T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

MUHİBBÎ DÎVÂNI (3000 – 3500. GAZELLER) (BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Berna SÜKÜT

BURSA - 2022

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

MUHİBBÎ DÎVÂNI (3000 – 3500. GAZELLER)
(BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Berna SÜKÜT

Danışman:
Prof. Dr. Gülay DURMAZ

BURSA – 2022

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda 701841019 numaralı Berna SÜKÜT'ün hazırladığı "Muhibbî Dîvânı (3000 – 3500. Gazeller) (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)" konulu Yüksek Lisans Tezi ile ilgili tez savunma sınavı, 30/06/2022 günü 10.30-11.30 saatlerini arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin ……başarılı…….. (başarılı/başarısız) olduğuna ……oybirliği…….. (oybirliği/oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı)

Prof. Dr. Gülay DURMAZ
Bursa Uludağ Üniversitesi

30/06/2022

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda 701841019 numaralı Berna SÜKÜT'ün hazırladığı "Muhibbî Dîvânı (3000 – 3500. Gazeller) (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)" konulu Yüksek Lisans Tezi ile ilgili tez savunma sınavı, 30/06/2022 günü 10.30-11.30 saatlerini arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin ……başarılı…….. (başarılı/başarısız) olduğuna ..oybirliği…… (oybirliği/oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Tuba ONAT ÇAKIRĞLU
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

30/06/2022

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda 701841019 numaralı Berna SÜKÜT'ün hazırladığı "Muhibbî Dîvânı (3000 – 3500. Gazeller) (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)" konulu Yüksek Lisans Tezi ile ilgili tez savunma sınavı, 30/06/2022 günü 10.30-11.30 saatlerini arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin ……başarılı…….. (başarılı/başarısız) olduğuna ……oybirliği…….. (oybirliği/oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Özlem ERCAN
Bursa Uludağ Üniversitesi

30/06/2022

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tez Başlığı: *Muhibbî Dîvânı (3000 – 3500. Gazeller) (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)*
Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 2017 sayfalık kısmına ilişkin, 21/06/2022 tarihinde şahsım tarafından *Turnitin* adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı %19'dur.

Uygulanan filtrelemeler:

1- Kaynakça hariç

2- Alıntılar hariç

3- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

21.06.2022

Adı Soyadı:	Berna SÜKÜT
Öğrenci No:	701841019
Ana Bilim Dalı:	Türk Dili ve Edebiyatı
Programı:	Yüksek Lisans
Statüsü:	Yüksek Lisans

Prof. Dr. Gülay DURMAZ

21.06.2022

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum **"Muhibbî Dîvânı (3000 – 3500. Gazeller) (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)"** başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntıların kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

21.06.2022

Adı Soyadı : Berna SÜKÜT

Öğrenci No : 701841019

Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı

Programı : Türk Dili ve Edebiyatı Tezli Yüksek Lisans

Statüsü : Yüksek Lisans

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı	: Berna SÜKÜT
Üniversite	: Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitüsü	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	: Türk Dili ve Edebiyatı
Bilim Dalı	: Eski Türk Edebiyatı
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	: xii+2077
Mezuniyet Tarihi	: …/…/2022
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Gülay DURMAZ

MUHİBBÎ DÎVÂNI (3000 – 3500. GAZELLER)
(BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)

TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü) projesi ile edebi metinlerdeki sözcüklerin anlamları bağlamdan hareketle sisteme kaydedilmektedir. Bu şekilde kelimelerin dönemsel kullanımlarına ışık tutularak dilin tarihsel gelişiminin takip edilmesi ve metinlerin daha kolay anlaşılıp yorumlanması hedeflenmektedir.

Bu çalışmada Muhibbî'nin 501 gazeli (3000 – 3500. Gazeller), Kemal YAVUZ ve Orhan YAVUZ tarafından neşredilen "Muhibbî Dîvânı-Bütün Şiirleri" adlı eser kaynak alınarak TEBDİZ sistemine yüklenmiş ve kelimeler bağlam içerisinde değerlendirilmiştir. Oluşturulan bağlamlı dizin yardımıyla ilgili gazellerdeki unsurlar incelenmiş, beyitlerden örnekler verilerek bu unsurlar desteklenmiştir. Bu şekilde Muhibbî'nin iç dünyası, hayat görüşü ve sosyal hayata dair unsurlar incelenerek ortaya konulmuştur.

Anahtar Sözcükler:
Muhibbî, Kanuni Sultan Süleyman, Divan şiiri, Bağlamlı Dizin, İşlevsel Sözlük

ABSTRACT

Name and Surname	: Berna SÜKÜT
University	: Bursa Uludag University
Institution	: Social Science Institution
Field	: Turkish Language and Literature
Branch	: Old Turkish Literature
Degree Awarded	: Master
Page Number	: xii+2077
Degree Date	: …../…../2022
Supervisor	: Prof. Dr. Gülay DURMAZ

MUHİBBÎ'S DÎVÂN (3000 – 3500. GHAZELS) (CONCORDANCE AND FUNCTİONAL GLOSSARY)

With the TEBDİZ (Contextual Index and Functional Dictionary of History and Literary Texts) project, the meanings of words in literary texts are recorded in the system based on the context. In this way, it is aimed to follow the historical development of the language and to make the texts easier to understand and interpret by shedding light on the periodic use of words.

In this study, Muhibbî's 501 ghazals (3000 – 3500. Ghazals) were uploaded to the TEBDİZ system by taking the work titled "Muhibbî Dîvânı-All Poems" published by Kemal YAVUZ and Orhan YAVUZ as a source, and the words were evaluated within the context. With the help of the contextual index created, the elements in the related ghazals were examined, and these elements were supported by giving examples from the couplets. In this way, Muhibbî's inner world, his view of life and elements of social life such as war tools used in daily life and musical elements were examined and revealed.

Key Words:
Muhibbî, Kânûnî Sultan Süleyman, Divan Poetry, Concordance,

Functional Glossary

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI ..... **iv**
YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU ..... **v**
YEMİN METNİ ..... **iv**
ÖZET ..... **v**
ABSTRACT ..... **vi**
İÇİNDEKİLER ..... **vii**
KISALTMALAR ..... **xii**
GİRİŞ **1**

I. BÖLÜM

AŞK, ÂŞIK VE SEVGİLİ

1.1. MUHİBBÎ-AŞK 2
1.2. MUHİBBÎ-ÂŞIK 3
1.2.1. Cihan Padişahı-Fedakâr Âşık 4
1.2.2. Cihan Padişahı-Kanaatkâr Âşık 5
1.2.3. Cihan Padişahı-Esir/Köle 5
1.2.4. Cihan Padişahı-Dilenci 6
1.2.5. Cihan Padişahı-İnsan-ı Kâmil 6
1.3. MUHİBBÎ-SEVGİLİ 7
1.3.1. Sevgili ve Güzellik Unsurlarına Dair İstekler 8
1.3.1. ‘‘Kan Pahasına’’ Bûse 8
1.3.1.1. Kıldan İnce Belini Kucaklamak 9

II. BÖLÜM

MUHİBBÎ-ŞİİR

2.1. KENDİ DİLİNDEN MUHİBBÎ’NİN ŞİİRİ 10
2.1.1. Demirden Pençedir 10
2.1.2. Gaybın Dilidir 10
2.1.3. İnciler Yağdıran Şiirdir 11
2.1.4. Gönlü Cezbeden Şiirdir 11
2.2. UYARI/ÖĞÜT NİTELİĞİNDEKİ BEYİTLER 12
2.2.1. Dünyaya Aldanma, Gönül Verme 12

2.2.2. Dünya Hayatı Geçicidir 13
2.2.3. Mevki/Makama Aldanma 14
2.2.4. Tefekkür Et 14
2.2.5. Nefsine Uyma 15
2.2.6. Kanaat Et 16

III. BÖLÜM

MUHİBBÎ-DOĞAL UNSURLAR: HAYVANLAR ve BİTKİLER

3.1. HAYVANLAR 17
3.1.1. Âhû 17
3.1.2. Akrep 17
3.1.3. Andelîb / Bülbül / Hezâr 18
3.1.4. Anka 19
3.1.5. Arı 19
3.1.6. Arslan / Şîr 19
3.1.7. At / Semend / Esb / Rahş / Yüğrük 20
3.1.8. Balık / Semek 20
3.1.9. Baz / Şahbaz / Şahin / Laçin / Doğan 20
3.1.10. Efî / Mâr / Yılan 21
3.1.11. Ejder / Ejdehâ / Ejderhâ / Suban 21
3.1.12. Gürbe 22
3.1.13. Himar 22
3.1.14. Huffâş 23
3.1.15. Hümâ 23
3.1.16. İt / Seg / Kilâb 24
3.1.17. Kaknûs 25
3.1.18. Kebk 26
3.1.19. Kebûter 26
3.1.20. Kerkes 27
3.1.21. Kuş / Murg 27
3.1.22. Meges 28
3.1.23. Mûr 28
3.1.24. Mûş 29
3.1.25. Naka / Üştür 29
3.1.26. Peleng 30
3.1.27. Pervâne 30
3.1.28. Semender 31
3.1.29. Şebdiz 31
3.1.30. Tavus 32
3.1.31. Tûtî 32
3.1.32. Zag 33

3.2. BİTKİLER 33
3.2.1. Ar'ar 33
3.2.2.Ayva 33
3.2.3. Benefşe 34
3.2.4. Bîd 35
3.2.5. Çemen 35
3.2.6. Engûr 35
3.2.7. Gendüm 36
3.2.8. Giyah 36
3.2.9. Gonca 36
3.2.10. Gül / Verd 37
3.2.11. Hâr 39
3.2.12. Lâle 39
3.2.13. Nergis 41
3.2.14. Nihal 41
3.2.15. Nilüfer 41
3.2.16. Reyhân 42
3.2.17. Semen / Yasemin 43
3.2.18. Servi 43
3.2.19. Sîb 44
3.2.20. Sûsen 44
3.2.21. Sümbül 45
3.2.22. Şimşad 45
3.2.23. Tûbâ 46

IV. BÖLÜM

MUHİBBÎ-SAVAŞ ALETLERİ

4.1. VURUCU SİLAHLAR 47
4.1.1. Kemend 47
4.2. KESİCİ SİLAHLAR 47
4.2.1. Tîğ 47
4.2.3. Hançer 48
4.3. ATICI SİLAHLAR 48
4.3.1. Ok/ Tîr/ Hadeng 48
4.3.2. Peykân/ Temren 50
4.3.3. Keman/ Yay 50
4.4. SAVUNMA SİLAHLARI 52
4.4.1. Siper/ Kalkan 52
4.4.2. Zırh (Cevşen) 52
4.5. SAVAŞ YÖNTEM VE TAKTİKLERİ 53
4.5.1. Busu (Pusu) 53

4.6. SAVAŞ VE OYUN 53
4.6.1. Çevgân 53

V. BÖLÜM

MUHİBBÎ-MUSİKİ ALETLERİ

5.1. ÇENG 55
5.2. DEF 55
5.3. KEMAN-KEMENÇE 56
5.4. KÛS 56
5.5. NEY/ NÂY/ NÂ 56
5.6. REBÂB 57
5.7. SAZ 58
5.8. TABL 58
5.9. TANBUR 58
5.10. UD 59

VI. BÖLÜM

MUHİBBÎ-COĞRAFYA

6.1. YERLEŞİM YERLERİ 60
6.1.1. Acem / İran 60
6.1.2. Aden 60
6.1.3. Bedahşan 61
6.1.4. Çin 61
6.1.5. Habeş 62
6.1.6. Hicaz 62
6.1.7. Irak 63
6.1.8. Karaman 63
6.1.9. Mısır 64
6.1.10. Rûm 64
6.1.11. Şâm 64
6.1.12. Tebriz 65
6.1.13. Yemen 65
6.2. YERLEŞİM YERİ DIŞINDAKİ COĞRAFİ UNSURLAR 65
6.2.1. Bîsütun Dağı 65
6.2.2. Ceyhun Nehri 66
6.2.3. Dicle Nehri 66
6.2.4. Fırat Nehri 66
6.2.5. İrem 67
6.2.6. Kâbe 67
6.2.7. Kaf Dağı 68

6.2.8. Kevser 68
6.2.9. Necd 69
6.2.10. Nil Nehri 69
6.2.11. Safâ ve Merve 70

VII. BÖLÜM

MUHİBBÎ-İMAR FAALİYETLERİ ve İNŞÂÎ UNSURLAR

7.1. MESKEN OLANLAR 71
7.1.1. Hâne 71
7.1.2. Kasr 71
7.1.3. Kâşâne 72
7.2. DİNÎ HAYATLA İLGİLİ OLANLAR 73
7.2.1. Câmi – Mescid 73
7.2.2. Dergâh/ Tekke 73
7.3. İŞ VE TİCARETLE İLGİLİ OLANLAR 74
7.3.1.Bâzâr 74
7.3.2. Dükkân 75
7.3.3. Kâr-Hâne 75
7.4. SAĞLIK VE TEMİZLİKLE İLGİLİ OLANLAR 76
7.4.1. Darü‘ş-Şifâ 76
7.5. KÜLTÜREL HAYATLA İLGİLİ OLANLAR 76
7.5.1. Mektep 76
7.6. DİĞER UNSURLAR 77
7.6.1. Zindân 77

VIII. BÖLÜM

MUHİBBÎ-DEYİMLER

SONUÇ 86

KAYNAKÇA 87

EKLER: 91

BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK 91

KISALTMALAR

a.g.e.	: adı geçen eser
b.	: baskı
C.	: cilt
G.	: gazel
Hzl.	: hazırlayan
s.	: sayfa
S.	: sayı
ss.	: sayfadan sayfaya
vb.	: ve benzeri
vs.	: vesaire
yay. ed.	: yayın editörü

GİRİŞ

Dil, canlı bir yapıya sahiptir. Dilin tarihsel süreçte gösterdiği değişim ve gelişim, bazı kelimelerin artık kullanımda olmaması veya anlamının dışında yan anlamlar kazanması sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bu sebeple ‘‘Klasik Türk Edebiyatı’’ veya ‘‘ Eski Türk Edebiyatı’’ olarak da adlandırılan Divan edebiyatı metinlerinin anlaşılması ve yorumlanması da güç duruma gelmiştir.

Divan edebiyatı ürünleri incelenirken kelimelerin anlamları doğru bir şekilde anlaşıldığında metin incelemesi daha sağlıklı bir şekilde yapılarak günümüz okuyucusuna aktarılabilecektir. İncelenen metindeki kelimelerin anlamları metin içerisinde bağlamdan hareket edilerek değerlendirilmelidir.

TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü) projesi ile edebi metinlerdeki sözcüklerin anlamları bağlamdan hareketle sisteme kaydedilmektedir. Oluşturulan bağlamlı dizin ile kelimelerin dönemsel kullanımlarına ışık tutularak dilin tarihsel gelişiminin takip edilmesi ve metinlerin daha kolay anlaşılıp yorumlanması hedeflenmiştir.

Bu çalışmada Muhibbî’nin 501 gazeli (3000 – 3500. Gazeller), Kemal YAVUZ ve Orhan YAVUZ tarafından neşredilen “Muhibbî Dîvânı-Bütün Şiirleri” adlı eser kaynak alınarak TEBDİZ sistemine yüklenmiştir. Metinde bağlamdan hareketle metnin doğru anlaşılması için gösterilen çaba ile anlamlar kastedildiği şekilde tespit edilmeye çalışılmıştır. Sözlük kısmında kelimelerin temel anlamları yanında yan ve mecaz anlamları da verilmiştir. Oluşturulan bağlamlı dizin yardımıyla ilgili gazellerdeki unsurlar incelenmiş, beyitlerden örnekler verilerek bu unsurlar desteklenmiştir. Bu şekilde Muhibbî’nin iç dünyası, hayat görüşü ve sosyal hayata dair unsurlar incelenerek ortaya konulmuştur.

Çalışma, ‘‘Giriş’’ bölümü dışında sekiz ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde ‘‘aşk, âşık ve sevgili’’ kavramları ele alınmıştır. Diğer bölümlerde sırasıyla ‘‘Muhibbî-şiir’’, ‘‘Muhibbî-doğal unsurlar: Hayvanlar ve bitkiler’’, ‘‘Muhibbî-savaş aletleri’’, ‘‘Muhibbî-musiki aletleri’’, ‘‘Muhibbî-coğrafya’’, ‘‘Muhibbî-imar faaliyetleri ve inşâî unsurlar’’, ‘‘Muhibbî-deyimler’’ ele alınmıştır.

I. BÖLÜM

AŞK, ÂŞIK VE SEVGİLİ

1.1. MUHİBBÎ-AŞK

Kanuni Sultan Süleyman, muhteşem hükümdarlığı ve başarılı devlet idareciliği ile bilinmektedir. Onun döneminde Osmanlı Devleti'nin en parlak zamanını yaşadığı kanaati geçmişten günümüze kadar gelmektedir.

Kanuni Sultan Süleyman, devlet idareciliğinde gösterdiği başarıyı şiirlerinde de göstermiştir. Şiirlerini sevgi kökünden gelen ''Muhibbî'' mahlası ile kaleme almış ve seçtiği bu mahlas, kalemine de yansımıştır. ''Bilindiği gibi Kanuni, Hürrem Sultanla arasında olan aşkla da çok meşhurdur. Ona yazdığı şiirlerde ve karşılıklı mektuplarında, çok güçlü bir aşk duygusunu yansıtır. Kudretli bir padişah oluşu şiirlerini etkilemiştir ancak parlak olan aşktır.''[1]

Divan şiiri geleneğinde aşk, şairlerin mutlaka benimsemesi gereken bir duygudur. Aşkın şiirde yer almaması geleneğe aykırıdır. Şair daha önce aşk duygusunu yaşamamış bile olsa aşkı ve aşkın ıstıraplarını anlatmalıdır. Muhibbî de divan şiiri teşrifatına uygun olarak şiirlerine gerçek hayatta yaşadığı aşk duygusunu yansıtmış aşktan, aşkın ıstıraplarından ve sevgiliden söz etmiştir.

Muhibbî'ye göre aşk, hayatta her zaman var olmasını dilediği bir cevherdir. Ancak bu cevherin kıymetini bilen yoktur.

İy Muhibbî ışk bir gevherdür eksük olmasun
Kıymetin bilür bunun yok kimse şeyh ü şâbda (G. 3072/5)

Muhibbî, kendisini bir hükümdar olarak üstün görmese de bir âşık olarak diğer âşıklardan üstündür. Diğerleri aşkın ne olduğunu bile bilmez ama o, onlardan daha

[1] Savash Porgham, ''Muhammed Nur Doğan'la Şair Osmanlı Sultanları Üzerine'', İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi İletim Gazetesi.

fedakârdır, daha fazla dert/bela çekmiştir. Bu yüzden aşkın ne olduğu Muhibbî'ye sorulmalıdır.

Işkı benden sor ne bilsün anı Ferhâd-ıla Kays
Biri sahrâda biri kûhı gezer kolayına (G. 3048/3)

Muhibbî, aşkın ne olduğunu bilmeden önce kolay olduğunu sanmaktadır. Ancak çok zor ve meşakkatli olduğunu başına geldiğinde anlamıştır.

Bilmez idüm ışk ben âsân sanurdum dostlar
Şimdi bildüm key katı düşvâr imiş geldi başa (G. 3086/6)

1.2. MUHİBBÎ-ÂŞIK

Divan şiirinde âşık, sevgiliden eziyet ve zulüm görmesine rağmen ondan gelen her zorluğu lütuf bilerek katlanan; sevgiliye karşılıksız bir aşkla bağlanan ve aşkı uğruna canını vermekten çekinmeyen kişidir. Ana hatlarıyla bahsedilen âşık tipi, Muhibbî Divanı'nda da aynı tipolojik özelliklerle yer almaktadır. Bunun dışında Muhibbî'nin ilgili beyitleri incelendiğinde ''âşık kimdir'' sorusuna cevap niteliğinde olan beyitler dikkat çekmektedir:

Âşık, dünya toprağından alınacak olan haraca bile sevgilinin ayağının toprağını değişmeyecek olan kişidir. ''Dünya haracı'' ile ''sevgilinin ayağının toprağı'' mukayese edilerek âşık için sevgilinin ayağının toprağının/tozunun dünyadan ve dünyadaki her şeyden değerli olduğu ifade edilmektedir.

Âşık oldur ki sevdüginün hâk-i pâyını
Görürse virmeye dünyâ harâcına (G. 3085/2)

Âşık, aşk yolunda canından vazgeçen kimsedir. Muhibbî, sevgiliye ulaşmak için tutulan aşk yolunun canını feda etmekten geçtiğini ifade etmektedir. Çünkü âşık, aşka/âşıklığa dair bir alamet göstermelidir. Bu alamet de canından vazgeçmektedir.

Terk-i cân eyle Muhibbî ki budur ışka tarîk
Âşık oldur ki hemân ışka alâmet getüre (G. 3093/6)

Muhibbî'nin şiirlerinde sultan şair olarak sosyal statüsü ve gücü ön planda değildir. Onun cihan padişahı oluşu cihana nasıl hükmettiği ile değil nasıl bir âşık olduğu ve sevgiliye karşı olan tutumu ile anlaşılacaktır. Beyitlerde genellikle şair, âşık konumundadır. Muhibbî'nin aşk karşısındaki tutumu 3000-3500. gazeller çerçevesinde incelenmiş ve maddeler halinde verilmiştir.

1.2.1. Cihan Padişahı-Fedakâr Âşık

Sevgili uğruna her türlü fedakârlığı yapan âşık, sevgilinin ayaklarına altın ve gümüş paralar saçmaktadır. Âşık, hasta ve dertli olduğu için yüzü solgundur. Solgun yüzü sarı renkle ifade edilir. Renkten dolayı yüzü altın, gözyaşı ise dirhemdir.

Şehâ yoluna îsâr itmek çün
Yüzüm dînâr olur yaşum diremde (G.3014/2)

Yaşumı sîm idüp itdüm yüzüm zerd
Güzeller meyl iderler sîm ü zerde (G. 3042/2)

Âşığın sahip olduğu tek sermaye canıdır. Yüzlerce canı olsa sevdiği uğruna hiç düşünmeden hepsini feda edecektir. Tek bir öpücük için bile canından vazgeçmeye hazırdır.

Bir bûsesini aldı cân nakdine Muhibbî
İtmedi böyle assı kimse cihân içinde (G.3008/7)

Cân fedâ itmez Muhibbî dir-imiş ol bî-vefâ
Cân u bâş yolındadur çokdan bu söze Hak güvâh(G. 3022/5)

Hak bilür kim cân u dil yolına eylerdüm fedâ

Hemdem olsam bir nefes ol dilber-i hamrâ-y-ıla (G. 3040/4)

Metâ‘-ı derdi aldun nakd-i câna
Muhibbî assı itdün şimdi uşta (G. 3061/5)

Hâşa lillâh kim cefâna dil tahammül itmeye
Cân taleb kılsan vire bir dem te’emmül itmeye

Muhibbî’nin sevgili için canından vazgeçmesi şaşılacak ya da ayıplanacak bir şey değildir. Çünkü aşkın evveli, sevgili uğruna canını feda etmektir.

Yâr içün cân terkin ursa bu Muhibbî tan degül
Evveli ışkun fedâ-yı cân olupdur lazıma (G. 3099/5)

1.2.2. Cihan Padişahı-Kanaatkâr Âşık

Kanaatkâr, elindekiyle yetinen fazlasını istemeyen kimsedir. Âşık, dünyevî isteklerden uzaktır. İstediği sadece sevgili ve sevgiliye ait olandır.

Cihan padişahı Muhibbî’nin aşkı söz konusu olduğunda gözü tacı ve tahtı görmemektedir. Çünkü âşık, başına takacağı altın taca sevgilinin ayağının tozunu/toprağını tercih etmektedir. Âşık için sevgiliye ait her şey dünyanın bütün altın ve incilerine bedeldir.

Başuna tâc-ı zer alma yüri dîvâne gönül
Hâk-i pâyı var-iken başuna efser yirine(G. 3020/6)

İy dil ayagı topragına ger elün irse
İzzetle alup yüzüne sür tâc-ı ser eyle (G. 3033/4)

1.2.3. Cihan Padişahı-Esir/Köle

Köle, savaşta tutsak alınarak özgürlüğü elinden alınmış olan kimsedir. Mecazi olarak da bir şeyin tutkunu olarak ona aşırı derecede bağlanmış kimseler için

kullanılmaktadır. Sevgiliye ve sevgilinin güzellik unsurlarına tutkun olan âşık için divan edebiyatında ‘‘kul, esir, bende’’ kelimeleri kullanılmaktadır. Bu kelimeler genellikle tezat oluşturacak şekilde padişah(sevgili) kelimesi ile birlikte kullanılmaktadır.

Atup zülfün kemendini düşürdün gönlümi bende
Kapunda umaram olam ki boynı baglu bir bende (G. 3064/1)

Efendi, kölesine öfkesiyle gazap etse de köle(âşık) buna üzülmemesi gerektiğini düşünür. Çünkü efendi, kölesini itip kaktığı gibi onu sevip şefkatli de davranabilir.

Hışm eyler ise gam yime iy dil yine ohşar
Efendi olan kakır u ohşar kölesine (G. 3077/6)

1.2.4. Cihan Padişahı-Dilenci

Âşık, sultan olan sevgili karşısında dilencidir. Beyitlerde geçen yaşam tarzı ve giyim şekliyle de ‘‘dilenci’’ kavramı desteklenir. Sultana kapısına gelen dilenciyi geri çevirmek yakışmayacaktır. Bu yüzden Muhibbî, sevgilinin kapısına dilenci olarak giderek ondan güzelliğinin zekâtını vermesini ister.

Cihan padişahı, aşk ve sevgili karşısında tahtı, tacı ve hükümdarlığı ile değil, aşkıyla yer almaktadır. Maddi olan tüm unsurlardan sıyrılmıştır.

Eyleyüp deryûzeyi gelse Muhibbî kapuna
Virmeyüp hüsnün zekâtın anı mahzûn eyleme(G. 3019/5)

1.2.5. Cihan Padişahı-İnsan-ı Kâmil

‘‘Muhibbî, geleneksel söz dizimi ve şiir söyleyişinden ayrılmadan şiirlerinde padişahlığına vurgu yaparken içine doğduğu ve içinde bulunduğu toplumun inancı ve imanı ile kul olmasının teslimiyetini beyitlerine yansıtır. Bunun yanında şair, teslimiyetinin aynasını insan-ı kâmil olma idrakini beyitlerine yansıtırken padişahlığının Mutlak Varlık karşısında anlamsızlaştığını sıklıkla vurgular. Dünya literatüründe Muhteşem Süleyman olarak adlandırılan Muhibbî’nin insan, varlık ve kulluk arasında

bağı tekâmüle ermiş bir ruh hali ile onlarca beytinde yansıtması bu bakımdan önem arz eder.''[2]

Bu dünyaya gönderilen insanların amacı mutlak güzelliğe ulaşmaktır. Bu da ancak sevgi ile elde edilebilir. Bu sebeple de olsa, şair kendini Mecnun gibi âşık olarak tanıtır. Âşık bazen de dağları delen Ferhat'tır. Ama bunların hepsi gerçek(tasavvufi) aşka hazırlık içindir. Aşkını anlatırken esirgenme bağışlama diler.

Leylî saçunun bendine baglanalı gönlüm
Mecnûnlayın düşdi bu taglara esirge(G.3018/2)

Muhibbî, insan-ı kâmil olma yolunda dünyevi arzularından arınma yoluna giderek beşerî olandan uzaklaşıp hakikati aramakta ve istemektedir. Tasavvuf ehli, nefsini doğru bir şekilde yönlendirerek elest bezmindeki sözüne sadık kalacağı bir hayat yaşamaktadır. Dünyada nefsiyle mücadele eden insan, özündeki cevheri ve Allah'a verdiği sözü unutmayarak insan-ı kâmil olmaya layık olabilir.

Kanuni, dünya sevgisinden kalbini arındırdığını ve teslimiyet göstergesi olarak dünya ve içindekilere meyletmediğini ifade etmektedir. Böylesine bir teslimiyet ile mutlak varlık karşısında dünyevi unsurlar anlamsızlaşır.

Ezelden mest-i ışk oldı Muhibbî
Anun gönli ne zende ne püserde (G. 3042/6)

1.3. MUHİBBÎ-SEVGİLİ

Divan şiirinde ''(…)aşkın ıstırabını çeken yalnız âşıktır. Sevgili ise âşığının duygularına karşı seyirci tavrı takınan, ilgisini ondan esirgeyen bir tutum içinde görünür. Moral yapısı, âşığına ıstırap çektirmekten hoşlanmak, ona yüzünü göstermekte nazlanmak olan sevgilinin onunla kendisi arasına daima bir mesafe koyması dolayısıyla ayrılık ve hasret, buna eşlik eden şikâyet bu aşkın özünü teşkil eder. Bu, seven ve sevilenin iradesi dışında bir tesirle değil sadece mâşukun cilve ve nazının eseri olan bir

[2] Nazire Erbay, ''İnsan-ı Kâmil Olma Yolunda Bir Sultan Şair: Muhibbî'', *Folklor/Edebiyat,* C.26, S. 101, 2020, s. 173.

ayrılıktır.''[3] Muhibbî'nin beyitlerinde de divan şiiri geleneğinde olduğu gibi sevgilinin âşığa çektirdiği ıstıraplar ele alınır. Ancak tüm cefalara rağmen sevgili, âşık tarafından her zaman yüceltilmektedir. Sevgilinin eşi ya da benzeri yoktur. Sevgilinin güzellik unsurları, teşbih edildiği unsurlardan daha yücedir. Bazı beyitlerde sevgilinin/güzellik unsurlarının başka bir unsura teşbih edilmesi dahi uygun bulunmamaktadır.

Âşık için sevgilinin saçının bir teli dünyalara bedeldir. Sevgilinin saçının ucuna dahi değer biçilemez. Cihan mülkü, tek bir kılına bedeldir.

İy Muhibbî ser-i zülfine niçe kıymet olur
Virilür mülk-i cihân çünki bahâ bir kılına (G. 3080/5)

Divan şiirinde sevgilinin yaşadığı/bulunduğu yer de kutsal sayılmaktadır.

Ser-i kûyını tavâf eyle Muhibbî yüri var
Yüz sürerler çün bilürsin Harem-i muhtereme (G. 3104/7)

Sevgili, âşığın canına kastetmektedir. Sevgilinin kaşları ve kirpikleri, ok ve yayla birlikte anıldığında güzellik unsurları âdeta bir savaşçı görünümündedir. Sevgilinin güzellik unsurlarından olan sarhoş/baygın gözleri de âşığı öldürmeyi dilemektedir. Âşık, beyitte sevgilinin kaşları ile hâcib arasında ilgi kurmaktadır. İki hâcib de bu görevi sevgilinin gözlerine bırakmaktadır.

Şehâ katlüm diler mestâne çeşmün
İki hâcib ider ana havâle (3109/8)

1.3.1. Sevgili ve Güzellik Unsurlarına Dair İstekler

1.3.1. ''Kan Pahasına'' Bûse

Âşık, sevgiliye seslenerek onun dudaklarına susamadan evvel sevgilinin busesini(öpücüğünü) lütfetmesini istemektedir. Bu isteği de öyle sıradan bir istek

[3] Ömer Faruk Akün, ''Divan Edebiyatı'', *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM), 1994, C. 9, ss. 389-427.

değildir. Âşık, bunu ‘‘kan pahasına’’ istemektedir. Öyle ki sevgilinin bir bûsesi için ölümü göze almaktadır.

Cânâ Muhibbî leblerüne teşne olmadan
İhsân idegör bûseni dut kan bahâsına (G. 3083/5)

1.3.1.1. Kıldan İnce Belini Kucaklamak

Divan şiiri geleneğinde sevgili tipi, standart fiziki özelliklere sahiptir. Sevgilinin güzellik unsurları, divan şiirinde farklı benzetme unsurları ile birlikte kullanılmaktadır. Sevgilinin belinin ince oluşu, ‘‘kıldan ince’’ şeklinde ifade edilerek incelik bağlamında kıl ile ilişkilendirilmiştir. Muhibbî sevgiliye sarılmak, belini kucaklamak istemektedir. Ancak kıldan ince olarak tasvir edilen bel kucaklanır mı,(bu) mümkün değildir. Onu ancak kemer sarabilir.

Miyânın kuçmak istersin Muhibbî
Kuçılur mı olıcak kıldan ince (G. 3092/5)

Didüm kuçsam miyânun didi dilber
Meger kuçsa anı ancak kemer de (G. 3094/3)

II. BÖLÜM

MUHİBBÎ-ŞİİR

Kanuni Sultan Süleyman, devlet yönetimindeki başarısı ile muhteşem olarak anılmaktadır. Ancak o, şiirlerindeki başarısıyla da muhteşemdir. Bu başarısında hem yeteneği hem de yetiştirilmesindeki etkenler etkili olmuştur. Şiirler, günümüzdeki görsel ve yazılı basının yerini tuttuğu için Kanuni, dili iyi bir şekilde kullanmış ve çeşitli konulara da değinmiştir.

2.1. KENDİ DİLİNDEN MUHİBBÎ'NİN ŞİİRİ

2.1.1. Demirden Pençedir

Muhibbî, şiirini demirden bir pençeye benzetmektedir. Bu benzetme ile Muhibbî'nin şiiri, okuyanı etkisi altına alan bir güce sahiptir; onun etkisinden kurtulmak imkânsızdır.

Demürden pençedür şi'rün Muhibbî
Bozılmaz ana kimdür ura pençe (G. 3002/5)

2.1.2. Gaybın Dilidir

Divan şiirinde kullanılan mazmunlar, mecazlar ve benzetmelerde geleneksellik hâkimdir. Ancak usta şairler yenilik arayışında olmuş ve bu arayışı divanlarında ‘‘bikr-i mana, bikr-i mazmun, bikr-i fikr’’ şeklinde ifade etmişlerdir. Bu ifadeler sözün daha önce söylenmemiş olduğu, şairin onu güzel ve ince bir şekilde söylediği anlamına gelmektedir. Ayrıca şairin gelenekselliğin dışına çıkarak farklı olanı bulduğunu ve bunu estetik bir şekilde ifade ettiğini de göstermektedir. Bu, üslupta ayırt edici bir özelliktir ve şairler genellikle bunu övünç konusu yapmıştır.

Muhibbî de şiirlerinde kullandığı sözlerin ‘‘bikr-i mana’’ olduğunu ifade ederek bu sözlerin daha önce kullanılmayan sözler/kalıplar olduğunu söylemektedir. Geleneksel kalıpların dışına çıkarak bu sözleri ilk defa kendisinin kullandığını ifade eden Muhibbî, bikr-i mana sözlerini yazıya geçirdiğinde şiirinin gaybın/bilinmeyenin dili olarak nitelendirileceğini söylemektedir. Gayb, Arapçada ‘‘gizlenen, gözle görülmeyen’’ anlamlarına gelmekte ve gayb âlemi, akılla ve beş duyu organı ile algılanamamaktadır. Muhibbî’nin de bikr-i mana olarak ifade ettiği sözleri daha önce başka şairler tarafından kullanılmadığı için ilk ve yenidir. Bu yüzden gaybın/bilinmeyenin dili olarak ifade edilmektedir.

Dirler Muhibbî şi’rine ol dem lisân-ı gayb
Bekrî ma’ânî sözlerini ger rakam kıla (G. 3005/6)

2.1.3. İnciler Yağdıran Şiirdir

İnci, kıymetli bir mücevher oluşuyla ‘‘kıymetli, güzel, zarif, az bulunur’’ nitelikte olan şeyleri ifade etmek için kullanılmaktadır. Muhibbî, şiirleri ile inci arasında ilgi kurarak şiirlerinin kıymetini ifade etmektedir. Sadef denilen deniz hayvanının karnında oluşan inci, denizin derinliklerinden dalgıçlar tarafından çıkarılmaktadır. Şairin gönlü bir mana denizi, şair de o denizden kıymetli inci niteliğindeki sözleri bulup çıkaran bir dalgıçtır.

Muhibbî sevgilinin, inci yağdıran şiiri okumasını şaşırılacak bir şey olarak görmemektedir. Çünkü sevgilinin dudağı, değerli taşlarıyla ünlü Bedahşan'daki lal taşına benzetilirken dişleri de incidir. Şairin şimdiye kadar ortaya çıkmamış kıymetli bir inci gibi olan sözleri de ancak sevgilinin dudaklarından okunmaya yakışacaktır.

Bu nazm-ı dürer-bârı okursa n’ola dilber
Lü’lü’ yaraşur la‘l-i Bedahşân arasında (G. 3078/4)

2.1.4. Gönlü Cezbeden Şiirdir

Muhibbî şiirini gönül çekici, gönül cezbedici şiir olarak nitelemiştir. Şiirler gönülden döküldüğü için gönlü cezbeder niteliktedir ve dinleyenlerin/okuyanların hoşça

vakit geçirmesini sağlar. Muhibbî, zamanını eğlenceyle geçirmek isteyenlerin cezbedeci şiirlerini mutribe öğretmelerini söylemektedir.

Terennümlerle hâletler dilersen kim vire bezme
Bu şi‘r-i dil-keşi ögret ki tâ mutrîb çala ûdı (G. 3456/4)

2.2. UYARI/ÖĞÜT NİTELİĞİNDEKİ BEYİTLER

2.2.1. Dünyaya Aldanma, Gönül Verme

Tasavvuf anlayışında dünyaya aldanıp ahireti ihmal etmek doğru değildir. ‘‘Divan edebiyatında genellikle dinî ve tasavvufî bakış açısıyla ele alınan dünya, fizikî bir mekân olmaktan ziyade, insanların ona yükledikleri anlamlarla vasıflandırılmıştır. Yüklenen bu dinî ve tasavvufî anlam neticesinde de genelde eski edebiyatımızdaki metinlerde, özelde Muhibbî Divanı’nda dünya; bî-vefâ (vefâsız), bî-karâr (kararsız, istikrarsız), köhne (eski), acûze (kocakarı), zen-i mekkâre (hîlekâr kadın), bîve (dul) gibi olumsuz niteliklerle vasfedilmiştir. Bu âlem; âşıklarının aklını başından alıcı güzellikteymiş gibi görünen ama aslında sahte bir güzelliğe sahip olan ve kendisini talep edenlere kâm aldırmayan, vefâsız, işvebâz bir kocakarı gibidir. Ona meftun olanların da başına hep musibetler getirir. Bir süreliğine gün yüzü gösterse de elemleri hiç eksik olmaz ve sonunda hep hüsran vardır.’’[4] Bu yüzden Muhibbî, dünyaya gönül verilmemesini öğütlemektedir. Dünya alçaktır, vefasızdır; onun sahte süsüne/güzelliğine aldanıp gönül verenlerin sonu pişmanlıktır.

Muhibbî virme dil dünyâ denîdür
Vefâ yokdur bilürsin çünki zende (G. 3015/6)

Sakın dünyâ-yı dûna olma magrûr
Urısar bil sana âhir dabanca(G. 3002/4)

Eger dil viresin dehr-i acûza
Mukarrer âhir iltür seni nâra (G.3003/4)

[4] Semih Yeşilbağ, ‘‘Din, Tasavvuf ve Aşk Değerleri Bağlamında Muhibbî Divanı’’, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S. 23, ss 159,

Ribât-ı köhnedür dünyâ Muhibbî ana dil virme
Bilür kim ana kim konsa göçer âheste âheste (G. 3038/5)

Dilâ dil virme dünyâ-yı acûza
Hemân gayret gerekdür dirler erde (G. 3042/5)

Her kim ki gönül virdi o aldandı cihâna
Dil virme Muhibbî ana sen âlem içinde (G. 3045/5)

Aldanup zîver-i dünyâya gönül virme sakın
Bu mukarrerdür anun sonı nedâmet getüre (G. 3093/ 5)

2.2.2. Dünya Hayatı Geçicidir

İnsanoğlu, imtihan edilmek için dünyaya gönderilmiştir. Fakat çoğu zaman dünyanın güzelliklerine aldanıp ölümü ve dünyaya geliş amacını aklından çıkarmaktadır. İnsan bu dünyada imtihanda olduğu için kalbinden dünya sevgisini temizlemeli ve dünyanın aldatıcılığına kapılmamalıdır. Çünkü dünya geçicidir, bir misafirhanedir. Ebedi hayat, ahirettir. İnsan aklını kullanarak hareket etmeli ve bu dünyanın misafirhane, kendisinin de bir misafir olduğunu unutmayarak nefsi arzularından, gururdan ve kibrinden arınmalıdır.

Garra olma dâr-ı dünyâ bir misâfir-hânedür
Her gelen gitdi beş on gün anda mihmânsın yine (G. 3036/4)

Muhibbî, kendi şahsına/nefsine seslenerek gül mevsimi nasıl geçip bitiyorsa dünya hayatının da böyle geçici olduğunu ve her şey gibi bir gün onun da sona ereceğini ifade ederek bu durumdan ders alması gerektiğini ifade etmektedir.

Gül eyyâmı geçer bir hafta ancak
Muhibbî ibret al bakup bu hâle (G. 3109/9)

İy Muhibbî kimseye gelmez bu dünyâdan vefâ
Sana bir ibret yiter İskender ü Dârâ gibi (G. 3241/7)

2.2.3. Mevki/Makama Aldanma

Muhibbî, bir hükümdarın nasıl davranması ve düşünmesi gerektiğini ayrıca padişah-kul ilişkisini de şiir yoluyla dile getirmiştir. Bu dünyada nice sultanlar hüküm sürmüştür ancak bu dünya geçicidir ve kimseye kalmamıştır. Cihana hükmeden bir padişah bile olsa kibirlenmemelidir çünkü bu dünyada alacağı nefes sayılıdır ve nefes bir gün tükenir. İnsan, nefes alıyorken buraya gönderiliş amacını unutmayarak ebedi hayatı için çalışmalıdır. Padişahlar kendilerini önce kul olarak görmeli, kulluk bilincini yitirmemelidir. Dünyevî unsurlara, mevki/makama gönlünü kaptırmanın sonu hüsrandır. Bu konuda Muhibbî'nin şiirlerinde kendi şahsına/nefsine de seslenerek öğütlerde bulunduğu söylenebilir.

Ger şâh isen de vaktüni hoş gör geçer nefes
Aldanma sakın saltanatun taht u tâcına (G. 3085/4)

2.2.4. Tefekkür Et

''Tefekkür, bir şey hakkında fikir üretmek anlamına gelen bir kelimedir. Bu fiilin kökü olan "fikr", bilinen bir şeyle bilinmeyeni anlamak için aklın fikir üretmesidir. Bilinenden/malumdan ilme varma kuvvetine fikir, aklın bakış açısına göre bu kuvvetin cevelanına ve faaliyetine de tefekkür denir. Mahlukatın en şereflisi olarak yaratılmış olan insanın sahip olduğu özelliklerin en üstünü hiç şüphesiz tefekkür edebilme kabiliyetidir.''[5]

''İnsan, etrafına ibret nazarıyla bakarsa etrafındaki her şeyden ibret alacaktır. Gören göz ve hikmetini tefekkür eden bir kişi için sütunsuz havada duran gökyüzü, bahar gelince aynı topraktan yetişmesine rağmen farklı renklerde açan çiçekler, yaş kemale

[5] İbrahim Akgün, "Kur'an Perspektifinde Tefekkür ve Vasıtaları", Iğdır Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. 1, 2013, ss. 57.

erince saça düşen aklar, hayattayken bakmaya bile çekinilen güçlü kişilerin ölüp mezara konduktan sonra türlü hayvanlar için gıda olması gibi birçok şey aslında hâl diliyle insana çok şey anlatmaktadır. Kişi, kalp gözünü ve ruhunun kulağını bu mesajlara açmalıdır.''[6]

Muhibbî, öğüt/nasihat niteliğindeki beyitte dünyaya geliş amacının düşünülmesini, tefekkür edilmesini istemektedir. Dünyaya gönderilme amacı düşünülüp hatırlanmalı ki amaçtan şaşmadan yaşanmalıdır. Rızkı veren Allah olduğu için ona şükredildiğinde rızkı eksik etmeyecektir, insanlar bunu dert etmemelidir.

Fikr kıl ahvâlüni geldük ne yüzden âleme
Şükr kıl Rezzâk'a rızkun eksük itmez gam yime (G. 3110/1)

2.2.5. Nefsine Uyma

Nefis, ''Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap, kin, haset, hırs, tahammülsüzlük, hasislik, dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi zaaflarının merkezi'' olarak ifade edilebilir. ''Kendisiyle sürekli mücadele edilmesi istenen nefsin birçok kötü sıfatı vardır. Bunlar arasında aldatma, hile, haset, kötü zan besleme, hırs, cimrilik gibi hususları saymak mümkündür. İşte bunlar, zamanında dizginlenmez ise insan yoldan sapmakla karşı karşıya kalabilmektedir. Buna karşı nefsini terbiye, tezkiye ve tasfiye eden kişi ise Allah'a yakınlıkta daha çabuk mesafe almaktadır.''[7]

Muhibbî, her gece zikir ile Allah'ı anarak kalbin Allah'a açılmasını, onunla konuşulmasını ifade ederken nefse uyulmaması gerektiğini vurgulamaktadır. Beyitte nefis ''şûm'' yani uğursuz olarak kötü vasıflarla anılmaktadır.

Kıl musâhib her gice kalbüni zikru'llâh ile
Uyma nefs-i şûma irmez çün bilürsin dem deme (G. 3110/2)

---

6 Semih Yeşilbağ, ''Din, Tasavvuf ve Aşk Değerleri Bağlamında Muhibbî Divanı'', Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, S. 23, İstanbul 2019, 159-198.

7 Yaşar Yiğit, *Kur'an'dan Öğütler 2*, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2011, s. 207.

2.2.6. Kanaat Et

Kanaat kavramı, ‘‘sahip olduklarıyla yetinerek fazlasını istememe, kendisine verilene razı olma’’ şeklinde tarif edilmektedir. İnsan elindekiyle yetinip başka şeylere göz dikmeyerek dünya/mal tutkusundan kurtulmalıdır. Kalpten hırsların, dünya sevgisinin silinmesi ile insan ahlaki bir erdem kazanmış olur ve huzura ulaşmanın yolu da budur. Muhibbî de kanaat kavramına değinerek padişah olan kişinin huzura ulaşacağını sanmamasını, derviş kanaat ettiği için ömrünün huzur içinde geçtiğini ifade ederek mutlu bir ömrün sırrının kanaat etmekte olduğunu vurgulamaktadır.

Her kim ki şâh olupdur sanman huzûr ider ol
Dervîş ki ola kâni ömri geçer safâda (G. 3095/6)

III. BÖLÜM

MUHİBBÎ-DOĞAL UNSURLAR: HAYVANLAR ve BİTKİLER

3.1. HAYVANLAR

3.1.1. Âhû

Gözlerinin güzelliği ile bilinen güzel kokulu, ürkek ve zarif bir hayvandır. İri ve siyah gözlere sahip olan âhû ile sevgilinin gözleri arasında ilgi kurulmaktadır. ‘‘Zülf, misk, anber, nafe, Hıtâ, Çin’’ kelimeleriyle birlikte anılmaktadır.

Sevgilinin yüzü Kâbe’ye benzetildiğinde âhû oraya sığınmaktadır. Çünkü Kâbe’de avlanmak yasaktır.

Sevgilinin gözleri, güzel gözün timsali olan âhûya benzetilmektedir.

İy kaş[ı] kemân çeşmüni müjgânun içinde
Gören didi âhûyı görün tîr arasında(G. 3076/2)

3.1.2. Akrep

Kuyruğu, kıvrık ve kalkık olup ucunda zehirli bir iğnesi bulunan tehlikeli küçük hayvana verilen isimdir. Akrep kelimesi mecazî olarak ‘‘tehlikeli, can yakıcı, zararlı kimse’’ anlamında da kullanılmaktadır.

Şair, akrep ile sevgilinin saçları arasında ilgi kurmuştur. Akrebin kuyruğunun kıvrık olması ile sevgilinin saçının kıvrımlı olması da benzerlik gösteren bir unsurdur. Eğer sevgilinin akrep gibi olan saçı, âşığın canına kastedecek olursa bunda dert edecek bir şey yoktur. Çünkü gönlün tabibi olan sevgilinin dudakları, zülfünün zehrine karşılık panzehirdir.

Akreb-i zülfün egerçi zahm uradı cânuma
İy tabîb-i dil ne gam ger leblerün tiryâk ola (G. 3067/4)

3.1.3. Andelîb / Bülbül / Hezâr

Divan edebiyatında bülbül durmadan feryat figan ederek ağlayan âşığı temsil eden, güzel sesli kuştur. Bülbül, âşığın kendisini temsil ettiği gibi bazen de âşığın canı ya da gönlü yerine kullanılır. Bülbül, Muhibbî'nin şiirinde andelib ve hezâr şeklinde de yer almaktadır.

Âşık, sevgilisine nasıl âşık ise bülbül de güle öyle âşıktır. Gülün dikenlerinin bülbülün canını yaktığı ve ciğerini kana buladığı gibi sevgiliden gelen cefalar da âşığın canını yakmakta ve bağrını delmektedir.

Bülbül, gülü gördüğü vakitlerde sevinçlidir. Ondan uzakta kaldığı zamanlarda ise ağlayıp inlemektedir.

Gül yüzünsüz sorar-ısan bu Muhibbî hâlini
Gice bülbül gibi efgân eylemekdür gündüz âh (G. 3031/5)

Bülbül-i cân her gice tâ subha dek kan aglasun
Gül gibi handân yüri serv-i hırâmânsın yine (G. 3036/3)

Görsem yüzini zârı kılup âh ider gönül
Kim gördi anı bülbül ola zâra gelmeye (G.3044/4)

Güle âşık olan bülbül, gül bahçesinde güle olan aşkını anlatmak için şakıyarak ötmekte bazen de aşk derdinden dolayı inlemektedir. Güzellik bağında bülbülün inleyişini duyan gül(sevgili), gül bahçesine perişan/âşık bir bülbülün geldiğini söylemektedir. ‘‘Bülbül-i şûrîde’’ olarak bahsedilen bülbül, âşık yerine kullanılmıştır.

Bâg-ı hüsninde didi nâlem işidüp ol gül
Geldi bir bülbül-i şûrîde gülistânumuza (G. 3111/4)

3.1.4. Anka

Kaf dağında yaşadığına inanılan, yükseklerde uçup yere konmayan ve halk arasında devlet kuşu olarak da anılan ismi olup cismi olmayan efsanevi bir kuştur. Aynı zamanda avlanmayan ve ele geçirilemeyen bir kuş olduğundan söz edilmektedir. Beyitlerde ‘‘simurg’’ olarak da anılan anka, genellikle Kafdağı ile birlikte anılmaktadır. Anka, kanaat kavramı ile de ilişkilendirilmektedir.

Muhibbî, gönlünü hoş tutup kanaat ehli olanların meskenlerinin Kafdağı olduğunu ve o kişilerin de anka meşrepli olduğunu ifade etmektedir.

Kim ki gönlin hoş dutar âlemde istignâ-y-ıla
Meskenin Kâf-ı kanâ‘at eyler ol Ankâ-y-ıla (G. 3035/1)

3.1.5. Arı

Zar kanatlılardan, bal ve bal mumu yapan, iğnesiyle sokan böcektir. Arı, Muhibbî’nin incelenen beyitlerinde yalnızca bir beyitte geçmektedir. Bela ile arı arasında ilgi kurularak âşığın çaresiz gönlünün perişan/avare düştüğünü ve bela arılarının da perişan gönle üşüştüğü ifade edilmektedir.

Yine bî-çâre dil âvâre düşdi
Belâ aruları başına üşdi (G. 3380/1)

3.1.6. Arslan / Şîr

Arslan, yırtıcı bir hayvandır. Bu yönüyle divan şiirinde güç ve kuvvetin timsalidir. Arslan ve ceylan birlikte anıldığında arslanın vasıfları göze yüklenmektedir. Sevgilinin âhû gibi olan gözleri, arslan gibi haşmetli bakmaktadır. Bu yüzden sevgilinin güzellik hazinesine/yüzüne kimse ulaşamamaktadır. Arslan gözler, sevgilinin güzellik hazinesinin bekçisi konumundadır.

Çeşmün var iken kim irişe genc-i visâle
Yol bulma ana müşkil olur şîr arasında (G. 3076/4)

3.1.7. At / Semend / Esb / Rahş / Yüğrük

At; binme, yük çekme, taşıma vb. hizmetlerde kullanılan bir hayvandır. Türk kültüründe önemli bir yere sahip olmasından dolayı çeşitli eserlere de konu olmuştur. Divan edebiyatında atlar için yazılan ve ‘‘rahşiyye’’ olarak isimlendirilen kaside ve mersiyeler bulunmaktadır. Divan şiirinde atların çeşitlerinden, atlarla ilgili eşyalara kadar bahsedilmektedir.

At, Muhibbî’nin beyitlerinde ‘‘at, semend, esb, rahş, yüğrük’’ islimleriyle yer almaktadır. Sevgili, naz atına binse âşıkların hepsi önünde yaya savaşan asker (gibi) olur.

Ol şehsüvâr-ı meydân binse semend-i nâza
Uşşâk olur önince ser-cümle hep piyâde (G. 3095/2)

3.1.8. Balık / Semek

Balık, suda yaşayan bir hayvandır ve çeşitli yönleriyle divan şiirinde yer almaktadır. Beyitlerde semek kelimesi gerçek anlamı dışında en alt ve en üst kavramlarına karşılık olarak kullanılmıştır. En alt kavramıyla yerin derinlikleri kastedilirken en üst, göğün en üstünü karşılamaktadır. Âşık, vefasız bir sevgiliye gönül verdiği için gözyaşları denizdeki balığa ulaşsa/yerin en derinine inse, ahı da göklere çıksa yeridir. Vefasız bir güzele gönül vermenin sonu, gözyaşı döküp ah etmektir.

Yiridür sana gönül virdün vefâsuz dilbere
Geçse yaşun tâ semekden âhun irse göklere (G. 3129/1)

3.1.9. Baz / Şahbaz / Şahin / Laçin / Doğan

“Baz, şahbâz, şâhîn, laçin, doğan’’ kelimeleri doğan cinsi bir kuşu ifade etmek için kullanılır. Avcılığı yönüyle bilinen bu kuş, divan şiirinde sevgilinin saçlarına benzetilmektedir. Âşığın gönlü, sevgilinin avıdır. Gönül kuşunu beni ile saçının tuzağına düşüren sevgili, gönül kuşunu avlar.

Gözün şahbâzı sayd itdi gönül murgı düşüp Çîne
Saçun dâmına bend oldı olaldan benlerün çîne (G. 3082/1)

3.1.10. Efî / Mâr / Yılan

Yılan, uzun ve ayaksız sürüngenlerdendir. Divan şiirinde sevgilinin saçları kıvrımlı ve uzun oluşu sebebiyle yılana benzetilmektedir.

Divan şiirinde şairlerin saçı yılana benzetmesinden hareketle âşık, geceleri sevgilinin saçını hayal ettiğinde göğsünden içine yılan girdiğini sanmaktadır.

İy Muhibbî giceler gelse hayâl-i zülf-i dost
Sanuram ki mârdur sînemde girür inüme (G. 3011/5)

Sevgili, saçının her telini sihirle yılan haline getirmiştir. Bu sebeple dağınık olan saçlara kimse el uzatamayacaktır.

Sihr idüp didi ki her târını bir mâr itdüm
Kimse el sunmaya tâ zülf-i perîşânumuza(G. 3111/3)

3.1.11. Ejder / Ejdehâ / Ejderhâ / Suban

‘‘Bir inanışa göre yılan, kendi eceliyle ölmez, mutlaka başka birisi tarafından öldürülürmüş. 100 yıl yaşayan yılanlar ejdehâ olurmuş. Yılan ejdehâya dönüşünce ağzından ateş saçar, nefesiyle diğer mahlukları sömürüp yutarmış. (…) Edebiyatta ejdehâ, sevgilinin saçları yerine kullanılır. Çünkü sevgilinin kıvrım kıvrım saçları bir ejderhâyı andırır. Saç, uçlarının bolluğu ile bin başlı bir ejdehâya benzer. Ayrıca tılsımlı hazîneleri de ejdehâların beklediğine inanılır.”[8]

Divan şiirinde sevgilinin saçı ile ejderha arasında kurulan ilgi, Muhibbî’nin beyitlerinde de karşımıza çıkmaktadır. Sevgilinin yüzü, güzellik hazinesidir. O hazineyi de ejdere benzeyen sevgilinin saçı korumaktadır.

Hüsn genc[i] üzre itmişdür ser-i zülfin tılısm
Ejdehâdur her biri benzer egerçi mûlara (G. 3055/3)

[8] İskender Pala, Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü, 15.b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2007, s. 136.

Muhibbî, âşığın ah ateşi ile ejderhanın ağzından çıkan ateşler arasında ilgi kurmaktadır. Âşığın yanan gönlünün kıvılcımları, çekilen ahlarla âşığın ağzından çıkmaktadır. Ağzından kıvılcımlar saçan âşık, ejderhaya teşbih edilmektedir.

Gökler yüzine itse urûc ejder-i âhum
Od saçıla dehr içre bu dilden dehenümle (G. 3106/2)

3.1.12. Gürbe

Farsça bir kelime olan gürbe, Türkçede kedi anlamına gelmektedir. Gürbe, Muhibbî'nin incelen beyitlerinde kıyas/tezat unsuru olarak kullanılmıştır. Şir(aslan) ve peleng(kaplan), güçleri ile bilinen vahşi hayvanlardır. Bu yönleri ile divan şiirinde de heybetin, kuvvetin sembolü olarak yer alırlar. Muhibbî, mübalağa sanatını kullanarak güç ve heybet yönüyle kendisini aslan ve kaplandan üstün tutarak, kendisi karşısında aslan ve kaplanın bile kedi gibi olduğunu ancak ahu gözlü sevgilinin onu avladığını ifade etmektedir. Gücü aslanla ve kaplanla kıyaslanan âşık, sevgili karşısında zayıf ve çaresizdir. Bu yüzden sevgiliye yenilir.

Gürbe iken katumda şîr ü peleng
Bir gözi âhûbeni şikâr itdi(G. 3188/4)

Muhibbî, beyitte sevgiliye seslenerek rakiple kendisinin bir olmadığını ifade ederken aslan, kedi ve fare unsurları ile tezatlık oluşturmuştur. Kendisini kuvvetin ve cesaretin sembolü olan aslana benzetirken rakip yerine kedi ve fareyi kullanmıştır. Şair, aslana kedi ve fareyi benzetmenin uygun olmayacağını belirtmektedir.

Rakîb-ile Muhibbî'yi sakın kûyunda bir görme
Kagan arslana benzetmek olur mı gürbe vü mûşı (G. 3459/5)

3.1.13. Himar

Arapça bir kelime olan himar, dilimizde eşek anlamına gelmektedir. Eşek, uzun kulaklı binek ve hizmet hayvanıdır. Mecazi olarak ‘‘kaba, anlayışsız, terbiyesiz, inatçı

kimse'' anlamlarında da kullanılmaktadır. Hem halk arasında hem de divan edebiyatında olumsuz vasıflarla anılmış olan eşek, bir şeyi hicvetmek için kullanıldığında bazen hicvedilen unsura değinilmeden de onun acınacak/gülünecek hâlini sembolize edebilir. Divan şiirinde ''merkeb, himar, har'' eşek yerine kullanılmaktadır.

Muhibbî, beyitte sufi ile himar(eşek) arasında ilgi kurmaktadır. Şairler, dini konularda derinlere inemediği için hakikati göremeyen sufiyi samimi bulmazlar bu yüzden onun karşısında âşığı görürler. Sufi/zahit, riyakârdır ve aşkı da inkâr eder. Şair, beyitte sufi yerine himarı yani eşeği kullanmıştır.

Koman sûfîyi rindân sohbetine
Kapuda baglan ancak ol himârı (G. 3191/6)

3.1.14. Huffâş

Arapça bir kelime olan huffaş, Türkçede yarasa anlamına gelmektedir. Yarasa, gün ışığının etkisiyle gözleri az gördüğü halde gece yönünü çok iyi bulabilen uçabilen memeli bir hayvandır.

Önceki beyit(G.3172/1)ten hareketle Muhibbî, beyitte vaizden söz etmektedir. Vaiz, şairlerin sevmediği ve sözlerine de itibar etmediği kimsedir. Yarasaların gün ışığında görme yetisini kaybetmesi ile vaizin sevgilinin güneş gibi olan yüzünü inkâr etmesi arasında ilgi kurulmaktadır. Her ikisi de gözünü ışığa/hakikate kapatmıştır.

Gün yüzine dilberün inkâr iderse tan mıdur
Böyledür huffâş işi mihr-i cihân-ârâ-y-ıla (G. 3172/2)

3.1.15. Hümâ

''Devlet kuşu, talih kuşu, cennet kuşu'' olarak anılan efsanevi bir kuştur. ''Serçeden biraz büyük, yeşil kanatlı, sarı gagalı, boz saksağanı andırır bir kuşmuş. Eskiden bir meydanda hümâ uçurulur ve kimin başına konarsa o kişi padişah olurmuş. Bu bakımdan hümâ bir devlet kuşu olarak bilinir. Yine hümâ göklerde uçunca gölgesi kimin başına düşerse o kişi ilerde padişah olurmuş. Bu kuşun ayaksız olduğu ve dirisinin ele geçmediği söylenir. Kemikle beslenir ve hiçbir kuşu incitmezmiş. Edebiyatımızda

refâh, kudret ve mutluluğa giden bir baht açıklığının sembolü olarak anılır."[9] Âşık, Hüma kuşunu sevgiliye benzetmektedir. Ancak hümanın yüksekten uçtuğu bilinir ve gönül şahini/âşığın gönlü onu avlamak isterse bu çaba boşunadır. Çünkü hümanın ele geçirilmesi mümkün değildir.

Ol hümâ yüksek uçarsa gönlümün şahbâzını
Dest-i himmetle salup anı şikâr itmen nice (G. 3100/3)

3.1.16. İt / Seg / Kilâb

Köpek, bekçilikte ve avcılıkta kullanılan bir hayvandır. Divan şiirinde ise rakip yerine kullanılmaktadır. Çünkü rakipler sevgilinin mahallesinin bekçileri ya da köpekleridir. Âşığın sevgilinin mahallesine/sevgiliye ulaşmasını engellemektedirler.

Âşık, sevgiliden gelen her türlü eziyete razıdır. Sevgiliden gelen eziyet, âşık için lütuftur. Sevgilinin mahallesinin köpeği olarak anılmak bile onu mutlu etmektedir. Sevgili, âşığa ‘‘köpek’’ dediğinde âşık bundan utanmaz tam aksine mutluluk duyar. Sevgilinin ona ‘‘itim’’ demesi bile yeterlidir çünkü sevgili bu şekilde âşığı anmış olacaktır.

Çıh diyü eger sürse Muhibbî'yi kapudan
İtüm didügi yiter ana gözlemez ârı(G. 3197/5)

İtüm dise eger yâr sehv-ile ben garîbe
Şevküm olup ziyâde göge atam külâhı (G. 3322/4)

Köpekler, sevgilinin mahallesinin bekçisi konumundadır. Rakip yerine kullanıldığında âşığa saldırarak sevgilinin mahallesine gelmesini engellerken bazen de âşıkla dost olurlar. Sevgilinin mahallesinde bulunarak oradaki köpeklerle kurduğu yakınlık bile âşığı mutlu etmektedir. Âşık, dostu olarak gördüğü sevgilinin semtindeki köpekler ile ağyar arasında ilgi kurulmasından memnun değildir. Dostunun düşmanına

[9] Pala, a.g.e., s. 216.

benzetilmesini istemeyen âşık, ağyara sevgilinin mahallesinin köpeği denilmesini istememektedir.

İy Muhibbî dime agyâra seg-i yâr sakın
Ne içün benzedesin dostumı düşmenüme (G. 3155/5)

Her yire bassa segi pâyı başum anda koyam
Ben kim olam ki segi ile olam hem-pâyî (G. 3224/2)

Şimdi bîrûn oldum-ısa dergehinden ol şehün
İtleri içinde bir vakt hayli nâmum var-ıdı (G. 3386/3)

Kûyuna varsa Muhibbî itlerün karşu gelür
Bu mukarrerdür unıtmazlar bular tuz ekmegi (G. 3216/5)

Ser-i kûyına ger varsam ider red sûretin dilber
Bana nisbet anun kûyındaki hâl-i kilâb evlâ (G. 3238/3)

Kûyunda eger ölür isem cismümi iy dost
Zinhâr anı seglerüne eyle sipârı (G. 3271/4)

3.1.17. Kaknûs

"Rüzgâr estikçe çok delikli gagasından nağmeler çıktığına ve sesinin verdiği şevk ile kendisini yaktığına inanılan çok iri bir masal kuşudur. Bin sene kadar yaşadığı söylenen bu yaratık, bu sürenin sonunda birçok çalı çırpı toplayıp üzerine oturur, hayata veda etmenin verdiği hüzünden dolayı, hazin hazin ötmeye başlarmış. Kendi nağmelerinin tesiriyle vecde gelerek kanatlarını şiddetle birbirine çarparmış. Kanatlarının çarpmasından çıkan kıvılcımlar hem çalı çırpıyı, hem de zavallı kuşu yakıp kül edermiş. Fakat bu külden derhal bir yumurta ve yumurtadan da bir kaknûs yavrusu çıkarmış."[10] Küllerinden yeniden doğan kaknûs, Muhibbî'nin şiirinde ateşin içinde yaşadığı

[10] Rıdvan Canım, Dîvân Edebiyatının Kaynakları, 1.b., İstanbul: Akıl Fikir Yayınları, 2016, s. 496

rivayetiyle de yer almaktadır. Âşık, gönlü ile kaknûs arasında ilgi kurmaktadır. Sevgili eğer âşığın kalbindeki inlemeleri bilmek isterse kaknûs gibi aşk ateşi içinde olan gönle bakması yeterli olacaktır. Kaknûs nasıl ateşler içinde ise gönülde öyle aşk ateşi içindedir.

Bilmek istersen eger cânâ derûnum nâlişin
Âteş-i ışk içre bak bu gönlümün kaknûsına (G. 3075/5)

3.1.18. Kebk

Farsça bir kelime olan kebk, Türkçede ‘‘keklik’’ sözcüğü ile karşılanmaktadır. Sülüngillerden olan keklik, eti için avlanan bir hayvandır. Mecazi olarak ‘‘alımlı, güzel kadın’’ anlamında da kullanılmaktadır. Bu anlamıyla keklik, divan şiirinde sevgili yerine kullanılırken sekerek yürümesi ile anılmaktadır.

Şair, sevgilinin salınarak yürüyüşü ile servinin salınışı arasında ilgi kurmaktadır. Sevgili, naz ile salınarak yürüse dağ kekliği onun karşısında sekmeyi unutacaktır. Kekliğin sekmesi ile sevgilinin yürüyüşü arasında ilgi kurulmuştur.

Her kaçan nâz-ıla reftâr itse ol serv-i hırâm
Unıdurdı karşusında kebk-i kûhı sekmegi (G. 3216/2)

3.1.19. Kebûter

Farsça bir kelime olan kebûter, güvercin adı verilen av kuşunu ifade etmek için kullanılmaktadır. Bu av kuşu, avcı kuşlarla birlikte anıldığında ‘‘âşığın gönlü’’ ile ilişkilendirilmektedir. Âşığın gönlü, sevgilinin avı konumundadır. Âşığın gönül kuşunu avlayan sevgilinin saçlarından ve onun eziyetlerinden âşığın canı ve gönlü kurtulamamaktadır. Çünkü sevgilinin saçı, doğan cinsinden olan laçin, şahbaz, baz diye anılan avcı kuşa benzetilmekte ve bu kuşun pençelerinden kurtulmak da mümkün olmamaktadır. Bu yüzden âşığın canı ve gönlü laçinin pençesine(sevgilinin saçları) esir olan bir güvercine benzetilmektedir.

Şehâ zülfün ikâbından dil ü cânum halâs olmaz
Esîr olmış kebûterdür sanasın dest-i lâçine (G. 3082/2)

3.1.20. Kerkes

Akbaba divan şiirine leş yemesi, açgözlü olması ve uzun ömürlü olması ile konu olan bir kuştur. İnsan/hayvan ölülerini yemesi bakımından beslenme yönüyle anılan akbaba, dünya nimetleri leşe benzetildiği için onların peşinde koşanlar için de kullanılmaktadır.

Şair, uyarı/nasihat niteliğindeki beyitte insanın aklını başına alarak kibirlenmemesi gerektiğini ifade etmektedir. Kendini yüksekte görerek kibirlenenlerin sonu tepetaklak olmaktır. Akbaba beyitte çok yüksekten uçması yönüyle ele alınmıştır. Gururla/kibirlenerek akbabaya binenler tepetaklak olurlar/kötü bir talihe sahip olurlar.

Sen sen ol kendüni görme sana bu ibret yiter
Sernigûn oldı gurûr-ıla binenler kerkese (G. 3127/3)

3.1.21. Kuş / Murg

Murg, kuş kelimesine karşılık olarak kullanılmaktadır. Daha çok âşığın gönlünü nitelemek için kullanılır. Aşığın gönlü, sevgilinin avı konumundadır. Bu yüzden çoğu kez sevgilinin saçının tuzağına da yakalanmaktadır.

Akdı gönlüm su gibi ol serv-kaddün pâyına
Kurtılımaz murg-ı dil dutıldı zülfi damına (G. 3032/1)

Aşığın gönlü, sevgilinin saçlarının tuzağına düşerek tutsak olmuştur. Ancak âşık, sevgilinin merhamete gelerek kendisini azat etmesini istemez. Sevgilinin saçının esiri olmak istediğini ifade etmektedir.

Bend-i zülfünde gönül murgı esîründür senün
Rahm idüp o derdmende bir gün âzâd eyleme (G. 3053/2)

Sevgilinin beni, küçüklüğü ve rengi yönünden kuş yemine benzetilmektedir. Gönül kuşu, beni yeme benzeterek sevgilinin saçının tuzağına düşer.

Zülfindeki hâlin görüp yine Muhibbî murg-ı dil
Oldı giriftâr-ı kafes kasd itdi benzer dâneye (G. 3054/5)

Murg-ı dil kasd itdi indi dâne-i hâl üstine
Zülfi agın çekdi çeşmi düşdi fi'l-hâl üstine (G. 3081/1)

3.1.22. Meges

Sinek, divan edebiyatında rengi, boyutunun küçüklüğü ve şekerin etrafında toplanma özelliği ile sevgilinin benine benzetilmektedir. Ben vücudun farklı yerlerinde olabilir fakat beyitlerde genellikle sevgilinin dudağının etrafında yer almaktadır. Şairler tarafından ben, sevgilinin tatlı yanakları ve bal/şeker gibi olan dudaklarına konan bir sinek olarak tahayyül edilmektedir.

Lebünden bûse aldı cân[ı] virdi
Muhibbî san megesdür engübinde (G. 3049/6)

Lebleri üzre görinen sâye-i ebrûmıdur
Hat degül pây-ı meges kalmış meger bal üstine (G. 3081/2)

3.1.23. Mûr

Karınca, yuvalarını toprağın altına yaparak toplu olarak yaşayan ve çalışkanlığı ile bilinen böceklerin genel adıdır. Edebiyatta sevgili, sultan konumunda iken âşık zayıf ve acizdir. Divan edebiyatında Süleyman peygamberle karınca birlikte anıldığında sevgili, güç sahibi olarak Süleyman peygamber ile ilişkilendirilirken âşık, acizliği ile karıncaya benzetilmektedir. Bunun dışında karınca, sevgilinin yüzündeki ayva tüylerine de benzetilmektedir.

Şair, kendisini ayakaltındaki karıncaya benzetirken sevgiliyi de devrin Süleyman'ı olarak niteleyerek sevgiliye seslenmektedir. Süleyman peygamber ile karınca hadisesine telmihte bulunarak Hz. Süleyman'ın karıncayı ezmediği gibi sevgilinin de âşığı ayaklar altına almayıp hakir ve perişan etmemesi gerektiğini ifade etmektedir.

Nigârâ câh u devletle Süleymân-ı zamân-isen
Basup pâ-mâl itdürme ayak altındagı mûrı (G. 3231/2)

Kıyâmetde kaçan gelse bin ayak bir ayak üzre
Umaram ki komayasın ayak altında bu mûrı (G. 3246/3)

Sevgilinin yüzü güzellik bahçesi olarak nitelendirildiğinde sevgilinin saçı yılana, ayva tüyleri de karıncaya teşbih edilmektedir. Bundan dolayı şair, güzellik bahçesinde karıncanın ve yılanın eksik olmadığını ifade etmektedir.

Bâg-ı hüsninde hatıyla zülf[i] dutmışlar vatan
Gülşen içinde görinmez mûr u mâr eksüklügi (G. 3339/2)

3.1.24. Mûş

Farsça bir kelime olan mûş, Türkçede fare sözcüğü ile karşılanmaktadır. Muhibbî, beyitte gücün sembolü olan aslan ile kendisi arasında ilgi kurarken rakiplerini de fareye teşbih etmektedir. Sevgilinin, mahallesindeki rakiplerle kendisini bir tutmasını istemeyen âşık, aslanı kedi ve fareye benzetmenin uygun olmayacağını ifade etmektedir.

Rakîb-ile Muhibbî'yi sakın kûyunda bir görme
Kagan arslana benzetmek olur mı gürbe vü mûşı (G. 3459/5)

3.1.25. Naka / Üştür

Beyitlerde naka ve üştür olarak geçen kelime, deve anlamına gelmektedir. Beyitlerde deve kelimesi Leylâ ile birlikte anılarak âşık, sarhoş deve olarak nitelendirilmektedir. Leyla için çöllere düşen Mecnun/âşık ile sırtında taşıdığı ağır yüklere rağmen uzak mesafeleri yürüyerek katedebilen deve arasında da taşıdıkları yükler yönüyle ilgi kurulmaktadır. Âşık da aşk derdinin ona yüklediği dertleri taşımasına rağmen bundan dolayı üzülmez/şikâyet etmez.

Oldı Muhibbî üştür-i ser-mest gibi çün
Her dem cigerde gam yimeyüp bâr âşıkı (G. 3208/7)

Konardı başına Mecnûn[un] devlet [kuşı]
Elinde nâka-ı leylî yuları (G. 3271/8)

Ne kadar ursan cefâ vü cevr ü hicrânun yükin
Mest üştürdür çeker dil yirde koymaz bârını (G. 3480/4)

3.1.26. Peleng

Kedigiller familyasından olan kaplan, çevik ve yırtıcı bir hayvandır. Divan şiirine de gücü yönüyle konu olmaktadır. Sarımtırak kahverengi postu, âşığın sararmış benzi ile ilişkilendirilirken postundaki siyah çizgiler de âşığın vücudundaki yaralara benzetilmektedir. Âşığın vücudundaki yaraları görenler onun kaplan zannetmektedir.

Geh ruh-ı zerd-ile şîrem gâh dâgumla peleng
Tolıdur şîr ü pelenglerle bu ışkun bîşesi (G. 3227/4)

Dir gören kûh-ı belâda oldı peyda bir peleng
Hasretiyle sîneme yakdukda mihnet dâgını (G. 3360/4)

3.1.27. Pervâne

Pervane, muma âşık olduğu kabul edilen ve geceleri mum ışığının etrafında dönerken birden kendisini mumun alevine bırakan küçük kelebeğe verilen isimdir. Divan şiirinde âşık ile pervane arasında ilgi kurulurken sevgili de mum ile ilişkilendirilir. Âşık da pervane gibi sevgilisinin uğruna canından vazgeçmeye razıdır. Pervane öyle bir âşıktır ki bülbül gibi feryat etmez; yanmasına rağmen gürültüsüz, sessiz bir şekilde canını verir.

Işk[ı] gel pervâneden örgen yanar âh eylemez
Bülbül-i şûrîde gibi âh u feryâd eyleme (G. 3053/4)

Âşık dün gece canının ve gönlünün, sevgilinin güzelliğinin mumunda yanarak kül olduğunu bu yüzden artık yanmayı pervaneye kendisinin öğreteceğini ifade etmektedir.

Dün gice şem‘-i hüsnine yandı kül oldı cân u dil
Şimden girü ta‘lîm idem yanmaklıgı pervâneye (G. 3054/4)

Sevgilinin yanağı/yüzü mum ile ilişkilendirilmektedir. Âşık, pervane gibi sevgilinin yanağının mumuna(parlaklığına) kendini bırakarak sevgili uğruna canından vazgeçeceğini ifade etmektedir.

Görüp şem‘-i ruhun pervâne gibi
Yakam odlara ben cân pâre pâre (G.3107/3)

3.1.28. Semender

Semender, ağzından alevler saçan büyük bir kertenkeleye benzetildiği gibi bir kuş olduğu da rivayet edilen efsanevi bir hayvandır. Bu efsanevi hayvanın ateşte yanmadığı hatta ateşte yaşadığı rivayet edilmektedir. Semender ile ateş arasındaki ilgi beyitlerde çeşitli benzetmelere konu olmuştur. Bazen aşk ateşi içinde yanan âşık semendere benzetilirken bazen de semender ile sevgilinin güzellik unsurları arasında ilgi kurulmuştur. Sevgilinin yanağı, ateşe benzetildiğinde yanağın üzerine düşen saç perçemleri de asker olarak nitelendirilerek ateş içindeki semendere teşbih edilmektedir.

Tutdı od içre vatan ruhları devrinde yine
Acabâ perr-i semender mi ki zülf-i sipehi (G. 3448/4)

3.1.29. Şebdiz

Şebdiz, Hüsrev’in atının adıdır. Farsça şeb(gece) ve diz(renk) kelimelerinden oluşan kelime, beyitlerde tevriyeli olarak gece gibi siyah anlamıyla da kullanılmaktadır. Gül renkli anlamına gelen ‘‘gülgûn’’ kelimesi ise sevgilinin yanağı ve âşığın gözyaşları yerine kullanılırken tevriyeli olarak Şebdiz ile aynı kısraktan doğmuş olan atın yerine de kullanılmaktadır. Gülgûn ve şebdiz birlikte kullanıldığında renk bağlamında kırmızı ve siyah anlamlarında kullanılmaktadır. Genellikle şebdiz ile sevgilinin saçı arasında ilgi kurulurken gülgûn ile âşığın gözyaşları arasında ilgi kurulmuştur.

İy Muhibbî zülfi şebdîzine oldı hem-‘inân
Rahş-ı âh u eşk-i gülgûn-ı revânun yügrügi (G. 3438/5)

Zülf-i şebdîzünle cânâ eşk-i gülgû num koşup
ışk meydânında aldum niçe kerre öndüli (G. 3493/4)

Zülf-i şebdîziyle koşdum bu yaşum gülgûnını
Öndül aldum bûsesin oldum cihânun yügrügi (G. 3496/4)

3.1.30. Tavus

Sülüngiller familyasından olan tavus süslü, parlak renkli tüylere sahip olan ve rivayete göre önceden cennette iken daha sonra çıkartılan bir kuştur. Sesinin kötü oluşu ve ayaklarının çirkinliği, tavusun güzelliğiyle gururlanıp kibirli olmasındandır.

Divan şiirinde tavusun kanatlarını açması, renkli tüylere sahip çok güzel bir kuş olması ve salınarak yürümesi ile sevgili arasında ilgi kurulur. Muhibbî’nin şiirinde de tavusun kanatlarını açarak salınması sevgiliye benzetilmektedir.

Gider ‘aklum zülfini depretdügince bâd-ı sûbh
Benzedür dil cilvesini gülşenün tâvusına (G. 3075/2)

3.1.31. Tûtî

Papağangillerden, işittiği sesleri tekrar etmesiyle bilinen bir kuştur. Konuşma öğretilirken ayna kullanılması, şekerle beslenmesi ve çeşitli yönleriyle divan şiirine konu olmuştur.

Şair, beyitte kendisiyle papağan arasında ilgi kurmaktadır. Şair bir papağana benzetildiğinde okuduğu şiirle adeta ağzından şeker saçmaktadır. Aşığın/Muhibbî'nin tûtî gibi sözler sarfettiği, sevgili karşında tatlı dil döktüğü ifade edilmiştir.

Gülşende Muhîb bir gazel-i âbdâr okur
Tûtî-tab‘ sanki ider kand-ı nisârı (G. 3325/5)

3.1.32. Zag

Karga, geniş kanatlara; parlak kara tüylere ve çirkin olarak tabir edilen sese sahip olan bir kuştur. Karga uğursuzluk bağlamında değerlendirilen bir kuştur. Bunun nedeni sesinden ve renginden dolayıdır. Şairin de kargaya karşı tutumu olumsuzdur. Divan şiirinde karga ile rakip arasında bir ilgi kurulur.

Âşığın aşk derdinden dolayı vücudunda olan yaralar, âşığa leşe üşüşen kargaları anımsatmaktadır.

Tâglar-ıla kim görürse bu ten-i ‘üryânumı
Benzedür sahrâ yüzinde zâglar üşmiş leşe (G. 3026/3)

Tâglarla kim göre deşt-i belâda cismümi
Zâglar konmış sanur mecnûn-ı ‘üryân üstine (G. 3046/3)

3.2. BİTKİLER

3.2.1. Ar’ar

Arapça bir kelime olan ar’ar, ‘‘dağ servisi, dikenli ardıç ağacı’’ anlamına gelmektedir. Divan şiirinde ise sevgilinin ince ve uzun oluşunu ifade etmek için kullanılmaktadır. Sevgilinin boyu bosu ile ilişkilendirilen ar’ar, sevgilinin zarif endamı, ince ve uzun boyu karşısında yenik düşer. Çünkü sevgili mukayese edildiği unsurlardan daha üstün vasıflara sahiptir.

İy ruhları gül kâmeti ‘ar‘ar bili ince
İy gözleri nergis saçı sünbül lebi gonca(G. 3091/1)

3.2.2.Ayva

Gülgillerden olan ağacın sarı renkte, ufak çekirdekli meyvesine verilen addır. Ayva, Muhibbî’nin incelenen gazellerinde yalnızca bir beyitte yer almaktadır. Şair, beyitte sararmış yüzü ile ayvanın rengi arasında ilgi kurmaktadır. Âşık sevgilinin aşkı

yüzünden hasta ve dertli olduğu için yüzü solgundur. Solgun yüzü, ayvanın rengine benzetilerek sarı renkle ifade edilmiştir.

Yüzümi zerd eyledi ışkun benüm ayvâ gibi
Bagrumı taş itdi hicrün lâle-i hamrâ gibi (G. 3482/1)

3.2.3. Benefşe

Menekşe, baharın habercisi olan ve güzel kokusu ile bilinen bir çiçektir. Divan şiirine rengi, kokusu ve başının eğikliği ile konu olmuştur. Benefşe redifli gazelde şair, âşık yerine menekşeyi koymuştur. Menekşe gam çeken, çaresiz âşığın yerine kullanılmıştır. Gül bahçesine gelen menekşe yani âşık, ah edip ağlasa yeridir. Çünkü dünyanın/devrin sistemini anlamış ve sonbaharı düşünmüştür.

Çün geldi ‘ademden yine gülzâra benefşe
Gelse yiridür âh-ıla hem zâra benefşe (G. 3016/1)

Dehrün sistemin anladı fikr itdi hazânı
Bî-çâre vü ser-geşte vü gam-hâra benefşe (G. 3016/2)

Rüzgârın esmesiyle menekşenin savrulması ise rakkasa benzetilir.

Rakkâs gibi raksa girüp bâd-ı sabâdan
Dîvâne-i ışk itdi dil-fikâra benefşe (G. 3016/3)

Şair, menekşenin boynunun eğikliğinin nedenini dertli olmasına bağlamıştır. Derdinden dolayı menekşenin boynu eğiktir ve güle söz söylemeye hâli kalmamıştır. Benefşe redifli gazelde aşığın vasıfları, menekşeye yüklenmiştir.

Baş egüben oldı Muhibbî gibi gamgîn
Kalmadı mecâli güle güftâra benefşe (G.3016/5)

3.2.4. Bîd

Söğütgillerden, daha çok su kenarlarında yetişen bir ağaçtır. Divan şiirine yapraklarının titremesi ve su kenarında yetişmesi ile konu olmuştur. Şair, kendisini söğüt ağacına benzeterek o güzel yüzlü sevgiliyi gördüğünde söğüt ağacı gibi titrediğini ifade etmektedir.

Ol perî-ruhsârı görsem bîd gibi ditirerem
Sanasın bir hastadur kim ditreye cân üstine (G. 3164/3)

3.2.5. Çemen

‘‘Yeşil, kısa ot, yeşillik yer’’ anlamlarına gelmektedir. Divan şiirinde gezinti ve eğlence yeri olarak da anılan çemen, sebz, sebze-zâr gibi kelimelerle de karşılanmaktadır. Ayrıca sevgilinin pek çok güzellik unsuru da çemende yer almaktadır. Bahar gelince çemende çiçekler açar, kuşlar öter ve eğlence havası olur. Çemende açan çiçekler sevgilinin yanağına(gül) ya da dudağına(gonca) benzetilmektedir.

Nev-bahâr ile bezendi sebzezâr oldı çemen
Bu safâdan zer saçar mihr-i cihân-tâb üstine (G. 3070/2)

Güller bitürüp çevremi yaşum çemen itdi
Seyr eyle dilâ gönlün açılsun çemenümle (G. 3106/4)

3.2.6. Engûr

Üzüm, asmanın salkım durumunda olan ufak taneli, taze veya kuru olarak yenilen meyvesine verilen addır. Şarabın üzümden yapılmasına bağlı olarak divan edebiyatında üzüm, ‘‘şarap’’ anlamında da kullanılır.

Muhibbî, aşk şarabını içtiğinden beri kendinden geçerek sarhoş olmuştur. Bunu bilmeyenler de üzüm suyu/şarap içtiğini zannederler.

Mahabbet câmın içelden Muhibbî şöyle mest oldı
Anı kim bilmeye sanur içüpdür âb-ı engûrı (G. 3231/6)

3.2.7. Gendüm

Farsça bir kelime olan gendüm, Türkçede ‘‘buğday’’ anlamına gelmektedir. Buğday, öğütülerek taneleri un ve ekmek yapımında kullanılan, insanın başlıca gıdasını oluşturan bir bitkidir. Öğütülüyor olması ve küçüklüğü ile divan şiirine konu olmuştur.

Muhibbî, uyarı/öğüt niteliği taşıyan beyitte ‘‘dünya buğdayı’’ diyerek kastettiği dünya malı/nimetine karşı açgözlülük ederek onun büyük bir arzu hâline getirilmemesi gerektiğini ifade etmektedir.

Gendüm-i dünyâya dil virüp sakın itme tama‘
Mûr gibi niçeye dek cem‘ idesin dâne[y]i (G. 3331/5)

3.2.8. Giyah

Bittikten belirli bir süre sonra kuruyan, küçük bitkilere verilen addır. Âşık, aşk derdinden dolayı gözyaşı dökmektedir. Çok ağladığını ve döktüğü gözyaşı miktarının çokluğunu ifade etmek için mübalağa sanatına başvuran şair, vücudu/bedeni gözyaşına gark olsa bunun şaşırılacak bir şey olmadığını ifade eder. Çünkü sel, gerçekleştiği yerde her şeyi/tüm otları götürür.

Gözüm yaşı virürse tan mı bu cismi garka
Lâ-büd kaçan sel olsa götüre her giyâhı (G. 3322/5)

Serîr-i şâhı vü tâc-ı giyâhı
Gerekmez bana yig olmak gedâyî (G. 3324/2)

3.2.9. Gonca

Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk anlamına gelmektedir. Divan şiirinde sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır. Goncanın açılması, sevgilinin gülmesine benzetilir.

Gonca olan ağzın rengi ve tazeliği dolayısıyla içinde mücevher saklar. Sevgilinin dudakları lal, dişleri incidir. Gonca, içinin kırmızı renkte olması dolayısıyla şarap renginde düşünülür ve kadeh yerine kullanılır.

Âşık, sevgilinin kapalı olan ağzını açılmamış bir çiçek olan goncaya benzetmektedir. Âşık pek çok soru sormuş bile olsa sevgili ona bir kez cevap vermez. Beyitte âşığın bu duruma bir çare bulamadığı ifade ediliyor.

Bin süvâl itsem dönüp virmez bana bir kez cevâb
Bulmadum bir çâre derdâ gonca-i hâmûşına (G. 3074/2)

3.2.10. Gül / Verd

Divan edebiyatında adından en çok bahsedilen çiçek, güldür. Rengi ve kokusu ile güzel bir çiçek olan gül, çemenin ve bağın da şahı konumundadır. Şiirde gül, sevgili yerine kullanılır ve boyu, güzelliği, yanakları, yüzü, teri vs. güle teşbih edilir. Beyitlerde sevgilinin boyu gül fidanına, yanakları kırmızılığı ve pembeliğiyle gülün rengine ve yüzündeki ter de gül yaprağındaki çiğ tanelerine benzetilir. Rüzgâr, aşığa sevgilinin(gülün) kokusunu getirir.

Gül, diken ve bülbül ile birlikte anılmaktadır. Bülbül, âşık yerine kullanılırken diken de aşığın rakibidir. Gül ile bülbülün aşkı dillere destandır ancak aralarına rakipler girer. Aşığın gözünde sevgili, aşığa ilgi göstermezken diğer rakiplere karşı ilgilidir.

Sevgili nasıl ki güzellerin şahı ise gül de çiçeklerin şahıdır. Özel bir çiçektir ve cennet çiçeği olarak bilinir. İslam peygamberi Hz. Muhammed ile özdeşleştirilir.

Gülistân içre gül şâhına karşu
İder bülbüller âhengi[ni] sorma (G. 3050/3)

Âşığa göre sevgilinin gül gibi olan yüzü olmasa gül bahçesinin hiçbir özelliği kalmayacaktır. Gül bahçesini özel kılan sevgilidir.

Gül yüzünsüz n'eylerem ben gülsitân-ı gülşeni
Gün yüzün olmasa âlem zerre gelür mi göze (G. 3024/3)

Beyitte sevgilinin yanağı pembeliğinden dolayı güle teşbih edilirken boyu da serviye teşbih edilmiştir.

Zülfini kaldurdı gördüm kadd ü ruhsârın didüm
Gül açılmış ne ‘aceb serv-i hırâmân üstine (G. 3046/5)

Boyun serve yüzün gülzâr-ı çîne
Dişün benzer senün dürr-i semîne (G. 3108/1)

Gül mevsiminin gelişiyle bahar başlar. Bu mevsim, beyitlerde “gül-devri”, “gül eyyamı”, “gül mevsimi”, “gül vakti” ifadeleriyle yer almaktadır. Sevgili, baharın gelişiyle bağa bahçeye çıkar; eğlence başlar.

Leb-i la‘li hevâsından kamu mest oldı bî-diller
Bugün çün mevsim-i güldür ko hüşyâr olmasun kimse (G. 3029/4)

Yine hengâm-ı güldür devr-i lâle
Tutar nergis eli üzre piyâle (G. 3109/1)

Âşığın göğsünde aşk derdinden dolayı yanıklık ve yaralar bulunmaktadır. Bu yaraların ilk hali kırmızı renkte olduğu için şair göğsündeki yaraları kızıl gül ile ilişkilendirmiştir. Âşık, gönül bahçesinde kızıl gül açması gerekirken yaraların açıldığını ifade etmektedir.

Açıldı bâg-ı sînemde kızıl gül yirine dâgum
Dil-i şeydâ gibi bülbül gerekdür bes bu gülşende (G. 3064/4)

Şiirde gül, sevgili yerine kullanılırken diğer güzellik unsurları gibi teri de güle teşbih edilir. Beyitlerde yüzündeki ter, gül yaprağındaki çiğ tanelerine benzetilmektedir.

Güzeller seyr ider olmış ‘arak-rîz
Ki san gül-berg üzre düşdi jâle (G. 3109/4)

3.2.11. Hâr

Diken, sevgiliyle âşık arasına giren engel olarak görülmektedir. Diken kelimesiyle rakip yani diğer âşıklar kastedilmektedir. Âşığa göre sevgili, âşığa yüz vermez ama rakiplerle oldukça ilgilidir. Gül ile dikenin ‘‘hem-nişîn’’ olduğunu gören bülbül(âşık), çemende feryat edip öter.

Gülün hâr olalıdan hem-nişîni
Ötüp feryâd ider bülbül çemende (G. 3015/3)

Bülbül yiridür âhını eflâke çıkarsa
Gül kim açıla hârı görür ol bilesince (G. 3091/2)

Âşık, sevgilisini çok sevdiği için ondan gelen her zorluğa katlanmaya razıdır. Bu yüzden sevgili uğruna ağyardan gelen her türlü kedere de katlanmaktadır.

Yâr içün agyâr elinden çekdügüm budur elem
Tâlib-i gülzâr olanlar katlanurlar hârına(G. 3032/3)

3.2.12. Lâle

Şairler daha çok rengi dolayısıyla lalenin üzerinde durmuşlardır. Kırmızı renkte oluşu daha çok sevgilinin utangaçlığı için kullanılmaktadır. Aynı zamanda âşığın kanlı gözyaşı da renginden dolayı laleye benzetilmektedir. Bunların dışında renginden dolayı gönül, kan, yara, yüz, kanlı göz, şarap (şarâb-ı lâlegûn), şekil yönünden de kadeh gibi unsurlara benzetilir. ‘‘Lâleden söz eden beyitlerde rengi dolayısıyla kan ağlamak, bağrı hun olmak, kan bulaşmak, kan yutmak, kanına girmek, kan içmek, kanlı olmak, kanı kurumak, nice demler görmek, yanıp yakılmak gibi deyimlere de yer verilir. Lâlenin ortasındaki siyahlığın sevgilinin yanaklarını kıskanma veya onlara özenme sonucunda

ortaya çıkan bir yara olduğu düşünülür. Bu haliyle bazan bağrını dağlayan bir âşık olur veya üzerinde siyah ben bulunan bir yüz gibi tasavvur edilir.''[11]

Dilberâ hicr-ile bagrum lâle-veş hûn eyleme
Leylî zülfün hasretinden beni mecnûn eyleme (G. 3019/1)

Lâleler gibi yine sîneyi pür dâg idelüm
Gonca-veş çâk idelüm sîne gerüp anlar-ıla (G. 3025/3)

Görelden ruhlarunı bâg-ı lâle
Yakupdur dâg-ı 'aşkunı cebinde (G. 3049/2)

Görenler sînemün üstinde dâgum
Sanur açıldı sahrâlarda lâle (G. 3109/7)

Lale sadece divan şiirinde değil, Türk kültüründe de önemli bir yere sahiptir ve adından sıkça söz edilir. Lale, adına bir devir açılan bir çiçektir. Kayıtlarda 16-18. yüzyıllarda İstanbul'da iki bin çeşit lale yetiştirildiği yer almaktadır. Zamanla laleye olan ilgi daha da artmış ve İstanbul'un simgesi hâline gelmiştir. Laleye karşı olan bu ilginin neticesinde laleyle ilgili pek çok eser kaleme alınmıştır. Kanuni'nin de ''lale'' redifli gazeli bulunmaktadır. Lale redifli gazelde lale, âşık konumundadır.

Âşığın sevgilisine duyduğu aşktan dolayı çılgına dönerek yakasını yırtması ve şarap içerek kötü bir duruma düşmesi lale üzerinden anlatılmıştır.

Çâk-i pîrehen ider olalı şeydâ lâle
Bâde nûş ideli oldı yine rüsvâ lâle(G. 3051/1)

Lale, âşığın aşk ıstırabı sonucu bağrında oluşan yaralara özenmiş ve bu yüzden kendini yaralamıştır. Yaralar, ilk olarak kırmızı renkte iken dağlandıktan sonra siyahlaşmıştır. Muhibbî, lalenin ortasında bulunan siyahlığın nedeninin de bu olduğu ifade etmektedir. Beyitte lale, âşığa öykünmüştür.

[11] Turhan Baytop, Cemal Kurnaz, *TDV islâm Ansiklopedisi*, Ankara, 2003, C. 27, ss. 79-81.

Sînede dâg yakup kendini mecrûh ider ol
Bana öyküdi meger yakdı bedenhâ lâle (G. 3051/2)

3.2.13. Nergis

"Mitolojiye göre Narsis (Narkisos), çok güzel ve aşktan anlamaz bir delikanlı imiş. Onu sevip de derdinden perişan olan kızlar bu genci tanrılara şikâyet etmişler. Tanrıların verdiği ceza sonucu Narsis bir gün derede kendi aksini görüp âşık olur. Kendini seyrederken suya atlar ve boğulur. Vücudu çürüyüp yerinde göze benzer bir çiçek biter ve bütün güzellere hayran hayran, baygın şekilde bakar."[12] Divan şiirinde nergis, şekli ve baygın bakışı ile göze benzetilmektedir. Gözün mest olarak nitelendirilip şehla bakması"nergis-i mahmur, nergis-i mestane" şeklinde ifade edilmektedir.

Şair, mest gözlerin kan dökücü olduğunu ifade etmektedir. ''nergis-i serhoş'' tamlaması ile sevgilinin baygın ve hafif şaşı bakışı dile getirilmiştir.

Meclis-i meydür lebinden bûse itme iltimâs
Kan olur uyma sakın ol nergis-i serhoşına (G. 3074/3)

3.2.14. Nihal

Nihal, ağaçların yeni yetişmekte olanı, en genç olanıdır. Beyitlerde fidan gibi taze ve düzgün vücutlu sevgili yerine kullanılır.

Kaddüne benzedemem serv ben iy tâze nihâl
Dahl ider her kişi servün niçe her bir yirine (G. 3020/3)

3.2.15. Nilüfer

Nilüfergillerden, yuvarlak ve geniş yapraklı su bitkisidir. Beyaz rengi daha yaygın olmakla birlikte pembe, sarı ve mavi renktedir. Nilüfer, suda yetişen bir su bitkisi olması ile divan şiirine konu olmuştur. Muhibbî, nilüferin suda yetişmesine telmihte bulunarak

[12] Pala, a.g.e., s. 356.

nilüferle kendisi arasında ilgi kurmaktadır. Muhibbî'nin yüzü de gözyaşına gark olarak nilüfere benzemiştir.

Hasretiyle gözlerüm yaşı bitürdi lâleler
Firkatiyle dönse tan mıdur yüzüm nîlûfere (G. 3129/4)

Gözlerüm yaşına gark oldum bu rûy-ı zerd-ile
Gûyiyâ nîlûferem kaldum miyân-ı âbda (G. 3147/2)

Gözlerüm yaşı benüm başumdan aşdı âh kim
Yüzüm oldı ol su içinde nîlûfer gibi (G. 3256/4)

Gözlerüm yaşına baksun sonra rûy-ı zerdüme
Gark-ı âb itmiş temâşâ eylesün nîlûferi (G. 3261/2)

Gözlerüm yaşında her kim göre rûy-ı zerdümi
Benzedür dir suya gark olmış görün nîlûferi (G. 3453/4)

3.2.16. Reyhân

Yapraklarının güzel kokulu olduğu bilinen fesleğen bitkisidir. Sevgilinin saçının kokusu şairler tarafından şiirlerde anlatılmaktadır. Güzel kokan saç, güzel kokan bitkilere de teşbih edilmektedir. Reyhan da kokusu yönünden sevgilinin saçlarına ve ayva tüylerine benzetilmektedir.

Sevgilinin yüzündeki güzellik unsurlarından bahsedilen beyitte sevgilinin yüzüne dökülen zülfü, şekil ve koku yönünden reyhana benzetilirken gözleri de şekli yönünden nergise benzetilmiştir. Reyhanlar arasında nergis bittiği söylenmektedir.

Ol çeşm-i siyeh zülf-i perîşân arasında
Nergis gibidür ki bite reyhân arasında (G. 3078/1)

3.2.17. Semen / Yasemin

Divan şiirinde yasemin ile sevgilinin saçı, yanağı, yüzü ve teniyle renk ve konu yönünden benzerlik kurulmaktadır. Şairler, yasemini daha çok beyaz rengi ile ele almışlardır. Beyaz renk, sevgilinin tenine benzetilmektedir. Ancak sevgilinin bedenindeki tazelik/körpelik yaseminde bulunmaz.

Niçe teşbîh idem ben sîme cismün
Bulınmaz bu tarâvet yâseminde (G. 3049/4)

3.2.18. Servi

Servi, divan şiirinde sevgili ve sevgilinin boyu için kullanılır. Adından en çok bahsedilen ağaçtır. Servinin rüzgârda bir sağa bir sola salınması ile sevgilinin salınarak yürümesi arasında ilgi kurulur.

Sevgili, servi gibi salınarak yürüdüğünde âşık kendinden geçerek gözyaşı döker.

Gözlerüm yaşı revân olup akar cûlar gibi
Serv gibi salınup ol yâr eger tenhâ geze (G. 3024/4)

Salınsa serv tek dilber bugün gülşende nâz-ıla
Ciger kanın gözümden dil saçar âheste âheste (G. 3038/2)

Sevgili, güzelliği ve güzellik unsurları ile eşsizdir. Şair, sevgiliyi anlatırken teşbih ettiği unsurların sevgili karşısında yetersiz olduğunu belirtmektedir. Sevgilinin boyunu serviye benzetir ancak bu, sevgilinin yüceliği karşısında yetersiz kalmaktadır.

Kaddüne benzedemem serv ben iy tâze nihâl
Dahl ider her kişi servün niçe her bir yirine (G. 3020/3)

Servi ağacının etrafı bazen sevgilinin eteği olarak tahayyül edilirken ağacın dibi ise sevgilinin ayaklarına benzetilir. Âşık, sevgilinin ayaklarına gözyaşını sel gibi akıtmıştır.

Ol servün evvelâ pâyına cân u dil akıtdum
Ardınca ravân oldı yaşum da bilesine (G. 3077/2)

3.2.19. Sîb

Farsça bir kelime olan sîb, elma kelimesine karşılık olarak gelmektedir. Divan şiirinde elma genellikle sevgilinin çenesine ve gabgab(çenenin alt kısmı, çene altındaki ikinci gerdan)ına benzetilirken şarap da sevgilinin dudaklarına benzetilmektedir. Muhibbî, beyitte gabgab ile elma arasında ilgi kurarak elmayı şarabın üzerine yenilebilecek bir meze olarak nitelendirmektedir.

Leblerün emdükçe meyl eyler bu gönlüm gabgaba
Sîb hûb olur meze dirler mey-i nâb üstine(G. 3070/4)

3.2.20. Sûsen

Klasik şiirde sıkça işlenen bir çiçek olan sûsen, Osmanlı süsleme sanatında da sıklıkla kullanılmıştır. Sûsen, klasik şiirde uzun ve sivri yaprakları ile şekil yönünden kılıç, hançer gibi savaş âletlerine benzetilirken dil ile de ilişkilendirilmiştir. Muhibbî, sûsenin yapraklarını bir dil gibi uzatmasına değinerek kimsenin hâline/vaziyetine ve hakkına süsen gibi dil uzatılmaması gerektiğini ifade etmektedir.

Kendü hâlüne nazar kıl var mı gör hayr-ı ‘amel
Dil uzatma kimsenün ahvâline sûsen gibi (G. 3210/2)

İster-isen kim perîşân olmayasın ‘âkıbet
Dil uzatma kimsenün hakkına sen sûsen gibi (G. 3461/3)

3.2.21. Sümbül

Zambakgillerden, genellikle mor renkli ve çiçekleri keskin kokulu olan süs bitkisidir. Divan edebiyatında şekli (dağınık ve kıvrımlı), kokusu ve koyu renkli olması dolayısıyla sevgilinin saçıyla benzerlik kurulur. Beyitlerde genellikle sümbül ve gül birlikte kullanılır. Çünkü sümbül gibi olan saçlar, gül yanağın üzerine dökülmektedir. Ayrıca deste deste oluşu ve tazeliğiyle de beyitlerde yer almaktadır.

Şol mu ‘anber zülf düşmiş hadd-i cânân üstine
Deste-i sünbüldür ol san verd-i handân üstine (G. 3046/1)

Rüzgâr, sevgilinin saçına dokunup sümbül gibi olan kokusunu getirse âlem sevinç içinde olurdu.

Sabâ sünbül saçından bû getürse
Olurdı bu cihân hurrem bizümle (G. 3063/4)

Sümbül, koku yönünden misk ve anberle de kıyaslanmaktadır. Rüzgâr, sevgilinin saçının kokusunu Çin’e ve Hıta’ya ulaştırmaktadır. Bu bölgeler, amber kokusunun kaynağı olduğu için anılmaktadır.

3.2.22. Şimşad

Şimşirgillerden, yaprakları her mevsimde yeşil kalan, odunu çok sert olan bir ağaçtır. Divan şiirinde şimşir ağacının boyunun uzunluğu ile sevgilinin boyu arasında ilgi kurulmaktadır. Şair de sevgilinin boyunun uzunluğunu servi ve şimşir ağaçlarına teşbih etmiştir.

Hırâmân kadd-ile dilber ne gülşende ki seyr eyler
Anılmaz oldı pest olup o bâgun serv ü şimşâdı (G. 3175/2)

Arturur cân ‘andelîbi dem-be-dem feryâdını
Andugınca gül yüziyle kâmet-i şimşâdını (G. 3230/1)

3.2.23. Tûbâ

"Sidre'de bulunan ve kökü yukarıda, dalları aşağıda olmak üzere bütün cenneti gölgeleyen ilâhî bir ağaçtır. Her çiğnemesinde ve her yudumunda başka lezzetleri olan meyveleri vardır. (…) Divan şiirinde Tûbâ ağacı, gölgesi ve boyu nedeniyle anılır. Sevgilinin boyu Tûba'ya benzer."[13] Muhibbî de uzun boyundan dolayı Tûbâ ağacı ile sevgilinin boyu arasında ilgi kurmuştur.

Görüp tûbî boyını serv [ü] 'ar'ar
İkisi reşk udından sındı düşdi (G. 3431/3)

Muhibbî, sevgilinin boyunu serve benzetenlerin sonunun kökü yukarıda, dalları aşağıda olan Tûbâ ağacı gibi tepetaklak olmasını diler. Çünkü sevgilinin ve sevgilinin güzellik unsurlarının bir benzeri yoktur.

Âhir olsun göreyin tûbî gibi ol ser-nigûn
Kim ki teşbîh eyleye serve kadün şimşâdını (G. 3464/2)

[13] Pala, a.g.e., s. 459.

IV. BÖLÜM

MUHİBBÎ-SAVAŞ ALETLERİ

4.1. VURUCU SİLAHLAR

4.1.1. Kemend

‘‘Eskiden savaş âleti olarak kullanılan, uzaktaki bir kimseyi veya şeyi çekip yakına getirmek için atılan ucu ilmekli ip’’ anlamına gelmektedir. İdamlarda kullanılan ilmekli yağlı kayış bağlamında da anılmaktadır.

Beyitlerde sevgilinin saçlarıyla kemend arasında ilgi kurulmuştur. Sevgili, âşığa saç kemendini atarak âşığın gönlünü kendisine köle yapmıştır. Bu durumdan şikâyetçi olmayan âşığın dileği, sevgilinin kapısında boynu bağlı bir köle olmaktır.

Atup zülfün kemendini düşürdün gönlümi bende
Kapunda umaram olam ki boynı baglu bir bende (G. 3064/1)

4.2. KESİCİ SİLAHLAR

4.2.1. Tîğ

Farsça bir kelime olan tiğ, kılıç anlamına gelmektedir. Kılıç, harpte kullanılan ucu eğri ya da düz olan ve kın içinde bir kayışla bele takılan savaş âletidir.

Cihan padişahı olan Muhibbî’nin hayatında seferlerin yeri düşünüldüğünde şiirlerinde savaş unsurlarına yer vermesi kaçınılmazdır. Üstelik kılıç, Osmanlı ordusunda sayıca en fazla bulunan savaş âletidir. Bu yüzden kılıcı gerçek anlamında da kullanmıştır.

Sevgilinin kan içici gözleri, kılıcı(kirpikleri) elinde tutarak güzellik şehri(sevgilinin yüzü)ne bakmaktadır. Kirpikler ile kılıç arasında şekil yönünden ilgi

kuran âşık bu benzetme ile gözlerin elinde kılıcı ile beklemede olduğunu ve güzellik şehrini koruduğunu ifade etmektedir.

Ala gözler şehr-i hüsne nâzır olmışdur meger
Tîgı elde yaslanur gelse kaçan h˘âb üstine (G. 3070/3)

Âşık, sevgiliden gelen sitem ve cefalardan dolayı paramparça olduğunu daha etkili bir şekilde ifade edebilmek için kılıç ve ok unsurlarını kullanmıştır. Savaş meydanında kılıç ve ok unsurları kullanılarak düşmanın canına kastedildiği gibi merhametsiz/kâfir sevgili de sitem kılıcı ve cefa okuyla âşığı parça parça etmektedir.

Sitem tîgı cefâ tîriyle kıldun
Beni hey nâ-müselmân pâre pâre (G. 3107/4)

4.2.3. Hançer

Eğri, sivri uçlu, çift veya tek taraflı bir bıçak türüdür. Daha iyi kesmesi ve daha kolay saplanması için eğridir. Savaş aleti olarak kullanılır. Eğriliği yönünden sevgilinin kaşı ile ilişkilendirilirken sivri uçlu ve kesici olması yönüyle de sevgilinin gamzesi ve kirpikleri ile ilişkilendirilir.

Kıya bakışlar-ıla bagrumı hûn itdi gözi
Müjesi sînemi çâk eyledi hançer yirine(G. 3020/4)

Yine kasd eyledi bu gamze görün cânumuza
Hançerün susadı içemege gelür kanumuza (G. 3111/1)

4.3. ATICI SİLAHLAR

4.3.1. Ok/ Tîr/ Hadeng

Savaş malzemesi olarak kullanılan ok, Farsçada tîr ve hadeng sözcükleri ile karşılanmaktadır. Beyitlerde de tîr, hadeng ve ok aynı anlamlarda kullanılmıştır.

Âşığın kaleminde sevgili, kılıç; ok, yay gibi savaş unsurları ile bir padişah görüntüsündedir. Savaş âleti olarak kullanılan ok, yay aracılığı ile atılmaktadır. Ucunda da sivri bir demir vardır. Şair sevgilinin güzellik unsurlarından olan yan bakışlarının, kirpiğinin, kaşlarının ve diğer unsurların öldürücü özelliğini anlatmak için ‘‘ok’’ sözcüğünü kullanmıştır. Sevgilinin yan bakışı ok olarak aşığın göğsüne gelmekte ve onu öldürmeyi hedefleyerek kan içinde bırakmaktadır.

Gamzen okını sînede ben kana boyadum
Her ne ki geçe hâtıruna sen de var eyle (G. 3033/2)

Sevgilin bakışları âşık için öldürücü ve yaralayıcı özellikte olmasına rağmen âşığın gönlüne isabet etmesi, âşık için sorun değil lütuftur. Çünkü sevgiliden gelen dert bile güzeldir. Sineye atılan ok da sevgilinin yadigârıdır.

Ger seng atasın başuma ol tâc-ı sa’âdet
Minnet bilürem gamzen okı câna geçerse (G. 3012/4)

Can, kutsal bir şey uğruna feda edilir. Âşık, sevgili uğruna hiç düşünmeden canını feda etmeye hazırdır. Göğsü gamze oklarıyla dolu olan âşık, sevgilinin kaşının yayına emrederek ok atmasına razı olarak sevgili uğruna canını kurban edeceğini ifade etmektedir.

Gamze oklarıyla sînem tolıdur terkeş gibi
Cânı kurbân ideyin emr itse kaşı yayına (G. 3048/2)

Sevgilinin güzellik unsurlarından olan kaşlar, şekli yönünden savaş unsuru olan yaya benzetilirken kirpikler de oktur. Ok, yay aracılığıyla atıldığı için beyitlerde de genellikle birlikte kullanılır. Göz ve kaş tahayyülü ile sevgili âdeta silahlanmış bir savaşçı konumundadır ve âşığa gamze oklarını atarak aşığın canına kastetmektedir. Gamzelerin ok atması ile sevgilinin etkileyici/öldürücü bakışı kastedilmektedir.

Kaşların geh çîn ider geh gamzeler tîrin atar
N'eyleyem derdâ dirîgâ ben bu göz ü kaş-ıla (G. 3047/2)

Sîneye gelse müjen tîri eyâ kaşı kemân
Anı ışk ehli bilür cânına râhat kapusı (3409/2)

4.3.2. Peykân/ Temren

Peykân ve temren ok, mızrak vb. savaş âletlerinin ucundaki sivri demir anlamına gelmektedir. Sevgilinin bakışları ya da gamze okları ile peykan/temren arasında ilgi kurulmaktadır. Âşığın göğsü sevgiliden gelen peykan/temren(yan bakışlar) ile parçalanmaktadır. Ancak âşık bu durumdan şikâyet etmez. Çünkü sevgiliden gelen her cefa onun için lütuftur. Peykan/temren de sevgiliden geldiği için onun yadigârıdır ve âşık onu sinesinde saklamak ister. Aynı zamanda bu unsurlar âşık için merhemdir. Okun demirden yapılan uç kısmına/temrene yapım aşamasında su verilmektedir. Önceki dönemlerde yaralılara su içirilmesinin nedeni, kanın sulanmasını sağlamaktır. Bu şekilde su ve peykan arasında yaranın iyileşmesi hızlanır. Âşığın da yan bakışları/peykanı merhem olarak nitelemesinin nedeni onun sevgiliden geliyor olması ve iyileştirici özelliğidir.

Gonca gibi saklaram sînemde peykânun şehâ
Bu şikeste gönlümün çün ol olupdur merhemi (G. 3377/3)

Egleyem dirdi Muhibbî sînede peykânunı
Geçdi gitdi sîneden âh kim bir ân eglenmedi (G. 3383/6)

Gamzesi tîri-y-ile bu cân u dil mecrûhdur
Çıkmayısar sîneden ölince kanlu demreni (G. 3397/2)

4.3.3. Keman/ Yay

Ok atmak için kullanılan, eğri bir savaş âletinin adıdır. Yay, hem divan şiirindeki benzetme yönüyle hem de Türklerin eski dönemlerden beri en çok kullandıkları savaş

âleti olması yönüyle Muhibbî Divanı'nda en sık kullanılan unsurlardan biridir. Divan şiirinde kaş, şeklinden dolayı keman/yaya benzetilmektedir. Sevgilinin ok gibi olan kirpikleri ile yay ilişkilendirilmiştir. Yay, sevgilinin kaşıyla ilişkilendirildiği gibi aynı zamanda gamzesi, gözü ve âşığın boyu ile de benzetme unsuru olarak kullanılmaktadır. Ancak divanda keman/yay ilgili en yaygın kullanım sevgilinin kaşları içindir. Âşığın canına kasteden sevgili, ok ve yayla birlikte anıldığında güzellik unsurları ile bir savaşçı görünümündedir. Ok ve yay ile âşığın siper ettiği göğsünü hedef almaktadır.

Gamzelerden yine tîr aldı nigârum eline
Kaşı yayına koyup ola ki bagrum deline (G. 3080/1)

Sînede durmaz Muhibbî gamzesi eyler güzer
Bir kaşı ya kirpügi ok yâr sevdüm tâzece (G. 3087/5)

Ol kemân ebrû yine kasd itdi 'âşık cânına
Gamzelerden niçe oklar cem' kıldı yanına (G. 3112/1)

Gayrılar kasdını gel eyleme iy kaşı kemân
Gamze oklarına ben eylemişem dil hedefi (G. 3352/2)

Eline tîr ü kemân alursa çeşmi vechi var
Yalvarup 'âşıkları boyın çeker virür seri (G. 3453/2)

Âşık, kaşları keman gibi olan sevgiliye seslenerek onun kaşlarını gördüğünden beri boyunun iki büklüm olduğunu ve bu hâlinden dolayı da yaya benzettiğini ifade etmektedir.

Ebrûlarunı göreli iy kaşları kemân
Kaddi bükildi oldı dü-tâ ya benüm gibi (G. 3420/4)

4.4. SAVUNMA SİLAHLARI

4.4.1. Siper/ Kalkan

Eski savaşlarda savaşçının kılıç, ok vb. unsurlardan gelecek darbelere karşı korunmak için sol elinde tutarak kullandığı âlettir. Kalkan, savaş âleti olarak çok eski zamanlardan beri kullanılmaktadır. Ayrıca Türkler, kılıç ve kalkan kullanma konusunda oldukça yeteneklidir. Muhibbî Divanı'nda ilgili beyitler incelediğinde ''siper'' ve ''kalkan'' kelimelerinin aynı anlama gelecek şekilde kullanıldığı görülmektedir.

Âşık, siper/kalkanı genellikle sevgilinin güzellik unsurlarından gelen öldürücü darbelere karşı kendisini korumak için kullanmaktadır. Sevgilinin yay gibi olan kaşlarının attığı gamze oklarına karşı göğsünü siper olarak kullanan âşık, yine de öldürücü darbelerden kurtulamaz. Yan bakış oklarının keskinliğine vurgu yapan şair, sevgilinin yan bakış oklarına karşı siperin de etkili olmadığını ve okların âşığın göğsüne geldiğini ifade etmektedir.

Atar ya kaşlarun gamz oklarını
Geçer sîne karâr itmez siperde (G. 3059/6)

4.4.2. Zırh (Cevşen)

Önceki dönemlerde ok, kılıç gibi unsurların darbelerinden korunmak için giyilen demir tel ve levhalardan oluşan zırh takımıdır.

''Muhibbî'nin söz konusu beytinde de saçlarını dağınık halde bırakan sevgili, gümüş tenli bedeni üzerine zırh giymiş olarak vasfedilmiştir. Beyitte sevgilinin tenini betimlemek üzere kullanılan gümüş, değerli bir maden olup bazı özel ve önemli kişilerin zırhlarının gümüşten yapıldığını hatırlatır türden bir kullanımdır. Âşık nazarında en önemli kişi de sevgili olduğuna göre ona yakışacak zırh da en makbul zırh sayılabilecek olan "dâvûdî" ve "gümüş" olandır.''[14]

[14] Ayşe Yeşil, ''*Avnî ve Muhibbî Divanlarında Savaş ve Savaş Unsurlarının Kullanım Alanları''*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

San geyer ol sîm-ten üstine dâvûdî zirih
Her kaçan eyler perîşân tagıdur gîsûları (G. 3476/4)

4.5. SAVAŞ YÖNTEM VE TAKTİKLERİ

4.5.1. Busu (Pusu)

Pusu, birine ansızın saldırmak için saklanıp beklenilen yerdir. Sevgilinin kaşı ve gamzesi, cihana bir fitnedir ve kargaşa çıkarır. Kaşı ve gamzesi eline ok ve yayı almış bir savaşçı gibi sevgilinin kâküllerinin arkasına saklanıp saldırmak için pusuya yatmışlardır.

Kaşunla gamzen iy dost yiter cihâna fitne
N'eyler girüp busuya gîsûlarun kafada (G. 3095/3)

4.6. SAVAŞ VE OYUN

4.6.1. Çevgân

''Türkler, barış zamanlarında atlarının ve askerlerinin fiziki olarak ve ruhen dinç ve sağlam kalmaları için birçok sporların yanında atlı cirit oyunlarını oynamışlardır. Cirit sporu, at biniciliği, atlı okçuluk, avcılık, güreş, okçuluk gibi diğer geleneksel sporlardan birisidir. Genellikle törenlerde oynanan cirit, at üzerinde bir sopa kullanılarak oynanan meydan oyunudur. (…) Cirit, adını oynandığı alet olan ve çevgan denilen temrensiz (cirit ucu) mızraktan alır.''[15]

Divan şiirinde çevgan ile sevgilinin saçları arasında ilgi kurulmuştur. Sevgilinin saçları çevgan olunca âşıkların başları da çevganın önündeki top olmaktadır. Âşıklar, sevgili için hiç düşünmeden canlarından vazgeçebileceklerini bu şekilde de ifade etmektedirler. Bu düşünce çevgan oyunuyla birlikte Muhibbî Divân'ında sıklıkla kullanılmıştır. Çünkü âşığın aşk karşısında kendini teslim edişi ifade edilmektedir.

[15] Davut Atılgan, Ünal Türkçapar, Yalçın TÜKEL, ''Türk Halklarının Geleneksel Spor Oyunlarından Cirit'', Türk Halklarının Geleneksel Spor Oyunları VIII, Kahramanmaraş: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi ve Kahramanmaraş Belediyesi Yayını, 2019.

Top ser kıldı Muhibbî zülfinün çevgânına
Ola kim galtân idüp dilber tegâfül itmeye (G. 3101/5)

Anun-ıçundur yolında başumı top eyledüm
Ola kim galtân idem ben zülfinün çevgânına (G. 3112/3)

V. BÖLÜM

MUHİBBÎ-MUSİKİ ALETLERİ

5.1. ÇENG

Çeng, yaya benzer bir biçimde eğri olan bir sazdır. Aşığın boyu dert ve keder neticesinde iki büklümdür. Bu yüzden çeng ile aşığın boyu arasında ilgi kurulmaktadır. Aşığın gönlünün feryat ettiğinde çıkardığı ses de zir u bama yani sazın en ince ve en kalın tellerinden çıkan sese benzetilir.

Muhibbî kâmetüm çeng olalıdan
Figân eyler bu gönlüm zîr ü bamda (G.3014/5)

Lebün yiter mey-i gül-rengi sorma
Bu nâlem bes figân-ı çengi sorma (G. 3050/1)

5.2. DEF

Parmakla vurulmak suretiyle çalınan, bir tarafına ince bir deri gerilmiş ve etrafına birkaç çift zil konmuş, yuvarlak bir kasnaktan ibaret musiki aletinin adıdır.

Def, beyitte ney ile birlikte kullanılmıştır. Ney haykırır/inler, def dövünür. Âşık, bunların karşısında şaşırır ve dünya için olan bu gürültü/gösterişi anlayamaz.

Dögünüp def çagurur her nefes nây
Nedür dünyâ içün bu hûy u bu hây (G. 3263/1)

5.3. KEMAN-KEMENÇE

Kemençe, kemana benzeyen yaylı bir müzik aletinin adıdır. Kemençeye keman adı verilmektedir. Göğsünün iki yanında delik bulunması, üç telli olması ve bu teller üzerine parmakla basılarak çalınması ile âşığın sinesi ve gözyaşları arasında ilgi kurulmaktadır.

Kemençe, beyitte gözyaşı için kullanılmıştır. Aşığın gözyaşları tel, sinesi de kemençe haline gelerek gam meclisinde inlemektedir.

İniler bezm-i gamda nâle eyler
Gözümün yaşı târ sînem kemençe (G. 3002/2)

Göz yaşını târ eyleyüben nâleler itdüm
Bezm-i eleme olalı bu sîne kemençe (G. 3091/3)

5.4. KÛS

Farsça olan ‘‘kûs’’ kelimesi günümüzde kös, davul şeklinde söylenmektedir. Önceki dönemlerde savaşlarda ve alaylarda binek hayvanlarının üzerinde taşınan, Osmanlı mehterinde kullanılan çok büyük bir davuldur.

Muhibbî, beyitte göğsü ile kûs arasında ilgi kurmuştur. Gam saçı, kûsa vurmak için kullanılan iki elde tutulan iki tokmak yerine kullanılmıştır. Gam saçı, aşığın göğsündeki kûsa değdiğinde onun sesi ile aşkı âlemi baştan başa sarar.

Âlemi ışkı tutar başdan başa sıyt u sadâ
Turra-i gam her kaçan degse bu sinem kûsına (G. 3075/4)

5.5. NEY/ NÂY/ NÂ

Kelime anlamı ‘‘kamış’’ olan ney, dokuz boğumlu kamıştan yapılmış olup arka tarafında bir, ön tarafında altı deliği bulunan ve Türk musikisinde kullanılan nefesli bir sazdır. Özellikle Mevlevi musikisinde önemli bir yer tutmaktadır.

Ney, Muhibbî Divanı'nda en çok yer verilen musiki aletidir. Sesinin yanık olması sebebiyle feryat ve figan eden âşığa benzetilmektedir. Neyin yapılışında kamışın içi boşaltılarak delikler açılması ile âşığın bağrının delik olması arasında ilgi kurulmaktadır.

Bezm-i gamda ko beni ney gibi efgân ideyim
Kim bilür dahı şehâ kim irişür uşbu deme (G. 3104/3)

Zârîlık itse ney gibi dil tan mı sûbha dek
Tanbûr gibi burdı zamâne kulağını (G. 3381/3)

Âşık, sevgilinin güneş gibi olan yüzünün zerre kadar parıltısından (bile) sersemlemiş ve sabaha kadar ney ile feryat figan etmiştir.

Zerre gibi gün yüzi şevkine sergerdân olup
Giceler tâ subha dek efgân iderdüm nây-ıla (G. 3035/4)

5.6. REBÂB

Sap kısmının ucunda Hindistan cevizinden yapılmış basık, yuvarlak, küçük bir kâsesi bulunan, dize veya bir yere dayanarak çalınan saza verilen addır.

Beyitlerde rebab ile âşığın gönlü ve sinesi arasında ilgi kurulmuştur. Âşığın gönlü rebaba benzetildiğinde kanlı gözyaşları da bazen şaraba bazen de rebabın üzerindeki tellere benzetilmiştir.

Yine bu meclis-i gamda gözüm yaşı şarâb evlâ
O bezme inleyüp her dem olursa dil rebâb evlâ (G. 3238/1)

Ger bezm-i belâ içre idem hûn-ı ciger nûş
Yanumca bile nâle kılur sîne rebâbı (G. 3408/3)

İnlerse rebâb oldı 'aceb mi dil-i sûzân
Devrân getürüp bir deriyi sîneme yakdı (G. 3477/4)

5.7. SAZ

Saz, her tür müzik âletini ifade eden bir terimdir. Halk musikisinde daha çok saz şairleri tarafından kullanılan, gövdesi oyularak yapılmış uzun saplı, telli çalgının adıdır.

Beyitte saz ile âşığın gönlü arasında ilgi kurulmuştur. Âşık, yanık sesler çıkaran (gönül)sazı ile gönül derdini hâl dili ile inleyerek açıklamaktadır.

Derd-i dil ahvâlini bir bir zebân-ı hâl-ile
Nâle adlu şerh ider göynüklü sazum var-ıdı (G. 3430/3)

5.8. TABL

Tabl, Arapça bir kelimedir ve ‘‘davul’’ anlamına gelmektedir. Türk kültüründe özellikle mehter takımlarında önemli bir yere sahip olan davul, bir tokmak ve bir çubuk ile vurularak çalınan mûsikî âletinin adıdır. Davul, tarihte ‘‘hâkimiyet sembolü’’ olarak kullanılmaktaydı. Divan şiirinde de davul, bayrak ve sevgili ile ilişkilendirilerek padişahlık alametlerinden sayılmaktadır.

Muhibbî gözyaşlarını askere, ahını bayrağa, göğsünü de davula teşbih etmektedir. Davul sancakla birlikte padişahlık alameti olduğu için Muhibbî de bu unsurlarla hükümdarlığının işaretlerini sıralamaktadır.

Gam sipâhını çeküp sîneleri tabl idüben
Çeküben âh alemin göklere irdün (…) (G. 3104/4)

5.9. TANBUR

Klasik Türk müziğinin başlıca çalgılarından biri olan, yay veya mızrapla çalınan, uzun saplı, yuvarlak karınlı, telli çalgının adıdır.

Tanbur ile gönül ve sine arasında ilgi kurulmaktadır. Âşık, gönlüne seslenerek inleyerek sine tanburunu çalmasını istemektedir. Bunun nedeni sevgilinin bir an durup âşığın sazını dinleme ihtimalidir.

Nâle eyle iy gönül çal sînemün tanbûrını
Ola kim bir dem turup gûş ide dilber sâzuma (G. 3150/2)

5.10. UD

Ud, teknesi yarım armudu andıran, kısa saplı, beşi çift, biri tek on bir telli, mızraplı çalgıya verilen addır. Beyitte ud, eğlence meclisinin bir unsuru olarak anılan musiki âletlerinden biridir. Muhibbî'nin şiiri gönülden çıkan sözler olduğu için gönlü cezbeder niteliktedir ve dinleyenleri hoşnut eder/hoşça vakit geçirmelerini sağlar. Muhibbî, şarkılarla/nağmelerle zamanını eğlenceyle geçirmek isteyenlere gönlü cezbeden şiirini mutribe ud ile çalması için öğretmelerini söylemektedir.

Terennümlerle hâletler dilersen kim vire bezme
Bu şi'r-i dil-keşi ögret ki tâ mutrîb çala ûdı (G. 3456/4)

VI. BÖLÜM

MUHİBBÎ-COĞRAFYA

6.1. YERLEŞİM YERLERİ

6.1.1. Acem / İran

İran, divan şiirinde İran ve Acem adları anılan bir ülkedir. Âşık, sabâ rüzgârından sevgilinin haberini İran illerine getirerek kendisine ulaştırmasını istemektedir.

Sabâ şâvir olup peygam-ı yârı
Getürsin bize Îrân illerine (G. 3043/4)

Muhibbî, beyitte şiirinin taklit edilemeyecek bir üslup veya ifade tarzında mucize bir şiir olduğunu, İran ülkesine ulaştığında ünlü Fars şairi Selman'ın ruhu kabrinde canlansa buna şaşılır mı diyerek ifade etmektedir.

Muhibbî mu'ciz-i nazmun 'Acem iklîmine irse
Kalursa zinde kabrinde 'aceb mi rûh-ı Selmân'ı (G. 3462/5)

6.1.2. Aden

"Güney Arabistan'da daha çok körfeziyle tanınmış, Yemen'in Kızıldeniz'e yakın bir sahil şehridir. Burada eskiden beri inci çıkarılırmış. Bugün hala o bölgede inci üretimi yapılmaktadır. Aden, klasik edebiyatımızda inci ile birlikte kullanılmıştır.''[16] Muhibbîi beyitte "dürr-i 'aden" tamlaması ile Aden bölgesi ile inci arasındaki ilişkiyi ifade etmiş, bölgenin hangi bağlamda kullanıldığına yer vermiştir. İnci, beyitlerde sevgilinin dişleri ile mukayese edilmiştir. Ancak âlemde sevgilinin ve sevgilinin güzellik unsurlarının bir

[16] Canım, a.g.e., s. 571

benzeri daha yoktur. Nasıl ki çimende sevgilinin yanakları gibi bir gül yok ise Aden'de de dişlerine benzer bir inci yoktur.

Ne haddün gibi bir gül var çemende
Dişün mânendi dür olmaz 'Aden'de (G. 3167/1)

Sâkiyâ sen sanma kim def'-i melâl egler meni
Ol dişi dürr-i Aden la'li zülâl egler meni (G. 3393/1)

6.1.3. Bedahşan

Divan edebiyatında sevgilinin güzellik unsurlarından biri olan dudağı, lal adıyla anılan kırmızı renkli değerli bir taşa benzetilir. Bedahşan yakuta benzeyen lal taşının çıkarıldığı eyalettir, Afganistan'ın kuzeydoğusunda yer alır.

Âşık, sevgilinin dudağını yakuta benzeyen lal taşına benzetmektedir. Sevgilinin dudağına duyduğu hasretten dolayı bu taşın çıkarıldığı yer olan Bedahşan'a gitmeyi heves eder.

Yine dil la'l-i nâbun hasretinden
Heves itdi Bedahşân illerine (G. 3043/3)

6.1.4. Çin

Çin ülkesi, divan edebiyatında çeşitli özellikleriyle geniş kullanım sahasına sahiptir. Çin'de resim sanatı oldukça gelişmiştir. ''Resim gibi güzel'' ifadesinden hareketle sevgilinin güzel yüzü ile Çin arasında ilgi kurulmuştur. Misk ceylanından elde edilen güzel kokuların kaynağı da Çin'dir. Bu yüzden sevgilinin misk kokulu saçlarıyla birlikte anılır ve zaman zaman da mukayese edilir. Fakat sevgilinin saçlarının kokusu kadar güzel bir koku değil Çin'de yeryüzünde bile yoktur.

Bulınmaz bûy-ı zülf âhû-yı Çîn'de
Ne Çîn'de belki [yok] rûy-ı zeminde (G. 3049/1)

Âşık, sevgilinin gözlerini küçüklüğü yönünden Moğol ve Çinli insanların gözlerine benzetilmiştir. Sevgilinin bakışlarının etkileyiciliğini ve gücünü ifade etmek için Moğol-Çin gözlerin âşığın gönlünü yağma ettiğini söylemektedir.

Zülf[i] sevdâsı getürdi başuma sevdâ yine
Ol Mugal-Çîn gözleri itdi gönül yagma yine (G. 3065/1)

Çin bölgesinin yakınlarında bulunan Hoten bölgesinin, "Mâçîn" gibi kısmen hayalî denebilecek isimlerle anılması ile "Çîn ü Mâçîn", "Çîn ü Hoten" şeklinde ifade edilerek ilgili beyitlerde de bu şekilde yer almaktadır. Güzel kokuların kaynağı olarak bilinen Çin'de bile sevgilinin saçının kokusuna denk düşecek bir koku bulunmamaktır. Bu yüzden rüzgâr, sevgilinin saçının kokusunu Çin'e ve Mâçin'e iletse oralardaki misk kokusunun değeri kalmayacaktır.

Muhibbî kalmaya hergiz revâcı misk-i âhûnun
İletse bûyı zülfinden sabâ ger Çîn'e Mâçîn'e (G. 3082/5)

6.1.5. Habeş

Habeş ülkesi, divan şiirinde ülke olarak gerçek anlamında kullanılırken aynı zamanda Habeş halkının siyahi olması ile ilgili çeşitli benzetmelerle de kullanılmıştır. Sevgilinin saçı ve beni ile renk yönünden ilgi kurulmaktadır. Ayrıca şiirlerde esir/köle kavramlarına karşılık olarak da kullanılmaktadır.

Muhibbî, saçın siyahlığı ile Habeş ülkesi arasında renk yönünden ilgi kurmuştur.

Muhibbî zülfi târına Habeş mülki tufeyl olsun
Bahâ olmaya hâline harâc-ı Hind ü Bengâl'a (G. 3071/5)

6.1.6. Hicaz

Hicaz, Mekke ve Medine'yi içine olan coğrafi bölgenin adıdır. Âşık, sevgilinin mahallesini Kâbe'ye teşbih etmektedir. Bu yüzden Hicaz da sevgilinin bulunduğu yere

benzetilmektedir. Muhibbî, beyitte Mecnun'un sevgilinin eşiğini/dergâhını bırakıp Hicaz'a ulaşamayacağını ifade etmektedir.

Koyup Mecnûn Leylî âsitânın
Düşer miydi ana varmak Hicâz'a (G. 3124/2)

6.1.7. Irak

Ortadoğu'da bir İslam ülkesi olan Irak, divan şiirinin coğrafyasında adından sıkça söz edilen bir yerdir. Muhibbî, sevgiliye duyduğu özlemden dolayı sevgiliyi bulmak için Mısır'ı, Şam'ı ve Irak'ı dolaşmış ancak ne sevgiliyi ne de ona benzeyen bir güzeli bulamamıştır.

Sana mânend meh-rû görmedüm âh
Gezüp Mısr-ıla Şâm-ıla Irâk'ı (G. 3274/2)

Niçe yıldur çeker dil iştiyâkı
Bulam diyü gezer Şâm u Irâk'ı (G. 3296/1)

6.1.8. Karaman

Karaman, divan şiirinde yer alan coğrafyalardan biridir. Şairler bu coğrafyadan farklı çağrışımlarla yararlanmışlar bazen de sevgilinin güzellik unsurlarıyla ilişkilendirmişlerdir. Karaman, güzellikleri ve güzelleri ile de meşhur bir yerdir.

Şair, güzelleri ile meşhur olan Karaman illeri ile canan illeri arasında bağlantı kurarak Karaman illerine ulaştığında sevgilinin bulunduğu canan illerine nasıl varacağını sormaktadır.

İrişdük çün Karaman illerine
Kaçan varıla cânân illerine (G. 3043/1)

6.1.9. Mısır

Büyük bir kesimi Afrika'da, küçük bir kesimi Asya'da yer alan ve divan şiirinin coğrafyasında adından sıkça söz edilen ülkenin adıdır. Yusuf ile Züleyha arasındaki olaylar Mısır'da geçtiği için Mısır, Hz. Yusuf'un güzelliğine telmihen kullanılarak Hz.Yusuf'un güzelliği ile sevgilinin güzelliği arasında ilgi kurulmaktadır. Mısır, beyitlerde tevriyeli olarak "ülke, memleket" anlamlarında kullanılırken sevgilinin güzelliğini de ifade etmektedir. Mısır, sevgilinin güzelliği bağlamında kullanılırken sevgili de sultan konumundadır.

Şâh olaldan bu gönül Mısr'ına ol Yûsuf-cemâl
Eşk-i çeşmüm biri Nîl ü biri Ceyhûn olmada (G. 3123/4)

Dûr olalı tapundan Mısr-ı hüsnün hakkıçün
Gözlerümün kanlu yaşı döndi Nîl ırmagına (G. 3162/3)

6.1.10. Rûm

Anadolu, Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içine alınmaktadır. Bu yönüyle Rûm, Anadolu için kullanılırken Anadolu'da yaşayanlar için de Rumi tabiri kullanılırdı. Rûmilerin beyaz tenli ve çok güzel oldukları ifade edilmektedir. Bu yönüyle Rûm, sevgilinin yüzü ile ilişkilendirilmektedir. Habeş ve zenciyle de tezatlık oluşturulmaktadır. Rûm ili güzelleri ve güzellikleri ile meşhurdur. Ancak sevgilinin güzelliğine denk bir güzellik Rûm ilinde bile bulunmamaktadır.

'Irâk'ı geşt kıldum Rûm['ı] gezdüm
Gözüm dutmadı bir meh-rûyı sence (G. 3092/2)

6.1.11. Şâm

Şam, günümüzde Suriye'nin başkentidir. ''Akşam'' manasına da gelen Şam, renk ilgisinden dolayı divan şiirinde tevriyeli olarak sevgilinin saçı bağlamında kullanılmaktadır.

Gönül şekker lebün cân zülfün ister
Biri Mısr'a birisi Şâm'a düşdi (G. 3435/2)

6.1.12. Tebriz

Tebriz, İran'ın önemli yerleşim yerlerinden biridir. Divan şiirine çeşitli sebeplerle konu olan şehir, Muhibbî'nin beytinde Mısır ile birlikte sevgilinin saçının değerini/kıymetini karşılayan bir şehir olarak ifade edilmektedir.

Saçunun kim bahâsı Mısr u Tebrîz
Muhibbî virmez Îrân illerine (G. 3043/6)

6.1.13. Yemen

Arap yarımadasının güneybatısında yer alan ülkenin adıdır. Divan şiirinde Yemen ile Yemen'de çıkan kıymetli süs taşı akik arasında ilgi kurulmaktadır. Akik taşının çeşitli renkleri vardır ancak en makbulü kırmızı renkte olanıdır. Renginden dolayı âşığın gözyaşlarıyla ilişkilendirilmektedir.

Âteş-i hicre kebâb oldı göyindi cigerüm
Eşk-i çeşmümi gören sandı 'akîk-i Yemenî (G. 3219/3)

6.2. YERLEŞİM YERİ DIŞINDAKİ COĞRAFİ UNSURLAR

6.2.1. Bîsütun Dağı

Bağdat ve Hemedan arasında olan Bîsütun Dağı, divan şiirinde Ferhad ve Şirin ile ilişkilendirilmektedir. Ferhad, Şirin'e aşkını ispat etmek için dağı delerek bir rivayete göre su bir rivayete göre de süt akıtmıştır. Bu hâdise neticesinde divan şiirinde Bîsütun Dağı, ''Ferhad-Şirin ve külünk(kazma)'' ile birlikte kullanılmaktadır. Ayrıca bu dağ, âşıklık yarışında kullanılan bir unsur hâline gelmiştir. Âşık, Ferhad'ın Şirin için yapamadığını kendisinin sevgilisi için yapabileceğini ifade etmektedir.

Kûhkenlik eyler idüm ben belâ kûhında âh
Bî-sütûn'ı kesmedin Ferhâd Şîrîn nâmına (G. 3084/4)

6.2.2. Ceyhun Nehri

Sovyet Ortaasyası'nda 2540 km. uzunluğundaki nehrin ismidir. Divan edebiyatında aşığın gözyaşları mübalağa sanatı ile nehirlere, denizlere benzetilmektedir.

Beyitlerde aşığın gözyaşı ile Ceyhun nehri arasında ilgi kurulmuştur. Bu benzetme ile aşığın sevgilisi ve onun hasreti ile gözyaşının nehirler gibi aktığı anlatılmaktadır.

Leblerün 'ayn-ı şifâdur sunmayup dil-hasteye
Hasret-ile gözlerüm yaşını Ceyhûn eyleme (G. 3019/4)

6.2.3. Dicle Nehri

Türkiye topraklarından doğup Irak'ta denize ulaşan akarsuyun adıdır. Âşığın gözyaşları ırmağa benzetildiği için gözyaşları ile Dicle arasında ilgi kurulmaktadır. Ayrıca Dicle, Bağdat'tan geçtiği için beyitlerde Bağdat ile de anılmıştır.

Gözlerüm yaşı degül eksük Muhibbî Dicle'den
Yaşuma kimdür diyen kim cûy-ı Bagdâd olmadı (G. 3359/5)

6.2.4. Fırat Nehri

Türkiye topraklarından doğup Irak'ta Dicle ile birleştikten sonra denize ulaşan akarsuyun adıdır. Âşığın gözyaşlarının çokluğunu ifade etmek için gözyaşları ırmağa benzetilmektedir. Diğer büyük akarsularda olduğu gibi Fırat nehri de gözyaşları ile ilişkilendirilerek benzetme unsuru olarak kullanılmıştır.

Gözlerüm yaşına nisbet katre çün Nîl ü Fırât
Garka virsem iy Muhibbî tan mıdur deryâları (G. 3497/7)

6.2.5. İrem

"Âd'ın oğlu Şeddâd'ın cennete nazîre olarak yaptırdığı meşhur ve gayetle güzel bahçe ve köşk ki edebiyatımızda yalancı cennet, ma'mûr, âbâdân ve neşât-efzâ yer mânâsında ve ekseriya bâğ sözü ile beraber kullanılmıştır."[17] Beyitlerde "bağ-ı irem" şeklinde de kullanılan İrem bağı, şairler tarafından sevgilinin güzelliği, mahallesi ya da gezdiği yerler olarak tahayyül edilerek şiirlere yansıtılmaktadır.

Kim temâşâ eyleye bir lahza hüsnün bâgını
Almaya bir habbeye virsen irem uçmagını (G. 3235/1)

Zâhidâ zikr eyleme cennet hevâsı bizde yok
'Âşık-ı dîdâr olan n'eyler irem ırmagını (G. 3236/4)

Muhibbî ser-te-ser gezdi ser-i kuyun hevâsıyla
Cihânda irmedük ancak hemân bâg-ı irem kaldı (G. 3487/5)

6.2.6. Kâbe

Mekke'de bulunan ve İslam dininde kendisine kutsallık atfedilen yapıdır. Hz İbrahim ve oğlu İsmail tarafından yapılmıştır. İslamiyet öncesinde putlarla dolu olan bir yerdir. Ancak Mekke'nin fethinden sonra putlar yıkılmış ve Kâbe, Müslümanların kıblesi olmuştur.

Tasavvuf anlayışında gönül, Kâbe olarak nitelendirilmektedir. Çünkü gönül, Allah'ın evi kabul edilir. Kâbe'yi yıkmak nasıl günah olarak kabul ediliyorsa gönlü yıkmak da öyledir.

İslam'ın beş şartından biri olan ve divan şiirinde çokça söz edilen ''hac'', Kâbe'yi belirli bir zamanda ziyaret edip kurban keserek yapılan bir ibadettir. Divan şiirinde sevgilinin yaşadığı mahalleye kutsallık atfedildiği için Kâbe ile sevgilinin mahallesi ve yüzü arasında ilgi kurulmaktadır. Âşık, sevgilinin mahallesini dolaşarak tavaf etmiş

[17] Ahmet Talât Onay, Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar, 2.b., Ankara : Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1993. s 218.

sayılmaktadır. Orada canını da kurban ederek hacdaki kurban görevini yerine getirmektedir.

Muhibbî Ka‘be kûyına irişdük çün tavâf itdük
Sana layık budur kurbân ola cân itdügün hacda (G. 3052/5)

Benzedelden kûy-ı dildârı cenâb-ı Ka‘be’ye
Yüz sürerler ekser anûnçün türâb-ı Ka‘be’ye (G. 3102/1)

6.2.7. Kaf Dağı

Kafdağı, dünyanın etrafını çevrelediğine inanılan dağdır. Kafdağı, divan şiirinde Anka ile birlikte anılmaktadır. Muhibbî, Anka gibi kanaat ehli olunmasını ve sinek gibi dünya lezzetine aldanılmamasını öğütlemektedir. Yine sinek gibi kokmuş ceset gibi iğrenç olan şeyden/dünyanın aldatıcığından uzak durulmasını ifade etmektedir.

Sakın mülevves olma meges gibi cîfeden
‘Ankâ-sıfat Kâf-ıla eyle kanâ‘ati (G. 3338/4)

Lezzet-i dünyâya aldanma meges gibi gönül
Kasdun olursa kanâ‘at Kâf’ı ger ‘Ankâ gibi (G. 3440/4)

6.2.8. Kevser

Cennetteki bir nehir ya da havuzdur. Kur’an-ı Kerim’in yüz sekizinci suresi ‘‘Kevser suresi’’dir. ‘‘Tefsîrlerde Kevser hakkında çok çeşitli izahlar yer alır. Akarsu veya göl olduğu, boyunun Mekke ile Yemen, eninin de Safâ ile Aden arası kadar olduğu, etrafında birçok kıymetli kâseler bulunduğu, oradan bir kez içenin bir daha susamadığı(…)’’[18] şeklinde izahlar vardır.

Muhibbî, beyitte gönlüne seslenerek zamanın gerektirdiği şekilde hareket etmesini/zamana uymasını, şarabı/sevgilinin dudağını ve dilberi hoş görmesini

[18] Pala, a.g.e., s. 268.

istemektedir. Zahidin tek amacı cennete ulaşmaktır bu yüzden bu yoldaki güzellikleri de göremez. Muhibbî, Zahit'e istediği Cennet içinde yer alan Kevser ırmağı ve ahu gözlü huriler için ''hayırlı olsun'' diyerek kutlama ifade ederken bunun karşısında rint olarak kendisinin isteği, sevgili ve şarap/sevgilinin dudağıdır.

İbn-i vakt ol iy gönül hoş gör şarâb u şâhidi
Zâhide olsun mübârek kevser ü havrâları (G. 3497/4)

6.2.9. Necd

Necd, etrafındaki bölgelere göre daha yüksek olan bir bölgenin adıdır. Büyük bir kısmı çöldür. Beyitlerde çöl olarak ya da çevresindeki çukur alanlara göre yüksek bir bölge olmasıyla yer almaktadır.

Şair, insanlardan kendisine bir çare olmadığını gördüğü için Mecnun'un Necd dağına/çöllerine yabani hayvanlara halini arz etmek için vardığını söylemektedir.

Benî âdemden olmadı özine gördi bir çâre
Vuhûşa arz-ı hâl-içün varur Mecnûn kûh-ı Necd'e (G. 3052/3)

6.2.10. Nil Nehri

Nil, Mısır'a sağladığı bereketten dolayı ''hayat kaynağı'' olarak tabir edilen nehrin adıdır. Nil'in coşkunluğundan dolayı her yıl taşma tehlikesiyle karşılaşılırdı. Divan şiirinde Nil nehrinin bu coşkunluğu ile âşığın gözyaşları arasında ilgi kurulmaktadır. Âşığın gözyaşı da Nil nehri gibi sel olup akmaktadır.

Dûr olalıdan tapundan Mısr-ı hüsnün hakkıçün
Gözlerümün kanlu yaşı döndi Nîl ırmagına(G. 3096/3)

Mısr-ı hüsninde Muhibbî gözlerüm yaşın gören
Nîl'e teşbîh eyledi bu çeşmümün ırmagını (G. 3235/6)

Mushaf-ı hüsnün hakıyçün Mısr-ı hüsnünde senün
Eyledüm Nîl'e müşâbih gözlerüm ırmagını (G. 3236/2)

6.2.11. Safâ ve Merve

Mekke yakınlarındaki iki tepedir. İslam'ın şartlarından biri olan hac vazifesinin farzlarından biri de Safa ve Merve tepeleri arasında yedi kez gidip gelmektir. Buna say adı verilir ve divan şiirinde Safa ve Merve tepeleri "hac, tavaf, sa'y, kurban'' kelimeleriyle birlikte anılmaktadır.

Divan şiirinde Kâbe/Kâbe kapısı ile sevgilinin mahallesi/yüzü arasında ilgi kurulmaktadır. Muhibbî eğer Kâbe kapısına ulaşırsa canını kurban etmeye yemin etmektedir. Safa ve Merve hakkı şeklindeki ifade yemin kalıbı olarak geçmektedir.

Merve hakkıyçun Safâ'dan cân kurbân eyleye
Ger irişürse Muhibbî Ka'be'[nün] kapusına (G. 3075/6)

VII. BÖLÜM

MUHİBBÎ-İMAR FAALİYETLERİ ve İNŞÂÎ UNSURLAR

7.1. MESKEN OLANLAR

7.1.1. Hâne

Farsça bir kelime olan hane, Türkçede ‘‘ev, konut’’ anlamlarına gelmektedir. İncelenen beyitlerde ‘‘hâne-i dil’’ tamlamasıyla da yer alan hane, ilgili beyitlerde âşığın gönlü yerine kullanılmıştır.

Gül yüzinün hasretinden ol vefâsuz dilberün
Oda yakdum âteş-i âhumla ben de hâneyi (G. 3374/4)

Hûn-ıla hâne-i dilde yine tasvîr itdüm
Câme-i zer-baf ile bir büt-i zerrîn külehi (G. 3449/4)

7.1.2. Kasr

Arapça bir kelime olan kasr, Türkçede ‘‘köşk’’ anlamına gelmektedir. ‘‘Türk İslâm mimarisinde yönetici tabakanın azametini yansıtan kasırlar sanat ve mimarlık tarihi içerisinde önemli yer tutar. (…)Kasırlar bazı durumlarda yerleşme alanı dışında, zaman zaman da şehrin içinde hükümdar ve beylerin yaşadığı yapılar olarak algılanmaktadır.’’[19] İncelenen beyitlerde ‘‘kasr-ı ışk’’ tamlamasıyla da anılmaktadır. Beyitlerde kasr, yüksekliği/yüceliği ile yer almaktadır. Serviden, felekten daha yüksek olan kasr, genellikle sevgiliye ait bir unsur olarak görülmektedir.

[19] Yaşar Çoruhlu, ‘‘Kasır’’, TDV İslâm Ansiklopedisi, İstanbul, C. 24, 2001, ss. 555-558.

Kasr, serviden daha yüksek olduğu için servi ona yetişemeyecektir. Ancak bunu bilmesine rağmen hâlâ ulaşmaya çalışması servinin ahmaklığındandır. Çünkü boyu uzun olan ahmak/budala olurmuş.

Elin uzadur serv irem diyü kasruna
Her kim tavîl olsa olurmış hamâkati (G. 3340/5)

Muhibbî, beytinde âşıkların ahlarının ve feryatlarının sevgiliye neden ulaşmadığına da değinmiştir. Sevgilinin kasrı, felekten de yücedir. Bu yüzden âşığın ahları sevgiliye ulaşmamaktadır.

Felekden yücedür benzer senün iy mâh-rû kasrun
Anunçün âşıkun ana irişmez âh u feryâdı (G. 3351/2)

Muhibbî, aşk köşkünün taş yerine âşıkların kellelerinden yapıldığını ifade etmektedir.

Kasr-ı ışkun çün ezelden urdılar bünyâdını
Kelle-i uşşâkdan itdiler anun taşını (G. 3368/4)

7.1.3. Kâşâne

Farsça bir kelime olan kâşâne, Farsçada ‘‘camlı oda; kuş yuvası” anlamlarına gelirken Türkçede ‘‘büyük, süslü köşk, mükellef ev’’ anlamlarını kazanmıştır. Kâşâne, beyitte âşığın gönlü yerine kullanılmıştır. Muhibbî, sevgili uğruna canından vazgeçmeye hazırdır yeter ki âşığın kâşânesinde sevgilinin saçının kokusu olsun.

Bu Muhibbî eylesün cân nakdi pâyuna nisâr
Bûy-ı zülfünle mu‘attar eyle gel kâşânemi (G. 3303/5)

7.2. DİNÎ HAYATLA İLGİLİ OLANLAR

7.2.1. Câmi – Mescid

Mescit, kelime anlamı olarak ‘‘namaz kılınacak, secde edilecek yer’’ anlamına gelmektedir. Aynı anlama gelen câmi kelimesi de Arapça cem(toplamak) kökünden oluşarak toplu ibadet edilen yerler için kullanılmıştır.

Kâmet getürdi kâmetün mescidde müezzin görüp
Didi ki bir mihrâb yok hîç tâk-ı ebrûyun gibi (G. 3281/4)

Muhibbî, beyitte ‘‘selamet yeri’’ olarak adlandırdığı mescit ile hayatın zorlukları karşısında rintlerin ve adı kötüye çıkmış olanların teselli aradığı içkili eğlence yeri olan meyhaneyi tezatlık oluşturarak karşı karşıya getirmiştir. Şair, sufiye seslenerek mescit köşesinin sufi için selamet(kurtuluş) yeri olduğunu ifade ederken meyhane köşesinin de rintlere ve adı kötü olarak anılanlara bırakılmasını söylemektedir. Şair, hakikati göremediği için bazen gülünç duruma düşen zahide sataşma mahiyetinde ‘‘Ey zahid! Senin kurtuluşa erdiğin yer mescit iken sen meyhane köşesini hayatın zorlukları karşısında teselli aramak için kullanan rintlere ve adı kötüye çıkmış olanlara bırak (O da onların kurtuluş yeridir.)’’ diyerek seslenmektedir.

Künc-i mescid sana sûfî çü selâmet yiridür
Ko harâbât yirin[i] rind-ile bed-nâmlara(G. 3066/4)

Halk[ı] gördüm kimi mescidde kimi mey-hânede
Bana nâmun zikri ile meskenüm kûyun gibi (G. 3299/3)

7.2.2. Dergâh/ Tekke

Dergâh/tekke; tarikattan olanların topluca ibadet ettiği, tarikatın gerektirdiği şekilde yaşadıkları ve törenlerini yaptıkları mekân anlamına gelmektedir. Manevi yönü güçlü sayılan bir önder(derviş, şeyh)in/yerin insanlar için başvuru yeri olan kapısını da ifade etmektedir. Divan edebiyatında da sığınılacak bir yer olarak görülen dergâh, genellikle ‘‘derviş’’ ile ilişkilendirilir ve ‘‘eşik, kapı önü, huzur’’ anlamlarında kullanılır.

Dergâh, halka açık bir yerdir. Her zaman açık oluşu ile bilinir ve insanlar orada engellenmezler. Âşıklar, sevgilinin dergâhına gelerek onun dergâhına yüz sürerler. Çünkü onun kapısı bağışlanma ve azamet kapısıdır. Ancak sevgili, dergâhına gelen âşığa yüz göstermemektedir. Âşık, bunu ah çekerek ifade eder. Gam tekkesi/aşk tekkesi geceleri de aydınlıktır. Çünkü âşık, bağrının yağı ile gam çerağını yakmaktadır.

Dergehinde niçe yıldur bana göstermedi yüz
Nazar itmez n'ideyim âh nazar ben kulına (G. 3080/2)

Mâh-rûlar cür'a saçsa bu Muhibbî üstine
Hâk-i pây-i dergehi hummâr olaydı kâşki (G. 3348/7)

Işk âteşiyle dil eridüp bagrı yagını
Gam tekyesinün eyledi rûşen çerâgını (G. 3441/1)

Tekye-i ışkun çerâgı şu'lelenmezdi eger
Yakmasam dem dem ben anda bu yüregüm yagını (G. 3360/3

7.3. İŞ VE TİCARETLE İLGİLİ OLANLAR

7.3.1.Bâzâr

Pazar, Farsça bir kelime olup Türkçe aracılığıyla da Avrupa dillerine geçmiştir. Satıcıların bir arada bulunduğu, mallarını satmak için sergiledikleri alışveriş yeri anlamına gelmektedir. Pazar kelimesi beyitlerde bir eylemi ifade ederken ''alışveriş'' anlamında kullanılırken bazen de ''alışveriş yeri'' anlamında mekânı ifade etmek için kullanılır.

Âşık, pazarda gezip dolaşırken bir güzel gördüğünü ve o güzelin yanaklarının güzelliğini ifade etmek için yanağının benzeri bir gülün gül bahçesinde bile bitmediğini söylemektedir.

Seyr iderken bir güzel gördüm bugün bâzârda
Ruhları mânendi bir gül bitmedi gülzârda (G. 3039/1)

Âşık, aşk pazarında canının karşılığında dert ve gam almak ister. Sevgili ile ilgili hiçbir dertten şikâyetçi olmayan âşık, dert ve gamı da kendine derman bilmektedir. Âşık sadece dert ve gam için değil sevgilinin bir öpücüğü için de canından vazgeçmektedir.

Işk bâzârında cân virüp alayın derd ü gam
Derdüme dermân yiter hîç bilmesün dermân beni (G. 3398/2)

Cân virür kimdür didi âlemde dilber bûseme
Cân virem didüm ben ol bâzârı görsem bir dahı (G. 3481/4)

Işk bâzârı toludur kelle-i uşşâkdan
Turmaz işler bu mahabbet şehrinün ser-hânesi (G. 3444/2)

7.3.2. Dükkân

Dükkân, satılacak malların bulunduğu yere verilen isimdir. Beyitte dükkân ile âşığın gözü arasında ilgi kurulmuştur. Âşık, gözünden akan kanlı yaşları renginden dolayı lal ve yakuta benzeterek dükkânını bu değerli taşlarla süslediğini ifade etmektedir.

La‘l ü yâkût ile zeyn itdüm gözüm dükkânını
Işk-ı şâhî devletinde cevherî oldum yine (G. 3056/2)

7.3.3. Kâr-Hâne

İş yeri, îmâlâthâne, atölye, fabrika anlamlarına gelen kâr-hâne, genel anlamıyla kazanç evi anlamına gelmektedir. Mecazi olarak dünya anlamında da kullanılan kelime, Muhibbî Divanı’nda mecaz anlamıyla kullanılmıştır.

Sâkî şarâb-ı nâbı sun itme bahâne[y]i
Tâ kim ayân eyleye bu kâr-hâne[y]i (G. 3335/1)

7.4. SAĞLIK VE TEMİZLİKLE İLGİLİ OLANLAR

7.4.1. Darü‘ş-Şifâ

Darü‘ş-şifâ, Osmanlıda hastane yerine kullanılmaktadır. Âşık, hasta olduğunda dertli gönlünün tabibi sevgilidir. Darü‘ş-şifâ ise sevgilinin dudağı, eşiği ve kapısıdır. Ancak sevgili, hasta olan âşığa ilgisiz kalarak onun sıhhatine kavuşmasını sağlamaz.

Muhibbî hastadur yatur lebün dârü’ş-şifâsında
Ya öldür anı kurtılsun ya gönder bir cevâb evlâ (G. 3238/7)

Ol dil tabîbi kapusı dârü’ş-şifâ ola
Lâyık mıdur gözlemeye mübtelâsını (G. 3248/3)

Hasta dilden âsitânundur senün dâr-ı şifâ
Dil tabîbi olasın anmayasın bîmârunı (G. 3329/3)

Za‘îf oldı dil-i miskîn lebün dârü’ş-şifâsından
Ana bir bûse bahş eyle ki gelsün agzınun dadı (G. 3376/5)

7.5. KÜLTÜREL HAYATLA İLGİLİ OLANLAR

7.5.1. Mektep

Mektep Osmanlıda öğrenim görecek olan çocukların devam ettikleri öğretim kurumu, okuldur. Muhibbî, beytinde aşk mektebinde aşk ilmini Mecnun ile birlikte öğrendiğini ifade etmektedir. Âşık, Mecnun ile okul arkadaşı olduğunu ifade ederek âşıklığını da kanıtlamak istemektedir.

Varaldan mekteb-i ışka açup mihnet kitâbından
Mahabbet fennin ögrendüm olup Kays’un sabakdaşı (G. 3469/3)

7.6. DİĞER UNSURLAR

7.6.1. Zindân

Karanlık ve sıkıntılı bir yer olarak bahsedilen zindan, içine tutukluların/suçluların konulduğu bir yerdir. Muhibbî, şiirinde zindan ile sevgilinin çene çukuru arasında ilgi kurmuştur. Karanlık ve sıkıntılı bir yer olarak tabir edilen zindan aynı zamanda çeşitli güzelliklerin yer aldığı gülistan ve cennetle de tezatlık oluşturmaktadır. Hz. Yusuf'un zindana atılması hadisesinden dolayı da telmih olarak kullanılmaktadır.

Âşığın gönlü, sevgilinin saçlarına dolaştığında sevgili onu saçı ile bağlayarak çene çukuruna hapseder. Âşık bu durumdan şikâyetçi değildir, sonsuza kadar orada kalabilir.

Zülfine dolaşan dili kor çâh-ı zenahda
Kalur ebed ol bend-ile zindân arasında (G. 3078/2)

Zülfüne bend olmışın gel koy zenahdân çâhına
Tâ ebed kurtarmasun habs itsün ol zindân beni (G. 3472/2)

VIII. BÖLÜM

MUHİBBÎ-DEYİMLER

Deyimler, söyleyişi çekici kılan ve genellikle gerçek anlamı dışında kullanılan yapılardır. Muhibbî'nin şiirleri, atasözleri ve deyimler yönünden zengindir. Şiirlerindeki canlılık, bu yapılarla desteklenmektedir.

Divan şiirinde de sıklıkla kullanılan deyimlerden olan ‘‘ah çekmek, can vermek, gönül vermek, gark olmak’’ deyimleri Muhibbî'nin şiirlerinde de sıklıkla kullanılmıştır. Bunlar aynı zamanda Muhibbî'nin aşk anlayışı/aşk karşısındaki tutumunu da yansıtmaktadır. Bu deyimler, seçilen beyitlerle örneklendirilmiştir:

- **Ah çekmek:**

Derd-ile eyledüm âh dutdı cihânı düpdüz
Çıkmaga çâre var mı kaldum duhân içinde (G. 3008/11)

Anup cefâ vü cevrüni âh eylesem eger
Gûş-ı zamâne toptolu ola sadâm-ıla (G. 3013/7)

- **Can vermek:**

Cevrünle eger cân vire yolunda Muhibbî
Terk eylemeye ışkunı ilte bile sine (G. 3077/13)

Sevdügi yolında kim virmezse cân nâ-kesdür ol
Cân viren cânân yolında şübhesüz cömerd ola (G. 3118/7)

- **Gönül vermek:**

Eksük olmasa ne tan sana belâ üzre belâ

Çünki virdün gönlüni ol serv-kad bâlâlara (G. 3116/4)

Yiridür sana gönül virdün vefâsuz dilbere

Geçse yaşun tâ semekden âhun irse göklere (G. 3129/1)

- **Gark olmak:**

Dem dem dökilen göz yaşı bil hûn-ı cigerdür

Dil zevrakı gark oldı şehâ ol dem içinde (G. 3045/4)

Gam-hânelerinde dil ü cân aglayukaldı

Kan yaş-ıla bu mülk-i cihân gark olayazdı (G. 3220/6)

Bu çalışmada Muhibbî'nin şiirlerinde yer alan deyimler 3000-3500. gazeller çerçevesinde incelenmiştir. Deyimler çok olması sebebiyle geçtiği beyitlerle birlikte tabloda belirtilmiştir.

TABLO I: Muhibbî Dîvânı'nında Kullanılan Deyimler ve Kalıp İfadeler

Deyim	Kullanıldığı Beyit	Deyim	Kullanıldığı Beyit
A			
adı var	3454/7	amân vermemek	3137/7, 3422/8
ağzına almak	3021/5	and içmek	3417/3, 3428/8
ağzının suyu akmak	3477/2	araya girmek	3115/10, 3156/14
ah çekmek	3008/11, 3013/7, 3044/7, 3053/7, 3077/6, 3096/2, 3149/9, 3493/2	assı eylemek	3131/6
ahd etmek	3417/3	aşka düşmek	3373/9, 3431/9, 3492/9
ahdinde durmak	3024/10, 3033/13,	ayağa düşmek	3282/3

akıl vermek	3084/10	ayağına düşmek	3256/3, 3262/3
aklı başına gelmek	3475/7	ayağına bağ vurmak	3258/6
aklı gitmek	3444/4	aynına gelmemek	3219/7
aman bulmak	3454/4		
B			
bağrına basmak	3020/4	başdan aşmak	3041/2, 3385/4
bağrına taş basmak	3392/8	başdan çıkarmak	3418/4, 3445/6
bağrı yanmak	3399/5	başı göğe ermek	3237/3, 3367/3
bağrına taş basmak	3392/8	başına bela olmak	3451/3
bağrını delmek	3156/9	başına üşmek	3218/8
bağrının (içinin) yağı erimek	3381/4	başına devlet (kuşu) konmak	3271/15
baş açmak	3317/7	başına taç etmek	3367/2
baş eğmek	3000/4, 3016/9, 3048/8, 3149/13, 3321/3	başını taştan taşa vurmak	3366/2
baş koşmak	3040/1	bel bağlamak	3140/3
baş koymak	3178/2, 3224/3, 3287/8, 3478/2	bende (köle) olmak	3015/2
başa çıkmak	3035/4, 3151/1, 3154/6, 3159/8	bir pula satmak	3493/6
başa gelmek	3086/12, 3134/1, 3417/5	bir görmek	3456/9
C			
câ etmek (yer etmek)	3978/5	canı çıkmak	3033/17
can almak	3007/3, 3215/7	canı gibi sevmek	3382/1
can kulağı ile dinlemek	3439/1	canına kast etmek	3111/1, 3340/11, 3488/10
can teslim kılmak	3011/6, 3242/5	canından geçmek	3375/11
can yakmak	3466/3, 3492/2	can/canlar bağışlamak	3158/11
can vermek	3077/13, 3088/8, 3118/7, 3122/3, 3128/9, 3131/7, 3139/4, 3160/9, 3161/7, 3164/7, 3206/9, 3282/2, 3346/8, 3354/10, 3364/10, 3365/2, 3369/9, 3376/3, 3398/3, 3426/11, 3447/4, 3448/10, 3456/3, 3481/7, 3490/9	cefa çekmek	3068/7
can / ser terk etmek	3344/3	cihanı başına dar etmek	3188/2

cana kıymak	3306/9	cihanı tutmak	3196/2
canı ağzına gelmek	3153/3, 3211/5	ciğeri yanmak	3148/2
Ç			
çeşmine görünmemek	3273/12	çok görmek	3350/8
D			
dağ yakmak	3051/3	dest tehi varmak	3350/6
dâm kurmak	3426/10, 3488/8	dil almak	3300/9, 3459/8
damanun öpmek	3060/7	dil bağlamak	3077/10, 3304/5, 3356/13, 3398/5, 3417/1, 3460/3, 3460/7
damenüne yapışmak	3233/7	dil uzatmak	3210/4, 3461/6
dâmına düşmek	3084/6, 3435/1	dil vermek	3000/10, 3003/7, 3015/11, 3035/3, 3038/9, 3042/9, 3044/2, 3045/10, 3055/4, 3057/3, 3058/3, 3087/5, 3094/9, 3097/3, 3098/9, 3134/1, 3134/9, 3195/10, 3206/6, 3230/3, 3232/15, 3241/3, 3304/3, 3313/9, 3357/2, 3363/10, 3415/1, 3424/7, 3436/9, 3445/5
daş atmak	3287/6	dilinden düşürmemek	3255/2, 3437/1
dem vurmak	3174/25	dine/imana gelmek	3050/12
derde düşmek	3300/1	divane olmak	3358/1
derde derman olmak	3318/1	dûş olmak	3371/1
derdine deva bulmak	3302/8	dile gelmek	3312/2
E			
eceli gelmek	3356/7	elden ne gelir	3384/6
eksik etmemek	3216/6, 3275/10	ele girmek	3285/8, 3367/1, 3489/7
eksik olmamak	3072/9, 3116/3	eli ermek / eli erişmek	3020/3, 3158/4, 3246/7, 3257/2, 3292/11, 3316/10, 3327/9, 3391/3
el çekmek	3120/3, 3134/7	elinde kalmak	3223/6
el koymak	3316/9	elinde tutmak	3253/8
eli bir etmek	3253/4	elinden düşmemek	3013/5, 3177/10, 3321/8, 3446/3, 3463/4, 3493/10
el sunmak	3111/6, 3111/13, 3352/9, 3372/5	etrafını ihate etmek	3328/5
el tutmak	3115/18, 3196/4	ezber okumak	3355/13

elden gitmek	3024/3, 302979, 3061/5, 3184/4, 3302/12, 3375/2		
F			
fark etmek	3096/8, 3341/4	feryad etmek	3015/6, 3160/3, 3264/6, 3346/10, 3493/3
farz olmak	3340/6	feryada gelmek	3004/6
feda etmek	3040/7, 3404/2	firar etmek	3268/11, 3391/9
ferdaya / ferdalara salmak	3000/6, 3158/13	fırsatı kaçırmak	3338/1, 3493/10
G			
gam çekmek	3080/7, 3390/9	gönül kırmak	3372/11
gam yememek	3110/2, 3145/10, 3208/14	gönül vermek	3004/8, 3045/9, 3066/1, 3093/9, 3116/4, 3124/12, 3129/1, 3135/1, 3165/7, 3165/9, 3257/9, 3347/9, 3354/7, 3429/1, 3429/9, 3500/7
gark etmek	3116/2, 3189/3, 3380/7, 3480/5	göz süzmek	3024/2
gark olmak	3041/3, 3045/4, 3047/2, 3081/10, 3153/11, 3201/8, 3220/6, 3330/9, 3378/8, 3453/8, 3458/3, 3460/2, 3475/9	göze gelmek	3083/7
garka vermek	3215/1, 3322/9, 3497/14	gözleri kan çanağına dönmek	3240/3
geçit vermek	3060/3, 3445/7	gözleri yaşarmak	3354/3,
gıda (yem) olmak	3003/10	gözü görmez olmak	3437/6
göğüs germek	3067/3, 3461/4	gözü tutmak	3092/4
gönlü akmak	3032/1	gûş etmek / kılmak	3004/5, 3276/1, 3293/4, 3296/, 3307/5, 3321/1, 3335/8, 3363/2, 3404/8
gönül almak	3356/1	gûş tutmak	3459/6
gönlü düşmek	3030/1, 3064/1, 3066/6, 3100/12, 3161/1, 3187/1	gûşuna girmek	3498/4
gönül bağlamak	3012/1, 3143/4, 3237/9, 3355/3	güftara gelmek	3058/10
H			
haber etmek / haber vermek	3030/5, 3033/18, 3093/5, 3312/3, 3470/9	hayran olmak	3099/3
hacet kalmamak	3148/10	hazır etmek	3216/8
hâk olmak	3135/2, 3491/3	helak olmak	3034/7, 3417/6
hâk ile yeksan olmak	3021/7, 3179/4, 3183/6, 3371/4	helal olsun	3086/9
halel vermek	3137/5	heves etmek	3043/6, 3097/1, 3321/7
haram olmak	3198/7	hoş görmek	3065/5, 3417/2, 3497/7
hayal olmak	3198/4, 3273/12	hoş tutmak	3299/3

hayat vermek	3257/3	hûn içmek	3283/7
hayra girmek	3060/10	huy edinmek	3230/6
İ			
ibret almak	3191/13, 3239/9, 3345/13	itibar almak	3232/15
içi dışı bir olmak	3278/10	iştiyak çekmek	3296/1
iltimas etmek	3074/5		
K			
kadem basmak	3110/5, 3202/1, 3318/7, 3394/7	Kendinden geçmek	3331/11
kadrini / kıymetini bilmek	3221/9	Kendine gelmek	3023/2
kâma ermek	3084/4	Kendi hâline bırakmak	3316/5
kamet getirmek	3281/7, 3471/7	kul olmak	3193/5, 3253/5, 3289/6
kan ağlamak	3036/5, 3398/7	kulağına girmek	3316/6
kan dökmek	3060/1, 3065/8, 3400/1, 3424/5	kulak tutmak	3003/12, 3048/8
kana susamak	3111/2	kûs (davul) çalmak	3292/6
kanına girmek	3153/2, 3472/7	kurban etmek	3365/11, 3478/6
kapıdan çevirmek	3197/9	kurban olmak	3048/2, 3055/8, 3245/8
karşı gelmek	3216/9, 3311/2	kül olmak	3000/5, 3054/7, 3487/8
kaşlarını çatmak	3423/1	külahını havaya atmak	3322/8
kemale ermek	3365/13		
L			
layık görmek	3265/5	leşker çekmek	3498/7
lazım olmak	3099/10, 3150/10	lezzet almak	3329/7
M			
mahrum olmak	3007/4	mihen çekmek	3262/8
mat olmak	3184/1	mihnet çekmek	3234/4
matem tutmak	3377/10, 3498/11	müfîd olmak	3134/8
mecali kalmamak	3016/10, 3495/10	müheyya etmek	3009/5
merhem olmak	3337/6	muradına ermek	3084/4
mesken tutmak	3205/6, 3347/5, 3374/10, 3458/12	mürekkeb olmak	3296/11
meşakkat çekmek	3091/7	müşerref eylemek	3290/10
meyve vermek	3189/9		
N			
namazı kılınmak	3344/4	ner gibi	3256/10
ne hacet	3331/2	nispet etmek	3015/7, 3115/1, 3190/8, 3495/7
ne mümkün	3120/2, 3327/9, 3458/7	nişan koymak	3156/10
Ne yüzle	3097/5, 3115/16	nûş-ı can olmak	3111/7
nefsine uymak	3263/5		
O-Ö			

oda yakmak	3374/8	ömür çürütmek	3487/3
odlar saçmak	3482/6	ömür geçirmek	3098/1, 3136/2, 3158/1
oh demek	3138/7		
P			
pâ basmak	3224/3	pâyına getirmek	3331/3
pâ-mâl etmek	3321/4, 3342/1	pençe vurmak	3002/10
payına düşmek	3263/10	perva ye(me)mek	3278/4
R			
rahat yüzü görmemek	3237/2	rehne vermek	3329/8
rahata varmak	3337/7	revan olmak	3411/1, 3256/5
rahmet olsun canına	3153/6	rüsva etmek	3498/3
S			
sabrı kalmamak	3158/10, 3339/5, 3495/10, 3158/10, 3304/5, 3339/5, 3495/10	sine germek	3025/6
saye salmak	3070/1, 3046/12, 3413/4	siper olmak	3243/7, 3286/7
sağa sola bakmamak	3149/8	siper etmek	3421/3, 3476/9
sağını solunu bilmemek	3260/6	su vermek	3153/3
secde etmek	3052/1, 3099/4, 3176/9, 3207/5, 3274/6, 3290/4, 3344/3, 3426/3	söze gelmek	3456/5
selamete çıkmak	3165/4, 3354/9	sözüne uymak	3293/3
ser çekmek	3439/5	sözünün eri	3323/12
ser tutmak	3353/2	sürme çekmek	3232/10
Ş			
Şehit olmak	3006/3	Şane urmak	3310/7, 3331/7, 3347/8, 3375/4
Şeref vermek	3001/1		
T			
taglara düşmek	3018/4, 3025/10, 3037/10, 3149/6, 3187/6	tedbir almak	3079/8
takat getirmek	3227/6	telef etmek	3276/5, 3352/1
taş taş üstünde bırakmamak	3136/5, 3287/4	teselli etmek	3348/5
taze can bulmak	3213/4, 3250/4	tıraş etmek	3001/7
tazim etmek	3230/12		
U Ü			
Uykusu kaçmak	3400/1, 3400/4	Üstüne düşmek	3456/5
Ümidini kesmek	3437/9	Üstüne titremek	3164/6
V			
vatan tutmak	3076/1, 3223/9, 3339/3	vücuda gelmek	3149/9
vecde gelmek	3052/2		

Y			
yabana atmak	3159/7, 3362/8	yolunda ölmek	3028/4
yâda getirmek	3004/4, 3073/5, 3135/2	Yuva yapmak	3302/10, 3473/8
yara açmak	3017/7	yüz çevirmek	3046/7
Yanına almak	3153/1,	Yüz tutmak	3286/6, 3425/12
Yer etmek	3253/1, 3446/6, 3463/3	Yüz sürmek	3052/8, 3075/2, 3102/2, 3104/14, 3113/2, 3194/8, 3230/11, 3241/7, 3328/1, 3367/4, 3377/11, 3390/10, 3393/3, 3395/12,
Yerden yere vurmak	3129/14	Yüze gülmek	3024/10, 3220/7
Yere çalmak	3292/2	Yüzünü ağartmak	3171/3
Yerini bulmak	3294/10,	Yüzünü ele almak	3214/9, 3251/9
Yol bulmak	3076/8, 3278/5		
Z			
zekât vermek	3019/10	zir ü zeber etmek	3033/12
ziyan etmek	3456/3		

SONUÇ

Osmanlı padişahlarının edebiyat dünyasının gelişmesindeki yeri aşikârdır. Divan edebiyatının en parlak dönemi olarak anılan XVI. yüzyıl içerisinde Kanuni Sultan Süleyman dönemi ise ayrı bir yere sahiptir. Kanuni Sultan Süleyman'ın muhteşemliği sadece hükümdarlıkla sınırlı kalmamış, bu başarı şiirlerine de yansımıştır. Sözün insanlar üzerindeki tesirini bilen Muhibbî, dili iyi bir şekilde kullanmış ve şiirlerinde çeşitli konulara değinmiştir.

Muhibbî şiirlerinin ve divan edebiyatı içerisinde yer alan diğer şiirlerin doğru bir şekilde anlaşılması ve günümüz okuyucusuna da aktarılabilmesi için kelimelerin anlamları metin bağlamında değerlendirilmelidir. TEBDİZ projesi ile edebi metinlerdeki sözcüklerin anlamları bağlamdan hareketle sisteme kaydedilerek dilin tarihsel gelişimi takip edilirken metinler de daha kolay anlaşılıp yorumlanmaktadır.

Bu çalışmada Muhibbî'nin 501 gazeli (3000 – 3500. Gazeller), Kemal YAVUZ ve Orhan YAVUZ tarafından neşredilen "Muhibbî Dîvânı-Bütün Şiirleri" adlı eser kaynak alınarak TEBDİZ sistemine yüklenmiştir. Metinde bağlamdan hareketle metnin doğru anlaşılması için gösterilen çaba ile anlamlar kastedildiği şekilde tespit edilmeye çalışılmıştır. Sözlük kısmında kelimelerin temel anlamları yanında yan ve mecaz anlamları da verilmiştir. Oluşturulan bağlamlı dizin yardımıyla ilgili gazellerdeki unsurlar incelenmiş, beyitlerden örnekler verilerek bu unsurlar desteklenmiştir. Bu şekilde Muhibbî'nin iç dünyası, hayat görüşü ve sosyal hayata dair unsurlar incelenerek ortaya konulmuştur.

TEBDİZ kapsamında yapılan çalışmalarda kelimelerin dönemsel kullanımlarına ışık tutularak dilin tarihsel gelişiminin takip edilmesi ve metinlerin daha kolay anlaşılıp yorumlanması hedeflenmektedir. Bu çalışmada da bu amaca hizmet edilmiştir. Ayrıca çalışmanın, Kanuni dönemi ve eserleri üzerine yapılan diğer çalışmalarla mukayese edilerek yapılacak olan çalışmalarda kolaylık sağlaması temenni edilmektedir.

KAYNAKÇA

AVŞAR Ziya, CENGİZ Ayşe, *Divan Şiirinde Nilüferin Kozmik Serüveni*, Turkish Studies, C. 12/5, 2017, ss 61-72

AK Coşkun, *Muhibbî Dîvânı (İzahlı Metin) - Kanunî Sultan Süleyman*, 1. b., Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1987.

———, *Muhibbî Dîvânı (İzahlı Metin) – Kanunî Sultan Süleyman*, 2 cilt, 1. b., Trabzon: Trabzon Valiliği Yayınları, 2006.

AKSOY Ömer Asım, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, 2 cilt, İstanbul: İnkılap Kitabevi, 2015.

CANIM Rıdvan, *Dîvân Edebiyatının Kaynakları*, 1. b., İstanbul: Akıl Fikir Yayınları, 2016.

CEYLAN Ömür, *Kuşlar Dîvânı: Osmanlı Şiir Kuşları*, 2. b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2007.

ÇABUK Vahit, *Dîvân-ı Muhibbî (Kânûnî Sultan Süleyman'ın Şiirleri)*, 3 cilt, 1. b., İstanbul: Tercüman 1001 Temel Eser, 1980.

ÇELEBİOĞLU Âmil, *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları*, 1.b., İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1998.

DADAŞ Cihan, *Muhibbî Dîvânı (1000-1500. Gazeller) [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]*, (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

DEVELLİOĞLU Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, 30. b., Ankara: Aydın Kitabevi, 2013.

DİLÇİN Cem, *Yeni Tarama Sözlüğü*, 3. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2013.

DURDU Mustafa, *Türk Edebiyatında Nasihat*, (Yüksek Lisans Tezi), Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

DURMUŞ Tuba Işınsu, *Şair ve Sultan*, 1. b., Muhit Kitap, 2021.

EDİRNELİ AHMED BÂDÎ EFENDİ, *Armağan (Dîvân Şiirinde Atasözleri ve*

Deyimler), Hzl.: Süreyya Ali Beyzadeoğlu, Müberra Gürgendereli, Fatih Günay, Cambridge: Harvard Üniversitesi Yakındoğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü Yayınları, 2004.

ERBAY Nazire, ‘‘İnsan-ı Kâmil Olma Yolunda Bir Sultan Şair: Muhibbî’’, Folklor/Edebiyat, C. 26, S. 101, 2020, ss 173 – 185.

EYÜBOĞLU E. Kemal, *On Üçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler - I. Kitap*, 1. b., İstanbul: Doğan Kardeş Matbaacılık, 1973.

———, *On Üçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler - II. Kitap*, 1. b., İstanbul: Doğan Kardeş Matbaacılık, 1975.

GÜLENSOY Tuncer, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü,* 2 cilt, 2. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2011.

İSEN Mustafa, BİLKAN Ali Fuat, *Sultan Şairler*, 1. b., Ankara: Akçağ Yayınları, 1997.

KÂM Ömer Ferit, *Dîvân Şiirinin Dünyasına Giriş (Âsâr-ı Edebiye Tedkîkâtı),* Hzl.: Halil Çeltik, Ankara: Birleşik Yayınevi, 2008.

KANAR Mehmet, *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, 1. b., İstanbul: Say Yayınları, 2011.

KAPLAN Mahmut, *Aşkın Sultanı (Muhibbî, Kanunî'yi Anlatıyor)*, 1. b., İstanbul: Etkileşim Yayınları, 2012.

KARAGÖZ İsmail, (yay. ed.), *Dinî Kavramlar Sözlüğü*, 6. b., Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2015.

KARTAL Ahmet, *Tuhfe-i Remzî (Manzum Farsça-Türkçe Sözlük)*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2003.

LEVEND Agah Sırrı, *Dîvân Edebiyatı, Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar*, 2. b., İstanbul: Dergah Yayınları, 2017.

ONAY Ahmet Talât, *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar*, 2.b., Ankara : Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1993.

PAKALIN Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü,* 3 cilt, 3. b., İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1983.

PALA İskender, *Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü,* 15. b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2007.

PARLATIR İsmail, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, 2. b., Ankara: Yargı Yayınevi, 2017.

POLAT Esma, *XVII. Yüzyıl Dîvânlarında Nasihat*, (Doktora Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.

ŞAHİN Esma, ‘‘Klâsik Türk Edebiyatı Metinlerinde Nil Nehri’’, Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, S. 19, İstanbul, 2017, ss 275-312.

ŞENTÜRK Ahmet Atillâ, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 1*, 1. b., İstanbul: OSEDAM (Osmanlı Edebiyatı Araştırmaları Merkezi), 2016.

———, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 2*, 1. b., İstanbul: OSEDAM (Osmanlı Edebiyatı Araştırmaları Merkezi), 2017.

ŞİRİN Betül, *Muhibbî Dîvânı'nda Osmanlı Savaş Kültürüne Dair Unsurlar*, (Yüksek Lisans Tezi), Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

TANYERI M. Ali, *Örnekleriyle Dîvân Şiirinde Deyimler*, 1. b., Ankara: Akçağ Yayınları, 1999.

TÖKEL, Dursun Ali, *Divan Şiirinde Mitolojik Unsurlar Şahıslar Mitolojisi*, 1. b., Ankara: Akçağ Yayınları, 2000.

TULUM Mertol, *Osmanlı Türkçesi Büyük El Sözlüğü*, 1. b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2013.

YAVUZ Kemal, YAVUZ Orhan, *Muhibbî Dîvânı – Bütün Şiirleri (İnceleme – Tenkitli Metin)*, 2 cilt, 1. b., İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2016.

YAVUZ Orhan vd., *Muhibbî Dîvânı - Bölge Yazma Eserler Nüshası (İnceleme-MetinTıpkıbasım)*, 1. b., Konya: Palet Yayınları, 2014.

———, *Muhibbî Dîvânı - Kendi Hattıyla*, 1. b., İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2014.

YEŞİL Ayşe, *Avnî ve Muhibbî Divanlarında Savaş ve Savaş Unsurlarının Kullanım Alanları*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İstanbul 29 Mayıs Üniveristesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

YEŞİLBAĞ Semih, ‘‘Din, Tasavvuf ve Aşk Değerleri Bağlamında Muhibbî Divanı’’, Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, S. 23, İstanbul, 2019, ss 159-198.

YILDIRIM Nimet, *Fars Mitolojisi Sözlüğü*, 1. b., İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2008.

YILMAZ Mehmet, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 1. b., İstanbul: Enderun Yayınları, 1992.

———, *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)*, 1. b., İstanbul: Kesit Yayınları, 2013.

ZAVOTÇU Gencay, *Klasik Türk Edebiyatı Sözlüğü*, 1. b., İstanbul: Kesit Yayınları, 2013.

ZÖHRE Armağan, *Muhibbî Dîvânı'nda Sosyal Hayat*, (Doktora Tezi), Sakarya: Sakarya Üniversitesi, sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016.

ZÜLFE Ömer, *Şiirin İzinde Sözün Gölgesinde-Osmanlı Şiirinden Kelimeler, Kavramlar, Deyimler-*, 1. b., İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları, 2011.

https://kuran.diyanet.gov.tr/

http://lugatim.com/ (Kubbealtı Lügatı)

http://sozluk.gov.tr/ (TDK sözlük)

https://islamansiklopedisi.org.tr/

EKLER:

BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK

A

Muḥibbī uṣbu ṣi‘r-i dil-pesende
Naẓīre dinmeye gezse āfāḳı

<u>āferīn:</u>

1. **āferīn:**
Gazel 3152
Mısra: **2**
Beğenme, takdir, teşvik duygularını anlatmak için kullanılır; yaşa, var ol, bravo!.

‘Aḳlumı aldı naẓar kıldum gözine kaşına
Cān u dilden ṣad hezārān āferīn naḳḳāşına

2. **āferīn:**
Gazel 3152
Mısra: **10**
Beğenme, takdir, teşvik duygularını anlatmak için kullanılır; yaşa, var ol, bravo!.

Ḫāk-i pāy-i dilberi pāk eyleyüp her dem sular
Āferīn ṣad āferīn bu dīdemüñ ferrāşına

3. **āferīn:**
Gazel 3152
Mısra: **10**
Beğenme, takdir, teşvik duygularını anlatmak için kullanılır; yaşa, var ol, bravo!.

Ḫāk-i pāy-i dilberi pāk eyleyüp her dem sular
Āferīn ṣad āferīn bu dīdemüñ ferrāşına

4. **āferīn:**
Gazel 3366
Mısra: **8**
Beğenme, takdir, teşvik duygularını anlatmak için kullanılır; yaşa, var ol, bravo!.

Sīne levḥine yazaldan naḳşını meh-rūlaruñ
Āferīn eydüp gören taḥsīn ider naḳḳāşumı

5. **āferīn:**
Gazel 3470
Mısra: **10**
"Aferin, bravo, tebrikler" anlamlarına gelen takdir ve beğenilme sözü.

Lebleri sırrın bilüp virdüm miyānından ḫaber
Āferīn eydür Muḥibbī’nüñ gören idrākini

<u>āferīn olsun:</u>

1. **āferīn olsun:**
Gazel 3048
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beğenmek, takdir etmek, övmek.

Kim ki teşbīh eyleye kaşını ḳurbān ayına
Āferīn olsun anuñ ḳurbān olayın rāyına

2. **āferīn olsun:**--*sun*
Gazel 3027
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Takdir etme ya da begeni ifade eden tebrik ifadesi; "tebrikler".

Benüm-içün giceler tā ṣubḥa dek giryān olur
Āferīn olsun Muḥibbī dīde-i nemgīnüme

3. **āferīn olsun:**
Gazel 3421
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Takdir etme ya da begeni ifade eden tebrik ifadesi; "tebrikler".

Kim tutar tīr-i cefā karşusına sīne siper
Āferīn olsun aña eyledi merdānalıgı

<u>āfet:</u>

1. **āfet:**
Gazel 3411
Mısra: **8**
1. Güzel, sevgili. 2. Sakınılması gereken, tehlikeli, insana büyük zarar verecek olan kimse veya şey.

Ṭulū‘ itseñ seḥergehden dokınur ṣu‘leñ aġyāra
Düşer mi saña hey āfet dine gün gibi hercāyī

2. **āfeti:**-*i*
Gazel 3340

Mısra: **1**
Aklı başṭan alan güzel, sevgili.

Dem dem eger cevr ide baña ol āfeti
Her bir nefesde artura bu dilde rāḥatı

āfet-i şuḥ-ı ‘acem:

1. **āfet-i şuḥ-ı ‘acem:**
Gazel 3452
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neşeli Acem güzeli.

Āfet-i şuḥ-ı ‘Acem fitne-i āşūb-ı ‘Arab
Gözi pür mekr ü ḥiyel Rūm ili saḥḥārecügi

‘āfī:

1. **‘āfī:**
Gazel 3466
Mısra: **10**
Sağlık, sıhhat, sağlığın verdiği rahat ve huzur.

Kanumı içmege geldükçe benüm ġamze-i dōst
Bu Muḥibbī dir aña cān-ıla ṣıḥḥā ‘āfī

āfitāb:

1. **āfitāb:**
Gazel 3039
Mısra: **4**
Güneş II Sevgili, dost.

Ruḫları üstinde ol ḫāl-i siyeh miskinleri
‘Anberīnden dānelerdür āfitāb envārda

2. **āfitāb:**
Gazel 3412
Mısra: **1**
(F.) Güneş.

Meh dime yüzi āfitāb oldı
Bakdugumca gözüm pür āb oldı

āfitāb-ı ḥüsn:

1. **āfitāb-ı ḥüsn:**-*-üñ , --e*
Gazel 3072
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik güneşi II sevgilinin yüzü.

Āfitāb-ı ḥüsnüñe baksam gözüm pür āb olur
Dōstum bir ḫāṣṣadur bu mihr-i ‘ālem-tābda

‘afv eyle:

1. **‘afv eyle:**
Gazel 3499
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günah, kabahat, suç ve kusuru bağışlamak.

Bu maḫlūḳuñ kamu sensin İlāh’ı
N’ola ‘afv eyleseñ cürm ü günāhı

‘afv it:

1. **‘afv it:**
Gazel 3199
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Günah, kabahat, suç ve kusûru) Bağışlamak.

Benüm yok senden özge pādişāhum
Muḥibbī’nüñ suçın ‘afv it İlāhī

2. **‘afv it:**
Gazel 3280
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Günah, kabahat, suç ve kusûru) Bağışlamak.

Zülfüñe eger müşg didümse ḫaṭā ile
‘Afv it günāh var mı hīç itmez ādemī

3. **‘afv it:**
Gazel 3350
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. (Günah, kabahat, suç ve kusûru) Bağışlamak. 2. Hoşgörü ile karşılamak, hoş görmek, mâzur görmek.

Yüzüñe gün dimişem beñzedüp alnuña mehi
‘Afv it pādişehüm kuluñ olur çok günehi

afyōnī:

1. **afyōnī:**
Gazel 3468
Mısra: **1**
Haşhaş başlarından çıkan zehirli ve uyutucu madde. Gam.

Kimi afyōnī ḫalḳuñ kimi bengī
Kimi içer şarāb-ı lāle rengi

ag:

1. **agsun:**-*sun*
Gazel 3440
Mısra: **10**
Yükselmek, çıkmak.

Başuñı top it Muḥibbī zülfinüñ çevgānına
Topuñ agsun göklere mihr-i cihān-ārā gibi

2. **agını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3236
Mısra: **10**
İplik, sicim veya tel gibi malzemeden kafes şeklinde örülmüş, göz göz seyrek örgü. // zülf.

İy Muḥībbī murġ-ı diller ṣaydına ol dil-fırīb
Çeşm-i ṣayyādı eline virdi zülfi agını

ag çek-:

1. **ag çek-:**-*di*
Gazel 3081
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Avlamak maksadı ile bırakılmış olan ağı (tuzağı) toplamak, almak.

Murġ-ı dil ḳaṣd itdi indi dāne-i ḫāl üstine
Zülfi agın çekdi çeşmi düşdi fî'l-ḫāl üstine

āġ kur:

1. **āġ kur:**-*ı, -n, -ı, -mış*
Gazel 3444
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuzak kurmak.

Zülfinüñ āġını kurmış yine diller ṣaydına
Ḫāller yir yir görinür san içinde dānesi

āġa düş:

1. **āġa düş:**-*a, -di*
Gazel 3457
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağa, tuzağa düşmek.

Zülfinde gördi ḫālin dil murġı āġa düşdi
Olmaz ebed ḫalāṣ ol bend-ile bāġa düşdi

ağaç:

1. **agaçlar:**-*lar*
Gazel 3084
Mısra: **2**
Gövdesi kuvvetli, büyük, dalları sert fidan.

Asmadın ḳandīl-i zerrīni felekler bāmına
Ḫil'at-i sebzi agaçlar almadan endāmına

2. **agaçlar:**-*lar*
Gazel 3244
Mısra: **9**
Kökü toprak altında kalan, gövdesi yukarıya doğru yükselen ve gittikçe incelerek dallara ayrılan, kereste veya odun olmaya elverişli uzun ömürlü bitki.

Baḥr olsa devāt cümle agaçlar ḳalem eger
Yazmaya cihān ḫalḳı göñül mācerāsını

āgāh:

1. **āgāh:**
Gazel 3163
Mısra: **2**
Haberi olan, haberli, haberdar.

İderem giceler tā ṣubḥa dek āḥ
Degülsin n'eyleyem ḫālümden āgāh

agar:

1. **agarmaduk:**-*ma, -duk*
Gazel 3298
Mısra: **10**
Ak olmak, beyazlaşmak.

Çok günāhuñ var Muḥibbī vaḳtidür gel tevbeye
Saç sakal agarmaduk başuñda bir mū kalmadı

āgāz it-:

1. **āgāz it-:**-*di*
Gazel 3213
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başlamak.

Yanuma geldi seḥergeh çünki dehrüñ ḫusrevi
Bülbül āgāz itdi aña karşu şi'r-i Dehlevī

2. **āġāz it-:**-*di*
Gazel 3250
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başlamak.

Bāġa geldi ṣubḥ-dem gül oldı dehrüñ Ḫusrev'i
Bülbül āġāz itdi aña karşu şi'r-i Pehlevī

āgeh:

1. **āgeh:**
Gazel 3009
Mısra: **1**
Haberdar.

Degül ben ḫastanuñ ḥālinden ol sīmīn beden āgeh
Kim eyler ol şehi yā Rab 'aceb ben bendeden āgeh

2. **āgeh:**
Gazel 3009
Mısra: **4**
Haberdar.

Dilerem pāyını būse kılam ol serv-i reftāruñ
Ki ne dāmen ola vāḳıf u ne ḫod pīrehen āgeh

3. **āgeh:**
Gazel 3196
Mısra: **3**
1. Haberi olan, haberli, haberdar. 2. Uyanık, basîret sâhibi, sırlara vâkıf, müteyakkız.

Esrār-ı 'ışḳa kimsene āgeh bulınmadı
Bülbül meger ki elde tuta dāmen-i güli

āgeh eyle-:

1. **āgeh eyle-:**--*r*
Gazel 3009
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haberdar etmek.

Degül ben ḫastanuñ ḥālinden ol sīmīn beden āgeh
Kim eyler ol şehi yā Rab 'aceb ben bendeden āgeh

ägeh ola:

1. **ägeh ola:**--*a*
Gazel 3009
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haberdar olmak. (Beyitte haberdar olmasın anlamında.).

İrişse tīr-i dil-dūzı müheyyā eyleyem cāyın
Anı ḫoş saklayam dilde ne cān ola ne ten āgeh

2. **ägeh ola:**
Gazel 3009
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haberdar olmak.

Siyāset eylesün her dem Muḥibbī çeşm-i cellādı
Ne ġam korkum budur nā-geh ola çāh-ı ẕaḳan āgeh

3. **ägeh ola:**
Gazel 3009
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haberdar olmak.

Kefen pür-ḫūn ide her dem gözümüñ kanlu yaşından
Eger derdüm bile Ferhād ola zīr-i kefen āgeh

aġı:

1. **agı:**
Gazel 3483
Mısra: **8**
Zehir; keder, ızdırap, acı.

Bezm-i ġamda miḥnet ü derd ü belā yārān olup
İçerüz hicrān şebinde ṭās ṭās agı gibi

agır:

1. **agırdur:**-*dur*
Gazel 3260
Mısra: **9**
1. Tartıda çok gelen, yerinden kaldırılması, taşınması güç olan. 2. Güç, zor, külfetli.

Agırdur bār-ı ġam ġāyet anı çekmege yok ṭāḳat
Muḥibbī çün degül mümkin götürmek bir ulu tagı

agır gel:

1. **agır gel:**-*di*
Gazel 3410
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağırlık olarak fazla gelmek.

Ay u günle tartdılar geldi şehā ḫüsnün agır
Anuñ içün gökde gördüm keffe-i mīzānını

agız:

1. **agzuñ:**--*uñ*
Gazel 3008
Mısra: **3**
1. Hayvan ve insanda yüzün ön aşağı kısmında yer alan, yemeye, içmeye, nefes alıp vermeye, ses çıkarmaya, konuşmaya yarayan ve sindirim borusunun giriş deliği olan boşluk. 2. Bu boşluğun dudaklarla çevrili olan dış kısmı.

Bilüñle agzuñ iy dōst bilmem ki var mı yok mı
Geçdi dirīġ ‘ömrüm uşbu gümān içinde

2. **agzından:**--*ı, --n, --dan*
Gazel 3146
Mısra: **4**
1. Hayvan ve insanda yüzün ön aşağı kısmında yer alan, yemeye, içmeye, nefes alıp vermeye, ses çıkarmaya, konuşmaya yarayan ve sindirim borusunun giriş deliği olan boşluk. 2. Bu boşluğun dudaklarla çevrili olan dış kısmı.

Niçe kan yutmaya dil göz göre karşumda benüm
Ḳadeḥ agzından öpe kuça kemer döne döne

3. **agzınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 3370
Mısra: **5**
1. Hayvan ve insanda yüzün ön aşağı kısmında yer alan, yemeye, içmeye, nefes alıp vermeye, ses çıkarmaya, konuşmaya yarayan ve sindirim borusunun giriş deliği olan boşluk. 2. Bu boşluğun dudaklarla çevrili olan dış kısmı.

Bilmediler bili ile agzınuñ esrārını
Deng kılmışdur cihān ḫalḳın bu ḫayret ‘ālemi

4. **agzından:**-*ın, -dan*
Gazel 3458
Mısra: **10**
1. Hayvan ve insanda yüzün ön aşağı kısmında yer alan, yemeye, içmeye, nefes alıp vermeye, ses çıkarmaya, konuşmaya yarayan ve sindirim borusunun giriş deliği olan boşluk. 2. Bu boşluğun dudaklarla çevrili olan dış kısmı.

Zülfi çininde görenler dir yañagı tābını
Her ṭaraf odlar saçar agzından ejderhā gibi

5. **agzuma:**-*um*, -*a*
Gazel 3470
Mısra: **8**
1. Hayvan ve insanda yüzün ön aşağı kısmında yer alan, yemeye, içmeye, nefes alıp vermeye, ses çıkarmaya, konuşmaya yarayan ve sindirim borusunun giriş deliği olan boşluk. 2. Bu boşluğun dudaklarla çevrili olan dış kısmı.

Genc-i ḫüsnüñde beni çün urdı zülfüñ ‘aḳrebi
Agzuma sun luṭf idüp la‘l-i lebüñ tiryākini

aġ(ı)z:

1. **agzı:**-*ı*
Gazel 3471
Mısra: **3**
Hayvan ve insanda yüzün ön aşağı kısmında yer

alan, yemeye, içmeye, nefes alıp vermeye, ses çıkarmaya, konuşmaya yarayan ve sindirim borusunun giriş deliği olan boşluk.

Agzı remzini bilmedi anuñ
‘Aczine ḳāyil oldı rāz ehli

2. **agzı:**-*ı*
Gazel 3486
Mısra: **7**
Hayvan ve insanda yüzün ön aşağı kısmında yer alan, yemeye, içmeye, nefes alıp vermeye, ses çıkarmaya, konuşmaya yarayan ve sindirim borusunun giriş deliği olan boşluk.

Noḳṭadur agzı bili kıldur diyü şerḥ eyledüm
Ḫurdebīnler içre ḫaylī ḳīl ü ḳāl ile var-ıdı

<u>agız aç-:</u>

1. **agız aç-:**-*-up*
Gazel 3127
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Konuşmaya başlamak.

Rāzuñı sakla dime ‘ālemde hergiz bir kese
Yine ol fāş ider anı agız açup söylese

2. **agız aç-:**-*up*
Gazel 3350
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Konuşmaya başlamak.

Ḫasret-i ḫaṭṭuñ ile āh Muḥibbī ölicek
Söyleye agız açup ḥālini her bir giyehi

<u>ağla-:</u>

1. **aglasam:**-*sa*, -*m*
Gazel 3060
Mısra: **5**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Derd-ile hicrān şebinde aglasam müjgānuma
Dāne dāne dizerem mercān mercān üstine

2. **aglayalum:**-*y*, -*alu*, -*m*
Gazel 3176
Mısra: **7**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

İñleyüp aglayalum döne döne şām u seḥer
Yiñi konmış sular üstindeki ṭōlāb gibi

3. **aglasam:**-*sa*, -*m*
Gazel 3195
Mısra: **5**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Āh kılsam aglasam yaşum saña itmez eser
Katı göñlüñ dōstum pekdür senüñ mermer gibi

4. **aglayukaldı:**-*y*, -*u*, -*kal*, -*dı*
Gazel 3220
Mısra: **5**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Ġam-ḫānelerinde dil ü cān aglayukaldı
Kan yaş-ıla bu mülk-i cihān ġarḳ olayazdı

5. **aglayup:**-*-(y)up*, -
Gazel 3234
Mısra: **7**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Aglayup didüm didi kalur mı hergiz iḫtiyār
Nāgehān görem o meh-rūnuñ görine ṭal‘ati

6. **aglar:**-*r*
Gazel 3268
Mısra: **5**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Ra‘d iñler ebr aglar dāyimā Ferhād içün
Her yaña cūlardur akar kūhsāruñ giryesi

7. **agladum:**-*du*, -*m*
Gazel 3486
Mısra: **4**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Yakamı yırtup çeküp bu sīnemi çāk eyledüm
Nāle kıldum agladum tā kim mecālüm var-ıdı

<u>agla:</u>

1. **aglayup:**-*y*, -*up*
Gazel 3057
Mısra: **9**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Dem mi vardur ki Muḥibbī hicr içinde aglayup
Kaynayup ḫūn-ı ciger bu göz yaşı kan olmaya

2. **aglayup:**-*y*, -*up*
Gazel 3094
Mısra: **7**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Didiler aglayup fāş itme sırrı
Didüm ne çāre ya bu rūy-ı zerde

3. **ağla:**
Gazel 3110
Mısra: **8**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Ka‘be-i vaṣlın añup her gice āh u vāh kıl
Ağla yaşlar dök güzüñ yaşıyla dönsün zemzeme

4. **agla:**
Gazel 3142
Mısra: **9**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Agla Muḥibbī agla derd-ile bagrı tagla
Kim güldi sen gülesin devr-i zamān içinde

5. **agla:**
Gazel 3142
Mısra: **9**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Agla Muḥibbī agla derd-ile bagrı tagla
Kim güldi sen gülesin devr-i zamān içinde

6. **agla:**
Gazel 3173
Mısra: **2**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Derd-ile iy gözüm di kan agla
Her gice şem‘ gibi yan agla

7. **agla:**
Gazel 3173
Mısra: **4**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Gice gündüz işüñ günāh oldı
Añduguñca anı her ān agla

8. **agla:**
Gazel 3173
Mısra: **6**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Emr-i Ḥāḳḳ’a iṭā‘at eylemedüñ
Fikr idüp anı her zamān agla

9. **agla:**
Gazel 3173
Mısra: **8**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Göz yaşı çünki çirkümi giderür
Gāh sen pīr ü geh civān agla

10. **aglasam:**-*sa*, -*m*
Gazel 3345
Mısra: **3**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Ġam meclisinde nāle kılup ḥālüm aglasam
Yanumca bile nāle kılur nā benüm gibi

11. **aglaya:**-*y*, -*a*
Gazel 3355
Mısra: **12**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Bī-kesem kimsene yok deşt-i ġamında ölicek
Üstüme aglaya bir kimse semādan ġayrı

12. **aglayup:**-*y*, -*up*
Gazel 3361
Mısra: **3**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Aglayup āh eyledükçe ḫande eyler gül gibi
Var mı bir gül bād-ıla bārāndan açılmadı

13. **aglar:**-*r*
Gazel 3431
Mısra: **9**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Neye aglar düşelden ‘ışḳa gönlüm
Meseldür aglamaz çün kendi düşdi

14. **aglasam:**-*sa*, -*m*
Gazel 3472
Mısra: **10**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

İy Muḥibbī āteşi gerçi ki yaş teskīn ider
Aglasam daḫı beter yakar dil-i sūzān beni

aglamag:

1. **aglamag-ıla:**-*mag*, -*ıla*
Gazel 3240
Mısra: **3**
Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek.

Gözlerüm kana dönüpdür benüm aglamag-ıla
İy ṣabā irgüresin küḥl ideyim gerd-i rehi

aglamaz çün kendi düşdi:

1. **aglamaz çün kendi düşdi:**-*maz*, -*di*
Gazel 3431
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Atasözü**
Kendi düşen ağlamaz: Kendi zararına kendisi neden olanın yakınmaya hakkı olmaz.

Neye aglar düşelden ‘ışḳa gönlüm
Meseldür aglamaz çün kendi düşdi

aġyār:

1. **aġyār:**
Gazel 3008
Mısra: **9**
(Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler. II Allah'tan başka her şey, mâsivâ.

Gül beñzedi çü yāra aġyār daḫı ḫāra
Bülbül gibi kalursam tañ mı fiġān içinde

2. **aġyār-ıla:**-*ıla*
Gazel 3019
Mısra: **5**
(Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler. II Allah'tan başka her şey, mâsivâ.

Rāżıyam öldür beni bir görme tek aġyār-ıla
Bu meseldür dōstum kan eyle ḳānūn eyleme

3. **aġyār:**
Gazel 3033
Mısra: **5**
(Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler. II Allah'tan başka her şey, mâsivâ.

'Işḳ içre görüp ḥālümi aġyār gülerse
Yā Rab dilerem ḥālini benden beter eyle

4. **aġyār:**
Gazel 3033
Mısra: **11**
(Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler. II Allah'tan başka her şey, mâsivâ.

Aġyār eger māni' ola vaṣl-ı nigāra
Seng-ile urup başını zīr ü zeber eyle

5. **aġyāruma:**-*-um, --a*
Gazel 3068
Mısra: **8**
(Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler. II Allah'tan başka her şey, mâsivâ.

Çekeyim bülbül gibi ḫāruñ cefāsın dem-be-dem
Ölür-isem itmeyem minnet varup aġyāruma

6. **aġyāradur:**-*a, -dur*
Gazel 3139
Mısra: **5**
(Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler. II Allah'tan başka her şey, mâsivâ.

Baña bakmaz bir naẓar meyli hemān aġyāradur
Çeşmi kāfirdür bakar mı hīç müselmān üstine

7. **aġyāra:**-*a*
Gazel 3155
Mısra: **9**
(Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler. II Allah'tan başka her şey, mâsivâ.

İy Muḥibbī dime aġyāra seg-i yār sakın
Ne içün beñzedesin dōstumı düşmenüme

8. **aġyār:**
Gazel 3191
Mısra: **1**
(Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler. II Allah'tan başka her şey, mâsivâ.

'Aceb mi yāruñ aġyār olsa yārı
Ne yirde kim bite gül bile ḫārı

9. **aġyār:**
Gazel 3349
Mısra: **11**
(Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler. II Allah'tan başka her şey, mâsivâ.

Kalursa dāmen-i dilber ne tañ aġyār destinde
Gülüñ hīç görmedüñ mi sen etegini diken kesdi

10. **aġyār-ıla:**-*ıla*
Gazel 3385
Mısra: **9**
(Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler. II Allah'tan başka her şey, mâsivâ.

Seyr idüp aġyār-ıla yār itdügince bāziçe
Bu Muḥibbī sümme vallāhi olur cāndan berī

11. **aġyār:**
Gazel 3392
Mısra: **2**
(Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler. II Allah'tan başka her şey, mâsivâ.

Yüzüme bir güle bakmaz benüm ol yār daḫı
Baña şimden girü raḥm eyleye aġyār daḫı

12. **aġyārdan:**-*dan*
Gazel 3410
Mısra: **3**
(Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler. II Allah'tan başka her şey, mâsivâ.

Mihrüñi sīnemde saklarsam ne tañ aġyārdan
Kişi lā-büd sakınur şeyṭāndan īmānını

13. **aġyāra:**-*a*
Gazel 3411
Mısra: **7**
(Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler. II Allah'tan başka her şey, mâsivâ.

Ṭulū' itseñ seḥergehden dokınur şu'leñ aġyāra
Düşer mi saña hey āfet dine gün gibi hercāyī

aġyār eli:

1. **aġyār eli:**-*-i, --n, --den*
Gazel 3032
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağyar elinden. (ağyar "yüzünden" çekilen elem.) "El", teşmil yoluyla işi yapanın veya o işin yapılmasına tesir eden kimsenin yerini tutar.

Yār içün aġyār elinden çekdügüm budur elem
Ṭālib-i gülzār olanlar katlanurlar ḫārına

agyār ol:

1. **agyār ol:**-*ur*
Gazel 3384
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşman ve yabancı olmak.

Bu Muḥibbī kime yārum dise agyār olur ol
Kimsesi yok bu cihān içre Ḫudā'dan ġayrı

aġz:

1. **agzında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3113
Mısra: **4**
Ağız, dudak.

Ol ġonca-i mevzūnı ol ‘ārıż-ı gülgūnı
Gördüm öpesim geldi agzında yañagında

agzına al-:

1. **agzına al-:**--*ur*
Gazel 3021
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Adından bahsetmek, söylemek.

Vā‘iẓüñ kim nesin alduk alur agzına bizi
‘Ārif olalum anuñ uymayup efsānesine

agzınuñ dadı gel:

1. **agzınuñ dadı gel:**-*ı, -nuñ, -ı, -sün*
Gazel 3376
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rahat, huzurlu ve mutlu olmak.

Ża‘īf oldı dil-i miskīn lebüñ dārü’ş-şifāsından
Aña bir būse baḫş eyle ki gelsün agzınuñ dadı

agzum suyı ak:

1. **agzum suyı ak:**-*um, -ı, -dı*
Gazel 3477
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ağzının suyu akmak: Çok beğenip istemek, imrenmek.

Şevḳ-i ruḫuñuñ fikri ser-ā-ser dili yakdı
Şekker dehenüñ zikrile agzum suyı akdı

āh:

1. **āhın:**--*ın*
Gazel 3006
Mısra: **8**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Çünki düşdi baḫr-ı ‘ışḳa fülk-i dil
‘Āşıḳ oldur āhın aña bād ide

2. **āh:**
Gazel 3007
Mısra: **2**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Ṣad hezārān cān u dil baglandı her bir mūyına
Çarḫ-ı ẕālim āh irgürmedi āḫir kūyına

3. **āh:**
Gazel 3013
Mısra: **10**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Başuma belā oldı Muḥibbī hevā-yı zülf
Ḥālüm n’olısar bilmezem āh ol hevāy-ıla

4. **āh-ıla:**--*ıla*
Gazel 3016
Mısra: **2**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Çün geldi ‘ademden yine gülzāra benefşe
Gelse yiridür āh-ıla hem zāra benefşe

5. **āh:**
Gazel 3021
Mısra: **10**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Bu Muḥibbī yanar ‘ışḳıyla anuñ şem‘ gibi
Āh kim bir meded olmadı anuñ çāresine

6. **āh:**
Gazel 3031
Mısra: **10**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Gül yüzüñsüz sorar-ısañ bu Muḥibbī ḥālini
Gice bülbül gibi efġān eylemekdür gündüz āh

7. **āh:**
Gazel 3033
Mısra: **13**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Çün ‘ahdine durmadı nigārum n’ideyim āh
İy dil gele bir katlana hicre sefer eyle

8. **āh:**
Gazel 3036
Mısra: **3**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Bir saçı leylī ġamından iy dil-i şūrīde āh
Vādi-yi miḥnetde Mecnūn gibi ḥayrānsın yine

9. **āh:**
Gazel 3055
Mısra: **10**

1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Pāralansa şāne-veş tañ mı Muḥibbī bu yürek
El uzadur āh her dem şāne ol gīsūlara

10. **āh:**
Gazel 3060
Mısra: **4**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Varımazam kūyuña yaşum bana virmez geçid
Āh seḥābı yagdurur bārān bārān üstine

11. **āh:**
Gazel 3061
Mısra: **7**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Naẕar kılmadı āh yalvarmayınca
Var-ımış ḥāṣṣa bildüm yalvarışta

12. **āh:**
Gazel 3068
Mısra: **2**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Geh elif gāh dāġ yakdum sīne-i efgāruma
Āh resmin naḳş kıldum bu der ü dīvāruma

13. **āh:**
Gazel 3080
Mısra: **4**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Dergehinde niçe yıldur baña göstermedi yüz
Naẕar itmez n'ideyim āh naẕar ben kulına

14. **āh:**
Gazel 3084
Mısra: **7**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Kūhkenlik eyler idüm ben belā kūhında āh
Bī-sütūn'ı kesmedin Ferhād Şīrīn nāmına

15. **āh:**
Gazel 3086
Mısra: **5**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Bir lebi şīrīn firāḳından belā kūhında āh
Urmışam Ferhād-veş başumı ben daşdan daşa

16. **āh:**
Gazel 3089
Mısra: **8**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Düşde gördüm diyü eglerdüm dil-i āvāreyi
Ġam şebinde āh çeşmüm ġarḳa-i āb olmasa

17. **āhumdan:**-*um*, -*dan*
Gazel 3090
Mısra: **7**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Baña raḥm eyle āhumdan ḥaẕer kıl
Ġarībüñ āhı kalmaz çünki yirde

18. **āhını:**-*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3091
Mısra: **3**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Bülbül yiridür āhını eflāke çıkarsa
Gül kim açıla ḫārı görür ol bilesince

19. **āh-ıla:**--*ıla*
Gazel 3100
Mısra: **10**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Sırr-ı 'ışḳı sīnem içre niçe yıllar saklayup
Āh-ıla bir demde şimdi āşikār itmeñ nice

20. **āh:**
Gazel 3103
Mısra: **3**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Olursam tañ mıdur ḫūnīn ciger āh
Olupdur ġamzeñüñ tīġı ḥavāle

21. **āh:**
Gazel 3128
Mısra: **3**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Yapmadan göñlüm evini āh kim anı yıkar
Dönderüpdür oynını dildār oglan oynına

22. **āhuñ:**-*uñ*
Gazel 3129
Mısra: **2**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve

hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Yiridür saña göñül virdüñ vefāsuz dilbere
Geçse yaşuñ tā semekden āhuñ irse göklere

23. **āh-ıla:**--*ıla*
Gazel 3136
Mısra: **2**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Niçe bir kan ola göñlüm ḥasret-i cānān-ıla
Ya niçe bir geçe ʻömrüm āh-ıla efġān-ıla

24. **āhum:**-*um*
Gazel 3139
Mısra: **11**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Tutışur āhum şerārından dü ʻālem iy ṭabīb
Merhemüñ nefʻi nedür bu dāġ-ı hicrān üstine

25. **āhumı:**-*um, -ı*
Gazel 3155
Mısra: **7**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Ser-i kūyında kılam ḳaddümi ya āhumı tīr
Tā ki her zāġ raḳīb ugramaya gülşenüme

26. **āh:**
Gazel 3157
Mısra: **1**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Dolaşdı göñül āh çün ol zülf-i dü-tāya
Gūş eylemedi pendi özin atdı belāya

27. **āh:**
Gazel 3157
Mısra: **5**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Görmek dilesem mānīʻ olur yārı raḳīb āh
San ebr gibi ḫāyil olur bedr iken aya

28. **āhum:**-*um*
Gazel 3157
Mısra: **7**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Eflāke çıkar her gice āhum benüm iy dōst
Bu kanlu yaşum daḫı irer taḫt-ı serāya

29. **āh:**
Gazel 3158
Mısra: **9**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Dirler baña ki ṣabr iden irür vişāle āh
Kalmadı ṣabr geçdi günüm āh u vā-y-ıla

30. **āh:**
Gazel 3159
Mısra: **3**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Nāyuñ ṣadāsı göñlümi itdi hevāyi āh
Olur hevāyi oturan ehl-i hevā-y-ıla

31. **āh:**
Gazel 3170
Mısra: **5**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Muḥibbī āh bu devrān elinden
Ne çāre bulına bu sīne rīşe

32. **āh-ıla:**--*ıla*
Gazel 3181
Mısra: **6**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Cefā vü cevri bī-ḥaddür didiler ol cefākāruñ
Göñül derd-ile āh-ıla fiġān idüp didi arı

33. **āh-ıla:**--*ıla*
Gazel 3182
Mısra: **2**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Niḳābın keşf idüp ol gül eger göstere ruḫsārı
İderdüm nāle bülbül-veş kılurdum āh-ıla zārı

34. **āh:**
Gazel 3183
Mısra: **6**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Urmış-ıdum zühd ü taḳvānuñ ezel bünyādını
Āh kim ṭūfān mı ḫāk-ile yeksān eyledi

35. **āh-ıla:**--*ıla*
Gazel 3187
Mısra: **8**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Şu deñlü pāre pāre oldı bagrum
Dilümden āh-ıla her pāre düşdi

36. **āh:**
Gazel 3196
Mısra: **9**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Bār-ı ġama Muḥibbī niçe ṭāḳat olur āh
Eyleye aña ‘ışḳ eri ancak taḥammüli

37. **āhum:**-*um*
Gazel 3201
Mısra: **8**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Deryā-yı eşk içre yürür zevraḳ-ı dilüm
Āhum yiliyle ġarḳ olur āḫir gemüm gibi

38. **āh-ıla:**--*ıla*
Gazel 3220
Mısra: **2**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Naḳḳāş-ı cihān nakşını çün sen güle yazdı
Āh-ıla fiġān itmegi ben bülbüle yazdı

39. **āh:**
Gazel 3229
Mısra: **6**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Gözüm egnüme bir ḫil‘at geyürdi
Başuma āh bir tāc-ı semmūrī

40. **āhumuñ:**-*um, -un*
Gazel 3236
Mısra: **5**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Āhumuñ zencīrine asup göñül ḳandīlini
Rūşen olsun diyü yakdı anda bagrum yagını

41. **āhum:**-*um*
Gazel 3237
Mısra: **3**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Āhum livāsı başını eflāke irgürüp
Kıldı diyār-ı derd ü ġama pādişā beni

42. **āh:**
Gazel 3257
Mısra: **2**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Ḳaṣrı yüce menzili yāruñ haymā gibi
Āh irmez elüm göñül aña mübtelā gibi

43. **āhum:**-*um*
Gazel 3257
Mısra: **13**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Āhum Muḥibbī dokunalı baḫr-ı eşküme
Bildüm temevvüc itdüren anı hevā gibi

44. **āh-ıla:**--*ıla*
Gazel 3263
Mısra: **6**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Sakın şerr işleme nefsüñe uyma
Ki soñra dimeyesin āh-ıla vāy

45. **āhum:**-*um*
Gazel 3267
Mısra: **14**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Deryā-yı eşk her yaña cūş u ḫurūş ider
Āhum yiliyle dem-be-dem artar ṭelāṭumı

46. **āhum:**-*um*
Gazel 3268
Mısra: **13**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Āhum arturdı Muḥibbī yaşumuñ bārānını
‘Ālemi teng eyledi bu āh u zāruñ giryesi

47. **āh:**
Gazel 3271
Mısra: **13**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Ger sorarsañ ḥāl-i Muḥibbī’yi niçedür āh
Hicr içre çeker ṣubḥa degin āh ile zārı

48. **āh:**
Gazel 3274
Mısra: **3**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Saña mānend meh-rū görmedüm āh
Gezüp Mıṣr-ıla Şām-ıla ‘Irāḳ’ı

49. **āh-ıla:**--*ıla*
Gazel 3278
Mısra: **7**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Eşk-i çeşmüm virdi ḫil‘at āh-ıla dāġ eyledi
Zīra tamga ile artar olsa dehrüñ ḳumaşı

50. **āh:**
Gazel 3279
Mısra: **5**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Zārılıḳ ider döneli göñlüm dōlāba āh
Yaşlar döker dīdelerüm de pür āb oldı

51. **āhum:**-*um*
Gazel 3291
Mısra: **4**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Raḥm ḳılmaduñ benüm bu nāleme iy seng-dil
Āhum ile nerm olurken etüñüñ gör sengüñi

52. **āhın:**-*ı, -n*
Gazel 3295
Mısra: **4**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Ne deñlü cidd ü cehd itsem muḫālif gösterür oynum
Temāşā eylesün āhın naẓar hem sengi [vü] ḫārı

53. **āh:**
Gazel 3307
Mısra: **9**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Ġam bārına ṭāḳat yok iken āh Muḥibbī
Arturdı cefā gelüp bak o bār-ı girānı

54. **āhı:**-*ı*
Gazel 3322
Mısra: **5**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

‘Işḳ āteşi dilde yakup başumdan āhı
‘Aceb midür çıkarsam itdün aña nigāhı

55. **āhı:**-*ı*
Gazel 3322
Mısra: **12**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Diler Muḥibbī ‘ışḳuñ derd ü belāsı çokdur
Gün geçdügince artar bu göñlümüñ de āhı

56. **āhum:**-*um*
Gazel 3326
Mısra: **3**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Āhum şerār-ı naḫl olup bezm-i ‘ışḳ ara
Gördüm nihāl ḳāmet-i serv ü perī-veşi

57. **āh:**
Gazel 3332
Mısra: **4**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Yār[ı] gördüm esb-i nāz-ıla yine cevlān ider
Didüm öldürdüñ be ẓālim āh bu üftāde[y]i

58. **āh:**
Gazel 3334
Mısra: **6**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Ten keştīsini dīde-i eşküme sımarladum
Elden düşürdüm āh ‘inān-ı sefīne[y]i

59. **āhuñ:**-*uñ*
Gazel 3339
Mısra: **11**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Baḥr-ı dil āhuñ yilinden ko temevvüc eylesün
Olmasun görme Muḥibbī āh u zār eksüklügi

60. **āhum:**-*um*
Gazel 3341
Mısra: **2**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Görmesem [ben] ‘ālem içre yārumuñ dīdārını
Ser-te-ser āhum kebūd ide der ü dīvārını

61. **āh:**
Gazel 3347
Mısra: **7**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Bu göñül şāne gibi āh yine biñ pāre olur
Ol perīşān ura zülfine eger şāneligi

62. **āh:**
Gazel 3348
Mısra: **10**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Cān metā‘ın ḫarc kıldum vuṣlatuñ bāzārına
Naḳd-i cānum bende āh bisyār olaydı kāşki

63. **āh:**
Gazel 3350
Mısra: **9**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Ḫasret-i ḫaṭṭuñ ile āh Muḥibbī ölicek
Söyleye agız açup ḫālini her bir giyehi

64. **āh-ıla:**--*ıla*
Gazel 3354
Mısra: **3**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Gözüm yaşardı āh-ıla zerd oldı ruḫlarum
Bunlar olınca bellüdür ‘ışḳuñ ‘alāmeti

65. **āh-ıla:**--*ıla*
Gazel 3355
Mısra: **4**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Leyl-i zülfine göñül baglaya mecnūnı olur
Kimse varmaz yanına āh-ıla vādan ġayrı

66. **āh:**
Gazel 3356
Mısra: **7**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Ḫaṭṭını gördüm nigāruñ didüm āh geldi ecel
Çāre ne rūz-ı ezelden alnuma yazu gibi

67. **āh:**
Gazel 3358
Mısra: **1**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Bugün dīvānesi oldum görüp āh ol perī-zādı
Giceler ḫ̆āb yüzin görmem iderem nāle feryādı

68. **āhum:**-*um*
Gazel 3363
Mısra: **3**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Gözlerüm yaşıyla āhum yāra te‘sīr eylemez
Seng-i ḫārādan katıdur ḳalbinüñ mermerleri

69. **āh:**
Gazel 3366
Mısra: **1**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Āh kim bir serv-ḳad durdı akıtdı yaşumı
Su gibi taşdan taşa ursam ‘aceb mi başumı

70. **āh-ıla:**--*ıla*
Gazel 3372
Mısra: **4**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Ḫār-ıla yār olalı gül gibi gülşende ḥabīb
Ṣubḥa dek āh-ıla dil bülbüli geçürdi şebi

71. **āhum:**-*um*
Gazel 3380
Mısra: **8**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Beni ġarḳ itse tañ mı eşk-i çeşmüm
Gözüm yaşıyla āhum başdan aşdı

72. **āh:**
Gazel 3399
Mısra: **1**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Āh ne müşkil imiş dünyāda yār ayrulıgı
Görmeyem bir daḫı ben sevgülü yār ayrulıgı

73. **āh:**
Gazel 3413
Mısra: **7**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Sırr-ı ‘ışḳı saklar iken sīnede fāş oldı āh
Duydı ‘ālem ḫalḳı bu nāle-i efġān büyüdi

74. **āh:**
Gazel 3414
Mısra: **7**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Cevr oklarıyla āh olalı toptolu yürek
Her kim görürse beni sanur tīr-keşin daḫı

75. **āh:**
Gazel 3419
Mısra: **9**

1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Āh ol libās-ı zer-keş bindügi atı serkeş
Baglandı tīr ü tīrkeş ‘azm-i ‘Irāḳ’a düşdi

76. **āhum:**-*um*
Gazel 3419
Mısra: **4**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Kıldı zemīni derya yaşum yiñilmez oldı
Āhum urūc idelden çarḫa tarrāḳa düşdi

77. **āh:**
Gazel 3420
Mısra: **5**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Ġam meclisinde dün gice nālem işitdi āh
Tā ṣubḥ olınca iñledi gör nā benüm gibi

78. **āh:**
Gazel 3428
Mısra: **4**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Dil naḳdini yoluñda ḫarc itdi bilüñ cān da
Bī-çāre derdmend āh yār olasını sandı

79. **āhum:**-*um*
Gazel 3440
Mısra: **2**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Gözlerümden ḫūn-ı dil turmaz akar çün mā gibi
Mevc urur āhum tokındukça aña deryā gibi

80. **āhum:**-*um*
Gazel 3442
Mısra: **5**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Çıkarsa göklere āhum ne tañdur
Yanar çün sīnem içre ‘ışḳ nārı

81. **āh:**
Gazel 3451
Mısra: **4**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Zülfüñ hevāsı başuma bildüm belā-y-ımış
Çekdi kemend-i miḥnete āh ol belā beni

82. **āh:**
Gazel 3452
Mısra: **7**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Merhem-i vaṣluñ eger irmeye bu ḫastaya āh
Rūz-ı maḥşerde daḫı bulına dil pārecügi

83. **āh:**
Gazel 3474
Mısra: **7**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Gitmedi başuñdan iy dil zülfinüñ sevdāsı āh
Bilmedüm dīvāne mi yāḫūd bu dil şeydā mı ki

84. **āh:**
Gazel 3475
Mısra: **3**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Bezm-i ġamda göñlümi deldi cefā tīriyle āh
Giceler tā ṣubḥ olınca iñiler nā eyledi

85. **āh:**
Gazel 3476
Mısra: **2**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Niçe gündür gözlerem ol gözleri āhūları
N’eyleyem derdā dirīġā görmedüm āh oları

86. **āh:**
Gazel 3481
Mısra: **4**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Dūr olalı gül yüzinden ḫastadur cān bülbüli
İñlerem āh ol yüzi gülzārı görsem bir daḫı

87. **āh:**
Gazel 3488
Mısra: **6**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Leylī zülfini görelden olmışam mecnūn-ı zār
‘Aḳlumı tagıtdı āh ol āhūvāne gözleri

88. **āhından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 3496
Mısra: **9**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve

hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Bir siyāh tel dakdı āhından Muḥibbī başına
Bunuñ-ıla seçilür her pehlevānuñ yügrügi

89. **āhı:**-*ı*
Gazel 3499
Mısra: **10**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Muḥibbī ‘ışḳına şāhid gerekse
Getüre eşk-ile āhı güvāhı

āh āteşi:

1. **āh āteşi:**-*i, -y, -le*
Gazel 3174
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Aşığın göğe çıkan ve gökyüzünü kaplayan) ahının ateşi.

Gāh olur āh āteşiyle ‘ālemi oda yakar
Gāh olup yaş dökmege bārān ider gönlüm beni

2. **āh āteşi:**-*um, -i*
Gazel 3215
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Aşığın göğe çıkan ve gökyüzünü kaplayan) ahının ateşi.

Düpdüz cihānı ġarḳa virürken gözüm yaşı
Dil ḫaymesini yakdı ‘aceb āhum āteşi

3. **āh āteşi:**-*um, -i*
Gazel 3326
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Aşığın göğe çıkan ve gökyüzünü kaplayan) ahının ateşi.

Her gāh yakar cān u dili āhum āteşi
Ḫūn oldı yaşum seveli bir yār-ı meh-veşi

āh çek-:

1. **āh çek-:**--*e*
Gazel 3106
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yürek yanıklığı ile iç çekip uzun uzun ah demek II feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.

Derdā ki Muḥib ‘ār-ıla dil pāralanupdur
Bir kimsene yok ‘ārı çeke āh benümle

2. **āh çek-:**--*üben*
Gazel 3104
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yürek yanıklığı ile iç çekip uzun uzun ah demek.

Ġam sipāhını çeküp sīneleri ṭabl idüben
Çeküben āh ‘alemin göklere irdüñ (…)

āh di:

1. **āh di:**
Gazel 3428
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah çekmek, feryat etmek.

İdem vefā diyüp āh dönüp cefā kılursın
Korkmaz mısın Ḫudā’dan yok yire içüp andı

āh duhānı:

1. **āh duḫānı:**-*um, -ı*
Gazel 3432
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âh dumanı.

Āhum duḫānı düpdüz çarḫuñ yüzini dutdı
Görinmez ise tañ mı göklerde zer çerāġı

āh eyle:

1. **āh eyle:**-*dükçe*
Gazel 3361
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

Aglayup āh eyledükçe ḫande eyler gül gibi
Var mı bir gül bād-ıla bārāndan açılmadı

2. **āh eyle:**-*se, -m*
Gazel 3476
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ah etmek. Acı ile içini çekmek II beddua etmek, ilenmek; bağırmak.

Bir naẓar kılmaz dönüp yolında biñ āh eylesem
‘Āşıḳı nā-ḥaḳ yire öldürmek anuñ ḫūları

3. **āh eyle:**-*se, -m*
Gazel 3491
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah etmek. Acı ile içini çekmek II beddua etmek, ilenmek; bağırmak.

Şöyle ḫāk oldı yoluñda cismüm iy serv-i ḫırām
Derd-ile āh eylesem eflāke ilte gerdümi

4. **āh eyle:**-*r, -em*
Gazel 3304
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.

Kapusında niçe yıldur ḫastayam āh eylerem
Dimedi bir kez bu dil dil-ḫaste bīmārum gibi

5. **āh eyle:**-*dükçe*
Gazel 3444
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.

Gözlerüm yaşı ‘aceb budur ki teskīn eylemez
Germ olur āh eyledükçe göñlüm āteş-ḫānesi

6. **āh eyle:**-*dü, -m*
Gazel 3378
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figan etmesi ‖ Ah ederek inlemek.

Hicrüñde şehā şol ḳadar āh eyledüm iy dōst
Kanlu yaşuma zevraḳ-ı dil ġarḳ ola düşdi

<u>āh eyle-:</u>

1. **āh eyle-:**-*-y, --e, --m*
Gazel 3031
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

Yakdı ḥasret āteşi şol ḥadde bu cān u dilüm
Kalmadı tende mecālüm eyleyem bir kerre āh

2. **āh eyle-:**-*-mez*
Gazel 3053
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

‘Işḳ[ı] gel pervāneden örgen yanar āh eylemez
Bülbül-i şūrīde gibi āh u feryād eyleme

3. **āh eyle-:**-*-dü, --m*
Gazel 3096
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

Hicrüñ-ile dönmiş-idüm ben ḫazān yapragına
Bir katı āh eyledüm düşdüm fenā topragına

4. **āh eyle-:**-*-se, --m*
Gazel 3013
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.

Añup cefā vü cevrüñi āh eylesem eger
Güş-ı zamāne toptolu ola ṣadām-ıla

5. **āh eyle-:**-*me, -sün*
Gazel 3149
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Feryat etmek, inlemek, şikayet etmek.

Āh eylemesün mi ki bugün geldi vücūda
Başladı hemān derd-ile solmaga benefşe

6. **āh eyle-:**-*-se, -m*
Gazel 3185
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Feryat etmek, inlemek, şikayet etmek.

İy güneş ṭal‘at eger yaşlar döküp āh eylesem
Ebrler yaş dökmeye bu çeşm-i giryānum gibi

7. **āh eyle-:**-*-se, -m*
Gazel 3218
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Feryat etmek, inlemek, şikayet etmek.

Aşar āh eylesem bir dem gözümüñ yaşı başumdan
Ki bād esdükçe cūş eyler cihānuñ cümle deryāsı

8. **āh eyle-:**
Gazel 3241
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Feryat etmek, inlemek, şikayet etmek.

Akmag-ıla iki ‘aynumdan benüm bu kanlu yaş
Cūş ider āh eyldükçe her ṭaraf deryā gibi

9. **āh eyle-:**-*-dü, --m*
Gazel 3008
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Feryat etmek, üzüntüyle veya özlemle derinden ah çekmek. 2.Bir acı ünlemidir. Divân şiirinde âşıkın aşk ateşiyle gönlünden çıkan bir duman olarak düşünülür.

Derd-ile eyledüm āh dutdı cihānı düpdüz
Çıkmaga çāre var mı kaldum duḫān içinde

<u>āh id-:</u>

1. **āḫ id-:**-*er, -em*
Gazel 3163
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.

İderem giceler tā ṣubḥa dek āḫ
Degülsin n’eyleyem ḫālümden āgāh

2. **āh id-:**-*-e*
Gazel 3077
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
İnlemek, sızlanmak.

Yagdurmasa bārānını bir laḥza bu çeşmüm
Küllī bu cihān yana eger āh ide sīne

3. **āh id-:**-*-er*
Gazel 3044
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**

Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.

Görsem yüzini zārı kılup āh ider göñül
Kim gördi anı bülbül ola zāra gelmeye

4. **āh id-:**--*üp-üp*
Gazel 3025
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ah etmek; acı ile içini çekmek, yakınma sesi çıkarmak, inlemek.

Başa tāc eyleyelüm sāġār-ı meyden sāḳī
Başka sancak çekelüm āh idüp efġānlar-ıla

āh id:

1. **āh id:**-*e, -git, -dü, -k*
Gazel 3104
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.

Ḥasretüñ odı beni yaksa kül itse ne ‘aceb
Ġamuñı zād idüben āh idegitdük ‘ademe

2. **āh id:**-*üp*
Gazel 3493
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.

Gülsitān içinde key şūrīde gördüm bülbüli
Āh idüp feryād-ıla artar dem-ā-dem ġulġulı

āh ile zārı çek-:

1. **āh ile zārı çek-:**-*ı-ı, -er*
Gazel 3271
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek ve ağlamak.

Ger sorarsañ ḥāl-i Muḥibbī'yi niçedür āh
Hicr içre çeker ṣubḥa degin āh ile zārı

āh it:

1. **āh it:**-*me*
Gazel 3451
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Acı ile içini çekmek II beddua etmek; şikayet etmek.

Ḥāk ol yolında derd-ile āh itme iy göñül
Korkum budur ki ala gide bir yaña beni

āh it-:

1. **āh it-:**--*me, --ñ*
Gazel 3100
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Inlemek, feryat etmek, şikâyet etmek.

Zāhidā zühd ü riyāyı iḫtiyār itmeñ nice
Ehl-i diller meclisin gördükçe āh itmeñ nice

2. **āh it-:**--*se*
Gazel 3107
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ah etmek, inlemek, feryat etmek; yanmak.

Kaçan derd-ile āh itse Muḥibbī
Olur bu sīne sūzān pāre pāre

3. **āḫ it-:**--*dükçe*
Gazel 3123
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ah etmek, inlemek, feryat etmek; yanmak.

Saklayam didükçe ‘ışḳı ben derūn-ı sīnede
‘Işḳumuñ esrārı āḫ itdükçe bīrūn olmada

4. **āh it-:**-*di*
Gazel 3268
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Feryat etmek, inlemek, şikayet etmek.

Gülşen içre sanmañuz çın seḥer ki jāledür
Her yaña saçıldı āh itdi hezāruñ giryesi

5. **āh it-:**-*di*
Gazel 3273
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Feryat etmek, inlemek, şikayet etmek.

Gözüm yaşın döküp göñlüm yine derd-ile āh itdi
Açıldı gül gibi dilber ki san tāze nihāl oldı

āh kıl-:

1. **āh kıl-:**--*du, --m*
Gazel 3031
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi.

Perde kılduñ şem‘-i ruḫsāruña zülfüñ kıldum āh
Cāme-i fānūsı hīç cāyiz midür itmek siyāh

2. **āh kıl-:**--*ı, --ma*
Gazel 3090
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi.

Muḥibbī gün yüzine karşu āhı
Sakın kılma olur yüzine perde

3. **āh kıl-:**-*sa, -m*
Gazel 3195

Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.

Āh kılsam aglasam yaşum saña itmez eser
Katı göñlüñ dōstum pekdür senüñ mermer gibi

<u>āh kim:</u>

1. **āh kim:**
Gazel 3123
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Manevi bir acıyı, pismanlık ve ümitsizlik duygusunu pekistirmeye yarayan ses taklidi sözcük.

Bir elif ḳad ḥasretinden ḳāmetüm nūn olmada
Āh kim günden güne ḥālüm diger-gūn olmada

2. **āh kim:**
Gazel 3129
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Manevi bir acıyı, pismanlık ve ümitsizlik duygusunu pekistirmeye yarayan ses taklidi sözcük.

Kendü ḥālümde yürür āzāde iken āh kim
El ucından ne belālar geldi āḫir bu sere

3. **āh kim:**
Gazel 3134
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Manevi bir acıyı, pismanlık ve ümitsizlik duygusunu pekistirmeye yarayan ses taklidi sözcük.

‘Işḳa dil virdüm ezel geldi belālar başuma
Āh kim yazu-y-ımış bu mācerālar başuma

4. **āh kim:**
Gazel 3074
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ne yazık ki.

Zülf-i pīç-ā-pīçini dilber bırakdı gūşına
Āh kim şimden girü feryād degmez gūşına

5. **āh kim:**
Gazel 3000
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ne yazık ki, eyvah ki.

Bir saçı leylā ġamından āh kim sevdālara
Ayb itmeñ ger düşem mecnūn olup ṣaḥrālara

6. **āh kim:**
Gazel 3047
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne yazık ki, eyvah ki.

Āh kim hicrān şebinde toldı bagrum baş-ıla
Cismüm āḫir ġarḳ olur çeşmümden akan yaş-ıla

7. **āh kim:**
Gazel 3072
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ne yazık ki, eyvah ki.

Āh kim deryā-yı eşkümde bu çeşmüm merdümi
Sanasın bir keştīdür durmaz döner girdābda

8. **āh kim:**
Gazel 3382
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne yazık ki, eyvah ki.

Āh kim sevdüm yine bir dilberi cānum gibi
Niçe cānum belki bu sīnemde īmānum gibi

9. **āh kim:**
Gazel 3382
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne yazık ki, eyvah ki.

Miḥnet-i kūh-ı belāda āh kim ġam tīrine
İy Muḥibbī olmaya bu sīne kalkanum gibi

10. **āh kim:**
Gazel 3383
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne yazık ki, eyvah ki.

Egleyem dirdi Muḥibbī sīnede peykānuñı
Geçdi gitdi sīneden āh kim bir ān eglenmedi

11. **āh kim:**
Gazel 3383
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne yazık ki, eyvah ki.

Göreliden gün yüzüñi niçe yıldur āh kim
Daḫı bir nisbetle cān-ı nātüvān eglenmedi

12. **āh kim:**
Gazel 3399
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne yazık ki, eyvah ki.

Firḳat ü hicrān odından yandı bagrum āh kim
Yakdı odlara beni naḳş u nigār ayrulıgı

13. **āh kim:**
Gazel 3494
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne yazık ki, eyvah ki.

Ṭāli‘ümdür görmezem kūyına varsam gün yüzin
Āh kim togmaz şerefden ‘āşıḳuñ seyyāresi

14. **āh kim:**
Gazel 3256
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne yazık ki, eyvah ki.

Gözlerüm yaşı benüm başumdan aşdı āh kim
Yüzüm oldı ol su içinde nīlūfer gibi

āh odı:

1. **āh odı:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3063
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah ateşi.

Eger olmasa bu bārān-ı eşküm
Yana āh odına ʻālem bizümle

2. **āh odı:**-*um, -ın, -dan*
Gazel 3487
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah ateşi.

Yazarken yāra aḥvālüm tutuşup āhum odından
Kül oldı eldeki kāġıd elümde bir ḳalem kaldı

āh okları:

1. **āh okları:**-*ın*
Gazel 3469
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin eziyetleri sonucunda aşığın yakarışları.

İdüp āh okların pertāb yine ḳaddüm kemānından
Geçüp Mecnūn'ı ḫoş dikdüm belā ṣaḥrāsına taşı

2. **āh okları:**-*ı, -n*
Gazel 3275
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âh okları II âşığın oka benzer âhları.

Ḳaddümi ya eyleyüp atdum yine āh okların
Dimedi çarḫuñ geçürdüm bu tokuz kalkanını

āh ol-:

1. **āh ol-:**-*dı*
Gazel 3177
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.

Ḥasret-i Leylā-y-ıla āh oldı Mecnūn pīşesi
Derd-ile kūhı keser Ferhād'uñ oldı tīşesi

āh u efġān:

1. **āh u efġān:**--*um*
Gazel 3029
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah ve feryat. Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak.

İşiden āh u efġānum benümle yanar ol oda
Benüm sūz-ı derūnumdan ḫaberdār olmasun kimse

2. **āh u efġān:**-*um*
Gazel 3163
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.

İrişdi āh u efġānum semāya
Nedendür saña irmez iy yüzi māh

āh u efġā[nı]:

1. **āh u efġā[nı]:**-*ı*
Gazel 3395
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlama, inleme, feryat etme.

Muḥibbī āh u efġā[nı] eser itmez saña cānā
İrişmez ḳadd-i bālāña olur dūd-ı siyāh egri

āh u feryād:

1. **āh u feryād:**-*ı*
Gazel 3351
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlama, inleme, feryat etme.

Felekden yücedür beñzer senüñ iy māh-rū ḳaṣruñ
Anuñçün ʻāṣıḳuñ aña irişmez āh u feryādı

āh u feryād eyle-:

1. **āh u feryād eyle-:**--*me*
Gazel 3053
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnleyip feryat etmek.

ʻIşḳ[ı] gel pervāneden örgen yanar āh eylemez
Bülbül-i şūrīde gibi āh u feryād eyleme

āh u feryād u fiġān:

1. **āh u feryād u fiġān:**-*uñ*
Gazel 3496
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşığın kederinden dolayı ettiği feryat ve yakarışlar kastedilmiştir.

Ḫār elinden kurtarımaz gördi güller dāmenin
Bülbül oldı āh u feryād u fiġānuñ yügrügi

āh u fiġān:

1. **āh u fiġān:**-*um, -ı*
Gazel 3391
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp inlemek.

N’içün işitmeyesin āh u fiġānumı benüm
Yoḫsa ḫoşcā mı gelür ‘ışḳuñ-ıla zārlıgı

2. **āh u fiġān:**-*um*, -*ı*
Gazel 3392
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp inlemek.

İşidüp āh u fiġānumı benüm dimek-içün
Bagrına taş basar oldı der ü dīvār daḫı

3. **āh u fiġān:**-*um*, -*dan*, -*dur*
Gazel 3395
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp inlemek.

İder zülf-i perīşānı perīşān göñlin ‘uşşākuñ
Benüm āh u fiġānumdandur ol zülf-i dü-tā egri

<u>āh [u] fiġān:</u>

1. **āh [u] fiġān:**-*uñ*
Gazel 3438
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.

Bir nefes bu nāleme gülşende āheng itmedi
Gerçi dirler bülbüle āh [u] fiġānuñ yügrügi

<u>āh u fiġān eyle-:</u>

1. **āh u fiġān eyle-:**--*mek*
Gazel 3126
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp inlemek, feryat etmek.

Çünki virildi ḫande vü şādī ezel güle
Āh u fiġān eylemek oldı ḫū bülbüle

2. **āh u fiġān eyle-:**--*ı*, --*me*
Gazel 3129
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp inlemek, feryat etmek.

Katıdur göñli nigāruñ çünki seng-i ḫāreden
Eyleme āh u fiġānı iy göñül gel yok yire

<u>āh u fiġān kıl:</u>

1. **āh u fiġān kıl:**
Gazel 3117
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak.

Gül yüzi şevḳıne kıl ṣubḥa degin āh u fiġān
Gülşen içinde dilā bülbüli gel lāl eyle
Āh u vāh-ıla günüm çünki geçer döne döne
Tañ mı hicriyle kebāb ola ciger döne döne

<u>āh u vāh id:</u>

<u>āh u vā:</u>

1. **āh u vā:**-*s*, -*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3232
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp inlemek, sızlanmak.

Yürür Muḥibbī gerçi ki ser-pā-bürehnedür
Ser-pūş sanur başında gören āh u vāsını

2. **āh u vā:**-*y*, -*ıla*
Gazel 3158
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp inlemek, sızlanmak.

Dirler baña ki ṣabr iden irür viṣāle āh
Kalmadı ṣabr geçdi günüm āh u vā-y-ıla

3. **āh u vā:**-*y*, -*ıla*
Gazel 3159
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp inlemek, sızlanmak.

Ḫūn-ı ciger düşdi yine āh u vā-y-ıla
Deyā temevvüc eylemez illā hevā-y-ıla

4. **āh u vā:**
Gazel 3237
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah vah etmek. // İnleme, sızlanma, feryat etmek.

Dil itdi yine bir güzele mübtelā beni
Rāḥat yüzini görmeyiser āh u vā beni

<u>āh u vāh:</u>

1. **āh u vāh:**-*ı*
Gazel 3322
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah-vâh etme, inleyip sızlanma.

Ḥüsnüñi gördüm iy dōst gün gün olur ziyāde
Göñlüm daḫı şeb ü rūz arturdı āh u vāhı

2. **āh u vāh:**--*ıla*
Gazel 3146
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat, figan etme, ağlayıp inleme.

1. **āh u vāh id:**-*ı*, -*er*, -*se*, -*m*
Gazel 3499
Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak.

Günāḥum añıcak yaşum yeñilmez
İdersem ṣubḥ olınca āh u vāhı

āh u vāh itdür-:

Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp inlemek, sızlanmak.

Raḥmetüñden [ırma sen] yā Rabbenā
Anlara itdürmeyesin āh u vāh

āh u vāh kıl:

1. **āh u vāh kıl:**
Gazel 3110
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp, inlemek.

Ka'be-i vaşlın añup her gice āh u vāh kıl
Ağla yaşlar dök güzüñ yaşıyla dönsün zemzeme

āh u zār:

1. **āh u zār:**-*-a*
Gazel 3003
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.

Zamāne gūşına çün ker dimişler
Kulak tutmaz Muḥibbī āh u zāra

2. **āh u zār:**-*-ı*
Gazel 3073
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.

Gül mevsiminde iy dil ol gül'izārı gözle
Bülbül gibi hemīşe sen āh u zārı gözle

3. **āh u zār:**-*uñ*
Gazel 3268
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.

Āhum arturdı Muḥibbī yaşumuñ bārānını
'Ālemi teng eyledi bu āh u zāruñ giryesi

4. **āh u zār:**
Gazel 3151
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.

Vādī-i hicrān şebinde bir kara gündür geçer
Olısardur ḫasta dil āḫir bu āh u zār ile

5. **āh u zār:**
Gazel 3339

1. **āh u vāh itdür-:**-*dür, -me, -y, -e, -sin*
Gazel 3171

Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.

Baḥr-ı dil āhuñ yilinden ko temevvüc eylesün
Olmasun görme Muḥibbī āh u zār eksüklügi

āh u zār it-:

1. **āh u zār it-:**-*sün*
Gazel 3191
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak.

N'ola gülşende güller şād u ḫandān
Olup bülbüller itsün āh u zārı

āḥbāb:

1. **āḥbāb-ıla:**-*-ıla*
Gazel 3137
Mısra: **4**
Dost, bildik, tanıdık; sevilen kimseler, dostlar.

Ġam şebinde eksük olmaz miḥnet ü derd ü elem
İderüz cān ṣoḥbetini ṣubḥa dek āḥbāb-ıla

2. **aḥbābuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3290
Mısra: **10**
Dost, bildik, tanıdık; sevilen kimseler, dostlar.

Şi'r-i dil-keşdür Muḥibbī işiden eyler sürūr
Vaḳtidür eyle müşerref naẓm-ıla aḥbābuñı

'ahd:

1. **'ahdüm:**-*üm*
Gazel 3237
Mısra: **9**
1. Yemin, ant. 2. Söz verme, söz.

'Ahdüm bu idi baglamayam bir kese göñül
İllā Muḥibbī komadı göñül baña beni

2. **'ahdüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3254
Mısra: **4**
1. Yemin, ant. 2. Söz verme, söz.

Çün muṭī' olup "belī" didüñ ezel rūz-ı elest
'Ahdüñe dur terk kılma key sakın peymānuñı

3. **'ahd:**
Gazel 3272

Mısra: **8**
1. Yemin, ant. 2. Söz verme, söz.

Dimiş idüñ ki seni vaṣlum ile şād ideyim
Ne tīz unıtduñ eyā dōst ol ‘ahd kanı

‘ahd eyle-:

1. **‘ahd eyle-:**-*-miş, --e, --m*
Gazel 3083
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karşılıklı söz vermek, bir iş üzerinde anlaşmaya varmak.

Ḳavlüm budur ki eylemişem göñlüm ile ‘ahd
Meyl eylemeyem illā ḫūbuñ müntehāsına

‘ahd id:

1. **‘ahd id:**-*er, -sin*
Gazel 3417
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyi yapmak için kendi kendine söz vermek.

‘Ahd idersin and içüp tā kılasın bir dem vefā
İy cefā-ḫū niçe kez gördüm senüñ pür fendüñi

‘ahd it:

1. **‘ahd it:**-*miş, -i, -ken*
Gazel 3423
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz vermek, yemin etmek.

Deheninden baña ‘ahd itmiş-iken būse nigār
N’eyledüm ‘ahdi n’içün bozdı o ġaddār sıdı

‘ahde dur-:

1. **‘ahde dur-:**-*-e, --maz, --sın-e, -maz, -sın*
Gazel 3024
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sözünde durmak: Verdiği sözü yerine getirmek, verdiği sözden dönmemek, verdiği sözü tutmak.

Niçe bir ferdāya salarsın Muḥibbī bendeñi
‘Ahde durmazsın nigārā bāri gel gülme yüze

‘ahde vefā eyle:

1. **‘ahde vefā eyle:**-*me, -dü, -ñ*
Gazel 3392
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sözünde durmak.

Didüm ol yāra n’içün ‘ahde vefā eylemedüñ
Gül gibi güldi didi be vara mı yār daḫı

‘ahdi boz:

1. **‘ahdi boz:**-*dı*
Gazel 3423
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yemin bozmak, sözünde durmamak.

Deheninden baña ‘ahd itmiş-iken būse nigār
N’eyledüm ‘ahdi n’içün bozdı o ġaddār sıdı

‘ahdi boz-:

1. **‘ahdi boz-:**-*-i, --n, --ar*
Gazel 3120
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yemin bozmak, sözünde durmamak.

Muḥibbī’ye vefā idem diyüp ‘ahdin bozar anı
Dirīġā ol cefā-pīşe meger varmış Karaman’a

‘ahdine dur-:

1. **‘ahdine dur-:**-*i, -n, -e, -ma, -dı*
Gazel 3033
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Serdiği sözü yerine getirmek, verdiği sözden dönmemek, verdiği sözü tutmak.

Çün ‘ahdine durmadı nigārum n’ideyim āh
İy dil gele bir katlana hicre sefer eyle

āhen:

1. **āhen:**
Gazel 3308
Mısra: **5**
Demir.

‘Işḳ mıḳnāṭısı kendüye çeke āhen ise
Kimse görmedi anuñ gibi bir dil-keşi

2. **āhenden:**-*den*
Gazel 3476
Mısra: **10**
Demir.

Men‘ ola sanma Muḥibbī eyleme sīneñ siper
Tīri āhenden geçer atsa kemān ebrūları

3. **āhen:**
Gazel 3093
Mısra: **3**
Demir // demir gibi katı, sert.

Niçe döysün bu yürek cevrine āhen dögile
Sīne ya tīr-i cefāya niçe ṭāḳat getüre

āheng:

1. **āheng:**
Gazel 3248
Mısra: **7**
Kulağa hoş gelen ses uygunluğu, hoş seda, ezgi, nağme.

Ġam meclisinde nāleme āheng içün baña
Uydurdı nāy nāleme kendü ṣadāsını

2. **āhengüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3291
Mısra: **2**
Kulağa hoş gelen ses uygunluğu, hoş seda, ezgi, nağme.

Muṭribā gel nāleme uydur gelüp sen çengüñi
Ehl-i meclis ḫasret olsun işidüp āhengüñi

āheng id-:

1. **āheng id-:**-*-i, --n, --i, --er*
Gazel 3050
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uymak, eşlik etmek.

Gülistān içre gül ṣāḫına karşu
İder bülbüller āhengi[ni] sorma

āheng it-:

1. **āheng it-:**-*me, -di*
Gazel 3235
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sazlı sözlü eğlence yapmak, eğlenmek.

Bezm-i ġamda nālemüñ yanınca āheng itmedi
Tā ki muṭrib burmadı ṭanbūrınuñ kulagını

āheng it:

1. **āheng it:**-*me, -di*
Gazel 3438
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eşlik etmek.

Bir nefes bu nāleme gülşende āheng itmedi
Gerçi dirler bülbüle āh [u] fiġānuñ yügrügi

āheng-i sünbül:

1. **āheng-i sünbül:**-*-e*
Gazel 3126
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sünbüle makamını icra etmek.

Ḳānūn-ı ġamda nāleme dem-sāz olur benüm
Muṭrīb terāne başlasa āheng-i sünbüle

āheste āheste:

1. **āheste āheste:**
Gazel 3038
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yavaş yavaş.

Ṣabā kūy-ı dilārādan geçer āheste āheste
Anuñçün ġuṣṣayı dilden açar āheste āheste

2. **āheste āheste:**
Gazel 3038
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yavaş yavaş.

Ṣabā kūy-ı dilārādan geçer āheste āheste
Anuñçün ġuṣṣayı dilden açar āheste āheste

3. **āheste āheste:**
Gazel 3038
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yavaş yavaş.

Ribāṭ-ı köhnedür dünyā Muḥibbī aña dil virme
Bilür kim aña kim konsa göçer āheste āheste

4. **āheste āheste:**
Gazel 3038
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yavaş yavaş.

Seḥergeh vādi-i ġamda çeres gibi fiġān eyler
Sanasın kārbān-ı dil göçer āheste āheste

5. **āheste āheste:**
Gazel 3038
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yavaş yavaş.

Semend-i nāz-ıla cānā iñen çignetme ‘uṣṣāḳı
Sakın aldanmagıl ḥüsne geçer āheste āheste

6. **āheste āheste:**
Gazel 3038
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yavaş yavaş.

Salınsa serv tek dilber bugün gülşende nāz-ıla
Ciger kanın gözümden dil saçar āheste āheste

āh-ı ġam:

1. **āh-ı ġam:**
Gazel 3487
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keder ve üzüntünün ahı/ah çekmek.

Salınup serv tek gitdi dilümde āh-ı ġam kaldı
Gözüm yaşı revān oldı baña ancak elem kaldı

āhı göge çık:

1. **āhı göge çık:**-*ı, -e, -ar, -du, -m*
Gazel 3322
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanıp yakınması son sınırını bulmak.

Bir nāzenīni gördüm cevlān iderdi rāhı
Top eyleyüp serümi göge çıkardum āhı

āh-ı muḥibbī:

1. **āh-ı muḥibbī:**
Gazel 3076
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Muhibbi'nin ahı.

Gün ‘ārıżına māni‘ olur āh-ı Muḥibbī
Görmem yüzini kaldum ebed hīr arasıda

āh-ı şebgīr it-:

1. **āh-ı şebgīr it-:***--me*, *--se*
Gazel 3079
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gecenin ahı. II Âşığın gece vakti ettiği ahlar.

Yanmaz idi dōstlar her gice bu ḳandīl-i çarḫ
Bu Muḥibbī sūz-ı dilden āh-ı şebgīr itmese

āh-ı serd:

1. **āh-ı serd:***-üm, -i*
Gazel 3491
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Soğuk feryat II insanın içini ürperten inilti.

İñlerem bülbül gibi gül yüzine karşu velī
Bir nefes gūş eylemez dildār āh-ı serdümi

āh-ı sūzān:

1. **āh-ı sūzān:***-um*
Gazel 3185
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakıcı ah.

Şu‘le-i āh-ıla iy dil sırrumı fāş eyledüñ
Odlara yan göreyim bu āh-ı sūzānum gibi

āh-ıla zār eyle-:

1. **āh-ıla zār eyle-:***-ıla, -ı, -düg, -üm*
Gazel 3197
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak.

İy bād-ı ṣabā ger varasın kūy-ı nigāra
Bir bir diyesin eyledügüm āh-ıla zārı

āhir:

1. **āḫir:**
Gazel 3003
Mısra: **8**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. “Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan” mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah’ın en güzel isimlerinden)dır.

Eger dil viresin dehr-i acūza
Muḳarrer āḫir iltür seni nāra

2. **āḫir:**
Gazel 3007
Mısra: **2**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. “Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan” mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah’ın en güzel isimlerinden)dır.

Ṣad hezārān cān u dil baglandı her bir mūyına
Çarḫ-ı ẓālim āh irgürmedi āḫir kūyına

3. **āḫir:**
Gazel 3012
Mısra: **9**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. “Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan” mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah’ın en güzel isimlerinden)dır.

Ṣad pāre ola bagrı Muḥibbī görem āḫir
Nāzüklig-ile zülfüñe ger şāne geçerse

4. **āḫir:**
Gazel 3047
Mısra: **2**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. “Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan” mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah’ın en güzel isimlerinden)dır.

Āh kim hicrān şebinde toldı bagrum baş-ıla
Cismüm āḫir ġarḳ olur çeşmümden akan yaş-ıla

5. **āḫir:**
Gazel 3083
Mısra: **2**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. “Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan” mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah’ın en güzel isimlerinden)dır.

Her kim güzelüñ aldanur evvel vefāsına
Lāyıḳdur anuñ ugraya āḫir cefāsına

6. **āḫir:**
Gazel 3092
Mısra: **7**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. “Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan” mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah’ın en güzel isimlerinden)dır.

Muḳarrer öldürürsin beni āḫir
Göreyim bāri gel seni doyınca

7. **āḫir:**
Gazel 3100
Mısra: **12**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. “Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra

kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Ser-te-ser dīvāne göñlüm geşt idüp bu 'ālemi
Bend-i zülfine düşüp āḫir ḳarār itmeñ nice

8. **āḫir:**
Gazel 3111
Mısra: **3**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Didi kim tīġ-ı cefām-ıla helāk āḫir anı
Eylerem ugramasun 'āşıḳ olan yanumuza

9. **āḫir:**
Gazel 3112
Mısra: **14**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Zülfine el sun Muḥibbī ola kim bend eyleyüp
Sala āḫir ḥabs içün seni zenaḥ zindānına

10. **āḫir:**
Gazel 3113
Mısra: **9**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Sevdā-yı ser-i zülfüñ mecnūn idiser āḫir
'Işḳuñ bu Muḥibbī'nüñ bulındı dimāġında

11. **āḫir:**
Gazel 3117
Mısra: **2**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Göster evvel yüzüñi göñlümi al āl eyle
Pūte-i hicre koyup āḫir anı ḳāl eyle

12. **āḫir:**
Gazel 3122
Mısra: **3**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Görüñ derdiyle cān virdi belāda kūhken āḫir
Teraḥḥüm itmedi Şīrīn gelüp bī-çāre Ferhād'a

13. **āḫir:**
Gazel 3124
Mısra: **7**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Miyānıyla lebinden sordum āḫir
Kimesne bilmedüm vāḳıf bu rāza

14. **āḫir:**
Gazel 3129
Mısra: **4**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Kendü ḥālümde yürür āzāde iken āh kim
El ucından ne belālar geldi āḫir bu sere

15. **āḫir:**
Gazel 3151
Mısra: **8**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Vādī-i hicrān şebinde bir kara gündür geçer
Olısardur ḫasta dil āḫir bu āh u zār ile

16. **āḫir:**
Gazel 3152
Mısra: **12**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Sırrını fāş itdi 'ışḳuñ bilmeyüp Ferhād'ı gör
Anuñ içün tīşesi dokındı āḫir başına

17. **āḫir:**
Gazel 3165
Mısra: **4**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

'Işḳ yolında olur ise şād olur göñül
Bir ḫasta gibi irişe āḫir selāmete

18. **āḫir:**
Gazel 3165
Mısra: **8**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

İy dil mecāzī 'ışḳa göñül virmeden sakın
İrişdürür kişi ezel āḫir nedāmete

19. **āḫir:**
Gazel 3201
Mısra: **8**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra

kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Deryā-yı eşk içre yürür zevraḳ-ı dilüm
Āhum yiliyle ġarḳ olur āḫir gemüm gibi

20. **āḫirüñ:**-*üñ*
Gazel 3202
Mısra: **2**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Menzilüñ evvel ḳadem basduñ dilā dünyā gibi
Āḫirüñ ammā ne olur bilmedüñ ferdā gibi

21. **āḫir:**
Gazel 3205
Mısra: **4**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Zülfine el kurdugınca pāreler göñlüm beni
Dilegüm bu pāre pāre görem āḫir şāneyi

22. **āḫir:**
Gazel 3210
Mısra: **8**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Cev-be-cev dünyāyı cem' itseñ sanur mısın kalur
Dagıdur bād-ı fenā āḫir anı ḫırmen gibi

23. **āḫir:**
Gazel 3217
Mısra: **4**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Sevdügüm gerçi ki bir sīmīn-beden maḥbūbdur
Ne belāya ilte āḫir bilmezem sevdā beni

24. **āḫir:**
Gazel 3222
Mısra: **2**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Gösterüp evvel yüzüñi derdnāk itdüñ beni
Örtüp anı zülf-ile āḫir helāk itdüñ beni

25. **āḫir:**
Gazel 3223
Mısra: **4**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Derd-i 'ışḳa dōstlar 'ālemde gördüm çāre yok
Arayup buldum ki āḫir ölmek imiş çāresi

26. **āḫir:**
Gazel 3238
Mısra: **9**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Ecel gibi gelüp ḫaṭṭı beni öldüriser āḫir
Dilā gün yüzini görmege eylerseñ şitāb evlā

27. **āḫir:**
Gazel 3243
Mısra: **2**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

İrdi Ferhād'a maḥabbet kesdi miḥnet daşını
Derd-ile bī-çāre virdi āḫir anda başını

28. **āḫir:**
Gazel 3257
Mısra: **10**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Dünyā-yı dūna virme göñül itme i'timād
Āḫir yudar çünki seni ejdehā gibi

29. **āḫir:**
Gazel 3262
Mısra: **7**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Zecr ü hicr-ile murāduñ āḫir öldürmek ise
Bārī tīz öldüregör çekmeye tā ol miheni

30. **āḫir:**
Gazel 3292
Mısra: **4**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Aldanup dünyā-yı dūna oldı çün murġā süvār
Ser-nigūn itdi gör āḫir taḫt-ıla kāvūsını

31. **āḫir:**
Gazel 3296
Mısra: **4**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra

kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Müyesser olmadı görmek yüzini
Beni öldüriser āḫir firāḳı

32. **āḫir:**
Gazel 3303
Mısra: **2**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Seyl-i eşküm eyledi vīrāne geldi ḫānemi
Genc-i vaṣlın buldum āḫir aradum vīrānemi

33. **āḫir:**
Gazel 3305
Mısra: **10**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Alma Muḥibbī 'āḳil ol dünyāy[ı] sen bir ḥabbeye
Āḫir saña ne kılısar bilmez misin bu ẓālümi

34. **āḫir:**
Gazel 3317
Mısra: **6**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Rāh-ı 'ışḳı istedüm kim ide āsān kūh-ken
Görüñ āḫir başına niçe dokındı tīşesi

35. **āḫir:**
Gazel 3324
Mısra: **5**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

O āḫir ṣayd olur şāh-bāz-ı çeşme
Olupdur çünki bu gönlüm hevayī

36. **āḫir:**
Gazel 3331
Mısra: **8**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Şāne ursa zülfine cān-ıla gönlüm pāralar
Āḫir ola pāre pāre göreyim ben şāne[y]i

37. **āḫir:**
Gazel 3344
Mısra: **9**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Āḫir seni bu 'āleme rüsvā-yı 'ām ider
Zinhār Muḥibbī kimseye gel dime rāzuñı

38. **āḫir:**
Gazel 3349
Mısra: **10**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Olup sulṭān-ı 'ışḳ evvel ḥiṣār-ı gönlüme mālik
Gelüp mi'mār-ı ġam āḫir aña yir yir beden kesdi

39. **āḫir:**
Gazel 3371
Mısra: **3**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Ḫāk idüp āḫir ġubārın bāda virsün rūzigār
Rāh-ı kūyında şu kim ḫāk-ile yeksān olmadı

40. **āḫir:**
Gazel 3390
Mısra: **8**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Cān dolaşdı ser-i zülfine lebi fikri ile
Āḫir alup elümi zülfi ayaklarda kodı

41. **āḫir:**
Gazel 3402
Mısra: **9**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

İy Muḥibbī kūh-ı āhenseñ de bil āḫir seni
Rīze rīze idiserdür uşbu 'ışḳuñ tīşesi

42. **āḫir:**
Gazel 3436
Mısra: **10**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Virme Muḥibbī 'ışḳ-ı mecāzīye dil sakın
Bak cān göziyle görinür āḫir nedāmeti

43. **āḫir:**
Gazel 3454
Mısra: **3**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra

kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Gelüp ḫaṭ tutsa ger āḫir leb-i cānānı incitme
Dilā fikr eyle 'ālemde ecelden kim amān buldı

44. **āḫir:**
Gazel 3459
Mısra: **6**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

N'ola sulṭān-ı 'alemsin kapuñda dāda dād eyle
Sorılmaz mı 'aceb āḫir n'içün tutmayasın gūşı

45. **āḫir:**
Gazel 3461
Mısra: **12**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Dāne dāne sa'y kılsañ eyleseñ dünyāyı cem'
Tagıdur bād-ı fenā āḫir anı ḫırmen gibi

46. **āḫir:**
Gazel 3485
Mısra: **9**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

İy Muḥibbī çünki merhem urmaz āḫir yarama
Urmasa ġamz oklarını ol kaşı ya kāşki

47. **āḫir:**
Gazel 3495
Mısra: **9**
1. Son. 2. Sonunda, âkıbet, nihâyet. 3. "Bir evveli olmadığı gibi bir sonu da olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Muḥibbī'nüñ sorarsañ ḥālin āḫir
Dükendi ṣabrı kalmadı mecāli

āḫir dabanca:

1. **āḫir dabanca:**
Gazel 3002
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Son tabanca.

Sakın dünyā-yı dūna olma maġrūr
Urısar bil saña āḫir dabanca

āḫir ol:

1. **āḫir ol:**-*sun*
Gazel 3464
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bitmek, sona ermek.

Āḫir olsun göreyin ṭūbī gibi ol ser-nigūn
Kim ki teşbīh eyleye serve ḳadüñ şimşādını

2. **āḫir ol:**-*ur*
Gazel 3472
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Son olmak, son bulmak, sona ermek.

Kanına girdüm yire saldum yaşum eytāmını
Korkaram yolum tutar āḫir olur ol kan beni

āḫir zamān ol-:

1. **āḫir zamān ol-:**-*dı*
Gazel 3178
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyanın son zamanları gelmek.

Ne zamāna kalduk oldı var-ısa āḫir zamān
Gör kıyar dünyā içün kardaş olan kardaşını

āhir-i kār:

1. **āḫir-i kār:**
Gazel 3369
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşin sonu, sonunda, nihayetinde.

Pāymāl itdi gözüm yaş[ı] gibi āḫir-i kār
Yirlere saldı gör ol zülf-i siyehkār beni

ahsen:

1. **aḥsen:**
Gazel 3114
Mısra: **7**
Çok (daha, en, pek) güzel.

Ḥaḳ senüñ ḥüsnüñi bir vech-ile aḥsen yaradup
Komadı ḥācet ola zīver ü pīrāyesine

aḥsen-i taḳvīm:

1. **aḥsen-i taḳvīm:**-*e*
Gazel 3474
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Ayet**
"Ahsen-i takvîm" ifadesi, "Andolsun ki biz insanı en güzel şekilde yarattık" (et-Tîn 95/4) meâlindeki âyette geçmektedir. Yaratıkların en mükemmeli olan insandaki güzelliğin kaynağı, bazı âyet ve hadislerde dile getirildiği üzere, Allah'ın onu "tesviye etmesi", "kendi eliyle" yaratıp ruhundan üflemesi, kendi sûreti üzere yaratması ve onu yeryüzünde kendine halife kılmasıdır.

Vech-i zībādan n'içün men' idesin ṣūfī bizi
Aḥsen-i taḳvīme inkār eylemek taḳvā mı ki

ahter:

1. **aḫterinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 3385
Mısra: **2**
1. Yıldız. 2. Baht, talih.

Mihr ü meh olursa tañ mı saña cāndan müşterī
Cümle ḫūblar aḫterinüñ çünki sensin ülkeri

<u>āhū:</u>

1. **āhūyı:**-*yı*
Gazel 3076
Mısra: **4**
Ceylan, karaca, gazal, meral. // (Göz için) İri ve güzel. // Güzel, dilber.

İy kaş[ı] kemān çeşmüñi müjgānuñ içinde
Gören didi āhūyı görüñ tīr arasında

2. **āhū-y-ıla:**-*y, -ıla*
Gazel 3168
Mısra: **4**
Ceylan, karaca, gazal, meral. // (Göz için) İri ve güzel. // Güzel, dilber.

Vādī-i ḫayretde kor kılmaz naẓar benden yaña
N'olısar ḫālüm dirīġā ol gözi āhū-y-ıla

3. **āhū:**
Gazel 3188
Mısra: **8**
Ceylan, karaca, gazal, meral. // (Göz için) İri ve güzel. // Güzel, dilber.

Gürbe iken katumda şīr ü peleng
Bir gözi āhū beni şikār itdi

4. **āhūnuñ:**-*nuñ*
Gazel 3223
Mısra: **1**
Ceylan, karaca, gazal, meral. // (Göz için) İri ve güzel. // Güzel, dilber.

Olmışam bir çeşmi āhūnuñ yine āvāresi
Ġamzesinüñ līk var sīnemde yüz biñ yarası

5. **āhūları:**-*lar, -ı*
Gazel 3476
Mısra: **1**
Ceylan, karaca, gazal, meral. // (Göz için) İri ve güzel. // Güzel, dilber.

Niçe gündür gözlerem ol gözleri āhūları
N'eyleyem derdā dirīġā görmedüm āh oları

<u>āhū göz:</u>

1. **āhū göz:**
Gazel 3021
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ceylan gözlü (sevgili).

Beni hicrān elemi ḫāk-ile yeksān ideyor
Düşeli bir gözi āhū yüzi meh-pāresine

2. **āhū göz:**--*i, --n, --i*
Gazel 3026
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ceylan göz. II Sevgilinin ceylanın gözlerine benzeyen güzel gözü.

Leylī zülfine dolaşdı görüp āhū gözini
Düşdi Mecnūn gibi bī-çāre göñül tag u taşa

<u>āhūvāne göz:</u>

1. **āhūvāne göz:**-*ler, -i*
Gazel 3488
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ahucasına, ahu gibi gözler.

Leylī zülfini görelden olmışam mecnūn-ı zār
'Aḳlumı tagıtdı āh ol āhūvāne gözleri

<u>āhū-yı çīn:</u>

1. **āhū-yı çīn:**--*de*
Gazel 3049
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel Çin ahusu II misk, güzel koku; huzur, mutluluk.

Bulınmaz būy-ı zülf āhū-yı Çīn'de
Ne Çīn'de belki [yok] rūy-ı zeminde

<u>ahvāl:</u>

1. **aḥvālin:**-*i, -n*
Gazel 3051
Mısra: **11**
1. Haller. 2. Hâdiseler, olup bitenler, vak'alar. 3. Durum, vaziyet, hal.

Bişnev aḥvālin Muḥibbī saña taḳrīr kılsun
Ki dilem sūḫte çün zāniş-i sevdā lāle

2. **aḥvālümi:**-*üm, -i*
Gazel 3068
Mısra: **5**
1. Haller. 2. Hâdiseler, olup bitenler, vak'alar. 3. Durum, vaziyet, hal.

Ḫūn-ı dilden rūy-ı zerdüme yine aḥvālümi
Nāme yazdum peyk-i āhum ilete dildāruma

3. **aḥvāle:**-*e*
Gazel 3071
Mısra: **2**
1. Haller. 2. Hâdiseler, olup bitenler, vak'alar. 3. Durum, vaziyet, hal.

Tavaḳḳuf eyleme bir dem sen efġān eyle ben nāle
Gel iy tā bezm-i miḥnetde çün olduñ vāḳıf aḥvāle

4. **aḥvālüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3110
Mısra: **1**

1. Haller. 2. Hâdiseler, olup bitenler, vak'alar. 3. Durum, vaziyet, hal.

Fikr kıl aḥvālüñi geldük ne yüzden 'āleme
Şükr kıl Rezzāḳ'a rızḳuñ eksük itmez ġam yime

5. **aḥvālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3209
Mısra: **9**
1. Haller. 2. Hâdiseler, olup bitenler, vak'alar. 3. Durum, vaziyet, hal.

Kime diyem iy Muḥibbī derd-i dil aḥvālini
Aradum gezdüm cihānı kimse ḥāldaş olmadı

6. **aḥvāline:**-*in, -e*
Gazel 3210
Mısra: **4**
1. Haller. 2. Hâdiseler, olup bitenler, vak'alar. 3. Durum, vaziyet, hal.

Kendü ḥālüñe naẓar kıl var mı gör ḫayr-ı 'amel
Dil uzatma kimsenüñ aḥvāline sūsen gibi

7. **aḥvālümi:**-*üm, -i*
Gazel 3321
Mısra: **2**
1. Haller. 2. Hâdiseler, olup bitenler, vak'alar. 3. Durum, vaziyet, hal.

İy perī-rū gūş kıl bir bir diyem bu ḥālümi
Umaram ki raḥm idesin işidüp aḥvālümi

8. **aḥvālümi:**-*üm, -i*
Gazel 3333
Mısra: **4**
1. Haller. 2. Hâdiseler, olup bitenler, vak'alar. 3. Durum, vaziyet, hal.

Her ne yirde ki okunsa Leylī Mecnūn ḳıṣṣası
İşiden aḥvālümi terk eyler ol efsāne[y]i

9. **aḥvālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3430
Mısra: **5**
1. Haller. 2. Hâdiseler, olup bitenler, vak'alar. 3. Durum, vaziyet, hal.

Derd-i dil aḥvālini bir bir zebān-ı ḥāl-ile
Nāle adlu şerḥ ider göynüklü sazum var-ıdı

10. **aḥvālüm:**-*üm*
Gazel 3487
Mısra: **7**
1. Haller. 2. Hâdiseler, olup bitenler, vak'alar. 3. Durum, vaziyet, hal.

Yazarken yāra aḥvālüm tutuşup āhum odından
Kül oldı eldeki kāġıd elümde bir ḳalem kaldı

ak:

1. **akar:**-*ar*
Gazel 3024
Mısra: **7**
1. (Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek. 2. (Çok miktarda, art arda, akın akın) Gelmek veya gitmek, girmek veya çıkmak. 3. mec. (Bir durum ve nitelik) Fazlalığından dolayı gözle görülür, hissedilir duruma gelmek, âşikâr olmak, taşmak.

Gözlerüm yaşı revān olup akar cūlar gibi
Serv gibi salınup ol yār eger tenhā geze

2. **akdı:**-*dı*
Gazel 3086
Mısra: **1**
1. (Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek. 2. (Çok miktarda, art arda, akın akın) Gelmek veya gitmek, girmek veya çıkmak. 3. mec. (Bir durum ve nitelik) Fazlalığından dolayı gözle görülür, hissedilir duruma gelmek, âşikâr olmak, taşmak.

Akdı yaşum su gibi bir serv boylu serkeşe
Anuñ içün 'ālemi ġarḳ eyledi başdan başa

3. **akar:**-*ar*
Gazel 3107
Mısra: **2**
1. (Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek. 2. (Çok miktarda, art arda, akın akın) Gelmek veya gitmek, girmek veya çıkmak. 3. mec. (Bir durum ve nitelik) Fazlalığından dolayı gözle görülür, hissedilir duruma gelmek, âşikâr olmak, taşmak.

Bu göñlüm itdi hicrān pāre pāre
Akar bu dīdeden kan pāre pāre

4. **akup:**-*up*
Gazel 3133
Mısra: **3**
1. (Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek. 2. (Çok miktarda, art arda, akın akın) Gelmek veya gitmek, girmek veya çıkmak. 3. mec. (Bir durum ve nitelik) Fazlalığından dolayı gözle görülür, hissedilir duruma gelmek, âşikâr olmak, taşmak.

Akup cūlar yüzin sürse dem-ā-dem serv ayagına
Açılsa her ṭaraf güller kamu kuşlar hezār olsa

5. **akar:**-*ar*
Gazel 3204
Mısra: **6**
1. (Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek. 2. (Çok miktarda, art arda, akın akın) Gelmek veya gitmek, girmek veya çıkmak. 3. mec. (Bir durum ve nitelik) Fazlalığından dolayı gözle görülür, hissedilir duruma gelmek, âşikâr olmak, taşmak.

Dīdār 'āşıḳı olmasa idi benüm gibi
Akar mıydı göz yaşı āb-ı revān daḫı

6. **akar:**-*ar*

Gazel 3325

Mısra: **8**

1. (Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek. 2. (Çok miktarda, art arda, akın akın) Gelmek veya gitmek, girmek veya çıkmak. 3. mec. (Bir durum ve nitelik) Fazlalığından dolayı gözle görülür, hissedilir duruma gelmek, âşikâr olmak, taşmak.

Yaşını eger ḥasret-ile ḫasta benefşe
Durmaz akar her ṭarafa çeşm[i] bıñarı

7. **akar:**-*ar*

Gazel 3356

Mısra: **2**

1. (Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek. 2. (Çok miktarda, art arda, akın akın) Gelmek veya gitmek, girmek veya çıkmak. 3. mec. (Bir durum ve nitelik) Fazlalığından dolayı gözle görülür, hissedilir duruma gelmek, âşikâr olmak, taşmak.

Göñlümi alan benüm ol serv-ḳad dil-cū gibi
Anuñ içün eşk-i çeşmüm durmaz akar su gibi

8. **akıtdı:**-*ıt, -dı*

Gazel 3366

Mısra: **1**

1. (Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek. 2. (Çok miktarda, art arda, akın akın) Gelmek veya gitmek, girmek veya çıkmak. 3. mec. (Bir durum ve nitelik) Fazlalığından dolayı gözle görülür, hissedilir duruma gelmek, âşikâr olmak, taşmak.

Āh kim bir serv-ḳad durdı akıtdı yaşumı
Su gibi taşdan taşa ursam ‘aceb mi başumı

9. **akadüşdi:**-*a, -düş, -di*

Gazel 3419

Mısra: **2**

1. (Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek. 2. (Çok miktarda, art arda, akın akın) Gelmek veya gitmek, girmek veya çıkmak. 3. mec. (Bir durum ve nitelik) Fazlalığından dolayı gözle görülür, hissedilir duruma gelmek, âşikâr olmak, taşmak.

Ol serv-ḳadde nāgāh bu dīde baḳadüşdi
Eşküm revān gözümden pāyına akadüşdi

10. **akar:**-*ar*

Gazel 3440

Mısra: **1**

1. (Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek. 2. (Çok miktarda, art arda, akın akın) Gelmek veya gitmek, girmek veya çıkmak. 3. mec. (Bir durum ve nitelik) Fazlalığından dolayı gözle görülür, hissedilir duruma gelmek, âşikâr olmak, taşmak.

Gözlerümden ḫūn-ı dil turmaz akar çün mā gibi
Mevc urur āhum tokındukça aña deryā gibi

11. **akar:**-*ar*

Gazel 3463

Mısra: **6**

1. (Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek. 2. (Çok miktarda, art arda, akın akın) Gelmek veya gitmek, girmek veya çıkmak. 3. mec. (Bir durum ve nitelik) Fazlalığından dolayı gözle görülür, hissedilir duruma gelmek, âşikâr olmak, taşmak.

Nihāl-i serv-i ḳaddüñi görüp gülzār-ı ḥüsn içre
Ayaguña revān oldı akar bu gözlerüm yaşı

ak-:

1. **aksa:**-*sa*

Gazel 3245

Mısra: **5**

1. (Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek. 2. (Çok miktarda, art arda, akın akın) Gelmek veya gitmek, girmek veya çıkmak. 3. mec. (Bir durum ve nitelik) Fazlalığından dolayı gözle görülür, hissedilir duruma gelmek, âşikâr olmak, taşmak.

Her ne deñlü gelse ġam aksa belā cūlar gibi
Eyle sen iy dil taḥammül baḥr-ı ‘ummān ol yüri

2. **aksun:**-*sun*

Gazel 3260

Mısra: **2**

1. (Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek. 2. (Çok miktarda, art arda, akın akın) Gelmek veya gitmek, girmek veya çıkmak. 3. mec. (Bir durum ve nitelik) Fazlalığından dolayı gözle görülür, hissedilir duruma gelmek, âşikâr olmak, taşmak.

Nigāruñ ḳaddi serv olmış tamāmdur ḥüsninüñ çagı
Koñ aksun gözlerüm yaşı olupdur anuñ ırmagı

3. **akar:**-*ar*

Gazel 3268

Mısra: **6**

1. (Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek. 2. (Çok miktarda, art arda, akın akın) Gelmek veya gitmek, girmek veya çıkmak. 3. mec. (Bir durum ve nitelik) Fazlalığından dolayı gözle görülür, hissedilir duruma gelmek, âşikâr olmak, taşmak.

Ra‘d iñler ebr aglar dāyimā Ferhād içün
Her yaña cūlardur akar kūhsāruñ giryesi

4. **akar:**-*ar*

Gazel 3285

Mısra: **6**

1. (Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek,

yukarıdan aşağıya doğru düşmek. 2. (Çok miktarda, art arda, akın akın) Gelmek veya gitmek, girmek veya çıkmak. 3. mec. (Bir durum ve nitelik) Fazlalığından dolayı gözle görülür, hissedilir duruma gelmek, âşikâr olmak, taşmak.

Belā kū[y]ı olalıdan bağa baş
İki yağa akar çeşmüm bıñarı

5. **akar:**-*ar*
Gazel 3395
Mısra: **12**
1. (Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek. 2. (Çok miktarda, art arda, akın akın) Gelmek veya gitmek, girmek veya çıkmak. 3. mec. (Bir durum ve nitelik) Fazlalığından dolayı gözle görülür, hissedilir duruma gelmek, âşikâr olmak, taşmak.

Çemen seyrānın eylerken çü gördi çeşm-i pür eşküm
Diler pāyına yüz sürmek akar gāh togru gāh egri

ak u kara:

1. **ak u kara:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 3342
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beyaz ve siyah -iyi ve kötü-.

Gösterür ak u karasını cihān ‘ibret içün
Eyledi anlara ḥayret-nümā Zāl beni

akan:

1. **akan:**
Gazel 3041
Mısra: **2**
1. (Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek. 2. (Çok miktarda, art arda, akın akın) Gelmek veya gitmek, girmek veya çıkmak. 3. mec. (Bir durum ve nitelik) Fazlalığından dolayı gözle görülür, hissedilir duruma gelmek, âşikâr olmak, taşmak.

Ben derd ḳabūl eylemişemdür em içinde
Gözümden akan ḫūn-ı ciger başdan aşupdur

2. **akan:**
Gazel 3047
Mısra: **2**
1. (Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek. 2. (Çok miktarda, art arda, akın akın) Gelmek veya gitmek, girmek veya çıkmak. 3. mec. (Bir durum ve nitelik) Fazlalığından dolayı gözle görülür, hissedilir duruma gelmek, âşikâr olmak, taşmak.

Āh kim hicrān şebinde toldı bagrum baş-ıla
Cismüm āḫir ġarḳ olur çeşmümden akan yaş-ıla

3. **akan:**
Gazel 3303
Mısra: **8**
1. (Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek. 2. (Çok miktarda, art arda, akın akın) Gelmek veya gitmek, girmek veya çıkmak. 3. mec. (Bir durum ve nitelik) Fazlalığından dolayı gözle görülür, hissedilir duruma gelmek, âşikâr olmak, taşmak.

Dōstum dak boynuña ya al ele tesbīḥ idin
La‘l lü’lū’ eyledüm gözden akan ṣad dānemi

akar:

1. **akar:**-*(a)r*
Gazel 3425
Mısra: **5**
1. (Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek. 2. (Çok miktarda, art arda, akın akın) Gelmek veya gitmek, girmek veya çıkmak. 3. mec. (Bir durum ve nitelik) Fazlalığından dolayı gözle görülür, hissedilir duruma gelmek, âşikâr olmak, taşmak.

Niyāz idüp akar sular meger dīdāra ‘āşıḳdur
Öter şūrīde olmışdur seḥer diñleñ hezārānı

‘ākıbet:

1. **‘ākıbet:**
Gazel 3057
Mısra: **4**
Son, nihayet II Netice, sonuç.

Kāküli sevdāsına kim dil vire bir dilberüñ
İñlemekle ‘ākıbet göñül perīşān olmaya

2. **‘āḳıbet:**
Gazel 3321
Mısra: **4**
Son, nihayet II Netice, sonuç.

Ger bağa baş egmeye Hindū-yı zülf-i ser-keşüñ
‘Āḳıbet pā-māl ide bu devlet ü iḳbālümi

3. **‘āḳıbet:**
Gazel 3406
Mısra: **5**
Son, nihayet II Netice, sonuç.

Ko bu ‘iyş ü ‘işreti çün kim fenādur ‘āḳıbet
Yār-ı bāḳī ister iseñ olmaya ṭā‘at gibi

4. **‘āḳıbet:**
Gazel 3445
Mısra: **6**
Son, nihayet II Netice, sonuç.

Dil virürsin zülfi sevdāsına her bir dilberüñ
Bilürem başdan çıkarur ‘āḳıbet bu ḫū seni

5. **‘āḳıbet:**
Gazel 3461
Mısra: **5**
Son, nihayet II Netice, sonuç.

İster-iseñ kim perīşān olmayasın ‘āḳıbet
Dil uzatma kimsenüñ ḥaḳḳına sen sūsen gibi

akıd-:

1. **akıdur:**-*(u)r*
Gazel 3207
Mısra: **6**
(gözyaşı bağlamında) dökmek, akmasını sağlamak.

Secde eyler pāyuña her dem ṣurāḥī iy ṣanem
Eşk-i çeşmin akıdur bu çeşm-i giryānum gibi

2. **akıdur:**-*(u)r*
Gazel 3401
Mısra: **6**
(gözyaşı bağlamında) dökmek, akmasını sağlamak.

Salınsa serv gibi gelse gül-veş
Akıdur gözlerümden seyli ḫaylī

‘akīk:

1. **‘aḳīḳüñ:**-*üñ*
Gazel 3167
Mısra: **8**
Üzerine mühür kazılan, yüzük taşı ve tespih yapılan, bâzı eşyâlarda süsleme unsuru olarak kullanılan, çok sert, oldukça şeffaf, içinde çeşitli renk halkaları bulunan kıymetli süs taşı, kalseduan kuarsının bir cinsi [Çeşitli renkleri varsa da en makbûlü kırmızı olanı ve Yemen’de çıkanıdır].

Gözüm yaşı komadı la‘le ḳıymet
‘Aḳīḳüñ adı var ancak Yemen’de

‘aḳīḳ-i yemenī:

1. **‘aḳīḳ-i yemenī:**
Gazel 3219
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok makbul kırmızı Yemen akîki. (Akik: Üzerine mühür kazılan, yüzük taşı ve tespih yapılan, bâzı eşyâlarda süsleme unsuru olarak kullanılan, çok sert, oldukça şeffaf, içinde çeşitli renk halkaları bulunan kıymetli süs taşı, kalseduan kuarsının bir cinsi. Çeşitli renkleri varsa da en makbûlü kırmızı olanı ve Yemen’de çıkanıdır.).

Āteş-i hicre kebāb oldı göyindi cigerüm
Eşk-i çeşmümi gören sandı ‘aḳīḳ-i Yemenī

2. **‘aḳīḳ-i yemenī:**
Gazel 3283
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok makbul kırmızı Yemen akîki. (Akik: Üzerine mühür kazılan, yüzük taşı ve tespih yapılan, bâzı eşyâlarda süsleme unsuru olarak kullanılan, çok sert, oldukça şeffaf, içinde çeşitli renk halkaları bulunan kıymetli süs taşı, kalseduan kuarsının bir cinsi. Çeşitli renkleri varsa da en makbûlü kırmızı olanı ve Yemen’de çıkanıdır.).

Ḥasretiyle bu Muḥibbī sīnesin dāġ ideli
Beñzese göz yaşına tañ mı ‘aḳīḳ-i Yemenī

‘âkil:

1. **‘āḳil:**
Gazel 3210
Mısra: **2**
Akıllı (kimse).

Sakın aldanma cihāna dime yokdur ben gibi
‘Āḳil iseñ tut anı sen kendüñe düşmen gibi

2. **‘āḳil:**
Gazel 3282
Mısra: **6**
Akıllı (kimse).

Cām-ı ‘ışḳ[ı] nūş idüp içdi maḥabbet cür‘asın
Ẕū-fünūn ‘āḳil iken mecnūnı şeydā eyledi

‘ākil ol:

1. **‘āḳil ol:**
Gazel 3305
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akıllı olmak, aklı başında olmak.

Alma Muḥibbī ‘āḳil ol dünyāy[ı] sen bir ḥabbeye
Āḫir saña ne kılısar bilmez misin bu ẓālümi

akıt-:

1. **akıtma:**-*ma*
Gazel 3178
Mısra: **10**
(gözyaşı bağlamında) dökmek, akmasını sağlamak.

Raḥmı yokdur çün bilürsin iy Muḥibbī dilberüñ
Gel akıtma yok yire bu iki gözüñ yaşını

2. **akıtsa:**-*sa*
Gazel 3178
Mısra: **4**
(gözyaşı bağlamında) dökmek, akmasını sağlamak.

Baḥr-ı ġamda olalıdan bu iki çeşmüm ṣadef
Beñzedür dürdāneye çeşmüm akıtsa yaşını

akıt:

1. **akıtdum:**-*dum*
Gazel 3077
Mısra: **3**
(gözyaşı bağlamında) dökmek, akmasını sağlamak.

Ol servüñ evvelā pāyına cān u dil akıtdum
Ardınca ravān oldı yaşum da bilesine

2. **akıtdum:**-*du, -m*
Gazel 3462
Mısra: **2**
(gözyaşı bağlamında) dökmek, akmasını sağlamak.

Görüp gülzār-ı ḥüsn içre ben ol serv-i ḫırāmānı
Akıtdum pāyına cūlar kılup bu çeşm-i giryānı

‘aḳl:

1. **‘aḳlum:**-*um*
Gazel 3017
Mısra: **1**
1. Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us. 2. Hâfıza, hatır. 3. Fikir, düşünce.

Ne ṣabrum kaldı ne ‘aḳlum ne dilüm kaldı güftāra
Ġarīb-isem n’ola şāhum benüm de vardur Allāh’um

2. **‘aḳlumı:**-*(u)m, -ı*
Gazel 3130
Mısra: **5**
1. Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us. 2. Hâfıza, hatır. 3. Fikir, düşünce.

‘Aḳlumı tārāca virdi ol Muġal-Çīn gözleri
Başuma geldi ser-i zülfiyle sevdālar yine

3. **‘aḳlı:**-*ı*
Gazel 3152
Mısra: **6**
1. Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us. 2. Hâfıza, hatır. 3. Fikir, düşünce.

Şöyle ḫayrān oldı dil gördi ḫayāl-i dilberi
Tā ḳıyāmet gelmeyiser ‘aḳlı ayruk başına

4. **‘aḳlı:**-*ı*
Gazel 3194
Mısra: **10**
1. Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us. 2. Hâfıza, hatır. 3. Fikir, düşünce.

İy Muḥibbī merd iseñ dünyā seni aldamasun
Danış evvel ‘aḳsin it yok ‘aḳlı anuñ zen gibi

5. **‘aḳl:**
Gazel 3198
Mısra: **5**
1. Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us. 2. Hâfıza, hatır. 3. Fikir, düşünce.

‘Aḳl serkeşlik ider sun sāḳīyā cām-ı ṣabūh
‘Aḳlı kemdür kim ḫarīf-i bāde-i nāb olmadı

6. **‘aḳlı:**-*ı*
Gazel 3198
Mısra: **6**
1. Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us. 2. Hâfıza, hatır. 3. Fikir, düşünce.

‘Aḳl serkeşlik ider sun sāḳīyā cām-ı ṣabūh
‘Aḳlı kemdür kim ḫarīf-i bāde-i nāb olmadı

7. **‘aḳluñ:**-*(u)ñ*
Gazel 3287
Mısra: **4**
1. Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us. 2. Hâfıza, hatır. 3. Fikir, düşünce.

Niçe dünyāya meyl idüp yaparsın ḳaṣr u eyvānı
Komazduñ olsa ger ‘aḳluñ bugün taş üstine taşı

8. **‘aḳl:**
Gazel 3364
Mısra: **7**
1. Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us. 2. Hâfıza, hatır. 3. Fikir, düşünce.

‘Aḳl şāhı gitdi dilden geleli sulṭān-ı ‘ışḳ
Olmamışdur bir şehirde ola şehr-i yār iki

9. **‘aḳlumı:**-*(u)m, -ı*
Gazel 3418
Mısra: **5**
1. Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us. 2. Hâfıza, hatır. 3. Fikir, düşünce.

Ṣabrum apardı ‘aḳlumı zülf itdi tārmār
Dutdı cefā tīrine ol kaşı ya bizi

10. **‘aḳl-ıla:**--*ıla*
Gazel 3451
Mısra: **9**
1. Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us. 2. Hâfıza, hatır. 3. Fikir, düşünce.

‘Aḳl-ıla ‘ışḳ sīnede sıgmaz Muḥibbiyā
Her biri dir ki anı ḳabūl eyle ya beni

11. **‘āḳlum:**-*um*
Gazel 3467
Mısra: **7**
1. Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us. 2. Hâfıza, hatır. 3. Fikir, düşünce.

Sunup bir bāde ‘āḳlum bāda virdi
Yine bir muġbeçe aşlı Firengī

12. **‘aḳla:**-*a*
Gazel 3469
Mısra: **4**
1. Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us. 2. Hâfıza, hatır. 3. Fikir, düşünce.

Ciger ḫūnını nūş eyle dilā çeşmüñ kabagından
Sakın yol virmegil ‘aḳla olur ol meclise nāşī

‘akl al-:

1. **‘aḳl al-:**--*um*, --*ı*, --*dı*
Gazel 3125
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Aklını almak"; bir şeyi veya birini düşünemeyecek bir duruma getirmek, çok şaşırtmak.

Dirīġā ‘aḳlumı aldı benüm bir gözleri ala
Muḳarrer şimdiden girü olur işüm gücüm nāle

‘akl u dil:

1. **‘aḳl u dil:**
Gazel 3029
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akıl ve gönül.

Gidüpdür ‘aḳl u dil elden dilegüm bu-durur Ḥaḳ’dan
Muḥibbī gibi ol yārı sevüp zār olmasun kimse

2. **‘aḳl u dil:**
Gazel 3357
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akıl ve gönül.

Görelden iy saçı leylā seni mecnūn u şeydāyam
Tagıtdum ‘aḳl u dil küllī gerekmez baña hüşyārı

‘aḳl u dīn ü dil:

1. **‘aḳl u dīn ü dil:**
Gazel 3277
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akıl, din(inanç) ve gönül. II Bütün her şey.

Bāda virdüm ‘aḳl u dīn ü dil anı bir görmede
Cān da kalmaz bir daḫı görsem eger ol dilberi

‘akl u ṣabr:

1. **‘aḳl u ṣabr:**-*ı*
Gazel 3373
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akıl ve sabır, tahammül.

‘Aḳl u ṣabrı küllī bir yirden ferāmūş eyleyüp
‘Āşıḳam dīvānelıkdur ḥāṣılum dīvānegī

2. **‘aḳl u ṣabr:**-*ı*
Gazel 3492
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akıl ve sabır, tahammül.

‘Aḳl u ṣabrı küllī bir yirden ferāmūş eyledüm
‘Āşıḳam dīvānelikdür ḥāṣılum dīvānegī

‘aḳl u ṣabr git-:

1. **‘aḳl u ṣabr git-:**-*um, -di*
Gazel 3217
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aklı ve sabrı gitmek, aklı başından gitmek, aklı ve sabrı kalmamak.

Bir naẓarla ‘aḳl u ṣabrum gitdi cān u dil bile
Gitdiler miḥnet şebinde kodılar tenhā beni

‘aklı başına gel:

1. **‘aḳlı başına gel:**-*ı, -ı, -n, -a, -me, -y, -e*
Gazel 3475
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aklı başına gelmek: Davranışlarının yanlışlığını sezerek doğru yolu bulmak. II Ayılmak, kendine gelmek.

Gelmeye tā ḥaşr olınca ‘aḳlı hergiz başına
İy perī her kim senüñ rüyuñ temāşā eyledi

‘aḳl[ı] vir-:

1. **‘aḳl[ı] vir-:**-*ür*
Gazel 3084
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Akıl vermek, akıl öğretmek.

İy göñül kim ‘āşıḳı men‘ ider-ise bādeden
Bāda virür ‘aḳl[ı] gūş itme kelām-ı ḫāmına

‘aklu gid:

1. **‘aḳlu gid:**-*um, -iser, -dür*
Gazel 3442
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aklı gitmek: Çok beğenmek, bayılmak.

Yüzine bir naẓarla ‘āşıḳ oldum
Gidiserdür bu ‘aḳlum varı varı

‘aklu tagıt:

1. **‘aḳlu tagıt:**-*um, -ı, -dı*
Gazel 3488
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aklını/zihnini dağıtmak: Gerektiği gibi düşünmemek.

Leylī zülfini görelden olmışam mecnūn-ı zār
‘Aḳlumı tagıtdı āh ol āhūvāne gözleri

‘aḳlum gider:

1. **‘aḳlum gider:**--*um, --er*
Gazel 3075
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aklın gitmesi, aklı başından gitmek: Çok korkudan veya çok sevinçten ne yapacağını şaşırmak // iyi düşünememek, bilincini yitirmek.

Gider ‘aḳlum zülfini depretdügince bād-ı şūbḥ
Beñzedür dil cilvesini gülşenüñ ṭāvusına

‘aḳlumı al-:

1. **‘aḳlumı al-:**-*um, -ı, -dı*
Gazel 3152
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şey birini düşünemeyecek bir duruma getirmek, çok şaşırtmak.

‘Aḳlumı aldı naẓar kıldum gözine kaşına
Cān u dilden ṣad hezārān āferīn naḳḳāşına

‘akreb:

1. **‘aḳrebi:**-*i*
Gazel 3470

Mısra: **7**
Sıcak ve nemli yerlerde yaşayan, kıvrık ve kalkık kuyruğunda zehirli iğnesi olan bir tür böcek. // Sevgilinin saçı.

Genc-i ḫüsnüñde beni çün urdı zülfüñ ‘aḳrebi
Agzuma sun luṭf idüp la‘l-i lebüñ tiryākini

‘akreb-i zülf:

1. **‘aḳreb-i zülf:**--*üñ*
Gazel 3067
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin akrep gibi can alıcı, yaralayıcı saçı.

‘Aḳreb-i zülfüñ egerçi zaḫm uradı cānuma
İy ṭabīb-i dil ne ġam ger leblerüñ tiryāk ola

‘aks:

1. **‘aksi:**-*i*
Gazel 3144
Mısra: **1**
Bir cismin parlak bir yerde görünen hayali, görüntüsü.

Ruḫlaruñ ‘aksi şehā bu çeşm-i pür-ḫūnābda
Berg-i güldür gūyiyā düşmiş şarāb-ı nābda

‘aksin it:

1. **‘aḳsin it:**
Gazel 3194
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tersini yapmak.

İy Muḥibbī merd iseñ dünyā seni aldamasun
Danış evvel ‘aḳsin it yok ‘aḳlı anuñ zen gibi

al:

1. **almış:**-*mış*
Gazel 3069
Mısra: **5**
(herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Kırmızı pūş oluban almış ele la‘l ḳadeḥ
Sanki ḫūbān-ı Firenk’dür büt-i tersā lāle

2. **alup:**-*up*
Gazel 3390
Mısra: **8**
(herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Cān dolaşdı ser-i zülfine lebi fikri ile
Āḫir alup elümi zülfi ayaklarda kodı

3. **alma:**-*ma*
Gazel 3020
Mısra: **11**
Almak, elde etmek, ele geçirmek, tutmak.

Başuña tāc-ı zer alma yüri dīvāne göñül
Ḫāk-i pāyı var-iken başuña efser yirine

4. **almak:**-*maḳ*
Gazel 3051
Mısra: **10**
Almak, elde etmek, ele geçirmek, tutmak.

Şeh-i ḫūbān ulu nāmına Maḥmūd dinür
Cān virür almak içün ḫāk-i kef bā-lālel

5. **alduñ:**--*du*, --*ñ*
Gazel 3061
Mısra: **9**
Almak, elde etmek, ele geçirmek, tutmak.

Metā‘-ı derdi alduñ naḳd-i cāna
Muḥibbī assı itdüñ şimdi uşta

6. **almadan:**-*ma*, -*dan*
Gazel 3084
Mısra: **2**
Almak, elde etmek, ele geçirmek, tutmak.

Asmadın ḳandīl-i zerrīni felekler bāmına
Ḫil‘at-i sebzi agaçlar almadan endāmına

7. **almaya:**-*ma*, -*y*, -*a*
Gazel 3235
Mısra: **2**
Almak, elde etmek, ele geçirmek, tutmak.

Kim temāşā eyleye bir laḥẓa ḫüsnüñ bāġını
Almaya bir ḥabbeye virseñ irem uçmagını

8. **alam:**-*am*
Gazel 3342
Mısra: **11**
Almak, elde etmek, ele geçirmek, tutmak.

Naḳd-i cān virmiş yāra alam būsesini
Bozdı bāzārumuz aldadı fi’l-ḥāl beni

9. **alur:**-*ur*
Gazel 3354
Mısra: **10**
Almak, elde etmek, ele geçirmek, tutmak.

‘Āşıḳ Muḥibbī ölse de varmaz selāmete
‘Āşıḳ odur ki cān virüp alur melāmeti

10. **alayın:**-*ayın*
Gazel 3398
Mısra: **3**
Almak, elde etmek, ele geçirmek, tutmak.

‘Işḳ bāzārında cān virüp alayın derd ü ġam
Derdüme dermān yiter hīç bilmesün dermān beni

11. **almazlar:**-*maz*, -*lar*
Gazel 3439
Mısra: **12**
Almak, elde etmek, ele geçirmek, tutmak.

‘İlāc olmaz diyenler derd-i ‘ışḳa
Alurlar derdi almazlar devāyı

12. **alup:**-*up*
Gazel 3447
Mısra: **3**
Almak, elde etmek, ele geçirmek, tutmak.

Naḳd-i dil alup metā‘-ı vaṣlı iḳrār eyledüñ
Üstine cān vireyin tek bozma gel bāzāruñı

13. **almış:**-*mış*
Gazel 3488
Mısra: **3**
Almak, elde etmek, ele geçirmek, tutmak.

Bir eline yayın almış bir ele kirpük okın
Cānı gözler sīnede kılur bahāne gözleri

14. **alup:**-*up*
Gazel 3066
Mısra: **5**
(bir bedel karşılığında) temin etmek, satın almak.

Naḳd-i cān-ıla alup vaṣlı meta‘ına ḫarīd
Düşdi dīvāne göñül gör ṭama‘-ı ḫāmlara

15. **aldı:**-*dı*
Gazel 3114
Mısra: **1**
(bir bedel karşılığında) temin etmek, satın almak.

Naḳd-i cānı yine dil aldı bugün ayasına
Sen şehüñ tā ki nisār ide hemīn pāyesine

16. **alurlar:**-*ur*, -*lar*
Gazel 3462
Mısra: **6**
Karşılığını verip bir mala sahip olmak.

Eger bāzār-ı ‘ışḳ içre sorarsañ ne-durur ṣan‘at
Alurlar naḳd-i cān-ıla metā‘-ı vaṣl-ı cānānı

17. **alma:**-*ma*
Gazel 3305
Mısra: **9**
Talip olmak.

Alma Muḥibbī ‘āḳil ol dünyāy[ı] sen bir ḥabbeye
Āḫir saña ne kılısar bilmez misin bu ẕālümi

18. **alur:**-*(u)r*
Gazel 3445
Mısra: **8**
Alıp götürmek, sürüklemek, peşine katmak.

Kūyına varmaga yāruñ göz yaşı virmez geçid
Kanlu sudur bir gün alur korkaram ol su seni

19. **al:**
Gazel 3081
Mısra: **6**
Açık kırmızı renk. (Sevgilinin yanağı).

Lāle ḫaddüñ üzre cānā cā-be-cā ḫaṭṭ-ı siyāh
İbrişimden san ḥayāl işi-durur al üstine

20. **āl-ıla:**-*ıla*
Gazel 3149
Mısra: **2**
Hîle, kurnazlık, düzen, dalavere, desîse.

Rindāne gelüpdür yine çün bāġa benefşe
Āl-ıla gülüñ būyını almaga benefşe

21. **āl-ıla:**-*ıla*
Gazel 3210
Mısra: **6**
Hile, düzen, tuzak, aldatma.

Şöyle bil gelmez cihāndan kimseye ẕerre vefā
Kendüzin ziyenet ider āl-ıla her dem zen gibi

22. **almak:**-*maḳ*
Gazel 3040
Mısra: **5**
Almak, edinmek, elde etmek.

Göñlüm almak istedüm komadı serkeş kākülüñ
N’eyleyem derdā dirīġā ol ruḫı zībā-y-ıla

23. **alına:**-*ı*, -*n*, -*a*
Gazel 3393
Mısra: **11**
Al renk, kırmızı. II Hile, aldatmaca.

Alınaldan alına göñlüm olupdur şem‘dān
Ne sebebden bilmedüm bu mekr ü āl egler meni

24. **alduk:**-*du*, -*ḳ*
Gazel 3021
Mısra: **5**
Ele geçirmek, fethetmek, zaptetmek.

Vā‘iẓüñ kim nesin alduk alur agzına bizi
‘Ārif olalum anuñ uymayup efsānesine

25. **alsañ:**-*sa*, -*ñ*
Gazel 3394
Mısra: **8**
Almak, ele geçirmek.

Dōstum bir dem ḳadem bassañ yüzüm üzre benüm
Ḫār elinden dāmenüñi n’ola alsañ gül gibi

al-:

1. **aldı:**-*dı*
Gazel 3225
Mısra: **6**
Almak, elde etmek, ele geçirmek, tutmak.

Bir bakışıyla eyledi murġ-ı dili şikār
San şāhin aldı pençesine bir kebūteri

2. **alurlar:**-*ur*, -*lar*
Gazel 3231
Mısra: **2**
Almak, elde etmek, ele geçirmek, tutmak.

Yüzüñ gündür ḳamer alnuñ saña hīç beñzemez ḫurī
Ḥaḳīḳat senden alurlar gelüp mihr-ile meh nūrı

3. **alur:**-*ur*
Gazel 3246
Mısra: **2**
Almak, elde etmek, ele geçirmek, tutmak.

Giderdüñ ẓulmet-i küfri yakuban şem‘-i ḳāfūrı
Ḥaḳīḳat bu ki nūruñdan alur mihr-ile meh nūrı

4. **alma:**-*ma*
Gazel 3279
Mısra: **8**
(bir şeyi veya kimseyi) bir yerden veya kimseden ayırmak.

Ġam meclisinde içeli çeşmüm şārābını
Sīnemi alma sanculı dilde kebāb oldı

5. **alduñ:**--*du*, --*ñ*
Gazel 3057
Mısra: **5**
Öldürmek, can almak; elde etmek.

Ger murāduñ cān ise alduñ ko cevri iy ṣanem
Bu meseldür kimde kīn ola müselmān olmaya

6. **alup:**-*up*
Gazel 3179
Mısra: **1**
(Bir şeyi) Kullanmak üzere tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Tīġ alup mestāne çeşmüñ yine çok kan eyledi
Girdi dil şehrini başdan başa vīrān eyledi

7. **alup:**-*up*
Gazel 3289
Mısra: **4**
(Bir şeyi) Kullanmak üzere tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

‘Işḳa kim dolaşa bulınmaya bir çāre aña
Tā ki urmaya alup başa daşı daşa başı

8. **alurlar:**-*ur*, -*lar*
Gazel 3439
Mısra: **12**
(Bir şeyi) Kullanmak veya gerekeni yapmak üzere yanında bulundurmak.

‘İlāc olmaz diyenler derd-i ‘ışḳa
Alurlar derdi almazlar devāyı

9. **almaga:**-*mag*, -*a*
Gazel 3149
Mısra: **2**
(Ses, koku, sıcaklık, soğukluk, tat vb. kelimelerle kullanıldığı zaman) Duymak, hissetmek.

Rindāne gelüpdür yine çün bāġa benefşe
Āl-ıla gülüñ būyını almaga benefşe

10. **alup:**-*up*
Gazel 3177
Mısra: **5**
Berâberinde götürmek veya getirmek.

Bile alup gitmedi ‘ışḳı bilüñ Ferhād u Ḳays
Tolıdur şīr ü peleng ile bu ‘ışḳuñ bīşesi

11. **alduñ:**-*du*, -*ñ*
Gazel 3228
Mısra: **1**
Kabul etmek.

Evvel alduñ būseñe cān naḳdine iḳrārumı
Soñra ne kıldum ki bozduñ dōstum bāzārumı

12. **aldı:**-*dı*
Gazel 3232
Mısra: **3**
Fethetmek, zaptetmek.

Sulṭān-ı ‘ışḳ aldı bu göñlün ḥişārını
Dikdi o demde üstine ‘ışḳuñ livāsını

<u>āl eyle:</u>

1. **āl eyle:**
Gazel 3117
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kandırmak, oyun oynamak, aldatmak.

Göster evvel yüzüñi göñlümi al āl eyle
Pūte-i hicre koyup āḫir anı ḳāl eyle

<u>a‘la:</u>

1. **a‘la:**
Gazel 3163
Mısra: **5**
Daha iyi, pek iyi, en yüksek, en yüce.

Felekden görinür Mecnūn’a a‘la
Kaçan ṣaḥrāda Leylā kursa ḫargāh

2. **a‘lā:**
Gazel 3254
Mısra: **9**
Daha iyi, pek iyi, en yüksek, en yüce.

İy Muḥibbī söz güherdür ol daḫı a‘lā gerek
Bilmeyenler tā bileler bunuñ-ıla şānuñı

<u>ala:</u>

1. **ala:**
Gazel 3070
Mısra: **5**
Açık kahverengi, ela (göz hakkında).

Ala gözler şehr-i ḥüsne nāẓır olmışdur meger
Tīġı elde yaslanur gelse kaçan ḫ̆āb üstine

2. **ala:**
Gazel 3125
Mısra: **1**
Ala/ Elâ: Göz bebeğinden sonraki kısmı sarıya çalan kestane renginde, dış halkası ise yeşil veya mavi renkte olan göz.

Dirīġā ‘aḳlumı aldı benüm bir gözleri ala
Muḳarrer şimdiden girü olur işüm gücüm nāle

ala gide:

1. **ala gide:**-*a*, -*e*
Gazel 3451
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alıp götürmek, derdest etmek.

Ḫāk ol yolında derd-ile āh itme iy göñül
Korkum budur ki ala gide bir yaña beni

‘alāmet:

1. **‘alāmet:**
Gazel 3093
Mısra: **12**
İz, nişân, işâret.

Terk-i cān eyle Muḥibbī ki budur ‘ışḳa ṭarīḳ
‘Āşıḳ oldur ki hemān ‘ışḳa ‘alāmet getüre

2. **‘alāmet:**
Gazel 3204
Mısra: **7**
İz, nişân, işâret.

‘Işḳa ‘alāmet isteme zāhid saña yiter
‘Āşıḳ bu yolda eyledi ser terk cān daḥı

3. **‘alāmeti:**-*i*
Gazel 3354
Mısra: **4**
İz, nişân, işâret.

Gözüm yaşardı āh-ıla zerd oldı ruḫlarum
Bunlar olınca bellüdür ‘ışḳuñ ‘alāmeti

alan:

1. **alan:**
Gazel 3362
Mısra: **5**
Alan, elde eden (kimse).

Dermān yirine derdi alan mübtelālaruz
Biñ yıl ararsa bulmaya hergiz devā bizi

alda-:

1. **aldadı:**-*dı*
Gazel 3342
Mısra: **12**
Aldatmak, kandırmak, oyun etmek.

Naḳd-i cān virmiş yāra alam būsesini
Bozdı bāzārumuz aldadı fi’l-ḥāl beni

2. **aldamasun:**-*ma*, -*sun*
Gazel 3194
Mısra: **9**
Aldatmak. II Yanıltmak, hatâya düşürmek. II Umduğunu boşa çıkarmak, hayal kırıklığına uğratmak.

İy Muḥibbī merd iseñ dünyā seni aldamasun
Danış evvel ‘aḳsin it yok ‘aḳlı anuñ zen gibi

aldan:

1. **aldanup:**-*up*
Gazel 3292
Mısra: **3**
Bir yalana, bir hileye, güvene layık olmayan birine kanmak, kapılmak, oyuna gelmek.

Aldanup dünyā-yı dūna oldı çün murġā süvār
Ser-nigūn itdi gör āḫir taḫt-ıla kāvūsını

2. **aldanmagıl:**-*ma*, -*ġıl*
Gazel 3038
Mısra: **6**
Aldanmak, kanmak.

Semend-i nāz-ıla cānā iñen çignetme ‘uşşāḳı
Sakın aldanmagıl ḥüsne geçer āheste āheste

3. **aldanmañ:**-*mañ*
Gazel 3128
Mısra: **8**
Aldanmak, kanmak.

Fitne-i āḫir zamāndur fitneler andan kopar
Varup aldanmañ sakın ol çeşm-i fettān oynına

4. **aldandı:**-*dı*
Gazel 3021
Mısra: **1**
Kanmak, yanılmak, hataya düşmek.

Yine aldandı göñül bir güzelüñ pāresine
Raḥm idüp urmadı merhem dil ü cān yarasına

5. **aldanma:**-*ma*
Gazel 3052
Mısra: **4**
.... aldanmak, kanmak, kapılmak, oyuna gelmek.

Kara zülfüñ kulaguña egilmiş gördüm iy dilber
Sözine sakın aldanma bulınmaz togrılık keçde

6. **aldanma:**-*ma*
Gazel 3085
Mısra: **8**
.... aldanmak, kanmak, kapılmak, oyuna gelmek.

Ger şāh iseñ de vaḳtüñi ḫoş gör geçer nefes
Aldanma sakın salṭanatuñ taḫt u tācına

7. **aldanur:**-*ur*
Gazel 3083
Mısra: **1**
Aldanmak, kanmak, güvenmek.

Her kim güzelüñ aldanur evvel vefāsına
Lāyıḳdur anuñ ugraya āḫir cefāsına

8. **aldandı:**-*dı*
Gazel 3045
Mısra: **9**

Aldanmak, söylediğine inanmak, kanmak, hataya düşmek. II Fâni dünyaya aldanmak.

Her kim ki göñül virdi o aldandı cihāna
Dil virme Muḥibbī aña sen ‘ālem içinde

aldan-:

1. **aldanup:**-*up*
Gazel 3093
Mısra: **9**
Aldanmak, kanmak.

Aldanup zīver-i dünyāya göñül virme sakın
Bu muḳarrerdür anuñ soñı nedāmet getüre

2. **aldanmaz:**-*maz*
Gazel 3083
Mısra: **8**
Aldanmak, kanmak, güvenmek.

Baksañ cihāna göz[e] gelür cām u bādedür
Aldanmaz anuñ merd olan āb u hevāsına

3. **aldanma:**-*ma*
Gazel 3154
Mısra: **5**
Bir yalana, bir hîleye, güvene lâyık olmayan birine kanmak, kapılmak; oyuna gelmek.

Sakın aldanma ser-i zülf-i siyāhına göñül
Çıkmadı kimse başa zülf-i perīşānlar ile

4. **aldanma:**-*ma*
Gazel 3182
Mısra: **9**
1. Bir yalana, bir hîleye, güvene lâyık olmayan birine kanmak, kapılmak; oyuna gelmek. 2. Yanılmak, yanlış hüküm vermek, hatâya düşmek.

Muḥibbī sakın aldanma ribāṭ-ı köhnedür ‘ālem
Biri konar biri göçer ezelden böyledür kārı

5. **aldanma:**-*ma*
Gazel 3202
Mısra: **3**
1. Bir yalana, bir hîleye, güvene lâyık olmayan birine kanmak, kapılmak; oyuna gelmek. 2. Yanılmak, yanlış hüküm vermek, hatâya düşmek.

Cīfe-i dünyāya aldanma meges gibi göñül
Menzil eylegil ḳanā‘at Ḳāf’ını ‘Anḳā gibi

6. **aldanma:**-*ma*
Gazel 3210
Mısra: **1**
1. Bir yalana, bir hîleye, güvene lâyık olmayan birine kanmak, kapılmak; oyuna gelmek. 2. Yanılmak, yanlış hüküm vermek, hatâya düşmek.

Sakın aldanma cihāna dime yokdur ben gibi
‘Āḳil iseñ tut anı sen kendüñe düşmen gibi

7. **aldanma:**-*ma*
Gazel 3214
Mısra: **7**
1. Bir yalana, bir hîleye, güvene lâyık olmayan birine kanmak, kapılmak; oyuna gelmek. 2. Yanılmak, yanlış hüküm vermek, hatâya düşmek.

Bu cihān varına aldanma bugün ṭās-ı felek
Gösterür lu‘b-ıla her dem saña ol bü’l-‘acebi

8. **aldanma:**-*ma*
Gazel 3251
Mısra: **7**
1. Bir yalana, bir hîleye, güvene lâyık olmayan birine kanmak, kapılmak; oyuna gelmek. 2. Yanılmak, yanlış hüküm vermek, hatâya düşmek.

Bu cihān dārına aldanma saña ṭas-ı felek
Gösterür lu‘bıyla her dem saña [ol] bu’l-‘acebi

9. **aldanma:**-*ma*
Gazel 3387
Mısra: **7**
1. Bir yalana, bir hîleye, güvene lâyık olmayan birine kanmak, kapılmak; oyuna gelmek. 2. Yanılmak, yanlış hüküm vermek, hatâya düşmek.

İt raḳībüñ sözine aldanma iy Yūsuf-cemāl
Kim seni bir kerre ol ḫayr işe irşād itmedi

10. **aldanma:**-*ma*
Gazel 3392
Mısra: **4**
1. Bir yalana, bir hîleye, güvene lâyık olmayan birine kanmak, kapılmak; oyuna gelmek. 2. Yanılmak, yanlış hüküm vermek, hatâya düşmek.

Cān u dil almaga gör kim niçe fettānlık ider
Sakın aldanma göñül sen aña zīnhār daḫı

11. **aldanma:**-*ma*
Gazel 3440
Mısra: **7**
1. Bir yalana, bir hîleye, güvene lâyık olmayan birine kanmak, kapılmak; oyuna gelmek. 2. Yanılmak, yanlış hüküm vermek, hatâya düşmek.

Leẕẕet-i dünyāya aldanma meges gibi göñül
Ḳaṣduñ olursa ḳanā‘at Ḳāf’ı ger ‘Anḳā gibi

12. **aldanma:**-*ma*
Gazel 3461
Mısra: **3**
1. Bir yalana, bir hîleye, güvene lâyık olmayan birine kanmak, kapılmak; oyuna gelmek. 2. Yanılmak, yanlış hüküm vermek, hatâya düşmek.

Sakın aldanma eser bir gün muḫālif rūzigār
Kibr ü kīni terk kıl germe gögüs yelken gibi

13. **aldanma:**-*ma*
Gazel 3468
Mısra: **3**
1. Bir yalana, bir hîleye, güvene lâyık olmayan birine kanmak, kapılmak; oyuna gelmek. 2. Yanılmak, yanlış hüküm vermek, hatâya düşmek.

Sakın meyl itme aldanma şarāba
Eger ol bezme Zühre ola çengī

14. **aldanmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3241
Mısra: **5**
Bir yalana, bir hîleye, güvene lâyık olmayan birine kanmak, kapılmak; oyuna gelmek.

Leẕẕet-i dünyāya dil aldanmadı hem çün meges
Eyledüm kūh-ı ḳanā‘at içre cā ‘Anḳā gibi

aldur:

1. **aldurdum:**-*du, -m*
Gazel 3202
Mısra: **6**
Kaybetmek, kaptırmak.

Dem-be-dem yükseklere saldum bu dil şahbāzını
Ol hümā-pervāzı aldurdum yine turna gibi

‘alef:

1. **‘alefi:**-*i*
Gazel 3312
Mısra: **2**
Hayvan yemi.

Şi‘r ara şā‘ir iseñ gel bakma ṭarz-ı selefi
Yime ḥayvān ṣıfat dile gelen her ‘alefi

‘ālem:

1. **‘alemin:**-*i, -n*
Gazel 3104
Mısra: **8**
1. İşâret, alâmet, nişan, sembol. 2. Sancak, bayrak.

Ġam sipāhını çeküp sīneleri ṭabl idüben
Çeküben āh ‘alemin göklere irdüñ (…)

2. **‘alemdür:**-*dür*
Gazel 3437
Mısra: **4**
1. İşâret, alâmet, nişan, sembol. 2. Sancak, bayrak.

Olup sulṭān-ı ‘ışḳ eşküm sipahum
‘Alemdür başum üzre dūd-ı āhı

3. **‘ālem:**
Gazel 3024
Mısra: **6**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Gül yüzüñsüz n’eylerem ben gülsitān-ı gülşeni
Gün yüzüñ olmasa ‘ālem ẕerre gelür mi göze

4. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3031
Mısra: **4**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Saña beñzer bir perī-peyker melek-rū görmedüm
Gerçi kim ‘ālemde bī-ḥad eylemişem geşt-i rāh

5. **‘ālemi:**-*i*
Gazel 3034
Mısra: **9**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Ḳarār itmezdi dünyāda gezerdi ‘ālemi cümle
Ger olmasa Muḥibbī’ye ḫayāl-i yār eglence

6. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3035
Mısra: **1**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Kim ki göñlin ḫoş dutar ‘ālemde istiġnā-y-ıla
Meskenin Ḳāf-ı ḳanā‘at eyler ol ‘Anḳā-y-ıla

7. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3035
Mısra: **11**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

İy Muḥibbī yüri ‘ālemde tecerrüd ehli ol
Tā ki hem-ser olasın göklerde sen ‘Īsā-y-ıla

8. **‘alem:**
Gazel 3036
Mısra: **9**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Dūd-ı āhuñ çetr olupdur şu‘le-i ġamdur ‘alem
İy Muḥibbī derd-i ‘ışḳ ehline sulṭānsın yine

9. **‘ālem:**
Gazel 3041
Mısra: **5**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Seni kime ben beñzedeyim ‘ālem içinde
Yoluñda senüñ cān virür iy rūḥ-ı revānum

10. **‘ālem:**
Gazel 3063
Mısra: **6**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Eger olmasa bu bārān-ı eşküm
Yana āh odına ‘ālem bizümle

11. **‘ālemi:**-*i*
Gazel 3075
Mısra: **7**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

‘Ālemi ‘ışḳı tutar başdan başa şıyt u şadā
Ṭurra-i ġam her kaçan degse bu sīnem kūsına

12. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3081
Mısra: **7**

1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Bir ḳadeḥ mey saña bu ‘ālemde bir şāhid yiter
Ḫōce-i dünyā gibi kef geçmegil māl üstine

13. **‘ālemi:**-*i*
Gazel 3086
Mısra: **2**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Akdı yaşum su gibi bir serv boylu serkeşe
Anuñ içün ‘ālemi ġarḳ eyledi başdan başa

14. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3089
Mısra: **5**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Kim bilürdi ‘ışḳumı ‘ālemde olurdı nihān
Dīdeler kūzekler ü bu sīne dōlāb olmasa

15. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3098
Mısra: **6**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Ġam şebinde kalmışam açılmadı ṣubḥ-ı viṣāl
Kimse mūnis olmadı ‘ālemde bu dil-teng-ile

16. **‘ālemi:**-*i*
Gazel 3100
Mısra: **11**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Ser-te-ser dīvāne gönlüm geşt idüp bu ‘ālemi
Bend-i zülfine düşüp āḫir ḳarār itmeñ nice

17. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3127
Mısra: **1**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Rāzuñı sakla dime ‘ālemde hergiz bir kese
Yine ol fāş ider anı agız açup söylese

18. **‘ālemi:**
Gazel 3146
Mısra: **8**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Görmedi görmeyiser ruḫları mānendini hīç
‘Ālemi gerçi gezer şems ü ḳamer döne döne

19. **‘ālem:**
Gazel 3152
Mısra: **3**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Gün gibi ‘ālem yüzin kılsa münevver tañ mıdur
Ol ḳamer-rū bedr olup girdi çün on dört yaşına

20. **‘ālem:**
Gazel 3156
Mısra: **3**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Bū-y-ile tolup ‘ālem ola cümle mu‘āṭṭar
Dildār kaçan nāz ile zülfini daraya

21. **‘ālem:**
Gazel 3160
Mısra: **6**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Zecr-i hicre ögrenüpdür bu göñül şol ḥadde kim
Dir ki derd olsa bu ‘ālem içre dermān olmasa

22. **‘ālemde:**
Gazel 3160
Mısra: **1**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

N’eyler idüm cānı ben ‘ālemde cānān olmasa
Bülbül efġān eylemezdi ger gülistān olmasa

23. **‘ālem:**
Gazel 3168
Mısra: **2**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Oynasa bād-ı ṣabā ol ‘anberīn gīsū-y-ıla
Toldurur ‘ālem dimāġını ser-ā-ser bū-y-ıla

24. **‘ālem:**
Gazel 3169
Mısra: **8**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Fāriġ ol eyle ḳanā‘at güşesini iḫtiyār
‘Ālem içre her denīden iy göñül nān isteme

25. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3169
Mısra: **2**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Dime nāṣiḥ pend idüp cān iste cānān isteme
Gel baña ‘ālemde di cānānesüz cān isteme

26. **‘ālemi:**
Gazel 3174
Mısra: **11**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Gāh olur āh āteşiyle ‘ālemi oda yakar
Gāh olup yaş dökmege bārān ider göñlüm beni

27. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3175
Mısra: **2**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Eger Ferhād olmasa bu fenn-i ‘ışḳuñ üstādı
Añılur mıydı ‘ālemde belā vü derd-ile adı

28. **‘ālem:**
Gazel 3182
Mısra: **9**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Muḥibbī sakın aldanma ribāṭ-ı köhnedür ‘ālem
Biri konar biri göçer ezelden böyledür kārı

29. **‘ālem:**
Gazel 3194
Mısra: **2**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Arasalar bu cihān içinde yokdur sen gibi
Kanda baksañ uş bu ‘ālem toptoludur ben gibi

30. **‘ālem:**
Gazel 3201
Mısra: **4**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

‘Işḳ devletinde yine irişdüm bir ‘āleme
‘Ālem içinde olmaya ol ‘ālemüm gibi

31. **‘āleme:**-*e*
Gazel 3201
Mısra: **3**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

‘Işḳ devletinde yine irişdüm bir ‘āleme
‘Ālem içinde olmaya ol ‘ālemüm gibi

32. **‘ālemüm:**-*üm*
Gazel 3201
Mısra: **4**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

‘Işḳ devletinde yine irişdüm bir ‘āleme
‘Ālem içinde olmaya ol ‘ālemüm gibi

33. **‘ālemi:**
Gazel 3211
Mısra: **3**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Eyledüñ nūruñ-ıla ‘ālemi ser-cümle sefīd
Bendeñ oldı ‘Arab u hem ‘Acem ü hem Ḥabeşī

34. **‘ālemi:**
Gazel 3222
Mısra: **9**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

İy Muḥibbī şi‘r-i pür-sūzuñla yakduñ ‘ālemi
Ol sebebdendür ki böyle sūzināk itdüñ beni

35. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3223
Mısra: **3**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Derd-i ‘ışḳa dōstlar ‘ālemde gördüm çāre yok
Arayup buldum ki āḫir ölmek imiş çāresi

36. **‘ālem:**
Gazel 3227
Mısra: **2**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

‘Işḳ ara cānın revān itmekdür ‘āşıḳ pīşesi
Bundan özge ‘ālem içre yok-durur endīşesi

37. **‘ālemi:**
Gazel 3237
Mısra: **8**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Derd-i derūnı sorma baña iy refīḳ-ı ‘ışḳ
Odlara yakdum ‘ālemi söyletme hā beni

38. **‘ālem:**
Gazel 3238
Mısra: **11**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

İşitdüm çeşm-i fettānı uyur ‘ālem olur rāḥat
Uyarmañ fitnedür ẓāhir ko tursun aña ḥˇāb evlā

39. **‘ālemde:**
Gazel 3239
Mısra: **11**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

İy Muḥibbī tut yüri ‘ālemde istiġnā yüzin
Dūn-himmet olma elden sen koma ‘Anḳālıgı

40. **‘ālemine:**-*i*, -*n*, -*e*
Gazel 3241
Mısra: **2**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Sīnede ‘ışḳ āteşi rūz-ı ezel peydā gibi
Gelmedi ‘ışḳ ‘ālemine bu dil-i şeydā gibi

41. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3242
Mısra: **1**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Hīç olur mı ki diyem ‘ālemde var cānān iki
Bunı kim diye-bilür var cism içinde cān iki

42. **‘āleme:**-*e*
Gazel 3248
Mısra: **2**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Sulṭān-ı ‘ışḳ sīneme dikdi livāsını
Şāh eyledi ‘āleme bu ben gedāsını

43. **‘ālemi:**-*i*
Gazel 3255
Mısra: **7**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Geşt idersin ‘ālemi bir laḥẓa durmazsın ‘aceb
Görmedüm bir dem göñül hergiz senüñ ārāmuñı

44. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3264
Mısra: **8**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Ben daḫı kūh-ı ġamı kesmekde iy şīrīn dehen
Anı ki ben eyledüm ‘ālemde Ferhād itmedi

45. **‘ālemi:**-*i*
Gazel 3268
Mısra: **12**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Yār firār itdi dirīġā kalmadı dilde ḳarār
‘Ālemi ġarḳa vire ol bī-ḳarāruñ giryesi

46. **‘ālemi:**-*i*
Gazel 3268
Mısra: **14**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Āhum arturdı Muḥibbī yaşumuñ bārānını
‘Ālemi teng eyledi bu āh u zāruñ giryesi

47. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3273
Mısra: **11**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Muḥibbī çekeli bār-ı ġam-ı ‘ışḳı bu ‘ālemde
Cihān çeşmine görinmez hemān ancak ḫayāl oldı

48. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3280
Mısra: **3**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

‘Işḳuñ bahāsı olmasa ‘ālemde tañ mıdur
İki cihāna çünki deger bir demi dutsa mı

49. **‘ālemi:**-*i*
Gazel 3280
Mısra: **9**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Geldi Muḥibbī ‘ālemi geşt itdi ser-te-ser
Bir yār-ı yārānı bulmadı idine maḥremi

50. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3288
Mısra: **10**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Başa iltdi bu Muḥibbī yine ‘ışḳuñ kārını
Ḥamdü-lillāh gerçi kim ‘ālemde müşkil kār idi

51. **‘ālemi:**-*i*
Gazel 3300
Mısra: **12**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Bulmadum bir yār-ı ṣādıḳ togrı yār
Ser-te-ser gezdüm egerçi ‘ālemi

52. **‘ālemi:**-*i*
Gazel 3303
Mısra: **5**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Şu‘le virdüñ şem‘-i ḥüsne nūr kılduñ ‘ālemi
Bāl ü perden geçdi yıkduñ bu dil-i vīrānemi

53. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3304
Mısra: **1**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Var mıdur ‘ālemde kimse bu dil-i zārum gibi
Olmasun ḫalḳ-ı cihān cān-ı giriftārum gibi

54. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3317
Mısra: **10**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Gitdi ise kūh-ken geldi Muḥibbī yirine
Ḫālī olmaz dōstlar ‘ālemde ‘ışḳuñ mīşesi

55. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3319
Mısra: **10**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Yüzüñ-ile dōstum olalıdan alnuñ ḳamer
Bu Muḥibbī n’eyler ‘ālemde mihir-ile mehi

56. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3339
Mısra: **1**

1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Katı müşkil kār imiş ‘ālemde yār eksükligi
Bülbüle düşvār degül mi gül‘iẕār eksüklügi

57. **‘ālem:**
Gazel 3341
Mısra: **1**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Görmesem [ben] ‘ālem içre yārumuñ dīdārını
Ser-te-ser āhum kebūd ide der ü dīvārını

58. **‘āleme:**-*e*
Gazel 3344
Mısra: **9**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Āḫir seni bu ‘āleme rüsvā-yı ‘ām ider
Zinhār Muḥibbī kimseye gel dime rāzuñı

59. **‘āleme:**-*e*
Gazel 3345
Mısra: **14**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Bakup Muḥibbī ‘ibret alup dir vefāsı yok
Neler getürdi ‘āleme dünyā benüm gibi

60. **‘ālem:**
Gazel 3353
Mısra: **8**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Ṭāli‘ müsā‘id olmadı görmege gün yüzüñ
‘Ālem içinde var mı bed aḫter benüm gibi

61. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3358
Mısra: **6**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Cefādan kankı ‘āşıḳ kim vefāyı yig bilür ister
Dilegüm budur ‘ālemde añılmasun anuñ adı

62. **‘ālemüñ:**-*üñ*
Gazel 3358
Mısra: **9**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Muḥibbī ‘ālemüñ ḳaṣrın görüben i‘timād itme
Urılmışdur su üstinde ezelden çünki bünyādı

63. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3359
Mısra: **1**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Hīç ‘ālemde benüm bu dāduma dād olmadı
Bend-i ġamdan ḫāṭırum bir laḥẓa āzād olmadı

64. **‘ālem-durur:**-*durur*
Gazel 3370
Mısra: **4**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Fikr idersin zāhidā sanduñ anı derd ü elem
Başka bir ‘ālem-durur ‘ālemde miḥnet ‘ālemi

65. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3370
Mısra: **1**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Ḫoş ṣafā vü ẕevḳ idi ‘ālemde vuṣlat ‘ālemi
Olmasa idi anuñ ardınca firḳat ‘ālemi

66. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3370
Mısra: **4**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Fikr idersin zāhidā sanduñ anı derd ü elem
Başka bir ‘ālem-durur ‘ālemde miḥnet ‘ālemi

67. **‘ālemi:**-*i*
Gazel 3370
Mısra: **1**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Ḫoş ṣafā vü ẕevḳ idi ‘ālemde vuṣlat ‘ālemi
Olmasa idi anuñ ardınca firḳat ‘ālemi

68. **‘ālemi:**-*i*
Gazel 3370
Mısra: **2**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Ḫoş ṣafā vü ẕevḳ idi ‘ālemde vuṣlat ‘ālemi
Olmasa idi anuñ ardınca firḳat ‘ālemi

69. **‘ālemi:**-*i*
Gazel 3370
Mısra: **4**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Fikr idersin zāhidā sanduñ anı derd ü elem
Başka bir ‘ālem-durur ‘ālemde miḥnet ‘ālemi

70. **‘ālemi:**-*i*
Gazel 3370
Mısra: **6**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Bilmediler bili ile agzınuñ esrārını
Deng kılmışdur cihān ḫalḳın bu ḥayret ‘ālemi

71. **‘ālemi:**-*i*
Gazel 3370
Mısra: **8**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Ḥamdü-lillāh bir nefes ben olmadum ‘ışḳdan cüdā
Virilüpdür ana raḥminden maḥabbet ‘ālemi

72. **‘ālemi:**-*i*
Gazel 3370
Mısra: **10**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

İy Muḥibbī didiler dünyāda yok hergiz vefā
Seyr-ile gezüp görenler uşbu kat kat ‘ālemi

73. **‘ālemi:**-*i*
Gazel 3377
Mısra: **1**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Geşt idüp gezdüm nigārā uşbu köhne ‘ālemi
Saña beñzer görmedüm ḥūrī degül kim ādemī

74. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3378
Mısra: **3**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

‘Ālemde kaçan ḳışmet olındı ġam u şādī
Cümle ġam-ıla ġuṣṣa bu ben bī-dile düşdi

75. **‘ālem:**
Gazel 3379
Mısra: **4**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Hicr-ile ölmek mi vardur yāḫūd irmek vaṣlına
‘Ālem içre dōstlar bu iḥtimāl egler beni

76. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3383
Mısra: **8**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Ẓulmı kogil ‘āṣıḳa ḥüsnüñ teraḳḳī eylesün
Ẓulmı çok ‘ālemde ṣāh-ı kāmurān eglenmedi

77. **‘ālem:**
Gazel 3396
Mısra: **2**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Dōstlar miḥnet şebinde ol ki evbāş olmadı
Er degül ‘ālem içinde adı yoldaş olmadı

78. **‘ālem:**
Gazel 3397
Mısra: **2**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Ḳāmetüm dāl oldugına kimse ‘ayb itmez beni
Başdan ayaga cefāsın bildiler ‘ālem seni

79. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3400
Mısra: **8**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

İy Muḥibbī uyusun nāz-ıla ol çok sevdügüm
Görmeyen ‘ālemde ben gözinde bīmār uyḫusı

80. **‘ālemlere:**-*ler*, *-e*
Gazel 3424
Mısra: **10**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Bülbül gibi şūrīde olup yine Muḥibbī
Gül ruḫlaruñuñ vaṣfını ‘ālemlere yaydı

81. **‘ālem:**
Gazel 3427
Mısra: **6**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Dehānı ḳāmetin çeşmin yañagın
Cihānda medḥ iden ḫoş ‘ālem itdi

82. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3454
Mısra: **2**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Nigāruñ la‘l-i nābından şu kim nām u nişān buldı
Ḫıżır gibi bu ‘ālemde o ‘ömr-i cāvidān buldı

83. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3454
Mısra: **4**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Gelüp ḫaṭ tutsa ger āḫir leb-i cānānı incitme
Dilā fikr eyle ‘ālemde ecelden kim amān buldı

84. **‘ālem:**
Gazel 3460
Mısra: **9**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Ḫūblar gerçi Muḥibbī ‘ālem içre çok velī
Dīde hīç görmiş degül bir böyle şūḫ-ı dil-keşi

85. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3460
Mısra: **3**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Baglama dünyāya dil ‘ālemde şād ol iy göñül
Çün cihān turmaz geçer ger nā-ḫoşı vü ger ḫoşı

86. **‘ālemi:**-*i*
Gazel 3480
Mısra: **5**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Bu ‘acebdür ‘ālemi ġarḳ eyledi bārān-ı eşk
Hīç teskīn itmeyüp arturdı sīnem nārını

87. **‘ālemde:**-*de*
Gazel 3481
Mısra: **7**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Cān virür kimdür didi ‘ālemde dilber būseme
Cān virem didüm ben ol bāzārı görsem bir dahı

88. **‘āleme:**-*e*
Gazel 3482
Mısra: **6**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Çīn-i zülfinden yañagı tābını eydür gören
‘Āleme odlar saçar biñ başlu ejderhā gibi

89. **‘āleme:**-*e*
Gazel 3482
Mısra: **7**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Bī-vefālıkda müşābih oldugıyçün ‘āleme
Kendüye ziynet virür ol bī-vefā dünyā gibi

90. **‘āleme:**-*e*
Gazel 3500
Mısra: **6**
1. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren. 2. Yeryüzü, dünya. 3. Herkes, insanlar..

Sırr-ı ‘ışḳum sīnem içre cān gibi pinhān-iken
‘Āleme iy eşk-i çeşmüm āşikār itdüñ beni

ālem:

1. **ālemi:**-*i*
Gazel 3000
Mısra: **7**
Ar. Evren, kainat.

Ālemi geşt eyledüm bir yār-ı şādıḳ görmedüm
Uzlet itsem ḫalḳdan düşsem ne tañ tehālara

‘ālem halkı:

1. **‘ālem ḫalḳı:**
Gazel 3419
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün insanlar, herkes.

Bir loḳma ile iy dil bir gūşe iḫtiyār it
Görmez misin ki ‘ālem ḫalḳı nifāḳa düşdi

2. **‘ālem ḫalḳı:**
Gazel 3413
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün insanlar, herkes.

Sırr-ı ‘ışḳı saklar iken sīnede fāş oldı āh
Duydı ‘ālem ḫalḳı bu nāle-i efġān büyüdi

‘ālem içinde:

1. **‘ālem içinde:**-*-de*
Gazel 3045
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyada.

Her kim ki göñül virdi o aldandı cihāna
Dil virme Muḥibbī aña sen ‘ālem içinde

‘ālem içre:

1. **‘ālem içre:**
Gazel 3089
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Alemde, dünyada.

Virmek olurdı dehānından Muḥibbī bir nişān
Āb-ı ḥayvān ger bu ‘ālem içre nā-yāb olmasa

‘alem kıl-:

1. **‘alem kıl-:**-*-a*
Gazel 3005
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. İşâret, alâmet, nişan, sembol. 2. Sancak, bayrak yapmak.

Sulṭān-ı ‘ışḳ olana leşker-durur şirişk
Her kanda varsa şu’le-i āhın ‘alem kıla

‘ālem pādişāhı:

1. **‘ālem pādişāhı:**-*ı*
Gazel 3199
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alemin (kainatın) hükümdarı.

Ḫudāyā sensin ‘ālem pādişāhı
Tapuñdur cümle maḫlūḳuñ penāhı

2. **‘ālem pādişāhı:**-*ı*
Gazel 3315
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Alemin (kainatın) hükümdarı.

Ḫudāyā sensin ‘ālem pādişāhı
Kamu bay u gedā püşt ü penāhı

‘ālem-ārāy:

1. **‘ālem-ārāy:**
Gazel 3484
Mısra: **4**
Dünyayı süsleyen, cihanın süsü.

Dü ‘ālem çün münevverdür yüzinden
Ne tañ dirsem yüzine ‘ālem-ārāy

‘āleme gel-:

1. **‘āleme gel-:**--*e*, --*dük*
Gazel 3110
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyaya gelmek, doğmak.

Fikr kıl aḥvālüñi geldük ne yüzden ‘āleme
Şükr kıl Rezzāḳ’a rızḳuñ eksük itmez ġam yime

‘ālem-i ‘ışk:

1. **‘ālem-i ‘ışḳ:**--*a*
Gazel 3110
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk âlemi, âşıklar âlemi.

Kim ki basdı ‘ālem-i ‘ışḳa ḳadem ādemdür ol
Her kimüñ ki ‘ışḳı yok aṣlā aña ādem dime

‘ālem-i ‘ulyā:

1. **‘ālem-i ‘ulyā:**
Gazel 3246
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce âlem.

Mekānuñ ‘ālem-i ‘ulyā turaguñ cennet-i me‘vā
Kapuñ derbānıdur Rıḍvān olup çāker saña ḥūrī

‘alī:

1. **‘alī:**
Gazel 3256
Mısra: **5**
Hz. Ali. II Hz. Peygamber’in damadı, Hulefâ-yi Râşidîn’in dördüncüsü.

Sen ‘Alī gibi kaçan kim Düldül’e olursañ revān
Yüriyeyim ben anuñ öñinde [gör] Ḳanber gibi

alın:

1. **alınaldan:**-*aldan*
Gazel 3393
Mısra: **11**
Ele geçirilmek, ulaşılmak.

Alınaldan alına göñlüm olupdur şem‘dān
Ne sebebden bilmedüm bu mekr ü āl egler meni

2. **alnuña:**-*uñ*, -*a*
Gazel 3041
Mısra: **4**
Yüzün, kaşların üstünden saçlara kadar olan ve şakaklar arasında kalan kısmı II sevgilinin ay gibi parlak alnı.

Dil zevraḳı ġarḳ olsa ne tañ ol dem içinde
Alnuña ḳamer gün yüzüñe beñzemez iy dōst

3. **alnına:**-*ı*, -*n*, -*a*
Gazel 3455
Mısra: **3**
Yüzün, kaşların üstünden saçlara kadar olan ve şakaklar arasında kalan kısmı II sevgilinin ay gibi parlak alnı.

Gün yüzine alnına ‘āşıḳ degül māh-ı felek
Gice gündüz ya n’içün tolaşur anlar kūyını

4. **alnına:**--*ı*, --*n*, --*a*
Gazel 3190
Mısra: **7**
Yüzün, kaşların üstünden saçlara kadar olan ve şakaklar arasında kalan kısmı.

Yüzine gün ḳamer alnına anuñ beñzemeye
Ne revādur aña nisbet ideler mihr ü mehi

‘ālī-neseb ol-:

1. **‘ālī-neseb ol-:**-*a*
Gazel 3289
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Soyu yüce, yüce soylu olmak.

Hīç ola mı ki anuñ vaṣlına ire elüm
Ol ola ‘ālī-neseb ben kul olam bir Ḥabeşī

alış:

1. **alışmaz:**-*maz*
Gazel 3013
Mısra: **4**
Yabancısı olduğu bir ortama veya bir duruma ayak uydurmak.

Mey-hāne gūşesinde turup cür‘a nūş iden
Mescide varubanı alışmaz ‘avām-ıla

allah:

1. **allāh:**
Gazel 3229
Mısra: **2**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.

Perī misin melek misin yā ḥūrī
Yüzüñde berḳ urur Allāh nūrı

2. **allāh:**
Gazel 3029
Mısra: **6**
Allah, Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.

Dilerem āteş-i ‘ışḳuñ beni şol ḥadde yaksun kim
Görenler diyeler Allāh aña yār olmasun kimse

3. **allāh’um:**-*um*
Gazel 3017
Mısra: **2**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık / Rab.

Ne ṣabrum kaldı ne ‘aḳlum ne dilüm kaldı güftāra
Ġarīb-isem n’ola şāhum benüm de vardur Allāh’um

allāh allāh:

1. **allāh allāh:**
Gazel 3288
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşırma, hayret gibi duyguları ifade ederken kullanılan bir söz.

Leẕẕeti şīrīn lebi güftārını göñül didi
Allāh Allāh ḳudretinden bir şeker-güftār idi

aln:

1. **alnı:**-*ı*
Gazel 3379
Mısra: **2**
Alın, yüzün kaşların üzerinden saçlara kadar olan kısmı.

Bu fenā deyrinde sanmañ cāh u māl egler beni
Bir yüzi gün alnı meh kaşı hilāl egler beni

2. **alnı:**-*ı*
Gazel 3434
Mısra: **7**
Alın, yüzün kaşların üzerinden saçlara kadar olan kısmı.

Her kimüñ alnı ḳamer gün yüzlü bir maḥbūb[ı] var
Gündüzi Nevrūz olup Ḳadr olsa tañ mı her şebi

3. **alnuñ:**-*uñ*
Gazel 3231
Mısra: **1**
Yüzün, kaşların üstünden saçlara kadar olan ve şakaklar arasında kalan kısmı, nâsiye.

Yüzüñ gündür ḳamer alnuñ saña hīç beñzemez ḥurī
Ḥaḳīḳat senden alurlar gelüp mihr-ile meh nūrı

4. **alnuma:**-*um*, -*a*
Gazel 3356
Mısra: **8**
Yüzün, kaşların üstünden saçlara kadar olan ve şakaklar arasında kalan kısmı, nâsiye.

Ḫaṭṭını gördüm nigāruñ didüm āh geldi ecel
Çāre ne rūz-ı ezelden alnuma yazu gibi

5. **alnuñ:**-*uñ*
Gazel 3319
Mısra: **9**
Alın, yüzün kaşlarla saçlar arasındaki bölümü.

Yüzüñ-ile dōstum olalıdan alnuñ ḳamer
Bu Muḥibbī n’eyler ‘ālemde mihir-ile mehi

6. **alnuña:**-*uñ*, -*a*
Gazel 3350
Mısra: **1**
Alın, yüzün kaşlarla saçlar arasındaki bölümü.

Yüzüñe gün dimişem beñzedüp alnuña mehi
‘Afv it pādişehüm kuluñ olur çok günehi

7. **alnuña:**-*uñ*, -*a*
Gazel 3410
Mısra: **12**
Alın, yüzün kaşlarla saçlar arasındaki bölümü.

Ka‘be-i kūyuñda çün ‘uşşāḳı ḳurbān eyledüñ
Eski ‘ādetdür n’ola alnuña sürseñ kanını

8. **alnuña:**-*uñ*, -*a*
Gazel 3484
Mısra: **8**
Alın, yüzün kaşlarla saçlar arasındaki bölümü.

Zevāli olmasa ḫurşīd ü māhuñ
Yüzüñe gün dir-idüm alnuña ay

alt:

1. **altında:**-*ı*, -*(n)*, -*da*
Gazel 3273
Mısra: **3**
Alt, bir yerin alt tarafı, aşağısı.

Nigārā zülfüñ altında nihān oldı yine rūyuñ
Meger şeb irdi ḫurşīde yaḫūd vaḳt-i zevāl oldı

2. **altında:**-*ı*, -*n*, -*da*
Gazel 3258
Mısra: **9**
Alt, aşağı II mâruz bulunma, etkisinde olma.

Gören ġam bārı altında hezārān eyleyüp taḥsīn
Diyeler başına almış Muḥibbī bir kara tagı

altun:

1. **altun:**
Gazel 3123
Mısra: **10**
Altın. II Âşığın sararıp solmuş yüzü, benzi.

Ol boyı serv-i sehīnüñ pāyına īsār içün
Gözlerümüñ yaşı sīm ü yüzüm altun olmada

altun legen:

1. **altun legen:**-*i*
Gazel 3450
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Altın leğen(içinde öteberi yıkanan veya çeşitli işlerde kullanılan yayvan kap).

Gül yüzin yumak içün şebnem ile çın seḥer
Nergisüñ ḫāżır elinde tutar altun legeni

āmāde:

1. **āmāde:**
Gazel 3004
Mısra: **2**
Far. Hazır, hazırlanmış, müheyya.

Baña olsa leb-i sāḳī yiter hem nuḳl u hem bāde
Olurdı ‘iyş esbābı ser-ā-ser cümle āmāde

a‘māl:

1. **a‘mālümi:**-*üm, -i*
Gazel 3305
Mısra: **2**
Ameller, işler.

Aldum ele kāġıd ḳalem yazam bu ḥasb-i ḥālümi
Yazdukda ġış oldum hemān gördükde bu a‘mālümi

amân:

1. **amān:**
Gazel 3137
Mısra: **7**
"Aman, medet" anlamlarında kullanılan yardım isteme sözü.

Ḳatlüme ḫançer çeküp ġamzeñ emān virmez amān
Sanki Rüstemdür gelür ceng itmege Suhrāb-ıla

amān bul:

1. **amān bul:**-*dı*
Gazel 3454
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aman bulmak: Kurtulmak.

Gelüp ḫaṭ tutsa ger āḫir leb-i cānānı incitme
Dilā fikr eyle ‘ālemde ecelden kim amān buldı

amān vir:

1. **amān vir:**
Gazel 3119
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Müsamaha göstermek, aman vermek.

Amān vir yüzüñi bir dem göreyin soñradan öldür
Teraḥḥüm eyle luṭf eyle ḥabībüm bī-emān olma

amān vir-:

1. **amān vir-:**
Gazel 3247
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Rahat bırakmamak, göz açtırmamak, acımayıp öldürmek, göz açtırmayarak ve yardım almaya fırsat bırakmayarak kıyasıya hırpalamak.

Cür‘a-i ‘ışḳı içüp kim aña ṭāḳat getüre
Öldüre anı amān virmeye tīz-āb gibi

‘amel eyle:

1. **‘amel eyle:**
Gazel 3338
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Gereğince) Hareket etmek.

Bugün ḫayra dürişüp ‘amel eyle
Yarın Muḥibbī çekmeyesin sen nedāmeti

‘amel it-:

1. **‘amel it-:**-*mez*
Gazel 3172
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Gereğince) Hareket etmek.

Her ne söylerse riyādur kendüzi itmez ‘amel
Çünki dünyā mestidür sanmañ ki anı ayıla

ammā:

1. **ammā:**
Gazel 3202
Mısra: **7**
1.Zıt ve aykırı hüküm ifâde eden iki cümleyi birbirine bağlar; ancak, fakat, lâkin. 2.Bir hükmü kuvvetlendirir, pekiştirir. 3.Uyarmak, dikkati çekmek için kullanılır.

Men‘ idersin ‘āşıḳı ammā riyādur satduguñ
Zāhidā ‘ucb-ıla gördüñ kendüñi dānā gibi

2. **ammā:**
Gazel 3073
Mısra: **4**
"Ama, fakat, lakin, ancak" anlamlarında bir bağlaç.

Düşürme ẓāhir elden gülgün şarāb nūş it
Ma‘nā yüzinden ammā la‘l-i nigārı gözle

3. **ammā:**
Gazel 3208
Mısra: **3**
Ama, ancak, lakin.

Mecnūn ki düşdi vādīye ammā benüm gibi
Olmadı ol fütāde-i bāzār ‘āşıḳı

4. **ammā:**
Gazel 3438
Mısra: **7**
(Ar.) Zıt ve aykırı hüküm ifade eden iki cümleyi birbirine bağlar; ancak, fakat, lâkin.

Niçeler meydān-ı naẓma geldiler ammā ki ben
Olmışam ṭab‘-ı semendümle zamānuñ yügrügi

5. **ammā:**
Gazel 3259

Mısra: **2**
"Ama" bağlacı; ama, fakat, lakin, velakin; ancak.

Leylī zülfüñ göreli oldı bu dil dīvānegi
Oldı senüñle āşinā ammā baña bīgānegi

6. **ammā:**
Gazel 3348
Mısra: **7**
"Ama" bağlacı; ama, fakat, lakin, velakin; ancak.

Seyr-i gülşen eylesem ammā yüzüñi görmesem
İsterem her gül gözüme ḫār olaydı kāşki

7. **ammā:**
Gazel 3365
Mısra: **2**
"Ama" bağlacı; ama, fakat, lakin, velakin; ancak.

Yolına bir cān nedür terk idem olsa cān iki
Cān virem bu yolda ammā dimeyem cānān iki

8. **ammā:**
Gazel 3378
Mısra: **12**
"Ama" bağlacı; ama, fakat, lakin, velakin; ancak.

Bir būse tevaḳḳu‘ iderem didi Muḥibbī
Ẓāhirde ḳabūl itmedi ammā güle düşdi

9. **ammā:**
Gazel 3403
Mısra: **2**
"Ama" bağlacı; ama, fakat, lakin, velakin; ancak.

Deryā-yı aḫdaruñ daḫı var ḥadd ü ġāyeti
Ammā bu eşk-i çeşmümüñ olmaz nihāyeti

10. **ammā:**
Gazel 3202
Mısra: **2**
Zıt ve aykırı hüküm ifâde eden iki cümleyi birbirine bağlar; ancak, fakat, lâkin.

Menzilüñ evvel ḳadem basduñ dilā dünyā gibi
Āḫirüñ ammā ne olur bilmedüñ ferdā gibi

ammā ki:

1. **ammā ki:**
Gazel 3261
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ama, ne var ki.

Berg-i gül gerçi ki nāzük görinür ammā ki sen
Görinürsin iy göñül nev-reste-i nāzük-teri

2. **ammā ki:**
Gazel 3252
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ammâ sözünün daha kuvvetli şekli, fakat, buna karşılık.

Ḳavs-i ḳūzaḥ gerçi baña kepādedür
Ammā ki katı çekemedüm ‘ışḳ yasını

ammā kim:

1. **ammā kim:**
Gazel 3259
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ammâ sözünün daha kuvvetli şekli, fakat, buna karşılık.

‘Işḳa düşelden ammā kim geldi belālar başuma
Başuma buyruk daḫı yürür iken ferzānegī

aň:

1. **añup:**-*up*
Gazel 3013
Mısra: **7**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Añup cefā vü cevrüñi āh eylesem eger
Gūş-ı zamāne toptolu ola ṣadām-ıla

2. **añılıcak:**-*ıl, -ıcaḳ*
Gazel 3020
Mısra: **2**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Göñlümüz mey mi içer ol leb-i sükker yirine
Lebleri añılıcak su ola şekker yirine

3. **añma:**-*ma*
Gazel 3050
Mısra: **7**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Nedür sen añma hergiz ḫāl ü ḫaṭṭın
Birisi ḥubb u biri nīgi sorma

4. **añma:**-*ma*
Gazel 3093
Mısra: **5**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Zāhidā añma baña virme ḳıyāmet ḫaberin
Her kaçan yār ḳıyām itse ḳıyāmet getüre

5. **añup:**-*up*
Gazel 3110
Mısra: **7**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Ka‘be-i vaṣlın añup her gice āh u vāh kıl
Ağla yaşlar dök güzüñ yaşıyla dönsün zemzeme

6. **añdı:**-*dı*
Gazel 3111
Mısra: **9**

1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Şi‘r ara añdı Muḥibbī yine leylī saçuñı
Ola mecnūn naẓar iden kişi dīvānumuza

7. **añdum:**-*du*, -*m*
Gazel 3116
Mısra: **1**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Zülfini añdum yine düşdüm uzun sevdālara
Dür dişi fikri beni ġarḳ eyledi deryālara

8. **añduguñca:**-*duguñca*, -
Gazel 3173
Mısra: **4**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Gice gündüz işüñ günāh oldı
Añduguñca anı her ān agla

9. **añdugınca:**-*duġ*, -*ınca*
Gazel 3230
Mısra: **2**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Arturur cān ‘andelībi dem-be-dem feryādını
Añdugınca gül yüziyle ḳāmet-i şimşādını

10. **añmadı:**-*ma*, -*dı*
Gazel 3230
Mısra: **10**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Sen beni öldürmeyince derd ü ġamla añmaduñ
Ölmeyince añmadı Şīrīn daḫı Ferhād’ını

11. **añmañ:**-*ma*, -*ñ*
Gazel 3278
Mısra: **12**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Pür gerek ola tolu ḥikmet ile maḫzen-i dil
Añmañ şimdi zamān ḫalḳı gibi içi boşı

12. **añmayasın:**-*ma*, -*y*, -*a*, -*sın*
Gazel 3329
Mısra: **6**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Ḫasta dilden āsitānuñdur senüñ dār-ı şifā
Dil ṭabībi olasın añmayasın bīmāruñı

13. **añmak:**-*maḳ*
Gazel 3330
Mısra: **8**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

İtmez iseñ ger vefā kıl bārī gel cevr ü cefā
Her ne yüzden ise ḫoşdur yār añmak yārını

14. **añuban:**-*uban*
Gazel 3339
Mısra: **9**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Añuban eksüklügüñ iy dil şikāyet eyleme
Ehl-i dil dāyim arar leyl ü nehār eksüklügi

15. **añmasa:**-*ma*, -*sa*
Gazel 3341
Mısra: **7**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Gül yüzüñ göre cinānı añmasa olmaz ‘aceb
Ger temāşā eyleye yāruñ gül-i bī-ḫārını

16. **añılmasun:**-*ıl*, -*ma*, -*sun*
Gazel 3351
Mısra: **1**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Yoluñda her kim ölmezse añılmasun anuñ adı
Cefā vü cevrüñi görüp anı ger bilmeye şādī

17. **añılmasun:**-*ıl*, -*ma*, -*sun*
Gazel 3358
Mısra: **6**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Cefādan kankı ‘āşıḳ kim vefāyı yig bilür ister
Dilegüm budur ‘ālemde añılmasun anuñ adı

18. **añar:**-*ar*
Gazel 3401
Mısra: **8**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Yolına cān metā‘ın ḫarc kıldı
Añar mı nev-bahārı gör süheylī

19. **añmaz:**-*maz*
Gazel 3410
Mısra: **2**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Şol ḳadar çekdüm belā deştinde ġam hicrānını
Üns dutdı derde añmaz bu göñül dermānını

20. **añmaz:**-*maz*
Gazel 3447
Mısra: **10**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Ḫasret-i la‘l-i lebüñden ḫastayam key nātüvān
İy ṭabīb-i dil meded añmaz mısın bīmāruñı

21. **añma:**-*ma*
Gazel 3466
Mısra: **4**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Meclis-i ‘ışḳda cān yakmaga pervāne yiter
Bülbül-i gülşeni añma gider ol leffāfı

22. **añma:**-*ma*
Gazel 3467
Mısra: **6**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Varup gülşende iç mestüñ şarābın
Olup mest añma hīç nāmūs u nengi

<u>añ-:</u>

1. **añsa:**-*sa*
Gazel 3159
Mısra: **9**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Añsa Muḥibbī gün yüzüñi zār eylese
Gūş-ı zamāne toptolu ol ṣadā-y-ıla

2. **añmaga:**-*mag, -a*
Gazel 3204
Mısra: **11**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Ger ‘ār iderse ādemī añmaga n’ola yār
Lāyıḳ degül mi baña dimege falān daḫı

3. **añmaduñ:**-*ma, -du, -ñ*
Gazel 3219
Mısra: **1**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Añmaduñ sen şeb-i firḳatde eyā dōst beni
Oda yakmak ne revādur seni cāndan seveni

4. **añmaduñ:**-*ma, -du, -ñ*
Gazel 3230
Mısra: **9**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Sen beni öldürmeyince derd ü ġamla añmaduñ
Ölmeyince añmadı Şīrīn daḫı Ferhād’ını

5. **añmaya:**-*ma, -(y)a*
Gazel 3367
Mısra: **2**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Her kimüñ kim eline gire anuñ ḫāk-i rehi
Başına tāc idine añmaya zerrīn külehi

6. **añmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3369
Mısra: **2**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Çeşm-i ebrūsı kılup derd-ile bīmār beni
Niçe yıl ḫasta yatur añmadı dildār beni

7. **añsa:**-*sa*
Gazel 3384
Mısra: **5**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Günde biñ kez n’ola düşnām ile añsa beni yār
Elümüzden ne gelür aña du‘ādan ġayrı

8. **añmaya:**-*ma, -(y)a*
Gazel 3436
Mısra: **2**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Mescidde eger görse mü’ez̲z̲in o ḳāmeti
Kendin yitüre añmaya hergiz o ḳāmeti

9. **añıcak:**-*ıcak*
Gazel 3499
Mısra: **5**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Günāḫum añıcak yaşum yeñilmez
İdersem ṣubḥ olınca āh u vāhı

<u>aña:</u>

1. **aña:**
Gazel 3101
Mısra: **7**
" O" üçüncü tekil şahıs zamiri.

Bār-ı ġam taglarcadur dil aña ṭāḳat gösterür
Ƶerresin ger taga ursalar taḥammül itmeye

2. **aña:**
Gazel 3103
Mısra: **9**
" O" üçüncü tekil şahıs zamiri.

‘Acebdür aña taḥsīn ide şāhı
Muḥibbī aña gönderse risāle

3. **aña:**
Gazel 3002
Mısra: **10**
" O" işaret adılı (zamir). Üçüncü tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Demürden pençedür şi’rüñ Muḥibbī
Bozılmaz aña kimdür ura pençe

4. **aña:**
Gazel 3006
Mısra: **8**

" O" işaret adılı (zamir). Üçüncü tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Çünki düşdi baḥr-ı ‘ışḳa fülk-i dil
‘Āşıḳ oldur āhın aña bād ide

5. **aña:**
Gazel 3272
Mısra: **10**
" O" işaret zamiri (dār-ı dünyā).

Dār-ı dünyāya denī dirler imiş çünki ezel
Kim aña meyl ide elbette olur ol da denī

‘anber:

1. **‘anberīnden:**-*-i, --n, --den*
Gazel 3039
Mısra: **4**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde; güzel koku.

Ruḫları üstinde ol ḫāl-i siyeh miskinleri
‘Anberīnden dānelerdür āfitāb envārda

2. **‘anber:**
Gazel 3046
Mısra: **1**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde; güzel koku.

Şol mu ‘anber zülf düşmiş ḥadd-i cānān üstine
Deste-i sünbüldür ol san verd-i ḫandān üstine

3. **‘anber:**
Gazel 3115
Mısra: **11**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde; güzel koku.

‘Anber saçıdur gül yüzini görmege māni‘
San ḫāyil olur ebr gelür bedr iken aya

4. **‘anber:**
Gazel 3292
Mısra: **13**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde; güzel koku.

Cilve kılsa ḥüsn-i dilber zülfi müşg ‘anber saçar
Zīver ile ziynet itmişdür per-i ṭāvūsını

5. **‘anber:**
Gazel 3323
Mısra: **9**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde; güzel koku.

Ca‘d-ı zülfine anuñ yañılup ‘anber diyeli
Niçe yıldur ki daḫı gitmedi dilden kederi

‘anber efşān eyle:

1. **‘anber efşān eyle:**-*sün*
Gazel 3320
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel kokular saçmak.

Kākülüñ gülşende depret ‘anber efşān eylesün
Zīb ü fer vir cilvelerle ẓāhir it ṭāvūsuñı

‘anber-efşān eyle:

1. **‘anber-efşān eyle:**-*miş*
Gazel 3327
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel kokular saçmak.

Gülşen-i ḥüsn üzre zülfin ‘anber-efşān eylemiş
Gel temāşā eyle iy dil cilve-i ṭāvūsını

‘anber-i sād:

1. **‘anber-i sād:**-*dan*
Gazel 3355
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anber gibi, anbere benzer.

Būy-ı zülfine ḫaṭā mı dir-isem nāfe-i Çīn
Beñzemez kāküline ‘anber-i sādan ġayrı

‘anberīn:

1. **‘anberīn:**
Gazel 3168
Mısra: **1**
Amberden, amber kokulu. (Kül rengi olan pek kıymetli bir cinsi sıcak denizlerde yaşayan, amber balığı veya ada balığı denen bir balığın bağırsaklarında toplanır ve dışkı ile dışarı atılıp su üzerinde yüzer halde bulunur. Bâzı ağaçlardan çıkarılan, eczâcılık ve koku sanâyiinde kullanılan reçineye de amber denir.).

Oynasa bād-ı ṣabā ol ‘anberīn gīsū-y-ıla
Toldurur ‘ālem dimāġını ser-ā-ser bū-y-ıla

anca:

1. **anca:**
Gazel 3002
Mısra: **6**
"Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Eger öldürmez ise beni hicrān
Cefālar idesin sen baña anca

2. **anca:**
Gazel 3144
Mısra: **8**
"Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Sīnemi çāk itse tañ mı ol hilāl ebrū benüm
Anca sīne çāk olur çün tīġ-ı āteş-tābda

ancak:

1. **ancak:**
   Gazel 3048
   Mısra: **12**
   "Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

İy Muḥibbī ḳısmet olındı ezel şādī vü ġam
Derd ü miḥnet düşdi ancak ehl-i ʻışḳuñ pāyına

2. **ancak:**
   Gazel 3051
   Mısra: **5**
   "Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Baña maḳṣūd hemān zülf ü ruḫuñdur ancak
Neme yarar semen ü sünbül gül ya lāle

3. **ancak:**
   Gazel 3074
   Mısra: **9**
   "Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

İy Muḥibbī kaldı ancak saña teslīm [ü] rıżā
Ġamzelerden çeşm-i cellādı tīġ aldı dūşına

4. **ancak:**
   Gazel 3094
   Mısra: **6**
   "Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Didüm kuçsam miyānuñ didi dilber
Meger kuçsa anı ancak kemer de

5. **ancak:**
   Gazel 3109
   Mısra: **17**
   "Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Gül eyyāmı geçer bir hafta ancak
Muḥibbī ʻibret al bakup bu ḥāle

6. **ancak:**
   Gazel 3122
   Mısra: **10**
   "Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Maḥabbetden murād olan egerçi vaṣl-ı dilberdür
Muḥibbī ʻāşıḳ oldur kim kala ancak temāşāda

7. **ancak:**
   Gazel 3133
   Mısra: **2**
   "Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Zümürrüd naṭʻı döşense zemīne nev-bahār olsa
Gülistān seyrine varsam bile ancak nigār olsa

8. **ancak:**
   Gazel 3135
   Mısra: **10**
   "Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Kitāb-ı ʻışḳı sor baña saña taḳrīr idem bir bir
Ne bilsün sorma Mecnūn'a gezer ancak bu ṣaḥrāda

9. **ancak:**
   Gazel 3167
   Mısra: **8**
   "Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Gözüm yaşı komadı laʻle ḳıymet
ʻAḳīḳüñ adı var ancak Yemen'de

10. **ancak:**
    Gazel 3191
    Mısra: **12**
    "Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Komañ ṣūfīyi rindān ṣoḥbetine
Kapuda baglañ ancak ol ḥimārı

11. **ancak:**
    Gazel 3196
    Mısra: **10**
    "Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Bār-ı ġama Muḥibbī niçe ṭāḳat olur āh
Eyleye aña ʻışḳ eri ancak taḥammüli

12. **ancak:**
    Gazel 3198
    Mısra: **4**
    "Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Bir kıla döndi miyānın fikr iderken bu tenüm
Bir ḫayāl oldı hemān ancak ki nā-yāb olmadı

13. **ancak:**
    Gazel 3205
    Mısra: **7**
    "Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Penç vākitde mescide varur o da ancak imām
Gice gündüz līk memlū görürem meyḫāneyi

14. **ancak:**
    Gazel 3253
    Mısra: **12**
    "Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Muḥibbī naẓmuñı görüp diye elbette naẓm ehli
Bu fikr ü bikri şiʻrinde hemān ancak ẓahīr itdi

15. **ancak:**
    Gazel 3258
    Mısra: **7**
    "Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Bulınmaz derdüme vāḳıf meger ancak ola lāle
Benüm gibi anuñ da var yüreginde niçe dāġı

16. **ancak:**
    Gazel 3273
    Mısra: **12**
    "Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Muḥibbī çekeli bār-ı ġam-ı ʻışḳı bu ʻālemde
Cihān çeşmine görinmez hemān ancak ḫayāl oldı

17. **ancak:**
Gazel 3276
Mısra: **1**
"Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Nālemi gūş eyleyenler bilür ancak ḥālümi
Çenge teşbīh eyledi kim gördi ḳadd-i dālumı

18. **ancak:**
Gazel 3311
Mısra: **4**
"Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

‘Āşıḳ olmaz ‘ışḳ bāzārında şevket bir pula
Bunlaruñ merġūb metā‘ı ancak efgendegī

19. **ancak:**
Gazel 3315
Mısra: **5**
"Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Saña lāyıḳdur ancak pādişāhlık
Bilürsin herkesüñ sırrın kemāhī

20. **ancak:**
Gazel 3356
Mısra: **10**
"Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Mezra‘-ı dilde yaşum toḫmını saçdum muttaşıl
Ḫāşılum ancak hemān derd ü belā kaygu gibi

21. **ancak:**
Gazel 3402
Mısra: **2**
"Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Bilmedi Ferhād’a sordum nedür ‘ışḳuñ bīşesi
Kūhkenlikdür hemān ancak anuñ endīşesi

22. **ancak:**
Gazel 3406
Mısra: **3**
"Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Salṭanat didükleri ancak cihān ġavġāsıdur
Olmaya baḫt u sa‘ādet dünyede vaḥdet gibi

23. **ancak:**
Gazel 3422
Mısra: **10**
"Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Bu Muḥibbī’yi cemālüñ şem‘ine pervāne-veş
Bāl ü per ancak degül küllī yakup nār it beni

24. **ancak:**
Gazel 3454
Mısra: **7**
"Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Vefānuñ adı var ancak cihānda kīmyā gibi
İşidilmedi bir kimse diye bir mihribān buldı

25. **ancak:**
Gazel 3483
Mısra: **6**
"Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Dōstlar ‘ayb eylemeñ ayruk dil-i dīvāneye
Derdümüñ dermānı ancak zülfinüñ bagı gibi

26. **ancak:**
Gazel 3487
Mısra: **2**
"Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Salınup serv tek gitdi dilümde āh-ı ġam kaldı
Gözüm yaşı revān oldı baña ancak elem kaldı

27. **ancak:**
Gazel 3487
Mısra: **10**
"Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.

Muḥibbī ser-te-ser gezdi ser-i kūyuñ hevāsıyla
Cihānda irmedük ancak hemān bāġ-ı irem kaldı

and iç:

1. **and iç:**-*üp*
Gazel 3417
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyi yapmaya veya yapmamaya söz vermek, yemin etmek.

‘Ahd idersin and içüp tā kılasın bir dem vefā
İy cefā-ḫū niçe kez gördüm senüñ pür fendüñi

2. **and iç:**-*ı, -üp*
Gazel 3428
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyi yapmaya veya yapmamaya söz vermek, yemin etmek.

İdem vefā diyüp āh dönüp cefā kılursın
Korkmaz mısın Ḫudā’dan yok yire içüp andı

anda:

1. **anda:**
Gazel 3176
Mısra: **2**
"A-nda: o-nda". Üçüncü teklik şahıs zamirinin bulunma hâl eki almış biçimi.

Gün yüzüñ oldı şehā mihr-i cihān-tāb gibi
Anda zülf-i siyehüñ sünbül-i sīr-āb gibi

2. **anda:**
Gazel 3450
Mısra: **4**
Orada; oraya; o zamanda.

Dehenüñ vaṣfını gülşende eger ẕikr itsem
Zehresi var mı açа ġoncalar anda deheni

3. **anda:**
Gazel 3036
Mısra: **8**
Onda, orada II o, işaret zamiri II dünya yerine.

Ġarra olma dār-ı dünyā bir misāfir-ḫānedür
Her gelen gitdi beş on gün anda mihmānsın yine

andan:

1. **andan:**
Gazel 3128
Mısra: **7**
O yüzden, ondan dolayı.

Fitne-i āḫir zamāndur fitneler andan kopar
Varup aldanmañ sakın ol çeşm-i fettān oynına

2. **andan:**
Gazel 3003
Mısra: **5**
(beyitte) Ondan.(3. teklik şahıs zamiri. Dünyanın aldatıcığı kastedilmiştir.).

Şikest eyler ırak ol iy dil andan
Ki sensin şīşe ol bir seng-i ḫāra

3. **andan:**
Gazel 3286
Mısra: **3**
"O sebeple, o yüzden, ondan dolayı" anlamında sebep bildirir.

Çeşmüñ elinde tīġ-ı tīz andan bu dil itmez gürīz
Zülfüñle eyler bāzīçe görmez misin canbāzuñı

4. **andan:**
Gazel 3432
Mısra: **10**
O yüzden, o sebepten, ondan dolayı.

Her kim Muḥibbī gördi bu şi‘r-i sūznāki
Dir Ḫusrev’e irişmiş andan yakar çerāġı

andan özge:

1. **andan özge:**
Gazel 3103
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ondan başka.

‘Adem mülkine gitsem zād-ı ġamdur
Kim andan özge yok baña nevāle

‘andelīb:

1. **‘andelīb:**
Gazel 3203
Mısra: **6**
Bülbül II aşık.

İşidüp gülşen-i ḥüsnüñde nālem
Seḥergeh ‘andelīb efġāna geldi

2. **‘andelībi:**-*i*
Gazel 3230
Mısra: **1**
Bülbül II aşık.

Arturur cān ‘andelībi dem-be-dem feryādını
Añdugınca gül yüziyle ḳāmet-i şimşādını

3. **‘andelībi:**-*i*
Gazel 3269
Mısra: **10**
Bülbül II aşık.

Nigārā medḥ okur ḥüsnüñe karşu
Muḥibbī gibi yokdur ‘andelībi

4. **‘andelībi:**-*i*
Gazel 3310
Mısra: **10**
Bülbül II aşık.

Ruḫı şevḳıne kıl nāle Muḥibbī
Gör iñler hīç turur mı ‘andelībi

5. **‘andelīb:**
Gazel 3493
Mısra: **3**
Bülbül II aşık.

Niçe feryād itmesün derdiyle miskīn ‘andelīb
Her nazarda ḫār-ıla hem-dem görür her dem güli

añdur-:

1. **añdura:**-*a*
Gazel 3230
Mısra: **14**
1. Hatırlatmak, hatıra getirmek. 2. Bir şeye onu akla ve hatıra getirecek şekilde benzemek, benzer tarafları bulunmak.

İy Muḥibbī ‘āşıḳ oldur cān u ser terk eyleyüp
Añdura ‘uşşāḳ içinde ḫayr-ıla ol adını

‘anedelīb-i dil:

1. **‘anedelīb-i dil:**
Gazel 3010
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül bülbülü.

Serīr-i gülşen içinde otur gül gibi dil-şād ol
Ko kılsun ‘anedelīb-i dil fiġān[ı] derdmendāne

anı:

1. **anı:**
Gazel 3120
Mısra: **9**
" O" III. tekil şahıs zamiri.

Muḥibbī’ye vefā idem diyüp ‘ahdin bozar anı
Dirīġā ol cefā-pīşe meger varmış Karaman’a

2. **anı:**
Gazel 3048
Mısra: **5**
" O" İşaret zamiri.

‘Işḳı benden sor ne bilsün anı Ferhād-ıla Ḳays
Biri ṣaḥrāda biri kūhı gezer kolayına

3. **anı:**
Gazel 3053
Mısra: **10**
" O" İşaret zamiri.

Her ne kim yazduñ Muḥibbī uşbu sīneñ levḥine
Sūzināk-ı āh-ıla yakup anı bād eyleme

4. **anı:**
Gazel 3056
Mısra: **7**
" O" İşaret zamiri.

Nūş kılsam kāse-i çeşmüm yine anı tolar
Sanki cām-ı sāġar-ı İskenderī oldum yine

5. **anı:**
Gazel 3094
Mısra: **6**
" O" İşaret zamiri.

Didüm kuçsam miyānuñ didi dilber
Meger kuçsa anı ancak kemer de

6. **anı:**
Gazel 3117
Mısra: **2**
" O" İşaret zamiri.

Göster evvel yüzüñi göñlümi al āl eyle
Pūte-i hicre koyup āḫir anı ḳāl eyle

7. **anı:**
Gazel 3148
Mısra: **6**
" O" İşaret zamiri.

Mezra‘-ı dilde maḥabbet toḫmı sebz olsun diyü
Anı suvarmaga çeşmüm döndi ābuñ ‘aynına

8. **anı:**
Gazel 3151
Mısra: **6**
" O" İşaret zamiri.

Muṣḥaf-ı ḥüsn üzre gördüm zülfini dilber komış
Olmasa kāfir anı baglar mıdı zünnār ile

9. **anı:**
Gazel 3162
Mısra: **10**
" O" İşaret zamiri.

‘Işḳ yolında Muḥibbī cān u ser terk eyledi
Dōstum degmez midi bir kez anı sormagına

10. **anı:**
Gazel 3173
Mısra: **4**
" O" İşaret zamiri.

Gice gündüz işüñ günāh oldı
Añduguñca anı her ān agla

11. **anı:**
Gazel 3173
Mısra: **6**
" O" İşaret zamiri.

Emr-i Ḥāḳḳ’a iṭā‘at eylemedüñ
Fikr idüp anı her zamān agla

12. **anı:**
Gazel 3198
Mısra: **2**
" O" İşaret zamiri.

Kim-durur ruḫsāruña gün gibi per-tāb olmadı
Ya anı gördükde bu çeşmüm tolu āb olmadı

13. **anı:**
Gazel 3207
Mısra: **8**
" O" İşaret zamiri.

Ya kaşuñdan sehv-ile atsañ baña ġamzeñ okın
Saklar-ıdum sīnem içre ben anı cānum gibi

14. **anı:**
Gazel 3222
Mısra: **2**
" O" İşaret zamiri.

Gösterüp evvel yüzüñi derdnāk itdüñ beni
Örtüp anı zülf-ile āḫir helāk itdüñ beni

15. **anı:**
Gazel 3224
Mısra: **10**
" O" İşaret zamiri.

Bu Muḥibbī giceler ṣubḥa degin nāle kılur
Bezm-i ġam içre anı kim göre sanur nāyī

16. **anı:**
Gazel 3245
Mısra: **4**
" O" İşaret zamiri.

Çünki olmışdur viṣāle ara yirde ten [ü] cān
Anı terk it cān-ıla ṭālib-i cānān ol yüri

17. **anı:**
Gazel 3257
Mısra: **14**
" O" İşaret zamiri.

Āhum Muḥibbī dokunalı baḫr-ı eşküme
Bildüm temevvüc itdüren anı hevā gibi

18. **anı:**
Gazel 3264
Mısra: **8**
" O" İşaret zamiri.

Ben daḫı kūh-ı ġamı kesmekde iy şīrīn dehen
Anı ki ben eyledüm ‘ālemde Ferhād itmedi

19. **anı:**
Gazel 3295
Mısra: **5**
" O" İşaret zamiri.

Nigāruñ katıdur göñli anı kim bilmek isterse
Felek nerrādı getürmez murādumca benem zārı

20. **anı:**--*n, --ı*
Gazel 3282
Mısra: **2**
" O" III. tekil şahıs zamiri. (sevgili).

Keşf idüp ḫūbān rūyın āşikārā eyledi
Cān virüp ‘āşıḳları anı temāşā eyledi

21. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3299
Mısra: **10**
" O" işaret zamiri (dimāġ).

Bu Muḥibbī’nüñ dimāġını mu‘aṭṭar ṭāze ter
Eyleyen cānā anı zülfüñdeki būyuñ gibi

<u>añıl:</u>

1. **añıla:**-*a*
Gazel 3426
Mısra: **8**
Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.

Ferhād ṣıfat kūh-ı belā içre serin terk
Her kim ki kıla añıla ‘uṣṣāḳ ara nāmı

2. **añıla:**-*a*
Gazel 3035
Mısra: **10**
1. Hatırlanmak, yâdedilmek. 2. Adı geçmek, zikredilmek, bahsedilmek. 3. Nâmı yürümek, adı dillerde dolaşmak. 4. Adlandırılmak, isimlendirilmek.

İy göñül Mecnūn gibi kūy-ı ḫarābāt ehli ol
Tā ḳıyāmet añıla aduñ senüñ şeydā-y-ıla

<u>añıl-:</u>

1. **añılur:**-*ur*
Gazel 3175
Mısra: **2**
1. Hatırlanmak, yâdedilmek. 2. Adı geçmek, zikredilmek, bahsedilmek. 3. Nâmı yürümek, adı dillerde dolaşmak. 4. Adlandırılmak, isimlendirilmek.

Eger Ferhād olmasa bu fenn-i ‘ışḳuñ üstādı
Añılur mıydı ‘ālemde belā vü derd-ile adı

2. **añılur:**-*ur*
Gazel 3247
Mısra: **10**
1. Hatırlanmak, yâdedilmek. 2. Adı geçmek, zikredilmek, bahsedilmek. 3. Nâmı yürümek, adı dillerde dolaşmak. 4. Adlandırılmak, isimlendirilmek.

Arasañ sanma Muḥibbī bulına genc-i viṣāl
Añılur adı hemān kendüsi nā-yāb gibi

3. **añılur:**-*ur*
Gazel 3312
Mısra: **14**
1. Hatırlanmak, yâdedilmek. 2. Adı geçmek, zikredilmek, bahsedilmek. 3. Nâmı yürümek, adı dillerde dolaşmak. 4. Adlandırılmak, isimlendirilmek.

İy Muḥibbī dile Ḥaḳ’dan bulasın ḫayr-ı ḫalef
Añılur adı anuñ ger ola ḫayr-ı ḫalefī

4. **añılmaz:**-*maz*
Gazel 3380
Mısra: **11**
1. Hatırlanmak, yâdedilmek. 2. Adı geçmek, zikredilmek, bahsedilmek. 3. Nâmı yürümek, adı dillerde dolaşmak. 4. Adlandırılmak, isimlendirilmek.

Añılmaz oldı Mecnūn-ıla Ferhād
Muḥibbī ḳur‘a-i ‘ışḳ saña düşdi

<u>añılmaz ol-:</u>

1. **añılmaz ol-:**-*maz, -dı*
Gazel 3175
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anılmaz olmak, hatırlanmamak. Adı geçmemek.

Ḫırāmān ḳadd-ile dilber ne gülşende ki seyr eyler
Añılmaz oldı pest olup o bāġuñ serv ü şimşādı

<u>‘ānḳā:</u>

1. **‘anḳā-y-ıla:**--*y-, -ıla*
Gazel 3035
Mısra: **2**
Kaf dağında bulunduğuna inanılan, ismi olup cismi olmayan efsânevî kuş, zümrüdüankā, sîmurg.

Kim ki göñlin ḫoş dutar ‘ālemde istiġnā-y-ıla
Meskenin Ḳāf-ı ḳanā‘at eyler ol ‘Anḳā-y-ıla

2. **‘anḳālara:**--*lar, --a*
Gazel 3116
Mısra: **12**
Kaf dağında bulunduğuna inanılan, ismi olup cismi olmayan efsânevî kuş, zümrüdüankā, sîmurg.

İy Muḥibbī dūn-himmet olma şehbāz ol yüri
Hem-ser ol Ḳāf-ı ḳanā‘atda varup ‘Anḳālara

3. **‘anḳā:**
Gazel 3202
Mısra: **4**
Kaf dağında bulunduğuna inanılan, ismi olup cismi olmayan efsânevî kuş, zümrüdüankā, sîmurg.

Cīfe-i dünyāya aldanma meges gibi göñül
Menzil eylegil ḳanā‘at Ḳāf’ını ‘Anḳā gibi

4. **‘anḳāsı:**-*sı*
Gazel 3218
Mısra: **10**

Kaf dağında bulunduğuna inanılan, ismi olup cismi olmayan efsânevî kuş, zümrüdüankā, sîmurg.

Ḳanā‘at gūşesin iy dil yüri var āşiyān eyle
İşidüp göndere şeh-per saña tā Ḳāf’uñ ‘Anḳāsı

5. **‘anḳālıgı:**-*lıg, -ı*
Gazel 3239
Mısra: **12**
Kaf dağında bulunduğuna inanılan, ismi olup cismi olmayan efsânevî kuş, zümrüdüankā, sîmurg.

İy Muḥibbī tut yüri ‘ālemde istiġnā yüzin
Dūn-himmet olma elden sen koma ‘Anḳālıgı

6. **‘anḳā:**
Gazel 3241
Mısra: **6**
Kaf dağında bulunduğuna inanılan, ismi olup cismi olmayan efsânevî kuş, zümrüdüankā, sîmurg.

Leẕẕet-i dünyāya dil aldanmadı hem çün meges
Eyledüm kūh-ı ḳanā‘at içre cā ‘Anḳā gibi

7. **‘anḳā’yı:**-*’y, -ı*
Gazel 3342
Mısra: **9**
Kaf dağında bulunduğuna inanılan, ismi olup cismi olmayan efsânevî kuş, zümrüdüankā, sîmurg.

Himmetüm bāzı didüm eyleye ‘Anḳā’yı şikār
İltür-idüm sözüm ilerü gel bir ṣāl beni

8. **‘anḳā:**
Gazel 3440
Mısra: **8**
Kaf dağında bulunduğuna inanılan, ismi olup cismi olmayan efsânevî kuş, zümrüdüankā, sîmurg.

Leẕẕet-i dünyāya aldanma meges gibi göñül
Ḳaṣduñ olursa ḳanā‘at Ḳāf’ı ger ‘Anḳā gibi

9. **‘anḳā:**
Gazel 3458
Mısra: **12**
Kaf dağında bulunduğuna inanılan, ismi olup cismi olmayan efsânevî kuş, zümrüdüankā, sîmurg.

İy Muḥibbī olma dünyāya meges gibi ḥarīṣ
Mesken it Ḳāf-ı ḳanā‘at kūhını ‘Anḳā gibi

10. **‘anḳāları:**-*lar, -ı*
Gazel 3497
Mısra: **12**
Kaf dağında bulunduğuna inanılan, ismi olup cismi olmayan efsânevî kuş, zümrüdüankā, sîmurg.

Sen hümāyı şāhbāz-ı himmetüm kıldı şikār
Ḳāf-ı ‘ışḳuñ hem-cenāh olmaz baña ‘Anḳāları

‘ankā-sıfat:

1. **‘anḳā-şıfat:**
Gazel 3338
Mısra: **8**
Anka gibi.

Sakın mülevves olma meges gibi cīfeden
‘Anḳā-ṣıfat Ḳāf-ıla eyle ḳanā‘ati

añla:

1. **añladı:**-*dı*
Gazel 3016
Mısra: **3**
1. Bir şeyin ne olduğunu akıl yoluyle kavramak, akıl erdirmek. 2. Bir şeyin gerçeğini, aslını duygu ve düşünce yoluyle idrak etmek, künhüne varmak. 3. Sezmek, hissetmek.

Dehrüñ sistemin añladı fikr itdi ḫazānı
Bī-çāre vü ser-geşte vü ġam-ḫāra benefşe

2. **añladum:**-*du, -m*
Gazel 3135
Mısra: **12**
1. Bir şeyin ne olduğunu akıl yoluyle kavramak, akıl erdirmek. 2. Bir şeyin gerçeğini, aslını duygu ve düşünce yoluyle idrak etmek, künhüne varmak. 3. Sezmek, hissetmek.

Elif ḳaddüñle rā kaşuñ görüp vaṣluñı rā itdüm
Muḥibbī olmadı vuṣlat ḫaṭāmı añladum rāda

3. **añladum:**-*dum*
Gazel 3273
Mısra: **5**
1. Bir şeyin ne olduğunu akıl yoluyle kavramak, akıl erdirmek. 2. Bir şeyin gerçeğini, aslını duygu ve düşünce yoluyle idrak etmek, künhüne varmak. 3. Sezmek, hissetmek.

Naẓar müjgānına kıldum helāküm añladum ol dem
Elinde dutduġı tīġ u cefā tīr-i ḳıtāl oldı

4. **añlayımazsın:**-*y, -ı, -maz, -sın*
Gazel 3305
Mısra: **8**
1. Bir şeyin ne olduğunu akıl yoluyle kavramak, akıl erdirmek. 2. Bir şeyin gerçeğini, aslını duygu ve düşünce yoluyle idrak etmek, künhüne varmak. 3. Sezmek, hissetmek.

İy zāhid-i bārid-nefes nedür bu baḥs ü bu cedel
Añlayımazsın fāriġ ol ‘ışḳ içre ḳīl ü ḳālümi

5. **añlar:**-*r*
Gazel 3492
Mısra: **4**
1. Bir şeyin ne olduğunu akıl yoluyle kavramak, akıl erdirmek. 2. Bir şeyin gerçeğini, aslını duygu ve düşünce yoluyle idrak etmek, künhüne varmak. 3. Sezmek, hissetmek.

Ḥālet-i ‘ışḳı ne bilsün zāhid-i peşmīne-pūş
Cilve-i ṭāvūsı hīç añlar mı murġ-ı ḫānegī

añla-:

1. **añlamaz:**-*maz*
Gazel 3174
Mısra: **26**
1. Bir şeyin ne olduğunu akıl yoluyle kavramak, akıl

erdirmek. 2. Bir şeyin gerçeğini, aslını duygu ve düşünce yoluyle idrak etmek, künhüne varmak. 3. Sezmek, hissetmek.

Gāh olur naẓm-ı Niẓāmī'den Muḥibbī dem urur
Gāh bir ḥarf añlamaz nādān ider göñlüm beni

2. **añlar:**-*r*
Gazel 3174
Mısra: **7**
1. Bir şeyin ne olduğunu akıl yoluyle kavramak, akıl erdirmek. 2. Bir şeyin gerçeğini, aslını duygu ve düşünce yoluyle idrak etmek, künhüne varmak. 3. Sezmek, hissetmek.

Gāh olur añlar rumūz-ı kāyinātı ser-te-ser
Gāh olur bir nuṭḳı yok ḥayvān ider göñlüm beni

3. **añlamaz:**-*maz*
Gazel 3204
Mısra: **9**
1. Bir şeyin ne olduğunu akıl yoluyle kavramak, akıl erdirmek. 2. Bir şeyin gerçeğini, aslını duygu ve düşünce yoluyle idrak etmek, künhüne varmak. 3. Sezmek, hissetmek.

'Işḳum degül mi gün gibi rūşen kim añlamaz
Ola kim 'ayāndur aña ne ḥācet beyān daḫı

4. **añlar:**-*r*
Gazel 3232
Mısra: **16**
1. Bir şeyin ne olduğunu akıl yoluyle kavramak, akıl erdirmek. 2. Bir şeyin gerçeğini, aslını duygu ve düşünce yoluyle idrak etmek, künhüne varmak. 3. Sezmek, hissetmek.

Dünyāya virmez ol dilini almaz i'tibār
Her kim ki bunı fikr idüp añlar fenāsını

5. **añlayup:**-*y*, -*up*
Gazel 3235
Mısra: **4**
1. Bir şeyin ne olduğunu akıl yoluyle kavramak, akıl erdirmek. 2. Bir şeyin gerçeğini, aslını duygu ve düşünce yoluyle idrak etmek, künhüne varmak. 3. Sezmek, hissetmek.

Zülfine bend eyleyüp ḥabs-i zenaḫdān eyledi
Tutdı cāsūs añlayup bu göñlümüñ avlagını

6. **añlaya:**-*y*, -*a*
Gazel 3244
Mısra: **2**
1. Bir şeyin ne olduğunu akıl yoluyle kavramak, akıl erdirmek. 2. Bir şeyin gerçeğini, aslını duygu ve düşünce yoluyle idrak etmek, künhüne varmak. 3. Sezmek, hissetmek.

'Āşıḳ mıdur ki isteye derdüñ devāsını
Yā işideler añlaya anuñ ṣadāsını

7. **añlar:**-*r*
Gazel 3373
Mısra: **4**
1. Bir şeyin ne olduğunu akıl yoluyle kavramak, akıl erdirmek. 2. Bir şeyin gerçeğini, aslını duygu ve düşünce yoluyle idrak etmek, künhüne varmak. 3. Sezmek, hissetmek.

Ḥālet-i 'ışḳı ne bilsün zāhid-i peşmīne-pūş
Cilve-i ṭāvūs[ı] hīç añlar mı murġ-ı ḫānegī

8. **añlamaz:**-*maz*
Gazel 3416
Mısra: **2**
1. Bir şeyin ne olduğunu akıl yoluyle kavramak, akıl erdirmek. 2. Bir şeyin gerçeğini, aslını duygu ve düşünce yoluyle idrak etmek, künhüne varmak. 3. Sezmek, hissetmek.

Baña maḥbūb u meyden geç diyü zāhid ider pendi
'Aceb mi leẕẕet-i ervāḥ ki zīrā añlamaz kendi

anlar:

1. **anlar-ıla:**--*ıla*
Gazel 3025
Mısra: **2**
Üçüncü çokluk şahıs zamiri, onlar.

'Işḳ cāmın içelüm bī-ser ü sāmānlar-ıla
Giceden ṣubḥa degin 'iyş idelüm anlar-ıla

2. **anlar-ıla:**--*ıla*
Gazel 3025
Mısra: **6**
Üçüncü çokluk şahıs zamiri, onlar.

Lāleler gibi yine sīneyi pür dāġ idelüm
Ġonca-veş çāk idelüm sīne gerüp anlar-ıla

3. **anlar-ıla:**--*ıla*
Gazel 3025
Mısra: **8**
Üçüncü çokluk şahıs zamiri, onlar.

İdelüm la'l-i leb yādına mey nūş müdām
Bu göñül derdine dermān idelüm anlar-ıla

4. **anlar:**
Gazel 3455
Mısra: **4**
"Onlar" üçüncü çoğul şahıs zamiri.

Gün yüzine alnına 'āşıḳ degül māh-ı felek
Gice gündüz ya n'içün tolaşur anlar kūyını

5. **anlara:**-*a*
Gazel 3342
Mısra: **6**
"Onlar" üçüncü çoğul kişi zamiri.

Gösterür ak u karasını cihān 'ibret içün
Eyledi anlara ḥayret-nümā Zāl beni

anuñ:

1. **anuñ:**
Gazel 3007
Mısra: **4**
Işaret zamiri.

Alsa cānum kāşkī olsa bu dil ġamdan ḫalāṣ
Niçeye dek böyle maḥrūm olam anuñ rūyına

2. **anuñ:**
Gazel 3240
Mısra: **13**
"O" 3. tekil şahıs zamiri (sevgili kastedilmektedir).

Biñ benüm gibi kapusında anuñ bendesi var
Kankı bī-dīndür aña beñzede bir pādişehi

3. **anuñ:**
Gazel 3245
Mısra: **8**
"O" 3. tekil şahıs zamiri (sevgili kastedilmektedir).

Ġamzeler ḫançer çeküp iy dil seni öldürmedin
Bir gün öñdin var anuñ kūyında ḳurbān ol yüri

4. **anuñ:**
Gazel 3289
Mısra: **2**
"O" 3. tekil şahıs zamiri (sevgili kastedilmektedir).

Severem cān-ıla dilden ben o ḫurşīd-veşi
Līk yakdı bu ben ḫastayı anuñ ‘aṭaşı

5. **anuñ:**
Gazel 3289
Mısra: **5**
"O" 3. tekil şahıs zamiri (sevgili kastedilmektedir).

Hīç ola mı ki anuñ vaṣlına ire elüm
Ol ola ‘ālī-neseb ben kul olam bir Ḥabeşī

anuñ içün:

1. **anuñ içün:**
Gazel 3086
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bu yüzden, bundan dolayı.

Akdı yaşum su gibi bir serv boylu serkeşe
Anuñ içün ‘ālemi ġarḳ eyledi başdan başa

2. **anuñ içün:**-*nuñ, -dür*
Gazel 3346
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Onun için, o sebeple, ondan dolayı, o yüzden.

Ġamze okı sīnede bir laḥẓa eglenmez geçer
Anuñ içündür anuñ kaşları katı ya gibi

3. **anuñ içün:**
Gazel 3356
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Onun için, o sebeple, ondan dolayı, o yüzden.

Gönlümi alan benüm ol serv-ḳad dil-cū gibi
Anuñ içün eşk-i çeşmüm durmaz akar su gibi

4. **anuñ içün:**
Gazel 3356
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Onun için, o sebeple, ondan dolayı, o yüzden.

İy Muḥibbī anuñ içün ‘ışḳına dil bagladum
‘Āşıḳın nā-ḥaḳ yire öldürmek aña ḫū gibi

5. **anuñ içün:**
Gazel 3364
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Onun için, o sebeple, ondan dolayı, o yüzden.

Derd-i dil ḥālini yazdum sıgmadı bir nāmeye
Anuñ içün yāra taḥrīr eyledüm ṭomār iki

6. **anuñ içün:**
Gazel 3410
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Onun için, o sebeple, ondan dolayı, o yüzden.

Ay u günle tartdılar geldi şehā ḥüsnün agır
Anuñ içün gökde gördüm keffe-i mīzānını

7. **anuñ içün:**-*nun*
Gazel 3152
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Onun için, ondan dolayı. II Bu yüzden, bundan dolayı.

Sırrını fāş itdi ‘ışḳuñ bilmeyüp Ferhād’ı gör
Anuñ içün tīşesi dokındı āḫir başına

anuñçün:

1. **anuñçün:**
Gazel 3034
Mısra: **4**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Yakupdur bagrumı ḥasret enīsüm hem-demüm ġamdur
Anuñçün oldı efġānum benüm nā-çār eglence

2. **anuñçün:**
Gazel 3038
Mısra: **2**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Ṣabā kūy-ı dilārādan geçer āheste āheste
Anuñçün ġuṣṣayı dilden açar āheste āheste

3. **anuñçün:**
Gazel 3064
Mısra: **5**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Döginüp seng-i miḥnetle anuñçün ḫāk-i rāh oldum
Yüzüme basıcak pāyuñ diler öpmek bu efgende

4. **anūnçün:**
Gazel 3102
Mısra: **2**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Beñzedelden kūy-ı dildārı cenāb-ı Ka‘be’ye
Yüz sürerler ekser anūnçün türāb-ı Ka‘be’ye

5. **anuñçün:**
Gazel 3120
Mısra: **4**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Ṭabībā çek elüñ benden baña dermān-peẕīr olmaz
Anuñçün ḫasta-i ‘ışḳam degişdüm derdi dermāna

6. **anuñçün:**
Gazel 3122
Mısra: **2**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Maḥabbet çünki miḥnetsüz bulınmaz dār-ı dünyāda
Maḥabbet miḥnet anuñçün yazılur birdür imlāda

7. **anuñçün:**
Gazel 3134
Mısra: **6**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Meclis-i rūz-ı ezel nāyuñ ṣadāsın gūş idüp
Geldi ‘ışḳ içre anuñçün bu hevālar başuma

8. **anuñçün:**
Gazel 3149
Mısra: **12**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Ser çekdi dilāverlik ider ṣaḥn-ı çemende
Başına anuñçün takar otaga benefşe

9. **anuñçün:**
Gazel 3175
Mısra: **14**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Cefā taşı-durur taşı suyı da oldı göz yaşı
Anuñçün böyle muḥkemdür Muḥibbī ‘ışḳ bünyādı

10. **anuñçün:**
Gazel 3187
Mısra: **2**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Göñül gül yüzlü bir dildāra düşdi
Anuñçün bülbül-āsā zāra düşdi

11. **anuñçün:**
Gazel 3193
Mısra: **8**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Nigāruñ kūyını görüp dimişler Ka‘be ‘ışḳ ehli
Anuñçün anda ‘āşıḳlar iderler cān ḳurbānı

12. **anuñçün:**
Gazel 3218
Mısra: **12**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Muḥbbet şehrine yol yok Muḥibbī bāb-ı miḥnetsüz
Maḥabbet miḥnet anuñçün yazılsa birdür imlāsı

13. **anuñçün:**
Gazel 3260
Mısra: **6**
Bu sebeple, bundan dolayı.

İçüp ‘ışḳuñ şarābını ezel bezminde mest oldum
Anuñçün daḫı farḳ itmem bugün ben sol-ıla sagı

14. **anuñçün:**
Gazel 3270
Mısra: **9**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Şi‘r anuñçün buldı melāḥat Muḥibbī’nüñ
Gitmez dilinden olup şīrīn şeker ḫōşı

15. **anuñçün:**
Gazel 3287
Mısra: **8**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Maḥabbet kişverine çün diyen serdār Ferh
Anuñçün ‘ışḳı yolına koyup terk eyledi başı

16. **anuñçün:**
Gazel 3301
Mısra: **6**
Bu sebeple, bundan dolayı.

İşitdüm ol gül-i ra‘nā geyüpdür câme-i gülgūn
Anuñçün gözlerüm yaşı şarāb-ı lālegūn oldı

17. **anuñçün:**
Gazel 3349
Mısra: **14**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Muḥibbī cevr-i yār-ıla öliser diyü kūyında
Felek ḫayyāṭı anuñçün gelüp ḫūnīn kefen kesdi

18. **anuñçün:**
Gazel 3351
Mısra: **4**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Felekden yücedür beñzer senüñ iy māh-rū ḳaşruñ
Anuñçün ‘āşıḳuñ aña irişmez āh u feryādı

19. **anuñçün:**
Gazel 3366
Mısra: **10**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Umaram bir gevher-i nā-yāb ola her ḫāşılum
Baḫra döndürdüm anuñçün iy Muḥibbī yaşumı

20. **anuñçün:**
Gazel 3371
Mısra: **10**
Bu sebeple, bundan dolayı.

İy Muḥibbī bunca ġam ardınca dirler gülmenüñ
Ehl-i ḥāl olan anuñçün şād u ḫandān olmadı

21. **anuñçün:**
Gazel 3411
Mısra: **2**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Gözüm yaşı revān oldı görüp sen serv-i bālāyı
Anuñçün ḫāk-i pāyuñda akar çaglayı çaglayı

22. **anuñçün:**
Gazel 3416
Mısra: **8**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Ser-i kūyuñda kim görse baña dīvāne eydürler
Anuñçün zülf-i zencīrüñ olupdur boynumuñ bendi

anuñ-ıçun:

1. **anuñ-ıçundur:**-*dur*
Gazel 3112
Mısra: **5**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Anuñ-ıçundur yolında başumı top eyledüm
Ola kim ġalṭān idem ben zülfinüñ çevgānına

2. **anuñ-ıçun:**
Gazel 3128
Mısra: **6**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Ol perīnüñ dil perīşān eylemek şānındadur
Anuñ-ıçun meyl ider zülf-i perīşān oynına

3. **anuñ-ıçundur:**-*dur*
Gazel 3227
Mısra: **4**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Eşk-i çeşmümden yine cūlar revān oldı benüm
Anuñ-ıçundur ki sınmışdur bu göñlüm şīşesi

4. **anuñ-ıçun:**
Gazel 3455
Mısra: **2**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Āba māyil gördüm ol servüñ ḳad-i dil-cūyını
Anuñ-ıçun ben revān itdüm bu yaşum cūyını

5. **anuñ-ıçun:**
Gazel 3489
Mısra: **4**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Tā ki içdüm ben ezel cām-ı maḥabbet cür‘asın
Anuñ-ıçun fāş kıldı mest olup dil rāzını

6. **anuñ-ıçun:**
Gazel 3497
Mısra: **2**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Göñlüme zülfüñ getürdi bu uzun sevdāları
Anuñ-ıçun başuma geldi cihān ġavġāları

añup:

1. **añup:**
Gazel 3252
Mısra: **2**
Hatırlamak, akla getirmek.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye yāruñ vefāsını
Yāḫūd şikāyet eyle añup cefāsını

apar:

1. **apardı:**-*dı*
Gazel 3418
Mısra: **5**
Alıp götürmek.

Ṣabrum apardı ‘aḳlumı zülf itdi tārmār
Dutdı cefā tīrine ol kaşı ya bizi

‘ār:

1. **‘ārı:**-*ı*
Gazel 3091
Mısra: **11**
Utanma, utanç, hayâ, hicap.

Kızdurma yüzüñ ‘ārı sakın ol edeb üzre
Tā def gibi dokınmaya yüzüñe dapança

2. **‘ār-ıla:**--*ıla*
Gazel 3106
Mısra: **9**
Utanma, utanç, hayâ, hicap.

Derdā ki Muḥib ‘ār-ıla dil pāralanupdur
Bir kimsene yok ‘ārı çeke āh benümle

3. **‘ārı:**-*ı*
Gazel 3106
Mısra: **10**
Utanma, utanç, hayâ, hicap.

Derdā ki Muḥib ‘ār-ıla dil pāralanupdur
Bir kimsene yok ‘ārı çeke āh benümle

4. **‘ārı:**-*ı*
Gazel 3197
Mısra: **10**
Utanma, utanç, hayâ, hicap.

Çıḫ diyü eger sürse Muḥibbī’yi kapudan
İtüm didügi yiter aña gözlemez ‘ārı

5. **‘ār-ıla:**--*ıla*
Gazel 3224
Mısra: **2**
Utanma, utanç, hayâ, hicap.

Olmışam ben ġam-ı ‘ışḳuñla senüñ şeydāyī
Tınmam ‘ār-ıla nāmūs olup rüsvāyī

6. **‘ār-ıla:**--*ıla*
Gazel 3327

Mısra: **2**
Utanma, utanç, hayâ, hicap.

İy göñül gel sīnede yak ‘ışḳuñuñ fānūsını
‘Āşıḳ olan bāda virür ‘ār-ıla nāmūsını

‘ār eyle:

1. **‘ār eyle:**-*r, -ise*
Gazel 3473
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Utanmak, hicap duymak.

‘Ār eyler-ise tañ mıdur ol pādişāh-ı ḥüsn
Ḫāk-i derinde görse meẕellet gedāsını

‘ār id-:

1. **‘ār id-:**-*er, -se*
Gazel 3204
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Utanmak, hicap duymak.

Ger ‘ār iderse ādemī añmaga n’ola yār
Lāyıḳ degül mi baña dimege falān daḫı

2. **‘ār id-:**-*e*
Gazel 3244
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Utanmak, hicap duymak.

Zerden serīre bakmaya ide Muḥibbī ‘ār
Her kim ḳanā‘atüñ bister ide būriyāsını

‘ār u nāmūs:

1. **‘ār u nāmūs:**-*ı*
Gazel 3154
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Utanma ve edep.

‘Ār u nāmūsı koyup koma melāmet yakasın
Yüri Mecnūn gibi sen çāk-i girībānlar ile

2. **‘ār u nāmūs:**-*ı*
Gazel 3177
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Utanma ve edep.

Kim ki gözler ‘ār u nāmūsı aña ‘āşıḳ dimeñ
‘Āşıḳuñ sıngun gerek her laḥẓa göñli şīşesi

ara-:

1. **aradum:**-*du, -m*
Gazel 3303
Mısra: **2**
Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.

Seyl-i eşküm eyledi vīrāne geldi ḫānemi
Genc-i vaşlın buldum āḫir aradum vīrānemi

2. **ararsa:**-*r, -sa*
Gazel 3362
Mısra: **6**
Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.

Dermān yirine derdi alan mübtelālaruz
Biñ yıl ararsa bulmaya hergiz devā bizi

3. **ararsañ:**-*r, -sa, -ñ*
Gazel 3316
Mısra: **8**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.

Dilerseñ genc vaşlını ḫarābāt ehl[i] ol iy dil
Bulınmaz yüz biñ ararsañ anı vīrāneden ġayrı

4. **aradum:**-*du, -m*
Gazel 3300
Mısra: **3**
Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak.

Aradum bir yir ki pinhān olayım
Kanda ki vardum bile buldum ġamı

5. **arayup:**-*(y)up*
Gazel 3223
Mısra: **4**
Bir şeyi bulmaya çalışmak, taharri etmek.

Derd-i ‘ışḳa dōstlar ‘ālemde gördüm çāre yok
Arayup buldum ki āḫir ölmek imiş çāresi

6. **arayup:**-*(y)up*
Gazel 3363
Mısra: **1**
Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.

Baḥr-ı dilden arayup buldum niçe cevherleri
Gūş idüñ yārān size ‘arż eyleyem gevherleri

7. **arasalar:**-*sa, -lar*
Gazel 3194
Mısra: **1**
Bir şeyi bulmaya çalışmak, taharrî etmek.

Arasalar bu cihān içinde yokdur sen gibi
Kanda baksañ uş bu ‘ālem toptoludur ben gibi

8. **aradum:**-*du, -m*
Gazel 3209
Mısra: **10**
Bir şeyi bulmaya çalışmak, taharrî etmek.

Kime diyem iy Muḥibbī derd-i dil aḥvālini
Aradum gezdüm cihānı kimse ḥāldaş olmadı

9. **arasañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 3229
Mısra: **4**
Bir şeyi bulmaya çalışmak, taharrî etmek.

Cihānda miḥnet ü derd ü elem çok
Bulınmaz arasañ bir dem ḥużūrı

ara:

1. **ararsın:**-*r, -sın*
Gazel 3059
Mısra: **8**
Bulmaya çalışmak.

Yaşum deryāya dil ṣaḥrāya düşdi
Ararsın dil-rübāyı baḥr ü berde

2. **arasañ:**-*ṣa, -n*
Gazel 3247
Mısra: **9**
Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.

Arasañ sanma Muḥibbī bulına genc-i viṣāl
Añılur adı hemān kendüsi nā-yāb gibi

3. **arasañ:**-*ṣa, -n*
Gazel 3384
Mısra: **2**
Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.

Bu cihānuñ nesi var zecr ü ‘anādan ġayrı
Arasañ nesnesi yok derd ü belādan ġayrı

4. **arasında:**-*sında*
Gazel 3078
Mısra: **1**
Ara, arasında.

Ol çeşm-i siyeh zülf-i perīşān arasında
Nergis gibidür ki bite reyḥān arasında

5. **ara:**
Gazel 3111
Mısra: **9**
-da/-de, içinde.

Şi‘r ara añdı Muḥibbī yine leylī saçuñı
Ola mecnūn naẓar iden kişi dīvānumuza

6. **ara:**
Gazel 3326
Mısra: **3**
-da/-de, içinde.

Āhum şerār-ı naḫl olup bezm-i ‘ışḳ ara
Gördüm nihāl ḳāmet-i serv ü perī-veşi

7. **arasında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 3373
Mısra: **10**
-da/-de, içinde.

‘Işḳa düşdüñ iy Muḥibbī cāna başa kalma kim
Diyeler ‘uşşāḳ arasında saña merdānegī

8. **ara:**
Gazel 3447
Mısra: **5**
-da/-de, içinde.

Deyr ara zülf-i çelīpāñı görüp iy muġbeçe
Baglamazsam kāfir-i ‘ışḳam bile zünnāruñı

9. **ara:**
Gazel 3456
Mısra: **9**
-da/-de, içinde.

Muḥibbī ‘ışḳ ara sende gedā vü pādişā birdür
Ayāz’a niçe kul idi işitmedüñ mi Maḥmūd’ı

10. **ara:**
Gazel 3492
Mısra: **10**
-da/-de, içinde.

‘Işḳa düşdüñ iy Muḥibbī cān u başa kalmaduñ
Eyledüñ ‘uşşāḳ ara sen de ‘aceb dīvānegī

11. **araram:**-*r, -am*
Gazel 3090
Mısra: **6**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.

Göñülde gāh çeşmümde ḫayāli
Bulam diyü araram baḥr ü berde

12. **ara:**
Gazel 3329
Mısra: **1**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.

Ġāyibāne ‘āşıḳam ara gel iy dil yāruñı
Ola ki müyesser bulasın dildāruñı

13. **arama:**-*ma*
Gazel 3333
Mısra: **10**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.

Genc-i vaṣla iy Muḥibbī çünki ṭālibsin bugün
Ġayrı yirde arama illā dil-i vīrāne[y]i

14. **ara:**
Gazel 3334
Mısra: **10**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.

Dilden çıkar tāze ma‘ānī cevāhirin
Vardur Muḥibbī yir yir ara ḫazīne[y]i

15. **arar:**-*r*
Gazel 3339
Mısra: **10**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.

Añuban eksüklügüñ iy dil şikāyet eyleme
Ehl-i dil dāyim arar leyl ü nehār eksüklügi

16. **aradı:**-*dı*
Gazel 3362

Mısra: **2**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.

Bend itdi ser-i zülfine bir dil-rübā bizi
Her kanda ise aradı buldı belā bizi

17. **arada:**-*da*
Gazel 3108
Mısra: **10**
(Söz konusu olan iki şeyde) Orta, beyn, mâbeyn // İki şey arasında bulunan, arada olan.

Kapuñda niçe yüz biñ var ġulāmuñ
Muḥibbī arada kemter kemīne

18. **arada:**-*da*
Gazel 3135
Mısra: **8**
(Söz konusu olan iki şeyde) Orta, beyn, mâbeyn.

Beni meyḫāne küncinde görüp ṭa'n eyleme zāhid
Ezelden başa yazudur benüm nem var bu arada

19. **araya:**-*(y)a*
Gazel 3445
Mısra: **10**
Birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak; önem verip istemek.

İy Muḥibbī ḫāne-i dilde iken māṭlūb-ı dil
Anı ġāfil görme ki ol araya her sū seni

20. **arayu:**-*y, -u*
Gazel 3457
Mısra: **7**
Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak.

Arayu 'ışḳ rāhın Ferhād u Ḳays'ı gör kim
Birisi deşte varup birisi taga düşdi

21. **arasında:**-*sı, -(n), -da*
Gazel 3076
Mısra: **4**
Ara, iç, arasında, içinde.

İy kaş[ı] kemān çeşmüñi müjgānuñ içinde
Gören didi āhūyı görüñ tīr arasında

22. **aralarında:**-*lar, -ı, -n, -da*
Gazel 3191
Mısra: **8**
(Söz konusu olan iki şeyde) Orta, beyn, mâbeyn.

Yine ezhār-ıla zeyn oldı gülşen
Aralarında güldür tācdārı

23. **arasında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 3076
Mısra: **8**
(Söz konusu olan iki şeyde) Orta, beyn, mâbeyn.

Çeşmüñ var iken kim irişe genc-i viṣāle
Yol bulma aña müşkil olur şīr arasında

24. **arasında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 3078
Mısra: **2**
(Söz konusu olan iki şeyde) Orta, beyn, mâbeyn.

Ol çeşm-i siyeh zülf-i perīşān arasında
Nergis gibidür ki bite reyḥān arasında

25. **arasında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 3078
Mısra: **4**
(Söz konusu olan iki şeyde) Orta, beyn, mâbeyn.

Zülfine dolaşan dili kor çāh-ı zenaḫda
Kalur ebed ol bend-ile zindān arasında

26. **arasında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 3078
Mısra: **6**
(Söz konusu olan iki şeyde) Orta, beyn, mâbeyn.

Ġamzeñ okı cā itdügi bu cānum içinde
Yazılur elif kanda ise cān arasında

27. **arasında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 3078
Mısra: **8**
(Söz konusu olan iki şeyde) Orta, beyn, mâbeyn.

Bu naẓm-ı dürer-bārı okursa n'ola dilber
Lü'lü' yaraşur la'l-i Bedaḫşān arasında

28. **arasında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 3078
Mısra: **10**
(Söz konusu olan iki şeyde) Orta, beyn, mâbeyn.

Pāyına revān eyle Muḥibbī yine yaşuñ
Ḳaddi gibi serv olmaya bustān arasında

29. **arasında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 3076
Mısra: **1**
Ara, arasında; iç, içinde; orta (sevgilinin sarkan iki saç lülesi içinde,arasında).

Dil dutdı vaṭan zülf-i girih-gīr arasında
Dīvāneye ḫoşdur dura zencīr arasında

30. **arasında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 3076
Mısra: **2**
Ara, arasında; iç, içinde; orta (sevgilinin sarkan iki saç lülesi içinde,arasında).

Dil dutdı vaṭan zülf-i girih-gīr arasında
Dīvāneye ḫoşdur dura zencīr arasında

31. **arayı:**-*y, -ı*
Gazel 3169
Mısra: **9**
Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.

Derde dermān isteyen 'uşşāḳ arayı derd-imiş
Derdüñi ḫōş gör Muḥibbī derde dermān isteme

32. **arası:**-*s, -ı*
Gazel 3223
Mısra: **10**
Orta, beyn, mâbeyn.

Gülşen-i ḥüsnüñ Muḥibbī eylese tañ mı vaṭan
Yok maḳāmı bülbülüñ illā gülistān arası

ara yir:

1. **ara yir:**-*de*
Gazel 3167
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ara yerde; arada.

Seni kuçmaga komaz ara yirde
Göreyim pāralansun pīrehen de

2. **ara yir:**-*de*
Gazel 3245
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ara yerde; arada.

Çünki olmışdur viṣāle ara yirde ten [ü] cān
Anı terk it cān-ıla ṭālib-i cānān ol yüri

‘arab:

1. **‘arab:**
Gazel 3211
Mısra: **4**
1. Arap yarım adasından çıkıp yayılmış olan Sâmî bir kavmin adı. 2. Arap kavminden olan kimse. 3. Zenci.

Eyledüñ nūruñ-ıla ‘ālemi ser-cümle sefîd
Bendeñ oldı ‘Arab u hem ‘Acem ü hem Ḥabeşī

‘arak:

1. **‘arāḳ:**
Gazel 3125
Mısra: **3**
Ter. II Sevgilinin yanağından süzülen ter.

İçüp mey geldi tābından ‘iẕārına ‘arāḳ yir yir
Seḥer vaḳtında san düşmiş gülüñ eṭrāfına jāle

2. **‘araḳ:**
Gazel 3249
Mısra: **7**
Ter. II Sevgilinin yanağından süzülen ter.

Ẓāhiren gördüm ‘iẕāruñda ‘araḳ
Güller üzre çın seḥer şebnem gibi

3. **‘araḳ:**
Gazel 3453
Mısra: **1**
Ter. II Sevgilinin yanağından süzülen ter.

Ruḫları üzre ‘araḳ mı ya melāḥat dürleri
Şebnem ile yāḫū ziynet buldı gülberg-i teri

‘arak-rīz ol-:

1. **‘araḳ-rīz ol-:**--*mış*
Gazel 3109
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Terlemek, ter dökmek.

Güzeller seyr ider olmış ‘araḳ-rīz
Ki san gül-berg üzre düşdi jāle

ārām:

1. **ārāmı:**-*ı*
Gazel 3407
Mısra: **2**
Durma, dinlenme, rahat, huzur.

Sāḳiyā nūş idelüm sun cāmı bayram irtesi
Tā bula āvāre dil ārāmı bayram irtesi

2. **ārāma:**-*a*
Gazel 3435
Mısra: **8**
Rahat, huzur. II Bir yerde kalma, karar kılma.

Yürür āzāde dil kılmazken ārām
Sevüp bir serv dil ārāma düşdi

3. **ārāmuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3255
Mısra: **8**
Durma, dinlenme.

Geşt idersin ‘ālemi bir laḥẓa durmazsın ‘aceb
Görmedüm bir dem göñül hergiz senüñ ārāmuñı

ārām eyle-:

1. **ārām eyle-:**-*gil*
Gazel 3194
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Durup dinlenmek, nefeslenmek, rahat, huzur bulmak.

Gitme iy ārām-ı cānum bir dem ārām eylegil
Ger giderseñ cān bile gider kaluram ten gibi

ārām kıl:

1. **ārām kıl:**-*maz, -ken*
Gazel 3435
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Dinlenmek, rahat ve huzur içinde olmak. 2. Durmak, kalmak, oyalanmak.

Yürür āzāde dil kılmazken ārām
Sevüp bir serv dil ārāma düşdi

ārām-ı cān:

1. **ārām-ı cān:**
Gazel 3147
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül rahatlığı.

Didi gördüñ mi beni ḫ̆āb-ı şeb-i mehtābda
Didüm iy ārām-ı cān ‘āşıḳ olur mı ḫ̆ābda

2. **ārām-ı cān:**-*um*
Gazel 3194
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Gönül rahatlığı. 2. Kalbe (cana) huzur ve sükûn veren sevgili.

Gitme iy ārām-ı cānum bir dem ārām eylegil
Ger giderseñ cān bile gider kaluram ten gibi

‘ar‘ar:

1. **‘ar‘ar:**
Gazel 3091
Mısra: **1**
Ar. Servi, dağ servisi, dikenli ardıç. Mecazen sevgilideki boy pos.

İy ruḫları gül ḳāmeti ‘ar‘ar bili ince
İy gözleri nergis saçı sünbül lebi ġonca

arasıda:

1. **arasıda:**
Gazel 3076
Mısra: **10**
Arasında; içinde.

Gün ‘ārıżına māni‘ olur āh-ı Muḥibbī
Görmem yüzini kaldum ebed hīr arasıda

a[ra]sında:

1. **a[ra]sında:**
Gazel 3076
Mısra: **6**
Ara; arasında.

Sulṭān-ı ġamuñ bir yaña bir yaña şeh-i ‘ışḳ
Dil şehri ḫarāb oldı iki mīr a[ra]sında

araya gir-:

1. **araya gir-:**-*y, --a, --er*
Gazel 3115
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir iş yapılırken ona engel olacak başka bir şey çıkmak.

İy dōst miyānuñla kemer ẕevḳ ider-iken
Bilsem ne sebeb düşdi girer ḫançer araya

2. **araya gir-:**-*me, -se*
Gazel 3156
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir iş yapılırken ona engel olacak başka bir şey çıkmak.

Pehlūya çeküp kuçmag olur idi nigārı
Vuṣlatda Muḥibbī girmese pīrāhen araya

arayı arayı:

1. **arayı arayı:**-*y, -ı, -y, -ı*
Gazel 3302
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyi bulmaya çalışmak, taharrî etmek ; çok aramak.

Cihānı geşt kıldum ḥamdü-lillāh
Elüme girdüñ arayı arayı

arayı arayı bul:

1. **arayı arayı bul:**-*am*
Gazel 3324
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Araya araya bulmak (bulmanın imkânsızlığı yönüyle).

İdeyim ser-te-ser geşt berr ü baḥrı
Ola ki bulam arayı arayı

‘arbede id-:

1. **‘arbede id-:**-*-er, --ler*
Gazel 3098
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavga etmek.

Ḫaddi ile zülfini gördüm iderler ‘arbede
Rūm şāhı ceng ider san kim varup Efreng-ile

ard:

1. **ardınca:**-*ınca*
Gazel 3077
Mısra: **4**
Arka taraf, arka II peş.

Ol servüñ evvelā pāyına cān u dil akıtdum
Ardınca ravān oldı yaşum da bilesine

ardınca:

1. **ardınca:**
Gazel 3365
Mısra: **9**
(İyelik ve eşitlik hali eklerinin kalıplaşmasıyla) Arkasından, arkası sıra, peşinden.

‘Işḳ şāhı geldi ardınca bile sulṭān-ı ġam
Yıkılur ol memleket ḥükm itdi çün sulṭān iki

2. **ardınca:**
Gazel 3370
Mısra: **2**
(İyelik ve eşitlik hali eklerinin kalıplaşmasıyla) Arkasından, arkası sıra, peşinden.

Ḫoş ṣafā vü ẕevḳ idi ‘ālemde vuṣlat ‘ālemi
Olmasa idi anuñ ardınca firḳat ‘ālemi

3. **ardınca:**
Gazel 3371
Mısra: **9**
(İyelik ve eşitlik hali eklerinin kalıplaşmasıyla) Arkasından, arkası sıra, peşinden.

İy Muḥibbī bunca ġam ardınca dirler gülmenüñ
Ehl-i ḥāl olan anuñçün şād u ḫandān olmadı

arı:

1. **arı:**
Gazel 3181
Mısra: **6**
Arı, saf, katışıksız.

Cefā vü cevri bī-ḥaddür didiler ol cefākāruñ
Göñül derd-ile āh-ıla fiġān idüp didi arı

‘ārif:

1. **‘ārif:**
Gazel 3098
Mısra: **2**
Çok anlayışlı, hakkıyle bilen, gördüğünü uzun düşünmeye gerek kalmadan hemen kavrayacak yetenekte olan (kimse), irfan sâhibi, ehlidil. II tasavvuf. Allah'ın sırları kendisine açılmış olan seçkin kul, herkesin göremediği mânevî gerçekleri gören, anlayan kimse.

Zāhid olan geçürür ḥalvetde ‘ömrin beng-ile
‘İyş ider gülşende ‘ārif bāde-i gül-reng-ile

2. **‘ārif:**
Gazel 3290
Mısra: **6**
Çok anlayışlı, hakkıyle bilen, gördüğünü uzun düşünmeye gerek kalmadan hemen kavrayacak yetenekte olan (kimse), irfan sâhibi, ehlidil. II tasavvuf. Allah'ın sırları kendisine açılmış olan seçkin kul, herkesin göremediği mânevî gerçekleri gören, anlayan kimse.

Düşde gördüm yār[ı] didüm [ben] der-āġūş itmişem
İşidüp didi bir ‘ārif vaṣla yordum ḫ̆ābuñı

‘ārif ol-:

1. **‘ārif ol-:**-*-a*, -*-lım*
Gazel 3021
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Irfan sahibi olma, hakkıyla bilme, gönül ehli olma.

Vā‘iẓüñ kim nesin alduk alur agzına bizi
‘Ārif olalum anuñ uymayup efsānesine

‘ārıż:

1. **‘ārıżuñda:**-*un*, -*da*
Gazel 3008
Mısra: **7**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Ḫālüñi ‘ārıżuñda her kim görürse eydür
Bir Hindi devşürür gül san gülsitān içinde

2. **‘ārıżına:**-*ı*, -*n*, -*a*
Gazel 3076
Mısra: **9**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Gün ‘ārıżına māni‘ olur āh-ı Muḥibbī
Görmem yüzini kaldum ebed hīr arasıda

3. **‘ārıżuñ:**-*uñ*
Gazel 3096
Mısra: **3**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

‘Ārıżuñ üstinde düşmişdür meger zülf-i siyāh
Kim görüpdür kāfiri kim girdi cennet bāġına

4. **‘ārıż:**
Gazel 3101
Mısra: **5**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Bāġbān ger görse ḳadd ü ‘ārıż u şehlā gözüñ
Serv nergis gül diküp hergiz tecemmül itmeye

5. **‘ārıżı:**-*ı*
Gazel 3107
Mısra: **3**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Olur yād idicek iy ‘ārıżı gül
Girībān tā-be dāmān pāre pāre

6. **‘ārıżı:**-*ı*
Gazel 3109
Mısra: **10**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Muḳarrer ehl-i ‘ışḳa dil bagıdur
Görinen ‘ārıżı üzre gülāle

7. **‘ārıżuñ:**-*un*
Gazel 3162
Mısra: **3**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

‘Ārıżuñ üstine dönmişdür neden ḫāl-i siyāh
Kim görüpdür kāfiri kim gire cennet bāġına

8. **‘ārıżuñ:**-*un*
Gazel 3186
Mısra: **2**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Būse-i la‘l-i lebüñ bu cān-ı şīrīnüm gibi
‘Ārıżuñ nūrı da ḳalbümde benüm dīnüm gibi

9. **‘ārıżum:**-*um*
Gazel 3240
Mısra: **7**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Su döker ‘ārıżum üstine benüm dīdelerüm
Ola bu nev‘-ile yuyıbile rūy-ı siyehi

10. **‘ārıżın:**-*ı, -n*
Gazel 3311
Mısra: **5**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

‘Ārıżın ‘arż eyleyüp didi ki māhum ben saña
Ṭāli‘üm buldı sa‘ādet kevkebüm ferḫundegī

11. **‘ārıżın:**-*ı, -n*
Gazel 3332
Mısra: **2**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Almış başına ol küleh-i kec-nihāde[y]i
Zülfin gideri ‘ārıżın itmiş küşāde[y]i

12. **‘ārıżı:**-*ı*
Gazel 3333
Mısra: **7**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

‘Ārıżı üstinde ḫālin gördi bend-i zülfine
Murġ-ı dil dutılsa tañ mı gördi āb u dāne[y]i

13. **‘ārıżı:**-*ı*
Gazel 3477
Mısra: **5**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Zülfini kodı ‘ārıżı üzre yine dilber
Ḫāçını gör ol kāfiri kim suya bırakdı

ārız:

1. **ārızuñda:**--*un ,-da*
Gazel 3001
Mısra: **7**
Yanak.

Ḫaṭ yaraşmaz ārızuñda gel anı eyle tırāş
Hīç revā mı gerd kona āyīne-i pāk üstine

‘ārıż-ı gülgūn:

1. **‘ārıż-ı gülgūn:**--*ı*
Gazel 3113
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül renkli yanak // gül yanaklı sevgili.

Ol ġonca-i mevzūnı ol ‘ārıż-ı gülgūnı
Gördüm öpesim geldi agzında yañagında

art-:

1. **arturursın:**-*ur, -ur, -sın*
Gazel 3286
Mısra: **6**
Şiddetlendirmek, daha etkili duruma getirmek.

Cān cāna gelmiş cān-ıla dil karşuña itse niyāz
Dutarsın istiġnā yüzin hem arturursın nāzuñı

2. **artmakdadur:**-*mak, -da, -dur*
Gazel 3339
Mısra: **14**
Artmak, çoğalmak, fazlalaşmak.

Āteş-i ‘ışḳ sīnem içinde benüm bir od kodı
Durmadan artmakdadur bilmez o nār eksüklügi

3. **artdı:**-*dı*
Gazel 3212
Mısra: **1**
Sayıca ve miktarca çoğalmak, fazlalaşmak, tezâyüt etmek.

Nigāruñ artdı günden güne derdi
Baña ol itdügin hīç kes ne gördi

4. **artsa:**-*sa*
Gazel 3239
Mısra: **2**
1. Sayıca ve miktarca çoğalmak, fazlalaşmak, tezâyüt etmek. 2. Belli bir ölçünün üstüne çıkmak, yükselmek. 3. Şiddetlenmek, fazlalaşmak, daha etkili duruma gelmek.

Her gün eyler çün tefāvüt ol gülüñ zībālıgı
Dem dem artsa tañ mıdur bu göñlümüñ şeydālıgı

5. **artar:**-*ar*
Gazel 3239
Mısra: **6**
1. Sayıca ve miktarca çoğalmak, fazlalaşmak, tezâyüt etmek. 2. Şiddetlenmek, fazlalaşmak, daha etkili duruma gelmek.

İñleyüp zārīlıg itse tañ mıdur cān bülbüli
Laḥẓa laḥẓa çünki artar ol gülüñ ra‘nālıgı

6. **artar:**-*ar*
Gazel 3267
Mısra: **14**
1. Sayıca ve miktarca çoğalmak, fazlalaşmak, tezâyüt etmek. 2. Şiddetlenmek, fazlalaşmak, daha etkili duruma gelmek.

Deryā-yı eşk her yaña cūş u ḫurūş ider
Āhum yiliyle dem-be-dem artar ṭelāṭumı

7. **artar:**-*ar*
Gazel 3278
Mısra: **8**
1. Sayıca ve miktarca çoğalmak, fazlalaşmak, tezâyüt etmek. 2. Şiddetlenmek, fazlalaşmak, daha etkili duruma gelmek.

Eşk-i çeşmüm virdi ḫil‘at āh-ıla dāġ eyledi
Zīra tamga ile artar olsa dehrüñ ḳumaşı

8. **artar:**-*ar*
Gazel 3322
Mısra: **12**
1. Sayıca ve miktarca çoğalmak, fazlalaşmak, tezâyüt etmek. 2. Şiddetlenmek, fazlalaşmak, daha etkili duruma gelmek.

Diler Muḥibbī ‘ışḳuñ derd ü belāsı çokdur
Gün geçdügince artar bu göñlümüñ de āhı

9. **artar:**-*ar*
Gazel 3449
Mısra: **6**
1. Sayıca ve miktarca çoğalmak, fazlalaşmak, tezâyüt etmek. 2. Şiddetlenmek, fazlalaşmak, daha etkili duruma gelmek.

Varıcak kūyuña ‘uşşāḳuñı gel eyleme red
Beglerüñ şevketi artar olıcak çok sipehi

10. **artar:**-*ar*
Gazel 3493
Mısra: **2**
1. Sayıca ve miktarca çoğalmak, fazlalaşmak, tezâyüt etmek. 2. Şiddetlenmek, fazlalaşmak, daha etkili duruma gelmek.

Gülsitān içinde key şūrīde gördüm bülbüli
Āh idüp feryād-ıla artar dem-ā-dem ġulġulı

11. **artar:**-*ar*
Gazel 3498
Mısra: **6**
1. Sayıca ve miktarca çoğalmak, fazlalaşmak, tezâyüt etmek. 2. Şiddetlenmek, fazlalaşmak, daha etkili duruma gelmek.

Lebüñ ẕikrin kaçan tekrār kılsam
Sürür eyler göñül artar ṣafāsı

art:

1. **artmakda:**-*maḳ, -da*
Gazel 3253
Mısra: **9**
Fazlalaşmak, çoğalmak.

Benüm günden güne ḥālüm müşevveş olup artmakda
Neden bilmeyesin ḥālüm seni ṣāḥib-żamīr itdi

2. **artma[da]dur:**-*ma, -da, -dur*
Gazel 3354
Mısra: **6**
Fazlalaşmak, çoğalmak.

İy dil ṭabībi derdüme bir çāre eyle gel
Günden güne artma[da]dur dil saḳāmeti

3. **arta:**-*a*
Gazel 3308
Mısra: **4**
Fazlalaşmak, çoğalmak, daha etkili bir duruma gelmek.

Ḫasretle bu gözüm yaşı benüm cūlar iken
Gün-be-gün budur ‘aceb arta bu göñlüm ‘aṭaşı

4. **artar:**-*ar*
Gazel 3134
Mısra: **7**
Artmak, çoğalmak, fazlalaşmak.

Başumuñ artar ṣudā‘ı çek elüñ benden ṭabīb
Ḫasta-i ‘ışḳam müfīd olmaz devālar başuma

5. **artdı:**-*dı*
Gazel 3341
Mısra: **3**
Artmak, çoğalmak, fazlalaşmak.

Yandugumca nār-ı ‘ışḳa artdı şevḳum şu‘lesi
İtmesem farḳ tañlamañ nūr-ıla miḥnet nārını

artuḳ:

1. **artuk:**
Gazel 3223
Mısra: **8**
–den başka, gayri, mâadâ.

Öldürürseñ gel beni öldür kapuñdan sürme tek
Kanda varsun senden artuk yok-durur yalvarası

2. **artuk:**
Gazel 3349
Mısra: **2**
–den başka, gayri.

Selāmın ol şeh-i ḫūbān n’içün ben bendeden kesdi
Anı ben sevmeden artuk ne suç itdüm neden kesdi

3. **artuk:**
Gazel 3044
Mısra: **10**
-den başka.

Dil derdine var mı Muḥibbī devā didüm
Ölmekden artuk didi aña çāre gelmeye

4. **artukdur:**-*dur*
Gazel 3268
Mısra: **2**
Çok, fazla. II Daha iyi.

Gül ruḫuñ yādınadur ebr-i bahāruñ giryesi
Andan artukdur velī ‘āşıḳ-ı zāruñ giryesi

5. **artuk:**
Gazel 3153
Mısra: **8**
–den başka, gayri.

Sorma ḥālin ‘āşıḳ-ı dil-ḫastenüñ iy māh-rū
Senden artuk kim ne bilsün derdi ne dermānına

artur-:

1. **arturduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 3255
Mısra: **1**
Arttırmak, çoğaltmak, ziyadeleştirmek.

Gün-be-gün arturduñ iy dōst sen in‘āmuñı
Baña da lāyıḳ budur dilden komayam nāmuñı

2. **arturur:**-*ur*
Gazel 3230
Mısra: **1**
1. Miktârını çoğaltmak, fazlalaştırmak. 2. Şiddetlendirmek, daha etkili duruma getirmek.

Arturur cān ‘andelībi dem-be-dem feryādını
Añdugınca gül yüziyle ḳāmet-i şimşādını

3. **arturur:**-*ur*
Gazel 3239
Mısra: **7**
1. Miktârını çoğaltmak, fazlalaştırmak. 2. Şiddetlendirmek, daha etkili duruma getirmek.

Varana ayak sunar dāyim maḥabbet arturur
Pür virüñ dāyim olsun bu ḳadeḥ-peymālıgı

4. **arturur:**-*ur*
Gazel 3267
Mısra: **6**
1. Miktârını çoğaltmak, fazlalaştırmak. 2. Şiddetlendirmek, daha etkili duruma getirmek.

Ne deñlü varup yāra tazarru‘ niyāz idem
Ol arturur ẓulm-ile eyler taḥakkümi

artur:

1. **artur:**
Gazel 3372
Mısra: **10**
Arttırmak, çoğaltmak, ziyadeleştirmek.

Rāh-ı ‘ışḳ içre dilā gerçi var endūh-ı elem
Cān-ıla eyle ḳabūl ‘ışḳ-ıla artur ṭalebi

2. **arturdı:**-*dı*
Gazel 3322
Mısra: **4**
Artırmak, çoğaltmak.

Ḥüsnüñi gördüm iy dōst gün gün olur ziyāde
Göñlüm daḫı şeb ü rūz arturdı āh u vāhı

3. **artura:**-*a*
Gazel 3340
Mısra: **2**
Artırmak, çoğaltmak.

Dem dem eger cevr ide baña ol āfeti
Her bir nefesde artura bu dilde rāḥatı

4. **arturdı:**-*dı*
Gazel 3480
Mısra: **6**
Artırmak, çoğaltmak.

Bu ‘acebdür ‘ālemi ġarḳ eyledi bārān-ı eşk
Hīç teskīn itmeyüp arturdı sīnem nārını

5. **arturma:**-*ma*
Gazel 3276
Mısra: **4**
Arttırmak, çoğaltmak, ziyadeleştirmek.

Gül gibi gel ḫār-ıla her demde itme bāziçe
Bülbül-i nālānuñam arturma iy dil nālümi

6. **arturmaz-ıdı:**-*maz, -ı, -dı*
Gazel 3403
Mısra: **7**
Miktarını çoğaltmak, fazlalaştırmak.

Arturmaz-ıdı cevr ü cefāsını gün-be-gün
Ger olmasaydı ‘āşıḳa yāruñ ‘ināyeti

7. **arturdı:**-*dı*
Gazel 3268
Mısra: **13**
Arttırmak, çoğaltmak, fazlalaştırmak.

Āhum arturdı Muḥibbī yaşumuñ bārānını
‘Ālemi teng eyledi bu āh u zāruñ giryesi

8. **arturdı:**-*dı*
Gazel 3307
Mısra: **10**
Arttırmak, çoğaltmak, fazlalaştırmak.

Ġam bārına ṭāḳat yok iken āh Muḥibbī
Arturdı cefā gelüp bak o bār-ı girānı

9. **artur:**
Gazel 3184
Mısra: **6**
Şiddetlendirmek, daha etkili duruma getirmek.

Çünki gelmez gül gibi andan saña būy-ı vefā
İy göñül bülbül gibi artur fiġān u zāruñı

10. **arturduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 3447
Mısra: **8**
Arttırmak, çoğaltmak, fazlalaştırmak.

Ol gül-i ra‘nā ġamından giceler bülbül gibi
İy dil-i şūrīde arturduñ fiġān u zāruñı

aru:

1. **aruları:**-*lar, -ı*
Gazel 3380
Mısra: **2**
Zar kanatlılardan, toplu olarak yaşayıp bal yapan, vızıldayarak uçan, eklem bacaklı, sokucu böcek. II Rakip.

Yine bī-çāre dil āvāre düşdi
Belā aruları başına üşdi

‘arūs:

1. **‘arūsı:**
Gazel 3313
Mısra: **9**
Gelin gibi dünyanın çekiciliği ile insanları kendisine bağlaması.

İy Muḥibbī virme dil dünyā ‘arūsı tiz geçer
Döyimez bād-ı ḫazān esse aña gül ḫırmeni

arż:

1. **arża:**-*a*
Gazel 3067
Mısra: **10**
Yer, zemin.

Bu Muḥibbī sīnesi oldı maḥabbetden şikāf
Beñzer ol arża ḥarāretden ki yir yir çāk ola

‘arż eyle:

1. **‘arż eyle:**-*di*
Gazel 3297
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sunmak, göstermek.

Güllere ḫaclet gelüp düşdi ayakdan servler
Gül ruḫın ‘arż ḳaddini çün serv-i bālā eyledi

2. **‘arż eyle:**-*y*, -*üp*
Gazel 3311
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sunmak, göstermek.

‘Ārıżın ‘arż eyleyüp didi ki māhum ben saña
Ṭāli‘üm buldı sa‘ādet kevkebüm ferḫundegī

3. **‘arż eyle:**-*y*, -*em*
Gazel 3363
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sunmak, göstermek.

Baḥr-ı dilden arayup buldum niçe cevherleri
Güş idüñ yārān size ‘arż eyleyem gevherleri

‘arż id:

1. **‘arż id:**-*e*
Gazel 3330
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sunmak, takdim etmek, göstermek.

Va‘de kıldı dün ḥabībüm baña yüzin ‘arż ide
Korkaram inkār ide boza bugün iḳrārını

2. **‘arż id:**-*üp*
Gazel 3333
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sunmak, takdim etmek, göstermek.

Zülfi zencīrine bend itdi dil-i dīvāne[y]i
Şem‘-i ḥüsnin ‘arż idüp yakdı oda pervāne[y]i

3. **‘arż id:**-*er*
Gazel 3337
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sunmak, takdim etmek, göstermek.

Va‘de vaṣlın ‘arż ider her dem baña ferdā diyü
İtmedin olsa müyesser baña ferdā kāşki

4. **‘arż id:**-*üp*
Gazel 3357
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sunmak, takdim etmek, göstermek.

Metā‘-ı ḥüsnin ‘arż idüp ide ger yār bāzārı
Virüp dil naḳd-i cān-ıla olam anuñ ḫarīdārı

5. **‘arż id:**-*e*, -*y*, -*dü*, -*m*
Gazel 3386
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sunmak, takdim etmek, göstermek.

Kimseler ḥālin dimez bu ben ġarīb üftādenüñ
Yārı görsem ‘arż ideydüm ne ki kāmum var-ıdı

6. **‘arż id:**-*üp*
Gazel 3475
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sunmak, takdim etmek, göstermek.

Gülşen-i ḥüsn içre gül gibi cemālin ‘arż idüp
Lāl iken ‘uşşāḳı bülbül gibi gūyā eyledi

‘arż id-:

1. **‘arż id-:**-*üp*
Gazel 3282
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sunmak, takdim etmek, göstermek.

Güllere ḫaclet gelüp düşdi ayaga servler
Yār ruḫın ‘arż idüp ḳaddini bālā eyledi

2. **‘arż id-:**-*e*, -*sin*
Gazel 3283
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sunmak, takdim etmek, göstermek.

Gülşene ‘arż idesin ger göre nāzük tenüñi
Açmaya ġonca bilüp ḥālini ayruk suḫeni

3. **‘arż id-:**-*er*
Gazel 3292
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sunmak, takdim etmek, büyük bir zatın huzuruna çıkarmak.

‘Arż ider ṣūfī dem-ā-dem ḥırḳa-i sālūsını
Yirlere çalmaz sakınur şīşe-i nāmūsını

4. **‘arż id-:**-*er*
Gazel 3186
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göstermek, sunmak, takdim etmek. II Söylemek, anlatmak, bildirmek.

Her kaçan gelse ḳıyāma ol ḳıyāmet ‘arż ider
Ṭūbī-i bāġ-ı cinān ya serv-i sīmīnüm gibi

5. **‘arż id-:**-*e*, -*sin*
Gazel 3262
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1. Sunmak, takdim etmek, büyük bir zâtın huzûruna çıkarmak. 2. Saygı ile anlatmak, bildirmek, ifâde etmek.

Ger bugün nāz-ıla nāzük tenüñi ‘arż idesin
Yāsemīn bir daḫı göstermeye sīmīn tenini

‘arż it-:

1. **‘arż it-:**-*di*
Gazel 3267
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Sunmak, takdim etmek, büyük bir zâtın huzûruna çıkarmak. 2. Saygı ile anlatmak, bildirmek, ifâde etmek. 3. Göstermek.

Zülfin giderdi ḥüsnini ‘arż itdi dil-firīb
‘Āşıḳlar itdi cān-ıla dilden tena‘‘umı

‘arż it:

1. **‘arż it:**-*di*
Gazel 3306
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göstermek, sunmak.

Cem‘ eyledi ‘uşşāḳını kūyında ḥabībüm
‘Arż itdi cemāl cümlesini muḥterem itdi

2. **‘arż it:**-*di*
Gazel 3468
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göstermek, sunmak.

Muḥibbī vaḳtıdur kıl cürme tevbe
Çü mūlar saña ‘arż itdi dü rengi

‘arż-ı cemāl it:

1. **‘arż-ı cemāl it:**
Gazel 3115
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğini göstermek.

İy ġonca-dehen gül gibi gel ‘arż-ı cemāl it
Tā bülbül-i cān başlaya karşuñda nevāya

‘arż-ı ḥāl:

1. **‘arż-ı ḥāl:**-*-için*
Gazel 3052
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Halini bildirme II istek, arzu.

Benī ādemden olmadı özine gördi bir çāre
Vuḥūşa ‘arż-ı ḥāl-içün varur Mecnūn kūh-ı Necd’e

‘arż-ı ḥāl it-:

1. **‘arż-ı ḥāl it-:**
Gazel 3150
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hâlini bildirmek.

‘Arż-ı ḥāl it iy göñül gel ol meh-i ṭannāzuma
Gözlerüñ yaşın revān it var o serv-i nāzuma

‘arż-ı ḥüsn eyle:

1. **‘arż-ı ḥüsn eyle:**
Gazel 3452
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliği göstermek.

‘Arż-ı ḥüsn eyle hicāb eyleme cān pārecügi
Zaḫmumuñ merhemi bī-çāre dilüñ çārecügi

ārzū id-:

1. **ārzū id-:**-*-er, --em*
Gazel 3010
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arzulamak, istemek.

Seri pāyuña iletdüm iderem ārzū tīġuñ
Kerem kıl vir murādum bakma iy ḫūnī sakın kana

ārzū itmek:

1. **ārzū itmek:**-*-mek*
Gazel 3062
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arzu etmek; istek duymak, istemek.

Viṣālüñ ārzū itmek ne mümkin
Ben ādem oglanı sen ḫod ferişte

ārzū-yı ṭal‘at-i ‘iyd-i viṣāl:

1. **ārzū-yı ṭal‘at-i ‘iyd-i viṣāl:**
Gazel 3379
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma bayramının yüzünün arzusu.

Rūze-i hicr içre olurdum Muḥibbī olmasa
Ārzū-yı ṭal‘at-i ‘iyd-i viṣāl egler beni

aş:

1. **asmış-durur:**-*mış, -durur*
Gazel 3425
Mısra: **7**
Asmak, bir yere tutturmak.

Seḥergeh jāleler asmış-durur güller kulagına
Nesīm-i ṣubḥ-ıla oynar görüñ serv-i ḫırāmān

2. **asar:**-*ar*
Gazel 3109
Mısra: **6**

Asmak, bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştirip sarkıtmak.

Yine ta‘vīẕ içün gülşende ġonca
Asar zer heykelin nāzük nihāle

3. **aş-ıla:**--*ıla*
Gazel 3047
Mısra: **6**
Yenilmek üzere pişirilmiş yiyecek, yemek, taam.

Yidügi derd ü belā vü zecr ü miḥnetdür bu dil
Geçinür ġam maṭbaḫında dürlü dürlü aş-ıla

4. **aşında:**--*ı, --n, --da*
Gazel 3132
Mısra: **8**
Yenilmek üzere pişirilmiş yiyecek, yemek, taam.

Ehl-i ‘ışḳ mey yirine ḫūn-ı ciger nūş eyler
Miḥnet ü derd ü belālar bulınur aşında

5. **aşın:**-*ı, -n*
Gazel 3150
Mısra: **6**
Yenilmek üzere pişirilmiş yiyecek, yemek, taam.

Degme kimse ṣofrasına ‘ışḳuñuñ el sunmasun
Yimeyenler miḥnet aşın vāḳıf olmaz rāzuma

as-:

1. **asmadın:**--*ma, --dın*
Gazel 3084
Mısra: **1**
Asmak, bir yere tutturmak.

Asmadın ḳandīl-i zerrīni felekler bāmına
Ḫil‘at-i sebzi agaçlar almadan endāmına

2. **asup:**-*up*
Gazel 3236
Mısra: **5**
Bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştirip sarkıtmak.

Āhumuñ zencīrine asup göñül ḳandīlini
Rūşen olsun diyü yakdı anda bagrum yagını

3. **asmaga:**-*maġ, -a*
Gazel 3356
Mısra: **6**
Bir kimseyi boğazından ip vb. geçirip sallandırarak öldürmek, idam etmek.

Çeşm-i cellādı ele almış kemend-i zülfini
Asmaga dil düzdini dutar elü baglu gibi

āsān:

1. **āsāndur:**-*dur*
Gazel 3055
Mısra: **4**
Kolay, zahmetsiz.

Naḳd-i cān almak hünerdür ‘ışḳ elinden dōstlar
Niçe dil virmek iñen āsāndur meh-rūlara

2. **āsān:**
Gazel 3285
Mısra: **3**
Kolay.

Egerçi görinür ‘ışḳ evvel āsān
Velī düşvār olur ol varı varı

3. **āsān:**
Gazel 3086
Mısra: **11**
Kolay / zahmetsiz.

Bilmez idüm ‘ışḳ ben āsān sanurdum dōstlar
Şimdi bildüm key katı düşvār imiş geldi başa

āsān eyle-:

1. **āsān eyle-:**-*di*
Gazel 3183
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kolaylaştırmak.

Virmeyince cān meta‘ın vaṣlumı bulmaz dimiş
Bir söz-ile müşkilümi dilber āsān eyledi

āsān gel:

1. **āsān gel:**-*ür*
Gazel 3346
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kolay gelmek, kolay görünmek.

Gerçi kim düşvārdur cān oynamak dirler velī
Baña cān virmek gelür āsān bir içim mā gibi

āsān id:

1. **āsān id:**-*e*
Gazel 3317
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kolaylaştırmak.

Rāh-ı ‘ışḳı istedüm kim ide āsān kūh-ken
Görüñ āḫir başına niçe dokındı tīşesi

āsān id-:

1. **āsān id-:**-*er, -sin*
Gazel 3199
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kolaylaştırmak.

Bülend itdüñ kimini kimini pest
İdersin saña āsān her çi ḫ‘āhı

āsān ol:

1. **āsān ol:**-*ma, -dı*
Gazel 3318
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kolaylaşmak.

Dermān ṭaleb kıldum velī derde dermān olmadı
Ḥālüm benüm düşvār olup düşvārum āsān olmadı

2. **āsān ol:**-*ma, -dı*
Gazel 3371
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kolaylaşmak.

Müşkil işdür gerçi dirler terk-i cān itmek velī
‘Āşıḳam sanmañ baña bu müşkil āsān olmadı

3. **āsān ol:**-*ma, -sa*
Gazel 3160
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kolay olmak, kolaylaşmak.

Būsesine iy Muḥibbī cān virürsin dilberüñ
Müşkil ol vaḳtin olurdı cānı āsān olmasa

āsār:

1. **āsār:**
Gazel 3208
Mısra: **12**
1. Eserler. 2. Belirtiler, izler, alametler.

Ḳaṣdum budur ki ‘ışḳumı pinhān idem velī
İẓhār itdi çehrede āsār ‘āşıḳı

‘aṣā-yı āh:

1. **‘aṣā-yı āh:**-*ı*
Gazel 3446
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah asası (âşıkların âhının asaya benzetilmesi, çekildiğinde direk gibi gökyüzüne çıktığına inanılması sebebiyledir. Elif, çadır direği v.b. düz nesnelere benzetilen âh, aynı zamanda dayanılan bir değnek yahut baston olarak da düşünülmüştür.).

Komazsam tañ mıdur bir dem ‘aṣā-yı āhı ben elden
Cüvān idüm ġam-ı ‘ışḳuñ çekelden beni pīr itdi

‘āsi:

1. **‘āṣiyem:**-*y, -em*
Gazel 3199
Mısra: **5**
1. Baş kaldıran, isyan eden (kimse), isyankâr, serkeş. 2. Allah’ın emirlerine uymayan, günahkâr (kimse).

Egerçi ‘āṣiyem raḥmet umaram
Senüñ iḥsān u luṭfuñ bī-tenāhī

‘āşık-:

1. **‘āşıḳlaruñ:**-*lar, -(u)ñ*
Gazel 3060
Mısra: **9**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Ka‘be’dür kūyuñ sürün sürün gelür ‘āşıḳlaruñ
Ḫayra gir eyle bugün ḳurbān ḳurbān üstine

2. **‘āşıḳlaruñ:**-*lar, -(u)ñ*
Gazel 3086
Mısra: **8**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Sīnede bagrum delinsün atagör ġamz okların
Ġam degül ‘āşıḳlaruñ ölürse sen çok çok yaşa

‘āşık:

1. **‘āşıḳvan:**-*van*
Gazel 3017
Mısra: **6**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Yüzüm döndürmezem senden kılursañ beni biñ pāre
Eyā dilber Ḫudā ḥaḳḳı ölince saña ‘āşıḳvan

2. **‘āşıḳa:**-*a*
Gazel 3024
Mısra: **1**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

‘Āşıḳa cānlar bagışlar ol ṣanem gelse söze
Öldürür ‘āşıḳları nāz-ıla ger gözin süze

3. **‘āşıḳları:**-*lar, -ı*
Gazel 3024
Mısra: **2**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

‘Āşıḳa cānlar bagışlar ol ṣanem gelse söze
Öldürür ‘āşıḳları nāz-ıla ger gözin süze

4. **‘āşıḳ:**
Gazel 3044
Mısra: **6**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Manṣūr-ṣıfat zülfine ber-dār olur göñül
‘Āşıḳ dimeñ aña ki ol dāra gelmeye

5. **‘āşıḳ:**
Gazel 3046
Mısra: **8**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Sanmañuz derd ü belādan dōstlar yüz döndürem
‘Āşıḳ oldur derdi tercīh ide dermān üstine

6. **‘āşıḳdur:**-*dur*
Gazel 3067
Mısra: **4**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Tīr-i müjgānuña karşu dil yine gögsin gerer
Her ki ‘āşıḳdur ezel dirler ki ol bī-bāk ola

7. **‘āşıḳ:**
Gazel 3069
Mısra: **8**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Mest olup çāk-i girībān idüben tā dāmen
Vālih ü ‘āşıḳ u āşüfte vü rüsvā lāle

8. **‘āşıḳı:**-*ı*
Gazel 3084
Mısra: **9**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

İy göñül kim ‘āşıḳı men‘ ider-ise bādeden
Bāda virür ‘aḳl[ı] gūş itme kelām-ı ḫāmına

9. **‘āşıḳ:**
Gazel 3085
Mısra: **3**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

‘Āşıḳ oldur ki sevdüginüñ ḫāk-i pāyını
Görürse virmeye dünyā ḫarācına

10. **‘āşıḳam:**-*am*
Gazel 3085
Mısra: **1**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Göñlüme didüm ‘āşıḳam ‘ışḳuñ ‘ilācı ne
Eydür baña ki olmaya çāre ‘ilācına

11. **‘āşıḳ:**
Gazel 3093
Mısra: **12**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Terk-i cān eyle Muḥibbī ki budur ‘ışḳa ṭarīḳ
‘Āşıḳ oldur ki hemān ‘ışḳa ‘alāmet getüre

12. **‘āşıḳ:**
Gazel 3112
Mısra: **1**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Ol kemān ebrū yine ḳaṣd itdi ‘āşıḳ cānına
Ġamzelerden niçe oklar cem‘ kıldı yanına

13. **‘āşıḳ:**
Gazel 3118
Mısra: **4**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Vādī-i ‘ışḳa düşen bulur maḥabbet yolların
‘Āşıḳ oldur ‘ışḳ ara Mecnūnlayın ol ferd ola

14. **‘āşıḳdur:**-*dur*
Gazel 3118
Mısra: **2**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Tañ degüldür dōstlar göñlüm benüm pür derd ola
Kim ki ‘āşıḳdur meseldür kim belā-perverd ola

15. **‘āşıḳsın:**-*sın*
Gazel 3128
Mısra: **10**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Cān alup cān virmek olmışdur Muḥibbī kār-ı ‘ışḳ
Başla evvel çünki ‘āşıḳsın hemān cān oynına

16. **‘āşıḳı:**-*ı*
Gazel 3132
Mısra: **3**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Bir naẓarla niçe biñ ‘āşıḳı bī-cān eyler
Ne ‘aceb ḫāṣṣa var kirpüg-ile kaşında

17. **‘āşıḳlaruñ:**--*lar*, --*uñ*
Gazel 3140
Mısra: **6**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Bī-güneh ‘uṣṣāḳı öldürme benüm çok sevdügüm
Dükenür sanma senüñ ‘āşıḳlaruñ kırmag-ıla

18. **‘āşıḳ:**
Gazel 3147
Mısra: **2**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Didi gördüñ mi beni ḫˇāb-ı şeb-i mehtābda
Didüm iy ārām-ı cān ‘āşıḳ olur mı ḫˇābda

19. **‘āşıḳın:**-*ın*
Gazel 3168
Mısra: **8**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Gözlerüñ ta‘līm-i siḥr eyler perīşān zülfüñe
Ṣad hezārān ‘āşıḳın ol bend ider bir mū-y-ıla

20. **‘āşıḳ:**
Gazel 3175
Mısra: **8**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Cefā vü cevr-i dildārı vefādan ol ki yig bilmez
Aña ʻāşıḳ dimeñ hergiz ki ʻāşıḳ istemez şādī

21. **ʻāşıḳ:**
Gazel 3175
Mısra: **8**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Cefā vü cevr-i dildārı vefādan ol ki yig bilmez
Aña ʻāşıḳ dimeñ hergiz ki ʻāşıḳ istemez şādī

22. **ʻāşıḳ:**
Gazel 3177
Mısra: **7**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Kim ki gözler ʻār u nāmūsı aña ʻāşıḳ dimeñ
ʻĀşıḳuñ sıngun gerek her laḥẓa göñli şīşesi

23. **ʻāşıḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3177
Mısra: **8**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Kim ki gözler ʻār u nāmūsı aña ʻāşıḳ dimeñ
ʻĀşıḳuñ sıngun gerek her laḥẓa göñli şīşesi

24. **ʻāşıḳların:**-*lar, -ın*
Gazel 3185
Mısra: **9**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

İy Muḥibbī hicre muḥtāc eylemez ʻāşıḳların
Öldürüp ferdāya salmaz var mı cānānum gibi

25. **ʻāşıḳlar:**-*lar*
Gazel 3193
Mısra: **8**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Nigāruñ kūyını görüp dimişler Kaʻbe ʻışḳ ehli
Anuñçün anda ʻāşıḳlar iderler cān ḳurbānı

26. **ʻāşıḳı:**-*ı*
Gazel 3202
Mısra: **7**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Menʻ idersin ʻāşıḳı ammā riyādur satduguñ
Zāhidā ʻucb-ıla gördüñ kendüñi dānā gibi

27. **ʻāşıḳ:**
Gazel 3204
Mısra: **8**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

ʻIşḳa ʻalāmet isteme zāhid saña yiter
ʻĀşıḳ bu yolda eyledi ser terk cān daḫı

28. **ʻāşıḳı:**-*ı*
Gazel 3204
Mısra: **5**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Dīdār ʻāşıḳı olmasa idi benüm gibi
Akar mıydı göz yaşı āb-ı revān daḫı

29. **ʻāşıḳam:**-*(a)m*
Gazel 3205
Mısra: **1**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

ʻĀşıḳam dīvāne bilmem gerçi rāh-ı ḫāneyi
Tār-ı şebde buluram līkin der-i cānāneyi

30. **ʻāşıḳa:**-*a*
Gazel 3226
Mısra: **3**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Kem naẓarla zāhidā bakma iñende ʻāşıḳa
ʻUcb-ıla şeyṭān olur bir kişi görse kendini

31. **ʻāşıḳ:**
Gazel 3227
Mısra: **1**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

ʻIşḳ ara cānın revān itmekdür ʻāşıḳ pīşesi
Bundan özge ʻālem içre yok-durur endīşesi

32. **ʻāşıḳ:**
Gazel 3230
Mısra: **13**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

İy Muḥibbī ʻāşıḳ oldur cān u ser terk eyleyüp
Añdura ʻuṣṣāḳ içinde ḫayr-ıla ol adını

33. **ʻāşıḳ:**
Gazel 3232
Mısra: **1**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

ʻĀşıḳ mıdur ki isteye göñli ṣafāsını
Yāḫūd ṭaleb ide vara derdüñ devāsını

34. **ʻāşıḳlaruñ:**--*lar, --uñ*
Gazel 3243
Mısra: **6**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

İy sehī servüm ḫırāmān salın sen nāz-ıla
Cūlar iltsün pāyuña ʻāşıḳlaruñ göz yaşını

35. **ʻāşıḳ:**
Gazel 3244
Mısra: **1**

Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye derdüñ devāsını
Yā işideler añlaya anuñ ṣadāsını

36. **‘āşıḳ:**
Gazel 3244
Mısra: **7**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

‘Āşıḳ gözine ḫāk-i der-i yār var iken
‘Işḳ ehli n’ider uşbu cihān tūtiyāsını

37. **‘āşıḳ:**
Gazel 3252
Mısra: **1**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye yāruñ vefāsını
Yāḫūd şikāyet eyle añup cefāsını

38. **‘āşıḳa:**-*a*
Gazel 3259
Mısra: **10**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Cān-ıla başuñ[ı] terk kıl rāh-ı maḥabbetde Muḥīb
Çün ‘āşıḳa lāzım-durur olmak gerek merdānegī

39. **‘āşıḳlar:**-*lar*
Gazel 3267
Mısra: **8**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Zülfin giderdi ḥüsnini ‘arż itdi dil-firīb
‘Āşıḳlar itdi cān-ıla dilden tena‘‘umı

40. **‘āşıḳa:**-*a*
Gazel 3272
Mısra: **5**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

‘Işḳuñ müşkilini sorma yine ‘āşıḳa sor
Zīrā başdan başa ezber okımışdur okını

41. **‘āşıḳları:**-*lar, -ı*
Gazel 3282
Mısra: **2**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Keşf idüp ḫūbān rūyın āşikārā eyledi
Cān virüp ‘āşıḳları anı temāşā eyledi

42. **‘āşıḳ:**
Gazel 3294
Mısra: **3**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Gerek ‘āşıḳ saḫī ola civān-merd
Vire ‘ışḳ yolına cān-ı şīrīni

43. **‘āşıḳa:**-*a*
Gazel 3308
Mısra: **10**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Eylese cevr ü cefā ide Muḥīb anı ḳabūl
Ḫoş gelür ‘āşıḳa ma‘şūḳdan iren her nā-hoşı

44. **‘āşıḳ:**
Gazel 3311
Mısra: **3**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

‘Āşıḳ olmaz ‘ışḳ bāzārında şevket bir pula
Bunlaruñ merġūb metā‘ı ancak efgendegī

45. **‘āşıḳlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 3318
Mısra: **3**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

‘İyd oldı ḳurbāna ṣalā itdüñ gelüp ‘āşıḳlaruñ
Kıldı vişāle irmedi ol cān ki ḳurbān olmadı

46. **‘āşıḳam:**-*am*
Gazel 3329
Mısra: **1**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Ġāyibāne ‘āşıḳam ara gel iy dil yāruñı
Ola ki müyesser bulasın dildāruñı

47. **‘āşıḳ:**
Gazel 3340
Mısra: **13**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Kimdür Muḥibbī ‘āşıḳ ‘ışḳ içre sorsalar
Dirdüm belā vü miḥnet ile bir melāmeti

48. **‘āşıḳ:**
Gazel 3343
Mısra: **2**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Ger tīġ-ı cefā ile döke yirlere kanı
Saklama eger ‘āşıḳ iseñ sen dilā cānı

49. **‘āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 3351
Mısra: **4**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Felekden yücedür beñzer senüñ iy māh-rū ḳaşruñ
Anuñçün ‘āşıḳuñ aña irişmez āh u feryādı

50. **‘āşıḳ:**
Gazel 3354
Mısra: **9**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

‘Āşıḳ Muḥibbī ölse de varmaz selāmete
‘Āşıḳ odur ki cān virüp alur melāmeti

51. **‘āşıḳ:**
Gazel 3354
Mısra: **10**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

‘Āşıḳ Muḥibbī ölse de varmaz selāmete
‘Āşıḳ odur ki cān virüp alur melāmeti

52. **‘āşıḳın:**-*ın*
Gazel 3356
Mısra: **14**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

İy Muḥibbī anuñ içün ‘ışḳına dil bagladum
‘Āşıḳın nā-ḥaḳ yire öldürmek aña ḫū gibi

53. **‘āşıḳ:**
Gazel 3358
Mısra: **5**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Cefādan kankı ‘āşıḳ kim vefāyı yig bilür ister
Dilegüm budur ‘ālemde añılmasun anuñ adı

54. **‘āşıḳ:**
Gazel 3363
Mısra: **6**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Esb-i nāz üzre kaçan zülfini çevgān eylese
Top idüp ġalṭān ide yolında ‘āşıḳ serleri

55. **‘āşıḳam:**-*am*
Gazel 3371
Mısra: **6**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Müşkil işdür gerçi dirler terk-i cān itmek velī
‘Āşıḳam sanmañ baña bu müşkil āsān olmadı

56. **‘āşıḳam:**-*am*
Gazel 3373
Mısra: **8**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

‘Aḳl u ṣabrı küllī bir yirden ferāmūş eyleyüp
‘Āşıḳam dīvānelıkdur ḥāṣılum dīvānegī

57. **‘āşıḳa:**-*a*
Gazel 3383
Mısra: **7**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Ẓulmı kogil ‘āşıḳa ḥüsnüñ teraḳḳī eylesün
Ẓulmı çok ‘ālemde şāh-ı kāmurān eglenmedi

58. **‘āşıḳları:**-*lar, -ı*
Gazel 3385
Mısra: **8**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

‘Āşıḳ olup sevdi-y-ise saña kāfir olmadı
Niçe bir öldüresin sen bī-güneh ‘āşıḳları

59. **‘āşıḳam:**-*am*
Gazel 3389
Mısra: **7**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Gördiler rüsvālıgumdan bildiler kim ‘āşıḳam
Sen daḫı bil dōstum zār-ı nihānum kalmadı

60. **‘āşıḳlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 3394
Mısra: **3**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Yiridür ‘āşıḳlaruñ ger kan yudarsa lāle-veş
Tek cihān içinde ol sen ṣād u ḫandān gül gibi

61. **‘āşıḳa:**-*a*
Gazel 3399
Mısra: **4**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Cān niçe rāḥat ola görmeye cānān yüzini
Ölme yig ‘āşıḳa çün ola nigār ayrulıgı

62. **‘āşıḳa:**-*a*
Gazel 3403
Mısra: **8**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Arturmaz-ıdı cevr ü cefāsını gün-be-gün
Ger olmasaydı ‘āşıḳa yāruñ ‘ināyeti

63. **‘āşıḳı:**-*ı*
Gazel 3403
Mısra: **5**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Ger öldürürse ‘āşıḳı ġamzeñ ‘aceb midür
Bulur mı idi ger ire Ḥaḳḳ’uñ hidāyeti

64. **‘āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 3405
Mısra: **3**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Dest-i ḳudret mebde’-i fıṭratda beñzer ‘āşıḳuñ
‘Işḳ ābı ile yogurmış anuñ taḫmīrini

65. **‘āşıḳa:**-*a*
Gazel 3409
Mısra: **1**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Her kaçan ‘āşıḳa feṭḥ ola maḥabbet kapusı
Niçe yirden açıla üstine miḥnet kapusı

66. **‘āşıḳa:**-*a*
Gazel 3409
Mısra: **5**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

‘Āşıḳa cevr ü cefā eyleme raḥm eyle bugün
Yarın üstüñe senüñ açıla raḥmet kapusı

67. **‘āşıḳam:**-*am*
Gazel 3414
Mısra: **3**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Yaluguz beni sanma ki yüzüñe ‘āşıḳam
Bend ü belā vü zülf esīri kaşın daḫı

68. **‘āşıḳa:**-*a*
Gazel 3418
Mısra: **7**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Bezm-i ġam içre ‘āşıḳa eglence yok[dur] dime
Dil nāle kılsa ney gibi egler ṣadā bizi

69. **‘āşıḳdur:**-*dur*
Gazel 3425
Mısra: **5**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Niyāz idüp akar sular meger dīdāra ‘āşıḳdur
Öter şūrīde olmışdur seḥer diñleñ hezārānı

70. **‘āşıḳ:**
Gazel 3434
Mısra: **4**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

‘Işḳ bir meşrebdür anı ṣūfī idrāk eylemez
Zīra kim ‘āşıḳ degüldür yokdur anuñ meşrebi

71. **‘āşıḳ:**
Gazel 3436
Mısra: **6**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Zāhid ko bizi sen yüri sag u selāmet ol
‘Āşıḳ hemīşe ister ola ol melāmeti

72. **‘āşıḳ:**
Gazel 3436
Mısra: **7**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

‘Āşıḳ mıdur ki döndere ser tīġ-ı ‘ışḳdan
Olmaz bu yolda hergiz anuñ istiḳāmeti

73. **‘āşıḳ:**
Gazel 3440
Mısra: **5**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Gerçi her ‘āşıḳ diler dāyim temennā-yı viṣāl
Baña hicri dilberüñ tatlu gelür ḥelvā gibi

74. **‘āşıḳ:**
Gazel 3441
Mısra: **6**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Sulṭān-ı ‘ışḳ ‘āşıḳa cān terkin emr ider
‘Āşıḳ degül mi tutmaya ‘ışḳuñ yasagını

75. **‘āşıḳa:**-*a*
Gazel 3441
Mısra: **5**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Sulṭān-ı ‘ışḳ ‘āşıḳa cān terkin emr ider
‘Āşıḳ degül mi tutmaya ‘ışḳuñ yasagını

76. **‘āşıḳ:**
Gazel 3442
Mısra: **7**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Çeker ‘āşıḳ ‘acebdür bār-ı ‘ışḳı
Çekemez anı bu çarḫuñ ḳaṭārı

77. **‘āşıḳları:**-*lar*, *-ı*
Gazel 3453
Mısra: **4**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Eline tīr ü kemān alursa çeşmi vechi var
Yalvarup ‘āşıḳları boyın çeker virür seri

78. **‘āşıḳ:**
Gazel 3455
Mısra: **3**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Gün yüzine alnına ‘āşıḳ degül māh-ı felek
Gice gündüz ya n’içün tolaşur anlar kūyını

79. **‘āşıḳları:**-*lar*, *-ı*
Gazel 3474
Mısra: **3**

Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Bilmezem ḳaṣdı helāk itmek midür ʻāşıḳları
Muḳteżā-yı ḥüsn yoḫsa nāz u istiġnā mı ki

80. **ʻāşıḳı:**-*ı*
Gazel 3476
Mısra: **4**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Bir naẓar kılmaz dönüp yolında biñ āh eylesem
ʻĀşıḳı nā-ḥaḳ yire öldürmek anuñ ḫūları

81. **ʻāşıḳam:**-*am*
Gazel 3492
Mısra: **8**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

ʻAḳl u ṣabrı küllī bir yirden ferāmūş eyledüm
ʻĀşıḳam dīvānelikdür ḥāşılum dīvānegī

82. **ʻāşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 3494
Mısra: **8**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Ṭāliʻümdür görmezem kūyına varsam gün yüzin
Āh kim togmaz şerefden ʻāşıḳuñ seyyāresi

ʻāşık ol-:

1. **ʻāşıḳ ol-:**--*an*
Gazel 3111
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

Didi kim tīġ-ı cefām-ıla helāk āḫir anı
Eylerem ugramasun ʻāşıḳ olan yanumuza

2. **ʻāşıḳ ol-:**--*an*
Gazel 3139
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şey veya kimseye aşırı sevgi duymak, gönlünü kaptırmak.

Ġamzeñ oklarına cānā kılmışam sīnem nişān
ʻĀşıḳ olan cān virür ol tīr ü peykān üstine

3. **ʻāşıḳ ol-:**-*an*
Gazel 3192
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şey veya kimseye aşırı sevgi duymak, gönlünü kaptırmak.

Melāmetden sakınmaz ʻāşıḳ olan
Bu nevʻ-ile iderler iftiḫārı

4. **ʻāşıḳ ol-:**-*ma, -sa*
Gazel 3149
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şey veya kimseye aşırı sevgi duymak, gönlünü kaptırmak.

Leylī saçına olmasa Mecnūn gibi ʻāşıḳ
Dīvāne-ṣıfat düşmez-idi taga benefşe

5. **ʻāşıḳ ol-:**--*an*
Gazel 3062
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşık olmak: Aşka tutulmak, yoğun sevgiye kapılmak, bağlanmak.

Ya serden geç Muḥibbī ya naẓardan
Olur ʻāşıḳ olan elbette küşte

6. **ʻāşıḳ ol-:**--*an, --lar*
Gazel 3075
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşık olmak: Aşka tutulmak, yoğun sevgiye kapılmak, bağlanmak.

Nāṣihā pend eyleme kūyında ger pā-māl olam
ʻĀşıḳ olanlar bilürsin bakmaz nāmūsına

7. **ʻāşıḳ ol-:**--*du, --m*
Gazel 3086
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşık olmak: Aşka tutulmak, yoğun sevgiye kapılmak, bağlanmak.

ʻĀşıḳ oldum gitdi göñlüm bir yaña ben bir yaña
Güymez-imiş ʻışḳ vādīsinde yoldaş yoldaşa

8. **ʻāşıḳ ol-:**--*sa*
Gazel 3142
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şey veya kimseye aşırı sevgi duymak, gönlünü kaptırmak.

Ümmīd-i būse itdüm cān naḳdini yitürdüm
Her kim ki ʻāşıḳ olsa olur ziyān içinde

9. **ʻāşıḳ ol-:**-*a*
Gazel 3252
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şey veya kimseye aşırı sevgi duymak, gönlünü kaptırmak.

ʻĀşıḳ ola kalmaya güftāra ḳudreti
Kim göre kara kaş-ıla gözi jālesini

10. **ʻāşıḳ ol-:**-*up*
Gazel 3269
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevmek, tutulmak.

Olup ʻāşıḳ cihānı geşt kıldum
Senüñ tek görmedüm ben bir ḥabībi

‘āşık ol:

1. **‘āşıḳ ol:**-*an*
Gazel 3355
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşık olmak, sevdalanmak, sevgiliye gönülden bağlanmak.

İstemez ‘āşıḳ olan zecr ü ‘anādan ġayrı
Nite kim ḫasta olan derde devāndan ġayrı

2. **‘āşıḳ ol:**-*up*
Gazel 3385
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşık olmak, sevdalanmak, sevgiliye gönülden bağlanmak.

‘Āşıḳ olup sevdi-y-ise saña kāfir olmadı
Niçe bir öldüresin sen bī-güneh ‘āşıḳları

3. **‘āşıḳ ol:**-*a*
Gazel 3308
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlanmak, gönül vermek.

Sensin şāh-ı cihān hem Medenī hem Ḳuraşī
İşide ‘āşıḳ ola mihr-ile meh sen māh-veşi

4. **‘āşıḳ ol:**-*an, -a*
Gazel 3143
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şey veya kimseye aşırı sevgi duymak, gönlünü kaptırmak.

‘Işḳuñ yolında ölse Muḥibbī ‘aceb degül
‘Āşıḳ olana çünki ṭarīḳ ol-durur öle

5. **‘āşıḳ ol:**-*du, -m*
Gazel 3442
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şey veya kimseye aşırı sevgi duymak, gönlünü kaptırmak.

Yüzine bir naẓarla ‘āşıḳ oldum
Gidiserdür bu ‘aḳlum varı varı

6. **‘āşıḳ ol:**-*an*
Gazel 3327
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevmek, tutulmak.

İy göñül gel sīnede yak ‘ışḳuñuñ fānūsını
‘Āşıḳ olan bāda virür ‘ār-ıla nāmūsını

‘āşık olaldan berü:

1. **‘āşıḳ olaldan berü:**
Gazel 3198
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşık(Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.) olduğundan beri.

‘Āşıḳ olaldan berü oldı göze uyḫu ḫarām
Bunca demlerdür ki çeşmüm māyil-i ḫˇāb olmadı

‘āşık oldur:

1. **‘āşıḳ oldur:**
Gazel 3006
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşık o'dur.

Çünki düşdi baḥr-ı ‘ışḳa fülk-i dil
‘Āşıḳ oldur āhın aña bād ide

‘āşık oldur kim:

1. **‘āşıḳ oldur kim:**--*dur*
Gazel 3122
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşık odur ki,öyle olmalıdır ki.

Maḥabbetden murād olan egerçi vaṣl-ı dilberdür
Muḥibbī ‘āşıḳ oldur kim kala ancak temāşāda

āşikār it:

1. **āşikār it:**-*dü, -ñ*
Gazel 3500
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ortaya koymak, meydana çıkarmak, belli etmek.

Sırr-ı ‘ışḳum sīnem içre cān gibi pinhān-iken
‘Āleme iy eşk-i çeşmüm āşikār itdüñ beni

āşikār it-:

1. **āşikār it-:**--*me, --ñ*
Gazel 3100
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ortaya koymak, meydana çıkarmak, belli etmek.

Sırr-ı ‘ışḳı sīnem içre niçe yıllar saklayup
Āh-ıla bir demde şimdi āşikār itmeñ nice

2. **āşikār it-:**-*di*
Gazel 3188
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meydana çıkarmak, belli etmek, ortaya koymak.

Çok zamān sırr-ı ‘ışḳı saklar-iken
Dil-i dīvāne āşikār itdi

āşikār ol-:

1. **āşikār ol-:**--*sa*
Gazel 3133
Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meydana çıkmak,belli olmak,görünmek.

Disem dil derdini bir bir oturup ṣaḥn-ı gülşende
Derūn-ı dilde her ne var açılsa āşikār olsa

āşikārā eyle:

1. **āşikārā eyle:**-*di*
Gazel 3297
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Belli etmek, ortaya çıkarmak, belirginleştirmek.

Gösterüp yüzin nigārum āşikārā eyledi
Niçe bī-diller anı görüp temāşā eyledi

āşikārā eyle-:

1. **āşikārā eyle-:**-*di*
Gazel 3282
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Belli etmek, ortaya çıkarmak, belirginleştirmek.

Keşf idüp ḫūbān rūyın āşikārā eyledi
Cān virüp ʻāşıḳları anı temāşā eyledi

ʻāşıḳı:

1. **ʻāşıḳı:**
Gazel 3208
Mısra: **6**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Tesbīḥ ü ḫırḳa saña mübārek faḳīh-i şehr
Baña yiter bu kisvet ü zünnār ʻāşıḳı

2. **ʻāşıḳı:**
Gazel 3208
Mısra: **8**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Vīrāne kıldı cismüm egerçi belā-yı hicr
Dil genc-ḫānesi tolu esrār ʻāşıḳı

3. **ʻāşıḳı:**
Gazel 3208
Mısra: **10**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Dūd-ı dilüm çıkarsa depemden ʻaceb midür
Yanar derūn-ı sīnede çün nār ʻāşıḳı

4. **ʻāşıḳı:**
Gazel 3208
Mısra: **12**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Ḳaṣdum budur ki ʻışḳumı pinhān idem velī
İẓhār itdi çehrede āsār ʻāşıḳı

ʻāşık-ı bed-nām:

1. **ʻāşıḳ-ı bed-nām:**-*a*
Gazel 3435
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kötü şöhretli aşık.

Sunıldı zāhide künc-i selāmet
Melāmet ʻāşıḳ-ı bed-nāma düşdi

ʻāşık-ı bī-çāre:

1. **ʻāşıḳ-ı bī-çāre:**-*si*, -*nüñ*
Gazel 3033
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Zavallı âşık.

Tag itdi kolın ʻāşıḳ-ı bī-çāresinüñ çün
İy şāh yarar anı bilüñe kemer eyle

ʻāşık-ı dīdār:

1. **ʻāşıḳ-ı dīdār:**-*uñ*, -*ı*
Gazel 3447
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Güzel yüzünün aşığı, meftunu.

Zülf-i müşg-āsā-y-ıla örtme ḳamer ruḫsāruñı
Dōstum maḥrūm kılma ʻāşıḳ-ı dīdāruñı

ʻāşık-ı dīdār ol-:

1. **ʻāşıḳ-ı dīdār ol-:**-*an*
Gazel 3236
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel yüzlü aşık olmak.

Zāhidā ẕikr eyleme cennet hevāsı bizde yok
ʻĀşıḳ-ı dīdār olan n'eyler irem ırmagını

ʻāşık-ı dil-haste:

1. **ʻāşıḳ-ı dil-ḫaste:**--*y*, --*e*
Gazel 3033
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Hasta gönüllü âşık II dertli, üzüntülü âşık.

Vaḳt oldı Muḥibbī kuluñı eyleyesin şād
Bu ʻāşıḳ-ı dil-ḫasteye cevri yiter eyle

2. **ʻāşıḳ-ı dil-ḫaste:**-*nüñ*
Gazel 3153
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta gönüllü âşık. II Dertli, üzüntülü âşık.

Sorma ḥālin ʻāşıḳ-ı dil-ḫastenüñ iy māh-rū
Senden artuk kim ne bilsün derdi ne dermānına

‘āşık-ı dīzār:

1. **‘āşıḳ-ı dīẕār:**
Gazel 3415
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüze aşık, güzellerin yüzlerine aşık.

Ger behişte zāhidā meyl itmesem ‘ayb eyleme
Su gibi çün ‘āşıḳ-ı dīẕār gördüm kendümi

‘āşık-ı fütāde:

1. **‘āşıḳ-ı fütāde:**
Gazel 3095
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşkün, zavallı âşık.

Olsun tana‘ ‘um içre ol māh-rūy sāde
Kalsun belā vü ġamda bu ‘āşıḳ-ı fütāde

‘āşıkı ol-:

1. **‘āşıḳı ol-:**-*ı, -up*
Gazel 3208
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşık, seven kişi. II Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Cān-ıla bu dil oldı giriftār ‘āşıḳı
Mecnūn-ı dehr gibi olup zār ‘āşıḳı

2. **‘āşıḳı ol-:**-*ma, -dı*
Gazel 3208
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyin gönüllüsü, heveslisi olmak, çok üstüne düşmek.

Mecnūn ki düşdi vādīye ammā benüm gibi
Olmadı ol fütāde-i bāzār ‘āşıḳı

3. **‘āşıḳı ol-:**-*dı*
Gazel 3208
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyin gönüllüsü, heveslisi olmak, çok üstüne düşmek.

Oldı Muḥibbī üştür-i ser-mest gibi çün
Her dem cigerde ġam yimeyüp bār ‘āşıḳı

‘āşık-ı sābit-ḳādem:

1. **‘āşıḳ-ı sābit-ḳādem:**
Gazel 3277
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sözünün eri, kararlı aşık.

‘Āşıḳ-ı sābit-ḳādem oldur der-i cānānede
İde şemşīre naẕar döndürmeye cān u seri

‘āşık-ı şeydā:

1. **‘āşıḳ-ı şeydā:**
Gazel 3420
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çılgın, divane âşık.

Var mı cihānda ‘āşıḳ-ı şeydā benüm gibi
Mecnūn daḫı olmadı rüsvā benüm gibi

2. **‘āşıḳ-ı şeydā:**-*y, -ıla*
Gazel 3172
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çılgın, divane aşık.

Vā‘ıẓı gör niçe düşmiş ‘āşıḳ-ı şeydā-y-ıla
Mescid için toptolu kılmış kuru ġavġā-y-ıla

‘āşık-ı zār:

1. **‘āşıḳ-ı zār:**-*uñ*
Gazel 3268
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayan, inleyen âşık.

Gül ruḫuñ yādınadur ebr-i bahāruñ giryesi
Andan artukdur velī ‘āşıḳ-ı zāruñ giryesi

asıl:

1. **asılu:**-*u*
Gazel 3423
Mısra: **7**
Bir yere takılmış veya asılarak sarkıtılmış olan, asılmış.

Ser-i zülfinde görüp asılu dil şīşesini
Uşadup anı cefā sengiyle dildār sıdı

asıl-:

1. **asılup:**-*up*
Gazel 3385
Mısra: **3**
Yüksek bir yere iliştirilip sarkıtılmak.

Germ olurmış asılup karşuñda her dem āyine
Niçe başdan aşmasun yüz virdüñ aña iy perī

2. **asılmış:**-*mış*
Gazel 3131
Mısra: **2**
Yüksek bir yere iliştirilip sarkıtılmak, sallandırılmak.

Zülf-i ‘anber-bārını görsem ruḫ-ı dildārda
Destine sünbül asılmış sanuram gülzārda

āşinā:

1. **āşinā:**
Gazel 3281
Mısra: **10**
Bildik, tanıdık (kimse) II yakın, yakın gelen, mûnis, dost II tanıyan, bilen, bilici, vâkıf.

Varsa Muḥibbī kūyuña her yañadan karşu gelür
Yokdur bańa bir āşinā bildüm seg-i kūyuñ gibi

2. **āşināsın:**-*sın*
Gazel 3206
Mısra: **7**
1. Bildik, tanıdık (kimse). 2. Yakın, yakın gelen, mûnis, dost. 3. Tanıyan, bilen, bilici, vâkıf.

İtüñ görmedi çokdan āşināsın
Beni görüp hemān feryāda virdi

āşinā ol-:

1. **āşinā ol-:**-*dı*
Gazel 3259
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tanımak, bilmek.

Leylī zülfüñ göreli oldı bu dil dīvānegi
Oldı senüñle āşinā ammā bańa bīgānegi

āşinālık:

1. **āşinālık:**
Gazel 3373
Mısra: **5**
Tanışıklık, yakınlık, ahbaplık.

Āşinālık olmaya idi ezelden kāşkī
Āşinālıkdan saña çün yig gelür bīgānegī

2. **āşinālık:**
Gazel 3492
Mısra: **5**
Tanışıklık, yakınlık, ahbaplık.

Āşinālık olmaya idi ezelden kāşkī
Āşinālıkdan saña çün yig gelür bīgānegī

3. **āşinālıkdan:**-*dan*
Gazel 3373
Mısra: **6**
Tanışıklık, ahbaplık, yakınlık.

Āşinālık olmaya idi ezelden kāşkī
Āşinālıkdan saña çün yig gelür bīgānegī

4. **āşinālıkdan:**-*dan*
Gazel 3492
Mısra: **6**
Tanışıklık, ahbaplık, yakınlık.

Āşinālık olmaya idi ezelden kāşkī
Āşinālıkdan saña çün yig gelür bīgānegī

āsitān:

1. **āsitānın:**--*ı, --n*
Gazel 3124
Mısra: **3**
Eşik. II Dergâh, tekke.

Koyup Mecnūn Leylī āsitānın
Düşer miydi aña varmak Ḥicāz'a

2. **āsitānında:**-*ın, -da*
Gazel 3190
Mısra: **9**
1. Eşik. 2. Dergâh, tekke, büyük zâviye, âsitâne.

Āsitānında Muḥibbī'ye eger bende dise
Şādlıkdan atar idüm göge ol dem külehi

3. **āsitānuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 3209
Mısra: **8**
1. Eşik. 2. Dergâh, tekke, büyük zâviye, âsitâne.

Gözlerüm yaş dökdüginçe kirpügüm cārūb olur
Āsitānuñda bu nev'e kimse ferrāş olmadı

4. **āsitānuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 3329
Mısra: **5**
Kapı, eşik. II Sevgilinin eşiği.

Ḫasta dilden āsitānuñdur senüñ dār-ı şifā
Dil ṭabībi olasın añmayasın bīmāruñı

āsitāne:

1. **āsitāne[y]i:**-*y, -i*
Gazel 3335
Mısra: **10**
Kapı, eşik.

Yıllar-durur dimedi ḥālüñ nedür ġarīb
Bekler Muḥibbī gerçi ki ol āsitāne[y]i

āsiyāb:

1. **āsiyābuñ:**-*uñ*
Gazel 3148
Mısra: **4**
Değirmen, su değirmeni.

Çarḫ elinden iñlesem ṭōlāb-veş olmaz 'aceb
Gözlerüm yaşı dönüpdür āsiyābuñ 'aynına

āşiyān eyle:

1. **āşiyān eyle:**
Gazel 3218
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mesken tutmak, yuva yapmak.

Ḳanā'at gūşesin iy dil yüri var āşiyān eyle
İşidüp göndere şeh-per saña tā Ḳāf'uñ 'Anḳāsı

āşiyān-ı murġ:

1. **āşiyān-ı murġ:**-*a*
Gazel 3402
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kuş yuvası.

Çeşmesi ‘ayn-ı belā kūhsārı Ḳays’uñ başıdur
Āşiyān-ı murġa ur pek saçı oldı mīşesi

āşiyā-veş:

1. **āsiyā-veş:**
Gazel 3123
Mısra: **11**
Su değirmeni gibi.

Āsiyā-veş iy Muḥibbī iki taş alup ele
Döginüp cismüm benüm gendüm gibi un olmada

aşl:

1. **aşlı:**-*ı*
Gazel 3467
Mısra: **8**
Ar. Bir şeyin kendisi; öz.

Sunup bir bāde ‘āḳlum bāda virdi
Yine bir muġbeçe aşlı Firengī

aslâ:

1. **aşlā:**
Gazel 3110
Mısra: **6**
"Hiçbir zaman, hiçbir şekilde" anlamlarında bir zarf.

Kim ki basdı ‘ālem-i ‘ışḳa ḳadem ādemdür ol
Her kimüñ ki ‘ışḳı yok aşlā aña ādem dime

assı it-:

1. **assı it-:**-*me*, -*dü*, -*m*
Gazel 3131
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Assı eylemek: kar etmek, kazanç sağlamak.

Sen baña bir būse virdüñ ben saña cān u dilüm
Assı itmedüm cihānda illā bu bāzārda

2. **assı it-:**-*dü*, -*ñ*
Gazel 3061
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Assı eylemek: kar etmek, kazanç sağlamak.

Metā‘-ı derdi alduñ naḳd-i cāna
Muḥibbī assı itdüñ şimdi uşta

assı itmedi:

1. **assı itmedi:**-*me*, -*di*
Gazel 3008
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Assı eylemek: kar etmek, kazanç sağlamak.

Bir būsesini aldı cān naḳdine Muḥibbī
İtmedi böyle assı kimse cihān içinde

āşūb-ı dil:

1. **āşūb-ı dil:**
Gazel 3262
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül karıştıran, gönül karıştırıcı. II Gönül kargaşası.

Yine iy serv-i ḫırām nāz-ıla seyr it çemeni
Ser-tā-be-ḳadem āşūb-ı dil ü cān-ı meni

āşüfte:

1. **āşüfteden:**-*den*
Gazel 3361
Mısra: **1**
Dağılmış, perişan.

Māh-rūlar ‘ışḳ[ı] bu āşüfteden ayrılmadı
Tā beni ser-geşte vü [rü]svā-yı ‘ālem kılmadı

2. **āşüfte:**
Gazel 3016
Mısra: **8**
Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan, meftun.

Gülde ḳadümi dilde ġamı cān u ciger rīş
Āşüfte vü dildāde giriftāra benefşe

3. **āşüfte:**
Gazel 3069
Mısra: **8**
Aşktan perişan olma, çılgın gibi âşık ve meftun olma durumu.

Mest olup çāk-i girībān idüben tā dāmen
Vālih ü ‘āşıḳ u āşüfte vü rüsvā lāle

4. **āşüfte:**
Gazel 3273
Mısra: **1**
Çılgın gibi seven, aşktan perîşan olan, sevdâlı kimse, meftun.

Ser-i zülfüñ kemendinden göñül āşüfte ḥāl oldı
Lebüñden bir söz işiddüm baña bilmem ne ḥāl oldı

5. **āşüfte:**
Gazel 3325
Mısra: **5**
Çılgın gibi seven, aşktan perîşan olan, sevdâlı kimse, meftun.

Āşüfte vü ser-geşte olup sünbül-i miskīn
Ḫ̆āb içre meger gördi yine zülf-i nigārı

āşüfte ol-:

1. **āşüfte ol-:**-*dı*
Gazel 3022
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşık olmak, meftun olmak.

Gice vü gündüz dolaşur kūyını ol dilberüñ
Şöyle beñzer rūyına āşüfte oldı mihr ü māh

2. **āşüfte ol-:**-*ur*, -*sa*
Gazel 3218
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çılgınca, deli divane âşık olmak, aşırı derecede sevmek. II Boyun eğmek, isteyerek veya istemeyerek uymak, katlanmak.

Olaldan boynuma zencīr yāruñ zülf-i leylāsı
Ne tañ āşüfte olursa dil-i mecnūn u şeydāsı

āşüfte vü ḥayrān ol-:

1. **āşüfte vü ḥayrān ol-:**-*a*
Gazel 3261
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçmiş,çıldırmış ve şaşırmış halde olma durumu.

Cāme-i zer-baft ile ger cilve kılsa ol perī
Kim göre āşüfte vü ḥayrān ola dilden berī

āşüfte vü şeydā:

1. **āşüfte vü şeydā:**-*sı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3221
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşkün ve çılgın.

Göreliden gözlerüm ol nergis-i şehlāsını
Odlara yakdı bu ben āşüfte vü şeydāsını

āsümān:

1. **āsümān-ıla:**-*ıla*
Gazel 3282
Mısra: **9**
Gökyüzü.

Āsümān-ıla zemīni gezdi [kim] künc-i viṣāl
Bulmadı bir yir Muḥibbī sīnede cā eyledi

2. **āsümān:**
Gazel 3204
Mısra: **2**
Gök, gökyüzü, semâ, felek.

'Işḳ āteşiyle yandı bu dil bil ki cān daḫı
'Işḳa düşeli çarḫ urur āsümān daḫı

at:

1. **atı:**-*ı*
Gazel 3126
Mısra: **9**
At, binek hayvanı.

Atı öñince yüriyeyim Ḳanberī olup
Binse Muḥibbī nāz-ıla ol şāh-ı düldüle

2. **atı:**-*ı*
Gazel 3419
Mısra: **9**
At, binek hayvanı.

Āh ol libās-ı zer-keş bindügi atı serkeş
Baglandı tīr ü tīrkeş 'azm-i 'Irāḳ'a düşdi

3. **atuñ:**-*uñ*
Gazel 3256
Mısra: **3**
Binme, yük çekme ve taşıma hizmetlerinde kullanılan, Orta Asya menşeli, tek tırnaklı, memeli hayvan.

Atuñ ayagına düşmişdür gelüp üftādeler
Çek 'inān-ı esbüñi sulṭānsın Sançar gibi

4. **ataldan:**-*a*, -*l*, -*dan*
Gazel 3008
Mısra: **5**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

Ya kaşlaruñla çeşmüñ ġamz okların ataldan
Sīnem delindi yir yir dil kaldı kan içinde

5. **ata:**-*a*
Gazel 3047
Mısra: **8**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

Kūyına varsam o ṭıfluñ baña bu devlet yiter
Kim bu mecnūnı ider bāzīçe ata taş-ıla

6. **atar:**-*ar*
Gazel 3059
Mısra: **11**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

Atar ya kaşlaruñ ġamz oklarını
Geçer sīne ḳarār itmez siperde

7. **atup:**-*up*
Gazel 3064
Mısra: **1**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

Atup zülfüñ kemendini düşürdüñ göñlümi bende
Kapuñda umaram olam ki boynı baglu bir bende

8. **atup:**-*up*
Gazel 3073
Mısra: **7**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

Seng-i cefā atup yār başuñ şikest iderse
Ser dönderüp kaçurma rıżā-ı yārı gözle

9. **at:**
Gazel 3141

Mısra: **9**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

At cefā sengini topragumı yirden götür
Bārī ol demde vefā resmini bünyād eyle

10. **atdum:**-*dum*
Gazel 3275
Mısra: **7**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

Ḳaddümi ya eyleyüp atdum yine āh okların
Dimedi çarḫuñ geçürdüm bu tokuz kalkanını

11. **atar:**-*ar*
Gazel 3341
Mısra: **6**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

Baḥra beñzet gönlüñi gelse ḥavādis baḥrı gör
Daşraya atar ḳabūl itmez gelen murdārını

12. **atarsa:**-*ar, -sa*
Gazel 3343
Mısra: **3**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

Atarsa cefā tīri ile seng-i melāmet
Başuñı açup karşula kıl sīne nişānı

13. **atuban:**-*uban*
Gazel 3455
Mısra: **7**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

Atuban seng-i cefā sıdı bu gönlüm şīşesin
Yirlere çaldı beni dökdi yüzümüñ suyını

14. **atdı:**-*dı*
Gazel 3468
Mısra: **8**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

Tokuz mīnāsını şıdı bu çarḫuñ
Kim atdı rāh-ı istiġnāda sengi

15. **atsa:**-*sa*
Gazel 3469
Mısra: **2**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

Nişān-ı ḳavs-i Rüstem'den beter ol dilberüñ kaşı
Ḫadeng-i ġamzesin atsa gelür bir yirlere başı

16. **atsa:**-*sa*
Gazel 3476
Mısra: **10**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

Men' ola sanma Muḥibbī eyleme sīneñ siper
Tīri āhenden geçer atsa kemān ebrūları

17. **atsun:**-*sun*
Gazel 3497
Mısra: **6**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

Sīnemüñ meydānına dikdüm yine ben dil nişān
Çeşmi atsun ġamz okın alsun eline yaları

at-:

1. **atıla:**--*ıl, --a*
Gazel 3011
Mısra: **2**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

Niçe bir tīr-i cefālar sīne-i miskīnüme
Atıla seng-i melāmet yā dil-i ġamgīnüme

2. **atsa:**-*sa*
Gazel 3055
Mısra: **7**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

Kaşı yayından kaçan ġamz okların atsa nigār
Cān baña eydür ki ḳurbān olayın ebrūlara

3. **atagör:**--*a, --gör*
Gazel 3086
Mısra: **7**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

Sīnede bagrum delinsün atagör ġamz okların
Ġam degül 'āşıḳlaruñ ölürse sen çok çok yaşa

4. **atılsa:**--*ı, --l, --sa*
Gazel 3142
Mısra: **4**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

Ebrūları elinde ġamz okları bilinde
Atılsa togrı okdur egri kemān içinde

5. **atar:**-*ar*
Gazel 3190
Mısra: **10**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

Āsitānında Muḥibbī'ye eger bende dise
Şādlıkdan atar idüm göge ol dem külehi

6. **atsañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 3207
Mısra: **7**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

Ya kaşuñdan sehv-ile atsañ baña ġamzeñ okın
Saklar-ıdum sīnem içre ben anı cānum gibi

7. **atduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 3209
Mısra: **3**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

Şol ḳādar atduñ cefā sengin baña iy seng-dil
Yir mi kaldı kim bedende ḫurd u ḫaşḫāş olmadı

8. **ata:**-*a*
Gazel 3243
Mısra: **8**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

Olmaya sīne siper ḅagrı ola ġalbūr-veş
Çeşm ata ġamz okların ele ala ya kaşını

9. **atsañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 3286
Mısra: **8**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

Alsañ elüñe tīr-i tīz olmaz aña sīne siper
Atsañ ider durmaz güẕer iy dōst ḫadeng endāzuñı

10. **ata:**-*a*
Gazel 3338
Mısra: **5**
Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.

Ger tīr-i ābdārını ya kaşları ata
Dil-teşnelere ola bārān-ı raḥmeti

11. **atdı:**-*dı*
Gazel 3157
Mısra: **2**
(-e) Düşürmek, (-e) uğratmak.

Dolaşdı göñül āh çün ol zülf-i dü-tāya
Güş eylemedi pendi özin atdı belāya

12. **atdı:**-*dı*
Gazel 3270
Mısra: **6**
(-e) Düşürmek, (-e) uğratmak.

Derdā dirīġ n'eyleyem ki fırīb-i dehr
Ẕevḳ u ṣafāya atdı mübeddel binā ḫūşı

‘aṭā:

1. **‘aṭā:**
Gazel 3443
Mısra: **6**
1. Cömertçe verme, ihsan, bağış.
2. Bağışlama, af.

Bārān olursa başına ok yıldırım kılıç
Gerçek er olana gelür ol gün ‘aṭā güni

‘atā eyle:

1. **‘aṭā eyle:**
Gazel 3388
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cömertçe vermek, ihsan etmek, bağışlamak.

Raḥm eyle ‘aṭā eyle Muḥibbī'ye lebüñden
Cān ḫastasınuñ būse-i la‘l olur ‘ılācı

‘ataş:

1. **‘aṭaşı:**-*ı*
Gazel 3211
Mısra: **6**
Susuzluk, susama, harâret.

Her biri teşne olup gelmiş-iken cānı lebe
Kesret-i cām-ı şefā‘atle giderdüñ ‘aṭaşı

2. **‘aṭaşı:**-*ı*
Gazel 3289
Mısra: **2**
Susuzluk, susama, harâret.

Severem cān-ıla dilden ben o ḫurşīd-veşi
Līk yakdı bu ben ḫastayı anuñ ‘aṭaşı

āteş:

1. **āteş:**
Gazel 3478
Mısra: **8**
1. Ateş, alev. 2. Hiddetli, şiddetli. 3.Acı, keder, ızdırap.

Görinen çarḫuñ kenārında anı sanmañ şafaḳ
Sūz-ı āhumdur anuñ dāmānına āteş kodı

2. **āteşi:**-*i*
Gazel 3472
Mısra: **9**
Alev, od; Acı, keder, ızdırap; öfke, hiddet.

İy Muḥibbī āteşi gerçi ki yaş teskīn ider
Aglasam daḫı beter yakar dil-i sūzān beni

3. **āteş:**
Gazel 3204
Mısra: **4**
Ateş, od. II Gönül ateşi.

Ḳaṣd eyledüm ki ‘ışḳumı sīnemde saklayam
Penbe içinde olur mı āteş nihān daḫı

4. **āteşi:**-*i*
Gazel 3270
Mısra: **2**
Ateş, od II gönül ateşi, gönülden çıkan ateşli ah.

Ẕāhir oldı nāgehān gördüm ben bir mehveşi
Ol zamāndan berü şu‘le virdi sīnem āteşi

āteş gibi:

1. **āteş gibi:**
Gazel 3302
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakıcı, tesirli.

Yine āteş gibi serkeşlik ile
İdüpdür dūd-veş bu mübtelāyı

āteşe yak:

1. **āteşe yak:**-*e*
Gazel 3320
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ateşe yakmak, ateşte yakmak, ateşe atılmak, yanmasını sağlamak II ateşle azap etmek.

Āteşe yak zāhidā gel ḫırḳa-i sālūsuñı
Taşlara çal gel uşat bu şīşe-i nāmūsuñı

ātеşe yan:

1. **āteşe yan:**-*e*, -*ar*
Gazel 3316
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yanmak, tutuşmak. II Aşk ateşiyle yanmak, tutuşmak, çok acı çekmek.

Dakar mı zülf-i zencīri dil-i dīvāneden ġayrı
Yanar mı āteşe hīç kes gör-ā pervāneden ġayrı

āteş-hāne:

1. **āteş-ḫānesi:**-*si*
Gazel 3444
Mısra: **6**
Ateş yanan yer.

Gözlerüm yaşı ‘aceb budur ki teskīn eylemez
Germ olur āh eyledükçe göñlüm āteş-ḫānesi

āteş-i āh:

1. **āteş-i āh:**-*um*, -*la*
Gazel 3374
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(aşığın göğe çıkan ve gökyüzünü kaplayan) ahının ateşi.

Gül yüzinüñ ḥasretinden ol vefāsuz dilberüñ
Oda yakdum āteş-i āhumla ben de ḫāneyi

2. **āteş-i āh:**-*ı*
Gazel 3240
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âh ateşi.

Āteş-i āhı Muḥibbī başa tāc-ı zer ider
Pādişāh-ı ġam olan böyle geyer şeb-külehi

3. **āteş-i āh:**-*ı*
Gazel 3448
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âh ateşi.

Kim ki şaḥrā-yı ġamuñ her dem ola pādişehi
Āteş-i āhı olur başına zerrīn külehi

āteş-i ġam:

1. **āteş-i ġam:**-*la*
Gazel 3372
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam ateşi.

Āteş-i ġamla egerçi dutışupdur cān u dil
İtmedi bu ten-i mecrūḥ daḫı iḥsās-ı tebi

āteş-i hicr:

1. **āteş-i hicr:**-*e*
Gazel 3411
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık ateşi; ayrılığın verdiği acı, keder.

Ġam-ı ḫālüñle iy dilber yanaldan āteş-i hicre
Muḥibbī lāleye döndi ciger taglayı taglayı

2. **āteş-i hicr:**-*e*
Gazel 3219
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık ateşi.

Āteş-i hicre kebāb oldı göyindi cigerüm
Eşk-i çeşmümi gören sandı ‘aḳīḳ-i Yemenī

āteş-i hicrān:

1. **āteş-i hicrān:**-*ıla*
Gazel 3277
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık ateşi; ayrılığın verdiği acı, keder.

Niçe yıldur bu Muḥibbī āteş-i hicrān-ıla
Yanalı būy-ı vefā virür daḫı ḫākisteri

āteş-i ‘ışḳ:

1. **āteş-i ‘ışḳ:**-*-a*
Gazel 3026
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.

Āteş-i ‘ışḳa Muḥibbī niçe döysün dil ü cān
Yakar ugrar-ısa ẕerrece kurıya ger yaşa

2. **āteş-i ‘ışḳ:**-*-uñ*
Gazel 3029
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.

Dilerem āteş-i ‘ışḳuñ beni şol ḥadde yaksun kim
Görenler diyeler Allāh aña yār olmasun kimse

3. **āteş-i ‘ışḳ:**-*-uñ*
Gazel 3059
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.

‘Aceb mi dūd-ı dil çıksa depemden
Yanar çün āteş-i ‘ışḳuñ cigerde

4. **āteş-i ‘ışḳ:**
Gazel 3075
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.

Bilmek isterseñ eger cānā derūnum nālişin
Āteş-i ‘ışḳ içre bak bu göñlümüñ ḳaḳnūsına

5. **āteş-i ‘ışḳ:**--*a*
Gazel 3120
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.

Güneş ruḫsārını gördüm beni benden hemān aldı
Göyindüm āteş-i ‘ışḳa sanasın şem‘e pervāne

6. **āteş-i ‘ışḳ:**--*a*
Gazel 3129
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.

Āteş-i ‘ışḳa dutışdum dün gice pervāne-veş
Oda yanmak nice olur örgedeyim micmere

7. **āteş-i ‘ışḳ:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3146
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.

Yakalı āteş-i ‘ışḳına bugün cān u dili
Çıkar eflāke şerārumdan eser döne döne

8. **āteş-i ‘ışḳ:**--*ı, --y, --ıla*
Gazel 3146
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.

Tutuşup āteş-i ‘ışḳı-y-ıla pervāne-ṣıfat
Bu Muḥibbī düşüp odlara yanar döne döne

9. **āteş-i ‘ışḳ:**
Gazel 3154
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.

Bezm-i ġam içre Muḥibbī giceler ṣubḥa degin
Şem‘-veş āteş-i ‘ışḳ ile yanar cānlar ile

10. **āteş-i ‘ışḳ:**-*a*
Gazel 3181
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.

Muḥibbī āteş-i ‘ışḳa tutışduñ şem‘-veş başdan
Olursa gözlerüñ yaşı ne tañ tā ṣubḥa dek cārī

11. **āteş-i ‘ışḳ:**-*ıla*
Gazel 3217
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.

Saklar-ıdum mihrini sīnemde īmānum gibi
Āteş-i ‘ışḳ-ıla itdi göz yaşı rüsvā beni

12. **āteş-i ‘ışḳ:**-*ıla*
Gazel 3222
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.

Āteş-i ‘ışḳ-ıla yakduñ cismümi ser-tā-ḳadem
Ḳāl idüp ġam pūtesi içinde pāk itdüñ beni

13. **āteş-i ‘ışḳ:**-*ıla*
Gazel 3320
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.

İy Muḥibbī çün şeb-i hicrān saña oldı mekān
Sen daḫı yak āteş-i ‘ışḳ-ıla dil fānūsuñı

14. **āteş-i ‘ışḳ:**
Gazel 3339
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.

Āteş-i ‘ışḳ sīnem içinde benüm bir od kodı
Durmadan artmakdadur bilmez o nār eksüklügi

15. **āteş-i ‘ışḳ:**-*ı, -y, -la*
Gazel 3430
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.

Āteş-i ‘ışḳıyla yanar olup aña dil fitīl
Bezm-i ġamda şem‘-veş sūz u güdāzum var-ıdı

16. **āteş-i ‘ışḳ:**-*a*
Gazel 3460
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.

Āteş-i ‘ışḳa yanardum olmasa ger gözyaşı
Gözyaşına ġarḳ olurdum olmasa ‘ışḳ āteşi

17. **āteş-i ‘ışḳ:**-*a*
Gazel 3490
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.

Muḥibbī bezm-i ḥüsnüñde ko yansun şem‘-i meclisdür
Ezelden āteş-i ‘ışḳa yakupdur ol dil ü cānı

<u>āteş-i ruhsār:</u>

1. **āteş-i ruḫsār:**-*uñ, -a*
Gazel 3387
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) yanağının ateşi.

Bu Muḥibbī āteş-i ruḫsāruña oldı sipend
İtdügin ‘ışḳuñ yolında ādemī-zād itmedi

<u>āteş-i zülf:</u>

1. **āteş-i zülf:**-*üñ*
Gazel 3389
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) Saçının ateşi.

Āteş-i zülfüñ içine düşeliden iy perī
Şöyle yakduñ kim beni nām u nişānum kalmadı

<u>āteş-liḳā:</u>

1. **āteş-liḳā:**
Gazel 3362
Mısra: **4**
Ateş yüzlü.

Gördük cemāl-i şem‘ini düşdük ayagına
Pervāne gibi yakdı ol āteş-liḳā bizi

2. **āteş-liḳā:**
Gazel 3418
Mısra: **2**
Ateş yüzlü.

Dīvāne kıldı zülf-i kemend-i dü-tā bizi
Pervāne itdi yakdı ol āteş-liḳā bizi

<u>atıl-:</u>

1. **atılıcak:**-*ıcak*
Gazel 3289
Mısra: **7**
Bir şey bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatılmak; saçılmak, serpilmek.

Kim ḫalāṣ olabilür ġamze okı atılıcak
Bir yire ya kaşınuñ gelse iki yire başı

<u>atış-:</u>

1. **atışup:**-*up*
Gazel 3056
Mısra: **6**
Atışmak (Ok atışı yapmak).

‘Işḳ meydānında Mecnūn ile miḥnet okların
Atışup birkaç ḳadem ben ileri oldum yine

<u>aṭlas:</u>

1. **aṭlās:**
Gazel 3015
Mısra: **9**
İpekten sık dokunmuş, yüzü parlak, dâima düz renkli, üstünde motif bulunmayan, sertçe, tüysüz, makbul bir kumaş çeşidi.

Dilā aṭlās dībāyı n’idersin
Saña yitmez mi bir palās-ı jende

2. **aṭlas:**
Gazel 3174
Mısra: **19**
İpekten sık dokunmuş, yüzü parlak, dâima düz renkli, üstünde motif bulunmayan, sertçe, tüysüz, makbul bir kumaş çeşidi.

Gāh virür aṭlas ḳabā hem başuma zerrīn külāh
Geh ḳalender eyleyüp ‘üryān ider göñlüm beni

3. **aṭlasa:**-*a*
Gazel 3244
Mısra: **4**
İpekten sık dokunmuş, yüzü parlak, dâima düz renkli, üstünde motif bulunmayan, sertçe, tüysüz, makbul bir kumaş çeşidi.

Her kim ki ḳanā‘at eyleye bir loḳma ḫırḳaya
Bakmaz o şeh de aṭlasa virmez palāsını

<u>‘avām:</u>

1. **‘avām-ıla:**--*ıla*
Gazel 3013
Mısra: **4**
Halk, umum, herkes.

Mey-hāne gūşesinde turup cür‘a nūş iden
Mescide varubanı alışmaz ‘avām-ıla

<u>āvāre:</u>

1. **āvāre:**
Gazel 3058
Mısra: **4**
1. Boş gezen, işsiz güçsüz (kimse), aylak, başıboş. 2. Kararsız, şaşkın, perîşan. 3. Evsiz barksız (kimse), serseri. 4. Başıboş, belli bir düzeni olmayan, düzensiz.

Dil virelden zülfinüñ leylāsına Mecnūnlayın
Vādī-yi ġamda yürür zencīr-ile āvāre de

2. **āvāre:**
Gazel 3407
Mısra: **2**
1. Boş gezen, işsiz güçsüz (kimse), aylak, başıboş. 2. Kararsız, şaşkın, perîşan. 3. Evsiz barksız (kimse), serseri. 4. Başıboş, belli bir düzeni olmayan, düzensiz.

Sāḳiyā nūş idelüm sun cāmı bayram irtesi
Tā bula āvāre dil ārāmı bayram irtesi

<u>āvāre düş:</u>

1. **āvāre düş:**-*di*
Gazel 3380
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Perişan, şaşkın olmak, başıboş ve kararsız hale gelmek.

Yine bī-çāre dil āvāre düşdi
Belā aruları başına üşdi

<u>āvāre düş-:</u>

1. **āvāre düş-:**-*di*
Gazel 3187
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Perişan, şaşkın olmak, başıboş ve kararsız hale gelmek.

Muḥibbī ẕerre gibi gün yüzüñden
Olalı dūr iñen āvāre düşdi

āvāre eyle-:

1. **āvāre eyle-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3018
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşkın, derbeder bir hale sokmak, başıboş hale getirmek.

Hicrüñ-ile şehā döndi yürek kana esirge
Derd-ile anı eyledüñ āvāre esirge

āvāre ol:

1. **āvāre ol:**-*si, -du, -ñ*
Gazel 3494
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Başıboş ve kararsız duruma gelmek, işsizlikten dolayı ne yapacağını şaşırmak. 2. Uzak kalmak, ayrı düşmek.

Çünki olduñ iy göñül ol serv-ḳad āvāresi
Gözlerüñ yaşını cū kılmakdur anuñ çāresi

āvāre ol-:

1. **āvāre ol-:**-*sa*
Gazel 3188
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Başıboş ve kararsız duruma gelmek, işsizlikten dolayı ne yapacağını şaşırmak. 2. Uzak kalmak, ayrı düşmek.

Tañ mı olsa Muḥibbī āvāre
'Işḳ bī-ṣabr u bī-ḳarār itdi

2. **āvāre ol-:**-*s, -i, -mış, -am*
Gazel 3223
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başıboş ve kararsız duruma gelmek, işsizlikten dolayı ne yapacağını şaşırmak.

Olmışam bir çeşmi āhūnuñ yine āvāresi
Ġamzesinüñ līk var sīnemde yüz biñ yarası

āvāz:

1. **āvāzuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3286
Mısra: **2**
Ses, seda.

Bir baḫt-ı kem bī-ṭāli'em görmem senüñ pervāzuñı
Bārī tekellüm ġayra kıl tā işidem āvāzuñı

2. **āvāzuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3286
Mısra: **12**
Ses, seda.

Eyle Muḥibbī zāruñı göge çıkar feryāduñı
Bī-raḥmdur raḥm eyleye tā işide āvāzuñı

3. **āvāzını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3489
Mısra: **10**
Ses; yüksek sesle bağırma, feryat.

Ḫār elinden iy Muḥibbī gör niçe eyler fiġān
Gülşene var diñle bir dem bübülüñ āvāzını

4. **āvāzuma:**-*(u)m, -a*
Gazel 3099
Mısra: **6**
Ses, seda. II Feryat, inilti, nara.

Gülşen-i ḥüsninde kıldum gice bülbül tek fiġān
Līk tutmadı kulak gül gibi bu āvāzuma

āvāz gel-:

1. **āvāz gel-:**
Gazel 3138
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ses gelmek.

Yine vaḳt oldı ki güller açılup yaz gele
Her yaña bülbül-i şūrīdeden āvāz gele

avla:

1. **avlamaga:**-*maġ, -a*
Gazel 3426
Mısra: **10**
Yakalamak, avlamak, ele geçirmek.

Zülfini ele aldı kemend eyledi geh çīn
Dil murġını avlamaga kurdı yine dāmı

avlag:

1. **avlagını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3235
Mısra: **4**
Avlanılan, avı bol yer, av alanı.

Zülfine bend eyleyüp ḥabs-i zenaḫdān eyledi
Tutdı cāsūs añlayup bu göñlümüñ avlagını

ay:

1. **ayına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3048
Mısra: **1**
Ay, mah, kamer. II Sevgilinin ay gibi parlak yüzü.

Kim ki teşbīh eyleye kaşını ḳurbān ayına
Āferīn olsun anuñ ḳurbān olayın rāyına

2. **aya:**-*a*
Gazel 3115
Mısra: **2**
Ay, mah, kamer. II Sevgilinin ay gibi parlak yüzü.

Kim nisbet ider gün yüzini şems-i ḍuhāya
Raġbet mi kalur gün ki ṭulū‘ eyleye aya

3. **aya:**-*a*
Gazel 3115
Mısra: **12**
Ay, mah, kamer. II Sevgilinin ay gibi parlak yüzü.

‘Anber saçıdur gül yüzini görmege māni‘
San ḫāyil olur ebr gelür bedr iken aya

4. **aya:**-*a*
Gazel 3157
Mısra: **6**
Ay, mah, kamer. II Sevgilinin ay gibi parlak yüzü.

Görmek dilesem māni‘ olur yārı raḳīb āh
San ebr gibi ḫāyil olur bedr iken aya

5. **ay:**
Gazel 3484
Mısra: **8**
Ay, mah, kamer. II Sevgilinin ay gibi parlak yüzü.

Zevāli olmasa ḫurşīd ü māhuñ
Yüzüñe gün dir-idüm alnuña ay

ay ol-:

1. **ay ol-:**--*dı*
Gazel 3010
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayların geçmesi, uzun zaman olmak.

Dirīġ ay oldı göstermez yüzini çünki cānāne
Bu ḥasretle bu miḥnetden baña yigdür kıyam cāna

ay olur:

1. **ay olur:**--*ur*
Gazel 3060
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay olur. Ay (zaman) geçer.

Ay olur yıllar geçer görmem nigārā gün yüzüñ
Gösterürsin baña sen hicrān hicrān üstine

ay u gün:

1. **ay u gün:**-*den*
Gazel 3365
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay ve güneş.

Kapuña geldi meger şey-lillāh pīr-i felek
Ay u günden eline almış dutupdur nān iki

2. **ay u gün:**-*le*
Gazel 3410
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay ve güneş.

Ay u günle tartdılar geldi şehā ḥüsnün agır
Anuñ içün gökde gördüm keffe-i mīzānını

aya:

1. **ayasına:**--*(s)ı, --n, --a*
Gazel 3114
Mısra: **1**
Avuç içi.

Naḳd-i cānı yine dil aldı bugün ayasına
Sen şehüñ tā ki nisār ide hemīn pāyesine

ayacug:

1. **ayacugı:**-*ı*
Gazel 3465
Mısra: **2**
1. İnsan uzvu olan ayak. 2. kadeh.

Dün serv gibi salınup ol gül budācugı
Mestāne-vār eline almış ayacugı

ayaġ:

1. **ayagı:**-*ı*
Gazel 3033
Mısra: **7**
1. İnsan uzvu olan ayak. 2. kadeh.

İy dil ayagı topragına ger elüñ irse
‘İzzetle alup yüzüñe sür tāc-ı ser eyle

2. **ayagında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 3113
Mısra: **2**
1. İnsan uzvu olan ayak. 2. kadeh.

Ol servi görüp sevdüm balalıgı çagında
Ḫāk üzre yüzüm sürdüm su gibi ayagında

3. **ayagına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3133
Mısra: **3**
1. İnsan uzvu olan ayak. 2. kadeh.

Akup cūlar yüzin sürse dem-ā-dem serv ayagına
Açılsa her ṭaraf güller kamu kuşlar hezār olsa

4. **ayag:**
Gazel 3140
Mısra: **3**
1. İnsan uzvu olan ayak. 2. kadeh.

Bir ayag üzre gelüp bil baglayupdur ḫızmete
Servüñ indi kara su ayagına turmag-ıla

5. **ayagına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3149
Mısra: **7**
1. İnsan uzvu olan ayak. 2. kadeh.

Miskinlik ider servüñ ayagına koyup baş
Bakmaz oturup hīç sola vü saga benfşe

6. **ayag:**
Gazel 3240
Mısra: **2**
1. İnsan uzvu olan ayak. 2. kadeh.

Seyr-i gülşen ideler nāz-ıla ol yār gehi
Bir ayag üzre tutup ḫidmet ide serv-i sehī

7. **ayagına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3343
Mısra: **7**
1. İnsan uzvu olan ayak. 2. kadeh.

Gözüm yaşını ayagına cūlar iderdüm
Nāz-ıla görem seyr ide ol serv-i revānı

8. **ayagına:**-*ı(n), -a*
Gazel 3348
Mısra: **2**
1. İnsan uzvu olan ayak. 2. kadeh.

Eşk-i çeşmüm lü'lü'-i şehvār olaydı kāşki
Ayagına sen şehüñ īsār olaydı kāşki

9. **ayagını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3360
Mısra: **10**
1. İnsan uzvu olan ayak. 2. kadeh.

Zülfi sevdāsında bilmezler Muḥibbī nüktesin
Zīra kimse görmemiş görmez yılan ayagını

10. **ayagını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3381
Mısra: **14**
1. İnsan uzvu olan ayak. 2. kadeh.

Bir dem Muḥibbī olmaya huşyār ḥaşre dek
Rūz-ı elest içeli 'ışḳuñ ayagını

11. **ayagını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3441
Mısra: **10**
1. İnsan uzvu olan ayak. 2. kadeh.

Tā ḥaşr olınca olmasa hüşyār tañ degül
İçdi Muḥibbī çünki Maḥabbet ayagını

12. **ayaguña:**-*uñ, -a*
Gazel 3463
Mısra: **6**
1. İnsan uzvu olan ayak. 2. kadeh.

Nihāl-i serv-i ḳaddüñi görüp gülzār-ı ḥüsn içre
Ayaguña revān oldı akar bu gözlerüm yaşı

ayaga düş-:

1. **ayaga düş-:**-*di*
Gazel 3282
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
İtibardan düşmek, kıymetini kaybetmek. 2. Olduğu yere yıkılmak. 3. Acı içinde kalmak, kuvvetten düşmek.

Güllere ḫaclet gelüp düşdi ayaga servler
Yār ruḫın 'arż idüp ḳaddini bālā eyledi

ayagına düş:

1. **ayagına düş:**-*ı, -n, -a, -dü, -k*
Gazel 3362
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok yalvarmak.

Gördük cemāl-i şem'ini düşdük ayagına
Pervāne gibi yakdı ol āteş-liḳā bizi

ayagına düş-:

1. **ayagına düş-:**-*ı, -n, -a, -miş, -dür*
Gazel 3256
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağına düşmek, çok yalvarmak.

Atuñ ayagına düşmişdür gelüp üftādeler
Çek 'inān-ı esbüñi sulṭānsın Sançar gibi

ayaguña bağ ur-:

1. **ayaguña bağ ur-:**-*uñ, -a, -ı, -up*
Gazel 3258
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağına bağ vurmak: Önüne bir engel çıkarmak.

Görüp serv-i sehī ḳaddüñ senüñ dīvāneñ olmışdur
Sular zencīre dönmişdür ayaguña urup bağı

ayak:

1. **ayaklarda:**-*lar, -da*
Gazel 3082
Mısra: **7**
1. İnsan uzvu olan ayak. 2. kadeh.

Dükülüp niçe bī-diller ayaklarda ola pā-māl
Elini uzadup dilber ide ger şāne saçına

2. **ayagına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3121
Mısra: **6**
1. İnsan uzvu olan ayak. 2. kadeh.

Ol şāh-ı zamān gelse yine serv-i sehī-veş
Yir yir güher-i eşküm ayagına saçılsa

3. **ayak:**
Gazel 3246
Mısra: **5**
1. İnsan uzvu olan ayak. 2. kadeh.

Ḳıyāmetde kaçan gelse biñ ayak bir ayak üzre
Umaram ki komayasın ayak altında bu mūrı

4. **ayak:**
Gazel 3246
Mısra: **5**
1. İnsan uzvu olan ayak. 2. kadeh.

Ḳıyāmetde kaçan gelse biñ ayak bir ayak üzre
Umaram ki komayasın ayak altında bu mūrı

5. **ayak:**
Gazel 3375
Mısra: **5**
1. İnsan uzvu olan ayak. 2. kadeh.

Sāḳiyā luṭf u kerem kıl el yirine tut ayak
Mevsim-i güldür yine gel lāle reng it bādeyi

6. **ayak:**
Gazel 3478
Mısra: **4**
1. İnsan uzvu olan ayak. 2. kadeh.

Cām-ı ‘ışḳı bile nūş itdük ezel Mecnūn-ıla
Ol ayak götürdi meclisde beni serḫōş kodı

ayak altı:

1. **ayak altı:**
Gazel 3253
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayak altına almak, çiğnemek.

O kim iy serv-ḳad bālā felekde saña yir itdi
Beni pā-māl-i ‘ışḳ idüp ayak altında zīr itdi

2. **ayak altı:**-*n, -da, -gı*
Gazel 3231
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayak altı. II Herkesin rastgele gezip dolaştığı, gelip geçtiği yer.

Nigārā cāh u devletle Süleymān-ı zamān-iseñ
Basup pā-māl itdürme ayak altındagı mūrı

ayak altında ko-:

1. **ayak altında ko-:**-*ı, -n, -da, -ma, -y, -a, -sın*
Gazel 3246
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayakaltında bırakmak: Ezilmesine, yok olmasına göz yummak, korumamak.

Ḳıyāmetde kaçan gelse biñ ayak bir ayak üzre
Umaram ki komayasın ayak altında bu mūrı

ayak bas-:

1. **ayak bas-:**-*ma, -sun*
Gazel 3242
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Bir yere varmak, ulaşmak. 2. Girmek, gelmek, uğramak.

Gülşen-i ḥüsnine yāruñ basmasun ayak diyü
İki çeşmin gözleye diyü komış derbān iki

ayak sun-:

1. **ayak sun-:**
Gazel 3239
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kadeh sunmak, içki vermek.

Varana ayak sunar dāyim maḥabbet arturur
Pür virüñ dāyim olsun bu ḳadeḥ-peymālıgı

ayakdan düş:

1. **ayakdan düş:**-*dan, -di*
Gazel 3297
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Yıkılmak, takatsiz kalmak, kuvvetten düşmek. 2. Aciz içinde kalmak, felakete uğramak.

Güllere ḫaclet gelüp düşdi ayakdan servler
Gül ruḫın ‘arż ḳaddini çün serv-i bālā eyledi

ayakdan düş-:

1. **ayakdan düş-:**-*-dan, --miş, --em*
Gazel 3122
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elden ayaktan düşmek; yaşlılık sebebiyle veya sağlığı büsbütün bozularak çalışamaz duruma gelmek.

Keremden tut elüm kaldur ayakdan düşmişem cānā
Mezellet ḫāksārında düşelden kaldum üftāde

2. **ayakdan düş-:**-*dan, -dü, -m*
Gazel 3253
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Yıkılmak, takatsiz kalmak, kuvvetten düşmek. 2. Aciz içinde kalmak, felakete uğramak.

Beni çün eyledi muḥtāc saña dāduma dād eyle
Elüm tut düşdüm ayakdan seni çün dest-gīr itdi

ayakdaş ol:

1. **ayakdaş ol:**-*ma, -dı*
Gazel 3396
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yol arkadaşı, yoldaş olmak.

Ne bilür ḫālüm benüm ‘ışḳıyla bī-cān oldugum
Şol ki bu miḥnet ü ġam-ıla ayakdaş olmadı

ayaklara düş-:

1. **ayaklara düş-:**-*-di*
Gazel 3115
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değerini yitirmek, yetkisiz ve ilgisiz hale gelmek; perişan olmak, kuvvetten düşmek.

Zülfüñ gibi ayaklara düşdi çü Muḥibbī
Tut elümi raḥm eyle bu ben bī-ser ü pāya

ayaklarda ko:

1. **ayaklarda ko:**-*lar*, -*da*, -*dı*
   Gazel 3390
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: -
   Ayaklar altına almak.

Cān dolaşdı ser-i zülfine lebi fikri ile
Āḫir alup elümi zülfi ayaklarda kodı

‘ayān:

1. **‘ayāndur:**-*dur*
   Gazel 3204
   Mısra: **10**
   Açık, âşikâr, gözle görülür, belli.

‘Işḳum degül mi gün gibi rūşen kim añlamaz
Ola kim ‘ayāndur aña ne ḥācet beyān daḫı

‘ayān eyle:

1. **‘ayān eyle:**-*y*, -*e*
   Gazel 3335
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Açıklamak, ortaya koymak, âşikâr etmek.

Sāḳī şarāb-ı nābı sun itme bahāne[y]i
Tā kim ‘ayān eyleye bu kār-ḫāne[y]i

‘ayān it-:

1. **‘ayān it-:**-*di*
   Gazel 3212
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Açıklamak, ortaya koymak, âşikâr etmek.

Derūn-ı sīneden ‘ışḳ oldı ẓāhir
‘Ayān itdi yaşumla rūy-ı zerdi

‘ayān it:

1. **‘ayān it:**-*me*, -*di*
   Gazel 3314
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Açıklamak, ortaya koymak, aşikar etmek.

Baña cevr-ile cefā ġayrılara mihr ü vefā
Dōstum baña ‘ayān itmedi nedür sebebi

‘ayān ol:

1. **‘ayān ol:**-*dı*
   Gazel 3352
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Görünür hale gelmek, belli olmak, açıkça meydana çıkmak.

Dehenüñ rāzını bu dilde nihān itmiş idüm
Güldüñ iy dōst ‘ayān oldı baña sırr-ı ḫafī

‘ayān ol-:

1. **‘ayān ol-:**-*dı*
   Gazel 3213
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Görünür hale gelmek, belli olmak, açıkça meydana çıkmak.

‘Işḳı itmek istedüm pinhān velī oldı ‘ayān
Nite kim Āyāzuñ ‘ışḳı ile şah-ı Ġaznevī

2. **‘ayān ol-:**-*ur*
   Gazel 3291
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Görünür hale gelmek, belli olmak, açıkça meydana çıkmak.

Sırr-ı ‘ışḳı saklamaz-ısañ dilā olur ‘ayān
Zerd çehreñde gören bu eşk-i gülgūn rengüñi

3. **‘ayān ol-:**-*dı*
   Gazel 3250
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Görünür hâle gelmek, belli olmak, açıkça meydana çıkmak.

‘Işḳ[ı] pinhān istedüm itmek velī oldı ‘ayān
Nite kim Āyāz’uñ ‘ışḳ[ı] ile şāh-ı Ġaznevī

āyāz:

1. **āyāz’uñ:**-*uñ*
   Gazel 3250
   Mısra: **6**
   Gazneli Mahmud'un kölesi.

‘Işḳ[ı] pinhān istedüm itmek velī oldı ‘ayān
Nite kim Āyāz’uñ ‘ışḳ[ı] ile şāh-ı Ġaznevī

2. **ayāz’a:**-*a*
   Gazel 3456
   Mısra: **10**
   Gazneli Mahmud'un kölesi // Mahmud u Ayaz hikayesi bağlamında.

Muḥibbī ‘ışḳ ara sende gedā vü pādişā birdür
Ayāz’a niçe kul idi işitmedüñ mi Maḥmūd’ı

3. **āyāzuñ:**-*uñ*
   Gazel 3213
   Mısra: **6**
   Gazneli Mahmud'un kölesi. // Mahmud u Ayaz hikayesi bağlamında.

‘Işḳı itmek istedüm pinhān velī oldı ‘ayān
Nite kim Āyāzuñ ‘ışḳı ile şah-ı Ġaznevī

‘ayb eyle:

1. **‘ayb eyle:**-*me, -ñ*
Gazel 3483
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplamak.

Dōstlar ‘ayb eylemeñ ayruk dil-i dīvāneye
Derdümüñ dermānı ancak zülfinüñ bagı gibi

2. **‘ayb eyle:**-*me*
Gazel 3415
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kınamak, ayıplamak.

Ger behişte zāhidā meyl itmesem ‘ayb eyleme
Su gibi çün ‘āşıḳ-ı dīẕār gördüm kendümi

‘ayb it-:

1. **‘ayb it-:**-*me*
Gazel 3201
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kınamak, ayıplamak.

Germ olsa gözümüñ yaşı itme Muḥibbī ‘ayb
‘Işḳ āteşiyle çünki bu dil külḫenüm gibi

‘ayb it:

1. **‘ayb it:**-*mez*
Gazel 3397
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplamak.

Ḳāmetüm dāl oldugına kimse ‘ayb itmez beni
Başdan ayaga cefāsın bildiler ‘ālem seni

2. **‘ayb it:**-*me*
Gazel 3375
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakışık almayacak şekilde davranmak.

Zāhidā luṭf eyle ‘ayb itme bu ben bī-çāreyi
İḫtiyār elden gider gördükde bir meh-pāreyi

ayb itmeñ:

1. **ayb itmeñ:**--*me, -ñ-me, -ñ*
Gazel 3000
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ayıplamak, kınamak.

Bir saçı leylā ġamından āh kim sevdālara
Ayb itmeñ ger düşem mecnūn olup ṣaḥrālara

‘ayb kıl:

1. **‘ayb kıl:**-*maz, -du, -ñ*
Gazel 3404
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplamak, kınamak.

‘Ayb kılmazduñ bu ben dīvāneyi ṭa‘n eyleyüp
Zāhidā görseñ eger bir kez ol ādem cānını

‘ayb ol:

1. **‘ayb ol:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3352
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakışık almamak, kusur sayılmak.

‘Ayb olmaya Muḥibbī suna el ger boynuña
Duta-bilmez ḳadeḥi kimsene illā ki kefi

ayıl-:

1. **ayıla:**-*a*
Gazel 3172
Mısra: **6**
1. Baygınlıktan veya sarhoşluktan kurtulup kendine gelmek, ayıkmak. 2. Gerçeği görüp işin farkına varmak, aklı başına gelip uyanmak.

Her ne söylerse riyādur kendüzi itmez ‘amel
Çünki dünyā mestidür sanmañ ki anı ayıla

ayıl:

1. **ayılmadı:**-*(ma), -dı*
Gazel 3361
Mısra: **8**
Kendine gelmek / uyanmak. II II [tas.] İlahî aşkın manevî sarhoşluğundan / zevkinden kurtulmak / sahv.

Gice mey nūş eyledük başumda var daḥı ḫumār
Bāde sun ṣāḳī baña yārān daḥı ayılmadı

āyīn:

1. **āyīnüme:**--*üm, --e*
Gazel 3011
Mısra: **6**
Dinî merasim.

Korkmazam kūh-ı belāda ölümden ben dōstlar
Cānı teslīm eylemek gelmiş-durur āyīnüme

2. **āyīnüme:**--*üm, --e*
Gazel 3027
Mısra: **4**
Dinî merasim.

Korkmazam kūy-ı belā içre olursam ‘ışḳ-ıla
Zīra cān ısmarlamak gelmiş-durur āyīnüme

āyīne:

1. **āyine:**
Gazel 3048
Mısra: **10**
Ayna.

Ḳudret-i ṣun‘-ı Ḫudā’yı kıl temāşā dōstum
Kıl muḳābil ḥüsnüñe alup elüñe āyine

2. **āyīneñi:**-*ñ, -i*
Gazel 3320
Mısra: **3**
Ayna. II Gönül, kalp.

Ṣāfī mey iç ṣūfiyā eyle gel āyīneñi pāk
Gidere dilden ġurūr u kibr-i Keykāvūsuñı

3. **āyine:**
Gazel 3385
Mısra: **3**
Ayna ||Gönül.

Germ olurmış asılup karşuñda her dem āyine
Niçe başdan aşmasun yüz virdüñ aña iy perī

āyīne-i dil:

1. **āyīne-i dil:**-*de*
Gazel 3407
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül aynası.

Jeng-i ġamdan çünki var āyīne-i dilde ġubār
Ṣāf idüp elden düşürme cāmı bayram irtesi

2. **āyīne-i dil:**
Gazel 3118
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül aynası. || Aşığın gönlü.

Cür‘a-i la‘l-i lebüñle eyle göñlüm pür-ṣafā
Niçeye dek dōstum āyīne-i dil gerd ola

āyīne-i pāk:

1. **āyīne-i pāk:**
Gazel 3001
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Temiz ayna.

Ḫaṭ yaraşmaz ārızuñda gel anı eyle tırāş
Hīç revā mı gerd kona āyīne-i pāk üstine

ayır-:

1. **ayırma:**-*-ma*
Gazel 3141
Mısra: **11**
Birbirinden uzaklaştırmak, ayrı düşürmek.

Yā Rab ayırma benüm dāmen-i ‘ışḳından elüm
Rūz-ı maḥaşerde anuñla dilümi şād eyle

‘ayn-:

1. **‘aynumdan:**-*(u)m, -dan*
Gazel 3241
Mısra: **9**
Görme uzvu, göz, çeşm, dide.

Akmag-ıla iki ‘aynumdan benüm bu kanlu yaş
Cūş ider āh eyldükçe her ṭaraf deryā gibi

‘ayn:

1. **‘aynına:**-*-ı, -n, -a*
Gazel 3148
Mısra: **1**
Görme uzvu, göz, çeşm, dide.

Beñzeyelden gözlerüm yaşı şarābuñ ‘aynına
Yandı miḥnetle ciger döndi kebābuñ ‘aynına

2. **‘aynına:**-*-ı, -n, -a*
Gazel 3148
Mısra: **2**
Görme uzvu, göz, çeşm, dide.

Beñzeyelden gözlerüm yaşı şarābuñ ‘aynına
Yandı miḥnetle ciger döndi kebābuñ ‘aynına

3. **‘aynına:**-*-ı, -n, -a*
Gazel 3148
Mısra: **4**
Görme uzvu, göz, çeşm, dide.

Çarḫ elinden iñlesem ṭōlāb-veş olmaz ‘aceb
Gözlerüm yaşı dönüpdür āsiyābuñ ‘aynına

4. **‘aynına:**-*-ı, -n, -a*
Gazel 3148
Mısra: **6**
Görme uzvu, göz, çeşm, dide.

Mezra‘-ı dilde maḥabbet toḫmı sebz olsun diyü
Anı suvarmaga çeşmüm döndi ābuñ ‘aynına

5. **‘aynuma:**-*um, -a*
Gazel 3166
Mısra: **3**
Görme uzvu, göz, çeşm, dide.

Çöpçe gelmez ‘aynuma uşbu cihānuñ gülleri
Ḫaḳ-i pāyından nigāruñ çünki bīrūnam yine

6. **‘aynum:**-*um*
Gazel 3408
Mısra: **3**
Görme uzvu, göz, çeşm, dide.

Başum ki belā kūhıdur ‘aynum iki ‘aynı
Dūd-ı dilüm ol ḳullenüñ üstinde sehābı

‘ayn ol-:

1. **‘ayn ol-:**-*-sun*
Gazel 3028
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz olmak. II Yol göstermek. II Gerçeği göstermek.

Yā İlāhī ‘ayn olsun uşbu rü’yālar bize
Cān virürseñ de yolında iremezsin zülfine

aynı:

1. **aynına:**-*n, -a*
Gazel 3148
Mısra: **8**
Birbirinin eşi, ayırt edilemeyecek kadar benzeri, tıpkısı.

Bār-ı ġamdan miḥnet-ile ḳāmetüm çeng olalı
Sīnemüñ nālişleri döndi rebābuñ aynına

2. **aynına:**-*n, -a*
Gazel 3148
Mısra: **10**
Birbirinin eşi, ayırt edilemeyecek kadar benzeri, tıpkısı.

İy Muḥibbī kanda gitsem iki cūdur gözyaşı
Kalmadı şimden girü ḥācet türābuñ aynına

‘aynı:

1. **‘aynı:**
Gazel 3408
Mısra: **3**
Göz. II Aynı, benzer.

Başum ki belā kūhıdur ‘aynum iki ‘aynı
Dūd-ı dilüm ol ḳullenüñ üstinde sehābı

‘ayn-ı belā:

1. **‘ayn-ı belā:**
Gazel 3402
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela gözü. II Belanın kendisi, kaynağı.

Çeşmesi ‘ayn-ı belā kūhsārı Ḳays’uñ başıdur
Āşiyān-ı murġa ur pek saçı oldı mīşesi

‘ayn-ı şifā:

1. **‘ayn-ı şifā:**-*-dur*
Gazel 3019
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şifanın ta kendisi.

Leblerüñ ‘ayn-ı şifādur sunmayup dil-ḫasteye
Ḥasret-ile gözlerüm yaşını Ceyḥūn eyleme

‘aynuma gel:

1. **‘aynuma gel:**-*um, -a, -mez*
Gazel 3393
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözüne görünmemek, değer vermemek, bir şeyi değersiz saymak.

Ẕerre gelmez ‘aynuma bāġ-ı cinānuñ gülleri
Ol yüzi gülzārsuz sanmañ nihāl egler meni

‘aynuma gelmez:

1. **‘aynuma gelmez:**-*um, -a, -mez*
Gazel 3219
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözüne görünmemek, değer vermemek, bir şeyi değersiz saymak.

Yārsuz ‘aynuma gelmez bu sekiz cennet benüm
Yār-ıla ḫoşdur baña uşbu cihānuñ külḫeni

ayrıl:

1. **ayrıla:**-*a*
Gazel 3271
Mısra: **2**
Bir yerden, bir kimseden, bir şeyden uzaklaşmak.

İy murġ-ı seḥer eyle yüri nāle vü zārı
Gülden degül mümkin olup ayrıla ḫārı

2. **ayrılmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3361
Mısra: **1**
Ayrılmak, kopmak, uzaklaşmak.

Māh-rūlar ‘ışḳ[ı] bu āşüfteden ayrılmadı
Tā beni ser-geşte vü [rü]svā-yı ‘ālem kılmadı

ayru ol-:

1. **ayru ol-:**-*dı*
Gazel 3265
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birlikte bulunmamak, aynı yerde olmamak.

Gün yüzüñden ayru oldı gözlerüm yaşı şafaḳ
Hem çün gerdūn ben daḫı pür-ḫūn itdüm dāmeni

ayru ol:

1. **ayru ol:**-*maz*
Gazel 3377
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzak kalmak, ayrı düşmek.

Düşeliden derd-i ‘ışḳa ġamdan özge bulmadum
Gice gündüz ayru olmaz cān-ıla dil maḥremi

ayruk:

1. **ayruk:**
Gazel 3283
Mısra: **4**
Başka, diğer.

Gülşene ‘arż idesin ger göre nāzük tenüñi
Açmaya ġonca bilüp ḫālini ayruk suḫeni

2. **ayruk:**
Gazel 3483
Mısra: **5**
Artık, bundan sonra, -den başka.

Dōstlar ‘ayb eylemeñ ayruk dil-i dīvāneye
Derdümüñ dermānı ancak zülfinüñ bagı gibi

3. **ayruk:**
Gazel 3152
Mısra: **6**
Birbirinden ayrı, aralıklı, mesâfeli.

Şöyle ḥayrān oldı dil gördi ḫayāl-i dilberi
Tā ḳıyāmet gelmeyiser ‘aḳlı ayruk başına

ayrulıġ:

1. **ayrulıgı:**-*ı*
Gazel 3399
Mısra: **1**
Birinden uzak düşme, firak, firkat.

Āh ne müşkil imiş dünyāda yār ayrulıgı
Görmeyem bir daḫı ben sevgülü yār ayrulıgı

2. **ayrulıgı:**-*ı*
Gazel 3399
Mısra: **2**
Birinden uzak düşme, firak, firkat.

Āh ne müşkil imiş dünyāda yār ayrulıgı
Görmeyem bir daḫı ben sevgülü yār ayrulıgı

3. **ayrulıgı:**-*ı*
Gazel 3399
Mısra: **4**
Birinden uzak düşme, firak, firkat.

Cān niçe rāḥat ola görmeye cānān yüzini
Ölme yig ‘āşıḳa çün ola nigār ayrulıgı

4. **ayrulıgı:**-*ı*
Gazel 3399
Mısra: **6**
Birinden uzak düşme, firak, firkat.

Firḳat ü hicrān odından yandı bagrum āh kim
Yakdı odlara beni nakş u nigār ayrulıgı

5. **ayrulıgı:**-*ı*
Gazel 3399
Mısra: **8**
Birinden uzak düşme, firak, firkat.

Bülbülem nālān oluram giceler tā ṣubḥa dek
Bülbüle düşvārdur bāġ u bahār ayrulıgı

ayva:

1. **ayvā:**
Gazel 3482
Mısra: **1**
Gülgillerden, çiçekleri iri, beyaz veya pembe, yapraklarının altı tüylü, orta yükseklikte bir ağaç; bu ağacın büyük, sarı renkte, tüylü, mayhoş, dokusu sertçe, ufak çekirdekli meyvesi.

Yüzümi zerd eyledi ‘ışḳuñ benüm ayvā gibi
Bagrumı taş itdi hicrüñ lāle-i ḥamrā gibi

‘ayyār:

1. **‘ayyārdur:**-*dur*
Gazel 3184
Mısra: **3**
1. Hîlekâr, hîleci, düzenbaz (kimse). 2. Çapkın, serseri, külhânî (kimse). 3. Çevik, yiğit (kimse).

Hey niçe ‘ayyārdur gözden ogurlar setrümi
Gitdi dil elden görelden ṭurra-i ṭarrāruñı

az:

1. **azını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3489
Mısra: **6**
Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün altında bulunan, çok olmayan.

Gözlerüm īsār ider yolına eşküm gevherin
Gör ne merdümdür dirīġ itmez çogını azını

az ol-:

1. **az ol-:**-*a*
Gazel 3240
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Miktarı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün altında bulunmak.

Sorma suçını günāhını hemān öldüregör
Seni çok çok sevenüñ az ola mı hīç günehi

āzād eyle:

1. **āzād eyle:**
Gazel 3141
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. (Esir, köle veya câriyeye) Hürriyetini geri vermek, i’tak etmek. 2. Serbest bırakmak, salıvermek.

Çekdügüm derd ü belāyı hele bir yād eyle
Kuluñ isem daḫı iy ġam beni āzād eyle

āzād eyle-:

1. **āzād eyle-:**--*me*
Gazel 3053
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Serbest bırakmak, özgür eylemek.

Bend-i zülfüñde göñül murġı esīrüñdür senüñ
Raḥm idüp o derdmende bir gün āzād eyleme

āzād id-:

1. **āzād id-:**-*üp*
Gazel 3264
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Serbest bırakmak, salıvermek.

Bend-i zülfinde olan bī-dilleri āzād idüp
İy Muḥibbī ḥamdü-lillāh seni āzād itmedi

āzād it:

1. **āzād it:**-*me, -di*
   Gazel 3387
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Serbest bırakmak, salıvermek.

Zülfine mücrim diyü bend itdi ol kāfir beni
Ḥamdü-lillāh kim beni bendinden āzād itmedi

āzād it-:

1. **āzād it-:**-*me, -di*
   Gazel 3264
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Serbest bırakmak, salıvermek.

Bend-i zülfinde olan bī-dilleri āzād idüp
İy Muḥibbī ḥamdü-lillāh seni āzād itmedi

āzād ol:

1. **āzād ol:**-*ma, -dı*
   Gazel 3359
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Serbest kalmak, özgür olmak.

Hīç ‘ālemde benüm bu dāduma dād olmadı
Bend-i ġamdan ḫāṭırum bir laḥẓa āzād olmadı

āzāde:

1. **āzāde:**
   Gazel 3435
   Mısra: **7**
   (Fars.) Hür, serbest.

Yürür āzāde dil kılmazken ārām
Sevüp bir serv dil ārāma düşdi

āzāde iken:

1. **āzāde iken:**
   Gazel 3129
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **-**
   Özgür iken.

Kendü ḥālümde yürür āzāde iken āh kim
El ucından ne belālar geldi āḫir bu sere

azıt-:

1. **azıtmış:**-*mış*
   Gazel 3233
   Mısra: **5**
   1. Davranışlarında çok ileri gitmek, taşkınlıkta bulunmak, azmak. 2. Baştan çıkmak, doğru yoldan ayrılmak, yolunu şaşırmak.

Yolın azıtmış iken togrı yola
Getürdüñ niçe biñ ehl-i ṣalībi

‘azīz tut:

1. **‘azīz tut:**
   Gazel 3286
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Değer vermek.

‘Işḳ bī-bahā cevher-durur nādāna iẓhār eyleme
Sīneñde sakla cān gibi cāndan ‘azīz tut rāzuñı

‘azm-i ‘irāḳ:

1. **‘azm-i ‘irāḳ:**-*a*
   Gazel 3419
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Irak'a gitmeye niyet etmek.

Āh ol libās-ı zer-keş bindügi atı serkeş
Baglandı tīr ü tīrkeş ‘azm-i ‘Irāḳ’a düşdi

B

bāb:

1. **bābı:**-*ı*
   Gazel 3408
   Mısra: **2**
   Bölüm II parça.

İy ḫ̆āce katı müşkil olur ‘ışḳ kitābı
‘Işḳ ehline keşf ola meger ko sen o bābı

2. **bāb-ıla:**--*ıla*
   Gazel 3137
   Mısra: **10**
   Kapı.

Yār kūyına Muḥibbī yañılup cennet dime
Ortalarında tefāvüt var hezārān bāb-ıla

3. **bābda:**--*da*
   Gazel 3147
   Mısra: **6**
   1. Kapı. 2. Bir kitabın bölümlerinden her biri.

Remz-i ‘ışḳı sorma Mecnūn’a ki ol dīvānedür
Baña sor ‘ışḳuñ kitābın okudum her bābda

bāb ol-:

1. **bāb ol-:**-*ma, -dı*
   Gazel 3198
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Kapı olmak II (Bir konuda) başvurulacak kimse olmak.

‘Işḳ bāzārında göz yaşın Muḥibbī ḫarc ider
N’eylesüm kim sīm-i eşki anda da bāb olmadı

bāb-ı ka‘be:

1. **bāb-ı ka‘be:**--*y, --e*
   Gazel 3102
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Kabe'nin kapısı.

Ḫāller Hindū gibi eyler ṭavāf ḥüsnüñi
Zülfüñ olaldan nigārā ḥalḳa bāb-ı Ka‘be’ye

bāb-ı miḥnetsüz:

1. **bāb-ı miḥnetsüz:**-*süz*
   Gazel 3218
   Mısra: **11**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sıkıntı, zorluk, eziyet kapısı.

Muḥbbet şehrine yol yok Muḥibbī bāb-ı miḥnetsüz
Maḥabbet miḥnet anuñçün yazılsa birdür imlāsı

bāc:

1. **bācsuz:**-*suz*
   Gazel 3416
   Mısra: **4**
   Vergi. II Âşığın aşk uğruna bir şeyler feda etmesi.

Yine cān naḳdini virmek muḳarrerdür saña iy dil
Ki zīrā bācsuz hergiz geçilmez ‘ışḳ dervendi

bād:

1. **bāda:**-*a*
   Gazel 3084
   Mısra: **10**
   Rüzgar.

İy gönül kim ‘āşıḳı men‘ ider-ise bādeden
Bāda virür ‘aḳl[ı] gūş itme kelām-ı ḫāmına

2. **bād-ıla:**--*ıla*
   Gazel 3080
   Mısra: **7**
   Rüzgâr, yel.

Niçeye dek çekelüm bād-ıla deryā ġamını
Delü gönlüm baña uy gel gidelüm Rūm iline

3. **bād-ıla:**--*ıla*
   Gazel 3136
   Mısra: **8**
   Rüzgâr, yel.

Bahr-ı ġamda eşk ü āhumdan ḫalās olmaz gönül
Ġarḳ ider dil zevraḳını bād-ıla bārān-ıla

4. **bād-ıla:**--*ıla*
   Gazel 3361
   Mısra: **4**
   Rüzgâr, yel.

Aglayup āh eyledükçe ḫande eyler gül gibi
Var mı bir gül bād-ıla bārāndan açılmadı

5. **bāda:**-*a*
Gazel 3371
Mısra: **3**
Rüzgâr, yel.

Ḫāk idüp āḫir ġubārın bāda virsün rūzigār
Rāh-ı kūyında şu kim ḫāk-ile yeksān olmadı

6. **bāda:**-*a*
Gazel 3277
Mısra: **5**
Rüzgar, yel, hava.

Bāda virdüm ‘aḳl u dīn ü dil anı bir görmede
Cān da kalmaz bir daḫı görsem eger ol dilberi

7. **bād:**
Gazel 3218
Mısra: **6**
Rüzgâr, yel, hava.

Aşar āh eylesem bir dem gözümüñ yaşı başumdan
Ki bād esdükçe cūş eyler cihānuñ cümle deryāsı

bād eyle-:

1. **bād eyle-:**--*me*
Gazel 3053
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Harap etmek. 2. Telef ve helak etmek.

Her ne kim yazduñ Muḥibbī uşbu sīneñ levḥine
Sūzināk-ı āh-ıla yakup anı bād eyleme

bād id-:

1. **bād id-:**--*e*
Gazel 3006
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(beyitte) Rüzgar, yel olmak.

Çünki düşdi baḥr-ı ‘ışḳa fülk-i dil
‘Āşıḳ oldur āhın aña bād ide

bād u hevā:

1. **bād u hevā:**-*dan*
Gazel 3355
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rüzgar ve İstek/aşk.

‘Işḳ sevdāsı ile kim ola sevdāyī mizāc
Başda kalmaya anuñ bād u hevādan ġayrı

bāda vir:

1. **bāda vir:**-*a, -ür*
Gazel 3327
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rüzgara vermek, uçurmak II bozmak; boşa harcamak, ziyan etmek.

İy göñül gel sīnede yak ‘ışḳuñuñ fānūsını
‘Āşıḳ olan bāda virür ‘ār-ıla nāmūsını

2. **bāda vir:**-*a, -di*
Gazel 3467
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Rüzgara vermek, boşa harcamak II bozmak, iptal etmek.

Sunup bir bāde ‘āḳlum bāda virdi
Yine bir muġbeçe aşlı Firengī

bāda vir-:

1. **bāda vir-:**-*di*
Gazel 3206
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Rüzgara vermek, boşa harcamak. II Bozmak, iptal etmek.

Baña sāḳī-i ‘ışḳuñ bāde virdi
Be-küllī ṣabr u ‘aḳlum bāda virdi

bāde:

1. **bāde:**
Gazel 3004
Mısra: **1**
Şarap, içki, mey.

Baña olsa leb-i sāḳī yiter hem nuḳl u hem bāde
Olurdı ‘iyş esbābı ser-ā-ser cümle āmāde

2. **bāde:**
Gazel 3051
Mısra: **2**
Şarap, içki, mey.

Çāk-i pīrehen ider olalı şeydā lāle
Bāde nūş ideli oldı yine rüsvā lāle

3. **bādesin:**-*sin*
Gazel 3079
Mısra: **6**
Şarap, içki, mey.

Bezm-i ġamda kim dir-idi Ḳays içün sulṭān-ı ‘ışḳ
Bādesin göz yaşı sazın ṣavt-ı zencīr itmese

4. **bādeden:**-*den*
Gazel 3084
Mısra: **9**
Şarap, içki, mey.

İy göñül kim ‘āşıḳı men‘ ider-ise bādeden
Bāda virür ‘aḳl[ı] gūş itme kelām-ı ḫāmına

5. **bāde:**
Gazel 3133
Mısra: **6**
Şarap, içki, mey.

Neşāṭ esbābını cümle müheyyā itseler bir bir
Gehī nūş eylesem bāde gehī būse-kenār olsa

6. **bāde:**
Gazel 3151
Mısra: **10**
Şarap, içki, mey.

İy Muḥibbī çünki bilürsin ki fānīdür cihān
Gülşen içre bāde nūş it bir muṣāḥib yār ile

7. **bāde:**
Gazel 3206
Mısra: **1**
Şarap, içki, mey.

Baña sāḳī-i ‘ışḳuñ bāde virdi
Be-küllī ṣabr u ‘aḳlum bāda virdi

8. **bāde:**
Gazel 3283
Mısra: **8**
Şarap, içki, mey.

Ḫūnum içdügüñ yiter gel eyleme zār beni
Bāde nūş itdüñ revā mı dil [ü] yā mey-şikeni

9. **bāde:**
Gazel 3296
Mısra: **10**
Şarap, içki, mey.

Gice meyden başumda var ḫumārum
Seḥer bir bāde sun luṭf eyle şakı

10. **bādeyi:**-*y*, -*i*
Gazel 3316
Mısra: **3**
Şarap, içki, mey.

Düşürme bādeyi elden ġam-ı dehri ferāmūş it
Ferāġat ‘ālemi var mı ‘aceb mey-ḫāneden ġayrı

11. **bādeye:**-*y*, -*e*
Gazel 3329
Mısra: **8**
Şarap, içki, mey.

Zāhidā bilmezsin alsañ ki şarābuñ leẕẕetin
Bādeye rehne virürdüñ ḫırḳa vü destāruñı

12. **bāde:**
Gazel 3334
Mısra: **1**
Şarap, içki, mey.

Ṣūfī bāde nūş kıl gider göñülden kīne[y]i
Ġıll u ġışdan cām-ı ṣāfī gibi it [sen] sīne[y]i

13. **bāde:**
Gazel 3335
Mısra: **5**
Şarap, içki, mey.

Mest itdi beni bāde vü başumda var ḫumār
Kaldıysa getür daḫı şarāb-ı şebāne[y]i

14. **bādeyi:**-*yi*
Gazel 3338
Mısra: **1**
Şarap, içki, mey.

Sāḳī getür bādeyi fevt itme furṣatı
Tā kim gide başdan ḫumāruñ ḥarāreti

15. **bāde:**
Gazel 3361
Mısra: **8**
Şarap, içki, mey.

Gice mey nūş eyledük başumda var daḫı ḫumār
Bāde sun ṣāḳī baña yārān daḫı ayılmadı

16. **bādeyi:**-*yi*
Gazel 3375
Mısra: **6**
Şarap, içki, mey.

Sāḳiyā luṭf u kerem kıl el yirine tut ayak
Mevsim-i güldür yine gel lāle reng it bādeyi

17. **bādeyi:**-*y*, -*i*
Gazel 3425
Mısra: **3**
Şarap, içki, mey.

Düşürme bādeyi elden varup ṣaḥn-ı gülistāna
Müheyyā ṣoḥbet esbābın kılup cem‘ eyle yārānı

18. **bādeye:**-*y*, -*e*
Gazel 3433
Mısra: **3**
Şarap, içki, mey.

Bādeye telḫ dime sun berü şīrīn içelüm
Yāduña nūş idelüm sun tolusın saġrāḳı

19. **bāde:**
Gazel 3467
Mısra: **7**
Şarap, içki, mey.

Sunup bir bāde ‘āḳlum bāda virdi
Yine bir muġbeçe aşlı Firengī

<u>bāde iç:</u>

1. **bāde iç:**-*mek*
Gazel 3419
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap (içki) içmek.

Zāhid saña sunıldı rūz-ı ezelde tiryāk
Gülşende bāde içmek ehl-i meẕāḳa düşdi

2. **bāde iç:**-*er*, -*üz*-*y*, -*i*, -*er*, -*üz*
Gazel 3433
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap içmek.

İçerüz bādeyi līk mu‘terifüz cürmümüze
Ḥamdü-lillāh degülüz ṣūfī gibi tiryāḳi

bāde-i gül-reng:

1. **bāde-i gül-reng:**--*ile*
Gazel 3098
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül renkli şarap.

Zāhid olan geçürür ḫalvetde ‘ömrin beng-ile
‘İyş ider gülşende ‘ārif bāde-i gül-reng-ile

bāde-i ḥamrā:

1. **bāde-i ḫamrā:**
Gazel 3069
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmızı şarap.

Yir yirin oldı çemende yine peydā lāle
Eline aldı gelüp bāde-i ḫamrā lāle

bād-ı āh:

1. **bād-ı āh:**-*um*
Gazel 3275
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah rüzgarı.

Bād-ı āhum esmese dilber açılmaz gül gibi
İy Muḥibbī eksük itme çeşmüñüñ bārānını

2. **bād-ı āh:**-*um*, -*la*
Gazel 3346
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah rüzgarı.

Gözlerüm yaşına saldum yine bu dil zevraḳın
Bād-ı āhumla yürür gözüm yaşı deryā gibi

3. **bād-ı āh:**-*um*, -*la*
Gazel 3458
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah rüzgarı.

Ġarḳ olursa eşk-i çeşmümden ‘aceb mi fülk-i dil
Bād-ı āhumla temevvüc eyler ol deryā gibi

4. **bād-ı āh:**--*uñ*, --*la*
Gazel 3064
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah rüzgarı.

Muḥibbī bād-ı āhuñla yaşuñ bārānını dök kim
Görüp bu ḥālüñi dilber ide tā gül gibi ḫande

bād-ı fenā:

1. **bād-ı fenā:**
Gazel 3210
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kötü rüzgar (Şiddetli rüzgar bağlamında); yokluk rüzgarı II ölüm.

Cev-be-cev dünyāyı cem‘ itseñ sanur mısın kalur
Dagıdur bād-ı fenā āḫir anı ḫırmen gibi

2. **bād-ı fenā:**
Gazel 3461
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kötü rüzgar (Şiddetli rüzgar bağlamında); yokluk rüzgarı II ölüm.

Dāne dāne sa‘y kılsañ eyleseñ dünyāyı cem‘
Tagıdur bād-ı fenā āḫir anı ḫırmen gibi

bād-ı hazān:

1. **bād-ı ḫazān:**
Gazel 3313
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sonbahar rüzgarı.

İy Muḥibbī virme dil dünyā ‘arūsı tiz geçer
Döyimez bād-ı ḫazān esse aña gül ḫırmeni

bād-ı ṣabā:

1. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 3033
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah rüzgarı.

Kim bir nefesüm kaldı hemān çıkmaga bu cān
İy bād-ı ṣabā yāra varup bir ḫaber eyle

2. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 3197
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah rüzgarı.

İy bād-ı ṣabā ger varasın kūy-ı nigāra
Bir bir diyesin eyledügüm āh-ıla zārı

3. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 3302
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah rüzgarı.

Gel iy bād-ı ṣabā merdümlik idüp
İrişdür kūyına bu ḫāk-i pāyı

4. **bād-ı ṣabā:**-*dan*
Gazel 3384
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah rüzgarı.

Hicr[i] ile ne belā çekdügini cān u göñül
Yāra kim ilte ḫaber bād-ı ṣabādan ġayrı

5. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 3446
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah rüzgarı.

Meger bād-ı ṣabā urdı Muḥibbī zülf-i dildāra
Dimāġın ṣubḥ-dem dehrüñ yine müşg-i ‘abīr itdi

6. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 3190
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah rüzgarı.

Gözlerüm ḫīze olupdur bakamam gün yüzine
Getür iy bād-ı ṣabā küḥl ideyim ḫāk-i rehi

7. **bād-ı ṣabā:**-*-dan*
Gazel 3016
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah rüzgarı. (Divan şairlerimizde çok sık görülen sabâ ile ilgili mazmun görülmektedir. Sabâ kokusu dolayısıyla sevgilinin saçına son derece düşkündür; onu çözer, karıştırır, uçurur ve ondan âşıka haber götürür. Sabâ, sevgilinin saçının rengini ve kokusunu anlatınca, kokusu ve siyah rengiyle ünlü olan misk onu kıskanır.).

Raḳḳāṣ gibi raḳṣa girüp bād-ı ṣabādan
Dīvāne-i ‘ışḳ itdi dil-fikāra benefşe

8. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 3106
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah rüzgarı. (Divan şairlerimizde çok sık görülen sabâ ile ilgili mazmun görülmektedir. Sabâ kokusu dolayısıyla sevgilinin saçına son derece düşkündür; onu çözer, karıştırır, uçurur ve ondan âşıka haber götürür. Sabâ, sevgilinin saçının rengini ve kokusunu anlatınca, kokusu ve siyah rengiyle ünlü olan misk onu kıskanır.).

İy bād-ı ṣabā ḥüznini Ya‘ḳūb-ı dilüñ di
Hem-rāh olasın Yūsuf-ı gül-pīrehenümle

9. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 3168
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Serin ve tatlı esen bahar rüzgârı.

Oynasa bād-ı ṣabā ol ‘anberīn gīsū-y-ıla
Toldurur ‘ālem dimāġını ser-ā-ser bū-y-ıla

bād-ı seḥer:

1. **bād-ı seḥer:**
Gazel 3275
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seher yeli.

Zülf-i müşg-efşānını bād-ı seḥer dagıtmasun
Ḫār eline virmesün güller gibi dāmānını

bād-ı şimāl:

1. **bād-ı şimāl:**
Gazel 3379
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kuzey rüzgarı.

Tāzelendi būy-ı zülfinden meşām-ı dil yine
Esdügince her seḥer bād-ı şimāl egler beni

bād-ı şūbḥ:

1. **bād-ı şūbḥ:**
Gazel 3075
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Gider ‘aḳlum zülfini depretdügince bād-ı ṣūbḥ
Beñzedür dil cilvesini gülşenüñ ṭāvusına

bāġ:

1. **bagını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3381
Mısra: **1**
Saç bağı.

Taḫt-ı çemende yār çözüp zülfi bagını
Dehrüñ mu‘aṭṭar eyledi ol dem dimāġını

2. **bagını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3441
Mısra: **8**
Saç bağı.

Oldı dimāġ-ı dehr mu‘aṭṭar nesīm-ile
Yāruñ meger ki çözdi ṣabā zülfi bagını

3. **bāġ-ıla:**-*-ıla*
Gazel 3140
Mısra: **1**
Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer, bostan.

Dilberüm seyr itmege gülzāra çıkdı bāġ-ıla
Māh-rūlar birbirine gösterür barmag-ıla

4. **bāġa:**-*a*
Gazel 3149
Mısra: **1**
Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer, bostan.

Rindāne gelüpdür yine çün bāġa benefşe
Āl-ıla gülüñ būyını almaga benefşe

5. **bāġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3162
Mısra: **1**
Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer, bostan.

Bir seḥer saldı beni ol ġonca hicrān bāġına
Yagdı eşküm jāleler yirine her yapragına

6. **bāġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3162
Mısra: **4**
Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer, bostan.

‘Ārıżuñ üstine dönmişdür neden ḫāl-i siyāh
Kim görüpdür kāfiri kim gire cennet bāġına

7. **bāġuñ:**-*uñ*
Gazel 3175
Mısra: **4**
Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer, bostan.

Ḫırāmān ḳadd-ile dilber ne gülşende ki seyr eyler
Añılmaz oldı pest olup o bāġuñ serv ü şimşādı

8. **bāġını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3235
Mısra: **1**
Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer, bostan.

Kim temāşā eyleye bir laḥża ḥüsnüñ bāġını
Almaya bir ḥabbeye virseñ irem uçmagını

9. **bāġını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3236
Mısra: **1**
Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer, bostan.

Seyr idenler bir naẓar derdüñle sīnem bāġını
Lāleler bitmiş sanurlar yir yir anuñ dāġını

10. **bāġa:**-*a*
Gazel 3250
Mısra: **1**
Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer, bostan.

Bāġa geldi ṣubḥ-dem gül oldı dehrüñ Ḫusrev’i
Bülbül āġāz itdi aña karşu şi‘r-i Pehlevī

11. **bāġı:**-*ı*
Gazel 3258
Mısra: **1**
Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer, bostan.

Çemende güller açıldı cihānuñ zeyn olup bāġı
İdelüm serv-ḳadlerle irişdi ‘işretüñ çagı

12. **bāġumda:**-*um, -da*
Gazel 3298
Mısra: **6**
Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer, bostan.

Gūş kıl iy ġonca-fem kūyuñda gönlüm nālesin
Dime bāġumda benüm bülbül-i ḫoş-gū kalmadı

13. **bāġ:**
Gazel 3346
Mısra: **1**
Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer, bostan.

Olmaya bāġ içre bir serv ol ḳad-i bālā gibi
Bitmeye gülşende nergis ol gözi şehlā gibi

14. **bagladı:**-*la, -dı*
Gazel 3116
Mısra: **7**
Bağlamak.

Ġamzelerden kırmaga ‘uşşāḳı tirkeş bagladı
Dilegüm budur ki kurbān olayım ol yalara

15. **bāġda:**-*da*
Gazel 3058
Mısra: **7**
Bağ, bahçe II âlem.

Bāġda serv-i sehī ḳaddüñ görüp ögünmesün
Ḳudreti yokdur anuñ çün bir ḳadem reftāra de

16. **bāġa:**-*a*
Gazel 3101
Mısra: **4**
Bağ, bahçe II âlem.

Gülşen-i ḥüsnüñde her kim göre gül ruḫsāruñı
Bāġa varup ol temāşa-yı ruḫ-ı gül itmeye

17. **bāġa:**-*a*
Gazel 3467
Mısra: **3**
Bağ II bahçe.

Gelüp bāġa yine şāh-ı reyāḥīn
Döşendi her ṭaraf naṭ‘-ı pelengī

18. **bāġında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3066
Mısra: **9**
Bahçe, bağ.

‘Işḳ bāġında Muḥibbī gibi bülbül yaraşur
Okıya medḥ ü senālar serv-i gül-endāmlara

19. **bāġını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3360
Mısra: **1**
Bağ, bahçe. II Güzellik.

İy sehī servüm görelden berü ḥüsnüñ bāġını
Eylerem her dem revān bu çeşmümüñ ırmagını

20. **bāġa:**-*a*
Gazel 3457
Mısra: **2**
Bağ, bahçe ll Sevgilinin yüzü.

Zülfinde gördi ḫālin dil murġı āġa düşdi
Olmaz ebed ḫalāṣ ol bend-ile bāġa düşdi

21. **bāġa:**-*a*
Gazel 3271
Mısra: **5**
Bağ, bahçe, yeşillik yer.

Gel ‘iyş idelüm bāġa varup vaḳt-ı çemendür
Dehrüñ çü berāber görinür leyl ü nehārı

22. **bāġı:**-*ı*
Gazel 3453
Mısra: **9**
Bağ, bahçe, yeşillik yer.

Bāġı seyr eyle Muḥibbī bir münāsib yār-ıla
‘İbret al gör niçe açılmış cihānuñ gülleri

23. **bagı:**-*ı*
Gazel 3483
Mısra: **6**
Bağ, düğüm.

Dōstlar ‘ayb eylemeñ ayruk dil-i dīvāneye
Derdümüñ dermānı ancak zülfinüñ bagı gibi

bāġ u bahār:

1. **bāġ u bahār:**
Gazel 3399
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağ bahçe. || Yüzün canlılık ve güzelliği.

Bülbülem nālān oluram giceler tā ṣubḥa dek
Bülbüle düşvārdur bāġ u bahār ayrulıgı

bāğ u gülistān:

1. **bāğ u gülistān:**-*ı*
Gazel 3462
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağ ve bahçe.

Elifler sīnede servüm kızıl güller-durur dāġum
Temāşā itmeyen görsün bugün bāğ u gülistānı

bāġbān:

1. **bāġbān:**
Gazel 3101
Mısra: **5**
Bağ bekçisi, bahçıvan.

Bāġbān ger görse ḳadd ü ‘ārıż u şehlā gözüñ
Serv nergis gül diküp hergiz tecemmül itmeye

bāġ-ı cinān:

1. **bāġ-ı cinān:**-*uñ*
Gazel 3393
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet bahçesi.

Ẕerre gelmez ‘aynuma bāġ-ı cinānuñ gülleri
Ol yüzi gülzārsuz sanmañ nihāl egler meni

bāg-ı firdevs:

1. **bāg-ı firdevs:**-*e*
Gazel 3397
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet bahçesi.

Gül yüzüñsüz itmezem ben bāg-ı firdevse naẓar
Sensüzin bir görürem [ben] gülşen-ile külḫeni

bāġ-ı ḥüsn:

1. **bāġ-ı ḥüsn:**--*i*, --*n*, --*de*
Gazel 3030
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik bahçesi.

Muḥibbī bāġ-ı ḥüsninde temāşā eyle ol servüñ
Ne ra‘nā güller açılmış deger her biri biñ cāna

2. **bāġ-ı ḥüsn:**-*in*, -*de*
Gazel 3339
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik bahçesi.

Bāġ-ı ḥüsninde ḫaṭıyla zülf[i] dutmışlar vaṭan
Gülşen içinde görinmez mūr u mār eksüklügi

3. **bāġ-ı ḥüsn:**--*i*, --*n*, --*de*
Gazel 3111
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik bahçesi; sevgilinin mekanı.

Bāġ-ı ḥüsninde didi nālem işidüp ol gül
Geldi bir bülbül-i şūrīde gülistānumuza

bāġ-ı irem:

1. **bāġ-ı irem:**
Gazel 3487
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İrem bahçesi, cennet bahçesi II Âd kavminin kralı olan Şeddad tarafından Tanrılık iddiasıyla cennet bahçelerinin özelliklerine benzetilerek yaptırılan bahçe; cennet bahçesi.

Muḥibbī ser-te-ser gezdi ser-i kūyuñ hevāsıyla
Cihānda irmedük ancak hemān bāġ-ı irem kaldı

bāġ-ı lāle:

1. **bāġ-ı lāle:**
Gazel 3049
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lale bahçesi. (Lale: Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi. II sevgilinin yanağı.).

Görelden ruḥlaruñı bāġ-ı lāle
Yakupdur dāg-ı ‘aşḳuñı cebīnde

bāġ-ı sīnem:

1. **bāġ-ı sīnem:**--*de*
Gazel 3064
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül bahçesi.

Açıldı bāġ-ı sīnemde kızıl gül yirine dāġum
Dil-i şeydā gibi bülbül gerekdür bes bu gülşende

bagır:

1. **bagrumuñ:**-*um*, -
Gazel 3166
Mısra: **2**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.* || *İç, orta yer*, *derun.*

Bir gül-i ra‘nā ġamından zār u maḥzūnam yine
Bagrumuñ kanı yiñilmez dīde-pürḫūnam yine

2. **bagrumuñ:**-*um*, -
Gazel 3260
Mısra: **4**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.* || *İç, orta yer*, *derun.*

Uyardum ‘ışḳ ḳandīlin aña bu dil fitīl itdüm
Gözüm yaşıyla gönderdüm bile bu bagrumuñ yagı

3. **bagrı:**-*ı*, -
Gazel 3243
Mısra: **7**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.*

Olmaya sīne siper bagrı ola ġalbūr-veş
Çeşm ata ġamz okların ele ala ya kaşını

4. **bagrı:**-*ı*, -
Gazel 3416
Mısra: **5**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.*

Erisün su olup bagrı zebāna bulmasun ḳudret
Şeker güftāruña her kim şehā teşbīh ide ḳandı

5. **bagrum:**-*um*
Gazel 3170
Mısra: **3**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.*

Ciger kanıyla bagrum ḫūn eyle
Doludur dīdelerden iki şīşe

6. **bagrum:**-*um*
Gazel 3187
Mısra: **7**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.*

Şu deñlü pāre pāre oldı bagrum
Dilümden āh-ıla her pāre düşdi

7. **bagrum:**-*um*
Gazel 3209
Mısra: **1**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.*

Miḥnet-ile sanma bagrum iy ṣanem baş olmadı
Ḫūn-ı dilden dem-be-dem ya gözlerüm yaş olmadı

8. **bagrum:**-*um*
Gazel 3235
Mısra: **6**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.*

Servlerdür sīnem üzre çekdügüm yir yir elif
Lāleler bitmiş sanur kim görse bagrum dāġını

9. **bagrum:**-*um*
Gazel 3236
Mısra: **6**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.*

Āhumuñ zencīrine asup göñül ḳandīlini
Rūşen olsun diyü yakdı anda bagrum yagını

10. **bagrumı:**-*um*, -*ı*
Gazel 3482
Mısra: **2**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.*

Yüzümi zerd eyledi ‘ışḳuñ benüm ayvā gibi
Bagrumı taş itdi hicrüñ lāle-i ḥamrā gibi

11. **bagrumı:**-*um*, -*ı*
Gazel 3494
Mısra: **3**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.*

Togradı bu bagrumı biñ pāre itdi tīġ-ı ġam
Ġarḳ-ı ḫūn olup yatur sīnemde her bir pāresi

12. **bagrı:**-*ı*
Gazel 3441
Mısra: **1**
Bağır, göğüs, ciğer II Gönül.

‘Işḳ āteşiyle dil eridüp bagrı yagını
Ġam tekyesinüñ eyledi rūşen çerāġını

bağışla-:

1. **bagışla:**
Gazel 3315
Mısra: **9**
Affetmek, bağışlamak.

Muḥibbī’nüñ günāhını bagışla
Ḥabībüñ ḥürmetine sen İlāhī

bagla:

1. **baglamazsam:**-*maz*, -*sa*, -*m*
Gazel 3447
Mısra: **6**
Bağlamak, sarmak, takmak.

Deyr ara zülf-i çelīpāñı görüp iy muġbeçe
Baglamazsam kāfir-i ‘ışḳam bile zünnāruñı

bağla-:

1. **bagla:**
Gazel 3086
Mısra: **10**
İp, bağ veya başka bir araçla bir şeyi bir yere, diğer

bir şeye veyâhut birkaç şeyi birbirine tutturmak, birleştirmek, raptetmek.

Rāżıyam öldür beni kanum ḥelāl olsun saña
Başumı yirden götür tek bagla anı tirkeşe

2. **baglar:**-*r*
Gazel 3151
Mısra: **6**
İp, bağ veya başka bir araçla bir şeyi bir yere, diğer bir şeye veyâhut birkaç şeyi birbirine tutturmak, birleştirmek, raptetmek.

Muṣḥaf-ı ḥüsn üzre gördüm zülfini dilber komış
Olmasa kāfir anı baglar mıdı zünnār ile

3. **baglañ:**-*ñ*
Gazel 3191
Mısra: **12**
İp, bağ veya başka bir araçla bir şeyi bir yere, diğer bir şeye veyâhut birkaç şeyi birbirine tutturmak, birleştirmek, raptetmek.

Komañ ṣūfīyi rindān ṣoḥbetine
Kapuda baglañ ancak ol ḥimārı

4. **baglayaldan:**-*y, -aldan*
Gazel 3205
Mısra: **5**
İp, bağ veya başka bir araçla bir şeyi bir yere, diğer bir şeye veyâhut birkaç şeyi birbirine tutturmak, birleştirmek, raptetmek.

Bilüme zünnār-ı zülfüñ baglayaldan iy ṣanem
Mesken idinsem ‘aceb midür eger büt-ḫāneyi

5. **bagladı:**-*dı*
Gazel 3445
Mısra: **4**
İp, bağ veya başka bir araçla bir şeyi bir yere, diğer bir şeye veyâhut birkaç şeyi birbirine tutturmak, birleştirmek, raptetmek.

İy göñül sanma olursın bend-i zülfinden ḫalāṣ
Bagladı çün bir kılıyla gözleri cādū seni

<u>bağlan:</u>

1. **baglanalı:**-*alı*
Gazel 3018
Mısra: **3**
Tutulmak, kapılmak.

Leylī saçuñuñ bendine baglanalı göñlüm
Mecnūnlayın düşdi bu taglara esirge

2. **baglanalı:**-*alı*
Gazel 3096
Mısra: **7**
Tutulmak, kapılmak.

Baglanalı zülfüñüñ zencīrine dīvāne dil
Kendüzin farḳ eylemez degül ki sol u sagına

3. **baglanduñ-ısa:**-*du, -ñ, -ısa*
Gazel 3403
Mısra: **9**
Gönül vermek, içten bağlı olmak.

Baglanduñ-ısa kāküle incinme bī-riyā
Bend itmez-idi olmasa anuñ himāyeti

<u>baglan-:</u>

1. **baglandı:**--*dı*
Gazel 3007
Mısra: **1**
1. Tutunmak. 2. Bağlanmak. 3. Âşık olmak. (Sevgilinin saçlarına bağlanmak).

Ṣad hezārān cān u dil baglandı her bir mūyına
Çarḫ-ı ẓālim āh irgürmedi āḫir kūyına

2. **baglandı:**--*dı*
Gazel 3055
Mısra: **1**
1. Tutunmak. 2. Bağlanmak. 3. Âşık olmak. (Sevgilinin saçlarına bağlanmak).

Yine baglandı bu göñlüm zülf-i ‘anber-būlara
Gözlerüm yaşı ‘acebdür dönmez ise cūlara

3. **baglansun:**--*sun*
Gazel 3127
Mısra: **3**
1. Tutunmak. 2. Bağlanmak. 3. Âşık olmak. (Sevgilinin saçlarına bağlanmak).

Gözi baglansun cihānuñ rūşenāsın görmesün
Çeşm-i şehlāñı eger kim beñzedürse nergise

4. **baglanurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 3161
Mısra: **4**
1. Tutunmak. 2. Bağlanmak. 3. Âşık olmak. (Sevgilinin saçlarına bağlanmak).

Gül yüzinde küfr-i zülfin görse zāhid ‘ışḳ olup
Baglanurdı cān u dilden zülfinüñ zünnārına

5. **baglanalı:**-*alı*
Gazel 3162
Mısra: **7**
1. Tutunmak. 2. Bağlanmak. 3. Âşık olmak. (Sevgilinin saçlarına bağlanmak).

Baglanalı zülfüñüñ zencīrine dīvāne dil
Kendüzin farḳ eylemez degül ki sol u sagına

6. **baglandı:**--*dı*
Gazel 3419
Mısra: **10**
1. Tutunmak. 2. Bağlanmak. 3. Âşık olmak. (Sevgilinin saçlarına bağlanmak).

Āh ol libās-ı zer-keş bindügi atı serkeş
Baglandı tīr ü tīrkeş ‘azm-i ‘Irāḳ’a düşdi

<u>bağlu:</u>

1. **baglu:**
Gazel 3015

Mısra: **2**
Bağlı, bağlanmış durumda.

Budur fikrüm benüm olınca zinde
Olam kapuñda boynı baglu bende

2. **bagludur:**-*-dur*
Gazel 3099
Mısra: **2**
İp veya başka bir araçla bir şeye, bir yere bağlanmış olan. || *Bir kimseye veya bir şeye duygusal bağlarla bağlanmış olan, tutkun, merbut.*

Su gibi ger meyl idersem tañ mı serv-i nāzuma
Bagludur çokdan göñül zülf-i kemen-endāzuma

3. **bagludur:**-*dur*
Gazel 3409
Mısra: **8**
İp veya başka bir araçla bir şeye, bir yere bağlanmış olan. || *Bir kimseye veya bir şeye duygusal bağlarla bağlanmış olan, tutkun, merbut.*

Ol ṭabīb-i dil ölürsem de baña virmez cevāb
Bagludur ben ḫastaya beñzer ki ṣıḥḥat kapusı

<u>baġr:</u>

1. **bagrı:**-*ı*
Gazel 3012
Mısra: **9**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.*

Ṣad pāre ola bagrı Muḥibbī görem āḫir
Nāzüklig-ile zülfüñe ger şāne geçerse

2. **bagruma:**-*um*, -*a*
Gazel 3017
Mısra: **7**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.*

Gerekse tīġ-ı hicr-ile urasın bagruma yara
Muḥibbī sözüñi ḫatm it iñen taṭvīl eyleme

3. **bagrum:**-*um*
Gazel 3019
Mısra: **1**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.*

Dilberā hicr-ile bagrum lāle-veş ḫūn eyleme
Leylī zülfüñ ḥasretinden beni mecnūn eyleme

4. **bagrumı:**-*um*, -*ı*
Gazel 3020
Mısra: **7**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.*

Kıya bakışlar-ıla bagrumı ḫūn itdi gözi
Müjesi sīnemi çāk eyledi ḫançer yirine

5. **bagrumda:**-*um*, -*da*
Gazel 3021
Mısra: **4**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.*

Leb-i la‘linden ‘aceb derdüme em sem ola mı
Uşbu bagrumda olan ġamzeleri yarasına

6. **bagrum:**-*(u)m*
Gazel 3047
Mısra: **1**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.*

Āh kim hicrān şebinde toldı bagrum baş-ıla
Cismüm āḫir ġarḳ olur çeşmümden akan yaş-ıla

7. **bagrum:**-*um*
Gazel 3061
Mısra: **6**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.*

Cefā tīġı elüñden gitmeyelden
Olupdur uşbu bagrum rişte rişte

8. **bagrum:**-*(u)m*
Gazel 3080
Mısra: **2**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.*

Ġamzelerden yine tīr aldı nigārum eline
Kaşı yayına koyup ola ki bagrum deline

9. **bagrum:**-*(u)m*
Gazel 3086
Mısra: **7**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.*

Sīnede bagrum delinsün atagör ġamz okların
Ġam degül ‘āşıḳlaruñ ölürse sen çok çok yaşa

10. **bagruma:**-*um*, -*a*
Gazel 3256
Mısra: **2**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.*

Çeşmüñ müjgānın almışdur ele ḫançer gibi
Ḫışm-ıla geldi benüm bu bagruma sançar gibi

11. **bagruña:**-*uñ*, -*a*
Gazel 3258
Mısra: **4**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.*

Elüñde cām-ı rindāne içüp mey gibi dil ṣāf ol
Çeküben lāle-veş nūş it daḫı bagruña yak dāġı

12. **bagrumı:**-*um*, -*ı*
Gazel 3331
Mısra: **5**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.*

Bagrumı kıldum kebāb u göz[ler]üm yaşın şarāb
Eyledüm iy ġam müşerref eylegil bu ḫāne[y]i

13. **bagruma:**-*um*, -*a*
Gazel 3361
Mısra: **6**
Ciğer. || *Göğüs, sine.* || *Yürek, kalp, gönül.*

Laḥẓa mı var yagmaya bu başuma seng-i cefā
Dem m[i] var cevr okları bu bagruma sançılmadı

bagra bas-:

1. **bagra bas-:**--*um*, --*a*, --*am*
Gazel 3020
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kucaklamak, kolları ile sararak göğsüne yaslamak,.

Ger elüm irmeye ol tāze gülüñ dāmenine
Ḫārı bagruma basam ol gül-i aḫmer yirine

bagrı delin-:

1. **bagrı delin-:**-*ı*, -*in*, -*se*
Gazel 3156
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
İçine işlemek, ıztırap çekmek, çok müteessir olmak. || *Ney çalgısı kamıştan üretilmiş üzeri delikli bir çalgıdır. Aşığında bağrı, gönlü bazen sevgilinin eziyetinden bazen kirpiklerinin veya gamzesinin oku sebebiyle dağ dağ delik delik olur.*

Ney gibi ‘aceb midür anuñ bagrı delinse
Lāyıḳdur aña niye uyar idi hevāya

bagrı tagla-:

1. **bagrı tagla-:**--*ı*
Gazel 3142
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağrı dağlamak. Büyük üzüntü vermek, acı ve ıztırap çektirmek, yakmak.

Agla Muḥibbī agla derd-ile bagrı tagla
Kim güldi sen gülesin devr-i zamān içinde

bagrı yagını erid:

1. **bagrı yagını erid:**-*ı*, -*ı*, -*n*, -*ı*, -*e*
Gazel 3381
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüreğinin yağı erimek: Üzülmek, içi erimek II Çok heyecanlanıp korkmak.

Şem‘-i cemāl-i ḥüsnüñi her kim göre şehā
Olmaz ‘aceb ger eride bagrı yagını

bagrı yan-:

1. **bagrı yan-:**-*mış*
Gazel 3166
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Üzüntü çekmek, çok acı duymak.

Leylī zülfüñ ḥasretinden iy melāḥat gülşeni
Bagrı yanmış vādī-i ḥayretde Mecnūnam yine

bagrına taş bas:

1. **bagrına taş bas:**-*ı*, -*n*, -*a*, -*ar*
Gazel 3392
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sesini çıkarmaksızın her türlü acıya katlanmak.

İşidüp āh u fiġānumı benüm dimek-içün
Bagrına taş basar oldı der ü dīvār daḫı

bagrını yak-:

1. **bagrını yak-:**--*ı*, --*n*, --*ı*, --*ar*
Gazel 3131
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüreği yanmak, çok acımak.

Lāle ḫaddüñ ḥasretinden bagrını yakar oda
Gül yañguñı görem diyü gezer bāzārda

bagru del-:

1. **bagru del-:**-*um*, -*e*, -*tur*, -*sun*
Gazel 3156
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göğüsü (gönlü) yaralamak, acı çektirmek.

Ko ġamzeleri tīġı bu bagrum deletursun
Çün sīne nişān eyledük ol kaşları yaya

2. **bagru del-:**-*(u)m*, -*er*
Gazel 3164
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Çok dokunmak, içine işlemek. 2. Göğüsü (gönlü) yaralamak, acı çektirmek.

Gözleri ḫançer çeker hem dem-be-dem bagrum deler
Hīç revā mı var mıdur kim kan ider kan üstine

3. **bagru del-:**-*um*, -*er*
Gazel 3216
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Çok dokunmak, içine işlemek. 2. Göğüsü (gönlü) yaralamak, acı çektirmek.

Ġamzeler bagrum deler komaz lebüñ tuz ekmegi
Dōstlık ḫaḳḳın yitürür unıdur tuz ekmegi

bagru delik eyle-:

1. **bagru delik eyle-:**--*um*, --*y*, --*en*
Gazel 3058
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göğüsü (gönlü) yaralamak, acı çektirmek.

Yaluñuz ġamzeñ degüldür eyleyen bagrum delik
Bir baña tīġ-ı cefā kılur ciger ṣad pāre de

bagru yan:

1. **bagru yan:**-*um*, -*dı*
Gazel 3399

Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Üzüntü çekmek, çok acı duymak.

Firḳat ü hicrān odından yandı bagrum āh kim
Yakdı odlara beni naḳş u nigār ayrulıgı

bagru yanuk:

1. **bagru yanuk:**-*um*
Gazel 3231
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağrı yanık: Çok dert, acı, sıkıntı çekmiş, bağrı kara.

Gözüm yaşın şarāb idüp yanuk bagrum kebāb itsem
Bu gönlüm nāleler eyler sanasın saz-ı ṭanbūrī

bagrumı yak-:

1. **bagrumı yak-:**--*um*, --*ı*, --*up*, --*dur*
Gazel 3034
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ciğerinin yanması, çok acı çekmek.

Yakupdur bagrumı ḥasret enīsüm hem-demüm ġamdur
Anuñçün oldı efġānum benüm nā-çār eglence

bahā:

1. **bahāsı:**-*sı*
Gazel 3043
Mısra: **11**
Değer, bedel, fiyat.

Saçuñuñ kim bahāsı Mışr u Tebrīz
Muḥibbī virmez Īrān illerine

2. **bahā:**
Gazel 3080
Mısra: **10**
Değer, bedel, fiyat.

İy Muḥibbī ser-i zülfine niçe ḳıymet olur
Virilür mülk-i cihān çünki bahā bir kılına

3. **bahāsı:**-*sı*
Gazel 3280
Mısra: **3**
Güzellik, zarâfet. II Değer, kıymet, fiyat.

'Işḳuñ bahāsı olmasa 'ālemde tañ mıdur
İki cihāna çünki deger bir demi dutsa mı

bahā ol-:

1. **bahā ol-:**--*ma*, --*y*, --*a*
Gazel 3071
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değeri ölçülemeyecek kadar yüksek.

Muḥibbī zülfi tārına Ḥabeş mülki ṭufeyl olsun
Bahā olmaya ḫāline ḫarāc-ı Hind ü Bengāl'a

bahāne it:

1. **bahāne it:**-*y*, -*i*, -*me*
Gazel 3335
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herhangi bir şeyi sebep olarak ileri sürmek.

Sāḳī şarāb-ı nābı sun itme bahāne[y]i
Tā kim 'ayān eyleye bu kār-ḫāne[y]i

bahāne kıl:

1. **bahāne kıl:**-*ur*
Gazel 3488
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bahane etmek: Herhangi bir şeyi sebep olarak ileri sürmek.

Fitne ta'līminde māhirdür şahāne gözleri
N'içün öldürmez beni kılur bahāne gözleri

2. **bahāne kıl:**-*ur*
Gazel 3488
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bahane etmek: Herhangi bir şeyi sebep olarak ileri sürmek.

Bir eline yayın almış bir ele kirpük okın
Cānı gözler sīnede kılur bahāne gözleri

bahâr:

1. **bahārı:**-*ı*
Gazel 3325
Mısra: **2**
Bahar mevsimi II eğlence ve kavuşma zamanı.

Bir itdi Ḥamel burcı gelüp leyl ü nehārı
Gül lāle ile zeyn kılup yine bahārı

2. **bahār:**
Gazel 3124
Mısra: **1**
Bahar mevsimi (sevgiliye kavuşma sebebiyle neşe ve sevincin ziyâde olduğu vakit).

Bahār irişse güller bitse tāze
Niçe yirden gele bülbül niyāza

3. **bahārına:**-*ı*, -*n*, -*a*
Gazel 3219
Mısra: **9**
Bir şeyin gençlik, tâzelik, canlılık dönemi.

İrmeye hergiz anuñ ḥüsni bahārına ḫazān
Bite dünyāda nite kim gül ü serv ü semeni

bahār eyyāmı:

1. **bahār eyyāmı:**--*ı*
Gazel 3125
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bahar günlerinin gelmesi ll Aşk mevsiminin gelmesi kastedilmiştir.

Bahār eyyāmı gül devri geçürme ‘ömrüñi żāyi‘
Bu dünyā çün degül bāḳī kime kaldı kime kala

bahār ol-:

1. **bahār ol-:**-*dukda*
Gazel 3192
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bahar olmak, bahar mevsiminin gelmesi.

İder bülbül bahār olduḳda zārı
Gül ile çün görür bir yirde ḫārı

bahr:

1. **baḥra:**-*a*
Gazel 3125
Mısra: **6**
Deniz, derya.

Kenārı baḥr-ı ‘ışḳuñ yok irişmez ‘umḳına kimse
Dilā gel imtiḥān içün o baḥra sen de bir tal-a

2. **baḥr:**
Gazel 3244
Mısra: **9**
Deniz, derya.

Baḥr olsa devāt cümle agaçlar ḳalem eger
Yazmaya cihān ḫalḳı göñül mācerāsını

3. **baḥra:**-*a*
Gazel 3340
Mısra: **4**
Deniz, derya.

Düşdüm gözüm yaşına cān eyledüm revān
Baḥra giren vire-gelüpdür selāmeti

4. **baḥra:**-*a*
Gazel 3341
Mısra: **5**
Deniz, derya.

Baḥra beñzet göñlüñi gelse ḫavādis baḥrı gör
Daşraya atar ḳabūl itmez gelen murdārını

5. **baḥrı:**-*ı*
Gazel 3341
Mısra: **5**
Deniz, derya.

Baḥra beñzet göñlüñi gelse ḫavādis baḥrı gör
Daşraya atar ḳabūl itmez gelen murdārını

6. **baḥra:**-*a*
Gazel 3345
Mısra: **5**
Deniz, derya.

Derd-i dilüm şemmesini baḥra söylesem
Cūş u ḫurūş eyleye deryā benüm gibi

7. **baḥra:**-*a*
Gazel 3366
Mısra: **10**
Deniz, derya.

Umaram bir gevher-i nā-yāb ola her ḫāṣılum
Baḥra döndürdüm anuñçün iy Muḥibbī yaşumı

8. **bahrına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3463
Mısra: **9**
Deniz, derya.

Ma‘ānī bahrına taldı Muḥibbī buldı gevherler
Begendi intiḫāb itdükde bu naẓm-ı güher-pāşı

bahr ü ber:

1. **baḥr ü ber:**--*de*
Gazel 3090
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deniz ve kara ‖ bütün varlık âlemi; kâinat.

Göñülde gāh çeşmümde ḫayāli
Bulam diyü araram baḥr ü berde

bahr ü berde:

1. **baḥr ü berde:**
Gazel 3059
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Denizde ve karada.

Yaşum deryāya dil ṣaḥrāya düşdi
Ararsın dil-rübāyı baḥr ü berde

baḥr-ı dil:

1. **baḥr-ı dil:**-*den*
Gazel 3213
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül denizi.

Baḥr-ı dilden ẓāhir oldukça gören eş‘ārumı
Dir bu ne dürr-i semīn ü bu ne sırr-ı ma‘nevī

2. **baḥr-ı dil:**-*den*
Gazel 3250
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül denizi.

Baḥr-ı dilden ẓāhir olan kim göre eş‘ārumı
Dir niçe esrār-ıla var niçe yüz biñ ma‘nevī

3. **baḥr-ı dil:**
Gazel 3339

Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül denizi.

Baḥr-ı dil āhuñ yilinden ko temevvüc eylesün
Olmasun görme Muḥibbī āh u zār eksüklügi

4. **baḥr-ı dil:**-*den*
Gazel 3363
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül denizi.

Baḥr-ı dilden arayup buldum niçe cevherleri
Güş idüñ yārān size ‘arż eyleyem gevherleri

baḥr-ı eşk:

1. **baḥr-ı eşk:**-*üm, -e*
Gazel 3257
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı denizi.

Āhum Muḥibbī dokunalı baḥr-ı eşküme
Bildüm temevvüc itdüren anı hevā gibi

2. **bahr-ı eşk:**
Gazel 3272
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı denizi.

Cem‘ kıldum bahr-ı eşk içre gözüm gevherlerin
‘Işḳ şāhı devletinde oldum ġāyet ġanī

3. **baḥr-ı eşk:**-*üm, -de*
Gazel 3278
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı denizi.

Baḥr-ı eşkümde yürür murġ-ı dilm her ṭarafa
Zīra pervā yimez olmışdur ezel āb u aşı

4. **baḥr-ı eşk:**-*üm, -de*
Gazel 3366
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı denizi.

Ġarḳa virmiş ser-nigūn olmış iki keştī sanur
Baḥr-ı eşkümde görenler uşbu iki kaşumı

bahr-i eşkümde:

1. **baḥr-i eşkümde:**-*-üm, --de*
Gazel 3081
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı denizi II aşığın gözyaşlarıyla oluşan deniz.

Baḥr-i eşkümde Muḥibbī uşbu cān-ı nātüvān
Ġarḳ olam diyü gelür cismümdeki ṣāl üstine

bahr-ı ġam:

1. **bahr-ı ġam:**-*-da*
Gazel 3136
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert, keder denizi.

Bahr-ı ġamda eşk ü āhumdan ḫalās olmaz göñül
Ġarḳ ider dil zevraḳını bād-ıla bārān-ıla

2. **baḥr-ı ġam:**-*da*
Gazel 3178
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert, keder denizi.

Baḥr-ı ġamda olalıdan bu iki çeşmüm ṣadef
Beñzedür dürdāneye çeşmüm akıtsa yaşını

3. **baḥr-ı ġam:**-*dan*
Gazel 3393
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert, keder denizi.

Baḥr-ı ġamdan fülk-i dil çokdan olur-ıdı ḫalāṣ
Rūzigār-ı ṭāli‘-i naḥs māh u sāl egler meni

bahr-ı ‘ışk:

1. **baḥr-i ‘ışḳ:**-*a*
Gazel 3153
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk denizi.

Baḥr-i ‘ışḳa iy Muḥibbī niceler ġarḳ oldılar
Görmedüm bir kimse dir idüm anuñ pāyānına

2. **baḥr-ı ‘ışḳ:**
Gazel 3413
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk denizi.

Baḥr-ı ‘ışḳ içre bulup neşv ü nemā kanlu yaşum
Ḳa‘r-ı deryādaki san niçe mercān büyüdi

3. **baḥr-i ‘ışḳ:**-*um, -da*
Gazel 3479
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk denizi.

Baḥr-i ‘ışḳumda gözüm yaşın görüp ġavvāṣ-ı dil
Didi el-ḥaḳ pençe-i mercāna beñzetdüm seni

4. **baḥr-ı ‘ışḳ:**-*-uñ*
Gazel 3125
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk denizi.

Kenārı baḥr-ı ‘ışḳuñ yok irişmez ‘umḳına kimse
Dilā gel imtiḥān içün o baḥra sen de bir tal-a

baḥr-ı ‘ışḳa düş-:

1. **baḥr-ı ‘ışḳa düş-:**-*di*
Gazel 3006
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk denizine düşmek.

Çünki düşdi baḥr-ı ‘ışḳa fülk-i dil
‘Āşıḳ oldur āhın aña bād ide

baḥr-ı ma‘ānī:

1. **baḥr-ı ma‘ānī:**-*y*, -*e*
Gazel 3466
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Manalar, anlamlar denizi.

Yine ġavvāṣ-ṣıfat baḥr-ı ma‘ānīye talup
Niçe dürler çıkarup oldum anuñ ṣarrāfı

baḥr-ı ‘ummān ol:

1. **baḥr-ı ‘ummān ol:**
Gazel 3245
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Büyük deniz, okyanus olmak.

Her ne deñlü gelse ġam aksa belā cūlar gibi
Eyle sen iy dil taḥammül baḥr-ı ‘ummān ol yüri

baḥş eyle:

1. **baḥş eyle:**
Gazel 3376
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vermek, bağışlamak, ihsan etmek.

Ża‘īf oldı dil-i miskīn lebüñ dārü’ṣ-ṣifāsından
Aña bir būse baḥş eyle ki gelsün agzınuñ dadı

baḥs ü cedel:

1. **baḥs ü cedel:**
Gazel 3305
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sohbet/mesele ve tartışma.

İy zāhid-i bārid-nefes nedür bu baḥs ü bu cedel
Añlayımazsın fāriġ ol ‘ışḳ içre ḳīl ü ḳālümi

baḫt:

1. **baḫtum:**-*um*
Gazel 3400
Mısra: **4**
Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun talih, ikbal, şans.

Her gice nergis gibi açmaz gözin ol türk-i mest
Gitmedi baḫtum gibi beñzer hīç anuñ uyḫusı

2. **baḫtın:**-*ın*
Gazel 3019
Mısra: **4**
Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun tâlih, ikbal, şans.

Ṭurra-i şeb-rengüñi tagıtmagıl gül yüzüñe
Bir siyeh Hindū-durur baḫtın hümāyūn eyleme

baḫt u sa‘ādet:

1. **baḫt u sa‘ādet:**
Gazel 3406
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talih ve mutluluk.

Salṭanat didükleri ancak cihān ġavġāsıdur
Olmaya baḫt u sa‘ādet dünyede vaḥdet gibi

baht-ı kem:

1. **baḫt-ı kem:**
Gazel 3286
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talihsiz, bahtsız. II Âşık.

Bir baḫt-ı kem bī-ṭāli‘em görmem senüñ pervāzuñı
Bārī tekellüm ġayra kıl tā işidem āvāzuñı

baht-ı siyehkār:

1. **baḫt-ı siyehkār:**-*um*
Gazel 3304
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kara baht, kötü talih.

Zülfine dil baglayaldan kalmadı ṣabr u ḳarār
Olmasun kāfir daḫı baḫt-ı siyehkārum gibi

bak:

1. **baksañ:**-*sa*, -*ñ*
Gazel 3022
Mısra: **1**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Ḥālüme baksañ n’ola iy ḫüsn iline pādişāh
Cān u dilden seni kim çok sevse yanuñda günāh

2. **baksam:**-*sa*, -*m*
Gazel 3072
Mısra: **5**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Āfitāb-ı ḫüsnüñe baksam gözüm pür āb olur
Dōstum bir ḫāṣṣadur bu mihr-i ‘ālem-tābda

3. **bak:**
Gazel 3075
Mısra: **10**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Bilmek isterseñ eger cānā derūnum nālişin
Āteş-i ‘ışḳ içre bak bu göñlümüñ ḳaḳnūsına

4. **bakmaz:**-*maz*
Gazel 3075
Mısra: **6**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Nāṣihā pend eyleme kūyında ger pā-māl olam
‘Āşıḳ olanlar bilürsin bakmaz nāmūsına

5. **bakup:**-*up*
Gazel 3109
Mısra: **18**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Gül eyyāmı geçer bir hafta ancak
Muḥibbī ‘ibret al bakup bu ḥāle

6. **bak:**
Gazel 3128
Mısra: **1**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

İy gözüm yaşlar döküp bak yine cānān oynına
Nite kim cūlar bakar serv-i ḫırāmān oynına

7. **bakmaz:**-*maz*
Gazel 3139
Mısra: **5**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Baña bakmaz bir naẓar meyli hemān aġyāradur
Çeşmi kāfirdür bakar mı hīç müselmān üstine

8. **bakamam:**-*a*, -*ma*, -*m*
Gazel 3190
Mısra: **5**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Gözlerüm ḫīze olupdur bakamam gün yüzine
Getür iy bād-ı ṣabā küḥl ideyim ḫāk-i rehi

9. **bakdukça:**-*duḳca*
Gazel 3220
Mısra: **9**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Gün yüzüñe bakdukça Muḥibbī senüñ iy dōst
Yaş-ıla anuñ çeşmi kabagı tola-yazdı

10. **bakmaya:**-*ma*, -*y*, -*a*
Gazel 3244
Mısra: **11**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Zerden serīre bakmaya ide Muḥibbī ‘ār
Her kim ḳanā‘atüñ bister ide būriyāsını

11. **bakmaz:**-*maz*
Gazel 3244
Mısra: **4**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Her kim ki ḳanā‘at eyleye bir loḳma ḫırḳaya
Bakmaz o şeh de aṭlasa virmez palāsını

12. **bāḳı:**-*ı*
Gazel 3274
Mısra: **8**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Kemānçe olmasa yaşum aña tār
Bu sīnem üzre n’eylerdi bu bāḳı

13. **baksam:**-*sa*, -*m*
Gazel 3281
Mısra: **5**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Her yaña baksam her ṭaraf meşġūl tesbīḥ du‘ā
Var mı cihānda bir kelām hīç guft-ile gūyuñ gibi

14. **bak:**
Gazel 3307
Mısra: **10**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Ġam bārına ṭāḳat yok iken āh Muḥibbī
Arturdı cefā gelüp bak o bār-ı girānı

15. **bakup:**-*up*
Gazel 3345
Mısra: **13**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Bakup Muḥibbī ‘ibret alup dir vefāsı yok
Neler getürdi ‘āleme dünyā benüm gibi

16. **bakmadı:**-*ma*, -*dı*
Gazel 3404
Mısra: **7**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Şol ḳadar zārīlık itdüm bakmadı bir kez baña
Nite kim gül bülbülüñ gūş eylemez efġānını

17. **bakduñ:**-*du*, -*ñ*
Gazel 3417
Mısra: **7**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Zāhidā bakduñ ḥaḳāretle yine ‘ışḳ ehline
‘Ucb idüp gördüñ tekebbürle i miskīn kendüñi

18. **baḳadüşdi:**-*a*, -*düş*, -*di*
Gazel 3419
Mısra: **1**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Ol serv-ḳadde nāgāh bu dīde baḳadüşdi
Eşküm revān gözümden pāyına akadüşdi

19. **bakadüşdi:**-*a*, -*düş*, -*di*
Gazel 3419
Mısra: **14**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Göz yaşların Muḥibbī dökseñ ‘aceb degüldür
Ol serv ḳadde nāgāh bu dīde bakadüşdi

20. **bak:**
Gazel 3436
Mısra: **10**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Virme Muḥibbī ‘ışḳ-ı mecāzīye dil sakın
Bak cān göziyle görinür āḫir nedāmeti

21. **bakma:**-*ma*
Gazel 3436
Mısra: **4**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Yoldan çıkaran ādemi ḫūblar selāmıdur
İy dil selāma bakma dilerseñ selāmeti

22. **bak:**
Gazel 3449
Mısra: **2**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

N’ola olduñsa bugün ḥüsn ilinüñ pādişehi
Naẓar it kullaruñuñ ḥāline bak gāh gehī

23. **baksa:**-*sa*
Gazel 3463
Mısra: **1**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Ġażabla baksa dilber bir yire gelür iki kaşı
San iki pehlevānlardur komış birbirine başı

24. **bakdı:**-*dı*
Gazel 3477
Mısra: **10**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Dil-ḫastesinüñ ḥālini dün sordı ṭabībüm
Raḥm itdi Muḥibbī ki meger beñzüme bakdı

bak-:

1. **bak:**
Gazel 3074
Mısra: **8**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Zāhidüñ mescidde hāy u huyına kılma naẓar
Var ḫarābāt ehlinüñ bak anda nūş-ā-nūşına

2. **baksañ:**-*sa*, -*ñ*
Gazel 3083
Mısra: **7**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Baksañ cihāna göz[e] gelür cām u bādedür
Aldanmaz anuñ merd olan āb u hevāsına

3. **bakar:**-*ar*
Gazel 3128
Mısra: **2**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

İy gözüm yaşlar döküp bak yine cānān oynına
Nite kim cūlar bakar serv-i ḫırāmān oynına

4. **bakar:**-*ar*
Gazel 3139
Mısra: **6**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Baña bakmaz bir naẓar meyli hemān aġyāradur
Çeşmi kāfirdür bakar mı hīç müselmān üstine

5. **bakmaz:**-*maz*
Gazel 3170
Mısra: **2**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Merd olan güzelden ḫulḳ u ḫūdur
Ḫıred naḳşıyla bakmaz er pīşe

6. **bakmazam:**-*maz, -am*
Gazel 3186
Mısra: **5**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Bakmazam iy māh-rū sensüz gerekmez bu cihān
Rāstī budur ki ol çeşm-i cihān-bīnüm gibi

7. **baksañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 3194
Mısra: **2**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Arasalar bu cihān içinde yokdur sen gibi
Kanda baksañ uş bu ‘ālem toptoludur ben gibi

8. **bakma:**--*ma*
Gazel 3226
Mısra: **3**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Kem naẓarla zāhidā bakma iñende ‘āṣıḳa
‘Ucb-ıla şeyṭān olur bir kişi görse kendini

9. **baksun:**-*sun*
Gazel 3261
Mısra: **3**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Gözlerüm yaşına baksun soñra rūy-ı zerdüme
Ġarḳ-ı āb itmiş temāşā eylesün nīlüferi

10. **bakma:**--*ma*
Gazel 3312
Mısra: **1**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Şi‘r ara şā‘ir iseñ gel bakma ṭarz-ı selefi
Yime ḫayvān ṣıfat dile gelen her ‘alefi

11. **bakmaz:**-*maz*
Gazel 3392
Mısra: **1**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Yüzüme bir güle bakmaz benüm ol yār daḫı
Baña şimden girü raḥm eyleye aġyār daḫı

12. **bakdugumca:**-*duġ, -(u)m, -ca*
Gazel 3412
Mısra: **2**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Meh dime yüzi āfitāb oldı
Bakdugumca gözüm pür āb oldı

bāḳī:

1. **bāḳī:**
Gazel 3125
Mısra: **8**
Daima, kalıcı, sonsuz.

Bahār eyyāmı gül devri geçürme ‘ömrüñi żāyi‘
Bu dünyā çün degül bāḳī kime kaldı kime kala

2. **bāḳī:**
Gazel 3433
Mısra: **2**
1. Ebedî, ölümsüz, kalımlı. 2. Varlığını koruyan, devam eden, devamlı, sürekli 3. Geriye kalmak, artakalmak.

Derd-i ser geldi ḫumār-ıla seḥer iy sāḳī
Sun berü var-ısa giceki meyden bāḳī

bāḳī kal-:

1. **bāḳī kal-:**-*ur, -sa*
   Gazel 3274
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Ebediyen devam etmek, sürüp gitmek, kalıcı olmak.

Beni öldüriserdür iştiyāḳı
Eger kalursa hicrān böyle bāḳī

bākī kal:

1. **bāḳī kal:**-*a*
   Gazel 3484
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sürekli olmak, kalıcı olmak.

Şeb-i hicrānda dil iñler nite nāy
Bu ḥasret böyle ger bāḳī kala vay

bakış:

1. **bakışıyla:**-*ı, -y, -la*
   Gazel 3225
   Mısra: **5**
   Bakma tarzı, bakma biçimi.

Bir bakışıyla eyledi murġ-ı dili şikār
San şāhin aldı pençesine bir kebūteri

bakma:

1. **bakma:**
   Gazel 3010
   Mısra: **6**
   Aldırış etmemek, bakmamak.

Seri pāyuña iletdüm iderem ārzū tīġuñ
Kerem kıl vir murādum bakma iy ḫūnī sakın kana

bakmadı:

1. **bakmadı:**--*ma, --dı*
   Gazel 3114
   Mısra: **6**
   Bakmadı, görmedi, dikkat etmedi anlamında kullanılmıştır.

Gözlerem ḫˇācesi yoluñda kamu cevherini
Ḫarc idüp bakmadı sūdına vü sermāyesine

bal:

1. **bala:**-*a*
   Gazel 3071
   Mısra: **8**
   Arının yaptığı tatlı madde II Sevgilinin dudağı.

Lebüñde ḫaṭ mıdur yoḫsa görinen sāye-i ebrū
Yāḫūd pāy-ı meges midür yapışupdur kalup bala

2. **bal:**
   Gazel 3081
   Mısra: **4**
   Arının yaptığı tatlı madde II Sevgilinin dudağı.

Lebleri üzre görinen sāye-i ebrū mıdur
Ḫaṭ degül pāy-ı meges kalmış meger bal üstine

bāl ü per:

1. **bāl ü per:**
   Gazel 3193
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Kol kanat.

N'ola dilden berī olsam görüp ruḫsār-ı cānānı
Yakar pervāne bāl ü per göre şem'-i şebistānı

2. **bāl ü per:**
   Gazel 3422
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Kol kanat.

Bu Muḥibbī'yi cemālüñ şem'ine pervāne-veş
Bāl ü per ancak degül küllī yakup nār it beni

3. **bāl ü per:**-*den*
   Gazel 3303
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Kol kanat.

Şu'le virdüñ şem'-i ḥüsne nūr kılduñ 'ālemi
Bāl ü perden geçdi yıkduñ bu dil-i vīrānemi

4. **bāl ü per:**-*ler, -i*
   Gazel 3363
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Kol kanat.

Şem'-i ḥüsn-i dilbere karşu yanar cān u göñül
Nite kim pervāne yakar oda bāl ü perleri

bāl ü per yak-:

1. **bāl ü per yak-:**-*du, -m-mak*
   Gazel 3259
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Kol kanat yakmak, kendini ateşe atmak. II Tüm varlığıyla aşk ateşinde yanmak, kendini feda etmek.

Şem'-i ruḫsāruñ senüñ ẓāhir olalıdan dōstum
Yakmak içün bāl ü per oldum bu şeb pervānegī

bālā:

1. **bālālara:**--*lar, --a*
   Gazel 3116
   Mısra: **4**
   Far. 1. mec. boy, kamet 2. yüce, uzun 3. yüksek, daha fazla.

Eksük olmasa ne tañ saña belā üzre belā
Çünki virdüñ göñlüñi ol serv-ḳad bālālara

2. **bālā:**
Gazel 3253
Mısra: **1**
1. Yüksek, yüce, âlî. 2. Boy, kad, kāmet.

O kim iy serv-ḳad bālā felekde saña yir itdi
Beni pā-māl-i ‘ışḳ idüp ayak altında zīr itdi

3. **bālā:**
Gazel 3328
Mısra: **3**
1. Yüksek, yüce, âlî. 2. Boy, kad, kāmet.

Serv beñzer gülşen-i ḥüsnüñde bālā ḳaddüñe
Çeşmüñ nergis ruḫuñ berg-i gül-i ḫamrā gibi

bālā eyle-:

1. **bālā eyle-:**-*di*
Gazel 3282
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yükseltmek, yukarı kaldırmak.

Güllere ḫaclet gelüp düşdi ayaga servler
Yār ruḫın ‘arż idüp ḳaddini bālā eyledi

balalık:

1. **balalıgı:**-*ı*
Gazel 3113
Mısra: **1**
Çocukluk.

Ol servi görüp sevdüm balalıgı çagında
Ḫāk üzre yüzüm sürdüm su gibi ayagında

bāl-i himmet:

1. **bāl-i himmet:**-*le*
Gazel 3438
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çaba, gayret kanadı.

Ol hümāyı bāl-i himmetle şikār itsem ne tañ
‘Āciz olmaz çün şikārında toganuñ yügrügi

balıġ:

1. **balıgı:**-*ı*
Gazel 3239
Mısra: **10**
Su içinde yaşayıp solungaçla nefes alan, çoğunlukla yumurtlama şeklinde üreyen omurgalı hayvanların ortak adı.

Ḳudret-i Ḥaḳḳ’ı temāşā eyleyüben ‘ibret al
Yüridür murgı hevāda su içinde balıgı

bālīn:

1. **bālīnüm:**-*üm*
Gazel 3186
Mısra: **8**
Yastık.

Bister-i ḫāk üzre rāhuñda yatur dil-ḫasteyem
Seng-i ḫārā giceler tā ṣubḥ bālīnüm gibi

2. **bālīnüme:**-*üm, -e*
Gazel 3011
Mısra: **8**
Yastık, kalın minder yastığı.

İdesiz ḫāk-i derinden bārī ḫışt-i merḳadüm
Ḫasta iken gelmedi bir kerre çün bālīnüme

3. **bālinüme:**-*üm, -e*
Gazel 3027
Mısra: **6**
Yastık, kalın minder yastığı.

Ger ölem ḫāk-i derüñden eyle ḫişt-i merḳadüm
Zinde-y-iken çünki gelmedüñ benüm bālinüme

bālīn id:

1. **bālīn id:**-*e, -lüm*
Gazel 3388
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yastık etmek, yastık olarak kullanmak.

İy dōst varup işigüñi bālīn idelüm
Yastansa revādur Ḥarem-i Ka‘be’yi ḫācı

bām:

1. **bāmına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3084
Mısra: **1**
Çatı, dam, kubbe.

Asmadın ḳandīl-i zerrīni felekler bāmına
Ḫil‘at-i sebzi agaçlar almadan endāmına

baña:

1. **baña:**
Gazel 3000
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana ('âşıġın yerine).

Ḥasret-ile ben kül oldum baña göster gün yüzüñ
Hey ḳıyāmet gel beni salma bugün ferdālara

2. **baña:**
Gazel 3010
Mısra: **2**
"Ben birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hali.

Dirīġ ay oldı göstermez yüzini çünki cānāne
Bu ḫasretle bu miḥnetden baña yigdür kıyam cāna

3. **baña:**
Gazel 3204

Mısra: **12**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Ger ‘ār iderse ādemī añmaga n’ola yār
Lāyıḳ degül mi baña dimege falān daḫı

4. **baña:**
Gazel 3285
Mısra: **5**
"Ben" birinci tekil kişi zamirinin yönelme durumu eki almış hali (âşık).

Belā kū[y]ı olalıdan baña baş
İki yaña akar çeşmüm bıñarı

5. **baña:**
Gazel 3023
Mısra: **7**
" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

Ben baña eylemişemdür suçı yok dilberümüñ
Anı düşmen idemez ben ne ki itdüm özüme

baña ne:

1. **baña ne:**
Gazel 3088
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bana ne II Beni ilgilendirmiyor.

Görmem n’ideyin yüzini ger şems [ü] ḳamerse
Emmem baña ne lebleri ger şehd ü şekerse

bār:

1. **bārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3480
Mısra: **8**
Yük.

Ne ḳadar ursañ cefā vü cevr ü hicrānuñ yükin
Mest üştürdür çeker dil yirde koymaz bārını

2. **bār:**
Gazel 3208
Mısra: **14**
1. Yük, ağırlık veren şey, sıklet. 2. Mânevî ağırlık, eziyet, keder, üzüntü.

Oldı Muḥibbī üştür-i ser-mest gibi çün
Her dem cigerde ġam yimeyüp bār ‘āşıḳı

3. **bārı:**-*ı*
Gazel 3353
Mısra: **4**
1. Yük, ağırlık veren şey, sıklet. 2. Mânevî ağırlık, eziyet, keder, üzüntü.

Cevr ü cefāyı eyleme cānā raḳībüñe
Çekmez o bārı degmede ol ḫar benüm gibi

bārān:

1. **bārānı:**-*ı*
Gazel 3089
Mısra: **4**
Yağmur. II gözyaşı.

Gülşen-i ḥüsnüñ nigārā olmaz idi tāze sebz
Her ṭarafdan gözlerüm bārānı seylāb olmasa

2. **bārāndan:**-*dan*
Gazel 3361
Mısra: **4**
Yağmur.

Aglayup āh eyledükçe ḫande eyler gül gibi
Var mı bir gül bād-ıla bārāndan açılmadı

3. **bārān-ıla:**--*ıla*
Gazel 3136
Mısra: **8**
Yağmur.

Bahr-ı ġamda eşk ü āhumdan ḫalās olmaz göñül
Ġarḳ ider dil zevraḳını bād-ıla bārān-ıla

4. **bārānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3064
Mısra: **9**
Yağmur.

Muḥibbī bād-ı āhuñla yaşuñ bārānını dök kim
Görüp bu ḥālüñi dilber ide tā gül gibi ḫande

5. **bārānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3077
Mısra: **5**
Yağmur.

Yagdurmasa bārānını bir laḥẓa bu çeşmüm
Küllī bu cihān yana eger āh ide sīne

6. **bārānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3268
Mısra: **13**
Yağmur.

Āhum arturdı Muḥibbī yaşumuñ bārānını
‘Ālemi teng eyledi bu āh u zāruñ giryesi

7. **bārānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3275
Mısra: **10**
Yağmur.

Bād-ı āhum esmese dilber açılmaz gül gibi
İy Muḥibbī eksük itme çeşmüñüñ bārānını

8. **bārān:**
Gazel 3060
Mısra: **4**
Yağmur, gözyaşı.

Varımazam kūyuña yaşum baña virmez geçid
Āh seḥābı yagdurur bārān bārān üstine

9. **bārān:**
Gazel 3060

Mısra: **4**
Yağmur, gözyaşı.

Varımazam kūyuña yaşum baña virmez geçid
Āh seḥābı yagdurur bārān bārān üstine

10. **bārān:**
Gazel 3382
Mısra: **8**
I. Yağmur. II. Âşığın gözyaşı.

Gül yüzüñsüz zārılıgum diñmemişdür dōstum
Görmedi bārān kimesne çeşm-i giryānum gibi

bārān id-:

1. **bārān id-:**-*er*
Gazel 3174
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yağmur yağdırmak. (Yağmur gibi akıtmak, gözyaşı bağlamında).

Gāh olur āh āteşiyle ‘ālemi oda yakar
Gāh olup yaş dökmege bārān ider gönlüm beni

bārān-ı eşk:

1. **bārān-ı eşk:**-*i*
Gazel 3267
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı yağmuru.

Bārān-ı eşki saçdı Muḥibbī şu deñlü kim
Güller açıldı itmedi dilber tebessümi

2. **bārān-ı eşk:**
Gazel 3480
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı yağmuru.

Bu ‘acebdür ‘ālemi ġarḳ eyledi bārān-ı eşk
Hīç teskīn itmeyüp arturdı sīnem nārını

bārān-ı eşküm:

1. **bārān-ı eşküm:**--*üm*
Gazel 3063
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı yağmuru.

Eger olmasa bu bārān-ı eşküm
Yana āh odına ‘ālem bizümle

bārān-ı raḥmet:

1. **bārān-ı raḥmet:**-*i*
Gazel 3338
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rahmet yağmuru.

Ger tīr-i ābdārını ya kaşları ata
Dil-teşnelere ola bārān-ı raḥmeti

bārendegī:

1. **bārendegī:**
Gazel 3311
Mısra: **8**
Yağdırıcılık.

Ḫāne-i göñlüm ḫarāb itse ‘aceb mi göz yaşı
Ḫāneler olur ḫarāb ger çok ola bārendegī

bārī:

1. **bāri:**
Gazel 3024
Mısra: **10**
"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.

Niçe bir ferdāya salarsın Muḥibbī bendeñi
‘Ahde durmazsın nigārā bāri gel gülme yüze

2. **bāri:**
Gazel 3092
Mısra: **8**
"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.

Muḳarrer öldürürsin beni āḫir
Göreyim bāri gel seni doyınca

3. **bārī:**
Gazel 3286
Mısra: **2**
"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.

Bir baḫt-ı kem bī-ṭāli‘em görmem senüñ pervāzuñı
Bārī tekellüm ġayra kıl tā işidem āvāzuñı

4. **bārī:**
Gazel 3330
Mısra: **7**
"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.

İtmez iseñ ger vefā kıl bārī gel cevr ü cefā
Her ne yüzden ise ḫoşdur yār añmak yārını

5. **bārī:**
Gazel 3481
Mısra: **2**
"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.

Ölmeden derdā dirīġā yārı görsem bir daḫı
Olmaz-ısa anı düşde bārī görsem bir daḫı

6. **bārī:**
Gazel 3262
Mısra: **8**
"Hiç olmazsa" anlamında kullanılan kelime.

Zecr ü hicr-ile murāduñ āḫir öldürmek ise
Bārī tīz öldüregör çekmeye tā ol miheni

7. **bārī:**
Gazel 3141

Mısra: **10**
Hiç olmazsa.

At cefā sengini topragumı yirden götür
Bārī ol demde vefā resmini bünyād eyle

8. **bārī:**
Gazel 3011
Mısra: **7**
Hiç olmazsa, en azından, öyleyse, keşke.

İdesiz ḫāk-i derinden bārī ḫışt-i merḳadüm
Ḫasta iken gelmedi bir kerre çün bālīnüme

bār-ı ġam:

1. **bār-ı ġam:**--*um*
Gazel 3139
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam yükü.

Şek degül ṭāḳat getürmez bil taḥarrük eylemez
Kosalar bār-ı ġamum bu çarḫ-ı gerdān üstine

2. **bār-ı ġam:**-*a*
Gazel 3256
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam yükü.

Didiler ṭāḳat getürmez kimseler bār-ı ġama
İy Muḥībbī sen anı çekmek gereksin ner gibi

3. **bār-ı ġam:**-*uñ*
Gazel 3348
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam yükü.

Eyledi bennā-yı ‘ışḳ gönlüm evin küllī ḫarāb
Gelse bār-ı ġamuñ mi‘mārı olaydı kāşki

4. **bār-ı ġam:**-*dan*
Gazel 3148
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert yükü.

Bār-ı ġamdan miḥnet-ile ḳāmetüm çeng olalı
Sīnemüñ nālişleri döndi rebābuñ aynına

5. **bār-ı ġam:**-*a*
Gazel 3196
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert yükü.

Bār-ı ġama Muḥibbī niçe ṭāḳat olur āh
Eyleye aña ‘ışḳ eri ancak taḥammüli

6. **bār-ı ġam:**-*a*
Gazel 3212
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert yükü.

Çeküp bār-ı ġama ṭāḳat getürdüm
Gören dir görmedük biz böyle merdi

7. **bār-ı ġam:**-*dan*
Gazel 3249
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert yükü.

Bār-ı ġamdan ḳāmetümdür ḫam gibi
Bulmadum hergiz muṣāḥib ġam gibi

8. **bār-ı ġam:**
Gazel 3260
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert yükü.

Agırdur bār-ı ġam ġāyet anı çekmege yok ṭāḳat
Muḥibbī çün degül mümkin götürmek bir ulu tagı

9. **bār-ı ġam:**
Gazel 3101
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder yükü; eziyet, sıkıntı yükü.

Bār-ı ġam taglarcadur dil aña ṭāḳat gösterür
Ẕerresin ger taga ursalar taḥammül itmeye

bār-ı ġam-ı ‘ışḳ:

1. **bār-ı ġam-ı ‘ışḳ:**-*ı*
Gazel 3273
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk kederinin yükü.

Muḥibbī çekeli bār-ı ġam-ı ‘ışḳı bu ‘ālemde
Cihān çeşmine görinmez hemān ancak ḫayāl oldı

bār-ı girān:

1. **bār-ı girān:**-*ı*
Gazel 3307
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağır yük.

Ġam bārına ṭāḳat yok iken āh Muḥibbī
Arturdı cefā gelüp bak o bār-ı girānı

bār-ı girān ol-:

1. **bār-ı girān ol-:**--*ma*
Gazel 3119
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağır bir yük olmak.

Ṭarīḳ-i ‘ışḳa togrılsam seni ḳaṭ‘ iderem evvel
Sebük-bār olayım iy ser baña bār-ı girān olma

bār-ı ‘ışk:

1. **bār-ı ‘ışḳ:**-*ı*
Gazel 3442
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yükü.

Çeker ‘āşıḳ ‘acebdür bār-ı ‘ışḳı
Çekemez anı bu çarḫuñ ḳaṭārı

barmag:

1. **barmag-ıla:**--*ıla*
Gazel 3140
Mısra: **2**
Parmak.

Dilberüm seyr itmege gülzāra çıkdı bāġ-ıla
Māh-rūlar birbirine gösterür barmag-ıla

bas-:

1. **basıcak:**--*ıcak*
Gazel 3064
Mısra: **6**
Ayağı, üzerine vücûdun veya bacağın ağırlığını verecek şekilde zemine yahut herhangi bir yere koymak.

Döginüp seng-i miḥnetle anuñçün ḫāk-i rāh oldum
Yüzüme basıcak pāyuñ diler öpmek bu efgende

2. **basup:**-*up*
Gazel 3231
Mısra: **4**
1. Ayağı, üzerine vücûdun veya bacağın ağırlığını verecek şekilde zemîne yâhut herhangi bir yere koymak. 2. Ayak altına almak, çiğnemek.

Nigārā cāh u devletle Süleymān-ı zamān-iseñ
Basup pā-māl itdürme ayak altındagı mūrı

3. **basupdur:**-*up, -dur*
Gazel 3231
Mısra: **10**
Ansızın saldırmak, gāfil avlamak, bir yere baskın yapmak.

Cefā vü cevr-ile cānā ḫarāb itdüñ göñül mülkin
Görenler didiler el-ḥaḳ basupdur ẓulm-ı Timur’ı

baş:

1. **basup:**-*up*
Gazel 3193
Mısra: **10**
Alt etmek, yenmek.

Maḥabbet şehrine vardum Muḥibbī geşt-gīr oldum
Basup Ferhād u Mecnūn’ı benümdür ‘ışḳ meydānı

2. **başı:**-*ı*
Gazel 3289
Mısra: **8**
Baş, Bir şeyin uçlarından biri.

Kim ḫalāṣ olabilür ġamze okı atılıcak
Bir yire ya kaşınuñ gelse iki yire başı

3. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 3012
Mısra: **7**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Ger seng atasın başuma ol tāc-ı sa’ādet
Minnet bilürem ġamzeñ okı cāna geçerse

4. **başuña:**-*uñ, -a*
Gazel 3020
Mısra: **11**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Başuña tāc-ı zer alma yüri dīvāne göñül
Ḫāk-i pāyı var-iken başuña efser yirine

5. **başuña:**-*uñ, -a*
Gazel 3020
Mısra: **12**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Başuña tāc-ı zer alma yüri dīvāne göñül
Ḫāk-i pāyı var-iken başuña efser yirine

6. **başa:**-*a*
Gazel 3025
Mısra: **3**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Başa tāc eyleyelüm sāġār-ı meyden sāḳī
Başka sancak çekelüm āh idüp efġānlar-ıla

7. **başını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3033
Mısra: **12**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Aġyār eger māni‘ ola vaṣl-ı nigāra
Seng-ile urup başını zīr ü zeber eyle

8. **baş-ıla:**--*ıla*
Gazel 3047
Mısra: **1**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Āh kim hicrān şebinde toldı bagrum baş-ıla
Cismüm āḫir ġarḳ olur çeşmümden akan yaş-ıla

9. **başuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3047
Mısra: **10**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu

organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Bir ḳadem gelmez Muḥibbī kapuya ol seng-dil
İşigine başuñı dögseñ hezārān taş-ıla

10. **başuñ:**-*uñ*
Gazel 3073
Mısra: **7**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Seng-i cefā atup yār başuñ şikest iderse
Ser dönderüp kaçurma rıżā-ı yārı gözle

11. **başumı:**-*um*, -*ı*
Gazel 3086
Mısra: **10**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Rāżıyam öldür beni kanum ḥelāl olsun saña
Başumı yirden götür tek bagla anı tirkeşe

12. **başumı:**-*um*, -*ı*
Gazel 3112
Mısra: **5**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Anuñ-ıçundur yolında başumı top eyledüm
Ola kim ġalṭān idem ben zülfinüñ çevgānına

13. **başında:**-*ı*, -*n*, -*da*
Gazel 3132
Mısra: **2**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Gördiler başumı yāruñ işigi taşında
Didiler ulu sa‘ādet var-ımış başında

14. **başında:**-*ı*, -*n*, -*da*
Gazel 3132
Mısra: **10**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Ḫaṭṭını gördi Muḥibbī’nüñ irişdi eceli
Hīç taġyīr ola mı yazu-y-ımış başında

15. **başumı:**-*um*, -*ı*
Gazel 3132
Mısra: **1**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Gördiler başumı yāruñ işigi taşında
Didiler ulu sa‘ādet var-ımış başında

16. **başuma:**-*u*, -*m*, -*a*
Gazel 3134
Mısra: **2**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

‘Işḳa dil virdüm ezel geldi belālar başuma
Āh kim yazu-y-ımış bu mācerālar başuma

17. **başuma:**--*um*, --*a*
Gazel 3134
Mısra: **4**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Şerḥ kılsam leylī zülfinüñ muṭavvel ḳıṣṣasın
Cem‘ olur gūş itmege bay u gedālar başuma

18. **başuma:**-*um*, -*a*
Gazel 3134
Mısra: **8**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Başumuñ artar ṣudā‘ı çek elüñ benden ṭabīb
Ḫasta-i ‘ışḳam müfīd olmaz devālar başuma

19. **başuma:**--*um*, --*a*
Gazel 3134
Mısra: **10**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Vireliden bu Muḥibbī bir saçı leylāya dil
Olmışam Mecnūn-ṣıfat kuşlar yuvalar başuma

20. **başumuñ:**--*um*, --*uñ*
Gazel 3134
Mısra: **7**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Başumuñ artar ṣudā‘ı çek elüñ benden ṭabīb
Ḫasta-i ‘ışḳam müfīd olmaz devālar başuma

21. **başa:**--*a*
Gazel 3135
Mısra: **8**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Beni meyḫāne küncinde görüp ṭa‘n eyleme zāhid
Ezelden başa yazudur benüm nem var bu arada

22. **başına:**-*ı*, -*n*, -*a*
Gazel 3149
Mısra: **3**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Tāc-ı ṣadefi geydi çü başına ḳalender
Girürse ne tañdur iki yapraga benefşe

23. **başına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3149
Mısra: **12**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Ser çekdi dilāverlik ider ṣaḥn-ı çemende
Başına anuñçün takar otaga benefşe

24. **başına:**-*ı, -(n)a*
Gazel 3152
Mısra: **6**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Şöyle ḥayrān oldı dil gördi ḫayāl-i dilberi
Tā ḳıyāmet gelmeyiser ʻaḳlı ayruk başına

25. **başumı:**-*um, -ı*
Gazel 3153
Mısra: **10**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Olalıdan ḥüsn meydānında ol meh şehsüvār
Başumı top eyledüm ben zülfinüñ çevgānına

26. **başum:**-*um*
Gazel 3155
Mısra: **5**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Ḥaşre dek raḳs uram iy dilber alup başum ele
Tīġ-ı cān-baḫşuñ eger ire benüm gerdenüme

27. **başuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3168
Mısra: **10**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Ḥüsn meydānında çevgān itdi çün zülfini yār
Başuñı top it Muḥibbī oynasun ol gūy-ıla

28. **başuma:**--*um, --a*
Gazel 3174
Mısra: **19**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Gāh virür aṭlas ḳabā hem başuma zerrīn külāh
Geh ḳalender eyleyüp ʻüryān ider göñlüm beni

29. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 3189
Mısra: **7**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Ḫūblardan fāriġ iken başuma sulṭān-ıdum
İy felek n'itdüm saña kim derdnāk itdüñ beni

30. **başından:**-*ı, -(n)dan*
Gazel 3191
Mısra: **10**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

İçüp mey gice almış ele sāġar
Başından defʻ ide lāle ḫumārı

31. **başumda:**-*um, -da*
Gazel 3193
Mısra: **6**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Kul oldum devlete irdüm kapusında şeh-i ʻışḳuñ
Elümde cām-ı İskender başumda tāc-ı sulṭānī

32. **başumda:**-*um, -da*
Gazel 3225
Mısra: **1**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Ġam şuʻlesi başumda benüm tāc-ı cevherī
Eşküm geyürdi egnüme ḫilʻat-i ser-ā-seri

33. **başuma:**--*um, --a*
Gazel 3229
Mısra: **6**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Gözüm egnüme bir ḫilʻat geyürdi
Başuma āh bir tāc-ı semmūrī

34. **başuñ:**-*uñ*
Gazel 3229
Mısra: **7**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Başuñ eflāke irse ġarra olma
Cihāna satabilmez kimse zūrı

35. **başında:**-*ın, -da*
Gazel 3232
Mısra: **18**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Yürür Muḥibbī gerçi ki ser-pā-bürehnedür
Ser-pūş sanur başında gören āh u vāsını

36. **başuma:**-*um, --a*
Gazel 3237
Mısra: **5**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Sevdā-yı zülfi başuma bildüm belā-y-ımış
Bilmem ne güne saklayısar ol belā beni

37. **başumdan:**-*um, -dan*
Gazel 3285
Mısra: **9**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Duḫānum çıksa başumdan Muḥibbī
‘Aceb mi yakmışamdur dilde nārı

38. **başında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3295
Mısra: **12**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Maḥabbet cür‘asın her kim Muḥibbī ol ezel içdi
Ola mest-i ḫarābātī dura başında ḫumārı

39. **başumda:**-*um, -da*
Gazel 3296
Mısra: **9**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Gice meyden başumda var ḫumārum
Seḥer bir bāde sun luṭf eyle şakı

40. **başuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 3298
Mısra: **10**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Çok günāhuñ var Muḥibbī vaḳtidür gel tevbeye
Saç sakal agarmaduk başuñda bir mū kalmadı

41. **başum:**-*(u)m*
Gazel 3302
Mısra: **10**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Görüp leylī saçuñ mecnūn olaldan
Yapar kuşlar başum üzre yuvayı

42. **başına:**-*ı, -(n)a*
Gazel 3317
Mısra: **6**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Rāh-ı ‘ışḳı istedüm kim ide āsān kūh-ken
Görüñ āḫir başına niçe dokındı tīşesi

43. **başumdan:**-*um, -dan*
Gazel 3322
Mısra: **5**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

‘Işḳ āteşi dilde yakup başumdan āhı
‘Aceb midür çıkarsam itdün aña nigāhı

44. **başumda:**-*um, -da*
Gazel 3335
Mısra: **5**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Mest itdi beni bāde vü başumda var ḫumār
Kaldıysa getür daḫı şarāb-ı şebāne[y]i

45. **başdan:**-*dan*
Gazel 3338
Mısra: **2**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Sāḳī getür bādeyi fevt itme furṣatı
Tā kim gide başdan ḫumāruñ ḥarāreti

46. **başuña:**-*uñ, -a*
Gazel 3338
Mısra: **4**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Gūşum tolı çeng-ile nāyuñ şadāsıdur
İy pend-gū başuña eyle naṣīḥati

47. **başda:**-*da*
Gazel 3344
Mısra: **6**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Gelse cefā vü cevr dilā olma mużṭarib
Görseñ gerek çü başda olan cümle yazuñı

48. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 3361
Mısra: **5**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Laḫẓa mı var yagmaya bu başuma seng-i cefā
Dem m[i] var cevr okları bu bagruma sançılmadı

49. **başumda:**-*(u)m, -da*
Gazel 3361
Mısra: **7**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Gice mey nūş eyledük başumda var daḫı ḫumār
Bāde sun ṣāḳī baña yārān daḫı ayılmadı

50. **başını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3368
Mısra: **4**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Esb-i nāz-ıla gören meydān-ı ḥüsn içre seni
Zülfüñüñ çevgānına top ider elbet başını

51. **başını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3368
Mısra: **10**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Terk-i ser kıl iy Muḥibbī ister iseñ vaṣlını
Didiler irer viṣāle terk idenler başını

52. **başıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 3402
Mısra: **3**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Çeşmesi ‘ayn-ı belā kūhsārı Ḳays’uñ başıdur
Āşiyān-ı murġa ur pek saçı oldı mīşesi

53. **başum:**-*um*
Gazel 3408
Mısra: **3**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Başum ki belā kūhıdur ‘aynum iki ‘aynı
Dūd-ı dilüm ol ḳullenüñ üstinde sehābı

54. **başından:**-*ın, -dan*
Gazel 3420
Mısra: **4**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Her kim ki naẓar eyleye ol zülf-i pür-ḫama
Başından anuñ gitmeye sevdā benüm gibi

55. **başum:**-*(u)m*
Gazel 3437
Mısra: **4**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Olup sulṭān-ı ‘ışḳ eşküm sipahum
‘Alemdür başum üzre dūd-ı āhı

56. **başuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3440
Mısra: **9**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Başuñı top it Muḥibbī zülfinüñ çevgānına
Topuñ agsun göklere mihr-i cihān-ārā gibi

57. **başına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3448
Mısra: **2**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Kim ki ṣaḥrā-yı ġamuñ her dem ola pādişehi
Āteş-i āhı olur başına zerrīn külehi

58. **başumda:**-*um, -da*
Gazel 3457
Mısra: **6**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Kanlu yaşum olaldan egnümde ḫil‘at-i zer
Jūlīde-mū başumda baña otaga düşdi

59. **başları:**-*lar, -ı*
Gazel 3458
Mısra: **8**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Kaşların kurmak ne mümkin olmasa ḳullāb-ı zülf
Çenber olmış başları bir yire gelmiş nā gibi

60. **başda:**-*da*
Gazel 3459
Mısra: **1**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Bugün bu deyr-i ‘ālemde kimüñ kim başda var hūşı
İçüp cām-ı maḥabbetden dem-ā-dem eylesün cūşı

61. **başına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3465
Mısra: **3**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Geymiş benefşe-vār başına kec-külāhını
İçmiş şarāb-ı nāb-ıla kızmış yañacugı

62. **başı:**-*ı*
Gazel 3469
Mısra: **2**

İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Nişān-ı ḳavs-i Rüstem'den beter ol dilberüñ kaşı
Ḥadeng-i ġamzesin atsa gelür bir yirlere başı

63. **başında:**-*ıñ, -da*
Gazel 3473
Mısra: **8**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Şol deñlü itdi Ḳays vuḥūş-ıla ülfeti
Kuşlar başında yapdı melāmet yuvasını

64. **başum:**-*(u)m*
Gazel 3483
Mısra: **1**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Görinen başum degül kūh-ı belā tagı gibi
Her yañadan yaşum akar anuñ ırmagı gibi

65. **başına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3496
Mısra: **9**
İnsan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı, kafa, ser.

Bir siyāh tel dakdı āhından Muḥibbī başına
Bunuñ-ıla seçilür her pehlevānuñ yügrügi

66. **başına:**-*ı, -(n)a*
Gazel 3152
Mısra: **12**
Arâzide dağ, tepe gibi yükselen yerlerin en üst noktası, zirve.

Sırrını fāş itdi 'ışḳuñ bilmeyüp Ferhād'ı gör
Anuñ içün tīşesi dokındı āḫir başına

67. **başda:**-*da*
Gazel 3355
Mısra: **6**
Akıl, fikir, şuur, zihin.

'Işḳ sevdāsı ile kim ola sevdāyī mizāc
Başda kalmaya anuñ bād u hevādan ġayrı

68. **başumda:**-*um, -da*
Gazel 3059
Mısra: **5**
Alın (talihin yazıldığı yer bağlamında).

Ḫaṭuñ yazu imiş başumda iy dōst
Yoyılmaz her ne kim yazıldı serde

69. **başla:**-*-la*
Gazel 3128
Mısra: **10**
Baş, kafa, ser. II Başlamak, bir işi yapmak üzere harekete geçmek.

Cān alup cān virmek olmışdur Muḥibbī kār-ı 'ışḳ
Başla evvel çünki 'āşıḳsın hemān cān oynına

70. **başuñ:**-*uñ*
Gazel 3439
Mısra: **6**
Fikir, düşünce.

Sakın ser çekme ġaflet çeşmini aç
Gerekmez servetüñ başuñ hevāyı

71. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 3415
Mısra: **3**
Baş II Kişinin kendisi.

Zülfine dolaşdı gönlüm geldi sevdā başuma
Ġam şebinde tā seḥer bīdār gördüm kendümi

72. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 3435
Mısra: **10**
Baş II Kişinin kendisi.

Belā vü derd ü miḥnet ġam şebinde
Başuma üşdiler hengāma düşdi

73. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 3481
Mısra: **9**
Baş II Kişinin kendisi.

Kurtılup ẓulmet şebinde gün togardı başuma
İy Muḥibbī ol güneş ruḫsārı görsem bir daḫı

74. **başa:**-*a*
Gazel 3257
Mısra: **6**
Baş, alın.

Dutıldı göñül bir perīnüñ zülf[i] bendine
Yazu imiş başa bu da bir belā gibi

<u>baş aç:</u>

1. **baş aç:**-*up*
Gazel 3317
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir işi yapmaya büyük bir istekle koşmak, can atmak II korkusuz, pervasız olmak.

Tīġ-i ġamzeñ görse bu dil baş açup karşu varur
'Işḳ erinüñ olmaz hīç nesneden endīşesi

<u>baş eg-:</u>

1. **baş eg-:**-*üben*
Gazel 3016
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Baş eğmek. Saygı göstermek için baş eğerek selamlamak; direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek.

Baş egüben oldı Muḥibbī gibi ġamgīn
Kalmadı mecāli güle güftāra benefşe

2. **baş eg-:**-*ı, -n, -eli*
Gazel 3149
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Saygı göstermek için baş eğerek selamlamak. 2. Direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek, inkıyat etmek.

Başın egeli ġam yili yok ẕerre mecāli
Dil-ḫaste Muḥibbī gibi turmaga benefşe

3. **baş eg-:**--*ı, --n, --üp-ın, -üp*
Gazel 3048
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Baş eğmek, itaat etmek, direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek.

Çeşm-i ḫūn-ḫ̆āra mu‘āvin çün degül kec rā kaşuñ
Ya n’içün başın egüp tutmış kulagın rāyına

baş eg:

1. **baş eg:**-*me, -y, -e*
Gazel 3321
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Baş eğmek. Saygı göstermek için baş eğerek selamlamak; direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek.

Ger baña baş egmeye Hindū-yı zülf-i ser-keşüñ
‘Āḳıbet pā-māl ide bu devlet ü iḳbālümi

baş egdiler:

1. **baş egdiler:**-*di, -ler*
Gazel 3000
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Baş eğmek, itaat etmek, direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek.

Kaşlarına rā didüm rā ehli rāyum gördiler
Her biri taḥsīn idüp baş egdiler bu rālara

baş kaldur-:

1. **baş kaldur-:**
Gazel 3290
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başını bir yerden kaldırmak.

Mescid-i ḥüsnüñde cānā göreli ebrūlaruñ
Secde itdi dil baş kaldurmadı miḥrābuñı

baş ko:

1. **baş ko:**-*dı*
Gazel 3478
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başını koymak. II Bir şey uğruna ölümü göze almak.

Kūhken geldi bu ‘ışḳ bünyādına bir taş kodı
Kaldurup ol taşı yirine bu göñlüm baş kodı

baş koş-:

1. **baş koş-:**--*dı*
Gazel 3040
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir işi başarmak için fedakârca çalışmak.

Yine baş koşdı göñül bir dilber-i ra‘nā-y-ıla
Bunı umar vaṣl ola ol ḳāmet-i bālā-y-ıla

baş koy-:

1. **baş koy-:**-*ı, -up*
Gazel 3287
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir amaca yönelmek, bütün varlığıyla kendini vermek.

Maḥabbet kişverine çün diyen serdār Ferh
Anuñçün ‘ışḳı yolına koyup terk eyledi başı

2. **baş koy-:**-*um, -am*
Gazel 3224
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şey uğruna ölümü göze almak.

Her yire bassa segi pāyı başum anda koyam
Ben kim olam ki segi ile olam hem-pāyī

3. **baş koy-:**-*up*
Gazel 3149
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başını bir yere koymak, yaslamak II Yoluna canını feda edecek kadar fedakarlık yapmaya hazır olmak, ölümü göze almak.

Miskinlik ider servüñ ayagına koyup baş
Bakmaz oturup hīç sola vü saga benfşe

4. **baş koy-:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3178
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Bir şey uğruna) Canını fedâ etmeye hazır olmak, kendini adamak.

‘Işḳ bünyādına cem‘ iden melāmet taşını
Şarṭıdur evvel temel yirine koya başın

baş ol:

1. **baş ol:**-*ma, -dı*
Gazel 3396
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yol gösteren, rehber.

Gözlerüm yaşı-durur fāş eyleyen derd ü ġamum
Var mıdur bu yolda kimse yüregi baş olmadı

baş ol-:

1. **baş ol-:**-*ma, -dı*
Gazel 3209
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Baş etmek. Gücü yetmek.

Miḥnet-ile sanma bagrum iy ṣanem baş olmadı
Ḫūn-ı dilden dem-be-dem ya gözlerüm yaş olmadı

2. **baş ol-:**-*alı, -dan*
Gazel 3285
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Küçük bir işte de olsa yönetici olmak, sözü dinlenir bir kimse olmak(rehber olmak). 2. Önde gelmek, lider olmak.

Belā kū[y]ı olalıdan baña baş
İki yaña akar çeşmüm bıñarı

baş terkin ur:

1. **baş terkin ur:**-*up*
Gazel 3306
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canını ve başını terk etmek II kendinden vazgeçmek, kendini feda etmek.

Baş terkin urup kıydı bu cānına Muḥibbī
Bu ‘ışḳ yolıdur siz anı sanmañuz ki kem itdi

baş u cān:

1. **baş u cān:**
Gazel 3243
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baş ve can.

Şāh-ı ‘ışḳa kimisi baş u kimi cān iletür
Ehl-i ‘ışḳuñ gel temāşā eyle [sen] savaşını

baş u cān terk kıl-:

1. **baş u cān terk kıl-:**-*maz*
Gazel 3242
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başı ve canı terk etmek. Canından vazgeçmek.

Dir-imişsin terk kılmaz bu Muḥibbī baş u cān
İmtiḥān eyle gel evvel soñra kıl bühtān iki

baş u cān terkin ur:

1. **baş u cān terkin ur:**-*am*
Gazel 3323
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canını ve başını terk etmek II kendinden vazgeçmek, kendini feda etmek.

Baş u cān terkin uram ‘ışḳ-ıla pervāne gibi
Dimiş idüñ yirine getür olup sözüñ eri

başa çık-:

1. **başa çık-:**--*ma, --dı*
Gazel 3035
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Üstesinden gelmek.

Çünki bu dünyā denīdür aña dil virme sakın
Kimse başa çıkmadı çıkmayısar dünyā-y-ıla

2. **başa çık-:**-*abil, -ür*
Gazel 3151
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Bir şeyle) Başa çıkmak, bir şeye gücü yetmek.

Başa kim çıkabilür ol ṭurre-i ṭarrār ile
Kimdür ol kim söyleşe la‘l-i şeker-güftār ile

3. **başa çık-:**-*a, -ma, -dı*
Gazel 3154
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Güçlükler çıkaran biriyle olan işini, kendi istediği yolda sonuçlandırabilmek. 2. Bir şeye gücü yetmek.

Sakın aldanma ser-i zülf-i siyāhına göñül
Çıkmadı kimse başa zülf-i perīşānlar ile

4. **başa çık-:**-*a, -am*
Gazel 3159
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Güçlükler çıkaran biriyle olan işini, kendi istediği yolda sonuçlandırabilmek. 2. Bir şeye gücü yetmek.

Her dem seni ok gibi atar yabana yār
Başa çıkam dime sakın ol kaşı yay-ıla

başa daşı daşa başı ur-:

1. **başa daşı daşa başı ur-:**-*a, -ı, -a, -ı, -ma, -y, -a*
Gazel 3289
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başını taştan taşa vurmak: Çaresiz kalarak çok pişman olmak.

‘Işḳa kim dolaşa bulınmaya bir çāre aña
Tā ki urmaya alup başa daşı daşa başı

başa gel:

1. **başa gel:**-*a, -di*
Gazel 3417
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kötü bir durumla karşı karşıya kalmak.

Dolaşup zülfine geldi başa çün sevdā-yı ‘ışḳ
Ger helāk olsañ dilā kesme sakın peyvendüñi

başa gel-:

1. **başa gel-:**-*a, --di*
   Gazel 3086
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Kötü bir duruma uğramak.

Bilmez idüm ‘ışḳ ben āsān sanurdum dōstlar
Şimdi bildüm key katı düşvār imiş geldi başa

2. **başa gel-:**-*um, --a, --di*
   Gazel 3134
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Kötü bir durumla karşı karşıya kalmak.

‘Işḳa dil virdüm ezel geldi belālar başuma
Āh kim yazu-y-ımış bu mācerālar başuma

başa iletsem:

1. **başa iletsem:**-*a, -se, -m*
   Gazel 3332
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Başa iletmek, götürmek II bir işi nihayete erdirmek, tamamlamak.

‘Işḳuñı ben de başa iletsem ‘aceb midür
Süre süre ferz iderler piyāde[y]i

başa ilt-:

1. **başa ilt-:**-*a, -di*
   Gazel 3288
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Başa iletmek, götürmek II bir işi nihayete erdirmek, tamamlamak.

Başa iltdi bu Muḥibbī yine ‘ışḳuñ kārını
Ḥamdü-lillāh gerçi kim ‘ālemde müşkil kār idi

başa ilteme-:

1. **başa ilteme-:**-*a, -me, -di*
   Gazel 3271
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: -
   (bir şeyi) sona erdirmek, tamamlamak.

‘Işḳuñ yolını iltemedi kimsene başa
Bir kāra sakın beñzedeyim dime bu kārı

bāş(a) tāc ol-:

1. **bāş(a) tāc ol-:**-*um, -da, -alı, -dan*
   Gazel 3200
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Çok değer vermek, ilgi göstermek.

Ḫāk-i pāyı olalıdan bu benüm bāşumda tāc
Mülk-i Īrān’ı musaḫḫar eyledüm Dārā gibi

başa tāc-ı zer id-:

1. **başa tāc-ı zer id-:**-*a, -er*
   Gazel 3240
   Mısra: **11**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Başına altın taç yapmak.

Āteş-i āhı Muḥibbī başa tāc-ı zer ider
Pādişāh-ı ġam olan böyle geyer şeb-külehi

başda imiş:

1. **başda imiş:**-*da, --miş*
   Gazel 3062
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: -
   Alın (alın yazısı). II Baş, kafa.

Sitem tīġıyla kılduñ cān[ı] rişte
Ne çāre başda imiş sernüvişte

başdan:

1. **başdan:**
   Gazel 3411
   Mısra: **3**
   Başlangıçtan beri. II baştan ayağa, bütünüyle.

Kitāb-ı ‘ışḳuñı başdan okudum ser-te-ser ezber
Daḫı ögrenmedin varup mu‘allimden elifbāyı

2. **başdan:**
   Gazel 3181
   Mısra: **9**
   Başından beri, öteden bu yana.

Muḥibbī āteş-i ‘ışḳa tutışduñ şem‘-veş başdan
Olursa gözlerüñ yaşı ne tañ tā ṣubḥa dek cārī

başdan aş:

1. **başdan aş:**-*dan, -dı*
   Gazel 3380
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Çok fazla, haddinden fazla olmak.

Beni ġarḳ itse tañ mı eşk-i çeşmüm
Gözüm yaşıyla āhum başdan aşdı

2. **başdan aş:**-*dan, -dı*
   Gazel 3380
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Haddinden fazla olmak.

Düşelden fülk-i dil girdāb-ı ‘ışḳa
Belā emvācı daşdı başdan aşdı

başdan aş-:

1. **başdan aş-:**--*dan, --up, --dur*
Gazel 3041
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Pek çok olmak, pek çoğalmak, fazla gelmek.

Ben derd ḳabūl eylemişemdür em içinde
Gözümden akan ḫūn-ı ciger başdan aşupdur

başdan aşma:

1. **başdan aşma:**-*dan, -ma, -sun*
Gazel 3385
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Pek çok olmak, pek çoğalmak.

Germ olurmış asılup karşuñda her dem āyine
Niçe başdan aşmasun yüz virdüñ aña iy perī

başdan ayaga:

1. **başdan ayaga:**-*dan, -a*
Gazel 3397
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütünüyle, tamamıyla.

Ḳāmetüm dāl oldugına kimse ‘ayb itmez beni
Başdan ayaga cefāsın bildiler ‘ālem seni

2. **başdan ayaga:**-*dan, -a*
Gazel 3330
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütünüyle, tamamıyla, boydan boya.

Başdan ayaga Muḥibbī ḫūna ġarḳ oldı yine
Cāme-i surḫ-ıla gördükde hemān dildārını

başdan başa:

1. **başdan başa:**--*dan, --a*
Gazel 3030
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1.Bir baştan (uçtan) bir başa (uca). 2.bir yerin bir sınırından öbür sınırına kadar.

Ḥadīs-i ‘ışḳ-ı dilberden ḫaber virmek diler göñlüm
Velī korkaram andan kim cihān başdan başa yana

2. **başdan başa:**--*dan, --a*
Gazel 3075
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1.Bir baştan (uçtan) bir başa (uca). 2.bir yerin bir sınırından öbür sınırına kadar.

‘Ālemi ‘ışḳı tutar başdan başa ṣıyt u ṣadā
Ṭurra-i ġam her kaçan degse bu sīnem kūsına

3. **başdan başa:**--*dan, --a*
Gazel 3086
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1.Bir baştan (uçtan) bir başa (uca). 2.bir yerin bir sınırından öbür sınırına kadar.

Akdı yaşum su gibi bir serv boylu serkeşe
Anuñ içün ‘ālemi ġarḳ eyledi başdan başa

4. **başdan başa:**-*dan, -a*
Gazel 3179
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Tamamen, bütünüyle. 2. Başından sonuna kadar, bir uçtan bir uca.

Tīġ alup mestāne çeşmüñ yine çok kan eyledi
Girdi dil şehrini başdan başa vīrān eyledi

5. **başdan başa:**
Gazel 3272
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başından sonuna kadar, tamâmıyle, bütünüyle.

‘Işḳuñ müşkilini sorma yine ‘āşıḳa sor
Zīrā başdan başa ezber okımışdur okını

başdan çıkar:

1. **başdan çıkar:**-*maz*
Gazel 3418
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kötü yola sürüklemek, doğru yoldan saptırmak.

Sevdā-yı zülf varını ‘ömrüñ yile virüp
Başdan çıkarmaz ise ‘acebdür hevā bizi

2. **başdan çıkar:**-*dan, -ar, -ur*
Gazel 3445
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kötü yola sürüklemek, doğru yoldan saptırmak.

Dil virürsin zülfi sevdāsına her bir dilberüñ
Bilürem başdan çıkarur ‘āḳıbet bu ḫū seni

başdan gid-:

1. **başdan gid-:**--*dan, --er*
Gazel 3062
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başından gitmek: Rahatsızlık duyulan bir kişi veya durumun rahatsız olan kişiden uzaklaşması. II Unutmak, hatırından çıkması.

Gider mi başdan sevdā-yı zülfüñ
Hevā toḫm[ı] olaldan dilde küşte

başdan git-:

1. **başdan git-:**-*dan, -me, -se*
Gazel 3232
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her daim başta bulunmak, düşüncesi yok olmamak.

Sevdā-yı zülfi gitmese başdan ‘aceb degül
Güçdür kimsene terk idebilmek hevāsını

başı:

1. **başına:**-*ın, -a*
Gazel 3174
Mısra: **23**
Kişinin kendi şahsı, zâtı.

Gāh olur serkeşlik eyler başına sulṭān olup
Gāh olur bir bende-i fermān ider göñlüm beni

başı göklere ir:

1. **başı göklere ir:**-*ı, -ler, -e, -se*
Gazel 3367
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başı gökyüzünde olma (güneş bağlamında). II Beklenmedik bir mutluluğa kavuşmak.

Gün gibi başı anuñ göklere irse ne ‘aceb
İşigüñ taşına yüz sürüp ide secdegehi

başı ko:

1. **başı ko:**-*ı, -mış*
Gazel 3463
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şey uğruna canını feda etmeye hazır olmak, kendini adamak.

Ġażabla baksa dilber bir yire gelür iki kaşı
San iki pehlevānlardur komış birbirine başı

(başı) terk eyle-:

1. **(başı) terk eyle-:**-*di*
Gazel 3287
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başını vermek: Kendini feda etmek, canından vazgeçmek.

Maḥabbet kişverine çün diyen serdār Ferh
Anuñçün ‘ışḳı yolına koyup terk eyledi başı

başı top eyle-:

1. **başı top eyle-:**-*(ı)n, -y, -üp*
Gazel 3203
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başını top yapmak, başı top olarak kullanmak. // Çevgan oyununda sevgilinin çevgan zülfü önünde aşığın başının top gibi yuvarlanması.

Muḥibbī göreli çevgān-ı zülfüñ
Başın top eyleyüp meydāna geldi

başı top id:

1. **başı top id:**-*ın, -üp*
Gazel 3398
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başını top yapmak, başı top olarak kullanmak // Çevgan oyununda sevgilinin çevgan zülfü önünde aşığın başının top gibi yuvarlanması.

Zülfini çevgān idüp meydān-ı ḥüsn içre nigār
Top idüp başın Muḥibbī diye kim çevgān beni

başın kaldur-:

1. **başın kaldur-:**-*-ı, --n, --dur, --ma, --y, --a*
Gazel 3052
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başını kaldırmak II Eğik olan başı yukarı doğrultmak.

Kaşuñ miḥrābına şol kim görüben eyledi secde
Başın kaldurmaya yirden gele ol ḥaşre dek vecde

başın terk id:

1. **başın terk id:**-*ın, -e*
Gazel 3443
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canından vazgeçmek.

Ol er midür ki ni‘metüñ üstinde lāf ura
Bil er odur ki terk ide başın cefā güni

başına al-:

1. **başına al-:**-*ı, -n, -a, -mış*
Gazel 3258
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sonradan sıkıntı verecek bir şeyi yüklenmek.

Gören ġam bārı altında hezārān eyleyüp taḥsīn
Diyeler başına almış Muḥibbī bir kara tagı

başına al:

1. **başına al:**-*ı, -n, -a, -mış*
Gazel 3332
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başına takmak.

Almış başına ol küleh-i kec-nihāde[y]i
Zülfin gideri ‘ārızın itmiş küşāde[y]i

başına bārān ol:

1. **başına bārān ol:**-*ı, -n, -a, -ur, -sa*
Gazel 3443
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başına yağmak: Felakete uğramak.

Bārān olursa başına ok yıldırım kılıç
Gerçek er olana gelür ol gün ‘aṭā güni

başına devlet [kuşı] kon-:

1. **başına devlet [kuşı] kon-:**-*ı, -n, -a, -ı, -ar, -dı*
Gazel 3271
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ummadığı, beklemediği bir nimete ya da varlığa kavuşmak.

Konardı başına Mecnūn[uñ] devlet [kuşı]
Elinde nāḳa-ı leylī yuları

başına gey-:

1. **başına gey-:**--*ı, --n, --a, --er*
Gazel 3069
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başına takmak, geçirmek.

Gūyiyā peyk-i beyābān olup şūrīde [dil]
Tāc-ı gülgūn geyer başına ra‘nā lāle

başına tāc id:

1. **başına tāc id:**-*ın, -a, -in, -e*
Gazel 3367
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başına tac etmek, çok değer vermek, ilgi göstermek II tac takmak, padişahlık ünvanı vermek.

Her kimüñ kim eline gire anuñ ḫāk-i rehi
Başına tāc idine añmaya zerrīn külehi

başına üş:

1. **başına üş:**-*ın, -a, -di*
Gazel 3380
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Birçok kimse veya şey) Bir şeyin veya bir kimsenin yanına toplanmak.

Yine bī-çāre dil āvāre düşdi
Belā aruları başına üşdi

başına üş-:

1. **başına üş-:**-*ın, -a, -üp, -dür*
Gazel 3218
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Birçok kimse veya şey) Bir şeyin veya bir kimsenin yanına toplanmak.

Giderse vādīye mecnūn anı bī-ḳayddur sanma
Üşüpdür başına anuñ cihānuñ cümle ġavġāsı

başına yag-:

1. **başına yag-:**-*ı, -n, -a, -sa*
Gazel 3294
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntılı bir durumun bir kimsenin başına çok fazla gelmesi durumu.

Cefā sengi eger başına yagsa
Kaçurmayup naẓar kıla derini

başındaki:

1. **başındaki:**
Gazel 3077
Mısra: **2**
Başında bulunan II sahip olunan.

Tolaşdı yine dil saçınuñ silsilesine
Başındaki sevdā komaz iltür anı sine

başını eflāke irgür-:

1. **başını eflāke irgür-:**-*ı, -n, -ı, -e, -üp*
Gazel 3237
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başı göğe ermek(değmek): Beklenmeyen bir mutluluğa ermek.

Āhum livāsı başını eflāke irgürüp
Kıldı diyār-ı derd ü ġama pādişā beni

başını top id-:

1. **başını top id-:**-*ı, -n, -ı, -üp*
Gazel 3243
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başını top yapmak, başı top olarak kullanmak // Çevgan oyununda sevgilinin çevgan zülfü önünde aşığın başının top gibi yuvarlanması.

Esb-i nāza bine çevgān ide ger zülfin nigār
Bu Muḥibbī top idüp meydāna koya başını

başını vir-:

1. **başını vir-:**-*ı, -n, -ı, -di*
Gazel 3243
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kendini feda etmek.

İrdi Ferhād’a maḥabbet kesdi miḥnet daşını
Derd-ile bī-çāre virdi āḫir anda başını

başka:

1. **başka:**
Gazel 3025
Mısra: **4**
1.Bilinenden gayri, diğer, sâir. 2.Bilinenlere benzemeyen, farklı, değişik.

Başa tāc eyleyelüm sāġār-ı meyden sāḳī
Başka sancak çekelüm āh idüp efġānlar-ıla

2. **başka:**
Gazel 3370
Mısra: **4**
"Başka" anlamında belgisiz sıfat (başḳa bir alem).

Fikr idersin zāhidā sanduñ anı derd ü elem
Başka bir ‘ālem-durur ‘ālemde miḥnet ‘ālemi

başla:

1. **başlaya:**-*y, -a*
Gazel 3115
Mısra: **8**
Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.

İy ġonca-dehen gül gibi gel ‘arż-ı cemāl it
Tā bülbül-i cān başlaya karşuñda nevāya

2. **başlasa:**-*sa*
Gazel 3126
Mısra: **8**
Başlamak, bir işi yapmak üzere harekete geçmek.

Ḳānūn-ı ġamda nāleme dem-sāz olur benüm
Muṭrīb terāne başlasa āheng-i sünbüle

3. **başlansa:**-*n, -sa*
Gazel 3115
Mısra: **14**
Bir işi yapmak üzere harekete geçmek.

Bünyād-ı cefā eyledüñ evvel beni öldür
‘Ādetdür ezel ẕebḥ-ile başlansa bināya

bast eyle:

1. **basţ eyle:**-*dü, -m*
Gazel 3319
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaymak, sermek, açmak.

Yüzümi basţ eyledüm tā
Ola kim cevr ü cefālar itmege gele gehī

başu daşdan daşa ur-:

1. **başu daşdan daşa ur-:**--*um, --ı, --dan, --a, --mış, --a, --m*
Gazel 3086
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çaresiz kalarak çok pişman olmak.

Bir lebi şīrīn firāḳından belā kūhında āh
Urmışam Ferhād-veş başumı ben daşdan daşa

başu taşdan taşa ur:

1. **başu taşdan taşa ur:**-*um, -ı, -dan, -a, -sa, -m*
Gazel 3366
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başını taştan taşa vurmak: Çaresiz kalarak çok pişman olmak.

Āh kim bir serv-ḳad durdı akıtdı yaşumı
Su gibi taşdan taşa ursam ‘aceb mi başumı

başum kaldur-:

1. **başum kaldur-:**--*a, --m--um, --a, --m*
Gazel 3115
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bulunduğu yere göre başını yukarıya doğru kaldırmak.

Başuma eger yaga anuñ taş işiginden
Başum açuban kalduram aña el du‘āya

başum üzre dikesiz:

1. **başum üzre dikesiz:**--*um, --e, --siz*
Gazel 3011
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(mezar taşını) Başucuma (başımın üstüne) dikin.

Öldügümde dōstlar hāẕā şehīdü’l-‘āşıḳīn
Başum üzre dikesiz bir senge yazup sinüme

başuma belā:

1. **başuma belā:**-*um, -a, -y, -ımış*
Gazel 3451
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başına bela olmak II sıkıntı oluşturmak, sıkıntı vermek, tedirgin etmek, musallat olmak.

Zülfüñ hevāsı başuma bildüm belā-y-ımış
Çekdi kemend-i miḥnete āh ol belā beni

başuma belā ol-:

1. **başuma belā ol-:**--*um, --a, --dı*
Gazel 3013
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başına bela olmak II sıkıntı oluşturmak.

Başuma belā oldı Muḥibbī hevā-yı zülf
Ḥālüm n’olısar bilmezem āh ol hevāy-ıla

başuma belālar gel-:

1. **başuma belālar gel-:**-*um, -a, -lar, -di*
Gazel 3259
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Başına belalar gelmek. Bir sorunla karşılaşmak, kötü bir duruma düşmek.

‘Işḳa düşelden ammā kim geldi belālar başuma
Başuma buyruk daḫı yürür iken ferzānegī

<u>başuma buyruk:</u>

1. **başuma buyruk:**-*um, -a*
Gazel 3259
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimseden izin almaksızın dilediği gibi davranan (kimse), failimuhtar.

‘Işḳa düşelden ammā kim geldi belālar başuma
Başuma buyruk daḥı yürür iken ferzānegī

<u>başuma gel-:</u>

1. **başuma gel-:**-*um, --a, --di-um, -a, -di*
Gazel 3130
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Karşılaşmak, yaşamak, başına gelmek.

‘Aḳlumı tārāca virdi ol Muġal-Çīn gözleri
Başuma geldi ser-i zülfiyle sevdālar yine

2. **başuma gel-:**-*um, -a, -me, -se, -y, -di*
Gazel 3485
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başına gelmek: Beklenmedik, şaşırtıcı bir olay veya durumla karşılaşmak.

Tolaşup sevdā-yı zülfe oldı göñlüm bī-ḳarār
Gelmeseydi başuma benüm bu sevdā kāşki

<u>baş(um)a gel-:</u>

1. **baş(um)a gel-:**-*um, -a, -di*
Gazel 3497
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kötü bir durumla karşı karşıya kalmak.

Göñlüme zülfüñ getürdi bu uzun sevdāları
Anuñ-ıçun başuma geldi cihān ġavġāları

<u>başuma getür-:</u>

1. **başuma getür-:**-*um, -a, -di*
Gazel 3494
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kötü bir durumla karşı karşıya kalmak.

Dām-ı zülfine tutıldum görüben göz karasın
Gör neler getürdi başuma benüm göz karası

<u>başuma getürdi:</u>

1. **başuma getürdi:**-*um, -a, -di*
Gazel 3065
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyi ya da kötü, beklenmedik, şaşırtıcı bir olayla başka bir unsurun etkisiyle karşılaşmak.

Zülf[i] sevdāsı getürdi başuma sevdā yine
Ol Muġal-Çīn gözleri itdi göñül yagma yine

<u>başuma hevālar gel-:</u>

1. **başuma hevālar gel-:**-*-um, --a, --lar, --di*
Gazel 3134
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başına (bu) sevgi (gelmek), hevesler gelmek, arzu etmek. Bu durumla karşı karşıya kalmak.

Meclis-i rūz-ı ezel nāyuñ ṣadāsın güş idüp
Geldi ‘ışḳ içre anuñçün bu hevālar başuma

<u>başuma ḳıyāmet kop:</u>

1. **başuma ḳıyāmet kop:**-*um, -a, -dı*
Gazel 3354
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kıyamet günü gelmek.

Gördüm gezer nāz-ıla ol serv-ḳameti
Sandum ki hemān başuma kopdı ḳıyāmeti

<u>başuma tāc id-:</u>

1. **başuma tāc id-:**-*um, -a, -em*
Gazel 3277
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok değer vermek, ilgi göstermek.

Cān fedā itmege geldüm māni‘ olmañ kūyına
Yüzüme sürüp başuma tāc idem ḫāk-i deri

<u>başuma taş yag-:</u>

1. **başuma taş yag-:**-*-um, --a, --a*
Gazel 3115
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başına taş yağmak/düşmek. II Felakete uğramak.

Başuma eger yaga anuñ taş işiginden
Başum açuban kalduram aña el du‘āya

<u>başumdan aş-:</u>

1. **başumdan aş-:**-*um, -dan, -ar*
Gazel 3218
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haddinden fazla olmak.

Aşar āh eylesem bir dem gözümüñ yaşı başumdan
Ki bād esdükçe cūş eyler cihānuñ cümle deryāsı

2. **başumdan aş-:**-*um, -dan, -dı*
Gazel 3256
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pek çok olmak, pek çoğalmak, fazla gelmek.

Gözlerüm yaşı benüm başumdan aşdı āh kim
Yüzüm oldı ol su içinde nīlūfer gibi

başumdan gitme-:

1. **başumdan gitme-:**-*um, -dan, -me, -di*
Gazel 3498
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aklından çıkmamak/çıkarmamak: Sürekli hatırlamak, unutmamak.

Başumdan gitmedi zülfüñ hevāsı
Olupdur göñlüm anuñ mübtelāsı

başuñ göklere ir-:

1. **başuñ göklere ir-:**-*uñ, -ler, -e, -er, -se*
Gazel 3194
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başı göğe ermek/değmek. II Beklenmeyen bir mutluluğa ermek.

Göklere başuñ irerse saña yokdur fāyide
Neñ kim olur yüzüñi sürseñ yire dāmen gibi

başuñdan gitme-:

1. **başuñdan gitme-:**-*uñ, -dan, -me, -di*
Gazel 3474
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başından gitmemek. Aklından, kalbinden çıkmamak.

Gitmedi başuñdan iy dil zülfinüñ sevdāsı āh
Bilmedüm dīvāne mi yāḫūd bu dil şeydā mı ki

başuñı aç:

1. **başuñı aç:**-*uñ, -ı, -up*
Gazel 3343
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Korkusuzca bir işi yapmaya büyük bir istekle koşmak.

Atarsa cefā tīri ile seng-i melāmet
Başuñı açup karşula kıl sīne nişānı

bay:

1. **bay:**
Gazel 3484
Mısra: **10**
Zengin, paralı, mal mülk sahibi, varlıklı kimse.

Revā mıdur Muḥibbī ola maḥrūm
Viṣāle ire ger yoḫsul eger bay

2. **bay:**
Gazel 3263
Mısra: **4**
1. "Bey ve efendi" anlamında erkek isimlerinin önüne getirilen unvan sözü. 2. Zengin, paralı, mal mülk sâhibi, varlıklı kimse.

Bu dünyā heft ser bir ejdehādur
Yudar dimez bu yoḫsul u budur bay

bay u gedā:

1. **bay u gedā:**--*lar*
Gazel 3134
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zengin ve fakir.

Şerḥ kılsam leylī zülfinüñ muṭavvel ḳıṣṣasın
Cem' olur gūş itmege bay u gedālar başuma

2. **bay u gedā:**
Gazel 3315
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zengin ve fakir.

Ḫudāyā sensin 'ālem pādişāhı
Kamu bay u gedā püşt ü penāhı

bayram:

1. **bayramına:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3084
Mısra: **12**
I. Şölen, şenlik, düğün, dernek. II.(tas.) Aşığın maşukuna(Allah'a) kavuşması düğün, bayram olarak nitelendirilmektedir.

Niçe yıldur bu Muḥibbī rūze-i hicrüñ dutup
Ḫamdü-lillāh kim irişdi vaşluñuñ bayramına

bayram irtesi:

1. **bayram irtesi:**
Gazel 3407
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram sonrası.

Sāḳiyā nūş idelüm sun cāmı bayram irtesi
Tā bula āvāre dil ārāmı bayram irtesi

2. **bayram irtesi:**
Gazel 3407
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram sonrası.

Dāġuñı dām eyle ṣayd it eşk-i çeşmüñ dane kıl
Bir kebūter-sīne sīm-endāmı bayram irtesi

3. **bayram irtesi:**
Gazel 3407
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram sonrası.

Jeng-i ġamdan çünki var āyīne-i dilde ġubār
Ṣāf idüp elden düşürme cāmı bayram irtesi

4. **bayram irtesi:**
Gazel 3407

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram sonrası.

Zāhidā var iç müselles saña olmışdur ḥelāl
Ehl-i ‘ışḳ içün şarāb-ı ḫāmı bayram irtesi

5. **bayram irtesi:**
Gazel 3407
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram sonrası.

Bu Muḥibbī tevbe itmişdür meye ol vaḳt sır
Sāḳī-i gül-ruḫ ide ibrāmı bayram irtesi

6. **bayram irtesi:**
Gazel 3407
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram sonrası.

Sāḳiyā nūş idelüm sun cāmı bayram irtesi
Tā bula āvāre dil ārāmı bayram irtesi

<u>bāz:</u>

1. **bāzı:**-*ı*
Gazel 3496
Mısra: **3**
"Doğan" denilen yırtıcı kuş.

Himmetüm bāzı idelden Ḳāf-ı ‘Anḳā’yı şikār
Didiler var-ısa budur lā-mekānuñ yügrügi

2. **bāz:**
Gazel 3138
Mısra: **4**
Oynamak, oyun // İş // Bir başka yol, çıkış.

Günde biñ kerre yapar yār yıkar gönlüm evin
Ṭıfldur olmaz ‘aceb itdügi hep bāz gele

<u>bāzār:</u>

1. **bāzārda:**
Gazel 3039
Mısra: **1**
Çarşı, alışveriş yeri.

Seyr iderken bir güzel gördüm bugün bāzārda
Ruḫları mānendi bir gül bitmedi gülzārda

2. **bāzārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3348
Mısra: **9**
Çarşı, pazar.

Cān metā‘ın ḫarc kıldum vuṣlatuñ bāzārına
Naḳd-i cānum bende āh bisyār olaydı kāşki

3. **bāzārda:**-*da*
Gazel 3131
Mısra: **4**
Alışveriş yapılan yer, pazar, çarşı.

Lāle ḫaddüñ ḥasretinden bagrını yakar oda
Gül yañguñı görem diyü gezer bāzārda

4. **bāzārda:**-*da*
Gazel 3131
Mısra: **6**
Alışveriş yapılan yer, pazar, çarşı.

Sen baña bir būse virdüñ ben saña cān u dilüm
Assı itmedüm cihānda illā bu bāzārda

5. **bāzārda:**-*da*
Gazel 3292
Mısra: **6**
Alışveriş yapılan yer, pazar, çarşı.

Saklamak ṣıyt u ṣadā-yı ‘ışḳumı mümkin degül
Çalmışam bāzārda çün ben melāmet kūsını

6. **bāzārında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3320
Mısra: **8**
Pazar, çarşı, alışveriş yeri.

Hīç olur mı bu ṣadā-yı ‘ışḳı pinhān idesin
‘Işḳ bāzārında çalduñ uşbu göñlüñ kūsuñı

7. **bāzārında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3311
Mısra: **3**
Alışveriş yapılan yer, pazar, çarşı.

‘Āşıḳ olmaz ‘ışḳ bāzārında şevket bir pula
Bunlaruñ merġūb metā‘ı ancak efgendegī

8. **bāzārı:**-*ı*
Gazel 3481
Mısra: **8**
Alışveriş yapılan yer, pazar, çarşı II Aşk pazarı.

Cān virür kimdür didi ‘ālemde dilber būseme
Cān virem didüm ben ol bāzārı görsem bir daḫı

9. **bāzārumı:**-*um, -ı*
Gazel 3228
Mısra: **2**
Çarşı, alış veriş yeri.

Evvel alduñ būseñe cān naḳdine iḳrārumı
Soñra ne kıldum ki bozduñ dōstum bāzārumı

<u>bāzār boz:</u>

1. **bāzār boz:**-*um, -uz, -dı*
Gazel 3342
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Alış verişe son verip pazar yerindeki satışa çıkarılan malları toplamak. 2. Pazarlığı bozmak, feshetmek. 3. mec. Birinin gerçekleşme yolunda olan işini bozmak, araya fesat karıştırmak.

Naḳd-i cān virmiş yāra alam būsesini
Bozdı bāzārumuz aldadı fi’l-ḥāl beni

2. **bāzār boz:**-*uñ, -ı, -ma*
Gazel 3447
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Alış verişe son verip pazar yerindeki satışa çıkarılan malları toplamak. 2. Pazarlığı bozmak, feshetmek. 3. mec. Birinin gerçekleşme yolunda olan işini bozmak, araya fesat karıştırmak.

Naḳd-i dil alup metā‘-ı vaṣlı iḳrār eyledüñ
Üstine cān vireyin tek bozma gel bāzāruñı

bāzār id-:

1. **bāzār id-:**-*e*
Gazel 3161
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alış veriş yapmak, pazarlık yapmak, satışa çıkarmak.

Dil dilerdi cān virüp bugün lebüñ bāzār ide
Kaldı işüm vā dirīġā yār ile çün yarına

bāzār id:

1. **bāzār id:**-*e, -lüm*
Gazel 3369
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alış veriş yapmak, pazarlık yapmak, satışa çıkarmak.

Gösterüp būsesini didi ki bāzār idelüm
Naḳd-i cān-ıla aña itdi ḫarīdār beni

2. **bāzār id:**-*ı, -e*
Gazel 3357
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alış veriş yapmak, pazarlık yapmak, satışa çıkarmak.

Metā‘-ı ḥüsnin ‘arż idüp ide ger yār bāzārı
Virüp dil naḳd-i cān-ıla olam anuñ ḫarīdārı

bāzāra düş-:

1. **bāzāra düş-:**-*-e*
Gazel 3097
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pazarda satılmak II değersiz duruma gelmek.

Bilse idüm ne yüz-ile görinür gül yüzüñe
Ḳıymetin bile kaçan vaḳt-ıla bāzāra düşe

bāzār-ı ‘ışḳ:

1. **bāzār-ı ‘ışḳ:**
Gazel 3462
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk pazarı.

Eger bāzār-ı ‘ışḳ içre sorarsañ ne-durur ṣan‘at
Alurlar naḳd-i cān-ıla metā‘-ı vaṣl-ı cānānı

bazı:

1. **bāzı:**
Gazel 3342
Mısra: **9**
"Bazen, arada sırada" anlamlarında bir zarf.

Himmetüm bāzı didüm eyleye ‘Anḳā’yı şikār
İltür-idüm sözüm ilerü gel bir ṣāl beni

bāz-ı himmet:

1. **bāz-ı himmet:**-*-le*
Gazel 3105
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yardım şahini.Divan edebiyatında kullanılan doğan ve şahin anlamında kullanılan baz, sevgilinin gönül avlayan saçlarından kinayedir. Aşık, bakışlarıyla saç doğanının pençeleri arasına düşer.

Sen hümāyı bāz-ı himmetle şikār itsem ne tañ
Çünki pervāz eylemek gelmiş ezelden şānuma

bāzīçe eyle-:

1. **bāzīçe eyle-:**-*r*
Gazel 3286
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Oyuncak etmek; bir kimseyi her isteğini yapan biri duruma getirmek, hükmü altına almak.

Çeşmüñ elinde tīġ-ı tīz andan bu dil itmez gürīz
Zülfüñle eyler bāzīçe görmez misin canbāzuñı

bāzīçe id:

1. **bāzīçe id:**-*er*
Gazel 3047
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Oyuncak etmek.

Kūyına varsam o ṭıfluñ baña bu devlet yiter
Kim bu mecnūnı ider bāzīçe ata taş-ıla

bāziçe it:

1. **bāziçe it:**-*düg, -ince*
Gazel 3385
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Oynamak, eğlenmek.

Seyr idüp aġyār-ıla yār itdügince bāziçe
Bu Muḥibbī sümme vallāhi olur cāndan berī

bāziçe it-:

1. **bāziçe it-:**-*me*
Gazel 3276

Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Oyuncak etmek.

Gül gibi gel ḫār-ıla her demde itme bāziçe
Bülbül-i nālānuñam arturma iy dil nālümi

be:

1. **be:**
Gazel 3392
Mısra: **6**
Bre, behey.

Didüm ol yāra n'içün 'ahde vefā eylemedüñ
Gül gibi güldi didi be vara mı yār daḫı

2. **be:**
Gazel 3332
Mısra: **4**
"Ey, hey" anlamında kullanılan bir seslenme sözü.

Yār[ı] gördüm esb-i nāz-ıla yine cevlān ider
Didüm öldürdüñ be ẓālim āh bu üftāde[y]i

bed aḫter:

1. **bed aḫter:**
Gazel 3353
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıldızı kötü olan, tâlihsiz.

Ṭāli' müsā'id olmadı görmege gün yüzüñ
'Ālem içinde var mı bed aḫter benüm gibi

bedahşān:

1. **bedaḫşān:**
Gazel 3043
Mısra: **6**
Far. is. Hindistan'da yakut madeniyle meşhur bir memleket.

Yine dil la'l-i nābuñ ḥasretinden
Heves itdi Bedaḫşān illerine

beden:

1. **bedende:**-*de*
Gazel 3209
Mısra: **4**
Vücut, gövde.

Şol ḳādar atduñ cefā sengin baña iy seng-dil
Yir mi kaldı kim bedende ḫurd u ḫaşḫāş olmadı

2. **beden:**
Gazel 3313
Mısra: **7**
(Ar.) Vücut, gövde, cisim, ten.

Dilberüm nāzük beden lāyıḳ degül degme libās
Kim aña güldan ḳabā gerek semen pīrāheni

3. **beden:**
Gazel 3349
Mısra: **10**
(Ar.) Vücut, gövde, cisim, ten.

Olup sulṭān-ı 'ışḳ evvel ḥişār-ı göñlüme mālik
Gelüp mi'mār-ı ġam āḫir aña yir yir beden kesdi

bedenhā:

1. **bedenhā:**
Gazel 3051
Mısra: **4**
*Vücut, gövde, cisim, ten. (-hā: cemi (*çoğul) edatı.).*

Sīnede dāg yakup kendini mecrūḥ ider ol
Baña öyküdi meger yakdı bedenhā lāle

bed-gümān ol-:

1. **bed-gümān ol-:**--*ma*
Gazel 3119
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şüpheci olmak.

Muḥibbī rāh-ı 'ışḳuñda inan vallāhi ṣādıḳdur
Senüñ bī-zer ḫarīdüñdür ḥaḳında bed-gümān olma

bed-nām:

1. **bed-nāmlara:**--*lar*, --*a*
Gazel 3066
Mısra: **8**
Kötü şöhretli; bir kimsenin adının kötüye çıkması.

Künc-i mescid saña ṣūfī çü selāmet yiridür
Ko ḫarābāt yirin[i] rind-ile bed-nāmlara

bedr:

1. **bedr:**
Gazel 3157
Mısra: **6**
Ayın on dördüncü gecesindeki şekli, dolunay.

Görmek dilesem māni' olur yārı raḳīb āh
San ebr gibi ḫāyil olur bedr iken aya

bedr iken:

1. **bedr iken:**
Gazel 3115
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Dolunay iken. (Ayın on dördü, dolunay II sevgilinin yüzü.).

'Anber saçıdur gül yüzini görmege māni'
San ḫāyil olur ebr gelür bedr iken aya

bedr ol-:

1. **bedr ol-:**-*up*
Gazel 3152

Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayın on dördüncü gecesindeki şekli, dolunay (gibi) olmak.

Gün gibi ‘ālem yüzin kılsa münevver tañ mıdur
Ol ḳamer-rū bedr olup girdi çün on dört yaşına

bedr-i münīr:

1. **bedr-i münīr:**
Gazel 3176
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parlak ay, dolunay II Sevgili.

Rūşen eyle bu göñül ḫānesin iy bedr-i münīr
Tār-ı vīrāneleri nite ki mehtāb gibi

beg:

1. **beglerüñ:**-*ler*, -*üñ*
Gazel 3449
Mısra: **6**
Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse, bey II Sevgili; ilahi sevgili.

Varıcak kūyuña ‘uşşāḳuñı gel eyleme red
Beglerüñ şevketi artar olıcak çok sipehi

be-ġāyet:

1. **be-ġāyet:**
Gazel 3105
Mısra: **7**
"Son derecede, pek ziyade, oldukça" anlamında zarf.

Ḥasretinden vādī-i ġamda be-ġāyet ḫastayam
Yok mecālüm dönmege bir yanadan bir yanuma

begen-:

1. **begendi:**-*di*
Gazel 3463
Mısra: **10**
Beğenmek, güzel bulmak, hoşuna gitmek.

Ma‘ānī bahrına taldı Muḥibbī buldı gevherler
Begendi intiḫāb itdükde bu naẓm-ı güher-pāşı

behişt:

1. **behişte:**-*e*
Gazel 3415
Mısra: **7**
Cennet.

Ger behişte zāhidā meyl itmesem ‘ayb eyleme
Su gibi çün ‘āşıḳ-ı dīẕār gördüm kendümi

behrām-ı gūr:

1. **behrām-ı gūr:**-*ı*
Gazel 3229
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sasaniyan sülalesinden, Yezdgird'in oğlu olan ve Behram-ı Gur adıyla anılan padişah.

Muḥibbī bu naṣīḥat saña besdür
Kaçan fikr idesin Behrām-ı Gūr’ı

bekā:

1. **beḳāya:**-*y*, -*a*
Gazel 3443
Mısra: **7**
(Ar.) Ölmezlik, ölümsüzlük, ebediyet, ebedîlik, bâkîlik.

Yol yok-durur beḳāya eger irmeye ecel
Peymāne pür ola meger oldur fenā güni

bekle:

1. **bekler:**-*r*
Gazel 3300
Mısra: **10**
(Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını) Gözler vaziyette olmak, durup kollamak.

Diller almaga giderler ġamzeler
Bekler yāruñ kafasın perçemi

bekle-:

1. **bekler:**-*r*
Gazel 3195
Mısra: **2**
(Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını) Gözler vaziyette olmak, durup kollamak, intizar etmek.

Genc-i ḥüsne kākülüñ olmış ṭılısm ejder gibi
Her dem üstinden anuñ ḫāli degül bekler gibi

2. **beklerem:**-*r*, -*em*
Gazel 3235
Mısra: **8**
(Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını) Gözler vaziyette olmak, durup kollamak, intizar etmek.

Çün baña itdi vaṣiyyet ḫırḳasın çūbān-ı ‘ışḳ
Beklerem ben de ölince ‘ışḳınuñ ocagını

3. **bekler:**-*r*
Gazel 3335
Mısra: **10**
(Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını) Gözler vaziyette olmak, durup kollamak, intizar etmek.

Yıllar-durur dimedi ḥālüñ nedür ġarīb
Bekler Muḥibbī gerçi ki ol āsitāne[y]i

bekler:

1. **bekler:**
Gazel 3254
Mısra: **8**
(Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını) Gözler vaziyette olmak,.

Ġamdan özge olmaya yār-ı muṣāḥib bir daḫı
Niçe yıllardur ki bekler gitmeyüben yanuñı

bekrī:

1. **bekrī:**
Gazel 3005
Mısra: **12**
Çok içki içen, içkiye düşkün adam, sarhoş.

Dirler Muḥibbī şi'rine ol dem lisān-ı ġayb
Bekrī ma'ānī sözlerini ger raḳam kıla

be-küllī:

1. **be-küllī:**
Gazel 3206
Mısra: **2**
Tamamen, bütünüyle.

Baña sāḳī-i 'ışḳuñ bāde virdi
Be-küllī ṣabr u 'aḳlum bāda virdi

belā:

1. **belā:**
Gazel 3084
Mısra: **7**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Kūhkenlik eyler idüm ben belā kūhında āh
Bī-sütūn'ı kesmedin Ferhād Şīrīn nāmına

2. **belā:**
Gazel 3086
Mısra: **5**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Bir lebi şīrīn firāḳından belā kūhında āh
Urmışam Ferhād-veş başumı ben daşdan daşa

3. **belāda:**-*da*
Gazel 3122
Mısra: **3**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Görüñ derdiyle cān virdi belāda kūhken āḫir
Teraḥḥüm itmedi Şīrīn gelüp bī-çāre Ferhād'a

4. **belālar:**-*lar*
Gazel 3129
Mısra: **4**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Kendü ḥālümde yürür āzāde iken āh kim
El ucından ne belālar geldi āḫir bu sere

5. **belālar:**-*lar*
Gazel 3134
Mısra: **1**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

'Işḳa dil virdüm ezel geldi belālar başuma
Āh kim yazu-y-ımış bu mācerālar başuma

6. **belāya:**-*y*, -*a*
Gazel 3157
Mısra: **2**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Dolaşdı göñül āh çün ol zülf-i dü-tāya
Gūş eylemedi pendi özin atdı belāya

7. **belā:**
Gazel 3175
Mısra: **9**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Belā şaḥrāsına iy dil yiter saña revān olsañ
Gözüñ yaşını su eyle ġam u derd-ile kıl zādı

8. **belāsuz:**-*suz*
Gazel 3181
Mısra: **7**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Belāsuz 'ışḳ bulınmaz cihānı ser-te-ser gezdüm
Ki gence renc lāzımdur gülüñ lā-büd olur ḫārı

9. **belāya:**-*y*, -*a*
Gazel 3221
Mısra: **8**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Tolaşaldan zülfine cān u göñül olmaz ḫalāṣ
Ne belāya saklar iy dil ol ḳad ü bālāsını

10. **belā:**
Gazel 3237
Mısra: **6**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Sevdā-yı zülfi başuma bildüm belā-y-ımış
Bilmem ne güne saklayısar ol belā beni

11. **belā-y-ımış:**-*y*, -*ı*, -*mış*
Gazel 3237
Mısra: **5**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Sevdā-yı zülfi başuma bildüm belā-y-ımış
Bilmem ne güne saklayısar ol belā beni

12. **belā:**
Gazel 3242
Mısra: **7**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Tekye-i dilde żiyāfet eyledüm geldi belā
Ġam daḫı gelsün didüm tā kim ola yārān iki

13. **belā:**
Gazel 3245
Mısra: **5**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Her ne deñlü gelse ġam aksa belā cūlar gibi
Eyle sen iy dil taḥammül baḥr-ı ‘ummān ol yüri

14. **belā:**
Gazel 3257
Mısra: **6**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Dutıldı göñül bir perīnüñ zülf[i] bendine
Yazu imiş başa bu da bir belā gibi

15. **belā:**
Gazel 3318
Mısra: **5**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Gāhī cefā gāhī sitem gāhī belā geh derd ü ġam
Eksük degül miḥnet elem sanmañ bu dil kan olmadı

16. **belā:**
Gazel 3362
Mısra: **2**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Bend itdi ser-i zülfine bir dil-rübā bizi
Her kanda ise aradı buldı belā bizi

17. **belā-y-ıla:**-*y*, -*ıla*
Gazel 3374
Mısra: **4**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Ḫāk-i pāyına gözümden eyledüm gevher nisār
Biñ belā-y-ıla getürdüm ol gözi mestāneyi

18. **belā:**
Gazel 3380
Mısra: **2**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Yine bī-çāre dil āvāre düşdi
Belā aruları başına üşdi

19. **belā:**
Gazel 3380
Mısra: **10**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Düşelden fülk-i dil girdāb-ı ‘ışḳa
Belā emvācı daşdı başdan aşdı

20. **belā:**
Gazel 3401
Mısra: **9**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Belā tīġıyla biñ kez öldürürseñ
Muḥibbī’nüñ sañadur yine meyli

21. **belāyı:**-*y*, -*ı*
Gazel 3439
Mısra: **8**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Dil-i Mecnūn’a te’sīr eylemez pend
Ḳabūl eyler özine çün belāyı

22. **belā:**
Gazel 3448
Mısra: **3**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Birdem olmaya belā miḥnet elinden o ḫalāṣ
Çünki yagmaya vire mülk-i dili ġam sipehi

23. **belā:**
Gazel 3451
Mısra: **4**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Zülfüñ hevāsı başuma bildüm belā-y-ımış
Çekdi kemend-i miḥnete āh ol belā beni

24. **belāyı:**-*y, -ı*
Gazel 3482
Mısra: **3**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Görmedi kūh-ı belā içre belāyı kūhken
Çekmedi hicrānı Mecnūn bu dil-i şeydā gibi

belā çek:

1. **belā çek:**-*düg, -i, -n, -i*
Gazel 3384
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntı çekmek, zorluk yaşamak; üzülmek.

Hicr[i] ile ne belā çekdügini cān u göñül
Yāra kim ilte ḫaber bād-ı ṣabādan ġayrı

belā dāmı:

1. **belā dāmı:**-*-ı, --nuñ*
Gazel 3029
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela tuzağı.

Siyeh zülfine ol yāruñ giriftār olmasun kimse
Belā dāmınuñ içine düşüp zār olmasun kimse

belā deştin:

1. **belā deştin:**-*in, -de*
Gazel 3410
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela (dert, gam, keder; musibet) çölü.

Şol ḳadar çekdüm belā deştinde ġam hicrānını
Üns dutdı derde añmaz bu göñül dermānını

belā kişveri:

1. **belā kişveri:**-*i, -nüñ*
Gazel 3326
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder ülkesi.

Kimdür Muḥibbī iḳlīm-i ‘ışḳ içre didi yār
Didüm belā kişverinüñ bir belā-keşi

belā kūhı:

1. **belā kūhı:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3376
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela dağı.

Ġamuñla iy perī-peyker yoluñda n’ola cān virsem
Belā kūhında öldürdi ġam-i Şīrīn çü Ferhād’ı

2. **belā kūhı:**-*ı, -dur*
Gazel 3408
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela dağı.

Başum ki belā kūhıdur ‘aynum iki ‘aynı
Dūd-ı dilüm ol ḳullenüñ üstinde sehābı

belā kū[y]ı:

1. **belā kū[y]ı:**
Gazel 3285
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin bulunduğu ve belanın eksik olmadığı yer.

Belā kū[y]ı olalıdan bāña baş
İki yaña akar çeşmüm bıñarı

belā şaḥrāsı:

1. **belā şaḥrāsı:**-*sı, -n, -a*
Gazel 3469
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela çölü. Gam, keder çölü.

İdüp āh okların pertāb yine ḳaddüm kemānından
Geçüp Mecnūn’ı ḫoş dikdüm belā şaḥrāsına taşı

belā üzre belā:

1. **belā üzre belā:**
Gazel 3116
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert üstüne dert.

Eksük olmasa ne tañ saña belā üzre belā
Çünki virdüñ göñlüñi ol serv-ḳad bālālara

belā vü derd:

1. **belā vü derd:**-*-i, --n, --i*
Gazel 3022
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela ve dert.

Hīç kes bilmez belā vü derdini bu göñlümüñ
Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdümdür aña el-ḥaḳ güvāh

2. **belā vü derd:**-*ile*
Gazel 3175
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela ve dert.

Eger Ferhād olmasa bu fenn-i ‘ışḳuñ üstādı
Añılur mıydı ‘ālemde belā vü derd-ile adı

3. **belā vü derd:**-*üñ, -i*
Gazel 3284
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Istırap ve keder.

Belā vü derdüñi kıldum ḥesāba
Bulınmadı anuñ hergiz şümārı

belā vü derd ü miḥnet:

1. **belā vü derd ü miḥnet:**
Gazel 3435
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela, dert ve sıkıntı.

Belā vü derd ü miḥnet ġam şebinde
Başuma üşdiler hengāma düşdi

belā vü derd-i miḥnetden libās:

1. **belā vü derd-i miḥnetden libās:**
Gazel 3001
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
(beyitte) Bela ve dert sıkıntısından elbise.

Baña geydüren belā vü derd-i miḥnetden libās
Nārdan geydi ḳabāsın serv-i çālāk üstine

belā vü ġam:

1. **belā vü ġam:**
Gazel 3044
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela ve gam.

Gāhī cefā-yı dilber ü gāhī belā vü ġam
Bir dem mi var bu dil-i gām-ḫ̆āra gelmeye

2. **belā vü ġam:**--*da*
Gazel 3095
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela ve gam.

Olsun tana‘ ‘um içre ol māh-rūy sāde
Kalsun belā vü ġamda bu ‘āşıḳ-ı fütāde

belā vü miḥnet:

1. **belā vü miḥnet:**
Gazel 3340
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Belâ ve sıkıntı.

Kimdür Muḥibbī ‘āşıḳ ‘ışḳ içre sorsalar
Dirdüm belā vü miḥnet ile bir melāmeti

belā vü miḥnet ü derd:

1. **belā vü miḥnet ü derd:**-*e*
Gazel 3271
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Belâ, sıkıntı ve dert.

Ṣābirseñ belā vü miḥnet ü derde
Ola ḥaşr ola olmaya şümārı

belā vü mihnet-i dūrı:

1. **belā vü mihnet-i dūrı:**-*ı*
Gazel 3231
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve uzaklığın sıkıntısı.

Niçe yıllar firāḳıyla düşelden nār-ı hicrāna
Katı kār eyledi cāna belā vü mihnet-i dūrı

belā-keş:

1. **belā-keş:**
Gazel 3092
Mısra: **5**
Bela çeken, eziyet, sıkıntı ve mihnet çekmiş olan (âşık).

Belā-keş iñlerüz Mecnūn [u] Ferhād
Velī her birisi çekmedi bence

2. **belā-keşi:**-*i*
Gazel 3215
Mısra: **10**
Belâ çeken, eziyet, sıkıntı ve mihnet çekmiş olan.

Didi kapumda biñ var ola mübtelālarum
Didüm ki yok Muḥibbī gibi bir belā-keşi

3. **belā-keşi:**-*i*
Gazel 3326
Mısra: **10**
Belâ çeken, eziyet, sıkıntı ve mihnet çekmiş olan.

Kimdür Muḥibbī iḳlīm-i ‘ışḳ içre didi yār
Didüm belā kişverinüñ bir belā-keşi

belākeş:

1. **belākeşe:**-*e*
Gazel 3473
Mısra: **2**
Belâ çeken, eziyet, sıkıntı ve mihnet çekmiş olan.

Sīnemde ‘ışḳ dikdi maḥabbet livāsını
Geydürdi ben belākeşe miḥnet libāsını

belā-perverd ol-:

1. **belā-perverd ol-:**--*a*
   Gazel 3118
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bela besleyici olmak.

Tañ degüldür dōstlar göñlüm benüm pür derd ola
Kim ki ‘āşıḳdur meseldür kim belā-perverd ola

belāya ilt-:

1. **belāya ilt-:**-*y*, -*a*, -*e*
   Gazel 3217
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Başına dert açmak.

Sevdügüm gerçi ki bir sīmīn-beden maḥbūbdur
Ne belāya ilte āḫir bilmezem sevdā beni

belā-yı hicr:

1. **belā-yı hicr:**
   Gazel 3208
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Ayrılık belası. || Ayrılığın acısı.

Vīrāne kıldı cismüm egerçi belā-yı hicr
Dil genc-ḫānesi tolu esrār ‘āşıḳı

belā-yı vaḥşet:

1. **belā-yı vaḥşet:**-*i*
   Gazel 3234
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Korkunun/dehşetin derdi.

Gözüme didüm sen itdüñ beni derde mübtelā
Senden imiş göñlüme iren belā-yı vaḥşeti

“belī”:

1. **“belī”:**
   Gazel 3254
   Mısra: **3**
   Evet.

Çün muṭī‘ olup “belī” didüñ ezel rūz-ı elest
‘Ahdüñe dur terk kılma key sakın peymānuñı

belki:

1. **belki:**
   Gazel 3382
   Mısra: **2**
   Olabilir, olabilir ki, bir ihtimâle göre, muhtemelen.

Āh kim sevdüm yine bir dilberi cānum gibi
Niçe cānum belki bu sīnemde īmānum gibi

2. **belki:**
   Gazel 3049
   Mısra: **2**
   "Bir ihtimal, muhtemel, olabilir" anlamlarında kullanılan zarf.

Bulınmaz būy-ı zülf āhū-yı Çīn’de
Ne Çīn’de belki [yok] rūy-ı zeminde

bellü:

1. **bellüdür:**-*dür*
   Gazel 3354
   Mısra: **4**
   Âşikâr, mâlûm, anlaşılır.

Gözüm yaşardı āh-ıla zerd oldı ruḫlarum
Bunlar olınca bellüdür ‘ışḳuñ ‘alāmeti

[ben]:

1. **[ben]:**
   Gazel 3290
   Mısra: **5**
   Birinci teklik şahıs zamiri.

Düşde gördüm yār[ı] didüm [ben] der-āğūş itmişem
İşidüp didi bir ‘ārif vaṣla yordum ḫ̆ābuñı

2. **[ben]:**
   Gazel 3312
   Mısra: **6**
   Ben, birinci tekil şahıs zamiri II âşık.

Umaram seyre çıkup yār temāşāya gele
Lālezār eyleyem eşküm ile [ben] her ṭarafı

3. **[ben]:**
   Gazel 3341
   Mısra: **1**
   Ben, birinci tekil şahıs zamiri II âşık.

Görmesem [ben] ‘ālem içre yārumuñ dīdārını
Ser-te-ser āhum kebūd ide der ü dīvārını

4. **[ben]:**
   Gazel 3397
   Mısra: **8**
   Ben, birinci tekil şahıs zamiri II âşık.

Gül yüzüñsüz itmezem ben bāg-ı firdevse naẓar
Sensüzin bir görürem [ben] gülşen-ile külḫeni

ben:

1. **beñlerüñ:**-*ler*, -*üñ*
   Gazel 3082
   Mısra: **2**
   Deri üzerindeki kahverengi veya siyah renkli küçük lekelere, kabartılara verilen isim, benek.

Gözüñ şahbāzı şayd itdi göñül murġı düşüp Çīne
Saçuñ dāmına bend oldı olaldan beñlerüñ çīne

2. **ben:**
Gazel 3000
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḥasret-ile ben kül oldum baña göster gün yüzüñ
Hey ḳıyāmet gel beni salma bugün ferdālara

3. **beni:**-*i*
Gazel 3000
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḥasret-ile ben kül oldum baña göster gün yüzüñ
Hey ḳıyāmet gel beni salma bugün ferdālara

4. **baña:**--*a*
Gazel 3001
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Baña geydüren belā vü derd-i miḥnetden libās
Nārdan geydi ḳabāsın serv-i çālāk üstine

5. **ben:**
Gazel 3001
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gün yüzüñ virdi şeref geldi bu ben ḫāk üstine
Pā kosam şimden girü tañ mıdur eflāk üstine

6. **baña:**--*a*
Gazel 3002
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Eger öldürmez ise beni hicrān
Cefālar idesin sen baña anca

7. **beni:**--*i*
Gazel 3002
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Eger öldürmez ise beni hicrān
Cefālar idesin sen baña anca

8. **baña:**-*a*
Gazel 3004
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Baña olsa leb-i sāḳī yiter hem nuḳl u hem bāde
Olurdı ‘iyş esbābı ser-ā-ser cümle āmāde

9. **beni:**-*i*
Gazel 3004
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ölürsem de daḫı gitmez benüm yādumdan ol meh-rū
Getürmez niçe yıllardur beni bir kerre ol yāda

10. **benüm:**-*üm*
Gazel 3004
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ölürsem de daḫı gitmez benüm yādumdan ol meh-rū
Getürmez niçe yıllardur beni bir kerre ol yāda

11. **benüm:**-*üm*
Gazel 3004
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Fiġān u nālemi derdā benüm gül gibi gūş itmez
Gelürsem giceler bülbül gibi tā ṣubḥ feryāda

12. **ben:**
Gazel 3009
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Degül ben ḫastanuñ ḫālinden ol sīmīn beden āgeh
Kim eyler ol şehi yā Rab ‘aceb ben bendeden āgeh

13. **ben:**
Gazel 3009
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Degül ben ḫastanuñ ḫālinden ol sīmīn beden āgeh
Kim eyler ol şehi yā Rab ‘aceb ben bendeden āgeh

14. **ben:**
Gazel 3011
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Korkmazam kūh-ı belāda ölümden ben dōstlar
Cānı teslīm eylemek gelmiş-durur āyīnüme

15. **baña:**-*a*
Gazel 3014
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Yimem ġam olalı tiryāk-i la‘lüñ
İçürse mār-ı zülfüñ baña sem de

16. **beni:**-*i*
Gazel 3014
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Beni kūyuñda görseñ öldürürsin
Ki kan itmek revā mıdur Ḥarem’de

17. **benüm:**-*üm*
Gazel 3015
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Budur fikrüm benüm olınca zinde
Olam kapuñda boynı baglu bende

18. **beni:**-*i*
Gazel 3017

Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Yüzüm döndürmezem senden kılursañ beni biñ pāre
Eyā dilber Ḫudā ḥaḳḳı ölince saña ‘āşıḳvan

19. **benüm:**-*üm*
Gazel 3017
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ne ṣabrum kaldı ne ‘aḳlum ne dilüm kaldı güftāra
Ġarīb-isem n’ola ṣāhum benüm de vardur Allāh’um

20. **benüm:**-*üm*
Gazel 3017
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Naẓar eyle görüp ḥālüm benüm derdüme bir çāre
Senüñ ‘ışḳuñda iy meh-rū Ḫuẕā bilür ki ṣādıḳvan

21. **ben:**
Gazel 3018
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Raḥm eyle eyā ẓālim-i devrān-ı cefākāra
Ben bulımadum derdüme bir çāre esirge

22. **beni:**-*i*
Gazel 3019
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dilberā hicr-ile bagrum lāle-veş ḫūn eyleme
Leylī zülfüñ ḥasretinden beni mecnūn eyleme

23. **beni:**-*i*
Gazel 3019
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Rāżıyam öldür beni bir görme tek aġyār-ıla
Bu meseldür dōstum kan eyle ḳānūn eyleme

24. **ben:**
Gazel 3020
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḳaddüñe beñzedemem serv ben iy tāze nihāl
Daḫl ider her kişi servüñ niçe her bir yirine

25. **beni:**-*i*
Gazel 3021
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Beni hicrān elemi ḫāk-ile yeksān ideyor
Düşeli bir gözi āhū yüzi meh-pāresine

26. **baña:**-*a*
Gazel 3023
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ne baña ṣabr müyesser ne ḫō dildāra vefā
‘Acabā sa‘d muḳārın ola mı yılduzuma

27. **ben:**
Gazel 3023
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Yüri iy sāye yüri ko kerem it dāmenini
Ben ‘adem mülkine gitdüm iremezsin tozuma

28. **ben:**
Gazel 3023
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ben baña eylemişemdür suçı yok dilberümüñ
Anı düşmen idemez ben ne ki itdüm özüme

29. **ben:**
Gazel 3023
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ben baña eylemişemdür suçı yok dilberümüñ
Anı düşmen idemez ben ne ki itdüm özüme

30. **beni:**-*i*
Gazel 3023
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Çün perī gibi görindi yine dilber gözüme
Ḫayret aldı beni ol dem gelemem kendüzüme

31. **ben:**
Gazel 3024
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gül yüzüñsüz n’eylerem ben gülsitān-ı gülşeni
Gün yüzüñ olmasa ‘ālem ẕerre gelür mi göze

32. **benüm:**-*üm*
Gazel 3027
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ger ölem ḫāk-i derüñden eyle ḫişt-i merḳadüm
Zinde-y-iken çünki gelmedüñ benüm bālinüme

33. **benüm-içün:**-*üm, --içün*
Gazel 3027
Mısra: **9**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Benüm-içün giceler tā ṣubḥa dek giryān olur
Āferīn olsun Muḥibbī dīde-i nemgīnüme

34. **beni:**-*i*
Gazel 3029
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dilerem āteş-i ‘ışḳuñ beni şol ḥadde yaksun kim
Görenler diyeler Allāh aña yār olmasun kimse

35. **benüm:**-*üm*
Gazel 3029
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İşiden āh u efġānum benümle yanar ol oda
Benüm sūz-ı derūnumdan ḫaberdār olmasun kimse

36. **benümle:**-*üm, -le*
Gazel 3029
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İşiden āh u efġānum benümle yanar ol oda
Benüm sūz-ı derūnumdan ḫaberdār olmasun kimse

37. **beni:**-*i*
Gazel 3030
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Hevā-yı Ka'be-yi yāra yüzüm üzre revān oldum
Beni kim kurtarur yā Rab ki dolaşdum muġaylāna

38. **beni:**-*i*
Gazel 3031
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Hicr-ile yakduñ beni kül eyledüñ ser-tā-ḳadem
Bilmezem kim sevdügüm midür seni iy şeh günāh

39. **ben:**
Gazel 3032
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Hicr elinden dōstum ḥālüm diger-gündur benüm
Bu giceyi ben 'acebdür çıkarursam yarına

40. **ben:**
Gazel 3032
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Zāhidā var fārigˇ ol nār-ıla korkutma beni
Zīra çokdan yanageldüm ben bu hicrān nārına

41. **beni:**-*i*
Gazel 3032
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Zāhidā var fārigˇ ol nār-ıla korkutma beni
Zīra çokdan yanageldüm ben bu hicrān nārına

42. **benüm:**-*üm*
Gazel 3032
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Hicr elinden dōstum ḥālüm diger-gündur benüm
Bu giceyi ben 'acebdür çıkarursam yarına

43. **ben:**
Gazel 3033
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ġamzeñ okını sīnede ben kana boyadum
Her ne ki geçe ḫātıruña sen de var eyle

44. **benden:**-*den*
Gazel 3033
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

'Işḳ içre görüp ḥālümi aġyār gülerse
Yā Rab dilerem ḥālini benden beter eyle

45. **baña:**-*a*
Gazel 3034
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Baña olmayıcek bir dem ruḫ-ı dildār eglence
Gözüme çöpçe görinmez gül-i gülzār eglence

46. **baña:**-*a*
Gazel 3034
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Baña müşkildür eglenmek dil-i divāne zülfinsüz
Bulur her laḥẓa her demde özine yār eglence

47. **beni:**-*i*
Gazel 3034
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ża'īf itdi beni fırḳat helāk olurdı dil-ḫaste
Dil-i bīmāra olmasa ḫayāl-i yār eglence

48. **benüm:**-*üm*
Gazel 3034
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Yakupdur bagrumı ḥasret enīsüm hem-demüm ġamdur
Anuñçün oldı efġānum benüm nā-çār eglence

49. **baña:**-*a*
Gazel 3039
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Öldürem yarın dimişdi ol hilāl ebrū baña
N'eyleyem derdā dirīġā durmaz ol iḳrārda

50. **ben:**
Gazel 3041
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ben derd ḳabūl eylemişemdür em içinde
Gözümden akan ḫūn-ı ciger başdan aşupdur

51. **ben:**
Gazel 3041

Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Seni kime ben beñzedeyim ‘ālem içinde
Yoluñda senüñ cān virür iy rūḥ-ı revānum

52. **baña:**-*a*
Gazel 3045
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Sīnemde anuñ zaḫmı gelür çün baña merhem
Derdini ḳabūl eylememişdür em içinde

53. **baña:**-*a*
Gazel 3047
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Kūyına varsam o ṭıfluñ baña bu devlet yiter
Kim bu mecnūnı ider bāzīçe ata taş-ıla

54. **ben:**
Gazel 3047
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Kaşların geh çīn ider geh ġamzeler tīrin atar
N’eyleyem derdā dirīġā ben bu göz ü kaş-ıla

55. **benden:**-*den*
Gazel 3048
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

‘Işḳı benden sor ne bilsün anı Ferhād-ıla Ḳays
Biri ṣaḥrāda biri kūhı gezer kolayına

56. **ben:**
Gazel 3049
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Niçe teşbīh idem ben sīme cismüñ
Bulınmaz bu ṭarāvet yāseminde

57. **baña:**-*a*
Gazel 3051
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Sīnede dāg yakup kendini mecrūḥ ider ol
Baña öykündi meger yakdı bedenhā lāle

58. **baña:**-*a*
Gazel 3051
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Baña maḳṣūd hemān zülf ü ruḫuñdur ancak
Neme yarar semen ü sünbül gül ya lāle

59. **benüm:**-*üm*
Gazel 3052
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gözüm yaşın revān itdüm benüm serv-i ḫırāmānum
Süre yüz ḫāk-i pāyuña umaram irde vü geçde

60. **beni:**-*i*
Gazel 3053
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Va‘de-i vuṣlat ümīẕiyle dili şād eyleme
Rāżıyam cevr [ü] cefā kıl tek beni yād eyleme

61. **beni:**-*i*
Gazel 3054
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Zāhid senüñ tek uymazam efsāneden efsāneye
Dil buldı çün maṭlūbını yiltme beni bīgāneye

62. **baña:**-*a*
Gazel 3055
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Kaşı yayından kaçan ġamz okların atsa nigār
Cān baña eydür ki ḳurbān olayın ebrūlara

63. **ben:**
Gazel 3056
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

‘Işḳ meydānında Mecnūn ile miḥnet okların
Atışup birkaç ḳadem ben ileri oldum yine

64. **baña:**-*a*
Gazel 3058
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Yaluñuz ġamzeñ degüldür eyleyen bagrum delik
Bir baña tīġ-ı cefā kılur ciger ṣad pāre de

65. **baña:**-*a*
Gazel 3060
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Varımazam kūyuña yaşum baña virmez geçid
Āh seḥābı yagdurur bārān bārān üstine

66. **baña:**-*a*
Gazel 3060
Mısra: **12**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ay olur yıllar geçer görmem nigārā gün yüzüñ
Gösterürsin baña sen hicrān hicrān üstine

67. **beni:**-*i*
Gazel 3061
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Perīsin bilmedüm yāḫūd ferişte
Beni bī-ṭāḳat itdüñ bir görişte

68. **ben:**
Gazel 3062
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Viṣālüñ ārzū itmek ne mümkin
Ben ādem oglanı sen ḫod ferişte

69. **baña:**-*a*
Gazel 3064
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Cefā vü cevr çekmekle benüm ḫod baña yitmişdür
‘Aceb n’itdüm saña iy ġam gelürsin bir yaña sen de

70. **benüm:**-*üm*
Gazel 3064
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Cefā vü cevr çekmekle benüm ḫod baña yitmişdür
‘Aceb n’itdüm saña iy ġam gelürsin bir yaña sen de

71. **ben:**
Gazel 3071
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Tavaḳḳuf eyleme bir dem sen efġān eyle ben nāle
Gel iy tā bezm-i miḥnetde çün olduñ vāḳıf aḥvāle

72. **baña:**-*a*
Gazel 3074
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Biñ süvāl itsem dönüp virmez baña bir kez cevāb
Bulmadum bir çāre derdā ġonca-i ḫāmūşına

73. **ben:**
Gazel 3079
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Var ḫumārum serde olmazdum ṣudā‘dan ben ḫalāṣ
Pīr-i meyḫāne eger cām-ıla tedbīr itmese

74. **baña:**-*a*
Gazel 3080
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dergehinde niçe yıldur baña göstermedi yüz
Naẓar itmez n’ideyim āh naẓar ben kulına

75. **baña:**-*a*
Gazel 3080
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Niçeye dek çekelüm bād-ıla deryā ġamını
Delü göñlüm baña uy gel gidelüm Rūm iline

76. **ben:**
Gazel 3080
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dergehinde niçe yıldur baña göstermedi yüz
Naẓar itmez n’ideyim āh naẓar ben kulına

77. **ben:**
Gazel 3084
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ben ezel bezminde içmişdüm maḥabbet cāmını
Mest olup ‘ışḳ ile cānum irmiş idi kāmına

78. **ben:**
Gazel 3084
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Kūhkenlik eyler idüm ben belā kūhında āh
Bī-sütūn’ı kesmedin Ferhād Şīrīn nāmına

79. **baña:**-*a*
Gazel 3085
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Göñlüme didüm ‘āşıḳam ‘ışḳuñ ‘ilācı ne
Eydür baña ki olmaya çāre ‘ilācına

80. **ben:**
Gazel 3086
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

‘Āşıḳ oldum gitdi göñlüm bir yaña ben bir yaña
Güymez-imiş ‘ışḳ vādīsinde yoldaş yoldaşa

81. **ben:**
Gazel 3086
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Bir lebi şīrīn firāḳından belā kūhında āh
Urmışam Ferhād-veş başumı ben daşdan daşa

82. **ben:**
Gazel 3086
Mısra: **11**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Bilmez idüm ‘ışḳ ben āsān sanurdum dōstlar
Şimdi bildüm key katı düşvār imiş geldi başa

83. **beni:**-*i*
Gazel 3086
Mısra: **9**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Rāżıyam öldür beni kanum ḥelāl olsun saña
Başumı yirden götür tek bagla anı tirkeşe

84. **baña:**-*a*
Gazel 3088

Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Bir kerre anuñ būyı irişmedi meşāma
Andan baña ne fāyide ḫaddi gül-i terse

85. **baña:**-*a*
Gazel 3090
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Baña raḥm eyle āhumdan ḥaẕer kıl
Ġarībüñ āhı kalmaz çünki yirde

86. **beni:**-*i*
Gazel 3090
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Bulınur çün hevā-yı zülf serde
Beni ugradur ol biñ dürlü derde

87. **beni:**-*i*
Gazel 3092
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Muḳarrer öldürürsin beni āḫir
Göreyim bāri gel seni doyınca

88. **baña:**-*a*
Gazel 3093
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Zāhidā añma baña virme ḳıyāmet ḫaberin
Her kaçan yār ḳıyām itse ḳıyāmet getüre

89. **beni:**-*i*
Gazel 3094
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İder zülfini gün yüzine perde
Beni ugradur ol biñ dürlü derde

90. **benüm:**-*üm*
Gazel 3095
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Levḥ üzre dest-i ḳudret yazmış bunı ezelde
Ḥüsnüñ senüñ mużā‘af derdüm benüm żiyāde

91. **ben:**
Gazel 3096
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Hicrüñ-ile dönmiş-idüm ben ḫazān yapragına
Bir katı āh eyledüm düşdüm fenā topragına

92. **baña:**-*a*
Gazel 3103
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

‘Adem mülkine gitsem zād-ı ġamdur
Kim andan özge yok baña nevāle

93. **beni:**-*i*
Gazel 3104
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Bezm-i ġamda ko beni ney gibi efġān ideyim
Kim bilür daḫı şehā kim irişür uşbu deme

94. **beni:**-*i*
Gazel 3104
Mısra: **9**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḥasretüñ odı beni yaksa kül itse ne ‘aceb
Ġamuñı zād idüben āh idegitdük ‘ademe

95. **benüm:**-*üm*
Gazel 3104
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ġamdan özge reh-i ‘ışḳuñda gözümde nem ola
Neme yitmez bu gözüm yaşı benüm daḫı neme

96. **benümle:**-*(ü)m, -le*
Gazel 3106
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Derdā ki Muḥib ‘ār-ıla dil pāralanupdur
Bir kimsene yok ‘ārı çeke āh benümle

97. **ben:**
Gazel 3107
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Görüp şem‘-i ruḫuñ pervāne gibi
Yakam odlara ben cān pāre pāre

98. **beni:**-*i*
Gazel 3107
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Sitem tīġı cefā tīriyle kılduñ
Beni hey nā-müselmān pāre pāre

99. **baña:**-*a*
Gazel 3108
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Umaram eyleye baña şefā‘at
Yapışdum cān u dilden dāmenine

100. **ben:**
Gazel 3112
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Anuñ-ıçundur yolında başumı top eyledüm
Ola kim ġalṭān idem ben zülfinüñ çevgānına

101. **ben:**
Gazel 3113
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ben ḫāke naṣīb ola cür‘añ diyü iy dilber
Ḫāk üzre düşüp kaldum meyḫāne bucagında

102. **ben:**
Gazel 3115
Mısra: **18**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Zülfüñ gibi ayaklara düşdi çü Muḥibbī
Tut elümi raḥm eyle bu ben bī-ser ü pāya

103. **beni:**-*i*
Gazel 3115
Mısra: **13**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Bünyād-ı cefā eyledüñ evvel beni öldür
‘Ādetdür ezel ẕebḥ-ile başlansa bināya

104. **beni:**-*i*
Gazel 3116
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Zülfini añdum yine düşdüm uzun sevdālara
Dür dişi fikri beni ġarḳ eyledi deryālara

105. **beni:**-*i*
Gazel 3116
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gelmişem dervāze-i ḥüsnüñe şey-li’llāh içün
Büse iḥsān eylegil salma beni ferdālara

106. **benüm:**-*üm*
Gazel 3118
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Tañ degüldür dōstlar gönlüm benüm pür derd ola
Kim ki ‘āṣıḳdur meseldür kim belā-perverd ola

107. **baña:**-*a*
Gazel 3119
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ṭarīḳ-i ‘ışḳa togrılsam seni ḳaṭ‘ iderem evvel
Sebük-bār olayım iy ser baña bār-ı girān olma

108. **baña:**-*a*
Gazel 3120
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ṭabībā çek elüñ benden baña dermān-peẕīr olmaz
Anuñçün ḫasta-i ‘ışḳam degişdüm derdi dermāna

109. **benden:**-*den*
Gazel 3120
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ṭabībā çek elüñ benden baña dermān-peẕīr olmaz
Anuñçün ḫasta-i ‘ışḳam degişdüm derdi dermāna

110. **ben:**
Gazel 3123
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Saklayam didükçe ‘ışḳı ben derūn-ı sīnede
‘Işḳumuñ esrārı āḥ itdükçe bīrūn olmada

111. **benüm:**-*üm*
Gazel 3123
Mısra: **12**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Āsiyā-veş iy Muḥibbī iki taş alup ele
Döginüp cismüm benüm gendüm gibi un olmada

112. **benden:**-*den*
Gazel 3124
Mısra: **11**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḫaḳīḳat sözlerini diñle benden
Göñül virdüm beni sanma mecāza

113. **beni:**-*i*
Gazel 3124
Mısra: **12**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḫaḳīḳat sözlerini diñle benden
Göñül virdüm beni sanma mecāza

114. **benüm:**-*üm*
Gazel 3125
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dirīġā ‘aḳlumı aldı benüm bir gözleri ala
Muḳarrer şimdiden girü olur işüm gücüm nāle

115. **benüm:**-*üm*
Gazel 3126
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḳānūn-ı ġamda nāleme dem-sāz olur benüm
Muṭrīb terāne başlasa āheng-i sünbüle

116. **baña:**-*a*
Gazel 3127
Mısra: **9**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İki ‘ālemde Muḥibbī baña bu devlet yiter
Yār bir gün yañılup kapumda bendemdür dise

117. **beni:**-*i*
Gazel 3129

Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Küfr-i zülfi korkaram kim çıkara dînden beni
Ehl-i İslâmı giriftâr itme yâ Rab kâfire

118. **baña:**-*a*
Gazel 3131
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Sen baña bir būse virdüñ ben saña cān u dilüm
Assı itmedüm cihānda illā bu bāzārda

119. **ben:**
Gazel 3131
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Sen baña bir būse virdüñ ben saña cān u dilüm
Assı itmedüm cihānda illā bu bāzārda

120. **baña:**-*a*
Gazel 3133
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Muḳarrer tevbeyi sırdı Muḥibbī nūş idüp cāmı
Şu göñlümden geçen gibi baña bir gül‘iẕār olsa

121. **benden:**-*den*
Gazel 3134
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Başumuñ artar ṣudā‘ı çek elüñ benden ṭabīb
Ḫasta-i ‘ışḳam müfīd olmaz devālar başuma

122. **baña:**-*a*
Gazel 3135
Mısra: **9**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Kitāb-ı ‘ışḳı sor baña saña taḳrīr idem bir bir
Ne bilsün sorma Mecnūn’a gezer ancak bu ṣaḥrāda

123. **ben:**
Gazel 3135
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dirīġā bilmedüm virdüm göñül ben ol perī-zāda
Düşüp yolında ḫāk oldum getürmez hīç beni yāda

124. **beni:**-*i*
Gazel 3135
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dirīġā bilmedüm virdüm göñül ben ol perī-zāda
Düşüp yolında ḫāk oldum getürmez hīç beni yāda

125. **beni:**-*i*
Gazel 3135
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Beni meyḫāne küncinde görüp ṭa‘n eyleme zāhid
Ezelden başa yazudur benüm nem var bu arada

126. **benüm:**-*üm*
Gazel 3135
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Beni meyḫāne küncinde görüp ṭa‘n eyleme zāhid
Ezelden başa yazudur benüm nem var bu arada

127. **ben:**
Gazel 3136
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Leblerüñden gel ‘ilāc eyle bu ben dil-ḫasteye
Bilürem ki okumışdur ḥikmeti Loḳmān-ıla

128. **benüm:**-*üm*
Gazel 3137
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gözlerüme kim naẓar kılsa benüm pür āb-ıla
Der bi‘aynih bir ḳadeḥ tolmış şarāb-ı nāb-ıla

129. **ben:**
Gazel 3138
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Oḫ diyem ġamzelerüñ sīneme geldükde benüm
Ben niyāz eyledügüm saña kamu nāz gele

130. **benüm:**-*üm*
Gazel 3138
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Oḫ diyem ġamzelerüñ sīneme geldükde benüm
Ben niyāz eyledügüm saña kamu nāz gele

131. **baña:**-*a*
Gazel 3139
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Baña bakmaz bir naẓar meyli hemān aġyāradur
Çeşmi kāfirdür bakar mı hīç müselmān üstine

132. **ben:**
Gazel 3140
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Bīsütūn’ı kazmag-ıla kūhken faḫr itmesün
Kesmişem ben daḫı bu ġam kūhını tırnag-ıla

133. **beni:**-*i*
Gazel 3140
Mısra: **9**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gel beni öldür raḳībi görmeyem kūyuñda tek
Bu meseldür bir ḳafesde bülbül olmaz zāġ-ıla

134. **benüm:**-*üm*
Gazel 3140
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Bī-güneh ‘uşşāḳı öldürme benüm çok sevdügüm
Dükenür sanma senüñ ‘āşıḳlaruñ kırmag-ıla

135. **baña:**-*a*
Gazel 3141
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Jeng-i ġam tutdı dil āyīnesin iy pīr-i muġān
Vaḳtıdur meygede yolın baña irşād eyle

136. **beni:**-*i*
Gazel 3141
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Çekdügüm derd ü belāyı hele bir yād eyle
Kuluñ isem daḫı iy ġam beni āzād eyle

137. **benüm:**-*üm*
Gazel 3141
Mısra: **11**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Yā Rab ayırma benüm dāmen-i ‘ışḳından elüm
Rūz-ı maḥaşerde anuñla dilümi şād eyle

138. **benüm:**-*üm*
Gazel 3142
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

‘Işḳum benüm bir oldı iki cihān içinde
Mihrini saklaram līk sīnemde cān içinde

139. **ben:**
Gazel 3144
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Togrı sandum kaşlaruña karşu ben kıldum namāz
Egrilik olsa ‘aceb mi kāfiri miḥrābda

140. **benüm:**-*üm*
Gazel 3144
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Sīnemi çāk itse tañ mı ol hilāl ebrū benüm
Anca sīne çāk olur çün tīġ-ı āteş-tābda

141. **baña:**-*a*
Gazel 3145
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Didügümce dem-be-dem raḥm eyle bu dil-ḫasteye
Ḫışm-ıla eydür baña her iş bite bu bitmeye

142. **benüm:**-*üm*
Gazel 3146
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Niçe kan yutmaya dil göz göre karşumda benüm
Ḳadeḥ agzından öpe kuça kemer döne döne

143. **baña:**-*a*
Gazel 3147
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Remz-i ‘ışḳı sorma Mecnūn’a ki ol dīvānedür
Baña sor ‘ışḳuñ kitābın okudum her bābda

144. **beni:**--*i*
Gazel 3147
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Didi gördüñ mi beni ḫˇāb-ı şeb-i mehtābda
Didüm iy ārām-ı cān ‘āşıḳ olur mı ḫˇābda

145. **ben:**
Gazel 3153
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Olalıdan ḥüsn meydānında ol meh şehsüvār
Başumı top eyledüm ben zülfinüñ çevgānına

146. **beni:**-*i*
Gazel 3153
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gözleri ḫançerler almış ġamzelerden yanına
Gel beni öldür hemān tek girme kimse kanına

147. **benüm:**-*üm*
Gazel 3155
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḥaşre dek raḳs uram iy dilber alup başum ele
Tīġ-ı cān-baḫşuñ eger ire benüm gerdenüme

148. **benüm:**-*üm*
Gazel 3157
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Eflāke çıkar her gice āhum benüm iy dōst
Bu kanlu yaşum daḫı irer taḫt-ı serāya

149. **baña:**-*a*
Gazel 3158
Mısra: **9**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dirler baña ki ṣabr iden irür viṣāle āh
Kalmadı ṣabr geçdi günüm āh u vā-y-ıla

150. **ben:**
Gazel 3158

Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Hīç ola mı gün gibi ol şāh-ı lā-naẕīr
Pertev salup ola bu ben bī-nevā-y-ıla

151. **ben:**
Gazel 3160
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

N'eyler idüm cānı ben 'ālemde cānān olmasa
Bülbül efġān eylemezdi ger gülistān olmasa

152. **baña:**-*a*
Gazel 3161
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Öldürem dirdüñ baña öldürdüñ iy kāfir beni
Pādişāh-ı ḥüsn olan turmak gerek iḳrārına

153. **beni:**-*i*
Gazel 3161
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Öldürem dirdüñ baña öldürdüñ iy kāfir beni
Pādişāh-ı ḥüsn olan turmak gerek iḳrārına

154. **beni:**-*i*
Gazel 3162
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Bir seḥer saldı beni ol ġonca hicrān bāġına
Yagdı eşküm jāleler yirine her yapragına

155. **baña:**-*a*
Gazel 3163
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Baña meyden didi kıl tevbe zāhid
Ne tevbe zāhidā estaġfirullāh

156. **ben:**
Gazel 3164
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ben senüñ yoluña cānā cānumı virsem n'ola
Kim bilürsin cān virürler dīn ü īmān üstine

157. **benden:**-*den*
Gazel 3168
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Vādī-i ḥayretde kor kılmaz naẕar benden yaña
N'olısar ḥālüm dirīġā ol gözi āhū-y-ıla

158. **baña:**-*a*
Gazel 3169
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dime nāṣiḥ pend idüp cān iste cānān isteme
Gel baña 'ālemde di cānānesüz cān isteme

159. **baña:**-*a*
Gazel 3174
Mısra: **21**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gāh mest olup içürür baña 'ışḳuñ cür'asın
Geh ġubār-ı ġam virüp ḥayrān ider göñlüm beni

160. **beni:**-*i*
Gazel 3174
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gāh olur mülk-i cihāna ḫan ider göñlüm beni
Geh döner şehr-i ġama derbān ider göñlüm beni

161. **beni:**-*i*
Gazel 3174
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gāh olur mülk-i cihāna ḫan ider göñlüm beni
Geh döner şehr-i ġama derbān ider göñlüm beni

162. **beni:**-*i*
Gazel 3174
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gāh olur cān mülkini ma'mūr ider mi'mār-ı dil
Geh ḫarāb idüp yıkar vīrān ider göñlüm beni

163. **beni:**-*i*
Gazel 3174
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gāh vaṣl-ı fikr ider gāhī dönüp hicrān eker
Gāh şād ider gehī giryān ider göñlüm beni

164. **beni:**-*i*
Gazel 3174
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gāh olur añlar rumūz-ı kāyinātı ser-te-ser
Gāh olur bir nuṭḳı yok ḥayvān ider göñlüm beni

165. **beni:**-*i*
Gazel 3174
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gāh olur bir ḳaṭre eyler bil ki kim bir ḳaṭreden
Geh telāṭumlar urup 'ummān ider göñlüm beni

166. **beni:**-*i*
Gazel 3174
Mısra: **12**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gāh olur āh āteşiyle 'ālemi oda yakar
Gāh olup yaş dökmege bārān ider göñlüm beni

167. **beni:**-*i*
Gazel 3174
Mısra: **14**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gāh olur bir ẕerre-i nāçīzden kemter kılur
Geh döner ḫurşīd-veş raḫşān ider göñlüm beni

168. **beni:**-*i*
Gazel 3174
Mısra: **16**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gāh olur kim künc-i ġamdan çıkmayup eyler ḳarār
Gāh olur her yaña sergerdān ider göñlüm beni

169. **beni:**-*i*
Gazel 3174
Mısra: **18**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gāh olur kim ḫande eyler gülşen içre gül gibi
Gāh olur bülbül gibi nālān ider göñlüm beni

170. **beni:**-*i*
Gazel 3174
Mısra: **20**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gāh virür aṭlas ḳabā hem başuma zerrīn külāh
Geh ḳalender eyleyüp ‘üryān ider göñlüm beni

171. **beni:**-*i*
Gazel 3174
Mısra: **22**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gāh mest olup içürür baña ‘ışḳuñ cür‘asın
Geh ġubār-ı ġam virüp ḫayrān ider göñlüm beni

172. **beni:**-*i*
Gazel 3174
Mısra: **24**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gāh olur serkeşlik eyler başına sulṭān olup
Gāh olur bir bende-i fermān ider göñlüm beni

173. **beni:**-*i*
Gazel 3174
Mısra: **26**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gāh olur naẓm-ı Niẓāmī’den Muḥibbī dem urur
Gāh bir ḫarf añlamaz nādān ider göñlüm beni

174. **ben:**
Gazel 3176
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḫüsnüñüñ gülşeni sebz oldugını ister-iseñ
Dökeyin gözlerümüñ yaşını ben āb gibi

175. **beni:**-*i*
Gazel 3179
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Leylī zülfinüñ hevāsıyla beni Mecnūn-vār
Düşürüp vādīlere ḫayrān ü ‘üryān eyledi

176. **baña:**-*a*
Gazel 3180
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Kanı ol dem kim baña deyr-i muġān me’vā idi
Gözde ḫāṭırda hemān ol muġbeçe tersā idi

177. **benüm:**-*üm*
Gazel 3182
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Bu derdüme nihāyet yok cefā vü cevre ġāyet yok
Felek beñzer getürmedi benüm gibi dil-efgārı

178. **beni:**-*i*
Gazel 3185
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Kim cüdā eyler bugün senden beni cānum gibi
Çāk çāk olsun görem çāk-i girībānum gibi

179. **benüm:**-*üm*
Gazel 3186
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Būse-i la‘l-i lebüñ bu cān-ı şīrīnüm gibi
‘Ārıżuñ nūrı da ḳalbümde benüm dīnüm gibi

180. **baña:**-*a*
Gazel 3188
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Baña bu işi cümle yār itdi
Giñ cihānı başuma dar itdi

181. **beni:**-*i*
Gazel 3188
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gürbe iken katumda şīr ü peleng
Bir gözi āhū beni şikār itdi

182. **beni:**-*i*
Gazel 3189
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gün yüzüñ göstermek-ile sīne-çāk itdüñ beni
Soñradan zülfüñ niḳāb idüp helāk itdüñ beni

183. **beni:**-*i*
Gazel 3189

Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gün yüzüñ göstermek-ile sīne-çāk itdüñ beni
Soñradan zülfüñ niḳāb idüp helāk itdüñ beni

184. **beni:**-*i*
Gazel 3189
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ṣol ḳadar dökdüñ yaşuñ ġarḳ eyledüñ göz yaşına
Ġıll ü ġışdan yuyuban iy dīde pāk itdüñ beni

185. **beni:**-*i*
Gazel 3189
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḥamdü-lillāh serfirāz itdürmedüñ düyā-y-ıla
Çok şükür meh-pāreler yolında ḫāk itdüñ beni

186. **beni:**-*i*
Gazel 3189
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḫūblardan fāriġ iken başuma sulṭān-ıdum
İy felek n'itdüm saña kim derdnāk itdüñ beni

187. **beni:**-*i*
Gazel 3189
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İy Muḥibbī meyveler virdi kelāmum tāze ter
Ma'rifet bāġına dökdüñ tā ki tāk itdüñ beni

188. **baña:**-*a*
Gazel 3194
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İçdügüm mey zāhidā baña ġıdā-yı rūḥdur
Sen yidügüñ dāyimā ḥayvānlayın erzen gibi

189. **ben:**
Gazel 3194
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Arasalar bu cihān içinde yokdur sen gibi
Kanda baksañ uş bu 'ālem toptoludur ben gibi

190. **ben:**
Gazel 3196
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İtdüm ḫayāl bilüñi döndüm ḫayāle ben
Mümkin degül tamām ola anuñ taḫayyüli

191. **baña:**-*a*
Gazel 3199
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gözüm yaşıyla yumak baña lāyıḳ
Ola kim giderem rūy-ı siyāhı

192. **benüm:**-*üm*
Gazel 3199
Mısra: **9**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Benüm yok senden özge pādişāhum
Muḥibbī'nüñ suçın 'afv it İlāhī

193. **benüm:**-*üm*
Gazel 3200
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḫāk-i pāyı olalıdan bu benüm bāşumda tāc
Mülk-i Īrān'ı musaḫḫar eyledüm Dārā gibi

194. **benüm:**-*üm*
Gazel 3201
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ṣad pāre ola var mı cihānda tenüm gibi
Ya sīne tutar tīġ-ı cefāya benüm gibi

195. **benüm:**-*üm*
Gazel 3203
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Yine biñ nāz-ıla cānāne geldi
Görüp derdüm benüm dermāna geldi

196. **benüm:**-*üm*
Gazel 3204
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dīdār 'āşıḳı olmasa idi benüm gibi
Akar mıydı göz yaşı āb-ı revān daḫı

197. **beni:**-*i*
Gazel 3205
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Zülfine el kurdugınca pāreler göñlüm beni
Dilegüm bu pāre pāre görem āḫir şāneyi

198. **baña:**-*a*
Gazel 3206
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Baña sāḳī-i 'ışḳuñ bāde virdi
Be-küllī ṣabr u 'aḳlum bāda virdi

199. **beni:**-*i*
Gazel 3206
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İtüñ görmedi çokdan āşināsın
Beni görüp hemān feryāda virdi

200. **baña:**-*a*
Gazel 3207
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ya kaşuñdan sehv-ile atsañ baña ġamzeñ okın
Saklar-ıdum sīnem içre ben anı cānum gibi

201. **ben:**
Gazel 3207
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ya kaşuñdan sehv-ile atsañ baña ġamzeñ okın
Saklar-ıdum sīnem içre ben anı cānum gibi

202. **baña:**-*a*
Gazel 3208
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Tesbīḥ ü ḫırḳa saña mübārek faḳīh-i şehr
Baña yiter bu kisvet ü zünnār ‘āşıḳı

203. **benüm:**-*üm*
Gazel 3208
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Mecnūn ki düşdi vādīye ammā benüm gibi
Olmadı ol fütāde-i bāzār ‘āşıḳı

204. **baña:**-*a*
Gazel 3209
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Şol ḳādar atduñ cefā sengin baña iy seng-dil
Yir mi kaldı kim bedende ḫurd u ḫaşḫāş olmadı

205. **baña:**-*a*
Gazel 3209
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Deşt-i ġamda gerçi kim Mecnūn’ı yoldaş eyledüm
Bir iki menzil varınca baña pādaş olmadı

206. **ben:**
Gazel 3210
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Sakın aldanma cihāna dime yokdur ben gibi
‘Āḳil iseñ tut anı sen kendüñe düşmen gibi

207. **baña:**-*a*
Gazel 3212
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Nigāruñ artdı günden güne derdi
Baña ol itdügin hīç kes ne gördi

208. **beni:**-*i*
Gazel 3217
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İy ṣanem bilsem ne içün zār idersin hā beni
Ṭurra-i zülf-i siyehkāruñ ucından vā beni

209. **beni:**-*i*
Gazel 3217
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İy ṣanem bilsem ne içün zār idersin hā beni
Ṭurra-i zülf-i siyehkāruñ ucından vā beni

210. **beni:**-*i*
Gazel 3217
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Sevdügüm gerçi ki bir sīmīn-beden maḥbūbdur
Ne belāya ilte āḫir bilmezem sevdā beni

211. **beni:**-*i*
Gazel 3217
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Bir naẓarla ‘aḳl u ṣabrum gitdi cān u dil bile
Gitdiler miḥnet şebinde kodılar tenhā beni

212. **beni:**-*i*
Gazel 3217
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Saklar-ıdum mihrini sīnemde īmānum gibi
Āteş-i ‘ışḳ-ıla itdi göz yaşı rüsvā beni

213. **beni:**-*i*
Gazel 3217
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Evveli ‘ışḳuñ Muḥibbī’ye didüñ cān terkidür
Bir söz-ile dōstum öldürmegil illā beni

214. **baña:**-*a*
Gazel 3219
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Yārsuz ‘aynuma gelmez bu sekiz cennet benüm
Yār-ıla ḫoşdur baña uşbu cihānuñ külḫeni

215. **beni:**-*i*
Gazel 3219
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Añmaduñ sen şeb-i fırḳatde eyā dōst beni
Oda yakmak ne revādur seni cāndan seveni

216. **benüm:**-*üm*
Gazel 3219

Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Yārsuz ‘aynuma gelmez bu sekiz cennet benüm
Yār-ıla ḫoşdur baña uşbu cihānuñ külḫeni

217. **ben:**
Gazel 3220
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Naḳḳāş-ı cihān nakşını çün sen güle yazdı
Āh-ıla fiġān itmegi ben bülbüle yazdı

218. **ben:**
Gazel 3221
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Göreliden gözlerüm ol nergis-i şehlāsını
Odlara yakdı bu ben āşüfte vü şeydāsını

219. **benüm:**-*üm*
Gazel 3221
Mısra: **9**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Bilmedin ḳadrüm benüm öldürdi zecr ü hicr-ile
Bir gün ola kim Muḥibbī bulmaya aña seni

220. **baña:**-*a*
Gazel 3222
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gönlümi alınca gösterdüñ baña mihr ü vefā
Soñra tīġ-ı cevrüñ-ile sīne-çāk itdüñ beni

221. **beni:**-*i*
Gazel 3222
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gösterüp evvel yüzüñi derdnāk itdüñ beni
Örtüp anı zülf-ile āḫir helāk itdüñ beni

222. **beni:**-*i*
Gazel 3222
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gösterüp evvel yüzüñi derdnāk itdüñ beni
Örtüp anı zülf-ile āḫir helāk itdüñ beni

223. **beni:**-*i*
Gazel 3222
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Āteş-i ‘ışḳ-ıla yakduñ cismümi ser-tā-ḳadem
Ḳāl idüp ġam pūtesi içinde pāk itdüñ beni

224. **beni:**-*i*
Gazel 3222
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gönlümi alınca gösterdüñ baña mihr ü vefā
Soñra tīġ-ı cevrüñ-ile sīne-çāk itdüñ beni

225. **beni:**-*i*
Gazel 3222
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Cür‘a-i cām-i lebinden irişe diyü naṣīb
İy gönül kūy-ı ḫarābāt içre ḫāk itdüñ beni

226. **beni:**-*i*
Gazel 3222
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İy Muḥibbī şi‘r-i pür-sūzuñla yakduñ ‘ālemi
Ol sebebdendür ki böyle sūzināk itdüñ beni

227. **beni:**-*i*
Gazel 3223
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Öldürürseñ gel beni öldür kapuñdan sürme tek
Kanda varsun senden artuk yok-durur yalvarası

228. **baña:**-*a*
Gazel 3224
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Müstedām ol ki baña maḥrem olursın iy ġam
Komaduñ sen şeb-i hicr içre beni tenhāyī

229. **ben:**
Gazel 3224
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Olmışam ben ġam-ı ‘ışḳuñla senüñ şeydāyī
Tınmam ‘ār-ıla nāmūs olup rüsvāyī

230. **ben:**
Gazel 3224
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Her yire bassa segi pāyı başum anda koyam
Ben kim olam ki segi ile olam hem-pāyī

231. **beni:**-*i*
Gazel 3224
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Müstedām ol ki baña maḥrem olursın iy ġam
Komaduñ sen şeb-i hicr içre beni tenhāyī

232. **benüm:**-*üm*
Gazel 3225
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ġam şu‘lesi başumda benüm tāc-ı cevherī
Eşküm geyürdi egnüme ḫil‘at-i ser-ā-seri

233. **baña:**-*a*
Gazel 3226
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Mār zülfüñden helāke varmadan bu cān u dil
Luṭf kıl irgür baña tiryāk-i la‘lüñ ḳandini

234. **benüm:**-*üm*
Gazel 3227
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Eşk-i çeşmümden yine cūlar revān oldı benüm
Anuñ-ıçundur ki sınmışdur bu göñlüm şīşesi

235. **beni:**-*i*
Gazel 3228
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Bend-i zülfüñde ebed kaldum beni eyle ḫalāṣ
Mü‘min-i ‘ışḳam daḫı kesmez misin zünnārumı

236. **benüm:**-*üm*
Gazel 3228
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḳaddüñi gülşende didüm serve beñzetdüm didi
Görmemişsin nāz-ıla beñzer benüm reftārumı

237. **beni:**-*i*
Gazel 3230
Mısra: **9**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Sen beni öldürmeyince derd ü ġamla añmaduñ
Ölmeyince añmadı Şīrīn daḫı Ferhād’ını

238. **ben:**
Gazel 3233
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḫudā’nuñ hem kulısın hem ḥabībi
Şefā‘atden unıtma ben ġarībi

239. **ben:**
Gazel 3233
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Günāhum çok yapışdum dāmenüñe
Ayırma togrı yoldan ben ġarībi

240. **benden:**-*den*
Gazel 3234
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

‘Işḳa düşdüm ṣabrdan özge bu derde çāre yok
Kim-durur taġyīr ide benden Muḥibbī ḳısmeti

241. **beni:**-*i*
Gazel 3234
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gözüme didüm sen itdüñ beni derde mübtelā
Senden imiş göñlüme iren belā-yı vaḥşeti

242. **baña:**-*a*
Gazel 3235
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Çün baña itdi vaṣiyyet ḫırḳasın çūbān-ı ‘ışḳ
Beklerem ben de ölince ‘ışḳınuñ ocagını

243. **ben:**
Gazel 3235
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Çün baña itdi vaṣiyyet ḫırḳasın çūbān-ı ‘ışḳ
Beklerem ben de ölince ‘ışḳınuñ ocagını

244. **baña:**-*a*
Gazel 3237
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Derd-i derūnı sorma baña iy refīḳ-ı ‘ışḳ
Odlara yakdum ‘ālemi söyletme hā beni

245. **baña:**-*a*
Gazel 3237
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

‘Ahdüm bu idi baglamayam bir kese göñül
İllā Muḥibbī komadı göñül baña beni

246. **beni:**-*i*
Gazel 3237
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dil itdi yine bir güzele mübtelā beni
Rāḥat yüzini görmeyiser āh u vā beni

247. **beni:**-*i*
Gazel 3237
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dil itdi yine bir güzele mübtelā beni
Rāḥat yüzini görmeyiser āh u vā beni

248. **beni:**-*i*
Gazel 3237
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Āhum livāsı başını eflāke irgürüp
Kıldı diyār-ı derd ü ġama pādişā beni

249. **beni:**-*i*
Gazel 3237

Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Sevdā-yı zülfi başuma bildüm belā-y-ımış
Bilmem ne güne saklayısar ol belā beni

250. **beni:**-*i*
Gazel 3237
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Derd-i derūnı sorma baña iy refīḳ-ı ‘ışḳ
Odlara yakdum ‘ālemi söyletme hā beni

251. **beni:**-*i*
Gazel 3237
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

‘Ahdüm bu idi baglamayam bir kese göñül
İllā Muḥibbī komadı göñül baña beni

252. **baña:**-*a*
Gazel 3238
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Viṣāl-i gencine dirler olur vīrāneler maḫzen
Baña ma‘mūre olmakdan göñül olmak ḫarāb evlā

253. **baña:**-*a*
Gazel 3238
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ser-i kūyına ger varsam ider red ṣūretin dilber
Baña nisbet anuñ kūyındaki ḥāl-i kilāb evlā

254. **beni:**-*i*
Gazel 3238
Mısra: **9**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ecel gibi gelüp ḫaṭṭı beni öldüriser āḫir
Dilā gün yüzini görmege eylerseñ ṣitāb evlā

255. **benden:**-*den*
Gazel 3239
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gerçi rüsvā idi göñlüm görse ger rüsvālıgum
Ögrenürdi dōstlar benden gelüp rüsvālıgı

256. **benüm:**-*üm*
Gazel 3240
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gözlerüm kana dönüpdür benüm aglamag-ıla
İy ṣabā irgüresin küḥl ideyim gerd-i rehi

257. **benüm:**-*üm*
Gazel 3240
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Hem-nefes olmaz-ıdı nāleme hīç nāy benüm
Sīnesi ‘ışḳdan olsaydı hevā-y-ıla tehī

258. **benüm:**-*üm*
Gazel 3240
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Su döker ‘ārıżum üstine benüm dīdelerüm
Ola bu nev‘-ile yuyıbile rūy-ı siyehi

259. **benüm:**-*üm*
Gazel 3240
Mısra: **13**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Biñ benüm gibi kapusında anuñ bendesi var
Kankı bī-dīndür aña beñzede bir pādişehi

260. **ben:**
Gazel 3241
Mısra: **12**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Bezm-i ġamda şem‘ gibi giceler yaşlar döküp
İñlerem tā ṣubḥ olınca ben ney-i gūyā gibi

261. **benüm:**-*üm*
Gazel 3241
Mısra: **9**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Akmag-ıla iki ‘aynumdan benüm bu kanlu yaş
Cūş ider āh eyldükçe her ṭaraf deryā gibi

262. **beni:**-*i*
Gazel 3247
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gözlerüm yaşı gelürse beni yirden götüre
Nite kim ḫār u ḫesi her yaña seylāb gibi

263. **benüm:**-*üm*
Gazel 3247
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Serverā oldı gözüm yaşı benüm āb gibi
Durmaz iñler bu göñül derd-ile ṭōlāb gibi

264. **baña:**-*a*
Gazel 3248
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ġam meclisinde nāleme āheng içün baña
Uydurdı nāy nāleme kendü ṣadāsını

265. **ben:**
Gazel 3248
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Sulṭān-ı ‘ışḳ sīneme dikdi livāsını
Şāh eyledi ‘āleme bu ben gedāsını

266. **baña:**-*a*
Gazel 3252
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḳavs-i ḳūzaḥ gerçi baña kepādedür
Ammā ki katı çekemedüm ‘ışḳ yasını

267. **beni:**-*i*
Gazel 3253
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

O kim iy serv-ḳad bālā felekde saña yir itdi
Beni pā-māl-i ‘ışḳ idüp ayak altında zīr itdi

268. **beni:**-*i*
Gazel 3253
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Saña cān-ıla kul oldum felek saḳfına ya kursa
‘Aceb midür beni devrān-ı şeh gerdūn-serīr itdi

269. **beni:**-*i*
Gazel 3253
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Beni çün eyledi muḥtāc saña dāduma dād eyle
Elüm tut düşdüm ayakdan seni çün dest-gīr itdi

270. **benüm:**-*üm*
Gazel 3253
Mısra: **9**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Benüm günden güne ḥālüm müşevveş olup artmakda
Neden bilmeyesin ḥālüm seni ṣāḥib-żamīr itdi

271. **baña:**-*a*
Gazel 3255
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gün-be-gün arturduñ iy dōst sen in‘āmuñı
Baña da lāyıḳ budur dilden komayam nāmuñı

272. **ben:**
Gazel 3256
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Sen ‘Alī gibi kaçan kim Düldül’e olursañ revān
Yüriyeyim ben anuñ öñinde [gör] Ḳanber gibi

273. **benüm:**-*üm*
Gazel 3256
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Çeşmüñ müjgānın almışdur ele ḫançer gibi
Ḫışm-ıla geldi benüm bu bagruma sançar gibi

274. **benüm:**-*üm*
Gazel 3256
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gözlerüm yaşı benüm başumdan aşdı āh kim
Yüzüm oldı ol su içinde nīlūfer gibi

275. **ben:**
Gazel 3257
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ne-y-içün bu ben mürdeye virmeyesin ḥayāt
Oldı nefesüñ mürdelere çün Mesīḥā gibi

276. **beni:**-*i*
Gazel 3257
Mısra: **11**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Var iy ṭabīb ḥālüñe ko ḥālüme beni
‘Işḳ ḫastasıyam derdüme derdüm devā gibi

277. **benüm:**-*üm*
Gazel 3258
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Bulınmaz derdüme vāḳıf meger ancak ola lāle
Benüm gibi anuñ da var yüreginde niçe dāġı

278. **baña:**-*a*
Gazel 3259
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Leylī zülfüñ göreli oldı bu dil dīvānegi
Oldı senüñle āşinā ammā baña bīgānegi

279. **ben:**
Gazel 3260
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İçüp ‘ışḳuñ şarābını ezel bezminde mest oldum
Anuñçün daḫı farḳ itmem bugün ben sol-ıla sagı

280. **ben:**
Gazel 3264
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ben daḫı kūh-ı ġamı kesmekde iy şīrīn dehen
Anı ki ben eyledüm ‘ālemde Ferhād itmedi

281. **ben:**
Gazel 3264
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ben daḫı kūh-ı ġamı kesmekde iy şīrīn dehen
Anı ki ben eyledüm ‘ālemde Ferhād itmedi

282. **ben:**
Gazel 3265

Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gün yüzüñden ayru oldı gözlerüm yaşı şafaḳ
Hem çün gerdūn ben daḫı pür-ḫūn itdüm dāmeni

283. **baña:**-*a*
Gazel 3266
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gidüp ol māh baña dilden hezārān ṣad heves kaldı
Ġam-ı hicr-ile cān tenden gidiser bir nefes kaldı

284. **ben:**
Gazel 3266
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Viṣālüñ yādına cānā yine bu murġ-ı dil pervāz
İdüp cānum revān oldı yirinde ben ḳafes kaldı

285. **baña:**-*a*
Gazel 3269
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

ʻĀceb bīmār-ı ʻışḳam baña tīmār
Olup ʻāciz kamu şehrüñ ṭabībi

286. **ben:**
Gazel 3269
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Olup ʻāşıḳ cihānı geşt kıldum
Senüñ tek görmedüm ben bir ḥabībi

287. **ben:**
Gazel 3270
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ẓāhir oldı nāgehān gördüm ben bir mehveşi
Ol zamāndan berü şuʻle virdi sīnem āteşi

288. **ben:**
Gazel 3270
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ben āb gibi pāyuña her dem yüzüm sürem
Sen ser çeküp serv gibi eyle ser-keşi

289. **beni:**-*i*
Gazel 3272
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İntiḫāb idüp çıkardum māḥ-rūlardan seni
Bilmedüm n'oldı günāhum böyle yād itdüñ beni

290. **baña:**-*a*
Gazel 3273
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ser-i zülfüñ kemendinden göñül āşüfte ḥāl oldı
Lebüñden bir söz işiddüm baña bilmem ne ḥāl oldı

291. **beni:**-*i*
Gazel 3274
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Beni öldüriserdür iştiyāḳı
Eger kalursa hicrān böyle bāḳī

292. **baña:**-*a*
Gazel 3276
Mısra: **9**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Luṭf idüp dilber Muḥibbī baña bendem diyeli
Görürem çarḫdan yüce bu devlet ü iḳbālümi

293. **ben:**
Gazel 3276
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gözlerüm cevherlerin yoluñda itdüm ben telef
ʻÖmr[i] yok yire geçürdüm hafta māh u sālumı

294. **baña:**-*a*
Gazel 3279
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Lāyıḳ degülem būse koyam pāy-ı yāra ben
Yiter baña hemīn ki būsem riḳāb oldı

295. **ben:**
Gazel 3279
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Lāyıḳ degülem būse koyam pāy-ı yāra ben
Yiter baña hemīn ki būsem riḳāb oldı

296. **baña:**-*a*
Gazel 3281
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Varsa Muḥibbī kūyuña her yañadan karşu gelür
Yokdur baña bir āşinā bildüm seg-i kūyuñ gibi

297. **beni:**-*i*
Gazel 3283
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḫūnum içdügüñ yiter gel eyleme zār beni
Bāde nūş itdüñ revā mı dil [ü] yā mey-şikeni

298. **benüm:**-*üm*
Gazel 3288
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dün gice çeşmüm benüm bī-ḫˇāb u necb bī-dār idi
Mūnisüm tā şubḥa dek dilde ḫayāl-i yār idi

299. **ben:**
Gazel 3289
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Severem cān-ıla dilden ben o ḫurşīd-veşi
Līk yakdı bu ben ḫastayı anuñ ‘aṭaşı

300. **ben:**
Gazel 3289
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Severem cān-ıla dilden ben o ḫurşīd-veşi
Līk yakdı bu ben ḫastayı anuñ ‘aṭaşı

301. **ben:**
Gazel 3289
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Hīç ola mı ki anuñ vaṣlına ire elüm
Ol ola ‘ālī-neseb ben kul olam bir Ḥabeşī

302. **benüm:**-*üm*
Gazel 3291
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Raḥm ḳılmaduñ benüm bu nāleme iy seng-dil
Āhum ile nerm olurken etüñüñ gör sengüñi

303. **baña:**-*a*
Gazel 3292
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Tekye-i dilde gelüp mihmān ola ger ġam baña
Aña karşu yakaram bu göñlümüñ fānūsını

304. **ben:**
Gazel 3292
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Saklamak şıyt u ṣadā-yı ‘ışḳumı mümkin degül
Çalmışam bāzārda çün ben melāmet kūsını

305. **beni:**-*i*
Gazel 3293
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Raḳībüñ sözine uyup kapuñdan beni redd itdüñ
Benüm ḥaḳḳumda gūş itmek revā mı ḳavl-i bed-gūyı

306. **benüm:**-*üm*
Gazel 3293
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Raḳībüñ sözine uyup kapuñdan beni redd itdüñ
Benüm ḥaḳḳumda gūş itmek revā mı ḳavl-i bed-gūyı

307. **baña:**-*a*
Gazel 3295
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Baña ḳaddi ḫaddi besdür n’iderem serv-i gülzārı
Ko kılsun çün ruḫı güldür bu dil bülbül gibi zārı

308. **benem:**-*em*
Gazel 3295
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Nigāruñ katıdur göñli anı kim bilmek isterse
Felek nerrādı getürmez murādumca benem zārı

309. **benüm:**-*üm*
Gazel 3295
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gözüm yaşına ġarḳ oldum bulınmaz derdüme çāre
Getürmedi meger devrān benüm gibi dil-efgārı

310. **beni:**-*i*
Gazel 3296
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Müyesser olmadı görmek yüzini
Beni öldüriser āḫir firāḳı

311. **baña:**-*a*
Gazel 3297
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

‘Işḳ cāmın cür‘asın sundı baña nūş eyledüm
Zū-fünūn-ı ‘aḳldum gör nice şeydā eyledi

312. **bende:**-*de*
Gazel 3298
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Çok günāh itdüm velī bende rehrev kalmadı
Līk çeşmüm dökmedük göz yaşını su kalmadı

313. **benüm:**-*üm*
Gazel 3298
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gūş kıl iy ġonca-fem kūyuñda göñlüm nālesin
Dime bāġumda benüm bülbül-i ḫoş-gū kalmadı

314. **baña:**-*a*
Gazel 3299
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḫalḳ[ı] gördüm kimi mescidde kimi mey-ḫānede
Baña nāmuñ ẕikri ile meskenüm kūyuñ gibi

315. **beni:**-*i*
Gazel 3299

Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḫoş dutarsın geh beni gāhī idersin red
Görmedüm ḫōşī vü nā-ḫōşī senüñ ḫūyuñ gibi

316. **beni:**-*i*
Gazel 3300
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İrmese idüm lebüñ tiryāḳına
Öldürür idi beni zülfüñ semi

317. **bende:**-*de*
Gazel 3301
Mısra: **9**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Liyāḳat yok iken bende kılup luṭf u teraḥḥümler
Bi-ḥamdillāh Muḥibbī kim birūn idi derūn oldı

318. **benüm:**-*üm*
Gazel 3303
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ṭurfa-būdur çıkmadı bir ḥarf zebānumdan benüm
Ser-te-ser tolmış ciḥān gördüm benüm efsānemi

319. **benüm:**-*üm*
Gazel 3303
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ṭurfa-būdur çıkmadı bir ḥarf zebānumdan benüm
Ser-te-ser tolmış ciḥān gördüm benüm efsānemi

320. **ben:**
Gazel 3307
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ben derdüñ ile ḫasta olam hīç revā mı
Sen eyleyesin ġayra devā-yı nigerānı

321. **benüm:**-*üm*
Gazel 3308
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḥasretle bu gözüm yaşı benüm cūlar iken
Gün-be-gün budur ‘aceb arta bu göñlüm ‘aṭaşı

322. **baña:**-*a*
Gazel 3309
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ġamuñ toḫmını yir ‘ışḳ içre kārum
Görinmez baña ġayrı kār u bārı

323. **benem:**-*em*
Gazel 3309
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Benem tek bī-dil ü bī-i‘tibārī
Bulınmaz bī-kesi bir ḫāksārī

324. **ben:**
Gazel 3311
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

‘Ārızın ‘arż eyleyüp didi ki māhum ben saña
Ṭāli‘üm buldı sa‘ādet kevkebüm ferḫundegī

325. **baña:**-*a*
Gazel 3313
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Vaṣluñ ile görürem eyler tana‘‘um ġayrılar
Baña olmamış gibi ḳışmet ezelden dāmeni

326. **ben:**
Gazel 3313
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Şām irişdükde koyup gitdüñ beni iy yüz[i] gün
Ben daḫı itdüm şafaḳ-veş kan-ıla pür dāmeni

327. **beni:**-*i*
Gazel 3313
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Şām irişdükde koyup gitdüñ beni iy yüz[i] gün
Ben daḫı itdüm şafaḳ-veş kan-ıla pür dāmeni

328. **baña:**-*a*
Gazel 3314
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Baña cevr-ile cefā ġayrılara mihr ü vefā
Dōstum baña ‘ayān itmedi nedür sebebi

329. **baña:**-*a*
Gazel 3314
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Baña cevr-ile cefā ġayrılara mihr ü vefā
Dōstum baña ‘ayān itmedi nedür sebebi

330. **ben:**
Gazel 3314
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Kim yüzin gördi didi olmaya bu resme cemāl
Ben didüm meger ola mihr-ile meh ümm ü ebi

331. **beni:**-*i*
Gazel 3316
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Naṣīḥat eyleme nāṣiḥ beni ko kendü ḥālüme
Kulaguma benüm girmez ṣadā mestāneden ġayrı

332. **benüm:**-*üm*
Gazel 3316
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Naṣīḥat eyleme nāṣiḥ beni ko kendü ḥālüme
Kulaguma benüm girmez ṣadā mestāneden ġayrı

333. **benüm:**-*üm*
Gazel 3318
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dermān ṭaleb kıldum velī derde dermān olmadı
Ḥālüm benüm düşvār olup düşvārum āsān olmadı

334. **baña:**-*a*
Gazel 3321
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ger baña baş egmeye Hindū-yı zülf-i ser-keşüñ
‘Āḳıbet pā-māl ide bu devlet ü iḳbālümi

335. **beni:**-*i*
Gazel 3321
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

‘Işḳuñ bir ḥāle ugratdı beni iy māh-rū
Niçe geçer rūz u hafta māh bilmem sālümi

336. **ben:**
Gazel 3322
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İtüm dise eger yār sehv-ile ben ġarībe
Şevḳüm olup ziyāde göge atam külāhı

337. **baña:**-*a*
Gazel 3324
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Serīr-i şāhı vü tāc-ı giyāhı
Gerekmez baña yig olmak gedāyī

338. **baña:**-*a*
Gazel 3329
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Hīç murādum yok benüm senden temennā eylemem
Rāżıyam tek baña göster sen hemān dīdāruñı

339. **benüm:**-*üm*
Gazel 3329
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Hīç murādum yok benüm senden temennā eylemem
Rāżıyam tek baña göster sen hemān dīdāruñı

340. **baña:**-*a*
Gazel 3330
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Va‘de kıldı dün ḥabībüm baña yüzin ‘arż ide
Korkaram inkār ide boza bugün iḳrārını

341. **ben:**
Gazel 3331
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Şāne ursa zülfine cān-ıla göñlüm pāralar
Āḫir ola pāre pāre göreyim ben şāne[y]i

342. **ben:**
Gazel 3332
Mısra: **9**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

‘Işḳuñı ben de başa iletsem ‘aceb midür
Süre süre ferz iderler piyāde[y]i

343. **benüm:**-*üm*
Gazel 3332
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḥüsnüñ şehā nite ki her gün fırāvān olur
‘Işḳum da benüm her nefes eyler ziyāde[y]i

344. **beni:**-*i*
Gazel 3335
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Mest itdi beni bāde vü başumda var ḫumār
Kaldıysa getür daḫı şarāb-ı şebāne[y]i

345. **baña:**-*a*
Gazel 3337
Mısra: **9**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Va‘de vaṣlın ‘arż ider her dem baña ferdā diyü
İtmedin olsa müyesser baña ferdā kāşki

346. **baña:**-*a*
Gazel 3337
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Va‘de vaṣlın ‘arż ider her dem baña ferdā diyü
İtmedin olsa müyesser baña ferdā kāşki

347. **benüm:**-*üm*
Gazel 3339
Mısra: **13**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Āteş-i ‘ışḳ sīnem içinde benüm bir od kodı
Durmadan artmakdadur bilmez o nār eksüklügi

348. **baña:**-*a*
Gazel 3340

Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dem dem eger cevr ide baña ol āfeti
Her bir nefesde artura bu dilde rāḥatı

349. **baña:**-*a*
Gazel 3340
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḫarc itmeseydi dīdelerüm naḳd işigini
Farż olmasa ger baña ḥüsnüñ ziyāreti

350. **baña:**-*a*
Gazel 3342
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dūd-ı āhum var iken zer-baf ü aṭlas n'iderem
Baña yiter ki bürür ol siyeh şāl beni

351. **beni:**-*i*
Gazel 3342
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Eylediyse n'ola yār pālara pā-māl beni
Ṣākirem ḥālüme itdi yine ḫoş-ḥāl beni

352. **beni:**-*i*
Gazel 3342
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Eylediyse n'ola yār pālara pā-māl beni
Ṣākirem ḥālüme itdi yine ḫoş-ḥāl beni

353. **beni:**-*i*
Gazel 3342
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dūd-ı āhum var iken zer-baf ü aṭlas n'iderem
Baña yiter ki bürür ol siyeh şāl beni

354. **beni:**-*i*
Gazel 3342
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gösterür ak u karasını cihān 'ibret içün
Eyledi anlara ḥayret-nümā Zāl beni

355. **beni:**-*i*
Gazel 3342
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Zer gibi pūte-i 'ışḳ ile dil ü cān eridüp
Ġıll u ġış komayuban eyledi ġam ḳāl beni

356. **beni:**-*i*
Gazel 3342
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Himmetüm bāzı didüm eyleye 'Anḳā'yı şikār
İltür-idüm sözüm ilerü gel bir ṣāl beni

357. **beni:**-*i*
Gazel 3342
Mısra: **12**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Naḳd-i cān virmiş yāra alam būsesini
Bozdı bāzārumuz aldadı fi'l-ḥāl beni

358. **beni:**-*i*
Gazel 3342
Mısra: **14**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḫūn-ı çeşmiyle Muḥibbī yāra kāġıd yazıcak
Didi bu ḫıdmete dil eylegil irsāl beni

359. **benüm:**-*üm*
Gazel 3345
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Var mı cihānda bī-ser ü bī-pā benüm gibi
Ya mübtelā-yı derd ü ġam ola benüm gibi

360. **benüm:**-*üm*
Gazel 3345
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Var mı cihānda bī-ser ü bī-pā benüm gibi
Ya mübtelā-yı derd ü ġam ola benüm gibi

361. **benüm:**-*üm*
Gazel 3345
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ġam meclisinde nāle kılup ḥālüm aglasam
Yanumca bile nāle kılur nā benüm gibi

362. **benüm:**-*üm*
Gazel 3345
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Derd-i dilüm şemmesini baḫra söylesem
Cūş u ḫurūş eyleye deryā benüm gibi

363. **benüm:**-*üm*
Gazel 3345
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Zerd oldı yüzüm yanalıdan pūte-i ġamda
Dirsem ne 'aceb var mıdur eyvā benüm gibi

364. **benüm:**-*üm*
Gazel 3345
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Sen pādişāh-ı ḥüsn kapuñda kullaruñ
Çokdur içinde yokdur eñ ednā benüm gibi

365. **benüm:**-*üm*
Gazel 3345
Mısra: **12**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Bir daḫı cefā [vü] cevr [ü] belā-keş yaratmadı
Kulları içre Tañrı ta‘ālā benüm gibi

366. **benüm:**-*üm*
Gazel 3345
Mısra: **14**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Bakup Muḥibbī ‘ibret alup dir vefāsı yok
Neler getürdi ‘āleme dünyā benüm gibi

367. **baña:**-*a*
Gazel 3346
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gerçi kim düşvārdur cān oynamak dirler velī
Baña cān virmek gelür āsān bir içim mā gibi

368. **baña:**-*a*
Gazel 3348
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gönderürsin tīrüñi geh geh dil-i mecrūhuma
Bu kerem iy dōst baña her bār olaydı kāşki

369. **bende:**-*de*
Gazel 3348
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Cān metā‘ın ḫarc kıldum vuṣlatuñ bāzārına
Naḳd-i cānum bende āh bisyār olaydı kāşki

370. **ben:**
Gazel 3349
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Selāmın ol şeh-i ḫūbān n’içün ben bendeden kesdi
Anı ben sevmeden artuk ne suç itdüm neden kesdi

371. **ben:**
Gazel 3349
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Selāmın ol şeh-i ḫūbān n’içün ben bendeden kesdi
Anı ben sevmeden artuk ne suç itdüm neden kesdi

372. **benüm:**-*üm*
Gazel 3349
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Didüm gel zülfüñi kesme benüm ‘ömrüm dırāz olsun
Didi devr-i ḳamerdür bu senüñ ‘ömrüñ kesen kesdi

373. **baña:**-*a*
Gazel 3350
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Durmadan derd ü ġamuñ göñlümi vīrāne kılur
Çok mı gördi ‘acabā baña bu vīrāne dehī

374. **ben:**
Gazel 3350
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ben niçe itmeyeyim göz yaşını āb-ı revān
Salınur her ṭarafa nāz-ıla ol serv-i sehī

375. **baña:**-*a*
Gazel 3352
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dehenüñ rāzını bu dilde nihān itmiş idüm
Güldüñ iy dōst ‘ayān oldı baña sırr-ı ḫafī

376. **ben:**
Gazel 3352
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ġayrılar ḳaṣdını gel eyleme iy kaşı kemān
Ġamze oklarına ben eylemişem dil hedefi

377. **benüm:**-*üm*
Gazel 3353
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Meydān-ı ‘ışḳa gelmeye bir er benüm gibi
Tīġ-ı cefāya karşu duta ser benüm gibi

378. **benüm:**-*üm*
Gazel 3353
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Meydān-ı ‘ışḳa gelmeye bir er benüm gibi
Tīġ-ı cefāya karşu duta ser benüm gibi

379. **benüm:**-*üm*
Gazel 3353
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Cevr ü cefāyı eyleme cānā raḳībüñe
Çekmez o bārı degmede ol ḫar benüm gibi

380. **benüm:**-*üm*
Gazel 3353
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gözüm yaşıyla eyle naẓar rūy-ı zerdüme
Hem sīm döker yoluña hem zer benüm gibi

381. **benüm:**-*üm*
Gazel 3353

Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ṭāli‘ müsā‘id olmadı görmege gün yüzüñ
‘Ālem içinde var mı bed aḫter benüm gibi

382. **benüm:**-*üm*
Gazel 3353
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gördi Muḥibbī yüzüñi cān terkin eyledi
Meydān-ı ‘ışḳa gelmeye bir er benüm gibi

383. **baña:**-*a*
Gazel 3356
Mısra: **16**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Sīneme çekdüm elifler serv-ḳadler yādına
Kuçaram tā ṣubḥ olınca baña hem pehlū gibi

384. **benüm:**-*üm*
Gazel 3356
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gönlümi alan benüm ol serv-ḳad dil-cū gibi
Anuñ içün eşk-i çeşmüm durmaz akar su gibi

385. **baña:**-*a*
Gazel 3357
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Görelden iy saçı leylā seni mecnūn u şeydāyam
Tagıtdum ‘aḳl u dil küllī gerekmez baña hüşyārı

386. **baña:**-*a*
Gazel 3357
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Naṣīb itmiş ezelden çün sunıldı baña kār-ı ‘ışḳ
N’iderem ‘ışḳdan ġayrı cihān içinde ben kārı

387. **ben:**
Gazel 3357
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Naṣīb itmiş ezelden çün sunıldı baña kār-ı ‘ışḳ
N’iderem ‘ışḳdan ġayrı cihān içinde ben kārı

388. **beni:**-*i*
Gazel 3357
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Beni tenhā giriftār-ı esīr-i zülf olam sanmañ
Var anuñ tār-ı zülfinde niçe yüz biñ giriftārı

389. **ben:**
Gazel 3358
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Eger Leylī degülse ol neden ben aña Mecnūnam
V’eger Şīrīn olmasa bu dil olmazdı Ferhād’ı

390. **benüm:**-*üm*
Gazel 3359
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Hīç ‘ālemde benüm bu dāduma dād olmadı
Bend-i ġamdan ḫāṭırum bir laḥẓa āzād olmadı

391. **ben:**
Gazel 3360
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Tekye-i ‘ışḳuñ çerāġı şu‘lelenmezdi eger
Yakmasam dem dem ben anda bu yüregüm yagını

392. **baña:**-*a*
Gazel 3361
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gice mey nūş eyledük başumda var daḫı ḫumār
Bāde sun ṣāḳī baña yārān daḫı ayılmadı

393. **beni:**-*i*
Gazel 3361
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Māh-rūlar ‘ışḳ[ı] bu āşüfteden ayrılmadı
Tā beni ser-geşte vü [rü]svā-yı ‘ālem kılmadı

394. **baña:**-*a*
Gazel 3366
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Deşt-i ġamda baña yoldaş olımazsın sen yüri
Göricek ben bilürem Mecnūn benüm yoldaşumı

395. **ben:**
Gazel 3366
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Deşt-i ġamda baña yoldaş olımazsın sen yüri
Göricek ben bilürem Mecnūn benüm yoldaşumı

396. **benüm:**-*üm*
Gazel 3366
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Deşt-i ġamda baña yoldaş olımazsın sen yüri
Göricek ben bilürem Mecnūn benüm yoldaşumı

397. **benem:**-*em*
Gazel 3367
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Öñce Mecnūn ile Ferhād’ı karagula salup
Yürürem şimdi benem ‘ışḳ ilinüñ pādişehi

398. **baña:**-*a*
Gazel 3368
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dest-i ġamda geldi Mecnūn baña pādaş olmayup
Didi gitme yolda kor mı hīç kişi yoldaşını

399. **beni:**-*i*
Gazel 3369
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Çeşm-i ebrūsı kılup derd-ile bīmār beni
Niçe yıl ḫasta yatur añmadı dildār beni

400. **beni:**-*i*
Gazel 3369
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Çeşm-i ebrūsı kılup derd-ile bīmār beni
Niçe yıl ḫasta yatur añmadı dildār beni

401. **beni:**-*i*
Gazel 3369
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Pāymāl itdi gözüm yaş[ı] gibi āḫir-i kār
Yirlere saldı gör ol zülf-i siyehkār beni

402. **beni:**-*i*
Gazel 3369
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gül yüzi ḫasret[i-y-] ile giceler ṣubḥa degin
Eyledi nāle kılur bülbül-i gülzār beni

403. **beni:**-*i*
Gazel 3369
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gösterüp būsesini didi ki bāzār idelüm
Naḳd-i cān-ıla aña itdi ḫarīdār beni

404. **beni:**-*i*
Gazel 3369
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Terk iderse ser-i kūyını Muḥibbī vire cān
Ne ‘aceb derde bu dil kıldı giriftār beni

405. **ben:**
Gazel 3370
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḥamdü-lillāh bir nefes ben olmadum ‘ışḳdan cüdā
Virilüpdür ana raḥminden maḥabbet ‘ālemi

406. **baña:**-*a*
Gazel 3371
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

‘Işḳa duş oldum dirīġā vaṣl-ı cānān olmadı
Derd-ile öldüm bu yolda baña dermān olmadı

407. **baña:**-*a*
Gazel 3371
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Müşkil işdür gerçi dirler terk-i cān itmek velī
‘Āşıḳam sanmañ baña bu müşkil āsān olmadı

408. **ben:**
Gazel 3374
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gül yüzinüñ ḫasretinden ol vefāsuz dilberüñ
Oda yakdum āteş-i āhumla ben de ḫāneyi

409. **ben:**
Gazel 3375
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Zāhidā luṭf eyle ‘ayb itme bu ben bī-çāreyi
İḫtiyār elden gider gördükde bir meh-pāreyi

410. **ben:**
Gazel 3375
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ben degülem niçe benüm gibiyi mecnūn ider
Leyli zülfine nigārum urdugınca şāneyi

411. **benüm:**-*(ü)m*
Gazel 3375
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ben degülem niçe benüm gibiyi mecnūn ider
Leyli zülfine nigārum urdugınca şāneyi

412. **baña:**-*a*
Gazel 3377
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Sensüzin girsem gülistāna baña dūzaḫ olur
Senüñ-ile olıcak cennet bilürem külḫeni

413. **beni:**-*i*
Gazel 3377
Mısra: **9**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Şimdi bildüm hicr elinden öldürür bu ġam beni
Ger şehīd-i ‘ışḳ olam dutmañ benümçün mātemi

414. **beni:**-*i*
Gazel 3377

Mısra: **12**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ka‘be kūyuña Muḥibbī vardı yüzin sürmege
Zī sa‘ādetdür eger ḳurbān iderseñ sen beni

415. **benümçün:**-*üm, -çün*
Gazel 3377
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Şimdi bildüm hicr elinden öldürür bu ġam beni
Ger şehīd-i ‘ışḳ olam dutmañ benümçün mātemi

416. **ben:**
Gazel 3378
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḥüsn-ile ṭarāvet ezelī sen güle düşdi
Cevr-ile cefā ḳur‘ası ben bülbüle düşdi

417. **ben:**
Gazel 3378
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

‘Ālemde kaçan ḳışmet olındı ġam u şādī
Cümle ġam-ıla ġuṣṣa bu ben bī-dile düşdi

418. **beni:**-*i*
Gazel 3379
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Bu fenā deyrinde sanmañ cāh u māl egler beni
Bir yüzi gün alnı meh kaşı hilāl egler beni

419. **beni:**-*i*
Gazel 3379
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Bu fenā deyrinde sanmañ cāh u māl egler beni
Bir yüzi gün alnı meh kaşı hilāl egler beni

420. **beni:**-*i*
Gazel 3379
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Hicr-ile ölmek mi vardur yāḫūd irmek vaṣlına
‘Ālem içre dōstlar bu iḫtimāl egler beni

421. **beni:**-*i*
Gazel 3379
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Var mıdur yok mı miyānuñ bilmedi bī-çāre dil
Bezm-i ġamda rūz u şeb uşbu ḫayāl egler beni

422. **beni:**-*i*
Gazel 3379
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Hicr elinden şol ḳadar dökdüm nigārā göz yaşın
Eşk-i çeşmüm yolum alup māh u sāl egler beni

423. **beni:**-*i*
Gazel 3379
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Tāzelendi būy-ı zülfinden meşām-ı dil yine
Esdüginçe her seḥer bād-ı şimāl egler beni

424. **beni:**-*i*
Gazel 3379
Mısra: **12**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Rūze-i hicr içre olurdum Muḥibbī olmasa
Ārzū-yı ṭal‘at-i ‘iyd-i viṣāl egler beni

425. **beni:**-*i*
Gazel 3380
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Beni ġarḳ itse tañ mı eşk-i çeşmüm
Gözüm yaşıyla āhum başdan aşdı

426. **benüm:**-*üm*
Gazel 3380
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Şafaḳ sanmañ kenār-ı āsümānda
Şerārumdan benüm gökler dutışdı

427. **ben:**
Gazel 3382
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Derdümüñ dermānıdur derdüme dermān eylemez
İsterem derdini ben derdüme dermānum gibi

428. **beni:**-*i*
Gazel 3384
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Günde biñ kez n’ola düşnām ile añsa beni yār
Elümüzden ne gelür aña du‘ādan ġayrı

429. **ben:**
Gazel 3386
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Kimseler ḥālin dimez bu ben ġarīb üftādenüñ
Yārı görsem ‘arż ideydüm ne ki kāmum var-ıdı

430. **benüm:**-*üm*
Gazel 3386
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Kanı ol dem kim benüm bir zülf-i şāmum var-ıdı
Bir elümde ġabġab u bir elde cāmum var-ıdı

431. **ben:**
Gazel 3387
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḥasta göñlüm bir nefes ol dilrübā şād itmedi
Yañılup ben derdmendi bir kezin yād itmedi

432. **beni:**-*i*
Gazel 3387
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Zülfine mücrim diyü bend itdi ol kāfir beni
Ḥamdü-lillāh kim beni bendinden āzād itmedi

433. **beni:**-*i*
Gazel 3387
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Zülfine mücrim diyü bend itdi ol kāfir beni
Ḥamdü-lillāh kim beni bendinden āzād itmedi

434. **ben:**
Gazel 3388
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Öldürdi bu ben ḫastayı iy cān ġam-ı hicrān
Raḥm eyle ki ‘uṣṣāḳ olalar saña du‘ācı

435. **beni:**-*i*
Gazel 3389
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Āteş-i zülfüñ içine düşeliden iy perī
Şöyle yakduñ kim beni nām u nişānum kalmadı

436. **baña:**-*a*
Gazel 3391
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ben dir-idüm ki kapuñdan meger ölem ırılam
Baña bu çarḫ-ı felek eyledi ġaddārlıgı

437. **ben:**
Gazel 3391
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İtmedi yār bu ben miskīne hīç yārlıgı
Gerçi ḫarc eyledi dil yolına hep varlıgı

438. **ben:**
Gazel 3391
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ben dir-idüm ki kapuñdan meger ölem ırılam
Baña bu çarḫ-ı felek eyledi ġaddārlıgı

439. **benüm:**-*üm*
Gazel 3391
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

N’içün işitmeyesin āh u fiġānumı benüm
Yoḫsa ḫoşcā mı gelür ‘ışḳuñ-ıla zārlıgı

440. **baña:**-*a*
Gazel 3392
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Yüzüme bir güle bakmaz benüm ol yār daḫı
Baña şimden girü raḥm eyleye aġyār daḫı

441. **benüm:**-*üm*
Gazel 3392
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Yüzüme bir güle bakmaz benüm ol yār daḫı
Baña şimden girü raḥm eyleye aġyār daḫı

442. **benüm:**-*üm*
Gazel 3392
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İşidüp āh u fiġānumı benüm dimek-içün
Bagrına taş basar oldı der ü dīvār daḫı

443. **benüm:**-*üm*
Gazel 3394
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Geçdi kūyuñda şehā ‘ömrüm benüm çün gül gibi
Eyledüñ cevr ü cefāñ-ıla derūnum kül gibi

444. **benüm:**-*üm*
Gazel 3394
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dōstum bir dem ḳadem bassañ yüzüm üzre benüm
Ḫār elinden dāmenüñi n’ola alsañ gül gibi

445. **ben:**
Gazel 3395
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dir-imiş müdde‘ī yāra degüldür yolına ṣādıḳ
Ma‘āẕ-Allāh ma‘āẕ-Allāh degülven ben i şāh egri

446. **benüm:**-*üm*
Gazel 3395
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İder zülf-i perīşānı perīşān göñlin ‘uṣṣākuñ
Benüm āh u fiġānumdandur ol zülf-i dü-tā egri

447. **benüm:**-*üm*
Gazel 3396

Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ne bilür ḥālüm benüm ‘ışḳıyla bī-cān oldugum
Şol ki bu miḥnet ü ġam-ıla ayakdaş olmadı

448. **benümle:**-*üm, -le*
Gazel 3396
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ġamzeñ okları eyā meh-rū irişdi sīneye
Kan yalaşmayınca benümle karındaş olmadı

449. **ben:**
Gazel 3397
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gül yüzüñsüz itmezem ben bāg-ı fi'rdevse naẓar
Sensüzin bir görürem [ben] gülşen-ile külḫeni

450. **beni:**-*i*
Gazel 3397
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḳāmetüm dāl oldugına kimse ‘ayb itmez beni
Başdan ayaga cefāsın bildiler ‘ālem seni

451. **beni:**-*i*
Gazel 3397
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

La‘l-i nābuñ Ḥaḳ bilür kim mürdeler iḥyā ider
İmtiḥān itmek dilerseñ dōstum öldür beni

452. **ben:**
Gazel 3398
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Hicr elinden dōstum ben şol ḳadar kan agladum
Götürüp ilden ile gör gezdürür ol kan beni

453. **beni:**-*i*
Gazel 3398
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Eyledüñ sen hicr elinden zār u sergerdān beni
Daḫı hem tennūr-ı ġamda eyledüñ biryān beni

454. **beni:**-*i*
Gazel 3398
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Eyledüñ sen hicr elinden zār u sergerdān beni
Daḫı hem tennūr-ı ġamda eyledüñ biryān beni

455. **beni:**-*i*
Gazel 3398
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

‘Işḳ bāzārında cān virüp alayın derd ü ġam
Derdüme dermān yiter hīç bilmesün dermān beni

456. **beni:**-*i*
Gazel 3398
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Niçe yıldur kim bu dil baglayup iḥrām-ı ġamı
Şimdi irdi Ka‘be-i kūyuña ḳurbān kıl beni

457. **beni:**-*i*
Gazel 3398
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Hicr elinden dōstum ben şol ḳadar kan agladum
Götürüp ilden ile gör gezdürür ol kan beni

458. **beni:**-*i*
Gazel 3398
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Zülfini çevgān idüp meydān-ı ḥüsn içre nigār
Top idüp başın Muḥibbī diye kim çevgān beni

459. **ben:**
Gazel 3399
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Āh ne müşkil imiş dünyāda yār ayrulıgı
Görmeyem bir daḫı ben sevgülü yār ayrulıgı

460. **beni:**-*i*
Gazel 3399
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Firḳat ü hicrān odından yandı bagrum āh kim
Yakdı odlara beni naḳş u nigār ayrulıgı

461. **ben:**
Gazel 3400
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İy Muḥibbī uyusun nāz-ıla ol çok sevdügüm
Görmeyen ‘ālemde ben gözinde bīmār uyḫusı

462. **baña:**-*a*
Gazel 3402
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Bezm-i ġamda kāse-i çeşmüm baña sāġar yiter
İçerem ḫūn-ı cigerle tolu göñlüm şīşesi

463. **baña:**-*a*
Gazel 3404
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Şol ḳadar zārīlık itdüm bakmadı bir kez baña
Nite kim gül bülbülüñ gūş eylemez efġānını

464. **ben:**
Gazel 3404
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

‘Ayb kılmazduñ bu ben dīvāneyi ṭa‘n eyleyüp
Zāhidā görseñ eger bir kez ol ādem cānını

465. **benüm:**-*üm*
Gazel 3405
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ġamzesi geldükçe çıkar karşu bu cānum benüm
Koyuban cānum yirine saklayayım tīrini

466. **baña:**-*a*
Gazel 3409
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ol ṭabīb-i dil ölürsem de baña virmez cevāb
Bagludur ben ḫastaya beñzer ki ṣıḥḥat kapusı

467. **ben:**
Gazel 3409
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ol ṭabīb-i dil ölürsem de baña virmez cevāb
Bagludur ben ḫastaya beñzer ki ṣıḥḥat kapusı

468. **ben:**
Gazel 3410
Mısra: **14**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dilberüñ ḳaddi Muḥibbī serv ḫaddi gül yiter
N’eylerem şimden girü ben gülşenüñ seyrānını

469. **baña:**-*a*
Gazel 3411
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Görüp zülfüñ sevādını göñül sevdāya düşmişdür
‘Aceb mi baña dirlerse eger mecnūn-ı şeydāyī

470. **beni:**-*i*
Gazel 3414
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Yaluguz beni sanma ki yüzüñe ‘āşıḳam
Bend ü belā vü zülf esīri kaşın daḫı

471. **beni:**-*i*
Gazel 3414
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Cevr oklarıyla āh olalı toptolu yürek
Her kim görürse beni sanur tīr-keşin daḫı

472. **baña:**-*a*
Gazel 3416
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Baña maḥbūb u meyden geç diyü zāhid ider pendi
‘Aceb mi leẕẕet-i ervāḥ ki zīrā añlamaz kendi

473. **baña:**-*a*
Gazel 3416
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ser-i kūyuñda kim görse baña dīvāne eydürler
Anuñçün zülf-i zencīrüñ olupdur boynumuñ bendi

474. **baña:**-*a*
Gazel 3419
Mısra: **11**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ef‘ī-yi zülfüñ iy dōst zaḫm ursa baña ġam mı
Tiryāk-i la‘lüñ emdüm cāna ifāḳa düşdi

475. **benüm:**-*üm*
Gazel 3420
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Var mı cihānda ‘āşıḳ-ı şeydā benüm gibi
Mecnūn daḫı olmadı rüsvā benüm gibi

476. **benüm:**-*üm*
Gazel 3420
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Var mı cihānda ‘āşıḳ-ı şeydā benüm gibi
Mecnūn daḫı olmadı rüsvā benüm gibi

477. **benüm:**-*üm*
Gazel 3420
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Her kim ki naẓar eyleye ol zülf-i pür-ḫama
Başından anuñ gitmeye sevdā benüm gibi

478. **benüm:**-*üm*
Gazel 3420
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ġam meclisinde dün gice nālem işitdi āh
Tā ṣubḥ olınca iñledi gör nā benüm gibi

479. **benüm:**-*üm*
Gazel 3420
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ebrūlaruñı göreli iy kaşları kemān
Ḳaddi bükildi oldı dü-tā ya benüm gibi

480. **benüm:**-*üm*
Gazel 3420

Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gülzār-ı ḥüsne karşu Muḥibbī bulınmadı
Zārlıḳ ider bülbül-i gūyā benüm gibi

481. **beni:**-*i*
Gazel 3421
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Yār yār eyleyüben sen beni yād eylemedüñ
Niçe bir gösteresin sen bize bīgānalıgı

482. **beni:**-*i*
Gazel 3422
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İy göñül sevdā-yı zülfine hevādār it beni
Giceler tā ṣubḥa dek ‘ışḳ-ıla bīdār it beni

483. **beni:**-*i*
Gazel 3422
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İy göñül sevdā-yı zülfine hevādār it beni
Giceler tā ṣubḥa dek ‘ışḳ-ıla bīdār it beni

484. **beni:**-*i*
Gazel 3422
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dil ṭabībi ża‘fdan gör ne gelüp tīmār ide
Nāle kıl iy ḫasta dil anuñla iẓhār it beni

485. **beni:**-*i*
Gazel 3422
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Naḳd-i cān-ıla metā‘-ı dehre olmam müşterī
Dōstum göster yüzüñ aña ḫarīdār it beni

486. **beni:**-*i*
Gazel 3422
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Sırr-ı ‘ışḳı çünki fāş itdi göñül Manṣūr-vār
Dār-ı zülfüñde emān gel virme ber-dār it beni

487. **beni:**-*i*
Gazel 3422
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Bu Muḥibbī’yi cemālüñ şem‘ine pervāne-veş
Bāl ü per ancak degül küllī yakup nār it beni

488. **baña:**-*a*
Gazel 3423
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Deheninden baña ‘ahd itmiş-iken būse nigār
N’eyledüm ‘ahdi n’içün bozdı o ġaddār sıdı

489. **baña:**-*a*
Gazel 3425
Mısra: **11**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İdüp teslīm baña Ferhād u Mecnūn tekye-i ‘ışḳı
Biri kūhsāra yüz dutdı biri varup beyābānı

490. **ben:**
Gazel 3428
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Binüp semend-i nāza zülfin idüp kemendi
Ben mübtelā-yı ‘ışḳuñ boynına dakdı bendi

491. **baña:**-*a*
Gazel 3430
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dün ḫayāl-i yār-ıla bir bunca rāzum var-ıdı
Baña bir nāz eylese biñ biñ niyāzum var-ıdı

492. **ben:**
Gazel 3438
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Niçeler meydān-ı naẓma geldiler ammā ki ben
Olmışam ṭab‘-ı semendümle zamānuñ yügrügi

493. **benüm-durur:**-*üm, -durur*
Gazel 3439
Mısra: **9**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Benüm-durur diyenler cümle gitdi
Cihān içün nedür bu hūy u hāyı

494. **baña:**-*a*
Gazel 3440
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gerçi her ‘āşıḳ diler dāyim temennā-yı viṣāl
Baña hicri dilberüñ tatlu gelür ḥelvā gibi

495. **benüm:**-*üm*
Gazel 3440
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Tīr-i āhum geçdi bu çarḫuñ tokuz kalkanını
Bükeli ḳaddümi cevriyle benüm ol ya gibi

496. **baña:**-*a*
Gazel 3442
Mısra: **9**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Baña dirler melāmet iḫtiyār it
Olur mı ehl-i ‘ışḳuñ iḫtiyārı

497. **ben:**
Gazel 3446
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Komazsam tañ mıdur bir dem ‘aṣā-yı āhı ben elden
Cüvān idüm ġam-ı ‘ışḳuñ çekelden beni pīr itdi

498. **beni:**-*i*
Gazel 3446
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Serīr-i mülk-i ḥüsn üzre seni ol ki emīr itdi
Beni zencīr-i ‘ışḳuñla kapuñda bir esīr itdi

499. **beni:**-*i*
Gazel 3446
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Komazsam tañ mıdur bir dem ‘aṣā-yı āhı ben elden
Cüvān idüm ġam-ı ‘ışḳuñ çekelden beni pīr itdi

500. **beni:**-*i*
Gazel 3446
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Yoluñda merdüm-i çeşmüm düketdi gevher-i eşki
Dirīġā kalmadı varı beni yavlak faḳīr itdi

501. **baña:**-*a*
Gazel 3450
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Baña cevr-ile cefā ġayrılara mihr ü vefā
Ne ‘aceb bilmeyesin sevmeyen ile seveni

502. **baña:**-*a*
Gazel 3451
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Derdā dirīġ komadı göñlüm baña beni
Bir pür-cefāya eyledi göz mübtelā beni

503. **beni:**-*i*
Gazel 3451
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Derdā dirīġ komadı göñlüm baña beni
Bir pür-cefāya eyledi göz mübtelā beni

504. **beni:**-*i*
Gazel 3451
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Derdā dirīġ komadı göñlüm baña beni
Bir pür-cefāya eyledi göz mübtelā beni

505. **beni:**-*i*
Gazel 3451
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Zülfüñ hevāsı başuma bildüm belā-y-ımış
Çekdi kemend-i miḥnete āh ol belā beni

506. **beni:**-*i*
Gazel 3451
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

‘Uṣṣāk eger ki irmez-ise vaṣluña senüñ
Ger ölür-ise her biri ḥasretle vā beni

507. **beni:**-*i*
Gazel 3451
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ḫāk ol yolında derd-ile āh itme iy göñül
Korkum budur ki ala gide bir yaña beni

508. **beni:**-*i*
Gazel 3451
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

‘Aḳl-ıla ‘ışḳ sīnede sıgmaz Muḥibbiyā
Her biri dir ki anı ḳabūl eyle ya beni

509. **baña:**-*a*
Gazel 3454
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ser-i kūyında göz yaşı baña eglence olmışdur
Anuñla eglenür göñlüm ki san āb-ı revān buldı

510. **ben:**
Gazel 3455
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Āba māyil gördüm ol servüñ ḳad-i dil-cūyını
Anuñ-ıçun ben revān itdüm bu yaşum cūyını

511. **beni:**-*i*
Gazel 3455
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Atuban seng-i cefā sıdı bu göñlüm şīşesin
Yirlere çaldı beni dökdi yüzümüñ suyını

512. **baña:**-*a*
Gazel 3457
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Kanlu yaşum olaldan egnümde ḫil‘at-i zer
Jūlīde-mū başumda baña otaga düşdi

513. **ben:**
Gazel 3458

Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dime yok kūy-ı melāmet içre ben rüsvā gibi
Hey neler var bu cihānda sen dili şeydā gibi

514. **ben:**
Gazel 3460
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Medḥ-i ḥüsnine ben anuñ bagladum dil ‘aczini
Neye teşbīh eyleyem yā Rab o ḥüsn-i meh-veşi

515. **ben:**
Gazel 3461
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Māl u cāha ġarra olma dime yokdur ben gibi
Sür yüzüñ yire tevāżu‘ ehli ol dāmen gibi

516. **ben:**
Gazel 3462
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Görüp gülzār-ı ḥüsn içre ben ol serv-i ḫırāmānı
Akıtdum pāyına cūlar kılup bu çeşm-i giryānı

517. **baña:**-*a*
Gazel 3464
Mısra: **9**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İy Muḥibbī leẕẕet-i derd ü belāyı baña sor
Yimeyenden sorma bilmez ol ṭa‘āmuñ dadını

518. **benüm:**-*üm*
Gazel 3466
Mısra: **9**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Kanumı içmege geldükçe benüm ġamze-i dōst
Bu Muḥibbī dir aña cān-ıla ṣıḥḥā ‘āfī

519. **baña:**-*a*
Gazel 3468
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ġaraż çünki cihānda bir ḳabādur
Baña birdür palās-ıla firengī

520. **beni:**-*i*
Gazel 3470
Mısra: **7**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Genc-i ḥüsnüñde beni çün urdı zülfüñ ‘aḳrebi
Agzuma sun luṭf idüp la‘l-i lebüñ tiryākini

521. **beni:**-*i*
Gazel 3472
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ṣūret-i dīvār sanduñ göricek iy cān beni
Bilmedüñ mi iy perī sen eyledüñ ḥayrān beni

522. **beni:**-*i*
Gazel 3472
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ṣūret-i dīvār sanduñ göricek iy cān beni
Bilmedüñ mi iy perī sen eyledüñ ḥayrān beni

523. **beni:**-*i*
Gazel 3472
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Zülfüñe bend olmışın gel koy zenaḫdān çāhına
Tā ebed kurtarmasun ḥabs itsün ol zindān beni

524. **beni:**-*i*
Gazel 3472
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İy saçı leylī dil-i Mecnūn’a yüz göstermeyüp
Eyledüñ ‘ışḳuñ beyābānında sergerdān beni

525. **beni:**-*i*
Gazel 3472
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Kanına girdüm yire saldum yaşum eytāmını
Korkaram yolum tutar āḫir olur ol kan beni

526. **beni:**-*i*
Gazel 3472
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İy Muḥibbī āteşi gerçi ki yaş teskīn ider
Aglasam daḫı beter yakar dil-i sūzān beni

527. **ben:**
Gazel 3473
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Sīnemde ‘ışḳ dikdi maḥabbet livāsını
Geydürdi ben belākeşe miḥnet libāsını

528. **beni:**-*i*
Gazel 3478
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Cām-ı ‘ışḳı bile nūş itdük ezel Mecnūn-ıla
Ol ayak götürdi meclisde beni serḫōş kodı

529. **ben:**
Gazel 3479
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dōstum didüm gül-i ḫandāna beñzetdüm seni
Didi ben de bülbül-i giryāna beñzetdüm seni

530. **beni:**-*i*
Gazel 3479
Mısra: **11**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Cennet-i kūyında iken dūr kılduñ sen beni
İy raḳīb-i rū-siyeh şeyṭāna beñzetdüm seni

531. **ben:**
Gazel 3481
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Cān virür kimdür didi ‘ālemde dilber būseme
Cān virem didüm ben ol bāzārı görsem bir daḫı

532. **benüm:**-*üm*
Gazel 3482
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Yüzümi zerd eyledi ‘ışḳuñ benüm ayvā gibi
Bagrumı taş itdi hicrüñ lāle-i ḥamrā gibi

533. **ben:**
Gazel 3485
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Kılmasam cānā cemālüñ ben temennā kāşki
Salmasam dil mülkine her laḥẓa ġavġā kāşki

534. **ben:**
Gazel 3485
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Gün yüzüñe bir naẓar kıldum tolageldi gözüm
İtmeseydüm ben anı hergiz temāşā kāşki

535. **benüm:**-*üm*
Gazel 3485
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Tolaşup sevdā-yı zülfe oldı göñlüm bī-ḳarār
Gelmeseydi başuma benüm bu sevdā kāşki

536. **benüm:**-*üm*
Gazel 3486
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dün gice hicrān şebinde infi‘ālüm var-ıdı
Kimseler bilmez benüm ol dem ne ḥālüm var-ıdı

537. **baña:**-*a*
Gazel 3487
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Salınup serv tek gitdi dilümde āh-ı ġam kaldı
Gözüm yaşı revān oldı baña ancak elem kaldı

538. **beni:**-*i*
Gazel 3488
Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Fitne ta‘līminde māhirdür şahāne gözleri
N’içün öldürmez beni kılur bahāne gözleri

539. **ben:**
Gazel 3489
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Tā ki içdüm ben ezel cām-ı maḥabbet cür‘asın
Anuñ-içun fāş kıldı mest olup dil rāzını

540. **ben:**
Gazel 3490
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Ne içün beñzedem serve ben ol serv-i ḫırāmānı
Yürür gülşende nāz-ıla ḫırāmānī ḫırāmānī

541. **benüm:**-*üm*
Gazel 3494
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Dām-ı zülfine tutıldum görüben göz karasın
Gör neler getürdi başuma benüm göz karası

542. **baña:**-*a*
Gazel 3497
Mısra: **12**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Sen hümāyı şāhbāz-ı himmetüm kıldı şikār
Ḳāf-ı ‘ışḳuñ hem-cenāh olmaz baña ‘Anḳāları

543. **ben:**
Gazel 3497
Mısra: **5**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Sīnemüñ meydānına dikdüm yine ben dil nişān
Çeşmi atsun ġamz okın alsun eline yaları

544. **beni:**-*i*
Gazel 3498
Mısra: **3**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Beni rüsvā idüp dīvāne kıldı
Girelden gūşuma ‘ışḳuñ ṣadāsı

545. **beni:**-*i*
Gazel 3500
Mısra: **1**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İy göñül bend-i esīrüz zülf-i yār itdüñ beni
‘Işḳ zencīrin takup Mecnūn-vār itdüñ beni

546. **beni:**-*i*
Gazel 3500

Mısra: **2**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İy göñül bend-i esīrüz zülf-i yār itdüñ beni
‘Işḳ zencīrin takup Mecnūn-vār itdüñ beni

547. **beni:**-*i*
Gazel 3500
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İy cefā-ḫū dehr gibi cevri ḳānūn eyleyüp
Mübtelā-yı hicr idüp derdüñle yār itdüñ beni

548. **beni:**-*i*
Gazel 3500
Mısra: **6**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Sırr-ı ‘ışḳum sīnem içre cān gibi pinhān-iken
‘Āleme iy eşk-i çeşmüm āşikār itdüñ beni

549. **beni:**-*i*
Gazel 3500
Mısra: **8**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

Şem‘-i ḥüsnine göñül virdüñ yine bir dilberüñ
Yakuban pervāne gibi külli nār itdüñ beni

550. **beni:**-*i*
Gazel 3500
Mısra: **10**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri .

İy Muḥibbī gülşen-i kūyında yāruñ tā seḥer
Bülbül-i gülzāra beñzer zār u zār itdüñ beni

bence:

1. **bence:**
Gazel 3002
Mısra: **2**
Benim gibi.

Görinmez bī-vefālar içre sence
Bulınmaz bir cefā-keş daḫı bence

2. **bence:**
Gazel 3092
Mısra: **6**
" Bana göre, kendi fikrimce." anlamlarında kullanılan kelime.

Belā-keş iñlerüz Mecnūn [u] Ferhād
Velī her birisi çekmedi bence

bend:

1. **bendine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3257
Mısra: **5**
Saç bağı.

Dutıldı göñül bir perīnüñ zülf[i] bendine
Yazu imiş başa bu da bir belā gibi

2. **bende:**--*e*
Gazel 3064
Mısra: **1**
Kıvrım, bağ, düğüm; sevgilinin kıvrımlı zülfleri; zincir, kemend.

Atup zülfüñ kemendini düşürdüñ göñlümi bende
Kapuñda umaram olam ki boynı baglu bir bende

3. **bend-ile:**--*ile*
Gazel 3078
Mısra: **4**
Kıvrım, bağ, düğüm; sevgilinin kıvrımlı zülfleri; zincir, kemend.

Zülfine dolaşan dili kor çāh-ı zenaḫda
Kalur ebed ol bend-ile zindān arasında

4. **bendi:**-*i*
Gazel 3428
Mısra: **2**
Bağ, ip // sevgilinin saçının kıvrımı.

Binüp semend-i nāza zülfin idüp kemendi
Ben mübtelā-yı ‘ışḳuñ boynına dakdı bendi

5. **bendini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3226
Mısra: **2**
Bağ, düğüm.

Diñlemedüñ [ey] dil-i dīvāne kimse pendini
Tak yüri meh-rūlaruñ boynuña zülfi bendini

6. **bendine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3460
Mısra: **6**
Bağ, düğüm.

Ḫālini dāne dökelden ehl-i diller ṣaydına
Zülfi bendine giriftāram kosun yayı kaşı

7. **bendüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3417
Mısra: **2**
Bağ, düğüm.

Zülfine dil bagladuñ çünki unıtduñ pendüñi
Mübtelā-yı ‘ışḳ olup boynuñda ḫoş gör bendüñi

8. **bende:**--*e*
Gazel 3093
Mısra: **8**
Kul, köle, hizmetkar II esir, tutsak, bağlı kimse.

Gerçi lāyıḳ degülem bezmüñe iy şāh-ı cihān
Bir naẓar kıl böyle bu bende liyāḳat getüre

9. **bendi:**-*i*
Gazel 3416
Mısra: **8**
Bağ, düğüm II engel, güçlük.

Ser-i kūyuñda kim görse baña dīvāne eydürler
Anuñçün zülf-i zencīrüñ olupdur boynumuñ bendi

10. **bendine:**--*i, -n, -e*
Gazel 3421
Mısra: **9**
I. Bağ. II. Sevgilinin saçının bağı.

Zülfüñüñ bendine bend eyle Muḥibbī'yi didüm
Didi şimden girü uslan koya dīvānalıgı

11. **bend-ile:**--*ile*
Gazel 3457
Mısra: **2**
I. Bağ. II. Sevgilinin saçının bağı.

Zülfinde gördi ḫālin dil murġı āġa düşdi
Olmaz ebed ḫalāṣ ol bend-ile bāġa düşdi

12. **bendinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3387
Mısra: **6**
Bağ.

Zülfine mücrim diyü bend itdi ol kāfir beni
Ḥamdü-lillāh kim beni bendinden āzād itmedi

bend eyle:

1. **bend eyle:**
Gazel 3421
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlamak, zincirlemek, tutsak etmek.

Zülfüñüñ bendine bend eyle Muḥibbī'yi didüm
Didi şimden girü uslan koya dīvānalıgı

bend eyle-:

1. **bend eyle-:**--*y, --üp*
Gazel 3112
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlamak. II Zincirlemek, tutsak etmek.

Zülfine el sun Muḥibbī ola kim bend eyleyüp
Sala āḫir ḥabs içün seni zenaḫ zindānına

2. **bend eyle-:**-*y, -üp*
Gazel 3235
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlamak, zincirlemek, tutsak etmek.

Zülfine bend eyleyüp ḥabs-i zenaḫdān eyledi
Tutdı cāsūs añlayup bu göñlümüñ avlagını

bend id-:

1. **bend id-:**-*er*
Gazel 3168
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlamak, zincirlemek, tutsak etmek.

Gözlerüñ ta'līm-i siḥr eyler perīşān zülfüñe
Ṣad hezārān 'āşıḳın ol bend ider bir mū-y-ıla

bend id:

1. **bend id:**-*üp*
Gazel 3470
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlamak, zincirlemek.

'Işḳ-ıla çün olmışam dīvāneler ser-defteri
Bend idüp boynuma taksun zülfinüñ fitrākini

bend idi:

1. **bend idi:**--*di*
Gazel 3084
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bağlı olmak.

Zülf[i] zencīrinde bend idi göñül dīvānesi
Düşmedin Mecnūn-ı bī-dil Leyli zülf[i] dāmına

bend it:

1. **bend it:**-*di*
Gazel 3362
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlamak, hükmü altına almak.

Bend itdi ser-i zülfine bir dil-rübā bizi
Her kanda ise aradı buldı belā bizi

2. **bend it:**-*di*
Gazel 3387
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlamak ‖ zincirlemek.

Zülfine mücrim diyü bend itdi ol kāfir beni
Ḥamdü-lillāh kim beni bendinden āzād itmedi

3. **bend it:**-*mez, -i, -di*
Gazel 3403
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlamak, zincirlemek, tutsak etmek.

Baglanduñ-ısa kāküle incinme bī-riyā
Bend itmez-idi olmasa anuñ himāyeti

4. **bend it:**
Gazel 3493
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlamak, zincirlemek, tutsak etmek.

Dōstum bend it Muḥibbī'yi saçuñ zencīrine
Ola kim uslana ol mecnūn bile sag u solı

5. **bend it:**-*di*
Gazel 3333
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlamak, zincirlemek, tutsak etmek.

Zülfi zencīrine bend itdi dil-i dīvāne[y]i
Şem‘-i ḥüsnin ‘arż idüp yakdı oda pervāne[y]i

bend ol:

1. **bend ol:**-*mış, -ın*
Gazel 3472
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlamak.

Zülfüñe bend olmışın gel koy zenaḫdān çāhına
Tā ebed kurtarmasun ḥabs itsün ol zindān beni

bend ol-:

1. **bend ol-:**-*-dı*
Gazel 3082
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlanmak, bağlı bulunmak II teslim olmak, boyun eğmek.

Gözüñ şahbāzı şayd itdi göñül murġı düşüp Çīne
Saçuñ dāmına bend oldı olaldan beñlerüñ çīne

2. **bend ol-:**-*a*
Gazel 3252
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlanmak, dolanmak. II Sevgilinin saçlarına âşığın gönlünün bağlanması, âşık olması.

Her kim ki ser-i zülf-i nigāra bend ola
Fikr eyleme hergiz anuñ kurtılasını

bend ü belā vü zülf:

1. **bend ü belā vü zülf:**
Gazel 3414
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) saçının bela bağı.

Yaluguz beni sanma ki yüzüñe ‘āşıḳam
Bend ü belā vü zülf esīri kaşın daḫı

bende:

1. **bendeden:**-*den*
Gazel 3009
Mısra: **2**
1. Kul, köle, abd, memlûk. 2. Esir, tutsak, bağlı kimse.

Degül ben ḫastanuñ ḥālinden ol sīmīn beden āgeh
Kim eyler ol şehi yā Rab ‘aceb ben bendeden āgeh

2. **bendeñi:**-*ñ, -i*
Gazel 3024
Mısra: **9**
1. Kul, köle, abd, memlûk. 2. Esir, tutsak, bağlı kimse.

Niçe bir ferdāya salarsın Muḥibbī bendeñi
‘Ahde durmazsın nigārā bāri gel gülme yüze

3. **bendemdür:**-*m, -dür*
Gazel 3127
Mısra: **10**
1. Kul, köle, abd, memlûk. 2. Esir, tutsak, bağlı kimse.

İki ‘ālemde Muḥibbī baña bu devlet yiter
Yār bir gün yañılup kapumda bendemdür dise

4. **bende:**
Gazel 3190
Mısra: **9**
1. Kul, köle, abd, memlûk. 2. Esir, tutsak, bağlı kimse.

Āsitānında Muḥibbī’ye eger bende dise
Şādlıkdan atar idüm göge ol dem külehi

5. **bendesi:**-*si*
Gazel 3240
Mısra: **13**
1. Kul, köle, abd, memlûk. 2. Esir, tutsak, bağlı kimse.

Biñ benüm gibi kapusında anuñ bendesi var
Kankı bī-dīndür aña beñzede bir pādişehi

6. **bendem:**-*m*
Gazel 3276
Mısra: **9**
1. Kul, köle, abd, memlûk. 2. Esir, tutsak, bağlı kimse.

Luṭf idüp dilber Muḥibbī baña bendem diyeli
Görürem çarḫdan yüce bu devlet ü iḳbālümi

7. **bendeden:**-*den*
Gazel 3349
Mısra: **1**
1. Kul, köle, abd, memlûk. 2. Esir, tutsak, bağlı kimse.

Selāmın ol şeh-i ḫūbān n’içün ben bendeden kesdi
Anı ben sevmeden artuk ne suç itdüm neden kesdi

8. **bendedür:**-*dür*
Gazel 3386
Mısra: **9**
1. Kul, köle, abd, memlûk. 2. Esir, tutsak, bağlı kimse.

Niçe yıllardur Muḥibbī kūy[ı] içre bendedür
Yañılup bir gün dimez şunda ġulāmum var-ıdı

bende ol-:

1. **bende ol-:**-*-a*, -*-m*
Gazel 3064
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kul, köle olmak, bağlanmak; gönül vermek, ilgi duymak.

Atup zülfüñ kemendini düşürdüñ göñlümi bende
Kapuñda umaram olam ki boynı baglu bir bende

2. **bende ol-:**-*am*
Gazel 3015
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kul olmak: Aşırı derecede bağlanmak, boyun eğmek.

Budur fikrüm benüm olınca zinde
Olam kapuñda boynı baglu bende

bende ol:

1. **bende ol:**-*ñ, -sa, -m*
Gazel 3310
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kul, köle olmak, bağlanmak; gönül vermek, ilgi duymak.

N'ola ger 'ışḳuñ ile bendeñ olsam
Olupsın dü cihānuñ sen ḥabībi

bende-i fermān id-:

1. **bende-i fermān id-:**-*er*
Gazel 3174
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Emir kulu, fermanlı köle yapmak.

Gāh olur serkeşlik eyler başına sulṭān olup
Gāh olur bir bende-i fermān ider gönlüm beni

bendeñ ol-:

1. **bendeñ ol-:**-*dı*
Gazel 3211
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kul, köle olmak, bağlanmak. II Gönül vermek, ilgi duymak.

Eyledüñ nūruñ-ıla 'ālemi ser-cümle sefīd
Bendeñ oldı 'Arab u hem 'Acem ü hem Ḥabeşī

bend-i esīr:

1. **bend-i esīr:**-*üz*
Gazel 3500
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Köle etmek, esiri olmak. Sevgilinin saçlarının esiri olmak.

İy göñül bend-i esīrüz zülf-i yār itdüñ beni
'Işḳ zencīrin takup Mecnūn-vār itdüñ beni

bend-i ġam:

1. **bend-i ġam:**-*dan*
Gazel 3359
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder bağı.

Hīç 'ālemde benüm bu dāduma dād olmadı
Bend-i ġamdan ḫāṭırum bir laḥẓa āzād olmadı

bend-i zülf:

1. **bend-i zülf:**--*üñ , --de*
Gazel 3053
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saç kıvrımı, bağı.

Bend-i zülfüñde göñül murġı esīrüñdür senüñ
Raḥm idüp o derdmende bir gün āzād eyleme

2. **bend-i zülf:**--*i, --n, --e*
Gazel 3100
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saç kıvrımı, bağı.

Ser-te-ser dīvāne göñlüm geşt idüp bu 'ālemi
Bend-i zülfine düşüp āḫir ḳarār itmeñ nice

3. **bend-i zülf:**-*in, -den*
Gazel 3445
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının bağı.

İy göñül sanma olursın bend-i zülfinden ḫalāṣ
Bagladı çün bir kılıyla gözleri cādū seni

4. **bend-i zülf:**-*in, -den*
Gazel 3488
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının bağı.

Bend-i zülfinden niçe olsun göñül murġı ḫalāṣ
Zülfini dām itdi ḫālin kıldı dāne gözleri

5. **bend-i zülf:**--*i, --n, --e*
Gazel 3117
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının bağı.

Bend-i zülfine düşüp murġ-ı dilüñ dāne içün
Saña kim didi Muḥibbī ṭama'-ı ḫāl eyle

6. **bend-i zülf:**-*üñ, -de*
Gazel 3228
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saç kıvrımı, bağı.

Bend-i zülfüñde ebed kaldum beni eyle ḫalāṣ
Mü'min-i 'ışḳam daḫı kesmez misin zünnārumı

7. **bend-i zülf:**-*i, -n, -e*
Gazel 3333
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saç kıvrımı, bağı.

‘Ārıżı üstinde ḫālin gördi bend-i zülfine
Murġ-ı dil dutılsa tañ mı gördi āb u dāne[y]i

8. **bend-i zülf:**-*in, -de*
Gazel 3264
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saç kıvrımı, bağı.

Bend-i zülfinde olan bī-dilleri āzād idüp
İy Muḥibbī ḥamdü-lillāh seni āzād itmedi

benefşe:

1. **benfşe:**
Gazel 3126
Mısra: **5**
Menekşe, baharın müjdecisi olan, dağlık yerlerde yetişen, sevgilinin benine benzetilen, hoş kokulu bir çiçek.

Oldı benfşe ḫāṭırı mey maḫzūn dili şikest
Bir dem muṣāḥib olmadı sen saçı sünbüle

2. **benfşe:**
Gazel 3149
Mısra: **8**
Menekşe, baharın müjdecisi olan, dağlık yerlerde yetişen, sevgilinin benine benzetilen, hoş kokulu bir çiçek.

Miskinlik ider servüñ ayagına koyup baş
Bakmaz oturup hīç sola vü saga benfşe

3. **benefşe:**
Gazel 3016
Mısra: **1**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe, sevgilinin yüzünde bulunan ayva tüylerine benzetilir.

Çün geldi ‘ademden yine gülzāra benefşe
Gelse yiridür āh-ıla hem zāra benefşe

4. **benefşe:**
Gazel 3016
Mısra: **2**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek; menekşe.

Çün geldi ‘ademden yine gülzāra benefşe
Gelse yiridür āh-ıla hem zāra benefşe

5. **benefşe:**
Gazel 3016
Mısra: **4**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek; menekşe.

Dehrüñ sistemin añladı fikr itdi ḫazānı
Bī-çāre vü ser-geşte vü ġam-ḫāra benefşe

6. **benefşe:**
Gazel 3016
Mısra: **6**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek; menekşe.

Raḳḳāṣ gibi raḳṣa girüp bād-ı ṣabādan
Dīvāne-i ‘ışḳ itdi dil-fikāra benefşe

7. **benefşe:**
Gazel 3016
Mısra: **10**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek; menekşe.

Baş egüben oldı Muḥibbī gibi ġamgīn
Kalmadı mecāli güle güftāra benefşe

8. **benefşe:**
Gazel 3149
Mısra: **1**
Menekşe kelimesinin eski ve asıl şekli. Menekşegillerden, çiçekleri tek renkli, yaprakları yürek biçiminde olan, bir veya çok yıllık otsu süs bitkisi. Viola. II Bu bitkinin ekseriya mor renkte olan güzel kokulu çiçeği.

Rindāne gelüpdür yine çün bāġa benefşe
Āl-ıla gülüñ būyını almaga benefşe

9. **benefşe:**
Gazel 3149
Mısra: **12**
Menekşe kelimesinin eski ve asıl şekli. Menekşegillerden, çiçekleri tek renkli, yaprakları yürek biçiminde olan, bir veya çok yıllık otsu süs bitkisi. Viola. II Bu bitkinin ekseriya mor renkte olan güzel kokulu çiçeği.

Ser çekdi dilāverlik ider ṣaḥn-ı çemende
Başına anuñçün takar otaga benefşe

10. **benefşe:**
Gazel 3149
Mısra: **2**
Menekşe kelimesinin eski ve asıl şekli. Menekşegillerden, çiçekleri tek renkli, yaprakları yürek biçiminde olan, bir veya çok yıllık otsu süs bitkisi. Viola. II Bu bitkinin ekseriya mor renkte olan güzel kokulu çiçeği. II Sevgilinin ayva tüyleri ve baygın gözleri ile menekşe arasında bağlantı kurulur.

Rindāne gelüpdür yine çün bāġa benefşe
Āl-ıla gülüñ būyını almaga benefşe

11. **benefşe:**
Gazel 3149
Mısra: **4**
Menekşe kelimesinin eski ve asıl şekli. Menekşegillerden, çiçekleri tek renkli, yaprakları yürek biçiminde olan, bir veya çok yıllık otsu süs bitkisi. Viola. II Bu bitkinin ekseriya mor renkte olan güzel kokulu çiçeği. II Sevgilinin ayva tüyleri ve baygın gözleri ile menekşe arasında bağlantı kurulur.

Tāc-ı ṣadefi geydi çü başına ḳalender
Girürse ne tañdur iki yapraga benefşe

12. **benefşe:**
Gazel 3149
Mısra: **6**
Menekşe kelimesinin eski ve asıl şekli.

Menekşegillerden, çiçekleri tek renkli, yaprakları yürek biçiminde olan, bir veya çok yıllık otsu süs bitkisi. Viola. II Bu bitkinin ekseriya mor renkte olan güzel kokulu çiçeği. II Sevgilinin ayva tüyleri ve baygın gözleri ile menekşe arasında bağlantı kurulur.

Leylī saçına olmasa Mecnūn gibi ‘āşıḳ
Dīvāne-ṣıfat düşmez-idi taga benefşe

13. **benefşe:**
Gazel 3149
Mısra: **10**
Menekşe kelimesinin eski ve asıl şekli. Menekşegillerden, çiçekleri tek renkli, yaprakları yürek biçiminde olan, bir veya çok yıllık otsu süs bitkisi. Viola. II Bu bitkinin ekseriya mor renkte olan güzel kokulu çiçeği. II Sevgilinin ayva tüyleri ve baygın gözleri ile menekşe arasında bağlantı kurulur.

Āh eylemesün mi ki bugün geldi vücūda
Başladı hemān derd-ile solmaga benefşe

14. **benefşe:**
Gazel 3149
Mısra: **14**
Menekşe kelimesinin eski ve asıl şekli. Menekşegillerden, çiçekleri tek renkli, yaprakları yürek biçiminde olan, bir veya çok yıllık otsu süs bitkisi. Viola. II Bu bitkinin ekseriya mor renkte olan güzel kokulu çiçeği. II Sevgilinin ayva tüyleri ve baygın gözleri ile menekşe arasında bağlantı kurulur.

Başın egeli ġam yili yok ẕerre mecāli
Dil-ḫaste Muḥibbī gibi turmaga benefşe

15. **benefşe:**
Gazel 3191
Mısra: **6**
Menekşe kelimesinin eski ve asıl şekli. Menekşegillerden, çiçekleri tek renkli, yaprakları yürek biçiminde olan, bir veya çok yıllık otsu süs bitkisi. Viola. II Bu bitkinin ekseriya mor renkte olan güzel kokulu çiçeği. II Sevgilinin ayva tüyleri ve baygın gözleri ile menekşe arasında bağlantı kurulur.

İrişeydüm diyü gül ḫırmenine
Benefşe dāyim eyler inkisārı

16. **benefşe:**
Gazel 3325
Mısra: **7**
Menekşe, baharın müjdecisi olan, dağlarda, taşlık yerlerde, çalı ve duvar diplerinde yetişen, mor renkli, hoş kokulu bir çiçek.

Yaşını eger ḫasret-ile ḫasta benefşe
Durmaz akar her ṭarafa çeşm[i] bıñarı

17. **benefşe:**
Gazel 3016
Mısra: **8**
Menekşe, baharın müjdecisi olan, dağlarda, taşlık yerlerde, çalı ve duvar diplerinde yetişen, mor renkli, hoş kokulu bir çiçek.

Gülde ḳadümi dilde ġamı cān u ciger rīş
Āşüfte vü dildāde giriftāra benefşe

benefşe-vār:

1. **benefşe-vār:**
Gazel 3465
Mısra: **3**
Menekşe gibi.

Geymiş benefşe-vār başına kec-külāhını
İçmiş şarāb-ı nāb-ıla kızmış yañacugı

beng:

1. **beng-ile:**--*ile*
Gazel 3098
Mısra: **1**
Esrar, afyon.

Zāhid olan geçürür ḫalvetde ‘ömrin beng-ile
‘İyş ider gülşende ‘ārif bāde-i gül-reng-ile

bengī:

1. **bengī:**
Gazel 3468
Mısra: **1**
Beng içmeye alışmış olan kimse, esrarkeş.

Kimi afyōnī ḫalḳuñ kimi bengī
Kimi içer şarāb-ı lāle rengi

bengī ol:

1. **bengī ol:**-*ma*
Gazel 3467
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beng içmeye alışmış olan kimse, esrarkeş.

Göñül esrāra düşme olma bengī
İçerseñ iç şarāb-ı lāle rengi

benī ādem:

1. **benī ādem:**--*de*
Gazel 3025
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ademoğulları, insanlar.

Görmedüñ çünki Muḥibbī benī ādemde vefā
Taglara düş yüri şimden girü ḫayvānlar-ıla

2. **benī ādem:**--*de*
Gazel 3037
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ademoğulları, insanlar.

İy Muḥibbī benī ādemde vefānuñ adı yok
Taglara düş yüri şimden girü ḫayvānlar-ıla

3. **benī ādem:**--*den*
Gazel 3052
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ademoğulları, insanlar.

Benī ādemden olmadı özine gördi bir çāre
Vuḥūşa ‘arż-ı ḥāl-içün varur Mecnūn kūh-ı Necd’e

beni benden aldı:

1. **beni benden aldı:**--*i, --den, --dı*
Gazel 3120
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayran bırakmak; etkisi altına almak.

Güneş ruḫsārını gördüm beni benden hemān aldı
Göyindüm āteş-i ‘ışḳa sanasın şem‘e pervāne

bennā-yı ‘ışk:

1. **bennā-yı ‘ışḳ:**
Gazel 3348
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk mimarı.

Eyledi bennā-yı ‘ışḳ gönlüm evin küllī ḫarāb
Gelse bār-ı ġamuñ mi‘mārı olaydı kāşki

2. **bennā-yı ‘ışḳ:**
Gazel 3480
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk mimarı.

Seyl-i eşkümden żarar gelmez meger bennā-yı ‘ışḳ
Seng-i miḥnetle ezel yapmış bu gönlüm dārını

benüm:

1. **benümdür:**--*dür*
Gazel 3193
Mısra: **10**
Birinci tekil kişi zamirinin iyelik eki almış hali.

Maḥabbet şehrine vardum Muḥibbī geşt-gīr oldum
Basup Ferhād u Mecnūn’ı benümdür ‘ışḳ meydānı

beñz:

1. **beñzedelden:**-*edel, -den*
Gazel 3102
Mısra: **1**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.

Beñzedelden kūy-ı dildārı cenāb-ı Ka‘be’ye
Yüz sürerler ekser anūnçün türāb-ı Ka‘be’ye

2. **beñzeye:**-*e, -y, -e*
Gazel 3326
Mısra: **8**
Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, uygunluk göstermek II Hatırlatmak.

Bī-iḫtiyār bu dili kendüye yār çeker
Yokdur cihānda bir aña beñzeye dil-keşi

3. **beñzüme:**-*üm, -e*
Gazel 3477
Mısra: **10**
Yüz, yüzün rengi.

Dil-ḫastesinüñ ḥālini dün sordı ṭabībüm
Raḥm itdi Muḥibbī ki meger beñzüme bakdı

beñze-:

1. **beñzedi:**-*di*
Gazel 3008
Mısra: **9**
Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, benzemek.

Gül beñzedi çü yāra aġyār daḫı ḫāra
Bülbül gibi kalursam tañ mı fiġān içinde

2. **beñzer:**-*r*
Gazel 3013
Mısra: **5**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Mey beñzer diyü la‘lüñe elden düşürmedüñ
Geçdi efendi günümüz ‘iyş-i müdām-ıla

3. **beñzer:**-*r*
Gazel 3031
Mısra: **3**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Saña beñzer bir perī-peyker melek-rū görmedüm
Gerçi kim ‘ālemde bī-ḥad eylemişem geşt-i rāh

4. **beñzer:**-*r*
Gazel 3054
Mısra: **10**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Zülfindeki ḫālin görüp yine Muḥibbī murġ-ı dil
Oldı giriftār-ı ḳafes ḳaṣd itdi beñzer dāneye

5. **beñzer:**-*r*
Gazel 3055
Mısra: **6**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Ḫüsn genc[i] üzre itmişdür ser-i zülfin ṭılısm
Ejdehādur her biri beñzer egerçi mūlara

6. **beñzer:**-*r*
Gazel 3067
Mısra: **10**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Bu Muḥibbī sīnesi oldı maḥabbetden şikāf
Beñzer ol arża ḫarāretden ki yir yir çāk ola

7. **beñzer:**-*r*
Gazel 3108
Mısra: **2**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Boyuñ serve yüzüñ gülzār-ı çīne
Dişüñ beñzer senüñ dürr-i semīne

8. **beñzer:**-*r*
Gazel 3109
Mısra: **3**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Çiçekler her biri bir ḫūba beñzer
Görenler lā-büd irer vecd ü ḥāle

9. **beñzer:**-*r*
Gazel 3228
Mısra: **4**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Ḳaddüñi gülşende didüm serve beñzetdüm didi
Görmemişsin nāz-ıla beñzer benüm reftārumı

10. **beñzer:**-*r*
Gazel 3265
Mısra: **7**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Kimdür beñzer diye gül ruḫlaruña gülleri
Oda yana şu'le-i ruḫsār-ıla gül ḫırmeni

11. **beñzer:**-*r*
Gazel 3279
Mısra: **10**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

İtdi sü'āl-i būse Muḥibbī nigār ne-goft
Beñzer ki ḳabūl itdi ḫamūş cevāb oldı

12. **beñzer:**-*r*
Gazel 3310
Mısra: **7**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Ṣabā zülfine beñzer şāne urmış
Bu dehri bū ile pür itdi ṭībi

13. **beñzer:**-*r*
Gazel 3318
Mısra: **9**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Dirler Muḥibbī şi'rini kuş diline beñzer hemān
Fehm eylemez ma'nāsını her kim Süleymān olmadı

14. **beñzer:**-*r*
Gazel 3351
Mısra: **3**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Felekden yücedür beñzer senüñ iy māh-rū ḳaṣruñ
Anuñçün 'āṣıḳuñ aña irişmez āh u feryādı

15. **beñzer:**-*r*
Gazel 3365
Mısra: **14**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Bu Muḥibbī şi'rini gören kemāle irdügin
Bir sanurduk didi beñzer var-ımış Selmān iki

16. **beñzer:**-*r*
Gazel 3377
Mısra: **2**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Geşt idüp gezdüm nigārā uşbu köhne 'ālemi
Saña beñzer görmedüm ḫūrī degül kim ādemī

17. **beñzer:**-*r*
Gazel 3400
Mısra: **4**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Her gice nergis gibi açmaz gözin ol türk-i mest
Gitmedi baḫtum gibi beñzer hīç anuñ uyḫusı

18. **beñzer:**-*r*
Gazel 3405
Mısra: **3**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Dest-i ḳudret mebde'-i fıṭratda beñzer 'āṣıḳuñ
'Işḳ ābı ile yogurmış anuñ taḫmīrini

19. **beñzer:**-*r*
Gazel 3409
Mısra: **8**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Ol ṭabīb-i dil ölürsem de baña virmez cevāb
Bagludur ben ḫastaya beñzer ki ṣıḥḥat kapusı

20. **beñzer:**-*r*
Gazel 3476
Mısra: **5**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Şöyle beñzer ki ṣabā zülfine buldı dest-res
Eyledi dehrüñ dimāġını mu'aṭṭār būları

21. **beñzer:**-*r*
Gazel 3483
Mısra: **10**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Kūy-ı cānāna Muḥibbī yine dil oldı revān
Beñzer ol miskīni çeken suyı topragı gibi

22. **beñzeyelden:**-*y, --elden*
Gazel 3148
Mısra: **1**
1. (İki kimse veya şey arasında) Birbirine uygun ve ortak taraflar bulunmak. 2. Ortak tarafları sebebiyle birbirini hatırlatmak, andırmak. 3. ... gibi görünmek, öyle olduğu zannını uyandırmak.

Beñzeyelden gözlerüm yaşı şarābuñ ‘aynına
Yandı miḥnetle ciger döndi kebābuñ ‘aynına

23. **beñzemeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 3190
Mısra: **7**
1. (İki kimse veya şey arasında) Birbirine uygun ve ortak taraflar bulunmak. 2. Ortak tarafları sebebiyle birbirini hatırlatmak, andırmak. 3. ... gibi görünmek, öyle olduğu zannını uyandırmak.

Yüzine gün ḳamer alnına anuñ beñzemeye
Ne revādur aña nisbet ideler mihr ü mehi

24. **beñzer:**-*r*
Gazel 3156
Mısra: **8**
1. (İki kimse veya şey arasında) Birbirine uygun ve ortak taraflar bulunmak. 2. Ortak tarafları sebebiyle birbirini hatırlatmak, andırmak. 3. ... gibi görünmek, öyle olduğu zannını uyandırmak.

Ġam yükini yükletmege ‘uṣṣāḳa dem-ā-dem
‘Işḳ ḫusrevi beñzer ki dutar cümle kirāya

25. **beñzer:**-*r*
Gazel 3182
Mısra: **4**
1. (İki kimse veya şey arasında) Birbirine uygun ve ortak taraflar bulunmak. 2. Ortak tarafları sebebiyle birbirini hatırlatmak, andırmak. 3. ... gibi görünmek, öyle olduğu zannını uyandırmak.

Bu derdüme nihāyet yok cefā vü cevre ġāyet yok
Felek beñzer getürmedi benüm gibi dil-efgārı

26. **beñzer:**-*r*
Gazel 3182
Mısra: **8**
1. (İki kimse veya şey arasında) Birbirine uygun ve ortak taraflar bulunmak. 2. Ortak tarafları sebebiyle birbirini hatırlatmak, andırmak. 3. ... gibi görünmek, öyle olduğu zannını uyandırmak.

Dilā gel seyr-i bāġ eyle teferrüc kıl Ḫudā ṣun‘ın
Biri birine beñzer mi ne yüzdendür gör ezhārı

27. **beñzer:**-*r*
Gazel 3186
Mısra: **10**
1. (İki kimse veya şey arasında) Birbirine uygun ve ortak taraflar bulunmak. 2. Ortak tarafları sebebiyle birbirini hatırlatmak, andırmak. 3. ... gibi görünmek, öyle olduğu zannını uyandırmak.

Ol ṭabīb-i dil Muḥibbī işidüp efġānumı
Didi beñzer iñleyen kūyumda miskīnüm gibi

<u>beñze:</u>

1. **beñzese:**-*se*
Gazel 3283
Mısra: **10**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.

Ḥasretiyle bu Muḥibbī sīnesin dāġ ideli
Beñzese göz yaşına tañ mı ‘aḳīḳ-i Yemenī

2. **beñzemez:**-*mez*
Gazel 3041
Mısra: **4**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Dil zevraḳı ġarḳ olsa ne tañ ol dem içinde
Alnuña ḳamer gün yüzüñe beñzemez iy dōst

3. **beñzemez:**-*mez*
Gazel 3015
Mısra: **8**
(İki kimse veya şey arasında) Birbirine uygun ve ortak taraflar bulunmak ve ortak tarafları sebebiyle birbirini hatırlatmak, andırmak.

Lebüñe ḳandı nisbet eylemişler
İşitdüm beñzemez didüm o ḳanda

4. **beñzemez:**-*mez*
Gazel 3231
Mısra: **1**
(İki kimse veya şey arasında) Birbirine uygun ve ortak taraflar bulunmak ve ortak tarafları sebebiyle birbirini hatırlatmak, andırmak.

Yüzüñ gündür ḳamer alnuñ saña hīç beñzemez ḥurī
Ḥaḳīḳat senden alurlar gelüp mihr-ile meh nūrı

5. **beñzemez:**-*mez*
Gazel 3355
Mısra: **10**
(İki kimse veya şey arasında) Birbirine uygun ve ortak taraflar bulunmak ve ortak tarafları sebebiyle birbirini hatırlatmak, andırmak.

Būy-ı zülfine ḫaṭā mı dir-isem nāfe-i Çīn
Beñzemez kāküline ‘anber-i sādan ġayrı

6. **beñzer:**-*r*
Gazel 3328
Mısra: **3**
(İki kimse veya şey arasında) Birbirine uygun ve ortak taraflar bulunmak ve ortak tarafları sebebiyle birbirini hatırlatmak, andırmak.

Serv beñzer gülşen-i ḥüsnüñde bālā ḳaddüñe
Çeşmüñ nergis ruḫuñ berg-i gül-i ḫamrā gibi

7. **beñzemese:**-*me, -se*
Gazel 3424
Mısra: **3**
(İki kimse veya şey arasında) Birbirine uygun ve

ortak taraflar bulunmak ve ortak tarafları sebebiyle birbirini hatırlatmak, andırmak.

Şīrīn lebüñe beñzemese zerrece iy dōst
Bu ḥürmet ü bu ḳadri şeker kanda bulaydı

8. **beñzer:**-*r*
Gazel 3022
Mısra: **8**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Gice vü gündüz dolaşur kūyını ol dilberüñ
Şöyle beñzer rūyına āşüfte oldı mihr ü māh

9. **beñzer:**-*r*
Gazel 3500
Mısra: **10**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

İy Muḥibbī gülşen-i kūyında yāruñ tā seḥer
Bülbül-i gülzāra beñzer zār u zār itdüñ beni

beñzed-:

1. **beñzedeyim:**-*-e, --y, --im*
Gazel 3041
Mısra: **5**
Benzetmek, iki şey arasında ortak yönler bulmak.

Seni kime ben beñzedeyim ‘ālem içinde
Yoluñda senüñ cān virür iy rūḥ-ı revānum

2. **beñzedeyim:**-*-e, --y, --im*
Gazel 3271
Mısra: **10**
Benzetmek, iki şey arasında ortak yönler bulmak.

‘Işḳuñ yolını iltemedi kimsene başa
Bir kāra sakın beñzedeyim dime bu kārı

3. **beñzedesin:**-*e, -sin*
Gazel 3155
Mısra: **10**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

İy Muḥibbī dime aġyāra seg-i yār sakın
Ne içün beñzedesin dōstumı düşmenüme

4. **beñzedür:**-*ür*
Gazel 3178
Mısra: **4**
1. Benzer duruma getirmek. 2. (Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Baḥr-ı ġamda olalıdan bu iki çeşmüm ṣadef
Beñzedür dürdāneye çeşmüm akıtsa yaşını

5. **beñzede:**-*e*
Gazel 3232
Mısra: **13**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Deryā-yı eşki kim göre ‘ummāna beñzede
Kim gördi buña görmedi hergiz karasını

6. **beñzede:**-*e*
Gazel 3240
Mısra: **14**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Biñ benüm gibi kapusında anuñ bendesi var
Kankı bī-dīndür aña beñzede bir pādişehi

beñzed:

1. **beñzedür:**-*ür*
Gazel 3112
Mısra: **4**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Lāle ḥadler ḥasretinden dāġ yakdum şol ḳadar
Sīnemi her kim görürse beñzedür gül kānına

2. **beñzedür:**-*ür*
Gazel 3453
Mısra: **8**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Gözlerüm yaşında her kim göre rūy-ı zerdümi
Beñzedür dir suya ġarḳ olmış görüñ nīlūferi

3. **beñzedürse:**-*ür, -se*
Gazel 3127
Mısra: **4**
Bir şeyde başka şeye benzeyen yönler bulmak.

Gözi baglansun cihānuñ rūşenāsın görmesün
Çeşm-i şehlāñı eger kim beñzedürse nergise

4. **beñzedür:**-*ür*
Gazel 3026
Mısra: **6**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Ṭāġlar-ıla kim görürse bu ten-i ‘üryānumı
Beñzedür ṣaḥrā yüzinde zāġlar üşmiş leşe

5. **beñzedür:**-*ür*
Gazel 3075
Mısra: **4**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Gider ‘aḳlum zülfini depretdügince bād-ı ṣūbḥ
Beñzedür dil cilvesini gülşenüñ ṭāvusına

6. **beñzedemem:**-*(e)me, -m*
Gazel 3020
Mısra: **5**
Eşdeğer görmek; bir tutmak.

Ḳaddüñe beñzedemem serv ben iy tāze nihāl
Daḫl ider her kişi servüñ niçe her bir yirine

7. **beñzedüp:**-*üp*
Gazel 3350
Mısra: **1**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Yüzüñe gün dimişem beñzedüp alnuña mehi
‘Afv it pādişehüm kuluñ olur çok günehi

beñzet:

1. **beñzedem:**-*em*
Gazel 3490
Mısra: **1**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Ne içün beñzedem serve ben ol serv-i ḫırāmānı
Yürür gülşende nāz-ıla ḫırāmānī ḫırāmānī

2. **beñzetmek:**-*mek*
Gazel 3459
Mısra: **10**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Raḳīb-ile Muḥibbī’yi sakın kūyuñda bir görme
Kagan arslana beñzetmek olur mı gürbe vü mūşı

beñzet-:

1. **beñzetdiler:**--*di*, --*ler*
Gazel 3143
Mısra: **1**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

‘İşret deminde sāġarı beñzetdiler güle
Ṣavt-ı şürāḥi ḳulḳulını daḫı bülbüle

2. **beñzet:**
Gazel 3341
Mısra: **5**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak. Benzetmek II aynı kefede değerlendirmek. III Bir şeyde başka şeye benzeyen yönler bulmak.

Baḥra beñzet göñlüñi gelse ḥavādis baḥrı gör
Daşraya atar ḳabūl itmez gelen murdārını

3. **beñzetdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3228
Mısra: **3**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Ḳaddüñi gülşende didüm serve beñzetdüm didi
Görmemişsin nāz-ıla beñzer benüm reftārumı

4. **beñzetdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3479
Mısra: **1**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Dōstum didüm gül-i ḫandāna beñzetdüm seni
Didi ben de bülbül-i giryāna beñzetdüm seni

5. **beñzetdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3479
Mısra: **2**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Dōstum didüm gül-i ḫandāna beñzetdüm seni
Didi ben de bülbül-i giryāna beñzetdüm seni

6. **beñzetdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3479
Mısra: **4**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Mübtelāsın iy göñül gördüm saçı zencīrine
Bir delü dīvāne sergerdāna beñzetdüm seni

7. **beñzetdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3479
Mısra: **6**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Baḥr-i ‘ışḳumda gözüm yaşın görüp ġavvāṣ-ı dil
Didi el-ḥaḳ pençe-i mercāna beñzetdüm seni

8. **beñzetdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3479
Mısra: **8**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Lāleler tutmış çemen eṭrāfını görüp didüm
Sīneden yir yir dökilen kana beñzetdüm seni

9. **beñzetdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3479
Mısra: **10**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Her ne deñlü eyleseñ cevr ü cefā çekmek revā
Göñlümüñ taḫtındaki sulṭāna beñzetdüm seni

10. **beñzetdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3479
Mısra: **12**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Cennet-i kūyında iken dūr kılduñ sen beni
İy raḳīb-i rū-siyeh şeyṭāna beñzetdüm seni

11. **beñzetdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3479
Mısra: **14**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Gülşen-i kūyında efġānum görüp dilber didi
İy Muḥibbī murġ-ı ḫōş-elḥāna beñzetdüm seni

berāber:

1. **berāber:**
Gazel 3271
Mısra: **6**
1.Birlikte. 2.Aynı oranda.

Gel ‘iyş idelüm bāġa varup vaḳt-ı çemendür
Dehrüñ çü berāber görinür leyl ü nehārı

berāt-nāme-i ḥüsn:

1. **berāt-nāme-i ḥüsn:**-*üñ*
Gazel 3218
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin izin belgesi. (Berāt: Bir kimseye herhangi bir imtiyaz verildiğini gösteren belge, müsâade, izin.).

Berāt-nāme-i ḥüsnüñ yazalıdan ḫaṭṭuñ iy dilber
Olupdur ḳābe ḳavseynüñ anuñ üstinde ṭuġrāsı

ber-dār it:

1. **ber-dār it:**
Gazel 3422
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İdam etmek, dar ağacında sallandırmak, asmak. II Âşığın, dar ağacına benzeyen sevgilinin saçlarına bağlanması ve bu uğurda canını feda etmesi.

Sırr-ı ‘ışḳı çünki fāş itdi göñül Manṣūr-vār
Dār-ı zülfüñde emān gel virme ber-dār it beni

ber-dār ol-:

1. **ber-dār ol-:**--*ur*
Gazel 3044
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçına asılmış olmak II Tutkun olmak.

Manṣūr-ṣıfat zülfine ber-dār olur göñül
‘Āşıḳ dimeñ aña ki ol dāra gelmeye

ber-dār ol:

1. **ber-dār ol:**-*a*
Gazel 3324
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Asılmak, idam edilmek.

Dil ister ki ola zülfüñe ber-dār
Muḥibbī [sen] ḳabūl it gel bu ra’yı

berg-i gül:

1. **berg-i gül:**--*dür*
Gazel 3144
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yaprağı.

Ruḫlaruñ ‘aksi şehā bu çeşm-i pür-ḫūnābda
Berg-i güldür gūyiyā düşmiş şarāb-ı nābda

2. **berg-i gül:**
Gazel 3261
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yaprağı.

Berg-i gül gerçi ki nāzük görinür ammā ki sen
Görinürsin iy göñül nev-reste-i nāzük-teri

berg-i gül-i ḥamrā:

1. **berg-i gül-i ḥamrā:**
Gazel 3328
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmızı gül yaprağı.

Serv beñzer gülşen-i ḥüsnüñde bālā ḳaddüñe
Çeşmüñ nergis ruḫuñ berg-i gül-i ḥamrā gibi

berg-i hazān:

1. **berg-i ḥazān:**
Gazel 3142
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sonbahar yaprağı. II Âşıkların sararıp solmuş yüzü.

Zerd ruḥumda gören bu ḳaṭre ḳaṭre yaşum
Dir jāleler dökilmiş berg-i ḥazān içinde

berg-i semen:

1. **berg-i semen:**-*den*
Gazel 3332
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yasemin yaprağı.

Nāzük bedeni berg-i semenden daḫı nāzük
Kim gördi bu nev‘-ile bir sīm-dāde[y]i

berī:

1. **berī:**
Gazel 3261
Mısra: **2**
(Bir şeyden) Kurtulmuş olan, (o şeyden) uzak ve salim bulunan, -den ari.

Cāme-i zer-baft ile ger cilve kılsa ol perī
Kim göre āşüfte vü ḥayrān ola dilden berī

2. **berī:**
Gazel 3385
Mısra: **10**
İki uzaklıktan daha yakın olanı, yakın, daha yakın yer.

Seyr idüp aġyār-ıla yār itdügince bāziçe
Bu Muḥibbī sümme vallāhi olur cāndan berī

berī ol-:

1. **berī ol-:**--*du, --m*
Gazel 3056
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtulmak, uzak olmak.

Māh-rūlar vaṣfına çün müşterī oldum yine
Ḫarc idüp cān naḳdini dilden berī oldum yine

2. **berī ol-:**-*sa, -m*
Gazel 3193
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzak olmak, kurtulmak.

N'ola dilden berī olsam görüp ruḫsār-ı cānānı
Yakar pervāne bāl ü per göre şem'-i şebistānı

berk ur-:

1. **berḳ ur-:**-*ur*
Gazel 3229
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şimşek çakmak, şimşek çakar gibi parıldamak.

Perī misin melek misin yā ḥūrī
Yüzüñde berḳ urur Allāh nūrı

berr ü baḥr:

1. **berr ü baḥr:**-*ı*
Gazel 3324
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kara ve deniz.

İdeyim ser-te-ser geşt berr ü baḥrı
Ola ki bulam arayı arayı

berü:

1. **berü:**
Gazel 3433
Mısra: **2**
Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.

Derd-i ser geldi ḫumār-ıla seḥer iy sāḳī
Sun berü var-ısa giceki meyden bāḳī

2. **berü:**
Gazel 3433
Mısra: **3**
Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.

Bādeye telḫ dime sun berü şīrīn içelüm
Yāduña nūş idelüm sun tolusın saġrāḳı

3. **berü:**
Gazel 3450
Mısra: **11**
Bu taraf, beriye.

Sāḳiyā sun berü ol rāḥat-ı cān-baḫşı müdām
Gidere ḳalb-i Muḥibbī'de olan her miheni

4. **berü:**
Gazel 3083
Mısra: **5**
"...den beri"; bu yana.

Sāḳī piyāle sun berü peymāne dolmadan
Nūş eyleyelüm 'ışḳ-ıla yāruñ ṣafāsına

5. **berü:**
Gazel 3105
Mısra: **10**
Beri, bu tarafa, bu yana.

Ter ġazellerle Muḥibbī tāze dīvān bagladı
Ehl-i naẓma diñ ṣalā gelsün berü dīvānuma

6. **berü:**
Gazel 3270
Mısra: **2**
"-den bu yana" anlamında edat.

Ẓāhir oldı nāgehān gördüm ben bir mehveşi
Ol zamāndan berü ṣu'le virdi sīnem āteşi

7. **berü:**
Gazel 3360
Mısra: **1**
"-den bu yana" anlamında edat.

İy sehī servüm görelden berü ḥüsnüñ bāġını
Eylerem her dem revān bu çeşmümüñ ırmagını

8. **berü:**
Gazel 3426
Mısra: **6**
Ayrılma halinden sonra geldiğinde "belli bir yerden ve zamandan bu yana" anlamı verir, bir işin başlangıç yerini ve zamanını gösterir.

Dil ḳāfilesin rāh-ı maḥabbetde kim itdi
Reh-zenliḳ idelden berü ol çeşm-i ḫarāmī

beş:

1. **bes:**
Gazel 3064
Mısra: **8**
Artık, bundan sonra.

Açıldı bāġ-ı sīnemde kızıl gül yirine dāġum
Dil-i şeydā gibi bülbül gerekdür bes bu gülşende

2. **besdür:**-*dür*
Gazel 3229
Mısra: **9**
Yeter, yetişir, elverir, kâfi.

Muḥibbī bu naṣīḥat saña besdür
Kaçan fikr idesin Behrām-ı Gür'ı

3. **besdür:**-*dür*
Gazel 3295
Mısra: **1**
Yeter, yetişir, elverir, kâfi.

Baña ḳaddi ḫaddi besdür n'iderem serv-i gülzārı
Ko kılsun çün ruḫı güldür bu dil bülbül gibi zārı

4. **bes:**
Gazel 3050
Mısra: **2**
Kafi, yeter.

Lebüñ yiter mey-i gül-rengi sorma
Bu nālem bes fiġān-ı çengi sorma

5. **beş:**
Gazel 3036
Mısra: **8**
"Beş" sayı sıfatı.

Ġarra olma dār-ı dünyā bir misāfir-ḫānedür
Her gelen gitdi beş on gün anda mihmānsın yine

beşer:

1. **beşerde:**-*de*
Gazel 3059
Mısra: **4**
İnsan, insanoğlu.

Melek misin perī yāḫūd ferişte
Bu ḫüsni görmedi kimse beşerde

2. **beşerde:**-*de*
Gazel 3090
Mısra: **4**
İnsan, insanoğlu.

Melek midür perī yāḫūd ferişte
Bu ḫüsni görmedi kimse beşerde

3. **beşer:**
Gazel 3059
Mısra: **14**
İnsan, insanoğlu.

Muḥibbī ḫālüñe meyl itse tañ mı
Ezel gendüme meyl itmiş beşer de

beter:

1. **beter:**
Gazel 3472
Mısra: **10**
Çok fena, daha fena, çok kötü.

İy Muḥibbī āteşi gerçi ki yaş teskīn ider
Aglasam dahı beter yakar dil-i sūzān beni

2. **beter:**
Gazel 3469
Mısra: **1**
Beter, daha kötü.

Nişān-ı ḳavs-i Rüstem'den beter ol dilberüñ kaşı
Ḫadeng-i ġamzesin atsa gelür bir yirlere başı

beter eyle:

1. **beter eyle:**
Gazel 3033
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz konusu durumdan daha kötü hale düşürmek.

'Işḳ içre görüp ḫālümi aġyār gülerse
Yā Rab dilerem ḥālini benden beter eyle

beter ol:

1. **beter ol:**--*sun*
Gazel 3077
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mevcut durumdan daha kötü hâle düşmek.

Güş eylemedüñ pendümi ḫālüñ beter olsun
Kaç kerre didüm ugrama 'ışḳuñ yöresine

beyābān:

1. **beyābānı:**-*ı*
Gazel 3425
Mısra: **12**
Çöl, sahra, badiye.

İdüp teslīm baña Ferhād u Mecnūn tekye-i 'ışḳı
Biri kūhsāra yüz dutdı biri varup beyābānı

2. **beyābānında:**-*ın, -da*
Gazel 3472
Mısra: **6**
Çöl, sahra, badiye.

İy saçı leylī dil-i Mecnūn'a yüz göstermeyüp
Eyledüñ 'ışḳuñ beyābānında sergerdān beni

beyān:

1. **beyān:**
Gazel 3204
Mısra: **10**
Açıklama, anlatma, söyleme.

'Işḳum degül mi gün gibi rūşen kim añlamaz
Ola kim 'ayāndur aña ne ḥācet beyān dahı

bezen-:

1. **bezendi:**-*di*
Gazel 3070
Mısra: **3**
Süslenmek, donanmak.

Nev-bahār ile bezendi sebzezār oldı çemen
Bu ṣafādan zer saçar mihr-i cihān-tāb üstine

bezm:

1. **bezmüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3093
Mısra: **7**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti. Meclis.

Gerçi lāyıḳ degülem bezmüñe iy şāh-ı cihān
Bir naẓar kıl böyle bu bende liyāḳat getüre

2. **bezme:**-*e*
Gazel 3346
Mısra: **10**
(Fars.) İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

Meclis-i ġamda Muḥibbī içerüz ḫūn-ı ciger
İñiler feryād ider ol bezme göñlüm nā gibi

3. **bezme:**-*e*
Gazel 3238
Mısra: **2**
1. İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi. 2. Topluluk, meclis.

Yine bu meclis-i ġamda gözüm yaşı şarāb evlā
O bezme iñleyüp her dem olursa dil rebāb evlā

4. **bezme:**-*e*
Gazel 3468
Mısra: **4**
1. İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi. 2. Topluluk, meclis.

Sakın meyl itme aldanma şarāba
Eger ol bezme Zühre ola çengī

bezme vir:

1. **bezme vir:**-*e*, -*e*
Gazel 3456
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Zamanını eğlenceyle harcamak II tüm zamanını eğlenme, yeme içme ile geçirmek.

Terennümlerle ḥāletler dilerseñ kim vire bezme
Bu şi'r-i dil-keşi ögret ki tā muṭrīb çala 'ūdı

bezmgāh:

1. **bezmgāhıdur:**-*ı*, -*dur*
Gazel 3443
Mısra: **9**
Sohbet ve işret için toplanılan, meclis kurulan yer.

Çün rezmgāh er kişinüñ bezmgāhıdur
Olsa ne tañ Muḥibbī feraḥ mācerā güni

bezm-i belā:

1. **bezm-i belā:**
Gazel 3408
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

Ger bezm-i belā içre idem ḫūn-ı ciger nūş
Yanumca bile nāle kılur sīne rebābı

2. **bezm-i belā:**
Gazel 3432
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

Bezm-i belā içinde dil āteşin gören dir
Olmış fitīl-i ġamla dāġ-ı ciger çerāġı

bezm-i çemen:

1. **bezm-i çemen:**--*de*
Gazel 3143
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çimen meclisi; bahar vakti bahçelerde kurulan eğlence meclisi.

Bezm-i çemende ḫaddi nigāruñ çü gül yiter
La'l-i lebi şarābını da virme sen müle

bezm-i elem:

1. **bezm-i elem:**--*e*
Gazel 3091
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Iztırap, keder, hüzün meclisi.

Göz yaşını tār eyleyüben nāleler itdüm
Bezm-i eleme olalı bu sīne kemençe

bezm-i ġam:

1. **bezm-i ġam:**--*da*
Gazel 3002
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

İñiler bezm-i ġamda nāle eyler
Gözümüñ yaşı tār sīnem kemençe

2. **bezm-i ġam:**--*da*
Gazel 3042
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

Koñ efġān eylesün dil bezm-i ġamda
Bunuñ tek bülbül olmaz degme yirde

3. **bezm-i ġam:**--*da*
Gazel 3066
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

Bezm-i ġamda lebini yād idüben yine göñül
Sāġar-ı çeşmini döndürdi tolu cāmlara

4. **bezm-i ġam:**--*da*
Gazel 3079
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

Bezm-i ġamda kim dir-idi Ḳays için sulṭān-ı 'ışḳ
Bādesin göz yaşı sazın ṣavt-ı zencīr itmese

5. **bezm-i ġam:**-*da*
Gazel 3200
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

Bezm-i ġamda dōstlar ḫūn-ı ciger nūş eylesem
Gönlüm iñler ṣubḥa dek anda ney-i gūyā gibi

6. **bezm-i ġam:**
Gazel 3224
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

Bu Muḥibbī giceler ṣubḥa degin nāle kılur
Bezm-i ġam içre anı kim göre sanur nāyī

7. **bezm-i ġam:**-*da*
Gazel 3402
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

Bezm-i ġamda kāse-i çeşmüm baña sāġar yiter
İçerem ḫūn-ı cigerle tolu gönlüm şīşesi

8. **bezm-i ġam:**-*da*
Gazel 3412
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

Göz yaşı bezm-i ġamda oldı şarāb
Döne döne ciger kebāb oldı

9. **bezm-i ġam:**
Gazel 3418
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

Bezm-i ġam içre ‘āşıḳa eglence yok[dur] dime
Dil nāle kılsa ney gibi egler ṣadā bizi

10. **bezm-i ġam:**-*da*
Gazel 3430
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

Āteş-i ‘ışḳıyla yanar olup aña dil fitīl
Bezm-i ġamda şem‘-veş sūz u güdāzum var-ıdı

11. **bezm-i ġam:**-*da*
Gazel 3475
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

Bezm-i ġamda gönlümi deldi cefā tīriyle āh
Giceler tā ṣubḥ olınca iñiler nā eyledi

12. **bezm-i ġam:**-*da*
Gazel 3483
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

Bezm-i ġamda miḥnet ü derd ü belā yārān olup
İçerüz hicrān şebinde ṭās ṭās agı gibi

13. **bezm-i ġam:**-*da*
Gazel 3497
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

Bezm-i ġamda sāġar-ı çeşmüñle iç ḫūn-ı ciger
İñlesün ol meclisüñ olsun bu gönlüm nāları

14. **bezm-i ġam:**
Gazel 3154
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam meclisi.

Bezm-i ġam içre Muḥibbī giceler ṣubḥa degin
Şem‘-veş āteş-i ‘ışḳ ile yanar cānlar ile

15. **bezm-i ġam:**-*da*
Gazel 3235
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam meclisi.

Bezm-i ġamda nālemüñ yanınca āheng itmedi
Tā ki muṭrib burmadı ṭanbūrınuñ kulagını

16. **bezm-i ġam:**-*da*
Gazel 3241
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam meclisi.

Bezm-i ġamda şem‘ gibi giceler yaşlar döküp
İñlerem tā ṣubḥ olınca ben ney-i gūyā gibi

17. **bezm-i ġam:**-*da*
Gazel 3379
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam meclisi.

Var mıdur yok mı miyānuñ bilmedi bī-çāre dil
Bezm-i ġamda rūz u şeb uşbu ḫayāl egler beni

18. **bezm-i ġam:**--*da*
Gazel 3104
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

Bezm-i ġamda ko beni ney gibi efġān ideyim
Kim bilür daḫı şehā kim irişür uşbu deme

<u>bezm-i ḫüsn:</u>

1. **bezm-i ḫüsn:**-*üñ, -de*
Gazel 3490
Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik meclisi.

Muḥibbī bezm-i ḥüsnüñde ko yansun şem‘-i meclisdür
Ezelden āteş-i ‘ışḳa yakupdur ol dil ü cānı

2. **bezm-i ḥüsn:**-*üñ, -de*
Gazel 3394
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik meclisi.

Bezm-i ḥüsnüñde ruḥuñ şevḳıne dāyim cān u dil
Ḫālī olmaz bir nefes efġān ider bülbül gibi

bezm-i ‘ışḳ:

1. **bezm-i ‘ışḳ:**
Gazel 3326
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk meclisi.

Āhum şerār-ı naḫl olup bezm-i ‘ışḳ ara
Gördüm nihāl ḳāmet-i serv ü perī-veşi

bezm-i mey eyle-:

1. **bezm-i mey eyle-:**-*miş, --em*
Gazel 3037
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap meclisi düzenlemek.

Bezm-i mey eylemişem dün gice cānānlar-ıla
Niçe cānānlar-ıla server-i ḫūbānlar-ıla

bezm-i miḥnet:

1. **bezm-i miḥnet:**-*-de*
Gazel 3071
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mihnet meclisi, eziyet ve cefa yeri II dünya.

Tavaḳḳuf eyleme bir dem sen efġān eyle ben nāle
Gel iy tā bezm-i miḥnetde çün olduñ vāḳıf aḥvāle

bī-‘ār ol:

1. **bī-‘ār ol:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3392
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Utanmaz olmak.

İy Muḥibbī ger eger mihr-ile māh olur-ısa
Sevme hercāyīleri olmaya bī-‘ār daḫı

bi‘aynih:

1. **bi‘aynih:**
Gazel 3137
Mısra: **2**
Bi-aynihî-Bi-aynihâ: Aynıyle, olduğu gibi, tıpkı.

Gözlerüme kim naẓar kılsa benüm pür āb-ıla
Der bi‘aynih bir ḳadeḥ tolmış şarāb-ı nāb-ıla

bī-bahā:

1. **bī-bahā:**
Gazel 3286
Mısra: **9**
Paha biçilemeyecek kadar değerli.

‘Işḳ bī-bahā cevher-durur nādāna iẓhār eyleme
Sīneñde sakla cān gibi cāndan ‘azīz tut rāzuñı

bī-bāk ol-:

1. **bī-bāk ol-:**-*-a*
Gazel 3067
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Korkusuz olmak.

Tīr-i müjgānuña karşu dil yine gögsin gerer
Her ki ‘āşıḳdur ezel dirler ki ol bī-bāk ola

bī-cān eyle-:

1. **bī-cān eyle-:**-*-r*
Gazel 3132
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cansız eylemek II canını almak.

Bir naẓarla niçe biñ ‘āşıḳı bī-cān eyler
Ne ‘aceb ḫāṣṣa var kirpüg-ile kaşında

bī-cān ol:

1. **bī-cān ol:**-*dug, -um*
Gazel 3396
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cansız olmak, ölmek, perişan hale gelmek.

Ne bilür ḥālüm benüm ‘ışḳıyla bī-cān oldugum
Şol ki bu miḥnet ü ġam-ıla ayakdaş olmadı

bī-çāre:

1. **bī-çāre:**
Gazel 3016
Mısra: **4**
1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.

Dehrüñ sistemin añladı fikr itdi ḫazānı
Bī-çāre vü ser-geşte vü ġam-ḫāra benefşe

2. **bī-çāre:**
Gazel 3122
Mısra: **4**
1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.

Görüñ derdiyle cān virdi belāda kūhken āḫir
Teraḥḥüm itmedi Şīrīn gelüp bī-çāre Ferhād’a

3. **bī-çāre:**
Gazel 3243
Mısra: **2**
1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.

İrdi Ferhād'a maḥabbet kesdi miḥnet daşını
Derd-ile bī-çāre virdi āḫir anda başını

4. **bī-çāreyi:**-*y, -i*
Gazel 3375
Mısra: **1**
1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.

Zāhidā luṭf eyle 'ayb itme bu ben bī-çāreyi
İḫtiyār elden gider gördükde bir meh-pāreyi

5. **bī-çāre:**
Gazel 3376
Mısra: **12**
1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.

Ölince taş işiginde Muḥibbī yasdanup taşı
Dimez kim niçe bir eyler bu bī-çāre bu feryādı

6. **bī-çāre:**
Gazel 3379
Mısra: **5**
1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.

Var mıdur yok mı miyānuñ bilmedi bī-çāre dil
Bezm-i ġamda rūz u şeb uşbu ḫayāl egler beni

7. **bī-çāre:**
Gazel 3380
Mısra: **1**
1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.

Yine bī-çāre dil āvāre düşdi
Belā aruları başına üşdi

8. **bī-çāre:**
Gazel 3428
Mısra: **4**
1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.

Dil naḳdini yoluñda ḫarc itdi bilüñ cān da
Bī-çāre derdmend āh yār olasını sandı

9. **bī-çāre:**
Gazel 3452
Mısra: **2**
1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.

'Arż-ı ḥüsn eyle hicāb eyleme cān pārecügi
Zaḫmumuñ merhemi bī-çāre dilüñ çārecügi

bī-çāre gönül:

1. **bī-çāre gönül:**
Gazel 3026
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çaresiz gönül. II Âşığın gönlü.

Leylī zülfine dolaşdı görüp āhū gözini
Düşdi Mecnūn gibi bī-çāre göñül tag u taşa

bīd:

1. **bīd:**
Gazel 3164
Mısra: **5**
Söğüt ağacı.

Ol perī-ruḫsārı görsem bīd gibi ditirerem
Sanasın bir ḫastadur kim ditreye cān üstine

bīdār:

1. **bīdār:**
Gazel 3415
Mısra: **4**
Far. Uyanık.

Zülfine dolaşdı göñlüm geldi sevdā başuma
Ġam şebinde tā seḥer bīdār gördüm kendümi

bī-dār:

1. **bī-dār:**
Gazel 3288
Mısra: **1**
Uyanık.

Dün gice çeşmüm benüm bī-ḫ˘āb u necb bī-dār idi
Mūnisüm tā şubḥa dek dilde ḫayāl-i yār idi

bīdār it:

1. **bīdār it:**
Gazel 3422
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uyandırmak.

İy göñül sevdā-yı zülfine hevādār it beni
Giceler tā şubḥa dek 'ışḳ-ıla bīdār it beni

bī-dār ol:

1. **bī-dār ol:**-*ma, -du, -ñ*
Gazel 3359
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uyanık durumda bulunmak, uyanık olmak.

Dōstum nāz uyḫusından daḫı bī-dār olmaduñ
Şöyle ẓann itme kapuñda nāle feryād olmadı

bī-dil:

1. **bī-diller:**-*ler*
Gazel 3029
Mısra: **7**
Gönlünü vermiş, gönlünü kaptırmış, âşık.

Leb-i la'li hevāsından kamu mest oldı bī-diller
Bugün çün mevsim-i güldür ko hüşyār olmasun kimse

2. **bī-diller:**-*ler*
Gazel 3082

Mısra: **7**
Gönlünü vermiş, gönlünü kaptırmış, âşık.

Dükülüp niçe bī-diller ayaklarda ola pā-māl
Elini uzadup dilber ide ger şāne saçına

3. **bī-diller:**-*ler*
Gazel 3456
Mısra: **5**
Gönlünü vermiş, gönlünü kaptırmış, âşık.

Söze geldükçe ol meh-rū düşer üstine bī-diller
Nite kim kuşlar üşmişdür işidüp ṣavt-ı Dāvūd'ı

4. **bī-diller:**-*ler*
Gazel 3297
Mısra: **2**
Gönlünü vermiş, gönlünü kaptırmış, aşık.

Gösterüp yüzin nigārum āşikārā eyledi
Niçe bī-diller anı görüp temāşā eyledi

5. **bī-dile:**-*e*
Gazel 3378
Mısra: **4**
Gönlünü vermiş, gönlünü kaptırmış, aşık.

'Ālemde kaçan ḳışmet olındı ġam u şādī
Cümle ġam-ıla ġuṣṣa bu ben bī-dile düşdi

6. **bī-dilleri:**-*ler*, -*i*
Gazel 3264
Mısra: **9**
Gönlünü vermiş, gönlünü kaptırmış, âşık.

Bend-i zülfinde olan bī-dilleri āzād idüp
İy Muḥibbī ḥamdü-lillāh seni āzād itmedi

7. **bī-dil:**
Gazel 3309
Mısra: **1**
Gönlünü vermiş, gönlünü kaptırmış, âşık.

Benem tek bī-dil ü bī-i'tibārī
Bulınmaz bī-kesi bir ḫāksārī

bī-dīn:

1. **bī-dīndür:**-*dür*
Gazel 3240
Mısra: **14**
Dinsiz.

Biñ benüm gibi kapusında anuñ bendesi var
Kankı bī-dīndür aña beñzede bir pādişehi

bī-emān ol-:

1. **bī-emān ol-:**--*ma*
Gazel 3119
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Amansız, insafsız, merhametsiz olmak.

Amān vir yüzüñi bir dem göreyin soñradan öldür
Teraḥḥüm eyle luṭf eyle ḥabībüm bī-emān olma

bī-fikr ü te'emmül:

1. **bī-fikr ü te'emmül:**
Gazel 3091
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşüncesiz ve etraflıca düşünme.

Bī-fikr ü te'emmül didi bu şi'ri Muḥibbī
Bilmek dileyen ḥālini ursun buña pençe

bīgānalıg:

1. **bīgānalıgı:**-*ı*
Gazel 3421
Mısra: **8**
Yabancılık, ilgisizlik, kayıtsızlık, alâkasızlık.

Yār yār eyleyüben sen beni yād eylemedüñ
Niçe bir gösteresin sen bize bīgānalıgı

bīgāne:

1. **bīgāneye:**-*y*, -*e*
Gazel 3054
Mısra: **2**
Aşina olunmayan, yabancı, el.

Zāhid senüñ tek uymazam efsāneden efsāneye
Dil buldı çün maṭlūbını yiltme beni bīgāneye

2. **bīgānegi:**-*gi*
Gazel 3259
Mısra: **2**
1. Yabancı, âşinâ olmayan. 2. Kayıtsız, ilgisiz, alâkasız, lâkayt.

Leylī zülfüñ göreli oldı bu dil dīvānegi
Oldı senüñle āşinā ammā baña bīgānegi

3. **bīgānegī:**-*gi*
Gazel 3492
Mısra: **6**
1. Yabancı, âşinâ olmayan. 2. Kayıtsız, ilgisiz, alâkasız, lâkayt.

Āşinālık olmaya idi ezelden kāşkī
Āşinālıkdan saña çün yig gelür bīgānegī

bīgānegī:

1. **bīgānegī:**
Gazel 3373
Mısra: **6**
Yabancılık.

Āşinālık olmaya idi ezelden kāşkī
Āşinālıkdan saña çün yig gelür bīgānegī

bī-güneh:

1. **bī-güneh:**
Gazel 3385

Mısra: **8**
(Fa.) Günahsız.

‘Āşıḳ olup sevdi-y-ise saña kāfir olmadı
Niçe bir öldüresin sen bī-güneh ‘āşıḳları

2. **bī-güneh:**
Gazel 3140
Mısra: **5**
Günahsız.

Bī-güneh ‘uşşāḳı öldürme benüm çok sevdügüm
Dükenür sanma senüñ ‘āşıḳlaruñ kırmag-ıla

bī-ḫˇāb:

1. **bī-ḫˇāb:**
Gazel 3288
Mısra: **1**
Uykusuz.

Dün gice çeşmüm benüm bī-ḫˇāb u necb bī-dār idi
Mūnisüm tā ṣubḥa dek dilde ḫayāl-i yār idi

bī-had:

1. **bī-ḥad:**
Gazel 3312
Mısra: **9**
Sayısız, sınırsız, hesapsız, pek çok.

Cürmüm bī-ḥad ümmīd daḫı līk ḳavī
Umaram kim yazıla defter-i a‘māle ‘afı

2. **bī-ḥad:**
Gazel 3031
Mısra: **4**
Pek çok; oldukça; epey.

Saña beñzer bir perī-peyker melek-rū görmedüm
Gerçi kim ‘ālemde bī-ḥad eylemişem geşt-i rāh

3. **bī-ḥaddür:**-*dür*
Gazel 3181
Mısra: **5**
Hadsiz hudutsuz, pek çok.

Cefā vü cevri bī-ḥaddür dідiler ol cefākāruñ
Göñül derd-ile āh-ıla fiġān idüp didi arı

bi-ḥamdillāh:

1. **bi-ḥamdillāh:**
Gazel 3260
Mısra: **7**
"Allah'a şükürler olsun" anlamında, Allah’ın nimetlerine ve lütuflarına minnet ve teşekkürü bildirmek üzere kullanılan bir ifadedir.

Bi-ḥamdillāh gider oldum ser-i kūyına dildāruñ
Velī bilmem çeken anda suyı mı yāḫū topragı

2. **bi-ḥamdillāh:**
Gazel 3011
Mısra: **3**
"Allah'a şükürler olsun." anlamında kullanılan dua sözü.

Mü’min-i ‘ışḳam bi-ḥamdillāh zi-men zülf-i dōst
Kılca noḳṣān gelmedi yāḫūd ḫalel bu dīnüme

3. **bi-ḥamdillāh:**
Gazel 3301
Mısra: **10**
"Allah'a şükürler olsun." anlamında kullanılan dua sözü.

Liyāḳat yok iken bende kılup luṭf u teraḥḥümler
Bi-ḥamdillāh Muḥibbī kim birūn idi derūn oldı

bī-ihtiyār:

1. **bī-iḫtiyār:**
Gazel 3099
Mısra: **4**
Elinde olmayarak, istemsiz bir biçimde.

Deyr içinde dün ṣanemler seyrine ḫayrān olup
Secdeyi bī-iḫtiyār itdüm büt-i ṭannāzuma

2. **bī-iḫtiyār:**
Gazel 3447
Mısra: **11**
Elde olmayarak, irade dışı.

İy Muḥibbī levḥ-i dilde naḳş ide bī-iḫtiyār
Ehl-i diller meclisinde gūş iden eş‘āruñı

3. **bī-iḫtiyār:**
Gazel 3326
Mısra: **7**
Gayriihtiyârî, irâdesi dışında, kendisi istemeden.

Bī-iḫtiyār bu dili kendüye yār çeker
Yokdur cihānda bir aña beñzeye dil-keşi

bījen:

1. **bījen:**
Gazel 3461
Mısra: **10**
Bizen ve Bicen olarak da bilinen Bijen, Gîv'in oğlu, Guderz'in torunu, Rüstem'in kız kardeşinin oğlu ve Keyhusrev döneminin ünlü kahramanlarındandır.

Kanı İskender Ferīdūn Ḫusrev ü Dārā vü Cem
Kanda gitdi Zāl u Rüstem Gīv-ile Bījen gibi

bī-ḳarār:

1. **bī-ḳarāruñ:**-*uñ*
Gazel 3268
Mısra: **12**
Kararsız, huzursuz, tedirgin.

Yār firār itdi dirīġā kalmadı dilde ḳarār
‘Ālemi ġarḳa vire ol bī-ḳarāruñ giryesi

bī-ḳarār ol:

1. **bī-ḳarār ol:**-*dı*
Gazel 3485
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kararsız, huzursuz olmak.

Tolaşup sevdā-yı zülfe oldı gönlüm bī-ḳarār
Gelmeseydi başuma benüm bu sevdā kāşki

bī-ḳayd:

1. **bī-ḳayddur:**-*dur*
Gazel 3218
Mısra: **7**
Kayıtsız, aldırmaz.

Giderse vādīye mecnūn anı bī-ḳayddur sanma
Üşüpdür başına anuñ cihānuñ cümle ġavġāsı

bī-kes:

1. **bī-kesi:**-*i*
Gazel 3309
Mısra: **2**
Kimsesiz, zavallı, yalnız, çaresiz.

Benem tek bī-dil ü bī-i'tibārī
Bulınmaz bī-kesi bir ḫāksārī

2. **bī-kesem:**-*em*
Gazel 3355
Mısra: **11**
Kimsesiz, zavallı, yalnız, çaresiz.

Bī-kesem kimsene yok deşt-i ġamında ölicek
Üstüme aglaya bir kimse semādan ġayrı

bil:

1. **bilüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 3008
Mısra: **3**
Vücudun orta yeri, bel.

Bilüñle agzuñ iy dōst bilmem ki var mı yok mı
Geçdi dirīġ 'ömrüm uşbu gümān içinde

2. **bilüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3196
Mısra: **7**
Vücudun orta yeri, bel.

İtdüm ḫayāl bilüñi döndüm ḫayāle ben
Mümkin degül tamām ola anuñ taḫayyüli

3. **bilüme:**-*üm, -e*
Gazel 3205
Mısra: **5**
Vücudun orta yeri, bel.

Bilüme zünnār-ı zülfüñ baglayaldan iy ṣanem
Mesken idinsem 'aceb midür eger büt-ḫāneyi

4. **bil:**
Gazel 3002
Mısra: **8**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Sakın dünyā-yı dūna olma maġrūr
Urısar bil saña āḫir dabanca

5. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 3015
Mısra: **12**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Muḥibbī virme dil dünyā denīdür
Vefā yokdur bilürsin çünki zende

6. **bilür:**-*ür*
Gazel 3017
Mısra: **4**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Naẓar eyle görüp ḥālüm benüm derdüme bir çāre
Senüñ 'ışḳuñda iy meh-rū Ḫuẓā bilür ki ṣādıḳvan

7. **bilmez:**-*mez*
Gazel 3022
Mısra: **5**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Hīç kes bilmez belā vü derdini bu gönlümüñ
Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdümdür aña el-ḥaḳ güvāh

8. **bilmezem:**-*mez, -em*
Gazel 3031
Mısra: **8**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Hicr-ile yakduñ beni kül eyledüñ ser-tā-ḳadem
Bilmezem kim sevdügüm midür seni iy şeh günāh

9. **bilür:**-*ür*
Gazel 3038
Mısra: **10**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Ribāṭ-ı köhnedür dünyā Muḥibbī aña dil virme
Bilür kim aña kim konsa göçer āheste āheste

10. **bil:**
Gazel 3045
Mısra: **3**

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Dem dem dökilen göz yaşı bil ḫūn-ı cigerdür
Dil zevraḳı ġarḳ oldı şeḥā ol dem içinde

11. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 3061
Mısra: **1**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Perīsin bilmedüm yāḫūd ferişte
Beni bī-ṭāḳat itdüñ bir görişte

12. **bilmek:**-*mek*
Gazel 3075
Mısra: **9**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bilmek isterseñ eger cānā derūnum nālişin
Āteş-i ‘ışḳ içre bak bu göñlümüñ ḳaḳnūsına

13. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 3075
Mısra: **6**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Nāṣihā pend eyleme kūyında ger pā-māl olam
‘Āşıḳ olanlar bilürsin bakmaz nāmūsına

14. **bilürdi:**-*ür, -di*
Gazel 3079
Mısra: **1**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Sırr-ı ‘ışḳı kim bilürdi nāle taḳrīr itmese
Ṣafḥa-i ruḫsāruma yā eşk taḥrīr itmese

15. **bilürdi:**-*ür, -di*
Gazel 3088
Mısra: **9**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bilürdi derūnumda Muḥibbī ki neler var
Gönderse eger ġamzelerin sīnemi yarsa

16. **bilürdi:**-*ür, -di*
Gazel 3089
Mısra: **5**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Kim bilürdi ‘ışḳumı ‘ālemde olurdı nihān
Dīdeler küzekler ü bu sīne dōlāb olmasa

17. **bilmek:**-*mek*
Gazel 3091
Mısra: **10**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bī-fikr ü te’emmül didi bu şi‘ri Muḥibbī
Bilmek dileyen ḥālini ursun buña pençe

18. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 3104
Mısra: **14**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Ser-i kūyını ṭavāf eyle Muḥibbī yüri var
Yüz sürerler çün bilürsin Ḥarem-i muḥtereme

19. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 3110
Mısra: **4**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Kıl muṣāḥib her gice ḳalbüñi ẕikru’llāh ile
Uyma nefs-i şūma irmez çün bilürsin dem deme

20. **bilsem:**-*se, -m*
Gazel 3115
Mısra: **10**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

İy dōst miyānuñla kemer ẕevḳ ider-iken
Bilsem ne sebeb düşdi girer ḫançer araya

21. **bilmeyüp:**-*me, -y, -üp*
Gazel 3132
Mısra: **5**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bilmeyüp ḥālümi cevr eyler-ise olmaz ‘aceb
Ṭıfldur sevdücegüm daḫı on üç yaşında

22. **bilürem:**-*ür, -em*
Gazel 3136
Mısra: **4**

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Leblerüñden gel ‘ilāc eyle bu ben dil-ḫasteye
Bilürem ki okumışdur ḥikmeti Loḳmān-ıla

23. **bil:**
Gazel 3139
Mısra: **9**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Şek degül ṭāḳat getürmez bil taḥarrük eylemez
Kosalar bār-ı ġamum bu çarḫ-ı gerdān üstine

24. **bil:**
Gazel 3168
Mısra: **6**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Ṭālib iseñ vaṣl-ı yāra elde sīm ü zer gerek
Yoksa bil olmaz müyesser ḳuvvet-i bāzū-y-ıla

25. **bil:**
Gazel 3174
Mısra: **9**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Gāh olur bir ḳaṭre eyler bil ki kim bir ḳaṭreden
Geh telāṭumlar urup ‘ummān ider göñlüm beni

26. **bilmek:**-*mek*
Gazel 3181
Mısra: **1**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Nigārā ḫālümi bilmek dilerseñ gör şeb-i tārı
Ki şebdür maḥrem-i ‘āşıḳ güvāhı nāle vü zārı

27. **bildüm:**-*dü, -m*
Gazel 3196
Mısra: **5**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bildüm ki ‘illet-i dilüme būsedür ‘ilāc
La‘l-i lebüñ ger eyleye iy vāy ta‘allüli

28. **bilmedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Gazel 3202
Mısra: **2**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Menzilüñ evvel ḳadem basduñ dilā dünyā gibi
Āḫirüñ ammā ne olur bilmedüñ ferdā gibi

29. **bil:**
Gazel 3204
Mısra: **1**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

‘Işḳ āteşiyle yandı bu dil bil ki cān daḫı
‘Işḳa düşeli çarḫ urur āsümān daḫı

30. **bil:**
Gazel 3210
Mısra: **5**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Şöyle bil gelmez cihāndan kimseye ẕerre vefā
Kendüzin ziyenet ider āl-ıla her dem zen gibi

31. **bil:**
Gazel 3210
Mısra: **9**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

İy Muḥibbī sözlerüñ bil cāna te‘sīr eyledi
Şöyle bildük yok-durur dünyāyı sevmez sen gibi

32. **bilmezem:**-*mez, -em*
Gazel 3234
Mısra: **2**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Cānumı mest ü ḫarāb itdi lebüñ keyfiyyeti
Bilmezem kime şikāyet ideyim derdüm katı

33. **bildüm:**-*dü, -m*
Gazel 3237
Mısra: **5**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Sevdā-yı zülfi başuma bildüm belā-y-ımış
Bilmem ne güne saklayısar ol belā beni

34. **bil:**
Gazel 3241
Mısra: **3**

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Dil viren medfūn olur dünyāya bil Ḳārūn-veş
Kim tecerrüd eyledi göklerdedür ʻĪsā gibi

35. **bileler:**-*e, -ler*
Gazel 3254
Mısra: **10**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

İy Muḥibbī söz güherdür ol daḫı aʻlā gerek
Bilmeyenler tā bileler bunuñ-ıla şānuñı

36. **bilmeyenler:**-*me, -y, -en, -ler*
Gazel 3254
Mısra: **10**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

İy Muḥibbī söz güherdür ol daḫı aʻlā gerek
Bilmeyenler tā bileler bunuñ-ıla şānuñı

37. **bildüm:**-*dü, -m*
Gazel 3257
Mısra: **14**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Āhum Muḥibbī dokunalı baḫr-ı eşküme
Bildüm temevvüc itdüren anı hevā gibi

38. **bilür:**-*ür*
Gazel 3276
Mısra: **1**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Nālemi gūş eyleyenler bilür ancak ḥālümi
Çenge teşbīh eyledi kim gördi ḳadd-i dālumı

39. **bildüm:**-*dü, -m*
Gazel 3281
Mısra: **10**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Varsa Muḥibbī kūyuña her yañadan karşu gelür
Yokdur baña bir āşınā bildüm seg-i kūyuñ gibi

40. **bilür:**-*ür*
Gazel 3294
Mısra: **2**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Çıkar dilden yine söz gevherini
Bilen ḳadrin bilür söz cevherini

41. **bilmek:**-*mek*
Gazel 3295
Mısra: **5**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Nigāruñ katıdur göñli anı kim bilmek isterse
Felek nerrādı getürmez murādumca benem zārı

42. **bilmeyicek:**-*me, -y, -icek*
Gazel 3312
Mısra: **4**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Kimse virmedi miyānıyla dehānı ḫaberin
Kim cevāb eydebile bilmeyicek ʻilm-i ḫafī

43. **bilürken:**-*ür, -ken*
Gazel 3316
Mısra: **10**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Muḥīb sevdālara düşmiş diler zülfüñe el ko[y]mak
Bilürken aña el irmez cihānda şāneden ġayrı

44. **bil:**
Gazel 3327
Mısra: **10**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Dest-būs-ı dilbere irmez [ne mümkin] çünki el
Ḫāk-i pāyın kıl ṭaleb devlet bil pā-būsını

45. **bilmezsin:**-*mez, -sin*
Gazel 3329
Mısra: **7**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Zāhidā bilmezsin alsañ ki şarābuñ leẕẕetin
Bādeye rehne virürdüñ ḫırḳa vü destāruñı

46. **bilmez:**-*mez*
Gazel 3339
Mısra: **14**

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Āteş-i ‘ışḳ sīnem içinde benüm bir od kodı
Durmadan artmakdadur bilmez o nār eksüklügi

47. **bilmez:**-*mez*
Gazel 3339
Mısra: **16**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Dīde rūyum cem‘ kılmışdur şu deñlü sīm ü zer
Pāy-ı yāra eylesem bilmez nisār eksüklügi

48. **bilsem:**-*se, -m*
Gazel 3351
Mısra: **6**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Güzeller kamusı andan cefā vü cevri ögrenmiş
Bu fende var mıdur bilsem aceb hīç anuñ üstādı

49. **bilmez:**-*mez*
Gazel 3355
Mısra: **14**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

‘Işḳ kitābını Muḥibbī yine ezber okudı
Bir ḥarf bilmez iken elif-bādan ġayrı

50. **bilür:**-*ür*
Gazel 3358
Mısra: **5**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Cefādan kankı ‘āşıḳ kim vefāyı yig bilür ister
Dilegüm budur ‘ālemde añılmasun anuñ adı

51. **bilmezler:**-*mez, -ler*
Gazel 3360
Mısra: **9**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Zülfi sevdāsında bilmezler Muḥibbī nüktesin
Zīra kimse görmemiş görmez yılan ayagını

52. **bilürem:**-*ür, -em*
Gazel 3366
Mısra: **6**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Deşt-i ġamda baña yoldaş olımazsın sen yüri
Göricek ben bilürem Mecnūn benüm yoldaşumı

53. **bilmediler:**-*me, -di, -ler*
Gazel 3370
Mısra: **5**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bilmediler bili ile agzınuñ esrārını
Deng kılmışdur cihān ḫalḳın bu ḥayret ‘ālemi

54. **bildüm:**-*dü, -m*
Gazel 3377
Mısra: **9**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Şimdi bildüm hicr elinden öldürür bu ġam beni
Ger şehīd-i ‘ışḳ olam dutmañ benümçün mātemi

55. **bilürem:**-*ür, -em*
Gazel 3377
Mısra: **8**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Sensüzin girsem gülistāna baña dūzaḫ olur
Senüñ-ile olıcak cennet bilürem külḫeni

56. **bilmedi:**-*me, -di*
Gazel 3379
Mısra: **5**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Var mıdur yok mı miyānuñ bilmedi bī-çāre dil
Bezm-i ġamda rūz u şeb uşbu ḫayāl egler beni

57. **bil:**
Gazel 3389
Mısra: **8**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Gördiler rüsvālıgumdan bildiler kim ‘āşıḳam
Sen daḫı bil dōstum zār-ı nihānum kalmadı

58. **bildüm:**-*dü, -m*
Gazel 3389
Mısra: **10**

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Ol kemān-ebrū gelüp didi Muḥibbī yāruñam
Şimdi bildüm yār-ımış hergiz gümānum kalmadı

59. **bilür:**-*ür*
Gazel 3397
Mısra: **5**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

La‘l-i nābuñ Ḥaḳ bilür kim mürdeler iḥyā ider
İmtiḥān itmek dilerseñ dōstum öldür beni

60. **bilmesün:**-*me, -sün*
Gazel 3398
Mısra: **4**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

‘Işḳ bāzārında cān virüp alayın derd ü ġam
Derdüme dermān yiter hīç bilmesün dermān beni

61. **bilmeyen:**-*me, -y, -en*
Gazel 3400
Mısra: **6**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Gözleri nāz uyḫusından şöyle maḫmūr old[ı] kim
Sanur anı bilmeyen bīmār ider nāz uyḥusı

62. **bil:**
Gazel 3402
Mısra: **9**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

İy Muḥibbī kūh-ı āhenseñ de bil āḫir seni
Rīze rīze idiserdür uşbu ‘ışḳuñ tīşesi

63. **bilmedi:**-*me, -di*
Gazel 3402
Mısra: **1**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bilmedi Ferhād’a sordum nedür ‘ışḳuñ bīşesi
Kūhkenlikdür hemān ancak anuñ endīşesi

64. **bilür:**-*ür*
Gazel 3409
Mısra: **4**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Sīneye gelse müjeñ tīri eyā kaşı kemān
Anı ‘ışḳ ehli bilür cānına rāḥat kapusı

65. **bildüm:**-*dü, -m*
Gazel 3415
Mısra: **2**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Gül yüzine dil virelden zār gördüm kendümi
Derde bildüm çāre yok nā-çār gördüm kendümi

66. **bil:**
Gazel 3443
Mısra: **4**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Ol er midür ki ni‘metüñ üstinde lāf ura
Bil er odur ki terk ide başın cefā güni

67. **bilürem:**-*ür, -em*
Gazel 3445
Mısra: **6**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Dil virürsin zülfi sevdāsına her bir dilberüñ
Bilürem başdan çıkarur ‘āḳıbet bu ḫū seni

68. **bilmeyesin:**-*me, -(y), -e, -sin*
Gazel 3450
Mısra: **6**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Baña cevr-ile cefā ġayrılara mihr ü vefā
Ne ‘aceb bilmeyesin sevmeyen ile seveni

69. **bildüm:**-*dü, -m*
Gazel 3451
Mısra: **3**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Zülfüñ hevāsı başuma bildüm belā-y-ımış
Çekdi kemend-i miḥnete āh ol belā beni

70. **bilmez:**-*mez*
Gazel 3464
Mısra: **10**

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

İy Muḥibbī leẕẕet-i derd ü belāyı baña sor
Yimeyenden sorma bilmez ol ṭa‘āmuñ dadını

71. **bilmedi:**-*me, -di*
Gazel 3471
Mısra: **3**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Agzı remzini bilmedi anuñ
‘Aczine ḳāyil oldı rāz ehli

72. **bilmedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Gazel 3472
Mısra: **2**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Ṣūret-i dīvār sanduñ göricek iy cān beni
Bilmedüñ mi iy perī sen eyledüñ ḥayrān beni

73. **bilmezem:**-*mez, -em*
Gazel 3474
Mısra: **3**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bilmezem ḳaṣdı helāk itmek midür ‘āṣıḳları
Muḳteżā-yı ḥüsn yoḫsa nāz u istiġnā mı ki

74. **bilmez:**-*mez*
Gazel 3486
Mısra: **2**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Dün gice hicrān şebinde infi‘ālüm var-ıdı
Kimseler bilmez benüm ol dem ne ḥālüm var-ıdı

75. **bilsem:**-*se, -m*
Gazel 3490
Mısra: **7**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

‘Aceb dīvāne dil bilsem neden umar vefā resmin
Cefā üzre yaradılmış ola dilberlerüñ şānı

76. **bilseydi:**-*se, -y, -di*
Gazel 3495
Mısra: **6**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Ḫıżır içmezdi varup āb-ı ḥayvān
Eger bilseydi var la‘lüñ zülāli

77. **bili:**-*i*
Gazel 3091
Mısra: **1**
Bel II sevgilinin beli.

İy ruḥları gül ḳāmeti ‘ar‘ar bili ince
İy gözleri nergis saçı sünbül lebi ġonca

78. **bili:**-*i*
Gazel 3370
Mısra: **5**
Bel II sevgilinin gözle görülemeyecek kadar ince beli.

Bilmediler bili ile agzınuñ esrārını
Deng kılmışdur cihān ḫalḳın bu ḥayret ‘ālemi

79. **bilinde:**-*-i, --n, --de*
Gazel 3142
Mısra: **3**
İnsan vücûdunun orta kısmında göğüsle karın arasında hafifçe darlaşmış olan ve kuşak bağlanan yer, bel. II Sevgilinin beli.

Ebrūları elinde ġamz okları bilinde
Atılsa togrı okdur egri kemān içinde

80. **bili:**-*i*
Gazel 3486
Mısra: **7**
Bel; insan vücudunun orta kısmında göğüsle karın arasında hafifçe darlaşmış olan ve kuşak bağlanan yer.

Noḳṭadur agzı bili kıldur diyü şerḥ eyledüm
Ḫurdebīnler içre ḫaylī ḳīl ü ḳālüm var-ıdı

81. **bilüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3033
Mısra: **16**
Vücudun orta yeri, bel.

Tag itdi kolın ‘āṣıḳ-ı bī-çāresinüñ çün
İy şāh yarar anı bilüñe kemer eyle

bil-:

1. **bildüm:**-*dü, -m*
Gazel 3061
Mısra: **8**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Naẓar kılmadı āh yalvarmayınca
Var-ımış ḫāṣṣa bildüm yalvarışta

2. **bildüm:**-*dü, -m*

Gazel 3086

Mısra: **12**

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bilmez idüm ‘ışḳ ben āsān sanurdum dōstlar
Şimdi bildüm key katı düşvār imiş geldi başa

3. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*

Gazel 3124

Mısra: **8**

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Miyānıyla lebinden sordum āḫir
Kimesne bilmedüm vāḳıf bu rāza

4. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*

Gazel 3135

Mısra: **1**

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Dirīġā bilmedüm virdüm göñül ben ol perī-zāda
Düşüp yolında ḫāk oldum getürmez hīç beni yāda

5. **bilürsin:**-*ür, -sin*

Gazel 3151

Mısra: **9**

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

İy Muḥibbī çünki bilürsin ki fānīdür cihān
Gülşen içre bāde nūş it bir muṣāḥib yār ile

6. **bilmeyüp:**-*me, -y, -üp*

Gazel 3152

Mısra: **11**

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Sırrını fāş itdi ‘ışḳuñ bilmeyüp Ferhād’ı gör
Anuñ içün tīşesi dokındı āḫir başına

7. **bilen:**-*en*

Gazel 3153

Mısra: **5**

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Derd-i ‘ışḳuñ lezzetin bilen n’ider dermānını
Raḥmet olsun derd-i ‘ışḳ ile ölenler cānına

8. **bilürsin:**-*ür, -sin*

Gazel 3164

Mısra: **8**

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Ben senüñ yoluña cānā cānumı virsem n’ola
Kim bilürsin cān virürler dīn ü īmān üstine

9. **bilüñ:**-*üñ*

Gazel 3177

Mısra: **5**

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bile alup gitmedi ‘ışḳı bilüñ Ferhād u Ḳays
Tolıdur şīr ü peleng ile bu ‘ışḳuñ bīşesi

10. **bilürsin:**-*ür, -sin*

Gazel 3178

Mısra: **9**

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Raḥmı yokdur çün bilürsin iy Muḥibbī dilberüñ
Gel akıtma yok yire bu iki gözüñ yaşını

11. **bilmem:**-*me, -m*

Gazel 3205

Mısra: **1**

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

‘Āşıḳam dīvāne bilmem gerçi rāh-ı ḫāneyi
Tār-ı şebde buluram līkin der-i cānāneyi

12. **bildük:**-*dü, -k*

Gazel 3210

Mısra: **10**

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

İy Muḥibbī sözlerüñ bil cāna te‘sīr eyledi
Şöyle bildük yok-durur dünyāyı sevmez sen gibi

13. **bilmeye:**-*me, -ye*

Gazel 3231

Mısra: **12**

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Maḥabbet cāmın içelden Muḥibbī şöyle mest oldı
Anı kim bilmeye sanur içüpdür āb-ı engūrı

14. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 3237
Mısra: **6**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Sevdā-yı zülfi başuma bildüm belā-y-ımış
Bilmem ne güne saklayısar ol belā beni

15. **bilmeyüp:**-*me, -y, -üp*
Gazel 3246
Mısra: **12**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Muḥibbī cām-ı ‘ışḳuñı içelden şöyle mest olmış
Görenler bilmeyüp sanur içüpdür āb-ı engūrı

16. **bilmeyesin:**-*me, -(y)e, -sin*
Gazel 3253
Mısra: **10**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Benüm günden güne ḥālüm müşevveş olup artmakda
Neden bilmeyesin ḥālüm seni ṣāḥib-żamīr itdi

17. **bildüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 3254
Mısra: **1**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Çünki kulsın hīç bildüñ mi bugün sulṭānuñı
Ne içün ḫalḳ eylemiş Ḫallāḳ senüñ cānuñı

18. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 3260
Mısra: **8**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bi-ḥamdillāh gider oldum ser-i kūyına dildāruñ
Velī bilmem çeken anda suyı mı yāḫū topragı

19. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 3272
Mısra: **2**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

İntiḫāb idüp çıkardum māḥ-rūlardan seni
Bilmedüm n’oldı günāhum böyle yād itdüñ beni

20. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 3273
Mısra: **2**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Ser-i zülfüñ kemendinden göñül āşüfte ḥāl oldı
Lebüñden bir söz işiddüm baña bilmem ne ḥāl oldı

21. **bilüp:**-*üp*
Gazel 3283
Mısra: **4**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Gülşene ‘arż idesin ger göre nāzük tenüñi
Açmaya ġonca bilüp ḫālini ayruk suḫeni

22. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 3315
Mısra: **6**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Saña lāyıḳdur ancak pādişāhlık
Bilürsin herkesüñ sırrın kemāhī

23. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 3321
Mısra: **6**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

‘Işḳuñ bir ḥāle ugratdı beni iy māh-rū
Niçe geçer rūz u hafta māh bilmem sālümi

24. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 3321
Mısra: **10**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

İy Muḥibbī ‘adl kıl bir kimseye ẓulm eyleme
Ḫaḳ ta‘ālā çünki bilürsin ki sevmez ẓālimi

25. **bilmeyesin:**-*me, -(y)e, -sin*
Gazel 3329
Mısra: **10**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

İy Muḥibbī dimeyeler merd saña merdāneler
Bilmeyesin bu cihān içinde yok u varuñı

26. **bilmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 3351
Mısra: **2**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Yoluñda her kim ölmezse añılmasun anuñ adı
Cefā vü cevrüñi görüp anı ger bilmeye şādī

27. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 3365
Mısra: **6**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Genc-i ḫüsni seyrin isterken görindi zülf-i dōst
Bilmedüm aña ṭılısm olmış meger su‘bān iki

28. **bildiler:**-*di, -ler*
Gazel 3389
Mısra: **7**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Gördiler rüsvālıgumdan bildiler kim ‘āşıḳam
Sen daḫı bil dōstum zār-ı nihānum kalmadı

29. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 3393
Mısra: **12**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Alınaldan alına göñlüm olupdur şem‘dān
Ne sebebden bilmedüm bu mekr ü āl egler meni

30. **bildiler:**-*di, -ler*
Gazel 3397
Mısra: **2**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Ḳāmetüm dāl oldugına kimse ‘ayb itmez beni
Başdan ayaga cefāsın bildiler ‘ālem seni

31. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 3419
Mısra: **6**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Mescidde dün imāma uydum velī ne kıldum
Hīç bilmedüm bu göñlüm ebrū-yı ṭāḳa düşdi

32. **bilüñ:**-*üñ*
Gazel 3428
Mısra: **3**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Dil naḳdini yoluñda ḫarc itdi bilüñ cān da
Bī-çāre derdmend āh yār olasını sandı

33. **bilmezem:**--*mez, --em*
Gazel 3452
Mısra: **4**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Görse her kanda güzel olur anuñ şeydāsı
Bilmezem n’eyleyeyin bu dil-i āvārecügi

34. **bilüp:**-*üp*
Gazel 3470
Mısra: **9**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Lebleri sırrın bilüp virdüm miyānından ḫaber
Āferīn eydür Muḥibbī’nüñ gören idrākini

35. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 3474
Mısra: **8**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Gitmedi başuñdan iy dil zülfinüñ sevdāsı āh
Bilmedüm dīvāne mi yāḫūd bu dil şeydā mı ki

bil bagla:

1. **bil bagla:**-*y, -up, -dur*
Gazel 3140
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ehemmiyet vermek, azmetmek, hazırlanmak. II Birisinin kendisine yardımcı olacağına inanmak, güvenmek.

Bir ayag üzre gelüp bil baglayupdur ḫıẕmete
Servüñ indi kara su ayagına turmag-ıla

bildür-:

1. **bildürmeyesin:**-*me, -y, -e, -sin*
Gazel 3184
Mısra: **7**
Bilinir duruma koymak, açıklamak, anlatmak, îlân etmek, tefhim etmek.

Dil ṭabībisin neden bildürmeyesin bir cevāb
Derd ü ḥasretle bugün öldüresin bīmāruñı

bile:

1. **bile:**
Gazel 3177
Mısra: **5**
1. Dahi, de. 2. birlikte, beraber 3. Üstelik, de bağlacı.

Bile alup gitmedi ‘ışḳı bilüñ Ferhād u Ḳays
Tolıdur şīr ü peleng ile bu ‘ışḳuñ bīşesi

2. **bile:**
Gazel 3009
Mısra: **8**
"-dA, dahi" anlamlarındaki bağlaç.

Kefen pür-ḫūn ide her dem gözümüñ kanlu yaşından
Eger derdüm bile Ferhād ola zīr-i kefen āgeh

3. **bile:**
Gazel 3097
Mısra: **6**
"-dA, dahi" anlamlarındaki bağlaç.

Bilse idüm ne yüz-ile görinür gül yüzüñe
Ḳıymetin bile kaçan vaḳt-ıla bāzāra düşe

4. **bile:**
Gazel 3133
Mısra: **2**
"-dA, dahi" anlamlarındaki bağlaç.

Zümürrüd naṭ‘ı döşense zemīne nev-bahār olsa
Gülistān seyrine varsam bile ancak nigār olsa

5. **bile:**
Gazel 3077
Mısra: **14**
"da/de, hem, dahi" anlamında bir bağlaç.

Cevrüñle eger cān vire yoluñda Muḥibbī
Terk eylemeye ‘ışḳuñı ilte bile sine

6. **bile:**
Gazel 3151
Mısra: **4**
Hatta, hem de, üstelik.

Elde dutup zülfini geh boynı üzre tagıdur
Sāḥir olmasa kaçan oynardı bile mār ile

7. **bile:**
Gazel 3191
Mısra: **2**
"-da/-de, dahi" anlamında bir bağlaç.

‘Aceb mi yāruñ aġyār olsa yārı
Ne yirde kim bite gül bile ḫārı

8. **bile:**
Gazel 3194
Mısra: **4**
"-da/-de, dahi" anlamında bir bağlaç.

Gitme iy ārām-ı cānum bir dem ārām eylegil
Ger giderseñ cān bile gider kaluram ten gibi

9. **bile:**
Gazel 3300
Mısra: **4**
"-da/-de, dahi" anlamında bir bağlaç.

Aradum bir yir ki pinhān olayım
Kanda ki vardum bile buldum ġamı

10. **bile:**
Gazel 3345
Mısra: **4**
"-da/-de, dahi" anlamında bir bağlaç.

Ġam meclisinde nāle kılup ḥālüm aglasam
Yanumca bile nāle kılur nā benüm gibi

11. **bile:**
Gazel 3365
Mısra: **9**
"-da/-de, dahi" anlamında bir bağlaç.

‘Işḳ şāhı geldi ardınca bile sulṭān-ı ġam
Yıkılur ol memleket ḥükm itdi çün sulṭān iki

12. **bile:**
Gazel 3383
Mısra: **4**
"-da/-de, dahi" anlamında bir bağlaç.

Va‘deyi ferdāya saldı gitdi ol serv-i revān
Bile gitdi göz yaşı eşk-i revān eglenmedi

13. **bile:**
Gazel 3408
Mısra: **6**
"-da/-de, dahi" anlamında bir bağlaç.

Ger bezm-i belā içre idem ḫūn-ı ciger nūş
Yanumca bile nāle kılur sīne rebābı

14. **bile:**
Gazel 3412
Mısra: **8**
"-da/-de, dahi" anlamında bir bağlaç.

Yıkdı dil ḫānesini leşker-i ġam
Temelinden bile harāb oldı

15. **bile:**
Gazel 3447
Mısra: **6**
"-da/-de, dahi" anlamında bir bağlaç.

Deyr ara zülf-i çelīpāñı görüp iy muġbeçe
Baglamazsam kāfir-i ‘ışḳam bile zünnāruñı

16. **bile:**
Gazel 3478
Mısra: **3**
"-da/-de, dahi" anlamında bir bağlaç.

Cām-ı ‘ışḳı bile nūş itdük ezel Mecnūn-ıla
Ol ayak götürdi meclisde beni serḫōş kodı

17. **bile:**
Gazel 3217
Mısra: **5**
Hatta, hem de, üstelik.

Bir naẓarla ‘aḳl u ṣabrum gitdi cān u dil bile
Gitdiler miḥnet şebinde kodılar tenhā beni

18. **bile:**
Gazel 3260
Mısra: **4**
Hatta, hem de, üstelik.

Uyardum ‘ışḳ ḳandīlin aña bu dil fitīl itdüm
Gözüm yaşıyla gönderdüm bile bu bagrumuñ yagı

bilesince:

1. **bilesince:**
Gazel 3091
Mısra: **4**
Yanında, beraberinde.

Bülbül yiridür āhını eflāke çıkarsa
Gül kim açıla ḫārı görür ol bilesince

bilesine:

1. **bilesine:**
Gazel 3077
Mısra: **4**
Yanında, beraberinde.

Ol servüñ evvelā pāyına cān u dil akıtdum
Ardınca ravān oldı yaşum da bilesine

billāh:

1. **billāh:**
Gazel 3005
Mısra: **2**
“Allah için, Allah hakkı için” anlamında bir yemin sözü.

Ol yār yiter cevr-ile nāz ü sitem kıla
Billāh diñüz ki fitne vü āşūbı kim kıla

billūr:

1. **billūr-ıla:**-*ıla*
Gazel 3323
Mısra: **8**
Çok parlak, şeffaf, duru ve temiz (cam) ve bu camdan yapılmış (nesne), kristal, elmastıraş.

Virme nādān eline gevher-i naẓmuñı sakın
Zīrā farḳ eyleyimez billūr-ıla [hem] güheri

2. **billūr:**
Gazel 3255
Mısra: **5**
Çok berrak ve pürüzsüz, parıltılı, ışıklı.

Billūr iken yıkılur bu nüh felek olur ḫarāb
Sīm ü zerle pes neden yüce kılursın nāmuñı

bilmedi:

1. **bilmedi:**
Gazel 3066
Mısra: **1**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bilmedi virdi göñül zülf-i dil-ārāmlara
Dil-i āzādeyi düşürdi varup dāmlara

bilmem ki:

1. **bilmem ki:**
Gazel 3008
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir olay veya durum karşısında kuşku duyulması, emin olamama ifadesi.

Bilüñle agzuñ iy dōst bilmem ki var mı yok mı
Geçdi dirīġ ‘ömrüm uşbu gümān içinde

bilmez:

1. **bilmezem:**-*em*
Gazel 3013
Mısra: **10**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Başuma belā oldı Muḥibbī hevā-yı zülf
Ḥālüm n’olısar bilmezem āh ol hevāy-ıla

2. **bilmezem:**-*em*
Gazel 3217
Mısra: **4**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Sevdügüm gerçi ki bir sīmīn-beden maḥbūbdur
Ne belāya ilte āḫir bilmezem sevdā beni

bilmez idüm:

1. **bilmez idüm:**--*mez*, --*dü*, --*m*
Gazel 3086
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bilmek.

Bilmez idüm ‘ışḳ ben āsān sanurdum dōstlar
Şimdi bildüm key katı düşvār imiş geldi başa

bilmez mi:

1. **bilmez mi:**-*sin*
Gazel 3305
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bilmiyor mu, bilmez mi? II Elbette bilir.

Alma Muḥibbī ‘āḳil ol dünyāy[ı] sen bir ḥabbeye
Āḫir saña ne kılısar bilmez misin bu ẓālümi

bilse idüm:

1. **bilse idüm:**-*se, --dü, --m*
Gazel 3097
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkına varmak.

Bilse idüm ne yüz-ile görinür gül yüzüñe
Ḳıymetin bile kaçan vaḳt-ıla bāzāra düşe

bilsem:

1. **bilsem:**
Gazel 3217
Mısra: **1**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

İy ṣanem bilsem ne içün zār idersin hā beni
Ṭurra-i zülf-i siyehkāruñ ucından vā beni

2. **bilsem:**
Gazel 3266
Mısra: **3**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Cihān içün nedür bilsem bu hāy u hūy u bu ġavgā
Gelenler gitdiler cümle dimezler kimse kes kaldı

bilür:

1. **bilür:**
Gazel 3040
Mısra: **7**
Allah teâlâ bağlamında "(en doğrusunu) bilmek, (en doğrusuna) vâkıf olmak.".

Ḥaḳ bilür kim cān u dil yolına eylerdüm fedā
Hemdem olsam bir nefes ol dilber-i ḫamrā-y-ıla

bīmār:

1. **bīmār:**
Gazel 3112
Mısra: **8**
Hasta, dertli II (Göz için) baygın bakışlı.

Nūş-ı cān olsun eger kanum içerse leblerüñ
Ger içe bīmār çeşmüñ ire ṣıḥḥat cānına

2. **bīmārum:**-*um*
Gazel 3304
Mısra: **8**
Hasta.

Kapusında niçe yıldur ḫastayam āh eylerem
Dimedi bir kez bu dil dil-ḫaste bīmārum gibi

3. **bīmāruñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3184
Mısra: **8**
Hasta. II Âşık.

Dil ṭabībisin neden bildürmeyesin bir cevāb
Derd ü ḥasretle bugün öldüresin bīmāruñı

4. **bīmāruñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3329
Mısra: **6**
Hasta. II Âşık.

Ḫasta dilden āsitānuñdur senüñ dār-ı şifā
Dil ṭabībi olasın añmayasın bīmāruñı

5. **bīmāruñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3447
Mısra: **10**
Hasta. II Âşık.

Ḫasret-i la‘l-i lebüñden ḫastayam key nātüvān
İy ṭabīb-i dil meded añmaz mısın bīmāruñı

6. **bīmārı:**-*ı*
Gazel 3181
Mısra: **4**
Hasta. II Âşık.

Egerçi dil ṭabībisin veli bī-raḥmsın ġāyet
Kapuñda ḫastayam yıllar gözetmezsin o bīmārı

7. **bīmār:**
Gazel 3400
Mısra: **8**
Hasta II dertli, kederli.

İy Muḥibbī uyusun nāz-ıla ol çok sevdügüm
Görmeyen ‘ālemde ben gözinde bīmār uyḫusı

8. **bīmār:**
Gazel 3429
Mısra: **3**
Hasta II Âşık.

Maḫmūr olalı nāz-ıla bīmār idi çeşmi
Nūş eyleyeli kanumı bir pāre tayandı

bīmār id:

1. **bīmār id:**-*er*
Gazel 3400
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta etmek, hastalandırmak.

Gözleri nāz uyḫusından şöyle maḫmūr old[ı] kim
Sanur anı bilmeyen bīmār ider nāz uyḫusı

bīmār kıl:

1. **bīmār kıl:**-*up*
Gazel 3369
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta etmek II dertlendirmek.

Çeşm-i ebrūsı kılup derd-ile bīmār beni
Niçe yıl ḫasta yatur añmadı dildār beni

bīmār-ı ‘ışḳ:

1. **bīmār-ı ‘ışḳ:**-*am*
Gazel 3310
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk hastası olmak, aşk derdiyle dertlenmek, aşka düşmek.

‘Aceb bīmār-ı ‘ışḳam derdüñ-ile
Ki gelmez yanuma dehrüñ ṭabībi

2. **bīmār-ı ‘ışḳ:**-*am*
Gazel 3269
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk hastası.

‘Āceb bīmār-ı ‘ışḳam baña tīmār
Olup ‘āciz kamu şehrüñ ṭabībi

bin-:

1. **bine:**-*e*
Gazel 3243
Mısra: **9**
(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.

Esb-i nāza bine çevgān ide ger zülfin nigār
Bu Muḥibbī top idüp meydāna koya başını

2. **binse:**-*se*
Gazel 3126
Mısra: **10**
Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp ayakları sarkıtarak oturmak.

Atı öñince yüriyeyim Ḳanberī olup
Binse Muḥibbī nāz-ıla ol şāh-ı düldüle

biñ:

1. **binse:**-*se*
Gazel 3095
Mısra: **3**
(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.

Ol şehsüvār-ı meydān binse semend-i nāza
‘Uşşāḳ olur öñince ser-cümle hep piyāde

2. **binenler:**-*en, -ler*
Gazel 3127
Mısra: **6**
(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.

Sen sen ol kendüñi görme saña bu ‘ibret yiter
Sernigūn oldı ġurūr-ıla binenler kerkese

3. **binmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 3490
Mısra: **3**
(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.

Semend-i nāza binmişdür yine meydān-ı ḫüsn içre
Ser-i ‘uşşāḳı top eyler elinde zülfi çevgānı

4. **binüp:**-*üp, -*
Gazel 3428
Mısra: **1**
(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.

Binüp semend-i nāza zülfin idüp kemendi
Ben mübtelā-yı ‘ışḳuñ boynına dakdı bendi

5. **bini:**-*i*
Gazel 3156
Mısra: **5**
Ben, 1. tekil şahıs zamiri.

Ḳaṣdı bu ki kapuñdan ıra bini raḳīb
Gūş itme sözin uymagıl ol yüzi karaya

6. **bindügi:**-*düg, -i*
Gazel 3419
Mısra: **9**
Yüksek bir şeyin veya bir hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını sallandırarak oturmak.

Āh ol libās-ı zer-keş bindügi atı serkeş
Baglandı tīr ü tīrkeş ‘azm-i ‘Irāḳ’a düşdi

7. **biñ:**
Gazel 3088
Mısra: **8**
1. 1000 sayısı. 2. "Pek çok, sayıca çok" anlamlarını içeren sayı sıfatı.

Cān terkini kim ura irer būseme dirmiş
Biñ cān virelüm cān-ıla diñ aña satarsa

8. **biñ:**
Gazel 3074
Mısra: **3**
"Bin" sayısı. II Sonsuz / sınırsız.

Biñ süvāl itsem dönüp virmez baña bir kez cevāb
Bulmadum bir çāre derdā ġonca-i ḫāmūşına

9. **biñ:**
Gazel 3203
Mısra: **1**
"Bin" sayı sıfatı.

Yine biñ nāz-ıla cānāne geldi
Görüp derdüm benüm dermāna geldi

10. **biñ:**
Gazel 3233
Mısra: **6**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Yolın azıtmış iken togrı yola
Getürdüñ niçe biñ ehl-i ṣalībi

11. **biñ:**
Gazel 3362
Mısra: **6**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Dermān yirine derdi alan mübtelālaruz
Biñ yıl ararsa bulmaya hergiz devā bizi

12. **biñ:**
Gazel 3374
Mısra: **4**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Ḫāk-i pāyına gözümden eyledüm gevher nisār
Biñ belā-y-ıla getürdüm ol gözi mestāneyi

13. **biñ:**
Gazel 3240
Mısra: **13**
" Pek çok, çok fazla" anlamlarında sayı sıfatı.

Biñ benüm gibi kapusında anuñ bendesi var
Kankı bī-dīndür aña beñzede bir pādişehi

14. **biñ:**
Gazel 3246
Mısra: **5**
" Pek çok, çok fazla" anlamlarında sayı sıfatı.

Ḳıyāmetde kaçan gelse biñ ayak bir ayak üzre
Umaram ki komayasın ayak altında bu mūrı

15. **biñ:**
Gazel 3030
Mısra: **10**
" Bin " sayı sıfatı; " pek çok, çok fazla.".

Muḥibbī bāġ-ı ḥüsninde temāşā eyle ol servüñ
Ne ra‘nā güller açılmış deger her biri biñ cāna

16. **biñ:**
Gazel 3476
Mısra: **3**
" Bin " sayı sıfatı; " pek çok, çok fazla.".

Bir naẓar kılmaz dönüp yolında biñ āh eylesem
‘Āşıḳı nā-ḥaḳ yire öldürmek anuñ ḫūları

biñ başlu ejderhā:

1. **biñ başlu ejderhā:**
Gazel 3482
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bin tane başı olan efsanevi, korkunç ve pek büyük bir hayvan,.

Çīn-i zülfinden yañagı tābını eydür gören
‘Āleme odlar saçar biñ başlu ejderhā gibi

biñ biñ:

1. **biñ biñ:**
Gazel 3430
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Binlerce, pek çok.

Dün ḫayāl-i yār-ıla bir bunca rāzum var-ıdı
Baña bir nāz eylese biñ biñ niyāzum var-ıdı

biñ dürlü:

1. **biñ dürlü:**
Gazel 3059
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir türlü, bin çeşit.

Seḥāb-ı zülfini gün yüze perde
İdelden ugradum biñ dürlü derde

2. **biñ dürlü:**
Gazel 3094
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir türlü, bin çeşit.

İder zülfini gün yüzine perde
Beni ugradur ol biñ dürlü derde

3. **biñ dürlü:**
Gazel 3090
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bin türlü, bin çeşit.

Bulınur çün hevā-yı zülf serde
Beni ugradur ol biñ dürlü derde

biñ kerre:

1. **biñ kerre:**
Gazel 3138
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bin defa, pek çok.

Günde biñ kerre yapar yār yıkar gönlüm evin
Ṭıfldur olmaz ‘aceb itdügi hep bāz gele

biñ kez:

1. **biñ kez:**
Gazel 3384
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bin kez, pek çok kere.

Günde biñ kez n’ola düşnām ile añsa beni yār
Elümüzden ne gelür aña du‘ādan ġayrı

2. **biñ kez:**
Gazel 3401
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bin kez, pek çok kere.

Belā tīġıyla biñ kez öldürürseñ
Muḥibbī'nüñ sañadur yine meyli

3. **biñ kez:**
Gazel 3395
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok fazla, defalarca.

Eyā zāhid eger biñ kez naẓar kılsañ o meh-rūya
Görinmez pertev-i ḥüsni idesin çün nigāh egri

biñ pāre it:

1. **biñ pāre it:**-*di*
Gazel 3494
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bin parça eylemek, paramparça, lime lime etmek, parçalara ayırmak.

Tograḍı bu bagrumı biñ pāre itdi tīġ-ı ġam
Ġarḳ-ı ḫūn olup yatur sīnemde her bir pāresi

biñ pāre kıl-:

1. **biñ pāre kıl-:**--*ur*, --*sa*, --*ñ*
Gazel 3017
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lime lime etmek, parçalara ayırmak; yapılan fiilin şiddetini belirtmek için kullanılmıştır.

Yüzüm döndürmezem senden kılursañ beni biñ pāre
Eyā dilber Ḫudā ḥaḳḳı ölince saña 'āşıḳvan

biñ pāre ol:

1. **biñ pāre ol:**-*ur*
Gazel 3347
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bin parçaya bölünmek,parça parça olmak.

Bu göñül şāne gibi āh yine biñ pāre olur
Ol perīşān ura zülfine eger şāneligi

biñ var ol-:

1. **biñ var ol-:**
Gazel 3215
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bin yaşa! Birinin davranışından hoşnut olunduğunu belirtmek için söylenir.

Didi kapumda biñ var ola mübtelālarum
Didüm ki yok Muḥibbī gibi bir belā-keşi

binā:

1. **bināsın:**-*sı, -n*
Gazel 3179
Mısra: **3**
Bina.

Zühd-ile taḳvā bināsın çarḫa irgürmiş-iken
Geldi çün ṭūfān-ı mey ḫāk-ile yeksān eyledi

2. **binā:**
Gazel 3270
Mısra: **6**
Bina, yapı. II Gönül.

Derdā dirīġ n'eyleyem ki fırīb-i dehr
Ẕevḳ u ṣafāya atdı mübeddel binā ḫūşı

3. **bināya:**-*y, -a*
Gazel 3115
Mısra: **14**
Ar. Yapı, inşâ.

Bünyād-ı cefā eyledüñ evvel beni öldür
'Ādetdür ezel ẕebḥ-ile başlansa bināya

4. **bināya:**-*y, -a*
Gazel 3157
Mısra: **10**
Yapı, ev.

Bünyād-ı cefā eyledi çün yār Muḥibbī
Ḳurbān idegör cānı göñül sen o bināya

bıñar:

1. **bıñarı:**-*ı*
Gazel 3325
Mısra: **8**
Pınar, çeşme, kaynak.

Yaşını eger ḥasret-ile ḫasta benefşe
Durmaz akar her ṭarafa çeşm[i] bıñarı

bīnā-yı 'ışḳ:

1. **bīnā-yı 'ışḳ:**
Gazel 3143
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk binası.

Bīnā-yı 'ışḳ yapdı maḥabbet ḥişārını
Üstine itdi kelle-i 'uşşākdan ḳule

bī-nem:

1. **bī-nem:**
Gazel 3249
Mısra: **6**
(Fa.) Yaşsız, ıslak olmayan.

Dōstum dil-teşneyem raḥm itmedüñ
Çeşme-i luṭfuñ senüñ bī-nem gibi

bī-nevā:

1. **bī-nevā-y-ıla:**-*y, -ıla*
Gazel 3158
Mısra: **8**
Sessiz sedasız (kimse). II Zavallı, nasipsiz, mahrum kalmış.

Hīç ola mı gün gibi ol şāh-ı lā-naẕīr
Pertev salup ola bu ben bī-nevā-y-ıla

bī-pervā:

1. **bī-pervā:**
Gazel 3065
Mısra: **8**
Çekinmeden, korkusuz bir biçimde.

Şem‘ her şeb kül ider yakup niçe pervāneler
Bunca nā-ḥaḳ kan iderken yana bī-pervā yine

bir:

1. **bir:**
Gazel 3140
Mısra: **10**
T. Aynı, benzer.

Gel beni öldür raḳībi görmeyem kūyuñda tek
Bu meseldür bir ḳafesde bülbül olmaz zāġ-ıla

2. **bir:**
Gazel 3000
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.

Bir saçı leylā ġamından āh kim sevdālara
Ayb itmeñ ger düşem mecnūn olup ṣaḥrālara

3. **bir:**
Gazel 3003
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.

Şikest eyler ırak ol iy dil andan
Ki sensin şīşe ol bir seng-i ḫāra

4. **bir:**
Gazel 3011
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.

Niçe bir tīr-i cefālar sīne-i miskīnüme
Atıla seng-i melāmet yā dil-i ġamgīnüme

5. **bir:**
Gazel 3143
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.

Tañ mı yakarsa sīnesine dāġ lāle-vār
Her kim ki göñli baglaya bir saçı sünbüle

6. **bir:**
Gazel 3002
Mısra: **2**
Bir, sayı sıfatı.

Görinmez bī-vefālar içre sence
Bulınmaz bir cefā-keş daḫı bence

7. **bir:**
Gazel 3011
Mısra: **12**
Bir, sayı sıfatı.

Öldügümde dōstlar hāẕā şehīdü’l-‘āşıḳīn
Başum üzre dikesiz bir senge yazup sinüme

8. **bir:**
Gazel 3487
Mısra: **8**
Bir tek, yalnızca, sadece.

Yazarken yāra aḥvālüm tutuşup āhum odından
Kül oldı eldeki kāġıd elümde bir ḳalem kaldı

9. **biri:**-*i*
Gazel 3308
Mısra: **8**
Bir sayısı, bir adet.

Bir iken ‘ışḳ yolı zāhid anı iki görür
Biri iki görinür olıcak gözi şaşı

10. **bir:**
Gazel 3463
Mısra: **7**
Yalnız bir, tek.

Ṭarīḳ-i ‘ışḳ bir yoldur iki sandı anı zāhid
İki görse biri tañ mı biri iki görür şaşı

11. **bir:**
Gazel 3198
Mısra: **3**
"Bir" sayı sıfatı.

Bir kıla döndi miyānın fikr iderken bu tenüm
Bir ḫayāl oldı hemān ancak ki nā-yāb olmadı

12. **bir:**
Gazel 3386
Mısra: **1**
Birisi, bir kişi.

Kanı ol dem kim benüm bir zülf-i şāmum var-ıdı
Bir elümde ġabġab u bir elde cāmum var-ıdı

13. **bir:**
Gazel 3282
Mısra: **10**
"Herhangi" anlamında belgisiz sıfat.

Āsümān-ıla zemīni gezdi [kim] künc-i viṣāl
Bulmadı bir yir Muḥibbī sīnede cā eyledi

14. **bir:**
Gazel 3364
Mısra: **2**
"Bir tane" anlamında sayı sıfatı.

Sen sen ol pendüm budur dutma göñülde yār iki
Bir olur yār iki olmaz olmasun zinhār iki

15. **bir:**
Gazel 3365
Mısra: **14**
"Bir tane" anlamında sayı sıfatı.

Bu Muḥibbī şi‘rini gören kemāle irdügin
Bir sanurduk didi beñzer var-ımış Selmān iki

16. **bir:**
Gazel 3453
Mısra: **9**
Bir; sayı sıfatı.

Bāġı seyr eyle Muḥibbī bir münāsib yār-ıla
‘İbret al gör niçe açılmış cihānuñ gülleri

17. **birdür:**-*dür*
Gazel 3456
Mısra: **9**
Aynı, eşit.

Muḥibbī ‘ışḳ ara sende gedā vü pādişā birdür
Ayāz’a niçe kul idi işitmedüñ mi Maḥmūd’ı

18. **birdür:**--*dür*
Gazel 3364
Mısra: **9**
Aynı; tek.

Söz birdür bu Muḥibbī seni cāndan yig sever
Cān virür yoluñda hergiz eylemez güftār iki

19. **biri:**-*i*
Gazel 3012
Mısra: **4**
" Bir" sayı sıfatı.

Zülfinde görüp ḫāline dil murġı dutılsa
Olmaya ‘aceb dām u biri dāne geçerse

20. **bir:**
Gazel 3036
Mısra: **1**
" Bir" sayı sıfatı.

Bir perī-peyker ġamından zār u giryānsın yine
Kākül-i dilber gibi iy dil perīşānsın yine

21. **bir:**
Gazel 3058
Mısra: **2**
" Bir" sayı sıfatı.

İy ṣabā bu derdmendüñ ḫālini var yāra de
Bulmadı hicrān şebinde derdine bir çāre de

22. **bir:**
Gazel 3058
Mısra: **8**
" Bir" sayı sıfatı.

Bāġda serv-i sehī ḳaddüñ görüp ögünmesün
Ḳudreti yokdur anuñ çün bir ḳadem reftāra de

23. **bir:**
Gazel 3072
Mısra: **4**
" Bir" sayı sıfatı.

Āh kim deryā-yı eşkümde bu çeşmüm merdümi
Sanasın bir keştīdür durmaz döner girdābda

24. **bir:**
Gazel 3086
Mısra: **5**
" Bir" sayı sıfatı.

Bir lebi şīrīn firāḳından belā kūhında āh
Urmışam Ferhād-veş başumı ben daşdan daşa

25. **bir:**
Gazel 3092
Mısra: **4**
" Bir" sayı sıfatı.

‘Irāḳ’ı geşt kıldum Rūm[’ı] gezdüm
Gözüm dutmadı bir meh-rūyı sence

26. **bir:**
Gazel 3106
Mısra: **10**
" Bir" sayı sıfatı.

Derdā ki Muḥib ‘ār-ıla dil pāralanupdur
Bir kimsene yok ‘ārı çeke āh benümle

27. **bir:**
Gazel 3120
Mısra: **1**
" Bir" sayı sıfatı.

Müselmānlar giriftāram meded bir nā-müselmāna
Ne mümkindür ḫalāṣ olmak saçından ehl-i īmāna

28. **bir:**
Gazel 3123
Mısra: **3**
" Bir" sayı sıfatı.

Tolaşaldan bir perī-rū zülfinüñ sevdāsına
N’eyleyem şeydā göñül vardukça Mecnūn olmada

29. **bir:**
Gazel 3125
Mısra: **6**
" Bir" sayı sıfatı.

Kenārı baḥr-ı ‘ışḳuñ yok irişmez ‘umḳına kimse
Dilā gel imtiḥān içün o baḥra sen de bir tal-a

30. **bir:**
Gazel 3141
Mısra: **1**
" Bir" sayı sıfatı.

Çekdügüm derd ü belāyı hele bir yād eyle
Kuluñ isem daḫı iy ġam beni āzād eyle

31. **bir:**
Gazel 3167

Mısra: **1**
" Bir" sayı sıfatı.

Ne ḫaddüñ gibi bir gül var çemende
Dişüñ mānendi dür olmaz ‘Aden’de

32. **bir:**
Gazel 3168
Mısra: **8**
" Bir" sayı sıfatı.

Gözlerüñ ta‘līm-i siḥr eyler perīşān zülfüñe
Ṣad hezārān ‘āşıḳın ol bend ider bir mū-y-ıla

33. **bir:**
Gazel 3174
Mısra: **24**
" Bir" sayı sıfatı.

Gāh olur serkeşlik eyler başına sulṭān olup
Gāh olur bir bende-i fermān ider göñlüm beni

34. **bir:**
Gazel 3188
Mısra: **8**
" Bir" sayı sıfatı.

Gürbe iken katumda şīr ü peleng
Bir gözi āhū beni şikār itdi

35. **bir:**
Gazel 3207
Mısra: **4**
" Bir" sayı sıfatı.

Niçe yıllardur ki devr eyler bu çarḫ-ı lāciverd
Görmedi bir ḫūb-rūşen māh-ı tābānum gibi

36. **bir:**
Gazel 3225
Mısra: **5**
" Bir" sayı sıfatı.

Bir bakışıyla eyledi murġ-ı dili şikār
San şāhin aldı pençesine bir kebūteri

37. **bir:**
Gazel 3257
Mısra: **6**
" Bir" sayı sıfatı.

Dutıldı göñül bir perīnüñ zülf[i] bendine
Yazu imiş başa bu da bir belā gibi

38. **bir:**
Gazel 3263
Mısra: **3**
" Bir" sayı sıfatı.

Bu dünyā heft ser bir ejdehādur
Yudar dimez bu yoḫsul u budur bay

39. **bir:**
Gazel 3370
Mısra: **4**
" Bir" sayı sıfatı.

Fikr idersin zāhidā sanduñ anı derd ü elem
Başka bir ‘ālem-durur ‘ālemde miḥnet ‘ālemi

40. **bir:**
Gazel 3417
Mısra: **10**
Bir tek, sadece, yalnız.

Bu Muḥibbī niçe meh-rūlar görüp iy māh-rū
Bir senüñ tek ḫaḳ budur hīç görmedi mānendüñi

41. **bir:**
Gazel 3392
Mısra: **1**
"Bir kez" anlamında zarf.

Yüzüme bir güle bakmaz benüm ol yār daḫı
Baña şimden girü raḥm eyleye aġyār daḫı

42. **bir:**
Gazel 3281
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfatı.

Her yaña baksam her ṭaraf meşġūl tesbīḥ du‘ā
Var mı cihānda bir kelām hīç guft-ile gūyuñ gibi

43. **birdür:**-*dür*
Gazel 3122
Mısra: **2**
Aynı, benzer, eş, denk.

Maḥabbet çünki miḥnetsüz bulınmaz dār-ı dünyāda
Maḥabbet miḥnet anuñçün yazılur birdür imlāda

44. **birdür:**-*dür*
Gazel 3468
Mısra: **6**
Aynı, benzer, eş, denk.

Ġaraż çünki cihānda bir ḳabādur
Baña birdür palās-ıla firengī

45. **bir:**
Gazel 3000
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ālemi geşt eyledüm bir yār-ı ṣādıḳ görmedüm
Uzlet itsem ḫalḳdan düşsem ne tañ tehālara

46. **bir:**
Gazel 3017
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Naẕar eyle görüp ḥālüm benüm derdüme bir çāre
Senüñ ‘ışḳuñda iy meh-rū Ḫuẕā bilür ki ṣādıḳvan

47. **bir:**
Gazel 3031
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Saña beñzer bir perī-peyker melek-rū görmedüm
Gerçi kim ‘ālemde bī-ḥad eylemişem geşt-i rāh

48. **bir:**
Gazel 3127
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Rāzuñı sakla dime ‘ālemde hergiz bir kese
Yine ol fāş ider anı agız açup söylese

49. **bir:**
Gazel 3141
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.

Cān nisār eyle lebi şīrīne Ferhād gibi
Işḳ yolında yüri sen daḫı bir ad eyle

50. **bir:**
Gazel 3229
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.

Gözüm egnüme bir ḫil‘at geyürdi
Başuma āh bir tāc-ı semmūrī

51. **bir:**
Gazel 3230
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ol güzeller şāhını ger görse idi bir naẓar
Unudurdı zāhid-i bārid-nefes evrādını

52. **bir:**
Gazel 3240
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.

Biñ benüm gibi kapusında anuñ bendesi var
Kankı bī-dīndür aña beñzede bir pādişehi

53. **bir:**
Gazel 3271
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.

‘Işḳuñ yolını iltemedi kimsene başa
Bir kāra sakın beñzedeyim dime bu kārı

54. **bir:**
Gazel 3281
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.

Gülşende güller çok hīç birisi ruḫsāruña
Yokdur bir serv-i bülend ḳāmet-i dil-cūyuñ gibi

55. **bir:**
Gazel 3281
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.

Varsa Muḥibbī kūyuña her yañadan karşu gelür
Yokdur baña bir āşinā bildüm seg-i kūyuñ gibi

56. **bir:**
Gazel 3286
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir baḫt-ı kem bī-ṭāli‘em görmem senüñ pervāzuñı
Bārī tekellüm ġayra kıl tā işidem āvāzuñı

57. **bir:**
Gazel 3289
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

‘Işḳa kim dolaşa bulınmaya bir çāre aña
Tā ki urmaya alup başa daşı daşa başı

58. **bir:**
Gazel 3289
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.

Hīç ola mı ki anuñ vaṣlına ire elüm
Ol ola ‘ālī-neseb ben kul olam bir Ḥabeşī

59. **bir:**
Gazel 3289
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.

Kim ḫalāṣ olabilür ġamze okı atılıcak
Bir yire ya kaşınuñ gelse iki yire başı

60. **bir:**
Gazel 3290
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.

Düşde gördüm yār[ı] didüm [ben] der-āġūş itmişem
İşidüp didi bir ‘ārif vaṣla yordum ḫ̆ābuñı

61. **bir:**
Gazel 3293
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.

Muḥibbī cevre māyildür güzeller terk ide sanma
Kesebilmez degül mu‘tād ola bir kimsenüñ ḫūyı

62. **bir:**
Gazel 3309
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Benem tek bī-dil ü bī-i‘tıbārī
Bulınmaz bī-kesi bir ḫāksārī

63. **bir:**
Gazel 3326
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bī-iḫtiyār bu dili kendüye yār çeker
Yokdur cihānda bir aña beñzeye dil-keşi

64. **bir:**
Gazel 3326

Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.

Kimdür Muḥibbī iḳlīm-i ‘ışḳ içre didi yār
Didüm belā kişverinüñ bir belā-keşi

65. **bir:**
Gazel 3332
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.

Nāzük bedeni berg-i semenden daḫı nāzük
Kim gördi bu nev‘-ile bir sīm-dāde[y]i

66. **bir:**
Gazel 3339
Mısra: **13**
" Bir " belgisiz sıfat.

Āteş-i ‘ışḳ sīnem içinde benüm bir od kodı
Durmadan artmakdadur bilmez o nār eksüklügi

67. **bir:**
Gazel 3340
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.

Kimdür Muḥibbī ‘āşıḳ ‘ışḳ içre sorsalar
Dirdüm belā vü miḥnet ile bir melāmeti

68. **bir:**
Gazel 3342
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.

Himmetüm bāzı didüm eyleye ‘Anḳā’yı şikār
İltür-idüm sözüm ilerü gel bir ṣāl beni

69. **bir:**
Gazel 3343
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir rind-i sebük-rūḥ gerek fehm ide sözüm
Mela’larda keşf degüldür bu ma‘ānī

70. **bir:**
Gazel 3346
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Olmaya bāġ içre bir serv ol ḳad-i bālā gibi
Bitmeye gülşende nergis ol gözi şehlā gibi

71. **bir:**
Gazel 3354
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.

İy dil ṭabībi derdüme bir çāre eyle gel
Günden güne artma[da]dur dil saḳāmeti

72. **bir:**
Gazel 3356
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ġam şebinde ḫasta dil eyler temennā-yı viṣāl
Dürlü dürlü fikr ider bir ölecek sayru gibi

73. **bir:**
Gazel 3361
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.

Aglayup āh eyledükçe ḫande eyler gül gibi
Var mı bir gül bād-ıla bārāndan açılmadı

74. **bir:**
Gazel 3405
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Uyḫuya vardukda dil cennetde gördi yirini
Bir mu‘abbir kūy-ı yār eyle didi ta‘bīrini

75. **bir:**
Gazel 3406
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḫalḳ içinde mu‘teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes ṣıḥḥat gibi

76. **bir:**
Gazel 3406
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.

Olsa kumlar sagışınca ‘ömrüñe ḥadd ü ‘aded
Gelmeye bu ṣīṣe-i çarḫ içre bir sā‘at gibi

77. **bir:**
Gazel 3438
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Aldı göñlüm öñdülin bir nev-civānuñ yügrügi
Olalıdan ḥüsn-ile mülk-i cihānuñ yügrügi

78. **bir:**
Gazel 3019
Mısra: **4**
" Bir " sayı sıfatı.

Ṭurra-i şeb-rengüñi tagıtmagıl gül yüzüñe
Bir siyeh Hindū-durur baḫtın hümāyūn eyleme

79. **bir:**
Gazel 3021
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Yine aldandı göñül bir güzelüñ pāresine
Raḥm idüp urmadı merhem dil ü cān yarasına

80. **bir:**
Gazel 3026
Mısra: **2**
" Bir " sayı sıfatı.

Her ṭarafdan zülf kim düşmiş o ḥaddi meh-veşe
Bir bölük Hindū gibi san kim taparlar güneşe

81. **bir:**
Gazel 3052
Mısra: **5**
" Bir " sayı sıfatı.

Benī ādemden olmadı özine gördi bir çāre
Vuḫūşa ‘arż-ı ḥāl-içün varur Mecnūn kūh-ı Necd’e

82. **bir:**
Gazel 3057
Mısra: **3**
" Bir " sayı sıfatı.

Kāküli sevdāsına kim dil vire bir dilberüñ
İñlemekle ‘ākıbet göñül perīşān olmaya

83. **bir:**
Gazel 3061
Mısra: **2**
" Bir " sayı sıfatı.

Perīsin bilmedüm yāḫūd ferişte
Beni bī-ṭāḳat itdüñ bir görişte

84. **bir:**
Gazel 3072
Mısra: **9**
" Bir " sayı sıfatı.

İy Muḥibbī ‘ışḳ bir gevherdür eksük olmasun
Ḳıymetin bilür bunuñ yok kimse şeyḫ ü şābda

85. **bir:**
Gazel 3074
Mısra: **4**
" Bir " sayı sıfatı.

Biñ süvāl itsem dönüp virmez baña bir kez cevāb
Bulmadum bir çāre derdā ġonca-i ḫāmūşına

86. **bir:**
Gazel 3081
Mısra: **7**
" Bir " sayı sıfatı.

Bir ḳadeḥ mey saña bu ‘ālemde bir şāhid yiter
Ḫōce-i dünyā gibi kef geçmegil māl üstine

87. **bir:**
Gazel 3086
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Akdı yaşum su gibi bir serv boylu serkeşe
Anuñ içün ‘ālemi ġarḳ eyledi başdan başa

88. **bir:**
Gazel 3089
Mısra: **9**
" Bir " sayı sıfatı.

Virmek olurdı dehānından Muḥibbī bir nişān
Āb-ı ḥayvān ger bu ‘ālem içre nā-yāb olmasa

89. **bir:**
Gazel 3091
Mısra: **8**
" Bir " sayı sıfatı.

Çekdümse ne ġam derd ü belā ile meşaḳḳat
Şükrüm bu ki irdüm soñucı bir ulu gence

90. **bir:**
Gazel 3093
Mısra: **8**
" Bir " sayı sıfatı.

Gerçi lāyıḳ degülem bezmüñe iy şāh-ı cihān
Bir naẓar kıl böyle bu bende liyāḳat getüre

91. **bir:**
Gazel 3111
Mısra: **5**
" Bir " sayı sıfatı.

Siḥr idüp didi ki her tārını bir mār itdüm
Kimse el sunmaya tā zülf-i perīşānumuza

92. **bir:**
Gazel 3111
Mısra: **8**
" Bir " sayı sıfatı.

Bāġ-ı ḥüsninde didi nālem işidüp ol gül
Geldi bir bülbül-i şūrīde gülistānumuza

93. **bir:**
Gazel 3121
Mısra: **3**
" Bir " sayı sıfatı.

Şīrīn lebinüñ yādına bir ‘ışḳ eri olsa
Cān terkin urup rāh-ı belā içre seçilse

94. **bir:**
Gazel 3130
Mısra: **2**
" Bir " sayı sıfatı.

Dün hevā kesb itmek-içün seyre vardum gülşene
Cān u dil yagmaya virdüm ugradum bir rehzene

95. **bir:**
Gazel 3131
Mısra: **5**
" Bir " sayı sıfatı.

Sen baña bir būse virdüñ ben saña cān u dilüm
Assı itmedüm cihānda illā bu bāzārda

96. **bir:**
Gazel 3132
Mısra: **3**
" Bir " sayı sıfatı.

Bir naẓarla niçe biñ ‘āşıḳı bī-cān eyler
Ne ‘aceb ḫāṣṣa var kirpüg-ile kaşında

97. **bir:**
Gazel 3133

Mısra: **10**
" Bir " sayı sıfatı.

Muḳarrer tevbeyi sırdı Muḥibbī nūş idüp cāmı
Şu gönlümden geçen gibi baña bir gül‘iẕār olsa

98. **bir:**
Gazel 3134
Mısra: **9**
" Bir " sayı sıfatı.

Vireliden bu Muḥibbī bir saçı leylāya dil
Olmışam Mecnūn-ṣıfat kuşlar yuvalar başuma

99. **bir:**
Gazel 3136
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Niçe bir kan ola gönlüm ḥasret-i cānān-ıla
Ya niçe bir geçe ‘ömrüm āh-ıla efġān-ıla

100. **bir:**
Gazel 3137
Mısra: **2**
" Bir " sayı sıfatı.

Gözlerüme kim naẓar kılsa benüm pür āb-ıla
Der bi‘aynih bir ḳadeḥ tolmış şarāb-ı nāb-ıla

101. **bir:**
Gazel 3139
Mısra: **5**
" Bir " sayı sıfatı.

Baña bakmaz bir naẓar meyli hemān aġyāradur
Çeşmi kāfirdür bakar mı hīç müselmān üstine

102. **bir:**
Gazel 3140
Mısra: **3**
" Bir " sayı sıfatı.

Bir ayag üzre gelüp bil baglayupdur ḫıẕmete
Servüñ indi kara su ayagına turmag-ıla

103. **bir:**
Gazel 3151
Mısra: **7**
" Bir " sayı sıfatı.

Vādī-i hicrān şebinde bir kara gündür geçer
Olısardur ḫasta dil āḫir bu āh u zār ile

104. **bir:**
Gazel 3151
Mısra: **10**
" Bir " sayı sıfatı.

İy Muḥibbī çünki bilürsin ki fānīdür cihān
Gülşen içre bāde nūş it bir muṣāḥib yār ile

105. **bir:**
Gazel 3158
Mısra: **11**
" Bir " sayı sıfatı.

Sen bir naẓarla mürde dile cān bagışladuñ
‘Īsā egerçi zinde kılurdı du‘ā-y-ıla

106. **bir:**
Gazel 3162
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Bir seḥer saldı beni ol ġonca hicrān bāġına
Yagdı eşküm jāleler yirine her yapragına

107. **bir:**
Gazel 3164
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Bir ġazel didüm yine şol māh-ı tābān üstine
Eydür ise ehl-i şevḳ götür ser-i cān üstine

108. **bir:**
Gazel 3164
Mısra: **6**
" Bir " sayı sıfatı.

Ol perī-ruḫsārı görsem bīd gibi ditirerem
Sanasın bir ḫastadur kim ditreye cān üstine

109. **bir:**
Gazel 3165
Mısra: **4**
" Bir " sayı sıfatı.

‘Işḳ yolında olur ise şād olur gönül
Bir ḫasta gibi irişe āḫir selāmete

110. **bir:**
Gazel 3166
Mısra: **10**
" Bir " sayı sıfatı.

Ney gibi feryād iderse bu Muḥibbī tañ mıdur
Bir gül-i ra‘nā ġamından dīde-pürḫūnam yine

111. **bir:**
Gazel 3174
Mısra: **8**
" Bir " sayı sıfatı.

Gāh olur añlar rumūz-ı kāyinātı ser-te-ser
Gāh olur bir nuṭḳı yok ḫayvān ider gönlüm beni

112. **bir:**
Gazel 3174
Mısra: **13**
" Bir " sayı sıfatı.

Gāh olur bir ẕerre-i nāçīzden kemter kılur
Geh döner ḫurşīd-veş raḫşān ider gönlüm beni

113. **bir:**
Gazel 3174
Mısra: **26**
" Bir " sayı sıfatı.

Gāh olur naẓm-ı Niẓāmī'den Muḥibbī dem urur
Gāh bir ḫarf añlamaz nādān ider gönlüm beni

114. **bir:**
Gazel 3182
Mısra: **6**
" Bir " sayı sıfatı.

Hevā-yı ‘ışḳ tagıtdı egerçi ḫırmen-i ‘aḳlum
Tenüm bir kāha dönmişdür o da ‘ışḳuñ ṭalebkārı

115. **bir:**
Gazel 3183
Mısra: **10**
" Bir " sayı sıfatı.

Virmeyince cān meta‘ın vaṣlumı bulmaz dimiş
Bir söz-ile müşkilümi dilber āsān eyledi

116. **bir:**
Gazel 3183
Mısra: **12**
" Bir " sayı sıfatı.

İy Muḥibbī genc-i ḫüsne zülfini idüp ṭılısm
Ḥıfẓ içün her tārını bir mār u su‘bān eyledi

117. **bir:**
Gazel 3184
Mısra: **7**
" Bir " sayı sıfatı.

Dil ṭabībisin neden bildürmeyesin bir cevāb
Derd ü ḥasretle bugün öldüresin bīmāruñı

118. **bir:**
Gazel 3187
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Göñül gül yüzlü bir dildāra düşdi
Anuñçün bülbül-āsā zāra düşdi

119. **bir:**
Gazel 3187
Mısra: **3**
" Bir " sayı sıfatı.

İçelden bir ḳadeḥ ‘ışḳuñ meyinden
Dil-i rindüm der-i ḫammāra düşdi

120. **bir:**
Gazel 3198
Mısra: **4**
" Bir " sayı sıfatı.

Bir kıla döndi miyānın fikr iderken bu tenüm
Bir ḫayāl oldı hemān ancak ki nā-yāb olmadı

121. **bir:**
Gazel 3200
Mısra: **2**
" Bir " sayı sıfatı.

Olmaya bir fitneger ol gözleri şehlā gibi
Gelmeye bir serv-i dil-keş ol ḳad-i bālā gibi

122. **bir:**
Gazel 3217
Mısra: **3**
" Bir " sayı sıfatı.

Sevdügüm gerçi ki bir sīmīn-beden maḥbūbdur
Ne belāya ilte āḫir bilmezem sevdā beni

123. **bir:**
Gazel 3220
Mısra: **7**
" Bir " sayı sıfatı.

Sen gül gibi bir yılda gülince yüze bir kez
Derdā ki firāk-ıla dil ü cān öleyazdı

124. **bir:**
Gazel 3223
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Olmışam bir çeşmi āhūnuñ yine āvāresi
Ġamzesinüñ līk var sīnemde yüz biñ yarası

125. **bir:**
Gazel 3225
Mısra: **8**
" Bir " sayı sıfatı.

Dīvāne göñlüm eyleme vaṣlın anuñ ṭaleb
Ol pādişāh-ı ḫüsn ola sen bir ḳalenderī

126. **bir:**
Gazel 3235
Mısra: **2**
" Bir " sayı sıfatı.

Kim temāşā eyleye bir laḥẓa ḫüsnüñ bāġını
Almaya bir ḥabbeye virseñ irem uçmagını

127. **bir:**
Gazel 3237
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Dil itdi yine bir güzele mübtelā beni
Rāḥat yüzini görmeyiser āh u vā beni

128. **bir:**
Gazel 3238
Mısra: **7**
" Bir " sayı sıfatı.

Niçe bir yazayım derd-i derūnum bir kitāb oldı
Okumaz korkaram dilber idersem intiḫāb evlā

129. **bir:**
Gazel 3238
Mısra: **14**
" Bir " sayı sıfatı.

Muḥibbī ḫastadur yatur lebüñ dārü’ş-şifāsında
Ya öldür anı kurtılsun ya gönder bir cevāb evlā

130. **bir:**
Gazel 3246

Mısra: **5**
" Bir " sayı sıfatı.

Ḳıyāmetde kaçan gelse biñ ayak bir ayak üzre
Umaram ki komayasın ayak altında bu mūrı

131. **bir:**
Gazel 3269
Mısra: **6**
" Bir " sayı sıfatı.

Olup ‘āşıḳ cihānı geşt kıldum
Senüñ tek görmedüm ben bir ḥabībi

132. **bir:**
Gazel 3288
Mısra: **6**
" Bir " sayı sıfatı.

Leẕẕeti şīrīn lebi güftārını göñül didi
Allāh Allāh ḳudretinden bir şeker-güftār idi

133. **bir:**
Gazel 3297
Mısra: **9**
" Bir " sayı sıfatı.

Ḳāni‘ olmadı Muḥibbī bir göz-ile dilberi
Dāġlardan görmek içün dīde peydā eyledi

134. **bir:**
Gazel 3300
Mısra: **11**
" Bir " sayı sıfatı.

Bulmadum bir yār-ı ṣādıḳ togrı yār
Ser-te-ser gezdüm egerçi ‘ālemi

135. **bir:**
Gazel 3303
Mısra: **3**
" Bir " sayı sıfatı.

Ṭurfa-būdur çıkmadı bir ḥarf zebānumdan benüm
Ser-te-ser tolmış ciḥān gördüm benüm efsānemi

136. **bir:**
Gazel 3305
Mısra: **9**
" Bir " sayı sıfatı.

Alma Muḥibbī ‘āḳil ol dünyāy[ı] sen bir ḥabbeye
Āḫir saña ne kılısar bilmez misin bu ẓālümi

137. **bir:**
Gazel 3033
Mısra: **18**
Sadece / bir tek.

Kim bir nefesüm kaldı hemān çıkmaga bu cān
İy bād-ı ṣabā yāra varup bir ḫaber eyle

138. **bir:**
Gazel 3008
Mısra: **8**
"Bir " sayı sıfatı.

Ḫālüñi ‘ārıżuñda her kim görürse eydür
Bir Hindi devşürür gül san gülsitān içinde

139. **bir:**
Gazel 3098
Mısra: **10**
"Bir " sayı sıfatı.

Kim ki dil virmez cihāna geçer istiġnā-y-ıla
İy Muḥibbī bu tokuz mīnāyı sır bir seng-ile

140. **bir:**
Gazel 3136
Mısra: **2**
"Bir " sayı sıfatı.

Niçe bir kan ola göñlüm ḥasret-i cānān-ıla
Ya niçe bir geçe ‘ömrüm āh-ıla efġān-ıla

141. **bir:**
Gazel 3166
Mısra: **1**
"Bir " sayı sıfatı.

Bir gül-i ra‘nā ġamından zār u maḥzūnam yine
Bagrumuñ kanı yiñilmez dīde-pürḫūnam yine

142. **bir:**
Gazel 3258
Mısra: **10**
"Bir " sayı sıfatı.

Gören ġam bārı altında hezārān eyleyüp taḥsīn
Diyeler başına almış Muḥibbī bir kara tagı

143. **bir:**
Gazel 3015
Mısra: **10**
" Bir " sayı sıfatı.

Dilā aṭlās dībāyı n’idersin
Saña yitmez mi bir palās-ı jende

144. **bir:**
Gazel 3018
Mısra: **6**
" Bir " sayı sıfatı.

Raḥm eyle eyā ẓālim-i devrān-ı cefākāra
Ben bulımadum derdüme bir çāre esirge

145. **bir:**
Gazel 3018
Mısra: **10**
" Bir " sayı sıfatı.

Miḥnet şebine ugradısa n’ola Muḥibbī
Geh cevr iderseñ gāh bir pāre esirge

146. **bir:**
Gazel 3021
Mısra: **8**
" Bir " sayı sıfatı.

Beni hicrān elemi ḫāk-ile yeksān ideyor
Düşeli bir gözi āhū yüzi meh-pāresine

147. **bir:**
Gazel 3021
Mısra: **10**
" Bir " sayı sıfatı.

Bu Muḥibbī yanar ‘ışḳıyla anuñ şem‘ gibi
Āh kim bir meded olmadı anuñ çāresine

148. **bir:**
Gazel 3022
Mısra: **4**
" Bir " sayı sıfatı.

Pīşe itme ẓulmı lillāh kendüñe iy serv-ḳad
Nüh felek titrer kaçan kim bir ġarīb eyleye āh

149. **bir:**
Gazel 3030
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Göz ucından gönül düşdi meded bir nā-müselmāna
Ḫadeng-i tīr-i müjgānı irişdi sīneden cāna

150. **bir:**
Gazel 3036
Mısra: **7**
" Bir " sayı sıfatı.

Ġarra olma dār-ı dünyā bir misāfir-ḫānedür
Her gelen gitdi beş on gün anda mihmānsın yine

151. **bir:**
Gazel 3039
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Seyr iderken bir güzel gördüm bugün bāzārda
Ruḫları mānendi bir gül bitmedi gülzārda

152. **bir:**
Gazel 3039
Mısra: **2**
" Bir " sayı sıfatı.

Seyr iderken bir güzel gördüm bugün bāzārda
Ruḫları mānendi bir gül bitmedi gülzārda

153. **bir:**
Gazel 3040
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Yine baş koşdı gönül bir dilber-i ra‘nā-y-ıla
Bunı umar vaṣl ola ol ḳāmet-i bālā-y-ıla

154. **bir:**
Gazel 3042
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Gönül çün bir devāsuz düşdi derde
Ġamı sīnemdedür sevdāsı serde

155. **bir:**
Gazel 3064
Mısra: **2**
" Bir " sayı sıfatı.

Atup zülfüñ kemendini düşürdüñ gönlümi bende
Kapuñda umaram olam ki boynı baglu bir bende

156. **bir:**
Gazel 3072
Mısra: **6**
" Bir " sayı sıfatı.

Āfitāb-ı ḥüsnüñe baksam gözüm pür āb olur
Dōstum bir ḥāṣṣadur bu mihr-i ‘ālem-tābda

157. **bir:**
Gazel 3075
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Gel maḥabbet şehrinüñ kıl bir naẓar yapusına
Yüz sürüp müjgānı cārūb it dilā tapusına

158. **bir:**
Gazel 3080
Mısra: **10**
" Bir " sayı sıfatı.

İy Muḥibbī ser-i zülfine niçe ḳıymet olur
Virilür mülk-i cihān çünki bahā bir kılına

159. **bir:**
Gazel 3081
Mısra: **7**
" Bir " sayı sıfatı.

Bir ḳadeḥ mey saña bu ‘ālemde bir şāhid yiter
Ḫōce-i dünyā gibi kef geçmegil māl üstine

160. **bir:**
Gazel 3087
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Bir perī peyker ḳamer-ruḫsār sevdüm tāzece
Bir lebi şīrīn şeker-güftār sevdüm tāzece

161. **bir:**
Gazel 3087
Mısra: **2**
" Bir " sayı sıfatı.

Bir perī peyker ḳamer-ruḫsār sevdüm tāzece
Bir lebi şīrīn şeker-güftār sevdüm tāzece

162. **bir:**
Gazel 3087
Mısra: **4**
" Bir " sayı sıfatı.

Bülbül-i şūrīdeyem feryād u efġān eylerem
Bir yüzi gül ġonca-leb gülzār sevdüm tāzece

163. **bir:**
Gazel 3087

Mısra: **10**
" Bir " sayı sıfatı.

Sīnede durmaz Muḥibbī ġamzesi eyler güẕer
Bir kaşı ya kirpügi ok yār sevdüm tāzece

164. **bir:**
Gazel 3096
Mısra: **2**
" Bir " sayı sıfatı.

Hicrüñ-ile dönmiş-idüm ben ḫazān yapragına
Bir katı āh eyledüm düşdüm fenā topragına

165. **bir:**
Gazel 3109
Mısra: **3**
" Bir " sayı sıfatı.

Çiçekler her biri bir ḫūba beñzer
Görenler lā-büd irer vecd ü ḥāle

166. **bir:**
Gazel 3114
Mısra: **7**
" Bir " sayı sıfatı.

Ḥaḳ senüñ ḥüsnüñi bir vech-ile aḥsen yaradup
Komadı ḥācet ola zīver ü pīrāyesine

167. **bir:**
Gazel 3117
Mısra: **4**
" Bir " sayı sıfatı.

Vuṣlat el vire mi yāḫūd düşe mi rūz-ı firāḳ
Muṣḥaf-ı ḥüsnini gel aç hele bir fāl eyle

168. **bir:**
Gazel 3123
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Bir elif ḳad ḥasretinden ḳāmetüm nūn olmada
Āh kim günden güne ḥālüm diger-gūn olmada

169. **bir:**
Gazel 3125
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Dirīġā ‘aḳlumı aldı benüm bir gözleri ala
Muḳarrer şimdiden girü olur işüm gücüm nāle

170. **bir:**
Gazel 3161
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Düşdi göñlüm bir perīnüñ zülf-i ‘anber-bārına
Tevbe kıldı şimdiden girü ṣalāḥuñ kārına

171. **bir:**
Gazel 3200
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Olmaya bir fitneger ol gözleri şehlā gibi
Gelmeye bir serv-i dil-keş ol ḳad-i bālā gibi

172. **bir:**
Gazel 3201
Mısra: **3**
" Bir " sayı sıfatı.

‘Işḳ devletinde yine irişdüm bir ‘āleme
‘Ālem içinde olmaya ol ‘ālemüm gibi

173. **bir:**
Gazel 3215
Mısra: **10**
" Bir " sayı sıfatı.

Didi kapumda biñ var ola mübtelālarum
Didüm ki yok Muḥibbī gibi bir belā-keşi

174. **bir:**
Gazel 3217
Mısra: **10**
" Bir " sayı sıfatı.

Evveli ‘ışḳuñ Muḥibbī’ye didüñ cān terkidür
Bir söz-ile dōstum öldürmegil illā beni

175. **bir:**
Gazel 3225
Mısra: **6**
" Bir " sayı sıfatı.

Bir bakışıyla eyledi murġ-ı dili şikār
San şāhin aldı pençesine bir kebūteri

176. **bir:**
Gazel 3229
Mısra: **5**
" Bir " sayı sıfatı.

Gözüm egnüme bir ḫil‘at geyürdi
Başuma āh bir tāc-ı semmūrī

177. **bir:**
Gazel 3230
Mısra: **3**
" Bir " sayı sıfatı.

Virmeyince bir saçı leylāya dil Mecnūn gibi
Leşker-i ġam yıkmadı bu cān u dil bünyādını

178. **bir:**
Gazel 3232
Mısra: **11**
" Bir " sayı sıfatı.

Her bir nefes ki bir ulu ni‘met degül midür
Şākir kaçan ki şükrinüñ ide edāsını

179. **bir:**
Gazel 3237
Mısra: **9**
" Bir " sayı sıfatı.

‘Ahdüm bu idi baglamayam bir kese göñül
İllā Muḥibbī komadı göñül baña beni

180. **bir:**
Gazel 3240
Mısra: **2**
" Bir " sayı sıfatı.

Seyr-i gülşen ideler nāz-ıla ol yār gehi
Bir ayag üzre tutup ḫidmet ide serv-i sehī

181. **bir:**
Gazel 3241
Mısra: **14**
" Bir " sayı sıfatı.

İy Muḥibbī kimseye gelmez bu dünyādan vefā
Saña bir ‘ibret yiter İskender ü Dārā gibi

182. **bir:**
Gazel 3244
Mısra: **3**
" Bir " sayı sıfatı.

Her kim ki ḳanā‘at eyleye bir loḳma ḫırḳaya
Bakmaz o şeh de aṭlasa virmez palāsını

183. **bir:**
Gazel 3260
Mısra: **10**
" Bir " sayı sıfatı.

Agırdur bār-ı ġam ġāyet anı çekmege yok ṭāḳat
Muḥibbī çün degül mümkin götürmek bir ulu tagı

184. **bir:**
Gazel 3268
Mısra: **3**
" Bir " sayı sıfatı.

Bir ḥarāret virdi ‘ışḳ bu dil-i sūzānuma
Anı teskīn itmedi bu çeşmesāruñ giryesi

185. **bir:**
Gazel 3270
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Ẓāhir oldı nāgehān gördüm ben bir mehveşi
Ol zamāndan berü şu‘le virdi sīnem āteşi

186. **bir:**
Gazel 3278
Mısra: **6**
" Bir " sayı sıfatı.

İtmese kişi ḳanā‘at bulımaz devlete yol
Ol eger görmeye bir nā-ḫoş ile ḫoşı

187. **bir:**
Gazel 3280
Mısra: **10**
" Bir " sayı sıfatı.

Geldi Muḥibbī ‘ālemi geşt itdi ser-te-ser
Bir yār-ı yārānı bulmadı idine maḥremi

188. **bir:**
Gazel 3281
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Yokdur cihānda bir ṣanem iy dōst senüñ rūyuñ gibi
Sünbüle raġbet mi olur boynuñdaki mūyuñ gibi

189. **bir:**
Gazel 3281
Mısra: **8**
" Bir " sayı sıfatı.

Ḳāmet getürdi ḳāmetüñ mescidde müezzin görüp
Didi ki bir miḥrāb yok hīç ṭāḳ-ı ebrūyuñ gibi

190. **bir:**
Gazel 3284
Mısra: **9**
" Bir " sayı sıfatı.

Muḥibbī bir vefāsuz yāri sevmiş
Ne kılsun yok elinde iḫtiyārı

191. **bir:**
Gazel 3296
Mısra: **10**
" Bir " sayı sıfatı.

Gice meyden başumda var ḫumārum
Seḥer bir bāde sun luṭf eyle şakı

192. **bir:**
Gazel 3298
Mısra: **10**
" Bir " sayı sıfatı.

Çok günāhuñ var Muḥibbī vaḳtidür gel tevbeye
Saç sakal agarmaduk başuñda bir mū kalmadı

193. **bir:**
Gazel 3321
Mısra: **5**
" Bir " sayı sıfatı.

‘Işḳuñ bir ḫāle ugratdı beni iy māh-rū
Niçe geçer rūz u hafta māh bilmem sālümi

194. **bir:**
Gazel 3325
Mısra: **9**
" Bir " sayı sıfatı.

Gülşende Muḥīb bir ġazel-i ābdār okur
Ṭūṭī-ṭab‘ sanki ider ḳand-ı nisārı

195. **bir:**
Gazel 3373
Mısra: **7**
" Bir " sayı sıfatı.

‘Aḳl u ṣabrı küllī bir yirden ferāmūş eyleyüp
‘Āşıḳam dīvānelıkdur ḫāṣılum dīvānegī

196. **bir:**
Gazel 3383

Mısra: **6**
" Bir " sayı sıfatı.

Göreliden gün yüzüñi niçe yıldur āh kim
Daḫı bir nisbetle cān-ı nātüvān eglenmedi

197. **bir:**
Gazel 3407
Mısra: **4**
" Bir " sayı sıfatı.

Dāġuñı dām eyle ṣayd it eşk-i çeşmüñ dane kıl
Bir kebūter-sīne sīm-endāmı bayram irtesi

198. **bir:**
Gazel 3434
Mısra: **3**
" Bir " sayı sıfatı.

‘Işḳ bir meşrebdür anı ṣūfī idrāk eylemez
Zīra kim ‘āşıḳ degüldür yokdur anuñ meşrebi

199. **bir:**
Gazel 3449
Mısra: **8**
" Bir " sayı sıfatı.

Ḫūn-ıla ḫāne-i dilde yine taṣvīr itdüm
Cāme-i zer-baf ile bir büt-i zerrīn külehi

200. **bir:**
Gazel 3460
Mısra: **10**
" Bir " sayı sıfatı.

Ḫūblar gerçi Muḥibbī ‘ālem içre çok velī
Dīde hīç görmiş degül bir böyle ṣūḫ-ı dil-keşi

201. **bir:**
Gazel 3467
Mısra: **8**
" Bir " sayı sıfatı.

Sunup bir bāde ‘āḳlum bāda virdi
Yine bir muġbeçe aṣlı Firengī

202. **bir:**
Gazel 3477
Mısra: **8**
" Bir " sayı sıfatı.

İñlerse rebāb oldı ‘aceb mi dil-i sūzān
Devrān getürüp bir deriyi sīneme yakdı

203. **bir:**
Gazel 3478
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Kūhken geldi bu ‘ışḳ bünyādına bir taş kodı
Kaldurup ol taşı yirine bu göñlüm baş kodı

204. **bir:**
Gazel 3479
Mısra: **4**
" Bir " sayı sıfatı.

Mübtelāsın iy göñül gördüm saçı zencīrine
Bir delü dīvāne sergerdāna beñzetdüm seni

205. **bir:**
Gazel 3495
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Yüzi güldür boyı bir servi dalı
Gözümden gitmeye hergiz ḫayāli

206. **bir:**
Gazel 3496
Mısra: **9**
" Bir " sayı sıfatı.

Bir siyāh tel dakdı āhından Muḥibbī başına
Bunuñ-ıla seçilür her pehlevānuñ yügrügi

207. **bir:**
Gazel 3430
Mısra: **2**
"Bir defa, bir kez" anlamında zarf.

Dün ḫayāl-i yār-ıla bir bunca rāzum var-ıdı
Baña bir nāz eylese biñ biñ niyāzum var-ıdı

208. **bir:**
Gazel 3058
Mısra: **6**
"Yalnız, sâdece" anlamlarında edat.

Yaluñuz ġamzeñ degüldür eyleyen bagrum delik
Bir baña tīġ-ı cefā kılur ciger ṣad pāre de

209. **bir:**
Gazel 3033
Mısra: **14**
Yalnızca, tek, bir.

Çün ‘ahdine durmadı nigārum n’ideyim āh
İy dil gele bir katlana hicre sefer eyle

210. **bir:**
Gazel 3397
Mısra: **8**
Yalnızca, tek, bir.

Gül yüzüñsüz itmezem ben bāg-ı fırdevse naẓar
Sensüzin bir görürem [ben] gülşen-ile külḫeni

211. **bir:**
Gazel 3145
Mısra: **2**
“Bir” sayı sıfatı.

Gülşen içre ruḫlaruñ-veş verd-i ḫōd-rū bitmeye
Rāstī ḳaddüñ gibi bir serv-i dil-cū bitmeye

212. **bir:**
Gazel 3153
Mısra: **12**
Bir, sayı sıfatı. II Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı, belgisiz sıfat.

Baḥr-i ‘ışḳa iy Muḥibbī niceler ġarḳ oldılar
Görmedüm bir kimse dir idüm anuñ pāyānına

213. **bir:**
Gazel 3353
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat (er).

Gördi Muḥibbī yüzüñi cān terkin eyledi
Meydān-ı ‘ışḳa gelmeye bir er benüm gibi

214. **birdür:**-*dür*
Gazel 3218
Mısra: **12**
Farksız, eş, aynı, müsâvî.

Muḥbbet şehrine yol yok Muḥibbī bāb-ı miḥnetsüz
Maḥabbet miḥnet anuñçün yazılsa birdür imlāsı

215. **bir:**
Gazel 3226
Mısra: **4**
Bir, sayı sıfatı II herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı, belgisiz sıfat.

Kem naẓarla zāhidā bakma iñende ‘āşıḳa
‘Ucb-ıla şeyṭān olur bir kişi görse kendini

216. **bir:**
Gazel 3036
Mısra: **3**
"Bir" sayı sıfatı.

Bir saçı leylī ġamından iy dil-i şūrīde āh
Vādi-yi miḥnetde Mecnūn gibi ḥayrānsın yine

217. **bir:**
Gazel 3257
Mısra: **5**
"Bir" sayı sıfatı.

Dutıldı göñül bir perīnüñ zülf[i] bendine
Yazu imiş başa bu da bir belā gibi

218. **bir:**
Gazel 3264
Mısra: **5**
"Bir" sayı sıfatı.

Bir yüzi gül yār elinden oluban ḫūn-ı ciger
Bülbül-i dil var mıdur kim nāle feryād itmedi

219. **bir:**
Gazel 3266
Mısra: **2**
"Bir" sayı sıfatı.

Gidüp ol māh baña dilden hezārān ṣad heves kaldı
Ġam-ı hicr-ile cān tenden gidiser bir nefes kaldı

220. **bir:**
Gazel 3379
Mısra: **2**
"Bir" sayı sıfatı.

Bu fenā deyrinde sanmañ cāh u māl egler beni
Bir yüzi gün alnı meh kaşı hilāl egler beni

221. **birdür:**-*dür*
Gazel 3365
Mısra: **16**
Bir sayısı, bir tane, tek.

Öldürem dirdüñ peşīmān olma dur iḳrāruña
Şāhlar femānı birdür olamaz fermān iki

222. **bir:**
Gazel 3273
Mısra: **2**
Bir, sayı sıfatı (söz).

Ser-i zülfüñ kemendinden göñül āşüfte ḥāl oldı
Lebüñden bir söz işiddüm baña bilmem ne ḥāl oldı

223. **bir:**
Gazel 3301
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat (şeb).

Çıkup şeb-gün libās ile o meh bir şeb birūn oldı
Görüp ol şekl-i ‘ayyārı hemān bu dil cünün oldı

224. **bir:**
Gazel 3307
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat (gice).

Bir gice eger görmeyem iy dōst cemālüñ
Ḥasretle döke şem‘ gibi eşk-feşānı

225. **bir:**
Gazel 3308
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat (dil-keş).

‘Işḳ mıḳnāṭısı kendüye çeke āhen ise
Kimse görmedi anuñ gibi bir dil-keşi

226. **bir:**
Gazel 3308
Mısra: **7**
" Bir " sayı sıfatı (‘ışḳ yolı).

Bir iken ‘ışḳ yolı zāhid anı iki görür
Biri iki görinür olıcak gözi şaşı

227. **bir:**
Gazel 3313
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı (göz).

Bir göz-ile gördi döymem görmege cānā seni
Nāveküñ sīneme gelüp açdı yir yir revzeni

228. **bir:**
Gazel 3321
Mısra: **9**
" Bir " sayı sıfatı (kimse).

İy Muḥibbī ‘adl kıl bir kimseye ẓulm eyleme
Ḥaḳ ta‘ālā çünki bilürsin ki sevmez ẓālimi

229. **bir:**
Gazel 3322
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı (nāzenīn).

Bir nāzenīni gördüm cevlān iderdi rāhı
Top eyleyüp serümi göge çıkardum āhı

230. **bir:**
Gazel 3326
Mısra: **2**
" Bir " sayı sıfatı (yār-ı meh-veş).

Her gāh yakar cān u dili āhum āteşi
Ḥūn oldı yaşum seveli bir yār-ı meh-veşi

231. **bir:**
Gazel 3353
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat (er).

Meydān-ı ‘ışḳa gelmeye bir er benüm gibi
Tīġ-ı cefāya karşu duta ser benüm gibi

232. **bir:**
Gazel 3355
Mısra: **14**
" Bir " sayı sıfatı (harf).

‘Işḳ kitābını Muḥibbī yine ezber okudı
Bir ḥarf bilmez iken elif-bādan ġayrı

233. **bir:**
Gazel 3360
Mısra: **7**
" Bir " sayı sıfatı (peleng).

Dir gören kūh-ı belāda oldı peyda bir peleng
Ḥasretiyle sīneme yakdukda miḥnet dāġını

234. **bir:**
Gazel 3362
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı (dil-rübā).

Bend itdi ser-i zülfine bir dil-rübā bizi
Her kanda ise aradı buldı belā bizi

235. **bir:**
Gazel 3364
Mısra: **3**
" Bir " sayı sıfatı (nāme).

Derd-i dil ḥālini yazdum sıgmadı bir nāmeye
Anuñ içün yāra taḥrīr eyledüm ṭomār iki

236. **bir:**
Gazel 3364
Mısra: **8**
" Bir " sayı sıfatı (şehir).

‘Aḳl şāhı gitdi dilden geleli sulṭān-ı ‘ışḳ
Olmamışdur bir şehirde ola şehr-i yār iki

237. **bir:**
Gazel 3365
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı (cān).

Yolına bir cān nedür terk idem olsa cān iki
Cān virem bu yolda ammā dimeyem cānān iki

238. **bir:**
Gazel 3366
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı (serv-ḳad).

Āh kim bir serv-ḳad durdı akıtdı yaşumı
Su gibi taşdan taşa ursam ‘aceb mi başumı

239. **bir:**
Gazel 3366
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat (gevher-i nā-yāb).

Umaram bir gevher-i nā-yāb ola her ḥāşılum
Baḥra döndürdüm anuñçün iy Muḥibbī yaşumı

240. **bir:**
Gazel 3375
Mısra: **2**
" Bir" sayı sıfatı (meh-pāre).

Zāhidā luṭf eyle ‘ayb itme bu ben bī-çāreyi
İḫtiyār elden gider gördükde bir meh-pāreyi

241. **bir:**
Gazel 3376
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı (perī-zād).

Dil-i şūrīde sevmişdür yine çün bir perī-zādı
İşüm ney gibi efġāndur anı siz sanmañuz şādī

242. **bir:**
Gazel 3376
Mısra: **10**
" Bir" sayı sıfatı (būse).

Ża‘īf oldı dil-i miskīn lebüñ dārü’ş-şifāsından
Aña bir būse baḫş eyle ki gelsün agzınuñ dadı

243. **bir:**
Gazel 3378
Mısra: **11**
" Bir " sayı sıfatı (būse).

Bir būse tevaḳḳu‘ iderem didi Muḥibbī
Ẓāhirde ḳabūl itmedi ammā güle düşdi

244. **bir:**
Gazel 3382
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı (dilber).

Āh kim sevdüm yine bir dilberi cānum gibi
Niçe cānum belki bu sīnemde īmānum gibi

245. **bir:**
Gazel 3500

Mısra: **7**
" Bir " sayı sıfatı (dilber).

Şem‘-i ḥüsnine göñül virdüñ yine bir dilberüñ
Yakuban pervāne gibi külli nār itdüñ beni

246. **bir:**
Gazel 3386
Mısra: **2**
" Bir " sayı sıfatı (el).

Kanı ol dem kim benüm bir zülf-i şāmum var-ıdı
Bir elümde ġabġab u bir elde cāmum var-ıdı

247. **bir:**
Gazel 3386
Mısra: **2**
“Bir” sayı sıfatı (el).

Kanı ol dem kim benüm bir zülf-i şāmum var-ıdı
Bir elümde ġabġab u bir elde cāmum var-ıdı

248. **bir:**
Gazel 3395
Mısra: **10**
" Bir " sayı sıfatı (giyāh).

Kaşı miḥrābına karşu durur bu dil ḳıyām üzre
Maḥabbet dest-i rāhında bulınmaz bir giyāh egri

249. **biri:**-*i*
Gazel 3048
Mısra: **6**
"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.

‘Işḳı benden sor ne bilsün anı Ferhād-ıla Ḳays
Biri ṣaḥrāda biri kūhı gezer kolayına

250. **biri:**-*i*
Gazel 3048
Mısra: **6**
"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.

‘Işḳı benden sor ne bilsün anı Ferhād-ıla Ḳays
Biri ṣaḥrāda biri kūhı gezer kolayına

251. **biri:**-*i*
Gazel 3435
Mısra: **4**
"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.

Göñül şekker lebüñ cān zülfüñ ister
Biri Mıṣr’a birisi Şām’a düşdi

252. **bir:**
Gazel 3051
Mısra: **8**
Bir defa, bir kere.

Ġoncalar söze gelüp gördi gül oldı ḫande
Tāc-ı ṣūfī bir seyri nīze ḥamrā lāle

253. **bir:**
Gazel 3430
Mısra: **1**
" Bir" sayı sıfatı (ḫayāl-i yār).

Dün ḫayāl-i yār-ıla bir bunca rāzum var-ıdı
Baña bir nāz eylese biñ biñ niyāzum var-ıdı

254. **bir:**
Gazel 3434
Mısra: **7**
" Bir " sayı sıfatı (maḥbūb).

Her kimüñ alnı ḳamer gün yüzlü bir maḥbūb[ı] var
Gündüzi Nevrūz olup Ḳadr olsa tañ mı her şebi

255. **bir:**
Gazel 3435
Mısra: **8**
" Bir " sayı sıfatı (serv).

Yürür āzāde dil kılmazken ārām
Sevüp bir serv dil ārāma düşdi

256. **bir:**
Gazel 3445
Mısra: **4**
" Bir " sayı sıfatı (kıl).

İy göñül sanma olursın bend-i zülfinden ḫalāṣ
Bagladı çün bir kılıyla gözleri cādū seni

257. **bir:**
Gazel 3446
Mısra: **2**
" Bir " sayı sıfatı (esīr).

Serīr-i mülk-i ḥüsn üzre seni ol ki emīr itdi
Beni zencīr-i ‘ışḳuñla kapuñda bir esīr itdi

258. **bir:**
Gazel 3451
Mısra: **2**
" Bir " sayı sıfatı (pür-cefā).

Derdā dirīġ komadı göñlüm baña beni
Bir pür-cefāya eyledi göz mübtelā beni

259. **bir:**
Gazel 3454
Mısra: **8**
" Bir " sayı sıfatı (mihriban).

Vefānuñ adı var ancak cihānda kīmyā gibi
İşidilmedi bir kimse diye bir mihribān buldı

260. **bir:**
Gazel 3467
Mısra: **7**
" Bir " sayı sıfatı (bade).

Sunup bir bāde ‘āḳlum bāda virdi
Yine bir muġbeçe aşlı Firengī

261. **bir:**
Gazel 3468

Mısra: **5**
" Bir " sayı sıfatı (ḳabā).

Ġaraż çünki cihānda bir ḳabādur
Bāña birdür palās-ıla firengī

262. **bir:**
Gazel 3474
Mısra: **9**
" Bir " sayı sıfatı (gevher-i yekdāne).

Her ne söz kim söyledüñ bir gevher-i yekdānedür
İy Muḥibbī yoḫsa bu göñlüñ senüñ deryā mı ki

263. **bir:**
Gazel 3488
Mısra: **3**
" Bir " sayı sıfatı (el).

Bir eline yayın almış bir ele kirpük okın
Cānı gözler sīnede kılur bahāne gözleri

264. **bir:**
Gazel 3488
Mısra: **3**
" Bir " sayı sıfatı (el).

Bir eline yayın almış bir ele kirpük okın
Cānı gözler sīnede kılur bahāne gözleri

265. **bir:**
Gazel 3494
Mısra: **10**
" Bir " sayı sıfatı (kapu).

Bu cihān içre Muḥibbī kıldı kūyuñ iḫtiyār
Bir kapu yokdur kapuñdan özge anuñ varası

266. **bir:**
Gazel 3033
Mısra: **17**
" Bir " sayı sıfatı (nefes).

Kim bir nefesüm kaldı hemān çıkmaga bu cān
İy bād-ı ṣabā yāra varup bir ḫaber eyle

bir ān:

1. **bir ān:**
Gazel 3383
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir an, çok kısa bir süre, bir an olsun.

Egleyem dirdi Muḥibbī sīnede peykānuñı
Geçdi gitdi sīneden āh kim bir ān eglenmedi

bir araya cem‘ eyle:

1. **bir araya cem‘ eyle:***-y, -a, -dü, -m*
Gazel 3374
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir araya getirmek, toplamak.

Dōstlar mihmān idindüm dün gice cānāneyi
Nūr-ıla cem‘ eyledüm bir araya pervāneyi

bir bir:

1. **bir bir:**
Gazel 3133
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Tek tek, Birer birer.

Neşāṭ esbābını cümle müheyyā itseler bir bir
Gehī nūş eylesem bāde gehī būse-kenār olsa

2. **bir bir:**
Gazel 3133
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tek tek, Birer birer.

Disem dil derdini bir bir oturup ṣaḥn-ı gülşende
Derūn-ı dilde her ne var açılsa āşikār olsa

3. **bir bir:**
Gazel 3135
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tek tek, Birer birer.

Kitāb-ı ‘ışḳı sor baña saña taḳrīr idem bir bir
Ne bilsün sorma Mecnūn’a gezer ancak bu ṣaḥrāda

4. **bir bir:**
Gazel 3321
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tek tek, Birer birer.

İy perī-rū gūş kıl bir bir diyem bu ḥālümi
Umaram ki raḥm idesin işidüp aḥvālümi

5. **bir bir:**
Gazel 3430
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tek tek, Birer birer.

Derd-i dil aḥvālini bir bir zebān-ı ḥāl-ile
Nāle adlu şerḥ ider göynüklü sazum var-ıdı

6. **bir bir:**
Gazel 3481
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tek tek, Birer birer.

Dir idüm kūh-ı belāda çekdügüm bir bir aña
Ol lebi şīrīn şeker-güftārı görsem bir daḫı

7. **bir bir:**
Gazel 3197
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birer birer, teker teker.

İy bād-ı ṣabā ger varasın kūy-ı nigāra
Bir bir diyesin eyledügüm āh-ıla zārı

bir būse al:

1. **bir būse al:***--si, --n, --i, --dı*
   Gazel 3008
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bir kere öp-.

Bir būsesini aldı cān naḳdine Muḥibbī
İtmedi böyle assı kimse cihān içinde

bir dahı:

1. **bir daḫı:**
   Gazel 3254
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bir daha, artık, bundan sonra.

Ġamdan özge olmaya yār-ı muṣāḥib bir daḫı
Niçe yıllardur ki bekler gitmeyüben yanuñı

2. **bir daḫı:**
   Gazel 3345
   Mısra: **11**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bir daha, artık, bundan sonra.

Bir daḫı cefā [vü] cevr [ü] belā-keş yaratmadı
Kulları içre Tañrı ta‘ālā benüm gibi

3. **bir daḫı:**
   Gazel 3355
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bir daha, artık, bundan sonra.

Re’yüñ oldı idesin yolına sen cānı fedā
Sen sen ol bir daḫı rā itme bu rādan ġayrı

4. **bir daḫı:**
   Gazel 3357
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bir daha, artık, bundan sonra.

Muḥibbī her nefes ṣad-bār yüzüñe ger naẓar kılsa
Ḳanā‘at itmeyüp ister göre bir daḫı dīẕārı

5. **bir daḫı:**
   Gazel 3399
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bir daha, artık, bundan sonra.

Āh ne müşkil imiş dünyāda yār ayrulıgı
Görmeyem bir daḫı ben sevgülü yār ayrulıgı

6. **bir daḫı:**
   Gazel 3481
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bir daha, artık, bundan sonra.

Ölmeden derdā dirīġā yārı görsem bir daḫı
Olmaz-ısa anı düşde bārī görsem bir daḫı

7. **bir daḫı:**
   Gazel 3481
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bir daha, artık, bundan sonra.

Ölmeden derdā dirīġā yārı görsem bir daḫı
Olmaz-ısa anı düşde bārī görsem bir daḫı

8. **bir daḫı:**
   Gazel 3481
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bir daha, artık, bundan sonra.

Dūr olalı gül yüzinden ḫastadur cān bülbüli
İñlerem āh ol yüzi gülzārı görsem bir daḫı

9. **bir daḫı:**
   Gazel 3481
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bir daha, artık, bundan sonra.

Dir idüm kūh-ı belāda çekdügüm bir bir aña
Ol lebi şīrīn şeker-güftārı görsem bir daḫı

10. **bir daḫı:**
    Gazel 3481
    Mısra: **8**
    Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
    Bir daha, artık, bundan sonra.

Cān virür kimdür didi ‘ālemde dilber būseme
Cān virem didüm ben ol bāzārı görsem bir daḫı

11. **bir daḫı:**
    Gazel 3481
    Mısra: **10**
    Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
    Bir daha, artık, bundan sonra.

Kurtılup ẓulmet şebinde gün togardı başuma
İy Muḥibbī ol güneş ruḫsārı görsem bir daḫı

12. **bir daḫı:**
    Gazel 3053
    Mısra: **6**
    Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
    Bir daha, yeniden, tekrar.

Çün ġam-ı dilber ḫarāb itdi göñül ma‘mūresin
Seng-i miḥnetle yapup bir daḫı ābād eyleme

13. **bir daḫı:**
    Gazel 3144
    Mısra: **4**
    Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
    Bir daha.

Ḳadd ü ruḫsāruñı su içre görüp serv-i sehī
Bir daḫı görem diyü turur kenār-ı ābda

14. **bir daḫı:**
Gazel 3262
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir daha, yeniden, tekrar.

Ger bugün nāz-ıla nāzük tenüñi ‘arż idesin
Yāsemīn bir daḫı göstermeye sīmīn tenini

15. **bir daḫı:**
Gazel 3277
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kere daha, bir ikinci defa, ikinci kez, tekrar.

Bāda virdüm ‘aḳl u dīn ü dil anı bir görmede
Cān da kalmaz bir daḫı görsem eger ol dilberi

bir dem:

1. **bir dem:**
Gazel 3004
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir nefeslik zaman, bir an.

Gözümüñ çeşmesārına gelür bir dem ḳarār itmez
Katı düşvār imiş düşvār göñül virmek perī-zāda

2. **bir dem:**
Gazel 3044
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bir nefeslik zaman, bir an.

Gāhī cefā-yı dilber ü gāhī belā vü ġam
Bir dem mi var bu dil-i gām-ḫˇāra gelmeye

3. **bir dem:**
Gazel 3045
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir nefeslik zaman, bir an.

Her laḥza gelüp yār gider bir dem içinde
Bu ḫastayı kor derd-ile her dem ġam içinde

4. **bir dem:**
Gazel 3071
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bir nefeslik zaman, bir an.

Tavaḳḳuf eyleme bir dem sen efġān eyle ben nāle
Gel iy tā bezm-i miḥnetde çün olduñ vāḳıf aḥvāle

5. **bir dem:**
Gazel 3072
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir nefeslik zaman, bir an.

Hīç revā mıdur dilā sen böyle cāy-ı ābda
‘Ömri żāyi‘ eyleyüp bir dem kalasın ḫˇābda

6. **bir dem:**--*de*
Gazel 3100
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bir nefeslik zaman, bir an.

Sırr-ı ‘ışḳı sīnem içre niçe yıllar saklayup
Āh-ıla bir demde şimdi āşikār itmeñ nice

7. **bir dem:**
Gazel 3101
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir nefeslik zaman, bir an.

Ḥāşa lillāh kim cefāña dil taḥammül itmeye
Cān ṭaleb kılsañ vire bir dem te’emmül itmeye

8. **bir dem:**
Gazel 3119
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir nefeslik zaman, bir an.

Gel iy serv-i ḫırāmānum otur bir dem revān olma
Ölürem boynuña kanum gözümden gel nihān olma

9. **bir dem:**
Gazel 3119
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir nefeslik zaman, bir an.

Amān vir yüzüñi bir dem göreyin soñradan öldür
Teraḥḥüm eyle luṭf eyle ḫabībüm bī-emān olma

10. **bir dem:**
Gazel 3150
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir nefeslik zaman, bir an.

Nāle eyle iy göñül çal sīnemüñ ṭanbūrını
Ola kim bir dem turup gūş ide dilber sāzuma

11. **bir dem:**
Gazel 3152
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir nefeslik zaman, bir an.

Ḳabrüm üzre her çemen söyler cefāsın ol mehüñ
Kim gelüp bir dem naẓar kılsa mezārum taşına

12. **bir dem:**-*i*
Gazel 3280
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir nefeslik zaman, bir an.

‘Işḳuñ bahāsı olmasa ‘ālemde tañ mıdur
İki cihāna çünki deger bir demi dutsa mı

13. **bir dem:**
Gazel 3394
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir nefeslik zaman, bir an.

Dōstum bir dem ḳadem bassañ yüzüm üzre benüm
Ḫār elinden dāmenüñi n'ola alsañ gül gibi

14. **bir dem:**
Gazel 3417
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir nefeslik zaman, bir an.

'Ahd idersin and içüp tā kılasın bir dem vefā
İy cefā-ḫū niçe kez gördüm senüñ pür fendüñi

15. **bir dem:**
Gazel 3463
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir nefeslik zaman, bir an.

Müjeñ tīrine cān içre yir itdüm iy kemān ebrū
Elüñden düşmesün bir dem giderme ya gibi kaşı

16. **bir dem:**
Gazel 3489
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir nefeslik zaman, bir an.

Ḫār elinden iy Muḥibbī gör niçe eyler fiġān
Gülşene var diñle bir dem bübülüñ āvāzını

17. **bir dem:**
Gazel 3034
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir an.

Baña olmayıcek bir dem ruḫ-ı dildār eglence
Gözüme çöpçe görinmez gül-i gülzār eglence

18. **bir dem:**
Gazel 3126
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir zaman, bir an.

Oldı benfşe ḫāṭırı mey maḫzūn dili şikest
Bir dem muṣāḥib olmadı sen saçı sünbüle

19. **bir dem:**
Gazel 3381
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir nefeslik zaman, bir an olsun; hiçbir zaman.

Bir dem Muḥibbī olmaya huşyār ḥaşre dek
Rūz-ı elest içeli 'ışḳuñ ayagını

20. **bir dem:**
Gazel 3388
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir an, bir anda, kısa bir süre içinde.

Sāḳī örü dur doldur yüri cām-ı zücācı
Ḫasta göñüle gel idelüm bir dem 'ılācı

21. **bir dem:**
Gazel 3194
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.

Gitme iy ārām-ı cānum bir dem ārām eylegil
Ger giderseñ cān bile gider kaluram ten gibi

22. **bir dem:**
Gazel 3218
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.

Aşar āh eylesem bir dem gözümüñ yaşı başumdan
Ki bād esdükçe cūş eyler cihānuñ cümle deryāsı

23. **bir dem:**
Gazel 3229
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.

Cihānda miḥnet ü derd ü elem çok
Bulınmaz arasañ bir dem ḥużūrı

24. **bir dem:**
Gazel 3255
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.

Geşt idersin 'ālemi bir laḥẓa durmazsın 'aceb
Görmedüm bir dem göñül hergiz senüñ ārāmuñı

25. **bir dem:**-*i*
Gazel 3300
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir an, bir anda, kısa bir süre içinde.

Derde düşdüm bulmadum gerçi emi
Līk yig 'ışḳuñ cihāndan bir demi

26. **bir dem:**
Gazel 3446
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.

Komazsam tañ mıdur bir dem 'aṣā-yı āhı ben elden
Cüvān idüm ġam-ı 'ışḳuñ çekelden beni pīr itdi

bir gör-:

1. **bir gör-:**-*me*
Gazel 3019

Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eşit saymak, bir tutmak, fark gözetmemek.

Rāżıyam öldür beni bir görme tek aġyār-ıla
Bu meseldür dōstum kan eyle ḳānūn eyleme

bir gör:

1. **bir gör:**-*me*
Gazel 3459
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir tutmak (görmek): Eşit saymak, eşit görmek.

Raḳīb-ile Muḥibbī'yi sakın kūyuñda bir görme
Kagan arslana beñzetmek olur mı gürbe vü mūşı

bir görmede:

1. **bir görmede:**-*me, -de*
Gazel 3277
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
İlk görüşte, (aşığın sevgiliyi) ilk kez gördüğü zaman.

Bāda virdüm 'aḳl u dīn ü dil anı bir görmede
Cān da kalmaz bir daḫı görsem eger ol dilberi

bir gün:

1. **bir gün:**
Gazel 3053
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bir gün, bir zaman.

Bend-i zülfüñde göñül murġı esīrüñdür senüñ
Raḥm idüp o derdmende bir gün āzād eyleme

2. **bir gün:**
Gazel 3097
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bir gün, bir zaman.

Derd-i dil ḥālini yaz şāyed ala yār eline
Ola kim elden ele bir gün o dildāra düşe

3. **bir gün:**
Gazel 3127
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bir gün, bir zaman.

Kıl cefā cevre taḥammül ola ki bu rūzigār
Ṭāli'üñ ola müsā'id ola kim bir gün ese

4. **bir gün:**
Gazel 3127
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bir gün, bir zaman.

İki 'ālemde Muḥibbī baña bu devlet yiter
Yār bir gün yañılup kapumda bendemdür dise

5. **bir gün:**
Gazel 3245
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir gün, bir zaman.

Ġamzeler ḫançer çeküp iy dil seni öldürmedin
Bir gün öñdin var anuñ kūyında ḳurbān ol yüri

6. **bir gün:**
Gazel 3386
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir gün, bir zaman.

Niçe yıllardur Muḥibbī kūy[ı] içre bendedür
Yañılup bir gün dimez şunda ġulāmum var-ıdı

7. **bir gün:**
Gazel 3421
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir gün, bir zaman.

Vaṣl[ı] gencine anuñ bir gün irem diyü göñül
İḫtiyār eyledi dehr içre bu vīrānalıgı

8. **bir gün:**
Gazel 3445
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir gün, bir zaman.

Kūyına varmaga yāruñ göz yaşı virmez geçid
Kanlu sudur bir gün alur korkaram ol su seni

9. **bir gün:**
Gazel 3461
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir gün, bir zaman.

Sakın aldanma eser bir gün muḫālif rūzigār
Kibr ü kīni terk kıl germe gögüs yelken gibi

10. **bir gün:**
Gazel 3221
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir gün, bir zaman.

Bilmedin ḳadrüm benüm öldürdi zecr ü hicr-ile
Bir gün ola kim Muḥibbī bulmaya aña seni

bir güşe:

1. **bir güşe:**
Gazel 3419
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir köşe, bir yer.

Bir loḳma ile iy dil bir güşe iḫtiyār it
Görmez misin ki 'ālem ḫalḳı nifāḳa düşdi

bir hafta:

1. **bir hafta:**
Gazel 3109
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Bir hafta, yedi gün.

Gül eyyāmı geçer bir hafta ancak
Muḥibbī ‘ibret al bakup bu ḥāle

bir içim mā gibi:

1. **bir içim mā gibi:**
Gazel 3346
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Aşığa göre) Bir içim su gibi (kolay ve anlık bir olaydır can vermek).

Gerçi kim düşvārdur cān oynamak dirler velī
Baña cān virmek gelür āsān bir içim mā gibi

bir içim su:

1. **bir içim su:***--y, --ıla*
Gazel 3120
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yudum su.

Zenaḫ çāhında ‘uşşāḳı esirge leblerüñ göster
Bir içim su-y-ıla ḫayruñ irişsün ehl-i zindāna

bir iki:

1. **bir iki:**
Gazel 3209
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir iki tane, birkaç.

Deşt-i ġamda gerçi kim Mecnūn’ı yoldaş eyledüm
Bir iki menzil varınca baña pādaş olmadı

bir iki dem:

1. **bir iki dem:**
Gazel 3487
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kısa bir zaman dilimini ifade etmek için kullanılır.

Çüritdüm ‘ömrümüñ naḳdin metā‘-ı vaṣl içün cānā
Müyesser olmadı vuṣlat hemān bir iki dem kaldı

bir iki üç:

1. **bir iki üç:**
Gazel 3487
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birkaç.

Güzeller pāyına saçdum şu deñlü dürr-i eşki kim
Dükendi kīse-i çeşmüm bir iki üç direm kaldı

bir it:

1. **bir it:**
Gazel 3325
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir araya getirmek, bir etmek.

Bir itdi Ḥamel burcı gelüp leyl ü nehārı
Gül lāle ile zeyn kılup yine bahārı

bir ḳadem:

1. **bir ḳadem:**
Gazel 3047
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir adım. II bir an.

Bir ḳadem gelmez Muḥibbī kapuya ol seng-dil
İşigine başuñı dögseñ hezārān taş-ıla

bir ḳaṭre:

1. **bir ḳaṭre:**
Gazel 3153
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir damla.

Cān lebe geldi lebüñden virmedüñ bir ḳaṭre su
Son deminde dōstum ḳaṣd eyledüñ īmānına

2. **bir ḳaṭre:**-*den*
Gazel 3174
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir damla.

Gāh olur bir ḳaṭre eyler bil ki kim bir ḳaṭreden
Geh telāṭumlar urup ‘ummān ider göñlüm beni

bir ḳaṭre eyle-:

1. **bir ḳaṭre eyle-:**-*r*
Gazel 3174
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir damla yapmak.

Gāh olur bir ḳaṭre eyler bil ki kim bir ḳaṭreden
Geh telāṭumlar urup ‘ummān ider göñlüm beni

bir kere:

1. **bir kere:**
Gazel 3388
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kez, bir defa.

Yüzüñe naẓar eyleye ger bir kere Rıżvān
Vecd olubanı yire ata gökden o tācı

bir kerre:

1. **bir kerre:**
   Gazel 3004
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bir defa.

Ölürsem de daḫı gitmez benüm yādumdan ol meh-rū
Getürmez niçe yıllardur beni bir kerre ol yāda

2. **bir kerre:**
   Gazel 3011
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir defa.

İdesiz ḫāk-i derinden bārī ḫışt-i merḳadüm
Ḫasta iken gelmedi bir kerre çün bālīnüme

3. **bir kerre:**
   Gazel 3031
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bir defa.

Yakdı ḥasret āteşi şol ḥadde bu cān u dilüm
Kalmadı tende mecālüm eyleyem bir kerre āh

4. **bir kerre:**
   Gazel 3088
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir defa, bir defacık, sadece bir kez.

Bir kerre anuñ būyı irişmedi meşāma
Andan baña ne fāyide ḫaddi gül-i terse

5. **bir kerre:**
   Gazel 3448
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bir defa, bir kez, bir seferlik.

İy ṭabīb-i dil ü cān görmeye bir kerre yüzüñ
Hicr-ile cān vire bu ḫasta Muḥibbī'ye zehī

6. **bir kerre:**
   Gazel 3387
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bir defa, bir defacık, sadece bir kez.

İt raḳībüñ sözine aldanma iy Yūsuf-cemāl
Kim seni bir kerre ol ḫayr işe irşād itmedi

bir kez:

1. **bir kez:**
   Gazel 3033
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

Görmekde ise ger hevesüñ cenneti zāhid
Ol elini komaz kūyına bir kez güẓer eyle

2. **bir kez:**
   Gazel 3162
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

'Işḳ yolında Muḥibbī cān u ser terk eyledi
Dōstum degmez midi bir kez anı sormagına

3. **bir kez:**
   Gazel 3304
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

Kapusında niçe yıldur ḫastayam āh eylerem
Dimedi bir kez bu dil dil-ḫaste bīmārum gibi

4. **bir kez:**
   Gazel 3359
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

Cevr sengin yagdurup kılduñ göñül mülkin ḫarāb
Devr-i ḥüsnüñde senüñ ol bir kez ābād olmadı

5. **bir kez:**-*in*
   Gazel 3387
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

Ḫasta göñlüm bir nefes ol dilrübā şād itmedi
Yañılup ben derdmendi bir kezin yād itmedi

6. **bir kez:**
   Gazel 3404
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

'Ayb kılmazduñ bu ben dīvāneyi ṭa'n eyleyüp
Zāhidā görseñ eger bir kez ol ādem cānını

7. **bir kez:**
   Gazel 3404
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

Şol ḳadar zārīlık itdüm bakmadı bir kez baña
Nite kim gül bülbülüñ güş eylemez efġānını

8. **bir kez:**
   Gazel 3424
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

Ol serv-i sehī nāz-ıla bir kez salınaydı
Yolına anuñ cān revān itmege yanaydı

9. **bir kez:**
Gazel 3096
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bir defa.

‘Işḳı yolında Muḥibbī cān u ser terk eyledi
Dōstum degmez midi bir kez anuñ sormagına

10. **bir kez:**
Gazel 3074
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir kez, bir defa, bir kere II bir kere bile, bir kerecik.

Biñ süvāl itsem dönüp virmez baña bir kez cevāb
Bulmadum bir çāre derdā ġonca-i ḫāmūşına

11. **bir kez:**
Gazel 3220
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

Sen gül gibi bir yılda gülince yüze bir kez
Derdā ki firāk-ıla dil ü cān öleyazdı

bir kılca:

1. **bir kılca:**
Gazel 3027
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kıl kadar, pek az miktar.

Ḫamdü-lillāh mü’min-i ‘ışḳam zī-men zülf-i dōst
Yok-durur bir kılca noḳṣān u ḫalel hīç dīnüme

bir kimse:

1. **bir kimse:**
Gazel 3144
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herhangi biri.

Ḫalḳı uyutmazsa efġānı Muḥibbī’nüñ ne tañ
Korkar andan ol mehi bir kimse görse ḫˇābda

2. **bir kimse:**--*y, --e*
Gazel 3110
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Herhangi bir kişi, hiç kimse.

Sırr-ı ‘ışḳı sīnede sakla Muḥibbī cān gibi
Yañılup bir kimseye esrār-ı ‘ışḳı söyleme

3. **bir kimse:**-*y, -e*
Gazel 3271
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herhangi bir kişi, hiç kimse.

İy dil vefā būyını umma bu cihāndan
Zīrā ki bu bir kimseye hīç itmedi yarı

4. **bir kimse:**
Gazel 3355
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kişi.

Bī-kesem kimsene yok deşt-i ġamında ölicek
Üstüme aglaya bir kimse semādan ġayrı

5. **bir kimse:**
Gazel 3454
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hiç kimse.

Vefānuñ adı var ancak cihānda kīmyā gibi
İşidilmedi bir kimse diye bir mihribān buldı

bir laḥẓa:

1. **bir laḥẓa:**
Gazel 3077
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bir an.

Yagdurmasa bārānını bir laḥẓa bu çeşmüm
Küllī bu cihān yana eger āh ide sīne

2. **bir laḥẓa:**
Gazel 3235
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir an; bir an olsun.

Kim temāşā eyleye bir laḥẓa ḥüsnüñ bāġını
Almaya bir ḥabbeye virseñ irem uçmagını

3. **bir laḥẓa:**
Gazel 3346
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir an; bir an olsun.

Ġamze okı sīnede bir laḥẓa eglenmez geçer
Anuñ içündür anuñ kaşları katı ya gibi

4. **bir laḥẓa:**
Gazel 3359
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir an; bir an olsun.

Hīç ‘ālemde benüm bu dāduma dād olmadı
Bend-i ġamdan ḫāṭırum bir laḥẓa āzād olmadı

5. **bir laḥẓa:**
Gazel 3466
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir an; bir an olsun.

Jeng-i ġamdan diler-iseñ ola ḳalbüñ ṣāfī
Koma elden koma bir laḥẓa ṣarāb-ı ṣāfı

6. **bir laḥẓa:**
Gazel 3255
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir an; bir an olsun.

Geşt idersin ‘ālemi bir laḥẓa durmazsın ‘aceb
Görmedüm bir dem göñül hergiz senüñ ārāmuñı

bir loḳma:

1. **bir loḳma:**
Gazel 3419
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir lokma(cık) ekmek.

Bir loḳma ile iy dil bir gūşe iḫtiyār it
Görmez misin ki ‘ālem ḫalḳı nifāḳa düşdi

bir naẓar:

1. **bir naẓar:**
Gazel 3464
Mısra: **5**

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir an (olsun), bir kerecik.

Seyr idenler bir naẓar derdüñle sīnem bāġını
Lāleler bitmiş sanurlar yir yir anuñ dāġını

5. **bir naẓar:**-*la*
Gazel 3442
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kez bakarak, bir bakışta.

Yüzine bir naẓarla ‘āşıḳ oldum
Gidiserdür bu ‘aḳlum varı varı

bir naẓar eyle:

1. **bir naẓar eyle:**
Gazel 3477
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kez bakmak.

Dīvāneñem iy dōst didüm bir naẓar eyle
Zülfini kemend eyleyüben boynuma takdı

bir naẓar kıl:

1. **bir naẓar kıl:**-*maz*
Gazel 3476
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kere (olsun) bakmak.

Bir naẓar kılmaz dönüp yolında biñ āh eylesem
‘Āşıḳı nā-ḥaḳ yire öldürmek anuñ ḫūları

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir bakış, bir an (olsun), bir kerecik.

Bir naẓar görse yüzüñ zāhid senüñ iy muġbeçe
Rehn-i mey kılurdı tācın yañılup evrādını

2. **bir naẓar:**
Gazel 3470
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir bakış, bir an (olsun), bir kerecik.

Bir naẓar her kim göre ruḥsār-ı āteşnākini
Tutuşup ‘ışḳ āteşine yile virür ḫākini

3. **bir naẓar:**-*la*
Gazel 3217
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kez bakarak, bir bakışta.

Bir naẓarla ‘aḳl u ṣabrum gitdi cān u dil bile
Gitdiler miḥnet şebinde kodılar tenhā beni

4. **bir naẓar:**
Gazel 3236

2. **bir naẓar kıl:**-*du*, -*m*
Gazel 3485
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kere, bir kez (olsun) bakmak.

Gün yüzüñe bir naẓar kıldum tolageldi gözüm
İtmeseydüm ben anı hergiz temāşā kāşki

bir naẓarla:

1. **bir naẓarla:**-*la*
Gazel 3452
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kez bakarak, bir bakışta.

Bir naẓarla bu Muḥibbī’nüñ olur sīnesi çāk
Göricek ol kaşı ya vü o gözi karacugı

bir nefes:

1. **bir nefes:**
Gazel 3370
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir an.

Ḥamdü-lillāh bir nefes ben olmadum ‘ışḳdan cüdā
Virilüpdür ana raḥminden maḥabbet ‘ālemi

2. **bir nefes:**
Gazel 3040
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir nefes, bir an, bir soluk.

Ḥaḳ bilür kim cān u dil yolına eylerdüm fedā
Hemdem olsam bir nefes ol dilber-i ḫamrā-y-ıla

3. **bir nefes:**
Gazel 3387
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir an, kısa bir süre.

Ḥasta göñlüm bir nefes ol dilrübā şād itmedi
Yañılup ben derdmendi bir kezin yād itmedi

4. **bir nefes:**
Gazel 3394
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir an, kısa bir süre.

Bezm-i ḥüsnüñde ruḫuñ şevḳıne dāyim cān u dil
Ḥālī olmaz bir nefes efġān ider bülbül gibi

5. **bir nefes:**
Gazel 3160
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir an, bir anlık zaman kadar.

Murġ-ı dil feryād iderdi turmaz idi bir nefes
Ol lebi mül ruḫları gül zülfi reyḥān olmasa

6. **bir nefes:**
Gazel 3406
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.

Ḥalḳ içinde mu‘teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes ṣıḥḥat gibi

7. **bir nefes:**
Gazel 3438
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.

Bir nefes bu nāleme gülşende āheng itmedi
Gerçi dirler bülbüle āh [u] fiġānuñ yügrügi

8. **bir nefes:**
Gazel 3491
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.

İñlerem bülbül gibi gül yüzine karşu velī
Bir nefes güş eylemez dildār āh-ı serdümi

bir niçe:

1. **bir niçe:**
Gazel 3430
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kaç, bir çok, pek çok.

Geh fırāḳ-ı şerḥ-i ġam gāh Muḥibbī iştiyāḳ
Dün ḫayāl-i yār-ıla bir niçe rāzum var-ıdı

bir ol-:

1. **bir ol-:**
Gazel 3142
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir, tek olmak.

‘Işḳum benüm bir oldı iki cihān içinde
Mihrini saklaram līk sīnemde cān içinde

bir pāre:

1. **bir pāre:**
Gazel 3424
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir parça, biraz, birazcık.

Ḥadden aşurup ẓulmı döker kanları çeşmüñ
Bir pāre gel ol kāfir-i bed-mestüñe hey di

2. **bir pāre:**
Gazel 3429
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir parça, biraz, birazcık.

Maḫmūr olalı nāz-ıla bīmār idi çeşmi
Nūş eyleyeli kanumı bir pāre tayandı

bir pula ol:

1. **bir pula ol:***-a, -maz*
Gazel 3311
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir pul kadar değeri olmak/değersiz olmak.

‘Āşıḳ olmaz ‘ışḳ bāzārında şevket bir pula
Bunlaruñ merġūb metā‘ı ancak efgendegī

bir pula sat:

1. **bir pula sat:***-a, -ar, -lar*
Gazel 3493
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimseyi bir çıkar uğruna harcamak. II Çok ucuza satmak; yok pahasına satmak.

Ẓāhir olaldan mu‘anber zülfüñ iy dilber senüñ
Bir pula gördüm satarlar deste deste sünbüli

bir ṭarafdan:

1. **bir ṭarafdan:**
Gazel 3026
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yandan, bir taraftan.

N'ola ḥāl-i sırr-ı zülfi aña ḥālüm dir-iken
Bir ṭarafdan daḫı yā Rab n'idem ol göz ü kaşa

bir vaḳt:

1. **bir vaḳt:**
Gazel 3386
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir zamanlar, geçmişte tarihi bilinmeyen vakitlerde.

Şimdi bīrūn oldum-ısa dergehinden ol şehüñ
İtleri içinde bir vaḳt ḫayli nāmum var-ıdı

bir yaña:

1. **bir yaña:**
Gazel 3076
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir tarafa.

Sulṭān-ı ġamuñ bir yaña bir yaña şeh-i 'ışḳ
Dil şehri ḫarāb oldı iki mīr a[ra]sında

2. **bir yaña:**--*a*
Gazel 3064
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bir yana,tarafa.

Cefā vü cevr çekmekle benüm ḫod baña yitmişdür
'Aceb n'itdüm saña iy ġam gelürsin bir yaña sen de

3. **bir yaña:**
Gazel 3076
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bir yana,tarafa.

Sulṭān-ı ġamuñ bir yaña bir yaña şeh-i 'ışḳ
Dil şehri ḫarāb oldı iki mīr a[ra]sında

4. **bir yaña:**--*a*
Gazel 3086
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bir yana,tarafa.

'Āşıḳ oldum gitdi göñlüm bir yaña ben bir yaña
Güymez-imiş 'ışḳ vādīsinde yoldaş yoldaşa

5. **bir yaña:**
Gazel 3195
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yana,tarafa.

Ḫāl ü ḫaṭ ceyş-i Ḥabeşdür ḳaṣd ider ruḫsāruña
Bir yaña kāfir saçuñ şeb-ḫūn ider ejder gibi

6. **bir yaña:**-*a*
Gazel 3451
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yana,tarafa.

Ḫāk ol yolında derd-ile āh itme iy göñül
Korkum budur ki ala gide bir yaña beni

bir yanadan:

1. **bir yanadan:**
Gazel 3105
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bir yandan, bir taraftan.

Ḫasretinden vādī-i ġamda be-ġāyet ḫastayam
Yok mecālüm dönmege bir yanadan bir yanuma

bir yanuma:

1. **bir yanuma:**--*um, --a*
Gazel 3105
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bir yana,tarafa.

Ḫasretinden vādī-i ġamda be-ġāyet ḫastayam
Yok mecālüm dönmege bir yanadan bir yanuma

bir yir:

1. **bir yir:**-*ler, -e*
Gazel 3469
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yer.

Nişān-ı ḳavs-i Rüstem'den beter ol dilberüñ kaşı
Ḫadeng-i ġamzesin atsa gelür bir yirlere başı

2. **bir yir:**
Gazel 3300
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yer, herhangi bir yer.

Aradum bir yir ki pinhān olayım
Kanda ki vardum bile buldum ġamı

bir yirde:

1. **bir yirde:**
Gazel 3192
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yerde, bir arada, beraber.

İder bülbül bahār olduḳda zārı
Gül ile çün görür bir yirde ḫārı

2. **bir yirde:**
Gazel 3197
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yerde, bir arada, beraber.

Ger murġ-ı seḥer eylese nāle vü zārı
Bir yirde görür itmeñ ‘aceb gül ile ḫārı

bir yirden:

1. **bir yirden:**-*den*
Gazel 3492
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yerden, birden, hepsi birden.

‘Aḳl u ṣabrı küllī bir yirden ferāmūş eyledüm
‘Āṣıḳam dīvānelikdür ḥāṣılum dīvānegī

bir yire gel:

1. **bir yire gel:**-*e, -miş*
Gazel 3458
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir araya/yere gelmek.

Kaşların kurmak ne mümkin olmasa ḳullāb-ı zülf
Çenber olmış başları bir yire gelmiş nā gibi

2. **bir yire gel:**-*e, -ür*
Gazel 3463
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir noktaya ulaşmak.

Ġażabla baksa dilber bir yire gelür iki kaşı
San iki pehlevānlardur komış birbirine başı

bir zamān:

1. **bir zamān:**
Gazel 3383
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir zaman, bir süre.

Vaṣla ḫandān olma hem hicrāna giryān iy göñül
Ġam ile ṣādī cihānda bir zamān eglenmedi

bir zerre:

1. **bir ẕerre:**
Gazel 3388
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Zerre kadar" deyiminin karşılığı olarak hiç mi hiç anlamında kullanılmıştır.

Kāküllerini tagıdıcak gül yüzi üzre
Misk-i Ḫoten’uñ kalmaya bir ẕerre revācı

bir zerrece:

1. **bir ẕerrece:**
Gazel 3280
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zerre kadar, azıcık bile.

Gül gibi bugün eyledi dilber tebessümi
Ṣād oldı göñül kalmadı bir ẕerrece ġamı

2. **bir ẕerrece:**
Gazel 3197
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zerre kadar, azıcık bile.

Yaş dökme gözüm eyleme iy dil güle nāle
Ol seng-dile itmedi bir ẕerrece kārı

bī-raḥm:

1. **bī-raḥmdur:**-*dur*
Gazel 3286
Mısra: **12**
Acımasız, merhametsiz (sevgili).

Eyle Muḥibbī zāruñı göge çıkar feryāduñı
Bī-raḥmdur raḥm eyleye tā işide āvāzuñı

2. **bī-raḥmsın:**-*sın*
Gazel 3181
Mısra: **3**
Merhametsiz, acımasız.

Egerçi dil ṭabībisin veli bī-raḥmsın ġāyet
Kapuñda ḫastayam yıllar gözetmezsin o bīmārı

bırak-:

1. **bırakam:**--*a, --m*
Gazel 3088
Mısra: **6**
Salmak.

Fāş itdi cihān ḫalḳına çün sırrumı yaşum
Gözden bırakam yirlere ger sīm [ile] zerse

2. **bırakdı:**-*dı*
Gazel 3074
Mısra: **1**
Atmak, bırakmak, koymak.

Zülf-i pīç-ā-pīçini dilber bırakdı gūşına
Āh kim şimden girü feryād degmez gūşına

bırak:

1. **bırakdı:**-*dı*
Gazel 3477
Mısra: **6**
(Bir yere) Bırakmak, atmak, fırlatmak.

Zülfini kodı ‘ārıżı üzre yine dilber
Ḫāçını gör ol kāfiri kim suya bırakdı

birbiri:

1. **birbirine:**-*n, -e*
Gazel 3140
Mısra: **2**
Birbirlerine.

Dilberüm seyr itmege gülzāra çıkdı bāġ-ıla
Māh-rūlar birbirine gösterür barmag-ıla

2. **birbirine:**-*n, -e*
Gazel 3463
Mısra: **2**
Birbiri ile / karşılıklı olarak.

Ġażabla baksa dilber bir yire gelür iki kaşı
San iki pehlevānlardur komış birbirine başı

3. **birbirine:**-*n, -e*
Gazel 3435
Mısra: **12**
Birbiri ile, karşlıklı olarak.

İdelden gözleri mestānelıḳlar
Kaşı birbirine ikrāma düşdi

birdem:

1. **birdem:**
Gazel 3448
Mısra: **3**
Bir an.

Birdem olmaya belā miḥnet elinden o ḫalāṣ
Çünki yagmaya vire mülk-i dili ġam sipehi

biri:

1. **biri:**
Gazel 3425
Mısra: **12**
Biri. || Aşıklardan biri.

İdüp teslīm baña Ferhād u Mecnūn tekye-i ‘ışḳı
Biri kūhsāra yüz dutdı biri varup beyābānı

2. **biri:**
Gazel 3425
Mısra: **12**
Biri. || Aşıklardan biri.

İdüp teslīm baña Ferhād u Mecnūn tekye-i ‘ışḳı
Biri kūhsāra yüz dutdı biri varup beyābānı

3. **biri:**
Gazel 3423
Mısra: **3**
Biri, bir kimse.

İstemez biri kulı sındugını dil kākülinüñ
Niçe kez gerçi diyem ṭurra-i ṭarrār sıdı

4. **biri:**
Gazel 3123
Mısra: **8**
"Bir tanesi" anlamında belgisiz zamir.

Şāh olaldan bu göñül Mışr’ına ol Yūsuf-cemāl
Eşk-i çeşmüm biri Nīl ü biri Ceyḫūn olmada

5. **biri:**
Gazel 3050
Mısra: **8**
"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.

Nedür sen añma hergiz ḫāl ü ḫaṭṭın
Birisi ḥubb u biri nīgi sorma

6. **birisi:**-*si*
Gazel 3050
Mısra: **8**
"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.

Nedür sen añma hergiz ḫāl ü ḫaṭṭın
Birisi ḥubb u biri nīgi sorma

7. **biri:**
Gazel 3182
Mısra: **8**
"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.

Dilā gel seyr-i bāġ eyle teferrüc kıl Ḫudā şun‘ın
Biri birine beñzer mi ne yüzdendür gör ezhārı

8. **biri:**
Gazel 3182
Mısra: **10**
"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.

Muḥibbī sakın aldanma ribāṭ-ı köhnedür ‘ālem
Biri konar biri göçer ezelden böyledür kārı

9. **biri:**
Gazel 3182
Mısra: **10**
"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.

Muḥibbī sakın aldanma ribāṭ-ı köhnedür ‘ālem
Biri konar biri göçer ezelden böyledür kārı

10. **birine:**-*n, -e*
Gazel 3182
Mısra: **8**
"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.

Dilā gel seyr-i bāġ eyle teferrüc kıl Ḫudā şun‘ın
Biri birine beñzer mi ne yüzdendür gör ezhārı

11. **birisi:**-*si*
Gazel 3435
Mısra: **4**
"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.

Göñül şekker lebüñ cān zülfüñ ister
Biri Mışr’a birisi Şām’a düşdi

12. **birisi:**-*si*
Gazel 3457
Mısra: **8**
"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.

Arayu ‘ışḳ rāhın Ferhād u Ḳays’ı gör kim
Birisi deşte varup birisi taga düşdi

13. **birisi:**-*si*
Gazel 3457
Mısra: **8**
"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.

Arayu ‘ışḳ rāhın Ferhād u Ḳays’ı gör kim
Birisi deşte varup birisi taga düşdi

14. **biri:**
Gazel 3463
Mısra: **8**
"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.

Ṭarīḳ-i ‘ışḳ bir yoldur iki sandı anı zāhid
İki görse biri tañ mı biri iki görür şaşı

15. **biri:**
Gazel 3463
Mısra: **8**
"Bir diğeri" anlamına belgisiz zamir.

Ṭarīḳ-i ‘ışḳ bir yoldur iki sandı anı zāhid
İki görse biri tañ mı biri iki görür şaşı

16. **biri:**
Gazel 3123
Mısra: **8**
"Bir tanesi" anlamına gelen belgisiz zamir.

Şāh olaldan bu göñül Mışr’ına ol Yūsuf-cemāl
Eşk-i çeşmüm biri Nīl ü biri Ceyḥūn olmada

bī-riyā:

1. **bī-riyā:**
Gazel 3403
Mısra: **9**
(Ar.) Yalansız, dürüst, samimi.

Baglanduñ-ısa kāküle incinme bī-riyā
Bend itmez-idi olmasa anuñ himāyeti

birkaç:

1. **birkaç:**
Gazel 3056
Mısra: **6**
Birkaç tane.

‘Işḳ meydānında Mecnūn ile miḥnet okların
Atışup birkaç ḳadem ben ileri oldum yine

birle:

1. **birle:**
Gazel 3100
Mısra: **8**
İle, birlikte.

Seyl-i eşkümden żarar geldükçe bu mülk-i dile
Seng-i miḥnet birle yapup üstüvār itmeñ nice

2. **birle:**
Gazel 3179
Mısra: **6**
İle, birlikte, berâber.

‘Işḳ dāġın niçe pinhān eylesün dil sīnede
Dest-i ḫayret birle çün çāk-i girībān eyledi

bīrūn:

1. **bīrūnam:**-*am*
Gazel 3166
Mısra: **4**
1. Dış. 2. zf. Dışarı, dışarıya. 3. sıf. Fazla, aşkın. 4. Uzak.

Çöpçe gelmez ‘aynuma uşbu cihānuñ gülleri
Ḫaḳ-i pāyından nigāruñ çünki bīrūnam yine

2. **birūn:**
Gazel 3301
Mısra: **10**
Allah dışında. (masiva bağlamında kullanılmıştır).

Liyāḳat yok iken bende kılup luṭf u teraḥḥümler
Bi-ḥamdillāh Muḥibbī kim birūn idi derūn oldı

birūn ol:

1. **birūn ol:**-*dı*
Gazel 3301
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hariç olmak, uzak olmak, uzak kalmak.

Çıkup şeb-gūn libās ile o meh bir şeb birūn oldı
Görüp ol şekl-i ‘ayyārı hemān bu dil cünūn oldı

2. **birūn ol:**-*du, -m, -ı, -sa*
Gazel 3386
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hariç olmak, uzak olmak, uzak kalmak.

Şimdi bīrūn oldum-ısa dergehinden ol şehüñ
İtleri içinde bir vaḳt ḫayli nāmum var-ıdı

bīrūn ol-:

1. **bīrūn ol-:**--*ma, --da*
Gazel 3123
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dışarı çıkmak, ortaya çıkmak, ...'nın eseri olmak.

Saklayam didükçe ‘ışḳı ben derūn-ı sīnede
‘Işḳumuñ esrārı āḥ itdükçe bīrūn olmada

biryān eyle:

1. **biryān eyle:**-*dü, -ñ*
Gazel 3398
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kebap etmek; kavurmak; yakmak. || *Aşk derdiyle acı çekmek.*

Eyledüñ sen hicr elinden zār u sergerdān beni
Daḫı hem tennūr-ı ġamda eyledüñ biryān beni

biryān kıl:

1. **biryān kıl:**-*a*
   Gazel 3323
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Kebap etmek, kebap gibi yakmak.

Konsa dil tekyesine derd ü belā ile elem
Gözümüñ yaşını mey dil kıla biryān cigeri

bī-ṣabr u bī-ḳarār it-:

1. **bī-ṣabr u bī-ḳarār it-:**-*di*
   Gazel 3188
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sabırsız ve kararsız yapmak, etmek.

Tañ mı olsa Muḥibbī āvāre
‘Işḳ bī-ṣabr u bī-ḳarār itdi

bīşe:

1. **bīşesi:**-*si*
   Gazel 3402
   Mısra: **1**
   Orman, sazlık, meşelik.

Bilmedi Ferhād’a sordum nedür ‘ışḳuñ bīşesi
Kūhkenlikdür hemān ancak anuñ endīşesi

2. **bīşesi:**-*s*, -*i*
   Gazel 3177
   Mısra: **6**
   Orman, ağaçlık, koruluk, meşe ormanı.

Bile alup gitmedi ‘ışḳı bilüñ Ferhād u Ḳays
Tolıdur şīr ü peleng ile bu ‘ışḳuñ bīşesi

3. **bīşesi:**-*s*, -*i*
   Gazel 3227
   Mısra: **8**
   Orman, ağaçlık, koruluk, meşe ormanı.

Geh ruḫ-ı zerd-ile şīrem gāh dāġumla peleng
Tolıdur şīr ü pelenglerle bu ‘ışḳuñ bīşesi

bī-ser ü bī-pā:

1. **bī-ser ü bī-pā:**
   Gazel 3345
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Başsız ve ayaksız. || *Aciz, sefil.*

Var mı cihānda bī-ser ü bī-pā benüm gibi
Ya mübtelā-yı derd ü ġam ola benüm gibi

bī-ser ü pā:

1. **bī-ser ü pā:**--*y*, --*a*
   Gazel 3115
   Mısra: **18**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Başsız ve ayaksız. II Perişan, zavallı.

Zülfüñ gibi ayaklara düşdi çü Muḥibbī
Tut elümi raḥm eyle bu ben bī-ser ü pāya

bī-ser ü sāmān:

1. **bī-ser ü sāmān:**--*lar*, --*ıla*
   Gazel 3025
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Başsız ve varlıksız; sefil ve perişan.

‘Işḳ cāmın içelüm bī-ser ü sāmānlar-ıla
Giceden ṣubḥa degin ‘iyş idelüm anlar-ıla

bisle-:

1. **bisledüm:**-*dü*, -*m*
   Gazel 3491
   Mısra: **10**
   Beslemek, yedirip içirmek.

Tañ mıdur döyse cefāya bu Muḥibbī ḫasta dil
Miḥnet ile bisledüm çün cān-ı ġam-perverdümi

bişnev:

1. **bişnev:**
   Gazel 3051
   Mısra: **11**
   Dinle, işit!.

Bişnev aḥvālin Muḥibbī saña taḳrīr kılsun
Ki dilem sūḫte çün zāniş-i sevdā lāle

bister:

1. **bister:**
   Gazel 3020
   Mısra: **10**
   Yatak, döşek.

Ka‘be kūyını Muḥibbī dutısar şām u seḥer
Döşenür ḫāk-i deri her gice bister yirine

bister id-:

1. **bister id-:**-*e*
   Gazel 3244
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Yatak, döşek etmek.

Zerden serīre bakmaya ide Muḥibbī ‘ār
Her kim ḳanā‘atüñ bister ide būriyāsını

bister-i ḫāk:

1. **bister-i ḫāk:**
Gazel 3186
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toprak yatak.

Bister-i ḫāk üzre rāhuñda yatur dil-ḫasteyem
Seng-i ḫārā giceler tā ṣubḥ bālīnüm gibi

bīsütūn:

1. **bīsütūn'ı:**
Gazel 3140
Mısra: **7**
Ferhâd'ın Şîrîn için deldiği ve su akıttığı meşhur dağın ismidir.

Bīsütūn'ı kazmag-ıla kūhken faḫr itmesün
Kesmişem ben daḫı bu ġam kūhını tırnag-ıla

2. **bīsütūn'ı:**
Gazel 3227
Mısra: **5**
Ferhâd'ın Şîrîn için deldiği ve su akıttığı meşhur dağın ismidir.

Kūh-ken çün Bīsütūn'ı kesdi līkin dōstlar
Kesmege kūh-ı ġāmı tāḳat getürmez tīşesi

bī-sütūn:

1. **bī-sütūn:**
Gazel 3301
Mısra: **4**
Ferhat'ın Şirin aşkına deldiği dağ.

Ġam-ı Şīrīn ile Ferhād şu deñlü nāleler kıldı
Ṣadā-yı 'aḳsidür kılmış sanurlar Bī-sütūn oldı

2. **bī-sütūn'ı:**--*ı*
Gazel 3084
Mısra: **8**
Ferhat'ın Şirin aşkına deldiği dağ.

Kūhkenlik eyler idüm ben belā kūhında āh
Bī-sütūn'ı kesmedin Ferhād Şīrīn nāmına

bisyār ol:

1. **bisyār ol:**-*a, -y, -dı*
Gazel 3348
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çoğalmak, fazlalaşmak.

Cān metā'ın ḫarc kıldum vuṣlatuñ bāzārına
Naḳd-i cānum bende āh bisyār olaydı kāşki

bit-:

1. **bitmeye:**--*me, --y, --e*
Gazel 3145
Mısra: **4**
Sona ermek, tamamlanmak.

Didügümce dem-be-dem raḥm eyle bu dil-ḫasteye
Ḫışm-ıla eydür baña her iş bite bu bitmeye

2. **bite:**-*e*
Gazel 3078
Mısra: **2**
Büyümek, yetişmek, ortaya çıkmak.

Ol çeşm-i siyeh zülf-i perīşān arasında
Nergis gibidür ki bite reyḥān arasında

3. **bitmedi:**-*me, -di*
Gazel 3039
Mısra: **2**
Yetişmek; ortaya çıkmak, bulunmak.

Seyr iderken bir güzel gördüm bugün bāzārda
Ruḫları mānendi bir gül bitmedi gülzārda

4. **bite:**-*e*
Gazel 3145
Mısra: **4**
Bitmek, sona ermek.

Didügümce dem-be-dem raḥm eyle bu dil-ḫasteye
Ḫışm-ıla eydür baña her iş bite bu bitmeye

5. **bitürdi:**--*ür, --di*
Gazel 3080
Mısra: **5**
Bitmesini sağlamak, sona erdirmek, tüketmek.

Ser-i kūyında gözüm yaşı bitürdi gül-i ter
Diye taḥsīn maḥalleñ gören āb u giline

6. **bitmeye:**--*me, --y, --e*
Gazel 3145
Mısra: **1**
(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.

Gülşen içre ruḫlaruñ-veş verd-i ḫōd-rū bitmeye
Rāstī ḳaddüñ gibi bir serv-i dil-cū bitmeye

7. **bitmeye:**--*me, --y, --e*
Gazel 3145
Mısra: **10**
(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.

Bu Muḥibbī ger ire vaṣlına ol meh-pārenüñ
Bu cihānda ġam yimez serv-i semen-bū bitmeye

8. **bitmeye:**--*me, --y, --e*
Gazel 3145
Mısra: **2**
(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek. II Âniden ortaya çıkmak.

Gülşen içre ruḫlaruñ-veş verd-i ḫōd-rū bitmeye
Rāstī ḳaddüñ gibi bir serv-i dil-cū bitmeye

9. **bitmeye:**--*me, --y, --e*
Gazel 3346
Mısra: **2**

(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek. II Âniden ortaya çıkmak.

Olmaya bāġ içre bir serv ol ḳad-i bālā gibi
Bitmeye gülşende nergis ol gözi şehlā gibi

10. **bitmeye:**--*me, --y, --e*
Gazel 3145
Mısra: **6**
Tükenmek, kalmamak.

Zülf-i Hindūsına yāruñ öykünürmiş sünbüli
Göreyin kim bu cihānda ol siyeh rū bitmeye

11. **bitmeye:**--*me, --y, --e*
Gazel 3145
Mısra: **8**
Tükenmek, kalmamak.

Saklamazam göz yaşından sīne-i mecrūhumı
Tīġ-i ġamzeñ yarasıdur kim dege su bitmeye

12. **bite:**-*e*
Gazel 3191
Mısra: **2**
(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.

‘Aceb mi yāruñ aġyār olsa yārı
Ne yirde kim bite gül bile ḫārı

13. **bite:**-*e*
Gazel 3219
Mısra: **10**
(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.

İrmeye hergiz anuñ ḥüsni bahārına ḫazān
Bite dünyāda nite kim gül ü serv ü semeni

bit:

1. **bitmiş:**-*miş*
Gazel 3235
Mısra: **6**
(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.

Servlerdür sīnem üzre çekdügüm yir yir elif
Lāleler bitmiş sanur kim görse bagrum dāġını

2. **bitmiş:**-*miş*
Gazel 3236
Mısra: **2**
(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.

Seyr idenler bir naẓar derdüñle sīnem bāġını
Lāleler bitmiş sanurlar yir yir anuñ dāġını

3. **bitmiş:**-*miş*
Gazel 3416
Mısra: **10**
(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.

Muḥibbī ruḫların ḳaddin temāşā eyleyüp yāruñ
Didi serv üzre gül bitmiş zihī şun‘-ı Ḫudāvendī

bī-ṭāḳat it-:

1. **bī-ṭāḳat it-:**--*dü, --ñ*
Gazel 3061
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Takatsiz, güçsüz bırakmak.

Perīsin bilmedüm yāḫūd ferişte
Beni bī-ṭāḳat itdüñ bir görişte

bī-ṭāli‘:

1. **bī-ṭāli‘em:**-*em*
Gazel 3286
Mısra: **1**
Bahtsız, şanssız.

Bir baḫt-ı kem bī-ṭāli‘em görmem senüñ pervāzuñı
Bārī tekellüm ġayra kıl tā işidem āvāzuñı

bī-tenāhī:

1. **bī-tenāhī:**
Gazel 3199
Mısra: **6**
Bitmez, tükenmez.

Egerçi ‘āṣiyem raḥmet umaram
Senüñ iḥsān u luṭfuñ bī-tenāhī

bitür:

1. **bitürdi:**-*di*
Gazel 3129
Mısra: **7**
Bitirmek, ortaya çıkarmak; yetiştirmek, büyütmek; sona erdirmek.

Ḫasretiyle gözlerüm yaşı bitürdi lāleler
Firḳatiyle dönse tañ mıdur yüzüm nīlūfere

bī-vefā:

1. **bī-vefā:**
Gazel 3040
Mısra: **3**
Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam (sevgili bağlamında).

Bu felek dönsün murāduñca senüñ ol bī-vefā
Ḫasretüñden ger geçerse gözlerüm eyvā-y-ıla

2. **bī-vefālar:**--*lar*
Gazel 3002
Mısra: **1**
Vefasız, sadakatsiz, sözünde durmayan.

Görinmez bī-vefālar içre sence
Bulınmaz bir cefā-keş daḫı bence

3. **bī-vefā:**
Gazel 3022
Mısra: **9**
Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam (sevgili bağlamında)..

Cān fedā itmez Muḥibbī dir-imiş ol bī-vefā
Cān u bāş yolındadur çokdan bu söze Ḥaḳ güvāh

4. **bī-vefā:**
Gazel 3482
Mısra: **8**
Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam (sevgili bağlamında)..

Bī-vefālıkda müşābih oldugıyçün ‘āleme
Kendüye ziynet virür ol bī-vefā dünyā gibi

5. **bī-vefā-y-ıla:**-*y, -ıla*
Gazel 3158
Mısra: **14**
Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan.

Salar Muḥibbī ḫastayı ferdāya çün ḥabīb
Ḥāli ne ola kim yile ol bī-vefā-y-ıla

bī-vefālık:

1. **bī-vefālıkda:**-*da*
Gazel 3482
Mısra: **7**
Vefasızlık.

Bī-vefālıkda müşābih oldugıyçün ‘āleme
Kendüye ziynet virür ol bī-vefā dünyā gibi

biz:

1. **bizi:**--*i*
Gazel 3021
Mısra: **5**
"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

Vā‘iẓüñ kim nesin alduk alur agzına bizi
‘Ārif olalum anuñ uymayup efsānesine

2. **bize:**--*e*
Gazel 3028
Mısra: **1**
"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

Hem-dem olmazsa eger zülf-i semen-sālar bize
Düşde gördüm dün gice yārı der-āġūş itmişem

3. **bize:**--*e*
Gazel 3028
Mısra: **3**
"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

Yā İlāhī ‘ayn olsun uşbu rü’yālar bize
Cān virürseñ de yolında iremezsin zülfine

4. **bize:**--*e*
Gazel 3028
Mısra: **5**
"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

Yā nedendür iy Muḥibbī uşbu sevdālar bize

5. **bize:**--*e*
Gazel 3043
Mısra: **8**
"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

Ṣabā şāvir olup peyġam-ı yārı
Getürsin bize Īrān illerine

6. **bize:**--*e*
Gazel 3118
Mısra: **9**
"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

Didiler gel vir Muḥibbī bize ‘ışḳuñdan nişān
Didüm eşküm surḫı yitmez mi ki çehrem zerd ola

7. **bize:**-*e*
Gazel 3421
Mısra: **8**
"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri (âşık / âşıklar).

Yār yār eyleyüben sen beni yād eylemedüñ
Niçe bir gösteresin sen bize bīgānalıgı

8. **bizi:**-*i*
Gazel 3418
Mısra: **1**
"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri (âşık / âşıklar).

Dīvāne kıldı zülf-i kemend-i dü-tā bizi
Pervāne itdi yakdı ol āteş-liḳā bizi

9. **bizi:**-*i*
Gazel 3418
Mısra: **2**
"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri (âşık / âşıklar).

Dīvāne kıldı zülf-i kemend-i dü-tā bizi
Pervāne itdi yakdı ol āteş-liḳā bizi

10. **bizi:**-*i*
Gazel 3418
Mısra: **4**
"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri (âşık / âşıklar).

Sevdā-yı zülf varını ‘ömrüñ yile virüp
Başdan çıkarmaz ise ‘acebdür hevā bizi

11. **bizi:**-*i*
Gazel 3418
Mısra: **6**
"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri (âşık / âşıklar).

Ṣabrum apardı ‘aḳlumı zülf itdi tārmār
Dutdı cefā tīrine ol kaşı ya bizi

12. **bizi:**-*i*
Gazel 3418
Mısra: **8**
"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri (âşık / âşıklar).

Bezm-i ġam içre ‘āşıḳa eglence yok[dur] dime
Dil nāle kılsa ney gibi egler ṣadā bizi

13. **bizi:**-*i*
Gazel 3418
Mısra: **10**
"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri (âşık / âşıklar).

Umar Muḥibbī būs kıla pāy-ı dilberi
Devrān yolında eyledi çün ḫāk-i pā bizi

14. **bizi:**-*i*
Gazel 3436
Mısra: **5**
"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri (âşık / âşıklar).

Zāhid ko bizi sen yüri sag u selāmet ol
‘Āşıḳ hemīşe ister ola ol melāmeti

15. **bizi:**-*i*
Gazel 3474
Mısra: **5**
"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri (âşık / âşıklar).

Vech-i zībādan n’içün men‘ idesin ṣūfī bizi
Aḥsen-i taḳvīme inkār eylemek taḳvā mı ki

16. **bizde:**-*de*
Gazel 3236
Mısra: **7**

"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri (âşık/âşıklar).

Zāhidā ẕikr eyleme cennet hevāsı bizde yok
‘Āşıḳ-ı dīdār olan n’eyler irem ırmagını

17. **bizümle:**-*üm, -le*
Gazel 3063
Mısra: **1**
"Biz" birinci çoğul şahıs zamir II Âşıklar.

Ne var şād [u] feraḥ hem-dem bizümle
Degülse maḥrem oldı ġam bizümle

18. **bizümle:**-*üm, -le*
Gazel 3063
Mısra: **2**
"Biz" birinci çoğul şahıs zamir II Âşıklar.

Ne var şād [u] feraḥ hem-dem bizümle
Degülse maḥrem oldı ġam bizümle

19. **bizümle:**-*üm, -le*
Gazel 3063
Mısra: **4**
"Biz" birinci çoğul şahıs zamir II Âşıklar.

Vefāsın görmedümse n’ola yāruñ
Cefā eksük degül epsem bizümle

20. **bizümle:**-*üm, -le*
Gazel 3063
Mısra: **6**
"Biz" birinci çoğul şahıs zamir II Âşıklar.

Eger olmasa bu bārān-ı eşküm
Yana āh odına ‘ālem bizümle

21. **bizümle:**-*üm, -le*
Gazel 3063
Mısra: **8**
"Biz" birinci çoğul şahıs zamir II Âşıklar.

Ṣabā sünbül saçından bū getürse
Olurdı bu cihān ḫurrem bizümle

22. **bizümle:**-*üm, -le*
Gazel 3063
Mısra: **10**
"Biz" birinci çoğul şahıs zamir II Âşıklar.

Muḥibbī’den perī-veş kaçma didüm
Enīs olmaz didi ādem bizümle

23. **bizümle:**-*üm, -le*
Gazel 3383
Mısra: **1**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

N’eyleyem bizümle ol rūḥ-ı revān eglenmedi
Kaldı cismüm gitdi bu cānum revān eglenmedi

24. **biz:**
Gazel 3212
Mısra: **6**
"Biz" 1. çoğul şahıs zamiri. (biz, insanlar, dünyada yaşam süren insanoğlu).

Çeküp bār-ı ġama ṭāḳat getürdüm
Gören dir görmedük biz böyle merdi

25. **bizi:**-*i*
Gazel 3362
Mısra: **1**
"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri; şâir. II Âşıklar.

Bend itdi ser-i zülfine bir dil-rübā bizi
Her kanda ise aradı buldı belā bizi

26. **bizi:**-*i*
Gazel 3362
Mısra: **2**
"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri; şâir. II Âşıklar.

Bend itdi ser-i zülfine bir dil-rübā bizi
Her kanda ise aradı buldı belā bizi

27. **bizi:**-*i*
Gazel 3362
Mısra: **4**
"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri; şâir. II Âşıklar.

Gördük cemāl-i şem‘ini düşdük ayagına
Pervāne gibi yakdı ol āteş-liḳā bizi

28. **bizi:**-*i*
Gazel 3362
Mısra: **6**
"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri; şâir. II Âşıklar.

Dermān yirine derdi alan mübtelālaruz
Biñ yıl ararsa bulmaya hergiz devā bizi

29. **bizi:**-*i*
Gazel 3362
Mısra: **8**
"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri; şâir. II Âşıklar.

Yā gibi çeker kendine her dem raḳībi yār
Yabana atar ok gibi ol kaşı ya bizi

30. **bizi:**-*i*
Gazel 3362
Mısra: **10**
"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri; şâir. II Âşıklar.

Sevdā-yı būy-ı zülf-ile tolı dimāġumuz
Serden Muḥibbī çıkarısar bu hevā bizi

bī-zer:

1. **bī-zer:**
Gazel 3119
Mısra: **10**
Parasız-pulsuz, meteliksiz (kimse).

Muḥibbī rāh-ı ‘ışḳuñda inan vallāhi ṣādıḳdur
Senüñ bī-zer ḫarīdüñdür ḥaḳında bed-gümān olma

bölük:

1. **bölük:**
Gazel 3026
Mısra: **2**
Bir bütünden ayrılmış olan parça, kısım.

Her ṭarafdan zülf kim düşmiş o ḥaddi meh-veşe
Bir bölük Hindū gibi san kim taparlar güneşe

boy:

1. **boyı:**-*ı*
Gazel 3123
Mısra: **9**
Boy, endam, kamet.

Ol boyı serv-i sehīnüñ pāyına īsār içün
Gözlerümüñ yaşı sīm ü yüzüm altun olmada

2. **boyı:**-*ı*
Gazel 3495
Mısra: **1**
Boy bos, endam.

Yüzi güldür boyı bir servi dalı
Gözümden gitmeye hergiz ḫayāli

3. **boyuñ:**-*uñ*
Gazel 3108
Mısra: **1**
Boy, endam, kamet.

Boyuñ serve yüzüñ gülzār-ı çīne
Dişüñ beñzer senüñ dürr-i semīne

4. **boyı:**--*ı,* -
Gazel 3100
Mısra: **13**
Bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık. || Boy, kamet, endam.

Ol boyı servüñ Muḥibbī irmege pā-būsına
Gözlerüm yaşını her dem cūybār itmeñ nice

boyın çek:

1. **boyın çek:**-*er*
Gazel 3453
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boyun, boynunu uzatmak.

Eline tīr ü kemān alursa çeşmi vechi var
Yalvarup ‘āşıḳları boyın çeker virür seri

böyle:

1. **böyle:**
Gazel 3007
Mısra: **4**
Böyle, bu şekilde.

Alsa cānum kāşkī olsa bu dil ġamdan ḫalāṣ
Niçeye dek böyle maḥrūm olam anuñ rūyına

2. **böyle:**
Gazel 3008
Mısra: **14**
"böyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.

Bir būsesini aldı cān naḳdine Muḥibbī
İtmedi böyle assı kimse cihān içinde

3. **böyle:**
Gazel 3072
Mısra: **1**
"böyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.

Hīç revā mıdur dilā sen böyle cāy-ı ābda
‘Ömri żāyi‘ eyleyüp bir dem kalasın ḫ̆ābda

4. **böyle:**
Gazel 3093
Mısra: **8**
"böyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.

Gerçi lāyıḳ degülem bezmüñe iy şāh-ı cihān
Bir naẓar kıl böyle bu bende liyāḳat getüre

5. **böyledür:**-*dür*
Gazel 3319
Mısra: **4**
"böyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.

Kapuña varsam nigārā tuḫfe iltem cān u dil
Böyledür ḳānūn ulular desti öpülmez tehī

6. **böyle:**
Gazel 3175
Mısra: **14**
Bunun gibi olan, buna benzer, bu türlü, bu tarzda ve sıfatta bulunan.

Cefā taşı-durur taşı suyı da oldı göz yaşı
Anuñçün böyle muḥkemdür Muḥibbī ‘ışḳ bünyādı

7. **böyledür:**-*dür*
Gazel 3471
Mısra: **10**
Böyle, böylece, bunun gibi, bu şekilde.

Virdi yagmaya gözi mülk-i dili
Böyledür iy Muḥibbī nāz ehli

8. **böyle:**
Gazel 3465
Mısra: **10**
"Bu şekilde" anlamına gelen kelime.

Dil kişverini ẓulm-ıla yıkdı Muḥibbī yār
Hep böyle mi ki ḥüsn ilinüñ pādişācugı

9. **böyledür:**-*dür*
Gazel 3182
Mısra: **10**
Bunun gibi olan, buna benzer, bu türlü, bu şekilde, bu tarzda ve sıfatta bulunan.

Muḥibbī sakın aldanma ribāṭ-ı köhnedür ‘ālem
Biri konar biri göçer ezelden böyledür kārı

10. **böyle:**
Gazel 3351
Mısra: **8**
"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.

Uyurken leblerin öpdüm didüm bu leẕẕet-i cāndur
Uyanup didi ol dilber nebātuñ böyle mi dadı

11. **böyle:**
Gazel 3484
Mısra: **2**
"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.

Şeb-i hicrānda dil iñler nite nāy
Bu ḥasret böyle ger bāḳī kala vay

12. **böyledür:**-*dür*
Gazel 3172
Mısra: **4**
Bunun gibi olan, buna benzer, bu türlü, bu tarzda ve sıfatta bulunan.

Gün yüzine dilberüñ inkār iderse tañ mıdur
Böyledür ḫuffāş işi mihr-i cihān-ārā-y-ıla

13. **böyle:**
Gazel 3212
Mısra: **6**
1. Bunun gibi olan, buna benzer, bu türlü, bu tarzda ve sıfatta bulunan. 2.Bunun gibi, bu türlü, bu tarzda.

Çeküp bār-ı ġama ṭāḳat getürdüm
Gören dir görmedük biz böyle merdi

14. **böyle:**
Gazel 3272
Mısra: **2**
1. Bunun gibi olan, buna benzer, bu türlü, bu tarzda ve sıfatta bulunan. 2.Bunun gibi, bu türlü, bu tarzda.

İntiḫāb idüp çıkardum māḫ-rūlardan seni
Bilmedüm n’oldı günāhum böyle yād itdüñ beni

15. **böyle:**
Gazel 3274
Mısra: **2**
1. Bunun gibi olan, buna benzer, bu türlü, bu tarzda ve sıfatta bulunan. 2.Bunun gibi, bu türlü, bu tarzda.

Beni öldüriserdür iştiyāḳı
Eger kalursa hicrān böyle bāḳī

16. **böyle:**
Gazel 3222
Mısra: **10**
Bunun gibi, bu türlü, bu tarzda.

İy Muḥibbī şi‘r-i pür-sūzuñla yakduñ ‘ālemi
Ol sebebdendür ki böyle sūzināk itdüñ beni

17. **böyle:**
Gazel 3240
Mısra: **12**
Bunun gibi, bu türlü, bu tarzda.

Āteş-i āhı Muḥibbī başa tāc-ı zer ider
Pādişāh-ı ġam olan böyle geyer şeb-külehi

18. **böyle:**
Gazel 3460
Mısra: **10**
"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.

Ḫūblar gerçi Muḥibbī ‘ālem içre çok velī
Dīde hīç görmiş degül bir böyle şūḫ-ı dil-keşi

boyn:

1. **boynuma:**-*um*, -*a*
Gazel 3470
Mısra: **6**
Başı bedene bağlayan bölge.

‘Işḳ-ıla çün olmışam dīvāneler ser-defteri
Bend idüp boynuma taksun zülfinüñ fitrākini

2. **boynuma:**-*um*, -*a*
Gazel 3475
Mısra: **2**
Başı bedene bağlayan bölge.

Leylī-i zülfüñ dil-i Mecnūn'ı şeydā eyledi
'Işḳ zencīrin takup boynuma rüsvā eyledi

3. **boynuma:**-*um, -a*
Gazel 3477
Mısra: **4**
Başı bedene bağlayan bölge.

Dīvāneñem iy dōst didüm bir naẓar eyle
Zülfini kemend eyleyüben boynuma takdı

4. **boynı:**-*ı*
Gazel 3015
Mısra: **2**
Gövdenin baş ile omuz arasında kalan bölgesi, boyun.

Budur fikrüm benüm olınca zinde
Olam kapuñda boynı baglu bende

5. **boynuña:**-*uñ, -a*
Gazel 3352
Mısra: **9**
Gövdenin baş ile omuz arasında kalan bölgesi, boyun.

'Ayb olmaya Muḥibbī suna el ger boynuña
Duta-bilmez ḳadeḥi kimsene illā ki kefī

6. **boynuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 3417
Mısra: **2**
Gövdenin baş ile omuz arasında kalan bölgesi, boyun.

Zülfine dil bagladuñ çünki unıtduñ pendüñi
Mübtelā-yı 'ışḳ olup boynuñda ḫoş gör bendüñi

7. **boynına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3428
Mısra: **2**
Başı bedene bağlayan bölge; üst, üzeri.

Binüp semend-i nāza zülfin idüp kemendi
Ben mübtelā-yı 'ışḳuñ boynına dakdı bendi

8. **boynı:**-*ı*
Gazel 3151
Mısra: **3**
Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.

Elde dutup zülfini geh boynı üzre tagıdur
Sāḥir olmasa kaçan oynardı bile mār ile

9. **boynuma:**-*um, -a*
Gazel 3282
Mısra: **8**
Vücûdun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.

Gördi müşgīn-i selāsil zülf-ile kāküllerin
Boynuma zencīr ola dil diyü sevdā eyledi

boynı baglu:

1. **boynı baglu:**
Gazel 3064
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boynuna ip geçirilmiş olan, tutsak; boynu bağlı kul, birisine kul, köle olan, onun emirlerini yerine getiren kimse; aşık, meftun kimse.

Atup zülfüñ kemendini düşürdüñ göñlümi bende
Kapuñda umaram olam ki boynı baglu bir bende

boynuma zencīr ol-:

1. **boynuma zencīr ol-:**-*um, -a, -aldan*
Gazel 3218
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte)sevgilinin kara saçlarının aşığı esir alan bir zincir(bend) olduğu kastedilmiştir.

Olaldan boynuma zencīr yāruñ zülf-i leylāsı
Ne tañ āşüfte olursa dil-i mecnūn u şeydāsı

boynuña dak:

1. **boynuña dak:**-*uñ, -a*
Gazel 3303
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boynuna takmak, boynuna asmak.

Dōstum dak boynuña ya al ele tesbīḥ idin
La'l lü'lū' eyledüm gözden akan şad dānemi

boyun:

1. **boynumuñ:**-*um, -uñ*
Gazel 3416
Mısra: **8**
Vücûdun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.

Ser-i kūyuñda kim görse baña dīvāne eydürler
Anuñçün zülf-i zencīrüñ olupdur boynumuñ bendi

2. **boynuña:**--*uñ, --a*
Gazel 3226
Mısra: **2**
Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.

Diñlemedüñ [ey] dil-i dīvāne kimse pendini
Tak yüri meh-rūlaruñ boynuña zülfi bendini

3. **boynuñdaki:**-*uñ, -da, -ki*
Gazel 3281
Mısra: **2**
Vücûdun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.

Yokdur cihānda bir şanem iy dōst senüñ rūyuñ gibi
Sünbüle raġbet mi olur boynuñdaki mūyuñ gibi

boyun-:

1. **boynuña:**-*(u)ñ, -a*
Gazel 3119
Mısra: **2**
Başı bedene rapteden uzuv.

2. **boynuma:**-*(u)m, -a*
Gazel 3054
Mısra: **5**
Başı bedene rapteden uzuv.

Mecnūn dügüm tak boynuma leylī saçuñ zencīrini
Mīrās-dur[ur] ṭavḳ-ı belā her kandasa dīvāneye

boyun sun-:

1. **boyun sun-:**--*duk*
Gazel 3112
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İtaat etmek, boyun eğmek, teslim olmak.

Öldürürem dir-imiş her kim gelürse kūyuma
Emr-i cārīdür boyun sunduk anuñ fermānına

boz-:

1. **bozduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 3228
Mısra: **2**
Düzgün bir şeyi düzensiz duruma sokmak, düzgünlüğünü gidermek.

Evvel alduñ būseñe cān naḳdine iḳrārumı
Soñra ne kıldum ki bozduñ dōstum bāzārumı

bozıl-:

1. **bozılmaz:**--*maz*
Gazel 3002
Mısra: **10**
Bozulmak, dağılmak, düzgünlüğü kaybolmak.

Demürden pençedür şi'rüñ Muḥibbī
Bozılmaz aña kimdür ura pençe

bu:

1. **bu:**
Gazel 3001
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.

Gün yüzüñ virdi şeref geldi bu ben ḫāk üstine
Pā kosam şimden girü tañ mıdur eflāk üstine

2. **bu:**
Gazel 3006
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.

Pādişāhum ẓulme ġāyet yok mıdur
Bu Muḥibbī niçeye dek dād ide

3. **bu:**
Gazel 3007

Gel iy serv-i ḫırāmānum otur bir dem revān olma
Ölürem boynuña kanum gözümden gel nihān olma

Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.

Alsa cānum kāşkī olsa bu dil ġamdan ḫalāṣ
Niçeye dek böyle maḥrūm olam anuñ rūyına

4. **bu:**
Gazel 3008
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.

Tañ mı bulınsa mihrüñ bu dilde cān içinde
Zīrā ki genc bulınur ekser vīrān içinde

5. **bu:**
Gazel 3001
Mısra: **10**
İşaret sıfatı.

Sürmeden yigdür Muḥibbī'ye ġubār-ı dergehi
İy ṣabā luṭf it getür bu çeşm-i nemnāk üstine

6. **bū-y-ile:**-*y, -ile*
Gazel 3156
Mısra: **3**
Koku.

Bū-y-ile tolup 'ālem ola cümle mu'āṭṭar
Dildār kaçan nāz ile zülfini daraya

7. **bū-y-ıla:**-*y, -ıla*
Gazel 3168
Mısra: **2**
Koku.

Oynasa bād-ı ṣabā ol 'anberīn gīsū-y-ıla
Toldurur 'ālem dimāġını ser-ā-ser bū-y-ıla

8. **būları:**-*lar, -ı*
Gazel 3476
Mısra: **6**
Koku.

Şöyle beñzer ki ṣabā zülfine buldı dest-res
Eyledi dehrüñ dimāġını mu'aṭṭār būları

9. **buña:**-*ñ, -a*
Gazel 3232
Mısra: **14**
Bu, işaret zamiri.

Deryā-yı eşki kim göre 'ummāna beñzede
Kim gördi buña görmedi hergiz karasını

10. **bū:**
Gazel 3063
Mısra: **7**
Koku.

Ṣabā sünbül saçından bū getürse
Olurdı bu cihān ḫurrem bizümle

11. **budur:**-*dur*
Gazel 3417
Mısra: **10**
Budur II üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret II böyledir.

Bu Muḥibbī niçe meh-rūlar görüp iy māh-rū
Bir senüñ tek ḥaḳ budur hīç görmedi mānendüñi

12. **bulardan:**-*lar, -dan*
Gazel 3192
Mısra: **6**
"Bu" işaret zamiri.

Güzellerden vefā ummak ‘acebdür
Bulardan görmedi kimse bu kārı

13. **buña:**-*n, -a*
Gazel 3091
Mısra: **10**
"Bu" işaret sıfatı.

Bī-fikr ü te’emmül didi bu şi‘ri Muḥibbī
Bilmek dileyen ḥālini ursun buña pençe

14. **bundan:**-*n, -dan*
Gazel 3227
Mısra: **2**
"Bu" işaret zamiri.

‘Işḳ ara cānın revān itmekdür ‘āşıḳ pīşesi
Bundan özge ‘ālem içre yok-durur endīşesi

15. **bunuñ:**-*n, -un*
Gazel 3072
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

İy Muḥibbī ‘ışḳ bir gevherdür eksük olmasun
Ḳıymetin bilür bunuñ yok kimse şeyḫ ü şābda

16. **budur:**-*dur*
Gazel 3444
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Kūyına varsa Muḥibbī tuḥfe iltür cān u ser
Buña ḳādirdür budur dervīş-i dervīşānesi

17. **bu:**
Gazel 3039
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı .

Kaşları ṭuġrāsına iy ṣūfī iḳrār eylegil
Niçeye dek kalasın bu ġaflet-i inkārda

18. **bu:**
Gazel 3000
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Kaşlarına rā didüm rā ehli rāyum gördiler
Her biri taḥsīn idüp baş egdiler bu rālara

19. **bu:**
Gazel 3010
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Dirīġ ay oldı göstermez yüzini çünki cānāne
Bu ḥasretle bu miḥnetden baña yigdür kıyam cāna

20. **bu:**
Gazel 3010
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Dirīġ ay oldı göstermez yüzini çünki cānāne
Bu ḥasretle bu miḥnetden baña yigdür kıyam cāna

21. **bu:**
Gazel 3011
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Mü’min-i ‘ışḳam bi-ḥamdillāh zi-men zülf-i dōst
Kılca noḳṣān gelmedi yāḫūd ḫalel bu dīnüme

22. **bu:**
Gazel 3014
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Nigārā kalmışın derdüñle ġamda
Döker yaş yirine bu dīde dem de

23. **bu:**
Gazel 3014
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Muḥibbī ḳāmetüm çeng olalıdan
Fiġān eyler bu göñlüm zīr ü bamda

24. **bu:**
Gazel 3018
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Leylī saçuñuñ bendine baglanalı göñlüm
Mecnūnlayın düşdi bu taglara esirge

25. **bu:**
Gazel 3019
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Rāżıyam öldür beni bir görme tek aġyār-ıla
Bu meseldür dōstum kan eyle ḳānūn eyleme

26. **bu:**
Gazel 3021
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbī yanar ‘ışḳıyla anuñ şem‘ gibi
Āh kim bir meded olmadı anuñ çāresine

27. **bu:**
Gazel 3022

Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Hīç kes bilmez belā vü derdini bu gönlümüñ
Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdümdür aña el-ḥaḳ güvāh

28. **bu:**
Gazel 3025
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

30. **bu:**
Gazel 3027
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı.

Çün yagar tīr-i belā bu sīne-i ġamgīnüme
Kemdür raẕḥm itmeyebilsem dil-i miskīnüme

31. **bu:**
Gazel 3031
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Yakdı ḥasret āteşi şol ḥadde bu cān u dilüm
Kalmadı tende mecālüm eyleyem bir kerre āh

32. **bu:**
Gazel 3031
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Gül yüzüñsüz sorar-ısañ bu Muḥibbī ḥālini
Gice bülbül gibi efġān eylemekdür gündüz āh

33. **bu:**
Gazel 3032
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Hicr elinden dōstum ḥālüm diger-gündur benüm
Bu giceyi ben ‘acebdür çıkarursam yarına

34. **bu:**
Gazel 3032
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Zāhidā var fāriġ ol nār-ıla korkutma beni
Zīra çokdan yanageldüm ben bu hicrān nārına

35. **bu:**
Gazel 3032
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Derdi-y-ile bu Muḥibbī key ölümlü ḫastadur
Ol ṭabīb-i dil ‘aceb gelmez mi ki dermānına

36. **bu:**
Gazel 3033
Mısra: **17**
" Bu" işaret sıfatı.

İdelüm la‘l-i leb yādına mey nūş müdām
Bu göñül derdine dermān idelüm anlar-ıla

29. **bu:**
Gazel 3026
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Ṭāġlar-ıla kim görürse bu ten-i ‘üryānumı
Beñzedür ṣaḥrā yüzinde zāġlar üşmiş leşe

Kim bir nefesüm kaldı hemān çıkmaga bu cān
İy bād-ı ṣabā yāra varup bir ḫaber eyle

37. **bu:**
Gazel 3033
Mısra: **20**
" Bu" işaret sıfatı.

Vaḳt oldı Muḥibbī kuluñı eyleyesin şād
Bu ‘āşıḳ-ı dil-ḫasteye cevri yiter eyle

38. **bu:**
Gazel 3035
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Çünki bu dünyā denīdür aña dil virme sakın
Kimse başa çıkmadı çıkmayısar dünyā-y-ıla

39. **bu:**
Gazel 3035
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Gel şarāb-ı ‘ışḳı nūş it zāhid-i peşmīne-pūş
Niçeye dek kalasın bu hāyu bu ġavġā-y-ıla

40. **bu:**
Gazel 3035
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Gel şarāb-ı ‘ışḳı nūş it zāhid-i peşmīne-pūş
Niçeye dek kalasın bu hāyu bu ġavġā-y-ıla

41. **bu:**
Gazel 3039
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbī ḫasta-dil ger kan yudarsa tañ mıdur
Zīra kimse görmedi resm-i vefā dildārda

42. **bu:**
Gazel 3040
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu felek dönsün murāduñca senüñ ol bī-vefā
Ḥasretüñden ger geçerse gözlerüm eyvā-y-ıla

43. **bu:**
Gazel 3043

Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Gözüm yaşına nisbet ḳatre deryā
Düşelden dil bu hicrān illerine

44. **bu:**
Gazel 3044
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Gāhī cefā-yı dilber ü gāhī belā vü ġam
Bir dem mi var bu dil-i gām-ḫ ̌āra gelmeye

45. **bu:**
Gazel 3045
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Her laḥẓa gelüp yār gider bir dem içinde
Bu ḫastayı kor derd-ile her dem ġam içinde

46. **bu:**
Gazel 3047
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Kaşların geh çīn ider geh ġamzeler tīrin atar
N'eyleyem derdā dirīġā ben bu göz ü kaş-ıla

47. **bu:**
Gazel 3047
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Yidügi derd ü belā vü zecr ü miḥnetdür bu dil
Geçinür ġam maṭbaḥında dürlü dürlü aş-ıla

48. **bu:**
Gazel 3047
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı.

Kūyına varsam o ṭıfluñ baña bu devlet yiter
Kim bu mecnūnı ider bāzīçe ata taş-ıla

49. **bu:**
Gazel 3049
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Niçe teşbīh idem ben sīme cismüñ
Bulınmaz bu ṭarāvet yāseminde

50. **bu:**
Gazel 3049
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Naẓar eyle bu çarḫ-ı ḥoḳḳa-bāza
Ne lu'betler görinür rāsitīnde

51. **bu:**
Gazel 3050
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Lebüñ yiter mey-i gül-rengi sorma
Bu nālem bes fiġān-ı çengi sorma

52. **budur:**-*dur*
Gazel 3052
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Muḥibbī Ka'be kūyına irişdük çün ṭavāf itdük
Saña lāyıḳ budur ḳurbān ola cān itdügüñ ḥacda

53. **bu:**
Gazel 3058
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu bu Muḥibbī tā seher
Medḥüñ okur sanki bülbüldür gelür güftāra de

54. **bu:**
Gazel 3113
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Sevdā-yı ser-i zülfüñ mecnūn idiser āḫir
'Işḳuñ bu Muḥibbī'nüñ bulındı dimāġında

55. **bu:**
Gazel 3115
Mısra: **18**
" Bu" işaret sıfatı.

Zülfüñ gibi ayaklara düşdi çü Muḥibbī
Tut elümi raḥm eyle bu ben bī-ser ü pāya

56. **bu:**
Gazel 3122
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Koyup kūyını Leylā'nuñ düşer miydi bu Mecnūn'a
Tuta vaḥşīlere ülfet maḳam idine ṣaḥrāda

57. **bu:**
Gazel 3123
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı.

Şāh olaldan bu göñül Mıṣr'ına ol Yūsuf-cemāl
Eşk-i çeşmüm biri Nīl ü biri Ceyḫūn olmada

58. **bu:**
Gazel 3125
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Bahār eyyāmı gül devri geçürme 'ömrüñi żāyi'
Bu dünyā çün degül bāḳī kime kaldı kime kala

59. **bu:**
Gazel 3139
Mısra: **13**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḳaddüñ üzre bu Muḥibbī gül yüzüñ görüp didi
Güller açılmak 'aceb serv-i ḫırāmān üstine

60. **bunı:**-*n, -ı*
Gazel 3040
Mısra: **2**
"Bu" işaret zamiri.

Yine baş koşdı göñül bir dilber-i ra‘nā-y-ıla
Bunı umar vaṣl ola ol ḳāmet-i bālā-y-ıla

61. **bū:**
Gazel 3310
Mısra: **8**
Koku. II Sevgilinin saçının kokusu.

Ṣabā zülfine beñzer şāne urmış
Bu dehri bū ile pür itdi ṭībi

62. **bu:**
Gazel 3145
Mısra: **4**
" Bu" işaret zamiri.

Didügümce dem-be-dem raḥm eyle bu dil-ḫasteye
Ḫışm-ıla eydür baña her iş bite bu bitmeye

63. **bu:**
Gazel 3216
Mısra: **10**
" Bu" işaret zamiri.

Kūyuña varsa Muḥibbī itlerüñ karşu gelür
Bu muḳarrerdür unıtmazlar bular tuz ekmegi

64. **bu:**
Gazel 3480
Mısra: **5**
" Bu" işaret zamiri.

Bu ‘acebdür ‘ālemi ġarḳ eyledi bārān-ı eşk
Hīç teskīn itmeyüp arturdı sīnem nārını

65. **bu:**
Gazel 3490
Mısra: **10**
" Bu" işaret zamiri.

İrişmeyüp viṣālüñe şeb-i hicr içre cān virsem
Dilegüm bu ola Ḥaḳ’dan saña Nūh ‘ömri erzānī

66. **bu:**
Gazel 3000
Mısra: **10**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Gözleri yaşı akar her sū olur āb-ı revān
Dil virelden bu Muḥibbī serv-ḳad bālālara

67. **bu:**
Gazel 3257
Mısra: **6**
" Bu" işaret zamiri.

Dutıldı göñül bir perīnüñ zülf[i] bendine
Yazu imiş başa bu da bir belā gibi

68. **bunuñ:**-*nuñ*
Gazel 3042
Mısra: **8**
" Bu" işaret zamiri.

Koñ efġān eylesün dil bezm-i ġamda
Bunuñ tek bülbül olmaz degme yirde

69. **bunı:**-*(n)ı*
Gazel 3232
Mısra: **16**
" Bu" işaret zamiri.

Dünyāya virmez ol dilini almaz i‘tibār
Her kim ki bunı fikr idüp añlar fenāsını

70. **bunı:**-*(n)ı*
Gazel 3242
Mısra: **2**
" Bu" işaret zamiri.

Hīç olur mı ki diyem ‘ālemde var cānān iki
Bunı kim diye-bilür var cism içinde cān iki

71. **bunuñ:**-*nuñ*
Gazel 3255
Mısra: **10**
" Bu" işaret zamiri.

Ka‘be’dür kūyı Muḥibbī cānuñı ḳurbān ilet
Bunuñ ile gel tamām it ḥācılar bayramını

72. **bunuñla:**-*nuñ, -la*
Gazel 3296
Mısra: **12**
" Bu" işaret zamiri.

Kamu ‘isyān-ıla olduñ mürekkeb
Bunuñla mı umarsın yüzi akı

73. **bunlar:**-*n, -lar*
Gazel 3354
Mısra: **4**
" Bu" işaret zamiri.

Gözüm yaşardı āh-ıla zerd oldı ruḥlarum
Bunlar olınca bellüdür ‘ışḳuñ ‘alāmeti

74. **budur:**-*dur*
Gazel 3358
Mısra: **6**
" Bu" işaret zamiri.

Cefādan kankı ‘āşıḳ kim vefāyı yig bilür ister
Dilegüm budur ‘ālemde añılmasun anuñ adı

75. **budur:**-*dur*
Gazel 3364
Mısra: **1**
" Bu" işaret zamiri.

Sen sen ol pendüm budur dutma göñülde yār iki
Bir olur yār iki olmaz olmasun zinhār iki

76. **budur:**-*dur*
Gazel 3444

Mısra: **5**
" Bu" işaret zamiri.

Gözlerüm yaşı ‘aceb budur ki teskīn eylemez
Germ olur āh eyledükçe göñlüm āteş-ḫānesi

77. **buña:**-*ñ, -a*
Gazel 3444
Mısra: **10**
" Bu" işaret zamiri.

Kūyına varsa Muḥibbī tuḥfe iltür cān u ser
Buña ḳādirdür budur dervīş-i dervīşānesi

78. **budur:**-*dur*
Gazel 3451
Mısra: **8**
" Bu" işaret zamiri.

Ḫāk ol yolında derd-ile āh itme iy göñül
Korkum budur ki ala gide bir yaña beni

79. **buña:**-*ñ, -a*
Gazel 3456
Mısra: **4**
" Bu" işaret zamiri.

Ziyān idem diyü her kim yoluñda cān u ser virmez
Dilegüm iki ‘ālemde buña hīç bulmasun sūdı

80. **budur:**-*dur*
Gazel 3496
Mısra: **4**
" Bu" işaret zamiri.

Himmetüm bāzı idelden Ḳāf-ı ‘Anḳā’yı şikār
Didiler var-ısa budur lā-mekānuñ yügrügi

81. **bunuñ-ıla:**-*nuñ, -ıla*
Gazel 3254
Mısra: **10**
"Bu" işaret zamiri.

İy Muḥibbī söz güherdür ol daḫı a‘lā gerek
Bilmeyenler tā bileler bunuñ-ıla şānuñı

82. **bunuñ-ıla:**-*nuñ, -ıla*
Gazel 3496

88. **budur:**-*dur*
Gazel 3093
Mısra: **11**
"Böyledir, bu şekildedir" anlamlarına gelen "bu" işaret sıfatının bildirme eki almış şekli.

Terk-i cān eyle Muḥibbī ki budur ‘ışḳa ṭarīḳ
‘Āşıḳ oldur ki hemān ‘ışḳa ‘alāmet getüre

89. **bu:**
Gazel 3054
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Vaṣf-ı lebin mey işidüp ḫūmḫānede cūş eylemiş
La‘lin meger öpmek diler girdügi bu peymāneye

Mısra: **10**
"Bu" işaret zamiri.

Bir siyāh tel dakdı āhından Muḥibbī başına
Bunuñ-ıla seçilür her pehlevānuñ yügrügi

83. **budur:**--*dur*
Gazel 3015
Mısra: **1**
"Böyledir, bu şekildedir" anlamlarına gelen "bu" işaret sıfatının bildirme eki almış şekli.

Budur fikrüm benüm olınca zinde
Olam kapuñda boynı baglu bende

84. **bu:**
Gazel 3093
Mısra: **10**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Aldanup zīver-i dünyāya göñül virme sakın
Bu muḳarrerdür anuñ soñı nedāmet getüre

85. **bu:**
Gazel 3205
Mısra: **4**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Zülfine el kurdugınca pāreler göñlüm beni
Dilegüm bu pāre pāre görem āḫir şāneyi

86. **budur:**-*dur*
Gazel 3473
Mısra: **6**
"Böyledir, bu şekildedir, böyle olmalıdır" anlamlarına gelen "bu" işaret zamirinin bildirme eki almış şekli.

Çāk itmeden yakañı cefā-y-ıla dest-i dehr
Lāyıḳ budur ki tutasın ‘uzlet yakasını

87. **budur:**-*dur*
Gazel 3083
Mısra: **3**
"Böyledir, bu şekildedir" anlamlarına gelen "bu" işaret sıfatının bildirme eki almış şekli.

Ḳavlüm budur ki eylemişem göñlüm ile ‘ahd
Meyl eylemeyem illā ḫūbuñ müntehāsına

90. **bu:**
Gazel 3055
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı.

Yine baglandı bu göñlüm zülf-i ‘anber-būlara
Gözlerüm yaşı ‘acebdür dönmez ise cūlara

91. **bu:**
Gazel 3055
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Pāralansa şāne-veş tañ mı Muḥibbī bu yürek
El uzadur āh her dem şāne ol gīsūlara

92. **bu:**
Gazel 3057
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Ger murāduñ cān ise alduñ ko cevri iy ṣanem
Bu meseldür kimde kīn ola müselmān olmaya

93. **bu:**
Gazel 3057
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Dem mi vardur ki Muḥibbī hicr içinde aglayup
Kaynayup ḫūn-ı ciger bu göz yaşı kan olmaya

94. **bu:**
Gazel 3058
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı.

İy ṣabā bu derdmendüñ ḥālini var yāra de
Bulmadı hicrān şebinde derdine bir çāre de

95. **bu:**
Gazel 3059
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Melek misin perī yāḫūd ferişte
Bu ḥüsni görmedi kimse beşerde

96. **bu:**
Gazel 3060
Mısra: **14**
" Bu" işaret sıfatı.

Şevḳ-i ruḥsāruñla bülbül gibi her şeb tā seḥer
Bu Muḥibbī eyledi efġān efġān üstine

97. **bu:**
Gazel 3063
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Eger olmasa bu bārān-ı eşküm
Yana āh odına ‘ālem bizümle

98. **bu:**
Gazel 3063
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Ṣabā sünbül saçından bū getürse
Olurdı bu cihān ḥurrem bizümle

99. **bu:**
Gazel 3064
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Döginüp seng-i miḥnetle anuñçün ḫāk-i rāh oldum
Yüzüme basıcak pāyuñ diler öpmek bu efgende

100. **bu:**
Gazel 3064
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Açıldı bāġ-ı sīnemde kızıl gül yirine dāġum
Dil-i şeydā gibi bülbül gerekdür bes bu gülşende

101. **bu:**
Gazel 3064
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Muḥibbī bād-ı āhuñla yaşuñ bārānını dök kim
Görüp bu ḥālüñi dilber ide tā gül gibi ḫande

102. **bu:**
Gazel 3065
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbī giceler tā ṣubḥ efġān eyleyüp
Gülşen-i ḥüsnüñde oldı bülbül-i gūyā yine

103. **bu:**
Gazel 3067
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbī sīnesi oldı maḥabbetden şikāf
Beñzer ol arża ḥarāretden ki yir yir çāk ola

104. **bu:**
Gazel 3068
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Geh elif gāh dāġ yakdum sīne-i efgāruma
Āh resmin naḳş kıldum bu der ü dīvāruma

105. **bu:**
Gazel 3068
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Hicr-ile oldı Muḥibbī key ża‘īf [ü] nā-tüvān
İy ṭabīb-i dil meded kıl bu dil-i bīmāruma

106. **bu:**
Gazel 3070
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Nev-bahār ile bezendi sebzezār oldı çemen
Bu ṣafādan zer saçar mihr-i cihān-tāb üstine

107. **bu:**
Gazel 3070
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı.

Leblerüñ emdükçe meyl eyler bu göñlüm ġabġaba
Sīb ḫūb olur meze dirler mey-i nāb üstine

108. **bu:**
Gazel 3070
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbī ḫāk-i pāyuñda müje cārūb ider
Gözleri saḳḳā olup her dem döker āb üstine

109. **bu:**
Gazel 3071
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Açılup sīnem üstinde görinen dāġlar güldür
Döker bu çeşm-i nemgīnüm gül üzre çın seḥer jāle

110. **bu:**
Gazel 3072
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Āh kim deryā-yı eşkümde bu çeşmüm merdümi
Sanasın bir keştīdür durmaz döner girdābda

111. **bu:**
Gazel 3072
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Āfitāb-ı ḥüsnüñe baksam gözüm pür āb olur
Dōstum bir ḫāṣṣadur bu mihr-i ‘ālem-tābda

112. **bu:**
Gazel 3075
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

‘Ālemi ‘ışḳı tutar başdan başa ṣıyt u ṣadā
Ṭurra-i ġam her kaçan degse bu sīnem kūsına

113. **bu:**
Gazel 3075
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Bilmek isterseñ eger cānā derūnum nālişin
Āteş-i ‘ışḳ içre bak bu göñlümüñ ḳaḳnūsına

114. **bu:**
Gazel 3077
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Yagdurmasa bārānını bir laḥẓa bu çeşmüm
Küllī bu cihān yana eger āh ide sīne

115. **bu:**
Gazel 3077
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Yagdurmasa bārānını bir laḥẓa bu çeşmüm
Küllī bu cihān yana eger āh ide sīne

116. **bu:**
Gazel 3078
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Ġamzeñ okı cā itdügi bu cānum içinde
Yazılur elif kanda ise cān arasında

117. **bu:**
Gazel 3078
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu naẓm-ı dürer-bārı okursa n’ola dilber
Lü’lü’ yaraşur la‘l-i Bedaḫşān arasında

118. **bu:**
Gazel 3079
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Yanmaz idi dōstlar her gice bu ḳandīl-i çarḫ
Bu Muḥibbī sūz-ı dilden āh-ı şebgīr itmese

119. **bu:**
Gazel 3079
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Yanmaz idi dōstlar her gice bu ḳandīl-i çarḫ
Bu Muḥibbī sūz-ı dilden āh-ı şebgīr itmese

120. **bu:**
Gazel 3081
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı.

Bir ḳadeḥ mey saña bu ‘ālemde bir şāhid yiter
Ḫōce-i dünyā gibi kef geçmegil māl üstine

121. **bu:**
Gazel 3084
Mısra: **11**
" Bu" işaret sıfatı.

Niçe yıldur bu Muḥibbī rūze-i hicrüñ dutup
Ḥamdü-lillāh kim irişdi vaṣluñuñ bayramına

122. **bu:**
Gazel 3089
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Kim bilürdi ‘ışḳumı ‘ālemde olurdı nihān
Dīdeler kūzekler ü bu sīne dōlāb olmasa

123. **bu:**
Gazel 3089
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Virmek olurdı dehānından Muḥibbī bir nişān
Āb-ı ḥayvān ger bu ‘ālem içre nā-yāb olmasa

124. **bu:**
Gazel 3090
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Melek midür perī yāḫūd ferişte
Bu ḥüsni görmedi kimse beşerde

125. **bu:**
Gazel 3091
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Göz yaşını tār eyleyüben nāleler itdüm
Bezm-i eleme olalı bu sīne kemençe

126. **bu:**
Gazel 3091
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Çekdümse ne ġam derd ü belā ile meşaḳḳat
Şükrüm bu ki irdüm soñucı bir ulu gence

127. **bu:**
Gazel 3091
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Bī-fikr ü te'emmül didi bu şi'ri Muḥibbī
Bilmek dileyen ḥālini ursun buña pençe

128. **bu:**
Gazel 3093
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Niçe döysün bu yürek cevrine āhen dögile
Sīne ya tīr-i cefāya niçe ṭāḳat getüre

129. **bu:**
Gazel 3093
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Gerçi lāyıḳ degülem bezmüñe iy şāh-ı cihān
Bir naẓar kıl böyle bu bende liyāḳat getüre

130. **bu:**
Gazel 3094
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Didiler aglayup fāş itme sırrı
Didüm ne çāre ya bu rūy-ı zerde

131. **bu:**
Gazel 3095
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Olsun tana' 'um içre ol māh-rūy sāde
Kalsun belā vü ġamda bu 'āşıḳ-ı fütāde

132. **bunı:**-*n, -ı*
Gazel 3095
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı.

Levḥ üzre dest-i ḳudret yazmış bunı ezelde
Ḥüsnüñ senüñ mużā'af derdüm benüm żiyāde

133. **bu:**
Gazel 3097
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Kim bütün ide Muḥibbī bu göñül şīşesini
Sınuban seng-i cefā-y-ıla ki ṣad pāre düşe

134. **bu:**
Gazel 3098
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Ġam şebinde kalmışam açılmadı ṣubḥ-ı viṣāl
Kimse mūnis olmadı 'ālemde bu dil-teng-ile

135. **bu:**
Gazel 3098
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Kim ki dil virmez cihāna geçer istiġnā-y-ıla
İy Muḥibbī bu tokuz mīnāyı sır bir seng-ile

136. **bu:**
Gazel 3099
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Gülşen-i ḥüsninde kıldum gice bülbül tek fiġān
Līk tutmadı kulak gül gibi bu āvāzuma

137. **bu:**
Gazel 3099
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Sırr-ı 'ışḳı nālem ile göz yaşıdur fāş iden
N'eyleyem derdā dirīġā bu iki ġammāzuma

138. **bu:**
Gazel 3099
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Yār içün cān terkin ursa bu Muḥibbī tañ degül
Evveli 'ışḳuñ fedā-yı cān olupdur lāzıma

139. **bu:**
Gazel 3100
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı.

Seyl-i eşkümden żarar geldükçe bu mülk-i dile
Seng-i miḥnet birle yapup üstüvār itmeñ nice

140. **bu:**
Gazel 3100
Mısra: **11**
" Bu" işaret sıfatı.

Ser-te-ser dīvāne göñlüm geşt idüp bu 'ālemi
Bend-i zülfine düşüp āḫir ḳarār itmeñ nice

141. **bu:**
Gazel 3102
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbī'nüñ yıkuk göñlin ‘imāret eylegil
Dōstum irmek dilerseñ ger sevāb-ı Ka‘be'ye

142. **bu:**
Gazel 3104
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Ġamdan özge reh-i ‘ışḳuñda gözümde nem ola
Neme yitmez bu gözüm yaşı benüm daḫı neme

143. **bu:**
Gazel 3104
Mısra: **12**
" Bu" işaret sıfatı.

Ger naṣīb ola içem lā‘l-i lebüñ cür‘asını
Kāfirem ger heves ide bu göñül cām-ı Cem'e

144. **bu:**
Gazel 3105
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Eşk-i çeşüm bu ‘acebdür ki ciger gūşem iken
Kanda görse yapışur kanlu gibi dāmānuma

145. **bu:**
Gazel 3106
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Gökler yüzine itse ‘urūc ejder-i āhum
Od saçıla dehr içre bu dilden dehenümle

146. **bu:**
Gazel 3107
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu göñlüm itdi hicrān pāre pāre
Akar bu dīdeden kan pāre pāre

147. **bu:**
Gazel 3107
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu göñlüm itdi hicrān pāre pāre
Akar bu dīdeden kan pāre pāre

148. **bu:**
Gazel 3107
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Kaçan derd-ile āh itse Muḥibbī
Olur bu sīne sūzān pāre pāre

149. **bu:**
Gazel 3109
Mısra: **18**
" Bu" işaret sıfatı.

Gül eyyāmı geçer bir hafta ancak
Muḥibbī ‘ibret al bakup bu ḥāle

150. **bu:**
Gazel 3111
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı.

Yine ḳaṣd eyledi bu ġamze görüñ cānumuza
Ḫançerüñ susadı içemege gelür kanumuza

151. **bu:**
Gazel 3113
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Ġam meclisine ḥācet olursa şarāb iy dil
Yokla bulunur lā-büd bu dīde kabagında

152. **bu:**
Gazel 3115
Mısra: **15**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu ḫırḳa vü bu tāc-ıla işi çü riyādur
Ne yüzle ṭa‘n eyleye zāhid ẓurefāya

153. **bu:**
Gazel 3115
Mısra: **15**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu ḫırḳa vü bu tāc-ıla işi çü riyādur
Ne yüzle ṭa‘n eyleye zāhid ẓurefāya

154. **bu:**
Gazel 3124
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Miyānıyla lebinden sordum āḫir
Kimesne bilmedüm vāḳıf bu rāza

155. **bu:**
Gazel 3127
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Sen sen ol kendüñi görme saña bu ‘ibret yiter
Sernigūn oldı ġurūr-ıla binenler kerkese

156. **bu:**
Gazel 3127
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı.

Kıl cefā cevre taḥammül ola ki bu rūzigār
Ṭāli‘üñ ola müsā‘id ola kim bir gün ese

157. **bu:**
Gazel 3127
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

İki ‘ālemde Muḥibbī baña bu devlet yiter
Yār bir gün yañılup kapumda bendemdür dise

158. **bu:**
Gazel 3129
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Kendü ḥālümde yürür āzāde iken āh kim
El ucından ne belālar geldi āḫir bu sere

159. **bu:**
Gazel 3131
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Sen baña bir būse virdüñ ben saña cān u dilüm
Assı itmedüm cihānda illā bu bāzārda

160. **bu:**
Gazel 3131
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

İrmedi vaṣlına hergiz bu Muḥibbī dermend
Cān u ser terk eyledi gerçi reh-i dildārda

161. **bu:**
Gazel 3134
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

'Işḳa dil virdüm ezel geldi belālar başuma
Āh kim yazu-y-ımış bu mācerālar başuma

162. **bu:**
Gazel 3134
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Meclis-i rūz-ı ezel nāyuñ ṣadāsın gūş idüp
Geldi 'ışḳ içre anuñçün bu hevālar başuma

163. **bu:**
Gazel 3134
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Vireliden bu Muḥibbī bir saçı leylāya dil
Olmışam Mecnūn-ṣıfat kuşlar yuvalar başuma

164. **bu:**
Gazel 3135
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Beni meyḫāne küncinde görüp ṭa'n eyleme zāhid
Ezelden başa yazudur benüm nem var bu arada

165. **bu:**
Gazel 3135
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Kitāb-ı 'ışḳı sor baña saña taḳrīr idem bir bir
Ne bilsün sorma Mecnūn'a gezer ancak bu ṣaḥrāda

166. **bu:**
Gazel 3136
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Leblerüñden gel 'ilāc eyle bu ben dil-ḫasteye
Bilürem ki okumışdur ḥikmeti Loḳmān-ıla

167. **bu:**
Gazel 3139
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Şek degül ṭāḳat getürmez bil taḥarrük eylemez
Kosalar bār-ı ġamum bu çarḫ-ı gerdān üstine

168. **bu:**
Gazel 3139
Mısra: **12**
" Bu" işaret sıfatı.

Tutışur āhum şerārından dü 'ālem iy ṭabīb
Merhemüñ nef'i nedür bu dāġ-ı hicrān üstine

169. **bu:**
Gazel 3140
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Bīsütūn'ı kazmag-ıla kūhken faḫr itmesün
Kesmişem ben daḫı bu ġam kūhını tırnag-ıla

170. **bu:**
Gazel 3140
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Gel beni öldür raḳībi görmeyem kūyuñda tek
Bu meseldür bir ḳafesde bülbül olmaz zāġ-ıla

171. **bu:**
Gazel 3140
Mısra: **11**
" Bu" işaret sıfatı.

Sīneye şol deñlü yakdı bu Muḥibbī dāġlar
Dır gören kūh-ı belā kaplanıdur bu dāġ-ıla

172. **bu:**
Gazel 3140
Mısra: **12**
" Bu" işaret sıfatı.

Sīneye şol deñlü yakdı bu Muḥibbī dāġlar
Dır gören kūh-ı belā kaplanıdur bu dāġ-ıla

173. **bu:**
Gazel 3142
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı.

Zerd ruḫumda gören bu ḳaṭre ḳaṭre yaşum
Dır jāleler dökilmiş berg-i ḫazān içinde

174. **bu:**
Gazel 3144
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı.

Ruḫlaruñ ‘aksi şehā bu çeşm-i pür-ḫūnābda
Berg-i güldür gūyiyā düşmiş şarāb-ı nābda

175. **bu:**
Gazel 3145
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Didügümce dem-be-dem raḥm eyle bu dil-ḫasteye
Ḫışm-ıla eydür bana her iş bite bu bitmeye

176. **bu:**
Gazel 3145
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Zülf-i Hindūsına yāruñ öykünürmiş sünbüli
Göreyin kim bu cihānda ol siyeh rū bitmeye

177. **bu:**
Gazel 3145
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbī ger ire vaṣlına ol meh-pārenüñ
Bu cihānda ġam yimez serv-i semen-bū bitmeye

178. **bu:**
Gazel 3145
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbī ger ire vaṣlına ol meh-pārenüñ
Bu cihānda ġam yimez serv-i semen-bū bitmeye

179. **bu:**
Gazel 3146
Mısra: **12**
" Bu" işaret sıfatı.

Tutuşup āteş-i ‘ışḳı-y-ıla pervāne-ṣıfat
Bu Muḥibbī düşüp odlara yanar döne döne

180. **bu:**
Gazel 3147
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum bu rūy-ı zerd-ile
Gūyiyā nīlūferem kaldum miyān-ı ābda

181. **bu:**
Gazel 3150
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Sırr-ı ‘ışḳı nālem ile göz yaşıdur fāş iden
N’eyleyem derdā dirīġā bu iki ġammāzuma

182. **bu:**
Gazel 3150
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Yār içün cān terkin ursa bu Muḥibbī tañ degül
Evvel ‘ışḳuñ fedā-yı cān olupdur lāzıma

183. **bu:**
Gazel 3151
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Vādī-i hicrān şebinde bir kara gündür geçer
Olısardur ḫasta dil āḫir bu āh u zār ile

184. **bu:**
Gazel 3152
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḫāk-i pāy-i dilberi pāk eyleyüp her dem sular
Āferīn ṣad āferīn bu dīdemüñ ferrāşına

185. **bu:**
Gazel 3156
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḳaṣdı bu ki kapuñdan ıra bini raḳīb
Gūş itme sözin uymagıl ol yüzi karaya

186. **bu:**
Gazel 3156
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Ko ġamzeleri tīġı bu bagrum deletursun
Çün sīne nişān eyledük ol kaşları yaya

187. **bu:**
Gazel 3157
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Eflāke çıkar her gice āhum benüm iy dōst
Bu kanlu yaşum daḫı irer taḫt-ı serāya

188. **bu:**
Gazel 3158
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Her kim hevā-yı zülfine dolşdı dilberüñ
İrmez eli terk ide ser bu hevā-y-ıla

189. **bu:**
Gazel 3158
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Çeşmüm akıtdı kanlu yaşın itdi rāz fāş
Rüsvā-yı ‘ālem oldı o bu mācerā-y-ıla

190. **bu:**
Gazel 3158
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Hīç ola mı gün gibi ol şāh-ı lā-naẓīr
Pertev salup ola bu ben bī-nevā-y-ıla

191. **bu:**
Gazel 3160
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Zecr-i hicre ögrenüpdür bu göñül şol ḥadde kim
Dir ki derd olsa bu ‘ālem içre dermān olmasa

192. **bu:**
Gazel 3160
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Zecr-i hicre ögrenüpdür bu göñül şol ḥadde kim
Dir ki derd olsa bu ‘ālem içre dermān olmasa

193. **bu:**
Gazel 3164
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbī’ye didüm kim būseñi iḥsān kıl
Ġonca gibi güldi dilber didi kim cān üstine

194. **bu:**
Gazel 3166
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Ney gibi feryād iderse bu Muḥibbī tañ mıdur
Bir gül-i ra‘nā ġamından dīde-pürḫūnam yine

195. **bu:**
Gazel 3170
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Muḥibbī āh bu devrān elinden
Ne çāre bulına bu sīne rīşe

196. **bu:**
Gazel 3170
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Muḥibbī āh bu devrān elinden
Ne çāre bulına bu sīne rīşe

197. **bu:**
Gazel 3175
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı.

Eger Ferhād olmasa bu fenn-i ‘ışḳuñ üstādı
Añılur mıydı ‘ālemde belā vü derd-ile adı

198. **bu:**
Gazel 3176
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Rūşen eyle bu göñül ḫānesin iy bedr-i münīr
Tār-ı vīrāneleri nite ki mehtāb gibi

199. **bu:**
Gazel 3177
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Bile alup gitmedi ‘ışḳı bilüñ Ferhād u Ḳays
Tolıdur şīr ü peleng ile bu ‘ışḳuñ bīşesi

200. **bu:**
Gazel 3178
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Baḥr-ı ġamda olalıdan bu iki çeşmüm ṣadef
Beñzedür dürdāneye çeşmüm akıtsa yaşını

201. **bu:**
Gazel 3178
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Raḥmı yokdur çün bilürsin iy Muḥibbī dilberüñ
Gel akıtma yok yire bu iki gözüñ yaşını

202. **bu:**
Gazel 3179
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbī’nüñ günāhını görüp geçmez misin
Kanı luṭf-ıla kerem ol tutalum kan eyledi

203. **bu:**
Gazel 3182
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu derdüme nihāyet yok cefā vü cevre ġāyet yok
Felek beñzer getürmedi benüm gibi dil-efgārı

204. **bu:**
Gazel 3183
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı.

Perde-i zühdüm ne assı bu dil-i mecnūn mest
Yārına varını virdi kendin ‘üryān eyledi

205. **bu:**
Gazel 3185
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

İy güneş ṭal‘at eger yaşlar döküp āh eylesem
Ebrler yaş dökmeye bu çeşm-i giryānum gibi

206. **bu:**
Gazel 3185
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Şu‘le-i āh-ıla iy dil sırrumı fāş eyledüñ
Odlara yan göreyim bu āh-ı sūzānum gibi

207. **bu:**
Gazel 3186
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı.

Būse-i la‘l-i lebüñ bu cān-ı şīrīnüm gibi
‘Ārıżuñ nūrı da ḳalbümde benüm dīnüm gibi

208. **bu:**
Gazel 3186
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Bakmazam iy māh-rū sensüz gerekmez bu cihān
Rāstī budur ki ol çeşm-i cihān-bīnüm gibi

209. **budur:**-*dur*
Gazel 3186
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Bakmazam iy māh-rū sensüz gerekmez bu cihān
Rāstī budur ki ol çeşm-i cihān-bīnüm gibi

210. **bu:**
Gazel 3187
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Cevāb aldı meger şīrīn lebüñden
Bu dil Ferhād-veş taglara düşdi

211. **bu:**
Gazel 3188
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı.

Baña bu işi cümle yār itdi
Giñ cihānı başuma dar itdi

212. **bu:**
Gazel 3190
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Yine nāz-ıla ḫırām eyle gel iy serv-i sehī
Kim göre nāz-ıla bu ḳāmetüñi diye zihī

213. **bu:**
Gazel 3192
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Güzellerden vefā ummak ‘acebdür
Bulardan görmedi kimse bu kārı

214. **bu:**
Gazel 3192
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Melāmetden sakınmaz ‘āşıḳ olan
Bu nev‘-ile iderler iftiḫārı

215. **bu:**
Gazel 3194
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı.

Arasalar bu cihān içinde yokdur sen gibi
Kanda baksañ uş bu ‘ālem toptoludur ben gibi

216. **bu:**
Gazel 3194
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Arasalar bu cihān içinde yokdur sen gibi
Kanda baksañ uş bu ‘ālem toptoludur ben gibi

217. **bu:**
Gazel 3198
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Kim-durur ruḫsāruña gün gibi per-tāb olmadı
Ya anı gördükde bu çeşmüm tolu āb olmadı

218. **bu:**
Gazel 3198
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Bir kıla döndi miyānın fikr iderken bu tenüm
Bir ḫayāl oldı hemān ancak ki nā-yāb olmadı

219. **bu:**
Gazel 3200
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḫāk-i pāyı olalıdan bu benüm bāşumda tāc
Mülk-i Īrān’ı musaḫḫar eyledüm Dārā gibi

220. **bu:**
Gazel 3200
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu bu Muḥibbī medḥüñi
Turmaz okur ṣubḥ olınca bülbül-i gūyā gibi

221. **bu:**
Gazel 3201
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Germ olsa gözümüñ yaşı itme Muḥibbī ‘ayb
‘Işḳ āteşiyle çünki bu dil külḫenüm gibi

222. **bu:**
Gazel 3202
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Dem-be-dem yükseklere saldum bu dil şahbāzını
Ol hümā-pervāzı aldurdum yine turna gibi

223. **bu:**
Gazel 3202
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbī çün ezel nūş itdi ‘ışḳuñ cāmını
Görinürse tañ degül geh mest ü geh şeydā gibi

224. **bu:**
Gazel 3203
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Viṣālüñ ‘iydine el-ḥamdü-lillāh
İrüp bu cān u dil ḳurbāna geldi

225. **bu:**
Gazel 3203
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Yüzüñ göster odur ḥüsnüñ zekātı
Kapuña bu gedā iḥsāna geldi

226. **bu:**
Gazel 3204
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı.

‘Işḳ āteşiyle yandı bu dil bil ki cān daḫı
‘Işḳa düşeli çarḫ urur āsümān daḫı

227. **bu:**
Gazel 3204
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

‘Işḳa ‘alāmet isteme zāhid saña yiter
‘Āṣıḳ bu yolda eyledi ser terk cān daḫı

228. **bu:**
Gazel 3205
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbī şem‘-i ḥüsne niçe yanar yakılur
Görmek isteyen temāşā eylesün pervāneyi

229. **bu:**
Gazel 3207
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Niçe yıllardur ki devr eyler bu çarḫ-ı lāciverd
Görmedi bir ḫūb-rūşen māh-ı tābānum gibi

230. **bu:**
Gazel 3207
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Secde eyler pāyuña her dem ṣurāḥī iy ṣanem
Eşk-i çeşmin akıdur bu çeşm-i giryānum gibi

231. **bu:**
Gazel 3208
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı.

Cān-ıla bu dil oldı giriftār ‘āṣıḳı
Mecnūn-ı dehr gibi olup zār ‘āṣıḳı

232. **bu:**
Gazel 3208
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Tesbīḥ ü ḫırḳa saña mübārek faḳīh-i şehr
Baña yiter bu kisvet ü zünnār ‘āṣıḳı

233. **budur:**-*dur*
Gazel 3208
Mısra: **11**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḳaṣdum budur ki ‘ışḳumı pinhān idem velī
İẓhār itdi çehrede āsār ‘āṣıḳı

234. **bu:**
Gazel 3209
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Gözlerüm yaş dökdüginçe kirpügüm cārūb olur
Āsitānuñda bu nev‘e kimse ferrāş olmadı

235. **bu:**
Gazel 3211
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbī gice gündüz yüzini ḫāke sürer
Şefḳati senden umar dökilüben kanlu yaşı

236. **bu:**
Gazel 3213
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Baḫr-ı dilden ẓāhir oldukça gören eş‘ārumı
Dir bu ne dürr-i semīn ü bu ne sırr-ı ma‘nevī

237. **bu:**
Gazel 3213
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Baḫr-ı dilden ẓāhir oldukça gören eş‘ārumı
Dir bu ne dürr-i semīn ü bu ne sırr-ı ma‘nevī

238. **bu:**
Gazel 3214
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu cihān varına aldanma bugün ṭās-ı felek
Gösterür lu‘b-ıla her dem saña ol bü’l-‘acebi

239. **bu:**
Gazel 3219
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı.

Yārsuz ‘aynuma gelmez bu sekiz cennet benüm
Yār-ıla ḫoşdur baña uşbu cihānuñ külḫeni

240. **bu:**
Gazel 3219
Mısra: **11**
" Bu" işaret sıfatı.

Hicr-ile öldürüp itseñ bu Muḥibbī'yi ḫalāṣ
Çok du'ālar idiserdür saña ḳabri çemeni

241. **bu:**
Gazel 3220
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Ġam-ḫānelerinde dil ü cān aglayukaldı
Kan yaş-ıla bu mülk-i cihān ġarḳ olayazdı

242. **bu:**
Gazel 3221
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Göreliden gözlerüm ol nergis-i şehlāsını
Odlara yakdı bu ben āşüfte vü şeydāsını

243. **bu:**
Gazel 3224
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbī giceler ṣubḥa degin nāle kılur
Bezm-i ġam içre anı kim göre sanur nāyī

244. **bu:**
Gazel 3226
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Mār zülfüñden helāke varmadan bu cān u dil
Luṭf kıl irgür baña tiryāk-i la'lüñ ḳandini

245. **bu:**
Gazel 3227
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Eşk-i çeşmümden yine cūlar revān oldı benüm
Anuñ-içundur ki sınmışdur bu göñlüm şīşesi

246. **bu:**
Gazel 3227
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Geh ruḫ-ı zerd-ile şīrem gāh dāġumla peleng
Tolıdur şīr ü pelenglerle bu 'ışḳuñ bīşesi

247. **bu:**
Gazel 3229
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Muḥibbī bu naṣīḥat saña besdür
Kaçan fikr idesin Behrām-ı Gūr'ı

248. **bu:**
Gazel 3230
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Virmeyince bir saçı leylāya dil Mecnūn gibi
Leşker-i ġam yıkmadı bu cān u dil bünyādını

249. **bu:**
Gazel 3231
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Gözüm yaşın şarāb idüp yanuk bagrum kebāb itsem
Bu göñlüm nāleler eyler sanasın saz-ı ṭanbūrī

250. **bu:**
Gazel 3232
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Sulṭān-ı 'ışḳ aldı bu göñlün ḥişārını
Dikdi o demde üstine 'ışḳuñ livāsını

251. **bu:**
Gazel 3234
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Göñlüme itdüm ḫıṭāb eydür gözümdendür günāh
Görmese ol meyl idüp çeker midüm bu miḥneti

252. **bu:**
Gazel 3234
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

'Işḳa düşdüm ṣabrdan özge bu derde çāre yok
Kim-durur taġyīr ide benden Muḥibbī ḳısmeti

253. **bu:**
Gazel 3235
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Zülfine bend eyleyüp ḥabs-i zenaḫdān eyledi
Tutdı cāsūs añlayup bu göñlümüñ avlagını

254. **bu:**
Gazel 3235
Mısra: **12**
" Bu" işaret sıfatı.

Mıṣr-ı ḥüsninde Muḥibbī gözlerüm yaşın gören
Nīl'e teşbīh eyledi bu çeşmümüñ ırmagını

255. **bu:**
Gazel 3237
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

'Ahdüm bu idi baglamayam bir kese göñül
İllā Muḥibbī komadı göñül baña beni

256. **bu:**
Gazel 3238
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı.

Yine bu meclis-i ġamda gözüm yaşı şarāb evlā
O bezme iñleyüp her dem olursa dil rebāb evlā

257. **bu:**
Gazel 3239
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Her gün eyler çün tefāvüt ol gülüñ zībālıgı
Dem dem artsa tañ mıdur bu göñlümüñ şeydālıgı

258. **bu:**
Gazel 3239
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Varana ayak sunar dāyim maḥabbet arturur
Pür virüñ dāyim olsun bu ḳadeḥ-peymālıgı

259. **bu:**
Gazel 3240
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Su döker ‘ārıżum üstine benüm dīdelerüm
Ola bu nev‘-ile yuyıbile rūy-ı siyehi

260. **bu:**
Gazel 3241
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Sīnede ‘ışḳ āteşi rūz-ı ezel peydā gibi
Gelmedi ‘ışḳ ‘ālemine bu dil-i şeydā gibi

261. **bu:**
Gazel 3241
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Akmag-ıla iki ‘aynumdan benüm bu kanlu yaş
Cūş ider āh eyldükçe her ṭaraf deryā gibi

262. **bu:**
Gazel 3241
Mısra: **13**
" Bu" işaret sıfatı.

İy Muḥibbī kimseye gelmez bu dünyādan vefā
Saña bir ‘ibret yiter İskender ü Dārā gibi

263. **bu:**
Gazel 3242
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Dir-imişsin terk kılmaz bu Muḥibbī baş u cān
İmtiḥān eyle gel evvel soñra kıl bühtān iki

264. **bu:**
Gazel 3243
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Esb-i nāza bine çevgān ide ger zülfin nigār
Bu Muḥibbī top idüp meydāna koya başını

265. **bu:**
Gazel 3246
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḳıyāmetde kaçan gelse biñ ayak bir ayak üzre
Umaram ki komayasın ayak altında bu mūrı

266. **bu:**
Gazel 3247
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Serverā oldı gözüm yaşı benüm āb gibi
Durmaz iñler bu göñül derd-ile ṭōlāb gibi

267. **bu:**
Gazel 3248
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Sulṭān-ı ‘ışḳ sīneme dikdi livāsını
Şāh eyledi ‘āleme bu ben gedāsını

268. **bu:**
Gazel 3249
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbī dergehüñden dūr olup
Müdde‘īler çün saña maḥrem gibi

269. **bu:**
Gazel 3251
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu cihān dārına aldanma saña ṭas-ı felek
Gösterür lu‘bıyla her dem saña [ol] bu’l-‘acebi

270. **bu:**
Gazel 3253
Mısra: **12**
" Bu" işaret sıfatı.

Muḥibbī naẓmuñı görüp diye elbette naẓm ehli
Bu fikr ü bikri şi‘rinde hemān ancak ẓahīr itdi

271. **bu:**
Gazel 3255
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Billūr iken yıkılur bu nüh felek olur ḫarāb
Sīm ü zerle pes neden yüce kılursın nāmuñı

272. **budur:**-*dur*
Gazel 3255
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Gün-be-gün arturduñ iy dōst sen in‘āmuñı
Baña da lāyıḳ budur dilden komayam nāmuñı

273. **bu:**
Gazel 3256
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Çeşmüñ müjgānın almışdur ele ḫançer gibi
Ḫışm-ıla geldi benüm bu bagruma sançar gibi

274. **bu:**
Gazel 3257
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Ne-y-içün bu ben mürdeye virmeyesin ḥayāt
Oldı nefesüñ mürdelere çün Mesīḥā gibi

275. **bu:**
Gazel 3259
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Şem‘-i ruḫsāruñ senüñ ẓāhir olalıdan dōstum
Yakmak içün bāl ü per oldum bu şeb pervānegī

276. **bu:**
Gazel 3260
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Uyardum ‘ışḳ ḳandīlin aña bu dil fitīl itdüm
Gözüm yaşıyla gönderdüm bile bu bagrumuñ yagı

277. **bu:**
Gazel 3260
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Uyardum ‘ışḳ ḳandīlin aña bu dil fitīl itdüm
Gözüm yaşıyla gönderdüm bile bu bagrumuñ yagı

278. **bu:**
Gazel 3263
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Dögünüp def çagurur her nefes nāy
Nedür dünyā içün bu hūy u bu hāy

279. **bu:**
Gazel 3263
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Dögünüp def çagurur her nefes nāy
Nedür dünyā içün bu hūy u bu hāy

280. **budur:**-*dur*
Gazel 3263
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu dünyā heft ser bir ejdehādur
Yudar dimez bu yoḫsul u budur bay

281. **bu:**
Gazel 3264
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı.

Yād kılduñ bu kuluñı dōstum yād itmedi
Bu dil-i nā-şādumı gördi velī şād itmedi

282. **bu:**
Gazel 3264
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Yād kılduñ bu kuluñı dōstum yād itmedi
Bu dil-i nā-şādumı gördi velī şād itmedi

283. **bu:**
Gazel 3266
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Cihān içün nedür bilsem bu hāy u hūy u bu ġavgā
Gelenler gitdiler cümle dimezler kimse kes kaldı

284. **bu:**
Gazel 3266
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Cihān içün nedür bilsem bu hāy u hūy u bu ġavgā
Gelenler gitdiler cümle dimezler kimse kes kaldı

285. **bu:**
Gazel 3266
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Viṣālüñ yādına cānā yine bu murġ-ı dil pervāz
İdüp cānum revān oldı yirinde ben ḳafes kaldı

286. **bu:**
Gazel 3266
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu dehri ser-te-ser gezdüm vefā yok ḫalḳ-ı ‘ālemde
Ne işiddüm ne ḫod gördüm cihānda dest-res kaldı

287. **bu:**
Gazel 3266
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Muḥibbī derd-ile nālān olup murġ-ı çemen söyler
Bu gülşende gül ü lāle gidüp ḫār-ıla ḫes kaldı

288. **bu:**
Gazel 3268
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Bir ḥarāret virdi ‘ışḳ bu dil-i sūzānuma
Anı teskīn itmedi bu çeşmesāruñ giryesi

289. **bu:**
Gazel 3268
Mısra: **14**
" Bu" işaret sıfatı.

Āhum arturdı Muḥibbī yaşumuñ bārānını
‘Ālemi teng eyledi bu āh u zāruñ giryesi

290. **bu:**
Gazel 3271
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

‘Işḳuñ yolını iltemedi kimsene başa
Bir kāra sakın beñzedeyim dime bu kārı

291. **bu:**
Gazel 3271
Mısra: **11**
" Bu" işaret sıfatı.

İy dil vefā būyını umma bu cihāndan
Zīrā ki bu bir kimseye hīç itmedi yarı

292. **bu:**
Gazel 3273
Mısra: **11**
" Bu" işaret sıfatı.

Muḥibbī çekeli bār-ı ġam-ı ‘ışḳı bu ‘ālemde
Cihān çeşmine görinmez hemān ancak ḫayāl oldı

293. **bu:**
Gazel 3274
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Kemānçe olmasa yaşum aña tār
Bu sīnem üzre n’eylerdi bu bāḳı

294. **bu:**
Gazel 3274
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Kemānçe olmasa yaşum aña tār
Bu sīnem üzre n’eylerdi bu bāḳı

295. **bu:**
Gazel 3275
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḳaddümi ya eyleyüp atdum yine āh okların
Dimedi çarḫuñ geçürdüm bu tokuz kalkanını

296. **bu:**
Gazel 3276
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Luṭf idüp dilber Muḥibbī baña bendem diyeli
Görürem çarḫdan yüce bu devlet ü iḳbālümi

297. **bu:**
Gazel 3277
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Niçe yıldur bu Muḥibbī āteş-i hicrān-ıla
Yanalı būy-ı vefā virür daḫı ḫākisteri

298. **budur:**-*dur*
Gazel 3308
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḥasretle bu gözüm yaşı benüm cūlar iken
Gün-be-gün budur ‘aceb arta bu göñlüm ‘aṭaşı

299. **budur:**-*dur*
Gazel 3385
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Ol ser-efrāzum kaçan kim nāz-ıla seyrān ide
Dir görenler işte budur serv-ḳadlar serveri

300. **bunda:**-*n, -da*
Gazel 3298
Mısra: **8**
" Bu" işaret zamiri.

Seyl-i eşküm seyle virdi yine bu dil kişverin
Dir gören ‘ibretle bunda ḫāne vü gū kalmadı

301. **bular:**-*lar*
Gazel 3216
Mısra: **10**
Bu, işaret zamiri (rakipler).

Kūyuña varsa Muḥibbī itlerüñ karşu gelür
Bu muḳarrerdür unıtmazlar bular tuz ekmegi

302. **bu:**
Gazel 3246
Mısra: **2**
" Bu" işaret işaret zamiri.

Giderdüñ ẓulmet-i küfri yakuban şem‘-i ḳāfūrı
Ḥaḳīḳat bu ki nūruñdan alur mihr-ile meh nūrı

303. **bu:**
Gazel 3271
Mısra: **12**
" Bu" işaret işaret zamiri.

İy dil vefā būyını umma bu cihāndan
Zīrā ki bu bir kimseye hīç itmedi yarı

304. **bunlaruñ:**-*n, -lar, -uñ*
Gazel 3311
Mısra: **4**
"Bu" işaret zamiri .

‘Āşıḳ olmaz ‘ışḳ bāzārında şevket bir pula
Bunlaruñ merġūb metā‘ı ancak efgendegī

305. **bu:**
Gazel 3259
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı (gönül).

Leylī zülfüñ göreli oldı bu dil dīvānegi
Oldı senüñle āşinā ammā baña bīgānegi

306. **bu:**
Gazel 3283
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı (gönül).

Leb ḫamūş līk ḫayāl ile tolu cā bu göñül
Dil senüñ-ile vü sen dille idersin suḫeni

307. **bu:**
Gazel 3292
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı (gönül).

Tekye-i dilde gelüp mihmān ola ger ġam baña
Aña karşu yakaram bu göñlümüñ fānūsını

308. **bu:**
Gazel 3298
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı (dil).

Seyl-i eşküm seyle virdi yine bu dil kişverin
Dir gören ‘ibretle bunda ḫāne vü gū kalmadı

309. **bu:**
Gazel 3301
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı (dil).

Çıkup şeb-gūn libās ile o meh bir şeb birūn oldı
Görüp ol şekl-i ‘ayyārı hemān bu dil cünūn oldı

310. **bu:**
Gazel 3301
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı (dil).

Cefālar idesin cāna şikāyet itmeyem senden
Ḳabūlüm her ne gönderseñ dimem bu dil zebūn oldı

311. **bu:**
Gazel 3304
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı (dil).

Kapusında niçe yıldur ḫastayam āh eylerem
Dimedi bir kez bu dil dil-ḫaste bīmārum gibi

312. **bu:**
Gazel 3263
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı (dünya).

Bu dünyā heft ser bir ejdehādur
Yudar dimez bu yoḫsul u budur bay

313. **bu:**
Gazel 3263
Mısra: **4**
"Bu" işaret sıfatı (yoḫsul).

Bu dünyā heft ser bir ejdehādur
Yudar dimez bu yoḫsul u budur bay

314. **bu:**
Gazel 3268
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı (dil-i sūzān).

Bir ḫarāret virdi ‘ışḳ bu dil-i sūzānuma
Anı teskīn itmedi bu çeşmesāruñ giryesi

315. **bu:**
Gazel 3279
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı (dil).

Ṣad-bār yiter ‘işve vü nāz u ‘itāb oldı
İy türk-i mest cān-ıla bu dil ḫarāb oldı

316. **bu:**
Gazel 3283
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı.

Ḥasretiyle bu Muḥibbī sīnesin dāġ ideli
Beñzese göz yaşına tañ mı ‘aḳīḳ-i Yemenī

317. **bu:**
Gazel 3286
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı.

Çeşmüñ elinde tīġ-ı tīz andan bu dil itmez gürīz
Zülfüñle eyler bāzīçe görmez misin canbāzuñı

318. **bu:**
Gazel 3288
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı.

Başa iltdi bu Muḥibbī yine ‘ışḳuñ kārını
Ḥamdü-lillāh gerçi kim ‘ālemde müşkil kār idi

319. **bu:**
Gazel 3289
Mısra: **12**
" Bu " işaret sıfatı.

Tāc-ı Keyḫusrev ile mülk-i Ferīduñ dilemez
Bu Muḥibbī kapusında ola cārūb-keşi

320. **bu:**
Gazel 3289
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı .

Severem cān-ıla dilden ben o ḫurşīd-veşi
Līk yakdı bu ben ḫastayı anuñ ‘aṭaşı

321. **bu:**
Gazel 3291
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Sırr-ı ‘ışḳı saklamaz-ısañ dilā olur ‘ayān
Zerd çehreñde gören bu eşk-i gülgūn rengüñi

322. **bu:**
Gazel 3295
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı.

Yüzüm kara günāhum çok velī ġayrı ümīdüm yok
Umaram idesin şefḳat unıtma bu günāhkārı

323. **bu:**
Gazel 3324
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı.

Dil ister ki ola zülfüñe ber-dār
Muḥibbī [sen] ḳabūl it gel bu ra'yı

324. **bu:**
Gazel 3349
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı.

Didüm gel zülfüñi kesme benüm 'ömrüm dırāz olsun
Didi devr-i ḳamerdür bu senüñ 'ömrüñ kesen kesdi

325. **bu:**
Gazel 3351
Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı.

Uyurken leblerin öpdüm didüm bu leẕẕet-i cāndur
Uyanup didi ol dilber nebātuñ böyle mi dadı

326. **bu:**
Gazel 3360
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Tekye-i 'ışḳuñ çerāġı şu'lelenmezdi eger
Yakmasam dem dem ben anda bu yüregüm yagını

327. **bu:**
Gazel 3388
Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı.

Öldürdi bu ben ḫastayı iy cān ġam-ı hicrān
Raḥm eyle ki 'uşşāḳ olalar saña du'ācı

328. **bu:**
Gazel 3391
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı.

İtmedi yār bu ben miskīne hīç yārlıgı
Gerçi ḫarc eyledi dil yolına hep varlıgı

329. **bu:**
Gazel 3393
Mısra: **12**
" Bu " işaret sıfatı.

Alınaldan alına göñlüm olupdur şem'dān
Ne sebebden bilmedüm bu mekr ü āl egler meni

330. **bu:**
Gazel 3398
Mısra: **5**
" Bu " işaret sıfatı.

Niçe yıldur kim bu dil baglayup iḥrām-ı ġamı
Şimdi irdi Ka'be-i kūyuña ḳurbān kıl beni

331. **bu:**
Gazel 3474
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı.

Leb mi bu ya la'l mi yāḫūd mey-i ṣahbā mı ki
Söz deminde mürdeler iḥyā kılur 'Īsā mı ki

332. **bu:**
Gazel 3486
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı.

Olmasa vaṣlı ümīdi bu Muḥibbī ḫastaya
Her dem ü her laḥẓa ölmek iḫtimālüm var-ıdı

333. **bu:**
Gazel 3491
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Süpürür ferrāş olupdur kūyını kirpüklerüm
Su seper saḳḳā gibi dem dem bu çeşmüm merdümi

334. **bu:**
Gazel 3491
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı.

Tañ mıdur döyse cefāya bu Muḥibbī ḫasta dil
Miḥnet ile bisledüm çün cān-ı ġam-perverdümi

335. **bu:**
Gazel 3496
Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı.

Zülf-i şebdīziyle koşdum bu yaşum gülgūnını
Öñdül aldum būsesin oldum cihānuñ yügrügi

336. **bu:**
Gazel 3497
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı.

Göñlüme zülfüñ getürdi bu uzun sevdāları
Anuñ-ıçun başuma geldi cihān ġavġāları

337. **bu:**
Gazel 3497
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı.

Bezm-i ġamda sāġar-ı çeşmüñle iç ḫūn-ı ciger
İñlesün ol meclisüñ olsun bu göñlüm nāları

338. **bu:**
Gazel 3321
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı (hâl).

İy perī-rū gūş kıl bir bir diyem bu ḥālümi
Umaram ki raḥm idesin işidüp aḥvālümi

339. **bu:**
Gazel 3291
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı(nāle).

Raḥm ḳılmaduñ benüm bu nāleme iy seng-dil
Āhum ile nerm olurken etüñüñ gör sengüñi

340. **bu:**
Gazel 3295
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı (dil).

Baña ḳaddi ḫaddi besdür n'iderem serv-i gülzārı
Ko kılsun çün ruḫı güldür bu dil bülbül gibi zārı

341. **bu:**
Gazel 3299
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı (ḳadd-i dil-cū).

Geçdi ḳāmetden mü'eẕẕin gördi ḳadd ü ḳāmetüñ
Didi ḳāmet kanda var bu ḳadd-i dil-cūyuñ gibi

342. **bu:**
Gazel 3299
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı (Muḥibbī).

Bu Muḥibbī'nüñ dimāġını mu'aṭṭar ṭāze ter
Eyleyen cānā anı zülfüñdeki būyuñ gibi

343. **bu:**
Gazel 3319
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı (Muḥibbī).

Yüzüñ-ile dōstum olalıdan alnuñ ḳamer
Bu Muḥibbī n'eyler 'ālemde mihir-ile mehi

344. **bu:**
Gazel 3323
Mısra: **13**
" Bu " işaret sıfatı (Muḥibbī).

Bu Muḥibbī'ye yiter cevr ü sitem zecr ü elem
Eydesin olmadı mı daḫı 'ināyet naẓarı

345. **bu:**
Gazel 3374
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı (Muḥibbī).

Leblerinüñ ḥasretinden ol vefāsuz dilberüñ
Bu Muḥibbī mesken itse tañ mıdur meyḫāneyi

346. **bu:**
Gazel 3375
Mısra: **11**
" Bu " işaret sıfatı (Muḥibbī).

Bu Muḥibbī ruḫları şevḳiyle cānından geçer
Şem'-i ruḫsāruñ yakarsa yiridür pervāneyi

347. **bu:**
Gazel 3385
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı (Muḥibbī).

Seyr idüp aġyār-ıla yār itdüginçe bāziçe
Bu Muḥibbī sümme vallāhi olur cāndan berī

348. **bu:**
Gazel 3387
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı (Muḥibbī).

Bu Muḥibbī āteş-i ruḫsāruña oldı sipend
İtdügin 'ışḳuñ yolında ādemī-zād itmedi

349. **bu:**
Gazel 3391
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı (Muḥibbī).

Bu Muḥibbī'yi görüp itme firārı yüri gel
Ne içün unıdasın eski vefādārlıgı

350. **bu:**
Gazel 3396
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı (Muḥibbī).

Bu Muḥibbī hicr elinden dökmeyince kanlu yaş
Bu cihān mülkinde anuñ sırrı hīç fāş olmadı

351. **bu:**
Gazel 3407
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı (Muḥibbī).

Bu Muḥibbī tevbe itmişdür meye ol vaḳt sır
Sāḳī-i gül-ruḫ ide ibrāmı bayram irtesi

352. **bu:**
Gazel 3412
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı (Muḥibbī).

İçdi çün la'l-i lebüñ cür'asını
Şeyḫ iken bu Muḥibbī şāb oldı

353. **bu:**
Gazel 3417
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı (Muḥibbī).

Bu Muḥibbī niçe meh-rūlar görüp iy māh-rū
Bir senüñ tek ḫaḳ budur hīç görmedi mānendüñi

354. **bu:**
Gazel 3422
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı (Muḥibbī).

Bu Muḥibbī'yi cemālüñ şem'ine pervāne-veş
Bāl ü per ancak degül küllī yakup nār it beni

355. **bu:**
Gazel 3449
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı (Muḥibbī).

Bu Muḥibbī yaşını āb-ı revān ister-iseñ
Cilveler eyle salın karşuma iy serv-i sehī

356. **bu:**
Gazel 3452
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı (Muḥibbī).

Bir naẓarla bu Muḥibbī'nüñ olur sînesi çâk
Göricek ol kaşı ya vü o gözi karacugı

357. **bu:**
Gazel 3302
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı (mübtelā).

Yine âteş gibi serkeşlik ile
İdüpdür dūd-veş bu mübtelāyı

358. **bu:**
Gazel 3302
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı (ḫāk-i pā).

Gel iy bād-ı ṣabā merdümlik idüp
İrişdür kūyına bu ḫāk-i pāyı

359. **bu:**
Gazel 3303
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı (Muḥibbī).

Bu Muḥibbī eylesün cân naḳdi pāyuña nisâr
Būy-ı zülfüñle mu'aṭṭar eyle gel kāşânemi

360. **bu:**
Gazel 3303
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı (dil-i vîrâne).

Şu'le virdüñ şem'-i ḥüsne nūr kılduñ 'ālemi
Bāl ü perden geçdi yıkduñ bu dil-i vîrânemi

361. **bu:**
Gazel 3304
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı (dil-i zār).

Var mıdur 'ālemde kimse bu dil-i zārum gibi
Olmasun ḫalḳ-ı cihān cân-ı giriftārum gibi

362. **bu:**
Gazel 3305
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı (ḥasb-i ḥāl).

Aldum ele kāġıd ḳalem yazam bu ḥasb-i ḥālümi
Yazdukda ġış oldum hemān gördükde bu a'mālümi

363. **bu:**
Gazel 3305
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı (a'māl).

Aldum ele kāġıd ḳalem yazam bu ḥasb-i ḥālümi
Yazdukda ġış oldum hemān gördükde bu a'mālümi

364. **bu:**
Gazel 3305
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı (perr ü bāl).

Cânā cemālüñ şem'ini cân-ıla itdüm çün ṭaleb
Pervâne-veş olmaz 'aceb yaksam bu perr ü bālümi

365. **bu:**
Gazel 3305
Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı (baḥs).

İy zāhid-i bārid-nefes nedür bu baḥs ü bu cedel
Añlayımazsın fāriġ ol 'ışḳ içre ḳīl ü ḳālümi

366. **bu:**
Gazel 3305
Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı (cedel).

İy zāhid-i bārid-nefes nedür bu baḥs ü bu cedel
Añlayımazsın fāriġ ol 'ışḳ içre ḳīl ü ḳālümi

367. **bu:**
Gazel 3305
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı (ẓālüm).

Alma Muḥibbī 'āḳil ol dünyāy[ı] sen bir ḥabbeye
Āḫir saña ne kılısar bilmez misin bu ẓālümi

368. **bu:**
Gazel 3306
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı (cān).

Ten gerçi ki dūr oldı katı Ka'be derinden
Her laḥẓa bu cân lîk ṭavāf-ı Ḥarem itdi

369. **bu:**
Gazel 3306
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı (cān).

Baş terkin urup kıydı bu cânına Muḥibbī
Bu 'ışḳ yolıdur siz anı sanmañuz ki kem itdi

370. **bu:**
Gazel 3383
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı (cān).

N'eyleyem bizümle ol rūḥ-ı revān eglenmedi
Kaldı cismüm gitdi bu cânum revān eglenmedi

371. **bu:**
Gazel 3306
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı ('ışḳ yolı).

Baş terkin urup kıydı bu cânına Muḥibbī
Bu 'ışḳ yolıdur siz anı sanmañuz ki kem itdi

372. **bu:**
Gazel 3308
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı (gözüm yaşı).

Ḥasretle bu gözüm yaşı benüm cūlar iken
Gün-be-gün budur ‘aceb arta bu göñlüm ‘aṭaşı

373. **bu:**
Gazel 3308
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı (göñlüm ‘aṭaşı).

Ḥasretle bu gözüm yaşı benüm cūlar iken
Gün-be-gün budur ‘aceb arta bu göñlüm ‘aṭaşı

374. **bu:**
Gazel 3310
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı (dehr).

Ṣabā zülfine beñzer şāne urmış
Bu dehri bū ile pür itdi ṭībi

375. **bu:**
Gazel 3311
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı (Muḥibbī).

Çekeli hicrüñ firāḳın bu Muḥibbī mürdedür
Eyledi ‘Īsī-nefes vaṣluñla anı zindegī

376. **bu:**
Gazel 3317
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı (dil).

Tīġ-i ġamzeñ görse bu dil baş açup karşu varur
‘Işḳ erinüñ olmaz hīç nesneden endīşesi

377. **bu:**
Gazel 3318
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı (dil).

Gāhī cefā gāhī sitem gāhī belā geh derd ü ġam
Eksük degül miḥnet elem sanmañ bu dil kan olmadı

378. **bu:**
Gazel 3326
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı (dil).

Bī-iḫtiyār bu dili kendüye yār çeker
Yokdur cihānda bir aña beñzeye dil-keşi

379. **bu:**
Gazel 3340
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı (dil).

Dem dem eger cevr ide baña ol āfeti
Her bir nefesde artura bu dilde rāḥatı

380. **bu:**
Gazel 3314
Mısra: **5**
" Bu " işaret sıfatı (resm).

Kim yüzin gördi didi olmaya bu resme cemāl
Ben didüm meger ola mihr-ile meh ümm ü ebi

381. **bu:**
Gazel 3317
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı (gönül şişesi).

Tīr-i ġamzeñden daḫı oñılmadan cān rişтesi
Sındı seng-i cefāñ-ıla bu göñlüm[üñ] şīşesi

382. **bu:**
Gazel 3319
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı (dehr).

Ṣaf ṣaf olmışlar güzeller karşu durmışlar saña
Sensin bu dehr içinde cümlenüñ sensin şehi

383. **bu:**
Gazel 3320
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı (şīşe-i nāmūs).

Āteşe yak zāhidā gel ḫırḳa-i sālūsuñı
Taşlara çal gel uşat bu şīşe-i nāmūsuñı

384. **bu:**
Gazel 3320
Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı (ṣadā-yı ‘ışḳ).

Hīç olur mı bu ṣadā-yı ‘ışḳı pinhān idesin
‘Işḳ bāzārında çalduñ uşbu göñlüñ kūsuñı

385. **bu:**
Gazel 3321
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı (devlet ü iḳbāl).

Ger baña baş egmeye Hindū-yı zülf-i ser-keşüñ
‘Āḳıbet pā-māl ide bu devlet ü iḳbālümi

386. **bu:**
Gazel 3322
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı (cism).

Gözüm yaşı virürse tañ mı bu cismi ġarḳa
Lā-büd kaçan sel olsa götüre her giyāhı

387. **bu:**
Gazel 3322
Mısra: **12**
" Bu " işaret sıfatı (gönül).

Diler Muḥibbī ‘ışḳuñ derd ü belāsı çokdur
Gün geçdügince artar bu göñlümüñ de āhı

388. **bu:**
Gazel 3324
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı (gönül).

O āḫir ṣayd olur şāh-bāz-ı çeşme
Olupdur çünki bu göñlüm hevayī

389. **bu:**
Gazel 3327
Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı (gönül).

Ḫāk-i pāy-ı dilberi virmez bu göñlüm ser-te-ser
Virseler mülk-i Ferīdūn tāc-ı Keykāvūs'ını

390. **bu:**
Gazel 3347
Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı (gönül).

Bu göñül şāne gibi āh yine biñ pāre olur
Ol perīşān ura zülfine eger şāneligi

391. **bu:**
Gazel 3324
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı (çeşm).

Bulur mı cān u dil ġamdan rehāyı
Ya cānāndan bu çeşmüm rūşenāyı

392. **bu:**
Gazel 3382
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı (sine).

Āh kim sevdüm yine bir dilberi cānum gibi
Niçe cānum belki bu sīnemde īmānum gibi

393. **bu:**
Gazel 3382
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı (sine).

Miḥnet-i kūh-ı belāda āh kim ġam tīrine
İy Muḥibbī olmaya bu sīne kalkanum gibi

394. **bu:**
Gazel 3329
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı (cihān).

İy Muḥibbī dimeyeler merd saña merdāneler
Bilmeyesin bu cihān içinde yok u varuñı

395. **bu:**
Gazel 3330
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı (cihān).

Sebze-i ḫaṭṭı iḫāṭa eyledi ruḫsārını
Bü'l-'aceb gösterdi naḳs gör bu cihānuñ kārını

396. **bu:**
Gazel 3331
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı (dervīşāne).

Naḳd-i cān u dil getürdüm tuḥfe diyü pāyuña
Ḳıymeti yokdur ḳabūl eyle bu dervīşāne[y]i

397. **bu:**
Gazel 3331
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı (ḫāne).

Bagrumı kıldum kebāb u göz[ler]üm yaşın şarāb
Eyledüm iy ġam müşerref eylegil bu ḫāne[y]i

398. **bu:**
Gazel 3332
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı (üftāde).

Yār[ı] gördüm esb-i nāz-ıla yine cevlān ider
Didüm öldürdüñ be ẓālim āh bu üftāde[y]i

399. **bu:**
Gazel 3332
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı (nev).

Nāzük bedeni berg-i semenden daḫı nāzük
Kim gördi bu nev'-ile bir sīm-dāde[y]i

400. **bu:**
Gazel 3334
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı (kemter kemīne).

Muṭrib nevāda perde-i 'uşşāḳı rāst kıl
Ġamdan ḫalāṣ eyle bu kemter kemīne[y]i

401. **bu:**
Gazel 3335
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı (kār-ḫāne).

Sāḳī ṣarāb-ı nābı sun itme bahāne[y]i
Tā kim 'ayān eyleye bu kār-ḫāne[y]i

402. **bu:**
Gazel 3342
Mısra: **14**
" Bu " işaret sıfatı (ḫıdmet).

Ḫūn-ı çeşmiyle Muḥibbī yāra kāġıd yazıcak
Didi bu ḫıdmete dil eylegil irsāl beni

403. **bu:**
Gazel 3343
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı (ma'ānī).

Bir rind-i sebük-rūḥ gerek fehm ide sözüm
Mela'larda keşf degüldür bu ma'ānī

404. **bu:**
Gazel 3344
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı ('ışḳ-bāz).

Olsun ḫaḳīḳī çünki gerekdür ḫaḳīḳī 'ışḳ
Taḥsīn diye kim göre bu 'ışḳ-bāzuñı

405. **bu:**
Gazel 3344
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı ('ālem).

Āḫir seni bu ‘āleme rüsvā-yı ‘ām ider
Zinhār Muḥibbī kimseye gel dime rāzuñı

406. **bu:**
Gazel 3346
Mısra: **5**
" Bu " işaret sıfatı (dil zevraḳı).

Gözlerüm yaşına saldum yine bu dil zevraḳın
Bād-ı āhumla yürür gözüm yaşı deryā gibi

407. **bu:**
Gazel 3347
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı (dünyā).

Merd olan virmez imiş çünki bu dünyāya göñül
Sen daḫı eyle Muḥibbī gele merdāneligi

408. **bu:**
Gazel 3348
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı (kerem).

Gönderürsin tīrüñi geh geh dil-i mecrūhuma
Bu kerem iy dōst baña her bār olaydı kāşki

409. **bu:**
Gazel 3348
Mısra: **13**
" Bu " işaret sıfatı (Muḥibbī).

Māh-rūlar cür‘a saçsa bu Muḥibbī üstine
Ḫāk-i pāy-i dergehi ḫummār olaydı kāşki

410. **bu:**
Gazel 3350
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı (vīrāne dehī).

Durmadan derd ü ġamuñ göñlümi vīrāne kılur
Çok mı gördi ‘acabā baña bu vīrāne dehī

411. **bu:**
Gazel 3351
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı (fen).

Güzeller kamusı andan cefā vü cevri ögrenmiş
Bu fende var mıdur bilsem aceb hīç anuñ üstādı

412. **bu:**
Gazel 3352
Mısra: **5**
" Bu " işaret sıfatı (dil).

Dehenüñ rāzını bu dilde nihān itmiş idüm
Güldüñ iy dōst ‘ayān oldı baña sırr-ı ḫafī

413. **bu:**
Gazel 3355
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı (rā).

Re’yüñ oldı idesin yolına sen cānı fedā
Sen sen ol bir daḫı rā itme bu rādan ġayrı

414. **bu:**
Gazel 3377
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı (gam).

Şimdi bildüm hicr elinden öldürür bu ġam beni
Ger şehīd-i ‘ışḳ olam dutmañ benümçün mātemi

415. **bu:**
Gazel 3384
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı (cihan).

Bu cihānuñ nesi var zecr ü ‘anādan ġayrı
Arasañ nesnesi yok derd ü belādan ġayrı

416. **bu:**
Gazel 3384
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı (cihan).

Bu Muḥibbī kime yārum dise agyār olur ol
Kimsesi yok bu cihān içre Ḫudā’dan ġayrı

417. **bu:**
Gazel 3358
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı (dil).

Eger Leylī degülse ol neden ben aña Mecnūnam
V’eger Şīrīn olmasa bu dil olmazdı Ferhād’ı

418. **bu:**
Gazel 3369
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı (dil).

Terk iderse ser-i kūyını Muḥibbī vire cān
Ne ‘aceb derde bu dil kıldı giriftār beni

419. **bu:**
Gazel 3395
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı (dil).

Kaşı miḥrābına karşu durur bu dil ḳıyām üzre
Maḥabbet dest-i rāhında bulınmaz bir giyāh egri

420. **bu:**
Gazel 3474
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı (dil).

Gitmedi başuñdan iy dil zülfinüñ sevdāsı āh
Bilmedüm dīvāne mi yāḫūd bu dil şeydā mı ki

421. **bu:**
Gazel 3359
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı (dād).

Hīç ‘ālemde benüm bu dāduma dād olmadı
Bend-i ġamdan ḫāṭırum bir laḥẓa āzād olmadı

422. **bu:**
Gazel 3360
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı (çeşm).

İy sehī servüm görelden berü ḥüsnüñ bāġını
Eylerem her dem revān bu çeşmümüñ ırmagını

423. **bu:**
Gazel 3361
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı (āşüfte).

Māh-rūlar ‘ışḳ[ı] bu āşüfteden ayrılmadı
Tā beni ser-geşte vü [rü]svā-yı ‘ālem kılmadı

424. **bu:**
Gazel 3361
Mısra: **5**
" Bu " işaret sıfatı (baş).

Laḥẓa mı var yagmaya bu başuma seng-i cefā
Dem m[i] var cevr okları bu bagruma sançılmadı

425. **bu:**
Gazel 3361
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı (aşığın bağrı).

Laḥẓa mı var yagmaya bu başuma seng-i cefā
Dem m[i] var cevr okları bu bagruma sançılmadı

426. **bu:**
Gazel 3362
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı (hevā).

Sevdā-yı būy-ı zülf-ile tolı dimāġumuz
Serden Muḥibbī çıkarısar bu hevā bizi

427. **bu:**
Gazel 3364
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı (Muḥibbī).

Söz birdür bu Muḥibbī seni cāndan yig sever
Cān virür yoluñda hergiz eylemez güftār iki

428. **bu:**
Gazel 3365
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı (yol).

Yolına bir cān nedür terk idem olsa cān iki
Cān virem bu yolda ammā dimeyem cānān iki

429. **bu:**
Gazel 3365
Mısra: **13**
" Bu " işaret sıfatı (Muḥibbī).

Bu Muḥibbī şi‘rini gören kemāle irdügin
Bir sanurduk didi beñzer var-ımış Selmān iki

430. **bu:**
Gazel 3367
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı (Muḥibbī).

Bu Muḥibbī seni cānıyla sever ger suç ise
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

431. **bu:**
Gazel 3384
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı (Muḥibbī).

Bu Muḥibbī kime yārum dise agyār olur ol
Kimsesi yok bu cihān içre Ḫudā’dan ġayrı

432. **bu:**
Gazel 3397
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı (Muḥibbī).

Müdde‘ī raġmınadur her demde cānā güldügüm
Bu Muḥibbī seni ger görmeye eyvāh meni

433. **bu:**
Gazel 3370
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı (ḥayret ‘ālemi).

Bilmediler bili ile agzınuñ esrārını
Deng kılmışdur cihān ḫalḳın bu ḥayret ‘ālemi

434. **bu:**
Gazel 3371
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı (yol).

‘Işḳa duş oldum dirīġā vaṣl-ı cānān olmadı
Derd-ile öldüm bu yolda baña dermān olmadı

435. **bu:**
Gazel 3371
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı (müşkil).

Müşkil işdür gerçi dirler terk-i cān itmek velī
‘Āşıḳam sanmañ baña bu müşkil āsān olmadı

436. **bu:**
Gazel 3372
Mısra: **11**
" Bu" işaret sıfatı (Muḥibbī).

Bu Muḥibbī kuluñuñ gel sıma göñlin kerem it
Kim bütün idebilür sınsa zücāc-ı Ḥalebī

437. **bu:**
Gazel 3372
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı (ten-i mecrūḥ).

Āteş-i ġamla egerçi dutışupdur cān u dil
İtmedi bu ten-i mecrūḥ daḫı iḥsās-ı tebi

438. **bu:**
Gazel 3375
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı (ben).

Zāhidā luṭf eyle ‘ayb itme bu ben bī-çāreyi
İḫtiyār elden gider gördükde bir meh-pāreyi

439. **bu:**
Gazel 3386
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı (ben).

Kimseler ḥālin dimez bu ben ġarīb üftādenüñ
Yārı görsem ‘arż ideydüm ne ki kāmum var-ıdı

440. **bu:**
Gazel 3375
Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı (ṣafā bezmi).

Bu ṣafā bezminde cānā ger dökerse sīm ü zer
Gönderem pīr-i muġāna ḫırḳa [vü] seccādeyi

441. **bu:**
Gazel 3376
Mısra: **12**
" Bu " işaret sıfatı (bī-çāre-aşık).

Ölince taş işiginde Muḥibbī yasdanup taşı
Dimez kim niçe bir eyler bu bī-çāre bu feryādı

442. **bu:**
Gazel 3376
Mısra: **12**
" Bu " işaret sıfatı (feryād).

Ölince taş işiginde Muḥibbī yasdanup taşı
Dimez kim niçe bir eyler bu bī-çāre bu feryādı

443. **bu:**
Gazel 3377
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı (şikeste gönül-aşığın gönlü).

Ġonca gibi saklaram sīnemde peykānuñ şehā
Bu şikeste gönlümüñ çün ol olupdur merhemi

444. **bu:**
Gazel 3378
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı (ben).

‘Ālemde kaçan ḳışmet olındı ġam u şādī
Cümle ġam-ıla ġuṣṣa bu ben bī-dile düşdi

445. **bu:**
Gazel 3379
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı (fenā deyri-yokluk alemi).

Bu fenā deyrinde sanmañ cāh u māl egler beni
Bir yüzi gün alnı meh kaşı hilāl egler beni

446. **bu:**
Gazel 3379
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı (iḫtimāl).

Hicr-ile ölmek mi vardur yāḫūd irmek vaṣlına
‘Ālem içre dōstlar bu iḫtimāl egler beni

447. **bu:**
Gazel 3393
Mısra: **5**
" Bu " işaret sıfatı (gönül).

Misk gibi terk-i diyār itmek dilerdi bu göñül
Gördügümce dem-be-dem ol zülf ü ḫāl egler meni

448. **bu:**
Gazel 3410
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı (gönül).

Şol ḳadar çekdüm belā deştinde ġam hicrānını
Üns dutdı derde añmaz bu göñül dermānını

449. **bu:**
Gazel 3419
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı (gönül).

Mescidde dün imāma uydum velī ne kıldum
Hīç bilmedüm bu göñlüm ebrū-yı ṭāḳa düşdi

450. **bu:**
Gazel 3480
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı (gönül).

Seyl-i eşkümden żarar gelmez meger bennā-yı ‘ışḳ
Seng-i miḥnetle ezel yapmış bu göñlüm dārını

451. **bu:**
Gazel 3390
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı (cihān mülki).

Şem‘-i ruḫsārı yakardı bu cihān mülkin eger
Luṭf idüp ebr gibi zülfin aña perde kodı

452. **bu:**
Gazel 3391
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı (çarḫ-ı felek).

Ben dir-idüm ki kapuñdan meger ölem ırılam
Baña bu çarḫ-ı felek eyledi ġaddārlıgı

453. **bu:**
Gazel 3393
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı (eşk-i al).

Yüz süriyü ḫāk-i pāyin būse eylerdüm velī
Yolum alup her seḥer bu eşk-i al egler meni

454. **bu:**
Gazel 3396
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı (yol).

Gözlerüm yaşı-durur fāş eyleyen derd ü ġamum
Var mıdur bu yolda kimse yüregi baş olmadı

455. **bu:**
Gazel 3396
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı (miḥnet ü ġam).

Ne bilür ḥālüm benüm ‘ışḳıyla bī-cān oldugum
Şol ki bu miḥnet ü ġam-ıla ayakdaş olmadı

456. **bu:**
Gazel 3405
Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı (can).

Ġamzesi geldükçe çıkar karşu bu cānum benüm
Koyuban cānum yirine saklayayım tīrini

457. **bu:**
Gazel 3396
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı (cihān mülki).

Bu Muḥibbī hicr elinden dökmeyince kanlu yaş
Bu cihān mülkinde anuñ sırrı hīç fāş olmadı

458. **bu:**
Gazel 3397
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı (cān u dil).

Ġamzesi tīri-y-ile bu cān u dil mecrūḥdur
Çıkmayısar sīneden ölince kanlu demreni

459. **bu:**
Gazel 3403
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı (eşk-i çeşm).

Deryā-yı aḥḍaruñ daḫı var ḥadd ü ġāyeti
Ammā bu eşk-i çeşmümüñ olmaz nihāyeti

460. **bu:**
Gazel 3404
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı (ben).

‘Ayb kılmazduñ bu ben dīvāneyi ṭa‘n eyleyüp
Zāhidā görseñ eger bir kez ol ādem cānını

461. **bu:**
Gazel 3406
Mısra: **5**
" Bu " işaret sıfatı (‘iyş ü ‘işret).

Ko bu ‘iyş ü ‘işreti çün kim fenādur ‘āḳıbet
Yār-ı bāḳī ister iseñ olmaya ṭā‘at gibi

462. **bu:**
Gazel 3406
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı (şīşe-i çarḫ).

Olsa kumlar sagışınca ‘ömrüñe ḥadd ü ‘aded
Gelmeye bu şīşe-i çarḫ içre bir sā‘at gibi

463. **bu:**
Gazel 3408
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı (gözyaşı).

Sīnemde gören şāh-ı ġamı ḫayme sanurlar
Bu gözlerümüñ yaşı ile kanlu ḥabābı

464. **bu:**
Gazel 3413
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı (nāle-i efġān).

Sırr-ı ‘ışḳı saklar iken sīnede fāş oldı āh
Duydı ‘ālem ḫalḳı bu nāle-i efġān büyüdi

465. **bu:**
Gazel 3414
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı (eşk-i surḫ).

Dil ḫānesine gelse ġamuñ sāde sanmasun
Yir yir bu eşk-i surḫ-ıla münaḳḳaşın daḫı

466. **bu:**
Gazel 3419
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı (dīde).

Ol serv-ḳadde nāgāh bu dīde baḳadüşdi
Eşküm revān gözümden pāyına akadüşdi

467. **bu:**
Gazel 3419
Mısra: **14**
" Bu " işaret sıfatı (dīde).

Göz yaşların Muḥibbī dökseñ ‘aceb degüldür
Ol serv ḳadde nāgāh bu dīde bakadüşdi

468. **bu:**
Gazel 3455
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.(merkez).

Āba māyil gördüm ol servüñ ḳad-i dil-cūyını
Anuñ-ıçun ben revān itdüm bu yaşum cūyını

469. **bu:**
Gazel 3421
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı (vīrānalıg).

Vaṣl[ı] gencine anuñ bir gün irem diyü göñül
İḫtiyār eyledi dehr içre bu vīrānalıgı

470. **bu:**
Gazel 3423
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı (naẓm-ı güher-bār).

Gördi ṣarrāf-ı cihān ṣi‘r-i Muḥibbī’yi didi
Ḳıymet-i cevher[i] bu naẓm-ı güher-bār sıdı

471. **bu:**
Gazel 3424
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı (hürmet).

Şīrīn lebüñe beñzemese zerrece iy dōst
Bu ḥürmet ü bu ḳadri şeker kanda bulaydı

472. **bu:**
Gazel 3424
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı (kadr).

Şīrīn lebüñe beñzemese zerrece iy dōst
Bu ḥürmet ü bu ḳadri şeker kanda bulaydı

473. **bu:**
Gazel 3425
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı (dem).

Muḥibbī şāh-ı gül naṭ‘-ı çemen üzre ḳarār itmiş
Bu demler kim mey içmezse girān ola meger cānı

474. **bu:**
Gazel 3432
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı (şi‘r-i sūznāk).

Her kim Muḥibbī gördi bu şi‘r-i sūznāki
Dir Ḫusrev’e irişmiş andan yakar çerāġı

475. **bu:**
Gazel 3436
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı (yol).

‘Āşıḳ mıdur ki döndere ser tīġ-ı ‘ışḳdan
Olmaz bu yolda hergiz anuñ istiḳāmeti

476. **bu:**
Gazel 3438
Mısra: **5**
" Bu " işaret sıfatı (nāle).

Bir nefes bu nāleme gülşende āheng itmedi
Gerçi dirler bülbüle āh [u] fiġānuñ yügrügi

477. **bu:**
Gazel 3439
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı (nidā).

İşitdi cān kulagı bu nidāyı
Ki ‘ışḳ ehli n’ider tāc u ḳabāyı

478. **bu:**
Gazel 3439
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı (hūy u hāy).

Benüm-durur diyenler cümle gitdi
Cihān içün nedür bu hūy u hāyı

479. **bu:**
Gazel 3439
Mısra: **14**
" Bu " işaret sıfatı (mācerā).

Muḥibbī merd olanlar levḥ-i dilde
Yazarlar kan-ıla bu mācerāyı

480. **bu:**
Gazel 3440
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı (çarḫ).

Tīr-i āhum geçdi bu çarḫuñ tokuz kalkanını
Bükeli ḳaddümi cevriyle benüm ol ya gibi

481. **bu:**
Gazel 3442
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı (‘aḳl).

Yüzine bir naẓarla ‘āşıḳ oldum
Gidiserdür bu ‘aḳlum varı varı

482. **bu:**
Gazel 3442
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı (çarḫ).

Çeker ‘āşıḳ ‘acebdür bār-ı ‘ışḳı
Çekemez anı bu çarḫuñ ḳaṭārı

483. **bu:**
Gazel 3444
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı (maḥabbet şehri).

‘Işḳ bāzārı toludur kelle-i ‘uşşāḳdan
Turmaz işler bu maḥabbet şehrinüñ ser-ḫānesi

484. **bu:**
Gazel 3445
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı (ḫū).

Dil virürsin zülfi sevdāsına her bir dilberüñ
Bilürem başdan çıkarur ‘āḳıbet bu ḫū seni

485. **bu:**
Gazel 3448
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı (hasta).

İy ṭabīb-i dil ü cān görmeye bir kerre yüzüñ
Hicr-ile cān vire bu ḫasta Muḥibbī’ye zehī

486. **bu:**
Gazel 3452
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı (dil-i āvāre).

Görse her kanda güzel olur anuñ şeydāsı
Bilmezem n’eyleyeyin bu dil-i āvārecügi

487. **bu:**
Gazel 3452
Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı (ḫasta).

Merhem-i vaṣluñ eger irmeye bu ḫastaya āh
Rūz-ı maḥşerde daḫı bulına dil pārecügi

488. **bu:**
Gazel 3454
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı (‘ālem).

Nigāruñ la‘l-i nābından şu kim nām u nişān buldı
Ḫıżır gibi bu ‘ālemde o ‘ömr-i cāvidān buldı

489. **bu:**
Gazel 3455
Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı (gönül şişesi).

Atuban seng-i cefā sıdı bu göñlüm şīşesin
Yirlere çaldı beni dökdi yüzümüñ suyını

490. **bu:**
Gazel 3456
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı (şi‘r-i dil-keş).

Terennümlerle ḥāletler dilerseñ kim vire bezme
Bu şi‘r-i dil-keşi ögret ki tā muṭrīb çala ‘ūdı

491. **bu:**
Gazel 3458
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı (cihān).

Dime yok kūy-ı melāmet içre ben rüsvā gibi
Hey neler var bu cihānda sen dili şeydā gibi

492. **bu:**
Gazel 3458
Mısra: **5**
" Bu " işaret sıfatı (ġubār).

Ẕerre-veş kaldur nigārā bu ġubārı ḫākden
Çünki oldı gün yüzüñ mihr-i cihān-ārā gibi

493. **bu:**
Gazel 3459
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı (deyr-i ‘ālem).

Bugün bu deyr-i ‘ālemde kimüñ kim başda var hūşı
İçüp cām-ı maḥabbetden dem-ā-dem eylesün cūşı

494. **bu:**
Gazel 3462
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı (çeşm-i giryān).

Görüp gülzār-ı ḥüsn içre ben ol serv-i ḫırāmānı
Akıtdum pāyına cūlar kılup bu çeşm-i giryānı

495. **bu:**
Gazel 3463
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı (gözyaşı).

Nihāl-i serv-i ḳaddüñi görüp gülzār-ı ḥüsn içre
Ayaguña revān oldı akar bu gözlerüm yaşı

496. **bu:**
Gazel 3463
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı (naẓm-ı güher-pāş).

Ma‘ānī bahrına taldı Muḥibbī buldı gevherler
Begendi intiḫāb itdükde bu naẓm-ı güher-pāşı

497. **bu:**
Gazel 3466
Mısra: **5**
" Bu " işaret sıfatı (dil).

Lebleri dār-ı şifāsına irem diyü bu dil
Ḫastadur ṣubḥa degin virdi bu deryā şāfī

498. **bu:**
Gazel 3466
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı (deryā).

Lebleri dār-ı şifāsına irem diyü bu dil
Ḫastadur ṣubḥa degin virdi bu deryā şāfī

499. **bu:**
Gazel 3466
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı (Muḥibbī).

Kanumı içmege geldükçe benüm ġamze-i dōst
Bu Muḥibbī dir aña cān-ıla ṣıḥḥā ‘āfī

500. **bu:**
Gazel 3468
Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı (çarḫ).

Tokuz mīnāsını ṣıdı bu çarḫuñ
Kim atdı rāh-ı istiġnāda sengi

501. **bu:**
Gazel 3474
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı (gönül).

Her ne söz kim söyledüñ bir gevher-i yekdānedür
İy Muḥibbī yoḫsa bu göñlüñ senüñ deryā mı ki

502. **bu:**
Gazel 3478
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı (‘ışḳ bünyādı).

Kūhken geldi bu ‘ışḳ bünyādına bir taş kodı
Kaldurup ol taşı yirine bu göñlüm baş kodı

503. **bu:**
Gazel 3478
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı (göñül).

Kūhken geldi bu ‘ışḳ bünyādına bir taş kodı
Kaldurup ol taşı yirine bu göñlüm baş kodı

504. **bu:**
Gazel 3480
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı (nev‘).

Naḳş kıldum ḫāne-i dilde ḳamer ruḫsārını
Ola kim bu nev‘-ile görem anuñ dīdārını

505. **bu:**
Gazel 3480
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı (gözlerüñ dīnārı).

Çünki ġam tīmārını virdi Muḥibbī şāh-ı ‘ışḳ
Ḥāşıluñdur cem‘ kıl bu gözlerüñ dīnārını

506. **bu:**
Gazel 3482
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı (dil-i şeydā).

Görmedi kūh-ı belā içre belāyı kūhken
Çekmedi hicrānı Mecnūn bu dil-i şeydā gibi

507. **bu:**
Gazel 3484
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı (ḥasret).

Şeb-i hicrānda dil iñler nite nāy
Bu ḥasret böyle ger bāḳī kala vay

508. **bu:**
Gazel 3485
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı (sevdā).

Tolaşup sevdā-yı zülfe oldı göñlüm bī-ḳarār
Gelmeseydi başuma benüm bu sevdā kāşki

509. **bu:**
Gazel 3486
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı (sīne).

Yakamı yırtup çeküp bu sīnemi çāk eyledüm
Nāle kıldum agladum tā kim mecālüm var-ıdı

510. **bu:**
Gazel 3490
Mısra: **5**
" Bu " işaret sıfatı (ḥüsn).

Bu ḥüsn ü bu leṭāfetle perī dirsen aña tañ mı
Temāşā eyleyen görsün perī şeklinde insānı

511. **bu:**
Gazel 3490
Mısra: **5**
" Bu " işaret sıfatı (leṭāfet).

Bu ḥüsn ü bu leṭāfetle perī dirsen aña tañ mı
Temāşā eyleyen görsün perī şeklinde insānı

512. **bu:**
Gazel 3494
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı (bagrum).

Togradı bu bagrumı biñ pāre itdi tīġ-ı ġam
Ġarḳ-ı ḫūn olup yatur sīnemde her bir pāresi

513. **bu:**
Gazel 3494
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı (cihān).

Bu cihān içre Muḥibbī kıldı kūyuñ iḫtiyār
Bir kapu yokdur kapuñdan özge anuñ varası

514. **bu:**
Gazel 3499
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı (maḫlūḳ).

Bu maḫlūḳuñ kamu sensin İlāh’ı
N’ola ‘afv eyleseñ cürm ü günāhı

515. **bu:**
Gazel 3022
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı (söz).

Cān fedā itmez Muḥibbī dir-imiş ol bī-vefā
Cān u bāş yolındadur çokdan bu söze Ḥaḳ güvāh

516. **bu:**
Gazel 3047
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı (mecnūn).

Kūyına varsam o ṭıfluñ baña bu devlet yiter
Kim bu mecnūnı ider bāzīçe ata taş-ıla

bübül:

1. **bübülüñ:**-*üñ*
Gazel 3489
Mısra: **10**
Bülbül. Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.

Ḫār elinden iy Muḥibbī gör niçe eyler fiġān
Gülşene var diñle bir dem bübülüñ āvāzını

budur:

1. **budur:**
Gazel 3009
Mısra: **10**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret. Budur, böyledir.

Siyāset eylesün her dem Muḥibbī çeşm-i cellādı
Ne ġam korkum budur nā-geh ola çāh-ı ẕaḳan āgeh

2. **budur:**
Gazel 3032
Mısra: **5**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret eden söz.

Yār içün aġyār elinden çekdügüm budur elem
Ṭālib-i gülzār olanlar katlanurlar ḫārına

budur ki:

1. **budur ki:**
Gazel 3116
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Budur ki, doğrusu, gerçekte, aslında.

Ġamzelerden kırmaga ‘uşşāḳı tirkeş bagladı
Dilegüm budur ki kurbān olayım ol yalara

bu-durur:

1. **bu-durur:**
Gazel 3029
Mısra: **9**
Budur.

Gidüpdür ‘aḳl u dil elden dilegüm bu-durur Ḥaḳ’dan
Muḥibbī gibi ol yārı sevüp zār olmasun kimse

bugün:

1. **bugün:**
Gazel 3029
Mısra: **8**
Bugün II Şimdi, içinde bulunulan zaman.

Leb-i la‘li hevāsından kamu mest oldı bī-diller
Bugün çün mevsim-i güldür ko hüşyār olmasun kimse

2. **bugün:**
Gazel 3038
Mısra: **3**
Bugün II Şimdi, içinde bulunulan zaman.

Salınsa serv tek dilber bugün gülşende nāz-ıla
Ciger kanın gözümden dil saçar āheste āheste

3. **bugün:**
Gazel 3039
Mısra: **1**
Bugün II Şimdi, içinde bulunulan zaman.

Seyr iderken bir güzel gördüm bugün bāzārda
Ruḫları mānendi bir gül bitmedi gülzārda

4. **bugün:**
Gazel 3060
Mısra: **10**
Bu devirde, bu zamanda,bugün.

Ka‘be’dür kūyuñ sürün sürün gelür ‘āşıḳlaruñ
Ḫayra gir eyle bugün ḳurbān ḳurbān üstine

5. **bugün:**
Gazel 3114
Mısra: **1**
Bu devirde, bu zamanda; bugün.

Naḳd-i cānı yine dil aldı bugün ayasına
Sen şehüñ tā ki nisār ide hemīn pāyesine

6. **bugün:**
Gazel 3000
Mısra: **6**
İçinde bulunulan zaman, gün.

Ḥasret-ile ben kül oldum baña göster gün yüzüñ
Hey ḳıyāmet gel beni salma bugün ferdālara

7. **bugün:**
Gazel 3146
Mısra: **5**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Yakalı āteş-i ‘ışḳına bugün cān u dili
Çıkar eflāke şerārumdan eser döne döne

8. **bugün:**
Gazel 3149
Mısra: **9**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Āh eylemesün mi ki bugün geldi vücūda
Başladı hemān derd-ile solmaga benefşe

9. **bugün:**
Gazel 3161
Mısra: **7**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Dil dilerdi cān virüp bugün lebüñ bāzār ide
Kaldı işüm vā dirīġā yār ile çün yarına

10. **bugün:**
Gazel 3184
Mısra: **8**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Dil ṭabībisin neden bildürmeyesin bir cevāb
Derd ü ḥasretle bugün öldüresin bīmāruñı

11. **bugün:**
Gazel 3185
Mısra: **1**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Kim cüdā eyler bugün senden beni cānum gibi
Çāk çāk olsun görem çāk-i girībānum gibi

12. **bugün:**
Gazel 3214
Mısra: **7**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Bu cihān varına aldanma bugün ṭās-ı felek
Gösterür lu‘b-ıla her dem saña ol bü’l-‘acebi

13. **bugün:**
Gazel 3216
Mısra: **6**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Ḥāṣıl-ı ‘ömrüm eger ser-sebz olursa tañ mıdur
Eksük itmez mezra‘-ı dilde bugün toḫm ekmegi

14. **bugün:**
Gazel 3225
Mısra: **3**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Mecnūn ki bugün deşt-i ġamuñ pādişāhıdur
Miḥnet ü belā vü derd ü elem oldı leşkeri

15. **bugün:**
Gazel 3254
Mısra: **1**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Çünki kulsın hīç bildüñ mi bugün sulṭānuñı
Ne içün ḫalḳ eylemiş Ḫallāḳ senüñ cānuñı

16. **bugün:**
Gazel 3254
Mısra: **6**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Eyü ‘amel kılmaga cehd it ḫayr u şerri farḳ kıl
Kurtarasın tā ki şeyṭāndan bugün īmānuñı

17. **bugün:**
Gazel 3260
Mısra: **6**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

İçüp ‘ışḳuñ şarābını ezel bezminde mest oldum
Anuñçün daḫı farḳ itmem bugün ben sol-ıla sagı

18. **bugün:**
Gazel 3262
Mısra: **5**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Ger bugün nāz-ıla nāzük tenüñi ‘arż idesin
Yāsemīn bir daḫı göstermeye sīmīn tenini

19. **bugün:**
Gazel 3280
Mısra: **1**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Gül gibi bugün eyledi dilber tebessümi
Şād oldı göñül kalmadı bir ẕerrece ġamı

20. **bugün:**
Gazel 3287
Mısra: **4**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Niçe dünyāya meyl idüp yaparsın ḳaṣr u eyvānı
Komazduñ olsa ger ‘aḳluñ bugün taş üstine taşı

21. **bugün:**
Gazel 3287
Mısra: **5**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Bugün meydān-ı ‘ışḳ içre yiter Mecnūn’a mecnūnlık
Aña ṭa‘na daşın atup n’idersiz siz ol evbāşı

22. **bugün:**
Gazel 3306
Mısra: **3**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Her kim ki bugün eyledi meyḫāneye bünyād
Mey-ḫōrlara luṭf yüzinden kerem itdi

23. **bugün:**
Gazel 3330
Mısra: **6**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Va‘de kıldı dün ḥabībüm baña yüzin ‘arż ide
Korkaram inkār ide boza bugün iḳrārını

24. **bugün:**
Gazel 3333
Mısra: **5**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Mestlik meclisde rindāne bugün meyden degül
Oldılar medḥūş görüp ol nergis-i mestāne[y]i

25. **bugün:**
Gazel 3333
Mısra: **9**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Genc-i vaṣla iy Muḥibbī çünki ṭālibsin bugün
Ġayrı yirde arama illā dil-i vīrāne[y]i

26. **bugün:**
Gazel 3338
Mısra: **9**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Bugün ḫayra dürişüp ‘amel eyle
Yarın Muḥibbī çekmeyesin sen nedāmeti

27. **bugün:**
Gazel 3351
Mısra: **9**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Muḥibbī’ye cefā kılma bugün sulṭān-ı ‘ālemsin
Sorılısar-durur yarın eñ evvel şehlerüñ dādı

28. **bugün:**
Gazel 3358
Mısra: **1**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Bugün dīvānesi oldum görüp āh ol perī-zādı
Giceler ḫ̔āb yüzin görmem iderem nāle feryādı

29. **bugün:**
Gazel 3409
Mısra: **5**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

‘Āşıḳa cevr ü cefā eyleme raḥm eyle bugün
Yarın üstüñe senüñ açıla raḥmet kapusı

30. **bugün:**
Gazel 3439
Mısra: **4**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Geçen geçdi gelenler de geçer dir
Bugün gūş eyle cāndan diñle nāyı

31. **bugün:**
Gazel 3449

Mısra: **1**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

N'ola olduñsa bugün ḥüsn ilinüñ pādişehi
Naẓar it kullaruñuñ ḥāline bak gāh gehī

32. **bugün:**
Gazel 3459
Mısra: **1**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Bugün bu deyr-i 'ālemde kimüñ kim başda var hūşı
İçüp cām-ı maḥabbetden dem-ā-dem eylesün cūşı

33. **bugün:**
Gazel 3462
Mısra: **4**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Elifler sīnede servüm kızıl güller-durur dāġum
Temāşā itmeyen görsün bugün bāğ u gülistānı

bühtān kıl:

1. **bühtān kıl:**
Gazel 3242
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İftira etmek, yalan söylemek.

Dir-imişsin terk kılmaz bu Muḥibbī baş u cān
İmtiḥān eyle gel evvel soñra kıl bühtān iki

bük:

1. **bükeli:**-*eli*
Gazel 3440
Mısra: **4**
Eğmek.

Tīr-i āhum geçdi bu çarḫuñ tokuz kalkanını
Bükeli ḳaddümi cevriyle benüm ol ya gibi

bükil:

1. **bükildi:**-*di*
Gazel 3420
Mısra: **8**
Eğilmek, bükülmek.

Ebrūlaruñı göreli iy kaşları kemān
Ḳaddi bükildi oldı dü-tā ya benüm gibi

2. **bükildi:**-*di*
Gazel 3484
Mısra: **6**
Eğilmek, bükülmek.

Kemān ebrūñ-ıla çeşmüñ görelden
Bükildi oldı ḳaddüm sanasın yay

bul-:

1. **bulur:**-*(u)r*
Gazel 3118
Mısra: **3**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Vādī-i 'ışḳa düşen bulur maḥabbet yolların
'Āşıḳ oldur 'ışḳ ara Mecnūnlayın ol ferd ola

2. **buldum:**-*du, -m*
Gazel 3249
Mısra: **3**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Ka'be kūyuña varup buldum ṣafā
Anda çeşmüm görinür zemzem gibi

3. **buldum:**-*du, -m*
Gazel 3363
Mısra: **1**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Baḥr-ı dilden arayup buldum niçe cevherleri
Gūş idüñ yārān size 'arż eyleyem gevherleri

4. **bulmaya:**--*ma, --(y)a, -*
Gazel 3362
Mısra: **6**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Dermān yirine derdi alan mübtelālaruz
Biñ yıl ararsa bulmaya hergiz devā bizi

5. **bulunur:**-*un, -ur*
Gazel 3113
Mısra: **8**
Arayarak veya aramadan bir şeyle, bir kimse ile karşılaşmak; elde etmek; ulaşmak, erişmek.

Ġam meclisine ḥācet olursa şarāb iy dil
Yokla bulunur lā-büd bu dīde kabagında

6. **bulınmaz:**--*ın ,, --maz*
Gazel 3002
Mısra: **2**
Var olmak, mevcut olmak.

Görinmez bī-vefālar içre sence
Bulınmaz bir cefā-keş daḫı bence

7. **buldum:**-*du, -m*
Gazel 3303
Mısra: **2**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

Seyl-i eşküm eyledi vīrāne geldi ḫānemi
Genc-i vaṣlın buldum āḫir aradum vīrānemi

8. **buldı:**-*dı*
Gazel 3311
Mısra: **6**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir

durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

‘Ārıżın ‘arż eyleyüp didi ki māhum ben saña
Ṭāli‘üm buldı sa‘ādet kevkebüm ferḫundegī

9. **bula:**-*a*
Gazel 3407
Mısra: **2**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II Ermek, elde etmek, ulaşmak.

Sāḳiyā nūş idelüm sun cāmı bayram irtesi
Tā bula āvāre dil ārāmı bayram irtesi

10. **bulınmadı:**-*ı, -n, -ma, -dı*
Gazel 3196
Mısra: **3**
1. (Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak. 2. (Varlığı bilinmeyen veya mevcut olmayan bir şeyi) Ortaya çıkarmak, keşfetmek, îcat etmek.

Esrār-ı ‘ışḳa kimsene āgeh bulınmadı
Bülbül meger ki elde tuta dāmen-i güli

11. **bulup:**-*up*
Gazel 3307
Mısra: **2**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II. Ermek, elde etmek, ulaşmak.

Geçdi dirīġ ġuṣṣa ile ‘ömr-i cevānı
Surḫ idi ezel şimdi bulup çehre ḫazānı

bul:

1. **bulınsa:**-*ın, -sa*
Gazel 3008
Mısra: **1**
Var olmak, mevcut olmak.

Tañ mı bulınsa mihrüñ bu dilde cān içinde
Zīrā ki genc bulınur ekser vīrān içinde

2. **bulam:**-*a, -m*
Gazel 3131
Mısra: **7**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

Cān virüben ḫāk-i pāyın ol şehüñ bulam dime
Ev ḥisābı rāst gelmez degmede bāzārda

3. **buldılar:**-*dı, -lar*
Gazel 3311
Mısra: **2**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

Mihr ü meh oldı cemālüñden senüñ şermendegī
Buldılar karşu gelüp saña maḳām-ı bendegī

4. **bulmış-ıdum:**-*mış, -ı, -du, -m*
Gazel 3386
Mısra: **3**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

Bulmış-ıdum dünye içre her ne kim maḳṣūd idi
Dergeh-i ma‘şūḳda key ihtirāmum var-ıdı

5. **buldugı:**-*duġ, -ı*
Gazel 3347
Mısra: **6**
Arayarak temin etmek, ermek, ulaşmak ‖ vuslat.

Ol perī göñlümi ger mesken iderse yiridür
Çün perī mesken ider buldugı vīrāneligi

6. **bulına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3170
Mısra: **6**
Elde etmek, ulaşmak.

Muḥibbī āh bu devrān elinden
Ne çāre bulına bu sīne rīşe

7. **bulmadum:**-*ma, -du, -m*
Gazel 3249
Mısra: **2**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Bār-ı ġamdan ḳāmetümdür ḫam gibi
Bulmadum hergiz muṣāḥib ġam gibi

8. **bulmadum:**-*ma, -du, -m*
Gazel 3300
Mısra: **11**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Bulmadum bir yār-ı ṣādıḳ togrı yār
Ser-te-ser gezdüm egerçi ‘ālemi

9. **bulmadum:**-*ma, -du, -m*
Gazel 3377
Mısra: **3**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Düşeliden derd-i ‘ışḳa ġamdan özge bulmadum
Gice gündüz ayru olmaz cān-ıla dil maḥremi

10. **buldı:**-*dı*
Gazel 3453
Mısra: **2**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Ruḫları üzre ‘araḳ mı ya melāḥat dürleri
Şebnem ile yāḫū ziynet buldı gülberg-i teri

11. **buldı:**-*dı*
Gazel 3454
Mısra: **6**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Ser-i kūyında göz yaşı baña eglence olmışdur
Anuñla eglenür göñlüm ki san āb-ı revān buldı

12. **buldı:**-*dı*
Gazel 3463
Mısra: **9**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Ma‘ānī bahrına taldı Muḥibbī buldı gevherler
Begendi intiḫāb itdükde bu naẓm-ı güher-pāşı

13. **buldı:**-*dı*
Gazel 3476
Mısra: **5**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Şöyle beñzer ki ṣabā zülfine buldı dest-res
Eyledi dehrüñ dimāġını mu‘aṭṭār būları

14. **buldı:**-*dı*
Gazel 3492
Mısra: **1**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Zülfi zencīrin görüp buldı göñül dīvānegī
Ḥāṣıl itdi şem‘-i ḥüsne cān yakup pervānegī

15. **bulmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3280
Mısra: **10**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Geldi Muḥibbī ‘ālemi geşt itdi ser-te-ser
Bir yār-ı yārānı bulmadı idine maḥremi

16. **bulasın:**-*a, -sın*
Gazel 3352
Mısra: **7**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Dürr-i eşki bulasın pārala gel dil ṣadefin
Dür kaçan ḥāṣıl olur ger sımayalar ṣadefi

17. **bulasın:**-*a, -sın*
Gazel 3437
Mısra: **2**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Dilüñden gitmesün ẕikr-i İlāhī
Anuñla bulasın tā gizlü rāhı

18. **bulımadum:**-*ı, -ma, -du, -m*
Gazel 3018
Mısra: **6**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Raḥm eyle eyā ẓālim-i devrān-ı cefākāra
Ben bulımadum derdüme bir çāre esirge

19. **bulınmaz:**-*ı, -n, -maz*
Gazel 3049
Mısra: **1**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Bulınmaz būy-ı zülf āhū-yı Çīn’de
Ne Çīn’de belki [yok] rūy-ı zeminde

20. **bulınmaz:**-*ı, -n, -maz*
Gazel 3049
Mısra: **8**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Niçe teşbīh idem ben sīme cismüñ
Bulınmaz bu ṭarāvet yāseminde

21. **buldı:**-*dı*
Gazel 3054
Mısra: **2**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Zāhid senüñ tek uymazam efsāneden efsāneye
Dil buldı çün maṭlūbını yiltme beni bīgāneye

22. **bulam:**-*a, -m*
Gazel 3090
Mısra: **6**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Göñülde gāh çeşmümde ḫayāli
Bulam diyü araram baḥr ü berde

23. **bulınmaz:**-*ı, -n, -maz*
Gazel 3181
Mısra: **7**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Belāsuz ‘ışḳ bulınmaz cihānı ser-te-ser gezdüm
Ki gence renc lāzımdur gülüñ lā-büd olur ḫārı

24. **buldum:**-*du, -m*
Gazel 3223
Mısra: **4**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Derd-i ‘ışḳa dōstlar ‘ālemde gördüm çāre yok
Arayup buldum ki āḫir ölmek imiş çāresi

25. **buldı:**-*dı*
Gazel 3270
Mısra: **9**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir

durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Şi‘r anuñçün buldı melāḥat Muḥibbī’nüñ
Gitmez dilinden olup şīrīn şeker ḫōşı

26. **bulmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3282
Mısra: **10**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Āsümān-ıla zemīni gezdi [kim] künc-i viṣāl
Bulmadı bir yir Muḥibbī sīnede cā eyledi

27. **bulınmaz:**-*ı, -n, -maz*
Gazel 3295
Mısra: **9**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Gözüm yaşına ġarḳ oldum bulınmaz derdüme çāre
Getürmedi meger devrān benüm gibi dil-efgārı

28. **buldum:**-*du, -m*
Gazel 3300
Mısra: **4**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Aradum bir yir ki pinhān olayım
Kanda ki vardum bile buldum ġamı

29. **bulmadum:**-*ma, -du, -m*
Gazel 3300
Mısra: **1**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Derde düşdüm bulmadum gerçi emi
Līk yig ‘ışḳuñ cihāndan bir demi

30. **bulasın:**-*a, -sın*
Gazel 3312
Mısra: **13**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

İy Muḥibbī dile Ḥaḳ’dan bulasın ḫayr-ı ḫalef
Añılur adı anuñ ger ola ḫayr-ı ḫalefī

31. **bulasın:**-*a, -sın*
Gazel 3329
Mısra: **2**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Ġāyibāne ‘āşıḳam ara gel iy dil yāruñı
Ola ki müyesser bulasın dildāruñı

32. **buldı:**-*dı*
Gazel 3362
Mısra: **2**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Bend itdi ser-i zülfine bir dil-rübā bizi
Her kanda ise aradı buldı belā bizi

33. **bulup:**-*up*
Gazel 3413
Mısra: **5**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Baḥr-ı ‘ışḳ içre bulup neşv ü nemā kanlu yaşum
Ḳa‘r-ı deryādaki san niçe mercān büyüdi

34. **buldı:**-*dı*
Gazel 3454
Mısra: **2**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Nigāruñ la‘l-i nābından şu kim nām u nişān buldı
Ḫıżır gibi bu ‘ālemde o ‘ömr-i cāvidān buldı

35. **buldı:**-*dı*
Gazel 3454
Mısra: **8**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Vefānuñ adı var ancak cihānda kīmyā gibi
İşidilmedi bir kimse diye bir mihribān buldı

36. **buldı:**-*dı*
Gazel 3454
Mısra: **10**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Muḥibbī şöyle ḫāk oldı seg-i kūyuñ gelüp andan
Ne ten buldı ġıdā içün ü ne ḫōd üstüḫ̆ān buldı

37. **buldı:**-*dı*
Gazel 3454
Mısra: **10**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Muḥibbī şöyle ḫāk oldı seg-i kūyuñ gelüp andan
Ne ten buldı ġıdā içün ü ne ḫōd üstüḫ̆ān buldı

38. **bulınmaz:**-*ın, -maz*
Gazel 3229
Mısra: **4**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

Cihānda miḥnet ü derd ü elem çok
Bulınmaz arasañ bir dem ḥużūrı

39. **bulınmaz:**-*ın, -maz*
Gazel 3258
Mısra: **7**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

Bulınmaz derdüme vāḳıf meger ancak ola lāle
Benüm gibi anuñ da var yüreginde niçe dāġı

40. **bulınmaz:**-*ın, -maz*
Gazel 3316
Mısra: **8**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

Dilerseñ genc vaṣlını ḫarābāt ehl[i] ol iy dil
Bulınmaz yüz biñ ararsañ anı vīrāneden ġayrı

41. **bulınmaz:**-*ın, -maz*
Gazel 3371
Mısra: **7**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

Māh-rūlarda bulınmaz umma dirlerdi vefā
Her ne kim didiler ise cümle yalan olmadı

42. **bulınmaz:**-*ın, -maz*
Gazel 3395
Mısra: **10**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

Kaşı miḥrābına karşu durur bu dil ḳıyām üzre
Maḥabbet dest-i rāhında bulınmaz bir giyāh egri

43. **bulur:**-*ur*
Gazel 3034
Mısra: **6**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II Ermek, ulaşmak.

Baña müşkildür eglenmek dil-i divāne zülfinsüz
Bulur her laḥẓa her demde özine yār eglence

44. **bulur:**-*ur*
Gazel 3403
Mısra: **6**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II Ermek, ulaşmak.

Ger öldürürse ‘āşıḳı ġamzeñ ‘aceb midür
Bulur mı idi ger ire Ḥaḳḳ’uñ hidāyeti

45. **bulmaz:**-*maz*
Gazel 3183
Mısra: **9**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak. II Ermek, elde etmek, ulaşmak.

Virmeyince cān meta‘ın vaṣlumı bulmaz dimiş
Bir söz-ile müşkilümi dilber āsān eyledi

46. **bulur:**-*ur*
Gazel 3193
Mısra: **4**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak. II Ermek, elde etmek, ulaşmak.

Açıldı gerçi kim güller koñ itsün nāle bülbüller
Hebā idicegin bulur ḫazān yili gülistānı

47. **buluram:**-*ur, -am*
Gazel 3205
Mısra: **2**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak. II Ermek, elde etmek, ulaşmak.

‘Āşıḳam dīvāne bilmem gerçi rāh-ı ḫāneyi
Tār-ı şebde buluram līkin der-i cānāneyi

48. **bulınmadı:**-*ı, -n, -ma, -dı*
Gazel 3284
Mısra: **6**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

Belā vü derdüñi kıldum ḥesāba
Bulınmadı anuñ hergiz şümārı

49. **bulına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3247
Mısra: **9**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

Arasañ sanma Muḥibbī bulına genc-i viṣāl
Añılur adı hemān kendüsi nā-yāb gibi

50. **bulınmaz:**-*ın, -maz*
Gazel 3052
Mısra: **4**
Bulunmaz, rastlanmaz; elde edilmez, ulaşılmaz.

Kara zülfüñ kulaguña egilmiş gördüm iy dilber
Sözine sakın aldanma bulınmaz togrılık keçde

51. **bulam:**-*am*
Gazel 3296
Mısra: **2**
Arayarak veya rastgele bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Niçe yıldur çeker dil iştiyāḳı
Bulam diyü gezer Şām u ‘Irāḳ’ı

52. **bulaydı:**-*a, -y, -dı*
Gazel 3424
Mısra: **4**
Bulmak II Ulaşmak.

Şīrīn lebüñe beñzemese zerrece iy dōst
Bu ḥürmet ü bu ḳadri şeker kanda bulaydı

bü’l-‘aceb:

1. **bü’l-‘acebi:**-*i*
Gazel 3214
Mısra: **8**
Acâyipliklerle dolu, çok şaşırtıcı, çok garip, çok tuhaf.

Bu cihān varına aldanma bugün ṭās-ı felek
Gösterür lu‘b-ıla her dem saña ol bü’l-‘acebi

2. **bu’l-‘acebi:**-*i*
Gazel 3251
Mısra: **8**
Acâyipliklerle dolu, çok şaşırtıcı, çok garip, çok tuhaf.

Bu cihān dārına aldanma saña ṭas-ı felek
Gösterür lu‘bıyla her dem saña [ol] bu’l-‘acebi

3. **bü’l-‘aceb:**
Gazel 3330
Mısra: **2**
Acâyipliklerle dolu, çok şaşırtıcı, çok garip, çok tuhaf.

Sebze-i ḫaṭṭı iḫāṭa eyledi ruḫsārını
Bü’l-‘aceb gösterdi naḳs gör bu cihānuñ kārını

bülbül:

1. **bülbül:**
Gazel 3004
Mısra: **6**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Fiġān u nālemi derdā benüm gül gibi gūş itmez
Gelürsem giceler bülbül gibi tā ṣubḥ feryāda

2. **bülbül:**
Gazel 3008
Mısra: **10**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Gül beñzedi çü yāra aġyār daḫı ḫāra
Bülbül gibi kalursam tañ mı fiġān içinde

3. **bülbül:**
Gazel 3015
Mısra: **6**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Gülüñ ḫār olalıdan hem-nişīni
Ötüp feryād ider bülbül çemende

4. **bülbül:**
Gazel 3018
Mısra: **8**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Gülgūn yüzüñe karşu n’ola ger kılam efġān
Bülbül gibi ger varam o gülzāra esirge

5. **bülbül:**
Gazel 3031
Mısra: **10**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Gül yüzüñsüz sorar-ısañ bu Muḥibbī ḫālini
Gice bülbül gibi efġān eylemekdür gündüz āh

6. **bülbül:**
Gazel 3042
Mısra: **8**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Koñ efġān eylesün dil bezm-i ġamda
Bunuñ tek bülbül olmaz degme yirde

7. **bülbüller:**-*ler*
Gazel 3050
Mısra: **6**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Gülistān içre gül şāḫına karşu
İder bülbüller āhengi[ni] sorma

8. **bülbüldür:**-*dür*
Gazel 3058
Mısra: **10**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu bu Muḥibbī tā seher
Medḥüñ okur sanki bülbüldür gelür güftāra de

9. **bülbül:**
Gazel 3060
Mısra: **13**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Şevḳ-i ruḫsāruñla bülbül gibi her şeb tā seḥer
Bu Muḥibbī eyledi efġān efġān üstine

10. **bülbül:**
Gazel 3064
Mısra: **8**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Açıldı bāġ-ı sīnemde kızıl gül yirine dāġum
Dil-i şeydā gibi bülbül gerekdür bes bu gülşende

11. **bülbül:**
Gazel 3066
Mısra: **9**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

‘Işḳ bāġında Muḥibbī gibi bülbül yaraşur
Okıya medḥ ü senālar serv-i gül-endāmlara

12. **bülbül:**
Gazel 3068
Mısra: **7**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Çekeyim bülbül gibi ḫāruñ cefāsın dem-be-dem
Ölür-isem itmeyem minnet varup aġyāruma

13. **bülbül:**
Gazel 3073
Mısra: **2**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Gül mevsiminde iy dil ol gül‘ızārı gözle
Bülbül gibi hemīşe sen āh u zārı gözle

14. **bülbül:**
Gazel 3091
Mısra: **3**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Bülbül yiridür āhını eflāke çıkarsa
Gül kim açıla ḫārı görür ol bilesince

15. **bülbülleyin:**-*leyin*
Gazel 3095
Mısra: **14**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Gülzār-ı ḥüsnüñ içre her gice ṣubḥ olınca
Okur Muḥibbī medḥüñ bülbülleyin Nevāda

16. **bülbül:**
Gazel 3097
Mısra: **2**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Murġ-ı dil itdi heves gülşen-i dildāra düşe
Ya‘nī bülbül gibi ḳaṣd itdi göñül zāra düşe

17. **bülbül:**
Gazel 3099
Mısra: **5**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Gülşen-i ḥüsninde kıldum gice bülbül tek fiġān
Līk tutmadı kulak gül gibi bu āvāzuma

18. **bülbüli:**--*i*
Gazel 3117
Mısra: **8**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Gül yüzi şevḳına kıl ṣubḥa degin āh u fiġān
Gülşen içinde dilā bülbüli gel lāl eyle

19. **bülbül:**
Gazel 3124
Mısra: **2**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Bahār irişse güller bitse tāze
Niçe yirden gele bülbül niyāza

20. **bülbüle:**-*e*
Gazel 3126
Mısra: **2**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Çünki virildi ḫande vü şādī ezel güle
Āh u fiġān eylemek oldı ḫū bülbüle

21. **bülbül:**
Gazel 3140
Mısra: **10**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Gel beni öldür raḳībi görmeyem kūyuñda tek
Bu meseldür bir ḳafesde bülbül olmaz zāġ-ıla

22. **bülbül:**
Gazel 3141
Mısra: **7**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Gül yüzi yādına bülbül gibi iy ḫasta göñül
Demidür ṣubḥa degin nāle vü feryād eyle

23. **bülbüle:**-*e*
Gazel 3143
Mısra: **2**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

‘İşret deminde sāġarı beñzetdiler güle
Ṣavt-ı ṣürāḥi ḳulḳulını daḫı bülbüle

24. **bülbül:**
Gazel 3160
Mısra: **2**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

N’eyler idüm cānı ben ‘ālemde cānān olmasa
Bülbül efġān eylemezdi ger gülistān olmasa

25. **bülbülleyin:**--*leyin*, -
Gazel 3166
Mısra: **8**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Gül yüzüñ vaṣfını dāyim cān u dil tekrār ider
Karşuña bülbülleyin her dem ġazel-ḫ᾽ānam yine

26. **bülbül:**
Gazel 3174
Mısra: **18**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Gāh olur kim ḫande eyler gülşen içre gül gibi
Gāh olur bülbül gibi nālān ider göñlüm beni

27. **bülbül:**
Gazel 3184
Mısra: **6**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Çünki gelmez gül gibi andan saña būy-ı vefā
İy göñül bülbül gibi artur fiġān u zāruñı

28. **bülbüller:**-*ler*
Gazel 3191
Mısra: **4**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

N’ola gülşende güller şād u ḫandān
Olup bülbüller itsün āh u zārı

29. **bülbül:**
Gazel 3192
Mısra: **1**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

İder bülbül bahār olduḳda zārı
Gül ile çün görür bir yirde ḫārı

30. **bülbüller:**-*ler*
Gazel 3193
Mısra: **3**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Açıldı gerçi kim güller koñ itsün nāle bülbüller
Hebā idicegin bulur ḫazān yili gülistānı

31. **bülbül:**
Gazel 3196
Mısra: **4**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Esrār-ı ‘ışḳa kimsene āgeh bulınmadı
Bülbül meger ki elde tuta dāmen-i güli

32. **bülbüli:**-*i*
Gazel 3196
Mısra: **1**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Gördüm gülüñ hevāsına gülşende bülbüli
Tutmış cihānı na‘ra-i āh-ıla ġulġulı

33. **bülbül:**
Gazel 3213
Mısra: **2**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Yanuma geldi seḥergeh çünki dehrüñ ḫusrevi
Bülbül āgāz itdi aña karşu şi‘r-i Dehlevī

34. **bülbüle:**-*e*
Gazel 3220
Mısra: **2**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Naḳḳāş-ı cihān naḳşını çün sen güle yazdı
Āh-ıla fiġān itmegi ben bülbüle yazdı

35. **bülbülüñ:**-*üñ*
Gazel 3223
Mısra: **10**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Gülşen-i ḥüsnüñ Muḥibbī eylese tañ mı vaṭan
Yok maḳāmı bülbülüñ illā gülistān arası

36. **bülbülleyin:**-*leyin*
Gazel 3245
Mısra: **9**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

İy Muḥibbī yāra şevḳuñ var-ısa bülbülleyin
Gül ruḫın yād eyleyüp her gice nālān ol yüri

37. **bülbül:**
Gazel 3250
Mısra: **2**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Bāġa geldi ṣubḥ-dem gül oldı dehrüñ Ḫusrev’i
Bülbül āġāz itdi aña karşu şi‘r-i Pehlevī

38. **bülbüli:**-*i*
Gazel 3267
Mısra: **4**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Gülşen içinde ruḫlarını yād idüp yine
Dil bülbüli ṣubḥa dek itdi terennümi

39. **bülbül:**
Gazel 3284
Mısra: **2**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Sev evvel cān-ıla gül yüzlü yārı
Soñında eyle bülbül gibi zārı

40. **bülbül:**
Gazel 3295
Mısra: **2**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Baña ḳaddi ḫaddi besdür n'iderem serv-i gülzārı
Ko kılsun çün ruḫı güldür bu dil bülbül gibi zārı

41. **bülbülüñ:**-*üñ*
Gazel 3300
Mısra: **13**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Gözi yaşıdur Muḥibbī bülbülüñ
Güller üzre gör seḥergeh şebnemi

42. **bülbüller:**-*ler*
Gazel 3325
Mısra: **4**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Güller gelür her ṭarafa cilveler eyler
Bülbüller ider karşusına nāle [vü] zārı

43. **bülbülden:**-*den*
Gazel 3339
Mısra: **7**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Gülşen içre kalmasa hergiz bülbülden eser
Ḫār-ıla gül şād olur olsa hezār eksüklügi

44. **bülbüle:**-*e*
Gazel 3339
Mısra: **2**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Katı müşkil kār imiş ʻālemde yār eksükligi
Bülbüle düşvār degül mi gülʻiẕār eksüklügi

45. **bülbüle:**-*e*
Gazel 3378
Mısra: **2**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Ḥüsn-ile ṭarāvet ezelī sen güle düşdi
Cevr-ile cefā ḳurʻası ben bülbüle düşdi

46. **bülbül:**
Gazel 3394
Mısra: **6**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Bezm-i ḥüsnüñde ruḫuñ şevḳıne dāyim cān u dil
Ḫālī olmaz bir nefes efgān ider bülbül gibi

47. **bülbüle:**-*e*
Gazel 3399
Mısra: **8**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Bülbülem nālān oluram giceler tā ṣubḥa dek
Bülbüle düşvārdur bāġ u bahār ayrulıgı

48. **bülbülem:**-*em*
Gazel 3399
Mısra: **7**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Bülbülem nālān oluram giceler tā ṣubḥa dek
Bülbüle düşvārdur bāġ u bahār ayrulıgı

49. **bülbülüñ:**-*üñ*
Gazel 3404
Mısra: **8**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Şol ḳadar zārīlık itdüm bakmadı bir kez baña
Nite kim gül bülbülüñ gūş eylemez efġānını

50. **bülbül:**
Gazel 3424
Mısra: **9**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Bülbül gibi şūrīde olup yine Muḥibbī
Gül ruḫlaruñuñ vaṣfını ‘ālemlere yaydı

51. **bülbüle:**-*e*
Gazel 3438
Mısra: **6**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Bir nefes bu nāleme gülşende āheng itmedi
Gerçi dirler bülbüle āh [u] fiġānuñ yügrügi

52. **bülbül:**
Gazel 3447
Mısra: **7**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Ol gül-i ra‘nā ġamından giceler bülbül gibi
İy dil-i şūrīde arturduñ fiġān u zāruñı

53. **bülbülüñ:**-*üñ*
Gazel 3464
Mısra: **8**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Diñlemezse nālemi kūyında yār olmaz ‘aceb
Nitekim gūş eylemez gül bülbülüñ feryādını

54. **bülbül:**
Gazel 3469
Mısra: **9**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Muḥibbī şi‘rüñi bülbül ser-āġāz itse gülşende
İşidüp ehl-i ḥāl olan diye taḥsīn ü şābāşı

55. **bülbül:**
Gazel 3475
Mısra: **6**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Gülşen-i ḥüsn içre gül gibi cemālin ‘arż idüp
Lāl iken ‘uşşāḳı bülbül gibi gūyā eyledi

56. **bülbül:**
Gazel 3491
Mısra: **7**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

İñlerem bülbül gibi gül yüzine karşu velī
Bir nefes gūş eylemez dildār āh-ı serdümi

57. **bülbüli:**-*i*
Gazel 3493
Mısra: **1**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Gülsitān içinde key şūrīde gördüm bülbüli
Āh idüp feryād-ıla artar dem-ā-dem ġulġulı

58. **bülbül:**
Gazel 3496
Mısra: **6**
Bülbül. || O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir.Bülbül güle aşık kabul edilir.Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler.Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.

Ḫār elinden kurtarımaz gördi güller dāmenin
Bülbül oldı āh u feryād u fiġānuñ yügrügi

bülbül ol-:

1. **bülbül ol-:**--*a*
Gazel 3044
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bülbül gibi olan; aşık kimse.

Görsem yüzini zārı kılup āh ider göñül
Kim gördi anı bülbül ola zāra gelmeye

bülbül-āsā:

1. **bülbül-āsā:**
Gazel 3187
Mısra: **2**
Bülbül gibi. || *Bülbül. O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir. Bülbül güle aşık kabul edilir. Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler. Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.*

Göñül gül yüzlü bir dildāra düşdi
Anuñçün bülbül-āsā zāra düşdi

2. **bülbül-āsā:**
Gazel 3188
Mısra: **4**
Bülbül gibi. || *Bülbül. O şakıyışlarıyla ağlayıp, inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir. Bülbül güle aşık kabul edilir. Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder dikenleriyle bülbülün ciğerini deler. Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır.*

Gösterüp gül yüzini kıldı nihān
Bülbül-āsā işümi zār itdi

bülbül-i cān:

1. **bülbül-i cān:**
Gazel 3036
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can bülbülü, gönül kuşu.

Bülbül-i cān her gice tā ṣubḥa dek kan aglasun
Gül gibi ḫandān yüri serv-i ḫırāmānsın yine

2. **bülbül-i cān:**
Gazel 3115
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül bülbülü. ll Âşık.

İy ġonca-dehen gül gibi gel ‘arż-ı cemāl it
Tā bülbül-i cān başlaya karşuñda nevāya

3. **bülbül-i cān:**
Gazel 3155
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can bülbülü, gönül kuşu.

Bülbül-i cān iremez gülşen-i şādīye velī
Kanda kim ḫār-ı ġam olsa yapışur dāmenüme

bülbül-i dil:

1. **bülbül-i dil:**
Gazel 3264
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül bülbülü, gönül kuşu.

Bir yüzi gül yār elinden oluban ḫūn-ı ciger
Bülbül-i dil var mıdur kim nāle feryād itmedi

bülbül-i giryān:

1. **bülbül-i giryān:**-*a*
Gazel 3479
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayan bülbül.

Dōstum didüm gül-i ḫandāna beñzetdüm seni
Didi ben de bülbül-i giryāna beñzetdüm seni

bülbül-i gülşen:

1. **bülbül-i gülşen:**-*i*
Gazel 3466
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesinin bülbülü. II Âşık.

Meclis-i ‘ışḳda cān yakmaga pervāne yiter
Bülbül-i gülşeni añma gider ol leffāfı

bülbül-i gülzār:

1. **bülbül-i gülzār:**
Gazel 3369
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesinin bülbülü.

Gül yüzi ḥasret[i-y-] ile giceler ṣubḥa degin
Eyledi nāle kılur bülbül-i gülzār beni

2. **bülbül-i gülzār:**-*a*
Gazel 3500
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesinin bülbülü.

İy Muḥibbī gülşen-i kūyında yāruñ tā seḥer
Bülbül-i gülzāra beñzer zār u zār itdüñ beni

bülbül-i gūyā:

1. **bülbül-i gūyā:**
Gazel 3420
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söyleyen, konuşan, şakıyan bülbül.

Gülzār-ı ḥüsne karşu Muḥibbī bulınmadı
Zārlıḳ ider bülbül-i gūyā benüm gibi

2. **bülbül-i gūyā:**
Gazel 3200
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söyleyen, konuşan, şakıyan bülbül.

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu bu Muḥibbī medḥüñi
Turmaz okur ṣubḥ olınca bülbül-i gūyā gibi

bülbül-i gūyā ol-:

1. **bülbül-i gūyā ol-:**--*dı*
Gazel 3065
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söyleyen bülbül, konuşan bülbül olmak.

Bu Muḥibbī giceler tā ṣubḥ efġān eyleyüp
Gülşen-i ḥüsnüñde oldı bülbül-i gūyā yine

bülbül-i ḫoş-gū:

1. **bülbül-i ḫoş-gū:**
Gazel 3298
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tatlı dilli/ güzel konuşan (öten) bülbül.

Güş kıl iy ġonca-fem kūyuñda göñlüm nālesin
Dime bāġumda benüm bülbül-i ḫoş-gū kalmadı

bülbül-i nālān:

1. **bülbül-i nālān:**-*uñ, -am*
Gazel 3276
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnleyen bülbül. || Aşık.

Gül gibi gel ḫār-ıla her demde itme bāziçe
Bülbül-i nālānuñam arturma iy dil nālümi

bülbül-i şūrī:

1. **bülbül-i şūrī:**--*de*
Gazel 3053
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çılgın bülbül II âşık.

'Işḳ[ı] gel pervāneden örgen yanar āh eylemez
Bülbül-i şūrīde gibi āh u feryād eyleme

bülbül-i şūrīde:

1. **bülbül-i şūrīde:**--*y*, --*e*, --*m*
Gazel 3087
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşık, çılgın, perişan bülbül; aşık, seven.

Bülbül-i şūrīdeyem feryād u efġān eylerem
Bir yüzi gül ġonca-leb gülzār sevdüm tāzece

2. **bülbül-i şūrīde:**
Gazel 3111
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşık, çılgın, perişan bülbül; aşık, seven.

Bāġ-ı ḥüsninde didi nālem işidüp ol gül
Geldi bir bülbül-i şūrīde gülistānumuza

3. **bülbül-i şūrīde:**--*den*
Gazel 3138
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Perişan bülbül II zavallı, tutkun bülbül.

Yine vaḳt oldı ki güller açılup yaz gele
Her yaña bülbül-i şūrīdeden āvāz gele

bülbül-veş:

1. **bülbül-veş:**
Gazel 3182
Mısra: **2**
Bülbül gibi.

Niḳābın keşf idüp ol gül eger göstere ruḫsārı
İderdüm nāle bülbül-veş kılurdum āh-ıla zārı

bülend it-:

1. **bülend it-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3199
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüceltmek, yükseltmek.

Bülend itdüñ kimini kimini pest
İdersin saña āsān her çi ḫ̆āhı

bulın-:

1. **bulınmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3420
Mısra: **9**
(Aranılarak veya tesadüfen) Elde edilmek, ele geçirilmek.

Gülzār-ı ḥüsne karşu Muḥibbī bulınmadı
Zārlıḳ ider bülbül-i gūyā benüm gibi

2. **bulınur:**-*ur*
Gazel 3008
Mısra: **2**
Bir yerde olmak, mevcut olmak.

Tañ mı bulınsa mihrüñ bu dilde cān içinde
Zīrā ki genc bulınur ekser vīrān içinde

3. **bulındı:**-*dı*
Gazel 3015

Mısra: **4**
Bir yerde olmak, mevcut olmak.

Kanı luṭf u kerem ya kanı iḥsān
İki elüm bulındı dut ki kanda

4. **bulınur:**-*ur*
Gazel 3090
Mısra: **1**
Bir yerde olmak, mevcut olmak.

Bulınur çün hevā-yı zülf serde
Beni ugradur ol biñ dürlü derde

5. **bulınur:**-*ur*
Gazel 3132
Mısra: **8**
Bir yerde olmak, mevcut olmak.

Ehl-i ‘ışḳ mey yirine ḫūn-ı ciger nūş eyler
Miḥnet ü derd ü belālar bulınur aşında

6. **bulınmaz:**-*maz*
Gazel 3309
Mısra: **2**
Bir yerde olmak, mevcut olmak.

Benem tek bī-dil ü bī-i‘tibārī
Bulınmaz bī-kesi bir ḫāksārī

7. **bulınmaduñ:**-*ma, -du, -ñ*
Gazel 3285
Mısra: **11**
Yer almak, mevcut olmak, var olmak.

Bulınmaduñ dilā ḫayr u ‘amelde
Geçürdüñ yok yire leyl ü nehārı

bulın:

1. **bulınmaz:**--*maz*
Gazel 3122
Mısra: **1**
Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.

Maḥabbet çünki miḥnetsüz bulınmaz dār-ı dünyāda
Maḥabbet miḥnet anuñçün yazılur birdür imlāda

2. **bulındı:**-*dı*
Gazel 3113
Mısra: **10**
Bulunmak, var olmak.

Sevdā-yı ser-i zülfüñ mecnūn idiser āḫir
‘Işḳuñ bu Muḥibbī’nüñ bulındı dimāġında

3. **bulına:**-*a*
Gazel 3452
Mısra: **8**
Bulunmak, mevcut olmak; görünmek.

Merhem-i vaṣluñ eger irmeye bu ḫastaya āh
Rūz-ı maḥşerde daḫı bulına dil pārecügi

4. **bulınsa:**-*sa*
Gazel 3010
Mısra: **4**
Bir yerde olmak.

Ezel mey-ḫānesinden kim içüpdür cür‘a-i ‘ışḳı
Ebed tā rūz-ı maḥşerde bulınsa tañ mı mestāne

bulıt:

1. **bulıtdur:**-*dur*
Gazel 3431
Mısra: **2**
Gökyüzünün yüksekçe katlarındaki görülebilir duruma gelmiş su buharı kütlesi.

Çözüp zülfin yüzine indi düşdi
Bulıtdur gün yüzine indi düşdi

bulma:

1. **bulmaya:**-*ya*
Gazel 3221
Mısra: **10**
1. (Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak. 2. (Kaybedilen bir şeyi) Tekrar elde etmek. 3. (Varlığı bilinmeyen veya mevcut olmayan bir şeyi) Ortaya çıkarmak, keşfetmek, îcat etmek.

Bilmedin ḳadrüm benüm öldürdi zecr ü hicr-ile
Bir gün ola kim Muḥibbī bulmaya aña seni

bulma-:

1. **bulmasun:**-*sun*
Gazel 3456
Mısra: **4**
Bulmamak, elde etmemek.

Ziyān idem diyü her kim yoluñda cān u ser virmez
Dilegüm iki ‘ālemde buña hīç bulmasun sūdı

bulmadı:

1. **bulmadı:**
Gazel 3058
Mısra: **2**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak (Olumsuzu olarak).

İy ṣabā bu derdmendüñ ḫālini var yāra de
Bulmadı hicrān şebinde derdine bir çāre de

bulur idüm:

1. **bulur idüm:**--*ur, --dü, --m*
Gazel 3079
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aramak, bulmak, elde etmek, ulaşmak.

Bulur idüm genc-i ḫüsnine nigāruñ dest-res
Zülfini mār eyleyüp çeşmin eger şīr itmese

bunca:

1. **bunca:**
Gazel 3198
Mısra: **8**
Bu kadar, çok.

‘Āşıḳ olaldan berü oldı göze uyḫu ḥarām
Bunca demlerdür ki çeşmüm māyil-i ḫ̆āb olmadı

2. **bunca:**
Gazel 3065
Mısra: **8**
1) Epey, çok. 2) Bu kadar, bu denli.

Şem‘ her şeb kül ider yakup niçe pervāneler
Bunca nā-ḥaḳ kan iderken yana bī-pervā yine

3. **bunca:**
Gazel 3371
Mısra: **9**
1) Epey, çok. 2) Bu kadar, bu denli.

İy Muḥibbī bunca ġam ardınca dirler gülmenüñ
Ehl-i ḥāl olan anuñçün şād u ḫandān olmadı

4. **bunca:**
Gazel 3430
Mısra: **1**
"Bu kadar çok, pek çok" , belgisiz sıfat.

Dün ḫayāl-i yār-ıla bir bunca rāzum var-ıdı
Baña bir nāz eylese biñ biñ niyāzum var-ıdı

bunlar:

1. **bunlar:**
Gazel 3253
Mısra: **4**
Bunlar, işaret zamiri.

Kemend-i zülf ü ḫāliyle ḫadeng-i çeşm-i ebrūlar
Ne çāre ḳatḷüme bunlar ki cümle eli bir itdi

bünyād:

1. **bünyādını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3183
Mısra: **5**
Esas, temel II yapı, binâ.

Urmış-ıdum zühd ü taḳvānuñ ezel bünyādını
Āh kim ṭūfān mı ḫāk-ile yeksān eyledi

2. **bünyādını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3464
Mısra: **1**
Esas, temel II yapı, binâ.

Ḫāne-i dilde ezel ‘ışḳuñ uran bünyādını
Kapusı üzre ḥarāb-ābād yazmış adını

3. **bünyādı:**-*ı*
Gazel 3124
Mısra: **9**
Temel, esas. || Yapı, binâ.

İñen olmaya ‘ışḳ bünyādı muḥkem
Güzeller cevr ile gelmese nāza

4. **bünyādına:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3178
Mısra: **1**
Esas, temel II Yapı, bina.

‘Işḳ bünyādına cem‘ iden melāmet taşını
Şarṭıdur evvel temel yirine koya başın

5. **bünyādına:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3478
Mısra: **1**
Esas, temel II Yapı, bina.

Kūhken geldi bu ‘ışḳ bünyādına bir taş kodı
Kaldurup ol taşı yirine bu göñlüm baş kodı

6. **bünyādı:**-*ı*
Gazel 3175
Mısra: **14**
1. Esas, temel. 2. Yapı, binâ.

Cefā taşı-durur taşı suyı da oldı göz yaşı
Anuñçün böyle muḥkemdür Muḥibbī ‘ışḳ bünyādı

7. **bünyādı:**-*ı*
Gazel 3358
Mısra: **10**
1. Esas, temel. 2. Yapı, binâ.

Muḥibbī ‘ālemüñ ḳaṣrın görüben i‘timād itme
Urılmışdur su üstinde ezelden çünki bünyādı

8. **bünyādı:**-*ı*
Gazel 3376
Mısra: **8**
1. Esas, temel. 2. Yapı, binâ.

Vücūduñ şehrini dilber ḫarāb oldugını ister
‘İmāret eyle [sen] iy dil yıkılsun cümle bünyādı

9. **bünyādını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3368
Mısra: **7**
Asıl, esas, temel, binâ.

Ḳaṣr-ı ‘ışḳuñ çün ezelden urdılar bünyādını
Kelle-i ‘uşşāḳdan itdiler anuñ taşını

bünyād eyle:

1. **bünyād eyle:**
Gazel 3141
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Binâ etmek, inşâ etmek, kurmak.

At cefā sengini topragumı yirden götür
Bārī ol demde vefā resmini bünyād eyle

2. **bünyād eyle:**-*di*
Gazel 3306
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Binâ etmek, inşâ etmek, kurmak.

Her kim ki bugün eyledi meyḫāneye bünyād
Mey-ḫōrlara luṭf yüzinden kerem itdi

bünyād-ı cefā eyle-:

1. **bünyād-ı cefā eyle-:**-*dü, --ñ*
Gazel 3115
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet binası yapmak, inşa etmek.

Bünyād-ı cefā eyledüñ evvel beni öldür
‘Ādetdür ezel ẕebḥ-ile başlansa bināya

2. **bünyād-ı cefā eyle-:**-*di*
Gazel 3157
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet binası yapmak, inşa etmek.

Bünyād-ı cefā eyledi çün yār Muḥibbī
Ḳurbān idegör cānı göñül sen o bināya

burc:

1. **burcı:**-*ı*
Gazel 3325
Mısra: **1**
Zodyak üzerinde yer alan 12 takım yıldızdan her biri.

Bir itdi Ḥamel burcı gelüp leyl ü nehārı
Gül lāle ile zeyn kılup yine bahārı

būriyā:

1. **būriyāsını:**-*s*, -*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3244
Mısra: **12**
Hasır, fakirlik alameti olarak değerlendirilir. Maddi olarak yokluk, manevi olarak zenginliğe işarettir.

Zerden serīre bakmaya ide Muḥibbī ‘ār
Her kim ḳanā‘atüñ bister ide būriyāsını

bürü:

1. **bürür:**-*r*
Gazel 3342
Mısra: **4**
Bürümek, sarmak, kaplamak.

Dūd-ı āhum var iken zer-baf ü aṭlas n’iderem
Baña yiter ki bürür ol siyeh şāl beni

būs eyle:

1. **būs eyle:**
Gazel 3394
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öpmek.

İy Muḥibbī rind olmak ister iseñ ḥaşre dek
Leblerinden būs eyle dil-rübānuñ mül gibi

būs kıl:

1. **būs kıl:**-*a*
Gazel 3418
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öpmek.

Umar Muḥibbī būs kıla pāy-ı dilberi
Devrān yolında eyledi çün ḫāk-i pā bizi

būse:

1. **būse:**
Gazel 3074
Mısra: **5**
Öpme, öpücük.

Meclis-i meydür lebinden būse itme iltimās
Kan olur uyma sakın ol nergis-i serḫōşına

2. **būse:**
Gazel 3404
Mısra: **9**
Öpme, öpücük.

Meclis içre yine dilber būse in‘ām eyledi
İy Muḥibbī şimdi mi gördüñ anuñ iḥsānını

3. **būse:**
Gazel 3376
Mısra: **10**
Öpme, öpücük.

Ża‘īf oldı dil-i miskīn lebüñ dārü’ş-şifāsından
Aña bir būse baḫş eyle ki gelsün agzınuñ dadı

4. **būse:**
Gazel 3378
Mısra: **11**
Öpme, öpücük.

Bir būse tevaḳḳu‘ iderem didi Muḥibbī
Ẓāhirde ḳabūl itmedi ammā güle düşdi

5. **būsesini:**-*si*, -*n*, -*i*
Gazel 3342
Mısra: **11**
Öpme, öpücük.

Naḳd-i cān virmiş yāra alam būsesini
Bozdı bāzārumuz aldadı fi’l-ḥāl beni

6. **būsesini:**-*si*, -*n*, -*i*
Gazel 3369
Mısra: **7**
Öpme, öpücük.

Gösterüp būsesini didi ki bāzār idelüm
Naḳd-i cān-ıla aña itdi ḫarīdār beni

7. **būseye:**-*y*, -*e*
Gazel 3424

Mısra: **7**
Öpme, öpücük.

İḳrār kılur būseye dil virdüñ egerçi
İnkāra gelür soñra sakın cānuñı pey di

8. **būseme:**-*m*, -*e*
Gazel 3481
Mısra: **7**
Öpme, öpücük.

Cān virür kimdür didi ‘ālemde dilber būseme
Cān virem didüm ben ol bāzārı görsem bir daḫı

9. **būsesin:**-*si*, -*n*
Gazel 3496
Mısra: **8**
Öpme, öpücük.

Zülf-i şebdīziyle koşdum bu yaşum gülgūnını
Öñdül aldum būsesin oldum cihānuñ yügrügi

10. **būseñi:**-*ñ*, -*i*
Gazel 3083
Mısra: **10**
Öpme, öpücük.

Cānā Muḥibbī lebleriüñe teşne olmadan
İḥsān idegör būseñi dut kan bahāsına

11. **būseme:**-*m*, -*e*
Gazel 3088
Mısra: **7**
Öpme, öpücük.

Cān terkini kim ura irer būseme dirmiş
Biñ cān virelüm cān-ıla diñ aña satarsa

12. **būsedür:**-*dür*
Gazel 3196
Mısra: **5**
Öpme, öpüş, öpücük.

Bildüm ki ‘illet-i dilüme būsedür ‘ilāc
La‘l-i lebüñ ger eyleye iy vāy ta‘allüli

13. **būsesine:**-*si*, -*n*, -*e*
Gazel 3160
Mısra: **9**
Öpme, öpüş, öpücük.

Būsesine iy Muḥibbī cān virürsin dilberüñ
Müşkil ol vaḳtin olurdı cānı āsān olmasa

14. **būseñi:**-*ñ*, -*i*
Gazel 3164
Mısra: **9**
Öpme, öpüş, öpücük.

Bu Muḥibbī’ye didüm kim būseñi iḥsān kıl
Ġonca gibi güldi dilber didi kim cān üstine

15. **būseñe:**-*ñ*, -*e*
Gazel 3228
Mısra: **1**
Öpme, öpüş, öpücük.

Evvel alduñ būseñe cān naḳdine iḳrārumı
Soñra ne kıldum ki bozduñ dōstum bāzārumı

16. **būse:**
Gazel 3423
Mısra: **5**
Öpme, öpüş.

Deheninden baña ‘ahd itmiş-iken būse nigār
N’eyledüm ‘ahdi n’içün bozdı o ġaddār sıdı

17. **būse:**
Gazel 3116
Mısra: **10**
Öpme, öpücük. II Sevgilinin öpücüğü.

Gelmişem dervāze-i ḥüsnüñe şey-li’llāh içün
Būse iḥsān eylegil salma beni ferdālara

18. **būsem:**-*m*
Gazel 3279
Mısra: **4**
Öpme, öpüş, öpücük.

Lāyıḳ degülem būse koyam pāy-ı yāra ben
Yiter baña hemīn ki būsem riḳāb oldı

<u>būse al-:</u>

1. **būse al-:**--*dı*
Gazel 3049
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öpmek.

Lebüñden būse aldı cān[ı] virdi
Muḥibbī san megesdür engübinde

<u>būse eyle:</u>

1. **būse eyle:**-*r*, -*dü*, -*m*
Gazel 3393
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öpmek, öpücük kondurmak.

Yüz süriyü ḫāk-i pāyin būse eylerdüm velī
Yolum alup her seḥer bu eşk-i al egler meni

<u>būse koy-:</u>

1. **būse koy-:**-*am*
Gazel 3279
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öpmek.

Lāyıḳ degülem būse koyam pāy-ı yāra ben
Yiter baña hemīn ki būsem riḳāb oldı

<u>būse vir-:</u>

1. **būse vir-:**--*dü*, --*ñ*
Gazel 3131
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öpücük vermek, öpmek.

Sen baña bir būse virdüñ ben saña cān u dilüm
Assı itmedüm cihānda illā bu bāzārda

būse-i la‘l:

1. **būse-i la‘l:**
Gazel 3388
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lal taşının öpücüğü II sevgilinin lal gibi kırmızı olan dudağının öpücüğü.

Raḥm eyle ‘aṭā eyle Muḥibbī’ye lebüñden
Cān ḫastasınuñ būse-i la‘l olur ‘ilācı

būse-i la‘l-i leb:

1. **būse-i la‘l-i leb:**-*üñ*
Gazel 3186
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin lal gibi kırmızı dudağından öpmek.

Būse-i la‘l-i lebüñ bu cān-ı şīrīnüm gibi
‘Ārıżuñ nūrı da ḳalbümde benüm dīnüm gibi

būse-kenār ol-:

1. **būse-kenār ol-:**--*sa*
Gazel 3133
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öpüp kucaklamak.

Neşāṭ esbābını cümle müheyyā itseler bir bir
Gehī nūş eylesem bāde gehī būse-kenār olsa

būstān:

1. **bustān:**
Gazel 3078
Mısra: **10**
Çiçek bahçesi, güzel kokulu çiçeklerle dolu yer, bostan. II Sevgilinin bulunduğu yer kadar güzel ve mutluluk verici olan bahçe.

Pāyına revān eyle Muḥibbī yine yaşuñ
Ḳaddi gibi serv olmaya bustān arasında

busu:

1. **busuya:**--*y*, --*a*
Gazel 3095
Mısra: **6**
Pusu, tuzak.

Kaşuñla ġamzeñ iy dōst yiter cihāna fitne
N’eyler girüp busuya gīsūlaruñ kafada

büt-hāne:

1. **büt-ḫāneyi:**-*y*, -*i*
Gazel 3205
Mısra: **6**
Put evi, kilise. // Sevgilinin evi.

Bilüme zünnār-ı zülfüñ baglayaldan iy ṣanem
Mesken idinsem ‘aceb midür eger büt-ḫāneyi

büt-i ṭannāz:

1. **büt-i ṭannāz:**--*um*, --*a*
Gazel 3099
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkesle gönül eğlendiren güzel.

Deyr içinde dün ṣanemler seyrine ḥayrān olup
Secdeyi bī-iḫtiyār itdüm büt-i ṭannāzuma

büt-i tersā:

1. **büt-i tersā:**
Gazel 3069
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İmansız güzel. Hristiyan güzeli; Hristiyanların putu. / Sevgili.

Kırmızı pūş oluban almış ele la‘l ḳadeḥ
Sanki ḫūbān-ı Firenk’dür büt-i tersā lāle

büt-i zerrīn küleh:

1. **büt-i zerrīn küleh:**-*i*
Gazel 3449
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Altın külahın güzeli.

Ḫūn-ıla ḫāne-i dilde yine taṣvīr itdüm
Cāme-i zer-baf ile bir büt-i zerrīn külehi

bütün id-:

1. **bütün id-:**--*e*
Gazel 3097
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün yapmak, bütün hale getirmek, kırık halini giderip toplamak.

Kim bütün ide Muḥibbī bu göñül şīşesini
Sınuban seng-i cefā-y-ıla ki ṣad pāre düşe

bütün id:

1. **bütün id:**-*ebil*, -*ür*
Gazel 3372
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün yapmak, bütün hale getirmek, kırık halini giderip toplamak.

Bu Muḥibbī kuluñuñ gel sıma göñlin kerem it
Kim bütün idebilür sınsa zücāc-ı Ḥalebī

būy:

1. **būyı:**-*ı*
   Gazel 3082
   Mısra: **10**
   Far. Koku.

Muḥibbī kalmaya hergiz revācı misk-i āhūnuñ
İletse būyı zülfinden ṣabā ger Çīn'e Māçīn'e

2. **būyını:**-*ı, -n, -ı*
   Gazel 3271
   Mısra: **11**
   Far. Koku.

İy dil vefā būyını umma bu cihāndan
Zīrā ki bu bir kimseye hīç itmedi yarı

3. **būyuñ:**-*uñ*
   Gazel 3299
   Mısra: **10**
   Far. Koku.

Bu Muḥibbī'nüñ dimāġını mu'aṭṭar ṭāze ter
Eyleyen cānā anı zülfüñdeki būyuñ gibi

4. **būyını:**-*ı, -n, -ı*
   Gazel 3455
   Mısra: **6**
   Far. Koku.

Gizlese zülfinde ḳādir gözlerümde gün yüzin
Cān dimāġından niçe saklaya zülfi būyını

5. **būyın:**-*ı, -n*
   Gazel 3007
   Mısra: **7**
   Koku.

İy ṣabā būyın getür tā mürde dil bulsun ḥayāt
Ger seḥerden irişürseñ sünbül-i gül-būyına

6. **būyı:**-*ı*
   Gazel 3088
   Mısra: **3**
   Koku.

Bir kerre anuñ būyı irişmedi meşāma
Andan baña ne fāyide ḫaddi gül-i terse

7. **būyını:**-*ı, -n, -ı*
   Gazel 3149
   Mısra: **2**
   Koku.

Rindāne gelüpdür yine çün bāġa benefşe
Āl-ıla gülüñ būyını almaga benefşe

būy-ı gül:

1. **būy-ı gül:**
   Gazel 3489
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gül kokusu.

Ḫārını ḫōş görmeyince būy-ı gül girmez ele
Kışına eyler taḥammül isteyenler yazını

būy-ı vefā:

1. **būy-ı vefā:**
   Gazel 3184
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Vefa kokusu.

Çünki gelmez gül gibi andan saña būy-ı vefā
İy göñül bülbül gibi artur fiġān u zāruñı

2. **būy-ı vefā:**
   Gazel 3277
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Vefa kokusu.

Niçe yıldur bu Muḥibbī āteş-i hicrān-ıla
Yanalı būy-ı vefā virür daḫı ḫākisteri

būy-ı vefā al:

1. **būy-ı vefā al:**-*y, -ı, -am*
   Gazel 3302
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **-**
   Vefa kokusu almak, vefa görmek.

Vefā umdukça eyledüñ cefāyı
Degül mümkin alam būy-ı vefāyı

būy-ı zülf:

1. **būy-ı zülf:**-*i, -n, -e*
   Gazel 3355
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Saç kokusu.

Būy-ı zülfine ḫaṭā mı dir-isem nāfe-i Çīn
Beñzemez kāküline 'anber-i sādan ġayrı

2. **būy-ı zülf:**
   Gazel 3049
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Saç kokusu; sevgilinin saçının kokusu.

Bulınmaz būy-ı zülf āhū-yı Çīn'de
Ne Çīn'de belki [yok] rūy-ı zeminde

3. **būy-ı zülf:**-*üñ, -le*
   Gazel 3303
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Saçının kokusu.

Bu Muḥibbī eylesün cān naḳdi pāyuña nisār
Būy-ı zülfüñle mu'aṭṭar eyle gel kāşānemi

4. **būy-ı zülf:**-*i, -y, -le*
   Gazel 3323
   Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının kokusu.

Yār kūyından ṣabā yili getüre ḫaberi
Būy-ı zülfiyle meşām-ı cāna irişe eseri

5. **būy-ı zülf:**-*üñ, -i*
Gazel 3347
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının kokusu.

Būy-ı zülfüñi dimāġuma getürdi çü ṣabā
Vireyim cān u dili yolına şükrāneligi

6. **būy-ı zülf:**-*in, -den*
Gazel 3379
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının kokusu.

Tāzelendi būy-ı zülfinden meşām-ı dil yine
Esdügince her seḥer bād-ı şimāl egler beni

büyü:

1. **büyüdi:**-*di*
Gazel 3413
Mısra: **2**
Büyümek, parlamak.

Seyr-i tenhā ider oldı yine cānā büyüdi
Yüzini görmek olur çün meh-i tābān büyüdi

2. **büyüdi:**-*di*
Gazel 3413
Mısra: **6**
Büyümek, artmak.

Baḥr-ı ‘ışḳ içre bulup neşv ü nemā kanlu yaşum
Ḳa‘r-ı deryādaki san niçe mercān büyüdi

3. **büyüdi:**-*di*
Gazel 3413
Mısra: **8**
Büyümek, artmak.

Sırr-ı ‘ışḳı saklar iken sīnede fāş oldı āh
Duydı ‘ālem ḫalḳı bu nāle-i efġān büyüdi

büyü-:

1. **büyüdi:**-*di*
Gazel 3413
Mısra: **1**
Büyümek, gelişmek, olgunlaşmak.

Seyr-i tenhā ider oldı yine cānā büyüdi
Yüzini görmek olur çün meh-i tābān büyüdi

2. **büyüdi:**-*di*
Gazel 3413
Mısra: **4**
Büyümek, gelişmek, olgunlaşmak.

Ḥüsn bāġına irişdük yüzüñi ḫāk idegör
Üstüñe sāye salar serv-i ḫırāmān büyüdi

3. **büyüdi:**-*di*
Gazel 3413
Mısra: **10**
Büyümek, gelişmek, olgunlaşmak.

La‘l[i] üzre iy Muḥibbī sāye-i ebrūsıdur
Ḫaṭ diyü itdüñ ġalaṭ sanduñ cānān büyüdi

C

cȃ:

1. **cā:**
   Gazel 3283
   Mısra: **5**
   Yer, mekan.

Leb ḫamūş līk ḫayāl ile tolu cā bu göñül
Dil senüñ-ile vü sen dille idersin suḫeni

cā eyle-:

1. **cā eyle-:**-*dü, -m*
   Gazel 3241
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Mekan tutmak, yer edinmek.

Leẕẕet-i dünyāya dil aldanmadı hem çün meges
Eyledüm kūh-ı ḳanā'at içre cā 'Anḳā gibi

2. **cā eyle-:**-*di*
   Gazel 3282
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Mekan tutmak, yer edinmek.

Āsümān-ıla zemīni gezdi [kim] künc-i viṣāl
Bulmadı bir yir Muḥibbī sīnede cā eyledi

cā eyle:

1. **cā eyle:**-*se, -m*
   Gazel 3337
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Mekan tutmak, yer edinmek.

Serv ḳaddüñ sāyesinde ölsem iy serv-i sehī
Tā ḳıyāmet kalsam anda eylesem cā kāşki

cā it-:

1. **cā it-:**-*düg, -i*
   Gazel 3078
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Yer etmek: İz bırakmak. II İyice yerleşmek.

Ġamzeñ okı cā itdügi bu cānum içinde
Yazılur elif kanda ise cān arasında

cā-be-cā:

1. **cā-be-cā:**
   Gazel 3081
   Mısra: **5**
   Yer yer.

Lāle ḫaddüñ üzre cānā cā-be-cā ḫaṭṭ-ı siyāh
İbrişimden san ḫayāl işi-durur al üstine

ca'd-ı zülf:

1. **ca'd-ı zülf:**-*i, -n, -e*
   Gazel 3323
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Büyülü, cadı saç.

Ca'd-ı zülfine anuñ yañılup 'anber diyeli
Niçe yıldur ki daḫı gitmedi dilden kederi

cādū:

1. **cādū:**
   Gazel 3445
   Mısra: **4**
   Büyücü ll Sevgilinin gözleri.

İy göñül sanma olursın bend-i zülfinden ḫalāṣ
Bagladı çün bir kılıyla gözleri cādū seni

cāh u devlet:

1. **cāh u devlet:**-*le*
   Gazel 3231
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Yüksek mevki, makam ve mutluluk.

Nigārā cāh u devletle Süleymān-ı zamān-iseñ
Basup pā-māl itdürme ayak altındagı mūrı

cāh u ḫaşmet:

1. **cāh u ḫaşmet:**-*üñ*
   Gazel 3261
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Yüksek mevki, makam ve insanda büyüklük duygusu uyandıran etkili görünüş.

Eksilür sanma nigārā uşbu cāh u ḫaşmetüñ
Merḥametle eyleseñ sūy-ı gedāyān nökeri

cāh u māl:

1. **cāh u māl:**
   Gazel 3379
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Makam ve mülk.

Bu fenā deyrinde sanmañ cāh u māl egler beni
Bir yüzi gün alnı meh kaşı hilāl egler beni

cahān:

1. **cahānı:**-*ı*
Gazel 3270
Mısra: **4**
Cihan, dünya.

Sünbül saçın şāneledi ol perī-şıfat
İtdi cahānı cümle ser-ā-ser müşevveşi

cālīnūs:

1. **cālīnūs'ını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3292
Mısra: **10**
İslâm tıbbını etkileyen ünlü Grek tabip ve filozofu.

Renc-i bī-ḫāṣıldur el urma nabża iy ṭabīb
Çün marīż-ı 'ışḳ getürmez görse Cālīnūs'ını

cām:

1. **cāmın:**-*ı, -n*
Gazel 3297
Mısra: **5**
Ar. 1. Kadeh.

'Işḳ cāmın cür'asın sundı baña nūş eyledüm
Zū-fünūn-ı 'aḳldum gör nice şeydā eyledi

2. **cāmını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3084
Mısra: **3**
Kadeh. II Şarap.

Ben ezel bezminde içmişdüm maḥabbet cāmını
Mest olup 'ışḳ ile cānum irmiş idi kāmına

3. **cāmlara:**--*lar, --a*
Gazel 3066
Mısra: **4**
1. kadeh 2. şarap.

Bezm-i ġamda lebini yād idüben yine göñül
Sāġar-ı çeşmini döndürdi tolu cāmlara

4. **cām:**
Gazel 3085
Mısra: **9**
1. kadeh 2. şarap.

Her kim Muḥibbī cām içe ol münkir olmayup
Olur muḳırr od-ıl su imtizācına

5. **cāmı:**-*ı*
Gazel 3407
Mısra: **1**
1. kadeh 2. şarap.

Sāḳiyā nūş idelüm sun cāmı bayram irtesi
Tā bula āvāre dil ārāmı bayram irtesi

6. **cāmum:**-*um*
Gazel 3386
Mısra: **2**
Kadeh II şarap.

Kanı ol dem kim benüm bir zülf-i şāmum var-ıdı
Bir elümde ġabġab u bir elde cāmum var-ıdı

7. **cāmı:**-*ı*
Gazel 3133
Mısra: **9**
Kadeh. || Şarap.

Muḳarrer tevbeyi sırdı Muḥibbī nūş idüp cāmı
Şu göñlümden geçen gibi baña bir gül'iẕār olsa

8. **cām-ıla:**-*ıla*
Gazel 3013
Mısra: **2**
Sırça, cam, şarap kadehi. || Cam, sevgilinin dudağıdır, ağzıdır. Çünkü içi dolu sırça kadeh dudak gibi görünür, buse de şarap kadar insanı kendinden geçirir ve sarhoş eder. Cam aynı zamanda gonca ve güldür. Kırmızılığı yönünden ve çekiciliği nedeni ile bu ilişki kurulur. Cam bazen de renk ve şekil yönünden laleye benzer.

Zāhid geçürdi 'ömrini sevdā-yı ḫām-ıla
Ehl-i dil olan irdi murādına cām-ıla

9. **cām-ıla:**-*ıla*
Gazel 3079
Mısra: **8**
Sırça, cam, şarap kadehi. || Cam, sevgilinin dudağıdır, ağzıdır. Çünkü içi dolu sırça kadeh dudak gibi görünür, buse de şarap kadar insanı kendinden geçirir ve sarhoş eder. Cam aynı zamanda gonca ve güldür. Kırmızılığı yönünden ve çekiciliği nedeni ile bu ilişki kurulur. Cam bazen de renk ve şekil yönünden laleye benzer.

Var ḫumārum serde olmazdum ṣudā'dan ben ḫalāṣ
Pīr-i meyḫāne eger cām-ıla tedbīr itmese

10. **cām-ıla:**--*ıla*
Gazel 3004
Mısra: **9**
Sırça, cam; bardak, kadeh, şişe ve toprak cinsinden şarap kadehi.

Muḥibbī'ye ezelden çün sunıldı cām-ıla şāhid
Virildi saña da zāhid riyā tesbīḥ ü seccāde

11. **cāmı:**-*ı*
Gazel 3407
Mısra: **6**
(Fars.) Bardak, kadeh.

Jeng-i ġamdan çünki var āyīne-i dilde ġubār
Ṣāf idüp elden düşürme cāmı bayram irtesi

12. **cām:**
Gazel 3296
Mısra: **7**
(Ar.) Kadeh.

Lebüñ yādına düşmiş cām elinde
İçer miydi ger olmasa meẕāḳı

13. **cāmını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3202
Mısra: **9**
Cam veya topraktan yapılmış bardak, içki kadehi.

Bu Muḥibbī çün ezel nūş itdi ‘ışḳuñ cāmını
Görinürse tañ degül geh mest ü geh şeydā gibi

cām u bāde:

1. **cām u bāde:**--*dür*
Gazel 3083
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kadeh ve şarap.

Baksañ cihāna göz[e] gelür cām u bādedür
Aldanmaz anuñ merd olan āb u hevāsına

cāma düş:

1. **cāma düş:**-*a, -di*
Gazel 3435
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kadehe dolmak.

Göñül fikr itdi zülfüñ dāma düşdi
Lebüñ ẕikr itdi cānum cāma düşdi

cāme-i fānūs:

1. **cāme-i fānūs:**--*dur*
Gazel 3105
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fenerin elbisesi.

Cāme-i fānūsdur sīnem dil-i sūzānuma
Kanlu yaşum ḫil‘at olmışdur ten-i ‘üryānuma

2. **cāme-i fānūs:**-*ı*
Gazel 3031
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fenerin/fanusun örtüsü.

Perde kılduñ şem‘-i ruḫsāruña zülfüñ kıldum āh
Cāme-i fānūsı hīç cāyiz midür itmek siyāh

cāme-i gülgūn:

1. **cāme-i gülgūn:**
Gazel 3301
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül renkli elbise.

İşitdüm ol gül-i ra‘nā geyüpdür cāme-i gülgūn
Anuñçün gözlerüm yaşı şarāb-ı lālegūn oldı

cāme-i surḫ:

1. **cāme-i surḫ:**-*ıla*
Gazel 3330
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmızı elbise.

Başdan ayaga Muḥibbī ḫūna ġarḳ oldı yine
Cāme-i surḫ-ıla gördükde hemān dildārını

cāme-i zer-baf:

1. **cāme-i zer-baf:**
Gazel 3449
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sırma ile dokunmuş elbise.

Ḫūn-ıla ḫāne-i dilde yine taṣvīr itdüm
Cāme-i zer-baf ile bir büt-i zerrīn külehi

cāme-i zer-baft:

1. **cāme-i zer-baft:**
Gazel 3261
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sırma dokumalı elbise.

Cāme-i zer-baft ile ger cilve kılsa ol perī
Kim göre āşüfte vü ḫayrān ola dilden berī

cāmi‘:

1. **cāmi‘e:**-*e*
Gazel 3247
Mısra: **8**
Müslümanların, içinde vakit namazlarıyle cuma ve bayram namazlarını kıldıkları ve ibâdet ettikleri mihraplı, minberli, genellikle minâreli binâ, büyük mescit.

Mescid-i ḫüsnüñi iy dōst san kim cāmi‘ iden
Eylemiş kaşlaruñ ol cāmi‘e miḥrāb gibi

cām-ı cem’:

1. **cām-ı cem’:**
Gazel 3248
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarabın mucidi eski İran padişahlarından Cem'in içki kadehi.

Virmez Muḥibbī kūy-ı ḫarābāt-ı ‘ışḳ olan
Cām-ı Cem’e eldeki sınmış kovasını

cām-ı cem:

1. **cām-ı cem:**--*e*
Gazel 3104
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarabın mucidi eski İran padişahlarından Cem'in içki kadehi.

Ger naṣīb ola içem lā‘l-i lebüñ cür‘asını
Kāfirem ger heves ide bu göñül cām-ı Cem’e

cāmi‘ id-:

1. **cāmi‘ id-:**-*en*
Gazel 3247
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cami(Müslümanların, içinde vakit namazlarıyle cuma ve bayram namazlarını kıldıkları ve ibâdet ettikleri mihraplı, minberli, genellikle minâreli binâ, büyük mescit) haline getirmek.

Mescid-i ḥüsnüñi iy dōst san kim cāmi‘ iden
Eylemiş kaşlaruñ ol cāmi‘e miḥrāb gibi

cām-ı ‘ışk:

1. **cām-ı ‘ışḳ:**-*uñ, -ı*
Gazel 3246
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk kadehi II Aşk şarabı.

Muḥibbī cām-ı ‘ışḳuñı içelden şöyle mest olmış
Görenler bilmeyüp sanur içüpdür āb-ı engūrı

2. **cām-ı ‘ışḳ:**-*ı*
Gazel 3282
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk kadehi II Aşk şarabı.

Cām-ı ‘ışḳ[ı] nūş idüp içdi maḥabbet cür‘asın
Ẕū-fünūn ‘āḳil iken mecnūnı şeydā eyledi

3. **cām-ı ‘ışḳ:**-*ı*
Gazel 3478
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk kadehi II Aşk şarabı.

Cām-ı ‘ışḳı bile nūş itdük ezel Mecnūn-ıla
Ol ayak götürdi meclisde beni serḫōş kodı

cām-ı iskender:

1. **cām-ı iskender:**
Gazel 3193
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İskender (Hızr ile birlikte âb-ı hayatı arayan hükümdar.)'in kadehi, şarabı.

Kul oldum devlete irdüm kapusında şeh-i ‘ışḳuñ
Elümde cām-ı İskender başumda tāc-ı sulṭānī

cām-ı maḥabbet:

1. **cām-ı maḥabbet:**-*den*
Gazel 3459
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Muhabbet kadehi, aşk şarabı.

Bugün bu deyr-i ‘ālemde kimüñ kim başda var hūşı
İçüp cām-ı maḥabbetden dem-ā-dem eylesün cūşı

cām-ı maḥabbet cür‘ası:

1. **cām-ı maḥabbet cür‘ası:**-*sı, -n*
Gazel 3489
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Muhabbet kadehinin son damlası.

Tā ki içdüm ben ezel cām-ı maḥabbet cür‘asın
Anuñ-içun fāş kıldı mest olup dil rāzını

cām-ı rindāne:

1. **cām-ı rindāne:**
Gazel 3258
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rint olan kimseye yakışır şekilde içki/içki kadehi.

Elüñde cām-ı rindāne içüp mey gibi dil ṣāf ol
Çeküben lāle-veş nūş it daḫı bagruña yak dāġı

cām-ı ṣabūh:

1. **cām-ı ṣabūh:**
Gazel 3198
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabahleyin mahmurluk gidermek için içilen şarabın kadehi.

‘Aḳl serkeşlik ider sun sāḳīyā cām-ı ṣabūh
‘Aḳlı kemdür kim ḥarīf-i bāde-i nāb olmadı

cām-ı ṣafā:

1. **cām-ı ṣafā:**
Gazel 3098
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neşe ve zevk şarabı.

Sāḳī-i gül-ruḫ elinden nūş kıl cām-ı ṣafā
Kalmasun dirseñ eger mir’āt-ı ḳalbüñ jeng-ile

cām-ı ṣāfī:

1. **cām-ı ṣāfī:**
Gazel 3334
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Katışıksız olan şarap. Saf şarap.

Ṣūfī bāde nūş kıl gider göñülden kīne[y]i
Ġıll u ġışdan cām-ı ṣāfī gibi it [sen] sīne[y]i

cām-ı sāġar-ı iskenderī:

1. **cām-ı sāġar-ı iskenderī:**
Gazel 3056
Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İskender'in içki kadehi.

Nūş kılsam kāse-i çeşmüm yine anı tolar
Sanki cām-ı sāġar-ı İskenderī oldum yine

cām-ı şarāb:

1. **cām-ı şarāb:**-*ı*
Gazel 3434
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap kadehi.

İçerem cām-ı şarābı tā irince cān lebe
Sāḳiyā sun destüme sen sāġar-ı leb-ber-lebi

cām-ı zücāc:

1. **cām-ı zücāc:**-*ı*
Gazel 3388
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cam kadeh.

Sāḳī örü dur doldur yüri cām-ı zücācı
Ḫasta göñüle gel idelüm bir dem ‘ilācı

cān:

1. **cān-ıla:**-*ıla*
Gazel 3284
Mısra: **1**
Canı gönülden, içtenlikle.

Sev evvel cān-ıla gül yüzlü yārı
Soñında eyle bülbül gibi zārı

2. **cān-ıla:**-*ıla*
Gazel 3305
Mısra: **5**
Canı gönülden, içtenlikle.

Cānā cemālüñ şem‘ini cān-ıla itdüm çün ṭaleb
Pervāne-veş olmaz ‘aceb yaksam bu perr ü bālümi

3. **cān:**
Gazel 3141
Mısra: **5**
"Arkadaş, dost" anlamlarında seslenme sözü. II Sevgili.

Cān nisār eyle lebi şīrīne Ferhād gibi
Işḳ yolında yüri sen daḫı bir ad eyle

4. **cān:**
Gazel 3472
Mısra: **1**
"Arkadaş, dost" anlamlarında seslenme sözü. II Sevgili.

Ṣūret-i dīvār sanduñ göricek iy cān beni
Bilmedüñ mi iy perī sen eyledüñ ḫayrān beni

5. **cān:**
Gazel 3007
Mısra: **10**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Degme ‘āşıḳ añlamaz zülf-i nigāruñ ḳadrini
Ṣad hezārān cān Muḥibbī ṣadaḳa her mūyına

6. **cān:**
Gazel 3008
Mısra: **1**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Tañ mı bulınsa mihrüñ bu dilde cān içinde
Zīrā ki genc bulınur ekser vīrān içinde

7. **cān:**
Gazel 3009
Mısra: **6**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

İrişse tīr-i dil-dūzı müheyyā eyleyem cāyın
Anı ḫoş saklayam dilde ne cān ola ne ten āgeh

8. **cāna:**-*a*
Gazel 3030
Mısra: **2**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Göz ucından göñül düşdi meded bir nā-müselmāna
Ḫadeng-i tīr-i müjgānı irişdi sīneden cāna

9. **cāna:**-*a*
Gazel 3030
Mısra: **10**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Muḥibbī bāġ-ı ḥüsninde temāşā eyle ol servüñ
Ne ra‘nā güller açılmış deger her biri biñ cāna

10. **cān:**
Gazel 3055
Mısra: **8**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Kaşı yayından kaçan ġamz okların atsa nigār
Cān baña eydür ki ḳurbān olayın ebrūlara

11. **cān:**
Gazel 3057
Mısra: **5**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Ger murāduñ cān ise alduñ ko cevri iy ṣanem
Bu meseldür kimde kīn ola müselmān olmaya

12. **cān:**
Gazel 3060
Mısra: **2**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Ġamzeler öldürdi gerçi itdi kan kan üstine
Döndi la‘lüñ zinde kıldı virdi cān cān üstine

13. **cānuma:**-*uma*
Gazel 3067
Mısra: **7**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

‘Aḳreb-i zülfüñ egerçi zaḫm uradı cānuma
İy ṭabīb-i dil ne ġam ger leblerüñ tiryāk ola

14. **cān:**
Gazel 3078
Mısra: **6**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Ġamzeñ okı cā itdügi bu cānum içinde
Yazılur elif kanda ise cān arasında

15. **cānum:**-*(u)m*
Gazel 3078
Mısra: **5**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Ġamzeñ okı cā itdügi bu cānum içinde
Yazılur elif kanda ise cān arasında

16. **cānum:**-*um*
Gazel 3084
Mısra: **4**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Ben ezel bezminde içmişdüm maḥabbet cāmını
Mest olup ‘ışḳ ile cānum irmiş idi kāmına

17. **cān:**
Gazel 3088
Mısra: **7**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Cān terkini kim ura irer būseme dirmiş
Biñ cān virelüm cān-ıla diñ aña satarsa

18. **cān-ıla:**-*ıla*
Gazel 3088
Mısra: **8**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Cān terkini kim ura irer būseme dirmiş
Biñ cān virelüm cān-ıla diñ aña satarsa

19. **cān:**
Gazel 3101
Mısra: **2**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Ḥāşa lillāh kim cefāña dil taḥammül itmeye
Cān ṭaleb kılsañ vire bir dem te’emmül itmeye

20. **cān:**
Gazel 3107
Mısra: **6**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Görüp şem‘-i ruḫuñ pervāne gibi
Yakam odlara ben cān pāre pāre

21. **cān:**
Gazel 3110
Mısra: **13**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Sırr-ı ‘ışḳı sīnede sakla Muḥibbī cān gibi
Yañılup bir kimseye esrār-ı ‘ışḳı söyleme

22. **cān:**
Gazel 3128
Mısra: **10**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Cān alup cān virmek olmışdur Muḥibbī kār-ı ‘ışḳ
Başla evvel çünki ‘āşıḳsın hemān cān oynına

23. **cān:**
Gazel 3142
Mısra: **2**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

‘Işḳum benüm bir oldı iki cihān içinde
Mihrini saklaram līk sīnemde cān içinde

24. **cānlar:**-*lar*
Gazel 3154
Mısra: **10**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Bezm-i ġam içre Muḥibbī giceler ṣubḥa degin
Şem‘-veş āteş-i ‘ışḳ ile yanar cānlar ile

25. **cānı:**-*ı*
Gazel 3157
Mısra: **10**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Bünyād-ı cefā eyledi çün yār Muḥibbī
Ḳurbān idegör cānı göñül sen o bināya

26. **cānı:**-*ı*
Gazel 3160
Mısra: **1**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

N'eyler idüm cānı ben 'ālemde cānān olmasa
Bülbül efġān eylemezdi ger gülistān olmasa

27. **cānı:**-*ı*
Gazel 3160
Mısra: **10**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Būsesine iy Muḥibbī cān virürsin dilberüñ
Müşkil ol vaḳtin olurdı cānı āsān olmasa

28. **cān:**
Gazel 3164
Mısra: **6**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Ol perī-ruḫsārı görsem bīd gibi ditirerem
Sanasın bir ḫastadur kim ditreye cān üstine

29. **cān:**
Gazel 3169
Mısra: **1**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Dime nāṣiḥ pend idüp cān iste cānān isteme
Gel baña 'ālemde di cānānesüz cān isteme

30. **cān:**
Gazel 3169
Mısra: **2**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Dime nāṣiḥ pend idüp cān iste cānān isteme
Gel baña 'ālemde di cānānesüz cān isteme

31. **cānum:**-*um*
Gazel 3185
Mısra: **1**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Kim cüdā eyler bugün senden beni cānum gibi
Çāk çāk olsun görem çāk-i girībānum gibi

32. **cān-ıla:**-*ıla*
Gazel 3190
Mısra: **3**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Seni cān-ıla eger sevdüm ise sanma günāh
Kimdür ola ki görüp sevmeye sen pādişehi

33. **cānı:**-*ı*
Gazel 3195
Mısra: **7**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

'Işḳa düşdüm ġıll u ġışdan cānı pāk itdüm yine
Pūte-i hicrān içinde ḫāliş oldum zer gibi

34. **cān:**
Gazel 3204
Mısra: **1**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

'Işḳ āteşiyle yandı bu dil bil ki cān daḫı
'Işḳa düşeli çarḫ urur āsümān daḫı

35. **cān:**
Gazel 3204
Mısra: **8**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

'Işḳa 'alāmet isteme zāhid saña yiter
'Āşıḳ bu yolda eyledi ser terk cān daḫı

36. **cānum:**-*um*
Gazel 3207
Mısra: **8**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Ya kaşuñdan sehv-ile atsañ baña ġamzeñ okın
Saklar-ıdum sīnem içre ben anı cānum gibi

37. **cān-ıla:**-*ıla*
Gazel 3208
Mısra: **1**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Cān-ıla bu dil oldı giriftār 'āşıḳı
Mecnūn-ı dehr gibi olup zār 'āşıḳı

38. **cāna:**-*a*
Gazel 3210
Mısra: **9**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

İy Muḥibbī sözlerüñ bil cāna te‘sīr eyledi
Şöyle bildük yok-durur dünyāyı sevmez sen gibi

39. **cān-ıla:**-*ıla*
Gazel 3211
Mısra: **7**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Cān-ıla kim ki gelüp nūr-ı maḥabbetle yana
Ṣāf olup ḳalbi anuñ kalmaya ġıllı vü ġışı

40. **cān-ıla:**-*ıla*
Gazel 3225
Mısra: **10**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

‘Işḳuñ ṭarīḳı key katı müşkil ṭarīḳdur
Gel ko Muḥibbī uşbu yola cān-ıla seri

41. **cānın:**-*ın*
Gazel 3227
Mısra: **1**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

‘Işḳ ara cānın revān itmekdür ‘āşıḳ pīşesi
Bundan özge ‘ālem içre yok-durur endīşesi

42. **cān:**
Gazel 3230
Mısra: **1**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Arturur cān ‘andelībi dem-be-dem feryādını
Añdugınca gül yüziyle ḳāmet-i şimşādını

43. **cāna:**-*a*
Gazel 3231
Mısra: **6**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Niçe yıllar firāḳıyla düşelden nār-ı hicrāna
Katı kār eyledi cāna belā vü mihnet-i dūrı

44. **cānumı:**-*um, -ı*
Gazel 3234
Mısra: **1**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Cānumı mest ü ḫarāb itdi lebüñ keyfiyyeti
Bilmezem kime şikāyet ideyim derdüm katı

45. **cān:**
Gazel 3242
Mısra: **2**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Hīç olur mı ki diyem ‘ālemde var cānān iki
Bunı kim diye-bilür var cism içinde cān iki

46. **cān-ıla:**-*ıla*
Gazel 3245
Mısra: **4**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Çünki olmışdur viṣāle ara yirde ten [ü] cān
Anı terk it cān-ıla ṭālib-i cānān ol yüri

47. **cān-ıla:**-*ıla*
Gazel 3253
Mısra: **5**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Saña cān-ıla kul oldum felek saḳfına ya kursa
‘Aceb midür beni devrān-ı şeh gerdūn-serīr itdi

48. **cānuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3254
Mısra: **2**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Çünki kulsın hīç bildüñ mi bugün sulṭānuñı
Ne içün ḫalḳ eylemiş Ḫallāḳ senüñ cānuñı

49. **cānum:**--*um, -*
Gazel 3266
Mısra: **6**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Viṣālüñ yādına cānā yine bu murġ-ı dil pervāz
İdüp cānum revān oldı yirinde ben ḳafes kaldı

50. **cān-ıla:**-*ıla*
Gazel 3279
Mısra: **2**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Ṣad-bār yiter ‘işve vü nāz u ‘itāb oldı
İy türk-i mest cān-ıla bu dil ḫarāb oldı

51. **cān:**
Gazel 3286
Mısra: **10**

1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

‘Işḳ bī-bahā cevher-durur nādāna iẓhār eyleme
Sīneñde sakla cān gibi cāndan ‘azīz tut rāzuñı

52. **cān-ıla:**-*ıla*
Gazel 3286
Mısra: **5**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Cān cāna gelmiş cān-ıla dil karşuña itse niyāz
Dutarsın istiġnā yüzin hem arturursın nāzuñı

53. **cāndan:**-*dan*
Gazel 3286
Mısra: **10**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

‘Işḳ bī-bahā cevher-durur nādāna iẓhār eyleme
Sīneñde sakla cān gibi cāndan ‘azīz tut rāzuñı

54. **cān:**
Gazel 3300
Mısra: **5**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Tīrini gönderse cān karşu çıkar
Oldugıyçün ḫasta göñlüm merhemi

55. **cāna:**-*a*
Gazel 3301
Mısra: **7**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Cefālar idesin cāna şikāyet itmeyem senden
Ḳabūlüm her ne gönderseñ dimem bu dil zebūn oldı

56. **cān:**
Gazel 3306
Mısra: **6**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Ten gerçi ki dūr oldı katı Ka‘be derinden
Her laḥẓa bu cān līk ṭavāf-ı Ḥarem itdi

57. **cān:**
Gazel 3318
Mısra: **4**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

‘İyd oldı ḳurbāna ṣalā itdüñ gelüp ‘āṣıḳlaruñ
Kıldı vişāle irmedi ol cān ki ḳurbān olmadı

58. **cān:**
Gazel 3330
Mısra: **4**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

İy dil eyle gel ḥaẕer küfr-i zülfinden anuñ
Dakmaya cān gerdenine rişte-i zünnārını

59. **cān-ıla:**-*ıla*
Gazel 3331
Mısra: **7**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Şāne ursa zülfine cān-ıla göñlüm pāralar
Āḫir ola pāre pāre göreyim ben şāne[y]i

60. **cān:**
Gazel 3340
Mısra: **3**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Düşdüm gözüm yaşına cān eyledüm revān
Baḥra giren vire-gelüpdür selāmeti

61. **cān:**
Gazel 3347
Mısra: **1**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Cān ider şem‘-i ruḫuñ şevḳına pervāneligi
Dil kılur görse ser-i zülfüñi dīvāneligi

62. **cān:**
Gazel 3365
Mısra: **1**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Yolına bir cān nedür terk idem olsa cān iki
Cān virem bu yolda ammā dimeyem cānān iki

63. **cān:**
Gazel 3365
Mısra: **1**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Yolına bir cān nedür terk idem olsa cān iki
Cān virem bu yolda ammā dimeyem cānān iki

64. **cān:**
Gazel 3365
Mısra: **12**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve

ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Ka‘be’dür kūyına varduñ göñl[i] ḳurbān eyledüñ
Cān daḫı ḳurbān gerekdür tā ola ḳurbān iki

65. **cān-ıla:**-*ıla*
Gazel 3365
Mısra: **3**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Tartmak ister ḫāk-i pāyin cevheri cān-ıla dil
Eylemişdür dīdelerden keffe-i mīzān iki

66. **cān-ıla:**-*ıla*
Gazel 3377
Mısra: **4**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Düşeliden derd-i ‘ışḳa ġamdan özge bulmadum
Gice gündüz ayru olmaz cān-ıla dil maḥremi

67. **cānum:**-*um*
Gazel 3382
Mısra: **2**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Āh kim sevdüm yine bir dilberi cānum gibi
Niçe cānum belki bu sīnemde īmānum gibi

68. **cānum:**-*um*
Gazel 3383
Mısra: **2**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

N’eyleyem bizümle ol rūḥ-ı revān eglenmedi
Kaldı cismüm gitdi bu cānum revān eglenmedi

69. **cāndan:**-*dan*
Gazel 3385
Mısra: **10**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Seyr idüp aġyār-ıla yār itdügince bāziçe
Bu Muḥibbī sümme vallāhi olur cāndan berī

70. **cān:**
Gazel 3388
Mısra: **7**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Öldürdi bu ben ḫastayı iy cān ġam-ı hicrān
Raḥm eyle ki ‘uṣṣāḳ olalar saña du‘ācı

71. **cān:**
Gazel 3388
Mısra: **12**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Raḥm eyle ‘aṭā eyle Muḥibbī’ye lebüñden
Cān ḫastasınuñ būse-i la‘l olur ‘ilācı

72. **cān:**
Gazel 3390
Mısra: **7**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Cān dolaşdı ser-i zülfine lebi fikri ile
Āḫir alup elümi zülfi ayaklarda kodı

73. **cān[ı]:**-*[ı]*
Gazel 3393
Mısra: **13**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Cān[ı] cānāna Muḥibbī çokdan eylerdi nisār
Līk vaṣl ümmīdile fikr-i muḥāl egler meni

74. **cān:**
Gazel 3399
Mısra: **3**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Cān niçe rāḥat ola görmeye cānān yüzini
Ölme yig ‘āṣıḳa çün ola nigār ayrulıgı

75. **cānını:**-*ı, -ñ, -ı*
Gazel 3404
Mısra: **2**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Gösterür dilber çü her dem ḫançer-i ‘üryānını
Ehl-i diller de fedā eyler yolına cānını

76. **cānını:**-*ı, -ñ, -ı*
Gazel 3404
Mısra: **6**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

‘Ayb kılmazduñ bu ben dīvāneyi ṭa‘n eyleyüp
Zāhidā görseñ eger bir kez ol ādem cānını

77. **cānum:**--*um*, -
Gazel 3404
Mısra: **3**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Saklasam mihrini n'ola sīnede cānum gibi
Saklamak lāzım-durur her kişiye īmānını

78. **cānum:**-*um*
Gazel 3405
Mısra: **7**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Ġamzesi geldükçe çıkar karşu bu cānum benüm
Koyuban cānum yirine saklayayım tīrini

79. **cānum:**-*um*
Gazel 3405
Mısra: **8**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Ġamzesi geldükçe çıkar karşu bu cānum benüm
Koyuban cānum yirine saklayayım tīrini

80. **cānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3409
Mısra: **4**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Sīneye gelse müjeñ tīri eyā kaşı kemān
Anı 'ışḳ ehli bilür cānına rāḥat kapusı

81. **cānını:**-*ı, -ñ, -ı*
Gazel 3410
Mısra: **10**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Tīġ-ı ġamzeñ gördiler 'uşşāḳı her dem öldürür
Her kişi tende emānet saklar oldı cānını

82. **cāna:**-*a*
Gazel 3419
Mısra: **12**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Ef'ī-yi zülfüñ iy dōst zaḫm ursa baña ġam mı
Tiryāk-i la'lüñ emdüm cāna ifāḳa düşdi

83. **cān:**
Gazel 3421
Mısra: **1**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Cān diler şem'-i ruḫa eyleye pervānalıgı
Göstere yine göñül zülfine dīvānalıgı

84. **cān:**
Gazel 3424
Mısra: **2**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Ol serv-i sehī nāz-ıla bir kez salınaydı
Yolına anuñ cān revān itmege yanaydı

85. **cānuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3424
Mısra: **8**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

İḳrār kılur būseye dil virdüñ egerçi
İnkāra gelür soñra sakın cānuñı pey di

86. **cānı:**-*ı*
Gazel 3425
Mısra: **10**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Muḥibbī şāh-ı gül naṭ'-ı çemen üzre ḳarār itmiş
Bu demler kim mey içmezse girān ola meger cānı

87. **cān:**
Gazel 3428
Mısra: **3**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Dil naḳdini yoluñda ḫarc itdi bilüñ cān da
Bī-çāre derdmend āh yār olasını sandı

88. **cān:**
Gazel 3434
Mısra: **5**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

İçerem cām-ı şarābı tā irince cān lebe
Sāḳiyā sun destüme sen sāġar-ı leb-ber-lebi

89. **cān:**
Gazel 3435
Mısra: **3**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Göñül şekker lebüñ cān zülfüñ ister
Biri Mışr'a birisi Şām'a düşdi

90. **cānum:**-*um*
Gazel 3435
Mısra: **2**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Göñül fikr itdi zülfüñ dāma düşdi
Lebüñ ẕikr itdi cānum cāma düşdi

91. **cān:**
Gazel 3463
Mısra: **3**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Müjeñ tīrine cān içre yir itdüm iy kemān ebrū
Elüñden düşmesün bir dem giderme ya gibi kaşı

92. **cānı:**-*ı*
Gazel 3488
Mısra: **4**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Bir eline yayın almış bir ele kirpük okın
Cānı gözler sīnede kılur bahāne gözleri

93. **cān:**
Gazel 3500
Mısra: **5**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Sırr-ı ‘ışḳum sīnem içre cān gibi pinhān-iken
‘Āleme iy eşk-i çeşmüm āşikār itdüñ beni

cān al-:

1. **cān al-:**--*up*
Gazel 3128
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öldürmek, canını almak.

Cān alup cān virmek olmışdur Muḥibbī kār-ı ‘ışḳ
Başla evvel çünki ‘āşıḳsın hemān cān oynına

2. **cān al-:**--*um, --sa*
Gazel 3007
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Can almak, öldürmek, yaşamına son vermek.

Alsa cānum kāşkī olsa bu dil ġamdan ḫalāş
Niçeye dek böyle maḥrūm olam anuñ rūyına

cān bagışla-:

1. **cān bagışla-:**-*duñ*
Gazel 3158
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ruha güç vermek. II Canlanmasına yol açmak.

Sen bir naẓarla mürde dile cān bagışladuñ
‘Īsā egerçi zinde kılurdı du‘ā-y-ıla

cān bülbüli:

1. **cān bülbüli:**-*i*
Gazel 3239
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül bülbülü; aşık, seven.

İñleyüp zārīlıg itse tañ mıdur cān bülbüli
Laḥẓa laḥẓa çünki artar ol gülüñ ra‘nālıgı

2. **cān bülbüli:**
Gazel 3481
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
I. Can bülbülü, gönül kuşu. II. Aşığın gönlü/ruhu(tas.).

Dūr olalı gül yüzinden ḫastadur cān bülbüli
İñlerem āh ol yüzi gülzārı görsem bir daḫı

cān cāna:

1. **cān cāna:**
Gazel 3286
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Berâberce ve gönül birliğiyle.

Cān cāna gelmiş cān-ıla dil karşuña itse niyāz
Dutarsın istiġnā yüzin hem arturursın nāzuñı

cān çık-:

1. **cān çık-:**-*mag, -a*
Gazel 3033
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Deyim**
I. Çok yorulmak veya bitkin duruma düşmek. II. Ölmek, son nefesini vermek. III. Yaptığı bir işte çok güçlük çekmek.

Kim bir nefesüm kaldı hemān çıkmaga bu cān
İy bād-ı ṣabā yāra varup bir ḫaber eyle

cān dimāġı:

1. **cān dimāġı:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 3455
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruh hafızası, ruhlar aleminde yaşanılan hadiseler; gönül hafızası.

Gizlese zülfinde ḳādir gözlerümde gün yüzin
Cān dimāġından niçe saklaya zülfi būyını

cān fedā id-:

1. **cān fedā id-:**-*e*
Gazel 3283
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kimse için yaşamından vazgeçmek; uğrunda tüm varlığını ortaya koymak.

Salın iy serv-i sehī nāz-ıla seyr it çemeni
Cān fedā ide gören diye saña cān-ı meni

cān fedā it:

1. **cān fedā it:**-*mez*
Gazel 3022
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canını feda etmek, bir şey uğruna ölümü göze almak.

Cān fedā itmez Muḥibbī dir-imiş ol bī-vefā
Cān u bāş yolındadur çokdan bu söze Ḥaḳ güvāh

cān fedā it-:

1. **cān fedā it-:**-*meg*, *-e*
Gazel 3277
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canını feda etmek: Bir kimse uğruna ölümü göze almak. II Sevgili uğruna canından vazgeçmek, ölmek.

Cān fedā itmege geldüm māni‘ olmañ kūyına
Yüzüme sürüp başuma tāc idem ḫāk-i deri

cān gid-:

1. **cān gid-:**-*er*
Gazel 3194
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruhu bedenden çıkmak, ölmek.

Gitme iy ārām-ı cānum bir dem ārām eylegil
Ger giderseñ cān bile gider kaluram ten gibi

cān göz:

1. **cān göz:**-*i*, *-n*, *-i*
Gazel 3482
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnsanda gözle görünmeyeni gören, sezen, hisseden mânevî güç, uyanıklılık, basîret.

İy Muḥibbī kankı dilde yok maḥabbetden eser
Cān gözini açmaya ol çeşm-i nā-bīnā gibi

cān gözi:

1. **cān gözi:**-*i*, *-y*, *-le*
Gazel 3436
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnsanda gözle görünmeyeni gören, sezen, hisseden mânevî güç, uyanıklılık, basîret.

Virme Muḥibbī ‘ışḳ-ı mecāzīye dil sakın
Bak cān göziyle görinür āḫir nedāmeti

cān göziyle gör-:

1. **cān göziyle gör-:**-*-i*, *--y*, *--le*, *--mek*
Gazel 3130
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can/gönül gözüyle görmek. II İrfan ve hikmet nazarıyla bakıp hakikati görmek.

Cān göziyle görmek olmazdı cemal-i dilberi
Açmasa ger ġamzesi sīnemde yir yir revzene

cān ısmarlamak:

1. **cān ısmarlamak:**-*-mak*
Gazel 3027
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can vermek, teslim-i ruh etmek, ölmek.

Korkmazam kūy-ı belā içre olursam ‘ışḳ-ıla
Zīra cān ısmarlamak gelmiş-durur āyīnüme

cān kalma-:

1. **cān kalma-:**-*maz*
Gazel 3277
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Can kalmamak; bitkin bir duruma gelmek, gücü tükenmek.

Bāda virdüm ‘aḳl u dīn ü dil anı bir görmede
Cān da kalmaz bir daḫı görsem eger ol dilberi

cān kulagı işit:

1. **cān kulagı işit:**-*ı*, *-di*
Gazel 3439
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Can kulağı ile dinlemek; kendini vererek, büyük bir dikkatle dinlemek.

İşitdi cān kulagı bu nidāyı
Ki ‘ışḳ ehli n’ider tāc u ḳabāyı

cān ḳurbān eyle-:

1. **cān ḳurbān eyle-:**-*y*, *-e*
Gazel 3075
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canını kurban etmek; canını yoluna feda etmek.

Merve ḥaḳḳıyçun Ṣafā’dan cān ḳurbān eyleye
Ger irişürse Muḥibbī Ka‘be’[nüñ] kapusına

cān kurbān ola:

1. **cān ḳurbān ola:**-*-a*
Gazel 3052
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canın kurban, feda olması.

Muḥibbī Ka‘be kūyına irişdük çün ṭavāf itdük
Saña lāyıḳ budur ḳurbān ola cān itdügüñ ḥacda

cān kurbānı id-:

1. **cān ḳurbānı id-:**-*ı*, *-er*, *-ler*
Gazel 3193
Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canını feda etmek. Bir şey veya kimse uğruna canından vazgeçmek.

Nigāruñ kūyını görüp dimişler Ka‘be ‘ışḳ ehli
Anuñçün anda ‘āşıḳlar iderler cān ḳurbānı

cān lebe gel-:

1. **cān lebe gel-:**-*e, -di*
Gazel 3153
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canı dudağına (ağzına) gelmek: çok tehlikeli bir durum karşısında, ölecekmiş gibi bir korku geçirmek. II Ölecekmiş gibi olmak, ölmek üzere olmak.

Cān lebe geldi lebüñden virmedüñ bir ḳaṭre su
Son deminde dōstum ḳaṣd eyledüñ īmānına

cān metā‘ın:

1. **cān metā‘ın:**-*ın*
Gazel 3348
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can sermayesi.

Cān metā‘ın ḫarc kıldum vuṣlatuñ bāzārına
Naḳd-i cānum bende āh bisyār olaydı kāşki

2. **cān metā‘ın:**-*ın*
Gazel 3401
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can sermayesi.

Yolına cān metā‘ın ḫarc kıldı
Añar mı nev-bahārı gör süheylī

cān meta‘ın vir-:

1. **cān meta‘ın vir-:**-*ın, -me, -y, -ince*
Gazel 3183
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can sermayesini vermek. II Canından vazgeçmek.

Virmeyince cān meta‘ın vaṣlumı bulmaz dimiş
Bir söz-ile müşkilümi dilber āsān eyledi

cān mülki:

1. **cān mülki:**-*i, -n, -i*
Gazel 3174
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ülkesi. || Aşığın canı, kalbi.

Gāh olur cān mülkini ma‘mūr ider mi‘mār-ı dil
Geh ḫarāb idüp yıkar vīrān ider göñlüm beni

cān naḳdi:

1. **cān naḳdi:**--*i, --n, --i*
Gazel 3056
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can sermayesi.

Māh-rūlar vaṣfına çün müşterī oldum yine
Ḫarc idüp cān naḳdini dilden berī oldum yine

2. **cān naḳdi:**-*i*
Gazel 3303
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can sermayesi; hayat.

Bu Muḥibbī eylesün cān naḳdi pāyuña nisār
Būy-ı zülfüñle mu‘aṭṭar eyle gel kāşānemi

3. **cān naḳdi:**--*i, --n, --i*
Gazel 3142
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can sermayesi.

Ümmīd-i būse itdüm cān naḳdini yitürdüm
Her kim ki ‘āşıḳ olsa olur ziyān içinde

4. **cān naḳdi:**-*(i)n, -e*
Gazel 3228
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can sermayesi.

Evvel alduñ būseñe cān naḳdine iḳrārumı
Soñra ne kıldum ki bozduñ dōstum bāzārumı

5. **cān naḳdi:**-*i, -n, -i*
Gazel 3416
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can sermayesi.

Yine cān naḳdini virmek muḳarrerdür saña iy dil
Ki zīrā bācsuz hergiz geçilmez ‘ışḳ dervendi

cān nakdine:

1. **cān naḳdine:**--*(i), --n, --e*
Gazel 3008
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can sermayesi; hayat.

Bir būsesini aldı cān naḳdine Muḥibbī
İtmedi böyle assı kimse cihān içinde

cān oyna:

1. **cān oyna:**-*mak*
Gazel 3346
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canı ile oynamak: Tehlikeli işlerle uğraşmak.

Gerçi kim düşvārdur cān oynamak dirler velī
Baña cān virmek gelür āsān bir içim mā gibi

cān pāre:

1. **cān pāre:**-*cüg, -i*
Gazel 3452
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can parçası, insanın canının bir parçası kadar değerli olan kimse.

‘Arż-ı ḥüsn eyle hicāb eyleme cān pārecügi
Zaḫmumuñ merhemi bī-çāre dilüñ çārecügi

cān riştesi:

1. **cān riştesi:**-*si*
Gazel 3317
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ipliği II insanın hayat kaynağı ve hayatın bağlı olduğu ip II can damarı, şah damar.

Tīr-i ġamzeñden daḥı oñılmadan cān riştesi
Sındı seng-i cefāñ-ıla bu göñlüm[üñ] şīşesi

cān şohbeti id-:

1. **cān şoḥbeti id-:**-*-i, --n, --i, --er, --üz*
Gazel 3137
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçtenlikle konuşan çok yakın dostlar bir arada söyleşip dertleşme.

Ġam şebinde eksük olmaz miḥnet ü derd ü elem
İderüz cān ṣoḥbetini ṣubḥa dek āḥbāb-ıla

cān tenden gid-:

1. **cān tenden gid-:**-*den, -iser*
Gazel 3266
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canı/ruhu bedenini terk etmek. II Ölmek.

Gidüp ol māh baña dilden hezārān ṣad heves kaldı
Ġam-ı hicr-ile cān tenden gidiser bir nefes kaldı

cān terk eyle:

1. **cān terk eyle:**-*in, -di*
Gazel 3353
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın sevgili uğrunda canını ve gönlünü bırakması,feda etmesi.

Gördi Muḥibbī yüzüñi cān terkin eyledi
Meydān-ı ‘ışḳa gelmeye bir er benüm gibi

cān terki:

1. **cān terki:**-*i, -dür*
Gazel 3217
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canını terk etmek, canından vazgeçmek, ölümü göze almak, ölmek. II Kendinden, istek ve arzularından vazgeçmek.

Evveli ‘ışḳuñ Muḥibbī’ye didüñ cān terkidür
Bir söz-ile dōstum öldürmegil illā beni

cān terki ur-:

1. **cān terki ur-:**-*i, -n, -sa*
Gazel 3150
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canını terk etmek, canından vazgeçmek, ölümü göze almak, ölmek. II Kendinden, istek ve arzularından vazgeçmek.

Yār içün cān terkin ursa bu Muḥibbī tañ degül
Evvel ‘ışḳuñ fedā-yı cān olupdur lāzıma

cān terkin:

1. **cān terkin:**-*in*
Gazel 3441
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canını feda etmek.

Sulṭān-ı ‘ışḳ ‘āşıḳa cān terkin emr ider
‘Āşıḳ degül mi tutmaya ‘ışḳuñ yasagını

cān terkin ur-:

1. **cān terkin ur-:**-*-sa*
Gazel 3099
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Canını terk etmek, canından vazgeçmek, ölümü göze almak, ölmek II kendinden, istek ve arzularından vazgeçmek.

Yār içün cān terkin ursa bu Muḥibbī tañ degül
Evveli ‘ışḳuñ fedā-yı cān olupdur lāzıma

2. **cān terkin ur-:**-*-i, --n, --up*
Gazel 3121
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Canını terk etmek, canından vazgeçmek, ölümü göze almak, ölmek II kendinden, istek ve arzularından vazgeçmek.

Şīrīn lebinüñ yādına bir ‘ışḳ eri olsa
Cān terkin urup rāh-ı belā içre seçilse

cān teslīm id-:

1. **cān teslīm id-:**-*üp*
Gazel 3242
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Can vermek, ölmek.

Göñlümi gönderdüm evvel soñra cān teslīm idüp
Ka‘be’dür kūyına varup eyledüm ḳurbān iki

cān u bāş:

1. **cān u bāş:**
   Gazel 3022
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Can ve baş.

Cān fedā itmez Muḥibbī dir-imiş ol bī-vefā
Cān u bāş yolındadur çokdan bu söze Ḥaḳ güvāh

cān u baş terk it:

1. **cān u baş terk it:***-me, -de*
   Gazel 3359
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Candan geçmek, uğrunda maddi ve manevi bütün varlığını terk etmek (ADS).

Leyli Mecnūn ile vardur Ḫusrev ü Şīrīn velī
Cān u baş terk itmede hīç biri Ferhād olmadı

cān u başa kalma-:

1. **cān u başa kalma-:***-a, -ma, -du, -ñ*
   Gazel 3492
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Can ve baş derdine düşmemek.

'Işḳa düşdüñ iy Muḥibbī cān u başa kalmaduñ
Eyledüñ 'uşşāḳ ara sen de 'aceb dīvānegī

cān u ciger:

1. **cān u ciger:**
   Gazel 3016
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Can ve ciğerden II içten, samimiyetle.

Gülde ḳadümi dilde ġamı cān u ciger rīş
Āşüfte vü dildāde giriftāra benefşe

cān u ciḥānı vir:

1. **cān u ciḥānı vir:***-ı-ı, -em*
   Gazel 3384
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Varını yoğunu feda etmek.

Ḳaşdum oldur ki virem cān u ciḥānı yoluña
Yog-ımış çünki hüner cūd u seḫādan ġayrı

cān u dil:

1. **cān u dil:***--üm*
   Gazel 3031
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Can ve gönül.

Yakdı ḥasret āteşi şol ḥadde bu cān u dilüm
Kalmadı tende mecālüm eyleyem bir kerre āh

2. **cān u dil:**
   Gazel 3040
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Can ve gönül.

Ḥaḳ bilür kim cān u dil yolına eylerdüm fedā
Hemdem olsam bir nefes ol dilber-i ḫamrā-y-ıla

3. **cān u dil:**
   Gazel 3054
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Can ve gönül.

Dün gice şem'-i ḥüsnine yandı kül oldı cān u dil
Şimden girü ta'līm idem yanmaklıgı pervāneye

4. **cān u dil:**
   Gazel 3077
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Can ve gönül.

Ol servüñ evvelā pāyına cān u dil akıtdum
Ardınca ravān oldı yaşum da bilesine

5. **cān u dil:***--den*
   Gazel 3108
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Can ve gönül.

Umaram eyleye baña şefā'at
Yapışdum cān u dilden dāmenine

6. **cān u dil:***-i*
   Gazel 3350
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Can ve gönül.

Kūy-ı dildāra varup cān u dili pīşkeş ilet
Çün varılmaz ulular meclisine dest tehī

7. **cān u dil:**
   Gazel 3397
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Can ve gönül.

Ġamzesi tīri-y-ile bu cān u dil mecrūḥdur
Çıkmayısar sīneden ölince kanlu demreni

8. **cān u dil:**
   Gazel 3453
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Can ve gönül.

La'lüñ olmış cān u dil meyḫānesi iy muġbeçe
Yiridür zülfüñ nişān-ıçun dikerse çenberi

9. **cān u dil:**--*i*
Gazel 3146
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruh ve gönül.

Yakalı āteş-i ‘ışḳına bugün cān u dili
Çıkar eflāke şerārumdan eser döne döne

10. **cān u dil:**
Gazel 3152
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruh ve gönül.

‘Aḳlumı aldı naẓar kıldum gözine kaşına
Cān u dilden ṣad hezārān āferīn naḳḳāşına

11. **cān u dil:**-*den*
Gazel 3161
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruh ve gönül.

Gül yüzinde küfr-i zülfin görse zāhid ‘ışḳ olup
Baglanurdı cān u dilden zülfinüñ zünnārına

12. **cān u dil:**
Gazel 3166
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruh ve gönül.

Gül yüzüñ vaṣfını dāyim cān u dil tekrār ider
Karşuña bülbülleyin her dem ġazel-ḫˇānam yine

13. **cān u dil:**
Gazel 3203
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruh ve gönül.

Viṣālüñ ‘iydine el-ḥamdü-lillāh
İrüp bu cān u dil ḳurbāna geldi

14. **cān u dil:**
Gazel 3217
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruh ve gönül.

Bir naẓarla ‘aḳl u ṣabrum gitdi cān u dil bile
Gitdiler miḥnet şebinde kodılar tenhā beni

15. **cān u dil:**
Gazel 3226
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruh ve gönül.

Mār zülfüñden helāke varmadan bu cān u dil
Luṭf kıl irgür baña tiryāk-i la‘lüñ ḳandini

16. **cān u dil:**
Gazel 3319
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruh ve gönül.

Kapuña varsam nigārā tuḫfe iltem cān u dil
Böyledür ḳānūn ulular desti öpülmez tehī

17. **cān u dil:**
Gazel 3324
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruh ve gönül.

Bulur mı cān u dil ġamdan rehāyı
Ya cānāndan bu çeşmüm rūşenāyı

18. **cān u dil:**
Gazel 3394
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruh ve gönül.

Bezm-i ḥüsnüñde ruḫuñ şevḳıne dāyim cān u dil
Ḫālī olmaz bir nefes efġān ider bülbül gibi

19. **cān u dil:**
Gazel 3130
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ve gönül.

Dün hevā kesb itmek-içün seyre vardum gülşene
Cān u dil yagmaya virdüm ugradum bir rehzene

20. **cān u dil:**--*üm*
Gazel 3131
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ve gönül.

Sen baña bir būse virdüñ ben saña cān u dilüm
Assı itmedüm cihānda illā bu bāzārda

21. **cān u dil:**
Gazel 3372
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ve gönül.

Āteş-i ġamla egerçi dutışupdur cān u dil
İtmedi bu ten-i mecrūḥ daḫı iḥsās-ı tebi

22. **cān u dil:**-*i*
Gazel 3326
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruh ve gönül.

Her gāh yakar cān u dili āhum āteşi
Ḫūn oldı yaşum seveli bir yār-ı meh-veşi

23. **cān u dil:**
Gazel 3007
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can(ruh) ve gönül.

Ṣad hezārān cān u dil baglandı her bir mūyına
Çarḫ-ı ẕālim āh ırgürmedi āḫir kūyına

24. **cān u dil:**--*den-den*
Gazel 3022
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Candan, yürekten: İçtenlikle.

Ḥālüme baksañ n'ola iy ḥüsn iline pādişāh
Cān u dilden seni kim çok sevse yanuñda günāh

cān u dil al:

1. **cān u dil al:**-*mag, -a*
Gazel 3392
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Can ve gönül almak.

Cān u dil almaga gör kim niçe fettānlık ider
Sakın aldanma göñül sen aña zīnhār daḫı

cān u dil bünyādı:

1. **cān u dil bünyādı:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3230
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruh ve gönül binası/yapısı.

Virmeyince bir saçı leylāya dil Mecnūn gibi
Leşker-i ġam yıkmadı bu cān u dil bünyādını

cān u dilden:

1. **cān u dilden:**-*den*
Gazel 3431
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Candan, gönülden, yürekten.

Cemāli şem'ine pervāne gibi
Muḥibbī cān u dilden yandı düşdi

2. **cān u dilden:**-*den*
Gazel 3184
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçtenlikle, çok isteyerek, canıyürekten.

İy Muḥibbī ruḫları ile dehānı yādına
Cān u dilden özüñe ḫārc eyle yog u varuñı

3. **cān u dilden:**
Gazel 3221
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçtenlikle, çok isteyerek, canıyürekten.

Ger göreydi yüzüñi zāhid senüñ iy mehliḳā
Terk iderdi cān u dilden cennetü'l-me'vāsını

cān u dili vir:

1. **cān u dili vir:**-*i, -e, -y, -im*
Gazel 3347
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canını ve gönlünü vermek/canından vazgeçmek.

Būy-ı zülfüñi dimāġuma getürdi çü ṣabā
Vireyim cān u dili yolına şükrāneligi

cān u göñül:

1. **cān u göñül:**
Gazel 3363
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ve gönül.

Şem'-i ḥüsn-i dilbere karşu yanar cān u göñül
Nite kim pervāne yakar oda bāl ü perleri

2. **cān u göñül:**
Gazel 3114
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ve gönül; ruh ve gönül.

Tāb-ı ḥüsnüñde ḥarāret bulalı cān u göñül
Zülfüñüñ rāḥat olam diyü varur sāyesine

3. **cān u göñül:**
Gazel 3221
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruh ve yürek.

Tolaşaldan zülfine cān u göñül olmaz ḫalāṣ
Ne belāya saklar iy dil ol ḳad ü bālāsını

4. **cān u göñül:**
Gazel 3384
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ve gönül.

Hicr[i] ile ne belā çekdügini cān u göñül
Yāra kim ilte ḫaber bād-ı ṣabādan ġayrı

cān u göñülden:

1. **cān u göñülden:**-*den*
Gazel 3401
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçtenlikle, çok isteyerek, canıyürekten.

Olur Mecnūn'a ḳıble ḫayl-i Leylī
İder cān u göñülden aña meyli

cān u ruḥ:

1. **cān u ruḫ:**
Gazel 3429
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ve gönül.

Kim virdi göñül cān u ruḥ yāra tayandı
Pervāne gibi yansa ne tañ nāra tayandı

cān u ser:

1. **cān u ser:**-*i*
Gazel 3277
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ve baş.

‘Āşıḳ-ı sābit-ḳādem oldur der-i cānānede
İde şemşīre naẓar döndürmeye cān u seri

2. **cān u ser:**
Gazel 3444
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ve baş.

Kūyına varsa Muḥibbī tuḥfe iltür cān u ser
Buña ḳādirdür budur dervīş-i dervīşānesi

cān u ser terk eyle-:

1. **cān u ser terk eyle-:**-*-di*
Gazel 3096
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Can ve başını vermeye hazır olmak II ölümü göze almak.

‘Işḳı yolında Muḥibbī cān u ser terk eyledi
Dōstum degmez midi bir kez anuñ sormagına

2. **cān u ser terk eyle-:**-*-di*
Gazel 3131
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ve başını vermeye hazır olmak II ölümü göze almak.

İrmedi vaṣlına hergiz bu Muḥibbī dermend
Cān u ser terk eyledi gerçi reh-i dildārda

3. **cān u ser terk eyle-:**-*di*
Gazel 3162
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canını ve başını terk etmek. II (Bir şey uğruna) Kendisinden vazgeçmek.

‘Işḳ yolında Muḥibbī cān u ser terk eyledi
Dōstum degmez midi bir kez anı sormagına

4. **cān u ser terk eyle-:**-*y, -üp*
Gazel 3230
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canını ve başını terk etmek. II (Bir şey uğruna) Kendisinden vazgeçmek.

İy Muḥibbī ‘āşıḳ oldur cān u ser terk eyleyüp
Añdura ‘uṣṣāḳ içinde ḫayr-ıla ol adını

cān u ser vir:

1. **cān u ser vir:**-*mez*
Gazel 3456
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ve baş vermek II "Can vermek" deyiminin karşılığı olarak "ölmek; çok değerli bir şey uğruna canını feda etmek".

Ziyān idem diyü her kim yoluñda cān u ser virmez
Dilegüm iki ‘ālemde buña hīç bulmasun sūdı

cān üstine:

1. **cān üstine:**
Gazel 3164
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baş üstüne.

Bu Muḥibbī’ye didüm kim būseñi iḥsān kıl
Ġonca gibi güldi dilber didi kim cān üstine

cān vir-:

1. **cān vir-:**-*-uñ, --ı, --se, --ñ*
Gazel 3017
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Öñinde cānuñı virseñ inanmaz sen dil-figāra

2. **cān vir-:**-*ür*
Gazel 3041
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Seni kime ben beñzedeyim ‘ālem içinde
Yoluñda senüñ cān virür iy rūḥ-ı revānum

3. **cān vir-:**-*-ür-ür*
Gazel 3051
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Şeh-i ḫūbān ulu nāmına Maḥmūd dinür
Cān virür almak içün ḫāk-i kef bā-lālel

4. **cān vir-:**-*e*
Gazel 3077
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Cevrüñle eger cān vire yoluñda Muḥibbī
Terk eylemeye ‘ışḳuñı ilte bile sine

5. **cān vir-:**-*-mez, --se*
Gazel 3118
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Sevdügi yolında kim virmezse cān nā-kesdür ol
Cān viren cānān yolında şübhesüz cömerd ola

6. **cān vir-:**-*-en*
Gazel 3118
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Sevdügi yolında kim virmezse cān nā-kesdür ol
Cān viren cānān yolında şübhesüz cömerd ola

7. **cān vir-:**-*üp*
Gazel 3282
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Keşf idüp ḫūbān rūyın āşikārā eyledi
Cān virüp ʻāşıḳları anı temāşā eyledi

8. **cān vir-:**-*üben*
Gazel 3131
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek.

Cān virüben ḫāk-i pāyın ol şehüñ bulam dime
Ev ḥisābı rāst gelmez degmede bāzārda

9. **cān vir-:**-*-ür*
Gazel 3139
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek.

Ġamzeñ oklarına cānā kılmışam sīnem nişān
ʻĀşıḳ olan cān virür ol tīr ü peykān üstine

10. **cān vir-:**-*-ür, -sün*
Gazel 3160
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek.

Būsesine iy Muḥibbī cān virürsin dilberüñ
Müşkil ol vaḳtin olurdı cānı āsān olmasa

11. **cān vir-:**-*üp*
Gazel 3161
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek.

Dil dilerdi cān virüp bugün lebüñ bāzār ide
Kaldı işüm vā dirīġā yār ile çün yarına

12. **cān vir-:**-*um, -ı, -se, -m*
Gazel 3164
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek.

Ben senüñ yoluña cānā cānumı virsem n'ola
Kim bilürsin cān virürler dīn ü īmān üstine

13. **cān vir-:**-*-ür, -ler*
Gazel 3164
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek.

Ben senüñ yoluña cānā cānumı virsem n'ola
Kim bilürsin cān virürler dīn ü īmān üstine

14. **cān vir-:**-*-ı, -en*
Gazel 3206
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek.

Viren ʻışḳ içre kimdür cānı dirseñ
Muḥibbī derdmend üftāde virdi

15. **cān vir-:**-*-di*
Gazel 3122
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek (ADS).

Görüñ derdiyle cān virdi belāda kūhken āḫir
Teraḥḥüm itmedi Şīrīn gelüp bī-çāre Ferhād'a

16. **cān vir-:**-*-mek*
Gazel 3128
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, ruhunu teslim etmek, canını feda etmek.

Cān alup cān virmek olmışdur Muḥibbī kār-ı ʻışḳ
Başla evvel çünki ʻāşıḳsın hemān cān oynına

17. **cān vir-:**-*-di*
Gazel 3049
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canını feda etmek, bir değer uğruna ölmek.

Lebüñden būse aldı cān[ı] virdi
Muḥibbī san megesdür engübinde

18. **cān vir-:**-*-e, -lüm*
Gazel 3088
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canını vermek, kendini feda etmek; hiçbir şey esirgememek; bir şeye çok düşkün olmak, çok sevmek.

Cān terkini kim ura irer būseme dirmiş
Biñ cān virelüm cān-ıla diñ aña satarsa

19. **cān vir-:**-*-di-di*
Gazel 3060
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ruha güç vermek. II Canlanmasına yol açmak.

Ġamzeler öldürdi gerçi itdi kan kan üstine
Döndi laʻlüñ zinde kıldı virdi cān cān üstine

cān vir:

1. **cān vir:**-*ür*
   Gazel 3364
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Söz birdür bu Muḥibbī seni cāndan yig sever
Cān virür yoluñda hergiz eylemez güftār iki

2. **cān vir:**-*em*
   Gazel 3365
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Yolına bir cān nedür terk idem olsa cān iki
Cān virem bu yolda ammā dimeyem cānān iki

3. **cān vir:**-*e*
   Gazel 3369
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Terk iderse ser-i kūyını Muḥibbī vire cān
Ne ‘aceb derde bu dil kıldı giriftār beni

4. **cān vir:**-*se*, -*m*
   Gazel 3376
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Ġamuñla iy perī-peyker yoluñda n’ola cān virsem
Belā kūhında öldürdi ġam-i Şīrīn çü Ferhād’ı

5. **cān vir:**-*e*
   Gazel 3426
   Mısra: **11**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Kūyuñda ruḫuñ şevḳına kim cān vire cānā
Ol demde hemān Dār-ı selām ola maḳāmı

6. **cān vir:**-*e*
   Gazel 3448
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Ölmek, ruhunu teslim etmek.

İy ṭabīb-i dil ü cān görmeye bir kerre yüzüñ
Hicr-ile cān vire bu ḫasta Muḥibbī’ye zehī

7. **cān vir:**-*ür*
   Gazel 3481
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Cān virür kimdür didi ‘ālemde dilber būseme
Cān virem didüm ben ol bāzārı görsem bir daḫı

8. **cān vir:**-*em*
   Gazel 3481
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Cān virür kimdür didi ‘ālemde dilber būseme
Cān virem didüm ben ol bāzārı görsem bir daḫı

9. **cān vir:**-*se*, -*m*
   Gazel 3490
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Ölmek, ruhunu teslim etmek.

İrişmeyüp viṣālüñe şeb-i hicr içre cān virsem
Dilegüm bu ola Ḥaḳ’dan saña Nūh ‘ömri erzānī

10. **cān vir:**-*mek*
    Gazel 3346
    Mısra: **8**
    Kelime Tipi: **Deyim**
    Ölmek.

Gerçi kim düşvārdur cān oynamak dirler velī
Baña cān virmek gelür āsān bir içim mā gibi

11. **cān vir:**-*üp*
    Gazel 3354
    Mısra: **10**
    Kelime Tipi: **Deyim**
    Ölmek.

‘Āşıḳ Muḥibbī ölse de varmaz selāmete
‘Āşıḳ odur ki cān virüp alur melāmeti

12. **cān vir:**-*e*, -*y*, -*in*
    Gazel 3447
    Mısra: **4**
    Kelime Tipi: **Deyim**
    Can vermek, can bağışlamak.

Naḳd-i dil alup metā‘-ı vaṣlı iḳrār eyledüñ
Üstine cān vireyin tek bozma gel bāzāruñı

13. **cān vir:**-*üp*
    Gazel 3398
    Mısra: **3**
    Kelime Tipi: **Deyim**
    Ölmek, ruhunu teslim etmek.

‘Işḳ bāzārında cān virüp alayın derd ü ġam
Derdüme dermān yiter hīç bilmesün dermān beni

cān yak-:

1. **cān yak-:**--*dı*
   Gazel 3010
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Sevgili uğruna canını vermek.

Muḥibbī gerçi cān yakdı cemāl-i şem’-i dildāra
Ne pervā meş’al-i ḫurşīde ger yanarsa pervāne

cān yak:

1. **cān yak:**-*up*
Gazel 3373
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzmek, acı vermek. II canı yani bütün varlığını kül etmek, uğrunda harcamak. (ADS).

Zülf[i] zencīrin görüp oldı göñül dīvānegī
Ḥāṣıl itdi şem‘-i ḥüsne cān yakup pervānegī

2. **cān yak:**-*mag, -a*
Gazel 3466
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Zulmetmek, eziyet etmek. 2. Bir kimseyi büyük zarar ve ziyana sokmak; 3. Üzmek, acı vermek.

Meclis-i ‘ışḳda cān yakmaga pervāne yiter
Bülbül-i gülşeni añma gider ol leffāfı

3. **cān yak:**-*up*
Gazel 3492
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Zulmetmek, eziyet etmek. 2. Bir kimseyi büyük zarar ve ziyana sokmak; 3. Üzmek, acı vermek.

Zülfi zencīrin görüp buldı göñül dīvānegī
Ḥāṣıl itdi şem‘-i ḥüsne cān yakup pervānegī

<u>cān yana:</u>

1. **cān yana:**
Gazel 3012
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canını yandırmak. II gönlünü yandırmak, tutuşturmak; kendini feda etmek.

Zülfine göñül bend ola dīvāne geçerse
Şem’-i ruḫına cān yana pervāne geçerse

<u>cānā:</u>

1. **cānā:**
Gazel 3231
Mısra: **9**
Ey sevgili, ey cânım.

Cefā vü cevr-ile cānā ḫarāb itdüñ göñül mülkin
Görenler didiler el-ḥaḳ basupdur ẓulm-ı Timur’ı

2. **cānā:**
Gazel 3266
Mısra: **5**
Ey cân! II Ey sevgili.

Viṣālüñ yādına cānā yine bu murġ-ı dil pervāz
İdüp cānum revān oldı yirinde ben ḳafes kaldı

3. **cānā:**
Gazel 3313
Mısra: **1**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap sözü.

Bir göz-ile gördi döymem görmege cānā seni
Nāveküñ sīneme gelüp açdı yir yir revzeni

4. **cānā:**
Gazel 3375
Mısra: **7**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap sözü.

Bu ṣafā bezminde cānā ger dökerse sīm ü zer
Gönderem pīr-i muġāna ḫırḳa [vü] seccādeyi

5. **cānā:**
Gazel 3005
Mısra: **5**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Cānā yiter ko nāzı ki şāhān-ı rūzigār
Kılsa ‘itāb u ḫışmı soñında kerem kıla

6. **cānā:**
Gazel 3075
Mısra: **9**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Bilmek isterseñ eger cānā derūnum nālişin
Āteş-i ‘ışḳ içre bak bu göñlümüñ ḳaḳnūsına

7. **cānā:**
Gazel 3083
Mısra: **9**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Cānā Muḥibbī lebleriüñe teşne olmadan
İḥsān idegör būseñi dut kan bahāsına

8. **cānā:**
Gazel 3122
Mısra: **7**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Keremden tut elüm kaldur ayakdan düşmişem cānā
Meẕellet ḫāksārında düşelden kaldum üftāde

9. **cānā:**
Gazel 3139
Mısra: **3**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Ġamzeñ oklarına cānā kılmışam sīnem nişān
‘Āşıḳ olan cān virür ol tīr ü peykān üstine

10. **cānā:**
Gazel 3164
Mısra: **7**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Ben senüñ yoluña cānā cānumı virsem n’ola
Kim bilürsin cān virürler dīn ü īmān üstine

11. **cānā:**
Gazel 3200
Mısra: **5**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Tāze ter olsun diyü cānā cemālüñ gülşeni
Ebr-i āhum gözlerüm yaşın akıdur mā gibi

12. **cānā:**
Gazel 3261
Mısra: **9**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

La‘l-i nābuñ ḳıymetin cānā Muḥibbī ḫoş bilür
Ẓāhir itmez cevherüñ ḳadrini illā cevherī

13. **cānā:**
Gazel 3265
Mısra: **2**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Niçe yirden sīnem üzre açdı tīrüñ revzeni
Ḥamdü-lillāh ki temāşā eyledüm cānā seni

14. **cānā:**
Gazel 3290
Mısra: **3**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Mescid-i ḥüsnüñde cānā göreli ebrūlaruñ
Secde itdi dil baş kaldurmadı miḥrābuñı

15. **cānā:**
Gazel 3305
Mısra: **5**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Cānā cemālüñ şem‘ini cān-ıla itdüm çün ṭaleb
Pervāne-veş olmaz ‘aceb yaksam bu perr ü bālümi

16. **cānā:**
Gazel 3353
Mısra: **3**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Cevr ü cefāyı eyleme cānā raḳībüñe
Çekmez o bārı degmede ol ḫar benüm gibi

17. **cānā:**
Gazel 3395
Mısra: **13**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Muḥibbī āh u efġā[nı] eser itmez saña cānā
İrişmez ḳadd-i bālāña olur dūd-ı siyāh egri

18. **cānā:**
Gazel 3397
Mısra: **9**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Müdde‘ī raġmınadur her demde cānā güldügüm
Bu Muḥibbī seni ger görmeye eyvāh meni

19. **cānā:**
Gazel 3408
Mısra: **9**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Redd eyleme cānā kapuña gelse Muḥibbī
Tuḥfe getürür çeşmi iki şīşe gülābı

20. **cānā:**
Gazel 3413
Mısra: **1**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Seyr-i tenhā ider oldı yine cānā büyüdi
Yüzini görmek olur çün meh-i tābān büyüdi

21. **cānā:**
Gazel 3414
Mısra: **1**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Cānā cefā vü cevrüñ-ile dil ḫoşın daḫı
İçdüm şarāb-ı ‘ışḳı ezel serḫoşın daḫı

22. **cānā:**
Gazel 3081
Mısra: **5**
"Ey can, ey sevgili, ey dost!" anlamlarında hitap sözü.

Lāle ḫaddüñ üzre cānā cā-be-cā ḫaṭṭ-ı siyāh
İbrişimden san ḫayāl işi-durur al üstine

23. **cānā:**
Gazel 3299
Mısra: **10**
"Ey can, ey sevgilim!" anlamlarında sevgili için kullanılan bir hitap sözü.

Bu Muḥibbī’nüñ dimāġını mu‘aṭṭar ṭāze ter
Eyleyen cānā anı zülfüñdeki būyuñ gibi

24. **cānā:**
Gazel 3038
Mısra: **5**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Semend-i nāz-ıla cānā iñen çignetme ‘uşşāḳı
Sakın aldanmagıl ḫüsne geçer āheste āheste

25. **cānā:**
Gazel 3426
Mısra: **11**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Kūyuñda ruḫuñ şevḳıne kim cān vire cānā
Ol demde hemān Dār-ı selām ola maḳāmı

26. **cānā:**
Gazel 3428
Mısra: **5**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Zülfüñ şebinde cānā şem‘-i ruḫuñ görelden
Pervāne gibi göñlüm dutışdı oda yandı

27. **cānā:**
Gazel 3485
Mısra: **1**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Kılmasam cānā cemālüñ ben temennā kāşki
Salmasam dil mülkine her laḥẓa ġavġā kāşki

28. **cānā:**
Gazel 3487
Mısra: **3**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Çüritdüm ‘ömrümüñ naḳdin metā‘-ı vaṣl içün cānā
Müyesser olmadı vuṣlat hemān bir iki dem kaldı

29. **cānā:**
Gazel 3493
Mısra: **7**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Zülf-i şebdīzüñle cānā eşk-i gülgünum koşup
‘Işḳ meydānında aldum niçe kerre öñdüli

<u>cāna başa kal:</u>

1. **cāna başa kal:**-*a, -a, -ma*
Gazel 3373
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Can baş derdine düşmemek; fedakarlık yapmaya hazır olmak.

‘Işḳa düşdüñ iy Muḥibbī cāna başa kalma kim
Diyeler ‘uşşāḳ arasında saña merdānegī

<u>cāna geç:</u>

1. **cāna geç:**-*a, -er, -se*
Gazel 3012
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Cana geçmek. Yüreğinin bir tarafından girip diğer yanından çıkmak II canına geçmek. Çok etkilemek.

Ger seng atasın başuma ol tāc-ı sa’ādet
Minnet bilürem ġamzeñ okı cāna geçerse

<u>cāna kaşd id:</u>

1. **cāna ḳaşd id:**-*a, -e*
Gazel 3340
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canını almaya, öldürmeye niyetlenmek.

Şīrāne gözüñ her kaçan cāna ḳaşd ide
Kalur mı ‘aceb kimsenenüñ dilde ṭāḳati

2. **cāna ḳaşd id:**-*a, -üp*
Gazel 3488
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Öldürmeye niyetlenmek.

İy Muḥibbī leblerinden korkaram em sormaga
Cāna ḳaşd idüp girür ol demde kana gözleri

<u>cāna kıy-:</u>

1. **cāna kıy-:**--*am*
Gazel 3010
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Can almak, öldürmek II canını feda etmek.

Dirīġ ay oldı göstermez yüzini çünki cānāne
Bu ḥasretle bu miḥnetden baña yigdür kıyam cāna

<u>cānān:</u>

1. **cānāna:**-*a*
Gazel 3393
Mısra: **13**
Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.

Cān[ı] cānāna Muḥibbī çokdan eylerdi nisār
Līk vaṣl ümmīdile fikr-i muḥāl egler meni

2. **cānānlar-ıla:**--*lar, --ıla*
Gazel 3037
Mısra: **1**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

Bezm-i mey eylemişem dün gice cānānlar-ıla
Niçe cānānlar-ıla server-i ḫūbānlar-ıla

3. **cānānlar-ıla:**--*lar, --ıla*
Gazel 3037
Mısra: **2**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

Bezm-i mey eylemişem dün gice cānānlar-ıla
Niçe cānānlar-ıla server-i ḫūbānlar-ıla

4. **cānānum:**-*um*
Gazel 3185
Mısra: **10**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

İy Muḥibbī hicre muḥtāc eylemez ‘āşıḳların
Öldürüp ferdāya salmaz var mı cānānum gibi

5. **cānāne:**-*e*
Gazel 3010

Mısra: **1**
Gönül verilen, âşık olunan sevgili.

Dirīġ ay oldı göstermez yüzini çünki cānāne
Bu ḥasretle bu miḥnetden bāña yigdür kıyam cāna

6. **cānāndan:***-dan*
Gazel 3324
Mısra: **2**
Gönül verilen, âşık olunan sevgili.

Bulur mı cān u dil ġamdan rehāyı
Ya cānāndan bu çeşmüm rūşenāyı

7. **cānān:**
Gazel 3399
Mısra: **3**
Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Cān niçe rāḥat ola görmeye cānān yüzini
Ölme yig ‘āşıḳa çün ola nigār ayrulıgı

8. **cānān:**
Gazel 3043
Mısra: **9**
Dilber,sevgili.

Eger esse ṣabā cānān ilinden
Feraḥ tola dil ü cān illerine

9. **cānān:**
Gazel 3118
Mısra: **8**
Dilber, sevgili.

Sevdügi yolında kim virmezse cān nā-kesdür ol
Cān viren cānān yolında şübhesüz cömerd ola

10. **cānān:**
Gazel 3128
Mısra: **1**
Dilber, sevgili.

İy gözüm yaşlar döküp bak yine cānān oynına
Nite kim cūlar bakar serv-i ḫırāmān oynına

11. **cānān:**
Gazel 3413
Mısra: **10**
Dilber, sevgili.

La‘l[i] üzre iy Muḥibbī sāye-i ebrūsıdur
Ḫaṭ diyü itdüñ ġalaṭ sanduñ cānān büyüdi

12. **cānān:**
Gazel 3160
Mısra: **1**
Sevgili, sevilen kadın.

N’eyler idüm cānı ben ‘ālemde cānān olmasa
Bülbül efġān eylemezdi ger gülistān olmasa

13. **cānān:**
Gazel 3169
Mısra: **1**
1. Sevgili, sevilen kadın. 2. Allah.

Dime nāṣiḥ pend idüp cān iste cānān isteme
Gel baña ‘ālemde di cānānesüz cān isteme

14. **cānān:**
Gazel 3242
Mısra: **1**
1. Sevgili, sevilen kadın. 2. Allah.

Hīç olur mı ki diyem ‘ālemde var cānān iki
Bunı kim diye-bilür var cism içinde cān iki

15. **cānān:**
Gazel 3365
Mısra: **2**
1. Sevgili, sevilen kadın. 2. Allah.

Yolına bir cān nedür terk idem olsa cān iki
Cān virem bu yolda ammā dimeyem cānān iki

<u>cānān illeri:</u>

1. **cānān illeri:***--ler, --i, --n, --e*
Gazel 3043
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin bulunduğu il.

İrişdük çün Karaman illerine
Kaçan varıla cānān illerine

<u>cānāne:</u>

1. **cānāneyi:***-y, -i*
Gazel 3374
Mısra: **1**
Gönül verilen, âşık olunan sevgili.

Dōstlar mihmān idindüm dün gice cānāneyi
Nūr-ıla cem‘ eyledüm bir araya pervāneyi

2. **cānānesüz:***-süz*
Gazel 3169
Mısra: **2**
1. Sevgili, sevilen kadın. 2. Allah.

Dime nāṣiḥ pend idüp cān iste cānān isteme
Gel baña ‘ālemde di cānānesüz cān isteme

3. **cānāne:**
Gazel 3203
Mısra: **1**
1. Sevgili, sevilen kadın. 2. Allah.

Yine biñ nāz-ıla cānāne geldi
Görüp derdüm benüm dermāna geldi

4. **cānāne[y]i:***-y, -i*
Gazel 3331
Mısra: **1**
1. Sevgili, sevilen kadın. 2. Allah.

Kimse telḳīn itmesün kan itmege cānāne[y]i
Şem‘[e] ögretmek ne ḥācet yakmaga pervāne[y]i

<u>canbāz:</u>

1. **canbāzuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3286
Mısra: **4**
İp, at vb. üzerinde tehlikeli gösteriler yapan kimse, akrobat // mec. Bir işi en ince noktalarına kadar bilen ve bunun için aldatılıp alt edilemeyen, çok mâhir, kurnaz kimse.

Çeşmüñ elinde tīġ-ı tīz andan bu dil itmez gürīz
Zülfüñle eyler bāzīçe görmez misin canbāzuñı

cāndan:

1. **cāndan:**
Gazel 3219
Mısra: **2**
İçtenlikle, istekle, ilgiyle.

Añmaduñ sen şeb-i fırḳatde eyā dōst beni
Oda yakmak ne revādur seni cāndan seveni

2. **cāndan:**
Gazel 3385
Mısra: **1**
"İçtenlikle, istekle, ilgiyle" anlamında zarf.

Mihr ü meh olursa tañ mı saña cāndan müşterī
Cümle ḫūblar aḫterinüñ çünki sensin ülkeri

3. **cāndan:**
Gazel 3439
Mısra: **4**
"İçtenlikle, istekle, ilgiyle" anlamında zarf.

Geçen geçdi gelenler de geçer dir
Bugün gūş eyle cāndan diñle nāyı

cāndan yig sev:

1. **cāndan yig sev:**-*dan, -er*
Gazel 3364
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canından daha çok sevmek; her şeyden daha çok sevmek.

Söz birdür bu Muḥibbī seni cāndan yig sever
Cān virür yoluñda hergiz eylemez güftār iki

cān-ı ‘āşıḳ:

1. **cān-ı ‘āşıḳ:**-*a*
Gazel 3280
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın canı, gönlü.

Tiryāk geçer çünki lebi cān-ı ‘āşıḳa
Olsa ne ġam mār saçınuñ eger semmi

cānı fedā id:

1. **cānı fedā id:**-*ı, -e, -sin*
Gazel 3355
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canını, hayatını, her şeyi sevgiliye feda etmek.

Re’yüñ oldı idesin yolına sen cānı fedā
Sen sen ol bir daḫı rā itme bu rādan ġayrı

cān-ı ġam-perverd:

1. **cān-ı ġam-perverd:**-*üm, -i*
Gazel 3491
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam arttıran, keder veren/gamla beslenen can.

Tañ mıdur döyse cefāya bu Muḥibbī ḫasta dil
Miḥnet ile bisledüm çün cān-ı ġam-perverdümi

cān-ı giriftār:

1. **cān-ı giriftār:**-*um*
Gazel 3304
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tutkun, müptelâ ruh/gönül.

Var mıdur ‘ālemde kimse bu dil-i zārum gibi
Olmasun ḫalḳ-ı cihān cān-ı giriftārum gibi

cānı ḳurbān eyle:

1. **cānı ḳurbān eyle:**-*ı, -y, -üp*
Gazel 3478
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canını feda etmek. Bir şey veya kimse uğruna canından vazgeçmek.

Kaşı yasını görüp ġamz oklarınuñ yādına
Cānı ḳurbān eyleyüp dil sīnesin terkeş kodı

cānı ḳurbān id-:

1. **cānı ḳurbān id-:**--*ı, --e, --y, --in*
Gazel 3048
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir amaç uğruna canından feragat etmek.

Ġamze oklarıyla sīnem tolıdur terkeş gibi
Cānı ḳurbān ideyin emr itse kaşı yayına

cānı lebe gel-:

1. **cānı lebe gel-:**-*ı, -e, -miş, -iken*
Gazel 3211
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canı dudağına (ağzına) gelmek: Çok tehlikeli bir durum karşısında, ölecekmiş gibi bir korku geçirmek. II Ölecekmiş gibi olmak, ölmek üzere olmak.

Her biri teşne olup gelmiş-iken cānı lebe
Kesret-i cām-ı şefā‘atle giderdüñ ‘aṭaşı

cān-ı men:

1. **cān-ı men:**-*i*
Gazel 3262
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Benim canım.

Yine iy serv-i ḫırām nāz-ıla seyr it çemeni
Ser-tā-be-ḳadem āşūb-ı dil ü cān-ı meni

2. **cān-ı men:**-*i*
Gazel 3283
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Benim canım.

Salın iy serv-i sehī nāz-ıla seyr it çemeni
Cān fedā ide gören diye saña cān-ı meni

cān-ı nātüvān:

1. **cān-ı nātüvān:**
Gazel 3081
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Takatsiz can.

Baḥr-i eşkümde Muḥibbī uşbu cān-ı nātüvān
Ġarḳ olam diyü gelür cismümdeki ṣāl üstine

2. **cān-ı nātüvān:**
Gazel 3383
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güçsüz, zayıf can.

Göreliden gün yüzüñi niçe yıldur āh kim
Daḫı bir nisbetle cān-ı nātüvān eglenmedi

cānı rişte kıl-:

1. **cānı rişte kıl-:**-*ı, --du, --ñ*
Gazel 3062
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canı (gönlü) yaralamak, (cefa okuyla) ip ip/tel tel ayırmak.

Sitem tīġıyla kılduñ cān[ı] rişte
Ne çāre başda imiş sernüvişte

cānı sakla:

1. **cānı sakla:**-*ma*
Gazel 3343
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Canı, gönlü saklamak, esirgemek.

Ger tīġ-ı cefā ile döke yirlere kanı
Saklama eger ‘āşıḳ iseñ sen dilā cānı

cān-ı şīrīn:

1. **cān-ı şīrīn:**-*üm*
Gazel 3186
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tatlı can.

Būse-i la‘l-i lebüñ bu cān-ı şīrīnüm gibi
‘Ārıżuñ nūrı da ḳalbümde benüm dīnüm gibi

cān-ı şīrīni vir-:

1. **cān-ı şīrīni vir-:**-*i, -e*
Gazel 3294
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tatlı canını vermek, canından vazgeçmek; ölmek.

Gerek ‘āşıḳ saḫī ola civān-merd
Vire ‘ışḳ yolına cān-ı şīrīni

cānı terk kıl:

1. **cānı terk kıl:**-*ı*
Gazel 3344
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canından geçmek: Ölmeye hazır olmak.

Dildāra karşu secde kılup cānı terk kıl
Tā ki felekde kıla melā‘ik namāzuñı

cānı teslīm eyle-:

1. **cānı teslīm eyle-:**-*ı, --mek*
Gazel 3011
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, can vermek.

Korkmazam kūh-ı belāda ölümden ben dōstlar
Cānı teslīm eylemek gelmiş-durur āyīnüme

cānib-i mā:

1. **cānib-i mā:**
Gazel 3337
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O nesnenin/o şeyin (gamze-i tiz) yönü.

Ġamze-i tīzüñle bulurdı Muḥibbī rāḥatı
Gelse her sā‘at ü her dem cānib-i mā kāşki

cān-ıla:

1. **cān-ıla:**
Gazel 3372
Mısra: **10**
Can ile, canıyla, candan, büyük gayret ve istekle, gönülden.

Rāh-ı ‘ışḳ içre dilā gerçi var endūh-ı elem
Cān-ıla eyle ḳabūl ‘ışḳ-ıla artur ṭalebi

2. **cān-ıla:**
Gazel 3466
Mısra: **10**

Can ile, canıyla, candan, büyük gayret ve istekle, gönülden.

Kanumı içmege geldükçe benüm ġamze-i dōst
Bu Muḥibbī dir aña cān-ıla ṣıḥḥā ‘āfī

cān-ıla başu terk kıl:

1. **cān-ıla başu terk kıl:**-*ıla, -uñ, -ı-uñ, -ı*
Gazel 3259
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başı ve canı terk etmek. Canından vazgeçmek.

Cān-ıla başuñ[ı] terk kıl rāh-ı maḥabbetde Muḥīb
Çün ‘āşıḳa lāzım-durur olmak gerek merdānegī

cān-ıla dilden:

1. **cān-ıla dilden:**-*ıla , -den*
Gazel 3267
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ruh ile gönül.

Zülfin giderdi ḥüsnini ‘arż itdi dil-firīb
‘Āşıḳlar itdi cān-ıla dilden tena‘‘umı

2. **cān-ıla dilden:**-*ıla, -den*
Gazel 3289
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canıgönülden: Büyük bir samîmiyetle, içten gelerek.

Severem cān-ıla dilden ben o ḫurşīd-veşi
Līk yakdı bu ben ḫastayı anuñ ‘aṭaşı

cānına ḳaṣd it-:

1. **cānına ḳaṣd it-:**-*ı, -n, -a, -di*
Gazel 3112
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birini öldürmeye hazırlanmak.

Ol kemān ebrū yine ḳaṣd itdi ‘āşıḳ cānına
Ġamzelerden niçe oklar cem‘ kıldı yanına

cānına kıy:

1. **cānına kıy:**-*ı, -n, -a, -dı*
Gazel 3306
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canını fedâ etmek.

Baş terkin urup kıydı bu cānına Muḥibbī
Bu ‘ışḳ yolıdur siz anı sanmañuz ki kem itdi

cānından geç:

1. **cānından geç:**-*ın, -dan, -er*
Gazel 3375
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canından geçmek: Ölmek için hazır olmak.

Bu Muḥibbī ruḥları şevḳiyle cānından geçer
Şem‘-i ruḫsāruñ yakarsa yiridür pervāneyi

cānını al-:

1. **cānını al-:**-*ın, -ı, -ur*
Gazel 3215
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Öldürmek.

Evvel dilini soñra alur cānını komaz
Her kim nigāh eyleye nāgāh ol dil-keşi

cānını vir-:

1. **cānını vir-:**-*ı, -n, -ı, -sün*
Gazel 3275
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uğrunda canını feda etmek.

Hicr elinden kurtılup iren viṣālüñ ‘ıydine
Yolına ḳurbān olup şükrāne virsün cānını

cānıyla:

1. **cānıyla:**
Gazel 3367
Mısra: **9**
Candan, gönülden, yürekten.

Bu Muḥibbī seni cānıyla sever ger suç ise
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

cānlar bagışla-:

1. **cānlar bagışla-:**--*lar, --lar--r*
Gazel 3024
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canlar bağışlamak, can vermek. II Sevgilinin âşığın canına can katması, ona yaşama sevinci vermesi, onu mutlu etmesi.

‘Āşıḳa cānlar bagışlar ol ṣanem gelse söze
Öldürür ‘āşıḳları nāz-ıla ger gözin süze

cānu gibi sev:

1. **cānu gibi sev:**-*um, -dü, -m*
Gazel 3382
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canı gibi sevmek: Çok güçlü bir sevgiyle bağlanmak.

Āh kim sevdüm yine bir dilberi cānum gibi
Niçe cānum belki bu sīnemde īmānum gibi

cānumuza ḳaṣd eyle-:

1. **cānumuza ḳaṣd eyle-:**--*um, --uz, --a, --di*
Gazel 3111
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birini öldürmeye hazırlanmak.

Yine ḳaṣd eyledi bu ġamze görüñ cānumuza
Ḫançerüñ susadı içemege gelür kanumuza

cānuñı ḳurbān ilet:

1. **cānuñı ḳurbān ilet:**
Gazel 3255
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canını kurban olarak ulaştırmak. Canını feda etmek, canından vazgeçmek.

Ka'be'dür kūyı Muḥibbī cānuñı ḳurbān ilet
Bunuñ ile gel tamām it ḥācılar bayramını

cārī ol-:

1. **cārī ol-:**-*ur, -sa*
Gazel 3181
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akmak.

Muḥibbī āteş-i 'ışḳa tutışduñ şem'-veş başdan
Olursa gözlerüñ yaşı ne tañ tā ṣubḥa dek cārī

cārūb id-:

1. **cārūb id-:**--*er*
Gazel 3070
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Süpürge etmek.

Bu Muḥibbī ḫāk-i pāyuñda müje cārūb ider
Gözleri saḳḳā olup her dem döker āb üstine

cārūb it:

1. **cārūb it:**
Gazel 3075
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Süpürge etmek.

Gel maḥabbet şehrinüñ kıl bir naẓar yapusına
Yüz sürüp müjgānı cārūb it dilā tapusına

cārūb ol-:

1. **cārūb ol-:**-*ur*
Gazel 3209
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Süpürge olmak, süpürge haline gelmek. II Özveriyle hizmet etmek.

Gözlerüm yaş dökdügince kirpügüm cārūb olur
Āsitānuñda bu nev'e kimse ferrāş olmadı

cārūb-keş:

1. **cārūb-keşi:**-*i*
Gazel 3289
Mısra: **12**
Süpürgeci, süpüren.

Tāc-ı Keyḫusrev ile mülk-i Ferīduñ dilemez
Bu Muḥibbī kapusında ola cārūb-keşi

cāsūs:

1. **cāsūs:**
Gazel 3235
Mısra: **4**
Başkalarına âit sırları belli bir maksatla ve başkası hesâbına araştırıp öğrenen ve haber veren kimse.

Zülfine bend eyleyüp ḥabs-i zenaḫdān eyledi
Tutdı cāsūs añlayup bu göñlümüñ avlagını

2. **cāsūs:**
Gazel 3381
Mısra: **8**
Başkalarına âit sırları belli bir maksatla ve başkası hesâbına araştırıp öğrenen ve haber veren kimse.

Çāh-ı zenaḫda ḥabs-i mü'ebbed idüp nigār
Cāsūs diyü sakladı göñlüm ulagını

cay:

1. **cāyın:**-*ın*
Gazel 3009
Mısra: **5**
Cay (f.i.) yer. (bkz: câ). Yer, mahal, makam, durum.

İrişse tīr-i dil-dūzı müheyyā eyleyem cāyın
Anı ḫoş saklayam dilde ne cān ola ne ten āgeh

2. **cāya:**-*a*
Gazel 3305
Mısra: **3**
Yer, mahal, mevki.

Her cāya ki vardum şehā tā ki görem gün yüzüñi
Komaz raḳīb-i rū-siyeh sāyem gibi dünbālümi

cāy-ı ābda:

1. **cāy-ı ābda:**--*da*
Gazel 3072
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Su yeri.

Hīç revā mıdur dilā sen böyle cāy-ı ābda
'Ömri żāyi' eyleyüp bir dem kalasın ḫ̆ābda

cāyiz:

1. **cāyiz:**
Gazel 3031
Mısra: **2**

Din ve törede işlenmesi emir veya yasak edilmediği için yapılmasında bir sakınca bulunmayan, izin verilmiş sayılan, uygun görülen.

Perde kılduñ şem‘-i ruḫsāruña zülfüñ kıldum āh
Cāme-i fānūsı hīç cāyiz midür itmek siyāh

cāzibe:

1. **cāẕibe:**
Gazel 3135
Mısra: **4**
Dikkat ve ilgiyi üzerine çekme özelliği, çekicilik, alımlılık.

Hevāsın işidüp nāyuñ hevāyī olur elbetde
Anuñçündür ki konmışdur ezelden cāẕibe nāda

ceb:

1. **cebīnde:**-*i, --n, --de*
Gazel 3049
Mısra: **4**
Kıyafetlerin yanında bulunan içine bir şey koymaya yarayan küçük yer.

Görelden ruḫlaruñı bāġ-ı lāle
Yakupdur dāg-ı ‘aşḳuñı cebīnde

cefā:

1. **cefā:**
Gazel 3061
Mısra: **5**
Ar. İncitme, eziyet.

Cefā tīġı elüñden gitmeyelden
Olupdur uşbu bagrum rişte rişte

2. **cefāya:**-*y, -a*
Gazel 3293
Mısra: **1**
Ar. İncitme, eziyet.

Mu‘allim eylemiş ta‘līm cefāya ol perī-rūyı
Ki göstermeye ‘uşşāḳa ki hergiz rūy-ı nīgūyı

3. **cefāya:**-*y, -a*
Gazel 3297
Mısra: **7**
Ar. İncitme, eziyet.

Didi dilber kim cefāya luṭfumı eyler ḳabūl
Ehl-i ‘ışḳ olan didüm cevrüñ temennā eyledi

4. **cefāsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 3083
Mısra: **2**
Eziyet, sıkıntı.

Her kim güzelüñ aldanur evvel vefāsına
Lāyıḳdur anuñ ugraya āḫir cefāsına

5. **cefā:**
Gazel 3063
Mısra: **4**
(□□□) i. (Ar. cefā’) Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Vefāsın görmedümse n’ola yāruñ
Cefā eksük degül epsem bizümle

6. **cefā:**
Gazel 3127
Mısra: **7**
(□□□) i. (Ar. cefā’) Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Kıl cefā cevre taḥammül ola ki bu rūzigār
Ṭāli‘üñ ola müsā‘id ola kim bir gün ese

7. **cefā:**
Gazel 3269
Mısra: **8**
(□□□) i. (Ar. cefā’) Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Yüzüñi görmege kūyuña vardum
Cefā tīġın tutar gördüm raḳībi

8. **cefādan:**-*dan*
Gazel 3358
Mısra: **5**
(□□□) i. (Ar. cefā’) Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Cefādan kankı ‘āşıḳ kim vefāyı yig bilür ister
Dilegüm budur ‘ālemde añılmasun anuñ adı

9. **cefā:**
Gazel 3378
Mısra: **2**
(□□□) i. (Ar. cefā’) Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Ḥüsn-ile ṭarāvet ezelī sen güle düşdi
Cevr-ile cefā ḳur‘ası ben bülbüle düşdi

10. **cefāsın:**-*sın*
Gazel 3397
Mısra: **2**
(□□□) i. (Ar. cefā’) Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Ḳāmetüm dāl oldugına kimse ‘ayb itmez beni
Başdan ayaga cefāsın bildiler ‘ālem seni

11. **cefā:**
Gazel 3443
Mısra: **4**
(□□□) i. (Ar. cefā’) Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Ol er midür ki ni‘metüñ üstinde lāf ura
Bil er odur ki terk ide başın cefā güni

12. **cefāsı:**-*s, -ı*
Gazel 3498
Mısra: **14**
(□□□) i. (Ar. cefā’) Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Muḥibbī cevre oldı şöyle mu‘tād
Vefā görinür itdügi cefāsı

13. **cefāsın:**-*s, -ı, -n*
Gazel 3152
Mısra: **7**
Eziyet, sıkıntı, eza, cevr.

Ḳabrüm üzre her çemen söyler cefāsın ol mehüñ
Kim gelüp bir dem naẓar kılsa mezārum taşına

14. **cefāya:**-*(y)a*
Gazel 3339
Mısra: **5**
Eziyet, sıkıntı, eza, cevr.

Cevre ṣabrum kalmadı hergiz cefāya ṭāḳatüm
İḫtiyār idüp ḳabūl terk-i diyār eksüklügi

15. **cefāya:**-*y, -ā*
Gazel 3491
Mısra: **9**
Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr, zulüm, incitme.

Tañ mıdur döyse cefāya bu Muḥibbī ḫasta dil
Miḫnet ile bisledüm çün cān-ı ġam-perverdümi

16. **cefā-y-ıla:**--*(y)ıla, -*
Gazel 3473
Mısra: **5**
Eziyet, sıkıntı, eza, cevr.

Çāk itmeden yakañı cefā-y-ıla dest-i dehr
Lāyıḳ budur ki tutasın ‘uzlet yakasını

17. **cefā:**
Gazel 3087
Mısra: **7**
Eziyet, eza, sıkıntı.

Ḫāk-i miḫnetle cefā sengiyle dil vīrānesin
Ola kim ma‘mūr ide mi‘mār sevdüm tāzece

18. **cefā:**
Gazel 3307
Mısra: **10**
(□□□) i. (Ar. cefā’) Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Ġam bārına ṭāḳat yok iken āh Muḥibbī
Arturdı cefā gelüp bak o bār-ı girānı

19. **cefā:**
Gazel 3314
Mısra: **3**
(□□□) i. (Ar. cefā’) Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Baña cevr-ile cefā ġayrılara mihr ü vefā
Dōstum baña ‘ayān itmedi nedür sebebi

20. **cefā:**
Gazel 3318
Mısra: **5**
(□□□) i. (Ar. cefā’) Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Gāhī cefā gāhī sitem gāhī belā geh derd ü ġam
Eksük degül miḫnet elem sanmañ bu dil kan olmadı

21. **cefā:**
Gazel 3343
Mısra: **3**
(□□□) i. (Ar. cefā’) Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Atarsa cefā tīri ile seng-i melāmet
Başuñı açup karşula kıl sīne nişānı

22. **cefā:**
Gazel 3450
Mısra: **5**
(□□□) i. (Ar. cefā’) Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Baña cevr-ile cefā ġayrılara mihr ü vefā
Ne ‘aceb bilmeyesin sevmeyen ile seveni

23. **cefā:**
Gazel 3490
Mısra: **8**
(□□□) i. (Ar. cefā’) Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

‘Aceb dīvāne dil bilsem neden umar vefā resmin
Cefā üzre yaradılmış ola dilberlerüñ şānı

24. **cefāsını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 3252
Mısra: **2**
Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye yāruñ vefāsını
Yāḫūd şikāyet eyle añup cefāsını

cefā-:

1. **cefāña:**-*ñ, -a*
Gazel 3101
Mısra: **1**
Cefa, eziyet, incitme.

Ḫāşa lillāh kim cefāña dil taḥammül itmeye
Cān ṭaleb kılsañ vire bir dem te’emmül itmeye

cefā çek-:

1. **cefā çek-:**--*sı, --n, --e, --y, --im-e, -y, -im*
Gazel 3068
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Zulüm görmek, sıkıntı çekmek.

Çekeyim bülbül gibi ḫāruñ cefāsın dem-be-dem
Ölür-isem itmeyem minnet varup aġyāruma

cefā eyle:

1. **cefā eyle:**-*y, -ı, -dü, -ñ*
Gazel 3302
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Vefā umdukça eyledüñ cefāyı
Degül mümkin alam būy-ı vefāyı

cefā kıl:

1. **cefā kıl:**-*ma*
Gazel 3351
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet, zulüm yapmak; sıkıntı, üzüntü vermek.

Muḥibbī'ye cefā kılma bugün sulṭān-ı 'ālemsin
Sorılısar-durur yarın eñ evvel şehlerüñ dādı

2. **cefā kıl:**-*ur, -sın*
Gazel 3428
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

İdem vefā diyüp āh dönüp cefā kılursın
Korkmaz mısın Ḫudā'dan yok yire içüp andı

cefā sengi:

1. **cefā sengi:**--*i, --n, --i*
Gazel 3141
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet taşı.

At cefā sengini topragumı yirden götür
Bārī ol demde vefā resmini bünyād eyle

2. **cefā sengi:**-*i, -n*
Gazel 3209
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet, sıkıntı taşı.

Şol ḳādar atduñ cefā sengin baña iy seng-dil
Yir mi kaldı kim bedende ḫurd u ḫaşḫāş olmadı

3. **cefā sengi:**-*i*
Gazel 3294
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet, sıkıntı taşı.

Cefā sengi eger başına yagsa
Kaçurmayup naẓar kıla derini

4. **cefā sengi:**-*i, -y, -le*
Gazel 3423
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet, sıkıntı taşı.

Ser-i zülfinde görüp asılu dil şīşesini
Uşadup anı cefā sengiyle dildār sıdı

5. **cefā sengi:**-*i, -y, -le*
Gazel 3427
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet, sıkıntı taşı.

Cefā sengiyle miḥnet topragından
Maḥabbet ḫānesin dil muḥkem itdi

cefā taşı:

1. **cefā taşı:**-*ı, -durur*
Gazel 3175
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet, sıkıntı taşı.

Cefā taşı-durur taşı suyı da oldı göz yaşı
Anuñçün böyle muḥkemdür Muḥibbī 'ışḳ bünyādı

cefā tīri:

1. **cefā tīri:**--*i, --y, --le-i, -y, -le*
Gazel 3107
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet oku, sevgilinin kirpikleri veya gamzesi.

Sitem tīġı cefā tīriyle kılduñ
Beni hey nā-müselmān pāre pāre

2. **cefā tīri:**-*i, -n, -e*
Gazel 3418
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet oku, sevgilinin kirpikleri veya gamzesi.

Ṣabrum apardı 'aḳlumı zülf itdi tārmār
Dutdı cefā tīrine ol kaşı ya bizi

3. **cefā tīri:**-*i, -y, -le*
Gazel 3475
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cefa oku.

Bezm-i ġamda göñlümi deldi cefā tīriyle āh
Giceler tā ṣubḥ olınca iñiler nā eyledi

cefā vü cevr:

1. **cefā vü cevr:**--*üñ , --i--üñ, --i*
Gazel 3013
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve azap.

Añup cefā vü cevrüñi āh eylesem eger
Güş-ı zamāne toptolu ola ṣadām-ıla

2. **cefā vü cevr:**-*üñ, -i*
Gazel 3351
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve azap.

Yoluñda her kim ölmezse añılmasun anuñ adı
Cefā vü cevrüñi görüp anı ger bilmeye ṣādī

3. **cefā vü cevr:**-*i*
Gazel 3351
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve azap.

Güzeller kamusı andan cefā vü cevri ögrenmiş
Bu fende var mıdur bilsem aceb hīç anuñ üstādı

4. **cefā vü cevr:**-*i*
Gazel 3358
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve azap.

Cefā vü cevri terk itmez taẖarrū‘ eyleseñ yāra
Ki zīrā katı müşkildür kişi terk ide mu‘tādı

5. **cefā vü cevr:**-*-i*
Gazel 3094
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve zulüm.

Naṣīb imiş cefā vü cevri yāruñ
Yoyılmaz her ne kim yazıldı serde

6. **cefā vü cevr:**
Gazel 3092
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve zulüm.

Dilā ṣabr it cefā vü cevr ü rence
Ümīẕüñ dut iresin vaṣl-ı gence

7. **cefā vü cevr:**-*i*
Gazel 3181
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve zulüm.

Cefā vü cevri bī-ḥaddür didiler ol cefākāruñ
Göñül derd-ile āh-ıla fiġān idüp didi arı

8. **cefā vü cevr:**-*e*
Gazel 3182
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve zulüm.

Bu derdüme nihāyet yok cefā vü cevre ġāyet yok
Felek beñzer getürmedi benüm gibi dil-efgārı

9. **cefā vü cevr:**
Gazel 3230
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve zulüm.

Geh cefā vü gāh cevr ü gāh nāzuña sitem
Ḫū tutupdur dilberüm terk eylemez mu‘tādını

10. **cefā vü cevr:**
Gazel 3231
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve zulüm.

Cefā vü cevr-ile cānā ḫarāb itdüñ göñül mülkin
Görenler didiler el-ḥaḳ basupdur ẓulm-ı Timur’ı

11. **cefā vü cevr:**
Gazel 3344
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve zulüm.

Gelse cefā vü cevr dilā olma muẓṭarib
Görseñ gerek çü başda olan cümle yazuñı

12. **cefā vü cevr:**-*ile*
Gazel 3376
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve zulüm.

Vefā gelmez güzellerden gel iy dil aña yiltenme
Cefā vü cevr-ile meşhūr olupdur çün anuñ adı

13. **cefā vü cevr:**-*üñ, -ile*
Gazel 3414
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve zulüm.

Cānā cefā vü cevrüñ-ile dil ḫoşın daḫı
İçdüm şarāb-ı ‘ışḳı ezel serḫoşın daḫı

<u>cefā vü cevr çekmek:</u>

1. **cefā vü cevr çekmek:**-*-mek, --le*
Gazel 3064
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve sıkıntı çekmek.

Cefā vü cevr çekmekle benüm ḫod baña yitmişdür
‘Aceb n’itdüm saña iy ġam gelürsin bir yaña sen de

<u>cefā [vü] cevr [ü] belā-keş:</u>

1. **cefā [vü] cevr [ü] belā-keş:**
Gazel 3345
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet, zulüm ve bela çeken.

Bir daḫı cefā [vü] cevr [ü] belā-keş yaratmadı
Kulları içre Tañrı ta‘ālā benüm gibi

<u>cefā vü cevr ü hicrān:</u>

1. **cefā vü cevr ü hicrān:**-*uñ*
Gazel 3480
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet, zulüm ve ayrılık.

Ne ḳadar ursañ cefā vü cevr ü hicrānuñ yükin
Mest üştürdür çeker dil yirde koymaz bārını

<u>cefā vü cevr-i dildār:</u>

1. **cefā vü cevr-i dildār:**-*ı*
Gazel 3175
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin eziyet ve zulmü.

Cefā vü cevr-i dildārı vefādan ol ki yig bilmez
Aña ‘āşıḳ dimeñ hergiz ki ‘āşıḳ istemez şādī

<u>cefā-cū:</u>

1. **cefā-cū:**
Gazel 3368
Mısra: **2**
(Fars.) Cefâ arayan, cefâ eden.

Gözlerinden ḫūn-ı dil şol deñlü dökdi yaşını
İy cefā-cū kūyuñuñ la'l itdi iç ü taşını

cefā-hū:

1. **cefā-ḫū:**
Gazel 3417
Mısra: **4**
Cefayı ve eziyeti huy edinen (sevgili) II Eziyet eden, zalim, gaddar (sevgili).

'Ahd idersin and içüp tā kılasın bir dem vefā
İy cefā-ḫū niçe kez gördüm senüñ pür fendüñi

2. **cefā-ḫū:**
Gazel 3500
Mısra: **3**
Cefayı ve eziyeti huy edinen (sevgili) II Eziyet eden, zalim, gaddar (sevgili).

İy cefā-ḫū dehr gibi cevri ḳānūn eyleyüp
Mübtelā-yı hicr idüp derdüñle yār itdüñ beni

cefākār:

1. **cefākāruñ:**-*uñ*
Gazel 3181
Mısra: **5**
Cefa eden, eziyet veren.

Cefā vü cevri bī-ḥaddür didiler ol cefākāruñ
Göñül derd-ile āh-ıla fiġān idüp didi arı

cefā-keş:

1. **cefā-keş:**
Gazel 3002
Mısra: **2**
Cefâ çeken, eziyet ve sıkıntıya katlanan (kimse) II âşık.

Görinmez bī-vefālar içre sence
Bulınmaz bir cefā-keş dahı bence

cefālar id:

1. **cefālar id:**-*lar, -e, -sin*
Gazel 3301
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Cefālar idesin cāna şikāyet itmeyem senden
Ḳabūlüm her ne gönderseñ dimem bu dil zebūn oldı

cefālar it-:

1. **cefālar it-:**--*e, sin*
Gazel 3002
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Eger öldürmez ise beni hicrān
Cefālar idesin sen baña anca

cefā-pīşe:

1. **cefā-pīşe:**
Gazel 3120
Mısra: **10**
Cefa etmeyi, cevretmeyi huy edinmiş olan, zalim II sevgili.

Muḥibbī'ye vefā idem diyüp 'ahdin bozar anı
Dirīġā ol cefā-pīşe meger varmış Karaman'a

cefā-yı dilber:

1. **cefā-yı dilber:**
Gazel 3044
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin eziyeti.

Gāhī cefā-yı dilber ü gāhī belā vü ġam
Bir dem mi var bu dil-i gām-ḫ̆āra gelmeye

cehd it:

1. **cehd it:**
Gazel 3254
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çalışıp çabalamak, uğraşmak.

Eyü 'amel kılmaga cehd it ḫayr u şerri farḳ kıl
Kurtarasın tā ki şeyṭāndan bugün īmānuñı

cellād:

1. **cellāda:**-*a*
Gazel 3206
Mısra: **6**
İdam cezasına çarptırılan hükümlülerin katliyle görevli kimse. II Cana kıyıcı, can alıcı kimse veya şey. II Sevgilinin merhametsiz gözleri ve öldürücü bakışları.

Dökilsün kanı nā-ḥaḳ yire ḥaḳdur
O kim dil sen gözi cellāda virdi

cem:

1. **cem:**
Gazel 3461
Mısra: **9**
İran'ın Pişdadiyan sülasinden gelen ve şarabı icat eden şahıs olarak Klasik şiirde zikredilen bir hükümdardır.

Kanı İskender Ferīdūn Ḫusrev ü Dārā vü Cem
Kanda gitdi Zāl u Rüstem Gīv-ile Bījen gibi

cem' eyle:

1. **cem‘ eyle:**
Gazel 3425
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toplamak, bir araya getirmek.

Düşürme bādeyi elden varup ṣaḥn-ı gülistāna
Müheyyā ṣoḥbet esbābın kılup cem‘ eyle yārānı

2. **cem‘ eyle:**-*se, -ñ*
Gazel 3461
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toplamak, bir araya getirmek.

Dāne dāne sa‘y kılsañ eyleseñ dünyāyı cem‘
Tagıdur bād-ı fenā āḫir anı ḫırmen gibi

3. **cem‘ eyle:**-*di*
Gazel 3306
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toplamak, bir araya getirmek.

Cem‘ eyledi ‘uṣṣāḳını kūyında ḥabībüm
‘Arż itdi cemāl cümlesini muḥterem itdi

cem‘ id-:

1. **cem‘ id-:**-*en*
Gazel 3178
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toplanma, bir araya gelme.

‘Işḳ bünyādına cem‘ iden melāmet taşını
Şartıdur evvel temel yirine koya başın

cem‘ id:

1. **cem‘ id:**-*e, -sin*
Gazel 3331
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toplamak, bir araya getirmek.

Gendüm-i dünyāya dil virüp sakın itme ṭama‘
Mūr gibi niçeye dek cem‘ idesin dāne[y]i

cem‘ it-:

1. **cem‘ it-:**-*se, -ñ*
Gazel 3210
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toplamak, bir araya getirmek.

Cev-be-cev dünyāyı cem‘ itseñ sanur mısın kalur
Dagıdur bād-ı fenā āḫir anı ḫırmen gibi

cem‘ kıl-:

1. **cem‘ kıl-:**-*du, -m*
Gazel 3272
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toplamak, bir araya getirmek.

Cem‘ kıldum bahr-ı eşk içre gözüm gevherlerin
‘Işḳ şāhı devletinde oldum ġāyet ġanī

2. **cem‘ kıl-:**-*dı*
Gazel 3112
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toplanmak, bir araya gelmek.

Ol kemān ebrū yine ḳaṣd itdi ‘āşıḳ cānına
Ġamzelerden niçe oklar cem‘ kıldı yanına

cem‘ kıl:

1. **cem‘ kıl:**-*sa, -y, -du, -m*
Gazel 3337
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toplamak, bir araya getirmek.

Cem‘ kılsaydum gözümden dökilen gevherleri
Eyleseydüm māh-rūlara kef ü pā kāşki

2. **cem‘ kıl:**-*mış, -dur*
Gazel 3339
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toplamak, bir araya getirmek.

Dīde rūyum cem‘ kılmışdur şu deñlü sīm ü zer
Pāy-ı yāra eylesem bilmez nisār eksüklügi

3. **cem‘ kıl:**
Gazel 3480
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toplamak, bir araya getirmek.

Çünki ġam tīmārını virdi Muḥibbī şāh-ı ‘ışḳ
Ḥāṣıluñdur cem‘ kıl bu gözlerüñ dīnārını

cem‘ ol-:

1. **cem‘ ol-:**-*ur*
Gazel 3134
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toplanmak, bir araya gelmek.

Şerḥ kılsam leylī zülfiñüñ muṭavvel ḳıṣṣasın
Cem‘ olur gūş itmege bay u gedālar başuma

cemāl:

1. **cemālüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3349
Mısra: **5**
Güzel yüz.

Senüñ zībā cemālüñi görenler terk-i cān itse
‘Aceb mi Yūsuf’ı görüp elini cümle zen kesdi

2. **cemālüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 3311
Mısra: **1**
Güzellik, yüz güzelliği.

Mihr ü meh oldı cemālüñden senüñ şermendegī
Buldılar karşu gelüp saña maḳām-ı bendegī

3. **cemāli:**-*i*
Gazel 3431
Mısra: **11**
(Ar.) Güzellik II. Yüz güzelliği, güzel yüz.

Cemāli şem‘ine pervāne gibi
Muḥibbī cān u dilden yandı düşdi

4. **cemālin:**-*iñ*
Gazel 3475
Mısra: **5**
(Ar.) Güzellik II. Yüz güzelliği, güzel yüz.

Gülşen-i ḥüsn içre gül gibi cemālin ‘arż idüp
Lāl iken ‘uşşāḳı bülbül gibi gūyā eyledi

5. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 3200
Mısra: **5**
1. Güzellik. 2. Yüz güzelliği, güzel yüz.

Tāze ter olsun diyü cānā cemālüñ gülşeni
Ebr-i āhum gözlerüm yaşın akıdur mā gibi

6. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 3305
Mısra: **5**
1. Güzellik. 2. Yüz güzelliği, güzel yüz.

Cānā cemālüñ şem‘ini cān-ıla itdüm çün ṭaleb
Pervāne-veş olmaz ‘aceb yaksam bu perr ü bālümi

7. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 3307
Mısra: **3**
1. Güzellik. 2. Yüz güzelliği, güzel yüz.

Bir gice eger görmeyem iy dōst cemālüñ
Ḥasretle döke şem‘ gibi eşk-feşānı

8. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 3422
Mısra: **9**
1. Güzellik. 2. Yüz güzelliği, güzel yüz.

Bu Muḥibbī’yi cemālüñ şem‘ine pervāne-veş
Bāl ü per ancak degül küllī yakup nār it beni

9. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 3485
Mısra: **1**
1. Güzellik. 2. Yüz güzelliği, güzel yüz.

Kılmasam cānā cemālüñ ben temennā kāşki
Salmasam dil mülkine her laḥẓa ġavġā kāşki

10. **cemāl:**
Gazel 3306
Mısra: **8**
(Ar.) Yüz güzelliği, güzel yüz II. Allah’ın lutfedici sıfatlarının bütünü ve bu sıfatlarının gereği olarak güzellik ve rahmetle tecellîsi.

Cem‘ eyledi ‘uşşāḳını kūyında ḥabībüm
‘Arż itdi cemāl cümlesini muḥterem itdi

11. **cemāl:**
Gazel 3314
Mısra: **5**
(Ar.) Yüz güzelliği, güzel yüz II. Allah’ın lutfedici sıfatlarının bütünü ve bu sıfatlarının gereği olarak güzellik ve rahmetle tecellîsi.

Kim yüzin gördi didi olmaya bu resme cemāl
Ben didüm meger ola mihr-ile meh ümm ü ebi

cemal-i dilber:

1. **cemal-i dilber:**--*i*
Gazel 3130
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin güzel yüzü.

Cān göziyle görmek olmazdı cemal-i dilberi
Açmasa ger ġamzesi sīnemde yir yir revzene

cemāl-i şem‘:

1. **cemāl-i şem‘:**-*i, -n, -i*
Gazel 3362
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mumun güzelliği.

Gördük cemāl-i şem‘ini düşdük ayagına
Pervāne gibi yakdı ol āteş-liḳā bizi

cemāl-i şem’-i dildār:

1. **cemāl-i şem’-i dildār:**--*a*
Gazel 3010
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgili nurunun güzelliği.

Muḥibbī gerçi cān yakdı cemāl-i şem’-i dildāra
Ne pervā meş’al-i ḫurşīde ger yanarsa pervāne

cenāb-ı ka‘be:

1. **cenāb-ı ka‘be:**--*y, --e*
Gazel 3102
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce Kabe.

Beñzedelden kūy-ı dildārı cenāb-ı Ka‘be’ye
Yüz sürerler ekser anūnçün türāb-ı Ka‘be’ye

ceng id-:

1. **ceng id-:**--*er*
Gazel 3098
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Savaşmak,mücadele etmek.

Ḫaddi ile zülfini gördüm iderler ‘arbede
Rūm şāhı ceng ider san kim varup Efreng-ile

ceng it-:

1. **ceng it-:**--*meg, --e*
Gazel 3137
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Savaşmak. 2. Mücâdele etmek, çekişmek.

Ḳatlüme ḫançer çeküp ġamzeñ emān virmez amān
Sanki Rüstemdür gelür ceng itmege Suhrāb-ıla

cennet:

1. **cenneti:**-+*i*
Gazel 3033
Mısra: **9**
Allah'ın mümin, sadık kullarına vaat ettiği içinde ebedi kalınacak olan mekan; refah, huzur verici çiçeklerle bezenmiş (yer).

Görmekde ise ger hevesüñ cenneti zāhid
Ol elini komaz kūyına bir kez güẕer eyle

2. **cennet:**
Gazel 3137
Mısra: **9**
1. Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer 2. mec. Çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer.

Yār kūyına Muḥibbī yañılup cennet dime
Ortalarında tefāvüt var hezārān bāb-ıla

3. **cennet:**
Gazel 3236
Mısra: **7**
1. Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer 2. mec. Çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer.

Zāhidā ẕikr eyleme cennet hevāsı bizde yok
‘Āşıḳ-ı dīdār olan n’eyler irem ırmagını

4. **cennetde:**-*de*
Gazel 3405
Mısra: **1**
Allah'ın mümin, sadık kullarına vaat ettiği içinde ebedi kalınacak olan mekan II Sevgilinin semti.

Uyḫuya vardukda dil cennetde gördi yirini
Bir mu‘abbir kūy-ı yār eyle didi ta‘bīrini

5. **cennet:**
Gazel 3162
Mısra: **4**
1. Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer. 2. Çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer.

‘Ārıżuñ üstine dönmişdür neden ḫāl-i siyāh
Kim görüpdür kāfiri kim gire cennet bāġına

cennet bāġı:

1. **cennet bāġı:**
Gazel 3096
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet bahçesi. || Sevgilinin yanağı.

‘Ārıżuñ üstinde düşmişdür meger zülf-i siyāh
Kim görüpdür kāfiri kim girdi cennet bāġına

cennet ol:

1. **cennet ol:**-*ıcak*
Gazel 3377
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cennete benzemek.

Sensüzin girsem gülistāna baña dūzaḫ olur
Senüñ-ile olıcak cennet bilürem külḫeni

cennet-i kūy:

1. **cennet-i kūy:**-*ın, -da*
Gazel 3479
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin cennete (benzer) mahallesi.

Cennet-i kūyında iken dūr kılduñ sen beni
İy raḳīb-i rū-siyeh şeyṭāna beñzetdüm seni

cennet-i me‘vā:

1. **cennet-i me‘vā:**
Gazel 3246
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sığınılacak, yurt edinilecek cennet [Cennet katlarından biri olup edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Mekānuñ ‘ālem-i ‘ulyā turaguñ cennet-i me‘vā
Kapuñ derbānıdur Rıḍvān olup çāker saña ḥūrī

cennetü’l-me‘vā:

1. **cennetü’l-me‘vāsını:**-*s, -ı, -n, -ı*
Gazel 3221
Mısra: **4**
Sığınılacak, yurt edinilecek cennet [Cennet katlarından biri olup edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Ger göreydi yüzüñi zāhid senüñ iy mehliḳā
Terk iderdi cān u dilden cennetü'l-me'vāsını

ceres:

1. **çeres:**
Gazel 3038
Mısra: **7**
Çan, çıngırak, zil. II Âşığın ağlayan, inleyen gönlü.

Seḥergeh vādi-i ġamda çeres gibi fiġān eyler
Sanasın kārbān-ı dil göçer āheste āheste

cevāb:

1. **cevāb:**
Gazel 3238
Mısra: **14**
Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.

Muḥibbī ḫastadur yatur lebüñ dārü'ş-şifāsında
Ya öldür anı kurtılsun ya gönder bir cevāb evlā

2. **cevāb:**
Gazel 3184
Mısra: **7**
Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyâca söz, yazı veya başka bir ifâde yoluyle verilen karşılık, yanıt.

Dil ṭabībisin neden bildürmeyesin bir cevāb
Derd ü ḫasretle bugün öldüresin bīmāruñı

cevāb al-:

1. **cevāb al-:**-*dı*
Gazel 3187
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sorusuna karşılık almak. II Cevaplanmak, cevaplandırılmak, karşılık almak.

Cevāb aldı meger şīrīn lebüñden
Bu dil Ferhād-veş taglara düşdi

cevāb eydebile:

1. **cevāb eydebile:**-*ebil, -e*
Gazel 3312
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cevap vermek.

Kimse virmedi miyānıyla dehānı ḫaberin
Kim cevāb eydebile bilmeyicek 'ilm-i ḫafī

cevāb ol-:

1. **cevāb ol-:**-*dı*
Gazel 3279
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cevap vermek II karşılık vermek.

İtdi sü'āl-i būse Muḥibbī nigār ne-goft
Beñzer ki ḳabūl itdi ḫamūş cevāb oldı

cevāb vir-:

1. **cevāb vir-:**--*mez*
Gazel 3074
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cevap vermek, açıklama yapmak.

Biñ süvāl itsem dönüp virmez bana bir kez cevāb
Bulmadum bir çāre derdā ġonca-i ḫāmūşına

cevāb vir:

1. **cevāb vir:**-*mez*
Gazel 3409
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cevaplamak, karşılık vermek; gereksinimi karşılamak.

Ol ṭabīb-i dil ölürsem de baña virmez cevāb
Bagludur ben ḫastaya beñzer ki ṣıḥḥat kapusı

cevāhir:

1. **cevāhirin:**-*in*
Gazel 3334
Mısra: **9**
Cevherler II Güzel ve değerli söz.

Dilden çıkar tāze ma'ānī cevāhirin
Vardur Muḥibbī yir yir ara ḫazīne[y]i

cev-be-cev:

1. **cev-be-cev:**
Gazel 3210
Mısra: **7**
Tane tane.

Cev-be-cev dünyāyı cem' itseñ sanur mısın kalur
Dagıdur bād-ı fenā āḫir anı ḫırmen gibi

cevher:

1. **cevher-durur:**-*dur, -ur*
Gazel 3286
Mısra: **9**
Elmas ve benzeri kıymetli taş.

'Işḳ bī-bahā cevher-durur nādāna iẓhār eyleme
Sīneñde sakla cān gibi cāndan 'azīz tut rāzuñı

2. **cevherleri:**-*ler, -i*
Gazel 3363
Mısra: **1**
Mücevher; değerli, kıymetli taş. II Yaratılış, tıynet, maya.

Baḥr-ı dilden arayup buldum niçe cevherleri
Gūş idüñ yārān size 'arż eyleyem gevherleri

3. **cevherini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3114
Mısra: **5**
Var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher.

Gözlerem ḫ̔ācesi yoluñda kamu cevherini
Ḥarc idüp bakmadı sūdına vü sermāyesine

4. **cevheri:**-*i*
Gazel 3365
Mısra: **3**
Elmas ve benzeri kıymetli taş. II Var olan bir şeyin özü, esası, varlığındaki maya.

Tartmak ister ḫāk-i pāyin cevheri cān-ıla dil
Eylemişdür dīdelerden keffe-i mīzān iki

5. **cevherlerinden:**-*ler, -i, -n, -den*
Gazel 3216
Mısra: **8**
Elmas ve benzeri kıymetli taş. II Var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher. II Aşığın gözyaşları.

Gel ḳadem rencīde kıl kim pāyuña īsār içün
Ḥāżır itdüm gözlerüm cevherlerinden dökmegi

6. **cevherüñ:**-*üñ*
Gazel 3261
Mısra: **10**
1. Var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher. 2. Yaratılıştan gelen değer, fıtrî kābiliyet, iyi ve kıymetli maya, değer, kıymet. 3. Elmas, zümrüt, pırlanta gibi değerli süs eşyâsı, mücevher, gevher, güher.

La‘l-i nābuñ ḳıymetin cānā Muḥibbī ḫoş bilür
Ẓāhir itmez cevherüñ ḳadrini illā cevherī

7. **cevherlerin:**-*ler, -i, -n*
Gazel 3276
Mısra: **5**
Elmas, zümrüt, pırlanta gibi değerli süs eşyâsı, mücevher, gevher, güher.II Aşığın gözyaşları.

Gözlerüm cevherlerin yoluñda itdüm ben telef
‘Ömr[i] yok yire geçürdüm hafta māh u sālumı

8. **cevherini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3294
Mısra: **2**
1. Var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher. 2. Elmas, zümrüt, pırlanta gibi değerli süs eşyâsı, mücevher, gevher, güher.

Çıkar dilden yine söz gevherini
Bilen ḳadrin bilür söz cevherini

cevherī:

1. **cevherī:**
Gazel 3261
Mısra: **10**
1. Cevherle ilgili, cevhere âit. 2. Değerli taşlarla yapılmış, onlarla işlenmiş olan.

La‘l-i nābuñ ḳıymetin cānā Muḥibbī ḫoş bilür
Ẓāhir itmez cevherüñ ḳadrini illā cevherī

cevherī ol-:

1. **cevherī ol-:**--*du, --m*
Gazel 3056
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıymetli taşlarla süslenmiş olmak.

La‘l ü yāḳūt ile zeyn itdüm gözüm dükkānını
‘Işḳ-ı şāhī devletinde cevherī oldum yine

cevlān id:

1. **cevlān id:**-*er, -di*
Gazel 3322
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dolaşmak, gidip gelmek, gezip dolaşmak.

Bir nāzenīni gördüm cevlān iderdi rāhı
Top eyleyüp serümi göge çıkardum āhı

2. **cevlān id:**-*er*
Gazel 3332
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dolaşmak, gidip gelmek, gezip dolaşmak.

Yār[ı] gördüm esb-i nāz-ıla yine cevlān ider
Didüm öldürdüñ be ẓālim āh bu üftāde[y]i

cevr:

1. **cevrüñ:**-*üñ*
Gazel 3297
Mısra: **8**
Ar. Eza, sitem.

Didi dilber kim cefāya luṭfumı eyler ḳabūl
Ehl-i ‘ışḳ olan didüm cevrüñ temennā eyledi

2. **cevr-ile:**-*ile*
Gazel 3450
Mısra: **5**
Ar. Eza, sitem.

Baña cevr-ile cefā ġayrılara mihr ü vefā
Ne ‘aceb bilmeyesin sevmeyen ile seveni

3. **cevr-ile:**-*ile*
Gazel 3314
Mısra: **3**
Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.

Baña cevr-ile cefā ġayrılara mihr ü vefā
Dōstum baña ‘ayān itmedi nedür sebebi

4. **cevrüñ:**-*üñ*
Gazel 3348
Mısra: **6**
Ar. is. Haksızlık edip incitme, eziyet, cefa.

Mürdeyem derdüñle ġam eyler tesellī göñlümi
Ġam gibi cevrüñ daḫı ġam-ḫ̌ār olaydı kāşki

5. **cevri:**-*i*
Gazel 3500
Mısra: **3**
Ar. is. Haksızlık edip incitme, eziyet, cefa.

İy cefā-ḫū dehr gibi cevri ḳānūn eyleyüp
Mübtelā-yı hicr idüp derdüñle yār itdüñ beni

6. **cevri:**-*i*
Gazel 3057
Mısra: **5**
Ar. eziyet, haksızlık.

Ger murāduñ cān ise alduñ ko cevri iy ṣanem
Bu meseldür kimde kīn ola müselmān olmaya

7. **cevrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3093
Mısra: **3**
Ar. eziyet, haksızlık.

Niçe döysün bu yürek cevrine āhen dögile
Sīne ya tīr-i cefāya niçe ṭāḳat getüre

8. **cevriyle:**-*i, -(y)le*
Gazel 3440
Mısra: **4**
Eziyet, zulüm, cefa.

Tīr-i āhum geçdi bu çarḫuñ tokuz kalkanını
Bükeli ḳaddümi cevriyle benüm ol ya gibi

9. **cevr:**
Gazel 3124
Mısra: **10**
Eza, cefa, eziyet.

İñen olmaya ‘ışḳ bünyādı muḥkem
Güzeller cevr ile gelmese nāza

10. **cevrüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 3077
Mısra: **13**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.

Cevrüñle eger cān vire yoluñda Muḥibbī
Terk eylemeye ‘ışḳuñı ilte bile sine

11. **cevri:**-*i*
Gazel 3033
Mısra: **20**
Cefa, elem, eziyet, eza. II Sevgilinin âşığa eziyeti.

Vaḳt oldı Muḥibbī kuluñı eyleyesin şād
Bu ‘āşıḳ-ı dil-ḫasteye cevri yiter eyle

12. **cevr-ile:**--*ile*
Gazel 3005
Mısra: **1**
1. Haksızlık, ezâ, cefâ, eziyet, gadir, zulüm; sitem.

Ol yār yiter cevr-ile nāz ü sitem kıla
Billāh diñüz ki fitne vü āşūbı kim kıla

13. **cevr-ile:**--*ile*
Gazel 3378
Mısra: **2**
1. Haksızlık, ezâ, cefâ, eziyet, gadir, zulüm; sitem.

Ḥüsn-ile ṭarāvet ezelī sen güle düşdi
Cevr-ile cefā ḳur‘ası ben bülbüle düşdi

14. **cevre:**-*e*
Gazel 3127
Mısra: **7**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.

Kıl cefā cevre taḥammül ola ki bu rūzigār
Ṭāli‘üñ ola müsā‘id ola kim bir gün ese

15. **cevre:**-*e*
Gazel 3293
Mısra: **9**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.

Muḥibbī cevre māyildür güzeller terk ide sanma
Kesebilmez degül mu‘tād ola bir kimsenüñ ḫūyı

16. **cevre:**-*e*
Gazel 3339
Mısra: **5**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.

Cevre ṣabrum kalmadı hergiz cefāya ṭāḳatüm
İḫtiyār idüp ḳabūl terk-i diyār eksüklügi

17. **cevre:**-*e*
Gazel 3498
Mısra: **13**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.

Muḥibbī cevre oldı şöyle mu‘tād
Vefā görinür itdügi cefāsı

18. **cevr:**
Gazel 3359
Mısra: **7**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, zulüm.

Cevr sengin yagdurup kılduñ göñül mülkin ḫarāb
Devr-i ḥüsnüñde senüñ ol bir kez ābād olmadı

19. **cevr:**
Gazel 3361
Mısra: **6**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, zulüm.

Laḫza mı var yagmaya bu başuma seng-i cefā
Dem m[i] var cevr okları bu bagruma sançılmadı

20. **cevrüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 3412
Mısra: **5**
Haksızlık edip incitme, eziyet, cefa, gadr, zulüm.

Cevrüñüñ faṣl [u] bābını yazdum
Deftere sıgmadı kitāb oldı

cevr eyle-:

1. **cevr eyle-:**--*r*, --*se*
Gazel 3132
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet etmek.

Bilmeyüp ḫālümi cevr eyler-ise olmaz ‘aceb
Ṭıfldur sevdücegüm daḫı on üç yaşında

cevr id-:

1. **cevr id-:**--*er*, --*se*, --*ñ*
Gazel 3018
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet etmek, cefa çektirmek, zulmetmek.

Miḥnet şebine ugradısa n’ola Muḥibbī
Geh cevr iderseñ gāh bir pāre esirge

cevr id:

1. **cevr id:**-*e*
Gazel 3340
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet etmek, haksızlık ederek incitmek, zulmetmek.

Dem dem eger cevr ide baña ol āfeti
Her bir nefesde artura bu dilde rāḥatı

cevr okları:

1. **cevr okları:**-*lar*, -*ı*, -*y*, -*la*
Gazel 3402
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cevr ve cefa okları, eziyet okları, sitem okları.

Māh-rūlardan vefā resmini umma iy göñül
Anlaruñ cevr oklarıyla pür olupdur kīsesi

2. **cevr okları:**-*lar*, -*ı*, -*y*, -*la*
Gazel 3414
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cevr ve cefa okları, eziyet okları, sitem okları.

Cevr oklarıyla āh olalı toptolu yürek
Her kim görürse beni sanur tīr-keşin daḫı

3. **cevr okları:**-*lar*, -*ı*, -*y*, -*la*
Gazel 3465
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cevr ve cefa okları, eziyet okları, sitem okları.

İtdi nişāne sīnemi ya kaşların kurup
Cevr oklarıyla toptolu çeşmi ṣadacugı

cevr ü cefā:

1. **cevr ü cefā:**-*sı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3403
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve sıkıntı.

Arturmaz-ıdı cevr ü cefāsını gün-be-gün
Ger olmasaydı ‘āşıḳa yāruñ ‘ināyeti

2. **cevr ü cefā:**-*sı*, -*n*, -*a*
Gazel 3157
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Örgendi göñül cevr ü cefāsına nigāruñ
Şimden girü meyl eylemezem mihr ü vefāya

3. **cevr ü cefā:**-*ñ*, -*ıla*
Gazel 3394
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Geçdi kūyuñda şehā ‘ömrüm benüm çün gül gibi
Eyledüñ cevr ü cefāñ-ıla derūnum kül gibi

cevr ü cefā eyle:

1. **cevr ü cefā eyle:**-*se*
Gazel 3308
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Eylese cevr ü cefā ide Muḥīb anı ḳabūl
Ḫoş gelür ‘āşıḳa ma‘şūḳdan iren her nā-hoşı

2. **cevr ü cefā eyle:**-*y*, -*ı*, -*me*
Gazel 3353
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Cevr ü cefāyı eyleme cānā raḳībüñe
Çekmez o bārı degmede ol ḫar benüm gibi

3. **cevr ü cefā eyle:**-*se*, -*ñ*
Gazel 3479
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Her ne deñlü eyleseñ cevr ü cefā çekmek revā
Göñlümüñ taḫtındaki sulṭāna beñzetdüm seni

4. **cevr ü cefā eyle:**-*me*
Gazel 3409
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzmek, sıkıntı vermek.

‘Āşıḳa cevr ü cefā eyleme raḥm eyle bugün
Yarın üstüñe senüñ açıla raḥmet kapusı

cevr ü cefā it:

1. **cevr ü cefā it:**-*se*
Gazel 3471
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve zulüm etmek.

İtse cevr ü cefā çü nāz ehli
Bilür anı vefā niyāz ehli

cevr ü cefā kıl:

1. **cevr ü cefā kıl:**
Gazel 3330
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

İtmez iseñ ger vefā kıl bārī gel cevr ü cefā
Her ne yüzden ise ḫoşdur yār añmak yārını

cevr ü cefā kıl-:

1. **cevr ü cefā kıl-:**
Gazel 3053
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve işkence etmek; zahmet ve sıkıntı vermek, canını yakmak.

Va‘de-i vuṣlat ümīẕiyle dili şād eyleme
Rāżıyam cevr [ü] cefā kıl tek beni yād eyleme

cevr ü cefālar it:

1. **cevr ü cefālar it:**-*lar*, -*meg*, -*e*
Gazel 3319
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Yüzümi basṭ eyledüm tā
Ola kim cevr ü cefālar itmege gele gehī

cevr ü cefālar kıl-:

1. **cevr ü cefālar kıl-:**--*lar*, --*a*, --*sın*
Gazel 3138
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve sıkıntı vermek.

Kanlu yaşumı görüp kaçma iñende güzelüm
Niçe bir cevr ü cefālar kılasın vāz gele

cevr ü sitem:

1. **cevr ü sitem:**
Gazel 3323
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İncitici söz veya davranışlar.

Bu Muḥibbī’ye yiter cevr ü sitem zecr ü elem
Eydesin olmadı mı daḫı ‘ināyet naẓarı

cevr-i yār:

1. **cevr-i yār:**-*ıla*
Gazel 3349
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin eziyeti, zulmü.

Muḥibbī cevr-i yār-ıla öliser diyü kūyında
Felek ḫayyāṭı anuñçün gelüp ḫūnīn kefen kesdi

cevşene almaga ol-:

1. **cevşene almaga ol-:**--*e*, --*mag*, --*a*, --*ur*
Gazel 3130
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zincir ve puldan yapılan örme zırha almamak.

Kaşları yayın kurup almış ele müjgān okın
Diller almaga olur Hindū-yı zülfi cevşene

ceyḫūn eyle-:

1. **ceyḫūn eyle-:**--*me*
Gazel 3019
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ceyhun nehri eylemek, yapmak (âşık gözyaşlarını Ceyhun nehrine benzetmiş).

Leblerüñ ‘ayn-ı şifādur sunmayup dil-ḫasteye
Ḥasret-ile gözlerüm yaşını Ceyḫūn eyleme

ceyş-i ḫabeş:

1. **ceyş-i ḫabeş:**
Gazel 3102
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Habeş ordusu. II Sevgilinin ayva tüyleri.

Ḥalḳadur ḫüsnüñ ḫaṭuñ çekmiş aña ceyş-i Ḥabeş
Ḳaṣd ider mi kāfir olmasa ḫarāb-ı Ka‘be’ye

2. **ceyş-i ḫabeş:**-*dür*
Gazel 3195
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Habeş ordusu. // Sevgilinin ayva tüyleri.

Ḫāl ü ḫaṭ ceyş-i Ḥabeşdür ḳaṣd ider ruḫsāruña
Bir yaña kāfir saçuñ şeb-ḫūn ider ejder gibi

cidd ü cehd:

1. **cidd ü cehd:**
Gazel 3312
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çalışma ve çabalama.

Cidd ü cehd ile düriş itmeyesin şer‘e ḫilāf
Ḥamd kıl meẕhebüñi itdi Ḫudā çün Ḥanefī

cidd ü cehd it-:

1. **cidd ü cehd it-:**-*se, -m*
Gazel 3295
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çalışmak ve çabalamak. Gayret göstermek.

Ne deñlü cidd ü cehd itsem muḫālif gösterür oynum
Temāşā eylesün āhın naẓar hem sengi [vü] ḫārı

cīfe:

1. **cīfedür:**-*dür*
Gazel 3318
Mısra: **7**
Kokmuş ceset, leş. || Kokmuş bir ceset gibi iğrenç olan şey veya kimse.

Dünyāya dirler cīfedür her kim aña basdı ḳadem
Kaldı mülevves tā ebed ol pāk-dāmān olmadı

2. **cīfeden:**-*den*
Gazel 3338
Mısra: **7**
Kokmuş bir ceset gibi iğrenç olan şey veya kimse.

Sakın mülevves olma meges gibi cīfeden
‘Anḳā-ṣıfat Ḳāf-ıla eyle ḳanā‘ati

cīfe-i dünyā:

1. **cīfe-i dünyā:**-*y, -a*
Gazel 3202
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya leşi. Kokmuş bir ceset gibi iğrenç olan dünya.

Cīfe-i dünyāya aldanma meges gibi göñül
Menzil eylegil ḳanā‘at Ḳāf’ını ‘Anḳā gibi

ciger:

1. **ciger:**
Gazel 3103
Mısra: **1**
Yürek, iç.

Leb-ā-lebdür ciger ḫūnıyla lāle
Nite ki eşk-i çeşmümle piyāle

2. **cigeri:**-*i*
Gazel 3323
Mısra: **4**
Akciğerlerle karaciğerin ortak adı; yürek, gönül.

Konsa dil tekyesine derd ü belā ile elem
Gözümüñ yaşını mey dil kıla biryān cigeri

3. **cigerde:**-*de*
Gazel 3208
Mısra: **14**
Bağır, iç, yürek.

Oldı Muḥibbī üştür-i ser-mest gibi çün
Her dem cigerde ġam yimeyüp bār ‘āşıḳı

4. **ciger:**
Gazel 3411
Mısra: **10**
Akciğerlerle karaciğerin ortak adı; yürek, gönül II acı, keder.

Ġam-ı ḫālüñle iy dilber yanaldan āteş-i hicre
Muḥibbī lāleye döndi ciger taglayı taglayı

5. **ciger:**
Gazel 3058
Mısra: **6**
Akciğerlerle karaciğerin ortak adı; yürek, gönül.

Yaluñuz ġamzeñ degüldür eyleyen bagrum delik
Bir baña tīġ-ı cefā kılur ciger ṣad pāre de

6. **ciger:**
Gazel 3146
Mısra: **2**
Akciğerlerle karaciğerin ortak adı; yürek, gönül.

Āh u vāh-ıla günüm çünki geçer döne döne
Tañ mı hicriyle kebāb ola ciger döne döne

7. **ciger:**
Gazel 3170
Mısra: **3**
Akciğerlerle karaciğerin ortak adı; yürek, gönül.

Ciger kanıyla bagrum ḫūn eyle
Doludur dīdelerden iki şīşe

8. **cigerüm:**-*(ü)m*
Gazel 3219
Mısra: **5**
Ciğer, bağır, yürek. II Âşığın yüreği.

Āteş-i hicre kebāb oldı göyindi cigerüm
Eşk-i çeşmümi gören sandı ‘aḳīḳ-i Yemenī

9. **cigerde:**-*de*
Gazel 3059
Mısra: **10**
Ciğer II Aşığın gönlü.

‘Aceb mi dūd-ı dil çıksa depemden
Yanar çün āteş-i ‘ışḳuñ cigerde

10. **ciger:**
Gazel 3412
Mısra: **4**
Akciğerlerle karaciğerin ortak adı; yürek, gönül. II Acı, keder.

Göz yaşı bezm-i ġamda oldı şarāb
Döne döne ciger kebāb oldı

11. **ciger:**
Gazel 3103

Mısra: **3**
(Âşığın) bağrı, yüreği.

Olursam tañ mıdur ḫūnīn ciger āh
Olupdur ġamzeñüñ tīġı ḥavāle

12. **ciger:**
Gazel 3105
Mısra: **3**
(Âşığın) bağrı, yüreği.

Eşk-i çeşüm bu ‘acebdür ki ciger gūşem iken
Kanda görse yapışur kanlu gibi dāmānuma

ciger ḫūnı:

1. **ciger ḫūnı:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3352
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ciğer kanı.

Şol ḳadar itdi ciger ḫūnını çeşmüm telefi
Lālezār eyledi ḫūn-ı dil ile her ṭarafı

2. **ciger ḫūnı:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3469
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ciğer kanı.

Ciger ḫūnını nūş eyle dilā çeşmüñ kabagından
Sakın yol virmegil ‘aḳla olur ol meclise nāşī

ciger kanı:

1. **ciger kanı:**-*ı, -n*
Gazel 3038
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ciğer kanı. Aşık ciğer kanını aşkın neden olduğu büyük üzüntü sonucunda gözünden ağlarken akıtır.

Salınsa serv tek dilber bugün gülşende nāz-ıla
Ciger kanın gözümden dil saçar āheste āheste

ciger(i) yan-:

1. **ciger(i) yan-:**--*dı*
Gazel 3148
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok acı ve sıkıntı çekmek, büyük bir acıya uğramak, yüreği yanmak.

Beñzeyelden gözlerüm yaşı şarābuñ ‘aynına
Yandı miḥnetle ciger döndi kebābuñ ‘aynına

cihān:

1. **cihāna:**-*a*
Gazel 3045
Mısra: **9**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Her kim ki göñül virdi o aldandı cihāna
Dil virme Muḥibbī aña sen ‘ālem içinde

2. **cihānda:**-*da*
Gazel 3201
Mısra: **1**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Ṣad pāre ola var mı cihānda tenüm gibi
Ya sīne tutar tīġ-ı cefāya benüm gibi

3. **cihāndan:**-*dan*
Gazel 3210
Mısra: **5**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Şöyle bil gelmez cihāndan kimseye ẕerre vefā
Kendüzin ziyenet ider āl-ıla her dem zen gibi

4. **cihāna:**-*a*
Gazel 3245
Mısra: **2**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Ḫūblar encüm kamu sen māh-ı tābān ol yüri
Gün gibi fer vir cihāna mihr-i raḫşān ol yüri

5. **cihān:**
Gazel 3248
Mısra: **3**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Her kim ki cihān ni‘metini yiye ḥırṣ-ıla
Elbette anuñ çekse gerek imtilāsını

6. **cihān:**
Gazel 3251
Mısra: **7**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Bu cihān dārına aldanma saña ṭas-ı felek
Gösterür lu‘bıyla her dem saña [ol] bu’l-‘acebi

7. **cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 3258
Mısra: **1**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Çemende güller açıldı cihānuñ zeyn olup bāġı
İdelüm serv-ḳadlerle irişdi ‘işretüñ çagı

8. **cihān:**
Gazel 3266
Mısra: **3**

1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Cihān içün nedür bilsem bu hāy u hūy u bu ġavgā
Gelenler gitdiler cümle dimezler kimse kes kaldı

9. **cihānda:**-*da*
Gazel 3266
Mısra: **8**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Bu dehri ser-te-ser gezdüm vefā yok ḫalḳ-ı ʻālemde
Ne işiddüm ne ḫod gördüm cihānda dest-res kaldı

10. **cihāndan:**-*dan*
Gazel 3271
Mısra: **11**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

İy dil vefā būyını umma bu cihāndan
Zīrā ki bu bir kimseye hīç itmedi yarı

11. **cihān:**
Gazel 3273
Mısra: **12**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Muḥibbī çekeli bār-ı ġam-ı ʻışḳı bu ʻālemde
Cihān çeşmine görinmez hemān ancak ḫayāl oldı

12. **cihān:**
Gazel 3357
Mısra: **8**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Naṣīb itmiş ezelden çün sunıldı baña kār-ı ʻışḳ
N'iderem ʻışḳdan ġayrı cihān içinde ben kārı

13. **cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 3363
Mısra: **10**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Zāl-i dehre iy Muḥibbī sen sen ol meyl eyleme
Zen nedür kim dil vire aña cihānuñ erleri

14. **cihān:**
Gazel 3384
Mısra: **10**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Bu Muḥibbī kime yārum dise agyār olur ol
Kimsesi yok bu cihān içre Ḫudā'dan ġayrı

15. **cihān:**
Gazel 3406
Mısra: **3**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Salṭanat didükleri ancak cihān ġavġāsıdur
Olmaya baḫt u sa'ādet dünyede vaḥdet gibi

16. **cihānda:**-*da*
Gazel 3406
Mısra: **2**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Ḫalḳ içinde mu'teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes ṣıḥḥat gibi

17. **cihānda:**-*da*
Gazel 3420
Mısra: **1**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Var mı cihānda ʻāṣıḳ-ı şeydā benüm gibi
Mecnūn daḫı olmadı rüsvā benüm gibi

18. **cihānda:**-*da*
Gazel 3427
Mısra: **6**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Dehānı ḳāmetin çeşmin yañagın
Cihānda medḥ iden ḫoş ʻālem itdi

19. **cihān:**
Gazel 3439
Mısra: **10**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Benüm-durur diyenler cümle gitdi
Cihān içün nedür bu hūy u hāyı

20. **cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 3453
Mısra: **10**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Bāġı seyr eyle Muḥibbī bir münāsib yār-ıla
ʻİbret al gör niçe açılmış cihānuñ gülleri

21. **cihānda:**-*da*
Gazel 3454
Mısra: **7**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2.

Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Vefānuñ adı var ancak cihānda kīmyā gibi
İşidilmedi bir kimse diye bir mihribān buldı

22. **cihān:**
Gazel 3460
Mısra: **4**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Baglama dünyāya dil ‘ālemde şād ol iy göñül
Çün cihān turmaz geçer ger nā-ḫoşı vü ger ḫoşı

23. **cihānda:**-*da*
Gazel 3487
Mısra: **10**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Muḥibbī ser-te-ser gezdi ser-i kūyuñ hevāsıyla
Cihānda irmedük ancak hemān bāġ-ı irem kaldı

24. **cihān:**
Gazel 3494
Mısra: **9**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Bu cihān içre Muḥibbī kıldı kūyuñ iḫtiyār
Bir kapu yokdur kapuñdan özge anuñ varası

25. **cihān:**
Gazel 3030
Mısra: **6**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Ḥadīs-i ‘ışḳ-ı dilberden ḫaber virmek diler göñlüm
Velī korkaram andan kim cihān başdan başa yana

26. **cihānda:**-*da*
Gazel 3085
Mısra: **6**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Dilber ḫayāli ile iden gice gündüz ‘iyş
Uşbu cihānda ḳayd nedür iḫtiyācına

27. **cihāndan:**-*dan*
Gazel 3300
Mısra: **2**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Derde düşdüm bulmadum gerçi emi
Līk yig ‘ışḳuñ cihāndan bir demi

28. **ciḫān:**
Gazel 3303
Mısra: **4**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Ṭurfa-būdur çıkmadı bir ḥarf zebānumdan benüm
Ser-te-ser tolmış ciḫān gördüm benüm efsānemi

29. **cihānda:**-*da*
Gazel 3383
Mısra: **10**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Vaṣla ḫandān olma hem hicrāna giryān iy göñül
Ġam ile şādī cihānda bir zamān eglenmedi

30. **cihānda:**-*da*
Gazel 3468
Mısra: **5**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Ġaraż çünki cihānda bir ḳabādur
Baña birdür palās-ıla firengī

31. **cihānda:**-*da*
Gazel 3499
Mısra: **3**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Cihānda pādişahlık saña maḥşūş
Ki sensin pādişāhlar pādişāhı

32. **cihāna:**-*a*
Gazel 3083
Mısra: **7**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Baksañ cihāna göz[e] gelür cām u bādedür
Aldanmaz anuñ merd olan āb u hevāsına

33. **cihānda:**-*da*
Gazel 3131
Mısra: **6**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Sen baña bir būse virdüñ ben saña cān u dilüm
Assı itmedüm cihānda illā bu bāzārda

34. **cihān:**
Gazel 3186
Mısra: **5**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Bakmazam iy māh-rū sensüz gerekmez bu cihān
Rāstī budur ki ol çeşm-i cihān-bīnüm gibi

35. **cihān:**
Gazel 3194
Mısra: **1**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Arasalar bu cihān içinde yokdur sen gibi
Kanda baksañ uş bu ‘ālem toptoludur ben gibi

36. **cihāna:**-*a*
Gazel 3210
Mısra: **1**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Sakın aldanma cihāna dime yokdur ben gibi
‘Āḳil iseñ tut anı sen kendüñe düşmen gibi

37. **cihān:**
Gazel 3214
Mısra: **7**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Bu cihān varına aldanma bugün ṭās-ı felek
Gösterür lu‘b-ıla her dem saña ol bü’l-‘acebi

38. **cihāna:**-*a*
Gazel 3229
Mısra: **8**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Başuñ eflāke irse ġarra olma
Cihāna satabilmez kimse zūrı

39. **cihānda:**-*da*
Gazel 3229
Mısra: **3**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Cihānda miḥnet ü derd ü elem çok
Bulınmaz arasañ bir dem ḥużūrı

40. **cihāna:**-*a*
Gazel 3246
Mısra: **9**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Cihāna şāh olmakdan saña kul olmadur faḫrum
Gerekmez Ḳayṣer u Dārā olam ḫakan-ı Faġfūrī

41. **cihānda:**-*da*
Gazel 3281
Mısra: **6**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Her yaña baksam her ṭaraf meşġūl tesbīḥ du‘ā
Var mı cihānda bir kelām hīç guft-ile gūyuñ gibi

42. **cihānda:**-*da*
Gazel 3316
Mısra: **10**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Muḥīb sevdālara düşmiş diler zülfüñe el ko[y]mak
Bilürken aña el irmez cihānda şāneden ġayrı

43. **cihānda:**-*da*
Gazel 3326
Mısra: **8**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Bī-iḫtiyār bu dili kendüye yār çeker
Yokdur cihānda bir aña beñzeye dil-keşi

44. **cihānda:**-*da*
Gazel 3345
Mısra: **1**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Var mı cihānda bī-ser ü bī-pā benüm gibi
Ya mübtelā-yı derd ü ġam ola benüm gibi

45. **cihānda:**-*da*
Gazel 3458
Mısra: **2**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Dime yok kūy-ı melāmet içre ben rüsvā gibi
Hey neler var bu cihānda sen dili şeydā gibi

46. **cihānda:**-*da*
Gazel 3145
Mısra: **6**
Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, kosmos.

Zülf-i Hindūsına yāruñ öykünürmiş sünbüli
Göreyin kim bu cihānda ol siyeh rū bitmeye

47. **cihānda:**-*da*
Gazel 3145
Mısra: **10**
Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, kosmos.

Bu Muḥibbī ger ire vaṣlına ol meh-pārenüñ
Bu cihānda ġam yimez serv-i semen-bū bitmeye

48. **cihānda:**-*da*
Gazel 3281
Mısra: **1**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya, yeryüzü.

Yokdur cihānda bir ṣanem iy dōst senüñ rūyuñ gibi
Sünbüle raġbet mi olur boynuñdaki mūyuñ gibi

49. **cihānı:**-*ı*
Gazel 3008
Mısra: **11**
Âlem, dünya.

Derd-ile eyledüm āh dutdı cihānı düpdüz
Çıkmaga çāre var mı kaldum duḫān içinde

50. **cihānı:**-*ı*
Gazel 3181
Mısra: **7**

1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Belāsuz ‘ışḳ bulınmaz cihānı ser-te-ser gezdüm
Ki gence renc lāzımdur gülüñ lā-büd olur ḫārı

51. **cihānı:**-*ı*
Gazel 3209
Mısra: **10**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Kime diyem iy Muḥibbī derd-i dil aḥvālini
Aradum gezdüm cihānı kimse ḫāldaş olmadı

52. **cihānı:**-*ı*
Gazel 3215
Mısra: **1**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Düpdüz cihānı ġarḳa virürken gözüm yaşı
Dil ḫaymesini yakdı ‘aceb āhum āteşi

53. **cihānı:**-*ı*
Gazel 3269
Mısra: **5**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Olup ‘āşıḳ cihānı geşt kıldum
Senüñ tek görmedüm ben bir ḥabībi

54. **cihānı:**-*ı*
Gazel 3302
Mısra: **11**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Cihānı geşt kıldum ḥamdü-lillāh
Elüme girdüñ arayı arayı

55. **cihānı:**-*ı*
Gazel 3323
Mısra: **6**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Vaṣluñ ābı ile hicr odını teskīn idegör
Ser-te-ser yoksa yakar uşbu cihānı şereri

56. **cihān:**
Gazel 3077
Mısra: **6**
Alem, cihan || Dünya hayatı, ömür.

Yagdurmasa bārānını bir laḥẓa bu çeşmüm
Küllī bu cihān yana eger āh ide sīne

57. **cihān:**
Gazel 3063
Mısra: **8**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Ṣabā sünbül saçından bū getürse
Olurdı bu cihān ḥurrem bizümle

58. **cihān:**
Gazel 3088
Mısra: **5**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Fāş itdi cihān ḫalḳına çün sırrumı yaşum
Gözden bırakam yirlere ger sīm [ile] zerse

59. **cihān:**
Gazel 3394
Mısra: **4**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Yiridür ‘āşıḳlaruñ ger kan yudarsa lāle-veş
Tek cihān içinde ol sen şād u ḫandān gül gibi

60. **cihāna:**-*a*
Gazel 3095
Mısra: **5**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, kosmos II. Dünya, yeryüzü.

Kaşuñla ġamzeñ iy dōst yiter cihāna fitne
N’eyler girüp busuya gīsūlaruñ kafada

61. **cihāna:**-*a*
Gazel 3098
Mısra: **9**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, kosmos II. Dünya, yeryüzü.

Kim ki dil virmez cihāna geçer istiġnā-y-ıla
İy Muḥibbī bu tokuz mīnāyı sır bir seng-ile

62. **cihān:**
Gazel 3151
Mısra: **9**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, kosmos. 2. Dünya, yeryüzü. 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

İy Muḥibbī çünki bilürsin ki fānīdür cihān
Gülşen içre bāde nūş it bir muṣāḥib yār ile

63. **cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 3166
Mısra: **3**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, kosmos. 2. Dünya, yeryüzü. 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Çöpçe gelmez ‘aynuma uşbu cihānuñ gülleri
Ḫaḳ-i pāyından nigāruñ çünki bīrūnam yine

64. **cihān:**
Gazel 3244
Mısra: **8**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, kosmos. 2. Dünya, yeryüzü. 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

‘Āşıḳ gözine ḫāk-i der-i yār var iken
‘Işḳ ehli n’ider uşbu cihān tūtiyāsını

65. **cihān:**
Gazel 3329
Mısra: **10**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, kosmos. 2. Dünya, yeryüzü. 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

İy Muḥibbī dimeyeler merd saña merdāneler
Bilmeyesin bu cihān içinde yok u varuñı

66. **cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 3330
Mısra: **2**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, kosmos. 2. Dünya, yeryüzü. 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Sebze-i ḫaṭṭı iḫāṭa eyledi ruḫsārını
Bü’l-‘aceb gösterdi naḳs gör bu cihānuñ kārını

67. **cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 3384
Mısra: **1**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, kosmos. 2. Dünya, yeryüzü. 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Bu cihānuñ nesi var zecr ü ‘anādan ġayrı
Arasañ nesnesi yok derd ü belādan ġayrı

68. **cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 3496
Mısra: **2**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, kosmos. 2. Dünya, yeryüzü. 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Olalı ṭab‘um zemīn ü āsümānuñ yügrügi
Söz demidür kandadur gelsün cihānuñ yügrügi

cihān ‘ayyāresi:

1. **cihān ‘ayyāresi:**--*(n), -den*
Gazel 3003
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(beyitte) Dünyanın aldatıcılığı, hilekarlığı.

Cihān ‘ayyāresinden kıl kenāra
Ki mekr ü fitnesine yok şümāra

cihān bāġı:

1. **ciḫān bāġı:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3390
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya bahçesi. II Dünya.

Ol leṭāfet ki Ḫuẕā sen gül-i ḫamrāda kodı
Ne ciḫān bāġına virdi ne gül-i terde kodı

cihān ġavġāları:

1. **cihān ġavġāları:**-*lar, -ı*
Gazel 3497
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu dünyanın kavgaları, karmaşaları.

Göñlüme zülfüñ getürdi bu uzun sevdāları
Anuñ-ıçun başuma geldi cihān ġavġāları

cihān ḫalḳı:

1. **cihān ḫalḳı:**-*ın*
Gazel 3370
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya üzerinde yaşayan herkes, insanlar.

Bilmediler bili ile agzınuñ esrārını
Deng kılmışdur cihān ḫalḳın bu ḫayret ‘ālemi

2. **cihān ḫalḳı:**-*ı*
Gazel 3244
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ahali, bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Baḥr olsa devāt cümle agaçlar ḳalem eger
Yazmaya cihān ḫalḳı göñül mācerāsını

cihān ‘ibret içün:

1. **cihān ‘ibret içün:**
Gazel 3342
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkese ders olsun, ibret olsun diye.

Gösterür ak u karasını cihān ‘ibret içün
Eyledi anlara ḫayret-nümā Zāl beni

cihān içi:

1. **cihān içi:**
Gazel 3008
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün dünyada bulunan kişiler ve varlıklar.

Bir būsesini aldı cān naḳdine Muḥibbī
İtmedi böyle assı kimse cihān içinde

cihān mülki:

1. **cihān mülki:**-*i, -n*
Gazel 3390
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cihan ülkesi, memleketi II dünya.

Şem‘-i ruḫsārı yakardı bu cihān mülkin eger
Luṭf idüp ebr gibi zülfin aña perde kodı

2. **cihān mülki:**-*i, -n, -de*
Gazel 3396
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cihan ülkesi, memleketi II dünya.

Bu Muḥibbī hicr elinden dökmeyince kanlu yaş
Bu cihān mülkinde anuñ sırrı hīç fāş olmadı

cihānı başuma dar it-:

1. **cihānı başuma dar it-:**-*di-ı, -um, -a, -di-um, -a*
Gazel 3188
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimseyi çok sıkıntılı bir duruma sokmak.

Baña bu işi cümle yār itdi
Giñ cihānı başuma dar itdi

cihānı tut-:

1. **cihānı tut-:**-*ı, -mış*
Gazel 3196
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Her tarafa yayılmak, her yeri kaplamak.

Gördüm gülüñ hevāsına gülşende bülbüli
Tutmış cihānı na'ra-i āh-ıla ġulġulı

cihānuñ:

1. **cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 3127
Mısra: **3**
1-Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, âlem. 2-Dünya, yeryüzü.

Gözi baglansun cihānuñ rūşenāsın görmesün
Çeşm-i şehlāñı eger kim beñzedürse nergise

2. **cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 3218
Mısra: **6**
1-Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, âlem. 2-Dünya, yeryüzü.

Aşar āh eylesem bir dem gözümüñ yaşı başumdan
Ki bād esdükçe cūş eyler cihānuñ cümle deryāsı

3. **cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 3218
Mısra: **8**
1-Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, âlem. 2-Dünya, yeryüzü.

Giderse vādīye mecnūn anı bī-ḳayddur sanma
Üşüpdür başına anuñ cihānuñ cümle ġavġāsı

4. **cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 3219
Mısra: **8**
1-Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, âlem. 2-Dünya, yeryüzü.

Yārsuz 'aynuma gelmez bu sekiz cennet benüm
Yār-ıla ḫoşdur baña uşbu cihānuñ külḫeni

5. **cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 3496
Mısra: **8**
1-Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, âlem. 2-Dünya, yeryüzü.

Zülf-i şebdīziyle koşdum bu yaşum gülgūnını
Öñdül aldum būsesin oldum cihānuñ yügrügi

cilve:

1. **cilvesini:**-*si, -n, -i*
Gazel 3075
Mısra: **4**
Naz, işve, eda.

Gider 'aḳlum zülfini depretdügince bād-ı ṣūbḥ
Beñzedür dil cilvesini gülşenüñ ṭāvusına

2. **cilvelerle:**-*ler, -le*
Gazel 3320
Mısra: **6**
Hoşa gitmek, ilgi çekmek için takınılan çekici tavır, edalı davranış, kırıtma, naz, işve, eda.

Kākülüñ gülşende depret 'anber efşān eylesün
Zīb ü fer vir cilvelerle ẓāhir it ṭāvūsuñı

cilve eyle-:

1. **cilve eyle-:**-*r, -di*
Gazel 3180
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırıtmak, nazlanmak, işve yapmak.

Cilve eylerdi çemende nāz-ıla ṭāvūs-vār
Murġ-ı dil ṣayd itmege ṣahbāz-ı bī-pervā idi

cilve kıl-:

1. **cilve kıl-:**-*sa*
Gazel 3261
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoşa gitmek, ilgi çekmek için çekici tavır takınmak, edâlı davranmak, kırıtmak, naz yapmak II hoş ve latif bir şekilde görünmek, ortaya çıkmak, tecellî etmek.

Cāme-i zer-baft ile ger cilve kılsa ol perī
Kim göre āşüfte vü ḥayrān ola dilden berī

2. **cilve kıl-:**-*sa*
Gazel 3292
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoşa gitmek, ilgi çekmek için çekici tavır takınmak, edâlı davranmak, kırıtmak, naz yapmak II hoş ve latif bir şekilde görünmek, ortaya çıkmak, tecellî etmek.

Cilve kılsa ḥüsn-i dilber zülfi müşg 'anber saçar
Zīver ile ziynet itmişdür per-i ṭāvūsını

cilve-i ṭāvūs:

1. **cilve-i ṭāvūs:**-*a*
Gazel 3259
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tavus kuşunun cilvesi.

‘Işḳuñ ne bilsün şīvesin ol zāhid-i ḫalvet-nişīn
Hīç öykünür mi cilve-i ṭāvūsa murġ-ı ḫānegī

2. **cilve-i ṭāvūs:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3327
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tavus kuşunun cilvesi.

Gülşen-i ḥüsn üzre zülfin ‘anber-efşān eylemiş
Gel temāşā eyle iy dil cilve-i ṭāvūsını

3. **cilve-i ṭāvūs:**-*ı*
Gazel 3373
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tavus kuşunun cilvesi.

Ḥālet-i ‘ışḳı ne bilsün zāhid-i peşmīne-pūş
Cilve-i ṭāvūs[ı] hīç añlar mı murġ-ı ḫānegī

4. **cilve-i ṭāvūs:**-*ı*
Gazel 3492
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tavus kuşunun cilvesi.

Ḥālet-i ‘ışḳı ne bilsün zāhid-i peşmīne-pūş
Cilve-i ṭāvūsı hīç añlar mı murġ-ı ḫānegī

cilveler eyle:

1. **cilveler eyle:**-*ler*
Gazel 3449
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cilvelenmek, işveler yapmak.

Bu Muḥibbī yaşını āb-ı revān ister-iseñ
Cilveler eyle salın karşuma iy serv-i sehī

cilveler eyler:

1. **cilveler eyler:**-*ler, -r*
Gazel 3325
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoşa gitmek, ilgi çekmek için çekici tavır takınmak, edâlı davranmak, kırıtmak, naz yapmak II hoş ve latif bir şekilde görünmek, ortaya çıkmak, tecellî etmek.

Güller gelür her ṭarafa cilveler eyler
Bülbüller ider karşusına nāle [vü] zārı

cinān:

1. **cinānı:**-*ı*
Gazel 3341
Mısra: **7**
Cennetler.

Gül yüzüñ göre cinānı añmasa olmaz ‘aceb
Ger temāşā eyleye yāruñ gül-i bī-ḫārını

cism:

1. **cismüm:**-*üm*
Gazel 3491
Mısra: **3**
(Ar.) Cisim, gövde.

Şöyle ḫāk oldı yoluñda cismüm iy serv-i ḫırām
Derd-ile āh eylesem eflāke ilte gerdümi

2. **cismümdeki:**-*üm, -de, -ki*
Gazel 3081
Mısra: **10**
Beden, vücut.

Baḥr-i eşkümde Muḥibbī uşbu cān-ı nātüvān
Ġarḳ olam diyü gelür cismümdeki ṣāl üstine

3. **cismümi:**-*üm, -i*
Gazel 3139
Mısra: **7**
Beden, vücut.

Dāġlarla kim göre ṣaḥrā-yı ġamda cismümi
Zāġlar üşmiş sanur Mecnūn-ı ‘üryān üstine

4. **cismüm:**-*üm*
Gazel 3208
Mısra: **7**
Beden, vücut.

Vīrāne kıldı cismüm egerçi belā-yı hicr
Dil genc-ḫānesi tolu esrār ‘āşıḳı

5. **cismümi:**-*üm, -i*
Gazel 3222
Mısra: **3**
Beden, vücut.

Āteş-i ‘ışḳ-ıla yakduñ cismümi ser-tā-ḳadem
Ḳāl idüp ġam pūtesi içinde pāk itdüñ beni

6. **cism:**
Gazel 3242
Mısra: **2**
Beden, vücut.

Hīç olur mı ki diyem ‘ālemde var cānān iki
Bunı kim diye-bilür var cism içinde cān iki

7. **cismümi:**-*üm, -i*
Gazel 3271
Mısra: **7**
Beden, vücut.

Kūyuñda eger ölür isem cismümi iy dōst
Zinhār anı seglerüñe eyle sipārı

8. **cismümi:**-*ümi*
Gazel 3046
Mısra: **5**
Beden, gövde, vücut.

Ṭāğlarla kim göre deşt-i belāda cismümi
Zāğlar konmış sanur mecnūn-ı ‘üryān üstine

9. **cismüñ:**-*ün*
Gazel 3049
Mısra: **7**
Beden, gövde, vücut.

Niçe teşbīh idem ben sīme cismüñ
Bulınmaz bu ṭarāvet yāseminde

10. **cismüm:**-*(ü)m*
Gazel 3047
Mısra: **2**
(Âşığın) bedeni, vücudu, gövdesi.

Āh kim hicrān şebinde toldı bagrum baş-ıla
Cismüm āḫir ġarḳ olur çeşmümden akan yaş-ıla

11. **cismüm:**-*(ü)m*
Gazel 3123
Mısra: **12**
(Âşığın) bedeni, cismi, vücudu.

Āsiyā-veş iy Muḥibbī iki taş alup ele
Döginüp cismüm benüm gendüm gibi un olmada

12. **cismi:**-*i*
Gazel 3322
Mısra: **9**
(Âşığın) bedeni, cismi, vücudu.

Gözüm yaşı virürse tañ mı bu cismi ġarḳa
Lā-büd kaçan sel olsa götüre her giyāhı

13. **cismüm:**-*(ü)m*
Gazel 3383
Mısra: **2**
(Âşığın) bedeni, cismi, vücudu.

N’eyleyem bizümle ol rūḥ-ı revān eglenmedi
Kaldı cismüm gitdi bu cānum revān eglenmedi

civān-merd:

1. **civān-merd:**
Gazel 3294
Mısra: **3**
Temiz, asil ve cömert yaratılışlı, âlîcenap, mert, yiğit (kimse), babayiğit.

Gerek ‘āşıḳ saḫī ola civān-merd
Vire ‘ışḳ yolına cān-ı şīrīni

cömerd ol-:

1. **cömerd ol-:**--*a*
Gazel 3118
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eli açık,ikramcı,kerem sahibi olma durumu.

Sevdügi yolında kim virmezse cān nā-kesdür ol
Cān viren cānān yolında şübhesüz cömerd ola

cū it-:

1. **cū it-:**--*se*
Gazel 3147
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Aşığın göz yaşının) Akarsu, çay, dere (gibi) olması.

Ḳaddini ṭōlāb idüp eşkini cū itse Muḥib
Çeşmi anuñ gözelerdür yir yir ol ṭōlābda

cū kıl:

1. **cū kıl:**-*mak, -dur*
Gazel 3494
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşının çokluğunu ifade etmek için kullanılır. Akarsu, ırmak, çay, dere (gibi) olmak.

Çünki olduñ iy göñül ol serv-ḳad āvāresi
Gözlerüñ yaşını cū kılmakdur anuñ çāresi

cūd u sehā:

1. **cūd u seḫā:**-*dan*
Gazel 3384
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
El açıklığı ve cömertlik.

Ḳaşdum oldur ki virem cān u ciḫānı yoluña
Yog-ımış çünki hüner cūd u seḫādan ġayrı

cüdā eyle-:

1. **cüdā eyle-:**-*r*
Gazel 3185
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayırmak, uzaklaştırmak, mahrum etmek.

Kim cüdā eyler bugün senden beni cānum gibi
Çāk çāk olsun görem çāk-i girībānum gibi

cüdā ol:

1. **cüdā ol:**-*ma, -du, -m*
Gazel 3370
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrı düşmek, uzak kalmak.

Ḥamdü-lillāh bir nefes ben olmadum ‘ışḳdan cüdā
Virilüpdür ana raḥminden maḥabbet ‘ālemi

cūlar ol-:

1. **cūlar ol-:**-*lar, -ur, -sa*
Gazel 3215
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akarsu (gibi) olmak (akıp gitmesi bağlamında).

Cūlar olursa her yaña yaşum ‘aceb degül
Sevdüm çün ol sehī-ḳad ü yār-ı perī-veşi

cümle:

1. **cümle:**
Gazel 3004
Mısra: **2**
Bütün, hep, tüm.

Baña olsa leb-i sāḳī yiter hem nuḳl u hem bāde
Olurdı ‘iyş esbābı ser-ā-ser cümle āmāde

2. **cümle:**
Gazel 3250
Mısra: **3**
Bütün, hep, tüm.

Mürde idi zinde kıldı cümle ezhārı ṣabā
Tāze cān buldı kamusı irdi nefḥ-i ‘Īsevī

3. **cümle:**
Gazel 3133
Mısra: **5**
Bütün, hep, tüm.

Neşāṭ esbābını cümle müheyyā itseler bir bir
Gehī nūş eylesem bāde gehī būse-kenār olsa

4. **cümle:**
Gazel 3218
Mısra: **6**
Bütün, hep, tüm.

Aşar āh eylesem bir dem gözümüñ yaşı başumdan
Ki bād esdükçe cūş eyler cihānuñ cümle deryāsı

5. **cümle:**
Gazel 3218
Mısra: **8**
Bütün, hep, tüm.

Giderse vādīye mecnūn anı bī-ḳayddur sanma
Üşüpdür başına anuñ cihānuñ cümle ġavġāsı

6. **cümle:**
Gazel 3253
Mısra: **4**
Bütün, hep, tüm.

Kemend-i zülf ü ḫāliyle ḫadeng-i çeşm-i ebrūlar
Ne çāre ḳatlüme bunlar ki cümle eli bir itdi

7. **cümle:**
Gazel 3471
Mısra: **8**
Bütün, hep, tüm.

Yār ḳāmet getürse nāz-ıla
Uya cümle aña namāz ehli

8. **cümlesini:**-*si*, -*n*, -*i*
Gazel 3306
Mısra: **8**
Bütün, hep, herkes.

Cem‘ eyledi ‘uşşāḳını kūyında ḥabībüm
‘Arż itdi cemāl cümlesini muḥterem itdi

9. **cümle:**
Gazel 3156
Mısra: **3**
1. Herkes, her şey. 2. Bütün, hep, tüm.

Bū-y-ile tolup ‘ālem ola cümle mu‘āṭṭar
Dildār kaçan nāz ile zülfini daraya

10. **cümle:**
Gazel 3156
Mısra: **8**
1. Herkes, her şey. 2. Bütün, hep, tüm.

Ġam yükini yükletmege ‘uşşāḳa dem-ā-dem
‘Işḳ ḫusrevi beñzer ki dutar cümle kirāya

11. **cümle:**
Gazel 3199
Mısra: **2**
1. Herkes, her şey. 2. Bütün, hep, tüm.

Ḫudāyā sensin ‘ālem pādişāhı
Tapuñdur cümle maḫlūḳuñ penāhı

12. **cümle:**
Gazel 3213
Mısra: **3**
1. Herkes, her şey. 2. Bütün, hep, tüm.

Mürde iken zinde itdi cümle ezhārı ṣabā
Tāze cān buldu kamusı irdi nefḫ-i ‘Īsevī

13. **cümle:**
Gazel 3288
Mısra: **7**
(Ar.) Bütün, hep, tüm.

Ḫ̆ābda her ne didi cümle ferāmūş eyledüm
Gerçi dilden gitmeyüp tā ṣubḥa dek tekrār idi

14. **cümle:**
Gazel 3034
Mısra: **9**
1. Bir bütün meydana getirecek şekilde birbirine bağlı olan şeylerin tamâmı. 2. zamir. Herkes, her şey. 3. sıf. Bütün, hep, tüm.

Ḳarār itmezdi dünyāda gezerdi ‘ālemi cümle
Ger olmasa Muḥibbī’ye ḫayāl-i yār eglence

15. **cümle:**
Gazel 3188
Mısra: **1**
1. Bir bütün meydana getirecek şekilde birbirine bağlı olan şeylerin tamâmı. 2. zamir. Herkes, her şey. 3. sıf. Bütün, hep, tüm.

Baña bu işi cümle yār itdi
Giñ cihānı başuma dar itdi

16. **cümle:**
Gazel 3244
Mısra: **9**
1. Bir bütün meydana getirecek şekilde birbirine

bağlı olan şeylerin tamâmı. 2. zamir. Herkes, her şey. 3. sıf. Bütün, hep, tüm.

Baḥr olsa devāt cümle agaçlar ḳalem eger
Yazmaya cihān ḥalḳı göñül mācerāsını

17. **cümle:**
Gazel 3266
Mısra: **4**
1. Bir bütün meydana getirecek şekilde birbirine bağlı olan şeylerin tamâmı. 2. zamir. Herkes, her şey. 3. sıf. Bütün, hep, tüm.

Cihān içün nedür bilsem bu hāy u hūy u bu ġavgā
Gelenler gitdiler cümle dimezler kimse kes kaldı

18. **cümle:**
Gazel 3270
Mısra: **4**
1. Bir bütün meydana getirecek şekilde birbirine bağlı olan şeylerin tamâmı. 2. zamir. Herkes, her şey. 3. sıf. Bütün, hep, tüm.

Sünbül saçın şāneledi ol perī-ṣıfat
İtdi cahānı cümle ser-ā-ser müşevveşi

19. **cümle:**
Gazel 3341
Mısra: **10**
1. Bir bütün meydana getirecek şekilde birbirine bağlı olan şeylerin tamâmı. 2. zamir. Herkes, her şey. 3. sıf. Bütün, hep, tüm.

Naḳd-i eşk-ile Muḥibbī vaṣl-ı yāra irmedi
Dīdeler cümle düketdi dirhem ü dīnārını

20. **cümle:**
Gazel 3344
Mısra: **6**
1. Bir bütün meydana getirecek şekilde birbirine bağlı olan şeylerin tamâmı. 2. zamir. Herkes, her şey. 3. sıf. Bütün, hep, tüm.

Gelse cefā vü cevr dilā olma muẓṭarib
Görseñ gerek çü başda olan cümle yazuñı

21. **cümle:**
Gazel 3349
Mısra: **6**
1. Bir bütün meydana getirecek şekilde birbirine bağlı olan şeylerin tamâmı. 2. zamir. Herkes, her şey. 3. sıf. Bütün, hep, tüm.

Senüñ zībā cemālüñi görenler terk-i cān itse
‘Aceb mi Yūsuf’ı görüp elini cümle zen kesdi

22. **cümle:**
Gazel 3371
Mısra: **8**
1. Bir bütün meydana getirecek şekilde birbirine bağlı olan şeylerin tamâmı. 2. zamir. Herkes, her şey. 3. sıf. Bütün, hep, tüm.

Māh-rūlarda bulınmaz umma dirlerdi vefā
Her ne kim didiler ise cümle yalan olmadı

23. **cümle:**
Gazel 3376
Mısra: **8**
1. Bir bütün meydana getirecek şekilde birbirine bağlı olan şeylerin tamâmı. 2. zamir. Herkes, her şey. 3. sıf. Bütün, hep, tüm.

Vücūduñ şehrini dilber ḫarāb oldugını ister
‘İmāret eyle [sen] iy dil yıkılsun cümle bünyādı

24. **cümle:**
Gazel 3378
Mısra: **4**
1. Bir bütün meydana getirecek şekilde birbirine bağlı olan şeylerin tamâmı. 2. zamir. Herkes, her şey. 3. sıf. Bütün, hep, tüm.

‘Ālemde kaçan ḳısmet olındı ġam u şādī
Cümle ġam-ıla ġuṣṣa bu ben bī-dile düşdi

25. **cümle:**
Gazel 3385
Mısra: **2**
1. Bir bütün meydana getirecek şekilde birbirine bağlı olan şeylerin tamâmı. 2. zamir. Herkes, her şey. 3. sıf. Bütün, hep, tüm.

Mihr ü meh olursa tañ mı saña cāndan müşterī
Cümle ḫūblar aḫterinüñ çünki sensin ülkeri

26. **cümle:**
Gazel 3437
Mısra: **10**
1. Bir bütün meydana getirecek şekilde birbirine bağlı olan şeylerin tamâmı. 2. zamir. Herkes, her şey. 3. sıf. Bütün, hep, tüm.

Muḥibbī key sakın kesme ümīdüñ
Ki oldur cümle mücrimler penāhı

27. **cümle:**
Gazel 3439
Mısra: **9**
1. Bir bütün meydana getirecek şekilde birbirine bağlı olan şeylerin tamâmı. 2. zamir. Herkes, her şey. 3. sıf. Bütün, hep, tüm.

Benüm-durur diyenler cümle gitdi
Cihān içün nedür bu hūy u hāyı

28. **cümlenüñ:**-*nüñ*
Gazel 3319
Mısra: **8**
"Bütün, tüm" anlamında sıfat.

Ṣaf ṣaf olmışlar güzeller karşu durmışlar saña
Sensin bu dehr içinde cümlenüñ sensin şehi

29. **cümleden:**-*den*
Gazel 3356
Mısra: **12**
(Ar.) Bütün, hep, tüm.

Dimeñüz Mecnūn’a Mecnūn itdi çün dünyāyı terk
Cümleden ḫalḳ-ı cihān içinde ol uslu gibi

cünūn ol:

1. **cünūn ol:**-*dı*
Gazel 3301
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Delirmek, çıldırmak.

Çıkup şeb-gūn libās ile o meh bir şeb birūn oldı
Görüp ol şekl-i ʻayyārı hemān bu dil cünūn oldı

cürʻa:

1. **cürʻasını:**--*sı, --n, --ı*
Gazel 3104
Mısra: **11**
Damla, yudum.

Ger naṣīb ola içem lāʻl-i lebüñ cürʻasını
Kāfirem ger heves ide bu göñül cām-ı Cem'e

2. **cürʻasını:**-*sı, -nı*
Gazel 3412
Mısra: **9**
Damla, yudum.

İçdi çün laʻl-i lebüñ cürʻasını
Şeyḫ iken bu Muḥibbī şāb oldı

3. **cürʻañ:**--*ñ*
Gazel 3113
Mısra: **5**
Yudum, bir yudum II içki kabının dibinde kalan son yudum.

Ben ḫāke naṣīb ola cürʻañ diyü iy dilber
Ḫāk üzre düşüp kaldum meyḫāne bucagında

4. **cürʻası:**--*(s)ı*
Gazel 3117
Mısra: **5**
Yudum, bir yudum. || İçki kabının dibinde kalan son yudum.

Cürʻası ola naṣīb ister-iseñ muġbeçenüñ
Yüri var meygedede yüzüñi pāmāl eyle

5. **cürʻasın:**-*sı, -n*
Gazel 3174
Mısra: **21**
Yudum, bir yudum. || İçki kabının dibinde kalan son yudum.

Gāh mest olup içürür baña ʻışḳuñ cürʻasın
Geh ġubār-ı ġam virüp ḫayrān ider göñlüm beni

6. **cürʻasın:**-*sı, -n*
Gazel 3295
Mısra: **11**
Yudum, bir yudum.

Maḥabbet cürʻasın her kim Muḥibbī ol ezel içdi
Ola mest-i ḫarābātī dura başında ḫumārı

7. **cürʻasın:**-*sı, -n*
Gazel 3297
Mısra: **5**
Yudum, bir yudum.

ʻIşḳ cāmın cürʻasın sundı baña nūş eyledüm
Zū-fünūn-ı ʻaḳldum gör nice şeydā eyledi

8. **cürʻasın:**-*sı, -n*
Gazel 3331
Mısra: **11**
Yudum, bir yudum.

Kendüden geçdi Muḥibbī içeli ġam cürʻasın
Dest-i hicrān vāy eger suna dolı peymāne[y]i

9. **cürʻa:**
Gazel 3348
Mısra: **13**
Yudum, bir yudum.

Māh-rūlar cürʻa saçsa bu Muḥibbī üstine
Ḫāk-i pāy-i dergehi ḫummār olaydı kāşki

cürʻa nūş id-:

1. **cürʻa nūş id-:**--*en*
Gazel 3013
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yudum içmek.

Mey-hāne gūşesinde turup cürʻa nūş iden
Mescide varubanı alışmaz ʻavām-ıla

cürʻadān-ı ʻışḳ:

1. **cürʻadān-ı ʻışḳ:**-*dan*
Gazel 3228
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk muhafazası. (Cürʻadān: Abdalların kemerlerine astıkları çakı, çakmak ve esrar mahfazası. || Aşığın gönlü.).

Kāyinātı seyr iderdüñ ser-te-ser ḫurşīd-veş
Cürʻadān-ı ʻışḳdan iy dil yiseñ esrārumı

cürʻa-i cām:

1. **cürʻa-i cām:**-*uñ*
Gazel 3434
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kadehin yudumu, bir damlası II kadehin dibinde kalan toru, son yudum.

Cürʻa-i cāmuñ Muḥibbī içdi ko öpsün lebüñ
Nuḳl içün mey-ḫōra lāzımdur şekerlü leblebi

cürʻa-i cām-i leb:

1. **cürʻa-i cām-i leb:**-*in, -den*
Gazel 3222
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dudak kadehinin yudumu, bir damlası.

Cür‘a-i cām-i lebinden irişe diyü naṣīb
İy göñül kūy-ı ḫarābāt içre ḫāk itdüñ beni

2. **cür‘a-i cām-ı leb:**-*in, -den*
Gazel 3405
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dudak kadehinin yudumu, bir damlası.

Cür‘a-i cām-ı lebinden kim nigāruñ mest ola
Ma‘ni-i ‘aşḳ men‘ itmişdür anuñ taḳrīrini

cür‘a-i ‘ışḳ:

1. **cür‘a-i ‘ışḳ:**-*ı*
Gazel 3247
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yudumu.

Cür‘a-i ‘ışḳı içüp kim aña ṭāḳat getüre
Öldüre anı amān virmeye tīz-āb gibi

2. **cür‘a-i ‘ışḳ:**
Gazel 3010
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yudumu.

Ezel mey-ḫānesinden kim içüpdür cür‘a-i ‘ışḳı
Ebed tā rūz-ı maḥşerde bulınsa tañ mı mestāne

cür‘a-i la‘l-i leb:

1. **cür‘a-i la‘l-i leb:**--*üñ, --le*
Gazel 3118
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) Kırmızı (şarap gibi olan) dudağının yudumu.

Cür‘a-i la‘l-i lebüñle eyle göñlüm pür-ṣafā
Niçeye dek dōstum āyīne-i dil gerd ola

cürm:

1. **cürmümüze:**-*üm, -üz, -e*
Gazel 3433
Mısra: **7**
Suç, günah, kabahat.

İçerüz bādeyi līk mu‘terifüz cürmümüze
Ḥamdü-lillāh degülüz ṣūfī gibi tiryāḳı

2. **cürme:**-*e*
Gazel 3468
Mısra: **9**
Suç, günah, kabahat, kusur.

Muḥibbī vaḳtıdur kıl cürme tevbe
Çü mūlar saña ‘arż itdi dü rengi

3. **cürmüm:**-*üm*
Gazel 3312
Mısra: **9**
Suç, kabahat.

Cürmüm bī-ḥad ümmīd daḫı līk ḳavī
Umaram kim yazıla defter-i a‘māle ‘afı

cürm ü günāh:

1. **cürm ü günāh:**-*ı*
Gazel 3499
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suç ve günah.

Bu maḫlūḳuñ kamu sensin İlāh’ı
N’ola ‘afv eyleseñ cürm ü günāhı

cürm ü güneh:

1. **cürm ü güneh:**-*i*
Gazel 3449
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suç ve günah.

El uzadursa ser-i zülfüñe dil asma anı
Çün yazılmaz delünüñ deftere cürm ü günehi

cūş eyle:

1. **cūş eyle:**-*ı, -sün*
Gazel 3459
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Coşmak.

Bugün bu deyr-i ‘ālemde kimüñ kim başda var hūşı
İçüp cām-ı maḥabbetden dem-ā-dem eylesün cūşı

cūş eyle-:

1. **cūş eyle-:**-*r*
Gazel 3218
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Coşmak.

Aşar āh eylesem bir dem gözümüñ yaşı başumdan
Ki bād esdükçe cūş eyler cihānuñ cümle deryāsı

2. **cūş eyle-:**--*miş*
Gazel 3054
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Coşmak, coşup taşmak, galeyana gelmek, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.

Vaṣf-ı lebin mey işidüp ḫūmḫānede cūş eylemiş
La‘lin meger öpmek diler girdügi bu peymāneye

cūş id-:

1. **cūş id-:**-*er*
Gazel 3241
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Coşmak.

Akmag-ıla iki ‘aynumdan benüm bu kanlu yaş
Cūş ider āh eyldükçe her ṭaraf deryā gibi

cūş u ḫurūş eyle:

1. **cūş u ḫurūş eyle:**-*y*, -*e*
Gazel 3345
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Coşmak.

Derd-i dilüm şemmesini baḥra söylesem
Cūş u ḫurūş eyleye deryā benüm gibi

cūş u hurūş id-:

1. **cūş u ḫurūş id-:**-*er*
Gazel 3267
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Coşmak, coşup taşmak, galeyana gelmek, birdenbire hızlı bir şekilde akmak, dolup taşmak, dalgalanmak.

Deryā-yı eşk her yaña cūş u ḫurūş ider
Āhum yiliyle dem-be-dem artar ṭelāṭumı

cüvān:

1. **cüvān:**
Gazel 3446
Mısra: **4**
Genç, delikanlı. II Sevgili.

Komazsam tañ mıdur bir dem ‘aşā-yı āhı ben elden
Cüvān idüm ġam-ı ‘ışḳuñ çekelden beni pīr itdi

cūy:

1. **cūyını:**-*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3455
Mısra: **2**
Irmak II Aşığın gözyaşları.

Āba māyil gördüm ol servüñ ḳad-i dil-cūyını
Anuñ-ıçun ben revān itdüm bu yaşum cūyını

cū(y):

1. **cūlara:**-*lar*, -*a*
Gazel 3055
Mısra: **2**
Akarsu, ırmak.

Yine baglandı bu gönlüm zülf-i ‘anber-būlara
Gözlerüm yaşı ‘acebdür dönmez ise cūlara

cūybār it-:

1. **cūybār it-:**-*me*, -*ñ*
Gazel 3100
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Irmağa dönmek -çok gözyaşı dökmek-.

Ol boyı servüñ Muḥibbī irmege pā-būsına
Gözlerüm yaşını her dem cūybār itmeñ nice

cūy-ı baġdād:

1. **cūy-ı baġdād:**
Gazel 3359
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağdat ırmağı/çayı.

Gözlerüm yaşı degül eksük Muḥibbī Dicle’den
Yaşuma kimdür diyen kim cūy-ı Baġdād olmadı

cūy-ı ḫayāl:

1. **cūy-ı ḫayāl:**-*üñ*
Gazel 3298
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayal ırmağı.

Çeşmüñ cūy-ı ḫayālüñ ile ābādān iken
Eksilür sanma ḫayālüñ yāḫū ol cū kalmadı

Ç

çaġ:

1. **çagı:**-*ı*
Gazel 3260
Mısra: **1**
Dönem, devir, zaman, mevsim.

Nigāruñ ḳaddi serv olmış tamāmdur ḥüsninüñ çagı
Koñ aksun gözlerüm yaşı olupdur anuñ ırmagı

<u>çāġı:</u>

1. **çagı:**
Gazel 3258
Mısra: **2**
Zaman, vakit, mevsim.

Çemende güller açıldı cihānuñ zeyn olup bāġı
İdelüm serv-ḳadlerle irişdi ‘işretüñ çagı

<u>çaglayı çaglayı ak:</u>

1. **çaglayı çaglayı ak:**-*ar*
Gazel 3411
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Gözyaşı) Çağlaya çağlaya coşkun sesler çıkararak akmak.

Gözüm yaşı revān oldı görüp sen serv-i bālāyı
Anuñçün ḫāk-i pāyuñda akar çaglayı çaglayı

<u>çaġur:</u>

1. **çagurur:**-*ur*
Gazel 3263
Mısra: **1**
Herhangi birinin bir yere gelmesini istemek, davet etmek.

Dögünüp def çagurur her nefes nāy
Nedür dünyā içün bu hūy u bu hāy

<u>çāh ol:</u>

1. **çāh ol:**-*up, -dur*
Gazel 3372
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kuyu/çukur olmak.

Gülşen-i ḥüsninde yāruñ sunma el şeftāluya
Ġāfil olma kim aña key çāh olupdur ġabġabı

<u>çāh-ı zakan:</u>

1. **çāh-ı ẕaḳan:**
Gazel 3009
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgilinin- Çene çukuru.

Siyāset eylesün her dem Muḥibbī çeşm-i cellādı
Ne ġam korkum budur nā-geh ola çāh-ı ẕaḳan āgeh

<u>çāh-ı zenaḫ:</u>

1. **çāh-ı zenaḫ:**--*da*
Gazel 3078
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin çene çukuru II kuyu, zindan.

Zülfine dolaşan dili kor çāh-ı zenaḫda
Kalur ebed ol bend-ile zindān arasında

2. **çāh-ı zenaḫ:**-*da*
Gazel 3381
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin çene çukuru II kuyu, zindan.

Çāh-ı zenaḫda ḥabs-i mü’ebbed idüp nigār
Cāsūs diyü sakladı göñlüm ulagını

<u>çak:</u>

1. **çagında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3113
Mısra: **1**
Çağ, zaman, vakit.

Ol servi görüp sevdüm balalıgı çagında
Ḫāk üzre yüzüm sürdüm su gibi ayagında

<u>çāk çāk ol-:</u>

1. **çāk çāk ol-:**-*sun*
Gazel 3185
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parça parça olmak.

Kim cüdā eyler bugün senden beni cānum gibi
Çāk çāk olsun görem çāk-i girībānum gibi

<u>çāk eyle-:</u>

1. **çāk eyle-:**--*di*
Gazel 3020
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yırtmak.

Kıya bakışlar-ıla bagrumı ḫūn itdi gözi
Müjesi sīnemi çāk eyledi ḫançer yirine

<u>çāk eyle:</u>

1. **çāk eyle:**-*dü, -m*
Gazel 3486
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parçalamak, yırtmak.

Yakamı yırtup çeküp bu sīnemi çāk eyledüm
Nāle kıldum agladum tā kim mecālüm var-ıdı

<u>çāk id-:</u>

1. **çāk id-:**--*üben*
Gazel 3097
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parçalamak, yırtmak.

Kim ki şīrīn lebüñe dil vire Ferhād-ṣıfat
Yakalar çāk idüben dāmen-i kūhsāra düşe

2. **çāk id-:**-*er*
Gazel 3207
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yırtmak.

İy Muḥibbī şevḳ-ı ruḫsārına karşu her seḥer
Gül ḳabāsın çāk ider çāk-i girībānum gibi

3. **çāk id-:**-*er, -em*
Gazel 3219
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yırtmak.

Yārı gördükçe niçe ṣabr ide dīvāne göñül
İḫtiyār elde degül çāk iderem pīreheni

çāk idelüm:

1. **çāk idelüm:**
Gazel 3025
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parçalanmak, yırtmak. (Goncaların yaprak açması.).

Lāleler gibi yine sīneyi pür dāġ idelüm
Ġonca-veş çāk idelüm sīne gerüp anlar-ıla

çāk it:

1. **çāk it:**
Gazel 3425
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yırtmak, parçalamak.

Dilā çün mevsim-i güldür mey-ālūd eyle dāmānı
İçüp şevḳ-ile ser-mest ol çeküp çāk it girībānı

2. **çāk it:**-*meden*
Gazel 3473
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parçalamak, yırtmak.

Çāk itmeden yakañı cefā-y-ıla dest-i dehr
Lāyıḳ budur ki tutasın ‘uzlet yakasını

çāk it-:

1. **çāk it-:**--*se*
Gazel 3144
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yırtmak.

Sīnemi çāk itse tañ mı ol hilāl ebrū benüm
Anca sīne çāk olur çün tīġ-ı āteş-tābda

çāk ol-:

1. **çāk ol-:**--*a*
Gazel 3067
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yırtılmak, parçalanmak.

Bu Muḥibbī sīnesi oldı maḥabbetden şikāf
Beñzer ol arża ḥarāretden ki yir yir çāk ola

çāk ol:

1. **çāk ol:**-*ur*
Gazel 3144
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yırtılmak, parçalanmak.

Sīnemi çāk itse tañ mı ol hilāl ebrū benüm
Anca sīne çāk olur çün tīġ-ı āteş-tābda

çāker ol-:

1. **çāker ol-:**-*up*
Gazel 3246
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kul, köle olmak.

Mekānuñ ‘ālem-i ‘ulyā turaguñ cennet-i me‘vā
Kapuñ derbānıdur Rıḍvān olup çāker saña ḥūrī

çāk-i girībān:

1. **çāk-i girībān:**-*lar*
Gazel 3154
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaka yırtmacı, yakanın kesilip açılmış olan yeri, yaka.

‘Ār u nāmūsı koyup koma melāmet yakasın
Yüri Mecnūn gibi sen çāk-i girībānlar ile

2. **çāk-i girībān:**-*um*
Gazel 3185
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaka yırtmacı, yakanın kesilip açılmış olan yeri, yaka.

Kim cüdā eyler bugün senden beni cānum gibi
Çāk çāk olsun görem çāk-i girībānum gibi

3. **çāk-i girībān:**-*um*
Gazel 3207
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaka yırtmacı, yakanın kesilip açılmış olan yeri, yaka.

İy Muḥibbī şevḳ-ı ruḫsārına karşu her seḥer
Gül ḳabāsın çāk ider çāk-i girībānum gibi

<u>çāk-i girībān eyle-:</u>

1. **çāk-i girībān eyle-:**-*di*
Gazel 3179
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü ve kederle yakasını parçalamak.

‘Işḳ dāġın niçe pinhān eylesün dil sīnede
Dest-i ḫayret birle çün çāk-i girībān eyledi

2. **çāk-i girībān eyle-:**-*di*
Gazel 3183
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü ve kederle yakasını parçalamak.

‘Işḳın iẓhār itdi dil gösterdi sīnem dāġını
Şevḳ-ile sermest olup çāk-i girībān eyledi

<u>çāk-i girībān id-:</u>

1. **çāk-i girībān id-:**--*üben*
Gazel 3069
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaka paça yırtma ǁ kendinden geçme.

Mest olup çāk-i girībān idüben tā dāmen
Vālih ü ‘āşıḳ u āşüfte vü rüsvā lāle

<u>çāk-i pīrehen id-:</u>

1. **çāk-i pīrehen id-:**--*er*
Gazel 3051
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gömleği yırtmak.

Çāk-i pīrehen ider olalı şeydā lāle
Bāde nūş ideli oldı yine rüsvā lāle

<u>çal:</u>

1. **çala:**-*a*
Gazel 3456
Mısra: **8**
(Mûsikî âletlerinin veya ses çıkarmaya yarayan boru, çan, çıngırak, kampana vb.nin) Vurmak, üflemek veya gerekeni yapmak sûretiyle ses çıkarmasını sağlamak.

Terennümlerle ḥāletler dilerseñ kim vire bezme
Bu şi‘r-i dil-keşi ögret ki tā muṭrīb çala ‘ūdı

2. **çal:**
Gazel 3150
Mısra: **3**
(Mûsikî âletlerinin veya ses çıkarmaya yarayan boru, çan, çıngırak, kampana vb.nin) Vurmak, üflemek veya gerekeni yapmak sûretiyle ses çıkarmasını sağlamak.

Nāle eyle iy göñül çal sīnemüñ ṭanbūrını
Ola kim bir dem turup güş ide dilber sāzuma

<u>çāre:</u>

1. **çāresine:**-*si*, -*ne*
Gazel 3021
Mısra: **10**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.

Bu Muḥibbī yanar ‘ışḳıyla anuñ şem‘ gibi
Āh kim bir meded olmadı anuñ çāresine

2. **çāre:**
Gazel 3058
Mısra: **2**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.

İy ṣabā bu derdmendüñ ḥālini var yāra de
Bulmadı hicrān şebinde derdine bir çāre de

3. **çāre:**
Gazel 3295
Mısra: **9**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.

Gözüm yaşına ġarḳ oldum bulınmaz derdüme çāre
Getürmedi meger devrān benüm gibi dil-efgārı

4. **çārecügi:**-*cüg*, -*i*
Gazel 3452
Mısra: **2**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.

‘Arż-ı ḥüsn eyle hicāb eyleme cān pārecügi
Zaḫmumuñ merhemi bī-çāre dilüñ çārecügi

5. **çāresi:**-*s*, --*i*
Gazel 3223
Mısra: **4**
1. İstenen noktaya varmak, bir engeli aşmak için tutulması gereken yol, çıkar yol. 2. İlâç, devâ, tedbir. 3. Kurtuluş yolu.

Derd-i ‘ışḳa dōstlar ‘ālemde gördüm çāre yok
Arayup buldum ki āḫir ölmek imiş çāresi

6. **çāresi:**-*s*, --*i*
Gazel 3494
Mısra: **2**
1. İstenen noktaya varmak, bir engeli aşmak için tutulması gereken yol, çıkar yol. 2. İlâç, devâ, tedbir. 3. Kurtuluş yolu.

Çünki olduñ iy göñül ol serv-ḳad āvāresi
Gözlerüñ yaşını cū kılmakdur anuñ çāresi

<u>çāre bul-:</u>

1. **çāre bul-:**--*ma*, --*du*, --*m*
Gazel 3074
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir meseleyi halletmeye çalışmak, çözüm yolu aramak.

Biñ süvāl itsem dönüp virmez baña bir kez cevāb
Bulmadum bir çāre derdā ġonca-i ḫāmūşına

çāre bulın-:

1. **çāre bulın-:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3289
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deva bulmak, tedavi etmek; sıkıntıyı çözümlemek.

'Işḳa kim dolaşa bulınmaya bir çāre aña
Tā ki urmaya alup başa daşı daşa başı

çāre gelmeye:

1. **çāre gelmeye:**--*me, --y, -e*
Gazel 3044
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Çare olmak, deva olmak.

Dil derdine var mı Muḥibbī devā didüm
Ölmekden artuk didi aña çāre gelmeye

çāre ne:

1. **çāre ne:**
Gazel 3356
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çare nedir, çare yok; yapılacak bir şeyin olmaması, elden hiçbir şeyin gelmemesi.

Ḫaṭṭını gördüm nigāruñ didüm āh geldi ecel
Çāre ne rūz-ı ezelden alnuma yazu gibi

çāre ol-:

1. **çāre ol-:**--*ma, --dı*
Gazel 3052
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir meseleyi halletmek, çözüm yolu bulmak.

Benī ādemden olmadı özine gördi bir çāre
Vuḥūşa 'arż-ı ḥāl-içün varur Mecnūn kūh-ı Necd'e

2. **çāre ol-:**--*ma, --y, --a*
Gazel 3085
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir meseleyi halletmek, çözüm yolu bulmak.

Gönlüme didüm 'āşıḳam 'ışḳuñ 'ilācı ne
Eydür baña ki olmaya çāre 'ilācına

çāre yok:

1. **çāre yok:**
Gazel 3415
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
I. Çözüm; çıkar yolunun olmaması. II. İmkânı yok; mümkün değil.

Gül yüzine dil virelden zār gördüm kendümi
Derde bildüm çāre yok nā-çār gördüm kendümi

2. **çāre yok:**
Gazel 3223
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çözüm yolunun, çıkar yolunun bulunmaması. II Tedavi, ilaç vesairenin fayda etmemesi.

Derd-i 'ışḳa dōstlar 'ālemde gördüm çāre yok
Arayup buldum ki āḫir ölmek imiş çāresi

3. **çāre yok:**
Gazel 3234
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çözüm yolunun, çıkar yolunun bulunmaması II tedavi, ilaç vesairenin fayda etmemesi.

'Işḳa düşdüm şabrdan özge bu derde çāre yok
Kim-durur taġyīr ide benden Muḥibbī ḳısmeti

4. **çāre yok:**
Gazel 3340
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çözüm yolunun, çıkar yolunun bulunmaması II tedavi, ilaç vesairenin fayda etmemesi.

Hicrüñ şebinde gördi ki hīç şubḥa çāre yok
Nā-çār olup dil didi olam nihāyeti

çarḫ:

1. **çarḫdan:**-*dan*
Gazel 3276
Mısra: **10**
Felek, âlem, dünya.

Luṭf idüp dilber Muḥibbī baña bendem diyeli
Görürem çarḫdan yüce bu devlet ü iḳbālümi

2. **çarḫuñ:**-*uñ*
Gazel 3432
Mısra: **7**
Far. is. Sema, felek. Baht, talih., dünya.

Āhum duḫānı düpdüz çarḫuñ yüzini dutdı
Görinmez ise tañ mı göklerde zer çerāġı

3. **çarḫuñ:**-*uñ*
Gazel 3442
Mısra: **8**
Dünya, felek, talih, baht.

Çeker 'āşıḳ 'acebdür bār-ı 'ışḳı
Çekemez anı bu çarḫuñ ḳaṭārı

4. **çarḫa:**--*a*
Gazel 3126

Mısra: **4**
Fars.1.Çark,dönen tekerlek,tekerlek gibi dönen şey. 2.Gökyüzü,kainat,felek,alem,dünya.

Hicrān şebinde sīne dögüp nāle eylesem
Düşer ṣādā-yı āhum ile çarḫa ġulġula

5. **çarḫ:**
Gazel 3148
Mısra: **3**
1. Çark, dönen tekerlek, tekerlek gibi dönen şey. 2. Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya. 3. mec. Tâlih, baht, zaman, devran.

Çarḫ elinden iñlesem ṭōlāb-veş olmaz ‘aceb
Gözlerüm yaşı dönüpdür āsiyābuñ ‘aynına

6. **çarḫ:**
Gazel 3375
Mısra: **9**
1. Çark, dönen tekerlek, tekerlek gibi dönen şey. 2. Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya. 3. mec. Tâlih, baht, zaman, devran.

Çarḫ elinden göz yaşın dökseñ iñen incinme kim
Yüzini ḫāke sürüpdür niçe merdüm-zādeyi

7. **çarḫa:**-*a*
Gazel 3179
Mısra: **3**
1. Çark, dönen tekerlek, tekerlek gibi dönen şey. 2. Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya. 3. Tâlih, baht, zaman, devran.

Zühd-ile taḳvā bināsın çarḫa irgürmiş-iken
Geldi çün ṭūfān-ı mey ḫāk-ile yeksān eyledi

8. **çarḫa:**-*a*
Gazel 3419
Mısra: **4**
1. Çark, dönen tekerlek, tekerlek gibi dönen şey. 2. Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya. 3. Tâlih, baht, zaman, devran.

Kıldı zemīni derya yaşum yiñilmez oldı
Āhum urūc idelden çarḫa tarrāḳa düşdi

9. **çarḫuñ:**-*uñ*
Gazel 3275
Mısra: **8**
1. Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya. 2. Tâlih, baht, zaman, devran.

Ḳaddümi ya eyleyüp atdum yine āh okların
Dimedi çarḫuñ geçürdüm bu tokuz kalkanını

10. **çarḫuñ:**-*uñ*
Gazel 3440
Mısra: **3**
1. Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya. 2. Tâlih, baht, zaman, devran.

Tīr-i āhum geçdi bu çarḫuñ tokuz kalkanını
Bükeli ḳaddümi cevriyle benüm ol ya gibi

11. **çarḫuñ:**-*uñ*
Gazel 3468
Mısra: **7**
1. Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya. 2. Tâlih, baht, zaman, devran.

Tokuz mīnāsını ṣıdı bu çarḫuñ
Kim atdı rāh-ı istiġnāda sengi

12. **çarḫuñ:**-*uñ*
Gazel 3478
Mısra: **7**
1. Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya. 2. Tâlih, baht, zaman, devran.

Görinen çarḫuñ kenārında anı sanmañ şafaḳ
Sūz-ı āhumdur anuñ dāmānına āteş kodı

<u>çarh ur-:</u>

1. **çarḫ ur-:**-*ur*
Gazel 3204
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dönmek, devretmek.

‘Işḳ āteşiyle yandı bu dil bil ki cān daḫı
‘Işḳa düşeli çarḫ urur āsümān daḫı

<u>çarh-ı felek:</u>

1. **çarḫ-ı felek:**
Gazel 3391
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feleğin çarkı, dönen felek, gök kubbe II tâlih, baht, kader.

Ben dir-idüm ki kapuñdan meger ölem ırılam
Baña bu çarḫ-ı felek eyledi ġaddārlıgı

<u>çarh-ı gerdān:</u>

1. **çarḫ-ı gerdān:**
Gazel 3139
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dönen felek/dünya.

Şek degül ṭāḳat getürmez bil taḥarrük eylemez
Kosalar bār-ı ġamum bu çarḫ-ı gerdān üstine

<u>çarḫ-ı ḥoḳḳa-bāz:</u>

1. **çarḫ-ı ḥoḳḳa-bāz:**--*a*
Gazel 3049
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hokkabaz dünya.

Naẓar eyle bu çarḫ-ı ḥoḳḳa-bāza
Ne lu‘betler görinür rāsitīnde

<u>çarh-ı lāciverd:</u>

1. **çarḫ-ı lāciverd:**
Gazel 3207
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Laciverd renkli felek.

Niçe yıllardur ki devr eyler bu çarḫ-ı lāciverd
Görmedi bir ḫūb-rūşen māh-ı tābānum gibi

çarḫ-ı ẓālim:

1. **çarḫ-ı ẓālim:**
Gazel 3007
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zalim felek.

Ṣad hezārān cān u dil baglandı her bir mūyına
Çarḫ-ı ẓālim āh irgürmedi āḫir kūyına

çāşnı:

1. **çāşnı:**
Gazel 3178
Mısra: **6**
Lezzet, tat.

N'eyler ol āb-ı ḥayātı ya şarāb-ı kevseri
La'l-i dilberden kime ola müyesser çāşnı

çāre:

1. **çāre:**
Gazel 3008
Mısra: **12**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol,.

Derd-ile eyledüm āh dutdı cihānı düpdüz
Çıkmaga çāre var mı kaldum duḫān içinde

2. **çāre:**
Gazel 3017
Mısra: **3**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol,.

Naẓar eyle görüp ḥālüm benüm derdüme bir çāre
Senüñ 'ışḳuñda iy meh-rū Ḫuẓā bilür ki ṣādıḳvan

3. **çāre:**
Gazel 3018
Mısra: **6**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol,.

Raḥm eyle eyā ẓālim-i devrān-ı cefākāra
Ben bulımadum derdüme bir çāre esirge

4. **çāre:**
Gazel 3023
Mısra: **10**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol,.

Ẓulmet-i ġamda yine kaldı Sikender gibi dil
İy Muḥibbī çāre ne uymaduñ evvel sözüme

çehre:

1. **çehrede:**-*de*
Gazel 3208
Mısra: **12**
Yüz, surat, sima.

Ḳaṣdum budur ki 'ışḳumı pinhān idem velī
İẓhār itdi çehrede āsār 'āşıḳı

2. **çehrem:**-*m*
Gazel 3118
Mısra: **10**
Yüz, suret, çehre, sima. II Âşığın yüzü.

Didiler gel vir Muḥibbī bize 'ışḳuñdan nişān
Didüm eşküm surḫı yitmez mi ki çehrem zerd ola

3. **çehrem:**-*m*
Gazel 3294
Mısra: **7**
Yüz, suret, çehre, sima. II Âşığın yüzü.

Yaşum sīm ü tīr-i zer ola çehrem
Gerekmez dehrüñ sīm ü zerini

4. **çehre:**
Gazel 3307
Mısra: **2**
Yüz, surat, görünüş.

Geçdi dirīġ ġuṣṣa ile 'ömr-i cevānı
Surḫ idi ezel şimdi bulup çehre ḫazānı

5. **çehreñde:**-*ñ, -de*
Gazel 3291
Mısra: **6**
Yüz, surat, sîmâ.

Sırr-ı 'ışḳı saklamaz-ısañ dilā olur 'ayān
Zerd çehreñde gören bu eşk-i gülgūn rengüñi

çek-:

1. **çekmedi:**-*me, -di*
Gazel 3092
Mısra: **6**
Katlanmak, tahammül etmek.

Belā-keş iñlerüz Mecnūn [u] Ferhād
Velī her birisi çekmedi bence

2. **çekmege:**-*mek, -e*
Gazel 3260
Mısra: **9**
Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.

Agırdur bār-ı ġam ġāyet anı çekmege yok ṭāḳat
Muḥibbī çün degül mümkin götürmek bir ulu tagı

3. **çekdüm:**--*dü, --m*
Gazel 3410

Mısra: **1**
-e katlanmak, -e tahammül etmek.

Şol ḳadar çekdüm belā deştinde ġam hicrānını
Üns dutdı derde añmaz bu göñül dermānını

4. **çekmek:**-*mek*
Gazel 3256
Mısra: **10**
-e katlanmak, -e tahammül etmek.

Didiler ṭāḳat getürmez kimseler bār-ı ġama
İy Muḥībbī sen anı çekmek gereksin ner gibi

5. **çekmek:**-*mek*
Gazel 3479
Mısra: **9**
-e katlanmak, -e tahammül etmek.

Her ne deñlü eyleseñ cevr ü cefā çekmek revā
Göñlümüñ taḫtındaki sulṭāna beñzetdüm seni

6. **çekmedi:**-*me, -di*
Gazel 3482
Mısra: **4**
-e katlanmak, -e tahammül etmek.

Görmedi kūh-ı belā içre belāyı kūhken
Çekmedi hicrānı Mecnūn bu dil-i şeydā gibi

7. **çeküp:**-*üp*
Gazel 3156
Mısra: **13**
(Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.

Pehlūya çeküp kuçmag olur idi nigārı
Vuṣlatda Muḥibbī girmese pīrāhen araya

8. **çeküp:**-*üp*
Gazel 3212
Mısra: **5**
-e katlanmak, -e tahammül etmek.

Çeküp bār-ı ġama ṭāḳat getürdüm
Gören dir görmedük biz böyle merdi

9. **çekdügüm:**-*düg, -üm*
Gazel 3481
Mısra: **5**
-e katlanmak, -e tahammül etmek.

Dir idüm kūh-ı belāda çekdügüm bir bir aña
Ol lebi şīrīn şeker-güftārı görsem bir daḫı

10. **çekse:**-*se*
Gazel 3248
Mısra: **4**
Bir hâlin kuvvetle baskı ve etkisi altında olmak, o hal içinde bulunmak, o hâle uğramak, dûçar olmak.

Her kim ki cihān ni‘metini yiye ḥırṣ-ıla
Elbette anuñ çekse gerek imtilāsını

11. **çeküben:**-*üben*
Gazel 3258
Mısra: **4**
1. Benzemek. 2. (İçki) İçmek. 3. (İspirto, rakı, gül yağı gibi şeyleri) İmbikten geçirmek sûretiyle elde etmek, damıtmak. 4. Sıkıntı ve üzüntü duyarak yaşamak, ıztırap içinde olmak.

Elüñde cām-ı rindāne içüp mey gibi dil ṣāf ol
Çeküben lāle-veş nūş it daḫı bagruña yak dāġı

12. **çekdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3356
Mısra: **15**
(Cetvel, çizgi, hat, kenar vb. kelimelerle) Çizmek, çizerek uzatmak.

Sīneme çekdüm elifler serv-ḳadler yādına
Kuçaram tā ṣubḥ olınca baña hem pehlū gibi

13. **çekeli:**-*eli*
Gazel 3273
Mısra: **11**
-e katlanmak, -e tahammül etmek.

Muḥibbī çekeli bār-ı ġam-ı ‘ışḳı bu ‘ālemde
Cihān çeşmine görinmez hemān ancak ḫayāl oldı

14. **çekeli:**-*eli*
Gazel 3311
Mısra: **9**
-e katlanmak, -e tahammül etmek.

Çekeli hicrüñ firāḳın bu Muḥibbī mürdedür
Eyledi ‘Īsī-nefes vaṣluñla anı zindegī

<u>çek:</u>

1. **çekelden:**-*elden, -, -*
Gazel 3446
Mısra: **4**
Katlanmak, tahammül etmek.

Komazsam tañ mıdur bir dem ‘aṣā-yı āhı ben elden
Cüvān idüm ġam-ı ‘ışḳuñ çekelden beni pīr itdi

2. **çeken:**-*en*
Gazel 3260
Mısra: **8**
(Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.

Bi-ḥamdillāh gider oldum ser-i kūyına dildāruñ
Velī bilmem çeken anda suyı mı yāḫū topragı

3. **çeker:**-*er*
Gazel 3326
Mısra: **7**
(Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.

Bī-iḫtiyār bu dili kendüye yār çeker
Yokdur cihānda bir aña beñzeye dil-keşi

4. **çeker:**-*er*
Gazel 3362
Mısra: **7**

(Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.

Yā gibi çeker kendine her dem raḳībi yār
Yabana atar ok gibi ol kaşı ya bizi

5. **çeker:**-*er*
Gazel 3442
Mısra: **7**
(İstenilmeyen bir durum ve olayı) yaşamak zorunda kalmak.

Çeker ‘āşıḳ ‘acebdür bār-ı ‘ışḳı
Çekemez anı bu çarḫuñ ḳaṭārı

6. **çeker:**-*er*
Gazel 3480
Mısra: **8**
(Bir şeyi veya bir kimseyi hareket ettirerek bulunduğu yerden) Başka bir yere doğru götürmek, hareket ettirip sürüklemek.

Ne ḳadar ursañ cefā vü cevr ü hicrānuñ yükin
Mest üştürdür çeker dil yirde koymaz bārını

7. **çekmez:**-*mez*
Gazel 3353
Mısra: **4**
Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek; güç durumlara dayanmak, katlanmak; asmak.

Cevr ü cefāyı eyleme cānā raḳībüñe
Çekmez o bārı degmede ol ḫar benüm gibi

8. **çekmek:**-*mek*
Gazel 3095
Mısra: **9**
Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek; germek.

‘Işḳuñ kemānı pekdür her kim ki çekmek ister
Derd ü belā vü miḥnet aña gerek kepāde

9. **çekdi:**-*di*
Gazel 3451
Mısra: **4**
(Bir şeyi veya bir kimseyi hareket ettirerek bulunduğu yerden) Başka bir yere doğru götürmek, hareket ettirip sürüklemek.

Zülfüñ hevāsı başuma bildüm belā-y-ımış
Çekdi kemend-i miḥnete āh ol belā beni

10. **çeküp:**-*üp*
Gazel 3486
Mısra: **3**
(Bir kimseyi) Çekmek, çekiştirmek.

Yakamı yırtup çeküp bu sīnemi çāk eyledüm
Nāle kıldum agladum tā kim mecālüm var-ıdı

11. **çekmiş:**-*miş*
Gazel 3102
Mısra: **7**
Çekmek, engel koymak.

Ḥalḳadur ḥüsnüñ ḫaṭuñ çekmiş aña ceyş-i Ḥabeş
Ḳaṣd ider mi kāfir olmasa ḫarāb-ı Ka‘be’ye

12. **çeke:**-*e*
Gazel 3308
Mısra: **5**
(Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.

‘Işḳ mıḳnāṭısı kendüye çeke āhen ise
Kimse görmedi anuñ gibi bir dil-keşi

13. **çekemedüm:**-*e, -me, -dü, -m*
Gazel 3252
Mısra: **4**
1. Bir hâlin kuvvetle baskı ve etkisi altında olmak, o hal içinde bulunmak, o hâle uğramak, dûçar olmak. 2. -e katlanmak, -e tahammül etmek.

Ḳavs-i ḳūzaḥ gerçi baña kepādedür
Ammā ki katı çekemedüm ‘ışḳ yasını

14. **çekemez:**-*e, -mez*
Gazel 3442
Mısra: **8**
Taşımak, taşıma gücü olmak.

Çeker ‘āşıḳ ‘acebdür bār-ı ‘ışḳı
Çekemez anı bu çarḫuñ ḳaṭārı

15. **çeken:**-*en*
Gazel 3483
Mısra: **10**
Suyu ve nemi emmek, içine almak, içmek.

Kūy-ı cānāna Muḥibbī yine dil oldı revān
Beñzer ol miskīni çeken suyı topragı gibi

<u>çeküp:</u>

1. **çeküp:**
Gazel 3425
Mısra: **2**
Bir şeyi bir yere (kenara, köşeye)çekmek.

Dilā çün mevsim-i güldür mey-ālūd eyle dāmānı
İçüp şevḳ-ile ser-mest ol çeküp çāk it girībānı

<u>çemen:</u>

1. **çemenümle:**--*üm, --le*
Gazel 3106
Mısra: **8**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.

Güller bitürüp çevremi yaşum çemen itdi
Seyr eyle dilā göñlüñ açılsun çemenümle

2. **çemeni:**-*i*
Gazel 3450
Mısra: **1**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.

İy ḳadüñ serv ü saçuñ sünbül ü ḫaṭṭuñ çemeni
Ol-durur sünbüli serv ü çemenüñ ṣad çü meni

3. **çemende:**-*de*
Gazel 3167
Mısra: **1**
Çimen, yeşillik yer.

Ne ḫaddüñ gibi bir gül var çemende
Dişüñ mānendi dür olmaz ‘Aden’de

4. **çemende:**-*de*
Gazel 3180
Mısra: **5**
Çimen, yeşillik yer.

Cilve eylerdi çemende nāz-ıla ṭāvūs-vār
Murġ-ı dil ṣayd itmege ṣahbāz-ı bī-pervā idi

5. **çemen:**
Gazel 3152
Mısra: **7**
Çimen, yeşillik yer.

Ḳabrüm üzre her çemen söyler cefāsın ol mehüñ
Kim gelüp bir dem naẓar kılsa mezārum taşına

6. **çemeni:**-*i*
Gazel 3283
Mısra: **1**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer, bahçe.

Salın iy serv-i sehī nāz-ıla seyr it çemeni
Cān fedā ide gören diye saña cān-ı meni

7. **çemende:**-*de*
Gazel 3069
Mısra: **1**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.

Yir yirin oldı çemende yine peydā lāle
Eline aldı gelüp bāde-i ḫamrā lāle

8. **çemen:**
Gazel 3070
Mısra: **3**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.

Nev-bahār ile bezendi sebzezār oldı çemen
Bu ṣafādan zer saçar mihr-i cihān-tāb üstine

9. **çemen:**
Gazel 3395
Mısra: **11**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Çemen seyrānın eylerken çü gördi çeşm-i pür eşküm
Diler pāyına yüz sürmek akar gāh togru gāh egri

10. **çemen:**
Gazel 3479
Mısra: **7**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Lāleler tutmış çemen eṭrāfını görüp didüm
Sīneden yir yir dökilen kana beñzetdüm seni

11. **çemende:**-*de*
Gazel 3015
Mısra: **6**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Gülüñ ḫār olalıdan hem-nişīni
Ötüp feryād ider bülbül çemende

12. **çemende:**-*de*
Gazel 3258
Mısra: **1**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Çemende güller açıldı cihānuñ zeyn olup bāġı
İdelüm serv-ḳadlerle irişdi ‘işretüñ çagı

13. **çemende:**-*de*
Gazel 3441
Mısra: **4**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Mecnūn gibi sīnesine tāze dāġ urup
Kurdı çemende Leylī gibi gül otagını

14. **çemeni:**-*i*
Gazel 3219
Mısra: **12**
Çimen, yeşillik yer.

Hicr-ile öldürüp itseñ bu Muḥibbī’yi ḫalāṣ
Çok du‘ālar idiserdür saña ḳabri çemeni

15. **çemeni:**-*i*
Gazel 3262
Mısra: **1**
Çimen, yeşillik yer.

Yine iy serv-i ḫırām nāz-ıla seyr it çemeni
Ser-tā-be-ḳadem āşūb-ı dil ü cān-ı meni

<u>çemen it-:</u>

1. **çemen it-:**--*di*
Gazel 3106
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çimen, yeşillik olmak.

Güller bitürüp çevremi yaşum çemen itdi
Seyr eyle dilā göñlüñ açılsun çemenümle

<u>çenber:</u>

1. **çenberi:**-*i*
Gazel 3453
Mısra: **6**
Daire şeklinde olan, halka. II Sevgilinin kıvrım kıvrım olan saçı.

La‘lüñ olmış cān u dil meyḫānesi iy muġbeçe
Yiridür zülfüñ nişān-ıçun dikerse çenberi

2. **çenber:**
Gazel 3458
Mısra: **8**
Çember, kıvırcık saç teli. II Cambazın çember içinden geçme oyunu sebebiyle kıvırcık saç teli çembere benzetilmiştir.

Kaşların kurmak ne mümkin olmasa ḳullāb-ı zülf
Çenber olmış başları bir yire gelmiş nā gibi

<u>ceng:</u>

1. **cengüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3291
Mısra: **8**
Savaş, muharebe.

Ḫaṭṭ[ı] kāfirdür ḫurūc itmek diler dīn ḳaṣdına
Ruḫlaruñ müslim geçer göster anuñla cengüñi

2. **çeng-ile:**-*ile*
Gazel 3338
Mısra: **3**
Harba benzeyen bir çeşit telli çalgı.

Gūşum tolı çeng-ile nāyuñ ṣadāsıdur
İy pend-gū başuña eyle naṣīḥati

3. **çenge:**-*e*
Gazel 3135
Mısra: **5**
Yay şeklinde eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir alet. II Aşığın çeng gibi iki büklüm olmuş bedeni.

Dönelden ḳāmetüm çenge ṣeb-i hicrüñde iy dilber
Zebān-ı ḥāl-ıla hūlar gelür derd-ile feryāda

4. **çenge:**-*e*
Gazel 3276
Mısra: **2**
Far. Savaş.

Nālemi gūş eyleyenler bilür ancak ḥālümi
Çenge teşbīh eyledi kim gördi ḳadd-i dālumı

5. **cengüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3291
Mısra: **1**
Harba benzeyen bir çeşit telli çalgı.

Muṭribā gel nāleme uydur gelüp sen çengüñi
Ehl-i meclis ḥasret olsun işidüp āhengüñi

<u>ceng ol-:</u>

1. **ceng ol-:**--*aldan*
Gazel 3124
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çeng haline gelmek, çeng gibi iki büklüm olmak II eğilmek, iki büklüm olmak II (çeng: Yay şeklinde eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir âlet).

Muḥibbī'nüñ olaldan ḳāmeti çeng
Uyup nālişler eyler söz ü sāza

2. **ceng ol-:**-*alı*
Gazel 3148
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çeng haline gelmek, çeng gibi iki büklüm olmak II eğilmek, iki büklüm olmak II (çeng: Yay şeklinde eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir âlet).

Bār-ı ġamdan miḥnet-ile ḳāmetüm çeng olalı
Sīnemüñ nālişleri döndi rebābuñ aynına

<u>ceng ü çıġāne:</u>

1. **çeng ü çıġāne:**-*y, -i*
Gazel 3335
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çeng (Bir çeşit çalgı aleti.) ve çingene.

Hem çü ṣürāḥī gibi sücūd pāy-ı sāġara
Eyle serv ü naleyi çeng ü çıġāne[y]i

<u>ceng ü nāy:</u>

1. **çeng ü nāy:**-*ıla*
Gazel 3158
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çeng ve ney.

İy dil geçür 'ömrüñi her dem ṣafā-y-ıla
Mehtāba karşu 'ıyş idegör çeng ü nāy-ıla

<u>ceng ü 'ūd:</u>

1. **çeng ü 'ūd:**
Gazel 3180
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harba benzeyen bir çeşit telli çalgı ve mızrapla çalınan bir çalgı.

Na'ra-i mestān-ıla iñler Muḥibbī çeng ü 'ūd
Muttaṣıl deyr-i muġān tā ṣubḥa dek ġavgā idi

<u>çengi:</u>

1. **çengī:**
Gazel 3468
Mısra: **4**
Çarpare, def, zil veya kaşık çalarak oynayan oyuncu kadın, rakkase.

Sakın meyl itme aldanma şarāba
Eger ol bezme Zühre ola çengī

<u>çerāġ:</u>

1. **çerāġı:**-*ı*
Gazel 3360
Mısra: **5**
(□□□□) i. (Fars. çerāġ) 1. Yağ kandili ve genellikle mum, meş'ale gibi ışık veren şey. 2. Işık, alev.

Tekye-i 'ışḳuñ çerāġı şu'lelenmezdi eger
Yakmasam dem dem ben anda bu yüregüm yagını

2. **çerāġı:**-*ı*
Gazel 3432
Mısra: **1**
(□□□□) i. (Fars. çerāġ) 1. Yağ kandili ve genellikle mum, meş'ale gibi ışık veren şey. 2. Işık, alev.

‘Işḳuñ iderse rūşen sīnemdeki çerāġı
Söyinmesün ebed ol nite ki er çerāġı

3. **çerāġı:**-*ı*
Gazel 3432
Mısra: **8**
(□□□□) i. (Fars. çerāġ) 1. Yağ kandili ve genellikle mum, meş’ale gibi ışık veren şey. 2. Işık, alev.

Āhum duḫānı düpdüz çarḫuñ yüzini dutdı
Görinmez ise tañ mı göklerde zer çerāġı

4. **çerāġa:**-*a*
Gazel 3457
Mısra: **4**
(□□□□) i. (Fars. çerāġ) 1. Yağ kandili ve genellikle mum, meş’ale gibi ışık veren şey. 2. Işık, alev.

Sīnemde dāġum üzre yir yir dökildi yaşum
Neẕr akçası sanasın geldi çerāġa düşdi

5. **çerāġı:**-*ı*
Gazel 3490
Mısra: **11**
(□□□□) i. (Fars. çerāġ) 1. Yağ kandili ve genellikle mum, meş’ale gibi ışık veren şey. 2. Işık, alev.

Çerāġı sūz-ı Ḫusrev’den yakarsa tañ mıdur şi‘rüm
Ġazel ṭarzında çün gözler hemīşe ṭarz-ı Selmān’ı

6. **çerāġını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3441
Mısra: **2**
Yağ kandili ve genellikle mum, meşale gibi ışık veren şey.

‘Işḳ āteşiyle dil eridüp bagrı yagını
Ġam tekyesinüñ eyledi rūşen çerāġını

<u>çerāġ yak:</u>

1. **çerāġ yak:**-*ı, -ar*
Gazel 3432
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kandil yakmak; aydınlatmak, ışıtmak.

Her kim Muḥibbī gördi bu şi‘r-i sūznāki
Dir Ḫusrev’e irişmiş andan yakar çerāġı

2. **çerāġ yak:**-*ı, -n, -ı, -up*
Gazel 3381
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kandil yakmak, çıra yakmak II aydınlatmak, ışıtmak.

Zülfi şebinde dil düşeli vādī-yi ġama
Yakdum zamānda yine Mecnūn çerāġını

3. **çerāġ yak:**-*ı, -ar*
Gazel 3432
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kandil yakmak, çıra yakmak II aydınlatmak, ışıtmak.

Teng oldı ḫāne-i dil göster yüzüñi māhum
Vīrānelerde çün şeb yakar ḳamer çerāġı

<u>çerāġ yak-:</u>

1. **çerāġ yak-:**-*mış, -dur*
Gazel 3272
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kandil yakar II. El alır.

Sūz-ı Ḫūsrev’den Muḥibbī çünki yakmışdur çerāġ
Sūznāk olsa ‘aceb midür anuñ her suḫeni

<u>çeşm:</u>

1. **çeşmümden:**-*ü, -m, -den*
Gazel 3047
Mısra: **2**
Far. Göz, dide, ayn.

Āh kim hicrān şebinde toldı bagrum baş-ıla
Cismüm āḫir ġarḳ olur çeşmümden akan yaş-ıla

2. **çeşmini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3426
Mısra: **4**
Far. Göz, dide, ayn.

Miḥrāb kaşı ṭāḳına dil secde iderken
Çeşmini görüp didi ki serḫoşdur imāmı

3. **çeşmini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3439
Mısra: **5**
Far. Göz, dide, ayn.

Sakın ser çekme ġaflet çeşmini aç
Gerekmez servetüñ başuñ hevāyı

4. **çeşmi:**-*i*, -
Gazel 3081
Mısra: **2**
Far. Göz, dide, ayn.

Murġ-ı dil ḳaṣd itdi indi dāne-i ḫāl üstine
Zülfi agın çekdi çeşmi düşdi fī’l-ḫāl üstine

5. **çeşmi:**-*i*, -
Gazel 3082
Mısra: **5**
Far. Göz, dide, ayn.

Salını zülfine ta‘ẓīm iderse tañ mıdur çeşmi
Ġarābet mi olur gebre sücūd eylerse ḫāçına

6. **çeşmi:**-*i*, -
Gazel 3086
Mısra: **14**
Far. Göz, dide, ayn.

Mey yirine göz göre ko kanuñı içsün senüñ
Yine uyarduñ Muḥibbī sen o çeşmi serḫoşa

7. **çeşmi:**-*i*
Gazel 3139

Mısra: **6**
Göz.

Baña bakmaz bir naẓar meyli hemān aġyāradur
Çeşmi kāfirdür bakar mı hīç müselmān üstine

8. **çeşmi:**-*i*
Gazel 3147
Mısra: **10**
Göz.

Ḳaddini ṭōlāb idüp eşkini cū itse Muḥib
Çeşmi anuñ gözelerdür yir yir ol ṭōlābda

9. **çeşmüm:**-*üm*
Gazel 3148
Mısra: **6**
Göz.

Mezra‘-ı dilde maḥabbet toḫmı sebz olsun diyü
Anı suvarmaga çeşmüm döndi ābuñ ‘aynına

10. **çeşmüm:**-*üm*
Gazel 3158
Mısra: **5**
Göz.

Çeşmüm akıtdı kanlu yaşın itdi rāz fāş
Rüsvā-yı ‘ālem oldı o bu mācerā-y-ıla

11. **çeşmüm:**-*üm*
Gazel 3178
Mısra: **3**
Göz.

Baḥr-ı ġamda olalıdan bu iki çeşmüm ṣadef
Beñzedür dürdāneye çeşmüm akıtsa yaşını

12. **çeşmüm:**-*üm*
Gazel 3178
Mısra: **4**
Göz.

Baḥr-ı ġamda olalıdan bu iki çeşmüm ṣadef
Beñzedür dürdāneye çeşmüm akıtsa yaşını

13. **çeşmüñ:**-*ün*
Gazel 3179
Mısra: **1**
Göz.

Tīġ alup mestāne çeşmüñ yine çok kan eyledi
Girdi dil şehrini başdan başa vīrān eyledi

14. **çeşmüm:**-*üm*
Gazel 3198
Mısra: **2**
Göz.

Kim-durur ruḫsāruña gün gibi per-tāb olmadı
Ya anı gördükde bu çeşmüm tolu āb olmadı

15. **çeşmüm:**-*üm*
Gazel 3198
Mısra: **8**
Göz.

‘Āşıḳ olaldan berü oldı göze uyḫu ḥarām
Bunca demlerdür ki çeşmüm māyil-i ḫ̆āb olmadı

16. **çeşmüm:**-*üm*
Gazel 3212
Mısra: **7**
Göz.

İçerem hicr ara çeşmüm şarābın
Yirem ġam ġamdan özge dil ne ḫordī

17. **çeşmi:**-*i*
Gazel 3223
Mısra: **1**
Göz.

Olmışam bir çeşmi āhūnuñ yine āvāresi
Ġamzesinüñ līk var sīnemde yüz biñ yarası

18. **çeşmümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 3235
Mısra: **12**
Göz.

Mıṣr-ı ḥüsninde Muḥibbī gözlerüm yaşın gören
Nīl’e teşbīh eyledi bu çeşmümüñ ırmagını

19. **çeşmin:**-*in*
Gazel 3242
Mısra: **4**
Göz.

Gülşen-i ḥüsnine yāruñ basmasun ayak diyü
İki çeşmin gözleye diyü komış derbān iki

20. **çeşm:**
Gazel 3243
Mısra: **8**
Göz.

Olmaya sīne siper bagrı ola ġalbūr-veş
Çeşm ata ġamz okların ele ala ya kaşını

21. **çeşmüm:**-*üm*
Gazel 3249
Mısra: **4**
Göz.

Ka‘be kūyuña varup buldum ṣafā
Anda çeşmüm görinür zemzem gibi

22. **çeşmüñ:**-*ün*
Gazel 3256
Mısra: **1**
Göz.

Çeşmüñ müjgānın almışdur ele ḫançer gibi
Ḫışm-ıla geldi benüm bu bagruma sançar gibi

23. **çeşminden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3319
Mısra: **6**
Göz.

Sīne ṣaḥrāsına leylī zülfinüñ mihri gelüp
Kurdı Mecnūn eyledi çeşminden iki ḫargehi

24. **çeşmüm:**-*üm*
Gazel 3324
Mısra: **2**
Göz.

Bulur mı cān u dil ġamdan rehāyı
Ya cānāndan bu çeşmüm rūşenāyı

25. **çeşm[i]:**-*i*
Gazel 3325
Mısra: **8**
Göz.

Yaşını eger ḥasret-ile ḫasta benefşe
Durmaz akar her ṭarafa çeşm[i] bıñarı

26. **çeşmümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 3360
Mısra: **2**
Göz.

İy sehī servüm görelden berü ḥüsnüñ bāġını
Eylerem her dem revān bu çeşmümüñ ırmagını

27. **çeşmüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 3275
Mısra: **10**
Göz, görme organı.

Bād-ı āhum esmese dilber açılmaz gül gibi
İy Muḥibbī eksük itme çeşmüñüñ bārānını

28. **çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 3424
Mısra: **5**
Görme organı, dide, ayn.

Ḥadden aşurup ẓulmı döker kanları çeşmüñ
Bir pāre gel ol kāfir-i bed-mestüñe hey di

29. **çeşmin:**-*in*
Gazel 3427
Mısra: **5**
Görme organı, dide, ayn.

Dehānı ḳāmetin çeşmin yañagın
Cihānda medḥ iden ḫoş ʻālem itdi

30. **çeşmüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3076
Mısra: **3**
Görme organı, ayn, dîde, çeşm.

İy kaş[ı] kemān çeşmüñi müjgānuñ içinde
Gören didi āhūyı görüñ tīr arasında

31. **çeşmümde:**-*üm, -de*
Gazel 3090
Mısra: **5**
Görme organı, ayn, dîde, çeşm.

Göñülde gāh çeşmümde ḫayāli
Bulam diyü araram baḥr ü berde

32. **çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 3112
Mısra: **8**
Görme organı, ayn, dîde, çeşm.

Nūş-ı cān olsun eger kanum içerse leblerüñ
Ger içe bīmār çeşmüñ ire ṣıḥḥat cānına

33. **çeşmi:**-*i*
Gazel 3465
Mısra: **6**
Görme organı, ayn, dîde, çeşm.

İtdi nişāne sīnemi ya kaşların kurup
Cevr oklarıyla toptolu çeşmi ṣadacugı

34. **çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 3484
Mısra: **5**
Görme organı, ayn, dîde, çeşm.

Kemān ebrūñ-ıla çeşmüñ görelden
Bükildi oldı ḳaddüm sanasın yay

35. **çeşmi:**-*i*
Gazel 3497
Mısra: **6**
Görme organı, ayn, dîde, çeşm.

Sīnemüñ meydānına dikdüm yine ben dil nişān
Çeşmi atsun ġamz okın alsun eline yaları

36. **çeşmin:**-*i, -n*
Gazel 3079
Mısra: **4**
(Sevgilinin) bakışı II Göz.

Bulur idüm genc-i ḫüsnine nigāruñ dest-res
Zülfini mār eyleyüp çeşmin eger şīr itmese

37. **çeşmüm:**-*(ü)m*
Gazel 3072
Mısra: **3**
(Âşıġın) gözü.

Āh kim deryā-yı eşkümde bu çeşmüm merdümi
Sanasın bir keştīdür durmaz döner girdābda

38. **çeşmüm:**-*(ü)m*
Gazel 3077
Mısra: **5**
(Âşıġın) gözü.

Yagdurmasa bārānını bir laḥza bu çeşmüm
Küllī bu cihān yana eger āh ide sīne

39. **çeşmüm:**-*(ü)m*
Gazel 3089
Mısra: **8**
(Âşıġın) gözü.

Düşde gördüm diyü eglerdüm dil-i āvāreyi
Ġam şebinde āh çeşmüm ġarḳa-i āb olmasa

40. **çeşmüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 3008

Mısra: **5**
(Sevgilinin) gözü.

Ya kaşlaruñla çeşmüñ ġamz okların ataldan
Sīnem delindi yir yir dil kaldı kan içinde

41. **çeşmüme:**-*(ü)m, -e*
Gazel 3067
Mısra: **5**
(Âşığın) gözü.

Çeşmüme gel pā koyup ḫār-ı müjemden ġam yime
Pāyuña itmez żarar yaşumla çün nemnāk ola

42. **çeşmüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 3076
Mısra: **7**
(Âşığın) gözü.

Çeşmüñ var iken kim irişe genc-i viṣāle
Yol bulma aña müşkil olur şīr arasında

43. **çeşmi:**-*i*
Gazel 3293
Mısra: **7**
(Fars.) Göz.

Ruḫı gencini ḥıfẓ içün ṭılısm itmiş meger çeşmi
Görinür siḥr-ile ejder olupdur zülfinüñ mūyı

44. **çeşmi:**-*i*
Gazel 3296
Mısra: **5**
(Fars.) Göz.

İmām olmış geçüp miḥrāba çeşmi
İdinmiş secdegāh ebrū-yı ṭāḳı

45. **çeşmi:**-*i*
Gazel 3408
Mısra: **10**
(Fars.) Göz.

Redd eyleme cānā kapuña gelse Muḥibbī
Tuḥfe getürür çeşmi iki şīşe gülābı

46. **çeşmi:**-*i*
Gazel 3429
Mısra: **3**
(Fars.) Göz.

Maḫmūr olalı nāz-ıla bīmār idi çeşmi
Nūş eyleyeli kanumı bir pāre tayandı

47. **çeşmi:**-*i*
Gazel 3453
Mısra: **3**
(Fars.) Göz.

Eline tīr ü kemān alursa çeşmi vechi var
Yalvarup ‘āşıḳları boyın çeker virür seri

48. **çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 3286
Mısra: **3**
Görme organı, göz.

Çeşmüñ elinde tīġ-ı tīz andan bu dil itmez gürīz
Zülfüñle eyler bāzīçe görmez misin canbāzuñı

49. **çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 3298
Mısra: **3**
Görme organı, göz.

Çeşmüñ cūy-ı ḫayālüñ ile ābādān iken
Eksilür sanma ḫayālüñ yāḫū ol cū kalmadı

50. **çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 3328
Mısra: **4**
Görme organı, göz.

Serv beñzer gülşen-i ḥüsnüñde bālā ḳadduñe
Çeşmüñ nergis ruḫuñ berg-i gül-i ḫamrā gibi

51. **çeşmüm:**-*üm*
Gazel 3279
Mısra: **7**
Görme organı, göz.

Ġam meclisinde içeli çeşmüm şārābını
Sīnemi alma sanculı dilde kebāb oldı

52. **çeşmüm:**-*üm*
Gazel 3288
Mısra: **1**
Görme organı, göz.

Dün gice çeşmüm benüm bī-ḫ̆āb u necb bī-dār idi
Mūnisüm tā ṣubḥa dek dilde ḫayāl-i yār idi

53. **çeşmüm:**-*üm*
Gazel 3298
Mısra: **2**
Görme organı, göz.

Çok günāh itdüm velī bende rehrev kalmadı
Līk çeşmüm dökmedük göz yaşını su kalmadı

54. **çeşmüm:**-*üm*
Gazel 3352
Mısra: **1**
Görme organı, göz.

Şol ḳadar itdi ciger ḫūnını çeşmüm telefī
Lālezār eyledi ḫūn-ı dil ile her ṭarafı

55. **çeşmüm:**-*üm*
Gazel 3491
Mısra: **6**
Görme organı, göz.

Süpürür ferrāş olupdur kūyını kirpüklerüm
Su seper saḳḳā gibi dem dem bu çeşmüm merdümi

<u>çeşm bıñarı:</u>

1. **çeşm bıñarı:**-*üm, -ı*
Gazel 3285
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz pınarı: Gözyaşı bezlerinin salgıladığı sıvıyı toplayan, gözün burun tarafındaki bölümü.

Belā kū[y]ı olalıdan bañа baş
İki yañа akar çeşmüm bıñarı

<u>çeşm kabagı:</u>

1. **çeşm kabagı:**-*i, -ı*
Gazel 3220
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz kapağı: Göz yuvarlaklarının önünde bulunan ve birbirine yaklaşıp kapanmak sûretiyle gözü perde şeklinde örten organ.

Gün yüzüñe bakdukça Muḥibbī senüñ iy dōst
Yaş-ıla anuñ çeşmi kabagı tola-yazdı

2. **çeşm kabagı:**-*üñ, -ı, -n, -dan*
Gazel 3469
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz kapağı: Göz yuvarlaklarının önünde bulunan ve birbirine yaklaşıp kapanmak sûretiyle gözü perde şeklinde örten organ.

Ciger ḫūnını nūş eyle dilā çeşmüñ kabagından
Sakın yol virmegil ‘aḳla olur ol meclise nāşī

<u>çeşme:</u>

1. **çeşmesi:**-*si*
Gazel 3402
Mısra: **3**
Pınar, kaynak.

Çeşmesi ‘ayn-ı belā kūhsārı Ḳays’uñ başıdur
Āşiyān-ı murġa ur pek saçı oldı mīşesi

<u>çeşme-i lutf:</u>

1. **çeşme-i luṭf:**-*uñ*
Gazel 3249
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Iyilik çeşmesi.

Dōstum dil-teşneyem raḥm itmedüñ
Çeşme-i luṭfuñ senüñ bī-nem gibi

<u>çeşmesār:</u>

1. **çeşmesāruñ:**-*uñ*
Gazel 3268
Mısra: **4**
Çeşmesi bol olan yer. (Aşıkların gözyaşları bağlamında).

Bir ḥarāret virdi ‘ışḳ bu dil-i sūzānuma
Anı teskīn itmedi bu çeşmesāruñ giryesi

<u>çeşm-i cellād:</u>

1. **çeşm-i cellād:**--*ı*
Gazel 3009
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin merhametsiz,öldürme işlevini gerçekleştiren cellat gözü.

Siyāset eylesün her dem Muḥibbī çeşm-i cellādı
Ne ġam korkum budur nā-geh ola çāh-ı ẕaḳan āgeh

2. **çeşm-i cellād:**-*ı*
Gazel 3262
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) kan dökücü, yaralayıcı, can alıcı, cana kıyıcı gözü.

Çeşm-i cellādı Muḥibbī çeke ger ḳatlüñe tīġ
Sunubanın çıkma edep gözleyüben nizeni

3. **çeşm-i cellād:**-*ı*
Gazel 3356
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) cana kıyıcı, can alıcı, merhametsiz gözü.

Çeşm-i cellādı ele almış kemend-i zülfini
Asmaga dil düzdini dutar elü baglu gibi

<u>çeşm-i cellādı:</u>

1. **çeşm-i cellādı:**--*ı*
Gazel 3074
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) cana kıyıcı, can alıcı, merhametsiz gözü.

İy Muḥibbī kaldı ancak saña teslīm [ü] rıżā
Ġamzelerden çeşm-i cellādı tīġ aldı dūşına

<u>çeşm-i cihān-bīn:</u>

1. **çeşm-i cihān-bīn:**-*üm*
Gazel 3186
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cihanı gören göz.

Bakmazam iy māh-rū sensüz gerekmez bu cihān
Rāstī budur ki ol çeşm-i cihān-bīnüm gibi

<u>çeşm-i ebrū:</u>

1. **çeşm-i ebrū:**-*sı*
Gazel 3369
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaş, göz II İşmar.

Çeşm-i ebrūsı kılup derd-ile bīmār beni
Niçe yıl ḫasta yatur añmadı dildār beni

<u>çeşm-i eşk-bār:</u>

1. **çeşm-i eşk-bār:**-*ı*
Gazel 3309

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yağmur gibi göz yaşı döken, çok ağlayan göz.

Şefī‘ idüp umup saña getürdüm
Ruḫ-ı zerdümle çeşm-i eşk-bārı

<u>çeşm-i fettān:</u>

1. **çeşm-i fettān:**-*ı*
Gazel 3238
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fitne çıkaran göz.

İşitdüm çeşm-i fettānı uyur ‘ālem olur rāḥat
Uyarmañ fitnedür ẓāhir ko tursun aña ḫˇāb evlā

2. **çeşm-i fettān:**
Gazel 3128
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fitne yayan, kargaşa oluşturan göz; sevgilinin kıskançlıkla bakan gözü.

Fitne-i āḫir zamāndur fitneler andan kopar
Varup aldanmañ sakın ol çeşm-i fettān oynına

<u>çeşm-i giryān:</u>

1. **çeşm-i giryān:**-*um*
Gazel 3185
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayan göz.

İy güneş ṭal‘at eger yaşlar döküp āh eylesem
Ebrler yaş dökmeye bu çeşm-i giryānum gibi

2. **çeşm-i giryān:**-*um*
Gazel 3207
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayan göz.

Secde eyler pāyuña her dem ṣurāḥī iy ṣanem
Eşk-i çeşmin akıdur bu çeşm-i giryānum gibi

3. **çeşm-i giryān:**-*ı*
Gazel 3462
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayan göz.

Görüp gülzār-ı ḥüsn içre ben ol serv-i ḫırāmānı
Akıtdum pāyına cūlar kılup bu çeşm-i giryānı

4. **çeşm-i giryān:**-*um*
Gazel 3382
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayan göz.

Gül yüzüñsüz zārılıgum diñmemişdür dōstum
Görmedi bārān kimesne çeşm-i giryānum gibi

<u>çeşm-i harāmī:</u>

1. **çeşm-i ḫarāmī:**
Gazel 3426
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haydut gözlüler II güzeller.

Dil ḳāfilesin rāh-ı maḥabbetde kim itdi
Reh-zenliḳ idelden berü ol çeşm-i ḫarāmī

<u>çeşm-i hūn-ḫˇār:</u>

1. **çeşm-i ḫūn-ḫˇār:**--*a*
Gazel 3048
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kan içici, kan dökücü; zalim, merhametsiz; sevgilinin gözleri.

Çeşm-i ḫūn-ḫˇāra mu‘āvin çün degül kec rā kaşuñ
Ya n’içün başın egüp tutmış kulagın rāyına

<u>çeşm-i mest-i yār:</u>

1. **çeşm-i mest-i yār:**-*dan*
Gazel 3317
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin sarhoş gözü II sevgilinin sarhoş, baygın bakışı.

İy dil-i şeydā ḥaẕer kıl çeşm-i mest-i yārdan
Ḫūn-ı dil içmek olupdur dāyim anuñ pīşesi

<u>çeşm-i nā-bīnā:</u>

1. **çeşm-i nā-bīnā:**
Gazel 3482
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görmeyen göz.

İy Muḥibbī kankı dilde yok maḥabbetden eser
Cān gözini açmaya ol çeşm-i nā-bīnā gibi

<u>çeşm-i nemgīn:</u>

1. **çeşm-i nemgīn:**--*üm*
Gazel 3071
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nemli gözler.

Açılup sīnem üstinde görinen dāġlar güldür
Döker bu çeşm-i nemgīnüm gül üzre çın seḥer jāle

<u>çeşm-i nemnāk:</u>

1. **çeşm-i nemnāk:**
Gazel 3001
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Aşığın) Yaş dolu gözler.

Sürmeden yigdür Muḥibbī'ye ġubār-ı dergehi
İy ṣabā luṭf it getür bu çeşm-i nemnāk üstine

çeşm-i pür eşk:

1. **çeşm-i pür eşk:**-*üm*
Gazel 3395
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı dolu göz.

Çemen seyrānın eylerken çü gördi çeşm-i pür eşküm
Diler pāyına yüz sürmek akar gāh togru gāh egri

çeşm-i pür-hūnāb:

1. **çeşm-i pür-ḫūnāb:**--*da*
Gazel 3144
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı göz yaşı ile dolu olan göz. II Aşığın gözleri.

Ruḫlaruñ 'aksi şehā bu çeşm-i pür-ḫūnābda
Berg-i güldür gūyiyā düşmiş şarāb-ı nābda

çeşm-i şayyād:

1. **çeşm-i şayyād:**-*ı*
Gazel 3236
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Avcı gözler.

İy Muḫībbī murġ-ı diller ṣaydına ol dil-firīb
Çeşm-i ṣayyādı eline virdi zülfi agını

çeşm-i şehlā:

1. **çeşm-i şehlā:**--*ñ, --ı*
Gazel 3127
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kusur değil güzellik sayılabilecek şekilde şaşı, hafif şaşı (göz).

Gözi baglansun cihānuñ rūşenāsın görmesün
Çeşm-i şehlāñı eger kim beñzedürse nergise

çeşm-i siyeh:

1. **çeşm-i siyeh:**
Gazel 3078
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Siyah göz.

Ol çeşm-i siyeh zülf-i perīşān arasında
Nergis gibidür ki bite reyḥān arasında

çeşmine görinme-:

1. **çeşmine görinme-:**-*i, -n, -e, -in, -mez*
Gazel 3273
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Değersiz olmak. II Kendisi var olduğu halde gözün onu görmemesi.

Muḥibbī çekeli bār-ı ġam-ı 'ışḳı bu 'ālemde
Cihān çeşmine görinmez hemān ancak ḫayāl oldı

çetr:

1. **çetr:**
Gazel 3036
Mısra: **9**
Çadır, gölgelik.

Dūd-ı āhuñ çetr olupdur şu'le-i ġamdur 'alem
İy Muḥibbī derd-i 'ışḳ ehline sulṭānsın yine

çevgān:

1. **çevgānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3101
Mısra: **9**
Çevgan oyununda kullanılan ucu eğri değnek; sevgilinin saçının ucundaki kıvrım.

Top ser kıldı Muḥibbī zülfinüñ çevgānına
Ola kim ġalṭān idüp dilber teġāfül itmeye

2. **çevgānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3112
Mısra: **6**
Çevgan oyununda kullanılan ucu eğri değnek. II Sevgilinin saçının ucundaki kıvrım.

Anuñ-içundur yolında başumı top eyledüm
Ola kim ġalṭān idem ben zülfinüñ çevgānına

3. **çevgānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3368
Mısra: **4**
Çevgan oyununda kullanılan ucu eğri değnek. II Sevgilinin saçının ucundaki kıvrım.

Esb-i nāz-ıla gören meydān-ı ḥüsn içre seni
Zülfüñüñ çevgānına top ider elbet başını

4. **çevgānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3440
Mısra: **9**
Çevgan oyununda kullanılan ucu eğri değnek. II Sevgilinin saçının ucundaki kıvrım.

Başuñı top it Muḥibbī zülfinüñ çevgānına
Topuñ agsun göklere mihr-i cihān-ārā gibi

5. **çevgān:**
Gazel 3398
Mısra: **10**
Cirit oyununda hayvan üstünden topu tutup almaya mahsus ucu eğri değnek , cirit değneği.|| Sevgilinin saçları ve kakülü şekil itibariyle çevgâna benzetilir.

Zülfini çevgān idüp meydān-ı ḥüsn içre nigār
Top idüp başın Muḥibbī diye kim çevgān beni

6. **çevgānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3153

Mısra: **10**
Cirit oyununda kullanılan ucu eğri değnek. II Sevgilinin kıvrımlı saçı.

Olalıdan ḥüsn meydānında ol meh şehsüvār
Başumı top eyledüm ben zülfinüñ çevgānına

7. **çevgānı:**-*ı*
Gazel 3490
Mısra: **4**
Cirit oyununda kullanılan ucu eğri değnek. II Sevgilinin kıvrımlı saçı.

Semend-i nāza binmişdür yine meydān-ı ḥüsn içre
Ser-i ʻuṣṣāḳı top eyler elinde zülfi çevgānı

8. **çevgānın:**-*ı, -n*
Gazel 3462
Mısra: **7**
Cirit oyununda kullanılan ucu eğri değnek II sevgilinin kıvrımlı saçı.

Süvār ol esb-i nāz üzre ele al zülfi çevgānın
Ser-i ʻuṣṣāḳı top eyle senüñdür ḥüsn meydānı

çevgān eyle:

1. **çevgān eyle:**-*se*
Gazel 3363
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değnek yapmak. ll Cirit oyununda hayvan üstünden topu tutup almaya mahsus ucu eğri değnek II Sevgilinin kıvrım kıvrım olan saçı.

Esb-i nāz üzre kaçan zülfini çevgān eylese
Top idüp ġalṭān ide yolında ʻāṣıḳ serleri

çevgān id:

1. **çevgān id:**-*üp*
Gazel 3398
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çevgan etmek.(Ucu eğri değnek yapmak.).

Zülfini çevgān idüp meydān-ı ḥüsn içre nigār
Top idüp başın Muḥibbī diye kim çevgān beni

çevgān id-:

1. **çevgān id-:**-*e*
Gazel 3243
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çevgan etmek.(Ucu eğri değnek yapmak.).

Esb-i nāza bine çevgān ide ger zülfin nigār
Bu Muḥibbī top idüp meydāna koya başını

çevgān it-:

1. **çevgān it-:**-*di*
Gazel 3168
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değnek, ucu eğri sopa yapmak. (Çevgan: At üzerinde değnekle yerdeki topa vurmak sûretiyle oynanan çok eski bir oyun, çöğen.).

Ḥüsn meydānında çevgān itdi çün zülfini yār
Başuñı top it Muḥibbī oynasun ol güy-ıla

çevgān-ı zülf:

1. **çevgān-ı zülf:**-*üñ*
Gazel 3203
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının çevganı. II Sevgilinin ucu eğri değneğe benzeyen saçlarının kıvrımlı uçları.

Muḥibbī göreli çevgān-ı zülfüñ
Başın top eyleyüp meydāna geldi

çevre:

1. **çevremi:**-*m, -i*
Gazel 3106
Mısra: **7**
Yakın olan yerler, etraf, civar.

Güller bitürüp çevremi yaşum çemen itdi
Seyr eyle dilā göñlüñ açılsun çemenümle

çiçek:

1. **çiçekler:**-*ler*
Gazel 3109
Mısra: **3**
Farklı renklerde ve kokularda olabilen kır ve bahçe bitkisi.

Çiçekler her biri bir ḫūba beñzer
Görenler lā-büd irer vecd ü ḥāle

2. **çiçekden:**-*den*
Gazel 3191
Mısra: **13**
Tohumlu bitkilerin, üreme organlarını taşıyan güzel renkli ve ekseri güzel kokulu kısmı.

Muḥibbī ʻibret al her bir çiçekden
Temāşā eyle ṣun'-ı Kirdigār'ı

çignet:

1. **çignetme:**-*me*
Gazel 3038
Mısra: **5**
Ayakla üstüne bastırmak II ezdirip perişan etmek, harap etmek; rezil etmek; arg. pasif eşcinsel erkek olarak kendini kullandırmak.

Semend-i nāz-ıla cānā iñen çignetme ʻuṣṣāḳı
Sakın aldanmagıl ḥüsne geçer āheste āheste

çıḫ:

1. **çıḫ:**
Gazel 3197

Mısra: **9**
Bulunduğu yeri bırakıp başka yere geçmek, taşınmak, ayrılmak, ilgisini kesmek.

Çıḫ diyü eger sürse Muḥibbī'yi kapudan
İtüm didügi yiter aña gözlemez 'ārı

çık:

1. **çıkmaga:**-*maġ, -a*
Gazel 3008
Mısra: **12**
(Bir yerden) Uzaklaşmak, ayrılmak, (bir yeri) terketmek.

Derd-ile eyledüm āh dutdı cihānı düpdüz
Çıkmaga çāre var mı kaldum duḫān içinde

2. **çıkmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3303
Mısra: **3**
Ortaya çıkmak, belirmek.

Ṭurfa-būdur çıkmadı bir ḥarf zebānumdan benüm
Ser-te-ser tolmış ciḫān gördüm benüm efsānemi

3. **çıksa:**-*sa*
Gazel 3059
Mısra: **9**
Çıkmak, yükselmek.

'Aceb mi dūd-ı dil çıksa depemden
Yanar çün āteş-i 'ışḳuñ cigerde

4. **çıksa:**-*sa*
Gazel 3285
Mısra: **9**
Çıkmak, yükselmek.

Duḫānum çıksa başumdan Muḥibbī
'Aceb mi yakmışamdur dilde nārı

5. **çıkarsa:**-*ar, -sa*
Gazel 3208
Mısra: **9**
Çıkmak, yükselmek, dışarı çıkmak.

Dūd-ı dilüm çıkarsa depemden 'aceb midür
Yanar derūn-ı sīnede çün nār 'āşıḳı

6. **çıkarsa:**-*ar, -sa*
Gazel 3442
Mısra: **5**
Çıkmak, yükselmek, dışarı çıkmak.

Çıkarsa göklere āhum ne tañdur
Yanar çün sīnem içre 'ışḳ nārı

7. **çıkar:**-*ar*
Gazel 3456
Mısra: **2**
(Bulunduğu yerden) Dışarıya varmak.

Eger olmasa sīnemde nigārā 'ışḳuñuñ odı
Yana çıkar depemden şem'-veş her gice dūdı

8. **çıkup:**-*up*
Gazel 3301
Mısra: **1**
Açığa çıkmak, görünmek.

Çıkup şeb-gün libās ile o meh bir şeb birūn oldı
Görüp ol şekl-i 'ayyārı hemān bu dil cünūn oldı

9. **çıkdı:**-*dı*
Gazel 3140
Mısra: **1**
(Bulunduğu yerden) Dışarıya varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek.

Dilberüm seyr itmege gülzāra çıkdı bāġ-ıla
Māh-rūlar birbirine gösterür barmag-ıla

10. **çıkmayısar:**-*ma, -y, -ısar*
Gazel 3397
Mısra: **4**
Yerinden oynamak veya kendine mahsus yerden ayrılmak.

Ġamzesi tīri-y-ile bu cān u dil mecrūḥdur
Çıkmayısar sīneden ölince kanlu demreni

çık-:

1. **çıkar:**-*(a)r*
Gazel 3294
Mısra: **1**
(Ağızdan, dilden) çıkmak; demek, söylemek.

Çıkar dilden yine söz gevherini
Bilen ḳadrin bilür söz cevherini

2. **çıkma:**-*ma*
Gazel 3262
Mısra: **10**
Ayrılmak, uzaklaşmak.

Çeşm-i cellādı Muḥibbī çeke ger ḳatlüñe tīġ
Sunubanın çıkma edep gözleyüben nizeni

3. **çıkarsam:**-*ar, -sa, -m*
Gazel 3322
Mısra: **6**
Yükselmek, göğe ulaşmak.

'Işḳ āteşi dilde yakup başumdan āhı
'Aceb midür çıkarsam itdün aña nigāhı

4. **çıkmayısar:**--*ma, --y, --ısar*
Gazel 3035
Mısra: **4**
(başa) çıkmak. Üstesinden gelmek.

Çünki bu dünyā denīdür aña dil virme sakın
Kimse başa çıkmadı çıkmayısar dünyā-y-ıla

5. **çıkar:**--*ar*
Gazel 3146
Mısra: **6**
Ulaşmak, erişmek, varmak, vâsıl olmak.

Yakalı āteş-i ‘ışḳına bugün cān u dili
Çıkar eflāke şerārumdan eser döne döne

6. **çıkar:**--*ar*
Gazel 3146
Mısra: **10**
(Yüksek bir yere varmak için) Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek, tırmanmak.

Tolaşup kāküline dil diler irmek lebine
Resen-i zülf-ile dil ya‘nī çıkar döne döne

7. **çıkar:**-*ar*
Gazel 3157
Mısra: **7**
Ulaşmak, erişmek, varmak, vâsıl olmak.

Eflāke çıkar her gice āhum benüm iy dōst
Bu kanlu yaşum daḫı irer taḫt-ı serāya

8. **çıkmayup:**-*ma*, -*y*, -*up*
Gazel 3174
Mısra: **15**
1. Bir yerden) Uzaklaşmak, ayrılmak, (bir yeri) terketmek. 2. (İçinde bulunduğu güç durumu) Yaşayıp geçirmiş olmak, geride bırakıp kurtulmak.

Gāh olur kim künc-i ġamdan çıkmayup eyler ḳarār
Gāh olur her yaña sergerdān ider göñlüm beni

9. **çıkardı:**-*ar*, -*dı*
Gazel 3192
Mısra: **3**
Etrâfa yayılmak, dağılmak.

Depemden mi çıkardı dūd-ı āhum
Eger yanmasa dilde ‘ışḳ nārı

10. **çıkmış:**-*mış*
Gazel 3026
Mısra: **8**
Bir şeyin üstüne çıkmak.

Ḫaddi üstinde gören ḫāl-i siyāhını sanur
Taḫt-ı ‘āc üstine çıkmış yine şāh-ı Ḥabeş’e

çıkar:

1. **çıkarma:**-*ma*
Gazel 3457
Mısra: **9**
Ortaya çıkarma, dökme.

Sırruñ Muḥibbī sakla dilden çıkarma zīnhār
Ẓāhir olur ol ebed çünki tutaga düşdi

2. **çıkarup:**-*up*
Gazel 3466
Mısra: **8**
(gizli, kapalı veya örtülü olarak durduğu yerden) dışarı çıkmasını sağlamak.

Yine ġavvāṣ-ṣıfat baḥr-ı ma‘ānīye talup
Niçe dürler çıkarup oldum anuñ ṣarrāfı

3. **çıkardum:**-*du*, -*m*
Gazel 3272
Mısra: **1**
(Bulunduğu yerden) Dışarı çıkmasını sağlamak // Elde etmek, sağlamak // (Gizli, kapalı veya örtülü olarak durduğu yerden) Göstermek veya kullanmak üzere almak.

İntiḫāb idüp çıkardum māḫ-rūlardan seni
Bilmedüm n’oldı günāhum böyle yād itdüñ beni

4. **çıkar:**
Gazel 3334
Mısra: **9**
(Bulunduğu yerden) Dışarı çıkmasını sağlamak // Elde etmek, sağlamak // (Gizli, kapalı veya örtülü olarak durduğu yerden) Göstermek veya kullanmak üzere almak.

Dilden çıkar tāze ma‘ānī cevāhirin
Vardur Muḥibbī yir yir ara ḫazīne[y]i

çıkar-:

1. **çıkarısar:**
Gazel 3362
Mısra: **10**
Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.

Sevdā-yı būy-ı zülf-ile tolı dimāġumuz
Serden Muḥibbī çıkarısar bu hevā bizi

2. **çıkarursam:**--*ur*, --*sa*, --*m*
Gazel 3032
Mısra: **4**
Erişmek.

Hicr elinden dōstum ḫālüm diger-gündur benüm
Bu giceyi ben ‘acebdür çıkarursam yarına

çīn:

1. **çīn:**
Gazel 3426
Mısra: **9**
Büklüm, kıvrım (yüzün iki yanından dökülen saç).

Zülfini ele aldı kemend eyledi geh çīn
Dil murġını avlamaga kurdı yine dāmı

2. **çīninde:**-*in*, -*de*
Gazel 3458
Mısra: **9**
Büklüm, kıvrım (yüzün iki yanından dökülen saç).

Zülfi çīninde görenler dir yañagı tābını
Her ṭaraf odlar saçar agzından ejderhā gibi

3. **çīn’de:**--*de*
Gazel 3049
Mısra: **2**
Çin ülkesi: İpek kumaşları, orada yetişen misk ceylanından elde edilen çok değerli kokular ve resimleriyle ünlü bölge.

Bulınmaz būy-ı zülf āhū-yı Çīn’de
Ne Çīn’de belki [yok] rūy-ı zeminde

4. **çīn'e:**-*e*
Gazel 3082
Mısra: **10**
Asya'nın doğusunda bulunan geniş ülke.

Muḥibbī kalmaya hergiz revācı misk-i āhūnuñ
İletse būyı zülfinden ṣabā ger Çīn'e Māçīn'e

5. **çīne:**-*e*
Gazel 3082
Mısra: **1**
Saç kıvrımı. ll Çin ülkesi.

Gözüñ şahbāzı ṣayd itdi göñül murġı düşüp Çīne
Saçuñ dāmına bend oldı olaldan beñlerüñ çīne

6. **çīne:**-*e*
Gazel 3082
Mısra: **2**
Saç kıvrımı. ll Çin ülkesi.

Gözüñ şahbāzı ṣayd itdi göñül murġı düşüp Çīne
Saçuñ dāmına bend oldı olaldan beñlerüñ çīne

<u>çīn id-:</u>

1. **çīn id-:**--*er*
Gazel 3047
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Buruşturmak, çatmak.

Kaşların geh çīn ider geh ġamzeler tīrin atar
N'eyleyem derdā dirīġā ben bu göz ü kaş-ıla

<u>çın seḥer:</u>

1. **çın seḥer:**
Gazel 3271
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabahın en erken vakti.

Şevḳuñ var-ısa çın seḥer iy dil-i maḥzūn
Var açıla gir seyr ide gülhā-yı bahārı

2. **çın seḥer:**
Gazel 3071
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah erkenden, tan yeri ağarmakta olduğu zaman.

Açılup sīnem üstinde görinen dāġlar güldür
Döker bu çeşm-i nemgīnüm gül üzre çın seḥer jāle

3. **çın seḥer:**
Gazel 3450
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabahın en erken saati.

Gül yüzin yumak içün şebnem ile çın seḥer
Nergisüñ ḥāżır elinde tutar altun legeni

4. **çın seḥer:**
Gazel 3249
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabahın en erken saati.

Ẓāhiren gördüm 'iẕāruñda 'araḳ
Güller üzre çın seḥer şebnem gibi

5. **çın seḥer:**
Gazel 3268
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabahın en erken saati.

Gülşen içre sanmañuz çın seḥer ki jāledür
Her yaña saçıldı āh itdi hezāruñ giryesi

<u>çīn-i zülf:</u>

1. **çīn-i zülf:**-*in, -den*
Gazel 3482
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saç kıvrımı.

Çīn-i zülfinden yañagı tābını eydür gören
'Āleme odlar saçar biñ başlu ejderhā gibi

<u>çirk:</u>

1. **çirkümi:**-*üm, -i*
Gazel 3173
Mısra: **7**
Kir, pas, pislik.

Göz yaşı çünki çirkümi giderür
Gāh sen pīr ü geh civān agla

<u>çog:</u>

1. **çogını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3489
Mısra: **6**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Gözlerüm īsār ider yolına eşküm gevherin
Gör ne merdümdür dirīġ itmez çogını azını

<u>çok:</u>

1. **çok:**
Gazel 3022
Mısra: **2**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Ḥālüme baksañ n'ola iy ḥüsn iline pādişāh
Cān u dilden seni kim çok sevse yanuñda günāh

2. **çok:**
Gazel 3086
Mısra: **8**

1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Sīnede bagrum delinsün atagör ġamz okların
Ġam degül ‘āşıḳlaruñ ölürse sen çok çok yaşa

3. **çok:**
Gazel 3086
Mısra: **8**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Sīnede bagrum delinsün atagör ġamz okların
Ġam degül ‘āşıḳlaruñ ölürse sen çok çok yaşa

4. **çok:**
Gazel 3140
Mısra: **5**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Bī-güneh ‘uşşāḳı öldürme benüm çok sevdügüm
Dükenür sanma senüñ ‘āşıḳlaruñ kırmag-ıla

5. **çok:**
Gazel 3171
Mısra: **1**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Kullar kapuñda çok sen pādişāh
Merḥamet senden umarlar pür günāh

6. **çok:**
Gazel 3179
Mısra: **1**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Tīġ alup mestāne çeşmüñ yine çok kan eyledi
Girdi dil şehrini başdan başa vīrān eyledi

7. **çok:**
Gazel 3219
Mısra: **12**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Hicr-ile öldürüp itseñ bu Muḥibbī’yi ḫalāṣ
Çok du‘ālar idiserdür saña ḳabri çemeni

8. **çok:**
Gazel 3229
Mısra: **3**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Cihānda miḥnet ü derd ü elem çok
Bulınmaz arasañ bir dem ḥużūrı

9. **çok:**
Gazel 3233
Mısra: **3**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Egerçi ‘ışḳ ara derd ü elem çok
Ne ġam sensin çü derdümüñ ṭabībi

10. **çok:**
Gazel 3233
Mısra: **7**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Günāhum çok yapışdum dāmenüñe
Ayırma togrı yoldan ben ġarībi

11. **çok:**
Gazel 3240
Mısra: **10**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Sorma suçını günāhını hemān öldüregör
Seni çok çok sevenüñ az ola mı hīç günehi

12. **çok:**
Gazel 3240
Mısra: **10**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Sorma suçını günāhını hemān öldüregör
Seni çok çok sevenüñ az ola mı hīç günehi

13. **çok:**
Gazel 3281
Mısra: **3**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Gülşende güller çok hīç birisi ruḫsāruña
Yokdur bir serv-i bülend ḳāmet-i dil-cūyuñ gibi

14. **çok:**
Gazel 3295
Mısra: **7**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Yüzüm kara günāhum çok velī ġayrı ümīdüm yok
Umaram idesin şefḳat unıtma bu günāhkārı

15. **çok:**
Gazel 3298
Mısra: **1**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün

üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Çok günāh itdüm velī bende rehrev kalmadı
Līk çeşmüm dökmedük göz yaşını su kalmadı

16. **çok:**
Gazel 3298
Mısra: **9**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Çok günāhuñ var Muḥibbī vaḳtidür gel tevbeye
Saç sakal agarmaduk başuñda bir mū kalmadı

17. **çok:**
Gazel 3311
Mısra: **8**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Ḫāne-i göñlüm ḫarāb itse ‘aceb mi göz yaşı
Ḫāneler olur ḫarāb ger çok ola bārendegī

18. **çokdur:**-*dur*
Gazel 3322
Mısra: **11**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Diler Muḥibbī ‘ışḳuñ derd ü belāsı çokdur
Gün geçdügince artar bu göñlümüñ de āhı

19. **çokdur:**-*dur*
Gazel 3332
Mısra: **12**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Sevmek seni suçsa suçı Muḥibbī’nüñ
Çokdur hemān eyle helāk ol fütāde[y]i

20. **çokdur:**-*dur*
Gazel 3345
Mısra: **10**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Sen pādişāh-ı ḫüsn kapuñda kullaruñ
Çokdur içinde yokdur eñ ednā benüm gibi

21. **çok:**
Gazel 3350
Mısra: **2**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Yüzüñe gün dimişem beñzedüp alnuña mehi
‘Afv it pādişehüm kuluñ olur çok günehi

22. **çokdur:**-*dur*
Gazel 3367
Mısra: **10**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Bu Muḥibbī seni cānıyla sever ger suç ise
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

23. **çok:**
Gazel 3383
Mısra: **8**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Ẓulmı kogil ‘āşıḳa ḫüsnüñ teraḳḳī eylesün
Ẓulmı çok ‘ālemde şāh-ı kāmurān eglenmedi

24. **çok:**
Gazel 3400
Mısra: **7**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

İy Muḥibbī uyusun nāz-ıla ol çok sevdügüm
Görmeyen ‘ālemde ben gözinde bīmār uyḫusı

25. **çokdur:**-*dur*
Gazel 3448
Mısra: **6**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Sevdügüm seni günāḥ ise katuñda güzelüm
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

26. **çok:**
Gazel 3449
Mısra: **6**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Varıcak kūyuña ‘uşşāḳuñı gel eyleme red
Beglerüñ şevketi artar olıcak çok sipehi

27. **çok:**
Gazel 3460
Mısra: **9**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Ḫūblar gerçi Muḥibbī ‘ālem içre çok velī
Dīde hīç görmiş degül bir böyle şūḫ-ı dil-keşi

<u>çok-:</u>

1. **çokdan:**-*dan*
Gazel 3032
Mısra: **8**
(-dan) çok zaman önce.

Zāhidā var fāriġ ol nār-ıla korkutma beni
Zīra çokdan yanageldüm ben bu hicrān nārına

<u>çok gör:</u>

1. **çok gör:**-*di*
Gazel 3350
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yadırgamak.

Durmadan derd ü ġamuñ göñlümi vīrāne kılur
Çok mı gördi ‘acabā baña bu vīrāne dehī

<u>çok şükür:</u>

1. **çok şükür:**
Gazel 3189
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah’a şükürler olsun ki.

Ḥamdü-lillāh serfirāz itdürmedüñ düyā-y-ıla
Çok şükür meh-pāreler yolında ḫāk itdüñ beni

<u>çok zamān:</u>

1. **çok zamān:**
Gazel 3188
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzun zaman, uzun süreden beri, epeydir.

Çok zamān sırr-ı ‘ışḳı saklar-iken
Dil-i dīvāne āşikār itdi

<u>çokdan:</u>

1. **çokdan:**
Gazel 3099
Mısra: **2**
Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri, uzun süreden beri.

Su gibi ger meyl idersem tañ mı serv-i nāzuma
Bagludur çokdan göñül zülf-i kemen-endāzuma

2. **çokdan:**
Gazel 3022
Mısra: **10**
"Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri, uzun süreden beri" anlamına gelen zarf.

Cān fedā itmez Muḥibbī dir-imiş ol bī-vefā
Cān u bāş yolındadur çokdan bu söze Ḥaḳ güvāh

3. **çokdan:**
Gazel 3393
Mısra: **9**
"Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri, uzun süreden beri" anlamına gelen zarf.

Baḥr-ı ġamdan fülk-i dil çokdan olur-ıdı ḫalāş
Rūzigār-ı ṭāli‘-i naḥs māh u sāl egler meni

4. **çokdan:**
Gazel 3393
Mısra: **13**
"Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri, uzun süreden beri" anlamına gelen zarf.

Cān[ı] cānāna Muḥibbī çokdan eylerdi nisār
Līk vaṣl ümmīdile fikr-i muḥāl egler meni

5. **çokdan:**
Gazel 3206
Mısra: **7**
Uzun zamandan beri, bir hayli zamandır.

İtüñ görmedi çokdan āşināsın
Beni görüp hemān feryāda virdi

<u>çöz:</u>

1. **çöze:**-*e*
Gazel 3024
Mısra: **4**
Çözmek, açmak.

İḫtiyār elden gider görsem ruḫ-ı zībāsını
Kanda kaldı ruḫları üzre ser-i zülfin çöze

2. **çözdi:**-*di*
Gazel 3441
Mısra: **8**
Çözmek, açmak.

Oldı dimāġ-ı dehr mu‘aṭṭar nesīm-ile
Yāruñ meger ki çözdi ṣabā zülfi bagını

3. **çözüp:**-*üp*
Gazel 3381
Mısra: **1**
Açmak, örülmüş saçı açmak.

Taḫt-ı çemende yār çözüp zülfi bagını
Dehrüñ mu‘aṭṭar eyledi ol dem dimāġını

4. **çözüp:**-*üp*
Gazel 3431
Mısra: **1**
Açmak, örülmüş saçı açmak.

Çözüp zülfin yüzine indi düşdi
Bulıtdur gün yüzine indi düşdi

<u>çü:</u>

1. **çü:**
Gazel 3066
Mısra: **7**
"-dığında, -dığı zaman" anlamında.

Künc-i mescid saña ṣūfī çü selāmet yiridür
Ko ḫarābāt yirin[i] rind-ile bed-nāmlara

2. **cūlar:**-*lar*
Gazel 3128
Mısra: **2**
I.Akarsu,ırmak,nehir. II.Şiirde gözyaşı anlamında kullanılmıştır.

İy gözüm yaşlar döküp bak yine cānān oynına
Nite kim cūlar bakar serv-i ḫırāmān oynına

3. **çü:**
Gazel 3141
Mısra: **13**
"-dığında, -dığı zaman" ; "-dığı için".

Kaldı dil deşt-i belā içre çü Mecnūn ṣıfat
Şimdiden girü Muḥibbī ġamı sen zād eyle

4. **çü:**
Gazel 3468
Mısra: **10**
"-dığında, -dığı zaman" ; "-dığı için".

Muḥibbī vaḳtıdur kıl cürme tevbe
Çü mūlar saña ‘arż itdi dü rengi

5. **çü:**
Gazel 3271
Mısra: **6**
"Çünkü"; sebep- sonuç anlamı katan bağlaç; -dığı için" anlamında bağlaç.

Gel ‘iyş idelüm bāġa varup vaḳt-ı çemendür
Dehrüñ çü berāber görinür leyl ü nehārı

6. **cūlar:**--*lar*
Gazel 3133
Mısra: **3**
Akarsu, ırmak, çay, dere.

Akup cūlar yüzin sürse dem-ā-dem serv ayagına
Açılsa her ṭaraf güller kamu kuşlar hezār olsa

7. **cūlar:**--*lar*
Gazel 3227
Mısra: **3**
Akarsu, ırmak, çay, dere.

Eşk-i çeşmümden yine cūlar revān oldı benüm
Anuñ-içundur ki sınmışdur bu göñlüm şīşesi

8. **cūlar:**--*lar*
Gazel 3243
Mısra: **6**
Akarsu, ırmak, çay, dere.

İy sehī servüm ḫırāmān salın sen nāz-ıla
Cūlar iltsün pāyuña ‘āşıḳlaruñ göz yaşını

9. **cūlar:**--*lar*
Gazel 3245
Mısra: **5**
Akarsu, ırmak, çay, dere.

Her ne deñlü gelse ġam aksa belā cūlar gibi
Eyle sen iy dil taḥammül baḥr-ı ‘ummān ol yüri

10. **cūlar:**--*lar*
Gazel 3308
Mısra: **3**
Akarsu, ırmak, çay, dere.

Ḥasretle bu gözüm yaşı benüm cūlar iken
Gün-be-gün budur ‘aceb arta bu göñlüm ‘aṭaşı

11. **cūlar:**--*lar*
Gazel 3462
Mısra: **2**
Akarsu, ırmak, çay, dere.

Görüp gülzār-ı ḥüsn içre ben ol serv-i ḫırāmānı
Akıtdum pāyına cūlar kılup bu çeşm-i giryānı

12. **çü:**
Gazel 3115
Mısra: **15**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç. II -dığı gibi.

Bu ḫırḳa vü bu tāc-ıla işi çü riyādur
Ne yüzle ṭa‘n eyleye zāhid ẓurefāya

13. **çü:**
Gazel 3115
Mısra: **17**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç. II -dığı gibi.

Zülfüñ gibi ayaklara düşdi çü Muḥibbī
Tut elümi raḥm eyle bu ben bī-ser ü pāya

14. **çü:**
Gazel 3008
Mısra: **9**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Gül beñzedi çü yāra aġyār daḫı ḫāra
Bülbül gibi kalursam tañ mı fiġān içinde

15. **çü:**
Gazel 3143
Mısra: **5**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Bezm-i çemende ḫaddi nigāruñ çü gül yiter
La‘l-i lebi şarābını da virme sen müle

16. **çü:**
Gazel 3149
Mısra: **3**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Tāc-ı ṣadefi geydi çü başına ḳalender
Girürse ne tañdur iki yapraga benefşe

17. **çü:**
Gazel 3252
Mısra: **10**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Oldı Muḥibbī ḫāṣıl-ı derd ü belā vü ġam
Tīmār diyü vir[ür]ler çü ‘ışḳuñ livāsını

18. **çü:**
Gazel 3302
Mısra: **14**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Muḥibbī ḫūn-ı dil dök yaş yirine
Çü sevdüñ ol vefāsuz dil-rübāyı

19. **çü:**
Gazel 3335
Mısra: **3**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Hem çü ṣürāḥī gibi sücūd pāy-ı sāġara
Eyle serv ü naleyi çeng ü çıġāne[y]i

20. **çü:**
Gazel 3344
Mısra: **6**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Gelse cefā vü cevr dilā olma muẓṭarib
Görseñ gerek çü başda olan cümle yazuñı

21. **çü:**
Gazel 3347
Mısra: **3**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Būy-ı zülfüñi dimāġuma getürdi çü ṣabā
Vireyim cān u dili yolına şükrāneligi

22. **çü:**
Gazel 3395
Mısra: **11**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Çemen seyrānın eylerken çü gördi çeşm-i pür eşküm
Diler pāyına yüz sürmek akar gāh togru gāh egri

23. **çü:**
Gazel 3403
Mısra: **4**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Ġāfil salınma ḥālüme ki geh neẕẕāre kıla
Vācib-durur çü ṣāha ra‘iyyet ri‘āyeti

24. **çü:**
Gazel 3404
Mısra: **1**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Gösterür dilber çü her dem ḫançer-i ‘üryānını
Ehl-i diller de fedā eyler yolına cānını

25. **çü:**
Gazel 3445
Mısra: **1**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Gün gibi itdüñ ṭulū‘ gördüm çü iy meh-rū seni
Yine tīz girdüñ seḥāba örtdi ol gīsū seni

26. **çü:**
Gazel 3471
Mısra: **1**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

İtse cevr ü cefā çü nāz ehli
Bilür anı vefā niyāz ehli

27. **cūlar:**-*lar*
Gazel 3024
Mısra: **7**
Akarsu, dere, nehir, çay.

Gözlerüm yaşı revān olup akar cūlar gibi
Serv gibi salınup ol yār eger tenhā geze

28. **cūlar:**-*lar*
Gazel 3343
Mısra: **7**
Akarsu, dere, nehir, çay.

Gözüm yaşını ayagına cūlar iderdüm
Nāz-ıla görem seyr ide ol serv-i revānı

29. **çü:**
Gazel 3376
Mısra: **4**
"-dığında, -dığı zaman, -dığı için" anlamında bağlaç.

Ġamuñla iy perī-peyker yoluñda n’ola cān virsem
Belā kūhında öldürdi ġam-i Şīrīn çü Ferhād’ı

30. **çü:**
Gazel 3450
Mısra: **2**
"-dığında, -dığı zaman, -dığı için" anlamında bağlaç.

İy ḳadüñ serv ü saçuñ sünbül ü ḫaṭṭuñ çemeni
Ol-durur sünbüli serv ü çemenüñ ṣad çü meni

31. **cūdur:**-*dur*
Gazel 3148
Mısra: **9**
Akarsu, ırmak, çay, dere.

İy Muḥibbī kanda gitsem iki cūdur gözyaşı
Kalmadı şimden girü ḥācet türābuñ aynına

32. **çü:**
Gazel 3233
Mısra: **4**
Çünkü, mâdemki.

Egerçi ‘ışḳ ara derd ü elem çok
Ne ġam sensin çü derdümüñ ṭabībi

33. **cūlardur:**-*lar*, -*dur*
Gazel 3268
Mısra: **6**
Akarsu, ırmak, çay, dere.

Ra‘d iñler ebr aglar dāyimā Ferhād içün
Her yaña cūlardur akar kūhsāruñ giryesi

34. **cū:**
Gazel 3298
Mısra: **4**
Akarsu, ırmak, çay, dere. II Gözyaşı.

Çeşmüñ cūy-ı ḫayālüñ ile ābādān iken
Eksilür sanma ḫayālüñ yāḫū ol cū kalmadı

çūbān-ı ‘ışḳ:

1. **çūbān-ı ‘ışḳ:**
    Gazel 3235
    Mısra: **7**
    Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
    Aşk çobanı.

Çün baña itdi vaṣiyyet ḫırḳasın çūbān-ı ‘ışḳ
Beklerem ben de ölince ‘ışḳınuñ ocagını

çün:

1. **çün:**
    Gazel 3003
    Mısra: **11**
    Çünkü.

Zamāne gūşına çün ker dimişler
Kulak tutmaz Muḥibbī āh u zāra

2. **çün:**
    Gazel 3016
    Mısra: **1**
    "-dığında", "-dığı zaman".

Çün geldi ‘ademden yine gülzāra benefşe
Gelse yiridür āh-ıla hem zāra benefşe

3. **çün:**
    Gazel 3004
    Mısra: **9**
    "-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Muḥibbī’ye ezelden çün sunıldı cām-ıla şāhid
Virildi saña da zāhid riyā tesbīḥ ü seccāde

4. **çün:**
    Gazel 3023
    Mısra: **1**
    "-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Çün perī gibi görindi yine dilber gözüme
Ḥayret aldı beni ol dem gelemem kendüzüme

5. **çün:**
    Gazel 3027
    Mısra: **1**
    "-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Çün yagar tīr-i belā bu sīne-i ġamgīnüme
Kemdür raẕḥm itmeyebilsem dil-i miskīnüme

6. **çün:**
    Gazel 3033
    Mısra: **15**
    "-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Tag itdi kolın ‘āşıḳ-ı bī-çāresinüñ çün
İy şāh yarar anı bilüñe kemer eyle

7. **çün:**
    Gazel 3042
    Mısra: **1**
    "-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Göñül çün bir devāsuz düşdi derde
Ġamı sīnemdedür sevdāsı serde

8. **çün:**
    Gazel 3042
    Mısra: **5**
    "-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Dü ‘ālem çün münevverdür yüzüñden
Küsūf olur iderseñ zülfi perde

9. **çün:**
    Gazel 3043
    Mısra: **1**
    "-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

İrişdük çün Karaman illerine
Kaçan varıla cānān illerine

10. **çün:**
    Gazel 3045
    Mısra: **7**
    "-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Sīnemde anuñ zaḫmı gelür çün baña merhem
Derdini ḳabūl eylememişdür em içinde

11. **çün:**
    Gazel 3046
    Mısra: **4**
    "-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Dil perīşān ḥāl-idi daḫı perīşān eyledi
Çün girihler saldı ol zülf-i perīşān üstine

12. **çün:**
    Gazel 3048
    Mısra: **7**
    "-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Çeşm-i ḫūn-ḫˇāra mu‘āvin çün degül kec rā kaşuñ
Ya n’içün başın egüp tutmış kulagın rāyına

13. **çün:**
    Gazel 3051
    Mısra: **12**
    "-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Bişnev aḥvālin Muḥibbī saña taḳrīr kılsun
Ki dilem sūḫte çün zāniş-i sevdā lāle

14. **çün:**
    Gazel 3053
    Mısra: **5**
    "-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Çün ġam-ı dilber ḫarāb itdi göñül ma‘mūresin
Seng-i miḥnetle yapup bir daḫı ābād eyleme

15. **çün:**
    Gazel 3054
    Mısra: **2**
    "-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Zāhid senüñ tek uymazam efsāneden efsāneye
Dil buldı çün maṭlūbını yiltme beni bīgāneye

16. **çün:**
Gazel 3056
Mısra: **1**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Māh-rūlar vaṣfına çün müşterī oldum yine
Ḫarc idüp cān naḳdini dilden berī oldum yine

17. **çün:**
Gazel 3057
Mısra: **8**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Rūşen eyle dōstum gel göñlümüñ vīrānesin
Senden özge çün felekde māh-ı tābān olmaya

18. **çün:**
Gazel 3058
Mısra: **8**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Bāġda serv-i sehī ḳaddüñ görüp ögünmesün
Ḳudreti yokdur anuñ çün bir ḳadem reftāra de

19. **çün:**
Gazel 3059
Mısra: **10**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

‘Aceb mi dūd-ı dil çıksa depemden
Yanar çün āteş-i ‘ışḳuñ cigerde

20. **çün:**
Gazel 3067
Mısra: **6**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Çeşmüme gel pā koyup ḫār-ı müjemden ġam yime
Pāyuña itmez żarar yaşumla çün nemnāk ola

21. **çün:**
Gazel 3070
Mısra: **1**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Sāye saldı her ṭaraf çün servler āb üstine
Vaḳtidür şeydā göñül gelseñ mey-i nāb üstine

22. **çün:**
Gazel 3071
Mısra: **2**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Tavaḳḳuf eyleme bir dem sen efġān eyle ben nāle
Gel iy tā bezm-i miḥnetde çün olduñ vāḳıf aḥvāle

23. **çün:**
Gazel 3088
Mısra: **5**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Fāş itdi cihān ḫalḳına çün sırrumı yaşum
Gözden bırakam yirlere ger sīm [ile] zerse

24. **çün:**
Gazel 3090
Mısra: **1**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Bulınur çün hevā-yı zülf serde
Beni ugradur ol biñ dürlü derde

25. **çün:**
Gazel 3130
Mısra: **10**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Zülfi devrinde Muḥibbī umma vaṣlı gencini
Çün ṭılısm itmişdür ejder görinür ol maḫzene

26. **çün:**
Gazel 3149
Mısra: **1**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Rindāne gelüpdür yine çün bāġa benefşe
Āl-ıla gülüñ būyını almaga benefşe

27. **çün:**
Gazel 3152
Mısra: **4**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Gün gibi ‘ālem yüzin kılsa münevver tañ mıdur
Ol ḳamer-rū bedr olup girdi çün on dört yaşına

28. **çün:**
Gazel 3152
Mısra: **15**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Gevher olursa Muḥibbī yār kılmaz çün naẓar
Hīç raḥm itmek olur mı uşbu gözüm yaşına

29. **çün:**
Gazel 3156
Mısra: **10**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Ko ġamzeleri tīġı bu bagrum deletursun
Çün sīne nişān eyledük ol kaşları yaya

30. **çün:**
Gazel 3157
Mısra: **1**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Dolaşdı göñül āh çün ol zülf-i dü-tāya
Güş eylemedi pendi özin atdı belāya

31. **çün:**
Gazel 3157
Mısra: **9**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Bünyād-ı cefā eyledi çün yār Muḥibbī
Ḳurbān idegör cānı göñül sen o bināya

32. **çün:**
Gazel 3158

Mısra: **13**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Salar Muḥibbī ḫastayı ferdāya çün ḥabīb
Ḥāli ne ola kim yile ol bī-vefā-y-ıla

33. **çün:**
Gazel 3161
Mısra: **8**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Dil dilerdi cān virüp bugün lebüñ bāzār ide
Kaldı işüm vā dirīġā yār ile çün yarına

34. **çün:**
Gazel 3168
Mısra: **9**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Ḥüsn meydānında çevgān itdi çün zülfini yār
Başuñı top it Muḥibbī oynasun ol gūy-ıla

35. **çün:**
Gazel 3178
Mısra: **9**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Raḥmı yokdur çün bilürsin iy Muḥibbī dilberüñ
Gel akıtma yok yire bu iki gözüñ yaşını

36. **çün:**
Gazel 3179
Mısra: **4**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Zühd-ile taḳvā bināsın çarḫa irgürmiş-iken
Geldi çün ṭūfān-ı mey ḫāk-ile yeksān eyledi

37. **çün:**
Gazel 3179
Mısra: **6**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

‘Işḳ dāġın niçe pinhān eylesün dil sīnede
Dest-i ḫayret birle çün çāk-i girībān eyledi

38. **çün:**
Gazel 3192
Mısra: **2**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

İder bülbül bahār olduḳda zārı
Gül ile çün görür bir yirde ḫārı

39. **çün:**
Gazel 3202
Mısra: **9**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Bu Muḥibbī çün ezel nūş itdi ‘ışḳuñ cāmını
Görinürse tañ degül geh mest ü geh şeydā gibi

40. **çün:**
Gazel 3208
Mısra: **10**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Dūd-ı dilüm çıkarsa depemden ‘aceb midür
Yanar derūn-ı sīnede çün nār ‘āşıḳı

41. **çün:**
Gazel 3208
Mısra: **13**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Oldı Muḥibbī üştür-i ser-mest gibi çün
Her dem cigerde ġam yimeyüp bār ‘āşıḳı

42. **çün:**
Gazel 3215
Mısra: **6**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Cūlar olursa her yaña yaşum ‘aceb degül
Sevdüm çün ol sehī-ḳad ü yār-ı perī-veşi

43. **çün:**
Gazel 3220
Mısra: **1**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Naḳḳāş-ı cihān naḳşını çün sen güle yazdı
Āh-ıla fiġān itmegi ben bülbüle yazdı

44. **çün:**
Gazel 3227
Mısra: **5**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Kūh-ken çün Bīsütūn’ı kesdi līkin dōstlar
Kesmege kūh-ı ġāmı tāḳat getürmez tīşesi

45. **çün:**
Gazel 3235
Mısra: **7**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Çün baña itdi vaṣiyyet ḫırḳasın çūbān-ı ‘ışḳ
Beklerem ben de ölince ‘ışḳınuñ ocagını

46. **çün:**
Gazel 3239
Mısra: **1**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Her gün eyler çün tefāvüt ol gülüñ zībālıgı
Dem dem artsa tañ mıdur bu göñlümüñ şeydālıgı

47. **çün:**
Gazel 3241
Mısra: **5**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Lezzet-i dünyāya dil aldanmadı hem çün meges
Eyledüm kūh-ı ḳanā‘at içre cā ‘Anḳā gibi

48. **çün:**
Gazel 3249
Mısra: **10**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Bu Muḥibbī dergehüñden dūr olup
Müdde‘īler çün saña maḥrem gibi

49. **çün:**
Gazel 3253
Mısra: **7**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Beni çün eyledi muḥtāc saña dāduma dād eyle
Elüm tut düşdüm ayakdan seni çün dest-gīr itdi

50. **çün:**
Gazel 3254
Mısra: **3**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Çün muṭī‘ olup “belī” didüñ ezel rūz-ı elest
‘Ahdüñe dur terk kılma key sakın peymānuñı

51. **çün:**
Gazel 3255
Mısra: **3**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Pādişahlar pādişāhı çün der-i ḥācetdür
Var yüri iy ḫasta göñlüm iste andan kāmuñı

52. **çün:**
Gazel 3259
Mısra: **10**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Cān-ıla başuñ[ı] terk kıl rāh-ı maḥabbetde Muḥīb
Çün ‘āşıḳa lāzım-durur olmak gerek merdānegī

53. **çün:**
Gazel 3265
Mısra: **4**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Gün yüzüñden ayru oldı gözlerüm yaşı şafaḳ
Hem çün gerdūn ben daḫı pür-ḫūn itdüm dāmeni

54. **çün:**
Gazel 3287
Mısra: **7**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Maḥabbet kişverine çün diyen serdār Ferh
Anuñçün ‘ışḳı yolına koyup terk eyledi başı

55. **çün:**
Gazel 3292
Mısra: **3**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Aldanup dünyā-yı dūna oldı çün murġā süvār
Ser-nigūn itdi gör āḫir taḫt-ıla kāvūsını

56. **çün:**
Gazel 3292
Mısra: **6**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Saklamak ṣıyt u ṣadā-yı ‘ışḳumı mümkin degül
Çalmışam bāzārda çün ben melāmet kūsını

57. **çün:**
Gazel 3292
Mısra: **10**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Renc-i bī-ḥāṣıldur el urma nabża iy ṭabīb
Çün marīż-ı ‘ışḳ getürmez görse Cālīnūs’ını

58. **çün:**
Gazel 3295
Mısra: **2**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Baña ḳaddi ḫaddi besdür n’iderem serv-i gülzārı
Ko kılsun çün ruḫı güldür bu dil bülbül gibi zārı

59. **çün:**
Gazel 3297
Mısra: **4**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Güllere ḫaclet gelüp düşdi ayakdan servler
Gül ruḫın ‘arż ḳaddini çün serv-i bālā eyledi

60. **çün:**
Gazel 3305
Mısra: **5**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Cānā cemālüñ şem‘ini cān-ıla itdüm çün ṭaleb
Pervāne-veş olmaz ‘aceb yaksam bu perr ü bālümi

61. **çün:**
Gazel 3306
Mısra: **1**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Naḳḳāş-ı ezel çün ḫaṭ-ı müşgīn raḳam itdi
Her bir kılını yazmak içün kıl ḳalem itdi

62. **çün:**
Gazel 3312
Mısra: **12**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Cidd ü cehd ile düriş itmeyesin şer‘e ḫilāf
Ḥamd kıl meẕhebüñi itdi Ḫudā çün Ḥanefī

63. **çün:**
Gazel 3320
Mısra: **9**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

İy Muḥibbī çün şeb-i hicrān saña oldı mekān
Sen daḫı yak āteş-i ‘ışḳ-ıla dil fānūsuñı

64. **çün:**
Gazel 3327
Mısra: **3**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Renc-i bī-ḥāṣıl-durur çün nabż-ı ‘āşıḳ iy ṭabīb
El ursañ unudursın ṭıbb-ı Cālīnūs’ını

65. **çün:**
Gazel 3343

Mısra: **10**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Dünyā-yı dūna eylemedi zerre maḥabbet
Çün itdi naẓar gördi Muḥibbī anı fānī

66. **çün:**
Gazel 3350
Mısra: **6**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Kūy-ı dildāra varup cān u dili pīşkeş ilet
Çün varılmaz ulular meclisine dest tehī

67. **çün:**
Gazel 3354
Mısra: **8**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

İy dil mecāz-ı ‘ışḳa göñül virmeden sakın
Soñra yanuñda ẓāhir olur çün nedāmeti

68. **çün:**
Gazel 3376
Mısra: **1**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Dil-i şūrīde sevmişdür yine çün bir perī-zādı
İşüm ney gibi efġāndur anı siz sanmañuz şādī

69. **çün:**
Gazel 3377
Mısra: **6**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Ġonca gibi saklaram sīnemde peykānuñ şehā
Bu şikeste göñlümüñ çün ol olupdur merhemi

70. **çün:**
Gazel 3380
Mısra: **6**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Ebed kurtılmamak aña sezādur
Ser-i zülfine çün göñül dolaşdı

71. **çün:**
Gazel 3394
Mısra: **1**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Geçdi kūyuñda şehā ‘ömrüm benüm çün gül gibi
Eyledüñ cevr ü cefāñ-ıla derūnum kül gibi

72. **çün:**
Gazel 3395
Mısra: **4**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Eyā zāhid eger biñ kez naẓar kılsañ o meh-rūya
Görinmez pertev-i ḥüsni idesin çün nigāh egri

73. **çün:**
Gazel 3406
Mısra: **5**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Ko bu ‘iyş ü ‘işreti çün kim fenādur ‘āḳıbet
Yār-ı bāḳī ister iseñ olmaya ṭā‘at gibi

74. **çün:**
Gazel 3410
Mısra: **11**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Ka‘be-i kūyuñda çün ‘uşşāḳı ḳurbān eyledüñ
Eski ‘ādetdür n’ola alnuña sürseñ kanını

75. **çün:**
Gazel 3412
Mısra: **9**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

İçdi çün la‘l-i lebüñ cür‘asını
Şeyḫ iken bu Muḥibbī şāb oldı

76. **çün:**
Gazel 3413
Mısra: **2**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Seyr-i tenhā ider oldı yine cānā büyüdi
Yüzini görmek olur çün meh-i tābān büyüdi

77. **çün:**
Gazel 3415
Mısra: **8**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Ger behişte zāhidā meyl itmesem ‘ayb eyleme
Su gibi çün ‘āşıḳ-ı dīẕār gördüm kendümi

78. **çün:**
Gazel 3417
Mısra: **5**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Dolaşup zülfine geldi başa çün sevdā-yı ‘ışḳ
Ger helāk olsañ dilā kesme sakın peyvendüñi

79. **çün:**
Gazel 3418
Mısra: **10**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Umar Muḥibbī būs kıla pāy-ı dilberi
Devrān yolında eyledi çün ḫāk-i pā bizi

80. **çün:**
Gazel 3425
Mısra: **1**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Dilā çün mevsim-i güldür mey-ālūd eyle dāmānı
İçüp şevḳ-ile ser-mest ol çeküp çāk it girībānı

81. **çün:**
Gazel 3438
Mısra: **4**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Ol hümāyı bāl-i himmetle şikār itsem ne tañ
‘Āciz olmaz çün şikārında toganuñ yügrügi

82. **çün:**
Gazel 3440
Mısra: **1**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Gözlerümden ḫūn-ı dil turmaz akar çün mā gibi
Mevc urur āhum tokındukça aña deryā gibi

83. **çün:**
Gazel 3442
Mısra: **6**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Çıkarsa göklere āhum ne tañdur
Yanar çün sīnem içre ‘ışḳ nārı

84. **çün:**
Gazel 3445
Mısra: **4**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

İy göñül sanma olursın bend-i zülfinden ḫalāṣ
Bagladı çün bir kılıyla gözleri cādū seni

85. **çün:**
Gazel 3470
Mısra: **5**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

‘Işḳ-ıla çün olmışam dīvāneler ser-defteri
Bend idüp boynuma taksun zülfinüñ fitrākini

86. **çün:**
Gazel 3470
Mısra: **7**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Genc-i ḥüsnüñde beni çün urdı zülfüñ ‘aḳrebi
Agzuma sun luṭf idüp la‘l-i lebüñ tiryākini

87. **çün:**
Gazel 3478
Mısra: **9**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

İy Muḥibbī geldi çün dil şehrine sulṭān-ı ‘ışḳ
İki kāse gözlerüm dür öñine pīşkeş kodı

88. **çün:**
Gazel 3484
Mısra: **3**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Dü ‘ālem çün münevverdür yüzinden
Ne tañ dirsem yüzine ‘ālem-ārāy

89. **çün:**
Gazel 3491
Mısra: **10**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Tañ mıdur döyse cefāya bu Muḥibbī ḫasta dil
Miḥnet ile bisledüm çün cān-ı ġam-perverdümi

90. **çün:**
Gazel 3110
Mısra: **4**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Kıl muṣāḥib her gice ḳalbüñi ẕikru’llāh ile
Uyma nefs-i şūma irmez çün bilürsin dem deme

91. **çün:**
Gazel 3356
Mısra: **11**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Dimeñüz Mecnūn’a Mecnūn itdi çün dünyāyı terk
Cümleden ḫalḳ-ı cihān içinde ol uslu gibi

92. **çün:**
Gazel 3409
Mısra: **10**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

İy Muḥibbī ger melāmet itse zāhid ġam degül
Çün ezel açılmadı ‘uṣṣāḳa şöhret kapusı

93. **çün:**
Gazel 3439
Mısra: **8**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Dil-i Mecnūn’a te’sīr eylemez pend
Ḳabūl eyler özine çün belāyı

94. **çün:**
Gazel 3449
Mısra: **4**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

El uzadursa ser-i zülfüñe dil asma anı
Çün yazılmaz delünüñ deftere cürm ü günehi

95. **çün:**
Gazel 3460
Mısra: **4**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Baglama dünyāya dil ‘ālemde şād ol iy göñül
Çün cihān turmaz geçer ger nā-ḫoşı vü ger ḫoşı

96. **çün:**
Gazel 3492
Mısra: **6**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Āşinālık olmaya idi ezelden kāşkī
Āşinālıkdan saña çün yig gelür bīgānegī

97. **çün:**
Gazel 3497
Mısra: **13**

"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Gözlerüm yaşına nisbet ḳaṭre çün Nīl ü Fırāṭ
Ġarḳa virsem iy Muḥibbī tañ mıdur deryāları

98. **çün:**
Gazel 3052
Mısra: **9**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan edat.

Muḥibbī Ka'be kūyına irişdük çün ṭavāf itdük
Saña lāyıḳ budur ḳurbān ola cān itdügüñ ḥacda

99. **çün:**
Gazel 3144
Mısra: **8**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan edat.

Sīnemi çāk itse tañ mı ol hilāl ebrū benüm
Anca sīne çāk olur çün tīġ-ı āteş-tābda

100. **çün:**
Gazel 3011
Mısra: **8**
"Çünkü" anlamında bağlaç.

İdesiz ḫāk-i derinden bārī ḫışt-i merḳadüm
Ḫasta iken gelmedi bir kerre çün bālīnüme

101. **çün:**
Gazel 3253
Mısra: **8**
"Çünkü" anlamında bağlaç.

Beni çün eyledi muḥtāc saña dāduma dād eyle
Elüm tut düşdüm ayakdan seni çün dest-gīr itdi

102. **çün:**
Gazel 3260
Mısra: **10**
"Çünkü" anlamında bağlaç.

Agırdur bār-ı ġam ġāyet anı çekmege yok ṭāḳat
Muḥibbī çün degül mümkin götürmek bir ulu tagı

103. **çün:**
Gazel 3014
Mısra: **3**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında kullanılan bağlaç.

Şehā yoluña īsār itmek çün
Yüzüm dīnār olur yaşum diremde

104. **çün:**
Gazel 3104
Mısra: **14**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Ser-i kūyını ṭavāf eyle Muḥibbī yüri var
Yüz sürerler çün bilürsin Ḥarem-i muḥtereme

105. **çün:**
Gazel 3029
Mısra: **8**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Leb-i la'li hevāsından kamu mest oldı bī-diller
Bugün çün mevsim-i güldür ko hüşyār olmasun kimse

106. **çün:**
Gazel 3033
Mısra: **13**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Çün 'ahdine durmadı nigārum n'ideyim āh
İy dil gele bir katlana hicre sefer eyle

107. **çün:**
Gazel 3125
Mısra: **8**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Bahār eyyāmı gül devri geçürme 'ömrüñi żāyi'
Bu dünyā çün degül bāḳī kime kaldı kime kala

108. **çün:**
Gazel 3376
Mısra: **6**
"-dığında", "-dığı zaman"; "-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Vefā gelmez güzellerden gel iy dil aña yiltenme
Cefā vü cevr-ile meşhūr olupdur çün anuñ adı

109. **çün:**
Gazel 3399
Mısra: **4**
"-dığı zaman, -dığında" anlamında bağlaç.

Cān niçe rāḥat ola görmeye cānān yüzini
Ölme yig 'āşıḳa çün ola nigār ayrulıgı

110. **çün:**
Gazel 3432
Mısra: **4**
"-dığı zaman, -dığında" anlamında bağlaç.

Teng oldı ḫāne-i dil göster yüzüñi māhum
Vīrānelerde çün şeb yakar ḳamer çerāġı

111. **çün:**
Gazel 3443
Mısra: **9**
"-dığı zaman, -dığında" anlamında bağlaç.

Çün rezmgāh er kişinüñ bezmgāhıdur
Olsa ne tañ Muḥibbī feraḥ mācerā güni

112. **çün:**
Gazel 3490
Mısra: **12**
"-dığı zaman, -dığında" anlamında bağlaç.

Çerāġı sūz-ı Ḫusrev'den yakarsa tañ mıdur şi'rüm
Ġazel ṭarzında çün gözler hemīşe ṭarz-ı Selmān'ı

113. **çün:**
Gazel 3257

Mısra: **4**
Çünkü, mademki.

Ne-y-içün bu ben mürdeye virmeyesin ḥayāt
Oldı nefesüñ mürdelere çün Mesīḥā gibi

114. **çün:**
Gazel 3357
Mısra: **7**
"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Naṣīb itmiş ezelden çün sunıldı baña kār-ı ‘ışḳ
N’iderem ‘ışḳdan ġayrı cihān içinde ben kārı

115. **çün:**
Gazel 3360
Mısra: **4**
"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Tañ degül gülgün olup yagdursa kan yire seḥāb
Çün şehīd-i ‘ışḳuñuñ yil savurur topragını

116. **çün:**
Gazel 3365
Mısra: **10**
"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

‘Işḳ şāhı geldi ardınca bile sulṭān-ı ġam
Yıkılur ol memleket ḥükm itdi çün sulṭān iki

117. **çün:**
Gazel 3368
Mısra: **7**
"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Ḳaṣr-ı ‘ışḳuñ çün ezelden urdılar bünyādını
Kelle-i ‘uşşāḳdan itdiler anuñ taşını

118. **çün:**
Gazel 3373
Mısra: **6**
"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Āşinālık olmaya idi ezelden kāşkī
Āşinālıkdan saña çün yig gelür bīgānegī

119. **çün:**
Gazel 3347
Mısra: **6**
"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü".

Ol perī göñlümi ger mesken iderse yiridür
Çün perī mesken ider buldugı vīrāneligi

<u>çünki:</u>

1. **çünki:**
Gazel 3151
Mısra: **9**
1. Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ. 2. Mâdemki. 3. Ne zaman ki, vaktâ ki.

İy Muḥibbī çünki bilürsin ki fānīdür cihān
Gülşen içre bāde nūş it bir muṣāḥib yār ile

2. **çünki:**
Gazel 3166
Mısra: **4**
1. Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ. 2. Mâdemki. 3. Ne zaman ki, vaktâ ki.

Çöpçe gelmez ‘aynuma uşbu cihānuñ gülleri
Ḫaḳ-i pāyından nigāruñ çünki bīrūnam yine

3. **çünki:**
Gazel 3201
Mısra: **10**
1. Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ. 2. Mâdemki. 3. Ne zaman ki, vaktâ ki.

Germ olsa gözümüñ yaşı itme Muḥibbī ‘ayb
‘Işḳ āteşiyle çünki bu dil külḫenüm gibi

4. **çünki:**
Gazel 3213
Mısra: **1**
1. Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ. 2. Mâdemki. 3. Ne zaman ki, vaktâ ki.

Yanuma geldi seḥergeh çünki dehrüñ ḫusrevi
Bülbül āgāz itdi aña karşu şi‘r-i Dehlevī

5. **çünki:**
Gazel 3239
Mısra: **6**
1. Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ. 2. Mâdemki. 3. Ne zaman ki, vaktâ ki.

İñleyüp zārīlıg itse tañ mıdur cān bülbüli
Laḥẓa laḥẓa çünki artar ol gülüñ ra‘nālıgı

6. **çünki:**
Gazel 3272
Mısra: **9**
1. Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ. 2. Mâdemki. 3. Ne zaman ki, vaktâ ki.

Dār-ı dünyāya denī dirler imiş çünki ezel
Kim aña meyl ide elbette olur ol da denī

7. **çünki:**
Gazel 3272
Mısra: **11**
1. Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ. 2. Mâdemki. 3. Ne zaman ki, vaktâ ki.

Sūz-ı Ḫūsrev’den Muḥibbī çünki yakmışdur çerāġ
Sūznāk olsa ‘aceb midür anuñ her suḫeni

8. **çünki:**
Gazel 3278
Mısra: **10**
1. Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ. 2. Mâdemki. 3. Ne zaman ki, vaktâ ki.

Kibr ü kīn-ile ġaraż olana ādem mi dinür
Bir gerek çünki Muḥibbī kişinüñ içi daşı

9. **çünki:**
Gazel 3280
Mısra: **4**
-dığı için, -den dolayı, çünkü, bu sebeple.

‘Işḳuñ bahāsı olmasa ‘ālemde tañ mıdur
İki cihāna çünki deger bir demi dutsa mı

10. **çünki:**
Gazel 3010
Mısra: **1**
"Çünkü" bağlacı.

Dirīġ ay oldı göstermez yüzini çünki cānāne
Bu ḥasretle bu miḥnetden baña yigdür kıyam cāna

11. **çünki:**
Gazel 3015
Mısra: **12**
"Çünkü" bağlacı.

Muḥibbī virme dil dünyā denīdür
Vefā yokdur bilürsin çünki zende

12. **çünki:**
Gazel 3027
Mısra: **6**
"Çünkü" bağlacı.

Ger ölem ḫāk-i derüñden eyle ḫişt-i merḳadüm
Zinde-y-iken çünki gelmedüñ benüm bālinüme

13. **çünki:**
Gazel 3105
Mısra: **6**
"Çünkü" bağlacı.

Sen hümāyı bāz-ı himmetle şikār itsem ne tañ
Çünki pervāz eylemek gelmiş ezelden şānuma

14. **çünki:**
Gazel 3090
Mısra: **8**
"Çünkü" Bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.

Baña raḥm eyle āhumdan ḥaẕer kıl
Ġarībüñ āhı kalmaz çünki yirde

15. **çünki:**
Gazel 3257
Mısra: **10**
"Çünkü" Bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.

Dünyā-yı dūna virme göñül itme i‘timād
Āḫir yudar çünki seni ejdehā gibi

16. **çünki:**
Gazel 3384
Mısra: **4**
"Çünkü" Bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.

Ḳaṣdum oldur ki virem cān u ciḥānı yoluña
Yog-ımış çünki hüner cūd u seḫādan ġayrı

17. **çünki:**
Gazel 3006
Mısra: **7**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Çünki düşdi baḥr-ı ‘ışḳa fülk-i dil
‘Āşıḳ oldur āhın aña bād ide

18. **çünki:**
Gazel 3025
Mısra: **9**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Görmedüñ çünki Muḥibbī benī ādemde vefā
Taglara düş yüri şimden girü ḥayvānlar-ıla

19. **çünki:**
Gazel 3035
Mısra: **3**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Çünki bu dünyā denīdür aña dil virme sakın
Kimse başa çıkmadı çıkmayısar dünyā-y-ıla

20. **çünki:**
Gazel 3037
Mısra: **5**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Ḳışşaya sıgmaz imiş çünki ser-i zülf-i nigār
Şerḥ idemezsin anı defter ü dīvānlar-ıla

21. **çünki:**
Gazel 3068
Mısra: **3**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Çünki döndi ḳāmetüm eşküm olaldan tār aña
İñlerem mıżrāb-ı ġam el sunsa ger evtāruma

22. **çünki:**
Gazel 3109
Mısra: **12**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Gözüm yaşına meyl itse ‘aceb mi
Güzeller māyil olur çünki māla

23. **çünki:**
Gazel 3122
Mısra: **1**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Maḥabbet çünki miḥnetsüz bulınmaz dār-ı dünyāda
Maḥabbet miḥnet anuñçün yazılur birdür imlāda

24. **çünki:**
Gazel 3126

Mısra: **1**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Çünki virildi ḫande vü şādī ezel güle
Āh u fiġān eylemek oldı ḫū bülbüle

25. **çünki:**
Gazel 3128
Mısra: **10**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Cān alup cān virmek olmışdur Muḥibbī kār-ı ‘ışḳ
Başla evvel çünki ‘āşıḳsın hemān cān oynına

26. **çünki:**
Gazel 3129
Mısra: **15**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Katıdur göñli nigāruñ çünki seng-i ḫāreden
Eyleme āh u fiġānı iy göñül gel yok yire

27. **çünki:**
Gazel 3129
Mısra: **18**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Merd-i meydān ol Muḥibbī virme dünyāya göñül
Merd olanlar çünki dimişler gerek ġayret ere

28. **çünki:**
Gazel 3143
Mısra: **10**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

‘Işḳuñ yolında ölse Muḥibbī ‘aceb degül
‘Āşıḳ olana çünki ṭarīḳ ol-durur öle

29. **çünki:**
Gazel 3292
Mısra: **11**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Dest-būs-ı yāra irmez iy Muḥibbī çünki el
Ḫāk-i pāyına varup eyle ṭaleb pā-būsını

30. **çünki:**
Gazel 3321
Mısra: **10**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

İy Muḥibbī ‘adl kıl bir kimseye ẓulm eyleme
Ḫaḳ ta‘ālā çünki bilürsin ki sevmez ẓālimi

31. **çünki:**
Gazel 3324
Mısra: **6**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

O āḫir ṣayd olur şāh-bāz-ı çeşme
Olupdur çünki bu göñlüm hevayī

32. **çünki:**
Gazel 3327
Mısra: **9**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Dest-būs-ı dilbere irmez [ne mümkin] çünki el
Ḫāk-i pāyın kıl ṭaleb devlet bil pā-būsını

33. **çünki:**
Gazel 3333
Mısra: **9**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Genc-i vaṣla iy Muḥibbī çünki ṭālibsin bugün
Ġayrı yirde arama illā dil-i vīrāne[y]i

34. **çünki:**
Gazel 3344
Mısra: **7**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Olsun ḥaḳīḳī çünki gerekdür ḥaḳīḳī ‘ışḳ
Taḥsīn diye kim göre bu ‘ışḳ-bāzuñı

35. **çünki:**
Gazel 3347
Mısra: **9**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Merd olan virmez imiş çünki bu dünyāya göñül
Sen daḫı eyle Muḥibbī gele merdāneligi

36. **çünki:**
Gazel 3358
Mısra: **10**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Muḥibbī ‘ālemüñ ḳaṣrın görüben i‘timād itme
Urılmışdur su üstinde ezelden çünki bünyādı

37. **çünki:**
Gazel 3385
Mısra: **2**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Mihr ü meh olursa tañ mı saña cāndan müşterī
Cümle ḫūblar aḫterinüñ çünki sensin ülkeri

38. **çünki:**
Gazel 3407
Mısra: **5**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Jeng-i ġamdan çünki var āyīne-i dilde ġubār
Ṣāf idüp elden düşürme cāmı bayram irtesi

39. **çünki:**
Gazel 3417
Mısra: **1**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Zülfine dil bagladuñ çünki unıtduñ pendüñi
Mübtelā-yı ‘ışḳ olup boynuñda ḫoş gör bendüñi

40. **çünki:**
Gazel 3422
Mısra: **7**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Sırr-ı ‘ışḳı çünki fāş itdi göñül Manṣūr-vār
Dār-ı zülfüñde emān gel virme ber-dār it beni

41. **çünki:**
Gazel 3441
Mısra: **10**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Tā ḥaşr olınca olmasa hüşyār tañ degül
İçdi Muḥibbī çünki Maḥabbet ayagını

42. **çünki:**
Gazel 3448
Mısra: **4**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Birdem olmaya belā miḥnet elinden o ḫalāṣ
Çünki yagmaya vire mülk-i dili ġam sipehi

43. **çünki:**
Gazel 3457
Mısra: **10**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Sırruñ Muḥibbī sakla dilden çıkarma zīnhār
Ẓāhir olur ol ebed çünki tutaga düşdi

44. **çünki:**
Gazel 3458
Mısra: **6**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Ẕerre-veş kaldur nigārā bu ġubārı ḫākden
Çünki oldı gün yüzüñ mihr-i cihān-ārā gibi

45. **çünki:**
Gazel 3480
Mısra: **9**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Çünki ġam tīmārını virdi Muḥibbī şāh-ı ‘ışḳ
Ḥāşıluñdur cem‘ kıl bu gözlerüñ dīnārını

46. **çünki:**
Gazel 3485
Mısra: **9**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

İy Muḥibbī çünki merhem urmaz āḫir yarama
Urmasa ġamz oklarını ol kaşı ya kāşki

47. **çünki:**
Gazel 3494
Mısra: **1**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Çünki olduñ iy göñül ol serv-ḳad āvāresi
Gözlerüñ yaşını cū kılmakdur anuñ çāresi

48. **çünki:**
Gazel 3080
Mısra: **10**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında kullanılan bağlaç.

İy Muḥibbī ser-i zülfine niçe ḳıymet olur
Virilür mülk-i cihān çünki bahā bir kılına

49. **çünki:**
Gazel 3116
Mısra: **4**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında kullanılan bağlaç.

Eksük olmasa ne tañ saña belā üzre belā
Çünki virdüñ göñlüñi ol serv-ḳad bālālara

50. **çünki:**
Gazel 3468
Mısra: **5**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında kullanılan bağlaç.

Ġaraż çünki cihānda bir ḳabādur
Baña birdür palās-ıla firengī

51. **çünki:**
Gazel 3146
Mısra: **1**
Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ.

Āh u vāh-ıla günüm çünki geçer döne döne
Tañ mı hicriyle kebāb ola ciger döne döne

52. **çünki:**
Gazel 3172
Mısra: **6**
1. Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ. 2. Mâdemki. 3. Ne zaman ki, vaktâ ki.

Her ne söylerse riyādur kendüzi itmez ‘amel
Çünki dünyā mestidür sanmañ ki anı ayıla

53. **çünki:**
Gazel 3173
Mısra: **7**
1. Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ. 2. Mâdemki. 3. Ne zaman ki, vaktâ ki.

Göz yaşı çünki çirkümi giderür
Gāh sen pīr ü geh civān agla

54. **çünki:**
Gazel 3184
Mısra: **5**
1. Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ. 2. Mâdemki. 3. Ne zaman ki, vaktâ ki.

Çünki gelmez gül gibi andan saña būy-ı vefā
İy göñül bülbül gibi artur fiġān u zāruñı

55. **çünki:**
Gazel 3245
Mısra: **3**
1. Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ. 2. Mâdemki. 3. Ne zaman ki, vaktâ ki.

Çünki olmışdur viṣāle ara yirde ten [ü] cān
Anı terk it cān-ıla ṭālib-i cānān ol yüri

56. **çünki:**
Gazel 3280
Mısra: **7**
"-dığında, -dığı zaman" anlamında kullanılan zarf.

Tiryāk geçer çünki lebi cān-ı ʻāşıḳa
Olsa ne ġam mār saçınuñ eger semmi

57. **çünki:**
Gazel 3254
Mısra: **1**
Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II mademki.

Çünki kulsın hīç bildüñ mi bugün sulṭānuñı
Ne içün ḫalḳ eylemiş Ḫallāḳ senüñ cānuñı

D

da:

1. **da:**
Gazel 3004
Mısra: **10**
"da/de" anlamlarına gelen bağlaç.

Muḥibbī'ye ezelden çün sunıldı cām-ıla şāhid
Virildi saña da zāhid riyā tesbīḥ ü seccāde

2. **da:**
Gazel 3037
Mısra: **4**
"-da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Niçe yıldur ki yiler zülfi hevāsında göñül
Kuru sevdā da yürür zülf-i perīşānlar-ıla

3. **da:**
Gazel 3077
Mısra: **4**
"-da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Ol servüñ evvelā pāyına cān u dil akıtdum
Ardınca ravān oldı yaşum da bilesine

4. **da:**
Gazel 3143
Mısra: **6**
"-da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Bezm-i çemende ḫaddi nigāruñ çü gül yiter
La'l-i lebi şarābını da virme sen müle

5. **da:**
Gazel 3175

Mısra: **13**
"-da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Cefā taşı-durur taşı suyı da oldı göz yaşı
Anuñçün böyle muḫkemdür Muḥibbī ‘ışḳ bünyādı

6. **da:**
Gazel 3182
Mısra: **6**
"-da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Hevā-yı ‘ışḳ tagıtdı egerçi ḫırmen-i ‘aḳlum
Tenüm bir kāha dönmişdür o da ‘ışḳuñ ṭalebkārı

7. **da:**
Gazel 3186
Mısra: **2**
"-da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Būse-i la‘l-i lebüñ bu cān-ı şīrīnüm gibi
‘Ārıżuñ nūrı da ḳalbümde benüm dīnüm gibi

8. **da:**
Gazel 3198
Mısra: **10**
"-da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

‘Işḳ bāzārında göz yaşın Muḥibbī ḫarc ider
N’eylesüm kim sīm-i eşki anda da bāb olmadı

9. **da:**
Gazel 3205
Mısra: **7**
"-da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Penç vākitde mescide varur o da ancak imām
Gice gündüz līk memlū görürem meyḫāneyi

10. **da:**
Gazel 3272
Mısra: **10**
"-da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Dār-ı dünyāya denī dirler imiş çünki ezel
Kim aña meyl ide elbette olur ol da denī

11. **da:**
Gazel 3257
Mısra: **6**
"-da,-de" bağlacı.

Dutıldı göñül bir perīnüñ zülf[i] bendine
Yazu imiş başa bu da bir belā gibi

12. **da:**
Gazel 3255
Mısra: **2**
"-da, -de" bağlacı.

Gün-be-gün arturduñ iy dōst sen in‘āmuñı
Baña da lāyıḳ budur dilden komayam nāmuñı

13. **da:**
Gazel 3258
Mısra: **8**
"-da, -de" bağlacı.

Bulınmaz derdüme vāḳıf meger ancak ola lāle
Benüm gibi anuñ da var yüreginde niçe dāġı

14. **da:**
Gazel 3277
Mısra: **6**
"-da, -de" bağlacı.

Bāda virdüm ‘aḳl u dīn ü dil anı bir görmede
Cān da kalmaz bir daḫı görsem eger ol dilberi

15. **da:**
Gazel 3332
Mısra: **8**
"-da, -de" bağlacı.

Ḥüsnüñ şehā nite ki her gün fırāvān olur
‘Işḳum da benüm her nefes eyler ziyāde[y]i

16. **da:**
Gazel 3428
Mısra: **3**
"-da, -de" bağlacı.

Dil naḳdini yoluñda ḫarc itdi bilüñ cān da
Bī-çāre derdmend āh yār olasını sandı

dād:

1. **dadı:**-*ı*
Gazel 3351
Mısra: **8**
Tat, lezzet.

Uyurken leblerin öpdüm didüm bu lez̲z̲et-i cāndur
Uyanup didi ol dilber nebātuñ böyle mi dadı

2. **dadını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3464
Mısra: **10**
Tat.

İy Muḥibbī lez̲z̲et-i derd ü belāyı baña sor
Yimeyenden sorma bilmez ol ṭa‘āmuñ dadını

3. **dādı:**-*ı*
Gazel 3351
Mısra: **10**
Adalet, doğruluk.

Muḥibbī’ye cefā kılma bugün sulṭān-ı ‘ālemsin
Sorılısar-durur yarın eñ evvel şehlerüñ dādı

4. **dāduma:**
Gazel 3253
Mısra: **7**
Feryat, figan. || Sızlanma, şikayet.

Beni çün eyledi muḫtāc saña dāduma dād eyle
Elüm tut düşdüm ayakdan seni çün dest-gīr itdi

5. **dāduma:**
Gazel 3359
Mısra: **1**
Feryat, fîgan. || Sızlanma, şikayet.

Hīç ‘ālemde benüm bu dāduma dād olmadı
Bend-i ġamdan ḫātırum bir laḥẓa āzād olmadı

6. **dāda:**-*a*
Gazel 3459
Mısra: **5**
1. Adâlet, doğruluk. 2. Sızlanma, şikâyet. 3. Feryat, figan.

N’ola sulṭān-ı ‘alemsin kapuñda dāda dād eyle
Sorılmaz mı ‘aceb āḫir n’içün tutmayasın gūşı

dād eyle:

1. **dād eyle:**
Gazel 3459
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Adaletle, iyilikle muamele etmek.

N’ola sulṭān-ı ‘alemsin kapuñda dāda dād eyle
Sorılmaz mı ‘aceb āḫir n’içün tutmayasın gūşı

2. **dād eyle:**
Gazel 3253
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şikâyet etmek, sızlanmak, feryat etmek.

Beni çün eyledi muḥtāc saña dāduma dād eyle
Elüm tut düşdüm ayakdan seni çün dest-gīr itdi

dād id-:

1. **dād id-:**-*-e*
Gazel 3006
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Adâlet, doğruluk. 2. Sızlanma, şikâyet. 3. Feryat, figan.

Pādişāhum ẓulme ġāyet yok mıdur
Bu Muḥibbī niçeye dek dād ide

dād it-:

1. **dād it-:**-*me, -di*
Gazel 3264
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dürüst ve adaletli olmak, haksızlık yapmamak.

Gerçi oturdı serīr-i manşıb üzere şāh-vār
Līk ẓulm itdi Ḫudā’dan korkuban dād itmedi

dād ol:

1. **dād ol:**-*ma, -dı*
Gazel 3359
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Adaletli, adil davranılmak.

Hīç ‘ālemde benüm bu dāduma dād olmadı
Bend-i ġamdan ḫātırum bir laḥẓa āzād olmadı

dāġ:

1. **dāġuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3407
Mısra: **3**
Yanık yarası, kızgın demirle vurulan damga, nişan//gönülde açılmış yara.

Dāġuñı dām eyle ṣayd it eşk-i çeşmüñ dane kıl
Bir kebūter-sīne sīm-endāmı bayram irtesi

2. **dāġlar:**-*lar*
Gazel 3071
Mısra: **3**
Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.

Açılup sīnem üstinde görinen dāġlar güldür
Döker bu çeşm-i nemgīnüm gül üzre çın seḥer jāle

3. **dāġ:**
Gazel 3068
Mısra: **1**
1. Yanık yarası. 2. Dağ.

Geh elif gāh dāġ yakdum sīne-i efgāruma
Āh resmin naḳş kıldum bu der ü dīvāruma

4. **dāġlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 3297
Mısra: **10**
Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hâkim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümü; kızgın demirle vurulan damga; yara.

Ḳāni‘ olmadı Muḥibbī bir göz-ile dilberi
Dāġlardan görmek içün dīde peydā eyledi

5. **dāġum:**-*um*
Gazel 3064
Mısra: **7**
1. Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret, nişan. 2. Tedâvi için vücutta kızgın bir demirle oluşturulan yanık. 3. mec. Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.

Açıldı bāġ-ı sīnemde kızıl gül yirine dāġum
Dil-i şeydā gibi bülbül gerekdür bes bu gülşende

6. **dāġı:**-*ı*
Gazel 3258
Mısra: **8**
1. Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret, nişan. 2. Tedâvi için vücutta kızgın bir demirle oluşturulan yanık. 3. mec. Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.

Bulınmaz derdüme vāḳıf meger ancak ola lāle
Benüm gibi anuñ da var yüreginde niçe dāġı

7. **dāġum:**-*um*
Gazel 3457
Mısra: **3**
1. Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret, nişan. 2. Tedâvi için vücutta kızgın bir demirle oluşturulan yanık. 3. mec. Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.

Sīnemde dāġum üzre yir yir dökildi yaşum
Neẕr akçası sanasın geldi çerāġa düşdi

8. **dāġum:**-*um*
Gazel 3462
Mısra: **3**
1. Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret, nişan. 2. Tedâvi için vücutta kızgın bir demirle oluşturulan yanık. 3. mec. Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.

Elifler sīnede servüm kızıl güller-durur dāġum
Temāşā itmeyen görsün bugün bāġ u gülistānı

9. **dāġlarla:**-*lar*, -*la*
Gazel 3139
Mısra: **7**
Kızgın demirle vücuda vurulan damga, işaret, nişan. || Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.

Dāġlarla kim göre ṣaḥrā-yı ġamda cismümi
Zāġlar üşmiş sanur Mecnūn-ı ‘üryān üstine

10. **dāġ-ıla:**-*ıla*
Gazel 3140
Mısra: **12**
Kızgın demirle vücuda vurulan damga, işaret, nişan. || Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.

Sīneye şol deñlü yakdı bu Muḥibbī dāġlar
Dir gören kūh-ı belā kaplanıdur bu dāġ-ıla

11. **dāġlarla:**--*lar*, -*la*
Gazel 3001
Mısra: **4**
Yanık yarası. (gönüldeki yara).

Işḳ ara her birisi serv gülden tāzedür
Dāġlarla var elifler sīne-i çāk üstine

12. **dāġum:**--*um*
Gazel 3109
Mısra: **13**
Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret, nişan. II mec. Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.

Görenler sīnemüñ üstinde dāġum
Sanur açıldı ṣaḥrālarda lāle

13. **dāġın:**-*ı*, -*n*
Gazel 3179
Mısra: **5**
1. Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret, nişan. 2. Tedâvi için vücutta kızgın bir demirle oluşturulan yanık. 3. mec. Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.

‘Işḳ dāġın niçe pinhān eylesün dil sīnede
Dest-i ḫayret birle çün çāk-i girībān eyledi

14. **dāġını:**-*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3183
Mısra: **3**
1. Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret, nişan. 2. Tedâvi için vücutta kızgın bir demirle oluşturulan yanık. 3. mec. Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.

‘Işḳın iẓhār itdi dil gösterdi sīnem dāġını
Şevḳ-ile sermest olup çāk-i girībān eyledi

15. **dāġını:**-*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3235
Mısra: **6**
1. Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret, nişan. 2. Tedâvi için vücutta kızgın bir demirle oluşturulan yanık. 3. mec. Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.

Servlerdür sīnem üzre çekdügüm yir yir elif
Lāleler bitmiş sanur kim görse bagrum dāġını

16. **dāġını:**-*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3236
Mısra: **2**
1. Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret, nişan. 2. Tedâvi için vücutta kızgın bir demirle oluşturulan yanık. 3. mec. Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.

Seyr idenler bir naẓar derdüñle sīnem bāġını
Lāleler bitmiş sanurlar yir yir anuñ dāġını

17. **dāġını:**-*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3360
Mısra: **8**
1. Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret, nişan. 2. Tedâvi için vücutta kızgın bir demirle oluşturulan yanık. 3. mec. Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.

Dir gören kūh-ı belāda oldı peyda bir peleng
Ḥasretiyle sīneme yakdukda miḥnet dāġını

18. **dāġumla:**-*um*, -*la*
Gazel 3227
Mısra: **7**
1. Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret, nişan. 2. Tedâvi için vücutta kızgın bir demirle oluşturulan yanık. 3. Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.

Geh ruḫ-ı zerd-ile şīrem gāh dāġumla peleng
Tolıdur şīr ü pelenglerle bu ‘ışḳuñ bīşesi

dāġ eyle-:

1. **dāġ eyle-:**-*di*
Gazel 3278
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağlamak: vücûda kızgın demirle damga vurmak II hastalıklı kısımları kurutmak, akan kanı durdurmak için vücûdun hasta veya yaralı yerini kızgın bir âletle veya yakıcı maddelerle yakmak.

Eşk-i çeşmüm virdi ḫil‘at āh-ıla dāġ eyledi
Zīra tamga ile artar olsa dehrüñ ḳumaşı

dāġ id-:

1. **dāġ id-:**
Gazel 3283
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağlamak: vücûda kızgın demirle damga vurmak II hastalıklı kısımları kurutmak, akan kanı durdurmak için vücûdun hasta veya yaralı yerini kızgın bir âletle veya yakıcı maddelerle yakmak. II Üzmek, acıyla ve üzüntüyle gönlünün yanmasına sebebiyet vermek.

Ḥasretiyle bu Muḥibbī sīnesin dāġ ideli
Beñzese göz yaşına tañ mı ‘aḳīḳ-i Yemenī

dāġ ur:

1. **dāġ ur:**-*up*
Gazel 3441
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağlamak.

Mecnūn gibi sīnesine tāze dāġ urup
Kurdı çemende Leylī gibi gül otagını

dāg yak-:

1. **dāġ yak-:**--*ar, --sa*
Gazel 3143
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağlamak.

Tañ mı yakarsa sīnesine dāġ lāle-vār
Her kim ki göñli baglaya bir saçı sünbüle

2. **dāg yak-:**--*up*
Gazel 3051
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dağlamak: vücûda kızgın demirle damga vurmak II hastalıklı kısımları kurutmak, akan kanı durdurmak için vücûdun hasta veya yaralı yerini kızgın bir âletle veya yakıcı maddelerle yakmak.

Sīnede dāg yakup kendini mecrūḥ ider ol
Baña öykündi meger yakdı bedenhā lāle

3. **dāġ yak-:**--*du, --m*
Gazel 3112
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
I. Dağlamak II. Vücutta aşk ateşiyle yaralar açmak.

Lāle ḫadler ḥasretinden dāġ yakdum şol ḳadar
Sīnemi her kim görürse beñzedür gül kānına

dāg-ı ‘aşḳuñı:

1. **dāg-ı ‘aşḳuñı:**--*uñ, --dur*
Gazel 3049
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yarası.

Görelden ruḫlaruñı bāġ-ı lāle
Yakupdur dāg-ı ‘aşḳuñı cebīnde

dāġ-ı ciger çerāġı:

1. **dāġ-ı ciger çerāġı:**-*ı*
Gazel 3432
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül yarasının mumu, kandili.

Bezm-i belā içinde dil āteşin gören dir
Olmış fitīl-i ġamla dāġ-ı ciger çerāġı

dāġ-ı hicrān:

1. **dāġ-ı hicrān:**
Gazel 3139
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık yarası.

Tutışur āhum şerārından dü ‘ālem iy ṭabīb
Merhemüñ nef‘i nedür bu dāġ-ı hicrān üstine

dāġ-ı ten:

1. **dāġ-ı ten:**--*üm, --le*
Gazel 3106
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bedendeki aşk yarası.

Sīnem görinür gül gibi pür dāġ-ı tenümle
Döndi yüregüm lāleye kanlu kefenümle

dāġı yak:

1. **dāġı yak:**-*ı*
Gazel 3258
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağlamak: vücûda kızgın demirle damga vurmak II hastalıklı kısımları kurutmak, akan kanı durdurmak için vücûdun hasta veya yaralı yerini kızgın bir âletle veya yakıcı maddelerle yakmak.

Elüñde cām-ı rindāne içüp mey gibi dil ṣāf ol
Çeküben lāle-veş nūş it daḫı bagruña yak dāġı

dagıd-:

1. **dagıdur:**-*ur*
Gazel 3210
Mısra: **8**
1. Dağılmasına sebep olmak, parçalayıp ayırmak,

bütün durumundan çıkarmak. 2. Düzenini, nizâmını bozmak, toplu ve tertipli durumdan çıkarmak, karıştırmak. 3. Yaymak, saçmak.

Cev-be-cev dünyāyı cem‘ itseñ sanur mısın kalur
Dagıdur bād-ı fenā āḫir anı ḫırmen gibi

dagıt-:

1. **dagıtmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 3275
Mısra: **3**
Düzenini, nizâmını bozmak, toplu ve tertipli durumdan çıkarmak, karıştırmak.

Zülf-i müşg-efşānını bād-ı seḥer dagıtmasun
Ḫār eline virmesün güller gibi dāmānını

dāġlar yak-:

1. **dāġlar yak-:**--*lar, --dı*
Gazel 3140
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağlamak, ateşle yara açmak.

Sīneye şol deñlü yakdı bu Muḥibbī dāġlar
Dir gören kūh-ı belā kaplanıdur bu dāġ-ıla

dahı:

1. **daḫı:**
Gazel 3002
Mısra: **2**
Bile, dahi.

Görinmez bī-vefālar içre sence
Bulınmaz bir cefā-keş dahı bence

2. **daḫı:**
Gazel 3104
Mısra: **6**
"Bile, da/de" anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

Bezm-i ġamda ko beni ney gibi efġān ideyim
Kim bilür daḫı şehā kim irişür uşbu deme

3. **daḫı:**
Gazel 3472
Mısra: **10**
Bile,daha, bununla birlikte.

İy Muḥibbī āteşi gerçi ki yaş teskīn ider
Aglasam daḫı beter yakar dil-i sūzān beni

4. **daḫı:**
Gazel 3004
Mısra: **3**
"Bile" anlamında bağlaç.

Ölürsem de daḫı gitmez benüm yādumdan ol meh-rū
Getürmez niçe yıllardur beni bir kerre ol yāda

5. **daḫı:**
Gazel 3104
Mısra: **4**
"Bile" anlamında bağlaç.

Ġamdan özge reh-i ‘ışḳuñda gözümde nem ola
Neme yitmez bu gözüm yaşı benüm daḫı neme

6. **daḫı:**
Gazel 3140
Mısra: **8**
"Bile" anlamında bağlaç.

Bīsütūn’ı kazmag-ıla kūhken faḫr itmesün
Kesmişem ben daḫı bu ġam kūhını tırnag-ıla

7. **daḫı:**
Gazel 3141
Mısra: **2**
"Bile" anlamında bağlaç.

Çekdügüm derd ü belāyı hele bir yād eyle
Kuluñ isem daḫı iy ġam beni āzād eyle

8. **daḫı:**
Gazel 3141
Mısra: **6**
"Bile" anlamında bağlaç.

Cān nisār eyle lebi şīrīne Ferhād gibi
Işḳ yolında yüri sen daḫı bir ad eyle

9. **daḫı:**
Gazel 3264
Mısra: **7**
"Bile" anlamında bağlaç.

Ben daḫı kūh-ı ġamı kesmekde iy şīrīn dehen
Anı ki ben eyledüm ‘ālemde Ferhād itmedi

10. **daḫı:**
Gazel 3277
Mısra: **10**
"Bile" anlamında bağlaç.

Niçe yıldur bu Muḥibbī āteş-i hicrān-ıla
Yanalı būy-ı vefā virür daḫı ḫākisteri

11. **daḫı:**
Gazel 3304
Mısra: **6**
"Bile" anlamında bağlaç.

Zülfine dil baglayaldan kalmadı ṣabr u ḳarār
Olmasun kāfir daḫı baḫt-ı siyehkārum gibi

12. **daḫı:**
Gazel 3332
Mısra: **5**
"Bile" anlamında bağlaç.

Nāzük bedeni berg-i semenden daḫı nāzük
Kim gördi bu nev‘-ile bir sīm-dāde[y]i

13. **daḫı:**
Gazel 3359
Mısra: **5**
"Bile" anlamında bağlaç.

Dōstum nāz uyḫusından daḫı bī-dār olmaduñ
Şöyle ẓann itme kapuñda nāle feryād olmadı

14. **daḫı:**
Gazel 3254
Mısra: **9**
"Bile" bağlacı.

İy Muḥibbī söz güherdür ol daḫı a‘lā gerek
Bilmeyenler tā bileler bunuñ-ıla şānuñı

15. **daḫı:**
Gazel 3008
Mısra: **9**
"Bile, da/de" anlamlarına gelen bağlaç.

Gül beñzedi çü yāra aġyār daḫı ḫāra
Bülbül gibi kalursam tañ mı fiġān içinde

16. **daḫı:**
Gazel 3143
Mısra: **2**
"Bile, da/de" anlamlarına gelen bağlaç.

‘İşret deminde sāġarı beñzetdiler güle
Ṣavt-ı ṣürāḥi ḳulḳulını daḫı bülbüle

17. **daḫı:**
Gazel 3204
Mısra: **1**
"Bile, da/de" anlamlarına gelen bağlaç.

‘Işḳ āteşiyle yandı bu dil bil ki cān daḫı
‘Işḳa düşeli çarḫ urur āsümān daḫı

18. **daḫı:**
Gazel 3226
Mısra: **10**
Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

Şöyle ülfet tutdı ‘ışḳıyla Muḥibbī ḫasta-dil
Kesmeyiser rūz-ı maḥşerde daḫı peyvendini

19. **daḫı:**
Gazel 3046
Mısra: **3**
"Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de "anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

Dil perīşān ḫāl-idi daḫı perīşān eyledi
Çün girihler saldı ol zülf-i perīşān üstine

20. **daḫı:**
Gazel 3161
Mısra: **10**
"Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de "anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

İy Muḥibbī olmaduñ sevdā-yı zülfinden ḫalāṣ
Düşmesün kāfir daḫı anuñ saçı zünnārına

21. **daḫı:**
Gazel 3180
Mısra: **7**
"Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de "anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

Nāle eylerdi maḳām-ı rāstda muṭrib daḫı
Giceler tā ṣubḥ olınca nāylar gūyā idi

22. **daḫı:**
Gazel 3204
Mısra: **2**
"Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de "anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

‘Işḳ āteşiyle yandı bu dil bil ki cān daḫı
‘Işḳa düşeli çarḫ urur āsümān daḫı

23. **daḫı:**
Gazel 3204
Mısra: **4**
"Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de "anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

Ḳaṣd eyledüm ki ‘ışḳumı sīnemde saklayam
Penbe içinde olur mı āteş nihān daḫı

24. **daḫı:**
Gazel 3204
Mısra: **6**
"Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de "anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

Dīdār ‘āşıḳı olmasa idi benüm gibi
Akar mıydı göz yaşı āb-ı revān daḫı

25. **daḫı:**
Gazel 3204
Mısra: **8**
"Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de "anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

‘Işḳa ‘alāmet isteme zāhid saña yiter
‘Āşıḳ bu yolda eyledi ser terk cān daḫı

26. **daḫı:**
Gazel 3204
Mısra: **10**
"Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de "anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

‘Işḳum degül mi gün gibi rūşen kim añlamaz
Ola kim ‘ayāndur aña ne ḫācet beyān daḫı

27. **daḫı:**
Gazel 3204
Mısra: **12**
"Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de "anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

Ger ‘ār iderse ādemī añmaga n’ola yār
Lāyıḳ degül mi baña dimege falān daḫı

28. **daḫı:**
Gazel 3204
Mısra: **14**
"Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de "anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

Öldürmege Muḥib seni mestāne ġamzeler
Ḫançer elinde eyler-ise tañ mı kan daḫı

29. **daḫı:**
Gazel 3230
Mısra: **10**
"Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de "anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

Sen beni öldürmeyince derd ü ġamla añmaduñ
Ölmeyince añmadı Şīrīn daḫı Ferhād'ını

30. **daḫı:**
Gazel 3258
Mısra: **4**
"Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de "anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

Elüñde cām-ı rindāne içüp mey gibi dil şāf ol
Çeküben lāle-veş nūş it daḫı bagruña yak dāġı

31. **daḫı:**
Gazel 3259
Mısra: **8**
"Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de "anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

'Işḳa düşelden ammā kim geldi belālar başuma
Başuma buyruk daḫı yürür iken ferzānegī

32. **daḫı:**
Gazel 3260
Mısra: **6**
"Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de "anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

İçüp 'ışḳuñ şarābını ezel bezminde mest oldum
Anuñçün daḫı farḳ itmem bugün ben sol-ıla sagı

33. **daḫı:**
Gazel 3228
Mısra: **8**
Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de.

Bend-i zülfüñde ebed kaldum beni eyle ḫalāṣ
Mü'min-i 'ışḳam daḫı kesmez misin zünnārumı

34. **daḫı:**
Gazel 3242
Mısra: **8**
Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de.

Tekye-i dilde żiyāfet eyledüm geldi belā
Ġam daḫı gelsün didüm tā kim ola yārān iki

35. **daḫı:**
Gazel 3132
Mısra: **6**
.Ayrıca, aynı zamanda, ilaveten anlamlarına gelen bağlaç.

Bilmeyüp ḫālümi cevr eyler-ise olmaz 'aceb
Ṭıfldur sevdücegüm daḫı on üç yaşında

36. **daḫı:**
Gazel 3157
Mısra: **8**
"Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de" anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

Eflāke çıkar her gice āhum benüm iy dōst
Bu kanlu yaşum daḫı irer taḫt-ı serāya

37. **daḫı:**
Gazel 3026
Mısra: **4**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

N'ola ḥāl-i sırr-ı zülfi aña ḥālüm dir-iken
Bir ṭarafdan daḫı yā Rab n'idem ol göz ü kaşa

38. **daḫı:**
Gazel 3265
Mısra: **4**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Gün yüzüñden ayru oldı gözlerüm yaşı şafaḳ
Hem çün gerdūn ben daḫı pür-ḫūn itdüm dāmeni

39. **daḫı:**
Gazel 3285
Mısra: **7**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Gerekmezdi daḫı Mecnūn'a devlet
Eline girse Leylā'nuñ mehārı

40. **daḫı:**
Gazel 3312
Mısra: **9**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Cürmüm bī-ḥad ümmīd daḫı līk ḳavī
Umaram kim yazıla defter-i a'māle 'afı

41. **daḫı:**
Gazel 3313
Mısra: **4**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Şām irişdükde koyup gitdüñ beni iy yüz[i] gün
Ben daḫı itdüm şafaḳ-veş kan-ıla pür dāmeni

42. **daḫı:**
Gazel 3317
Mısra: **1**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Tīr-i ġamzeñden daḫı oñılmadan cān riştesi
Sındı seng-i cefāñ-ıla bu göñlüm[üñ] şīşesi

43. **daḫı:**
Gazel 3320
Mısra: **10**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

İy Muḥibbī çün şeb-i hicrān saña oldı mekān
Sen daḫı yak āteş-i 'ışḳ-ıla dil fānūsuñı

44. **daḫı:**
Gazel 3322

Mısra: **4**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Ḥüsnüñi gördüm iy dōst gün gün olur ziyāde
Göñlüm daḫı şeb ü rūz arturdı āh u vāhı

45. **daḫı:**
Gazel 3323
Mısra: **10**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Ca‘d-ı zülfine anuñ yañılup ‘anber diyeli
Niçe yıldur ki daḫı gitmedi dilden kederi

46. **daḫı:**
Gazel 3323
Mısra: **14**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Bu Muḥibbī’ye yiter cevr ü sitem zecr ü elem
Eydesin olmadı mı daḫı ‘ināyet naẓarı

47. **daḫı:**
Gazel 3335
Mısra: **6**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Mest itdi beni bāde vü başumda var ḫumār
Kaldıysa getür daḫı şarāb-ı şebāne[y]i

48. **daḫı:**
Gazel 3347
Mısra: **10**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Merd olan virmez imiş çünki bu dünyāya göñül
Sen daḫı eyle Muḥibbī gele merdāneligi

49. **daḫı:**
Gazel 3348
Mısra: **6**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Mürdeyem derdüñle ġam eyler tesellī göñlümi
Ġam gibi cevrüñ daḫı ġam-ḫˇār olaydı kāşki

50. **daḫı:**
Gazel 3361
Mısra: **7**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Gice mey nūş eyledük başumda var daḫı ḫumār
Bāde sun ṣāḳī baña yārān daḫı ayılmadı

51. **daḫı:**
Gazel 3361
Mısra: **8**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Gice mey nūş eyledük başumda var daḫı ḫumār
Bāde sun ṣāḳī baña yārān daḫı ayılmadı

52. **daḫı:**
Gazel 3365
Mısra: **12**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Ka‘be’dür kūyına varduñ göñl[i] ḳurbān eyledüñ
Cān daḫı ḳurbān gerekdür tā ola ḳurbān iki

53. **daḫı:**
Gazel 3372
Mısra: **8**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Āteş-i ġamla egerçi dutışupdur cān u dil
İtmedi bu ten-i mecrūḥ daḫı iḥsās-ı tebi

54. **daḫı:**
Gazel 3383
Mısra: **6**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Göreliden gün yüzüñi niçe yıldur āh kim
Daḫı bir nisbetle cān-ı nātüvān eglenmedi

55. **daḫı:**
Gazel 3389
Mısra: **8**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Gördiler rüsvālıgumdan bildiler kim ‘āşıḳam
Sen daḫı bil dōstum zār-ı nihānum kalmadı

56. **daḫı:**
Gazel 3392
Mısra: **1**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Yüzüme bir güle bakmaz benüm ol yār daḫı
Baña şimden girü raḥm eyleye aġyār daḫı

57. **daḫı:**
Gazel 3392
Mısra: **2**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Yüzüme bir güle bakmaz benüm ol yār daḫı
Baña şimden girü raḥm eyleye aġyār daḫı

58. **daḫı:**
Gazel 3392
Mısra: **4**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Cān u dil almaga gör kim niçe fettānlık ider
Sakın aldanma göñül sen aña zīnhār daḫı

59. **daḫı:**
Gazel 3392
Mısra: **6**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Didüm ol yāra n’içün ‘ahde vefā eylemedüñ
Gül gibi güldi didi be vara mı yār daḫı

60. **daḫı:**
Gazel 3392
Mısra: **8**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

İşidüp āh u fiġānumı benüm dimek-içün
Bagrına taş basar oldı der ü dīvār daḫı

61. **daḫı:**
Gazel 3392
Mısra: **10**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

İy Muḥibbī ger eger mihr-ile māh olur-ısa
Sevme hercāyīleri olmaya bī-'ār daḫı

62. **daḫı:**
Gazel 3398
Mısra: **2**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Eyledüñ sen hicr elinden zār u sergerdān beni
Daḫı hem tennūr-ı ġamda eyledüñ biryān beni

63. **daḫı:**
Gazel 3403
Mısra: **1**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Deryā-yı aḫdaruñ daḫı var ḥadd ü ġāyeti
Ammā bu eşk-i çeşmümüñ olmaz nihāyeti

64. **daḫı:**
Gazel 3411
Mısra: **4**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Kitāb-ı 'ışḳuñı başdan okudum ser-te-ser ezber
Daḫı ögrenmedin varup mu'allimden elifbāyı

65. **daḫı:**
Gazel 3414
Mısra: **1**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Cānā cefā vü cevrüñ-ile dil ḫoşın daḫı
İçdüm şarāb-ı 'ışḳı ezel serḫoşın daḫı

66. **daḫı:**
Gazel 3414
Mısra: **2**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Cānā cefā vü cevrüñ-ile dil ḫoşın daḫı
İçdüm şarāb-ı 'ışḳı ezel serḫoşın daḫı

67. **daḫı:**
Gazel 3414
Mısra: **4**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Yaluguz beni sanma ki yüzüñe 'āşıḳam
Bend ü belā vü zülf esīri kaşın daḫı

68. **daḫı:**
Gazel 3414
Mısra: **6**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Dil ḫānesine gelse ġamuñ sāde sanmasun
Yir yir bu eşk-i surḫ-ıla münaḳḳaşın daḫı

69. **daḫı:**
Gazel 3414
Mısra: **8**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Cevr oklarıyla āh olalı toptolu yürek
Her kim görürse beni sanur tīr-keşin daḫı

70. **daḫı:**
Gazel 3414
Mısra: **10**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Sevdāyı zülf [ü] ḫāl-ile görseñ Muḥibbī'yi
Mecnūn-ṣıfat ḫāl-i müşevveşin daḫı

71. **daḫı:**
Gazel 3420
Mısra: **2**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Var mı cihānda 'āşıḳ-ı şeydā benüm gibi
Mecnūn daḫı olmadı rüsvā benüm gibi

72. **daḫı:**
Gazel 3452
Mısra: **8**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Merhem-i vaṣluñ eger irmeye bu ḫastaya āh
Rūz-ı maḥşerde daḫı bulına dil pārecügi

73. **daḫı:**
Gazel 3125
Mısra: **10**
"Daha da" anlamlarına gelen pekiştirme edatı.

Muḥibbī zühd ü taḳvādan geçerdi şaḥn-ı gülşende
Eger on dört yaşar sāḳī ola mı daḫı yek şale

dahl id-:

1. **daḫl id-:**--*er*
Gazel 3020
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nüfuz etmek, etkilemek.

Ḳaddüñe beñzedemem serv ben iy tāze nihāl
Daḫl ider her kişi servüñ niçe her bir yirine

dak:

1. **dakar:**-*ar*
Gazel 3316
Mısra: **1**
Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek; takmak.

Dakar mı zülf-i zencīri dil-i dīvāneden ġayrı
Yanar mı āteşe hīç kes gör-ā pervāneden ġayrı

2. **dakdı:**-*dı*
Gazel 3428
Mısra: **2**

Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek; takmak.

Binüp semend-i nāza zülfin idüp kemendi
Ben mübtelā-yı ‘ışḳuñ boynına dakdı bendi

3. **dakdı:**-*dı*
Gazel 3496
Mısra: **9**
Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek; takmak.

Bir siyāh tel dakdı āhından Muḥibbī başına
Bunuñ-ıla seçilür her pehlevānuñ yügrügi

4. **dakmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3330
Mısra: **4**
Takmak, iliştirmek, asmak.

İy dil eyle gel ḥaẕer küfr-i zülfinden anuñ
Dakmaya cān gerdenine rişte-i zünnārını

dāl:

1. **dāl:**
Gazel 3397
Mısra: **1**
Arap alfabesinde bulunan "dal (□)" harfi. II Âşığın şekil itibariyle "elif (ا)" harfine benzeyen boyunun eğilerek "dal (□)" harfine dönmesi. II Sevgilinin gamı ve kederi yüzünden âşığın belinin bükülmesi.

Ḳāmetüm dāl oldugına kimse ‘ayb itmez beni
Başdan ayaga cefāsın bildiler ‘ālem seni

2. **dalı:**-*ı*
Gazel 3495
Mısra: **1**
Ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri.

Yüzi güldür boyı bir servi dalı
Gözümden gitmeye hergiz ḫayāli

dām:

1. **dāmına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3082
Mısra: **2**
Tuzak || Sevgilinin saçları.

Gözüñ şahbāzı ṣayd itdi göñül murġı düşüp Çīne
Saçuñ dāmına bend oldı olaldan beñlerüñ çīne

2. **dāmlara:**-*lar, -a*
Gazel 3066
Mısra: **2**
Dam. çatı.

Bilmedi virdi göñül zülf-i dil-ārāmlara
Dil-i āzādeyi düşürdi varup dāmlara

3. **dām:**
Gazel 3012
Mısra: **4**
(Fars.) Tuzak.

Zülfinde görüp ḫāline dil murġı dutılsa
Olmaya ‘aceb dām u biri dāne geçerse

dām eyle:

1. **dām eyle:**
Gazel 3407
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuzak kurmak II Tuzak haline getirmek.

Dāġuñı dām eyle ṣayd it eşk-i çeşmüñ dane kıl
Bir kebūter-sīne sīm-endāmı bayram irtesi

dām it:

1. **dām it:**-*di*
Gazel 3488
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tuzak etmek, kurmak. Bir şeyi yakalamak için düzenek hazırlamak II birini güç ve tehlikeli bir duruma düşürmek için düzen hazırlamak.

Bend-i zülfinden niçe olsun göñül murġı ḫalāṣ
Zülfini dām itdi ḫālin kıldı dāne gözleri

dām kur:

1. **dām kur:**-*ı, -dı*
Gazel 3426
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tuzak kurmak: 1) bir şeyi yakalamak için düzenek hazırlamak; 2) mec. birini güç ve tehlikeli bir duruma düşürmek için düzen hazırlamak, komplo kurmak.

Zülfini ele aldı kemend eyledi geh çīn
Dil murġını avlamaga kurdı yine dāmı

dāma düş:

1. **dāma düş:**-*a, -di*
Gazel 3435
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tuzağa düşmek: Birileri tarafından hazırlanan kötü bir duruma uğramak, oyuna gelmek.

Göñül fikr itdi zülfüñ dāma düşdi
Lebüñ ẕikr itdi cānum cāma düşdi

dāmān:

1. **dāmān:**
Gazel 3107
Mısra: **4**
Etek, uç, kenar.

Olur yād idicek iy ‘ārıżı gül
Girībān tā-be dāmān pāre pāre

2. **dāmānlar:**-*lar*
Gazel 3154
Mısra: **8**
Etek, uç, kenar.

Serv tek seyr-i semen içre salınsun yine yār
Gevher-i eşk dökem yolına dāmānlar ile

3. **dāmānum:**-*um*
Gazel 3185
Mısra: **4**
Etek, uç, kenar.

Kim koya ḳaṭ‘ olmadan dest-i viṣālüñ dāmenin
Göreyim pā-māl ola her yaña dāmānum gibi

4. **dāmānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3275
Mısra: **4**
Etek, uç, kenar.

Zülf-i müşg-efşānını bād-ı seḥer dagıtmasun
Ḫār eline virmesün güller gibi dāmānını

5. **dāmān-ıla:**--*ıla*
Gazel 3136
Mısra: **6**
Etek (elbisenin, dağın).

Taşı taş üzre egerçi komamışdur kūhken
Tagları kesüp velī taşlar taşır dāmān-ıla

6. **dāmānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3478
Mısra: **8**
Etek, uç, kenar. || *Yan, taraf.*

Görinen çarḫuñ kenārında anı sanmañ şafaḳ
Sūz-ı āhumdur anuñ dāmānına āteş kodı

7. **dāmānı:**-*ı*
Gazel 3425
Mısra: **1**
(Fars.) Etek, uç, kenar.

Dilā çün mevsim-i güldür mey-ālūd eyle dāmānı
İçüp şevḳ-ile ser-mest ol çeküp çāk it girībānı

dāmānuma yapış-:

1. **dāmānuma yapış-:**--*um, --a, --ur*
Gazel 3105
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eteğine yapışmak.

Eşk-i çeşüm bu ‘acebdür ki ciger gūşem iken
Kanda görse yapışur kanlu gibi dāmānuma

dāmānuñ öpsem:

1. **dāmānuñ öpsem:**--*un, --se, --m-uñ*
Gazel 3060
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eteğini öpmek; (Bir şeyin) kenarını öpmek II yaltaklanmak, dalkavukluk etmek.

Pāyuña düşüp eger dāmānuñ öpsem yok dime
Pādişāh olan ider iḥsān iḥsān üstine

dâmen:

1. **dāmen:**
Gazel 3069
Mısra: **7**
Etek II çevre.

Mest olup çāk-i girībān idüben tā dāmen
Vālih ü ‘āşıḳ u āşüfte vü rüsvā lāle

2. **dāmeni:**-*i*
Gazel 3265
Mısra: **4**
Etek II sevgilinin eteği.

Gün yüzüñden ayru oldı gözlerüm yaşı şafaḳ
Hem çün gerdūn ben daḫı pür-ḫūn itdüm dāmeni

3. **dāmen:**
Gazel 3461
Mısra: **2**
Elbise, etek II Etek, uç, kenar.

Māl u cāha ġarra olma dime yokdur ben gibi
Sür yüzüñ yire tevāżu‘ ehli ol dāmen gibi

4. **dāmenüme:**-*üm, -e*
Gazel 3155
Mısra: **4**
Etek, uç, kenar.

Bülbül-i cān iremez gülşen-i şādīye velī
Kanda kim ḫār-ı ġam olsa yapışur dāmenüme

5. **dāmenin:**-*in*
Gazel 3185
Mısra: **3**
Etek, uç, kenar.

Kim koya ḳaṭ‘ olmadan dest-i viṣālüñ dāmenin
Göreyim pā-māl ola her yaña dāmānum gibi

6. **dāmen:**
Gazel 3194
Mısra: **8**
Etek, uç, kenar.

Göklere başuñ irerse saña yokdur fāyide
Neñ kim olur yüzüñi sürseñ yire dāmen gibi

7. **dāmenüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3224
Mısra: **5**
Etek, uç, kenar.

Gül gibi dāmenüñi ḫār eline virme sakın
Varma elden ele olmaya aduñ hercāyī

8. **dāmeni:**-*i*
Gazel 3313
Mısra: **4**
Etek, uç, kenar.

Şām irişdükde koyup gitdüñ beni iy yüz[i] gün
Ben daḫı itdüm şafaḳ-veş kan-ıla pür dāmeni

9. **dāmeni:**-*i*
Gazel 3313
Mısra: **6**
Etek, uç, kenar.

Vaṣluñ ile görürem eyler tana‘‘um ġayrılar
Baña olmamış gibi ḳısmet ezelden dāmeni

10. **dāmenüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3394
Mısra: **8**
Etek, uç, kenar.

Dōstum bir dem ḳadem bassañ yüzüm üzre benüm
Ḫār elinden dāmenüñi n’ola alsañ gül gibi

11. **dāmenin:**-*in*
Gazel 3496
Mısra: **5**
Etek, uç, kenar.

Ḫār elinden kurtarımaz gördi güller dāmenin
Bülbül oldı āh u feryād u fiġānuñ yügrügi

12. **dāmen:**
Gazel 3009
Mısra: **4**
Etek, uç, kenar.

Dilerem pāyını būse kılam ol serv-i reftāruñ
Ki ne dāmen ola vāḳıf u ne ḫod pīrehen āgeh

13. **dāmenini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3023
Mısra: **5**
(Fars.) Etek, uç, kenar.

Yüri iy sāye yüri ko kerem it dāmenini
Ben ‘adem mülkine gitdüm iremezsin tozuma

dāmen-i dilber:

1. **dāmen-i dilber:**
Gazel 3349
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin eteği.

Kalursa dāmen-i dilber ne tañ aġyār destinde
Gülüñ hīç görmedüñ mi sen etegini diken kesdi

dāmen-i gül:

1. **dāmen-i gül:**-*i*
Gazel 3196
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gülün eteği.

Esrār-ı ‘ışḳa kimsene āgeh bulınmadı
Bülbül meger ki elde tuta dāmen-i güli

dāmen-i ‘ışḳ:

1. **dāmen-i ‘ışḳ:**-*-ı, --n, --dan*
Gazel 3141
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk eteği.

Yā Rab ayırma benüm dāmen-i ‘ışḳından elüm
Rūz-ı maḥaşerde anuñla dilümi şād eyle

dāmen-i kūhsār:

1. **dāmen-i kūhsār:**-*-a*
Gazel 3097
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağ eteği: Dağ tabanının başladığı yer, yamacın en alt kesimi.

Kim ki şīrīn lebüñe dil vire Ferhād-ṣıfat
Yakalar çāk idüben dāmen-i kūhsāra düşe

dāmenine yapış-:

1. **dāmenine yapış-:**-*-i, --n, --e, --du, --m*
Gazel 3108
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eteğine yapışmak, çevresinden ayrılmamak, peşini bırakmamak.

Umaram eyleye baña şefā‘at
Yapışdum cān u dilden dāmenine

dāmenüñe yapış-:

1. **dāmenüñe yapış-:**-*üñ, -e, -du, -m*
Gazel 3233
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eteğine yapışmak, birinin koruyuculuğuna sığınmak, onun himayesini beklemek.

Günāhum çok yapışdum dāmenüñe
Ayırma togrı yoldan ben ġarībi

dām-ı zülf:

1. **dām-ı zülf:**-*i, -n, -e*
Gazel 3494
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saç tuzağı II Aşığın gönül kuşunu yakalayıp esir eden tuzak.

Dām-ı zülfine tutıldum görüben göz karasın
Gör neler getürdi başuma benüm göz karası

dāmına düş-:

1. **dāmına düş-:**-*-ı, --n, --a, --me, --di, --n*
Gazel 3084
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tuzağına düşmek, ağına düşmek.

Zülf[i] zencīrinde bend idi göñül dīvānesi
Düşmedin Mecnūn-ı bī-dil Leyli zülf[i] dāmına

dānā:

1. **dānā:**
Gazel 3202
Mısra: **8**
Alim, bilgin, bilgili, bilen kimse.

Men‘ idersin ‘āṣıḳı ammā riyādur satduguñ
Zāhidā ‘ucb-ıla gördüñ kendüñi dānā gibi

dāne:

1. **dānemi:**-*m, -i*
Gazel 3303
Mısra: **8**
Tane, adet, miktar.

Dōstum dak boynuña ya al ele tesbīḥ idin
La‘l lü’lū’ eyledüm gözden akan ṣad dānemi

2. **dāne[y]i:**-*y, -i*
Gazel 3331
Mısra: **10**
Arpa, buğday gibi ürünleri oluşturan ufacık meyve.

Gendüm-i dünyāya dil virüp sakın itme ṭama‘
Mūr gibi niçeye dek cem‘ idesin dāne[y]i

3. **dāne:**
Gazel 3012
Mısra: **4**
1) Tane 2) Buğday 3) Ben.

Zülfinde görüp ḫāline dil murġı dutılsa
Olmaya ‘aceb dām u biri dāne geçerse

4. **dānelerdür:**-*ler, -dür*
Gazel 3039
Mısra: **4**
1) Tane 2) Buğday 3) Ben.

Ruḫları üstinde ol ḫāl-i siyeh miskinleri
‘Anberīnden dānelerdür āfitāb envārda

5. **dāneye:**-*y, -e*
Gazel 3054
Mısra: **10**
1) Tane 2) Buğday 3) Ben.

Zülfindeki ḫālin görüp yine Muḥibbī murġ-ı dil
Oldı giriftār-ı ḳafes ḳaṣd itdi beñzer dāneye

6. **dāne:**
Gazel 3117
Mısra: **9**
1) Tane 2) Buğday 3) Ben.

Bend-i zülfine düşüp murġ-ı dilüñ dāne içün
Saña kim didi Muḥibbī ṭama‘-ı ḫāl eyle

7. **dānedür:**-*dür*
Gazel 3495
Mısra: **4**
Far. 1. Arpa, buğday gibi ürünleri oluşturan ufacık meyve. 2. kuş yemi.

Göñül murġı tutılsa tañ mı zülfe
İçinde dānedür ol iki ḫāli

8. **dānesi:**-*si*
Gazel 3328
Mısra: **9**
Far. Adet.

İy Muḥibbī sözlerüñ her dānesi dür-dānedür
Eksük olmaz ḫarc kıl göñlüñ senüñ deryā gibi

9. **dane:**
Gazel 3407
Mısra: **3**
Adet, tane. || *Gözyaşı.*

Dāġuñı dām eyle ṣayd it eşk-i çeşmüñ dane kıl
Bir kebūter-sīne sīm-endāmı bayram irtesi

10. **dānesi:**-*(s)i*
Gazel 3444
Mısra: **8**
Arpa, buğday gibi ürünleri oluşturan ufacık meyve; tuzak için kullanılan yem.

Zülfinüñ āġını kurmış yine diller ṣaydına
Ḫāller yir yir görinür san içinde dānesi

11. **dāne:**
Gazel 3488
Mısra: **8**
Tohum, habbe II tohum gibi ufak, yuvarlak şeyler için kullanılır, tâne II avda tuzak için kullanılan yem II sevgilinin beni.

Bend-i zülfinden niçe olsun göñül murġı ḫalāṣ
Zülfini dām itdi ḫālin kıldı dāne gözleri

dāne dāne:

1. **dāne dāne:**
Gazel 3060
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tek tek.

Derd-ile hicrān şebinde aglasam müjgānuma
Dāne dāne dizerem mercān mercān üstine

2. **dāne dāne:**
Gazel 3461
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tane tane, teker teker.

Dāne dāne sa‘y kılsañ eyleseñ dünyāyı cem‘
Tagıdur bād-ı fenā āḫir anı ḫırmen gibi

dāne dök:

1. **dāne dök:**-*elden*
Gazel 3460
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Deyim**
Yem dökmek, koymak, avlanılacak hayvanları bir yere çekmek için yiyecek dökmek. II bir kimseyi hoşuna gidecek şeylerle aldatıp tuzağa düşürmeye çalışmak.

Ḫālini dāne dökelden ehl-i diller ṣaydına
Zülfi bendine giriftāram kosun yayı kaşı

dāne-i ḫāl:

1. **dāne-i ḫāl:**
Gazel 3081
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tane, tohum gibi olan ben.

Murġ-ı dil ḳaṣd itdi indi dāne-i ḫāl üstine
Zülfi agın çekdi çeşmi düşdi fī'l-ḫāl üstine

danış:

1. **danış:**
Gazel 3194
Mısra: **10**
Bir husus üzerinde karşılıklı konuşup fikir alış verişinde bulunma, istişâre, meşveret, müzâkere.

İy Muḥibbī merd iseñ dünyā seni aldamasun
Danış evvel 'aḳsin it yok 'aḳlı anuñ zen gibi

dapança:

1. **dapança:**
Gazel 3091
Mısra: **12**
Kısa, hafif, cepte veya belde taşınan ateşli silah.

Kızdurma yüzüñ 'ārı sakın ol edeb üzre
Tā def gibi dokınmaya yüzüñe dapança

dār:

1. **dāra:**-*a*
Gazel 3429
Mısra: **8**
Darağacı, idama mahkum olanları asmak için dikilen direk.

Dil kaçdı görüp ġamzelerin zülfine düşdi
Görüñ eceli yolı varup dāra tayandı

2. **dārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3480
Mısra: **4**
Yurt, diyar, mesken.

Seyl-i eşkümden żarar gelmez meger bennā-yı 'ışḳ
Seng-i miḥnetle ezel yapmış bu göñlüm dārını

3. **dārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3251
Mısra: **7**
1. Yer, mahal, mekân. 2. İdâma mahkûm olanların asıldığı darağacı.

Bu cihān dārına aldanma saña ṭas-ı felek
Gösterür lu'bıyla her dem saña [ol] bu'l-'acebi

dārā:

1. **dārā:**
Gazel 3200
Mısra: **8**
[Yönetimdeki gücüyle meşhur Îran hükümdarı Dârâ'nın adından] Hükümdar, melik.

Ḫāk-i pāyı olalıdan bu benüm bāşumda tāc
Mülk-i Īrān'ı musaḫḫar eyledüm Dārā gibi

dara-:

1. **daraya:**-*y, -a*
Gazel 3156
Mısra: **4**
Taramak. Tarakla tellerini birbirinden ayırmak, karışıklığını gidermek.

Bū-y-ile tolup 'ālem ola cümle mu'āṭṭar
Dildār kaçan nāz ile zülfini daraya

dāra gel-:

1. **dāra gel-:**--*a, --me, --y, --e*
Gazel 3044
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dar ağacına gelmek.

Manṣūr-ṣıfat zülfine ber-dār olur göñül
'Āşıḳ dimeñ aña ki ol dāra gelmeye

dār-ı dünyā:

1. **dār-ı dünyā:**--*da*
Gazel 3122
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya evi, dünya yurdu, yeryüzü II fani dünya.

Maḥabbet çünki miḥnetsüz bulınmaz dār-ı dünyāda
Maḥabbet miḥnet anuñçün yazılur birdür imlāda

2. **dār-ı dünyā:**
Gazel 3461
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya evi, dünya yurdu, yeryüzü II fani dünya.

İy Muḥibbī dār-ı dünyā kimseye kılmaz vefā
Gösterür kendüyi evvel ziynet ile zen gibi

3. **dār-ı dünyā:**
Gazel 3036
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya evi, dünya yurdu, yeryüzü II fani dünya.

Ġarra olma dār-ı dünyā bir misāfir-ḫānedür
Her gelen gitdi beş on gün anda mihmānsın yine

4. **dār-ı dünyā:**-*y, -a*
Gazel 3272
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeryüzü, dünya.

Dār-ı dünyāya denī dirler imiş çünki ezel
Kim aña meyl ide elbette olur ol da denī

dār-ı selām:

1. **dār-ı selām:**
Gazel 3426
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Selamet evi" , cennet.

Kūyuñda ruḫuñ şevḳına kim cān vire cānā
Ol demde hemān Dār-ı selām ola maḳāmı

dār-ı şifā:

1. **dār-ı şifā:**-*sı, -n, -a*
Gazel 3466
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şifa kapısı II Sevgilinin kapısı.

Lebleri dār-ı şifāsına irem diyü bu dil
Ḫastadur ṣubḥa degin virdi bu deryā şāfī

2. **dār-ı şifā:**
Gazel 3329
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şifa kazanılan yer, hastahane.

Ḫasta dilden āsitānuñdur senüñ dār-ı şifā
Dil ṭabībi olasın añmayasın bīmāruñı

dār-ı zülf:

1. **dār-ı zülf:**-*üñ, -de*
Gazel 3422
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saçın darağacı. II Sevgilinin âşığı idam ederek sallandırdığı darağacına benzeyen saçları.

Sırr-ı 'ışḳı çünki fāş itdi göñül Manṣūr-vār
Dār-ı zülfüñde emān gel virme ber-dār it beni

dārü'ş-şifā:

1. **dārü'ş-şifāsından:**-*sı, -n, -dan*
Gazel 3376
Mısra: **9**
Hastane, şifahane.

Ża'īf oldı dil-i miskīn lebüñ dārü'ş-şifāsından
Aña bir būse baḫş eyle ki gelsün agzınuñ dadı

2. **dārü'ş-şifāsında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 3238
Mısra: **13**
Şifâ kazanılan yer, hastahâne.

Muḥibbī ḫastadur yatur lebüñ dārü'ş-şifāsında
Ya öldür anı kurtılsun ya gönder bir cevāb evlā

3. **dārü'ş-şifā:**
Gazel 3248
Mısra: **5**
Şifâ kazanılan yer, hastahâne. II Sevgilinin kapısı.

Ol dil ṭabībi kapusı dārü'ş-şifā ola
Lāyıḳ mıdur gözlemeye mübtelāsını

daş:

1. **daşını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3243
Mısra: **1**
1. Yeryüzünün sertleşmiş ve katılaşmış tabakalarında bulunan, içindeki mâden, tuz ve oksitlere göre değişik renkte ve değişik birleşimdeki çok sert cisim. 2. Bunlardan kopmuş veya koparılmış parça.

İrdi Ferhād'a maḥabbet kesdi miḥnet daşını
Derd-ile bī-çāre virdi āḫir anda başını

2. **daşdı:**-*dı*
Gazel 3380
Mısra: **10**
Bulunduğu yere sığmayarak dışarıya doğru akmak.

Düşelden fülk-i dil girdāb-ı 'ışḳa
Belā emvācı daşdı başdan aşdı

daş at-:

1. **daş at-:**-*ı, -n, -up*
Gazel 3287
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Taş atmak, birine dolaylı olarak iğneleyici, dokunacak bir söz söylemek.

Bugün meydān-ı 'ışḳ içre yiter Mecnūn'a mecnūnlık
Aña ṭa'na daşın atup n'idersiz siz ol evbāşı

daşra:

1. **daşraya:**-*y, -a*
Gazel 3341
Mısra: **6**
Dışarı.

Baḥra beñzet göñlüñi gelse ḥavādis baḥrı gör
Daşraya atar ḳabūl itmez gelen murdārını

dāvudī:

1. **dāvūdī:**
Gazel 3476
Mısra: **7**
Dâvut peygamberin sesine benzer kalın, gür ve etkili (ses).

San geyer ol sīm-ten üstine dāvūdī zirih
Her kaçan eyler perīşān tagıdur gīsūları

dāye:

1. **dāyesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 3114
Mısra: **10**
Bir çocuğa süt veren ve bakan cariye, dadı.

Dil Muḥibbī gözümüñ yaşı içün nāle kılur
Şīr umup zārī kılur ṭıfl gibi dāyesine

dāyim:

1. **dāyim:**
Gazel 3394
Mısra: **5**
Daima, her zaman.

Bezm-i ḥüsnüñde ruḫuñ şevḳıne dāyim cān u dil
Ḫālī olmaz bir nefes efġān ider bülbül gibi

2. **dāyim:**
Gazel 3440
Mısra: **5**
Daima, her zaman.

Gerçi her ‘āşıḳ diler dāyim temennā-yı viṣāl
Baña hicri dilberüñ tatlu gelür ḥelvā gibi

3. **dāyim:**
Gazel 3166
Mısra: **7**
Devamlı, her zaman, sürekli olarak, dâima.

Gül yüzüñ vaṣfını dāyim cān u dil tekrār ider
Karşuña bülbülleyin her dem ġazel-ḫˇānam yine

4. **dāyim:**
Gazel 3191
Mısra: **6**
Devamlı, her zaman, sürekli olarak, dâima.

İrişeydüm diyü gül ḫırmenine
Benefşe dāyim eyler inkisārı

5. **dāyim:**
Gazel 3339
Mısra: **10**
Daima, sürekli, her zaman.

Añuban eksüklügüñ iy dil şikāyet eyleme
Ehl-i dil dāyim arar leyl ü nehār eksüklügi

6. **dāyim:**
Gazel 3239
Mısra: **7**
Her zaman, sürekli olarak, dâima.

Varana ayak sunar dāyim maḥabbet arturur
Pür virüñ dāyim olsun bu ḳadeḥ-peymālıgı

7. **dāyim:**
Gazel 3498
Mısra: **12**
Daima, her zaman, sürekli.

‘Aceb zāhid neden mātem tutar kim
Ki dāyim kara olmışdur libāsı

dāyim ol:

1. **dāyim ol:**-*up, -dur*
Gazel 3317
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Devamlı, sürekli, kalıcı olmak.

İy dil-i şeydā ḥaẕer kıl çeşm-i mest-i yārdan
Ḫūn-ı dil içmek olupdur dāyim anuñ pīşesi

dāyim ol-:

1. **dāyim ol-:**-*sun*
Gazel 3239
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Devam etmek, sürmek, sürüp gitmek.

Varana ayak sunar dāyim maḥabbet arturur
Pür virüñ dāyim olsun bu ḳadeḥ-peymālıgı

dāyimā:

1. **dāyimā:**
Gazel 3268
Mısra: **5**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Ra‘d iñler ebr aglar dāyimā Ferhād içün
Her yaña cūlardur akar kūhsāruñ giryesi

2. **dāyimā:**
Gazel 3194
Mısra: **6**
Devamlı, her zaman, sürekli olarak, dâima.

İçdügüm mey zāhidā baña ġıdā-yı rūḥdur
Sen yidügüñ dāyimā ḥayvānlayın erzen gibi

de:

1. **de:**
Gazel 3058
Mısra: **2**
Demek, söylemek, dile getirmek.

İy ṣabā bu derdmendüñ ḥālini var yāra de
Bulmadı hicrān şebinde derdine bir çāre de

2. **de:**
Gazel 3058
Mısra: **1**
De-, söylemek, ağızdan bir sözün dışarı çıkması.

İy ṣabā bu derdmendüñ ḥālini var yāra de
Bulmadı hicrān şebinde derdine bir çāre de

3. **de:**
Gazel 3014
Mısra: **8**
" dahi, de (bağlaç)".

Yimem ġam olalı tiryāk-i laʻlüñ
İçürse mār-ı zülfüñ baña sem de

4. **de:**
Gazel 3004
Mısra: **3**
"-da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Ölürsem de daḫı gitmez benüm yādumdan ol meh-rū
Getürmez niçe yıllardur beni bir kerre ol yāda

5. **de:**
Gazel 3014
Mısra: **2**
"-da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Nigārā kalmışın derdüñle ġamda
Döker yaş yirine bu dīde dem de

6. **de:**
Gazel 3017
Mısra: **2**
"-da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Ne ṣabrum kaldı ne ʻaḳlum ne dilüm kaldı güftāra
Ġarīb-isem n'ola ṣāhum benüm de vardur Allāh'um

7. **de:**
Gazel 3028
Mısra: **4**
"-da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Yā İlāhī ʻayn olsun uşbu rü'yālar bize
Cān virürseñ de yolında iremezsin zülfine

8. **de:**
Gazel 3033
Mısra: **4**
"-da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Ġamzeñ okını sīnede ben kana boyadum
Her ne ki geçe ḫāṭıruña sen de var eyle

9. **de:**
Gazel 3059
Mısra: **14**
"-da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Muḥibbī ḫālüñe meyl itse tañ mı
Ezel gendüme meyl itmiş beşer de

10. **de:**
Gazel 3064
Mısra: **4**
"-da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Cefā vü cevr çekmekle benüm ḫod baña yitmişdür
ʻAceb n'itdüm saña iy ġam gelürsin bir yaña sen de

11. **de:**
Gazel 3322
Mısra: **12**
"-da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Diler Muḥibbī ʻışḳuñ derd ü belāsı çokdur
Gün geçdügince artar bu gönlümüñ de āhı

12. **de:**
Gazel 3354
Mısra: **9**
"-da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

ʻĀşıḳ Muḥibbī ölse de varmaz selāmete
ʻĀşıḳ odur ki cān virüp alur melāmeti

13. **de:**
Gazel 3374
Mısra: **8**
"-da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Gül yüzinüñ ḥasretinden ol vefāsuz dilberüñ
Oda yakdum āteş-i āhumla ben de ḫāneyi

14. **de:**
Gazel 3402
Mısra: **9**
"-da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

İy Muḥibbī kūh-ı āhenseñ de bil āḫir seni
Rīze rīze idiserdür uşbu ʻışḳuñ tīşesi

15. **de:**
Gazel 3404
Mısra: **2**
"-da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Gösterür dilber çü her dem ḫançer-i ʻüryānını
Ehl-i diller de fedā eyler yolına cānını

16. **de:**
Gazel 3439
Mısra: **3**
"-da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Geçen geçdi gelenler de geçer dir
Bugün gūş eyle cāndan diñle nāyı

17. **de:**
Gazel 3058
Mısra: **4**
"-da, -de" bağlacı.

Dil virelden zülfinüñ leylāsına Mecnūnlayın
Vādī-yi ġamda yürür zencīr-ile āvāre de

18. **de:**
Gazel 3058
Mısra: **6**
"-da, -de" bağlacı.

Yaluñuz ġamzeñ degüldür eyleyen bagrum delik
Bir baña tīġ-ı cefā kılur ciger ṣad pāre de

19. **de:**
Gazel 3085
Mısra: **7**
"-da, -de" bağlacı.

Ger şāh iseñ de vaḳtüñi ḫoş gör geçer nefes
Aldanma sakın salṭanatuñ taḫt u tācına

20. **de:**
Gazel 3094
Mısra: **6**
"-da, -de" bağlacı.

Didüm kuçsam miyānuñ didi dilber
Meger kuçsa anı ancak kemer de

21. **de:**
Gazel 3125
Mısra: **6**
"-da, -de" bağlacı.

Kenārı baḥr-ı ‘ışḳuñ yok irişmez ‘umḳına kimse
Dilā gel imtiḥān içün o baḥra sen de bir tal-a

22. **de:**
Gazel 3167
Mısra: **4**
"-da, -de" bağlacı.

Seni kuçmaga komaz ara yirde
Göreyim pāralansun pīrehen de

23. **de:**
Gazel 3235
Mısra: **8**
"-da, -de" bağlacı.

Çün baña itdi vaṣiyyet ḫırḳasın çūbān-ı ‘ışḳ
Beklerem ben de ölince ‘ışḳınuñ ocagını

24. **de:**
Gazel 3244
Mısra: **4**
"-da, -de" bağlacı.

Her kim ki ḳanā‘at eyleye bir loḳma ḫırḳaya
Bakmaz o şeh de aṭlasa virmez palāsını

25. **de:**
Gazel 3279
Mısra: **6**
"-da, -de" bağlacı.

Zārılıḳ ider döneli göñlüm dōlāba āh
Yaşlar döker dīdelerüm de pür āb oldı

26. **de:**
Gazel 3332
Mısra: **9**
"-da, -de" bağlacı.

‘Işḳuñı ben de başa iletsem ‘aceb midür
Süre süre ferz iderler piyāde[y]i

27. **de:**
Gazel 3344
Mısra: **2**
"-da, -de" bağlacı.

Didüm ki yāra eyle oran-ıla nāzuñı
Didi ki sen de terk ide her dem niyāzuñı

28. **de:**
Gazel 3409
Mısra: **7**
"-da, -de" bağlacı.

Ol ṭabīb-i dil ölürsem de baña virmez cevāb
Bagludur ben ḫastaya beñzer ki ṣıḥḥat kapusı

29. **de:**
Gazel 3479
Mısra: **2**
"-da, -de" bağlacı.

Dōstum didüm gül-i ḫandāna beñzetdüm seni
Didi ben de bülbül-i giryāna beñzetdüm seni

30. **de:**
Gazel 3492
Mısra: **10**
"-da, -de" bağlacı.

‘Işḳa düşdüñ iy Muḥibbī cān u başa kalmaduñ
Eyledüñ ‘uşşāḳ ara sen de ‘aceb dīvānegī

de-:

1. **der:**-*r*
Gazel 3137
Mısra: **2**
Demek, söylemek, dile getirmek, ifade etmek.

Gözlerüme kim naẓar kılsa benüm pür āb-ıla
Der bi‘aynih bir ḳadeḥ tolmış şarāb-ı nāb-ıla

2. **de:**
Gazel 3058
Mısra: **10**
Söylemek, dile getirmek, ifade etmek.

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu bu Muḥibbī tā seher
Medḥüñ okur sanki bülbüldür gelür güftāra de

3. **de:**
Gazel 3058
Mısra: **8**
Demek, söylemek, dile getirmek, ifade etmek.

Bāġda serv-i sehī ḳaddüñ görüp ögünmesün
Ḳudreti yokdur anuñ çün bir ḳadem reftāra de

def:

1. **def:**
Gazel 3091
Mısra: **12**
Ar. Parmakla vurularak çalınan, bir tarafına ince bir deri gerilmiş ve etrafına birkaç çift zil konmuş, yuvarlak bir kasnaktan oluşan müzik aleti.

Kızdurma yüzüñ ‘ārı sakın ol edeb üzre
Tā def gibi dokınmaya yüzüñe dapança

2. **def:**
Gazel 3263
Mısra: **1**
Ar. Parmakla vurularak çalınan, bir tarafına ince bir deri gerilmiş ve etrafına birkaç çift zil konmuş, yuvarlak bir kasnaktan oluşan müzik aleti.

Dögünüp def çagurur her nefes nāy
Nedür dünyā içün bu hūy u bu hāy

def‘ id-:

1. **def‘ id-:**-*e*
Gazel 3191
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Savmak, uzaklaştırmak, kovmak. 2. Gidermek, ortadan kaldırmak, yok etmek, bertaraf etmek.

İçüp mey gice almış ele sāġar
Başından def‘ ide lāle ḫumārı

def‘a def‘a:

1. **def‘a def‘a:**
Gazel 3470
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tekrar tekrar, defalarca, birçok kere.

Def‘a def‘a dūd-ı āh u ḳaṭre ḳaṭre eşk-i çeşm
Mülk-i ‘ışḳuñ kıl temāşā encüm-i eflākini

def‘-i melāl:

1. **def‘-i melāl:**
Gazel 3393
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can sıkıntısını ve gamı uzaklaştırmak.

Sāḳiyā sen sanma kim def‘-i melāl egler meni
Ol dişi dürr-i ‘Aden la‘li zülāl egler meni

defter:

1. **deftere:**-*e*
Gazel 3449
Mısra: **4**
Genellikle hafif bir kapak içerisinde, yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları II Amel defteri.

El uzadursa ser-i zülfüñe dil asma anı
Çün yazılmaz delünüñ deftere cürm ü günehi

2. **deftere:**-*e*
Gazel 3412
Mısra: **6**
Genellikle hafif bir kapak içerisinde, yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları.

Cevrüñüñ faṣl [u] bābını yazdum
Deftere sıgmadı kitāb oldı

defter ü dīvān:

1. **defter ü dīvān:**--*lar*, --*ıla*
Gazel 3037
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Defter ve divan.

Ḳışşaya sıgmaz imiş çünki ser-i zülf-i nigār
Şerḥ idemezsin anı defter ü dīvānlar-ıla

defter-i a‘māl:

1. **defter-i a‘māl:**-*e*
Gazel 3312
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Amellerin defteri; İslam dinine göre kulların dünyadayken yaptıkları şeylerin, iş ve hareketlerin yazıldığı defter.

Cürmüm bī-ḥad ümmīd daḫı līk ḳavī
Umaram kim yazıla defter-i a‘māle ‘afı

defter-i pür derd:

1. **defter-i pür derd:**-*üm, -i*
Gazel 3491
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dertle dolu defter.

Ḥayret alup tañ ola kim göre rūy-ı zerdümi
Raḥm ide lā-büd okuyan defter-i pür derdümi

deg-:

1. **dege:**--*e*
Gazel 3145
Mısra: **8**
Aralık kalmayacak kadar yaklaşıp dokunmak, temas etmek.

Saklamazam göz yaşından sīne-i mecrūhumı
Tīġ-i ġamzeñ yarasıdur kim dege su bitmeye

2. **degmez:**-*mez*
Gazel 3162
Mısra: **10**
Karşılığında yapılan, katlanılan veya göze alınan şeye lâyık olmak, o değerde bulunmak.

‘Işḳ yolında Muḥibbī cān u ser terk eyledi
Dōstum degmez midi bir kez anı sormagına

deg:

1. **deger:**-*er*
Gazel 3030
Mısra: **10**
"Değmek"; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.

Muḥibbī bāġ-ı ḫüsninde temāşā eyle ol servüñ
Ne ra‘nā güller açılmış deger her biri biñ cāna

2. **deger:**-*er*
Gazel 3280
Mısra: **4**
"Değmek"; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.

‘Işḳuñ bahāsı olmasa ‘ālemde tañ mıdur
İki cihāna çünki deger bir demi dutsa mı

degin:

1. **degin:**
Gazel 3025
Mısra: **2**
"-e kadar, -e dek" anlamında edat.

‘Işḳ cāmın içelüm bī-ser ü sāmānlar-ıla
Giceden ṣubḥa degin ‘iyş idelüm anlar-ıla

degiş-:

1. **degişdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3120
Mısra: **4**
Değişmek, bir şeyi başka bir şeye tercih etmek.

Ṭabībā çek elüñ benden baña dermān-peẕīr olmaz
Anuñçün ḫasta-i ‘ışḳam degişdüm derdi dermāna

degme:

1. **degme:**
Gazel 3042
Mısra: **8**
1. Olur olmaz, rastgele, sıradan, herhangi bir 2. Seçme, üstün, değerli.

Koñ efġān eylesün dil bezm-i ġamda
Bunuñ tek bülbül olmaz degme yirde

2. **degme:**
Gazel 3150
Mısra: **5**
1. Olur olmaz, rastgele, sıradan, herhangi bir 2. Seçme, üstün, değerli.

Degme kimse ṣofrasına ‘ışḳuñuñ el sunmasun
Yimeyenler miḥnet aşın vāḳıf olmaz rāzuma

3. **degmede:**-*de*
Gazel 3131
Mısra: **8**
Olur olmaz, rastgele, sıradan, herhangi bir.

Cān virüben ḫāk-i pāyın ol şehüñ bulam dime
Ev ḥisābı rāst gelmez degmede bāzārda

4. **degmede:**-*de*
Gazel 3353
Mısra: **4**
Olur olmaz, rastgele, sıradan, herhangi bir.

Cevr ü cefāyı eyleme cānā raḳībüñe
Çekmez o bārı degmede ol ḫar benüm gibi

5. **degme:**
Gazel 3313
Mısra: **7**
Olur olmaz, rastgele, sıradan, herhangi bir.

Dilberüm nāzük beden lāyıḳ degül degme libās
Kim aña güldan ḳabā gerek semen pīrāheni

degme ‘āşık:

1. **degme ‘āşıḳ:**
Gazel 3007
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olur olmaz, sıradan, herhangi bir aşık; seven kişi.

Degme ‘āşıḳ añlamaz zülf-i nigāruñ ḳadrini
Ṣad hezārān cān Muḥibbī ṣadaḳa her mūyına

degmez:

1. **degmez:**
Gazel 3074
Mısra: **2**
1) Ulaşmak, değmek, erişmek 2) Kıymeti olmamak.

Zülf-i pīç-ā-pīçini dilber bırakdı gūşına
Āh kim şimden girü feryād degmez gūşına

degmez mi:

1. **degmez mi:**--*di*
Gazel 3096
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değmez mi? II değeri bu kadar etmez mi?.

‘Işḳı yolında Muḥibbī cān u ser terk eyledi
Dōstum degmez midi bir kez anuñ sormagına

degse:

1. **degse:**
Gazel 3075
Mısra: **8**
Değmek, dokunmak.

‘Ālemi ‘ışḳı tutar başdan başa ṣıyt u ṣadā
Ṭurra-i ġam her kaçan degse bu sīnem kūsına

degül:

1. **degülsin:**-*sin*
Gazel 3163
Mısra: **2**
Bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.

İderem giceler tā ṣubḥa dek āḥ
Degülsin n’eyleyem ḥālümden āgāh

2. **degülven:**-*ven*
Gazel 3395
Mısra: **8**
Cümle içinde yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime.

Dir-imiş müdde‘ī yāra degüldür yolına ṣādıḳ
Ma‘āẕ-Allāh ma‘āẕ-Allāh degülven ben i şāh egri

3. **degülse:**-*se*
Gazel 3063
Mısra: **2**
Cümle içinde yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Ne var şād [u] feraḥ hem-dem bizümle
Degülse maḥrem oldı ġam bizümle

4. **degül:**
Gazel 3195
Mısra: **2**
1. Cümlenin anlamını olumsuz hâle getiren kelime 2. Bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.

Genc-i ḥüsne kākülüñ olmış ṭılısm ejder gibi
Her dem üstinden anuñ ḫāli degül bekler gibi

5. **degül:**
Gazel 3139
Mısra: **9**
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlenin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

Şek degül ṭāḳat getürmez bil taḥarrük eylemez
Kosalar bār-ı ġamum bu çarḫ-ı gerdān üstine

6. **degül:**
Gazel 3162
Mısra: **8**
-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlenin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.

Baglanalı zülfüñüñ zencīrine dīvāne dil
Kendüzin farḳ eylemez degül ki sol u sagına

7. **degülem:**-*em*
Gazel 3375
Mısra: **3**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır).

Ben degülem niçe benüm gibiyi mecnūn ider
Leyli zülfine nigārum urdugınca şāneyi

8. **degül:**
Gazel 3009
Mısra: **1**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).

Degül ben ḫastanuñ ḫālinden ol sīmīn beden āgeh
Kim eyler ol şehi yā Rab ‘aceb ben bendeden āgeh

9. **degül:**
Gazel 3048
Mısra: **7**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).

Çeşm-i ḫūn-ḫ̌āra mu‘āvin çün degül kec rā kaşuñ
Ya n'içün başın egüp tutmış kulagın rāyına

10. **degüldür:**-*dür*
Gazel 3058
Mısra: **5**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).

Yaluñuz ġamzeñ degüldür eyleyen bagrum delik
Bir baña tīġ-ı cefā kılur ciger ṣad pāre de

11. **degül:**
Gazel 3063
Mısra: **4**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).

Vefāsın görmedümse n'ola yāruñ
Cefā eksük degül epsem bizümle

12. **degül:**
Gazel 3081
Mısra: **4**
"Değil" edatı, bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır.

Lebleri üzre görinen sāye-i ebrū mıdur
Ḫaṭ degül pāy-ı meges kalmış meger bal üstine

13. **degül:**
Gazel 3096
Mısra: **8**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Baglanalı zülfüñüñ zencīrine dīvāne dil
Kendüzin farḳ eylemez degül ki sol u sagına

14. **degül:**
Gazel 3271
Mısra: **2**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

İy murġ-ı seḥer eyle yüri nāle vü zārı
Gülden degül mümkin olup ayrıla ḫārı

15. **degül:**
Gazel 3333
Mısra: **5**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Mestlik meclisde rindāne bugün meyden degül
Oldılar medḥūş görüp ol nergis-i mestāne[y]i

16. **degül:**
Gazel 3339
Mısra: **2**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Katı müşkil kār imiş ‘ālemde yār eksükligi
Bülbüle düşvār degül mi gül‘iẕār eksüklügi

17. **degülse:**-*se*
Gazel 3358
Mısra: **3**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Eger Leylī degülse ol neden ben aña Mecnūnam
V'eger Şīrīn olmasa bu dil olmazdı Ferhād'ı

18. **degül:**
Gazel 3377
Mısra: **2**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Geşt idüp gezdüm nigārā uşbu köhne ‘ālemi
Saña beñzer görmedüm ḥūrī degül kim ādemī

19. **degüldür:**-*dür*
Gazel 3395
Mısra: **7**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Dir-imiş müdde‘ī yāra degüldür yolına ṣādıḳ
Ma‘āẕ-Allāh ma‘āẕ-Allāh degülven ben i şāh egri

20. **degül:**
Gazel 3396
Mısra: **2**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Dōstlar miḥnet şebinde ol ki evbāş olmadı
Er degül ‘ālem içinde adı yoldaş olmadı

21. **degül:**
Gazel 3422
Mısra: **10**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Bu Muḥibbī’yi cemālüñ şem‘ine pervāne-veş
Bāl ü per ancak degül küllī yakup nār it beni

22. **degüldür:**-*dür*
Gazel 3434
Mısra: **4**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

‘Işḳ bir meşrebdür anı ṣūfī idrāk eylemez
Zīra kim ‘āşıḳ degüldür yokdur anuñ meşrebi

23. **degül:**
Gazel 3455
Mısra: **3**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Gün yüzine alnına ‘āşıḳ degül māh-ı felek
Gice gündüz ya n’içün tolaşur anlar kūyını

24. **degül:**
Gazel 3460
Mısra: **10**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Ḫūblar gerçi Muḥibbī ‘ālem içre çok velī
Dīde hīç görmiş degül bir böyle ṣūḫ-ı dil-keşi

25. **degül:**
Gazel 3483
Mısra: **1**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Görinen başum degül kūh-ı belā tagı gibi
Her yañadan yaşum akar anuñ ırmagı gibi

26. **degül:**
Gazel 3125
Mısra: **8**
"Değil" edatı , bulunduğu cümledeki bir hususu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.

Bahār eyyāmı gül devri geçürme ‘ömrüñi żāyi‘
Bu dünyā çün degül bāḳī kime kaldı kime kala

27. **degül:**
Gazel 3065
Mısra: **3**
"Değil" edatı, bulunduğu cümledeki bir hususu olumsuzlamak için kullanılır.

Zāhidā mu‘ciz degül mi zülfin ejder gösterüp
Ḫaddi nūrı saña yitmez mi yed-i beyżā yine

28. **degül:**
Gazel 3293
Mısra: **10**
"Değil" edatı, bulunduğu cümledeki bir hususu olumsuzlamak için kullanılır.

Muḥibbī cevre māyildür güzeller terk ide sanma
Kesebilmez degül mu‘tād ola bir kimsenüñ ḫūyı

29. **degülüz:**-*üz*
Gazel 3433
Mısra: **8**
"Değil" edatı. Bulunduğu cümledeki bir hususu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.

İçerüz bādeyi līk mu‘terifüz cürmümüze
Ḥamdü-lillāh degülüz ṣūfī gibi tiryāḳi

30. **degül:**
Gazel 3441
Mısra: **6**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır.).

Sulṭān-ı ‘ışḳ ‘āşıḳa cān terkin emr ider
‘Āşıḳ degül mi tutmaya ‘ışḳuñ yasagını

degül mi:

1. **degül mi:**
Gazel 3204
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değil mi? Onaylatma anlamındadır.

‘Işḳum degül mi gün gibi rūşen kim añlamaz
Ola kim ‘ayāndur aña ne ḥācet beyān daḫı

2. **degül mi:**-*dür*
Gazel 3232

Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir hüküm bildiren cümlenin sonunda kullanılan ve o cümlenin belirttiği husûsun tasdik edilmesini isteyen bir soru şekli.

Her bir nefes ki bir ulu ni‘met degül midür
Şākir kaçan ki şükrinüñ ide edāsını

dehān:

1. **dehānı:**-*ı*
Gazel 3184
Mısra: **9**
Ağız.

İy Muḥibbī ruḫları ile dehānı yādına
Cān u dilden özüñe ḫārc eyle yog u varuñı

2. **dehānı:**-*ı*
Gazel 3427
Mısra: **5**
Ağız.

Dehānı ḳāmetin çeşmin yañagın
Cihānda medḥ iden ḫoş ‘ālem itdi

3. **dehānuñ:**-*uñ*
Gazel 3049
Mısra: **5**
Ağız II sevgilinin ağzı. Ağız sevgilinin yüzündeki en küçük uzuv olarak tasavvur edilir. Ayva tüyleri nedeniyle karanlıklar ülkesine benzetilen sevgilinin yüzünde ağız, ab-ı hayat sırrı olarak ele alınır.

Dehānuñ var mı yok mı ḫurde-bīnā
Görinmez niçe diyeler ya kanda

4. **dehānı:**-*ı*
Gazel 3312
Mısra: **3**
Ağız II Sevgilinin ağzı.

Kimse virmedi miyānıyla dehānı ḫaberin
Kim cevāb eydebile bilmeyicek ‘ilm-i ḫafī

5. **dehānından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 3089
Mısra: **9**
Ağız II Sevgilinin ağzı.

Virmek olurdı dehānından Muḥibbī bir nişān
Āb-ı ḥayvān ger bu ‘ālem içre nā-yāb olmasa

dehen:

1. **dehenüñ:**-*üñ*
Gazel 3450
Mısra: **3**
Sevgilinin yok denecek kadar küçük ağzı, gonca ağız; dudak.

Dehenüñ vaṣfını gülşende eger ẕikr itsem
Zehresi var mı açа ġoncalar anda deheni

2. **dehenüñ:**-*üñ*
Gazel 3352
Mısra: **5**
Ağız II sevgilinin gözle görünmeyecek kadar küçük ağzı.

Dehenüñ rāzını bu dilde nihān itmiş idüm
Güldüñ iy dōst ‘ayān oldı baña sırr-ı ḫafī

3. **deheni:**-*i*
Gazel 3450
Mısra: **4**
Ağız II sevgilinin gözle görünmeyecek kadar küçük ağzı.

Dehenüñ vaṣfını gülşende eger ẕikr itsem
Zehresi var mı açа ġoncalar anda deheni

4. **deheninden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3423
Mısra: **5**
Ağız, dudak.

Deheninden baña ‘ahd itmiş-iken būse nigār
N’eyledüm ‘ahdi n’içün bozdı o ġaddār sıdı

5. **dehenümle:**--*üm, --le*
Gazel 3106
Mısra: **4**
Ağız.

Gökler yüzine itse ‘urūc ejder-i āhum
Od saçıla dehr içre bu dilden dehenümle

6. **dehenüñ:**-*üñ*
Gazel 3477
Mısra: **2**
Ağız, dudak.

Şevḳ-i ruḫuñuñ fikri ser-ā-ser dili yakdı
Şekker dehenüñ zikrile agzum suyı akdı

dehī:

1. **dehī:**
Gazel 3350
Mısra: **8**
Dahi. “Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de” anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

Durmadan derd ü ġamuñ göñlümi vīrāne kılur
Çok mı gördi ‘acabā baña bu vīrāne dehī

dehr:

1. **dehri:**-*i*
Gazel 3266
Mısra: **7**
1. Dünya, cihan, âlem. 2. Zaman, kesintisiz zaman, devir.

Bu dehri ser-te-ser gezdüm vefā yok ḫalḳ-ı ‘ālemde
Ne işiddüm ne ḫod gördüm cihānda dest-res kaldı

2. **dehri:**-*i*
Gazel 3310

Mısra: **8**
1. Dünya, cihan, âlem. 2. Zaman, kesintisiz zaman, devir.

Ṣabā zülfine beñzer şāne urmış
Bu dehri bū ile pür itdi ṭîbi

3. **dehr:**
Gazel 3500
Mısra: **3**
Dünya, cihan, âlem; zaman, devir.

İy cefā-ḫū dehr gibi cevri ḳānūn eyleyüp
Mübtelā-yı hicr idüp derdüñle yār itdüñ beni

4. **dehrüñ:**--*üñ, -*
Gazel 3213
Mısra: **1**
Dünya, cihan, alem. || Zaman, kesintisiz zaman, devir.

Yanuma geldi seḥergeh çünki dehrüñ ḫusrevi
Bülbül āgāz itdi aña karşu şi‘r-i Dehlevī

5. **dehr:**
Gazel 3106
Mısra: **4**
(Ar.) Dünya, cihan, âlem.

Gökler yüzine itse ‘urūc ejder-i āhum
Od saçıla dehr içre bu dilden dehenümle

6. **dehr:**
Gazel 3319
Mısra: **8**
(Ar.) Dünya, cihan, âlem.

Ṣaf ṣaf olmışlar güzeller karşu durmışlar saña
Sensin bu dehr içinde cümlenüñ sensin şehi

7. **dehr:**
Gazel 3421
Mısra: **6**
(Ar.) Dünya, cihan, âlem.

Vaṣl[ı] gencine anuñ bir gün irem diyü göñül
İḫtiyār eyledi dehr içre bu vīrānalıgı

8. **dehrüñ:**-*üñ*
Gazel 3250
Mısra: **1**
1. Dünya, cihan, âlem. 2. Zaman, kesintisiz zaman, devir.

Bāġa geldi ṣubḥ-dem gül oldı dehrüñ Ḫusrev’i
Bülbül āġāz itdi aña karşu şi‘r-i Pehlevī

9. **dehrüñ:**-*üñ*
Gazel 3271
Mısra: **6**
1. Dünya, cihan, âlem. 2. Zaman, kesintisiz zaman, devir.

Gel ‘iyş idelüm bāġa varup vaḳt-ı çemendür
Dehrüñ çü berāber görinür leyl ü nehārı

10. **dehrüñ:**-*üñ*
Gazel 3278
Mısra: **8**
1. Dünya, cihan, âlem. 2. Zaman, kesintisiz zaman, devir.

Eşk-i çeşmüm virdi ḫil‘at āh-ıla dāġ eyledi
Zīra tamga ile artar olsa dehrüñ ḳumaşı

11. **dehrüñ:**-*üñ*
Gazel 3294
Mısra: **8**
1. Dünya, cihan, âlem. 2. Zaman, kesintisiz zaman, devir.

Yaşum sīm ü tīr-i zer ola çehrem
Gerekmez dehrüñ sīm ü zerini

12. **dehrüñ:**-*üñ*
Gazel 3310
Mısra: **4**
1. Dünya, cihan, âlem. 2. Zaman, kesintisiz zaman, devir.

‘Aceb bīmār-ı ‘ışḳam derdüñ-ile
Ki gelmez yanuma dehrüñ ṭabībi

13. **dehrüñ:**-*üñ*
Gazel 3381
Mısra: **2**
1. Dünya, cihan, âlem. 2. Zaman, kesintisiz zaman, devir.

Taḫt-ı çemende yār çözüp zülfi bagını
Dehrüñ mu‘aṭṭar eyledi ol dem dimāġını

14. **dehrüñ:**-*üñ*
Gazel 3446
Mısra: **10**
1. Dünya, cihan, âlem. 2. Zaman, kesintisiz zaman, devir.

Meger bād-ı ṣabā urdı Muḥibbī zülf-i dildāra
Dimāġın ṣubḥ-dem dehrüñ yine müşg-i ‘abīr itdi

15. **dehrüñ:**-*üñ*
Gazel 3476
Mısra: **6**
1. Dünya, cihan, âlem. 2. Zaman, kesintisiz zaman, devir.

Şöyle beñzer ki ṣabā zülfine buldı dest-res
Eyledi dehrüñ dimāġını mu‘aṭṭār būları

dehr-i acūz:

1. **dehr-i acūz:**--*a*
Gazel 3003
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eski köhne dünya.

Eger dil viresin dehr-i acūza
Muḳarrer āḫir iltür seni nāra

dehrüñ pādişāhı ol:

1. **dehrüñ pādişāhı ol:**-*üñ, -ı, -am*
Gazel 3437
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Devrin/cihanın padişahı olmak.

Gedāñ olsam yiter ‘izzet kapuñda
Gerekmez dehrüñ olam pādişāhı

dehrüñ sistemin:

1. **dehrüñ sistemin:**-*-üñ, --in*
Gazel 3016
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyanın, devrin düzeni.

Dehrüñ sistemin añladı fikr itdi ḫazānı
Bī-çāre vü ser-geşte vü ġam-ḫāra benefşe

dek:

1. **dek:**
Gazel 3394
Mısra: **9**
"–e kadar, –e değin" anlamına gelen edat.

İy Muḥibbī rind olmak ister iseñ ḥaşre dek
Leblerinden būs eyle dil-rübānuñ mül gibi

del-:

1. **deldi:**-*di*
Gazel 3423
Mısra: **1**
Delik açmak, yaralamak. II Sevgilinin, aşığın kalbinde yara açması.

Ġamzesi deldi geçer çatdı kaşın yār sıdı
Ok atup yayını san yasdı kemāndār sıdı

del:

1. **deline:**-*i, -n, -e*
Gazel 3080
Mısra: **2**
Delmek || Sevgilinin, aşığın kalbinde yara açması.

Ġamzelerden yine tīr aldı nigārum eline
Kaşı yayına koyup ola ki bagrum deline

2. **deldi:**-*di*
Gazel 3475
Mısra: **3**
Delmek || Sevgilinin, aşığın kalbinde yara açması.

Bezm-i ġamda gönlümi deldi cefā tīriyle āh
Giceler tā ṣubḥ olınca iñiler nā eyledi

3. **delindi:**-*-in, --di*
Gazel 3008
Mısra: **6**
Delik açmak, yaralamak.

Ya kaşlaruñla çeşmüñ ġamz okların ataldan
Sīnem delindi yir yir dil kaldı kan içinde

delin:

1. **delinsün:**-*sün*
Gazel 3086
Mısra: **7**
Delinmek, parçalanmak.

Sīnede bagrum delinsün atagör ġamz okların
Ġam degül ‘āşıḳlaruñ ölürse sen çok çok yaşa

delü:

1. **delünüñ:**-*nün*
Gazel 3449
Mısra: **4**
Aklı başında olmayan, aklını yitirmiş.

El uzadursa ser-i zülfüñe dil asma anı
Çün yazılmaz delünüñ deftere cürm ü günehi

delü dīvāne:

1. **delü dīvāne:**
Gazel 3479
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çılgın, aşırı deli (kimse) II aşırı derecede seven, çok sevmekten ne yapacağını bilemeyen (kimse).

Mübtelāsın iy gönül gördüm saçı zencīrine
Bir delü dīvāne sergerdāna beñzetdüm seni

delü gönlüm:

1. **delü gönlüm:**-*-üm*
Gazel 3080
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Deli gönül: Her zaman âşık olmaya hazır coşkun gönüllü kimsenin kendi durumu ve gönlü için kullandığı tatlı bir serzeniş sözü.

Niçeye dek çekelüm bād-ıla deryā ġamını
Delü gönlüm baña uy gel gidelüm Rūm iline

dem:

1. **deme:**-*e*
Gazel 3104
Mısra: **6**
An, vakit, zaman.

Bezm-i ġamda ko beni ney gibi efġān ideyim
Kim bilür daḫı şehā kim irişür uşbu deme

2. **deme:**-*e*
Gazel 3110
Mısra: **4**
An, vakit, zaman.

Kıl muṣāḥib her gice ḳalbüñi ẕikru’llāh ile
Uyma nefs-i şūma irmez çün bilürsin dem deme

3. **demler:**-*ler*
Gazel 3425
Mısra: **10**
An, vakit, zaman.

Muḥibbī şāh-ı gül naṭ‘-ı çemen üzre ḳarār itmiş
Bu demler kim mey içmezse girān ola meger cānı

4. **demlerdür:**-*ler, -dür*
Gazel 3198
Mısra: **8**
Nefes, soluk, an.

‘Āşıḳ olaldan berü oldı göze uyḫu ḥarām
Bunca demlerdür ki çeşmüm māyil-i ḫˇāb olmadı

5. **dem:**
Gazel 3180
Mısra: **1**
Nefes, soluk.

Kanı ol dem kim baña deyr-i muġān me’vā idi
Gözde ḫāṭırda hemān ol muġbeçe tersā idi

6. **dem:**
Gazel 3023
Mısra: **2**
1) soluk, nefes. 2) içki. 3) an, vakit, saat, zaman.

Çün perī gibi görindi yine dilber gözüme
Ḥayret aldı beni ol dem gelemem kendüzüme

7. **demidür:**-*i, -dür*
Gazel 3119
Mısra: **4**
An, lahza; vakit, zaman.

Yüzüñ ‘uşşāḳa gösterseñ n’ola gün gibi iy meh-rū
Demidür güzelüm mihrüñ yiter nā-mihribān olma

8. **demde:**-*de*
Gazel 3141
Mısra: **10**
Zaman, an, çağ.

At cefā sengini topragumı yirden götür
Bārī ol demde vefā resmini bünyād eyle

9. **dem:**
Gazel 3045
Mısra: **4**
An / vakit.

Dem dem dökilen göz yaşı bil ḫūn-ı cigerdür
Dil zevraḳı ġarḳ oldı şeḥā ol dem içinde

10. **demidür:**--*i, --dür*
Gazel 3141
Mısra: **8**
Zaman, an.

Gül yüzi yādına bülbül gibi iy ḫasta göñül
Demidür ṣubḥa degin nāle vü feryād eyle

11. **dem:**
Gazel 3057
Mısra: **9**
An / zaman.

Dem mi vardur ki Muḥibbī hicr içinde aglayup
Kaynayup ḫūn-ı ciger bu göz yaşı kan olmaya

12. **dem:**
Gazel 3110
Mısra: **4**
An / zaman.

Kıl muṣāḥib her gice ḳalbüñi ẕikru’llāh ile
Uyma nefs-i şūma irmez çün bilürsin dem deme

13. **dem:**
Gazel 3361
Mısra: **6**
(Fars.) An, vakit, zaman.

Laḥẓa mı var yagmaya bu başuma seng-i cefā
Dem m[i] var cevr okları bu bagruma sançılmadı

dem dem:

1. **dem dem:**
Gazel 3239
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zaman zaman.

Her gün eyler çün tefāvüt ol gülüñ zībālıgı
Dem dem artsa tañ mıdur bu göñlümüñ şeydālıgı

2. **dem dem:**
Gazel 3340
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zaman zaman.

Dem dem eger cevr ide baña ol āfeti
Her bir nefesde artura bu dilde rāḥatı

3. **dem dem:**
Gazel 3360
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zaman zaman.

Tekye-i ‘ışḳuñ çerāġı şu‘lelenmezdi eger
Yakmasam dem dem ben anda bu yüregüm yagını

4. **dem dem:**
Gazel 3491
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zaman zaman.

Süpürür ferrāş olupdur kūyını kirpüklerüm
Su seper saḳḳā gibi dem dem bu çeşmüm merdümi

5. **dem dem:**
Gazel 3045
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zaman zaman II ardı ardına.

Dem dem dökilen göz yaşı bil ḫūn-ı cigerdür
Dil zevraḳı ġarḳ oldı şeḥā ol dem içinde

dem dök-:

1. **dem dök-:**--*er*
Gazel 3014
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Ar. dem "kan"dan) [Renginden dolayı bu adı almış olmalıdır] Gözden kan akması(kanlı gözyaşı).

Nigārā kalmışın derdüñle ġamda
Döker yaş yirine bu dīde dem de

dem it:

1. **dem it:**-*di*
Gazel 3427
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlandırmak, kan bulaştırmak.

Muḥibbī giceler tā ṣubḥ olınca
Firāḳıyla gözi yaşın dem itdi

dem ur-:

1. **dem ur-:**-*ur*
Gazel 3174
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyden söz etmek, konu açmak.

Gāh olur naẓm-ı Niẓāmī'den Muḥibbī dem urur
Gāh bir ḥarf añlamaz nādān ider göñlüm beni

dem-ā-dem:

1. **dem-ā-dem:**
Gazel 3156
Mısra: **7**
Her vakit, dâima, her an.

Ġam yükini yükletmege 'uṣṣāḳa dem-ā-dem
'Işḳ ḫusrevi beñzer ki dutar cümle kirāya

2. **dem-ā-dem:**
Gazel 3133
Mısra: **3**
Ara sıra, zaman zaman.

Akup cūlar yüzin sürse dem-ā-dem serv ayagına
Açılsa her ṭaraf güller kamu kuşlar hezār olsa

3. **dem-ā-dem:**
Gazel 3292
Mısra: **1**
(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

'Arż ider ṣūfī dem-ā-dem ḫırḳa-i sālūsını
Yirlere çalmaz sakınur ṣīşe-i nāmūsını

4. **dem-ā-dem:**
Gazel 3459
Mısra: **2**
(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

Bugün bu deyr-i 'ālemde kimüñ kim başda var hūşı
İçüp cām-ı maḥabbetden dem-ā-dem eylesün cūşı

5. **dem-ā-dem:**
Gazel 3493
Mısra: **2**
(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

Gülsitān içinde key şūrīde gördüm bülbüli
Āh idüp feryād-ıla artar dem-ā-dem ġulġulı

dem-be-dem:

1. **dem-be-dem:**
Gazel 3068
Mısra: **7**
An be an, her zaman.

Çekeyim bülbül gibi ḫāruñ cefāsın dem-be-dem
Ölür-isem itmeyem minnet varup aġyāruma

2. **dem-be-dem:**
Gazel 3267
Mısra: **14**
An be an, her zaman.

Deryā-yı eşk her yaña cūş u ḫurūş ider
Āhum yiliyle dem-be-dem artar ṭelāṭumı

3. **dem-be-dem:**
Gazel 3393
Mısra: **6**
An be an, her zaman.

Misk gibi terk-i diyār itmek dilerdi bu göñül
Gördügümce dem-be-dem ol zülf ü ḫāl egler meni

4. **dem-be-dem:**
Gazel 3415
Mısra: **5**
An be an, her zaman.

Seyl-i eşküm yıkdugınca dem-be-dem dil ḫānesin
Seng-i miḥnetle yapar mi'mār gördüm kendümi

5. **dem-be-dem:**
Gazel 3145
Mısra: **3**
Dâima, demâdem.

Didügümce dem-be-dem raḥm eyle bu dil-ḫasteye
Ḫışm-ıla eydür baña her iş bite bu bitmeye

6. **dem-be-dem:**
Gazel 3202
Mısra: **5**
Dâima, demâdem.

Dem-be-dem yükseklere saldum bu dil şahbāzını
Ol hümā-pervāzı aldurdum yine turna gibi

7. **dem-be-dem:**
Gazel 3209
Mısra: **2**
Dâima, demâdem.

Miḥnet-ile sanma bagrum iy ṣanem baş olmadı
Ḫūn-ı dilden dem-be-dem ya gözlerüm yaş olmadı

8. **dem-be-dem:**
Gazel 3230
Mısra: **1**
Dâima, demâdem.

Arturur cān ‘andelībi dem-be-dem feryādını
Añdugınca gül yüziyle ḳāmet-i şimşādını

9. **dem-be-dem:**
Gazel 3164
Mısra: **3**
Dâima, demâdem.

Gözleri ḫançer çeker hem dem-be-dem bagrum deler
Hīç revā mı var mıdur kim kan ider kan üstine

dem-beste kal-:

1. **dem-beste kal-:**-*dı*
Gazel 3184
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nefesi kesilmek, susmak, sessizleşmek. II Şaşkın ve suskun hale gelmek, bir olay karşısında donakalmak, çok şaşırmak.

Servler gülşende māt oldı görüp reftāruñı
Ġoncalar dem-beste kaldı işidüp güftāruñı

demren:

1. **demreni:**-*i*
Gazel 3397
Mısra: **4**
Ok, mızrak vb. şeylerin ucundaki sivri demir, peykân.

Ġamzesi tīri-y-ile bu cān u dil mecrūḥdur
Çıkmayısar sīneden ölince kanlu demreni

dem-sāz ol-:

1. **dem-sāz ol-:**--*ur*
Gazel 3126
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dost olmak, sırdaş olmak.

Ḳānūn-ı ġamda nāleme dem-sāz olur benüm
Muṭrīb terāne başlasa āheng-i sünbüle

demürden pençe:

1. **demürden pençe:**-*den*, -*dür*
Gazel 3002
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1. (Demirden) Yırtıcı hayvanların ön ayaklarının, parmak uçlarında sivri ve aşağıya doğru kıvrık tırnaklar bulunan iç kısmı. 2. (Demirden) El ayası ve el parmaklarının iç tarafının bütünü. 3. (mecazi anlamda) İnsanı kendini kurtaramayacağı şekilde hükmü altına alan zorlu güç, aman vermeyen hükmedici kuvvet.

Demürden pençedür şi’rüñ Muḥibbī
Bozılmaz aña kimdür ura pençe

deng kıl:

1. **deng kıl:**-*mış*, -*dur*
Gazel 3370
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aynı değerde tutmak. II Şaşkın hale gelmek, hayrete düşmek, sersemlemek.

Bilmediler bili ile agzınuñ esrārını
Deng kılmışdur cihān ḫalḳın bu ḥayret ‘ālemi

denī:

1. **denīdür:**-*dür*
Gazel 3015
Mısra: **11**
Alçak, değersiz.

Muḥibbī virme dil dünyā denīdür
Vefā yokdur bilürsin çünki zende

2. **denīdür:**-*dür*
Gazel 3035
Mısra: **3**
Alçak, değersiz.

Çünki bu dünyā denīdür aña dil virme sakın
Kimse başa çıkmadı çıkmayısar dünyā-y-ıla

3. **denīdür:**--*dür*
Gazel 3094
Mısra: **9**
Alçak, soysuz, bayağı, aşağılık.

Muḥibbī virme dil dünyā denīdür
Meseldür kim gerekdür ġayret erde

4. **denīden:**-*den*
Gazel 3169
Mısra: **8**
Alçak, soysuz, bayağı, aşağılık.

Fāriġ ol eyle ḳanā‘at gūşesini iḫtiyār
‘Ālem içre her denīden iy göñül nān isteme

5. **denī:**
Gazel 3272
Mısra: **9**
Alçak, soysuz, bayağı, aşağılık.

Dār-ı dünyāya denī dirler imiş çünki ezel
Kim aña meyl ide elbette olur ol da denī

denī ol-:

1. **denī ol-:**-*ur*
Gazel 3272
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alçaklaşmak, aşağılaşmak; bayağı, kötü, değersiz olmak.

Dār-ı dünyāya denī dirler imiş çünki ezel
Kim aña meyl ide elbette olur ol da denī

depe:

1. **depemden:**-*mden*
Gazel 3059
Mısra: **9**
Tepe, baş, kafa üzeri.

‘Aceb mi dūd-ı dil çıksa depemden
Yanar çün āteş-i ‘ışḳuñ cigerde

2. **depemden:**-*m, -den*
Gazel 3456
Mısra: **2**
Tepe, baş.

Eger olmasa sīnemde nigārā ‘ışḳuñuñ odı
Yana çıkar depemden şem‘-veş her gice dūdı

3. **depemden:**-*m, -den*
Gazel 3192
Mısra: **3**
İnsan veya hayvanın başının üst kısmı, iki kulak arasındaki bölümü.

Depemden mi çıkardı dūd-ı āhum
Eger yanmasa dilde ‘ışḳ nārı

4. **depemden:**-*m, -den*
Gazel 3208
Mısra: **9**
İnsan veya hayvanın başının üst kısmı, iki kulak arasındaki bölümü.

Dūd-ı dilüm çıkarsa depemden ‘aceb midür
Yanar derūn-ı sīnede çün nār ‘āşıḳı

depret-:

1. **depretdügince:**-*düg, -ince*
Gazel 3075
Mısra: **3**
Sallanmasına sebep olmak, kımıldatmak.

Gider ‘aḳlum zülfini depretdügince bād-ı şūbḥ
Beñzedür dil cilvesini gülşenüñ ṭāvusına

depret:

1. **depret:**
Gazel 3320
Mısra: **5**
Kımıldatmak, oynatmak, harekete getirmek.

Kākülüñ gülşende depret ‘anber efşān eylesün
Zīb ü fer vir cilvelerle ẓāhir it ṭāvūsuñı

der:

1. **derinden:**-*i, -n, -den, -*
Gazel 3306
Mısra: **5**
Kapı II huzur, makam.

Ten gerçi ki dūr oldı katı Ka‘be derinden
Her laḥẓa bu cān līk ṭavāf-ı Ḥarem itdi

der ü dīvār:

1. **der ü dīvār:**--*um, --a*
Gazel 3068
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kapı ve duvar.

Geh elif gāh dāġ yakdum sīne-i efgāruma
Āh resmin naḳş kıldum bu der ü dīvāruma

2. **der ü dīvār:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3341
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kapı ve duvar.

Görmesem [ben] ‘ālem içre yārumuñ dīdārını
Ser-te-ser āhum kebūd ide der ü dīvārını

3. **der ü dīvār:**
Gazel 3392
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kapı ve duvar.

İşidüp āh u fiġānumı benüm dimek-içün
Bagrına taş basar oldı der ü dīvār daḫı

der-āġūş it-:

1. **der-āġūş it-:**--*miş, --em*
Gazel 3028
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kucaklamak.

Hem-dem olmazsa eger zülf-i semen-sālar bize
Düşde gördüm dün gice yārı der-āġūş itmişem

2. **der-āġūş it-:**-*miş, -em*
Gazel 3290
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kucaklamak.

Düşde gördüm yār[ı] didüm [ben] der-āġūş itmişem
İşidüp didi bir ‘ārif vaṣla yordum ḫ̆ābuñı

derbān:

1. **derbān:**
Gazel 3242
Mısra: **4**
Kapıcı.

Gülşen-i ḥüsnine yāruñ basmasun ayak diyü
İki çeşmin gözleye diyü komış derbān iki

2. **derbānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 3246
Mısra: **4**
Kapıcı.

Mekānuñ ‘ālem-i ‘ulyā turaguñ cennet-i me‘vā
Kapuñ derbānıdur Rıḍvān olup çāker saña ḥūrī

derbān id-:

1. **derbān id-:**-*er*
Gazel 3174
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kapıcı, bekçi yapmak.

Gāh olur mülk-i cihāna ḫan ider göñlüm beni
Geh döner şehr-i ġama derbān ider göñlüm beni

derbend-i belā:

1. **derbend-i belā:**
Gazel 3121
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela boğazı.

El virür idi saña Muḥib va‘de-i vuṣlat
Derbend-i belā vādī-i hicrān geçilse

derd:

1. **derdi-y-ile:**-*i, -y, -ile*
Gazel 3032
Mısra: **9**
Keder, acı, zahmet.

Derdi-y-ile bu Muḥibbī key ölümlü ḫastadur
Ol ṭabīb-i dil ‘aceb gelmez mi ki dermānına

2. **derd-ile:**--*ile*
Gazel 3008
Mısra: **11**
1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.

Derd-ile eyledüm āh dutdı cihānı düpdüz
Çıkmaga çāre var mı kaldum duḫān içinde

3. **derd-ile:**--*ile*
Gazel 3018
Mısra: **2**
1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.

Hicrüñ-ile şehā döndi yürek kana esirge
Derd-ile anı eyledüñ āvāre esirge

4. **derdüme:**-*üm, -e*
Gazel 3018
Mısra: **6**
1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.

Raḥm eyle eyā ẓālim-i devrān-ı cefākāra
Ben bulımadum derdüme bir çāre esirge

5. **derdüme:**-*üm, -e*
Gazel 3021
Mısra: **3**
1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.

Leb-i la‘linden ‘aceb derdüme em sem ola mı
Uşbu bagrumda olan ġamzeleri yarasına

6. **derd-ile:**--*ile*
Gazel 3045
Mısra: **2**
1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.

Her laḥẓa gelüp yār gider bir dem içinde
Bu ḫastayı kor derd-ile her dem ġam içinde

7. **derdini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3045
Mısra: **8**
1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.

Sīnemde anuñ zaḫmı gelür çün baña merhem
Derdini ḳabūl eylememişdür em içinde

8. **derdi:**-*i*
Gazel 3046
Mısra: **8**
1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.

Sanmañuz derd ü belādan dōstlar yüz döndürem
‘Āşıḳ oldur derdi tercīh ide dermān üstine

9. **derdine:**
Gazel 3058
Mısra: **2**
1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.

İy ṣabā bu derdmendüñ ḥālini var yāra de
Bulmadı hicrān şebinde derdine bir çāre de

10. **derd-ile:**--*ile*
Gazel 3060
Mısra: **5**
1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.

Derd-ile hicrān şebinde aglasam müjgānuma
Dāne dāne dizerem mercān mercān üstine

11. **derd-ile:**--*ile*
Gazel 3107
Mısra: **9**
1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.

Kaçan derd-ile āh itse Muḥibbī
Olur bu sīne sūzān pāre pāre

12. **derd-ile:**--*ile*
Gazel 3243
Mısra: **2**
1. dert, gam, keder, kasâvet, tasa, kaygı. 2. acı, ağrı, sızı.

İrdi Ferhād’a maḥabbet kesdi miḥnet daşını
Derd-ile bī-çāre virdi āḫir anda başını

13. **derdüme:**-*üm, -e*
Gazel 3017
Mısra: **3**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Naẓar eyle görüp ḫālüm benüm derdüme bir çāre
Senüñ ‘ışḳuñda iy meh-rū Ḫuẓā bilür ki ṣādıḳvan

14. **derdüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3110
Mısra: **12**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Ol ḥakīm-i lem-yezeldür derde dermān ol virür
Derdüñi ḫōş gör ṭaleb kılma varup eme seme

15. **derd-imiş:**-*i, -miş*
Gazel 3169
Mısra: **9**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Derde dermān isteyen ‘uṣṣāḳ arayı derd-imiş
Derdüñi ḫōş gör Muḥibbī derde dermān isteme

16. **derde:**-*e*
Gazel 3169
Mısra: **9**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Derde dermān isteyen ‘uṣṣāḳ arayı derd-imiş
Derdüñi ḫōş gör Muḥibbī derde dermān isteme

17. **derde:**-*e*
Gazel 3169
Mısra: **10**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Derde dermān isteyen ‘uṣṣāḳ arayı derd-imiş
Derdüñi ḫōş gör Muḥibbī derde dermān isteme

18. **derdüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3169
Mısra: **10**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Derde dermān isteyen ‘uṣṣāḳ arayı derd-imiş
Derdüñi ḫōş gör Muḥibbī derde dermān isteme

19. **derdüme:**-*üm, -e*
Gazel 3182
Mısra: **3**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Bu derdüme nihāyet yok cefā vü cevre ġāyet yok
Felek beñzer getürmedi benüm gibi dil-efgārı

20. **derdüm:**-*üm*
Gazel 3203
Mısra: **2**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Yine biñ nāz-ıla cānāne geldi
Görüp derdüm benüm dermāna geldi

21. **derdi:**-*i*
Gazel 3212
Mısra: **1**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Nigāruñ artdı günden güne derdi
Baña ol itdügin hīç kes ne gördi

22. **derdüñ:**-*üñ*
Gazel 3232
Mısra: **2**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye göñli ṣafāsını
Yāḫūd ṭaleb ide vara derdüñ devāsını

23. **derdümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 3233
Mısra: **4**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Egerçi ‘ışḳ ara derd ü elem çok
Ne ġam sensin çü derdümüñ ṭabībi

24. **derde:**-*e*
Gazel 3234
Mısra: **5**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Gözüme didüm sen itdüñ beni derde mübtelā
Senden imiş göñlüme iren belā-yı vaḥşeti

25. **derde:**-*e*
Gazel 3234
Mısra: **9**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

‘Işḳa düşdüm ṣabrdan özge bu derde çāre yok
Kim-durur taġyīr ide benden Muḥibbī ḳısmeti

26. **derdüm:**-*üm*
Gazel 3234
Mısra: **2**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Cānumı mest ü ḫarāb itdi lebüñ keyfiyyeti
Bilmezem kime şikāyet ideyim derdüm katı

27. **derdüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 3236
Mısra: **1**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Seyr idenler bir naẓar derdüñle sīnem bāġını
Lāleler bitmiş sanurlar yir yir anuñ dāġını

28. **derdüñ:**-*üñ*
Gazel 3244
Mısra: **1**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye derdüñ devāsını
Yā işideler añlaya anuñ ṣadāsını

29. **derdüm:**-*üm*
Gazel 3257
Mısra: **12**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Var iy ṭabīb ḥālüñe ko ḥālüme beni
‘Işḳ ḫastasıyam derdüme derdüm devā gibi

30. **derdüme:**-*üm, -e*
Gazel 3257
Mısra: **12**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Var iy ṭabīb ḥālüñe ko ḥālüme beni
‘Işḳ ḫastasıyam derdüme derdüm devā gibi

31. **derdüme:**-*üm, -e*
Gazel 3258
Mısra: **7**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Bulınmaz derdüme vāḳıf meger ancak ola lāle
Benüm gibi anuñ da var yüreginde niçe dāġı

32. **derdüñ:**-*üñ*
Gazel 3307
Mısra: **7**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Ben derdüñ ile ḫasta olam hīç revā mı
Sen eyleyesin ġayra devā-yı nigerānı

33. **derdüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 3348
Mısra: **5**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Mürdeyem derdüñle ġam eyler tesellī göñlümi
Ġam gibi cevrüñ daḫı ġam-ḫˇār olaydı kāşki

34. **derdümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 3382
Mısra: **3**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Derdümüñ dermānıdur derdüme dermān eylemez
İsterem derdini ben derdüme dermānum gibi

35. **derdümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 3483
Mısra: **6**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Dōstlar ‘ayb eylemeñ ayruk dil-i dīvāneye
Derdümüñ dermānı ancak zülfinüñ bagı gibi

36. **derdüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 3500
Mısra: **4**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

İy cefā-ḫū dehr gibi cevri ḳānūn eyleyüp
Mübtelā-yı hicr idüp derdüñle yār itdüñ beni

37. **derd:**
Gazel 3041
Mısra: **1**
(□□□) i. (Fars. derd) 1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Ben derd ḳabūl eylemişemdür em içinde
Gözümden akan ḫūn-ı ciger başdan aşupdur

38. **derdiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 3122
Mısra: **3**
Dert, gam, keder, kasâvet, tasa, kaygı.

Görüñ derdiyle cān virdi belāda kūhken āḫir
Teraḥḥüm itmedi Şīrīn gelüp bī-çāre Ferhād’a

39. **derd-ile:**-*ile*
Gazel 3142
Mısra: **9**
İnsana ızdırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Agla Muḥibbī agla derd-ile bagrı tagla
Kim güldi sen gülesin devr-i zamān içinde

40. **derd-ile:**-*ile*
Gazel 3247
Mısra: **2**
İnsana ızdırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Serverā oldı gözüm yaşı benüm āb gibi
Durmaz iñler bu göñül derd-ile ṭōlāb gibi

41. **derdüm:**-*üm*
Gazel 3095
Mısra: **8**
Dert, keder, üzüntü.

Levḥ üzre dest-i ḳudret yazmış bunı ezelde
Ḥüsnüñ senüñ mużā‘af derdüm benüm żiyāde

42. **derdüm:**-*üm*
Gazel 3009
Mısra: **8**
1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.

Kefen pür-ḫūn ide her dem gözümüñ kanlu yaşından
Eger derdüm bile Ferhād ola zīr-i kefen āgeh

43. **derd-ile:**-*-ile, -*
Gazel 3266
Mısra: **9**
İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Muḥibbī derd-ile nālān olup murġ-ı çemen söyler
Bu gülşende gül ü lāle gidüp ḫār-ıla ḫes kaldı

44. **derd-ile:**-*-ile*
Gazel 3135
Mısra: **6**
İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü. || *Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.*

Dönelden ḳāmetüm çenge şeb-i hicrüñde iy dilber
Zebān-ı ḥāl-ıla hūlar gelür derd-ile feryāda

45. **derd-ile:**-*-ile*
Gazel 3149
Mısra: **10**
İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü. || *Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.*

Āh eylemesün mi ki bugün geldi vücūda
Başladı hemān derd-ile solmaga benefşe

46. **derd-ile:**-*-ile*
Gazel 3173
Mısra: **1**
İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü. || *Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.*

Derd-ile iy gözüm di kan agla
Her gice şem‘ gibi yan agla

47. **derd-ile:**-*-ile*
Gazel 3177
Mısra: **2**
İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü. || *Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.*

Ḥasret-i Leylā-y-ıla āh oldı Mecnūn pīşesi
Derd-ile kūhı keser Ferhād’uñ oldı tīşesi

48. **derd-ile:**-*-ile*
Gazel 3181
Mısra: **6**
İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü. || *Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.*

Cefā vü cevri bī-ḥaddür didiler ol cefākāruñ
Göñül derd-ile āh-ıla fiġān idüp didi arı

49. **derdi:**-*i*
Gazel 3153
Mısra: **8**
İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü. || *Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.*

Sorma ḥālin ‘āşıḳ-ı dil-ḫastenüñ iy māh-rū
Senden artuk kim ne bilsün derdi ne dermānına

50. **derd:**
Gazel 3160
Mısra: **6**
İnsana ıstırap veren her türlü hâl, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Zecr-i hicre ögrenüpdür bu göñül şol ḥadde kim
Dir ki derd olsa bu ‘ālem içre dermān olmasa

51. **derdüñ-ile:**-*-üñ, -ile*
Gazel 3310
Mısra: **3**
İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü ,devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

‘Aceb bīmār-ı ‘ışḳam derdüñ-ile
Ki gelmez yanuma dehrüñ ṭabībi

52. **derdüñle:**-*-üñ, -le*
Gazel 3014
Mısra: **1**
Acı, üzüntü, keder II Aşkın sebep olduğu üzüntü, keder.

Nigārā kalmışın derdüñle ġamda
Döker yaş yirine bu dīde dem de

53. **derde:**-*e*
Gazel 3355
Mısra: **2**
(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

İstemez ‘āşıḳ olan zecr ü ‘anādan ġayrı
Nite kim ḫasta olan derde devāndan ġayrı

54. **derde:**-*e*
Gazel 3369
Mısra: **10**
(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Terk iderse ser-i kūyını Muḥibbī vire cān
Ne ‘aceb derde bu dil kıldı giriftār beni

55. **derde:**-*e*
Gazel 3410
Mısra: **2**
(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Şol ḳadar çekdüm belā deştinde ġam hicrānını
Üns dutdı derde añmaz bu göñül dermānını

56. **derde:**-*e*
Gazel 3415
Mısra: **2**
(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Gül yüzine dil virelden zār gördüm kendümi
Derde bildüm çāre yok nā-çār gördüm kendümi

57. **derdi:**-*i*
Gazel 3120
Mısra: **4**

(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Ṭabībā çek elüñ benden baña dermān-peẕīr olmaz
Anuñçün ḫasta-i ‘ışḳam degişdüm derdi dermāna

58. **derd-ile:**-*ile*
Gazel 3273
Mısra: **7**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Gözüm yaşın döküp göñlüm yine derd-ile āh itdi
Açıldı gül gibi dilber ki san tāze nihāl oldı

59. **derdüme:**-*üm, -e*
Gazel 3295
Mısra: **9**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Gözüm yaşına ġarḳ oldum bulınmaz derdüme çāre
Getürmedi meger devrān benüm gibi dil-efgārı

60. **derdi:**-*i*
Gazel 3362
Mısra: **5**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Dermān yirine derdi alan mübtelālaruz
Biñ yıl ararsa bulmaya hergiz devā bizi

61. **derd-ile:**-*ile*
Gazel 3369
Mısra: **1**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Çeşm-i ebrūsı kılup derd-ile bīmār beni
Niçe yıl ḫasta yatur añmadı dildār beni

62. **derd-ile:**-*ile*
Gazel 3371
Mısra: **2**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

‘Işḳa duş oldum dirīġā vaṣl-ı cānān olmadı
Derd-ile öldüm bu yolda baña dermān olmadı

63. **derdini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3382
Mısra: **4**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Derdümüñ dermānıdur derdüme dermān eylemez
İsterem derdini ben derdüme dermānum gibi

64. **derdüme:**-*üm, -e*
Gazel 3382
Mısra: **3**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Derdümüñ dermānıdur derdüme dermān eylemez
İsterem derdini ben derdüme dermānum gibi

65. **derdüme:**-*üm, -e*
Gazel 3382
Mısra: **4**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Derdümüñ dermānıdur derdüme dermān eylemez
İsterem derdini ben derdüme dermānum gibi

66. **derdüme:**-*üm, -e*
Gazel 3398
Mısra: **4**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

‘Işḳ bāzārında cān virüp alayın derd ü ġam
Derdüme dermān yiter hīç bilmesün dermān beni

67. **derdi:**-*i*
Gazel 3439
Mısra: **12**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

‘İlāc olmaz diyenler derd-i ‘ışḳa
Alurlar derdi almazlar devāyı

68. **derd-ile:**-*ile*
Gazel 3451
Mısra: **7**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Ḫāk ol yolında derd-ile āh itme iy göñül
Korkum budur ki ala gide bir yaña beni

69. **derd-ile:**-*ile*
Gazel 3491
Mısra: **4**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Şöyle ḫāk oldı yoluñda cismüm iy serv-i ḫırām
Derd-ile āh eylesem eflāke ilte gerdümi

70. **derdiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 3493
Mısra: **3**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Niçe feryād itmesün derdiyle miskīn ‘andelīb
Her naẓarda ḫār-ıla hem-dem görür her dem güli

derd ü belā:

1. **derd ü belā:**-*-dan*
Gazel 3046
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve bela.

Sanmañuz derd ü belādan dōstlar yüz döndürem
‘Āşıḳ oldur derdi tercīh ide dermān üstine

2. **derd ü belā:**
Gazel 3047
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve bela.

Yidügi derd ü belā vü zecr ü miḥnetdür bu dil
Geçinür ġam maṭbaḥında dürlü dürlü aş-ıla

3. **derd ü belā:**
Gazel 3091
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve bela.

Çekdümse ne ġam derd ü belā ile meşaḳḳat
Şükrüm bu ki irdüm soñucı bir ulu gence

4. **derd ü belā:**
Gazel 3095
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve bela.

‘Işḳuñ kemānı pekdür her kim ki çekmek ister
Derd ü belā vü miḥnet aña gerek kepāde

5. **derd ü belā:**-*sı*
Gazel 3322
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve bela.

Diler Muḥibbī ‘ışḳuñ derd ü belāsı çokdur
Gün geçdügince artar bu gönlümüñ de āhı

6. **derd ü belā:**
Gazel 3323
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve bela.

Konsa dil tekyesine derd ü belā ile elem
Gözümüñ yaşını mey dil kıla biryān cigeri

7. **derd ü belā:**
Gazel 3356
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve bela.

Mezra‘-ı dilde yaşum toḥmını saçdum muttaşıl
Ḥāşılum ancak hemān derd ü belā kaygu gibi

8. **derd ü belā:**-*dan*
Gazel 3384
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve bela.

Bu cihānuñ nesi var zecr ü ‘anādan ġayrı
Arasañ nesnesi yok derd ü belādan ġayrı

derd ü belā çek-:

1. **derd ü belā çek-:**-*y, -ı, -düg, -üm*
Gazel 3141
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve sıkıntı yaşamak.

Çekdügüm derd ü belāyı hele bir yād eyle
Kuluñ isem daḫı iy ġam beni āzād eyle

derd ü elem:

1. **derd ü elem:**
Gazel 3156
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve üzüntü.

Dirdüm irişür derd ü elem evc-i semāya
Derdā ki eser eylemez ol māhliḳāya

2. **derd ü elem:**
Gazel 3225
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve üzüntü.

Mecnūn ki bugün deşt-i ġamuñ pādişāhıdur
Miḥnet ü belā vü derd ü elem oldı leşkeri

3. **derd ü elem:**
Gazel 3233
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve üzüntü.

Egerçi ‘ışḳ ara derd ü elem çok
Ne ġam sensin çü derdümüñ ṭabībi

4. **derd ü elem:**
Gazel 3370
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve keder.

Fikr idersin zāhidā sanduñ anı derd ü elem
Başka bir ‘ālem-durur ‘ālemde miḥnet ‘ālemi

derd ü ġam:

1. **derd ü ġam:**-*la*
Gazel 3230
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve üzüntü.

Sen beni öldürmeyince derd ü ġamla añmaduñ
Ölmeyince añmadı Şīrīn daḫı Ferhād’ını

2. **derd ü ġam:**
Gazel 3318
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve üzüntü.

Gāhī cefā gāhī sitem gāhī belā geh derd ü ġam
Eksük degül miḥnet elem sanmañ bu dil kan olmadı

3. **derd ü ġam:**
Gazel 3398
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve üzüntü.

‘Işḳ bāzārında cān virüp alayın derd ü ġam
Derdüme dermān yiter hīç bilmesün dermān beni

4. **derd ü ġam:**-*um*
Gazel 3396
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve üzüntü.

Gözlerüm yaşı-durur fāş eyleyen derd ü ġamum
Var mıdur bu yolda kimse yüregi baş olmadı

5. **derd ü ġam:**-*uñ*
Gazel 3350
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve keder.

Durmadan derd ü ġamuñ göñlümi vīrāne kılur
Çok mı gördi ‘acabā baña bu vīrāne dehī

derd ü ġuṣṣa:

1. **derd ü ġuṣṣa:**-*m, -ı*
Gazel 3152
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve keder.

Rūz-ı maḥşerde diyem Mecnūn’a derd ü ġuṣṣamı
Her kişi derd-i dilin dir kandasa yoldaşına

derd ü ḥasret:

1. **derd ü ḥasret:**-*le*
Gazel 3184
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntı ve özlem.

Dil ṭabībisin neden bildürmeyesin bir cevāb
Derd ü ḥasretle bugün öldüresin bīmāruñı

derd ü miḥnet:

1. **derd ü miḥnet:**
Gazel 3048
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve sıkıntı.

İy Muḥibbī ḳısmet olındı ezel şādī vü ġam
Derd ü miḥnet düşdi ancak ehl-i ‘ışḳuñ pāyına

derdā:

1. **derdā:**
Gazel 3039
Mısra: **8**
Yazık, eyvah.

Öldürem yarın dimişdi ol hilāl ebrū baña
N’eyleyem derdā dirīġā durmaz ol iḳrārda

2. **derdā:**
Gazel 3040
Mısra: **6**
Yazık, eyvah.

Göñlüm almak istedüm komadı serkeş kākülüñ
N’eyleyem derdā dirīġā ol ruḫı zībā-y-ıla

3. **derdā:**
Gazel 3047
Mısra: **4**
Yazık, eyvah.

Kaşların geh çīn ider geh ġamzeler tīrin atar
N’eyleyem derdā dirīġā ben bu göz ü kaş-ıla

4. **derdā:**
Gazel 3074
Mısra: **4**
Eyvah ki, yazık ki.

Biñ süvāl itsem dönüp virmez baña bir kez cevāb
Bulmadum bir çāre derdā ġonca-i ḫāmūşına

5. **derdā:**
Gazel 3004
Mısra: **5**
Eyvâh! yazık!.

Fiġān u nālemi derdā benüm gül gibi gūş itmez
Gelürsem giceler bülbül gibi tā ṣubḥ feryāda

6. **derdā:**
Gazel 3099
Mısra: **8**
"Eyvahlar olsun" anlamında ünlem.

Sırr-ı ‘ışḳı nālem ile göz yaşıdur fāş iden
N’eyleyem derdā dirīġā bu iki ġammāzuma

7. **derdā:**
Gazel 3150
Mısra: **8**
"Eyvahlar olsun" anlamında ünlem.

Sırr-ı ‘ışḳı nālem ile göz yaşıdur fāş iden
N’eyleyem derdā dirīġā bu iki ġammāzuma

8. **derdā:**
Gazel 3156
Mısra: **2**
"Eyvahlar olsun" anlamında ünlem.

Dirdüm irişür derd ü elem evc-i semāya
Derdā ki eser eylemez ol māhliḳāya

9. **derdā:**
Gazel 3220

Mısra: **8**
"Eyvahlar olsun" anlamında ünlem.

Sen gül gibi bir yılda gülince yüze bir kez
Derdā ki firāk-ıla dil ü cān öleyazdı

10. **derdā:**
Gazel 3270
Mısra: **5**
"Eyvahlar olsun" anlamında ünlem.

Derdā dirīġ n'eyleyem ki firīb-i dehr
Ẕevḳ u ṣafāya atdı mübeddel binā ḫūşı

11. **derdā:**
Gazel 3451
Mısra: **1**
"Eyvahlar olsun" anlamında ünlem.

Derdā dirīġ komadı göñlüm baña beni
Bir pür-cefāya eyledi göz mübtelā beni

12. **derdā:**
Gazel 3476
Mısra: **2**
"Eyvahlar olsun" anlamında ünlem.

Niçe gündür gözlerem ol gözleri āhūları
N'eyleyem derdā dirīġā görmedüm āh oları

13. **derdā:**
Gazel 3481
Mısra: **1**
"Eyvahlar olsun" anlamında ünlem.

Ölmeden derdā dirīġā yārı görsem bir daḫı
Olmaz-ısa anı düşde bārī görsem bir daḫı

14. **derdā:**
Gazel 3106
Mısra: **9**
Eyvah, yazık, vah!.

Derdā ki Muḥib 'ār-ıla dil pāralanupdur
Bir kimsene yok 'ārı çeke āh benümle

derde dermān:

1. **derde dermān:**--*e*
Gazel 3110
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntıya çare olan. II Sevgili.

Ol ḥakīm-i lem-yezeldür derde dermān ol virür
Derdüñi ḫōş gör ṭaleb kılma varup eme seme

derde dermān ol:

1. **derde dermān ol:**-*e*, -*ma*, -*dı*
Gazel 3318
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Soruna çözüm bulmak, sıkıntıyı geçirmeye çare göstermek.

Dermān ṭaleb kıldum velī derde dermān olmadı
Ḥālüm benüm düşvār olup düşvārum āsān olmadı

derde düş-:

1. **derde düş-:**-*e*, -*di*
Gazel 3042
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sorunla karşılaşmak, hastalanmak.

Göñül çün bir devāsuz düşdi derde
Ġamı sīnemdedür sevdāsı serde

derde düş:

1. **derde düş:**-*e*, -*dü*, -*m*
Gazel 3300
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sorunla karşılaşmak II hastalanmak; âşık olmak.

Derde düşdüm bulmadum gerçi emi
Līk yig 'ışḳuñ cihāndan bir demi

derde ugra-:

1. **derde ugra-:**--*e*, --*du*, --*m*
Gazel 3059
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntı, üzüntü, ıstıraba yakalanmak, hastalanmak.

Seḥāb-ı zülfini gün yüze perde
İdelden ugradum biñ dürlü derde

derde ugrad-:

1. **derde ugrad-:**--*e*, --*ur*
Gazel 3090
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birinin dertli, sıkıntılı veya üzüntülü bir hale düşmesine neden olmak.

Bulınur çün hevā-yı zülf serde
Beni ugradur ol biñ dürlü derde

2. **derde ugrad-:**--*ur*
Gazel 3094
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birinin dertli, sıkıntılı veya üzüntülü bir hale düşmesine neden olmak.

İder zülfini gün yüzine perde
Beni ugradur ol biñ dürlü derde

derd-i derūn:

1. **derd-i derūn:**-*ı*
Gazel 3237
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül derdi.

Derd-i derūnı sorma baña iy refīḳ-ı ‘ışḳ
Odlara yakdum ‘ālemi söyletme hā beni

2. **derd-i derūn:**-*um*
Gazel 3238
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül derdi.

Niçe bir yazayım derd-i derūnum bir kitāb oldı
Okumaz korkaram dilber idersem intiḫāb evlā

derd-i dil:

1. **derd-i dil:**
Gazel 3097
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül derdi.

Derd-i dil ḥālini yaz şāyed ala yār eline
Ola kim elden ele bir gün o dildāra düşe

2. **derd-i dil:**-*i*, -*n*
Gazel 3152
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül derdi.

Rūz-ı maḥşerde diyem Mecnūn’a derd ü ġuṣṣamı
Her kişi derd-i dilin dir kandasa yoldaşına

3. **derd-i dil:**
Gazel 3209
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül derdi.

Kime diyem iy Muḥibbī derd-i dil aḥvālini
Aradum gezdüm cihānı kimse ḥāldaş olmadı

4. **derd-i dil:**
Gazel 3364
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül derdi.

Derd-i dil ḥālini yazdum sıgmadı bir nāmeye
Anuñ içün yāra taḥrīr eyledüm ṭomār iki

5. **derd-i dil:**
Gazel 3430
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül derdi.

Derd-i dil aḥvālini bir bir zebān-ı ḥāl-ile
Nāle adlu şerḥ ider göynüklü sazum var-ıdı

6. **derd-i dil:**-*üm*
Gazel 3345
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül derdi, sıkıntısı.

Derd-i dilüm şemmesini baḥra söylesem
Cūş u ḫurūş eyleye deryā benüm gibi

derd-i ‘ışk:

1. **derd-i ‘ışḳ:**-*uñ*
Gazel 3153
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk derdi.

Derd-i ‘ışḳuñ leẕẕetin bilen n’ider dermānını
Raḥmet olsun derd-i ‘ışḳ ile ölenler cānına

2. **derd-i ‘ışḳ:**
Gazel 3153
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk derdi.

Derd-i ‘ışḳuñ leẕẕetin bilen n’ider dermānını
Raḥmet olsun derd-i ‘ışḳ ile ölenler cānına

3. **derd-i ‘ışḳ:**-*a*
Gazel 3223
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk derdi.

Derd-i ‘ışḳa dōstlar ‘ālemde gördüm çāre yok
Arayup buldum ki āḫir ölmek imiş çāresi

4. **derd-i ‘ışḳ:**-*a*
Gazel 3377
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk derdi.

Düşeliden derd-i ‘ışḳa ġamdan özge bulmadum
Gice gündüz ayru olmaz cān-ıla dil maḥremi

5. **derd-i ‘ışḳ:**-*a*
Gazel 3439
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk derdi.

‘İlāc olmaz diyenler derd-i ‘ışḳa
Alurlar derdi almazlar devāyı

derd-i ‘ışḳ ehli:

1. **derd-i ‘ışḳ ehli:**--*i*, --*n*, --*e*
Gazel 3036
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Aşk derdi çekenler, âşıklar.

Dūd-ı āhuñ çetr olupdur şu‘le-i ġamdur ‘alem
İy Muḥibbī derd-i ‘ışḳ ehline sulṭānsın yine

derd-i ‘ışḳa:

1. **derd-i ‘ışḳa:**--*a*
Gazel 3005
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk derdi.

Yok derd-i ‘ışḳa itme dilā gel mu’ālece
Sanma lebinden özge saña kimse em kıla

derd-i ser:

1. **derd-i ser:**
Gazel 3433
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kafa derdi. II Baş ağrısı, dert, bela.

Derd-i ser geldi ḫumār-ıla seḥer iy sāḳī
Sun berü var-ısa giceki meyden bāḳī

derdmend:

1. **derdmendi:**-*i*
Gazel 3387
Mısra: **2**
Derdi olan, dertli, üzüntülü.

Ḫasta göñlüm bir nefes ol dilrübā şād itmedi
Yañılup ben derdmendi bir kezin yād itmedi

2. **derdmend:**
Gazel 3428
Mısra: **4**
Dert sahibi, tasalı, kaygılı. // aşık.

Dil naḳdini yoluñda ḫarc itdi bilüñ cān da
Bī-çāre derdmend āh yār olasını sandı

3. **derdmende:**-*e*
Gazel 3053
Mısra: **4**
Derdi olan, dertli, üzüntülü II âşık.

Bend-i zülfüñde göñül murġı esīrüñdür senüñ
Raḥm idüp o derdmende bir gün āzād eyleme

4. **derdmendüñ:**-*üñ*
Gazel 3058
Mısra: **1**
Derdi olan, dertli, üzüntülü II âşık.

İy ṣabā bu derdmendüñ ḥālini var yāra de
Bulmadı hicrān şebinde derdine bir çāre de

5. **derdmend:**
Gazel 3206
Mısra: **10**
Derdi olan, dertli, üzüntülü.

Viren ‘ışḳ içre kimdür cānı dirseñ
Muḥibbī derdmend üftāde virdi

derdnāk it-:

1. **derdnāk it-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3189
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dertli, kederli etmek.

Ḫūblardan fāriġ iken başuma sulṭān-ıdum
İy felek n’itdüm saña kim derdnāk itdüñ beni

2. **derdnāk it-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3222
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dertli, kederli etmek.

Gösterüp evvel yüzüñi derdnāk itdüñ beni
Örtüp anı zülf-ile āḫir helāk itdüñ beni

derdüme çāre eyle:

1. **derdüme çāre eyle:**-*üm, -e*
Gazel 3354
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sıkıntıyı çözümlemek, atlatmak, çaresizliği yenmek.

İy dil ṭabībi derdüme bir çāre eyle gel
Günden güne artma[da]dur dil saḳāmeti

derdüme devā bul:

1. **derdüme devā bul:**-*üm, -e, -y, -ı, -a, -sın*
Gazel 3302
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sıkıntıyı çözümlemek, atlatmak, çaresizliği yenmek.

Ṭabībā kıl naẓar Ḳānūn’a tāze
Bulasın tā ki derdüme devāyı

dergah:

1. **dergehinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3080
Mısra: **3**
Tarîkatlarda dervişlerin zikir ve ibâdet ettikleri ve içinde tarîkatın gerektirdiği biçimde yaşadıkları yer, tekke II Bir büyüğün, büyük bir yerin herkes için başvurma yeri olan kapısı, huzûru, eşiği.

Dergehinde niçe yıldur baña göstermedi yüz
Naẓar itmez n’ideyim āh naẓar ben kulına

dergeh:

1. **dergehine:**-*in, -e*
Gazel 3214
Mısra: **9**
1. Tarîkatlarda dervişlerin zikir ve ibâdet ettikleri ve içinde tarîkatın gerektirdiği biçimde yaşadıkları yer, tekke. 2. Bir büyüğün, büyük bir yerin herkes için başvurma yeri olan kapısı, huzûru, eşiği.

Yüzüñi ele alup yüri Muḥib dergehine
Ola kim raḥm kıla eyle şefā‘at ṭalebi

2. **dergehinden:**-*iñ, -den*
Gazel 3386
Mısra: **5**
Dergâh, tekke. ll Kapı, eşik.

Şimdi bīrūn oldum-ısa dergehinden ol şehüñ
İtleri içinde bir vaḳt ḫayli nāmum var-ıdı

3. **dergehüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 3249
Mısra: **9**
1. Tarîkatlarda dervişlerin zikir ve ibâdet ettikleri ve içinde tarîkatın gerektirdiği biçimde yaşadıkları yer, tekke. 2. Bir büyüğün, büyük bir yerin herkes için başvurma yeri olan kapısı, huzûru, eşiği.

Bu Muḥibbī dergehüñden dūr olup
Müdde‘īler çün saña maḥrem gibi

4. **dergehine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3251
Mısra: **9**
1. Tarîkatlarda dervişlerin zikir ve ibâdet ettikleri ve içinde tarîkatın gerektirdiği biçimde yaşadıkları yer, tekke. 2. Bir büyüğün, büyük bir yerin herkes için başvurma yeri olan kapısı, huzûru, eşiği.

Yüzüñi ele alup yüri Muḥīb dergehine
Ola ki raḥm kıla eyle şefā‘at ṭalebi

dergeh-i ma‘şūḳ:

1. **dergeh-i ma‘şūḳ:**-*da*
Gazel 3386
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin tekkesi.

Bulmış-ıdum dünye içre her ne kim maḳṣūd idi
Dergeh-i ma‘şūḳda key ihtirāmum var-ıdı

deri:

1. **derini:**-*n, -i*
Gazel 3294
Mısra: **6**
İnsan ve hayvan vücûdunu bir örtü gibi saran koruyucu tabaka, ten, cilt.

Cefā sengi eger başına yagsa
Kaçurmayup naẓar kıla derini

2. **deriyi:**-*y, -i*
Gazel 3477
Mısra: **8**
İnsan ve hayvan vücûdunu bir örtü gibi saran koruyucu tabaka, ten, cilt.

İñlerse rebāb oldı ‘aceb mi dil-i sūzān
Devrān getürüp bir deriyi sīneme yakdı

der-i cānāne:

1. **der-i cānāne:**-*de*
Gazel 3277
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin kapısı.

‘Āşıḳ-ı sābit-ḳādem oldur der-i cānānede
İde şemşīre naẓar döndürmeye cān u seri

2. **der-i cānāne:**-*y, -i*
Gazel 3205
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin kapısı, eşiği.

‘Āşıḳam dīvāne bilmem gerçi rāh-ı ḫāneyi
Tār-ı şebde buluram līkin der-i cānāneyi

der-i ḥācet:

1. **der-i ḥācet:**-*dür*
Gazel 3255
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hacet kapısı: Bir kimsenin zor ve sıkıntılı anlarında baş vurup maddî ve mânevî her türlü ihtiyâcının karşılanmasını dilediği makam.

Pādişahlar pādişāhı çün der-i ḥācetdür
Var yüri iy ḫasta gönlüm iste andan kāmuñı

der-i ḫammār:

1. **der-i ḫammār:**-*a*
Gazel 3187
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap yapan ve satan kişinin kapısı. II Şarap-hane.

İçelden bir ḳadeḥ ‘ışḳuñ meyinden
Dil-i rindüm der-i ḫammāra düşdi

dermān:

1. **dermānum:**-*um*
Gazel 3382
Mısra: **4**
1. İlâç, çare, 2. Kuvvet, takat.

Derdümüñ dermānıdur derdüme dermān eylemez
İsterem derdini ben derdüme dermānum gibi

2. **dermānı:**-*ı*
Gazel 3483
Mısra: **6**
1. İlâç, çare, 2. Kuvvet, takat.

Dōstlar ‘ayb eylemeñ ayruk dil-i dīvāneye
Derdümüñ dermānı ancak zülfinüñ bagı gibi

3. **dermānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3032
Mısra: **10**
Çâre, devâ.

Derdi-y-ile bu Muḥibbī key ölümlü ḫastadur
Ol ṭabīb-i dil ‘aceb gelmez mi ki dermānına

4. **dermāna:**-*a*
Gazel 3120
Mısra: **4**
Çare, deva ǁ sevgili (aşk derdinin dermanı bağlamında).

Ṭabībā çek elüñ benden baña dermān-peẕīr olmaz
Anuñçün ḫasta-i ‘ışḳam degişdüm derdi dermāna

5. **dermān:**
Gazel 3046
Mısra: **8**
Çare / çözüm / devâ.

Sanmañuz derd ü belādan dōstlar yüz döndürem
‘Āşıḳ oldur derdi tercīh ide dermān üstine

6. **dermānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3153
Mısra: **5**
1. İlâç, şifâ, devâ, çâre. 2. Çâre, hal yolu, çıkış yolu. 3. Kuvvet, güç, mecal, tâkat.

Derd-i ‘ışḳuñ leẕẕetin bilen n’ider dermānını
Raḥmet olsun derd-i ‘ışḳ ile ölenler cānına

7. **dermānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3410
Mısra: **2**
1. İlâç, şifâ, devâ, çâre. 2. Çâre, hal yolu, çıkış yolu. 3. Kuvvet, güç, mecal, tâkat.

Şol ḳadar çekdüm belā deştinde ġam hicrānını
Üns dutdı derde añmaz bu göñül dermānını

8. **dermānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3153
Mısra: **8**
1. İlâç, şifâ, devâ, çâre. 2. Çâre, hal yolu, çıkış yolu.

Sorma ḥālin ‘āşıḳ-ı dil-ḫastenüñ iy māh-rū
Senden artuk kim ne bilsün derdi ne dermānına

9. **dermān:**
Gazel 3160
Mısra: **6**
1. İlâç, şifâ, devâ, çâre. 2. Çâre, hal yolu, çıkış yolu.

Zecr-i hicre ögrenüpdür bu göñül şol ḥadde kim
Dir ki derd olsa bu ‘ālem içre dermān olmasa

10. **dermān:**
Gazel 3169
Mısra: **9**
1. İlâç, şifâ, devâ, çâre. 2. Çâre, hal yolu, çıkış yolu.

Derde dermān isteyen ‘uşşāḳ arayı derd-imiş
Derdüñi ḫōş gör Muḥibbī derde dermān isteme

11. **dermān:**
Gazel 3169
Mısra: **10**
1. İlâç, şifâ, devâ, çâre. 2. Çâre, hal yolu, çıkış yolu.

Derde dermān isteyen ‘uşşāḳ arayı derd-imiş
Derdüñi ḫōş gör Muḥibbī derde dermān isteme

12. **dermān:**
Gazel 3318
Mısra: **1**
1. İlâç, şifâ, devâ, çâre. 2. Çâre, hal yolu, çıkış yolu.

Dermān ṭaleb kıldum velī derde dermān olmadı
Ḥālüm benüm düşvār olup düşvārum āsān olmadı

13. **dermān:**
Gazel 3362
Mısra: **5**
1. İlâç, şifâ, devâ, çâre. 2. Çâre, hal yolu, çıkış yolu.

Dermān yirine derdi alan mübtelālaruz
Biñ yıl ararsa bulmaya hergiz devā bizi

14. **dermān:**
Gazel 3398
Mısra: **4**
1. İlâç, şifâ, devâ, çâre. 2. Çâre, hal yolu, çıkış yolu.

‘Işḳ bāzārında cān virüp alayın derd ü ġam
Derdüme dermān yiter hīç bilmesün dermān beni

15. **dermān:**
Gazel 3398
Mısra: **4**
1. İlâç, şifâ, devâ, çâre. 2. Çâre, hal yolu, çıkış yolu.

‘Işḳ bāzārında cān virüp alayın derd ü ġam
Derdüme dermān yiter hīç bilmesün dermān beni

16. **dermāna:**-*a*
Gazel 3203
Mısra: **2**
1. İlâç, şifâ, devâ, çâre. 2. Çâre, hal yolu, çıkış yolu.

Yine biñ nāz-ıla cānāne geldi
Görüp derdüm benüm dermāna geldi

17. **dermānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 3382
Mısra: **3**
Çare, devâ, çözüm.

Derdümüñ dermānıdur derdüme dermān eylemez
İsterem derdini ben derdüme dermānum gibi

dermān eyle:

1. **dermān eyle:**-*mez*
Gazel 3382
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyileştirmek, sıkıntısını gidermek, derdine çare bulmak.

Derdümüñ dermānıdur derdüme dermān eylemez
İsterem derdini ben derdüme dermānum gibi

dermān id-:

1. **dermān id-:**-*-elü, --m*
Gazel 3025
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çare bulmak, sıkıntısını gidermek, çözüm üretmek II Şifa vermek, iyileştirmek.

İdelüm la‘l-i leb yādına mey nūş müdām
Bu göñül derdine dermān idelüm anlar-ıla

dermān ol:

1. **dermān ol:**-*ma, -dı*
Gazel 3371
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şifa vermek, iyileştirmek.

‘Işḳa duş oldum dirīġā vaṣl-ı cānān olmadı
Derd-ile öldüm bu yolda baña dermān olmadı

dermān-pezīr olmaz:

1. **dermān-peẕīr olmaz:**--*maz*
Gazel 3120
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlâç, şifâ, devâ, çâre olmaz, yoktur.

Ṭabībā çek elüñ benden baña dermān-peẕīr olmaz
Anuñçün ḫasta-i ‘ışḳam degişdüm derdi dermāna

dermend:

1. **dermend:**
Gazel 3131
Mısra: **9**
Zayıf, güçsüz, kimsesiz ve dertli.

İrmedi vaṣlına hergiz bu Muḥibbī dermend
Cān u ser terk eyledi gerçi reh-i dildārda

derūn:

1. **derūnumda:**-*um, -da*
Gazel 3088
Mısra: **9**
1. gönül 2. iç 3. arka 4. bağır, göğüs.

Bilürdi derūnumda Muḥibbī ki neler var
Gönderse eger ġamzelerin sīnemi yarsa

2. **derūnuñ:**-*un*
Gazel 3251
Mısra: **3**
Kalp, yürek, iç, bâtın.

Yārı gördükde sakın açma derūnuñ ḳışṣasın
Saklamak ḫoşdur ulular meclisinde edebi

3. **derūnuñ:**-*uñ*
Gazel 3214
Mısra: **3**
1. İç, iç taraf, dâhil. 2. Kalp, yürek, iç, bâtın.

Yārı gördükde sakın açma derūnuñ rāzın[ı]
Saklamak ḫoşdur ulu kimse yanında edebi

4. **derūnum:**-*um*
Gazel 3394
Mısra: **2**
1. İç, iç taraf, dâhil. 2. Kalp, yürek, iç, bâtın.

Geçdi kūyuñda şehā ‘ömrüm benüm çün gül gibi
Eyledüñ cevr ü cefāñ-ıla derūnum kül gibi

5. **derūnum:**-*(u)m*
Gazel 3075
Mısra: **9**
(Âşıḳın) gönlü.

Bilmek isterseñ eger cānā derūnum nālişin
Āteş-i ‘ışḳ içre bak bu gönlümüñ ḳaḳnūsına

derūn ol:

1. **derūn ol:**-*dı*
Gazel 3301
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalpte olmak; masivadan uzaklaşıp gönüle yönelmek.

Liyāḳat yok iken bende kılup luṭf u teraḥḥümler
Bi-ḥamdillāh Muḥibbī kim birūn idi derūn oldı

derūn-ı dil:

1. **derūn-ı dil:**--*de*
Gazel 3133
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalbin derinlikleri.

Disem dil derdini bir bir oturup ṣaḥn-ı gülşende
Derūn-ı dilde her ne var açılsa āşikār olsa

derūn-ı sīne:

1. **derūn-ı sīne:**--*de*
Gazel 3123
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göğsün içi; gönlün içi, derinleri.

Saklayam didükçe ‘ışḳı ben derūn-ı sīnede
‘Işḳumuñ esrārı āḥ itdükçe bīrūn olmada

2. **derūn-ı sīne:**-*de*
Gazel 3208
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göğsün içi. II Gönül, gönlün derinleri.

Dūd-ı dilüm çıkarsa depemden ‘aceb midür
Yanar derūn-ı sīnede çün nār ‘āşıḳı

3. **derūn-ı sīne:**-*den*
Gazel 3212
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göğsün içi. II Gönül, gönlün derinleri.

Derūn-ı sīneden ‘ışḳ oldı ẓāhir
‘Ayān itdi yaşumla rūy-ı zerdi

dervāze-i ḫüsn:

1. **dervāze-i ḥüsn:**-*-üñ, --e*
Gazel 3116
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) Güzellik kapısı.

Gelmişem dervāze-i ḥüsnüñe şey-li'llāh içün
Büse iḥsān eylegil salma beni ferdālara

dervīş:

1. **dervīş:**
Gazel 3095
Mısra: **12**
1. Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi. 2. Hakikat yolcusunun niteliklerini taşıyan, kanaatkâr, saf, alçak gönüllü, her şeyi hoş gören kimse.

Her kim ki şāh olupdur sanmañ ḥużūr ider ol
Dervīş ki ola ḳāni' 'ömri geçer ṣafāda

dervīşāne:

1. **dervīşāne[y]i:**-*y, -i*
Gazel 3331
Mısra: **4**
Dervişe yakışır şekilde, dervişçe.

Naḳd-i cān u dil getürdüm tuḥfe diyü pāyuña
Ḳıymeti yokdur ḳabūl eyle bu dervīşāne[y]i

dervīş-i dervīşāne:

1. **dervīş-i dervīşāne:**-*si*
Gazel 3444
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dervişe yakışır şekilde hareket eden/davranan derviş.

Kūyına varsa Muḥibbī tuḥfe iltür cān u ser
Buña ḳādirdür budur dervīş-i dervīşānesi

derya:

1. **deryālara:**-*-lar, --a*
Gazel 3116
Mısra: **2**
Deniz II Göz yaşı bolluğu.

Zülfini añdum yine düşdüm uzun sevdālara
Dür dişi fikri beni ġarḳ eyledi deryālara

2. **deryā:**
Gazel 3043
Mısra: **3**
Deniz.

Gözüm yaşına nisbet ḳatre deryā
Düşelden dil bu hicrān illerine

3. **deryāları:**-*lar, -ı*
Gazel 3497
Mısra: **14**
Deniz.

Gözlerüm yaşına nisbet ḳaṭre çün Nīl ü Fırāṭ
Ġarḳa virsem iy Muḥibbī tañ mıdur deryāları

4. **deryā:**
Gazel 3080
Mısra: **7**
Deniz II Gözyaşının çok olması.

Niçeye dek çekelüm bād-ıla deryā ġamını
Delü gönlüm bańa uy gel gidelüm Rūm iline

5. **deryāya:**-*ya*
Gazel 3059
Mısra: **7**
Bahr, deniz.

Yaşum deryāya dil ṣaḥrāya düşdi
Ararsın dil-rübāyı baḥr ü berde

6. **deryāsı:**-*sı*
Gazel 3218
Mısra: **6**
1. Deniz. 2. Bir şeyin bolluğunun sınırsız denecek derecede olduğunu anlatır.

Aşar āh eylesem bir dem gözümüñ yaşı başumdan
Ki bād esdükçe cūş eyler cihānuñ cümle deryāsı

7. **deryāsı:**-*sı*
Gazel 3287
Mısra: **2**
1. Deniz. 2. Bir şeyin bolluğunun sınırsız denecek derecede olduğunu anlatır.

Mülemma' olsa kan-ıla 'aceb midür gözüm yaşı
Yār olmış ezeldendür ḫūn-ı ciger ṭāġında deryāsı

8. **deryā:**
Gazel 3328
Mısra: **10**
(Far.) Deniz.

İy Muḥibbī sözlerüñ her dānesi dür-dānedür
Eksük olmaz ḫarc kıl gönlüñ senüñ deryā gibi

9. **deryā:**
Gazel 3345
Mısra: **6**
(Far.) Deniz.

Derd-i dilüm şemmesini baḥra söylesem
Cūş u ḫurūş eyleye deryā benüm gibi

10. **deryā:**
Gazel 3346
Mısra: **6**
(Far.) Deniz.

Gözlerüm yaşına saldum yine bu dil zevraḳın
Bād-ı āhumla yürür gözüm yaşı deryā gibi

11. **derya:**
Gazel 3419
Mısra: **3**
(Far.) Deniz.

Kıldı zemīni derya yaşum yiñilmez oldı
Āhum urūc idelden çarḫa tarrāḳa düşdi

12. **deryā:**
Gazel 3440
Mısra: **2**
(Far.) Deniz.

Gözlerümden ḫūn-ı dil turmaz akar çün mā gibi
Mevc urur āhum tokındukça aña deryā gibi

13. **deryā:**
Gazel 3458
Mısra: **4**
(Far.) Deniz.

Ġarḳ olursa eşk-i çeşmümden ‘aceb mi fülk-i dil
Bād-ı āhumla temevvüc eyler ol deryā gibi

14. **deryā:**
Gazel 3474
Mısra: **10**
(Far.) Deniz.

Her ne söz kim söyledüñ bir gevher-i yekdānedür
İy Muḥibbī yoḫsa bu göñlüñ senüñ deryā mı ki

15. **deryā:**
Gazel 3241
Mısra: **10**
1. Deniz. 2. Bir şeyin bolluğunun sınırsız denecek derecede olduğunu anlatır.

Akmag-ıla iki ‘aynumdan benüm bu kanlu yaş
Cūş ider āh eyldükçe her ṭaraf deryā gibi

16. **deryā:**
Gazel 3466
Mısra: **6**
1. Deniz. 2. Bir şeyin bolluğunun sınırsız denecek derecede olduğunu anlatır.

Lebleri dār-ı şifāsına irem diyü bu dil
Ḫastadur ṣubḥa degin virdi bu deryā şāfī

deryā eyle:

1. **deryā eyle:**-*di*
Gazel 3475
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deniz haline getirmek, deniz gibi çok olmak II âşığın gözyaşları.

İy Muḥibbī tañ mıdur ġarḳ ola göñlüm zevraḳı
Her ṭarafdan gözlerüm yaşını deryā eyledi

deryā-yı aḫḍar:

1. **deryā-yı aḫḍar:**-*uñ*
Gazel 3403
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeşil Deniz.

Deryā-yı aḫḍaruñ daḫı var ḥadd ü ġāyeti
Ammā bu eşk-i çeşmümüñ olmaz nihāyeti

deryā-yı eşk:

1. **deryā-yı eşk:**
Gazel 3267
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı denizi. II Âşığın çokça akan gözyaşı.

Deryā-yı eşk her yaña cūş u ḫurūş ider
Āhum yiliyle dem-be-dem artar ṭelāṭumı

2. **deryā-yı eşk:**
Gazel 3201
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı denizi, gözyaşının çokluğu veya yoğunluğu.

Deryā-yı eşk içre yürür zevraḳ-ı dilüm
Āhum yiliyle ġarḳ olur āḫir gemüm gibi

3. **deryā-yı eşk:**-*i*
Gazel 3232
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı denizi, gözyaşının çokluğu veya yoğunluğu.

Deryā-yı eşki kim göre ‘ummāna beñzede
Kim gördi buña görmedi hergiz karasını

deryā-yı eşküm:

1. **deryā-yı eşküm:**--*üm, --de*
Gazel 3072
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz yaşı denizi (Göz yaşının çokluğu veya yoğunluğu bağlamında).

Āh kim deryā-yı eşkümde bu çeşmüm merdümi
Sanasın bir keştīdür durmaz döner girdābda

deryūze eyle-:

1. **deryūze eyle-:**--*(y)i, --(y)üp*
Gazel 3019
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dilenmek, dilencilik yapmak.

Eyleyüp deryūzeyi gelse Muḥibbī kapuña
Virmeyüp ḥüsnüñ zekātın anı maḥzūn eyleme

dest:

1. **deşte:**-*e*
Gazel 3457
Mısra: **8**
Bozkır, ova, sahrâ, çöl.

Arayu ‘ışḳ rāhın Ferhād u Ḳays’ı gör kim
Birisi deşte varup birisi taga düşdi

2. **destinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3349
Mısra: **11**
El, avuç.

Kalursa dāmen-i dilber ne tañ aġyār destinde
Gülüñ hīç görmedüñ mi sen etegini diken kesdi

3. **destine:**-*(i)n, -e*
Gazel 3131
Mısra: **2**
El. II Sevgilinin eli.

Zülf-i ‘anber-bārını görsem ruḫ-ı dildārda
Destine sünbül asılmış sanuram gülzārda

4. **destüme:**-*üm, -e*
Gazel 3434
Mısra: **6**
Bilekten başlayarak parmak uçlarına kadar uzanan, iş yapmaya ve tutmaya yarayan organ, el.

İçerem cām-ı şarābı tā irince cān lebe
Sāḳiyā sun destüme sen sāġar-ı leb-ber-lebi

dest öp:

1. **dest öp:**-*i, -ül, -mez*
Gazel 3319
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
El öpmek: Yaşlı veya saygı gösterilmesi gereken kimselerin sağ elinin üstünü önce dudağa, sonra alna götürmek.

Kapuña varsam nigārā tuḥfe iltem cān u dil
Böyledür ḳānūn ulular desti öpülmez tehī

dest tehī var:

1. **dest tehī var:**
Gazel 3350
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eli boş gelmek: 1. Armağansız gelmek 2. Umulan şeyi getirmeden gelmek.

Kūy-ı dildāra varup cān u dili pīşkeş ilet
Çün varılmaz ulular meclisine dest tehī

dest-būs-ı dilber:

1. **dest-būs-ı dilber:**-*e*
Gazel 3327
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin elini öpmek.

Dest-būs-ı dilbere irmez [ne mümkin] çünki el
Ḫāk-i pāyın kıl ṭaleb devlet bil pā-būsını

dest-būs-ı yār:

1. **dest-būs-ı yār:**-*a*
Gazel 3292
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin elini öpme.

Dest-būs-ı yāra irmez iy Muḥibbī çünki el
Ḫāk-i pāyına varup eyle ṭaleb pā-būsını

deste deste:

1. **deste deste:**
Gazel 3493
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Demet demet, tutam tutam.

Ẓāhir olaldan mu‘anber zülfüñ iy dilber senüñ
Bir pula gördüm satarlar deste deste sünbüli

deste-i sünbül:

1. **deste-i sünbül:**--*dür*
Gazel 3046
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sünbül demeti.

Şol mu ‘anber zülf düşmiş ḥadd-i cānān üstine
Deste-i sünbüldür ol san verd-i ḫandān üstine

dest-gīr it-:

1. **dest-gīr it-:**-*di*
Gazel 3253
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elden tutan, yardımcı (kimse) yapmak.

Beni çün eyledi muḥtāc saña dāduma dād eyle
Elüm tut düşdüm ayakdan seni çün dest-gīr itdi

deşt-i belā:

1. **deşt-i belā:**--*da*
Gazel 3046
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keder çölü.

Ṭāġlarla kim göre deşt-i belāda cismümi
Zāġlar konmış sanur mecnūn-ı ‘üryān üstine

2. **deşt-i belā:**
Gazel 3141
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keder çölü.

Kaldı dil deşt-i belā içre çü Mecnūn ṣıfat
Şimdiden girü Muḥibbī ġamı sen zād eyle

dest-i dehr:

1. **dest-i dehr:**
Gazel 3473
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zamanın/devrin eli.

Çāk itmeden yakañı cefā-y-ıla dest-i dehr
Lāyıḳ budur ki tutasın ‘uzlet yakasını

deşt-i ġam:

1. **deşt-i ġam:**-*da*
Gazel 3209
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam çölü.

Deşt-i ġamda gerçi kim Mecnūn’ı yoldaş eyledüm
Bir iki menzil varınca baña pādaş olmadı

2. **deşt-i ġam:**-*uñ*
Gazel 3225
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam çölü.

Mecnūn ki bugün deşt-i ġamuñ pādişāhıdur
Miḥnet ü belā vü derd ü elem oldı leşkeri

3. **deşt-i ġam:**-*ın, -da*
Gazel 3355
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam çölü.

Bī-kesem kimsene yok deşt-i ġamında ölicek
Üstüme aglaya bir kimse semādan ġayrı

4. **deşt-i ġam:**-*da*
Gazel 3366
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam çölü.

Deşt-i ġamda baña yoldaş olımazsın sen yüri
Göricek ben bilürem Mecnūn benüm yoldaşumı

5. **dest-i ġam:**-*da*
Gazel 3368
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam çölü.

Dest-i ġamda geldi Mecnūn baña pādaş olmayup
Didi gitme yolda kor mı hīç kişi yoldaşını

dest-i ḥayret:

1. **dest-i ḥayret:**
Gazel 3179
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayret eli, şaşkınlık eli.

‘Işḳ dāġın niçe pinhān eylesün dil sīnede
Dest-i ḥayret birle çün çāk-i girībān eyledi

dest-i hicrān:

1. **dest-i hicrān:**
Gazel 3331
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık eli.

Kendüden geçdi Muḥibbī içeli ġam cür‘asın
Dest-i hicrān vāy eger suna dolı peymāne[y]i

dest-i himmet:

1. **dest-i himmet:**-*-le*
Gazel 3100
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yardım/lütuf eli.

Ol hümā yüksek uçarsa göñlümüñ şahbāzını
Dest-i himmetle salup anı şikār itmeñ nice

dest-i ḳudret:

1. **dest-i ḳudret:**
Gazel 3095
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kudret eli II kudret sahibi Yaratıcı'nın tasarrufu.

Levḥ üzre dest-i ḳudret yazmış bunı ezelde
Ḥüsnüñ senüñ mużā‘af derdüm benüm żiyāde

2. **dest-i ḳudret:**
Gazel 3405
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kudret eli II kudret sahibi Yaratıcı'nın tasarrufu.

Dest-i ḳudret mebde’-i fıṭratda beñzer ‘āşıḳuñ
‘Işḳ ābı ile yogurmış anuñ taḫmīrini

3. **dest-i ḳudret:**-*le*
Gazel 3278
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kudret eli II kudret sahibi Yaratıcı'nın tasarrufu.

Terk-i cān itse ne tañ ki göre ol māh-veşi
Dest-i ḳudretle yaradıldı anuñ gözi kaşı

dest-i lāçin:

1. **dest-i lāçin:**-*-e*
Gazel 3082
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şahin eli.

Şehā zülfüñ ‘iḳābından dil ü cānum ḫalāṣ olmaz
Esīr olmış kebūterdür sanasın dest-i lāçine

dest-i viṣāl:

1. **dest-i vişāl:**-*üñ*
Gazel 3185
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma eli.

Kim koya ḳaṭ‘ olmadan dest-i vişālüñ dāmenin
Göreyim pā-māl ola her yaña dāmānum gibi

dest-res:

1. **dest-res:**
Gazel 3079
Mısra: **3**
El uzatma, erişme, dokunma.

Bulur idüm genc-i ḥüsnine nigāruñ dest-res
Zülfini mār eyleyüp çeşmin eger şīr itmese

2. **dest-res:**
Gazel 3266
Mısra: **8**
Eli eren, yetişmiş olan, ermiş, ulaşmış (kimse).

Bu dehri ser-te-ser gezdüm vefā yok ḫalḳ-ı ‘ālemde
Ne işiddüm ne ḫod gördüm cihānda dest-res kaldı

3. **dest-res:**
Gazel 3476
Mısra: **5**
Eli eren, yetişmiş olan, ermiş, ulaşmış (kimse).

Şöyle beñzer ki ṣabā zülfine buldı dest-res
Eyledi dehrüñ dimāġını mu‘aṭṭār būları

destü ir:

1. **destü ir:**-*üm, -me, -di*
Gazel 3391
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eli ermek: Yapabilmek, ulaşabilmek:.

Destüm irmedi miyānına kemer anı kuçar
Yā İlāhī virme hīç kimseye nā-çārlıgı

dest-yār it-:

1. **dest-yār it-:**--*me, --ñ*
Gazel 3100
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yardım etmek.

‘Işḳ meydānında girdüm geştgīr-i derd olup
Vāmıḳ u Ferhād u Ḳays’ı dest-yār itmeñ nice

devā:

1. **devāyı:**-*yı*
Gazel 3439
Mısra: **12**
Çare, çözüm.

‘İlāc olmaz diyenler derd-i ‘ışḳa
Alurlar derdi almazlar devāyı

2. **devāndan:**-*n, -dan*
Gazel 3355
Mısra: **2**
Ilaç, derman, şifa II çare, tedbir.

İstemez ‘āşıḳ olan zecr ü ‘anādan ġayrı
Nite kim ḫasta olan derde devāndan ġayrı

3. **devālar:**--*lar*
Gazel 3134
Mısra: **8**
İlaç, derman, şifa. || Çare, tedbir.

Başumuñ artar ṣudā‘ı çek elüñ benden ṭabīb
Ḫasta-i ‘ışḳam müfīd olmaz devālar başuma

4. **devā:**
Gazel 3044
Mısra: **9**
Çare,ilaç,derman.

Dil derdine var mı Muḥibbī devā didüm
Ölmekden artuk didi aña çāre gelmeye

5. **devā:**
Gazel 3362
Mısra: **6**
(Ar.) İlâç, derman, şifâ.

Dermān yirine derdi alan mübtelālaruz
Biñ yıl ararsa bulmaya hergiz devā bizi

6. **devā:**
Gazel 3257
Mısra: **12**
I. İlaç, derman, şifa. II. Çare, tedbir.

Var iy ṭabīb ḫālüñe ko ḫālüme beni
‘Işḳ ḫastasıyam derdüme derdüm devā gibi

7. **devāsını:**-*s, -ı, -n, -ı*
Gazel 3232
Mısra: **2**
1. İlâç, derman, şifâ. 2. Çâre, tedbir.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye gönli şafāsını
Yāḫūd ṭaleb ide vara derdüñ devāsını

8. **devāsını:**-*s, -ı, -n, -ı*
Gazel 3244
Mısra: **1**
1. İlâç, derman, şifâ. 2. Çâre, tedbir.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye derdüñ devāsını
Yā işideler añlaya anuñ ṣadāsını

devāsuz:

1. **devāsuz:**
Gazel 3042
Mısra: **1**
Dermansız, çaresiz.

Göñül çün bir devāsuz düşdi derde
Ġamı sīnemdedür sevdāsı serde

devāt:

1. **devāt:**
Gazel 3244
Mısra: **9**
Ar. Divit, içine mürekkep konan ufak hokka, kap.

Baḥr olsa devāt cümle agaçlar ḳalem eger
Yazmaya cihān ḥalḳı göñül mācerāsını

devā-yı nigerān:

1. **devā-yı nigerān:**-*ı*
Gazel 3307
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakıcının ilacı/çözümü.

Ben derdüñ ile ḫasta olam hīç revā mı
Sen eyleyesin ġayra devā-yı nigerānı

devlet:

1. **devlet:**
Gazel 3047
Mısra: **7**
1. Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli 2. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam 3. Mutluluk, saâdet, tâlih, baht.

Kūyına varsam o ṭıfluñ baña bu devlet yiter
Kim bu mecnūnı ider bāzīçe ata taş-ıla

2. **devlet:**
Gazel 3127
Mısra: **9**
1. Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli 2. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam 3. Mutluluk, saâdet, tâlih, baht.

İki ‘ālemde Muḥibbī baña bu devlet yiter
Yār bir gün yañılup kapumda bendemdür dise

3. **devlet:**
Gazel 3285
Mısra: **7**
1. Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli 2. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam 3. Mutluluk, saâdet, tâlih, baht.

Gerekmezdi daḫı Mecnūn’a devlet
Eline girse Leylā’nuñ mehārı

4. **devlet:**
Gazel 3327
Mısra: **10**
1. Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli 2. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam 3. Mutluluk, saâdet, tâlih, baht.

Dest-būs-ı dilbere irmez [ne mümkin] çünki el
Ḫāk-i pāyın kıl ṭaleb devlet bil pā-būsını

5. **devlet:**
Gazel 3406
Mısra: **1**
1. Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli 2. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam 3. Mutluluk, saâdet, tâlih, baht.

Ḫalḳ içinde mu‘teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes ṣıḥḥat gibi

6. **devlet:**
Gazel 3406
Mısra: **2**
1. Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli 2. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam 3. Mutluluk, saâdet, tâlih, baht.

Ḫalḳ içinde mu‘teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes ṣıḥḥat gibi

7. **devletinde:**-*i*, -*n*, -*de*
Gazel 3056
Mısra: **4**
1. Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli 2. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam 3. Mutluluk, saâdet, tâlih, baht.

La‘l ü yāḳūt ile zeyn itdüm gözüm dükkānını
‘Işḳ-ı şāhī devletinde cevherī oldum yine

8. **devletinde:**-*i*, -*n*, -*de*
Gazel 3272
Mısra: **4**
1. Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli 2. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam 3. Mutluluk, saâdet, tâlih, baht.

Cem‘ kıldum bahr-ı eşk içre gözüm gevherlerin
‘Işḳ şāhı devletinde oldum ġāyet ġanī

9. **devlete:**-*e*
Gazel 3278
Mısra: **5**
Mutluluk, saadet, talih, baht.

İtmese kişi ḳanā‘at bulımaz devlete yol
Ol eger görmeye bir nā-ḫoş ile ḫoşı

devlet hümāsı:

1. **devlet hümāsı:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 3473
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Devlet kuşu, talih kuşu.

Eyle Muḥibbī sāye-i zülfine ilticā
Kimdür ki istemeye o devlet hümāsını

devlet ü iḳbāl:

1. **devlet ü iḳbāl:**-*üm, -i*
Gazel 3321
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluk ve saadet.

Ger baña baş egmeye Hindū-yı zülf-i ser-keşüñ
‘Āḳıbet pā-māl ide bu devlet ü iḳbālümi

2. **devlet ü iḳbāl:**-*üm, -i*
Gazel 3276
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluk ve saadet.

Luṭf idüp dilber Muḥibbī baña bendem diyeli
Görürem çarḫdan yüce bu devlet ü iḳbālümi

devlete ir-:

1. **devlete ir-:**-*dü, -m*
Gazel 3193
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Büyük bir saâdete veya mevkie erişmek.

Kul oldum devlete irdüm kapusında şeh-i ‘ışḳuñ
Elümde cām-ı İskender başumda tāc-ı sulṭānī

devr:

1. **devrinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3448
Mısra: **7**
Ar. Zaman, dönem.

Tutdı od içre vaṭan ruḥları devrinde yine
‘Acabā perr-i semender mi ki zülf-i sipehi

devr eyle-:

1. **devr eyle-:**-*r*
Gazel 3207
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dönmek, kendi mihveri etrâfında hareket etmek.

Niçe yıllardur ki devr eyler bu çarḫ-ı lāciverd
Görmedi bir ḫūb-rūşen māh-ı tābānum gibi

devr id-:

1. **devr id-:**-*el, -den*
Gazel 3221
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dönmek, kendi mihveri etrâfında hareket etmek.

Devr idelden nüh felek görmedi hem görmeyiser
Ol hilāl ebrū vü meh-rūnuñ ruḫ-ı zībāsını

devran:

1. **devrān:**
Gazel 3493
Mısra: **9**
1. Dünya, felek. 2. mec. Kader, tâlih, baht. 3. Zaman, çağ.

İy göñül devrān ġamından bulmak isterseñ ḫalāṣ
Furṣatı fevt eyleme elden düşürme gel müli

2. **devrān:**
Gazel 3418
Mısra: **10**
1) Felek. 2. (mec.) Kader, tâlih, baht.

Umar Muḥibbī būs kıla pāy-ı dilberi
Devrān yolında eyledi çün ḫāk-i pā bizi

3. **devrān:**
Gazel 3170
Mısra: **5**
1. Dünya, felek. 2. mec. Kader, tâlih, baht. 3. Zaman, çağ.

Muḥibbī āh bu devrān elinden
Ne çāre bulına bu sīne rīşe

4. **devrān:**
Gazel 3295
Mısra: **10**
(Ar.) Dünya, felek.

Gözüm yaşına ġarḳ oldum bulınmaz derdüme çāre
Getürmedi meger devrān benüm gibi dil-efgārı

5. **devrān:**
Gazel 3477
Mısra: **8**
(Ar.) Dünya, felek.

İñlerse rebāb oldı ‘aceb mi dil-i sūzān
Devrān getürüp bir deriyi sīneme yakdı

devrān-ı şeh:

1. **devrān-ı şeh:**
Gazel 3253
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zamanın/çağın padişahı.

Saña cān-ıla kul oldum felek saḳfına ya kursa
‘Aceb midür beni devrān-ı şeh gerdūn-serīr itdi

devr-i ḫüsn:

1. **devr-i ḫüsn:**-*üñ, -de*
Gazel 3359

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik zamanı; gençlik, güzellik, tazelik çağı.

Cevr sengin yagdurup kılduñ göñül mülkin ḫarāb
Devr-i ḥüsnüñde senüñ ol bir kez ābād olmadı

devr-i ḳamer:

1. **devr-i ḳamer:**-*dür*
Gazel 3349
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay devri. ll Halk arasında "ahir zaman"; İslam kozmolojisine göre bütün gezegenlerin devirleri bitmiş en son olarak Kamer gezegeni devretmektedir. Bu devirde çok fitneler çıkmakla birlikte sonunda kıyametin kopacağına inanılır.

Didüm gel zülfüñi kesme benüm ‘ömrüm dırāz olsun
Didi devr-i ḳamerdür bu senüñ ‘ömrüñ kesen kesdi

devr-i lāle:

1. **devr-i lāle:**
Gazel 3109
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lale devri, yılda bir kez ortaya çıkan (mart, nisan aylarında) lalelerin zamanı; güzellerin seyir yerlerine geldiği, görüldüğü vakit.

Yine hengām-ı güldür devr-i lāle
Tutar nergis eli üzre piyāle

devr-i zamān:

1. **devr-i zamān:**
Gazel 3142
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kader, tâlih.

Agla Muḥibbī agla derd-ile bagrı tagla
Kim güldi sen gülesin devr-i zamān içinde

deyā:

1. **deyā:**
Gazel 3159
Mısra: **2**
Deniz.

Ḫūn-ı ciger düşdi yine āh u vā-y-ıla
Deyā temevvüc eylemez illā hevā-y-ıla

deyr:

1. **deyr:**
Gazel 3099
Mısra: **3**
Daha çok dağ tepelerinde veya kasabaların dışında kurulmuş, hıristiyan râhip ve râhibelerinin yaşadığı binâ veya birçok binâdan ibâret manastır. II Kilise. II Meyhâne. II tasavvuf. İnsanlık âlemi, dünya, bu âlem.

Deyr içinde dün ṣanemler seyrine ḥayrān olup
Secdeyi bī-iḫtiyār itdüm büt-i ṭannāzuma

2. **deyr:**
Gazel 3447
Mısra: **5**
Daha çok dağ tepelerinde veya kasabaların dışında kurulmuş, hıristiyan râhip ve râhibelerinin yaşadığı binâ veya birçok binâdan ibâret manastır. II Kilise. II Meyhâne. II tasavvuf. İnsanlık âlemi, dünya, bu âlem.

Deyr ara zülf-i çelīpāñı görüp iy muġbeçe
Baglamazsam kāfir-i ‘ışḳam bile zünnāruñı

deyr-i ‘ālem:

1. **deyr-i ‘ālem:**-*de*
Gazel 3459
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya manastırı, kilisesi.

Bugün bu deyr-i ‘ālemde kimüñ kim başda var hūşı
İçüp cām-ı maḥabbetden dem-ā-dem eylesün cūşı

deyr-i ḥüsn:

1. **deyr-i ḥüsn:**--*üñ, --de*
Gazel 3072
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin kilisesi.

Deyr-i ḥüsnüñde gören ya kaşlaruñ kec-rā didi
Ergilik olsa ‘aceb mi kāfirī miḥrābda

deyr-i muġān:

1. **deyr-i muġān:**
Gazel 3180
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecusî (ateşperest) tapınağı.

Kanı ol dem kim baña deyr-i muġān me’vā idi
Gözde ḫāṭırda hemān ol muġbeçe tersā idi

2. **deyr-i muġān:**
Gazel 3180
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecusî (ateşperest) tapınağı.

Ger ola deyr-i muġān ḳaṣr-ı behişt olmaz ‘aceb
Muġbeçe ġılmān şarāb-ı kevser ol ṣahbā idi

3. **deyr-i muġān:**
Gazel 3180
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecusî (ateşperest) tapınağı.

Na‘ra-i mestān-ıla iñler Muḥibbī çeng ü 'ūd
Muttaṣıl deyr-i muġān tā ṣubḥa dek ġavgā idi

di:

1. **diñüz:**-*ñüz*
Gazel 3005
Mısra: **2**
Söylemek.

Ol yār yiter cevr-ile nāz ü sitem kıla
Billāh diñüz ki fitne vü āşūbı kim kıla

2. **dimek-içün:**-*mek, -içün*
Gazel 3392
Mısra: **7**
Söylemek.

İşidüp āh u fiġānumı benüm dimek-içün
Bagrına taş basar oldı der ü dīvār daḫı

3. **diyeler:**-*y, -e, -ler*
Gazel 3029
Mısra: **6**
1. Demek, söylemek.

Dilerem āteş-i ‘ışḳuñ beni şol ḥadde yaksun kim
Görenler diyeler Allāh aña yār olmasun kimse

4. **diyeler:**-*y, -e, -ler*
Gazel 3049
Mısra: **6**
1. Demek, söylemek.

Dehānuñ var mı yok mı ḫurde-bīnā
Görinmez niçe diyeler ya kanda

5. **diñ:**-*ñ*
Gazel 3105
Mısra: **10**
1. Demek, söylemek.

Ter ġazellerle Muḥibbī tāze dīvān bagladı
Ehl-i naẓma diñ ṣalā gelsün berü dīvānuma

6. **di:**
Gazel 3106
Mısra: **5**
1. Demek, söylemek.

İy bād-ı ṣabā ḫüznini Ya‘ḳūb-ı dilüñ di
Hem-rāh olasın Yūsuf-ı gül-pīrehenümle

7. **diyem:**-*y, -e, -m*
Gazel 3209
Mısra: **9**
Demek, söylemek.

Kime diyem iy Muḥibbī derd-i dil aḥvālini
Aradum gezdüm cihānı kimse ḥāldaş olmadı

8. **dimişler:**-*miş, -ler*
Gazel 3003
Mısra: **11**
Demek, adlandırmak.

Zamāne gūşına çün ker dimişler
Kulak tutmaz Muḥibbī āh u zāra

9. **dimeñ:**-*me, -ñ*
Gazel 3044
Mısra: **6**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Manṣūr-ṣıfat zülfine ber-dār olur göñül
‘Āşıḳ dimeñ aña ki ol dāra gelmeye

10. **dime:**-*me*
Gazel 3110
Mısra: **6**
Demek, adlandırmak.

Kim ki basdı ‘ālem-i ‘ışḳa ḳadem ādemdür ol
Her kimüñ ki ‘ışḳı yok aṣlā aña ādem dime

11. **didi:**-*di*
Gazel 3094
Mısra: **5**
(cevaben) demek, söylemek.

Didüm kuçsam miyānuñ didi dilber
Meger kuçsa anı ancak kemer de

12. **didügi:**-*düg, -i*
Gazel 3197
Mısra: **10**
Demek, söylemek.

Çıḫ diyü eger sürse Muḥibbī’yi kapudan
İtüm didügi yiter aña gözlemez ‘ārı

13. **dir-iken:**-*r, --iken*
Gazel 3026
Mısra: **3**
Demek, söylemek.

N’ola ḥāl-i sırr-ı zülfi aña ḥālüm dir-iken
Bir ṭarafdan daḫı yā Rab n’idem ol göz ü kaşa

14. **diyeli:**-*y, -eli*
Gazel 3323
Mısra: **9**
Demek, söylemek II ... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Ca‘d-ı zülfine anuñ yañılup ‘anber diyeli
Niçe yıldur ki daḫı gitmedi dilden kederi

15. **dirlerdi:**-*r, -ler, -di*
Gazel 3371
Mısra: **7**
Demek, dile getirmek, söylemek.

Māh-rūlarda bulınmaz umma dirlerdi vefā
Her ne kim didiler ise cümle yalan olmadı

16. **didügümce:**-*düg, -üm, -ce*
Gazel 3145
Mısra: **3**
Demek, söylemek.

Didügümce dem-be-dem raḥm eyle bu dil-ḫasteye
Ḫışm-ıla eydür baña her iş bite bu bitmeye

17. **dirseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 3098

Mısra: **4**
Demek. II İstemek.

Sāḳī-i gül-ruḫ elinden nūş kıl cām-ı ṣafā
Kalmasun dirseñ eger mir'āt-ı ḳalbüñ jeng-ile

18. **diyem:**-*y*, -*em*
Gazel 3423
Mısra: **4**
Anlatmak, söylemek.

İstemez biri kulı sındugını dil kākülinüñ
Niçe kez gerçi diyem ṭurra-i ṭarrār sıdı

19. **dimişdi:**-*miş*, -*di*
Gazel 3039
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Öldürem yarın dimişdi ol hilāl ebrū bańa
N'eyleyem derdā dirīġā durmaz ol iḳrārda

20. **didükçe:**-*dükçe*
Gazel 3123
Mısra: **5**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Saklayam didükçe 'ışḳı ben derūn-ı sīnede
'Işḳumuñ esrārı āḫ itdükçe bīrūn olmada

21. **dimege:**-*meg*, -*e*
Gazel 3204
Mısra: **12**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ger 'ār iderse ādemī añmaga n'ola yār
Lāyıḳ degül mi bańa dimege falān daḫı

22. **dir-isem:**-*r*, -*i*, -*se*, -*m*
Gazel 3355
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Būy-ı zülfine ḫaṭā mı dir-isem nāfe-i Çīn
Beñzemez kāküline 'anber-i sādan ġayrı

23. **dirdi:**-*r*, -*di*
Gazel 3383
Mısra: **11**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Egleyem dirdi Muḥibbī sīnede peykānuñı
Geçdi gitdi sīneden āh kim bir ān eglenmedi

24. **didükleri:**-*dük*, -*ler*, -*i*
Gazel 3406
Mısra: **3**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Salṭanat didükleri ancak cihān ġavġāsıdur
Olmaya baḫt u sa'ādet dünyede vaḥdet gibi

25. **didükçe:**-*dükçe*
Gazel 3465
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Öpsem didükçe la'lüñi hā dişledüñ lebüñ
Unutma yayuñ olur yasmada buracugı

26. **di:**
Gazel 3173
Mısra: **1**
"Haydi, haydi yap" anlamlarına gelen teşvik ve emir sözü.

Derd-ile iy gözüm di kan agla
Her gice şem' gibi yan agla

27. **dirdüñ:**-*r*, -*dü*, -*ñ*
Gazel 3161
Mısra: **5**
Demek, söylemek, dile getirmek, ifade etmek.

Öldürem dirdüñ bańa öldürdüñ iy kāfir beni
Pādişāh-ı ḥüsn olan turmak gerek iḳrārına

28. **dirdüñ:**-*r*, -*dü*, -*ñ*
Gazel 3365
Mısra: **15**
Demek, söylemek, dile getirmek, ifade etmek.

Öldürem dirdüñ peşīmān olma dur iḳrāruña
Şāhlar femānı birdür olamaz fermān iki

29. **diyem:**-*y*, -*em*
Gazel 3321
Mısra: **1**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İy perī-rū güş kıl bir bir diyem bu ḫālümi
Umaram ki raḥm idesin işidüp aḥvālümi

di-:

1. **dime:**-*me*
Gazel 3060
Mısra: **7**
1. Demek, söylemek.

Pāyuña düşüp eger dāmānuñ öpsem yok dime
Pādişāh olan ider iḥsān iḥsān üstine

2. **dime:**-*me*
Gazel 3127
Mısra: **1**
1. Demek, söylemek.

Rāzuñı sakla dime 'ālemde hergiz bir kese
Yine ol fāş ider anı agız açup söylese

3. **dirmiş:**-*r*, -*miş*
Gazel 3088
Mısra: **7**
Demek, söylemek.

Cān terkini kim ura irer būseme dirmiş
Biñ cān virelüm cān-ıla diñ aña satarsa

4. **diyeli:**-*y*, -*eli*
Gazel 3276
Mısra: **9**
Demek, söylemek.

Luṭf idüp dilber Muḥibbī baña bendem diyeli
Görürem çarḫdan yüce bu devlet ü iḳbālümi

5. **dir-imiş:**-*r, -imiş*
Gazel 3112
Mısra: **11**
Demek, söylemek.

Öldürürem dir-imiş her kim gelürse kūyuma
Emr-i cārīdür boyun sunduk anuñ fermānına

6. **didümse:**-*dü, -m, -se*
Gazel 3280
Mısra: **5**
Anlatmak, söylemek, demek.

Zülfüñe eger müşg didümse ḫaṭā ile
‘Afv it günāh var mı hīç itmez ādemī

7. **dimişem:**-*miş, -(e)m*
Gazel 3350
Mısra: **1**
Demek, dile getirmek, söylemek.

Yüzüñe gün dimişem beñzedüp alnuña mehi
‘Afv it pādişehüm kuluñ olur çok günehi

8. **diye-bilür:**--*(y)e bil, --(ü)r*
Gazel 3242
Mısra: **2**
Demek, söylemek, izah etmek.

Hīç olur mı ki diyem ‘ālemde var cānān iki
Bunı kim diye-bilür var cism içinde cān iki

9. **didüm:**--*dü, --m, -*
Gazel 3000
Mısra: **3**
Anlatmak, söylemek, ifade etmek.

Kaşlarına rā didüm rā ehli rāyum gördiler
Her biri taḥsīn idüp baş egdiler bu rālara

10. **didi:**--*di, -*
Gazel 3389
Mısra: **9**
Söylemek, anlatmak, ifade etmek.

Ol kemān-ebrū gelüp didi Muḥibbī yāruñam
Şimdi bildüm yār-ımış hergiz gümānum kalmadı

11. **dir-imiş:**-*r, -imiş*
Gazel 3022
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cān fedā itmez Muḥibbī dir-imiş ol bī-vefā
Cān u bāş yolındadur çokdan bu söze Ḥaḳ güvāh

12. **didiler:**--*di, --ler*
Gazel 3094
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didiler aglayup fāş itme sırrı
Didüm ne çāre ya bu rūy-ı zerde

13. **didiler:**--*di, --ler*
Gazel 3118
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didiler gel vir Muḥibbī bize ‘ışḳuñdan nişān
Didüm eşküm surḫı yitmez mi ki çehrem zerd ola

14. **dise:**-*se*
Gazel 3127
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İki ‘ālemde Muḥibbī baña bu devlet yiter
Yār bir gün yañılup kapumda bendemdür dise

15. **dimişler:**-*miş, -ler*
Gazel 3129
Mısra: **18**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Merd-i meydān ol Muḥibbī virme dünyāya göñül
Merd olanlar çünki dimişler gerek ġayret ere

16. **didiler:**--*di, --ler*
Gazel 3132
Mısra: **2**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gördiler başumı yāruñ işigi taşında
Didiler ulu sa‘ādet var-ımış başında

17. **dirdüm:**-*r, -dü, -m*
Gazel 3156
Mısra: **1**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dirdüm irişür derd ü elem evc-i semāya
Derdā ki eser eylemez ol māhliḳāya

18. **dimeñ:**-*me, -n*
Gazel 3175
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cefā vü cevr-i dildārı vefādan ol ki yig bilmez
Aña ‘āşıḳ dimeñ hergiz ki ‘āşıḳ istemez şādī

19. **dimeñ:**-*me, -n*
Gazel 3177
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Kim ki gözler ‘ār u nāmūsı aña ‘āşıḳ dimeñ
‘Āşıḳuñ sıngun gerek her laḥẓa göñli şīşesi

20. **didiler:**--*di, --ler*
Gazel 3181
Mısra: **5**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cefā vü cevri bī-ḥaddür didiler ol cefākāruñ
Göñül derd-ile āh-ıla fiġān idüp didi arı

21. **dise:**-*se*
Gazel 3190
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Āsitānında Muḥibbī'ye eger bende dise
Şādlıkdan atar idüm göge ol dem külehi

22. **dimişler:**-*miş, -ler*
Gazel 3193
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Nigāruñ kūyını görüp dimişler Ka'be 'ışḳ ehli
Anuñçün anda 'āşıḳlar iderler cān ḳurbānı

23. **didiler:**-*di*, -*ler*
Gazel 3231
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cefā vü cevr-ile cānā ḫarāb itdüñ göñül mülkin
Görenler didiler el-ḥaḳ basupdur ẓulm-ı Timur'ı

24. **didiler:**-*di*, -*ler*
Gazel 3256
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didiler ṭāḳat getürmez kimseler bār-ı ġama
İy Muḥībbī sen anı çekmek gereksin ner gibi

25. **dimezler:**-*mez*, -*ler*
Gazel 3266
Mısra: **4**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cihān içün nedür bilsem bu hāy u hūy u bu ġavgā
Gelenler gitdiler cümle dimezler kimse kes kaldı

26. **dinür:**-*n*, -*ür*
Gazel 3278
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Kibr ü kīn-ile ġaraż olana ādem mi dinür
Bir gerek çünki Muḥibbī kişinüñ içi daşı

27. **diyen:**-*(y)en*
Gazel 3287
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Maḥabbet kişverine çün diyen serdār Ferh
Anuñçün 'ışḳı yolına koyup terk eyledi başı

28. **dimem:**-*me*, -*m*
Gazel 3301
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cefālar idesin cāna şikāyet itmeyem senden
Ḳabūlüm her ne gönderseñ dimem bu dil zebūn oldı

29. **dise:**-*se*
Gazel 3322
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İtüm dise eger yār sehv-ile ben ġarībe
Şevḳüm olup ziyāde göge atam külāhı

30. **dimeyeler:**-*me*, -*(y)e*, -*ler*
Gazel 3329
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İy Muḥibbī dimeyeler merd saña merdāneler
Bilmeyesin bu cihān içinde yok u varuñı

31. **dirdüm:**-*r*, -*dü*, -*m*
Gazel 3340
Mısra: **14**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Kimdür Muḥibbī 'āşıḳ 'ışḳ içre sorsalar
Dirdüm belā vü miḥnet ile bir melāmeti

32. **dimeñüz:**-*me*, -*ñüz*
Gazel 3356
Mısra: **11**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dimeñüz Mecnūn'a Mecnūn itdi çün dünyāyı terk
Cümleden ḫalḳ-ı cihān içinde ol uslu gibi

33. **diyen:**-*(y)en*
Gazel 3359
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gözlerüm yaşı degül eksük Muḥibbī Dicle'den
Yaşuma kimdür diyen kim cūy-ı Baġdād olmadı

34. **didiler:**-*di*, -*ler*
Gazel 3368
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Terk-i ser kıl iy Muḥibbī ister iseñ vaşlını
Didiler irer viṣāle terk idenler başını

35. **didiler:**-*di*, -*ler*
Gazel 3370
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İy Muḥibbī didiler dünyāda yok hergiz vefā
Seyr-ile gezüp görenler uşbu kat kat 'ālemi

36. **didiler:**-*di*, -*ler*
Gazel 3371
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Māh-rūlarda bulınmaz umma dirlerdi vefā
Her ne kim didiler ise cümle yalan olmadı

37. **dise:**-*se*
Gazel 3384
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bu Muḥibbī kime yārum dise agyār olur ol
Kimsesi yok bu cihān içre Ḫudā'dan ġayrı

38. **dir-idüm:**--*r*, --*i*, --*dü*, --*m*
Gazel 3391
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ben dir-idüm ki kapuñdan meger ölem ırılam
Baña bu çarḫ-ı felek eyledi ġaddārlıgı

39. **dir-imiş:**-*r*, -*imiş*
Gazel 3395
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dir-imiş müdde'ī yāra degüldür yolına ṣādıḳ
Ma'āẕ-Allāh ma'āẕ-Allāh degülven ben i şāh egri

40. **dirlerse:**-*r*, -*ler*, -*se*
Gazel 3411
Mısra: **6**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Görüp zülfüñ sevādını göñül sevdāya düşmişdür
'Aceb mi baña dirlerse eger mecnūn-ı şeydāyī

41. **dir-idüm:**--*r*, --*i*, --*dü*, --*m*
Gazel 3484
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Zevāli olmasa ḫurşīd ü māhuñ
Yüzüñe gün dir-idüm alnuña ay

42. **didiler:**--*di*, --*ler*
Gazel 3496
Mısra: **4**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Himmetüm bāzı idelden Ḳāf-ı 'Anḳā'yı şikār
Didiler var-ısa budur lā-mekānuñ yügrügi

43. **didüm:**--*dü*, --*m*
Gazel 3015
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Lebüñe ḳandı nisbet eylemişler
İşitdüm beñzemez didüm o ḳanda

44. **didüm:**--*dü*, --*m*
Gazel 3044
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dil derdine var mı Muḥibbī devā didüm
Ölmekden artuk didi aña çāre gelmeye

45. **didüm:**--*dü*, --*m*
Gazel 3046
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Zülfini kaldurdı gördüm ḳadd ü ruḫsārın didüm
Gül açılmış ne 'aceb serv-i ḫırāmān üstine

46. **didüm:**--*dü*, --*m*
Gazel 3063
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Muḥibbī'den perī-veş kaçma didüm
Enīs olmaz didi ādem bizümle

47. **didüm:**--*dü*, --*m*
Gazel 3077
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gūş eylemedüñ pendümi ḫālüñ beter olsun
Kaç kerre didüm ugrama 'ışḳuñ yöresine

48. **didüm:**--*dü*, --*m*
Gazel 3085
Mısra: **1**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Göñlüme didüm 'āşıḳam 'ışḳuñ 'ilācı ne
Eydür baña ki olmaya çāre 'ilācına

49. **didüm:**--*dü*, --*m*
Gazel 3094
Mısra: **5**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didüm kuçsam miyānuñ didi dilber
Meger kuçsa anı ancak kemer de

50. **didüm:**--*dü*, --*m*
Gazel 3094
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didiler aglayup fāş itme sırrı
Didüm ne çāre ya bu rūy-ı zerde

51. **didüm:**--*dü*, --*m*
Gazel 3118
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didiler gel vir Muḥibbī bize 'ışḳuñdan nişān
Didüm eşküm surḫı yitmez mi ki çehrem zerd ola

52. **didüm:**--*dü*, --*m*
Gazel 3147
Mısra: **2**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didi gördüñ mi beni ḫ̆āb-ı şeb-i mehtābda
Didüm iy ārām-ı cān 'āşıḳ olur mı ḫ̆ābda

53. **didüm:**--*dü*, --*m*
Gazel 3164
Mısra: **1**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bir ġazel didüm yine şol māh-ı tābān üstine
Eydür ise ehl-i şevḳ götür ser-i cān üstine

54. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3164
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bu Muḥibbī'ye didüm kim būseñi iḥsān kıl
Ġonca gibi güldi dilber didi kim cān üstine

55. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3214
Mısra: **5**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ne içün yüzüñi zülfüñle didüm örtersin
Gül gibi güldi didi her günüñ olmaz mı şebi

56. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3215
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didi kapumda biñ var ola mübtelālarum
Didüm ki yok Muḥibbī gibi bir belā-keşi

57. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3228
Mısra: **3**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḳaddüñi gülşende didüm serve beñzetdüm didi
Görmemişsin nāz-ıla beñzer benüm reftārumı

58. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3234
Mısra: **5**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gözüme didüm sen itdüñ beni derde mübtelā
Senden imiş göñlüme iren belā-yı vaḥşeti

59. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3234
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Aglayup didüm didi kalur mı hergiz iḫtiyār
Nāgehān görem o meh-rūnuñ görine ṭal'ati

60. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3242
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Tekye-i dilde żiyāfet eyledüm geldi belā
Ġam daḫı gelsün didüm tā kim ola yārān iki

61. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3251
Mısra: **5**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Yüzüñi didüm neden zülf-ile tenhā eyledüñ
Gül gibi güldi didi olmaz mı her rūzuñ şebi

62. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3290
Mısra: **5**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Düşde gördüm yār[ı] didüm [ben] der-āġūş itmişem
İşidüp didi bir 'ārif vaṣla yordum ḫ̆ābuñı

63. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3297
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didi dilber kim cefāya luṭfumı eyler ḳabūl
Ehl-i 'ışḳ olan didüm cevrüñ temennā eyledi

64. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3314
Mısra: **6**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Kim yüzin gördi didi olmaya bu resme cemāl
Ben didüm meger ola mihr-ile meh ümm ü ebi

65. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3326
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Kimdür Muḥibbī iḳlīm-i 'ışḳ içre didi yār
Didüm belā kişverinüñ bir belā-keşi

66. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3332
Mısra: **4**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Yār[ı] gördüm esb-i nāz-ıla yine cevlān ider
Didüm öldürdüñ be ẓālim āh bu üftāde[y]i

67. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3342
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Himmetüm bāzı didüm eyleye 'Anḳā'yı şikār
İltür-idüm sözüm ilerü gel bir ṣāl beni

68. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3344
Mısra: **1**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didüm ki yāra eyle oran-ıla nāzuñı
Didi ki sen de terk ide her dem niyāzuñı

69. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3349
Mısra: **3**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didüm gel zülfüñi kesme benüm 'ömrüm dırāz olsun
Didi devr-i ḳamerdür bu senüñ 'ömrüñ kesen kesdi

70. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3351
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Uyurken leblerin öpdüm didüm bu leẕẕet-i cāndur
Uyanup didi ol dilber nebātuñ böyle mi dadı

71. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3356
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḫaṭṭını gördüm nigāruñ didüm āh geldi ecel
Çāre ne rūz-ı ezelden alnuma yazu gibi

72. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3364
Mısra: **6**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḫalḳa olmış ḥüsninüñ gencinde zülfeynin görüp
Didüm ol gence ṭılısm olmış ezelden mār iki

73. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3392
Mısra: **5**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didüm ol yāra n'içün 'ahde vefā eylemedüñ
Gül gibi güldi didi be vara mı yār daḫı

74. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3421
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Zülfüñüñ bendine bend eyle Muḥibbī'yi didüm
Didi şimden girü uslan koya dīvānalıgı

75. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3477
Mısra: **3**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dīvāneñem iy dōst didüm bir naẓar eyle
Zülfini kemend eyleyüben boynuma takdı

76. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3479
Mısra: **1**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dōstum didüm gül-i ḫandāna beñzetdüm seni
Didi ben de bülbül-i giryāna beñzetdüm seni

77. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3479
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Lāleler tutmış çemen eṭrāfını görüp didüm
Sīneden yir yir dökilen kana beñzetdüm seni

78. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 3481
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cān virür kimdür didi 'ālemde dilber būseme
Cān virem didüm ben ol bāzārı görsem bir daḫı

79. **didi:**--*di*, -
Gazel 3044
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dil derdine var mı Muḥibbī devā didüm
Ölmekden artuk didi aña çāre gelmeye

80. **didi:**--*di*, -
Gazel 3046
Mısra: **11**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Sebze ḫaṭṭuñı görüp didi Muḥibbī ḫasta-dil
Sāye salmış Ḫıżr'dur san āb-ı ḥayvān üstine

81. **didi:**--*di*, -
Gazel 3063
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Muḥibbī'den perī-veş kaçma didüm
Enīs olmaz didi ādem bizümle

82. **didi:**--*di*, -
Gazel 3072
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Deyr-i ḥüsnüñde gören ya kaşlaruñ kec-rā didi
Ergilik olsa 'aceb mi kāfirī miḥrābda

83. **didi:**--*di*, -
Gazel 3076
Mısra: **4**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İy kaş[ı] kemān çeşmüñi müjgānuñ içinde
Gören didi āhūyı görüñ tīr arasında

84. **didi:**--*di*, -
Gazel 3091
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bī-fikr ü te'emmül didi bu şi'ri Muḥibbī
Bilmek dileyen ḫālini ursun buña pençe

85. **didi:**--*di*, -
Gazel 3111
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bāġ-ı ḥüsninde didi nālem işidüp ol gül
Geldi bir bülbül-i şūrīde gülistānumuza

86. **didi:**--*di*, -
Gazel 3117
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bend-i zülfine düşüp murġ-ı dilüñ dāne içün
Saña kim didi Muḥibbī ṭama'-ı ḫāl eyle

87. **didi:**--*di*, -
Gazel 3139
Mısra: **13**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḳaddüñ üzre bu Muḥibbī gül yüzüñ görüp didi
Güller açılmak ‘aceb serv-i ḫırāmān üstine

88. **didi:**--*di*, -
Gazel 3147
Mısra: **1**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didi gördüñ mi beni ḫˇāb-ı şeb-i mehtābda
Didüm iy ārām-ı cān ‘āşıḳ olur mı ḫˇābda

89. **didi:**--*di*, -
Gazel 3155
Mısra: **2**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Nār-ı ġamda naẓar iden kişi tāb-ı tenüme
Didi fānūs-ı belā perdesi pīrāhenüme

90. **didi:**--*di*, -
Gazel 3163
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Baña meyden didi kıl tevbe zāhid
Ne tevbe zāhidā estaġfirullāh

91. **didi:**--*di*, -
Gazel 3164
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bu Muḥibbī’ye didüm kim būseñi iḥsān kıl
Ġonca gibi güldi dilber didi kim cān üstine

92. **didi:**--*di*, -
Gazel 3181
Mısra: **6**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cefā vü cevri bī-ḥaddür didiler ol cefākāruñ
Göñül derd-ile āh-ıla fiġān idüp didi arı

93. **didi:**--*di*, -
Gazel 3186
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ol ṭabīb-i dil Muḥibbī işidüp efġānumı
Didi beñzer iñleyen kūyumda miskīnüm gibi

94. **didi:**--*di*, -
Gazel 3214
Mısra: **6**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ne içün yüzüñi zülfüñle didüm örtersin
Gül gibi güldi didi her günüñ olmaz mı şebi

95. **didi:**--*di*, -
Gazel 3215
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didi kapumda biñ var ola mübtelālarum
Didüm ki yok Muḥibbī gibi bir belā-keşi

96. **didi:**--*di*, -
Gazel 3228
Mısra: **3**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḳaddüñi gülşende didüm serve beñzetdüm didi
Görmemişsin nāz-ıla beñzer benüm reftārumı

97. **didi:**--*di*, -
Gazel 3234
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Aglayup didüm didi kalur mı hergiz iḫtiyār
Nāgehān görem o meh-rūnuñ görine ṭal‘ati

98. **didi:**--*di*, -
Gazel 3251
Mısra: **6**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Yüzüñi didüm neden zülf-ile tenhā eyledüñ
Gül gibi güldi didi olmaz mı her rūzuñ şebi

99. **didi:**--*di*, -
Gazel 3281
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḳāmet getürdi ḳāmetüñ mescidde müezzin görüp
Didi ki bir miḥrāb yok hīç ṭāḳ-ı ebrūyuñ gibi

100. **didi:**--*di*, -
Gazel 3288
Mısra: **5**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Lez̲zeti şīrīn lebi güftārını göñül didi
Allāh Allāh ḳudretinden bir şeker-güftār idi

101. **didi:**--*di*, -
Gazel 3288
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḫˇābda her ne didi cümle ferāmūş eyledüm
Gerçi dilden gitmeyüp tā ṣubḥa dek tekrār idi

102. **didi:**--*di*, -
Gazel 3290
Mısra: **6**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Düşde gördüm yār[ı] didüm [ben] der-āġūş itmişem
İşidüp didi bir ‘ārif vaşla yordum ḫˇābuñı

103. **didi:**--*di*, -
Gazel 3297
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didi dilber kim cefāya luṭfumı eyler ḳabūl
Ehl-i ‘ışḳ olan didüm cevrüñ temennā eyledi

104. **didi:**--*di*, -
Gazel 3299
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Geçdi ḳāmetden mü‘ezzin gördi ḳadd ü ḳāmetüñ
Didi ḳāmet kanda var bu ḳadd-i dil-cūyuñ gibi

105. **didi:**--*di*, -
Gazel 3311
Mısra: **5**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

‘Ārıżın ‘arż eyleyüp didi ki māhum ben saña
Ṭāli‘üm buldı sa‘ādet kevkebüm ferḫundegī

106. **didi:**--*di*, -
Gazel 3314
Mısra: **5**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Kim yüzin gördi didi olmaya bu resme cemāl
Ben didüm meger ola mihr-ile meh ümm ü ebi

107. **didi:**--*di*, -
Gazel 3326
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Kimdür Muḥibbī iḳlīm-i ‘ışḳ içre didi yār
Didüm belā kişverinüñ bir belā-keşi

108. **didi:**--*di*, -
Gazel 3340
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Hicrüñ şebinde gördi ki hīç ṣubḥa çāre yok
Nā-çār olup dil didi olam nihāyeti

109. **didi:**--*di*, -
Gazel 3342
Mısra: **14**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḫūn-ı çeşmiyle Muḥibbī yāra kāġıd yazıcak
Didi bu ḫıdmete dil eylegil irsāl beni

110. **didi:**--*di*, -
Gazel 3344
Mısra: **2**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didüm ki yāra eyle oran-ıla nāzuñı
Didi ki sen de terk ide her dem niyāzuñı

111. **didi:**--*di*, -
Gazel 3349
Mısra: **4**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didüm gel zülfüñi kesme benüm ‘ömrüm dırāz olsun
Didi devr-i ḳamerdür bu senüñ ‘ömrüñ kesen kesdi

112. **didi:**--*di*, -
Gazel 3351
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Uyurken leblerin öpdüm didüm bu lezzet-i cāndur
Uyanup didi ol dilber nebātuñ böyle mi dadı

113. **didi:**--*di*, -
Gazel 3365
Mısra: **14**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bu Muḥibbī şi‘rini gören kemāle irdügin
Bir sanurduk didi beñzer var-ımış Selmān iki

114. **didi:**--*di*, -
Gazel 3368
Mısra: **6**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dest-i ġamda geldi Mecnūn baña pādaş olmayup
Didi gitme yolda kor mı hīç kişi yoldaşını

115. **didi:**--*di*, -
Gazel 3369
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gösterüp būsesini didi ki bāzār idelüm
Naḳd-i cān-ıla aña itdi ḫarīdār beni

116. **didi:**--*di*, -
Gazel 3378
Mısra: **11**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bir būse tevaḳḳu‘ iderem didi Muḥibbī
Ẓāhirde ḳabūl itmedi ammā güle düşdi

117. **didi:**--*di*, -
Gazel 3392
Mısra: **6**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didüm ol yāra n’içün ‘ahde vefā eylemedüñ
Gül gibi güldi didi be vara mı yār daḫı

118. **didi:**--*di*, -
Gazel 3405
Mısra: **2**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Uyḫuya vardukda dil cennetde gördi yirini
Bir mu‘abbir kūy-ı yār eyle didi ta‘bīrini

119. **didi:**--*di*, -
Gazel 3416
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Muḥibbī ruḫların ḳaddin temāşā eyleyüp yāruñ
Didi serv üzre gül bitmiş zihī ṣun‘-ı Ḫudāvendī

120. **didi:**--*di*, -
Gazel 3421
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Zülfüñüñ bendine bend eyle Muḥibbī'yi didüm
Didi şimden girü uslan koya dīvānalıgı

121. **didi:**--*di*, -
Gazel 3423
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gördi ṣarrāf-ı cihān şi'r-i Muḥibbī'yi didi
Ḳıymet-i cevher[i] bu naẓm-ı güher-bār sıdı

122. **didi:**--*di*, -
Gazel 3426
Mısra: **4**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Miḥrāb kaşı ṭāḳına dil secde iderken
Çeşmini görüp didi ki serḫoşdur imāmı

123. **didi:**--*di*, -
Gazel 3431
Mısra: **4**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gören ḫaddinde ol ḫāl-i siyāhı
Didi san Rūm iline Hindī düşdi

124. **didi:**--*di*, -
Gazel 3479
Mısra: **2**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dōstum didüm gül-i ḫandāna beñzetdüm seni
Didi ben de bülbül-i giryāna beñzetdüm seni

125. **didi:**--*di*, -
Gazel 3479
Mısra: **6**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Baḥr-i 'ışḳumda gözüm yaşın görüp ġavvāṣ-ı dil
Didi el-ḥaḳ pençe-i mercāna beñzetdüm seni

126. **didi:**--*di*, -
Gazel 3479
Mısra: **13**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gülşen-i kūyında efġānum görüp dilber didi
İy Muḥibbī murġ-ı ḫōş-elḥāna beñzetdüm seni

127. **didi:**--*di*, -
Gazel 3481
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cān virür kimdür didi 'ālemde dilber būseme
Cān virem didüm ben ol bāzārı görsem bir daḫı

128. **diyü:**--*(y)ü*, -
Gazel 3191
Mısra: **5**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İrişeydüm diyü gül ḫırmenine
Benefşe dāyim eyler inkisārı

129. **di:**
Gazel 3169
Mısra: **2**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dime nāṣiḥ pend idüp cān iste cānān isteme
Gel baña 'ālemde di cānānesüz cān isteme

130. **di:**
Gazel 3424
Mısra: **6**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḥadden aşurup ẓulmı döker kanları çeşmüñ
Bir pāre gel ol kāfir-i bed-mestüñe hey di

131. **di:**
Gazel 3424
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İḳrār kılur būseye dil virdüñ egerçi
İnkāra gelür soñra sakın cānuñı pey di

132. **dirler:**--*r*, --*ler*
Gazel 3005
Mısra: **11**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dirler Muḥibbī şi'rine ol dem lisān-ı ġayb
Bekrī ma'ānī sözlerini ger raḳam kıla

133. **dirler:**--*r*, --*ler*
Gazel 3042
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dilā dil virme dünyā-yı 'acūza
Hemān ġayret gerekdür dirler erde

134. **dirler:**--*r*, --*ler*
Gazel 3158
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dirler baña ki ṣabr iden irür viṣāle āh
Kalmadı ṣabr geçdi günüm āh u vā-y-ıla

135. **diyeler:**--*(y)e*, --*ler*
Gazel 3258
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gören ġam bārı altında hezārān eyleyüp taḥsīn
Diyeler başına almış Muḥibbī bir kara tagı

136. **diyeler:**--*(y)e*, --*ler*
Gazel 3373
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

‘Işḳa düşdüñ iy Muḥibbī cāna başa kalma kim
Diyeler ‘uşşāḳ arasında saña merdānegī

137. **dirsen:**-*r*, -*se*, -*ñ*
Gazel 3490
Mısra: **5**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bu ḥüsn ü bu leṭāfetle perī dirsen aña tañ mı
Temāşā eyleyen görsün perī şeklinde insānı

138. **dimez:**-*mez*
Gazel 3263
Mısra: **4**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bu dünyā heft ser bir ejdehādur
Yudar dimez bu yoḫsul u budur bay

139. **dimez:**-*mez*
Gazel 3376
Mısra: **12**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ölince taş işiginde Muḥibbī yasdanup taşı
Dimez kim niçe bir eyler bu bī-çāre bu feryādı

140. **dimez:**-*mez*
Gazel 3386
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Kimseler ḥālin dimez bu ben ġarīb üftādenüñ
Yārı görsem ‘arż ideydüm ne ki kāmum var-ıdı

141. **dimez:**-*mez*
Gazel 3386
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Niçe yıllardur Muḥibbī kūy[ı] içre bendedür
Yañılup bir gün dimez şunda ġulāmum var-ıdı

142. **dir:**-*r*
Gazel 3139
Mısra: **1**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Sebze-i ḫaṭṭuñ gören dir la‘l-i ḫandān üstine
Ḫıżrdur san sāye salmış āb-ı ḥayvān üstine

143. **dir:**-*r*
Gazel 3140
Mısra: **12**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Sīneye şol deñlü yakdı bu Muḥibbī dāġlar
Dir gören kūh-ı belā kaplanıdur bu dāġ-ıla

144. **dir:**-*r*
Gazel 3142
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Zerd ruḫumda gören bu ḳaṭre ḳaṭre yaşum
Dir jāleler dökilmiş berg-i ḫazān içinde

145. **dir:**-*r*
Gazel 3152
Mısra: **14**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Rūz-ı maḥşerde diyem Mecnūn’a derd ü ġuṣṣamı
Her kişi derd-i dilin dir kandasa yoldaşına

146. **dir:**-*r*
Gazel 3153
Mısra: **12**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Baḫr-i ‘ışḳa iy Muḥibbī niceler ġarḳ oldılar
Görmedüm bir kimse dir idüm anuñ pāyānına

147. **dir:**-*r*
Gazel 3160
Mısra: **6**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Zecr-i hicre ögrenüpdür bu göñül şol ḥadde kim
Dir ki derd olsa bu ‘ālem içre dermān olmasa

148. **dir:**-*r*
Gazel 3212
Mısra: **6**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Çeküp bār-ı ġama ṭāḳat getürdüm
Gören dir görmedük biz böyle merdi

149. **dir:**-*r*
Gazel 3213
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Baḫr-ı dilden ẓāhir oldukça gören eş‘ārumı
Dir bu ne dürr-i semīn ü bu ne sırr-ı ma‘nevī

150. **dir:**-*r*
Gazel 3250
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Baḫr-ı dilden ẓāhir olan kim göre eş‘ārumı
Dir niçe esrār-ıla var niçe yüz biñ ma‘nevī

151. **dir:**-*r*
Gazel 3294
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Muḥibbī tīr-i yārı sīnem içre
Gören dir ḫoş ne bulmışdur yirini

152. **dir:**-*r*
Gazel 3298
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Seyl-i eşküm seyle virdi yine bu dil kişverin
Dir gören ‘ibretle bunda ḫāne vü gū kalmadı

153. **dir:**-*r*
Gazel 3345
Mısra: **13**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bakup Muḥibbī ‘ibret alup dir vefāsı yok
Neler getürdi ‘āleme dünyā benüm gibi

154. **dir:**-*r*
Gazel 3360
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dir gören kūh-ı belāda oldı peyda bir peleng
Ḥasretiyle sīneme yakdukda miḥnet dāġını

155. **dir:**-*r*
Gazel 3385
Mısra: **6**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ol ser-efrāzum kaçan kim nāz-ıla seyrān ide
Dir görenler işte budur serv-ḳadlar serveri

156. **dir:**-*r*
Gazel 3432
Mısra: **5**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bezm-i belā içinde dil āteşin gören dir
Olmış fitīl-i ġamla dāġ-ı ciger çerāġı

157. **dir:**-*r*
Gazel 3432
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Her kim Muḥibbī gördi bu şi‘r-i sūznāki
Dir Ḫusrev’e irişmiş andan yakar çerāġı

158. **dir:**-*r*
Gazel 3434
Mısra: **1**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Āb-ı ḥayvān dir naṣīb olsa kim emse ol lebi
Tā ḳıyāmet zinde ola nitekim Ḫıżr nebī

159. **dir:**-*r*
Gazel 3439
Mısra: **3**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Geçen geçdi gelenler de geçer dir
Bugün gūş eyle cāndan diñle nāyı

160. **dir:**-*r*
Gazel 3451
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

‘Aḳl-ıla ‘ışḳ sīnede sıgmaz Muḥibbiyā
Her biri dir ki anı ḳabūl eyle ya beni

161. **dir:**-*r*
Gazel 3453
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gözlerüm yaşında her kim göre rūy-ı zerdümi
Beñzedür dir suya ġarḳ olmış görüñ nīlūferi

162. **dir:**-*r*
Gazel 3458
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Zülfi çīninde görenler dir yañagı tābını
Her ṭaraf odlar saçar agzından ejderhā gibi

163. **dir:**-*r*
Gazel 3466
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Kanumı içmege geldükçe benüm ġamze-i dōst
Bu Muḥibbī dir aña cān-ıla ṣıḥḥā ‘āfī

164. **dir:**-*r*
Gazel 3481
Mısra: **5**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dir idüm kūh-ı belāda çekdügüm bir bir aña
Ol lebi şīrīn şeker-güftārı görsem bir daḫı

165. **disem:**-*se*, -*m*
Gazel 3133
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Disem dil derdini bir bir oturup ṣaḥn-ı gülşende
Derūn-ı dilde her ne var açılsa āşikār olsa

166. **disem:**-*se*, -*m*
Gazel 3299
Mısra: **1**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ger ḫāṭā ile disem güneş senüñ rūyuñ gibi
Ol günehden olısar yüzüm siyeh mūyuñ gibi

167. **didüñ:**-*dü*, -*ñ*
Gazel 3217
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Evveli ‘ışḳuñ Muḥibbī’ye didüñ cān terkidür
Bir söz-ile dōstum öldürmegil illā beni

168. **didüñ:**-*dü*, -*ñ*
Gazel 3254
Mısra: **3**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Çün muṭī‘ olup “belī” didüñ ezel rūz-ı elest
‘Ahdüñe dur terk kılma key sakın peymānuñı

169. **dimiş:**-*miş*
Gazel 3177
Mısra: **3**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḥalḳasına Ka‘be’nüñ el uruban Mecnūn dimiş
Olmasun Leylā’dan özge göñlümüñ endīşesi

170. **dimiş:**-*miş*
Gazel 3183
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Virmeyince cān meta‘ın vaṣlumı bulmaz dimiş
Bir söz-ile müşkilümi dilber āsān eyledi

171. **dimiş:**-*miş*
Gazel 3272
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dimiş idüñ ki seni vaṣlum ile şād ideyim
Ne tīz unıtduñ eyā dōst ol ‘ahd kanı

172. **dimiş:**-*miş*
Gazel 3323
Mısra: **12**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Baş u cān terkin uram ‘ışḳ-ıla pervāne gibi
Dimiş idüñ yirine getür olup sözüñ eri

173. **dime:**-*me*
Gazel 3044
Mısra: **1**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ol yāra yār dime kim yālvara gelmeye
Dil virme aña sakın el vara gelmeye

174. **dime:**-*me*
Gazel 3131
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cān virüben ḫāk-i pāyın ol şehüñ bulam dime
Ev ḥisābı rāst gelmez degmede bāzārda

175. **dime:**-*me*
Gazel 3137
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Yār kūyına Muḥibbī yañılup cennet dime
Ortalarında tefāvüt var hezārān bāb-ıla

176. **dime:**-*me*
Gazel 3155
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İy Muḥibbī dime aġyāra seg-i yār sakın
Ne içün beñzedesin dōstumı düşmenüme

177. **dime:**-*me*
Gazel 3159
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Her dem seni ok gibi atar yabana yār
Başa çıkam dime sakın ol kaşı yay-ıla

178. **dime:**-*me*
Gazel 3169
Mısra: **1**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dime nāṣiḥ pend idüp cān iste cānān isteme
Gel baña ‘ālemde di cānānesüz cān isteme

179. **dime:**-*me*
Gazel 3210
Mısra: **1**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Sakın aldanma cihāna dime yokdur ben gibi
‘Āḳil iseñ tut anı sen kendüñe düşmen gibi

180. **dime:**-*me*
Gazel 3271
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

‘Işḳuñ yolını iltemedi kimsene başa
Bir kāra sakın beñzedeyim dime bu kārı

181. **dime:**-*me*
Gazel 3298
Mısra: **6**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gūş kıl iy ġonca-fem kūyuñda göñlüm nālesin
Dime bāġumda benüm bülbül-i ḫoş-gū kalmadı

182. **dime:**-*me*
Gazel 3344
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Āḫir seni bu ‘āleme rüsvā-yı ‘ām ider
Zinhār Muḥibbī kimseye gel dime rāzuñı

183. **dime:**-*me*
Gazel 3412
Mısra: **1**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Meh dime yüzi āfitāb oldı
Bakdugumca gözüm pür āb oldı

184. **dime:**-*me*
Gazel 3418
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bezm-i ġam içre ‘āşıḳa eglence yok[dur] dime
Dil nāle kılsa ney gibi egler ṣadā bizi

185. **dime:**-*me*
Gazel 3433
Mısra: **3**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bādeye telḫ dime sun berü şīrīn içelüm
Yāduña nūş idelüm sun tolusın saġrāḳı

186. **dime:**-*me*
Gazel 3458
Mısra: **1**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dime yok kūy-ı melāmet içre ben rüsvā gibi
Hey neler var bu cihānda sen dili şeydā gibi

187. **dime:**-*me*
Gazel 3461
Mısra: **1**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Māl u cāha ġarra olma dime yokdur ben gibi
Sür yüzüñ yire tevāżu‘ ehli ol dāmen gibi

188. **diyesin:**-*(y)e*, *-sin*
Gazel 3197
Mısra: **6**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İy bād-ı ṣabā ger varasın kūy-ı nigāra
Bir bir diyesin eyledügüm āh-ıla zārı

189. **direm:**-*r*, *-em*
Gazel 3165
Mısra: **1**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

El götürüp du‘ā direm ol serv ḳāmete
Kimdür ki irmek istemez ola ḳıyāmete

190. **dimedi:**-*me*, *-di*
Gazel 3275
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḳaddümi ya eyleyüp atdum yine āh okların
Dimedi çarḫuñ geçürdüm bu tokuz kalkanını

191. **dimedi:**-*me*, *-di*
Gazel 3304
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Kapusında niçe yıldur ḫastayam āh eylerem
Dimedi bir kez bu dil dil-ḫaste bīmārum gibi

192. **dimedi:**-*me*, *-di*
Gazel 3335
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Yıllar-durur dimedi ḫālüñ nedür ġarīb
Bekler Muḥibbī gerçi ki ol āsitāne[y]i

193. **dirsem:**-*r*, *-se*, *-m*
Gazel 3061
Mısra: **3**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Yüzüñe n’ola dirsem şāh-ı ḫāver
Ezelden nūr-ıla olmış sirişte

194. **dirsem:**-*r*, *-se*, *-m*
Gazel 3345
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Zerd oldı yüzüm yanalıdan pūte-i ġamda
Dirsem ne ‘aceb var mıdur eyvā benüm gibi

195. **dirsem:**-*r*, *-se*, *-m*
Gazel 3484
Mısra: **4**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dü ‘ālem çün münevverdür yüzinden
Ne tañ dirsem yüzine ‘ālem-ārāy

196. **dimeyem:**-*me*, *-(y)em*
Gazel 3365
Mısra: **2**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Yolına bir cān nedür terk idem olsa cān iki
Cān virem bu yolda ammā dimeyem cānān iki

197. **dirseñ:**-*r*, *-se*, *-ñ*
Gazel 3206
Mısra: **9**
Demek, söylemek. II Sormak.

Viren ‘ışḳ içre kimdür cānı dirseñ
Muḥibbī derdmend üftāde virdi

198. **dimeyesin:**-*me*, *-(y)e*, *-sin*
Gazel 3263
Mısra: **6**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Sakın şerr işleme nefsüñe uyma
Ki soñra dimeyesin āh-ıla vāy

199. **dirler:**-*r*, *-ler*
Gazel 3070
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Leblerüñ emdükçe meyl eyler bu göñlüm ġabġaba
Sīb ḫūb olur meze dirler mey-i nāb üstine

200. **dirler:**-*r*, *-ler*
Gazel 3238
Mısra: **3**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Viṣāl-i gencine dirler olur vīrāneler maḫzen
Baña ma‘mūre olmakdan göñül olmak ḫarāb evlā

201. **dirler:**-*r*, *-ler*
Gazel 3272
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dār-ı dünyāya denī dirler imiş çünki ezel
Kim aña meyl ide elbette olur ol da denī

202. **dirler:**-*r*, *-ler*
Gazel 3318
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dünyāya dirler cīfedür her kim aña basdı ḳadem
Kaldı mülevves tā ebed ol pāk-dāmān olmadı

203. **dirler:**-*r*, -*ler*
Gazel 3318
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dirler Muḥibbī şi‘rini kuş diline beñzer hemān
Fehm eylemez ma‘nāsını her kim Süleymān olmadı

204. **dirler:**-*r*, -*ler*
Gazel 3346
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gerçi kim düşvārdur cān oynamak dirler velī
Baña cān virmek gelür āsān bir içim mā gibi

205. **dirler:**-*r*, -*ler*
Gazel 3371
Mısra: **5**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Müşkil işdür gerçi dirler terk-i cān itmek velī
‘Āşıḳam sanmañ baña bu müşkil āsān olmadı

206. **dirler:**-*r*, -*ler*
Gazel 3371
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İy Muḥibbī bunca ġam ardınca dirler gülmenüñ
Ehl-i ḥāl olan anuñçün şād u ḫandān olmadı

207. **dirler:**-*r*, -*ler*
Gazel 3438
Mısra: **6**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bir nefes bu nāleme gülşende āheng itmedi
Gerçi dirler bülbüle āh [u] fiġānuñ yügrügi

208. **dirler:**-*r*, -*ler*
Gazel 3442
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Baña dirler melāmet iḫtiyār it
Olur mı ehl-i ‘ışḳuñ iḫtiyārı

209. **diyüp:**-*(y)üp*
Gazel 3120
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Muḥibbī’ye vefā idem diyüp ‘ahdin bozar anı
Dirīġā ol cefā-pīşe meger varmış Karaman’a

210. **diñ:**-*ñ*
Gazel 3088
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cān terkini kim ura irer būseme dirmiş
Biñ cān virelüm cān-ıla diñ aña satarsa

211. **diñ:**-*ñ*
Gazel 3275
Mısra: **1**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Saklasun her dündan diñ yāra ad u sanını
Görmesün her nā-sezā göstermesün eyvānını

212. **diyü:**-*y*, -*ü*
Gazel 3148
Mısra: **5**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Mezra‘-ı dilde maḥabbet toḫmı sebz olsun diyü
Anı suvarmaga çeşmüm döndi ābuñ ‘aynına

213. **diyem:**-*y*, -*e*, -*m*
Gazel 3152
Mısra: **13**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Rūz-ı maḥşerde diyem Mecnūn’a derd ü ġuṣṣamı
Her kişi derd-i dilin dir kandasa yoldaşına

214. **diyem:**-*y*, -*e*, -*m*
Gazel 3242
Mısra: **1**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Hīç olur mı ki diyem ‘ālemde var cānān iki
Bunı kim diye-bilür var cism içinde cān iki

215. **dir-imişsin:**-*r*, -*i*, -*miş*, -*sin*
Gazel 3242
Mısra: **9**
Duygu ve düşüncelerini sözle anlatmak, söylemek.

Dir-imişsin terk kılmaz bu Muḥibbī baş u cān
İmtiḥān eyle gel evvel soñra kıl bühtān iki

dībā:

1. **dībāyı:**-*(y)ı*
Gazel 3015
Mısra: **9**
Eskiden çok makbul tutulan, genellikle desenli, ağır dokuma ipekli kumaş.

Dilā aṭlās dībāyı n’idersin
Saña yitmez mi bir palās-ı jende

dicle:

1. **dicle’den:**-*den*
Gazel 3359
Mısra: **9**
Dicle nehri.

Gözlerüm yaşı degül eksük Muḥibbī Dicle’den
Yaşuma kimdür diyen kim cūy-ı Baġdād olmadı

dīdār:

1. **dīdārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3480
Mısra: **2**
Far. is. Yüz, çehre, sima, güzel yüzün görünmesi.

Naḳş kıldum ḫāne-i dilde ḳamer ruḫsārını
Ola kim bu nev‘-ile görem anuñ dīdārını

2. **dīdār:**
Gazel 3204
Mısra: **5**
1. Yüz, güzel yüz, çehre. 2. Görünüş, tecellî. 3. tasavvuf. Cenâbıhakk'ın müminlere vâdettiği görünüşü, tecellîsi.

Dīdār ‘āşıḳı olmasa idi benüm gibi
Akar mıydı göz yaşı āb-ı revān daḫı

3. **dīdāra:**-*a*
Gazel 3425
Mısra: **5**
Güzel yüz, güzellik.; sevgili. II Allah'ın müminlere vâdettiği görünüşü, tecellîsi.

Niyāz idüp akar sular meger dīdāra ‘āşıḳdur
Öter şūrīde olmışdur seḥer diñleñ hezārānı

4. **dīdārını:**-*(ı)n, -ı*
Gazel 3341
Mısra: **1**
Yüz, güzel yüz, çehre.

Görmesem [ben] ‘ālem içre yārumuñ dīdārını
Ser-te-ser āhum kebūd ide der ü dīvārını

5. **dīdāruñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3329
Mısra: **4**
1. Yüz, güzel yüz, çehre. 2. Görünüş, tecellî.

Hīç murādum yok benüm senden temennā eylemem
Rāżıyam tek baña göster sen hemān dīdāruñı

dīde:

1. **dīdelerden:**-*ler, -den*
Gazel 3170
Mısra: **4**
Göz.

Ciger kanıyla bagrum ḫūn eyle
Doludur dīdelerden iki şīşe

2. **dīde:**
Gazel 3297
Mısra: **10**
Göz. II Vücutta açılan göz göz yara.

Ḳāni‘ olmadı Muḥibbī bir göz-ile dilberi
Dāġlardan görmek içün dīde peydā eyledi

3. **dīdelerden:**-*ler, -den*
Gazel 3365
Mısra: **4**
Görme organı, göz, çeşm.

Tartmak ister ḫāk-i pāyin cevheri cān-ıla dil
Eylemişdür dīdelerden keffe-i mīzān iki

4. **dīdemüñ:**-*m, -üñ*
Gazel 3152
Mısra: **10**
Göz.

Ḫāk-i pāy-i dilberi pāk eyleyüp her dem sular
Āferīn ṣad āferīn bu dīdemüñ ferrāşına

5. **dīde:**
Gazel 3189
Mısra: **4**
Göz.

Şol ḳadar dökdüñ yaşuñ ġarḳ eyledüñ göz yaşına
Ġıll ü ġışdan yuyuban iy dīde pāk itdüñ beni

6. **dīdelerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 3240
Mısra: **7**
Göz.

Su döker ‘ārıżum üstine benüm dīdelerüm
Ola bu nev‘-ile yuyıbile rūy-ı siyehi

7. **dīde:**
Gazel 3339
Mısra: **15**
Göz.

Dīde rūyum cem‘ kılmışdur şu deñlü sīm ü zer
Pāy-ı yāra eylesem bilmez nisār eksüklügi

8. **dīde:**
Gazel 3014
Mısra: **2**
(Âşığın) gözü.

Nigārā kalmışın derdüñle ġamda
Döker yaş yirine bu dīde dem de

9. **dīde:**
Gazel 3419
Mısra: **1**
Görme organı, göz, çeşm.

Ol serv-ḳadde nāgāh bu dīde baḳadüşdi
Eşküm revān gözümden pāyına akadüşdi

10. **dīde:**
Gazel 3419
Mısra: **14**
Görme organı, göz, çeşm.

Göz yaşların Muḥibbī dökseñ ‘aceb degüldür
Ol serv ḳadde nāgāh bu dīde bakadüşdi

11. **dīde:**
Gazel 3460
Mısra: **10**
Görme organı, göz, çeşm.

Ḫūblar gerçi Muḥibbī ‘ālem içre çok velī
Dīde hīç görmiş degül bir böyle şūḫ-ı dil-keşi

12. **dīdeden:**-*den*
Gazel 3107
Mısra: **2**
(Âşığın) gözü.

Bu göñlüm itdi hicrān pāre pāre
Akar bu dīdeden kan pāre pāre

13. **dīdeler:**-*ler*
Gazel 3341
Mısra: **10**
Görme organı, göz.

Naḳd-i eşk-ile Muḥibbī vaṣl-ı yāra irmedi
Dīdeler cümle düketdi dirhem ü dīnārını

14. **dīdelerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 3279
Mısra: **6**
Göz.

Zārılıḳ ider döneli göñlüm dōlāba āh
Yaşlar döker dīdelerüm de pür āb oldı

15. **dīdelerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 3340
Mısra: **5**
Göz.

Ḫarc itmeseydi dīdelerüm naḳd işigini
Farż olmasa ger baña ḥüsnüñ ziyāreti

dīde kabagı:

1. **dīde kabagı:**--*ı, --n, --da-ında*
Gazel 3113
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz kapağı.

Ġam meclisine ḥācet olursa şarāb iy dil
Yokla bulunur lā-büd bu dīde kabagında

dīde-i eşk:

1. **dīde-i eşk:**-*üm, -e*
Gazel 3334
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.

Ten keştīsini dīde-i eşküme sımarladum
Elden düşürdüm āh ‘inān-ı sefīne[y]i

dīde-i nemgīn:

1. **dīde-i nemgīn:**--*üm, --e*
Gazel 3027
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nemli göz.

Benüm-içün giceler tā ṣubḥa dek giryān olur
Āferīn olsun Muḥibbī dīde-i nemgīnüme

dīdeler:

1. **dīdeler:**-*ler*
Gazel 3089
Mısra: **6**
Görme organı, çeşm, ayn.

Kim bilürdi ‘ışḳumı ‘ālemde olurdı nihān
Dīdeler kūzekler ü bu sīne dōlāb olmasa

dīde-pürhūn:

1. **dīde-pürḫūnam:**-*am*
Gazel 3166
Mısra: **2**
Kanla dolu göz.

Bir gül-i ra‘nā ġamından zār u maḥzūnam yine
Bagrumuñ kanı yiñilmez dīde-pürḫūnam yine

2. **dīde-pürḫūnam:**-*am*
Gazel 3166
Mısra: **10**
Kanla dolu göz.

Ney gibi feryād iderse bu Muḥibbī tañ mıdur
Bir gül-i ra‘nā ġamından dīde-pürḫūnam yine

didi ki:

1. **didi ki:**
Gazel 3111
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dedi ki, ... dedi.

Siḥr idüp didi ki her tārını bir mār itdüm
Kimse el sunmaya tā zülf-i perīşānumuza

didi kim:

1. **didi kim:**
Gazel 3111
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dedi ki.

Didi kim tīġ-ı cefām-ıla helāk āḫir anı
Eylerem ugramasun ‘āşıḳ olan yanumuza

diğer-gūn:

1. **diger-gündur:**-*dur*
Gazel 3032
Mısra: **3**
Değişmiş, başkalaşmış; bozuk, perişan.

Hicr elinden dōstum ḥālüm diger-gündur benüm
Bu giceyi ben ‘acebdür çıkarursam yarına

diger-gūn ol-:

1. **diger-gūn ol-:**--*ma, --da*
Gazel 3123

Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değişmek, kötüleşerek başka bir şekil almak.

Bir elif ḳad ḥasretinden ḳāmetüm nūn olmada
Āh kim günden güne ḥālüm diger-gūn olmada

dik:

1. **diküp:**-*üp*
Gazel 3101
Mısra: **6**
Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek.

Bāġbān ger görse ḳadd ü ʻārıż u şehlā gözüñ
Serv nergis gül diküp hergiz tecemmül itmeye

dik-:

1. **dikerse:**-*er*, -*se*
Gazel 3453
Mısra: **6**
Bir şeyi dikine duracak şekilde yere koyup yerleştirmek.

Laʻlüñ olmış cān u dil meyḫānesi iy muġbeçe
Yiridür zülfüñ nişān-ıçun dikerse çenberi

diken:

1. **diken:**
Gazel 3349
Mısra: **12**
Bazı bitkilerde bulunan ucu sivri, sert, batıcı çıkıntı, hâr.

Kalursa dāmen-i dilber ne tañ aġyār destinde
Gülüñ hīç görmedüñ mi sen etegini diken kesdi

dikkat it-:

1. **diḳḳat it-:**-*dü*, -*m*
Gazel 3251
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Düşüncelerini bir nokta üzerinde toplamak, bir şeyin üzerinde îtinâ ile durmak. 2. Bir husus gözüne çarpıp ilgisini çekmek, bir şeyi farkedip görmek.

Diḳḳat itdüm teng görindi ġoncadan yāruñ lebi
Sībe teşbīh eylemişlerdür görenler ġabġabı

dil:

1. **dil:**
Gazel 3003
Mısra: **5**
Gönül, yürek.

Şikest eyler ırak ol iy dil andan
Ki sensin şīşe ol bir seng-i ḫāra

2. **dil:**
Gazel 3006
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

Ġam şebinde dil seni giryān ide
Ṣubḥ olınca nāle vü feryād ide

3. **dil:**
Gazel 3007
Mısra: **3**
Gönül, yürek.

Alsa cānum kāşkī olsa bu dil ġamdan ḫalāṣ
Niçeye dek böyle maḥrūm olam anuñ rūyına

4. **dil:**
Gazel 3007
Mısra: **7**
Gönül, yürek.

İy ṣabā būyın getür tā mürde dil bulsun ḥayāt
Ger seḥerden irişürseñ sünbül-i gül-būyına

5. **dil:**
Gazel 3008
Mısra: **6**
Gönül, yürek.

Ya kaşlaruñla çeşmüñ ġamz okların ataldan
Sīnem delindi yir yir dil kaldı kan içinde

6. **dilde:**-*de*
Gazel 3008
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

Tañ mı bulınsa mihrüñ bu dilde cān içinde
Zīrā ki genc bulınur ekser vīrān içinde

7. **dilde:**-*de*
Gazel 3016
Mısra: **7**
Gönül, yürek.

Gülde ḳadümi dilde ġamı cān u ciger rīş
Āşüfte vü dildāde giriftāra benefşe

8. **dilüm:**-*üm*
Gazel 3017
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

Ne ṣabrum kaldı ne ʻaḳlum ne dilüm kaldı güftāra
Ġarīb-isem n'ola ṣāhum benüm de vardur Allāh'um

9. **dil:**
Gazel 3023
Mısra: **9**
Gönül, yürek.

Ẓulmet-i ġamda yine kaldı Sikender gibi dil
İy Muḥibbī çāre ne uymaduñ evvel sözüme

10. **dil:**
Gazel 3033
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

İy dil ser-i zülfinden anuñ key ḥaẕer eyle
Varmaga dilerseñ yanına terk-i ser eyle

11. **dil:**
    Gazel 3033
    Mısra: **7**
    Gönül, yürek.

İy dil ayagı topragına ger elüñ irse
‘İzzetle alup yüzüñe sür tāc-ı ser eyle

12. **dil:**
    Gazel 3033
    Mısra: **14**
    Gönül, yürek.

Çün ‘ahdine durmadı nigārum n’ideyim āh
İy dil gele bir katlana hicre sefer eyle

13. **dil:**
    Gazel 3036
    Mısra: **2**
    Gönül, yürek.

Bir perī-peyker ġamından zār u giryānsın yine
Kākül-i dilber gibi iy dil perīşānsın yine

14. **dil:**
    Gazel 3038
    Mısra: **4**
    Gönül, yürek.

Salınsa serv tek dilber bugün gülşende nāz-ıla
Ciger kanın gözümden dil saçar āheste āheste

15. **dilden:**-*den*
    Gazel 3038
    Mısra: **2**
    Gönül, yürek.

Ṣabā kūy-ı dilārādan geçer āheste āheste
Anuñçün ġuṣṣayı dilden açar āheste āheste

16. **dil:**
    Gazel 3042
    Mısra: **7**
    Gönül, yürek.

Koñ efġān eylesün dil bezm-i ġamda
Bunuñ tek bülbül olmaz degme yirde

17. **dil:**
    Gazel 3043
    Mısra: **4**
    Gönül, yürek.

Gözüm yaşına nisbet ḳatre deryā
Düşelden dil bu hicrān illerine

18. **dil:**
    Gazel 3043
    Mısra: **5**
    Gönül, yürek.

Yine dil la‘l-i nābuñ ḥasretinden
Heves itdi Bedaḫşān illerine

19. **dil:**
    Gazel 3045
    Mısra: **4**
    Gönül, yürek.

Dem dem dökilen göz yaşı bil ḫūn-ı cigerdür
Dil zevraḳı ġarḳ oldı şeḥā ol dem içinde

20. **dil:**
    Gazel 3046
    Mısra: **3**
    Gönül, yürek.

Dil perīşān ḥāl-idi daḥı perīşān eyledi
Çün girihler saldı ol zülf-i perīşān üstine

21. **dil:**
    Gazel 3047
    Mısra: **5**
    Gönül, yürek.

Yidügi derd ü belā vü zecr ü miḥnetdür bu dil
Geçinür ġam maṭbaḫında dürlü dürlü aş-ıla

22. **dilem:**-*em*
    Gazel 3051
    Mısra: **12**
    Gönül, yürek.

Bişnev aḥvālin Muḥibbī saña taḳrīr kılsun
Ki dilem sūḫte çün zāniş-i sevdā lāle

23. **dili:**-*i*
    Gazel 3053
    Mısra: **1**
    Gönül, yürek.

Va‘de-i vuṣlat ümīẕiyle dili şād eyleme
Rāżıyam cevr [ü] cefā kıl tek beni yād eyleme

24. **dil:**
    Gazel 3054
    Mısra: **2**
    Gönül, yürek.

Zāhid senüñ tek uymazam efsāneden efsāneye
Dil buldı çün maṭlūbını yiltme beni bīgāneye

25. **dilden:**
    Gazel 3056
    Mısra: **2**
    Gönül, yürek.

Māh-rūlar vaṣfına çün müşterī oldum yine
Ḫarc idüp cān naḳdini dilden berī oldum yine

26. **dil:**
    Gazel 3059
    Mısra: **7**
    Gönül, yürek.

Yaşum deryāya dil ṣaḥrāya düşdi
Ararsın dil-rübāyı baḥr ü berde

27. **dilde:**-*de*
Gazel 3062
Mısra: **4**
Gönül, yürek.

Gider mi başdan sevdā-yı zülfüñ
Hevā toḥm[ı] olaldan dilde küşte

28. **dil:**
Gazel 3067
Mısra: **3**
Gönül, yürek.

Tīr-i müjgānuña karşu dil yine gögsin gerer
Her ki ‘āşıḳdur ezel dirler ki ol bī-bāk ola

29. **dil:**
Gazel 3071
Mısra: **5**
Gönül, yürek.

Girüp dil pūte-i hicre yanaldan göñli pāk oldı
Ki zīrā ḫāliş olmaz zer kaçan kim girmeye ḳāla

30. **dil:**
Gazel 3073
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

Gül mevsiminde iy dil ol gül‘izārı gözle
Bülbül gibi hemīşe sen āh u zārı gözle

31. **dil:**
Gazel 3075
Mısra: **4**
Gönül, yürek.

Gider ‘aḳlum zülfini depretdügince bād-ı şūbḥ
Beñzedür dil cilvesini gülşenüñ ṭāvusına

32. **dil:**
Gazel 3076
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

Dil dutdı vaṭan zülf-i girih-gīr arasında
Dīvāneye ḫoşdur dura zencīr arasında

33. **dil:**
Gazel 3077
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

Tolaşdı yine dil saçınuñ silsilesine
Başındaki sevdā komaz iltür anı sine

34. **dil:**
Gazel 3077
Mısra: **11**
Gönül, yürek.

Ḫışm eyler ise ġam yime iy dil yine oḫşar
Efendi olan kakır u oḫşar kölesine

35. **dili:**-*i*
Gazel 3078
Mısra: **3**
Gönül, yürek.

Zülfine dolaşan dili kor çāh-ı zenaḫda
Kalur ebed ol bend-ile zindān arasında

36. **dil:**
Gazel 3087
Mısra: **7**
Gönül, yürek.

Ḫāk-i miḥnetle cefā sengiyle dil vīrānesin
Ola kim ma‘mūr ide mi‘mār sevdüm tāzece

37. **dil:**
Gazel 3089
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

Jeng-i ġamda dil kalurdı ger mey-i nāb olmasa
Kim görürdi gün yüzin mihr-i cihān-tāb olmasa

38. **dil:**
Gazel 3101
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

Ḫāşa lillāh kim cefāña dil taḥammül itmeye
Cān ṭaleb kılsañ vire bir dem te’emmül itmeye

39. **dil:**
Gazel 3101
Mısra: **7**
Gönül, yürek.

Bār-ı ġam taglarcadur dil aña ṭāḳat gösterür
Ẕerresin ger taga ursalar taḥammül itmeye

40. **diller:**-*ler*
Gazel 3102
Mısra: **4**
Gönül, yürek.

Eyleyelden gözlerüm yaşını kūyuñda sebīl
Teşne diller raġbet itmez oldı āb-ı Ka‘be’ye

41. **dil:**
Gazel 3106
Mısra: **9**
Gönül, yürek.

Derdā ki Muḥib ‘ār-ıla dil pāralanupdur
Bir kimsene yok ‘ārı çeke āh benümle

42. **dilden:**-*den*
Gazel 3106
Mısra: **4**
Gönül, yürek.

Gökler yüzine itse ‘urūc ejder-i āhum
Od saçıla dehr içre bu dilden dehenümle

43. **dil:**
Gazel 3113
Mısra: **7**
Gönül, yürek.

Ġam meclisine ḥācet olursa şarāb iy dil
Yokla bulunur lā-büd bu dīde kabagında

44. **dil:**
Gazel 3114
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

Naḳd-i cānı yine dil aldı bugün ayasına
Sen şehüñ tā ki nisār ide hemīn pāyesine

45. **dil:**
Gazel 3114
Mısra: **9**
Gönül, yürek.

Dil Muḥibbī gözümüñ yaşı içün nāle kılur
Şīr umup zārī kılur ṭıfl gibi dāyesine

46. **dili:**-*i*
Gazel 3126
Mısra: **5**
Gönül, yürek.

Oldı benfşe ḫāṭırı mey maḥzūn dili şikest
Bir dem muṣāḥib olmadı sen saçı sünbüle

47. **dil:**
Gazel 3128
Mısra: **5**
Gönül, yürek.

Ol perīnüñ dil perīşān eylemek şānındadur
Anuñ-içun meyl ider zülf-i perīşān oynına

48. **diller:**-*ler*
Gazel 3130
Mısra: **4**
Gönül, yürek.

Kaşları yayın kurup almış ele müjgān okın
Diller almaga olur Hindū-yı zülfi cevşene

49. **dil:**
Gazel 3141
Mısra: **13**
Gönül, yürek.

Kaldı dil deşt-i belā içre çü Mecnūn ṣıfat
Şimdiden girü Muḥibbī ġamı sen zād eyle

50. **dilümi:**--*üm, --i*
Gazel 3141
Mısra: **12**
Gönül, yürek.

Yā Rab ayırma benüm dāmen-i ‘ışḳından elüm
Rūz-ı maḥaşerde anuñla dilümi şād eyle

51. **dil:**
Gazel 3146
Mısra: **3**
Gönül, yürek.

Niçe kan yutmaya dil göz göre karşumda benüm
Ḳadeḥ agzından öpe kuça kemer döne döne

52. **dil:**
Gazel 3146
Mısra: **9**
Gönül, yürek.

Tolaşup kāküline dil diler irmek lebine
Resen-i zülf-ile dil ya‘nī çıkar döne döne

53. **dil:**
Gazel 3146
Mısra: **10**
Gönül, yürek.

Tolaşup kāküline dil diler irmek lebine
Resen-i zülf-ile dil ya‘nī çıkar döne döne

54. **dil:**
Gazel 3151
Mısra: **8**
Gönül, yürek.

Vādī-i hicrān şebinde bir kara gündür geçer
Olısardur ḫasta dil āḫir bu āh u zār ile

55. **dil:**
Gazel 3152
Mısra: **5**
Gönül, yürek.

Şöyle ḥayrān oldı dil gördi ḫayāl-i dilberi
Tā ḳıyāmet gelmeyiser ‘aḳlı ayruk başına

56. **dil:**
Gazel 3158
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

İy dil geçür ‘ömrüñi her dem ṣafā-y-ıla
Mehtāba karşu ‘ıyş idegör çeng ü nāy-ıla

57. **dil:**
Gazel 3161
Mısra: **7**
Gönül, yürek.

Dil dilerdi cān virüp bugün lebüñ bāzār ide
Kaldı işüm vā dirīġā yār ile çün yarına

58. **dil:**
Gazel 3162
Mısra: **7**
Gönül, yürek.

Baglanalı zülfüñüñ zencīrine dīvāne dil
Kendüzin farḳ eylemez degül ki sol u sagına

59. **dil:**
Gazel 3165
Mısra: **7**
Gönül, yürek.

İy dil mecāzī ‘ışḳa göñül virmeden sakın
İrişdürür kişi ezel āḫir nedāmete

60. **dil:**
Gazel 3175
Mısra: **9**
Gönül, yürek.

Belā ṣaḥrāsına iy dil yiter saña revān olsañ
Gözüñ yaşını su eyle ġam u derd-ile kıl zādı

61. **dil:**
Gazel 3179
Mısra: **5**
Gönül, yürek.

‘Işḳ dāġın niçe pinhān eylesün dil sīnede
Dest-i ḫayret birle çün çāk-i girībān eyledi

62. **dil:**
Gazel 3181
Mısra: **3**
Gönül, yürek.

Egerçi dil ṭabībisin veli bī-raḥmsın ġāyet
Kapuñda ḫastayam yıllar gözetmezsin o bīmārı

63. **dil:**
Gazel 3183
Mısra: **3**
Gönül, yürek.

‘Işḳın iẓhār itdi dil gösterdi sīnem dāġını
Şevḳ-ile sermest olup çāk-i girībān eyledi

64. **dil:**
Gazel 3184
Mısra: **4**
Gönül, yürek.

Hey niçe ‘ayyārdur gözden ogurlar setrümi
Gitdi dil elden görelden ṭurra-i ṭarrāruñı

65. **dil:**
Gazel 3185
Mısra: **7**
Gönül, yürek.

Şu‘le-i āh-ıla iy dil sırrumı fāş eyledüñ
Odlara yan göreyim bu āh-ı sūzānum gibi

66. **dil:**
Gazel 3187
Mısra: **6**
Gönül, yürek.

Cevāb aldı meger şīrīn lebüñden
Bu dil Ferhād-veş taglara düşdi

67. **dilümden:**-*üm, -den*
Gazel 3187
Mısra: **8**
Gönül, yürek.

Şu deñlü pāre pāre oldı bagrum
Dilümden āh-ıla her pāre düşdi

68. **dilde:**-*de*
Gazel 3192
Mısra: **4**
Gönül, yürek.

Depemden mi çıkardı dūd-ı āhum
Eger yanmasa dilde ‘ışḳ nārı

69. **dilden:**-*den*
Gazel 3193
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

N’ola dilden berī olsam görüp ruḫsār-ı cānānı
Yakar pervāne bāl ü per göre şem‘-i şebistānı

70. **dil:**
Gazel 3197
Mısra: **7**
Gönül, yürek.

Yaş dökme gözüm eyleme iy dil güle nāle
Ol seng-dile itmedi bir ẕerrece kārı

71. **dil:**
Gazel 3201
Mısra: **10**
Gönül, yürek.

Germ olsa gözümüñ yaşı itme Muḥibbī ‘ayb
‘Işḳ āteşiyle çünki bu dil külḫenüm gibi

72. **dil:**
Gazel 3202
Mısra: **5**
Gönül, yürek.

Dem-be-dem yükseklere saldum bu dil şahbāzını
Ol hümā-pervāzı aldurdum yine turna gibi

73. **dil:**
Gazel 3204
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

‘Işḳ āteşiyle yandı bu dil bil ki cān daḫı
‘Işḳa düşeli çarḫ urur āsümān daḫı

74. **dil:**
Gazel 3208
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

Cān-ıla bu dil oldı giriftār ‘āşıḳı
Mecnūn-ı dehr gibi olup zār ‘āşıḳı

75. **dil:**
Gazel 3208
Mısra: **8**
Gönül, yürek.

Vīrāne kıldı cismüm egerçi belā-yı hicr
Dil genc-ḫānesi tolu esrār ‘āşıḳı

76. **dil:**
Gazel 3212
Mısra: **8**
Gönül, yürek.

İçerem hicr ara çeşmüm şarābın
Yirem ġam ġamdan özge dil ne ḫordī

77. **dilini:**-*in*, -*i*
Gazel 3215
Mısra: **7**
Gönül, yürek.

Evvel dilini soñra alur cānını komaz
Her kim nigāh eyleye nāgāh ol dil-keşi

78. **dil:**
Gazel 3218
Mısra: **9**
Gönül, yürek.

Ḳanā‘at gūşesin iy dil yüri var āşiyān eyle
İşidüp göndere şeh-per saña tā Ḳāf’uñ ‘Anḳāsı

79. **dil:**
Gazel 3221
Mısra: **8**
Gönül, yürek.

Tolaşaldan zülfine cān u göñül olmaz ḫalāş
Ne belāya saklar iy dil ol ḳad ü bālāsını

80. **dilüm:**-*üm*
Gazel 3223
Mısra: **5**
Gönül, yürek.

Pāre pāre eyledi gerçi dilüm tīġ-ı cefā
Līk meh-rūlar elinde kaldı her bir pāresi

81. **dil:**
Gazel 3228
Mısra: **6**
Gönül, yürek.

Kāyinātı seyr iderdüñ ser-te-ser ḫurşīd-veş
Cür‘adān-ı ‘ışḳdan iy dil yiseñ esrārumı

82. **dil:**
Gazel 3232
Mısra: **5**
Gönül, yürek.

Dil ġamzesi tīġına gerden sunar müdām
‘Işḳ ehlinüñ görmedi kimse cazāsını

83. **dil:**
Gazel 3237
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

Dil itdi yine bir güzele mübtelā beni
Rāḥat yüzini görmeyiser āh u vā beni

84. **dil:**
Gazel 3238
Mısra: **2**
Gönül, yürek.

Yine bu meclis-i ġamda gözüm yaşı şarāb evlā
O bezme iñleyüp her dem olursa dil rebāb evlā

85. **dil:**
Gazel 3241
Mısra: **5**
Gönül, yürek.

Leẕẕet-i dünyāya dil aldanmadı hem çün meges
Eyledüm kūh-ı ḳanā‘at içre cā ‘Anḳā gibi

86. **dil:**
Gazel 3245
Mısra: **6**
Gönül, yürek.

Her ne deñlü gelse ġam aksa belā cūlar gibi
Eyle sen iy dil taḥammül baḥr-ı ‘ummān ol yüri

87. **dil:**
Gazel 3245
Mısra: **7**
Gönül, yürek.

Ġamzeler ḫançer çeküp iy dil seni öldürmedin
Bir gün öñdin var anuñ kūyında ḳurbān ol yüri

88. **dil:**
Gazel 3258
Mısra: **3**
Gönül, yürek.

Elüñde cām-ı rindāne içüp mey gibi dil ṣāf ol
Çeküben lāle-veş nūş it daḫı bagruña yak dāġı

89. **dil:**
Gazel 3259
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

Leylī zülfüñ göreli oldı bu dil dīvānegi
Oldı senüñle āşinā ammā baña bīgānegi

90. **dil:**
Gazel 3260
Mısra: **3**
Gönül, yürek.

Uyardum ‘ışḳ ḳandīlin aña bu dil fitīl itdüm
Gözüm yaşıyla gönderdüm bile bu bagrumuñ yagı

91. **dilden:**
Gazel 3261
Mısra: **2**
Gönül, yürek.

Cāme-i zer-baft ile ger cilve kılsa ol perī
Kim göre āşüfte vü ḫayrān ola dilden berī

92. **dilden:**-*den*
Gazel 3266
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

Gidüp ol māh baña dilden hezārān ṣad heves kaldı
Ġam-ı hicr-ile cān tenden gidiser bir nefes kaldı

93. **dil:**
Gazel 3267
Mısra: **2**
Gönül, yürek.

Ḥālümi görüp itmedi dilber teraḥḥümi
Günden güne ziyāde ider dil taẕallümi

94. **dil:**
Gazel 3267
Mısra: **4**
Gönül, yürek.

Gülşen içinde ruḫlarını yād idüp yine
Dil bülbüli ṣubḥa dek itdi terennümi

95. **dilde:**-*de*
Gazel 3268
Mısra: **11**
Gönül, yürek.

Yār firār itdi dirīġā kalmadı dilde ḳarār
‘Ālemi ġarḳa vire ol bī-ḳarāruñ giryesi

96. **dil:**
Gazel 3271
Mısra: **11**
Gönül, yürek.

İy dil vefā būyını umma bu cihāndan
Zīrā ki bu bir kimseye hīç itmedi yarı

97. **dil:**
Gazel 3276
Mısra: **4**
Gönül, yürek.

Gül gibi gel ḫār-ıla her demde itme bāziçe
Bülbül-i nālānuñam arturma iy dil nālümi

98. **dil:**
Gazel 3279
Mısra: **2**
Gönül, yürek.

Ṣad-bār yiter ‘işve vü nāz u ‘itāb oldı
İy türk-i mest cān-ıla bu dil ḫarāb oldı

99. **dilde:**-*de*
Gazel 3279
Mısra: **8**
Gönül, yürek.

Ġam meclisinde içeli çeşmüm şārābını
Sīnemi alma sanculı dilde kebāb oldı

100. **dil:**
Gazel 3282
Mısra: **8**
Gönül, yürek.

Gördi müşgīn-i selāsil zülf-ile kāküllerin
Boynuma zencīr ola dil diyü sevdā eyledi

101. **dil:**
Gazel 3283
Mısra: **6**
Gönül, yürek.

Leb ḫamūş līk ḫayāl ile tolu cā bu göñül
Dil senüñ-ile vü sen dille idersin suḫeni

102. **dil:**
Gazel 3283
Mısra: **8**
Gönül, yürek.

Ḫūnum içdügüñ yiter gel eyleme zār beni
Bāde nūş itdüñ revā mı dil [ü] yā mey-şikeni

103. **dille:**-*le*
Gazel 3283
Mısra: **6**
Gönül, yürek.

Leb ḫamūş līk ḫayāl ile tolu cā bu göñül
Dil senüñ-ile vü sen dille idersin suḫeni

104. **dilde:**-*de*
Gazel 3285
Mısra: **10**
Gönül, yürek.

Duḫānum çıksa başumdan Muḥibbī
‘Aceb mi yakmışamdur dilde nārı

105. **dil:**
Gazel 3286
Mısra: **3**
Gönül, yürek.

Çeşmüñ elinde tīġ-ı tīz andan bu dil itmez gürīz
Zülfüñle eyler bāzīçe görmez misin canbāzuñı

106. **dil:**
Gazel 3286
Mısra: **5**
Gönül, yürek.

Cān cāna gelmiş cān-ıla dil karşuña itse niyāz
Dutarsın istiġnā yüzin hem arturursın nāzuñı

107. **dil:**
Gazel 3287
Mısra: **9**
Gönül, yürek.

Muḥibbī dil nişān eyle yine ṣaḥrā-yı sīneñde
Eline tīr-ile almış nigārum ya gibi kaşı

108. **dilde:**-*de*
Gazel 3288
Mısra: **2**
Gönül, yürek.

Dün gice çeşmüm benüm bī-ḫ̆āb u necb bī-dār idi
Mūnisüm tā ṣubḥa dek dilde ḫayāl-i yār idi

109. **dil:**
Gazel 3290
Mısra: **4**
Gönül, yürek.

Mescid-i ḥüsnüñde cānā göreli ebrūlaruñ
Secde itdi dil baş kaldurmadı miḥrābuñı

110. **dilden:**-*den*
Gazel 3294
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

Çıkar dilden yine söz gevherini
Bilen ḳadrin bilür söz cevherini

111. **dil:**
Gazel 3295
Mısra: **2**
Gönül, yürek.

Baña ḳaddi ḫaddi besdür n'iderem serv-i gülzārı
Ko kılsun çün ruḫı güldür bu dil bülbül gibi zārı

112. **dil:**
Gazel 3296
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

Niçe yıldur çeker dil iştiyāḳı
Bulam diyü gezer Şām u 'Irāḳ'ı

113. **dil:**
Gazel 3301
Mısra: **2**
Gönül, yürek.

Çıkup şeb-gūn libās ile o meh bir şeb birūn oldı
Görüp ol şekl-i 'ayyārı hemān bu dil cünūn oldı

114. **dil:**
Gazel 3301
Mısra: **8**
Gönül, yürek.

Cefālar idesin cāna şikāyet itmeyem senden
Ḳabūlüm her ne gönderseñ dimem bu dil zebūn oldı

115. **dil:**
Gazel 3304
Mısra: **8**
Gönül, yürek.

Kapusında niçe yıldur ḫastayam āh eylerem
Dimedi bir kez bu dil dil-ḫaste bīmārum gibi

116. **dil:**
Gazel 3309
Mısra: **4**
Gönül, yürek.

Dökerem karşuña göz yaşlarını
Yakup dil şem'-veş zinde-dārı

117. **dil:**
Gazel 3316
Mısra: **7**
Gönül, yürek.

Dilerseñ genc vaşlını ḫarābāt ehl[i] ol iy dil
Bulınmaz yüz biñ ararsañ anı vīrāneden ġayrı

118. **dil:**
Gazel 3317
Mısra: **7**
Gönül, yürek.

Tīġ-i ġamzeñ görse bu dil baş açup karşu varur
'Işḳ erinüñ olmaz hīç nesneden endīşesi

119. **dil:**
Gazel 3318
Mısra: **6**
Gönül, yürek.

Gāhī cefā gāhī sitem gāhī belā geh derd ü ġam
Eksük degül miḥnet elem sanmañ bu dil kan olmadı

120. **dil:**
Gazel 3320
Mısra: **10**
Gönül, yürek.

İy Muḥibbī çün şeb-i hicrān saña oldı mekān
Sen daḫı yak āteş-i 'ışḳ-ıla dil fānūsuñı

121. **dilden:**-*den*
Gazel 3320
Mısra: **4**
Gönül, yürek.

Ṣāfī mey iç ṣūfiyā eyle gel āyīneñi pāk
Gidere dilden ġurūr u kibr-i Keykāvūsuñı

122. **dilde:**-*de*
Gazel 3322
Mısra: **5**
Gönül, yürek.

'Işḳ āteşi dilde yakup başumdan āhı
'Aceb midür çıkarsam itdün aña nigāhı

123. **dil:**
Gazel 3323
Mısra: **4**
Gönül, yürek.

Konsa dil tekyesine derd ü belā ile elem
Gözümüñ yaşını mey dil kıla biryān cigeri

124. **dilden:**-*den*
Gazel 3323
Mısra: **10**
Gönül, yürek.

Ca'd-ı zülfine anuñ yañılup 'anber diyeli
Niçe yıldur ki daḫı gitmedi dilden kederi

125. **dil:**
Gazel 3324
Mısra: **9**
Gönül, yürek.

Dil ister ki ola zülfüñe ber-dār
Muḥibbī [sen] ḳabūl it gel bu ra'yı

126. **dili:**-*i*
Gazel 3326
Mısra: **7**
Gönül, yürek.

Bī-iḫtiyār bu dili kendüye yār çeker
Yokdur cihānda bir aña beñzeye dil-keşi

127. **dil:**
Gazel 3327
Mısra: **6**
Gönül, yürek.

Gülşen-i ḥüsn üzre zülfin ‘anber-efşān eylemiş
Gel temāşā eyle iy dil cilve-i ṭāvūsını

128. **dil:**
Gazel 3329
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

Ġāyibāne ‘āşıḳam ara gel iy dil yāruñı
Ola ki müyesser bulasın dildāruñı

129. **dil:**
Gazel 3330
Mısra: **3**
Gönül, yürek.

İy dil eyle gel ḥaẕer küfr-i zülfinden anuñ
Dakmaya cān gerdenine rişte-i zünnārını

130. **dilden:**-*den*
Gazel 3334
Mısra: **9**
Gönül, yürek.

Dilden çıkar tāze ma‘ānī cevāhirin
Vardur Muḥibbī yir yir ara ḫazīne[y]i

131. **dil:**
Gazel 3339
Mısra: **9**
Gönül, yürek.

Añuban eksüklügüñ iy dil şikāyet eyleme
Ehl-i dil dāyim arar leyl ü nehār eksüklügi

132. **dil:**
Gazel 3340
Mısra: **8**
Gönül, yürek.

Hicrüñ şebinde gördi ki hīç ṣubḥa çāre yok
Nā-çār olup dil didi olam nihāyeti

133. **dilde:**-*de*
Gazel 3340
Mısra: **2**
Gönül, yürek.

Dem dem eger cevr ide baña ol āfeti
Her bir nefesde artura bu dilde rāḥatı

134. **dilde:**-*de*
Gazel 3340
Mısra: **12**
Gönül, yürek.

Şīrāne gözüñ her kaçan cāna ḳaṣd ide
Kalur mı ‘aceb kimsenenüñ dilde ṭāḳati

135. **dil:**
Gazel 3342
Mısra: **14**
Gönül, yürek.

Ḫūn-ı çeşmiyle Muḥibbī yāra kāġıd yazıcak
Didi bu ḫıdmete dil eylegil irsāl beni

136. **dil:**
Gazel 3347
Mısra: **2**
Gönül, yürek.

Cān ider şem‘-i ruḫuñ şevḳına pervāneligi
Dil kılur görse ser-i zülfüñi dīvāneligi

137. **dil:**
Gazel 3352
Mısra: **4**
Gönül, yürek.

Ġayrılar ḳaṣdını gel eyleme iy kaşı kemān
Ġamze oklarına ben eylemişem dil hedefi

138. **dil:**
Gazel 3352
Mısra: **7**
Gönül, yürek.

Dürr-i eşki bulasın pārala gel dil ṣadefin
Dür kaçan ḫāṣıl olur ger sımayalar ṣadefi

139. **dilde:**-*de*
Gazel 3352
Mısra: **5**
Gönül, yürek.

Dehenüñ rāzını bu dilde nihān itmiş idüm
Güldüñ iy dōst ‘ayān oldı baña sırr-ı ḫafī

140. **dil:**
Gazel 3354
Mısra: **6**
Gönül, yürek.

İy dil ṭabībi derdüme bir çāre eyle gel
Günden güne artma[da]dur dil saḳāmeti

141. **dil:**
Gazel 3354
Mısra: **7**
Gönül, yürek.

İy dil mecāz-ı ‘ışḳa göñül virmeden sakın
Soñra yanuñda ẓāhir olur çün nedāmeti

142. **dil:**
Gazel 3356
Mısra: **6**
Gönül, yürek.

Çeşm-i cellādı ele almış kemend-i zülfini
Asmaga dil düzdini dutar elü baglu gibi

143. **dil:**
Gazel 3358
Mısra: **4**
Gönül, yürek.

Eger Leylī degülse ol neden ben aña Mecnūnam
V'eger Şīrīn olmasa bu dil olmazdı Ferhād'ı

144. **dilden:**-*den*
Gazel 3364
Mısra: **7**
Gönül, yürek.

'Aḳl şāhı gitdi dilden geleli sulṭān-ı 'ışḳ
Olmamışdur bir şehirde ola şehr-i yār iki

145. **dil:**
Gazel 3365
Mısra: **3**
Gönül, yürek.

Tartmak ister ḫāk-i pāyin cevheri cān-ıla dil
Eylemişdür dīdelerden keffe-i mīzān iki

146. **dil:**
Gazel 3369
Mısra: **10**
Gönül, yürek.

Terk iderse ser-i kūyını Muḥibbī vire cān
Ne 'aceb derde bu dil kıldı giriftār beni

147. **dil:**
Gazel 3376
Mısra: **5**
Gönül, yürek.

Vefā gelmez güzellerden gel iy dil aña yiltenme
Cefā vü cevr-ile meşhūr olupdur çün anuñ adı

148. **dil:**
Gazel 3376
Mısra: **8**
Gönül, yürek.

Vücūduñ şehrini dilber ḫarāb oldugını ister
'İmāret eyle [sen] iy dil yıkılsun cümle bünyādı

149. **dil:**
Gazel 3377
Mısra: **4**
Gönül, yürek.

Düşeliden derd-i 'ışḳa ġamdan özge bulmadum
Gice gündüz ayru olmaz cān-ıla dil maḥremi

150. **dil:**
Gazel 3379
Mısra: **5**
Gönül, yürek.

Var mıdur yok mı miyānuñ bilmedi bī-çāre dil
Bezm-i ġamda rūz u şeb uşbu ḫayāl egler beni

151. **dil:**
Gazel 3380
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

Yine bī-çāre dil āvāre düşdi
Belā aruları başına üşdi

152. **dil:**
Gazel 3381
Mısra: **5**
Gönül, yürek.

Zārīlık itse ney gibi dil tañ mı ṣūbḥa dek
Ṭanbūr gibi burdı zamāne kulagını

153. **dil:**
Gazel 3381
Mısra: **9**
Gönül, yürek.

Zülfi şebinde dil düşeli vādī-yi ġama
Yakdum zamānda yine Mecnūn çerāġını

154. **dil:**
Gazel 3391
Mısra: **2**
Gönül, yürek.

İtmedi yār bu ben miskīne hīç yārlıgı
Gerçi ḫarc eyledi dil yolına hep varlıgı

155. **dil:**
Gazel 3395
Mısra: **9**
Gönül, yürek.

Kaşı miḥrābına karşu durur bu dil ḳıyām üzre
Maḥabbet dest-i rāhında bulınmaz bir giyāh egri

156. **dil:**
Gazel 3405
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

Uyḫuya vardukda dil cennetde gördi yirini
Bir mu'abbir kūy-ı yār eyle didi ta'bīrini

157. **dil:**
Gazel 3407
Mısra: **2**
Gönül, yürek.

Sāḳiyā nūş idelüm sun cāmı bayram irtesi
Tā bula āvāre dil ārāmı bayram irtesi

158. **dil:**
Gazel 3416
Mısra: **3**
Gönül, yürek.

Yine cān naḳdini virmek muḳarrerdür saña iy dil
Ki zīrā bācsuz hergiz geçilmez 'ışḳ dervendi

159. **dil:**
Gazel 3418
Mısra: **8**
Gönül, yürek.

Bezm-i ġam içre ʻāşıḳa eglence yok[dur] dime
Dil nāle kılsa ney gibi egler ṣadā bizi

160. **dil:**
Gazel 3419
Mısra: **15**
Gönül, yürek.

Bir loḳma ile iy dil bir gūşe iḫtiyār it
Görmez misin ki ʻālem ḫalḳı nifāḳa düşdi

161. **dil:**
Gazel 3423
Mısra: **3**
Gönül, yürek.

İstemez biri kulı sındugını dil kākülinüñ
Niçe kez gerçi diyem ṭurra-i ṭarrār sıdı

162. **dil:**
Gazel 3426
Mısra: **3**
Gönül, yürek.

Miḥrāb kaşı ṭāḳına dil secde iderken
Çeşmini görüp didi ki serḫoşdur imāmı

163. **dil:**
Gazel 3427
Mısra: **8**
Gönül, yürek.

Cefā sengiyle miḥnet topragından
Maḥabbet ḫānesin dil muḥkem itdi

164. **dil:**
Gazel 3429
Mısra: **7**
Gönül, yürek.

Dil kaçdı görüp ġamzelerin zülfine düşdi
Görüñ eceli yolı varup dāra tayandı

165. **dil:**
Gazel 3430
Mısra: **7**
Gönül, yürek.

Āteş-i ʻışḳıyla yanar olup aña dil fitīl
Bezm-i ġamda şemʻ-veş sūz u güdāzum var-ıdı

166. **dil:**
Gazel 3435
Mısra: **7**
Gönül, yürek.

Yürür āzāde dil kılmazken ārām
Sevüp bir serv dil ārāma düşdi

167. **dil:**
Gazel 3435
Mısra: **8**
Gönül, yürek.

Yürür āzāde dil kılmazken ārām
Sevüp bir serv dil ārāma düşdi

168. **dil:**
Gazel 3436
Mısra: **4**
Gönül, yürek.

Yoldan çıkaran ādemi ḫūblar selāmıdur
İy dil selāma bakma dilerseñ selāmeti

169. **dil:**
Gazel 3441
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

ʻIşḳ āteşiyle dil eridüp bagrı yagını
Ġam tekyesinüñ eyledi rūşen çerāġını

170. **dilüñ:**-*üñ*
Gazel 3442
Mısra: **2**
Gönül, yürek.

Dirīġā görmeyelden rūy-ı yārı
Dilüñ kalmadı hīç ṣabr u ḳarārı

171. **diller:**-*ler*
Gazel 3444
Mısra: **7**
Gönül, yürek.

Zülfinüñ āġını kurmış yine diller ṣaydına
Ḫāller yir yir görinür san içinde dānesi

172. **dil:**
Gazel 3452
Mısra: **8**
Gönül, yürek.

Merhem-i vaṣluñ eger irmeye bu ḫastaya āh
Rūz-ı maḥşerde daḫı bulına dil pārecügi

173. **dilüñ:**-*üñ*
Gazel 3452
Mısra: **2**
Gönül, yürek.

ʻArż-ı ḫüsn eyle hicāb eyleme cān pārecügi
Zaḫmumuñ merhemi bī-çāre dilüñ çārecügi

174. **dilden:**-*den*
Gazel 3457
Mısra: **9**
Gönül, yürek.

Sırruñ Muḥibbī sakla dilden çıkarma zīnhār
Ẓāhir olur ol ebed çünki tutaga düşdi

175. **dili:**-*i*
Gazel 3458
Mısra: **2**
Gönül, yürek.

Dime yok kūy-ı melāmet içre ben rüsvā gibi
Hey neler var bu cihānda sen dili şeydā gibi

176. **dil:**
Gazel 3466
Mısra: **5**
Gönül, yürek.

Lebleri dār-ı şifāsına irem diyü bu dil
Ḫastadur ṣubḥa degin virdi bu deryā ṣāfī

177. **dil:**
Gazel 3471
Mısra: **5**
Gönül, yürek.

Tolanur pā-bürehne kūyını dil
Nite kim Ka'be'yi Ḥicāz ehli

178. **dil:**
Gazel 3474
Mısra: **7**
Gönül, yürek.

Gitmedi başuñdan iy dil zülfinüñ sevdāsı āh
Bilmedüm dīvāne mi yāḫūd bu dil şeydā mı ki

179. **dil:**
Gazel 3474
Mısra: **8**
Gönül, yürek.

Gitmedi başuñdan iy dil zülfinüñ sevdāsı āh
Bilmedüm dīvāne mi yāḫūd bu dil şeydā mı ki

180. **dili:**-*i*
Gazel 3477
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

Şevḳ-i ruḫuñuñ fikri ser-ā-ser dili yakdı
Şekker dehenüñ zikrile agzum suyı akdı

181. **dil:**
Gazel 3478
Mısra: **6**
Gönül, yürek.

Kaşı yasını görüp ġamz oklarınuñ yādına
Cānı ḳurbān eyleyüp dil sīnesin terkeş kodı

182. **dil:**
Gazel 3480
Mısra: **8**
Gönül, yürek.

Ne ḳadar ursañ cefā vü cevr ü hicrānuñ yükin
Mest üştürdür çeker dil yirde koymaz bārını

183. **dilde:**-*de*
Gazel 3482
Mısra: **9**
Gönül, yürek.

İy Muḥibbī kankı dilde yok maḥabbetden eser
Cān gözini açmaya ol çeşm-i nā-bīnā gibi

184. **dil:**
Gazel 3483
Mısra: **9**
Gönül, yürek.

Kūy-ı cānāna Muḥibbī yine dil oldı revān
Beñzer ol miskīni çeken suyı topragı gibi

185. **dil:**
Gazel 3484
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

Şeb-i hicrānda dil iñler nite nāy
Bu ḥasret böyle ger bāḳī kala vay

186. **dilümde:**-*üm, -de*
Gazel 3487
Mısra: **1**
Gönül, yürek.

Salınup serv tek gitdi dilümde āh-ı ġam kaldı
Gözüm yaşı revān oldı bana ancak elem kaldı

187. **dil:**
Gazel 3489
Mısra: **4**
Gönül, yürek.

Tā ki içdüm ben ezel cām-ı maḥabbet cür'asın
Anuñ-ıçun fāş kıldı mest olup dil rāzını

188. **dil:**
Gazel 3497
Mısra: **5**
Gönül, yürek.

Sīnemüñ meydānına dikdüm yine ben dil nişān
Çeşmi atsun ġamz okın alsun eline yaları

[dil]:

1. **[dil]:**
Gazel 3069
Mısra: **3**
Gönül; aşık.

Gūyiyā peyk-i beyābān olup şūrīde [dil]
Tāc-ı gülgūn geyer başına ra'nā lāle

dil al:

1. **dil al:**-*mag, -a*
Gazel 3459
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönlünü almak, aşık etmek, gönlünü çelmek.

Kaşı yayın ele alsa kafada perçemi ḥāẓır
Dil almaga gider öñce iki zülf-i siyeh-pūşı

2. **dil al:**-*ler, -mag, -a*
Gazel 3300
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**

Gönlü ele geçirmek, aşık etmek; kırılan bir kimseyi güzel bir davranışla hoşnut etmek; düşmanın durumunu söyletmek için sorguya çekilmek üzere tutsak almak..

Diller almaga giderler ġamzeler
Bekler yāruñ kafasın perçemi

dil as:

1. **dil as:**-*ma*
Gazel 3449
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül asılmak II Çok önemsenen veya değer verilen bir şeye yürekten bağlanmak ve bu duygudan kurtulamamak.

El uzadursa ser-i zülfüñe dil asma anı
Çün yazılmaz delünüñ deftere cürm ü günehi

dil āteşi:

1. **dil āteşi:**-*in*
Gazel 3432
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ateşi II aşk sebebiyle gönülde yanan ateş.

Bezm-i belā içinde dil āteşin gören dir
Olmış fitīl-i ġamla dāġ-ı ciger çerāġı

dil āyīnesi:

1. **dil āyīnesi:**--*si, --n*
Gazel 3141
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül aynası.

Jeng-i ġam tutdı dil āyīnesin iy pīr-i muġān
Vaḳtıdur meygede yolın baña irşād eyle

dil bagı:

1. **dil bagı:**--*ı, --dur*
Gazel 3109
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül bağı.

Muḳarrer ehl-i ‘ışḳa dil bagıdur
Görinen ‘ārızı üzre gülāle

dil bagla:

1. **dil bagla:**-*du, -m*
Gazel 3356
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül bağlamak, severek bağlanmak, âşık olmak.

İy Muḥibbī anuñ içün ‘ışḳına dil bagladum
‘Āşıḳın nā-ḥaḳ yire öldürmek aña ḫū gibi

2. **dil bagla:**-*du, -ñ*
Gazel 3417
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül bağlamak, severek bağlanmak, âşık olmak.

Zülfine dil bagladuñ çünki unıtduñ pendüñi
Mübtelā-yı ‘ışḳ olup boynuñda ḫoş gör bendüñi

3. **dil bagla:**-*ma*
Gazel 3460
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül bağlamak, severek bağlanmak, âşık olmak.

Baglama dünyāya dil ‘ālemde şād ol iy göñül
Çün cihān turmaz geçer ger nā-ḫoşı vü ger ḫoşı

4. **dil bagla:**-*y, -up*
Gazel 3398
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Severek bağlanmak, içten sevmek, aşık olmak.

Niçe yıldur kim bu dil baglayup iḥrām-ı ġamı
Şimdi irdi Ka‘be-i kūyuña ḳurbān kıl beni

5. **dil bagla:**-*du, -m*
Gazel 3460
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Severek bağlanmak, içten sevmek, aşık olmak.

Medḥ-i ḥüsnine ben anuñ bagladum dil ‘aczini
Neye teşbīh eyleyem yā Rab o ḥüsn-i meh-veşi

6. **dil bagla:**-*y, -aldan*
Gazel 3304
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül bağlamak: Severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.

Zülfine dil baglayaldan kalmadı ṣabr u ḳarār
Olmasun kāfir daḫı baḫt-ı siyehkārum gibi

dil bagla-:

1. **dil bagla-:**--*y, --alı*
Gazel 3077
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül bağlamak, severek bağlanmak, âşık olmak.

Mecnūn-ṣıfat ‘ışḳ-ıla dilden dile düşdi
Dil baglayalı leylī saçı silsilesine

dil bülbüli:

1. **dil bülbüli:**-*i*
Gazel 3372
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül bülbülü, gönül kuşu. II âşığın gönlü.

Ḫār-ıla yār olalı gül gibi gülşende ḥabīb
Ṣubḥa dek āh-ıla dil bülbüli geçürdi şebi

dil derdi:

1. **dil derdi:**-*-i, --n, --i*
   Gazel 3133
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gönül derdi.

Disem dil derdini bir bir oturup ṣaḥn-ı gülşende
Derūn-ı dilde her ne var açılsa āşikār olsa

dil derdine:

1. **dil derdine:**-*-n, --e*
   Gazel 3044
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gönül derdi II Aşk yüzünden çekilen sıkıntı.

Dil derdine var mı Muḥibbī devā didüm
Ölmekden artuk didi aña çāre gelmeye

dil ḫāne:

1. **dil ḫāne:**-*si, -n, -i*
   Gazel 3412
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gönül evi. II Âşığın gönlü.

Yıkdı dil ḫānesini leşker-i ġam
Temelinden bile harāb oldı

2. **dil ḫāne:**-*si, -n, -e*
   Gazel 3414
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gönül evi. II Âşığın gönlü.

Dil ḫānesine gelse ġamuñ sāde sanmasun
Yir yir bu eşk-i surḫ-ıla münaḳḳaşın daḫı

3. **dil ḫāne:**-*si, -n*
   Gazel 3415
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gönül evi. II Âşığın gönlü.

Seyl-i eşküm yıkdugınca dem-be-dem dil ḫānesin
Seng-i miḥnetle yapar mi‘mār gördüm kendümi

dil haymesi:

1. **dil ḫaymesi:**-*si, -n, -i*
   Gazel 3215
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gönül çadırı.

Düpdüz cihānı ġarḳa virürken gözüm yaşı
Dil ḫaymesini yakdı ‘aceb āhum āteşi

dil hoşın:

1. **dil ḫoşın:**-*ın*
   Gazel 3414
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gönül hoşluğu: Rahat ve huzurlu olma.

Cānā cefā vü cevrüñ-ile dil ḫoşın daḫı
İçdüm şarāb-ı ‘ışḳı ezel serḫoşın daḫı

dil ḳāfilesi:

1. **dil ḳāfilesi:**-*si, -n*
   Gazel 3426
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gönül kafilesi, topluluğu/grubu.

Dil ḳāfilesin rāh-ı maḥabbetde kim itdi
Reh-zenliḳ idelden berü ol çeşm-i ḫarāmī

dil kişveri:

1. **dil kişveri:**-*i, -n*
   Gazel 3298
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gönül ülkesi, gönül memleketi.

Seyl-i eşküm seyle virdi yine bu dil kişverin
Dir gören ‘ibretle bunda ḫāne vü gū kalmadı

2. **dil kişveri:**-*i, -n, -i*
   Gazel 3465
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gönül ülkesi, gönül memleketi.

Dil kişverini ẓulm-ıla yıkdı Muḥibbī yār
Hep böyle mi ki ḥüsn ilinüñ pādişācugı

3. **dil kişveri:**-*in*
   Gazel 3483
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gönül ülkesi, gönül memleketi.

Leşker-i ġam virdi yagmaya yine dil kişverin
Her ṭarafdan girdi göñlüm şehrine yagı gibi

dil mülki:

1. **dil mülki:**-*i, -n, -i*
   Gazel 3405
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gönül ülkesi.

Leşker-i ġam gelse itmege ḫarāb dil mülkini
Sen Muḥibbī ḫāb-ıla eyle anuñ tedbīrini

2. **dil mülki:**-*i, -n, -e*
   Gazel 3485
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gönül mülkü II gönül ülkesi.

Kılmasam cānā cemālüñ ben temennā kāşki
Salmasam dil mülkine her laḥẓa ġavġā kāşki

3. **dil mülki:**-*i, -n, -i*
Gazel 3485
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül mülkü II gönül ülkesi.

Şu'le-i 'ışḳı yakup dil mülkini kıldı ḫarāb
Olmasa 'ışḳ āteşi sīnemde peydā kāşki

dil murġı:

1. **dil murġı:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3426
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kuşu.

Zülfini ele aldı kemend eyledi geh çīn
Dil murġını avlamaga kurdı yine dāmı

2. **dil murġı:**
Gazel 3012
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönül kuşu II aşık.

Zülfinde görüp ḫāline dil murġı dutılsa
Olmaya 'aceb dām u biri dāne geçerse

3. **dil murġı:**-*ı*
Gazel 3457
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kuşu. II Âşığın gönlü.

Zülfinde gördi ḫālin dil murġı āġa düşdi
Olmaz ebed ḫalāṣ ol bend-ile bāġa düşdi

4. **dil murġı:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3489
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kuşu. II Âşığın gönlü.

'Işḳ-ı şāhī ṭurra ile çaldı ṭabl-bāzını
Gözleyüp dil murġını üstine saldı sāzını

dil naḳdi:

1. **dil naḳdi:**-*i, -n, -i*
Gazel 3428
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül sermayesi. II Aşk.

Dil naḳdini yoluñda ḫarc itdi bilüñ cān da
Bī-çāre derdmend āh yār olasını sandı

dil özi:

1. **dil özi:**--*(i)n*
Gazel 3006
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlün özü. Gönlün kendisi.

Sen lebi şīrīn-zebānuñ 'ışḳına
Kūh-ı ġamda dil özin Ferhād ide

dil şehri:

1. **dil şehri:**
Gazel 3076
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül şehri, gönül.

Sulṭān-ı ġamuñ bir yaña bir yaña şeh-i 'ışḳ
Dil şehri ḫarāb oldı iki mīr a[ra]sında

2. **dil şehri:**-*i, -n, -i*
Gazel 3179
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül şehri, gönül.

Tīġ alup mestāne çeşmüñ yine çok kan eyledi
Girdi dil şehrini başdan başa vīrān eyledi

3. **dil şehri:**-*(i), --n, --i*
Gazel 3012
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül şehri || Aşığın gönlü, manevî benliği.

Dil şehrini göz yaşı-y-ıla eyle münaḳḳaş
Ġam şāhı oturmaga emīrāne geçerse

4. **dil şehri:**-*i, -n, -e*
Gazel 3478
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül şehri.

İy Muḥibbī geldi çün dil şehrine sulṭān-ı 'ışḳ
İki kāse gözlerüm dür öñine pīşkeş kodı

dil şīşesi:

1. **dil şīşesi:**-*si, -n, -i*
Gazel 3423
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
I. Gönül şişesi. II. Cam gibi ince, hassas ve kırılgan gönül.

Ser-i zülfinde görüp asılu dil şīşesini
Uşadup anı cefā sengiyle dildār sıdı

dil ṭabībi:

1. **dil ṭabībi:**-*i, -sin*
Gazel 3184
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül hekimi II Sevgili.

Dil ṭabībisin neden bildürmeyesin bir cevāb
Derd ü ḥasretle bugün öldüresin bīmāruñı

2. **dil ṭabībi:**-*i*
Gazel 3248
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül hekimi. II Sevgili.

Ol dil ṭabībi kapusı dārü'ş-şifā ola
Lāyıḳ mıdur gözlemeye mübtelāsını

3. **dil ṭabībi:**-*i*
Gazel 3329
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül hekimi. II Sevgili.

Ḫasta dilden āsitānuñdur senüñ dār-ı şifā
Dil ṭabībi olasın añmayasın bīmāruñı

4. **dil ṭabībi:**-*i*
Gazel 3354
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül hekimi. II Sevgili.

İy dil ṭabībi derdüme bir çāre eyle gel
Günden güne artma[da]dur dil saḳāmeti

5. **dil ṭabībi:**-*i*
Gazel 3422
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül hekimi. II Sevgili.

Dil ṭabībi ża'fdan gör ne gelüp tīmār ide
Nāle kıl iy ḫasta dil anuñla iẓhār it beni

dil tekyesi:

1. **dil tekyesi:**-*si, -n, -e*
Gazel 3323
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül tekkesi, gönül dergahı.

Konsa dil tekyesine derd ü belā ile elem
Gözümüñ yaşını mey dil kıla biryān cigeri

dil ü cān:

1. **dil ü cān:**
Gazel 3026
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ve can.

Āteş-i 'ışḳa Muḥibbī niçe döysün dil ü cān
Yakar ugrar-ısa ẕerrece kurıya ger yaşa

2. **dil ü cān:**
Gazel 3043
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ve can.

Eger esse ṣabā cānān ilinden
Feraḥ tola dil ü cān illerine

3. **dil ü cān:**--*um*
Gazel 3082
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ve can.

Şehā zülfüñ 'iḳābından dil ü cānum ḫalāṣ olmaz
Esīr olmış kebūterdür sanasın dest-i lāçine

4. **dil ü cān:**-*ı*
Gazel 3490
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ve can.

Muḥibbī bezm-i ḫüsnüñde ko yansun şem'-i meclisdür
Ezelden āteş-i 'ışḳa yakupdur ol dil ü cānı

5. **dil ü cān:**
Gazel 3220
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ve ruh.

Ġam-ḫānelerinde dil ü cān aglayukaldı
Kan yaş-ıla bu mülk-i cihān ġarḳ olayazdı

6. **dil ü cān:**
Gazel 3220
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ve ruh.

Sen gül gibi bir yılda gülince yüze bir kez
Derdā ki firāk-ıla dil ü cān öleyazdı

7. **dil ü cān:**
Gazel 3342
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ve ruh.

Zer gibi pūte-i 'ışḳ ile dil ü cān eridüp
Ġıll u ġış komayuban eyledi ġam ḳāl beni

dil ü cān yarası:

1. **dil ü cān yarası:**--*(s)ı, --n, --a*
Gazel 3021
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ve can yarası, derdi.

Yine aldandı göñül bir güzelüñ pāresine
Raḥm idüp urmadı merhem dil ü cān yarasına

dil uzat:

1. **dil uzat:**-*ma*
Gazel 3461
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse ya da bir şey için kötü söylemek.

İster-iseñ kim perīşān olmayasın ‘āḳıbet
Dil uzatma kimsenüñ ḥaḳḳına sen sūsen gibi

dil uzat-:

1. **dil uzat-:**-*ma*
Gazel 3210
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse veya bir şey için kötü söylemek.

Kendü ḥālüñe naẓar kıl var mı gör ḫayr-ı ‘amel
Dil uzatma kimsenüñ aḥvāline sūsen gibi

dil vir-:

1. **dil vir-:**--*e*
Gazel 3057
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Gönül vermek. 2. Sevmek. 3. Aşık olmak.

Kāküli sevdāsına kim dil vire bir dilberüñ
İñlemekle ‘ākıbet göñül perīşān olmaya

2. **dil vir-:**--*dü, --m*
Gazel 3087
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Gönül vermek. 2. Sevmek. 3. Aşık olmak.

La‘l-i şīrīnine dil virdüm düşüp kūh-ı ġama
Kesmege Ferhād-veş kūhsār sevdüm tāzece

3. **dil vir-:**--*e*
Gazel 3097
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Gönül vermek. 2. Sevmek. 3. Aşık olmak.

Kim ki şīrīn lebüñe dil vire Ferhād-ṣıfat
Yakalar çāk idüben dāmen-i kūhsāra düşe

4. **dil vir-:**-*mez*
Gazel 3098
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Gönül vermek. 2. Sevmek. 3. Aşık olmak.

Kim ki dil virmez cihāna geçer istiġnā-y-ıla
İy Muḥibbī bu tokuz mīnāyı sır bir seng-ile

5. **dil vir-:**-*elden*
Gazel 3000
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.

Gözleri yaşı akar her sū olur āb-ı revān
Dil virelden bu Muḥibbī serv-ḳad bālālara

6. **dil vir-:**--*me*
Gazel 3042
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.

Dilā dil virme dünyā-yı ‘acūza
Hemān ġayret gerekdür dirler erde

7. **dil vir-:**--*me*
Gazel 3044
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.

Ol yāra yār dime kim yālvara gelmeye
Dil virme aña sakın el vara gelmeye

8. **dil vir-:**--*me*
Gazel 3045
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.

Her kim ki göñül virdi o aldandı cihāna
Dil virme Muḥibbī aña sen ‘ālem içinde

9. **dil vir-:**
Gazel 3058
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.

Dil virelden zülfiñüñ leylāsına Mecnūnlayın
Vādī-yi ġamda yürür zencīr-ile āvāre de

10. **dil vir-:**--*me*
Gazel 3094
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.

Muḥibbī virme dil dünyā denīdür
Meseldür kim gerekdür ġayret erde

11. **dil vir-:**--*dü, --m*
Gazel 3134
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.

‘Işḳa dil virdüm ezel geldi belālar başuma
Āh kim yazu-y-ımış bu mācerālar başuma

12. **dil vir-:**--*eliden*
Gazel 3134
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.

Vireliden bu Muḥibbī bir saçı leylāya dil
Olmışam Mecnūn-ṣıfat kuşlar yuvalar başuma

13. **dil vir-:**-*di*
Gazel 3206
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.

Dökilsün kanı nā-ḥaḳ yire ḥaḳdur
O kim dil sen gözi cellāda virdi

14. **dil vir-:**-*me*, -*y*, -*ince*
Gazel 3230
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sevmek,aşık olmak. || Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek.

Virmeyince bir saçı leylāya dil Mecnūn gibi
Leşker-i ġam yıkmadı bu cān u dil bünyādını

15. **dil vir-:**-*i*, -*n*, -*i*, -*mez*
Gazel 3232
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sevmek,aşık olmak. || Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek.

Dünyāya virmez ol dilini almaz i‘tibār
Her kim ki bunı fikr idüp añlar fenāsını

16. **dil vir-:**--*me*
Gazel 3015
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bütün varlığı ile bağlanmak, gönül bağlamak. || Candan bağlanmak, sevmek, aşık olmak, gönül vermek.

Muḥibbī virme dil dünyā denīdür
Vefā yokdur bilürsin çünki zende

17. **dil vir-:**--*mek*
Gazel 3055
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bütün varlığı ile bağlanmak, gönül bağlamak. || Candan bağlanmak, sevmek, aşık olmak, gönül vermek.

Naḳd-i cān almak hünerdür ‘ışḳ elinden dōstlar
Niçe dil virmek iñen āsāndur meh-rūlara

18. **dil vir-:**-*me*, -*y*, -*üp*
Gazel 3195
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
1) Sevmek, âşık olmak. 2) Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek. 3) Düşkün olmak.

Merd-i meydān ol Muḥibbī olma dünyāya zebūn
Māddeye dil virmeyüp olmak gerekdür ner gibi

19. **dil vir-:**-*en*
Gazel 3241
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
1) Sevmek, âşık olmak. 2) Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek. 3) Düşkün olmak.

Dil viren medfūn olur dünyāya bil Ḳārūn-veş
Kim tecerrüd eyledi göklerdedür ‘Īsā gibi

dil vir:

1. **dil vir:**-*üp*
Gazel 3357
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Gönül vermek. 2. Sevmek. 3. Aşık olmak.

Metā‘-ı ḥüsnin ‘arż idüp ide ger yār bāzārı
Virüp dil naḳd-i cān-ıla olam anuñ ḫarīdārı

2. **dil vir:**-*dü*, -*ñ*
Gazel 3424
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Gönül vermek. 2. Sevmek. 3. Aşık olmak.

İḳrār kılur būseye dil virdüñ egerçi
İnkāra gelür soñra sakın cānuñı pey di

3. **dil vir:**-*e*, -*sin*
Gazel 3003
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.

Eger dil viresin dehr-i acūza
Muḳarrer āḫir iltür seni nāra

4. **dil vir:**-*me*, -*dü*, -*m*
Gazel 3304
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.

Virmedüm dil saña evvel görmedüm luṭf u kerem
Ne bileydüm olasın soñra sitemkārum gibi

5. **dil vir:**-*me*
Gazel 3313
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.

İy Muḥibbī virme dil dünyā ‘arūsı tiz geçer
Döyimez bād-ı ḫazān esse añа gül ḫırmeni

6. **dil vir:**-*üp*
Gazel 3331
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.

Gendüm-i dünyāya dil virüp sakın itme ṭama‘
Mūr gibi niçeye dek cem‘ idesin dāne[y]i

7. **dil vir:**-*e*
Gazel 3363
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.

Zāl-i dehre iy Muḥibbī sen sen ol meyl eyleme
Zen nedür kim dil vire aña cihānuñ erleri

8. **dil vir:**-*elden*
Gazel 3415
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.

Gül yüzine dil virelden zār gördüm kendümi
Derde bildüm çāre yok nā-çār gördüm kendümi

9. **dil vir:**-*me*
Gazel 3436
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.

Virme Muḥibbī ‘ışḳ-ı mecāzīye dil sakın
Bak cān göziyle görinür āḫir nedāmeti

10. **dil vir:**-*ür, -sin*
Gazel 3445
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.

Dil virürsin zülfi sevdāsına her bir dilberüñ
Bilürem başdan çıkarur ‘āḳıbet bu ḫū seni

dil virme:

1. **dil virme:**--*me*
Gazel 3035
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.

Çünki bu dünyā denīdür aña dil virme sakın
Kimse başa çıkmadı çıkmayısar dünyā-y-ıla

2. **dil virme:**--*me*
Gazel 3038
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.

Ribāṭ-ı köhnedür dünyā Muḥibbī aña dil virme
Bilür kim aña kim konsa göçer āheste āheste

dil zevraḳı:

1. **dil zevraḳı:**--*ı*
Gazel 3041
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül sandalı; aşığın gönlü.

Dil zevraḳı ġarḳ olsa ne tañ ol dem içinde
Alnuña ḳamer gün yüzüñe beñzemez iy dōst

2. **dil zevraḳı:**--*ı*
Gazel 3104
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül sandalı; aşığın gönlü.

Dōstlar düşeli dil zevraḳı girdāb-ı ġama
Vaṣf-ı hicrān elemi gelmeye hergiz ḳaleme

3. **dil zevraḳı:**--*ı, --n, --ı*
Gazel 3136
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül sandalı. || Aşığın gönlü.

Bahr-ı ġamda eşk ü āhumdan ḫalās olmaz göñül
Ġarḳ ider dil zevraḳını bād-ıla bārān-ıla

4. **dil zevraḳı:**-*ın*
Gazel 3346
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül sandalı; aşığın gönlü.

Gözlerüm yaşına saldum yine bu dil zevraḳın
Bād-ı āhumla yürür gözüm yaşı deryā gibi

dilā:

1. **dilā:**
Gazel 3072
Mısra: **1**
Ey gönül || Ey can, ey dost.

Hīç revā mıdur dilā sen böyle cāy-ı ābda
‘Ömri żāyi‘ eyleyüp bir dem kalasın ḫˇābda

2. **dilā:**
Gazel 3238
Mısra: **10**
Ey gönül.

Ecel gibi gelüp ḫaṭṭı beni öldüriser āḫir
Dilā gün yüzini görmege eylerseñ şitāb evlā

3. **dilā:**
Gazel 3005
Mısra: **9**
Ey gönül!.

Yok derd-i ‘ışḳa itme dilā gel mu’ālece
Sanma lebinden özge saña kimse em kıla

4. **dilā:**
Gazel 3291
Mısra: **5**
Ey gönül!.

Sırr-ı ‘ışḳı saklamaz-ısañ dilā olur ‘ayān
Zerd çehreñde gören bu eşk-i gülgūn rengüñi

5. **dilā:**
Gazel 3075
Mısra: **2**
Ey sevgili.

Gel maḥabbet şehrinüñ kıl bir naẓar yapusına
Yüz sürüp müjgānı cārūb it dilā tapusına

6. **dilā:**
Gazel 3372
Mısra: **9**
"Ey gönül!" anlamında şairin gönlüne hitabı (tecrid).

Rāh-ı ‘ışḳ içre dilā gerçi var endūh-ı elem
Cān-ıla eyle ḳabūl ‘ışḳ-ıla artur ṭalebi

7. **dilā:**
Gazel 3454
Mısra: **4**
"Ey gönül!" anlamında şairin gönlüne hitabı (tecrid).

Gelüp ḫaṭ tutsa ger āḫir leb-i cānānı incitme
Dilā fikr eyle ‘ālemde ecelden kim amān buldı

8. **dilā:**
Gazel 3469
Mısra: **3**
"Ey gönül!" anlamında şairin gönlüne hitabı (tecrid).

Ciger ḫūnını nūş eyle dilā çeşmüñ kabagından
Sakın yol virmegil ‘aḳla olur ol meclise nāşī

9. **dilā:**
Gazel 3015
Mısra: **9**
"Ey gönül!" anlamında şairin gönlüne hitabı.

Dilā aṭlās dībāyı n’idersin
Saña yitmez mi bir palās-ı jende

10. **dilā:**
Gazel 3042
Mısra: **9**
"Ey gönül!" anlamında şairin gönlüne hitabı.

Dilā dil virme dünyā-yı ‘acūza
Hemān ġayret gerekdür dirler erde

11. **dilā:**
Gazel 3092
Mısra: **1**
"Ey gönül!" anlamında şairin gönlüne hitabı.

Dilā ṣabr it cefā vü cevr ü rence
Ümīẕüñ dut iresin vaṣl-ı gence

12. **dilā:**
Gazel 3106
Mısra: **8**
"Ey gönül!" anlamında şairin gönlüne hitabı.

Güller bitürüp çevremi yaşum çemen itdi
Seyr eyle dilā göñlüñ açılsun çemenümle

13. **dilā:**
Gazel 3117
Mısra: **8**
"Ey gönül!" anlamında şairin gönlüne hitabı.

Gül yüzi şevḳıne kıl ṣubḥa degin āh u fiġān
Gülşen içinde dilā bülbüli gel lāl eyle

14. **dilā:**
Gazel 3125
Mısra: **6**
"Ey gönül!" anlamında şairin gönlüne hitabı.

Kenārı baḥr-ı ‘ışḳuñ yok irişmez ‘umḳına kimse
Dilā gel imtiḥān içün o baḥra sen de bir tal-a

15. **dilā:**
Gazel 3182
Mısra: **7**
"Ey gönül!" anlamında şairin gönlüne hitabı.

Dilā gel seyr-i bāġ eyle teferrüc kıl Ḫudā ṣun‘ın
Biri birine beñzer mi ne yüzdendür gör ezhārı

16. **dilā:**
Gazel 3202
Mısra: **1**
"Ey gönül!" anlamında şairin gönlüne hitabı.

Menzilüñ evvel ḳadem basduñ dilā dünyā gibi
Āḫirüñ ammā ne olur bilmedüñ ferdā gibi

17. **dilā:**
Gazel 3285
Mısra: **11**
"Ey gönül!" anlamında şairin gönlüne hitabı.

Bulınmaduñ dilā ḫayr u ‘amelde
Geçürdüñ yok yire leyl ü nehārı

18. **dilā:**
Gazel 3343
Mısra: **2**
"Ey gönül!" anlamında şairin gönlüne hitabı.

Ger tīġ-ı cefā ile döke yirlere kanı
Saklama eger ‘āşıḳ iseñ sen dilā cānı

19. **dilā:**
Gazel 3344
Mısra: **5**
"Ey gönül!" anlamında şairin gönlüne hitabı.

Gelse cefā vü cevr dilā olma muẓṭarib
Görseñ gerek çü başda olan cümle yazuñı

20. **dilā:**
Gazel 3417
Mısra: **6**
"Ey gönül!" anlamında şairin gönlüne hitabı.

Dolaşup zülfine geldi başa çün sevdā-yı ʻışḳ
Ger helāk olsañ dilā kesme sakın peyvendüñi

21. **dilā:**
Gazel 3425
Mısra: **1**
"Ey gönül!" anlamında şairin gönlüne hitabı.

Dilā çün mevsim-i güldür mey-ālūd eyle dāmānı
İçüp şevḳ-ile ser-mest ol çeküp çāk it girībānı

dilāverlik id-:

1. **dilāverlik id-:**-*er*
Gazel 3149
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yiğitlik, kahramanlık, yüreklilik etmek.

Ser çekdi dilāverlik ider ṣaḥn-ı çemende
Başına anuñçün takar otaga benefşe

dilber:

1. **dilberümüñ:**-*üm, -ün*
Gazel 3023
Mısra: **7**
Gönül alan, güzel.

Ben baña eylemişemdür suçı yok dilberümüñ
Anı düşmen idemez ben ne ki itdüm özüme

2. **dilber:**
Gazel 3017
Mısra: **6**
Güzel (gönlü kendine çeken) ‖ sevgili.

Yüzüm döndürmezem senden kılursañ beni biñ pāre
Eyā dilber Ḫudā ḥaḳḳı ölince saña ʻāşıḳvan

3. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 3374
Mısra: **7**
Far. Gönül alan, güzel, mahbube.

Gül yüzinüñ ḥasretinden ol vefāsuz dilberüñ
Oda yakdum āteş-i āhumla ben de ḫāneyi

4. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 3374
Mısra: **9**
Far. Gönül alan, güzel, mahbube.

Leblerinüñ ḥasretinden ol vefāsuz dilberüñ
Bu Muḥibbī mesken itse tañ mıdur meyḫāneyi

5. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 3410
Mısra: **13**
Far. Gönül alan, güzel, mahbube.

Dilberüñ ḳaddi Muḥibbī serv ḫaddi gül yiter
N'eylerem şimden girü ben gülşenüñ seyrānını

6. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 3440
Mısra: **6**
Far. Gönül alan, güzel, mahbube.

Gerçi her ʻāşıḳ diler dāyim temennā-yı viṣāl
Baña hicri dilberüñ tatlu gelür ḥelvā gibi

7. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 3445
Mısra: **5**
Far. Gönül alan, güzel, mahbube.

Dil virürsin zülfi sevdāsına her bir dilberüñ
Bilürem başdan çıkarur ʻāḳıbet bu ḫū seni

8. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 3469
Mısra: **1**
Far. Gönül alan, güzel, mahbube.

Nişān-ı ḳavs-i Rüstem'den beter ol dilberüñ kaşı
Ḫadeng-i ġamzesin atsa gelür bir yirlere başı

9. **dilberlerüñ:**-*ler*, *-üñ*
Gazel 3490
Mısra: **8**
Far. Gönül alan, güzel, mahbube.

ʻAceb dīvāne dil bilsem neden umar vefā resmin
Cefā üzre yaradılmış ola dilberlerüñ şānı

10. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 3500
Mısra: **7**
Far. Gönül alan, güzel, mahbube.

Şemʻ-i ḥüsnine göñül virdüñ yine bir dilberüñ
Yakuban pervāne gibi külli nār itdüñ beni

11. **dilber:**
Gazel 3135
Mısra: **5**
Gönlü kendine çeken, güzel.

Dönelden ḳāmetüm çenge şeb-i hicrüñde iy dilber
Zebān-ı ḥāl-ıla hūlar gelür derd-ile feryāda

12. **dilberüm:**--*üm*
Gazel 3140
Mısra: **1**
Gönlü kendine çeken, güzel.

Dilberüm seyr itmege gülzāra çıkdı bāġ-ıla
Māh-rūlar birbirine gösterür barmag-ıla

13. **dilber:**
Gazel 3150
Mısra: **4**
Gönlü kendine çeken, güzel.

Nāle eyle iy göñül çal sīnemüñ ṭanbūrını
Ola kim bir dem turup güş ide dilber sāzuma

14. **dilber:**
Gazel 3151
Mısra: **5**
Gönlü kendine çeken, güzel.

Muṣḥaf-ı ḥüsn üzre gördüm zülfini dilber komış
Olmasa kāfir anı baglar mıdı zünnār ile

15. **dilber:**
Gazel 3155
Mısra: **5**
Gönlü kendine çeken, güzel.

Ḥaşre dek raḳs uram iy dilber alup başum ele
Tīġ-ı cān-baḫşuñ eger ire benüm gerdenüme

16. **dilber:**
Gazel 3164
Mısra: **10**
Gönlü kendine çeken, güzel.

Bu Muḥibbī'ye didüm kim būseñi iḥsān kıl
Ġonca gibi güldi dilber didi kim cān üstine

17. **dilber:**
Gazel 3175
Mısra: **3**
Gönlü kendine çeken, güzel.

Ḫırāmān ḳadd-ile dilber ne gülşende ki seyr eyler
Añılmaz oldı pest olup o bāġuñ serv ü şimşādı

18. **dilber:**
Gazel 3218
Mısra: **3**
Gönlü kendine çeken, güzel.

Berāt-nāme-i ḥüsnüñ yazalıdan ḫaṭṭuñ iy dilber
Olupdur ḳābe ḳavseynüñ anuñ üstinde ṭuġrāsı

19. **dilberüm:**-*-üm*
Gazel 3230
Mısra: **6**
Gönlü kendine çeken, güzel.

Geh cefā vü gāh cevr ü gāh nāzuña sitem
Ḫū tutupdur dilberüm terk eylemez mu'tādını

20. **dilber:**
Gazel 3238
Mısra: **5**
Gönlü kendine çeken, güzel.

Ser-i kūyına ger varsam ider red ṣūretin dilber
Baña nisbet anuñ kūyındaki ḥāl-i kilāb evlā

21. **dilber:**
Gazel 3238
Mısra: **8**
Gönlü kendine çeken, güzel.

Niçe bir yazayım derd-i derūnum bir kitāb oldı
Okumaz korkaram dilber idersem intiḫāb evlā

22. **dilberüm:**-*-üm*
Gazel 3313
Mısra: **7**
Gönlü kendine çeken, güzel.

Dilberüm nāzük beden lāyıḳ degül degme libās
Kim aña güldan ḳabā gerek semen pīrāheni

23. **dilberüñ:**-*-üñ*
Gazel 3022
Mısra: **7**
Aşık olunan, sevilen, maşuk.

Gice vü gündüz dolaşur kūyını ol dilberüñ
Şöyle beñzer rūyına āşüfte oldı mihr ü māh

24. **dilber:**
Gazel 3023
Mısra: **1**
Aşık olunan, sevilen, maşuk.

Çün perī gibi görindi yine dilber gözüme
Ḫayret aldı beni ol dem gelemem kendüzüme

25. **dilber:**
Gazel 3038
Mısra: **3**
Aşık olunan, sevilen, maşuk.

Salınsa serv tek dilber bugün gülşende nāz-ıla
Ciger kanın gözümden dil saçar āheste āheste

26. **dilber:**
Gazel 3052
Mısra: **3**
Aşık olunan, sevilen, maşuk.

Kara zülfüñ kulaguña egilmiş gördüm iy dilber
Sözine sakın aldanma bulınmaz togrılık keçde

27. **dilberüñ:**-*-üñ*
Gazel 3057
Mısra: **3**
Aşık olunan, sevilen, maşuk.

Kāküli sevdāsına kim dil vire bir dilberüñ
İñlemekle 'ākıbet göñül perīşān olmaya

28. **dilber:**
Gazel 3064
Mısra: **10**
Aşık olunan, sevilen, maşuk.

Muḥibbī bād-ı āhuñla yaşuñ bārānını dök kim
Görüp bu ḥālüñi dilber ide tā gül gibi ḫande

29. **dilber:**
Gazel 3074

Mısra: **1**
Aşık olunan, sevilen, maşuk.

Zülf-i pīç-ā-pīçini dilber bırakdı gūşına
Āh kim şimden girü feryād degmez gūşına

30. **dilbere:**-*e*
Gazel 3129
Mısra: **1**
Aşık olunan, sevilen, maşuk.

Yiridür saña göñül virdüñ vefāsuz dilbere
Geçse yaşuñ tā semekden āhuñ irse göklere

31. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 3129
Mısra: **11**
Aşık olunan, sevilen, maşuk.

Ol vefāsuz dilberüñ ḫarc itmek-içün yolına
Sīme döndi gözlerüm yaşı yüzüm döndi zere

32. **dilber:**
Gazel 3078
Mısra: **7**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Bu naẓm-ı dürer-bārı okursa n'ola dilber
Lü'lü' yaraşur la'l-i Bedaḫşān arasında

33. **dilber:**
Gazel 3082
Mısra: **8**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Dükülüp niçe bī-diller ayaklarda ola pā-māl
Elini uzadup dilber ide ger şāne saçına

34. **dilber:**
Gazel 3085
Mısra: **5**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Dilber ḫayāli ile iden gice gündüz 'iyş
Uşbu cihānda ḳayd nedür iḥtiyācına

35. **dilber:**
Gazel 3094
Mısra: **5**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Didüm kuçsam miyānuñ didi dilber
Meger kuçsa anı ancak kemer de

36. **dilber:**
Gazel 3101
Mısra: **10**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Top ser kıldı Muḥibbī zülfinüñ çevgānına
Ola kim ġalṭān idüp dilber teġāfül itmeye

37. **dilber:**
Gazel 3113
Mısra: **5**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Ben ḫāke naṣīb ola cür'añ diyü iy dilber
Ḫāk üzre düşüp kaldum meyḫāne bucagında

38. **dilber:**
Gazel 3267
Mısra: **1**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Ḥālümi görüp itmedi dilber teraḥḥümi
Günden güne ziyāde ider dil taẓallümi

39. **dilber:**
Gazel 3267
Mısra: **10**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Bārān-ı eşki saçdı Muḥibbī şu deñlü kim
Güller açıldı itmedi dilber tebessümi

40. **dilber:**
Gazel 3273
Mısra: **8**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Gözüm yaşın döküp göñlüm yine derd-ile āh itdi
Açıldı gül gibi dilber ki san tāze nihāl oldı

41. **dilber:**
Gazel 3273
Mısra: **9**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Ḳad-i dil-cūyuñ iy dilber komadı serv-i reftārı
İşidüp ġonca güftāruñ hemān gülşende lāl oldı

42. **dilber:**
Gazel 3275
Mısra: **9**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Bād-ı āhum esmese dilber açılmaz gül gibi
İy Muḥibbī eksük itme çeşmüñüñ bārānını

43. **dilber:**
Gazel 3276
Mısra: **9**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Luṭf idüp dilber Muḥibbī baña bendem diyeli
Görürem çarḫdan yüce bu devlet ü iḳbālümi

44. **dilber:**
Gazel 3280
Mısra: **1**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Gül gibi bugün eyledi dilber tebessümi
Şād oldı göñül kalmadı bir ẕerrece ġamı

45. **dilber:**
Gazel 3297
Mısra: **7**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Didi dilber kim cefāya luṭfumı eyler ḳabūl
Ehl-i 'ışḳ olan didüm cevrüñ temennā eyledi

46. **dilber:**
Gazel 3351
Mısra: **8**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Uyurken leblerin öpdüm didüm bu leẕẕet-i cándur
Uyanup didi ol dilber nebātuñ böyle mi dadı

47. **dilber:**
Gazel 3376
Mısra: **7**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Vücūduñ şehrini dilber ḫarāb oldugını ister
‘İmāret eyle [sen] iy dil yıkılsun cümle bünyādı

48. **dilber:**
Gazel 3404
Mısra: **1**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Gösterür dilber çü her dem ḫançer-i ‘üryānını
Ehl-i diller de fedā eyler yolına cānını

49. **dilber:**
Gazel 3404
Mısra: **9**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Meclis içre yine dilber būse in‘ām eyledi
İy Muḥibbī şimdi mi gördüñ anuñ iḥsānını

50. **dilber:**
Gazel 3411
Mısra: **9**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Ġam-ı ḫālüñle iy dilber yanaldan āteş-i hicre
Muḥibbī lāleye döndi ciger taglayı taglayı

51. **dilber:**
Gazel 3463
Mısra: **1**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Ġażabla baksa dilber bir yire gelür iki kaşı
San iki pehlevānlardur komış birbirine başı

52. **dilber:**
Gazel 3477
Mısra: **5**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Zülfini kodı ‘ārızı üzre yine dilber
Ḫāçını gör ol kāfiri kim suya bırakdı

53. **dilber:**
Gazel 3479
Mısra: **13**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Gülşen-i kūyında efġānum görüp dilber didi
İy Muḥibbī murġ-ı ḫōş-elḥāna beñzetdüm seni

54. **dilber:**
Gazel 3481
Mısra: **7**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Cān virür kimdür didi ‘ālemde dilber būseme
Cān virem didüm ben ol bāzārı görsem bir daḫı

55. **dilber:**
Gazel 3493
Mısra: **5**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Ẓāhir olaldan mu‘anber zülfüñ iy dilber senüñ
Bir pula gördüm satarlar deste deste sünbüli

56. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 3158
Mısra: **3**
Gönlü kendine çeken, güzel.

Her kim hevā-yı zülfine dolşdı dilberüñ
İrmez eli terk ide ser bu hevā-y-ıla

57. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 3172
Mısra: **3**
Gönlü kendine çeken, güzel.

Gün yüzine dilberüñ inkār iderse tañ mıdur
Böyledür ḫuffāş işi mihr-i cihān-ārā-y-ıla

58. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 3178
Mısra: **9**
Gönlü kendine çeken, güzel.

Raḥmı yokdur çün bilürsin iy Muḥibbī dilberüñ
Gel akıtma yok yire bu iki gözüñ yaşını

59. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 3160
Mısra: **9**
Gönlü kendine çeken, güzel.

Būsesine iy Muḥibbī cān virürsin dilberüñ
Müşkil ol vaḳtin olurdı cānı āsān olmasa

60. **dilber:**
Gazel 3183
Mısra: **10**
Gönlü kendine çeken, güzel.

Virmeyince cān meta‘ın vaşlumı bulmaz dimiş
Bir söz-ile müşkilümi dilber āsān eyledi

61. **dilberi:**-*i*
Gazel 3277
Mısra: **6**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Bāda virdüm ‘aḳl u dīn ü dil anı bir görmede
Cān da kalmaz bir daḫı görsem eger ol dilberi

62. **dilberi:**-*i*
Gazel 3297

Mısra: **9**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Ḳāni‘ olmadı Muḥibbī bir göz-ile dilberi
Dāġlardan görmek içün dīde peydā eyledi

63. **dilberi:**-*i*
Gazel 3382
Mısra: **1**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Āh kim sevdüm yine bir dilberi cānum gibi
Niçe cānum belki bu sīnemde īmānum gibi

dilberā:

1. **dilberā:**
Gazel 3019
Mısra: **1**
Ey gönül alan II ey sevgili.

Dilberā hicr-ile bagrum lāle-veş ḫūn eyleme
Leylī zülfüñ ḥasretinden beni mecnūn eyleme

dilber-i ḥamrā:

1. **dilber-i ḫamrā:**-*y*, -*ıla*
Gazel 3040
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmızı gül, güzel. II Sevgili.

Ḥaḳ bilür kim cān u dil yolına eylerdüm fedā
Hemdem olsam bir nefes ol dilber-i ḫamrā-y-ıla

dilber-i ra‘nā:

1. **dilber-i ra‘nā:**--*y*, --*ıla*
Gazel 3040
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlü kendine çeken güzel (sevgili).

Yine baş koşdı göñül bir dilber-i ra‘nā-y-ıla
Bunı umar vaṣl ola ol ḳāmet-i bālā-y-ıla

dil-cū:

1. **dil-cū:**
Gazel 3356
Mısra: **1**
Gönül çeken, cezbeden.

Göñlümi alan benüm ol serv-ḳad dil-cū gibi
Anuñ içün eşk-i çeşmüm durmaz akar su gibi

dil-cūy:

1. **dil-cūyına:**--*ın*, --*a*
Gazel 3007
Mısra: **6**
Gönül arayan, gönül çeken.

Gülşen-i ḥüsninde olur göz yaşı āb-ı revān
Māyil olaldan berü ol serv-ḳad dil-cūyına

dildāde:

1. **dildāde:**
Gazel 3016
Mısra: **8**
Gönül vermiş olan (kimse), âşık.

Gülde ḳadümi dilde ġamı cān u ciger rīş
Āşüfte vü dildāde giriftāra benefşe

dildār:

1. **dildāruma:**-*um*, -*a*
Gazel 3068
Mısra: **6**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.

Ḫūn-ı dilden rūy-ı zerdüme yine aḥvālümi
Nāme yazdum peyk-i āhum ilete dildāruma

2. **dildāra:**-*a*
Gazel 3023
Mısra: **3**
Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel ǁ Sevgili.

Ne baña ṣabr müyesser ne ḫō dildāra vefā
‘Acabā sa‘d muḳārın ola mı yılduzuma

3. **dildārda:**-*da*
Gazel 3039
Mısra: **10**
Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel ǁ Sevgili.

Bu Muḥibbī ḫasta-dil ger kan yudarsa tañ mıdur
Zīra kimse görmedi resm-i vefā dildārda

4. **dildāra:**-*a*
Gazel 3097
Mısra: **8**
Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel ǁ Sevgili.

Derd-i dil ḥālini yaz şāyed ala yār eline
Ola kim elden ele bir gün o dildāra düşe

5. **dildār:**
Gazel 3156
Mısra: **4**
Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.

Bū-y-ile tolup ‘ālem ola cümle mu‘āṭṭar
Dildār kaçan nāz ile zülfini daraya

6. **dildāruñ:**-*uñ*
Gazel 3260
Mısra: **7**
Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.

Bi-ḥamdillāh gider oldum ser-i kūyına dildāruñ
Velī bilmem çeken anda suyı mı yāḫū topragı

7. **dildāra:**-*a*
Gazel 3187
Mısra: **1**
Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.

Gönül gül yüzlü bir dildāra düşdi
Anuñçün bülbül-āsā zāra düşdi

8. **dildāra:**-*a*
Gazel 3344
Mısra: **3**
Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.

Dildāra karşu secde kılup cānı terk kıl
Tā ki felekde kıla melā'ik namāzuñı

9. **dildāruñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3329
Mısra: **2**
Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.

Ġāyibāne 'āşıḳam ara gel iy dil yāruñı
Ola ki müyesser bulasın dildāruñı

10. **dildār:**
Gazel 3128
Mısra: **4**
Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel ‖ Sevgili.

Yapmadan göñlüm evini āh kim anı yıkar
Dönderüpdür oynını dildār oglan oynına

11. **dildār:**
Gazel 3369
Mısra: **2**
(Fars.) Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.

Çeşm-i ebrūsı kılup derd-ile bīmār beni
Niçe yıl ḫasta yatur añmadı dildār beni

12. **dildār:**
Gazel 3423
Mısra: **8**
(Fars.) Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.

Ser-i zülfinde görüp asılu dil şīşesini
Uşadup anı cefā sengiyle dildār sıdı

13. **dildār:**
Gazel 3491
Mısra: **8**
(Fars.) Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.

İñlerem bülbül gibi gül yüzine karşu velī
Bir nefes gūş eylemez dildār āh-ı serdümi

14. **dildārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3330
Mısra: **10**
Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.

Başdan ayaga Muḥibbī ḫūna ġarḳ oldı yine
Cāme-i surḫ-ıla gördükde hemān dildārını

dilde hoş sakla:

1. **dilde ḫoş sakla:**--*de*, --*y*, --*am*
Gazel 3009
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gönülde hoş bir şekilde saklamak.

İrişse tīr-i dil-dūzı müheyyā eyleyem cāyın
Anı ḫoş saklayam dilde ne cān ola ne ten āgeh

dilden çıkar-:

1. **dilden çıkar-:**--*den*, --*ma*
Gazel 3108
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönülden çıkarmak II Birini ya da bir şeyi anmayıp sevmez olmak.

İlāhī 'ışḳuñı dilden çıkarma
Ki ola tā ki maḫzen aña sīne

dilden dile düş:

1. **dilden dile düş:**-*den*, -*e*, -*di*
Gazel 3378
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkesin diline düşmek, başkaları tarafından konuşulmak, hakkında dedikodu yapılmak.

Sevdā-yı ser-i zülfine dolaşalı göñlüm
Rüsvā-yı cihān oldı o dilden dile düşdi

dilden dile düş-:

1. **dilden dile düş-:**--*di*
Gazel 3077
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkesin diline düşmek, başkaları tarafından konuşulmak, hakkında dedikodu yapılmak.

Mecnūn-ṣıfat 'ışḳ-ıla dilden dile düşdi
Dil baglayalı leylī saçı silsilesine

dilden gitme-:

1. **dilden gitme-:**-*den*, -*me*, -*y*, -*üp*
Gazel 3288
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlünden çıkarmamak, unutmamak; anımsamak.

Ḫ̆ābda her ne didi cümle ferāmūş eyledüm
Gerçi dilden gitmeyüp tā ṣubḥa dek tekrār idi

dilden koma-:

1. **dilden koma-:**-*ma*, -*y*, -*am*
Gazel 3255
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dilinden düşürmemek: Sürekli olarak aynı kişiden veya şeyden söz etmek, sık sık anmak.

Gün-be-gün arturduñ iy dōst sen in'āmuñı
Baña da lāyıḳ budur dilden komayam nāmuñı

dile-:

1. **dilerem:**-*r, -em*
Gazel 3009
Mısra: **3**
Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temenni etmek, niyaz etmek.

Dilerem pāyını būse kılam ol serv-i reftāruñ
Ki ne dāmen ola vāḳıf u ne ḫod pīrehen āgeh

2. **dilerem:**-*r, -em*
Gazel 3029
Mısra: **5**
Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temenni etmek, niyaz etmek.

Dilerem āteş-i ‘ışḳuñ beni şol ḥadde yaksun kim
Görenler diyeler Allāh aña yār olmasun kimse

3. **dilerem:**-*r, -em*
Gazel 3167
Mısra: **5**
Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temenni etmek, niyaz etmek.

Dilerem şāne-veş ṣad pāre olsun
Ser-i zülfüñ kesende isteyende

4. **dilerem:**-*r, -em*
Gazel 3033
Mısra: **6**
Arzu etmek, istemek, talep etmek.

‘Işḳ içre görüp ḥālümi aġyār gülerse
Yā Rab dilerem ḥālini benden beter eyle

5. **dileyen:**-*(y)en*
Gazel 3091
Mısra: **10**
Arzu etmek, istemek, talep etmek.

Bī-fikr ü te’emmül didi bu şi‘ri Muḥibbī
Bilmek dileyen ḥālini ursun buña pençe

6. **diler:**-*r*
Gazel 3291
Mısra: **7**
Arzu etmek, istemek, talep etmek.

Ḫaṭṭ[ı] kāfirdür ḫurūc itmek diler dīn ḳaṣdına
Ruḫlaruñ müslim geçer göster anuñla cengüñi

7. **dile:**
Gazel 3312
Mısra: **13**
Arzu etmek, istemek, talep etmek.

İy Muḥibbī dile Ḥaḳ’dan bulasın ḫayr-ı ḫalef
Añılur adı anuñ ger ola ḫayr-ı ḫalefī

8. **diler:**-*r*
Gazel 3322
Mısra: **11**
Arzu etmek, istemek, talep etmek.

Diler Muḥibbī ‘ışḳuñ derd ü belāsı çokdur
Gün geçdügince artar bu gönlümüñ de āhı

9. **diler:**-*r*
Gazel 3395
Mısra: **12**
Arzu etmek, istemek, talep etmek.

Çemen seyrānın eylerken çü gördi çeşm-i pür eşküm
Diler pāyına yüz sürmek akar gāh togru gāh egri

10. **diler:**-*r*
Gazel 3421
Mısra: **1**
Arzu etmek, istemek, talep etmek.

Cān diler şem‘-i ruḫa eyleye pervānalıgı
Göstere yine göñül zülfine dīvānalıgı

11. **diler:**-*r*
Gazel 3440
Mısra: **5**
Arzu etmek, istemek, talep etmek.

Gerçi her ‘āşıḳ diler dāyim temennā-yı viṣāl
Baña hicri dilberüñ tatlu gelür ḥelvā gibi

12. **dilesem:**-*se, -m*
Gazel 3157
Mısra: **5**
Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temenni etmek, niyaz etmek.

Görmek dilesem māni‘ olur yārı raḳīb āh
San ebr gibi ḫāyil olur bedr iken aya

13. **dilemez:**-*mez*
Gazel 3289
Mısra: **11**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Tāc-ı Keyḫusrev ile mülk-i Ferīduñ dilemez
Bu Muḥibbī kapusında ola cārūb-keşi

14. **diler:**-*r*
Gazel 3146
Mısra: **9**
Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temennî etmek, niyaz etmek II. Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Tolaşup kāküline dil diler irmek lebine
Resen-i zülf-ile dil ya‘nī çıkar döne döne

15. **dilerdi:**-*r, -di*
Gazel 3161
Mısra: **7**
1. Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temennî etmek, niyaz etmek. 2. Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Dil dilerdi cān virüp bugün lebüñ bāzār ide
Kaldı işüm vā dirīġā yār ile çün yarına

16. **dilerdi:**-*r, -di*
Gazel 3393
Mısra: **5**
1. Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını istemek,

ummak, temennî etmek, niyaz etmek. 2. Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Misk gibi terk-i diyār itmek dilerdi bu gönül
Gördügümce dem-be-dem ol zülf ü ḫāl egler meni

17. **diler:**-*r*
Gazel 3316
Mısra: **9**
Arzu etmek, istemek.

Muḥīb sevdālara düşmiş diler zülfüñe el ko[y]mak
Bilürken aña el irmez cihānda şāneden ġayrı

dile:

1. **diler-iseñ:**-*r*, --*iseñ*
Gazel 3466
Mısra: **1**
Dilemek, istemek, arzulamak.

Jeng-i ġamdan diler-iseñ ola ḳalbüñ ṣāfī
Koma elden koma bir laḥẓa ṣarāb-ı ṣāfı

2. **dilerseñ:**-*r*, -*se*, -*ñ*
Gazel 3181
Mısra: **1**
Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temennî etmek, niyaz etmek.

Nigārā ḥālümi bilmek dilerseñ gör ṣeb-i tārı
Ki ṣebdür maḥrem-i ‘āṣıḳ güvāhı nāle vü zārı

3. **dilerseñ:**-*r*, -*se*, -*ñ*
Gazel 3436
Mısra: **4**
Arzu etmek, istemek, talep etmek.

Yoldan çıkaran ādemi ḫūblar selāmıdur
İy dil selāma bakma dilerseñ selāmeti

4. **dilerseñ:**-*r*, -*se*, -*ñ*
Gazel 3456
Mısra: **7**
Arzu etmek, istemek, talep etmek.

Terennümlerle ḥāletler dilerseñ kim vire bezme
Bu şi‘r-i dil-keşi ögret ki tā muṭrīb çala ‘ūdı

5. **dilerseñ:**-*r*, -*se*, -*ñ*
Gazel 3316
Mısra: **7**
Arzulamak, istemek.

Dilerseñ genc vaṣlını ḫarābāt ehl[i] ol iy dil
Bulınmaz yüz biñ ararsañ anı vīrāneden ġayrı

6. **diler:**-*r*
Gazel 3030
Mısra: **5**
Arzu etmek, istemek, talep etmek.

Ḥadīs-i ‘ışḳ-ı dilberden ḫaber virmek diler gönlüm
Velī korkaram andan kim cihān başdan başa yana

7. **diler:**-*r*
Gazel 3054
Mısra: **4**
Arzu etmek, istemek, talep etmek.

Vaṣf-ı lebin mey işidüp ḫūmḫānede cūş eylemiş
La‘lin meger öpmek diler girdügi bu peymāneye

8. **diler:**-*r*
Gazel 3064
Mısra: **6**
Arzu etmek, istemek, talep etmek.

Döginüp seng-i miḥnetle anuñçün ḫāk-i rāh oldum
Yüzüme basıcak pāyuñ diler öpmek bu efgende

9. **diler:**-*r*
Gazel 3109
Mısra: **15**
Arzu etmek, istemek, talep etmek, plânlamak, düşünmek.

Şehā ḳatlüm diler mestāne çeşmüñ
İki ḥācib ider aña ḥavāle

10. **dilerseñ:**-*r*, -*se*, -*ñ*
Gazel 3033
Mısra: **2**
Arzu etme / isteme.

İy dil ser-i zülfinden anuñ key ḥaẕer eyle
Varmaga dilerseñ yanına terk-i ser eyle

11. **dilerseñ:**-*r*, -*se*, -*ñ*
Gazel 3102
Mısra: **10**
Arzu etme / isteme.

Bu Muḥibbī’nüñ yıkuk gönlin ‘imāret eylegil
Dōstum irmek dilerseñ ger sevāb-ı Ka‘be’ye

12. **dilerseñ:**-*r*, -*se*, -*ñ*
Gazel 3397
Mısra: **6**
Arzu etmek, talep etmek.

La‘l-i nābuñ Ḥaḳ bilür kim mürdeler iḥyā ider
İmtiḥān itmek dilerseñ dōstum öldür beni

13. **dilerseñ:**-*r*, -*se*, -*ñ*
Gazel 3406
Mısra: **9**
Arzu etmek, talep etmek.

Ger ḥużūr itmek dilerseñ iy Muḥibbī fāriġ ol
Olmaya vaḥdet maḳāmı gūşe-i ‘uzlet gibi

dile gel:

1. **dile gel:**-*en*
Gazel 3312
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Konuşma kudreti, yeteneği, olmayan varlık konuşmak, dillenmek, lisana gelmek.

Şi‘r ara şā‘ir iseñ gel bakma ṭarz-ı selefi
Yime ḥayvān ṣıfat dile gelen her ‘alefi

dil-efgār:

1. **dil-efgārı:**-*ı*
Gazel 3182
Mısra: **4**
Gönlü yaralı.

Bu derdüme nihāyet yok cefā vü cevre ġāyet yok
Felek beñzer getürmedi benüm gibi dil-efgārı

2. **dil-efgārı:**-*ı*
Gazel 3295
Mısra: **10**
Gönlü yaralı.

Gözüm yaşına ġarḳ oldum bulınmaz derdüme çāre
Getürmedi meger devrān benüm gibi dil-efgārı

dileg:

1. **dilegüm:**-*üm*
Gazel 3029
Mısra: **9**
Dilek, istek, arzu, temenni.

Gidüpdür ‘aḳl u dil elden dilegüm bu-durur Ḥaḳ’dan
Muḥibbī gibi ol yārı sevüp zār olmasun kimse

dilek:

1. **dilegüm:**-*üm*
Gazel 3116
Mısra: **8**
Arzu, istek, rica.

Ġamzelerden kırmaga ‘uşşāḳı tirkeş bagladı
Dilegüm budur ki kurbān olayım ol yalara

2. **dilegüm:**-*üm*
Gazel 3205
Mısra: **4**
Olması istenen şey, istek, arzu, talep, rica, temenni.

Zülfine el kurdugınca pāreler göñlüm beni
Dilegüm bu pāre pāre görem āḫir şāneyi

3. **dilegüm:**-*üm*
Gazel 3358
Mısra: **6**
Olması istenen şey, istek, arzu, talep, rica, temenni.

Cefādan kankı ‘āşıḳ kim vefāyı yig bilür ister
Dilegüm budur ‘ālemde añılmasun anuñ adı

4. **dilegüm:**-*üm*
Gazel 3490
Mısra: **10**
Olması istenen şey, istek, arzu, talep, rica, temenni.

İrişmeyüp vişālüñe şeb-i hicr içre cān virsem
Dilegüm bu ola Ḥaḳ’dan saña Nūh ‘ömri erzānī

5. **dilegüm:**-*üm*
Gazel 3456
Mısra: **4**
Arzu, istek, temenni.

Ziyān idem diyü her kim yoluñda cān u ser virmez
Dilegüm iki ‘ālemde buña hīç bulmasun sūdı

dil-figāra:

1. **dil-figāra:**
Gazel 3017
Mısra: **9**
Gönlü yaralı, âşık.

Öñinde cānuñı virseñ inanmaz sen dil-figāra

dil-fikār:

1. **dil-fikāra:**-*a*
Gazel 3016
Mısra: **6**
Gönlü yaralı kişi. || Aşık.

Raḳḳāṣ gibi raḳṣa girüp bād-ı ṣabādan
Dīvāne-i ‘ışḳ itdi dil-fikāra benefşe

dil-firīb:

1. **dil-firīb:**
Gazel 3236
Mısra: **9**
Gönül aldatan, gönül avutan, câzibeli.

İy Muḥībbī murġ-ı diller ṣaydına ol dil-firīb
Çeşm-i ṣayyādı eline virdi zülfi agını

2. **dil-firīb:**
Gazel 3267
Mısra: **7**
Gönül aldatan, gönül avutan, câzibeli.

Zülfin giderdi ḥüsnini ‘arż itdi dil-firīb
‘Āşıḳlar itdi cān-ıla dilden tena‘‘umı

dil-haste:

1. **dil-ḫaste:**
Gazel 3034
Mısra: **7**
Hasta gönül.

Ża‘īf itdi beni firḳat helāk olurdı dil-ḫaste
Dil-i bīmāra olmasa ḫayāl-i yār eglence

2. **dil-ḫasteye:**--*y*, --*e*
Gazel 3145
Mısra: **3**
Gönlü yaralı, gönül hastası, âşık.

Didügümce dem-be-dem raḥm eyle bu dil-ḫasteye
Ḫışm-ıla eydür baña her iş bite bu bitmeye

3. **dil-ḫaste:**
Gazel 3149

Mısra: **14**
Gönlü yaralı, gönül hastası, âşık.

Başın egeli ġam yili yok ẕerre mecāli
Dil-ḫaste Muḥibbī gibi turmaga benefşe

4. **dil-ḫaste:**
Gazel 3269
Mısra: **1**
Gönlü yaralı, gönül hastası, âşık.

Şehā kūyuñda dil-ḫaste ġarībi
Yog-ımış ġamdan özge hīç naṣībi

5. **dil-ḫaste:**
Gazel 3304
Mısra: **8**
Gönlü yaralı, gönül hastası, âşık.

Kapusında niçe yıldur ḫastayam āh eylerem
Dimedi bir kez bu dil dil-ḫaste bīmārum gibi

6. **dil-ḫasteyem:**-*y, -em*
Gazel 3186
Mısra: **7**
Gönlü yaralı, gönül hastası, âşık.

Bister-i ḫāk üzre rāhuñda yatur dil-ḫasteyem
Seng-i ḫārā giceler tā ṣubḥ bālīnüm gibi

dil-hastesi:

1. **dil-ḫastesinüñ:**-*si, -nüñ*
Gazel 3477
Mısra: **9**
Gönlü hasta, hasta gönüllü II âşık.

Dil-ḫastesinüñ ḥālini dün sordı ṭabībüm
Raḥm itdi Muḥibbī ki meger beñzüme bakdı

dil-hasteye sun-:

1. **dil-ḫasteye sun-:**--*(y)e, --ma, --(y)up*
Gazel 3019
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlü hasta olana (aşığa) sunmak, ikram etmek.

Leblerüñ ‘ayn-ı şifādur sunmayup dil-ḫasteye
Ḥasret-ile gözlerüm yaşını Ceyḥūn eyleme

dil-hasteye:

1. **dil-ḫasteye:**
Gazel 3136
Mısra: **3**
Gönlü hasta, hasta gönüllü, âşık.

Leblerüñden gel ‘ilāc eyle bu ben dil-ḫasteye
Bilürem ki okumışdur ḥikmeti Loḳmān-ıla

dil-i āvāre:

1. **dil-i āvāre:**--*y, --i*
Gazel 3089
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Avare gönül II dağınık, perişan, derbeder gönül.

Düşde gördüm diyü eglerdüm dil-i āvāreyi
Ġam şebinde āh çeşmüm ġarḳa-i āb olmasa

2. **dil-i āvāre:**-*cüg, -i*
Gazel 3452
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Avare gönül II dağınık, perişan, derbeder gönül.

Görse her kanda güzel olur anuñ şeydāsı
Bilmezem n’eyleyeyin bu dil-i āvārecügi

dil-i āzāde:

1. **dil-i āzāde:**--*y, --i*
Gazel 3066
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Özgür gönül (gönlünü bir şeye kaptırmamak bağlamında).

Bilmedi virdi göñül zülf-i dil-ārāmlara
Dil-i āzādeyi düşürdi varup dāmlara

dil-i bīmār:

1. **dil-i bīmār:**-*a*
Gazel 3034
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta/dertli gönül.

Ża‘īf itdi beni firḳat helāk olurdı dil-ḫaste
Dil-i bīmāra olmasa ḫayāl-i yār eglence

2. **dil-i bīmār:**--*um, --a*
Gazel 3068
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta/dertli gönül.

Hicr-ile oldı Muḥibbī key ża‘īf [ü] nā-tüvān
İy ṭabīb-i dil meded kıl bu dil-i bīmāruma

dil-i divāne:

1. **dil-i dīvāne:**
Gazel 3226
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deli gönül.

Diñlemedüñ [ey] dil-i dīvāne kimse pendini
Tak yüri meh-rūlaruñ boynuña zülfi bendini

2. **dil-i dīvāne:**-*y, -e*
Gazel 3483
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deli gönül.

Dōstlar ‘ayb eylemeñ ayruk dil-i dīvāneye
Derdümüñ dermānı ancak zülfinüñ bagı gibi

3. **dil-i divāne:**
Gazel 3034
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deli gönül, aşığın divane gönlü.

Baña müşkildür eglenmek dil-i divāne zülfinsüz
Bulur her laḥẓa her demde özine yār eglence

4. **dil-i dīvāne:**
Gazel 3188
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çılgın gönül, deli gönül.

Çok zamān sırr-ı ‘ışḳı saklar-iken
Dil-i dīvāne āşikār itdi

5. **dil-i dīvāne:**-*den*
Gazel 3316
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çılgın gönül, deli gönül.

Dakar mı zülf-i zencīri dil-i dīvāneden ġayrı
Yanar mı āteşe hīç kes gör-ā pervāneden ġayrı

6. **dil-i dīvāne:**-*y, -i*
Gazel 3333
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çılgın gönül, deli gönül.

Zülfi zencīrine bend itdi dil-i dīvāne[y]i
Şem‘-i ḥüsnin ‘arż idüp yakdı oda pervāne[y]i

dil-i ġamgīn:

1. **dil-i ġamgīn:**-*-üm, --e*
Gazel 3011
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gamlı, kederli gönül II aşığın gönlü.

Niçe bir tīr-i cefālar sīne-i miskīnüme
Atıla seng-i melāmet yā dil-i ġamgīnüme

dil-i gām-ḫ̆ār:

1. **dil-i gām-ḫ̆ār:**-*-a*
Gazel 3044
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dertli, kederli gönül.

Gāhī cefā-yı dilber ü gāhī belā vü ġam
Bir dem mi var bu dil-i gām-ḫ̆āra gelmeye

dil-i maḥzūn:

1. **dil-i maḥzūn:**
Gazel 3271
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kederli gönül.

Şevḳuñ var-ısa çın seḥer iy dil-i maḥzūn
Var açıla gir seyr ide gülhā-yı bahārı

dil-i mecnūn:

1. **dil-i mecnūn:**
Gazel 3183
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deli gönül.

Perde-i zühdüm ne assı bu dil-i mecnūn mest
Yārına varını virdi kendin ‘üryān eyledi

2. **dil-i mecnūn:**-*a*
Gazel 3439
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecnun'un gönlü. II Deli gönül.

Dil-i Mecnūn’a te’sīr eylemez pend
Ḳabūl eyler özine çün belāyı

3. **dil-i mecnūn:**-*a*
Gazel 3472
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecnun'un gönlü. II Deli gönül.

İy saçı leylī dil-i Mecnūn’a yüz göstermeyüp
Eyledüñ ‘ışḳuñ beyābānında sergerdān beni

4. **dil-i mecnūn:**-*ı*
Gazel 3475
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecnun'un gönlü. II Deli, çılgın gönül.

Leylī-i zülfüñ dil-i Mecnūn’ı şeydā eyledi
‘Işḳ zencīrin takup boynuma rüsvā eyledi

dil-i mecnūn u şeydā:

1. **dil-i mecnūn u şeydā:**-*sı*
Gazel 3218
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deli, çılgın gönül. II Mecnun'un gönlü.

Olaldan boynuma zencīr yāruñ zülf-i leylāsı
Ne tañ āşüfte olursa dil-i mecnūn u şeydāsı

dil-i mecrūh:

1. **dil-i mecrūh:**-*um, -a*
Gazel 3348
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaralı gönül.

Gönderürsin tīrüñi geh geh dil-i mecrūhuma
Bu kerem iy dōst baña her bār olaydı kāşki

dil-i miskīn:

1. **dil-i miskīn:**--*üm, --e*
   Gazel 3027
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Zavallı, aciz gönül.

Çün yagar tīr-i belā bu sīne-i ġamgīnüme
Kemdür raẕḥm itmeyebilsem dil-i miskīnüme

2. **dil-i miskīn:**
   Gazel 3376
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Zavallı gönül.

Ża'īf oldı dil-i miskīn lebüñ dārü'ş-şifāsından
Aña bir būse baḫş eyle ki gelsün agzınuñ dadı

dil-i nā-şād:

1. **dil-i nā-şād:**-*um, -ı*
   Gazel 3264
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Kederli gönül.

Yād kılduñ bu kuluñı dōstum yād itmedi
Bu dil-i nā-şādumı gördi velī şād itmedi

dil-i rind:

1. **dil-i rind:**-*üm*
   Gazel 3187
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Rind(Görünüşe ve dünya işlerine kıymet vermeyen, kurallardan uzak, bütün varlığı kendi iç dünyâsına göre değerlendiren, gönül gözüyle gören, hoş görülü, kalender, içkiye düşkün ve derbeder görünüşünün aksine ârif, hakîm, gönül ehli kimse.)lerin gönlü.

İçelden bir ḳadeḥ 'ışḳuñ meyinden
Dil-i rindüm der-i ḫammāra düşdi

dil-i şeydā:

1. **dil-i şeydā:**
   Gazel 3064
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Deli/çılgın gönül.

Açıldı bāġ-ı sīnemde kızıl gül yirine dāġum
Dil-i şeydā gibi bülbül gerekdür bes bu gülşende

2. **dil-i şeydā:**
   Gazel 3241
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Çılgın, deli, divane gönül.

Sīnede 'ışḳ āteşi rūz-ı ezel peydā gibi
Gelmedi 'ışḳ 'ālemine bu dil-i şeydā gibi

3. **dil-i şeydā:**
   Gazel 3317
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Çılgın, deli, divane gönül.

İy dil-i şeydā ḥaẕer kıl çeşm-i mest-i yārdan
Ḫūn-ı dil içmek olupdur dāyim anuñ pīşesi

4. **dil-i şeydā:**
   Gazel 3482
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Çılgın, deli, divane gönül.

Görmedi kūh-ı belā içre belāyı kūhken
Çekmedi hicrānı Mecnūn bu dil-i şeydā gibi

dil-i şūrīde:

1. **dil-i şūrīde:**
   Gazel 3036
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Perişan gönül.

Bir saçı leylī ġamından iy dil-i şūrīde āh
Vādi-yi miḥnetde Mecnūn gibi ḥayrānsın yine

2. **dil-i şūrīde:**
   Gazel 3447
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Perişan gönül.

Ol gül-i ra'nā ġamından giceler bülbül gibi
İy dil-i şūrīde arturduñ fiġān u zāruñı

3. **dil-i şūrīde:**
   Gazel 3376
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Perişan gönül, tutkun gönül; uslanmaz deli gönül.

Dil-i şūrīde sevmişdür yine çün bir perī-zādı
İşüm ney gibi efġāndur anı siz sanmañuz şādī

dil-i sūzān:

1. **dil-i sūzān:**
   Gazel 3477
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Yanık, ateşli gönül; dertli, sıkıntılı gönül.

İñlerse rebāb oldı 'aceb mi dil-i sūzān
Devrān getürüp bir deriyi sīneme yakdı

2. **dil-i sūzān:**--*um, --a*
   Gazel 3105
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Yanan, ateşli gönül II şiddetli arzu duyan, âşık gönül.

Câme-i fānūsdur sīnem dil-i sūzānuma
Kanlu yaşum ḫil‘at olmışdur ten-i ‘üryānuma

3. **dil-i sūzān:**
Gazel 3472
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanan,ateşli gönül.

İy Muḥibbī āteşi gerçi ki yaş teskīn ider
Aglasam daḫı beter yakar dil-i sūzān beni

4. **dil-i sūzān:**-*um*, -*a*
Gazel 3268
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Aşığın) Yanan gönlü.

Bir ḥarāret virdi ‘ışḳ bu dil-i sūzānuma
Anı teskīn itmedi bu çeşmesāruñ giryesi

dil-i vīrāne:

1. **dil-i vīrāne:**-*m*, -*i*
Gazel 3303
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıkık, harap gönül; üzgün gönül.

Şu‘le virdüñ şem‘-i ḥüsne nūr kılduñ ‘ālemi
Bāl ü perden geçdi yıkduñ bu dil-i vīrānemi

2. **dil-i vīrāne:**-*y*, -*i*
Gazel 3333
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıkık, harap gönül; üzgün gönül.

Genc-i vaṣla iy Muḥibbī çünki ṭālibsin bugün
Ġayrı yirde arama illā dil-i vīrāne[y]i

dil-i zār:

1. **dil-i zār:**-*um*
Gazel 3304
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayan, inleyen gönül.

Var mıdur ‘ālemde kimse bu dil-i zārum gibi
Olmasun ḫalḳ-ı cihān cān-ı giriftārum gibi

dilinden gitme-:

1. **dilinden gitme-:**-*in*, -*den*, -*mez*
Gazel 3270
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tadı ağzından gitmemek.

Şi‘r anuñçün buldı melāḥat Muḥibbī’nüñ
Gitmez dilinden olup şīrīn şeker ḫōşı

dil-keş:

1. **dil-keşi:**-*i*
Gazel 3215
Mısra: **8**
Gönül çekici, gönül cezbedici.

Evvel dilini soñra alur cānını komaz
Her kim nigāh eyleye nāgāh ol dil-keşi

2. **dil-keşi:**-*i*
Gazel 3308
Mısra: **6**
Gönül çekici, gönül cezbedici.

‘Işḳ mıḳnāṭısı kendüye çeke āhen ise
Kimse görmedi anuñ gibi bir dil-keşi

3. **dil-keşi:**-*i*
Gazel 3326
Mısra: **8**
Gönül çekici, gönül cezbedici.

Bī-iḫtiyār bu dili kendüye yār çeker
Yokdur cihānda bir aña beñzeye dil-keşi

dilrübā:

1. **dilrübā:**
Gazel 3387
Mısra: **1**
Far. Gönül kapıcı, mahbube.

Ḫasta göñlüm bir nefes ol dilrübā şād itmedi
Yañılup ben derdmendi bir kezin yād itmedi

dil-rübā:

1. **dil-rübānuñ:**-*nuñ*
Gazel 3394
Mısra: **10**
Far. Gönül kapıcı, mahbube.

İy Muḥibbī rind olmak ister iseñ ḥaşre dek
Leblerinden būs eyle dil-rübānuñ mül gibi

2. **dil-rübāyı:**-*y*, -*ı*, -
Gazel 3059
Mısra: **8**
Gönül alan sevgili.

Yaşum deryāya dil ṣaḥrāya düşdi
Ararsın dil-rübāyı baḥr ü berde

3. **dil-rübā:**
Gazel 3362
Mısra: **1**
Gönül kapan, herkesi kendine bağlayan, âşık olunan (güzel).

Bend itdi ser-i zülfine bir dil-rübā bizi
Her kanda ise aradı buldı belā bizi

4. **dil-rübāyı:**-*y*, -*ı*
Gazel 3302
Mısra: **14**
Gönül kapan, herkesi kendine bağlayan, âşık olunan (güzel).

Muḥibbī ḫūn-ı dil dök yaş yirine
Çü sevdüñ ol vefāsuz dil-rübāyı

dil-şād ol:

1. **dil-şād ol:**
Gazel 3010
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlü sevinçle dolu olmak.

Serīr-i gülşen içinde otur gül gibi dil-şād ol
Ko kılsun ‘anedelīb-i dil fiġān[ı] derdmendāne

dil-teng:

1. **dil-teng-ile:**--*ile*
Gazel 3098
Mısra: **6**
(Bir şey birinin) Gönlünü daraltmak, sıkıntıya sokmak.

Ġam şebinde kalmışam açılmadı ṣubḥ-ı viṣāl
Kimse mūnis olmadı ‘ālemde bu dil-teng-ile

dil-teşne:

1. **dil-teşneyem:**-*y*, -*em*
Gazel 3249
Mısra: **5**
Bağrı yanık, gönlü susamış.

Dōstum dil-teşneyem raḥm itmedüñ
Çeşme-i luṭfuñ senüñ bī-nem gibi

2. **dil-teşnelere:**-*ler*, -*e*
Gazel 3338
Mısra: **6**
“Gönlü susamış” Çok istekli.

Ger tīr-i ābdārını ya kaşları ata
Dil-teşnelere ola bārān-ı raḥmeti

dilüñden gitme-:

1. **dilüñden gitme-:**-*üñ*, -*den*, -*me*, -*sün*
Gazel 3437
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dilinden (veya dilden) düşürmemek; sürekli olarak aynı kişiden veya şeyden söz etmek, sık sık anmak.

Dilüñden gitmesün ẕikr-i İlāhī
Anuñla bulasın tā gizlü rāhı

dilüñden gitmesün:

1. **dilüñden gitmesün:**-*üñ*, -*den*, -*me*, -*sün*
Gazel 3175
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Dilinden (veya dilden) düşürmemek; sürekli olarak aynı kişiden veya şeyden söz etmek, sık sık anmak.

Hidāyet ister-iseñ sen iki ‘ālemde iy miskīn
Dilüñden gitmesün hergiz senüñ evrād-ı yā Ḥādī

dimāġ:

1. **dimāġın:**-*ın*
Gazel 3446
Mısra: **10**
Ar. is. Beyin, akıl, şuur.

Meger bād-ı ṣabā urdı Muḥibbī zülf-i dildāra
Dimāġın ṣubḥ-dem dehrüñ yine müşg-i ‘abīr itdi

2. **dimāġını:**-*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3381
Mısra: **2**
Ar. is. Beyin, akıl, şuur.II Burun.

Taḫt-ı çemende yār çözüp zülfi bagını
Dehrüñ mu‘aṭṭar eyledi ol dem dimāġını

3. **dimāġında:**-*ı*, -*n*, -*da*
Gazel 3113
Mısra: **10**
Akıl, zihin.

Sevdā-yı ser-i zülfüñ mecnūn idiser āḫir
‘Işḳuñ bu Muḥibbī’nüñ bulındı dimāġında

4. **dimāġını:**-*ı*, -*(n)ı*
Gazel 3299
Mısra: **9**
Şuur, bilinç, akıl.

Bu Muḥibbī’nüñ dimāġını mu‘aṭṭar ṭāze ter
Eyleyen cānā anı zülfüñdeki būyuñ gibi

5. **dimāġını:**--*ı*, --*n*, --*ı*
Gazel 3476
Mısra: **6**
Beyin, akıl, bilinç II Koku ile beraber kullanılırsa damak, geniz.

Şöyle beñzer ki ṣabā zülfine buldı dest-res
Eyledi dehrüñ dimāġını mu‘aṭṭār būları

6. **dimāġını:**-*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3168
Mısra: **2**
Beyin, akıl, bilinç. II (Koku ile beraber kullanılırsa) Damak, geniz.

Oynasa bād-ı ṣabā ol ‘anberīn gīsū-y-ıla
Toldurur ‘ālem dimāġını ser-ā-ser bū-y-ıla

7. **dimāġumuz:**-*u*, -*muz*
Gazel 3362
Mısra: **9**
Zihin, bilinç.

Sevdā-yı būy-ı zülf-ile tolı dimāġumuz
Serden Muḥibbī çıkarısar bu hevā bizi

dimāġ-ı dehr:

1. **dimāġ-ı dehr:**
Gazel 3441
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyanın bilinci, şuuru.

Oldı dimāġ-ı dehr mu‘aṭṭar nesīm-ile
Yāruñ meger ki çözdi ṣabā zülfi bagını

dimāġuma getür:

1. **dimāġuma getür:**-*um, -a, -di*
Gazel 3347
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aklına getirmek: Hatırlatmak.

Būy-ı zülfüñi dimāġuma getürdi çü ṣabā
Vireyim cān u dili yolına şükrāneligi

dimāġumdan git-:

1. **dimāġumdan git-:**-*um, -dan, -mez*
Gazel 3175
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aklından çıkmak; unutmak.

Ruḫın fikr eyleyüp yāruñ leb-i la‘lini ẕikr itdüm
Niçe yıllar durur gitmez dimāġumdan anuñ adı

din-:

1. **dinmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 3296
Mısra: **14**
Sona ermek, kesilmek, durmak, devam etmemek.

Muḥibbī uşbu şi‘r-i dil-pesende
Naẓīre dinmeye gezse āfāḳı

dīn:

1. **dīnüme:**--*üm, --e*
Gazel 3011
Mısra: **4**
İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan îmanlarını, ona yapacakları ibâdetlerin bütününü ve bu îmâna göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu.

Mü’min-i ‘ışḳam bi-ḥamdillāh zi-men zülf-i dōst
Kılca noḳṣān gelmedi yāḫūd ḫalel bu dīnüme

2. **dīnüme:**--*üm, --e*
Gazel 3027
Mısra: **8**
İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan îmanlarını, ona yapacakları ibâdetlerin bütününü ve bu îmâna göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu.

Ḫamdü-lillāh mü’min-i ‘ışḳam zī-men zülf-i dōst
Yok-durur bir kılca noḳṣān u ḫalel hīç dīnüme

3. **dinür:**-*ür*
Gazel 3051
Mısra: **9**
Adı verilmek, ... diye isimlendirilmek.

Şeh-i ḫūbān ulu nāmına Maḥmūd dinür
Cān virür almak içün ḫāk-i kef bā-lālel

4. **dīnüm:**-*üm*
Gazel 3186
Mısra: **2**
1. İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan îmanlarını, ona yapacakları ibâdetlerin bütününü ve bu îmâna göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu. 2. Îman, inanç.

Būse-i la‘l-i lebüñ bu cān-ı şīrīnüm gibi
‘Ārıżuñ nūrı da ḳalbümde benüm dīnüm gibi

5. **dīn:**
Gazel 3291
Mısra: **7**
(Ar.) İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan îmanlarını, ona yapacakları ibâdetlerin bütününü ve bu îmâna göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu.

Ḫaṭṭ[ı] kāfirdür ḫurūc itmek diler dīn ḳaṣdına
Ruḫlaruñ müslim geçer göster anuñla cengüñi

6. **dine:**-*e*
Gazel 3411
Mısra: **8**
Dinmek, yatışmak, sükunet bulmak. II İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan îmanlarını, ona yapacakları ibâdetlerin bütününü ve bu îmâna göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu.

Ṭulū‘ itseñ seḥergehden dokınur şu‘leñ aġyāra
Düşer mi saña hey āfet dine gün gibi hercāyī

dīn ü īmān:

1. **dīn ü īmān:**
Gazel 3164
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Din ve inanç.

Ben senüñ yoluña cānā cānumı virsem n’ola
Kim bilürsin cān virürler dīn ü īmān üstine

dīnār:

1. **dīnārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3480
Mısra: **10**
Altın para. II âşığın gözyaşları.

Çünki ġam tīmārını virdi Muḥibbī şāh-ı ‘ışḳ
Ḥāṣıluñdur cem‘ kıl bu gözlerüñ dīnārını

dīnār ol-:

1. **dīnār ol-:**--*ur*
Gazel 3014
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Altın para gibi değerli olmak, herhangi bir alanda çok ileriye gitmek, gelişmek.

Şehā yoluña īsār itmek çün
Yüzüm dīnār olur yaşum diremde

dīnden çıkar-:

1. **dīnden çıkar-:**--*den, --a*
Gazel 3129
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dinden (imandan) çıkmak. İnancını terk ermek, kafir olmak.

Küfr-i zülfi korkaram kim çıkara dīnden beni
Ehl-i İslāmı giriftār itme yā Rab kāfire

dīne gel-:

1. **dīne gel-:**--*e, --ür-e, -ür*
Gazel 3050
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dine/imana gelmek: Bir dinin gereğine uymaya başlamak. II Müslümanlığı kabul etmek II en sonunda doğruyu söylemek II sonradan bir şeyi kabul edip uymak.

İder ḥüsnüñe ḳaṣd her demde zülfüñ
Gelür mi dīne ol efrengi sorma

diñle:

1. **diñlemezse:**-*mez, -se, -*
Gazel 3464
Mısra: **7**
Kulak vermek, dinlemek.

Diñlemezse nālemi kūyında yār olmaz ‘aceb
Nitekim gūş eylemez gül bülbülüñ feryādını

2. **diñle:**
Gazel 3489
Mısra: **10**
İşitmek için kulak vermek.

Ḫār elinden iy Muḥibbī gör niçe eyler fiġān
Gülşene var diñle bir dem bübülüñ āvāzını

3. **diñle:**
Gazel 3124
Mısra: **11**
Dinle, kulak ver.

Ḥaḳīḳat sözlerini diñle benden
Göñül virdüm beni sanma mecāza

4. **diñle:**
Gazel 3439
Mısra: **4**
Dinlemek, duymak, işitmek, kulak vermek.

Geçen geçdi gelenler de geçer dir
Bugün gūş eyle cāndan diñle nāyı

5. **diñle:**
Gazel 3197
Mısra: **3**
İşitmek için kulak vermek, isteyerek duymak.

Şevḳuñ var-ısa gülşene var diñle sürūdı
Seyr eyle hezār nāliş ü gülhā-yı bahārı

6. **diñleñ:**-*ñ*
Gazel 3425
Mısra: **6**
Dinlemek, duymak, işitmek, kulak vermek.

Niyāz idüp akar sular meger dīdāra ‘āşıḳdur
Öter şūrīde olmışdur seḥer diñleñ hezārānı

diñle-:

1. **diñlemedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Gazel 3226
Mısra: **1**
Söylenen sözü dikkate alıp ona göre davranmak, kabul etmek, uymak, itâat etmek.

Diñlemedüñ [ey] dil-i dīvāne kimse pendini
Tak yüri meh-rūlaruñ boynuña zülfi bendini

dinme:

1. **diñmemişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 3382
Mısra: **7**
Sona ermek, bitmek, durmak.

Gül yüzüñsüz zārılıgum diñmemişdür dōstum
Görmedi bārān kimesne çeşm-i giryānum gibi

dir:

1. **dir-idi:**--*i, --di*
Gazel 3079
Mısra: **5**
Söylemek, söz söylemek.

Bezm-i ġamda kim dir-idi Ḳays içün sulṭān-ı ‘ışḳ
Bādesin göz yaşı sazın ṣavt-ı zencīr itmese

direm:

1. **diremde:**-*de*
Gazel 3014
Mısra: **4**
Akçe, para, dirhem.

Şehā yoluña īsār itmek çün
Yüzüm dīnār olur yaşum diremde

2. **direm:**
Gazel 3487
Mısra: **6**
Dirhem, gümüş para.

Güzeller pāyına saçdum şu deñlü dürr-i eşki kim
Dükendi kīse-i çeşmüm bir iki üç direm kaldı

dirhem ü dīnār:

1. **dirhem ü dīnār:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3341
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gümüş ve altın (para) II âşığın gümüşe benzer gözyaşları ve altın gibi sararmış yüzü.

Naḳd-i eşk-ile Muḥibbī vaṣl-ı yāra irmedi
Dīdeler cümle düketdi dirhem ü dīnārını

dirīġ:

1. **dirīġ:**
Gazel 3010
Mısra: **1**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Dirīġ ay oldı göstermez yüzini çünki cānāne
Bu ḥasretle bu miḥnetden baña yigdür kıyam cāna

2. **dirīġ:**
Gazel 3270
Mısra: **5**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Derdā dirīġ n'eyleyem ki firīb-i dehr
Ẕevḳ u ṣafāya atdı mübeddel binā ḫūşı

3. **dirīġ:**
Gazel 3008
Mısra: **4**
Eyvah, ah, aman, yazık.

Bilüñle agzuñ iy dōst bilmem ki var mı yok mı
Geçdi dirīġ 'ömrüm uşbu gümān içinde

4. **dirīġ:**
Gazel 3307
Mısra: **1**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Geçdi dirīġ ġuṣṣa ile 'ömr-i cevānı
Surḫ idi ezel şimdi bulup çehre ḫazānı

5. **dirīġ:**
Gazel 3451
Mısra: **1**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Derdā dirīġ komadı göñlüm baña beni
Bir pür-cefāya eyledi göz mübtelā beni

dirīġ eyle:

1. **dirīġ eyle:**-*me*
Gazel 3450
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Esirgemek , kıyıp verememek.

Gel dirīġ eyleme kıl tāze yine cānumuzı
Mey-i gülgūnuñ eger var-ısa nev'a küheni

dirīġ it:

1. **dirīġ it:**-*mez*
Gazel 3489
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Esirgemek, kıyamamak, kıyıp verememek.

Gözlerüm īsār ider yolına eşküm gevherin
Gör ne merdümdür dirīġ itmez çogını azını

dirīġā:

1. **dirīġā:**
Gazel 3039
Mısra: **8**
Yazık, eyvah, yazıklar olsun!.

Öldürem yarın dimişdi ol hilāl ebrū baña
N'eyleyem derdā dirīġā durmaz ol iḳrārda

2. **dirīġā:**
Gazel 3040
Mısra: **6**
Yazık, eyvah, yazıklar olsun!.

Göñlüm almak istedüm komadı serkeş kākülüñ
N'eyleyem derdā dirīġā ol ruḫı zībā-y-ıla

3. **dirīġā:**
Gazel 3047
Mısra: **4**
Yazık, eyvah, yazıklar olsun!.

Kaşların geh çīn ider geh ġamzeler tīrin atar
N'eyleyem derdā dirīġā ben bu göz ü kaş-ıla

4. **dirīġā:**
Gazel 3371
Mısra: **1**
"Eyvahlar olsun, yazık!" anlamında bir söz.

'Işḳa duş oldum dirīġā vaṣl-ı cānān olmadı
Derd-ile öldüm bu yolda baña dermān olmadı

5. **dirīġā:**
Gazel 3099
Mısra: **8**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Sırr-ı 'ışḳı nālem ile göz yaşıdur fāş iden
N'eyleyem derdā dirīġā bu iki ġammāzuma

6. **dirīġā:**
Gazel 3120
Mısra: **10**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Muḥibbī'ye vefā idem diyüp 'ahdin bozar anı
Dirīġā ol cefā-pīşe meger varmış Karaman'a

7. **dirīġā:**
Gazel 3125

Mısra: **1**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Dirīġā ‘aḳlumı aldı benüm bir gözleri ala
Muḳarrer şimdiden girü olur işüm gücüm nāle

8. **dirīġā:**
Gazel 3135
Mısra: **1**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Dirīġā bilmedüm virdüm göñül ben ol perī-zāda
Düşüp yolında ḫāk oldum getürmez hīç beni yāda

9. **dirīġā:**
Gazel 3150
Mısra: **8**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Sırr-ı ‘ışḳı nālem ile göz yaşıdur fāş iden
N’eyleyem derdā dirīġā bu iki ġammāzuma

10. **dirīġā:**
Gazel 3161
Mısra: **8**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Dil dilerdi cān virüp bugün lebüñ bāzār ide
Kaldı işüm vā dirīġā yār ile çün yarına

11. **dirīġā:**
Gazel 3168
Mısra: **4**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Vādī-i ḥayretde kor kılmaz naẓar benden yaña
N’olısar ḥālüm dirīġā ol gözi āhū-y-ıla

12. **dirīġā:**
Gazel 3442
Mısra: **1**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Dirīġā görmeyelden rūy-ı yārı
Dilüñ kalmadı hīç ṣabr u ḳarārı

13. **dirīġā:**
Gazel 3446
Mısra: **8**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Yoluñda merdüm-i çeşmüm düketdi gevher-i eşki
Dirīġā kalmadı varı beni yavlak faḳīr itdi

14. **dirīġā:**
Gazel 3476
Mısra: **2**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Niçe gündür gözlerem ol gözleri āhūları
N’eyleyem derdā dirīġā görmedüm āh oları

15. **dirīġā:**
Gazel 3481
Mısra: **1**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Ölmeden derdā dirīġā yārı görsem bir daḫı
Olmaz-ısa anı düşde bārī görsem bir daḫı

16. **dirīġā:**
Gazel 3268
Mısra: **11**
"Çok yazık, eyvahlar olsun".

Yār firār itdi dirīġā kalmadı dilde ḳarār
‘Ālemi ġarḳa vire ol bī-ḳarāruñ giryesi

dirler ki:

1. **dirler ki:**
Gazel 3067
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Derler ki. || Söylerler ki.

Tīr-i müjgānuña karşu dil yine gögsin gerer
Her ki ‘āṣıḳdur ezel dirler ki ol bī-bāk ola

diş:

1. **dişüñ:**-*üñ*
Gazel 3108
Mısra: **2**
Diş II sevgilinin dişi.

Boyuñ serve yüzüñ gülzār-ı çīne
Dişüñ beñzer senüñ dürr-i semīne

2. **dişüñ:**-*üñ*
Gazel 3167
Mısra: **2**
Üst ve alt çene kemikleri üzerinde karşılıklı sıralanmış olan ve ağza alınan şeyleri koparıp çiğnemeye yarayan sert, beyazımtırak parçalardan her biri. II Sevgilinin güzellik unsurlarından biri.

Ne ḫaddüñ gibi bir gül var çemende
Dişüñ mānendi dür olmaz ‘Aden’de

3. **dişi:**-*i*
Gazel 3393
Mısra: **2**
Çene kemiklerinin üzerinde dizili, ısırmaya ve çiğnemeye yarayan organ. II Sevgilinin dişi.

Sāḳiyā sen sanma kim def‘-i melāl egler meni
Ol dişi dürr-i ‘Aden la‘li zülāl egler meni

dişle:

1. **dişledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 3465
Mısra: **7**
Isırmak.

Öpsem didükçe la‘lüñi hā dişledüñ lebüñ
Unutma yayuñ olur yasmada buracugı

ditire-:

1. **ditirerem:**-*r, -em*
Gazel 3164

Mısra: **5**
Titremek, hızlı hızlı hareketlerle sürekli kımıldamak, sallanmak.

Ol perī-ruḫsārı görsem bīd gibi ditirerem
Sanasın bir ḫastadur kim ditreye cān üstine

dīvān:

1. **dīvānını:**-*ı, -(n), -ı*
Gazel 3410
Mısra: **6**
Divan şairlerinin şiirlerini kafiyelerine göre alfabe sırası ile içine alan mecmua, şiir kitabı.

Ġuṣṣa-i Ferhād'ı ko efsāne Mecnūn ḳıṣṣası
Ehl-i şevḳ olan okısun kendünüñ dīvānını

2. **dīvānuma:**--*um, --a*
Gazel 3105
Mısra: **10**
Büyük meclis, yüksek meclis. II Eskiden şâirlerin aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım şekillerine ve kâfiyelerinin son harfine göre belli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası.

Ter ġazellerle Muḥibbī tāze dīvān bagladı
Ehl-i naẓma diñ ṣalā gelsün berü dīvānuma

3. **dīvānumuza:**--*u, --muz, --a*
Gazel 3111
Mısra: **10**
Büyük meclis, yüksek meclis. II Eskiden şâirlerin aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım şekillerine ve kâfiyelerinin son harfine göre belli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası [Önceleri "herhangi bir konu üzerinde yazılmış eser" mânâsına gelirdi].

Şi'r ara añdı Muḥibbī yine leylī saçuñı
Ola mecnūn naẓar iden kişi dīvānumuza

dīvān bagla-:

1. **dīvān bagla-:**--*dı*
Gazel 3105
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Divan bağlamak, divan oluşturmak.

Ter ġazellerle Muḥibbī tāze dīvān bagladı
Ehl-i naẓma diñ ṣalā gelsün berü dīvānuma

dīvānalıg:

1. **dīvānalıgı:**-*ı*
Gazel 3421
Mısra: **2**
Dîvâne olma durumu, delilik, çılgınlık, mecnunluk.

Cān diler şem'-i ruḫa eyleye pervānalıgı
Göstere yine göñül zülfine dīvānalıgı

2. **dīvānalıgı:**-*ı*
Gazel 3421
Mısra: **10**
Dîvâne olma durumu, delilik, çılgınlık, mecnunluk.

Zülfüñüñ bendine bend eyle Muḥibbī'yi didüm
Didi şimden girü uslan koya dīvānalıgı

dīvāne:

1. **dīvāneñem:**-*ñ, -em*
Gazel 3477
Mısra: **3**
Deli, mecnun.

Dīvāneñem iy dōst didüm bir naẓar eyle
Zülfini kemend eyleyüben boynuma takdı

2. **dīvāneye:**-*ye*
Gazel 3076
Mısra: **2**
'aşk ile kendinden geçmiş, aşk delisi.

Dil dutdı vaṭan zülf-i girih-gīr arasında
Dīvāneye ḫoşdur dura zencīr arasında

3. **dīvāne:**
Gazel 3012
Mısra: **1**
Aşk ile kendinden geçmiş, deli, mecnun.

Zülfine göñül bend ola dīvāne geçerse
Şem'-i ruḫına cān yana pervāne geçerse

4. **dīvāneye:**-*y, -e*
Gazel 3054
Mısra: **6**
Aşk ile kendinden geçmiş, deli, mecnun.

Mecnūn dügüm tak boynuma leylī saçuñ zencīrini
Mīrās-dur[ur] ṭavḳ-ı belā her kandasa dīvāneye

5. **dīvānesi:**-*si*
Gazel 3444
Mısra: **2**
Aşk ile kendinden geçmiş, aşk delisi.

Şu'le-i 'ışḳuñ ezelden olmışam pervānesi
Dūd-ı dil zencīr idinmişdür göñül dīvānesi

6. **dīvāneler:**-*ler*
Gazel 3470
Mısra: **5**
(Sevgilinin aşkı ile) kendinden geçmiş, aklını yitirmiş, tutkun kimse. II Âşık.

'Işḳ-ıla çün olmışam dīvāneler ser-defteri
Bend idüp boynuma taksun zülfinüñ fitrākini

7. **dīvānedür:**--*dür*
Gazel 3147
Mısra: **5**
Çılgın, deli, mecnun. || Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeyda.

Remz-i 'ışḳı sorma Mecnūn'a ki ol dīvānedür
Baña sor 'ışḳuñ kitābın okudum her bābda

8. **dīvāneler:**-*ler*
Gazel 3160
Mısra: **7**
Çılgın, deli, mecnun. || Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeyda.

El uzadurdı mu‘anber zülfine dīvāneler
Ejdehā-veş ol ḫam-ı zülfi perīşān olmasa

9. **dīvāneyi:**-*y*, -*i*
Gazel 3404
Mısra: **5**
Aşk etkisiyle kendinden geçmiş,aklı başında olmayan âşık.

‘Ayb kılmazduñ bu ben dīvāneyi ṭa‘n eyleyüp
Zāhidā görseñ eger bir kez ol ādem cānını

10. **dīvāneler:**-*ler*
Gazel 3337
Mısra: **2**
(Fars.) Çılgın, deli, mecnun.

Olsa idüm ‘ışḳuñ ile zār u rüsvā kāşki
Hem-çünān dīvāneler ḫaylinde şeydā kāşki

11. **dīvāne:**
Gazel 3066
Mısra: **6**
1. Çılgın, deli, mecnun. 2. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

Naḳd-i cān-ıla alup vaṣlı meta‘ına ḫarīd
Düşdi dīvāne göñül gör ṭama‘-ı ḫāmlara

12. **dīvāne:**
Gazel 3162
Mısra: **7**
1. Çılgın, deli, mecnun. 2. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

Baglanalı zülfüñüñ zencīrine dīvāne dil
Kendüzin farḳ eylemez degül ki sol u sagına

13. **dīvāne:**
Gazel 3205
Mısra: **1**
1. Çılgın, deli, mecnun. 2. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

‘Āşıḳam dīvāne bilmem gerçi rāh-ı ḫāneyi
Tār-ı şebde buluram līkin der-i cānāneyi

14. **dīvāne:**
Gazel 3225
Mısra: **7**
1. Çılgın, deli, mecnun. 2. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

Dīvāne göñlüm eyleme vaṣlın anuñ ṭaleb
Ol pādişāh-ı ḥüsn ola sen bir ḳalenderī

15. **dīvāne:**
Gazel 3416
Mısra: **7**
1. Çılgın, deli, mecnun. 2. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

Ser-i kūyuñda kim görse baña dīvāne eydürler
Anuñçün zülf-i zencīrüñ olupdur boynumuñ bendi

16. **dīvāne:**
Gazel 3474
Mısra: **8**
1. Çılgın, deli, mecnun. 2. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

Gitmedi başuñdan iy dil zülfinüñ sevdāsı āh
Bilmedüm dīvāne mi yāḫūd bu dil şeydā mı ki

17. **dīvāne:**
Gazel 3219
Mısra: **3**
1. Çılgın, deli, mecnun. 2. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

Yārı gördükçe niçe ṣabr ide dīvāne göñül
İḫtiyār elde degül çāk iderem pīreheni

18. **dīvāne:**
Gazel 3100
Mısra: **11**
1. Çılgın, deli, mecnun. 2. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

Ser-te-ser dīvāne göñlüm geşt idüp bu ‘ālemi
Bend-i zülfine düşüp āḫir ḳarār itmeñ nice

dīvāne-:

1. **dīvānesi:**-*(s)i*
Gazel 3084
Mısra: **5**
'aşk ile kendinden geçmiş (kimse), 'aşk delisi.

Zülf[i] zencīrinde bend idi göñül dīvānesi
Düşmedin Mecnūn-ı bī-dil Leyli zülf[i] dāmına

dīvāne dil:

1. **dīvāne dil:**
Gazel 3096
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Âşığın) çılgın, deli gönlü.

Baglanalı zülfüñüñ zencīrine dīvāne dil
Kendüzin farḳ eylemez degül ki sol u sagına

2. **dīvāne dil:**
Gazel 3490

Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deli gönül. II Âşığın gönlü.

‘Aceb dīvāne dil bilsem neden umar vefā resmin
Cefā üzre yaradılmış ola dilberlerüñ şānı

dīvāne gönül:

1. **dīvāne gönül:**
Gazel 3037
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deli gönül II delicesine âşık olmuş olan gönül.

Vaşlına irişemezsin yüri dīvāne göñül
Kim görüpdür ki gedā ‘iyş ide sulṭānlar-ıla

2. **dīvāne gönül:**
Gazel 3020
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deli gönül. II Âşığın gönlü.

Başuña tāc-ı zer alma yüri dīvāne göñül
Ḫāk-i pāyı var-iken başuña efser yirine

dīvāne kıl:

1. **dīvāne kıl:**-*dı*
Gazel 3418
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçirmek, düşkün hale getirmek; mübtela, aşık etmek.

Dīvāne kıldı zülf-i kemend-i dü-tā bizi
Pervāne itdi yakdı ol āteş-liḳā bizi

2. **dīvāne kıl:**-*dı*
Gazel 3498
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Delirtmek, çılgına çevirmek.

Beni rüsvā idüp dīvāne kıldı
Girelden gūşuma ‘ışḳuñ ṣadāsı

dīvāne ol-:

1. **dīvāne ol-:**-*gi*, -*dı*
Gazel 3259
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Divane olmak II Delirmek, kendinden geçmek, mecnun olmak, aşkından çılgına dönmek.

Leylī zülfüñ göreli oldı bu dil dīvānegi
Oldı senüñle āşinā ammā baña bīgānegi

2. **dīvāne ol-:**-*ñ*, -*mış*, -*dur*
Gazel 3258
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deliye dönmek. II Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmak, akılla ilgisini kesmek, aşkın buyruğu altına girmek.

Görüp serv-i sehī ḳaddüñ senüñ dīvāneñ olmışdur
Sular zencīre dönmişdür ayaguña urup bağı

dīvānegī:

1. **dīvānegī:**
Gazel 3373
Mısra: **1**
Divanelik, delilik.

Zülf[i] zencīrin görüp oldı göñül dīvānegī
Ḥāṣıl itdi şem‘-i ḥüsne cān yakup pervānegī

2. **dīvānegī:**
Gazel 3373
Mısra: **8**
Divanelik, delilik.

‘Aḳl u ṣabrı küllī bir yirden ferāmūş eyleyüp
‘Āşıḳam dīvānelıkdur ḥāṣılum dīvānegī

3. **dīvānegī:**
Gazel 3492
Mısra: **1**
Divanelik, delilik.

Zülfi zencīrin görüp buldı göñül dīvānegī
Ḥāṣıl itdi şem‘-i ḥüsne cān yakup pervānegī

4. **dīvānegī:**
Gazel 3492
Mısra: **8**
Divanelik, delilik.

‘Aḳl u ṣabrı küllī bir yirden ferāmūş eyledüm
‘Āşıḳam dīvānelikdür ḥāṣılum dīvānegī

5. **dīvānegī:**
Gazel 3492
Mısra: **10**
Divanelik, delilik.

‘Işḳa düşdüñ iy Muḥibbī cān u başa kalmaduñ
Eyledüñ ‘uşşāḳ ara sen de ‘aceb dīvānegī

dīvāne-i ‘ışḳ it:

1. **dīvāne-i ‘ışḳ it:**-*di*
Gazel 3016
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk delisi etmek. II Aşktan dolayı delirmek, çıldırmak.

Raḳḳāş gibi raḳṣa girüp bād-ı ṣabādan
Dīvāne-i ‘ışḳ itdi dil-fikāra benefşe

dīvānelig kıl:

1. **dīvānelig kıl:**-*ur*
Gazel 3347
Mısra: **2**

Kelime Tipi: -
Delilik etmek, çılgınlık etmek.

Cān ider şem‘-i ruḫuñ şevḳına pervāneligi
Dil kılur görse ser-i zülfüñi dīvāneligi

dīvānelık:

1. **dīvānelıkdur:**-*dur*
Gazel 3373
Mısra: **8**
Delilik.

‘Aḳl u ṣabrı küllī bir yirden ferāmūş eyleyüp
‘Āşıḳam dīvānelıkdur ḥāṣılum dīvānegī

2. **dīvānelikdür:**-*dür*
Gazel 3492
Mısra: **8**
Divane olma durumu, delilik, çılgınlık, mecnunluk.

‘Aḳl u ṣabrı küllī bir yirden ferāmūş eyledüm
‘Āşıḳam dīvānelikdür ḥāṣılum dīvānegī

dīvānesi ol:

1. **dīvānesi ol:**-*du, -m*
Gazel 3358
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeye çok düşkün olmak, o şeyi deli gibi sevmek.

Bugün dīvānesi oldum görüp āh ol perī-zādı
Giceler ḫˇāb yüzin görmem iderem nāle feryādı

dīvāne-ṣıfat:

1. **dīvāne-ṣıfat:**
Gazel 3149
Mısra: **6**
Deli, mecnun görünüşlü.

Leylī saçına olmasa Mecnūn gibi ‘āşıḳ
Dīvāne-ṣıfat düşmez-idi taga benefşe

diyār-ı derd ü ġam:

1. **diyār-ı derd ü ġam:**-*a*
Gazel 3237
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve keder ülkesi.

Āhum livāsı başını eflāke irgürüp
Kıldı diyār-ı derd ü ġama pādişā beni

diyār-ı ġam:

1. **diyār-ı ġam:**-*da*
Gazel 3165
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keder ülkesi.

Mecnūn gibi ki Leylā saçına virüp göñül
Düşdi diyār-ı ġamda Muḥibbī melāmete

diyār-ı miḥnet:

1. **diyār-ı miḥnet:**-*üñ*
Gazel 3244
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntı ve keder memleketi.

Ögrendi Ḳays yaşına bād-ı sümūm ile
Sevdi diyār-ı miḥnetüñ āb u hevāsını

diye:

1. **diye:**
Gazel 3190
Mısra: **2**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Yine nāz-ıla ḫırām eyle gel iy serv-i sehī
Kim göre nāz-ıla bu ḳāmetüñi diye zihī

2. **diye:**
Gazel 3253
Mısra: **11**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Muḥibbī naẓmuñı görüp diye elbette naẓm ehli
Bu fikr ü bikri şi‘rinde hemān ancak ẓahīr itdi

3. **diye:**
Gazel 3265
Mısra: **7**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Kimdür beñzer diye gül ruḫlaruña gülleri
Oda yana şu‘le-i ruḫsār-ıla gül ḫırmeni

4. **diye:**
Gazel 3344
Mısra: **8**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Olsun ḥaḳīḳī çünki gerekdür ḥaḳīḳī ‘ışḳ
Taḥsīn diye kim göre bu ‘ışḳ-bāzuñı

5. **diye:**
Gazel 3398
Mısra: **10**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Zülfini çevgān idüp meydān-ı ḥüsn içre nigār
Top idüp başın Muḥibbī diye kim çevgān beni

6. **diye:**
Gazel 3080
Mısra: **6**
...dığı için, sebebiyle.

Ser-i kūyında gözüm yaşı bitürdi gül-i ter
Diye taḥsīn maḥalleñ gören āb u giline

7. **diye:**
Gazel 3283

Mısra: **2**
"Diye, diyerek, deyip" anlamında zarf.

Salın iy serv-i sehī nāz-ıla seyr it çemeni
Cān fedā ide gören diye saña cān-ı meni

8. **diye:**
Gazel 3454
Mısra: **8**
"Diye, diyerek, deyip" anlamında zarf.

Vefānuñ adı var ancak cihānda kīmyā gibi
İşidilmedi bir kimse diye bir mihribān buldı

9. **diye:**
Gazel 3469
Mısra: **10**
"Diye, diyerek, deyip" anlamında zarf.

Muḥibbī şi‘rüñi bülbül ser-āġāz itse gülşende
İşidüp ehl-i ḥāl olan diye taḥsīn ü şābāşı

diyenler:

1. **diyenler:***--y, --en, --ler*
Gazel 3439
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Benüm-durur diyenler cümle gitdi
Cihān içün nedür bu hūy u hāyı

2. **diyenler:***--y, --en, --ler*
Gazel 3439
Mısra: **11**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

‘İlāc olmaz diyenler derd-i ‘ışḳa
Alurlar derdi almazlar devāyı

diyü:

1. **diyü:**
Gazel 3113
Mısra: **5**
"Diye" zarf, diyerek.

Ben ḫāke naṣīb ola cür‘añ diyü iy dilber
Ḫāk üzre düşüp kaldum meyḫāne bucagında

2. **diyü:**
Gazel 3114
Mısra: **4**
"Diye" zarf, diyerek.

Tāb-ı ḥüsnüñde ḥarāret bulalı cān u göñül
Zülfüñüñ rāḥat olam diyü varur sāyesine

3. **diyü:**
Gazel 3387
Mısra: **5**
"Diye" zarf, diyerek.

Zülfine mücrim diyü bend itdi ol kāfir beni
Ḥamdü-lillāh kim beni bendinden āzād itmedi

4. **diyü:**
Gazel 3081
Mısra: **10**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Baḥr-i eşkümde Muḥibbī uşbu cān-ı nātüvān
Ġarḳ olam diyü gelür cismümdeki ṣāl üstine

5. **diyü:**
Gazel 3089
Mısra: **7**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Düşde gördüm diyü eglerdüm dil-i āvāreyi
Ġam şebinde āh çeşmüm ġarḳa-i āb olmasa

6. **diyü:**
Gazel 3090
Mısra: **6**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Göñülde gāh çeşmümde ḫayāli
Bulam diyü araram baḥr ü berde

7. **diyü:**
Gazel 3131
Mısra: **4**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Lāle ḫaddüñ ḥasretinden bagrını yakar oda
Gül yañguñı görem diyü gezer bāzārda

8. **diyü:**
Gazel 3144
Mısra: **4**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Ḳadd ü ruḫsāruñı su içre görüp serv-i sehī
Bir daḫı görem diyü turur kenār-ı ābda

9. **diyü:**
Gazel 3197
Mısra: **9**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Çıḫ diyü eger sürse Muḥibbī’yi kapudan
İtüm didügi yiter aña gözlemez ‘ārı

10. **diyü:**
Gazel 3200
Mısra: **5**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Tāze ter olsun diyü cānā cemālüñ gülşeni
Ebr-i āhum gözlerüm yaşın akıdur mā gibi

11. **diyü:**
Gazel 3222
Mısra: **7**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Cür‘a-i cām-i lebinden irişe diyü naṣīb
İy göñül kūy-ı ḫarābāt içre ḫāk itdüñ beni

12. **diyü:**
Gazel 3232

Mısra: **10**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

‘Işḳ ehlinüñ ḫākini eflāke ger ṣabā
Ḥavrā çeke sürme diyü ḫāk-i pāsını

13. **diyü:**
Gazel 3236
Mısra: **6**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Āhumuñ zencīrine asup göñül ḳandīlini
Rūşen olsun diyü yakdı anda bagrum yagını

14. **diyü:**
Gazel 3242
Mısra: **3**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Gülşen-i ḥüsnine yāruñ basmasun ayak diyü
İki çeşmin gözleye diyü komış derbān iki

15. **diyü:**
Gazel 3242
Mısra: **4**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Gülşen-i ḥüsnine yāruñ basmasun ayak diyü
İki çeşmin gözleye diyü komış derbān iki

16. **diyü:**
Gazel 3252
Mısra: **10**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Oldı Muḥibbī ḥāṣıl-ı derd ü belā vü ġam
Tīmār diyü vir[ür]ler çü ‘ışḳuñ livāsını

17. **diyü:**
Gazel 3296
Mısra: **2**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Niçe yıldur çeker dil iştiyāḳı
Bulam diyü gezer Şām u ‘Irāḳ’ı

18. **diyü:**
Gazel 3331
Mısra: **3**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Naḳd-i cān u dil getürdüm tuḥfe diyü pāyuña
Ḳıymeti yokdur ḳabūl eyle bu dervīşāne[y]i

19. **diyü:**
Gazel 3337
Mısra: **9**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Va‘de vaṣlın ‘arż ider her dem baña ferdā diyü
İtmedin olsa müyesser baña ferdā kāşki

20. **diyü:**
Gazel 3340
Mısra: **9**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Elin uzadur serv irem diyü ḳaṣruña
Her kim ṭavīl olsa olurmış ḥamāḳati

21. **diyü:**
Gazel 3349
Mısra: **13**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Muḥibbī cevr-i yār-ıla öliser diyü kūyında
Felek ḫayyāṭı anuñçün gelüp ḫūnīn kefen kesdi

22. **diyü:**
Gazel 3381
Mısra: **8**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Çāh-ı zenaḫda ḥabs-i mü’ebbed idüp nigār
Cāsūs diyü sakladı göñlüm ulagını

23. **diyü:**
Gazel 3413
Mısra: **10**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

La‘l[i] üzre iy Muḥibbī sāye-i ebrūsıdur
Ḫaṭ diyü itdüñ ġalaṭ sanduñ cānān büyüdi

24. **diyü:**
Gazel 3416
Mısra: **1**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Baña maḥbūb u meyden geç diyü zāhid ider pendi
‘Aceb mi leẕẕet-i ervāḥ ki zīrā añlamaz kendi

25. **diyü:**
Gazel 3421
Mısra: **5**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Vaṣl[ı] gencine anuñ bir gün irem diyü göñül
İḫtiyār eyledi dehr içre bu vīrānalıgı

26. **diyü:**
Gazel 3456
Mısra: **3**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Ziyān idem diyü her kim yoluñda cān u ser virmez
Dilegüm iki ‘ālemde buña hīç bulmasun sūdı

27. **diyü:**
Gazel 3466
Mısra: **5**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Lebleri dār-ı şifāsına irem diyü bu dil
Ḫastadur ṣubḥa degin virdi bu deryā ṣāfī

28. **diyü:**
Gazel 3486
Mısra: **7**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Noḳṭadur agzı bili kıldur diyü şerḥ eyledüm
Ḫurdebīnler içre ḫaylī ḳīl ü ḳāl üm var-ıdı

29. **diyü:**
Gazel 3013
Mısra: **5**
"Diyerek, diye" anlamlarında kullanılan zarf.

Mey beñzer diyü la‘lüñe elden düşürmedüñ
Geçdi efendi günümüz ‘iyş-i müdām-ıla

30. **diyü:**
Gazel 3282
Mısra: **8**
"Diye, diyerek, deyip" anlamında zarf.

Gördi müşgīn-i selāsil zülf-ile kāküllerin
Boynuma zencīr ola dil diyü sevdā eyledi

diz-:

1. **dizerem:**-*er*, --*e*, --*m*
Gazel 3060
Mısra: **6**
Dizmek II nesneleri yan yana veya tek tek sıralamak.

Derd-ile hicrān şebinde aglasam müjgānuma
Dāne dāne dizerem mercān mercān üstine

dīzār:

1. **dīẕārı:**-*ı*
Gazel 3357
Mısra: **10**
Yüz, cemal.

Muḥibbī her nefes ṣad-bār yüzüñe ger naẓar kılsa
Ḳanā‘at itmeyüp ister göre bir daḫı dīẕārı

dög:

1. **dögseñ:**-*ñ*, -*se*
Gazel 3047
Mısra: **10**
Dövmek.

Bir ḳadem gelmez Muḥibbī kapuya ol seng-dil
İşigine başuñı dögseñ hezārān taş-ıla

dögil:

1. **dögile:**-*e*
Gazel 3093
Mısra: **3**
Döğülmek, ezilip parçalanmak.

Niçe döysün bu yürek cevrine āhen dögile
Sīne ya tīr-i cefāya niçe ṭāḳat getüre

dögin:

1. **döginüp:**-*üp*
Gazel 3123
Mısra: **12**
Dövünmek; vurmak, çarpmak.

Āsiyā-veş iy Muḥibbī iki taş alup ele
Döginüp cismüm benüm gendüm gibi un olmada

döginüp:

1. **döginüp:**
Gazel 3064
Mısra: **5**
Dövünüp durmak. yanıp yakılmak manasında.

Döginüp seng-i miḥnetle anuñçün ḫāk-i rāh oldum
Yüzüme basıcak pāyuñ diler öpmek bu efgende

dögün-:

1. **dögünüp:**-*üp*
Gazel 3263
Mısra: **1**
1. Kendi kendini dövmek, kendini oradan oraya vurmak. 2. Çok fazla üzülmek, esef etmek. 3. (Bir şey bir yere) Arka arkaya vurmak, üst üste, tekrar tekrar çarpmak.

Dögünüp def çagurur her nefes nāy
Nedür dünyā içün bu hūy u bu hāy

dök-:

1. **dökdi:**-*di*
Gazel 3368
Mısra: **1**
(Göz yaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.

Gözlerinden ḫūn-ı dil şol deñlü dökdi yaşını
İy cefā-cū kūyuñuñ la‘l itdi iç ü taşını

2. **dökdi:**-*di*
Gazel 3455
Mısra: **8**
(Göz yaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.

Atuban seng-i cefā sıdı bu göñlüm şīşesin
Yirlere çaldı beni dökdi yüzümüñ suyını

3. **döker:**-*er*
Gazel 3353
Mısra: **6**
(Gözyaşı) dökmek, akıtmak.

Gözüm yaşıyla eyle naẓar rūy-ı zerdüme
Hem sīm döker yoluña hem zer benüm gibi

4. **dökmegi:**-*meg*, -*i*
Gazel 3216
Mısra: **8**
1. Saçmak. 2. Akıtmak.

Gel ḳadem rencīde kıl kim pāyuña īsār içün
Ḥāżır itdüm gözlerüm cevherlerinden dökmegi

5. **döker:**-*er*
Gazel 3240
Mısra: **7**
(Göz yaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.

Su döker ‘ārıżum üstine benüm dīdelerüm
Ola bu nev‘-ile yuyıbile rūy-ı siyehi

6. **dökerse:**-*er*, *-se*
Gazel 3375
Mısra: **7**
(Gözyaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.

Bu ṣafā bezminde cānā ger dökerse sīm ü zer
Gönderem pīr-i muġāna ḫırḳa [vü] seccādeyi

dök:

1. **dökmedük:**-*me*, *-dük*
Gazel 3298
Mısra: **2**
Akıtmak, dökmek.

Çok günāh itdüm velī bende rehrev kalmadı
Līk çeşmüm dökmedük göz yaşını su kalmadı

2. **döke:**-*e*
Gazel 3343
Mısra: **1**
Akıtmak, dökmek.

Ger tīġ-ı cefā ile döke yirlere kanı
Saklama eger ‘āşıḳ iseñ sen dilā cānı

3. **dök:**
Gazel 3064
Mısra: **9**
(Göz yaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.

Muḥibbī bād-ı āhuñla yaşuñ bārānını dök kim
Görüp bu ḥālüñi dilber ide tā gül gibi ḫande

4. **dökilen:**-*il*, *-en*
Gazel 3479
Mısra: **8**
(Göz yaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.

Lāleler tutmış çemen eṭrāfını görüp didüm
Sīneden yir yir dökilen kana beñzetdüm seni

5. **dök:**
Gazel 3046
Mısra: **13**
Saçmak, serpmek.

Gözlerüm kanına gel dök iy ṣabā ḫāk-i derin
Resmdür toprak dökerler görseler kan üstine

6. **dökerler:**-*er*, *-ler*
Gazel 3046
Mısra: **14**
Saçmak, serpmek.

Gözlerüm kanına gel dök iy ṣabā ḫāk-i derin
Resmdür toprak dökerler görseler kan üstine

7. **döke:**-*e*
Gazel 3307
Mısra: **4**
Akıtmak, dökmek, saçmak, serpmek II gözyaşı dökmek, ağlamak.

Bir gice eger görmeyem iy dōst cemālüñ
Ḥasretle döke şem‘ gibi eşk-feşānı

8. **dökmeyince:**-*me*, *-(y)ince*
Gazel 3396
Mısra: **9**
Ağlamak, göz yaşı dökmek.

Bu Muḥibbī hicr elinden dökmeyince kanlu yaş
Bu cihān mülkinde anuñ sırrı hīç fāş olmadı

9. **dökdüñ:**-*dü*, *-ñ*
Gazel 3189
Mısra: **10**
Akıtmak, dökmek.

İy Muḥibbī meyveler virdi kelāmum tāze ter
Ma‘rifet bāġına dökdüñ tā ki tāk itdüñ beni

10. **dökseñ:**-*se*, *-ñ*
Gazel 3419
Mısra: **13**
Akıtmak, dökmek.

Göz yaşların Muḥibbī dökseñ ‘aceb degüldür
Ol serv ḳadde nāgāh bu dīde bakadüşdi

dökil:

1. **dökilen:**-*en*
Gazel 3337
Mısra: **3**
1. Dökülmek. 2. Düşmek.

Cem‘ kılsaydum gözümden dökilen gevherleri
Eyleseydüm māh-rūlara kef ü pā kāşki

dökil-:

1. **dökilür:**-*ür*
Gazel 3176
Mısra: **12**
Akmak.

Lālezār olsa Muḥibbī ne tañ eṭrāf-ı çemen
Eşk-i çeşmüm dökilür her yaña seylāb gibi

2. **dökilüben:**-*üben*
Gazel 3211
Mısra: **10**
Akmak.

Bu Muḥibbī gice gündüz yüzini ḫāke sürer
Şefḳati senden umar dökilüben kanlu yaşı

3. **dökilmiş:**-*miş*
Gazel 3142
Mısra: **8**
Saçılmak, serpilmek, etrâfa yayılmak.

Zerd ruḫumda gören bu ḳaṭre ḳaṭre yaşum
Dir jāleler dökilmiş berg-i ḫazān içinde

dokın-:

1. **dokınur:**-*ur*
Gazel 3411
Mısra: **7**
Dokunmak; ulaşmak.

Ṭulū‘ itseñ seḥergehden dokınur şu‘leñ aġyāra
Düşer mi saña hey āfet dine gün gibi hercāyī

2. **dokınmaya:**--*ma, --y, --a*
Gazel 3091
Mısra: **12**
El sürmek, temas etmek.

Kızdurma yüzüñ ‘ārı sakın ol edeb üzre
Tā def gibi dokınmaya yüzüñe dapança

dokın:

1. **dokındı:**-*dı*
Gazel 3152
Mısra: **12**
Dokunmak, temas etmek.

Sırrını fāş itdi ‘ışḳuñ bilmeyüp Ferhād’ı gör
Anuñ içün tīşesi dokındı āḫir başına

2. **dokındı:**-*dı*
Gazel 3317
Mısra: **6**
Dokunmak, temas etmek.

Rāh-ı ‘ışḳı istedüm kim ide āsān kūh-ken
Görüñ āḫir başına niçe dokındı tīşesi

dokun-:

1. **dokunalı:**-*alı*
Gazel 3257
Mısra: **13**
İçine işleyip duygulandırmak veya üzmek, tesir etmek.

Āhum Muḥibbī dokunalı baḫr-ı eşküme
Bildüm temevvüc itdüren anı hevā gibi

dol:

1. **dolmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 3083
Mısra: **5**
Dolu duruma gelmek.

Sāḳī piyāle sun berü peymāne dolmadan
Nūş eyleyelüm ‘ışḳ-ıla yāruñ ṣafāsına

dōlāb:

1. **dōlāba:**-*a*
Gazel 3279
Mısra: **5**
Hareket-i devriyyesi olan şey, (dolap). Su dolabı, yemek dolabı, dolaplı saat II âşığın gönlü.

Zārılıḳ ider döneli göñlüm dōlāba āh
Yaşlar döker dīdelerüm de pür āb oldı

dōlāb ol-:

1. **dōlāb ol-:**--*ma, --sa*
Gazel 3089
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
I. Dönerek çalışan ve su çeken mekanizma halini almak II. Birisi veya bir şey için dönüp durmak.

Kim bilürdi ‘ışḳumı ‘ālemde olurdı nihān
Dīdeler kūzekler ü bu sīne dōlāb olmasa

dolaş:

1. **dolaşalı:**-*alı*
Gazel 3045
Mısra: **5**
Güç çözülür duruma gelmek.

Sevdā-yı ser-i zülfine dolaşalı göñlüm
Kaldı ebedī merdüm-i çeşmüm nem içinde

2. **dolaşalı:**-*alı*
Gazel 3378
Mısra: **5**
Güç çözülür duruma gelmek.

Sevdā-yı ser-i zülfine dolaşalı göñlüm
Rüsvā-yı cihān oldı o dilden dile düşdi

3. **dolaşan:**-*an*
Gazel 3078
Mısra: **3**
Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.

Zülfine dolaşan dili kor çāh-ı zenaḫda
Kalur ebed ol bend-ile zindān arasında

4. **dolaşup:**-*up*
Gazel 3417
Mısra: **5**
Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.

Dolaşup zülfine geldi başa çün sevdā-yı ‘ışḳ
Ger helāk olsañ dilā kesme sakın peyvendüñi

5. **dolaşa:**-*a*
Gazel 3289
Mısra: **3**
Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.

‘Işḳa kim dolaşa bulınmaya bir çāre aña
Tā ki urmaya alup başa daşı daşa başı

6. **dolaşur:**-*ur*
Gazel 3022
Mısra: **7**
Gezinmek, gidip gelmek.

Gice vü gündüz dolaşur kūyını ol dilberüñ
Şöyle beñzer rüyına āşüfte oldı mihr ü māh

dolaş-:

1. **dolaşdum:**--*du, --m*
Gazel 3030
Mısra: **4**
Birbirine geçip karışmış, kolay çözülemez duruma gelmiş.

Hevā-yı Ka‘be-yi yāra yüzüm üzre revān oldum
Beni kim kurtarur yā Rab ki dolaşdum muġaylāna

2. **dolaşdı:**-*dı*
Gazel 3380
Mısra: **6**
Dolanmak, güç çözülür hale gelmek.

Ebed kurtılmamak aña sezādur
Ser-i zülfine çün göñül dolaşdı

3. **dolaşdı:**-*dı*
Gazel 3026
Mısra: **9**
(Saç, iplik vb. şeyler) Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.

Leylī zülfine dolaşdı görüp āhū gözini
Düşdi Mecnūn gibi bī-çāre göñül tag u taşa

4. **dolaşdı:**-*dı*
Gazel 3157
Mısra: **1**
(Saç, iplik vb. şeyler) Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.

Dolaşdı göñül āh çün ol zülf-i dü-tāya
Gūş eylemedi pendi özin atdı belāya

5. **dolaşdı:**-*dı*
Gazel 3390
Mısra: **7**
(Saç, iplik vb. şeyler) Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.

Cān dolaşdı ser-i zülfine lebi fikri ile
Āḫir alup elümi zülfi ayaklarda kodı

6. **dolaşdı:**-*dı*
Gazel 3415
Mısra: **3**
(Saç, iplik vb. şeyler) Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.

Zülfine dolaşdı göñlüm geldi sevdā başuma
Ġam şebinde tā seḥer bīdār gördüm kendümi

doldur:

1. **doldur:**
Gazel 3388
Mısra: **1**
(Boş bir şeyi) Dolu hâle getirmek, dolmasını sağlamak.

Sāḳī örü dur doldur yüri cām-ı zücācı
Ḫasta göñüle gel idelüm bir dem ‘ilācı

dolı:

1. **dolı:**
Gazel 3331
Mısra: **12**
İçki ile doldurulmuş, içinde içki bulunan bardak ve teşmil yoluyle kadehin içindeki içki.

Kendüden geçdi Muḥibbī içeli ġam cür‘asın
Dest-i hicrān vāy eger suna dolı peymāne[y]i

dolş-:

1. **dolşdı:**-*dı*
Gazel 3158
Mısra: **3**
(Saç, iplik vb. şeyler) Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.

Her kim hevā-yı zülfine dolşdı dilberüñ
İrmez eli terk ide ser bu hevā-y-ıla

dolu:

1. **doludur:**-*dur*
Gazel 3170
Mısra: **4**
İçinde, alabileceği kadar veya ona yakın derecede kimse veya şey bulunan, dolmuş olan, boş yeri bulunmayan, memlû.

Ciger kanıyla bagrum ḫūn eyle
Doludur dīdelerden iki şīşe

dön-:

1. **dönmiş-idüm:**--*miş, --dü, --m*
Gazel 3096
Mısra: **1**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.

Hicrüñ-ile dönmiş-idüm ben ḫazān yapragına
Bir katı āh eyledüm düşdüm fenā topragına

2. **dönmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 3258
Mısra: **6**
...gibi olmak, benzemek.

Görüp serv-i sehī ḳaddüñ senüñ dīvāneñ olmışdur
Sular zencīre dönmişdür ayaguña urup bağı

3. **döndi:**-*di*
Gazel 3060
Mısra: **2**
(Bir yere) Geri gitmek veya geri gelmek, avdet etmek.

Ġamzeler öldürdi gerçi itdi kan kan üstine
Döndi la‘lüñ zinde kıldı virdi cān cān üstine

4. **dönse:**-*se*
Gazel 3129
Mısra: **8**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.

Ḥasretiyle gözlerüm yaşı bitürdi lāleler
Firḳatiyle dönse tañ mıdur yüzüm nīlūfere

5. **dönsün:**--*sün*
Gazel 3040
Mısra: **3**
Kendi ekseni üzerinde veya başka bir şeyin dolayında hareket etmek.

Bu felek dönsün murāduñca senüñ ol bī-vefā
Ḥasretüñden ger geçerse gözlerüm eyvā-y-ıla

6. **dönüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 3148
Mısra: **4**
Benzer hal almak, ... gibi olmak, benzemek, andırmak.

Çarḫ elinden iñlesem ṭōlāb-veş olmaz ‘aceb
Gözlerüm yaşı dönüpdür āsiyābuñ ‘aynına

7. **dönmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 3162
Mısra: **3**
Yönelmek.

‘Ārıżuñ üstine dönmişdür neden ḫāl-i siyāh
Kim görüpdür kāfiri kim gire cennet bāġına

8. **dönüp:**-*üp*
Gazel 3268
Mısra: **7**
(Bir iş veya konuyu) Yeniden ele almak. II (Bir yere) Geri gitmek veya geri gelmek, avdet etmek.

Yakuban pervānesin dönüp eger raḥm itmese
Olmaz idi giceler şem‘-i şerāruñ giryesi

9. **dönüp:**-*üp*
Gazel 3427
Mısra: **2**
(Bir iş veya konuyu) Yeniden ele almak. II (Bir yere) Geri gitmek veya geri gelmek, avdet etmek.

Yüzin gösterdi gönlüm ḥurrem itdi
Dönüp zülfiyle ütüp pür ġam itdi

10. **döndi:**--*di*
Gazel 3148
Mısra: **2**
Benzer hal almak, ... gibi olmak, benzemek, andırmak.

Beñzeyelden gözlerüm yaşı şarābuñ ‘aynına
Yandı miḥnetle ciger döndi kebābuñ ‘aynına

11. **dönmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 3182
Mısra: **6**
Benzer hal almak, ... gibi olmak, benzemek, andırmak.

Hevā-yı ‘ışḳ tagıtdı egerçi ḫırmen-i ‘aḳlum
Tenüm bir kāha dönmişdür o da ‘ışḳuñ ṭalebkārı

dön:

1. **döner:**-*er*
Gazel 3072
Mısra: **4**
(Bir şeyin etrafında) dolaşmak.

Āh kim deryā-yı eşkümde bu çeşmüm merdümi
Sanasın bir keştīdür durmaz döner girdābda

2. **dönmez:**-*mez*
Gazel 3055
Mısra: **2**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.

Yine baglandı bu göñlüm zülf-i ‘anber-būlara
Gözlerüm yaşı ‘acebdür dönmez ise cūlara

3. **döneli:**-*eli*
Gazel 3279
Mısra: **5**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.

Zārılıḳ ider döneli göñlüm dōlāba āh
Yaşlar döker dīdelerüm de pür āb oldı

4. **döndi:**-*di*
Gazel 3096
Mısra: **6**
...gibi olmak, benzemek.

Dūr olalıdan tapuñdan Mıṣr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳıçün
Gözlerümüñ kanlu yaşı döndi Nīl ırmagına

5. **döndi:**-*di*
Gazel 3106
Mısra: **2**
...gibi olmak, benzemek.

Sīnem görinür gül gibi pür dāġ-ı tenümle
Döndi yüregüm lāleye kanlu kefenümle

6. **döndi:**-*di*
Gazel 3129
Mısra: **12**
...gibi olmak, benzemek.

Ol vefāsuz dilberüñ ḫarc itmek-içün yolına
Sīme döndi gözlerüm yaşı yüzüm döndi zere

7. **döndi:**-*di*
Gazel 3129
Mısra: **12**
...gibi olmak, benzemek.

Ol vefāsuz dilberüñ ḫarc itmek-içün yolına
Sīme döndi gözlerüm yaşı yüzüm döndi zere

8. **döndi:**-*di*
Gazel 3162
Mısra: **6**
...gibi olmak, benzemek.

Dūr olalı tapuñdan Mıṣr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳıçün
Gözlerümüñ kanlu yaşı döndi Nīl ırmagına

9. **döndi:**-*di*
Gazel 3411

Mısra: **10**
...gibi olmak, benzemek.

Ġam-ı ḫālüñle iy dilber yanaldan āteş-i hicre
Muḥibbī lāleye döndi ciger taglayı taglayı

10. **dönsün:**-*sün*
Gazel 3110
Mısra: **8**
Benzemek II dönüşmek.

Ka‘be-i vaṣlın añup her gice āh u vāh kıl
Ağla yaşlar dök güzüñ yaşıyla dönsün zemzeme

11. **döndi:**-*di*
Gazel 3068
Mısra: **3**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; geri gelmek, geri gitmek II bürünmek, kaplanmak.

Çünki döndi ḳāmetüm eşküm olaldan tār aña
İñlerem mıżrāb-ı ġam el sunsa ger evtāruma

12. **dönüp:**--*üp*
Gazel 3428
Mısra: **7**
Bırakılan bir işe ya da konuya yeniden başlamak, onu yeniden ele almak.

İdem vefā diyüp āh dönüp cefā kılursın
Korkmaz mısın Ḫudā’dan yok yire içüp andı

13. **döner:**-*er*
Gazel 3174
Mısra: **14**
(bir iş veya konuyu) yeniden ele almak II dönmek, kendi etrafında hareket etmek.

Gāh olur bir ẕerre-i nāçīzden kemter kılur
Geh döner ḫurşīd-veş raḫşān ider göñlüm beni

14. **dönüp:**--*üp*
Gazel 3174
Mısra: **5**
(Bir iş veya konuyu) Yeniden ele almak // (Bir yere) Geri gitmek veya geri gelmek, avdet etmek.

Gāh vaṣl-ı fikr ider gāhī dönüp hicrān eker
Gāh şād ider gehī giryān ider göñlüm beni

15. **dönüp:**--*üp*
Gazel 3476
Mısra: **3**
(Bir iş veya konuyu) Yeniden ele almak // (Bir yere) Geri gitmek veya geri gelmek, avdet etmek.

Bir naẓar kılmaz dönüp yolında biñ āh eylesem
‘Āşıḳı nā-ḥaḳ yire öldürmek anuñ ḫūları

16. **döndi:**-*di*
Gazel 3148
Mısra: **6**
Benzer hal almak, ... gibi olmak, benzemek, andırmak.

Mezra‘-ı dilde maḥabbet toḫmı sebz olsun diyü
Anı suvarmaga çeşmüm döndi ābuñ ‘aynına

17. **döndi:**-*di*
Gazel 3148
Mısra: **8**
Benzer hal almak, ... gibi olmak, benzemek, andırmak.

Bār-ı ġamdan miḥnet-ile ḳāmetüm çeng olalı
Sīnemüñ nālişleri döndi rebābuñ aynına

18. **dönüp:**-*üp*
Gazel 3074
Mısra: **3**
(Geriye) Dönmek. ll. Bakmak.

Biñ süvāl itsem dönüp virmez baña bir kez cevāb
Bulmadum bir çāre derdā ġonca-i ḫāmūşına

19. **dönelden:**-*el(i), -den*
Gazel 3135
Mısra: **5**
Benzemek, ...gibi olmak.

Dönelden ḳāmetüm çenge şeb-i hicrüñde iy dilber
Zebān-ı ḥāl-ıla hūlar gelür derd-ile feryāda

dönder-:

1. **dönderüpdür:**--*üp, --dür*
Gazel 3128
Mısra: **4**
Döndürmek, çevirmek.

Yapmadan göñlüm evini āh kim anı yıkar
Dönderüpdür oynını dildār oglan oynına

dönder:

1. **dönderüp:**-*üp*
Gazel 3073
Mısra: **8**
Döndürmek, çevirmek.

Seng-i cefā atup yār başuñ şikest iderse
Ser dönderüp kaçurma rıżā-ı yārı gözle

2. **döndere:**-*e*
Gazel 3436
Mısra: **7**
Döndürmek, çevirmek.

‘Āşıḳ mıdur ki döndere ser tīġ-ı ‘ışḳdan
Olmaz bu yolda hergiz anuñ istiḳāmeti

döndür-:

1. **döndürmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 3277
Mısra: **8**
Çevirmek.

‘Āşıḳ-ı sābit-ḳādem oldur der-i cānānede
İde şemşīre naẓar döndürmeye cān u seri

2. **döndürdüm:**-*dü*
Gazel 3366
Mısra: **10**
Dönmek, dönüştürmek.

Umaram bir gevher-i nā-yāb ola her ḫāṣılum
Baḫra döndürdüm anuñçün iy Muḥibbī yaşumı

döndür:

1. **döndürdi:**-*di*
Gazel 3066
Mısra: **4**
Çevirmek, yönelmek.

Bezm-i ġamda lebini yād idüben yine göñül
Sāġar-ı çeşmini döndürdi tolu cāmlara

döne döne:

1. **döne döne:**
Gazel 3176
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendi mihveri veya başka bir şey etrâfında hareket etme işinin sürekliliğini ifade eden ikileme.

İñleyüp aglayalum döne döne şām u seḥer
Yiñi konmış sular üstindeki ṭōlāb gibi

2. **döne döne:**--*e*, --*e*
Gazel 3146
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dönerek, tekrar tekrar.

Āh u vāh-ıla günüm çünki geçer döne döne
Tañ mı hicriyle kebāb ola ciger döne döne

3. **döne döne:**
Gazel 3412
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendi mihveri veya başka bir şey etrâfında hareket etme işinin sürekliliğini ifade eden ikileme.

Göz yaşı bezm-i ġamda oldı şarāb
Döne döne ciger kebāb oldı

4. **döne döne:**--*e*, --*e*
Gazel 3146
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendi mihveri veya başka bir şey etrâfında hareket etmek.

Āh u vāh-ıla günüm çünki geçer döne döne
Tañ mı hicriyle kebāb ola ciger döne döne

5. **döne döne:**--*e*, --*e*
Gazel 3146
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendi mihveri veya başka bir şey etrâfında hareket etmek.

Görmedi görmeyiser ruḫları mānendini hīç
‘Ālemi gerçi gezer şems ü ḳamer döne döne

6. **döne döne:**--*e*, --*e*
Gazel 3146
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendi mihveri veya başka bir şey etrâfında hareket etmek.

Tutuşup āteş-i ‘ışḳı-y-ıla pervāne-ṣıfat
Bu Muḥibbī düşüp odlara yanar döne döne

7. **döne döne:**--*e*, --*e*
Gazel 3146
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendi mihveri veya başka bir şey etrâfında hareket etmek.

Niçe kan yutmaya dil göz göre karşumda benüm
Ḳadeḥ agzından öpe kuça kemer döne döne

8. **döne döne:**--*e*, --*e*
Gazel 3146
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendi mihveri veya başka bir şey etrâfında hareket etmek.

Yakalı āteş-i ‘ışḳına bugün cān u dili
Çıkar eflāke şerārumdan eser döne döne

9. **döne döne:**--*e*, --*e*
Gazel 3146
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendi mihveri veya başka bir şey etrâfında hareket etmek.

Tolaşup kāküline dil diler irmek lebine
Resen-i zülf-ile dil ya‘nī çıkar döne döne

döner:

1. **döner:**-*er*
Gazel 3174
Mısra: **2**
Bir durumdan başka bir duruma geçme.

Gāh olur mülk-i cihāna ḫan ider göñlüm beni
Geh döner şehr-i ġama derbān ider göñlüm beni

dönmeg:

1. **dönmege:**--*e*
Gazel 3105
Mısra: **8**
(bir yandan bir yana) dönmek.

Ḥasretinden vādī-i ġamda be-ġāyet ḫastayam
Yok mecālüm dönmege bir yanadan bir yanuma

döşe:

1. **döşense:**-*n, -se*
Gazel 3133
Mısra: **1**
Döşemek, yaymak, sermek.

Zümürrüd naṭ‘ı döşense zemīne nev-bahār olsa
Gülistān seyrine varsam bile ancak nigār olsa

döşen:

1. **döşendi:**-*di*
Gazel 3467
Mısra: **4**
Örtülmek, kaplanmak, yayılmak.

Gelüp bāġa yine şāh-ı reyāḥīn
Döşendi her ṭaraf naṭ‘-ı pelengī

2. **döşenür:**-*ür*
Gazel 3020
Mısra: **10**
Serilmek, yayılmak.

Ka‘be kūyını Muḥibbī dutısar şām u seḥer
Döşenür ḫāk-i deri her gice bister yirine

dost:

1. **dōstum:**-*um*
Gazel 3102
Mısra: **10**
Arkadaş, dost.

Bu Muḥibbī’nüñ yıkuk göñlin ‘imāret eylegil
Dōstum irmek dilerseñ ger sevāb-ı Ka‘be’ye

2. **dōstum:**-*um*
Gazel 3118
Mısra: **6**
Arkadaş, dost.

Cür‘a-i la‘l-i lebüñle eyle göñlüm pür-ṣafā
Niçeye dek dōstum āyīne-i dil gerd ola

3. **dōstum:**-*um*
Gazel 3096
Mısra: **10**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

‘Işḳı yolında Muḥibbī cān u ser terk eyledi
Dōstum degmez midi bir kez anuñ sormagına

4. **dōst:**
Gazel 3157
Mısra: **7**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Eflāke çıkar her gice āhum benüm iy dōst
Bu kanlu yaşum dahı irer taḫt-ı serāya

5. **dōstlar:**-*lar*
Gazel 3200
Mısra: **3**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Bezm-i ġamda dōstlar ḫūn-ı ciger nūş eylesem
Göñlüm iñler şubḥa dek anda ney-i gūyā gibi

6. **dōst:**
Gazel 3219
Mısra: **1**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Añmaduñ sen şeb-i fırḳatde eyā dōst beni
Oda yakmak ne revādur seni cāndan seveni

7. **dōst:**
Gazel 3220
Mısra: **9**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Gün yüzüñe bakdukça Muḥibbī senüñ iy dōst
Yaş-ıla anuñ çeşmi kabagı tola-yazdı

8. **dōstlar:**-*lar*
Gazel 3223
Mısra: **3**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Derd-i ‘ışḳa dōstlar ‘ālemde gördüm çāre yok
Arayup buldum ki āḫir ölmek imiş çāresi

9. **dōstlar:**-*lar*
Gazel 3227
Mısra: **5**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Kūh-ken çün Bīsütūn’ı kesdi līkin dōstlar
Kesmege kūh-ı ġāmı tāḳat getürmez tīşesi

10. **dōstum:**-*um*
Gazel 3228
Mısra: **2**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Evvel alduñ būseñe cān naḳdine iḳrārumı
Soñra ne kıldum ki bozduñ dōstum bāzārumı

11. **dōstlar:**-*lar*
Gazel 3239
Mısra: **4**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Gerçi rüsvā idi göñlüm görse ger rüsvālıgum
Ögrenürdi dōstlar benden gelüp rüsvālıgı

12. **dōst:**
Gazel 3247
Mısra: **7**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Mescid-i ḥüsnüñi iy dōst san kim cāmi‘ iden
Eylemiş kaşlaruñ ol cāmi‘e miḥrāb gibi

13. **dōstum:**-*um*
Gazel 3249
Mısra: **5**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dōstum dil-teşneyem raḥm itmedüñ
Çeşme-i luṭfuñ senüñ bī-nem gibi

14. **dōst:**
Gazel 3255
Mısra: **1**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Gün-be-gün arturduñ iy dōst sen in‘āmuñı
Baña da lāyıḳ budur dilden komayam nāmuñı

15. **dōstum:**-*um*
Gazel 3259
Mısra: **3**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Şem‘-i ruḫsāruñ senüñ ẓāhir olalıdan dōstum
Yakmak içün bāl ü per oldum bu şeb pervānegī

16. **dōstum:**-*um*
Gazel 3264
Mısra: **1**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Yād kılduñ bu kuluñı dōstum yād itmedi
Bu dil-i nā-şādumı gördi velī şād itmedi

17. **dōst:**
Gazel 3271
Mısra: **7**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Kūyuñda eger ölür isem cismümi iy dōst
Zinhār anı seglerüñe eyle sipārı

18. **dōst:**
Gazel 3272
Mısra: **8**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dimiş idüñ ki seni vaṣlum ile şād ideyim
Ne tīz unıtduñ eyā dōst ol ‘ahd kanı

19. **dōst:**
Gazel 3281
Mısra: **1**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Yokdur cihānda bir ṣanem iy dōst senüñ rūyuñ gibi
Sünbüle raġbet mi olur boynuñdaki mūyuñ gibi

20. **dōst:**
Gazel 3286
Mısra: **8**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Alsañ elüñe tīr-i tīz olmaz aña sīne siper
Atsañ ider durmaz güẕer iy dōst ḫadeng endāzuñı

21. **dōstum:**-*um*
Gazel 3303
Mısra: **7**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dōstum dak boynuña ya al ele tesbīḥ idin
La‘l lü’lū’ eyledüm gözden akan ṣad dānemi

22. **dōst:**
Gazel 3307
Mısra: **3**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Bir gice eger görmeyem iy dōst cemālüñ
Ḥasretle döke şem‘ gibi eşk-feşānı

23. **dōstum:**-*um*
Gazel 3314
Mısra: **4**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Baña cevr-ile cefā ġayrılara mihr ü vefā
Dōstum baña ‘ayān itmedi nedür sebebi

24. **dōstlar:**-*lar*
Gazel 3317
Mısra: **10**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Gitdi ise kūh-ken geldi Muḥibbī yirine
Ḫālī olmaz dōstlar ‘ālemde ‘ışḳuñ mīşesi

25. **dōstum:**-*um*
Gazel 3319
Mısra: **9**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Yüzüñ-ile dōstum olalıdan alnuñ ḳamer
Bu Muḥibbī n’eyler ‘ālemde mihir-ile mehi

26. **dōst:**
Gazel 3322
Mısra: **3**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Ḥüsnüñi gördüm iy dōst gün gün olur ziyāde
Göñlüm daḫı şeb ü rūz arturdı āh u vāhı

27. **dōst:**
Gazel 3348
Mısra: **4**

1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Gönderürsin tīrüñi geh geh dil-i mecrūhuma
Bu kerem iy dōst baña her bār olaydı kāşki

28. **dōst:**
Gazel 3352
Mısra: **6**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dehenüñ rāzını bu dilde nihān itmiş idüm
Güldüñ iy dōst ‘ayān oldı baña sırr-ı ḫafī

29. **dōstum:**-*um*
Gazel 3359
Mısra: **5**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dōstum nāz uyḫusından daḫı bī-dār olmaduñ
Şöyle ẓann itme kapuñda nāle feryād olmadı

30. **dōstlar:**-*lar*
Gazel 3374
Mısra: **1**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dōstlar mihmān idindüm dün gice cānāneyi
Nūr-ıla cem‘ eyledüm bir araya pervāneyi

31. **dōst:**
Gazel 3378
Mısra: **7**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Hicrüñde şehā şol ḳadar āh eyledüm iy dōst
Kanlu yaşuma zevraḳ-ı dil ġarḳ ola düşdi

32. **dōstlar:**-*lar*
Gazel 3379
Mısra: **4**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Hicr-ile ölmek mi vardur yāḫūd irmek vaşlına
‘Ālem içre dōstlar bu iḥtimāl egler beni

33. **dōstum:**-*um*
Gazel 3382
Mısra: **7**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Gül yüzüñsüz zārılıgum diñmemişdür dōstum
Görmedi bārān kimesne çeşm-i giryānum gibi

34. **dōst:**
Gazel 3388
Mısra: **9**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

İy dōst varup işigüñi bālīn idelüm
Yastansa revādur Ḥarem-i Ka‘be’yi ḥācı

35. **dōstum:**-*um*
Gazel 3389
Mısra: **8**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Gördiler rüsvālıgumdan bildiler kim ‘āşıḳam
Sen daḫı bil dōstum zār-ı nihānum kalmadı

36. **dōstum:**-*um*
Gazel 3394
Mısra: **7**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dōstum bir dem ḳadem bassañ yüzüm üzre benüm
Ḫār elinden dāmenüñi n’ola alsañ gül gibi

37. **dōstlar:**-*lar*
Gazel 3396
Mısra: **1**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dōstlar miḥnet şebinde ol ki evbāş olmadı
Er degül ‘ālem içinde adı yoldaş olmadı

38. **dōstum:**-*um*
Gazel 3397
Mısra: **6**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

La‘l-i nābuñ Ḥaḳ bilür kim mürdeler iḥyā ider
İmtiḥān itmek dilerseñ dōstum öldür beni

39. **dōstum:**-*um*
Gazel 3398
Mısra: **7**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Hicr elinden dōstum ben şol ḳadar kan agladum
Götürüp ilden ile gör gezdürür ol kan beni

40. **dōst:**
Gazel 3419
Mısra: **11**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Ef‘ī-yi zülfüñ iy dōst zaḫm ursa baña ġam mı
Tiryāk-i la‘lüñ emdüm cāna ifāḳa düşdi

41. **dōst:**
Gazel 3424
Mısra: **3**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Şīrīn lebüñe beñzemese zerrece iy dōst
Bu ḥürmet ü bu ḳadri şeker kanda bulaydı

42. **dōstum:**-*um*
Gazel 3447
Mısra: **2**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Zülf-i müşg-āsā-y-ıla örtme ḳamer ruḫsāruñı
Dōstum maḥrūm kılma ‘āşıḳ-ı dīdāruñı

43. **dōst:**
Gazel 3477
Mısra: **3**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dīvāneñem iy dōst didüm bir naẓar eyle
Zülfini kemend eyleyüben boynuma takdı

44. **dōstum:**-*um*
Gazel 3479
Mısra: **1**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dōstum didüm gül-i ḫandāna beñzetdüm seni
Didi ben de bülbül-i giryāna beñzetdüm seni

45. **dōstlar:**-*lar*
Gazel 3483
Mısra: **5**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dōstlar ‘ayb eylemeñ ayruk dil-i dīvāneye
Derdümüñ dermānı ancak zülfinüñ bagı gibi

46. **dōstum:**-*um*
Gazel 3493
Mısra: **11**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dōstum bend it Muḥibbī’yi saçuñ zencīrine
Ola kim uslana ol mecnūn bile sag u solı

47. **dōstum:**-*um*
Gazel 3497
Mısra: **3**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Şol gedā kim tāc idindi ḫāk-i pāyuñ dōstum
Gözine almazsa tañ mı Efser ü Dārāları

48. **dōstlar:**-*lar*
Gazel 3046
Mısra: **7**
Dost, arkadaş II sevgili.

Sanmañuz derd ü belādan dōstlar yüz döndürem
‘Āşıḳ oldur derdi tercīh ide dermān üstine

49. **dōstlar:**-*lar*
Gazel 3055
Mısra: **3**
Dost, arkadaş II sevgili.

Naḳd-i cān almak hünerdür ‘ışḳ elinden dōstlar
Niçe dil virmek iñen āsāndur meh-rūlara

50. **dōst:**
Gazel 3059
Mısra: **5**
Dost, arkadaş II sevgili.

Ḫaṭuñ yazu imiş başumda iy dōst
Yoyılmaz her ne kim yazıldı serde

51. **dōstlar:**-*lar*
Gazel 3118
Mısra: **1**
Arkadaş, dost.

Tañ degüldür dōstlar göñlüm benüm pür derd ola
Kim ki ‘āşıḳdur meseldür kim belā-perverd ola

52. **dōstlar:**-*lar*
Gazel 3104
Mısra: **1**
Arkadaş, yaren.

Dōstlar düşeli dil zevraḳı girdāb-ı ġama
Vaṣf-ı hicrān elemi gelmeye hergiz ḳaleme

53. **dōst:**
Gazel 3008
Mısra: **3**
Arkadaş, dost, yâr, yâren.

Bilüñle agzuñ iy dōst bilmem ki var mı yok mı
Geçdi dirīġ ‘ömrüm uşbu gümān içinde

54. **dōst:**
Gazel 3041
Mısra: **4**
Arkadaş, dost, yâr, yâren.

Dil zevraḳı ġarḳ olsa ne tañ ol dem içinde
Alnuña ḳamer gün yüzüñe beñzemez iy dōst

55. **dōst:**
Gazel 3095
Mısra: **5**
Arkadaş, dost, yâr, yâren.

Kaşuñla ġamzeñ iy dōst yiter cihāna fitne
N’eyler girüp busuya gīsūlaruñ kafada

56. **dōst:**
Gazel 3115
Mısra: **9**
Arkadaş / enis / yâr.

İy dōst miyānuñla kemer ẕevḳ ider-iken
Bilsem ne sebeb düşdi girer ḫançer araya

57. **dōstumı:**-*um*, *-ı*
Gazel 3155
Mısra: **10**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. Karşıtı: DÜŞMAN. 2. Sevgili, yâr.

İy Muḥibbī dime aġyāra seg-i yār sakın
Ne içün beñzedesin dōstumı düşmenüme

dōst zülf-i ḫayāl-i:

1. **dōst zülf-i ḫayāl-i:**
Gazel 3011
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin saçının hayali.

İy Muḥibbī giceler gelse ḫayāl-i zülf-i dōst
Sanuram ki mārdur sīnemde girür inüme

dōstlar:

1. **dōstlar:**
Gazel 3011
Mısra: **11**
Arkadaş, dost.

Öldügümde dōstlar hāẕā şehīdü'l-'āşıḳīn
Başum üzre dikesiz bir senge yazup sinüme

2. **dōstlar:**
Gazel 3011
Mısra: **5**
Arkadaş, dost.

Korkmazam kūh-ı belāda ölümden ben dōstlar
Cānı teslīm eylemek gelmiş-durur āyīnüme

3. **dōstlar:**
Gazel 3079
Mısra: **9**
Arkadaş, dost.

Yanmaz idi dōstlar her gice bu ḳandīl-i çarḫ
Bu Muḥibbī sūz-ı dilden āh-ı şebgīr itmese

4. **dōstlar:**
Gazel 3086
Mısra: **11**
Arkadaş, dost.

Bilmez idüm 'ışḳ ben āsān sanurdum dōstlar
Şimdi bildüm key katı düşvār imiş geldi başa

dōstlık:

1. **dōstlık:**
Gazel 3216
Mısra: **2**
Birine veya bir şeye karşı duyulan riyâsız, samîmî ve güvenilir sevgi, böyle bir sevgi duyma, dost olma durumu.

Ġamzeler bagrum deler komaz lebüñ tuz ekmegi
Dōstlık ḥaḳḳın yitürür unıdur tuz ekmegi

dōstum:

1. **dōstum:**
Gazel 3019
Mısra: **6**
1. sevgili. 2. dost, arkadaş.

Rāżıyam öldür beni bir görme tek aġyār-ıla
Bu meseldür dōstum kan eyle ḳānūn eyleme

2. **dōstum:**
Gazel 3032
Mısra: **3**
1. sevgili. 2. dost, arkadaş.

Hicr elinden dōstum ḥālüm diger-gündur benüm
Bu giceyi ben 'acebdür çıkarursam yarına

3. **dōstum:**
Gazel 3057
Mısra: **7**
1. sevgili. 2. dost, arkadaş.

Rūşen eyle dōstum gel göñlümüñ vīrānesin
Senden özge çün felekde māh-ı tābān olmaya

4. **dōstum:**
Gazel 3048
Mısra: **9**
"Arkadaşım" anlamında bir hitap sözü.

Ḳudret-i ṣun'-ı Ḫudā'yı kıl temāşā dōstum
Kıl muḳābil ḥüsnüñe alup elüñe āyine

5. **dōstum:**
Gazel 3072
Mısra: **6**
"Arkadaşım" anlamında bir hitap sözü.

Āfitāb-ı ḥüsnüñe baksam gözüm pür āb olur
Dōstum bir ḥāṣṣadur bu mihr-i 'ālem-tābda

6. **dōstum:**
Gazel 3153
Mısra: **4**
"Arkadaşım" anlamında bir hitap sözü.

Cān lebe geldi lebüñden virmedüñ bir ḳaṭre su
Son deminde dōstum ḳaṣd eyledüñ īmānına

7. **dōstum:**
Gazel 3162
Mısra: **10**
"Arkadaşım" anlamında bir hitap sözü.

'Işḳ yolında Muḥibbī cān u ser terk eyledi
Dōstum degmez midi bir kez anı sormagına

8. **dōstum:**
Gazel 3195
Mısra: **6**
"Arkadaşım" anlamında bir hitap sözü.

Āh kılsam aglasam yaşum saña itmez eser
Katı göñlüñ dōstum pekdür senüñ mermer gibi

9. **dōstum:**
Gazel 3217
Mısra: **10**
"Arkadaşım" anlamında bir hitap sözü.

Evveli 'ışḳuñ Muḥibbī'ye didüñ cān terkidür
Bir söz-ile dōstum öldürmegil illā beni

10. **dōstum:**
Gazel 3422
Mısra: **6**
"Arkadaşım" anlamında bir hitap sözü.

Naḳd-i cān-ıla metā‘-ı dehre olmam müşterī
Dōstum göster yüzüñ aña ḫarīdār it beni

doy-:

1. **doyınca:**-*ınca*
Gazel 3092
Mısra: **8**
İhtiyacı yeterince karşılanmış olmak, arzu ve istekleri giderilmiş olmak, kanmak, tatmin olmak.

Muḳarrer öldürürsin beni āḫir
Göreyim bāri gel seni doyınca

döy:

1. **döysün:**-*sün*
Gazel 3026
Mısra: **11**
Dayanmak, tahammül etmek.

Āteş-i ‘ışḳa Muḥibbī niçe döysün dil ü cān
Yakar ugrar-ısa ẕerrece kurıya ger yaşa

2. **döysün:**-*sün*
Gazel 3093
Mısra: **3**
Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.

Niçe döysün bu yürek cevrine āhen dögile
Sīne ya tīr-i cefāya niçe ṭāḳat getüre

3. **döyse:**-*se*
Gazel 3491
Mısra: **9**
Tahammül etmek, dayanmak.

Tañ mıdur döyse cefāya bu Muḥibbī ḫasta dil
Miḥnet ile bisledüm çün cān-ı ġam-perverdümi

4. **döyimez:**-*i, -mez*
Gazel 3313
Mısra: **10**
Doymak, yeterli bulmak.

İy Muḥibbī virme dil dünyā ‘arūsı tiz geçer
Döyimez bād-ı ḫazān esse aña gül ḫırmeni

5. **döymem:**-*me, -m*
Gazel 3313
Mısra: **1**
Doymak, yeterli bulmak.

Bir göz-ile gördi döymem görmege cānā seni
Nāveküñ sīneme gelüp açdı yir yir revzeni

dū:

1. **dü:**
Gazel 3468
Mısra: **10**
Iki, sayı sıfatı.

Muḥibbī vaḳtıdur kıl cürme tevbe
Çü mūlar saña ‘arż itdi dü rengi

dü ‘ālem:

1. **dü ‘ālem:**
Gazel 3042
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Iki dünya II dünya ve ahiret.

Dü ‘ālem çün münevverdür yüzüñden
Küsūf olur iderseñ zülfi perde

2. **dü ‘ālem:**
Gazel 3484
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Iki dünya II dünya ve ahiret.

Dü ‘ālem çün münevverdür yüzinden
Ne tañ dirsem yüzine ‘ālem-ārāy

3. **dü ‘ālem:**
Gazel 3139
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İki âlem, dünya ve âhiret.

Tutışur āhum şerārından dü ‘ālem iy ṭabīb
Merhemüñ nef‘i nedür bu dāġ-ı hicrān üstine

dü cihān:

1. **dü cihān:**-*uñ*
Gazel 3310
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İki dünya II dünya ve ahiret.

N’ola ger ‘ışḳuñ ile bendeñ olsam
Olupsın dü cihānuñ sen ḫabībi

du‘ā:

1. **du‘ālar:**-*lar*
Gazel 3499
Mısra: **8**
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.

Du‘ā idüp günāha tevbe eyle
Ḳabūl olur du‘ālar ṣubḥgāhı

2. **du‘ādan:**-*dan*
Gazel 3384
Mısra: **6**
Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.

Günde biñ kez n’ola düşnām ile añsa beni yār
Elümüzden ne gelür aña du‘ādan ġayrı

3. **du‘ā:**
Gazel 3165
Mısra: **1**
Güçsüzlük ve ihtiyacını ortaya koyarak Allah’a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.

El götürüp du‘ā direm ol serv ḳāmete
Kimdür ki irmek istemez ola ḳıyāmete

4. **du‘ā:**
Gazel 3281
Mısra: **5**
Güçsüzlük ve ihtiyacını ortaya koyarak Allah’a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.

Her yaña baksam her ṭaraf meşġūl tesbīḥ du‘ā
Var mı cihānda bir kelām hīç guft-ile gūyuñ gibi

5. **du‘āya:**-*-y*, -*-a*
Gazel 3115
Mısra: **6**
Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak Allah’a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.

Başuma eger yaga anuñ taş işiginden
Başum açuban kalduram aña el du‘āya

6. **du‘ā-y-ıla:**-*y*, -*ıla*
Gazel 3158
Mısra: **12**
Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak Allah’a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.

Sen bir naẓarla mürde dile cān bagışladuñ
‘Īsā egerçi zinde kılurdı du‘ā-y-ıla

du‘ā id:

1. **du‘ā id:**-*üp*
Gazel 3499
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dua etmek. Allah'a yalvarmak, niyaz etmek.

Du‘ā idüp günāha tevbe eyle
Ḳabūl olur du‘ālar ṣubḥgāhı

du‘ā id-:

1. **du‘ā id-:**-*lar*, -*iser*, -*dür*
Gazel 3219
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dua etmek. Allah'a yalvarmak, niyaz etmek.

Hicr-ile öldürüp itseñ bu Muḥibbī’yi ḫalāṣ
Çok du‘ālar idiserdür saña ḳabri çemeni

du‘ācı ol:

1. **du‘ācı ol:**-*a*, -*lar*
Gazel 3388
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kimse için dua etmek.

Öldürdi bu ben ḫastayı iy cān ġam-ı hicrān
Raḥm eyle ki ‘uṣṣāḳ olalar saña du‘ācı

dūd:

1. **dūda:**-*a*
Gazel 3065
Mısra: **6**
Duman.

Ḫaṭṭuñuñ isini ḫoş görsün lebüñ nūş isteyen
Dūda lā-büd katlanur kim isteye ḥelvā yine

2. **dūdı:**-*ı*
Gazel 3456
Mısra: **2**
Duman ‖ yürek yangının belirtisi.

Eger olmasa sīnemde nigārā ‘ışḳuñuñ odı
Yana çıkar depemden şem‘-veş her gice dūdı

dūd-ı āh:

1. **dūd-ı āh:**
Gazel 3470
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çekilen ateşli âhlardan çıkan duman, yürek yangını.

Def‘a def‘a dūd-ı āh u ḳaṭre ḳaṭre eşk-i çeşm
Mülk-i ‘ışḳuñ kıl temāşā encüm-i eflākini

2. **dūd-ı āh:**-*ı*
Gazel 3437
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah dumanı; aşığın çektiği aşk derdi sebebiyle inlemesi sonucu yüreğindeki aşk ateşinden çıkan dumanlar.

Olup sulṭān-ı ‘ışḳ eşküm sipahum
‘Alemdür başum üzre dūd-ı āhı

3. **dūd-ı āh:**-*-uñ*
Gazel 3036
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âh dumanı II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman II yürek yangını.

Dūd-ı āhuñ çetr olupdur şu‘le-i ġamdur ‘alem
İy Muḥibbī derd-i ‘ışḳ ehline sulṭānsın yine

4. **dūd-ı āh:**-*um*
Gazel 3192
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âh dumanı. II Çekilen ateşli ahlardan çıkan duman. II Yürek yangını.

Depemden mi çıkardı dūd-ı āhum
Eger yanmasa dilde ‘ışḳ nārı

5. **dūd-ı āh:**-*um*
Gazel 3342
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âh dumanı II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman II yürek yangını.

Dūd-ı āhum var iken zer-baf ü aṭlas n'iderem
Bañа yiter ki bürür ol siyeh şāl beni

dūd-ı dil-:

1. **dūd-ı dil-:**-*üm*
Gazel 3208
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül dumanı, yürek yangını. II Çekilen ateşli ahlardan çıkan duman.

Dūd-ı dilüm çıkarsa depemden 'aceb midür
Yanar derūn-ı sīnede çün nār 'āşıḳı

dūd-ı dil:

1. **dūd-ı dil:**
Gazel 3059
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül dumanı ll yürekten çıkan ah.

'Aceb mi dūd-ı dil çıksa depemden
Yanar çün āteş-i 'ışḳuñ cigerde

2. **dūd-ı dil:**
Gazel 3444
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül dumanı, yürekten çıkan ah.

Şu'le-i 'ışḳuñ ezelden olmışam pervānesi
Dūd-ı dil zencīr idinmişdür gönül dīvānesi

3. **dūd-ı dil:**-*üm*
Gazel 3408
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül dumanı, yürek yangını. II Çekilen ateşli ahlardan çıkan duman.

Başum ki belā kūhıdur 'aynum iki 'aynı
Dūd-ı dilüm ol ḳullenüñ üstinde sehābı

dūd-ı siyāh:

1. **dūd-ı siyāh:**
Gazel 3395
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kara duman; aşığın içindeki acı, kederin ah ederek çıkması.

Muḥibbī āh u efġā[nı] eser itmez saña cānā
İrişmez ḳadd-i bālāña olur dūd-ı siyāh egri

dūd-veş id:

1. **dūd-veş id:**-*üp, -dür*
Gazel 3302
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin inatçılığı ile aşığı yakması sonucunda aşığı) Duman haline getirmek.

Yine āteş gibi serkeşlik ile
İdüpdür dūd-veş bu mübtelāyı

dügüm:

1. **dügüm:**
Gazel 3054
Mısra: **5**
İplik, ip, halat gibi bükülebilir şeyleri kıvırıp kendi üzerine veya birbirine dolayarak yapılan boğum.

Mecnūn dügüm tak boynuma leylī saçuñ zencīrini
Mīrās-dur[ur] ṭavḳ-ı belā her kandasa dīvāneye

dühān:

1. **duḫān:**
Gazel 3008
Mısra: **12**
Duman (Aşığın ahı ile duman arasında ilgi kurulmuştur. Aşığın ahının duman gibi gökyüzüne yükseldiği imajı verilmiştir).

Derd-ile eyledüm āh dutdı cihānı düpdüz
Çıkmaga çāre var mı kaldum duḫān içinde

2. **duḫānum:**-*um*
Gazel 3285
Mısra: **9**
Duman.

Duḫānum çıksa başumdan Muḥibbī
'Aceb mi yakmışamdur dilde nārı

düken-:

1. **dükenür:**--*ür*
Gazel 3140
Mısra: **6**
Bitmek, hiç kalmamak.

Bī-güneh 'uşşāḳı öldürme benüm çok sevdügüm
Dükenür sanma senüñ 'āşıḳlaruñ kırmag-ıla

düken:

1. **dükendi:**-*di*
Gazel 3487
Mısra: **6**
Bitmek, sona ermek.

Güzeller pāyına saçdum şu deñlü dürr-i eşki kim
Dükendi kīse-i çeşmüm bir iki üç direm kaldı

düket-:

1. **düketdi:**-*di*
Gazel 3341

Mısra: **10**
Tüketmek, bitirmek.

Naḳd-i eşk-ile Muḥibbī vaṣl-ı yāra irmedi
Dīdeler cümle düketdi dirhem ü dīnārını

2. **düketdi:**-*di*
Gazel 3446
Mısra: **7**
Tüketmek, bitirmek.

Yoluñda merdüm-i çeşmüm düketdi gevher-i eşki
Dirīġā kalmadı varı beni yavlak faḳīr itdi

dükkân:

1. **dükkānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3056
Mısra: **3**
Çarşıda mal satmaya mahsus açık oda, mahal.

La'l ü yāḳūt ile zeyn itdüm gözüm dükkānını
'Işḳ-ı şāhī devletinde cevherī oldum yine

dükül-:

1. **dükülüp:**--*üp*
Gazel 3082
Mısra: **7**
Dökülmek, saçılmak, yerlere dağılmak.

Dükülüp niçe bī-diller ayaklarda ola pā-māl
Elini uzadup dilber ide ger şāne saçına

düldül:

1. **düldül'e:**-*e*
Gazel 3256
Mısra: **5**
1. Hz. Muhammed'in Hz. Ali'ye hediye ettiği katırın adı. 2. Binek hayvanı, binek.

Sen 'Alī gibi kaçan kim Düldül'e olursañ revān
Yüriyeyim ben anuñ öñinde [gör] Ḳanber gibi

dün:

1. **dündan:**-*dan*
Gazel 3275
Mısra: **1**
Aşağılık, soysuz.

Saklasun her dündan diñ yāra ad u sanını
Görmesün her nā-sezā göstermesün eyvānını

2. **dün:**
Gazel 3028
Mısra: **2**
1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.

Hem-dem olmazsa eger zülf-i semen-sālar bize
Düşde gördüm dün gice yārı der-āġūş itmişem

3. **dün:**
Gazel 3099
Mısra: **3**
1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.

Deyr içinde dün şanemler seyrine ḥayrān olup
Secdeyi bī-iḫtiyār itdüm büt-i ṭannāzuma

4. **dün:**
Gazel 3130
Mısra: **1**
1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.

Dün hevā kesb itmek-içün seyre vardum gülşene
Cān u dil yagmaya virdüm ugradum bir rehzene

5. **dün:**
Gazel 3288
Mısra: **1**
1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.

Dün gice çeşmüm benüm bī-ḫ̆āb u necb bī-dār idi
Mūnisüm tā ṣubḥa dek dilde ḫayāl-i yār idi

6. **dün:**
Gazel 3330
Mısra: **5**
1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.

Va'de kıldı dün ḥabībüm baña yüzin 'arż ide
Korkaram inkār ide boza bugün iḳrārını

7. **dün:**
Gazel 3374
Mısra: **1**
1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.

Dōstlar mihmān idindüm dün gice cānāneyi
Nūr-ıla cem' eyledüm bir araya pervāneyi

8. **dün:**
Gazel 3419
Mısra: **5**
1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.

Mescidde dün imāma uydum velī ne kıldum
Hīç bilmedüm bu göñlüm ebrū-yı ṭāḳa düşdi

9. **dün:**
Gazel 3420
Mısra: **5**
1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.

Ġam meclisinde dün gice nālem işitdi āh
Tā ṣubḥ olınca iñledi gör nā benüm gibi

10. **dün:**
Gazel 3430
Mısra: **1**

1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.

Dün ḫayāl-i yār-ıla bir bunca rāzum var-ıdı
Bana bir nāz eylese biñ biñ niyāzum var-ıdı

11. **dün:**
Gazel 3430
Mısra: **10**
1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.

Geh fırāḳ-ı şerḥ-i ġam gāh Muḥibbī iştiyāḳ
Dün ḫayāl-i yār-ıla bir niçe rāzum var-ıdı

12. **dün:**
Gazel 3465
Mısra: **1**
1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.

Dün serv gibi salınup ol gül budācugı
Mestāne-vār eline almış ayacugı

13. **dün:**
Gazel 3477
Mısra: **9**
1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.

Dil-ḫastesinüñ ḥālini dün sordı ṭabībüm
Raḥm itdi Muḥibbī ki meger beñzüme bakdı

14. **dün:**
Gazel 3486
Mısra: **1**
1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.

Dün gice hicrān şebinde infi‘ālüm var-ıdı
Kimseler bilmez benüm ol dem ne ḥālüm var-ıdı

15. **dün:**
Gazel 3054
Mısra: **7**
Bir önceki gün.

Dün gice şem‘-i ḥüsnine yandı kül oldı cān u dil
Şimden girü ta‘līm idem yanmaklıgı pervāneye

16. **dün:**
Gazel 3037
Mısra: **1**
Bir önceki gün, geçmiş zaman.

Bezm-i mey eylemişem dün gice cānānlar-ıla
Niçe cānānlar-ıla server-i ḫūbānlar-ıla

dün gice:

1. **dün gice:**
Gazel 3129
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dün gece, geçen gece.

Āteş-i ‘ışḳa dutışdum dün gice pervāne-veş
Oda yanmak nice olur örgedeyim micmere

dünbāl:

1. **dünbālümi:**-*üm, -i*
Gazel 3321
Mısra: **8**
Kuyruk.

Her kaçan kılsam heves görmege sen ḫurşīd-veşi
Komaz elden ol raḳīb sāyem gibi dünbālümi

dünbālü ko:

1. **dünbālü ko:**-*üm, -i, -maz*
Gazel 3305
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Arkasını bırakmak: Peşini bırakmak.

Her cāya ki vardum şehā tā ki görem gün yüzüñi
Komaz raḳīb-i rū-siyeh sāyem gibi dünbālümi

dün-himmet ol-:

1. **dün-himmet ol-:**--*ma*
Gazel 3116
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gayreti az olmak, isteksiz olmak.

İy Muḥibbī dün-himmet olma şehbāz ol yüri
Hem-ser ol Ḳāf-ı ḳanā‘atda varup ‘Anḳālara

2. **dün-himmet ol-:**-*ma*
Gazel 3239
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gayretsiz olmak, gayreti düşük olmak.

İy Muḥibbī tut yüri ‘ālemde istiġnā yüzin
Dün-himmet olma elden sen koma ‘Anḳālıgı

dünyā:

1. **dünyā:**
Gazel 3015
Mısra: **11**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Muḥibbī virme dil dünyā denīdür
Vefā yokdur bilürsin çünki zende

2. **dünyāda:**-*da*
Gazel 3034
Mısra: **9**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Ḳarār itmezdi dünyāda gezerdi ‘ālemi cümle
Ger olmasa Muḥibbī’ye ḫayāl-i yār eglence

3. **dünyā-y-ıla:**--*y, --ıla*
Gazel 3035
Mısra: **4**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Çünki bu dünyā denīdür aña dil virme sakın
Kimse başa çıkmadı çıkmayısar dünyā-y-ıla

4. **dünyā:**
Gazel 3038
Mısra: **9**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Ribāṭ-ı köhnedür dünyā Muḥibbī aña dil virme
Bilür kim aña kim konsa göçer āheste āheste

5. **dünyā:**
Gazel 3085
Mısra: **4**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

‘Āşıḳ oldur ki sevdüginüñ ḫāk-i pāyını
Görürse virmeye dünyā ḫarācına

6. **dünyā:**
Gazel 3094
Mısra: **9**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Muḥibbī virme dil dünyā denīdür
Meseldür kim gerekdür ġayret erde

7. **dünyā:**
Gazel 3125
Mısra: **8**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Bahār eyyāmı gül devri geçürme ‘ömrüñi żāyi‘
Bu dünyā çün degül bāḳī kime kaldı kime kala

8. **dünyāda:**-*da*
Gazel 3167
Mısra: **9**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Yiter dünyāda ‘uḳbāda Muḥibbī
Ḳabā vü penbe-i dāġum kefende

9. **dünyā:**
Gazel 3172
Mısra: **6**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Her ne söylerse riyādur kendüzi itmez ‘amel
Çünki dünyā mestidür sanmañ ki anı ayıla

10. **dünyā:**
Gazel 3178
Mısra: **8**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Ne zamāna kalduk oldı var-ısa āḫir zamān
Gör kıyar dünyā içün kardaş olan kardaşını

11. **dünyā:**
Gazel 3194
Mısra: **9**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

İy Muḥibbī merd iseñ dünyā seni aldamasun
Danış evvel ‘aḳsin it yok ‘aḳlı anuñ zen gibi

12. **dünyāya:**-*(y)a*
Gazel 3195
Mısra: **9**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Merd-i meydān ol Muḥibbī olma dünyāya zebūn
Māddeye dil virmeyüp olmak gerekdür ner gibi

13. **dünyā:**
Gazel 3202
Mısra: **1**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Menzilüñ evvel ḳadem basduñ dilā dünyā gibi
Āḫirüñ ammā ne olur bilmedüñ ferdā gibi

14. **dünyāyı:**-*y, -ı*
Gazel 3210
Mısra: **7**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Cev-be-cev dünyāyı cem‘ itseñ sanur mısın kalur
Dagıdur bād-ı fenā āḫir anı ḫırmen gibi

15. **dünyāyı:**-*y, -ı*
Gazel 3210
Mısra: **10**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

İy Muḥibbī sözlerüñ bil cāna te‘sīr eyledi
Şöyle bildük yok-durur dünyāyı sevmez sen gibi

16. **dünyāda:**-*da*
Gazel 3219
Mısra: **10**

1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

İrmeye hergiz anuñ ḥüsni bahārına ḫazān
Bite dünyāda nite kim gül ü serv ü semeni

17. **dünyāya:**-*y*, -*a*
Gazel 3232
Mısra: **15**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Dünyāya virmez ol dilini almaz i‘tibār
Her kim ki bunı fikr idüp añlar fenāsını

18. **dünyādan:**-*dan*
Gazel 3241
Mısra: **13**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

İy Muḥibbī kimseye gelmez bu dünyādan vefā
Saña bir ‘ibret yiter İskender ü Dārā gibi

19. **dünyāya:**-*y*, -*a*
Gazel 3241
Mısra: **3**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Dil viren medfūn olur dünyāya bil Ḳārūn-veş
Kim tecerrüd eyledi göklerdedür ‘Īsā gibi

20. **dünyā:**
Gazel 3263
Mısra: **2**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Dögünüp def çagurur her nefes nāy
Nedür dünyā içün bu hūy u bu hāy

21. **dünyā:**
Gazel 3263
Mısra: **3**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Bu dünyā heft ser bir ejdehādur
Yudar dimez bu yoḫsul u budur bay

22. **dünyāya:**-*(y)*, -*a*
Gazel 3287
Mısra: **3**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Niçe dünyāya meyl idüp yaparsın ḳaṣr u eyvānı
Komazduñ olsa ger ‘aḳluñ bugün taş üstine taşı

23. **dünyāy[ı]:**-*y*, -*ı*
Gazel 3305
Mısra: **9**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Alma Muḥibbī ‘āḳil ol dünyāy[ı] sen bir ḥabbeye
Āḫir saña ne kılısar bilmez misin bu ẓālümi

24. **dünyā:**
Gazel 3313
Mısra: **9**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

İy Muḥibbī virme dil dünyā ‘arūsı tiz geçer
Döyimez bād-ı ḫazān esse aña gül ḫırmeni

25. **dünyāya:**-*(y)*, -*a*
Gazel 3318
Mısra: **7**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Dünyāya dirler cīfedür her kim aña basdı ḳadem
Kaldı mülevves tā ebed ol pāk-dāmān olmadı

26. **dünyā:**
Gazel 3345
Mısra: **14**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Bakup Muḥibbī ‘ibret alup dir vefāsı yok
Neler getürdi ‘āleme dünyā benüm gibi

27. **dünyāya:**-*(y)*, -*a*
Gazel 3347
Mısra: **9**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Merd olan virmez imiş çünki bu dünyāya göñül
Sen daḫı eyle Muḥibbī gele merdāneligi

28. **dünyāyı:**-*y*, -*ı*
Gazel 3356
Mısra: **11**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Dimeñüz Mecnūn’a Mecnūn itdi çün dünyāyı terk
Cümleden ḫalḳ-ı cihān içinde ol uslu gibi

29. **dünyāda:**-*da*
Gazel 3370
Mısra: **9**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer

yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

İy Muḥibbī didiler dünyāda yok hergiz vefā
Seyr-ile gezüp görenler uşbu kat kat ‘ālemi

30. **dünyāda:**-*da*
Gazel 3399
Mısra: **1**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Āh ne müşkil imiş dünyāda yār ayrulıgı
Görmeyem bir daḫı ben sevgülü yār ayrulıgı

31. **dünyāya:**-*(y), -a*
Gazel 3458
Mısra: **11**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

İy Muḥibbī olma dünyāya meges gibi ḥarīṣ
Mesken it Ḳāf-ı ḳanā‘at kūhını ‘Anḳā gibi

32. **dünyāya:**-*(y), -a*
Gazel 3460
Mısra: **3**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Baglama dünyāya dil ‘ālemde şād ol iy göñül
Çün cihān turmaz geçer ger nā-ḫoşı vü ger ḫoşı

33. **dünyāyı:**-*y, -ı*
Gazel 3461
Mısra: **11**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Dāne dāne sa‘y kılsañ eyleseñ dünyāyı cem‘
Tagıdur bād-ı fenā āḫir anı ḫırmen gibi

34. **dünyā:**
Gazel 3482
Mısra: **8**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Bī-vefālıkda müşābih oldugıyçün ‘āleme
Kendüye ziynet virür ol bī-vefā dünyā gibi

dünyāya göñül vir-:

1. **dünyāya göñül vir-:**-*-y, --a, --me*
Gazel 3129
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyaya bağlanmak, gönül vermek.

Merd-i meydān ol Muḥibbī virme dünyāya göñül
Merd olanlar çünki dimişler gerek ġayret ere

dünyā-yı ‘acūz:

1. **dünyā-yı ‘acūz:**-*-a*
Gazel 3042
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kötü huylu, çirkin, ihtiyar dünya II köhne dünya.

Dilā dil virme dünyā-yı ‘acūza
Hemān ġayret gerekdür dirler erde

dünyā-yı dūn:

1. **dünyā-yı dūn:**-*a*
Gazel 3343
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşağılık, alçak dünya.

Dünyā-yı dūna eylemedi zerre maḥabbet
Çün itdi naẓar gördi Muḥibbī anı fānī

2. **dünyā-yı dūn:**-*a*
Gazel 3257
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alçak, değersiz dünya.

Dünyā-yı dūna virme göñül itme i‘timād
Āḫir yudar çünki seni ejdehā gibi

3. **dünyā-yı dūn:**-*a*
Gazel 3292
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alçak, değersiz dünya.

Aldanup dünyā-yı dūna oldı çün murġā süvār
Ser-nigūn itdi gör āḫir taḫt-ıla kāvūsını

dünyā-yı dūna:

1. **dünyā-yı dūna:**
Gazel 3002
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alçak, aşağılık dünya.

Sakın dünyā-yı dūna olma maġrūr
Urısar bil saña āḫir dabanca

dünyā:

1. **dünyā:**
Gazel 3035
Mısra: **3**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Çünki bu dünyā denīdür aña dil virme sakın
Kimse başa çıkmadı çıkmayısar dünyā-y-ıla

dünye:

1. **dünye:**
Gazel 3386
Mısra: **3**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Bulmış-ıdum dünye içre her ne kim maḳṣūd idi
Dergeh-i ma‘şūḳda key ihtirāmum var-ıdı

2. **dünyede:**-*de*
Gazel 3406
Mısra: **4**
1. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz. 2. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. 3. Bütün herkes, insanlar.

Salṭanat didükleri ancak cihān ġavġāsıdur
Olmaya baḫt u sa‘ādet dünyede vaḥdet gibi

düpdüz:

1. **düpdüz:**
Gazel 3432
Mısra: **7**
Dümdüz.

Āhum duḫānı düpdüz çarḫuñ yüzini dutdı
Görinmez ise tañ mı göklerde zer çerāġı

2. **düpdüz:**
Gazel 3008
Mısra: **11**
Baştan başa, tamamen.

Derd-ile eyledüm āh dutdı cihānı düpdüz
Çıkmaga çāre var mı kaldum duḫān içinde

3. **düpdüz:**
Gazel 3215
Mısra: **1**
Baştan başa, tamamıyla, dümdüz.

Düpdüz cihānı ġarḳa virürken gözüm yaşı
Dil ḫaymesini yakdı ‘aceb āhum āteşi

dur:

1. **dürleri:**-*ler, -i*
Gazel 3453
Mısra: **1**
İnci.

Ruḫları üzre ‘araḳ mı ya melāḥat dürleri
Şebnem ile yāḫū ziynet buldı gülberg-i teri

2. **durmaz:**-*maz*
Gazel 3072
Mısra: **4**
Ara vermeden, sürekli olarak.

Āh kim deryā-yı eşkümde bu çeşmüm merdümi
Sanasın bir keştīdür durmaz döner girdābda

3. **durmaz:**-*maz*
Gazel 3356
Mısra: **2**
Ara vermeden, sürekli olarak.

Gönlümi alan benüm ol serv-ḳad dil-cū gibi
Anuñ içün eşk-i çeşmüm durmaz akar su gibi

4. **dur:**
Gazel 3254
Mısra: **4**
Durmak, bulunmak, kalmak.

Çün muṭī‘ olup “belī” didüñ ezel rūz-ı elest
‘Ahdüñe dur terk kılma key sakın peymānuñı

5. **dura:**-*a*
Gazel 3076
Mısra: **2**
Durmak, beklemek, kalmak.

Dil dutdı vaṭan zülf-i girih-gīr arasında
Dīvāneye ḫoşdur dura zencīr arasında

6. **dür:**
Gazel 3478
Mısra: **10**
İnci. Beyitte "gözyaşı" anlamındadır.

İy Muḥibbī geldi çün dil şehrine sulṭān-ı ‘ışḳ
İki kāse gözlerüm dür öñine pīşkeş kodı

7. **durmaz:**-*maz*
Gazel 3087
Mısra: **9**
Bir yerde kalmak, beklemek.

Sīnede durmaz Muḥibbī ġamzesi eyler güẕer
Bir kaşı ya kirpügi ok yār sevdüm tāzece

8. **dürler:**-*ler*
Gazel 3466
Mısra: **8**
İnci. II Söz, şiir.

Yine ġavvāṣ-ṣıfat baḥr-ı ma‘ānīye talup
Niçe dürler çıkarup oldum anuñ ṣarrāfı

9. **dür:**
Gazel 3167
Mısra: **2**
İnci. II Sevgilinin dişleri.

Ne ḫaddüñ gibi bir gül var çemende
Dişüñ mānendi dür olmaz ‘Aden’de

10. **dür:**
Gazel 3312
Mısra: **8**
(Ar.) İnci.

Şīşe-i gönlümi sı göz yaşını ister iseñ
Dür kaçan ḫāṣıl olur sımayalar ger ṣadefi

11. **dür:**
Gazel 3352
Mısra: **8**
(Ar.) İnci.

Dürr-i eşki bulasın pārala gel dil ṣadefin
Dür kaçan ḥāṣıl olur ger sımayalar ṣadefi

dur-:

1. **dura:**-*a*
Gazel 3295
Mısra: **12**
Durmak, bulunmak, kalmak.

Maḥabbet cür'asın her kim Muḥibbī ol ezel içdi
Ola mest-i ḫarābātī dura başında ḫumārı

2. **durdı:**-*dı*
Gazel 3366
Mısra: **1**
Durmak, beklemek, kalmak.

Āh kim bir serv-ḳad durdı akıtdı yaşumı
Su gibi taşdan taşa ursam 'aceb mi başumı

3. **dur:**
Gazel 3365
Mısra: **15**
Beklemek, kalmak.

Öldürem dirdüñ peşīmān olma dur iḳrāruña
Şāhlar femānı birdür olamaz fermān iki

4. **durmaz:**-*maz*
Gazel 3247
Mısra: **2**
Sona ermek, kesilmek.

Serverā oldı gözüm yaşı benüm āb gibi
Durmaz iñler bu göñül derd-ile ṭōlāb gibi

5. **durmazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 3255
Mısra: **7**
Yapmakta olduğu hareketi kesmek, hareketsiz kalmak.

Geşt idersin 'ālemi bir laḥẓa durmazsın 'aceb
Görmedüm bir dem göñül hergiz senüñ ārāmuñı

6. **durmaz:**-*maz*
Gazel 3286
Mısra: **8**
(Hareket hâlinde olan bir şey) Bir noktada kalmak, karar kılmak.

Alsañ elüñe tīr-i tīz olmaz aña sīne siper
Atsañ ider durmaz güẕer iy dōst ḫadeng endāzuñı

dür diş:

1. **dür diş:**--*i*
Gazel 3116
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnci diş. II Sevgilinin dişleri.

Zülfini añdum yine düşdüm uzun sevdālara
Dür dişi fikri beni ġarḳ eyledi deryālara

dür kıl:

1. **dür kıl:**-*du, -ñ*
Gazel 3479
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzak tutmak, uzaklaştırmak.

Cennet-i kūyında iken dür kılduñ sen beni
İy raḳīb-i rū-siyeh şeyṭāna beñzetdüm seni

dür ol-:

1. **dür ol-:**--*alı, --dan*
Gazel 3096
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzak olmak II ayrı kalmak. Birbirinden uzakta kalmak.

Dür olalıdan tapuñdan Mıṣr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳıçün
Gözlerümüñ kanlu yaşı döndi Nīl ırmagına

2. **dür ol-:**-*alı*
Gazel 3162
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzaklaşmak.

Dür olalı tapuñdan Mıṣr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳıçün
Gözlerümüñ kanlu yaşı döndi Nīl ırmagına

3. **dür ol-:**-*ı, -ma, -y, -am*
Gazel 3246
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzaklaşmak.

El irse ḫāk-i pāyuña gözüme tūtiyā itsem
Murādum iki 'ālemde kapuñdan olmayam dūrı

4. **dür ol-:**-*alı*
Gazel 3187
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzaklaşmak.

Muḥibbī ẕerre gibi gün yüzüñden
Olalı dür iñen āvāre düşdi

5. **dür ol-:**-*up*
Gazel 3249
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzaklaşmak.

Bu Muḥibbī dergehüñden dür olup
Müdde'īler çün saña maḥrem gibi

dür ol:

1. **dür ol:**-*alı*
Gazel 3481
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzaklaşmak, uzak olmak.

Dūr olalı gül yüzinden ḫastadur cān bülbüli
İñlerem āh ol yüzi gülzārı görsem bir daḫı

2. **dūr ol:**-*dı*
Gazel 3306
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzak olmak, uzak kalmak, mahrum olmak.

Ten gerçi ki dūr oldı katı Ka‘be derinden
Her laḫẓa bu cān līk ṭavāf-ı Ḥarem itdi

dürdāne:

1. **dürdāneye:**-*y, -e*
Gazel 3178
Mısra: **4**
İnci tanesi.

Baḥr-ı ġamda olalıdan bu iki çeşmüm ṣadef
Beñzedür dürdāneye çeşmüm akıtsa yaşını

dür-dāne:

1. **dür-dānedür:**-*dür*
Gazel 3328
Mısra: **9**
İnci tanesi.

İy Muḥibbī sözlerüñ her dānesi dür-dānedür
Eksük olmaz ḫarc kıl göñlüñ senüñ deryā gibi

düriş:

1. **düriş:**
Gazel 3312
Mısra: **11**
Çalışmak, çabalamak.

Cidd ü cehd ile düriş itmeyesin şer‘e ḫilāf
Ḥamd kıl meẕhebüñi itdi Ḫudā çün Ḥanefī

2. **dürişüp:**-*üp*
Gazel 3338
Mısra: **9**
Uğraşıp gayret etmek, çalışıp çabalamak.

Bugün ḫayra dürişüp ‘amel eyle
Yarın Muḥibbī çekmeyesin sen nedāmeti

dürlü:

1. **dürlü:**
Gazel 3372
Mısra: **1**
"Türlü", çeşit çeşit, farklı.

‘Işḳ-ıla gerçi ki çekdüm niçe dürlü ta‘abı
Ḥamdü-lillāh ki getürdüm ele ol ġonca lebi

dürlü dürlü:

1. **dürlü dürlü:**
Gazel 3356
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çeşit çeşit.

Ġam şebinde ḫasta dil eyler temennā-yı viṣāl
Dürlü dürlü fikr ider bir ölecek sayru gibi

2. **dürlü dürlü:**
Gazel 3047
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Türlü türlü, çeşit çeşit, farklı farklı.

Yidügi derd ü belā vü zecr ü miḥnetdür bu dil
Geçinür ġam maṭbaḫında dürlü dürlü aş-ıla

durmadan:

1. **durmadan:**
Gazel 3350
Mısra: **7**
Sürekli, devamlı.

Durmadan derd ü ġamuñ göñlümi vīrāne kılur
Çok mı gördi ‘acabā baña bu vīrāne dehī

2. **durmadan:**
Gazel 3339
Mısra: **14**
Ara vermeden, kesintisiz, sürekli.

Āteş-i ‘ışḳ sīnem içinde benüm bir od kodı
Durmadan artmakdadur bilmez o nār eksüklügi

durmaz:

1. **durmaz:**
Gazel 3325
Mısra: **8**
Aralıksız, sürekli olarak.

Yaşını eger ḫasret-ile ḫasta benefşe
Durmaz akar her ṭarafa çeşm[i] bıñarı

dürr ü mercān:

1. **dürr ü mercān:**
Gazel 3169
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnci ve mercan II Âşığın gözyaşları ile kanlı gözyaşları.

Ḫāk-i pāyına nisār içün nigāruñ iy göñül
Gözlerüm yaşından özge dürr ü mercān isteme

dürr-i ‘aden:

1. **dürr-i ‘aden:**
Gazel 3393
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aden'den çıkartılan inci. (Sevgilinin dişi bağlamında).

Sāḳiyā sen sanma kim def‘-i melāl egler meni
Ol dişi dürr-i ‘Aden la‘li zülāl egler meni

dürr-i eşk:

1. **dürr-i eşk:**-*i*
Gazel 3352
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı incisi.

Dürr-i eşki bulasın pārala gel dil ṣadefin
Dür kaçan ḥāṣıl olur ger sımayalar ṣadefi

2. **dürr-i eşk:**-*i*
Gazel 3487
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı incisi.

Güzeller pāyına saçdum şu deñlü dürr-i eşki kim
Dükendi kīse-i çeşmüm bir iki üç direm kaldı

dürr-i semīn:

1. **dürr-i semīn:**--*e*
Gazel 3108
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıymetli inci tanesi. II Sevgilinin dişleri.

Boyuñ serve yüzüñ gülzār-ı çīne
Dişüñ beñzer senüñ dürr-i semīne

2. **dürr-i semīn:**
Gazel 3213
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok değerli, pahalı inci.

Baḥr-ı dilden ẓāhir oldukça gören eş‘ārumı
Dir bu ne dürr-i semīn ü bu ne sırr-ı ma‘nevī

durur:

1. **durur:**
Gazel 3175
Mısra: **6**
-dır bildirme eki.

Ruḥın fikr eyleyüp yāruñ leb-i la‘lini ẕikr itdüm
Niçe yıllar durur gitmez dimāġumdan anuñ adı

2. **durur:**
Gazel 3395
Mısra: **9**
-dır, -dir. II Devam edip durmak.

Kaşı miḥrābına karşu durur bu dil ḳıyām üzre
Maḥabbet dest-i rāhında bulınmaz bir giyāh egri

düş-:

1. **düşdi:**--*di*
Gazel 3109
Mısra: **8**
Damlamak, dökülmek.

Güzeller seyr ider olmış ‘araḳ-rīz
Ki san gül-berg üzre düşdi jāle

2. **düşüp:**-*üp*
Gazel 3087
Mısra: **5**
Bir şeyin içine düşmek II Uğramak, maruz kalmak.

La‘l-i şīrīnine dil virdüm düşüp kūh-ı ġama
Kesmege Ferhād-veş kūhsār sevdüm tāzece

3. **düşmiş:**--*miş*
Gazel 3026
Mısra: **1**
Sevgilinin saçının yanakları üzerine dökülmesi.

Her ṭarafdan zülf kim düşmiş o ḥaddi meh-veşe
Bir bölük Hindū gibi san kim taparlar güneşe

4. **düşe:**
Gazel 3097
Mısra: **10**
Bir durum içinde olmak.

Kim bütün ide Muḥibbī bu göñül şīşesini
Sınuban seng-i cefā-y-ıla ki ṣad pāre düşe

5. **düşdi:**--*di*
Gazel 3026
Mısra: **10**
Zorlayıcı bir sebeple başını alıp gitmeye koyulmak, kendini –e atmak.

Leylī zülfine dolaşdı görüp āhū gözini
Düşdi Mecnūn gibi bī-çāre göñül tag u taşa

6. **düşer:**--*er*
Gazel 3122
Mısra: **5**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.

Koyup kūyını Leylā’nuñ düşer miydi bu Mecnūn’a
Tuta vaḥşīlere ülfet maḳam idine ṣaḥrāda

7. **düşdi:**-*di*
Gazel 3165
Mısra: **10**
Uğramak, dûçar olmak.

Mecnūn gibi ki Leylā saçına virüp göñül
Düşdi diyār-ı ġamda Muḥibbī melāmete

8. **düşüp:**--*üp*
Gazel 3060
Mısra: **7**
1. (Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek. 2. Küçülmek, alçalmak, haysiyetini kaybetmek. 3. (Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak. 4. Gāfil avlanıp tutulmak, yakalanmak.

Pāyuña düşüp eger dāmānuñ öpsem yok dime
Pādişāh olan ider iḥsān iḥsān üstine

9. **düşüp:**-*üp*
Gazel 3113
Mısra: **6**
1. (Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek. 2. Küçülmek, alçalmak, haysiyetini kaybetmek. 3. (Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak. 4. Gāfil avlanıp tutulmak, yakalanmak.

Ben ḫāke naṣīb ola cür‘añ diyü iy dilber
Ḫāk üzre düşüp kaldum meyḫāne bucagında

10. **düşüp:**--*üp*
Gazel 3135
Mısra: **2**
1. (Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek. 2. Küçülmek, alçalmak, haysiyetini kaybetmek. 3. (Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak. 4. Gāfil avlanıp tutulmak, yakalanmak.

Dirīġā bilmedüm virdüm göñül ben ol perī-zāda
Düşüp yolında ḫāk oldum getürmez hīç beni yāda

11. **düşmiş:**--*miş*
Gazel 3144
Mısra: **2**
1. (Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek. 2. Küçülmek, alçalmak, haysiyetini kaybetmek. 3. (Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak. 4. Gāfil avlanıp tutulmak, yakalanmak.

Ruḫlaruñ ‘aksi şehā bu çeşm-i pür-ḫūnābda
Berg-i güldür gūyiyā düşmiş şarāb-ı nābda

12. **düşdi:**-*di*
Gazel 3159
Mısra: **1**
1. (Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek. 2. Küçülmek, alçalmak, haysiyetini kaybetmek. 3. (Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak. 4. Gāfil avlanıp tutulmak, yakalanmak.

Ḫūn-ı ciger düşdi yine āh u vā-y-ıla
Deyā temevvüc eylemez illā hevā-y-ıla

13. **düşmiş:**-*miş*
Gazel 3172
Mısra: **1**
1. (Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek. 2. Küçülmek, alçalmak, haysiyetini kaybetmek. 3. (Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak. 4. Gāfil avlanıp tutulmak, yakalanmak.

Vā‘ıẓı gör niçe düşmiş ‘āşıḳ-ı şeydā-y-ıla
Mescid için toptolu kılmış kuru ġavġā-y-ıla

14. **düşdi:**-*di*
Gazel 3431
Mısra: **6**
1. (Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek. 2. Küçülmek, alçalmak, haysiyetini kaybetmek. 3. (Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak. 4. Gāfil avlanıp tutulmak, yakalanmak.

Görüp ṭūbī boyını serv [ü] ‘ar‘ar
İkisi reşk udından sındı düşdi

15. **düşdi:**-*di*
Gazel 3431
Mısra: **8**
1. (Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek. 2. Küçülmek, alçalmak, haysiyetini kaybetmek. 3. (Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak. 4. Gāfil avlanıp tutulmak, yakalanmak.

Felek ḫayyātı ḥüsni ḫil‘atini
Görüp hayrān elinden sındı düşdi

16. **düşdi:**-*di*
Gazel 3435
Mısra: **14**
1. (Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek. 2. Küçülmek, alçalmak, haysiyetini kaybetmek. 3. (Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak. 4. Gāfil avlanıp tutulmak, yakalanmak.

Muḥibbī uşbu şi‘r-i sūzināki
Yazarken yandı nāme ḫāme düşdi

17. **düşdi:**-*di*
Gazel 3187
Mısra: **4**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde bulunmaya mecbur olmak.

İçelden bir ḳadeḥ ‘ışḳuñ meyinden
Dil-i rindüm der-i ḫammāra düşdi

18. **düşelden:**-*elden*
Gazel 3231
Mısra: **5**
İstenmeyecek bir yerde bulunmaya mecbur olmak.

Niçe yıllar firāḳıyla düşelden nār-ı hicrāna
Katı kār eyledi cāna belā vü mihnet-i dūrı

19. **düşdi:**-*di*
Gazel 3378
Mısra: **1**
Bir bölüşme sonunda payına ayrılmak (Hissesine, payına düşmek bağlamında).

Ḫüsn-ile ṭarāvet ezelī sen güle düşdi
Cevr-ile cefā ḳur‘ası ben bülbüle düşdi

20. **düşdi:**-*di*
Gazel 3431
Mısra: **12**
(Aşk ateşine) Düşmek.

Cemāli şem‘ine pervāne gibi
Muḥibbī cān u dilden yandı düşdi

düş:

1. **dūşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3074
Mısra: **10**
Omuz.

İy Muḥibbī kaldı ancak saña teslīm [ü] rıżā
Ġamzelerden çeşm-i cellādı tīġ aldı dūşına

2. **düşde:**-*de*
Gazel 3290
Mısra: **5**
Uyurken zihinde beliren hayaller ve düşünceler, rüyâ.

Düşde gördüm yār[ı] didüm [ben] der-āġūş itmişem
İşidüp didi bir ‘ārif vaṣla yordum ḫ̆ābuñı

3. **düşe:**-*e*
Gazel 3097
Mısra: **8**
Gelmek, ulaşmak, varmak.

Derd-i dil ḥālini yaz şāyed ala yār eline
Ola kim elden ele bir gün o dildāra düşe

4. **düşer:**-*er*
Gazel 3126
Mısra: **4**
Aksetmek, yansımak.

Hicrān şebinde sīne dögüp nāle eylesem
Düşer ṣādā-yı āhum ile çarḫa ġulġula

5. **düşdi:**-*di*
Gazel 3380
Mısra: **12**
Denk gelmek (nasip olmak, payına düşmek bağlamında).

Añılmaz oldı Mecnūn-ıla Ferhād
Muḥibbī ḳur‘a-i ‘ışḳ saña düşdi

6. **düşdi:**-*di*
Gazel 3419
Mısra: **8**
Denk gelmek (nasip olmak, payına düşmek bağlamında).

Zāhid saña sunıldı rūz-ı ezelde tiryāk
Gülşende bāde içmek ehl-i meẕāḳa düşdi

7. **düşmesün:**-*me, -sün*
Gazel 3161
Mısra: **10**
(Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak.

İy Muḥibbī olmaduñ sevdā-yı zülfinden ḫalāṣ
Düşmesün kāfir daḫı anuñ saçı zünnārına

8. **düşüp:**-*üp*
Gazel 3029
Mısra: **2**
Düşmek II maruz kalmak, olumsuz bir duruma uğramak.

Siyeh zülfine ol yāruñ giriftār olmasun kimse
Belā dāmınuñ içine düşüp zār olmasun kimse

9. **düşüp:**-*üp*
Gazel 3117
Mısra: **9**
1. Kendini kaptırmak, kapılmak, ... içinde bulunmak 2. Uğramak, dûçar olmak 3. (Bir şey bir yerde) Var olmaya, varlığını göstermeye başlamak, belirmek, peydâ olmak 4. Kötü yola girmek, yolunu şaşırmak.

Bend-i zülfine düşüp murġ-ı dilüñ dāne içün
Saña kim didi Muḥibbī ṭama‘-ı ḫāl eyle

10. **düşelden:**-*elden*
Gazel 3380
Mısra: **9**
(Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.

Düşelden fülk-i dil girdāb-ı ‘ışḳa
Belā emvācı daşdı başdan aşdı

11. **düşer:**-*er*
Gazel 3124
Mısra: **4**
Düşmek || Nasibine düşmek.

Koyup Mecnūn Leylī āsitānın
Düşer miydi aña varmak Ḥicāz’a

12. **düşmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 3096
Mısra: **3**
Bulunduğu yerden ayrılıp aşağı doğru inmek, düşmek.

‘Ārıżuñ üstinde düşmişdür meger zülf-i siyāh
Kim görüpdür kāfiri kim girdi cennet bāġına

13. **düşe:**-*e*
Gazel 3117
Mısra: **3**
Bulunduğu yerden ayrılıp aşağı doğru inmek, düşmek.

Vuṣlat el vire mi yāḫūd düşe mi rūz-ı firāḳ
Muṣḥaf-ı ḫüsnini gel aç hele bir fāl eyle

14. **düşdi:**-*di*
Gazel 3208
Mısra: **3**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde bulunmaya mecbur olmak II Uğramak, dûçar olmak.

Mecnūn ki düşdi vādīye ammā benüm gibi
Olmadı ol fütāde-i bāzār ‘āşıḳı

15. **düşeli:**-*eli*
Gazel 3381
Mısra: **9**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde bulunmaya mecbur olmak II Uğramak, dûçar olmak.

Zülfi şebinde dil düşeli vādī-yi ġama
Yakdum zamānda yine Mecnūn çerāġını

16. **düşdi:**-*di*
Gazel 3419
Mısra: **10**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde bulunmaya mecbur olmak II Uğramak, dûçar olmak.

Āh ol libās-ı zer-keş bindügi atı serkeş
Baglandı tīr ü tīrkeş ‘azm-i ‘Irāḳ’a düşdi

17. **düşdi:**-*di*
Gazel 3419
Mısra: **16**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde bulunmaya mecbur olmak II Uğramak, dûçar olmak.

Bir loḳma ile iy dil bir gūşe iḫtiyār it
Görmez misin ki ‘ālem ḫalḳı nifāḳa düşdi

18. **düşdi:**-*di*
Gazel 3435
Mısra: **6**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde bulunmaya mecbur olmak II Uğramak, dûçar olmak.

Sunıldı zāhide künc-i selāmet
Melāmet ‘āşıḳ-ı bed-nāma düşdi

19. **düşdi:**-*di*
Gazel 3457
Mısra: **8**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde bulunmaya mecbur olmak II Uğramak, dûçar olmak.

Arayu ‘ışḳ rāhın Ferhād u Ḳays’ı gör kim
Birisi deşte varup birisi taga düşdi

20. **düşeli:**-*eli*
Gazel 3021
Mısra: **8**
(Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.

Beni hicrān elemi ḫāk-ile yeksān ideyor
Düşeli bir gözi āhū yüzi meh-pāresine

21. **düşdi:**-*di*
Gazel 3429
Mısra: **7**
(Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak. II Durduğu, bulunduğu, tutunduğu yerden ayrılarak ve dayanağını desteğini yiitirerek aşağı inmek.

Dil kaçdı görüp ġamzelerin zülfine düşdi
Görüñ eceli yolı varup dāra tayandı

22. **düşeliden:**-*eli, -den*
Gazel 3377
Mısra: **3**
Düşmek; müptela olmak, kapılmak.

Düşeliden derd-i ‘ışḳa ġamdan özge bulmadum
Gice gündüz ayru olmaz cān-ıla dil maḥremi

23. **düşeliden:**-*eli, -den*
Gazel 3389
Mısra: **5**
Düşmek; müptela olmak, kapılmak.

Āteş-i zülfüñ içine düşeliden iy perī
Şöyle yakduñ kim beni nām u nişānum kalmadı

24. **düşdi:**-*di*
Gazel 3378
Mısra: **4**
Nasip olmak.II Kalmak , bir şeyin bir kimseye denk gelen payı.

‘Ālemde kaçan ḳısmet olındı ġam u şādī
Cümle ġam-ıla ġuṣṣa bu ben bī-dile düşdi

25. **düşdi:**-*di*
Gazel 3378
Mısra: **8**
Nasip olmak.II Kalmak , bir şeyin bir kimseye denk gelen payı.

Hicrüñde şehā şol ḳadar āh eyledüm iy dōst
Kanlu yaşuma zevraḳ-ı dil ġarḳ ola düşdi

26. **düşdi:**-*di*
Gazel 3378
Mısra: **10**
Nasip olmak.II Kalmak , bir şeyin bir kimseye denk gelen payı.

Ḫışm-ıla gelüp gözlerümüñ yaşını gördi
Raḥm eyleyüben yiñile yaşum sile düşdi

27. **düşdi:**-*di*
Gazel 3378
Mısra: **12**
Nasip olmak.II Kalmak , bir şeyin bir kimseye denk gelen payı.

Bir būse tevaḳḳu‘ iderem didi Muḥibbī
Ẓāhirde ḳabūl itmedi ammā güle düşdi

28. **düşdi:**-*di*
Gazel 3457
Mısra: **4**
(Ateşe) düşmek. II Aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.

Sīnemde dāġum üzre yir yir dökildi yaşum
Neẕr akçası sanasın geldi çerāġa düşdi

29. **düşüp:**-*üp*
Gazel 3082
Mısra: **1**
(Kendisini) kaptırmak, müptela olmak.

Gözüñ şahbāzı şayd itdi göñül murġı düşüp Çīne
Saçuñ dāmına bend oldı olaldan beñlerüñ çīne

30. **düşde:**-*de*
Gazel 3089
Mısra: **7**
Düş, hayal, rüya.

Düşde gördüm diyü eglerdüm dil-i āvāreyi
Ġam şebinde āh çeşmüm ġarḳa-i āb olmasa

31. **düşüp:**-*(ü)p*
Gazel 3146
Mısra: **12**
(Aşk ateşine) Düşmek.

Tutuşup āteş-i ‘ışḳı-y-ıla pervāne-ṣıfat
Bu Muḥibbī düşüp odlara yanar döne döne

32. **düşe:**
Gazel 3097
Mısra: **4**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde bulunmaya mecbur olmak.

Kim ki şīrīn lebüñe dil vire Ferhād-ṣıfat
Yakalar çāk idüben dāmen-i kūhsāra düşe

33. **düşelden:**-*el, -den*
Gazel 3043
Mısra: **4**
Zorlayıcı bir sebeple başını alıp gitmeye koyulmak, kendini –e atmak.

Gözüm yaşına nisbet ḳatre deryā
Düşelden dil bu hicrān illerine

34. **düşdi:**-*di*
Gazel 3457
Mısra: **6**
Düşmek, payına düşmek, verilmek.

Kanlu yaşum olaldan egnümde ḫil‘at-i zer
Jūlīde-mū başumda bana otaga düşdi

35. **düşdi:**-*di*
Gazel 3419
Mısra: **6**
(Aşka) düşmek. II Aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.

Mescidde dün imāma uydum velī ne kıldum
Hīç bilmedüm bu göñlüm ebrū-yı ṭāḳa düşdi

36. **düşdi:**-*di*
Gazel 3457
Mısra: **2**
(Aşka) düşmek. II Aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.

Zülfinde gördi ḫālin dil murġı āġa düşdi
Olmaz ebed ḫalāṣ ol bend-ile bāġa düşdi

37. **düşdi:**-*di*
Gazel 3419
Mısra: **4**
(Bir şey bir yerde) Görülmek / belirmek / ortaya çıkmak.

Kıldı zemīni derya yaşum yiñilmez oldı
Āhum urūc idelden çarḫa tarrāḳa düşdi

38. **düşdi:**-*di*
Gazel 3419
Mısra: **12**
(Bir şey bir yerde) Görülmek / belirmek / ortaya çıkmak.

Ef‘ī-yi zülfüñ iy dōst zaḫm ursa bana ġam mı
Tiryāk-i la‘lüñ emdüm cāna ifāḳa düşdi

39. **düşdi:**-*di*
Gazel 3115
Mısra: **10**
(Bir şey bir yerde) Görülmek, belirmek, ortaya çıkmak.

İy dōst miyānuñla kemer ẕevḳ ider-iken
Bilsem ne sebeb düşdi girer ḫançer araya

40. **düşdi:**-*di*
Gazel 3431
Mısra: **2**
(Bir şey bir yerde) Görülmek, belirmek, ortaya çıkmak.

Çözüp zülfin yüzine indi düşdi
Bulıtdur gün yüzine indi düşdi

41. **düşdi:**-*di*
Gazel 3431
Mısra: **4**
(Bir şey bir yerde) Görülmek, belirmek, ortaya çıkmak.

Gören ḫaddinde ol ḫāl-i siyāhı
Didi san Rūm iline Hindī düşdi

42. **düşdi:**-*di*
Gazel 3435
Mısra: **4**
(Bir şey bir yerde) Görülmek, belirmek, ortaya çıkmak.

Göñül şekker lebüñ cān zülfüñ ister
Biri Mıṣr’a birisi Ṣām’a düşdi

43. **düşsem:**--*se, -m*
Gazel 3000
Mısra: **8**
1. (Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek. 2. Küçülmek, alçalmak, haysiyetini kaybetmek. 3. (Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak. 4. Gāfil avlanıp tutulmak, yakalanmak.

Ālemi geşt eyledüm bir yār-ı ṣādıḳ görmedüm
Uzlet itsem ḫalḳdan düşsem ne tañ tehālara

44. **düşmiş:**-*mi*
Gazel 3046
Mısra: **1**
1. (Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek. 2. Küçülmek, alçalmak, haysiyetini kaybetmek. 3. (Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak. 4. Gāfil avlanıp tutulmak, yakalanmak.

Şol mu ‘anber zülf düşmiş ḫadd-i cānān üstine
Deste-i sünbüldür ol san verd-i ḫandān üstine

45. **düşdi:**-*i*
Gazel 3059
Mısra: **7**
1. (Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek. 2. Küçülmek, alçalmak, haysiyetini kaybetmek. 3. (Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak. 4. Gāfil avlanıp tutulmak, yakalanmak.

Yaşum deryāya dil ṣaḥrāya düşdi
Ararsın dil-rübāyı baḥr ü berde

46. **düşdi:**-*di*
Gazel 3081
Mısra: **2**
1. (Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek. 2. Küçülmek, alçalmak, haysiyetini kaybetmek. 3. (Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak. 4. Gāfil avlanıp tutulmak, yakalanmak.

Murġ-ı dil ḳaṣd itdi indi dāne-i ḫāl üstine
Zülfi agın çekdi çeşmi düşdi fî'l-ḫāl üstine

47. **düşe:**-*e*
Gazel 3097
Mısra: **1**
1. (Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek. 2. Küçülmek, alçalmak, haysiyetini kaybetmek. 3. (Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak. 4. Gāfil avlanıp tutulmak, yakalanmak.

Murġ-ı dil itdi heves gülşen-i dildāra düşe
Ya'nī bülbül gibi ḳaṣd itdi göñül zāra düşe

48. **düşdi:**-*di*
Gazel 3187
Mısra: **8**
1. (Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek. 2. Küçülmek, alçalmak, haysiyetini kaybetmek. 3. (Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak. 4. Gāfil avlanıp tutulmak, yakalanmak.

Şu deñlü pāre pāre oldı bagrum
Dilümden āh-ıla her pāre düşdi

49. **düşdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3340
Mısra: **3**
1. (Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek. 2. Küçülmek, alçalmak, haysiyetini kaybetmek. 3. (Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak. 4. Gāfil avlanıp tutulmak, yakalanmak.

Düşdüm gözüm yaşına cān eyledüm revān
Baḥra giren vire-gelüpdür selāmeti

50. **düşdi:**-*di*
Gazel 3431
Mısra: **1**
1. (Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek. 2. Küçülmek, alçalmak, haysiyetini kaybetmek. 3. (Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak. 4. Gāfil avlanıp tutulmak, yakalanmak.

Çözüp zülfin yüzine indi düşdi
Bulıtdur gün yüzine indi düşdi

51. **düşer:**-*er*
Gazel 3411
Mısra: **8**
Denk gelmek; yakışmak, uygun olmak.

Ṭulū' itseñ seḥergehden dokınur şu'leñ aġyāra
Düşer mi saña hey āfet dine gün gibi hercāyī

52. **düşdi:**-*di*
Gazel 3435
Mısra: **10**
(Bir duruma) düşmek; bir durum içinde bulunmak.

Belā vü derd ü miḥnet ġam şebinde
Başuma üşdiler hengāma düşdi

53. **düşdi:**-*di*
Gazel 3435
Mısra: **12**
(Bir duruma) düşmek; bir durum içinde bulunmak.

İdelden gözleri mestānelıḳlar
Kaşı birbirine ikrāma düşdi

duş ol:

1. **duş ol:**-*du, -m*
Gazel 3371
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Karşılaşmak, rast gelmek, yönelmek, uğramak, müptela olmak.

'Işḳa duş oldum dirīġā vaṣl-ı cānān olmadı
Derd-ile öldüm bu yolda baña dermān olmadı

düşde gör-:

1. **düşde gör-:**-*de, -dü, -m*
Gazel 3028
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rüya görmek.

Hem-dem olmazsa eger zülf-i semen-sālar bize
Düşde gördüm dün gice yārı der-āġūş itmişem

düşde gör:

1. **düşde gör:**-*de, -se, -m*
Gazel 3481
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birini veya bir kimseyi rüyasında görmek.

Ölmeden derdā dirīġā yārı görsem bir daḫı
Olmaz-ısa anı düşde bārī görsem bir daḫı

düşdi:

1. **düşdi:**
Gazel 3435
Mısra: **8**
(Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.

Yürür āzāde dil kılmazken ārām
Sevüp bir serv dil ārāma düşdi

2. **düşdi:**--*di*
Gazel 3378
Mısra: **2**
Bir bölüşme sonunda payına ayrılmak (Hissesine, payına düşmek bağlamında).

Ḥüsn-ile ṭarāvet ezelī sen güle düşdi
Cevr-ile cefā ḳur‘ası ben bülbüle düşdi

düşelden:

1. **düşelden:**
Gazel 3122
Mısra: **8**
Düştüğünden beri.

Keremden tut elüm kaldur ayakdan düşmişem cānā
Meẕellet ḫāksārında düşelden kaldum üftāde

düşmen:

1. **düşmenüme:**-*üm, -e*
Gazel 3155
Mısra: **10**
1. (Birine karşı) İyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adû.

İy Muḥibbī dime aġyāra seg-i yār sakın
Ne içün beñzedesin dōstumı düşmenüme

2. **düşmen:**
Gazel 3210
Mısra: **2**
(Birine karşı) İyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adû.

Sakın aldanma cihāna dime yokdur ben gibi
‘Āḳil iseñ tut anı sen kendüñe düşmen gibi

3. **düşmen:**
Gazel 3023
Mısra: **8**
(Birine karşı) İyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adû.

Ben baña eylemişemdür suçı yok dilberümüñ
Anı düşmen idemez ben ne ki itdüm özüme

düşnām:

1. **düşnām:**
Gazel 3384
Mısra: **5**
Sövme, sövüp sayma, ta’n.

Günde biñ kez n’ola düşnām ile añsa beni yār
Elümüzden ne gelür aña du‘ādan ġayrı

düşür:

1. **düşürdi:**-*di*
Gazel 3066
Mısra: **2**
Düşürmek.

Bilmedi virdi göñül zülf-i dil-ārāmlara
Dil-i āzādeyi düşürdi varup dāmlara

düşür-:

1. **düşüre:**--*e*
Gazel 3110
Mısra: **10**
(Yolunu) Düşürmek II Bir yere gitmesine sebep olmak.

Ġıll u ġışdan pāk idüp ḳalbüñ şarāb-ı ‘ışḳı iç
Seni ser-mest eyleyüp düşüre ġayr-ı ‘āleme

2. **düşürüp:**-*üp*
Gazel 3179
Mısra: **8**
Başını alıp gitmesine sebep olmak.

Leylī zülfinüñ hevāsıyla beni Mecnūn-vār
Düşürüp vādīlere ḥayrān ü ‘üryān eyledi

düşvār:

1. **düşvār:**
Gazel 3004
Mısra: **8**
Güç, müşkül, zor.

Gözümüñ çeşmesārına gelür bir dem ḳarār itmez
Katı düşvār imiş düşvār göñül virmek perī-zāda

2. **düşvārdur:**-*dur*
Gazel 3346
Mısra: **7**
Güç, müşkül, zor.

Gerçi kim düşvārdur cān oynamak dirler velī
Baña cān virmek gelür āsān bir içim mā gibi

3. **düşvārdur:**-*dur*
Gazel 3399
Mısra: **8**
Güç, müşkül, zor.

Bülbülem nālān oluram giceler tā ṣubḥa dek
Bülbüle düşvārdur bāġ u bahār ayrulıgı

4. **düşvārum:**-*um*
Gazel 3318
Mısra: **2**
Zor, güç.

Dermān ṭaleb kıldum velī derde dermān olmadı
Ḥālüm benüm düşvār olup düşvārum āsān olmadı

5. **düşvār:**
Gazel 3339

Mısra: **2**
Zor, güç.

Katı müşkil kār imiş ‘ālemde yār eksükligi
Bülbüle düşvār degül mi gül‘iẕār eksüklügi

6. **düşvār:**
Gazel 3004
Mısra: **8**
(beyitte) "ḥaḳḳā" anlamındadır.

Gözümüñ çeşmesārına gelür bir dem ḳarār itmez
Katı düşvār imiş düşvār göñül virmek perī-zāda

düşvār imiş:

1. **düşvār imiş:**-*-miş*
Gazel 3086
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Zor, güç.

Bilmez idüm ‘ışḳ ben āsān sanurdum dōstlar
Şimdi bildüm key katı düşvār imiş geldi başa

düşvār ol:

1. **düşvār ol:**-*up*
Gazel 3318
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zor, güç olmak.

Dermān ṭaleb kıldum velī derde dermān olmadı
Ḥālüm benüm düşvār olup düşvārum āsān olmadı

düşvār ol-:

1. **düşvār ol-:**-*ur*
Gazel 3285
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zor, güç olmak.

Egerçi görinür ‘ışḳ evvel āsān
Velī düşvār olur ol varı varı

dut-:

1. **dut:**
Gazel 3092
Mısra: **2**
Tutmak; yakalamak.

Dilā ṣabr it cefā vü cevr ü rence
Ümīẕüñ dut iresin vaṣl-ı gence

2. **dutısar:**-*-ısar*
Gazel 3020
Mısra: **9**
Tutmak, zapdetmek, kaplamak.

Ka‘be kūyını Muḥibbī dutısar şām u seḥer
Döşenür ḫāk-i deri her gice bister yirine

dut:

1. **duta-bilmez:**-*abil, -mez*
Gazel 3352
Mısra: **10**
Elinde bulundurmak.

‘Ayb olmaya Muḥibbī suna el ger boynuña
Duta-bilmez ḳadeḥi kimsene illā ki kefi

2. **dutupdur:**-*up, -dur*
Gazel 3365
Mısra: **8**
Tutmak, zapdetmek, kaplamak, taşımak, yakalamak.

Kapuña geldi meger şey-lillāh pīr-i felek
Ay u günden eline almış dutupdur nān iki

3. **dutsa:**-*sa*
Gazel 3280
Mısra: **4**
Tutmak, zapdetmek, kaplamak.

‘Işḳuñ bahāsı olmasa ‘ālemde tañ mıdur
İki cihāna çünki deger bir demi dutsa mı

4. **dutma:**-*ma*
Gazel 3364
Mısra: **1**
Tutmak.

Sen sen ol pendüm budur dutma göñülde yār iki
Bir olur yār iki olmaz olmasun zinhār iki

5. **dut:**
Gazel 3083
Mısra: **10**
Durdurmak, engellemek.

Cānā Muḥibbī leblerüñe teşne olmadan
İḥsān idegör būseñi dut kan bahāsına

6. **dutdı:**-*dı*
Gazel 3008
Mısra: **11**
Kaplamak, sarmak.

Derd-ile eyledüm āh dutdı cihānı düpdüz
Çıkmaga çāre var mı kaldum duḫān içinde

7. **dutar:**-*ar*
Gazel 3356
Mısra: **6**
Elde bulundurmak, ele almak; ulaşmak, varmak.

Çeşm-i cellādı ele almış kemend-i zülfini
Asmaga dil düzdini dutar elü baglu gibi

8. **dutdı:**-*dı*
Gazel 3418
Mısra: **6**
Tutmak II Hedef olmak.

Ṣabrum apardı ‘aḳlumı zülf itdi tārmār
Dutdı cefā tīrine ol kaşı ya bizi

dut ki:

1. **dut ki:**
Gazel 3015
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tut ki, varsay ki.

Kanı luṭf u kerem ya kanı iḥsān
İki elüm bulındı dut ki kanda

dü-tā:

1. **dü-tā:**
Gazel 3420
Mısra: **8**
İki kat, bükülmüş, gerilmiş, kamburu çıkmış. II İki telli eski bir çalgı çeşidi.

Ebrūlaruñı göreli iy kaşları kemān
Ḳaddi bükildi oldı dü-tā ya benüm gibi

dutıl-:

1. **dutılsa:**-*-sa*
Gazel 3012
Mısra: **3**
Tutulmak, yakalanmak.

Zülfinde görüp ḫāline dil murġı dutılsa
Olmaya ‘aceb dām u biri dāne geçerse

2. **dutıldı:**-*dı*
Gazel 3257
Mısra: **5**
Tutkun hâle gelmek, âşık olmak.

Dutıldı göñül bir perīnüñ zülf[i] bendine
Yazu imiş başa bu da bir belā gibi

dutıl:

1. **dutıldı:**-*dı*
Gazel 3032
Mısra: **2**
Tutulmak, yakalanmak.

Akdı göñlüm su gibi ol serv-ḳaddüñ pāyına
Kurtılımaz murġ-ı dil dutıldı zülfi dāmına

2. **dutılsa:**-*sa*
Gazel 3333
Mısra: **8**
Tutkun hâle gelmek, âşık olmak.

‘Ārıżı üstinde ḫālin gördi bend-i zülfine
Murġ-ı dil dutılsa tañ mı gördi āb u dāne[y]i

dutış-:

1. **dutışdum:**-*-du, -m*
Gazel 3129
Mısra: **9**
Tutuşmak, alev almak.

Āteş-i ‘ışḳa dutışdum dün gice pervāne-veş
Oda yanmak nice olur örgedeyim micmere

2. **dutışdı:**-*dı*
Gazel 3428
Mısra: **6**
Yanmaya başlamak, ateş almak.

Zülfüñ şebinde cānā şem‘-i ruḫuñ görelden
Pervāne gibi göñlüm dutışdı oda yandı

dutış:

1. **dutışdı:**-*dı*
Gazel 3380
Mısra: **4**
Tutuşmak, alev almak.

Şafaḳ sanmañ kenār-ı āsümānda
Şerārumdan benüm gökler dutışdı

2. **dutışupdur:**-*up, -dur*
Gazel 3372
Mısra: **7**
Tutuşmak, alev almak.

Āteş-i ġamla egerçi dutışupdur cān u dil
İtmedi bu ten-i mecrūḥ daḫı iḥsās-ı tebi

duy:

1. **duydı:**-*dı*
Gazel 3413
Mısra: **8**
İşitmek, haber almak.

Sırr-ı ‘ışḳı saklar iken sīnede fāş oldı āh
Duydı ‘ālem ḫalḳı bu nāle-i efġān büyüdi

düyā:

1. **düyā-y-ıla:**-*y, -ıla*
Gazel 3189
Mısra: **5**
Dünya. II. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. II Bütün herkes, insanlar.

Ḥamdü-lillāh serfirāz itdürmedüñ düyā-y-ıla
Çok şükür meh-pāreler yolında ḫāk itdüñ beni

dūzaḫ ol:

1. **dūzaḫ ol:**-*ur*
Gazel 3377
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cehennem (gibi) olmak.

Sensüzin girsem gülistāna baña dūzaḫ olur
Senüñ-ile olıcak cennet bilürem külḫeni

düzd:

1. **düzdini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3356

Mısra: **6**
Hırsız.

Çeşm-i cellādı ele almış kemend-i zülfini
Asmaga dil düzdini dutar elü baglu gibi

E

ebed:

1. **ebed:**
Gazel 3076
Mısra: **10**
Ar. Sonsuza kadar, hiçbir vakit, kat'a.

Gün ‘ārıżına māni‘ olur āh-ı Muḥibbī
Görmem yüzini kaldum ebed hīr arasıda

2. **ebed:**
Gazel 3380

Mısra: **5**
Ar. Sonsuza kadar, hiçbir vakit, kat'a.

Ebed kurtılmamak aña sezādur
Ser-i zülfine çün göñül dolaşdı

3. **ebed:**
Gazel 3432
Mısra: **2**
Ar. Sonsuza kadar, hiçbir vakit, kat'a.

'Işḳuñ iderse rūşen sīnemdeki çerāġı
Söyinmesün ebed ol nite ki er çerāġı

4. **ebed:**
Gazel 3472
Mısra: **4**
Ar. Sonsuza kadar, hiçbir vakit, kat'a.

Zülfüñe bend olmışın gel koy zenaḫdān çāhına
Tā ebed kurtarmasun ḥabs itsün ol zindān beni

5. **ebed:**
Gazel 3078
Mısra: **4**
Devamlı, sürekli. II Sonsuza kadar.

Zülfine dolaşan dili kor çāh-ı zenaḫda
Kalur ebed ol bend-ile zindān arasında

6. **ebed:**
Gazel 3228
Mısra: **7**
Sonu olmayan gelecek zaman II Sonsuza kadar.

Bend-i zülfüñde ebed kaldum beni eyle ḫalāṣ
Mü'min-i 'ışḳam daḫı kesmez misin zünnārumı

7. **ebed:**
Gazel 3010
Mısra: **4**
Ebediyen, sonsuza kadar.

Ezel mey-ḫānesinden kim içüpdür cür'a-i 'ışḳı
Ebed tā rūz-ı maḥşerde bulınsa tañ mı mestāne

8. **ebed:**
Gazel 3318
Mısra: **8**
(Ar.) Sonu olmayan gelecek zaman.

Dünyāya dirler cīfedür her kim aña basdı ḳadem
Kaldı mülevves tā ebed ol pāk-dāmān olmadı

9. **ebed:**
Gazel 3457
Mısra: **2**
(Ar.) Sonu olmayan gelecek zaman.

Zülfinde gördi ḫālin dil murġı āġa düşdi
Olmaz ebed ḫalāṣ ol bend-ile bāġa düşdi

10. **ebed:**
Gazel 3457
Mısra: **10**
(Ar.) Sonu olmayan gelecek zaman.

Sırruñ Muḥibbī sakla dilden çıkarma zīnhār
Ẓāhir olur ol ebed çünki tutaga düşdi

ebedī:

1. **ebedī:**
Gazel 3045
Mısra: **6**
Ar. is. Sonu olmayan. Tükenip bitmeyen şey. Ebediyen.

Sevdā-yı ser-i zülfine dolaşalı göñlüm
Kaldı ebedī merdüm-i çeşmüm nem içinde

ebr:

1. **ebr:**
Gazel 3115
Mısra: **12**
Bulut.

'Anber saçıdur gül yüzini görmege māni'
San ḫāyil olur ebr gelür bedr iken aya

2. **ebr:**
Gazel 3157
Mısra: **6**
Bulut.

Görmek dilesem māni' olur yārı raḳīb āh
San ebr gibi ḫāyil olur bedr iken aya

3. **ebrler:**-*ler*
Gazel 3185
Mısra: **6**
Bulut.

İy güneş ṭal'at eger yaşlar döküp āh eylesem
Ebrler yaş dökmeye bu çeşm-i giryānum gibi

4. **ebr:**
Gazel 3268
Mısra: **5**
Bulut.

Ra'd iñler ebr aglar dāyimā Ferhād içün
Her yaña cūlardur akar kūhsāruñ giryesi

5. **ebrdür:**-*dür*
Gazel 3395
Mısra: **2**
Bulut.

Ḳamer devrinde ol meh-rū geyer zerrīn külāh egri
Sanasın ebrdür zülfi olur gāh togru gāh egri

6. **ebr:**
Gazel 3129
Mısra: **13**
Bulut (yağmur yağdırması bakımından ağlamak bağlamında).

Ebr gibi ger ḳarīn olur ise sen māha raḳīb
Kendüzümi ġayretümden ururam yirden yire

7. **ebr:**
Gazel 3390
Mısra: **4**
Bulut, sehâb.

Şem‘-i ruḫsārı yakardı bu cihān mülkin eger
Luṭf idüp ebr gibi zülfin aña perde kodı

ebr-i āh:

1. **ebr-i āh:**-*um*
Gazel 3200
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah bulutu.

Tāze ter olsun diyü cānā cemālüñ gülşeni
Ebr-i āhum gözlerüm yaşın akıdur mā gibi

ebr-i bahāruñ giryesi:

1. **ebr-i bahāruñ giryesi:**-*uñ, -si*
Gazel 3268
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bahar bulutunun gözyaşı. II Nisan yağmurları.

Gül ruḫuñ yādınadur ebr-i bahāruñ giryesi
Andan artukdur velī ‘āşıḳ-ı zāruñ giryesi

ebrū:

1. **ebrūlara:**-*lar, -a*
Gazel 3055
Mısra: **8**
Kaş.

Kaşı yayından kaçan ġamz okların atsa nigār
Cān baña eydür ki ḳurbān olayın ebrūlara

2. **ebrūları:**-*lar, -ı*
Gazel 3142
Mısra: **3**
Kaş.

Ebrūları elinde ġamz okları bilinde
Atılsa togrı okdur egri kemān içinde

3. **ebrūlaruñı:**-*lar, -uñ, -ı*
Gazel 3420
Mısra: **7**
Kaş.

Ebrūlaruñı göreli iy kaşları kemān
Ḳaddi bükildi oldı dü-tā ya benüm gibi

4. **ebrūlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 3290
Mısra: **3**
Kaş. II Sevgilinin kaşları.

Mescid-i ḥüsnüñde cānā göreli ebrūlaruñ
Secde itdi dil baş kaldurmadı miḥrābuñı

ebrū-yı ṭāḳ:

1. **ebrū-yı ṭāḳ:**-*ı*
Gazel 3274
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kemer biçimindeki kaş.

Yüzüñ mescid ḳıyām itseñ ḥabībüm
İdeler secdeler ebrū-yı ṭāḳı

2. **ebrū-yı ṭāḳ:**-*ı*
Gazel 3296
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kemer biçimindeki kaş.

İmām olmış geçüp miḥrāba çeşmi
İdinmiş secdegāh ebrū-yı ṭāḳı

3. **ebrū-yı ṭāḳ:**-*a*
Gazel 3419
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kemer biçimindeki kaş.

Mescidde dün imāma uydum velī ne kıldum
Hīç bilmedüm bu göñlüm ebrū-yı ṭāḳa düşdi

ecel:

1. **ecel:**
Gazel 3238
Mısra: **9**
Her canlı için takdir edilmiş olan ölüm zamânı, ömrün son demi.

Ecel gibi gelüp ḫaṭṭı beni öldüriser āḫir
Dilā gün yüzini görmege eylerseñ şitāb evlā

2. **ecelden:**-*den*
Gazel 3454
Mısra: **4**
Her canlı için takdir edilmiş olan ölüm zamânı, ömrün son demi.

Gelüp ḫaṭ tutsa ger āḫir leb-i cānānı incitme
Dilā fikr eyle ‘ālemde ecelden kim amān buldı

3. **ecel:**
Gazel 3443
Mısra: **7**
Ecel, hayatın sonu, ölüm.

Yol yok-durur beḳāya eger irmeye ecel
Peymāne pür ola meger oldur fenā güni

4. **eceli:**-*-i*
Gazel 3132
Mısra: **9**
Her canlı için takdir edilmiş olan ölüm zamânı, ömrün son demi.

Ḫaṭṭını gördi Muḥibbī’nüñ irişdi eceli
Hīç taġyīr ola mı yazu-y-ımış başında

5. **eceli:**--*i*
Gazel 3429
Mısra: **8**
Her canlı için takdir edilmiş olan ölüm zamânı, ömrün son demi.

Dil kaçdı görüp ġamzelerin zülfine düşdi
Görüñ eceli yolı varup dāra tayandı

ecel(i) gel:

1. **ecel(i) gel:**-*di*
Gazel 3356
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölümü veya yok olması kaçınılmaz duruma gelmek.

Ḫaṭṭını gördüm nigāruñ didüm āh geldi ecel
Çāre ne rūz-ı ezelden alnuma yazu gibi

edā id-:

1. **edā id-:**-*s*, -*ı*, -*n*, -*ı*, -*e*
Gazel 3232
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir borç gibi üstüne düşen şeyi yerine getirmek, îfâ etmek.

Her bir nefes ki bir ulu ni‘met degül midür
Şākir kaçan ki şükrinüñ ide edāsını

edeb:

1. **edebi:**-*i*
Gazel 3251
Mısra: **4**
1. İnsanın hatâya düşüp utanılacak şeyler yapmasını önleyen, yerinde ve ölçülü davranmasını sağlayan meleke, söz ve davranışlardaki ölçülülük, her hususta haddini bilip sınırı aşmama, terbiye, nezâket, zarâfet. 2. Utanç, hayâ ve hicap duygusu.

Yārı gördükde sakın açma derūnuñ ḳışṣasın
Saklamak ḫoşdur ulular meclisinde edebi

edeb üzre ol:

1. **edeb üzre ol:**
Gazel 3091
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Terbiye ve ahlâk kurallarına uygun şekilde, edepli bir hal ile yaşamak (o şekilde davranmak.).

Kızdurma yüzüñ ‘ārı sakın ol edeb üzre
Tā def gibi dokınmaya yüzüñe dapança

edebi sakla-:

1. **edebi sakla-:**
Gazel 3214
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haddini aşmamak, terbiyeli olmak.

Yārı gördükde sakın açma derūnuñ rāzın[ı]
Saklamak ḫoşdur ulu kimse yanında edebi

edep:

1. **edep:**
Gazel 3262
Mısra: **10**
Edeb, terbiye.

Çeşm-i cellādı Muḥibbī çeke ger ḳatlüñe tīġ
Sunubanın çıkma edep gözleyüben nizeni

efendi:

1. **efendi:**
Gazel 3013
Mısra: **6**
Bir hitap sözü, efendi.

Mey beñzer diyü la‘lüñe elden düşürmedüñ
Geçdi efendi günümüz ‘iyş-i müdām-ıla

efendi ol-:

1. **efendi ol-:**--*an*
Gazel 3077
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sâhip durumunda olan, buyruğu geçen, hükmünü yürüten, kendisine uyulan kimse, sâhip. II Terbiyeli, edepli, ölçülü, temkinli (kimse).

Ḫışm eyler ise ġam yime iy dil yine oḫşar
Efendi olan kakır u oḫşar kölesine

efġān:

1. **efġāndur:**-*dur*
Gazel 3376
Mısra: **2**
Istırapla bağırma, haykırma, feryat etme.

Dil-i şūrīde sevmişdür yine çün bir perī-zādı
İşüm ney gibi efġāndur anı siz sanmañuz şādī

2. **efġānlar-ıla:**--*lar*, --*ıla*
Gazel 3025
Mısra: **4**
Far. inleme, acıyla bağırma.

Başa tāc eyleyelüm sāġār-ı meyden sāḳī
Başka sancak çekelüm āh idüp efġānlar-ıla

3. **efġānını:**-*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3404
Mısra: **8**
Iztırapla bağırma, haykırma, feryat, inleyiş.

Şol ḳadar zārīlık itdüm bakmadı bir kez baña
Nite kim gül bülbülüñ gūş eylemez efġānını

4. **efġān:**
Gazel 3060
Mısra: **14**
Acı ile bağırıp çağırma, inleme, feryat.

Şevḳ-i ruḥsāruñla bülbül gibi her şeb tā seḥer
Bu Muḥibbī eyledi efġān efġān üstine

5. **efġānum:**-*um*
Gazel 3479
Mısra: **13**
Iztırapla bağırma, haykırma, feryat.

Gülşen-i kūyında efġānum görüp dilber didi
İy Muḥibbī murġ-ı ḫōş-elḥāna beñzetdüm seni

6. **efġān-ıla:**-*ıla*
Gazel 3136
Mısra: **2**
Iztırapla bağırma, haykırma, feryat.

Niçe bir kan ola gönlüm ḥasret-i cānān-ıla
Ya niçe bir geçe ʻömrüm āh-ıla efġān-ıla

7. **efġānlar:**-*lar*
Gazel 3154
Mısra: **2**
Iztırapla bağırma, haykırma, feryat.

İderüz ṣoḥbet-i mey serv-i ḫırāmānlar ile
Giceler hem-nefesüz ṣubḥa dek efġānlar ile

8. **efġānumı:**-*um*, -*ı*
Gazel 3186
Mısra: **9**
Iztırapla bağırma, haykırma, feryat.

Ol ṭabīb-i dil Muḥibbī işidüp efġānumı
Didi beñzer iñleyen kūyumda miskīnüm gibi

efġān eyle:

1. **efġān eyle:**--*sün*
Gazel 3042
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat etmek, haykırmak.

Koñ efġān eylesün dil bezm-i ġamda
Bunuñ tek bülbül olmaz degme yirde

2. **efġān eyle:**
Gazel 3071
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat etmek, haykırmak.

Tavaḳḳuf eyleme bir dem sen efġān eyle ben nāle
Gel iy tā bezm-i miḥnetde çün olduñ vāḳıf aḥvāle

efġān eyle-:

1. **efġān eyle-:**--*mek*, --*dür*
Gazel 3031
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat etmek, haykırmak.

Gül yüzüñsüz sorar-ısañ bu Muḥibbī ḥālini
Gice bülbül gibi efġān eylemekdür gündüz āh

2. **efġān eyle-:**--*y*, --*üp*
Gazel 3065
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat etmek, haykırmak.

Bu Muḥibbī giceler tā ṣubḥ efġān eyleyüp
Gülşen-i ḥüsnüñde oldı bülbül-i gūyā yine

3. **efġān eyle-:**-*mez*, -*di*
Gazel 3160
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat etmek, haykırmak.

N’eyler idüm cānı ben ‘ālemde cānān olmasa
Bülbül efġān eylemezdi ger gülistān olmasa

4. **efġān eyle-:**--*di*
Gazel 3060
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağırmak, haykırmak, feryat etmek.

Şevḳ-i ruḥsāruñla bülbül gibi her şeb tā seḥer
Bu Muḥibbī eyledi efġān efġān üstine

efġān id-:

1. **efġān id-:**--*er*, --*dü*, --*m*
Gazel 3035
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Feryat etmek.

Ẕerre gibi gün yüzi şevḳine sergerdān olup
Giceler tā ṣubḥa dek efġān iderdüm nāy-ıla

2. **efġān id-:**--*e*, --*y*, --*im*
Gazel 3104
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat etmek, haykırmak.

Bezm-i ġamda ko beni ney gibi efġān ideyim
Kim bilür daḥı şehā kim irişür uşbu deme

efġān id:

1. **efġān id:**-*er*
Gazel 3394
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat etmek, haykırmak.

Bezm-i ḥüsnüñde ruḫuñ şevḳına dāyim cān u dil
Ḫālī olmaz bir nefes efġān ider bülbül gibi

efġān kıl-:

1. **efġān kıl-:**--*am*
Gazel 3018
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağırıp çağırmak, feryat etmek.

Gülgūn yüzüñe karşu n'ola ger kılam efġān
Bülbül gibi ger varam o gülzāra esirge

efġāna gel-:

1. **efġāna gel-:**-*a, -di*
Gazel 3203
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat etmek, haykırmak.

İşidüp gülşen-i ḥüsnüñde nālem
Seḥergeh 'andelīb efġāna geldi

efġānı:

1. **efġānı:**-*ı*
Gazel 3144
Mısra: **9**
Iztırapla bağırma, haykırma, feryat.

Ḫalkı uyutmazsa efġānı Muḥibbī'nüñ ne tañ
Korkar andan ol mehi bir kimse görse ḫ̆ābda

efġānum oldı:

1. **efġānum oldı:**--*um, --dı*
Gazel 3034
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak, feryat etmek.

Yakupdur bagrumı ḥasret enīsüm hem-demüm ġamdur
Anuñçün oldı efġānum benüm nā-çār eglence

efgende:

1. **efgende:**
Gazel 3064
Mısra: **6**
Bîçare, zavallı, düşkün. II âşık.

Döginüp seng-i miḥnetle anuñçün ḫāk-i rāh oldum
Yüzüme basıcak pāyuñ diler öpmek bu efgende

efgendegī:

1. **efgendegī:**
Gazel 3311
Mısra: **4**
Düşkünlük.

'Āşıḳ olmaz 'ışḳ bāzārında şevket bir pula
Bunlaruñ merġūb metā'ı ancak efgendegī

ef'ī-yi zülf:

1. **ef'ī-yi zülf:**-*üñ*
Gazel 3419
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saçın yılanı (Sevgilinin yılana benzer saçları).

Ef'ī-yi zülfüñ iy dōst zaḫm ursa baña ġam mı
Tiryāk-i la'lüñ emdüm cāna ifāḳa düşdi

eflāk:

1. **eflāke:**-*e*
Gazel 3146
Mısra: **6**
Felekler, gökler.

Yakalı āteş-i 'ışḳına bugün cān u dili
Çıkar eflāke şerārumdan eser döne döne

2. **eflāke:**-*e*
Gazel 3157
Mısra: **7**
Felekler, gökler.

Eflāke çıkar her gice āhum benüm iy dōst
Bu kanlu yaşum daḫı irer taḫt-ı serāya

3. **eflāke:**-*e*
Gazel 3229
Mısra: **7**
Felekler, gökler.

Başuñ eflāke irse ġarra olma
Cihāna satabilmez kimse zūrı

4. **eflāke:**-*e*
Gazel 3232
Mısra: **9**
Felekler, gökler.

'Işḳ ehlinüñ ḫākini eflāke ger ṣabā
Ḥavrā çeke sürme diyü ḫāk-i pāsını

5. **eflāk:**
Gazel 3001
Mısra: **2**
Felekler, gökler, zamanlar. Felek kelimesinin çoğuludur.

Gün yüzüñ virdi şeref geldi bu ben ḫāk üstine
Pā kosam şimden girü tañ mıdur eflāk üstine

6. **eflāke:**-*e*
Gazel 3491
Mısra: **4**
Ar. Felekler; gökyüzü.

Şöyle ḫāk oldı yoluñda cismüm iy serv-i ḫırām
Derd-ile āh eylesem eflāke ilte gerdümi

eflāk ola:

1. **eflāk ola:**--*a*
Gazel 3067
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gökler olmak.

Ẕerre-veş her kim meẕellet topragında ḫāk ola
Tañ degüldür gün gibi ger menzili eflāk ola

eflāke çıkar-:

1. **eflāke çıkar-:**--*e, --sa*
Gazel 3091
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göklere çıkarmak, yükseltmek.

Bülbül yiridür āhını eflāke çıkarsa
Gül kim açıla ḫārı görür ol bilesince

efreng:

1. **efreng-ile:**--*ile*
Gazel 3098
Mısra: **8**
Avrupalı.

Ḫaddi ile zülfini gördüm iderler ‘arbede
Rūm şāhı ceng ider san kim varup Efreng-ile

efrengi:

1. **efrengi:**
Gazel 3050
Mısra: **12**
Avrupa, garb âlemi, batı memleketleri.

İder ḥüsnüñe ḳaṣd her demde zülfüñ
Gelür mi dīne ol efrengi sorma

efsāne:

1. **efsānesine:**-*si, -n, -e, -*
Gazel 3021
Mısra: **6**
Masal, söylenti, asılsız hikaye.

Vā‘iẓüñ kim nesin alduk alur agzına bizi
‘Ārif olalum anuñ uymayup efsānesine

2. **efsānemi:**-*m, -i*
Gazel 3303
Mısra: **4**
Dillere destan olmuş hikaye, meşhur olmuş hikaye.

Ṭurfa-būdur çıkmadı bir ḥarf zebānumdan benüm
Ser-te-ser tolmış ciḫān gördüm benüm efsānemi

3. **efsāne:**
Gazel 3410
Mısra: **5**
Asılsız rivayet, gerçekliği kanıtlanmamış şey, söylenti.

Ġuṣṣa-i Ferhād’ı ko efsāne Mecnūn ḳıṣṣası
Ehl-i şevḳ olan okısun kendünüñ dīvānını

4. **efsāneye:**-*(y)e*
Gazel 3054
Mısra: **1**
Efsane, hikâye. II Asılsız söz, boş söylenti.

Zāhid senüñ tek uymazam efsāneden efsāneye
Dil buldı çün maṭlūbını yiltme beni bīgāneye

5. **efsāneden:**-*den*
Gazel 3054
Mısra: **1**
Asılsız, hayal mahsulü hikaye, söylence, masal.

Zāhid senüñ tek uymazam efsāneden efsāneye
Dil buldı çün maṭlūbını yiltme beni bīgāneye

6. **efsāne[y]i:**-*y, -i*
Gazel 3333
Mısra: **4**
Halkın hayal gücünden doğan ve dilden dile söylenirken bu hayal gücüyle şekil değiştirerek olağan üstü nitelikler kazanan hikaye.

Her ne yirde ki okunsa Leylī Mecnūn ḳıṣṣası
İşiden aḥvālümi terk eyler ol efsāne[y]i

efser:

1. **efser:**
Gazel 3020
Mısra: **12**
Padişah tacı.

Başuña tāc-ı zer alma yüri dīvāne göñül
Ḫāk-i pāyı var-iken başuña efser yirine

efser ü dārā:

1. **efser ü dārā:**-*lar, -ı*
Gazel 3497
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taç ve hükümdarlık(İran'ın Keyâniyân sülalesinin dokuzuncu ve sonuncu hükümdarıdır, mecazen hükümdar manasına da gelir).

Şol gedā kim tāc idindi ḫāk-i pāyuñ dōstum
Gözine almazsa tañ mı Efser ü Dārāları

eger:

1. **eger:**
Gazel 3003
Mısra: **7**
Şart edatı, şayet.

Eger dil viresin dehr-i acūza
Muḳarrer āḫir iltür seni nāra

2. **eger:**
Gazel 3002
Mısra: **5**
Şart anlamını güçlendirmek için şartlı cümlelerin başına getirilen kelime, şayet.

Eger öldürmez ise beni hicrān
Cefālar idesin sen baña anca

3. **egerçi:**-*çi*
Gazel 3055
Mısra: **6**
"Eğer"; şayet, koşul anlamı veren edat.

Ḫüsn genc[i] üzre itmişdür ser-i zülfin ṭılısm
Ejdehādur her biri beñzer egerçi mūlara

4. **egerçi:**-*çi*
Gazel 3285
Mısra: **3**
"Eğer"; şayet, koşul anlamı veren edat.

Egerçi görinür ‘ışḳ evvel āsān
Velī düşvār olur ol varı varı

5. **eger:**
Gazel 3009
Mısra: **8**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren edat.

Kefen pür-ḫūn ide her dem gözümüñ kanlu yaşından
Eger derdüm bile Ferhād ola zīr-i kefen āgeh

6. **eger:**
Gazel 3013
Mısra: **7**
"Eğer" edatı.

Añup cefā vü cevrüñi āh eylesem eger
Güş-ı zamāne toptolu ola ṣadām-ıla

7. **eger:**
Gazel 3024
Mısra: **8**
"Eğer" edatı.

Gözlerüm yaşı revān olup akar cūlar gibi
Serv gibi salınup ol yār eger tenhā geze

8. **eger:**
Gazel 3028
Mısra: **1**
"Eğer" edatı.

Hem-dem olmazsa eger zülf-i semen-sālar bize
Düşde gördüm dün gice yārı der-āġūş itmişem

9. **eger:**
Gazel 3033
Mısra: **11**
"Eğer" edatı.

Aġyār eger māni‘ ola vaṣl-ı nigāra
Seng-ile urup başını zīr ü zeber eyle

10. **eger:**
Gazel 3063
Mısra: **5**
"Eğer" edatı.

Eger olmasa bu bārān-ı eşküm
Yana āh odına ‘ālem bizümle

11. **eger:**
Gazel 3043
Mısra: **9**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Eger esse ṣabā cānān ilinden
Feraḥ tola dil ü cān illerine

12. **eger:**
Gazel 3060
Mısra: **7**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Pāyuña düşüp eger dāmānuñ öpsem yok dime
Pādişāh olan ider iḥsān iḥsān üstine

13. **eger:**
Gazel 3075
Mısra: **9**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Bilmek isterseñ eger cānā derūnum nālişin
Āteş-i ‘ışḳ içre bak bu göñlümüñ ḳaḳnūsına

14. **eger:**
Gazel 3077
Mısra: **6**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Yagdurmasa bārānını bir laḥẓa bu çeşmüm
Küllī bu cihān yana eger āh ide sīne

15. **eger:**
Gazel 3077
Mısra: **13**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Cevrüñle eger cān vire yoluñda Muḥibbī
Terk eylemeye ‘ışḳuñı ilte bile sine

16. **eger:**
Gazel 3079
Mısra: **4**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Bulur idüm genc-i ḫüsnine nigāruñ dest-res
Zülfini mār eyleyüp çeşmin eger şīr itmese

17. **eger:**
Gazel 3079
Mısra: **8**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Var ḫumārum serde olmazdum ṣudā‘dan ben ḫalāṣ
Pīr-i meyḫāne eger cām-ıla tedbīr itmese

18. **eger:**
Gazel 3088
Mısra: **10**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Bilürdi derūnumda Muḥibbī ki neler var
Gönderse eger ġamzelerin sīnemi yarsa

19. **eger:**
Gazel 3098
Mısra: **4**

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Sāḳī-i gül-ruḫ elinden nūş kıl cām-ı ṣafā
Kalmasun dirseñ eger mir'āt-ı ḳalbüñ jeng-ile

20. **eger:**
Gazel 3112
Mısra: **7**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Nūş-ı cān olsun eger kanum içerse leblerüñ
Ger içe bīmār çeşmüñ ire ṣıḥḥat cānına

21. **eger:**
Gazel 3115
Mısra: **5**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Başuma eger yaga anuñ taş işiginden
Başum açuban kalduram aña el du'āya

22. **eger:**
Gazel 3125
Mısra: **10**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Muḥibbī zühd ü taḳvādan geçerdi ṣaḥn-ı gülşende
Eger on dört yaşar sāḳī ola mı daḫı yek ṣale

23. **eger:**
Gazel 3175
Mısra: **1**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Eger Ferhād olmasa bu fenn-i 'ışḳuñ üstādı
Añılur mıydı 'ālemde belā vü derd-ile adı

24. **eger:**
Gazel 3182
Mısra: **1**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Niḳābın keşf idüp ol gül eger göstere ruḫsārı
İderdüm nāle bülbül-veş kılurdum āh-ıla zārı

25. **eger:**
Gazel 3185
Mısra: **5**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

İy güneş ṭal'at eger yaşlar döküp āh eylesem
Ebrler yaş dökmeye bu çeşm-i giryānum gibi

26. **eger:**
Gazel 3190
Mısra: **3**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Seni cān-ıla eger sevdüm ise sanma günāh
Kimdür ola ki görüp sevmeye sen pādişehi

27. **eger:**
Gazel 3190
Mısra: **9**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Āsitānında Muḥibbī'ye eger bende dise
Şādlıkdan atar idüm göge ol dem külehi

28. **eger:**
Gazel 3192
Mısra: **4**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Depemden mi çıkardı dūd-ı āhum
Eger yanmasa dilde 'ışḳ nārı

29. **eger:**
Gazel 3197
Mısra: **9**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Çıḳ diyü eger sürse Muḥibbī'yi kapudan
İtüm didügi yiter aña gözlemez 'ārı

30. **eger:**
Gazel 3205
Mısra: **6**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Bilüme zünnār-ı zülfüñ baglayaldan iy ṣanem
Mesken idinsem 'aceb midür eger büt-ḫāneyi

31. **eger:**
Gazel 3216
Mısra: **5**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Ḥāṣıl-ı 'ömrüm eger ser-sebz olursa tañ mıdur
Eksük itmez mezra'-ı dilde bugün toḫm ekmegi

32. **eger:**
Gazel 3244
Mısra: **9**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Baḥr olsa devāt cümle agaçlar ḳalem eger
Yazmaya cihān ḫalḳı göñül mācerāsını

33. **eger:**
Gazel 3268
Mısra: **7**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Yakuban pervānesin dönüp eger raḥm itmese
Olmaz idi giceler şem'-i şerāruñ giryesi

34. **eger:**
Gazel 3271
Mısra: **7**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Kūyuñda eger ölür isem cismümi iy dōst
Zinhār anı seglerüñe eyle sipārı

35. **eger:**
Gazel 3274
Mısra: **2**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Beni öldüriserdür iştiyāḳı
Eger kalursa hicrān böyle bāḳī

36. **eger:**
Gazel 3277
Mısra: **6**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Bāda virdüm ‘aḳl u dīn ü dil anı bir görmede
Cān da kalmaz bir daḫı görsem eger ol dilberi

37. **eger:**
Gazel 3278
Mısra: **6**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

İtmese kişi ḳanā‘at bulımaz devlete yol
Ol eger görmeye bir nā-ḫoş ile ḫoşı

38. **eger:**
Gazel 3280
Mısra: **5**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Zülfüñe eger müşg didümse ḫaṭā ile
‘Afv it günāh var mı hīç itmez ādemī

39. **eger:**
Gazel 3280
Mısra: **8**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Tiryāk geçer çünki lebi cān-ı ‘āşıḳa
Olsa ne ġam mār saçınuñ eger semmi

40. **eger:**
Gazel 3294
Mısra: **5**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Cefā sengi eger başına yagsa
Kaçurmayup naẓar kıla derini

41. **eger:**
Gazel 3307
Mısra: **3**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Bir gice eger görmeyem iy dōst cemālüñ
Ḥasretle döke şem‘ gibi eşk-feşānı

42. **eger:**
Gazel 3322
Mısra: **7**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

İtüm dise eger yār sehv-ile ben ġarībe
Şevḳüm olup ziyāde göge atam külāhı

43. **eger:**
Gazel 3325
Mısra: **7**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Yaşını eger ḥasret-ile ḫasta benefşe
Durmaz akar her ṭarafa çeşm[i] bıñarı

44. **eger:**
Gazel 3331
Mısra: **12**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Kendüden geçdi Muḥibbī içeli ġam cür‘asın
Dest-i hicrān vāy eger suna dolı peymāne[y]i

45. **eger:**
Gazel 3340
Mısra: **1**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Dem dem eger cevr ide baña ol āfeti
Her bir nefesde artura bu dilde rāḥatı

46. **eger:**
Gazel 3343
Mısra: **2**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Ger tīġ-ı cefā ile döke yirlere kanı
Saklama eger ‘āşıḳ iseñ sen dilā cānı

47. **eger:**
Gazel 3347
Mısra: **8**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Bu göñül şāne gibi āh yine biñ pāre olur
Ol perīşān ura zülfine eger şāneligi

48. **eger:**
Gazel 3358
Mısra: **3**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Eger Leylī degülse ol neden ben aña Mecnūnam
V'eger Şīrīn olmasa bu dil olmazdı Ferhād'ı

49. **eger:**
Gazel 3360
Mısra: **5**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Tekye-i 'ışḳuñ çerāġı şu'lelenmezdi eger
Yakmasam dem dem ben anda bu yüregüm yagını

50. **eger:**
Gazel 3377
Mısra: **12**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Ka'be kūyuña Muḥibbī vardı yüzin sürmege
Zī sa'ādetdür eger ḳurbān iderseñ sen beni

51. **eger:**
Gazel 3390
Mısra: **3**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Şem'-i ruḫsārı yakardı bu cihān mülkin eger
Luṭf idüp ebr gibi zülfin aña perde kodı

52. **eger:**
Gazel 3392
Mısra: **9**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

İy Muḥibbī ger eger mihr-ile māh olur-ısa
Sevme hercāyīleri olmaya bī-'ār daḫı

53. **eger:**
Gazel 3395
Mısra: **3**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Eyā zāhid eger biñ kez naẓar kılsañ o meh-rūya
Görinmez pertev-i ḥüsni idesin çün nigāh egri

54. **eger:**
Gazel 3404
Mısra: **6**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

'Ayb kılmazduñ bu ben dīvāneyi ṭa'n eyleyüp
Zāhidā görseñ eger bir kez ol ādem cānını

55. **eger:**
Gazel 3411
Mısra: **6**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Görüp zülfüñ sevādını göñül sevdāya düşmişdür
'Aceb mi baña dirlerse eger mecnūn-ı şeydāyī

56. **eger:**
Gazel 3436
Mısra: **1**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Mescidde eger görse mü'ezzin o ḳāmeti
Kendin yitüre añmaya hergiz o ḳāmeti

57. **eger:**
Gazel 3450
Mısra: **3**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Dehenüñ vaṣfını gülşende eger zikr itsem
Zehresi var mı aça ġoncalar anda deheni

58. **eger:**
Gazel 3450
Mısra: **10**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Gel dirīġ eyleme kıl tāze yine cānumuzı
Mey-i gülgūnuñ eger var-ısa nev'a küheni

59. **eger:**
Gazel 3452
Mısra: **7**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Merhem-i vaṣluñ eger irmeye bu ḫastaya āh
Rūz-ı maḥşerde daḫı bulına dil pārecügi

60. **eger:**
Gazel 3456
Mısra: **1**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Eger olmasa sīnemde nigārā 'ışḳuñuñ odı
Yana çıkar depemden şem'-veş her gice dūdı

61. **eger:**
Gazel 3462
Mısra: **5**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Eger bāzār-ı 'ışḳ içre sorarsañ ne-durur ṣan'at
Alurlar naḳd-i cān-ıla metā'-ı vaṣl-ı cānānı

62. **eger:**
Gazel 3468
Mısra: **4**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Sakın meyl itme aldanma şarāba
Eger ol bezme Zühre ola çengī

63. **eger:**
Gazel 3484
Mısra: **10**

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Revā mıdur Muḥibbī ola maḥrūm
Viṣāle ire ger yoḫsul eger bay

64. **eger:**
Gazel 3495
Mısra: **6**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Ḫıżır içmezdi varup āb-ı ḥayvān
Eger bilseydi var la'lüñ zülāli

65. **eger:**
Gazel 3155
Mısra: **6**
1. Şart anlamını güçlendirmek için şart cümlelerinin başına getirilir, şâyet. 2. Tekrar edilerek kullanıldığında "ister ... ister, gerek ... gerek" anlamına gelir.

Ḥaşre dek raḳs uram iy dilber alup başum ele
Tīġ-ı cān-baḫşuñ eger ire benüm gerdenüme

66. **egerçi:**-*çi*
Gazel 3372
Mısra: **7**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren edat.

Āteş-i ġamla egerçi dutışupdur cān u dil
İtmedi bu ten-i mecrūḥ daḫı iḥsās-ı tebi

67. **eger:**
Gazel 3433
Mısra: **6**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir; "eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Gir göñül Ka'besine tā ki ṣafā kesb idesin
Görmek isterseñ eger ṭāyife-i 'uṣṣāḳı

68. **eger:**
Gazel 3443
Mısra: **7**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir; "eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Yol yok-durur beḳāya eger irmeye ecel
Peymāne pür ola meger oldur fenā güni

eger ki:

1. **eger ki:**
Gazel 3451
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eğer ki, şayet.

'Uṣṣāk eger ki irmez-ise vaṣluña senüñ
Ger ölür-ise her biri ḥasretle vā beni

eger kim:

1. **eger kim:**
Gazel 3127
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Eğer ki, şayet.

Gözi baglansun cihānuñ rūşenāsın görmesün
Çeşm-i şehlāñı eger kim beñzedürse nergise

egerçi:

1. **egerçi:**
Gazel 3067
Mısra: **7**
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

'Aḳreb-i zülfüñ egerçi zaḫm uradı cānuma
İy ṭabīb-i dil ne ġam ger leblerüñ tiryāk ola

2. **egerçi:**
Gazel 3424
Mısra: **7**
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

İḳrār kılur būseye dil virdüñ egerçi
İnkāra gelür soñra sakın cānuñı pey di

3. **egerçi:**
Gazel 3122
Mısra: **9**
"Eğer, şayet" anlamında bağlaç.

Maḥabbetden murād olan egerçi vaṣl-ı dilberdür
Muḥibbī 'āşıḳ oldur kim kala ancak temāşāda

4. **egerçi:**
Gazel 3136
Mısra: **5**
"Eğer, şayet" anlamında bağlaç.

Taşı taş üzre egerçi komamışdur kūhken
Tagları kesüp velī taşlar taşır dāmān-ıla

5. **egerçi:**
Gazel 3181
Mısra: **3**
"Eğer, şayet" anlamında bağlaç.

Egerçi dil ṭabībisin veli bī-raḥmsın ġāyet
Kapuñda ḫastayam yıllar gözetmezsin o bīmārı

6. **egerçi:**
Gazel 3446
Mısra: **5**
"Eğer, şayet" anlamında bağlaç.

Egerçi sīne ṣadrında ḳarār itmedi müjgānuñ
Velī geçdükçe ol kaşı kemān ḳalbümde yir itdi

7. **egerçi:**
Gazel 3158
Mısra: **12**
1. Her ne kadar, ... ise de, gerçi. 2. Nasıl ki, ... olduğu, ... yaptığı gibi.

Sen bir naẓarla mürde dile cān bagışladuñ
'Īsā egerçi zinde kılurdı du'ā-y-ıla

8. **egerçi:**
Gazel 3182
Mısra: **5**
1. Her ne kadar, ... ise de, gerçi. 2. Nasıl ki, ... olduğu, ... yaptığı gibi.

Hevā-yı ‘ışḳ tagıtdı egerçi ḫırmen-i ‘aḳlum
Tenüm bir kāha dönmişdür o da ‘ışḳuñ ṭalebkārı

9. **egerçi:**
Gazel 3199
Mısra: **5**
1. Her ne kadar, ... ise de, gerçi. 2. Nasıl ki, ... olduğu, ... yaptığı gibi.

Egerçi ‘āṣiyem raḥmet umaram
Senüñ iḥsān u luṭfuñ bī-tenāhī

10. **egerçi:**
Gazel 3208
Mısra: **7**
1. Her ne kadar, ... ise de, gerçi. 2. Nasıl ki, ... olduğu, ... yaptığı gibi.

Vīrāne kıldı cismüm egerçi belā-yı hicr
Dil genc-ḫānesi tolu esrār ‘āşıḳı

11. **egerçi:**
Gazel 3233
Mısra: **3**
1. Her ne kadar, ... ise de, gerçi. 2. Nasıl ki, ... olduğu, ... yaptığı gibi.

Egerçi ‘ışḳ ara derd ü elem çok
Ne ġam sensin çü derdümüñ ṭabībi

12. **egerçi:**
Gazel 3300
Mısra: **12**
1. Her ne kadar, ... ise de, gerçi. 2. Nasıl ki, ... olduğu, ... yaptığı gibi.

Bulmadum bir yār-ı ṣādıḳ togrı yār
Ser-te-ser gezdüm egerçi ‘ālemi

13. **egerçi:**
Gazel 3267
Mısra: **11**
1. Her ne kadar, ... ise de, gerçi. 2. Nasıl ki, ... olduğu, ... yaptığı gibi.

Varsam egerçi tīġuña karşu ‘aceb midür
Zīrā ki ‘ışḳ kişide komaz tevehhümi

egil:

1. **egilmiş:**-*miş*
Gazel 3052
Mısra: **3**
Biraz öne veya bir yana doğru meylettirmek, çevirmek, eğik duruma getirmek, bükmek.

Kara zülfüñ kulaguña egilmiş gördüm iy dilber
Sözine sakın aldanma bulınmaz togrılık keçde

egle-:

1. **eglerdüm:**--*r*, --*düm*
Gazel 3089
Mısra: **7**
Geçiştirmek, oyalamak.

Düşde gördüm diyü eglerdüm dil-i āvāreyi
Ġam şebinde āh çeşmüm ġarḳa-i āb olmasa

2. **egler:**-*r*
Gazel 3379
Mısra: **1**
Avutmak, oyalamak.

Bu fenā deyrinde sanmañ cāh u māl egler beni
Bir yüzi gün alnı meh kaşı hilāl egler beni

3. **egler:**-*r*
Gazel 3379
Mısra: **2**
Avutmak, oyalamak.

Bu fenā deyrinde sanmañ cāh u māl egler beni
Bir yüzi gün alnı meh kaşı hilāl egler beni

4. **egler:**-*r*
Gazel 3379
Mısra: **4**
Avutmak, oyalamak.

Hicr-ile ölmek mi vardur yāḫūd irmek vaṣlına
‘Ālem içre dōstlar bu iḫtimāl egler beni

5. **egler:**-*r*
Gazel 3379
Mısra: **6**
Avutmak, oyalamak.

Var mıdur yok mı miyānuñ bilmedi bī-çāre dil
Bezm-i ġamda rūz u şeb uşbu ḫayāl egler beni

6. **egler:**-*r*
Gazel 3379
Mısra: **8**
Avutmak, oyalamak.

Hicr elinden şol ḳadar dökdüm nigārā göz yaşın
Eşk-i çeşmüm yolum alup māh u sāl egler beni

7. **egler:**-*r*
Gazel 3379
Mısra: **10**
Avutmak, oyalamak.

Tāzelendi būy-ı zülfinden meşām-ı dil yine
Esdügince her seḥer bād-ı şimāl egler beni

8. **egler:**-*r*
Gazel 3379
Mısra: **12**
Avutmak, oyalamak.

Rūze-i hicr içre olurdum Muḥibbī olmasa
Ārzū-yı ṭal‘at-i ‘iyd-i viṣāl egler beni

9. **egler:**-*r*
Gazel 3393

Mısra: **2**
Avutmak, oyalamak.

Sāḳiyā sen sanma kim def‘-i melāl egler meni
Ol dişi dürr-i ‘Aden la‘li zülāl egler meni

10. **egler:**-*r*
Gazel 3393
Mısra: **6**
Avutmak, oyalamak.

Misk gibi terk-i diyār itmek dilerdi bu göñül
Gördügümce dem-be-dem ol zülf ü ḫāl egler meni

11. **egler:**-*r*
Gazel 3393
Mısra: **8**
Avutmak, oyalamak.

Ẕerre gelmez ‘aynuma bāġ-ı cinānuñ gülleri
Ol yüzi gülzārsuz sanmañ nihāl egler meni

12. **egler:**-*r*
Gazel 3393
Mısra: **12**
Avutmak, oyalamak.

Alınaldan alına göñlüm olupdur şem‘dān
Ne sebebden bilmedüm bu mekr ü āl egler meni

13. **egler:**-*r*
Gazel 3393
Mısra: **14**
Avutmak, oyalamak.

Cān[ı] cānāna Muḥibbī çokdan eylerdi nisār
Līk vaṣl ümmīdile fikr-i muḫāl egler meni

14. **egler:**-*r*
Gazel 3393
Mısra: **1**
Alıkoymak, geciktirmek, vakit geçirtmek, durdurmak.

Sāḳiyā sen sanma kim def‘-i melāl egler meni
Ol dişi dürr-i ‘Aden la‘li zülāl egler meni

15. **egler:**-*r*
Gazel 3393
Mısra: **4**
Alıkoymak, geciktirmek, vakit geçirtmek, durdurmak.

Yüz süriyü ḫāk-i pāyin būse eylerdüm velī
Yolum alup her seḥer bu eşk-i al egler meni

16. **egler:**-*r*
Gazel 3393
Mısra: **10**
Alıkoymak, geciktirmek, vakit geçirtmek, durdurmak.

Baḥr-ı ġamdan fülk-i dil çokdan olur-ıdı ḫalāṣ
Rūzigār-ı ṭāli‘-i naḥs māh u sāl egler meni

egle:

1. **egler:**-*r*
Gazel 3418
Mısra: **8**
Avutmak, oyalamak.

Bezm-i ġam içre ‘āṣıḳa eglence yok[dur] dime
Dil nāle kılsa ney gibi egler ṣadā bizi

2. **egleyem:**-*y, -em*
Gazel 3383
Mısra: **11**
Avutmak, oyalamak.

Egleyem dirdi Muḥibbī sīnede peykānuñı
Geçdi gitdi sīneden āh kim bir ān eglenmedi

eglen-:

1. **eglenmedi:**-*me, -di*
Gazel 3383
Mısra: **1**
Beklemek, oyalanmak, vakit geçirmek.

N’eyleyem bizümle ol rūḥ-ı revān eglenmedi
Kaldı cismüm gitdi bu cānum revān eglenmedi

2. **eglenmedi:**-*me, -di*
Gazel 3383
Mısra: **2**
Beklemek, oyalanmak, vakit geçirmek.

N’eyleyem bizümle ol rūḥ-ı revān eglenmedi
Kaldı cismüm gitdi bu cānum revān eglenmedi

3. **eglenmedi:**-*me, -di*
Gazel 3383
Mısra: **4**
Beklemek, oyalanmak, vakit geçirmek.

Va‘deyi ferdāya saldı gitdi ol serv-i revān
Bile gitdi göz yaşı eşk-i revān eglenmedi

4. **eglenmedi:**-*me, -di*
Gazel 3383
Mısra: **10**
Beklemek, oyalanmak, vakit geçirmek.

Vaṣla ḫandān olma hem hicrāna giryān iy göñül
Ġam ile şādī cihānda bir zamān eglenmedi

5. **eglenmedi:**-*me, -di*
Gazel 3383
Mısra: **12**
Beklemek, oyalanmak, vakit geçirmek.

Egleyem dirdi Muḥibbī sīnede peykānuñı
Geçdi gitdi sīneden āh kim bir ān eglenmedi

6. **eglenür:**-*ür*
Gazel 3454
Mısra: **6**
Avunmak, oyalanmak, hoşça vakit geçirmek.

Ser-i kūyında göz yaşı baña eglence olmışdur
Anuñla eglenür göñlüm ki san āb-ı revān buldı

eglen:

1. **eglenmek:**-*-mek*
Gazel 3034
Mısra: **5**
Hoşça vakit geçirmek, oyalanmak.

Baña müşkildür eglenmek dil-i divāne zülfinsüz
Bulur her laḥẓa her demde özine yār eglence

2. **eglenmez:**-*mez*
Gazel 3346
Mısra: **3**
Oyalanmak, durmak, eğleşmek, beklemek, kalmak.

Ġamze okı sīnede bir laḥẓa eglenmez geçer
Anuñ içündür anuñ kaşları katı ya gibi

3. **eglenmedi:**-*me, -di*
Gazel 3383
Mısra: **6**
Bir yerde durmak, beklemek, tevakkuf etmek; oyalanmak.

Göreliden gün yüzüñi niçe yıldur āh kim
Daḫı bir nisbetle cān-ı nātüvān eglenmedi

4. **eglenmedi:**-*me, -di*
Gazel 3383
Mısra: **8**
Bir yerde durmak, beklemek, tevakkuf etmek; oyalanmak.

Ẓulmı kogil ‘āşıḳa ḥüsnüñ teraḳḳī eylesün
Ẓulmı çok ‘ālemde şāh-ı kāmurān eglenmedi

eglence:

1. **eglence:**
Gazel 3034
Mısra: **6**
Eğlendiren, neşeli ve hoş vakit geçirten şey, iş veya uğraş.

Baña müşkildür eglenmek dil-i divāne zülfinsüz
Bulur her laḥẓa her demde özine yār eglence

2. **eglence:**
Gazel 3034
Mısra: **8**
Eğlendiren, neşeli ve hoş vakit geçirten şey, iş veya uğraş.

Ża‘īf itdi beni firḳat helāk olurdı dil-ḫaste
Dil-i bīmāra olmasa ḫayāl-i yār eglence

3. **eglence:**
Gazel 3418
Mısra: **7**
Eğlendiren, neşeli ve hoş vakit geçirten şey, iş veya uğraş.

Bezm-i ġam içre ‘āşıḳa eglence yok[dur] dime
Dil nāle kılsa ney gibi egler ṣadā bizi

4. **eglence:**
Gazel 3034
Mısra: **1**
Eğlendiren, neşeli ve hoş vakit geçirten şey, iş veya uğraş, avuntu.

Baña olmayıcek bir dem ruḫ-ı dildār eglence
Gözüme çöpçe görinmez gül-i gülzār eglence

5. **eglence:**
Gazel 3034
Mısra: **2**
Eğlendiren, neşeli ve hoş vakit geçirten şey, iş veya uğraş, avuntu.

Baña olmayıcek bir dem ruḫ-ı dildār eglence
Gözüme çöpçe görinmez gül-i gülzār eglence

6. **eglence:**
Gazel 3034
Mısra: **4**
Eğlendiren, neşeli ve hoş vakit geçirten şey, iş veya uğraş, avuntu.

Yakupdur bagrumı ḥasret enīsüm hem-demüm ġamdur
Anuñçün oldı efġānum benüm nā-çār eglence

7. **eglence:**
Gazel 3034
Mısra: **10**
Eğlendiren, neşeli ve hoş vakit geçirten şey, iş veya uğraş, avuntu.

Ḳarār itmezdi dünyāda gezerdi ‘ālemi cümle
Ger olmasa Muḥibbī’ye ḫayāl-i yār eglence

eglence ol:

1. **eglence ol:**-*mış, -dur*
Gazel 3454
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neşeli ve hoşça vakit geçirten şey olmak; meşgale olmak.

Ser-i kūyında göz yaşı baña eglence olmışdur
Anuñla eglenür göñlüm ki san āb-ı revān buldı

egn:

1. **egnümde:**-*üm, -de*
Gazel 3457
Mısra: **5**
Boyundan bele kadar olan vücut bölümü, sırt, arka.

Kanlu yaşum olaldan egnümde ḫil‘at-i zer
Jūlīde-mū başumda baña otaga düşdi

2. **egnüme:**-*üm, -e*
Gazel 3225
Mısra: **2**
Sırt, arka.

Ġam şu‘lesi başumda benüm tāc-ı cevherī
Eşküm geyürdi egnüme ḫil‘at-i ser-ā-seri

3. **egnüme:**-*üm, -e*
Gazel 3229

Mısra: **5**
Sırt, arka.

Gözüm egnüme bir ḫil‘at geyürdi
Başuma āh bir tāc-ı semmūrī

egri:

1. **egri:**
Gazel 3395
Mısra: **2**
Doğru veya düz olmayan, bir noktasında yön değiştiren, çarpık, münhani.

Ḳamer devrinde ol meh-rū geyer zerrīn külāh egri
Sanasın ebrdür zülfi olur gāh togru gāh egri

2. **egri:**
Gazel 3395
Mısra: **4**
Doğru veya düz olmayan, bir noktasında yön değiştiren, çarpık, münhani.

Eyā zāhid eger biñ kez naẓar kılsañ o meh-rūya
Görinmez pertev-i ḥüsni idesin çün nigāh egri

3. **egri:**
Gazel 3395
Mısra: **12**
Doğru veya düz olmayan, bir noktasında yön değiştiren, bir yana eğilmiş şekilde bulunan.

Çemen seyrānın eylerken çü gördi çeşm-i pür eşküm
Diler pāyına yüz sürmek akar gāh togru gāh egri

4. **egri:**
Gazel 3142
Mısra: **4**
Yay gibi, kavis biçiminde olan, kavisli, mukavves.

Ebrūları elinde ġamz okları bilinde
Atılsa togrı okdur egri kemān içinde

5. **egri:**
Gazel 3395
Mısra: **1**
Doğru veya düz olmayan, bir noktasında yön değiştiren, çarpık, münhani, doğru karşıtı.

Ḳamer devrinde ol meh-rū geyer zerrīn külāh egri
Sanasın ebrdür zülfi olur gāh togru gāh egri

6. **egri:**
Gazel 3395
Mısra: **8**
Doğru veya düz olmayan, bir noktasında yön değiştiren, çarpık, münhani, doğru karşıtı.

Dir-imiş müdde‘ī yāra degüldür yolına ṣādıḳ
Ma‘āẕ-Allāh ma‘āẕ-Allāh degülven ben i şāh egri

7. **egri:**
Gazel 3395
Mısra: **10**
Doğru veya düz olmayan, bir noktasında yön değiştiren, çarpık, münhani, doğru karşıtı.

Kaşı miḥrābına karşu durur bu dil ḳıyām üzre
Maḥabbet dest-i rāhında bulınmaz bir giyāh egri

8. **egri:**
Gazel 3395
Mısra: **6**
Doğru ve kırık çizgi biçiminde olmayıp yönünü değiştirerek devam eden, aynı istikamet üzere gitmeyen, çarpık.

İder zülf-i perīşānı perīşān göñlin ‘uşşākuñ
Benüm āh u fiġānumdandur ol zülf-i dü-tā egri

egri ol:

1. **egri ol:**-*ur*
Gazel 3395
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eğri, çarpık olmak. || *Doğru olmayan, güvenilmeyen.*

Muḥibbī āh u efġā[nı] eser itmez saña cānā
İrişmez ḳadd-i bālāña olur dūd-ı siyāh egri

egrilik:

1. **egrilik:**
Gazel 3144
Mısra: **6**
Doğru veya düz olmayan, bir noktasında yön değiştiren, çarpık, münhani, doğru karşıtı.

Togrı sandum kaşlaruña karşu ben kıldum namāz
Egrilik olsa ‘aceb mi kāfiri miḥrābda

ehl-i dil:

1. **ehl-i dil:**-*ler*
Gazel 3447
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ehli II Şairler.

İy Muḥibbī levḥ-i dilde naḳş ide bī-iḫtiyār
Ehl-i diller meclisinde güş iden eş‘āruñı

2. **ehl-i dil:**
Gazel 3013
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşıklar ǁ gönül adamları, ârifler.

Zāhid geçürdi ‘ömrini sevdā-yı ḫām-ıla
Ehl-i dil olan irdi murādına cām-ıla

3. **ehl-i dil:**--*ler*
Gazel 3100
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşıklar ǁ gönül adamları, ârifler.

Zāhidā zühd ü riyāyı iḫtiyār itmeñ nice
Ehl-i diller meclisin gördükçe āh itmeñ nice

4. **ehl-i dil:**
Gazel 3339
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ehli. II Aşıklar.

Añuban eksüklügüñ iy dil şikāyet eyleme
Ehl-i dil dāyim arar leyl ü nehār eksüklügi

5. **ehl-i dil:**-*ler*
Gazel 3404
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ehli. II Aşıklar.

Gösterür dilber çü her dem ḫançer-i ‘üryānını
Ehl-i diller de fedā eyler yolına cānını

6. **ehl-i dil:**-*ler*
Gazel 3460
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ehli. II Aşıklar.

Ḫālini dāne dökelden ehl-i diller ṣaydına
Zülfi bendine giriftāram kosun yayı kaşı

ehl-i dil ol-:

1. **ehl-i dil ol-:**--*an*
Gazel 3093
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ehli olmak.

Kaşı miḥrābına her kim ki imāmet getüre
Kamu ehl-i dil olan aña iḳāmet getüre

ehl-i diller:

1. **ehl-i diller:**--*ler*
Gazel 3057
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.

Her kimüñ kim sīnesinde mihr-i cānān olmaya
Ehl-i diller meclisinde adı ‘irfān olmaya

ehl-i ḥāl:

1. **ehl-i ḥāl:**
Gazel 3371
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hâl ehli: Gönlü Allah aşkı ile dolu olan, bildiklerini sözde bırakmayıp fiile geçiren Allah'ın sevgili kulları için kullanılır.

İy Muḥibbī bunca ġam ardınca dirler gülmenüñ
Ehl-i ḥāl olan anuñçün şād u ḫandān olmadı

ehl-i ḥāl ol:

1. **ehl-i ḥāl ol:**-*an*
Gazel 3469
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ehli olmak.

Muḥibbī şi‘rüñi bülbül ser-āġāz itse gülşende
İşidüp ehl-i ḥāl olan diye taḥsīn ü şābāşı

ehl-i hevā:

1. **ehl-i hevā:**-*y*, -*ıla*
Gazel 3159
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gününü gün eden, günlük yaşayan, havai nitelikte insan.

Nāyuñ ṣadāsı göñlümi itdi hevāyi āh
Olur hevāyi oturan ehl-i hevā-y-ıla

ehl-i īmān:

1. **ehl-i īmān:**--*a*
Gazel 3120
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnanan, mümin.

Müselmānlar giriftāram meded bir nā-müselmāna
Ne mümkindür ḫalāṣ olmak saçından ehl-i īmāna

ehl-i ‘ışk:

1. **ehl-i ‘ışḳ:**--*uñ*
Gazel 3048
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, âşıklar.

İy Muḥibbī ḳısmet olındı ezel şādī vü ġam
Derd ü miḥnet düşdi ancak ehl-i ‘ışḳuñ pāyına

2. **ehl-i ‘ışḳ:**--*a*
Gazel 3109
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, âşıklar.

Muḳarrer ehl-i ‘ışḳa dil bagıdur
Görinen ‘ārıżı üzre gülāle

3. **ehl-i ‘ışḳ:**
Gazel 3132
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, âşıklar.

Ehl-i ‘ışḳ mey yirine ḫūn-ı ciger nūş eyler
Miḥnet ü derd ü belālar bulınur aşında

4. **ehl-i ‘ışḳ:**-*uñ*
Gazel 3243
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, âşıklar.

Şāh-ı ‘ışḳa kimisi baş u kimi cān iletür
Ehl-i ‘ışḳuñ gel temāşā eyle [sen] savaşını

5. **ehl-i ‘ışḳ:**
Gazel 3297
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, âşıklar.

Didi dilber kim cefāya luṭfumı eyler ḳabūl
Ehl-i ‘ışḳ olan didüm cevrüñ temennā eyledi

6. **ehl-i ‘ışḳ:**
Gazel 3407
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, âşıklar.

Zāhidā var iç müselles saña olmışdur ḥelāl
Ehl-i ‘ışḳ içün şarāb-ı ḫāmı bayram irtesi

7. **ehl-i ‘ışḳ:**-*uñ*
Gazel 3442
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, âşıklar.

Baña dirler melāmet iḫtiyār it
Olur mı ehl-i ‘ışḳuñ iḫtiyārı

ehl-i islām:

1. **ehl-i islām:**--*ı*
Gazel 3129
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İslam ehli, müslümanlar.

Küfr-i zülfi korkaram kim çıkara dînden beni
Ehl-i İslāmı giriftār itme yā Rab kāfire

ehl-i maḥabbet:

1. **ehl-i maḥabbet:**
Gazel 3124
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Muhabbet ehli II aşk ehli.

İşidüp şi‘rümi ehl-i maḥabbet
Yazalar levḥ-i dilde tāze tāze

ehl-i meclis:

1. **ehl-i meclis:**
Gazel 3291
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meclis ehli; bir toplantıda bulunanlar II içki meclisinde bulunanlar.

Muṭribā gel nāleme uydur gelüp sen çengüñi
Ehl-i meclis ḫasret olsun işidüp āhengüñi

ehl-i mezāk:

1. **ehl-i meẕāḳ:**-*a*
Gazel 3419
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zevk ehli.

Zāhid saña sunıldı rūz-ı ezelde tiryāk
Gülşende bāde içmek ehl-i meẕāḳa düşdi

ehl-i naẓm:

1. **ehl-i naẓm:**--*a*
Gazel 3105
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nazım ehli II şairler.

Ter ġazellerle Muḥibbī tāze dīvān bagladı
Ehl-i naẓma diñ ṣalā gelsün berü dīvānuma

ehl-i ṣalīb:

1. **ehl-i ṣalīb:**-*i*
Gazel 3233
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haçlılar, küfre düşenler.

Yolın azıtmış iken togrı yola
Getürdüñ niçe biñ ehl-i ṣalībi

ehl-i şevk:

1. **ehl-i şevḳ:**
Gazel 3410
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şevk ehli. || Aşıklar.

Ġuṣṣa-i Ferhād’ı ko efsāne Mecnūn ḳıṣṣası
Ehl-i şevḳ olan okısun kendünüñ dīvānını

2. **ehl-i şevḳ:**
Gazel 3164
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şiddetli arzu edenler, isteyenler II Âşıklar.

Bir ġazel didüm yine şol māh-ı tābān üstine
Eydür ise ehl-i şevḳ götür ser-i cān üstine

ehl-i zindān:

1. **ehl-i zindān:**--*a*
Gazel 3120
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zindandaki insanlar; aşıklar.

Zenaḫ çāhında ‘uṣṣāḳı esirge leblerüñ göster
Bir içim su-y-ıla ḫayruñ irişsün ehl-i zindāna

ejdehā:

1. **ejdehā:**
Gazel 3257
Mısra: **10**
Bin tane başı olan efsanevî, korkunç ve pek büyük bir hayvan, büyük yılan.

Dünyā-yı dūna virme göñül itme i‘timād
Āḫir yudar çünki seni ejdehā gibi

2. **ejdehādur:**-*dur*
Gazel 3055
Mısra: **6**
Milletlerin hayal gücüne göre değişik şekillerde tasarlanan, genellikle kanatlı, gövdesi aslana, kuyruğu yılana benzeyen, ağzından ateş püsküren korkunç masal canavarı II büyük yılan II sevgilinin saçı.

Ḥüsn genc[i] üzre itmişdür ser-i zülfin ṭılısm
Ejdehādur her biri beñzer egerçi mūlara

3. **ejdehāsı:**-*sı*
Gazel 3498
Mısra: **10**
Milletlerin hayal gücüne göre değişik şekillerde tasarlanan, genellikle kanatlı, gövdesi aslana, kuyruğu yılana benzeyen, ağzından ateş püsküren korkunç masal canavarı II büyük yılan II sevgilinin saçı.

Ṭılısm olmış meger kim genc-i ḥüsne
Görinür zülfüñ anuñ ejdehāsı

ejdehā-veş:

1. **ejdehā-veş:**
Gazel 3160
Mısra: **8**
Ejderha gibi. 1. Milletlerin hayal gücüne göre değişik şekillerde tasarlanan, genellikle kanatlı, gövdesi aslana, kuyruğu yılana benzeyen, ağzından ateş püsküren korkunç masal canavarı. 2. Büyük yılan.

El uzadurdı mu‘anber zülfine dīvāneler
Ejdehā-veş ol ḫam-ı zülfi perīşān olmasa

ejder:

1. **ejder:**
Gazel 3065
Mısra: **3**
1. Milletlerin hayal gücüne göre değişik şekillerde tasarlanan, genellikle kanatlı, gövdesi aslana, kuyruğu yılana benzeyen, ağzından ateş püsküren korkunç masal canavarı 2. Büyük yılan.

Zāhidā mu‘ciz degül mi zülfin ejder gösterüp
Ḫaddi nūrı saña yitmez mi yed-i beyżā yine

2. **ejder:**
Gazel 3195
Mısra: **1**
1. Milletlerin hayal gücüne göre değişik şekillerde tasarlanan, genellikle kanatlı, gövdesi aslana, kuyruğu yılana benzeyen, ağzından ateş püsküren korkunç masal canavarı 2. Büyük yılan.

Genc-i ḥüsne kākülüñ olmış ṭılısm ejder gibi
Her dem üstinden anuñ ḫāli degül bekler gibi

3. **ejder:**
Gazel 3195
Mısra: **4**
1. Milletlerin hayal gücüne göre değişik şekillerde tasarlanan, genellikle kanatlı, gövdesi aslana, kuyruğu yılana benzeyen, ağzından ateş püsküren korkunç masal canavarı 2. Büyük yılan.

Ḫāl ü ḫaṭ ceyş-i Ḥabeşdür ḳaṣd ider ruḫsāruña
Bir yaña kāfir saçuñ şeb-ḫūn ider ejder gibi

4. **ejder:**
Gazel 3130
Mısra: **10**
Az çok yılana benzeyen efsanevi, korkunç, pek büyük hayvan. // Sevgilinin saçı.

Zülfi devrinde Muḥibbī umma vaṣlı gencini
Çün ṭılısm itmişdür ejder görinür ol maḫzene

ejder ol-:

1. **ejder ol-:**-*up*, -*dur*
Gazel 3293
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Büyük yılan gibi olmak.

Ruḫı gencini ḫıfẓ içün ṭılısm itmiş meger çeşmi
Görinür siḥr-ile ejder olupdur zülfinüñ mūyı

ejderhā:

1. **ejderhā:**
Gazel 3458
Mısra: **10**
Far. Milletlerin hayal gücüne göre değişik şekillerde tasarlanan, genellikle kanatlı, gövdesi aslana, kuyruğu yılana benzeyen, ağzından ateş püsküren korkunç masal canavarı. II Büyük yılan.

Zülfi çīninde görenler dir yañagı tābını
Her ṭaraf odlar saçar agzından ejderhā gibi

ejder-i āh:

1. **ejder-i āh:**--*um*
Gazel 3106
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ahın ejderi. (ağzından ateş püsküren korkunç masal canavarı.).

Gökler yüzine itse ‘urūc ejder-i āhum
Od saçıla dehr içre bu dilden dehenümle

ek-:

1. **eker:**-*er*
Gazel 3174
Mısra: **5**
1. (Ürün elde etmek için) Toprağa tohum atmak veya gömmek. 2. (Bir şeyi) Belli bir maksatla serpmek.

Gāh vaṣl-ı fikr ider gāhī dönüp hicrān eker
Gāh şād ider gehī giryān ider gönlüm beni

ekser:

1. **ekser:**
Gazel 3102
Mısra: **2**
Çok fazla, en çok, birçok. II zf. Genellikle, umûmiyetle, ekseriya.

Beñzedelden kūy-ı dildārı cenāb-ı Ka'be'ye
Yüz sürerler ekser anūnçün türāb-ı Ka'be'ye

eksil-:

1. **eksilür:**-*ür*
Gazel 3298
Mısra: **4**
Azalmak, az duruma gelmek; etkisini ve ve şiddetini kaybetmek.

Çeşmüñ cūy-ı ḫayālüñ ile ābādān iken
Eksilür sanma ḫayālüñ yāḫū ol cū kalmadı

eksil:

1. **eksilür:**-*ür*
Gazel 3261
Mısra: **5**
Eskisinden az duruma gelmek, azalmak, tenâkus etmek.

Eksilür sanma nigārā uşbu cāh u ḫaşmetüñ
Merḥametle eyleseñ sūy-ı gedāyān nökeri

eksük:

1. **eksük:**
Gazel 3063
Mısra: **4**
Bulunmamak, mevcut olmamak.

Vefāsın görmedümse n'ola yāruñ
Cefā eksük degül epsem bizümle

2. **eksük:**
Gazel 3289
Mısra: **9**
Bir kısmı bulunmayan veya bitmemiş olan, tamam olmayan, noksan.|| Yetersiz.

Ḫāṣā eyleyesin şefḳatüñ eksük kuluña
Olasın şāh-ı 'Arab hem Medenī hem Ḳureşī

eksük degül:

1. **eksük degül:**
Gazel 3359
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eksik değil.

Gözlerüm yaşı degül eksük Muḥibbī Dicle'den
Yaşuma kimdür diyen kim cūy-ı Baġdād olmadı

2. **eksük degül:**
Gazel 3318
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eksik değil, her zaman var.

Gāhī cefā gāhī sitem gāhī belā geh derd ü ġam
Eksük degül miḥnet elem sanmañ bu dil kan olmadı

eksük it-:

1. **eksük it-:**--*mez*
Gazel 3110
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eksik etmek II Bir şeyden mahrum bırakmak.

Fikr kıl aḥvālüñi geldük ne yüzden 'āleme
Şükr kıl Rezzāḳ'a rızḳuñ eksük itmez ġam yime

eksük itme-:

1. **eksük itme-:**-*mez*
Gazel 3216
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Her zaman bulundurmak; uzun ara vermemek.

Ḥāṣıl-ı 'ömrüm eger ser-sebz olursa tañ mıdur
Eksük itmez mezra'-ı dilde bugün toḫm ekmegi

2. **eksük itme-:**
Gazel 3275
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Her zaman bulundurmak.

Bād-ı āhum esmese dilber açılmaz gül gibi
İy Muḥibbī eksük itme çeşmüñüñ bārānını

eksük ol-:

1. **eksük ol-:**--*maz*
Gazel 3137
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Ġam şebinde eksük olmaz miḥnet ü derd ü elem
İderüz cān ṣoḥbetini ṣubḥa dek āḥbāb-ıla

eksük olma-:

1. **eksük olma-:**-*sa*
Gazel 3116
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Her vakit ve her fırsatta bulunmak.

Eksük olmasa ne tañ saña belā üzre belā
Çünki virdüñ gönlüñi ol serv-ḳad bālālara

eksük olma:

1. **eksük olma:**-*maz*
Gazel 3328
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

İy Muḥibbī sözlerüñ her dānesi dür-dānedür
Eksük olmaz ḫarc kıl göñlüñ senüñ deryā gibi

eksük olmasun:

1. **eksük olmasun:**--*ma, --sun*
Gazel 3072
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

İy Muḥibbī ‘ışḳ bir gevherdür eksük olmasun
Ḳıymetin bilür bunuñ yok kimse şeyḫ ü şābda

eksüklig:

1. **eksükligi:**-*i*
Gazel 3339
Mısra: **1**
Bulunmama, yokluk, fıkdan.

Katı müşkil kār imiş ‘ālemde yār eksükligi
Bülbüle düşvār degül mi gül‘iẕār eksüklügi

eksüklüg:

1. **eksüklügi:**-*i*
Gazel 3339
Mısra: **2**
Bulunmama, yokluk, fıkdan.

Katı müşkil kār imiş ‘ālemde yār eksükligi
Bülbüle düşvār degül mi gül‘iẕār eksüklügi

2. **eksüklügi:**-*i*
Gazel 3339
Mısra: **4**
Bulunmama, yokluk, fıkdan.

Bāġ-ı ḫüsninde ḫaṭıyla zülf[i] dutmışlar vaṭan
Gülşen içinde görinmez mūr u mār eksüklügi

3. **eksüklügi:**-*i*
Gazel 3339
Mısra: **6**
Bulunmama, yokluk, fıkdan.

Cevre ṣabrum kalmadı hergiz cefāya ṭāḳatüm
İḫtiyār idüp ḳabūl terk-i diyār eksüklügi

4. **eksüklügi:**-*i*
Gazel 3339
Mısra: **8**
Bulunmama, yokluk, fıkdan.

Gülşen içre kalmasa hergiz bülbülden eser
Ḫār-ıla gül şād olur olsa hezār eksüklügi

5. **eksüklügi:**-*i*
Gazel 3339
Mısra: **10**
Bulunmama, yokluk, fıkdan.

Añuban eksüklügüñ iy dil şikāyet eyleme
Ehl-i dil dāyim arar leyl ü nehār eksüklügi

6. **eksüklügi:**-*i*
Gazel 3339
Mısra: **12**
Bulunmama, yokluk, fıkdan.

Baḥr-ı dil āhuñ yilinden ko temevvüc eylesün
Olmasun görme Muḥibbī āh u zār eksüklügi

7. **eksüklügi:**-*i*
Gazel 3339
Mısra: **14**
Bulunmama, yokluk, fıkdan.

Āteş-i ‘ışḳ sīnem içinde benüm bir od kodı
Durmadan artmakdadur bilmez o nār eksüklügi

8. **eksüklügi:**-*i*
Gazel 3339
Mısra: **16**
Bulunmama, yokluk, fıkdan.

Dīde rūyum cem‘ kılmışdur şu deñlü sīm ü zer
Pāy-ı yāra eylesem bilmez nisār eksüklügi

9. **eksüklügüñ:**-*üñ*
Gazel 3339
Mısra: **9**
Bulunmama, yokluk, fıkdan.

Añuban eksüklügüñ iy dil şikāyet eyleme
Ehl-i dil dāyim arar leyl ü nehār eksüklügi

ekser:

1. **ekser:**
Gazel 3008
Mısra: **2**
(Ar. ekseriyyā’nın kısaltılmış şekli ekseri / ekser)
Çok defa, çok zaman, çoğunlukla, genellikle, ekseriya.

Tañ mı bulınsa mihrüñ bu dilde cān içinde
Zīrā ki genc bulınur ekser vīrān içinde

el:

1. **elümi:**-*üm, -i*
Gazel 3390
Mısra: **8**
İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

Cān dolaşdı ser-i zülfine lebi fikri ile
Āḫir alup elümi zülfi ayaklarda kodı

2. **elini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3082
Mısra: **8**
Bedenin bir uzvu, el.

Dükülüp niçe bī-diller ayaklarda ola pā-māl
Elini uzadup dilber ide ger şāne saçına

3. **eli:**-*i*
Gazel 3109
Mısra: **2**
Bedenin bir uzvu, el.

Yine hengām-ı güldür devr-i lāle
Tutar nergis eli üzre piyāle

4. **elinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3142
Mısra: **3**
Bedenin bir uzvu, el.

Ebrūları elinde ġamz okları bilinde
Atılsa togrı okdur egri kemān içinde

5. **elinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3490
Mısra: **4**
Bedenin bir uzvu, el.

Semend-i nāza binmişdür yine meydān-ı ḥüsn içre
Ser-i ‘uşşāḳı top eyler elinde zülfi çevgānı

6. **eldeki:**-*de, -ki*
Gazel 3374
Mısra: **6**
Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü; sahiplik, mülkiyet.

Gerçi kim geldi hemān-dem yine gitdi ol perī
Eşküm-ile eyledüm pür eldeki peymāneyi

7. **eline:**-*i, -n, -e*
Gazel 3224
Mısra: **5**
Elinde II hakimiyetinde.

Gül gibi dāmenüñi ḫār eline virme sakın
Varma elden ele olmaya aduñ hercāyī

8. **elinden:**-*i, -(n)den*
Gazel 3170
Mısra: **5**
Bâzı söyleyişlerde teşmil yoluyla işi yapanın veya o işin yapılmasına tesir eden kimsenin yerini tutar.

Muḥibbī āh bu devrān elinden
Ne çāre bulına bu sīne rīşe

9. **elüm:**-*üm*
Gazel 3141
Mısra: **11**
Bedenin bir uzvu, el.

Yā Rab ayırma benüm dāmen-i ‘ışḳından elüm
Rūz-ı maḥaşerde anuñla dilümi şād eyle

10. **elüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 3258
Mısra: **3**
Bedenin bir uzvu, el.

Elüñde cām-ı rindāne içüp mey gibi dil ṣāf ol
Çeküben lāle-veş nūş it daḫı bagruña yak dāġı

11. **ele:**-*e*
Gazel 3069
Mısra: **5**
Bedenin bir uzvu, el.

Kırmızı pūş oluban almış ele la‘l ḳadeḥ
Sanki ḫūbān-ı Firenk’dür büt-i tersā lāle

12. **ele:**-*e*
Gazel 3488
Mısra: **3**
Bedenin bir uzvu, el.

Bir eline yayın almış bir ele kirpük okın
Cānı gözler sīnede kılur bahāne gözleri

13. **el:**
Gazel 3375
Mısra: **5**
Bedenin bir uzvu; el, yed.

Sāḳiyā luṭf u kerem kıl el yirine tut ayak
Mevsim-i güldür yine gel lāle reng it bādeyi

14. **elinden:**-*(i)n, -den*
Gazel 3098
Mısra: **3**
Bedenin bir uzvu; el, yed.

Sāḳī-i gül-ruḫ elinden nūş kıl cām-ı ṣafā
Kalmasun dirseñ eger mir’āt-ı ḳalbüñ jeng-ile

15. **elinde:**-*in, -de*
Gazel 3271
Mısra: **16**
Bedenin bir uzvu; el, yed.

Konardı başına Mecnūn[uñ] devlet [kuşı]
Elinde nāḳa-ı leylī yuları

16. **elinden:**-*i, -(n)den*
Gazel 3431
Mısra: **8**
" -den dolayı, sebebiyle" anlamında kullanılan kelime.

Felek ḫayyātı ḥüsni ḫil‘atini
Görüp hayrān elinden sındı düşdi

17. **elde:**-*de*
Gazel 3168
Mısra: **5**
1. Bedenin bir uzvu; el, yed. 2. Bir şeye sahip olmak.

Ṭālib iseñ vaṣl-ı yāra elde sīm ü zer gerek
Yoksa bil olmaz müyesser ḳuvvet-i bāzū-y-ıla

18. **elde:**-*de*
Gazel 3386
Mısra: **2**
1. Bedenin bir uzvu; el, yed. 2. Bir şeye sahip olmak.

Kanı ol dem kim benüm bir zülf-i şāmum var-ıdı
Bir elümde ġabġab u bir elde cāmum var-ıdı

19. **elümde:**-*üm,- de*
Gazel 3386
Mısra: **2**
Bedenin bir uzvu, el, avuç.

Kanı ol dem kim benüm bir zülf-i şāmum var-ıdı
Bir elümde ġabġab u bir elde cāmum var-ıdı

20. **elümde:**-*üm,- de*
Gazel 3487
Mısra: **8**
Bedenin bir uzvu, el, avuç.

Yazarken yāra aḥvālüm tutuşup āhum odından
Kül oldı eldeki kāġıd elümde bir ḳalem kaldı

21. **elinden:**-*(i)n, -den*
Gazel 3489
Mısra: **9**
" -den dolayı, sebebiyle" anlamlarında kullanılan kelime.

Ḫār elinden iy Muḥibbī gör niçe eyler fiġān
Gülşene var diñle bir dem bübülüñ āvāzını

22. **elinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3055
Mısra: **3**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Naḳd-i cān almak hünerdür ‘ışḳ elinden dōstlar
Niçe dil virmek iñen āsāndur meh-rūlara

23. **elinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3275
Mısra: **5**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Hicr elinden kurtılup iren viṣālüñ ‘ıydine
Yolına ḳurbān olup şükrāne virsün cānını

24. **elinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3375
Mısra: **9**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Çarḫ elinden göz yaşın dökseñ iñen incinme kim
Yüzini ḫāke sürüpdür niçe merdüm-zādeyi

25. **elinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3377
Mısra: **9**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Şimdi bildüm hicr elinden öldürür bu ġam beni
Ger şehīd-i ‘ışḳ olam dutmañ benümçün mātemi

26. **elinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3379
Mısra: **7**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Hicr elinden şol ḳadar dökdüm nigārā göz yaşın
Eşk-i çeşmüm yolum alup māh u sāl egler beni

27. **elinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3396
Mısra: **9**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Bu Muḥibbī hicr elinden dökmeyince kanlu yaş
Bu cihān mülkinde anuñ sırrı hīç fāş olmadı

28. **elinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3398
Mısra: **1**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Eyledüñ sen hicr elinden zār u sergerdān beni
Daḫı hem tennūr-ı ġamda eyledüñ biryān beni

29. **elinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3398
Mısra: **7**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Hicr elinden dōstum ben şol ḳadar kan agladum
Götürüp ilden ile gör gezdürür ol kan beni

30. **elinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3448
Mısra: **3**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Birdem olmaya belā miḥnet elinden o ḫalāṣ
Çünki yagmaya vire mülk-i dili ġam sipehi

31. **elinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3496
Mısra: **5**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Ḫār elinden kurtarımaz gördi güller dāmenin
Bülbül oldı āh u feryād u fiġānuñ yügrügi

32. **elinden:**--*i, --n, --den*
Gazel 3148
Mısra: **3**
Bâzı söyleyişlerde teşmil yoluyle işi yapanın veya o işin yapılmasına tesir eden kimsenin yerini tutar.

Çarḫ elinden iñlesem ṭōlāb-veş olmaz ‘aceb
Gözlerüm yaşı dönüpdür āsiyābuñ ‘aynına

33. **elümde:**-*üm, -de*
Gazel 3193
Mısra: **6**
Kolun, bilek mafsalından îtibâren avuç ve

parmakları içine alan ve iş görmeye, tutmaya yarayan kısmı.

Kul oldum devlete irdüm kapusında şeh-i ‘ışḳuñ
Elümde cām-ı İskender başumda tāc-ı sulṭānī

34. **eldeki:**-*de, -ki*
Gazel 3248
Mısra: **10**
Elde bulunan, mevcut olan.

Virmez Muḥibbī kūy-ı ḫarābāt-ı ‘ışḳ olan
Cām-ı Cem’e eldeki sınmış kovasını

35. **eldeki:**-*de, -ki*
Gazel 3487
Mısra: **8**
Elde bulunan, mevcut olan.

Yazarken yāra aḥvālüm tutuşup āhum odından
Kül oldı eldeki kāġıd elümde bir ḳalem kaldı

36. **elüm:**-*üm*
Gazel 3015
Mısra: **4**
Bedenin bir uzvu olan el, yed.

Kanı luṭf u kerem ya kanı iḥsān
İki elüm bulındı dut ki kanda

37. **elini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3033
Mısra: **10**
Bedenin bir uzvu olan el, yed.

Görmekde ise ger hevesüñ cenneti zāhid
Ol elini komaz kūyına bir kez güẕer eyle

38. **elde:**-*de*
Gazel 3070
Mısra: **6**
Bedenin bir uzvu olan el, yed.

Ala gözler şehr-i ḥüsne nāẓır olmışdur meger
Tīġı elde yaslanur gelse kaçan ḫˇāb üstine

39. **elinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3296
Mısra: **7**
Bedenin bir uzvu olan el, yed.

Lebüñ yādına düşmiş cām elinde
İçer miydi ger olmasa meẕāḳı

40. **elini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3349
Mısra: **6**
Bedenin bir uzvu olan el, yed.

Senüñ zībā cemālüñi görenler terk-i cān itse
‘Aceb mi Yūsuf’ı görüp elini cümle zen kesdi

41. **elinden:**-*in, -den*
Gazel 3394
Mısra: **8**
Bedenin bir uzvu olan el, yed.

Dōstum bir dem ḳadem bassañ yüzüm üzre benüm
Ḫār elinden dāmenüñi n’ola alsañ gül gibi

42. **elinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3284
Mısra: **10**
Bedenin bir uzvu, el. || Bir şey ya da birisinin etkisi, idaresi altında olma.

Muḥibbī bir vefāsuz yāri sevmiş
Ne kılsun yok elinde iḫtiyārı

43. **eline:**-*i, -n, -e*
Gazel 3488
Mısra: **3**
Bedenin bir uzvu; el, yed.

Bir eline yayın almış bir ele kirpük okın
Cānı gözler sīnede kılur bahāne gözleri

el aç-:

1. **el aç-:**--*uban*
Gazel 3115
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Duâ etmek için ellleri bir araya getirip açmak.

Başuma eger yaga anuñ taş işiginden
Başum açuban kalduram aña el du‘āya

el çek-:

1. **el çek-:**--*üñ*
Gazel 3120
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ilgisini kesmek, vaz geçmek.

Ṭabībā çek elüñ benden baña dermān-peẕīr olmaz
Anuñçün ḫasta-i ‘ışḳam degişdüm derdi dermāna

2. **el çek-:**--*üñ*
Gazel 3134
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
İlgisini kesmek, vazgeçmek.

Başumuñ artar ṣudā‘ı çek elüñ benden ṭabīb
Ḫasta-i ‘ışḳam müfīd olmaz devālar başuma

el götür-:

1. **el götür-:**-*üp*
Gazel 3165
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dua etmek, Allah'a niyazda bulunmak amacıyla ellerini açmak.

El götürüp du‘ā direm ol serv ḳāmete
Kimdür ki irmek istemez ola ḳıyāmete

el ir:

1. **el ir:**-*mez*
Gazel 3316
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yapabilmek, ulaşabilmek.

Muḥīb sevdālara düşmiş diler zülfüñe el ko[y]mak
Bilürken aña el irmez cihānda şāneden ġayrı

2. **el ir:**-*mez*
Gazel 3327
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yapabilmek, ulaşabilmek.

Dest-būs-ı dilbere irmez [ne mümkin] çünki el
Ḫāk-i pāyın kıl ṭaleb devlet bil pā-būsını

el ir-:

1. **el ir-:**
Gazel 3020
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gücü yetmemek, ulaşamamak.

Ger elüm irmeye ol tāze gülüñ dāmenine
Ḫārı bagruma basam ol gül-i aḫmer yirine

2. **el ir-:**-*mez*
Gazel 3292
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeye erişmek, bir şeyin ele geçmesi, bir şeye sahip olmak.

Dest-būs-ı yāra irmez iy Muḥibbī çünki el
Ḫāk-i pāyına varup eyle ṭaleb pā-būsını

3. **el ir-:**-*se*
Gazel 3246
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yapabilmek, ulaşabilmek.

El irse ḫāk-i pāyuña gözüme tūtiyā itsem
Murādum iki ‘ālemde kapuñdan olmayam dūrı

el ko[y]mak:

1. **el ko[y]mak:**-*mak*
Gazel 3316
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Bir şeyin üzerine) elini koymak, değmek.

Muḥīb sevdālara düşmiş diler zülfüñe el ko[y]mak
Bilürken aña el irmez cihānda şāneden ġayrı

el kur-:

1. **el kur-:**-*dug*, -*ınca*
Gazel 3205
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
El vurmak, dokunmak.

Zülfine el kurdugınca pāreler göñlüm beni
Dilegüm bu pāre pāre görem āḫir şāneyi

el sun:

1. **el sun:**
Gazel 3112
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
El uzatmak, el sürmek, dokunmak; yaklaşmak, sahip olmak.

Zülfine el sun Muḥibbī ola kim bend eyleyüp
Sala āḫir ḥabs içün seni zenaḫ zindānına

2. **el sun:**-*a*
Gazel 3352
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elini uzatmak II dokunmak II cüret etmek II el atmak, girişmek.

‘Ayb olmaya Muḥibbī suna el ger boynuña
Duta-bilmez ḳadeḥi kimsene illā ki kefi

3. **el sun:**-*ma*
Gazel 3372
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elini uzatmak II dokunmak II cüret etmek II el atmak, girişmek.

Gülşen-i ḥüsninde yāruñ sunma el şeftāluya
Ġāfil olma kim aña key çāh olupdur ġabġabı

el sun-:

1. **el sun-:**-*sa*
Gazel 3068
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
El uzatmak, cüret etmek.

Çünki döndi ḳāmetüm eşküm olaldan tār aña
İñlerem mıżrāb-ı ġam el sunsa ger evtāruma

2. **el sun-:**--*ma*, --*y*, --*a*
Gazel 3111
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
El uzatmak, el sürmek, dokunmak; yaklaşmak, sahip olmak.

Siḥr idüp didi ki her tārını bir mār itdüm
Kimse el sunmaya tā zülf-i perīşānumuza

3. **el sun-:**-*ma*, -*sun*
Gazel 3150
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elini uzatmak. II Dokunmak. II Cüret etmek. II El atmak, girişmek.

Degme kimse ṣofrasına ‘ışḳuñuñ el sunmasun
Yimeyenler miḥnet aşın vāḳıf olmaz rāzuma

el ucı:

1. **el ucı:**--*ı, --n, --dan*
   Gazel 3129
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Elinin ucuyla, öylesine, önemsemeden.

Kendü ḥālümde yürür āzāde iken āh kim
El ucından ne belālar geldi āḫir bu sere

el ur:

1. **el ur:**-*ur, -sa, -ñ*
   Gazel 3327
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.

Renc-i bī-ḥāṣıl-durur çün nabż-ı ‘āşıḳ iy ṭabīb
El ursañ unudursın ṭıbb-ı Cālīnūs’ını

2. **el ur:**-*aldan*
   Gazel 3382
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.

El uraldan sünbül-i müşgīn-i dildāra ṣabā
Key perīşān ḥālüm ol zülf-i perīşānum gibi

el ur-:

1. **el ur-:**--*sa*
   Gazel 3121
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   El vurmak, değmek II bir işi yapmaya yanaşmak, girişmek.

El ursa ṣabā gibi giderse ser-i zülfin
Ref‘ itse seḥābı yüzi ḫurşīdi açılsa

2. **el ur-:**-*uban*
   Gazel 3177
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   El vurmak; dokunmak.

Ḫalḳasına Ka‘be’nüñ el uruban Mecnūn dimiş
Olmasun Leylā’dan özge göñlümüñ endīşesi

3. **el ur-:**-*ma*
   Gazel 3292
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Elini sürmek, dokunmak II Başlamak, el atmak.

Renc-i bī-ḥāṣıldur el urma nabża iy ṭabīb
Çün marīż-ı ‘ışḳ getürmez görse Cālīnūs’ını

el uzad:

1. **el uzad:**-*a, -y, -ım*
   Gazel 3427
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Dokunmak için el uzatmak.

Niçe el uzadayım genc-i ḥüsne
Saçın siḥr-ile iki erkam itdi

2. **el uzad:**-*ur, -sa*
   Gazel 3449
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Dokunmak için el uzatmak.

El uzadursa ser-i zülfüñe dil asma anı
Çün yazılmaz delünüñ deftere cürm ü günehi

el uzad-:

1. **el uzad-:**--*ur*
   Gazel 3055
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Dokunmak için el uzatmak.

Pāralansa şāne-veş tañ mı Muḥibbī bu yürek
El uzadur āh her dem şāne ol gīsūlara

2. **el uzad-:**-*ur, -dı*
   Gazel 3160
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Dokunmak için el uzatmak.

El uzadurdı mu‘anber zülfine dīvāneler
Ejdehā-veş ol ḫam-ı zülfi perīşān olmasa

el var-:

1. **el var-:**-*a*
   Gazel 3044
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   İmkanın olması.

Ol yāra yār dime kim yālvara gelmeye
Dil virme aña sakın el vara gelmeye

el vir-:

1. **el vir-:**--*e*
   Gazel 3117
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Yardım etmek, fırsat vermek.

Vuṣlat el vire mi yāḫūd düşe mi rūz-ı fırāḳ
Muṣḥaf-ı ḥüsnini gel aç hele bir fāl eyle

el virür idi:

1. **el virür idi:**--*ür, --di*
   Gazel 3121
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   1--İzin vermek. 2-Bir mürşit müridine mürşitlik izni vermek. 3-Yardım etmek, fırsat vermek.

El virür idi saña Muḥib va‘de-i vuṣlat
Derbend-i belā vādī-i hicrān geçilse

elbet:

1. **elbet:**
Gazel 3368
Mısra: **4**
Elbette, mutlaka, şüphesiz.

Esb-i nāz-ıla gören meydān-ı ḥüsn içre seni
Zülfüñüñ çevgānına top ider elbet başını

elbetde:

1. **elbetde:**
Gazel 3135
Mısra: **3**
Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

Hevāsın işidüp nāyuñ hevāyī olur elbetde
Anuñçündür ki konmışdur ezelden cāẕibe nāda

elbette:

1. **elbette:**
Gazel 3253
Mısra: **11**
Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

Muḥibbī naẓmuñı görüp diye elbette naẓm ehli
Bu fikr ü bikri şi‘rinde hemān ancak ẓahīr itdi

2. **elbette:**
Gazel 3062
Mısra: **10**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.

Ya serden geç Muḥibbī ya naẓardan
Olur ‘āşıḳ olan elbette küşte

3. **elbette:**
Gazel 3429
Mısra: **10**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.

Zülfine göñül virme Muḥibbī ḥaẓer eyle
Elbette ziyān eyler o kim māra tayandı

4. **elbette:**
Gazel 3272
Mısra: **10**
Ar. Mutlaka, şüphesiz.

Dār-ı dünyāya denī dirler imiş çünki ezel
Kim aña meyl ide elbette olur ol da denī

5. **elbette:**
Gazel 3248
Mısra: **4**
Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

Her kim ki cihān ni‘metini yiye ḥırṣ-ıla
Elbette anuñ çekse gerek imtilāsını

elde degül:

1. **elde degül:**
Gazel 3219
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elinde olmamak. II İrâdesi dışında bulunmak, istese dahi yapması mümkün olmamak.

Yārı gördükçe niçe ṣabr ide dīvāne göñül
İḫtiyār elde degül çāk iderem pīreheni

elde dut-:

1. **elde dut-:***-de, -up*
Gazel 3151
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eliyle kavramak, elde taşımak.

Elde dutup zülfini geh boynı üzre tagıdur
Sāḥir olmasa kaçan oynardı bile mār ile

elde tut-:

1. **elde tut-:***-de, -a*
Gazel 3196
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Elinde tutmak, bulundurmak. 2. Sahibi olsun olmasın, bir malı mülkiyeti altında bulundurmak, zilyet olmak.

Esrār-ı ‘ışḳa kimsene āgeh bulınmadı
Bülbül meger ki elde tuta dāmen-i güli

elden düşmez:

1. **elden düşmez:***-den, -mez*
Gazel 3177
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elinden hiç bırakmamak.

Hemdemi ġamdur Muḥibbī’nüñ ḫarābātī olup
Düşmez elden sāġarı mey-ḫˇōrlıkdur pīşesi

elden düşür-:

1. **elden düşür-:***--den, --me*
Gazel 3073
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elinden bırakmamak, düşürmemek.

Düşürme ẓāhir elden gülgūn şarāb nūş it
Ma‘nā yüzinden ammā la‘l-i nigārı gözle

elden düşür:

1. **elden düşür:***-dü, -m*
Gazel 3334
Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elinden bırakmak, düşürmek, terk etmek.

Ten keştīsini dīde-i eşküme sımarladum
Elden düşürdüm āh ‘inān-ı sefīne[y]i

elden düşürme-:

1. **elden düşürme-:**-*den, -ür, -me*
Gazel 3493
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyle sürekli ilgilenmek, elden düşürmemek.

İy göñül devrān ġamından bulmak isterseñ ḫalāṣ
Furṣatı fevt eyleme elden düşürme gel müli

2. **elden düşürme-:**-*den, -me, -dü, -ñ*
Gazel 3013
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elinden düşürmemek/bırakmamak : Sürekli olarak ilgilenmek, bırakmamak. II Kadehi elden düşürmemek, devamlı şarap içmek.

Mey beñzer diyü la‘lüñe elden düşürmedüñ
Geçdi efendi günümüz ‘iyş-i müdām-ıla

elden düşürme:

1. **elden düşürme:**-*den, -me*
Gazel 3407
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bırakmamak, sürekli elde tutmak. II ayag bağlamında kadehi elden düşürmemek, sürekli içmek ve sarhoş olmak.

Jeng-i ġamdan çünki var āyīne-i dilde ġubār
Ṣāf idüp elden düşürme cāmı bayram irtesi

2. **elden düşürme:**-*den, -me*
Gazel 3316
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyle sürekli ilgilenmek, elden düşürmemek.

Düşürme bādeyi elden ġam-ı dehri ferāmūş it
Ferāġat ‘ālemi var mı ‘aceb mey-ḫāneden ġayrı

3. **elden düşürme:**-*den, -me*
Gazel 3425
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyle sürekli ilgilenmek, elden düşürmemek.

Düşürme bādeyi elden varup ṣaḥn-ı gülistāna
Müheyyā ṣoḥbet esbābın kılup cem‘ eyle yārānı

elden ele:

1. **elden ele:**--*den, --e*
Gazel 3097
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şey, bir kimseden öbürüne, ondan da başkasına geçmek.

Derd-i dil ḥālini yaz şāyed ala yār eline
Ola kim elden ele bir gün o dildāra düşe

2. **elden ele:**
Gazel 3224
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kişiden ötekine.

Gül gibi dāmenüñi ḫār eline virme sakın
Varma elden ele olmaya aduñ hercāyī

elden gid-:

1. **elden gid-:**--*den, --er*
Gazel 3024
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyi yitirmek, o şeyden yoksun kalmak.

İḫtiyār elden gider görsem ruḫ-ı zībāsını
Kanda kaldı ruḫları üzre ser-i zülfin çöze

2. **elden gid-:**--*den, --üp, --dür*
Gazel 3029
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyi yitirmek, o şeyden yoksun kalmak.

Gidüpdür ‘aḳl u dil elden dilegüm bu-durur Ḥaḳ’dan
Muḥibbī gibi ol yārı sevüp zār olmasun kimse

elden gid:

1. **elden gid:**-*er*
Gazel 3375
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyi yitirmek, o şeyden yoksun kalmak.

Zāhidā luṭf eyle ‘ayb itme bu ben bī-çāreyi
İḫtiyār elden gider gördükde bir meh-pāreyi

elden git-:

1. **elden git-:**-*di*
Gazel 3184
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyi yitirmek, o şeyden yoksun kalmak.

Hey niçe ‘ayyārdur gözden ogurlar setrümi
Gitdi dil elden görelden ṭurra-i ṭarrāruñı

2. **elden git-:**--*üñ, --den, --me, --y, --elden*
Gazel 3061
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyi yitirmek, o şeyden yoksun kalmak.

Cefā tīġı elüñden gitmeyelden
Olupdur uşbu bagrum rişte rişte

elden koma:

1. **elden koma:**
   Gazel 3239
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Bir şeyle sürekli ilgilenmek, elden düşürmemek.

İy Muḥibbī tut yüri ‘ālemde istiġnā yüzin
Dūn-himmet olma elden sen koma ‘Anḳālıgı

elden koma-:

1. **elden koma-:**-*den, -ma*
   Gazel 3466
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Elden bırakmak II Her zaman tutmak, bir şeye her daim bağlı kalmak.

Jeng-i ġamdan diler-iseñ ola ḳalbüñ ṣāfī
Koma elden koma bir laḥẓa ṣarāb-ı ṣāfı

2. **elden koma-:**-*den, -ma*
   Gazel 3467
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Elden bırakmak II Her zaman tutmak, bir şeye her daim bağlı kalmak.

Muḥibbī furṣatı fevt itme zinhār
Koma elden ṣarāb-ı lāle rengi

3. **elden koma-:**-*den, -maz, -sa, -m*
   Gazel 3446
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Bir şeyle sürekli ilgilenmek, elden düşürmemek.

Komazsam tañ mıdur bir dem ‘aṣā-yı āhı ben elden
Cüvān idüm ġam-ı ‘ışḳuñ çekelden beni pīr itdi

elden komaz:

1. **elden komaz:**-*den, -maz*
   Gazel 3321
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Elden bırakmamak ve düşürmemek; bir şeyle sürekli ilgilenmek, elden bırakmamak.

Her kaçan kılsam heves görmege sen ḫurşīd-veşi
Komaz elden ol raḳīb sāyem gibi dünbālümi

ele al:

1. **ele al:**-*e*
   Gazel 3303
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Elinde tutmak, eline almak.

Dōstum dak boynuña ya al ele tesbīḥ idin
La‘l lü’lū’ eyledüm gözden akan ṣad dānemi

2. **ele al:**-*e, -du, -m*
   Gazel 3305
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Elinde tutmak, eline almak.

Aldum ele kāġıd ḳalem yazam bu ḥasb-i ḥālümi
Yazdukda ġış oldum hemān gördükde bu a‘mālümi

3. **ele al:**-*e, -dı*
   Gazel 3426
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Elinde tutmak, eline almak.

Zülfini ele aldı kemend eyledi geh çīn
Dil murġını avlamaga kurdı yine dāmı

4. **ele al:**-*e, -sa*
   Gazel 3459
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Elinde tutmak, eline almak.

Kaşı yayın ele alsa kafada perçemi ḥāẓır
Dil almaga gider öñce iki zülf-i siyeh-pūşı

5. **ele al:**-*e*
   Gazel 3462
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Elinde tutmak, eline almak.

Süvār ol esb-i nāz üzre ele al zülfi çevgānın
Ser-i ‘uşşāḳı top eyle senüñdür ḥüsn meydānı

6. **ele al:**-*mış*
   Gazel 3356
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Tutmak, eline almak, ele geçirmek.

Çeşm-i cellādı ele almış kemend-i zülfini
Asmaga dil düzdini dutar elü baglu gibi

ele al-:

1. **ele al-:**--*up*
   Gazel 3123
   Mısra: **11**
   Kelime Tipi: **-**
   Elinde tutmak, eline almak.

Āsiyā-veş iy Muḥibbī iki taş alup ele
Döginüp cismüm benüm gendüm gibi un olmada

2. **ele al-:**--*e, --mış*
   Gazel 3130
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Elinde tutmak, eline almak.

Kaşları yayın kurup almış ele müjgān okın
Diller almaga olur Hindū-yı zülfi cevşene

3. **ele al-:**-*up*
Gazel 3155
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elinde tutmak, eline almak.

Ḥaşre dek raḳs uram iy dilber alup başum ele
Tīġ-ı cān-baḫşuñ eger ire benüm gerdenüme

4. **ele al-:**-*e, -mış*
Gazel 3191
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elinde tutmak, eline almak.

İçüp mey gice almış ele sāġar
Başından def‘ ide lāle ḫumārı

5. **ele al-:**-*a*
Gazel 3243
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elinde tutmak, eline almak.

Olmaya sīne siper bagrı ola ġalbūr-veş
Çeşm ata ġamz okların ele ala ya kaşını

6. **ele al-:**-*e, -mış, -dur*
Gazel 3256
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elinde tutmak, eline almak.

Çeşmüñ müjgānın almışdur ele ḫançer gibi
Ḫışm-ıla geldi benüm bu bagruma sançar gibi

ele getür:

1. **ele getür:**-*ebil, -e, -sin*
Gazel 3314
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ele geçirmek, elde etmek, yakalamak, kazanmak.

Yüri cān vir yolına vaṣlını eyle ṭalebi
Ola kim ele getürebilesin la‘l-i nābı

2. **ele getür:**-*e, -dü, -m*
Gazel 3372
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ele geçirmek, elde etmek, yakalamak, kazanmak.

‘Işḳ-ıla gerçi ki çekdüm niçe dürlü ta‘abı
Ḥamdü-lillāh ki getürdüm ele ol ġonca lebi

ele gir:

1. **ele gir:**-*e, -mez*
Gazel 3489
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ele geçmek, elde edilmek, yakalanmak.

Ḫārını ḫōş görmeyince būy-ı gül girmez ele
Kışına eyler taḥammül isteyenler yazını

elem:

1. **elemi:**-*i*
Gazel 3021
Mısra: **7**
Acı, üzüntü, keder.

Beni hicrān elemi ḫāk-ile yeksān ideyor
Düşeli bir gözi āhū yüzi meh-pāresine

2. **elem:**
Gazel 3487
Mısra: **2**
Iztırap; keder; gam; tasa.

Salınup serv tek gitdi dilümde āh-ı ġam kaldı
Gözüm yaşı revān oldı baña ancak elem kaldı

3. **elem:**
Gazel 3318
Mısra: **6**
Iztırap, keder, gam, tasa, hüzün, melal.

Gāhī cefā gāhī sitem gāhī belā geh derd ü ġam
Eksük degül miḥnet elem sanmañ bu dil kan olmadı

4. **elem:**
Gazel 3323
Mısra: **3**
İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü ,devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Konsa dil tekyesine derd ü belā ile elem
Gözümüñ yaşını mey dil kıla biryān cigeri

elem çek-:

1. **elem çek-:**--*düg, --üm*
Gazel 3032
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Iztırap çekmek, üzülmek, tasalanmak.

Yār içün aġyār elinden çekdügüm budur elem
Ṭālib-i gülzār olanlar katlanurlar ḫārına

el-ḥaḳ:

1. **el-ḥaḳ:**
Gazel 3231
Mısra: **10**
Doğrusu, gerçekten, hakikaten.

Cefā vü cevr-ile cānā ḫarāb itdüñ göñül mülkin
Görenler didiler el-ḥaḳ basupdur ẓulm-ı Timur’ı

2. **el-ḥaḳ:**
Gazel 3022
Mısra: **6**
(Ar.) Doğrusu, gerçekten, hakîkaten.

Hīç kes bilmez belā vü derdini bu göñlümüñ
Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdümdür aña el-ḥaḳ güvāh

3. **el-ḥaḳ:**
Gazel 3479
Mısra: **6**
(Ar.) Doğrusu, gerçekten, hakîkaten.

Baḥr-i ‘ışḳumda gözüm yaşın görüp ġavvāṣ-ı dil
Didi el-ḥaḳ pençe-i mercāna beñzetdüm seni

el-ḥamdü-lillāh:

1. **el-ḥamdü-lillāh:**
Gazel 3203
Mısra: **3**
Allah’a hamdolsun, şükürler olsun, hamdülillah.

Viṣālüñ ‘iydine el-ḥamdü-lillāh
İrüp bu cān u dil ḳurbāna geldi

eli bir it-:

1. **eli bir it-:**-*i, -di*
Gazel 3253
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
El birliği etmek, birleşmek.

Kemend-i zülf ü ḫāliyle ḫadeng-i çeşm-i ebrūlar
Ne çāre ḳatlüme bunlar ki cümle eli bir itdi

el(i) ir-:

1. **el(i) ir-:**-*üm, -mez*
Gazel 3257
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eli ermek: Yapabilmek, ulaşabilmek. II Bir işi yapmak için zaman bulabilmek.

Ḳaṣrı yüce menzili yāruñ haymā gibi
Āh irmez elüm göñül aña mübtelā gibi

eli ir-:

1. **eli ir-:**-*i, -mez*
Gazel 3158
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yapabilmek, ulaşabilmek.

Her kim hevā-yı zülfine dolşdı dilberüñ
İrmez eli terk ide ser bu hevā-y-ıla

elif:

1. **elif:**
Gazel 3078
Mısra: **6**
Arap alfabesinin ilk harfi II aşığın sinesindeki elife benzer çizik şeklindeki yaralar.

Ġamzeñ okı cā itdügi bu cānum içinde
Yazılur elif kanda ise cān arasında

2. **elifler:**-*ler*
Gazel 3462
Mısra: **3**
Arap alfabesinin ilk harfi II aşığın sinesindeki elife benzer çizik şeklindeki yaralar.

Elifler sīnede servüm kızıl güller-durur dāġum
Temāşā itmeyen görsün bugün bāġ u gülistānı

3. **elif:**
Gazel 3068
Mısra: **1**
(Âşığın sinesinde bulunan) elif şeklindeki yaralar.

Geh elif gāh dāġ yakdum sīne-i efgāruma
Āh resmin naḳş kıldum bu der ü dīvāruma

4. **elif:**
Gazel 3135
Mısra: **11**
Arap alfabesinde bulunan "elif (ا)" harfi. II Şekil itibariyle Arapça "elif (ا)" harfine benzeyen uzun ve düzgün boy, sevgilinin boyu.

Elif ḳaddüñle rā kaşuñ görüp vaṣluñı rā itdüm
Muḥibbī olmadı vuṣlat ḫaṭāmı añladum rāda

5. **elifler:**--*ler*
Gazel 3001
Mısra: **4**
Arap alfabesinin ilk harfi 2. Aşığın sinesindeki elife benzer çizik şeklindeki yaralar.

Işḳ ara her birisi serv gülden tāzedür
Dāġlarla var elifler sīne-i çāk üstine

6. **elifler:**-*ler*
Gazel 3356
Mısra: **15**
(Âşığın sinesinde bulunan) elif şeklindeki yaralar.

Sīneme çekdüm elifler serv-ḳadler yādına
Kuçaram tā ṣubḥ olınca baña hem pehlū gibi

elif çek-:

1. **elif çek-:**-*düg, -üm*
Gazel 3235
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elif harfi gibi göğüste boylamasına yara açmak.

Servlerdür sīnem üzre çekdügüm yir yir elif
Lāleler bitmiş sanur kim görse bagrum dāġını

elif ḳad:

1. **elif ḳad:**
Gazel 3123
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) elif harfi gibi olan boyu.

Bir elif ḳad ḥasretinden ḳāmetüm nūn olmada
Āh kim günden güne ḥālüm diger-gūn olmada

elif-bā:

1. **elif-bādan:**--*dan*
Gazel 3355
Mısra: **14**
Alfabe, harfleri öğreten okuma kitabı.

‘Işḳ kitābını Muḥibbī yine ezber okudı
Bir ḥarf bilmez iken elif-bādan ġayrı

elifbā:

1. **elifbāyı:**-*y, -ı*
Gazel 3411
Mısra: **4**
1. Türkler’in Araplar’dan aldıkları ve 1928’de Latin asıllı harflerin kabulüne kadar 9 – 10 asır boyunca kullanılmış oldukları alfabeye verilen isim. 2. Bu harfleri öğreten okuma kitabı, alfabe. 3. Bir şeyin başlangıcı, ilk öğrenilen tarafı.

Kitāb-ı ‘ışḳuñı başdan okudum ser-te-ser ezber
Daḫı ögrenmedin varup mu‘allimden elifbāyı

elin uzad:

1. **elin uzad:**-*in, -ur*
Gazel 3340
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elini uzatmak, bir şeye yetişip dokunmaya çalışmak.

Elin uzadur serv irem diyü ḳaşruña
Her kim ṭavīl olsa olurmış ḥamāḳatı

elinde:

1. **elinde:**
Gazel 3286
Mısra: **3**
(Bir şeyin birisinin) Elinin içinde olma durumu. II Bir durum veya olayın birisinin idaresi altında olması.

Çeşmüñ elinde tīġ-ı tīz andan bu dil itmez gürīz
Zülfüñle eyler bāzīçe görmez misin canbāzuñı

2. **elinde:**
Gazel 3204
Mısra: **14**
Elde, eliyle tutmak, kavramak, tutup kaldırmak.

Öldürmege Muḥib seni mestāne ġamzeler
Ḫançer elinde eyler-ise tañ mı kan daḫı

elinde dut-:

1. **elinde dut-:**-*in, -de, -dug, -ı*
Gazel 3273
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tutmak, eline almak, elinde bulundurmak.

Naẓar müjgānına kıldum helāküm añladum ol dem
Elinde dutduġı tīġ u cefā tīr-i ḳıtāl oldı

elinde kal-:

1. **elinde kal-:**-*in, -de, -dı*
Gazel 3223
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kişinin zarar görmesi, bir eşyanın kullanılamaz duruma düşmesi.

Pāre pāre eyledi gerçi dilüm tīġ-ı cefā
Līk meh-rūlar elinde kaldı her bir pāresi

elinde tut:

1. **elinde tut:**-*in, -de, -ar*
Gazel 3450
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eliyle kavramak, elde taşımak.

Gül yüzin yumak içün şebnem ile çın seḥer
Nergisüñ ḫāżır elinde tutar altun legeni

eline al-:

1. **eline al-:**--*dı*
Gazel 3112
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eline almak, tutmak II sahip olmak.

İki kāse merdüm-i çeşmüm eline sīm ü zer
Aldı īsār itmege geldükçe ġam sulṭānına

2. **eline al-:**--*i, --n, --e, --a*
Gazel 3097
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eline almak, tutmak, sahip olmak.

Derd-i dil ḥālini yaz şāyed ala yār eline
Ola kim elden ele bir gün o dildāra düşe

3. **eline al-:**-*i, -n, -e, -mış*
Gazel 3287
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.

Muḥibbī dil nişān eyle yine ṣaḥrā-yı sīneñde
Eline tīr-ile almış nigārum ya gibi kaşı

4. **eline al-:**--*dı*
Gazel 3069
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eline almak, tutmak; bir işi yapmaya başlamak.

Yir yirin oldı çemende yine peydā lāle
Eline aldı gelüp bāde-i ḫamrā lāle

5. **eline al-:**--*dı*
Gazel 3080
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eline almak, tutmak; bir işi yapmaya başlamak.

Ġamzelerden yine tīr aldı nigārum eline
Kaşı yayına koyup ola ki bagrum deline

6. **eline al-:**-*i, -n, -e, -sun*
Gazel 3497
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elinde tutmak, eline almak.

Sīnemüñ meydānına dikdüm yine ben dil nişān
Çeşmi atsun ġamz okın alsun eline yaları

eline al:

1. **eline al:**-*i, -n, -e, -mış*
Gazel 3365
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eline almak, tutmak II sahip olmak.

Kapuña geldi meger şey-lillāh pīr-i felek
Ay u günden eline almış dutupdur nān iki

2. **eline al:**-*i, -n, -e, -ur, -sa*
Gazel 3453
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eline almak, tutmak II sahip olmak.

Eline tīr ü kemān alursa çeşmi vechi var
Yalvarup ‘āşıḳları boyın çeker virür seri

3. **eline al:**-*i, -n, -e, -mış*
Gazel 3465
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elinde tutmak, eline almak.

Dün serv gibi salınup ol gül budācugı
Mestāne-vār eline almış ayacugı

el(ine) gir:

1. **el(ine) gir:**-*üm, -e, -dü, -ñ*
Gazel 3302
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eline geçmek: Rastlamak, bulmak.

Cihānı geşt kıldum ḥamdü-lillāh
Elüme girdüñ arayı arayı

eline gir:

1. **eline gir:**-*in, -e, -e*
Gazel 3367
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ele geçirmek, elde etmek; kazanmak, bulmak, yakalamak.

Her kimüñ kim eline gire anuñ ḫāk-i rehi
Başına tāc idine añmaya zerrīn külehi

eline gir-:

1. **eline gir-:**-*se*
Gazel 3285
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eline geçmek, elde etmek.

Gerekmezdi daḫı Mecnūn’a devlet
Eline girse Leylā’nuñ mehārı

eline vir:

1. **eline vir:**-*i, -n, -e, -me*
Gazel 3323
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eline vermek, tutuşturmak; teslim etmek.

Virme nādān eline gevher-i naẓmuñı sakın
Zīrā farḳ eyleyimez billūr-ıla [hem] güheri

eline vir-:

1. **eline vir-:**-*i, -n, -e, -di*
Gazel 3236
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eline vermek, tutuşturmak.

İy Muḥībbī murġ-ı diller ṣaydına ol dil-firīb
Çeşm-i ṣayyādı eline virdi zülfi agını

2. **eline vir-:**-*me, -sün*
Gazel 3275
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eline vermek, tutuşturmak.

Zülf-i müşg-efşānını bād-ı seḥer dagıtmasun
Ḫār eline virmesün güller gibi dāmānını

elü baglu:

1. **elü baglu:**-*ü*
Gazel 3356
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eli bağlı; çâresiz, hiçbir şey yapamayacak durumda.

Çeşm-i cellādı ele almış kemend-i zülfini
Asmaga dil düzdini dutar elü baglu gibi

elü ir-:

1. **elü ir-:**-*üm, -me, -y, -e*
Gazel 3020
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yapabilmek, ulaşabilmek.

Ger elüm irmeye ol tāze gülüñ dāmenine
Ḫārı bagruma basam ol gül-i aḫmer yirine

elüm:

1. **elüm:**-*üm*
Gazel 3289
Mısra: **5**
El. // Güç, iktidar, irade.

Hīç ola mı ki anuñ vaṣlına ire elüm
Ol ola ‘ālī-neseb ben kul olam bir Ḥabeşī

elüm tut:

1. **elüm tut:**--*üm*
Gazel 3122
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yardım etmek II elini tutmak.

Keremden tut elüm kaldur ayakdan düşmişem cānā
Meẕellet ḫāksārında düşelden kaldum üftāde

elüm tut-:

1. **elüm tut-:**-*üm*
Gazel 3253
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yardım etmek.

Beni çün eyledi muḥtāc saña dāduma dād eyle
Elüm tut düşdüm ayakdan seni çün dest-gīr itdi

elümi tut:

1. **elümi tut:**-*üm, -i*
Gazel 3115
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elinden tut-: Elini tutmak; yardımda bulunmak.

Zülfüñ gibi ayaklara düşdi çü Muḥibbī
Tut elümi raḥm eyle bu ben bī-ser ü pāya

elümüzden ne gelür:

1. **elümüzden ne gelür:**-*ümüz, -den, -ür*
Gazel 3384
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çaresiz bir durumda yapılacak bir şey olmadığını anlatan bir söz.

Günde biñ kez n’ola düşnām ile añsa beni yār
Elümüzden ne gelür aña du‘ādan ġayrı

elüñ irse:

1. **elüñ irse:**--*üñ , --se*
Gazel 3033
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ulaşmak II yetişmek.

İy dil ayagı topragına ger elüñ irse
‘İzzetle alup yüzüñe sür tāc-ı ser eyle

elüñden düşme-:

1. **elüñden düşme-:**-*üñ, -den, -me, -sün*
Gazel 3463
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elden düşmemek, sürekli elinde tutmak. II Bir şeyle sürekli ilgilenmek.

Müjeñ tīrine cān içre yir itdüm iy kemān ebrū
Elüñden düşmesün bir dem giderme ya gibi kaşı

elüñe al-:

1. **elüñe al-:**-*üñ, -e, -sa, -ñ*
Gazel 3286
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.

Alsañ elüñe tīr-i tīz olmaz aña sīne siper
Atsañ ider durmaz güẕer iy dōst ḫadeng endāzuñı

elüñe alup:

1. **elüñe alup:**--*üñ, --e, --up*
Gazel 3048
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.

Ḳudret-i ṣun‘-ı Ḫudā’yı kıl temāşā dōstum
Kıl muḳābil ḫüsnüñe alup elüñe āyine

em-:

1. **emmem:**--*me, --m*
Gazel 3088
Mısra: **2**
Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.

Görmem n’ideyin yüzini ger şems [ü] ḳamerse
Emmem baña ne lebleri ger şehd ü şekerse

2. **emdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3419
Mısra: **12**
Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.

Ef‘ī-yi zülfüñ iy dōst zaḫm ursa baña ġam mı
Tiryāk-i la‘lüñ emdüm cāna ifāḳa düşdi

3. **emse:**-*se*
Gazel 3434
Mısra: **1**
Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.

Āb-ı ḥayvān dir naṣīb olsa kim emse ol lebi
Tā ḳıyāmet zinde ola nitekim Ḫıżr nebī

em:

1. **em:**
Gazel 3041
Mısra: **1**
İlâç, devâ, çâre, derman.

Ben derd ḳabūl eylemişemdür em içinde
Gözümden akan ḫūn-ı ciger başdan aşupdur

2. **emi:**-*i*
Gazel 3300
Mısra: **1**
İlâç, devâ, çâre, derman.

Derde düşdüm bulmadum gerçi emi
Līk yig ‘ışḳuñ cihāndan bir demi

3. **emdükçe:**-*dükçe, -*
Gazel 3070
Mısra: **7**
Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.(TDK) || Sormak.

Leblerüñ emdükçe meyl eyler bu göñlüm ġabġaba
Sīb ḫūb olur meze dirler mey-i nāb üstine

4. **eme:**-*e*
Gazel 3110
Mısra: **12**
Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekme. II ilaç, çare.

Ol ḥakīm-i lem-yezeldür derde dermān ol virür
Derdüñi ḫōş gör ṭaleb kılma varup eme seme

5. **em:**
Gazel 3021
Mısra: **3**
Ilâç, devâ, çâre II leb bağlamında dudak marifetiyle emme.

Leb-i la‘linden ‘aceb derdüme em sem ola mı
Uşbu bagrumda olan ġamzeleri yarasına

6. **em:**
Gazel 3488
Mısra: **9**
Emmek, dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek II öpmek.

İy Muḥibbī leblerinden korkaram em sormaga
Cāna ḳaṣd idüp girür ol demde kana gözleri

em içinde:

1. **em içinde:**--*de*
Gazel 3045
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deva, ilaç, çare içinde.

Sīnemde anuñ zaḫmı gelür çün baña merhem
Derdini ḳabūl eylememişdür em içinde

em kıl-:

1. **em kıl-:**--*a*
Gazel 3005
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deva olmak, çare olmak, derman olmak.

Yok derd-i ‘ışḳa itme dilā gel mu’ālece
Sanma lebinden özge saña kimse em kıla

emān vir-:

1. **emān vir-:**--*mez*
Gazel 3137
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canını bağışlamak, öldürmemek.

Ḳatlüme ḫançer çeküp ġamzeñ emān virmez amān
Sanki Rüstemdür gelür ceng itmege Suhrāb-ıla

emān virme:

1. **emān virme:**
Gazel 3422
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göz açtırmamak, fırsat vermemek.

Sırr-ı ‘ışḳı çünki fāş itdi göñül Manṣūr-vār
Dār-ı zülfüñde emān gel virme ber-dār it beni

emānet:

1. **emānet:**
Gazel 3410
Mısra: **10**
Birine emniyet edilip bırakılan şey II Allah tarafından insanlara geçici olarak verilen ruhi, bedeni kabiliyetler, mali imkanlar, dini yükümlülükler vb.

Tīġ-ı ġamzeñ gördiler ‘uşşāḳı her dem öldürür
Her kişi tende emānet saklar oldı cānını

emīr it:

1. **emīr it:**-*di*
Gazel 3446
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Emretmek: (Yapılması istenen şeyi) Kesin olarak bildirmek, buyurmak.

Serīr-i mülk-i ḥüsn üzre seni ol ki emīr itdi
Beni zencīr-i ‘ışḳuñla kapuñda bir esīr itdi

emirāne:

1. **emīrāne:**
Gazel 3012
Mısra: **6**
Beylere yakışacak şekilde. Emircesine, emire lâyık surette.

Dil şehrini göz yaşı-y-ıla eyle münaḳḳaş
Ġam şāhı oturmaga emīrāne geçerse

emr id:

1. **emr id:**-*er*
Gazel 3441
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Emretmek, buyurmak.

Sulṭān-ı ‘ışḳ ‘āşıḳa cān terkin emr ider
‘Āşıḳ degül mi tutmaya ‘ışḳuñ yasagını

emr it-:

1. **emr it-:**--*se*
Gazel 3048
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Emir etmek, buyurmak.

Ġamze oklarıyla sīnem tolıdur terkeş gibi
Cānı ḳurbān ideyin emr itse kaşı yayına

emr-i cārī:

1. **emr-i cārī:**--*dür*
Gazel 3112
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Emri etkin, yürürlükte.

Öldürürem dir-imiş her kim gelürse kūyuma
Emr-i cārīdür boyun sunduk anuñ fermānına

emr-i ḥāḳḳ:

1. **emr-i ḥāḳḳ:**
Gazel 3173
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah emri, tanrı buyruğu.

Emr-i Ḥāḳḳ’a iṭā‘at eylemedüñ
Fikr idüp anı her zamān agla

emvāc:

1. **emvācı:**-*ı*
Gazel 3380
Mısra: **10**
Dalgalar II içinden çıkılması zor durum.

Düşelden fülk-i dil girdāb-ı ‘ışḳa
Belā emvācı daşdı başdan aşdı

en:

1. **eñ:**
Gazel 3351
Mısra: **10**
"En" üstünlük zarfı.

Muḥibbī’ye cefā kılma bugün sulṭān-ı ‘ālemsin
Sorılısar-durur yarın eñ evvel şehlerüñ dādı

eñ ednā:

1. **eñ ednā:**
Gazel 3345
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
En kötü mec. alçak, değersiz.

Sen pādişāh-ı ḥüsn kapuñda kullaruñ
Çokdur içinde yokdur eñ ednā benüm gibi

encüm:

1. **encüm:**
Gazel 3245
Mısra: **1**
Yıldızlar, nücum.

Ḫūblar encüm kamu sen māh-ı tābān ol yüri
Gün gibi fer vir cihāna mihr-i raḫşān ol yüri

encüm-i eflāk:

1. **encüm-i eflāk:**-*i, -n, -i*
Gazel 3470
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gökyüzündeki yıldızlar.

Def‘a def‘a dūd-ı āh u ḳaṭre ḳaṭre eşk-i çeşm
Mülk-i ‘ışḳuñ kıl temāşā encüm-i eflākini

endām:

1. **endāmına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3084
Mısra: **2**
Boy, pos.

Asmadın ḳandīl-i zerrīni felekler bāmına
Ḫil‘at-i sebzi agaçlar almadan endāmına

endāz:

1. **endāzuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3286
Mısra: **8**
Atıcı, atış. (Ok, silah vb.).

Alsañ elüñe tīr-i tīz olmaz aña sīne siper
Atsañ ider durmaz güẕer iy dōst ḫadeng endāzuñı

endīşe:

1. **endīşesi:**-*s, -i*
Gazel 3177
Mısra: **4**
1. Merak, kuruntu. 2. Kaygı, tasa, gam, keder. 3. Düşünce.

Ḫalḳasına Ka‘be’nüñ el uruban Mecnūn dimiş
Olmasun Leylā’dan özge göñlümüñ endīşesi

2. **endīşesi:**-*s, -i*
Gazel 3227
Mısra: **2**
1. Merak, kuruntu. 2. Kaygı, tasa, gam, keder. 3. Düşünce.

‘Işḳ ara cānın revān itmekdür ‘āşıḳ pīşesi
Bundan özge ‘ālem içre yok-durur endīşesi

3. **endīşesi:**-*s, -i*
Gazel 3227
Mısra: **10**
1. Merak, kuruntu. 2. Kaygı, tasa, gam, keder. 3. Düşünce.

İy Muḥibbī sırr-ı ‘ışḳı sorma itmez kimse ḥall
Müşkil ‘ışḳa irişmez kimsenüñ endīşesi

4. **endīşesi:**-*s, -i*
Gazel 3402
Mısra: **2**
1. Merak, kuruntu. 2. Kaygı, tasa, gam, keder. 3. Düşünce.

Bilmedi Ferhād’a sordum nedür ‘ışḳuñ bīşesi
Kūhkenlikdür hemān ancak anuñ endīşesi

5. **endīşesi:**-*si*
Gazel 3317
Mısra: **8**
1. Merak, kuruntu. 2. Kaygı, tasa, gam, keder. 3. Düşünce.

Tīġ-i ġamzeñ görse bu dil baş açup karşu varur
‘Işḳ erinüñ olmaz hīç nesneden endīşesi

endūh-ı elem:

1. **endūh-ı elem:**
Gazel 3372
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kederin ızdırabı/üzüntüsü.

Rāh-ı ‘ışḳ içre dilā gerçi var endūh-ı elem
Cān-ıla eyle ḳabūl ‘ışḳ-ıla artur ṭalebi

engübin:

1. **engübinde:**-*-de*
Gazel 3049
Mısra: **12**
Bal. Beyitte sevgilinin dudağı bala benzetilmiştir.

Lebüñden būse aldı cān[ı] virdi
Muḥibbī san megesdür engübinde

enīs:

1. **enīsüm:**-*üm*
Gazel 3034
Mısra: **3**
Arkadaş, dost, yaren.

Yakupdur bagrumı ḥasret enīsüm hem-demüm ġamdur
Anuñçün oldı efġānum benüm nā-çār eglence

enīs ol-:

1. **enīs ol-:**-*-maz*
Gazel 3063
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arkadaş olmak.

Muḥibbī’den perī-veş kaçma didüm
Enīs olmaz didi ādem bizümle

envār:

1. **envārda:**-*da*
Gazel 3039
Mısra: **4**
Nurlar, aydınlıklar.

Ruḥları üstinde ol ḫāl-i siyeh miskinleri
‘Anberīnden dānelerdür āfītāb envārda

epsem:

1. **epsem:**
Gazel 3063
Mısra: **4**
1) Suskun, sakin 2)Hareketsiz, kımıldamadan duran.

Vefāsın görmedümse n’ola yāruñ
Cefā eksük degül epsem bizümle

er:

1. **erde:**-*de*
Gazel 3042
Mısra: **10**
Yiğit, erkek.

Dilā dil virme dünyā-yı ‘acūza
Hemān ġayret gerekdür dirler erde

2. **er:**
Gazel 3170
Mısra: **2**
Erkek; yiğit, kahraman kimse.

Merd olan güzelden ḫulḳ u ḫūdur
Ḫıred naḳşıyla bakmaz er pīşe

3. **er:**
Gazel 3353
Mısra: **10**
Erkek, kişi. II Yiğit, mert.

Gördi Muḥibbī yüzüñi cān terkin eyledi
Meydān-ı ‘ışḳa gelmeye bir er benüm gibi

4. **erde:**-*de*
Gazel 3094
Mısra: **10**
Adam, erkek, yiğit.

Muḥibbī virme dil dünyā denīdür
Meseldür kim gerekdür ġayret erde

5. **ere:**-*e*
Gazel 3129
Mısra: **18**
Adam, erkek, yiğit.

Merd-i meydān ol Muḥibbī virme dünyāya göñül
Merd olanlar çünki dimişler gerek ġayret ere

6. **er:**
Gazel 3396
Mısra: **2**
Adam, erkek, yiğit.

Dōstlar miḥnet şebinde ol ki evbāş olmadı
Er degül ʻālem içinde adı yoldaş olmadı

7. **er:**
Gazel 3443
Mısra: **1**
Adam, erkek, yiğit.

Merdāne er ki görse kılıç ok u ya güni
Ol gün gözine görine ẕevḳ u ṣafā güni

8. **er:**
Gazel 3443
Mısra: **3**
Adam, erkek, yiğit.

Ol er midür ki niʻmetüñ üstinde lāf ura
Bil er odur ki terk ide başın cefā güni

9. **er:**
Gazel 3443
Mısra: **4**
Adam, erkek, yiğit.

Ol er midür ki niʻmetüñ üstinde lāf ura
Bil er odur ki terk ide başın cefā güni

10. **er:**
Gazel 3443
Mısra: **6**
Adam, erkek, yiğit.

Bārān olursa başına ok yıldırım kılıç
Gerçek er olana gelür ol gün ʻaṭā güni

11. **erleri:**-*ler*, -*i*
Gazel 3363
Mısra: **10**
Er, asker, yiğit, erkek.

Zāl-i dehre iy Muḥibbī sen sen ol meyl eyleme
Zen nedür kim dil vire aña cihānuñ erleri

12. **erini:**--*i*, --*n*, --*i*
Gazel 3050
Mısra: **10**
Erkek. II Yiğit, kahraman kimse.

Yüri zāhid sen ol sag u selāmet
Ko ʻışḳ erini nām u nengi sorma

13. **er:**
Gazel 3353
Mısra: **1**
Erkek. II Yiğit, cesur, mert.

Meydān-ı ʻışḳa gelmeye bir er benüm gibi
Tīġ-ı cefāya karşu duta ser benüm gibi

er çerāġı:

1. **er çerāġı:**
Gazel 3432
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Muradına hasıl olanların tekkelere kurban, fakirlere sadaka adadıkları gibi adak yaptıkları gezgin dervişler.

ʻIşḳuñ iderse rūşen sīnemdeki çerāġı
Söyinmesün ebed ol nite ki er çerāġı

er kişi:

1. **er kişi:**-*nüñ*
Gazel 3443
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Erkek. II Yiğit ve mert kimse.

Çün rezmgāh er kişinüñ bezmgāhıdur
Olsa ne tañ Muḥibbī feraḥ mācerā güni

ergilik ol-:

1. **ergilik ol-:**-*lik*, -*sa*
Gazel 3072
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eğrilik(Yay gibi, kavis biçiminde olan, kavisli, mukavves) olmak.

Deyr-i ḥüsnüñde gören ya kaşlaruñ kec-rā didi
Ergilik olsa ʻaceb mi kāfirī miḥrābda

eri:

1. **erisün:**-*sün*
Gazel 3416
Mısra: **5**
Katı cisim ısı etkisiyle sıvı duruma gelmek; yok olmak, bitmek, tükenmek.

Erisün su olup bagrı zebāna bulmasun ḳudret
Şeker güftāruña her kim şehā teşbīh ide ḳandı

erit:

1. **eridüp:**-*üp*
Gazel 3342
Mısra: **7**
(katı bir cismi) ısı etkisiyle sıvı durumuna getirmek.

Zer gibi pūte-i ʻışḳ ile dil ü cān eridüp
Ġıll u ġış komayuban eyledi ġam ḳāl beni

2. **eridüp:**-*üp*
Gazel 3441
Mısra: **1**
(katı bir cismi) ısı etkisiyle sıvı durumuna getirmek.

ʻIşḳ āteşiyle dil eridüp bagrı yagını
Ġam tekyesinüñ eyledi rūşen çerāġını

erḳām:

1. **erkam:**
Gazel 3427
Mısra: **4**
Yılan. II Sevgilinin yılan gibi kıvrımlı saçları.

Niçe el uzadayım genc-i ḥüsne
Saçın siḥr-ile iki erkam itdi

erzānī ol:

1. **erzānī ol:**-*a*
Gazel 3490
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Layık/uygun olmak.

İrişmeyüp viṣālüñe şeb-i hicr içre cān virsem
Dilegüm bu ola Ḥaḳ'dan saña Nūh 'ömri erzānī

erzen:

1. **erzen:**
Gazel 3194
Mısra: **6**
Darı.

İçdügüm mey zāhidā baña ġıdā-yı rūḥdur
Sen yidügüñ dāyimā ḥayvānlayın erzen gibi

es:

1. **eser:**-*er*
Gazel 3146
Mısra: **6**
(Hava için) Bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde hareket etmek.

Yakalı āteş-i 'ışḳına bugün cān u dili
Çıkar eflāke şerārumdan eser döne döne

2. **ese:**-*e*
Gazel 3127
Mısra: **8**
Esmek; havanın bir yönden bir yöne akması.

Kıl cefā cevre taḥammül ola ki bu rūzigār
Ṭāli'üñ ola müsā'id ola kim bir gün ese

3. **esdügince:**-*düg, -ince*
Gazel 3379
Mısra: **10**
(hava için) bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde hareket etmek.

Tāzelendi būy-ı zülfinden meşām-ı dil yine
Esdügince her seḥer bād-ı şimāl egler beni

4. **esse:**-*se*
Gazel 3043
Mısra: **9**
(Hava için) Bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde hareket etmek, esmek.

Eger esse ṣabā cānān ilinden
Feraḥ tola dil ü cān illerine

5. **esse:**-*se*
Gazel 3313
Mısra: **10**
(Hava için) Bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde hareket etmek, esmek.

İy Muḥibbī virme dil dünyā 'arūsı tiz geçer
Döyimez bād-ı ḫazān esse aña gül ḫırmeni

6. **esmese:**-*me, -se*
Gazel 3275
Mısra: **9**
Hava bir yönden bir yöne akmak, rüzgâr olmak.

Bād-ı āhum esmese dilber açılmaz gül gibi
İy Muḥibbī eksük itme çeşmüñüñ bārānını

7. **esdükçe:**-*dükçe*
Gazel 3218
Mısra: **6**
Bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde hareket etmek.

Aşar āh eylesem bir dem gözümüñ yaşı başumdan
Ki bād esdükçe cūş eyler cihānuñ cümle deryāsı

es-:

1. **eser:**-*er*
Gazel 3461
Mısra: **3**
(Hava için) Bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde hareket etmek, esmek.

Sakın aldanma eser bir gün muḫālif rūzigār
Kibr ü kīni terk kıl germe gögüs yelken gibi

eş'ār:

1. **eş'ārumı:**-*um, -ı*
Gazel 3213
Mısra: **7**
Şiirler, manzum sözler.

Baḥr-ı dilden ẓāhir oldukça gören eş'ārumı
Dir bu ne dürr-i semīn ü bu ne sırr-ı ma'nevī

2. **eş'ārumı:**-*um, -ı*
Gazel 3250
Mısra: **7**
Şiirler, manzum sözler.

Baḥr-ı dilden ẓāhir olan kim göre eş'ārumı
Dir niçe esrār-ıla var niçe yüz biñ ma'nevī

3. **eş'āruñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3447
Mısra: **12**
Şiirler, manzum sözler.

İy Muḥibbī levḥ-i dilde naḳş ide bī-iḫtiyār
Ehl-i diller meclisinde gūş iden eş'āruñı

esbāb:

1. **esbābın:**-*ın*
   Gazel 3425
   Mısra: **4**
   Ar. Sebeb'ler, vasıtalar, vesileler.

Düşürme bādeyi elden varup ṣaḥn-ı gülistāna
Müheyyā ṣoḥbet esbābın kılup cem‘ eyle yārānı

2. **esbābını:**--*ı, --n, --ı*
   Gazel 3133
   Mısra: **5**
   Sebepler. II Vâsıtalar.

Neşāṭ esbābını cümle müheyyā itseler bir bir
Gehī nūş eylesem bāde gehī būse-kenār olsa

esb-i lengi:

1. **esb-i lengi:**--*i*
   Gazel 3050
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Topal at.

İrişemez nigāra menzil uzak
Niçe vara ol esb-i lengi sorma

esb-i nāz:

1. **esb-i nāz:**-*a*
   Gazel 3243
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Naz atı.

Esb-i nāza bine çevgān ide ger zülfin nigār
Bu Muḥibbī top idüp meydāna koya başını

2. **esb-i nāz:**-*ıla*
   Gazel 3332
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Naz atı.

Yār[ı] gördüm esb-i nāz-ıla yine cevlān ider
Didüm öldürdüñ be ẓālim āh bu üftāde[y]i

3. **esb-i nāz:**
   Gazel 3363
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Naz atı.

Esb-i nāz üzre kaçan zülfini çevgān eylese
Top idüp ġalṭān ide yolında ‘āşıḳ serleri

4. **esb-i nāz:**-*ıla*
   Gazel 3368
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Naz atı.

Esb-i nāz-ıla gören meydān-ı ḥüsn içre seni
Zülfüñüñ çevgānına top ider elbet başını

5. **esb-i nāz:**
   Gazel 3462
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Naz atı.

Süvār ol esb-i nāz üzre ele al zülfi çevgānın
Ser-i ‘uşşāḳı top eyle senüñdür ḥüsn meydānı

eser:

1. **eseri:**-*i*
   Gazel 3323
   Mısra: **2**
   (Ar.) İz, nişan, işâret.

Yār kūyından ṣabā yili getüre ḫaberi
Būy-ı zülfiyle meşām-ı cāna irişe eseri

eser eyle-:

1. **eser eyle-:**-*mez*
   Gazel 3156
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   İz bırakmak, tesir etmek.

Dirdüm irişür derd ü elem evc-i semāya
Derdā ki eser eylemez ol māhliḳāya

eser it-:

1. **eser it-:**-*mez*
   Gazel 3195
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   İz bırakmak, tesir etmek.

Āh kılsam aglasam yaşum saña itmez eser
Katı göñlüñ dōstum pekdür senüñ mermer gibi

eser it:

1. **eser it:**-*mez*
   Gazel 3395
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   İz bırakmak, tesir etmek.

Muḥibbī āh u efġā[nı] eser itmez saña cānā
İrişmez ḳadd-i bālāña olur dūd-ı siyāh egri

eser kalma:

1. **eser kalma:**-*ma, -sa*
   Gazel 3339
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Hiçbir belirti, iz olmamak.

Gülşen içre kalmasa hergiz bülbülden eser
Ḫār-ıla gül şād olur olsa hezār eksüklügi

eser yok:

1. **eser yok:**
Gazel 3482
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hiçbir belirti, iz olmamak.

İy Muḥibbī kankı dilde yok maḥabbetden eser
Cān gözini açmaya ol çeşm-i nā-bīnā gibi

esīr:

1. **esīrüñdür:***-üñ, -dür*
Gazel 3053
Mısra: **3**
Esir, tutsak (sevgiliye tutkun olmuş gönül bağlamında).

Bend-i zülfüñde göñül murġı esīrüñdür senüñ
Raḥm idüp o derdmende bir gün āzād eyleme

2. **esīri:***-i*
Gazel 3414
Mısra: **4**
(İsim tamlamasının ikinci öğesi olarak) Birinin veya bir durumun hükmü ve buyruğu altına girmiş olan, etkisinden kurtulamayacak kadar müptelâ olan kimse.

Yaluguz beni sanma ki yüzüñe ‘āşıḳam
Bend ü belā vü zülf esīri kaşın daḫı

esīr it:

1. **esīr it:***-di*
Gazel 3446
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tutsak durumuna getirmek II kendine bağlamak; âşık etmek.

Serīr-i mülk-i ḥüsn üzre seni ol ki emīr itdi
Beni zencīr-i ‘ışḳuñla kapuñda bir esīr itdi

esīr ol-:

1. **esīr ol-:***--mış*
Gazel 3082
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Köle olmak II Bir şeye tutulmak, müptela olmak,bağlılık göstermek.

Şehā zülfüñ ‘iḳābından dil ü cānum ḫalāṣ olmaz
Esīr olmış kebūterdür sanasın dest-i lāçine

esirge:

1. **esirge:**
Gazel 3120
Mısra: **7**
Merhamet etmek, acımak.

Zenaḫ çāhında ‘uṣṣāḳı esirge leblerüñ göster
Bir içim su-y-ıla ḫayruñ irişsün ehl-i zindāna

2. **esirge:**
Gazel 3018
Mısra: **1**
Esirgemek, korumak, himaye etmek.

Hicrüñ-ile şehā döndi yürek kana esirge
Derd-ile anı eyledüñ āvāre esirge

3. **esirge:**
Gazel 3018
Mısra: **4**
Esirgemek, korumak, himaye etmek.

Leylī saçuñuñ bendine baglanalı göñlüm
Mecnūnlayın düşdi bu taglara esirge

4. **esirge:**
Gazel 3018
Mısra: **8**
Esirgemek, korumak, himaye etmek.

Gülgūn yüzüñe karşu n’ola ger kılam efġān
Bülbül gibi ger varam o gülzāra esirge

5. **esirge:**
Gazel 3018
Mısra: **10**
Esirgemek, korumak, himaye etmek.

Miḥnet şebine ugradısa n’ola Muḥibbī
Geh cevr iderseñ gāh bir pāre esirge

6. **esirge:**
Gazel 3018
Mısra: **2**
Korumak / himâye / muhâfaza etmek.

Hicrüñ-ile şehā döndi yürek kana esirge
Derd-ile anı eyledüñ āvāre esirge

7. **esirge:**
Gazel 3018
Mısra: **6**
Korumak / himâye / muhâfaza etmek.

Raḥm eyle eyā ẓālim-i devrān-ı cefākāra
Ben bulımadum derdüme bir çāre esirge

eşk:

1. **eşkini:***-i, -n, -i*
Gazel 3147
Mısra: **9**
Göz yaşı.

Ḳaddini ṭōlāb idüp eşkini cū itse Muḥib
Çeşmi anuñ gözelerdür yir yir ol ṭōlābda

2. **eşküm:***-üm*
Gazel 3162
Mısra: **2**
Göz yaşı.

Bir seḥer saldı beni ol ġonca hicrān bāġına
Yagdı eşküm jāleler yirine her yapragına

3. **eşküm:**-*üm*
Gazel 3068
Mısra: **3**
Gözyaşı.

Çünki döndi ḳāmetüm eşküm olaldan tār aña
İñlerem mıżrāb-ı ġam el sunsa ger evtāruma

4. **eşküm:**-*üm*
Gazel 3225
Mısra: **2**
Gözyaşı.

Ġam şu‘lesi başumda benüm tāc-ı cevherī
Eşküm geyürdi egnüme ḫil‘at-i ser-ā-seri

5. **eşküm:**-*üm*
Gazel 3419
Mısra: **2**
Gözyaşı.

Ol serv-ḳadde nāgāh bu dīde baḳadüşdi
Eşküm revān gözümden pāyına akadüşdi

6. **eşküm:**-*üm*
Gazel 3437
Mısra: **3**
Gözyaşı.

Olup sulṭān-ı ‘ışḳ eşküm sipahum
‘Alemdür başum üzre dūd-ı āhı

7. **eşküm:**-*üm*
Gazel 3489
Mısra: **5**
Gözyaşı.

Gözlerüm īsār ider yolına eşküm gevherin
Gör ne merdümdür dirīġ itmez çogını azını

8. **eşk-ile:**-*-ile*
Gazel 3315
Mısra: **8**
Gözyaşı.

Hicābumdan ‘aceb midür şafaḳ-veş
İdem surḫ eşk-ile ruḫsārı gāhī

9. **eşk-ile:**-*-ile*
Gazel 3499
Mısra: **10**
Gözyaşı.

Muḥibbī ‘ışḳına şāhid gerekse
Getüre eşk-ile āhı güvāhı

10. **eşküm:**-*üm*
Gazel 3312
Mısra: **6**
Gözyaşı II inci.

Umaram seyre çıkup yār temāşāya gele
Lālezār eyleyem eşküm ile [ben] her ṭarafı

11. **eşküm-ile:**-*üm, -ile*
Gazel 3374
Mısra: **6**
Gözyaşı.

Gerçi kim geldi hemān-dem yine gitdi ol perī
Eşküm-ile eyledüm pür eldeki peymāneyi

12. **eşküm:**-*(ü)m*
Gazel 3118
Mısra: **10**
(Âşıġın) gözyaşı.

Didiler gel vir Muḥibbī bize ‘ışḳuñdan nişān
Didüm eşküm surḫı yitmez mi ki çehrem zerd ola

13. **eşk:**
Gazel 3079
Mısra: **2**
(Âşıġın) gözyaşı.

Sırr-ı ‘ışḳı kim bilürdi nāle taḳrīr itmese
Ṣafḥa-i ruḫsāruma yā eşk taḥrīr itmese

eşk ü āh:

1. **eşk ü āh:**-*-um, -dan*
Gazel 3136
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz yaşı ve ah.

Bahr-ı ġamda eşk ü āhumdan ḫalās olmaz göñül
Ġarḳ ider dil zevraḳını bād-ıla bārān-ıla

eşk-feşān:

1. **eşk-feşānı:**-*ı*
Gazel 3307
Mısra: **4**
Göz yaşı saçan, çok ağlayan.

Bir gice eger görmeyem iy dōst cemālüñ
Ḥasretle döke şem‘ gibi eşk-feşānı

eski:

1. **eski:**
Gazel 3391
Mısra: **10**
Bir zamanlar var olup şimdi mevcut olmayan, kadim.

Bu Muḥibbī’yi görüp itme fırārı yüri gel
Ne içün unıdasın eski vefādārlıgı

2. **eski:**
Gazel 3410
Mısra: **12**
"Önceki, evvelki" anlamında sıfat (adet).

Ka‘be-i kūyuñda çün ‘uṣṣāḳı ḳurbān eyledüñ
Eski ‘ādetdür n’ola alnuña sürseñ kanını

eşk-i al:

1. **eşk-i al:**
Gazel 3393
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmızı gözyaşı. II Kanlı gözyaşı.

Yüz süriyü ḫāk-i pāyin būse eylerdüm velī
Yolum alup her seḥer bu eşk-i al egler meni

<u>eşk-i çeşm:</u>

1. **eşk-i çeşm:**--*üm*
Gazel 3022
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.

Hīç kes bilmez belā vü derdini bu göñlümüñ
Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdümdür aña el-ḥaḳ güvāh

2. **eşk-i çeşm:**-*üm, -i*
Gazel 3219
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.

Āteş-i hicre kebāb oldı göyindi cigerüm
Eşk-i çeşmümi gören sandı ‘aḳīḳ-i Yemenī

3. **eşk-i çeşm:**-*üm*
Gazel 3278
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.

Eşk-i çeşmüm virdi ḫil‘at āh-ıla dāġ eyledi
Zīra tamga ile artar olsa dehrüñ ḳumaşı

4. **eşk-i çeşm:**-*üm*
Gazel 3348
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.

Eşk-i çeşmüm lü’lü’-i şehvār olaydı kāşki
Ayagına sen şehüñ īsār olaydı kāşki

5. **eşk-i çeşm:**-*üm*
Gazel 3356
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.

Göñlümi alan benüm ol serv-ḳad dil-cū gibi
Anuñ içün eşk-i çeşmüm durmaz akar su gibi

6. **eşk-i çeşm:**-*üm*
Gazel 3379
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.

Hicr elinden şol ḳadar dökdüm nigārā göz yaşın
Eşk-i çeşmüm yolum alup māh u sāl egler beni

7. **eşk-i çeşm:**-*üm*
Gazel 3380
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.

Beni ġarḳ itse tañ mı eşk-i çeşmüm
Gözüm yaşıyla āhum başdan aşdı

8. **eşk-i çeşm:**-*üm, -üñ*
Gazel 3403
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.

Deryā-yı aḥḍaruñ daḫı var ḥadd ü ġāyeti
Ammā bu eşk-i çeşmümüñ olmaz nihāyeti

9. **eşk-i çeşm:**-*üñ*
Gazel 3407
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.

Dāġuñı dām eyle ṣayd it eşk-i çeşmüñ dane kıl
Bir kebūter-sīne sīm-endāmı bayram irtesi

10. **eşk-i çeşm:**--*üm, --le*
Gazel 3103
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı. II Âşığın gözyaşları.

Leb-ā-lebdür ciger ḫūnıyla lāle
Nite ki eşk-i çeşmümle piyāle

11. **eşk-i çeşm:**--*üm*
Gazel 3123
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı. II Âşığın gözyaşları.

Şāh olaldan bu göñül Mıṣr’ına ol Yūsuf-cemāl
Eşk-i çeşmüm biri Nīl ü biri Ceyḫūn olmada

12. **eşk-i çeşm:**-*üm*
Gazel 3176
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Lālezār olsa Muḥibbī ne tañ eṭrāf-ı çemen
Eşk-i çeşmüm dökilür her yaña seylāb gibi

13. **eşk-i çeşm:**-*in*
Gazel 3207
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Secde eyler pāyuña her dem ṣurāḫī iy ṣanem
Eşk-i çeşmin akıdur bu çeşm-i giryānum gibi

14. **eşk-i çeşm:**-*üm, -den*
Gazel 3227
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Eşk-i çeşmümden yine cūlar revān oldı benüm
Anuñ-ıçundur ki sınmışdur bu göñlüm şīşesi

15. **eşk-i çeşm:**
Gazel 3470
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.

Def'a def'a dūd-ı āh u ḳaṭre ḳaṭre eşk-i çeşm
Mülk-i 'ışḳuñ kıl temāşā encüm-i eflākini

16. **eşk-i çeşm:**-*üm, -den*
Gazel 3458
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.

Ġarḳ olursa eşk-i çeşmümden 'aceb mi fülk-i dil
Bād-ı āhumla temevvüc eyler ol deryā gibi

17. **eşk-i çeşm:**-*üm*
Gazel 3500
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.

Sırr-ı 'ışḳum sīnem içre cān gibi pinhān-iken
'Āleme iy eşk-i çeşmüm āşikār itdüñ beni

eşk-i çeşüm:

1. **eşk-i çeşüm:**--*üm*
Gazel 3105
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Eşk-i çeşm: Gözyaşı.

Eşk-i çeşüm bu 'acebdür ki ciger gūşem iken
Kanda görse yapışur kanlu gibi dāmānuma

eşk-i gülgūn:

1. **eşk-i gülgūn:**-*um*
Gazel 3493
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül renkli gözyaşı.

Zülf-i şebdīzüñle cānā eşk-i gülgūnum koşup
'Işḳ meydānında aldum niçe kerre öñdüli

2. **eşk-i gülgūn:**
Gazel 3291
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül renkli gözyaşı. || *Kanlı gözyaşı.*

Sırr-ı 'ışḳı saklamaz-ısañ dilā olur 'ayān
Zerd çehreñde gören bu eşk-i gülgūn rengüñi

eşk-i gülgūn-ı revān:

1. **eşk-i gülgūn-ı revān:**-*uñ*
Gazel 3438
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Su gibi) Akan gül(kırmızı) renkli/kanlı gözyaşı.

İy Muḥibbī zülfi şebdīzine oldı hem-'inān
Raḫş-ı āh u eşk-i gülgūn-ı revānuñ yügrügi

eşk-i revān:

1. **eşk-i revān:**
Gazel 3383
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akan gözyaşı.

Va'deyi ferdāya saldı gitdi ol serv-i revān
Bile gitdi göz yaşı eşk-i revān eglenmedi

eşk-i surḫ:

1. **eşk-i surḫ:**-*ıla*
Gazel 3414
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmızı gözyaşı. II Âşığın kanlı gözyaşı.

Dil ḫānesine gelse ġamuñ sāde sanmasun
Yir yir bu eşk-i surḫ-ıla münaḳḳaşın daḫı

esrār:

1. **esrārı:**-*ı*
Gazel 3123
Mısra: **6**
Gizli olan, herkesçe bilinmeyen şeyler, herkese açık olmayan gizlilikler, sırlar.

Saklayam didükçe 'ışḳı ben derūn-ı sīnede
'Işḳumuñ esrārı āḫ itdükçe bīrūn olmada

2. **esrār:**
Gazel 3208
Mısra: **8**
Gizli olan, herkesçe bilinmeyen şeyler, herkese açık olmayan gizlilikler, sırlar.

Vīrāne kıldı cismüm egerçi belā-yı hicr
Dil genc-ḫānesi tolu esrār 'āşıḳı

3. **esrārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3370
Mısra: **5**
(Ar.) Gizli olan, herkesçe bilinmeyen şeyler, herkese açık olmayan gizlilikler, sırlar.

Bilmediler bili ile agzınuñ esrārını
Deng kılmışdur cihān ḫalḳın bu ḥayret 'ālemi

4. **esrārumı:**-*um, -ı*
Gazel 3228
Mısra: **6**
1. Hint kenevirinden çıkarılan ve taşıdığı kannabin denen alkaloitten dolayı keyif verici, sarhoş edici, uyuşturucu, bâzan da uyarıcı olarak kullanılan madde. 2.

Gizli olan, herkesçe bilinmeyen şeyler, herkese açık olmayan gizlilikler, sırlar.

Kāyinātı seyr iderdüñ ser-te-ser ḫurşīd-veş
Cür‘adān-ı ‘ışḳdan iy dil yiseñ esrārumı

5. **esrār-ıla:**-*ıla*
Gazel 3250
Mısra: **8**
Gizli olan, herkesçe bilinmeyen şeyler, herkese açık olmayan gizlilikler, sırlar.

Baḥr-ı dilden ẓāhir olan kim göre eş‘ārumı
Dir niçe esrār-ıla var niçe yüz biñ ma‘nevī

esrāra düş:

1. **esrāra düş:**-*a, -me*
Gazel 3467
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uyuşturucuya müptela olmak II Allah için kendinden geçme durumuna müptela olmak. II Sırlara gömülmek.

Göñül esrāra düşme olma bengī
İçerseñ iç şarāb-ı lāle rengi

esrār-ı ‘ışḳ:

1. **esrār-ı ‘ışḳ:**-*a*
Gazel 3196
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın sırları.

Esrār-ı ‘ışḳa kimsene āgeh bulınmadı
Bülbül meger ki elde tuta dāmen-i güli

2. **esrār-ı ‘ışḳ:**--*ı*
Gazel 3110
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın sırları.

Sırr-ı ‘ışḳı sīnede sakla Muḥibbī cān gibi
Yañılup bir kimseye esrār-ı ‘ışḳı söyleme

estaġfirullāh:

1. **estaġfirullāh:**
Gazel 3163
Mısra: **8**
“Allah’tan af ve mağfiret dilerim” anlamında duâ sözü.

Baña meyden didi kıl tevbe zāhid
Ne tevbe zāhidā estaġfirullāh

et:

1. **etüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Gazel 3291
Mısra: **4**
İnsanlarda ve hayvanlarda, deriyle kemik arasında bulunan ve kas ile yağdan oluşan tabaka.

Raḥm ḳılmaduñ benüm bu nāleme iy seng-dil
Āhum ile nerm olurken etüñüñ gör sengüñi

etek/g:

1. **etegini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3349
Mısra: **12**
Etek, bir şeyin uç kısmı.

Kalursa dāmen-i dilber ne tañ aġyār destinde
Gülüñ hīç görmedüñ mi sen etegini diken kesdi

etrāf:

1. **etrāfına:**-*ı, -(n)a*
Gazel 3125
Mısra: **4**
Bir yer veya şeyi kuşatan, çevreleyen yerler, çevre.

İçüp mey geldi tābından ‘iẕārına ‘arāḳ yir yir
Seḥer vaḳtında san düşmiş gülüñ etrāfına jāle

2. **etrāfını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3479
Mısra: **7**
Etraf, çevre, civar.

Lāleler tutmış çemen etrāfını görüp didüm
Sīneden yir yir dökilen kana beñzetdüm seni

etrāf-ı çemen:

1. **etrāf-ı çemen:**
Gazel 3176
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çimenliğin etrafı.

Lālezār olsa Muḥibbī ne tañ etrāf-ı çemen
Eşk-i çeşmüm dökilür her yaña seylāb gibi

etrāfını iḥāṭa eyle:

1. **etrāfını iḥāṭa eyle:**-*ı, -n, -ı, -miş*
Gazel 3328
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Etrafını sarmak/kuşatmak: Çevresinde toplanmak, ortaya almak, kuşatmak.

Ḥüsnüñ[üñ] etrāfını ḫaṭṭuñ iḥāṭa eylemiş
Göz göre īmāna ḳaṣd eyler meger tersā gibi

ev:

1. **evini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3128
Mısra: **3**
Ev, hane. II gönül evi.

Yapmadan göñlüm evini āh kim anı yıkar
Dönderüpdür oynını dildār oglan oynına

ev hisābı bāzārda rāst gelmez:

1. **ev ḥisābı bāzārda rāst gelmez:**-*ı, --da, -*
Gazel 3131
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Atasözü**
`Önceden tasarlanan bir iş umulduğu gibi sonuçlanmaz, düşünüldüğü gibi olmaz` anlamında kullanılan bir söz.

Cān virüben ḫāk-i pāyın ol şehüñ bulam dime
Ev ḥisābı rāst gelmez degmede bāzārda

evbāş:

1. **evbāşı:**-*ı*
Gazel 3287
Mısra: **6**
Ayak takımı, serseri topluluğu. II Çapkın, mest kimse.

Bugün meydān-ı ‘ışḳ içre yiter Mecnūn’a mecnūnlık
Aña ṭa‘na daşın atup n’idersiz siz ol evbāşı

evbāş ol:

1. **evbāş ol:**-*ma, -dı*
Gazel 3396
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayaktakımı, rezil (kimseler) olmak.

Dōstlar miḥnet şebinde ol ki evbāş olmadı
Er degül ‘ālem içinde adı yoldaş olmadı

evc-i felek:

1. **evc-i felek:**-*-de*
Gazel 3115
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göğün en yüksek katı. Gökyüzü.

Maḥv ola gide evc-i felekde meh ü ḫurşīd
Ger pertev-i ḥüsni irişe saḳf-ı semāya

evc-i semā:

1. **evc-i semā:**-*y, -a*
Gazel 3156
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göğün en yüksek yeri; Hak katı.

Dirdüm irişür derd ü elem evc-i semāya
Derdā ki eser eylemez ol māhliḳāya

evlâ:

1. **evlā:**
Gazel 3238
Mısra: **1**
Daha uygun, daha iyi, daha lâyık, yeğ, müreccah.

Yine bu meclis-i ġamda gözüm yaşı şarāb evlā
O bezme iñleyüp her dem olursa dil rebāb evlā

2. **evlā:**
Gazel 3238
Mısra: **2**
Daha uygun, daha iyi, daha lâyık, yeğ, müreccah.

Yine bu meclis-i ġamda gözüm yaşı şarāb evlā
O bezme iñleyüp her dem olursa dil rebāb evlā

3. **evlā:**
Gazel 3238
Mısra: **4**
Daha uygun, daha iyi, daha lâyık, yeğ, müreccah.

Viṣāl-i gencine dirler olur vīrāneler maḥzen
Baña ma‘mūre olmakdan göñül olmak ḫarāb evlā

4. **evlā:**
Gazel 3238
Mısra: **6**
Daha uygun, daha iyi, daha lâyık, yeğ, müreccah.

Ser-i kūyına ger varsam ider red ṣūretin dilber
Baña nisbet anuñ kūyındaki ḫāl-i kilāb evlā

5. **evlā:**
Gazel 3238
Mısra: **8**
Daha uygun, daha iyi, daha lâyık, yeğ, müreccah.

Niçe bir yazayım derd-i derūnum bir kitāb oldı
Okumaz korkaram dilber idersem intiḫāb evlā

6. **evlā:**
Gazel 3238
Mısra: **10**
Daha uygun, daha iyi, daha lâyık, yeğ, müreccah.

Ecel gibi gelüp ḫaṭṭı beni öldüriser āḫir
Dilā gün yüzini görmege eylerseñ ṣitāb evlā

7. **evlā:**
Gazel 3238
Mısra: **12**
Daha uygun, daha iyi, daha lâyık, yeğ, müreccah.

İşitdüm çeşm-i fettānı uyur ‘ālem olur rāḥat
Uyarmañ fitnedür ẓāhir ko tursun aña ḥ̆āb evlā

8. **evlā:**
Gazel 3238
Mısra: **14**
Daha uygun, daha iyi, daha lâyık, yeğ, müreccah.

Muḥibbī ḫastadur yatur lebüñ dārü’ş-şifāsında
Ya öldür anı kurtılsun ya gönder bir cevāb evlā

evrād:

1. **evrādını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3230
Mısra: **8**
1. Okunması âdet edinilmiş olan belli âyet, sûre ve duâlar. 2. Her zaman söylenen, tekrarlanan sözler. 3. tasavvuf. Bir pir veya şeyh tarafından düzenlenmiş olan, tarîkat mensuplarının her gün veya belirli zamanlarda okudukları, âyetler, salavat ve esmâdan ibâret duâlar.

Ol güzeller şāhını ger görse idi bir naẓar
Unudurdı zāhid-i bārid-nefes evrādını

2. **evrādını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3464
Mısra: **6**
1. Okunması âdet edinilmiş olan belli âyet, sûre ve duâlar. 2. Her zaman söylenen, tekrarlanan sözler. 3. tasavvuf. Bir pir veya şeyh tarafından düzenlenmiş olan, tarîkat mensuplarının her gün veya belirli zamanlarda okudukları, âyetler, salavat ve esmâdan ibâret duâlar.

Bir naẓar görse yüzüñ zāhid senüñ iy muġbeçe
Rehn-i mey kılurdı tācın yañılup evrādını

evrād-ı yā ḥādī:

1. **evrād-ı yā ḥādī:**
Gazel 3175
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ya Ḥādī zikri. Ya Ḥādī diyerek tekrarlamak, zikretmek, her zaman söylemek. (Ḥādī: "Kendisine ulaşan doğru yolu gösterici, hidâyet edici" anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.).

Hidāyet ister-iseñ sen iki ʻālemde iy miskīn
Dilüñden gitmesün hergiz senüñ evrād-ı yā Ḥādī

evtār:

1. **evtāruma:**-*um, -a*
Gazel 3068
Mısra: **4**
Teller.

Çünki döndi ḳāmetüm eşküm olaldan tār aña
İñlerem mıżrāb-ı ġam el sunsa ger evtāruma

evvel:

1. **evveli:**-*i*
Gazel 3217
Mısra: **9**
Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.

Evveli ʻışḳuñ Muḥibbī'ye didüñ cān terkidür
Bir söz-ile dōstum öldürmegil illā beni

2. **evvel:**
Gazel 3178
Mısra: **2**
Başlangıçta, ilk önce, ilk olarak.

ʻIşḳ bünyādına cem' iden melāmet taşını
Şarṭıdur evvel temel yirine koya başın

3. **evvel:**
Gazel 3115
Mısra: **13**
Başlangıç, birinci, ilk.

Bünyād-ı cefā eyledüñ evvel beni öldür
ʻĀdetdür ezel ẕebḥ-ile başlansa bināya

4. **evvel:**
Gazel 3117
Mısra: **1**
Başlangıç, birinci, ilk.

Göster evvel yüzüñi göñlümi al āl eyle
Pūte-i hicre koyup āḫir anı ḳāl eyle

5. **evvel:**
Gazel 3119
Mısra: **5**
Başlangıç, birinci, ilk.

Ṭarīḳ-i ʻışḳa togrılsam seni ḳaṭʻ iderem evvel
Sebük-bār olayım iy ser baña bār-ı girān olma

6. **evvel:**
Gazel 3023
Mısra: **10**
Ar. Önce.

Ẓulmet-i ġamda yine kaldı Sikender gibi dil
İy Muḥibbī çāre ne uymaduñ evvel sözüme

7. **evvel:**
Gazel 3083
Mısra: **1**
Ar. Önce.

Her kim güzelüñ aldanur evvel vefāsına
Lāyıḳdur anuñ ugraya āḫir cefāsına

8. **evvel:**
Gazel 3128
Mısra: **10**
Ar. Önce.

Cān alup cān virmek olmışdur Muḥibbī kār-ı ʻışḳ
Başla evvel çünki ʻāşıḳsın hemān cān oynına

9. **evvel:**
Gazel 3150
Mısra: **10**
1. Karşılaştırma yoluyle bir yer, zaman veya oluşun bahsedilen yer zaman veya oluştan önde veya önce bulunduğunu veya olduğunu anlatır, önce. 2. Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.

Yār içün cān terkin ursa bu Muḥibbī tañ degül
Evvel ʻışḳuñ fedā-yı cān olupdur lāzıma

10. **evvel:**
Gazel 3165
Mısra: **6**
1. Karşılaştırma yoluyle bir yer, zaman veya oluşun bahsedilen yer zaman veya oluştan önde veya önce bulunduğunu veya olduğunu anlatır, önce. 2. Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.

Mest-i ḫarāb iken ne ʻacebdür ki gözleri
Miḥrāb idüp kaşın geçer evvel ḳıyāmete

11. **evvel:**
Gazel 3202
Mısra: **1**
1. Karşılaştırma yoluyle bir yer, zaman veya oluşun

bahsedilen yer zaman veya oluştan önde veya önce bulunduğunu veya olduğunu anlatır, önce. 2. Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.

Menzilüñ evvel ḳadem basduñ dilā dünyā gibi
Āḫirüñ ammā ne olur bilmedüñ ferdā gibi

12. **evvel:**
Gazel 3215
Mısra: **7**
1. Karşılaştırma yoluyle bir yer, zaman veya oluşun bahsedilen yer zaman veya oluştan önde veya önce bulunduğunu veya olduğunu anlatır, önce. 2. Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.

Evvel dilini soñra alur cānını komaz
Her kim nigāh eyleye nāgāh ol dil-keşi

13. **evvel:**
Gazel 3222
Mısra: **1**
1. Karşılaştırma yoluyle bir yer, zaman veya oluşun bahsedilen yer zaman veya oluştan önde veya önce bulunduğunu veya olduğunu anlatır, önce. 2. Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.

Gösterüp evvel yüzüñi derdnāk itdüñ beni
Örtüp anı zülf-ile āḫir helāk itdüñ beni

14. **evvel:**
Gazel 3228
Mısra: **1**
1. Karşılaştırma yoluyle bir yer, zaman veya oluşun bahsedilen yer zaman veya oluştan önde veya önce bulunduğunu veya olduğunu anlatır, önce. 2. Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.

Evvel alduñ būseñe cān naḳdine iḳrārumı
Soñra ne kıldum ki bozduñ dōstum bāzārumı

15. **evvel:**
Gazel 3242
Mısra: **5**
1. Karşılaştırma yoluyle bir yer, zaman veya oluşun bahsedilen yer zaman veya oluştan önde veya önce bulunduğunu veya olduğunu anlatır, önce. 2. Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.

Gönlümi gönderdüm evvel soñra cān teslīm idüp
Ka‘be’dür kūyına varup eyledüm ḳurbān iki

16. **evvel:**
Gazel 3242
Mısra: **10**
1. Karşılaştırma yoluyle bir yer, zaman veya oluşun bahsedilen yer zaman veya oluştan önde veya önce bulunduğunu veya olduğunu anlatır, önce. 2. Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.

Dir-imişsin terk kılmaz bu Muḥibbī baş u cān
İmtiḥān eyle gel evvel soñra kıl bühtān iki

17. **evvel:**
Gazel 3285
Mısra: **3**
1. Karşılaştırma yoluyle bir yer, zaman veya oluşun bahsedilen yer zaman veya oluştan önde veya önce bulunduğunu veya olduğunu anlatır, önce. 2. Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.

Egerçi görinür ‘ışḳ evvel āsān
Velī düşvār olur ol varı varı

18. **evvel:**
Gazel 3284
Mısra: **1**
(Ar.) Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.

Sev evvel cān-ıla gül yüzlü yārı
Soñında eyle bülbül gibi zārı

19. **evvel:**
Gazel 3304
Mısra: **3**
(Ar.) Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.

Virmedüm dil saña evvel görmedüm luṭf u kerem
Ne bileydüm olasın soñra sitemkārum gibi

20. **evvel:**
Gazel 3349
Mısra: **9**
(Ar.) Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.

Olup sulṭān-ı ‘ışḳ evvel ḥişār-ı gönlüme mālik
Gelüp mi‘mār-ı ġam āḫir aña yir yir beden kesdi

21. **evvel:**
Gazel 3351
Mısra: **10**
(Ar.) Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.

Muḥibbī’ye cefā kılma bugün sulṭān-ı ‘ālemsin
Sorılısar-durur yarın eñ evvel şehlerüñ dādı

22. **evvel:**
Gazel 3461
Mısra: **14**
(Ar.) Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.

İy Muḥibbī dār-ı dünyā kimseye kılmaz vefā
Gösterür kendüyi evvel ziynet ile zen gibi

23. **evvel:**
Gazel 3194
Mısra: **10**
1. Karşılaştırma yoluyle bir yer, zaman veya oluşun bahsedilen yer zaman veya oluştan önde veya önce bulunduğunu veya olduğunu anlatır, önce. 2. Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.

İy Muḥibbī merd iseñ dünyā seni aldamasun
Danış evvel ‘aḳsin it yok ‘aḳlı anuñ zen gibi

<u>evvela:</u>

1. **evvelā:**
Gazel 3077
Mısra: **3**
"İlk önce, ilk olarak" anlamlarında zarf.

Ol servüñ evvelā pāyına cān u dil akıtdum
Ardınca ravān oldı yaşum da bilesine

evveli:

1. **evveli:**
   Gazel 3099
   Mısra: **10**
   Başlangıç, ezeli olmayan, ilk.

Yār içün cān terkin ursa bu Muḥibbī tañ degül
Evveli ‘ışḳuñ fedā-yı cān olupdur lāzıma

[ey]:

1. **[ey]:**
   Gazel 3226
   Mısra: **1**
   Seslenme edatı.

Diñlemedüñ [ey] dil-i dīvāne kimse pendini
Tak yüri meh-rūlaruñ boynuña zülfi bendini

eyā:

1. **eyā:**
   Gazel 3219
   Mısra: **1**
   "Ey, hey" manasına gelen seslenme edatıdır.

Añmaduñ sen şeb-i firḳatde eyā dōst beni
Oda yakmak ne revādur seni cāndan seveni

2. **eyā:**
   Gazel 3018
   Mısra: **5**
   "Ey!" seslenme ünlemi (sevgili).

Raḥm eyle eyā ẓālim-i devrān-ı cefākāra
Ben bulımadum derdüme bir çāre esirge

3. **eyā:**
   Gazel 3409
   Mısra: **3**
   "Ey!" seslenme edatı (sevgili).

Sīneye gelse müjeñ tīri eyā kaşı kemān
Anı ‘ışḳ ehli bilür cānına rāḥat kapusı

4. **eyā:**
   Gazel 3017
   Mısra: **6**
   "Ey!" seslenme edatı.

Yüzüm döndürmezem senden kılursañ beni biñ pāre
Eyā dilber Ḫudā ḥaḳḳı ölince saña ‘āşıḳvan

5. **eyā:**
   Gazel 3272
   Mısra: **8**
   "Ey!" seslenme edatı.

Dimiş idüñ ki seni vaṣlum ile şād ideyim
Ne tīz unıtduñ eyā dōst ol ‘ahd kanı

6. **eyā:**
   Gazel 3395
   Mısra: **3**
   "Ey!" seslenme edatı.

Eyā zāhid eger biñ kez naẓar kılsañ o meh-rūya
Görinmez pertev-i ḥüsni idesin çün nigāh egri

7. **eyā:**
   Gazel 3396
   Mısra: **3**
   "Ey!" seslenme edatı.

Ġamzeñ okları eyā meh-rū irişdi sīneye
Kan yalaşmayınca benümle karındaş olmadı

eyd:

1. **eydür:**-*ür*
   Gazel 3164
   Mısra: **2**
   Söylemek.

Bir ġazel didüm yine şol māh-ı tābān üstine
Eydür ise ehl-i şevḳ götür ser-i cān üstine

2. **eydesin:**-*esin*
   Gazel 3323
   Mısra: **14**
   Söylemek.

Bu Muḥibbī’ye yiter cevr ü sitem zecr ü elem
Eydesin olmadı mı daḫı ‘ināyet naẓarı

eyd-:

1. **eydür:**-*ür*
   Gazel 3085
   Mısra: **2**
   Der, söyler.

Gönlüme didüm ‘āşıḳam ‘ışḳuñ ‘ilācı ne
Eydür baña ki olmaya çāre ‘ilācına

2. **eydüp:**-*üp*
   Gazel 3366
   Mısra: **8**
   Söylemek, demek.

Sīne levḥine yazaldan naḳşını meh-rūlaruñ
Āferīn eydüp gören taḥsīn ider naḳḳāşumı

3. **eydür:**-*ür*
   Gazel 3234
   Mısra: **3**
   Söylemek, demek.

Gönlüme itdüm ḫıṭāb eydür gözümdendür günāh
Görmese ol meyl idüp çeker midüm bu miḥneti

eydür:

1. **eydür:**
   Gazel 3008
   Mısra: **7**

Der ki anlamında bir kimsenin sözüne yer verirken kullanılan ifade.

Ḫālüñi ‘ārıżuñda her kim görürse eydür
Bir Hindi devşürür gül san gülsitān içinde

eydür ki:

1. **eydür ki:**
Gazel 3055
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Der ki.

Kaşı yayından kaçan ġamz okların atsa nigār
Cān baña eydür ki ḳurbān olayın ebrūlara

eyit-:

1. **eydürler:**-*ür, -ler*
Gazel 3416
Mısra: **7**
Demek, söylemek.

Ser-i kūyuñda kim görse baña dīvāne eydürler
Anuñçün zülf-i zencīrüñ olupdur boynumuñ bendi

eyit:

1. **eydür:**-*ür*
Gazel 3145
Mısra: **4**
Demek, söylemek.

Didügümce dem-be-dem raḥm eyle bu dil-ḫasteye
Ḫışm-ıla eydür baña her iş bite bu bitmeye

2. **eydür:**-*ür*
Gazel 3470
Mısra: **10**
Demek, söylemek.

Lebleri sırrın bilüp virdüm miyānından ḫaber
Āferīn eydür Muḥibbī’nüñ gören idrākini

3. **eydür:**-*ür*
Gazel 3482
Mısra: **5**
Demek, söylemek.

Çīn-i zülfinden yañagı tābını eydür gören
‘Āleme odlar saçar biñ başlu ejderhā gibi

eyle-:

1. **eyleyüp:**-*(y)üp*
Gazel 3275
Mısra: **7**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ḳaddümi ya eyleyüp atdum yine āh okların
Dimedi çarḫuñ geçürdüm bu tokuz kalkanını

2. **eyle:**
Gazel 3335
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Hem çü ṣürāḫī gibi sücūd pāy-ı sāġara
Eyle serv ü naleyi çeng ü çıġāne[y]i

3. **eyle:**
Gazel 3338
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Gūşum tolı çeng-ile nāyuñ ṣadāsıdur
İy pend-gū başuña eyle naṣīḥati

4. **eyle:**
Gazel 3347
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Merd olan virmez imiş çünki bu dünyāya göñül
Sen daḫı eyle Muḥibbī gele merdāneligi

5. **eyle:**
Gazel 3405
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Uyḫuya vardukda dil cennetde gördi yirini
Bir mu‘abbir kūy-ı yār eyle didi ta‘bīrini

6. **eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 3264
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ben daḫı kūh-ı ġamı kesmekde iy şīrīn dehen
Anı ki ben eyledüm ‘ālemde Ferhād itmedi

7. **eylemişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 3365
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Tartmak ister ḫāk-i pāyin cevheri cān-ıla dil
Eylemişdür dīdelerden keffe-i mīzān iki

8. **eyleye:**-*y, -e*
Gazel 3265
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek" yardımcı fiili.

Her libāsı yāra lāyıḳ görmez illā meger
Eyleye gülden ḳabā ola semen pīreheni

9. **eyleye:**-*y, -e*
Gazel 3421
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek" yardımcı fiili.

Cān diler şem‘-i ruḥa eyleye pervānalıgı
Göstere yine gönül zülfine dīvānalıgı

eyle:

1. **eylemişemdür:**-*miş, -em, -dür*
Gazel 3023
Mısra: **7**
Demek, söylemek.

Ben baña eylemişemdür suçı yok dilberümüñ
Anı düşmen idemez ben ne ki itdüm özüme

2. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 3492
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

‘Işḳa düşdüñ iy Muḥibbī cān u başa kalmaduñ
Eyledüñ ‘uṣṣāḳ ara sen de ‘aceb dīvānegī

3. **eyle:**
Gazel 3027
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ger ölem ḫāk-i derüñden eyle ḫişt-i merḳadüm
Zinde-y-iken çünki gelmedüñ benüm bālinüme

4. **eyledi:**-*di*
Gazel 3421
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Kim tutar tīr-i cefā karşusına sīne siper
Āferīn olsun aña eyledi merdānalıgı

5. **eyledi:**-*di*
Gazel 3475
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Bezm-i ġamda gönlümi deldi cefā tīriyle āh
Giceler tā ṣubḥ olınca iñiler nā eyledi

eytām:

1. **eytāmını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3472
Mısra: **7**
Yoksul, yetim gözyaşı.

Kanına girdüm yire saldum yaşum eytāmını
Korkaram yolum tutar āḫir olur ol kan beni

eyü ‘amel kıl-:

1. **eyü ‘amel kıl-:**-*mag, -a*
Gazel 3254
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyi amel etmek: (Gereğince) Hareket etmek.

Eyü ‘amel kılmaga cehd it ḫayr u şerri farḳ kıl
Kurtarasın tā ki şeyṭāndan bugün īmānuñı

eyvā:

1. **eyvā:**
Gazel 3345
Mısra: **8**
Kötü bir haber veya olay karşısında duyulan üzüntüyü, korku, panik, pişmanlık, esef, hayıflanma gibi duyguları ifâde etmek için kullanılır, yazık.

Zerd oldı yüzüm yanalıdan pūte-i ġamda
Dirsem ne ‘aceb var mıdur eyvā benüm gibi

2. **eyvā-y-ıla:**-*y, -ıla*
Gazel 3040
Mısra: **4**
Eyvah. II Ayva.

Bu felek dönsün murāduñca senüñ ol bī-vefā
Ḥasretüñden ger geçerse gözlerüm eyvā-y-ıla

eyvāh:

1. **eyvāh:**
Gazel 3397
Mısra: **10**
"Yazık" anlamında, kötü bir haber veya olay karşısında duyulan üzüntüyü, korku, panik, pişmanlık, esef, hayıflanma gibi duyguları ifade etmek için kullanılan bir ünlem.

Müdde‘ī raġmınadur her demde cānā güldügüm
Bu Muḥibbī seni ger görmeye eyvāh meni

eyvān:

1. **eyvānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3275
Mısra: **2**
Köşk.

Saklasun her dündan diñ yāra ad u sanını
Görmesün her nā-sezā göstermesün eyvānını

eyyām-ı bahār ol-:

1. **eyyām-ı bahār ol-:**-*sa*
Gazel 3121
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bahar günlerinin gelmesi, ilkbahar mevsiminin erişmesi. II Sevgilinin görünmesi, ortaya çıkması.

Eyyām-ı bahār olsa yine güller açılsa
Gül şevḳıne gülşende kızıl müller açılsa

ezber:

1. **ezber:**
Gazel 3411
Mısra: **3**
Bir sözü, bir metni kitaba bakmadan aynen tekrar edebilecek şekilde zihinde tutma, hıfzetme.

Kitāb-ı ‘ışḳuñı başdan okudum ser-te-ser ezber
Daḫı ögrenmedin varup mu‘allimden elifbāyı

ezber okı-:

1. **ezber okı-:**-*mış, -dur*
Gazel 3272
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir metni veya sözü herhangi bir yere bakmadan bellekte kalan biçimiyle söylemek.

‘Işḳuñ müşkilini sorma yine ‘āşıḳa sor
Zīrā başdan başa ezber okımışdur okını

ezber oku:

1. **ezber oku:**-*dı*
Gazel 3355
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir metni veya sözü herhangi bir yere bakmadan bellekte kalan biçimiyle söylemek.

‘Işḳ kitābını Muḥibbī yine ezber okudı
Bir ḥarf bilmez iken elif-bādan ġayrı

ezel:

1. **ezel:**
Gazel 3059
Mısra: **14**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. ● Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyle)
1. Yaratılışından îtibâren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Muḥibbī ḫālüñe meyl itse tañ mı
Ezel gendüme meyl itmiş beşer de

2. **ezelden:**-*den*
Gazel 3061
Mısra: **4**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. ● Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyle)
1. Yaratılışından îtibâren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Yüzüñe n’ola dirsem şāh-ı ḫāver
Ezelden nūr-ıla olmış sirişte

3. **ezeldendür:**-*den, -dür*
Gazel 3287
Mısra: **2**
Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman.

Mülemma‘ olsa kan-ıla ‘aceb midür gözüm yaşı
Yār olmış ezeldendür ḫūn-ı ciger ṭāğında deryāsı

4. **ezelden:**-*den*
Gazel 3004
Mısra: **9**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Muḥibbī’ye ezelden çün sunıldı cām-ıla şāhid
Virildi saña da zāhid riyā tesbīḥ ü seccāde

5. **ezelden:**-*den*
Gazel 3042
Mısra: **11**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Ezelden mest-i ‘ışḳ oldı Muḥibbī
Anuñ göñli ne zende ne püserde

6. **ezel:**
Gazel 3048
Mısra: **11**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

İy Muḥibbī ḳısmet olındı ezel şādī vü ġam
Derd ü miḥnet düşdi ancak ehl-i ‘ışḳuñ pāyına

7. **ezel:**
Gazel 3067
Mısra: **4**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Tīr-i müjgānuña karşu dil yine gögsin gerer
Her ki ‘āşıḳdur ezel dirler ki ol bī-bāk ola

8. **ezelden:**-*den*
Gazel 3105
Mısra: **6**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Sen hümāyı bāz-ı himmetle şikār itsem ne tañ
Çünki pervāz eylemek gelmiş ezelden şānuma

9. **ezelden:**-*den*
Gazel 3135
Mısra: **4**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Hevāsın işidüp nāyuñ hevāyī olur elbetde
Anuñçündür ki konmışdur ezelden cāẕibe nāda

10. **ezelden:**-*den*
Gazel 3135
Mısra: **8**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Beni meyḫāne küncinde görüp ṭa‘n eyleme zāhid
Ezelden başa yazudur benüm nem var bu arada

11. **ezel:**
Gazel 3165
Mısra: **8**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

İy dil mecāzī ‘ışḳa göñül virmeden sakın
İrişdürür kişi ezel āḫir nedāmete

12. **ezelden:**-*den*
Gazel 3182
Mısra: **10**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Muḥibbī sakın aldanma ribāṭ-ı köhnedür ‘ālem
Biri konar biri göçer ezelden böyledür kārı

13. **ezel:**
Gazel 3183
Mısra: **5**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Urmış-ıdum zühd ü taḳvānuñ ezel bünyādını
Āh kim ṭūfān mı ḫāk-ile yeksān eyledi

14. **ezel:**
Gazel 3202
Mısra: **9**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Bu Muḥibbī çün ezel nūş itdi ‘ışḳuñ cāmını
Görinürse tañ degül geh mest ü geh şeydā gibi

15. **ezel:**
Gazel 3254
Mısra: **3**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Çün muṭī‘ olup “belī” didüñ ezel rūz-ı elest
‘Ahdüñe dur terk kılma key sakın peymānuñı

16. **ezelden:**-*den*
Gazel 3263
Mısra: **9**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Ezelden ḳısmet oldı şādī vü ġam
Muḥibbī saña düşdi ġuṣṣadan pay

17. **ezelden:**-*den*
Gazel 3313
Mısra: **6**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Vaṣluñ ile görürem eyler tana‘‘um ġayrılar
Baña olmamış gibi ḳısmet ezelden dāmeni

18. **ezelden:**-*den*
Gazel 3358
Mısra: **10**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Muḥibbī ‘ālemüñ ḳaṣrın görüben i‘timād itme
Urılmışdur su üstinde ezelden çünki bünyādı

19. **ezelden:**-*den*
Gazel 3364
Mısra: **6**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Ḥalḳa olmış ḥüsninüñ gencinde zülfeynin görüp
Didüm ol gence ṭılısm olmış ezelden mār iki

20. **ezelden:**-*den*
Gazel 3368
Mısra: **7**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Ḳaṣr-ı ‘ışḳuñ çün ezelden urdılar bünyādını
Kelle-i ‘uṣṣāḳdan itdiler anuñ taşını

21. **ezelden:**-*den*
Gazel 3373
Mısra: **5**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Āşinālık olmaya idi ezelden kāşkī
Āşinālıkdan saña çün yig gelür bīgānegī

22. **ezel:**
Gazel 3381
Mısra: **11**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Sulṭān-ı ‘ışḳ şöyle yasag eylemiş ezel
Yaksun maḥabbet ehli ḥaşre degin sīne yagını

23. **ezel:**
Gazel 3409
Mısra: **10**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

İy Muḥibbī ger melāmet itse zāhid ġam degül
Çün ezel açılmadı ‘uṣṣāḳa şöhret kapusı

24. **ezel:**
Gazel 3414
Mısra: **2**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Cānā cefā vü cevrüñ-ile dil ḫoşın daḫı
İçdüm şarāb-ı ‘ışḳı ezel serḫoşın daḫı

25. **ezel:**
Gazel 3464
Mısra: **1**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Ḫāne-i dilde ezel ‘ışḳuñ uran bünyādını
Kapusı üzre ḫarāb-ābād yazmış adını

26. **ezel:**
Gazel 3480
Mısra: **4**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Seyl-i eşkümden żarar gelmez meger bennā-yı ‘ışḳ
Seng-i miḥnetle ezel yapmış bu göñlüm dārını

27. **ezel:**
Gazel 3489
Mısra: **3**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Tā ki içdüm ben ezel cām-ı maḥabbet cür‘asın
Anuñ-içun fāş kıldı mest olup dil rāzını

28. **ezelden:**-*den*
Gazel 3490
Mısra: **14**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Muḥibbī bezm-i ḫüsnüñde ko yansun şem‘-i meclisdür
Ezelden āteş-i ‘ışḳa yakupdur ol dil ü cānı

29. **ezelden:**-*den*
Gazel 3492
Mısra: **5**
1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Āşinālık olmaya idi ezelden kāşkī
Āşinālıkdan saña çün yig gelür bīgānegī

30. **ezel:**
Gazel 3126
Mısra: **1**
Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman II yaratılışından îtibâren, yaratıldığından beri.

Çünki virildi ḫande vü şādī ezel güle
Āh u fiġān eylemek oldı ḫū bülbüle

31. **ezel:**
Gazel 3134
Mısra: **1**
Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman II yaratılışından îtibâren, yaratıldığından beri.

‘Işḳa dil virdüm ezel geldi belālar başuma
Āh kim yazu-y-ımış bu mācerālar başuma

32. **ezel:**
Gazel 3307
Mısra: **2**
Başlangıcı belli olmayan zaman mefhumu. II Çok eskiden beri.

Geçdi dirīġ ġuṣṣa ile ‘ömr-i cevānı
Surḫ idi ezel şimdi bulup çehre ḫazānı

33. **ezelde:**-*de*
Gazel 3095
Mısra: **7**
Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. || Ruhlar aleminin başlangıcı.

Levḥ üzre dest-i ḳudret yazmış bunı ezelde
Ḥüsnüñ senüñ mużā‘af derdüm benüm żiyāde

34. **ezel:**
Gazel 3115
Mısra: **14**
Başlangıcı olmayan geçmiş zaman. II Çok eski zamandan beri.

Bünyād-ı cefā eyledüñ evvel beni öldür
‘Ādetdür ezel ẕebḥ-ile başlansa bināya

35. **ezelden:**-*den*
Gazel 3357
Mısra: **7**
(Ar.) Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman.

Naṣīb itmiş ezelden çün sunıldı baña kār-ı ‘ışḳ
N’iderem ‘ışḳdan ġayrı cihān içinde ben kārı

36. **ezelden:**-*den*
Gazel 3444
Mısra: **1**
(Ar.) Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman.

Şu‘le-i ‘ışḳuñ ezelden olmışam pervānesi
Dūd-ı dil zencīr idinmişdür göñül dīvānesi

37. **ezel:**
Gazel 3272
Mısra: **9**
(Ar.) Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı

tasavvur edilemeyen zaman II. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Dār-ı dünyāya denī dirler imiş çünki ezel
Kim aña meyl ide elbette olur ol da denī

38. **ezel:**
Gazel 3278
Mısra: **4**
(Ar.) Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman II. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Baḥr-ı eşkümde yürür murġ-ı dilm her ṭarafa
Zīra pervā yimez olmışdur ezel āb u aşı

39. **ezel:**
Gazel 3295
Mısra: **11**
(Ar.) Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman II. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Maḥabbet cür'asın her kim Muḥibbī ol ezel içdi
Ola mest-i ḫarābātī dura başında ḫumārı

40. **ezel:**
Gazel 3478
Mısra: **3**
(Ar.) Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman II. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Cām-ı 'ışḳı bile nūş itdük ezel Mecnūn-ıla
Ol ayak götürdi meclisde beni serḫōş kodı

ezel bezmi:

1. **ezel bezmi:**-*i, -n, -de*
Gazel 3260
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bezm-i elest. Allah'ın tüm ruhları topladığı meclis.

İçüp 'ışḳuñ şarābını ezel bezminde mest oldum
Anuñçün daḫı farḳ itmem bugün ben sol-ıla sagı

2. **ezel bezmi:**--*i, --n, --de*
Gazel 3084
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın ezelde ruhları yarattıktan sonra, "Elestü bi-Rabbiküm: Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" diye sorduğu ve ruhların, "Belā (evet), sen bizim Rabb'imizsin" diye Allah'ı tasdik ettikleri ezel meclisi.

Ben ezel bezminde içmişdüm maḥabbet cāmını
Mest olup 'ışḳ ile cānum irmiş idi kāmına

ezel mey-hānesi:

1. **ezel mey-ḫānesi:**
Gazel 3010
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ezelden beri var olan meyhane, aşıkların toplandıkları yer. II Elest meclisi.

Ezel mey-ḫānesinden kim içüpdür cür'a-i 'ışḳı
Ebed tā rūz-ı maḥşerde bulınsa tañ mı mestāne

ezelī:

1. **ezelī:**
Gazel 3378
Mısra: **1**
Başlangıcı olmayan, öteden beri olan, eski.

Ḥüsn-ile ṭarāvet ezelī sen güle düşdi
Cevr-ile cefā ḳur'ası ben bülbüle düşdi

ezhār:

1. **ezhārı:**-*ı*
Gazel 3182
Mısra: **8**
Çiçekler.

Dilā gel seyr-i bāġ eyle teferrüc kıl Ḫudā şun'ın
Biri birine beñzer mi ne yüzdendür gör ezhārı

2. **ezhārı:**-*ı*
Gazel 3213
Mısra: **3**
Çiçekler.

Mürde iken zinde itdi cümle ezhārı ṣabā
Tāze cān buldu kamusı irdi nefḫ-i 'Īsevī

3. **ezhārı:**-*ı*
Gazel 3250
Mısra: **3**
Çiçekler.

Mürde idi zinde kıldı cümle ezhārı ṣabā
Tāze cān buldı kamusı irdi nefḫ-i 'Īsevī

4. **ezhār-ıla:**-*ıla*
Gazel 3191
Mısra: **7**
Çiçekler.

Yine ezhār-ıla zeyn oldı gülşen
Aralarında güldür tācdārı

F

<u>faḫr:</u>

1. **faḫrum:**-*um*
Gazel 3246
Mısra: **9**

1. Övünme, iftihar, gururlanma. 2. İftihar kaynağı, iftihar sebebi, övünç, medâr-ı iftihar.[20]

Cihāna şāh olmakdan saña kul olmadur faḫrum
Gerekmez Ḳayṣer u Dārā olam ḫakan-ı Faġfūrī

<u>fahr it-:</u>

1. **faḫr it-:**--*me*, --*sün*
Gazel 3140
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Övünmek, iftihar etmek.

Bīsütūn'ı kazmag-ıla kūhken faḫr itmesün
Kesmişem ben daḫı bu ġam kūhını tırnag-ıla

<u>fakīh-i şehr:</u>

1. **faḳīh-i şehr:**
Gazel 3208
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şehrin fıkıh alimi.

Tesbīḥ ü ḫırḳa saña mübārek faḳīh-i şehr
Baña yiter bu kisvet ü zünnār 'āşıḳı

<u>fakīr it:</u>

1. **faḳīr it:**-*di*
Gazel 3446
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fakirleştirmek, fakir hale getirmek.

Yoluñda merdüm-i çeşmüm düketdi gevher-i eşki
Dirīġā kalmadı varı beni yavlak faḳīr itdi

<u>fāl:</u>

1. **fālumı:**-*um*, -*ı*
Gazel 3276
Mısra: **8**
Çeşitli şeylere bakarak gelecekte olacaklar hakkında anlamlar çıkarma, gāipten haber verme.

Ḳur'a saldum muṣḥaf-i ḥüsnüñ açup fāl eyledüm
Ḥamdü-lillāh ki murād üstine gördüm fālumı

<u>fāl eyle:</u>

1. **fāl eyle:**
Gazel 3117
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fal açmak, fal bakmak.

Vuṣlat el vire mi yāḫūd düşe mi rūz-ı firāḳ
Muṣḥaf-ı ḥüsnini gel aç hele bir fāl eyle

fāl eyle-:

1. **fāl eyle-:**-*dü, -m*
Gazel 3276
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fal açmak, fal bakmak. II Bir şeyin olacağını öngörmek.

Ḳur'a saldum muṣḥaf-i ḥüsnüñ açup fāl eyledüm
Ḥamdü-lillāh ki murād üstine gördüm fālumı

falān:

1. **falān:**
Gazel 3204
Mısra: **12**
1. Belirtilmesi gerekli görülmeyen isimlerin önüne getirilerek onları belirsiz şekilde niteler. 2. Söylenmesi uygun görülmeyen bir özel ismin yerini tutar.

Ger 'ār iderse ādemī añmaga n'ola yār
Lāyıḳ degül mi baña dimege falān daḫı

fānī:

1. **fānīdür:**-*dür*
Gazel 3151
Mısra: **9**
Son bulucu, sonlu, ölümlü, kalımsız, bâkî olmayan. Karşıtı: BÂKÎ.

İy Muḥibbī çünki bilürsin ki fānīdür cihān
Gülşen içre bāde nūş it bir muṣāḥib yār ile

2. **fānī:**
Gazel 3343
Mısra: **10**
Baki olmayan, geçici.

Dünyā-yı dūna eylemedi zerre maḥabbet
Çün itdi naẓar gördi Muḥibbī anı fānī

fānūs:

1. **fānūsını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3292
Mısra: **8**
Küre veya silindir şeklinde cam kapak. II İçinde mum yakılan fener, camlı mahfaza, abajur. III Fani dünya.

Tekye-i dilde gelüp mihmān ola ger ġam baña
Aña karşu yakaram bu göñlümüñ fānūsını

2. **fānūsını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3327
Mısra: **1**
Küre veya silindir şeklinde cam kapak. II İçinde mum yakılan fener, camlı mahfaza, abajur. III Fani dünya.

İy göñül gel sīnede yak 'ışḳuñuñ fānūsını
'Āşıḳ olan bāda virür 'ār-ıla nāmūsını

3. **fānūsuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3320
Mısra: **10**
Bir ışık kaynağının etrâfına geçirilen cam mahfaza. II Gönül.

İy Muḥibbī çün şeb-i hicrān saña oldı mekān
Sen daḫı yak āteş-i 'ışḳ-ıla dil fānūsuñı

fānūs-ı belā perdesi:

1. **fānūs-ı belā perdesi:**-*si*
Gazel 3155
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela perdesinin/örtüsünün feneri.

Nār-ı ġamda naẓar iden kişi tāb-ı tenüme
Didi fānūs-ı belā perdesi pīrāhenüme

fāriġ:

1. **fāriġ:**
Gazel 3189
Mısra: **7**
Vazgeçmiş, terk etmiş, el çekmiş.

Ḫūblardan fāriġ iken başuma sulṭān-ıdum
İy felek n'itdüm saña kim derdnāk itdüñ beni

fāriġ ol:

1. **fāriġ ol:**
Gazel 3032
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feragat etmek, geri durmak, uzak kalmak.

Zāhidā var fāriġ ol nār-ıla korkutma beni
Zīra çokdan yanageldüm ben bu hicrān nārına

2. **fāriġ ol:**
Gazel 3305
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feragat etmek, geri durmak, uzak kalmak.

İy zāhid-i bārid-nefes nedür bu baḫs ü bu cedel
Añlayımazsın fāriġ ol 'ışḳ içre ḳīl ü ḳālümi

3. **fāriġ ol:**
Gazel 3169
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vazgeçmek, el çekmek.

Fāriġ ol eyle ḳanā‘at gūşesini iḫtiyār
‘Ālem içre her denīden iy göñül nān isteme

4. **fāriġ ol:**
Gazel 3406
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feragat etmek, geri durmak, uzak kalmak.

Ger ḥużūr itmek dilerseñ iy Muḥibbī fāriġ ol
Olmaya vaḥdet maḳāmı gūşe-i ‘uzlet gibi

fark eyle:

1. **farḳ eyle:***-y, -i, -mez*
Gazel 3323
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayırt etmek, seçmek..

Virme nādān eline gevher-i naẓmuñı sakın
Zīrā farḳ eyleyimez billūr-ıla [hem] güheri

fark eyle-:

1. **farḳ eyle-:***-mez*
Gazel 3162
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Ayırt etmek, seçmek. 2. Var olduğunu görmek, görerek varlığını anlamak. 3. (Bir şeyin varlığını) Açık bir delil olmaksızın hissetmek, anlamak, sezmek, farkına varmak.

Baglanalı zülfüñüñ zencīrine dīvāne dil
Kendüzin farḳ eylemez degül ki sol u sagına

2. **farḳ eyle-:***-mez*
Gazel 3096
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Görmek, seçmek. II Anlamak, sezmek. II Ayırt etmek.

Baglanalı zülfüñüñ zencīrine dīvāne dil
Kendüzin farḳ eylemez degül ki sol u sagına

fark it:

1. **farḳ it:***-me, -se, -m*
Gazel 3341
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayırt etmek, seçmek.

Yandugumca nār-ı ‘ışḳa artdı şevḳum şu‘lesi
İtmesem farḳ tañlamañ nūr-ıla miḥnet nārını

fark kıl:

1. **farḳ kıl:**
Gazel 3254
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayırt etmek, seçmek.

Eyü ‘amel kılmaga cehd it ḫayr u şerri farḳ kıl
Kurtarasın tā ki şeyṭāndan bugün īmānuñı

fark olın-:

1. **farḳ olın-:***-maz*
Gazel 3192
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayırt edilmek, seçilmek.

Gicesi gündüzinden farḳ olınmaz
Muḥībbī’nüñ geçer leyl ü nehārı

farż ol:

1. **farż ol:***-ma, -sa*
Gazel 3340
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yapılması kaçınılmaz olmak.

Ḫarc itmeseydi dīdelerüm naḳd işigini
Farż olmasa ger baña ḥüsnüñ ziyāreti

fāş eyle:

1. **fāş eyle:***-y, -en*
Gazel 3396
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ortaya çıkarmak, ifşa etmek.

Gözlerüm yaşı-durur fāş eyleyen derd ü ġamum
Var mıdur bu yolda kimse yüregi baş olmadı

fāş eyle-:

1. **fāş eyle-:***-dü, -ñ*
Gazel 3185
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir sırrı) Meydana vurmak, açığa çıkarmak.

Şu‘le-i āh-ıla iy dil sırrumı fāş eyledüñ
Odlara yan göreyim bu āh-ı sūzānum gibi

fāş id-:

1. **fāş id-:***--er*
Gazel 3127
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açığa vurmak, meydana çıkarmak.

Rāzuñı sakla dime ‘ālemde hergiz bir kese
Yine ol fāş ider anı agız açup söylese

2. **fāş id-:**--*en*
Gazel 3099
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir sırrı meydana vurmak, açığa çıkarmak.

Sırr-ı ‘ışḳı nālem ile göz yaşıdur fāş iden
N’eyleyem derdā dirīġā bu iki ġammāzuma

3. **fāş id-:**-*en*
Gazel 3150
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir sırrı) Meydana vurmak, açığa çıkarmak.

Sırr-ı ‘ışḳı nālem ile göz yaşıdur fāş iden
N’eyleyem derdā dirīġā bu iki ġammāzuma

fāş it-:

1. **fāş it-:**--*di*
Gazel 3088
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizli olanı ortaya çıkarmak, ifşa etmek.

Fāş itdi cihān ḫalḳına çün sırrumı yaşum
Gözden bırakam yirlere ger sīm [ile] zerse

2. **fāş it-:**--*me*
Gazel 3094
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizli olanı ortaya çıkarmak, ifşa etmek.

Didiler aglayup fāş itme sırrı
Didüm ne çāre ya bu rūy-ı zerde

3. **fāş it-:**-*di*
Gazel 3152
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir sırrı) Meydana vurmak, açığa çıkarmak.

Sırrını fāş itdi ‘ışḳuñ bilmeyüp Ferhād’ı gör
Anuñ içün tīşesi dokındı āḫir başına

4. **fāş it-:**-*di*
Gazel 3158
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir sırrı) Meydana vurmak, açığa çıkarmak.

Çeşmüm akıtdı kanlu yaşın itdi rāz fāş
Rüsvā-yı ‘ālem oldı o bu mācerā-y-ıla

fāş it:

1. **fāş it:**-*di*
Gazel 3422
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir sırrı meydana vurmak, açığa çıkarmak.

Sırr-ı ‘ışḳı çünki fāş itdi göñül Manṣūr-vār
Dār-ı zülfüñde emān gel virme ber-dār it beni

fāş kıl:

1. **fāş kıl:**-*dı*
Gazel 3489
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir sırrı) Meydana çıkarmak, duyurmak, açığa vurmak.

Tā ki içdüm ben ezel cām-ı maḥabbet cür‘asın
Anuñ-ıçun fāş kıldı mest olup dil rāzını

fāş ol:

1. **fāş ol:**-*dı*
Gazel 3413
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açığa çıkmak, belirgin hale gelmek, belli olmak.

Sırr-ı ‘ışḳı saklar iken sīnede fāş oldı āh
Duydı ‘ālem ḫalḳı bu nāle-i efġān büyüdi

2. **fāş ol:**-*ma*, -*dı*
Gazel 3396
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açığa çıkmak, ifşa olmak, duyulmak, bilinmek.

Bu Muḥibbī hicr elinden dökmeyince kanlu yaş
Bu cihān mülkinde anuñ sırrı hīç fāş olmadı

faṣl [u] bāb:

1. **faṣl [u] bāb:**-*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3412
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) kitap bölümlerinden biri,bir kısmı.

Cevrüñüñ faṣl [u] bābını yazdum
Deftere sıgmadı kitāb oldı

fāyide:

1. **fāyide:**
Gazel 3194
Mısra: **7**
1. İşe yarama, işe yaramanın meydana getirdiği iyi durum, olumlu sonuç, yarar, nefi. 2. Kâr, menfaat.

Göklere başuñ irerse saña yokdur fāyide
Neñ kim olur yüzüñi sürseñ yire dāmen gibi

faż̇l:

1. **faẕluñ:**-*uñ*
Gazel 3171
Mısra: **3**
1. Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem. 2. Bir kimsede bulunan şahsî kıymet ve meziyet, değer.

Ag idesin faẕluñ ile yüzlerin
Gerçi olmış her birisi rū-siyāh

fedā eyle:

1. **fedā eyle:**-*r*
Gazel 3404
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçmek, uğruna vermek.

Gösterür dilber çü her dem ḫançer-i ‘üryānını
Ehl-i diller de fedā eyler yolına cānını

2. **fedā eyle:**-*r*, -*dü*, -*m*
Gazel 3040
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kıymak, gözden çıkarmak.

Ḥaḳ bilür kim cān u dil yolına eylerdüm fedā
Hemdem olsam bir nefes ol dilber-i ḫamrā-y-ıla

fedā-yı cān:

1. **fedā-yı cān:**
Gazel 3099
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canı feda etmek, uğruna can vermek. II Can ve başını vermeye hazır olmak; ölümü göze alabilmek. III Tüm varlığını feda etmek.

Yār içün cān terkin ursa bu Muḥibbī tañ degül
Evveli ‘ışḳuñ fedā-yı cān olupdur lāzıma

2. **fedā-yı cān:**
Gazel 3150
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canı feda etmek, uğruna can vermek. II Can ve başını vermeye hazır olmak; ölümü göze alabilmek. III Tüm varlığını feda etmek.

Yār içün cān terkin ursa bu Muḥibbī tañ degül
Evvel ‘ışḳuñ fedā-yı cān olupdur lāzıma

fehm eyle:

1. **fehm eyle:**-*mez*
Gazel 3318
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlamak, idrak etmek.

Dirler Muḥibbī şi‘rini kuş diline beñzer hemān
Fehm eylemez ma‘nāsını her kim Süleymān olmadı

fehm id:

1. **fehm id:**-*e*
Gazel 3343
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlamak, idrak etmek.

Bir rind-i sebük-rūḥ gerek fehm ide sözüm
Mela’larda keşf degüldür bu ma‘ānī

felek:

1. **felek:**
Gazel 3040
Mısra: **3**
1. devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ǁ dünya 2. gökyüzü.

Bu felek dönsün murāduñca senüñ ol bī-vefā
Ḥasretüñden ger geçerse gözlerüm eyvā-y-ıla

2. **felekde:**-*de*
Gazel 3057
Mısra: **8**
1. devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ǁ dünya 2. gökyüzü.

Rūşen eyle dōstum gel göñlümüñ vīrānesin
Senden özge çün felekde māh-ı tābān olmaya

3. **felek:**
Gazel 3103
Mısra: **6**
1. devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ǁ dünya 2. gökyüzü.

Ḥaṭuñ terk eylemez ise ḫaṭāyı
Siyāh eyler felek saḳfını nāle

4. **felekler:**-*ler*
Gazel 3084
Mısra: **1**
1. Gökyüzü, semâ. 2. Dünya, âlem, devran. 3. Gök katlarında yer alan yıldızların insan kaderi üzerinde yaptığı kabul edilen etki, kadere hâkim olduğuna inanılan güç, tâlih, baht.

Asmadın ḳandīl-i zerrīni felekler bāmına
Ḫil‘at-i sebzi agaçlar almadan endāmına

5. **felekden:**-*den*
Gazel 3163
Mısra: **5**
1. Gökyüzü, semâ. 2. Dünya, âlem, devran. 3. Gök katlarında yer alan yıldızların insan kaderi üzerinde yaptığı kabul edilen etki, kadere hâkim olduğuna inanılan güç, tâlih, baht.

Felekden görinür Mecnūn'a a'la
Kaçan ṣaḥrāda Leylā kursa ḫargāh

6. **felek:**
Gazel 3182
Mısra: **4**
1. Gökyüzü, semâ. 2. Dünya, âlem, devran. 3. Gök katlarında yer alan yıldızların insan kaderi üzerinde yaptığı kabul edilen etki, kadere hâkim olduğuna inanılan güç, tâlih, baht.

Bu derdüme nihāyet yok cefā vü cevre ġāyet yok
Felek beñzer getürmedi benüm gibi dil-efgārı

7. **felek:**
Gazel 3189
Mısra: **8**
1. Gökyüzü, semâ. 2. Dünya, âlem, devran. 3. Gök katlarında yer alan yıldızların insan kaderi üzerinde yaptığı kabul edilen etki, kadere hâkim olduğuna inanılan güç, tâlih, baht.

Ḫūblardan fāriġ iken başuma sulṭān-ıdum
İy felek n'itdüm saña kim derdnāk itdüñ beni

8. **felek:**
Gazel 3206
Mısra: **4**
1. Gökyüzü, semâ. 2. Dünya, âlem, devran. 3. Gök katlarında yer alan yıldızların insan kaderi üzerinde yaptığı kabul edilen etki, kadere hâkim olduğuna inanılan güç, tâlih, baht.

Niçe gör kesdi kūh-ı Bīsütūn'ı
Felek 'ışḳ tīşesin Ferhād'a virdi

9. **felek:**
Gazel 3253
Mısra: **5**
1. Gökyüzü, semâ. 2. Dünya, âlem, devran. 3. Gök katlarında yer alan yıldızların insan kaderi üzerinde yaptığı kabul edilen etki, kadere hâkim olduğuna inanılan güç, tâlih, baht.

Saña cān-ıla kul oldum felek saḳfına ya kursa
'Aceb midür beni devrān-ı şeh gerdūn-serīr itdi

10. **felekde:**-*de*
Gazel 3253
Mısra: **1**
1. Gökyüzü, semâ. 2. Dünya, âlem, devran. 3. Gök katlarında yer alan yıldızların insan kaderi üzerinde yaptığı kabul edilen etki, kadere hâkim olduğuna inanılan güç, tâlih, baht.

O kim iy serv-ḳad bālā felekde saña yir itdi
Beni pā-māl-i 'ışḳ idüp ayak altında zīr itdi

11. **felek:**
Gazel 3295
Mısra: **6**
1. Gökyüzü, semâ. 2. Dünya, âlem, devran. 3. Gök katlarında yer alan yıldızların insan kaderi üzerinde yaptığı kabul edilen etki, kadere hâkim olduğuna inanılan güç, tâlih, baht.

Nigāruñ katıdur göñli anı kim bilmek isterse
Felek nerrādı getürmez murādumca benem zārı

12. **felek:**
Gazel 3349
Mısra: **14**
1. Gökyüzü, semâ. 2. Dünya, âlem, devran. 3. Gök katlarında yer alan yıldızların insan kaderi üzerinde yaptığı kabul edilen etki, kadere hâkim olduğuna inanılan güç, tâlih, baht.

Muḥibbī cevr-i yār-ıla öliser diyü kūyında
Felek ḫayyāṭı anuñçün gelüp ḫūnīn kefen kesdi

13. **felekden:**-*den*
Gazel 3351
Mısra: **3**
1. Gökyüzü, semâ. 2. Dünya, âlem, devran. 3. Gök katlarında yer alan yıldızların insan kaderi üzerinde yaptığı kabul edilen etki, kadere hâkim olduğuna inanılan güç, tâlih, baht.

Felekden yücedür beñzer senüñ iy māh-rū ḳaṣruñ
Anuñçün 'āṣıḳuñ aña irişmez āh u feryādı

14. **felek:**
Gazel 3431
Mısra: **7**
1. Gökyüzü, semâ. 2. Dünya, âlem, devran. 3. Gök katlarında yer alan yıldızların insan kaderi üzerinde yaptığı kabul edilen etki, kadere hâkim olduğuna inanılan güç, tâlih, baht.

Felek ḫayyātı ḥüsni ḫil'atini
Görüp hayrān elinden sındı düşdi

15. **felekde:**-*de*
Gazel 3344
Mısra: **4**
(Ar.) Gökyüzü, semâ II. Dünya, âlem, devran.

Dildāra karşu secde kılup cānı terk kıl
Tā ki felekde kıla melā'ik namāzuñı

femān:

1. **femānı:**-*ı*
Gazel 3365
Mısra: **16**
1. Emir, buyruk. 2. Yazılı pâdişah emri, berat, yarlık, buyrultu.

Öldürem dirdüñ peşīmān olma dur iḳrāruña
Şāhlar femānı birdür olamaz fermān iki

fen:

1. **fende:**-*de*
Gazel 3351
Mısra: **6**

Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.

Güzeller kamusı andan cefā vü cevri ögrenmiş
Bu fende var mıdur bilsem aceb hīç anuñ üstādı

fenā:

1. **fenā:**
Gazel 3443
Mısra: **8**
Fânî, geçici. Sonu olan. 2. Kötü, üzücü.

Yol yok-durur beḳāya eger irmeye ecel
Peymāne pür ola meger oldur fenā güni

2. **fenā:**
Gazel 3096
Mısra: **2**
1. Yok olma, yokluk, geçip gitme ["bulmak" fiili ile kullanılır], "beka" mn zıddı, [tasavvufta maddî varlıktan sıyrılıp hakka ulaşma]. 2. Kötü, iyi olmayan, uygunsuz [olan] fena şey, fena adam, fena söz.

Hicrüñ-ile dönmiş-idüm ben ḫazān yapragına
Bir katı āh eyledüm düşdüm fenā topragına

3. **fenādur:**
Gazel 3406
Mısra: **5**
1. Yok olma, yokluk, geçip gitme ["bulmak" fiili ile kullanılır], "beka" mn zıddı, [tasavvufta maddî varlıktan sıyrılıp hakka ulaşma]. 2. Kötü, iyi olmayan, uygunsuz [olan] fena şey, fena adam, fena söz.

Ko bu ‘iyş ü ‘işreti çün kim fenādur ‘āḳıbet
Yār-ı bāḳī ister iseñ olmaya ṭā‘at gibi

4. **fenāsını:**-*s, -ı, -n, -ı*
Gazel 3232
Mısra: **16**
Gelip geçici olma durumu, devamlı ve kalıcı olmama, ölümlü ve son bulucu olma, ölümlülük, fânîlik.

Dünyāya virmez ol dilini almaz i‘tibār
Her kim ki bunı fikr idüp añlar fenāsını

fenā deyri:

1. **fenā deyri:**-*i, -n, -de*
Gazel 3379
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yokluk âlemi.

Bu fenā deyrinde sanmañ cāh u māl egler beni
Bir yüzi gün alnı meh kaşı hilāl egler beni

fend:

1. **fendüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3417
Mısra: **4**
Hile, yalan, desise.

‘Ahd idersin and içüp tā kılasın bir dem vefā
İy cefā-ḫū niçe kez gördüm senüñ pür fendüñi

fenn:

1. **fennin:**-*in*
Gazel 3469
Mısra: **6**
Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.

Varaldan mekteb-i ‘ışḳa açup miḥnet kitābından
Maḥabbet fennin ögrendüm olup Ḳays’uñ sabaḳdaşı

fenn-i ‘ışḳuñ üstādı ol-:

1. **fenn-i ‘ışḳuñ üstādı ol-:**-*uñ, -ı, -ma, -sa*
Gazel 3175
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk fenninin / aşk ilminin üstadı (Herhangi bir ilimde veya sanat alanında bilgi ve söz sâhibi olan, üstün bir yeri, tam vukūfu bulunan kimse.) olmak.

Eger Ferhād olmasa bu fenn-i ‘ışḳuñ üstādı
Añılur mıydı ‘ālemde belā vü derd-ile adı

fer vir:

1. **fer vir:**
Gazel 3245
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Işık vermek. 2. Aydınlatmak.

Ḫūblar encüm kamu sen māh-ı tābān ol yüri
Gün gibi fer vir cihāna mihr-i raḫşān ol yüri

ferāġat ‘ālemi:

1. **ferāġat ‘ālemi:**-*i*
Gazel 3316
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Rahatlık/istirahat alemi.

Düşürme bādeyi elden ġam-ı dehri ferāmūş it
Ferāġat ‘ālemi var mı ‘aceb mey-ḫāneden ġayrı

feraḥ:

1. **feraḥ:**
Gazel 3043
Mısra: **10**
Sevinç, mutluluk // Rahatlık, huzur.

Eger esse ṣabā cānān ilinden
Feraḥ tola dil ü cān illerine

ferah ol:

1. **feraḥ ol:**-*sa*
Gazel 3443
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlü rahatlamak, sakin ve huzurlu olmak.

Çün rezmgāh er kişinüñ bezmgāhıdur
Olsa ne tañ Muḥibbī feraḥ mācerā güni

ferāmūş eyle-:

1. **ferāmūş eyle-:**-*dü, -m*
Gazel 3288
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Unutmak.

Ḫˇābda her ne didi cümle ferāmūş eyledüm
Gerçi dilden gitmeyüp tā ṣubḥa dek tekrār idi

ferāmūş eyle:

1. **ferāmūş eyle:**-*y, -üp*
Gazel 3373
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Unutmak, hatırından çıkarmak.

‘Aḳl u ṣabrı küllī bir yirden ferāmūş eyleyüp
‘Āşıḳam dīvānelıkdur ḥāṣılum dīvānegī

2. **ferāmūş eyle:**-*dü, -m*
Gazel 3492
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Unutmak.

‘Aḳl u ṣabrı küllī bir yirden ferāmūş eyledüm
‘Āşıḳam dīvānelikdür ḥāṣılum dīvānegī

ferāmūş it:

1. **ferāmūş it:**
Gazel 3316
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Unutmak.

Düşürme bādeyi elden ġam-ı dehri ferāmūş it
Ferāġat ‘ālemi var mı ‘aceb mey-ḫāneden ġayrı

ferd ol-:

1. **ferd ol-:**-*-a*
Gazel 3118
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnsanlardan her biri, belirli olmayan şahıs, kişi, kimse, birey. II Eşi olmayan, eşsiz kimse, tek.

Vādī-i ‘ışḳa düşen bulur maḥabbet yolların
‘Āşıḳ oldur ‘ışḳ ara Mecnūnlayın ol ferd ola

ferdā:

1. **ferdālara:**-*-lar, -a*
Gazel 3116
Mısra: **10**
1.Yarın, yarınki gün, ertesi gün. 2. Gelecek zaman. 3. Ahiret, öbür dünya, kıyamet.

Gelmişem dervāze-i ḥüsnüñe şey-li’llāh içün
Büse iḥsān eylegil salma beni ferdālara

2. **ferdā:**
Gazel 3202
Mısra: **2**
1. Ertesi gün, yarın. 2. Gelecek, gelecek zaman. 3. Kıyâmet.

Menzilüñ evvel ḳadem basduñ dilā dünyā gibi
Āḫirüñ ammā ne olur bilmedüñ ferdā gibi

3. **ferdā:**
Gazel 3337
Mısra: **9**
1. Ertesi gün, yarın. 2. Gelecek, gelecek zaman. 3. Kıyâmet.

Va‘de vaṣlın ‘arż ider her dem baña ferdā diyü
İtmedin olsa müyesser baña ferdā kāşki

4. **ferdā:**
Gazel 3337
Mısra: **10**
1. Ertesi gün, yarın. 2. Gelecek, gelecek zaman. 3. Kıyâmet.

Va‘de vaṣlın ‘arż ider her dem baña ferdā diyü
İtmedin olsa müyesser baña ferdā kāşki

ferdālara sal-:

1. **ferdālara sal-:**-*-lar, -a-lar, -a, -ma*
Gazel 3000
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yarına bırakmak, geciktirmek, tehir etmek, oyalamak, kandırmak, avutmak, başından savmak, boş hayallere kaptırmak, hayal kırıklığına uğratmak, gelecek için vaatlerde bulunmak anlamlarında kullanılır.

Ḥasret-ile ben kül oldum baña göster gün yüzüñ
Hey ḳıyāmet gel beni salma bugün ferdālara

ferdāya sal:

1. **ferdāya sal:**-*y, -a, -dı*
Gazel 3383
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gelecek için vaatte bulunmak II ertelemek, yarına bırakmak II başından savmak.

Va‘deyi ferdāya saldı gitdi ol serv-i revān
Bile gitdi göz yaşı eşk-i revān eglenmedi

ferdāya sal-:

1. **ferdāya sal-:***--y, --a, --ar, --sın*
Gazel 3024
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yarına bırakmak, ertelemek II oyalamak.

Niçe bir ferdāya salarsın Muḥibbī bendeñi
‘Ahde durmazsın nigārā bāri gel gülme yüze

2. **ferdāya sal-:***-y, -a, -ar*
Gazel 3158
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gelecek için vaatte bulunmak. II Ertelemek, yarına bırakmak. II Başından savmak.

Salar Muḥibbī ḫastayı ferdāya çün ḥabīb
Ḥāli ne ola kim yile ol bī-vefā-y-ıla

3. **ferdāya sal-:***-maz*
Gazel 3185
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yarına bırakmak, tehir etmek, ertelemek.

İy Muḥibbī hicre muḥtāc eylemez ‘āşıḳların
Öldürüp ferdāya salmaz var mı cānānum gibi

ferh:

1. **ferh:**
Gazel 3287
Mısra: **7**
Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü Şirin adlı aşk hikâyelerinin başkahramanı.

Maḥabbet kişverine çün diyen serdār Ferh
Anuñçün ‘ışḳı yolına koyup terk eyledi başı

ferhād:

1. **ferhād’ı:***-ı*
Gazel 3152
Mısra: **11**
Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü Şirin adlı aşk hikâyelerinin başkahramanı.

Sırrını fāş itdi ‘ışḳuñ bilmeyüp Ferhād’ı gör
Anuñ içün tīşesi dokındı āḫir başına

2. **ferhād’uñ:***-’uñ*
Gazel 3177
Mısra: **2**
Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü Şirin adlı aşk hikâyelerinin başkahramanı.

Ḥasret-i Leylā-y-ıla āh oldı Mecnūn pīşesi
Derd-ile kūhı keser Ferhād’uñ oldı tīşesi

3. **ferhād’ını:***-ı, -n, -ı*
Gazel 3230
Mısra: **10**
Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü Şirin adlı aşk hikâyelerinin başkahramanı.

Sen beni öldürmeyince derd ü ġamla añmaduñ
Ölmeyince añmadı Şīrīn daḫı Ferhād’ını

4. **ferhād’a:***-a*
Gazel 3243
Mısra: **1**
Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü Şirin adlı aşk hikâyelerinin başkahramanı.

İrdi Ferhād’a maḥabbet kesdi miḫnet daşını
Derd-ile bī-çāre virdi āḫir anda başını

5. **ferhād’ı:***-ı*
Gazel 3358
Mısra: **4**
Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü Şirin adlı aşk hikâyelerinin başkahramanı.

Eger Leylī degülse ol neden ben aña Mecnūnam
V’eger Şīrīn olmasa bu dil olmazdı Ferhād’ı

6. **ferhād’ı:***-ı*
Gazel 3367
Mısra: **5**
Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü Şirin adlı aşk hikâyelerinin başkahramanı.

Öñce Mecnūn ile Ferhād’ı karagula salup
Yürürem şimdi benem ‘ışḳ ilinüñ pādişehi

7. **ferhād’ı:***-ı*
Gazel 3376
Mısra: **4**
Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü Şirin adlı aşk hikâyelerinin başkahramanı.

Ġamuñla iy perī-peyker yoluñda n’ola cān virsem
Belā kūhında öldürdi ġam-i Şīrīn çü Ferhād’ı

8. **ferhād’a:***-a*
Gazel 3402
Mısra: **1**
Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü Şirin adlı aşk hikâyelerinin başkahramanı.

Bilmedi Ferhād’a sordum nedür ‘ışḳuñ bīşesi
Kūhkenlikdür hemān ancak anuñ endīşesi

9. **ferhād:**
Gazel 3084
Mısra: **8**
Fars ve Osmanlı edebiyatlarının en ünlü aşk kahramanı, Hüsrev ile Şîrîn hikâyesinin baş kahramanlarından birisi.

Kūhkenlik eyler idüm ben belā kūhında āh
Bī-sütūn'ı kesmedin Ferhād Şīrīn nāmına

10. **ferhād:**
Gazel 3100
Mısra: **4**
Fars ve Osmanlı edebiyatlarının en ünlü aşk kahramanı, Hüsrev ile Şîrîn hikâyesinin baş kahramanlarından birisi.

'Işḳ meydānında girdüm geştgīr-i derd olup
Vāmıḳ u Ferhād u Ḳays'ı dest-yār itmeñ nice

11. **ferhād:**
Gazel 3268
Mısra: **5**
Fars kökenli Hüsrev ü Şîrîn ve Ferhâd ü Şîrîn aşk hikâyelerinin erkek kahramanı.

Ra'd iñler ebr aglar dāyimā Ferhād içün
Her yaña cūlardur akar kūhsāruñ giryesi

12. **ferhād:**
Gazel 3380
Mısra: **11**
Fars kökenli Hüsrev ü Şîrîn ve Ferhâd ü Şîrîn aşk hikâyelerinin erkek kahramanı.

Añılmaz oldı Mecnūn-ıla Ferhād
Muḥibbī ḳur'a-i 'ışḳ saña düşdi

13. **ferhād:**
Gazel 3387
Mısra: **4**
Fars kökenli Hüsrev ü Şîrîn ve Ferhâd ü Şîrîn aşk hikâyelerinin erkek kahramanı.

Leylī zülfüñ ḥasretinden iy leb-i şīrīn-dehen
Nāleler itdüm ki Mecnūn-ıla Ferhād itmedi

14. **ferhād'a:**-*'a*
Gazel 3122
Mısra: **4**
Ferhad ile Şirin hikayesinin erkek kahramanıdır.

Görüñ derdiyle cān virdi belāda kūhken āḫir
Teraḥḥüm itmedi Şīrīn gelüp bī-çāre Ferhād'a

15. **ferhād:**
Gazel 3359
Mısra: **4**
"Ferhat"; Ferhat ile Şirin hikayesinin erkek kahramanıdır.

Leyli Mecnūn ile vardur Ḫusrev ü Şīrīn velī
Cān u baş terk itmede hīç biri Ferhād olmadı

16. **ferhād:**
Gazel 3009
Mısra: **8**
Ferhad ile Şirin adlı hikayede geçen kahramanlardan biri. Ferhad, Hüsrev adlı padişahın sevgilisi Şirin'e aşıktır. Şirin'in arzusu üzerine Bisütun adlı bir dağı delmesi istenir. || *Divan şiirinde, sevgilisine kavuşmak için zorlu, gerçekleşmesi güç işleri temsil eder.*

Kefen pür-ḫūn ide her dem gözümüñ kanlu yaşından
Eger derdüm bile Ferhād ola zīr-i kefen āgeh

17. **ferhād-ıla:**-*ıla*
Gazel 3048
Mısra: **5**
Ferhad ile Şirin adlı hikayede geçen kahramanlardan biri. Ferhad, Hüsrev adlı padişahın sevgilisi Şirin'e aşıktır. Şirin'in arzusu üzerine Bisütun adlı bir dağı delmesi istenir. || *Divan şiirinde, sevgilisine kavuşmak için zorlu, gerçekleşmesi güç işleri temsil eder.*

'Işḳı benden sor ne bilsün anı Ferhād-ıla Ḳays
Biri ṣaḥrāda biri kūhı gezer kolayına

18. **ferhād-veş:**-*veş*
Gazel 3086
Mısra: **6**
Ferhad ile Şirin adlı hikayede geçen kahramanlardan biri. Ferhad, Hüsrev adlı padişahın sevgilisi Şirin'e aşıktır. Şirin'in arzusu üzerine Bisütun adlı bir dağı delmesi istenir.Divan şiirinde, sevgilisine kavuşmak için zorlu, gerçekleşmesi güç işleri temsil eder.

Bir lebi şīrīn firāḳından belā kūhında āh
Urmışam Ferhād-veş başumı ben daşdan daşa

19. **ferhād-veş:**-*veş*
Gazel 3087
Mısra: **6**
Ferhad ile Şirin adlı hikayede geçen kahramanlardan biri. Ferhad, Hüsrev adlı padişahın sevgilisi Şirin'e aşıktır. Şirin'in arzusu üzerine Bisütun adlı bir dağı delmesi istenir.Divan şiirinde, sevgilisine kavuşmak için zorlu, gerçekleşmesi güç işleri temsil eder.

La'l-i şīrīnine dil virdüm düşüp kūh-ı ġama
Kesmege Ferhād-veş kūhsār sevdüm tāzece

20. **ferhād:**
Gazel 3141
Mısra: **5**
Ferhâd ü Şîrîn veya Hüsrev ü Şîrîn aşk mesnevilerinin erkek kahramanıdır.

Cān nisār eyle lebi şīrīne Ferhād gibi
Işḳ yolında yüri sen daḫı bir ad eyle

21. **ferhād:**
Gazel 3175
Mısra: **1**
Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü Şirin adlı aşk hikâyelerinin başkahramanı.

Eger Ferhād olmasa bu fenn-i 'ışḳuñ üstādı
Añılur mıydı 'ālemde belā vü derd-ile adı

22. **ferhād'a:**-*a*
Gazel 3206
Mısra: **4**
Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü Şirin adlı aşk hikâyelerinin başkahramanı.

Niçe gör kesdi kūh-ı Bīsütūn'ı
Felek 'ışḳ tīşesin Ferhād'a virdi

23. **ferhād:**
Gazel 3264
Mısra: **8**
Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü Şirin adlı aşk hikâyelerinin başkahramanı.

Ben daḫı kūh-ı ġamı kesmekde iy şīrīn dehen
Anı ki ben eyledüm 'ālemde Ferhād itmedi

ferhād ide:

1. **ferhād ide:**-*-e*
Gazel 3006
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ferhad (gibi) yapmak, olmak. (Ferhad meşhur bir aşk masalının kahramanlarından biridir. Şirin'in aşkı uğruna "Bîsütün" adlı dağı delmiş.).

Sen lebi şīrīn-zebānuñ 'ışḳına
Kūh-ı ġamda dil özin Ferhād ide

ferhād şıfat:

1. **ferhād şıfat:**
Gazel 3426
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ferhad gibi, Ferhad misali.

Ferhād şıfat kūh-ı belā içre serin terk
Her kim ki kıla añıla 'uşşāḳ ara nāmı

ferhād u kays:

1. **ferhād u ḳays:**
Gazel 3177
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ferhat ve Kays, aşk mesnevi kahramanları (Kays: Mecnun).

Bile alup gitmedi 'ışḳı bilüñ Ferhād u Ḳays
Tolıdur şīr ü peleng ile bu 'ışḳuñ bīşesi

2. **ferhād u ḳays:**-*ı*
Gazel 3457
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ferhat ve Kays (Leyla ile Mecnun hikâyesindeki aşk müptelası olan Mecnun'un önceki adı).

Arayu 'ışḳ rāhın Ferhād u Ḳays'ı gör kim
Birisi deşte varup birisi taga düşdi

ferhād u mecnūn:

1. **ferhād u mecnūn:**-*ı*
Gazel 3193
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ferhat ve Mecnun.

Maḥabbet şehrine vardum Muḥibbī geşt-gīr oldum
Basup Ferhād u Mecnūn'ı benümdür 'ışḳ meydānı

2. **ferhād u mecnūn:**
Gazel 3425
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ferhat ve Mecnun.

İdüp teslīm baña Ferhād u Mecnūn tekye-i 'ışḳı
Biri kūhsāra yüz dutdı biri varup beyābānı

ferhād-şıfat:

1. **ferhād-şıfat:**
Gazel 3097
Mısra: **3**
Ferhat gibi.

Kim ki şīrīn lebüñe dil vire Ferhād-şıfat
Yakalar çāk idüben dāmen-i kūhsāra düşe

ferhād-veş:

1. **ferhād-veş:**
Gazel 3187
Mısra: **6**
Ferhat gibi. Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü Şirin adlı aşk hikâyelerinin başkahramanı.

Cevāb aldı meger şīrīn lebüñden
Bu dil Ferhād-veş taglara düşdi

ferhundegī:

1. **ferḫundegī:**
Gazel 3311
Mısra: **6**
Mübareklik, kutluluk, uğurluluk.

'Ārıżın 'arż eyleyüp didi ki māhum ben saña
Ṭāli'üm buldı sa'ādet kevkebüm ferḫundegī

ferīdūn:

1. **ferīdūn:**
Gazel 3461
Mısra: **9**
Şehname'de yeryüzü padişahı olması, adaleti, doğruluğu, iyilikseverliği ile anılan Pers kralı.

Kanı İskender Ferīdūn Ḫusrev ü Dārā vü Cem
Kanda gitdi Zāl u Rüstem Gīv-ile Bījen gibi

ferişte:

1. **ferişte:**
Gazel 3090
Mısra: **3**
Melek, günahsız, masum.

Melek midür perī yāḫūd ferişte
Bu ḥüsni görmedi kimse beşerde

2. **ferişte:**
Gazel 3059
Mısra: **3**
F. ferişte, melek.

Melek misin perī yāḫūd ferişte
Bu ḥüsni görmedi kimse beşerde

3. **ferişte:**
Gazel 3061
Mısra: **1**
F. ferişte, melek.

Perīsin bilmedüm yāḫūd ferişte
Beni bī-ṭāḳat itdüñ bir görişte

4. **ferişte:**
Gazel 3062
Mısra: **8**
F. ferişte, melek.

Viṣālüñ ārzū itmek ne mümkin
Ben ādem oglanı sen ḫod ferişte

fermān:

1. **fermānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3112
Mısra: **12**
Emir, buyruk, hakimiyet.

Öldürürem dir-imiş her kim gelürse kūyuma
Emr-i cārīdür boyun sunduk anuñ fermānına

2. **fermān:**
Gazel 3365
Mısra: **16**
(Ar.) Emir, buyruk.

Öldürem dirdüñ peşīmān olma dur iḳrāruña
Şāhlar femānı birdür olamaz fermān iki

ferrāş:

1. **ferrāşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3152
Mısra: **10**
Yerleri süpürüp temizlemekle görevli kimse, hizmetçi.

Ḫāk-i pāy-i dilberi pāk eyleyüp her dem sular
Āferīn ṣad āferīn bu dīdemüñ ferrāşına

ferrāş ol:

1. **ferrāş ol:**-*up, -dur*
Gazel 3491
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çöpçü olmak, süpürücü olmak, hizmetçi olmak. II Hizmet etmek.

Süpürür ferrāş olupdur kūyını kirpüklerüm
Su seper saḳḳā gibi dem dem bu çeşmüm merdümi

ferrāş ol-:

1. **ferrāş ol-:**-*ma, -dı*
Gazel 3209
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çöpçü olmak, süpürücü olmak, hizmetçi olmak. II Hizmet etmek.

Gözlerüm yaş dökdüginice kirpügüm cārūb olur
Āsitānuñda bu nev'e kimse ferrāş olmadı

feryād:

1. **feryāduñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3286
Mısra: **11**
Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, âvâze, figan.

Eyle Muḥibbī zāruñı göge çıkar feryāduñı
Bī-raḥmdur raḥm eyleye tā işide āvāzuñı

2. **feryād-ıla:**--*ıla*
Gazel 3493
Mısra: **2**
Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, âvâze, figan.

Gülsitān içinde key şūrīde gördüm bülbüli
Āh idüp feryād-ıla artar dem-ā-dem ġulġulı

3. **feryādı:**-*ı*
Gazel 3358
Mısra: **2**
Bağırıp çağırma, inleme.

Bugün dīvānesi oldum görüp āh ol perī-zādı
Giceler ḫˇāb yüzin görmem iderem nāle feryādı

4. **feryād:**
Gazel 3074
Mısra: **2**
Ah, sıkıntı, inleme.

Zülf-i pīç-ā-pīçini dilber bırakdı gūşına
Āh kim şimden girü feryād degmez gūşına

5. **feryādını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3464
Mısra: **8**
Yüksek sesle bağırma, haykırış, çığlık; şikâyet etme, inleme, sızlanma.

Diñlemezse nālemi kūyında yār olmaz ‘aceb
Nitekim gūş eylemez gül bülbülüñ feryādını

6. **feryād:**
Gazel 3359
Mısra: **6**
Acının etkisiyle bağırma, haykırma, inleme. II Sevgiliye duyulan aşkın azap verici etkisiyle âşığın ağlayıp inlemesi.

Dōstum nāz uyḫusından daḫı bī-dār olmaduñ
Şöyle ẓann itme kapuñda nāle feryād olmadı

7. **feryādını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3230
Mısra: **1**
Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, avaze, fîgan.

Arturur cān ‘andelībi dem-be-dem feryādını
Añdugınca gül yüziyle ḳāmet-i şimşādını

feryād eyle:

1. **feryād eyle:**-*ı, -r*
Gazel 3376
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat etmek.

Ölince taş işiginde Muḥibbī yasdanup taşı
Dimez kim niçe bir eyler bu bī-çāre bu feryādı

feryād id-:

1. **feryād id-:**--*er*
Gazel 3015
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bağırıp inlemek, haykırmak.

Gülüñ ḫār olalıdan hem-nişīni
Ötüp feryād ider bülbül çemende

2. **feryād id-:**-*er, -se*
Gazel 3166
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüksek sesle bağırmak, haykırmak.

Ney gibi feryād iderse bu Muḥibbī tañ mıdur
Bir gül-i ra‘nā ġamından dīde-pürḫūnam yine

3. **feryād id-:**-*er, -di*
Gazel 3160
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüksek sesle haykırmak; büyük bir yokluk, zarar ve sıkıntı içinde bulunmak.

Murġ-ı dil feryād iderdi turmaz idi bir nefes
Ol lebi mül ruḫları gül zülfi reyḥān olmasa

feryād id:

1. **feryād id:**-*er*
Gazel 3346
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bağırıp çağırmak, haykırmak.

Meclis-i ġamda Muḥibbī içerüz ḫūn-ı ciger
İñiler feryād ider ol bezme göñlüm nā gibi

feryād it:

1. **feryād it:**-*me, -sün*
Gazel 3493
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüksek sesle haykırmak II büyük bir yokluk, zarar ve sıkıntı içinde bulunmak.

Niçe feryād itmesün derdiyle miskīn ‘andelīb
Her naẓarda ḫār-ıla hem-dem görür her dem güli

feryād it-:

1. **feryād it-:**-*me, -di*
Gazel 3264
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüksek sesle haykırmak II büyük bir yokluk, zarar ve sıkıntı içinde bulunmak.

Bir yüzi gül yār elinden oluban ḫūn-ı ciger
Bülbül-i dil var mıdur kim nāle feryād itmedi

feryād u efġān eyle-:

1. **feryād u efġān eyle-:**--*r, --e, --m*
Gazel 3087
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp sızlanmak, feveran etmek.

Bülbül-i şūrīdeyem feryād u efġān eylerem
Bir yüzi gül ġonca-leb gülzār sevdüm tāzece

feryāda gel-:

1. **feryāda gel-:**--*ür, --se, --m*
Gazel 3004
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Feryat etmek, ağlamak.

Fiġān u nālemi derdā benüm gül gibi gūş itmez
Gelürsem giceler bülbül gibi tā ṣubḥ feryāda

2. **feryāda gel-:**--*a, --ür*
Gazel 3135
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat etmek, ağlamak.

Dönelden ḳāmetüm çenge şeb-i hicrüñde iy dilber
Zebān-ı ḥāl-ıla hūlar gelür derd-ile feryāda

feryāda vir-:

1. **feryāda vir-:**-*a, -di*
Gazel 3206
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağırıp çağırmak, haykırmak, ağlamak ve inlemek.

İtüñ görmedi çokdan āşināsın
Beni görüp hemān feryāda virdi

ferz id:

1. **ferz id:**-*er, -ler*
Gazel 3332
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Satranç oyununda şâhın vezîri durumunda olan ve her tarafa doğru hareket edebilen taş, vezir haline getirmek.

‘Işḳuñı ben de başa iletsem ‘aceb midür
Süre süre ferz iderler piyāde[y]i

ferzāne:

1. **ferzānegī:**-*gī*
Gazel 3259
Mısra: **8**
1. Âlim, bilgin, hakîm. 2. Seçkin, benzerlerinden, emsâlinden farklı, mümtaz. 3. Nefsânî bağlardan sıyrılmış kimse, derviş.

‘Işḳa düşelden ammā kim geldi belālar başuma
Başuma buyruk daḫı yürür iken ferzānegī

fesāne:

1. **fesāne[y]i:**-*y, -i*
Gazel 3335
Mısra: **8**
Efsane,masal.

Vā‘iẓ yiter naḳl-i kerāmet-i şeyḫ-i şehir
Gūş eylemez rind olanlar fesāne[y]i

feth:

1. **fetḥe:**-*e*
Gazel 3498
Mısra: **8**
Açma, açılma; bir memleket, şehir veya mevkii savaşla düşman elinden alma, ele geçirme, zapt etme, hükmü altına alma.

Ḫaṭ u zülfüñ çeküpdür Rūm’a leşker
Meded fetḥe ḳarīb oldı livāsı

fetḥ ol:

1. **fetḥ ol:**-*a*
Gazel 3409
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açılmak; ele geçirilmek.

Her kaçan ‘āşıḳa fetḥ ola maḥabbet kapusı
Niçe yirden açıla üstine miḥnet kapusı

fettānlık id:

1. **fettānlık id:**-*er*
Gazel 3392
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fitne ve fesatlık etmek. II Gönlü kendine çekmek, cilve yapmak.

Cān u dil almaga gör kim niçe fettānlık ider
Sakın aldanma göñül sen aña zīnhār daḫı

fiġān:

1. **fiġān:**
Gazel 3008
Mısra: **10**
(Aşk sebebiyle ıstırap içinde sarfedilen) Feryat, haykırış, bağırtı.

Gül beñzedi çü yāra aġyār daḫı ḫāra
Bülbül gibi kalursam tañ mı fiġān içinde

fiġān eyle-:

1. **fiġān eyle-:**--*r*
Gazel 3038
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü ile bağırıp çağırmak, feryat etmek, inlemek, içli içli sesler çıkarmak.

Seḥergeh vādi-i ġamda çeres gibi fiġān eyler
Sanasın kārbān-ı dil göçer āheste āheste

2. **fiġān eyle-:**--*r-r*
Gazel 3014
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bağırarak ağlamak, inlemek.

Muḥibbī ḳāmetüm çeng olalıdan
Fiġān eyler bu göñlüm zīr ü bamda

fiġān eyle:

1. **fiġān eyle:**-*r*
Gazel 3489
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Iztırapla bağırma,haykırma,feryat.

Ḫār elinden iy Muḥibbī gör niçe eyler fiġān
Gülşene var diñle bir dem bübülüñ āvāzını

fiġān id-:

1. **fiġān id-:**-*üp*
Gazel 3181
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat etmek, haykırmak.

Cefā vü cevri bī-ḥaddür didiler ol cefākāruñ
Göñül derd-ile āh-ıla fiġān idüp didi arı

fiġān it-:

1. **fiġān it-:**-*meg, -i*
Gazel 3220
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat etmek,haykırmak.

Naḳḳāş-ı cihān naḳşını çün sen güle yazdı
Āh-ıla fiġān itmegi ben bülbüle yazdı

fiġān kıl-:

1. **fiġān kıl-:**--*du, --m*
Gazel 3099
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
İnlemek, ağlayıp sızlanmak.

Gülşen-i ḥüsninde kıldum gice bülbül tek fiġān
Līk tutmadı kulak gül gibi bu āvāzuma

fiġān u nālemi:

1. **fiġān u nālemi:**
Gazel 3004
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat ve İnilti.

Fiġān u nālemi derdā benüm gül gibi gūş itmez
Gelürsem giceler bülbül gibi tā ṣubḥ feryāda

fiġān u zār:

1. **fiġān u zār:**-*uñ, -ı*
Gazel 3184
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp inlemek, bağırıp çağırmak.

Çünki gelmez gül gibi andan saña būy-ı vefā
İy göñül bülbül gibi artur fiġān u zāruñı

2. **fiġān u zār:**-*uñ, -ı*
Gazel 3447
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat figan edip inlemek.

Ol gül-i raʻnā ġamından giceler bülbül gibi
İy dil-i şūrīde arturduñ fiġān u zāruñı

fiġān-ı çeng:

1. **fiġān-ı çeng:**--*i*
Gazel 3050
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çengin (Harba benzeyen bir çeşit telli çalgı.) iniltisi, feryadı.

Lebüñ yiter mey-i gül-rengi sorma
Bu nālem bes fiġān-ı çengi sorma

fiġān[ı] derdmendāne kılsun:

1. **fiġān[ı] derdmendāne kılsun:**-*sun*
Gazel 3010
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dertlilere yakışır bir şekilde feryat etmek.

Serīr-i gülşen içinde otur gül gibi dil-şād ol
Ko kılsun ʻanedelīb-i dil fiġān[ı] derdmendāne

fikr:

1. **fikri:**-*i*
Gazel 3116
Mısra: **2**
(Ar.) Düşünce.

Zülfini añdum yine düşdüm uzun sevdālara
Dür dişi fikri beni ġarḳ eyledi deryālara

2. **fikri:**-*i*
Gazel 3390
Mısra: **7**
(Ar.) Düşünce.

Cān dolaşdı ser-i zülfine lebi fikri ile
Āḫir alup elümi zülfi ayaklarda kodı

3. **fikri:**-*i*
Gazel 3477
Mısra: **1**
(Ar.) Düşünce.

Şevḳ-i ruḫuñuñ fikri ser-ā-ser dili yakdı
Şekker dehenüñ zikrile agzum suyı akdı

4. **fikrüm:**--*üm*
Gazel 3015
Mısra: **1**
Düşünce, zihinde tasarlanan şey, düşün.

Budur fikrüm benüm olınca zinde
Olam kapuñda boynı baglu bende

fikr eyle:

1. **fikr eyle:**
Gazel 3454
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek.

Gelüp ḫaṭ tutsa ger āḫir leb-i cānānı incitme
Dilā fikr eyle ‘ālemde ecelden kim amān buldı

fikr eyle-:

1. **fikr eyle-:**-*me*
Gazel 3252
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek.

Her kim ki ser-i zülf-i nigāra bend ola
Fikr eyleme hergiz anuñ kurtılasını

2. **fikr eyle-:**-*y, -üp*
Gazel 3175
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek, tefekkür etmek. II Aklına getirmek. II Hayalini kurmak.

Ruḫın fikr eyleyüp yāruñ leb-i la‘lini ẕikr itdüm
Niçe yıllar durur gitmez dimāġumdan anuñ adı

fikr id-:

1. **fikr id-:**-*üp*
Gazel 3173
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek, tefekkür etmek. II Aklına getirmek. II Hayalini kurmak.

Emr-i Ḥāḳḳ’a iṭā‘at eylemedüñ
Fikr idüp anı her zamān agla

2. **fikr id-:**-*er, -ken*
Gazel 3198
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek, tefekkür etmek. II Aklına getirmek. II Hayalini kurmak.

Bir kıla döndi miyānın fikr iderken bu tenüm
Bir ḫayāl oldı hemān ancak ki nā-yāb olmadı

3. **fikr id-:**-*e, -sin*
Gazel 3229
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek, tefekkür etmek. II Aklına getirmek. II Hayalini kurmak.

Muḥibbī bu naṣīḥat saña besdür
Kaçan fikr idesin Behrām-ı Gūr’ı

4. **fikr id-:**-*üp*
Gazel 3232
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek, tefekkür etmek. II Aklına getirmek. II Hayalini kurmak.

Dünyāya virmez ol dilini almaz i‘tibār
Her kim ki bunı fikr idüp añlar fenāsını

fikr id:

1. **fikr id:**-*er, -sin*
Gazel 3370
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek, anlamaya çalışmak.

Fikr idersin zāhidā sanduñ anı derd ü elem
Başka bir ‘ālem-durur ‘ālemde miḥnet ‘ālemi

2. **fikr id:**-*er*
Gazel 3356
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek.

Ġam şebinde ḫasta dil eyler temennā-yı viṣāl
Dürlü dürlü fikr ider bir ölecek sayru gibi

fikr it-:

1. **fikr it-:**--*di*
Gazel 3016
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek, idrak etmek.

Dehrüñ sistemin añladı fikr itdi ḫazānı
Bī-çāre vü ser-geşte vü ġam-ḫāra benefşe

fikr it:

1. **fikr it:**-*di*
Gazel 3435
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek.

Göñül fikr itdi zülfüñ dāma düşdi
Lebüñ ẕikr itdi cānum cāma düşdi

fikr kıl:

1. **fikr kıl:**
Gazel 3110
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek.

Fikr kıl aḥvālüñi geldük ne yüzden ‘āleme
Şükr kıl Rezzāḳ’a rızḳuñ eksük itmez ġam yime

fikr ü bikr:

1. **fikr ü bikr:**-*i*
Gazel 3253
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bikr-i fikr: Yepyeni fikir, ilk olarak dile getirilen düşünce.

Muḥibbī naẓmuñı görüp diye elbette naẓm ehli
Bu fikr ü bikri şi‘rinde hemān ancak ẓahīr itdi

fikr-i muḥāl:

1. **fikr-i muḥāl:**
Gazel 3393
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İmkansız düşünceler.

Cān[ı] cānāna Muḥibbī çokdan eylerdi nisār
Līk vaṣl ümmīdile fikr-i muḥāl egler meni

fi’l-ḥāl:

1. **fi’l-ḥāl:**
Gazel 3342
Mısra: **12**
O anda, hemen şimdi.

Naḳd-i cān virmiş yāra alam būsesini
Bozdı bāzārumuz aldadı fi’l-ḥāl beni

2. **fi’l-ḥāl:**
Gazel 3081
Mısra: **2**
Bir anda, aniden, hemen.

Murġ-ı dil ḳaṣd itdi indi dāne-i ḫāl üstine
Zülfi agın çekdi çeşmi düşdi fi’l-ḥāl üstine

firāk:

1. **firāḳı:**-*ı*
Gazel 3296
Mısra: **4**
Ar. Ayrılık, hicran.

Müyesser olmadı görmek yüzini
Beni öldüriser āḫir firāḳı

2. **firāḳıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 3427
Mısra: **10**
Hüzün, ayrılık acısı.

Muḥibbī giceler tā ṣubḥ olınca
Firāḳıyla gözi yaşın dem itdi

3. **firāḳından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 3086
Mısra: **5**
Ayrılık, ayrılma, ayrı düşme, hicran, fîrkat.

Bir lebi şīrīn firāḳından belā kūhında āh
Urmışam Ferhād-veş başumı ben daşdan daşa

4. **firāḳın:**-*ı, -n*
Gazel 3311
Mısra: **9**
Ayrılık; ayrılığın hüznü, kederi.

Çekeli hicrüñ firāḳın bu Muḥibbī mürdedür
Eyledi ‘Īsī-nefes vaṣluñla anı zindegī

5. **firāḳıyla:**-*ı, -(y)la*
Gazel 3231
Mısra: **5**
Ayrılık, ayrılma, ayrı düşme, hicran, fîrkat.

Niçe yıllar firāḳıyla düşelden nār-ı hicrāna
Katı kār eyledi cāna belā vü mihnet-i dūrı

6. **firāk-ıla:**-*ıla*
Gazel 3220
Mısra: **8**
1. Ayrılık, ayrılma, ayrı düşme, hicran, fîrkat. 2. Hüzün, teessür, mahzunluk. 3. Sâlikin bu âleme gelmekle asıl vatanından, ruhlar ve gayb âleminden ayrı düşmesi hâli, bu hâlin verdiği hicran.

Sen gül gibi bir yılda gülince yüze bir kez
Derdā ki firāk-ıla dil ü cān öleyazdı

firāḳ-ı şerḥ-i ġam:

1. **firāḳ-ı şerḥ-i ġam:**
Gazel 3430
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gamı açıklamanın hüznü.

Geh firāḳ-ı şerḥ-i ġam gāh Muḥibbī iştiyāḳ
Dün ḫayāl-i yār-ıla bir niçe rāzum var-ıdı

firār it:

1. **firār it:**-*ı, -me*
Gazel 3391
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kaçmak.

Bu Muḥibbī’yi görüp itme firārı yüri gel
Ne içün unıdasın eski vefādārlıgı

firār it-:

1. **firār it-:**-*di*
Gazel 3268
Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Deyim**
Kaçmak.

Yār firār itdi dirīġā kalmadı dilde ḳarār
‘Ālemi ġarḳa vire ol bī-ḳarāruñ giryesi

firāvān ol:

1. **firāvān ol:**-*ur*
Gazel 3332
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Artmak, fazla olmak.

Ḥüsnüñ şehā nite ki her gün firāvān olur
‘Işḳum da benüm her nefes eyler ziyāde[y]i

firengī:

1. **firengī:**
Gazel 3468
Mısra: **6**
Avrupa işi, Avrupalılara özgü.

Ġaraż çünki cihānda bir ḳabādur
Baña birdür palās-ıla firengī

2. **firengī:**
Gazel 3467
Mısra: **8**
Frenklere âit, Frenk tarzında.

Sunup bir bāde ‘āḳlum bāda virdi
Yine bir muġbeçe aşlı Firengī

firīb-i dehr:

1. **firīb-i dehr:**
Gazel 3270
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feleğin aldatıcılığı.

Derdā dirīġ n’eyleyem ki firīb-i dehr
Ẕevḳ u ṣafāya atdı mübeddel binā ḫūşı

firḳat:

1. **firḳat:**
Gazel 3034
Mısra: **7**
(□□□□) i. (Ar. furḳat) Ayrılık, ayrılış, firak, hicran. Karşıtı.

Ża‘īf itdi beni firḳat helāk olurdı dil-ḫaste
Dil-i bīmāra olmasa ḫayāl-i yār eglence

2. **firḳat:**
Gazel 3370
Mısra: **2**
(□□□□) i. (Ar. furḳat) Ayrılık, ayrılış, firak, hicran. Karşıtı.

Ḫoş ṣafā vü ẕevḳ idi ‘ālemde vuṣlat ‘ālemi
Olmasa idi anuñ ardınca firḳat ‘ālemi

3. **firḳatiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 3129
Mısra: **8**
Ayrılık, ayrılış, firak, hicran.

Ḥasretiyle gözlerüm yaşı bitürdi lāleler
Firḳatiyle dönse tañ mıdur yüzüm nīlūfere

firḳat ü hicrān odı:

1. **firḳat ü hicrān odı:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 3399
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık ve ayrılık acısının ateşi.

Firḳat ü hicrān odından yandı bagrum āh kim
Yakdı odlara beni nakş u nigār ayrulıgı

fitīl it-:

1. **fitīl it-:**-*dü, -m*
Gazel 3260
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Aşığın gönlünü) Fitil (Mum, kandil ve lambalarda içtiği yağ veya gazın yanmasıyle aydınlanmayı, çakmaklarda benzinin yanması sûretiyle bir şeyi yakmayı sağlayan bükülmüş, dokunmuş pamuk ip veya şerit.) etmesi.

Uyardum ‘ışḳ ḳandīlin aña bu dil fitīl itdüm
Gözüm yaşıyla gönderdüm bile bu bagrumuñ yagı

fitīl ol:

1. **fitīl ol:**-*up*
Gazel 3430
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mum, kandil ve lambalarda içtiği yağ veya gazın yanmasıyla etrafı aydınlatmak için bir şeyi yakmayı sağlayan bükülmüş, dokunmuş pamuk ip/cisim olmak.

Āteş-i ‘ışḳıyla yanar olup aña dil fitīl
Bezm-i ġamda şem‘-veş sūz u güdāzum var-ıdı

fitīl-i ġam:

1. **fitīl-i ġam:**-*la*
Gazel 3432
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder fitili.

Bezm-i belā içinde dil āteşin gören dir
Olmış fitīl-i ġamla dāġ-ı ciger çerāġı

fitne:

1. **fitnedür:**-*dür*
Gazel 3238
Mısra: **12**
Karışıklık, fesat, kargaşalık.

İşitdüm çeşm-i fettānı uyur ʻālem olur rāḥat
Uyarmañ fitnedür ẓāhir ko tursun aña ḫ̆āb evlā

2. **fitne:**
Gazel 3095
Mısra: **5**
Ar. Karışıklık, fitne.

Kaşuñla ġamzeñ iy dōst yiter cihāna fitne
N'eyler girüp busuya gīsūlaruñ kafada

3. **fitne:**
Gazel 3488
Mısra: **1**
1. Karışıklık, fesat, kargaşalık. 2. Karışıklığa sebep olacak kadar güzel kadın (yüz, göz vb.), âfet. 3. Ara bozucu kimse, kışkırtıcı, fitneci.

Fitne taʻlīminde māhirdür şahāne gözleri
N'içün öldürmez beni kılur bahāne gözleri

fitne vü āşūbı kıl-:

1. **fitne vü āşūbı kıl-:**--*ı, -a*
Gazel 3005
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karışıklık ve kargaşa yapmak, çıkartmak.

Ol yār yiter cevr-ile nāz ü sitem kıla
Billāh diñüz ki fitne vü āşūbı kim kıla

fitneger:

1. **fitneger:**
Gazel 3200
Mısra: **1**
Âdeti fitne çıkarmak olan, fitneci.

Olmaya bir fitneger ol gözleri şehlā gibi
Gelmeye bir serv-i dil-keş ol ḳad-i bālā gibi

fitne-i āhir zamān:

1. **fitne-i āḫir zamān:**--*dur*
Gazel 3128
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ahir zaman fitnesi, kıyamete yakın ortaya çıkacak kötülükler.

Fitne-i āḫir zamāndur fitneler andan kopar
Varup aldanmañ sakın ol çeşm-i fettān oynına

fitne-i āşūb-ı ʻarab:

1. **fitne-i āşūb-ı ʻarab:**
Gazel 3452
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kargaşa, fitne çıkaran Arap.

Āfet-i şuḫ-ı ʻAcem fitne-i āşūb-ı ʻArab
Gözi pür mekr ü ḥiyel Rūm ili saḥḥārecügi

fitneler kop-:

1. **fitneler kop-:**--*ler, --ar*
Gazel 3128
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fitne kopmak; ikilik ve kargaşa ortamı meydana gelmek.

Fitne-i āḫir zamāndur fitneler andan kopar
Varup aldanmañ sakın ol çeşm-i fettān oynına

fitrāk:

1. **fitrākini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3470
Mısra: **6**
At eyerinin arka kısmındaki eşyâ bağlamaya yarayan kayış, terki bağı. II Sevgilinin saçları.

ʻIşḳ-ıla çün olmışam dīvāneler ser-defteri
Bend idüp boynuma taksun zülfinüñ fitrākini

fülk-i dil:

1. **fülk-i dil:**
Gazel 3006
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül gemisi.

Çünki düşdi baḥr-ı ʻışḳa fülk-i dil
ʻĀşıḳ oldur āhın aña bād ide

2. **fülk-i dil:**
Gazel 3458
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül gemisi.

Ġarḳ olursa eşk-i çeşmümden ʻaceb mi fülk-i dil
Bād-ı āhumla temevvüc eyler ol deryā gibi

3. **fülk-i dil:**
Gazel 3393
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül gemisi.

Baḥr-ı ġamdan fülk-i dil çokdan olur-ıdı ḫalāṣ
Rūzigār-ı ṭāliʻ-i naḥs māh u sāl egler meni

4. **fülk-i dil:**
Gazel 3380
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül gemisi, gönül kayığı. II Aşığın gönlü.

Düşelden fülk-i dil girdāb-ı ‘ışḳa
Belā emvācı daşdı başdan aşdı

<u>furşatı fevt eyle:</u>

1. **furşatı fevt eyle:**-*ı, -me*
Gazel 3493
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Fırsatı kaçırmak: Elverişli durumdan yararlanmamak.

İy göñül devrān ġamından bulmak isterseñ ḫalāṣ
Furṣatı fevt eyleme elden düşürme gel müli

<u>furşatı fevt it:</u>

1. **furşatı fevt it:**-*ı, -me*
Gazel 3338
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Fırsatı kaçırmak: Elverişli durumdan yararlanmamak.

Sāḳī getür bādeyi fevt itme furṣatı
Tā kim gide başdan ḫumāruñ ḥarāreti

2. **furşatı fevt it:**-*ı, -me*
Gazel 3467
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Fırsatı kaçırmak: Elverişli durumdan yararlanmamak.

Muḥibbī furṣatı fevt itme zinhār
Koma elden şarāb-ı lāle rengi

<u>fütāde:</u>

1. **fütāde[y]i:**-*y, -i*
Gazel 3332
Mısra: **12**
Düşkün, biçare II âşık.

Sevmek seni suçsa suçı Muḥibbī’nüñ
Çokdur hemān eyle helāk ol fütāde[y]ı

<u>fütāde-i bāzār:</u>

1. **fütāde-i bāzār:**
Gazel 3208
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pazar/çarşı/alış veriş düşkünü.

Mecnūn ki düşdi vādīye ammā benüm gibi
Olmadı ol fütāde-i bāzār ‘āşıḳı

G

ġabġab:

1. **ġabġaba:**-*a*
   Gazel 3070
   Mısra: **7**
   Çene altı; gerdan.

Leblerüñ emdükçe meyl eyler bu göñlüm ġabġaba
Sīb ḫūb olur meze dirler mey-i nāb üstine

2. **ġabġabı:**-*ı*
   Gazel 3214
   Mısra: **2**
   Çenenin alt kısmı, çene altındaki ikinci gerdan.

Ġoncadan teng neden ola anuñ la'l-i lebi
Ġabġabı sībe şebīh olmaga ney ki sebebi

3. **ġabġabı:**-*ı*
   Gazel 3251
   Mısra: **2**
   Çenenin alt kısmı, çene altındaki ikinci gerdan.

Diḳḳat itdüm teng görindi ġoncadan yāruñ lebi
Sībe teşbīh eylemişlerdür görenler ġabġabı

4. **ġabġabı:**-*ı*
   Gazel 3372
   Mısra: **6**
   Çenenin alt kısmı, çene altındaki ikinci gerdan.

Gülşen-i ḥüsninde yāruñ sunma el şeftāluya
Ġāfil olma kim aña key çāh olupdur ġabġabı

5. **ġabġab:**
   Gazel 3386
   Mısra: **2**
   (Sevgilinin) Çene altı.

Kanı ol dem kim benüm bir zülf-i şāmum var-ıdı
Bir elümde ġabġab u bir elde cāmum var-ıdı

gaddâr:

1. **ġaddār:**
   Gazel 3423
   Mısra: **6**
   Acıması olmayan, başkalarına haksızlık eden.

Deheninden baña 'ahd itmiş-iken būse nigār
N'eyledüm 'ahdi n'içün bozdı o ġaddār sıdı

ġaddārlıg eyle:

1. **ġaddārlıg eyle:**-*ı, -di*
   Gazel 3391
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gaddarca, insafsızca davranmak, kıyıcılık etmek.

Ben dir-idüm ki kapuñdan meger ölem ırılam
Baña bu çarḫ-ı felek eyledi ġaddārlıgı

ġāfil:

1. **ġāfil:**
   Gazel 3403
   Mısra: **3**
   Ar. 1. Olandan bitenden habersiz, olanın bitenin farkına varamayan. 2. Dikkatsiz, yaptığı işin önemini kavrayamayan. 3. İhtiyatsız, hazırlıksız.

Ġāfil salınma ḥālüme ki geh neẓẓāre kıla
Vācib-durur çü şāha ra'iyyet ri'āyeti

2. **ġāfil:**
   Gazel 3445
   Mısra: **10**
   Çevresinde olanları fark edememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik, basiretsizlik,

aymazlık, gafillik; tas. Hak'tan habersizlik, kalbin Hak'tan gafîl olması, O'nun zikrinden mahrum kalınması.

İy Muḥibbī ḫāne-i dilde iken māṭlūb-ı dil
Anı ġāfil görme ki ol araya her sū seni

ġāfil ol:

1. **ġāfil ol:**-*ma*
   Gazel 3372
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gaflet içinde olmak, habersiz bulunmak.

Gülşen-i ḥüsninde yāruñ sunma el şeftāluya
Ġāfil olma kim aña key çāh olupdur ġabġabı

ġaflet:

1. **ġaflet:**
   Gazel 3439
   Mısra: **5**
   (Ar.) Çevresinde olanları fark edememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik, basîretsizlik, aymazlık.

Sakın ser çekme ġaflet çeşmini aç
Gerekmez servetüñ başuñ hevāyı

ġaflet-i inkār:

1. **ġaflet-i inkār:**--*da*
   Gazel 3039
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gaflette olduğunu, hakikati göremediğini kabul etmemek.

Kaşları ṭuġrāsına iy ṣūfī iḳrār eylegil
Niçeye dek kalasın bu ġaflet-i inkārda

gāh:

1. **gāh:**
   Gazel 3090
   Mısra: **5**
   Ara sıra, bazen.

Göñülde gāh çeşmümde ḫayāli
Bulam diyü araram baḥr ü berde

2. **gāh:**
   Gazel 3174
   Mısra: **26**
   Vakit vakit, bâzı bâzı, ara sıra.

Gāh olur naẓm-ı Niẓāmī'den Muḥibbī dem urur
Gāh bir ḥarf añlamaz nādān ider göñlüm beni

3. **gāh:**
   Gazel 3230
   Mısra: **5**
   Bâzan, bâzı zaman, kâh.

Geh cefā vü gāh cevr ü gāh nāzuña sitem
Ḫū tutupdur dilberüm terk eylemez mu'tādını

gāh gāh:

1. **gāh gāh:**
   Gazel 3395
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.

Çemen seyrānın eylerken çü gördi çeşm-i pür eşküm
Diler pāyına yüz sürmek akar gāh togru gāh egri

2. **gāh gāh:**
   Gazel 3395
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.

Ḳamer devrinde ol meh-rū geyer zerrīn külāh egri
Sanasın ebrdür zülfi olur gāh togru gāh egri

3. **gāh gāh:**
   Gazel 3174
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Vakit vakit, bazı bazı, ara sıra.

Gāh vaṣl-ı fikr ider gāhī dönüp hicrān eker
Gāh ṣād ider gehī giryān ider göñlüm beni

gāh geh:

1. **gāh geh:**
   Gazel 3173
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Vakit vakit, bâzı bâzı, ara sıra.

Göz yaşı çünki çirkümi giderür
Gāh sen pīr ü geh civān agla

2. **gāh geh:**
   Gazel 3174
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Vakit vakit, bâzı bâzı, ara sıra.

Gāh olur mülk-i cihāna ḫan ider göñlüm beni
Geh döner şehr-i ġama derbān ider göñlüm beni

3. **gāh geh:**
   Gazel 3174
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Vakit vakit, bâzı bâzı, ara sıra.

Gāh olur cān mülkini ma'mūr ider mi'mār-ı dil
Geh ḫarāb idüp yıkar vīrān ider göñlüm beni

4. **gāh geh:**
Gazel 3174
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vakit vakit, bâzı bâzı, ara sıra.

Gāh virür aṭlas ḳabā hem başuma zerrīn külāh
Geh ḳalender eyleyüp ʻüryān ider göñlüm beni

5. **gāh geh:**
Gazel 3174
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vakit vakit, bâzı bâzı, ara sıra.

Gāh mest olup içürür baña ʻışḳuñ cürʻasın
Geh ġubār-ı ġam virüp ḥayrān ider göñlüm beni

gāh gehī:

1. **gāh gehī:**
Gazel 3449
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vakit vakit, bazı bazı, ara sıra.

N'ola olduñsa bugün ḥüsn ilinüñ pādişehi
Naẓar it kullaruñuñ ḥāline bak gāh gehī

gāh olup:

1. **gāh olup:**-*up*
Gazel 3174
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen, zaman olur ki.

Gāh olur āh āteşiyle ʻālemi oda yakar
Gāh olup yaş dökmege bārān ider göñlüm beni

gāh olur:

1. **gāh olur:**
Gazel 3174
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen, zaman olur ki.

Gāh olur añlar rumūz-ı kāyinātı ser-te-ser
Gāh olur bir nuṭḳı yok ḥayvān ider göñlüm beni

2. **gāh olur:**
Gazel 3174
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen, zaman olur ki.

Gāh olur añlar rumūz-ı kāyinātı ser-te-ser
Gāh olur bir nuṭḳı yok ḥayvān ider göñlüm beni

3. **gāh olur:**
Gazel 3174
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen, zaman olur ki.

Gāh olur bir ḳaṭre eyler bil ki kim bir ḳaṭreden
Geh telāṭumlar urup ʻummān ider göñlüm beni

4. **gāh olur:**
Gazel 3174
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen, zaman olur ki.

Gāh olur āh āteşiyle ʻālemi oda yakar
Gāh olup yaş dökmege bārān ider göñlüm beni

5. **gāh olur:**
Gazel 3174
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen, zaman olur ki.

Gāh olur bir ẕerre-i nāçīzden kemter kılur
Geh döner ḫurşīd-veş raḫşān ider göñlüm beni

6. **gāh olur:**
Gazel 3174
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen, zaman olur ki.

Gāh olur kim künc-i ġamdan çıkmayup eyler ḳarār
Gāh olur her yaña sergerdān ider göñlüm beni

7. **gāh olur:**
Gazel 3174
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen, zaman olur ki.

Gāh olur kim künc-i ġamdan çıkmayup eyler ḳarār
Gāh olur her yaña sergerdān ider göñlüm beni

8. **gāh olur:**
Gazel 3174
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen, zaman olur ki.

Gāh olur kim ḫande eyler gülşen içre gül gibi
Gāh olur bülbül gibi nālān ider göñlüm beni

9. **gāh olur:**
Gazel 3174
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen, zaman olur ki.

Gāh olur kim ḫande eyler gülşen içre gül gibi
Gāh olur bülbül gibi nālān ider göñlüm beni

10. **gāh olur:**
Gazel 3174

Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen, zaman olur ki.

Gāh olur serkeşlik eyler başına sulṭān olup
Gāh olur bir bende-i fermān ider göñlüm beni

11. **gāh olur:**
Gazel 3174
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen, zaman olur ki.

Gāh olur serkeşlik eyler başına sulṭān olup
Gāh olur bir bende-i fermān ider göñlüm beni

12. **gāh olur:**
Gazel 3174
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen, zaman olur ki.

Gāh olur naẓm-ı Niẓāmī'den Muḥibbī dem urur
Gāh bir ḥarf añlamaz nādān ider göñlüm beni

gāhī:

1. **gāhī:**
Gazel 3315
Mısra: **8**
Ara sıra, bazen, bazı defa.

Hicābumdan 'aceb midür şafaḳ-veş
İdem surḫ eşk-ile ruḫsārı gāhī

2. **gāhī:**
Gazel 3174
Mısra: **5**
Ara sıra, bâzan, bâzı defa.

Gāh vaṣl-ı fikr ider gāhī dönüp hicrān eker
Gāh şād ider gehī giryān ider göñlüm beni

gāhī gāhī:

1. **gāhī gāhī:**
Gazel 3044
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazı bazı, ara sıra, arada bir, zaman zaman.

Gāhī cefā-yı dilber ü gāhī belā vü ġam
Bir dem mi var bu dil-i gām-ḫ̆āra gelmeye

2. **gāhī gāhī:**
Gazel 3318
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazı bazı, ara sıra, arada bir, zaman zaman.

Gāhī cefā gāhī sitem gāhī belā geh derd ü ġam
Eksük degül miḥnet elem sanmañ bu dil kan olmadı

gāhī geh:

1. **gāhī geh:**
Gazel 3318
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazı bazı, ara sıra.

Gāhī cefā gāhī sitem gāhī belā geh derd ü ġam
Eksük degül miḥnet elem sanmañ bu dil kan olmadı

ġalaṭ it:

1. **ġalaṭ it:**-*dü, -ñ*
Gazel 3413
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanılmak, yanlış yapmak, hata etmek.

La'l[i] üzre iy Muḥibbī sāye-i ebrūsıdur
Ḫaṭ diyü itdüñ ġalaṭ sanduñ cānān büyüdi

ġalbūr-veş ol-:

1. **ġalbūr-veş ol-:**-*a*
Gazel 3243
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalbur gibi olmak: Delik deşik olmak, perîşan olmak.

Olmaya sīne siper bagrı ola ġalbūr-veş
Çeşm ata ġamz okların ele ala ya kaşını

ġālibā:

1. **ġālibā:**
Gazel 3400
Mısra: **2**
Herhalde, sanırım, ihtimal ki, zannıma göre.

Ġamzeñüñ hīç gitmedi kan dökmeg-ile uyḫusı
Kesret-i kandan-durur ġālibā anuñ uyḫusı

ġalṭān id:

1. **ġalṭān id:**-*e*
Gazel 3363
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yuvarlanmak. (aşığın başının sevgili uğruna yerlerde sürünmesi, yuvarlanması kastedilir.).

Esb-i nāz üzre kaçan zülfini çevgān eylese
Top idüp ġalṭān ide yolında 'āşıḳ serleri

ġalṭān id-:

1. **ġalṭān id-:**
Gazel 3101
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yuvarlanmak. (aşığın başının sevgili uğruna yerlerde sürünmesi, yuvarlanması kastedilir.).

Top ser kıldı Muḥibbī zülfinüñ çevgānına
Ola kim ġalṭān idüp dilber teġāfül itmeye

2. **ġalṭān id-:**--*e*, --*m*
Gazel 3112
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yuvarlanmak. (aşığın başının sevgili uğruna yerlerde sürünmesi, yuvarlanması kastedilir.).

Anuñ-ıçundur yolında başumı top eyledüm
Ola kim ġalṭān idem ben zülfinüñ çevgānına

ġam:

1. **ġamı:**-*ı*
Gazel 3042
Mısra: **2**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.

Göñül çün bir devāsuz düşdi derde
Ġamı sīnemdedür sevdāsı serde

2. **ġamı:**-*ı*
Gazel 3300
Mısra: **4**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.

Aradum bir yir ki pinhān olayım
Kanda ki vardum bile buldum ġamı

3. **ġamından:**-*ın, -dan*
Gazel 3493
Mısra: **9**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.

İy göñül devrān ġamından bulmak isterseñ ḫalāṣ
Furṣatı fevt eyleme elden düşürme gel müli

4. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 3212
Mısra: **8**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.

İçerem hicr ara çeşmüm şarābın
Yirem ġam ġamdan özge dil ne ḫordī

5. **ġam:**
Gazel 3137
Mısra: **3**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.

Ġam şebinde eksük olmaz miḥnet ü derd ü elem
İderüz cān ṣoḥbetini ṣubḥa dek āḥbāb-ıla

6. **ġam:**
Gazel 3141
Mısra: **2**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.

Çekdügüm derd ü belāyı hele bir yād eyle
Kuluñ isem daḫı iy ġam beni āzād eyle

7. **ġamı:**-*ı*
Gazel 3141
Mısra: **14**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.

Kaldı dil deşt-i belā içre çü Mecnūn ṣıfat
Şimdiden girü Muḥibbī ġamı sen zād eyle

8. **ġam:**
Gazel 3156
Mısra: **7**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.

Ġam yükini yükletmege ‘uṣṣāḳa dem-ā-dem
‘Işḳ ḫusrevi beñzer ki dutar cümle kirāya

9. **ġamuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 3163
Mısra: **10**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.

‘Adem mülkine gitdükde Muḥibbī
Ġamuñdan özge yokdur aña hem-rāh

10. **ġamından:**-*ı, -(n)dan*
Gazel 3166
Mısra: **1**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.

Bir gül-i ra‘nā ġamından zār u maḥzūnam yine
Bagrumuñ kanı yiñilmez dīde-pürḫūnam yine

11. **ġamından:**-*ı, -(n)dan*
Gazel 3166
Mısra: **10**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.

Ney gibi feryād iderse bu Muḥibbī tañ mıdur
Bir gül-i ra‘nā ġamından dīde-pürḫūnam yine

12. **ġamdur:**-*dur*
Gazel 3177
Mısra: **9**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.

Hemdemi ġamdur Muḥibbī’nüñ ḫarābātī olup
Düşmez elden sāġarı mey-ḫˇōrlıkdur pīşesi

13. **ġam:**
Gazel 3183
Mısra: **2**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.

Ġamzeler kan itmege ḳaṣd-ı dil ü cān eyledi
Soñra geldi ġam göñül şehrini vīrān eyledi

14. **ġamı:**-*ı*
Gazel 3280
Mısra: **2**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.

Gül gibi bugün eyledi dilber tebessümi
Şād oldı göñül kalmadı bir ẕerrece ġamı

15. **ġamuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3104
Mısra: **10**
Dert, keder, tasa, kaygı.

Ḥasretüñ odı beni yaksa kül itse ne ‘aceb
Ġamuñı zād idüben āh idegitdük ‘ademe

16. **ġam-ıla:**-*ıla*
Gazel 3378
Mısra: **4**
Dert, keder, tasa, kaygı.

‘Ālemde kaçan ḳışmet olındı ġam u şādī
Cümle ġam-ıla ġuṣṣa bu ben bī-dile düşdi

17. **ġamdan:**--*dan, -*
Gazel 3269
Mısra: **2**
Dert, tasa, keder, üzüntü,iç darlığı.

Şehā kūyuñda dil-ḫaste ġarībi
Yog-ımış ġamdan özge hīç naṣībi

18. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 3104
Mısra: **3**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Ġamdan özge reh-i ‘ışḳuñda gözümde nem ola
Neme yitmez bu gözüm yaşı benüm daḫı neme

19. **ġamından:**-*ın, -dan*
Gazel 3447
Mısra: **7**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Ol gül-i ra‘nā ġamından giceler bülbül gibi
İy dil-i şūrīde arturduñ fiġān u zāruñı

20. **ġamından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 3000
Mısra: **1**
Acı, keder.

Bir saçı leylā ġamından āh kim sevdālara
Ayb itmeñ ger düşem mecnūn olup ṣaḥrālara

21. **ġamından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 3036
Mısra: **1**
Acı, keder.

Bir perī-peyker ġamından zār u giryānsın yine
Kākül-i dilber gibi iy dil perīşānsın yine

22. **ġamından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 3036
Mısra: **3**
Acı, keder.

Bir saçı leylī ġamından iy dil-i şūrīde āh
Vādi-yi miḥnetde Mecnūn gibi ḥayrānsın yine

23. **ġam:**
Gazel 3045
Mısra: **2**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Her laḥẓa gelüp yār gider bir dem içinde
Bu ḫastayı kor derd-ile her dem ġam içinde

24. **ġam:**
Gazel 3063
Mısra: **2**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Ne var şād [u] feraḥ hem-dem bizümle
Degülse maḥrem oldı ġam bizümle

25. **ġam:**
Gazel 3064
Mısra: **4**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Cefā vü cevr çekmekle benüm ḫod baña yitmişdür
‘Aceb n’itdüm saña iy ġam gelürsin bir yaña sen de

26. **ġam:**
Gazel 3089
Mısra: **8**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Düşde gördüm diyü eglerdüm dil-i āvāreyi
Ġam şebinde āh çeşmüm ġarḳa-i āb olmasa

27. **ġam:**
Gazel 3104
Mısra: **7**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Ġam sipāhını çeküp sīneleri ṭabl idüben
Çeküben āh ‘alemin göklere irdüñ (…)

28. **ġam:**
Gazel 3112
Mısra: **10**
Acı, dert, keder, üzüntü.

İki kāse merdüm-i çeşmüm eline sīm ü zer
Aldı īsār itmege geldükçe ġam sulṭānına

29. **ġam:**
Gazel 3113
Mısra: **7**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Ġam meclisine ḫācet olursa şarāb iy dil
Yokla bulunur lā-büd bu dīde kabagında

30. **ġamdur:**-*dur*
Gazel 3034
Mısra: **3**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Yakupdur bagrumı ḥasret enīsüm hem-demüm ġamdur
Anuñçün oldı efġānum benüm nā-çār eglence

31. **ġamuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 3376
Mısra: **3**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Ġamuñla iy perī-peyker yoluñda n'ola cān virsem
Belā kūhında öldürdi ġam-i Şīrīn çü Ferhād'ı

32. **ġamı:**-*ı*
Gazel 3016
Mısra: **7**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Gülde ḳadümi dilde ġamı cān u ciger rīş
Āşüfte vü dildāde giriftāra benefşe

33. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 3309
Mısra: **5**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Ġamuñ toḫmını yir 'ışḳ içre kārum
Görinmez baña ġayrı kār u bārı

34. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 3414
Mısra: **5**
Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.

Dil ḫānesine gelse ġamuñ sāde sanmasun
Yir yir bu eşk-i surḫ-ıla münaḳḳaşın daḫı

35. **ġam:**
Gazel 3149
Mısra: **13**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.

Başın egeli ġam yili yok ẕerre mecāli
Dil-ḫaste Muḥibbī gibi turmaga benefşe

36. **ġam:**
Gazel 3292
Mısra: **7**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Tekye-i dilde gelüp mihmān ola ger ġam baña
Aña karşu yakaram bu göñlümüñ fānūsını

37. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 3324
Mısra: **1**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Bulur mı cān u dil ġamdan rehāyı
Ya cānāndan bu çeşmüm rūşenāyı

38. **ġam:**
Gazel 3331
Mısra: **6**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Bagrumı kıldum kebāb u göz[ler]üm yaşın şarāb
Eyledüm iy ġam müşerref eylegil bu ḫāne[y]i

39. **ġam:**
Gazel 3331
Mısra: **11**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Kendüden geçdi Muḥibbī içeli ġam cür'asın
Dest-i hicrān vāy eger suna dolı peymāne[y]i

40. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 3334
Mısra: **8**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Muṭrib nevāda perde-i 'uşşāḳı rāst kıl
Ġamdan ḫalāṣ eyle bu kemter kemīne[y]i

41. **ġam:**
Gazel 3342
Mısra: **8**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Zer gibi pūte-i 'ışḳ ile dil ü cān eridüp
Ġıll u ġış komayuban eyledi ġam ḳāl beni

42. **ġam:**
Gazel 3348
Mısra: **5**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Mürdeyem derdüñle ġam eyler tesellī göñlümi
Ġam gibi cevrüñ daḫı ġam-ḫˇār olaydı kāşki

43. **ġam:**
Gazel 3348
Mısra: **6**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Mürdeyem derdüñle ġam eyler tesellī göñlümi
Ġam gibi cevrüñ daḫı ġam-ḫˇār olaydı kāşki

44. **ġam:**
Gazel 3371
Mısra: **9**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

İy Muḥibbī bunca ġam ardınca dirler gülmenüñ
Ehl-i ḥāl olan anuñçün şād u ḫandān olmadı

45. **ġam:**
Gazel 3377
Mısra: **9**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Şimdi bildüm hicr elinden öldürür bu ġam beni
Ger şehīd-i 'ışḳ olam dutmañ benümçün mātemi

46. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 3377
Mısra: **3**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Düşeliden derd-i ‘ışḳa ġamdan özge bulmadum
Gice gündüz ayru olmaz cān-ıla dil maḥremi

47. **ġam:**
Gazel 3382
Mısra: **9**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Miḥnet-i kūh-ı belāda āh kim ġam tīrine
İy Muḥibbī olmaya bu sīne kalkanum gibi

48. **ġam:**
Gazel 3383
Mısra: **10**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Vaṣla ḫandān olma hem hicrāna giryān iy göñül
Ġam ile şādī cihānda bir zamān eglenmedi

49. **ġam:**
Gazel 3410
Mısra: **1**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Ṣol ḳadar çekdüm belā deştinde ġam hicrānını
Ünse dutdı derde añmaz bu göñül dermānını

50. **ġam:**
Gazel 3420
Mısra: **5**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Ġam meclisinde dün gice nālem işitdi āh
Tā ṣubḥ olınca iñledi gör nā benüm gibi

51. **ġam:**
Gazel 3448
Mısra: **4**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Birdem olmaya belā miḥnet elinden o ḫalāṣ
Çünki yagmaya vire mülk-i dili ġam sipehi

52. **ġam:**
Gazel 3480
Mısra: **9**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Çünki ġam tīmārını virdi Muḥibbī şāh-ı ‘ışḳ
Ḫāṣıluñdur cem‘ kıl bu gözlerüñ dīnārını

53. **ġam:**
Gazel 3222
Mısra: **4**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.

Āteş-i ‘ışḳ-ıla yakduñ cismümi ser-tā-ḳadem
Ḳāl idüp ġam pūtesi içinde pāk itdüñ beni

54. **ġam:**
Gazel 3224
Mısra: **7**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.

Müstedām ol ki baña maḥrem olursın iy ġam
Komaduñ sen şeb-i hicr içre beni tenhāyī

55. **ġam:**
Gazel 3225
Mısra: **1**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.

Ġam şu‘lesi başumda benüm tāc-ı cevherī
Eşküm geyürdi egnüme ḫil‘at-i ser-ā-seri

56. **ġam:**
Gazel 3242
Mısra: **8**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.

Tekye-i dilde żiyāfet eyledüm geldi belā
Ġam daḫı gelsün didüm tā kim ola yārān iki

57. **ġam:**
Gazel 3245
Mısra: **5**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.

Her ne deñlü gelse ġam aksa belā cūlar gibi
Eyle sen iy dil taḥammül baḥr-ı ‘ummān ol yüri

58. **ġam:**
Gazel 3249
Mısra: **2**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.

Bār-ı ġamdan ḳāmetümdür ḫam gibi
Bulmadum hergiz muṣāḥib ġam gibi

59. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 3254
Mısra: **7**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.

Ġamdan özge olmaya yār-ı muṣāḥib bir daḫı
Niçe yıllardur ki bekler gitmeyüben yanuñı

ġam bārı:

1. **ġam bārı:**-*ı*
Gazel 3258
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam yükü.

Gören ġam bārı altında hezārān eyleyüp taḥsīn
Diyeler başına almış Muḥibbī bir kara tagı

2. **ġam bārı:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3307
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam yükü.

Ġam bārına ṭāḳat yok iken āh Muḥibbī
Arturdı cefā gelüp bak o bār-ı girānı

ġam çek:

1. **ġam çek:**-*uñ, -ı, -meg, -ile*
Gazel 3390
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tasalanmak, kaygılanmak, üzülmek.

Nātüvān oldı Muḥibbī ġamuñı çekmeg-ile
Yüz süriyü kapuña vardı yüzi yirde kodı

ġam çek-:

1. **ġam çek-:**--*ı, --n, --ı, --elü, --m*
Gazel 3080
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Üzülmek, kederlenmek, sıkıntı yaşamak.

Niçeye dek çekelüm bād-ıla deryā ġamını
Delü göñlüm baña uy gel gidelüm Rūm iline

ġam degül:

1. **ġam degül:**
Gazel 3086
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Zararı yok II dert değil.

Sīnede bagrum delinsün atagör ġamz okların
Ġam degül ‘āşıḳlaruñ ölürse sen çok çok yaşa

2. **ġam degül:**
Gazel 3409
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne çıkar, zararı yok, dert değil.

İy Muḥibbī ger melāmet itse zāhid ġam degül
Çün ezel açılmadı ‘uşşāḳa şöhret kapusı

ġam kūhı:

1. **ġam kūhı:**--*ı, --n, --ı*
Gazel 3140
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam dağı.

Bīsütūn’ı kazmag-ıla kūhken faḫr itmesün
Kesmişem ben daḫı bu ġam kūhını tırnag-ıla

ġam maṭbaḫı:

1. **ġam maṭbaḫı:**--*ı, --n, --da*
Gazel 3047
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder mutfağı.

Yidügi derd ü belā vü zecr ü miḥnetdür bu dil
Geçinür ġam maṭbaḫında dürlü dürlü aş-ıla

ġam meclisi:

1. **ġam meclisi:**-*i, -n, -de*
Gazel 3248
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

Ġam meclisinde nāleme āheng içün baña
Uydurdı nāy nāleme kendü ṣadāsını

2. **ġam meclisi:**-*i, -n, -de*
Gazel 3279
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

Ġam meclisinde içeli çeşmüm şārābını
Sīnemi alma sanculı dilde kebāb oldı

3. **ġam meclisi:**-*si, -n, -de*
Gazel 3345
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

Ġam meclisinde nāle kılup ḥālüm aglasam
Yanumca bile nāle kılur nā benüm gibi

ġam mı:

1. **ġam mı:**
Gazel 3419
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert değil.

Ef‘ī-yi zülfüñ iy dōst zaḫm ursa baña ġam mı
Tiryāk-i la‘lüñ emdüm cāna ifāḳa düşdi

ġam şāhı:

1. **ġam şāhı:**--*ı*
Gazel 3012
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaygı, tasa, keder, hükümdarı; padişahı.

Dil şehrini göz yaşı-y-ıla eyle münaḳḳaş
Ġam şāhı oturmaga emīrāne geçerse

ġam şebi:

1. **ġam şebi:**-*i, -n, -de*
Gazel 3356
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam,dert gecesi.

Ġam şebinde ḫasta dil eyler temennā-yı viṣāl
Dürlü dürlü fikr ider bir ölecek sayru gibi

2. **ġam şebi:**-*i, -n, -de*
Gazel 3415
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam,dert gecesi.

Zülfine dolaşdı göñlüm geldi sevdā başuma
Ġam şebinde tā seḥer bīdār gördüm kendümi

3. **ġam şebi:**-*i, -n, -de*
Gazel 3435
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam,dert gecesi.

Belā vü derd ü miḥnet ġam şebinde
Başuma üşdiler hengāma düşdi

4. **ġam şebi:**--*i, --n, --de*
Gazel 3098
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntı(ayrılık) gecesi.

Ġam şebinde kalmışam açılmadı ṣubḥ-ı viṣāl
Kimse mūnis olmadı ‘ālemde bu dil-teng-ile

ġam şebinde:

1. **ġam şebinde:**--*(i)n, --de*
Gazel 3006
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder gecesi.

Ġam şebinde dil seni giryān ide
Ṣubḥ olınca nāle vü feryād ide

ġam tekyesi:

1. **ġam tekyesi:**-*si, -nüñ*
Gazel 3441
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keder, üzüntü tekkesi; sıkıntıya dayanma, yaslanma II üzüntü veren dünya.

‘Işḳ āteşiyle dil eridüp bagrı yagını
Ġam tekyesinüñ eyledi rūşen çerāġını

ġam u derd:

1. **ġam u derd:**-*ile*
Gazel 3175
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keder ve sıkıntı.

Belā şaḥrāsına iy dil yiter saña revān olsañ
Gözüñ yaşını su eyle ġam u derd-ile kıl zādı

ġam u şādī:

1. **ġam u şādī:**
Gazel 3378
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü ve sevinç.

‘Ālemde kaçan ḳışmet olındı ġam u şādī
Cümle ġam-ıla ġuṣṣa bu ben bī-dile düşdi

ġam yi-:

1. **ġam yi-:**--*mez*
Gazel 3145
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tasa etmemek, kaygılanmamak, üzülmemek.

Bu Muḥibbī ger ire vaşlına ol meh-pārenüñ
Bu cihānda ġam yimez serv-i semen-bū bitmeye

2. **ġam yi-:**-*r, -em*
Gazel 3212
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak .

İçerem hicr ara çeşmüm şarābın
Yirem ġam ġamdan özge dil ne ḫordī

3. **ġam yi-:**-*me, -m*
Gazel 3014
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gam yememek: Tasa etmemek, kaygılanmamak, üzülmemek.

Yimem ġam olalı tiryāk-i la‘lüñ
İçürse mār-ı zülfüñ baña sem de

ġam yime-:

1. **ġam yime-:**
Gazel 3110
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gam yememek, tasa etmemek, kaygılanmamak, üzülmemek.

Fikr kıl aḥvālüñi geldük ne yüzden ‘āleme
Şükr kıl Rezzāḳ’a rızḳuñ eksük itmez ġam yime

2. **ġam yime-:**
Gazel 3077
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tasa etmemek, kaygılanmamak, üzülmemek.

Ḫışm eyler ise ġam yime iy dil yine oḫşar
Efendi olan kakır u oḫşar kölesine

3. **ġam yime-:**-*y, -üp*
Gazel 3208
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tasa etmemek, kaygılanmamak, üzülmemek.

Oldı Muḥibbī üştür-i ser-mest gibi çün
Her dem cigerde ġam yimeyüp bār ʻāşıḳı

4. **ġam yime-:**
Gazel 3067
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tasa etmemek, kaygılanmamak, üzülmemek.

Çeşmüme gel pā koyup ḫār-ı müjemden ġam yime
Pāyuña itmez żarar yaşumla çün nemnāk ola

ġamda kal-:

1. **ġamda kal-:**-*-da, --mış, --ın*
Gazel 3014
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keder, üzüntü içinde kalmak.

Nigārā kalmışın derdüñle ġamda
Döker yaş yirine bu dīde dem de

ġamdan ḫalāş ol-:

1. **ġamdan ḫalāş ol-:**-*-dan, --sa*
Gazel 3007
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gamdan, üzüntüden, kederden kurtulmak.

Alsa cānum kāşkī olsa bu dil ġamdan ḫalāş
Niçeye dek böyle maḥrūm olam anuñ rūyına

ġamgīn ol-:

1. **ġamgīn ol-:**-*-dı*
Gazel 3016
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kederlenmek, üzülmek.

Baş egüben oldı Muḥibbī gibi ġamgīn
Kalmadı mecāli güle güftāra benefşe

ġam-hāne:

1. **ġam-ḫānelerinde:**-*ler, -i, -n, -de*
Gazel 3220
Mısra: **5**
1. Gam yuvası. 2. Dünya.

Ġam-ḫānelerinde dil ü cān aglayukaldı
Kan yaş-ıla bu mülk-i cihān ġarḳ olayazdı

ġam-hār:

1. **ġam-ḫāra:**-*a*
Gazel 3016
Mısra: **4**
Gamlı, kederli.

Dehrüñ sistemin añladı fikr itdi ḫazānı
Bī-çāre vü ser-geşte vü ġam-ḫāra benefşe

ġam-hˇār ol:

1. **ġam-ḫˇār ol:**-*a, -y, -dı*
Gazel 3348
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dertlenmek, kederlenmek, üzülmek.

Mürdeyem derdüñle ġam eyler tesellī göñlümi
Ġam gibi cevrüñ daḫı ġam-ḫˇār olaydı kāşki

ġam-ı dehr:

1. **ġam-ı dehr:**-*i*
Gazel 3316
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya kaygısı.

Düşürme bādeyi elden ġam-ı dehri ferāmūş it
Ferāġat ʻālemi var mı ʻaceb mey-ḫāneden ġayrı

ġam-ı dilber:

1. **ġam-ı dilber:**
Gazel 3053
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül alan güzelin derdi.

Çün ġam-ı dilber ḫarāb itdi göñül maʻmūresin
Seng-i miḥnetle yapup bir daḫı ābād eyleme

ġam-ı ḫāl:

1. **ġam-ı ḫāl:**-*üñ, -le*
Gazel 3411
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ben'inin üzüntüsü.

Ġam-ı ḫālüñle iy dilber yanaldan āteş-i hicre
Muḥibbī lāleye döndi ciger taglayı taglayı

ġam-ı hicr:

1. **ġam-ı hicr:**-*ile*
Gazel 3266
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgiliden) Ayrılığın derdi.

Gidüp ol māh baña dilden hezārān ṣad heves kaldı
Ġam-ı hicr-ile cān tenden gidiser bir nefes kaldı

ġam-ı hicrān:

1. **ġam-ı hicrān:**
Gazel 3388
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık acısı.

Öldürdi bu ben ḫastayı iy cān ġam-ı hicrān
Raḥm eyle ki ‘uṣṣāḳ olalar saña du‘ācı

ġam-ı ‘ışḳ:

1. **ġam-ı ‘ışḳ:**-*uñ*
Gazel 3446
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın derdi, gamı.

Komazsam tañ mıdur bir dem ‘aṣā-yı āhı ben elden
Cüvān idüm ġam-ı ‘ışḳuñ çekelden beni pīr itdi

2. **ġam-ı ‘ışḳ:**-*uñ, -la*
Gazel 3224
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk derdi, aşk sıkıntısı.

Olmışam ben ġam-ı ‘ışḳuñla senüñ ṣeydāyī
Tınmam ‘ār-ıla nāmūs olup rüsvāyī

ġam-i şīrīn:

1. **ġam-i şīrīn:**
Gazel 3376
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şirin'in derdi.

Ġamuñla iy perī-peyker yoluñda n’ola cān virsem
Belā kūhında öldürdi ġam-i Şīrīn çü Ferhād’ı

ġam-ı şīrīn ile ferhād:

1. **ġam-ı şīrīn ile ferhād:**
Gazel 3301
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şirin ile Ferhad'ın kederi.

Ġam-ı Şīrīn ile Ferhād şu deñlü nāleler kıldı
Ṣadā-yı ‘aḳsidür kılmış sanurlar Bī-sütūn oldı

ġammāz:

1. **ġammāzuma:**-*um, -a*
Gazel 3150
Mısra: **8**
Söz taşıyan, laf yetiştiren, fitleyen (kimse), kovucu.

Sırr-ı ‘ışḳı nālem ile göz yaşıdur fāş iden
N’eyleyem derdā dirīġā bu iki ġammāzuma

2. **ġammāzuma:**--*um, --a*
Gazel 3099
Mısra: **8**
İspiyoncu; birinin sırlarını, davranışlarını, düşüncelerini gözleyip başkalarına bildiren. II Âşığın gözyaşları.

Sırr-ı ‘ışḳı nālem ile göz yaşıdur fāş iden
N’eyleyem derdā dirīġā bu iki ġammāzuma

ġamz:

1. **ġamz:**
Gazel 3142
Mısra: **3**
Süzgün bakış, yan bakış, sitemli bakma; güzellerin gözlerinin ucunda görülen gönül alıcı hareketler, nazlı nazlı göz kırpma.

Ebrūları elinde ġamz okları bilinde
Atılsa togrı okdur egri kemān içinde

2. **ġamz:**
Gazel 3243
Mısra: **8**
1. Gözle, kaşla işâret etme, göz kırpma. 2. Ara bozuculuk, söz taşıma, gammazlık, münâfıklık.

Olmaya sīne siper bagrı ola ġalbūr-veş
Çeşm ata ġamz okların ele ala ya kaşını

ġamz okı:

1. **ġamz okı:**-*ı, -n*
Gazel 3497
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) ok gibi yaralayıcı, öldürücü yan bakışı.

Sīnemüñ meydānına dikdüm yine ben dil nişān
Çeşmi atsun ġamz okın alsun eline yaları

ġamz okları:

1. **ġamz okları:**--*ı, --n*
Gazel 3055
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yan bakış oku.

Kaşı yayından kaçan ġamz okların atsa nigār
Cān baña eydür ki ḳurbān olayın ebrūlara

2. **ġamz okları:**--*ı, --n, --ı*
Gazel 3059
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yan bakış oku.

Atar ya kaşlaruñ ġamz oklarını
Geçer sīne ḳarār itmez siperde

3. **ġamz okları:**--*ı, --n*
Gazel 3086
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yan bakış oku.

Sīnede bagrum delinsün atagör ġamz okların
Ġam degül ‘āşıḳlaruñ ölürse sen çok çok yaşa

4. **ġamz okları:**-*lar, -ı, -nuñ*
Gazel 3478
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yan bakış oku.

Kaşı yasını görüp ġamz oklarınuñ yādına
Cānı ḳurbān eyleyüp dil sīnesin terkeş kodı

5. **ġamz okları:**-*lar, -ı, -n, -ı*
Gazel 3485
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yan bakış oku.

İy Muḥibbī çünki merhem urmaz āḫir yarama
Urmasa ġamz oklarını ol kaşı ya kāşki

6. **ġamz okları:**--*(ı)n*
Gazel 3008
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşaret okları.

Ya kaşlaruñla çeşmüñ ġamz okların ataldan
Sīnem delindi yir yir dil kaldı kan içinde

ġamze:

1. **ġamzelerden:**-*ler, -den*
Gazel 3116
Mısra: **7**
Dilberlerin gözleri ucunda görülen harekât-ı dil-firîb, nazlı nazlı göz kapama, kirpik süzme.

Ġamzelerden kırmaga ‘uṣṣāḳı tirkeş bagladı
Dilegüm budur ki kurbān olayım ol yalara

2. **ġamzelerden:**-*ler, -den*
Gazel 3074
Mısra: **10**
Dilberlerin gözleri ucunda görülen nazlı nazlı göz kapama, kirpik süzme.

İy Muḥibbī kaldı ancak saña teslīm [ü] rıżā
Ġamzelerden çeşm-i cellādı tīġ aldı dūşına

3. **ġamzelerden:**-*ler, -den*
Gazel 3080
Mısra: **1**
Dilberlerin gözleri ucunda görülen nazlı nazlı göz kapama, kirpik süzme.

Ġamzelerden yine tīr aldı nigārum eline
Kaşı yayına koyup ola ki bagrum deline

4. **ġamzelerin:**-*ler, -in*
Gazel 3088
Mısra: **10**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.

Bilürdi derūnumda Muḥibbī ki neler var
Gönderse eger ġamzelerin sīnemi yarsa

5. **ġamzesi:**-*si*
Gazel 3397
Mısra: **3**
Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.

Ġamzesi tīri-y-ile bu cān u dil mecrūḥdur
Çıkmayısar sīneden ölince kanlu demreni

6. **ġamzesi:**-*si*
Gazel 3405
Mısra: **7**
Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.

Ġamzesi geldükçe çıkar karşu bu cānum benüm
Koyuban cānum yirine saklayayım tīrini

7. **ġamzeler:**-*ler*
Gazel 3047
Mısra: **3**
Süzgün bakış, yan bakış, sitemli bakma; güzellerin gözlerinin ucunda görülen gönül alıcı hareketler, nazlı nazlı göz kırpma.

Kaşların geh çīn ider geh ġamzeler tīrin atar
N’eyleyem derdā dirīġā ben bu göz ü kaş-ıla

8. **ġamze:**
Gazel 3346
Mısra: **3**
Göz kırpma, gözle işaret yapma, süzgün bakış. II Sevgilinin güzel gözlerinde yan bakışla meydana gelen latif, hoş, çekici hareket.

Ġamze okı sīnede bir laḥẓa eglenmez geçer
Anuñ içündür anuñ kaşları katı ya gibi

9. **ġamzelerden:**-*ler, -den*
Gazel 3112
Mısra: **2**
Göz kırpma, gözle işaret yapma; süzgün bakış, naz ve işve ile göz süzerek bakma II göz; sevgili.

Ol kemān ebrū yine ḳaṣd itdi ‘āşıḳ cānına
Ġamzelerden niçe oklar cem‘ kıldı yanına

10. **ġamzeñüñ:**-*n, -üñ*
Gazel 3103

Mısra: **4**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Olursam tañ mıdur ḫūnīn ciger āh
Olupdur ġamzeñüñ tīġı ḥavāle

11. **ġamze:**
Gazel 3111
Mısra: **1**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Yine ḳaṣd eyledi bu ġamze görüñ cānumuza
Ḫançerüñ susadı içemege gelür kanumuza

12. **ġamzesi:**-*si*
Gazel 3423
Mısra: **1**
Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket. II sevgilinin yan bakışı.

Ġamzesi deldi geçer çatdı kaşın yār sıdı
Ok atup yayını san yasdı kemāndār sıdı

13. **ġamzesi:**-*s*, -*i*
Gazel 3130
Mısra: **8**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Cān göziyle görmek olmazdı cemal-i dilberi
Açmasa ger ġamzesi sīnemde yir yir revzene

14. **ġamzeleri:**--*ler*, --*i*
Gazel 3021
Mısra: **4**
Süzgün bakış, sevgilinin süzgün veya manalı yan bakışı.Divan şiirinde sevgilinin bakışı gamzeyi doğurur ve bu gamzede binlerce anlam vardır. Gamze ok olunca yaralamak, delmek, öldürmek, avlamak gibi eylemleri üstlenir. Bir ok olan gamzenin hedefi ise can, gönül, sine, ciğer ve yürektir.

Leb-i la‘linden ‘aceb derdüme em sem ola mı
Uşbu bagrumda olan ġamzeleri yarasına

15. **ġamzesi:**-*si*
Gazel 3087
Mısra: **9**
(Sevgilinin) yan bakışı.

Sīnede durmaz Muḥibbī ġamzesi eyler güẕer
Bir kaşı ya kirpügi ok yār sevdüm tāzece

16. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 3078
Mısra: **5**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ġamzeñ okı cā itdügi bu cānum içinde
Yazılur elif kanda ise cān arasında

17. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 3095
Mısra: **5**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Kaşuñla ġamzeñ iy dōst yiter cihāna fitne
N’eyler girüp busuya gīsūlaruñ kafada

18. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 3058
Mısra: **5**
(Sevgilinin) yan bakışı.

Yaluñuz ġamzeñ degüldür eyleyen bagrum delik
Bir baña tīġ-ı cefā kılur ciger ṣad pāre de

19. **ġamzeler:**-*ler*
Gazel 3060
Mısra: **1**
(Sevgilinin yaralayıcı) yan bakışı.

Ġamzeler öldürdi gerçi itdi kan kan üstine
Döndi la‘lüñ zinde kıldı virdi cān cān üstine

20. **ġamzeñ:**--*ñ*
Gazel 3137
Mısra: **7**
Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.

Ḳatlüme ḫançer çeküp ġamzeñ emān virmez amān
Sanki Rüstemdür gelür ceng itmege Suhrāb-ıla

21. **ġamzelerüñ:**--*ler*, --*üñ*
Gazel 3138
Mısra: **7**
Göz kırpma, gözle işâret etme. II Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.

Oḫ diyem ġamzelerüñ sīneme geldükde benüm
Ben niyāz eyledügüm saña kamu nāz gele

22. **ġamzeñ:**--*ñ*
Gazel 3139
Mısra: **3**
Göz kırpma, gözle işâret etme. II Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.

Ġamzeñ oklarına cānā kılmışam sīnem nişān
‘Āşıḳ olan cān virür ol tīr ü peykān üstine

23. **ġamzeñ:**--*ñ*
Gazel 3201
Mısra: **5**
Göz kırpma, gözle işâret etme. II Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.

Ġamzeñ okı irişmese mecrūḥ gönlüme
Olmazdı yaram üstine ol merhemüm gibi

24. **ġamzeñ:**--*ñ*
Gazel 3207

Mısra: **7**
Göz kırpma, gözle işâret etme. II Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.

Ya kaşuñdan sehv-ile atsañ baña ġamzeñ okın
Saklar-ıdum sīnem içre ben anı cānum gibi

25. **ġamzeñ:**-*-ñ*
Gazel 3396
Mısra: **3**
Göz kırpma, gözle işâret etme. II Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.

Ġamzeñ okları eyā meh-rū irişdi sīneye
Kan yalaşmayınca benümle karındaş olmadı

26. **ġamzeñ:**-*-ñ*
Gazel 3403
Mısra: **5**
Göz kırpma, gözle işâret etme. II Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.

Ger öldürürse ‘āşıḳı ġamzeñ ‘aceb midür
Bulur mı idi ger ire Ḥaḳḳ’uñ hidāyeti

27. **ġamzelerden:**-*ler, -den*
Gazel 3153
Mısra: **1**
1. Göz kırpma, gözle işâret etme. 2. Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.

Gözleri ḫançerler almış ġamzelerden yanına
Gel beni öldür hemān tek girme kimse kanına

28. **ġamzeleri:**-*ler, -i*
Gazel 3156
Mısra: **9**
1. Göz kırpma, gözle işâret etme. 2. Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.

Ko ġamzeleri tīġı bu bagrum deletursun
Çün sīne nişān eyledük ol kaşları yaya

29. **ġamzeler:**-*ler*
Gazel 3183
Mısra: **1**
1. Göz kırpma, gözle işâret etme. 2. Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.

Ġamzeler kan itmege ḳaṣd-ı dil ü cān eyledi
Soñra geldi ġam göñül şehrini vīrān eyledi

30. **ġamzeler:**-*ler*
Gazel 3204
Mısra: **13**
1. Göz kırpma, gözle işâret etme. 2. Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.

Öldürmege Muḥib seni mestāne ġamzeler
Ḫançer elinde eyler-ise tañ mı kan daḫı

31. **ġamzeler:**-*ler*
Gazel 3216
Mısra: **1**
1. Göz kırpma, gözle işâret etme. 2. Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.

Ġamzeler bagrum deler komaz lebüñ tuz ekmegi
Dōstlık ḥaḳḳın yitürür unıdur tuz ekmegi

32. **ġamzeler:**-*ler*
Gazel 3245
Mısra: **7**
1. Göz kırpma, gözle işâret etme. 2. Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.

Ġamzeler ḫançer çeküp iy dil seni öldürmedin
Bir gün öñdin var anuñ kūyında ḳurbān ol yüri

33. **ġamzeler:**-*ler*
Gazel 3300
Mısra: **9**
1. Göz kırpma, gözle işâret etme. 2. Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.

Diller almaga giderler ġamzeler
Bekler yāruñ kafasın perçemi

34. **ġamzesinüñ:**-*s, -i, -nüñ*
Gazel 3223
Mısra: **2**
Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.

Olmışam bir çeşmi āhūnuñ yine āvāresi
Ġamzesinüñ līk var sīnemde yüz biñ yarası

35. **ġamzesi:**-*s, -i*
Gazel 3232
Mısra: **5**
Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.

Dil ġamzesi tīġına gerden sunar müdām
‘Işḳ ehlinüñ görmedi kimse cazāsını

36. **ġamzeñüñ:**-*ñüñ*
Gazel 3400
Mısra: **1**
Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.

Ġamzeñüñ hīç gitmedi kan dökmeg-ile uyḫusı
Kesret-i kandan-durur ġālibā anuñ uyḫusı

37. **ġamzelerin:**-*ler, -in*
Gazel 3429
Mısra: **7**
1. Göz kırpma, gözle işâret etme. 2. Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.

Dil kaçdı görüp ġamzelerin zülfine düşdi
Görüñ eceli yolı varup dāra tayandı

ġamze ok:

1. **ġamze ok:**-*lar, -ı, -n, -a*
Gazel 3352
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakış oku. || Gamze oku gözden çıkar ve aşığa ızdırap verir.Gamze okunu hedefi can, gönül, sine, ciğer ve yürektir.

Ġayrılar ḳaşdını gel eyleme iy kaşı kemān
Ġamze oklarına ben eylemişem dil hedefi

ġamze okı:

1. **ġamze okı:**-*ı*
Gazel 3289
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) ok gibi delici ve yaralayıcı yan bakışı.

Kim ḫalāṣ olabilür ġamze okı atılıcak
Bir yire ya kaşınuñ gelse iki yire başı

ġamze okları:

1. **ġamze okları:**--*ı, --y, --la*
Gazel 3048
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin kılıç gibi keskin yan bakışlarıyla aşığa bakması kastedilmiştir.

Ġamze oklarıyla sīnem tolıdur terkeş gibi
Cānı ḳurbān ideyin emr itse kaşı yayına

ġamze-i dōst:

1. **ġamze-i dōst:**
Gazel 3466
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yan bakışı.

Kanumı içmege geldükçe benüm ġamze-i dōst
Bu Muḥibbī dir aña cān-ıla ṣıḥḥā ʻāfī

ġamze-i ḳaṣṣāb:

1. **ġamze-i ḳaṣṣāb:**-*uñ, -ı*
Gazel 3290
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kasap gibi öldürücü yan bakış.

Olmadı ʻuṣṣāḳ[ı] ḳatl itdi peşīmān gözlerüñ
Dökmede kan ṣād gördüm ġamze-i ḳaṣṣābuñı

ġamze-i tīz:

1. **ġamze-i tīz:**-*üñ, -le*
Gazel 3337
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keskin yan bakış.

Ġamze-i tīzüñle bulurdı Muḥibbī rāḥatı
Gelse her sāʻat ü her dem cānib-i mā kāşki

ġamzeñ okı:

1. **ġamzeñ okı:**--*ñ, --ı*
Gazel 3012
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) yan bakışlarının oku.

Ger seng atasın başuma ol tāc-ı sa'ādet
Minnet bilürem ġamzeñ okı cāna geçerse

2. **ġamzeñ okı:**--*ñ, --ı, --n, --ı*
Gazel 3033
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) ok gibi (yaralayıcı, öldürücü, acı veren) yan bakışı.

Ġamzeñ okını sīnede ben kana boyadum
Her ne ki geçe ḫāṭıruña sen de var eyle

ġanī ol-:

1. **ġanī ol-:**-*du, -m*
Gazel 3272
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zengin olmak, doygunluğa ermek.

Cem' kıldum bahr-ı eşk içre gözüm gevherlerin
ʻIşḳ şāhı devletinde oldum ġāyet ġanī

ġarābet:

1. **ġarābet:**
Gazel 3082
Mısra: **6**
Gariplik, tuhaflık.

Salını zülfine ta'ẕīm iderse tañ mıdur çeşmi
Ġarābet mi olur gebre sücūd eylerse ḫāçına

ġaraż:

1. **ġaraż:**
Gazel 3468

Mısra: **5**
Birine karşı beslenen kötü niyet, gizli düşmanlık, hınç, kin II Gāye, maksat, istek, arzu.

Ġaraż çünki cihānda bir ḳabādur
Baña birdür palās-ıla firengī

<u>ġaraż ol-:</u>

1. **ġaraż ol-:**-*an*, -*a*
Gazel 3278
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birine karşı kötülük, kin beslemek.

Kibr ü kīn-ile ġaraż olana ādem mi dinür
Bir gerek çünki Muḥibbī kişinüñ içi daşı

<u>ġarīb:</u>

1. **ġarīb-isem:**--*i*, --*se*, --*m*
Gazel 3017
Mısra: **2**
Kimsesiz, zavallı, biçare.

Ne ṣabrum kaldı ne ‘aḳlum ne dilüm kaldı güftāra
Ġarīb-isem n’ola ṣāhum benüm de vardur Allāh’um

2. **ġarīb:**
Gazel 3335
Mısra: **9**
Çaresiz, düşkün, zavallı, bî-çare.

Yıllar-durur dimedi ḥālüñ nedür ġarīb
Bekler Muḥibbī gerçi ki ol āsitāne[y]i

3. **ġarīb:**
Gazel 3386
Mısra: **7**
Alışılan tarz ve surette olmamakla tuhaf görünen, acayip, bambaşka. II Çaresiz, düşkün, zavallı.

Kimseler ḥālin dimez bu ben ġarīb üftādenüñ
Yārı görsem ‘arż ideydüm ne ki kāmum var-ıdı

4. **ġarībi:**-*i*
Gazel 3233
Mısra: **2**
1. Kimsesiz, zavallı, bîçâre (kimse). 2. Asıl vatanından ayrılıp bu dünyâya geldiği için kendini gurbette sayan Hak âşığı derviş.

Ḫudā’nuñ hem kulısın hem ḥabībi
Şefā‘atden unıtma ben ġarībi

5. **ġarībi:**-*i*
Gazel 3233
Mısra: **8**
1. Kimsesiz, zavallı, bîçâre (kimse). 2. Asıl vatanından ayrılıp bu dünyâya geldiği için kendini gurbette sayan Hak âşığı derviş.

Günāhum çok yapışdum dāmenüñe
Ayırma togrı yoldan ben ġarībi

6. **ġarībi:**-*i*
Gazel 3269
Mısra: **1**
1. Kimsesiz, zavallı, bîçâre (kimse). 2. Asıl vatanından ayrılıp bu dünyâya geldiği için kendini gurbette sayan Hak âşığı derviş.

Şehā kūyuñda dil-ḫaste ġarībi
Yog-ımış ġamdan özge hīç naṣībi

7. **ġarībi:**-*i*
Gazel 3310
Mısra: **1**
1. Kimsesiz, zavallı, bîçâre (kimse). 2. Asıl vatanından ayrılıp bu dünyâya geldiği için kendini gurbette sayan Hak âşığı derviş.

Neden raḥm itmedüñ gördüñ ġarībi
Viṣālüñden meger yokdur naṣībi

<u>ġarīb āh eyleye nüh felek titrer:</u>

1. **ġarīb āh eyleye nüh felek titrer:**-*r-y*, -*e-y*, -*e*, -*r*
Gazel 3022
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Mazlumun ahı, titretir arşı.".

Pīşe itme ẓulmı lillāh kendüñe iy serv-ḳad
Nüh felek titrer kaçan kim bir ġarīb eyleye āh

<u>ġarībe:</u>

1. **ġarībe:**
Gazel 3322
Mısra: **7**
Kimsesiz, zavallı, biçare (âşığın yerine).

İtüm dise eger yār sehv-ile ben ġarībe
Şevḳüm olup ziyāde göge atam külāhı

<u>ġarībüñ āhı yirde kalmaz:</u>

1. **ġarībüñ āhı yirde kalmaz:**--*üñ*, --*ı*, --*de*, --*maz*
Gazel 3090
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Atasözü**
Mazlumun ahı yerde kalmaz: Zulüm gören, haksızlığa uğrayan kişinin bedduası tutar.

Baña raḥm eyle āhumdan ḥaẕer kıl
Ġarībüñ āhı kalmaz çünki yirde

<u>ġarḳ eyle-:</u>

1. **ġarḳ eyle-:**--*di*
Gazel 3116
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**

Batırmak, boğmak. II mec. birine bir şeyi bol bol vermek.

Zülfini añdum yine düşdüm uzun sevdālara
Dür dişi fikri beni ġarḳ eyledi deryālara

2. **ġarḳ eyle-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3189
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Batırmak, boğmak.

Şol ḳadar dökdüñ yaşuñ ġarḳ eyledüñ göz yaşına
Ġıll ü ġışdan yuyuban iy dīde pāk itdüñ beni

3. **ġarḳ eyle-:**-*di*
Gazel 3086
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Suya) Batırmak, boğmak.

Akdı yaşum su gibi bir serv boylu serkeşe
Anuñ içün ʻālemi ġarḳ eyledi başdan başa

ġarḳ eyle:

1. **ġarḳ eyle:**-*di*
Gazel 3480
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Batırmak, boğmak. II mec. birine bir şeyi bol bol vermek.

Bu ʻacebdür ʻālemi ġarḳ eyledi bārān-ı eşk
Hīç teskīn itmeyüp arturdı sīnem nārını

ġarḳ id-:

1. **ġarḳ id-:**--*er*
Gazel 3136
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suya batmak, boğulmak.

Bahr-ı ġamda eşk ü āhumdan ḥalās olmaz göñül
Ġarḳ ider dil zevraḳını bād-ıla bārān-ıla

ġarḳ it:

1. **ġarḳ it:**-*se*
Gazel 3380
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Batırmak, boğmak.

Beni ġarḳ itse tañ mı eşk-i çeşmüm
Gözüm yaşıyla āhum başdan aşdı

ġarḳ ol-:

1. **ġarḳ ol-:**-*a, -yaz, -dı*
Gazel 3220
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Boğulmak.

Ġam-ḫānelerinde dil ü cān aglayukaldı
Kan yaş-ıla bu mülk-i cihān ġarḳ olayazdı

2. **ġarḳ ol-:**--*du, --m*
Gazel 3147
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suya batmak, suda boğulmak. || *... ile dolmak, -e boğulmak, istiğrak etmek.*

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum bu rūy-ı zerd-ile
Güyiyā nīlūferem kaldum miyān-ı ābda

3. **ġarḳ ol-:**-*dı, -lar*
Gazel 3153
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suya batmak, suda boğulmak. || *... ile dolmak, -e boğulmak, istiğrak etmek.*

Baḥr-i ʻışḳa iy Muḥibbī niceler ġarḳ oldılar
Görmedüm bir kimse dir idüm anuñ pāyānına

4. **ġarḳ ol-:**--*sa-sa*
Gazel 3041
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gömülmek, batmak II. Boğulmak.

Dil zevraḳı ġarḳ olsa ne tañ ol dem içinde
Alnuña ḳamer gün yüzüñe beñzemez iy dōst

5. **ġarḳ ol-:**--*dı-dı*
Gazel 3045
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gömülmek, batmak II. Boğulmak.

Dem dem dökilen göz yaşı bil ḫūn-ı cigerdür
Dil zevraḳı ġarḳ oldı şeḫā ol dem içinde

6. **ġarḳ ol-:**--*ur-ur*
Gazel 3047
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gömülmek, batmak II. Boğulmak.

Āh kim hicrān şebinde toldı bagrum baş-ıla
Cismüm āḫir ġarḳ olur çeşmümden akan yaş-ıla

7. **ġarḳ ol-:**--*a, --m-am*
Gazel 3081
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gömülmek, batmak II. Boğulmak.

Baḥr-i eşkümde Muḥibbī uşbu cān-ı nātüvān
Ġarḳ olam diyü gelür cismümdeki ṣāl üstine

8. **ġarḳ ol-:**-*ur*
Gazel 3201
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Gömülmek, batmak. 2. Boğulmak.

Deryā-yı eşk içre yürür zevraḳ-ı dilüm
Āhum yiliyle ġarḳ olur āḫir gemüm gibi

ġark ol:

1. **ġarḳ ol:**-*du, -m*
Gazel 3295
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boğulmak, batmak.

Gözüm yaşına ġarḳ oldum bulınmaz derdüme çāre
Getürmedi meger devrān benüm gibi dil-efgārı

2. **ġarḳ ol:**-*a*
Gazel 3378
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Boğulmak, batmak.

Hicrüñde şehā ṣol ḳadar āh eyledüm iy dōst
Kanlu yaşuma zevraḳ-ı dil ġarḳ ola düşdi

3. **ġarḳ ol:**-*ur, -du, -m*
Gazel 3460
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Boğulmak, batmak.

Āteş-i ʻışḳa yanardum olmasa ger gözyaşı
Gözyaşına ġarḳ olurdum olmasa ʻışḳ āteşi

4. **ġarḳ ol:**-*a*
Gazel 3475
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Batmak, boğulmak II bir şeyle aşırı derecede dolmuş olmak; bürünmek.

İy Muḥibbī tañ mıdur ġarḳ ola gönlüm zevraḳı
Her ṭarafdan gözlerüm yaşını deryā eyledi

5. **ġarḳ ol:**-*dı*
Gazel 3330
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gömülmek, batmak II. Boğulmak.

Başdan ayaga Muḥibbī ḫūna ġarḳ oldı yine
Cāme-i surḫ-ıla gördükde hemān dildārını

6. **ġarḳ ol:**-*mış*
Gazel 3453
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gömülmek, batmak II. Boğulmak.

Gözlerüm yaşında her kim göre rūy-ı zerdümi
Beñzedür dir suya ġarḳ olmış görüñ nīlūferi

7. **ġarḳ ol:**-*ur, -sa*
Gazel 3458
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gömülmek, batmak II. Boğulmak.

Ġarḳ olursa eşk-i çeşmümden ʻaceb mi fülk-i dil
Bād-ı āhumla temevvüc eyler ol deryā gibi

ġarka vir:

1. **ġarḳa vir:**-*a, -ür, -se*
Gazel 3322
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Suya) Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boğmak.

Gözüm yaşı virürse tañ mı bu cismi ġarḳa
Lā-büd kaçan sel olsa götüre her giyāhı

2. **ġarḳa vir:**-*a, -miş*
Gazel 3366
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suya batırmak || Batmak, batırmak.

Ġarḳa virmiş ser-nigūn olmış iki keştī sanur
Baḥr-ı eşkümde görenler uşbu iki kaşumı

3. **ġarḳa vir:**
Gazel 3497
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Suya) Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boğmak.

Gözlerüm yaşına nisbet ḳaṭre çün Nīl ü Fırāṭ
Ġarḳa virsem iy Muḥibbī tañ mıdur deryāları

ġarka vir-:

1. **ġarḳa vir-:**-*ür, -ken*
Gazel 3215
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Suya) Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boğmak.

Düpdüz cihānı ġarḳa virürken gözüm yaşı
Dil ḫaymesini yakdı ʻaceb āhum āteşi

2. **ġarḳa vir-:**-*a, -e*
Gazel 3268
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Suya) Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boğmak.

Yār firār itdi dirīġā kalmadı dilde ḳarār
‘Ālemi ġarḳa vire ol bī-ḳarāruñ giryesi

ġarka-i āb ol-:

1. **ġarḳa-i āb ol-:**--*ma, --sa*
Gazel 3089
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suya batmış olmak.

Düşde gördüm diyü eglerdüm dil-i āvāreyi
Ġam şebinde āh çeşmüm ġarḳa-i āb olmasa

ġarḳ-ı āb it-:

1. **ġarḳ-ı āb it-:**-*miş*
Gazel 3261
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suya batmak, suya batırmak.

Gözlerüm yaşına baksun soñra rūy-ı zerdüme
Ġarḳ-ı āb itmiş temāşā eylesün nīlūferi

ġark-ı hūn ol:

1. **ġarḳ-ı ḫūn ol:**-*up*
Gazel 3494
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kana batmak, kan içinde kalmak, kanda boğulmak.

Togradı bu bagrumı biñ pāre itdi tīġ-ı ġam
Ġarḳ-ı ḫūn olup yatur sīnemde her bir pāresi

ġarra ol-:

1. **ġarra ol-:**-*ma*
Gazel 3229
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gururlanmak, kibirlenmek.

Başuñ eflāke irse ġarra olma
Cihāna satabilmez kimse zūrı

ġarra ol:

1. **ġarra ol:**-*ma*
Gazel 3461
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gururlanmak, kibirlenmek.

Māl u cāha ġarra olma dime yokdur ben gibi
Sür yüzüñ yire tevāżu‘ ehli ol dāmen gibi

ġarra olma:

1. **ġarra olma:**--*ma*
Gazel 3036
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gururlanmak, kibirlenmek.

Ġarra olma dār-ı dünyā bir misāfir-ḫānedür
Her gelen gitdi beş on gün anda mihmānsın yine

ġavġā:

1. **ġavġā-y-ıla:**--*y-ıla*
Gazel 3035
Mısra: **6**
Kavga, dövüş.

Gel şarāb-ı ‘ışḳı nūş it zāhid-i peşmīne-pūş
Niçeye dek kalasın bu hāyu bu ġavġā-y-ıla

2. **ġavgā:**
Gazel 3180
Mısra: **10**
1. Şiddetli tartışma veya dövüş, mücâdele. 2. Savaş, cenk.

Na‘ra-i mestān-ıla iñler Muḥibbī çeng ü 'ūd
Muttaṣıl deyr-i muġān tā ṣubḥa dek ġavgā idi

3. **ġavġāsı:**-*sı*
Gazel 3218
Mısra: **8**
Şiddetli tartışma veya dövüş, mücâdele.

Giderse vādīye mecnūn anı bī-ḳayddur sanma
Üşüpdür başına anuñ cihānuñ cümle ġavġāsı

4. **ġavġāsıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 3406
Mısra: **3**
Dövüş, gürültü, kavga, çekişme, mücadele.

Salṭanat didükleri ancak cihān ġavġāsıdur
Olmaya baḫt u sa‘ādet dünyede vaḥdet gibi

ġavġā sal:

1. **ġavġā sal:**-*ma, -sa, -m*
Gazel 3485
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kargaşa çıkarmak; kavgaya yol açmak.

Kılmasam cānā cemālüñ ben temennā kāşki
Salmasam dil mülkine her laḥẓa ġavġā kāşki

ġavvāṣ-ı dil:

1. **ġavvāṣ-ı dil:**
Gazel 3479
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül dalgıcı.

Baḥr-i ‘ışḳumda gözüm yaşın görüp ġavvāṣ-ı dil
Didi el-ḥaḳ pençe-i mercāna beñzetdüm seni

ġavvāṣ-ṣıfat:

1. **ġavvāṣ-ṣıfat:**
Gazel 3466
Mısra: **7**
Dalgıç gibi.

Yine ġavvāṣ-ṣıfat baḥr-ı ma'ānīye talup
Niçe dürler çıkarup oldum anuñ ṣarrāfı

ġāyet:

1. **ġāyet:**
Gazel 3006
Mısra: **9**
Nihayet,son.

Pādişāhum ẓulme ġāyet yok mıdur
Bu Muḥibbī niçeye dek dād ide

2. **ġāyet:**
Gazel 3181
Mısra: **3**
Çok, pek, pek çok, son derece.

Egerçi dil ṭabībisin veli bī-raḥmsın ġāyet
Kapuñda ḫastayam yıllar gözetmezsin o bīmārı

3. **ġāyet:**
Gazel 3182
Mısra: **3**
1. Çok, pek, pek çok, son derece. 2. Son, nihâyet, encam; gāye.

Bu derdüme nihāyet yok cefā vü cevre ġāyet yok
Felek beñzer getürmedi benüm gibi dil-efgārı

4. **ġāyet:**
Gazel 3272
Mısra: **4**
1. Çok, pek, pek çok, son derece. 2. Son, nihâyet, encam; gāye.

Cem' kıldum bahr-ı eşk içre gözüm gevherlerin
'Işḳ şāhı devletinde oldum ġāyet ġanī

5. **ġāyet:**
Gazel 3260
Mısra: **9**
Çok, pek, pek çok, son derece.

Agırdur bār-ı ġam ġāyet anı çekmege yok ṭāḳat
Muḥibbī çün degül mümkin götürmek bir ulu tagı

ġayibane:

1. **ġāyibāne:**
Gazel 3329
Mısra: **1**
Bilinmeyen, daha önce görülmemiş, garip.

Ġāyibāne 'āşıḳam ara gel iy dil yāruñı
Ola ki müyesser bulasın dildāruñı

ġayr:

1. **ġayra:**-*a*
Gazel 3286
Mısra: **2**
(□□□) i. (Ar. ġayr) Başka bir kimse, başkası, yabancı.

Bir baḫt-ı kem bī-ṭāli'em görmem senüñ pervāzuñı
Bārī tekellüm ġayra kıl tā işidem āvāzuñı

ġayra eyle:

1. **ġayra eyle:**-*a, -y, -e, -sin*
Gazel 3307
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ötekileştirmek/yabancılaştırmak/ uzak tutmak.

Ben derdüñ ile ḫasta olam hīç revā mı
Sen eyleyesin ġayra devā-yı nigerānı

ġayret:

1. **ġayret:**
Gazel 3042
Mısra: **10**
İçten gelerek çalışma, belli bir şey için çabalama, didinme, çaba.

Dilā dil virme dünyā-yı 'acūza
Hemān ġayret gerekdür dirler erde

2. **ġayretümden:**-*üm, -den*
Gazel 3129
Mısra: **14**
İçten gelerek çalışma, belli bir şey için çabalama, azmetme.

Ebr gibi ger ḳarīn olur ise sen māha raḳīb
Kendüzümi ġayretümden ururam yirden yire

3. **ġayret:**
Gazel 3094
Mısra: **10**
(Ar.) İçten gelerek çalışma, belli bir şey için çabalama, didinme, çaba, ceht.

Muḥibbī virme dil dünyā denīdür
Meseldür kim gerekdür ġayret erde

4. **ġayret:**
Gazel 3129
Mısra: **18**
(Ar.) İçten gelerek çalışma, belli bir şey için çabalama, didinme, çaba, ceht.

Merd-i meydān ol Muḥibbī virme dünyāya göñül
Merd olanlar çünki dimişler gerek ġayret ere

ġayrı:

1. **ġayrılar:**-*lar*
Gazel 3313
Mısra: **5**
(□□□) i. (Ar. ġayr) Başka bir kimse, başkası, yabancı.

Vaṣluñ ile görürem eyler tana‘‘um ġayrılar
Baña olmamış gibi ḳısmet ezelden dāmeni

2. **ġayrılar:**-*lar*
Gazel 3352
Mısra: **3**
(□□□) i. (Ar. ġayr) Başka bir kimse, başkası, yabancı.

Ġayrılar ḳaṣdını gel eyleme iy kaşı kemān
Ġamze oklarına ben eylemişem dil hedefi

3. **ġayrılara:**-*lar, -a*
Gazel 3314
Mısra: **3**
Başka, diğer, yabancı; rakip.

Baña cevr-ile cefā ġayrılara mihr ü vefā
Dōstum baña ‘ayān itmedi nedür sebebi

4. **ġayrılara:**-*lar, -a*
Gazel 3450
Mısra: **5**
Başka, başkaları.

Baña cevr-ile cefā ġayrılara mihr ü vefā
Ne ‘aceb bilmeyesin sevmeyen ile seveni

5. **ġayrı:**
Gazel 3295
Mısra: **7**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

Yüzüm kara günāhum çok velī ġayrı ümīdüm yok
Umaram idesin şefḳat unıtma bu günāhkārı

6. **ġayrı:**
Gazel 3309
Mısra: **6**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

Ġamuñ toḫmını yir ‘ışḳ içre kārum
Görinmez baña ġayrı kār u bārı

7. **ġayrı:**
Gazel 3316
Mısra: **1**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

Dakar mı zülf-i zencīri dil-i dīvāneden ġayrı
Yanar mı āteşe hīç kes gör-ā pervāneden ġayrı

8. **ġayrı:**
Gazel 3316
Mısra: **2**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

Dakar mı zülf-i zencīri dil-i dīvāneden ġayrı
Yanar mı āteşe hīç kes gör-ā pervāneden ġayrı

9. **ġayrı:**
Gazel 3316
Mısra: **4**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

Düşürme bādeyi elden ġam-ı dehri ferāmūş it
Ferāġat ‘ālemi var mı ‘aceb mey-ḫāneden ġayrı

10. **ġayrı:**
Gazel 3316
Mısra: **6**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

Naṣīḥat eyleme nāṣiḥ beni ko kendü ḥālüme
Kulaguma benüm girmez ṣadā mestāneden ġayrı

11. **ġayrı:**
Gazel 3316
Mısra: **8**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

Dilerseñ genc vaṣlını ḫarābāt ehl[i] ol iy dil
Bulınmaz yüz biñ ararsañ anı vīrāneden ġayrı

12. **ġayrı:**
Gazel 3316
Mısra: **10**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

Muḥīb sevdālara düşmiş diler zülfüñe el ko[y]mak
Bilürken aña el irmez cihānda şāneden ġayrı

13. **ġayrı:**
Gazel 3333
Mısra: **10**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

Genc-i vaṣla iy Muḥibbī çünki ṭālibsin bugün
Ġayrı yirde arama illā dil-i vīrāne[y]i

14. **ġayrı:**
Gazel 3355
Mısra: **1**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

İstemez ‘āṣıḳ olan zecr ü ‘anādan ġayrı
Nite kim ḫasta olan derde devāndan ġayrı

15. **ġayrı:**
Gazel 3355
Mısra: **2**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

İstemez ‘āṣıḳ olan zecr ü ‘anādan ġayrı
Nite kim ḫasta olan derde devāndan ġayrı

16. **ġayrı:**
Gazel 3355
Mısra: **4**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

Leyl-i zülfine göñül baglaya mecnūnı olur
Kimse varmaz yanına āh-ıla vādan ġayrı

17. **ġayrı:**
Gazel 3355
Mısra: **6**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

‘Işḳ sevdāsı ile kim ola sevdāyī mizāc
Başda kalmaya anuñ bād u hevādan ġayrı

18. **ġayrı:**
Gazel 3355
Mısra: **8**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

Re’yüñ oldı idesin yolına sen cānı fedā
Sen sen ol bir daḫı rā itme bu rādan ġayrı

19. **ġayrı:**
Gazel 3355
Mısra: **10**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

Būy-ı zülfine ḫaṭā mı dir-isem nāfe-i Çīn
Beñzemez kāküline ‘anber-i sādan ġayrı

20. **ġayrı:**
Gazel 3355
Mısra: **12**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

Bī-kesem kimsene yok deşt-i ġamında ölicek
Üstüme aglaya bir kimse semādan ġayrı

21. **ġayrı:**
Gazel 3355
Mısra: **14**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

‘Işḳ kitābını Muḥibbī yine ezber okudı
Bir ḥarf bilmez iken elif-bādan ġayrı

22. **ġayrı:**
Gazel 3357
Mısra: **8**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

Naṣīb itmiş ezelden çün sunıldı baña kār-ı ‘ışḳ
N’iderem ‘ışḳdan ġayrı cihān içinde ben kārı

23. **ġayrı:**
Gazel 3384
Mısra: **1**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

Bu cihānuñ nesi var zecr ü ‘anādan ġayrı
Arasañ nesnesi yok derd ü belādan ġayrı

24. **ġayrı:**
Gazel 3384
Mısra: **2**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

Bu cihānuñ nesi var zecr ü ‘anādan ġayrı
Arasañ nesnesi yok derd ü belādan ġayrı

25. **ġayrı:**
Gazel 3384
Mısra: **4**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

Ḳaṣdum oldur ki virem cān u ciḥānı yoluña
Yog-ımış çünki hüner cūd u seḫādan ġayrı

26. **ġayrı:**
Gazel 3384
Mısra: **6**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

Günde biñ kez n’ola düşnām ile añsa beni yār
Elümüzden ne gelür aña du‘ādan ġayrı

27. **ġayrı:**
Gazel 3384
Mısra: **8**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

Hicr[i] ile ne belā çekdügini cān u göñül
Yāra kim ilte ḫaber bād-ı ṣabādan ġayrı

28. **ġayrı:**
Gazel 3384
Mısra: **10**
1. Başka. 2. (-den) Başka. 3. Artık.

Bu Muḥibbī kime yārum dise agyār olur ol
Kimsesi yok bu cihān içre Ḫudā’dan ġayrı

<u>ġayr-ı ‘ālem:</u>

1. **ġayr-ı ‘ālem:**--*e*
Gazel 3110
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başka bir alem, bilinmeyen bir dünya.

Ġıll u ġışdan pāk idüp ḳalbüñ ṣarāb-ı ‘ışḳı iç
Seni ser-mest eyleyüp düşüre ġayr-ı ‘āleme

<u>gazâb:</u>

1. **ġażabla:**-*la*
Gazel 3463
Mısra: **1**
Aşırı hiddet, intikam alma duygusu ile karışık öfke, kızgınlık, hışım.

Ġażabla baksa dilber bir yire gelür iki kaşı
San iki pehlevānlardur komış birbirine başı

ġazel:

1. **ġazellerle:**-*-ler, --le*
   Gazel 3105
   Mısra: **9**
   Dîvan edebiyâtının, konusu genellikle aşk ve duygusal söyleyişler olan, ilk beytinin mısrâları birbiriyle, diğer beyitlerinin ikinci mısrâları birinci beyitle kāfiyeli, 5 ilâ 15 beyitten ibâret ünlü nazım şekli.

Ter ġazellerle Muḥibbī tāze dīvān bagladı
Ehl-i naẓma diñ ṣalā gelsün berü dīvānuma

2. **ġazel:**
   Gazel 3164
   Mısra: **1**
   1. Dîvan edebiyâtının, konusu genellikle aşk ve duygusal söyleyişler olan, ilk beytinin mısrâları birbiriyle, diğer beyitlerinin ikinci mısrâları birinci beyitle kāfiyeli, 5 ilâ 15 beyitten ibâret ünlü nazım şekli. 2. Güftesi aynı isimdeki nazım şeklinden alınan, yalnız başına veya sazla birlikte irticâlen, türlü makamları dolaşmak sûretiyle bir kişi tarafından okunan, sesle taksim şeklindeki mûsikî parçası.

Bir ġazel didüm yine şol māh-ı tābān üstine
Eydür ise ehl-i şevḳ götür ser-i cān üstine

3. **ġazel:**
   Gazel 3490
   Mısra: **12**
   1. Dîvan edebiyâtının, konusu genellikle aşk ve duygusal söyleyişler olan, ilk beytinin mısrâları birbiriyle, diğer beyitlerinin ikinci mısrâları birinci beyitle kāfiyeli, 5 ilâ 15 beyitten ibâret ünlü nazım şekli. 2. Güftesi aynı isimdeki nazım şeklinden alınan, yalnız başına veya sazla birlikte irticâlen, türlü makamları dolaşmak sûretiyle bir kişi tarafından okunan, sesle taksim şeklindeki mûsikî parçası.

Çerāġı sūz-ı Ḫusrev'den yakarsa tañ mıdur şi'rüm
Ġazel ṭarzında çün gözler hemīşe ṭarz-ı Selmān'ı

ġazel-ḫ̆ān:

1. **ġazel-ḫ̆ānam:**-*am*
   Gazel 3166
   Mısra: **8**
   Gazel okuyan kimse.

Gül yüzüñ vaṣfını dāyim cān u dil tekrār ider
Karşuña bülbülleyin her dem ġazel-ḫ̆ānam yine

ġazel-i ābdār:

1. **ġazel-i ābdār:**
   Gazel 3325
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Zarif, güzel, nükteli gazel.

Gülşende Muḥīb bir ġazel-i ābdār okur
Ṭūṭī-ṭab' sanki ider ḳand-ı nisārı

gebr:

1. **gebre:**-*e*
   Gazel 3082
   Mısra: **6**
   Mecusi, ateşperest.

Salını zülfine ta'ẓīm iderse tañ mıdur çeşmi
Ġarābet mi olur gebre sücūd eylerse ḥāçına

geç:

1. **geçdügince:**-*düg, -ince*
   Gazel 3322
   Mısra: **12**
   Vaktin ilerlemesi.

Diler Muḥibbī 'ışḳuñ derd ü belāsı çokdur
Gün geçdügince artar bu gönlümüñ de āhı

2. **geçer:**-*er*
   Gazel 3265
   Mısra: **9**
   (Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.

Tāc-ı Ḫusrev istemez mülk-i Ferīdūn'dan geçer
Ger Muḥibbī'ye müyesser olsa kūyuñ meskeni

3. **geçdi:**-*di*
   Gazel 3383
   Mısra: **12**
   (Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.

Egleyem dirdi Muḥibbī sīnede peykānuñı
Geçdi gitdi sīneden āh kim bir ān eglenmedi

4. **geçer:**-*er*
   Gazel 3059
   Mısra: **12**
   Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.

Atar ya kaşlaruñ ġamz oklarını
Geçer sīne ḳarār itmez siperde

5. **geçüp:**-*üp*
   Gazel 3469
   Mısra: **8**
   Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.

İdüp āh okların pertāb yine ḳaddüm kemānından
Geçüp Mecnūn'ı ḫoş dikdüm belā ṣaḥrāsına taşı

6. **geçerse:**-*er, -se*
   Gazel 3012
   Mısra: **1**
   Geçmek, bitmek.

Zülfine göñül bend ola dīvāne geçerse
Şem'-i ruḫına cān yana pervāne geçerse

7. **geçer:**-*er*
Gazel 3038
Mısra: **6**
Bitmek; sona ermek.

Semend-i nāz-ıla cānā iñen çignetme ‘uṣṣāḳı
Sakın aldanmagıl ḥüsne geçer āheste āheste

8. **geçerse:**-*er, -se*
Gazel 3012
Mısra: **10**
Saplanmak, batmak, girmek.

Ṣad pāre ola bagrı Muḥibbī görem āḫir
Nāzüklig-ile zülfüñe ger şāne geçerse

9. **geçdi:**-*di*
Gazel 3299
Mısra: **7**
Bırakmak, vazgeçmek.

Geçdi ḳāmetden mü‘ezzin gördi ḳadd ü ḳāmetüñ
Didi ḳāmet kanda var bu ḳadd-i dil-cūyuñ gibi

10. **geçerse:**-*er, -se*
Gazel 3012
Mısra: **4**
Kabul görmek.

Zülfinde görüp ḫāline dil murġı dutılsa
Olmaya ‘aceb dām u biri dāne geçerse

11. **geçse:**-*se*
Gazel 3129
Mısra: **2**
(bir yerden) geçmek, bir yere varmak.

Yiridür saña göñül virdüñ vefāsuz dilbere
Geçse yaşuñ tā semekden āhuñ irse göklere

12. **geçer:**-*er*
Gazel 3439
Mısra: **3**
Belli bir zaman içinde var olmak, görünüp kaybolmak, gelip geçmek.

Geçen geçdi gelenler de geçer dir
Bugün gūş eyle cāndan diñle nāyı

13. **geçer:**-*er*
Gazel 3346
Mısra: **3**
(Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.

Ġamze okı sīnede bir laḥẓa eglenmez geçer
Anuñ içündür anuñ kaşları katı ya gibi

14. **geçer:**-*er*
Gazel 3476
Mısra: **10**
(Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.

Men‘ ola sanma Muḥibbī eyleme sīneñ siper
Tīri āhenden geçer atsa kemān ebrūları

15. **geçerse:**-*er, -se*
Gazel 3012
Mısra: **6**
Bir yer veya makāmın gerektirdiği işi üstüne almak, tahta geçmek.

Dil şehrini göz yaşı-y-ıla eyle münaḳḳaş
Ġam şāhı oturmaga emīrāne geçerse

16. **geçer:**-*er*
Gazel 3038
Mısra: **1**
Bir yerden başka bir yere gitmek, yürümek, geçmek.

Ṣabā kūy-ı dilārādan geçer āheste āheste
Anuñçün ġuṣṣayı dilden açar āheste āheste

17. **geçer:**-*(e)r*
Gazel 3098
Mısra: **9**
...olarak bilinmek.

Kim ki dil virmez cihāna geçer istiġnā-y-ıla
İy Muḥibbī bu tokuz mīnāyı sır bir seng-ile

18. **geçer:**-*er*
Gazel 3423
Mısra: **1**
(Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.

Ġamzesi deldi geçer çatdı kaşın yār sıdı
Ok atup yayını san yasdı kemāndār sıdı

19. **geçer:**-*er*
Gazel 3291
Mısra: **8**
".... diye, ... şeklinde" anılmak.

Ḫaṭṭ[ı] kāfirdür ḫurūc itmek diler dīn ḳaṣdına
Ruḫlaruñ müslim geçer göster anuñla cengüñi

20. **geçerse:**-*er, -se*
Gazel 3040
Mısra: **4**
Bırakmak, vazgeçmek.

Bu felek dönsün murāduñca senüñ ol bī-vefā
Ḥasretüñden ger geçerse gözlerüm eyvā-y-ıla

21. **geçer:**-*er*
Gazel 3085
Mısra: **7**
(Zaman için) Akmak, gitmek, geçmek.

Ger şāh iseñ de vaḳtüñi ḫoş gör geçer nefes
Aldanma sakın salṭanatuñ taḫt u tācına

22. **geçer:**-*er*
Gazel 3321
Mısra: **6**
(Zaman için) Akmak, gitmek, geçmek.

'Iṣḳuñ bir ḥāle ugratdı beni iy māh-rū
Niçe geçer rūz u hafta māh bilmem sālümi

23. **geçdi:**-*di*
Gazel 3013
Mısra: **6**
(zaman) geçmek, geride kalmak.

Mey beñzer diyü la'lüñe elden düşürmedüñ
Geçdi efendi günümüz 'iyş-i müdām-ıla

24. **geçdi:**-*di*
Gazel 3307
Mısra: **1**
(zaman) geçmek, geride kalmak.

Geçdi dirīġ ġuṣṣa ile 'ömr-i cevānı
Surḫ idi ezel şimdi bulup çehre ḫazānı

geç-:

1. **geçerdi:**-*er*, -*di*
Gazel 3125
Mısra: **9**
(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.

Muḥibbī zühd ü taḳvādan geçerdi ṣaḥn-ı gülşende
Eger on dört yaşar sāḳī ola mı daḫı yek ṣale

2. **geçdükçe:**-*dükce*
Gazel 3446
Mısra: **6**
(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.

Egerçi sīne ṣadrında ḳarār itmedi müjgānuñ
Velī geçdükçe ol kaşı kemān ḳalbümde yir itdi

3. **geçer:**-*(e)r*
Gazel 3280
Mısra: **7**
(gelip) geçmek. II anılmak, ...diye adlandırılmak.

Tiryāk geçer çünki lebi cān-ı 'āṣıḳa
Olsa ne ġam mār saçınuñ eger semmi

4. **geçdi:**-*di*
Gazel 3303
Mısra: **6**
(Bir miktarı, bir sınır veya haddi) Aşıp ilerisine gitmek.

Ṣu'le virdüñ ṣem'-i ḥüsne nūr kılduñ 'ālemi
Bāl ü perden geçdi yıkduñ bu dil-i vīrānemi

5. **geçerse:**-*er*, -*se*
Gazel 3012
Mısra: **2**
Bir yerden başka bir yere gitmek.

Zülfine göñül bend ola dīvāne geçerse
Şem'-i ruḫına cān yana pervāne geçerse

6. **geçdi:**-*di*
Gazel 3440
Mısra: **3**
(Bir yeri) İçinden veya üstünden yol almak sûretiyle aşıp geride bırakmak, boydan boya katetmek II (Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.

Tīr-i āhum geçdi bu çarḫuñ tokuz kalkanını
Bükeli ḳaddümi cevriyle benüm ol ya gibi

7. **geçer:**-*er*
Gazel 3165
Mısra: **6**
Olmak, vuku bulmak, cereyan etmek.

Mest-i ḫarāb iken ne 'acebdür ki gözleri
Miḥrāb idüp kaşın geçer evvel ḳıyāmete

8. **geçe:**-*e*
Gazel 3033
Mısra: **4**
Bilinmek, anılmak // ... olarak anılmak, bilinmek.

Ġamzeñ okını sīnede ben kana boyadum
Her ne ki geçe ḫāṭıruña sen de var eyle

9. **geçer:**-*er*
Gazel 3060
Mısra: **11**
(Zaman için) ilerlemek, geçmek.

Ay olur yıllar geçer görmem nigārā gün yüzüñ
Gösterürsin baña sen hicrān hicrān üstine

10. **geçer:**-*er*
Gazel 3109
Mısra: **17**
(Zaman için) ilerlemek, geçmek.

Gül eyyāmı geçer bir hafta ancak
Muḥibbī 'ibret al bakup bu ḫāle

11. **geçer:**-*er*
Gazel 3151
Mısra: **7**
Son bulmak, hükmü ve etkisi kalmamak, ortadan kalkmak.

Vādī-i hicrān şebinde bir kara gündür geçer
Olısardur ḫasta dil āḫir bu āh u zār ile

12. **geçdi:**-*di*
Gazel 3158

Mısra: **10**
Yaşanıp tükenmek, tükenip bitmek, yaşanmak.

Dirler baña ki ṣabr iden irür viṣāle āh
Kalmadı ṣabr geçdi günüm āh u vā-y-ıla

13. **geçer:**-*er*
Gazel 3192
Mısra: **10**
Yaşanıp tükenmek, tükenip bitmek, yaşanmak.

Gicesi gündüzinden farḳ olınmaz
Muḥībbī'nüñ geçer leyl ü nehārı

14. **geç:**
Gazel 3416
Mısra: **1**
"Vazgeç, bırak" anlamında kullanılan söz.

Baña maḥbūb u meyden geç diyü zāhid ider pendi
'Aceb mi lezzet-i ervāḥ ki zīrā añlamaz kendi

15. **geçer:**-*er*
Gazel 3460
Mısra: **4**
(Bir yeri) İçinden veya üstünden yol almak suretiyle aşıp geride bırakmak, boydan boya kat etmek.

Baglama dünyāya dil 'ālemde şād ol iy göñül
Çün cihān turmaz geçer ger nā-ḫoşı vü ger ḫoşı

geçde:

1. **geçde:**
Gazel 3052
Mısra: **8**
Geç, sonra.

Gözüm yaşın revān itdüm benüm serv-i ḫırāmānum
Süre yüz ḫāk-i pāyuña umaram irde vü geçde

geçen geçdi:

1. **geçen geçdi:**-*en, -di*
Gazel 3439
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olan oldu geçen geçti. II Elden bir şeyin gelmeyeceği, her şeyin sonuca bağlandığı durumlar üzerine söylene söz.

Geçen geçdi gelenler de geçer dir
Bugün gūş eyle cāndan diñle nāyı

geçid vir-:

1. **geçid vir-:**--*mez-mez*
Gazel 3060
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çay, ırmak, dağ vb.nin geçilecek bir yeri olmak. II Bir süre geçit sağlamak, yol vermek.

Varımazam kūyuña yaşum baña virmez geçid
Āh seḥābı yagdurur bārān bārān üstine

geçid vir:

1. **geçid vir:**-*mez*
Gazel 3445
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çay, ırmak, dağ vb.nin geçilecek bir yeri olmak II yol vermek.

Kūyına varmaga yāruñ göz yaşı virmez geçid
Kanlu sudur bir gün alur korkaram ol su seni

geçil:

1. **geçilmez:**-*mez*
Gazel 3416
Mısra: **4**
(Bir yerden başka bir yere) Gidilmek // Aşılmak, geride bırakılmak.

Yine cān naḳdini virmek muḳarrerdür saña iy dil
Ki zīrā bācsuz hergiz geçilmez 'ışḳ dervendi

geçil-:

1. **geçilse:**-*se*
Gazel 3121
Mısra: **10**
Aşmak.

El virür idi saña Muḥib va'de-i vuṣlat
Derbend-i belā vādī-i hicrān geçilse

geçin:

1. **geçinür:**-*ür*
Gazel 3047
Mısra: **6**
Geçinmek, hayatını devam ettirmek, yaşamak.

Yidügi derd ü belā vü zecr ü miḥnetdür bu dil
Geçinür ġam maṭbaḥında dürlü dürlü aş-ıla

geçür:

1. **geçürdüm:**-*düm*
Gazel 3275
Mısra: **8**
Bir nesneyi başka bir nesnenin bir tarafından girdirip öbür tarafından çıkarmak.

Ḳaddümi ya eyleyüp atdum yine āh okların
Dimedi çarḫuñ geçürdüm bu tokuz kalkanını

2. **geçürdi:**-*di*
Gazel 3372
Mısra: **4**
Geçirmek, harcamak (vaktin ilerlemesi) bağlamında.

Ḫār-ıla yār olalı gül gibi gülşende ḥabīb
Ṣubḥa dek āh-ıla dil bülbüli geçürdi şebi

geçür-:

1. **geçürdüñ:**-*düñ*
Gazel 3285
Mısra: **12**
Geçirmek, harcamak (ömür bağlamında).

Bulınmaduñ dilā ḫayr u ‘amelde
Geçürdüñ yok yire leyl ü nehārı

2. **geçürdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3276
Mısra: **6**
Yaşamak, yaşayıp tüketmek.

Gözlerüm cevherlerin yoluñda itdüm ben telef
‘Ömr[i] yok yire geçürdüm hafta māh u sālumı

gedā:

1. **gedā:**
Gazel 3037
Mısra: **8**
Düşkün, dilenci, fakir, kimsesiz II kul, köle, hizmetkar II âşık.

Vaṣlına irişemezsin yüri dīvāne göñül
Kim görüpdür ki gedā ‘iyş ide sulṭānlar-ıla

2. **gedā:**
Gazel 3203
Mısra: **8**
Dilenci, yoksul, fakir.

Yüzüñ göster odur ḥüsnüñ zekātı
Kapuña bu gedā iḥsāna geldi

3. **gedā:**
Gazel 3497
Mısra: **3**
Dilenci, yoksul, fakir.

Ṣol gedā kim tāc idindi ḫāk-i pāyuñ dōstum
Gözine almazsa tañ mı Efser ü Dārāları

4. **gedāsını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 3248
Mısra: **2**
Dilenci, yoksul, fakir.

Sulṭān-ı ‘ışḳ sīneme dikdi livāsını
Şāh eyledi ‘āleme bu ben gedāsını

5. **gedāsını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 3473
Mısra: **4**
Dilenci, yoksul, fakir.

‘Ār eyler-ise tañ mıdur ol pādişāh-ı ḥüsn
Ḫāk-i derinde görse meẕellet gedāsını

gedā ol:

1. **gedā ol:**-*ñ, -sa, -m*
Gazel 3437
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dilenci olmak, dilenmek. II Kul köle olmak, hizmetkar olmak.

Gedāñ olsam yiter ‘izzet kapuñda
Gerekmez dehrüñ olam pādişāhı

gedā vü pādişā:

1. **gedā vü pādişā:**
Gazel 3456
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dilenci ve hükümdar.

Muḥibbī ‘ışḳ ara sende gedā vü pādişā birdür
Ayāz’a niçe kul idi işitmedüñ mi Maḥmūd’ı

gedāyī:

1. **gedāyī:**
Gazel 3324
Mısra: **4**
Dilencilik.

Serīr-i şāhı vü tāc-ı giyāhı
Gerekmez baña yig olmak gedāyī

geh:

1. **geh:**
Gazel 3151
Mısra: **3**
1. Zaman, vakit. 2. zf. Bâzan, bâzı zaman, kâh [Tekrar edilerek kullanılır].

Elde dutup zülfini geh boynı üzre tagıdur
Sāḥir olmasa kaçan oynardı bile mār ile

2. **geh:**
Gazel 3174
Mısra: **10**
1. Zaman, vakit. 2. zf. Bâzan, bâzı zaman, kâh [Tekrar edilerek kullanılır].

Gāh olur bir ḳaṭre eyler bil ki kim bir ḳaṭreden
Geh telāṭumlar urup ‘ummān ider göñlüm beni

3. **geh:**
Gazel 3174
Mısra: **14**
1. Zaman, vakit. 2. zf. Bâzan, bâzı zaman, kâh [Tekrar edilerek kullanılır].

Gāh olur bir ẕerre-i nāçīzden kemter kılur
Geh döner ḫurşīd-veş raḫşān ider göñlüm beni

4. **geh:**
Gazel 3426
Mısra: **9**
Ara sıra, bazen, zaman zaman.

Zülfini ele aldı kemend eyledi geh çīn
Dil murġını avlamaga kurdı yine dāmı

5. **geh:**
Gazel 3403
Mısra: **3**
"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.

Ġāfil salınma ḥālüme ki geh neẕẕāre kıla
Vācib-durur çü şāha ra‘iyyet ri‘āyeti

geh gāh:

1. **geh gāh:**
Gazel 3068
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen ... bazen ..., kimi zaman ... kimi zaman...

Geh elif gāh dāġ yakdum sīne-i efgāruma
Āh resmin naḳş kıldum bu der ü dīvāruma

2. **geh gāh:**
Gazel 3018
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Geh... geh..." bağlacı. || Bazen... bazen..., bazı defa.

Miḥnet şebine ugradısa n’ola Muḥibbī
Geh cevr iderseñ gāh bir pāre esirge

3. **geh gāh:**
Gazel 3227
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vakit vakit, bâzı bâzı, ara sıra.

Geh ruḫ-ı zerd-ile şīrem gāh dāġumla peleng
Tolıdur şīr ü pelenglerle bu ‘ışḳuñ bīşesi

4. **geh gāh:**
Gazel 3230
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vakit vakit, bâzı bâzı, ara sıra.

Geh cefā vü gāh cevr ü gāh nāzuña sitem
Ḫū tutupdur dilberüm terk eylemez mu‘tādını

5. **geh gāh:**
Gazel 3430
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vakit vakit, bazı bazı, ara sıra.

Geh fırāḳ-ı şerḥ-i ġam gāh Muḥibbī iştiyāḳ
Dün ḫayāl-i yār-ıla bir niçe rāzum var-ıdı

geh gāhī:

1. **geh gāhī:**
Gazel 3299
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vakit vakit, bâzı bâzı, ara sıra.

Ḫoş dutarsın geh beni gāhī idersin red
Görmedüm ḫōşī vü nā-ḫōşī senüñ ḫūyuñ gibi

geh geh:

1. **geh geh:**
Gazel 3047
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazı, ara sıra anlamında bağlaç.

Kaşların geh çīn ider geh ġamzeler tīrin atar
N’eyleyem derdā dirīġā ben bu göz ü kaş-ıla

2. **geh geh:**
Gazel 3202
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vakit vakit, bâzı bâzı, ara sıra.

Bu Muḥibbī çün ezel nūş itdi ‘ışḳuñ cāmını
Görinürse tañ degül geh mest ü geh şeydā gibi

3. **geh geh:**
Gazel 3348
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vakit vakit, bâzı bâzı, ara sıra.

Gönderürsin tīrüñi geh geh dil-i mecrūhuma
Bu kerem iy dōst baña her bār olaydı kāşki

4. **geh geh:**
Gazel 3277
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vakit vakit, bâzı bâzı, ara sıra.

Geh ḳabā gülgūn geyer gördüm ol sīmīn-beri
Özine geh ḫil‘at atmış reng-i nīlūferī

gehī:

1. **gehī:**
Gazel 3174
Mısra: **6**
Ara sıra, bâzan, bâzı defa.

Gāh vaṣl-ı fikr ider gāhī dönüp hicrān eker
Gāh şād ider gehī giryān ider göñlüm beni

2. **gehī:**
Gazel 3319
Mısra: **2**
Ara sıra, bâzan, bâzı defa.

Yüzümi basṭ eyledüm tā
Ola kim cevr ü cefālar itmege gele gehī

3. **gehi:**
Gazel 3240
Mısra: **1**
Ara sıra, bâzen, bâzı defa.

Seyr-i gülşen ideler nāz-ıla ol yār gehi
Bir ayag üzre tutup ḫidmet ide serv-i sehī

gehī gehī:

1. **gehī gehī:**
Gazel 3133
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"kimi….kimi..., bazen...bazen..." anlamında bağlaç.

Neşāṭ esbābını cümle müheyyā itseler bir bir
Gehī nūş eylesem bāde gehī būse-kenār olsa

gel-:

1. **gelmiş-durur:**-*-miş, --dur, --ur*
Gazel 3011
Mısra: **6**
Gelmek.

Korkmazam kūh-ı belāda ölümden ben dōstlar
Cānı teslīm eylemek gelmiş-durur āyīnüme

2. **gelmiş-durur:**-*-miş, --dur, --ur*
Gazel 3027
Mısra: **4**
Gelmek.

Korkmazam kūy-ı belā içre olursam ‘ışḳ-ıla
Zīra cān ısmarlamak gelmiş-durur āyīnüme

3. **gelürse:**-*ür, -se*
Gazel 3112
Mısra: **11**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, bir mesafe katedip uzak yerden yakın bir yere varmak.

Öldürürem dir-imiş her kim gelürse kūyuma
Emr-i cārīdür boyun sunduk anuñ fermānına

4. **gelürse:**-*ür, -se*
Gazel 3247
Mısra: **5**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, bir mesafe katedip uzak yerden yakın bir yere varmak.

Gözlerüm yaşı gelürse beni yirden götüre
Nite kim ḫār u ḫesi her yaña seylāb gibi

5. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3152
Mısra: **8**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek.

Ḳabrüm üzre her çemen söyler cefāsın ol mehüñ
Kim gelüp bir dem naẓar kılsa mezārum taşına

6. **geldi:**-*di*
Gazel 3203
Mısra: **1**
(Bir şey veya kimse) Konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru yol almak, bir mesâfe katedip uzak bir yerden daha yakın bir yere varmak.

Yine biñ nāz-ıla cānāne geldi
Görüp derdüm benüm dermāna geldi

7. **gel:**
Gazel 3342
Mısra: **10**
(Beri) gelmek, yaklaşmak.

Himmetüm bāzı didüm eyleye ‘Anḳā’yı şikār
İltür-idüm sözüm ilerü gel bir ṣāl beni

8. **gelse:**-*se*
Gazel 3016
Mısra: **2**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Çün geldi ‘ademden yine gülzāra benefşe
Gelse yiridür āh-ıla hem zāra benefşe

9. **gelmez:**-*mez*
Gazel 3032
Mısra: **10**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Derdi-y-ile bu Muḥibbī key ölümlü ḫastadur
Ol ṭabīb-i dil ‘aceb gelmez mi ki dermānına

10. **gelmez:**-*mez*
Gazel 3047
Mısra: **9**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Bir ḳadem gelmez Muḥibbī kapuya ol seng-dil
İşigine başuñı dögseñ hezārān taş-ıla

11. **gelür:**-*ür*
Gazel 3111
Mısra: **2**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Yine ḳaṣd eyledi bu ġamze görüñ cānumuza
Ḫançerüñ susadı içemege gelür kanumuza

12. **gele:**-*e*
Gazel 3138
Mısra: **10**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

İy Muḥibbī gözüñüñ yaşını kıl āb-ı revān
Ola kim salınup ol serv-i ser-efrāz gele

13. **geldi:**-*di*
Gazel 3213
Mısra: **1**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Yanuma geldi seḥergeh çünki dehrüñ ḫusrevi
Bülbül āgāz itdi aña karşu şi‘r-i Dehlevī

14. **geldi:**-*di*
Gazel 3280
Mısra: **9**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Geldi Muḥibbī ‘ālemi geşt itdi ser-te-ser
Bir yār-ı yārānı bulmadı idine maḥremi

15. **gelür:**-*ür*
Gazel 3281
Mısra: **9**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Varsa Muḥibbī kūyuña her yañadan karşu gelür
Yokdur baña bir āşinā bildüm seg-i kūyuñ gibi

16. **geldi:**-*di*
Gazel 3303
Mısra: **1**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Seyl-i eşküm eyledi vīrāne geldi ḫānemi
Genc-i vaṣlın buldum āḫir aradum vīrānemi

17. **gele:**-*e*
Gazel 3319
Mısra: **2**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Yüzümi basṭ eyledüm tā
Ola kim cevr ü cefālar itmege gele gehī

18. **gelür:**-*ür*
Gazel 3325
Mısra: **3**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Güller gelür her ṭarafa cilveler eyler
Bülbüller ider karşusına nāle [vü] zārı

19. **gelse:**-*se*
Gazel 3337
Mısra: **8**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Ġamze-i tīzüñle bulurdı Muḥibbī rāḥatı
Gelse her sā‘at ü her dem cānib-i mā kāşki

20. **gelse:**-*se*
Gazel 3348
Mısra: **12**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Eyledi bennā-yı ‘ışḳ göñlüm evin küllī ḫarāb
Gelse bār-ı ġamuñ mi‘mārı olaydı kāşki

21. **geldi:**-*di*
Gazel 3365
Mısra: **7**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Kapuña geldi meger şey-lillāh pīr-i felek
Ay u günden eline almış dutupdur nān iki

22. **geldi:**-*di*
Gazel 3365
Mısra: **9**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

‘Işḳ şāhı geldi ardınca bile sulṭān-ı ġam
Yıkılur ol memleket ḥükm itdi çün sulṭān iki

23. **geldi:**-*di*
Gazel 3368
Mısra: **5**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Dest-i ġamda geldi Mecnūn baña pādaş olmayup
Didi gitme yolda kor mı hīç kişi yoldaşını

24. **geldi:**-*di*
Gazel 3374
Mısra: **5**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Gerçi kim geldi hemān-dem yine gitdi ol perī
Eşküm-ile eyledüm pür eldeki peymāneyi

25. **gelse:**-*se*
Gazel 3401
Mısra: **5**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Salınsa serv gibi gelse gül-veş
Akıdur gözlerümden seyli ḫaylī

26. **gelse:**-*se*
Gazel 3408
Mısra: **9**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Redd eyleme cānā kapuña gelse Muḥibbī
Tuḥfe getürür çeşmi iki şīşe gülābı

27. **geldiler:**-*di, -ler*
Gazel 3438
Mısra: **7**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Niçeler meydān-ı naẓma geldiler ammā ki ben
Olmışam ṭab‘-ı semendümle zamānuñ yügrügi

28. **geldükçe:**-*dükçe*
Gazel 3466
Mısra: **9**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Kanumı içmege geldükçe benüm ġamze-i dōst
Bu Muḥibbī dir aña cān-ıla ṣıḥḥā ‘āfī

29. **gelür:**-*ür*
Gazel 3469
Mısra: **2**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Nişān-ı ḳavs-i Rüstem’den beter ol dilberüñ kaşı
Ḫadeng-i ġamzesin atsa gelür bir yirlere başı

30. **geldi:**-*di*
Gazel 3478
Mısra: **9**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

İy Muḥibbī geldi çün dil şehrine sulṭān-ı ‘ışḳ
İki kāse gözlerüm dür öñine pīşkeş kodı

31. **gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 3011
Mısra: **8**
Bir şey veya kimse konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru yol almak, bir mesafe katedip uzak bir yerden daha yakın bir yere varmak.

İdesiz ḫāk-i derinden bārī ḫışt-i merḳadüm
Ḫasta iken gelmedi bir kerre çün bālīnüme

32. **gele:**--
Gazel 3347
Mısra: **10**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Merd olan virmez imiş çünki bu dünyāya göñül
Sen daḫı eyle Muḥibbī gele merdāneligi

33. **geldi:**-*di*
Gazel 3203
Mısra: **10**
Bir maksatla bir yere uğramak, ziyaret etmek,gelmek.

Muḥibbī göreli çevgān-ı zülfüñ
Başın top eyleyüp meydāna geldi

34. **gelmez:**-*mez*
Gazel 3166
Mısra: **3**
... görünmek.

Çöpçe gelmez ‘aynuma uşbu cihānuñ gülleri
Ḫaḳ-i pāyından nigāruñ çünki bīrūnam yine

35. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3282
Mısra: **3**
Bir hal bir kimseye hakim olmak, iyi durumlar için kaplamak, olumlu etkisini göstermek, kötü durumlar için arız olmak anlamını taşır.

Güllere ḫaclet gelüp düşdi ayaga servler
Yār ruḫın ‘arż idüp ḳaddini bālā eyledi

36. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3297
Mısra: **3**
Bir hal bir kimseye hakim olmak, iyi durumlar için kaplamak, olumlu etkisini göstermek, kötü durumlar için arız olmak anlamını taşır.

Güllere ḫaclet gelüp düşdi ayakdan servler
Gül ruḫın ‘arż ḳaddini çün serv-i bālā eyledi

37. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3307
Mısra: **10**
Bir hal bir kimseye hakim olmak, iyi durumlar için kaplamak, olumlu etkisini göstermek, kötü durumlar için arız olmak anlamını taşır.

Ġam bārına ṭāḳat yok iken āh Muḥibbī
Arturdı cefā gelüp bak o bār-ı girānı

38. **gelsün:**-*sün*
Gazel 3105
Mısra: **10**
Bir şey veya kimse konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru yol almak, bir mesafe katedip uzak bir yerden daha yakın bir yere varmak.

Ter ġazellerle Muḥibbī tāze dīvān bagladı
Ehl-i naẓma diñ ṣalā gelsün berü dīvānuma

39. **gelür:**-*ür*
Gazel 3391

Mısra: **6**
(Bir kimse üzerinde) belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

N'içün işitmeyesin āh u fiġānumı benüm
Yoḫsa ḫoşcā mı gelür 'ışḳuñ-ıla zārlıgı

40. **gel:**
Gazel 3312
Mısra: **1**
"Buyur, haydi gel" anlamlarında kullanılan bir davet, çağırma sözü.

Şi'r ara şā'ir iseñ gel bakma ṭarz-ı selefi
Yime ḫayvān ṣıfat dile gelen her 'alefi

41. **gelüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 3149
Mısra: **1**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek.

Rindāne gelüpdür yine çün bāġa benefşe
Āl-ıla gülüñ būyını almaga benefşe

42. **gelmeyiser:**-*me, -y, -iser*
Gazel 3152
Mısra: **6**
(Zaman bildiren kelimeler veya zamâna bağlı şeylerle) Çatmak, girmek, erişmek, başlamak.

Şöyle ḫayrān oldı dil gördi ḫayāl-i dilberi
Tā ḳıyāmet gelmeyiser 'aḳlı ayruk başına

43. **geldi:**-*di*
Gazel 3179
Mısra: **4**
(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Zühd-ile taḳvā bināsın çarḫa irgürmiş-iken
Geldi çün ṭūfān-ı mey ḫāk-ile yeksān eyledi

44. **geldi:**-*di*
Gazel 3183
Mısra: **2**
Ortaya çıkmak, baş göstermek, zuhur etmek.

Ġamzeler kan itmege ḳaṣd-ı dil ü cān eyledi
Soñra geldi ġam göñül şehrini vīrān eyledi

45. **gelmez:**-*mez*
Gazel 3184
Mısra: **5**
(Koku, ses ve sesle ilgili şeyler için) Duyulmak.

Çünki gelmez gül gibi andan saña būy-ı vefā
İy göñül bülbül gibi artur fiġān u zāruñı

46. **gelmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 3200
Mısra: **2**
Doğmak, yaşamak, dünyâya gelmek.

Olmaya bir fitneger ol gözleri şehlā gibi
Gelmeye bir serv-i dil-keş ol ḳad-i bālā gibi

47. **gelmez:**-*mez*
Gazel 3210
Mısra: **5**
Çıkmak, sâdır olmak, sudur etmek.

Şöyle bil gelmez cihāndan kimseye ẕerre vefā
Kendüzin ziyenet ider āl-ıla her dem zen gibi

48. **gelse:**-*se*
Gazel 3011
Mısra: **9**
1. Belirmek, ortaya çıkmak. 2.Erişmek, gelmek, vâsıl olmak, ulaşmak.

İy Muḥibbī giceler gelse ḫayāl-i zülf-i dōst
Sanuram ki mārdur sīnemde girür inüme

49. **gelmez:**-*mez*
Gazel 3376
Mısra: **5**
(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak, etkisini göstermek.

Vefā gelmez güzellerden gel iy dil aña yiltenme
Cefā vü cevr-ile meşhūr olupdur çün anuñ adı

50. **gelmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 3044
Mısra: **2**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek.

Ol yāra yār dime kim yālvara gelmeye
Dil virme aña sakın el vara gelmeye

51. **gelmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 3353
Mısra: **10**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek.

Gördi Muḥibbī yüzüñi cān terkin eyledi
Meydān-ı 'ışḳa gelmeye bir er benüm gibi

52. **gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 3241
Mısra: **2**
1. Doğmak, yaşamak, dünyâya gelmek. 2. Katılmak, girmek, iştirak veya intisap etmek.

Sīnede 'ışḳ āteşi rūz-ı ezel peydā gibi
Gelmedi 'ışḳ 'ālemine bu dil-i şeydā gibi

53. **gelmez:**-*mez*
Gazel 3241
Mısra: **13**
... Hâline erişmek, varmak, vâsıl olmak.

İy Muḥibbī kimseye gelmez bu dünyādan vefā
Saña bir 'ibret yiter İskender ü Dārā gibi

54. **geldi:**-*di*
Gazel 3242
Mısra: **7**
Varmak, ulaşmak, erişmek, vâsıl olmak.

Tekye-i dilde żiyāfet eyledüm geldi belā
Ġam daḫı gelsün didüm tā kim ola yārān iki

55. **gelse:**-*se*
Gazel 3246
Mısra: **5**
Rast gelmek, rastlamak, isâbet etmek.

Ḳıyāmetde kaçan gelse biñ ayak bir ayak üzre
Umaram ki komayasın ayak altında bu mūrı

56. **geldi:**-*di*
Gazel 3256
Mısra: **2**
(Bir şey veya kimse) Konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru yol almak, bir mesâfe katedip uzak bir yerdan daha yakın bir yere varmak.

Çeşmüñ müjgānın almışdur ele ḫançer gibi
Ḫışm-ıla geldi benüm bu bagruma sançar gibi

57. **geldi:**-*di*
Gazel 3478
Mısra: **1**
(Bir şey veya kimse) Konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru yol almak, bir mesâfe katedip uzak bir yerdan daha yakın bir yere varmak.

Kūhken geldi bu ‘ışḳ bünyādına bir taş kodı
Kaldurup ol taşı yirine bu göñlüm baş kodı

58. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3256
Mısra: **3**
(Bir şey veya kimse) Konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru yol almak, bir mesâfe katedip uzak bir yerdan daha yakın bir yere varmak.

Atuñ ayagına düşmişdür gelüp üftādeler
Çek ‘ınān-ı esbüñi sulṭānsın Sançar gibi

59. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3291
Mısra: **1**
(Bir şey veya kimse) Konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru yol almak, bir mesâfe katedip uzak bir yerdan daha yakın bir yere varmak.

Muṭribā gel nāleme uydur gelüp sen çengüñi
Ehl-i meclis ḫasret olsun işidüp āhengüñi

60. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3292
Mısra: **7**
(Bir şey veya kimse) Konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru yol almak, bir mesâfe katedip uzak bir yerdan daha yakın bir yere varmak.

Tekye-i dilde gelüp mihmān ola ger ġam baña
Aña karşu yakaram bu göñlümüñ fānūsını

61. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3454
Mısra: **9**
(Bir şey veya kimse) Konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru yol almak, bir mesâfe katedip uzak bir yerdan daha yakın bir yere varmak.

Muḥibbī şöyle ḫāk oldı seg-i kūyuñ gelüp andan
Ne ten buldı ġıdā içün ü ne ḫōd üstüḫ̇ān buldı

gel:

1. **gele:**-*e*
Gazel 3033
Mısra: **14**
Gelmek.

Çün ‘ahdine durmadı nigārum n’ideyim āh
İy dil gele bir katlana hicre sefer eyle

2. **geleli:**-*eli*
Gazel 3364
Mısra: **7**
Ortaya çıkmak, Peyda olmak.

‘Aḳl şāhı gitdi dilden geleli sulṭān-ı ‘ışḳ
Olmamışdur bir şehirde ola şehr-i yār iki

3. **gelürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 3064
Mısra: **4**
Gelmek, ortaya çıkmak, belirmek.

Cefā vü cevr çekmekle benüm ḫod baña yitmişdür
‘Aceb n’itdüm saña iy ġam gelürsin bir yaña sen de

4. **geldi:**-*di*
Gazel 3125
Mısra: **3**
(Bir hâl bir kimseye) hâkim olmak; belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

İçüp mey geldi tābından ‘iẕārına ‘arāḳ yir yir
Seḥer vaḳtında san düşmiş gülüñ eṭrāfına jāle

5. **geldi:**-*di*
Gazel 3129
Mısra: **4**
(Bir hâl bir kimseye) hâkim olmak; belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Kendü ḥālümde yürür āzāde iken āh kim
El ucından ne belālar geldi āḫir bu sere

6. **geldi:**-*di*
Gazel 3433
Mısra: **1**
(Bir hâl bir kimseye) hâkim olmak; belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Derd-i ser geldi ḫumār-ıla seḥer iy sāḳī
Sun berü var-ısa giceki meyden bāḳī

7. **gele:**-*e*
Gazel 3138
Mısra: **4**
... gibi gelmek, ... olarak görülmek, ... olarak kabul edilmek.

Günde biñ kerre yapar yār yıkar göñlüm evin
Ṭıfldur olmaz ‘aceb itdügi hep bāz gele

8. **gele:**-*e*
Gazel 3138
Mısra: **8**
... gibi gelmek, ... olarak görülmek, ... olarak kabul edilmek.

Oḫ diyem ġamzelerüñ sīneme geldükde benüm
Ben niyāz eyledügüm saña kamu nāz gele

9. **gelür:**-*ür*
Gazel 3443
Mısra: **6**
... gibi gelmek, ... olarak görülmek, ... olarak kabul edilmek.

Bārān olursa başına ok yıldırım kılıç
Gerçek er olana gelür ol gün ‘aṭā güni

10. **gelmeye:**-*me, -ye*
Gazel 3406
Mısra: **8**
Gelmek l doğmak, yaşamak.

Olsa kumlar sagışınca ‘ömrüñe ḥadd ü ‘aded
Gelmeye bu şīşe-i çarḫ içre bir sā‘at gibi

11. **gelseñ:**-*+se, -+n*
Gazel 3070
Mısra: **2**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak,gelmek, ziyâret etmek.

Sāye saldı her ṭaraf çün servler āb üstine
Vaḳtidür şeydā göñül gelseñ mey-i nāb üstine

12. **gel:**
Gazel 3242
Mısra: **10**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak,gelmek, ziyâret etmek.

Dir-imişsin terk kılmaz bu Muḥibbī baş u cān
İmtiḥān eyle gel evvel soñra kıl bühtān iki

13. **gel:**
Gazel 3046
Mısra: **13**
Gelmek (haydi).

Gözlerüm kanına gel dök iy ṣabā ḫāk-i derin
Resmdür toprak dökerler görseler kan üstine

14. **geldi:**-*+di*
Gazel 3111
Mısra: **8**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek.

Bāġ-ı ḥüsninde didi nālem işidüp ol gül
Geldi bir bülbül-i şūrīde gülistānumuza

15. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3140
Mısra: **3**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek.

Bir ayag üzre gelüp bil baglayupdur ḫıẕmete
Servüñ indi kara su ayagına turmag-ıla

16. **gelmez:**-*mez*
Gazel 3310
Mısra: **4**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek.

‘Aceb bīmār-ı ‘ışḳam derdüñ-ile
Ki gelmez yanuma dehrüñ ṭabībi

17. **gelür:**-*ür*
Gazel 3004
Mısra: **7**
(Bir şey veya kimse) Konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru yol almak, bir mesâfe katedip uzak bir yerden daha yakın bir yere varmak.

Gözümüñ çeşmesārına gelür bir dem ḳarār itmez
Katı düşvār imiş düşvār göñül virmek perī-zāda

18. **gelse:**-*se*
Gazel 3070
Mısra: **6**
(Bir şey veya kimse) Konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru yol almak, bir mesâfe katedip uzak bir yerden daha yakın bir yere varmak.

Ala gözler şehr-i ḥüsne nāẓır olmışdur meger
Tīġı elde yaslanur gelse kaçan ḫ̆āb üstine

19. **geldükçe:**-*dükçe*
Gazel 3112
Mısra: **10**
(Bir şey veya kimse) Konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru yol almak, bir mesâfe katedip uzak bir yerden daha yakın bir yere varmak.

İki kāse merdüm-i çeşmüm eline sīm ü zer
Aldı īsār itmege geldükçe ġam sulṭānına

20. **gelse:**-*se*
Gazel 3121
Mısra: **5**
(Bir şey veya kimse) Konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru yol almak, bir mesâfe katedip uzak bir yerden daha yakın bir yere varmak.

Ol şāh-ı zamān gelse yine serv-i sehī-veş
Yir yir güher-i eşküm ayagına saçılsa

21. **geldükçe:**-*dükçe*
Gazel 3405
Mısra: **7**
(Bir şey veya kimse) Konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru yol almak, bir mesâfe katedip uzak bir yerden daha yakın bir yere varmak.

Ġamzesi geldükçe çıkar karşu bu cānum benüm
Koyuban cānum yirine saklayayım tīrini

22. **gelse:**-*se*
Gazel 3405
Mısra: **9**
(Bir şey veya kimse) Konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru yol almak, bir mesâfe katedip uzak bir yerden daha yakın bir yere varmak.

Leşker-i ġam gelse itmege ḫarāb dil mülkini
Sen Muḥibbī ḫāb-ıla eyle anuñ tedbīrini

23. **gelse:**-*se*
Gazel 3409
Mısra: **3**
(Bir şey veya kimse) Konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru yol almak, bir mesâfe katedip uzak bir yerden daha yakın bir yere varmak.

Sīneye gelse müjeñ tīri eyā kaşı kemān
Anı ‘ışḳ ehli bilür cānına rāḥat kapusı

24. **geldi:**-*di*
Gazel 3203
Mısra: **2**
(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak; (iyi durumlar için) kaplamak, olumlu etkisini göstermek, (kötü durumlar için) ârız olmak anlamını taşır.

Yine biñ nāz-ıla cānāne geldi
Görüp derdüm benüm dermāna geldi

25. **gelsün:**-*sün*
Gazel 3242
Mısra: **8**
(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak; (iyi durumlar için) kaplamak, olumlu etkisini göstermek, (kötü durumlar için) ârız olmak anlamını taşır.

Tekye-i dilde żiyāfet eyledüm geldi belā
Ġam daḫı gelsün didüm tā kim ola yārān iki

26. **gelse:**-*se*
Gazel 3245
Mısra: **5**
(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak; (iyi durumlar için) kaplamak, olumlu etkisini göstermek, (kötü durumlar için) ârız olmak anlamını taşır.

Her ne deñlü gelse ġam aksa belā cūlar gibi
Eyle sen iy dil taḥammül baḥr-ı ‘ummān ol yüri

27. **gelse:**-*se*
Gazel 3344
Mısra: **5**
(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak; (iyi durumlar için) kaplamak, olumlu etkisini göstermek, (kötü durumlar için) ârız olmak anlamını taşır.

Gelse cefā vü cevr dilā olma mużṭarib
Görseñ gerek çü başda olan cümle yazuñı

28. **gelse:**-*se*
Gazel 3414
Mısra: **5**
(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak; (iyi durumlar için) kaplamak, olumlu etkisini göstermek, (kötü durumlar için) ârız olmak anlamını taşır.

Dil ḫānesine gelse ġamuñ sāde sanmasun
Yir yir bu eşk-i surḫ-ıla münaḳḳaşın daḫı

29. **geldi:**-*di*
Gazel 3415
Mısra: **3**
(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak; (iyi durumlar için) kaplamak, olumlu etkisini göstermek, (kötü durumlar için) ârız olmak anlamını taşır.

Zülfine dolaşdı göñlüm geldi sevdā başuma
Ġam şebinde tā seḥer bīdār gördüm kendümi

30. **gele:**-*e*
Gazel 3138
Mısra: **1**
... zamanı gelmek.

Yine vaḳt oldı ki güller açılup yaz gele
Her yaña bülbül-i şūrīdeden āvāz gele

31. **gelmiş:**-*miş*
Gazel 3105
Mısra: **6**
(Bir kimse veya yer üzerinde) belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Sen hümāyı bāz-ı himmetle şikār itsem ne tañ
Çünki pervāz eylemek gelmiş ezelden şānuma

32. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3069

Mısra: **2**
(bir maksatla) bir yere gelmek.

Yir yirin oldı çemende yine peydā lāle
Eline aldı gelüp bāde-i ḫamrā lāle

33. **gelür:**-*ür*
Gazel 3115
Mısra: **12**
Belirmek, görünmek, ortaya çıkmak.

‘Anber saçıdur gül yüzini görmege māni‘
San ḫāyil olur ebr gelür bedr iken aya

34. **gelse:**-*se*
Gazel 3289
Mısra: **8**
Belirmek, görünmek, ortaya çıkmak.

Kim ḫalāṣ olabilür ġamze okı atılıcak
Bir yire ya kaşınuñ gelse iki yire başı

35. **gelen:**-*en*
Gazel 3341
Mısra: **6**
Belirmek, görünmek, ortaya çıkmak.

Baḥra beñzet göñlüñi gelse ḥavādis baḥrı gör
Daşraya atar ḳabūl itmez gelen murdārını

36. **geldükde:**-*dükde*
Gazel 3138
Mısra: **7**
Bulunulan yere başka bir yerden ulaşmak, varmak.

Oḫ diyem ġamzelerüñ sīneme geldükde benüm
Ben niyāz eyledügüm saña kamu nāz gele

37. **gelür:**-*ür*
Gazel 3045
Mısra: **7**
(Fayda, yarar) gelmek.

Sīnemde anuñ zaḫmı gelür çün baña merhem
Derdini ḳabūl eylememişdür em içinde

38. **gel:**
Gazel 3067
Mısra: **5**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.

Çeşmüme gel pā koyup ḫār-ı müjemden ġam yime
Pāyuña itmez żarar yaşumla çün nemnāk ola

39. **gel:**
Gazel 3349
Mısra: **3**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.

Didüm gel zülfüñi kesme benüm ‘ömrüm dırāz olsun
Didi devr-i ḳamerdür bu senüñ ‘ömrüñ kesen kesdi

40. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3005
Mısra: **7**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek,gelmek.

‘Uşşāḳ gelüp eylese ḳabrüm ziyāretin
Ḥarf-i vefā iy levḥ mezāra raḳam kıla

41. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3211
Mısra: **7**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek,gelmek.

Cān-ıla kim ki gelüp nūr-ı maḥabbetle yana
Ṣāf olup ḳalbi anuñ kalmaya ġıllı vü ġışı

42. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3238
Mısra: **9**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek,gelmek.

Ecel gibi gelüp ḫaṭṭı beni öldüriser āḫir
Dilā gün yüzini görmege eylerseñ şitāb evlā

43. **geldi:**-*di*
Gazel 3016
Mısra: **1**
(Bir maksatla) Bir yere gelmek.

Çün geldi ‘ademden yine gülzāra benefşe
Gelse yiridür āh-ıla hem zāra benefşe

44. **geldi:**-*di*
Gazel 3457
Mısra: **4**
(Bir maksatla) Bir yere gelmek.

Sīnemde dāġum üzre yir yir dökildi yaşum
Neẕr akçası sanasın geldi çerāġa düşdi

45. **gel:**
Gazel 3035
Mısra: **5**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Gel şarāb-ı ‘ışḳı nūş it zāhid-i peşmīne-pūş
Niçeye dek kalasın bu hāyu bu ġavġā-y-ıla

46. **gel:**
Gazel 3057
Mısra: **7**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Rūşen eyle dōstum gel göñlümüñ vīrānesin
Senden özge çün felekde māh-ı tābān olmaya

47. **gel:**
Gazel 3071
Mısra: **2**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Tavaḳḳuf eyleme bir dem sen efġān eyle ben nāle
Gel iy tā bezm-i miḥnetde çün olduñ vāḳıf aḥvāle

48. **gel:**
Gazel 3075
Mısra: **1**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Gel maḥabbet şehrinüñ kıl bir naẓar yapusına
Yüz sürüp müjgānı cārūb it dilā tapusına

49. **gel:**
Gazel 3115
Mısra: **7**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

İy ġonca-dehen gül gibi gel ‘arż-ı cemāl it
Tā bülbül-i cān başlaya karşuñda nevāya

50. **gel:**
Gazel 3117
Mısra: **4**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Vuṣlat el vire mi yāḫūd düşe mi rūz-ı firāḳ
Muṣḥaf-ı ḥüsnini gel aç hele bir fāl eyle

51. **gel:**
Gazel 3117
Mısra: **8**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Gül yüzi şevḳıne kıl ṣubḥa degin āh u fiġān
Gülşen içinde dilā bülbüli gel lāl eyle

52. **gel:**
Gazel 3119
Mısra: **1**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Gel iy serv-i ḫırāmānum otur bir dem revān olma
Ölürem boynuña kanum gözümden gel nihān olma

53. **gel:**
Gazel 3125
Mısra: **6**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Kenārı baḥr-ı ‘ışḳuñ yok irişmez ‘umḳına kimse
Dilā gel imtiḥān içün o baḥra sen de bir tal-a

54. **gel:**
Gazel 3140
Mısra: **9**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Gel beni öldür raḳībi görmeyem kūyuñda tek
Bu meseldür bir ḳafesde bülbül olmaz zāġ-ıla

55. **gel:**
Gazel 3150
Mısra: **1**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

‘Arż-ı ḥāl it iy göñül gel ol meh-i ṭannāzuma
Gözlerüñ yaşın revān it var o serv-i nāzuma

56. **gel:**
Gazel 3271
Mısra: **5**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Gel ‘iyş idelüm bāġa varup vaḳt-ı çemendür
Dehrüñ çü berāber görinür leyl ü nehārı

57. **gel:**
Gazel 3493
Mısra: **10**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

İy göñül devrān ġamından bulmak isterseñ ḫalāṣ
Furṣatı fevt eyleme elden düşürme gel müli

58. **gelmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 3044
Mısra: **4**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak,gelmek, ziyâret etmek.

Gāhī cefā-yı dilber ü gāhī belā vü ġam
Bir dem mi var bu dil-i gām-ḫ̇āra gelmeye

59. **gelmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 3353
Mısra: **1**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak,gelmek, ziyâret etmek.

Meydān-ı ‘ışḳa gelmeye bir er benüm gibi
Tīġ-ı cefāya karşu duta ser benüm gibi

60. **gelür:**-*ür*
Gazel 3060
Mısra: **9**
Bir maksat için bir yere gitmek, varmak.

Ka‘be’dür kūyuñ sürün sürün gelür ‘āṣıḳlaruñ
Ḫayra gir eyle bugün ḳurbān ḳurbān üstine

61. **geldüm:**-*dü, -m*
Gazel 3277
Mısra: **3**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, gitmek.

Cān fedā itmege geldüm mānī‘ olmañ kūyına
Yüzüme sürüp başuma tāc idem ḫāk-i deri

62. **gel:**
Gazel 3118
Mısra: **9**
"Haydi, durma." anlamında bir söz.

Didiler gel vir Muḥibbī bize ‘ışḳuñdan nişān
Didüm eşküm surḫı yitmez mi ki çehrem zerd ola

63. **gel:**
Gazel 3024
Mısra: **10**
"Gel, hadi!" manalarına gelen cümlenin anlamına göre rica ya da emir bildiren sözcük.

Niçe bir ferdāya salarsın Muḥibbī bendeñi
‘Ahde durmazsın nigārā bāri gel gülme yüze

64. **gel:**
Gazel 3080
Mısra: **8**
"Gel, hadi!" manalarına gelen cümlenin anlamına göre rica ya da emir bildiren sözcük.

Niçeye dek çekelüm bād-ıla deryā ġamını
Delü göñlüm baña uy gel gidelüm Rūm iline

65. **gel:**
Gazel 3169
Mısra: **2**
"Gel, hadi!" manalarına gelen cümlenin anlamına göre rica ya da emir bildiren sözcük.

Dime nāṣiḥ pend idüp cān iste cānān isteme
Gel baña ‘ālemde di cānānesüz cān isteme

66. **gel:**
Gazel 3422
Mısra: **8**
"Gel, hadi!" manalarına gelen cümlenin anlamına göre rica ya da emir bildiren sözcük.

Sırr-ı ‘ışḳı çünki fāş itdi göñül Manṣūr-vār
Dār-ı zülfüñde emān gel virme ber-dār it beni

67. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3045
Mısra: **1**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Her laḥẓa gelüp yār gider bir dem içinde
Bu ḫastayı kor derd-ile her dem ġam içinde

68. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3122
Mısra: **4**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Görüñ derdiyle cān virdi belāda kūhken āḫir
Teraḥḥüm itmedi Şīrīn gelüp bī-çāre Ferhād’a

69. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3230
Mısra: **11**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Rūz-ı maḥşerde gelüp yüz süre Mecnūn pāyuma
Muḳbil ü şākird olan ta‘zīm ider üstādını

70. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3231
Mısra: **2**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Yüzüñ gündür ḳamer alnuñ saña hīç beñzemez ḥurī
Ḥaḳīḳat senden alurlar gelüp mihr-ile meh nūrı

71. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3239
Mısra: **4**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Gerçi rüsvā idi göñlüm görse ger rüsvālıgum
Ögrenürdi dōstlar benden gelüp rüsvālıgı

72. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3313
Mısra: **2**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Bir göz-ile gördi döymem görmege cānā seni
Nāveküñ sīneme gelüp açdı yir yir revzeni

73. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3318
Mısra: **3**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

‘İyd oldı ḳurbāna ṣalā itdüñ gelüp ‘āṣıḳlaruñ
Kıldı viṣāle irmedi ol cān ki ḳurbān olmadı

74. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3319
Mısra: **5**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Sīne ṣaḥrāsına leylī zülfinüñ mihri gelüp
Kurdı Mecnūn eyledi çeşminden iki ḫargehi

75. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3325

Mısra: **1**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Bir itdi Ḥamel burcı gelüp leyl ü nehārı
Gül lāle ile zeyn kılup yine bahārı

76. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3326
Mısra: **5**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Sulṭān-ı ‘ışḳ ola ki gelüp ḳarār ide
İtdüm serīr-i sīnemi taḫt-ı münaḳḳaşı

77. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3349
Mısra: **10**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Olup sulṭān-ı ‘ışḳ evvel ḥişār-ı göñlüme mālik
Gelüp mi‘mār-ı ġam āḫir aña yir yir beden kesdi

78. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3349
Mısra: **14**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Muḥibbī cevr-i yār-ıla öliser diyü kūyında
Felek ḫayyāṭı anuñçün gelüp ḫūnīn kefen kesdi

79. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3378
Mısra: **9**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Ḫışm-ıla gelüp gözlerümüñ yaşını gördi
Raḥm eyleyüben yiñile yaşum sile düşdi

80. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3389
Mısra: **9**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Ol kemān-ebrū gelüp didi Muḥibbī yāruñam
Şimdi bildüm yār-ımış hergiz gümānum kalmadı

81. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3422
Mısra: **3**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Dil ṭabībi ża‘fdan gör ne gelüp tīmār ide
Nāle kıl iy ḫasta dil anuñla iẓhār it beni

82. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3454
Mısra: **3**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Gelüp ḫaṭ tutsa ger āḫir leb-i cānānı incitme
Dilā fikr eyle ‘ālemde ecelden kim amān buldı

83. **gelüp:**-*üp*
Gazel 3467
Mısra: **3**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Gelüp bāġa yine şāh-ı reyāḥīn
Döşendi her ṭaraf naṭ‘-ı pelengī

84. **geldi:**--*di*
Gazel 3001
Mısra: **1**
Gelmek, değmek, dokunmak. (vücudun toprak üstüne gelmesi).

Gün yüzüñ virdi şeref geldi bu ben ḫāk üstine
Pā kosam şimden girü tañ mıdur eflāk üstine

85. **gel:**
Gazel 3001
Mısra: **7**
Haydi, yap.

Ḫaṭ yaraşmaz ārızuñda gel anı eyle tırāş
Hīç revā mı gerd kona āyīne-i pāk üstine

86. **gelmişem:**-*miş, -em*
Gazel 3116
Mısra: **9**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, gelmek, ziyaret etmek.

Gelmişem dervāze-i ḥüsnüñe şey-li’llāh içün
Būse iḥsān eylegil salma beni ferdālara

87. **gelmiş:**-*miş*
Gazel 3286
Mısra: **5**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, gelmek, ziyaret etmek.

Cān cāna gelmiş cān-ıla dil karşuña itse niyāz
Dutarsın istiġnā yüzin hem arturursın nāzuñı

88. **gelsün:**-*sün*
Gazel 3496
Mısra: **2**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, gelmek, ziyaret etmek.

Olalı ṭab‘um zemīn ü āsümānuñ yügrügi
Söz demidür kandadur gelsün cihānuñ yügrügi

89. **gelmedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Gazel 3027
Mısra: **6**

Bir yerden başka bir yere varmak, buyurmak. II Sevgilinin âşığa söz verdiği hâlde gelmemesi.

Ger ölem ḫāk-i derüñden eyle ḫişt-i merḳadüm
Zinde-y-iken çünki gelmedüñ benüm bālinüme

90. **gel:**
Gazel 3053
Mısra: **7**
"Buyur, haydi gel, davran!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

'Işḳ[ı] gel pervāneden örgen yanar āh eylemez
Bülbül-i şūrīde gibi āh u feryād eyleme

91. **gel:**
Gazel 3283
Mısra: **7**
"Buyur, haydi gel, davran!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Ḫūnum içdügüñ yiter gel eyleme zār beni
Bāde nūş itdüñ revā mı dil [ü] yā mey-şikeni

92. **gel:**
Gazel 3388
Mısra: **2**
"Buyur, haydi gel, davran!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Sāḳī örü dur doldur yüri cām-ı zücācı
Ḫasta göñüle gel idelüm bir dem 'ilācı

93. **geldi:**-*di*
Gazel 3250
Mısra: **1**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek, gelmek.

Bāġa geldi ṣubḥ-dem gül oldı dehrüñ Ḫusrev'i
Bülbül āġāz itdi aña karşu şi'r-i Pehlevī

94. **gel:**
Gazel 3344
Mısra: **10**
"Gel, hadi" anlamında temenni ifade eden söz.

Āḫir seni bu 'āleme rüsvā-yı 'ām ider
Zinhār Muḥibbī kimseye gel dime rāzuñı

95. **gelse:**-*se*
Gazel 3341
Mısra: **5**
Erişmek, gelmek, vâsıl olmak, ulaşmak.

Baḫra beñzet göñlüñi gelse ḫavādis baḫrı gör
Daşraya atar ḳabūl itmez gelen murdārını

gel!:

1. **gel:**
Gazel 3000
Mısra: **6**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Ḫasret-ile ben kül oldum baña göster gün yüzüñ
Hey ḳıyāmet gel beni salma bugün ferdālara

2. **gel:**
Gazel 3092
Mısra: **8**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Muḳarrer öldürürsin beni āḫir
Göreyim bāri gel seni doyınca

3. **gel:**
Gazel 3136
Mısra: **3**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Leblerüñden gel 'ilāc eyle bu ben dil-ḫasteye
Bilürem ki okumışdur ḥikmeti Loḳmān-ıla

4. **gel:**
Gazel 3153
Mısra: **2**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Gözleri ḫançerler almış ġamzelerden yanına
Gel beni öldür hemān tek girme kimse kanına

5. **gel:**
Gazel 3182
Mısra: **7**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Dilā gel seyr-i bāġ eyle teferrüc kıl Ḫudā ṣun'ın
Biri birine beñzer mi ne yüzdendür gör ezhārı

6. **gel:**
Gazel 3190
Mısra: **1**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Yine nāz-ıla ḫırām eyle gel iy serv-i sehī
Kim göre nāz-ıla bu ḳāmetüñi diye zihī

7. **gel:**
Gazel 3216
Mısra: **7**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Gel ḳadem rencīde kıl kim pāyuña īsār içün
Ḫāżır itdüm gözlerüm cevherlerinden dökmegi

8. **gel:**
Gazel 3223
Mısra: **7**

"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Öldürürseñ gel beni öldür kapuñdan sürme tek
Kanda varsun senden artuk yok-durur yalvarası

9. **gel:**
Gazel 3225
Mısra: **10**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

‘Işḳuñ ṭarīḳı key katı müşkil ṭarīḳdur
Gel ko Muḥibbī uşbu yola cān-ıla seri

10. **gel:**
Gazel 3243
Mısra: **4**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Şāh-ı ‘ışḳa kimisi baş u kimi cān iletür
Ehl-i ‘ışḳuñ gel temāşā eyle [sen] savaşını

11. **gel:**
Gazel 3255
Mısra: **10**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Ka‘be’dür kūyı Muḥibbī cānuñı ḳurbān ilet
Bunuñ ile gel tamām it ḥācılar bayramını

12. **gel:**
Gazel 3276
Mısra: **3**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Gül gibi gel ḫār-ıla her demde itme bāziçe
Bülbül-i nālānuñam arturma iy dil nālümi

13. **gel:**
Gazel 3291
Mısra: **1**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Muṭribā gel nāleme uydur gelüp sen çengüñi
Ehl-i meclis ḫasret olsun işidüp āhengüñi

14. **gel:**
Gazel 3298
Mısra: **9**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Çok günāhuñ var Muḥibbī vaḳtidür gel tevbeye
Saç sakal agarmaduk başuñda bir mū kalmadı

15. **gel:**
Gazel 3302
Mısra: **5**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Gel iy bād-ı ṣabā merdümlik idüp
İrişdür kūyına bu ḫāk-i pāyı

16. **gel:**
Gazel 3303
Mısra: **10**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Bu Muḥibbī eylesün cān naḳdi pāyuña nisār
Būy-ı zülfüñle mu‘aṭṭar eyle gel kāşānemi

17. **gel:**
Gazel 3320
Mısra: **1**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Āteşe yak zāhidā gel ḫırḳa-i sālūsuñı
Taşlara çal gel uşat bu şīşe-i nāmūsuñı

18. **gel:**
Gazel 3320
Mısra: **2**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Āteşe yak zāhidā gel ḫırḳa-i sālūsuñı
Taşlara çal gel uşat bu şīşe-i nāmūsuñı

19. **gel:**
Gazel 3320
Mısra: **3**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Ṣāfī mey iç ṣūfīyā eyle gel āyīneñi pāk
Gidere dilden ġurūr u kibr-i Keykāvūsuñı

20. **gel:**
Gazel 3324
Mısra: **10**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Dil ister ki ola zülfüñe ber-dār
Muḥibbī [sen] ḳabūl it gel bu ra’yı

21. **gel:**
Gazel 3327
Mısra: **1**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

İy göñül gel sīnede yak ‘ışḳuñuñ fānūsını
‘Āşıḳ olan bāda virür ‘ār-ıla nāmūsını

22. **gel:**
Gazel 3327
Mısra: **6**

"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Gülşen-i ḥüsn üzre zülfin ‘anber-efşān eylemiş
Gel temāşā eyle iy dil cilve-i ṭāvūsını

23. **gel:**
Gazel 3329
Mısra: **1**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Ġāyibāne ‘āşıḳam ara gel iy dil yāruñı
Ola ki müyesser bulasın dildāruñı

24. **gel:**
Gazel 3330
Mısra: **3**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

İy dil eyle gel ḥaẕer küfr-i zülfinden anuñ
Dakmaya cān gerdenine rişte-i zünnārını

25. **gel:**
Gazel 3330
Mısra: **7**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

İtmez iseñ ger vefā kıl bārī gel cevr ü cefā
Her ne yüzden ise ḫoşdur yār añmak yārını

26. **gel:**
Gazel 3352
Mısra: **3**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Ġayrılar ḳaṣdını gel eyleme iy kaşı kemān
Ġamze oklarına ben eylemişem dil hedefi

27. **gel:**
Gazel 3352
Mısra: **7**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Dürr-i eşki bulasın pārala gel dil ṣadefin
Dür kaçan ḥāṣıl olur ger sımayalar ṣadefi

28. **gel:**
Gazel 3354
Mısra: **5**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

İy dil ṭabībi derdüme bir çāre eyle gel
Günden güne artma[da]dur dil saḳāmeti

29. **gel:**
Gazel 3372
Mısra: **11**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Bu Muḥibbī kuluñuñ gel sıma göñlin kerem it
Kim bütün idebilür sınsa zücāc-ı Ḥalebī

30. **gel:**
Gazel 3375
Mısra: **6**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Sāḳiyā luṭf u kerem kıl el yirine tut ayak
Mevsim-i güldür yine gel lāle reng it bādeyi

31. **gel:**
Gazel 3391
Mısra: **9**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Bu Muḥibbī’yi görüp itme firārı yüri gel
Ne içün unıdasın eski vefādārlıgı

32. **gel:**
Gazel 3424
Mısra: **6**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Ḥadden aşurup ẓulmı döker kanları çeşmüñ
Bir pāre gel ol kāfir-i bed-mestüñe hey di

33. **gel:**
Gazel 3472
Mısra: **3**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Zülfüñe bend olmışın gel koy zenaḫdān çāhına
Tā ebed kurtarmasun ḥabs itsün ol zindān beni

34. **gel:**
Gazel 3005
Mısra: **9**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek için kullanılan bir söz.

Yok derd-i ‘ışḳa itme dilā gel mu’ālece
Sanma lebinden özge saña kimse em kıla

35. **gel:**
Gazel 3119
Mısra: **2**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek için kullanılan bir söz.

Gel iy serv-i ḫırāmānum otur bir dem revān olma
Ölürem boynuña kanum gözümden gel nihān olma

36. **gel:**
Gazel 3129
Mısra: **16**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek için kullanılan bir söz.

Katıdur göñli nigāruñ çünki seng-i ḫāreden
Eyleme āh u fiġānı iy göñül gel yok yire

37. **gel:**
Gazel 3178
Mısra: **10**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek için kullanılan bir söz.

Raḥmı yokdur çün bilürsin iy Muḥibbī dilberüñ
Gel akıtma yok yire bu iki gözüñ yaşını

38. **gel:**
Gazel 3376
Mısra: **5**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek için kullanılan bir söz.

Vefā gelmez güzellerden gel iy dil aña yiltenme
Cefā vü cevr-ile meşhūr olupdur çün anuñ adı

39. **gel:**
Gazel 3447
Mısra: **4**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek için kullanılan bir söz.

Naḳd-i dil alup metā'-ı vaṣlı iḳrār eyledüñ
Üstine cān vireyin tek bozma gel bāzāruñı

40. **gel:**
Gazel 3449
Mısra: **5**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek için kullanılan bir söz.

Varıcak kūyuña 'uşşāḳuñı gel eyleme red
Beglerüñ şevketi artar olıcak çok sipehi

41. **gel:**
Gazel 3450
Mısra: **9**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek için kullanılan bir söz.

Gel dirīġ eyleme kıl tāze yine cānumuzı
Mey-i gülgūnuñ eger var-ısa nev'a küheni

gelen:

1. **gelen:**--*en*
Gazel 3036
Mısra: **8**
Gelmek. II Dünyaya gelmek, doğmak.

Ġarra olma dār-ı dünyā bir misāfir-ḫānedür
Her gelen gitdi beş on gün anda mihmānsın yine

gelenler:

1. **gelenler:**
Gazel 3003
Mısra: **9**
Daha önce dünyada yaşamış ancak şu an hayatta olmayanlar, ahirete göçenler, önceki nesiller.

Gelenler senden öñdin kanda gitdi
Ġıdā oldı kamusı mūr u māra

2. **gelenler:**
Gazel 3266
Mısra: **4**
Daha önce dünyada yaşamış ancak şu an hayatta olmayanlar, ahirete göçenler, önceki nesiller.

Cihān içün nedür bilsem bu hāy u hūy u bu ġavgā
Gelenler gitdiler cümle dimezler kimse kes kaldı

3. **gelenler:**-*ler*
Gazel 3439
Mısra: **3**
Doğmak, yaşamak, dünyâya gelmek. II Karşılaşılan zorluklar.

Geçen geçdi gelenler de geçer dir
Bugün gūş eyle cāndan diñle nāyı

gelür:

1. **gelür:**
Gazel 3081
Mısra: **10**
(Bir maksatla) Bir yere gelmek.

Baḥr-i eşkümde Muḥibbī uşbu cān-ı nātüvān
Ġarḳ olam diyü gelür cismümdeki ṣāl üstine

2. **gelür:**
Gazel 3137
Mısra: **8**
(Bir maksatla) Bir yere gelmek.

Ḳatlüme ḫançer çeküp ġamzeñ emān virmez amān
Sanki Rüstemdür gelür ceng itmege Suhrāb-ıla

gem(i):

1. **gemüm:**-*üm*
Gazel 3201
Mısra: **8**
Su üstünde giden büyük taşıt, gemi.

Deryā-yı eşk içre yürür zevraḳ-ı dilüm
Āhum yiliyle ġarḳ olur āḫir gemüm gibi

genc:

1. **genc:**
Gazel 3008
Mısra: **2**
Hazine.

Tañ mı bulınsa mihrüñ bu dilde cān içinde
Zīrā ki genc bulınur ekser vīrān içinde

2. **gencini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3293
Mısra: **7**
Hazine.

Ruḥı gencini ḥıfẓ içün ṭılısm itmiş meger çeşmi
Görinür siḥr-ile ejder olupdur zülfinüñ mūyı

3. **gencinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3364
Mısra: **5**
Far. Hazine, define, kenz.

Ḥalḳa olmış ḥüsninüñ gencinde zülfeynin görüp
Didüm ol gence ṭılısm olmış ezelden mār iki

4. **gencine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3421
Mısra: **5**
Far. Hazine, define, kenz.

Vaṣl[ı] gencine anuñ bir gün irem diyü göñül
İḫtiyār eyledi dehr içre bu vīrānalıgı

5. **gencini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3130
Mısra: **9**
Hazine. II Sevgilinin yüzü.

Zülfi devrinde Muḥibbī umma vaṣlı gencini
Çün ṭılısm itmişdür ejder görinür ol maḫzene

6. **genc[i]:**
Gazel 3055
Mısra: **5**
Hazine.

Ḥüsn genc[i] üzre itmişdür ser-i zülfin ṭılısm
Ejdehādur her biri beñzer egerçi mūlara

7. **gence:**-*e*
Gazel 3364
Mısra: **6**
Hazine II Genç, taze (güzel).

Ḥalḳa olmış ḥüsninüñ gencinde zülfeynin görüp
Didüm ol gence ṭılısm olmış ezelden mār iki

8. **gence:**-*e*
Gazel 3091
Mısra: **8**
Hazine II Genç, taze (güzel).

Çekdümse ne ġam derd ü belā ile meşaḳḳat
Şükrüm bu ki irdüm soñucı bir ulu gence

9. **gence:**-*e*
Gazel 3181
Mısra: **8**
Hazine II Genç, taze (güzel).

Belāsuz ‘ışḳ bulınmaz cihānı ser-te-ser gezdüm
Ki gence renc lāzımdur gülüñ lā-büd olur ḫārı

genc vaşlı:

1. **genc vaşlı:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3316
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma hazinesi.

Dilerseñ genc vaşlını ḫarābāt ehl[i] ol iy dil
Bulınmaz yüz biñ ararsañ anı vīrāneden ġayrı

genc-ḫāne:

1. **genc-ḫānesi:**-*si*
Gazel 3208
Mısra: **8**
Hazine evi.

Vīrāne kıldı cismüm egerçi belā-yı hicr
Dil genc-ḫānesi tolu esrār ‘āşıḳı

genc-i ḥüsn:

1. **genc-i ḥüsn:**-*i*
Gazel 3365
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik hazinesi.

Genc-i ḥüsni seyrin isterken görindi zülf-i dōst
Bilmedüm aña ṭılısm olmış meger su‘bān iki

2. **genc-i ḥüsn:**-*e*
Gazel 3498
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik hazinesi.

Ṭılısm olmış meger kim genc-i ḥüsne
Görinür zülfüñ anuñ ejdehāsı

3. **genc-i ḥüsn:**--*i, --n, --e*
Gazel 3079
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik hazinesi (sevgilinin güzel yüzü).

Bulur idüm genc-i ḥüsnine nigāruñ dest-res
Zülfini mār eyleyüp çeşmin eger şīr itmese

4. **genc-i ḥüsn:**-*üñ, -de*
Gazel 3470
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) güzelliğinin hazinesi.

Genc-i ḥüsnüñde beni çün urdı zülfüñ ‘aḳrebi
Agzuma sun luṭf idüp la‘l-i lebüñ tiryākini

5. **genc-i ḥüsn:**-*üñ, -e*
Gazel 3328
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik hazinesi.

Genc-i ḥüsnüñe ṭılısm itmiş yine sāḥir gözüñ
Gösterür mār kākülin zülfeyn-i ejderhā gibi

6. **genc-i ḥüsn:**-*e*
Gazel 3183
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik hazinesi.

İy Muḥibbī genc-i ḥüsne zülfini idüp ṭılısm
Ḥıfẓ içün her tārını bir mār u su‘bān eyledi

7. **genc-i ḥüsn:**-*e*
Gazel 3195
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik hazinesi.

Genc-i ḥüsne kākülüñ olmış ṭılısm ejder gibi
Her dem üstinden anuñ ḫāli degül bekler gibi

8. **genc-i ḥüsn:**-*e*
Gazel 3427
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik hazinesi.

Niçe el uzadayım genc-i ḥüsne
Saçın siḥr-ile iki erkam itdi

genc-i vaṣl:

1. **genc-i vaṣl:**-*ı, -n*
Gazel 3303
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma hazinesi.

Seyl-i eşküm eyledi vīrāne geldi ḫānemi
Genc-i vaṣlın buldum āḫir aradum vīrānemi

2. **genc-i vaṣl:**-*a*
Gazel 3333
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma hazinesi.

Genc-i vaṣla iy Muḥibbī çünki ṭālibsin bugün
Ġayrı yirde arama illā dil-i vīrāne[y]i

genc-i viṣāl:

1. **genc-i viṣāl:**
Gazel 3247
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgiliye) Kavuşma hazinesi.

Arasañ sanma Muḥibbī bulına genc-i viṣāl
Añılur adı hemān kendüsi nā-yāb gibi

genc-i viṣāle:

1. **genc-i viṣāle:**--*e*
Gazel 3076
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma hazinesi II sevgiliye kavuşma umudu.

Çeşmüñ var iken kim irişe genc-i viṣāle
Yol bulma aña müşkil olur şīr arasında

gendüm:

1. **gendüm:**
Gazel 3123
Mısra: **12**
Buğday.

Āsiyā-veş iy Muḥibbī iki taş alup ele
Döginüp cismüm benüm gendüm gibi un olmada

2. **gendüme:**-*e*
Gazel 3059
Mısra: **14**
Buğday, kendi.

Muḥibbī ḫālüñe meyl itse tañ mı
Ezel gendüme meyl itmiş beşer de

gendüm-i dünyā:

1. **gendüm-i dünyā:**-*y, -a*
Gazel 3331
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyanın buğdayı.

Gendüm-i dünyāya dil virüp sakın itme ṭama‘
Mūr gibi niçeye dek cem‘ idesin dāne[y]i

ger:

1. **ger:**
Gazel 3007
Mısra: **8**
Eğer, şayet.

İy ṣabā būyın getür tā mürde dil bulsun ḥayāt
Ger seḥerden irişürseñ sünbül-i gül-būyına

2. **ger:**
Gazel 3010
Mısra: **10**
"Eğer" edatı.

Muḥibbī gerçi cān yakdı cemāl-i şem'-i dildāra
Ne pervā meş'al-i ḫurşīde ger yanarsa pervāne

3. **ger:**
Gazel 3012
Mısra: **7**
"Eğer" edatı.

Ger seng atasın başuma ol tāc-ı sa'ādet
Minnet bilürem ġamzeñ okı cāna geçerse

4. **ger:**
Gazel 3012
Mısra: **10**
"Eğer" edatı.

Ṣad pāre ola bagrı Muḥibbī görem āḫir
Nāzüklig-ile zülfüñe ger şāne geçerse

5. **ger:**
Gazel 3018
Mısra: **7**
"Eğer" edatı.

Gülgūn yüzüñe karşu n'ola ger kılam efġān
Bülbül gibi ger varam o gülzāra esirge

6. **ger:**
Gazel 3020
Mısra: **3**
"Eğer" edatı.

Ger elüm irmeye ol tāze gülüñ dāmenine
Ḫārı bagruma basam ol gül-i aḫmer yirine

7. **ger:**
Gazel 3027
Mısra: **5**
"Eğer" edatı.

Ger ölem ḫāk-i derüñden eyle ḫişt-i merḳadüm
Zinde-y-iken çünki gelmedüñ benüm bālinüme

8. **ger:**
Gazel 3005
Mısra: **12**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. ||
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Dirler Muḥibbī şi'rine ol dem lisān-ı ġayb
Bekrī ma'ānī sözlerini ger raḳam kıla

9. **ger:**
Gazel 3000
Mısra: **2**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II
"Şayet" anlamında.

Bir saçı leylā ġamından āh kim sevdālara
Ayb itmeñ ger düşem mecnūn olup ṣaḥrālara

10. **ger:**
Gazel 3026
Mısra: **12**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II
"Şayet" anlamında.

Āteş-i 'ışḳa Muḥibbī niçe döysün dil ü cān
Yakar ugrar-ısa ẕerrece kurıya ger yaşa

11. **ger:**
Gazel 3033
Mısra: **9**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II
"Şayet" anlamında.

Görmekde ise ger hevesüñ cenneti zāhid
Ol elini komaz kūyına bir kez güẕer eyle

12. **ger:**
Gazel 3034
Mısra: **10**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II
"Şayet" anlamında.

Ḳarār itmezdi dünyāda gezerdi 'ālemi cümle
Ger olmasa Muḥibbī'ye ḫayāl-i yār eglence

13. **ger:**
Gazel 3039
Mısra: **9**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II
"Şayet" anlamında.

Bu Muḥibbī ḫasta-dil ger kan yudarsa tañ mıdur
Zīra kimse görmedi resm-i vefā dildārda

14. **ger:**
Gazel 3040
Mısra: **4**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II
"Şayet" anlamında.

Bu felek dönsün murāduñca senüñ ol bī-vefā
Ḥasretüñden ger geçerse gözlerüm eyvā-y-ıla

15. **ger:**
Gazel 3057
Mısra: **5**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II
"Şayet" anlamında.

Ger murāduñ cān ise alduñ ko cevri iy ṣanem
Bu meseldür kimde kīn ola müselmān olmaya

16. **ger:**
Gazel 3067
Mısra: **2**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II
"Şayet" anlamında.

Ẕerre-veş her kim meẕellet topragında ḫāk ola
Tañ degüldür gün gibi ger menzili eflāk ola

17. **ger:**
Gazel 3067
Mısra: **8**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

‘Aḳreb-i zülfüñ egerçi zaḫm uradı cānuma
İy ṭabīb-i dil ne ġam ger leblerüñ tiryāk ola

18. **ger:**
Gazel 3068
Mısra: **4**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Çünki döndi ḳāmetüm eşküm olaldan tār aña
İñlerem mıżrāb-ı ġam el sunsa ger evtāruma

19. **ger:**
Gazel 3075
Mısra: **5**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Nāṣihā pend eyleme kūyında ger pā-māl olam
‘Āşıḳ olanlar bilürsin bakmaz nāmūsına

20. **ger:**
Gazel 3075
Mısra: **12**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Merve ḥaḳḳıyçun Ṣafā’dan cān ḳurbān eyleye
Ger irişürse Muḥibbī Ka‘be’[nüñ] kapusına

21. **ger:**
Gazel 3082
Mısra: **8**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Dükülüp niçe bī-diller ayaklarda ola pā-māl
Elini uzadup dilber ide ger şāne saçına

22. **ger:**
Gazel 3082
Mısra: **10**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Muḥibbī kalmaya hergiz revācı misk-i āhūnuñ
İletse būyı zülfinden ṣabā ger Çīn’e Māçīn’e

23. **ger:**
Gazel 3085
Mısra: **7**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ger şāh iseñ de vaḳtüñi ḫoş gör geçer nefes
Aldanma sakın salṭanatuñ taḫt u tācına

24. **ger:**
Gazel 3088
Mısra: **1**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Görmem n’ideyin yüzini ger şems [ü] ḳamerse
Emmem baña ne lebleri ger şehd ü şekerse

25. **ger:**
Gazel 3088
Mısra: **2**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Görmem n’ideyin yüzini ger şems [ü] ḳamerse
Emmem baña ne lebleri ger şehd ü şekerse

26. **ger:**
Gazel 3088
Mısra: **6**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Fāş itdi cihān ḫalḳına çün sırrumı yaşum
Gözden bırakam yirlere ger sīm [ile] zerse

27. **ger:**
Gazel 3089
Mısra: **1**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Jeng-i ġamda dil kalurdı ger mey-i nāb olmasa
Kim görürdi gün yüzin mihr-i cihān-tāb olmasa

28. **ger:**
Gazel 3089
Mısra: **10**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Virmek olurdı dehānından Muḥibbī bir nişān
Āb-ı ḥayvān ger bu ‘ālem içre nā-yāb olmasa

29. **ger:**
Gazel 3099
Mısra: **1**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Su gibi ger meyl idersem tañ mı serv-i nāzuma
Bagludur çokdan göñül zülf-i kemen-endāzuma

30. **ger:**
Gazel 3101
Mısra: **5**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Bāġbān ger görse ḳadd ü ‘ārıż u şehlā gözüñ
Serv nergis gül diküp hergiz tecemmül itmeye

31. **ger:**
Gazel 3101
Mısra: **8**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Bār-ı ġam taglarcadur dil aña ṭāḳat gösterür
Ẕerresin ger taga ursalar taḥammül itmeye

32. **ger:**
Gazel 3102
Mısra: **10**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Bu Muḥibbī’nüñ yıkuk göñlin ‘imāret eylegil
Dōstum irmek dilerseñ ger sevāb-ı Ka‘be’ye

33. **ger:**
Gazel 3104
Mısra: **11**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ger naṣīb ola içem lā‘l-i lebüñ cür‘asını
Kāfirem ger heves ide bu göñül cām-ı Cem’e

34. **ger:**
Gazel 3104
Mısra: **12**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ger naṣīb ola içem lā‘l-i lebüñ cür‘asını
Kāfirem ger heves ide bu göñül cām-ı Cem’e

35. **ger:**
Gazel 3112
Mısra: **8**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Nūş-ı cān olsun eger kanum içerse leblerüñ
Ger içe bīmār çeşmüñ ire ṣıḥḥat cānına

36. **ger:**
Gazel 3115
Mısra: **4**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Maḥv ola gide evc-i felekde meh ü ḫurşīd
Ger pertev-i ḥüsni irişe saḳf-ı semāya

37. **ger:**
Gazel 3129
Mısra: **13**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ebr gibi ger ḳarīn olur ise sen māha raḳīb
Kendüzümi ġayretümden ururam yirden yire

38. **ger:**
Gazel 3130
Mısra: **8**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Cān göziyle görmek olmazdı cemal-i dilberi
Açmasa ger ġamzesi sīnemde yir yir revzene

39. **ger:**
Gazel 3145
Mısra: **9**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Bu Muḥibbī ger ire vaṣlına ol meh-pārenüñ
Bu cihānda ġam yimez serv-i semen-bū bitmeye

40. **ger:**
Gazel 3160
Mısra: **2**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

N’eyler idüm cānı ben ‘ālemde cānān olmasa
Bülbül efġān eylemezdi ger gülistān olmasa

41. **ger:**
Gazel 3180
Mısra: **3**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ger ola deyr-i muġān ḳaṣr-ı behişt olmaz ‘aceb
Muġbeçe ġılmān şarāb-ı kevser ol ṣahbā idi

42. **ger:**
Gazel 3194
Mısra: **4**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Gitme iy ārām-ı cānum bir dem ārām eylegil
Ger giderseñ cān bile gider kaluram ten gibi

43. **ger:**
Gazel 3196
Mısra: **6**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Bildüm ki ‘illet-i dilüme būsedür ‘ilāc
La‘l-i lebüñ ger eyleye iy vāy ta‘allüli

44. **ger:**
Gazel 3197
Mısra: **1**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ger murġ-ı seḥer eylese nāle vü zārı
Bir yirde görür itmeñ ‘aceb gül ile ḫārı

45. **ger:**
Gazel 3197
Mısra: **5**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

İy bād-ı ṣabā ger varasın kūy-ı nigāra
Bir bir diyesin eyledügüm āh-ıla zārı

46. **ger:**
Gazel 3204
Mısra: **11**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ger ‘ār iderse ādemī añmaga n’ola yār
Lāyıḳ degül mi baña dimege falān daḫı

47. **ger:**
Gazel 3221
Mısra: **3**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ger göreydi yüzüñi zāhid senüñ iy mehliḳā
Terk iderdi cān u dilden cennetü’l-me‘vāsını

48. **ger:**
Gazel 3226
Mısra: **8**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ḳıble ḥaḳḳı eyler-idüm Ka‘be yirine ṭavāf
Ger naṣīb olsa nigāruñ görebilsem kendini

49. **ger:**
Gazel 3230
Mısra: **7**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ol güzeller şāhını ger görse idi bir naẓar
Unudurdı zāhid-i bārid-nefes evrādını

50. **ger:**
Gazel 3232
Mısra: **9**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

‘Işḳ ehlinüñ ḫākini eflāke ger ṣabā
Ḥavrā çeke sürme diyü ḫāk-i pāsını

51. **ger:**
Gazel 3238
Mısra: **5**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ser-i kūyına ger varsam ider red ṣūretin dilber
Baña nisbet anuñ kūyındaki ḥāl-i kilāb evlā

52. **ger:**
Gazel 3239
Mısra: **3**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Gerçi rüsvā idi göñlüm görse ger rüsvālıgum
Ögrenürdi dōstlar benden gelüp rüsvālıgı

53. **ger:**
Gazel 3243
Mısra: **9**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Esb-i nāza bine çevgān ide ger zülfin nigār
Bu Muḥibbī top idüp meydāna koya başını

54. **ger:**
Gazel 3261
Mısra: **1**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Cāme-i zer-baft ile ger cilve kılsa ol perī
Kim göre āşüfte vü ḥayrān ola dilden berī

55. **ger:**
Gazel 3262
Mısra: **5**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ger bugün nāz-ıla nāzük tenüñi ‘arż idesin
Yāsemīn bir daḫı göstermeye sīmīn tenini

56. **ger:**
Gazel 3262
Mısra: **9**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Çeşm-i cellādı Muḥibbī çeke ger ḳatlüñe tīġ
Sunubanın çıkma edep gözleyüben nizeni

57. **ger:**
Gazel 3265
Mısra: **10**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Tāc-ı Ḫusrev istemez mülk-i Ferīdūn’dan geçer
Ger Muḥibbī’ye müyesser olsa kūyuñ meskeni

58. **ger:**
Gazel 3271
Mısra: **13**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ger sorarsañ ḥāl-i Muḥibbī'yi niçedür āh
Hicr içre çeker ṣubḥa degin āh ile zārı

59. **ger:**
Gazel 3283
Mısra: **3**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Gülşene 'arż idesin ger göre nāzük tenüñi
Açmaya ġonca bilüp ḥālini ayruk suḫeni

60. **ger:**
Gazel 3287
Mısra: **4**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Niçe dünyāya meyl idüp yaparsın ḳaṣr u eyvānı
Komazduñ olsa ger 'aḳluñ bugün taş üstine taşı

61. **ger:**
Gazel 3292
Mısra: **7**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Tekye-i dilde gelüp mihmān ola ger ġam baña
Aña karşu yakaram bu göñlümüñ fānūsını

62. **ger:**
Gazel 3296
Mısra: **8**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Lebüñ yādına düşmiş cām elinde
İçer miydi ger olmasa meẕāḳı

63. **ger:**
Gazel 3299
Mısra: **1**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ger ḫāṭā ile disem güneş senüñ rūyuñ gibi
Ol günehden olısar yüzüm siyeh mūyuñ gibi

64. **ger:**
Gazel 3310
Mısra: **5**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

N'ola ger 'ışḳuñ ile bendeñ olsam
Olupsın dü cihānuñ sen ḥabībi

65. **ger:**
Gazel 3311
Mısra: **8**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ḫāne-i göñlüm ḫarāb itse 'aceb mi göz yaşı
Ḫāneler olur ḫarāb ger çok ola bārendegī

66. **ger:**
Gazel 3312
Mısra: **8**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Şīşe-i göñlümi sı göz yaşını ister iseñ
Dür kaçan ḥāṣıl olur sımayalar ger ṣadefi

67. **ger:**
Gazel 3312
Mısra: **14**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

İy Muḥibbī dile Ḥaḳ'dan bulasın ḫayr-ı ḫalef
Añılur adı anuñ ger ola ḫayr-ı ḫalefī

68. **ger:**
Gazel 3314
Mısra: **9**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Şeb-i hicr içre Muḥibbī göre ger şem' ruḫuñı
Rūzdan rūşen ola gözine hicrān şebi

69. **ger:**
Gazel 3321
Mısra: **3**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ger baña baş egmeye Hindū-yı zülf-i ser-keşüñ
'Āḳıbet pā-māl ide bu devlet ü iḳbālümi

70. **ger:**
Gazel 3330
Mısra: **7**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

İtmez iseñ ger vefā kıl bārī gel cevr ü cefā
Her ne yüzden ise ḫoşdur yār añmak yārını

71. **ger:**
Gazel 3338
Mısra: **5**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ger tīr-i ābdārını ya kaşları ata
Dil-teşnelere ola bārān-ı raḥmeti

72. **ger:**
Gazel 3340
Mısra: **6**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ḫarc itmeseydi dīdelerüm naḳd işigini
Farż olmasa ger baña ḥüsnüñ ziyāreti

73. **ger:**
Gazel 3341
Mısra: **8**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Gül yüzüñ göre cinānı añmasa olmaz ‘aceb
Ger temāşā eyleye yāruñ gül-i bī-ḫārını

74. **ger:**
Gazel 3343
Mısra: **1**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ger tīġ-ı cefā ile döke yirlere kanı
Saklama eger ‘āşıḳ iseñ sen dilā cānı

75. **ger:**
Gazel 3347
Mısra: **5**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ol perī göñlümi ger mesken iderse yiridür
Çün perī mesken ider buldugı vīrāneligi

76. **ger:**
Gazel 3351
Mısra: **2**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Yoluñda her kim ölmezse añılmasun anuñ adı
Cefā vü cevrüñi görüp anı ger bilmeye şādī

77. **ger:**
Gazel 3352
Mısra: **8**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Dürr-i eşki bulasın pārala gel dil ṣadefin
Dür kaçan ḥāṣıl olur ger sımayalar ṣadefi

78. **ger:**
Gazel 3352
Mısra: **9**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

‘Ayb olmaya Muḥibbī suna el ger boynuña
Duta-bilmez ḳadeḥi kimsene illā ki kefi

79. **ger:**
Gazel 3357
Mısra: **1**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Metā‘-ı ḥüsnin ‘arż idüp ide ger yār bāzārı
Virüp dil naḳd-i cān-ıla olam anuñ ḫarīdārı

80. **ger:**
Gazel 3357
Mısra: **9**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Muḥibbī her nefes ṣad-bār yüzüñe ger naẓar kılsa
Ḳanā‘at itmeyüp ister göre bir daḫı dīẕārı

81. **ger:**
Gazel 3367
Mısra: **9**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Bu Muḥibbī seni cānıyla sever ger suç ise
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

82. **ger:**
Gazel 3375
Mısra: **7**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Bu ṣafā bezminde cānā ger dökerse sīm ü zer
Gönderem pīr-i muġāna ḫırḳa [vü] seccādeyi

83. **ger:**
Gazel 3377
Mısra: **10**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Şimdi bildüm hicr elinden öldürür bu ġam beni
Ger şehīd-i ‘ışḳ olam dutmañ benümçün mātemi

84. **ger:**
Gazel 3381
Mısra: **4**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Şem‘-i cemāl-i ḥüsnüñi her kim göre şehā
Olmaz ‘aceb ger eride bagrı yagını

85. **ger:**
Gazel 3388
Mısra: **3**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Yüzüñe naẓar eyleye ger bir kere Rıżvān
Vecd olubanı yire ata gökden o tācı

86. **ger:**
Gazel 3392
Mısra: **9**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

İy Muḥibbī ger eger mihr-ile māh olur-ısa
Sevme hercāyīleri olmaya bī-‘ār daḫı

87. **ger:**
Gazel 3394
Mısra: **3**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Yiridür ‘āşıḳlaruñ ger kan yudarsa lāle-veş
Tek cihān içinde ol sen şād u ḫandān gül gibi

88. **ger:**
Gazel 3397
Mısra: **10**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Müdde‘ī raġmınadur her demde cānā güldügüm
Bu Muḥibbī seni ger görmeye eyvāh meni

89. **ger:**
Gazel 3403
Mısra: **5**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ger öldürürse ‘āşıḳı ġamzeñ ‘aceb midür
Bulur mı idi ger ire Ḥaḳḳ’uñ hidāyeti

90. **ger:**
Gazel 3403
Mısra: **6**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ger öldürürse ‘āşıḳı ġamzeñ ‘aceb midür
Bulur mı idi ger ire Ḥaḳḳ’uñ hidāyeti

91. **ger:**
Gazel 3403
Mısra: **8**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Arturmaz-ıdı cevr ü cefāsını gün-be-gün
Ger olmasaydı ‘āşıḳa yāruñ ‘ināyeti

92. **ger:**
Gazel 3406
Mısra: **9**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ger ḫużūr itmek dilerseñ iy Muḥibbī fāriġ ol
Olmaya vaḥdet maḳāmı gūşe-i ‘uzlet gibi

93. **ger:**
Gazel 3408
Mısra: **5**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ger bezm-i belā içre idem ḫūn-ı ciger nūş
Yanumca bile nāle kılur sīne rebābı

94. **ger:**
Gazel 3409
Mısra: **9**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

İy Muḥibbī ger melāmet itse zāhid ġam degül
Çün ezel açılmadı ‘uşşāḳa şöhret kapusı

95. **ger:**
Gazel 3415
Mısra: **7**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ger behişte zāhidā meyl itmesem ‘ayb eyleme
Su gibi çün ‘āşıḳ-ı dīẕār gördüm kendümi

96. **ger:**
Gazel 3417
Mısra: **6**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Dolaşup zülfine geldi başa çün sevdā-yı ‘ışḳ
Ger helāk olsañ dilā kesme sakın peyvendüñi

97. **ger:**
Gazel 3440
Mısra: **8**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Leẕẕet-i dünyāya aldanma meges gibi göñül
Ḳaṣduñ olursa ḳanā‘at Ḳāf’ı ger ‘Anḳā gibi

98. **ger:**
Gazel 3451
Mısra: **6**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

‘Uşşāk eger ki irmez-ise vaṣluña senüñ
Ger ölür-ise her biri ḥasretle vā beni

99. **ger:**
Gazel 3454
Mısra: **3**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Gelüp ḫaṭ tutsa ger āḫir leb-i cānānı incitme
Dilā fikr eyle ‘ālemde ecelden kim amān buldı

100. **ger:**
Gazel 3455
Mısra: **9**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Terküñi urmaz Muḥibbī ola ger senden ırak
Kişi cāndan ayrılur kesmez velīkin ḫūyını

101. **ger:**
Gazel 3460
Mısra: **1**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Āteş-i ‘ışḳa yanardum olmasa ger gözyaşı
Gözyaşına ġarḳ olurdum olmasa ‘ışḳ āteşi

102. **ger:**
Gazel 3460
Mısra: **4**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Baglama dünyāya dil ‘ālemde şād ol iy göñül
Çün cihān turmaz geçer ger nā-ḫoşı vü ger ḫoşı

103. **ger:**
Gazel 3460
Mısra: **4**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Baglama dünyāya dil ‘ālemde şād ol iy göñül
Çün cihān turmaz geçer ger nā-ḫoşı vü ger ḫoşı

104. **ger:**
Gazel 3484
Mısra: **2**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Şeb-i hicrānda dil iñler nite nāy
Bu ḥasret böyle ger bāḳī kala vay

105. **ger:**
Gazel 3484
Mısra: **10**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Revā mıdur Muḥibbī ola maḥrūm
Viṣāle ire ger yoḫsul eger bay

106. **ger:**
Gazel 3018
Mısra: **8**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Gülgūn yüzüñe karşu n’ola ger kılam efġān
Bülbül gibi ger varam o gülzāra esirge

107. **ger:**
Gazel 3033
Mısra: **7**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

İy dil ayagı topragına ger elüñ irse
‘İzzetle alup yüzüñe sür tāc-ı ser eyle

108. **ger:**
Gazel 3024
Mısra: **2**
-dığında / -dığı zaman.

‘Āşıḳa cānlar bagışlar ol ṣanem gelse söze
Öldürür ‘āşıḳları nāz-ıla ger gözin süze

gerçek:

1. **gerçek:**
Gazel 3443
Mısra: **6**
Doğru, gerçek.

Bārān olursa başına ok yıldırım kılıç
Gerçek er olana gelür ol gün ‘aṭā güni

gerçi:

1. **gerçi:**
Gazel 3171
Mısra: **4**
Aslına bakılırsa, aslında, filvâki.

Ag idesin faẓluñ ile yüzlerin
Gerçi olmış her birisi rū-siyāh

2. **gerçi:**
Gazel 3205
Mısra: **1**
Aslına bakılırsa, aslında, filvâki.

‘Āşıḳam dīvāne bilmem gerçi rāh-ı ḫāneyi
Tār-ı şebde buluram līkin der-i cānāneyi

3. **gerçi:**
Gazel 3146
Mısra: **8**
Aslına bakılırsa, aslında, filvâki.

Görmedi görmeyiser ruḫları mānendini hīç
‘Ālemi gerçi gezer şems ü ḳamer döne döne

4. **gerçi:**
Gazel 3193
Mısra: **3**
Aslına bakılırsa, aslında, filvâki.

Açıldı gerçi kim güller koñ itsün nāle bülbüller
Hebā idicegin bulur ḫazān yili gülistānı

5. **gerçi:**
Gazel 3209
Mısra: **5**
Aslına bakılırsa, aslında, filvâki.

Deşt-i ġamda gerçi kim Mecnūn’ı yoldaş eyledüm
Bir iki menzil varınca baña pādaş olmadı

6. **gerçi:**
Gazel 3223
Mısra: **5**
Aslına bakılırsa, aslında, filvâki.

Pāre pāre eyledi gerçi dilüm tīġ-ı cefā
Līk meh-rūlar elinde kaldı her bir pāresi

7. **gerçi:**
Gazel 3228
Mısra: **10**
Aslına bakılırsa, aslında, filvâki.

Naḳd-i cān-ıla irişmedüm viṣāl-i dilbere
İy Muḥibbī ḫarc kıldum gerçi yog u varumı

8. **gerçi:**
Gazel 3232
Mısra: **17**
Aslına bakılırsa, aslında, filvâki.

Yürür Muḥibbī gerçi ki ser-pā-bürehnedür
Ser-pūş sanur başında gören āh u vāsını

9. **gerçi:**
Gazel 3239
Mısra: **3**
Aslına bakılırsa, aslında, filvâki.

Gerçi rüsvā idi göñlüm görse ger rüsvālıgum
Ögrenürdi dōstlar benden gelüp rüsvālıgı

10. **gerçi:**
Gazel 3252
Mısra: **3**
Aslına bakılırsa, aslında, filvâki.

Ḳavs-i ḳūzaḥ gerçi baña kepādedür
Ammā ki katı çekemedüm ‘ışḳ yasını

11. **gerçi:**
Gazel 3288
Mısra: **8**
Aslına bakılırsa, aslında.

Ḫˇābda her ne didi cümle ferāmūş eyledüm
Gerçi dilden gitmeyüp tā ṣubḥa dek tekrār idi

12. **gerçi:**
Gazel 3031
Mısra: **4**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

Saña beñzer bir perī-peyker melek-rū görmedüm
Gerçi kim ‘ālemde bī-ḥad eylemişem geşt-i rāh

13. **gerçi:**
Gazel 3093
Mısra: **7**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

Gerçi lāyıḳ degülem bezmüñe iy şāh-ı cihān
Bir naẓar kıl böyle bu bende liyāḳat getüre

14. **gerçi:**
Gazel 3131
Mısra: **10**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

İrmedi vaṣlına hergiz bu Muḥibbī dermend
Cān u ser terk eyledi gerçi reh-i dildārda

15. **gerçi:**
Gazel 3300
Mısra: **1**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

Derde düşdüm bulmadum gerçi emi
Līk yig ‘ışḳuñ cihāndan bir demi

16. **gerçi:**
Gazel 3371
Mısra: **5**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

Müşkil işdür gerçi dirler terk-i cān itmek velī
‘Āşıḳam sanmañ baña bu müşkil āsān olmadı

17. **gerçi:**
Gazel 3372
Mısra: **9**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

Rāh-ı ‘ışḳ içre dilā gerçi var endūh-ı elem
Cān-ıla eyle ḳabūl ‘ışḳ-ıla artur ṭalebi

18. **gerçi:**
Gazel 3391
Mısra: **2**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

İtmedi yār bu ben miskīne hīç yārlıgı
Gerçi ḫarc eyledi dil yolına hep varlıgı

19. **gerçi:**
Gazel 3264
Mısra: **3**
Aslına bakılırsa, aslında, ... ise de.

Gerçi oturdı serīr-i manşıb üzere şāh-vār
Līk ẓulm itdi Ḫudā’dan korkuban dād itmedi

20. **gerçi:**
Gazel 3010
Mısra: **9**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamlarında bir zarf.

Muḥibbī gerçi cān yakdı cemāl-i şem’-i dildāra
Ne pervā meş’al-i ḫurşīde ger yanarsa pervāne

21. **gerçi:**
Gazel 3060
Mısra: **1**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamlarında bir zarf.

Ġamzeler öldürdi gerçi itdi kan kan üstine
Döndi la‘lüñ zinde kıldı virdi cān cān üstine

22. **gerçi:**
Gazel 3423
Mısra: **4**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamlarında bir zarf.

İstemez biri kulı sındugını dil kākülinüñ
Niçe kez gerçi diyem ṭurra-i ṭarrār sıdı

23. **gerçi:**
Gazel 3438
Mısra: **6**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

Bir nefes bu nāleme gülşende āheng itmedi
Gerçi dirler bülbüle āh [u] fiġānuñ yügrügi

24. **gerçi:**
Gazel 3440
Mısra: **5**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

Gerçi her ‘āşıḳ diler dāyim temennā-yı viṣāl
Baña hicri dilberüñ tatlu gelür ḥelvā gibi

25. **gerçi:**
Gazel 3460
Mısra: **9**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

Ḫūblar gerçi Muḥibbī ‘ālem içre çok velī
Dīde hīç görmiş degül bir böyle şūḫ-ı dil-keşi

gerçi ki:

1. **gerçi ki:**
Gazel 3335
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, …ise de.

Yıllar-durur dimedi ḥālüñ nedür ġarīb
Bekler Muḥibbī gerçi ki ol āsitāne[y]i

2. **gerçi ki:**
Gazel 3372
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, …ise de.

‘Işḳ-ıla gerçi ki çekdüm niçe dürlü ta‘abı
Ḥamdü-lillāh ki getürdüm ele ol ġonca lebi

3. **gerçi ki:**
Gazel 3306
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, …ise de.

Ten gerçi ki dūr oldı katı Ka‘be derinden
Her laḥẓa bu cān līk ṭavāf-ı Ḥarem itdi

4. **gerçi ki:**
Gazel 3472
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, …ise de.

İy Muḥibbī āteşi gerçi ki yaş teskīn ider
Aglasam daḫı beter yakar dil-i sūzān beni

5. **gerçi ki:**
Gazel 3217
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aslına bakılırsa, aslında, filvâki.

Sevdügüm gerçi ki bir sīmīn-beden maḥbūbdur
Ne belāya ilte āḫir bilmezem sevdā beni

6. **gerçi ki:**
Gazel 3261
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, …ise de.

Berg-i gül gerçi ki nāzük görinür ammā ki sen
Görinürsin iy göñül nev-reste-i nāzük-teri

gerçi kim:

1. **gerçi kim:**
Gazel 3346
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, …ise de.

Gerçi kim düşvārdur cān oynamak dirler velī
Baña cān virmek gelür āsān bir içim mā gibi

2. **gerçi kim:**
Gazel 3374
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, …ise de.

Gerçi kim geldi hemān-dem yine gitdi ol perī
Eşküm-ile eyledüm pür eldeki peymāneyi

3. **gerçi kim:**
Gazel 3288
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar.

Başa iltdi bu Muḥibbī yine ‘ışḳuñ kārını
Ḥamdü-lillāh gerçi kim ‘ālemde müşkil kār idi

gerçi [kim]:

1. **gerçi [kim]:**
Gazel 3304

Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, …ise de.

Yıkdı gerçi [kim] Muḥibbī yār göñül bünyādını
Umaram ta‘mīr ide raḥm ide mi‘mārum gibi

gerd:

1. **gerd:**
Gazel 3001
Mısra: **8**
Toz, toprak, gubar.

Ḫaṭ yaraşmaz ārızuñda gel anı eyle tırāş
Hīç revā mı gerd kona āyīne-i pāk üstine

2. **gerdümi:**-*üm, -i*
Gazel 3491
Mısra: **4**
Toz, toprak, gubar.

Şöyle ḫāk oldı yoluñda cismüm iy serv-i ḫırām
Derd-ile āh eylesem eflāke ilte gerdümi

3. **gerdi:**-*i*
Gazel 3212
Mısra: **10**
Toz, toprak.

Muḥibbī ḫāk ol ‘ışḳuñ yolında
İde sürme melā’ikler o gerdi

gerd ol-:

1. **gerd ol-:**--*a*
Gazel 3118
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toz,toprak olmak.

Cür‘a-i la‘l-i lebüñle eyle göñlüm pür-ṣafā
Niçeye dek dōstum āyīne-i dil gerd ola

gerden:

1. **gerdenine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3330
Mısra: **4**
Boyun, gerdan.

İy dil eyle gel ḫaẕer küfr-i zülfinden anuñ
Dakmaya cān gerdenine rişte-i zünnārını

2. **gerdenüme:**-*üm, -e*
Gazel 3155
Mısra: **6**
Gerdan kelimesinin eski metinlerde kullanılan asıl şekli. Vücûdun omuzlarla baş arasında kalan kısmı.

Ḫaşre dek raḳs uram iy dilber alup başum ele
Tīġ-ı cān-baḫşuñ eger ire benüm gerdenüme

gerden sun-:

1. **gerden sun-:**-*ar*
Gazel 3232
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boynunu vermek, sunmak. II Âşığın sevgiliye teslim olması, uğruna canını feda etmesi.

Dil ġamzesi tīġına gerden sunar müdām
‘Işḳ ehlinüñ görmedi kimse cazāsını

gerd-i reh:

1. **gerd-i reh:**-*i*
Gazel 3240
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) yolunun tozu.

Gözlerüm kana dönüpdür benüm aglamag-ıla
İy ṣabā irgüresin küḥl ideyim gerd-i rehi

gerdūn:

1. **gerdūn:**
Gazel 3265
Mısra: **4**
1. Dönen, devreden 2. Dünya, sema, felek.

Gün yüzüñden ayru oldı gözlerüm yaşı şafaḳ
Hem çün gerdūn ben daḫı pür-ḫūn itdüm dāmeni

gerdūn-serīr it-:

1. **gerdūn-serīr it-:**-*di*
Gazel 3253
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Döndürmek, devretmek. II Dünya, semâ, felek, gökyüzü haline getirmek/ gibi olmak.

Saña cān-ıla kul oldum felek saḳfına ya kursa
‘Aceb midür beni devrān-ı şeh gerdūn-serīr itdi

gerek:

1. **gereksin:**-*sin*
Gazel 3256
Mısra: **10**
Gerekli, lazım.

Didiler ṭāḳat getürmez kimseler bār-ı ġama
İy Muḥībbī sen anı çekmek gereksin ner gibi

2. **gerekse:**-*se*
Gazel 3017
Mısra: **7**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Gerekse tīġ-ı hicr-ile urasın bagruma yara
Muḥibbī sözüñi ḫatm it iñen taṭvīl eyleme

3. **gerekse:**-*se*
Gazel 3499
Mısra: **9**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Muḥibbī ‘ışḳına şāhid gerekse
Getüre eşk-ile āhı güvāhı

4. **gerekmez:**-*mez*
Gazel 3437
Mısra: **8**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Gedāñ olsam yiter ‘izzet kapuñda
Gerekmez dehrüñ olam pādişāhı

5. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 3064
Mısra: **8**
Gerekmek, lazım gelmek.

Açıldı bāġ-ı sīnemde kızıl gül yirine dāġum
Dil-i şeydā gibi bülbül gerekdür bes bu gülşende

6. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 3442
Mısra: **12**
Herhalde, galiba, büyük bir ihtimalle.

Muḥibbī sāde işdür şi‘r-i sāde
Olıcak ol gerekdür kündekārī

7. **gerek:**
Gazel 3129
Mısra: **18**
Elzem, lazım, olmalı.

Merd-i meydān ol Muḥibbī virme dünyāya göñül
Merd olanlar çünki dimişler gerek ġayret ere

8. **gerek:**
Gazel 3259
Mısra: **10**
Elzem, lazım, olmalı.

Cān-ıla başuñ[ı] terk kıl rāh-ı maḥabbetde Muḥīb
Çün ‘āşıḳa lāzım-durur olmak gerek merdānegī

9. **gerek:**
Gazel 3343
Mısra: **5**
Elzem, lazım, olmalı.

Bir rind-i sebük-rūḥ gerek fehm ide sözüm
Mela’larda keşf degüldür bu ma‘ānī

10. **gerek:**
Gazel 3344
Mısra: **6**
Elzem, lazım, olmalı.

Gelse cefā vü cevr dilā olma mużṭarib
Görseñ gerek çü başda olan cümle yazuñı

11. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 3042
Mısra: **10**
Herhangi bir şeyin yapılabilmesi veya olabilmesi için şart olan (şey), lâzım II varlığına ihtiyaç duyulan, yapılması, edinilmesi îcap eden (şey).

Dilā dil virme dünyā-yı ‘acūza
Hemān ġayret gerekdür dirler erde

12. **gerek:**-*mak*
Gazel 3313
Mısra: **8**
Herhangi bir şeyin yapılabilmesi veya olabilmesi için şart olan (şey), lâzım II varlığına ihtiyaç duyulan, yapılması, edinilmesi îcap eden (şey).

Dilberüm nāzük beden lāyıḳ degül degme libās
Kim aña güldan ḳabā gerek semen pīrāheni

13. **gerekmez:**-*mez*
Gazel 3324
Mısra: **4**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Serīr-i şāhı vü tāc-ı giyāhı
Gerekmez baña yig olmak gedāyī

14. **gerekmez:**-*mez*
Gazel 3357
Mısra: **4**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Görelden iy saçı leylā seni mecnūn u şeydāyam
Tagıtdum ‘aḳl u dil küllī gerekmez baña hüşyārı

15. **gerekmez:**-*mez*
Gazel 3439
Mısra: **6**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Sakın ser çekme ġaflet çeşmini aç
Gerekmez servetüñ başuñ hevāyı

16. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 3094

Mısra: **10**
Gerek, lazım, elzem.

Muḥibbī virme dil dünyā denīdür
Meseldür kim gerekdür ġayret erde

17. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 3344
Mısra: **7**
Gerek, lazım, elzem.

Olsun ḥaḳīḳī çünki gerekdür ḥaḳīḳī ʻışḳ
Taḥsīn diye kim göre bu ʻışḳ-bāzuñı

18. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 3365
Mısra: **12**
Gerek, lazım, elzem.

Kaʻbe'dür kūyına varduñ göñl[i] ḳurbān eyledüñ
Cān daḥı ḳurbān gerekdür tā ola ḳurbān iki

19. **gerek:**
Gazel 3095
Mısra: **10**
"Olmalı" anlamında kullanılan bir söz, lazım.

ʻIşḳuñ kemānı pekdür her kim ki çekmek ister
Derd ü belā vü miḥnet aña gerek kepāde

20. **gerek:**
Gazel 3294
Mısra: **3**
"Olmalı" anlamında kullanılan bir söz, lazım.

Gerek ʻāşıḳ saḫī ola civān-merd
Vire ʻışḳ yolına cān-ı şīrīni

21. **gerekmez:**-*mez*
Gazel 3294
Mısra: **8**
Herhangi bir şeyin yapılabilmesi veya olabilmesi için şart olan (şey), lâzım.

Yaşum sīm ü tīr-i zer ola çehrem
Gerekmez dehrüñ sīm ü zerini

22. **gerek:**
Gazel 3161
Mısra: **6**
Herhangi bir şeyin yapılabilmesi veya olabilmesi için şart olan (şey), lâzım.

Öldürem dirdüñ baña öldürdüñ iy kāfir beni
Pādişāh-ı ḥüsn olan turmak gerek iḳrārına

23. **gerek:**
Gazel 3168
Mısra: **5**
Herhangi bir şeyin yapılabilmesi veya olabilmesi için şart olan (şey), lâzım.

Ṭālib iseñ vaṣl-ı yāra elde sīm ü zer gerek
Yoksa bil olmaz müyesser ḳuvvet-i bāzū-y-ıla

24. **gerek:**
Gazel 3177
Mısra: **8**
Varlığına ihtiyaç duyulan, yapılması, edinilmesi îcap eden (şey).

Kim ki gözler ʻār u nāmūsı aña ʻāşıḳ dimeñ
ʻĀşıḳuñ sıngun gerek her laḥẓa göñli şīşesi

25. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 3195
Mısra: **10**
Herhangi bir şeyin yapılabilmesi veya olabilmesi için şart olan (şey), lâzım.

Merd-i meydān ol Muḥibbī olma dünyāya zebūn
Māddeye dil virmeyüp olmak gerekdür ner gibi

26. **gerek:**
Gazel 3278
Mısra: **11**
Herhangi bir şeyin yapılabilmesi veya olabilmesi için şart olan (şey), lazım.

Pür gerek ola tolu ḥikmet ile maḫzen-i dil
Añmañ şimdi zamān ḫalḳı gibi içi boşı

27. **gerek:**
Gazel 3248
Mısra: **4**
Şart cümlelerinde üstün ihtimâli bildirir, herhalde.

Her kim ki cihān niʻmetini yiye ḥırṣ-ıla
Elbette anuñ çekse gerek imtilāsını

28. **gerek:**
Gazel 3254
Mısra: **9**
Herhangi bir şeyin yapılabilmesi veya olabilmesi için şart olan (şey), lâzım.

İy Muḥibbī söz güherdür ol daḥı aʻlā gerek
Bilmeyenler tā bileler bunuñ-ıla şānuñı

29. **gerek:**
Gazel 3278
Mısra: **10**
Herhangi bir şeyin yapılabilmesi veya olabilmesi için şart olan (şey), lâzım.

Kibr ü kīn-ile ġaraż olana ādem mi dinür
Bir gerek çünki Muḥibbī kişinüñ içi daşı

gerek-:

1. **gerekmez:**-*mez*
Gazel 3186
Mısra: **5**

Gerekli olmak, lâzım gelmek, îcap etmek, iktizâ etmek.

Bakmazam iy māh-rū sensüz gerekmez bu cihān
Rāstī budur ki ol çeşm-i cihān-bīnüm gibi

2. **gerekmez:**-*mez*
Gazel 3246
Mısra: **10**
Gerekli olmak, lâzım gelmek, îcap etmek, iktizâ etmek.

Cihāna şāh olmakdan saña kul olmadur faḫrum
Gerekmez Ḳayṣer u Dārā olam ḫakan-ı Faġfūrī

3. **gerekmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 3285
Mısra: **7**
Gerekli olmak, lâzım gelmek, îcap etmek, iktizâ etmek.

Gerekmezdi daḫı Mecnūn'a devlet
Eline girse Leylā'nuñ mehārı

germ ol:

1. **germ ol:**-*ur, -mış*
Gazel 3385
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hararet kazanmak, hararetlenmek.

Germ olurmış asılup karşuñda her dem āyine
Niçe başdan aşmasun yüz virdüñ aña iy perī

2. **germ ol:**-*ur*
Gazel 3444
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Isınmak. 2. Hararet kazanmak, harâretlenmek.

Gözlerüm yaşı 'aceb budur ki teskīn eylemez
Germ olur āh eyledükçe göñlüm āteş-ḫānesi

germ ol-:

1. **germ ol-:**-*sa*
Gazel 3201
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Isınmak. 2. Hararet kazanmak, harâretlenmek.

Germ olsa gözümüñ yaşı itme Muḥibbī 'ayb
'Işḳ āteşiyle çünki bu dil külḫenüm gibi

geşt eyledüm:

1. **geşt eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 3000
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dolaşmak, gezmek.

Ālemi geşt eyledüm bir yār-ı ṣādıḳ görmedüm
Uzlet itsem ḫalḳdan düşsem ne tañ tehālara

geşt id:

1. **geşt id:**-*e, -y, -im*
Gazel 3324
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dolaşmak, gezmek.

İdeyim ser-te-ser geşt berr ü baḥrı
Ola ki bulam arayı arayı

2. **geşt id:**-*üp*
Gazel 3377
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dolaşmak, gezmek.

Geşt idüp gezdüm nigārā uşbu köhne 'ālemi
Saña beñzer görmedüm ḥūrī degül kim ādemī

geşt id-:

1. **geşt id-:**-*er, -sin*
Gazel 3255
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dolaşmak, gezmek.

Geşt idersin 'ālemi bir laḥẓa durmazsın 'aceb
Görmedüm bir dem göñül hergiz senüñ ārāmuñı

2. **geşt id-:**--*üp*
Gazel 3100
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dolaşmak, gezmek.

Ser-te-ser dīvāne göñlüm geşt idüp bu 'ālemi
Bend-i zülfine düşüp āḫir ḳarār itmeñ nice

geşt it:

1. **geşt it:**-*di*
Gazel 3280
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dolaşmak, gezmek.

Geldi Muḥibbī 'ālemi geşt itdi ser-te-ser
Bir yār-ı yārānı bulmadı idine maḥremi

geşt kıl-:

1. **geşt kıl-:**--*du, --m*
Gazel 3092
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gezmek, dolaşmak.

‘Irāḳ’ı geşt kıldum Rūm[’ı] gezdüm
Gözüm dutmadı bir meh-rūyı sence

2. **geşt kıl-:**-*du, -m*
Gazel 3269
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dolaşmak, gezmek.

Olup ‘āşıḳ cihānı geşt kıldum
Senüñ tek görmedüm ben bir ḥabībi

geşt kıl:

1. **geşt kıl:**-*du, -m*
Gazel 3302
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gezmek, dolaşmak.

Cihānı geşt kıldum ḥamdü-lillāh
Elüme girdüñ arayı arayı

geşt-gīr ol:

1. **geşt-gīr ol:**-*du, -m*
Gazel 3193
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gezgin olmak.

Maḥabbet şehrine vardum Muḥibbī geşt-gīr oldum
Basup Ferhād u Mecnūn’ı benümdür ‘ışḳ meydānı

geştgīr-i derd:

1. **geştgīr-i derd:**
Gazel 3100
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert gezgini.

‘Işḳ meydānında girdüm geştgīr-i derd olup
Vāmıḳ u Ferhād u Ḳays’ı dest-yār itmeñ nice

geşt-i rāh eyle-:

1. **geşt-i rāh eyle-:**-*-miş, --em*
Gazel 3031
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yol (yer) gezmek, dolaşmak.

Saña beñzer bir perī-peyker melek-rū görmedüm
Gerçi kim ‘ālemde bī-ḥad eylemişem geşt-i rāh

getür:

1. **getürsin:**-*sin*
Gazel 3043
Mısra: **8**
Getirmek, nakletmek.

Ṣabā ṣāvir olup peyġam-ı yārı
Getürsin bize Īrān illerine

2. **getür:**
Gazel 3190
Mısra: **6**
(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.

Gözlerüm ḥīze olupdur bakamam gün yüzine
Getür iy bād-ı ṣabā küḥl ideyim ḫāk-i rehi

3. **getürdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 3233
Mısra: **6**
(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.

Yolın azıtmış iken togrı yola
Getürdüñ niçe biñ ehl-i ṣalībi

4. **getürdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3309
Mısra: **7**
(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.

Şefī‘ idüp umup saña getürdüm
Ruḫ-ı zerdümle çeşm-i eşk-bārı

5. **getürdi:**-*di*
Gazel 3345
Mısra: **14**
(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.

Bakup Muḥibbī ‘ibret alup dir vefāsı yok
Neler getürdi ‘āleme dünyā benüm gibi

6. **getürdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3374
Mısra: **4**
(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.

Ḫāk-i pāyına gözümden eyledüm gevher nisār
Biñ belā-y-ıla getürdüm ol gözi mestāneyi

7. **getürdi:**-*di*
Gazel 3497
Mısra: **1**
(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.

Gönlüme zülfüñ getürdi bu uzun sevdāları
Anuñ-ıçun başuma geldi cihān ġavġāları

8. **getüre:**-*e*
Gazel 3499
Mısra: **10**
(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.

Muḥibbī ‘ışḳına şāhid gerekse
Getüre eşk-ile āhı güvāhı

9. **getürmez:**-*mez*
Gazel 3292
Mısra: **10**
Eriştirmek, ulaştırmak.

Renc-i bī-ḥāṣıldur el urma nabża iy ṭabīb
Çün marīż-ı ‘ışḳ getürmez görse Cālīnūs’ını

10. **getürmez:**-*mez*
Gazel 3295
Mısra: **6**
Eriştirmek, ulaştırmak.

Nigāruñ katıdur göñli anı kim bilmek isterse
Felek nerrādı getürmez murādumca benem zārı

11. **getüre:**-*e*
Gazel 3093
Mısra: **12**
Meydana çıkarma, gösterme.

Terk-i cān eyle Muḥibbī ki budur ‘ışḳa ṭarīḳ
‘Āşıḳ oldur ki hemān ‘ışḳa ‘alāmet getüre

12. **getürmedi:**-*me, -di*
Gazel 3182
Mısra: **4**
Ortaya çıkmasına sebep olmak, doğurmak.

Bu derdüme nihāyet yok cefā vü cevre ġāyet yok
Felek beñzer getürmedi benüm gibi dil-efgārı

13. **getürmedi:**-*me, -di*
Gazel 3295
Mısra: **10**
Ortaya çıkmasına sebep olmak, doğurmak.

Gözüm yaşına ġarḳ oldum bulınmaz derdüme çāre
Getürmedi meger devrān benüm gibi dil-efgārı

14. **getürür:**-*ür*
Gazel 3408
Mısra: **10**
(Bir şeyi) getirmek.

Redd eyleme cānā kapuña gelse Muḥibbī
Tuḥfe getürür çeşmi iki şīşe gülābı

getür-:

1. **getüre:**--*e*
Gazel 3093
Mısra: **8**
Gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.

Gerçi lāyıḳ degülem bezmüñe iy şāh-ı cihān
Bir naẓar kıl böyle bu bende liyāḳat getüre

2. **getür:**
Gazel 3335
Mısra: **6**
(Bir yere) Bir kimse veya şeyle birlikte gelmek, gelirken o kimse veya şey yanında olmak.

Mest itdi beni bāde vü başumda var ḫumār
Kaldıysa getür daḫı şarāb-ı şebāne[y]i

3. **getür:**
Gazel 3338
Mısra: **1**
(Bir yere) Bir kimse veya şeyle birlikte gelmek, gelirken o kimse veya şey yanında olmak.

Sāḳī getür bādeyi fevt itme furṣatı
Tā kim gide başdan ḫumāruñ ḥarāreti

4. **getürse:**-*se*
Gazel 3063
Mısra: **7**
Daha uzak bir yerden bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.

Ṣabā sünbül saçından bū getürse
Olurdı bu cihān ḫurrem bizümle

5. **getür:**
Gazel 3001
Mısra: **10**
Getirmek, taşımak.

Sürmeden yigdür Muḥibbī’ye ġubār-ı dergehi
İy ṣabā luṭf it getür bu çeşm-i nemnāk üstine

6. **getür:**
Gazel 3007
Mısra: **7**
(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.

İy ṣabā būyın getür tā mürde dil bulsun ḫayāt
Ger seḥerden irişürseñ sünbül-i gül-būyına

7. **getüre:**--*e*
Gazel 3093
Mısra: **6**
Ortaya çıkmasına sebep olmak.

Zāhidā añma baña virme ḳıyāmet ḫaberin
Her kaçan yār ḳıyām itse ḳıyāmet getüre

8. **getürüp:**-*üp*
Gazel 3477
Mısra: **8**
(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.

İñlerse rebāb oldı ‘aceb mi dil-i sūzān
Devrān getürüp bir deriyi sīneme yakdı

gevher-:

1. **gevherleri:**-*ler*, -*i*
Gazel 3337
Mısra: **3**
Cevher, inci. II gözyaşı.

Cem‘ kılsaydum gözümden dökilen gevherleri
Eyleseydüm māh-rūlara kef ü pā kāşki

gevher:

1. **gevherdür:**-*dür*
Gazel 3072
Mısra: **9**
Bir şeyin özü, esası, varlığındaki değişmeyen asli maya, cevher.

İy Muḥibbī ‘ışḳ bir gevherdür eksük olmasun
Ḳıymetin bilür bunuñ yok kimse şeyḫ ü şābda

2. **gevherini:**-*i*, -*n*, -*i*
Gazel 3294
Mısra: **1**
Cevher, elmas, mücevher, inci II şiir, söz, mana.

Çıkar dilden yine söz gevherini
Bilen ḳadrin bilür söz cevherini

3. **gevherlerin:**-*ler*, -*i*, -*n*
Gazel 3272
Mısra: **3**
Cevher, elmas, mücevher, inci II âşığın gözyaşları.

Cem‘ kıldum bahr-ı eşk içre gözüm gevherlerin
‘Işḳ şāhı devletinde oldum ġāyet ġanī

4. **gevher:**
Gazel 3374
Mısra: **3**
Cevher, elmas, mücevher, inci II âşığın gözyaşları.

Ḫāk-i pāyına gözümden eyledüm gevher nisār
Biñ belā-y-ıla getürdüm ol gözi mestāneyi

5. **gevherin:**-*i*, -*n*
Gazel 3489
Mısra: **5**
Cevher, elmas, mücevher, inci II âşığın gözyaşları.

Gözlerüm īsār ider yolına eşküm gevherin
Gör ne merdümdür dirīġ itmez çogını azını

6. **gevherleri:**-*ler*, -*i*
Gazel 3363
Mısra: **2**
Cevher, elmas, mücevher, inci.

Baḥr-ı dilden arayup buldum niçe cevherleri
Güş idüñ yārān size ‘arż eyleyem gevherleri

7. **gevherler:**-*ler*
Gazel 3463
Mısra: **9**
(Fars.) Cevher, mücevher, elmas, inci.

Ma‘ānī bahrına taldı Muḥibbī buldı gevherler
Begendi intiḫāb itdükde bu naẓm-ı güher-pāşı

gevher ol-:

1. **gevher ol-:**-*ur*, -*sa*
Gazel 3152
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cevher, mücevher, elmas, inci olmak.

Gevher olursa Muḥibbī yār kılmaz çün naẓar
Hīç raḥm itmek olur mı uşbu gözüm yaşına

gevher-bār:

1. **gevher-bār:**
Gazel 3288
Mısra: **4**
Gevher yağdırıcı, yağdıran (gözyaşı bağlamında).

Ḫande kılsa lebleri her bār şekker gösterür
Aña karşu girye-i çeşmümde gevher-bār idi

gevher-i eşk:

1. **gevher-i eşk:**-*i*
Gazel 3446
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Âşığın) inci gibi gözyaşları.

Yoluñda merdüm-i çeşmüm düketdi gevher-i eşki
Dirīġā kalmadı varı beni yavlak faḳīr itdi

gevher-i eşk dök-:

1. **gevher-i eşk dök-:**-*e*, -*m*
Gazel 3154
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı incisi dökmek.

Serv tek seyr-i semen içre salınsun yine yār
Gevher-i eşk dökem yolına dāmānlar ile

gevher-i nā-yāb:

1. **gevher-i nā-yāb:**
   Gazel 3366
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Emsalsiz, benzersiz cevher, inci.

Umaram bir gevher-i nā-yāb ola her ḫāṣılum
Baḥra döndürdüm anuñçün iy Muḥibbī yaşumı

gevher-i naẓm:

1. **gevher-i naẓm:**-*uñ, -ı*
   Gazel 3323
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Şiirin özü, cevheri.

Virme nādān eline gevher-i naẓmuñı sakın
Zīrā farḳ eyleyimez billūr-ıla [hem] güheri

gevher-i yekdāne:

1. **gevher-i yekdāne:**-*dür*
   Gazel 3474
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bir tane, eşi benzeri olmayan, eşsiz cevher.

Her ne söz kim söyledüñ bir gevher-i yekdānedür
İy Muḥibbī yoḫsa bu göñlüñ senüñ deryā mı ki

gey:

1. **geyer:**-*er*
   Gazel 3240
   Mısra: **12**
   (Örtünüp korunmak veya süslenmek için) Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.

Āteş-i āhı Muḥibbī başa tāc-ı zer ider
Pādişāh-ı ġam olan böyle geyer şeb-külehi

2. **geyer:**-*er*
   Gazel 3277
   Mısra: **1**
   (Örtünüp korunmak veya süslenmek için) Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.

Geh ḳabā gülgūn geyer gördüm ol sīmīn-beri
Özine geh ḫil‘at atmış reng-i nīlūferī

3. **geyer:**-*er*
   Gazel 3476
   Mısra: **7**
   (Örtünüp korunmak veya süslenmek için) Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.

San geyer ol sīm-ten üstine dāvūdī zirih
Her kaçan eyler perīşān tagıdur gīsūları

4. **geyüpdür:**-*üp, -dür*
   Gazel 3301
   Mısra: **5**
   Giyinmek, örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.

İşitdüm ol gül-i ra‘nā geyüpdür câme-i gülgūn
Anuñçün gözlerüm yaşı şarāb-ı lālegūn oldı

gey-:

1. **geydi:**--*di*
   Gazel 3001
   Mısra: **6**
   Giymek.

Baña geydüren belā vü derd-i miḥnetden libās
Nārdan geydi ḳabāsın serv-i çālāk üstine

2. **geydüren:**--*dür, -en*
   Gazel 3001
   Mısra: **5**
   Giymek.

Baña geydüren belā vü derd-i miḥnetden libās
Nārdan geydi ḳabāsın serv-i çālāk üstine

3. **geyer:**-*er*
   Gazel 3395
   Mısra: **1**
   Giyinmek, örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.

Ḳamer devrinde ol meh-rū geyer zerrīn külāh egri
Sanasın ebrdür zülfī olur gāh togru gāh egri

4. **geymiş:**-*miş*
   Gazel 3465
   Mısra: **3**
   Giymek, bir şeyi vücuduna geçirmek.

Geymiş benefşe-vār başına kec-külāhını
İçmiş şarāb-ı nāb-ıla kızmış yañacugı

geydür:

1. **geydürdi:**-*di*
   Gazel 3473
   Mısra: **2**
   (Bir giyeceği) Başka birinin vücûduna veya organına kendi eliyle geçirmek, giyimli duruma getirmek.

Sīnemde ‘ışḳ dikdi maḥabbet livāsını
Geydürdi ben belākeşe miḥnet libāsını

geyür:

1. **geyürdi:**-*di*
   Gazel 3225

Mısra: **2**
Giydirmek.

Ġam şu‘lesi başumda benüm tāc-ı cevherī
Eşküm geyürdi egnüme ḫil‘at-i ser-ā-seri

geyür-:

1. **geyürdi:**-*di*
Gazel 3229
Mısra: **5**
Giydirmek: (Bir giyeceği) Başka birinin vücûduna veya organına kendi eliyle geçirmek.

Gözüm egnüme bir ḫil‘at geyürdi
Başuma āh bir tāc-ı semmūrī

gez:

1. **gezer:**-*er*
Gazel 3131
Mısra: **4**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.

Lāle ḫaddüñ ḥasretinden bagrını yakar oda
Gül yañguñı görem diyü gezer bāzārda

2. **gezer:**-*er*
Gazel 3135
Mısra: **10**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.

Kitāb-ı ‘ışḳı sor baña saña taḳrīr idem bir bir
Ne bilsün sorma Mecnūn’a gezer ancak bu ṣaḥrāda

3. **gezer:**-*er*
Gazel 3146
Mısra: **8**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.

Görmedi görmeyiser ruḫları mānendini hīç
‘Ālemi gerçi gezer şems ü ḳamer döne döne

4. **gezdi:**-*di*
Gazel 3282
Mısra: **9**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.

Āsümān-ıla zemīni gezdi [kim] künc-i viṣāl
Bulmadı bir yir Muḥibbī sīnede cā eyledi

5. **gezer:**-*er*
Gazel 3296
Mısra: **2**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.

Niçe yıldur çeker dil iştiyāḳı
Bulam diyü gezer Şām u ‘Irāḳ’ı

6. **gezüp:**-*üp*
Gazel 3370
Mısra: **10**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.

İy Muḥibbī didiler dünyāda yok hergiz vefā
Seyr-ile gezüp görenler uşbu kat kat ‘ālemi

7. **gezdi:**-*di*
Gazel 3487
Mısra: **9**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.

Muḥibbī ser-te-ser gezdi ser-i kūyuñ hevāsıyla
Cihānda irmedük ancak hemān bāġ-ı irem kaldı

8. **geze:**-*e*
Gazel 3024
Mısra: **8**
Gezmek, dolaşmak.

Gözlerüm yaşı revān olup akar cūlar gibi
Serv gibi salınup ol yār eger tenhā geze

9. **gezer:**-*er*
Gazel 3048
Mısra: **6**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.

‘Işḳı benden sor ne bilsün anı Ferhād-ıla Ḳays
Biri ṣaḥrāda biri kūhı gezer kolayına

10. **gezer:**-*er*
Gazel 3354
Mısra: **1**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.

Gördüm gezer nāz-ıla ol serv-ḳameti
Sandum ki hemān başuma kopdı ḳıyāmeti

11. **gezdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3181
Mısra: **7**
Gezmek, dolaşmak.

Belāsuz ‘ışḳ bulınmaz cihānı ser-te-ser gezdüm
Ki gence renc lāzımdur gülüñ lā-büd olur ḫārı

12. **gezdüm:**-*düm*
Gazel 3092
Mısra: **3**
Gezmek. II Dolaşmak.

‘Irāḳ’ı geşt kıldum Rūm[’ı] gezdüm
Gözüm dutmadı bir meh-rūyı sence

gez-:

1. **gezerdi:**-*er, -di*
Gazel 3034
Mısra: **9**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.

Ḳarār itmezdi dünyāda gezerdi ‘ālemi cümle
Ger olmasa Muḥibbī’ye ḫayāl-i yār eglence

2. **gezdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3209
Mısra: **10**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.

Kime diyem iy Muḥibbī derd-i dil aḥvālini
Aradum gezdüm cihānı kimse ḫāldaş olmadı

3. **gezdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3266
Mısra: **7**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.

Bu dehri ser-te-ser gezdüm vefā yok ḫalḳ-ı ‘ālemde
Ne işiddüm ne ḫod gördüm cihānda dest-res kaldı

4. **gezdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3300
Mısra: **12**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.

Bulmadum bir yār-ı ṣādıḳ togrı yār
Ser-te-ser gezdüm egerçi ‘ālemi

5. **gezdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3377
Mısra: **1**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.

Geşt idüp gezdüm nigārā uşbu köhne ‘ālemi
Saña beñzer görmedüm ḥūrī degül kim ādemī

6. **gezse:**--*se*, -
Gazel 3296
Mısra: **14**
Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.

Muḥibbī uşbu şi‘r-i dil-pesende
Naẓīre dinmeye gezse āfāḳı

7. **gezüp:**-*üp*
Gazel 3274
Mısra: **4**
1. (Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak. 2. (Belli bir amacı olmadan hoş vakit geçirmek, oyalanmak veya hava almak için) Bir yere gitmek, dolaşmak. 3. (Bir yeri görmek, incelemek için veya belli bir maksatla) Dolaşmak.

Saña mānend meh-rū görmedüm āh
Gezüp Mıṣr-ıla Ṣām-ıla ‘Irāḳ’ı

gezdür:

1. **gezdürür:**-*ür*
Gazel 3398
Mısra: **8**
Dolaştırmak.

Hicr elinden dōstum ben şol ḳadar kan agladum
Götürüp ilden ile gör gezdürür ol kan beni

gibi:

1. **gibiyi:**-*y, -i*
Gazel 3375
Mısra: **3**
Benzetme ve örnek ifade eder.

Ben degülem niçe benüm gibiyi mecnūn ider
Leyli zülfine nigārum urdugınca şāneyi

2. **gibi:**
Gazel 3004
Mısra: **6**
Benzetme edatı.

Fiġān u nālemi derdā benüm gül gibi gūş itmez
Gelürsem giceler bülbül gibi tā ṣubḥ feryāda

3. **gibi:**
Gazel 3029
Mısra: **10**
"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gidüpdür ‘aḳl u dil elden dilegüm bu-durur Ḥaḳ’dan
Muḥibbī gibi ol yārı sevüp zār olmasun kimse

4. **gibi:**
Gazel 3110
Mısra: **13**
"-e benzer, imişçesine, benzer biçimde" anlamlarında bir benzetme edatı.

Sırr-ı ‘ışḳı sīnede sakla Muḥibbī cān gibi
Yañılup bir kimseye esrār-ı ‘ışḳı söyleme

5. **gibi:**
Gazel 3026
Mısra: **10**
"Gibi" edatı. Benzerlik anlamı verir.

Leylī zülfine dolaşdı görüp āhū gözini
Düşdi Mecnūn gibi bī-çāre göñül tag u taşa

6. **gibi:**
Gazel 3004
Mısra: **5**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Fiġān u nālemi derdā benüm gül gibi gūş itmez
Gelürsem giceler bülbül gibi tā ṣubḥ feryāda

7. **gibi:**
Gazel 3010
Mısra: **7**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Serīr-i gülşen içinde otur gül gibi dil-şād ol
Ko kılsun ‘anedelīb-i dil fiġān[ı] derdmendāne

8. **gibi:**
Gazel 3016
Mısra: **5**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Raḳḳāṣ gibi raḳṣa girüp bād-ı ṣabādan
Dīvāne-i ‘ışḳ itdi dil-fikāra benefşe

9. **gibi:**
Gazel 3016
Mısra: **9**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Baş egüben oldı Muḥibbī gibi ġamgīn
Kalmadı mecāli güle güftāra benefşe

10. **gibi:**
Gazel 3018
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gülgūn yüzüñe karşu n’ola ger kılam efġān
Bülbül gibi ger varam o gülzāra esirge

11. **gibi:**
Gazel 3024
Mısra: **7**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gözlerüm yaşı revān olup akar cūlar gibi
Serv gibi salınup ol yār eger tenhā geze

12. **gibi:**
Gazel 3024
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gözlerüm yaşı revān olup akar cūlar gibi
Serv gibi salınup ol yār eger tenhā geze

13. **gibi:**
Gazel 3025
Mısra: **5**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Lāleler gibi yine sīneyi pür dāġ idelüm
Ġonca-veş çāk idelüm sīne gerüp anlar-ıla

14. **gibi:**
Gazel 3026
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Her ṭarafdan zülf kim düşmiş o ḥaddi meh-veşe
Bir bölük Hindū gibi san kim taparlar güneşe

15. **gibi:**
Gazel 3031
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gül yüzüñsüz sorar-ısañ bu Muḥibbī ḥālini
Gice bülbül gibi efġān eylemekdür gündüz āh

16. **gibi:**
Gazel 3032
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Akdı göñlüm su gibi ol serv-ḳaddüñ pāyına
Kurtılımaz murġ-ı dil dutıldı zülfi dāmına

17. **gibi:**
Gazel 3035
Mısra: **7**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ẕerre gibi gün yüzi şevḳine sergerdān olup
Giceler tā ṣubḥa dek efġān iderdüm nāy-ıla

18. **gibi:**
Gazel 3035
Mısra: **9**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

İy göñül Mecnūn gibi kūy-ı ḫarābāt ehli ol
Tā ḳıyāmet añıla aduñ senüñ şeydā-y-ıla

19. **gibi:**
Gazel 3036
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bir perī-peyker ġamından zār u giryānsın yine
Kākül-i dilber gibi iy dil perīşānsın yine

20. **gibi:**
Gazel 3036
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bir saçı leylī ġamından iy dil-i şūrīde āh
Vādi-yi miḥnetde Mecnūn gibi ḥayrānsın yine

21. **gibi:**
Gazel 3036
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bülbül-i cān her gice tā ṣubḥa dek kan aglasun
Gül gibi ḫandān yüri serv-i ḫırāmānsın yine

22. **gibi:**
Gazel 3038
Mısra: **7**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Seḥergeh vādi-i ġamda çeres gibi fiġān eyler
Sanasın kārbān-ı dil göçer āheste āheste

23. **gibi:**
Gazel 3041
Mısra: **7**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Sanma ki Muḥibbī gibi var ādem içinde

24. **gibi:**
Gazel 3048
Mısra: **3**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ġamze oklarıyla sīnem tolıdur terkeş gibi
Cānı ḳurbān ideyin emr itse kaşı yayına

25. **gibi:**
Gazel 3053
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

‘Işḳ[ı] gel pervāneden örgen yanar āh eylemez
Bülbül-i şūrīde gibi āh u feryād eyleme

26. **gibi:**
Gazel 3064
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Açıldı bāġ-ı sīnemde kızıl gül yirine dāġum
Dil-i şeydā gibi bülbül gerekdür bes bu gülşende

27. **gibi:**
Gazel 3064
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Muḥibbī bād-ı āhuñla yaşuñ bārānını dök kim
Görüp bu ḥālüñi dilber ide tā gül gibi ḫande

28. **gibi:**
Gazel 3066
Mısra: **9**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

‘Işḳ bāġında Muḥibbī gibi bülbül yaraşur
Okıya medḥ ü senālar serv-i gül-endāmlara

29. **gibi:**
Gazel 3067
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ẕerre-veş her kim meẕellet topragında ḫāk ola
Tañ degüldür gün gibi ger menzili eflāk ola

30. **gibi:**
Gazel 3068
Mısra: **7**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Çekeyim bülbül gibi ḫāruñ cefāsın dem-be-dem
Ölür-isem itmeyem minnet varup aġyāruma

31. **gibi:**
Gazel 3073
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gül mevsiminde iy dil ol gül‘izārı gözle
Bülbül gibi hemīşe sen āh u zārı gözle

32. **gibi:**
Gazel 3078
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Pāyına revān eyle Muḥibbī yine yaşuñ
Ḳaddi gibi serv olmaya bustān arasında

33. **gibi:**
Gazel 3081
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bir ḳadeḥ mey saña bu ‘ālemde bir şāhid yiter
Ḫōce-i dünyā gibi kef geçmegil māl üstine

34. **gibi:**
Gazel 3086
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Akdı yaşum su gibi bir serv boylu serkeşe
Anuñ içün ‘ālemi ġarḳ eyledi başdan başa

35. **gibi:**
Gazel 3091
Mısra: **12**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Kızdurma yüzüñ ‘ārı sakın ol edeb üzre
Tā def gibi dokınmaya yüzüñe dapança

36. **gibi:**
Gazel 3097
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Murġ-ı dil itdi heves gülşen-i dildāra düşe
Ya‘nī bülbül gibi ḳaṣd itdi göñül zāra düşe

37. **gibi:**
Gazel 3099
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Su gibi ger meyl idersem tañ mı serv-i nāzuma
Bagludur çokdan göñül zülf-i kemen-endāzuma

38. **gibi:**
Gazel 3099
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gülşen-i ḥüsninde kıldum gice bülbül tek fiġān
Līk tutmadı kulak gül gibi bu āvāzuma

39. **gibi:**
Gazel 3102
Mısra: **5**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ḫāller Hindū gibi eyler ṭavāf ḥüsnüñi
Zülfüñ olaldan nigārā ḥalḳa bāb-ı Ka‘be’ye

40. **gibi:**
Gazel 3104
Mısra: **5**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bezm-i ġamda ko beni ney gibi efġān ideyim
Kim bilür daḫı şehā kim irişür uşbu deme

41. **gibi:**
Gazel 3105
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Eşk-i çeşüm bu ‘acebdür ki ciger gūşem iken
Kanda görse yapışur kanlu gibi dāmānuma

42. **gibi:**
Gazel 3106
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Sīnem görinür gül gibi pür dāġ-ı tenümle
Döndi yüregüm lāleye kanlu kefenümle

43. **gibi:**
Gazel 3107
Mısra: **5**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Görüp şem‘-i ruḫuñ pervāne gibi
Yakam odlara ben cān pāre pāre

44. **gibi:**
Gazel 3114
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Dil Muḥibbī gözümüñ yaşı içün nāle kılur
Şīr umup zārī kılur ṭıfl gibi dāyesine

45. **gibi:**
Gazel 3115
Mısra: **7**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

İy ġonca-dehen gül gibi gel ‘arż-ı cemāl it
Tā bülbül-i cān başlaya karşuñda nevāya

46. **gibi:**
Gazel 3115
Mısra: **17**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Zülfüñ gibi ayaklara düşdi çü Muḥibbī
Tut elümi raḥm eyle bu ben bī-ser ü pāya

47. **gibi:**
Gazel 3119
Mısra: **3**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Yüzüñ ‘uṣṣāḳa gösterseñ n’ola gün gibi iy meh-rū
Demidür güzelüm mihrüñ yiter nā-mihribān olma

48. **gibi:**
Gazel 3121
Mısra: **7**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

El ursa ṣabā gibi giderse ser-i zülfin
Ref‘ itse seḥābı yüzi ḫurşīdi açılsa

49. **gibi:**
Gazel 3123
Mısra: **12**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Āsiyā-veş iy Muḥibbī iki taş alup ele
Döginüp cismüm benüm gendüm gibi un olmada

50. **gibi:**
Gazel 3129
Mısra: **13**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ebr gibi ger ḳarīn olur ise sen māha raḳīb
Kendüzümi ġayretümden ururam yirden yire

51. **gibi:**
Gazel 3133
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Muḳarrer tevbeyi sırdı Muḥibbī nūş idüp cāmı
Şu göñlümden geçen gibi baña bir gül‘iẕār olsa

52. **gibi:**
Gazel 3141
Mısra: **5**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Cān nisār eyle lebi şīrīne Ferhād gibi
Işḳ yolında yüri sen daḫı bir ad eyle

53. **gibi:**
Gazel 3141
Mısra: **7**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gül yüzi yādına bülbül gibi iy ḫasta göñül
Demidür ṣubḥa degin nāle vü feryād eyle

54. **gibi:**
Gazel 3145
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gülşen içre ruḫlaruñ-veş verd-i ḫōd-rū bitmeye
Rāstī ḳaddüñ gibi bir serv-i dil-cū bitmeye

55. **gibi:**
Gazel 3149
Mısra: **5**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Leylī saçına olmasa Mecnūn gibi ‘āṣıḳ
Dīvāne-ṣıfat düşmez-idi taga benefşe

56. **gibi:**
Gazel 3149
Mısra: **14**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Başın egeli ġam yili yok ẕerre mecāli
Dil-ḫaste Muḥibbī gibi turmaga benefşe

57. **gibi:**
Gazel 3152
Mısra: **3**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gün gibi ‘ālem yüzin kılsa münevver tañ mıdur
Ol ḳamer-rū bedr olup girdi çün on dört yaşına

58. **gibi:**
Gazel 3154
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

‘Ār u nāmūsı koyup koma melāmet yakasın
Yüri Mecnūn gibi sen çāk-i girībānlar ile

59. **gibi:**
Gazel 3156
Mısra: **11**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ney gibi ‘aceb midür anuñ bagrı delinse
Lāyıḳdur aña niye uyar idi hevāya

60. **gibi:**
Gazel 3157
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Görmek dilesem māni‘ olur yārı raḳīb āh
San ebr gibi ḫāyil olur bedr iken aya

61. **gibi:**
Gazel 3159
Mısra: **7**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Her dem seni ok gibi atar yabana yār
Başa çıkam dime sakın ol kaşı yay-ıla

62. **gibi:**
Gazel 3164
Mısra: **5**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ol perī-ruḫsārı görsem bīd gibi ditirerem
Sanasın bir ḫastadur kim ditreye cān üstine

63. **gibi:**
Gazel 3164
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bu Muḥibbī'ye didüm kim būseñi iḥsān kıl
Ġonca gibi güldi dilber didi kim cān üstine

64. **gibi:**
Gazel 3165
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

'Işḳ yolında olur ise şād olur göñül
Bir ḫasta gibi irişe āḫir selāmete

65. **gibi:**
Gazel 3165
Mısra: **9**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Mecnūn gibi ki Leylā saçına virüp göñül
Düşdi diyār-ı ġamda Muḥibbī melāmete

66. **gibi:**
Gazel 3166
Mısra: **9**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ney gibi feryād iderse bu Muḥibbī tañ mıdur
Bir gül-i ra'nā ġamından dīde-pürḫūnam yine

67. **gibi:**
Gazel 3167
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ne ḫaddüñ gibi bir gül var çemende
Dişüñ mānendi dür olmaz 'Aden'de

68. **gibi:**
Gazel 3173
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Derd-ile iy gözüm di kan agla
Her gice şem' gibi yan agla

69. **gibi:**
Gazel 3174
Mısra: **17**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gāh olur kim ḫande eyler gülşen içre gül gibi
Gāh olur bülbül gibi nālān ider göñlüm beni

70. **gibi:**
Gazel 3174
Mısra: **18**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gāh olur kim ḫande eyler gülşen içre gül gibi
Gāh olur bülbül gibi nālān ider göñlüm beni

71. **gibi:**
Gazel 3176
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gün yüzüñ oldı şehā mihr-i cihān-tāb gibi
Anda zülf-i siyehüñ sünbül-i sīr-āb gibi

72. **gibi:**
Gazel 3176
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gün yüzüñ oldı şehā mihr-i cihān-tāb gibi
Anda zülf-i siyehüñ sünbül-i sīr-āb gibi

73. **gibi:**
Gazel 3176
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ḥüsnüñüñ gülşeni sebz oldugını ister-iseñ
Dökeyin gözlerümüñ yaşını ben āb gibi

74. **gibi:**
Gazel 3176
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Rūşen eyle bu göñül ḫānesin iy bedr-i münīr
Tār-ı vīrāneleri nite ki mehtāb gibi

75. **gibi:**
Gazel 3176
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

İñleyüp aglayalum döne döne şām u seḥer
Yiñi konmış sular üstindeki ṭōlāb gibi

76. **gibi:**
Gazel 3176
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Mescid-i ḥüsnüñi kim görse hemān secde kılur
Ṭāḳ-ı ebrūñ olalıdan aña miḥrāb gibi

77. **gibi:**
Gazel 3176
Mısra: **12**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Lālezār olsa Muḥibbī ne tañ eṭrāf-ı çemen
Eşk-i çeşmüm dökilür her yaña seylāb gibi

78. **gibi:**
Gazel 3182
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bu derdüme nihāyet yok cefā vü cevre ġāyet yok
Felek beñzer getürmedi benüm gibi dil-efgārı

79. **gibi:**
Gazel 3184
Mısra: **5**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Çünki gelmez gül gibi andan saña būy-ı vefā
İy göñül bülbül gibi artur fiġān u zāruñı

80. **gibi:**
Gazel 3184
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Çünki gelmez gül gibi andan saña būy-ı vefā
İy göñül bülbül gibi artur fiġān u zāruñı

81. **gibi:**
Gazel 3185
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Kim cüdā eyler bugün senden beni cānum gibi
Çāk çāk olsun görem çāk-i girībānum gibi

82. **gibi:**
Gazel 3185
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Kim cüdā eyler bugün senden beni cānum gibi
Çāk çāk olsun görem çāk-i girībānum gibi

83. **gibi:**
Gazel 3185
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Kim koya ḳaṭ‘ olmadan dest-i viṣālüñ dāmenin
Göreyim pā-māl ola her yaña dāmānum gibi

84. **gibi:**
Gazel 3185
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

İy güneş ṭal‘at eger yaşlar döküp āh eylesem
Ebrler yaş dökmeye bu çeşm-i giryānum gibi

85. **gibi:**
Gazel 3185
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Şu‘le-i āh-ıla iy dil sırrumı fāş eyledüñ
Odlara yan göreyim bu āh-ı sūzānum gibi

86. **gibi:**
Gazel 3185
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

İy Muḥibbī hicre muḥtāc eylemez ‘āşıḳların
Öldürüp ferdāya salmaz var mı cānānum gibi

87. **gibi:**
Gazel 3186
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Būse-i la‘l-i lebüñ bu cān-ı şīrīnüm gibi
‘Ārıżuñ nūrı da ḳalbümde benüm dīnüm gibi

88. **gibi:**
Gazel 3186
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Būse-i la‘l-i lebüñ bu cān-ı şīrīnüm gibi
‘Ārıżuñ nūrı da ḳalbümde benüm dīnüm gibi

89. **gibi:**
Gazel 3186
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Her kaçan gelse ḳıyāma ol ḳıyāmet ‘arż ider
Ṭūbī-i bāġ-ı cinān ya serv-i sīmīnüm gibi

90. **gibi:**
Gazel 3186
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bakmazam iy māh-rū sensüz gerekmez bu cihān
Rāstī budur ki ol çeşm-i cihān-bīnüm gibi

91. **gibi:**
Gazel 3186
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bister-i ḫāk üzre rāhuñda yatur dil-ḫasteyem
Seng-i ḫārā giceler tā ṣubḥ bālīnüm gibi

92. **gibi:**
Gazel 3186
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ol ṭabīb-i dil Muḥibbī işidüp efġānumı
Didi beñzer iñleyen kūyumda miskīnüm gibi

93. **gibi:**
Gazel 3187
Mısra: **9**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Muḥibbī ẕerre gibi gün yüzüñden
Olalı dūr iñen āvāre düşdi

94. **gibi:**
Gazel 3194
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Arasalar bu cihān içinde yokdur sen gibi
Kanda baksañ uş bu ʻālem toptoludur ben gibi

95. **gibi:**
Gazel 3194
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Arasalar bu cihān içinde yokdur sen gibi
Kanda baksañ uş bu ʻālem toptoludur ben gibi

96. **gibi:**
Gazel 3194
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gitme iy ārām-ı cānum bir dem ārām eylegil
Ger giderseñ cān bile gider kaluram ten gibi

97. **gibi:**
Gazel 3194
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

İçdügüm mey zāhidā baña ġıdā-yı rūḥdur
Sen yidügüñ dāyimā ḥayvānlayın erzen gibi

98. **gibi:**
Gazel 3194
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Göklere başuñ irerse saña yokdur fāyide
Neñ kim olur yüzüñi sürseñ yire dāmen gibi

99. **gibi:**
Gazel 3194
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

İy Muḥibbī merd iseñ dünyā seni aldamasun
Danış evvel ʻaḳsin it yok ʻaḳlı anuñ zen gibi

100. **gibi:**
Gazel 3195
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Genc-i ḥüsne kākülüñ olmış ṭılısm ejder gibi
Her dem üstinden anuñ ḫāli degül bekler gibi

101. **gibi:**
Gazel 3195
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Genc-i ḥüsne kākülüñ olmış ṭılısm ejder gibi
Her dem üstinden anuñ ḫāli degül bekler gibi

102. **gibi:**
Gazel 3195
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ḫāl ü ḫaṭ ceyş-i Ḥabeşdür ḳaṣd ider ruḫsāruña
Bir yaña kāfir saçuñ şeb-ḫūn ider ejder gibi

103. **gibi:**
Gazel 3195
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Āh kılsam aglasam yaşum saña itmez eser
Katı göñlüñ dōstum pekdür senüñ mermer gibi

104. **gibi:**
Gazel 3195
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

‘Işḳa düşdüm ġıll u ġışdan cānı pāk itdüm yine
Pūte-i hicrān içinde ḫāliṣ oldum zer gibi

105. **gibi:**
Gazel 3198
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Kim-durur ruḥsāruña gün gibi per-tāb olmadı
Ya anı gördükde bu çeşmüm tolu āb olmadı

106. **gibi:**
Gazel 3200
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Olmaya bir fitneger ol gözleri şehlā gibi
Gelmeye bir serv-i dil-keş ol ḳad-i bālā gibi

107. **gibi:**
Gazel 3200
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Olmaya bir fitneger ol gözleri şehlā gibi
Gelmeye bir serv-i dil-keş ol ḳad-i bālā gibi

108. **gibi:**
Gazel 3200
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bezm-i ġamda dōstlar ḫūn-ı ciger nūş eylesem
Gönlüm iñler ṣubḥa dek anda ney-i gūyā gibi

109. **gibi:**
Gazel 3200
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Tāze ter olsun diyü cānā cemālüñ gülşeni
Ebr-i āhum gözlerüm yaşın akıdur mā gibi

110. **gibi:**
Gazel 3200
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ḫāk-i pāyı olalıdan bu benüm bāşumda tāc
Mülk-i Īrān’ı musaḫḫar eyledüm Dārā gibi

111. **gibi:**
Gazel 3200
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu bu Muḥibbī medḥüñi
Turmaz okur ṣubḥ olınca bülbül-i gūyā gibi

112. **gibi:**
Gazel 3201
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ṣad pāre ola var mı cihānda tenüm gibi
Ya sīne tutar tīġ-ı cefāya benüm gibi

113. **gibi:**
Gazel 3201
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ṣad pāre ola var mı cihānda tenüm gibi
Ya sīne tutar tīġ-ı cefāya benüm gibi

114. **gibi:**
Gazel 3201
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

‘Işḳ devletinde yine irişdüm bir ‘āleme
‘Ālem içinde olmaya ol ‘ālemüm gibi

115. **gibi:**
Gazel 3201
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ġamzeñ okı irişmese mecrūḥ gönlüme
Olmazdı yaram üstine ol merhemüm gibi

116. **gibi:**
Gazel 3201
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Deryā-yı eşk içre yürür zevraḳ-ı dilüm
Āhum yiliyle ġarḳ olur āḫir gemüm gibi

117. **gibi:**
Gazel 3201
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Germ olsa gözümüñ yaşı itme Muḥibbī ‘ayb
‘Işḳ āteşiyle çünki bu dil külḫenüm gibi

118. **gibi:**
Gazel 3202
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Menzilüñ evvel ḳadem basduñ dilā dünyā gibi
Āḫirüñ ammā ne olur bilmedüñ ferdā gibi

119. **gibi:**
Gazel 3202
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Menzilüñ evvel ḳadem basduñ dilā dünyā gibi
Āḫirüñ ammā ne olur bilmedüñ ferdā gibi

120. **gibi:**
Gazel 3202
Mısra: **3**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Cīfe-i dünyāya aldanma meges gibi göñül
Menzil eylegil ḳanā'at Ḳāf'ını 'Anḳā gibi

121. **gibi:**
Gazel 3202
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Cīfe-i dünyāya aldanma meges gibi göñül
Menzil eylegil ḳanā'at Ḳāf'ını 'Anḳā gibi

122. **gibi:**
Gazel 3202
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Dem-be-dem yükseklere saldum bu dil şahbāzını
Ol hümā-pervāzı aldurdum yine turna gibi

123. **gibi:**
Gazel 3202
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Men' idersin 'āşıḳı ammā riyādur satduguñ
Zāhidā 'ucb-ıla gördüñ kendüñi dānā gibi

124. **gibi:**
Gazel 3202
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bu Muḥibbī çün ezel nūş itdi 'ışḳuñ cāmını
Görinürse tañ degül geh mest ü geh şeydā gibi

125. **gibi:**
Gazel 3204
Mısra: **5**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Dīdār 'āşıḳı olmasa idi benüm gibi
Akar mıydı göz yaşı āb-ı revān daḫı

126. **gibi:**
Gazel 3204
Mısra: **9**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

'Işḳum degül mi gün gibi rūşen kim añlamaz
Ola kim 'ayāndur aña ne ḥācet beyān daḫı

127. **gibi:**
Gazel 3207
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Servde reftār yok serv-i ḫırāmānum gibi
Goncada güftār yok ol verd-i ḫandānum gibi

128. **gibi:**
Gazel 3207
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Servde reftār yok serv-i ḫırāmānum gibi
Goncada güftār yok ol verd-i ḫandānum gibi

129. **gibi:**
Gazel 3207
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Niçe yıllardur ki devr eyler bu çarḫ-ı lāciverd
Görmedi bir ḫūb-rūşen māh-ı tābānum gibi

130. **gibi:**
Gazel 3207
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Secde eyler pāyuña her dem ṣurāḥī iy ṣanem
Eşk-i çeşmin akıdur bu çeşm-i giryānum gibi

131. **gibi:**
Gazel 3207
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ya kaşuñdan sehv-ile atsañ baña ġamzeñ okın
Saklar-ıdum sīnem içre ben anı cānum gibi

132. **gibi:**
Gazel 3207
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

İy Muḥibbī şevḳ-ı ruḫsārına karşu her seḥer
Gül ḳabāsın çāk ider çāk-i girībānum gibi

133. **gibi:**
Gazel 3208
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Cān-ıla bu dil oldı giriftār ‘āşıḳı
Mecnūn-ı dehr gibi olup zār ‘āşıḳı

134. **gibi:**
Gazel 3208
Mısra: **3**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Mecnūn ki düşdi vādīye ammā benüm gibi
Olmadı ol fütāde-i bāzār ‘āşıḳı

135. **gibi:**
Gazel 3208
Mısra: **13**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Oldı Muḥibbī üştür-i ser-mest gibi çün
Her dem cigerde ġam yimeyüp bār ‘āşıḳı

136. **gibi:**
Gazel 3210
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Sakın aldanma cihāna dime yokdur ben gibi
‘Āḳil iseñ tut anı sen kendüñe düşmen gibi

137. **gibi:**
Gazel 3210
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Sakın aldanma cihāna dime yokdur ben gibi
‘Āḳil iseñ tut anı sen kendüñe düşmen gibi

138. **gibi:**
Gazel 3210
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Kendü ḥālüñe naẓar kıl var mı gör ḫayr-ı ‘amel
Dil uzatma kimsenüñ aḥvāline sūsen gibi

139. **gibi:**
Gazel 3210
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Şöyle bil gelmez cihāndan kimseye ẕerre vefā
Kendüzin ziyenet ider āl-ıla her dem zen gibi

140. **gibi:**
Gazel 3210
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Cev-be-cev dünyāyı cem‘ itseñ sanur mısın kalur
Dagıdur bād-ı fenā āḫir anı ḫırmen gibi

141. **gibi:**
Gazel 3210
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

İy Muḥibbī sözlerüñ bil cāna te‘sīr eyledi
Şöyle bildük yok-durur dünyāyı sevmez sen gibi

142. **gibi:**
Gazel 3214
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ne içün yüzüñi zülfüñle didüm örtersin
Gül gibi güldi didi her günüñ olmaz mı şebi

143. **gibi:**
Gazel 3215
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Didi kapumda biñ var ola mübtelālarum
Didüm ki yok Muḥibbī gibi bir belā-keşi

144. **gibi:**
Gazel 3217
Mısra: **7**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Saklar-ıdum mihrini sīnemde īmānum gibi
Āteş-i ‘ışḳ-ıla itdi göz yaşı rüsvā beni

145. **gibi:**
Gazel 3220
Mısra: **7**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Sen gül gibi bir yılda gülince yüze bir kez
Derdā ki firāk-ıla dil ü cān öleyazdı

146. **gibi:**
Gazel 3224
Mısra: **5**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gül gibi dāmenüñi ḫār eline virme sakın
Varma elden ele olmaya aduñ hercāyī

147. **gibi:**
Gazel 3230
Mısra: **3**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Virmeyince bir saçı leylāya dil Mecnūn gibi
Leşker-i ġam yıkmadı bu cān u dil bünyādını

148. **gibi:**
Gazel 3238
Mısra: **9**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ecel gibi gelüp ḫaṭṭı beni öldüriser āḫir
Dilā gün yüzini görmege eylerseñ şitāb evlā

149. **gibi:**
Gazel 3240
Mısra: **13**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Biñ benüm gibi kapusında anuñ bendesi var
Kankı bī-dīndür aña beñzede bir pādişehi

150. **gibi:**
Gazel 3241
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Sīnede ‘ışḳ āteşi rūz-ı ezel peydā gibi
Gelmedi ‘ışḳ ‘ālemine bu dil-i şeydā gibi

151. **gibi:**
Gazel 3241
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Sīnede ‘ışḳ āteşi rūz-ı ezel peydā gibi
Gelmedi ‘ışḳ ‘ālemine bu dil-i şeydā gibi

152. **gibi:**
Gazel 3241
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Dil viren medfūn olur dünyāya bil Ḳārūn-veş
Kim tecerrüd eyledi göklerdedür ‘Īsā gibi

153. **gibi:**
Gazel 3241
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Leẕẕet-i dünyāya dil aldanmadı hem çün meges
Eyledüm kūh-ı ḳanā‘at içre cā ‘Anḳā gibi

154. **gibi:**
Gazel 3241
Mısra: **7**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Sāye gibi yüzüñi sür sen meẕellet ḫākine
Tā ki ḳadrüñ yücele mihr-i cihān-ārā gibi

155. **gibi:**
Gazel 3241
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Sāye gibi yüzüñi sür sen meẕellet ḫākine
Tā ki ḳadrüñ yücele mihr-i cihān-ārā gibi

156. **gibi:**
Gazel 3241
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Akmag-ıla iki ‘aynumdan benüm bu kanlu yaş
Cūş ider āh eyldükçe her ṭaraf deryā gibi

157. **gibi:**
Gazel 3241
Mısra: **11**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bezm-i ġamda şem‘ gibi giceler yaşlar döküp
İñlerem tā ṣubḥ olınca ben ney-i gūyā gibi

158. **gibi:**
Gazel 3241
Mısra: **12**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bezm-i ġamda şem‘ gibi giceler yaşlar döküp
İñlerem tā ṣubḥ olınca ben ney-i gūyā gibi

159. **gibi:**
Gazel 3241
Mısra: **14**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

İy Muḥibbī kimseye gelmez bu dünyādan vefā
Saña bir ‘ibret yiter İskender ü Dārā gibi

160. **gibi:**
Gazel 3245
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ḫūblar encüm kamu sen māh-ı tābān ol yüri
Gün gibi fer vir cihāna mihr-i raḫşān ol yüri

161. **gibi:**
Gazel 3245
Mısra: **5**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Her ne deñlü gelse ġam aksa belā cūlar gibi
Eyle sen iy dil taḥammül baḥr-ı ʻummān ol yüri

162. **gibi:**
Gazel 3247
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Serverā oldı gözüm yaşı benüm āb gibi
Durmaz iñler bu göñül derd-ile ṭōlāb gibi

163. **gibi:**
Gazel 3247
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Serverā oldı gözüm yaşı benüm āb gibi
Durmaz iñler bu göñül derd-ile ṭōlāb gibi

164. **gibi:**
Gazel 3247
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Cürʻa-i ʻışḳı içüp kim aña ṭāḳat getüre
Öldüre anı amān virmeye tīz-āb gibi

165. **gibi:**
Gazel 3247
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gözlerüm yaşı gelürse beni yirden götüre
Nite kim ḫār u ḫesi her yaña seylāb gibi

166. **gibi:**
Gazel 3247
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Mescid-i ḥüsnüñi iy dōst san kim cāmiʻ iden
Eylemiş kaşlaruñ ol cāmiʻe miḥrāb gibi

167. **gibi:**
Gazel 3247
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Arasañ sanma Muḥibbī bulına genc-i viṣāl
Añılur adı hemān kendüsi nā-yāb gibi

168. **gibi:**
Gazel 3249
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bār-ı ġamdan ḳāmetümdür ḫam gibi
Bulmadum hergiz muṣāḥib ġam gibi

169. **gibi:**
Gazel 3249
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bār-ı ġamdan ḳāmetümdür ḫam gibi
Bulmadum hergiz muṣāḥib ġam gibi

170. **gibi:**
Gazel 3249
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Kaʻbe kūyuña varup buldum ṣafā
Anda çeşmüm görinür zemzem gibi

171. **gibi:**
Gazel 3249
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Dōstum dil-teşneyem raḥm itmedüñ
Çeşme-i luṭfuñ senüñ bī-nem gibi

172. **gibi:**
Gazel 3249
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ẓāhiren gördüm ʻiẕāruñda ʻaraḳ
Güller üzre çın seḥer şebnem gibi

173. **gibi:**
Gazel 3249
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bu Muḥibbī dergehüñden dūr olup
Müddeʻīler çün saña maḥrem gibi

174. **gibi:**
Gazel 3251
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Yüzüñi didüm neden zülf-ile tenhā eyledüñ
Gül gibi güldi didi olmaz mı her rūzuñ şebi

175. **gibi:**
Gazel 3256
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Çeşmüñ müjgānın almışdur ele ḫançer gibi
Ḫışm-ıla geldi benüm bu bagruma sançar gibi

176. **gibi:**
Gazel 3256
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Çeşmüñ müjgānın almışdur ele ḫançer gibi
Ḫışm-ıla geldi benüm bu bagruma sançar gibi

177. **gibi:**
Gazel 3256
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Atuñ ayagına düşmişdür gelüp üftādeler
Çek ʻinān-ı esbüñi sulṭānsın Sançar gibi

178. **gibi:**
Gazel 3256
Mısra: **5**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Sen ʻAlī gibi kaçan kim Düldül'e olursañ revān
Yüriyeyim ben anuñ öñinde [gör] Ḳanber gibi

179. **gibi:**
Gazel 3256
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Sen ʻAlī gibi kaçan kim Düldül'e olursañ revān
Yüriyeyim ben anuñ öñinde [gör] Ḳanber gibi

180. **gibi:**
Gazel 3256
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gözlerüm yaşı benüm başumdan aşdı āh kim
Yüzüm oldı ol su içinde nīlūfer gibi

181. **gibi:**
Gazel 3257
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ḳaşrı yüce menzili yāruñ haymā gibi
Āh irmez elüm göñül aña mübtelā gibi

182. **gibi:**
Gazel 3257
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ḳaşrı yüce menzili yāruñ haymā gibi
Āh irmez elüm göñül aña mübtelā gibi

183. **gibi:**
Gazel 3257
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ne-y-içün bu ben mürdeye virmeyesin ḥayāt
Oldı nefesüñ mürdelere çün Mesīḥā gibi

184. **gibi:**
Gazel 3257
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Dutıldı göñül bir perīnüñ zülf[i] bendine
Yazu imiş başa bu da bir belā gibi

185. **gibi:**
Gazel 3257
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Her kim ki varup Kaʻbe-i kūyuñ ṭavāf ide
Nār-ı caḥīm odına ol yanmaya gibi

186. **gibi:**
Gazel 3257
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Dünyā-yı dūna virme göñül itme iʻtimād
Āḫir yudar çünki seni ejdehā gibi

187. **gibi:**
Gazel 3257
Mısra: **12**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Var iy ṭabīb ḥālüñe ko ḥālüme beni
ʻIşḳ ḫastasıyam derdüme derdüm devā gibi

188. **gibi:**
Gazel 3257
Mısra: **14**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Āhum Muḥibbī dokunalı baḥr-ı eşküme
Bildüm temevvüc itdüren anı hevā gibi

189. **gibi:**
Gazel 3258
Mısra: **3**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Elüñde cām-ı rindāne içüp mey gibi dil ṣāf ol
Çeküben lāle-veş nūş it daḥı bagruña yak dāġı

190. **gibi:**
Gazel 3258
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bulınmaz derdüme vāḳıf meger ancak ola lāle
Benüm gibi anuñ da var yüreginde niçe dāġı

191. **gibi:**
Gazel 3269
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Nigārā medḥ okur ḥüsnüñe karşu
Muḥibbī gibi yokdur ‘andelībi

192. **gibi:**
Gazel 3270
Mısra: **7**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ben āb gibi pāyuña her dem yüzüm sürem
Sen ser çeküp serv gibi eyle ser-keşi

193. **gibi:**
Gazel 3270
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ben āb gibi pāyuña her dem yüzüm sürem
Sen ser çeküp serv gibi eyle ser-keşi

194. **gibi:**
Gazel 3273
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gözüm yaşın döküp göñlüm yine derd-ile āh itdi
Açıldı gül gibi dilber ki san tāze nihāl oldı

195. **gibi:**
Gazel 3275
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Zülf-i müşg-efşānını bād-ı seḥer dagıtmasun
Ḫār eline virmesün güller gibi dāmānını

196. **gibi:**
Gazel 3275
Mısra: **9**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bād-ı āhum esmese dilber açılmaz gül gibi
İy Muḥibbī eksük itme çeşmüñüñ bārānını

197. **gibi:**
Gazel 3276
Mısra: **3**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gül gibi gel ḫār-ıla her demde itme bāziçe
Bülbül-i nālānuñam arturma iy dil nālümi

198. **gibi:**
Gazel 3278
Mısra: **12**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Pür gerek ola tolu ḥikmet ile maḫzen-i dil
Añmañ şimdi zamān ḫalḳı gibi içi boşı

199. **gibi:**
Gazel 3280
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gül gibi bugün eyledi dilber tebessümi
Şād oldı göñül kalmadı bir ẕerrece ġamı

200. **gibi:**
Gazel 3281
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Yokdur cihānda bir ṣanem iy dōst senüñ rūyuñ gibi
Sünbüle raġbet mi olur boynuñdaki mūyuñ gibi

201. **gibi:**
Gazel 3281
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gülşende güller çok hīç birisi ruḥsāruña
Yokdur bir serv-i bülend ḳāmet-i dil-cūyuñ gibi

202. **gibi:**
Gazel 3281
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Her yaña baksam her ṭaraf meşġūl tesbīḥ du‘ā
Var mı cihānda bir kelām hīç guft-ile gūyuñ gibi

203. **gibi:**
Gazel 3281
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ḳāmet getürdi ḳāmetüñ mescidde müezzin görüp
Didi ki bir miḥrāb yok hīç ṭāḳ-ı ebrūyuñ gibi

204. **gibi:**
Gazel 3281
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Varsa Muḥibbī kūyuña her yañadan karşu gelür
Yokdur baña bir āşinā bildüm seg-i kūyuñ gibi

205. **gibi:**
Gazel 3284
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Sev evvel cān-ıla gül yüzlü yārı
Soñında eyle bülbül gibi zārı

206. **gibi:**
Gazel 3284
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Güneşdür yüzini her kim görürse
Kalur mı ẕerre gibi hīç ḳarārı

207. **gibi:**
Gazel 3286
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

‘Işḳ bī-bahā cevher-durur nādāna iẓhār eyleme
Sīneñde sakla cān gibi cāndan ‘azīz tut rāzuñı

208. **gibi:**
Gazel 3287
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Muḥibbī dil nişān eyle yine ṣaḥrā-yı sīneñde
Eline tīr-ile almış nigārum ya gibi kaşı

209. **gibi:**
Gazel 3295
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Baña ḳaddi ḥaddi besdür n’iderem serv-i gülzārı
Ko kılsun çün ruḥı güldür bu dil bülbül gibi zārı

210. **gibi:**
Gazel 3295
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gözüm yaşına ġarḳ oldum bulınmaz derdüme çāre
Getürmedi meger devrān benüm gibi dil-efgārı

211. **gibi:**
Gazel 3299
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ger ḫāṭā ile disem güneş senüñ rūyuñ gibi
Ol günehden olısar yüzüm siyeh mūyuñ gibi

212. **gibi:**
Gazel 3299
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ger ḫāṭā ile disem güneş senüñ rūyuñ gibi
Ol günehden olısar yüzüm siyeh mūyuñ gibi

213. **gibi:**
Gazel 3299
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ḫoş dutarsın geh beni gāhī idersin red
Görmedüm ḫōşī vü nā-ḫōşī senüñ ḫūyuñ gibi

214. **gibi:**
Gazel 3299
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ḫalḳ[ı] gördüm kimi mescidde kimi mey-ḫānede
Baña nāmuñ ẕikri ile meskenüm kūyuñ gibi

215. **gibi:**
Gazel 3299
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Geçdi ḳāmetden mü‘ezzin gördi ḳadd ü ḳāmetüñ
Didi ḳāmet kanda var bu ḳadd-i dil-cūyuñ gibi

216. **gibi:**
Gazel 3299
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bu Muḥibbī'nüñ dimāġını mu'aṭṭar ṭāze ter
Eyleyen cānā anı zülfüñdeki būyuñ gibi

217. **gibi:**
Gazel 3304
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Var mıdur 'ālemde kimse bu dil-i zārum gibi
Olmasun ḫalḳ-ı cihān cān-ı giriftārum gibi

218. **gibi:**
Gazel 3304
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Var mıdur 'ālemde kimse bu dil-i zārum gibi
Olmasun ḫalḳ-ı cihān cān-ı giriftārum gibi

219. **gibi:**
Gazel 3304
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Virmedüm dil saña evvel görmedüm luṭf u kerem
Ne bileydüm olasın soñra sitemkārum gibi

220. **gibi:**
Gazel 3304
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Zülfine dil baglayaldan kalmadı ṣabr u ḳarār
Olmasun kāfir daḫı baḫt-ı siyehkārum gibi

221. **gibi:**
Gazel 3304
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Kapusında niçe yıldur ḫastayam āh eylerem
Dimedi bir kez bu dil dil-ḫaste bīmārum gibi

222. **gibi:**
Gazel 3304
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Yıkdı gerçi [kim] Muḥibbī yār göñül bünyādını
Umaram ta'mīr ide raḥm ide mi'mārum gibi

223. **gibi:**
Gazel 3305
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Her cāya ki vardum şehā tā ki görem gün yüzüñi
Komaz raḳīb-i rū-siyeh sāyem gibi dünbālümi

224. **gibi:**
Gazel 3307
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bir gice eger görmeyem iy dōst cemālüñ
Ḥasretle döke şem' gibi eşk-feşānı

225. **gibi:**
Gazel 3308
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

'Işḳ mıḳnāṭısı kendüye çeke āhen ise
Kimse görmedi anuñ gibi bir dil-keşi

226. **gibi:**
Gazel 3313
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Vaṣluñ ile görürem eyler tana''um ġayrılar
Baña olmamış gibi ḳısmet ezelden dāmeni

227. **gibi:**
Gazel 3321
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Her kaçan kılsam heves görmege sen ḫurşīd-veşi
Komaz elden ol raḳīb sāyem gibi dünbālümi

228. **gibi:**
Gazel 3323
Mısra: **11**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Baş u cān terkin uram 'ışḳ-ıla pervāne gibi
Dimiş idüñ yirine getür olup sözüñ eri

229. **gibi:**
Gazel 3328
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Yüzüñi sür yirlere her laḥẓa her dem mā gibi
Tā ki ḳadrüñ yücele mihr-i cihān-ārā gibi

230. **gibi:**
Gazel 3328
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Yüzüñi sür yirlere her laḥẓa her dem mā gibi
Tā ki ḳadrüñ yücele mihr-i cihān-ārā gibi

231. **gibi:**
Gazel 3328
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Serv beñzer gülşen-i ḥüsnüñde bālā ḳaddüñe
Çeşmüñ nergis ruḫuñ berg-i gül-i ḫamrā gibi

232. **gibi:**
Gazel 3328
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ḥüsnüñ[üñ] eṭrāfını ḥaṭṭuñ iḥāṭa eylemiş
Göz göre īmāna ḳaṣd eyler meger tersā gibi

233. **gibi:**
Gazel 3328
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Genc-i ḥüsnüñe ṭılısm itmiş yine sāḥir gözüñ
Gösterür mār kākülin zülfeyn-i ejderhā gibi

234. **gibi:**
Gazel 3328
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

İy Muḥibbī sözlerüñ her dānesi dür-dānedür
Eksük olmaz ḫarc kıl göñlüñ senüñ deryā gibi

235. **gibi:**
Gazel 3331
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gendüm-i dünyāya dil virüp sakın itme ṭama‘
Mūr gibi niçeye dek cem‘ idesin dāne[y]i

236. **gibi:**
Gazel 3334
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ṣūfī bāde nūş kıl gider göñülden kīne[y]i
Ġıll u ġışdan cām-ı ṣāfī gibi it [sen] sīne[y]i

237. **gibi:**
Gazel 3335
Mısra: **3**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Hem çü ṣürāḥī gibi sücūd pāy-ı sāġara
Eyle serv ü naleyi çeng ü çıġāne[y]i

238. **gibi:**
Gazel 3338
Mısra: **7**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Sakın mülevves olma meges gibi cīfeden
‘Anḳā-ṣıfat Ḳāf-ıla eyle ḳanā‘ati

239. **gibi:**
Gazel 3342
Mısra: **7**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Zer gibi pūte-i ‘ışḳ ile dil ü cān eridüp
Ġıll u ġış komayuban eyledi ġam ḳāl beni

240. **gibi:**
Gazel 3345
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Var mı cihānda bī-ser ü bī-pā benüm gibi
Ya mübtelā-yı derd ü ġam ola benüm gibi

241. **gibi:**
Gazel 3345
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Var mı cihānda bī-ser ü bī-pā benüm gibi
Ya mübtelā-yı derd ü ġam ola benüm gibi

242. **gibi:**
Gazel 3345
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ġam meclisinde nāle kılup ḫālüm aglasam
Yanumca bile nāle kılur nā benüm gibi

243. **gibi:**
Gazel 3345
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Derd-i dilüm şemmesini baḥra söylesem
Cūş u ḫurūş eyleye deryā benüm gibi

244. **gibi:**
Gazel 3345
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Zerd oldı yüzüm yanalıdan pūte-i ġamda
Dirsem ne ‘aceb var mıdur eyvā benüm gibi

245. **gibi:**
Gazel 3345
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Sen pādişāh-ı ḥüsn kapuñda kullaruñ
Çokdur içinde yokdur eñ ednā benüm gibi

246. **gibi:**
Gazel 3345
Mısra: **12**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bir daḫı cefā [vü] cevr [ü] belā-keş yaratmadı
Kulları içre Tañrı ta‘ālā benüm gibi

247. **gibi:**
Gazel 3345
Mısra: **14**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bakup Muḥibbī ‘ibret alup dir vefāsı yok
Neler getürdi ‘āleme dünyā benüm gibi

248. **gibi:**
Gazel 3346
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Olmaya bāġ içre bir serv ol ḳad-i bālā gibi
Bitmeye gülşende nergis ol gözi şehlā gibi

249. **gibi:**
Gazel 3346
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Olmaya bāġ içre bir serv ol ḳad-i bālā gibi
Bitmeye gülşende nergis ol gözi şehlā gibi

250. **gibi:**
Gazel 3346
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ġamze okı sīnede bir laḥẓa eglenmez geçer
Anuñ içündür anuñ kaşları katı ya gibi

251. **gibi:**
Gazel 3346
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gözlerüm yaşına saldum yine bu dil zevraḳın
Bād-ı āhumla yürür gözüm yaşı deryā gibi

252. **gibi:**
Gazel 3346
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Meclis-i ġamda Muḥibbī içerüz ḫūn-ı ciger
İñiler feryād ider ol bezme göñlüm nā gibi

253. **gibi:**
Gazel 3347
Mısra: **7**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bu göñül şāne gibi āh yine biñ pāre olur
Ol perīşān ura zülfine eger şāneligi

254. **gibi:**
Gazel 3348
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Mürdeyem derdüñle ġam eyler tesellī göñlümi
Ġam gibi cevrüñ daḫı ġam-ḫˇār olaydı kāşki

255. **gibi:**
Gazel 3353
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Meydān-ı ‘ışḳa gelmeye bir er benüm gibi
Tīġ-ı cefāya karşu duta ser benüm gibi

256. **gibi:**
Gazel 3353
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Meydān-ı ‘ışḳa gelmeye bir er benüm gibi
Tīġ-ı cefāya karşu duta ser benüm gibi

257. **gibi:**
Gazel 3353
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Cevr ü cefāyı eyleme cānā raḳībüñe
Çekmez o bārı degmede ol ḫar benüm gibi

258. **gibi:**
Gazel 3353
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gözüm yaşıyla eyle naẓar rūy-ı zerdüme
Hem sīm döker yoluña hem zer benüm gibi

259. **gibi:**
Gazel 3353
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ṭāli‘ müsā‘id olmadı görmege gün yüzüñ
‘Ālem içinde var mı bed aḫter benüm gibi

260. **gibi:**
Gazel 3353
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gördi Muḥibbī yüzüñi cān terkin eyledi
Meydān-ı ‘ışḳa gelmeye bir er benüm gibi

261. **gibi:**
Gazel 3356
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gönlümi alan benüm ol serv-ḳad dil-cū gibi
Anuñ içün eşk-i çeşmüm durmaz akar su gibi

262. **gibi:**
Gazel 3356
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gönlümi alan benüm ol serv-ḳad dil-cū gibi
Anuñ içün eşk-i çeşmüm durmaz akar su gibi

263. **gibi:**
Gazel 3356
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ġam şebinde ḫasta dil eyler temennā-yı viṣāl
Dürlü dürlü fikr ider bir ölecek sayru gibi

264. **gibi:**
Gazel 3356
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Çeşm-i cellādı ele almış kemend-i zülfini
Asmaga dil düzdini dutar elü baglu gibi

265. **gibi:**
Gazel 3356
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ḫaṭṭını gördüm nigāruñ didüm āh geldi ecel
Çāre ne rūz-ı ezelden alnuma yazu gibi

266. **gibi:**
Gazel 3356
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Mezra‘-ı dilde yaşum toḫmını saçdum muttaṣıl
Ḥāṣılum ancak hemān derd ü belā kaygu gibi

267. **gibi:**
Gazel 3356
Mısra: **12**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Dimeñüz Mecnūn’a Mecnūn itdi çün dünyāyı terk
Cümleden ḫalḳ-ı cihān içinde ol uslu gibi

268. **gibi:**
Gazel 3356
Mısra: **14**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

İy Muḥibbī anuñ içün ‘ışḳına dil bagladum
‘Āṣıḳın nā-ḥaḳ yire öldürmek aña ḫū gibi

269. **gibi:**
Gazel 3356
Mısra: **16**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Sīneme çekdüm elifler serv-ḳadler yādına
Kuçaram tā ṣubḥ olınca baña hem pehlū gibi

270. **gibi:**
Gazel 3361
Mısra: **3**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Aglayup āh eyledükçe ḫande eyler gül gibi
Var mı bir gül bād-ıla bārāndan açılmadı

271. **gibi:**
Gazel 3362
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gördük cemāl-i şem‘ini düşdük ayagına
Pervāne gibi yakdı ol āteş-liḳā bizi

272. **gibi:**
Gazel 3362
Mısra: **7**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Yā gibi çeker kendine her dem raḳībi yār
Yabana atar ok gibi ol kaşı ya bizi

273. **gibi:**
Gazel 3362
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Yā gibi çeker kendine her dem raḳībi yār
Yabana atar ok gibi ol kaşı ya bizi

274. **gibi:**
Gazel 3366
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Āh kim bir serv-ḳad durdı akıtdı yaşumı
Su gibi taşdan taşa ursam ‘aceb mi başumı

275. **gibi:**
Gazel 3369
Mısra: **3**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Pāymāl itdi gözüm yaş[ı] gibi āḫir-i kār
Yirlere saldı gör ol zülf-i siyehkār beni

276. **gibi:**
Gazel 3372
Mısra: **3**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ḫār-ıla yār olalı gül gibi gülşende ḥabīb
Ṣubḥa dek āh-ıla dil bülbüli geçürdi şebi

277. **gibi:**
Gazel 3376
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Dil-i şūrīde sevmişdür yine çün bir perī-zādı
İşüm ney gibi efġāndur anı siz sanmañuz şādī

278. **gibi:**
Gazel 3377
Mısra: **5**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ġonca gibi saklaram sīnemde peykānuñ şehā
Bu şikeste göñlümüñ çün ol olupdur merhemi

279. **gibi:**
Gazel 3381
Mısra: **5**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Zārīlık itse ney gibi dil tañ mı ṣūbḥa dek
Ṭanbūr gibi burdı zamāne kulagını

280. **gibi:**
Gazel 3381
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Zārīlık itse ney gibi dil tañ mı ṣūbḥa dek
Ṭanbūr gibi burdı zamāne kulagını

281. **gibi:**
Gazel 3382
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Āh kim sevdüm yine bir dilberi cānum gibi
Niçe cānum belki bu sīnemde īmānum gibi

282. **gibi:**
Gazel 3382
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Derdümüñ dermānıdur derdüme dermān eylemez
İsterem derdini ben derdüme dermānum gibi

283. **gibi:**
Gazel 3382
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

El uraldan sünbül-i müşgīn-i dildāra ṣabā
Key perīşān ḥālüm ol zülf-i perīşānum gibi

284. **gibi:**
Gazel 3382
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gül yüzüñsüz zārılıgum diñmemişdür dōstum
Görmedi bārān kimesne çeşm-i giryānum gibi

285. **gibi:**
Gazel 3382
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Miḥnet-i kūh-ı belāda āh kim ġam tīrine
İy Muḥibbī olmaya bu sīne kalkanum gibi

286. **gibi:**
Gazel 3390
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Şem‘-i ruḫsārı yakardı bu cihān mülkin eger
Luṭf idüp ebr gibi zülfin aña perde kodı

287. **gibi:**
Gazel 3392
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Didüm ol yāra n’içün ‘ahde vefā eylemedüñ
Gül gibi güldi didi be vara mı yār daḫı

288. **gibi:**
Gazel 3393
Mısra: **5**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Misk gibi terk-i diyār itmek dilerdi bu göñül
Gördügümce dem-be-dem ol zülf ü ḫāl egler meni

289. **gibi:**
Gazel 3394
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Geçdi kūyuñda şehā ‘ömrüm benüm çün gül gibi
Eyledüñ cevr ü cefāñ-ıla derūnum kül gibi

290. **gibi:**
Gazel 3394
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Geçdi kūyuñda şehā ‘ömrüm benüm çün gül gibi
Eyledüñ cevr ü cefāñ-ıla derūnum kül gibi

291. **gibi:**
Gazel 3394
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Yiridür ‘āşıḳlaruñ ger kan yudarsa lāle-veş
Tek cihān içinde ol sen şād u ḫandān gül gibi

292. **gibi:**
Gazel 3394
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bezm-i ḥüsnüñde ruḫuñ şevḳıne dāyim cān u dil
Ḫālī olmaz bir nefes efgān ider bülbül gibi

293. **gibi:**
Gazel 3394
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Dōstum bir dem ḳadem bassañ yüzüm üzre benüm
Ḫār elinden dāmenüñi n’ola alsañ gül gibi

294. **gibi:**
Gazel 3394
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

İy Muḥibbī rind olmak ister iseñ ḥaşre dek
Leblerinden būs eyle dil-rübānuñ mül gibi

295. **gibi:**
Gazel 3400
Mısra: **3**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Her gice nergis gibi açmaz gözin ol türk-i mest
Gitmedi baḫtum gibi beñzer hīç anuñ uyḫusı

296. **gibi:**
Gazel 3400
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Her gice nergis gibi açmaz gözin ol türk-i mest
Gitmedi baḫtum gibi beñzer hīç anuñ uyḫusı

297. **gibi:**
Gazel 3401
Mısra: **5**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Salınsa serv gibi gelse gül-veş
Akıdur gözlerümden seyli ḫaylī

298. **gibi:**
Gazel 3404
Mısra: **3**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Saklasam mihrini n’ola sīnede cānum gibi
Saklamak lāzım-durur her kişiye īmānını

299. **gibi:**
Gazel 3406
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ḫalḳ içinde mu‘teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes ṣıḥḥat gibi

300. **gibi:**
Gazel 3406
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ḫalḳ içinde mu‘teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes ṣıḥḥat gibi

301. **gibi:**
Gazel 3406
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Salṭanat didükleri ancak cihān ġavġāsıdur
Olmaya baḫt u sa‘ādet dünyede vaḥdet gibi

302. **gibi:**
Gazel 3406
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ko bu ‘iyş ü ‘işreti çün kim fenādur ‘āḳıbet
Yār-ı bāḳī ister iseñ olmaya ṭā‘at gibi

303. **gibi:**
Gazel 3406
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Olsa kumlar sagışınca ‘ömrüñe ḥadd ü ‘aded
Gelmeye bu şīşe-i çarḫ içre bir sā‘at gibi

304. **gibi:**
Gazel 3406
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ger ḥużūr itmek dilerseñ iy Muḥibbī fāriġ ol
Olmaya vaḥdet maḳāmı gūşe-i ‘uzlet gibi

305. **gibi:**
Gazel 3411
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ṭulū‘ itseñ seḥergehden dokınur şu‘leñ aġyāra
Düşer mi saña hey āfet dine gün gibi hercāyī

306. **gibi:**
Gazel 3418
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bezm-i ġam içre ‘āşıḳa eglence yok[dur] dime
Dil nāle kılsa ney gibi egler ṣadā bizi

307. **gibi:**
Gazel 3420
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Var mı cihānda ‘āşıḳ-ı şeydā benüm gibi
Mecnūn daḫı olmadı rüsvā benüm gibi

308. **gibi:**
Gazel 3420
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Var mı cihānda ‘āşıḳ-ı şeydā benüm gibi
Mecnūn daḫı olmadı rüsvā benüm gibi

309. **gibi:**
Gazel 3420
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Her kim ki naẓar eyleye ol zülf-i pür-ḫama
Başından anuñ gitmeye sevdā benüm gibi

310. **gibi:**
Gazel 3420
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ġam meclisinde dün gice nālem işitdi āh
Tā ṣubḥ olınca iñledi gör nā benüm gibi

311. **gibi:**
Gazel 3420
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ebrūlaruñı göreli iy kaşları kemān
Ḳaddi bükildi oldı dü-tā ya benüm gibi

312. **gibi:**
Gazel 3420
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gülzār-ı ḥüsne karşu Muḥibbī bulınmadı
Zārlıḳ ider bülbül-i gūyā benüm gibi

313. **gibi:**
Gazel 3424
Mısra: **9**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bülbül gibi şūrīde olup yine Muḥibbī
Gül ruḫlaruñuñ vaṣfını ‘ālemlere yaydı

314. **gibi:**
Gazel 3428
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Zülfüñ şebinde cānā şem‘-i ruḫuñ görelden
Pervāne gibi göñlüm dutışdı oda yandı

315. **gibi:**
Gazel 3429
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Kim virdi göñül cān u ruḫ yāra tayandı
Pervāne gibi yansa ne tañ nāra tayandı

316. **gibi:**
Gazel 3429
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ḫāl-i siyehi meyl ḫam-ı zülfine eyler
Kāfir gibi gör ḫāç-ıla zünnāra tayandı

317. **gibi:**
Gazel 3431
Mısra: **11**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Cemāli şem‘ine pervāne gibi
Muḥibbī cān u dilden yandı düşdi

318. **gibi:**
Gazel 3433
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

İçerüz bādeyi līk mu‘terifüz cürmümüze
Ḥamdü-lillāh degülüz ṣūfī gibi tiryāḳi

319. **gibi:**
Gazel 3440
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gözlerümden ḫūn-ı dil turmaz akar çün mā gibi
Mevc urur āhum tokındukça aña deryā gibi

320. **gibi:**
Gazel 3440
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gözlerümden ḫūn-ı dil turmaz akar çün mā gibi
Mevc urur āhum tokındukça aña deryā gibi

321. **gibi:**
Gazel 3440
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Tīr-i āhum geçdi bu çarḫuñ tokuz kalkanını
Bükeli ḳaddümi cevriyle benüm ol ya gibi

322. **gibi:**
Gazel 3440
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gerçi her ‘āşıḳ diler dāyim temennā-yı viṣāl
Baña hicri dilberüñ tatlu gelür ḥelvā gibi

323. **gibi:**
Gazel 3440
Mısra: **7**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Leẕẕet-i dünyāya aldanma meges gibi göñül
Ḳaṣduñ olursa ḳanā‘at Ḳāf’ı ger ‘Anḳā gibi

324. **gibi:**
Gazel 3440
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Leẕẕet-i dünyāya aldanma meges gibi göñül
Ḳaṣduñ olursa ḳanā‘at Ḳāf’ı ger ‘Anḳā gibi

325. **gibi:**
Gazel 3440
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Başuñı top it Muḥibbī zülfinüñ çevgānına
Topuñ agsun göklere mihr-i cihān-ārā gibi

326. **gibi:**
Gazel 3441
Mısra: **3**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Mecnūn gibi sīnesine tāze dāġ urup
Kurdı çemende Leylī gibi gül otagını

327. **gibi:**
Gazel 3441
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Mecnūn gibi sīnesine tāze dāġ urup
Kurdı çemende Leylī gibi gül otagını

328. **gibi:**
Gazel 3445
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gün gibi itdüñ ṭulū‘ gördüm çü iy meh-rū seni
Yine tīz girdüñ seḥāba örtdi ol gīsū seni

329. **gibi:**
Gazel 3447
Mısra: **7**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ol gül-i ra‘nā ġamından giceler bülbül gibi
İy dil-i şūrīde arturduñ fiġān u zāruñı

330. **gibi:**
Gazel 3454
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Nigāruñ la‘l-i nābından şu kim nām u nişān buldı
Ḫıżır gibi bu ‘ālemde o ‘ömr-i cāvidān buldı

331. **gibi:**
Gazel 3454
Mısra: **7**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Vefānuñ adı var ancak cihānda kīmyā gibi
İşidilmedi bir kimse diye bir mihribān buldı

332. **gibi:**
Gazel 3458
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Dime yok kūy-ı melāmet içre ben rüsvā gibi
Hey neler var bu cihānda sen dili şeydā gibi

333. **gibi:**
Gazel 3458
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Dime yok kūy-ı melāmet içre ben rüsvā gibi
Hey neler var bu cihānda sen dili şeydā gibi

334. **gibi:**
Gazel 3458
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ġarḳ olursa eşk-i çeşmümden ‘aceb mi fülk-i dil
Bād-ı āhumla temevvüc eyler ol deryā gibi

335. **gibi:**
Gazel 3458
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ẕerre-veş kaldur nigārā bu ġubārı ḫākden
Çünki oldı gün yüzüñ mihr-i cihān-ārā gibi

336. **gibi:**
Gazel 3458
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Kaşların kurmak ne mümkin olmasa ḳullāb-ı zülf
Çenber olmış başları bir yire gelmiş nā gibi

337. **gibi:**
Gazel 3458
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Zülfi çīninde görenler dir yañagı tābını
Her ṭaraf odlar saçar agzından ejderhā gibi

338. **gibi:**
Gazel 3458
Mısra: **11**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

İy Muḥibbī olma dünyāya meges gibi ḥarīṣ
Mesken it Ḳāf-ı ḳanā‘at kūhını ‘Anḳā gibi

339. **gibi:**
Gazel 3458
Mısra: **12**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

İy Muḥibbī olma dünyāya meges gibi ḥarīṣ
Mesken it Ḳāf-ı ḳanā‘at kūhını ‘Anḳā gibi

340. **gibi:**
Gazel 3461
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Māl u cāha ġarra olma dime yokdur ben gibi
Sür yüzüñ yire tevāżu‘ ehli ol dāmen gibi

341. **gibi:**
Gazel 3461
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Māl u cāha ġarra olma dime yokdur ben gibi
Sür yüzüñ yire tevāżu‘ ehli ol dāmen gibi

342. **gibi:**
Gazel 3461
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Sakın aldanma eser bir gün muḫālif rūzigār
Kibr ü kīni terk kıl germe gögüs yelken gibi

343. **gibi:**
Gazel 3461
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

İster-iseñ kim perīşān olmayasın ‘āḳıbet
Dil uzatma kimsenüñ ḥaḳḳına sen sūsen gibi

344. **gibi:**
Gazel 3461
Mısra: **7**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ok gibi togrulmayınca varımazsın menzile
Kimde yok perr-i ‘amel yolda kalur segzen gibi

345. **gibi:**
Gazel 3461
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ok gibi togrulmayınca varımazsın menzile
Kimde yok perr-i ‘amel yolda kalur segzen gibi

346. **gibi:**
Gazel 3461
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Kanı İskender Ferīdūn Ḫusrev ü Dārā vü Cem
Kanda gitdi Zāl u Rüstem Gīv-ile Bījen gibi

347. **gibi:**
Gazel 3461
Mısra: **12**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Dāne dāne sa‘y kılsañ eyleseñ dünyāyı cem‘
Tagıdur bād-ı fenā āḫir anı ḫırmen gibi

348. **gibi:**
Gazel 3461
Mısra: **14**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

İy Muḥibbī dār-ı dünyā kimseye kılmaz vefā
Gösterür kendüyi evvel ziynet ile zen gibi

349. **gibi:**
Gazel 3463
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Müjeñ tīrine cān içre yir itdüm iy kemān ebrū
Elüñden düşmesün bir dem giderme ya gibi kaşı

350. **gibi:**
Gazel 3464
Mısra: **3**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Āḫir olsun göreyin ṭūbī gibi ol ser-nigūn
Kim ki teşbīh eyleye serve ḳadüñ şimşādını

351. **gibi:**
Gazel 3465
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Dün serv gibi salınup ol gül budācugı
Mestāne-vār eline almış ayacugı

352. **gibi:**
Gazel 3475
Mısra: **5**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gülşen-i ḥüsn içre gül gibi cemālin ‘arż idüp
Lāl iken ‘uşşāḳı bülbül gibi gūyā eyledi

353. **gibi:**
Gazel 3475
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gülşen-i ḥüsn içre gül gibi cemālin ‘arż idüp
Lāl iken ‘uşşāḳı bülbül gibi gūyā eyledi

354. **gibi:**
Gazel 3482
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Yüzümi zerd eyledi ‘ışḳuñ benüm ayvā gibi
Bagrumı taş itdi hicrüñ lāle-i ḥamrā gibi

355. **gibi:**
Gazel 3482
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Yüzümi zerd eyledi ‘ışḳuñ benüm ayvā gibi
Bagrumı taş itdi hicrüñ lāle-i ḥamrā gibi

356. **gibi:**
Gazel 3482
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Görmedi kūh-ı belā içre belāyı kūhken
Çekmedi hicrānı Mecnūn bu dil-i şeydā gibi

357. **gibi:**
Gazel 3482
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Çīn-i zülfinden yañagı tābını eydür gören
‘Āleme odlar saçar biñ başlu ejderhā gibi

358. **gibi:**
Gazel 3482
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bī-vefālıkda müşābih oldugıyçün ‘āleme
Kendüye ziynet virür ol bī-vefā dünyā gibi

359. **gibi:**
Gazel 3482
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

İy Muḥibbī kankı dilde yok maḥabbetden eser
Cān gözini açmaya ol çeşm-i nā-bīnā gibi

360. **gibi:**
Gazel 3483
Mısra: **1**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Görinen başum degül kūh-ı belā tagı gibi
Her yañadan yaşum akar anuñ ırmagı gibi

361. **gibi:**
Gazel 3483
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Görinen başum degül kūh-ı belā tagı gibi
Her yañadan yaşum akar anuñ ırmagı gibi

362. **gibi:**
Gazel 3483
Mısra: **4**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Leşker-i ġam virdi yagmaya yine dil kişverin
Her ṭarafdan girdi göñlüm şehrine yagı gibi

363. **gibi:**
Gazel 3483
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Dōstlar ‘ayb eylemeñ ayruk dil-i dīvāneye
Derdümüñ dermānı ancak zülfinüñ bagı gibi

364. **gibi:**
Gazel 3483
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Bezm-i ġamda miḥnet ü derd ü belā yārān olup
İçerüz hicrān şebinde ṭās ṭās agı gibi

365. **gibi:**
Gazel 3483
Mısra: **10**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Kūy-ı cānāna Muḥibbī yine dil oldı revān
Beñzer ol miskīni çeken suyı topragı gibi

366. **gibi:**
Gazel 3491
Mısra: **6**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Süpürür ferrāş olupdur kūyını kirpüklerüm
Su seper saḳḳā gibi dem dem bu çeşmüm merdümi

367. **gibi:**
Gazel 3491
Mısra: **7**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

İñlerem bülbül gibi gül yüzine karşu velī
Bir nefes gūş eylemez dildār āh-ı serdümi

368. **gibi:**
Gazel 3500
Mısra: **3**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

İy cefā-ḫū dehr gibi cevri ḳānūn eyleyüp
Mübtelā-yı hicr idüp derdüñle yār itdüñ beni

369. **gibi:**
Gazel 3500
Mısra: **5**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Sırr-ı ‘ışḳum sīnem içre cān gibi pinhān-iken
‘Āleme iy eşk-i çeşmüm āşikār itdüñ beni

370. **gibi:**
Gazel 3500
Mısra: **8**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Şem‘-i ḥüsnine göñül virdüñ yine bir dilberüñ
Yakuban pervāne gibi külli nār itdüñ beni

371. **gibidür:**--*dür, -*
Gazel 3078
Mısra: **2**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ol çeşm-i siyeh zülf-i perīşān arasında
Nergis gibidür ki bite reyḥān arasında

372. **gibi:**
Gazel 3008
Mısra: **10**
"-e benzer" anlamında kullanılan benzetme edatı.

Gül beñzedi çü yāra aġyār daḫı ḫāra
Bülbül gibi kalursam tañ mı fiġān içinde

373. **gibi:**
Gazel 3021
Mısra: **9**
"-e benzer" anlamında kullanılan benzetme edatı.

Bu Muḥibbī yanar ‘ışḳıyla anuñ şem‘ gibi
Āh kim bir meded olmadı anuñ çāresine

374. **gibi:**
Gazel 3023
Mısra: **1**
"-e benzer" anlamında kullanılan benzetme edatı.

Çün perī gibi görindi yine dilber gözüme
Ḥayret aldı beni ol dem gelemem kendüzüme

375. **gibi:**
Gazel 3023
Mısra: **9**
"-e benzer" anlamında kullanılan benzetme edatı.

Ẓulmet-i ġamda yine kaldı Sikender gibi dil
İy Muḥibbī çāre ne uymaduñ evvel sözüme

376. **gibi:**
Gazel 3060
Mısra: **13**
"-e benzer" anlamında kullanılan benzetme edatı.

Şevḳ-i ruḫsāruñla bülbül gibi her şeb tā seḥer
Bu Muḥibbī eyledi efġān efġān üstine

377. **gibi:**
Gazel 3281
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.

Yokdur cihānda bir ṣanem iy dōst senüñ rūyuñ gibi
Sünbüle raġbet mi olur boynuñdaki mūyuñ gibi

378. **gibi:**
Gazel 3367
Mısra: **3**
"- e benzer, misal" anlamında edat.

Gün gibi başı anuñ göklere irse ne ‘aceb
İşigüñ taşına yüz sürüp ide secdegehi

gice-:

1. **giceler:**-*ler*
Gazel 3369
Mısra: **5**
Gece, geceleyin.

Gül yüzi ḥasret[i-y-] ile giceler ṣubḥa degin
Eyledi nāle kılur bülbül-i gülzār beni

2. **giceler:**-*ler*
Gazel 3035
Mısra: **8**
Gece vakti.

Ẕerre gibi gün yüzi şevḳine sergerdān olup
Giceler tā ṣubḥa dek efġān iderdüm nāy-ıla

3. **giceler:**-*ler*
Gazel 3358
Mısra: **2**
Gece vakti.

Bugün dīvānesi oldum görüp āh ol perī-zādı
Giceler ḫˇāb yüzin görmem iderem nāle feryādı

4. **giceler:**-*ler*
Gazel 3399
Mısra: **7**
Gece vakti.

Bülbülem nālān oluram giceler tā ṣubḥa dek
Bülbüle düşvārdur bāġ u bahār ayrulıgı

5. **giceler:**-*ler*
Gazel 3415
Mısra: **9**
Gece vakti.

Şem‘-veş tā ṣubḥ olınca giceler yaşlar döküp
İy Muḥibbī ‘ışḳ-ıla pür nār gördüm kendümi

6. **giceler:**-*ler*
Gazel 3422
Mısra: **2**
Gece vakti.

İy göñül sevdā-yı zülfine hevādār it beni
Giceler tā ṣubḥa dek ‘ışḳ-ıla bīdār it beni

7. **giceler:**-*ler*
Gazel 3447

Mısra: **7**
Gece vakti.

Ol gül-i ra‘nā ġamından giceler bülbül gibi
İy dil-i şūrīde arturduñ fiġān u zāruñı

8. **giceler:**-*ler*
Gazel 3475
Mısra: **4**
Gece vakti.

Bezm-i ġamda göñlümi deldi cefā tīriyle āh
Giceler tā ṣubḥ olınca iñiler nā eyledi

9. **giceler:**-*ler*
Gazel 3486
Mısra: **6**
Gece vakti.

Ḳıṣṣa-i zülfüñ okudum key muṭavvel ḳıṣṣadur
Giceler tā ṣubḥa dek özge ḫayālüm vār-ıdı

gice:

1. **giceki:**-*ki*
Gazel 3433
Mısra: **2**
Gece.

Derd-i ser geldi ḫumār-ıla seḥer iy sāḳī
Sun berü var-ısa giceki meyden bāḳī

2. **gice:**
Gazel 3031
Mısra: **10**
Gece.

Gül yüzüñsüz sorar-ısañ bu Muḥibbī ḥālini
Gice bülbül gibi efġān eylemekdür gündüz āh

3. **giceyi:**-*y*, -*i*
Gazel 3032
Mısra: **4**
Gece.

Hicr elinden dōstum ḥālüm diger-gündur benüm
Bu giceyi ben ‘acebdür çıkarursam yarına

4. **giceler:**-*ler*
Gazel 3065
Mısra: **9**
Gece.

Bu Muḥibbī giceler tā ṣubḥ efġān eyleyüp
Gülşen-i ḥüsnüñde oldı bülbül-i gūyā yine

5. **gice:**
Gazel 3099
Mısra: **5**
Gece.

Gülşen-i ḥüsninde kıldum gice bülbül tek fiġān
Līk tutmadı kulak gül gibi bu āvāzuma

6. **gice:**
Gazel 3420
Mısra: **5**
Gece || karanlık.

Ġam meclisinde dün gice nālem işitdi āh
Tā ṣubḥ olınca iñledi gör nā benüm gibi

7. **giceler:**-*ler*
Gazel 3004
Mısra: **6**
Gece, geceler boyunca.

Fiġān u nālemi derdā benüm gül gibi gūş itmez
Gelürsem giceler bülbül gibi tā ṣubḥ feryāda

8. **gice:**
Gazel 3037
Mısra: **1**
Gece, gece vakti.

Bezm-i mey eylemişem dün gice cānānlar-ıla
Niçe cānānlar-ıla server-i ḫūbānlar-ıla

9. **giceden:**-*den*
Gazel 3025
Mısra: **2**
Gece, güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar süren karanlık zaman.

‘Işḳ cāmın içelüm bī-ser ü sāmānlar-ıla
Giceden ṣubḥa degin ‘iyş idelüm anlar-ıla

10. **gice:**
Gazel 3036
Mısra: **5**
Gece vakti.

Bülbül-i cān her gice tā ṣubḥa dek kan aglasun
Gül gibi ḫandān yüri serv-i ḫırāmānsın yine

11. **gice:**
Gazel 3054
Mısra: **7**
Gece vakti.

Dün gice şem‘-i ḥüsnine yandı kül oldı cān u dil
Şimden girü ta‘līm idem yanmaklıgı pervāneye

12. **gice:**
Gazel 3361
Mısra: **7**
Gece II geceleyin.

Gice mey nūş eyledük başumda var daḫı ḫumār
Bāde sun ṣāḳī baña yārān daḫı ayılmadı

13. **gice:**
Gazel 3374
Mısra: **1**
Gece II geceleyin.

Dōstlar mihmān idindüm dün gice cānāneyi
Nūr-ıla cem‘ eyledüm bir araya pervāneyi

14. **gice:**
Gazel 3377
Mısra: **4**
Gece II geceleyin.

Düşeliden derd-i ‘ışḳa ġamdan özge bulmadum
Gice gündüz ayru olmaz cān-ıla dil maḥremi

15. **giceler:**--*ler*, -
Gazel 3027
Mısra: **9**
Gece. || Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar süren karanlık zaman.

Benüm-içün giceler tā ṣubḥa dek giryān olur
Āferīn olsun Muḥibbī dīde-i nemgīnüme

16. **giceler:**--*ler*, -
Gazel 3180
Mısra: **8**
Gece. || Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar süren karanlık zaman.

Nāle eylerdi maḳām-ı rāstda muṭrib daḫı
Giceler tā ṣubḥ olınca nāylar gūyā idi

17. **giceler:**--*ler*, -
Gazel 3224
Mısra: **9**
Gece. || Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar süren karanlık zaman.

Bu Muḥibbī giceler ṣubḥa degin nāle kılur
Bezm-i ġam içre anı kim göre sanur nāyī

18. **gice:**
Gazel 3288
Mısra: **1**
Gece, gece vakti, geceleyin.

Dün gice çeşmüm benüm bī-ḫˇāb u necb bī-dār idi
Mūnisüm tā ṣubḥa dek dilde ḫayāl-i yār idi

19. **gice:**
Gazel 3296
Mısra: **9**
Gece, gece vakti, geceleyin.

Gice meyden başumda var ḫumārum
Seḥer bir bāde sun luṭf eyle şakı

20. **gice:**
Gazel 3307
Mısra: **3**
Gece, gece vakti, geceleyin.

Bir gice eger görmeyem iy dōst cemālüñ
Ḥasretle döke şem‘ gibi eşk-feşānı

21. **gice:**
Gazel 3157
Mısra: **7**
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar süren karanlık zaman.

Eflāke çıkar her gice āhum benüm iy dōst
Bu kanlu yaşum daḫı irer taḫt-ı serāya

22. **gice:**
Gazel 3173
Mısra: **2**
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar süren karanlık zaman.

Derd-ile iy gözüm di kan agla
Her gice şem‘ gibi yan agla

23. **gice:**
Gazel 3191
Mısra: **9**
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar süren karanlık zaman.

İçüp mey gice almış ele sāġar
Başından def‘ ide lāle ḫumārı

24. **gicesi:**-*si*
Gazel 3192
Mısra: **9**
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar süren karanlık zaman.

Gicesi gündüzinden farḳ olınmaz
Muḥībbī’nüñ geçer leyl ü nehārı

25. **gice:**
Gazel 3028
Mısra: **2**
Gece II Karanlık, siyah.

Hem-dem olmazsa eger zülf-i semen-sālar bize
Düşde gördüm dün gice yārı der-āġūş itmişem

26. **gice:**
Gazel 3400
Mısra: **3**
Gece II Karanlık, siyah.

Her gice nergis gibi açmaz gözin ol türk-i mest
Gitmedi baḫtum gibi beñzer hīç anuñ uyḫusı

27. **giceler:**-*ler*
Gazel 3011
Mısra: **9**
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar süren karanlık zaman.

İy Muḥibbī giceler gelse ḫayāl-i zülf-i dōst
Sanuram ki mārdur sīnemde girür inüme

28. **giceler:**-*ler*
Gazel 3154

Mısra: **2**
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar süren karanlık zaman.

İderüz ṣoḥbet-i mey serv-i ḫırāmānlar ile
Giceler hem-nefesüz ṣubḥa dek efġānlar ile

29. **giceler:**-*ler*
Gazel 3154
Mısra: **9**
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar süren karanlık zaman.

Bezm-i ġam içre Muḥibbī giceler ṣubḥa degin
Şem‘-veş āteş-i ‘ışḳ ile yanar cānlar ile

30. **giceler:**-*ler*
Gazel 3163
Mısra: **1**
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar süren karanlık zaman.

İderem giceler tā ṣubḥa dek āḥ
Degülsin n’eyleyem ḥālümden āgāh

31. **giceler:**-*ler*
Gazel 3186
Mısra: **8**
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar süren karanlık zaman.

Bister-i ḫāk üzre rāhuñda yatur dil-ḫasteyem
Seng-i ḫārā giceler tā ṣubḥ bālīnüm gibi

32. **giceler:**-*ler*
Gazel 3241
Mısra: **11**
Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar süren karanlık zaman.

Bezm-i ġamda şem‘ gibi giceler yaşlar döküp
İñlerem tā ṣubḥ olınca ben ney-i gūyā gibi

33. **giceler:**-*ler*
Gazel 3268
Mısra: **8**
Gece; güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar süren karanlık zaman.

Yakuban pervānesin dönüp eger raḥm itmese
Olmaz idi giceler şem‘-i şerāruñ giryesi

34. **gice:**
Gazel 3486
Mısra: **1**
Gece, akşam.

Dün gice hicrān şebinde infi‘ālüm var-ıdı
Kimseler bilmez benüm ol dem ne ḫālüm var-ıdı

35. **giceler:**-*ler*
Gazel 3427
Mısra: **9**
Gece, gece vakti, geceleyin.

Muḥibbī giceler tā ṣubḥ olınca
Firāḳıyla gözi yaşın dem itdi

gice gündüz:

1. **gice gündüz:**
Gazel 3455
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aralıksız, sürekli, her zaman.

Gün yüzine alnına ‘āşıḳ degül māh-ı felek
Gice gündüz ya n’içün tolaşur anlar kūyını

2. **gice gündüz:**
Gazel 3085
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gece gündüz: Her zaman, ara vermeden, durmadan, devamlı olarak.

Dilber ḫayāli ile iden gice gündüz ‘iyş
Uşbu cihānda ḳayd nedür iḫtiyācına

3. **gice gündüz:**
Gazel 3173
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, ara vermeden, durmadan, devamlı olarak.

Gice gündüz işüñ günāh oldı
Añduguñca anı her ān agla

4. **gice gündüz:**
Gazel 3205
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, ara vermeden, durmadan, devamlı olarak.

Penç vākitde mescide varur o da ancak imām
Gice gündüz līk memlū görürem meyḫāneyi

5. **gice gündüz:**
Gazel 3211
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, ara vermeden, durmadan, devamlı olarak.

Bu Muḥibbī gice gündüz yüzini ḫāke sürer
Şefḳati senden umar dökilüben kanlu yaşı

gice vü gündüz:

1. **gice vü gündüz:**
Gazel 3022
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gece ve gündüz; aralıksız, devamlı.

Gice vü gündüz dolaşur kūyını ol dilberüñ
Şöyle beñzer rūyına āşüfte oldı mihr ü māh

gid-:

1. **giderseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 3194
Mısra: **4**
(Devamlı veya geçici bir süre kalmak üzere) Bulunduğu yerden ayrılmak.

Gitme iy ārām-ı cānum bir dem ārām eylegil
Ger giderseñ cān bile gider kaluram ten gibi

2. **giderse:**-*er, -se*
Gazel 3218
Mısra: **7**
(Bir şey veya bir kimse) Konuşana göre yakın bir yerden daha uzak bir yere doğru hareket etmek, bir mesâfe katedip yakın bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.

Giderse vādīye mecnūn anı bī-ḳayddur sanma
Üşüpdür başına anuñ cihānuñ cümle ġavġāsı

3. **gidüp:**-*üp*
Gazel 3266
Mısra: **10**
Bulunduğu yerden ayrılmak.

Muḥibbī derd-ile nālān olup murġ-ı çemen söyler
Bu gülşende gül ü lāle gidüp ḫār-ıla ḫes kaldı

gid:

1. **giderse:**-*er, -se*
Gazel 3121
Mısra: **7**
Uzaklaştırmak, yok etmek, temizlemek.

El ursa ṣabā gibi giderse ser-i zülfin
Refʿ itse seḥābı yüzi ḫurşīdi açılsa

ġıdā:

1. **ġıdā:**
Gazel 3454
Mısra: **10**
(Ar.) Besin.

Muḥibbī şöyle ḫāk oldı seg-i kūyuñ gelüp andan
Ne ten buldı ġıdā içün ü ne ḫōd üstüḫˇān buldı

ġıdā ol-:

1. **ġıdā ol-:**-*dı*
Gazel 3003
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yem olmak: Herhangi bir hayvan tarafından yenilmek. II Birinin tuzağına düşmek..

Gelenler senden öñdin kanda gitdi
Ġıdā oldı kamusı mūr u māra

ġıdā-yı rūḥ:

1. **ġıdā-yı rūḥ:**-*dur*
Gazel 3194
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruhun gıdası.

İçdügüm mey zāhidā baña ġıdā-yı rūḥdur
Sen yidügüñ dāyimā ḥayvānlayın erzen gibi

gider-:

1. **giderdi:**-*di*
Gazel 3267
Mısra: **7**
Ortadan kaldırmak, yok etmek, izale etmek.

Zülfin giderdi ḥüsnini ‘arż itdi dil-firīb
‘Āşıḳlar itdi cān-ıla dilden tena‘‘umı

2. **giderür:**-*ür*
Gazel 3173
Mısra: **7**
Ortadan kaldırmak, yok etmek, izâle etmek.

Göz yaşı çünki çirkümi giderür
Gāh sen pīr ü geh civān agla

3. **giderem:**-*em*
Gazel 3199
Mısra: **8**
Ortadan kaldırmak, yok etmek, izâle etmek.

Gözüm yaşıyla yumak baña lāyıḳ
Ola kim giderem rūy-ı siyāhı

4. **giderdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 3211
Mısra: **6**
Ortadan kaldırmak, yok etmek, izâle etmek.

Her biri teşne olup gelmiş-iken cānı lebe
Kesret-i cām-ı şefā‘atle giderdüñ ‘aṭaşı

5. **giderdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 3246
Mısra: **1**
Ortadan kaldırmak, yok etmek, izâle etmek.

Giderdüñ ẓulmet-i küfri yakuban şem‘-i ḳāfūrı
Ḥaḳīḳat bu ki nūruñdan alur mihr-ile meh nūrı

6. **gidere:**-*e*
Gazel 3450
Mısra: **12**
Gidermek, ortadan kaldırmak.

Sāḳiyā sun berü ol rāḥat-ı cān-baḫşı müdām
Gidere ḳalb-i Muḥibbī'de olan her miheni

gider:

1. **gideri:**-*i*
Gazel 3332
Mısra: **2**
Akıp gitmek, sürüklenmek.

Almış başına ol küleh-i kec-nihāde[y]i
Zülfin gideri 'ārızın itmiş küşāde[y]i

2. **giderme:**-*me*
Gazel 3463
Mısra: **4**
Eksik etmek, bırakmak, ele almamak.

Müjeñ tīrine cān içre yir itdüm iy kemān ebrū
Elüñden düşmesün bir dem giderme ya gibi kaşı

3. **gider:**
Gazel 3466
Mısra: **4**
Gidermek, yok etmek.

Meclis-i 'ışḳda cān yakmaga pervāne yiter
Bülbül-i gülşeni añma gider ol leffāfı

4. **gidere:**-*e*
Gazel 3320
Mısra: **4**
Ortadan kaldırmak, yok etmek.

Ṣāfī mey iç ṣūfīyā eyle gel āyīneñi pāk
Gidere dilden ġurūr u kibr-i Keykāvūsuñı

5. **gider:**
Gazel 3334
Mısra: **1**
Ortadan kaldırmak, yok etmek, izâle etmek.

Ṣūfī bāde nūş kıl gider göñülden kīne[y]i
Ġıll u ġışdan cām-ı ṣāfī gibi it [sen] sīne[y]i

gider ol-:

1. **gider ol-:**-*er, -du, -m*
Gazel 3260
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
I. Gitmek, bir yere yönelmek. II. Ölmek.

Bi-ḥamdillāh gider oldum ser-i kūyına dildāruñ
Velī bilmem çeken anda suyı mı yāḫū topragı

gil:

1. **giline:**--*i*, --*n*, --*e*
Gazel 3080
Mısra: **6**
Balçık, çamur.

Ser-i kūyında gözüm yaşı bitürdi gül-i ter
Diye taḥsīn maḥalleñ gören āb u giline

ġıll u ġış:

1. **ġıll u ġış:**--*dan*
Gazel 3110
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kin ve fesat; düşmanlık ve hile.

Ġıll u ġışdan pāk idüp ḳalbüñ ṣarāb-ı 'ışḳı iç
Seni ser-mest eyleyüp düşüre ġayr-ı 'āleme

2. **ġıll ü ġış:**-*dan*
Gazel 3189
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kin ve fesat; düşmanlık ve hile.

Ṣol ḳadar dökdüñ yaşuñ ġarḳ eyledüñ göz yaşına
Ġıll ü ġışdan yuyuban iy dīde pāk itdüñ beni

3. **ġıll u ġış:**-*dan*
Gazel 3195
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kin ve fesat; düşmanlık ve hile.

'Işḳa düşdüm ġıll u ġışdan cānı pāk itdüm yine
Pūte-i hicrān içinde ḫāliṣ oldum zer gibi

4. **ġıll u ġış:**-*dan*
Gazel 3334
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kin ve fesat; düşmanlık ve hile.

Ṣūfī bāde nūş kıl gider göñülden kīne[y]i
Ġıll u ġışdan cām-ı ṣāfī gibi it [sen] sīne[y]i

5. **ġıll u ġış:**
Gazel 3342
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kin ve fesat; düşmanlık ve hile.

Zer gibi pūte-i 'ışḳ ile dil ü cān eridüp
Ġıll u ġış komayuban eyledi ġam ḳāl beni

ġıll vü ġış:

1. **ġıll vü ġış:**-*ı, -ı*
Gazel 3211
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kin ve fesat; düşmanlık ve hile.

Cān-ıla kim ki gelüp nūr-ı maḥabbetle yana
Ṣāf olup ḳalbi anuñ kalmaya ġıllı vü ġışı

ġılmān:

1. **ġılmān:**
Gazel 3180
Mısra: **4**
1. Gulâmlar, gençler. 2. Köleler. 3. Cennette hizmet eden delikanlılar.

Ger ola deyr-i muġān ḳaṣr-ı behişt olmaz ‘aceb
Muġbeçe ġılmān ṣarāb-ı kevser ol ṣahbā idi

giñ:

1. **giñ:**
Gazel 3188
Mısra: **2**
Geniş.

Baña bu işi cümle yār itdi
Giñ cihānı başuma dar itdi

gir-:

1. **girdi:**-*di*
Gazel 3096
Mısra: **4**
Bir mekana, yere girmek, dahil olmak.

‘Ārıżuñ üstinde düşmişdür meger zülf-i siyāh
Kim görüpdür kāfiri kim girdi cennet bāġına

2. **giren:**-*en*
Gazel 3340
Mısra: **4**
Bir şeyin dışından içine geçmek, dahil olmak.

Düşdüm gözüm yaşına cān eyledüm revān
Baḥra giren vire-gelüpdür selāmeti

3. **girsem:**-*se, -m*
Gazel 3377
Mısra: **7**
Bir yere, mekâna girmek.

Sensüzin girsem gülistāna baña dūzaḫ olur
Senüñ-ile olıcak cennet bilürem külḫeni

4. **girürse:**-*ür, -se*
Gazel 3149
Mısra: **4**
İçinde yer almak, dâhil olmak.

Tāc-ı ṣadefi geydi çü başına ḳalender
Girürse ne tañdur iki yapraga benefşe

5. **girdi:**-*di*
Gazel 3152
Mısra: **4**
İçinde yer almak, dâhil olmak.

Gün gibi ‘ālem yüzin kılsa münevver tañ mıdur
Ol ḳamer-rū bedr olup girdi çün on dört yaşına

6. **gire:**-*e*
Gazel 3162
Mısra: **4**
(Dışarıdan içeriye) Geçmek, (içeriye) varmak, dâhil olmak, duhul etmek. Karşıtı: ÇIKMAK.

‘Ārıżuñ üstine dönmişdür neden ḫāl-i siyāh
Kim görüpdür kāfiri kim gire cennet bāġına

gir:

1. **girüp:**-*üp*
Gazel 3095
Mısra: **6**
1. Girmek, dahil olmak.

Kaşuñla ġamzeñ iy dōst yiter cihāna fitne
N’eyler girüp busuya gīsūlaruñ kafada

2. **girdüñ:**-*dü, -n*
Gazel 3445
Mısra: **2**
Girmek, dahil olmak.

Gün gibi itdüñ ṭulū‘ gördüm çü iy meh-rū seni
Yine tīz girdüñ seḫāba örtdi ol gīsū seni

3. **girür:**-*ür*
Gazel 3011
Mısra: **10**
(Dışarıdan içeriye) Geçmek, (içeriye) varmak, dahil olmak, duhul etmek.

İy Muḥibbī giceler gelse ḫayāl-i zülf-i dōst
Sanuram ki mārdur sīnemde girür inüme

4. **girdi:**-*di*
Gazel 3179
Mısra: **2**
(Dışarıdan içeriye) Geçmek, (içeriye) varmak, dahil olmak, duhul etmek.

Tīġ alup mestāne çeşmüñ yine çok kan eyledi
Girdi dil şehrini başdan başa vīrān eyledi

5. **girdi:**-*di*
Gazel 3483
Mısra: **4**
(Dışarıdan içeriye) Geçmek, (içeriye) varmak, dahil olmak, duhul etmek.

Leşker-i ġam virdi yagmaya yine dil kişverin
Her ṭarafdan girdi göñlüm şehrine yagı gibi

6. **girdügi:**-*düg, -i*
Gazel 3054
Mısra: **4**
Girmek.

Vaṣf-ı lebin mey işidüp ḫūmḫānede cūş eylemiş
La‘lin meger öpmek diler girdügi bu peymāneye

7. **gir:**
Gazel 3271

Mısra: **4**
Bir yere, mekâna girmek.

Şevḳuñ var-ısa çın seḥer iy dil-i maḥzūn
Var açıla gir seyr ide gülhā-yı bahārı

8. **gir:**
Gazel 3433
Mısra: **5**
Bir yere, mekâna girmek II. Dahil olmak.

Gir göñül Ka'besine tā ki ṣafā kesb idesin
Görmek isterseñ eger ṭāyife-i 'uşşāḳı

girān ol:

1. **girān ol:**-*a*
Gazel 3425
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağır bir yük olmak.

Muḥibbī şāh-ı gül naṭ'-ı çemen üzre ḳarār itmiş
Bu demler kim mey içmezse girān ola meger cānı

girdāb:

1. **girdābda:**-*da*
Gazel 3072
Mısra: **4**
Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anafor, su çevrintisi; tehlikeli yer.

Āh kim deryā-yı eşkümde bu çeşmüm merdümi
Sanasın bir keştīdür durmaz döner girdābda

girdāb-ı ġama düş-:

1. **girdāb-ı ġama düş-:**--*a*, --*eli*
Gazel 3104
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam girdabına düşmek. II Keder çıkmazına düşmek.

Dōstlar düşeli dil zevraḳı girdāb-ı ġama
Vaṣf-ı hicrān elemi gelmeye hergiz ḳaleme

girdāb-ı 'ışḳ:

1. **girdāb-ı 'ışḳ:**-*a*
Gazel 3380
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk girdabı.

Düşelden fülk-i dil girdāb-ı 'ışḳa
Belā emvācı daşdı başdan aşdı

girdüm:

1. **girdüm:**
Gazel 3100
Mısra: **3**
Bir yere,mekana girmek.

'Işḳ meydānında girdüm geştgīr-i derd olup
Vāmıḳ u Ferhād u Ḳays'ı dest-yār itmeñ nice

girībān:

1. **girībān:**
Gazel 3107
Mısra: **4**
Elbise yakası.

Olur yād idicek iy 'ārıżı gül
Girībān tā-be dāmān pāre pāre

2. **girībānı:**-*ı*
Gazel 3425
Mısra: **2**
Elbise yakası.

Dilā çün mevsim-i güldür mey-ālūd eyle dāmānı
İçüp şevḳ-ile ser-mest ol çeküp çāk it girībānı

giriftār:

1. **giriftāra:**
Gazel 3016
Mısra: **8**
Tutulmuş, yakalanmış.

Gülde ḳadümi dilde ġamı cān u ciger rīş
Āşüfte vü dildāde giriftāra benefşe

2. **giriftāram:**-*(a)m*
Gazel 3120
Mısra: **1**
Tutulmuş, yakalanmış, tutkun, müptelâ.

Müselmānlar giriftāram meded bir nā-müselmāna
Ne mümkindür ḫalāṣ olmak saçından ehl-i īmāna

3. **giriftārı:**-*ı*
Gazel 3357
Mısra: **6**
Tutulmuş, yakalanmış, tutkun, müptelâ.

Beni tenhā giriftār-ı esīr-i zülf olam sanmañ
Var anuñ tār-ı zülfinde niçe yüz biñ giriftārı

4. **giriftāram:**-*(a)m*
Gazel 3460
Mısra: **6**
Tutulmuş, yakalanmış, tutkun, müptelâ.

Ḫālini dāne dökelden ehl-i diller ṣaydına
Zülfi bendine giriftāram kosun yayı kaşı

giriftār 'āşıḳı ol-:

1. **giriftār 'āşıḳı ol-:**-*ı, -dı*
Gazel 3208
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tutkun, tutulmuş aşık.

Cān-ıla bu dil oldı giriftār ‘āşıḳı
Mecnūn-ı dehr gibi olup zār ‘āşıḳı

giriftār it-:

1. **giriftār it-:**--*me*
Gazel 3129
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tutulmuş, âşık etmek.

Küfr-i zülfi korkaram kim çıkara dînden beni
Ehl-i İslāmı giriftār itme yā Rab kāfire

giriftār kıl:

1. **giriftār kıl:**-*dı*
Gazel 3369
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
I. Müptela, tutkun, meftun etmek. II. (Kendine) Âşık etmek.

Terk iderse ser-i kūyını Muḥibbī vire cān
Ne ‘aceb derde bu dil kıldı giriftār beni

giriftār ol-:

1. **giriftār ol-:**--*ma*, --*sun*
Gazel 3029
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakalanmak, tutulmak, duçar olmak.

Siyeh zülfine ol yāruñ giriftār olmasun kimse
Belā dāmınuñ içine düşüp zār olmasun kimse

giriftār-ı esīr-i zülf:

1. **giriftār-ı esīr-i zülf:**
Gazel 3357
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) saçının esiri olmak.

Beni tenhā giriftār-ı esīr-i zülf olam sanmañ
Var anuñ tār-ı zülfinde niçe yüz biñ giriftārı

giriftār-ı kafes ol-:

1. **giriftār-ı ḳafes ol-:**--*dı*
Gazel 3054
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kafese yakalanmak, tuzağa düşmek, esir olmak.

Zülfindeki ḫālin görüp yine Muḥibbī murġ-ı dil
Oldı giriftār-ı ḳafes ḳaṣd itdi beñzer dāneye

girih:

1. **girihler:**-*ler*
Gazel 3046
Mısra: **4**
Düğüm.

Dil perīşān ḥāl-idi daḫı perīşān eyledi
Çün girihler saldı ol zülf-i perīşān üstine

girüp:

1. **girüp:**-*üp*
Gazel 3071
Mısra: **5**
Dalmak, içine girmek.

Girüp dil pūte-i hicre yanaldan göñli pāk oldı
Ki zīrā ḫāliṣ olmaz zer kaçan kim girmeye ḳāla

giryān:

1. **giryān:**
Gazel 3383
Mısra: **9**
Far. Ağlayan, ağlayıcı.

Vaṣla ḫandān olma hem hicrāna giryān iy göñül
Ġam ile şādī cihānda bir zamān eglenmedi

giryān id-:

1. **giryān id-:**-*er*
Gazel 3174
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlatmak.

Gāh vaṣl-ı fikr ider gāhī dönüp hicrān eker
Gāh şād ider gehī giryān ider göñlüm beni

2. **giryān id-:**--*e*
Gazel 3006
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlatmak.

Ġam şebinde dil seni giryān ide
Ṣubḥ olınca nāle vü feryād ide

giryān ol-:

1. **giryān ol-:**--*ur*
Gazel 3027
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Benüm-içün giceler tā ṣubḥa dek giryān olur
Āferīn olsun Muḥibbī dīde-i nemgīnüme

girye:

1. **giryesi:**-*si*
Gazel 3268

Mısra: **2**
1. Ağlama, ağlayış. 2. Göz yaşı.

Gül ruḫuñ yādınadur ebr-i bahāruñ giryesi
Andan artukdur velī ʻāşıḳ-ı zāruñ giryesi

2. **giryesi:**-*si*
Gazel 3268
Mısra: **4**
1. Ağlama, ağlayış. 2. Göz yaşı.

Bir ḥarāret virdi ʻışḳ bu dil-i sūzānuma
Anı teskīn itmedi bu çeşmesāruñ giryesi

3. **giryesi:**-*si*
Gazel 3268
Mısra: **6**
1. Ağlama, ağlayış. 2. Gözyaşı.

Raʻd iñler ebr aglar dāyimā Ferhād içün
Her yaña cūlardur akar kūhsāruñ giryesi

4. **giryesi:**-*si*
Gazel 3268
Mısra: **8**
1. Ağlama, ağlayış. 2. Gözyaşı.

Yakuban pervānesin dönüp eger raḥm itmese
Olmaz idi giceler şemʻ-i şerāruñ giryesi

5. **giryesi:**-*si*
Gazel 3268
Mısra: **10**
1. Ağlama, ağlayış. 2. Gözyaşı.

Gülşen içre sanmañuz çın seḥer ki jāledür
Her yaña saçıldı āh itdi hezāruñ giryesi

6. **giryesi:**-*si*
Gazel 3268
Mısra: **12**
1. Ağlama, ağlayış. 2. Gözyaşı.

Yār fırār itdi dirīġā kalmadı dilde ḳarār
ʻĀlemi ġarḳa vire ol bī-ḳarāruñ giryesi

7. **giryesi:**-*si*
Gazel 3268
Mısra: **14**
1. Ağlama, ağlayış. 2. Gözyaşı.

Āhum arturdı Muḥibbī yaşumuñ bārānını
ʻĀlemi teng eyledi bu āh u zāruñ giryesi

<u>girye-i çeşm:</u>

1. **girye-i çeşm:**-*üm, -de*
Gazel 3288
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.

Ḫande kılsa lebleri her bār şekker gösterür
Aña karşu girye-i çeşmümde gevher-bār idi

<u>ġış ol:</u>

1. **ġış ol:**-*du, -m*
Gazel 3305
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hîlekâr olmak.

Aldum ele kāġıd ḳalem yazam bu ḥasb-i ḥālümi
Yazdukda ġış oldum hemān gördükde bu aʻmālümi

<u>gīsū:</u>

1. **gīsūlara:**-*lar, -a*
Gazel 3055
Mısra: **10**
Omuz üstüne dökülen saç.

Pāralansa şāne-veş tañ mı Muḥibbī bu yürek
El uzadur āh her dem şāne ol gīsūlara

2. **gīsūlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 3095
Mısra: **6**
(Sevgilinin) omuza dökülen siyah uzun saçı, kahkül.

Kaşuñla ġamzeñ iy dōst yiter cihāna fitne
N'eyler girüp busuya gīsūlaruñ kafada

3. **gīsūları:**-*lar, -ı*
Gazel 3476
Mısra: **8**
(Sevgilinin) omuza dökülen siyah uzun saçı, kahkül.

San geyer ol sīm-ten üstine dāvūdī zirih
Her kaçan eyler perīşān tagıdur gīsūları

4. **gīsū-y-ıla:**-*y, -ıla*
Gazel 3168
Mısra: **1**
Omuza dökülen uzun saç.

Oynasa bād-ı şabā ol ʻanberīn gīsū-y-ıla
Toldurur ʻālem dimāġını ser-ā-ser bū-y-ıla

5. **gīsū:**
Gazel 3445
Mısra: **2**
1-Kadınların arkalarına saldıkları saç bölüğü; omza dökülen saç, uzun saç, zülüf, kâkül, saç örgüsü. 2-Sevgilinin saçları.

Gün gibi itdüñ ṭulū' gördüm çü iy meh-rū seni
Yine tīz girdüñ seḥāba örtdi ol gīsū seni

<u>git-:</u>

1. **gitsem:**-*se*, -*m*
Gazel 3103
Mısra: **7**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek, meyletmek.

‘Adem mülkine gitsem zād-ı ġamdur
Kim andan özge yok baña nevāle

2. **giderler:**-*(e)r*, -*ler*
Gazel 3300
Mısra: **9**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek, meyletmek.

Diller almaga giderler ġamzeler
Bekler yāruñ kafasın perçemi

3. **gitme:**-*me*
Gazel 3368
Mısra: **6**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek, meyletmek.

Dest-i ġamda geldi Mecnūn baña pādaş olmayup
Didi gitme yolda kor mı hīç kişi yoldaşını

4. **gitdiler:**-*di*, -*ler*
Gazel 3217
Mısra: **6**
(Bir şeyden bir şeye, bir kimseden bir kimseye) gitmek, geçmek, intikal etmek; uzaklaşmak.

Bir naẓarla ‘aḳl u ṣabrum gitdi cān u dil bile
Gitdiler miḥnet şebinde kodılar tenhā beni

5. **gitdi:**-*di*
Gazel 3374
Mısra: **5**
(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yürümek, ilerlemek.

Gerçi kim geldi hemān-dem yine gitdi ol perī
Eşküm-ile eyledüm pür eldeki peymāneyi

6. **gitmeyüben:**-*me*, -*y*, -*üben*
Gazel 3254
Mısra: **8**
Bir yere doğru yönelmek; (Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak II istek duymak.

Ġamdan özge olmaya yār-ı muṣāḥib bir daḫı
Niçe yıllardur ki bekler gitmeyüben yanuñı

7. **gitdi:**-*di*
Gazel 3383
Mısra: **12**
(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yolda ilerlemek.

Egleyem dirdi Muḥibbī sīnede peykānuñı
Geçdi gitdi sīneden āh kim bir ān eglenmedi

8. **gitdi:**-*di*
Gazel 3461
Mısra: **10**
Bir mesafe katedip yakın bir yerden daha uzak bir yere varmak, hareket etmek.

Kanı İskender Ferīdūn Ḫusrev ü Dārā vü Cem
Kanda gitdi Zāl u Rüstem Gīv-ile Bījen gibi

9. **gitmedi:**-*me*, -*di*
Gazel 3323
Mısra: **10**
Bitmek, tükenmek, sona ermek.

Ca‘d-ı zülfine anuñ yañılup ‘anber diyeli
Niçe yıldur ki daḫı gitmedi dilden kederi

10. **gitdi:**-*di*
Gazel 3036
Mısra: **8**
Ahirete göç etmek.

Ġarra olma dār-ı dünyā bir misāfir-ḫānedür
Her gelen gitdi beş on gün anda mihmānsın yine

11. **gitdi:**-*di*
Gazel 3317
Mısra: **9**
Ahirete göç etmek.

Gitdi ise kūh-ken geldi Muḥibbī yirine
Ḫālī olmaz dōstlar ‘ālemde ‘ışḳuñ mīşesi

12. **gitdi:**-*di*
Gazel 3439
Mısra: **9**
Ahirete göç etmek.

Benüm-durur diyenler cümle gitdi
Cihān içün nedür bu hūy u hāyı

13. **gitdiler:**-*di*, -*ler*
Gazel 3266
Mısra: **4**
Gitmek, ayrılmak. II Ölmek.

Cihān içün nedür bilsem bu hāy u hūy u bu ġavgā
Gelenler gitdiler cümle dimezler kimse kes kaldı

14. **gitmez:**-*mez*
Gazel 3159
Mısra: **5**
1. (Bir şey veya bir kimse) Konuşana göre yakın bir yerden daha uzak bir yere doğru hareket etmek, bir mesâfe katedip yakın bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek. 2. Varmak, ulaşmak, dayanmak.

Gitmez ṭavāf-ı Ka‘be’ye Merve ḥaḳı göñül
Eyler ṭavāf kūyını her dem ṣafā-y-ıla

15. **gitdükde:**-*dük*, -*de*
Gazel 3163

Mısra: **9**
(Bir şey veya bir kimse) Konuşana göre yakın bir yerden daha uzak bir yere doğru hareket etmek, bir mesâfe katedip yakın bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.

‘Adem mülkine gitdükde Muḥibbī
Ġamuñdan özge yokdur aña hem-rāh

16. **gitmedi:**-*me, -di*
Gazel 3177
Mısra: **5**
(Bir şey veya bir kimse) Konuşana göre yakın bir yerden daha uzak bir yere doğru hareket etmek, bir mesâfe katedip yakın bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.

Bile alup gitmedi ‘ışḳı bilüñ Ferhād u Ḳays
Tolıdur şīr ü peleng ile bu ‘ışḳuñ bīşesi

17. **gitme:**-*me*
Gazel 3194
Mısra: **3**
(Bir şey veya bir kimse) Konuşana göre yakın bir yerden daha uzak bir yere doğru hareket etmek, bir mesâfe katedip yakın bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.

Gitme iy ārām-ı cānum bir dem ārām eylegil
Ger giderseñ cān bile gider kaluram ten gibi

18. **gitdi:**-*di*
Gazel 3383
Mısra: **2**
(Bir şey veya bir kimse) Konuşana göre yakın bir yerden daha uzak bir yere doğru hareket etmek, bir mesafe kat edip yakın bir yerden daha uzak bir yere varmak, azimet etmek.

N’eyleyem bizümle ol rūḥ-ı revān eglenmedi
Kaldı cismüm gitdi bu cānum revān eglenmedi

19. **gitdi:**-*di*
Gazel 3383
Mısra: **3**
(Bir şey veya bir kimse) Konuşana göre yakın bir yerden daha uzak bir yere doğru hareket etmek, bir mesafe kat edip yakın bir yerden daha uzak bir yere varmak, azimet etmek.

Va‘deyi ferdāya saldı gitdi ol serv-i revān
Bile gitdi göz yaşı eşk-i revān eglenmedi

20. **gitdi:**-*di*
Gazel 3383
Mısra: **4**
(Bir şey veya bir kimse) Konuşana göre yakın bir yerden daha uzak bir yere doğru hareket etmek, bir mesafe kat edip yakın bir yerden daha uzak bir yere varmak, azimet etmek.

Va‘deyi ferdāya saldı gitdi ol serv-i revān
Bile gitdi göz yaşı eşk-i revān eglenmedi

21. **gitdi:**-*di*
Gazel 3487
Mısra: **1**
(Bir şey veya bir kimse) Konuşana göre yakın bir yerden daha uzak bir yere doğru hareket etmek, bir mesafe kat edip yakın bir yerden daha uzak bir yere varmak, azimet etmek.

Salınup serv tek gitdi dilümde āh-ı ġam kaldı
Gözüm yaşı revān oldı baña ancak elem kaldı

<u>git:</u>

1. **gitdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3023
Mısra: **6**
Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.

Yüri iy sāye yüri ko kerem it dāmenini
Ben ‘adem mülkine gitdüm iremezsin tozuma

2. **gitmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 3420
Mısra: **4**
Bitmek, tükenmek, sona ermek.

Her kim ki naẓar eyleye ol zülf-i pür-ḫama
Başından anuñ gitmeye sevdā benüm gibi

3. **gitmez:**-*mez*
Gazel 3004
Mısra: **3**
Bulunduğu yerden ayrılmak, uzaklaşmak.

Ölürsem de daḫı gitmez benüm yādumdan ol meh-rū
Getürmez niçe yıllardur beni bir kerre ol yāda

4. **gidüp:**-*üp*
Gazel 3266
Mısra: **1**
(Bir şey veya bir kimse) Konuşana göre yakın bir yerden daha uzak bir yere doğru hareket etmek, bir mesâfe katedip yakın bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.

Gidüp ol māh baña dilden hezārān ṣad heves kaldı
Ġam-ı hicr-ile cān tenden gidiser bir nefes kaldı

5. **gidelüm:**-*elü, -m*
Gazel 3080
Mısra: **8**
Bir yerden başka bir yere varmak; meyletmek, yönelmek.

Niçeye dek çekelüm bād-ıla deryā ġamını
Delü göñlüm baña uy gel gidelüm Rūm iline

6. **gider:**-*er*
Gazel 3459
Mısra: **8**
(Belli bir amaç için) Belli bir yol takip etmek.

Kaşı yayın ele alsa kafada perçemi ḥāẓır
Dil almaga gider öñce iki zülf-i siyeh-pūşı

7. **gitdi:**-*di*
Gazel 3086
Mısra: **3**
(Bir şeyden bir şeye, bir kimseden bir kimseye) gitmek, uzaklaşmak.

‘Āşıḳ oldum gitdi göñlüm bir yaña ben bir yaña
Güymez-imiş ‘ışḳ vādīsinde yoldaş yoldaşa

8. **gitdi:**-*di*
Gazel 3364
Mısra: **7**
Ayrılmak, terk etmek.

‘Aḳl şāhı gitdi dilden geleli sulṭān-ı ‘ışḳ
Olmamışdur bir şehirde ola şehr-i yār iki

9. **gitsem:**-*se*, -*m*
Gazel 3148
Mısra: **9**
Bir yere doğru yönelmek.

İy Muḥibbī kanda gitsem iki cūdur gözyaşı
Kalmadı şimden girü ḥācet türābuñ aynına

10. **gide:**-*e*
Gazel 3338
Mısra: **2**
Azalmak, bitmek, sona ermek.

Sāḳī getür bādeyi fevt itme furṣatı
Tā kim gide başdan ḫumāruñ ḥarāreti

11. **gider:**-*er*
Gazel 3045
Mısra: **1**
Ayrılma / uzaklaşma.

Her laḥẓa gelüp yār gider bir dem içinde
Bu ḫastayı kor derd-ile her dem ġam içinde

gīv:

1. **gīv-ile:**-*ile*
Gazel 3461
Mısra: **10**
İran mitolojisinde Rüstem'in damadı, Bijen'in babası.

Kanı İskender Ferīdūn Ḫusrev ü Dārā vü Cem
Kanda gitdi Zāl u Rüstem Gīv-ile Bījen gibi

giyāh:

1. **giyāh:**
Gazel 3395
Mısra: **10**
Taze ot, bitki.

Kaşı miḥrābına karşu durur bu dil ḳıyām üzre
Maḥabbet dest-i rāhında bulınmaz bir giyāh egri

2. **giyāhı:**-*ı*
Gazel 3322
Mısra: **10**
Ot.

Gözüm yaşı virürse tañ mı bu cismi ġarḳa
Lā-büd kaçan sel olsa götüre her giyāhı

giyeh:

1. **giyehi:**-*i*
Gazel 3350
Mısra: **10**
Ot II Ayva tüyü.

Ḥasret-i ḫaṭṭuñ ile āh Muḥibbī ölicek
Söyleye agız açup ḥālini her bir giyehi

gizle:

1. **gizlese:**-*se*
Gazel 3455
Mısra: **5**
Gizlemek, saklamak.

Gizlese zülfinde ḳādir gözlerümde gün yüzin
Cān dimāġından niçe saklaya zülfī būyını

gizlü:

1. **gizlü:**
Gazel 3437
Mısra: **2**
"Gizli"; açıkça bilinmeyen, görülmeyen, açık ve aşikâr olmayan, belli olmaz bir durumda olan.

Dilüñden gitmesün ẕikr-i İlāhī
Anuñla bulasın tā gizlü rāhı

göç:

1. **göçer:**-*er*
Gazel 3038
Mısra: **8**
1. Bulunduğu yerden ayrılıp yerleşmek üzere başka yere gitmek, yurt değiştirmek, göç etmek. 2. Ölmek.

Seḥergeh vādi-i ġamda çeres gibi fiġān eyler
Sanasın kārbān-ı dil göçer āheste āheste

2. **göçer:**-*er*
Gazel 3182
Mısra: **10**
1. Bulunduğu yerden ayrılıp yerleşmek üzere başka yere gitmek, yurt değiştirmek, göç etmek. 2. Ölmek.

Muḥibbī sakın aldanma ribāṭ-ı köhnedür ‘ālem
Biri konar biri göçer ezelden böyledür kārı

3. **göçer:**-*er*
Gazel 3038
Mısra: **10**
Bulunduğu yerden ayrılarak başka bir yere yerleşmek üzere yola çıkmak. II Dünyadan göçüp gitmek, ölmek.

Ribāṭ-ı köhnedür dünyā Muḥibbī aña dil virme
Bilür kim aña kim konsa göçer āheste āheste

göge çık-:

1. **göge çık-:**-*e*, -*ar*
Gazel 3286
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok yükselmek, çok şiddetli olmak.

Eyle Muḥibbī zāruñı göge çıkar feryāduñı
Bī-raḥmdur raḥm eyleye tā işide āvāzuñı

gögsin ger-:

1. **gögsin ger-:**--*i*, --*n*, --*er*
Gazel 3067
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Pek çok güçlüğe karşı koymak,dayanmak, kendini siper etmek.

Tīr-i müjgānuña karşu dil yine gögsin gerer
Her ki ‘āşıḳdur ezel dirler ki ol bī-bāk ola

gögüs ger:

1. **gögüs ger:**-*me*
Gazel 3461
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir güçlüğe karşı koymak, dayanmak.

Sakın aldanma eser bir gün muḫālif rūzigār
Kibr ü kīni terk kıl germe gögüs yelken gibi

gök:

1. **göklerde:**-*ler*, -*de*
Gazel 3035
Mısra: **12**
Gök, gökyüzü, sema.

İy Muḥibbī yüri ‘ālemde tecerrüd ehli ol
Tā ki hem-ser olasın göklerde sen ‘Īsā-y-ıla

2. **göklere:**-*ler*, -*e*
Gazel 3104
Mısra: **8**
Gök, gökyüzü, sema.

Ġam sipāhını çeküp sīneleri ṭabl idüben
Çeküben āh ‘alemin göklere irdüñ (…)

3. **göklere:**-*ler*, -*e*
Gazel 3129
Mısra: **2**
Gök, gökyüzü, sema.

Yiridür saña göñül virdüñ vefāsuz dilbere
Geçse yaşuñ tā semekden āhuñ irse göklere

4. **göklerde:**-*ler*, -*de*
Gazel 3432
Mısra: **8**
Gök, gökyüzü, sema.

Āhum duḫānı düpdüz çarḫuñ yüzini dutdı
Görinmez ise tañ mı göklerde zer çerāġı

5. **göklere:**-*ler*, -*e*
Gazel 3440
Mısra: **10**
Gök, gökyüzü, sema.

Başuñı top it Muḥibbī zülfinüñ çevgānına
Topuñ agsun göklere mihr-i cihān-ārā gibi

6. **göklere:**-*ler*, -*e*
Gazel 3442
Mısra: **5**
Gök, gökyüzü, sema.

Çıkarsa göklere āhum ne tañdur
Yanar çün sīnem içre ‘ışḳ nārı

7. **gökler:**-*ler*
Gazel 3106
Mısra: **3**
Bütün gök cisimlerini içine alan sonsuz boşluk; gökyüzü; sema.

Gökler yüzine itse ‘urūc ejder-i āhum
Od saçıla dehr içre bu dilden dehenümle

8. **gökler:**-*ler*
Gazel 3380
Mısra: **4**
Bütün gök cisimlerini içine alan sonsuz boşluk; gökyüzü; sema.

Şafaḳ sanmañ kenār-ı āsümānda
Şerārumdan benüm gökler dutışdı

9. **gökden:**-*den*
Gazel 3388
Mısra: **4**
Bütün gök cisimlerini içine alan sonsuz boşluk; gökyüzü; sema.

Yüzüñe naẓar eyleye ger bir kere Rıżvān
Vecd olubanı yire ata gökden o tācı

10. **gökde:**-*de*
Gazel 3410
Mısra: **8**

Bütün gök cisimlerini içine alan sonsuz boşluk; gökyüzü; sema.

Ay u günle tartdılar geldi şehā ḥüsnün agır
Anuñ içün gökde gördüm keffe-i mīzānını

11. **göge:**-*e*
Gazel 3190
Mısra: **10**
Sema, gökyüzü.

Āsitānında Muḥibbī'ye eger bende dise
Şādlıkdan atar idüm göge ol dem külehi

12. **göklerdedür:**-*ler, -de, -dür*
Gazel 3241
Mısra: **4**
1. Yeryüzünün üstünü kaplayan kubbe biçimindeki mâvi boşluk, semâ, âsuman. 2. Bütün gök cisimlerini içine alan sonsuz boşluk, uzay, fezâ.

Dil viren medfūn olur dünyāya bil Ḳārūn-veş
Kim tecerrüd eyledi göklerdedür 'Īsā gibi

ġonca:

1. **ġoncalar:**-*lar*
Gazel 3051
Mısra: **7**
Far. 1. Gülün açılmamış hali,tomurcuk. 2) sevgilinin ağzı.

Ġoncalar söze gelüp gördi gül oldı ḫande
Tāc-ı şūfī bir seyri nīze ḥamrā lāle

2. **ġonca:**
Gazel 3109
Mısra: **5**
Far. 1. Gülün açılmamış hali,tomurcuk. 2.Sevgilinin ağzı.

Yine ta'vīẕ içün gülşende ġonca
Asar zer heykelin nāzük nihāle

3. **ġonca:**
Gazel 3091
Mısra: **2**
Açılmamış çiçek, tomurcuk. ll Sevgilinin dudağı.

İy ruḫları gül ḳāmeti 'ar'ar bili ince
İy gözleri nergis saçı sünbül lebi ġonca

4. **ġonca:**
Gazel 3273
Mısra: **10**
(Fars.) Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II. Edebiyatımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.

Ḳad-i dil-cūyuñ iy dilber komadı serv-i reftārı
İşidüp ġonca güftāruñ hemān gülşende lāl oldı

5. **ġonca:**
Gazel 3377
Mısra: **5**
(Fars.) Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II. Edebiyatımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.

Ġonca gibi saklaram sīnemde peykānuñ şehā
Bu şikeste göñlümüñ çün ol olupdur merhemi

6. **ġonca:**
Gazel 3162
Mısra: **1**
1. Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk. 2. Edebiyâtımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.

Bir seḥer saldı beni ol ġonca hicrān bāġına
Yagdı eşküm jāleler yirine her yapragına

7. **ġonca:**
Gazel 3164
Mısra: **10**
1. Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk. 2. Edebiyâtımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.

Bu Muḥibbī'ye didüm kim būseñi iḥsān kıl
Ġonca gibi güldi dilber didi kim cān üstine

8. **ġonca:**
Gazel 3283
Mısra: **4**
1. Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk. 2. Edebiyâtımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.

Gülşene 'arż idesin ger göre nāzük tenüñi
Açmaya ġonca bilüp ḥālini ayruk suḫeni

9. **ġonca:**
Gazel 3349
Mısra: **8**
1. Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk. 2. Edebiyâtımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.

Görelden serv-i reftāruñ yürimez kalmadı ḳudret
İşidüp ġonca güftāruñ hemān ol dem suḫen kesdi

10. **ġoncalar:**-*lar*
Gazel 3184
Mısra: **2**
1. Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk. 2. Edebiyâtımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.

Servler gülşende māt oldı görüp reftāruñı
Ġoncalar dem-beste kaldı işidüp güftāruñı

11. **ġoncalar:**-*lar*
Gazel 3450
Mısra: **4**

1. Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk. 2. Edebiyâtımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.

Dehenüñ vaṣfını gülşende eger ẕikr itsem
Zehresi var mı açа ġoncalar anda deheni

12. **goncada:**-*da*
Gazel 3207
Mısra: **2**
1. Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk. 2. Edebiyâtımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.

Servde reftār yok serv-i ḫırāmānum gibi
Goncada güftār yok ol verd-i ḫandānum gibi

13. **ġoncadan:**-*dan*
Gazel 3214
Mısra: **1**
1. Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk. 2. Edebiyâtımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.

Ġoncadan teng neden ola anuñ la'l-i lebi
Ġabġabı sībe şebīh olmaga ney ki sebebi

14. **ġoncadan:**-*dan*
Gazel 3251
Mısra: **1**
1. Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk. 2. Edebiyâtımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.

Dikḳat itdüm teng görindi ġoncadan yāruñ lebi
Sībe teşbīh eylemişlerdür görenler ġabġabı

ġonca leb:

1. **ġonca leb:**-*i*
Gazel 3372
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gonca dudak // Gonca dudaklı sevgili.

'Işḳ-ıla gerçi ki çekdüm niçe dürlü ta'abı
Ḥamdü-lillāh ki getürdüm ele ol ġonca lebi

gonca-dehen:

1. **ġonca-dehen:**
Gazel 3115
Mısra: **7**
Açmamış bir gül gibi küçük ve kapalı ağızlı (sevgili).

İy ġonca-dehen gül gibi gel 'arż-ı cemāl it
Tā bülbül-i cān başlaya karşuñda nevāya

ġonca-fem:

1. **ġonca-fem:**
Gazel 3298
Mısra: **5**
Gonca ağızlı, ağzı küçük ve güzel olan.

Güş kıl iy ġonca-fem kūyuñda göñlüm nālesin
Dime bāġumda benüm bülbül-i ḫoş-gū kalmadı

ġonca-i ḫāmūş:

1. **ġonca-i ḫāmūş:**-*ı, --n, --a*
Gazel 3074
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suskun olan (açılmamış) gül.

Biñ süvāl itsem dönüp virmez baña bir kez cevāb
Bulmadum bir çāre derdā ġonca-i ḫāmūşına

ġonca-i mevzūn:

1. **ġonca-i mevzūn:**-*ı*
Gazel 3113
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Biçimli, orantılı, düzgün gonca. II Sevgilinin ağzı.

Ol ġonca-i mevzūnı ol 'ārıż-ı gülgūnı
Gördüm öpesim geldi agzında yañagında

ġonca-leb:

1. **ġonca-leb:**
Gazel 3087
Mısra: **4**
Dudakları gonca gibi olan. || Ağzı küçük (sevgili).

Bülbül-i şūrīdeyem feryād u efġān eylerem
Bir yüzi gül ġonca-leb gülzār sevdüm tāzece

ġonca-veş:

1. **ġonca-veş:**
Gazel 3025
Mısra: **6**
Gonca gibi.Gonca, açılmamış çiçek, tomurcuk,Divan şiirinde gonca, sevgilinin ağzı yerine kullanılır ve açılmamışlık özelliği ile kendini gösterir. Goncanın gülmesi, açılmasıdır. Tıpkı insanın güldüğü zaman ağzının açılması gibi. Oysa kapalı hali içinde sırlar saklayan bir gülü andırır, onun açılması sırrın açığa çıkmasıdır.Gonca olan ağız, açılmadığı zaman remz ile konuşur.

Lāleler gibi yine sīneyi pür dāġ idelüm
Ġonca-veş çāk idelüm sīne gerüp anlar-ıla

gönder:

1. **gönderseñ:**-*señ*
Gazel 3301
Mısra: **8**
Göndermek, yollamak.

Cefālar idesin cāna şikāyet itmeyem senden
Ḳabūlüm her ne gönderseñ dimem bu dil zebūn oldı

2. **gönderürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 3348
Mısra: **3**
Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.

Gönderürsin tīrüñi geh geh dil-i mecrūhuma
Bu kerem iy dōst baña her bār olaydı kāşki

3. **gönderse:**-*se*
Gazel 3088
Mısra: **10**
Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.

Bilürdi derūnumda Muḥibbī ki neler var
Gönderse eger ġamzelerin sīnemi yarsa

4. **gönderse:**-*se*
Gazel 3103
Mısra: **10**
Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.

‘Acebdür aña taḥsīn ide şāhı
Muḥibbī aña gönderse risāle

5. **gönderse:**-*se*
Gazel 3300
Mısra: **5**
Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.

Tīrini gönderse cān karşu çıkar
Oldugıyçün ḫasta göñlüm merhemi

6. **gönder:**
Gazel 3238
Mısra: **14**
Bir araçla ulaştırmak, yollamak.

Muḥibbī ḫastadur yatur lebüñ dārü’ş-şifāsında
Ya öldür anı kurtılsun ya gönder bir cevāb evlā

gönder-:

1. **gönderem:**-*em*
Gazel 3375
Mısra: **8**
Göndermek, yollamak.

Bu ṣafā bezminde cānā ger dökerse sīm ü zer
Gönderem pīr-i muġāna ḫırḳa [vü] seccādeyi

2. **göndere:**-*e*
Gazel 3218
Mısra: **10**
Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak, irsal etmek.

Ḳanā‘at gūşesin iy dil yüri var āşiyān eyle
İşidüp göndere şeh-per saña tā Ḳāf’uñ ‘Anḳāsı

3. **gönderdüm:**--*dü, --m*
Gazel 3242
Mısra: **5**
Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak, irsal etmek.

Göñlümi gönderdüm evvel soñra cān teslīm idüp
Ka‘be’dür kūyına varup eyledüm ḳurbān iki

4. **gönderdüm:**--*dü, --m*
Gazel 3260
Mısra: **4**
Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak, irsal etmek.

Uyardum ‘ışḳ ḳandīlin aña bu dil fitīl itdüm
Gözüm yaşıyla gönderdüm bile bu bagrumuñ yagı

göñl:

1. **göñlümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 3020
Mısra: **1**
1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı 2. Kalp, yürek.

Göñlümüz mey mi içer ol leb-i sükker yirine
Lebleri añılıcak su ola şekker yirine

2. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3118
Mısra: **1**
1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı. 2- Âşığın kalbi.

Tañ degüldür dōstlar göñlüm benüm pür derd ola
Kim ki ‘āşıḳdur meseldür kim belā-perverd ola

3. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3118
Mısra: **5**
1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı. 2- Âşığın kalbi.

Cür‘a-i la‘l-i lebüñle eyle göñlüm pür-ṣafā
Niçeye dek dōstum āyīne-i dil gerd ola

4. **göñl[i]:**-*i*
Gazel 3365
Mısra: **11**
Gönül. İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin manevi yönü, yürek, dil.

Ka‘be’dür kūyına varduñ göñl[i] ḳurbān eyledüñ
Cān daḫı ḳurbān gerekdür tā ola ḳurbān iki

5. **göñlüm:**-*(ü)m*
Gazel 3055

Mısra: **1**
(Âşığın) duygu merkezi.

Yine baglandı bu göñlüm zülf-i ‘anber-būlara
Gözlerüm yaşı ‘acebdür dönmez ise cūlara

6. **göñlümi:**-*üm, -i*
Gazel 3159
Mısra: **3**
İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin manevi yönü, yürek, dil.

Nāyuñ ṣadāsı göñlümi itdi hevāyi āh
Olur hevāyi oturan ehl-i hevā-y-ıla

7. **göñlümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 3177
Mısra: **4**
İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin manevi yönü, yürek, dil.

Ḥalḳasına Ka‘be’nüñ el uruban Mecnūn dimiş
Olmasun Leylā’dan özge göñlümüñ endīşesi

8. **göñli:**-*i*
Gazel 3042
Mısra: **12**
(Âşığın) gönlü, yüreği.

Ezelden mest-i ‘ışḳ oldı Muḥibbī
Anuñ göñli ne zende ne püserde

9. **göñlüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 3085
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, yüreği.

Göñlüme didüm ‘āşıḳam ‘ışḳuñ ‘ilācı ne
Eydür baña ki olmaya çāre ‘ilācına

10. **göñlüm:**-*(ü)m*
Gazel 3030
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ḥadīs-i ‘ışḳ-ı dilberden ḫaber virmek diler göñlüm
Velī korkaram andan kim cihān başdan başa yana

11. **göñlüm:**-*(ü)m*
Gazel 3045
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Sevdā-yı ser-i zülfine dolaşalı göñlüm
Kaldı ebedī merdüm-i çeşmüm nem içinde

12. **göñlüm:**-*(ü)m*
Gazel 3070
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Leblerüñ emdükçe meyl eyler bu göñlüm ġabġaba
Sīb ḫūb olur meze dirler mey-i nāb üstine

13. **göñlüm:**-*(ü)m*
Gazel 3086
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

‘Āşıḳ oldum gitdi göñlüm bir yaña ben bir yaña
Güymez-imiş ‘ışḳ vādīsinde yoldaş yoldaşa

14. **göñlüm:**-*(ü)m*
Gazel 3128
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Yapmadan göñlüm evini āh kim anı yıkar
Dönderüpdür oynını dildār oglan oynına

15. **göñlüm:**-*(ü)m*
Gazel 3136
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Niçe bir kan ola göñlüm ḥasret-i cānān-ıla
Ya niçe bir geçe ‘ömrüm āh-ıla efġān-ıla

16. **göñlün:**-*üñ*
Gazel 3232
Mısra: **3**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. Cenâb-ı Hakk’ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Sulṭān-ı ‘ışḳ aldı bu göñlün ḥişārını
Dikdi o demde üstine ‘ışḳuñ livāsını

17. **göñlümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 3235
Mısra: **4**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. Cenâb-ı Hakk’ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Zülfine bend eyleyüp ḥabs-i zenaḫdān eyledi
Tutdı cāsūs añlayup bu göñlümüñ avlagını

18. **göñlümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 3239
Mısra: **2**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. Cenâb-ı Hakk’ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Her gün eyler çün tefāvüt ol gülüñ zībālıgı
Dem dem artsa tañ mıdur bu göñlümüñ şeydālıgı

19. **göñlümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 3292
Mısra: **8**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Tekye-i dilde gelüp mihmān ola ger ġam baña
Aña karşu yakaram bu göñlümüñ fānūsını

20. **göñlüñ:**-*üñ*
Gazel 3320
Mısra: **8**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Hīç olur mı bu ṣadā-yı 'ışḳı pinhān idesin
'Işḳ bāzārında çalduñ uşbu göñlüñ kūsuñı

21. **göñlümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 3322
Mısra: **12**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Diler Muḥibbī 'ışḳuñ derd ü belāsı çokdur
Gün geçdügince artar bu göñlümüñ de āhı

22. **göñlüñ:**-*üñ*
Gazel 3328
Mısra: **10**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

İy Muḥibbī sözlerüñ her dānesi dür-dānedür
Eksük olmaz ḫarc kıl göñlüñ senüñ deryā gibi

23. **göñlümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 3377
Mısra: **6**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Ġonca gibi saklaram sīnemde peykānuñ şehā
Bu şikeste göñlümüñ çün ol olupdur merhemi

24. **göñlüñ:**-*üñ*
Gazel 3474
Mısra: **10**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Her ne söz kim söyledüñ bir gevher-i yekdānedür
İy Muḥibbī yoḫsa bu göñlüñ senüñ deryā mı ki

25. **göñlümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 3479
Mısra: **10**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Her ne deñlü eyleseñ cevr ü cefā çekmek revā
Göñlümüñ taḫtındaki sulṭāna beñzetdüm seni

göñl 'aṭaşı:

1. **göñl 'aṭaşı:**-*üm, -ı*
Gazel 3308
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ateşi II aşk sebebiyle gönülde yanan ateş.

Ḥasretle bu gözüm yaşı benüm cūlar iken
Gün-be-gün budur 'aceb arta bu göñlüm 'aṭaşı

göñl sı:

1. **göñl sı:**-*in, -ma*
Gazel 3372
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül kırmak: Birini çok üzecek bir davranışta bulunmak, gücendirmek.

Bu Muḥibbī kuluñuñ gel sıma göñlin kerem it
Kim bütün idebilür sınsa zücāc-ı Ḥalebī

göñl şīşesi:

1. **göñl şīşesi:**-*üm, -üñ, -s, -i, -n, -i*
Gazel 3314
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül şişesi II cam gibi ince, hassas ve kırılgan gönül.

Göñlümüñ şīşesini kim göre kan-ıla tolu
Mey-i ḥamrā ile pür sana zücāc-ı Ḥalebī

2. **göñl şīşesi:**-*üm, -üñ, -si*
Gazel 3317
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül şişesi II cam gibi ince, hassas ve kırılgan gönül.

Tīr-i ġamzeñden daḥı oñılmadan cān riştesi
Sındı seng-i cefāñ-ıla bu göñlüm[üñ] şīşesi

göñli bagla-:

1. **göñli bagla-:**-*i, --y, --a*
Gazel 3143
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.

Tañ mı yakarsa sīnesine dāġ lāle-vār
Her kim ki göñli baglaya bir saçı sünbüle

göñli hoş dut-:

1. **göñli ḫoş dut-:**--*i*, --*ar*
Gazel 3035
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönlünü hoş tutmak. Kalbini korku, sıkıntı verecek şeylerden uzak tutmak.

Kim ki göñlin ḫoş dutar ‘ālemde istiġnā-y-ıla
Meskenin Ḳāf-ı ḳanā‘at eyler ol ‘Anḳā-y-ıla

göñli yan-:

1. **göñli yan-:**
Gazel 3071
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlü yanmış, bağrı yanık aşıklar.

Girüp dil pūte-i hicre yanaldan göñli pāk oldı
Ki zīrā ḫāliş olmaz zer kaçan kim girmeye ḳāla

göñlin:

1. **göñlin:**-*in*
Gazel 3102
Mısra: **9**
(Âşığın) gönlü, yüreği.

Bu Muḥibbī’nüñ yıkuk göñlin ‘imāret eylegil
Dōstum irmek dilerseñ ger sevāb-ı Ka‘be’ye

göñlü açıl-:

1. **göñlü açıl-:**--*üñ, --sun*
Gazel 3106
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dertlerinden kurtulmak, ferahlamak.

Güller bitürüp çevremi yaşum çemen itdi
Seyr eyle dilā göñlüñ açılsun çemenümle

göñlü ak-:

1. **göñlü ak-:**-*(ü)m-üm, -dı*
Gazel 3032
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birine karşı güçlü sevgi duymak.

Akdı göñlüm su gibi ol serv-ḳaddüñ pāyına
Kurtılımaz murġ-ı dil dutıldı zülfi dāmına

göñlü al-:

1. **göñlü al-:**-*üm, -i, -ınca*
Gazel 3222
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlünü çelmek, kapmak // ilgilenmek, kandırmak // gönlü fethetmek, aşık etmek, kendine bağlamak.

Göñlümi alınca gösterdüñ baña mihr ü vefā
Soñra tīġ-ı cevrüñ-ile sīne-çāk itdüñ beni

göñlü düş-:

1. **göñlü düş-:**--*üm, --i--üm, --i, --ür, --dü, --ñ*
Gazel 3064
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönlü düşmek: Birini sevmeye başlamak, gönlün birine meyletmesi, aşık olmak, sevdalanmak.

Atup zülfüñ kemendini düşürdüñ göñlümi bende
Kapuñda umaram olam ki boynı baglu bir bende

2. **göñlü düş-:**-*üm, -üp-üp*
Gazel 3100
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşık olmak.

Ser-te-ser dīvāne göñlüm geşt idüp bu ‘ālemi
Bend-i zülfine düşüp āḫir ḳarār itmeñ nice

3. **göñlü düş-:**-*(ü)m, -di*
Gazel 3161
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşık olmak.

Düşdi göñlüm bir perīnüñ zülf-i ‘anber-bārına
Tevbe kıldı şimdiden girü ṣalāḥuñ kārına

göñlüm:

1. **göñlüm:**
Gazel 3107
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, yüreği.

Bu göñlüm itdi hicrān pāre pāre
Akar bu dīdeden kan pāre pāre

göñlümden geç-:

1. **göñlümden geç-:**--*üm, --den, --en*
Gazel 3133
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyin olmasını veya bir şey yapmayı istemek.

Muḳarrer tevbeyi sırdı Muḥibbī nūş idüp cāmı
Şu göñlümden geçen gibi baña bir gül‘iẕār olsa

göñlümi al:

1. **göñlümi al:**--*üm, --i*
Gazel 3117

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşık etmek, kendine bağlamak.

Göster evvel yüzüñi gönlümi al āl eyle
Pūte-i hicre koyup āḫir anı ḳāl eyle

gönlümün:

1. **gönlümüñ:**
Gazel 3057
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, yüreği.

Rūşen eyle dōstum gel gönlümüñ vīrānesin
Senden özge çün felekde māh-ı tābān olmaya

2. **gönlümüñ:**
Gazel 3075
Mısra: **10**
(Âşığın) gönlü, yüreği.

Bilmek isterseñ eger cānā derūnum nālişin
Āteş-i ‘ışḳ içre bak bu gönlümüñ ḳaḳnūsına

3. **gönlümüñ:**
Gazel 3100
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, yüreği.

Ol hümā yüksek uçarsa gönlümüñ şahbāzını
Dest-i himmetle salup anı şikār itmeñ nice

gön(ü)l:

1. **gönli:**-*i*
Gazel 3177
Mısra: **8**
İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin manevi yönü, yürek, dil.

Kim ki gözler ‘ār u nāmūsı aña ‘āşıḳ dimeñ
‘Āşıḳuñ sıngun gerek her laḥẓa gönli şīşesi

2. **gönli:**-*i*
Gazel 3232
Mısra: **1**
İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin manevi yönü, yürek, dil.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye gönli şafāsını
Yāḫūd ṭaleb ide vara derdüñ devāsını

3. **gönlüme:**-*üm, -e*
Gazel 3234
Mısra: **3**
İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin manevi yönü, yürek, dil.

Gönlüme itdüm ḫıṭāb eydür gözümdendür günāh
Görmese ol meyl idüp çeker midüm bu miḥneti

gönül-:

1. **gönlümi:**--*üm, --i*
Gazel 3242
Mısra: **5**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Gönlümi gönderdüm evvel soñra cān teslīm idüp
Ka‘be’dür kūyına varup eyledüm ḳurbān iki

2. **gönlümi:**--*üm, --i*
Gazel 3347
Mısra: **5**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Ol perī gönlümi ger mesken iderse yiridür
Çün perī mesken ider buldugı vīrāneligi

3. **gönlümi:**--*üm, --i*
Gazel 3348
Mısra: **5**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Mürdeyem derdüñle ġam eyler tesellī gönlümi
Ġam gibi cevrüñ daḫı ġam-ḫ ̌ār olaydı kāşki

4. **gönlümi:**--*üm, --i*
Gazel 3350
Mısra: **7**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Durmadan derd ü ġamuñ gönlümi vīrāne kılur
Çok mı gördi ‘acabā baña bu vīrāne dehī

5. **gönlümi:**--*üm, --i*
Gazel 3475
Mısra: **3**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Bezm-i ġamda gönlümi deldi cefā tīriyle āh
Giceler tā ṣubḥ olınca iñiler nā eyledi

gönül:

1. **göñül:**
Gazel 3084
Mısra: **5**
1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.

Zülf[i] zencīrinde bend idi göñül dīvānesi
Düşmedin Mecnūn-ı bī-dil Leyli zülf[i] dāmına

2. **göñül:**
Gazel 3150
Mısra: **1**
Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil.

‘Arż-ı ḥāl it iy göñül gel ol meh-i ṭannāzuma
Gözlerüñ yaşın revān it var o serv-i nāzuma

3. **göñül:**
Gazel 3150
Mısra: **3**
Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil.

Nāle eyle iy göñül çal sīnemüñ ṭanbūrını
Ola kim bir dem turup gūş ide dilber sāzuma

4. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3014
Mısra: **10**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Muḥibbī ḳāmetüm çeng olalıdan
Fiġān eyler bu göñlüm zīr ü bamda

5. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3018
Mısra: **3**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Leylī saçuñuñ bendine baglanalı göñlüm
Mecnūnlayın düşdi bu taglara esirge

6. **göñül:**
Gazel 3021
Mısra: **1**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Yine aldandı göñül bir güzelüñ pāresine
Raḥm idüp urmadı merhem dil ü cān yarasına

7. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3040
Mısra: **5**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Göñlüm almak istedüm komadı serkeş kākülüñ
N’eyleyem derdā dirīġā ol ruḥı zībā-y-ıla

8. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3083
Mısra: **3**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Ḳavlüm budur ki eylemişem göñlüm ile ‘ahd
Meyl eylemeyem illā ḫūbuñ müntehāsına

9. **göñül:**
Gazel 3123
Mısra: **7**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Şāh olaldan bu göñül Mışr’ına ol Yūsuf-cemāl
Eşk-i çeşmüm biri Nīl ü biri Ceyḫūn olmada

10. **göñül:**
Gazel 3154
Mısra: **5**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Sakın aldanma ser-i zülf-i siyāhına göñül
Çıkmadı kimse başa zülf-i perīşānlar ile

11. **göñül:**
Gazel 3157
Mısra: **1**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Dolaşdı göñül āh çün ol zülf-i dü-tāya
Gūş eylemedi pendi özin atdı belāya

12. **göñül:**
Gazel 3157
Mısra: **3**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Örgendi göñül cevr ü cefāsına nigāruñ
Şimden girü meyl eylemezem mihr ü vefāya

13. **göñül:**
Gazel 3157
Mısra: **10**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Bünyād-ı cefā eyledi çün yār Muḥibbī
Ḳurbān idegör cānı göñül sen o bināya

14. **göñül:**
Gazel 3159
Mısra: **5**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Gitmez ṭavāf-ı Ka'be'ye Merve ḥaḳı göñül
Eyler ṭavāf kūyını her dem ṣafā-y-ıla

15. **göñül:**
Gazel 3160
Mısra: **5**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Zecr-i hicre ögrenüpdür bu göñül şol ḥadde kim
Dir ki derd olsa bu 'ālem içre dermān olmasa

16. **göñül:**
Gazel 3165
Mısra: **3**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

'Işḳ yolında olur ise şād olur göñül
Bir ḫasta gibi irişe āḫir selāmete

17. **göñül:**
Gazel 3169
Mısra: **3**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Ḫāk-i pāyına nisār içün nigāruñ iy göñül
Gözlerüm yaşından özge dürr ü mercān isteme

18. **göñül:**
Gazel 3169
Mısra: **8**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Fāriġ ol eyle ḳanā'at gūşesini iḫtiyār
'Ālem içre her denīden iy göñül nān isteme

19. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3174
Mısra: **1**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Gāh olur mülk-i cihāna ḫan ider göñlüm beni
Geh döner şehr-i ġama derbān ider göñlüm beni

20. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3174
Mısra: **2**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Gāh olur mülk-i cihāna ḫan ider göñlüm beni
Geh döner şehr-i ġama derbān ider göñlüm beni

21. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3174
Mısra: **4**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Gāh olur cān mülkini ma'mūr ider mi'mār-ı dil
Geh ḫarāb idüp yıkar vīrān ider göñlüm beni

22. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3174
Mısra: **6**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Gāh vaṣl-ı fikr ider gāhī dönüp hicrān eker
Gāh şād ider gehī giryān ider göñlüm beni

23. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3174
Mısra: **8**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Gāh olur añlar rumūz-ı kāyinātı ser-te-ser
Gāh olur bir nuṭḳı yok ḫayvān ider göñlüm beni

24. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3174

Mısra: **10**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Gāh olur bir ḳaṭre eyler bil ki kim bir ḳaṭreden
Geh telāṭumlar urup ‘ummān ider gönlüm beni

25. **gönlüm:**-*üm*

Gazel 3174

Mısra: **12**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Gāh olur āh āteşiyle ‘ālemi oda yakar
Gāh olup yaş dökmege bārān ider gönlüm beni

26. **gönlüm:**-*üm*

Gazel 3174

Mısra: **14**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Gāh olur bir ẕerre-i nāçīzden kemter kılur
Geh döner ḫurşīd-veş raḫşān ider gönlüm beni

27. **gönlüm:**-*üm*

Gazel 3174

Mısra: **16**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Gāh olur kim künc-i ġamdan çıkmayup eyler ḳarār
Gāh olur her yaña sergerdān ider gönlüm beni

28. **gönlüm:**-*üm*

Gazel 3174

Mısra: **18**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Gāh olur kim ḫande eyler gülşen içre gül gibi
Gāh olur bülbül gibi nālān ider gönlüm beni

29. **gönlüm:**-*üm*

Gazel 3174

Mısra: **20**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Gāh virür aṭlas ḳabā hem başuma zerrīn külāh
Geh ḳalender eyleyüp ‘üryān ider gönlüm beni

30. **gönlüm:**-*üm*

Gazel 3174

Mısra: **22**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Gāh mest olup içürür baña ‘ışḳuñ cür‘asın
Geh ġubār-ı ġam virüp ḫayrān ider gönlüm beni

31. **gönlüm:**-*üm*

Gazel 3174

Mısra: **24**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Gāh olur serkeşlik eyler başına sulṭān olup
Gāh olur bir bende-i fermān ider gönlüm beni

32. **gönlüm:**-*üm*

Gazel 3174

Mısra: **26**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Gāh olur naẓm-ı Niẓāmī'den Muḥibbī dem urur
Gāh bir ḥarf añlamaz nādān ider gönlüm beni

33. **gönül:**

Gazel 3181

Mısra: **6**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Cefā vü cevri bī-ḥaddür didiler ol cefākāruñ
Gönül derd-ile āh-ıla fiġān idüp didi arı

34. **gönül:**

Gazel 3184

Mısra: **6**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Çünki gelmez gül gibi andan saña būy-ı vefā
İy gönül bülbül gibi artur fiġān u zāruñı

35. **gönlüm:**-*üm*

Gazel 3200

Mısra: **4**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Bezm-i ġamda dōstlar ḫūn-ı ciger nūş eylesem
Gönlüm iñler ṣubḥa dek anda ney-i gūyā gibi

36. **gönül:**
Gazel 3202
Mısra: **3**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Cīfe-i dünyāya aldanma meges gibi göñül
Menzil eylegil ḳanā'at Ḳāf'ını 'Anḳā gibi

37. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 3205
Mısra: **3**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Zülfine el kurdugınca pāreler göñlüm beni
Dilegüm bu pāre pāre görem āḫir şāneyi

38. **gönül:**
Gazel 3219
Mısra: **3**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Yārı gördükçe niçe ṣabr ide dīvāne göñül
İḫtiyār elde degül çāk iderem pīreheni

39. **gönül:**
Gazel 3222
Mısra: **8**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Cür'a-i cām-i lebinden irişe diyü naṣīb
İy göñül kūy-ı ḫarābāt içre ḫāk itdüñ beni

40. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 3225
Mısra: **7**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Dīvāne göñlüm eyleme vaṣlın anuñ ṭaleb
Ol pādişāh-ı ḥüsn ola sen bir ḳalenderī

41. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 3227
Mısra: **4**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Eşk-i çeşmümden yine cūlar revān oldı benüm
Anuñ-ıçundur ki sınmışdur bu göñlüm şīşesi

42. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 3231
Mısra: **8**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Gözüm yaşın şarāb idüp yanuk bagrum kebāb itsem
Bu göñlüm nāleler eyler sanasın saz-ı ṭanbūrī

43. **gönül:**
Gazel 3237
Mısra: **10**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

'Ahdüm bu idi baglamayam bir kese göñül
İllā Muḥibbī komadı göñül baña beni

44. **gönül:**
Gazel 3238
Mısra: **4**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Viṣāl-i gencine dirler olur vīrāneler maḫzen
Baña ma'mūre olmakdan göñül olmak ḫarāb evlā

45. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 3239
Mısra: **3**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Gerçi rüsvā idi göñlüm görse ger rüsvālıgum
Ögrenürdi dōstlar benden gelüp rüsvālıgı

46. **gönül:**
Gazel 3244
Mısra: **10**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Baḫr olsa devāt cümle agaçlar ḳalem eger
Yazmaya cihān ḫalḳı göñül mācerāsını

47. **gönül:**
Gazel 3247

Mısra: **2**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Serverā oldı gözüm yaşı benüm āb gibi
Durmaz iñler bu göñül derd-ile ṭōlāb gibi

48. **göñül:**

Gazel 3255

Mısra: **8**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Geşt idersin 'ālemi bir laḥẓa durmazsın 'aceb
Görmedüm bir dem göñül hergiz senüñ ārāmuñı

49. **göñül:**

Gazel 3257

Mısra: **2**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Ḳaṣrı yüce menzili yāruñ haymā gibi
Āh irmez elüm göñül aña mübtelā gibi

50. **göñül:**

Gazel 3257

Mısra: **5**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Dutıldı göñül bir perīnüñ zülf[i] bendine
Yazu imiş başa bu da bir belā gibi

51. **göñül:**

Gazel 3261

Mısra: **8**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Berg-i gül gerçi ki nāzük görinür ammā ki sen
Görinürsin iy göñül nev-reste-i nāzük-teri

52. **göñlüm:**-*üm*

Gazel 3273

Mısra: **7**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Gözüm yaşın döküp göñlüm yine derd-ile āh itdi
Açıldı gül gibi dilber ki san tāze nihāl oldı

53. **göñül:**

Gazel 3273

Mısra: **1**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Ser-i zülfüñ kemendinden göñül āşüfte ḥāl oldı
Lebüñden bir söz işiddüm baña bilmem ne ḥāl oldı

54. **göñlüm:**-*üm*

Gazel 3279

Mısra: **5**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Zārılıḳ ider döneli göñlüm dōlāba āh
Yaşlar döker dīdelerüm de pür āb oldı

55. **göñül:**

Gazel 3280

Mısra: **2**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Gül gibi bugün eyledi dilber tebessümi
Şād oldı göñül kalmadı bir ẕerrece ġamı

56. **göñül:**

Gazel 3283

Mısra: **5**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Leb ḫamūş līk ḫayāl ile tolu cā bu göñül
Dil senüñ-ile vü sen dille idersin suḫeni

57. **göñül:**

Gazel 3288

Mısra: **5**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Leẕẕeti şīrīn lebi güftārını göñül didi
Allāh Allāh ḳudretinden bir şeker-güftār idi

58. **göñlüm:**-*üm*

Gazel 3298

Mısra: **5**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Güş kıl iy ġonca-fem kūyuñda göñlüm nālesin
Dime bāġumda benüm bülbül-i ḫoş-gū kalmadı

59. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3322
Mısra: **4**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Ḥüsnüñi gördüm iy dōst gün gün olur ziyāde
Göñlüm daḫı şeb ü rūz arturdı āh u vāhı

60. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3324
Mısra: **6**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

O āḫir ṣayd olur şāh-bāz-ı çeşme
Olupdur çünki bu göñlüm hevayī

61. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3327
Mısra: **7**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Ḫāk-i pāy-ı dilberi virmez bu göñlüm ser-te-ser
Virseler mülk-i Ferīdūn tāc-ı Keykāvūs'ını

62. **göñül:**
Gazel 3327
Mısra: **1**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

İy göñül gel sīnede yak 'ışḳuñuñ fānūsını
'Āşıḳ olan bāda virür 'ār-ıla nāmūsını

63. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3331
Mısra: **7**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Şāne ursa zülfine cān-ıla göñlüm pāralar
Āḫir ola pāre pāre göreyim ben şāne[y]i

64. **göñülden:**-*den*
Gazel 3334
Mısra: **1**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Ṣūfī bāde nūş kıl gider göñülden kīne[y]i
Ġıll u ġışdan cām-ı ṣāfī gibi it [sen] sīne[y]i

65. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3346
Mısra: **10**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Meclis-i ġamda Muḥibbī içerüz ḫūn-ı ciger
İñiler feryād ider ol bezme göñlüm nā gibi

66. **göñül:**
Gazel 3347
Mısra: **7**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Bu göñül şāne gibi āh yine biñ pāre olur
Ol perīşān ura zülfine eger şāneligi

67. **göñül:**
Gazel 3373
Mısra: **1**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Zülf[i] zencīrin görüp oldı göñül dīvānegī
Ḥāṣıl itdi şem'-i ḥüsne cān yakup pervānegī

68. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3378
Mısra: **5**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Sevdā-yı ser-i zülfine dolaşalı göñlüm
Rüsvā-yı cihān oldı o dilden dile düşdi

69. **göñül:**
Gazel 3380
Mısra: **6**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Ebed kurtılmamak aña sezādur
Ser-i zülfine çün göñül dolaşdı

70. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3381

Mısra: **8**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Çāh-ı zenaḫda ḥabs-i mü'ebbed idüp nigār
Cāsūs diyü sakladı gönlüm ulagını

71. **gönül:**

Gazel 3383

Mısra: **9**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Vaṣla ḫandān olma hem hicrāna giryān iy gönül
Ġam ile şādī cihānda bir zamān eglenmedi

72. **gönül:**

Gazel 3392

Mısra: **4**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Cān u dil almaga gör kim niçe fettānlık ider
Sakın aldanma gönül sen aña zīnhār daḫı

73. **gönlüm:**-*üm*

Gazel 3393

Mısra: **11**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Alınaldan alına gönlüm olupdur şem'dān
Ne sebebden bilmedüm bu mekr ü āl egler meni

74. **gönül:**

Gazel 3393

Mısra: **5**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Misk gibi terk-i diyār itmek dilerdi bu gönül
Gördügümce dem-be-dem ol zülf ü ḫāl egler meni

75. **gönül:**

Gazel 3402

Mısra: **5**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Māh-rūlardan vefā resmini umma iy gönül
Anlaruñ cevr oklarıyla pür olupdur kīsesi

76. **gönül:**

Gazel 3410

Mısra: **2**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Ṣol ḳadar çekdüm belā deştinde ġam hicrānını
Üns dutdı derde añmaz bu gönül dermānını

77. **gönül:**

Gazel 3411

Mısra: **5**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Görüp zülfüñ sevādını gönül sevdāya düşmişdür
'Aceb mi baña dirlerse eger mecnūn-ı şeydāyī

78. **gönlüm:**-*üm*

Gazel 3415

Mısra: **3**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Zülfine dolaşdı gönlüm geldi sevdā başuma
Ġam şebinde tā seḥer bīdār gördüm kendümi

79. **gönlüm:**-*üm*

Gazel 3419

Mısra: **6**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Mescidde dün imāma uydum velī ne kıldum
Hīç bilmedüm bu gönlüm ebrū-yı ṭāḳa düşdi

80. **gönül:**

Gazel 3421

Mısra: **2**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Cān diler şem'-i ruḫa eyleye pervānalıgı
Göstere yine gönül zülfine dīvānalıgı

81. **gönül:**

Gazel 3421

Mısra: **5**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Vaṣl[ı] gencine anuñ bir gün irem diyü göñül
İḫtiyār eyledi dehr içre bu vīrānalıgı

82. **göñül:**
Gazel 3422
Mısra: **1**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

İy göñül sevdā-yı zülfine hevādār it beni
Giceler tā ṣubḥa dek ʻışḳ-ıla bīdār it beni

83. **göñül:**
Gazel 3422
Mısra: **7**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Sırr-ı ʻışḳı çünki fāş itdi göñül Manṣūr-vār
Dār-ı zülfüñde emān gel virme ber-dār it beni

84. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3427
Mısra: **1**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Yüzin gösterdi göñlüm ḥurrem itdi
Dönüp zülfiyle ütüp pür ġam itdi

85. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3428
Mısra: **6**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Zülfüñ şebinde cānā şem'-i ruḫuñ görelden
Pervāne gibi göñlüm dutışdı oda yandı

86. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3431
Mısra: **9**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Neye aglar düşelden ʻışḳa göñlüm
Meseldür aglamaz çün kendi düşdi

87. **göñül:**
Gazel 3435
Mısra: **1**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Göñül fikr itdi zülfüñ dāma düşdi
Lebüñ ẕikr itdi cānum cāma düşdi

88. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3438
Mısra: **1**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Aldı göñlüm öñdülin bir nev-civānuñ yügrügi
Olalıdan ḥüsn-ile mülk-i cihānuñ yügrügi

89. **göñül:**
Gazel 3440
Mısra: **7**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Leẕẕet-i dünyāya aldanma meges gibi göñül
Ḳaṣduñ olursa ḳanā'at Ḳāf'ı ger ʻAnḳā gibi

90. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3444
Mısra: **6**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Gözlerüm yaşı ʻaceb budur ki teskīn eylemez
Germ olur āh eyledükçe göñlüm āteş-ḫānesi

91. **göñül:**
Gazel 3444
Mısra: **2**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Şu'le-i ʻışḳuñ ezelden olmışam pervānesi
Dūd-ı dil zencīr idinmişdür göñül dīvānesi

92. **göñül:**
Gazel 3445
Mısra: **3**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

İy göñül sanma olursın bend-i zülfinden ḫalāṣ
Bagladı çün bir kılıyla gözleri cādū seni

93. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3451

Mısra: **1**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Derdā dirīġ komadı göñlüm bağa beni
Bir pür-cefāya eyledi göz mübtelā beni

94. **göñül:**

Gazel 3451

Mısra: **7**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Ḫāk ol yolında derd-ile āh itme iy göñül
Korkum budur ki ala gide bir yaña beni

95. **göñlüm:**-*üm*

Gazel 3454

Mısra: **6**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Ser-i kūyında göz yaşı bağa eglence olmışdur
Anuñla eglenür göñlüm ki san āb-ı revān buldı

96. **göñül:**

Gazel 3460

Mısra: **3**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Baglama dünyāya dil 'ālemde şād ol iy göñül
Çün cihān turmaz geçer ger nā-ḫoşı vü ger ḫoşı

97. **göñül:**

Gazel 3467

Mısra: **1**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Göñül esrāra düşme olma bengī
İçerseñ iç şarāb-ı lāle rengi

98. **göñlüm:**-*üm*

Gazel 3475

Mısra: **9**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

İy Muḥibbī tañ mıdur ġarḳ ola göñlüm zevraḳı
Her ṭarafdan gözlerüm yaşını deryā eyledi

99. **göñlüm:**-*üm*

Gazel 3478

Mısra: **2**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Kūhken geldi bu 'ışḳ bünyādına bir taş kodı
Kaldurup ol taşı yirine bu göñlüm baş kodı

100. **göñül:**

Gazel 3479

Mısra: **3**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Mübtelāsın iy göñül gördüm saçı zencīrine
Bir delü dīvāne sergerdāna beñzetdüm seni

101. **göñlüm:**-*üm*

Gazel 3480

Mısra: **4**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Seyl-i eşkümden żarar gelmez meger bennā-yı 'ışḳ
Seng-i miḥnetle ezel yapmış bu göñlüm dārını

102. **göñlüm:**-*üm*

Gazel 3485

Mısra: **7**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Tolaşup sevdā-yı zülfe oldı göñlüm bī-ḳarār
Gelmeseydi başuma benüm bu sevdā kāşki

103. **göñül:**

Gazel 3492

Mısra: **1**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Zülfi zencīrin görüp buldı göñül dīvānegī
Ḥāṣıl itdi şem'-i ḥüsne cān yakup pervānegī

104. **göñül:**

Gazel 3493

Mısra: **9**

1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

İy göñül devrān ġamından bulmak isterseñ ḫalāṣ
Furṣatı fevt eyleme elden düşürme gel müli

105. **göñül:**
Gazel 3494
Mısra: **1**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Çünki olduñ iy göñül ol serv-ḳad āvāresi
Gözlerüñ yaşını cū kılmakdur anuñ çāresi

106. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3497
Mısra: **10**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Bezm-i ġamda sāġar-ı çeşmüñle iç ḫūn-ı ciger
İñlesün ol meclisüñ olsun bu göñlüm nāları

107. **göñül:**
Gazel 3497
Mısra: **7**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

İbn-i vaḳt ol iy göñül ḫoş gör şarāb u şāhidi
Zāhide olsun mübārek kevser ü ḥavrāları

108. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3498
Mısra: **2**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Başumdan gitmedi zülfüñ hevāsı
Olupdur göñlüm anuñ mübtelāsı

109. **göñül:**
Gazel 3498
Mısra: **6**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Lebüñ ẕikrin kaçan tekrār kılsam
Sürür eyler göñül artar ṣafāsı

110. **göñül:**
Gazel 3500
Mısra: **1**
1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

İy göñül bend-i esīrüz zülf-i yār itdüñ beni
'Işḳ zencīrin takup Mecnūn-vār itdüñ beni

111. **göñülde:**-*de*
Gazel 3364
Mısra: **1**
İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin manevi yönü, yürek, dil.

Sen sen ol pendüm budur dutma göñülde yār iki
Bir olur yār iki olmaz olmasun zinhār iki

112. **göñlin:**-*i(n)*
Gazel 3395
Mısra: **5**
İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin manevi yönü, yürek, dil.

İder zülf-i perīşānı perīşān göñlin 'uşşākuñ
Benüm āh u fiġānumdandur ol zülf-i dü-tā egri

113. **göñülüñ:**-*üñ*
Gazel 3050
Mısra: **13**
Gönül II Aşığın gönlü.

Muḥibbī sınsa ābgīne göñülüñ
'Aceb midür atarsañ sengi sorma

114. **göñül:**
Gazel 3084
Mısra: **9**
"Ey gönül!" "Ey kişi!" anlamlarında bir ifade.

İy göñül kim 'āşıḳı men' ider-ise bādeden
Bāda virür 'aḳl[ı] gūş itme kelām-ı ḫāmına

115. **göñlümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 3022
Mısra: **5**
Aşığın aşkıyla ilgili her türlü gelişmenin algılandığı yerdir. Gönül bir hitap yeridir. Aşık gönlüyle konuşur, dertleşir. Gönül bir kuştur. Gam ve kederle beslenir. Sevgilinin hayali ile mutlu olur, nazıyla kendinden geçer. Rakibe asla tahammülü yoktur. Aşkın yağmasına uğramış, sevgilideki güzellikler ile darmadağın olmuştur. Geceler boyu ızdırap çektiği için hasta ve yaralıdır. Gönül hastasının derdi sevgilinin nazından dolayıdır. Sevgili süzgün bakışıyla onun gönlünü yaralar.

Hīç kes bilmez belā vü derdini bu göñlümüñ
Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdümdür aña el-ḥaḳ güvāh

116. **göñülde:**-*de*
Gazel 3090
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, yüreği.

Göñülde gāh çeşmümde ḫayāli
Bulam diyü araram baḫr ü berde

117. **göñül:**
Gazel 3104
Mısra: **12**
(Âşığın) gönlü, yüreği.

Ger naṣīb ola içem lā'l-i lebüñ cür'asını
Kāfirem ger heves ide bu göñül cām-ı Cem'e

118. **göñül:**
Gazel 3129
Mısra: **16**
(Âşığın) gönlü,yüreği.

Katıdur göñli nigāruñ çünki seng-i ḫāreden
Eyleme āh u fiġānı iy göñül gel yok yire

119. **göñül:**
Gazel 3035
Mısra: **9**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

İy göñül Mecnūn gibi kūy-ı ḫarābāt ehli ol
Tā ḳıyāmet añıla aduñ senüñ şeydā-y-ıla

120. **göñül:**
Gazel 3037
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Niçe yıldur ki yiler zülfi hevāsında göñül
Kuru sevdā da yürür zülf-i perīşānlar-ıla

121. **göñül:**
Gazel 3040
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Yine baş koşdı göñül bir dilber-i ra'nā-y-ıla
Bunı umar vaṣl ola ol ḳāmet-i bālā-y-ıla

122. **göñül:**
Gazel 3042
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Göñül çün bir devāsuz düşdi derde
Ġamı sīnemdedür sevdāsı serde

123. **göñül:**
Gazel 3044
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Manşūr-ṣıfat zülfine ber-dār olur göñül
'Āşıḳ dimeñ aña ki ol dāra gelmeye

124. **göñül:**
Gazel 3044
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Görsem yüzini zārı kılup āh ider göñül
Kim gördi anı bülbül ola zāra gelmeye

125. **göñül:**
Gazel 3057
Mısra: **4**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Kāküli sevdāsına kim dil vire bir dilberüñ
İñlemekle 'ākıbet göñül perīşān olmaya

126. **göñül:**
Gazel 3066
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Bezm-i ġamda lebini yād idüben yine göñül
Sāġar-ı çeşmini döndürdi tolu cāmlara

127. **göñül:**
Gazel 3070
Mısra: **2**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Sāye saldı her ṭaraf çün servler āb üstine
Vaḳtidür şeydā göñül gelseñ mey-i nāb üstine

128. **göñül:**
Gazel 3097
Mısra: **2**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Murġ-ı dil itdi heves gülşen-i dildāra düşe
Ya'nī bülbül gibi ḳaṣd itdi göñül zāra düşe

129. **göñül:**
Gazel 3099
Mısra: **2**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Su gibi ger meyl idersem tañ mı serv-i nāzuma
Bagludur çokdan göñül zülf-i kemen-endāzuma

130. **göñül:**
Gazel 3136
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Bahr-ı ġamda eşk ü āhumdan ḫalās olmaz göñül
Ġarḳ ider dil zevraḳını bād-ıla bārān-ıla

131. **göñül:**
Gazel 3065
Mısra: **2**
1. İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Zülf[i] sevdāsı getürdi başuma sevdā yine
Ol Muġal-Çīn gözleri itdi göñül yagma yine

132. **gönül:**
Gazel 3236
Mısra: **5**
1. İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Āhumuñ zencīrine asup göñül ḳandīlini
Rūşen olsun diyü yakdı anda bagrum yagını

133. **gönül:**
Gazel 3373
Mısra: **1**
1. İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Zülf[i] zencīrin görüp oldı göñül dīvānegī
Ḥāṣıl itdi şem'-i ḥüsne cān yakup pervānegī

134. **gönül:**
Gazel 3435
Mısra: **3**
1. İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Göñül şekker lebüñ cān zülfüñ ister
Biri Mıṣr'a birisi Şām'a düşdi

135. **gönli:**-*i*
Gazel 3295
Mısra: **5**
İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin manevi yönü, yürek, dil.

Nigāruñ katıdur gönli anı kim bilmek isterse
Felek nerrādı getürmez murādumca benem zārı

göñül al:

1. **göñül al:**-*üm, -i, -an*
Gazel 3356
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birini kendine aşık etmek, gönlünü çelmek.

Göñlümi alan benüm ol serv-ḳad dil-cū gibi
Anuñ içün eşk-i çeşmüm durmaz akar su gibi

göñül bagla:

1. **göñül bagla:**-*y, -a*
Gazel 3355
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.

Leyl-i zülfine göñül baglaya mecnūnı olur
Kimse varmaz yanına āh-ıla vādan ġayrı

göñül bagla-:

1. **göñül bagla-:**-*ma, -y, -am*
Gazel 3237
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.

'Ahdüm bu idi baglamayam bir kese göñül
İllā Muḥibbī komadı göñül baña beni

göñül bend ol-:

1. **göñül bend ol-:**-*a*
Gazel 3012
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül bağlamak: Severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak. II Gönlün sevgilinin saçlarına bağlanması/dolanması.

Zülfine göñül bend ola dīvāne geçerse
Şem'-i ruḫına cān yana pervāne geçerse

göñül bünyādı:

1. **göñül bünyādı:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3304
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül evi, kalp.

Yıkdı gerçi [kim] Muḥibbī yār göñül bünyādını
Umaram ta'mīr ide raḥm ide mi'mārum gibi

göñül derdi:

1. **göñül derdi:**--*i, --n, --e*
Gazel 3025
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül derdi, sıkıntısı. II Aşk.

İdelüm la'l-i leb yādına mey nūş müdām
Bu göñül derdine dermān idelüm anlar-ıla

göñül düşdi:

1. **göñül düşdi:**--*di*
Gazel 3030
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönlü düşmek: Âşık olmak, gönül vermek, bağlanmak.

Göz ucından göñül düşdi meded bir nā-müselmāna
Ḫadeng-i tīr-i müjgānı irişdi sīneden cāna

2. **göñül düşdi:**-*di*
Gazel 3066

Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönlü düşmek: Âşık olmak, sevmek, bağlanmak.

Naḳd-i cān-ıla alup vaṣlı meta‘ına ḫarīd
Düşdi dīvāne göñül gör ṭama‘-ı ḫāmlara

göñül evi:

1. **göñül evi:**-*üm, -i, -n*
Gazel 3348
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalp.

Eyledi bennā-yı ‘ışḳ göñlüm evin küllī ḫarāb
Gelse bār-ı ġamuñ mi‘mārı olaydı kāşki

göñül evin yık-:

1. **göñül evin yık-:**--*üm, --i, --n, --ar*
Gazel 3138
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birini çok üzecek bir davranışta bulunmak, gücendirmek, gönül kırmak.

Günde biñ kerre yapar yār yıkar göñlüm evin
Ṭıfldur olmaz ‘aceb itdügi hep bāz gele

göñül ḫāne:

1. **göñül ḫāne:**-*si, -n*
Gazel 3176
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül evi.

Rūşen eyle bu göñül ḫānesin iy bedr-i münīr
Tār-ı vīräneleri nite ki mehtāb gibi

göñül ka‘besi:

1. **göñül ka‘besi:**
Gazel 3433
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül Kabe'si/gönül (gönlün kutsallığı bağlamında).

Gir göñül Ka‘besine tā ki ṣafā kesb idesin
Görmek isterseñ eger ṭāyife-i ‘uşşāḳı

göñül ma‘müresin:

1. **göñül ma‘müresin:**--*sin*
Gazel 3053
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül şehri.

Çün ġam-ı dilber ḫarāb itdi göñül ma‘müresin
Seng-i miḥnetle yapup bir daḫı ābād eyleme

göñül mülki:

1. **göñül mülki:**-*i, -n*
Gazel 3231
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ülkesi, âşığın gönlü.

Cefā vü cevr-ile cānā ḫarāb itdüñ göñül mülkin
Görenler didiler el-ḥaḳ basupdur ẓulm-ı Timur’ı

2. **göñül mülki:**-*in*
Gazel 3359
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ülkesi, âşığın gönlü.

Cevr sengin yagdurup kılduñ göñül mülkin ḫarāb
Devr-i ḥüsnüñde senüñ ol bir kez ābād olmadı

göñül murġı:

1. **göñül murġı:**--*ı*
Gazel 3082
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kuşu.

Gözüñ şahbāzı ṣayd itdi göñül murġı düşüp Çīne
Saçuñ dāmına bend oldı olaldan beñlerüñ çīne

2. **göñül murġı:**--*ı*
Gazel 3053
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kuşu. II Âşığın gönlü.

Bend-i zülfüñde göñül murġı esīrüñdür senüñ
Raḥm idüp o derdmende bir gün āzād eyleme

3. **göñül murġı:**-*ı*
Gazel 3488
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kuşu. II Âşığın gönlü.

Bend-i zülfinden niçe olsun göñül murġı ḫalāṣ
Zülfini dām itdi ḫālin kıldı dāne gözleri

4. **göñül murġı:**-*ı*
Gazel 3495
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kuşu. II Âşığın gönlü.

Göñül murġı tutılsa tañ mı zülfe
İçinde dānedür ol iki ḫāli

göñül şehri:

1. **göñül şehri:**-*i, -n, -i*
Gazel 3183

Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Âşığın) Gönül şehri.

Ġamzeler kan itmege ḳaṣd-ı dil ü cān eyledi
Soñra geldi ġam göñül şehrini vīrān eyledi

2. **göñül şehri:**-*üm, -i, -n, -e*
Gazel 3483
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül şehri II Âşığın gönlü.

Leşker-i ġam virdi yagmaya yine dil kişverin
Her ṭarafdan girdi göñlüm şehrine yagı gibi

göñül şīşesi:

1. **göñül şīşesi:**--*si, --n, --i*
Gazel 3097
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül şişesi.

Kim bütün ide Muḥibbī bu göñül şīşesini
Sınuban seng-i cefā-y-ıla ki ṣad pāre düşe

2. **göñül şīşesi:**-*üm, -si*
Gazel 3402
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül şişesi.

Bezm-i ġamda kāse-i çeşmüm baña sāġar yiter
İçerem ḫūn-ı cigerle tolu göñlüm şīşesi

3. **göñül şīşesi:**-*üm, -si, -n*
Gazel 3455
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül şişesi II cam gibi ince, hassas ve kırılgan gönül.

Atuban seng-i cefā sıdı bu göñlüm şīşesin
Yirlere çaldı beni dökdi yüzümüñ suyını

göñül vir:

1. **göñül vir:**-*meden*
Gazel 3354
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek; düşkün olmak.

İy dil mecāz-ı ‘ışḳa göñül virmeden sakın
Soñra yanuñda ẓāhir olur çün nedāmeti

2. **göñül vir:**-*di*
Gazel 3429
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
1) sevmek, âşık olmak.2) bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek.3) düşkün olmak.

Kim virdi göñül cān u ruḥ yāra tayandı
Pervāne gibi yansa ne tañ nāra tayandı

3. **göñül vir:**-*mez*
Gazel 3347
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Sevmek, âşık olmak. 2. Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek. 3. Düşkün olmak.

Merd olan virmez imiş çünki bu dünyāya göñül
Sen daḫı eyle Muḥibbī gele merdāneligi

4. **göñül vir:**-*me*
Gazel 3429
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Sevmek, âşık olmak. 2. Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek. 3. Düşkün olmak.

Zülfine göñül virme Muḥibbī ḥaẕer eyle
Elbette ziyān eyler o kim māra tayandı

5. **göñül vir:**-*dü, -ñ*
Gazel 3500
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Sevmek, âşık olmak. 2. Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek. 3. Düşkün olmak.

Şem‘-i ḥüsnine göñül virdüñ yine bir dilberüñ
Yakuban pervāne gibi külli nār itdüñ beni

göñül vir-:

1. **göñül vir-:**--*mek*
Gazel 3004
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek; düşkün olmak.

Gözümüñ çeşmesārına gelür bir dem ḳarār itmez
Katı düşvār imiş düşvār göñül virmek perī-zāda

2. **göñül vir-:**--*di*
Gazel 3045
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek; düşkün olmak.

Her kim ki göñül virdi o aldandı cihāna
Dil virme Muḥibbī aña sen ‘ālem içinde

3. **göñül vir-:**--*di*
Gazel 3066

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek; düşkün olmak.

Bilmedi virdi göñül zülf-i dil-ārāmlara
Dil-i āzādeyi düşürdi varup dāmlara

4. **göñül vir-:**--*dü, --m*
Gazel 3124
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek; düşkün olmak.

Ḥaḳīḳat sözlerini diñle benden
Göñül virdüm beni sanma mecāza

5. **göñül vir-:**--*dü, --ñ*
Gazel 3129
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek; düşkün olmak.

Yiridür saña göñül virdüñ vefāsuz dilbere
Geçse yaşuñ tā semekden āhuñ irse göklere

6. **göñül vir-:**--*dü, --m*
Gazel 3135
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek; düşkün olmak.

Dirīġā bilmedüm virdüm göñül ben ol perī-zāda
Düşüp yolında ḫāk oldum getürmez hīç beni yāda

7. **göñül vir-:**--*üñ , --i, --dü, --ñ*
Gazel 3116
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sevmek, aşık olmak.

Eksük olmasa ne tañ saña belā üzre belā
Çünki virdüñ göñlüñi ol serv-ḳad bālālara

8. **göñül vir-:**--*me*
Gazel 3093
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
1) sevmek, âşık olmak.2) bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek.3) düşkün olmak.

Aldanup zīver-i dünyāya göñül virme sakın
Bu muḳarrerdür anuñ soñı nedāmet getüre

9. **göñül vir-:**-*üp*
Gazel 3165
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Sevmek, âşık olmak. 2. Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek. 3. Düşkün olmak.

Mecnūn gibi ki Leylā saçına virüp göñül
Düşdi diyār-ı ġamda Muḥibbī melāmete

10. **göñül vir-:**-*meden*
Gazel 3165
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Sevmek, âşık olmak. 2. Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek. 3. Düşkün olmak.

İy dil mecāzī ‘ışḳa göñül virmeden sakın
İrişdürür kişi ezel āḫir nedāmete

11. **göñül vir-:**-*me*
Gazel 3257
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Sevmek, âşık olmak. 2. Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek. 3. Düşkün olmak.

Dünyā-yı dūna virme göñül itme i‘timād
Āḫir yudar çünki seni ejdehā gibi

göñül(ü) düş-:

1. **göñül(ü) düş-:**-*di*
Gazel 3187
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşık olmak.

Göñül gül yüzlü bir dildāra düşdi
Anuñçün bülbül-āsā zāra düşdi

göñül:

1. **göñlüme:**-*üm, -e*
Gazel 3234
Mısra: **6**
İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin manevi yönü, yürek, dil. II Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Gözüme didüm sen itdüñ beni derde mübtelā
Senden imiş göñlüme iren belā-yı vaḥşeti

2. **göñlüme:**-*üm, -e*
Gazel 3334
Mısra: **3**
İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin manevi yönü, yürek, dil. II Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.

Sāḳī ġubār-ı ġam virdi meded göñlüme keder
Ṣayḳal ide göre mey ile ol āb-gīne[y]i

3. **gönlüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3341
Mısra: **5**
İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin manevi yönü, yürek, dil. II Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellİ ettiği yer, tasavvufİ aşkın kaynağı.

Baḥra beñzet gönlüñi gelse ḥavādis baḥrı gör
Daşraya atar ḳabūl itmez gelen murdārını

4. **gönlüme:**-*üm, -e*
Gazel 3497
Mısra: **1**
İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin manevi yönü, yürek, dil. II Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellİ ettiği yer, tasavvufİ aşkın kaynağı.

Gönlüme zülfüñ getürdi bu uzun sevdāları
Anuñ-ıçun başuma geldi cihān ġavġāları

[gör]:

1. **[gör]:**
Gazel 3256
Mısra: **6**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Sen 'Alī gibi kaçan kim Düldül'e olursañ revān
Yüriyeyim ben anuñ öñinde [gör] Ḳanber gibi

gör:

1. **görinür:**-*in, -ür*
Gazel 3049
Mısra: **10**
1. Görünmek.

Naẓar eyle bu çarḫ-ı ḥoḳḳa-bāza
Ne lu'betler görinür rāsitīnde

2. **görmem:**-*me, -m*
Gazel 3076
Mısra: **10**
Görmek, bakmak.

Gün 'ārıżına māni' olur āh-ı Muḥibbī
Görmem yüzini kaldum ebed hīr arasıda

3. **görinmez:**-*in, -mez*
Gazel 3049
Mısra: **6**
Görmek, farketmek.

Dehānuñ var mı yok mı ḫurde-bīnā
Görinmez niçe diyeler ya kanda

4. **görmekde:**-*mek, -de*
Gazel 3033
Mısra: **9**
Görmek, bakmak.

Görmekde ise ger hevesüñ cenneti zāhid
Ol elini komaz kūyına bir kez güẕer eyle

5. **gör-ā:**
Gazel 3316
Mısra: **2**
Görmek ‖ fark etmek, idrak etmek.

Dakar mı zülf-i zencīri dil-i dīvāneden ġayrı
Yanar mı āteşe hīç kes gör-ā pervāneden ġayrı

6. **görürse:**-*ür, -se*
Gazel 3008
Mısra: **7**
Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek; bir şeye erişmek.

Ḫālüñi 'ārıżuñda her kim görürse eydür
Bir Hindi devşürür gül san gülsitān içinde

7. **görelden:**-*el(i), -den*
Gazel 3349
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.

Görelden serv-i reftāruñ yürimez kalmadı ḳudret
İşidüp ġonca güftāruñ hemān ol dem suḫen kesdi

8. **görelden:**-*el(i), -den*
Gazel 3357
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.

Görelden iy saçı leylā seni mecnūn u şeydāyam
Tagıtdum 'aḳl u dil küllī gerekmez baña hüşyārı

9. **görelden:**-*el(i), -den*
Gazel 3360
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.

İy sehī servüm görelden berü ḥüsnüñ bāġını
Eylerem her dem revān bu çeşmümüñ ırmagını

10. **görelden:**-*el(i), -den*
Gazel 3437
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.

Görelden pertev-i ḥüsnüñ nigārā
Gözüm görmez olupdur mihr ü māhı

11. **görelden:**-*el(i), -den*
Gazel 3484
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.

Kemān ebrūñ-ıla çeşmüñ görelden
Bükildi oldı ḳaddüm sanasın yay

12. **görelden:**-*el(i), -den*
Gazel 3488
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.

Leylī zülfini görelden olmışam mecnūn-ı zār
‘Aḳlumı tagıtdı āh ol āhūvāne gözleri

13. **görinen:**-*i, -nen*
Gazel 3071
Mısra: **7**
1. -i Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Lebüñde ḫaṭ mıdur yoḫsa görinen sāye-i ebrū
Yāḫūd pāy-ı meges midür yapışupdur kalup bala

14. **görüp:**-*üp*
Gazel 3012
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Zülfinde görüp ḫāline dil murġı dutılsa
Olmaya ‘aceb dām u biri dāne geçerse

15. **görsem:**-*se, -m*
Gazel 3024
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

İḫtiyār elden gider görsem ruḫ-ı zībāsını
Kanda kaldı ruḫları üzre ser-i zülfin çöze

16. **görüp:**-*üp*
Gazel 3026
Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Leylī zülfine dolaşdı görüp āhū gözini
Düşdi Mecnūn gibi bī-çāre göñül tag u taşa

17. **görüp:**-*üp*
Gazel 3054
Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Zülfindeki ḫālin görüp yine Muḥibbī murġ-ı dil
Oldı giriftār-ı ḳafes ḳaṣd itdi beñzer dāneye

18. **görüp:**-*üp*
Gazel 3391
Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Bu Muḥibbī’yi görüp itme firārı yüri gel
Ne içün unıdasın eski vefādārlıgı

19. **görüp:**-*üp*
Gazel 3479
Mısra: **13**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Gülşen-i kūyında efġānum görüp dilber didi
İy Muḥibbī murġ-ı ḫōş-elḥāna beñzetdüm seni

20. **gören:**-*en*
Gazel 3026
Mısra: **7**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Ḫaddi üstinde gören ḫāl-i siyāhını sanur
Taḥt-ı ‘āc üstine çıkmış yine şāh-ı Ḥabeş’e

21. **gören:**-*en*
Gazel 3072
Mısra: **7**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Deyr-i ḥüsnüñde gören ya kaşlaruñ kec-rā didi
Ergilik olsa ‘aceb mi kāfirī miḥrābda

22. **gören:**-*en*
Gazel 3080
Mısra: **6**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Ser-i kūyında gözüm yaşı bitürdi gül-i ter
Diye taḥsīn maḥalleñ gören āb u giline

23. **gören:**-*en*
Gazel 3258
Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Gören ġam bārı altında hezārān eyleyüp taḥsīn
Diyeler başına almış Muḥibbī bir kara tagı

24. **gören:**-*en*
Gazel 3365
Mısra: **13**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Bu Muḥibbī şi‘rini gören kemāle irdügin
Bir sanurduk didi beñzer var-ımış Selmān iki

25. **görmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 3448
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.

İy ṭabīb-i dil ü cān görmeye bir kerre yüzüñ
Hicr-ile cān vire bu ḫasta Muḥibbī'ye zehī

26. **gördi:**-*di*
Gazel 3152
Mısra: **5**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Şöyle ḫayrān oldı dil gördi ḫayāl-i dilberi
Tā ḳıyāmet gelmeyiser 'aḳlı ayruk başına

27. **görmek:**-*mek*
Gazel 3157
Mısra: **5**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Görmek dilesem māni' olur yārı raḳīb āh
San ebr gibi ḫāyil olur bedr iken aya

28. **görmek:**-*mek*
Gazel 3205
Mısra: **10**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Bu Muḥibbī şem'-i ḥüsne niçe yanar yakılur
Görmek isteyen temāşā eylesün pervāneyi

29. **görinür:**-*in, -ür*
Gazel 3106
Mısra: **1**
(gibi) görünmek, düşünmek.

Sīnem görinür gül gibi pür dāġ-ı tenümle
Döndi yüregüm lāleye kanlu kefenümle

30. **görinür:**-*in, -ür*
Gazel 3285
Mısra: **3**
(gibi) görünmek, düşünmek.

Egerçi görinür 'ışḳ evvel āsān
Velī düşvār olur ol varı varı

31. **görinür:**-*in, -ür*
Gazel 3293
Mısra: **8**
(gibi) görünmek, düşünmek.

Ruḥı gencini ḫıfẓ içün ṭılısm itmiş meger çeşmi
Görinür siḥr-ile ejder olupdur zülfinüñ mūyı

32. **görinür:**-*in, -ür*
Gazel 3367
Mısra: **8**
(gibi) görünmek, düşünmek.

İy melek-çehre senüñ ḳadd-i bülendüñ var iken
Katı kūteh görinür gözlerüme serv-i sehī

33. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3113
Mısra: **4**
Bakmak, dikkat etmek, tanık olmak.

Ol ġonca-i mevzūnı ol 'ārıż-ı gülgūnı
Gördüm öpesim geldi agzında yañagında

34. **görelden:**-*elden*
Gazel 3428
Mısra: **5**
Bakmak, dikkat etmek, tanık olmak.

Zülfüñ şebinde cānā şem'-i ruḫuñ görelden
Pervāne gibi göñlüm dutışdı oda yandı

35. **göreyim:**-*e, -y, -im*
Gazel 3331
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.

Şāne ursa zülfine cān-ıla göñlüm pāralar
Āḫir ola pāre pāre göreyim ben şāne[y]i

36. **görmem:**-*me, -m*
Gazel 3060
Mısra: **11**
Gözle bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Ay olur yıllar geçer görmem nigārā gün yüzüñ
Gösterürsin baña sen hicrān hicrān üstine

37. **görmem:**-*me, -m*
Gazel 3088
Mısra: **1**
Gözle bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Görmem n'ideyin yüzini ger şems [ü] ḳamerse
Emmem baña ne lebleri ger şehd ü şekerse

38. **göreyim:**-*e, -y, -im*
Gazel 3092
Mısra: **8**
Gözle bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Muḳarrer öldürürsin beni āḫir
Göreyim bāri gel seni doyınca

39. **gör:**
Gazel 3429
Mısra: **6**
... olarak görmek, ... olarak bilmek, ... olarak kabul etmek.

Ḫāl-i siyehi meyl ḫam-ı zülfine eyler
Kāfir gibi gör ḫāç-ıla zünnāra tayandı

40. **görüp:**-*üp*
Gazel 3017

Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Naẓar eyle görüp ḥālüm benüm derdüme bir çāre
Senüñ ‘ışḳuñda iy meh-rū Ḫuẕā bilür ki ṣādıḳvan

41. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 3029
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Dilerem āteş-i ‘ışḳuñ beni şol ḥadde yaksun kim
Görenler diyeler Allāh aña yār olmasun kimse

42. **görüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 3037
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Vaṣlına irişemezsin yüri dīvāne göñül
Kim görüpdür ki gedā ‘iyş ide sulṭānlar-ıla

43. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3039
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Seyr iderken bir güzel gördüm bugün bāzārda
Ruḫları mānendi bir gül bitmedi gülzārda

44. **gördi:**-*di*
Gazel 3044
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Görsem yüzini zārı kılup āh ider göñül
Kim gördi anı bülbül ola zāra gelmeye

45. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3046
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Zülfini kaldurdı gördüm ḳadd ü ruḫsārın didüm
Gül açılmış ne ‘aceb serv-i ḫırāmān üstine

46. **görseler:**-*se, -ler*
Gazel 3046
Mısra: **14**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gözlerüm kanına gel dök iy ṣabā ḫāk-i derin
Resmdür toprak dökerler görseler kan üstine

47. **gördi:**-*di*
Gazel 3051
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ġoncalar söze gelüp gördi gül oldı ḫande
Tāc-ı ṣūfī bir seyri nīze ḥamrā lāle

48. **gördi:**-*di*
Gazel 3052
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Benī ādemden olmadı özine gördi bir çāre
Vuḫūşa ‘arż-ı ḥāl-içün varur Mecnūn kūh-ı Necd’e

49. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3052
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Kara zülfüñ kulaguña egilmiş gördüm iy dilber
Sözine sakın aldanma bulınmaz togrılık keçde

50. **görüp:**-*üp*
Gazel 3058
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Bāġda serv-i sehī ḳaddüñ görüp ögünmesün
Ḳudreti yokdur anuñ çün bir ḳadem reftāra de

51. **görüp:**-*üp*
Gazel 3064
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Muḥibbī bād-ı āhuñla yaşuñ bārānını dök kim
Görüp bu ḥālüñi dilber ide tā gül gibi ḫande

52. **görüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 3096
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

‘Ārıżuñ üstinde düşmişdür meger zülf-i siyāh
Kim görüpdür kāfiri kim girdi cennet bāġına

53. **görse:**-*se*
Gazel 3144
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḫalḳı uyutmazsa efġānı Muḥibbī’nüñ ne tañ
Korkar andan ol mehi bir kimse görse ḫ̆ābda

54. **gördi:**-*di*
Gazel 3212

Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Nigāruñ artdı günden güne derdi
Bañа ol itdügin hīç kes ne gördi

55. **gören:**-*en*
Gazel 3235
Mısra: **11**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Mışr-ı ḥüsninde Muḥibbī gözlerüm yaşın gören
Nīl'e teşbīh eyledi bu çeşmümüñ ırmagını

56. **gördi:**-*di*
Gazel 3264
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Yād kılduñ bu kuluñı dōstum yād itmedi
Bu dil-i nā-şādumı gördi velī şād itmedi

57. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3266
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Bu dehri ser-te-ser gezdüm vefā yok ḫalḳ-ı 'ālemde
Ne işiddüm ne ḫod gördüm cihānda dest-res kaldı

58. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3269
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Yüzüñi görmege kūyuña vardum
Cefā tīġın tutar gördüm raḳībi

59. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3270
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ẓāhir oldı nāgehān gördüm ben bir mehveşi
Ol zamāndan berü şu'le virdi sīnem āteşi

60. **gördi:**-*di*
Gazel 3276
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Nālemi güş eyleyenler bilür ancak ḥālümi
Çenge teşbīh eyledi kim gördi ḳadd-i dālumı

61. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3276
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḳur'a saldum muṣḥaf-i ḥüsnüñ açup fāl eyledüm
Ḥamdü-lillāh ki murād üstine gördüm fālumı

62. **görürem:**-*ür, -em*
Gazel 3276
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Luṭf idüp dilber Muḥibbī bañа bendem diyeli
Görürem çarḫdan yüce bu devlet ü iḳbālümi

63. **gördi:**-*di*
Gazel 3282
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gördi müşgīn-i selāsil zülf-ile kāküllerin
Boynuma zencīr ola dil diyü sevdā eyledi

64. **gören:**-*en*
Gazel 3283
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Salın iy serv-i sehī nāz-ıla seyr it çemeni
Cān fedā ide gören diye saña cān-ı meni

65. **göreli:**-*eli*
Gazel 3290
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Mescid-i ḥüsnüñde cānā göreli ebrūlaruñ
Secde itdi dil baş kaldurmadı miḥrābuñı

66. **gördi:**-*di*
Gazel 3299
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Geçdi ḳāmetden mü'ezzin gördi ḳadd ü ḳāmetüñ
Didi ḳāmet kanda var bu ḳadd-i dil-cūyuñ gibi

67. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3322
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Bir nāzenīni gördüm cevlān iderdi rāhı
Top eyleyüp serümi göge çıkardum āhı

68. **gördi:**-*di*
Gazel 3325

Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Āşüfte vü ser-geşte olup sünbül-i miskīn
Ḫˇāb içre meger gördi yine zülf-i nigārı

69. **gör:**
Gazel 3330
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Sebze-i ḫaṭṭı iḫāṭa eyledi ruḫsārını
Bü'l-'aceb gösterdi naḳs gör bu cihānuñ kārını

70. **gördi:**-*di*
Gazel 3332
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Nāzük bedeni berg-i semenden daḫı nāzük
Kim gördi bu nev'-ile bir sīm-dāde[y]i

71. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3332
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Yār[ı] gördüm esb-i nāz-ıla yine cevlān ider
Didüm öldürdüñ be ẓālim āh bu üftāde[y]i

72. **gördi:**-*di*
Gazel 3333
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

'Ārıżı üstinde ḫālin gördi bend-i zülfine
Murġ-ı dil dutılsa tañ mı gördi āb u dāne[y]i

73. **gördi:**-*di*
Gazel 3333
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

'Ārıżı üstinde ḫālin gördi bend-i zülfine
Murġ-ı dil dutılsa tañ mı gördi āb u dāne[y]i

74. **görüp:**-*üp*
Gazel 3333
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Mestlik meclisde rindāne bugün meyden degül
Oldılar medḥūş görüp ol nergis-i mestāne[y]i

75. **gör:**
Gazel 3341
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Baḥra beñzet göñlüñi gelse ḥavādis baḥrı gör
Daşraya atar ḳabūl itmez gelen murdārını

76. **gördi:**-*di*
Gazel 3343
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Dünyā-yı dūna eylemedi zerre maḥabbet
Çün itdi naẓar gördi Muḥibbī anı fānī

77. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 3349
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Senüñ zībā cemālüñi görenler terk-i cān itse
'Aceb mi Yūsuf'ı görüp elini cümle zen kesdi

78. **görüp:**-*üp*
Gazel 3349
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Senüñ zībā cemālüñi görenler terk-i cān itse
'Aceb mi Yūsuf'ı görüp elini cümle zen kesdi

79. **görüp:**-*üp*
Gazel 3351
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Yoluñda her kim ölmezse añılmasun anuñ adı
Cefā vü cevrüñi görüp anı ger bilmeye şādī

80. **gördi:**-*di*
Gazel 3353
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gördi Muḥibbī yüzüñi cān terkin eyledi
Meydān-ı 'ışḳa gelmeye bir er benüm gibi

81. **görüp:**-*üp*
Gazel 3358
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Bugün dīvānesi oldum görüp āh ol perī-zādı
Giceler ḫˇāb yüzin görmem iderem nāle feryādı

82. **gören:**-*en*
Gazel 3360

Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Dir gören kūh-ı belāda oldı peyda bir peleng
Ḥasretiyle sīneme yakdukda miḥnet dāġını

83. **görmez:**-*mez*
Gazel 3360
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Zülfi sevdāsında bilmezler Muḥibbī nüktesin
Zīra kimse görmemiş görmez yılan ayagını

84. **görüp:**-*üp*
Gazel 3364
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḥalḳa olmış ḥüsninüñ gencinde zülfeynin görüp
Didüm ol gence ṭılısm olmış ezelden mār iki

85. **gören:**-*en*
Gazel 3366
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Sīne levḥine yazaldan nakşını meh-rūlaruñ
Āferīn eydüp gören taḥsīn ider nakḳāşumı

86. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 3366
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ġarḳa virmiş ser-nigūn olmış iki keştī sanur
Baḥr-ı eşkümde görenler uşbu iki kaşumı

87. **göricek:**-*icek*
Gazel 3366
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Deşt-i ġamda baña yoldaş olımazsın sen yüri
Göricek ben bilürem Mecnūn benüm yoldaşumı

88. **gören:**-*en*
Gazel 3368
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Esb-i nāz-ıla gören meydān-ı ḥüsn içre seni
Zülfüñüñ çevgānına top ider elbet başını

89. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 3370
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

İy Muḥibbī didiler dünyāda yok hergiz vefā
Seyr-ile gezüp görenler uşbu kat kat ʻālemi

90. **görüp:**-*üp*
Gazel 3373
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Zülf[i] zencīrin görüp oldı göñül dīvānegī
Ḥāṣıl itdi şemʻ-i ḥüsne cān yakup pervānegī

91. **gördi:**-*di*
Gazel 3378
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḫışm-ıla gelüp gözlerümüñ yaşını gördi
Raḥm eyleyüben yiñile yaşum sile düşdi

92. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 3385
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ol ser-efrāzum kaçan kim nāz-ıla seyrān ide
Dir görenler işte budur serv-ḳadlar serveri

93. **görürem:**-*ür, -em*
Gazel 3397
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gül yüzüñsüz itmezem ben bāg-ı fīrdevse naẓar
Sensüzin bir görürem [ben] gülşen-ile külḫeni

94. **gördi:**-*di*
Gazel 3405
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Uyḫuya vardukda dil cennetde gördi yirini
Bir muʻabbir kūy-ı yār eyle didi taʻbīrini

95. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3410
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ay u günle tartdılar geldi şehā ḥüsnün agır
Anuñ içün gökde gördüm keffe-i mīzānını

96. **görüp:**-*üp*
Gazel 3411

Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gözüm yaşı revān oldı görüp sen serv-i bālāyı
Anuñçün ḫāk-i pāyuñda akar çaglayı çaglayı

97. **görüp:**-*üp*
Gazel 3411
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Görüp zülfüñ sevādını göñül sevdāya düşmişdür
‘Aceb mi baña dirlerse eger mecnūn-ı şeydāyī

98. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3415
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gül yüzine dil virelden zār gördüm kendümi
Derde bildüm çāre yok nā-çār gördüm kendümi

99. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3415
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gül yüzine dil virelden zār gördüm kendümi
Derde bildüm çāre yok nā-çār gördüm kendümi

100. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3415
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Zülfine dolaşdı göñlüm geldi sevdā başuma
Ġam şebinde tā seḥer bīdār gördüm kendümi

101. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3415
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Seyl-i eşküm yıkdugınca dem-be-dem dil ḫānesin
Seng-i miḥnetle yapar mi‘mār gördüm kendümi

102. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3415
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ger behişte zāhidā meyl itmesem ‘ayb eyleme
Su gibi çün ‘āşıḳ-ı dīẕār gördüm kendümi

103. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3415
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Şem‘-veş tā ṣubḥ olınca giceler yaşlar döküp
İy Muḥibbī ‘ışḳ-ıla pür nār gördüm kendümi

104. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3417
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

‘Ahd idersin and içüp tā kılasın bir dem vefā
İy cefā-ḫū niçe kez gördüm senüñ pür fendüñi

105. **görüp:**-*üp*
Gazel 3417
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Bu Muḥibbī niçe meh-rūlar görüp iy māh-rū
Bir senüñ tek ḫaḳ budur hīç görmedi mānendüñi

106. **görmez:**-*mez*
Gazel 3419
Mısra: **16**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Bir loḳma ile iy dil bir gūşe iḫtiyār it
Görmez misin ki ‘ālem ḫalḳı nifāḳa düşdi

107. **gör:**
Gazel 3420
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ġam meclisinde dün gice nālem işitdi āh
Tā ṣubḥ olınca iñledi gör nā benüm gibi

108. **göreli:**-*eli*
Gazel 3420
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ebrūlaruñı göreli iy kaşları kemān
Ḳaddi bükildi oldı dü-tā ya benüm gibi

109. **gördi:**-*di*
Gazel 3423
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gördi ṣarrāf-ı cihān şi‘r-i Muḥibbī’yi didi
Ḳıymet-i cevher[i] bu naẓm-ı güher-bār sıdı

110. **görüp:**-*üp*
Gazel 3423

Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ser-i zülfinde görüp asılu dil şīşesini
Uşadup anı cefā sengiyle dildār sıdı

111. **görüñ:**-*üñ*
Gazel 3425
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Seḥergeh jāleler asmış-durur güller kulagına
Nesīm-i ṣubḥ-ıla oynar görüñ serv-i ḫırāmān

112. **görüp:**-*üp*
Gazel 3426
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Miḥrāb kaşı ṭāḳına dil secde iderken
Çeşmini görüp didi ki serḫoşdur imāmı

113. **görüp:**-*üp*
Gazel 3429
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Dil kaçdı görüp ġamzelerin zülfine düşdi
Görüñ eceli yolı varup dāra tayandı

114. **görüp:**-*üp*
Gazel 3430
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ka'be-i ḥüsninde görüp kaşları miḥrābını
Ḳıblegāh-ı dil idinmişdüm namāzum var-ıdı

115. **gören:**-*en*
Gazel 3431
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gören ḫaddinde ol ḫāl-i siyāhı
Didi san Rūm iline Hindī düşdi

116. **görüp:**-*üp*
Gazel 3431
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Felek ḫayyātı ḥüsni ḫil'atini
Görüp hayrān elinden sındı düşdi

117. **gördi:**-*di*
Gazel 3432
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Her kim Muḥibbī gördi bu şi'r-i sūznāki
Dir Ḫusrev'e irişmiş andan yakar çerāġı

118. **gören:**-*en*
Gazel 3432
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Bezm-i belā içinde dil āteşin gören dir
Olmış fitīl-i ġamla dāġ-ı ciger çerāġı

119. **görse:**-*se*
Gazel 3436
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Mescidde eger görse mü'ezzin o ḳāmeti
Kendin yitüre añmaya hergiz o ḳāmeti

120. **görse:**-*se*
Gazel 3443
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Merdāne er ki görse kılıç ok u ya güni
Ol gün gözine görine zevḳ u ṣafā güni

121. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3445
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gün gibi itdüñ ṭulū' gördüm çü iy meh-rū seni
Yine tīz girdüñ seḫāba örtdi ol gīsū seni

122. **gördi:**-*di*
Gazel 3457
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Zülfinde gördi ḫālin dil murġı āġa düşdi
Olmaz ebed ḫalāṣ ol bend-ile bāġa düşdi

123. **görsün:**-*sün*
Gazel 3462
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Elifler sīnede servüm kızıl güller-durur dāġum
Temāşā itmeyen görsün bugün bāġ u gülistānı

124. **görse:**-*se*
Gazel 3463

Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ṭarīḳ-i ‘ışḳ bir yoldur iki sandı anı zāhid
İki görse biri tañ mı biri iki görür şaşı

125. **görüp:**-*üp*
Gazel 3463
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Nihāl-i serv-i ḳaddüñi görüp gülzār-ı ḥüsn içre
Ayaguña revān oldı akar bu gözlerüm yaşı

126. **görse:**-*se*
Gazel 3464
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Bir naẓar görse yüzüñ zāhid senüñ iy muġbeçe
Rehn-i mey kılurdı tācın yañılup evrādını

127. **gören:**-*en*
Gazel 3470
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Lebleri sırrın bilüp virdüm miyānından ḫaber
Āferīn eydür Muḥibbī’nüñ gören idrākini

128. **göricek:**-*icek*
Gazel 3472
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ṣūret-i dīvār sanduñ göricek iy cān beni
Bilmedüñ mi iy perī sen eyledüñ ḫayrān beni

129. **görse:**-*se*
Gazel 3473
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

‘Ār eyler-ise tañ mıdur ol pādişāh-ı ḥüsn
Ḫāk-i derinde görse meẕellet gedāsını

130. **gör:**
Gazel 3477
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Zülfini kodı ‘ārızı üzre yine dilber
Ḫāçını gör ol kāfiri kim suya bırakdı

131. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3479
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Mübtelāsın iy göñül gördüm saçı zencīrine
Bir delü dīvāne sergerdāna beñzetdüm seni

132. **görüp:**-*üp*
Gazel 3479
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Baḥr-i ‘ışḳumda gözüm yaşın görüp ġavvāṣ-ı dil
Didi el-ḥaḳ pençe-i mercāna beñzetdüm seni

133. **görüp:**-*üp*
Gazel 3479
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Lāleler tutmış çemen eṭrāfını görüp didüm
Sīneden yir yir dökilen kana beñzetdüm seni

134. **gören:**-*en*
Gazel 3482
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Çīn-i zülfinden yañagı tābını eydür gören
‘Āleme odlar saçar biñ başlu ejderhā gibi

135. **görsün:**-*sün*
Gazel 3490
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Bu ḥüsn ü bu leṭāfetle perī dirsen aña tañ mı
Temāşā eyleyen görsün perī şeklinde insānı

136. **görüp:**-*üp*
Gazel 3492
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Zülfi zencīrin görüp buldı göñül dīvānegī
Ḥāṣıl itdi şem‘-i ḥüsne cān yakup pervānegī

137. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3493
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gülsitān içinde key şūrīde gördüm bülbüli
Āh idüp feryād-ıla artar dem-ā-dem ġulġulı

138. **görem:**-*em*
Gazel 3012

Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ṣad pāre ola bagrı Muḥibbī görem āḫir
Nāzüklig-ile zülfüñe ger şāne geçerse

139. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 3109
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Çiçekler her biri bir ḫūba beñzer
Görenler lā-büd irer vecd ü ḥāle

140. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 3109
Mısra: **13**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Görenler sīnemüñ üstinde dāġum
Sanur açıldı ṣaḥrālarda lāle

141. **görüñ:**-*üñ*
Gazel 3111
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Yine ḳaṣd eyledi bu ġamze görüñ cānumuza
Ḫançerüñ susadı içemege gelür kanumuza

142. **görüñ:**-*üñ*
Gazel 3122
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Görüñ derdiyle cān virdi belāda kūhken āḫir
Teraḥḥüm itmedi Şīrīn gelüp bī-çāre Ferhād'a

143. **görem:**-*em*
Gazel 3131
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Lāle ḫaddüñ ḥasretinden bagrını yakar oda
Gül yañguñı görem diyü gezer bāzārda

144. **görüp:**-*üp*
Gazel 3135
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Beni meyḫāne küncinde görüp ṭa'n eyleme zāhid
Ezelden başa yazudur benüm nem var bu arada

145. **gören:**-*en*
Gazel 3136
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ṣafḥa-i ruḫsārum üzre iy Muḥibbī ḥālümi
Kim gören sanur ki taḥrīr eylemişdür kan-ıla

146. **görüp:**-*üp*
Gazel 3138
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Kanlu yaşumı görüp kaçma iñende güzelüm
Niçe bir cevr ü cefālar kılasın vāz gele

147. **gören:**-*en*
Gazel 3139
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Sebze-i ḫaṭṭuñ gören dir la'l-i ḫandān üstine
Ḫıżrdur san sāye salmış āb-ı ḥayvān üstine

148. **gören:**-*en*
Gazel 3140
Mısra: **12**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Sīneye şol deñlü yakdı bu Muḥibbī dāġlar
Dir gören kūh-ı belā kaplanıdur bu dāġ-ıla

149. **gören:**-*en*
Gazel 3142
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Zerd ruḫumda gören bu ḳaṭre ḳaṭre yaşum
Dir jāleler dökilmiş berg-i ḫazān içinde

150. **görem:**-*em*
Gazel 3144
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḳadd ü ruḫsāruñı su içre görüp serv-i sehī
Bir daḫı görem diyü turur kenār-ı ābda

151. **görüp:**-*üp*
Gazel 3144
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḳadd ü ruḫsāruñı su içre görüp serv-i sehī
Bir daḫı görem diyü turur kenār-ı ābda

152. **görmedi:**-*me, -di*
Gazel 3146

Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Görmedi görmeyiser ruḫları mānendini hīç
‘Ālemi gerçi gezer şems ü ḳamer döne döne

153. **gördüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 3147
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Didi gördüñ mi beni ḫˇāb-ı şeb-i mehtābda
Didüm iy ārām-ı cān ‘āşıḳ olur mı ḫˇābda

154. **görüp:**-*üp*
Gazel 3184
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Servler gülşende māt oldı görüp reftāruñı
Ġoncalar dem-beste kaldı işidüp güftāruñı

155. **görem:**-*em*
Gazel 3185
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Kim cüdā eyler bugün senden beni cānum gibi
Çāk çāk olsun görem çāk-i girībānum gibi

156. **görmedi:**-*me, -di*
Gazel 3192
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Güzellerden vefā ummak ‘acebdür
Bulardan görmedi kimse bu kārı

157. **görüp:**-*üp*
Gazel 3193
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Nigāruñ kūyını görüp dimişler Ka‘be ‘ışḳ ehli
Anuñçün anda ‘āşıḳlar iderler cān ḳurbānı

158. **görem:**-*em*
Gazel 3205
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Zülfine el kurdugınca pāreler göñlüm beni
Dilegüm bu pāre pāre görem āḫir şāneyi

159. **görmedi:**-*me, -di*
Gazel 3207
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Niçe yıllardur ki devr eyler bu çarḫ-ı lāciverd
Görmedi bir ḫūb-rūşen māh-ı tābānum gibi

160. **gören:**-*en*
Gazel 3213
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Baḥr-ı dilden ẓāhir oldukça gören eş‘ārumı
Dir bu ne dürr-i semīn ü bu ne sırr-ı ma‘nevī

161. **gören:**-*en*
Gazel 3219
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Āteş-i hicre kebāb oldı göyindi cigerüm
Eşk-i çeşmümi gören sandı ‘aḳīḳ-i Yemenī

162. **görmedi:**-*me, -di*
Gazel 3221
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Devr idelden nüh felek görmedi hem görmeyiser
Ol hilāl ebrū vü meh-rūnuñ ruḫ-ı zībāsını

163. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 3231
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Cefā vü cevr-ile cānā ḫarāb itdüñ göñül mülkin
Görenler didiler el-ḥaḳ basupdur ẓulm-ı Timur’ı

164. **gördi:**-*di*
Gazel 3232
Mısra: **14**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Deryā-yı eşki kim göre ‘ummāna beñzede
Kim gördi buña görmedi hergiz karasını

165. **gören:**-*en*
Gazel 3232
Mısra: **18**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Yürür Muḥibbī gerçi ki ser-pā-bürehnedür
Ser-pūş sanur başında gören āh u vāsını

166. **görmedi:**-*me, -di*
Gazel 3232

Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Dil ġamzesi tīġına gerden sunar müdām
‘Işḳ ehlinüñ görmedi kimse cazāsını

167. **görmedi:**-*me, -di*
Gazel 3232
Mısra: **14**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Deryā-yı eşki kim göre ‘ummāna beñzede
Kim gördi buña görmedi hergiz karasını

168. **görem:**-*em*
Gazel 3234
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Aglayup didüm didi kalur mı hergiz iḫtiyār
Nāgehān görem o meh-rūnuñ görine ṭal‘ati

169. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 3246
Mısra: **12**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Muḥibbī cām-ı ‘ışḳuñı içelden şöyle mest olmış
Görenler bilmeyüp sanur içüpdür āb-ı engürı

170. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 3251
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Diḳḳat itdüm teng görindi ġoncadan yāruñ lebi
Sībe teşbīh eylemişlerdür görenler ġabġabı

171. **görüp:**-*üp*
Gazel 3253
Mısra: **11**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Muḥibbī naẓmuñı görüp diye elbette naẓm ehli
Bu fikr ü bikri şi‘rinde hemān ancak ẓahīr itdi

172. **görüp:**-*üp*
Gazel 3258
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Görüp serv-i sehī ḳaddüñ senüñ dīvāneñ olmışdur
Sular zencīre dönmişdür ayaguña urup bağı

173. **görüp:**-*üp*
Gazel 3267
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḥālümi görüp itmedi dilber teraḥḥümi
Günden güne ziyāde ider dil taẓallümi

174. **gören:**-*en*
Gazel 3285
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gören sen saçı şeb gül yüzlü yārı
Unıdur küllī ol leyl ü nehārı

175. **gören:**-*en*
Gazel 3291
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Sırr-ı ‘ışḳı saklamaz-ısañ dilā olur ‘ayān
Zerd çehreñde gören bu eşk-i gülgūn rengüñi

176. **görem:**-*em*
Gazel 3293
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Nigāruñ pāyına yaşum revān itsem ‘aceb midür
Ḫırāmānī ḫırāmānī görem ol serv-i dil-cūyı

177. **gören:**-*en*
Gazel 3294
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Muḥibbī tīr-i yārı sīnem içre
Gören dir ḫoş ne bulmışdur yirini

178. **görüp:**-*üp*
Gazel 3297
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gösterüp yüzin nigārum āşikārā eyledi
Niçe bī-diller anı görüp temāşā eyledi

179. **görüp:**-*üp*
Gazel 3301
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Çıkup şeb-gün libās ile o meh bir şeb birūn oldı
Görüp ol şekl-i ‘ayyārı hemān bu dil cünūn oldı

180. **görüp:**-*üp*
Gazel 3302

Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Görüp leylī saçuñ mecnūn olaldan
Yapar kuşlar başum üzre yuvayı

181. **görem:**-*em*
Gazel 3305
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Her cāya ki vardum şehā tā ki görem gün yüzüñi
Komaz raḳīb-i rū-siyeh sāyem gibi dünbālümi

182. **görmedi:**-*me*, -*di*
Gazel 3308
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

‘Işḳ mıḳnāṭısı kendüye çeke āhen ise
Kimse görmedi anuñ gibi bir dil-keşi

183. **gördüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 3310
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Neden raḥm itmedüñ gördüñ ġarībi
Viṣālüñden meger yokdur naṣībi

184. **gördi:**-*di*
Gazel 3313
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Bir göz-ile gördi döymem görmege cānā seni
Nāveküñ sīneme gelüp açdı yir yir revzeni

185. **gördi:**-*di*
Gazel 3314
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Kim yüzin gördi didi olmaya bu resme cemāl
Ben didüm meger ola mihr-ile meh ümm ü ebi

186. **görüñ:**-*üñ*
Gazel 3317
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Rāh-ı ‘ışḳı istedüm kim ide āsān kūh-ken
Görüñ āḫir başına niçe dokındı tīşesi

187. **gördi:**-*di*
Gazel 3340
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Hicrüñ şebinde gördi ki hīç ṣubḥa çāre yok
Nā-çār olup dil didi olam nihāyeti

188. **görem:**-*em*
Gazel 3343
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gözüm yaşını ayagına cūlar iderdüm
Nāz-ıla görem seyr ide ol serv-i revānı

189. **görmedüñ:**-*me*, -*dü, -ñ*
Gazel 3349
Mısra: **12**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Kalursa dāmen-i dilber ne tañ aġyār destinde
Gülüñ hīç görmedüñ mi sen etegini diken kesdi

190. **görüben:**-*üben*
Gazel 3358
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Muḥibbī ‘ālemüñ ḳaṣrın görüben i‘timād itme
Urılmışdur su üstinde ezelden çünki bünyādı

191. **gördük:**-*dü, -k*
Gazel 3362
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gördük cemāl-i şem‘ini düşdük ayagına
Pervāne gibi yakdı ol āteş-liḳā bizi

192. **görüp:**-*üp*
Gazel 3373
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Zülf[i] zencīrin görüp oldı göñül dīvānegī
Ḥāṣıl itdi şem‘-i ḥüsne cān yakup pervānegī

193. **görmedi:**-*me*, -*di*
Gazel 3382
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gül yüzüñsüz zārılıgum diñmemişdür dōstum
Görmedi bārān kimesne çeşm-i giryānum gibi

194. **gördüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 3417

Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Zāhidā bakduñ ḥaḳāretle yine ‘ışḳ ehline
‘Ucb idüp gördüñ tekebbürle i miskīn kendüñi

195. **görmedi:**-*me*, -*di*
Gazel 3417
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Bu Muḥibbī niçe meh-rūlar görüp iy māh-rū
Bir senüñ tek ḥaḳ budur hīç görmedi mānendüñi

196. **görüp:**-*üp*
Gazel 3431
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Görüp ṭūbī boyını serv [ü] ‘ar‘ar
İkisi reşk udından sındı düşdi

197. **görüp:**-*üp*
Gazel 3478
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Kaşı yasını görüp ġamz oklarınuñ yādına
Cānı ḳurbān eyleyüp dil sīnesin terkeş kodı

198. **görem:**-*em*
Gazel 3480
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Naḳş kıldum ḫāne-i dilde ḳamer ruḫsārını
Ola kim bu nev‘-ile görem anuñ dīdārını

199. **görmedi:**-*me*, -*di*
Gazel 3482
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Görmedi kūh-ı belā içre belāyı kūhken
Çekmedi hicrānı Mecnūn bu dil-i şeydā gibi

200. **görseñ:**-*señ*
Gazel 3014
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Beni kūyuñda görseñ öldürürsin
Ki kan itmek revā mıdur Ḥarem’de

201. **görmedüñ:**-*me*, -*dü*, -*ñ*
Gazel 3025
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Görmedüñ çünki Muḥibbī benī ādemde vefā
Taglara düş yüri şimden girü ḥayvānlar-ıla

202. **görürse:**-*ür*, -*se*
Gazel 3026
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ṭāġlar-ıla kim görürse bu ten-i ‘üryānumı
Beñzedür ṣaḥrā yüzinde zāġlar üşmiş leşe

203. **görsem:**-*se*, -*m*
Gazel 3044
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Görsem yüzini zārı kılup āh ider göñül
Kim gördi anı bülbül ola zāra gelmeye

204. **gördükçe:**-*dükce*
Gazel 3100
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Zāhidā zühd ü riyāyı iḫtiyār itmeñ nice
Ehl-i diller meclisin gördükçe āh itmeñ nice

205. **görse:**-*se*
Gazel 3101
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Bāġbān ger görse ḳadd ü ‘ārıż u şehlā gözüñ
Serv nergis gül diküp hergiz tecemmül itmeye

206. **görürse:**-*ür*, -*se*
Gazel 3112
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Lāle ḫadler ḥasretinden dāġ yakdum şol ḳadar
Sīnemi her kim görürse beñzedür gül kānına

207. **görsem:**-*se*, -*m*
Gazel 3131
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Zülf-i ‘anber-bārını görsem ruḫ-ı dildārda
Destine sünbül asılmış sanuram gülzārda

208. **görsem:**-*se*, -*m*
Gazel 3164

Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ol perī-ruḫsārı görsem bīd gibi ditirerem
Sanasın bir ḫastadur kim ditreye cān üstine

209. **görse:**-*se*
Gazel 3176
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Mescid-i ḥüsnüñi kim görse hemān secde kılur
Ṭāḳ-ı ebrūñ olalıdan aña miḥrāb gibi

210. **gördükde:**-*dük, -de*
Gazel 3198
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Kim-durur ruḫsāruña gün gibi per-tāb olmadı
Ya anı gördükde bu çeşmüm tolu āb olmadı

211. **görürem:**-*ür, -em*
Gazel 3205
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Penç vākitde mescide varur o da ancak imām
Gice gündüz līk memlū görürem meyḫāneyi

212. **gördükçe:**-*dükce*
Gazel 3219
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Yārı gördükçe niçe ṣabr ide dīvāne göñül
İḫtiyār elde degül çāk iderem pīreheni

213. **göreydi:**-*e, -y, -di*
Gazel 3221
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ger göreydi yüzüñi zāhid senüñ iy mehliḳā
Terk iderdi cān u dilden cennetü'l-me'vāsını

214. **görse:**-*se*
Gazel 3235
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Servlerdür sīnem üzre çekdügüm yir yir elif
Lāleler bitmiş sanur kim görse bagrum dāġını

215. **gördükde:**-*dük, -de*
Gazel 3251
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Yārı gördükde sakın açma derūnuñ ḳışşasın
Saklamak ḫoşdur ulular meclisinde edebi

216. **görürse:**-*ür, -se*
Gazel 3284
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Güneşdür yüzini her kim görürse
Kalur mı ẕerre gibi hīç ḳarārı

217. **görmek:**-*mek*
Gazel 3296
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Müyesser olmadı görmek yüzini
Beni öldüriser āḫir firāḳı

218. **görmek:**-*mek*
Gazel 3297
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḳāni' olmadı Muḥibbī bir göz-ile dilberi
Dāġlardan görmek içün dīde peydā eyledi

219. **görürem:**-*ür, -em*
Gazel 3313
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Vaṣluñ ile görürem eyler tana''um ġayrılar
Baña olmamış gibi ḳışmet ezelden dāmeni

220. **gördükde:**-*dük, -de*
Gazel 3330
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Başdan ayaga Muḥibbī ḫūna ġarḳ oldı yine
Câme-i surḫ-ıla gördükde hemān dildārını

221. **görürse:**-*ür, -se*
Gazel 3414
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Cevr oklarıyla āh olalı toptolu yürek
Her kim görürse beni sanur tīr-keşin daḫı

222. **gördügümce:**-*düg, -(ü)m, -ce*
Gazel 3393

Mısra: **6**
Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak. II Karşılaşmak, rastlaşmak.

Misk gibi terk-i diyār itmek dilerdi bu göñül
Gördügümce dem-be-dem ol zülf ü ḫāl egler meni

223. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 3000
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ālemi geşt eyledüm bir yār-ı ṣādıḳ görmedüm
Uzlet itsem ḫalḳdan düşsem ne tañ tehālara

224. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 3031
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Saña beñzer bir perī-peyker melek-rū görmedüm
Gerçi kim ‘ālemde bī-ḥad eylemişem geşt-i rāh

225. **görmedi:**-*me, -di*
Gazel 3039
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Bu Muḥibbī ḫasta-dil ger kan yudarsa tañ mıdur
Zīra kimse görmedi resm-i vefā dildārda

226. **görmedi:**-*me, -di*
Gazel 3059
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Melek misin perī yāḫūd ferişte
Bu ḥüsni görmedi kimse beşerde

227. **gör:**
Gazel 3172
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Vā‘ızı gör niçe düşmiş ‘āşıḳ-ı şeydā-y-ıla
Mescid için toptolu kılmış kuru ġavġā-y-ıla

228. **gör:**
Gazel 3206
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Niçe gör kesdi kūh-ı Bīsütūn’ı
Felek ‘ışḳ tīşesin Ferhād’a virdi

229. **gör:**
Gazel 3210
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Kendü ḥālüñe naẓar kıl var mı gör ḫayr-ı ‘amel
Dil uzatma kimsenüñ aḥvāline sūsen gibi

230. **görmese:**-*me, -se*
Gazel 3234
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gönlüme itdüm ḫıṭāb eydür gözümdendür günāh
Görmese ol meyl idüp çeker midüm bu miḥneti

231. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 3255
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Geşt idersin ‘ālemi bir laḥẓa durmazsın ‘aceb
Görmedüm bir dem göñül hergiz senüñ ārāmuñı

232. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 3269
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Olup ‘āşıḳ cihānı geşt kıldum
Senüñ tek görmedüm ben bir ḥabībi

233. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 3274
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Saña mānend meh-rū görmedüm āh
Gezüp Mışr-ıla Şām-ıla ‘Irāḳ’ı

234. **görmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 3278
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

İtmese kişi ḳanā‘at bulımaz devlete yol
Ol eger görmeye bir nā-ḫoş ile ḫoşı

235. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 3299
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḫoş dutarsın geh beni gāhī idersin red
Görmedüm ḫōşī vü nā-ḫōşī senüñ ḫūyuñ gibi

236. **gördüm:**-*düm*
Gazel 3354

Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gördüm gezer nāz-ıla ol serv-ḳameti
Sandum ki hemān başuma kopdı ḳıyāmeti

237. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 3377
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Geşt idüp gezdüm nigārā uşbu köhne ‘ālemi
Saña beñzer görmedüm ḥūrī degül kim ādemī

238. **görmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 3397
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Müdde‘ī raġmınadur her demde cānā güldügüm
Bu Muḥibbī seni ger görmeye eyvāh meni

239. **görmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 3399
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Cān niçe rāḥat ola görmeye cānān yüzini
Ölme yig ‘āşıḳa çün ola nigār ayrulıgı

240. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 3476
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Niçe gündür gözlerem ol gözleri āhūları
N’eyleyem derdā dirīġā görmedüm āh oları

241. **görüben:**-*üben*
Gazel 3052
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Kaşuñ miḥrābına şol kim görüben eyledi secde
Başın kaldurmaya yirden gele ol ḥaşre dek vecde

242. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3120
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Güneş ruḫsārını gördüm beni benden hemān aldı
Göyindüm āteş-i ‘ışḳa sanasın şem‘e pervāne

243. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3196
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Gördüm gülüñ hevāsına gülşende bülbüli
Tutmış cihānı na‘ra-i āh-ıla ġulġulı

244. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3223
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Derd-i ‘ışḳa dōstlar ‘ālemde gördüm çāre yok
Arayup buldum ki āḫir ölmek imiş çāresi

245. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3249
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Ẓāhiren gördüm ‘iẕāruñda ‘araḳ
Güller üzre çın seḥer şebnem gibi

246. **göre:**-*e*
Gazel 3278
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Terk-i cān itse ne tañ ki göre ol māh-veşi
Dest-i ḳudretle yaradıldı anuñ gözi kaşı

247. **görüp:**-*üp*
Gazel 3281
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Ḳāmet getürdi ḳāmetüñ mescidde müeẕẕin görüp
Didi ki bir miḥrāb yok hīç ṭāḳ-ı ebrūyuñ gibi

248. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3299
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Ḫalḳ[ı] gördüm kimi mescidde kimi mey-ḫānede
Baña nāmuñ ẕikri ile meskenüm kūyuñ gibi

249. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3303
Mısra: **4**

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Ṭurfa-būdur çıkmadı bir ḥarf zebānumdan benüm
Ser-te-ser tolmış ciḥān gördüm benüm efsānemi

250. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3322
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Ḥüsnüñi gördüm iy dōst gün gün olur ziyāde
Göñlüm daḫı şeb ü rūz arturdı āh u vāhı

251. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3326
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Āhum şerār-ı naḫl olup bezm-i ‘ışḳ ara
Gördüm nihāl ḳāmet-i serv ü perī-veşi

252. **görseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 3344
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Gelse cefā vü cevr dilā olma mużṭarib
Görseñ gerek çü başda olan cümle yazuñı

253. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3356
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Ḫaṭṭını gördüm nigāruñ didüm āh geldi ecel
Çāre ne rūz-ı ezelden alnuma yazu gibi

254. **görinmez:**-*in, -mez*
Gazel 3395
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Eyā zāhid eger biñ kez naẓar kılsañ o meh-rūya
Görinmez pertev-i ḥüsni idesin çün nigāh egri

255. **gördüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 3404
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Meclis içre yine dilber būse in‘ām eyledi
İy Muḥibbī şimdi mi gördüñ anuñ iḥsānını

256. **görseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 3404
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

‘Ayb kılmazduñ bu ben dīvāneyi ṭa‘n eyleyüp
Zāhidā görseñ eger bir kez ol ādem cānını

257. **görseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 3414
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Sevdāyı zülf [ü] ḫāl-ile görseñ Muḥibbī’yi
Mecnūn-ṣıfat ḥāl-i müşevveşin daḫı

258. **görinür:**-*in, -ür*
Gazel 3436
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Virme Muḥibbī ‘ışḳ-ı mecāzīye dil sakın
Bak cān göziyle görinür āḫir nedāmeti

259. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3455
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Āba māyil gördüm ol servüñ ḳad-i dil-cūyını
Anuñ-ıçun ben revān itdüm bu yaşum cūyını

260. **görüben:**-*üben*
Gazel 3494
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Dām-ı zülfine tutıldum görüben göz karasın
Gör neler getürdi başuma benüm göz karası

261. **gördi:**-*di*
Gazel 3496
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Ḫār elinden kurtarımaz gördi güller dāmenin
Bülbül oldı āh u feryād u fiġānuñ yügrügi

262. **göre:**-*e*
Gazel 3046
Mısra: **5**
Bakmak, görmek.

Ṭāġlarla kim göre deşt-i belāda cismümi
Zāġlar konmış sanur mecnūn-ı ‘üryān üstine

263. **gören:**-*en*
Gazel 3076
Mısra: **4**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek // Burada "duymak, işitmek" anlamındadır.

İy kaş[ı] kemān çeşmüñi müjgānuñ içinde
Gören didi āhūyı görüñ tīr arasında

264. **gör:**
Gazel 3178
Mısra: **8**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Ne zamāna kalduk oldı var-ısa āḫir zamān
Gör kıyar dünyā içün kardaş olan kardaşını

265. **gör:**
Gazel 3181
Mısra: **1**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Nigārā ḫālümi bilmek dilerseñ gör şeb-i tārı
Ki şebdür maḥrem-i ‘āşıḳ güvāhı nāle vü zārı

266. **gör:**
Gazel 3182
Mısra: **8**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Dilā gel seyr-i bāġ eyle teferrüc kıl Ḫudā ṣun‘ın
Biri birine beñzer mi ne yüzdendür gör ezhārı

267. **gör:**
Gazel 3310
Mısra: **10**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Ruḫı şevḳıne kıl nāle Muḥibbī
Gör iñler hīç turur mı ‘andelībi

268. **gör:**
Gazel 3369
Mısra: **4**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Pāymāl itdi gözüm yaş[ı] gibi āḫir-i kār
Yirlere saldı gör ol zülf-i siyehkār beni

269. **gör:**
Gazel 3422
Mısra: **3**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Dil ṭabībi ża‘fdan gör ne gelüp tīmār ide
Nāle kıl iy ḫasta dil anuñla iẓhār it beni

270. **gör:**
Gazel 3489
Mısra: **6**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Gözlerüm īsār ider yolına eşküm gevherin
Gör ne merdümdür dirīġ itmez çogını azını

271. **gör:**
Gazel 3489
Mısra: **9**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Ḫār elinden iy Muḥibbī gör niçe eyler fiġān
Gülşene var diñle bir dem bübülüñ āvāzını

272. **gör:**
Gazel 3494
Mısra: **6**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Dām-ı zülfine tutıldum görüben göz karasın
Gör neler getürdi başuma benüm göz karası

273. **görür:**-*-ür*
Gazel 3091
Mısra: **4**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek,görmek.

Bülbül yiridür āhını eflāke çıkarsa
Gül kim açıla ḫārı görür ol bilesince

274. **görmege:**-*meg, -e*
Gazel 3115
Mısra: **11**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek,görmek.

‘Anber saçıdur gül yüzini görmege māni‘
San ḫāyil olur ebr gelür bedr iken aya

275. **gördi:**-*di*
Gazel 3132
Mısra: **9**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek,görmek.

Ḫaṭṭını gördi Muḥibbī’nüñ irişdi eceli
Hīç taġyīr ola mı yazu-y-ımış başında

276. **görür:**-*-ür*
Gazel 3197
Mısra: **2**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek,görmek.

Ger murġ-ı seḥer eylese nāle vü zārı
Bir yirde görür itmeñ ‘aceb gül ile ḫārı

277. **görmege:**-*meg, -e*
Gazel 3238
Mısra: **10**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek,görmek.

Ecel gibi gelüp ḫaṭṭı beni öldüriser āḫir
Dilā gün yüzini görmege eylerseñ şitāb evlā

278. **görmege:**-*meg, -e*
Gazel 3269
Mısra: **7**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek,görmek.

Yüzüñi görmege kūyuña vardum
Cefā tīġın tutar gördüm raḳībi

279. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3089
Mısra: **7**
Bakmak, görmek, tanık olmak.

Düşde gördüm diyü eglerdüm dil-i āvāreyi
Ġam şebinde āh çeşmüm ġarḳa-i āb olmasa

280. **görme:**-*me*
Gazel 3339
Mısra: **12**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Baḥr-ı dil āhuñ yilinden ko temevvüc eylesün
Olmasun görme Muḥibbī āh u zār eksüklügi

281. **görindi:**-*in, -di*
Gazel 3365
Mısra: **5**
Belirmek, görünür olmak, ortaya çıkmak.

Genc-i ḫüsni seyrin isterken görindi zülf-i dōst
Bilmedüm aña ṭılısm olmış meger su‘bān iki

282. **gör:**
Gazel 3300
Mısra: **14**
"Bak, fark et!" anlamlarında bir ünlem.

Gözi yaşıdur Muḥibbī bülbülüñ
Güller üzre gör seḥergeh şebnemi

283. **görse:**-*se*
Gazel 3226
Mısra: **4**
... olduğunu görmek.

Kem naẓarla zāhidā bakma iñende ‘āşıḳa
‘Ucb-ıla şeyṭān olur bir kişi görse kendini

284. **görmeyen:**-*me, -y, -en*
Gazel 3400
Mısra: **8**
Bakmak, görmek, tanık olmak.

İy Muḥibbī uyusun nāz-ıla ol çok sevdügüm
Görmeyen ‘ālemde ben gözinde bīmār uyḫusı

285. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 3304
Mısra: **3**
Görmek. II Yaşamak.

Virmedüm dil saña evvel görmedüm luṭf u kerem
Ne bileydüm olasın soñra sitemkārum gibi

286. **gör:**
Gazel 3066
Mısra: **6**
"Bak!" anlamında bir ünlem.

Naḳd-i cān-ıla alup vaṣlı meta‘ına ḫarīd
Düşdi dīvāne göñül gör ṭama‘-ı ḫāmlara

287. **gör:**
Gazel 3398
Mısra: **8**
"Bak!, Gör!, Seyret!" anlamlarında bir ünlem.

Hicr elinden dōstum ben şol ḳadar kan agladum
Götürüp ilden ile gör gezdürür ol kan beni

288. **görmezem:**-*mez, -em*
Gazel 3494
Mısra: **7**
Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna şahit olmak, müşahede etmek. ll Keşfetmek, sezmek, rastlamak.

Ṭāli‘ümdür görmezem kūyına varsam gün yüzin
Āh kim togmaz şerefden ‘āşıḳuñ seyyāresi

289. **görüp:**-*üp*
Gazel 3135
Mısra: **11**
Bakmak, fark etmek, tanık olmak.

Elif ḳaddüñle rā kaşuñ görüp vaṣluñı rā itdüm
Muḥibbī olmadı vuṣlat ḫaṭāmı añladum rāda

290. **gör:**
Gazel 3297
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak II yaşamak, tecrübe etmek.

‘Işḳ cāmın cür‘asın sundı bana nūş eyledüm
Zū-fünūn-ı ‘aḳldum gör nice şeydā eyledi

291. **gören:**-*en*
Gazel 3408
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak II yaşamak, tecrübe etmek.

Sīnemde gören şāh-ı ġamı ḫayme sanurlar
Bu gözlerümüñ yaşı ile kanlu ḥabābı

292. **görmek:**-*mek*
Gazel 3413
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak II yaşamak, tecrübe etmek.

Seyr-i tenhā ider oldı yine cānā büyüdi
Yüzini görmek olur çün meh-i tābān büyüdi

293. **görmek:**-*mek*
Gazel 3433
Mısra: **6**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Gir göñül Ka'besine tā ki ṣafā kesb idesin
Görmek isterseñ eger ṭāyife-i 'uṣṣāḳı

294. **görsem:**-*se*, -*m*
Gazel 3277
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Bāda virdüm 'aḳl u dīn ü dil anı bir görmede
Cān da kalmaz bir daḫı görsem eger ol dilberi

295. **görsem:**-*se*, -*m*
Gazel 3386
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Kimseler ḥālin dimez bu ben ġarīb üftādenüñ
Yārı görsem 'arż ideydüm ne ki kāmum var-ıdı

296. **görsem:**-*se*, -*m*
Gazel 3481
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Ölmeden derdā dirīġā yārı görsem bir daḫı
Olmaz-ısa anı düşde bārī görsem bir daḫı

297. **görsem:**-*se*, -*m*
Gazel 3481
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Dir idüm kūh-ı belāda çekdügüm bir bir aña
Ol lebi şīrīn şeker-güftārı görsem bir daḫı

298. **görmeyelden:**-*me*, -*y*, -*el(i)*, -*den*
Gazel 3442
Mısra: **1**
Bir şeyin varlığını göz yardımıyla algılamak, görmek.

Dirīġā görmeyelden rūy-ı yārı
Dilüñ kalmadı hīç ṣabr u ḳarārı

299. **gördükde:**-*dükde*
Gazel 3305
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Aldum ele kāġıd ḳalem yazam bu ḥasb-i ḥālümi
Yazdukda ġış oldum hemān gördükde bu a'mālümi

300. **gör:**
Gazel 3392
Mısra: **3**
"-e gör" sürerlik fiili.

Cān u dil almaga gör kim niçe fettānlık ider
Sakın aldanma göñül sen aña zīnhār daḫı

301. **gördi:**-*di*
Gazel 3395
Mısra: **11**
(Bir olaya, bir duruma) şahit olmak, görmek.

Çemen seyrānın eylerken çü gördi çeşm-i pür eşküm
Diler pāyına yüz sürmek akar gāh togru gāh egri

302. **gördi:**-*di*
Gazel 3428
Mısra: **10**
(Bir olaya, bir duruma) şahit olmak, görmek.

Yaşın revāne kıldı gülzār-ı ḥüsn içinden
Tā ki Muḥibbī gördi sen serv-ḳad bülendi

303. **gör:**
Gazel 3453
Mısra: **10**
"Bak!, Gör!, Seyret!" anlamlarında bir ünlem.

Bāġı seyr eyle Muḥibbī bir münāsib yār-ıla
'İbret al gör niçe açılmış cihānuñ gülleri

gör-:

1. **göreyin:**--*e*, --*y*, --*i*, --*n*
Gazel 3119
Mısra: **7**
Bakmak, görmek.

Amān vir yüzüñi bir dem göreyin soñradan öldür
Teraḥḥüm eyle luṭf eyle ḥabībüm bī-emān olma

2. **göreyin:**-*e*, -*y*, -*in*
Gazel 3464
Mısra: **3**
Bakmak, görmek.

Āḫir olsun göreyin ṭūbī gibi ol ser-nigūn
Kim ki teşbīh eyleye serve ḳadüñ şimşādını

3. **görmedük:**-*me, -dü, -k*
Gazel 3212
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.

Çeküp bār-ı ġama ṭāḳat getürdüm
Gören dir görmedük biz böyle merdi

4. **görüp:**-*üp*
Gazel 3107
Mısra: **5**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Görüp şem‘-i ruḫuñ pervāne gibi
Yakam odlara ben cān pāre pāre

5. **görüp:**-*üp*
Gazel 3113
Mısra: **1**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Ol servi görüp sevdüm balalıgı çagında
Ḫāk üzre yüzüm sürdüm su gibi ayagında

6. **göre:**-*e*
Gazel 3139
Mısra: **7**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Dāġlarla kim göre ṣaḥrā-yı ġamda cismümi
Zāġlar üşmiş sanur Mecnūn-ı ‘üryān üstine

7. **görüp:**-*üp*
Gazel 3139
Mısra: **13**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Ḳaddüñ üzre bu Muḥibbī gül yüzüñ görüp didi
Güller açılmak ‘aceb serv-i ḫırāmān üstine

8. **gör:**
Gazel 3152
Mısra: **11**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Sırrını fāş itdi ‘ışḳuñ bilmeyüp Ferhād’ı gör
Anuñ içün tīşesi dokındı āḫir başına

9. **görüp:**-*üp*
Gazel 3190
Mısra: **4**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Seni cān-ıla eger sevdüm ise sanma günāh
Kimdür ola ki görüp sevmeye sen pādişehi

10. **göre:**-*e*
Gazel 3193
Mısra: **2**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

N’ola dilden berī olsam görüp ruḫsār-ı cānānı
Yakar pervāne bāl ü per göre şem‘-i şebistānı

11. **görüp:**-*üp*
Gazel 3193
Mısra: **1**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

N’ola dilden berī olsam görüp ruḫsār-ı cānānı
Yakar pervāne bāl ü per göre şem‘-i şebistānı

12. **göreli:**-*eli*
Gazel 3203
Mısra: **9**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Muḥibbī göreli çevgān-ı zülfüñ
Başın top eyleyüp meydāna geldi

13. **görüp:**-*üp*
Gazel 3203
Mısra: **2**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Yine biñ nāz-ıla cānāne geldi
Görüp derdüm benüm dermāna geldi

14. **görmedi:**-*me, -di*
Gazel 3206
Mısra: **7**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

İtüñ görmedi çokdan āşināsın
Beni görüp hemān feryāda virdi

15. **görüp:**-*üp*
Gazel 3206
Mısra: **8**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

İtüñ görmedi çokdan āşināsın
Beni görüp hemān feryāda virdi

16. **gören:**-*en*
Gazel 3212
Mısra: **6**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Çeküp bār-ı ġama ṭāḳat getürdüm
Gören dir görmedük biz böyle merdi

17. **gördükde:**-*dükde*
Gazel 3214
Mısra: **3**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Yārı gördükde sakın açma derūnuñ rāzın[ı]
Saklamak ḫoşdur ulu kimse yanında edebi

18. **göreli:**-*eli*
Gazel 3259
Mısra: **1**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Leylī zülfüñ göreli oldı bu dil dīvānegi
Oldı senüñle āşinā ammā baña bīgānegi

19. **göre:**-*e*
Gazel 3261
Mısra: **2**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Câme-i zer-baft ile ger cilve kılsa ol perī
Kim göre āşüfte vü ḥayrān ola dilden berī

20. **görmez:**-*mez*
Gazel 3286
Mısra: **4**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Çeşmüñ elinde tīġ-ı tīz andan bu dil itmez gürīz
Zülfüñle eyler bāzīçe görmez misin canbāzuñı

21. **gören:**-*en*
Gazel 3298
Mısra: **8**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Seyl-i eşküm seyle virdi yine bu dil kişverin
Dir gören ‘ibretle bunda ḫāne vü gū kalmadı

22. **gördükde:**-*dükde*
Gazel 3375
Mısra: **2**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Zāhidā luṭf eyle ‘ayb itme bu ben bī-çāreyi
İḫtiyār elden gider gördükde bir meh-pāreyi

23. **göricek:**-*icek*
Gazel 3452
Mısra: **10**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Bir naẓarla bu Muḥibbī’nüñ olur sīnesi çāk
Göricek ol kaşı ya vü o gözi karacugı

24. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 3458
Mısra: **9**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Zülfī çīninde görenler dir yañagı tābını
Her ṭaraf odlar saçar agzından ejderhā gibi

25. **görmiş:**-*miş*
Gazel 3460
Mısra: **10**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Ḫūblar gerçi Muḥibbī ‘ālem içre çok velī
Dīde hīç görmiş degül bir böyle şūḫ-ı dil-keşi

26. **görsem:**-*se, -m*
Gazel 3481
Mısra: **4**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Dūr olalı gül yüzinden ḫastadur cān bülbüli
İñlerem āh ol yüzi gülzārı görsem bir daḫı

27. **görsem:**-*se, -m*
Gazel 3481
Mısra: **8**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Cān virür kimdür didi ‘ālemde dilber būseme
Cān virem didüm ben ol bāzārı görsem bir daḫı

28. **görsem:**-*se, -m*
Gazel 3481
Mısra: **10**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Kurtılup ẓulmet şebinde gün togardı başuma
İy Muḥibbī ol güneş ruḫsārı görsem bir daḫı

29. **göre:**-*e*
Gazel 3086
Mısra: **13**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.

Mey yirine göz göre ko kanuñı içsün senüñ
Yine uyarduñ Muḥibbī sen o çeşmi serḫoşa

30. **göre:**-*e*
Gazel 3224
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.

Bu Muḥibbī giceler ṣubḥa degin nāle kılur
Bezm-i ġam içre anı kim göre sanur nāyī

31. **göre:**-*e*
Gazel 3283
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.

Gülşene ‘arż idesin ger göre nāzük tenüñi
Açmaya ġonca bilüp ḥālini ayruk suḫeni

32. **gördiyse:**-*di, -y, -se*
Gazel 3390
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.

Ḥüsn iline pādişāh olalı ol yār-ı güzīn
Kim ki gördiyse anı illerini serde kodı

33. **görüñ:**-*üñ*
Gazel 3429
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.

Dil kaçdı görüp ġamzelerin zülfine düşdi
Görüñ eceli yolı varup dāra tayandı

34. **görürdi:**-*ür, -di*
Gazel 3089
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.

Jeng-i ġamda dil kalurdı ger mey-i nāb olmasa
Kim görürdi gün yüzin mihr-i cihān-tāb olmasa

35. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3151
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.

Muṣḥaf-ı ḥüsn üzre gördüm zülfini dilber komış
Olmasa kāfir anı baglar mıdı zünnār ile

36. **göreyim:**-*e, -(y)im*
Gazel 3167
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.

Seni kuçmaga komaz ara yirde
Göreyim pāralansun pīrehen de

37. **göreyim:**-*e, -(y)im*
Gazel 3185
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.

Kim koya ḳaṭ‘ olmadan dest-i viṣālüñ dāmenin
Göreyim pā-māl ola her yaña dāmānum gibi

38. **göreyim:**-*e, -(y)im*
Gazel 3185
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.

Şu‘le-i āh-ıla iy dil sırrumı fāş eyledüñ
Odlara yan göreyim bu āh-ı sūzānum gibi

39. **göre:**-*e*
Gazel 3341
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gül yüzüñ göre cinānı añmasa olmaz ‘aceb
Ger temāşā eyleye yāruñ gül-i bī-ḫārını

40. **göre:**-*e*
Gazel 3453
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gözlerüm yaşında her kim göre rūy-ı zerdümi
Beñzedür dir suya ġarḳ olmış görüñ nīlūferi

41. **göre:**-*e*
Gazel 3491
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḥayret alup tañ ola kim göre rūy-ı zerdümi
Raḥm ide lā-büd okuyan defter-i pür derdümi

42. **gördiler:**-*di, -ler*
Gazel 3000
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Kaşlarına rā didüm rā ehli rāyum gördiler
Her biri taḥsīn idüp baş egdiler bu rālara

43. **görüñ:**-*üñ*
Gazel 3076
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

İy kaş[ı] kemān çeşmüñi müjgānuñ içinde
Gören didi āhūyı görüñ tīr arasında

44. **gördiler:**-*di, -ler*
Gazel 3132
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gördiler başumı yāruñ işigi taşında
Didiler ulu sa‘ādet var-ımış başında

45. **göre:**-*e*
Gazel 3101
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gülşen-i ḥüsnüñde her kim göre gül ruḫsāruñı
Bāġa varup ol temāşa-yı ruḫ-ı gül itmeye

46. **göre:**-*e*
Gazel 3190
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Yine nāz-ıla ḫırām eyle gel iy serv-i sehī
Kim göre nāz-ıla bu ḳāmetüñi diye zihī

47. **görür:**-*ür*
Gazel 3192
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

İder bülbül bahār olduḳda zārı
Gül ile çün görür bir yirde ḫārı

48. **göre:**-*e*
Gazel 3232
Mısra: **13**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Deryā-yı eşki kim göre ‘ummāna beñzede
Kim gördi buña görmedi hergiz karasını

49. **göre:**-*e*
Gazel 3250
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Baḥr-ı dilden ẓāhir olan kim göre eş‘ārumı
Dir niçe esrār-ıla var niçe yüz biñ ma‘nevī

50. **göre:**-*e*
Gazel 3252
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

‘Āşıḳ ola kalmaya güftāra ḳudreti
Kim göre kara kaş-ıla gözi jālesini

51. **görür:**-*ür*
Gazel 3308
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Bir iken ‘ışḳ yolı zāhid anı iki görür
Biri iki görinür olıcak gözi şaşı

52. **göre:**-*e*
Gazel 3314
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Göñlümüñ şīşesini kim göre kan-ıla tolu
Mey-i ḥamrā ile pür sana zücāc-ı Ḥalebī

53. **göre:**-*e*
Gazel 3314
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Şeb-i hicr içre Muḥibbī göre ger şem‘ ruḫuñı
Rūzdan rūşen ola gözine hicrān şebi

54. **göre:**-*e*
Gazel 3381
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Şem‘-i cemāl-i ḥüsnüñi her kim göre şehā
Olmaz ‘aceb ger eride bagrı yagını

55. **göre:**-*e*
Gazel 3426
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Her kim ki göre seyr ider ol serv-i ḫırāmı
Göz yaşını yolına revān ide tamāmī

56. **görmege:**-*meg*, *-e*
Gazel 3313
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Bir göz-ile gördi döymem görmege cānā seni
Nāveküñ sīneme gelüp açdı yir yir revzeni

57. **görmege:**-*meg*, *-e*
Gazel 3321
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Her kaçan kılsam heves görmege sen ḫurşīd-veşi
Komaz elden ol raḳīb sāyem gibi dünbālümi

58. **görmege:**-*meg*, *-e*
Gazel 3353
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Ṭāli‘ müsā‘id olmadı görmege gün yüzüñ
‘Ālem içinde var mı bed aḫter benüm gibi

59. **görinen:**--*(i)n, --en*
Gazel 3109
Mısra: **10**
Aşikar, belirgin, açıkta olmak.

Muḳarrer ehl-i ‘ışḳa dil bagıdur
Görinen ‘ārıżı üzre gülāle

60. **görse:**-*se*
Gazel 3161
Mısra: **3**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak.

Gül yüzinde küfr-i zülfin görse zāhid ‘ışḳ olup
Baglanurdı cān u dilden zülfinüñ zünnārına

61. **görüp:**
Gazel 3046
Mısra: **11**
Bakmak, fark etmek.

Sebze ḫaṭṭuñı görüp didi Muḥibbī ḫasta-dil
Sāye salmış Ḫıżr’dur san āb-ı ḥayvān üstine

62. **göreliden:**-*eli, -den*
Gazel 3221
Mısra: **1**
Gözle ve ışık yardımı ile bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Göreliden gözlerüm ol nergis-i şehlāsını
Odlara yakdı bu ben āşüfte vü şeydāsını

63. **görelden:**-*el, -den*
Gazel 3049
Mısra: **3**
Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna şahit olmak, müşahede etmek.

Görelden ruḫlaruñı bāġ-ı lāle
Yakupdur dāg-ı ‘aşḳuñı cebīnde

64. **görmem:**-*me, -m*
Gazel 3286
Mısra: **1**
Gözle ve ışık yardımı ile bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Bir baḫt-ı kem bī-ṭāli‘em görmem senüñ pervāzuñı
Bārī tekellüm ġayra kıl tā işidem āvāzuñı

65. **görmedümse:**-*me, -dü, -m, -se*
Gazel 3063
Mısra: **3**
… ile karşılaşmak, iyi durumlar için erişmek, nail olmak, kötü durumlar için kendisine yapılmak, maruz kalmak, duçar olmak.

Vefāsın görmedümse n’ola yāruñ
Cefā eksük degül epsem bizümle

66. **görinmez:**--*in ,-mez*
Gazel 3002
Mısra: **1**
(beyitte) Görmek, bulmak. (bulunmaz).

Görinmez bī-vefālar içre sence
Bulınmaz bir cefā-keş daḫı bence

67. **görinmez:**--*in ,-mez*
Gazel 3309
Mısra: **6**
(beyitte) Görmek, bulmak. (bulunmaz).

Ġamuñ toḫmını yir ‘ışḳ içre kārum
Görinmez baña ġayrı kār u bārı

68. **görmemiş:**-*me, -miş*
Gazel 3360
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.

Zülfi sevdāsında bilmezler Muḥibbī nüktesin
Zīra kimse görmemiş görmez yılan ayagını

69. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3098
Mısra: **7**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek II. (Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.

Ḫaddi ile zülfini gördüm iderler ‘arbede
Rūm şāhı ceng ider san kim varup Efreng-ile

70. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3277
Mısra: **1**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek II. (Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.

Geh ḳabā gülgūn geyer gördüm ol sīmīn-beri
Özine geh ḫil‘at atmış reng-i nīlūferī

71. **görürse:**-*ür, -se*
Gazel 3085
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.

‘Āşıḳ oldur ki sevdüginüñ ḫāk-i pāyını
Görürse virmeye dünyā ḫarācına

72. **görmeyem:**--*me, --y, --e, --m*
Gazel 3140
Mısra: **9**

(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Gel beni öldür raḳībi görmeyem kūyuñda tek
Bu meseldür bir ḳafesde bülbül olmaz zāġ-ıla

73. **görmeyem:**-*me, --y, --e, --m*
Gazel 3307
Mısra: **3**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Bir gice eger görmeyem iy dōst cemālüñ
Ḥasretle döke şem‘ gibi eşk-feşānı

74. **görmeyem:**-*me, --y, --e, --m*
Gazel 3399
Mısra: **2**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Āh ne müşkil imiş dünyāda yār ayrulıgı
Görmeyem bir daḥı ben sevgülü yār ayrulıgı

75. **göreyin:**-*e, --y, --in*
Gazel 3145
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.

Zülf-i Hindūsına yāruñ öykünürmiş sünbüli
Göreyin kim bu cihānda ol siyeh rū bitmeye

76. **görmeyiser:**-*me, --y, --iser*
Gazel 3146
Mısra: **7**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Görmedi görmeyiser ruḥları mānendini hīç
‘Ālemi gerçi gezer şems ü ḳamer döne döne

77. **görmeyiser:**-*me, --y, --iser*
Gazel 3221
Mısra: **5**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Devr idelden nüh felek görmedi hem görmeyiser
Ol hilāl ebrū vü meh-rūnuñ ruḫ-ı zībāsını

78. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 3153
Mısra: **12**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Baḥr-i ‘ışḳa iy Muḥibbī niceler ġarḳ oldılar
Görmedüm bir kimse dir idüm anuñ pāyānına

79. **görse:**-*se*
Gazel 3230
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak II yaşamak, tecrübe etmek.

Ol güzeller şāhını ger görse idi bir naẓar
Unudurdı zāhid-i bārid-nefes evrādını

80. **görse:**-*se*
Gazel 3239
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak II yaşamak, tecrübe etmek.

Gerçi rüsvā idi gönlüm görse ger rüsvālıgum
Ögrenürdi dōstlar benden gelüp rüsvālıgı

81. **görse:**-*se*
Gazel 3292
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak II yaşamak, tecrübe etmek.

Renc-i bī-ḥāṣıldur el urma nabża iy ṭabīb
Çün marīż-ı ‘ışḳ getürmez görse Cālīnūs’ını

82. **görse:**-*se*
Gazel 3317
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak II yaşamak, tecrübe etmek.

Tīġ-i ġamzeñ görse bu dil baş açup karşu varur
‘Işḳ erinüñ olmaz hīç nesneden endīşesi

83. **göre:**-*e*
Gazel 3334
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak II yaşamak, tecrübe etmek.

Sāḳī ġubār-ı ġam virdi meded gönlüme keder
Ṣayḳal ide göre mey ile ol āb-gīne[y]i

84. **göre:**-*e*
Gazel 3344
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak II yaşamak, tecrübe etmek.

Olsun ḥaḳīḳī çünki gerekdür ḥaḳīḳī ‘ışḳ
Taḥsīn diye kim göre bu ‘ışḳ-bāzuñı

85. **görse:**-*se*
Gazel 3347
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak II yaşamak, tecrübe etmek.

Cān ider şem‘-i ruḫuñ şevḳına pervāneligi
Dil kılur görse ser-i zülfüñi dīvāneligi

86. **göre:**-*e*
Gazel 3357
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak II yaşamak, tecrübe etmek.

Muḥibbī her nefes şad-bār yüzüñe ger naẓar kılsa
Ḳanā‘at itmeyüp ister göre bir daḫı dīẕārı

87. **gördiler:**-*di, -ler*
Gazel 3389
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak II yaşamak, tecrübe etmek.

Gördiler rüsvālıgumdan bildiler kim ‘āşıḳam
Sen daḫı bil dōstum zār-ı nihānum kalmadı

88. **gördiler:**-*di, -ler*
Gazel 3410
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak II yaşamak, tecrübe etmek.

Tīġ-ı ġamzeñ gördiler ‘uşşāḳı her dem öldürür
Her kişi tende emānet saklar oldı cānını

89. **görse:**-*se*
Gazel 3416
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak II yaşamak, tecrübe etmek.

Ser-i kūyuñda kim görse baña dīvāne eydürler
Anuñçün zülf-i zencīrüñ olupdur boynumuñ bendi

90. **görse:**-*se*
Gazel 3452
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak II yaşamak, tecrübe etmek.

Görse her kanda güzel olur anuñ şeydāsı
Bilmezem n’eyleyeyin bu dil-i āvārecügi

91. **göre:**-*e*
Gazel 3470
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak II yaşamak, tecrübe etmek.

Bir naẓar her kim göre ruḫsār-ı āteşnākini
Tutuşup ‘ışḳ āteşine yile virür ḫākini

92. **görür:**-*ür*
Gazel 3493
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak II yaşamak, tecrübe etmek.

Niçe feryād itmesün derdiyle miskīn ‘andelīb
Her naẓarda ḫār-ıla hem-dem görür her dem güli

93. **gördüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 3202
Mısra: **8**
... olarak kabul etmek, şöyle veya böyle değerlendirmek.

Men‘ idersin ‘āşıḳı ammā riyādur satduguñ
Zāhidā ‘ucb-ıla gördüñ kendüñi dānā gibi

94. **görüp:**-*üp*
Gazel 3447
Mısra: **5**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Deyr ara zülf-i çelīpāñı görüp iy muġbeçe
Baglamazsam kāfir-i ‘ışḳam bile zünnāruñı

95. **görüp:**-*üp*
Gazel 3462
Mısra: **1**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Görüp gülzār-ı ḥüsn içre ben ol serv-i ḫırāmānı
Akıtdum pāyına cūlar kılup bu çeşm-i giryānı

96. **görebilsem:**-*ebil, -se, -m*
Gazel 3226
Mısra: **8**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Ḳıble ḥaḳḳı eyler-idüm Ka‘be yirine ṭavāf
Ger naṣīb olsa nigāruñ görebilsem kendini

97. **görmemişsin:**-*me, -miş, -sin*
Gazel 3228
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.

Ḳaddüñi gülşende didüm serve beñzetdüm didi
Görmemişsin nāz-ıla beñzer benüm reftārumı

98. **görüñ:**-*üñ*
Gazel 3453
Mısra: **8**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Gözlerüm yaşında her kim göre rūy-ı zerdümi
Beñzedür dir suya ġarḳ olmış görüñ nīlūferi

99. **görmesün:**-*me, -sün*
Gazel 3275
Mısra: **2**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Saklasun her dündan diñ yāra ad u sanını
Görmesün her nā-sezā göstermesün eyvānını

100. **göreliden:**-*eli, -den*
Gazel 3383
Mısra: **5**
Görmek, göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Göreliden gün yüzüñi niçe yıldur āh kim
Daḫı bir nisbetle cān-ı nātüvān eglenmedi

101. **gör:**
Gazel 3401
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşahede etmek.

Yolına cān metā‘ın ḫarc kıldı
Añar mı nev-bahārı gör süheylī

102. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3290
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak..

Düşde gördüm yār[ı] didüm [ben] der-āġūş itmişem
İşidüp didi bir ‘ārif vaşla yordum ḫ᾽ābuñı

103. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3290
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak..

Olmadı ‘uşşāḳ[ı] ḳatl itdi peşīmān gözlerüñ
Dökmede kan şād gördüm ġamze-i ḳaṣṣābuñı

104. **görür:**-*ür*
Gazel 3463
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.

Ṭarīḳ-i ‘ışḳ bir yoldur iki sandı anı zāhid
İki görse biri tañ mı biri iki görür şaşı

105. **gör:**
Gazel 3291
Mısra: **4**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Raḥm ḳılmaduñ benüm bu nāleme iy seng-dil
Āhum ile nerm olurken etüñüñ gör sengüñi

106. **gör:**
Gazel 3292
Mısra: **4**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Aldanup dünyā-yı dūna oldı çün murġā süvār
Ser-nigūn itdi gör āḫir taḫt-ıla kāvūsını

107. **gör:**
Gazel 3457
Mısra: **7**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Arayu ‘ışḳ rāhın Ferhād u Ḳays’ı gör kim
Birisi deşte varup birisi taga düşdi

108. **görme:**-*me*
Gazel 3445
Mısra: **10**
Görmek. II Zannetmek; değerlendirmek, yorumlamak; anlamak.

İy Muḥibbī ḫāne-i dilde iken māṭlūb-ı dil
Anı ġāfil görme ki ol araya her sū seni

109. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 3493
Mısra: **6**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek, görmek.

Ẓāhir olaldan mu‘anber zülfüñ iy dilber senüñ
Bir pula gördüm satarlar deste deste sünbüli

<u>görelden:</u>

1. **görelden:**
Gazel 3184
Mısra: **4**
Gördüğümden bu yana, gördüğüm zamandan beri.

Hey niçe ‘ayyārdur gözden ogurlar setrümi
Gitdi dil elden görelden ṭurra-i ṭarrāruñı

<u>görin:</u>

1. **görinür:**-*ür*
Gazel 3271
Mısra: **6**
Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükmek.

Gel ‘iyş idelüm bāġa varup vaḳt-ı çemendür
Dehrüñ çü berāber görinür leyl ü nehārı

2. **görinür:**-*ür*
Gazel 3444
Mısra: **8**

Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükmek.

Zülfinüñ āġını kurmış yine diller ṣaydına
Ḫāller yir yir görinür san içinde dānesi

3. **görine:**-*e*
Gazel 3443
Mısra: **2**
... gibi gelmek, izlenim uyandırmak.

Merdāne er ki görse kılıç ok u ya güni
Ol gün gözine görine ẕevḳ u ṣafā güni

4. **görinür:**-*ür*
Gazel 3130
Mısra: **10**
... gibi gelmek, izlenim uyandırmak.

Zülfi devrinde Muḥibbī umma vaṣlı gencini
Çün ṭılısm itmişdür ejder görinür ol maḫzene

5. **görinen:**-*en*
Gazel 3483
Mısra: **1**
Başkaları tarafından görülür duruma gelmek, görülür olmak.

Görinen başum degül kūh-ı belā tagı gibi
Her yañadan yaşum akar anuñ ırmagı gibi

<u>görin-:</u>

1. **görinen:**-*en*
Gazel 3081
Mısra: **3**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Lebleri üzre görinen sāye-i ebrū mıdur
Ḫaṭ degül pāy-ı meges kalmış meger bal üstine

2. **görinen:**-*en*
Gazel 3361
Mısra: **9**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

İy Muḥībbī görinen ṣaḥrāda sanma lāledür
Yir mi kaldı gözlerümden ḫūn-ı dil saçılmadı

3. **görinen:**-*en*
Gazel 3478
Mısra: **7**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Görinen çarḫuñ kenārında anı sanmañ ṣafaḳ
Sūz-ı āhumdur anuñ dāmānına āteş kodı

4. **görindi:**-*di*
Gazel 3023
Mısra: **1**
Belirmek, görünür duruma gelmek.

Çün perī gibi görindi yine dilber gözüme
Ḥayret aldı beni ol dem gelemem kendüzüme

5. **görinmez:**-*mez*
Gazel 3432
Mısra: **8**
Belirmek, görünür duruma gelmek.

Āhum duḫānı düpdüz çarḫuñ yüzini dutdı
Görinmez ise tañ mı göklerde zer çerāġı

6. **görinürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 3261
Mısra: **8**
... olduğu hissini vermek, ... etkisi bırakmak.

Berg-i gül gerçi ki nāzük görinür ammā ki sen
Görinürsin iy göñül nev-reste-i nāzük-teri

7. **görinmez:**-*mez*
Gazel 3339
Mısra: **4**
Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükmek.

Bāġ-ı ḥüsninde ḫaṭıyla zülf[i] dutmışlar vaṭan
Gülşen içinde görinmez mūr u mār eksüklügi

8. **görindi:**--*di*, -
Gazel 3251
Mısra: **1**
... Olduğu hissini vermek, ... etkisi bırakmak.

Diḳḳat itdüm teng görindi ġoncadan yāruñ lebi
Sībe teşbīh eylemişlerdür görenler ġabġabı

9. **görinür:**-*ür*
Gazel 3498
Mısra: **10**
Belirmek, ortaya çıkmak.

Ṭılısm olmış meger kim genc-i ḥüsne
Görinür zülfüñ anuñ ejdehāsı

10. **görinür:**-*ür*
Gazel 3249
Mısra: **4**
. ... Olduğu hissini vermek, ... etkisi bırakmak.

Ka'be kūyuña varup buldum ṣafā
Anda çeşmüm görinür zemzem gibi

11. **görinür:**-*ür*
Gazel 3261
Mısra: **7**
. ... Olduğu hissini vermek, ... etkisi bırakmak.

Berg-i gül gerçi ki nāzük görinür ammā ki sen
Görinürsin iy göñül nev-reste-i nāzük-teri

12. **görinür:**-*ür*
Gazel 3308
Mısra: **8**
. ... Olduğu hissini vermek, ... etkisi bırakmak.

Bir iken ‘ışḳ yolı zāhid anı iki görür
Biri iki görinür olıcak gözi şaşı

13. **görinür:**-*ür*
Gazel 3498
Mısra: **14**
Gibi gelmek, gibi görünmek, izlenim uyandırmak.

Muḥibbī cevre oldı şöyle mu‘tād
Vefā görinür itdügi cefāsı

14. **görinür:**-*ür*
Gazel 3163
Mısra: **5**
Görülür halde olmak, görülebilecek durum veya nitelikte olmak. II ... Olduğu hissini vermek, ... etkisi bırakmak.

Felekden görinür Mecnūn’a a‘la
Kaçan ṣaḥrāda Leylā kursa ḫargāh

15. **görinürse:**-*ür, -se*
Gazel 3202
Mısra: **10**
... Olduğu hissini vermek, ... etkisi bırakmak.

Bu Muḥibbī çün ezel nūş itdi ‘ışḳuñ cāmını
Görinürse tañ degül geh mest ü geh şeydā gibi

16. **görine:**-*e*
Gazel 3234
Mısra: **8**
1. Kendini göstermek, ortaya çıkmak, gözükmek, zuhur etmek. 2. Görülür halde olmak, görülebilecek durum veya nitelikte olmak.

Aglayup didüm didi kalur mı hergiz iḫtiyār
Nāgehān görem o meh-rūnuñ görine ṭal‘ati

görinen:

1. **görinen:**
Gazel 3071
Mısra: **3**
Aşikar, belirgin.

Açılup sīnem üstinde görinen dāġlar güldür
Döker bu çeşm-i nemgīnüm gül üzre çın seḥer jāle

görinür:

1. **görinür:**-*-in, --ür*
Gazel 3097
Mısra: **5**
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Bilse idüm ne yüz-ile görinür gül yüzüñe
Ḳıymetin bile kaçan vaḳt-ıla bāzāra düşe

göriş:

1. **görişte:**-*te*
Gazel 3061
Mısra: **2**
Görmek.

Perīsin bilmedüm yāḫūd ferişte
Beni bī-ṭāḳat itdüñ bir görişte

görmedi:

1. **görmedi:**
Gazel 3090
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak.

Melek midür perī yāḫūd ferişte
Bu ḥüsni görmedi kimse beşerde

görmek:

1. **görse:**-*se*
Gazel 3105
Mısra: **4**
Bakmak, görmek, tanık olmak.

Eşk-i çeşüm bu ‘acebdür ki ciger gūşem iken
Kanda görse yapışur kanlu gibi dāmānuma

görmesem:

1. **görmesem:**-*-me, --se, --m*
Gazel 3341
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Görmesem [ben] ‘ālem içre yārumuñ dīdārını
Ser-te-ser āhum kebūd ide der ü dīvārını

2. **görmesem:**-*-me, --se, --m*
Gazel 3348
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Seyr-i gülşen eylesem ammā yüzüñi görmesem
İsterem her gül gözüme ḫār olaydı kāşki

görmesün:

1. **görmesün:**-*-me, --sü, --n*
Gazel 3127
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şâhid olmak, müşâhede etmek.

Gözi baglansun cihānuñ rūşenāsın görmesün
Çeşm-i şehlāñı eger kim beñzedürse nergise

görüp:

1. **görüpdür:**-*dür*
Gazel 3162
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

'Ārıżuñ üstine dönmişdür neden ḫāl-i siyāh
Kim görüpdür kāfiri kim gire cennet bāġına

görüp geç-:

1. **görüp geç-:**-*mez*
Gazel 3179
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Önem vermeden, dikkat sarf etmeden bakmak.

Bu Muḥibbī'nüñ günāhını görüp geçmez misin
Kanı luṭf-ıla kerem ol tutalum kan eyledi

göster-:

1. **göstermeye:**-*me*, -*y*, -*e*
Gazel 3262
Mısra: **6**
Görülmesini sağlamak, görünmesine imkan tanımak.

Ger bugün nāz-ıla nāzük tenüñi 'arż idesin
Yāsemīn bir daḫı göstermeye sīmīn tenini

2. **göstermeye:**-*me*, -*y*, -*e*
Gazel 3293
Mısra: **2**
Görülmesini sağlamak, görünmesine imkan tanımak.

Mu'allim eylemiş ta'līm cefāya ol perī-rūyı
Ki göstermeye 'uşşāḳa ki hergiz rūy-ı nīgūyı

3. **gösterürsin:**-*ür*, -*sin*
Gazel 3060
Mısra: **12**
Göstermek II yaşatmak.

Ay olur yıllar geçer görmem nigārā gün yüzüñ
Gösterürsin baña sen hicrān hicrān üstine

4. **gösterseñ:**-*se*, -*ñ*
Gazel 3119
Mısra: **3**
Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak.

Yüzüñ 'uşşāḳa gösterseñ n'ola gün gibi iy meh-rū
Demidür güzelüm mihrüñ yiter nā-mihribān olma

5. **gösterür:**--*ür*
Gazel 3140
Mısra: **2**
Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak. II İşâret etmek.

Dilberüm seyr itmege gülzāra çıkdı bāġ-ıla
Māh-rūlar birbirine gösterür barmag-ıla

6. **göstere:**-*e*
Gazel 3182
Mısra: **1**
1. Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak. 2. (Birinin) Görmesini sağlamak. 3. Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.

Niḳābın keşf idüp ol gül eger göstere ruḫsārı
İderdüm nāle bülbül-veş kılurdum āh-ıla zārı

7. **göstere:**-*e*
Gazel 3421
Mısra: **2**
1. Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak. 2. (Birinin) Görmesini sağlamak. 3. Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.

Cān diler şem'-i ruḫa eyleye pervānalıgı
Göstere yine göñül zülfine dīvānalıgı

8. **gösterdi:**-*di*
Gazel 3183
Mısra: **3**
1. Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak. 2. (Birinin) Görmesini sağlamak. 3. Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.

'Işḳın iẓhār itdi dil gösterdi sīnem dāġını
Şevḳ-ile sermest olup çāk-i girībān eyledi

9. **gösterdi:**-*di*
Gazel 3330
Mısra: **2**
1. Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak. 2. (Birinin) Görmesini sağlamak. 3. Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.

Sebze-i ḫaṭṭı iḫāṭa eyledi ruḫsārını
Bü'l-'aceb gösterdi naḳs gör bu cihānuñ kārını

10. **göstermek-ile:**-*mek*, -*ile*
Gazel 3189
Mısra: **1**
1. Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak. 2. (Birinin) Görmesini sağlamak. 3. 3. Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.

Gün yüzüñ göstermek-ile sīne-çāk itdüñ beni
Soñradan zülfüñ niḳāb idüp helāk itdüñ beni

11. **gösterür:**-*ür*
Gazel 3214
Mısra: **8**
Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.

Bu cihān varına aldanma bugün ṭās-ı felek
Gösterür lu‘b-ıla her dem saña ol bü’l-‘acebi

12. **gösterüp:**-*üp*
Gazel 3222
Mısra: **1**
Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.

Gösterüp evvel yüzüñi derdnāk itdüñ beni
Örtüp anı zülf-ile āḫir helāk itdüñ beni

13. **gösterür:**-*ür*
Gazel 3251
Mısra: **8**
Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.

Bu cihān dārına aldanma saña ṭas-ı felek
Gösterür lu‘bıyla her dem saña [ol] bu’l-‘acebi

göster:

1. **gösteresin:**-*e*, -*sin*
Gazel 3421
Mısra: **8**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.

Yār yār eyleyüben sen beni yād eylemedüñ
Niçe bir gösteresin sen bize bīgānalıgı

2. **gösterüp:**-*üp*
Gazel 3188
Mısra: **3**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.

Gösterüp gül yüzini kıldı nihān
Bülbül-āsā işümi zār itdi

3. **gösterür:**-*ür*
Gazel 3295
Mısra: **3**
(Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak.

Ne deñlü cidd ü cehd itsem muḫālif gösterür oynum
Temāşā eylesün āhın naẓar hem sengi [vü] ḫārı

4. **gösterür:**-*ür*
Gazel 3342
Mısra: **5**
(Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak.

Gösterür ak u karasını cihān ‘ibret içün
Eyledi anlara ḥayret-nümā Zāl beni

5. **gösterüp:**-*üp*
Gazel 3065
Mısra: **3**
Görülmesine yol açmak, ortaya çıkarmak.

Zāhidā mu‘ciz degül mi zülfin ejder gösterüp
Ḫaddi nūrı saña yitmez mi yed-i beyżā yine

6. **göstermesün:**-*me*, -*sün*
Gazel 3275
Mısra: **2**
Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek.

Saklasun her dündan diñ yāra ad u sanını
Görmesün her nā-sezā göstermesün eyvānını

7. **gösterür:**-*ür*
Gazel 3288
Mısra: **3**
Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek.

Ḫande kılsa lebleri her bār şekker gösterür
Aña karşu girye-i çeşmümde gevher-bār idi

8. **gösterüp:**-*üp*
Gazel 3297
Mısra: **1**
Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek.

Gösterüp yüzin nigārum āşikārā eyledi
Niçe bī-diller anı görüp temāşā eyledi

9. **gösterür:**-*ür*
Gazel 3328
Mısra: **8**
Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek.

Genc-i ḥüsnüñe ṭılısm itmiş yine sāḥir gözüñ
Gösterür mār kākülin zülfeyn-i ejderhā gibi

10. **gösterüp:**-*üp*
Gazel 3369
Mısra: **7**
Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek.

Gösterüp būsesini didi ki bāzār idelüm
Naḳd-i cān-ıla aña itdi ḫarīdār beni

11. **gösterür:**-*ür*
Gazel 3404
Mısra: **1**
Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek.

Gösterür dilber çü her dem ḫançer-i ‘üryānını
Ehl-i diller de fedā eyler yolına cānını

12. **gösterür:**-*ür*
Gazel 3461
Mısra: **14**
Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek.

İy Muḥibbī dār-ı dünyā kimseye kılmaz vefā
Gösterür kendüyi evvel ziynet ile zen gibi

13. **göster:**
Gazel 3120
Mısra: **7**
Açığa çıkar, görünür hale getir.

Zenaḫ çāhında ‘uṣṣāḳı esirge leblerüñ göster
Bir içim su-y-ıla ḫayruñ irişsün ehl-i zindāna

14. **gösterdi:**-*di*
Gazel 3427
Mısra: **1**
(Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak.

Yüzin gösterdi göñlüm ḥurrem itdi
Dönüp zülfiyle ütüp pür ġam itdi

15. **göster:**
Gazel 3000
Mısra: **5**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak II Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek, sunmak.

Ḥasret-ile ben kül oldum baña göster gün yüzüñ
Hey ḳıyāmet gel beni salma bugün ferdālara

16. **göster:**
Gazel 3203
Mısra: **7**
1. Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak. 2. Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.

Yüzüñ göster odur ḥüsnüñ zekātı
Kapuña bu gedā iḥsāna geldi

17. **göster:**
Gazel 3291
Mısra: **8**
1. Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak. 2. Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.

Ḫaṭṭ[ı] kāfirdür ḥurūc itmek diler dīn ḳaṣdına
Ruḫlaruñ müslim geçer göster anuñla cengüñi

18. **göster:**
Gazel 3329
Mısra: **4**
1. Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak. 2. Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.

Hīç murādum yok benüm senden temennā eylemem
Rāżıyam tek baña göster sen hemān dīdāruñı

19. **göster:**
Gazel 3422
Mısra: **6**
1. Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak. 2. Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.

Naḳd-i cān-ıla metā‘-ı dehre olmam müşterī
Dōstum göster yüzüñ aña ḫarīdār it beni

20. **göster:**
Gazel 3432
Mısra: **3**
1. Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak. 2. Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.

Teng oldı ḫāne-i dil göster yüzüñi māhum
Vīrānelerde çün şeb yakar ḳamer çerāġı

götür-:

1. **götürüp:**-*üp*
Gazel 3398
Mısra: **8**
(Bir kimseyi bir yere giderken) Beraberinde bulundurmak, onunla beraber gitmek.

Hicr elinden dōstum ben şol ḳadar kan agladum
Götürüp ilden ile gör gezdürür ol kan beni

2. **götüre:**-*e*
Gazel 3247
Mısra: **5**
(Bulunulan yerden daha uzak bir yere) Taşımak, ulaştırmak, iletmek.

Gözlerüm yaşı gelürse beni yirden götüre
Nite kim ḫār u ḫesi her yaña seylāb gibi

3. **götür:**
Gazel 3086
Mısra: **10**
(Bulunulan yerden daha uzak bir yere) Taşımak, ulaştırmak, iletmek.

Rāżıyam öldür beni kanum ḥelāl olsun saña
Başumı yirden götür tek bagla anı tirkeşe

4. **götür:**
Gazel 3141
Mısra: **9**
(Bulunulan yerden daha uzak bir yere) Taşımak, ulaştırmak, iletmek.

At cefā sengini topragumı yirden götür
Bārī ol demde vefā resmini bünyād eyle

5. **götür:**
Gazel 3164
Mısra: **2**
(Bulunulan yerden daha uzak bir yere) Taşımak, ulaştırmak, iletmek.

Bir ġazel didüm yine şol māh-ı tābān üstine
Eydür ise ehl-i şevḳ götür ser-i cān üstine

6. **götürmek:**-*mek*
Gazel 3260
Mısra: **10**
Taşımak.

Agırdur bār-ı ġam ġāyet anı çekmege yok ṭāḳat
Muḥibbī çün degül mümkin götürmek bir ulu tagı

götürdi:

1. **götürdi:**-*-di*
Gazel 3478
Mısra: **4**
(Bulunulan yerden daha uzak bir yere) taşımak, ulaştırmak, iletmek.

Cām-ı ‘ışḳı bile nūş itdük ezel Mecnūn-ıla
Ol ayak götürdi meclisde beni serḫōş kodı

göyin:

1. **göyindi:**-*di*
Gazel 3219
Mısra: **5**
Yanmak.

Āteş-i hicre kebāb oldı göyindi cigerüm
Eşk-i çeşmümi gören sandı ‘aḳīḳ-i Yemenī

göyin-:

1. **göyindüm:**-*-dü, --m*
Gazel 3120
Mısra: **6**
Yanmak.

Güneş ruḫsārını gördüm beni benden hemān aldı
Göyindüm āteş-i ‘ışḳa sanasın şem‘e pervāne

göynüklü:

1. **göynüklü:**
Gazel 3430
Mısra: **6**
Bağrı yanık.

Derd-i dil aḥvālini bir bir zebān-ı ḥāl-ile
Nāle adlu şerḥ ider göynüklü sazum var-ıdı

göz-:

1. **gözleri:**-*ler, -i*
Gazel 3091
Mısra: **2**
(Sevgilinin) gözü.

İy ruḫları gül ḳāmeti ‘ar‘ar bili ince
İy gözleri nergis saçı sünbül lebi ġonca

göz:

1. **gözüm:**-*üm*
Gazel 3272
Mısra: **3**
1. Göz. 2. Suyun çıktığı yer.

Cem‘ kıldum bahr-ı eşk içre gözüm gevherlerin
‘Işḳ şāhı devletinde oldum ġāyet ġanī

2. **gözlerümden:**-*ler, -üm, -den*
Gazel 3401
Mısra: **6**
1. Göz. 2. Suyun çıktığı yer.

Salınsa serv gibi gelse gül-veş
Akıdur gözlerümden seyli ḫaylī

3. **gözlerümden:**-*ler, -üm, -den*
Gazel 3440
Mısra: **1**
1. Göz. 2. Suyun çıktığı yer.

Gözlerümden ḫūn-ı dil turmaz akar çün mā gibi
Mevc urur āhum tokındukça aña deryā gibi

4. **gözlerem:**-*-ler, --em*
Gazel 3114
Mısra: **5**
Görme uzvu, ayn,çeşm.

Gözlerem ḫˇācesi yoluñda kamu cevherini
Ḫarc idüp bakmadı sūdına vü sermāyesine

5. **gözüme:**-*üm, -e*
Gazel 3246
Mısra: **7**
Görme organı.

El irse ḫāk-i pāyuña gözüme tūtiyā itsem
Murādum iki ‘ālemde kapuñdan olmayam dūrı

6. **gözüme:**-*üm, -e*
Gazel 3348
Mısra: **8**
Görme organı.

Seyr-i gülşen eylesem ammā yüzüñi görmesem
İsterem her gül gözüme ḫār olaydı kāşki

7. **gözi:**-*i*
Gazel 3206
Mısra: **6**
Görme organı.

Dökilsün kanı nā-ḫaḳ yire ḫaḳdur
O kim dil sen gözi cellāda virdi

8. **gözlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 3290
Mısra: **7**
Görme organı.

Olmadı ‘uṣṣāḳ[ı] ḳatl itdi peşīmān gözlerüñ
Dökmede kan şād gördüm ġamze-i ḳaṣṣābuñı

9. **gözümden:**-*üm, -den*
Gazel 3337
Mısra: **3**
Görme organı.

Cem‘ kılsaydum gözümden dökilen gevherleri
Eyleseydüm māh-rūlara kef ü pā kāşki

10. **gözlerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 3209
Mısra: **2**
Görme organı.

Miḥnet-ile sanma bagrum iy ṣanem baş olmadı
Ḫūn-ı dilden dem-be-dem ya gözlerüm yaş olmadı

11. **gözlerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 3216
Mısra: **8**
Görme organı.

Gel ḳadem rencīde kıl kim pāyuña īsār içün
Ḥāżır itdüm gözlerüm cevherlerinden dökmegi

12. **gözlerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 3221
Mısra: **1**
Görme organı.

Göreliden gözlerüm ol nergis-i şehlāsını
Odlara yakdı bu ben āşüfte vü şeydāsını

13. **gözüme:**-*üm, -e*
Gazel 3023
Mısra: **1**
-Nazarımda, bana göre- anlamında.

Çün perī gibi görindi yine dilber gözüme
Ḥayret aldı beni ol dem gelemem kendüzüme

14. **gözine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3443
Mısra: **2**
-Nazarımda, bana göre- anlamında.

Merdāne er ki görse kılıç ok u ya güni
Ol gün gözine görine ẕevḳ u ṣafā güni

15. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 3082
Mısra: **1**
Görme organı.

Gözüñ ṣahbāzı ṣayd itdi göñül murġı düşüp Çīne
Saçuñ dāmına bend oldı olaldan beñlerüñ çīne

16. **gözlerümüñ:**-*ler, -üm, -üñ*
Gazel 3096
Mısra: **6**
Göz, görme organı.

Dūr olalıdan tapuñdan Mıṣr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳıçün
Gözlerümüñ kanlu yaşı döndi Nīl ırmagına

17. **gözlerüme:**-*ler, -üm, -e*
Gazel 3137
Mısra: **1**
Göz, görme organı.

Gözlerüme kim naẓar kılsa benüm pür āb-ıla
Der bi‘aynih bir ḳadeḥ tolmış ṣarāb-ı nāb-ıla

18. **göz-ile:**-*ile*
Gazel 3313
Mısra: **1**
Göz, görme organı.

Bir göz-ile gördi döymem görmege cānā seni
Nāveküñ sīneme gelüp açdı yir yir revzeni

19. **gözine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3314
Mısra: **10**
Göz, görme organı.

Şeb-i hicr içre Muḥibbī göre ger şem‘ ruḫuñı
Rūzdan rūşen ola gözine hicrān şebi

20. **gözlerüme:**-*ler, -üm, -e*
Gazel 3367
Mısra: **8**
Göz, görme organı.

İy melek-çehre senüñ ḳadd-i bülendüñ var iken
Katı kūteh görinür gözlerüme serv-i sehī

21. **gözümden:**-*üm, -den*
Gazel 3374
Mısra: **3**
Göz, görme organı.

Ḫāk-i pāyına gözümden eyledüm gevher nisār
Biñ belā-y-ıla getürdüm ol gözi mestāneyi

22. **gözi:**-*i*
Gazel 3124
Mısra: **5**
Görme uzvu, ayn, çeşm.

İmām olup gözi müjgān ṣaf ṣaf
Kaşı miḥrābına turmış namāza

23. **gözüm:**-*üm*
Gazel 3173
Mısra: **1**
Görme organı.

Derd-ile iy gözüm di kan agla
Her gice şem‘ gibi yan agla

24. **gözüm:**-*üm*
Gazel 3197
Mısra: **7**
Görme organı.

Yaş dökme gözüm eyleme iy dil güle nāle
Ol seng-dile itmedi bir ẕerrece kārı

25. **gözleri:**-*ler, -i*
Gazel 3153
Mısra: **1**
Görme organı.

Gözleri ḫançerler almış ġamzelerden yanına
Gel beni öldür hemān tek girme kimse kanına

26. **gözleri:**-*ler, -i*
Gazel 3164
Mısra: **3**
Görme organı.

Gözleri ḫançer çeker hem dem-be-dem bagrum deler
Hīç revā mı var mıdur kim kan ider kan üstine

27. **gözleri:**-*ler, -i*
Gazel 3165
Mısra: **5**
Görme organı.

Mest-i ḫarāb iken ne ‘acebdür ki gözleri
Miḥrāb idüp kaşın geçer evvel ḳıyāmete

28. **gözi:**-*i*
Gazel 3168
Mısra: **4**
Görme organı.

Vādī-i ḫayretde kor kılmaz naẓar benden yaña
N’olısar ḫālüm dirīġā ol gözi āhū-y-ıla

29. **gözlerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 3169
Mısra: **4**
Görme organı.

Ḫāk-i pāyına nisār içün nigāruñ iy göñül
Gözlerüm yaşından özge dürr ü mercān isteme

30. **gözi:**-*i*
Gazel 3188
Mısra: **8**
Görme organı.

Gürbe iken katumda şīr ü peleng
Bir gözi āhū beni şikār itdi

31. **gözlerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 3190
Mısra: **5**
Görme organı.

Gözlerüm ḥīze olupdur bakamam gün yüzine
Getür iy bād-ı ṣabā küḥl ideyim ḫāk-i rehi

32. **gözlerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 3209
Mısra: **7**
Görme organı.

Gözlerüm yaş dökdügince kirpügüm cārūb olur
Āsitānuñda bu nev‘e kimse ferrāş olmadı

33. **gözümdendür:**-*üm, -den, -dür*
Gazel 3234
Mısra: **3**
Görme organı.

Göñlüme itdüm ḥıṭāb eydür gözümdendür günāh
Görmese ol meyl idüp çeker midüm bu miḥneti

34. **gözlerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 3236
Mısra: **4**
Görme organı.

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ḫaḳıyçün Mıṣr-ı ḥüsnüñde senüñ
Eyledüm Nīl’e müşābih gözlerüm ırmagını

35. **gözümden:**-*üm, -den*
Gazel 3119
Mısra: **2**
Görme uzvu, ayn, çeşm, dide.

Gel iy serv-i ḫırāmānum otur bir dem revān olma
Ölürem boynuña kanum gözümden gel nihān olma

36. **gözi:**-*i*
Gazel 3252
Mısra: **6**
Görme organı.

‘Āşıḳ ola kalmaya güftāra ḳudreti
Kim göre kara kaş-ıla gözi jālesini

37. **gözine:**-*i, -(n)e*
Gazel 3152
Mısra: **1**
Görme organı.

‘Aḳlumı aldı naẓar kıldum gözine kaşına
Cān u dilden ṣad hezārān āferīn naḳḳāşına

38. **gözine:**-*i, -(n)e*
Gazel 3244
Mısra: **7**
Görme organı.

‘Āşıḳ gözine ḫāk-i der-i yār var iken
‘Işḳ ehli n’ider uşbu cihān tūtiyāsını

39. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 3072
Mısra: **5**
Bakış, nazar, göz.

Āfitāb-ı ḥüsnüñe baksam gözüm pür āb olur
Dōstum bir ḫāṣṣadur bu mihr-i ‘ālem-tābda

40. **gözlerüñ:**-*ler, -(ü)ñ*
Gazel 3168
Mısra: **7**
Görme organı.

Gözlerüñ ta‘līm-i siḥr eyler perīşān zülfüñe
Ṣad hezārān ‘āşıḳın ol bend ider bir mū-y-ıla

41. **gözi:**-*i*
Gazel 3127
Mısra: **3**
Görme uzvu, ayn, çeşm.

Gözi baglansun cihānuñ rūşenāsın görmesün
Çeşm-i şehlāñı eger kim beñzedürse nergise

42. **göze:**-*e*
Gazel 3198
Mısra: **7**
Görme organı.

‘Āşıḳ olaldan berü oldı göze uyḫu ḥarām
Bunca demlerdür ki çeşmüm māyil-i ḫˇāb olmadı

43. **gözi:**-*i*
Gazel 3020
Mısra: **7**
Görme organı II bakış.

Kıya bakışlar-ıla bagrumı ḫūn itdi gözi
Müjesi sīnemi çāk eyledi ḫançer yirine

44. **gözlerinden:**-*ler, -i, -n, -den*
Gazel 3368
Mısra: **1**
Görme organı,göz.

Gözlerinden ḫūn-ı dil şol deñlü dökdi yaşını
İy cefā-cū kūyuñuñ la‘l itdi iç ü taşını

45. **gözüm:**--*(ü)m, -*
Gazel 3215
Mısra: **3**
Görme organı.

Zīr-i felekde levḥa-i ḫāki gözüm yine
Ḫūn-ı cigerle eyledi taḫt-ı münaḳḳaşı

46. **gözüm:**--*(ü)m, -*
Gazel 3412
Mısra: **2**
Görme organı.

Meh dime yüzi āfitāb oldı
Bakdugumca gözüm pür āb oldı

47. **gözleri:**-*ler, -i*
Gazel 3263
Mısra: **7**
Görme organı,göz.

Ḫarāmī gözleri kan itmek ister
Müje tīrīne kılmış kaşların yay

48. **gözüm:**--*üm*
Gazel 3056
Mısra: **3**
Görme organı II bakış, görüş.

La‘l ü yāḳūt ile zeyn itdüm gözüm dükkānını
‘Işḳ-ı şāhī devletinde cevherī oldum yine

49. **gözler:**-*ler*
Gazel 3070
Mısra: **5**
Görme organı, ayn, çeşm. II Bakış, nazar.

Ala gözler şehr-i ḥüsne nāẓır olmışdur meger
Tīġı elde yaslanur gelse kaçan ḫˇāb üstine

50. **gözlerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 3046
Mısra: **13**
Görme organı, çeşm, ayn.

Gözlerüm kanına gel dök iy ṣabā ḫāk-i derin
Resmdür toprak dökerler görseler kan üstine

51. **gözlerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 3089
Mısra: **4**
Görme organı, çeşm, ayn.

Gülşen-i ḥüsnüñ nigārā olmaz idi tāze sebz
Her ṭarafdan gözlerüm bārānı seylāb olmasa

52. **gözlerümüñ:**--*ler, --üm, --üñ*
Gazel 3162
Mısra: **6**
Görme organı.

Dūr olalı tapuñdan Mışr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳıçün
Gözlerümüñ kanlu yaşı döndi Nīl ırmagına

53. **gözlerümden:**--*ler, --üm, --den*
Gazel 3361
Mısra: **10**
Görme organı, göz.

İy Muḥībbī görinen ṣaḥrāda sanma lāledür
Yir mi kaldı gözlerümden ḫūn-ı dil saçılmadı

54. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 3128
Mısra: **1**
(Âşığın) gözü.

İy gözüm yaşlar döküp bak yine cānān oynına
Nite kim cūlar bakar serv-i ḫırāmān oynına

55. **gözümden:**-*(ü)m, -den*
Gazel 3041
Mısra: **2**
(Âşığın) gözü.

Ben derd ḳabūl eylemişemdür em içinde
Gözümden akan ḫūn-ı ciger başdan aşupdur

56. **gözleri:**-*ler, -i*
Gazel 3070
Mısra: **10**
(Âşığın) gözü.

Bu Muḥibbī ḫāk-i pāyuñda müje cārūb ider
Gözleri saḳḳā olup her dem döker āb üstine

57. **gözüme:**-*üm, -e*
Gazel 3234
Mısra: **5**
Görme organı, göz. II Âşığın gözü.

Gözüme didüm sen itdüñ beni derde mübtelā
Senden imiş göñlüme iren belā-yı vaḥşeti

58. **göz:**
Gazel 3086
Mısra: **13**
Görme organı, göz.

Mey yirine göz göre ko kanuñı içsün senüñ
Yine uyarduñ Muḥibbī sen o çeşmi serḫoşa

59. **gözden:**-*den*
Gazel 3088
Mısra: **6**
Görme organı, göz. II Âşığın gözü.

Fāş itdi cihān ḫalḳına çün sırrumı yaşum
Gözden bırakam yirlere ger sīm [ile] zerse

60. **göz-ile:**-*ile*
Gazel 3297
Mısra: **9**
Bakış, nazar.

Ḳāni‘ olmadı Muḥibbī bir göz-ile dilberi
Dāġlardan görmek içün dīde peydā eyledi

61. **gözümde:**-*(ü)m, -de*
Gazel 3104
Mısra: **3**
Görme organı, göz. II Âşığın gözü.

Ġamdan özge reh-i ‘ışḳuñda gözümde nem ola
Neme yitmez bu gözüm yaşı benüm daḥı neme

62. **gözleri:**-*ler, -i*
Gazel 3125
Mısra: **1**
Görme organı, göz. II Sevgilinin gözü.

Dirīġā ‘aḳlumı aldı benüm bir gözleri ala
Muḳarrer şimdiden girü olur işüm gücüm nāle

63. **gözleri:**-*ler, -i*
Gazel 3130
Mısra: **5**
Bakış, nazar; göz.

‘Aḳlumı tārāca virdi ol Muġal-Çīn gözleri
Başuma geldi ser-i zülfiyle sevdālar yine

64. **gözi:**-*i*
Gazel 3374
Mısra: **4**
Görme organı / göz.

Ḫāk-i pāyına gözümden eyledüm gevher nisār
Biñ belā-y-ıla getürdüm ol gözi mestāneyi

65. **gözinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3400
Mısra: **8**
Görme organı / göz.

İy Muḥibbī uyusun nāz-ıla ol çok sevdügüm
Görmeyen ‘ālemde ben gözinde bīmār uyḫusı

66. **gözi:**-*i*
Gazel 3471
Mısra: **9**
Görme organı / göz.

Virdi yagmaya gözi mülk-i dili
Böyledür iy Muḥibbī nāz ehli

67. **gözüñ:**-*üñ*
Gazel 3178
Mısra: **10**
Görme organı, göz.

Raḥmı yokdur çün bilürsin iy Muḥibbī dilberüñ
Gel akıtma yok yire bu iki gözüñ yaşını

68. **gözleri:**-*ler, -i*
Gazel 3200
Mısra: **1**
Görme organı.

Olmaya bir fitneger ol gözleri şehlā gibi
Gelmeye bir serv-i dil-keş ol ḳad-i bālā gibi

69. **gözümden:**-*üm, -den*
Gazel 3038
Mısra: **4**
Görme organı, çeşm.

Salınsa serv tek dilber bugün gülşende nāz-ıla
Ciger kanın gözümden dil saçar āheste āheste

70. **gözümden:**-*üm, -den*
Gazel 3419
Mısra: **2**
Görme organı, çeşm.

Ol serv-ḳadde nāgāh bu dīde baḳadüşdi
Eşküm revān gözümden pāyına akadüşdi

71. **gözlerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 3276
Mısra: **5**
Görme organı, göz.

Gözlerüm cevherlerin yoluñda itdüm ben telef
‘Ömr[i] yok yire geçürdüm hafta māh u sālumı

72. **gözi:**-*i*
Gazel 3278
Mısra: **2**
Görme organı, göz.

Terk-i cān itse ne tañ ki göre ol māh-veşi
Dest-i ḳudretle yaradıldı anuñ gözi kaşı

73. **gözüñ:**-*üñ*
Gazel 3328
Mısra: **7**
Görme organı, göz.

Genc-i ḥüsnüñe ṭılısm itmiş yine sāḥir gözüñ
Gösterür mār kākülin zülfeyn-i ejderhā gibi

74. **gözüñ:**-*üñ*
Gazel 3340
Mısra: **11**
Görme organı, göz.

Şīrāne gözüñ her kaçan cāna ḳaṣd ide
Kalur mı ‘aceb kimsenenüñ dilde ṭāḳati

75. **gözden:**-*den*
Gazel 3303
Mısra: **8**
Görme organı, göz.

Dōstum dak boynuña ya al ele tesbīḥ idin
La‘l lü’lū’ eyledüm gözden akan ṣad dānemi

76. **gözleri:**-*ler*, -*i*
Gazel 3400
Mısra: **5**
Görme organı, ayn, çeşm.

Gözleri nāz uyḫusından şöyle maḫmūr old[ı] kim
Sanur anı bilmeyen bīmār ider nāz uyḥusı

77. **gözleri:**-*ler*, -*i*
Gazel 3435
Mısra: **11**
Görme organı, ayn, çeşm.

İdelden gözleri mestānelıḳlar
Kaşı birbirine ikrāma düşdi

78. **gözleri:**-*ler*, -*i*
Gazel 3488
Mısra: **1**
Görme organı, ayn, çeşm.

Fitne ta‘līminde māhirdür şahāne gözleri
N’içün öldürmez beni kılur bahāne gözleri

79. **gözleri:**-*ler*, -*i*
Gazel 3488
Mısra: **2**
Görme organı, ayn, çeşm.

Fitne ta‘līminde māhirdür şahāne gözleri
N’içün öldürmez beni kılur bahāne gözleri

80. **gözleri:**-*ler*, -*i*
Gazel 3488
Mısra: **4**
Görme organı, ayn, çeşm.

Bir eline yayın almış bir ele kirpük okın
Cānı gözler sīnede kılur bahāne gözleri

81. **gözleri:**-*ler*, -*i*
Gazel 3488
Mısra: **8**
Görme organı, ayn, çeşm.

Bend-i zülfinden niçe olsun göñül murġı ḫalāṣ
Zülfini dām itdi ḫālin kıldı dāne gözleri

82. **gözleri:**-*ler*, -*i*
Gazel 3488
Mısra: **10**
Görme organı, ayn, çeşm.

İy Muḥibbī leblerinden korkaram em sormaga
Cāna ḳaṣd idüp girür ol demde kana gözleri

83. **gözi:**-*i*
Gazel 3452
Mısra: **6**
Görme organı, ayn, çeşm.

Āfet-i şuḫ-ı ‘Acem fitne-i āşūb-ı ‘Arab
Gözi pür mekr ü ḥiyel Rūm ili saḥḥārecügi

84. **göz:**
Gazel 3451
Mısra: **2**
Görme organı, ayn, çeşm.

Derdā dirīġ komadı göñlüm baña beni
Bir pür-cefāya eyledi göz mübtelā beni

85. **göz:**
Gazel 3494
Mısra: **5**
Görme organı, ayn, çeşm.

Dām-ı zülfine tutıldum görüben göz karasın
Gör neler getürdi başuma benüm göz karası

86. **göz:**
Gazel 3494
Mısra: **6**
Görme organı, ayn, çeşm.

Dām-ı zülfine tutıldum görüben göz karasın
Gör neler getürdi başuma benüm göz karası

87. **gözden:**-*den*
Gazel 3184
Mısra: **3**
Görme organı, ayn, çeşm.

Hey niçe ‘ayyārdur gözden ogurlar setrümi
Gitdi dil elden görelden ṭurra-i ṭarrāruñı

88. **gözleri:**-*ler*, -*i*
Gazel 3445
Mısra: **4**
Görme organı, ayn, çeşm.

İy göñül sanma olursın bend-i zülfinden ḫalāṣ
Bagladı çün bir kılıyla gözleri cādū seni

89. **gözleri:**-*ler, -i*
Gazel 3476
Mısra: **1**
Görme organı, ayn, çeşm.

Niçe gündür gözlerem ol gözleri āhūları
N'eyleyem derdā dirīġā görmedüm āh oları

90. **gözlerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 3478
Mısra: **10**
Görme organı, ayn, çeşm.

İy Muḥibbī geldi çün dil şehrine sulṭān-ı 'ışḳ
İki kāse gözlerüm dür öñine pīşkeş kodı

91. **gözlerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 3489
Mısra: **5**
Görme organı, ayn, çeşm.

Gözlerüm īsār ider yolına eşküm gevherin
Gör ne merdümdür dirīġ itmez çogını azını

92. **gözlerümde:**-*ler, -üm, -de*
Gazel 3455
Mısra: **5**
Görme organı, ayn, çeşm.

Gizlese zülfinde ḳādir gözlerümde gün yüzin
Cān dimāġından niçe saklaya zülfī būyını

93. **gözlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 3480
Mısra: **10**
Görme organı, ayn, çeşm.

Çünki ġam tīmārını virdi Muḥibbī şāh-ı 'ışḳ
Ḥāşıluñdur cem' kıl bu gözlerüñ dīnārını

göz çeşmesārı:

1. **göz çeşmesārı:**-*-üm, -ün, --(n), -a*
Gazel 3004
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz pınarı.

Gözümüñ çeşmesārına gelür bir dem ḳarār itmez
Katı düşvār imiş düşvār göñül virmek perī-zāda

göz göre:

1. **göz göre:**
Gazel 3146
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz göre göre; belli ve apaçık olarak, herkesin gözü önünde.

Niçe kan yutmaya dil göz göre karşumda benüm
Ḳadeḥ agzından öpe kuça kemer döne döne

2. **göz göre:**
Gazel 3328
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göz göre göre: Herkesin gözü önünde, herkes gördüğü halde. II Bile bile, boş yere.

Ḥüsnüñ[üñ] eṭrāfını ḫaṭṭuñ iḥāṭa eylemiş
Göz göre īmāna ḳaṣd eyler meger tersā gibi

göz süz-:

1. **göz süz-:**-*in, -e*
Gazel 3024
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Süzgün, baygın ve anlamlı şekilde bakmak.

'Āşıḳa cānlar bagışlar ol şanem gelse söze
Öldürür 'āşıḳları nāz-ıla ger gözin süze

göz ü kaş:

1. **göz ü kaş:**-*-a*
Gazel 3026
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) göz ve kaşı.

N'ola ḥāl-i sırr-ı zülfi aña ḥālüm dir-iken
Bir ṭarafdan daḥı yā Rab n'idem ol göz ü kaşa

göz ü kaş-ıla:

1. **göz ü kaş-ıla:**-*-ıla*
Gazel 3047
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) göz ve kaşı.

Kaşların geh çīn ider geh ġamzeler tīrin atar
N'eyleyem derdā dirīġā ben bu göz ü kaş-ıla

göz ucı:

1. **göz ucı:**-*-ı, -n, -dan*
Gazel 3030
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözün kenarı. II Gamze.

Göz ucından göñül düşdi meded bir nā-müselmāna
Ḫadeng-i tīr-i müjgānı irişdi sīneden cāna

göz yaş:

1. **göz yaş:**-*üm, -ı, -y, -la*
Gazel 3353
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Gözüm yaşıyla eyle naẓar rūy-ı zerdüme
Hem sīm döker yoluña hem zer benüm gibi

göz yaşı:

1. **göz yaşı:**--*ler*, --*üm*, --*ı* , --*n* , --*ı*
Gazel 3019
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Leblerüñ ‘ayn-ı şifādur sunmayup dil-ḫasteye
Ḥasret-ile gözlerüm yaşını Ceyḥūn eyleme

2. **göz yaşı:**--*ler*, --*üm*, --*ı*
Gazel 3024
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Gözlerüm yaşı revān olup akar cūlar gibi
Serv gibi salınup ol yār eger tenhā geze

3. **göz yaşı:**--*üm*, --*ı*, --*n*, --*a*
Gazel 3043
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Gözüm yaşına nisbet ḳatre deryā
Düşelden dil bu hicrān illerine

4. **göz yaşı:**--*ler*, --*üm*, --*ı*
Gazel 3055
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Yine baglandı bu gönlüm zülf-i ‘anber-būlara
Gözlerüm yaşı ‘acebdür dönmez ise cūlara

5. **göz yaşı:**
Gazel 3056
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

İy Muḥibbī göz yaşı iki ṭaraf zencīr olup
Şāh-ı ‘ışḳuñ yidilür şīr-i neri oldum yine

6. **göz yaşı:**
Gazel 3057
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Dem mi vardur ki Muḥibbī hicr içinde aglayup
Kaynayup ḫūn-ı ciger bu göz yaşı kan olmaya

7. **göz yaşı:**
Gazel 3079
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Bezm-i ġamda kim dir-idi Ḳays için sulṭān-ı ‘ışḳ
Bādesin göz yaşı sazın ṣavt-ı zencīr itmese

8. **göz yaşı:**--*ı*, --*n*, --*ı*
Gazel 3091
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Göz yaşını tār eyleyüben nāleler itdüm
Bezm-i eleme olalı bu sīne kemençe

9. **göz yaşı:**--*dur*
Gazel 3099
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Sırr-ı ‘ışḳı nālem ile göz yaşıdur fāş iden
N’eyleyem derdā dirīġā bu iki ġammāzuma

10. **göz yaşı:**--*üm*, --*üñ*, --*ı*
Gazel 3114
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Dil Muḥibbī gözümüñ yaşı içün nāle kılur
Şīr umup zārī kılur ṭıfl gibi dāyesine

11. **göz yaşı:**--*ler*, --*üm*, --*ı*
Gazel 3129
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Ḫasretiyle gözlerüm yaşı bitürdi lāleler
Firḳatiyle dönse tañ mıdur yüzüm nīlūfere

12. **göz yaşı:**--*ler*, --*üm*, --*ı*
Gazel 3129
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Ol vefāsuz dilberüñ ḫarc itmek-içün yolına
Sīme döndi gözlerüm yaşı yüzüm döndi zere

13. **göz yaşı:**-*-üñ, --üñ, --ı, --n, --ı*
Gazel 3138
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

İy Muḥibbī gözüñüñ yaşını kıl āb-ı revān
Ola kim salınup ol serv-i ser-efrāz gele

14. **göz yaşı:**-*üm, -ı, -n*
Gazel 3231
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Gözüm yaşın şarāb idüp yanuk bagrum kebāb itsem
Bu gönlüm nāleler eyler sanasın saz-ı ṭanbūrī

15. **göz yaşı:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3243
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

İy sehī servüm ḫırāmān salın sen nāz-ıla
Cūlar iltsün pāyuña ‘āşıḳlaruñ göz yaşını

16. **göz yaşı:**-*ler, -üm, -ı*
Gazel 3260
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Nigāruñ ḳaddi serv olmış tamāmdur ḫüsninüñ çagı
Koñ aksun gözlerüm yaşı olupdur anuñ ırmagı

17. **göz yaşı:**-*ler, -üm, -ı*
Gazel 3265
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Gün yüzüñden ayru oldı gözlerüm yaşı şafaḳ
Hem çün gerdün ben daḫı pür-ḫūn itdüm dāmeni

18. **göz yaşı:**-*üm, -ı*
Gazel 3247
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Serverā oldı gözüm yaşı benüm āb gibi
Durmaz iñler bu göñül derd-ile ṭōlāb gibi

19. **göz yaşı:**-*ler, -üm, -ı*
Gazel 3247
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Gözlerüm yaşı gelürse beni yirden götüre
Nite kim ḫār u ḫesi her yaña seylāb gibi

20. **göz yaşı:**-*ler, -üm, -ı*
Gazel 3256
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Gözlerüm yaşı benüm başumdan aşdı āh kim
Yüzüm oldı ol su içinde nīlūfer gibi

21. **göz yaşı:**-*üm, -ı, -y, -la*
Gazel 3260
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Uyardum ‘ışḳ ḳandīlin aña bu dil fitīl itdüm
Gözüm yaşıyla gönderdüm bile bu bagrumuñ yagı

22. **göz yaşı:**-*ler, -üm, -ı, -n, -a*
Gazel 3261
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Gözlerüm yaşına baksun soñra rūy-ı zerdüme
Ġarḳ-ı āb itmiş temāşā eylesün nīlūferi

23. **göz yaşı:**-*n, -a*
Gazel 3283
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Ḥasretiyle bu Muḥibbī sīnesin dāġ ideli
Beñzese göz yaşına tañ mı ‘aḳīḳ-i Yemenī

24. **göz yaşı:**-*üm*
Gazel 3287
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Mülemma‘ olsa kan-ıla ‘aceb midür gözüm yaşı
Yār olmış ezeldendür ḫūn-ı ciger ṭāġında deryāsı

25. **göz yaşı:**-*üm, -ı, -n, -a*
Gazel 3295
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Gözüm yaşına ġarḳ oldum bulınmaz derdüme çāre
Getürmedi meger devrān benüm gibi dil-efgārı

26. **göz yaşı:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3298
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Çok günāh itdüm velī bende rehrev kalmadı
Līk çeşmüm dökmedük göz yaşını su kalmadı

27. **göz yaşı:**-*i, -ı, -dur*
Gazel 3300
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Gözi yaşıdur Muḥibbī bülbülüñ
Güller üzre gör seḥergeh şebnemi

28. **göz yaşı:**-*ler, -üm, -ı*
Gazel 3301
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

İşitdüm ol gül-i raʻnā geyüpdür cāme-i gülgūn
Anuñçün gözlerüm yaşı şarāb-ı lālegūn oldı

29. **göz yaşı:**-*üm, -ı*
Gazel 3308
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Ḫasretle bu gözüm yaşı benüm cūlar iken
Gün-be-gün budur ʻaceb arta bu göñlüm ʻaṭaşı

30. **göz yaşı:**
Gazel 3311
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Ḫāne-i göñlüm ḫarāb itse ʻaceb mi göz yaşı
Ḫāneler olur ḫarāb ger çok ola bārendegī

31. **göz yaşı:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3312
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Şīşe-i göñlümi sı göz yaşını ister iseñ
Dür kaçan ḥāṣıl olur sımayalar ger ṣadefī

32. **göz yaşı:**-*üm, -ı*
Gazel 3322
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Gözüm yaşı virürse tañ mı bu cismi ġarḳa
Lā-büd kaçan sel olsa götüre her giyāhı

33. **göz yaşı:**-*üm, -üñ, -ı, -n, -ı*
Gazel 3323
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Konsa dil tekyesine derd ü belā ile elem
Gözümüñ yaşını mey dil kıla biryān cigeri

34. **göz yaşı:**-*ler, -üm, -ı, -n*
Gazel 3331
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Bagrumı kıldum kebāb u göz[ler]üm yaşın şarāb
Eyledüm iy ġam müşerref eylegil bu ḫāne[y]i

35. **göz yaşı:**-*üm, -ı, -n, -a*
Gazel 3340
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Düşdüm gözüm yaşına cān eyledüm revān
Baḥra giren vire-gelüpdür selāmeti

36. **göz yaşı:**-*üm, -ı, -n, -ı*
Gazel 3343
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Gözüm yaşını ayagına cūlar iderdüm
Nāz-ıla görem seyr ide ol serv-i revānı

37. **göz yaşı:**-*ler, -üm, -ı, -n, -a*
Gazel 3346
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Gözlerüm yaşına saldum yine bu dil zevraḳın
Bād-ı āhumla yürür gözüm yaşı deryā gibi

38. **göz yaşı:**-*üm, -ı*
Gazel 3346
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Gözlerüm yaşına saldum yine bu dil zevraḳın
Bād-ı āhumla yürür gözüm yaşı deryā gibi

39. **göz yaşı:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3350
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Ben niçe itmeyeyim göz yaşını āb-ı revān
Salınur her ṭarafa nāz-ıla ol serv-i sehī

40. **göz yaşı:**-*ler, -üm, -ı*
Gazel 3359
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Gözlerüm yaşı degül eksük Muḥibbī Dicle'den
Yaşuma kimdür diyen kim cūy-ı Baġdād olmadı

41. **göz yaşı:**-*ler, -üm, -ı, -y, -la*
Gazel 3363
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Gözlerüm yaşıyla āhum yāra te'sīr eylemez
Seng-i ḫārādan katıdur ḳalbinüñ mermerleri

42. **göz yaşı:**-*ler, -üm, -üñ, -ı, -n, -ı*
Gazel 3378
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Ḫışm-ıla gelüp gözlerümüñ yaşını gördi
Raḥm eyleyüben yiñile yaşum sile düşdi

43. **göz yaşı:**-*üm, -ı, -y, -la*
Gazel 3380
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Beni ġarḳ itse tañ mı eşk-i çeşmüm
Gözüm yaşıyla āhum başdan aşdı

44. **göz yaşı:**
Gazel 3383
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Va'deyi ferdāya saldı gitdi ol serv-i revān
Bile gitdi göz yaşı eşk-i revān eglenmedi

45. **göz yaşı:**-*ler, -üm, -ı, -durur*
Gazel 3396
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Gözlerüm yaşı-durur fāş eyleyen derd ü ġamum
Var mıdur bu yolda kimse yüregi baş olmadı

46. **göz yaşı:**-*ler, -üm, -üñ, -ı*
Gazel 3408
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Sīnemde gören şāh-ı ġamı ḫayme sanurlar
Bu gözlerümüñ yaşı ile kanlu ḥabābı

47. **göz yaşı:**-*üm, -ı*
Gazel 3411
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Gözüm yaşı revān oldı görüp sen serv-i bālāyı
Anuñçün ḫāk-i pāyuñda akar çaglayı çaglayı

48. **göz yaşı:**
Gazel 3412
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Göz yaşı bezm-i ġamda oldı şarāb
Döne döne ciger kebāb oldı

49. **göz yaşı:**-*lar, -ın*
Gazel 3419
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Göz yaşların Muḥibbī dökseñ 'aceb degüldür
Ol serv ḳadde nāgāh bu dīde bakadüşdi

50. **göz yaşı:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3426
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Her kim ki göre seyr ider ol serv-i ḫırāmı
Göz yaşını yolına revān ide tamāmī

51. **göz yaşı:**-*i, -ın*
Gazel 3427
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Muḥibbī giceler tā ṣubḥ olınca
Firāḳıyla gözi yaşın dem itdi

52. **göz yaşı:**-*ler, -üm*
Gazel 3444
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Gözlerüm yaşı ‘aceb budur ki teskīn eylemez
Germ olur āh eyledükçe göñlüm āteş-ḫānesi

53. **göz yaşı:**
Gazel 3445
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Kūyına varmaga yāruñ göz yaşı virmez geçid
Kanlu sudur bir gün alur korkaram ol su seni

54. **göz yaşı:**-*ler, -üm, -ı, -n, -da*
Gazel 3453
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Gözlerüm yaşında her kim göre rūy-ı zerdümi
Beñzedür dir suya ġarḳ olmış görüñ nīlūferi

55. **göz yaşı:**
Gazel 3454
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Ser-i kūyında göz yaşı baña eglence olmışdur
Anuñla eglenür göñlüm ki san āb-ı revān buldı

56. **göz yaşı:**-*ler, -üm, -ı*
Gazel 3463
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Nihāl-i serv-i ḳaddüñi görüp gülzār-ı ḥüsn içre
Ayaguña revān oldı akar bu gözlerüm yaşı

57. **göz yaşı:**-*ler, -üm, -ı, -n, -ı*
Gazel 3475
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

İy Muḥibbī tañ mıdur ġarḳ ola göñlüm zevraḳı
Her ṭarafdan gözlerüm yaşını deryā eyledi

58. **göz yaşı:**-*üm, -ın*
Gazel 3479
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Baḥr-i ‘ışḳumda gözüm yaşın görüp ġavvāṣ-ı dil
Didi el-ḥaḳ pençe-i mercāna beñzetdüm seni

59. **göz yaşı:**-*üm, -ı*
Gazel 3487
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Salınup serv tek gitdi dilümde āh-ı ġam kaldı
Gözüm yaşı revān oldı baña ancak elem kaldı

60. **göz yaşı:**-*ler, -üñ, -ı, -n, -ı*
Gazel 3494
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Çünki olduñ iy göñül ol serv-ḳad āvāresi
Gözlerüñ yaşını cū kılmakdur anuñ çāresi

61. **göz yaşı:**-*ler, -üm, -ı, -n, -a*
Gazel 3497
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Gözlerüm yaşına nisbet ḳaṭre çün Nīl ü Fırāṭ
Ġarḳa virsem iy Muḥibbī tañ mıdur deryāları

62. **göz yaşı:**--*ler, --üm, --ı, --n, --a*
Gazel 3147
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlarken gözlerden akan berrak sıvı, yaş.

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum bu rūy-ı zerd-ile
Gūyiyā nīlūferem kaldum miyān-ı ābda

63. **göz yaşı:**--*ler, --üm, --ı*
Gazel 3148
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlarken gözlerden akan berrak sıvı, yaş.

Beñzeyelden gözlerüm yaşı şarābuñ ‘aynına
Yandı miḥnetle ciger döndi kebābuñ ‘aynına

64. **göz yaşı:**-*ler, -üm, -ı*
Gazel 3148
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlarken gözlerden akan berrak sıvı, yaş.

Çarḫ elinden iñlesem ṭōlāb-veş olmaz ‘aceb
Gözlerüm yaşı dönüpdür āsiyābuñ ‘aynına

65. **göz yaşı:**-*ler, -üñ, -ı*
Gazel 3150
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlarken gözlerden akan berrak sıvı, yaş.

‘Arż-ı ḥāl it iy göñül gel ol meh-i ṭannāzuma
Gözlerüñ yaşın revān it var o serv-i nāzuma

66. **göz yaşı:**-*ı, -dur*
Gazel 3150
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlarken gözlerden akan berrak sıvı, yaş.

Sırr-ı ‘ışḳı nālem ile göz yaşıdur fāş iden
N’eyleyem derdā dirīġā bu iki ġammāzuma

67. **göz yaşı:**-*üm, -ı, -n, -a*
Gazel 3152
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlarken gözlerden akan berrak sıvı, yaş.

Gevher olursa Muḥibbī yār kılmaz çün naẓar
Hīç raḥm itmek olur mı uşbu gözüm yaşına

68. **göz yaşı:**-*üm, -ı*
Gazel 3167
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlarken gözlerden akan berrak sıvı, yaş.

Gözüm yaşı komadı la‘le ḳıymet
‘Aḳīḳüñ adı var ancak Yemen’de

69. **göz yaşı:**
Gazel 3173
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlarken gözlerden akan berrak sıvı, yaş.

Göz yaşı çünki çirkümi giderür
Gāh sen pīr ü geh civān agla

70. **göz yaşı:**-*üñ, -ı*
Gazel 3175
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlarken gözlerden akan berrak sıvı, yaş.

Belā ṣaḥrāsına iy dil yiter saña revān olsañ
Gözüñ yaşını su eyle ġam u derd-ile kıl zādı

71. **göz yaşı:**-*ler, -üñ, -ı*
Gazel 3181
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlarken gözlerden akan berrak sıvı, yaş.

Muḥibbī āteş-i ‘ışḳa tutışduñ şem‘-veş başdan
Olursa gözlerüñ yaşı ne tañ tā ṣubḥa dek cārī

72. **göz yaşı:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3189
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlarken gözlerden akan berrak sıvı, yaş.

Şol ḳadar dökdüñ yaşuñ ġarḳ eyledüñ göz yaşına
Ġıll ü ġışdan yuyuban iy dīde pāk itdüñ beni

73. **göz yaşı:**-*ın*
Gazel 3198
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlarken gözlerden akan berrak sıvı, yaş.

‘Işḳ bāzārında göz yaşın Muḥibbī ḫarc ider
N’eylesüm kim sīm-i eşki anda da bāb olmadı

74. **göz yaşı:**-*üm, -ı, -y, -la*
Gazel 3199
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlarken gözlerden akan berrak sıvı, yaş.

Gözüm yaşıyla yumak baña lāyıḳ
Ola kim giderem rūy-ı siyāhı

75. **göz yaşı:**-*üm, -üñ, -ı*
Gazel 3201
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlarken gözlerden akan berrak sıvı, yaş.

Germ olsa gözümüñ yaşı itme Muḥibbī ‘ayb
‘Işḳ āteşiyle çünki bu dil külḫenüm gibi

76. **göz yaşı:**
Gazel 3204
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlarken gözlerden akan berrak sıvı, yaş.

Dīdār ‘āşıḳı olmasa idi benüm gibi
Akar mıydı göz yaşı āb-ı revān daḫı

77. **göz yaşı:**-*üm, -ı*
Gazel 3215
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlarken gözlerden akan berrak sıvı, yaş.

Düpdüz cihānı ġarḳa virürken gözüm yaşı
Dil ḫaymesini yakdı ‘aceb āhum āteşi

78. **göz yaşı:**
Gazel 3217
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlarken gözlerden akan berrak sıvı, yaş.

Saklar-ıdum mihrini sīnemde īmānum gibi
Āteş-i ‘ışḳ-ıla itdi göz yaşı rüsvā beni

79. **göz yaşı:**-*üm, -üñ, -ı*
Gazel 3218
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlarken gözlerden akan berrak sıvı, yaş.

Aşar āh eylesem bir dem gözümüñ yaşı başumdan
Ki bād esdükçe cūş eyler cihānuñ cümle deryāsı

80. **göz yaşı:**-*ler, -üm, -ı, -n*
Gazel 3235
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlarken gözlerden akan berrak sıvı, yaş.

Mıṣr-ı ḥüsninde Muḥibbī gözlerüm yaşın gören
Nīl’e teşbīh eyledi bu çeşmümüñ ırmagını

81. **göz yaşı:**-*üm, -ı*
Gazel 3238
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlarken gözlerden akan berrak sıvı, yaş.

Yine bu meclis-i ġamda gözüm yaşı şarāb evlā
O bezme iñleyüp her dem olursa dil rebāb evlā

82. **göz yaşı:**--*ı, --n, --dan*
Gazel 3145
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlarken gözlerden akan berrak sıvı, yaş.

Saklamazam göz yaşından sīne-i mecrūhumı
Tīġ-i ġamzeñ yarasıdur kim dege su bitmeye

83. **göz yaşı:**
Gazel 3007
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlarken gözlerden akan berrak sıvı, yaş.

Gülşen-i ḥüsninde olur göz yaşı āb-ı revān
Māyil olaldan berü ol serv-ḳad dil-cūyına

göz yaş[ı]l:

1. **göz yaş[ı]l:**-*üm, -ı*
Gazel 3369
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Pāymāl itdi gözüm yaş[ı] gibi āḫir-i kār
Yirlere saldı gör ol zülf-i siyehkār beni

göz yaşı akıd-:

1. **göz yaşı akıd-:**-*ler, -üm, -ı, -n, -ur*
Gazel 3200
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak.

Tāze ter olsun diyü cānā cemālüñ gülşeni
Ebr-i āhum gözlerüm yaşın akıdur mā gibi

göz yaşı dök-:

1. **göz yaşı dök-:**-*ler, -üm, -üñ, -ı, -n, -ı, -e, -y, -in*
Gazel 3176
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak.

Ḥüsnüñüñ gülşeni sebz oldugını ister-iseñ
Dökeyin gözlerümüñ yaşını ben āb gibi

2. **göz yaşı dök-:**-*üm, -ın, -üp*
Gazel 3273
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak.

Gözüm yaşın döküp göñlüm yine derd-ile āh itdi
Açıldı gül gibi dilber ki san tāze nihāl oldı

3. **göz yaşı dök-:**--*ı, --il, --en*
Gazel 3045
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Dem dem dökilen göz yaşı bil ḫūn-ı cigerdür
Dil zevraḳı ġarḳ oldı şeḫā ol dem içinde

göz yaş(ı) dök:

1. **göz yaş(ı) dök:**-*lar, -ı, -n, -ı, -er, -em*
Gazel 3309
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak.

Dökerem karşuña göz yaşlarını
Yakup dil şem‘-veş zinde-dārı

göz yaşı dök:

1. **göz yaşı dök:**-*ın, -se, -ñ*
Gazel 3375
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak.

Çarḫ elinden göz yaşın dökseñ iñen incinme kim
Yüzini ḫāke sürüpdür niçe merdüm-zādeyi

2. **göz yaşı dök:**-*ın, -dü, -m*
Gazel 3379
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak.

Hicr elinden şol ḳadar dökdüm nigārā göz yaşın
Eşk-i çeşmüm yolum alup māh u sāl egler beni

göz yaşı ol-:

1. **göz yaşı ol-:**-*dı*
Gazel 3175
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı olmak.

Cefā taşı-durur taşı suyı da oldı göz yaşı
Anuñçün böyle muḥkemdür Muḥibbī ‘ışḳ bünyādı

göz yaşı-y-ıla:

1. **göz yaşı-y-ıla:**-*ı, --y, --ıla*
Gazel 3012
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Dil şehrini göz yaşı-y-ıla eyle münaḳḳaş
Ġam şāhı oturmaga emīrāne geçerse

gözde:

1. **gözde:**
Gazel 3180
Mısra: **2**
Gözde, nazarda, -e göre.

Kanı ol dem kim baña deyr-i muġān me’vā idi
Gözde ḫāṭırda hemān ol muġbeçe tersā idi

göze:

1. **gözelerdür:**-*ler, --dür*
Gazel 3147
Mısra: **10**
(Halk ağzında) Pınar, kaynak, kaynar, kaynarca, memba.

Ḳaddini ṭōlāb idüp eşkini cū itse Muḥib
Çeşmi anuñ gözelerdür yir yir ol ṭōlābda

göz[e] gel-:

1. **göz[e] gel-:**-*-ür*
Gazel 3083
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uğursuzluk, kötülük getirdiğine inanılan kıskanç ya da hayran bakışlar nedeniyle kötü bir duruma düşmek, bir kötülüğe uğramak, göz değmek.

Baksañ cihāna göz[e] gelür cām u bādedür
Aldanmaz anuñ merd olan āb u hevāsına

göze gel-:

1. **göze gel-:**-*-e, --ür*
Gazel 3024
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göze gelmemek, herhangi bir değeri olmamak.

Gül yüzüñsüz n’eylerem ben gülsitān-ı gülşeni
Gün yüzüñ olmasa ‘ālem ẕerre gelür mi göze

gözet-:

1. **gözetmezsin:**-*mez, -sin*
Gazel 3181
Mısra: **4**
1. Korumak, himâye etmek, siyânet etmek. 2. Göz önünde tutmak, dikkat etmek, önem vermek, nazarıîtibâra almak, riâyet etmek.

Egerçi dil ṭabībisin veli bī-raḥmsın ġāyet
Kapuñda ḫastayam yıllar gözetmezsin o bīmārı

gözet:

1. **gözetme:**-*me*
Gazel 3309
Mısra: **10**
Korumak, himaye etmek; göz önünde tutmak, dikkat etmek, önem vermek; dikkatle bakmak, gözlemek.

Muḥibbī ol melāmet ‘ışḳ içinde
Gözetme hergiz nāmūs u ‘ārı

gözi karacugı:

1. **gözi karacugı:**-*cug, -ı*
Gazel 3452
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözü kara; korkusuz (kimse).

Bir naẕarla bu Muḥibbī’nüñ olur sīnesi çāk
Göricek ol kaşı ya vü o gözi karacugı

gözi şaşı ol:

1. **gözi şaşı ol:**-*i, -ıcak*
Gazel 3308
Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözlerinin aynı doğrultuya bakmaması.

Bir iken ‘ışḳ yolı zāhid anı iki görür
Biri iki görinür olıcak gözi şaşı

gözin aç:

1. **gözin aç:**-*in*, -*maz*
Gazel 3400
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözünü açmak. Kendine gelmek, ayılmak.

Her gice nergis gibi açmaz gözin ol türk-i mest
Gitmedi baḫtum gibi beñzer hīç anuñ uyḫusı

gözine alma-:

1. **gözine alma-:**-*i*, -*n*, -*e*, -*maz*, -*sa*
Gazel 3497
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözüne almamak/gözü görmemek: 1. Görmez olmak. 2. Belli bir şeyden başka bir şeyle ilgilenmemek.

Şol gedā kim tāc idindi ḫāk-i pāyuñ dōstum
Gözine almazsa tañ mı Efser ü Dārāları

gözle:

1. **gözlerüm:**-*r*, -*üm*
Gazel 3040
Mısra: **4**
Dikkatle bakmak, gözlemlemek; incelemek; gizlice bakmak, gözetlemek.

Bu felek dönsün murāduñca senüñ ol bī-vefā
Ḥasretüñden ger geçerse gözlerüm eyvā-y-ıla

2. **gözle:**
Gazel 3073
Mısra: **1**
Dikkatle bakmak, gözlemlemek; incelemek; gizlice bakmak, gözetlemek.

Gül mevsiminde iy dil ol gül‘izārı gözle
Bülbül gibi hemīşe sen āh u zārı gözle

3. **gözle:**
Gazel 3073
Mısra: **2**
Dikkatle bakmak, gözlemlemek; incelemek; gizlice bakmak, gözetlemek.

Gül mevsiminde iy dil ol gül‘izārı gözle
Bülbül gibi hemīşe sen āh u zārı gözle

4. **gözlerem:**-*r*, -*em*
Gazel 3476
Mısra: **1**
Dikkatle bakmak, gözlemlemek; incelemek; gizlice bakmak, gözetlemek.

Niçe gündür gözlerem ol gözleri āhūları
N’eyleyem derdā dirīġā görmedüm āh oları

5. **gözleyüp:**-*y*, -*üp*
Gazel 3489
Mısra: **2**
Dikkatle bakmak, gözlemlemek; incelemek; gizlice bakmak, gözetlemek.

‘Işḳ-ı şāhī ṭurra ile çaldı ṭabl-bāzını
Gözleyüp dil murġını üstine saldı sāzını

6. **gözleyüben:**-*yüben*
Gazel 3262
Mısra: **10**
Dikkatle bakmak, gözlemlemek, tarassut etmek. İncelemek, araştırmak.

Çeşm-i cellādı Muḥibbī çeke ger ḳatlüñe tīġ
Sunubanın çıkma edep gözleyüben nizeni

7. **gözle:**
Gazel 3073
Mısra: **4**
Bütün dikkatini yönelterek izlemek, gözlemek.

Düşürme ẓāhir elden gülgūn şarāb nūş it
Ma‘nā yüzinden ammā la‘l-i nigārı gözle

8. **gözle:**
Gazel 3073
Mısra: **8**
Bütün dikkatini yönelterek izlemek, gözlemek.

Seng-i cefā atup yār başuñ şikest iderse
Ser dönderüp kaçurma rıżā-ı yārı gözle

9. **gözle:**
Gazel 3073
Mısra: **10**
Bütün dikkatini yönelterek izlemek, gözlemek.

Zülfi şebine irdüñ şem‘-i cemāle karşu
Pervāne-veş Muḥibbī yanmaga nārı gözle

10. **gözle:**
Gazel 3073
Mısra: **6**
Dikkatle bakmak, gözlemlemek.

Yār itse vaṣla va‘de getürme anı yāda
Olmaz saña müyesser var intiẓārı gözle

gözle-:

1. **gözler:**-*r*
Gazel 3177
Mısra: **7**
(Neler olduğunu, birinin ne yaptığını anlamak için) Dikkatle bakmak, gözle takip etmek.

Kim ki gözler ‘ār u nāmūsı aña ‘āşıḳ dimeñ
‘Āşıḳuñ sıngun gerek her laḥẓa göñli şīşesi

2. **gözler:**-*r*
Gazel 3488
Mısra: **4**
(Neler olduğunu, birinin ne yaptığını anlamak için) Dikkatle bakmak, gözle takip etmek.

Bir eline yayın almış bir ele kirpük okın
Cānı gözler sīnede kılur bahāne gözleri

3. **gözler:**-*r*
Gazel 3490
Mısra: **12**
(Neler olduğunu, birinin ne yaptığını anlamak için) Dikkatle bakmak, gözle takip etmek.

Çerāğı sūz-ı Ḫusrev’den yakarsa tañ mıdur şi‘rüm
Ġazel ṭarzında çün gözler hemīşe ṭarz-ı Selmān’ı

4. **gözlemez:**-*mez*
Gazel 3197
Mısra: **10**
Gözetmek, önem vermek, nazarıtîbâra almak, riâyet etmek.

Çıḳ diyü eger sürse Muḥibbī’yi kapudan
İtüm didügi yiter aña gözlemez ‘ārı

5. **gözleye:**-*y*, -*e*
Gazel 3242
Mısra: **4**
(Neler olduğunu, birinin ne yaptığını anlamak için) Dikkatle bakmak, gözle tâkip etmek.

Gülşen-i ḥüsnine yāruñ basmasun ayak diyü
İki çeşmin gözleye diyü komış derbān iki

6. **gözlemeye:**-*me*, -*y*, -*e*
Gazel 3248
Mısra: **6**
1. (Bir şey hakkında tam bilgi sâhibi olabilmek için) Gelişmesini dikkatle tâkip etmek, incelemek, araştırmak, tarassut etmek. 2. (Neler olduğunu, birinin ne yaptığını anlamak için) Dikkatle bakmak, gözle tâkip etmek.

Ol dil ṭabībi kapusı dārü’ş-şifā ola
Lāyıḳ mıdur gözlemeye mübtelāsını

gözleri yaşı akar:

1. **gözleri yaşı akar:**-*ler*, -*i*, -*ı*, -*ar*
Gazel 3000
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
(Aşığın)Göz yaşının akması, ağlamak.

Gözleri yaşı akar her sū olur āb-ı revān
Dil virelden bu Muḥibbī serv-ḳad bālālara

gözlerü kana dön-:

1. **gözlerü kana dön-:**-*ler*, -*üm*, -*a*, -*üp*, -*dür*
Gazel 3240
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözleri kan çanağına dönmek (kan çanağı gibi olmak): (Ağlamaktan veya uykusuzluktan) Gözleri kızarmak, kanlanmak.

Gözlerüm kana dönüpdür benüm aglamag-ıla
İy ṣabā irgüresin küḥl ideyim gerd-i rehi

gözlerüm yaşı:

1. **gözlerüm yaşı:**--*üm*, --*ı*, --*n*, --*ı*
Gazel 3100
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı sıvı, gözyaşı.

Ol boyı servüñ Muḥibbī irmege pā-būsına
Gözlerüm yaşını her dem cūybār itmeñ nice

2. **gözlerüm yaşı:**--*ler*, --*üm*, --*ı*, --*n*, --*ı*
Gazel 3102
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı sıvı, gözyaşı.

Eyleyelden gözlerüm yaşını kūyuñda sebīl
Teşne diller raġbet itmez oldı āb-ı Ka‘be’ye

gözlerümüñ yaşı:

1. **gözlerümüñ yaşı:**--*ler*, --*üm*, --*üñ*, --*ı*
Gazel 3123
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.

Ol boyı serv-i sehīnüñ pāyına īsār içün
Gözlerümüñ yaşı sīm ü yüzüm altun olmada

gözü dut-:

1. **gözü dut-:**--, -, ---*üm*, --*ma*, --*dı*
Gazel 3092
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
(birini veya bir şeyi) gözü tutmak; güvenmek, beğenmek.

‘Irāḳ’ı geşt kıldum Rūm[’ı] gezdüm
Gözüm dutmadı bir meh-rūyı sence

gözü görmez ol:

1. **gözü görmez ol:**-*üm*, -*mez*, -*up*, -*dur*
Gazel 3437
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
(birini veya bir şeyi) gözü görmez olmak : Artık ona değer vermemek.

Görelden pertev-i ḥüsnüñ nigārā
Gözüm görmez olupdur mihr ü māhı

gözü tol-:

1. **gözü tol-:**-*üm, -a, -gel, -di*
Gazel 3485
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözleri dolmak: Ağlayacak kadar duygulanmak.

Gün yüzüñe bir naẓar kıldum tolageldi gözüm
İtmeseydüm ben anı hergiz temāşā kāşki

gözü yaşar:

1. **gözü yaşar:**-*üm, -ar, -dı*
Gazel 3354
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Gözleri sulanmak. 2. Duygulanmak.

Gözüm yaşardı āh-ıla zerd oldı ruḫlarum
Bunlar olınca bellüdür ‘ışḳuñ ‘alāmeti

gözüm:

1. **gözüm:**
Gazel 3229
Mısra: **5**
"Kıymetlim" anlamında sevgi hitabı (sevgilim).
II Görme organı.

Gözüm egnüme bir ḫil‘at geyürdi
Başuma āh bir tāc-ı semmūrī

gözüm yaşı:

1. **gözüm yaşı:**--*üm, --ı*
Gazel 3104
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.

Ġamdan özge reh-i ‘ışḳuñda gözümde nem ola
Neme yitmez bu gözüm yaşı benüm daḫı neme

2. **gözüm yaşı:**--*üm, --ı*
Gazel 3080
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Göz yaşı.

Ser-i kūyında gözüm yaşı bitürdi gül-i ter
Diye taḥsīn maḥalleñ gören āb u giline

3. **gözüm yaşı:**--*üm, --ı, --n, --a*
Gazel 3109
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı sıvı, gözyaşı.

Gözüm yaşına meyl itse ‘aceb mi
Güzeller māyil olur çünki māla

gözüm yaşın:

1. **gözüm yaşın:**--*üm, --ı, --n*
Gazel 3052
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz yaşı.

Gözüm yaşın revān itdüm benüm serv-i ḫırāmānum
Süre yüz ḫāk-i pāyuña umaram irde vü geçde

gözümden gitme-:

1. **gözümden gitme-:**-*üm, -den, -me, -y, -e*
Gazel 3495
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözünün önünden gitmemek, sürekli hayalini kurmak, aklından çıkaramamak.

Yüzi güldür boyı bir servi dalı
Gözümden gitmeye hergiz ḫayāli

gözüme çöpçe görin-:

1. **gözüme çöpçe görin-:**--*üm, --e, --çe, --mez*
Gazel 3034
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gözünde kıymeti olmamak.

Baña olmayıcek bir dem ruḫ-ı dildār eglence
Gözüme çöpçe görinmez gül-i gülzār eglence

gözümüñ kanlu yaşı:

1. **gözümüñ kanlu yaşı:**--*üm, --üñ, --lu, --ın, --dan*
Gazel 3009
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözden akan kanlı yaş. Âşığın ağlayan gözlerine kan oturur ve artık kanlı yaşlar dökmeye başlar.

Kefen pür-ḫūn ide her dem gözümüñ kanlu yaşından
Eger derdüm bile Ferhād ola zīr-i kefen āgeh

gözümüñ yaşı:

1. **gözümüñ yaşı:**
Gazel 3002
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı, gözden akan su damlalarından her biri.

İñiler bezm-i ġamda nāle eyler
Gözümüñ yaşı tār sīnem kemençe

gözyaşı:

1. **gözyaşı:**
Gazel 3460
Mısra: **1**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hâllerde salgılanan sıvı; eşk, sirişk.

Āteş-i ‘ışḳa yanardum olmasa ger gözyaşı
Gözyaşına ġarḳ olurdum olmasa ‘ışḳ āteşi

2. **gözyaşına:**-*n, -a*
Gazel 3460
Mısra: **2**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hâllerde salgılanan sıvı; eşk, sirişk.

Āteş-i ‘ışḳa yanardum olmasa ger gözyaşı
Gözyaşına ġarḳ olurdum olmasa ‘ışḳ āteşi

3. **gözyaşı:**
Gazel 3148
Mısra: **9**
Ağlarken gözlerden akan berrak sıvı, yaş.

İy Muḥibbī kanda gitsem iki cūdur gözyaşı
Kalmadı şimden girü ḥācet türābuñ aynına

gū:

1. **gū:**
Gazel 3298
Mısra: **8**
Konuşma, söz, söylem.

Seyl-i eşküm seyle virdi yine bu dil kişverin
Dir gören ‘ibretle bunda ḫāne vü gū kalmadı

ġubār:

1. **ġubārın:**-*ın*
Gazel 3371
Mısra: **3**
Toz, ince toprak.

Ḫāk idüp āḫir ġubārın bāda virsün rūzigār
Rāh-ı kūyında şu kim ḫāk-ile yeksān olmadı

2. **ġubārı:**-*ı*
Gazel 3458
Mısra: **5**
Toz, ince toprak.

Ẕerre-veş kaldur nigārā bu ġubārı ḫākden
Çünki oldı gün yüzüñ mihr-i cihān-ārā gibi

3. **ġubār:**
Gazel 3407
Mısra: **5**
Toz, ince toprak.

Jeng-i ġamdan çünki var āyīne-i dilde ġubār
Ṣāf idüp elden düşürme cāmı bayram irtesi

ġubār-ı dergehi:

1. **ġubār-ı dergehi:**--*i*
Gazel 3001
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dergah/eşik tozu.

Sürmeden yigdür Muḥibbī’ye ġubār-ı dergehi
İy ṣabā luṭf it getür bu çeşm-i nemnāk üstine

ġubār-ı ġam:

1. **ġubār-ı ġam:**
Gazel 3174
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam tozu.

Gāh mest olup içürür baña ‘ışḳuñ cür‘asın
Geh ġubār-ı ġam virüp ḫayrān ider göñlüm beni

ġubār-ı ġam vir:

1. **ġubār-ı ġam vir:**-*di*
Gazel 3334
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam tozu vermek, kederlendirmek.

Sāḳī ġubār-ı ġam virdi meded göñlüme keder
Ṣayḳal ide göre mey ile ol āb-gīne[y]i

güç:

1. **güçdür:**-*dür*
Gazel 3232
Mısra: **8**
Yapılması, başa çıkılması zor olan, emek isteyen, yorucu, zor, müşkül, çetin.

Sevdā-yı zülfi gitmese başdan ‘aceb degül
Güçdür kimsene terk idebilmek hevāsını

guft:

1. **guft-ile:**-*ile*
Gazel 3281
Mısra: **6**
Söz, laf, lakırdı.

Her yaña baksam her ṭaraf meşġūl tesbīḥ du‘ā
Var mı cihānda bir kelām hīç guft-ile gūyuñ gibi

güftār:

1. **güftāra:**-*a*
Gazel 3017
Mısra: **1**
Far. Söz, kelâm.

Ne ṣabrum kaldı ne ‘aḳlum ne dilüm kaldı güftāra
Ġarīb-isem n’ola şāhum benüm de vardur Allāh’um

2. **güftāruñ:**-*un*
Gazel 3273
Mısra: **10**
Far. Söz, kelâm.

Ḳad-i dil-cūyuñ iy dilber komadı serv-i reftārı
İşidüp ġonca güftāruñ hemān gülşende lāl oldı

3. **güftārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3288
Mısra: **5**
Far. Söz, kelâm.

Leẕẕeti şīrīn lebi güftārını göñül didi
Allāh Allāh ḳudretinden bir şeker-güftār idi

4. **güftāruñ:**-*un*
Gazel 3349
Mısra: **8**
Far. Söz, kelâm.

Görelden serv-i reftāruñ yürimez kalmadı ḳudret
İşidüp ġonca güftāruñ hemān ol dem suḫen kesdi

5. **güftāruña:**-*uñ, -a*
Gazel 3416
Mısra: **6**
Far. Söz, kelâm.

Erisün su olup bagrı zebāna bulmasun ḳudret
Şeker güftāruña her kim şehā teşbīh ide ḳandı

6. **güftāra:**-*a*
Gazel 3016
Mısra: **10**
Söz, kelam.

Baş egüben oldı Muḥibbī gibi ġamgīn
Kalmadı mecāli güle güftāra benefşe

7. **güftāra:**-*a*
Gazel 3252
Mısra: **5**
Söz, kelam.

‘Āşıḳ ola kalmaya güftāra ḳudreti
Kim göre kara kaş-ıla gözi jālesini

8. **güftār:**
Gazel 3207
Mısra: **2**
Söz, kelam.

Servde reftār yok serv-i ḫırāmānum gibi
Goncada güftār yok ol verd-i ḫandānum gibi

9. **güftāruñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3184
Mısra: **2**
Söz, kelam.

Servler gülşende māt oldı görüp reftāruñı
Ġoncalar dem-beste kaldı işidüp güftāruñı

güftār eyle:

1. **güftār eyle:**-*mez*
Gazel 3364
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz söylemek.

Söz birdür bu Muḥibbī seni cāndan yig sever
Cān virür yoluñda hergiz eylemez güftār iki

güftāra gel-:

1. **güftāra gel-:**--*a, --ür-a, -ür*
Gazel 3058
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Söze başlamak: Konuşmaya başlamak, bir konuya girmek.

Gülşen-i ḫüsnüñe karşu bu Muḥibbī tā seher
Medḥüñ okur sanki bülbüldür gelür güftāra de

güher:

1. **güherdür:**--*dür, -, -*
Gazel 3254
Mısra: **9**
Cevher, mücevher, elmas, inci. || Bir şeyin özü, esası, varlığındaki değişmeyen maya, cevher.

İy Muḥibbī söz güherdür ol daḫı a‘lā gerek
Bilmeyenler tā bileler bunuñ-ıla şānuñı

2. **güheri:**-*i*
Gazel 3323
Mısra: **8**
Bir şeyin özü, esası, varlığındaki değişmeyen aslî maya, cevher.

Virme nādān eline gevher-i naẓmuñı sakın
Zīrā farḳ eyleyimez billūr-ıla [hem] güheri

güher-i eşk:

1. **güher-i eşk:**--*üm*
Gazel 3121
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı cevheri, incisi.

Ol şāh-ı zamān gelse yine serv-i sehī-veş
Yir yir güher-i eşküm ayagına saçılsa

gül-:

1. **gülerse:**--*er, --se*
Gazel 3033
Mısra: **5**
Gülmek. (Biriyle, bir şeyle) Alay etmek, eğlenmek.

‘Işḳ içre görüp ḥālümi aġyār gülerse
Yā Rab dilerem ḥālini benden beter eyle

2. **güldi:**-*-di*
Gazel 3142
Mısra: **10**
1. (Bir kimse bir şeyi tuhaf bulduğu veya bir şeye sevindiği zaman) Kesik kesik sesler çıkarmak sûretiyle duygusunu, sevinç veya hayretini açığa vurmak. 2. Ses çıkarmadan hafifçe gülümsemek, tebessüm etmek. 3. Mutlu bir zaman geçirmek, mesut olmak.

Agla Muḥibbī agla derd-ile bagrı tagla
Kim güldi sen gülesin devr-i zamān içinde

3. **gülesin:**-*-e, -sin*
Gazel 3142
Mısra: **10**
1. (Bir kimse bir şeyi tuhaf bulduğu veya bir şeye sevindiği zaman) Kesik kesik sesler çıkarmak sûretiyle duygusunu, sevinç veya hayretini açığa vurmak. 2. Ses çıkarmadan hafifçe gülümsemek, tebessüm etmek. 3. Mutlu bir zaman geçirmek, mesut olmak.

Agla Muḥibbī agla derd-ile bagrı tagla
Kim güldi sen gülesin devr-i zamān içinde

4. **güldi:**-*-di*
Gazel 3214
Mısra: **6**
1. (Bir kimse bir şeyi tuhaf bulduğu veya bir şeye sevindiği zaman) Kesik kesik sesler çıkarmak sûretiyle duygusunu, sevinç veya hayretini açığa vurmak. 2. Ses çıkarmadan hafifçe gülümsemek, tebessüm etmek. 3. Mutlu bir zaman geçirmek, mesut olmak.

Ne içün yüzüñi zülfüñle didüm örtersin
Gül gibi güldi didi her günüñ olmaz mı şebi

5. **güldi:**-*-di*
Gazel 3251
Mısra: **6**
1. (Bir kimse bir şeyi tuhaf bulduğu veya bir şeye sevindiği zaman) Kesik kesik sesler çıkarmak sûretiyle duygusunu, sevinç veya hayretini açığa vurmak. 2. Ses çıkarmadan hafifçe gülümsemek, tebessüm etmek. 3. Mutlu bir zaman geçirmek, mesut olmak.

Yüzüñi didüm neden zülf-ile tenhā eyledüñ
Gül gibi güldi didi olmaz mı her rūzuñ şebi

6. **güldi:**-*-di*
Gazel 3164
Mısra: **10**
1. (Bir kimse bir şeyi tuhaf bulduğu veya bir şeye sevindiği zaman) Kesik kesik sesler çıkarmak sûretiyle duygusunu, sevinç veya hayretini açığa vurmak. 2. Ses çıkarmadan hafifçe gülümsemek, tebessüm etmek. 2. Ses çıkarmadan hafifçe gülümsemek, tebessüm etmek.

Bu Muḥibbī’ye didüm kim būseñi iḥsān kıl
Ġonca gibi güldi dilber didi kim cān üstine

7. **güldi:**-*-di*
Gazel 3392
Mısra: **6**
(Bir kimse bir şeyi tuhaf bulduğu veya bir şeye sevindiği zaman) Kesik kesik sesler çıkarmak suretiyle duygusunu, sevinç veya hayretini açığa vurmak.

Didüm ol yāra n’içün ‘ahde vefā eylemedüñ
Gül gibi güldi didi be vara mı yār daḫı

gül:

1. **güldüñ:**-*düñ*
Gazel 3352
Mısra: **6**
Ses çıkarmadan hafifçe gülümsemek, tebessüm etmek.

Dehenüñ rāzını bu dilde nihān itmiş idüm
Güldüñ iy dōst ‘ayān oldı baña sırr-ı ḫafī

2. **güldügüm:**-*düg, -üm*
Gazel 3397
Mısra: **9**
Ses çıkarmadan hafifçe gülümsemek, tebessüm etmek.

Müdde‘ī raġmınadur her demde cānā güldügüm
Bu Muḥibbī seni ger görmeye eyvāh meni

3. **gül:**
Gazel 3004
Mısra: **5**
Gül. Küçük, dikenli bir ağaçta yetişen çiçektir ki gül şeklinin ve kokusunun güzelliğiyle meşhurdur. Şairler arasında bülbülün maşuku olarak bilinir.

Fiġān u nālemi derdā benüm gül gibi gūş itmez
Gelürsem giceler bülbül gibi tā ṣubḥ feryāda

4. **güller-durur:**-*ler, -durur*
Gazel 3462
Mısra: **3**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek. (dağ yarası kastedilerek.).

Elifler sīnede servüm kızıl güller-durur dāġum
Temāşā itmeyen görsün bugün bāğ u gülistānı

5. **güldan:**-*dan*
Gazel 3313
Mısra: **8**
(□□) i. (Fars. gul) 1. Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Dilberüm nāzük beden lāyıḳ degül degme libās
Kim aña güldan ḳabā gerek semen pīrāheni

6. **güle:**-*e*
Gazel 3016
Mısra: **10**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek // sevgili.

Baş egüben oldı Muḥibbī gibi ġamgīn
Kalmadı mecāli güle güftāra benefşe

7. **gül:**
Gazel 3071
Mısra: **4**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek // sevgili.

Açılup sīnem üstinde görinen dāġlar güldür
Döker bu çeşm-i nemgīnüm gül üzre çın seḥer jāle

8. **gülde:**-*de*
Gazel 3016
Mısra: **7**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir.

Gülde ḳadümi dilde ġamı cān u ciger rīş
Āşüfte vü dildāde giriftāra benefşe

9. **güle:**-*e*
Gazel 3126
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir.

Çünki virildi ḫande vü şādī ezel güle
Āh u fiġān eylemek oldı ḫū bülbüle

10. **güle:**-*e*
Gazel 3197
Mısra: **7**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir.

Yaş dökme gözüm eyleme iy dil güle nāle
Ol seng-dile itmedi bir ẕerrece kārı

11. **güle:**-*e*
Gazel 3220
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir.

Naḳḳāş-ı cihān naḳşını çün sen güle yazdı
Āh-ıla fiġān itmegi ben bülbüle yazdı

12. **gülden:**-*den*
Gazel 3265
Mısra: **6**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir.

Her libāsı yāra lāyıḳ görmez illā meger
Eyleye gülden ḳabā ola semen pīreheni

13. **gülden:**-*den*
Gazel 3271
Mısra: **2**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir.

İy murġ-ı seḥer eyle yüri nāle vü zārı
Gülden degül mümkin olup ayrıla ḫārı

14. **güllere:**-*ler*, -*e*
Gazel 3282
Mısra: **3**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir.

Güllere ḫaclet gelüp düşdi ayaga servler
Yār ruḫın ‘arż idüp ḳaddini bālā eyledı

15. **gül:**
Gazel 3010
Mısra: **7**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Serīr-i gülşen içinde otur gül gibi dil-şād ol
Ko kılsun ‘anedelīb-i dil fiġān[ı] derdmendāne

16. **gül:**
Gazel 3036
Mısra: **6**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Bülbül-i cān her gice tā ṣubḥa dek kan aglasun
Gül gibi ḫandān yüri serv-i ḫırāmānsın yine

17. **gül:**
Gazel 3039
Mısra: **2**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Seyr iderken bir güzel gördüm bugün bāzārda
Ruḫları mānendi bir gül bitmedi gülzārda

18. **gül:**
Gazel 3046
Mısra: **10**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Zülfini kaldurdı gördüm ḳadd ü ruḫsārın didüm
Gül açılmış ne ‘aceb serv-i ḫırāmān üstine

19. **gül:**
Gazel 3050
Mısra: **5**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Gülistān içre gül ṣāḫına karşu
İder bülbüller āhengi[ni] sorma

20. **gül:**
Gazel 3051
Mısra: **6**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Baña maḳṣūd hemān zülf ü ruḫuñdur ancak
Neme yarar semen ü sünbül gül ya lāle

21. **gül:**
Gazel 3051
Mısra: **7**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Ġoncalar söze gelüp gördi gül oldı ḫande
Tāc-ı ṣūfī bir seyri nīze ḥamrā lāle

22. **gül:**
Gazel 3064
Mısra: **7**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Açıldı bāġ-ı sīnemde kızıl gül yirine dāġum
Dil-i şeydā gibi bülbül gerekdür bes bu gülşende

23. **gül:**
Gazel 3064
Mısra: **10**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Muḥibbī bād-ı āhuñla yaşuñ bārānını dök kim
Görüp bu ḥālüñi dilber ide tā gül gibi ḫande

24. **gül:**
Gazel 3091
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

İy ruḫları gül ḳāmeti ‘ar‘ar bili ince
İy gözleri nergis saçı sünbül lebi ġonca

25. **gül:**
Gazel 3091
Mısra: **4**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Bülbül yiridür āhını eflāke çıkarsa
Gül kim açıla ḫārı görür ol bilesince

26. **gül:**
Gazel 3106
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Sīnem görinür gül gibi pür dāġ-ı tenümle
Döndi yüregüm lāleye kanlu kefenümle

27. **gül:**
Gazel 3250
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Bāġa geldi ṣubḥ-dem gül oldı dehrüñ Ḫusrev’i
Bülbül āġāz itdi aña karşu şi‘r-i Pehlevī

28. **gül:**
Gazel 3251
Mısra: **6**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Yüzüñi didüm neden zülf-ile tenhā eyledüñ
Gül gibi güldi didi olmaz mı her rūzuñ şebi

29. **gül:**
Gazel 3265
Mısra: **8**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Kimdür beñzer diye gül ruḫlaruña gülleri
Oda yana şu‘le-i ruḫsār-ıla gül ḫırmeni

30. **gül:**
Gazel 3273
Mısra: **8**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Gözüm yaşın döküp göñlüm yine derd-ile āh itdi
Açıldı gül gibi dilber ki san tāze nihāl oldı

31. **gül:**
Gazel 3275
Mısra: **9**

"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Bād-ı āhum esmese dilber açılmaz gül gibi
İy Muḥibbī eksük itme çeşmüñüñ bārānını

32. **gül:**
Gazel 3276
Mısra: **3**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Gül gibi gel ḫār-ıla her demde itme bāziçe
Bülbül-i nālānuñam arturma iy dil nālümi

33. **gül:**
Gazel 3280
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Gül gibi bugün eyledi dilber tebessümi
Şād oldı gönül kalmadı bir ẕerrece ġamı

34. **güllere:**-*ler, -e*
Gazel 3297
Mısra: **3**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Güllere ḫaclet gelüp düşdi ayakdan servler
Gül ruḫın ‘arż ḳaddini çün serv-i bālā eyledi

35. **gül:**
Gazel 3313
Mısra: **10**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

İy Muḥibbī virme dil dünyā ‘arūsı tiz geçer
Döyimez bād-ı ḫazān esse aña gül ḫırmeni

36. **gül:**
Gazel 3339
Mısra: **8**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Gülşen içre kalmasa hergiz bülbülden eser
Ḫār-ıla gül şād olur olsa hezār eksüklügi

37. **gül:**
Gazel 3348
Mısra: **8**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Seyr-i gülşen eylesem ammā yüzüñi görmesem
İsterem her gül gözüme ḫār olaydı kāşki

38. **gül:**
Gazel 3361
Mısra: **3**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Aglayup āh eyledükçe ḫande eyler gül gibi
Var mı bir gül bād-ıla bārāndan açılmadı

39. **gül:**
Gazel 3361
Mısra: **4**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Aglayup āh eyledükçe ḫande eyler gül gibi
Var mı bir gül bād-ıla bārāndan açılmadı

40. **gül:**
Gazel 3372
Mısra: **3**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Ḫār-ıla yār olalı gül gibi gülşende ḥabīb
Ṣubḥa dek āh-ıla dil bülbüli geçürdi şebi

41. **güle:**-*e*
Gazel 3378
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Ḥüsn-ile ṭarāvet ezelī sen güle düşdi
Cevr-ile cefā ḳur‘ası ben bülbüle düşdi

42. **güle:**-*e*
Gazel 3378
Mısra: **12**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Bir būse tevaḳḳu‘ iderem didi Muḥibbī
Ẓāhirde ḳabūl itmedi ammā güle düşdi

43. **gül:**
Gazel 3392
Mısra: **6**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Didüm ol yāra n’içün ‘ahde vefā eylemedüñ
Gül gibi güldi didi be vara mı yār daḫı

44. **gül:**
Gazel 3394
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Geçdi kūyuñda şehā ‘ömrüm benüm çün gül gibi
Eyledüñ cevr ü cefāñ-ıla derūnum kül gibi

45. **gül:**
Gazel 3394
Mısra: **4**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Yiridür ‘āşıḳlaruñ ger kan yudarsa lāle-veş
Tek cihān içinde ol sen şād u ḫandān gül gibi

46. **gül:**
Gazel 3394
Mısra: **8**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Dōstum bir dem ḳadem bassañ yüzüm üzre benüm
Ḫār elinden dāmenüñi n’ola alsañ gül gibi

47. **gül:**
Gazel 3404
Mısra: **8**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Şol ḳadar zārīlık itdüm bakmadı bir kez baña
Nite kim gül bülbülüñ gūş eylemez efġānını

48. **gül:**
Gazel 3416
Mısra: **10**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Muḥibbī ruḫların ḳaddin temāşā eyleyüp yāruñ
Didi serv üzre gül bitmiş zihī ṣun‘-ı Ḫudāvendī

49. **gül:**
Gazel 3441
Mısra: **4**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Mecnūn gibi sīnesine tāze dāġ urup
Kurdı çemende Leylī gibi gül otagını

50. **gül:**
Gazel 3464
Mısra: **8**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Diñlemezse nālemi kūyında yār olmaz ‘aceb
Nitekim gūş eylemez gül bülbülüñ feryādını

51. **gülleri:**-*ler, -i*
Gazel 3265
Mısra: **7**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Kimdür beñzer diye gül ruḫlaruña gülleri
Oda yana şu‘le-i ruḫsār-ıla gül ḫırmeni

52. **gülleri:**-*ler, -i*
Gazel 3393
Mısra: **7**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Ẕerre gelmez ‘aynuma bāġ-ı cinānuñ gülleri
Ol yüzi gülzārsuz sanmañ nihāl egler meni

53. **gülleri:**-*ler, -i*
Gazel 3453
Mısra: **10**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Bāġı seyr eyle Muḥibbī bir münāsib yār-ıla
‘İbret al gör niçe açılmış cihānuñ gülleri

54. **gül:**
Gazel 3112
Mısra: **4**
Çok sevilen ve beğenilen katmerli ve kokulu olan çiçek. II Sevgili.

Lāle ḫadler ḥasretinden dāġ yakdum şol ḳadar
Sīnemi her kim görürse beñzedür gül kānına

55. **gül:**
Gazel 3099
Mısra: **6**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. || Gül Tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Gülşen-i ḥüsninde kıldum gice bülbül tek fiġān
Līk tutmadı kulak gül gibi bu āvāzuma

56. **gül:**
Gazel 3290
Mısra: **2**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de

kastedilir. || Gül Tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Eyledüñ yine perīşān zülf-i müşg-i nābuñı
Şāḫ şāḫ itdüñ gül üzre sünbül-i setrābuñı

57. **güli:**-*i*
Gazel 3493
Mısra: **4**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. || Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Niçe feryād itmesün derdiyle miskīn ‘andelīb
Her naẓarda ḫār-ıla hem-dem görür her dem güli

58. **gülüñ:**-*ün*
Gazel 3015
Mısra: **5**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Gülüñ ḫār olalıdan hem-nişīni
Ötüp feryād ider bülbül çemende

59. **gülüñ:**-*ün*
Gazel 3239
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Her gün eyler çün tefāvüt ol gülüñ zībālıgı
Dem dem artsa tañ mıdur bu göñlümüñ şeydālıgı

60. **gülüñ:**-*ün*
Gazel 3239
Mısra: **6**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

İñleyüp zārīlıg itse tañ mıdur cān bülbüli
Laḥẓa laḥẓa çünki artar ol gülüñ ra‘nālıgı

61. **gülüñ:**-*ün*
Gazel 3349
Mısra: **12**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Kalursa dāmen-i dilber ne tañ aġyār destinde
Gülüñ hīç görmedüñ mi sen etegini diken kesdi

62. **gül:**
Gazel 3087
Mısra: **4**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Bülbül-i şūrīdeyem feryād u efġān eylerem
Bir yüzi gül ġonca-leb gülzār sevdüm tāzece

63. **gül:**
Gazel 3121
Mısra: **2**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Eyyām-ı bahār olsa yine güller açılsa
Gül şevḳıne gülşende kızıl müller açılsa

64. **gül:**
Gazel 3131
Mısra: **4**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Lāle ḫaddüñ ḥasretinden bagrını yakar oda
Gül yañguñı görem diyü gezer bāzārda

65. **gül:**
Gazel 3143
Mısra: **5**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Bezm-i çemende ḫaddi nigāruñ çü gül yiter
La‘l-i lebi şarābını da virme sen müle

66. **gül:**
Gazel 3147
Mısra: **8**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Sāġar-ı çeşmümde ruḫsāruñ ḫayāli iy ṣanem
Tāze gül yapragıdur san kim şarāb-ı nābda

67. **gül:**
Gazel 3160
Mısra: **4**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Murġ-ı dil feryād iderdi turmaz idi bir nefes
Ol lebi mül ruḫları gül zülfi reyḥān olmasa

68. **gül:**
Gazel 3161
Mısra: **3**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Gül yüzinde küfr-i zülfin görse zāhid ‘ışḳ olup
Baglanurdı cān u dilden zülfinüñ zünnārına

69. **gül:**
Gazel 3167
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Ne ḫaddüñ gibi bir gül var çemende
Dişüñ mānendi dür olmaz ‘Aden’de

70. **gül:**
Gazel 3169
Mısra: **5**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Ol yüzi gül saçı sünbül lebleri mül olmasa
Seyr-i gülzār eyleme serv-i ḫırāmān isteme

71. **gül:**
Gazel 3174
Mısra: **17**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Gāh olur kim ḫande eyler gülşen içre gül gibi
Gāh olur bülbül gibi nālān ider göñlüm beni

72. **gül:**
Gazel 3182
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Niḳābın keşf idüp ol gül eger göstere ruḫsārı
İderdüm nāle bülbül-veş kılurdum āh-ıla zārı

73. **gül:**
Gazel 3184
Mısra: **5**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Çünki gelmez gül gibi andan saña būy-ı vefā
İy göñül bülbül gibi artur fiġān u zāruñı

74. **gül:**
Gazel 3191
Mısra: **2**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

‘Aceb mi yāruñ aġyār olsa yārı
Ne yirde kim bite gül bile ḫārı

75. **gül:**
Gazel 3191
Mısra: **5**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

İrişeydüm diyü gül ḫırmenine
Benefşe dāyim eyler inkisārı

76. **gül:**
Gazel 3192
Mısra: **2**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

İder bülbül bahār olduḳda zārı
Gül ile çün görür bir yirde ḫārı

77. **gül:**
Gazel 3207
Mısra: **10**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

İy Muḥibbī şevḳ-ı ruḫsārına karşu her seḥer
Gül ḳabāsın çāk ider çāk-i girībānum gibi

78. **gül:**
Gazel 3214
Mısra: **6**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan

çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Ne içün yüzüñi zülfüñle didüm örtersin
Gül gibi güldi didi her günüñ olmaz mı şebi

79. **gül:**
Gazel 3220
Mısra: **7**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Sen gül gibi bir yılda gülince yüze bir kez
Derdā ki firāk-ıla dil ü cān öleyazdı

80. **gül:**
Gazel 3224
Mısra: **5**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Gül gibi dāmenüñi ḫār eline virme sakın
Varma elden ele olmaya aduñ hercāyī

81. **gül:**
Gazel 3245
Mısra: **10**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

İy Muḥibbī yāra şevḳuñ var-ısa bülbülleyin
Gül ruḫın yād eyleyüp her gice nālān ol yüri

82. **gül:**
Gazel 3265
Mısra: **7**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Kimdür beñzer diye gül ruḫlaruña gülleri
Oda yana şu‘le-i ruḫsār-ıla gül ḫırmeni

83. **gül:**
Gazel 3268
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Gül ruḫuñ yādınadur ebr-i bahāruñ giryesi
Andan artukdur velī ‘āşıḳ-ı zāruñ giryesi

84. **gül:**
Gazel 3297
Mısra: **4**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Güllere ḫaclet gelüp düşdi ayakdan servler
Gül ruḫın ‘arż ḳaddini çün serv-i bālā eyledi

85. **gül:**
Gazel 3325
Mısra: **2**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Bir itdi Ḥamel burcı gelüp leyl ü nehārı
Gül lāle ile zeyn kılup yine bahārı

86. **gül:**
Gazel 3410
Mısra: **13**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Dilberüñ ḳaddi Muḥibbī serv ḫaddi gül yiter
N’eylerem şimden girü ben gülşenüñ seyrānını

87. **gül:**
Gazel 3424
Mısra: **10**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Bülbül gibi şūrīde olup yine Muḥibbī
Gül ruḫlaruñuñ vaṣfını ‘ālemlere yaydı

88. **gül:**
Gazel 3475
Mısra: **5**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Gülşen-i ḫüsn içre gül gibi cemālin ‘arż idüp
Lāl iken ‘uşşāḳı bülbül gibi gūyā eyledi

89. **güldür:**-*dür*
Gazel 3191
Mısra: **8**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Yine ezhār-ıla zeyn oldı gülşen
Aralarında güldür tācdārı

90. **güldür:**-*dür*
Gazel 3295
Mısra: **2**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Baña ḳaddi ḫaddi besdür n'iderem serv-i gülzārı
Ko kılsun çün ruḫı güldür bu dil bülbül gibi zārı

91. **güldür:**-*dür*
Gazel 3495
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Yüzi güldür boyı bir servi dalı
Gözümden gitmeye hergiz ḫayāli

92. **gül:**
Gazel 3008
Mısra: **9**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Gül beñzedi çü yāra aġyār daḫı ḫāra
Bülbül gibi kalursam tañ mı fiġān içinde

93. **gül:**
Gazel 3101
Mısra: **3**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Gülşen-i ḫüsnüñde her kim göre gül ruḫsāruñı
Bāġa varup ol temāşa-yı ruḫ-ı gül itmeye

94. **gül:**
Gazel 3101
Mısra: **6**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Bāġbān ger görse ḳadd ü 'ārıż u şehlā gözüñ
Serv nergis gül diküp hergiz tecemmül itmeye

95. **gül:**
Gazel 3107
Mısra: **3**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Olur yād idicek iy 'ārıżı gül
Girībān tā-be dāmān pāre pāre

96. **gül:**
Gazel 3111
Mısra: **7**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Bāġ-ı ḫüsninde didi nālem işidüp ol gül
Geldi bir bülbül-i şūrīde gülistānumuza

97. **gül:**
Gazel 3115
Mısra: **7**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

İy ġonca-dehen gül gibi gel 'arż-ı cemāl it
Tā bülbül-i cān başlaya karşuñda nevāya

98. **güller:**-*ler*
Gazel 3121
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Eyyām-ı bahār olsa yine güller açılsa
Gül şevḳıne gülşende kızıl müller açılsa

99. **güller:**-*ler*
Gazel 3138
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Yine vaḳt oldı ki güller açılup yaz gele
Her yaña bülbül-i şūrīdeden āvāz gele

100. **güller:**-*ler*
Gazel 3139
Mısra: **14**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Ḳaddüñ üzre bu Muḥibbī gül yüzüñ görüp didi
Güller açılmak ‘aceb serv-i ḫırāmān üstine

101. **güller:**-*ler*
Gazel 3191
Mısra: **3**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

N’ola gülşende güller şād u ḫandān
Olup bülbüller itsün āh u zārı

102. **güller:**-*ler*
Gazel 3193
Mısra: **3**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Açıldı gerçi kim güller koñ itsün nāle bülbüller
Hebā idicegin bulur ḫazān yili gülistānı

103. **güller:**-*ler*
Gazel 3249
Mısra: **8**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Ẓāhiren gördüm ‘iẕāruñda ‘araḳ
Güller üzre çın seḥer şebnem gibi

104. **güller:**-*ler*
Gazel 3496
Mısra: **5**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Ḫār elinden kurtarımaz gördi güller dāmenin
Bülbül oldı āh u feryād u fiġānuñ yügrügi

105. **gülüñ:**-*üñ*
Gazel 3125
Mısra: **4**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

İçüp mey geldi tābından ‘iẕārına ‘arāḳ yir yir
Seḥer vaḳtında san düşmiş gülüñ eṭrāfına jāle

106. **gülüñ:**-*üñ*
Gazel 3149
Mısra: **2**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Rindāne gelüpdür yine çün bāġa benefşe
Āl-ıla gülüñ būyını almaga benefşe

107. **gülüñ:**-*üñ*
Gazel 3181
Mısra: **8**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Belāsuz ‘ışḳ bulınmaz cihānı ser-te-ser gezdüm
Ki gence renc lāzımdur gülüñ lā-büd olur ḫārı

108. **gülüñ:**-*üñ*
Gazel 3196
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Gördüm gülüñ hevāsına gülşende bülbüli
Tutmış cihānı na‘ra-i āh-ıla ġulġulı

109. **güller:**-*ler*
Gazel 3030
Mısra: **10**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Muḥibbī bāġ-ı ḫüsninde temāşā eyle ol servüñ
Ne ra‘nā güller açılmış deger her biri biñ cāna

110. **güller:**-*ler*
Gazel 3133
Mısra: **4**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Akup cūlar yüzin sürse dem-ā-dem serv ayagına
Açılsa her ṭaraf güller kamu kuşlar hezār olsa

111. **güller:**-*ler*
Gazel 3258
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Çemende güller açıldı cihānuñ zeyn olup bāġı
İdelüm serv-ḳadlerle irişdi ‘işretüñ çagı

112. **güller:**-*ler*
Gazel 3267
Mısra: **10**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Bārān-ı eşki saçdı Muḥibbī şu deñlü kim
Güller açıldı itmedi dilber tebessümi

113. **güller:**-*ler*
Gazel 3275
Mısra: **4**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Zülf-i müşg-efşānını bād-ı seḥer dagıtmasun
Ḫār eline virmesün güller gibi dāmānını

114. **güller:**-*ler*
Gazel 3281
Mısra: **3**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Gülşende güller çok hīç birisi ruḫsāruña
Yokdur bir serv-i bülend ḳāmet-i dil-cūyuñ gibi

115. **güller:**-*ler*
Gazel 3300
Mısra: **14**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Gözi yaşıdur Muḥibbī bülbülüñ
Güller üzre gör seḥergeh şebnemi

116. **güller:**-*ler*
Gazel 3325
Mısra: **3**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Güller gelür her ṭarafa cilveler eyler
Bülbüller ider karşusına nāle [vü] zārı

117. **güller:**-*ler*
Gazel 3425
Mısra: **7**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Seḥergeh jāleler asmış-durur güller kulagına
Nesīm-i ṣubḥ-ıla oynar görüñ serv-i ḫırāmān

118. **gülden:**-*den*
Gazel 3001
Mısra: **3**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Işḳ ara her birisi serv gülden tāzedür
Dāġlarla var elifler sīne-i çāk üstine

119. **gülleri:**-*ler*, -*i*
Gazel 3166
Mısra: **3**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Çöpçe gelmez ‘aynuma uşbu cihānuñ gülleri
Ḫaḳ-i pāyından nigāruñ çünki bīrūnam yine

120. **gülmenüñ:**-*me*, -*nüñ*
Gazel 3371
Mısra: **9**
Gülmek, sevinçli bir zamanda kişinin duygusunu dışarı vurması.

İy Muḥibbī bunca ġam ardınca dirler gülmenüñ
Ehl-i ḥāl olan anuñçün şād u ḫandān olmadı

121. **güldür:**-*dür*
Gazel 3071
Mısra: **3**
Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği.

Açılup sīnem üstinde görinen dāġlar güldür
Döker bu çeşm-i nemgīnüm gül üzre çın seḥer jāle

122. **güle:**--*e*
Gazel 3143
Mısra: **1**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek. (Gül, renk ve şekil bakımından şarap kadehine benzer.).

‘İşret deminde sāġarı beñzetdiler güle
Ṣavt-ı ṣürāḥi ḳulḳulını daḫı bülbüle

123. **güle:**-*e*
Gazel 3392
Mısra: **1**
Gülerek, sevinçli, mutlu bir şekilde. II "Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Yüzüme bir güle bakmaz benüm ol yār daḫı
Baña şimden girü raḥm eyleye aġyār daḫı

gül bit-:

1. **gül bit-:**--*ler, --se*
Gazel 3124
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yetişir, büyür.

Bahār irişse güller bitse tāze
Niçe yirden gele bülbül niyāza

gül budācugı:

1. **gül budācugı:**-*cug, -ı*
Gazel 3465
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül dalı.

Dün serv gibi salınup ol gül budācugı
Mestāne-vār eline almış ayacugı

gül devri:

1. **gül devri:**--*i*
Gazel 3125
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güllerin açmaya başladığı zaman; sevgilinin, güzellerin yüzünü gösterdiği vakit.

Bahār eyyāmı gül devri geçürme ‘ömrüñi żāyi‘
Bu dünyā çün degül bāḳī kime kaldı kime kala

gül devşürür:

1. **gül devşürür:**--*ür*
Gazel 3008
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül toplamak.

Ḫālüñi ‘ārıżuñda her kim görürse eydür
Bir Hindi devşürür gül san gülsitān içinde

gül eyyāmı:

1. **gül eyyāmı:**--*ı*
Gazel 3109
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül zamanı; bahar.

Gül eyyāmı geçer bir hafta ancak
Muḥibbī ‘ibret al bakup bu ḥāle

gül ile hār:

1. **gül ile ḫār:**-*ı*
Gazel 3197
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül ile diken.

Ger murġ-ı seḥer eylese nāle vü zārı
Bir yirde görür itmeñ ‘aceb gül ile ḫārı

gül mevsimi:

1. **gül mevsimi:**--*i, --n, --de*
Gazel 3073
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül çiçeğinin açtığı ilkbahar mevsimi yani (sevgilinin bağa ve bahçeye çıktığı,aşığın bayramı olan)vakit kastedilir.

Gül mevsiminde iy dil ol gül‘izārı gözle
Bülbül gibi hemīşe sen āh u zārı gözle

gül ü lāle:

1. **gül ü lāle:**
Gazel 3266
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül ve lale.

Muḥibbī derd-ile nālān olup murġ-ı çemen söyler
Bu gülşende gül ü lāle gidüp ḫār-ıla ḫes kaldı

gül ü serv ü semen:

1. **gül ü serv ü semen:**-*i*
Gazel 3219
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül, servi ve yasemin.

İrmeye hergiz anuñ ḫüsni bahārına ḫazān
Bite dünyāda nite kim gül ü serv ü semeni

gül yüz:

1. **gül yüz:**--*üñ, --e*
Gazel 3019
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) gül(e benzeyen) yüzü/yanağı.

Ṭurra-i şeb-rengüñi tagıtmagıl gül yüzüñe
Bir siyeh Hindū-durur baḫtın hümāyūn eyleme

2. **gül yüz:**--*üñ, --süz*
Gazel 3031
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) gül(e benzeyen) yüzü/yanağı.

Gül yüzüñsüz sorar-ısañ bu Muḥibbī ḥālini
Gice bülbül gibi efġān eylemekdür gündüz āh

3. **gül yüz:**--*i, --n, --i*
Gazel 3115
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) gül(e benzeyen) yüzü/yanağı.

‘Anber saçıdur gül yüzini görmege māni‘
San ḫāyil olur ebr gelür bedr iken aya

4. **gül yüz:**--*i*
Gazel 3117
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) gül(e benzeyen) yüzü/yanağı.

Gül yüzi şevḳıne kıl ṣubḥa degin āh u fiġān
Gülşen içinde dilā bülbüli gel lāl eyle

5. **gül yüz:**--*üñ, --e*
Gazel 3097
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi yüz, gül gibi yanak II sevgilinin gül gibi yüzü, yanağı.

Bilse idüm ne yüz-ile görinür gül yüzüñe
Ḳıymetin bile kaçan vaḳt-ıla bāzāra düşe

6. **gül yüz:**--*üñ*
Gazel 3139
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yüzlü, yüzü gül gibi olan.

Ḳaddüñ üzre bu Muḥibbī gül yüzüñ görüp didi
Güller açılmak ‘aceb serv-i ḫırāmān üstine

7. **gül yüz:**-*i*
Gazel 3369
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi güzel yüz. II. Sevgili.

Gül yüzi ḥasret[i-y-] ile giceler ṣubḥa degin
Eyledi nāle kılur bülbül-i gülzār beni

8. **gül yüz:**-*i, -nüñ*
Gazel 3374
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi güzel yüz. II. Sevgili.

Gül yüzinüñ ḥasretinden ol vefāsuz dilberüñ
Oda yakdum āteş-i āhumla ben de ḫāneyi

9. **gül yüz:**-*üñ, -süz*
Gazel 3382
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi güzel yüz. II. Sevgili.

Gül yüzüñsüz zārılıgum diñmemişdür dōstum
Görmedi bārān kimesne çeşm-i giryānum gibi

10. **gül yüz:**-*i*
Gazel 3388
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi güzel yüz. II. Sevgili.

Kāküllerini tagıdıcak gül yüzi üzre
Misk-i Ḥoten’uñ kalmaya bir ẕerre revācı

11. **gül yüz:**-*i, -n, -e*
Gazel 3415
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi güzel yüz. II. Sevgili.

Gül yüzine dil virelden zār gördüm kendümi
Derde bildüm çāre yok nā-çār gördüm kendümi

12. **gül yüz:**-*in*
Gazel 3450
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi güzel yüz. II. Sevgili.

Gül yüzin yumak içün şebnem ile çın seḥer
Nergisüñ ḥāżır elinde tutar altun legeni

13. **gül yüz:**-*i, -n, -e*
Gazel 3491
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi güzel yüz. II. Sevgili.

İñlerem bülbül gibi gül yüzine karşu velī
Bir nefes gūş eylemez dildār āh-ı serdümi

14. **gül yüz:**--*üñ, --süz*
Gazel 3024
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül (gibi güzel) yüz.

Gül yüzüñsüz n’eylerem ben gülsitān-ı gülşeni
Gün yüzüñ olmasa ‘ālem ẕerre gelür mi göze

15. **gül yüz:**-*üñ*
Gazel 3341
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül (gibi güzel) yüz.

Gül yüzüñ göre cinānı añmasa olmaz ‘aceb
Ger temāşā eyleye yāruñ gül-i bī-ḫārını

16. **gül yüz:**-*üñ, -süz*
Gazel 3397

Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül (gibi güzel) yüz.

Gül yüzüñsüz itmezem ben bāg-ı firdevse naẓar
Sensüzin bir görürem [ben] gülşen-ile külḫeni

17. **gül yüz:**--*i*
Gazel 3141
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi güzel yüz.

Gül yüzi yādına bülbül gibi iy ḫasta göñül
Demidür ṣubḥa degin nāle vü feryād eyle

18. **gül yüz:**-*i*
Gazel 3264
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi güzel yüz II Sevgilinin yüzü.

Bir yüzi gül yār elinden oluban ḫūn-ı ciger
Bülbül-i dil var mıdur kim nāle feryād itmedi

19. **gül yüz:**-*in, -den*
Gazel 3481
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi güzel yüz II Sevgilinin yüzü.

Dūr olalı gül yüzinden ḫastadur cān bülbüli
İñlerem āh ol yüzi gülzārı görsem bir daḫı

20. **gül yüz:**-*üñ*
Gazel 3166
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yüzlü güzel, sevgili.

Gül yüzüñ vaṣfını dāyim cān u dil tekrār ider
Karşuña bülbülleyin her dem ġazel-ḫˇānam yine

21. **gül yüz:**-*lü*
Gazel 3187
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yüzlü, yüzü gül gibi olan.

Göñül gül yüzlü bir dildāra düşdi
Anuñçün bülbül-āsā zāra düşdi

22. **gül yüz:**-*i, -n, -i*
Gazel 3188
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yüzlü, yüzü gül gibi olan.

Gösterüp gül yüzini kıldı nihān
Bülbül-āsā işümi zār itdi

gül yüzi:

1. **gül yüzi:**-*i, -y, -le*
Gazel 3230
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yüzlü güzel, sevgili.

Arturur cān ‘andelībi dem-be-dem feryādını
Añdugınca gül yüziyle ḳāmet-i şimşādını

gül yüzlü:

1. **gül yüzlü:**
Gazel 3285
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yüzlü, yüzü gül gibi olan.

Gören sen saçı şeb gül yüzlü yārı
Unıdur küllī ol leyl ü nehārı

2. **gül yüzlü:**
Gazel 3284
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yüzlü, yüzü gül gibi olan (sevgili).

Sev evvel cān-ıla gül yüzlü yārı
Soñında eyle bülbül gibi zārı

gülāb:

1. **gülābı:**-*ı*
Gazel 3408
Mısra: **10**
Gül suyu.

Redd eyleme cānā kapuña gelse Muḥibbī
Tuḥfe getürür çeşmi iki şīşe gülābı

gülāle:

1. **gülāle:**
Gazel 3109
Mısra: **10**
Yaş iken örülüp kuruyunca taranıp zincir şekline alan saçlara denir. Arapçası muca’addır, Ca’d da denmiştir.

Muḳarrer ehl-i ‘ışḳa dil bagıdur
Görinen ‘ārıżı üzre gülāle

ġulām:

1. **ġulāmuñ:**-*uñ*
Gazel 3108
Mısra: **9**
Köle II Delikanlı.

Kapuñda niçe yüz biñ var ġulāmuñ
Muḥibbī arada kemter kemīne

2. **ġulāmum:**-*um*
Gazel 3386

Mısra: **10**
Kul, köle, esir, bende.

Niçe yıllardur Muḥibbī kūy[ı] içre bendedür
Yañılup bir gün dimez şunda ġulāmum var-ıdı

gül-berg:

1. **gül-berg:**
Gazel 3109
Mısra: **8**
Gül yaprağı II sevgilinin bedeni.

Güzeller seyr ider olmış ‘araḳ-rīz
Ki san gül-berg üzre düşdi jāle

gülberg-i ter:

1. **gülberg-i ter:**-*i*
Gazel 3453
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taze gül yaprağı. Sevgilinin yüzü taze gül yaprağına benzetilmiştir.

Ruḫları üzre ‘araḳ mı ya melāḥat dürleri
Şebnem ile yāḫū ziynet buldı gülberg-i teri

ġulġul:

1. **ġulġulı:**-*ı*
Gazel 3196
Mısra: **2**
1. Dalga dalga ortalığa yayılan gürültülü ses, her ağızdan bir ses çıkmasından meydana gelen karışık gürültü, velvele. 2. Suyun veya bir sıvının ağzı dar bir kaptan dökülürken çıkardığı ses.

Gördüm gülüñ hevāsına gülşende bülbüli
Tutmış cihānı na‘ra-i āh-ıla ġulġulı

2. **ġulġulı:**-*ı*
Gazel 3493
Mısra: **2**
1. Dalga dalga ortalığa yayılan gürültülü ses, her ağızdan bir ses çıkmasından meydana gelen karışık gürültü, velvele. 2. Suyun veya bir sıvının ağzı dar bir kaptan dökülürken çıkardığı ses.

Gülsitān içinde key şūrīde gördüm bülbüli
Āh idüp feryād-ıla artar dem-ā-dem ġulġulı

ġulġula:

1. **ġulġula:**
Gazel 3126
Mısra: **4**
Dalga dalga ortalığa yayılan gürültülü ses, her ağızdan bir ses çıkmasından meydana gelen karışık gürültü, velvele.

Hicrān şebinde sīne döğüp nāle eylesem
Düşer ṣādā-yı āhum ile çarḫa ġulġula

gülgūn:

1. **gülgūn:**
Gazel 3073
Mısra: **3**
Gül renkli.

Düşürme ẓāhir elden gülgūn şarāb nūş it
Ma‘nā yüzinden ammā la‘l-i nigārı gözle

2. **gülgūn:**
Gazel 3277
Mısra: **1**
1. Gül-renkli. 2.Hüsrev ü Şirin hikâyesinde Şirin'in al atı.

Geh ḳabā gülgūn geyer gördüm ol sīmīn-beri
Özine geh ḫil‘at atmış reng-i nīlūferī

3. **gülgūnını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3496
Mısra: **7**
Gül renkli.

Zülf-i şebdīziyle koşdum bu yaşum gülgūnını
Öñdül aldum būsesin oldum cihānuñ yügrügi

gülgūn ol:

1. **gülgūn ol:**-*up*
Gazel 3360
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül renkli, kırmızı renkli olmak.

Tañ degül gülgūn olup yagdursa kan yire seḥāb
Çün şehīd-i ‘ışḳuñuñ yil savurur topragını

gülgūn yüz:

1. **gülgūn yüz:**--*üñ, --e*
Gazel 3018
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül renkli(pembe) yüz.

Gülgūn yüzüñe karşu n’ola ger kılam efġān
Bülbül gibi ger varam o gülzāra esirge

gülhā-yı bahār:

1. **gülhā-yı bahār:**-*ı*
Gazel 3271
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baharın gülleri.

Şevḳuñ var-ısa çın seḥer iy dil-i maḥzūn
Var açıla gir seyr ide gülhā-yı bahārı

gül-i ahmer:

1. **gül-i aḫmer:**
Gazel 3020
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmızı gül. II Sevgilinin yanağı.

Ger elüm irmeye ol tāze gülüñ dāmenine
Ḫārı bagruma basam ol gül-i aḫmer yirine

gül-i bī-ḫār:

1. **gül-i bī-ḫār:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3341
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dikensiz gül.

Gül yüzüñ göre cinānı añmasa olmaz ‘aceb
Ger temāşā eyleye yāruñ gül-i bī-ḫārını

gül-i gülzār:

1. **gül-i gülzār:**
Gazel 3034
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesinin gülü.

Baña olmayıcek bir dem ruḥ-ı dildār eglence
Gözüme çöpçe görinmez gül-i gülzār eglence

gül-i ḥamrā:

1. **gül-i ḥamrā:**-*da*
Gazel 3390
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmızı gül.

Ol leṭāfet ki Ḫuẕā sen gül-i ḥamrāda kodı
Ne ciḥān bāġına virdi ne gül-i terde kodı

gül-i handān:

1. **gül-i ḥandān:**-*a*
Gazel 3479
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şen, neşeli gül / Açılmış gül // Sevgili.

Dōstum didüm gül-i ḥandāna beñzetdüm seni
Didi ben de bülbül-i giryāna beñzetdüm seni

gül-i ra‘nā:

1. **gül-i ra‘nā:**
Gazel 3166
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçi kırmızı, dışı sarı makbul bir gül çeşidi [Dîvan edebiyâtında içi kan ağlayan, dışı sararıp solan âşık için kullanılır].

Bir gül-i ra‘nā ġamından zār u maḥzūnam yine
Bagrumuñ kanı yiñilmez dīde-pürḫūnam yine

2. **gül-i ra‘nā:**
Gazel 3166
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçi kırmızı, dışı sarı makbul bir gül çeşidi [Dîvan edebiyâtında içi kan ağlayan, dışı sararıp solan âşık için kullanılır].

Ney gibi feryād iderse bu Muḥibbī tañ mıdur
Bir gül-i ra‘nā ġamından dīde-pürḫūnam yine

3. **gül-i ra‘nā:**
Gazel 3301
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı gül // güzel, parlak gül. // sevgili.

İşitdüm ol gül-i ra‘nā geyüpdür câme-i gülgūn
Anuñçün gözlerüm yaşı şarāb-ı lālegūn oldı

4. **gül-i ra‘nā:**
Gazel 3447
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı gül II sevgili.

Ol gül-i ra‘nā ġamından giceler bülbül gibi
İy dil-i şūrīde arturduñ fiġān u zāruñı

gül-i ter:

1. **gül-i ter:**
Gazel 3080
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taze gül II Genç güzel.

Ser-i kūyında gözüm yaşı bitürdi gül-i ter
Diye taḥsīn maḥalleñ gören āb u giline

2. **gül-i ter:**-*de*
Gazel 3390
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taze gül II Genç güzel.

Ol leṭāfet ki Ḫuẕā sen gül-i ḥamrāda kodı
Ne ciḥān bāġına virdi ne gül-i terde kodı

gül-i terse:

1. **gül-i terse:**-*se*
Gazel 3088
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taze gül II Genç güzel.

Bir kerre anuñ būyı irişmedi meşāma
Andan baña ne fāyide ḥaddi gül-i terse

gülistān:

1. **gülistān:**
   Gazel 3050
   Mısra: **5**
   Bahçe, gül bahçesi.

Gülistān içre gül şāḫına karşu
İder bülbüller āhengi[ni] sorma

2. **gülistānumuza:**--*u*, --*muz*, --*a*
   Gazel 3111
   Mısra: **8**
   Gül bahçesi || Sevgili yurdu.

Bāġ-ı ḥüsninde didi nālem işidüp ol gül
Geldi bir bülbül-i şūrīde gülistānumuza

3. **gülistān:**
   Gazel 3133
   Mısra: **2**
   Gül bahçesi II sevgilinin yüzü.

Zümürrüd naṭ'ı döşense zemīne nev-bahār olsa
Gülistān seyrine varsam bile ancak nigār olsa

4. **gülistāna:**-*a*
   Gazel 3377
   Mısra: **7**
   Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.

Sensüzin girsem gülistāna baña dūzaḫ olur
Senüñ-ile olıcak cennet bilürem külḫeni

5. **gülistān:**
   Gazel 3160
   Mısra: **2**
   Gül bahçesi, gülü çok olan yer, gülşen, gülzar.

N'eyler idüm cānı ben 'ālemde cānān olmasa
Bülbül efġān eylemezdi ger gülistān olmasa

6. **gülistān:**
   Gazel 3223
   Mısra: **10**
   Gül bahçesi, gülü çok olan yer, gülşen, gülzar.

Gülşen-i ḥüsnüñ Muḥibbī eylese tañ mı vaṭan
Yok maḳāmı bülbülüñ illā gülistān arası

7. **gülistānı:**-*ı*
   Gazel 3193
   Mısra: **4**
   Gül bahçesi, gülü çok olan yer, gülşen, gülzar.

Açıldı gerçi kim güller koñ itsün nāle bülbüller
Hebā idicegin bulur ḫazān yili gülistānı

gül'izār:

1. **gül'iẕār:**
   Gazel 3133
   Mısra: **10**
   Gül yanaklı, gül gibi pembe yanaklı.

Muḳarrer tevbeyi sırdı Muḥibbī nūş idüp cāmı
Şu göñlümden geçen gibi baña bir gül'iẕār olsa

2. **gül'iẕār:**
   Gazel 3339
   Mısra: **2**
   Gül yanaklı, gül gibi pembe yanaklı.

Katı müşkil kār imiş 'ālemde yār eksükligi
Bülbüle düşvār degül mi gül'iẕār eksüklügi

3. **gül'izārı:**--*ı*
   Gazel 3073
   Mısra: **1**
   Gül bahçesi.

Gül mevsiminde iy dil ol gül'izārı gözle
Bülbül gibi hemīşe sen āh u zārı gözle

güller bitür-:

1. **güller bitür-:**--*ler*, --*üp*
   Gazel 3106
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Güller bitirmek, güller açtırmak.

Güller bitürüp çevremi yaşum çemen itdi
Seyr eyle dilā göñlüñ açılsun çemenümle

gülşen:

1. **gülşende:**-*de*
   Gazel 3038
   Mısra: **3**
   Gül bahçesi.

Salınsa serv tek dilber bugün gülşende nāz-ıla
Ciger kanın gözümden dil saçar āheste āheste

2. **gülşenüñ:**-*üñ*
   Gazel 3075
   Mısra: **4**
   Gül bahçesi.

Gider 'aḳlum zülfini depretdügince bād-ı ṣūbḥ
Beñzedür dil cilvesini gülşenüñ ṭāvusına

3. **gülşen-ile:**-*ile*
   Gazel 3397
   Mısra: **8**
   Gül bahçesi.

Gül yüzüñsüz itmezem ben bāg-ı firdevse naẕar
Sensüzin bir görürem [ben] gülşen-ile külḫeni

4. **gülşende:**-*de*
   Gazel 3064
   Mısra: **8**
   1) gül bahçesi 2 sevgilinin yüzü.

Açıldı bāġ-ı sīnemde kızıl gül yirine dāġum
Dil-i şeydā gibi bülbül gerekdür bes bu gülşende

5. **gülşende:**-*de*
Gazel 3109
Mısra: **5**
1) gül bahçesi 2 sevgilinin yüzü.

Yine ta‘vīẕ içün gülşende ġonca
Asar zer heykelin nāzük nihāle

6. **gülşende:**-*de*
Gazel 3121
Mısra: **2**
1) gül bahçesi 2 sevgilinin yüzü.

Eyyām-ı bahār olsa yine güller açılsa
Gül şevḳına gülşende kızıl müller açılsa

7. **gülşene:**-*e*
Gazel 3130
Mısra: **1**
1) gül bahçesi 2 sevgilinin yüzü.

Dün hevā kesb itmek-içün seyre vardum gülşene
Cān u dil yagmaya virdüm ugradum bir rehzene

8. **gülşende:**-*de*
Gazel 3184
Mısra: **1**
Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Servler gülşende māt oldı görüp reftāruñı
Ġoncalar dem-beste kaldı işidüp güftāruñı

9. **gülşende:**--*de*, -
Gazel 3196
Mısra: **1**
Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Gördüm gülüñ hevāsına gülşende bülbüli
Tutmış cihānı na‘ra-i āh-ıla ġulġulı

10. **gülşende:**--*de*, -
Gazel 3228
Mısra: **3**
Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Ḳaddüñi gülşende didüm serve beñzetdüm didi
Görmemişsin nāz-ıla beñzer benüm reftārumı

11. **gülşende:**--*de*, -
Gazel 3266
Mısra: **10**
Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Muḥibbī derd-ile nālān olup murġ-ı çemen söyler
Bu gülşende gül ü lāle gidüp ḫār-ıla ḫes kaldı

12. **gülşen:**
Gazel 3145
Mısra: **1**
Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Gülşen içre ruḫlaruñ-veş verd-i ḫōd-rū bitmeye
Rāstī ḳaddüñ gibi bir serv-i dil-cū bitmeye

13. **gülşende:**-*de*
Gazel 3191
Mısra: **3**
Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

N’ola gülşende güller şād u ḫandān
Olup bülbüller itsün āh u zārı

14. **gülşen:**
Gazel 3151
Mısra: **10**
Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

İy Muḥibbī çünki bilürsin ki fānīdür cihān
Gülşen içre bāde nūş it bir muṣāḥib yār ile

15. **gülşen:**
Gazel 3174
Mısra: **17**
Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Gāh olur kim ḫande eyler gülşen içre gül gibi
Gāh olur bülbül gibi nālān ider göñlüm beni

16. **gülşen:**
Gazel 3191
Mısra: **7**
Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Yine ezhār-ıla zeyn oldı gülşen
Aralarında güldür tācdārı

17. **gülşen:**
Gazel 3268
Mısra: **9**
Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Gülşen içre sanmañuz çın seḥer ki jāledür
Her yaña saçıldı āh itdi hezāruñ giryesi

18. **gülşene:**-*e*
Gazel 3197
Mısra: **3**
Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Şevḳuñ var-ısa gülşene var diñle sürūdı
Seyr eyle hezār nāliş ü gülhā-yı bahārı

19. **gülşene:**-*e*
Gazel 3283
Mısra: **3**
Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Gülşene ‘arż idesin ger göre nāzük tenüñi
Açmaya ġonca bilüp ḥālini ayruk suḫeni

20. **gülşeni:**-*i*
Gazel 3166
Mısra: **5**
Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Leylī zülfüñ ḥasretinden iy melāḥat gülşeni
Bagrı yanmış vādī-i ḥayretde Mecnūnam yine

21. **gülşeni:**-*i*
Gazel 3176
Mısra: **3**
Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Ḥüsnüñüñ gülşeni sebz oldugını ister-iseñ
Dökeyin gözlerümüñ yaşını ben āb gibi

22. **gülşeni:**-*i*
Gazel 3200
Mısra: **5**
Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Tāze ter olsun diyü cānā cemālüñ gülşeni
Ebr-i āhum gözlerüm yaşın akıdur mā gibi

23. **gülşen:**
Gazel 3117
Mısra: **8**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Gül yüzi şevḳına kıl ṣubḥa degin āh u fiġān
Gülşen içinde dilā bülbüli gel lāl eyle

24. **gülşen:**
Gazel 3267
Mısra: **3**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Gülşen içinde ruḫlarını yād idüp yine
Dil bülbüli ṣubḥa dek itdi terennümi

25. **gülşende:**-*de*
Gazel 3273
Mısra: **10**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Ḳad-i dil-cūyuñ iy dilber komadı serv-i reftārı
İşidüp ġonca güftāruñ hemān gülşende lāl oldı

26. **gülşende:**-*de*
Gazel 3281
Mısra: **3**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Gülşende güller çok hīç birisi ruḫsāruña
Yokdur bir serv-i bülend ḳāmet-i dil-cūyuñ gibi

27. **gülşende:**-*de*
Gazel 3320
Mısra: **5**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Kākülüñ gülşende depret ‘anber efşān eylesün
Zīb ü fer vir cilvelerle ẓāhir it ṭāvūsuñı

28. **gülşende:**-*de*
Gazel 3325
Mısra: **9**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Gülşende Muḫīb bir ġazel-i ābdār okur
Ṭūṭī-ṭab‘ sanki ider ḳand-ı nisārı

29. **gülşen:**
Gazel 3339
Mısra: **4**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Bāġ-ı ḥüsninde ḫaṭıyla zülf[i] dutmışlar vaṭan
Gülşen içinde görinmez mūr u mār eksüklügi

30. **gülşen:**
Gazel 3339
Mısra: **7**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Gülşen içre kalmasa hergiz bülbülden eser
Ḫār-ıla gül şād olur olsa hezār eksüklügi

31. **gülşende:**-*de*
Gazel 3346
Mısra: **2**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Olmaya bāġ içre bir serv ol ḳad-i bālā gibi
Bitmeye gülşende nergis ol gözi şehlā gibi

32. **gülşende:**-*de*
Gazel 3372
Mısra: **3**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Ḫār-ıla yār olalı gül gibi gülşende ḥabīb
Ṣubḥa dek āh-ıla dil bülbüli geçürdi şebi

33. **gülşende:**-*de*
Gazel 3419
Mısra: **8**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Zāhid saña sunıldı rūz-ı ezelde tiryāk
Gülşende bāde içmek ehl-i meẕāḳa düşdi

34. **gülşende:**-*de*
Gazel 3438
Mısra: **5**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Bir nefes bu nāleme gülşende āheng itmedi
Gerçi dirler bülbüle āh [u] fiġānuñ yügrügi

35. **gülşende:**-*de*
Gazel 3450
Mısra: **3**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Dehenüñ vaṣfını gülşende eger ẕikr itsem
Zehresi var mı açа ġoncalar anda deheni

36. **gülşende:**-*de*
Gazel 3467
Mısra: **5**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Varup gülşende iç mestüñ şarābın
Olup mest añma hīç nāmūs u nengi

37. **gülşende:**-*de*
Gazel 3469
Mısra: **9**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Muḥibbī şi‘rüñi bülbül ser-āġāz itse gülşende
İşidüp ehl-i ḥāl olan diye taḥsīn ü şābāşı

38. **gülşende:**-*de*
Gazel 3490
Mısra: **2**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Ne içün beñzedem serve ben ol serv-i ḫırāmānı
Yürür gülşende nāz-ıla ḫırāmānī ḫırāmānī

39. **gülşenüme:**-*üm, -e*
Gazel 3155
Mısra: **8**
Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Ser-i kūyında kılam ḳaddümi ya āhumı tīr
Tā ki her zāġ raḳīb ugramaya gülşenüme

40. **gülşende:**-*de*
Gazel 3175
Mısra: **3**
Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Ḫırāmān ḳadd-ile dilber ne gülşende ki seyr eyler
Añılmaz oldı pest olup o bāġuñ serv ü şimşādı

41. **gülşene:**-*e*
Gazel 3489
Mısra: **10**
Far. Gül bahçesi.

Ḫār elinden iy Muḥibbī gör niçe eyler fiġān
Gülşene var diñle bir dem bübülüñ āvāzını

42. **gülşenüñ:**-*üñ*
Gazel 3410
Mısra: **14**
Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Dilberüñ ḳaddi Muḥibbī serv ḫaddi gül yiter
N’eylerem şimden girü ben gülşenüñ seyrānını

gülşen-:

1. **gülşende:**-*de*
Gazel 3098
Mısra: **2**
Gül bahçesi II sevgilinin bulunduğu yer.

Zāhid olan geçürür ḫalvetde ‘ömrin beng-ile
‘İyş ider gülşende ‘ārif bāde-i gül-reng-ile

gülşen-i dildār:

1. **gülşen-i dildār:**--*a*
Gazel 3097
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin gül bahçesi.

Murġ-ı dil itdi heves gülşen-i dildāra düşe
Ya‘nī bülbül gibi ḳaṣd itdi göñül zāra düşe

gülşen-i hüsn:

1. **gülşen-i ḥüsn:**--*üñ, --e*
Gazel 3058
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin gül bahçesi; sevgilinin mekanı.

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu bu Muḥibbī tā seher
Medḥüñ okur sanki bülbüldür gelür güftāra de

2. **gülşen-i ḥüsn:**--*üñ, --de*
Gazel 3065
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin gül bahçesi; sevgilinin mekanı.

Bu Muḥibbī giceler tā ṣubḥ efġān eyleyüp
Gülşen-i ḥüsnüñde oldı bülbül-i gūyā yine

3. **gülşen-i ḥüsn:**--*üñ*
Gazel 3089
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin gül bahçesi; sevgilinin mekanı.

Gülşen-i ḥüsnüñ nigārā olmaz idi tāze sebz
Her ṭarafdan gözlerüm bārānı seylāb olmasa

4. **gülşen-i ḥüsn:**--*i, --n, --de*
Gazel 3099
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin gül bahçesi; sevgilinin mekanı.

Gülşen-i ḥüsninde kıldum gice bülbül tek fiġān
Līk tutmadı kulak gül gibi bu āvāzuma

5. **gülşen-i ḥüsn:**--*üñ , --de*
Gazel 3101
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin gül bahçesi.

Gülşen-i ḥüsnüñde her kim göre gül ruḫsāruñı
Bāġa varup ol temāşa-yı ruḫ-ı gül itmeye

6. **gülşen-i ḥüsn:**-*üñ, -e*
Gazel 3200
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin gül bahçesi.

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu bu Muḥibbī medḥüñi
Turmaz okur ṣubḥ olınca bülbül-i gūyā gibi

7. **gülşen-i ḥüsn:**-*üñ, -de*
Gazel 3203
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin gül bahçesi.

İşidüp gülşen-i ḥüsnüñde nālem
Seḥergeh ‘andelīb efġāna geldi

8. **gülşen-i ḥüsn:**
Gazel 3327
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin gül bahçesi.

Gülşen-i ḥüsn üzre zülfin ‘anber-efşān eylemiş
Gel temāşā eyle iy dil cilve-i ṭāvūsını

9. **gülşen-i ḥüsn:**-*üñ, -de*
Gazel 3328
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin gül bahçesi.

Serv beñzer gülşen-i ḥüsnüñde bālā ḳaddüñe
Çeşmüñ nergis ruḫuñ berg-i gül-i ḫamrā gibi

10. **gülşen-i ḥüsn:**-*in, -de*
Gazel 3372
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin gül bahçesi.

Gülşen-i ḥüsninde yāruñ sunma el şeftāluya
Ġāfil olma kim aña key çāh olupdur ġabġabı

11. **gülşen-i ḥüsn:**
Gazel 3475
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin gül bahçesi II Sevgilinin yüzü.

Gülşen-i ḥüsn içre gül gibi cemālin ‘arż idüp
Lāl iken ‘uşşāḳı bülbül gibi gūyā eyledi

12. **gülşen-i ḥüsn:**--*in , --de*
Gazel 3007
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin gül bahçesi; sevgilinin mekânı.

Gülşen-i ḥüsninde olur göz yaşı āb-ı revān
Māyil olaldan berü ol serv-ḳad dil-cūyına

13. **gülşen-i ḥüsn:**-*i, -n, -e*
Gazel 3242
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin gül bahçesi.

Gülşen-i ḥüsnine yāruñ basmasun ayak diyü
İki çeşmin gözleye diyü komış derbān iki

14. **gülşen-i ḥüsn:**-*üñ*
Gazel 3223
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin gül bahçesi; gezinti, seyir yeri; sevgilinin yüzü.

Gülşen-i ḥüsnüñ Muḥibbī eylese tañ mı vaṭan
Yok maḳāmı bülbülüñ illā gülistān arası

gülşen-i kūy:

1. **gülşen-i kūy:**-*ın, -da*
Gazel 3479
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) gül bahçesi.

Gülşen-i kūyında efġānum görüp dilber didi
İy Muḥibbī murġ-ı ḫōş-elḥāna beñzetdüm seni

2. **gülşen-i kūy:**-*ın, -da*
Gazel 3500
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Mahallesinin gül bahçesi.

İy Muḥibbī gülşen-i kūyında yāruñ tā seḥer
Bülbül-i gülzāra beñzer zār u zār itdüñ beni

gülşen-i şādī:

1. **gülşen-i şādī:**-*y, -e*
Gazel 3155
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluğun gül bahçesi.

Bülbül-i cān iremez gülşen-i şādīye velī
Kanda kim ḫār-ı ġam olsa yapışur dāmenüme

gülsitān:

1. **gülsitān:**
Gazel 3008
Mısra: **8**
Gül bahçesi.

Ḫālüñi ‘ārıżuñda her kim görürse eydür
Bir Hindi devşürür gül san gülsitān içinde

2. **gülsitān:**
Gazel 3493
Mısra: **1**
Gül bahçesi, gülü çok olan yer, gülşen, gülzar.

Gülsitān içinde key şūrīde gördüm bülbüli
Āh idüp feryād-ıla artar dem-ā-dem ġulġulı

gülsitān-ı gülşen:

1. **gülsitān-ı gülşen:**--*i-i*
Gazel 3024
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesi.

Gül yüzüñsüz n'eylerem ben gülsitān-ı gülşeni
Gün yüzüñ olmasa 'ālem ẕerre gelür mi göze

gül-veş:

1. **gül-veş:**
Gazel 3401
Mısra: **5**
Gül gibi (sevgili).

Salınsa serv gibi gelse gül-veş
Akıdur gözlerümden seyli ḫaylī

gülzār:

1. **gülzārsuz:**-*suz*
Gazel 3393
Mısra: **8**
Gül bahçesi. || *Sevgilinin güzel yüzü.*

Ẕerre gelmez 'aynuma bāġ-ı cinānuñ gülleri
Ol yüzi gülzārsuz sanmañ nihāl egler meni

2. **gülzāra:**-*a*
Gazel 3016
Mısra: **1**
Gül bahçesi.

Çün geldi 'ademden yine gülzāra benefşe
Gelse yiridür āh-ıla hem zāra benefşe

3. **gülzārda:**-*da*
Gazel 3039
Mısra: **2**
Gül bahçesi.

Seyr iderken bir güzel gördüm bugün bāzārda
Ruḫları mānendi bir gül bitmedi gülzārda

4. **gülzār:**
Gazel 3087
Mısra: **4**
Gül bahçesi.

Bülbül-i şūrīdeyem feryād u efġān eylerem
Bir yüzi gül ġonca-leb gülzār sevdüm tāzece

5. **gülzārda:**-*da*
Gazel 3131
Mısra: **2**
Gül bahçesi.

Zülf-i 'anber-bārını görsem ruḫ-ı dildārda
Destine sünbül asılmış sanuram gülzārda

6. **gülzāra:**-*a*
Gazel 3018
Mısra: **8**
Bahçe, gül bahçesi.

Gülgūn yüzüñe karşu n'ola ger kılam efġān
Bülbül gibi ger varam o gülzāra esirge

7. **gülzārı:**-*ı*
Gazel 3481
Mısra: **4**
Gül bahçesi, gülşen.

Dūr olalı gül yüzinden ḫastadur cān bülbüli
İñlerem āh ol yüzi gülzārı görsem bir daḫı

8. **gülzāra:**-*a*
Gazel 3140
Mısra: **1**
Gül bahçesi, gülşen, gülistan.

Dilberüm seyr itmege gülzāra çıkdı bāġ-ıla
Māh-rūlar birbirine gösterür barmag-ıla

gülzār-ı çīn:

1. **gülzār-ı çīn:**--*e*
Gazel 3108
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çin gül bahçesi.

Boyuñ serve yüzüñ gülzār-ı çīne
Dişüñ beñzer senüñ dürr-i semīne

gülzār-ı ḫüsn:

1. **gülzār-ı ḫüsn:**
Gazel 3463
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) güzelliğinin gül bahçesi.

Nihāl-i serv-i ḳaddüñi görüp gülzār-ı ḫüsn içre
Ayaguña revān oldı akar bu gözlerüm yaşı

2. **gülzār-ı ḫüsn:**
Gazel 3462
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) güzelliğinin gül bahçesi.

Görüp gülzār-ı ḫüsn içre ben ol serv-i ḫırāmānı
Akıtdum pāyına cūlar kılup bu çeşm-i giryānı

3. **gülzār-ı ḫüsn:**-*e*
Gazel 3420
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin gül bahçesi.

Gülzār-ı ḫüsne karşu Muḥibbī bulınmadı
Zārlıḳ ider bülbül-i gūyā benüm gibi

4. **gülzār-ı ḥüsn:**
Gazel 3428
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin gül bahçesi.

Yaşın revāne kıldı gülzār-ı ḥüsn içinden
Tā ki Muḥibbī gördi sen serv-ḳad bülendi

5. **gülzār-ı ḥüsn:**-*-üñ*
Gazel 3095
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin gül bahçesi. II Sevgilinin güzelliği.

Gülzār-ı ḥüsnüñ içre her gice ṣubḥ olınca
Okur Muḥibbī medḥüñ bülbülleyin Nevāda

gümān:

1. **gümānum:**-*um*
Gazel 3389
Mısra: **10**
Zan, şüphe.

Ol kemān-ebrū gelüp didi Muḥibbī yāruñam
Şimdi bildüm yār-ımış hergiz gümānum kalmadı

gümān içi:

1. **gümān içi:**-*-i, -(n)de*
Gazel 3008
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Zan, şüphe içinde.

Bilüñle agzuñ iy dōst bilmem ki var mı yok mı
Geçdi dirīġ ‘ömrüm uşbu gümān içinde

gün:

1. **gün:**
Gazel 3152
Mısra: **3**
Güneş.

Gün gibi ‘ālem yüzin kılsa münevver tañ mıdur
Ol ḳamer-rū bedr olup girdi çün on dört yaşına

2. **gün:**
Gazel 3159
Mısra: **9**
Güneş.

Añsa Muḥibbī gün yüzüñi zār eylese
Gūş-ı zamāne toptolu ol ṣadā-y-ıla

3. **gün:**
Gazel 3190
Mısra: **7**
Güneş.

Yüzine gün ḳamer alnına anuñ beñzemeye
Ne revādur aña nisbet ideler mihr ü mehi

4. **gün:**
Gazel 3198
Mısra: **1**
Güneş.

Kim-durur ruḫsāruña gün gibi per-tāb olmadı
Ya anı gördükde bu çeşmüm tolu āb olmadı

5. **gün:**
Gazel 3204
Mısra: **9**
Güneş.

‘Işḳum degül mi gün gibi rūşen kim añlamaz
Ola kim ‘ayāndur aña ne ḥācet beyān daḫı

6. **gündür:**-*dür*
Gazel 3231
Mısra: **1**
Güneş.

Yüzüñ gündür ḳamer alnuñ saña hīç beñzemez ḥurī
Ḥaḳīḳat senden alurlar gelüp mihr-ile meh nūrı

7. **gün:**
Gazel 3245
Mısra: **2**
Güneş.

Ḫūblar encüm kamu sen māh-ı tābān ol yüri
Gün gibi fer vir cihāna mihr-i raḫşān ol yüri

8. **güne:**-*e*
Gazel 3237
Mısra: **6**
Zaman, vakit.

Sevdā-yı zülfi başuma bildüm belā-y-ımış
Bilmem ne güne saklayısar ol belā beni

9. **günümüz:**-*üm, -üz*
Gazel 3013
Mısra: **6**
Gün, zaman, vakit, an.

Mey beñzer diyü la‘lüñe elden düşürmedüñ
Geçdi efendi günümüz ‘iyş-i müdām-ıla

10. **güni:**-*i*
Gazel 3443
Mısra: **2**
Gün, zaman, vakit, an.

Merdāne er ki görse kılıç ok u ya güni
Ol gün gözine görine ẕevḳ u ṣafā güni

11. **gündür:**-*dür*
Gazel 3476
Mısra: **1**
Gün, zaman, vakit, an.

Niçe gündür gözlerem ol gözleri āhūları
N'eyleyem derdā dirīġā görmedüm āh oları

12. **gün:**
Gazel 3036
Mısra: **8**
1) Gündüz, 2) Yirmi dört saatlik zaman dilimi.

Ġarra olma dār-ı dünyā bir misāfir-ḫānedür
Her gelen gitdi beş on gün anda mihmānsın yine

13. **gün:**
Gazel 3059
Mısra: **1**
1) Gündüz, 2) Yirmi dört saatlik zaman dilimi.

Seḥāb-ı zülfini gün yüze perde
İdelden ugradum biñ dürlü derde

14. **günde:**-*de*
Gazel 3138
Mısra: **3**
1) Gündüz, 2) Yirmi dört saatlik zaman dilimi.

Günde biñ kerre yapar yār yıkar göñlüm evin
Ṭıfldur olmaz 'aceb itdügi hep bāz gele

15. **gün:**
Gazel 3322
Mısra: **12**
1) Gündüz, 2) Yirmi dört saatlik zaman dilimi.

Diler Muḥibbī 'ışḳuñ derd ü belāsı çokdur
Gün geçdügince artar bu göñlümüñ de āhı

16. **gün:**
Gazel 3350
Mısra: **1**
Gün, güneş, aydınlık, parlak.

Yüzüñe gün dimişem beñzedüp alnuña mehi
'Afv it pādişehüm kuluñ olur çok günehi

17. **güni:**-*i*
Gazel 3443
Mısra: **4**
Gün II Zaman.

Ol er midür ki ni'metüñ üstinde lāf ura
Bil er odur ki terk ide başın cefā güni

18. **güni:**-*i*
Gazel 3443
Mısra: **6**
Gün II Zaman.

Bārān olursa başına ok yıldırım kılıç
Gerçek er olana gelür ol gün 'aṭā güni

19. **güni:**-*i*
Gazel 3443
Mısra: **8**
Gün II Zaman.

Yol yok-durur beḳāya eger irmeye ecel
Peymāne pür ola meger oldur fenā güni

20. **gün:**
Gazel 3076
Mısra: **9**
Aydınlık, nur.

Gün 'ārıżına māni' olur āh-ı Muḥibbī
Görmem yüzini kaldum ebed hīr arasıda

21. **güni:**-*i*
Gazel 3443
Mısra: **10**
Gün, bir günlük zaman dilimi.

Çün rezmgāh er kişinüñ bezmgāhıdur
Olsa ne tañ Muḥibbī feraḥ mācerā güni

22. **gün:**
Gazel 3035
Mısra: **7**
Apaçık; belli. II Güneş.

Ẕerre gibi gün yüzi şevḳine sergerdān olup
Giceler tā ṣubḥa dek efġān iderdüm nāy-ıla

23. **gün:**
Gazel 3119
Mısra: **3**
Apaçık; belli. II Güneş.

Yüzüñ 'uṣṣāḳa gösterseñ n'ola gün gibi iy meh-rū
Demidür güzelüm mihrüñ yiter nā-mihribān olma

24. **güni:**-*i*
Gazel 3443
Mısra: **1**
An, vakit, zaman.

Merdāne er ki görse kılıç ok u ya güni
Ol gün gözine görine ẕevḳ u ṣafā güni

25. **gün:**
Gazel 3115
Mısra: **2**
Güneş. || Güneşin doğuşu ile batışı arasındaki zaman parçası, gündüz. || Zaman, vakit.

Kim nisbet ider gün yüzini şems-i ḍuhāya
Raġbet mi kalur gün ki ṭulū' eyleye aya

26. **günüm:**-*üm*
Gazel 3158
Mısra: **10**
Güneşin doğuşu ile batışı arasındaki zaman parçası, gündüz.

Dirler baña ki ṣabr iden irür viṣāle āh
Kalmadı ṣabr geçdi günüm āh u vā-y-ıla

27. **günde:**-*de*
Gazel 3384

Mısra: **5**
Dünyanın kendi yörüngesi etrafında bir defa dönmesinden ibaret 24 saatlik zaman parçası.

Günde biñ kez n'ola düşnām ile añsa beni yār
Elümüzden ne gelür aña du'ādan ġayrı

28. **gün:**
Gazel 3067
Mısra: **2**
Gün, gündüz II güneş.

Ẕerre-veş her kim meẕellet topragında ḫāk ola
Tañ degüldür gün gibi ger menzili eflāk ola

29. **gün:**
Gazel 3379
Mısra: **2**
Gün, gündüz II güneş.

Bu fenā deyrinde sanmañ cāh u māl egler beni
Bir yüzi gün alnı meh kaşı hilāl egler beni

30. **gün:**
Gazel 3411
Mısra: **8**
Gün, gündüz II güneş.

Ṭulū' itseñ seḥergehden dokınur şu'leñ aġyāra
Düşer mi saña hey āfet dine gün gibi hercāyī

31. **gün:**
Gazel 3445
Mısra: **1**
Gün, gündüz II güneş.

Gün gibi itdüñ ṭulū' gördüm çü iy meh-rū seni
Yine tīz girdüñ seḥāba örtdi ol gīsū seni

32. **gün:**
Gazel 3041
Mısra: **4**
Gün, gündüz II Aydınlık, parlak.

Dil zevraḳı ġarḳ olsa ne tañ ol dem içinde
Alnuña ḳamer gün yüzüñe beñzemez iy dōst

33. **günüñ:**-*üñ*
Gazel 3214
Mısra: **6**
Gün, gündüz. || *Sevgilinin yüzü.*

Ne içün yüzüñi zülfüñle didüm örtersin
Gül gibi güldi didi her günüñ olmaz mı şebi

34. **gün:**
Gazel 3367
Mısra: **3**
Gün, güneş.

Gün gibi başı anuñ göklere irse ne 'aceb
İşigüñ taşına yüz sürüp ide secdegehi

35. **gün:**
Gazel 3383
Mısra: **5**
Gün, güneş.

Göreliden gün yüzüñi niçe yıldur āh kim
Daḫı bir nisbetle cān-ı nātüvān eglenmedi

36. **gün:**
Gazel 3484
Mısra: **8**
Gün, güneş. II Aydınlık, parlak (yüz).

Zevāli olmasa ḫurşīd ü māhuñ
Yüzüñe gün dir-idüm alnuña ay

gün geç-:

1. **gün geç-:**--*üm, --er*
Gazel 3146
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vakit, zaman geçmek.

Āh u vāh-ıla günüm çünki geçer döne döne
Tañ mı hicriyle kebāb ola ciger döne döne

gün gibi ol-:

1. **gün gibi ol-:**-*a*
Gazel 3158
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş gibi olmak, parlamak.

Hīç ola mı gün gibi ol şāh-ı lā-naẕīr
Pertev salup ola bu ben bī-nevā-y-ıla

gün gün:

1. **gün gün:**
Gazel 3322
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günden güne // Her gün, daima, sürekli.

Ḥüsnüñi gördüm iy dōst gün gün olur ziyāde
Gönlüm daḫı şeb ü rūz arturdı āh u vāhı

gün tog:

1. **gün tog:**-*ar, -dı*
Gazel 3481
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sabah olmak, Güneş doğmak; isteklerini gerçekleştirmek için iyi bir duruma erişmek veya eline olağanüstü bir fırsat geçmek.

Kurtılup ẓulmet şebinde gün togardı başuma
İy Muḥibbī ol güneş ruḫsārı görsem bir daḫı

gün yüz:

1. **gün yüz:**--*üñ*
Gazel 3024
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş gibi parlak yüz.

Gül yüzüñsüz n'eylerem ben gülsitān-ı gülşeni
Gün yüzüñ olmasa 'ālem ẕerre gelür mi göze

2. **gün yüz:**-*üñ*
Gazel 3353
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş gibi parlak yüz.

Ṭāli' müsā'id olmadı görmege gün yüzüñ
'Ālem içinde var mı bed aḫter benüm gibi

3. **gün yüz:**-*lü*
Gazel 3434
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş gibi parlak yüz.

Her kimüñ alnı ḳamer gün yüzlü bir maḥbūb[ı] var
Gündüzi Nevrūz olup Ḳadr olsa tañ mı her şebi

4. **gün yüz:**--*i*, --*n*, --*e*
Gazel 3094
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneşin yüzü. II Sevgilinin güneş gibi parlak yüzü.

İder zülfini gün yüzine perde
Beni ugradur ol biñ dürlü derde

5. **gün yüz:**--*i*, --*n*, --*i*
Gazel 3115
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneşin yüzü. II Sevgilinin güneş gibi parlak yüzü. II Güneş, tasavvufta Allah'ı temsil eder.

Kim nisbet ider gün yüzini şems-i ḍuhāya
Raġbet mi kalur gün ki ṭulū' eyleye aya

6. **gün yüz:**-*i*, -*n*, -*e*
Gazel 3172
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Güneş gibi parlak yüz. 2. Güzel ve nurlu yüzlü.

Gün yüzine dilberüñ inkār iderse tañ mıdur
Böyledür ḫuffāş işi mihr-i cihān-ārā-y-ıla

7. **gün yüz:**-*üñ*
Gazel 3176
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Güneş gibi parlak yüz. 2. Güzel ve nurlu yüzlü.

Gün yüzüñ oldı şehā mihr-i cihān-tāb gibi
Anda zülf-i siyehüñ sünbül-i sīr-āb gibi

8. **gün yüz:**-*üñ*, -*den*
Gazel 3187
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Güneş gibi parlak yüz. 2. Güzel ve nurlu yüzlü.

Muḥibbī ẕerre gibi gün yüzüñden
Olalı dūr iñen āvāre düşdi

9. **gün yüz:**-*üñ*
Gazel 3189
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Güneş gibi parlak yüz. 2. Güzel ve nurlu yüzlü.

Gün yüzüñ göstermek-ile sīne-çāk itdüñ beni
Soñradan zülfüñ niḳāb idüp helāk itdüñ beni

10. **gün yüz:**-*i*, -*n*, -*e*
Gazel 3190
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Güneş gibi parlak yüz. 2. Güzel ve nurlu yüzlü.

Gözlerüm ḫīze olupdur bakamam gün yüzine
Getür iy bād-ı ṣabā küḥl ideyim ḫāk-i rehi

11. **gün yüz:**-*üñ*, -*e*
Gazel 3220
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Güneş gibi parlak yüz. 2. Güzel ve nurlu yüzlü.

Gün yüzüñe bakdukça Muḥibbī senüñ iy dōst
Yaş-ıla anuñ çeşmi kabagı tola-yazdı

12. **gün yüz:**-*i*, -*n*, -*e*
Gazel 3431
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Güneş gibi parlak yüz. 2. Güzel ve nurlu yüzlü.

Çözüp zülfin yüzine indi düşdi
Bulıtdur gün yüzine indi düşdi

13. **gün yüz:**-*i*, -*n*, -*e*
Gazel 3455
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Güneş gibi parlak yüz. 2. Güzel ve nurlu yüzlü.

Gün yüzine alnına 'āşıḳ degül māh-ı felek
Gice gündüz ya n'içün tolaşur anlar kūyını

14. **gün yüz:**-*in*
Gazel 3455
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Güneş gibi parlak yüz. 2. Güzel ve nurlu yüzlü.

Gizlese zülfinde ḳādir gözlerümde gün yüzin
Cān dimāġından niçe saklaya zülfi būyını

15. **gün yüz:**-*üñ*
Gazel 3458
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Güneş gibi parlak yüz. 2. Güzel ve nurlu yüzlü.

Ẕerre-veş kaldur nigārā bu ġubārı ḫākden
Çünki oldı gün yüzüñ mihr-i cihān-ārā gibi

16. **gün yüz:**-*üñ, -e*
Gazel 3485
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Güneş gibi parlak yüz. 2. Güzel ve nurlu yüzlü.

Gün yüzüñe bir naẓar kıldum tolageldi gözüm
İtmeseydüm ben anı hergiz temāşā kāşki

17. **gün yüz:**-*in*
Gazel 3494
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Güneş gibi parlak yüz. 2. Güzel ve nurlu yüzlü.

Ṭāli‘ümdür görmezem kūyına varsam gün yüzin
Āh kim togmaz şerefden ‘āşıḳuñ seyyāresi

18. **gün yüz:**-*i, -n, -e*
Gazel 3495
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Güneş gibi parlak yüz. 2. Güzel ve nurlu yüzlü.

Özini nisbet itmiş gün yüzine
Yakın oldı meger anuñ zevāli

19. **gün yüz:**-*i, -n, -i*
Gazel 3238
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel ve nurlu yüz.

Ecel gibi gelüp ḫaṭṭı beni öldüriser āḫir
Dilā gün yüzini görmege eylerseñ şitāb evlā

20. **gün yüz:**-*üñ, -den*
Gazel 3265
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş gibi yüz II Sevgilinin yüzü.

Gün yüzüñden ayru oldı gözlerüm yaşı şafaḳ
Hem çün gerdūn ben daḫı pür-ḫūn itdüm dāmeni

21. **gün yüz:**-*üñ, -i*
Gazel 3305
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş gibi yüz II Sevgilinin yüzü.

Her cāya ki vardum şehā tā ki görem gün yüzüñi
Komaz raḳīb-i rū-siyeh sāyem gibi dünbālümi

gün yüzi:

1. **gün yüzi:**--*i, --n, --e*
Gazel 3090
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günyüzü , gündüz.

Muḥibbī gün yüzine karşu āhı
Sakın kılma olur yüzine perde

gün yüzin:

1. **gün yüzin:**
Gazel 3089
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gün yüzü görmemek, sürekli sıkıntıya düşmek, sıkıntıdan kurtulamamak II güneşi görmemek, gün aydınlığını görmemek.

Jeng-i ġamda dil kalurdı ger mey-i nāb olmasa
Kim görürdi gün yüzin mihr-i cihān-tāb olmasa

gün yüzüñ:

1. **gün yüzüñ:**--*üñ*
Gazel 3060
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş gibi yüz.

Ay olur yıllar geçer görmem nigārā gün yüzüñ
Gösterürsin baña sen hicrān hicrān üstine

2. **gün yüzüñ:**
Gazel 3001
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güneş gibi yüz II sevgilinin güneş gibi yüzü.

Gün yüzüñ virdi şeref geldi bu ben ḫāk üstine
Pā kosam şimden girü tañ mıdur eflāk üstine

3. **gün yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 3000
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -

Sevgilinin güneş gibi yuvarlak ve parlak olan yüzü.

Ḥasret-ile ben kül oldum baña göster gün yüzüñ
Hey ḳıyāmet gel beni salma bugün ferdālara

günāh:

1. **günāhum:**-*um*
Gazel 3233
Mısra: **7**
Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, mâsiyet.

Günāhum çok yapışdum dāmenüñe
Ayırma togrı yoldan ben ġarībi

2. **günāhum:**-*um*
Gazel 3295
Mısra: **7**
1. Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, mâsiyet 2. Dince suç olduğu açıklanmamış olsa da insanlara zarar verdiği, vicdanları incittiği, doğrudan uzaklaştığı için suç sayılabilecek iş ve davranış, suç, yazık.

Yüzüm kara günāhum çok velī ġayrı ümīdüm yok
Umaram idesin şefḳat unıtma bu günāhkārı

3. **günāḥum:**-*um*
Gazel 3499
Mısra: **5**
1. Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, mâsiyet 2. Dince suç olduğu açıklanmamış olsa da insanlara zarar verdiği, vicdanları incittiği, doğrudan uzaklaştığı için suç sayılabilecek iş ve davranış, suç, yazık.

Günāḥum añıcak yaşum yeñilmez
İdersem ṣubḥ olınca āh u vāhı

4. **günāh:**
Gazel 3173
Mısra: **3**
Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, mâsiyet. // Suç, kabahat, kusur.

Gice gündüz işüñ günāh oldı
Añduguñca anı her ān agla

5. **günāh:**
Gazel 3190
Mısra: **3**
Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, mâsiyet. // Suç, kabahat, kusur.

Seni cān-ıla eger sevdüm ise sanma günāh
Kimdür ola ki görüp sevmeye sen pādişehi

6. **günāhum:**-*um*
Gazel 3272
Mısra: **2**
Allah katında yasaklanan şey // Suç, hata, kusur.

İntiḫāb idüp çıkardum māḥ-rūlardan seni
Bilmedüm n'oldı günāhum böyle yād itdüñ beni

7. **günāhuñ:**-*uñ*
Gazel 3298
Mısra: **9**
Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış || Suç, kusur, hata, kabahat.

Çok günāhuñ var Muḥibbī vaḳtidür gel tevbeye
Saç sakal agarmaduk başuñda bir mū kalmadı

8. **günāh:**
Gazel 3031
Mısra: **8**
Allah'ın emir ve yasaklarına uymamak.

Hicr-ile yakduñ beni kül eyledüñ ser-tā-ḳadem
Bilmezem kim sevdügüm midür seni iy şeh günāh

9. **günāh:**
Gazel 3022
Mısra: **2**
Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış || İnsanlara zarar verdiği, vicdanları incittiği, doğrudan uzaklaştığı için suç sayılabilecek iş ve davranış, suç.

Ḥālüme baksañ n'ola iy ḥüsn iline pādişāh
Cān u dilden seni kim çok sevse yanuñda günāh

10. **günāhını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3179
Mısra: **9**
1. Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, mâsiyet. 2. Dince suç olduğu açıklanmamış olsa da insanlara zarar verdiği, vicdanları incittiği, doğrudan uzaklaştığı için suç sayılabilecek iş ve davranış, suç, yazık.

Bu Muḥibbī'nüñ günāhını görüp geçmez misin
Kanı luṭf-ıla kerem ol tutalum kan eyledi

11. **günāhını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3240
Mısra: **9**
1. Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, mâsiyet. 2. Dince suç olduğu açıklanmamış olsa da insanlara zarar verdiği, vicdanları incittiği, doğrudan uzaklaştığı için suç sayılabilecek iş ve davranış, suç, yazık.

Sorma suçını günāhını hemān öldüregör
Seni çok çok sevenüñ az ola mı hīç günehi

12. **günāhını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3315
Mısra: **9**
1. Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, mâsiyet. 2. Dince suç olduğu açıklanmamış olsa da insanlara zarar verdiği, vicdanları incittiği, doğrudan uzaklaştığı için suç sayılabilecek iş ve davranış, suç, yazık.

Muḥibbī'nüñ günāhını bagışla
Ḥabībüñ ḥürmetine sen İlāhī

13. **günāh:**
Gazel 3234
Mısra: **3**
1. Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, mâsiyet. 2. Dince suç olduğu açıklanmamış olsa da insanlara zarar verdiği, vicdanları incittiği, doğrudan uzaklaştığı için suç sayılabilecek iş ve davranış, suç, yazık.

Gönlüme itdüm ḥıṭāb eydür gözümdendür günāh
Görmese ol meyl idüp çeker midüm bu miḥneti

14. **günāh:**
Gazel 3280
Mısra: **6**
1. Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, mâsiyet. 2. Dince suç olduğu açıklanmamış olsa da insanlara zarar verdiği, vicdanları incittiği, doğrudan uzaklaştığı için suç sayılabilecek iş ve davranış, suç, yazık.

Zülfüñe eger müşg didümse ḫaṭā ile
'Afv it günāh var mı hīç itmez ādemī

15. **günāḥ:**
Gazel 3448
Mısra: **5**
1. Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, mâsiyet. 2. Dince suç olduğu açıklanmamış olsa da insanlara zarar verdiği, vicdanları incittiği, doğrudan uzaklaştığı için suç sayılabilecek iş ve davranış, suç, yazık.

Sevdügüm seni günāḥ ise katuñda güzelüm
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

16. **günāha:**-*a*
Gazel 3499
Mısra: **7**
1. Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, mâsiyet. 2. Dince suç olduğu açıklanmamış olsa da insanlara zarar verdiği, vicdanları incittiği, doğrudan uzaklaştığı için suç sayılabilecek iş ve davranış, suç, yazık.

Du'ā idüp günāha tevbe eyle
Ḳabūl olur du'ālar ṣubḥgāhı

günāh it:

1. **günāh it:**-*dü, -m*
Gazel 3298
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günah sayılan bir davranışta bulunmak // Suç, kabahat işlemek.

Çok günāh itdüm velī bende rehrev kalmadı
Līk çeşmüm dökmedük göz yaşını su kalmadı

günahkār:

1. **günāhkārı:**-*ı*
Gazel 3295
Mısra: **8**
Günah işleyen, günah işlemiş (kimse).

Yüzüm kara günāhum çok velī ġayrı ümīdüm yok
Umaram idesin şefḳat unıtma bu günāhkārı

gün-be-gün:

1. **gün-be-gün:**
Gazel 3308
Mısra: **4**
Gün geçtikçe, günden güne.

Ḥasretle bu gözüm yaşı benüm cūlar iken
Gün-be-gün budur 'aceb arta bu gönlüm 'aṭaşı

2. **gün-be-gün:**
Gazel 3403
Mısra: **7**
Gün geçtikçe, günden güne.

Arturmaz-ıdı cevr ü cefāsını gün-be-gün
Ger olmasaydı 'āşıḳa yāruñ 'ināyeti

3. **gün-be-gün:**
Gazel 3255
Mısra: **1**
Gittikçe, günden güne, gün günden.

Gün-be-gün arturduñ iy dōst sen in'āmuñı
Baña da lāyıḳ budur dilden komayam nāmuñı

günden güne:

1. **günden güne:**--*den*, --*e*
Gazel 3123
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz daha.

Bir elif ḳad ḥasretinden ḳāmetüm nūn olmada
Āh kim günden güne ḥālüm diger-gün olmada

2. **günden güne:**
Gazel 3354
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gün geçtikçe, gitgide.

İy dil ṭabībi derdüme bir çāre eyle gel
Günden güne artma[da]dur dil saḳāmeti

3. **günden güne:**-*den, -e*
Gazel 3212
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her gün biraz daha, gün geçtikçe, gün günden.

Nigāruñ artdı günden güne derdi
Baña ol itdügin hīç kes ne gördi

4. **günden güne:**
Gazel 3253
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz daha.

Benüm günden güne ḥālüm müşevveş olup artmakda
Neden bilmeyesin ḥālüm seni ṣāḥib-żamīr itdi

5. **günden güne:**
Gazel 3267
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her gün biraz daha, gün geçtikçe, gün günden.

Ḥālümi görüp itmedi dilber teraḥḥümi
Günden güne ziyāde ider dil taẓallümi

gündüz:

1. **gündüz:**
Gazel 3031
Mısra: **10**
Gündüz vaktinde, gündüzleyin.

Gül yüzüñsüz sorar-ısañ bu Muḥibbī ḥālini
Gice bülbül gibi efġān eylemekdür gündüz āh

2. **gündüzi:**-*i*
Gazel 3434
Mısra: **8**
Gündüz, sabah || aydınlık.

Her kimüñ alnı ḳamer gün yüzlü bir maḥbūb[ı] var
Gündüzi Nevrūz olup Ḳadr olsa tañ mı her şebi

3. **gündüz:**
Gazel 3377
Mısra: **4**
1. İsim. Günün sabahtan akşama kadar süren aydınlık bölümü. 2. Zarf. Gündüz vaktinde.

Düşeliden derd-i ‘ışḳa ġamdan özge bulmadum
Gice gündüz ayru olmaz cān-ıla dil maḥremi

4. **gündüzinden:**-*in, -den*
Gazel 3192
Mısra: **9**
Güneşin doğuşu ile batışı arasındaki aydınlık zaman, gün.

Gicesi gündüzinden farḳ olınmaz
Muḥībbī’nüñ geçer leyl ü nehārı

güneh:

1. **günehden:**-*den*
Gazel 3299
Mısra: **2**
Allah’ın emirlerine aykırı olan davranış, mâsiyet.

Ger ḫāṭā ile disem güneş senüñ rūyuñ gibi
Ol günehden olısar yüzüm siyeh mūyuñ gibi

2. **günehi:**-*i*
Gazel 3240
Mısra: **10**
1. Allah’ın emirlerine aykırı olan davranış, mâsiyet. 2. Dince suç olduğu açıklanmamış olsa da insanlara zarar verdiği, vicdanları incittiği, doğrudan uzaklaştığı için suç sayılabilecek iş ve davranış, suç, yazık.

Sorma suçını günāhını hemān öldüregör
Seni çok çok sevenüñ az ola mı hīç günehi

3. **günehi:**-*i*
Gazel 3350
Mısra: **2**
1. Allah’ın emirlerine aykırı olan davranış, mâsiyet. 2. Dince suç olduğu açıklanmamış olsa da insanlara zarar verdiği, vicdanları incittiği, doğrudan uzaklaştığı için suç sayılabilecek iş ve davranış, suç, yazık.

Yüzüñe gün dimişem beñzedüp alnuña mehi
‘Afv it pādişehüm kuluñ olur çok günehi

4. **günehi:**-*i*
Gazel 3367
Mısra: **10**
1. Allah’ın emirlerine aykırı olan davranış, mâsiyet. 2. Dince suç olduğu açıklanmamış olsa da insanlara zarar verdiği, vicdanları incittiği, doğrudan uzaklaştığı için suç sayılabilecek iş ve davranış, suç, yazık.

Bu Muḥibbī seni cānıyla sever ger suç ise
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

5. **günehi:**-*i*
Gazel 3448
Mısra: **6**
1. Allah’ın emirlerine aykırı olan davranış, mâsiyet. 2. Dince suç olduğu açıklanmamış olsa da insanlara zarar verdiği, vicdanları incittiği, doğrudan uzaklaştığı için suç sayılabilecek iş ve davranış, suç, yazık.

Sevdügüm seni günāḥ ise katuñda güzelüm
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

güneş:

1. **güneşe:**-*e*
Gazel 3026
Mısra: **2**
Güneş, gezegenlere ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren büyük gök cismi. II sevgili.

Her ṭarafdan zülf kim düşmiş o ḥaddi meh-veşe
Bir bölük Hindū gibi san kim taparlar güneşe

2. **güneş:**
Gazel 3185
Mısra: **5**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrafında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayatın devamı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyaya en yakın yıldız, şems.

İy güneş ṭal‘at eger yaşlar döküp āh eylesem
Ebrler yaş dökmeye bu çeşm-i giryānum gibi

3. **güneşdür:**-*dür*
Gazel 3284
Mısra: **3**
Gezegenlere ve dünyaya ışık ve ısı veren gök cismi, necm. Bu gök cisminin çevreye yaydığı ısı ve ışık || Tasavvufta manevi öndere verilen ünvan.

Güneşdür yüzini her kim görürse
Kalur mı ẕerre gibi hīç ḳarārı

4. **güneş:**
Gazel 3299
Mısra: **1**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrafında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayatın devamı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyaya en yakın yıldız, şems. Beyitte sevgilinin yüzü ile güneş arasında ilgi kurulmuştur.

Ger ḫāṭā ile disem güneş senüñ rūyuñ gibi
Ol günehden olısar yüzüm siyeh mūyuñ gibi

5. **güneş:**
Gazel 3481
Mısra: **10**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrafında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayatın devamı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyaya en yakın yıldız, şems. Beyitte sevgilinin yüzü ile güneş arasında ilgi kurulmuştur.

Kurtılup ẓulmet şebinde gün togardı başuma
İy Muḥibbī ol güneş ruḫsārı görsem bir daḫı

6. **güneş:**
Gazel 3120
Mısra: **5**
Güneş. || Güneş, parlaklığı ve aydınlığı nedeniyle sevgilinin yanağına benzer.

Güneş ruḫsārını gördüm beni benden hemān aldı
Göyindüm āteş-i ‘ışḳa sanasın şem‘e pervāne

gürbe:

1. **gürbe:**
Gazel 3188
Mısra: **7**
Kedi.

Gürbe iken katumda şīr ü peleng
Bir gözi āhū beni şikār itdi

gürbe vü müş:

1. **gürbe vü müş:**-*ı*
Gazel 3459
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kedi ve fare.

Raḳīb-ile Muḥibbī’yi sakın kūyuñda bir görme
Kagan arslana beñzetmek olur mı gürbe vü müşı

gürīz it-:

1. **gürīz it-:**-*mez*
Gazel 3286
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaçmak, kaçışmak, firar etmek.

Çeşmüñ elinde tīġ-ı tīz andan bu dil itmez gürīz
Zülfüñle eyler bāzīçe görmez misin canbāzuñı

ġurūr:

1. **ġurūr:**
Gazel 3320
Mısra: **4**
Kendini beğenme, büyüklük taslama, boş şeylerle övünme, benlik, enâniyet, kibir, azamet.

Ṣāfī mey iç ṣūfiyā eyle gel āyīneñi pāk
Gidere dilden ġurūr u kibr-i Keykāvūsuñı

2. **ġurūr-ıla:**--*ıla*
Gazel 3127
Mısra: **6**
Kendini beğenme, büyüklük taslama, boş şeylerle övünme, benlik, enâniyet, kibir, azamet.

Sen sen ol kendüñi görme saña bu ‘ibret yiter
Sernigūn oldı ġurūr-ıla binenler kerkese

gūş:

1. **gūşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3003
Mısra: **11**
1. Kulak, üzn. 2. İşitme, kulak verme.

Zamāne gūşına çün ker dimişler
Kulak tutmaz Muḥibbī āh u zāra

2. **gūşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3074
Mısra: **2**
1. Kulak, üzn. 2. İşitme, kulak verme.

Zülf-i pīç-ā-pīçini dilber bırakdı gūşına
Āh kim şimden girü feryād degmez gūşına

3. **gūşem:**-*em*
Gazel 3105
Mısra: **3**
Kulak.

Eşk-i çeşüm bu ‘acebdür ki ciger gūşem iken
Kanda görse yapışur kanlu gibi dāmānuma

4. **gūşum:**-*um*
Gazel 3338
Mısra: **3**
Kulak.

Gūşum tolı çeng-ile nāyuñ ṣadāsıdur
İy pend-gū başuña eyle naṣīḥati

5. **gūşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3074
Mısra: **1**
Duyma organı, kulak.

Zülf-i pīç-ā-pīçini dilber bırakdı gūşına
Āh kim şimden girü feryād degmez gūşına

gūş eyle:

1. **gūş eyle:**
Gazel 3439
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dinlemek, kulak vermek.

Geçen geçdi gelenler de geçer dir
Bugün gūş eyle cāndan diñle nāyı

2. **gūş eyle:**-*mez*
Gazel 3464
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dinlemek, kulak vermek.

Diñlemezse nālemi kūyında yār olmaz ‘aceb
Nitekim gūş eylemez gül bülbülüñ feryādını

3. **gūş eyle:**-*mez*
Gazel 3335
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
İşitmek, dinlemek, kulak vermek.

Vā‘iẓ yiter naḳl-i kerāmet-i şeyḫ-i şehir
Gūş eylemez rind olanlar fesāne[y]i

4. **gūş eyle:**-*mez*
Gazel 3404
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
İşitmek, dinlemek, kulak vermek.

Şol ḳadar zārīlık itdüm bakmadı bir kez baña
Nite kim gül bülbülüñ gūş eylemez efġānını

5. **gūş eyle:**-*mez*
Gazel 3491
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşitmek, dinlemek, kulak vermek.

İñlerem bülbül gibi gül yüzine karşu velī
Bir nefes gūş eylemez dildār āh-ı serdümi

6. **gūş eyle:**-*r, -i, -se, -ñ*
Gazel 3307
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Gūş eyler-iseñ ḥālüme iy yār-ı cefā-ḫū
İẓhār idem saña kamu rāz-ı nihānı

gūş eyle-:

1. **gūş eyle-:**-*me, --dü, --ñ*
Gazel 3077
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşitmek, dinlemek.

Gūş eylemedüñ pendümi ḥālüñ beter olsun
Kaç kerre didüm ugrama ‘ışḳuñ yöresine

2. **gūş eyle-:**-*y, -en, -ler*
Gazel 3276
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Nālemi gūş eyleyenler bilür ancak ḥālümi
Çenge teşbīh eyledi kim gördi ḳadd-i dālumı

3. **gūş eyle-:**-*me, -di*
Gazel 3157
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşitmek, dinlemek, kulak vermek.

Dolaşdı göñül āh çün ol zülf-i dü-tāya
Gūş eylemedi pendi özin atdı belāya

gūş id-:

1. **gūş id-:**-*üp*
Gazel 3134
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşitmek, dinlemek, kulak vermek.

Meclis-i rūz-ı ezel nāyuñ ṣadāsın gūş idüp
Geldi ‘ışḳ içre anuñçün bu hevālar başuma

2. **gūş id-:**-*e*
Gazel 3150
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşitmek, dinlemek, kulak vermek.

Nāle eyle iy göñül çal sīnemüñ ṭanbūrını
Ola kim bir dem turup gūş ide dilber sāzuma

gūş id:

1. **gūş id:**-*üñ*
Gazel 3363
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kulak vermek, dinlemek.

Baḥr-ı dilden arayup buldum niçe cevherleri
Gūş idüñ yārān size ‘arż eyleyem gevherleri

2. **gūş id:**-*en*
Gazel 3447
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kulak vermek, dinlemek.

İy Muḥibbī levḥ-i dilde naḳş ide bī-iḫtiyār
Ehl-i diller meclisinde gūş iden eş‘āruñı

gūş it-:

1. **gūş it-:**-*-me*
Gazel 3084
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dinlemek.

İy göñül kim ‘āşıḳı men‘ ider-ise bādeden
Bāda virür ‘aḳl[ı] gūş itme kelām-ı ḫāmına

2. **gūş it-:**-*-mek*-*-mez*
Gazel 3004
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dinlemek, kulak vermek, işitmek.

Fiġān u nālemi derdā benüm gül gibi gūş itmez
Gelürsem giceler bülbül gibi tā ṣubḥ feryāda

3. **gūş it-:**-*mek*
Gazel 3293
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Raḳībüñ sözine uyup kapuñdan beni redd itdüñ
Benüm ḥaḳḳumda gūş itmek revā mı ḳavl-i bed-gūyı

4. **gūş it-:**-*-meg, -e*
Gazel 3134
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşitmek, dinlemek, kulak vermek.

Şerḥ kılsam leylī zülfinüñ muṭavvel ḳıṣṣasın
Cem‘ olur gūş itmege bay u gedālar başuma

5. **gūş it-:**-*me*
Gazel 3156
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşitmek, dinlemek, kulak vermek.

Ḳaṣdı bu ki kapuñdan ıra bini raḳīb
Gūş itme sözin uymagıl ol yüzi karaya

gūş kıl:

1. **gūş kıl:**
Gazel 3321
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dinlemek, kulak vermek.

İy perī-rū gūş kıl bir bir diyem bu ḥālümi
Umaram ki raḥm idesin işidüp aḥvālümi

2. **gūş kıl:**
Gazel 3298
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
İşitmek, dinlemek, kulak vermek.

Gūş kıl iy ġonca-fem kūyuñda göñlüm nālesin
Dime bāġumda benüm bülbül-i ḫoş-gū kalmadı

gūş kıl-:

1. **gūş kıl-:**-*sa*
Gazel 3213
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek. II Önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Her ne söz söyler Muḥibbī hep ḥaḳīḳatdür sözi
Gūş kılsa şi‘rini taḥsīn iderdi Mevlevī

2. **gūş kıl-:**-*sa*
Gazel 3250
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşitmek, dinlemek, kulak vermek.

Her ne söz söyler Muḥibbī hep ḥaḳīḳatdür sözi
Gūş kılsa şi‘rini taḥsīn iderdi Mevlevī

gūş tut:

1. **gūş tut:**-*ı, -ma, -y, -a, -sın*
Gazel 3459
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kulak tutmak: Dinlemek, işitmek istemek.

N’ola sulṭān-ı ‘alemsin kapuñda dāda dād eyle
Sorılmaz mı ‘aceb āḫir n’içün tutmayasın gūşı

gūşe:

1. **gūşesini:**-*si, -n, -i*
Gazel 3169
Mısra: **7**
Köşe.

Fāriġ ol eyle ḳanā‘at gūşesini iḫtiyār
‘Ālem içre her denīden iy gönül nān isteme

gūşe-i ‘uzlet:

1. **gūşe-i ‘uzlet:**
Gazel 3406
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnziva köşesi.

Ger ḥużūr itmek dilerseñ iy Muḥibbī fāriġ ol
Olmaya vaḥdet maḳāmı gūşe-i ‘uzlet gibi

gūş-ı zamāne:

1. **gūş-ı zamāne:**
Gazel 3013
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çağın, devrin kulakları.

Añup cefā vü cevrüñi āh eylesem eger
Gūş-ı zamāne toptolu ola ṣadām-ıla

2. **gūş-ı zamāne:**
Gazel 3159
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çağın, devrin kulakları.

Añsa Muḥibbī gün yüzüñi zār eylese
Gūş-ı zamāne toptolu ol ṣadā-y-ıla

ġussa:

1. **ġuşşayı:**-*y, -ı*
Gazel 3038
Mısra: **2**
Ar. Kalpte meydana gelen sıkıntı, kaygı, tasa.

Ṣabā kūy-ı dilārādan geçer āheste āheste
Anuñçün ġuşşayı dilden açar āheste āheste

2. **ġuşşadan:**-*dan*
Gazel 3263
Mısra: **10**
Gam, keder, hüzün, tasa.

Ezelden ḳışmet oldı şādī vü ġam
Muḥibbī saña düşdi ġuşşadan pay

3. **ġuşşa:**
Gazel 3307
Mısra: **1**
Gam, keder, hüzün, tasa.

Geçdi dirīġ ġuşşa ile ‘ömr-i cevānı
Surḫ idi ezel şimdi bulup çehre ḫazānı

4. **ġuşşa:**
Gazel 3378
Mısra: **4**
Acı, sıkıntı, keder, kaygı, tasa.

‘Ālemde kaçan ḳışmet olındı ġam u şādī
Cümle ġam-ıla ġuşşa bu ben bī-dile düşdi

ġuşşa-i ferhād:

1. **ġuşşa-i ferhād:**-*ı*
Gazel 3410
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ferhad'ın çektiği sıkıntılar.

Ġuşşa-i Ferhād’ı ko efsāne Mecnūn ḳışşası
Ehl-i şevḳ olan okısun kendünüñ dīvānını

güş(um)a gir-:

1. **güş(um)a gir-:**-*um, -a, -elden*
Gazel 3498
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kulağına gelmek: 1. Kulağına çalınmak. 2. Duymak.

Beni rüsvā idüp dīvāne kıldı
Girelden gūşuma ‘ışḳuñ ṣadāsı

güvāh:

1. **güvāhı:**-*ı*
Gazel 3499
Mısra: **10**
Şahit, delil, tanık.

Muḥibbī ‘ışḳına şāhid gerekse
Getüre eşk-ile āhı güvāhı

2. **güvāh:**
Gazel 3022
Mısra: **6**
Şahit, delil, tanık.

Hīç kes bilmez belā vü derdini bu gönlümüñ
Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdümdür aña el-ḥaḳ güvāh

3. **güvāh:**
Gazel 3022
Mısra: **10**
Şahit, delil, tanık.

Cān fedā itmez Muḥibbī dir-imiş ol bī-vefā
Cān u bāş yolındadur çokdan bu söze Ḥaḳ güvāh

gūy:

1. **gūyuñ:**-*un*
   Gazel 3281
   Mısra: **6**
   Söz.

Her yaña baksam her ṭaraf meşġūl tesbīḥ du‘ā
Var mı cihānda bir kelām hīç guft-ile gūyuñ gibi

2. **gūy-ıla:**-*ıla*
   Gazel 3168
   Mısra: **10**
   1. Yuvarlak şey, top, küre. 2. Çevgân oyununda kullanılan top.

Ḥüsn meydānında çevgān itdi çün zülfini yār
Başuñı top it Muḥibbī oynasun ol gūy-ıla

gūyā:

1. **gūyā:**
   Gazel 3180
   Mısra: **8**
   Sözde, sanki.

Nāle eylerdi maḳām-ı rāstda muṭrib daḫı
Giceler tā ṣubḥ olınca nāylar gūyā idi

gūyā eyle:

1. **gūyā eyle:**-*di*
   Gazel 3475
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Konuşturmak, söyler hale getirmek.

Gülşen-i ḥüsn içre gül gibi cemālin ‘arż idüp
Lāl iken ‘uşşāḳı bülbül gibi gūyā eyledi

gūyiyā:

1. **gūyiyā:**
   Gazel 3147
   Mısra: **4**
   Güya, sanki.

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum bu rūy-ı zerd-ile
Gūyiyā nīlūferem kaldum miyān-ı ābda

2. **gūyiyā:**
   Gazel 3069
   Mısra: **3**
   "Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.

Gūyiyā peyk-i beyābān olup şūrīde [dil]
Tāc-ı gülgūn geyer başına ra‘nā lāle

3. **gūyiyā:**
   Gazel 3144
   Mısra: **2**
   "Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.

Ruḫlaruñ ‘aksi şehā bu çeşm-i pür-ḫūnābda
Berg-i güldür gūyiyā düşmiş şarāb-ı nābda

güymez:

1. **güymez-imiş:**
   Gazel 3086
   Mısra: **4**
   Beklemek, sabretmek, intizar etmek, gözlemek.

‘Āşıḳ oldum gitdi gönlüm bir yaña ben bir yaña
Güymez-imiş ‘ışḳ vādīsinde yoldaş yoldaşa

güz yaşı:

1. **güz yaşı:**-*üñ, --ı, --y, --la*
   Gazel 3110
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gözyaşı.

Ka‘be-i vaşlın añup her gice āh u vāh kıl
Ağla yaşlar dök güzüñ yaşıyla dönsün zemzeme

güzel:

1. **güzele:**-*e*
   Gazel 3237
   Mısra: **1**
   Taşıdığı üstün nitelikler veya isteğe uygun olması sebebiyle insanda iyi etki bırakan, takdir uyandıran kişi, dilber, sevgili.

Dil itdi yine bir güzele mübtelā beni
Rāḥat yüzini görmeyiser āh u vā beni

2. **güzelüñ:**-*üñ*
   Gazel 3083
   Mısra: **1**
   Dilber, sevgili, mahbub.

Her kim güzelüñ aldanur evvel vefāsına
Lāyıḳdur anuñ ugraya āḫir cefāsına

3. **güzel:**
   Gazel 3039
   Mısra: **1**
   Taşıdığı üstün nitelikler veya isteğe uygun olması sebebiyle insanda iyi etki bırakan, takdir uyandıran || sevgili.

Seyr iderken bir güzel gördüm bugün bāzārda
Ruḫları mānendi bir gül bitmedi gülzārda

4. **güzeller:**-*ler*
   Gazel 3109
   Mısra: **7**
   Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.

Güzeller seyr ider olmış ‘araḳ-rīz
Ki san gül-berg üzre düşdi jāle

5. **güzeller:**-*ler*
Gazel 3109
Mısra: **12**
Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.

Gözüm yaşına meyl itse ‘aceb mi
Güzeller māyil olur çünki māla

6. **güzeller:**-*ler*
Gazel 3124
Mısra: **10**
Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.

İñen olmaya ‘ışḳ bünyādı muḥkem
Güzeller cevr ile gelmese nāza

7. **güzellerden:**-*ler*, -*den*
Gazel 3192
Mısra: **5**
1. Göze ve kulağa hoş gelen, görülmesi, duyulması insana zevk veren, cemil. 2. Taşıdığı üstün nitelikler veya isteğe uygun olması sebebiyle insanda iyi etki bırakan, takdir uyandıran.

Güzellerden vefā ummak ‘acebdür
Bulardan görmedi kimse bu kārı

8. **güzellerden:**-*ler*, -*den*
Gazel 3376
Mısra: **5**
1. Göze ve kulağa hoş gelen, görülmesi, duyulması insana zevk veren, cemil. 2. Taşıdığı üstün nitelikler veya isteğe uygun olması sebebiyle insanda iyi etki bırakan, takdir uyandıran.

Vefā gelmez güzellerden gel iy dil añа yiltenme
Cefā vü cevr-ile meşhūr olupdur çün anuñ adı

9. **güzel:**
Gazel 3452
Mısra: **3**
1. Göze ve kulağa hoş gelen, görülmesi, duyulması insana zevk veren, cemil. 2. Taşıdığı üstün nitelikler veya isteğe uygun olması sebebiyle insanda iyi etki bırakan, takdir uyandıran.

Görse her kanda güzel olur anuñ şeydāsı
Bilmezem n’eyleyeyin bu dil-i āvārecügi

10. **güzeller:**-*ler*
Gazel 3351
Mısra: **5**
Çekici, cazip kimse ,özellikle genç kız ve kadınlar hakkında kullanılır.

Güzeller kamusı andan cefā vü cevri ögrenmiş
Bu fende var mıdur bilsem aceb hīç anuñ üstādı

11. **güzeller:**-*ler*
Gazel 3319
Mısra: **7**
Çekici, cazip kimse ,özellikle genç kız ve kadınlar hakkında kullanılır. || Sevgili.

Ṣaf ṣaf olmışlar güzeller karşu durmışlar saña
Sensin bu dehr içinde cümlenüñ sensin şehi

12. **güzeller:**-*ler*
Gazel 3487
Mısra: **5**
Çekici, cazip kimse ,özellikle genç kız ve kadınlar hakkında kullanılır. || Sevgili.

Güzeller pāyına saçdum şu deñlü dürr-i eşki kim
Dükendi kīse-i çeşmüm bir iki üç direm kaldı

13. **güzelden:**-*den*
Gazel 3170
Mısra: **1**
1. Göze ve kulağa hoş gelen, görülmesi, duyulması insana zevk veren, cemil. 2. Çekici, câzip kimse [Özellikle genç kız ve kadınlar hakkında kullanılır].

Merd olan güzelden ḫulḳ u ḫūdur
Ḫıred naḳşıyla bakmaz er pīşe

14. **güzelüñ:**-*üñ*
Gazel 3021
Mısra: **1**
1. Göze ve kulağa hoş gelen, görülmesi, duyulması insana zevk veren, cemil. 2. Taşıdığı üstün nitelikler veya isteğe uygun olması sebebiyle insanda iyi etki bırakan, takdir uyandıran. 3. Sevgili.

Yine aldandı göñül bir güzelüñ pāresine
Raḥm idüp urmadı merhem dil ü cān yarasına

güzel-:

1. **güzeller:**-*ler*
Gazel 3293
Mısra: **9**
Çekici, cazip kimse, dilber.

Muḥibbī cevre māyildür güzeller terk ide sanma
Kesebilmez degül mu‘tād ola bir kimsenüñ ḫūyı

güzeller:

1. **güzeller:**
Gazel 3042
Mısra: **4**
Çekici, alımlı kimse.

Yaşumı sīm idüp itdüm yüzüm zerd
Güzeller meyl iderler sīm ü zerde

güzeller şāhı:

1. **güzeller şāhı:**-*ler*, -*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3230
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellerin şahı ve Sultanı II Sevgili.

Ol güzeller şāhını ger görse idi bir naẓar
Unudurdı zāhid-i bārid-nefes evrādını

güzelüm:

1. **güzelüm:**--*üm*
Gazel 3138
Mısra: **5**
Beğenilen, sevilen kimselere hitap sözü olarak kullanılır.

Kanlu yaşumı görüp kaçma iñende güzelüm
Niçe bir cevr ü cefālar kılasın vāz gele

2. **güzelüm:**
Gazel 3119
Mısra: **4**
Beğenilen, sevilen kimseler için kullanılan hitap sözü. II Sevgili.

Yüzüñ ‘uṣṣāḳa gösterseñ n’ola gün gibi iy meh-rū
Demidür güzelüm mihrüñ yiter nā-mihribān olma

3. **güzelüm:**
Gazel 3448
Mısra: **5**
Beğenilen, sevilen kimseler için kullanılan hitap sözü. II Sevgili.

Sevdügüm seni günāḥ ise katuñda güzelüm
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

güzer eyle-:

1. **güẕer eyle-:**--*r*
Gazel 3087
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Geçmek, gitmek.

Sīnede durmaz Muḥibbī ġamzesi eyler güẕer
Bir kaşı ya kirpügi ok yār sevdüm tāzece

güzer eyle:

1. **güẕer eyle:**
Gazel 3033
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Geçmek, geçip gitmek, dolaşmak.

Görmekde ise ger hevesüñ cenneti zāhid
Ol elini komaz kūyına bir kez güẕer eyle

güzer id-:

1. **güẕer id-:**-*er*
Gazel 3286
Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Geçmek.

Alsañ elüñe tīr-i tīz olmaz aña sīne siper
Atsañ ider durmaz güẕer iy dōst ḫadeng endāzuñı

H

hā:

1. **hā:**
   Gazel 3465
   Mısra: **7**
   Bir şeyi istenilen anda kullanmak anlamında kullanılmıştır; ha dediğin zaman.

Öpsem didükçe la‘lüñi hā dişledüñ lebüñ
Unutma yayuñ olur yasmada buracugı

2. **hā:**
   Gazel 3217
   Mısra: **1**
   Hayret ifâde eder.

İy ṣanem bilsem ne içün zār idersin hā beni
Ṭurra-i zülf-i siyehkāruñ ucından vā beni

3. **hā:**
   Gazel 3237
   Mısra: **8**
   İhtar, îkaz ve tembih bildirir.

Derd-i derūnı sorma baña iy refīḳ-ı ‘ışḳ
Odlara yakdum ‘ālemi söyletme hā beni

hˇāb:

1. **ḫˇāb:**
   Gazel 3238
   Mısra: **12**
   Uyku.

İşitdüm çeşm-i fettānı uyur ‘ālem olur rāḥat
Uyarmañ fitnedür ẓāhir ko tursun aña ḫˇāb evlā

2. **ḫˇābda:**-*da*
   Gazel 3072
   Mısra: **2**
   Uyku.

Hīç revā mıdur dilā sen böyle cāy-ı ābda
‘Ömri żāyi‘ eyleyüp bir dem kalasın ḫˇābda

3. **ḫˇāb:**
   Gazel 3070
   Mısra: **6**
   Uyku II Rüyā.

Ala gözler şehr-i ḥüsne nāẓır olmışdur meger
Tīġı elde yaslanur gelse kaçan ḫˇāb üstine

4. **ḫˇābda:**-*da*
   Gazel 3144
   Mısra: **10**
   Uyku II Rüyā.

Ḫalkı uyutmazsa efġānı Muḥibbī’nüñ ne tañ
Korkar andan ol mehi bir kimse görse ḫˇābda

5. **ḫˇābda:**-*da*
   Gazel 3288
   Mısra: **7**
   Uyku II Rüyā.

Ḫˇābda her ne didi cümle ferāmūş eyledüm
Gerçi dilden gitmeyüp tā ṣubḥa dek tekrār idi

6. **ḫˇābuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3290
Mısra: **6**
Uyku II Rüyā.

Düşde gördüm yār[ı] didüm [ben] der-āġūş itmişem
İşidüp didi bir ‘ārif vaṣla yordum ḫˇābuñı

7. **ḫˇāb:**
Gazel 3325
Mısra: **6**
Uyku II Rüyā.

Āşüfte vü ser-geşte olup sünbül-i miskīn
Ḫˇāb içre meger gördi yine zülf-i nigārı

8. **ḫˇāb:**
Gazel 3358
Mısra: **2**
Uyku II Rüyā.

Bugün dīvānesi oldum görüp āh ol perī-zādı
Giceler ḫˇāb yüzin görmem iderem nāle feryādı

hāb:

1. **ḫāb-ıla:**-*ıla*
Gazel 3405
Mısra: **10**
Uyku.

Leşker-i ġam gelse itmege ḫarāb dil mülkini
Sen Muḥibbī ḫāb-ıla eyle anuñ tedbīrini

habāb:

1. **ḫabābı:**-*ı*
Gazel 3408
Mısra: **8**
Ar. 1. Su üzerinde peyda olan kabarcık. 2. Şebnem.

Sīnemde gören şāh-ı ġamı ḫayme sanurlar
Bu gözlerümüñ yaşı ile kanlu ḫabābı

habbe:

1. **ḫabbeye:**-*y, -e*
Gazel 3235
Mısra: **2**
Küçük tane, buğday, arpa vb. tahıl tanesi. // En ufak şey, zerre.

Kim temāşā eyleye bir laḥẓa ḥüsnüñ bāġını
Almaya bir ḫabbeye virseñ irem uçmagını

2. **ḫabbeye:**-*y, -e*
Gazel 3305
Mısra: **9**
Küçük tane, buğday, arpa vb. tahıl tanesi. // En ufak şey, zerre.

Alma Muḥibbī ‘āḳil ol dünyāy[ı] sen bir ḫabbeye
Āḫir saña ne kılısar bilmez misin bu ẓālümi

ḫˇābda ol-:

1. **ḫˇābda ol-:**--*ur*
Gazel 3147
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uykuda olmak.

Didi gördüñ mi beni ḫˇāb-ı şeb-i mehtābda
Didüm iy ārām-ı cān ‘āşıḳ olur mı ḫˇābda

haber eyle:

1. **ḫaber eyle:**
Gazel 3033
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Deyim**
Haber vermek, bildirmek, haber ulaştırmak.

Kim bir nefesüm kaldı hemān çıkmaga bu cān
İy bād-ı ṣabā yāra varup bir ḫaber eyle

haber getür:

1. **ḫaber getür:**-*i, -e*
Gazel 3323
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bildirmek, haberdar etmek, ulaştırmak II hatırlatmak, akla getirmek.

Yār kūyından ṣabā yili getüre ḫaberi
Būy-ı zülfiyle meşām-ı cāna irişe eseri

haber ilt:

1. **ḫaber ilt:**-*e*
Gazel 3384
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Haber iletmek/göndermek: . (Biri vâsıtasıyla bir kimseye) Bir husûsu bildirmek.

Hicr[i] ile ne belā çekdügini cān u göñül
Yāra kim ilte ḫaber bād-ı ṣabādan ġayrı

haber vir-:

1. **ḫaber vir-:**--*i, --n, --me*
Gazel 3093
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bildirmek, haber ulaştırmak. II Bir durumun, bir olayın belirtisi olmak.

Zāhidā añma baña virme ḳıyāmet ḫaberin
Her kaçan yār ḳıyām itse ḳıyāmet getüre

2. **ḫaber vir-:**--*mek-mek*
Gazel 3030
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bildirmek, haber ulaştırmak.

Ḥadīs-i ‘ışḳ-ı dilberden ḫaber virmek diler göñlüm
Velī korkaram andan kim cihān başdan başa yana

haber vir:

1. **ḫaber vir:**-*i, -n, -me, -di*
Gazel 3312
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bildirmek, haber ulaştırmak.

Kimse virmedi miyānıyla dehānı ḫaberin
Kim cevāb eydebile bilmeyicek ‘ilm-i ḫafī

2. **ḫaber vir:**-*dü, -m*
Gazel 3470
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bildirmek, haber ulaştırmak.

Lebleri sırrın bilüp virdüm miyānından ḫaber
Āferīn eydür Muḥibbī’nüñ gören idrākini

haberdār ol-:

1. **ḫaberdār ol-:**--*ma, --sun*
Gazel 3029
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haberi olmak, bilgi sahibi olmak.

İşiden āh u efġānum benümle yanar ol oda
Benüm sūz-ı derūnumdan ḫaberdār olmasun kimse

habeş:

1. **ḫabeş:**
Gazel 3071
Mısra: **9**
Habeşistan ll sevgilinin saçı. (İnsanlarının siyah derili olması yüzünden saç siyahlığını ve yüzdeki siyah beni simgeler.).

Muḥibbī zülfi tārına Ḥabeş mülki ṭufeyl olsun
Bahā olmaya ḫāline ḫarāc-ı Hind ü Bengāl’a

habeşī:

1. **ḫabeşī:**
Gazel 3211
Mısra: **4**
1. Habeşistan halkından olan (kimse). 2. Çok koyu esmer tenli kimse.

Eyledüñ nūruñ-ıla ‘ālemi ser-cümle sefīd
Bendeñ oldı ‘Arab u hem ‘Acem ü hem Ḥabeşī

2. **ḫabeşī:**
Gazel 3289
Mısra: **6**
1. Habeşistan halkından olan (kimse). 2. Çok koyu esmer tenli kimse.

Hīç ola mı ki anuñ vaşlına ire elüm
Ol ola ‘ālī-neseb ben kul olam bir Ḥabeşī

ḥ̆āb-ı şeb-i mehtāb:

1. **ḫ̆āb-ı şeb-i mehtāb:**--*da*
Gazel 3147
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay ışığı / dolunay gecesinin uykusu.

Didi gördüñ mi beni ḫ̆āb-ı şeb-i mehtābda
Didüm iy ārām-ı cān ‘āşıḳ olur mı ḫ̆ābda

habīb:

1. **ḫabībi:**-*i*
Gazel 3233
Mısra: **1**
1. Sevilen kimse, sevgili, dost. 2. (Habîbullah “Allah’ın sevgilisi” sözünün kısaltılmışı olarak) Hz. Muhammed.

Ḫudā’nuñ hem kulısın hem ḫabībi
Şefā‘atden unıtma ben ġarībi

2. **ḫabībi:**-*i*
Gazel 3233
Mısra: **10**
1. Sevilen kimse, sevgili, dost. 2. (Habîbullah “Allah’ın sevgilisi” sözünün kısaltılmışı olarak) Hz. Muhammed.

Muḥibbī’yi kapuñdan itme maḥrūm
Ḫudā’nuñ hem kulısın hem ḫabībi

3. **ḫabībi:**-*i*
Gazel 3269
Mısra: **6**
1. Sevilen kimse, sevgili, dost. 2. (Habîbullah “Allah’ın sevgilisi” sözünün kısaltılmışı olarak) Hz. Muhammed.

Olup ‘āşıḳ cihānı geşt kıldum
Senüñ tek görmedüm ben bir ḫabībi

4. **ḫabībi:**-*i*
Gazel 3310
Mısra: **6**
1. Sevilen kimse, sevgili, dost. 2. (Habîbullah “Allah’ın sevgilisi” sözünün kısaltılmışı olarak) Hz. Muhammed.

N’ola ger ‘ışḳuñ ile bendeñ olsam
Olupsın dü cihānuñ sen ḫabībi

5. **ḥabīb:**
Gazel 3372
Mısra: **3**
1. Sevilen kimse, sevgili, dost. 2. (Habîbullah "Allah'ın sevgilisi" sözünün kısaltılmışı olarak) Hz. Muhammed.

Ḫār-ıla yār olalı gül gibi gülşende ḥabīb
Ṣubḥa dek āh-ıla dil bülbüli geçürdi şebi

6. **ḥabībüm:**-*-üm*
Gazel 3119
Mısra: **8**
Sevilen kimse, sevgili, dost.

Amān vir yüzüñi bir dem göreyin soñradan öldür
Teraḥḥüm eyle luṭf eyle ḥabībüm bī-emān olma

7. **ḥabīb:**
Gazel 3158
Mısra: **13**
Sevilen kimse, sevgili, dost.

Salar Muḥibbī ḫastayı ferdāya çün ḥabīb
Ḥāli ne ola kim yile ol bī-vefā-y-ıla

8. **ḥabībüm:**-*-üm*
Gazel 3274
Mısra: **5**
1. Sevilen kimse, sevgili, dost. 2. Hz. Muhammed.

Yüzüñ mescid ḳıyām itseñ ḥabībüm
İdeler secdeler ebrū-yı ṭāḳı

9. **ḥabībüm:**-*-üm*
Gazel 3306
Mısra: **7**
1. Sevilen kimse, sevgili, dost. 2. Hz. Muhammed.

Cem' eyledi 'uṣṣāḳını kūyında ḥabībüm
'Arż itdi cemāl cümlesini muḥterem itdi

10. **ḥabībüm:**-*-üm*
Gazel 3330
Mısra: **5**
1. Sevilen kimse, sevgili, dost. 2. Hz. Muhammed.

Va'de kıldı dün ḥabībüm baña yüzin 'arż ide
Korkaram inkār ide boza bugün iḳrārını

ḥabībüñ ḥürmetine:

1. **ḥabībüñ ḥürmetine:**-*üñ, -i, -n, -e*
Gazel 3315
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Muhammed'in hürmeti için.

Muḥibbī'nüñ günāhını bagışla
Ḥabībüñ ḥürmetine sen İlāhī

ḥabs:

1. **ḥabs:**
Gazel 3112
Mısra: **14**
Hapsetmek. // Bir yere kapatıp çıkmasına izin vermemek, kapatmak, alıkoymak.

Zülfine el sun Muḥibbī ola kim bend eyleyüp
Sala āḫir ḥabs içün seni zenaḫ zindānına

ḥabs it:

1. **ḥabs it:**-*sün*
Gazel 3472
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yere kapatıp çıkmasına izin vermemek, kapatmak, alıkoymak.

Zülfüñe bend olmışın gel koy zenaḫdān çāhına
Tā ebed kurtarmasun ḥabs itsün ol zindān beni

ḥabs-i mü'ebbed id:

1. **ḥabs-i mü'ebbed id:**-*üp*
Gazel 3381
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ömür boyu sürecek hapis cezası vermek.

Çāh-ı zenaḫda ḥabs-i mü'ebbed idüp nigār
Cāsūs diyü sakladı göñlüm ulagını

ḥabs-i zenahdān eyle-:

1. **ḥabs-i zenaḫdān eyle-:**-*di*
Gazel 3235
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çeneye/çene çukuruna hapsetmek.

Zülfine bend eyleyüp ḥabs-i zenaḫdān eyledi
Tutdı cāsūs añlayup bu göñlümüñ avlagını

ḥāç:

1. **ḥāçına:**-*-ı, -n, -a*
Gazel 3082
Mısra: **6**
Far. Hristiyanlığın sembolü sayılan ve birbirini dikey olarak kesen iki çizgiden oluşan biçim, haç.

Salını zülfine ta'ẕīm iderse tañ mıdur çeşmi
Ġarābet mi olur gebre sücūd eylerse ḥāçına

2. **ḥāç-ıla:**-*ıla*
Gazel 3429
Mısra: **6**
Birbirini dik olarak kesen iki doğru parçasından meydana gelen ve Hz. Îsâ'nın çarmıhtaki duruşunu temsil eden Hıristiyanlık sembolü, istavroz, put, salip.

Ḫāl-i siyehi meyl ḫam-ı zülfine eyler
Kāfir gibi gör ḫāç-ıla zünnāra tayandı

hac it-:

1. **ḥac it-:**--*da, --düg, --üñ*
Gazel 3052
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Müslümanlıkta hac zamanında Kâbe'yi ziyaret ve tavaf etmek.

Muḥibbī Ka‘be kūyına irişdük çün ṭavāf itdük
Saña lāyıḳ budur ḳurbān ola cān itdügüñ ḥacda

hˇāce:

1. **ḫˇācesi:**--*(s)i*
Gazel 3114
Mısra: **5**
Efendi, hoca, din görevlisi.

Gözlerem ḫˇācesi yoluñda kamu cevherini
Ḫarc idüp bakmadı sūdına vü sermāyesine

2. **ḫˇāce:**
Gazel 3408
Mısra: **1**
Dinî hizmetlerde görevli kimse, hoca, molla; zahit (bk. zāhid).

İy ḫˇāce katı müşkil olur ‘ışḳ kitābı
‘Işḳ ehline keşf ola meger ko sen o bābı

hācet kalma-:

1. **ḥācet kalma-:**-*dı*
Gazel 3148
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gereği olmamak.

İy Muḥibbī kanda gitsem iki cūdur gözyaşı
Kalmadı şimden girü ḥācet türābuñ aynına

hācet ol-:

1. **ḥācet ol-:**--*ur, --sa*
Gazel 3113
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerekmek, lazım olmak.

Ġam meclisine ḥācet olursa şarāb iy dil
Yokla bulunur lā-büd bu dīde kabagında

2. **ḥācet ol-:**--*a*
Gazel 3114
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerekli olmak, lazım olmak.

Ḥaḳ senüñ ḥüsnüñi bir vech-ile aḥsen yaradup
Komadı ḥācet ola zīver ü pīrāyesine

hācı:

1. **ḥācı:**
Gazel 3388
Mısra: **10**
Din buyruklarını yerine getirmek için hacca gitmiş Müslüman, hacı II zâhit, kaba sofu.

İy dōst varup işigüñi bālīn idelüm
Yastansa revādur Ḥarem-i Ka‘be’yi ḥācı

hācib:

1. **ḥācib:**
Gazel 3109
Mısra: **16**
Kaş.

Şehā ḳatlüm diler mestāne çeşmüñ
İki ḥācib ider aña ḥavāle

hācılar bayramı:

1. **ḥācılar bayramı:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3255
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurban bayramı.

Ka‘be’dür kūyı Muḥibbī cānuñı ḳurbān ilet
Bunuñ ile gel tamām it ḥācılar bayramını

haclet:

1. **ḫaclet:**
Gazel 3282
Mısra: **3**
Utanma, mahçup olma, hacâlet, hacel.

Güllere ḫaclet gelüp düşdi ayaga servler
Yār ruḫın ‘arż idüp ḳaddini bālā eyledi

2. **ḫaclet:**
Gazel 3297
Mısra: **3**
Utanma, mahçup olma, hacâlet, hacel.

Güllere ḫaclet gelüp düşdi ayakdan servler
Gül ruḫın ‘arż ḳaddini çün serv-i bālā eyledi

hadd:

1. **ḥadde:**-*e*
Gazel 3160
Mısra: **5**
1. Sınır. 2. Derece, mertebe.

Zecr-i hicre ögrenüpdür bu göñül şol ḥadde kim
Dir ki derd olsa bu ‘ālem içre dermān olmasa

2. **ḫaddi:**-*i*
Gazel 3026
Mısra: **1**
Yanak.

Her ṭarafdan zülf kim düşmiş o ḥaddi meh-veşe
Bir bölük Hindū gibi san kim taparlar güneşe

3. **ḫaddi:**-*i*
Gazel 3026
Mısra: **7**
Yanak.

Ḫaddi üstinde gören ḫāl-i siyāhını sanur
Taḫt-ı ‘āc üstine çıkmış yine şāh-ı Ḥabeş’e

4. **ḫaddi:**-*i*
Gazel 3098
Mısra: **7**
Yanak.

Ḫaddi ile zülfini gördüm iderler ‘arbede
Rūm şāhı ceng ider san kim varup Efreng-ile

5. **ḫaddi:**-*i*
Gazel 3143
Mısra: **5**
Yanak.

Bezm-i çemende ḫaddi nigāruñ çü gül yiter
La‘l-i lebi şarābını da virme sen müle

6. **ḫaddüñ:**-*üñ*
Gazel 3167
Mısra: **1**
Yanak.

Ne ḫaddüñ gibi bir gül var çemende
Dişüñ mānendi dür olmaz ‘Aden’de

7. **ḫaddi:**-*i*
Gazel 3295
Mısra: **1**
Yanak.

Baña ḳaddi ḫaddi besdür n’iderem serv-i gülzārı
Ko kılsun çün ruḫı güldür bu dil bülbül gibi zārı

8. **ḫaddi:**-*i*
Gazel 3410
Mısra: **13**
Yanak.

Dilberüñ ḳaddi Muḥibbī serv ḫaddi gül yiter
N’eylerem şimden girü ben gülşenüñ seyrānını

9. **ḫaddinde:**-*in, -de*
Gazel 3431
Mısra: **3**
Yanak.

Gören ḫaddinde ol ḫāl-i siyāhı
Didi san Rūm iline Hindī düşdi

10. **ḫaddüñ:**-*üñ*
Gazel 3131
Mısra: **3**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Lāle ḫaddüñ ḥasretinden bagrını yakar oda
Gül yañguñı görem diyü gezer bāzārda

hadd ü ‘aded:

1. **ḥadd ü ‘aded:**
Gazel 3406
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sayılamayacak kadar çok, sınırsız.

Olsa kumlar sagışınca ‘ömrüñe ḥadd ü ‘aded
Gelmeye bu şīşe-i çarḫ içre bir sā‘at gibi

hadd ü ġāyet:

1. **ḥadd ü ġāyet:**-*i*
Gazel 3403
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sınır ve son.

Deryā-yı aḫdaruñ daḫı var ḥadd ü ġāyeti
Ammā bu eşk-i çeşmümüñ olmaz nihāyeti

hadden aş:

1. **ḥadden aş:**-*ur, -up*
Gazel 3424
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sınırı aşmak, fazlalaşmak, çoğalmak.

Ḫadden aşurup ẓulmı döker kanları çeşmüñ
Bir pāre gel ol kāfir-i bed-mestüñe hey di

haddi:

1. **ḫaddi:**
Gazel 3065
Mısra: **4**
(Sevgilinin) yanağı.

Zāhidā mu‘ciz degül mi zülfin ejder gösterüp
Ḫaddi nūrı saña yitmez mi yed-i beyżā yine

2. **ḫaddi:**
Gazel 3088
Mısra: **4**
(Sevgilinin) yanağı.

Bir kerre anuñ būyı irişmedi meşāma
Andan baña ne fāyide ḫaddi gül-i terse

hadd-i cānān:

1. **ḫadd-i cānān:**
Gazel 3046
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Sevgilinin yanağı.

Şol mu ‘anber zülf düşmiş ḫadd-i cānān üstine
Deste-i sünbüldür ol san verd-i ḫandān üstine

haddüñ:

1. **ḫaddüñ:**
Gazel 3081
Mısra: **5**
(Sevgilinin) yanağı.

Lāle ḫaddüñ üzre cānā cā-be-cā ḫaṭṭ-ı siyāh
İbrişimden san ḫayāl işi-durur al üstine

hadeng:

1. **ḫadeng:**
Gazel 3286
Mısra: **8**
Far. Ok.

Alsañ elüñe tīr-i tīz olmaz aña sīne siper
Atsañ ider durmaz güẕer iy dōst ḫadeng endāzuñı

hadeng-i çeşm-i ebrū:

1. **ḫadeng-i çeşm-i ebrū:***-lar*
Gazel 3253
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Kaşlarının oku/kirpikleri.

Kemend-i zülf ü ḫāliyle ḫadeng-i çeşm-i ebrūlar
Ne çāre ḳatlüme bunlar ki cümle eli bir itdi

hadeng-i ġamze:

1. **ḫadeng-i ġamze:***-si, -n*
Gazel 3469
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yan bakış oku.

Nişān-ı ḳavs-i Rüstem’den beter ol dilberüñ kaşı
Ḫadeng-i ġamzesin atsa gelür bir yirlere başı

hadeng-i tīr-i müjgān:

1. **ḫadeng-i tīr-i müjgān:***--ı*
Gazel 3030
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Kirpiklerinin oku.

Göz ucından gönül düşdi meded bir nā-müselmāna
Ḫadeng-i tīr-i müjgānı irişdi sīneden cāna

hadīs-i ‘ışḳ-ı dilber:

1. **ḫadīs-i ‘ışḳ-ı dilber:***--den*
Gazel 3030
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) gönlü kendine çeken güzelin aşkının haberi, sözü, kıssası.

Ḫadīs-i ‘ışḳ-ı dilberden ḫaber virmek diler gönlüm
Velī korkaram andan kim cihān başdan başa yana

hafta:

1. **hafta:**
Gazel 3276
Mısra: **6**
Birbiri arkasına gelen yedi günden ibaret zaman bölümü.

Gözlerüm cevherlerin yoluñda itdüm ben telef
‘Ömr[i] yok yire geçürdüm hafta māh u sālumı

ḫ̆āh:

1. **ḫ̆āhı:***-ı*
Gazel 3199
Mısra: **4**
İsteme, isteyiş.

Bülend itdüñ kimini kimini pest
İdersin saña āsān her çi ḫ̆āhı

2. **ḫ̆āhı:***-ı*
Gazel 3315
Mısra: **4**
İsteme, isteyiş.

Niçe yüksekleri sen pest kılduñ
İdersin ser-firāz herkes ki ḫ̆āhı

ḫak:

1. **ḫāk:**
Gazel 3113
Mısra: **2**
Toprak.

Ol servi görüp sevdüm balalıgı çagında
Ḫāk üzre yüzüm sürdüm su gibi ayagında

2. **ḫāk:**
Gazel 3113
Mısra: **6**
Toprak.

Ben ḫāke naṣīb ola cür‘añ diyü iy dilber
Ḫāk üzre düşüp kaldum meyḫāne bucagında

3. **ḫāke:***-e*
Gazel 3211
Mısra: **9**
Toprak.

Bu Muḥibbī gice gündüz yüzini ḫāke sürer
Şefḳati senden umar dökilüben kanlu yaşı

4. **ḫākini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3232
Mısra: **9**
Toprak.

‘Işḳ ehlinüñ ḫākini eflāke ger ṣabā
Ḥavrā çeke sürme diyü ḫāk-i pāsını

5. **ḥaḳ:**
Gazel 3040
Mısra: **7**
Allah.

Ḥaḳ bilür kim cān u dil yolına eylerdüm fedā
Hemdem olsam bir nefes ol dilber-i ḫamrā-y-ıla

6. **ḫākini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3470
Mısra: **2**
Toprak.

Bir naẓar her kim göre ruḫsār-ı āteşnākini
Tutuşup ‘ışḳ āteşine yile virür ḫākini

7. **ḥaḳ:**
Gazel 3114
Mısra: **7**
1. Allah. 2. Hakikat, doğru.

Ḥaḳ senüñ ḥüsnüñi bir vech-ile aḥsen yaradup
Komadı ḥācet ola zīver ü pīrāyesine

8. **ḫāke:**-*e*
Gazel 3113
Mısra: **5**
1. Toprak 2. teşmil. Dünya.

Ben ḫāke naṣīb ola cür‘añ diyü iy dilber
Ḫāk üzre düşüp kaldum meyḫāne bucagında

9. **ḥaḳdur:**-*dur*
Gazel 3206
Mısra: **5**
Bir kimsenin lâyık olduğu, hak ettiği cezâ veya mükâfat.

Dökilsün kanı nā-ḥaḳ yire ḥaḳdur
O kim dil sen gözi cellāda virdi

10. **ḥaḳ’dan:**-*dan*
Gazel 3029
Mısra: **9**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan” anlamında Allah’ın en güzel isimlerindendir.

Gidüpdür ‘aḳl u dil elden dilegüm bu-durur Ḥaḳ’dan
Muḥibbī gibi ol yārı sevüp zār olmasun kimse

11. **ḫākden:**-*den*
Gazel 3458
Mısra: **5**
Toprak II Dünya.

Ẕerre-veş kaldur nigārā bu ġubārı ḫākden
Çünki oldı gün yüzüñ mihr-i cihān-ārā gibi

12. **ḥaḳ’dan:**-*dan*
Gazel 3312
Mısra: **13**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan” anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.

İy Muḥibbī dile Ḥaḳ’dan bulasın ḫayr-ı ḫalef
Añılur adı anuñ ger ola ḫayr-ı ḫalefī

13. **ḥaḳ’dan:**-*dan*
Gazel 3490
Mısra: **10**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan” anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.

İrişmeyüp viṣālüñe şeb-i hicr içre cān virsem
Dilegüm bu ola Ḥaḳ’dan saña Nūh ‘ömri erzānī

14. **ḥaḳ:**
Gazel 3397
Mısra: **5**
" Allah (c.c.)".

La‘l-i nābuñ Ḥaḳ bilür kim mürdeler iḥyā ider
İmtiḥān itmek dilerseñ dōstum öldür beni

15. **ḥaḳ:**
Gazel 3417
Mısra: **10**
1. Doğruluk, doğru ve gerçek olan şey; doğru, gerçek.

Bu Muḥibbī niçe meh-rūlar görüp iy māh-rū
Bir senüñ tek ḥaḳ budur hīç görmedi mānendüñi

16. **ḫāke:**-*e*
Gazel 3375
Mısra: **10**
(Fars.) Toprak.

Çarḫ elinden göz yaşın dökseñ iñen incinme kim
Yüzini ḫāke sürüpdür niçe merdüm-zādeyi

17. **ḫākine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3241
Mısra: **7**
1. Toprak. 2. Dünya.

Sāye gibi yüzüñi sür sen meẕellet ḫākine
Tā ki ḳadrüñ yücele mihr-i cihān-ārā gibi

18. **ḫaḳ:**
Gazel 3022
Mısra: **10**
Allah, Cenâbıhak, Tanrı, Hudâ.

Cān fedā itmez Muḥibbī dir-imiş ol bī-vefā
Cān u bāş yolındadur çokdan bu söze Ḫaḳ güvāh

hāk id:

1. **ḫāk id:**-*üp*
Gazel 3371
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toprak etmek, toprağa sermek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek.

Ḫāk idüp āḫir ġubārın bāda virsün rūzigār
Rāh-ı kūyında şu kim ḫāk-ile yeksān olmadı

2. **ḫāk id:**-*egör*
Gazel 3413
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toprak etmek, toprağa sermek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek.

Ḫüsn bāġına irişdük yüzüñi ḫāk idegör
Üstüñe sāye salar serv-i ḫırāmān büyüdi

hāk it-:

1. **ḫāk it-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3189
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toprak etmek, toprağa sermek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek. II Değersizleştirmek, kendini değersiz saymak, benliğini yok etmek. II Öldürmek, yok etmek.

Ḫamdü-lillāh serfirāz itdürmedüñ düyā-y-ıla
Çok şükür meh-pāreler yolında ḫāk itdüñ beni

2. **ḫāk it-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3222
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toprak etmek, toprağa sermek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek II Öldürmek, yok etmek.

Cür‘a-i cām-i lebinden irişe diyü naṣīb
İy göñül kūy-ı ḫarābāt içre ḫāk itdüñ beni

hāk ol-:

1. **ḫāk ol-:**--*du*, --*m*
Gazel 3135
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek.

Dirīġā bilmedüm virdüm göñül ben ol perī-zāda
Düşüp yolında ḫāk oldum getürmez hīç beni yāda

2. **ḫāk ol-:**--*a*
Gazel 3067
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toprak olmak, ezilmek, kötü durumda olmak, hor ve hakir duruma düşmek.

Ẕerre-veş her kim meẕellet topragında ḫāk ola
Tañ degüldür gün gibi ger menzili eflāk ola

hāk ol:

1. **ḫāk ol:**-*dı*
Gazel 3454
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toprak olmak. || Toprak gibi sevgilinin ayakları altında ezilmek. || Ölmek.

Muḥibbī şöyle ḫāk oldı seg-i kūyuñ gelüp andan
Ne ten buldı ġıdā içün ü ne ḫōd üstüḫ̇ān buldı

2. **ḫāk ol:**
Gazel 3212
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayaklar altında çiğnenmiş hale gelmek, toprağa düşmek, mahvolmak, toprak olmak, ölmek.

Muḥibbī ḫāk ol ‘ışḳuñ yolında
İde sürme melā’ikler o gerdi

3. **ḫāk ol:**
Gazel 3451
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayaklar altında çiğnenmiş hale gelmek, toprağa düşmek, mahvolmak, toprak olmak, ölmek.

Ḫāk ol yolında derd-ile āh itme iy göñül
Korkum budur ki ala gide bir yaña beni

4. **ḫāk ol:**-*dı*
Gazel 3491
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayaklar altında çiğnenmiş hale gelmek, toprağa düşmek, mahvolmak, toprak olmak, ölmek.

Şöyle ḫāk oldı yoluñda cismüm iy serv-i ḫırām
Derd-ile āh eylesem eflāke ilte gerdümi

hak ta‘ālā:

1. **ḫaḳ ta‘ālā:**
Gazel 3321
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce olan Allah, ulu Allah.

İy Muḥibbī ‘adl kıl bir kimseye ẓulm eyleme
Ḥaḳ ta‘ālā çünki bilürsin ki sevmez ẓālimi

hāk üstine:

1. **ḫāk üstine:**
Gazel 3001
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Toprak üstü.

Gün yüzüñ virdi şeref geldi bu ben ḫāk üstine
Pā kosam şimden girü tañ mıdur eflāk üstine

hakan-ı faġfūrī:

1. **ḫakan-ı faġfūrī:**
Gazel 3246
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Faġfūr, Çin hükümdarlarına genel itibariyle verilen lakaptır; bunun dışında Fağfur'un Nuh peygamberin soyundan gelen bir padişah olduğu rivayet edilir.

Cihāna şāh olmakdan saña kul olmadur faḫrum
Gerekmez Ḳayṣer u Dārā olam ḫakan-ı Faġfūrī

hakâret:

1. **ḫaḳāretle:**-*le*
Gazel 3417
Mısra: **7**
Aşağılama, küçük düşürme.

Zāhidā bakduñ ḫaḳāretle yine ‘ışḳ ehline
‘Ucb idüp gördüñ tekebbürle i miskīn kendüñi

hāk-i der:

1. **ḫāk-i der:**-*i*
Gazel 3020
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) kapısının, eşiğinin toprağı.

Ka‘be kūyını Muḥibbī dutısar şām u seḥer
Döşenür ḫāk-i deri her gice bister yirine

2. **ḫāk-i der:**-*in, -de*
Gazel 3473
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) kapısının, eşiğinin toprağı.

‘Ār eyler-ise tañ mıdur ol pādişāh-ı ḥüsn
Ḫāk-i derinde görse meẕellet gedāsını

3. **ḫāk-i der:**--*den-üñ, -den*
Gazel 3027
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Kapısının, eşiğinin toprağı.

Ger ölem ḫāk-i derüñden eyle ḥışt-i merḳadüm
Zinde-y-iken çünki gelmedüñ benüm bālinüme

4. **ḫāk-i der:**-*i*
Gazel 3277
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Kapısının, eşiğinin toprağı.

Cān fedā itmege geldüm māni‘ olmañ kūyına
Yüzüme sürüp başuma tāc idem ḫāk-i deri

hāk-i der-i yār:

1. **ḫāk-i der-i yār:**
Gazel 3244
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin kapısının toprağı; sevgilinin eşiği; huzuru.

‘Āşıḳ gözine ḫāk-i der-i yār var iken
‘Işḳ ehli n’ider uşbu cihān tūtiyāsını

hāk-i derin:

1. **ḫāk-i derin:**
Gazel 3046
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) kapısının, eşiğinin toprağı.

Gözlerüm kanına gel dök iy ṣabā ḫāk-i derin
Resmdür toprak dökerler görseler kan üstine

2. **ḫāk-i derin:**-*den*
Gazel 3011
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Kapısının, eşiğinin toprağı.

İdesiz ḫāk-i derinden bārī ḥışt-i merḳadüm
Ḫasta iken gelmedi bir kerre çün bālīnüme

hāk-i kef:

1. **ḫāk-i kef:**
Gazel 3051
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayak altı toprağı II Sevgilinin ayak tozu.

Şeh-i ḫūbān ulu nāmına Maḥmūd dinür
Cān virür almak içün ḫāk-i kef bā-lālel

hāk-i mihnet:

1. **ḫāk-i miḥnet:**--*le*
Gazel 3087
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntı, zorluk toprağı II savaş meydanı; dünya.

Ḫāk-i miḥnetle cefā sengiyle dil vīrānesin
Ola kim ma‘mūr ide mi‘mār sevdüm tāzece

hāk-i pā:

1. **ḫāk-i pā:**-*s, -ı, -n, -ı*
Gazel 3232
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayak toprağı.

‘Işḳ ehlinüñ ḫākini eflāke ger ṣabā
Ḥavrā çeke sürme diyü ḫāk-i pāsını

2. **ḫāk-i pā:**-*y, -uñ, -a*
Gazel 3246
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayağının toprağı.

El irse ḫāk-i pāyuña gözüme tūtiyā itsem
Murādum iki ‘ālemde kapuñdan olmayam dūrı

3. **ḫāk-i pā:**-*y, -ı*
Gazel 3302
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayağının toprağı.

Gel iy bād-ı ṣabā merdümlik idüp
İrişdür kūyına bu ḫāk-i pāyı

4. **ḫāk-i pā:**-*y, -ı, -n*
Gazel 3327
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayağının toprağı.

Dest-būs-ı dilbere irmez [ne mümkin] çünki el
Ḫāk-i pāyın kıl ṭaleb devlet bil pā-būsını

5. **ḫāk-i pā:**-*y, -uñ*
Gazel 3497
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayağının toprağı.

Şol gedā kim tāc idindi ḫāk-i pāyuñ dōstum
Gözine almazsa tañ mı Efser ü Dārāları

hāk-i pā eyle:

1. **ḫāk-i pā eyle:**-*di*
Gazel 3418
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayağının bastığı toprak etmek. II Bir kimse için elinden gelen her türlü fedakarlığı yaptırmak, yoluna kul köle etmek.

Umar Muḥibbī būs kıla pāy-ı dilberi
Devrān yolında eyledi çün ḫāk-i pā bizi

hāk-i pāy:

1. **ḫāk-i pāy:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3169
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Ayağının toprağı, tozu.

Ḫāk-i pāyına nisār içün nigāruñ iy göñül
Gözlerüm yaşından özge dürr ü mercān isteme

2. **ḫāk-i pāy:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3292
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayak toprağı; sevgilinin ayak bastığı yerler.

Dest-būs-ı yāra irmez iy Muḥibbī çünki el
Ḫāk-i pāyına varup eyle ṭaleb pā-būsını

3. **ḫāk-i pāy:**-*i, -n*
Gazel 3393
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayak toprağı.

Yüz süriyü ḫāk-i pāyin būse eylerdüm velī
Yolum alup her seḥer bu eşk-i al egler meni

4. **ḫāk-i pāy:**--*uñ, --da*
Gazel 3070
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) ayağının toprağı (tozu).

Bu Muḥibbī ḫāk-i pāyuñda müje cārūb ider
Gözleri saḳḳā olup her dem döker āb üstine

5. **ḫāk-i pāy:**-*in*
Gazel 3365
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) ayağının toprağı (tozu).

Tartmak ister ḫāk-i pāyin cevheri cān-ıla dil
Eylemişdür dīdelerden keffe-i mīzān iki

6. **ḫāk-i pāy:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3374
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) ayağının toprağı (tozu).

Ḫāk-i pāyına gözümden eyledüm gevher nisār
Biñ belā-y-ıla getürdüm ol gözi mestāneyi

7. **ḫāk-i pāy:**-*uñ, -da*
Gazel 3411
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) ayağının toprağı (tozu).

Gözüm yaşı revān oldı görüp sen serv-i bālāyı
Anuñçün ḫāk-i pāyuñda akar çaglayı çaglayı

8. **ḫāk-i pāy:**--*ı, --n*
Gazel 3131
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayağının toprağı, tozu.

Cān virüben ḫāk-i pāyın ol şehüñ bulam dime
Ev ḥisābı rāst gelmez degmede bāzārda

9. **ḫāk-i pāy:**--*ı*
Gazel 3020
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayağının toprağı.

Başuña tāc-ı zer alma yüri dīvāne gönül
Ḫāk-i pāyı var-iken başuña efser yirine

10. **ḫaḳ-i pāy:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 3166
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Ayağının toprağı, tozu.

Çöpçe gelmez ‘aynuma uşbu cihānuñ gülleri
Ḫaḳ-i pāyından nigāruñ çünki bīrūnam yine

11. **ḫāk-i pāy:**-*ı*
Gazel 3200
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Ayağının toprağı, tozu.

Ḫāk-i pāyı olalıdan bu benüm bāşumda tāc
Mülk-i Īrān’ı musaḫḫar eyledüm Dārā gibi

hāk-i pāyı:

1. **ḫāk-i pāyı:**--*ı, --n, --ı*
Gazel 3085
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) ayağının toprağı (tozu).

‘Āşıḳ oldur ki sevdüginüñ ḫāk-i pāyını
Görürse virmeye dünyā ḫarācına

hāk-i pāy-i dergeh:

1. **ḫāk-i pāy-i dergeh:**-*i*
Gazel 3348
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dergâhının ayağının tozu.

Māh-rūlar cür‘a saçsa bu Muḥibbī üstine
Ḫāk-i pāy-i dergehi ḫummār olaydı kāşki

hāk-i pāy-i dilber:

1. **ḫāk-i pāy-i dilber:**-*i*
Gazel 3152
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül alan sevgilinin ayağının toprağı.

Ḫāk-i pāy-i dilberi pāk eyleyüp her dem sular
Āferīn ṣad āferīn bu dīdemüñ ferrāşına

2. **ḫāk-i pāy-ı dilber:**-*i*
Gazel 3327
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayağının toprağı.

Ḫāk-i pāy-ı dilberi virmez bu gönlüm ser-te-ser
Virseler mülk-i Ferīdūn tāc-ı Keykāvūs’ını

hāk-i pāyuña:

1. **ḫāk-i pāyuña:**--*uñ, --a*
Gazel 3052
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) ayağının toprağı (tozu).

Gözüm yaşın revān itdüm benüm serv-i ḫırāmānum
Süre yüz ḫāk-i pāyuña umaram irde vü geçde

hāk-i rāh ol-:

1. **ḫāk-i rāh ol-:**--*du, --m*
Gazel 3064
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yol toprağı olmak, toprak olmak || Perişan hale gelmek.

Döginüp seng-i miḥnetle anuñçün ḫāk-i rāh oldum
Yüzüme basıcak pāyuñ diler öpmek bu efgende

hāk-i reh:

1. **ḫāk-i reh:**-*i*
Gazel 3190
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yürüdüğü yer. II Sevgilinin yolunun toprağı.

Gözlerüm ḫīze olupdur bakamam gün yüzine
Getür iy bād-ı ṣabā küḥl ideyim ḫāk-i rehi

2. **ḫāk-i reh:**-*i*
Gazel 3367
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Yolunun toprağı.

Her kimüñ kim eline gire anuñ ḫāk-i rehi
Başına tāc idine añmaya zerrīn külehi

hakīkat:

1. **ḥaḳīḳat:**
Gazel 3246
Mısra: **2**
Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl, künh.

Giderdüñ ẓulmet-i küfri yakuban şem‘-i ḳāfūrı
Ḥaḳīḳat bu ki nūruñdan alur mihr-ile meh nūrı

2. **ḥaḳīḳat:**
Gazel 3124
Mısra: **11**
(Ar.) . Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl.

Ḥaḳīḳat sözlerini diñle benden
Göñül virdüm beni sanma mecāza

3. **ḥaḳīḳatdür:**-*dür*
Gazel 3213
Mısra: **9**
Gerçek, var olduğu kesin ve açık olarak bilinen şey, asıl.

Her ne söz söyler Muḥibbī hep ḥaḳīḳatdür sözi
Gūş kılsa şi‘rini taḥsīn iderdi Mevlevī

4. **ḥaḳīḳat:**
Gazel 3231
Mısra: **2**
Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl, künh.

Yüzüñ gündür ḳamer alnuñ saña hīç beñzemez ḥurī
Ḥaḳīḳat senden alurlar gelüp mihr-ile meh nūrı

5. **ḥaḳīḳatdür:**-*dür*
Gazel 3250
Mısra: **9**
Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl, künh.

Her ne söz söyler Muḥibbī hep ḥaḳīḳatdür sözi
Gūş kılsa şi‘rini taḥsīn iderdi Mevlevī

ḥaḳīḳī:

1. **ḥaḳīḳī:**
Gazel 3344
Mısra: **7**
1. İnkâr edilemeyecek şekilde var olan, var olmuş bulunan, gerçek 2. Asıl olan, uydurma olmayan, doğru, sahih.

Olsun ḥaḳīḳī çünki gerekdür ḥaḳīḳī ‘ışḳ
Taḥsīn diye kim göre bu ‘ışḳ-bāzuñı

ḥaḳīḳī ol:

1. **ḥaḳīḳī ol:**-*sun*
Gazel 3344
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerçek olmak.

Olsun ḥaḳīḳī çünki gerekdür ḥaḳīḳī ‘ışḳ
Taḥsīn diye kim göre bu ‘ışḳ-bāzuñı

ḫāk-ile yeksān eyle-:

1. **ḫāk-ile yeksān eyle-:**-*di*
Gazel 3179
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yapı, şehir vb. için temelinden yıkıp harap etmek, bütünüyle ortadan kaldırmak veya kalkmak.

Zühd-ile taḳvā bināsın çarḫa irgürmiş-iken
Geldi çün ṭūfān-ı mey ḫāk-ile yeksān eyledi

2. **ḫāk-ile yeksān eyle-:**-*di*
Gazel 3183
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yapı, şehir vb. için temelinden yıkıp harap etmek, bütünüyle ortadan kaldırmak veya kalkmak.

Urmış-ıdum zühd ü taḳvānuñ ezel bünyādını
Āh kim ṭūfān mı ḫāk-ile yeksān eyledi

ḫāk-ile yeksān id-:

1. **ḫāk-ile yeksān id-:**--*ile*, --*e*, --*yor*
Gazel 3021
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yerle bir etmek.

Beni hicrān elemi ḫāk-ile yeksān ideyor
Düşeli bir gözi āhū yüzi meh-pāresine

ḫāk-ile yeksān ol:

1. **ḫāk-ile yeksān ol:**-*ile*, -*ma*, -*dı*
Gazel 3371
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yapı, şehir vb. için temelinden yıkıp harap olmak, bütünüyle ortadan kaldırmak veya kalkmak.

Ḫāk idüp āḫir ġubārın bāda virsün rūzigār
Rāh-ı kūyında şu kim ḫāk-ile yeksān olmadı

ḥakīm-i lem-yezel:

1. **ḥakīm-i lem-yezel:**--*dür*
Gazel 3110
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ebedî, sonsuz bilgin.

Ol ḥakīm-i lem-yezeldür derde dermān ol virür
Derdüñi ḫōş gör ṭaleb kılma varup eme seme

ḥaḳında:

1. **ḥaḳında:**
Gazel 3119
Mısra: **10**
Hakkında, ilgili olarak.

Muḥibbī rāh-ı ‘ışḳuñda inan vallāhi ṣādıḳdur
Senüñ bī-zer ḫarīdüñdür ḥaḳında bed-gümān olma

hākister:

1. **ḫākisteri:**-*i*
Gazel 3277
Mısra: **10**
Kül.

Niçe yıldur bu Muḥibbī āteş-i hicrān-ıla
Yanalı būy-ı vefā virür daḫı ḫākisteri

hakıyçün:

1. **ḥaḳıyçün:**
Gazel 3236
Mısra: **3**
Hakkı için: .....nın hürmeti için. // Sebebiyle, nedeniyle.

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ḥaḳıyçün Mıṣr-ı ḥüsnüñde senüñ
Eyledüm Nīl’e müşābih gözlerüm ırmagını

hakk:

1. **ḥaḳḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3461
Mısra: **6**
Bir şeye ilişkin, üzerine, dair.

İster-iseñ kim perīşān olmayasın ‘āḳıbet
Dil uzatma kimsenüñ ḥaḳḳına sen sūsen gibi

2. **ḥaḳḳ’uñ:**-*uñ*
Gazel 3403
Mısra: **6**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan” anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.

Ger öldürürse ‘āşıḳı ġamzeñ ‘aceb midür
Bulur mı idi ger ire Ḥaḳḳ’uñ hidāyeti

hakkı:

1. **ḥaḳḳı:**
Gazel 3226
Mısra: **7**
“... üzerine and olsun ki” anlamında yemin sözü.

Ḳıble ḥaḳḳı eyler-idüm Ka‘be yirine ṭavāf
Ger naṣīb olsa nigāruñ görebilsem kendini

hakkı yitür-:

1. **ḥaḳḳı yitür-:**
Gazel 3216
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğruluğunu/samimiyetini kaybetmek.

Ġamzeler bagrum deler komaz lebüñ tuz ekmegi
Dōstlık ḥaḳḳın yitürür unıdur tuz ekmegi

hakkıçün:

1. **ḥaḳḳıçün:**
Gazel 3096
Mısra: **5**
Hakkı için. || .....nın hürmeti için.

Dūr olalıdan tapuñdan Mışr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳıçün
Gözlerümüñ kanlu yaşı döndi Nīl ırmagına

2. **ḥaḳḳıçün:**
Gazel 3162
Mısra: **5**
Hakkı için: .....nın hürmeti için. // Sebebiyle, nedeniyle.

Dūr olalı tapuñdan Mışr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳıçün
Gözlerümüñ kanlu yaşı döndi Nīl ırmagına

hakkıyçün:

1. **ḥaḳḳıyçun:**
Gazel 3075
Mısra: **11**
Hakkı için: .....nın hürmeti için. // Sebebiyle, nedeniyle.

Merve ḥaḳḳıyçun Ṣafā’dan cān ḳurbān eyleye
Ger irişürse Muḥibbī Ka‘be’[nüñ] kapusına

ḥaḳḳum:

1. **ḥaḳḳumda:**-*da*
Gazel 3293
Mısra: **4**
Hakkımda, benim için, benimle ilgili olarak.

Raḳībüñ sözine uyup kapuñdan beni redd itdüñ
Benüm ḥaḳḳumda gūş itmek revā mı ḳavl-i bed-gūyı

ḫāksār:

1. **ḫāksārī:**-*i*
Gazel 3309
Mısra: **2**
Toz, toprak içinde kalmış, düşkün.

Benem tek bī-dil ü bī-i‘tibārī
Bulınmaz bī-kesi bir ḫāksārī

2. **ḫāksārında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3122
Mısra: **8**
Toz toprak içinde kalmış. || Perişan, düşkün, hakir.

Keremden tut elüm kaldur ayakdan düşmişem cānā
Mezellet ḫāksārında düşelden kaldum üftāde

hāl:

1. **ḫāline:**--*i, --n, --e*
Gazel 3071
Mısra: **10**
Far. Bedende olan nokta, ben.

Muḥibbī zülfi tārına Ḥabeş mülki ṭufeyl olsun
Bahā olmaya ḫāline ḫarāc-ı Hind ü Bengāl'a

2. **ḫālüñ:**--*üñ*
Gazel 3077
Mısra: **7**
Vaziyet, durum.

Güş eylemedüñ pendümi ḫālüñ beter olsun
Kaç kerre didüm ugrama 'ışḳuñ yöresine

3. **ḫālüme:**-*üm, -e*
Gazel 3022
Mısra: **1**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, davranış, tutum.

Ḥālüme baksañ n'ola iy ḫüsn iline pādişāh
Cān u dilden seni kim çok sevse yanuñda günāh

4. **ḫālüme:**-*üm, -e*
Gazel 3257
Mısra: **11**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, davranış, tutum.

Var iy ṭabīb ḫālüñe ko ḫālüme beni
'Işḳ ḫastasıyam derdüme derdüm devā gibi

5. **ḫālümi:**-*üm, -i*
Gazel 3276
Mısra: **1**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, davranış, tutum.

Nālemi güş eyleyenler bilür ancak ḫālümi
Çenge teşbīh eyledi kim gördi ḳadd-i dālumı

6. **ḫālüme:**-*üm, -e*
Gazel 3403
Mısra: **3**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, davranış, tutum.

Ġāfil salınma ḫālüme ki geh neẕẕāre kıla
Vācib-durur çü şāha ra'iyyet ri'āyeti

7. **ḫāline:**-*i, -n, -e, -*
Gazel 3449
Mısra: **2**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, davranış, tutum.

N'ola olduñsa bugün ḫüsn ilinüñ pādişehi
Naẓar it kullaruñuñ ḫāline bak gāh gehī

8. **ḫālüm:**-*üm*
Gazel 3013
Mısra: **10**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

Başuma belā oldı Muḥibbī hevā-yı zülf
Ḥālüm n'olısar bilmezem āh ol hevāy-ıla

9. **ḫālüm:**-*üm*
Gazel 3026
Mısra: **3**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

N'ola ḫāl-i sırr-ı zülfi aña ḫālüm dir-iken
Bir ṭarafdan daḫı yā Rab n'idem ol göz ü kaşa

10. **ḫālüm:**-*üm*
Gazel 3032
Mısra: **3**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

Hicr elinden dōstum ḫālüm diger-gündur benüm
Bu giceyi ben 'acebdür çıkarursam yarına

11. **ḫālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3033
Mısra: **6**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

'Işḳ içre görüp ḫālümi aġyār gülerse
Yā Rab dilerem ḫālini benden beter eyle

12. **ḫālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3091
Mısra: **10**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

Bī-fikr ü te'emmül didi bu şi'ri Muḥibbī
Bilmek dileyen ḫālini ursun buña pençe

13. **ḫālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3097
Mısra: **7**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

Derd-i dil ḫālini yaz şāyed ala yār eline
Ola kim elden ele bir gün o dildāra düşe

14. **ḥāle:**-*e*
Gazel 3109
Mısra: **18**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

Gül eyyāmı geçer bir hafta ancak
Muḥibbī ‘ibret al bakup bu ḥāle

15. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 3123
Mısra: **2**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

Bir elif ḳad ḥasretinden ḳāmetüm nūn olmada
Āh kim günden güne ḥālüm diger-gūn olmada

16. **ḥāli:**-*i*
Gazel 3158
Mısra: **14**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

Salar Muḥibbī ḫastayı ferdāya çün ḥabīb
Ḥāli ne ola kim yile ol bī-vefā-y-ıla

17. **ḥālümden:**-*üm, -den*
Gazel 3163
Mısra: **2**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

İderem giceler tā ṣubḥa dek āḫ
Degülsin n’eyleyem ḥālümden āgāh

18. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 3168
Mısra: **4**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

Vādī-i ḥayretde kor kılmaz naẓar benden yaña
N’olısar ḥālüm dirīġā ol gözi āhū-y-ıla

19. **ḥālümi:**
Gazel 3181
Mısra: **1**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

Nigārā ḥālümi bilmek dilerseñ gör ṣeb-i tārı
Ki ṣebdür maḥrem-i ‘āṣıḳ güvāhı nāle vü zārı

20. **ḥāli:**-*i*
Gazel 3195
Mısra: **2**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

Genc-i ḥüsne kākülüñ olmış ṭılısm ejder gibi
Her dem üstinden anuñ ḥāli degül bekler gibi

21. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 3253
Mısra: **9**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

Benüm günden güne ḥālüm müşevveş olup artmakda
Neden bilmeyesin ḥālüm seni ṣāḥib-żamīr itdi

22. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 3253
Mısra: **10**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

Benüm günden güne ḥālüm müşevveş olup artmakda
Neden bilmeyesin ḥālüm seni ṣāḥib-żamīr itdi

23. **ḥālümi:**
Gazel 3267
Mısra: **1**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

Ḥālümi görüp itmedi dilber teraḥḥümi
Günden güne ziyāde ider dil taẓallümi

24. **ḥālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3283
Mısra: **4**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

Gülşene ‘arż idesin ger göre nāzük tenüñi
Açmaya ġonca bilüp ḥālini ayruk suḥeni

25. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 3318
Mısra: **2**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır.

3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

Dermān ṭaleb kıldum velī derde dermān olmadı
Ḥālüm benüm düşvār olup düşvārum āsān olmadı

26. **ḥāle:**-*e*
Gazel 3321
Mısra: **5**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

‘Işḳuñ bir ḥāle ugratdı beni iy māh-rū
Niçe geçer rūz u hafta māh bilmem sālümi

27. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 3345
Mısra: **3**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

Ġam meclisinde nāle kılup ḥālüm aglasam
Yanumca bile nāle kılur nā benüm gibi

28. **ḥālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3350
Mısra: **10**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

Ḥasret-i ḫaṭṭuñ ile āh Muḥibbī ölicek
Söyleye agız açup ḥālini her bir giyehi

29. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 3382
Mısra: **6**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

El uraldan sünbül-i müşgīn-i dildāra ṣabā
Key perīşān ḥālüm ol zülf-i perīşānum gibi

30. **ḥālin:**-*in*
Gazel 3386
Mısra: **7**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

Kimseler ḥālin dimez bu ben ġarīb üftādenüñ
Yārı görsem ‘arż ideydüm ne ki kāmum var-ıdı

31. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 3396
Mısra: **7**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

Ne bilür ḥālüm benüm ‘ışḳıyla bī-cān oldugum
Şol ki bu miḥnet ü ġam-ıla ayakdaş olmadı

32. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 3486
Mısra: **2**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

Dün gice hicrān şebinde infi‘ālüm var-ıdı
Kimseler bilmez benüm ol dem ne ḥālüm var-ıdı

33. **ḥālin:**-*in*
Gazel 3495
Mısra: **9**
1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

Muḥibbī’nüñ sorarsañ ḥālin āḫir
Dükendi ṣabrı kalmadı mecāli

34. **ḫāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 3012
Mısra: **3**
Ben (siyah nokta) II hâl, durum.

Zülfinde görüp ḫāline dil murġı dutılsa
Olmaya ‘aceb dām u biri dāne geçerse

35. **ḥālinden:**-*i, -(n)den*
Gazel 3009
Mısra: **1**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.

Degül ben ḫastanuñ ḫālinden ol sīmīn beden āgeh
Kim eyler ol şehi yā Rab ‘aceb ben bendeden āgeh

36. **ḥālümi:**-*üm, -i*
Gazel 3132
Mısra: **5**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.

Bilmeyüp ḫālümi cevr eyler-ise olmaz ‘aceb
Ṭıfldur sevdücegüm daḫı on üç yaşında

37. **ḥālüme:**-*üm, -e*
Gazel 3307
Mısra: **5**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.

Güş eyler-iseñ ḥālüme iy yār-ı cefā-ḫū
İẓhār idem saña kamu rāz-ı nihānı

38. **ḥālümi:**-*üm, -i*
Gazel 3321
Mısra: **1**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.

İy perī-rū güş kıl bir bir diyem bu ḥālümi
Umaram ki raḥm idesin işidüp aḥvālümi

39. **ḥālüñ:**-*üñ*
Gazel 3335
Mısra: **9**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Yıllar-durur dimedi ḥālüñ nedür ġarīb
Bekler Muḥibbī gerçi ki ol āsitāne[y]i

40. **ḥālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3058
Mısra: **1**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

İy ṣabā bu derdmendüñ ḥālini var yāra de
Bulmadı hicrān şebinde derdine bir çāre de

41. **ḥālüme:**-*üm, -e*
Gazel 3342
Mısra: **2**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Eylediyse n'ola yār pālara pā-māl beni
Ṣākirem ḥālüme itdi yine ḫoş-ḥāl beni

42. **ḫālüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3059
Mısra: **13**
Bedende olan siyah nokta, ben.

Muḥibbī ḫālüñe meyl itse tañ mı
Ezel gendüme meyl itmiş beşer de

43. **ḫālin:**-*in*
Gazel 3333
Mısra: **7**
Bedende olan siyah nokta, ben.

'Ārıżı üstinde ḫālin gördi bend-i zülfine
Murġ-ı dil dutılsa tañ mı gördi āb u dāne[y]i

44. **ḫāller:**-*ler*
Gazel 3102
Mısra: **5**
Ben, vücuttaki siyah noktalar.

Ḫāller Hindū gibi eyler ṭavāf ḥüsnüñi
Zülfüñ olaldan nigārā ḥalḳa bāb-ı Ka'be'ye

45. **ḥālümi:**-*üm, -i*
Gazel 3136
Mısra: **9**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların veya taşıdığı niteliklerin bütünü; durum, vaziyet.

Ṣafḥa-i ruḫsārum üzre iy Muḥibbī ḥālümi
Kim gören sanur ki taḥrīr eylemişdür kan-ıla

46. **ḫālin:**-*in*
Gazel 3054
Mısra: **9**
1-Far. Bedende olan nokta, ben. 2-Hâl, durum.

Zülfindeki ḫālin görüp yine Muḥibbī murġ-ı dil
Oldı giriftār-ı ḳafes ḳaṣd itdi beñzer dāneye

47. **ḫālin:**-*in*
Gazel 3457
Mısra: **1**
1-Far. Bedende olan nokta, ben. 2-Hâl, durum.

Zülfinde gördi ḫālin dil murġı āġa düşdi
Olmaz ebed ḫalāṣ ol bend-ile bāġa düşdi

48. **ḫālin:**-*in*
Gazel 3488
Mısra: **8**
1-Far. Bedende olan nokta, ben. 2-Hâl, durum.

Bend-i zülfinden niçe olsun göñül murġı ḫalāṣ
Zülfini dām itdi ḫālin kıldı dāne gözleri

49. **ḫālüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3008
Mısra: **7**
Ben, vücutta meydana gelen nokta. || *Edebiyatta genelde yüzde bulunan benler ile bu benlerin renginin siyahlığı ile küçüklüğünden bahsedilir.* || *Bazen benin dane olduğunu görürüz. Bu durumda gönül bir kuş, saçlar da tuzaktır.Yanak ateş olunca bu dane yanar ve ud olur.*

Ḫālüñi 'ārıżuñda her kim görürse eydür
Bir Hindi devşürür gül san gülsitān içinde

50. **ḫālüñi:**-*-üñ, --i*
Gazel 3064
Mısra: **10**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Muḥibbī bād-ı āhuñla yaşuñ bārānını dök kim
Görüp bu ḫālüñi dilber ide tā gül gibi ḫande

51. **ḫālin:**-*i, -n*
Gazel 3153
Mısra: **7**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Sorma ḫālin 'āşıḳ-ı dil-ḫastenüñ iy māh-rū
Senden artuk kim ne bilsün derdi ne dermānına

52. **ḫālüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3210
Mısra: **3**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Kendü ḫālüñe naẓar kıl var mı gör ḫayr-ı ‘amel
Dil uzatma kimsenüñ aḥvāline sūsen gibi

53. **ḫālüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3257
Mısra: **11**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Var iy ṭabīb ḫālüñe ko ḫālüme beni
‘Işḳ ḫastasıyam derdüme derdüm devā gibi

54. **ḫālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3460
Mısra: **5**
(Sevgilinin) vücudundaki siyah nokta iz, ben.

Ḫālini dāne dökelden ehl-i diller ṣaydına
Zülfi bendine giriftāram kosun yayı kaşı

55. **ḫāli:**-*i*
Gazel 3495
Mısra: **4**
Vücuttaki küçük esmer benek, ben.

Gönül murġı tutılsa tañ mı zülfe
İçinde dānedür ol iki ḫāli

56. **ḫāliyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 3253
Mısra: **3**
Vücuttaki küçük esmer benek, ben.

Kemend-i zülf ü ḫāliyle ḫadeng-i çeşm-i ebrūlar
Ne çāre ḳatlüme bunlar ki cümle eli bir itdi

57. **ḫālini:**-*in, -i*
Gazel 3364
Mısra: **3**
(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Derd-i dil ḫālini yazdum sıgmadı bir nāmeye
Anuñ içün yāra taḥrīr eyledüm ṭomār iki

58. **ḫāller:**-*ler*
Gazel 3444
Mısra: **8**
1. hal, durum 2 vücutta bulunan benler II Allah'a ulaşmaya engel varlıklar, masiva.

Zülfinüñ āġını kurmış yine diller ṣaydına
Ḫāller yir yir görinür san içinde dānesi

<u>ḫāl ol-:</u>

1. **ḫāl ol-:**-*dı*
Gazel 3273
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir durumun ortaya çıkması.

Ser-i zülfüñ kemendinden göñül āşüfte ḫāl oldı
Lebüñden bir söz işiddüm baña bilmem ne ḫāl oldı

<u>ḫāl ü ḫaṭ:</u>

1. **ḫāl ü ḫaṭ:**
Gazel 3137
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ben ve ayva tüyü.

Muṣḥaf-ı ḥüsnine yāruñ ḫāl ü ḫaṭ vimez ḫalel
Ol daḫı rūşen görinür noḳṭa vü i‘rāb-ıla

2. **ḫāl ü ḫaṭ:**
Gazel 3195
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ben ve ayva tüyü.

Ḫāl ü ḫaṭ ceyş-i Ḥabeşdür ḳaṣd ider ruḫsāruña
Bir yaña kāfir saçuñ şeb-ḫūn ider ejder gibi

<u>ḫāl ü ḫaṭṭ:</u>

1. **ḫāl ü ḫaṭṭ:**--*ı, --n*
Gazel 3050
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) beni ve ayva tüyleri.

Nedür sen añma hergiz ḫāl ü ḫaṭṭın
Birisi ḥubb u biri nīgi sorma

<u>ḫalāṣ bul:</u>

1. **ḫalāṣ bul:**-*mak*
Gazel 3493
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtulmak.

İy göñül devrān ġamından bulmak isterseñ ḫalāṣ
Furṣatı fevt eyleme elden düşürme gel müli

<u>ḫalāṣ eyle:</u>

1. **ḫalāṣ eyle:**
Gazel 3228
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtarmak.

Bend-i zülfüñde ebed kaldum beni eyle ḫalāṣ
Mü‘min-i ‘ışḳam daḫı kesmez misin zünnārumı

2. **ḫalāṣ eyle:**
Gazel 3334
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtarmak.

Muṭrib nevāda perde-i ‘uṣṣāḳı rāst kıl
Ġamdan ḫalāṣ eyle bu kemter kemīne[y]i

halāṣ it-:

1. **ḫalāṣ it-:***-se, -ñ*
Gazel 3219
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtarmak.

Hicr-ile öldürüp itseñ bu Muḥibbī’yi ḫalāṣ
Çok du‘ālar idiserdür saña ḳabri çemeni

halāṣ ol:

1. **ḫalāṣ ol:***-ur, -ı, -dı*
Gazel 3393
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtulmak.

Baḥr-ı ġamdan fülk-i dil çokdan olur-ıdı ḫalāṣ
Rūzigār-ı ṭāli‘-i naḥs māh u sāl egler meni

2. **ḫalāṣ ol:***-ur, -sın*
Gazel 3445
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtulmak.

İy göñül sanma olursın bend-i zülfinden ḫalāṣ
Bagladı çün bir kılıyla gözleri cādū seni

3. **ḫalāṣ ol:***-ma, -y, -a*
Gazel 3448
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtulmak.

Birdem olmaya belā miḥnet elinden o ḫalāṣ
Çünki yagmaya vire mülk-i dili ġam sipehi

4. **ḫalāṣ ol:***-maz*
Gazel 3457
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtulmak.

Zülfinde gördi ḫālin dil murġı āġa düşdi
Olmaz ebed ḫalāṣ ol bend-ile bāġa düşdi

5. **ḫalāṣ ol:***-sun*
Gazel 3488
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtulmak.

Bend-i zülfinden niçe olsun göñül murġı ḫalāṣ
Zülfini dām itdi ḫālin kıldı dāne gözleri

halāṣ ol-:

1. **ḫalāṣ ol-:***--maz, --du, --m*
Gazel 3079
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Kurtulmak.

Var ḫumārum serde olmazdum ṣudā‘dan ben ḫalāṣ
Pīr-i meyḫāne eger cām-ıla tedbīr itmese

2. **ḫalāṣ ol-:***--maz*
Gazel 3082
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Kurtulmak.

Şehā zülfüñ ‘iḳābından dil ü cānum ḫalāṣ olmaz
Esīr olmış kebūterdür sanasın dest-i lāçine

3. **ḫalāṣ ol-:***--mak*
Gazel 3120
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtulmak.

Müselmānlar giriftāram meded bir nā-müselmāna
Ne mümkindür ḫalāṣ olmak saçından ehl-i īmāna

4. **ḫalāṣ ol-:***--maz*
Gazel 3136
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtulmak.

Bahr-ı ġamda eşk ü āhumdan ḫalās olmaz göñül
Ġarḳ ider dil zevraḳını bād-ıla bārān-ıla

5. **ḫalāṣ ol-:***-ma, -du, -ñ*
Gazel 3161
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtulmak.

İy Muḥibbī olmaduñ sevdā-yı zülfinden ḫalāṣ
Düşmesün kāfir daḫı anuñ saçı zünnārına

6. **ḫalāṣ ol-:***-maz*
Gazel 3221
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtulmak.

Tolaşaldan zülfine cān u göñül olmaz ḫalāṣ
Ne belāya saklar iy dil ol ḳad ü bālāsını

7. **ḫalāṣ ol-:***-abil, -ür*
Gazel 3289
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtulmak.

Kim ḫalāṣ olabilür ġamze okı atılıcak
Bir yire ya kaşınuñ gelse iki yire başı

ḫāldaş ol-:

1. **ḫāldaş ol-:**-*ma, -dı*
Gazel 3209
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aynı hâli paylaşmak, hâline ortak olmak.

Kime diyem iy Muḥibbī derd-i dil aḥvālini
Aradum gezdüm cihānı kimse ḫāldaş olmadı

halel:

1. **ḫalel:**
Gazel 3011
Mısra: **4**
Bozukluk, eksik, kusur.

Mü'min-i 'ışḳam bi-ḥamdillāh zi-men zülf-i dōst
Kılca noḳṣān gelmedi yāḫūd ḫalel bu dīnüme

2. **ḫalel:**
Gazel 3027
Mısra: **8**
Bozukluk, eksiklik, fesat, noksan.

Ḥamdü-lillāh mü'min-i 'ışḳam zī-men zülf-i dōst
Yok-durur bir kılca noḳṣān u ḫalel hīç dīnüme

halel vi-:

1. **ḫalel vi-:**--*mez*
Gazel 3137
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Zarara uğratmak, ket vurmak.

Muṣḥaf-ı ḥüsnine yāruñ ḫāl ü ḫaṭ vimez ḫalel
Ol daḫı rūşen görinür noḳṭa vü i'rāb-ıla

hālet:

1. **ḫāletler:**-*ler*
Gazel 3456
Mısra: **7**
Hâl, nitelik, keyfiyet.

Terennümlerle ḫāletler dilerseñ kim vire bezme
Bu şi'r-i dil-keşi ögret ki tā muṭrīb çala 'ūdı

hālet-i 'ışḳ:

1. **ḫālet-i 'ışḳ:**-*ı*
Gazel 3373
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk hali.

Ḥālet-i 'ışḳı ne bilsün zāhid-i peşmīne-pūş
Cilve-i ṭāvūs[ı] hīç añlar mı murġ-ı ḫānegī

2. **ḫālet-i 'ışḳ:**-*ı*
Gazel 3492
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk hali.

Ḥālet-i 'ışḳı ne bilsün zāhid-i peşmīne-pūş
Cilve-i ṭāvūsı hīç añlar mı murġ-ı ḫānegī

ḫāl-i kilāb:

1. **ḫāl-i kilāb:**
Gazel 3238
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin mahallesindeki) Köpeklerin durumu.

Ser-i kūyına ger varsam ider red ṣūretin dilber
Baña nisbet anuñ kūyındaki ḫāl-i kilāb evlā

ḫāl-i muḥibbī:

1. **ḫāl-i muḥibbī:**-*'yi-y, -i*
Gazel 3271
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Muhibbi'nin hali, durumu // (Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.II Muhabbet edici, dost.).

Ger sorarsañ ḫāl-i Muḥibbī'yi niçedür āh
Hicr içre çeker ṣubḥa degin āh ile zārı

ḫāl-i müşevveş:

1. **ḫāl-i müşevveş:**-*in*
Gazel 3414
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karışık bir hal.

Sevdāyı zülf [ü] ḫāl-ile görseñ Muḥibbī'yi
Mecnūn-ṣıfat ḥāl-i müşevveşin daḫı

hālī ol:

1. **ḫālī ol:**-*maz*
Gazel 3394
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gücü olmamak, güçsüzleşmek.

Bezm-i ḥüsnüñde ruḫuñ şevḳıne dāyim cān u dil
Ḫālī olmaz bir nefes efġān ider bülbül gibi

hālī olmaz:

1. **ḫālī olmaz:**-*maz*
Gazel 3317
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O şey orada hep mevcut olmak, o şeysiz olmamak.

Gitdi ise kūh-ken geldi Muḥibbī yirine
Ḫālī olmaz dōstlar ʻālemde ʻışḳuñ mīşesi

ḫāl-i sırr-ı zülf:

1. **ḫāl-i sırr-ı zülf:**-*i*
   Gazel 3026
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Saçın gizeminin hali.

N'ola ḥāl-i sırr-ı zülfi aña ḫālüm dir-iken
Bir ṭarafdan daḫı yā Rab n'idem ol göz ü kaşa

hāl-i siyāh:

1. **ḫāl-i siyāh:**-*ı*
   Gazel 3431
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sevgilinin yüzündeki siyah nokta.

Gören ḫaddinde ol ḫāl-i siyāhı
Didi san Rūm iline Hindī düşdi

2. **ḫāl-i siyāh:**
   Gazel 3162
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sevgilinin yüzündeki siyah ben.

ʻĀrıżuñ üstine dönmişdür neden ḫāl-i siyāh
Kim görüpdür kāfiri kim gire cennet bāġına

3. **ḫāl-i siyāh:**-*-ı, --n, --ı*
   Gazel 3026
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   (Sevgilinin yüzündeki) Siyah ben.

Ḫaddi üstinde gören ḫāl-i siyāhını sanur
Taḫt-ı ʻāc üstine çıkmış yine şāh-ı Ḥabeş'e

hāl-i siyeh:

1. **ḫāl-i siyeh:**
   Gazel 3039
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sevgilinin yüzündeki siyah beni.

Ruḫları üstinde ol ḫāl-i siyeh miskinleri
ʻAnberīnden dānelerdür āfitāb envārda

2. **ḫāl-i siyeh:**-*i*
   Gazel 3429
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sevgilinin yüzündeki siyah beni.

Ḫāl-i siyehi meyl ḫam-ı zülfine eyler
Kāfir gibi gör ḫāç-ıla zünnāra tayandı

ḫālini sor-:

1. **ḫālini sor-:**-*-i, --n, --i, --ar, --ı, --sa, --ñ*
   Gazel 3031
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: -
   Hâl hatır sormak, nasıl olduğunu sormak.

Gül yüzüñsüz sorar-ısañ bu Muḥibbī ḫālini
Gice bülbül gibi efġān eylemekdür gündüz āh

ḫālini sor:

1. **ḫālini sor:**-*i, -n, -i, -dı*
   Gazel 3477
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sağlığının veya durumunun nasıl olduğunu anlamak için ilgilenmek.

Dil-ḫastesinüñ ḫālini dün sordı ṭabībüm
Raḥm itdi Muḥibbī ki meger beñzüme bakdı

ḫāliş ol-:

1. **ḫāliş ol-:**-*-maz*
   Gazel 3071
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Saflaşmak, arınmak, saflaşmış olmak, en saf hale gelme.

Girüp dil pūte-i hicre yanaldan göñli pāk oldı
Ki zīrā ḫāliş olmaz zer kaçan kim girmeye ḳāla

2. **ḫāliş ol-:**-*du, -m*
   Gazel 3195
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Saflaşmak, arınmak, saflaşmış olmak, en saf hale gelme.

ʻIşḳa düşdüm ġıll u ġışdan cānı pāk itdüm yine
Pūte-i hicrān içinde ḫāliş oldum zer gibi

halk:

1. **ḫalḳdan:**-*dan*
   Gazel 3000
   Mısra: **8**
   Ahali, topluluk, yaratılmışlar.

Ālemi geşt eyledüm bir yār-ı ṣādıḳ görmedüm
Uzlet itsem ḫalḳdan düşsem ne tañ tehālara

2. **ḫalḳa:**-*a*
   Gazel 3102
   Mısra: **6**
   Ahali ‖ insanlar.

Ḫāller Hindū gibi eyler ṭavāf ḥüsnüñi
Zülfüñ olaldan nigārā ḥalḳa bāb-ı Ka‘be’ye

3. **ḫalḳuñ:**-*uñ*
Gazel 3468
Mısra: **1**
Belli bir bölgede, ülke veya memlekette yaşayan insanlar.

Kimi afyōnī ḫalḳuñ kimi bengī
Kimi içer şarāb-ı lāle rengi

4. **ḫalḳına:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3088
Mısra: **5**
Ahali, insanlar, herkes.

Fāş itdi cihān ḫalḳına çün sırrumı yaşum
Gözden bırakam yirlere ger sīm [ile] zerse

5. **ḫalḳı:**-*ı*
Gazel 3144
Mısra: **9**
Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.

Ḫalḳı uyutmazsa efġānı Muḥibbī’nüñ ne tañ
Korkar andan ol mehi bir kimse görse ḫ̆ābda

6. **ḫalḳ:**
Gazel 3406
Mısra: **1**
(Ar.) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.

Ḫalḳ içinde mu‘teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes ṣıḥḥat gibi

7. **ḫalḳ[ı]:**-*ı*
Gazel 3299
Mısra: **5**
1. Bir milleti meydana getiren insan topluluğu. 2. Aynı ülkede, aynı devlete bağlı vatandaşların tamâmı.

Ḫalḳ[ı] gördüm kimi mescidde kimi mey-ḫānede
Baña nāmuñ ẕikri ile meskenüm kūyuñ gibi

halḳ eyle-:

1. **ḫalḳ eyle-:**
Gazel 3254
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaratma, yok iken var etme.

Çünki kulsın hīç bildüñ mi bugün sulṭānuñı
Ne içün ḫalḳ eylemiş Ḫallāḳ senüñ cānuñı

halka:

1. **ḫalḳasına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 3177
Mısra: **3**
Kapı halkası.

Ḫalḳasına Ka‘be’nüñ el uruban Mecnūn dimiş
Olmasun Leylā’dan özge göñlümüñ endīşesi

ḫalḳa ol:

1. **ḫalḳa ol:**-*mış*
Gazel 3364
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Daire şeklinde olmak II Kıvrılmak.

Ḫalḳa olmış ḥüsninüñ gencinde zülfeynin görüp
Didüm ol gence ṭılısm olmış ezelden mār iki

halḳadur:

1. **ḫalḳadur:**
Gazel 3102
Mısra: **7**
Daire şeklinde olan şey. İnsanlar, ahali.

Ḫalḳadur ḥüsnüñ ḫaṭuñ çekmiş aña ceyş-i Ḥabeş
Ḳaṣd ider mi kāfir olmasa ḫarāb-ı Ka‘be’ye

halḳ-ı ‘ālem:

1. **ḫalḳ-ı ‘ālem:**-*de*
Gazel 3266
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya halkı, herkes.

Bu dehri ser-te-ser gezdüm vefā yok ḫalḳ-ı ‘ālemde
Ne işiddüm ne ḫod gördüm cihānda dest-res kaldı

ḫalḳ-ı cihān:

1. **ḫalḳ-ı cihān:**
Gazel 3304
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün insanlar, herkes.

Var mıdur ‘ālemde kimse bu dil-i zārum gibi
Olmasun ḫalḳ-ı cihān cān-ı giriftārum gibi

2. **ḫalḳ-ı cihān:**
Gazel 3356
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya halkı, bütün insanlar, herkes.

Dimeñüz Mecnūn’a Mecnūn itdi çün dünyāyı terk
Cümleden ḫalḳ-ı cihān içinde ol uslu gibi

ḫall it-:

1. **ḫall it-:**-*mez*
Gazel 3227
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çözüm yolu bulup sonuca bağlamak, çözmek, halletmek.

İy Muḥibbī sırr-ı ‘ışḳı sorma itmez kimse ḥall
Müşkil ‘ışḳa irişmez kimsenüñ endīşesi

ḥallāḳ:

1. **ḥallāḳ:**
Gazel 3254
Mısra: **2**
Yaratma gücü sınırsız olan, devamlı olarak yaratan, Allah, Tanrı.

Çünki kulsın hīç bildüñ mi bugün sulṭānuñı
Ne içün ḥalḳ eylemiş Ḫallāḳ senüñ cānuñı

ḥālüm:

1. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 3017
Mısra: **3**
Aşığın içinde bulunduğu hal,durum,vaziyet.

Naẓar eyle görüp ḥālüm benüm derdüme bir çāre
Senüñ ‘ışḳuñda iy meh-rū Ḫuẓā bilür ki ṣādıḳvan

ḥālümi gör-:

1. **ḥālümi gör-:**--*üm, --i, --üp*
Gazel 3033
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Hâli, durumu görmek.

‘Işḳ içre görüp ḥālümi aġyār gülerse
Yā Rab dilerem ḥālini benden beter eyle

halvet:

1. **ḫalvetde:**--*de*
Gazel 3098
Mısra: **1**
Çevre ile her türlü ilişkiyi kesip yalnız kalma, tenhâya çekilme. II Tasavvufta halvet, kulun Allah'ın huzûrunda onunla halleşmesi, mânen sohbet etmesi durumu.

Zāhid olan geçürür ḫalvetde ‘ömrin beng-ile
‘İyş ider gülşende ‘ārif bāde-i gül-reng-ile

ham:

1. **ḫam:**
Gazel 3249
Mısra: **1**
Eğri, bükülmüş, yay biçiminde, kemerli.

Bār-ı ġamdan ḳāmetümdür ḫam gibi
Bulmadum hergiz muṣāḥib ġam gibi

hamāḳat:

1. **ḥamāḳati:**-*i*
Gazel 3340
Mısra: **10**
Ahmaklık, budalalık.

Elin uzadur serv irem diyü ḳaṣruña
Her kim ṭavīl olsa olurmış ḥamāḳati

ḫamd kıl:

1. **ḫamd kıl:**
Gazel 3312
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'a hamdini, teşekkürünü bildirmek.

Cidd ü cehd ile düriş itmeyesin şer‘e ḫilāf
Ḫamd kıl meẕhebüñi itdi Ḫudā çün Ḥanefī

hamdü-lillāh:

1. **ḥamdü-lillāh:**
Gazel 3084
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
"Elhamdülillâh; Allah'a hamdolsun" anlamında şükür ve hoşnutluk anlatan bir ibare.

Niçe yıldur bu Muḥibbī rūze-i hicrüñ dutup
Ḫamdü-lillāh kim irişdi vaṣluñuñ bayramına

2. **ḥamdü-lillāh:**
Gazel 3027
Mısra: **7**
"Allah'a hamdolsun, elhamdülillah" anlamlarında bir şükür sözü.

Ḫamdü-lillāh mü’min-i ‘ışḳam zī-men zülf-i dōst
Yok-durur bir kılca noḳṣān u ḫalel hīç dīnüme

3. **ḥamdü-lillāh:**
Gazel 3189
Mısra: **5**
"Allah'a hamdolsun, elhamdülillah" anlamlarında bir şükür sözü.

Ḫamdü-lillāh serfirāz itdürmedüñ düyā-y-ıla
Çok şükür meh-pāreler yolında ḫāk itdüñ beni

4. **ḥamdü-lillāh:**
Gazel 3264
Mısra: **10**
"Allah'a hamdolsun, elhamdülillah" anlamlarında bir şükür sözü.

Bend-i zülfinde olan bī-dilleri āzād idüp
İy Muḥibbī ḥamdü-lillāh seni āzād itmedi

5. **ḥamdü-lillāh:**
Gazel 3265
Mısra: **2**
"Allah'a hamdolsun, elhamdülillah" anlamlarında bir şükür sözü.

Niçe yirden sīnem üzre açdı tīrüñ revzeni
Ḥamdü-lillāh ki temāşā eyledüm cānā seni

6. **ḥamdü-lillāh:**
Gazel 3276
Mısra: **8**
"Allah'a hamdolsun, elhamdülillah" anlamlarında bir şükür sözü.

Ḳur‘a saldum muṣḥaf-i ḥüsnüñ açup fāl eyledüm
Ḥamdü-lillāh ki murād üstine gördüm fālumı

7. **ḥamdü-lillāh:**
Gazel 3288
Mısra: **10**
"Allah'a hamdolsun, elhamdülillah" anlamlarında bir şükür sözü.

Başa iltdi bu Muḥibbī yine ‘ışḳuñ kārını
Ḥamdü-lillāh gerçi kim ‘ālemde müşkil kār idi

8. **ḥamdü-lillāh:**
Gazel 3302
Mısra: **11**
"Allah'a hamdolsun, elhamdülillah" anlamlarında bir şükür sözü.

Cihānı geşt kıldum ḥamdü-lillāh
Elüme girdüñ arayı arayı

9. **ḥamdü-lillāh:**
Gazel 3370
Mısra: **7**
"Allah'a hamdolsun, elhamdülillah" anlamlarında bir şükür sözü.

Ḥamdü-lillāh bir nefes ben olmadum ‘ışḳdan cüdā
Virilüpdür ana raḥminden maḥabbet ‘ālemi

10. **ḥamdü-lillāh:**
Gazel 3372
Mısra: **2**
"Allah'a hamdolsun, elhamdülillah" anlamlarında bir şükür sözü.

‘Işḳ-ıla gerçi ki çekdüm niçe dürlü ta‘abı
Ḥamdü-lillāh ki getürdüm ele ol ġonca lebi

11. **ḥamdü-lillāh:**
Gazel 3387
Mısra: **6**
"Allah'a hamdolsun, elhamdülillah" anlamlarında bir şükür sözü.

Zülfine mücrim diyü bend itdi ol kāfir beni
Ḥamdü-lillāh kim beni bendinden āzād itmedi

12. **ḥamdü-lillāh:**
Gazel 3433
Mısra: **8**
"Allah'a hamdolsun, elhamdülillah" anlamlarında bir şükür sözü.

İçerüz bādeyi līk mu‘terifüz cürmümüze
Ḥamdü-lillāh degülüz ṣūfī gibi tiryāḳi

hāme:

1. **ḫāme:**
Gazel 3435
Mısra: **14**
(□□□□) i. (Fars. ḫāme) Kalem.

Muḥibbī uşbu şi‘r-i sūzināki
Yazarken yandı nāme ḫāme düşdi

hamel:

1. **ḥamel:**
Gazel 3325
Mısra: **1**
Koç burcu. Bu burca güneş martta girer ve güneşin bu burca girdiği gün ilkbahar başlangıcı kabul edilir.

Bir itdi Ḥamel burcı gelüp leyl ü nehārı
Gül lāle ile zeyn kılup yine bahārı

ham-ı zülf:

1. **ḫam-ı zülf:**-*i*
Gazel 3160
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saç lülesinin kıvrımı, büklümü.

El uzadurdı mu‘anber zülfine dīvāneler
Ejdehā-veş ol ḫam-ı zülfi perīşān olmasa

2. **ḫam-ı zülf:**-*i, -n, -e*
Gazel 3429
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saç kıvrımı.

Ḫāl-i siyehi meyl ḫam-ı zülfine eyler
Kāfir gibi gör ḫāç-ıla zünnāra tayandı

hamrā:

1. **ḥamrā:**
Gazel 3051
Mısra: **8**
Kırmızı.

Ġoncalar söze gelüp gördi gül oldı ḫande
Tāc-ı ṣūfī bir seyri nīze ḥamrā lāle

hamuş:

1. **ḫamūş:**
Gazel 3283
Mısra: **5**
Susmuş, sessiz.

Leb ḫamūş līk ḫayāl ile tolu cā bu göñül
Dil senüñ-ile vü sen dille idersin suḫeni

2. **ḫamūş:**
Gazel 3279
Mısra: **10**
1. Suskun, durgun 2. Kederli, mahzun.

İtdi sü'āl-i būse Muḥibbī nigār ne-goft
Beñzer ki ḳabūl itdi ḫamūş cevāb oldı

han id-:

1. **ḫan id-:**-*er*
Gazel 3174
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Padişah, hükümdar etmek.

Gāh olur mülk-i cihāna ḫan ider göñlüm beni
Geh döner şehr-i ġama derbān ider göñlüm beni

hançer:

1. **ḫançerüñ:**-*üñ*
Gazel 3111
Mısra: **2**
Hançer ll sevgilinin kaşları.

Yine ḳaṣd eyledi bu ġamze görüñ cānumuza
Ḫançerüñ susadı içemege gelür kanumuza

2. **ḫançer:**
Gazel 3115
Mısra: **10**
Hançer (sevgilinin belinde asılı duran hançer bağlamında). ll ayın hilal şekli.

İy dōst miyānuñla kemer ẕevḳ ider-iken
Bilsem ne sebeb düşdi girer ḫançer araya

3. **ḫançer:**
Gazel 3020
Mısra: **8**
Hançer, iki yanı keskin bıçak. ll Sevgilinin kaşı, kirpiği ya da bakışı.

Kıya bakışlar-ıla bagrumı ḫūn itdi gözi
Müjesi sīnemi çāk eyledi ḫançer yirine

4. **ḫançerler:**-*ler*
Gazel 3153
Mısra: **1**
1. Kamadan küçük, ucu eğri ve sivri, iki yanı keskin bıçak. 2. Sevgilinin kaşı, kirpiği ve bakışı için kullanılırdı.

Gözleri ḫançerler almış ġamzelerden yanına
Gel beni öldür hemān tek girme kimse kanına

5. **ḫançer:**
Gazel 3204
Mısra: **14**
1. Kamadan küçük, ucu eğri ve sivri, iki yanı keskin bıçak. 2. Sevgilinin kaşı, kirpiği ve bakışı için kullanılırdı.

Öldürmege Muḥib seni mestāne ġamzeler
Ḫançer elinde eyler-ise tañ mı kan daḫı

6. **ḫançer:**
Gazel 3256
Mısra: **1**
1. Kamadan küçük, ucu eğri ve sivri, iki yanı keskin bıçak. 2. Sevgilinin kaşı, kirpiği ve bakışı için kullanılırdı.

Çeşmüñ müjgānın almışdur ele ḫançer gibi
Ḫışm-ıla geldi benüm bu bagruma sançar gibi

hançer çek-:

1. **ḫançer çek-:**--*üp*
Gazel 3137
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hançer çekmek. || Sevgilinin bakışları veya kirpiğini yönlendirmesi. II saldırmak.

Ḳatlüme ḫançer çeküp ġamzeñ emān virmez amān
Sanki Rüstemdür gelür ceng itmege Suhrāb-ıla

2. **ḫançer çek-:**-*er*
Gazel 3164
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hançeri birisine karşı doğrultmak, saldırmak.

Gözleri ḫançer çeker hem dem-be-dem bagrum deler
Hīç revā mı var mıdur kim kan ider kan üstine

3. **ḫançer çek-:**-*üp*
Gazel 3245
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hançeri birisine karşı doğrultmak, saldırmak.

Ġamzeler ḫançer çeküp iy dil seni öldürmedin
Bir gün öñdin var anuñ kūyında ḳurbān ol yüri

hançer-i 'üryān:

1. **ḫançer-i 'üryān:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3404
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yalın hançer. II İnce hançer; sevgilinin kaşı, kirpiği ve bakışı.

Gösterür dilber çü her dem ḫançer-i 'üryānını
Ehl-i diller de fedā eyler yolına cānını

handān:

1. **ḫandān:**
Gazel 3036

Mısra: **6**
Gülen, gülücü, şen, açık, mesrur.

Bülbül-i cān her gice tā ṣubḥa dek kan aglasun
Gül gibi ḫandān yüri serv-i ḫırāmānsın yine

ḫandān ol:

1. **ḫandān ol:**-*ma*
Gazel 3383
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gülmek, neşeli ve mutlu olmak.

Vaṣla ḫandān olma hem hicrāna giryān iy göñül
Ġam ile ṣādī cihānda bir zamān eglenmedi

hande:

1. **ḫande:**
Gazel 3051
Mısra: **7**
Çiçeğin açılması;Gülme, gülüş.

Ġoncalar söze gelüp gördi gül oldı ḫande
Tāc-ı ṣūfī bir seyri nīze ḥamrā lāle

hande eyle-:

1. **ḫande eyle-:**-*r*
Gazel 3174
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gülmek.

Gāh olur kim ḫande eyler gülşen içre gül gibi
Gāh olur bülbül gibi nālān ider göñlüm beni

ḫande eyle:

1. **ḫande eyle:**-*r*
Gazel 3361
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gülmek.

Aglayup āh eyledükçe ḫande eyler gül gibi
Var mı bir gül bād-ıla bārāndan açılmadı

hande id-:

1. **ḫande id-:**--*e*
Gazel 3064
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gülmek.

Muḥibbī bād-ı āhuñla yaṣuñ bārānını dök kim
Görüp bu ḥālüñi dilber ide tā gül gibi ḫande

hande kıl-:

1. **ḫande kıl-:**-*sa*
Gazel 3288
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gülmek.

Ḫande kılsa lebleri her bār şekker gösterür
Aña karşu girye-i çeşmümde gevher-bār idi

hande vü şādī:

1. **ḫande vü şādī:**
Gazel 3126
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gülüş ve mutluluk.

Çünki virildi ḫande vü şādī ezel güle
Āh u fiġān eylemek oldı ḫū bülbüle

hāne:

1. **ḫāne[y]i:**-*y*, -*i*
Gazel 3331
Mısra: **6**
Ev. II Gönül evi.

Bagrumı kıldum kebāb u göz[ler]üm yaşın şarāb
Eyledüm iy ġam müşerref eylegil bu ḫāne[y]i

2. **ḫāneyi:**-*y*, -*i*
Gazel 3374
Mısra: **8**
Ev. II Gönül evi.

Gül yüzinüñ ḥasretinden ol vefāsuz dilberüñ
Oda yakdum āteş-i āhumla ben de ḫāneyi

3. **ḫāneler:**-*ler*
Gazel 3311
Mısra: **8**
Ev.

Ḫāne-i göñlüm ḫarāb itse ‘aceb mi göz yaşı
Ḫāneler olur ḫarāb ger çok ola bārendegī

4. **ḫāne:**
Gazel 3298
Mısra: **8**
Ev II Gönül.

Seyl-i eşküm seyle virdi yine bu dil kişverin
Dir gören ‘ibretle bunda ḫāne vü gū kalmadı

hanefī:

1. **ḫanefī:**
Gazel 3312
Mısra: **12**
İmâm-ı Âzam Ebû Hanîfe'nin fikirleri etrâfında gelişen ve İslâm dîninin amelî esaslarını ehl-i bid'ata karşı ehl-i sünnet anlayışına göre savunan amelî dört hak mezhepten biri.

Cidd ü cehd ile düriş itmeyesin şer‘e ḫilāf
Ḥamd kıl meẕhebüñi itdi Ḫudā çün Ḥanefī

hāne-i dil:

1. **ḫāne-i dil:**
   Gazel 3432
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gönül evi.

Teng oldı ḫāne-i dil göster yüzüñi māhum
Vīrānelerde çün şeb yakar ḳamer çerāġı

2. **ḫāne-i dil:**-*de*
   Gazel 3445
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gönül evi.

İy Muḥibbī ḫāne-i dilde iken māṭlūb-ı dil
Anı ġāfil görme ki ol araya her sū seni

3. **ḫāne-i dil:**-*de*
   Gazel 3449
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gönül evi.

Ḫūn-ıla ḫāne-i dilde yine taṣvīr itdüm
Cāme-i zer-baf ile bir büt-i zerrīn külehi

4. **ḫāne-i dil:**-*de*
   Gazel 3464
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gönül evi.

Ḫāne-i dilde ezel ‘ışḳuñ uran bünyādını
Kapusı üzre ḫarāb-ābād yazmış adını

5. **ḫāne-i dil:**-*de*
   Gazel 3480
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gönül evi.

Naḳş kıldum ḫāne-i dilde ḳamer ruḫsārını
Ola kim bu nev‘-ile görem anuñ dīdārını

hāne-i göñl:

1. **ḫāne-i göñl:**-*üm*
   Gazel 3311
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gönül evi: Kalp.

Ḫāne-i göñlüm ḫarāb itse ‘aceb mi göz yaşı
Ḫāneler olur ḫarāb ger çok ola bārendegī

hānem:

1. **ḫānemi:**-*i*
   Gazel 3303
   Mısra: **1**
   Ev, mesken. II Gönül, gönül evi.

Seyl-i eşküm eyledi vīrāne geldi ḫānemi
Genc-i vaṣlın buldum āḫir aradum vīrānemi

hār:

1. **ḫāruñ:**-*un*
   Gazel 3068
   Mısra: **7**
   Diken II Rakip.

Çekeyim bülbül gibi ḫāruñ cefāsın dem-be-dem
Ölür-isem itmeyem minnet varup aġyāruma

2. **ḫārı:**-*ı*
   Gazel 3091
   Mısra: **4**
   Diken II Rakip.

Bülbül yiridür āhını eflāke çıkarsa
Gül kim açıla ḫārı görür ol bilesince

3. **ḫār:**
   Gazel 3224
   Mısra: **5**
   Diken II Rakip.

Gül gibi dāmenüñi ḫār eline virme sakın
Varma elden ele olmaya aduñ hercāyī

4. **ḫārı:**-*ı*
   Gazel 3271
   Mısra: **2**
   Diken II Rakip.

İy murġ-ı seḥer eyle yüri nāle vü zārı
Gülden degül mümkin olup ayrıla ḫārı

5. **ḫār:**
   Gazel 3275
   Mısra: **4**
   Diken II Rakip.

Zülf-i müşg-efşānını bād-ı seḥer dagıtmasun
Ḫār eline virmesün güller gibi dāmānını

6. **ḫār-ıla:**--*ıla*
   Gazel 3276
   Mısra: **3**
   Diken II Rakip.

Gül gibi gel ḫār-ıla her demde itme bāziçe
Bülbül-i nālānuñam arturma iy dil nālümi

7. **ḫār-ıla:**--*ıla*
   Gazel 3372
   Mısra: **3**
   Diken II Rakip.

Ḫār-ıla yār olalı gül gibi gülşende ḥabīb
Ṣubḥa dek āh-ıla dil bülbüli geçürdi şebi

8. **ḫār:**
Gazel 3394
Mısra: **8**
Diken II Rakip.

Dōstum bir dem ḳadem bassañ yüzüm üzre benüm
Ḫār elinden dāmenüñi n'ola alsañ gül gibi

9. **ḫār-ıla:**--*ıla*
Gazel 3493
Mısra: **4**
Diken II Rakip.

Niçe feryād itmesün derdiyle miskīn 'andelīb
Her naẓarda ḫār-ıla hem-dem görür her dem güli

10. **ḫar:**
Gazel 3353
Mısra: **4**
Diken, rakip.

Cevr ü cefāyı eyleme cānā raḳībüñe
Çekmez o bārı degmede ol ḫar benüm gibi

11. **ḫārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3489
Mısra: **7**
Diken.

Ḫārını ḫōş görmeyince būy-ı gül girmez ele
Kışına eyler taḥammül isteyenler yazını

12. **ḫārı:**-*ı*
Gazel 3181
Mısra: **8**
Diken.

Belāsuz 'ışḳ bulınmaz cihānı ser-te-ser gezdüm
Ki gence renc lāzımdur gülüñ lā-büd olur ḫārı

13. **ḫārı:**-*ı*
Gazel 3191
Mısra: **2**
Diken.

'Aceb mi yāruñ aġyār olsa yārı
Ne yirde kim bite gül bile ḫārı

14. **ḫārı:**-*ı*
Gazel 3192
Mısra: **2**
Diken.

İder bülbül bahār olduḳda zārı
Gül ile çün görür bir yirde ḫārı

15. **ḫār-ıla:**-*ıla*
Gazel 3339
Mısra: **8**
Diken.

Gülşen içre kalmasa hergiz bülbülden eser
Ḫār-ıla gül şād olur olsa hezār eksüklügi

16. **ḫārı:**-*ı*
Gazel 3020
Mısra: **4**
Diken (Rakip; kötülük).

Ger elüm irmeye ol tāze gülüñ dāmenine
Ḫārı bagruma basam ol gül-i aḥmer yirine

17. **ḫāra:**--*a*
Gazel 3008
Mısra: **9**
Diken. || Divan şiirinde aşığa eziyet eden unsurlar birer dikene benzetilir.

Gül beñzedi çü yāra aġyār daḫı ḫāra
Bülbül gibi kalursam tañ mı fiġān içinde

18. **ḫār:**
Gazel 3015
Mısra: **5**
Diken.

Gülüñ ḫār olalıdan hem-nişīni
Ötüp feryād ider bülbül çemende

19. **ḫār:**
Gazel 3489
Mısra: **9**
Diken.

Ḫār elinden iy Muḥibbī gör niçe eyler fiġān
Gülşene var diñle bir dem bübülüñ āvāzını

20. **ḫār:**
Gazel 3496
Mısra: **5**
Diken.

Ḫār elinden kurtarımaz gördi güller dāmenin
Bülbül oldı āh u feryād u fiġānuñ yügrügi

<u>hār ol:</u>

1. **ḫār ol:**-*a, -y, -dı*
Gazel 3348
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Diken olmak; mec. Acı vermek.

Seyr-i gülşen eylesem ammā yüzüñi görmesem
İsterem her gül gözüme ḫār olaydı kāşki

<u>hār u hes:</u>

1. **ḫār u ḫes:**-*i*
Gazel 3247
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çalı çırpı, süprüntü, çer çöp II rakip.

Gözlerüm yaşı gelürse beni yirden götüre
Nite kim ḫār u ḫesi her yaña seylāb gibi

harāb eyle:

1. **ḫarāb eyle:**-*di*
Gazel 3348
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harap duruma getirmek, yıkmak.

Eyledi bennā-yı ‘ışḳ göñlüm evin küllī ḫarāb
Gelse bār-ı ġamuñ mi‘mārı olaydı kāşki

harāb id-:

1. **ḫarāb id-:**-*üp*
Gazel 3174
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Harap duruma getirmek, yıkmak. 2. Kötü duruma sokmak, bitik hâle getirmek. 3. Çok üzmek, perîşan duruma getirmek.

Gāh olur cān mülkini ma‘mūr ider mi‘mār-ı dil
Geh ḫarāb idüp yıkar vīrān ider göñlüm beni

harāb it-:

1. **ḫarāb it-:**--*di*
Gazel 3053
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıkmak, viran etmek.

Çün ġam-ı dilber ḫarāb itdi göñül ma‘mūresin
Seng-i miḥnetle yapup bir daḫı ābād eyleme

2. **ḫarāb it-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3231
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Harap duruma getirmek, yıkmak. 2. Kötü duruma sokmak, bitik hâle getirmek. 3. Çok üzmek, perîşan duruma getirmek.

Cefā vü cevr-ile cānā ḫarāb itdüñ göñül mülkin
Görenler didiler el-ḥaḳ basupdur ẓulm-ı Timur’ı

harāb it:

1. **ḫarāb it:**-*meg, -e*
Gazel 3405
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıkmak, viran etmek. II Perişan etmek, gam, keder ve üzüntü vermek.

Leşker-i ġam gelse itmege ḫarāb dil mülkini
Sen Muḥibbī ḫāb-ıla eyle anuñ tedbīrini

2. **ḫarāb it:**-*se*
Gazel 3311
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harap duruma gelmek, yıkılmak, tahrip olmak, II perişan olmak, hüzün ve keder içinde kalmak.

Ḫāne-i göñlüm ḫarāb itse ‘aceb mi göz yaşı
Ḫāneler olur ḫarāb ger çok ola bārendegī

harāb kıl:

1. **ḫarāb kıl:**-*dı*
Gazel 3485
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harap etmek (eylemek):Harap duruma getirmek, yıkmak. II Perîşan etmek. .

Şu‘le-i ‘ışḳı yakup dil mülkini kıldı ḫarāb
Olmasa ‘ışḳ āteşi sīnemde peydā kāşki

2. **ḫarāb kıl:**-*du, -ñ*
Gazel 3359
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıkık ve perişan hale getirmek.

Cevr sengin yagdurup kılduñ göñül mülkin ḫarāb
Devr-i ḥüsnüñde senüñ ol bir kez ābād olmadı

harāb ol-:

1. **ḫarāb ol-:**--*dı*
Gazel 3076
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harap duruma gelmek, yıkılmak. || *Kötü duruma düşmek, perişan olmak.*

Sulṭān-ı ġamuñ bir yaña bir yaña şeh-i ‘ışḳ
Dil şehri ḫarāb oldı iki mīr a[ra]sında

2. **ḫarāb ol-:**-*mak*
Gazel 3238
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harap duruma gelmek, yıkılmak.

Viṣāl-i gencine dirler olur vīrāneler maḫzen
Baña ma‘mūre olmakdan göñül olmak ḫarāb evlā

3. **ḫarāb ol-:**-*ur*
Gazel 3255
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Harap duruma gelmek, yıkılmak. 2. Kötü duruma düşmek, perîşan olmak.

Billūr iken yıkılur bu nüh felek olur ḫarāb
Sīm ü zerle pes neden yüce kılursın nāmuñı

4. **ḫarāb ol-:**-*dı*
Gazel 3279
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Harap duruma gelmek, yıkılmak. 2. Kötü duruma düşmek, perîşan olmak. 3. Çok üzülmek.

Ṣad-bār yiter ‘işve vü nāz u ‘itāb oldı
İy türk-i mest cān-ıla bu dil ḫarāb oldı

harāb ol:

1. **ḫarāb ol:**-*dug, -ı, -n, -ı*
Gazel 3376
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harap duruma gelmek, yıkılmak; perişan olmak, çok üzülmek.

Vücūduñ şehrini dilber ḫarāb oldugını ister
‘İmāret eyle [sen] iy dil yıkılsun cümle bünyādı

2. **harāb ol:**-*dı*
Gazel 3412
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıkılmak, tahrip olmak, yok olmak.

Yıkdı dil ḫānesini leşker-i ġam
Temelinden bile harāb oldı

3. **ḫarāb ol:**-*ur*
Gazel 3311
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harap duruma gelmek, yıkılmak. || Kötü duruma düşmek, perişan olmak.

Ḫāne-i göñlüm ḫarāb itse ‘aceb mi göz yaşı
Ḫāneler olur ḫarāb ger çok ola bārendegī

harāb-ābād:

1. **ḫarāb-ābād:**
Gazel 3464
Mısra: **2**
Harabe, yıkık dökük yer.

Ḫāne-i dilde ezel ‘ışḳuñ uran bünyādını
Kapusı üzre ḫarāb-ābād yazmış adını

harābāt:

1. **ḫarābāt:**
Gazel 3066
Mısra: **8**
Harabeler, viraneler II meyhane.

Künc-i mescid saña ṣūfī çü selāmet yiridür
Ko ḫarābāt yirin[i] rind-ile bed-nāmlara

ḫarābāt ehl[i]:

1. **ḫarābāt ehl[i]:**-*i*
Gazel 3316
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meyhane sakinleri. viraneliklerde toplanan kişiler II rind zümresinden olan kimse.

Dilerseñ genc vaṣlını ḫarābāt ehl[i] ol iy dil
Bulınmaz yüz biñ ararsañ anı vīrāneden ġayrı

harābāt ehli:

1. **ḫarābāt ehli:**--*nüñ*
Gazel 3074
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meyhane ehli; meyhane müdavimleri; meyhane düşkünleri.

Zāhidüñ mescidde hāy u huyına kılma naẓar
Var ḫarābāt ehlinüñ bak anda nūş-ā-nūşına

harābāt-ı cihān:

1. **ḫarābāt-ı cihān:**
Gazel 3291
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya meyhanesi.

İy Muḥibbī şāh-ı ‘ışḳuñ ḥükm[i] var tuġrā ile
Ol ḫarābāt-ı cihān terk eyle nām u nengüñi

harābātī ol-:

1. **ḫarābātī ol-:**-*up*
Gazel 3177
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meyhane ehlinden olmak.

Hemdemi ġamdur Muḥibbī’nüñ ḫarābātī olup
Düşmez elden sāġarı mey-ḫˇōrlıkdur pīşesi

harāb-ı ka‘be:

1. **ḫarāb-ı ka‘be:**--*y, --e*
Gazel 3102
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıkık dökük, yıkılmaya yüz tutmuş, vîran (olan) Ka'be(gönül.).

Ḫalḳadur ḥüsnüñ ḫaṭuñ çekmiş aña ceyş-i Ḥabeş
Ḳaṣd ider mi kāfir olmasa ḫarāb-ı Ka‘be’ye

harāc:

1. **ḫarācına:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3085
Mısra: **4**
Haraç, vergi.

‘Āşıḳ oldur ki sevdüginüñ ḫāk-i pāyını
Görürse virmeye dünyā ḫarācına

harāc-ı hind ü bengāl:

1. **ḫarāc-ı hind ü bengāl:**-*a*
   Gazel 3071
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **-**
   Hindistan ve Bengal'den alınan haraç/vergi.

Muḥibbī zülfi tārına Ḥabeş mülki ṭufeyl olsun
Bahā olmaya ḫāline ḫarāc-ı Hind ü Bengāl'a

ḫarām ol:

1. **ḫarām ol:**-*dı*
   Gazel 3198
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Bir şeyden gereği gibi yararlanamamak.

'Āşıḳ olaldan berü oldı göze uyḫu ḫarām
Bunca demlerdür ki çeşmüm māyil-i ḫ̆āb olmadı

harāmī:

1. **ḫarāmī:**
   Gazel 3263
   Mısra: **7**
   Haydut , hırsız. II Gönül ülkesini talan eden.

Ḫarāmī gözleri kan itmek ister
Müje tīrīne kılmış kaşların yay

harāret:

1. **ḫarāretden:**-*den*
   Gazel 3067
   Mısra: **10**
   (Ar.) Isı, ateş(hastalık.).

Bu Muḥibbī sīnesi oldı maḥabbetden şikāf
Beñzer ol arża ḫarāretden ki yir yir çāk ola

2. **ḫarāreti:**-*i*
   Gazel 3338
   Mısra: **2**
   Ar. Sıcaklık. II Susuzluk hissi.

Sāḳī getür bādeyi fevt itme furṣatı
Tā kim gide başdan ḫumāruñ ḫarāreti

harāret bul-:

1. **ḫarāret bul-:**--*alı*
   Gazel 3114
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Hararetlenmek, ateşlenmek, yakıcı olmak.

Tāb-ı ḫüsnüñde ḫarāret bulalı cān u göñül
Zülfüñüñ rāḥat olam diyü varur sāyesine

harāret vir-:

1. **ḫarāret vir-:**-*di*
   Gazel 3268
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Susatmak.

Bir ḫarāret virdi 'ışḳ bu dil-i sūzānuma
Anı teskīn itmedi bu çeşmesāruñ giryesi

hārc eyle:

1. **ḫarc eyle:**-*di*
   Gazel 3391
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Harcamak, tüketmek, sarfetmek.

İtmedi yār bu ben miskīne hīç yārlıgı
Gerçi ḫarc eyledi dil yolına hep varlıgı

2. **ḫārc eyle:**
   Gazel 3184
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Harcamak, sarf etmek.

İy Muḥibbī ruḫları ile dehānı yādına
Cān u dilden özüñe ḫārc eyle yog u varuñı

harc id-:

1. **ḫarc id-:**--*üp*
   Gazel 3056
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Harcamak, tüketmek, sarfetmek.

Māh-rūlar vaṣfına çün müşterī oldum yine
Ḫarc idüp cān naḳdini dilden berī oldum yine

2. **ḫarc id-:**--*üp*
   Gazel 3114
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Harcamak, tüketmek, sarfetmek.

Gözlerem ḫ̆ācesi yoluñda kamu cevherini
Ḫarc idüp bakmadı sūdına vü sermāyesine

3. **ḫarc id-:**-*er*
   Gazel 3198
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Harcamak, sarf etmek.

'Işḳ bāzārında göz yaşın Muḥibbī ḫarc ider
N'eylesüm kim sīm-i eşki anda da bāb olmadı

harc it:

1. **ḫarc it:**-*me*, -*se*, -*y*, -*di*
   Gazel 3340
   Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harcamak, sarf etmek, uğruna feda etmek.

Ḫarc itmeseydi dīdelerüm naḳd işigini
Farż olmasa ger baña ḥüsnüñ ziyāreti

2. **ḫarc it:**-*di*
Gazel 3428
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harcamak, sarf etmek, uğruna feda etmek.

Dil naḳdini yoluñda ḫarc itdi bilüñ cān da
Bī-çāre derdmend āh yār olasını sandı

harc it-:

1. **ḫarc it-:**--*mek, --çün*
Gazel 3129
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harcamak, sarf etmek; feda etmek.

Ol vefāsuz dilberüñ ḫarc itmek-içün yolına
Sīme döndi gözlerüm yaşı yüzüm döndi zere

harc kıl-:

1. **ḫarc kıl-:**-*du, -m*
Gazel 3228
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harcamak, tüketmek, sarfetmek.

Naḳd-i cān-ıla irişmedüm viṣāl-i dilbere
İy Muḥibbī ḫarc kıldum gerçi yog u varumı

harc kıl:

1. **ḫarc kıl:**-*du, -m*
Gazel 3348
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harcamak, tüketmek, sarfetmek.

Cān metā'ın ḫarc kıldum vuṣlatuñ bāzārına
Naḳd-i cānum bende āh bisyār olaydı kāşki

2. **ḫarc kıl:**-*dı*
Gazel 3401
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harcamak, tüketmek, sarfetmek.

Yolına cān metā'ın ḫarc kıldı
Añar mı nev-bahārı gör süheylī

3. **ḫarc kıl:**
Gazel 3328
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harcamak, tüketmek, sarfetmek.

İy Muḥibbī sözlerüñ her dānesi dür-dānedür
Eksük olmaz ḫarc kıl göñlüñ senüñ deryā gibi

harem:

1. **ḥarem'de:**--*de*
Gazel 3014
Mısra: **6**
Herkesin girmesine izin verilmeyen, saygı gösterilmesi gereken yer.

Beni kūyuñda görseñ öldürürsin
Ki kan itmek revā mıdur Ḥarem'de

harem-i ka'be:

1. **ḥarem-i ka'be:**-*y, -i*
Gazel 3388
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kâbe-yi şerif. Haremeyn.

İy dōst varup işigüñi bālīn idelüm
Yastansa revādur Ḥarem-i Ka'be'yi ḥācı

harem-i muḥterem:

1. **ḥarem-i muḥterem:**--*e*
Gazel 3104
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saygıdeğer kutsal yer.

Ser-i kūyını ṭavāf eyle Muḥibbī yüri var
Yüz sürerler çün bilürsin Ḥarem-i muḥtereme

harf:

1. **ḥarf:**
Gazel 3174
Mısra: **26**
1. Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi meydana getiren işâretlerden her biri. 2. Söz, lâf.

Gāh olur naẓm-ı Niẓāmī'den Muḥibbī dem urur
Gāh bir ḥarf añlamaz nādān ider göñlüm beni

2. **ḥarf:**
Gazel 3303
Mısra: **3**
1. Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi meydana getiren işâretlerden her biri. 2. Söz, lâf.

Ṭurfa-būdur çıkmadı bir ḥarf zebānumdan benüm
Ser-te-ser tolmış ciḥān gördüm benüm efsānemi

3. **ḥarf:**
Gazel 3355
Mısra: **14**
1. Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi meydana getiren işâretlerden her biri. 2. Söz, lâf.

‘Işḳ kitābını Muḥibbī yine ezber okudı
Bir ḥarf bilmez iken elif-bādan ġayrı

ḥarf-i vefā:

1. **ḥarf-i vefā:**
   Gazel 3005
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Vefa harfi, vefa sözü.

‘Uşşāḳ gelüp eylese ḳabrüm ziyāretin
Ḥarf-i vefā iy levḥ mezāra raḳam kıla

hargāh:

1. **ḥargāh:**
   Gazel 3163
   Mısra: **6**
   Büyük çadır, otağ.

Felekden görinür Mecnūn’a a‘la
Kaçan ṣaḥrāda Leylā kursa ḥargāh

hargeh:

1. **ḥargehi:**-*i*
   Gazel 3319
   Mısra: **6**
   Büyük çadır, otağ.

Sīne ṣaḥrāsına leylī zülfinüñ mihri gelüp
Kurdı Mecnūn eyledi çeşminden iki ḥargehi

hār-ı ġam ol-:

1. **ḥār-ı ġam ol-:**-*sa*
   Gazel 3155
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gam dikeni olmak.

Bülbül-i cān iremez gülşen-i şādīye velī
Kanda kim ḥār-ı ġam olsa yapışur dāmenüme

hār-ı müje:

1. **ḥār-ı müje:**-*-m, --den*
   Gazel 3067
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Diken (gibi olan) kirpik.

Çeşmüme gel pā koyup ḥār-ı müjemden ġam yime
Pāyuña itmez żarar yaşumla çün nemnāk ola

harīd:

1. **ḥarīd:**
   Gazel 3066
   Mısra: **5**
   Müşteri ǁ talip.

Naḳd-i cān-ıla alup vaṣlı meta‘ına ḥarīd
Düşdi dīvāne göñül gör ṭama‘-ı ḫāmlara

2. **ḥarīdüñdür:**-*-üñ, --dür*
   Gazel 3119
   Mısra: **10**
   Satın alma.

Muḥibbī rāh-ı ‘ışḳuña inan vallāhi ṣādıḳdur
Senüñ bī-zer ḥarīdüñdür ḥaḳında bed-gümān olma

harīdār:

1. **ḥarīdārı:**-*ı*
   Gazel 3357
   Mısra: **2**
   Alıcı, müşteri.

Metā‘-ı ḥüsnin ‘arż idüp ide ger yār bāzārı
Virüp dil naḳd-i cān-ıla olam anuñ ḥarīdārı

harīdār it:

1. **ḥarīdār it:**-*di*
   Gazel 3369
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Müşterisi/alıcısı olmasını sağlamak.

Gösterüp būsesini didi ki bāzār idelüm
Naḳd-i cān-ıla aña itdi ḥarīdār beni

2. **ḥarīdār it:**
   Gazel 3422
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Müşterisi/alıcısı olmasını sağlamak.

Naḳd-i cān-ıla metā‘-ı dehre olmam müşterī
Dōstum göster yüzüñ aña ḥarīdār it beni

ḥarīf-i bāde-i nāb ol-:

1. **ḥarīf-i bāde-i nāb ol-:**-*ma, -dı*
   Gazel 3198
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Halis/ katıksız/ saf şarap arkadaşı olmak.

‘Aḳl serkeşlik ider sun sāḳīyā cām-ı ṣabūḥ
‘Aḳlı kemdür kim ḥarīf-i bāde-i nāb olmadı

hār-ıla ḥes:

1. **ḥār-ıla ḥes:**-*ıla*
   Gazel 3266
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Çer çöp, çalı çırpı, süprüntü II âşığın bedeni.

Muḥibbī derd-ile nālān olup murġ-ı çemen söyler
Bu gülşende gül ü lāle gidüp ḫār-ıla ḥes kaldı

harīş ol:

1. **ḥarīş ol:**-*ma*
Gazel 3458
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyi elde etmek husûsunda aşırı derecede istekli olan, hırslı.

İy Muḥibbī olma dünyāya meges gibi ḥarīş
Mesken it Ḳāf-ı ḳanā‘at kūhını ‘Anḳā gibi

hāşā:

1. **ḥāşā:**
Gazel 3289
Mısra: **9**
"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.

Ḥāşā eyleyesin şefḳatüñ eksük kuluña
Olasın şāh-ı ‘Arab hem Medenī hem Ḳureşī

hāşa lillāh:

1. **ḥāşa lillāh:**
Gazel 3101
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah göstermesin!.

Ḥāşa lillāh kim cefāña dil taḥammül itmeye
Cān ṭaleb kılsañ vire bir dem te’emmül itmeye

hasb-i ḥāl:

1. **ḥasb-i ḥāl:**-*üm, -i*
Gazel 3305
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Konuşup dertleşme, halleşme, sohbet.

Aldum ele kāġıd ḳalem yazam bu ḥasb-i ḥālümi
Yazdukda ġış oldum hemān gördükde bu a‘mālümi

hāṣıl:

1. **ḥāṣıluñdur:**-*un, -dur*
Gazel 3480
Mısra: **10**
Ortaya çıkan, türeyen, kar, kazanç.

Çünki ġam tīmārını virdi Muḥibbī şāh-ı ‘ışḳ
Ḥāṣıluñdur cem‘ kıl bu gözlerüñ dīnārını

2. **ḥāṣılum:**-*um*
Gazel 3366
Mısra: **9**
Bir işten,bir şeyden husûle gelen kâr,menfaat.

Umaram bir gevher-i nā-yāb ola her ḥāṣılum
Baḥra döndürdüm anuñçün iy Muḥibbī yaşumı

3. **ḥāṣılum:**-*um*
Gazel 3492
Mısra: **8**
Ortaya çıkan semere, netice, kar, kazanç.

‘Aḳl u ṣabrı küllī bir yirden ferāmūş eyledüm
‘Āşıḳam dīvānelikdür ḥāṣılum dīvānegī

4. **ḥāṣılum:**-*um*
Gazel 3356
Mısra: **10**
Bir işten, bir yerden elde edilen gelir, semere, mahsul.

Mezra‘-ı dilde yaşum toḫmını saçdum muttaṣıl
Ḥāṣılum ancak hemān derd ü belā kaygu gibi

hāṣıl it:

1. **ḥāṣıl it:**-*di*
Gazel 3373
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Peydâ etmek, elde etmek, edinmek.

Zülf[i] zencīrin görüp oldı göñül dīvānegī
Ḥāṣıl itdi şem‘-i ḥüsne cān yakup pervānegī

2. **ḥāṣıl it:**-*di*
Gazel 3492
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ortaya çıkarmak.

Zülfi zencīrin görüp buldı göñül dīvānegī
Ḥāṣıl itdi şem‘-i ḥüsne cān yakup pervānegī

hāṣıl ol:

1. **ḥāṣıl ol:**-*ur*
Gazel 3312
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meydana gelmek, ortaya çıkmak, peyda olmak.

Şīşe-i göñlümi sı göz yaşını ister iseñ
Dür kaçan ḥāṣıl olur sımayalar ger ṣadefi

2. **ḥāṣıl ol:**-*ur*
Gazel 3352
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meydana gelmek, ortaya çıkmak, peyda olmak.

Dürr-i eşki bulasın pārala gel dil ṣadefin
Dür kaçan ḥāṣıl olur ger sımayalar ṣadefi

hāṣıl-ı derd ü belā vü ġam:

1. **ḥāṣıl-ı derd ü belā vü ġam:**
Gazel 3252
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaygı, dert ve sıkıntının neticesi.

Oldı Muḥibbī ḥāṣıl-ı derd ü belā vü ġam
Tīmār diyü vir[ür]ler çü ‘ışḳuñ livāsını

hāṣıl-ı ‘ömr:

1. **ḥāṣıl-ı ‘ömr:**-*üm*
Gazel 3216
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ömrün semeresi, netîcesi.

Ḥāṣıl-ı ‘ömrüm eger ser-sebz olursa tañ mıdur
Eksük itmez mezra‘-ı dilde bugün toḫm ekmegi

hāṣılum:

1. **ḥāṣılum:**
Gazel 3373
Mısra: **8**
1. Bir işten,bir şeyden husûle gelen kâr, 2. hasad.

‘Aḳl u ṣabrı küllī bir yirden ferāmūş eyleyüp
‘Āṣıḳam dīvānelıkdur ḥāṣılum dīvānegī

haşr:

1. **ḥaşre:**-*e*
Gazel 3394
Mısra: **9**
Allah'ın hesap sormak için ölüleri diriltip bir araya toplaması; ölülerin diriltilip bir araya toplandığı zaman, kıyâmet.

İy Muḥibbī rind olmak ister iseñ ḥaşre dek
Leblerinden būs eyle dil-rübānuñ mül gibi

haşr ol-:

1. **ḥaşr ol-:**-*a*
Gazel 3271
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyamet gününde, ölülerin yeniden dirilip toplanması; toplanmak, bir araya gelmek.

Ṣābirseñ belā vü miḥnet ü derde
Ola ḥaşr ola olmaya şümārı

haşr ol:

1. **ḥaşr ol:**-*ınca*
Gazel 3441
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyamet gününde, ölülerin yeniden dirilip toplanması; toplanmak, bir araya gelmek.

Tā ḥaşr olınca olmasa hüşyār tañ degül
İçdi Muḥibbī çünki Maḥabbet ayagını

2. **ḥaşr ol:**-*ınca*
Gazel 3475
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toplanmak, kıyamet günü dirilip bir araya gelmek.

Gelmeye tā ḥaşr olınca ‘aḳlı hergiz başına
İy perī her kim senüñ rūyuñ temāşā eyledi

haşre degin:

1. **ḥaşre degin:**
Gazel 3381
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyamete kadar, dünya hayatının bitip ahiret hayatının başlayacağı güne kadar.

Sulṭān-ı ‘ışḳ şöyle yasag eylemiş ezel
Yaksun maḥabbet ehli ḥaşre degin sīne yagını

haşre dek:

1. **ḥaşre dek:**
Gazel 3052
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyamete kadar.

Kaşuñ miḥrābına şol kim görüben eyledi secde
Başın kaldurmaya yirden gele ol ḥaşre dek vecde

2. **ḥaşre dek:**-*e*
Gazel 3155
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyamete kadar.

Ḥaşre dek raḳs uram iy dilber alup başum ele
Tīġ-ı cān-baḫşuñ eger ire benüm gerdenüme

3. **ḥaşre dek:**
Gazel 3381
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyamete kadar, dünya durdukça; çok uzun süre.

Bir dem Muḥibbī olmaya huşyār ḥaşre dek
Rūz-ı elest içeli ‘ışḳuñ ayagını

hasret:

1. **ḥasretüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 3040
Mısra: **4**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye /kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

Bu felek dönsün murāduñca senüñ ol bī-vefā
Ḥasretüñden ger geçerse gözlerüm eyvā-y-ıla

2. **ḥasret[i-y-]:**-*i, -y*
Gazel 3369
Mısra: **5**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye /kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

Gül yüzi ḥasret[i-y-] ile giceler ṣubḥa degin
Eyledi nāle kılur bülbül-i gülzār beni

3. **ḥasretinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3387
Mısra: **3**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye /kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

Leylī zülfüñ ḥasretinden iy leb-i şīrīn-dehen
Nāleler itdüm ki Mecnūn-ıla Ferhād itmedi

4. **ḥasret-ile:**-*ile*
Gazel 3325
Mısra: **7**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

Yaşını eger ḥasret-ile ḥasta benefşe
Durmaz akar her ṭarafa çeşm[i] bıñarı

5. **ḥasretiyle:**-*i, -(y)le*
Gazel 3129
Mısra: **7**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

Ḥasretiyle gözlerüm yaşı bitürdi lāleler
Fırḳatiyle dönse tañ mıdur yüzüm nīlūfere

6. **ḥasretüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 3104
Mısra: **9**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

Ḥasretüñ odı beni yaksa kül itse ne ‘aceb
Ġamuñı zād idüben āh idegitdük ‘ademe

7. **ḥasretle:**-*le*
Gazel 3010
Mısra: **2**
Ayrı kalınan kişiye duyulan özlem, kavuşma arzusu. II Sevgiliye kavuşma isteği.

Dirīġ ay oldı göstermez yüzini çünki cānāne
Bu ḥasretle bu miḥnetden baña yigdür kıyam cāna

8. **ḥasretinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3166
Mısra: **5**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak. || Özlenen şey veya kimse.

Leylī zülfüñ ḥasretinden iy melāḥat gülşeni
Bagrı yanmış vādī-i ḥayretde Mecnūnam yine

9. **ḥasret-ile:**-*(i)le*
Gazel 3000
Mısra: **5**
Ayrı kalınan kişiye duyulan özlem, kavuşma arzusu. II Sevgiliye kavuşma isteği.

Ḥasret-ile ben kül oldum baña göster gün yüzüñ
Hey ḳıyāmet gel beni salma bugün ferdālara

10. **ḥasret-ile:**-*(i)le*
Gazel 3019
Mısra: **8**
Ayrı kalınan kişiye duyulan özlem, kavuşma arzusu. II Sevgiliye kavuşma isteği.

Leblerüñ ‘ayn-ı şifādur sunmayup dil-ḫasteye
Ḥasret-ile gözlerüm yaşını Ceyḥūn eyleme

11. **ḥasret:**
Gazel 3034
Mısra: **3**
Ayrı kalınan bir kimseye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu özlem.

Yakupdur bagrumı ḥasret enīsüm hem-demüm ġamdur
Anuñçün oldı efġānum benüm nā-çār eglence

12. **ḥasret:**
Gazel 3484
Mısra: **2**
Ayrı kalınan bir kimseye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu özlem.

Şeb-i hicrānda dil iñler nite nāy
Bu ḥasret böyle ger bāḳī kala vay

13. **ḥasretle:**-*le*
Gazel 3307
Mısra: **4**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye ,kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

Bir gice eger görmeyem iy dōst cemālüñ
Ḥasretle döke şem‘ gibi eşk-feşānı

14. **ḥasretle:**-*le*
Gazel 3308
Mısra: **3**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye ,kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

Ḥasretle bu gözüm yaşı benüm cūlar iken
Gün-be-gün budur ʻaceb arta bu göñlüm ʻaṭaşı

15. **ḥasretinden:**-*(i)n, -den*
Gazel 3123
Mısra: **1**
Ayrı kalınan bir kimseye veya bir şeye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu hasret.

Bir elif ḳad ḥasretinden ḳāmetüm nūn olmada
Āh kim günden güne ḥālüm diger-gūn olmada

16. **ḥasretinden:**-*(i)n, -den*
Gazel 3131
Mısra: **3**
Ayrı kalınan bir kimseye veya bir şeye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu hasret.

Lāle ḫaddüñ ḥasretinden bagrını yakar oda
Gül yañguñı görem diyü gezer bāzārda

17. **ḥasretinden:**-*(i)n, -den*
Gazel 3374
Mısra: **7**
Ayrı kalınan bir kimseye veya bir şeye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu hasret.

Gül yüzinüñ ḥasretinden ol vefāsuz dilberüñ
Oda yakdum āteş-i āhumla ben de ḫāneyi

18. **ḥasretinden:**-*(i)n, -den*
Gazel 3374
Mısra: **9**
Ayrı kalınan bir kimseye veya bir şeye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu hasret.

Leblerinüñ ḥasretinden ol vefāsuz dilberüñ
Bu Muḥibbī mesken itse tañ mıdur meyḫāneyi

19. **ḥasretle:**-*le*
Gazel 3451
Mısra: **6**
Ayrı kalınan bir kimseye veya bir şeye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu hasret.

ʻUşşāk eger ki irmez-ise vaṣluña senüñ
Ger ölür-ise her biri ḥasretle vā beni

20. **ḥasretinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3043
Mısra: **5**
(Sevgiliye duyulan) özlem, kavuşma arzusu.

Yine dil laʻl-i nābuñ ḥasretinden
Heves itdi Bedaḫşān illerine

21. **ḥasretinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3105
Mısra: **7**
(Sevgiliye duyulan) özlem, kavuşma arzusu.

Ḥasretinden vādī-i ġamda be-ġāyet ḫastayam
Yok mecālüm dönmege bir yanadan bir yanuma

22. **ḥasretinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3112
Mısra: **3**
(Sevgiliye duyulan) özlem, kavuşma arzusu.

Lāle ḫadler ḥasretinden dāġ yakdum şol ḳadar
Sīnemi her kim görürse beñzedür gül kānına

23. **ḥasretinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3116
Mısra: **5**
(Sevgiliye duyulan) özlem, kavuşma arzusu.

Leylī zülfi ḥasretinden olmışam Mecnūn-ı zār
Ol sebebden düşmişemdür vādī vü ṣaḥrālara

24. **ḥasretiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 3283
Mısra: **9**
(Ar.) Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

Ḥasretiyle bu Muḥibbī sīnesin dāġ ideli
Beñzese göz yaşına tañ mı ʻaḳīḳ-i Yemenī

25. **ḥasretiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 3360
Mısra: **8**
(Ar.) Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

Dir gören kūh-ı belāda oldı peyda bir peleng
Ḥasretiyle sīneme yakdukda miḥnet dāġını

hasret āteşi:

1. **ḥasret āteşi:**--*i*
Gazel 3031
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(tekrar görme ve kavuşma arzusu) özlem ateşi.

Yakdı ḥasret āteşi şol ḥadde bu cān u dilüm
Kalmadı tende mecālüm eyleyem bir kerre āh

hasret ol-:

1. **ḫasret ol-:**-*sun*
Gazel 3291
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasret kalmak: Özlemek.

Muṭribā gel nāleme uydur gelüp sen çengüñi
Ehl-i meclis ḫasret olsun işidüp āhengüñi

hasret-i cānān:

1. **ḥasret-i cānān:**--*ıla*
Gazel 3136

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin hasreti.

Niçe bir kan ola göñlüm ḥasret-i cānān-ıla
Ya niçe bir geçe ‘ömrüm āh-ıla efġān-ıla

<u>hasret-i ḥaṭṭ:</u>

1. **ḥasret-i ḥaṭṭ:**-*uñ*
Gazel 3350
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) ayva tüylerinin hasreti.

Ḥasret-i ḥaṭṭuñ ile āh Muḥibbī ölicek
Söyleye agız açup ḥālini her bir giyehi

<u>hasret-i la‘l-i leb:</u>

1. **ḥasret-i la‘l-i leb:**-*üñ, -den*
Gazel 3447
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmızı dudağının hasreti. II Sevgilinin yakut taşı gibi kıpkırmızı dudaklarına duyulan hasret.

Ḥasret-i la‘l-i lebüñden ḥastayam key nātüvān
İy ṭabīb-i dil meded añmaz mısın bīmāruñı

<u>hasret-i leylā:</u>

1. **ḥasret-i leylā:**-*y, -ıla*
Gazel 3177
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Leyla hasreti.

Ḥasret-i Leylā-y-ıla āh oldı Mecnūn pīşesi
Derd-ile kūhı keser Ferhād’uñ oldı tīşesi

<u>hāssa:</u>

1. **ḥāṣṣa:**
Gazel 3061
Mısra: **8**
Bir şeye veya bir kimseye mahsus olan, yalnız onda bulunan hal, keyfiyet.

Naẓar kılmadı āh yalvarmayınca
Var-ımış ḥāṣṣa bildüm yalvarışta

2. **ḥāṣṣa:**
Gazel 3132
Mısra: **4**
Bir şeye veya bir kimseye mahsus olan, yalnız onda bulunan hal, keyfiyet.

Bir naẓarla niçe biñ ‘āşıḳı bī-cān eyler
Ne ‘aceb ḥāṣṣa var kirpüg-ile kaşında

3. **ḥāṣṣadur:**-*-dur*
Gazel 3072
Mısra: **6**
(hisseden, duyan) İnsan ve hayvanlarda dış dünyâdan gelen etkileri bunlara mahsus organlar aracılığıyle idrak etme yeteneği, duyu.

Āfitāb-ı ḥüsnüñe baksam gözüm pür āb olur
Dōstum bir ḥāṣṣadur bu mihr-i ‘ālem-tābda

<u>hasta:</u>

1. **ḫastayı:**-*ı*
Gazel 3045
Mısra: **2**
Hasta ‖ aşk derdiyle hasta düşmüş.

Her laḥẓa gelüp yār gider bir dem içinde
Bu ḫastayı kor derd-ile her dem ġam içinde

2. **ḫastasıyam:**-*sı, -y, -am*
Gazel 3257
Mısra: **12**
Sağlıklı olmayan, hasta, dertli, aşk derdiyle dertlenmiş.

Var iy ṭabīb ḥālüñe ko ḥālüme beni
‘Işḳ ḫastasıyam derdüme derdüm devā gibi

3. **ḫastasınuñ:**-*sı, -nuñ*
Gazel 3388
Mısra: **12**
Sağlıklı olmayan, hasta, dertli, aşk derdiyle dertlenmiş.

Raḥm eyle ‘aṭā eyle Muḥibbī’ye lebüñden
Cān ḫastasınuñ būse-i la‘l olur ‘ilācı

4. **ḫastadur:**-*dur*
Gazel 3164
Mısra: **6**
Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.

Ol perī-ruḫsārı görsem bīd gibi ditirerem
Sanasın bir ḫastadur kim ditreye cān üstine

5. **ḫastaya:**-*y, -a*
Gazel 3409
Mısra: **8**
Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.|| Aşk derdine düşmüş olan kişi.

Ol ṭabīb-i dil ölürsem de baña virmez cevāb
Bagludur ben ḫastaya beñzer ki ṣıḥḥat kapusı

6. **ḫastaya:**-*y, -a*
Gazel 3452
Mısra: **7**
Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.|| Aşk derdine düşmüş olan kişi.

Merhem-i vaṣluñ eger irmeye bu ḫastaya āh
Rūz-ı maḥşerde daḫı bulına dil pārecügi

7. **ḫastaya:**-*y, -a*
Gazel 3486
Mısra: **9**
Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.|| Aşk derdine düşmüş olan kişi.

Olmasa vaṣlı ümīdi bu Muḥibbī ḫastaya
Her dem ü her laḥẓa ölmek iḥtimālüm var-ıdı

8. **ḫasta:**
Gazel 3165
Mısra: **4**
Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.|| Aşk derdiyle dertlenmiş, düşkün olan kimse.

‘Işḳ yolında olur ise şād olur göñül
Bir ḫasta gibi irişe āḫir selāmete

9. **ḫasta:**
Gazel 3011
Mısra: **8**
Aşk derdiyle hasta düşmüş,sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.

İdesiz ḫāk-i derinden bārī ḫışt-i merḳadüm
Ḫasta iken gelmedi bir kerre çün bālīnüme

10. **ḫastayam:**-*(y)am*
Gazel 3105
Mısra: **7**
Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.|| Aşk derdiyle hasta düşmüş kimse.

Ḥasretinden vādī-i ġamda be-ġāyet ḫastayam
Yok mecālüm dönmege bir yanadan bir yanuma

11. **ḫastayam:**-*(y)am*
Gazel 3181
Mısra: **4**
Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.|| Aşk derdiyle hasta düşmüş kimse.

Egerçi dil ṭabībisin veli bī-raḥmsın ġāyet
Kapuñda ḫastayam yıllar gözetmezsin o bīmārı

12. **ḫastayam:**-*y, -am*
Gazel 3304
Mısra: **7**
Hasta ll Aşk derdine düşmüş.

Kapusında niçe yıldur ḫastayam āh eylerem
Dimedi bir kez bu dil dil-ḫaste bīmārum gibi

13. **ḫastayam:**-*y, -am*
Gazel 3447
Mısra: **9**
Hasta ll Aşk derdine düşmüş.

Ḫasret-i la‘l-i lebüñden ḫastayam key nātüvān
İy ṭabīb-i dil meded añmaz mısın bīmāruñı

14. **ḫastanuñ:**--*nuñ*
Gazel 3009
Mısra: **1**
Sağlıklı olmayan, hasta, yorgun.

Degül ben ḫastanuñ ḥālinden ol sīmīn beden āgeh
Kim eyler ol şehi yā Rab ‘aceb ben bendeden āgeh

15. **ḫastayı:**-*y, -ı*
Gazel 3158
Mısra: **13**
Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse. II Aşık.

Salar Muḥibbī ḫastayı ferdāya çün ḥabīb
Ḥāli ne ola kim yile ol bī-vefā-y-ıla

16. **ḫastayı:**-*y, -ı*
Gazel 3289
Mısra: **2**
Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse. II Aşık.

Severem cān-ıla dilden ben o ḫurşīd-veşi
Līk yakdı bu ben ḫastayı anuñ ‘aṭaşı

17. **ḫastayı:**-*y, -ı*
Gazel 3388
Mısra: **7**
Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse. II Aşık.

Öldürdi bu ben ḫastayı iy cān ġam-ı hicrān
Raḥm eyle ki ‘uşşāḳ olalar saña du‘ācı

18. **ḫastadur:**-*dur*
Gazel 3238
Mısra: **13**
Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse. II Aşık.

Muḥibbī ḫastadur yatur lebüñ dārü’ş-şifāsında
Ya öldür anı kurtılsun ya gönder bir cevāb evlā

19. **ḫastadur:**-*dur*
Gazel 3466
Mısra: **6**
Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse. II Aşık.

Lebleri dār-ı şifāsına irem diyü bu dil
Ḫastadur ṣubḥa degin virdi bu deryā şāfī

20. **ḫastadur:**-*dur*
Gazel 3481
Mısra: **3**
Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse. II Aşık.

Dūr olalı gül yüzinden ḫastadur cān bülbüli
İñlerem āh ol yüzi gülzārı görsem bir daḫı

21. **ḫasta:**
Gazel 3325
Mısra: **7**

(Fars.) Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.

Yaşını eger ḥasret-ile ḫasta benefşe
Durmaz akar her ṭarafa çeşm[i] bıñarı

22. **ḫasta:**
Gazel 3355
Mısra: **2**
(Fars.) Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.

İstemez ‘āşıḳ olan zecr ü ‘anādan ġayrı
Nite kim ḫasta olan derde devāndan ġayrı

23. **ḫasta:**
Gazel 3369
Mısra: **2**
(Fars.) Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.

Çeşm-i ebrūsı kılup derd-ile bīmār beni
Niçe yıl ḫasta yatur añmadı dildār beni

24. **ḫasta:**
Gazel 3448
Mısra: **10**
(Fars.) Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.

İy ṭabīb-i dil ü cān görmeye bir kerre yüzüñ
Hicr-ile cān vire bu ḫasta Muḥibbī’ye zehī

hasta dil:

1. **ḫasta dil:**
Gazel 3356
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta gönül. // Gönlü hasta, hasta gönüllü kimse // Aşık.

Ġam şebinde ḫasta dil eyler temennā-yı viṣāl
Dürlü dürlü fikr ider bir ölecek sayru gibi

2. **ḫasta dil:**
Gazel 3422
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta gönül. // Gönlü hasta, hasta gönüllü kimse // Aşık.

Dil ṭabībi ża‘fdan gör ne gelüp tīmār ide
Nāle kıl iy ḫasta dil anuñla iẓhār it beni

3. **ḫasta dil:**
Gazel 3491
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta gönül. // Gönlü hasta, hasta gönüllü kimse // Aşık.

Tañ mıdur döyse cefāya bu Muḥibbī ḫasta dil
Miḥnet ile bisledüm çün cān-ı ġam-perverdümi

4. **ḫasta dil:**-*den*
Gazel 3329
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta gönül. // Gönlü hasta, hasta gönüllü kimse // Aşık.

Ḫasta dilden āsitānuñdur senüñ dār-ı şifā
Dil ṭabībi olasın añmayasın bīmāruñı

hasta göñl:

1. **ḫasta göñl:**-*üm*
Gazel 3300
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dertli gönül (Aşk derdine düşmüş gönül).

Tīrini gönderse cān karşu çıkar
Oldugıyçün ḫasta göñlüm merhemi

2. **ḫasta göñl:**-*üm*
Gazel 3255
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta, dertli gönül, aşk derdine düşmüş gönül.

Pādişahlar pādişāhı çün der-i ḥācetdür
Var yüri iy ḫasta göñlüm iste andan kāmuñı

hasta göñül:

1. **ḫasta göñül:**--*in*
Gazel 3006
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaralı, dertli, âşık gönül.

Rāh-ı ‘ışḳ içre olan olur şehīd
Ol sebebden ḫasta göñlin şād ide

2. **ḫasta göñül:**
Gazel 3141
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta gönül. // Gönlü hasta, hasta gönüllü kimse // Aşık.

Gül yüzi yādına bülbül gibi iy ḫasta göñül
Demidür ṣubḥa degin nāle vü feryād eyle

3. **ḫasta göñül:**-*üm*
Gazel 3387
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta gönül. // Gönlü hasta, hasta gönüllü kimse // Aşık.

Ḫasta göñlüm bir nefes ol dilrübā şād itmedi
Yañılup ben derdmendi bir kezin yād itmedi

4. **ḫasta gönül:**-*e*
Gazel 3388
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta gönül. // Gönlü hasta, hasta gönüllü kimse // Aşık.

Sāḳī örü dur doldur yüri cām-ı zücācı
Ḫasta gönüle gel idelüm bir dem ‘ilācı

hasta ol:

1. **ḫasta ol:**-*am*
Gazel 3307
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlıklı olmayan, hasta, dertli, aşk derdiyle dertlenmiş.

Ben derdüñ ile ḫasta olam hīç revā mı
Sen eyleyesin ġayra devā-yı nigerānı

hasta ol-:

1. **ḫasta ol-:**-*ısar, -dur*
Gazel 3151
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlığı bozulmak, bir hastalığa yakalanmak, hastalanmak.

Vādī-i hicrān şebinde bir kara gündür geçer
Olısardur ḫasta dil āḫir bu āh u zār ile

hastā-dil:

1. **ḫasta-dil:**
Gazel 3226
Mısra: **9**
Hasta gönül. // Gönlü hasta, hasta gönüllü kimse // Aşık.

Şöyle ülfet tutdı ‘ışḳıyla Muḥibbī ḫasta-dil
Kesmeyiser rūz-ı maḥşerde daḫı peyvendini

2. **ḫasta-dil:**
Gazel 3046
Mısra: **11**
Gönlü hasta, hasta gönüllü kimse. || Aşık.

Sebze ḫaṭṭuñı görüp didi Muḥibbī ḫasta-dil
Sāye salmış Ḫıżr’dur san āb-ı ḥayvān üstine

3. **ḫasta-dil:**
Gazel 3039
Mısra: **9**
Gönlü yaralı, gönül hastası, aşık.

Bu Muḥibbī ḫasta-dil ger kan yudarsa tañ mıdur
Zīra kimse görmedi resm-i vefā dildārda

hasta-i ‘ışḳ:

1. **ḫasta-i ‘ışḳ:**-*-am*
Gazel 3120
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk hastası,aşk derdine tutulmuş.

Ṭabībā çek elüñ benden baña dermān-peẕīr olmaz
Anuñçün ḫasta-i ‘ışḳam degişdüm derdi dermāna

2. **ḫasta-i ‘ışḳ:**-*-am*
Gazel 3134
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk hastası,gönlü sevgilinin aşkıyla bitap düşmüş olma durumu.

Başumuñ artar ṣudā‘ı çek elüñ benden ṭabīb
Ḫasta-i ‘ışḳam müfīd olmaz devālar başuma

haṭ:

1. **ḫaṭıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 3339
Mısra: **3**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.

Bāġ-ı ḥüsninde ḫaṭıyla zülf[i] dutmışlar vaṭan
Gülşen içinde görinmez mūr u mār eksüklügi

2. **ḫaṭṭuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Gazel 3065
Mısra: **5**
1. yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü 2. yazı.

Ḫaṭṭuñuñ isini ḫoş görsün lebüñ nūş isteyen
Dūda lā-büd katlanur kim isteye ḥelvā yine

3. **ḫaṭuñ:**-*un*
Gazel 3059
Mısra: **5**
1. yeni beliren sakal ve bıyık 2. sevgilinin yanağındaki ayva tüyü 3. Yazı.

Ḫaṭuñ yazu imiş başumda iy dōst
Yoyılmaz her ne kim yazıldı serde

4. **ḫaṭ:**
Gazel 3081
Mısra: **4**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Lebleri üzre görinen sāye-i ebrū mıdur
Ḫaṭ degül pāy-ı meges kalmış meger bal üstine

5. **ḫaṭ:**
Gazel 3001
Mısra: **7**
1. Çizgi, satır, yazı. Arap alfabesiyle yazılan yazılara verilen isim. 2. Sevgilinin yanağındaki ince ayva tüyleri. (Ayva tüyleri hatt'a benzetilebilir.).

Ḫaṭ yaraşmaz ārızuñda gel anı eyle tırāş
Hīç revā mı gerd kona āyīne-i pāk üstine

6. **ḫaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 3102
Mısra: **7**
(Sevgilinin yanağındaki) ince tüyler, ayva tüyleri.

Ḫalḳadur ḥüsnüñ ḫaṭuñ çekmiş aña ceyş-i Ḥabeş
Ḳaṣd ider mi kāfir olmasa ḫarāb-ı Ka'be'ye

7. **ḫaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 3103
Mısra: **5**
(Sevgilinin yanağındaki) ince tüyler, ayva tüyleri.

Ḫaṭuñ terk eylemez ise ḫaṭāyı
Siyāh eyler felek saḳfını nāle

8. **ḫaṭ:**
Gazel 3071
Mısra: **7**
(Sevgilinin) Yanağında ince tüyler II. Çizgi, yazı.

Lebüñde ḫaṭ mıdur yoḫsa görinen sāye-i ebrū
Yāḫūd pāy-ı meges midür yapışupdur kalup bala

9. **ḫaṭ:**
Gazel 3413
Mısra: **10**
(Sevgilinin) Yanağında ince tüyler II. Çizgi, yazı.

La'l[i] üzre iy Muḥibbī sāye-i ebrūsıdur
Ḫaṭ diyü itdüñ ġalaṭ sanduñ cānān büyüdi

ḫaṭ tut:

1. **ḫaṭ tut:**-*sa*
Gazel 3454
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Yanağında taze tüylerin bitmesi.

Gelüp ḫaṭ tutsa ger āḫir leb-i cānānı incitme
Dilā fikr eyle 'ālemde ecelden kim amān buldı

ḫaṭ u zülf:

1. **ḫaṭ u zülf:**-*üñ*
Gazel 3498
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) saçları ve ayva tüyleri.

Ḫaṭ u zülfüñ çeküpdür Rūm'a leşker
Meded fetḥe ḳarīb oldı livāsı

ḫaṭā:

1. **ḫaṭāyı:**-*(y)ı*
Gazel 3103
Mısra: **5**
Kusur, yanlış, hata.

Ḫaṭuñ terk eylemez ise ḫaṭāyı
Siyāh eyler felek saḳfını nāle

2. **ḫaṭāmı:**--*m*, --*ı*
Gazel 3135
Mısra: **12**
Aslına uygun olmayan, doğru olmayan şey; yanlış, yanlışlık. Karşıtı: SAVAB. II Makbul olmayan iş, kusurlu davranış, kabahat.

Elif ḳaddüñle rā kaşuñ görüp vaṣluñı rā itdüm
Muḥibbī olmadı vuṣlat ḫaṭāmı añladum rāda

3. **ḫaṭā:**
Gazel 3280
Mısra: **5**
(Ar.) Aslına uygun olmayan, doğru olmayan şey; yanlış, yanlışlık.

Zülfüñe eger müşg didümse ḫaṭā ile
'Afv it günāh var mı hīç itmez ādemī

4. **ḫāṭā:**
Gazel 3299
Mısra: **1**
(Ar.) Aslına uygun olmayan, doğru olmayan şey; yanlış, yanlışlık.

Ger ḫāṭā ile disem güneş senüñ rūyuñ gibi
Ol günehden olısar yüzüm siyeh mūyuñ gibi

5. **ḫaṭā:**
Gazel 3355
Mısra: **9**
(Ar.) Aslına uygun olmayan, doğru olmayan şey; yanlış, yanlışlık.

Būy-ı zülfine ḫaṭā mı dir-isem nāfe-i Çīn
Beñzemez kāküline 'anber-i sādan ġayrı

ḫaṭ-ı müşgīn:

1. **ḫaṭ-ı müşgīn:**
Gazel 3306
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Misk kokulu/misk renginde, siyah, kara yazı.

Naḳḳāş-ı ezel çün ḫaṭ-ı müşgīn raḳam itdi
Her bir kılını yazmak içün kıl ḳalem itdi

hāṭır:

1. **ḫāṭırum:**-*um*
Gazel 3359
Mısra: **2**
Gönül II düşünce.

Hīç 'ālemde benüm bu dāduma dād olmadı
Bend-i ġamdan ḫāṭırum bir laḥẓa āzād olmadı

2. **ḫāṭırı:**-*ı*
Gazel 3126

Mısra: **5**
1. Gönül, duygu, his 2. Bir kimsenin biri üzerindeki saygılı etkisi, îtibar.

Oldı benfşe ḫāṭırı mey maḥzūn dili şikest
Bir dem muṣāḥib olmadı sen saçı sünbüle

3. **ḫāṭırda:**-*da*
Gazel 3180
Mısra: **2**
1. Düşünme, akılda tutma yeteneği, zihin, hâfıza. 2. Gönül, duygu, his. 3. Bir kimsenin biri üzerindeki saygılı etkisi, îtibar.

Kanı ol dem kim baña deyr-i muġān me'vā idi
Gözde ḫāṭırda hemān ol muġbeçe tersā idi

4. **ḫāṭıruña:**-*uñ, -a*
Gazel 3033
Mısra: **4**
1. Düşünme, akılda tutma yeteneği, zihin, hâfıza. 2. Gönül, duygu, his.

Ġamzeñ okını sīnede ben kana boyadum
Her ne ki geçe ḫāṭıruña sen de var eyle

ḫatm it:

1. **ḫatm it:**
Gazel 3017
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kur'an'ı veya bir kitabı baştan sona kadar okumak. II Sona erdirme,bitirme;.

Gerekse tīġ-ı hicr-ile urasın bagruma yara
Muḥibbī sözüñi ḫatm it iñen taṭvīl eyleme

ḫaṭṭ:

1. **ḫaṭṭı:**-*ı*
Gazel 3238
Mısra: **9**
Ayva tüyü.

Ecel gibi gelüp ḫaṭṭı beni öldüriser āḫir
Dilā gün yüzini görmege eylerseñ şitāb evlā

2. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 3218
Mısra: **3**
Ayva tüyü, sakal vb. tüyler.

Berāt-nāme-i ḥüsnüñ yazalıdan ḫaṭṭuñ iy dilber
Olupdur ḳābe ḳavseynüñ anuñ üstinde ṭuġrāsı

3. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 3328
Mısra: **5**
Ayva tüyü, sakal vb. tüyler.

Ḥüsnüñ[üñ] eṭrāfını ḫaṭṭuñ iḥāṭa eylemiş
Göz göre īmāna ḳaṣd eyler meger tersā gibi

4. **ḫaṭṭını:**--*ı, --n, --ı*
Gazel 3132
Mısra: **9**
Çizgi, yazı. II Sevgilinin yüzünde bulunan ayva tüyleri.

Ḫaṭṭını gördi Muḥibbī'nüñ irişdi eceli
Hīç taġyīr ola mı yazu-y-ımış başında

5. **ḫaṭṭuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 3450
Mısra: **1**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

İy ḳadüñ serv ü saçuñ sünbül ü ḫaṭṭuñ çemeni
Ol-durur sünbüli serv ü çemenüñ ṣad çü meni

6. **ḫaṭṭını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3356
Mısra: **7**
Çizgi, yazı. II Sevgilinin yüzünde bulunan ayva tüyleri.

Ḫaṭṭını gördüm nigāruñ didüm āh geldi ecel
Çāre ne rūz-ı ezelden alnuma yazu gibi

7. **ḫaṭṭ[ı]:**-*ı*
Gazel 3291
Mısra: **7**
1. Çizgi. 2. Yazı. 3. Gençlerde yeni beliren sakal ve bıyık.

Ḫaṭṭ[ı] kāfirdür ḫurūc itmek diler dīn ḳaṣdına
Ruḫlaruñ müslim geçer göster anuñla cengüñi

ḫaṭṭ-ı siyāh:

1. **ḫaṭṭ-ı siyāh:**
Gazel 3081
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Siyah yazı II Sevgilinin yanağındaki ayva tüyleri.

Lāle ḫaddüñ üzre cānā cā-be-cā ḫaṭṭ-ı siyāh
İbrişimden san ḫayāl işi-durur al üstine

ḫavādis:

1. **ḫavādis:**
Gazel 3341
Mısra: **5**
Hadiseler, olaylar; ilgi ile karşılanabilecek haber; bela, felaket (TULUM, 811).

Baḫra beñzet gönlüñi gelse ḫavādis baḫrı gör
Daşraya atar ḳabūl itmez gelen murdārını

ḫavāle id-:

1. **ḫavāle id-:**--*er*
Gazel 3109

Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyin alınmasını, yapılmasını bir kimseye bırakmak, ısmarlamak, devretmek. II yollamak, göndermek.

Şehā ḳatlüm diler mestāne çeşmüñ
İki ḥācib ider aña ḥavāle

havāle ol-:

1. **ḥavāle ol-:***--up, --dur*
Gazel 3103
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görüşe engel olmak.

Olursam tañ mıdur ḫūnīn ciger āh
Olupdur ġamzeñüñ tīġı ḥavāle

ḥavrā:

1. **ḥavrā:**
Gazel 3232
Mısra: **10**
Hûri, hûriler.

'Işḳ ehlinüñ ḫākini eflāke ger ṣabā
Ḥavrā çeke sürme diyü ḫāk-i pāsını

hāy u huy:

1. **hāy u huy:***--ı, --n, --a*
Gazel 3074
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gürültülü ses II kargaşa.

Zāhidüñ mescidde hāy u huyına kılma naẓar
Var ḫarābāt ehlinüñ bak anda nūş-ā-nūşına

hāy u hūy u ġavgā:

1. **hāy u hūy u ġavgā:**
Gazel 3266
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yüksek ses, gürültü, kargaşa ve kavga, (dünyaya ait, dunya nimetleri için yapılan).

Cihān içün nedür bilsem bu hāy u hūy u bu ġavgā
Gelenler gitdiler cümle dimezler kimse kes kaldı

hayāl:

1. **ḫayāl:**
Gazel 3081
Mısra: **6**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.

Lāle ḫaddüñ üzre cānā cā-be-cā ḫaṭṭ-ı siyāh
İbrişimden san ḫayāl işi-durur al üstine

2. **ḫayāl:**
Gazel 3379
Mısra: **6**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.

Var mıdur yok mı miyānuñ bilmedi bī-çāre dil
Bezm-i ġamda rūz u şeb uşbu ḫayāl egler beni

3. **ḫayāl:**
Gazel 3283
Mısra: **5**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.

Leb ḫamūş līk ḫayāl ile tolu cā bu göñül
Dil senüñ-ile vü sen dille idersin suḫeni

4. **ḫayālüñ:***-üñ*
Gazel 3298
Mısra: **4**
1. Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş 2. Bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sûreti.

Çeşmüñ cūy-ı ḫayālüñ ile ābādān iken
Eksilür sanma ḫayālüñ yāḫū ol cū kalmadı

5. **ḫayāli:***-i*
Gazel 3085
Mısra: **5**
1. Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş 2. Bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sûreti.

Dilber ḫayāli ile iden gice gündüz 'iyş
Uşbu cihānda ḳayd nedür iḥtiyācına

6. **ḫayāli:***-i*
Gazel 3090
Mısra: **5**
1. Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş 2. Bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sûreti.

Göñülde gāh çeşmümde ḫayāli
Bulam diyü araram baḥr ü berde

7. **ḫayāli:***-i*
Gazel 3147
Mısra: **7**
1. Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş 2. Bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sûreti.

Sāġar-ı çeşmümde ruḫsāruñ ḫayāli iy ṣanem
Tāze gül yapragıdur san kim şarāb-ı nābda

8. **ḫayāli:***-i*
Gazel 3495
Mısra: **2**
1. Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş 2. Bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sûreti.

Yüzi güldür boyı bir servi dalı
Gözümden gitmeye hergiz ḫayāli

9. **ḫayālüm:**-*üm*
Gazel 3486
Mısra: **6**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş II bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sûreti II geçmişte yaşanmış bir şeyi zihinde canlandırma, hatırlama.

Ḳıṣṣa-i zülfüñ okudum key muṭavvel ḳıṣṣadur
Giceler tā ṣubḥa dek özge ḫayālüm vār-ıdı

hayāl it-:

1. **ḫayāl it-:**-*dü, -m*
Gazel 3196
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Gerçekleşmesi arzu edilen bir şeyi) Zihinde tasarlayıp canlandırmak, düşünmek.

İtdüm ḫayāl bilüñi döndüm ḫayāle ben
Mümkin degül tamām ola anuñ taḫayyüli

ḫayāl ol-:

1. **ḫayāl ol-:**-*dı*
Gazel 3198
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
1) Gerçekleştirilememek. 2) Geçmişte kalmak, hatıra olmak.

Bir kıla döndi miyānın fikr iderken bu tenüm
Bir ḫayāl oldı hemān ancak ki nā-yāb olmadı

2. **ḫayāl ol-:**-*dı*
Gazel 3273
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gerçekleştirilememek. II Geçmişte kalmak, hatıra olmak.

Muḥibbī çekeli bār-ı ġam-ı ‘ışḳı bu ‘ālemde
Cihān çeşmine görinmez hemān ancak ḫayāl oldı

hayāle dön-:

1. **ḫayāle dön-:**-*dü, -m*
Gazel 3196
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok zayıflamak.

İtdüm ḫayāl bilüñi döndüm ḫayāle ben
Mümkin degül tamām ola anuñ taḫayyüli

hayāl-i dilber:

1. **ḫayāl-i dilber:**-*i*
Gazel 3152
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlü kendine çeken güzelin hayali.

Şöyle ḫayrān oldı dil gördi ḫayāl-i dilberi
Tā ḳıyāmet gelmeyiser ‘aḳlı ayruk başına

hayāl-i yār:

1. **ḫayāl-i yār:**
Gazel 3034
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin hayali.

Ḳarār itmezdi dünyāda gezerdi ‘ālemi cümle
Ger olmasa Muḥibbī’ye ḫayāl-i yār eglence

2. **ḫayāl-i yār:**
Gazel 3034
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin hayali.

Ża‘īf itdi beni firḳat helāk olurdı dil-ḫaste
Dil-i bīmāra olmasa ḫayāl-i yār eglence

3. **ḫayāl-i yār:**
Gazel 3288
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin hayali.

Dün gice çeşmüm benüm bī-ḫ̆āb u necb bī-dār idi
Mūnisüm tā ṣubḥa dek dilde ḫayāl-i yār idi

4. **ḫayāl-i yār:**-*ıla*
Gazel 3430
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin hayali.

Dün ḫayāl-i yār-ıla bir bunca rāzum var-ıdı
Baña bir nāz eylese biñ biñ niyāzum var-ıdı

5. **ḫayāl-i yār:**-*ıla*
Gazel 3430
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin hayali.

Geh firāḳ-ı ṣerḥ-i ġam gāh Muḥibbī iştiyāḳ
Dün ḫayāl-i yār-ıla bir niçe rāzum var-ıdı

hayāt bul-:

1. **ḫayāt bul-:**--*sun*
Gazel 3007
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canlanmak; maddi ve manevi sıkıntılarından kurtulmak.

İy ṣabā būyın getür tā mürde dil bulsun ḥayāt
Ger seḥerden irişürseñ sünbül-i gül-būyına

ḥayāt vir-:

1. **ḥayāt vir-:**-*me, -y, -e, -sin*
   Gazel 3257
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Canlılık vermek, canlandırmak.

Ne-y-içün bu ben mürdeye virmeyesin ḥayāt
Oldı nefesüñ mürdelere çün Mesīḥā gibi

ḥāyil ol-:

1. **ḥāyil ol-:**--*ur*
   Gazel 3115
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Engel, mâni olmak.

‘Anber saçıdur gül yüzini görmege māni‘
San ḥāyil olur ebr gelür bedr iken aya

2. **ḥāyil ol-:**-*ur*
   Gazel 3157
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Perde olmak, engel olmak, engellemek.

Görmek dilesem māni‘ olur yārı raḳīb āh
San ebr gibi ḥāyil olur bedr iken aya

ḥayl:

1. **ḥaylinde:**-*in, -de*
   Gazel 3337
   Mısra: **2**
   Topluluk, zümre.

Olsa idüm ‘ışḳuñ ile zār u rüsvā kāşki
Hem-çünān dīvāneler ḥaylinde şeydā kāşki

ḥayli:

1. **ḥayli:**
   Gazel 3386
   Mısra: **6**
   "Birçok, çok fazla, epeyce" anlamına gelen zarf.

Şimdi bīrūn oldum-ısa dergehinden ol şehüñ
İtleri içinde bir vaḳt ḥayli nāmum var-ıdı

2. **ḥaylī:**
   Gazel 3401
   Mısra: **6**
   "Birçok, çok fazla, epeyce" anlamına gelen zarf.

Salınsa serv gibi gelse gül-veş
Akıdur gözlerümden seyli ḥaylī

3. **ḥaylī:**
   Gazel 3486
   Mısra: **8**
   Oldukça fazla, çokça, epey.

Noḳṭadur agzı bili kıldur diyü şerḥ eyledüm
Ḥurdebīnler içre ḥaylī ḳīl ü ḳāl üm var-ıdı

ḥayl-i leylī:

1. **ḥayl-i leylī:**
   Gazel 3401
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Leyla'nın cemâati/süvarisi.

Olur Mecnūn’a ḳıble ḥayl-i Leylī
İder cān u gönülden aña meyli

ḥaymā:

1. **ḥaymā:**
   Gazel 3257
   Mısra: **1**
   Çadır; otağ.

Ḳaşrı yüce menzili yāruñ haymā gibi
Āh irmez elüm gönül aña mübtelā gibi

ḥayme:

1. **ḥayme:**
   Gazel 3408
   Mısra: **7**
   Ar. Çadır, otağ.

Sīnemde gören şāh-ı ġamı ḥayme sanurlar
Bu gözlerümüñ yaşı ile kanlu ḥabābı

ḥayr:

1. **ḥayruñ:**--*uñ*
   Gazel 3120
   Mısra: **8**
   Her durumda ve şartta herkesin katında iyi ve makbul olan hal ve iş.

Zenaḥ çāhında ‘uşşāḳı esirge leblerüñ göster
Bir içim su-y-ıla ḥayruñ irişsün ehl-i zindāna

2. **ḥayra:**-*a*
   Gazel 3338
   Mısra: **9**
   Her durumda ve şartta herkesin katında iyi ve makbul olan hal ve iş.

Bugün ḥayra dürişüp ‘amel eyle
Yarın Muḥibbī çekmeyesin sen nedāmeti

3. **ḥayr-ıla:**-*ıla*
   Gazel 3230
   Mısra: **14**

Her durumda ve şartta herkesin katında iyi ve makbul olan hal ve iş.

İy Muḥibbī ‘āşıḳ oldur cān u ser terk eyleyüp
Añdura ‘uşşāḳ içinde ḫayr-ıla ol adını

ḫayr iş:

1. **ḫayr iş:**-*e*
   Gazel 3387
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Hayırlı bir iş.

İt raḳībüñ sözine aldanma iy Yūsuf-cemāl
Kim seni bir kerre ol ḫayr işe irşād itmedi

ḫayr u ‘amel:

1. **ḫayr u ‘amel:**-*de*
   Gazel 3285
   Mısra: **11**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   İyilik ve iş/eylem/amel.

Bulınmaduñ dilā ḫayr u ‘amelde
Geçürdüñ yok yire leyl ü nehārı

ḫayr u şerr:

1. **ḫayr u şerr:**-*i*
   Gazel 3254
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   İyilik ve kötülük.

Eyü ‘amel kılmaga cehd it ḫayr u şerri farḳ kıl
Kurtarasın tā ki şeyṭāndan bugün īmānuñı

ḫayra gir:

1. **ḫayra gir:**
   Gazel 3060
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Hayır işlemek, iyilik etmek, fayda sağlamak.

Ka‘be’dür kūyuñ sürün sürün gelür ‘āşıḳlaruñ
Ḫayra gir eyle bugün ḳurbān ḳurbān üstine

ḫayrān:

1. **ḫayrānsın:**-*sın*
   Gazel 3036
   Mısra: **4**
   Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.

Bir saçı leylī ġamından iy dil-i şūrīde āh
Vādi-yi miḥnetde Mecnūn gibi ḫayrānsın yine

2. **hayrān:**
   Gazel 3431
   Mısra: **8**
   Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyma, çok beğenme, takdir etme.

Felek ḫayyātı ḥüsni ḫil‘atini
Görüp hayrān elinden sındı düşdi

ḫayrān eyle:

1. **ḫayrān eyle:**-*dü, -ñ*
   Gazel 3472
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Hayranlık uyandırmak, çok etkilemek.

Ṣūret-i dīvār sanduñ göricek iy cān beni
Bilmedüñ mi iy perī sen eyledüñ ḫayrān beni

ḫayrān id-:

1. **ḫayrān id-:**-*er*
   Gazel 3174
   Mısra: **22**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Hayrete düşürmek, şaşırtmak. II Kendinden geçirmek, sarhoş etmek.

Gāh mest olup içürür baña ‘ışḳuñ cür‘asın
Geh ġubār-ı ġam virüp ḫayrān ider göñlüm beni

ḫayrān ol-:

1. **ḫayrān ol-:**-*dı*
   Gazel 3152
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Çok beğenmek.

Şöyle ḫayrān oldı dil gördi ḫayāl-i dilberi
Tā ḳıyāmet gelmeyiser ‘aḳlı ayruk başına

2. **ḫayrān ol-:**-*up*
   Gazel 3099
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Hayran olmak, çok beğenmek.

Deyr içinde dün ṣanemler seyrine ḫayrān olup
Secdeyi bī-iḫtiyār itdüm büt-i ṭannāzuma

ḫayrān ü ‘üryān eyle-:

1. **ḫayrān ü ‘üryān eyle-:**-*di*
   Gazel 3179
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Şaşırtmak ve çıplak bir duruma getirmek.

Leylī zülfinüñ hevāsıyla beni Mecnūn-vār
Düşürüp vādīlere ḫayrān ü ‘üryān eyledi

ḫayret:

1. **ḥayret:**
Gazel 3370
Mısra: **6**
(Ar.) Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.

Bilmediler bili ile agzınuñ esrārını
Deng kılmışdur cihān ḥalḳın bu ḥayret ‘ālemi

hayret al:

1. **ḥayret al:**-*up*
Gazel 3491
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayrete düşmek,şaşkınlık içinde kalmak.

Ḥayret alup tañ ola kim göre rūy-ı zerdümi
Raḥm ide lā-büd okuyan defter-i pür derdümi

hayret al-:

1. **ḥayret al-:**--*dı*
Gazel 3023
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayrete düşmek, şaşkınlık içinde kalmak.

Çün perī gibi görindi yine dilber gözüme
Ḥayret aldı beni ol dem gelemem kendüzüme

hayret-nümā eyle:

1. **ḥayret-nümā eyle:**-*di*
Gazel 3342
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşırıp kalmak, hayret duymak.

Gösterür ak u karasını cihān ‘ibret içün
Eyledi anlara ḥayret-nümā Zāl beni

hayr-ı ‘amel:

1. **ḫayr-ı ‘amel:**
Gazel 3210
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayırlı iş/eylem.

Kendü ḫālüñe naẓar kıl var mı gör ḫayr-ı ‘amel
Dil uzatma kimsenüñ aḥvāline sūsen gibi

hayr-ı halef:

1. **ḫayr-ı ḫalef:**
Gazel 3312
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayırlı evlat (babasını hayırla yâd ettirecek oğul).

İy Muḥibbī dile Ḥaḳ’dan bulasın ḫayr-ı ḫalef
Añılur adı anuñ ger ola ḫayr-ı ḫalefī

hayr-ı halefī:

1. **ḫayr-ı ḫalefī:**
Gazel 3312
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayırlı evlat.

İy Muḥibbī dile Ḥaḳ’dan bulasın ḫayr-ı ḫalef
Añılur adı anuñ ger ola ḫayr-ı ḫalefī

hāyu:

1. **hāyu:**
Gazel 3035
Mısra: **6**
Kargaşa.

Gel şarāb-ı ‘ışḳı nūş it zāhid-i peşmīne-pūş
Niçeye dek kalasın bu hāyu bu ġavġā-y-ıla

hayvān:

1. **ḫayvānlar-ıla:**--*lar*, --*ıla*
Gazel 3025
Mısra: **10**
1. Canlı mahlûk. 2. İnsandan maada canlı mahluk. 3. mec. akılsız, idraksiz, ahmak kimse.

Görmedüñ çünki Muḥibbī benī ādemde vefā
Taglara düş yüri şimden girü ḫayvānlar-ıla

2. **ḫayvānlar-ıla:**--*lar*, --*ıla*
Gazel 3037
Mısra: **10**
1. Canlı mahlûk. 2. İnsandan maada canlı mahluk. 3. mec. akılsız, idraksiz, ahmak kimse.

İy Muḥibbī benī ādemde vefānuñ adı yok
Taglara düş yüri şimden girü ḫayvānlar-ıla

hayvān id-:

1. **ḫayvān id-:**-*er*
Gazel 3174
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaba, duygusuz, akılsız ve idraksiz (birisi) etmek, haline dönüştürmek.

Gāh olur añlar rumūz-ı kāyinātı ser-te-ser
Gāh olur bir nuṭḳı yok ḫayvān ider gönlüm beni

hayvān şıfat:

1. **ḫayvān şıfat:**
Gazel 3312
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayvan gibi: Kabaca, duygusuzca, akılsız ve idraksizce.

Şi‘r ara şā‘ir iseñ gel bakma ṭarz-ı selefi
Yime ḥayvān ṣıfat dile gelen her ‘alefi

ḥayvānlayın:

1. **ḥayvānlayın:**
Gazel 3194
Mısra: **6**
Hayvan gibi.

İçdügüm mey zāhidā baña ġıdā-yı rūḥdur
Sen yidügüñ dāyimā ḥayvānlayın erzen gibi

ḥayyāṭ:

1. **ḥayyāṭı:**-*ı*
Gazel 3349
Mısra: **14**
Dikici, terzi.

Muḥibbī cevr-i yār-ıla öliser diyü kūyında
Felek ḥayyāṭı anuñçün gelüp ḫūnīn kefen kesdi

2. **ḥayyātı:**-*ı*
Gazel 3431
Mısra: **7**
Dikici, terzi.

Felek ḥayyātı ḥüsni ḫil‘atini
Görüp hayrān elinden sındı düşdi

hāzā şehīdü’l-‘āşıḳīn:

1. **hāẕā şehīdü’l-‘āşıḳīn:**
Gazel 3011
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Bu, âşıklar şehididir".

Öldügümde dōstlar hāẕā şehīdü’l-‘āşıḳīn
Başum üzre dikesiz bir senge yazup sinüme

hazān:

1. **ḫazānı:**-*ı*
Gazel 3016
Mısra: **3**
Güz, sonbahar.

Dehrüñ sistemin añladı fikr itdi ḫazānı
Bī-çāre vü ser-geşte vü ġam-ḫāra benefşe

2. **ḫazānı:**-*ı*
Gazel 3307
Mısra: **2**
Sonbahar II Yaşlılık, tazeliğini yitirme.

Geçdi dirīġ ġuṣṣa ile ‘ömr-i cevānı
Surḫ idi ezel şimdi bulup çehre ḫazānı

3. **ḫazān:**
Gazel 3219
Mısra: **9**
Güz, sonbahar. II Ayrılık sebebiyle hüznün arttığı vakit.

İrmeye hergiz anuñ ḥüsni bahārına ḫazān
Bite dünyāda nite kim gül ü serv ü semeni

hazān yapragı:

1. **ḫazān yapragı:**--*ı*, --*n*, --*a*
Gazel 3096
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sonbahar yaprağı. Canlılığını ve rengini yitirmiş; sararmış, kuru yaprak.

Hicrüñ-ile dönmiş-idüm ben ḫazān yapragına
Bir katı āh eyledüm düşdüm fenā topragına

hazān yili:

1. **ḫazān yili:**-*i*
Gazel 3193
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sonbahar rüzgarı.

Açıldı gerçi kim güller koñ itsün nāle bülbüller
Hebā idicegin bulur ḫazān yili gülistānı

hazer eyle:

1. **ḫaẕer eyle:**
Gazel 3429
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çekinmek, sakınmak.

Zülfine göñül virme Muḥibbī ḫaẕer eyle
Elbette ziyān eyler o kim māra tayandı

2. **ḫaẕer eyle:**
Gazel 3330
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sakınmak, çekinmek, kaçınmak.

İy dil eyle gel ḫaẕer küfr-i zülfinden anuñ
Dakmaya cān gerdenine rişte-i zünnārını

hazer eyle-:

1. **ḫaẕer eyle-:**
Gazel 3033
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sakınmak, kaçınmak.

İy dil ser-i zülfinden anuñ key ḫaẕer eyle
Varmaga dilerseñ yanına terk-i ser eyle

ḥazer kıl:

1. **ḥaẕer kıl:**
Gazel 3090
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sakınmak, çekinmek.

Baña raḥm eyle āhumdan ḥaẕer kıl
Ġarībüñ āhı kalmaz çünki yirde

2. **ḥaẕer kıl:**
Gazel 3317
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çekinmek, sakınmak.

İy dil-i şeydā ḥaẕer kıl çeşm-i mest-i yārdan
Ḫūn-ı dil içmek olupdur dāyim anuñ pīşesi

hazīne:

1. **ḥazīne[y]i:**-*y, -i*
Gazel 3334
Mısra: **10**
1. Toplu halde bulunan altın, gümüş, mücevher, para vb. maddî değeri yüksek şeylerin bütünü. 2. Maddî veya mânevî büyük servet değerindeki şey.

Dilden çıkar tāze ma‘ānī cevāhirin
Vardur Muḥibbī yir yir ara ḥazīne[y]i

ḥāżır:

1. **ḥāżır:**
Gazel 3450
Mısra: **8**
(Ar.) Bir işi yapmak için gerekli her türlü şeyini tamamlamış olan.

Gül yüzin yumak içün şebnem ile çın seḥer
Nergisüñ ḥāżır elinde tutar altun legeni

2. **ḥāẕır:**
Gazel 3459
Mısra: **7**
(Ar.) Bir işi yapmak için gerekli her türlü şeyini tamamlamış olan.

Kaşı yayın ele alsa kafada perçemi ḥāẕır
Dil almaga gider öñce iki zülf-i siyeh-pūşı

hāżır it-:

1. **ḥāżır it-:**-*dü, -m*
Gazel 3216
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Bir şeyi) Hazır duruma getirmek, hemen kullanılabilecek hâle koymak, hazırlamak.

Gel ḳadem rencīde kıl kim pāyuña īsār içün
Ḥāżır itdüm gözlerüm cevherlerinden dökmegi

hebā id-:

1. **hebā id-:**-*iceg, -in*
Gazel 3193
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ziyan etmek, boşa harcamak.

Açıldı gerçi kim güller koñ itsün nāle bülbüller
Hebā idicegin bulur ḫazān yili gülistānı

hedef eyle:

1. **hedef eyle:**-*i, -miş, -em*
Gazel 3352
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hedef etmek - Aşığın, sevgilinin ok gibi kirpiklerine kendisini hedef etmesi- .

Ġayrılar ḳaṣdını gel eyleme iy kaşı kemān
Ġamze oklarına ben eylemişem dil hedefi

heft ser ejdehā:

1. **heft ser ejdehā:**-*dur*
Gazel 3263
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Başa çıkılması imkânsız gibi olan büyük canavar. 2. İnsanı helâk eden, altından kalkılması çok zor mesele.

Bu dünyā heft ser bir ejdehādur
Yudar dimez bu yoḫsul u budur bay

helāk:

1. **helāke:**-*e*
Gazel 3226
Mısra: **5**
1. Ölme, mahvolma, yok olma. 2. Perîşan olma, bitkin duruma gelme.

Mār zülfüñden helāke varmadan bu cān u dil
Luṭf kıl irgür baña tiryāk-i la‘lüñ ḳandini

2. **helāküm:**-*üm*
Gazel 3273
Mısra: **5**
1. Ölme, mahvolma, yok olma. 2. Perîşan olma, bitkin duruma gelme.

Naẕar müjgānına kıldum helāküm añladum ol dem
Elinde dutduġı tīġ u cefā tīr-i ḳıtāl oldı

helāk eyle-:

1. **helāk eyle-:**--*r, --em*
Gazel 3111

Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Öldürmek, ortadan kaldırmak II aşırı derecede yormak, bitkin duruma getirmek.

Didi kim tīġ-ı cefā̃m-ıla helāk āḫir anı
Eylerem ugramasun ‘āşıḳ olan yanumuza

helāk eyle:

1. **helāk eyle:**
Gazel 3332
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Öldürmek, ortadan kaldırmak II aşırı derecede yormak, bitkin duruma getirmek.

Sevmek seni suçsa suçı Muḥibbī’nüñ
Çokdur hemān eyle helāk ol fütāde[y]i

helāk it:

1. **helāk it:**-*mek*
Gazel 3474
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Öldürmek, ortadan kaldırmak II aşırı derecede yormak, bitkin duruma getirmek.

Bilmezem ḳaṣdı helāk itmek midür ‘āşıḳları
Muḳteżā-yı ḥüsn yoḫsa nāz u istiġnā mı ki

helāk it-:

1. **helāk it-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3189
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
1) Öldürmek, ortadan kaldırmak. 2) mec. Aşırı derecede yormak, bitkin duruma getirmek.

Gün yüzüñ göstermek-ile sīne-çāk itdüñ beni
Soñradan zülfüñ niḳāb idüp helāk itdüñ beni

2. **helāk it-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3222
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Öldürmek, ortadan kaldırmak. 2. Aşırı derecede yormak, bitkin duruma getirmek.

Gösterüp evvel yüzüñi derdnāk itdüñ beni
Örtüp anı zülf-ile āḫir helāk itdüñ beni

helāk ol:

1. **helāk ol:**-*sa, -ñ*
Gazel 3417
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yok olmak, ölmek II yorulmak, bitkin duruma gelmek.

Dolaşup zülfine geldi başa çün sevdā-yı ‘ışḳ
Ger helāk olsañ dilā kesme sakın peyvendüñi

helāk ol-:

1. **helāk ol-:**--*ur, --dı-ur, -dı*
Gazel 3034
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Helâk olmak: mahvolmak, yok olmak, ölmek II perîşan olmak, bitkin duruma gelmek, çok fazla yorulmak.

Ża‘īf itdi beni fırḳat helāk olurdı dil-ḫaste
Dil-i bīmāra olmasa ḫayāl-i yār eglence

helāl ol:

1. **ḥelāl ol:**-*mış, -dur*
Gazel 3407
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yapılmasında veya kullanılmasında dinen sakınca bulunmamak; uygun ve yerinde olmak.

Zāhidā var iç müselles saña olmışdur ḥelāl
Ehl-i ‘ışḳ içün şarāb-ı ḫāmı bayram irtesi

helāl olsun:

1. **ḥelāl olsun:**
Gazel 3086
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir hizmet veya özverinin istenilerek yapıldığını ve takdir edildiğini göstermek için kullanılan bir söz II □hakkımı helal ediyorum□ anlamında kullanılan bir söz.

Rāżıyam öldür beni kanum ḥelāl olsun saña
Başumı yirden götür tek bagla anı tirkeşe

hele:

1. **hele:**
Gazel 3117
Mısra: **4**
Ahir, artık.

Vuṣlat el vire mi yāḫūd düşe mi rūz-ı firāḳ
Muṣḥaf-ı ḥüsnini gel aç hele bir fāl eyle

2. **hele:**
Gazel 3141
Mısra: **1**
Bir kimse veya şey, diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir; özellikle, bilhassa, her şeyden önce.

Çekdügüm derd ü belāyı hele bir yād eyle
Kuluñ isem daḫı iy ġam beni āzād eyle

helvā:

1. **ḥelvā:**
   Gazel 3065
   Mısra: **6**
   Helva. II Sevgilinin dudağı.

Ḫaṭṭuñuñ isini ḫoş görsün lebüñ nūş isteyen
Dūda lā-büd katlanur kim isteye ḥelvā yine

2. **ḥelvā:**
   Gazel 3440
   Mısra: **6**
   Ar. Tatlı, helva.

Gerçi her ‘āşıḳ diler dāyim temennā-yı viṣāl
Baña hicri dilberüñ tatlu gelür ḥelvā gibi

hem:

1. **hem:**
   Gazel 3004
   Mısra: **1**
   Hem ... hem ... biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Baña olsa leb-i sāḳī yiter hem nuḳl u hem bāde
Olurdı ‘iyş esbābı ser-ā-ser cümle āmāde

2. **hem:**
   Gazel 3004
   Mısra: **1**
   Hem ... hem ... biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Baña olsa leb-i sāḳī yiter hem nuḳl u hem bāde
Olurdı ‘iyş esbābı ser-ā-ser cümle āmāde

3. **hem:**
   Gazel 3174
   Mısra: **19**
   Kullanıldığı cümleye “üstelik, bir de, şu da var ki, zâten” mânâları katarak anlamı kuvvetlendirir.

Gāh virür aṭlas ḳabā hem başuma zerrīn külāh
Geh ḳalender eyleyüp ‘üryān ider göñlüm beni

4. **[hem]:**
   Gazel 3323
   Mısra: **8**
   Aynı zamanda , ilâve olarak.

Virme nādān eline gevher-i naẓmuñı sakın
Zīrā farḳ eyleyimez billūr-ıla [hem] güheri

5. **hem:**
   Gazel 3211
   Mısra: **4**
   "Aynı zamanda" anlamında bağlaç.

Eyledüñ nūruñ-ıla ‘ālemi ser-cümle sefīd
Bendeñ oldı ‘Arab u hem ‘Acem ü hem Ḥabeşī

6. **hem:**
   Gazel 3211
   Mısra: **4**
   "Aynı zamanda" anlamında bağlaç.

Eyledüñ nūruñ-ıla ‘ālemi ser-cümle sefīd
Bendeñ oldı ‘Arab u hem ‘Acem ü hem Ḥabeşī

7. **hem:**
   Gazel 3016
   Mısra: **2**
   "Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün geldi ‘ademden yine gülzāra benefşe
Gelse yiridür āh-ıla hem zāra benefşe

8. **hem:**
   Gazel 3265
   Mısra: **4**
   "Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.

Gün yüzüñden ayru oldı gözlerüm yaşı şafaḳ
Hem çün gerdūn ben daḫı pür-ḫūn itdüm dāmeni

9. **hem:**
   Gazel 3286
   Mısra: **6**
   "Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.

Cān cāna gelmiş cān-ıla dil karşuña itse niyāz
Dutarsın istiġnā yüzin hem arturursın nāzuñı

10. **hem:**
    Gazel 3295
    Mısra: **4**
    "Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.

Ne deñlü cidd ü cehd itsem muḫālif gösterür oynum
Temāşā eylesün āhın naẓar hem sengi [vü] ḫārı

11. **hem:**
    Gazel 3335
    Mısra: **3**
    "Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.

Hem çü ṣürāḥī gibi sücūd pāy-ı sāġara
Eyle serv ü naleyi çeng ü çıġāne[y]i

12. **hem:**
    Gazel 3356
    Mısra: **16**
    "Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.

Sīneme çekdüm elifler serv-ḳadler yādına
Kuçaram tā ṣubḥ olınca bāña hem pehlū gibi

13. **hem:**
Gazel 3398
Mısra: **2**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.

Eyledüñ sen hicr elinden zār u sergerdān beni
Daḫı hem tennūr-ı ġamda eyledüñ biryān beni

14. **hem:**
Gazel 3164
Mısra: **3**
Kullanıldığı cümleye "üstelik, bir de, şu da var ki, zâten" mânâları katarak anlamı kuvvetlendirir.

Gözleri ḫançer çeker hem dem-be-dem bagrum deler
Hīç revā mı var mıdur kim kan ider kan üstine

15. **hem:**
Gazel 3221
Mısra: **5**
Kullanıldığı cümleye "üstelik, bir de, şu da var ki, zâten" mânâları katarak anlamı kuvvetlendirir.

Devr idelden nüh felek görmedi hem görmeyiser
Ol hilāl ebrū vü meh-rūnuñ ruḫ-ı zībāsını

16. **hem:**
Gazel 3241
Mısra: **5**
Üstelik, bir de, şu da var ki, zâten.

Leẕẕet-i dünyāya dil aldanmadı hem çün meges
Eyledüm kūh-ı ḳanā'at içre cā 'Anḳā gibi

17. **hem:**
Gazel 3383
Mısra: **9**
"-da, -de, dahi" bağlacı.

Vaṣla ḫandān olma hem hicrāna giryān iy göñül
Ġam ile şādī cihānda bir zamān eglenmedi

hem hem:

1. **hem hem:**
Gazel 3233
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.

Muḥibbī'yi kapuñdan itme maḥrūm
Ḫudā'nuñ hem kulısın hem ḥabībi

2. **hem hem:**
Gazel 3308
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.

Sensin şāh-ı cihān hem Medenī hem Ḳuraşī
İşide 'āşıḳ ola mihr-ile meh sen māh-veşi

3. **hem hem:**
Gazel 3289
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hem ... hem ... biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir bağlaç.

Ḥāşā eyleyesin şefḳatüñ eksük kuluña
Olasın şāh-ı 'Arab hem Medenī hem Ḳureşī

4. **hem hem:**
Gazel 3233
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birden fazla şeyin birlikte bulunduğunu veya birden fazla işin birlikte yapıldığını gösterir.

Ḫudā'nuñ hem kulısın hem ḥabībi
Şefā'atden unıtma ben ġarībi

5. **hem hem:**
Gazel 3353
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hem....hem bağlacı. Birden fazla şeyin birlikte bulunduğunu veya birden fazla işin birlikte yapıldığını gösterir.

Gözüm yaşıyla eyle naẓar rūy-ı zerdüme
Hem sīm döker yoluña hem zer benüm gibi

hemān:

1. **hemān:**
Gazel 3332
Mısra: **12**
Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden.

Sevmek seni suçsa suçı Muḥibbī'nüñ
Çokdur hemān eyle helāk ol fütāde[y]i

2. **hemān:**
Gazel 3149
Mısra: **10**
Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden // Aşağı yukarı, yaklaşık, takrîben. // Ancak, sâdece, yalnız; fakat, illâ.

Āh eylemesün mi ki bugün geldi vücūda
Başladı hemān derd-ile solmaga benefşe

3. **hemān:**
Gazel 3042
Mısra: **10**
Ancak, yalnız, sadece, fakat.

Dilā dil virme dünyā-yı ‘acūza
Hemān ġayret gerekdür dirler erde

4. **hemān:**
Gazel 3240
Mısra: **9**
Derhal, hiç vakit geçirmeden, çabucak.

Sorma suçını günāhını hemān öldüregör
Seni çok çok sevenüñ az ola mı hīç günehi

5. **hemān:**
Gazel 3487
Mısra: **10**
Ancak / sadece.

Muḥibbī ser-te-ser gezdi ser-i kūyuñ hevāsıyla
Cihānda irmedük ancak hemān bāġ-ı irem kaldı

6. **hemān:**
Gazel 3356
Mısra: **10**
Ancak / sâdece / yalnız / illâ.

Mezra‘-ı dilde yaşum toḫmını saçdum muttaṣıl
Ḥāṣılum ancak hemān derd ü belā kaygu gibi

7. **hemān:**
Gazel 3051
Mısra: **5**
Ancak, sadece, yalnız; fakat, illa.

Baña maḳṣūd hemān zülf ü ruḫuñdur ancak
Neme yarar semen ü sünbül gül ya lāle

8. **hemān:**
Gazel 3093
Mısra: **12**
"Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden" anlamlarında zarf.

Terk-i cān eyle Muḥibbī ki budur ‘ışḳa ṭarīḳ
‘Āṣıḳ oldur ki hemān ‘ışḳa ‘alāmet getüre

9. **hemān:**
Gazel 3120
Mısra: **5**
"Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden" anlamlarında zarf.

Güneş ruḫsārını gördüm beni benden hemān aldı
Göyindüm āteş-i ‘ışḳa sanasın şem‘e pervāne

10. **hemān:**
Gazel 3128
Mısra: **10**
"Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden" anlamlarında zarf.

Cān alup cān virmek olmışdur Muḥibbī kār-ı ‘ışḳ
Başla evvel çünki ‘āṣıḳsın hemān cān oynına

11. **hemān:**
Gazel 3139
Mısra: **5**
"Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden" anlamlarında zarf.

Baña bakmaz bir naẓar meyli hemān aġyāradur
Çeşmi kāfirdür bakar mı hīç müselmān üstine

12. **hemān:**
Gazel 3176
Mısra: **9**
"Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden" anlamlarında zarf.

Mescid-i ḥüsnüñi kim görse hemān secde kılur
Ṭāḳ-ı ebrūñ olalıdan aña miḥrāb gibi

13. **hemān:**
Gazel 3198
Mısra: **4**
"Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden" anlamlarında zarf.

Bir kıla döndi miyānın fıkr iderken bu tenüm
Bir ḫayāl oldı hemān ancak ki nā-yāb olmadı

14. **hemān:**
Gazel 3487
Mısra: **4**
"Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden" anlamlarında zarf.

Çüritdüm ‘ömrümüñ naḳdin metā‘-ı vaṣl içün cānā
Müyesser olmadı vuṣlat hemān bir iki dem kaldı

15. **hemān:**
Gazel 3153
Mısra: **2**
1. Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden. 2. Aşağı yukarı, yaklaşık, takrîben. 3. Ancak, sâdece, yalnız; fakat, illâ.

Gözleri ḫançerler almış ġamzelerden yanına
Gel beni öldür hemān tek girme kimse kanına

16. **hemān:**
Gazel 3180
Mısra: **2**
1. Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden. 2. Aşağı yukarı, yaklaşık, takrîben. 3. Ancak, sâdece, yalnız; fakat, illâ.

Kanı ol dem kim baña deyr-i muġān me’vā idi
Gözde ḫāṭırda hemān ol muġbeçe tersā idi

17. **hemān:**
Gazel 3247
Mısra: **10**
1. Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden. 2. Aşağı yukarı, yaklaşık, takrîben. 3. Ancak, sâdece, yalnız; fakat, illâ.

Arasañ sanma Muḥibbī bulına genc-i viṣāl
Añılur adı hemān kendüsi nā-yāb gibi

18. **hemān:**
Gazel 3273
Mısra: **10**
1. Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden. 2. Aşağı yukarı, yaklaşık, takrîben. 3. Ancak, sâdece, yalnız; fakat, illâ.

Ḳad-i dil-cūyuñ iy dilber komadı serv-i reftārı
İşidüp ġonca güftāruñ hemān gülşende lāl oldı

19. **hemān:**
Gazel 3273
Mısra: **12**
1. Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden. 2. Aşağı yukarı, yaklaşık, takrîben. 3. Ancak, sâdece, yalnız; fakat, illâ.

Muḥibbī çekeli bār-ı ġam-ı ‘ışḳı bu ‘ālemde
Cihān çeşmine görinmez hemān ancak ḫayāl oldı

20. **hemān:**
Gazel 3329
Mısra: **4**
1. Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden. 2. Aşağı yukarı, yaklaşık, takrîben. 3. Ancak, sâdece, yalnız; fakat, illâ.

Hīç murādum yok benüm senden temennā eylemem
Rāżıyam tek baña göster sen hemān dīdāruñı

21. **hemān:**
Gazel 3349
Mısra: **8**
1. Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden. 2. Aşağı yukarı, yaklaşık, takrîben. 3. Ancak, sâdece, yalnız; fakat, illâ.

Görelden serv-i reftāruñ yürimez kalmadı ḳudret
İşidüp ġonca güftāruñ hemān ol dem suḫen kesdi

22. **hemān:**
Gazel 3354
Mısra: **2**
1. Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden. 2. Aşağı yukarı, yaklaşık, takrîben. 3. Ancak, sâdece, yalnız; fakat, illâ.

Gördüm gezer nāz-ıla ol serv-ḳameti
Sandum ki hemān başuma kopdı ḳıyāmeti

23. **hemān:**
Gazel 3402
Mısra: **2**
1. Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden. 2. Aşağı yukarı, yaklaşık, takrîben. 3. Ancak, sâdece, yalnız; fakat, illâ.

Bilmedi Ferhād’a sordum nedür ‘ışḳuñ bīşesi
Kūhkenlikdür hemān ancak anuñ endīşesi

24. **hemān:**
Gazel 3206
Mısra: **8**
Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden.

İtüñ görmedi çokdan āşināsın
Beni görüp hemān feryāda virdi

25. **hemān:**
Gazel 3426
Mısra: **12**
"Derhal, çabucak, hemen, hiç vakit geçirmeden" anlamlarında zarf.

Kūyuñda ruḥuñ şevḳına kim cān vire cānā
Ol demde hemān Dār-ı selām ola maḳāmı

26. **hemān:**
Gazel 3318
Mısra: **9**
"Derhal, çabucak, hemen, hiç vakit kaybetmeden" anlamlarında zarf.

Dirler Muḥibbī şi‘rini kuş diline beñzer hemān
Fehm eylemez ma‘nāsını her kim Süleymān olmadı

27. **hemān:**
Gazel 3301
Mısra: **2**
Derhal, çabucak, hemen, vakit kaybetmeden.

Çıkup şeb-gün libās ile o meh bir şeb birūn oldı
Görüp ol şekl-i ‘ayyārı hemān bu dil cünün oldı

28. **hemān:**
Gazel 3305
Mısra: **2**
Derhal, çabucak, hemen, vakit kaybetmeden.

Aldum ele kāġıd ḳalem yazam bu ḥasb-i ḥālümi
Yazdukda ġış oldum hemān gördükde bu a‘mālümi

29. **hemān:**
Gazel 3330
Mısra: **10**
Derhal, çabucak, hemen, vakit kaybetmeden.

Başdan ayaga Muḥibbī ḫūna ġarḳ oldı yine
Cāme-i surḫ-ıla gördükde hemān dildārını

30. **hemān:**
Gazel 3253
Mısra: **12**
Tıpkı, sanki II ancak, yalnız, sadece, fakat.

Muḥibbī naẓmuñı görüp diye elbette naẓm ehli
Bu fikr ü bikri şi‘rinde hemān ancak ẓahīr itdi

31. **hemān:**
Gazel 3033
Mısra: **17**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.

Kim bir nefesüm kaldı hemān çıkmaga bu cān
İy bād-ı ṣabā yāra varup bir ḫaber eyle

hemān-dem:

1. **hemān-dem:**
Gazel 3374
Mısra: **5**
(Fars.) Derhal, o anda, çabucak, hemen.

Gerçi kim geldi hemān-dem yine gitdi ol perī
Eşküm-ile eyledüm pür eldeki peymāneyi

hem-cenāh ol:

1. **hem-cenāh ol:**-*maz*
Gazel 3497
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eşit, denk olmak.

Sen hümāyı şāhbāz-ı himmetüm kıldı şikār
Ḳāf-ı ‘ışḳuñ hem-cenāh olmaz baña ‘Anḳāları

hem-çünān:

1. **hem-çünān:**
Gazel 3337
Mısra: **2**
Böyle, bu şekilde.

Olsa idüm ‘ışḳuñ ile zār u rüsvā kāşki
Hem-çünān dīvāneler ḫaylinde şeydā kāşki

hemdem:

1. **hemdemi:**-*i*
Gazel 3177
Mısra: **9**
Birlikte bulunan, samîmî, canciğer arkadaş, dost.

Hemdemi ġamdur Muḥibbī’nüñ ḫarābātī olup
Düşmez elden sāġarı mey-ḫ ̔ōrlıkdur pīşesi

hem-dem:

1. **hem-dem:**
Gazel 3063
Mısra: **1**
Dost, arkadaş.

Ne var ṣād [u] feraḥ hem-dem bizümle
Degülse maḥrem oldı ġam bizümle

2. **hem-dem:**
Gazel 3493
Mısra: **4**
Birlikte bulunan, samîmî, canciğer arkadaş, dost.

Niçe feryād itmesün derdiyle miskīn ‘andelīb
Her naẓarda ḫār-ıla hem-dem görür her dem güli

3. **hem-demüm:**-*üm*
Gazel 3034
Mısra: **3**
Arkadaş, dost.

Yakupdur bagrumı ḥasret enīsüm hem-demüm ġamdur
Anuñçün oldı efġānum benüm nā-çār eglence

hemdem ol-:

1. **hemdem ol-:**-*sa*, *--m*
Gazel 3040
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arkadaş, dost olmak, yakın, samimi olmak, beraber olmak.

Ḥaḳ bilür kim cān u dil yolına eylerdüm fedā
Hemdem olsam bir nefes ol dilber-i ḫamrā-y-ıla

hem-dem ol-:

1. **hem-dem ol-:**-*maz*, *--sa*
Gazel 3028
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arkadaş olmak, dost olmak.

Hem-dem olmazsa eger zülf-i semen-sālar bize
Düşde gördüm dün gice yārı der-āġūş itmişem

hemīn:

1. **hemīn:**
Gazel 3279
Mısra: **4**
Ancak, sadece.

Lāyıḳ degülem būse koyam pāy-ı yāra ben
Yiter baña hemīn ki būsem riḳāb oldı

2. **hemīn:**
Gazel 3114
Mısra: **2**
“Yerine göre, ancak, hemen, her zaman” vb. anlamlar ifâde eden bir çeşit doldurma kelime.

Naḳd-i cānı yine dil aldı bugün ayasına
Sen şehüñ tā ki nisār ide hemīn pāyesine

hem-‘inān ol:

1. **hem-‘inān ol:**-*dı*
Gazel 3438
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beraber olmak, arkadaş olmak.

İy Muḥibbī zülfi şebdīzine oldı hem-‘inān
Raḫş-ı āh u eşk-i gülgūn-ı revānuñ yügrügi

hemīşe:

1. **hemīşe:**
   Gazel 3073
   Mısra: **2**
   Daima, her vakit, her zaman.

Gül mevsiminde iy dil ol gül‘izārı gözle
Bülbül gibi hemīşe sen āh u zārı gözle

2. **hemīşe:**
   Gazel 3436
   Mısra: **6**
   (Fars.) Daima, her vakit, her zaman.

Zāhid ko bizi sen yüri sag u selāmet ol
‘Āşıḳ hemīşe ister ola ol melāmeti

3. **hemīşe:**
   Gazel 3490
   Mısra: **12**
   (Fars.) Daima, her vakit, her zaman.

Çerāġı sūz-ı Ḫusrev’den yakarsa tañ mıdur şi‘rüm
Ġazel ṭarzında çün gözler hemīşe ṭarz-ı Selmān’ı

hem-nefes:

1. **hem-nefesüz:**-*üz*
   Gazel 3154
   Mısra: **2**
   Sıkı fıkı arkadaş, hemdem.

İderüz ṣoḥbet-i mey serv-i ḫırāmānlar ile
Giceler hem-nefesüz ṣubḥa dek efġānlar ile

hem-nefes ol-:

1. **hem-nefes ol-:**-*maz, -ı, -dı*
   Gazel 3240
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Aynı sesi çıkarmak. II Yakın arkadaş olmak.

Hem-nefes olmaz-ıdı nāleme hīç nāy benüm
Sīnesi ‘ışḳdan olsaydı hevā-y-ıla tehī

hem-nişīn ol:

1. **hem-nişīn ol:**-*i, -alı, -dan*
   Gazel 3015
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Beraber oturup kalkmak, yakın arkadaş olmak.

Gülüñ ḫār olalıdan hem-nişīni
Ötüp feryād ider bülbül çemende

hem-pāyī ol-:

1. **hem-pāyī ol-:**-*am*
   Gazel 3224
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Arkadaş olmak.

Her yire bassa segi pāyı başum anda koyam
Ben kim olam ki segi ile olam hem-pāyī

hem-rāh:

1. **hem-rāh:**
   Gazel 3163
   Mısra: **10**
   Yol arkadaşı, yoldaş.

‘Adem mülkine gitdükde Muḥibbī
Ġamuñdan özge yokdur aña hem-rāh

hem-rāh ol-:

1. **hem-rāh ol-:**--*a, --sın*
   Gazel 3106
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Yol arkadaşı, yoldaş olmak.

İy bād-ı ṣabā ḥüznini Ya‘ḳūb-ı dilüñ di
Hem-rāh olasın Yūsuf-ı gül-pīrehenümle

hem-ser ol-:

1. **hem-ser ol-:**--*a*
   Gazel 3040
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Dost, arkadaş olmak.

İy Muḥibbī saña kandan mübtelā olmak añа
Ẕerre hem-ser ola mı mihr-i cihān-ārā-y-ıla

2. **hem-ser ol-:**--*a, --sın*
   Gazel 3035
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Arkadaş olmak; denk, eş olmak.

İy Muḥibbī yüri ‘ālemde tecerrüd ehli ol
Tā ki hem-ser olasın göklerde sen ‘Īsā-y-ıla

hem-ser ol:

1. **hem-ser ol:**
   Gazel 3116
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Arkadaş olmak; denk, eş olmak.

İy Muḥibbī dūn-himmet olma şehbāz ol yüri
Hem-ser ol Ḳāf-ı ḳanā‘atda varup ‘Anḳālara

hengāma:

1. **hengāma:**
   Gazel 3435

Mısra: **10**
Kalabalık.

Belā vü derd ü miḥnet ġam şebinde
Başuma üşdiler hengāma düşdi

hengām-ı gül:

1. **hengām-ı gül:**--*dür*
Gazel 3109
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül devri, bahar.

Yine hengām-ı güldür devr-i lāle
Tutar nergis eli üzre piyāle

hep:

1. **hep:**
Gazel 3250
Mısra: **9**
Her zaman, daima.

Her ne söz söyler Muḥibbī hep ḥaḳīḳatdür sözi
Gūş kılsa şi‘rini taḥsīn iderdi Mevlevī

2. **hep:**
Gazel 3465
Mısra: **10**
Daima, sürekli, her zaman.

Dil kişverini zulm-ıla yıkdı Muḥibbī yār
Hep böyle mi ki ḥüsn ilinüñ pādişācugı

3. **hep:**
Gazel 3095
Mısra: **4**
"Her zaman, sürekli" anlamında zarf.

Ol şehsüvār-ı meydān binse semend-i nāza
‘Uşşāḳ olur öñince ser-cümle hep piyāde

4. **hep:**
Gazel 3138
Mısra: **4**
1- Hiçbiri veya hiçbir kimse dışarıda kalmamak üzere, bütün. 2. zf. Her zaman, dâima.

Günde biñ kerre yapar yār yıkar göñlüm evin
Ṭıfldur olmaz ‘aceb itdügi hep bāz gele

5. **hep:**
Gazel 3391
Mısra: **2**
1- Hiçbiri veya hiçbir kimse dışarıda kalmamak üzere, bütün. 2. zf. Her zaman, dâima.

İtmedi yār bu ben miskīne hīç yārlıgı
Gerçi ḫarc eyledi dil yolına hep varlıgı

6. **hep:**
Gazel 3213
Mısra: **9**
Her zaman, dâima.

Her ne söz söyler Muḥibbī hep ḥaḳīḳatdür sözi
Gūş kılsa şi‘rini taḥsīn iderdi Mevlevī

her:

1. **her:**
Gazel 3007
Mısra: **10**
Her, her bir.

Degme ‘āşıḳ añlamaz zülf-i nigāruñ ḳadrini
Ṣad hezārān cān Muḥibbī ṣadaḳa her mūyına

2. **her:**
Gazel 3379
Mısra: **10**
(□□) sıf. (Fars. her) Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle:.

Tāzelendi būy-ı zülfinden meşām-ı dil yine
Esdügince her seḥer bād-ı şimāl egler beni

3. **her:**
Gazel 3348
Mısra: **8**
(□□) sıf. (Fars. her) 1. Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle.

Seyr-i gülşen eylesem ammā yüzüñi görmesem
İsterem her gül gözüme ḫār olaydı kāşki

4. **her:**
Gazel 3393
Mısra: **4**
(□□) sıf. (Fars. her) 1. Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle.

Yüz süriyü ḫāk-i pāyin būse eylerdüm velī
Yolum alup her seḥer bu eşk-i al egler meni

5. **her:**
Gazel 3272
Mısra: **12**
Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle.

Sūz-ı Ḫūsrev’den Muḥibbī çünki yakmışdur çerāġ
Sūznāk olsa ‘aceb midür anuñ her suḫeni

6. **her:**
Gazel 3275
Mısra: **2**

Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle.

Saklasun her dūndan diñ yāra ad u sanını
Görmesün her nā-sezā göstermesün eyvānını

7. **her:**
Gazel 3434
Mısra: **8**
Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle.

Her kimüñ alnı ḳamer gün yüzlü bir maḥbūb[ı] var
Gündüzi Nevrūz olup Ḳadr olsa tañ mı her şebi

8. **her:**
Gazel 3450
Mısra: **12**
Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle.

Sāḳiyā sun berü ol rāḥat-ı cān-baḫşı müdām
Gidere ḳalb-i Muḥibbī'de olan her miheni

9. **her:**
Gazel 3036
Mısra: **5**
Her, her bir (tâmim edatı) II tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle II önüne geldiği tekil kelime için cümlede verilen hüküm olumsuzsa, bu hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için değil ancak bazısı için geçerli olduğunu belirtir.

Bülbül-i cān her gice tā ṣubḥa dek kan aglasun
Gül gibi ḫandān yüri serv-i ḫırāmānsın yine

10. **her:**
Gazel 3036
Mısra: **8**
Her, her bir (tâmim edatı) II tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle II önüne geldiği tekil kelime için cümlede verilen hüküm olumsuzsa, bu hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için değil ancak bazısı için geçerli olduğunu belirtir.

Ġarra olma dār-ı dünyā bir misāfir-ḫānedür
Her gelen gitdi beş on gün anda mihmānsın yine

11. **her:**
Gazel 3265
Mısra: **5**
(□□) sıf. (Fars. her) 1. Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle.

Her libāsı yāra lāyıḳ görmez illā meger
Eyleye gülden ḳabā ola semen pīreheni

12. **her:**
Gazel 3305
Mısra: **3**
(□□) sıf. (Fars. her) 1. Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle.

Her cāya ki vardum şehā tā ki görem gün yüzüñi
Komaz raḳīb-i rū-siyeh sāyem gibi dünbālümi

13. **her:**
Gazel 3312
Mısra: **2**
(□□) sıf. (Fars. her) 1. Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle.

Şi'r ara şā'ir iseñ gel bakma ṭarz-ı selefi
Yime ḥayvān ṣıfat dile gelen her 'alefi

14. **her:**
Gazel 3322
Mısra: **10**
(□□) sıf. (Fars. her) 1. Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle.

Gözüm yaşı virürse tañ mı bu cismi ġarḳa
Lā-büd kaçan sel olsa götüre her giyāhı

15. **her:**
Gazel 3328
Mısra: **9**
(□□) sıf. (Fars. her) 1. Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle.

İy Muḥibbī sözlerüñ her dānesi dür-dānedür
Eksük olmaz ḫarc kıl göñlüñ senüñ deryā gibi

16. **her:**
Gazel 3366
Mısra: **9**
(□□) sıf. (Fars. her) 1. Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle.

Umaram bir gevher-i nā-yāb ola her ḥāṣılum
Baḥra döndürdüm anuñçün iy Muḥibbī yaşumı

17. **her:**
Gazel 3440
Mısra: **5**
(□□) sıf. (Fars. her) 1. Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle.

Gerçi her ‘āşıḳ diler dāyim temennā-yı viṣāl
Baña hicri dilberüñ tatlu gelür ḥelvā gibi

18. **her:**
Gazel 3496
Mısra: **10**
(□□) sıf. (Fars. her) 1. Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle.

Bir siyāh tel dakdı āhından Muḥibbī başına
Bunuñ-ıla seçilür her pehlevānuñ yügrügi

19. **her:**
Gazel 3000
Mısra: **9**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Gözleri yaşı akar her sū olur āb-ı revān
Dil virelden bu Muḥibbī serv-ḳad bālālara

20. **her:**
Gazel 3020
Mısra: **6**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Ḳaddüñe beñzedemem serv ben iy tāze nihāl
Daḫl ider her kişi servüñ niçe her bir yirine

21. **her:**
Gazel 3111
Mısra: **5**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Siḥr idüp didi ki her tārını bir mār itdüm
Kimse el sunmaya tā zülf-i perīşānumuza

22. **her:**
Gazel 3400
Mısra: **3**
Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir. || –nin hepsi, bütün, cümle.

Her gice nergis gibi açmaz gözin ol türk-i mest
Gitmedi baḫtum gibi beñzer hīç anuñ uyḫusı

23. **her:**
Gazel 3026
Mısra: **1**
"Bütün, her bir" anlamındaki belgisiz sıfat (her ṭaraf).

Her ṭarafdan zülf kim düşmiş o ḥaddi meh-veşe
Bir bölük Hindū gibi san kim taparlar güneşe

24. **her:**
Gazel 3157
Mısra: **7**
–nin hepsi, bütün, cümle.

Eflāke çıkar her gice āhum benüm iy dōst
Bu kanlu yaşum daḫı irer taḫt-ı serāya

25. **her:**
Gazel 3147
Mısra: **6**
Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle.

Remz-i ‘ışḳı sorma Mecnūn’a ki ol dīvānedür
Baña sor ‘ışḳuñ kitābın okudum her bābda

26. **her:**
Gazel 3152
Mısra: **7**
Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle.

Ḳabrüm üzre her çemen söyler cefāsın ol mehüñ
Kim gelüp bir dem naẓar kılsa mezārum taşına

27. **her:**
Gazel 3155
Mısra: **8**
–nin hepsi, bütün, cümle.

Ser-i kūyında kılam ḳaddümi ya āhumı tīr
Tā ki her zāġ raḳīb ugramaya gülşenüme

28. **her:**
Gazel 3162
Mısra: **2**
–nin hepsi, bütün, cümle.

Bir seḥer saldı beni ol ġonca hicrān bāġına
Yagdı eşküm jāleler yirine her yapragına

29. **her:**
Gazel 3169
Mısra: **8**
–nin hepsi, bütün, cümle.

Fāriġ ol eyle ḳanā‘at gūşesini iḫtiyār
‘Ālem içre her denīden iy göñül nān isteme

30. **her:**
Gazel 3173
Mısra: **2**
–nin hepsi, bütün, cümle.

Derd-ile iy gözüm di kan agla
Her gice şem‘ gibi yan agla

31. **her:**
Gazel 3174
Mısra: **16**
–nin hepsi, bütün, cümle.

Gāh olur kim künc-i ġamdan çıkmayup eyler ḳarār
Gāh olur her yaña sergerdān ider göñlüm beni

32. **her:**
Gazel 3183
Mısra: **12**
–nin hepsi, bütün, cümle.

İy Muḥibbī genc-i ḥüsne zülfini idüp ṭılısm
Ḥıfẓ içün her tārını bir mār u su‘bān eyledi

33. **her:**
Gazel 3187
Mısra: **8**
–nin hepsi, bütün, cümle.

Şu deñlü pāre pāre oldı bagrum
Dilümden āh-ıla her pāre düşdi

34. **her:**
Gazel 3207
Mısra: **9**
–nin hepsi, bütün, cümle.

İy Muḥibbī şevḳ-ı ruḫsārına karşu her seḥer
Gül ḳabāsın çāk ider çāk-i girībānum gibi

35. **her:**
Gazel 3214
Mısra: **6**
–nin hepsi, bütün, cümle.

Ne içün yüzüñi zülfüñle didüm örtersin
Gül gibi güldi didi her günüñ olmaz mı şebi

36. **her:**
Gazel 3275
Mısra: **1**
–nin hepsi, bütün, cümle.

Saklasun her dündan diñ yāra ad u sanını
Görmesün her nā-sezā göstermesün eyvānını

37. **her:**
Gazel 3251
Mısra: **6**
Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle.

Yüzüñi didüm neden zülf-ile tenhā eyledüñ
Gül gibi güldi didi olmaz mı her rūzuñ şebi

38. **her:**
Gazel 3308
Mısra: **10**
" Bütün, her bir " anlamında belgisiz sıfat (nā-hoş).

Eylese cevr ü cefā ide Muḥīb anı ḳabūl
Ḫoş gelür ‘āşıḳa ma‘şūḳdan iren her nā-hoşı

her ān:

1. **her ān:**
Gazel 3173
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her dakîka.

Gice gündüz işüñ günāh oldı
Añduguñca anı her ān agla

her bār:

1. **her bār:**
Gazel 3288
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her defa, her vakit, daima, sürekli, hep.

Ḫande kılsa lebleri her bār şekker gösterür
Aña karşu girye-i çeşmümde gevher-bār idi

her bār ol:

1. **her bār ol:***-a, -y, -dı*
Gazel 3348
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her defa, dâima, her zaman olmak.

Gönderürsin tīrüñi geh geh dil-i mecrūhuma
Bu kerem iy dōst baña her bār olaydı kāşki

her bir:

1. **her bir:**
Gazel 3020
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hepsi, tüm.

Ḳaddüñe beñzedemem serv ben iy tāze nihāl
Daḫl ider her kişi servüñ niçe her bir yirine

2. **her bir:**
Gazel 3007
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her biri, tek tek, ayrı ayrı.

Ṣad hezārān cān u dil baglandı her bir mūyına
Çarḫ-ı ẓālim āh irgürmedi āḫir kūyına

3. **her bir:**
Gazel 3350
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her biri, tek tek, ayrı ayrı.

Ḥasret-i ḫaṭṭuñ ile āh Muḥibbī ölicek
Söyleye agız açup ḥālini her bir giyehi

4. **her bir:**
Gazel 3445
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her biri, tek tek, ayrı ayrı.

Dil virürsin zülfi sevdāsına her bir dilberüñ
Bilürem başdan çıkarur ‘āḳıbet bu ḫū seni

5. **her bir:**
Gazel 3494
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her biri, tek tek, ayrı ayrı.

Togradı bu bagrumı biñ pāre itdi tīġ-ı ġam
Ġarḳ-ı ḫūn olup yatur sīnemde her bir pāresi

6. **her bir:**
Gazel 3306
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tek tek, ayrı ayrı.

Naḳḳāş-ı ezel çün ḫaṭ-ı müşgīn raḳam itdi
Her bir kılını yazmak içün kıl ḳalem itdi

7. **her bir:**
Gazel 3191
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tek tek, ayrı ayrı.

Muḥibbī ‘ibret al her bir çiçekden
Temāşā eyle şun‘-ı Kirdigār’ı

8. **her bir:**
Gazel 3223
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tek tek, ayrı ayrı.

Pāre pāre eyledi gerçi dilüm tīġ-ı cefā
Līk meh-rūlar elinde kaldı her bir pāresi

9. **her bir:**
Gazel 3232
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tek tek, ayrı ayrı.

Her bir nefes ki bir ulu ni‘met degül midür
Şākir kaçan ki şükrinüñ ide edāsını

her bir nefesde:

1. **her bir nefesde:**-*de*
Gazel 3340
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her nefeste, her an, daima, sürekli.

Dem dem eger cevr ide baña ol āfeti
Her bir nefesde artura bu dilde rāḥatı

her biri:

1. **her biri:**
Gazel 3000
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Her biri, ayrı ayrı hepsi.

Kaşlarına rā didüm rā ehli rāyum gördiler
Her biri taḥsīn idüp baş egdiler bu rālara

2. **her biri:**--*i, --(s)i*
Gazel 3092
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Her biri, ayrı ayrı hepsi.

Belā-keş iñlerüz Mecnūn [u] Ferhād
Velī her birisi çekmedi bence

3. **her biri:**
Gazel 3109
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Her biri, ayrı ayrı hepsi.

Çiçekler her biri bir ḫūba beñzer
Görenler lā-büd irer vecd ü ḥāle

4. **her biri:**
Gazel 3451
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her biri, ayrı ayrı hepsi.

‘Uşşāk eger ki irmez-ise vaṣluña senüñ
Ger ölür-ise her biri ḥasretle vā beni

5. **her biri:**
Gazel 3451
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her biri, ayrı ayrı hepsi.

‘Aḳl-ıla ‘ışḳ sīnede sıgmaz Muḥibbiyā
Her biri dir ki anı ḳabūl eyle ya beni

6. **her biri:**--*i*
Gazel 3055
Mısra: **6**

Kelime Tipi: **-**
Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.

Ḥüsn genc[i] üzre itmişdür ser-i zülfin ṭılısm
Ejdehādur her biri beñzer egerçi mūlara

7. **her biri:***-s, -i*
Gazel 3171
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Teker teker, hepsi.

Ag idesin faẓluñ ile yüzlerin
Gerçi olmış her birisi rū-siyāh

8. **her biri:**
Gazel 3211
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Teker teker, hepsi.

Her biri teşne olup gelmiş-iken cānı lebe
Kesret-i cām-ı şefā‘atle giderdüñ ‘aṭaşı

9. **her biri:**
Gazel 3030
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.

Muḥibbī bāġ-ı ḥüsninde temāşā eyle ol servüñ
Ne ra‘nā güller açılmış deger her biri biñ cāna

her birisi:

1. **her birisi:**
Gazel 3001
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ayrı ayrı hepsi.

Işḳ ara her birisi serv gülden tāzedür
Dāġlarla var elifler sīne-i çāk üstine

her çi:

1. **her çi:**
Gazel 3199
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne.

Bülend itdüñ kimini kimini pest
İdersin saña āsān her çi ḫ̆āhı

her dem:

1. **her dem:**
Gazel 3009
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.

Kefen pür-ḫūn ide her dem gözümüñ kanlu yaşından
Eger derdüm bile Ferhād ola zīr-i kefen āgeh

2. **her dem:**
Gazel 3009
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.

Siyāset eylesün her dem Muḥibbī çeşm-i cellādı
Ne ġam korkum budur nā-geh ola çāh-ı ẕaḳan āgeh

3. **her dem:***--de*
Gazel 3034
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Baña müşkildür eglenmek dil-i divāne zülfinsüz
Bulur her laḥẓa her demde özine yār eglence

4. **her dem:***--de*
Gazel 3050
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.

İder ḥüsnüñe ḳaṣd her demde zülfüñ
Gelür mi dīne ol efrengi sorma

5. **her dem:**
Gazel 3045
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an; daima.

Her laḥẓa gelüp yār gider bir dem içinde
Bu ḫastayı kor derd-ile her dem ġam içinde

6. **her dem:***-de*
Gazel 3276
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Gül gibi gel ḫār-ıla her demde itme bāziçe
Bülbül-i nālānuñam arturma iy dil nālümi

7. **her dem:**
Gazel 3337
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Ġamze-i tīzüñle bulurdı Muḥibbī rāḥatı
Gelse her sā‘at ü her dem cānib-i mā kāşki

8. **her dem:**
Gazel 3337
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Va‘de vaṣlın ‘arż ider her dem baña ferdā diyü
İtmedin olsa müyesser baña ferdā kāṣki

9. **her dem:**
Gazel 3344
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Didüm ki yāra eyle oran-ıla nāzuñı
Didi ki sen de terk ide her dem niyāzuñı

10. **her dem:**-*de*
Gazel 3397
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Müdde‘ī raġmınadur her demde cānā güldügüm
Bu Muḥibbī seni ger görmeye eyvāh meni

11. **her dem:**
Gazel 3404
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Gösterür dilber çü her dem ḫançer-i ‘üryānını
Ehl-i diller de fedā eyler yolına cānını

12. **her dem:**
Gazel 3410
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Tīġ-ı ġamzeñ gördiler ‘uṣṣāḳı her dem öldürür
Her kişi tende emānet saklar oldı cānını

13. **her dem:**
Gazel 3448
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Kim ki ṣaḥrā-yı ġamuñ her dem ola pādişehi
Āteş-i āhı olur başına zerrīn külehi

14. **her dem:**
Gazel 3459
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Kaşuñdur Mescid-i Aḳṣā yüzüñdür Ka‘be-i ‘ulyā
‘Aceb mi zülfüñ olursa anuñ her dem siyeh pūşı

15. **her dem:**
Gazel 3493
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Niçe feryād itmesün derdiyle miskīn ‘andelīb
Her naẓarda ḫār-ıla hem-dem görür her dem güli

16. **her dem:**
Gazel 3159
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Gitmez ṭavāf-ı Ka‘be’ye Merve ḥaḳı göñül
Eyler ṭavāf kūyını her dem ṣafā-y-ıla

17. **her dem:**
Gazel 3159
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Her dem seni ok gibi atar yabana yār
Başa çıkam dime sakın ol kaşı yay-ıla

18. **her dem:**
Gazel 3166
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Gül yüzüñ vaṣfını dāyim cān u dil tekrār ider
Karşuña bülbülleyin her dem ġazel-ḫᵛānam yine

19. **her dem:**
Gazel 3208
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Oldı Muḥibbī üştür-i ser-mest gibi çün
Her dem cigerde ġam yimeyüp bār ‘āṣıḳı

20. **her dem:**
Gazel 3214
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Bu cihān varına aldanma bugün ṭās-ı felek
Gösterür lu‘b-ıla her dem saña ol bü’l-‘acebi

21. **her dem:**
Gazel 3238
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Yine bu meclis-i ġamda gözüm yaşı şarāb evlā
O bezme iñleyüp her dem olursa dil rebāb evlā

22. **her dem:**
Gazel 3270
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Ben āb gibi pāyuña her dem yüzüm sürem
Sen ser çeküp serv gibi eyle ser-keşi

23. **her dem:**
Gazel 3158
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

İy dil geçür ‘ömrüñi her dem ṣafā-y-ıla
Mehtāba karşu ‘ıyş idegör çeng ü nāy-ıla

24. **her dem:**
Gazel 3055
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman, daima.

Pāralansa ṣāne-veş tañ mı Muḥibbī bu yürek
El uzadur āh her dem ṣāne ol gīsūlara

25. **her dem:**
Gazel 3070
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman, daima.

Bu Muḥibbī ḫāk-i pāyuñda müje cārūb ider
Gözleri saḳḳā olup her dem döker āb üstine

26. **her dem:**
Gazel 3100
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman, daima.

Ol boyı servüñ Muḥibbī irmege pā-būsına
Gözlerüm yaşını her dem cūybār itmeñ nice

27. **her dem:**
Gazel 3360
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, daima.

İy sehī servüm görelden berü ḥüsnüñ bāġını
Eylerem her dem revān bu çeşmümüñ ırmagını

28. **her dem:**
Gazel 3362
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, daima.

Yā gibi çeker kendine her dem raḳībi yār
Yabana atar ok gibi ol kaşı ya bizi

29. **her dem:**
Gazel 3385
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, daima.

Germ olurmış asılup karşuñda her dem āyine
Niçe başdan aşmasun yüz virdüñ aña iy perī

30. **her dem:**
Gazel 3486
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, daima.

Olmasa vaṣlı ümīdi bu Muḥibbī ḥastaya
Her dem ü her laḥẓa ölmek iḥtimālüm var-ıdı

31. **her dem:**
Gazel 3152
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.

Ḫāk-i pāy-i dilberi pāk eyleyüp her dem sular
Āferīn ṣad āferīn bu dīdemüñ ferrāşına

32. **her dem:**
Gazel 3195
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, dâima.

Genc-i ḥüsne kākülüñ olmış ṭılısm ejder gibi
Her dem üstinden anuñ ḫāli degül bekler gibi

33. **her dem:**
Gazel 3207
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, dâima.

Secde eyler pāyuña her dem ṣurāḥī iy ṣanem
Eşk-i çeşmin akıdur bu çeşm-i giryānum gibi

34. **her dem:**
Gazel 3210
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, dâima.

Şöyle bil gelmez cihāndan kimseye ẕerre vefā
Kendüzin ziyenet ider āl-ıla her dem zen gibi

35. **her dem:**
Gazel 3251
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, dâima.

Bu cihān dārına aldanma saña ṭas-ı felek
Gösterür lu‘bıyla her dem saña [ol] bu’l-‘acebi

36. **her dem:**
Gazel 3328
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.

Yüzüñi sür yirlere her laḥẓa her dem mā gibi
Tā ki ḳadrüñ yücele mihr-i cihān-ārā gibi

her gāh:

1. **her gāh:**
   Gazel 3326
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.

Her gāh yakar cān u dili āhum āteşi
Ḥūn oldı yaşum seveli bir yār-ı meh-veşi

her gice:

1. **her gice:**
   Gazel 3095
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: -
   Her gece.

Gülzār-ı ḥüsnüñ içre her gice ṣubḥ olınca
Okur Muḥibbī medḥüñ bülbülleyin Nevāda

2. **her gice:**
   Gazel 3020
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Her gece, her günün gece vaktinde olan.

Ka'be kūyını Muḥibbī dutısar ṣām u seḥer
Döşenür ḫāk-i deri her gice bister yirine

3. **her gice:**
   Gazel 3079
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: -
   Her gece, her günün gece vaktinde olan.

Yanmaz idi dōstlar her gice bu ḳandīl-i çarḫ
Bu Muḥibbī sūz-ı dilden āh-ı şebgīr itmese

4. **her gice:**
   Gazel 3110
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Her gece, her günün gece vaktinde olan.

Kıl muṣāḥib her gice ḳalbüñi ẕikru'llāh ile
Uyma nefs-i şūma irmez çün bilürsin dem deme

5. **her gice:**
   Gazel 3110
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: -
   Her gece, her günün gece vaktinde olan.

Ka'be-i vaṣlın añup her gice āh u vāh kıl
Ağla yaşlar dök güzüñ yaşıyla dönsün zemzeme

6. **her gice:**
   Gazel 3245
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Her gece, her günün gece vaktinde olan.

İy Muḥibbī yāra şevḳuñ var-ısa bülbülleyin
Gül ruḫın yād eyleyüp her gice nālān ol yüri

7. **her gice:**
   Gazel 3456
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Her gece, her günün gece vaktinde olan.

Eger olmasa sīnemde nigārā 'ışḳuñuñ odı
Yana çıkar depemden şem'-veş her gice dūdı

her gün:

1. **her gün:**
   Gazel 3332
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Her gün, her zaman.

Ḥüsnüñ şehā nite ki her gün firāvān olur
'Işḳum da benüm her nefes eyler ziyāde[y]i

2. **her gün:**
   Gazel 3239
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Her gün, her zaman, daima.

Her gün eyler çün tefāvüt ol gülüñ zībālıgı
Dem dem artsa tañ mıdur bu göñlümüñ şeydālıgı

her iş:

1. **her iş:**
   Gazel 3145
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Başa gelen tüm olay, durum ve hâller.

Didügümce dem-be-dem raḥm eyle bu dil-ḫasteye
Ḥışm-ıla eydür bana her iş bite bu bitmeye

her kaçan:

1. **her kaçan:**
   Gazel 3075
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: -
   Her ne zaman.

'Ālemi 'ışḳı tutar başdan başa ṣıyt u ṣadā
Ṭurra-i ġam her kaçan degse bu sīnem kūsına

2. **her kaçan:**
   Gazel 3093
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Her ne zaman ki, her ne vakit.

Zāhidā añma baña virme ḳıyāmet ḫaberin
Her kaçan yār ḳıyām itse ḳıyāmet getüre

3. **her kaçan:**
Gazel 3476
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman ki, her ne vakit.

San geyer ol sīm-ten üstine dāvūdī zirih
Her kaçan eyler perīşān tagıdur gīsūları

4. **her kaçan:**
Gazel 3186
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman.

Her kaçan gelse ḳıyāma ol ḳıyāmet ‘arż ider
Ṭūbī-i bāġ-ı cinān ya serv-i sīmīnüm gibi

5. **her kaçan:**
Gazel 3321
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman.

Her kaçan kılsam heves görmege sen ḫurşīd-veşi
Komaz elden ol raḳīb sāyem gibi dünbālümi

6. **her kaçan:**
Gazel 3340
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman.

Şīrāne gözüñ her kaçan cāna ḳaṣd ide
Kalur mı ‘aceb kimsenenüñ dilde ṭāḳati

7. **her kaçan:**
Gazel 3409
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman.

Her kaçan ‘āşıḳa fetḥ ola maḥabbet kapusı
Niçe yirden açıla üstine miḥnet kapusı

8. **her kaçan:**
Gazel 3216
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman.

Her kaçan nāz-ıla reftār itse ol serv-i ḫırām
Unıdurdı karşusında kebk-i kūhı sekmegi

her kanda:

1. **her kanda:**--*sa*
Gazel 3054
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her nerede.

Mecnūn dügüm tak boynuma leylī saçuñ zencīrini
Mīrās-dur[ur] ṭavḳ-ı belā her kandasa dīvāneye

2. **her kanda:**
Gazel 3005
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her nerede.

Sulṭān-ı ‘ışḳ olana leşker-durur şirişk
Her kanda varsa şu’le-i āhın ‘alem kıla

3. **her kanda:**
Gazel 3362
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her nerede.

Bend itdi ser-i zülfine bir dil-rübā bizi
Her kanda ise aradı buldı belā bizi

4. **her kanda:**
Gazel 3452
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her nerede.

Görse her kanda güzel olur anuñ şeydāsı
Bilmezem n’eyleyeyin bu dil-i āvārecügi

her ki:

1. **her ki:**
Gazel 3067
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Her kimse ki, hangi kimse ki.

Tīr-i müjgānuña karşu dil yine gögsin gerer
Her ki ‘āşıḳdur ezel dirler ki ol bī-bāk ola

her kim:

1. **her kim:**
Gazel 3067
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kim olursa olsun.

Ẕerre-veş her kim meẕellet topragında ḫāk ola
Tañ degüldür gün gibi ger menzili eflāk ola

2. **her kim:**
Gazel 3284
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kim olursa olsun.

Güneşdür yüzini her kim görürse
Kalur mı ẕerre gibi hīç ḳarārı

3. **her kim:**
Gazel 3414
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kim olursa olsun.

Cevr oklarıyla āh olalı toptolu yürek
Her kim görürse beni sanur tīr-keşin daḫı

4. **her kim:**
Gazel 3112
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kim olursa olsun.

Öldürürem dir-imiş her kim gelürse kūyuma
Emr-i cārīdür boyun sunduk anuñ fermānına

5. **her kim:**
Gazel 3085
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Hangi kimse ki.

Her kim Muḥibbī cām içe ol münkir olmayup
Olur muḳırr od-ıl su imtizācına

6. **her kim:**
Gazel 3351
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

Yoluñda her kim ölmezse añılmasun anuñ adı
Cefā vü cevrüñi görüp anı ger bilmeye şādī

7. **her kim:**-*üñ*
Gazel 3434
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

Her kimüñ alnı ḳamer gün yüzlü bir maḥbūb[ı] var
Gündüzi Nevrūz olup Ḳadr olsa tañ mı her şebi

8. **her kim:**
Gazel 3083
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Hangi kimse ki.

Her kim güzelüñ aldanur evvel vefāsına
Lāyıḳdur anuñ ugraya āḫir cefāsına

9. **her kim:**
Gazel 3470
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

Bir naẓar her kim göre ruḫsār-ı āteşnākini
Tutuşup ‘ışḳ āteşine yile virür ḫākini

10. **her kim:**-*üñ*
Gazel 3367
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her kimse, kim olursa olsun.

Her kimüñ kim eline gire anuñ ḫāk-i rehi
Başına tāc idine añmaya zerrīn külehi

11. **her kim:**
Gazel 3453
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her kimse, kim olursa olsun.

Gözlerüm yaşında her kim göre rūy-ı zerdümi
Beñzedür dir suya ġarḳ olmış görüñ nīlūferi

12. **her kim:**
Gazel 3475
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her kimse, kim olursa olsun.

Gelmeye tā ḥaşr olınca ‘aḳlı hergiz başına
İy perī her kim senüñ rūyuñ temāşā eyledi

13. **her kim:**
Gazel 3101
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Her kim, hangi kimse ki.

Gülşen-i ḥüsnüñde her kim göre gül ruḫsāruñı
Bāġa varup ol temāşa-yı ruḫ-ı gül itmeye

14. **her kim:**
Gazel 3456
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her kim, hangi kimse ki.

Ziyān idem diyü her kim yoluñda cān u ser virmez
Dilegüm iki ‘ālemde buña hīç bulmasun sūdı

15. **her kim:**
Gazel 3381
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki, her kim ki.

Şem‘-i cemāl-i ḥüsnüñi her kim göre şehā
Olmaz ‘aceb ger eride bagrı yagını

16. **her kim:**
Gazel 3416
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki, her kim ki.

Erisün su olup bagrı zebāna bulmasun ḳudret
Şeker güftāruña her kim şehā teşbīh ide ḳandı

17. **her kim:**
Gazel 3432
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki, her kim ki.

Her kim Muḥibbī gördi bu şi‘r-i sūznāki
Dir Ḫusrev’e irişmiş andan yakar çerāġı

18. **her kim:**
Gazel 3112
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kim olursa olsun.

Lāle ḫadler ḥasretinden dāġ yakdum şol ḳadar
Sīnemi her kim görürse beñzedür gül kānına

19. **her kim:**
Gazel 3158
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

Her kim hevā-yı zülfine dolşdı dilberüñ
İrmez eli terk ide ser bu hevā-y-ıla

20. **her kim:**
Gazel 3295
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

Maḥabbet cür‘asın her kim Muḥibbī ol ezel içdi
Ola mest-i ḫarābātī dura başında ḫumārı

21. **her kim:**
Gazel 3318
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

Dünyāya dirler cīfedür her kim aña basdı ḳadem
Kaldı mülevves tā ebed ol pāk-dāmān olmadı

22. **her kim:**
Gazel 3318
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

Dirler Muḥibbī şi‘rini kuş diline beñzer hemān
Fehm eylemez ma‘nāsını her kim Süleymān olmadı

23. **her kim:**
Gazel 3340
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

Elin uzadur serv irem diyü ḳaṣruña
Her kim ṭavīl olsa olurmış ḥamāḳati

24. **her kim:**
Gazel 3008
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kim olursa olsun, her kim ki.

Ḫālüñi ‘ārıżuñda her kim görürse eydür
Bir Hindi devşürür gül san gülsitān içinde

25. **her kim:**
Gazel 3244
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse.

Zerden serīre bakmaya ide Muḥibbī ‘ār
Her kim ḳanā‘atüñ bister ide būriyāsını

26. **her kim:**
Gazel 3215
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

Evvel dilini soñra alur cānını komaz
Her kim nigāh eyleye nāgāh ol dil-keşi

her kim ki:

1. **her kim ki:**
Gazel 3045
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

Her kim ki göñül virdi o aldandı cihāna
Dil virme Muḥibbī aña sen ‘ālem içinde

2. **her kim ki:**
Gazel 3093
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Hangi kimse ki.

Kaşı miḥrābına her kim ki imāmet getüre
Kamu ehl-i dil olan aña iḳāmet getüre

3. **her kim ki:**
Gazel 3095
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Hangi kimse ki.

‘Işḳuñ kemānı pekdür her kim ki çekmek ister
Derd ü belā vü miḥnet aña gerek kepāde

4. **her kim ki:**
Gazel 3095
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Hangi kimse ki.

Her kim ki şāh olupdur sanmañ ḥużūr ider ol
Dervīş ki ola ḳāni‘ ‘ömri geçer ṣafāda

5. **her kim ki:**
Gazel 3143
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

Tañ mı yakarsa sīnesine dāġ lāle-vār
Her kim ki göñli baglaya bir saçı sünbüle

6. **her kim ki:**
Gazel 3232
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

Dünyāya virmez ol dilini almaz i‘tibār
Her kim ki bunı fikr idüp añlar fenāsını

7. **her kim ki:**
Gazel 3244
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

Her kim ki ḳanā‘at eyleye bir loḳma ḥırḳaya
Bakmaz o şeh de aṭlasa virmez palāsını

8. **her kim ki:**
Gazel 3248
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

Her kim ki cihān ni‘metini yiye ḥırṣ-ıla
Elbette anuñ çekse gerek imtilāsını

9. **her kim ki:**
Gazel 3252
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

Her kim ki ser-i zülf-i nigāra bend ola
Fikr eyleme hergiz anuñ kurtılasını

10. **her kim ki:**
Gazel 3257
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

Her kim ki varup Ka‘be-i kūyuñ ṭavāf ide
Nār-ı caḥīm odına ol yanmaya gibi

11. **her kim ki:**
Gazel 3306
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

Her kim ki bugün eyledi meyḫāneye bünyād
Mey-ḫōrlara luṭf yüzinden kerem itdi

12. **her kim ki:**
Gazel 3420
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

Her kim ki naẓar eyleye ol zülf-i pür-ḫama
Başından anuñ gitmeye sevdā benüm gibi

13. **her kim ki:**
Gazel 3426
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

Her kim ki göre seyr ider ol serv-i ḫırāmı
Göz yaşını yolına revān ide tamāmī

14. **her kim ki:**
Gazel 3426
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

Ferhād ṣıfat kūh-ı belā içre serin terk
Her kim ki kıla añıla ‘uşşāḳ ara nāmı

15. **her kim ki:**
Gazel 3142
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki .

Ümmīd-i būse itdüm cān naḳdini yitürdüm
Her kim ki ‘āşıḳ olsa olur ziyān içinde

her kimüñ ki:

1. **her kimüñ ki:**
Gazel 3110
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Her kimin, her kimin ki.

Kim ki basdı ‘ālem-i ‘ışḳa ḳadem ādemdür ol
Her kimüñ ki ‘ışḳı yok aṣlā añа ādem dime

her kimüñ kim:

1. **her kimüñ kim:**--*üñ*
Gazel 3057
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her kim ki, kim olursa olsun.

Her kimüñ kim sīnesinde mihr-i cānān olmaya
Ehl-i diller meclisinde adı ‘irfān olmaya

her kişi:

1. **her kişi:**
Gazel 3410
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes.

Tīġ-ı ġamzeñ gördiler ‘uşşāḳı her dem öldürür
Her kişi tende emānet saklar oldı cānını

2. **her kişi:**-*y*, -*e*
Gazel 3404
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her bir kişi, her kimse. II Herkes.

Saklasam mihrini n’ola sīnede cānum gibi
Saklamak lāzım-durur her kişiye īmānını

3. **her kişi:**
Gazel 3152
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her kişi, her insan, herkes.

Rūz-ı maḥşerde diyem Mecnūn’a derd ü ġuṣṣamı
Her kişi derd-i dilin dir kandasa yoldaşına

her laḥẓa:

1. **her laḥẓa:**
Gazel 3045
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Her an.

Her laḥẓa gelüp yār gider bir dem içinde
Bu ḫastayı kor derd-ile her dem ġam içinde

2. **her laḥẓa:**
Gazel 3034
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Her zaman, her an, daima.

Baña müşkildür eglenmek dil-i divāne zülfinsüz
Bulur her laḥẓa her demde özine yār eglence

3. **her laḥẓa:**
Gazel 3485
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Kılmasam cānā cemālüñ ben temennā kāşki
Salmasam dil mülkine her laḥẓa ġavġā kāşki

4. **her laḥẓa:**
Gazel 3486
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Olmasa vaṣlı ümīdi bu Muḥibbī ḫastaya
Her dem ü her laḥẓa ölmek iḫtimālüm var-ıdı

5. **her laḥẓa:**
Gazel 3306
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Ten gerçi ki dūr oldı katı Ka‘be derinden
Her laḥẓa bu cān līk ṭavāf-ı Ḥarem itdi

6. **her laḥẓa:**
Gazel 3328
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Yüzüñi sür yirlere her laḥẓa her dem mā gibi
Tā ki ḳadrüñ yücele mihr-i cihān-ārā gibi

7. **her laḥẓa:**
Gazel 3177
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Kim ki gözler ‘ār u nāmūsı aña ‘āşıḳ dimeñ
‘Āşıḳuñ sıngun gerek her laḥẓa göñli şīşesi

her naẓar:

1. **her naẓar:**-*da*
Gazel 3493
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her bakışta.

Niçe feryād itmesün derdiyle miskīn ‘andelīb
Her naẓarda ḫār-ıla hem-dem görür her dem güli

her ne:

1. **her ne:**
Gazel 3474
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne, her ne olursa olsun, her şey.

Her ne söz kim söyledüñ bir gevher-i yekdānedür
İy Muḥibbī yoḫsa bu göñlüñ senüñ deryā mı ki

2. **her ne:**
Gazel 3288
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne, ne olursa olsun.

Ḫ̆ābda her ne didi cümle ferāmūş eyledüm
Gerçi dilden gitmeyüp tā ṣubḥa dek tekrār idi

3. **her ne:**
Gazel 3333

Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi, hangi (şey ki).

Her ne yirde ki okunsa Leylī Mecnūn ḳıṣṣası
İşiden aḥvālümi terk eyler ol efsāne[y]i

4. **her ne:**
Gazel 3172
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.

Her ne söylerse riyādur kendüzi itmez ‘amel
Çünki dünyā mestidür sanmañ ki anı ayıla

5. **her ne:**
Gazel 3213
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.

Her ne söz söyler Muḥibbī hep ḥaḳīḳatdür sözi
Gūş kılsa şi‘rini taḥsīn iderdi Mevlevī

6. **her ne:**
Gazel 3250
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.

Her ne söz söyler Muḥibbī hep ḥaḳīḳatdür sözi
Gūş kılsa şi‘rini taḥsīn iderdi Mevlevī

7. **her ne:**
Gazel 3301
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.

Cefālar idesin cāna şikāyet itmeyem senden
Ḳabūlüm her ne gönderseñ dimem bu dil zebūn oldı

her ne deñlü:

1. **her ne deñlü:**
Gazel 3245
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, ne türlü.

Her ne deñlü gelse ġam aksa belā cūlar gibi
Eyle sen iy dil taḥammül baḥr-ı ‘ummān ol yüri

2. **her ne deñlü:**
Gazel 3479
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, ne türlü.

Her ne deñlü eyleseñ cevr ü cefā çekmek revā
Gönlümüñ taḫtındaki sulṭāna beñzetdüm seni

her ne ki:

1. **her ne ki:**
Gazel 3033
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.

Ġamzeñ okını sīnede ben kana boyadum
Her ne ki geçe ḫāṭıruña sen de var eyle

her ne kim:

1. **her ne kim:**
Gazel 3059
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her kim olursa olsun.

Ḫaṭuñ yazu imiş başumda iy dōst
Yoyılmaz her ne kim yazıldı serde

2. **her ne kim:**
Gazel 3371
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar ki.

Māh-rūlarda bulınmaz umma dirlerdi vefā
Her ne kim didiler ise cümle yalan olmadı

3. **her ne kim:**
Gazel 3053
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne ki, her ne varsa.

Her ne kim yazduñ Muḥibbī uşbu sīneñ levḥine
Sūzināk-ı āh-ıla yakup anı bād eyleme

4. **her ne kim:**
Gazel 3094
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Her ne ki, her ne varsa.

Naṣīb imiş cefā vü cevri yāruñ
Yoyılmaz her ne kim yazıldı serde

5. **her ne kim:**
Gazel 3386
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.

Bulmış-ıdum dünye içre her ne kim maḳṣūd idi
Dergeh-i ma‘ṣūḳda key ihtirāmum var-ıdı

her ne var:

1. **her ne var:**
Gazel 3133

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Tamamı; her ne varsa.

Disem dil derdini bir bir oturup ṣaḥn-ı gülşende
Derūn-ı dilde her ne var açılsa āşikār olsa

her ne yüzden:

1. **her ne yüzden:**
Gazel 3330
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne sebepten, hangi sebepten olursa olsun.

İtmez iseñ ger vefā kıl bārī gel cevr ü cefā
Her ne yüzden ise ḫoşdur yār añmak yārını

her nefes:

1. **her nefes:**
Gazel 3357
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her nefeste, her an, daima, sürekli.

Muḥibbī her nefes ṣad-bār yüzüñe ger naẓar kılsa
Ḳanā‘at itmeyüp ister göre bir daḫı dīẕārı

2. **her nefes:**
Gazel 3263
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her nefeste, her an, daima, sürekli.

Dögünüp def çagurur her nefes nāy
Nedür dünyā içün bu hūy u bu hāy

3. **her nefes:**
Gazel 3332
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her nefeste, her an, daima, sürekli.

Ḥüsnüñ şehā nite ki her gün firāvān olur
‘Işḳum da benüm her nefes eyler ziyāde[y]i

her sā‘at:

1. **her sā‘at:**
Gazel 3337
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
I. Her an, her vakit. II. Sürekli olarak, daima.

Ġamze-i tīzüñle bulurdı Muḥibbī rāḥatı
Gelse her sā‘at ü her dem cānib-i mā kāşki

her şeb:

1. **her şeb:**
Gazel 3060
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her gece.

Şevḳ-i ruḫsāruñla bülbül gibi her şeb tā seḥer
Bu Muḥibbī eyledi efġān efġān üstine

2. **her şeb:**
Gazel 3065
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Her gece.

Şem‘ her şeb kül ider yakup niçe pervāneler
Bunca nā-ḥaḳ kan iderken yana bī-pervā yine

her sū:

1. **her sū:**
Gazel 3445
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yan.

İy Muḥibbī ḫāne-i dilde iken māṭlūb-ı dil
Anı ġāfil görme ki ol araya her sū seni

her ṭaraf:

1. **her ṭaraf:**
Gazel 3070
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Her taraf, Her yer.

Sāye saldı her ṭaraf çün servler āb üstine
Vaḳtidür şeydā göñül gelseñ mey-i nāb üstine

2. **her ṭaraf:**--*dan*
Gazel 3089
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Her taraf, her yer, her yan.

Gülşen-i ḥüsnüñ nigārā olmaz idi tāze sebz
Her ṭarafdan gözlerüm bārānı seylāb olmasa

3. **her ṭaraf:**
Gazel 3133
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Her taraf, her yer, her yan.

Akup cūlar yüzin sürse dem-ā-dem serv ayagına
Açılsa her ṭaraf güller kamu kuşlar hezār olsa

4. **her ṭaraf:**
Gazel 3241
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yer, her yan.

Akmag-ıla iki ‘aynumdan benüm bu kanlu yaş
Cūş ider āh eyldükçe her ṭaraf deryā gibi

5. **her ṭaraf:**-*a*
Gazel 3278
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yer, her yan.

Baḥr-ı eşkümde yürür murġ-ı dilm her ṭarafa
Zīra pervā yimez olmışdur ezel āb u aşı

6. **her ṭaraf:**
Gazel 3281
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yer, her yan.

Her yaña baksam her ṭaraf meşġūl tesbīḥ du'ā
Var mı cihānda bir kelām hīç guft-ile gūyuñ gibi

7. **her ṭaraf:**-*ı*
Gazel 3312
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yer, her yan.

Umaram seyre çıkup yār temāşāya gele
Lālezār eyleyem eşküm ile [ben] her ṭarafı

8. **her ṭaraf:**-*a*
Gazel 3325
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yer, her yan.

Güller gelür her ṭarafa cilveler eyler
Bülbüller ider karşusına nāle [vü] zārı

9. **her ṭaraf:**-*a*
Gazel 3325
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yer, her yan.

Yaşını eger ḥasret-ile ḫasta benefşe
Durmaz akar her ṭarafa çeşm[i] bıñarı

10. **her ṭaraf:**-*ı*
Gazel 3352
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yer, her yan.

Şol ḳadar itdi ciger ḫūnını çeşmüm telefi
Lālezār eyledi ḫūn-ı dil ile her ṭarafı

11. **her ṭaraf:**
Gazel 3458
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yer, her yan.

Zülfi çīninde görenler dir yañagı tābını
Her ṭaraf odlar saçar agzından ejderhā gibi

12. **her ṭaraf:**
Gazel 3467
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yer, her yan.

Gelüp bāġa yine şāh-ı reyāḥīn
Döşendi her ṭaraf naṭ'-ı pelengī

13. **her ṭaraf:**-*dan*
Gazel 3475
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yer, her yan.

İy Muḥibbī tañ mıdur ġarḳ ola göñlüm zevraḳı
Her ṭarafdan gözlerüm yaşını deryā eyledi

14. **her ṭaraf:**-*da*
Gazel 3483
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yer, her yan.

Leşker-i ġam virdi yagmaya yine dil kişverin
Her ṭarafdan girdi göñlüm şehrine yagı gibi

15. **her ṭaraf:**-*a*
Gazel 3350
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her yer, her yön.

Ben niçe itmeyeyim göz yaşını āb-ı revān
Salınur her ṭarafa nāz-ıla ol serv-i sehī

her yañ:

1. **her yañ:**-*a, -dan*
Gazel 3483
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.

Görinen başum degül kūh-ı belā tagı gibi
Her yañadan yaşum akar anuñ ırmagı gibi

2. **her yañ:**-*a*
Gazel 3267
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne yana, her ne tarafa, her ne yöne.

Deryā-yı eşk her yaña cūş u ḫurūş ider
Āhum yiliyle dem-be-dem artar ṭelāṭumı

3. **her yañ:**-*a*
Gazel 3281
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne yana, her ne tarafa, her ne yöne.

Her yaña baksam her ṭaraf meşġūl tesbīḥ du‘ā
Var mı cihānda bir kelām hīç guft-ile gūyuñ gibi

4. **her yañ:**-*a*
Gazel 3247
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her yer, her taraf.

Gözlerüm yaşı gelürse beni yirden götüre
Nite kim ḫār u ḫesi her yaña seylāb gibi

5. **her yañ:**-*a*
Gazel 3268
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.

Ra‘d iñler ebr aglar dāyimā Ferhād içün
Her yaña cūlardur akar kūhsāruñ giryesi

6. **her yañ:**-*a*
Gazel 3268
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.

Gülşen içre sanmañuz çın seḥer ki jāledür
Her yaña saçıldı āh itdi hezāruñ giryesi

7. **her yañ:**-*a, -dan*
Gazel 3281
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.

Varsa Muḥibbī kūyuña her yañadan karşu gelür
Yokdur baña bir āşinā bildüm seg-i kūyuñ gibi

her yaña:

1. **her yaña:**--*a*
Gazel 3138
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Her taraf, her yön.

Yine vaḳt oldı ki güller açılup yaz gele
Her yaña bülbül-i şūrīdeden āvāz gele

2. **her yaña:**
Gazel 3176
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.

Lālezār olsa Muḥibbī ne tañ eṭrāf-ı çemen
Eşk-i çeşmüm dökilür her yaña seylāb gibi

3. **her yaña:**
Gazel 3185
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.

Kim koya ḳaṭ‘ olmadan dest-i viṣālüñ dāmenin
Göreyim pā-māl ola her yaña dāmānum gibi

4. **her yaña:**-*a*
Gazel 3215
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.

Cūlar olursa her yaña yaşum ‘aceb degül
Sevdüm çün ol sehī-ḳad ü yār-ı perī-veşi

her yir:

1. **her yir:**-*e*
Gazel 3224
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her yer, her taraf.

Her yire bassa segi pāyı başum anda koyam
Ben kim olam ki segi ile olam hem-pāyī

her zamān:

1. **her zamān:**
Gazel 3173
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima, sürekli.

Emr-i Ḥāḳḳ’a iṭā‘at eylemedüñ
Fikr idüp anı her zamān agla

hercâyî:

1. **hercāyīleri:**-*ler, -i*
Gazel 3392
Mısra: **10**
Şıpsevdi, vefasız, sebatsız.

İy Muḥibbī ger eger mihr-ile māh olur-ısa
Sevme hercāyīleri olmaya bī-‘ār daḫı

2. **hercāyī:**
Gazel 3224
Mısra: **6**
Bir şey üzerinde sürekli durmayan, sözünden, kararlarından dönüveren, sebatsız, kararsız (kimse).

Gül gibi dāmenüñi ḫār eline virme sakın
Varma elden ele olmaya aduñ hercāyī

3. **hercāyī:**
Gazel 3411
Mısra: **8**
Bir şey üzerinde sürekli durmayan, sözünden, kararlarından dönüveren, sebatsız, kararsız (kimse).

Ṭulū‘ itseñ seḥergehden dokınur şu‘leñ aġyāra
Düşer mi saña hey āfet dine gün gibi hercāyī

hergiz:

1. **hergiz:**
   Gazel 3127
   Mısra: **1**
   Asla, hiçbir vakit.

Rāzuñı sakla dime ‘ālemde hergiz bir kese
Yine ol fāş ider anı agız açup söylese

2. **hergiz:**
   Gazel 3082
   Mısra: **9**
   Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, kat'iyyen.

Muḥibbī kalmaya hergiz revācı misk-i āhūnuñ
İletse būyı zülfinden ṣabā ger Çīn’e Māçīn’e

3. **hergiz:**
   Gazel 3255
   Mısra: **8**
   Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, kat'iyyen.

Geşt idersin ‘ālemi bir laḥẓa durmazsın ‘aceb
Görmedüm bir dem göñül hergiz senüñ ārāmuñı

4. **hergiz:**
   Gazel 3293
   Mısra: **2**
   Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, kat'iyyen.

Mu‘allim eylemiş ta‘līm cefāya ol perī-rūyı
Ki göstermeye ‘uşşāḳa ki hergiz rūy-ı nīgūyı

5. **hergiz:**
   Gazel 3131
   Mısra: **9**
   Asla, hiç bir vakit.

İrmedi vaṣlına hergiz bu Muḥibbī dermend
Cān u ser terk eyledi gerçi reh-i dildārda

6. **hergiz:**
   Gazel 3050
   Mısra: **7**
   Asla, hiçbir zaman.

Nedür sen añma hergiz ḥāl ü ḥaṭṭın
Birisi ḥubb u biri nīgi sorma

7. **hergiz:**
   Gazel 3101
   Mısra: **6**
   Asla, hiçbir zaman.

Bāġbān ger görse ḳadd ü ‘ārıż u şehlā gözüñ
Serv nergis gül diküp hergiz tecemmül itmeye

8. **hergiz:**
   Gazel 3104
   Mısra: **2**
   Asla, hiçbir zaman.

Dōstlar düşeli dil zevraḳı girdāb-ı ġama
Vaṣf-ı hicrān elemi gelmeye hergiz ḳaleme

9. **hergiz:**
   Gazel 3175
   Mısra: **8**
   Asla, kat'iyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.

Cefā vü cevr-i dildārı vefādan ol ki yig bilmez
Aña ‘āşıḳ dimeñ hergiz ki ‘āşıḳ istemez şādī

10. **hergiz:**
    Gazel 3175
    Mısra: **12**
    Asla, kat'iyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.

Hidāyet ister-iseñ sen iki ‘ālemde iy miskīn
Dilüñden gitmesün hergiz senüñ evrād-ı yā Ḥādī

11. **hergiz:**
    Gazel 3219
    Mısra: **9**
    Asla, kat'iyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.

İrmeye hergiz anuñ ḥüsni bahārına ḫazān
Bite dünyāda nite kim gül ü serv ü semeni

12. **hergiz:**
    Gazel 3232
    Mısra: **14**
    Asla, kat'iyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.

Deryā-yı eşki kim göre ‘ummāna beñzede
Kim gördi buña görmedi hergiz karasını

13. **hergiz:**
    Gazel 3249
    Mısra: **2**
    Asla, kat'iyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.

Bār-ı ġamdan ḳāmetümdür ḫam gibi
Bulmadum hergiz muṣāḥib ġam gibi

14. **hergiz:**
    Gazel 3252
    Mısra: **8**
    Asla, kat'iyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.

Her kim ki ser-i zülf-i nigāra bend ola
Fikr eyleme hergiz anuñ kurtılasını

15. **hergiz:**
    Gazel 3284
    Mısra: **6**
    Asla, kat'iyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.

Belā vü derdüñi kıldum ḥesāba
Bulınmadı anuñ hergiz şümārı

16. **hergiz:**
Gazel 3234
Mısra: **7**
Asla, kat'iyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.

Aglayup didüm didi kalur mı hergiz iḫtiyār
Nāgehān görem o meh-rūnuñ görine ṭal'ati

17. **hergiz:**
Gazel 3309
Mısra: **10**
(Fars.) Asla, katiyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.

Muḥibbī ol melāmet 'ışḳ içinde
Gözetme hergiz nāmūs u 'ārı

18. **hergiz:**
Gazel 3339
Mısra: **5**
(Fars.) Asla, katiyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.

Cevre ṣabrum kalmadı hergiz cefāya ṭāḳatüm
İḫtiyār idüp ḳabūl terk-i diyār eksüklügi

19. **hergiz:**
Gazel 3339
Mısra: **7**
(Fars.) Asla, katiyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.

Gülşen içre kalmasa hergiz bülbülden eser
Ḫār-ıla gül şād olur olsa hezār eksüklügi

20. **hergiz:**
Gazel 3362
Mısra: **6**
(Fars.) Asla, katiyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.

Dermān yirine derdi alan mübtelālaruz
Biñ yıl ararsa bulmaya hergiz devā bizi

21. **hergiz:**
Gazel 3364
Mısra: **10**
(Fars.) Asla, katiyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.

Söz birdür bu Muḥibbī seni cāndan yig sever
Cān virür yoluñda hergiz eylemez güftār iki

22. **hergiz:**
Gazel 3370
Mısra: **9**
(Fars.) Asla, katiyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.

İy Muḥibbī didiler dünyāda yok hergiz vefā
Seyr-ile gezüp görenler uşbu kat kat 'ālemi

23. **hergiz:**
Gazel 3389
Mısra: **10**
(Fars.) Asla, katiyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.

Ol kemān-ebrū gelüp didi Muḥibbī yāruñam
Şimdi bildüm yār-ımış hergiz gümānum kalmadı

24. **hergiz:**
Gazel 3475
Mısra: **7**
(Fars.) Asla, katiyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.

Gelmeye tā ḥaşr olınca 'aḳlı hergiz başına
İy perī her kim senüñ rūyuñ temāşā eyledi

25. **hergiz:**
Gazel 3485
Mısra: **4**
(Fars.) Asla, katiyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.

Gün yüzüñe bir naẓar kıldum tolageldi gözüm
İtmeseydüm ben anı hergiz temāşā kāşki

26. **hergiz:**
Gazel 3416
Mısra: **4**
(Far.) Asla, hiçbir zaman, katiyen.

Yine cān naḳdini virmek muḳarrerdür saña iy dil
Ki zīrā bācsuz hergiz geçilmez 'ışḳ dervendi

27. **hergiz:**
Gazel 3436
Mısra: **2**
(Far.) Asla, hiçbir zaman, katiyen.

Mescidde eger görse mü'ezzin o ḳāmeti
Kendin yitüre añmaya hergiz o ḳāmeti

28. **hergiz:**
Gazel 3436
Mısra: **8**
(Far.) Asla, hiçbir zaman, katiyen.

'Āşıḳ mıdur ki döndere ser tīġ-ı 'ışḳdan
Olmaz bu yolda hergiz anuñ istiḳāmeti

29. **hergiz:**
Gazel 3495
Mısra: **2**
(Far.) Asla, hiçbir zaman, katiyen.

Yüzi güldür boyı bir servi dalı
Gözümden gitmeye hergiz ḫayāli

herkes:

1. **herkesüñ:**-*üñ*
Gazel 3315
Mısra: **6**
Herkes, insanların tümü.

Saña lāyıḳdur ancak pādişāhlık
Bilürsin herkesüñ sırrın kemāhī

2. **herkes:**
Gazel 3315
Mısra: **4**
İnsanların bütünü, cümle âlem.

Niçe yüksekleri sen pest kılduñ
İdersin ser-firāz herkes ki ḫˇāhı

hesāba kıl-:

1. **ḥesāba kıl-:**-*a, -du, -m*
Gazel 3284
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz önünde bulundurmak, yer vermek, dikkate almak.

Belā vü derdüñi kıldum ḥesāba
Bulınmadı anuñ hergiz şümārı

hevā:

1. **hevāsından:**-*s, -ı, -n, -dan*
Gazel 3029
Mısra: **7**
Ar. İptila, arzu, düşkünlük, aşk II Hava, yel, rüzgâr.

Leb-i la'li hevāsından kamu mest oldı bī-diller
Bugün çün mevsim-i güldür ko hüşyār olmasun kimse

2. **hevāsın:**--*s*, --*ı*, --*n*
Gazel 3135
Mısra: **3**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk. 3. (Nefisten gelen) Arzu, iptilâ.

Hevāsın işidüp nāyuñ hevāyī olur elbetde
Anuñçündür ki konmışdur ezelden cāẕibe nāda

3. **hevāya:**-*y, -a*
Gazel 3156
Mısra: **12**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk. 3. (Nefisten gelen) Arzu, iptilâ.

Ney gibi 'aceb midür anuñ bagrı delinse
Lāyıḳdur aña niye uyar idi hevāya

4. **hevā-y-ıla:**-*y, -ıla*
Gazel 3158
Mısra: **4**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk. 3. (Nefisten gelen) Arzu, iptilâ.

Her kim hevā-yı zülfine dolşdı dilberüñ
İrmez eli terk ide ser bu hevā-y-ıla

5. **hevā-y-ıla:**-*y, -ıla*
Gazel 3159
Mısra: **2**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk. 3. (Nefisten gelen) Arzu, iptilâ.

Ḫūn-ı ciger düşdi yine āh u vā-y-ıla
Deyā temevvüc eylemez illā hevā-y-ıla

6. **hevāsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 3196
Mısra: **1**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk. 3. (Nefisten gelen) Arzu, iptilâ.

Gördüm gülüñ hevāsına gülşende bülbüli
Tutmış cihānı na'ra-i āh-ıla ġulġulı

7. **hevāsını:**-*s, -ı, -n, -ı*
Gazel 3232
Mısra: **8**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk. 3. (Nefisten gelen) Arzu, iptilâ.

Sevdā-yı zülfi gitmese başdan 'aceb degül
Güçdür kimsene terk idebilmek hevāsını

8. **hevā:**
Gazel 3062
Mısra: **4**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Gider mi başdan sevdā-yı zülfüñ
Hevā toḥm[ı] olaldan dilde küşte

9. **hevā:**
Gazel 3130
Mısra: **1**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Dün hevā kesb itmek-içün seyre vardum gülşene
Cān u dil yagmaya virdüm ugradum bir rehzene

10. **hevāsıyla:**-*sı, -y, -la*
Gazel 3179
Mısra: **7**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Leylī zülfinüñ hevāsıyla beni Mecnūn-vār
Düşürüp vādīlere ḫayrān ü 'üryān eyledi

11. **hevā:**
Gazel 3257
Mısra: **14**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Āhum Muḥibbī dokunalı baḫr-ı eşküme
Bildüm temevvüc itdüren anı hevā gibi

12. **hevā:**
Gazel 3362
Mısra: **10**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Sevdā-yı būy-ı zülf-ile tolı dimāġumuz
Serden Muḥibbī çıkarısar bu hevā bizi

13. **hevāyı:**-*yı*
Gazel 3439
Mısra: **6**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Sakın ser çekme ġaflet çeşmini aç
Gerekmez servetüñ başuñ hevāyı

14. **hevāsı:**-*sı*
Gazel 3451
Mısra: **3**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Zülfüñ hevāsı başuma bildüm belā-y-ımış
Çekdi kemend-i miḥnete āh ol belā beni

15. **hevāsıyla:**-*sı, -y, -la*
Gazel 3487
Mısra: **9**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Muḥibbī ser-te-ser gezdi ser-i kūyuñ hevāsıyla
Cihānda irmedük ancak hemān bāġ-ı irem kaldı

16. **hevāsı:**-*sı*
Gazel 3498
Mısra: **1**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Başumdan gitmedi zülfüñ hevāsı
Olupdur göñlüm anuñ mübtelāsı

17. **hevāsı:**-*sı*
Gazel 3236
Mısra: **7**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk. 3. (Nefisten gelen) Arzu, iptilâ.

Zāhidā ẕikr eyleme cennet hevāsı bizde yok
‘Āşıḳ-ı dīdār olan n’eyler irem ırmagını

18. **hevāsında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 3037
Mısra: **3**
Hava II istek, arzu, heves, meyil II aşk, sevgi, tutkunluk.

Niçe yıldur ki yiler zülfi hevāsında göñül
Kuru sevdā da yürür zülf-i perīşānlar-ıla

19. **hevā-y-ıla:**--*y-, -ıla*
Gazel 3240
Mısra: **6**
Hava II istek, arzu, heves, meyil II aşk, sevgi, tutkunluk.

Hem-nefes olmaz-ıdı nāleme hīç nāy benüm
Sīnesi ‘ışḳdan olsaydı hevā-y-ıla tehī

20. **hevāda:**-*da*
Gazel 3239
Mısra: **10**
Hava boşluğu, hava. II Arzu ve heves, istek, aşk.

Ḳudret-i Ḥaḳḳ’ı temāşā eyleyüben ‘ibret al
Yüridür murgı hevāda su içinde balıgı

21. **hevā:**
Gazel 3418
Mısra: **4**
(Nefisten gelen) Arzu, iptilâ.

Sevdā-yı zülf varını ‘ömrüñ yile virüp
Başdan çıkarmaz ise ‘acebdür hevā bizi

hevādār it:

1. **hevādār it:**
Gazel 3422
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşık etmek.

İy göñül sevdā-yı zülfine hevādār it beni
Giceler tā ṣubḥa dek ‘ışḳ-ıla bīdār it beni

hevā-yı ‘ışḳ:

1. **hevā-yı ‘ışḳ:**
Gazel 3182
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk hevesi, aşk arzusu.

Hevā-yı ‘ışḳ tagıtdı egerçi ḫırmen-i ‘aḳlum
Tenüm bir kāha dönmişdür o da ‘ışḳuñ ṭalebkārı

hevāyi it-:

1. **hevāyi it-:**-*di*
Gazel 3159
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Heves etmek, istemek, arzulamak.

Nāyuñ ṣadāsı göñlümi itdi hevāyi āh
Olur hevāyi oturan ehl-i hevā-y-ıla

hevā-yı ka‘be-yi yār:

1. **hevā-yı ka‘be-yi yār:**--*a*
Gazel 3030
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgili kabesinin hevesi, arzusu.

Hevā-yı Ka‘be-yi yāra yüzüm üzre revān oldum
Beni kim kurtarur yā Rab ki dolaşdum muġaylāna

hevāyī ol-:

1. **hevāyī ol-:**--*ur*
Gazel 3135
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk arzusu ile dolu olmak; nefsine düşkün, ciddi şeylere ilgisiz olmak.

Hevāsın işidüp nāyuñ hevāyī olur elbetde
Anuñçündür ki konmışdur ezelden cāẕibe nāda

2. **hevāyi ol-:**-*ur*
Gazel 3159
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk arzusu ile dolu olmak; nefsine düşkün, ciddi şeylere ilgisiz olmak.

Nāyuñ ṣadāsı göñlümi itdi hevāyi āh
Olur hevāyi oturan ehl-i hevā-y-ıla

hevayī ol:

1. **hevayī ol:**-*up, -dur*
Gazel 3324
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk arzusu ile dolu olmak; nefsine düşkün, ciddi şeylere ilgisiz olmak.

O āḫir ṣayd olur şāh-bāz-ı çeşme
Olupdur çünki bu göñlüm hevayī

hevā-yı zülf:

1. **hevā-yı zülf:**
Gazel 3013
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) saçının arzusu, hevesi; (sevgilinin) saçının sevgisi.

Başuma belā oldı Muḥibbī hevā-yı zülf
Ḥālüm n'olısar bilmezem āh ol hevāy-ıla

2. **hevā-yı zülf:**
Gazel 3090
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) saçının arzusu, hevesi; (sevgilinin) saçının sevgisi.

Bulınur çün hevā-yı zülf serde
Beni ugradur ol biñ dürlü derde

3. **hevā-yı zülf:**-*i, -n, -e*
Gazel 3158
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saç hevesi. II Sevgilinin saçına karşı duyulan heves.

Her kim hevā-yı zülfine dolşdı dilberüñ
İrmez eli terk ide ser bu hevā-y-ıla

hevāy-ıla:

1. **hevāy-ıla:**-*y, --ıla*
Gazel 3013
Mısra: **10**
Hava II istek, arzu, heves, meyil II aşk, sevgi, tutkunluk.

Başuma belā oldı Muḥibbī hevā-yı zülf
Ḥālüm n'olısar bilmezem āh ol hevāy-ıla

heves:

1. **hevesüñ:**-*üñ*
Gazel 3033
Mısra: **9**
Arzu, istek.

Görmekde ise ger hevesüñ cenneti zāhid
Ol elini komaz kūyına bir kez güẕer eyle

2. **heves:**
Gazel 3266
Mısra: **1**
Arzu, istek, meyil.

Gidüp ol māh baña dilden hezārān ṣad heves kaldı
Ġam-ı hicr-ile cān tenden gidiser bir nefes kaldı

heves id-:

1. **heves id-:**--*e*
Gazel 3104
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Heves etmek: bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak.

Ger naṣīb ola içem lā'l-i lebüñ cür'asını
Kāfirem ger heves ide bu göñül cām-ı Cem'e

heves it-:

1. **heves it-:**--*di*
Gazel 3097
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.

Murġ-ı dil itdi heves gülşen-i dildāra düşe
Ya'nī bülbül gibi ḳaṣd itdi göñül zāra düşe

2. **heves it-:**-*di*
Gazel 3043
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak.

Yine dil la'l-i nābuñ ḥasretinden
Heves itdi Bedaḫşān illerine

heves kıl:

1. **heves kıl:**-*sa*, -*m*
Gazel 3321
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak.

Her kaçan kılsam heves görmege sen ḫurşīd-veşi
Komaz elden ol raḳīb sāyem gibi dünbālümi

hey:

1. **hey:**
Gazel 3000
Mısra: **6**
Ey...! (Seslenme ünlemi).

Ḥasret-ile ben kül oldum baña göster gün yüzüñ
Hey ḳıyāmet gel beni salma bugün ferdālara

2. **hey:**
Gazel 3458
Mısra: **2**
"Ey!" seslenme edatı.

Dime yok kūy-ı melāmet içre ben rüsvā gibi
Hey neler var bu cihānda sen dili şeydā gibi

3. **hey:**
Gazel 3424
Mısra: **6**
Bir varlığa seslenme ünlemi, ey.

Ḥadden aşurup ẓulmı döker kanları çeşmüñ
Bir pāre gel ol kāfir-i bed-mestüñe hey di

4. **hey:**
Gazel 3107
Mısra: **8**
"Azarlama / uyarı / sitem" içeren bir seslenme sözü.

Sitem tīġı cefā tīriyle kılduñ
Beni hey nā-müselmān pāre pāre

5. **hey:**
Gazel 3411
Mısra: **8**
"Azarlama / uyarı / sitem" içeren bir seslenme sözü.

Ṭulū‘ itseñ seḥergehden dokınur şu‘leñ aġyāra
Düşer mi saña hey āfet dine gün gibi hercāyī

6. **hey:**
Gazel 3184
Mısra: **3**
1. Seslenmek ve bir kimsenin dikkatini çekmek için kullanılır. 2. Azarlama, uyarı, üzüntü, sitem, tekdir, şüphe vb. duyguları anlatan cümlelerde anlama kuvvet verir.

Hey niçe ‘ayyārdur gözden ogurlar setrümi
Gitdi dil elden görelden ṭurra-i ṭarrāruñı

heykel:

1. **heykelin:**--*i*, --*n*
Gazel 3109
Mısra: **6**
Hastalığa ya da nazara karşı kişilerin üstlerinde taşıdıkları dualar, muska, taviz, gizlik.

Yine ta‘vīẕ içün gülşende ġonca
Asar zer heykelin nāzük nihāle

hezār:

1. **hezāruñ:**-*uñ*
Gazel 3268
Mısra: **10**
Bülbül.

Gülşen içre sanmañuz çın seḥer ki jāledür
Her yaña saçıldı āh itdi hezāruñ giryesi

2. **hezār:**
Gazel 3339
Mısra: **8**
1. Bin sayısı 2. Bülbül 3. Aşık.

Gülşen içre kalmasa hergiz bülbülden eser
Ḫār-ıla gül şād olur olsa hezār eksüklügi

3. **hezār:**
Gazel 3197
Mısra: **4**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.

Şevḳuñ var-ısa gülşene var diñle sürūdı
Seyr eyle hezār nāliş ü gülhā-yı bahārı

hezār ol-:

1. **hezār ol-:**--*sa*
Gazel 3133
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bülbül olmak.

Akup cūlar yüzin sürse dem-ā-dem serv ayagına
Açılsa her ṭaraf güller kamu kuşlar hezār olsa

hezārān:

1. **hezārān:**
Gazel 3137
Mısra: **10**
Binlerce, bin kere.

Yār kūyına Muḥibbī yañılup cennet dime
Ortalarında tefāvüt var hezārān bāb-ıla

2. **hezārānı:**-*ı*
Gazel 3425

Mısra: **6**
Bülbüller.

Niyāz idüp akar sular meger dīdāra ‘āşıḳdur
Öter şūrīde olmışdur seḥer diñleñ hezārānı

3. **hezārān:**
Gazel 3266
Mısra: **1**
Binlerce, pek çok. ll bülbüller.

Gidüp ol māh baña dilden hezārān şad heves kaldı
Ġam-ı hicr-ile cān tenden gidiser bir nefes kaldı

4. **hezārān:**
Gazel 3047
Mısra: **10**
Bin sayısı.

Bir ḳadem gelmez Muḥibbī kapuya ol seng-dil
İşigine başuñı dögseñ hezārān taş-ıla

5. **hezārān:**
Gazel 3258
Mısra: **9**
(Fars.) Binler, binlerce, pek çok.

Gören ġam bārı altında hezārān eyleyüp taḥsīn
Diyeler başına almış Muḥibbī bir kara tagı

hīç:

1. **hīç:**
Gazel 3072
Mısra: **1**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Hīç revā mıdur dilā sen böyle cāy-ı ābda
‘Ömri żāyi‘ eyleyüp bir dem kalasın ḫ̆ābda

2. **hīç:**
Gazel 3212
Mısra: **2**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Nigāruñ artdı günden güne derdi
Baña ol itdügin hīç kes ne gördi

3. **hīç:**
Gazel 3231
Mısra: **1**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Yüzüñ gündür ḳamer alnuñ saña hīç beñzemez ḥurī
Ḥaḳīḳat senden alurlar gelüp mihr-ile meh nūrı

4. **hīç:**
Gazel 3254
Mısra: **1**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Çünki kulsın hīç bildüñ mi bugün sulṭānuñı
Ne içün ḫalḳ eylemiş Ḫallāḳ senüñ cānuñı

5. **hīç:**
Gazel 3269
Mısra: **2**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Şehā kūyuñda dil-ḫaste ġarībi
Yog-ımış ġamdan özge hīç naṣībi

6. **hīç:**
Gazel 3271
Mısra: **12**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

İy dil vefā būyını umma bu cihāndan
Zīrā ki bu bir kimseye hīç itmedi yarı

7. **hīç:**
Gazel 3289
Mısra: **5**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Hīç ola mı ki anuñ vaṣlına ire elüm
Ol ola ‘ālī-neseb ben kul olam bir Ḥabeşī

8. **hīç:**
Gazel 3340
Mısra: **7**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Hicrüñ şebinde gördi ki hīç şubḥa çāre yok
Nā-çār olup dil didi olam nihāyeti

9. **hīç:**
Gazel 3351
Mısra: **6**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru

cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Güzeller kamusı andan cefā vü cevri ögrenmiş
Bu fende var mıdur bilsem aceb hīç anuñ üstādı

10. **hīç:**
Gazel 3368
Mısra: **6**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Dest-i ġamda geldi Mecnūn baña pādaş olmayup
Didi gitme yolda kor mı hīç kişi yoldaşını

11. **hīç:**
Gazel 3373
Mısra: **4**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Ḥālet-i 'ışḳı ne bilsün zāhid-i peşmīne-pūş
Cilve-i ṭāvūs[ı] hīç añlar mı murġ-ı ḫānegī

12. **hīç:**
Gazel 3417
Mısra: **10**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Bu Muḥibbī niçe meh-rūlar görüp iy māh-rū
Bir senüñ tek ḫaḳ budur hīç görmedi mānendüñi

13. **hīç:**
Gazel 3419
Mısra: **6**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Mescidde dün imāma uydum velī ne kıldum
Hīç bilmedüm bu gönlüm ebrū-yı ṭāḳa düşdi

14. **hīç:**
Gazel 3027
Mısra: **8**
"asla" anlamındaki zarf.

Ḥamdü-lillāh mü'min-i 'ışḳam zī-men zülf-i dōst
Yok-durur bir kılca noḳṣān u ḫalel hīç dīnüme

15. **hīç:**
Gazel 3001
Mısra: **8**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Ḫaṭ yaraşmaz ārızuñda gel anı eyle tırāş
Hīç revā mı gerd kona āyīne-i pāk üstine

16. **hīç:**
Gazel 3132
Mısra: **10**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Ḫaṭṭını gördi Muḥibbī'nüñ irişdi eceli
Hīç taġyīr ola mı yazu-y-ımış başında

17. **hīç:**
Gazel 3135
Mısra: **2**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Dirīġā bilmedüm virdüm göñül ben ol perī-zāda
Düşüp yolında ḫāk oldum getürmez hīç beni yāda

18. **hīç:**
Gazel 3139
Mısra: **6**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Baña bakmaz bir naẓar meyli hemān aġyāradur
Çeşmi kāfirdür bakar mı hīç müselmān üstine

19. **hīç:**
Gazel 3146
Mısra: **7**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Görmedi görmeyiser ruḥları mānendini hīç
'Ālemi gerçi gezer şems ü ḳamer döne döne

20. **hīç:**
Gazel 3149
Mısra: **8**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Miskinlik ider servüñ ayagına koyup baş
Bakmaz oturup hīç sola vü saga benfşe

21. **hīç:**
Gazel 3152

Mısra: **16**

1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Gevher olursa Muḥibbī yār kılmaz çün naẓar
Hīç raḥm itmek olur mı uşbu gözüm yaşına

22. **hīç:**

Gazel 3158

Mısra: **7**

1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Hīç ola mı gün gibi ol şāh-ı lā-naẓīr
Pertev salup ola bu ben bī-nevā-y-ıla

23. **hīç:**

Gazel 3164

Mısra: **4**

1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Gözleri ḫançer çeker hem dem-be-dem bagrum deler
Hīç revā mı var mıdur kim kan ider kan üstine

24. **hīç:**

Gazel 3240

Mısra: **5**

1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Hem-nefes olmaz-ıdı nāleme hīç nāy benüm
Sīnesi 'ışḳdan olsaydı hevā-y-ıla tehī

25. **hīç:**

Gazel 3240

Mısra: **10**

1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Sorma suçını günāhını hemān öldüregör
Seni çok çok sevenüñ az ola mı hīç günehi

26. **hīç:**

Gazel 3281

Mısra: **8**

1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Ḳāmet getürdi ḳāmetüñ mescidde müeẕẕin görüp
Didi ki bir miḥrāb yok hīç ṭāḳ-ı ebrūyuñ gibi

27. **hīç:**

Gazel 3284

Mısra: **4**

1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Güneşdür yüzini her kim görürse
Kalur mı ẕerre gibi hīç ḳarārı

28. **hīç:**

Gazel 3307

Mısra: **7**

1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Ben derdüñ ile ḫasta olam hīç revā mı
Sen eyleyesin ġayra devā-yı nigerānı

29. **hīç:**

Gazel 3310

Mısra: **10**

1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Ruḥı şevḳıne kıl nāle Muḥibbī
Gör iñler hīç turur mı 'andelībi

30. **hīç:**

Gazel 3329

Mısra: **3**

1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Hīç murādum yok benüm senden temennā eylemem
Rāżıyam tek baña göster sen hemān dīdāruñı

31. **hīç:**

Gazel 3349

Mısra: **12**

1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Kalursa dāmen-i dilber ne tañ aġyār destinde
Gülüñ hīç görmedüñ mi sen etegini diken kesdi

32. **hīç:**

Gazel 3359

Mısra: **1**

1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Hīç ‘ālemde benüm bu dāduma dād olmadı
Bend-i ġamdan ḫāṭırum bir laḥẓa āzād olmadı

33. **hīç:**
Gazel 3396
Mısra: **10**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat’iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Bu Muḥibbī hicr elinden dökmeyince kanlu yaş
Bu cihān mülkinde anuñ sırrı hīç fāş olmadı

34. **hīç:**
Gazel 3398
Mısra: **4**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat’iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

‘Işḳ bāzārında cān virüp alayın derd ü ġam
Derdüme dermān yiter hīç bilmesün dermān beni

35. **hīç:**
Gazel 3400
Mısra: **1**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat’iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Ġamzeñüñ hīç gitmedi kan dökmeg-ile uyḫusı
Kesret-i kandan-durur ġālibā anuñ uyḫusı

36. **hīç:**
Gazel 3400
Mısra: **4**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat’iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Her gice nergis gibi açmaz gözin ol türk-i mest
Gitmedi baḫtum gibi beñzer hīç anuñ uyḫusı

37. **hīç:**
Gazel 3442
Mısra: **2**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat’iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Dirīġā görmeyelden rūy-ı yārı
Dilüñ kalmadı hīç ṣabr u ḳarārı

38. **hīç:**
Gazel 3460
Mısra: **10**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat’iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Ḫūblar gerçi Muḥibbī ‘ālem içre çok velī
Dīde hīç görmiş degül bir böyle ṣūḫ-ı dil-keşi

39. **hīç:**
Gazel 3480
Mısra: **6**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat’iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Bu ‘acebdür ‘ālemi ġarḳ eyledi bārān-ı eşk
Hīç teskīn itmeyüp arturdı sīnem nārını

40. **hīç:**
Gazel 3492
Mısra: **4**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat’iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Ḥālet-i ‘ışḳı ne bilsün zāhid-i peşmīne-pūş
Cilve-i ṭāvūsı hīç añlar mı murġ-ı ḫānegī

41. **hīç:**
Gazel 3031
Mısra: **2**
(□□□) zf. (Fars. hiç) 1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat’iyen, asla. 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır. 3. Bir işin herhangi bir zamanda yapılıp yapılmadığını sormak için soru cümlelerinde kullanılır. 4. ünl. “Önemli bir şey değil” anlamında cevap cümlelerinin başına getirilir. 5. Varlığı olmayan veya hesâba katılmayacak kadar değersiz, önemsiz olan şey veya kimse. 6. Yokluk, adem, hiçlik.

Perde kılduñ şem‘-i ruḫsāruña zülfüñ kıldum āh
Câme-i fānūsı hīç cāyiz midür itmek siyāh

42. **hīç:**
Gazel 3259
Mısra: **6**
(□□□) zf. (Fars. hiç) 1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat’iyen, asla. 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır. 3. Bir işin herhangi bir zamanda yapılıp yapılmadığını sormak için soru cümlelerinde kullanılır. 4. ünl. “Önemli bir şey değil” anlamında cevap cümlelerinin başına getirilir. 5. Varlığı olmayan veya hesâba katılmayacak kadar değersiz, önemsiz olan şey veya kimse. 6. Yokluk, adem, hiçlik.

‘Işḳuñ ne bilsün şīvesin ol zāhid-i ḫalvet-nişīn
Hīç öykünür mi cilve-i ṭāvūsa murġ-ı ḫānegī

43. **hīç:**
Gazel 3280

Mısra: **6**
"Asla, hiçbir zaman" anlamında bir zarf.

Zülfüñe eger müşg didümse ḫaṭā ile
‘Afv it günāh var mı hīç itmez ādemī

44. **hīç:**
Gazel 3281
Mısra: **6**
"Asla, katiyen, hiçbir zaman" anlamında zarf.

Her yaña baksam her ṭaraf meşġūl tesbīḥ du‘ā
Var mı cihānda bir kelām hīç guft-ile gūyuñ gibi

45. **hīç:**
Gazel 3391
Mısra: **1**
"Asla, katiyen, hiçbir zaman" anlamında zarf.

İtmedi yār bu ben miskīne hīç yārlıgı
Gerçi ḫarc eyledi dil yolına hep varlıgı

46. **hīç:**
Gazel 3456
Mısra: **4**
"Asla, katiyen, hiçbir zaman" anlamında zarf.

Ziyān idem diyü her kim yoluñda cān u ser virmez
Dilegüm iki ‘ālemde buña hīç bulmasun sūdı

47. **hīç:**
Gazel 3467
Mısra: **6**
Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir. II Asla, katiyen, hiçbir zaman.

Varup gülşende iç mestüñ şarābın
Olup mest añma hīç nāmūs u nengi

hīç biri:

1. **hīç biri:**
Gazel 3359
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hiç birisi, bir tanesi bile, hiç bir tanesi.

Leyli Mecnūn ile vardur Ḫusrev ü Şīrīn velī
Cān u baş terk itmede hīç biri Ferhād olmadı

hīç birisi:

1. **hīç birisi:**
Gazel 3281
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir isimden önce getirilerek o ismin bildirdiği varlıktan bir tanesinin bile olmadığını anlatan bir söz.

Gülşende güller çok hīç birisi ruḫsāruña
Yokdur bir serv-i bülend ḳāmet-i dil-cūyuñ gibi

hīç kes:

1. **hīç kes:**
Gazel 3022
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hiç kimse.

Hīç kes bilmez belā vü derdini bu göñlümüñ
Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdümdür aña el-ḥaḳ güvāh

2. **hīç kes:**
Gazel 3316
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hiç kimse.

Dakar mı zülf-i zencīri dil-i dīvāneden ġayrı
Yanar mı āteşe hīç kes gör-ā pervāneden ġayrı

hīç kimse:

1. **hīç kimse:**-*y, -e*
Gazel 3391
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hiç kimse, bir kişi bile.

Destüm irmedi miyānına kemer anı kuçar
Yā İlāhī virme hīç kimseye nā-çārlıgı

hīç nesne:

1. **hīç nesne:**-*den*
Gazel 3317
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hiçbir şey.

Tīġ-i ġamzeñ görse bu dil baş açup karşu varur
‘Işḳ erinüñ olmaz hīç nesneden endīşesi

hīç olur mı:

1. **hīç olur mı:**
Gazel 3320
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hiç olur mu, olası şey mi // olmaz.

Hīç olur mı bu ṣadā-yı ‘ışḳı pinhān idesin
‘Işḳ bāzārında çalduñ uşbu göñlüñ kūsuñı

hīç olur mı ki:

1. **hīç olur mı ki:**
Gazel 3242
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hiç olur mu, olası şey mi // olmaz.

Hīç olur mı ki diyem ‘ālemde var cānān iki
Bunı kim diye-bilür var cism içinde cān iki

hicāb:

1. **hicābumdan:**-*um, -dan*
Gazel 3315
Mısra: **7**
Utanma, sıkılma, mahcûbiyet.

Hicābumdan ‘aceb midür şafaḳ-veş
İdem surḫ eşk-ile ruḫsārı gāhī

hicāb eyle:

1. **hicāb eyle:**-*me*
Gazel 3452
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Utanmak, sıkılmak.

‘Arż-ı ḥüsn eyle hicāb eyleme cān pārecügi
Zaḫmumuñ merhemi bī-çāre dilüñ çārecügi

hicāz:

1. **ḥicāz’a:**--*a*
Gazel 3124
Mısra: **4**
Mekke ve Medine şehirlerinin bulunduğu coğrafya II Mûsikîmizde hicaz dörtlüsü ve rast beşlisinin birleşmesinden meydana gelen ve dügâh perdesinde karar kılan, çok yaygın basit makamlardan biri.

Koyup Mecnūn Leylī āsitānın
Düşer miydi aña varmak Ḥicāz’a

hicāz ehli:

1. **ḥicāz ehli:**
Gazel 3471
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arap yarımadasının Hicaz denen Mekke ile Medîne şehirlerinin bulunduğu bölgesine âit bulunan veya bu şehirlerin halkından olan (kimse), Hicazlı.

Tolanur pā-bürehne kūyını dil
Nite kim Ka‘be’yi Ḥicāz ehli

hicr:

1. **hicr-ile:**--*ile*
Gazel 3019
Mısra: **1**
Ayrılık ‖ ayrılık acısı.

Dilberā hicr-ile bagrum lāle-veş ḫūn eyleme
Leylī zülfüñ ḥasretinden beni mecnūn eyleme

2. **hicr-ile:**--*ile*
Gazel 3031
Mısra: **7**
Ayrılık ‖ ayrılık acısı.

Hicr-ile yakduñ beni kül eyledüñ ser-tā-ḳadem
Bilmezem kim sevdügüm midür seni iy şeh günāh

3. **hicr-ile:**--*ile*
Gazel 3068
Mısra: **9**
Ayrılık ‖ ayrılık acısı.

Hicr-ile oldı Muḥibbī key ża‘īf [ü] nā-tüvān
İy ṭabīb-i dil meded kıl bu dil-i bīmāruma

4. **hicr:**
Gazel 3398
Mısra: **1**
Ayrılık, ayrılık acısı.

Eyledüñ sen hicr elinden zār u sergerdān beni
Daḫı hem tennūr-ı ġamda eyledüñ biryān beni

5. **hicri:**-*i*
Gazel 3440
Mısra: **6**
Ayrılık, ayrılık acısı.

Gerçi her ‘āşıḳ diler dāyim temennā-yı viṣāl
Bana hicri dilberüñ tatlu gelür ḥelvā gibi

6. **hicrüñ:**-*üñ*
Gazel 3482
Mısra: **2**
Ayrılık, ayrılık acısı.

Yüzümi zerd eyledi ‘ışḳuñ benüm ayvā gibi
Bagrumı taş itdi hicrüñ lāle-i ḥamrā gibi

7. **hicre:**-*e*
Gazel 3033
Mısra: **14**
Ar. ayrılık.

Çün ‘ahdine durmadı nigārum n’ideyim āh
İy dil gele bir katlana hicre sefer eyle

8. **hicr:**
Gazel 3057
Mısra: **9**
Ar. ayrılık.

Dem mi vardur ki Muḥibbī hicr içinde aglayup
Kaynayup ḫūn-ı ciger bu göz yaşı kan olmaya

9. **hicr:**
Gazel 3377
Mısra: **9**
Ar. ayrılık.

Şimdi bildüm hicr elinden öldürür bu ġam beni
Ger şehīd-i ‘ışḳ olam dutmañ benümçün mātemi

10. **hicrüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 3378
Mısra: **7**
Ar. ayrılık.

Hicrüñde şehā şol ḳadar āh eyledüm iy dōst
Kanlu yaşuma zevraḳ-ı dil ġarḳ ola düşdi

11. **hicr:**
Gazel 3379
Mısra: **7**
Ar. ayrılık.

Hicr elinden şol ḳadar dökdüm nigārā göz yaşın
Eşk-i çeşmüm yolum alup māh u sāl egler beni

12. **hicriyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 3146
Mısra: **2**
Ayrılık.

Āh u vāh-ıla günüm çünki geçer döne döne
Tañ mı hicriyle kebāb ola ciger döne döne

13. **hicre:**-*e*
Gazel 3185
Mısra: **9**
Ayrılık.

İy Muḥibbī hicre muḥtāc eylemez ‘āşıḳların
Öldürüp ferdāya salmaz var mı cānānum gibi

14. **hicr-ile:**--*ile*
Gazel 3219
Mısra: **11**
Ayrılık.

Hicr-ile öldürüp itseñ bu Muḥibbī’yi ḫalāṣ
Çok du‘ālar idiserdür saña ḳabri çemeni

15. **hicr:**
Gazel 3271
Mısra: **14**
Ayrılık.

Ger sorarsañ ḥāl-i Muḥibbī’yi niçedür āh
Hicr içre çeker ṣubḥa degin āh ile zārı

16. **hicrüñ:**-*üñ*
Gazel 3311
Mısra: **9**
Ayrılık.

Çekeli hicrüñ firāḳın bu Muḥibbī mürdedür
Eyledi ‘Īsī-nefes vaṣluñla anı zindegī

17. **hicr-ile:**--*ile*
Gazel 3379
Mısra: **3**
Ayrılık.

Hicr-ile ölmek mi vardur yāḫūd irmek vaṣlına
‘Ālem içre dōstlar bu iḥtimāl egler beni

18. **hicr[i]:**-*i*
Gazel 3384
Mısra: **7**
Ayrılık.

Hicr[i] ile ne belā çekdügini cān u göñül
Yāra kim ilte ḫaber bād-ı ṣabādan ġayrı

19. **hicrüñ-ile:**-*üñ, --ile*
Gazel 3018
Mısra: **1**
Ayrılık, hicran; sevgiliden uzak kalma.

Hicrüñ-ile şehā döndi yürek kana esirge
Derd-ile anı eyledüñ āvāre esirge

20. **hicrüñ-ile:**-*üñ, --ile*
Gazel 3096
Mısra: **1**
Ayrılık, hicran; sevgiliden uzak kalma.

Hicrüñ-ile dönmiş-idüm ben ḫazān yapragına
Bir katı āh eyledüm düşdüm fenā topragına

21. **hicr:**
Gazel 3275
Mısra: **5**
Ayrılık, ayrılık acısı.

Hicr elinden kurtılup iren viṣālüñ ‘ıydine
Yolına ḳurbān olup şükrāne virsün cānını

22. **hicr:**
Gazel 3396
Mısra: **9**
Ayrılık, ayrılık acısı.

Bu Muḥibbī hicr elinden dökmeyince kanlu yaş
Bu cihān mülkinde anuñ sırrı hīç fāş olmadı

23. **hicr:**
Gazel 3398
Mısra: **7**
Ayrılık, ayrılık acısı.

Hicr elinden dōstum ben şol ḳadar kan agladum
Götürüp ilden ile gör gezdürür ol kan beni

24. **hicr-ile:**-*ile*
Gazel 3448
Mısra: **10**
Ayrılık. II Ayrılık acısı.

İy ṭabīb-i dil ü cān görmeye bir kerre yüzüñ
Hicr-ile cān vire bu ḫasta Muḥibbī’ye zehī

<u>hicr ara:</u>

1. **hicr ara:**
Gazel 3212
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık içinde. II Ayrılık ile.

İçerem hicr ara çeşmüm şarābın
Yirem ġam ġamdan özge dil ne ḫordī

hicr eli:

1. **hicr eli:**--*i, --n, --den*
Gazel 3032
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık elinden.

Hicr elinden dōstum ḥālüm diger-gündur benüm
Bu giceyi ben ‘acebdür çıkarursam yarına

hicr odı:

1. **hicr odı:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3323
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık ateşi.

Vaṣluñ ābı ile hicr odını teskīn idegör
Ser-te-ser yoksa yakar uşbu cihānı şereri

hicr şebi:

1. **hicr şebi:**-*üñ, -i, -n, -de*
Gazel 3340
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık gecesi.

Hicrüñ şebinde gördi ki hīç ṣubḥa çāre yok
Nā-çār olup dil didi olam nihāyeti

hicrān:

1. **hicrān:**
Gazel 3002
Mısra: **5**
Ayrılık ‖ ayrılık acısı.

Eger öldürmez ise beni hicrān
Cefālar idesin sen baña anca

2. **hicrān:**
Gazel 3162
Mısra: **1**
Ayrılık, ayrılık acısı.

Bir seḥer saldı beni ol ġonca hicrān bāġına
Yagdı eşküm jāleler yirine her yapragına

3. **hicrān:**
Gazel 3174
Mısra: **5**
Ayrılık, ayrılık acısı.

Gāh vaṣl-ı fikr ider gāhī dönüp hicrān eker
Gāh şād ider gehī giryān ider göñlüm beni

4. **hicrān:**
Gazel 3274
Mısra: **2**
Ayrılık, ayrılık acısı.

Beni öldüriserdür iştiyāḳı
Eger kalursa hicrān böyle bāḳī

5. **hicrān:**
Gazel 3021
Mısra: **7**
Ayrılık II ayrılık acısı.

Beni hicrān elemi ḫāk-ile yeksān ideyor
Düşeli bir gözi āhū yüzi meh-pāresine

6. **hicrān:**
Gazel 3047
Mısra: **1**
Ayrılık II ayrılık acısı.

Āh kim hicrān şebinde toldı bagrum baş-ıla
Cismüm āḫir ġarḳ olur çeşmümden akan yaş-ıla

7. **hicrān:**
Gazel 3107
Mısra: **1**
Ayrılık II ayrılık acısı.

Bu göñlüm itdi hicrān pāre pāre
Akar bu dīdeden kan pāre pāre

8. **hicrāna:**-*a*
Gazel 3383
Mısra: **9**
Ayrılık II ayrılık acısı.

Vaṣla ḫandān olma hem hicrāna giryān iy göñül
Ġam ile şādī cihānda bir zamān eglenmedi

9. **hicrānı:**-*ı*
Gazel 3482
Mısra: **4**
Ayrılık II ayrılık acısı.

Görmedi kūh-ı belā içre belāyı kūhken
Çekmedi hicrānı Mecnūn bu dil-i şeydā gibi

10. **hicrān:**
Gazel 3060
Mısra: **5**
Ayrılık.

Derd-ile hicrān şebinde aglasam müjgānuma
Dāne dāne dizerem mercān mercān üstine

11. **hicrān:**
Gazel 3060
Mısra: **12**
Ayrılık.

Ay olur yıllar geçer görmem nigārā gün yüzüñ
Gösterürsin baña sen hicrān hicrān üstine

12. **hicrān:**
Gazel 3060
Mısra: **12**
Ayrılık.

Ay olur yıllar geçer görmem nigārā gün yüzüñ
Gösterürsin baña sen hicrān hicrān üstine

13. **hicrānını:**-*ı, -ñ, -ı*
Gazel 3410
Mısra: **1**
Ayrılık acısı.

Şol ḳadar çekdüm belā deştinde ġam hicrānını
Üns dutdı derde añmaz bu göñül dermānını

hicrān illeri:

1. **hicrān illeri:**--*i, --n, --e*
Gazel 3043
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık illeri.

Gözüm yaşına nisbet ḳatre deryā
Düşelden dil bu hicrān illerine

hicrān nārı:

1. **hicrān nārı:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3032
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık ateşi.

Zāhidā var fāriġ ol nār-ıla korkutma beni
Zīra çokdan yanageldüm ben bu hicrān nārına

hicrān şebi:

1. **hicrān şebi:**--*i, --n, --de*
Gazel 3058
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık gecesi.

İy ṣabā bu derdmendüñ ḥālini var yāra de
Bulmadı hicrān şebinde derdine bir çāre de

2. **hicrān şebi:**--*i, --n, --de*
Gazel 3126
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık gecesi.

Hicrān şebinde sīne dögüp nāle eylesem
Düşer ṣādā-yı āhum ile çarḫa ġulġula

3. **hicrān şebi:**-*i*
Gazel 3314
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık gecesi.

Şeb-i hicr içre Muḥibbī göre ger şem‘ ruḫuñı
Rūzdan rūşen ola gözine hicrān şebi

4. **hicrān şebi:**-*in, -de*
Gazel 3483
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık gecesi.

Bezm-i ġamda miḥnet ü derd ü belā yārān olup
İçerüz hicrān şebinde ṭās ṭās agı gibi

5. **hicrān şebi:**-*in, -de*
Gazel 3486
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık gecesi.

Dün gice hicrān şebinde infi‘ālüm var-ıdı
Kimseler bilmez benüm ol dem ne ḥālüm var-ıdı

hidāyet:

1. **hidāyeti:**-*i*
Gazel 3403
Mısra: **6**
1. Doğru yola irşat, delâlet. 2. Doğru yola sülûk. Hakk'a muvassal olan tariki bulmak.

Ger öldürürse ‘āṣıḳı ġamzeñ ‘aceb midür
Bulur mı idi ger ire Ḥaḳḳ’uñ hidāyeti

2. **hidāyet:**
Gazel 3175
Mısra: **11**
1.Doğru yolu gösterme, hakka sevketme, 2. Doğru yol, hak yolu, Müslümanlık.

Hidāyet ister-iseñ sen iki ‘ālemde iy miskīn
Dilüñden gitmesün hergiz senüñ evrād-ı yā Ḥādī

hıdmet:

1. **ḫıdmete:**-*e*
Gazel 3342
Mısra: **14**
Hizmet.

Ḫūn-ı çeşmiyle Muḥibbī yāra kāġıd yazıcak
Didi bu ḫıdmete dil eylegil irsāl beni

hidmet id-:

1. **ḫidmet id-:**-*e*
Gazel 3240
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hizmet etmek, iş görmek.

Seyr-i gülşen ideler nāz-ıla ol yār gehi
Bir ayag üzre tutup ḥidmet ide serv-i sehī

ḥıfẕ:

1. **ḥıfẕ:**
Gazel 3183
Mısra: **12**
Koruma, saklama, muhafaza etme.

İy Muḥibbī genc-i ḥüsne zülfini idüp ṭılısm
Ḥıfẕ içün her tārını bir mār u su‘bān eyledi

2. **ḥıfẕ:**
Gazel 3293
Mısra: **7**
(Ar.) Koruma, saklama, muhâfaza etme.

Ruḥı gencini ḥıfẕ içün ṭılısm itmiş meger çeşmi
Görinür siḥr-ile ejder olupdur zülfinüñ mūyı

ḥikmet:

1. **ḥikmeti:**-*i*
Gazel 3136
Mısra: **4**
Bir şeyin oluşundaki akıl erdirilemeyen sebep, gizli sebep.

Leblerüñden gel ‘ilāc eyle bu ben dil-ḫasteye
Bilürem ki okumışdur ḥikmeti Loḳmān-ıla

2. **ḥikmet:**
Gazel 3278
Mısra: **11**
(Ar.) Hakîmlik, bilgelik.

Pür gerek ola tolu ḥikmet ile maḫzen-i dil
Añmañ şimdi zamān ḫalḳı gibi içi boşı

ḫilāf it:

1. **ḫilāf it:**-*me*, -*y*, -*e*, -*sin*
Gazel 3312
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karşı gelmek.

Cidd ü cehd ile düriş itmeyesin şer‘e ḫilāf
Ḥamd kıl meẕhebüñi itdi Ḥudā çün Ḥanefī

hilāl:

1. **hilāl:**
Gazel 3379
Mısra: **2**
Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi, yeni ay II sevgilinin kaşı.

Bu fenā deyrinde sanmañ cāh u māl egler beni
Bir yüzi gün alnı meh kaşı hilāl egler beni

hilāl ebrū:

1. **hilāl ebrū:**
Gazel 3039
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hilal, yay şeklindeki kaşlar.

Öldürem yarın dimişdi ol hilāl ebrū bāña
N’eyleyem derdā dirīġā durmaz ol iḳrārda

2. **hilāl ebrū:**
Gazel 3144
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hilal, yay şeklindeki kaşlar.

Sīnemi çāk itse tañ mı ol hilāl ebrū benüm
Anca sīne çāk olur çün tīġ-ı āteş-tābda

3. **hilāl ebrū:**
Gazel 3221
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hilal kaş, hilale benzeyen kaş.

Devr idelden nüh felek görmedi hem görmeyiser
Ol hilāl ebrū vü meh-rūnuñ ruḫ-ı zībāsını

ḫil‘at:

1. **ḫil‘atini:**-*i*, -*n*, -*i*
Gazel 3431
Mısra: **7**
(□□□□) i. (Ar. ḫil‘at) Pâdişahlar ve vezirler tarafından birine iltifat veya mükâfat olarak giydirilen, kürklü veya işlemeli kıymetli kaftan.

Felek ḫayyātı ḥüsni ḫil‘atini
Görüp hayrān elinden sındı düşdi

2. **ḫil‘at:**
Gazel 3229
Mısra: **5**
Pâdişahlar ve vezirler tarafından birine iltifat veya mükâfat olarak giydirilen, kürklü veya işlemeli kıymetli kaftan.

Gözüm egnüme bir ḫil‘at geyürdi
Başuma āh bir tāc-ı semmūrī

ḫil‘at at-:

1. **ḫil‘at at-:**-*mış*
Gazel 3277
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pâdişahlar ve vezirler tarafından birine iltifat veya mükâfat olarak giydirilen, kürklü veya işlemeli kıymetli kaftanı atmak/çıkarmak.

Geh ḳabā gülgūn geyer gördüm ol sīmīn-beri
Özine geh ḫil‘at atmış reng-i nīlūferī

ḫil‘at ol-:

1. **ḫil‘at ol-:**--*mış, --dur*
Gazel 3105
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Aşığın kanlı gözyaşının çıplak bedenine) Pâdişahlar ve vezirler tarafından birine iltifat veya mükâfat olarak giydirilen, kürklü veya işlemeli kıymetli kaftan olması.

Câme-i fânûsdur sînem dil-i sûzânuma
Kanlu yaşum ḫil‘at olmışdur ten-i ‘üryânuma

ḫil‘at vir-:

1. **ḫil‘at vir-:**-*di*
Gazel 3278
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaftan verilmek, takdim edilmek.

Eşk-i çeşmüm virdi ḫil‘at āh-ıla dāġ eyledi
Zîra tamga ile artar olsa dehrüñ ḳumaşı

ḫil‘at-i sebzi:

1. **ḫil‘at-i sebzi:**--*i*
Gazel 3084
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeşil kaftan. (Pâdişahlar ve vezirler tarafından birine iltifat veya mükâfat olarak giydirilen, kürklü veya işlemeli kıymetli kaftan.).

Asmadın ḳandîl-i zerrîni felekler bāmına
Ḫil‘at-i sebzi agaçlar almadan endāmına

ḫil‘at-i ser-ā-ser:

1. **ḫil‘at-i ser-ā-ser:**-*i*
Gazel 3225
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İpek kaftan. (serāser: İpek, altın ve gümüşle dokunan çok kıymetli eski bir kumaş çeşidi.).

Ġam şu‘lesi başumda benüm tāc-ı cevherī
Eşküm geyürdi egnüme ḫil‘at-i ser-ā-seri

ḫil‘at-i zer:

1. **ḫil‘at-i zer:**
Gazel 3457
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Altın elbise, altın nakışlarla süslenmiş kaftan.

Kanlu yaşum olaldan egnümde ḫil‘at-i zer
Jūlîde-mū başumda baña otaga düşdi

ḫimār:

1. **ḫimārı:**-*ı*
Gazel 3191
Mısra: **12**
Eşek, merkep.

Komañ ṣūfîyi rindān ṣoḥbetine
Kapuda baglañ ancak ol ḥimārı

himāyet:

1. **himāyeti:**-*i*
Gazel 3403
Mısra: **10**
Koruma, esirgeme.

Baglanduñ-ısa kāküle incinme bī-riyā
Bend itmez-idi olmasa anuñ himāyeti

himmet:

1. **himmetüm:**-*üm*
Gazel 3342
Mısra: **9**
1. Yardım, ihsan 2. Çalışma, gayret, emek.

Himmetüm bāzı didüm eyleye ‘Anḳā’yı şikār
İltür-idüm sözüm ilerü gel bir ṣāl beni

2. **himmetüm:**-*üm*
Gazel 3496
Mısra: **3**
1. Yardım, ihsan 2. Çalışma, gayret, emek.

Himmetüm bāzı idelden Ḳāf-ı ‘Anḳā’yı şikār
Didiler var-ısa budur lā-mekānuñ yügrügi

hindī:

1. **hindi:**
Gazel 3008
Mısra: **8**
Hintli. (Siyah renk bağlamında).

Ḫālüñi ‘ārıżuñda her kim görürse eydür
Bir Hindi devşürür gül san gülsitān içinde

2. **hindī:**
Gazel 3431
Mısra: **4**
Hintli. (Siyah renk bağlamında).

Gören ḫaddinde ol ḫāl-i siyāhı
Didi san Rūm iline Hindī düşdi

hindū:

1. **hindū:**
Gazel 3102
Mısra: **5**
Hintli (siyahlığı yönüyle sevgilinin yüzündeki ben bağlamında).

Ḫāller Hindū gibi eyler ṭavāf ḥüsnüñi
Zülfüñ olaldan nigārā ḥalḳa bāb-ı Ka‘be’ye

2. **hindū:**
Gazel 3026
Mısra: **2**
Far. hintli, zenci;ben, benek.

Her ṭarafdan zülf kim düşmiş o ḥaddi meh-veşe
Bir bölük Hindū gibi san kim taparlar güneşe

hindū-dur-:

1. **hindū-durur:**-*-ur*
Gazel 3019
Mısra: **4**
Hintli. II Sevgilinin siyah beni.

Ṭurra-i şeb-rengüñi tagıtmagıl gül yüzüñe
Bir siyeh Hindū-durur baḫtın hümāyūn eyleme

hindū-yı zülf:

1. **hindū-yı zülf:**-*-i*
Gazel 3130
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Siyah saç.

Kaşları yayın kurup almış ele müjgān okın
Diller almaga olur Hindū-yı zülfī cevşene

hindū-yı zülf-i ser-keş:

1. **hindū-yı zülf-i ser-keş:**-*üñ*
Gazel 3321
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hintlinin asi/inatçı saçı.

Ger baña baş egmeye Hindū-yı zülf-i ser-keşüñ
‘Āḳıbet pā-māl ide bu devlet ü iḳbālümi

hırām eyle:

1. **ḫırām eyle:**
Gazel 3190
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Salınarak yürümek.

Yine nāz-ıla ḫırām eyle gel iy serv-i sehī
Kim göre nāz-ıla bu ḳāmetüñi diye zihī

hırāmān:

1. **ḫırāmān:**
Gazel 3243
Mısra: **5**
Salına salına, naz ile, eda ile yürüyen (sevgili).

İy sehī servüm ḫırāmān salın sen nāz-ıla
Cūlar iltsün pāyuña ‘āşıḳlaruñ göz yaşını

2. **ḫırāmān:**
Gazel 3175
Mısra: **3**
Salına salına, naz ile, edâ ile yürüyen.

Ḫırāmān ḳadd-ile dilber ne gülşende ki seyr eyler
Añılmaz oldı pest olup o bāġuñ serv ü şimşādı

ḫırāmānī ḫırāmānī:

1. **ḫırāmānī ḫırāmānī:**
Gazel 3490
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Salına salına.

Ne içün beñzedem serve ben ol serv-i ḫırāmānı
Yürür gülşende nāz-ıla ḫırāmānī ḫırāmānī

2. **ḫırāmānī ḫırāmānī:**
Gazel 3293
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Salına salına, naz ile, edâ ile yürümek.

Nigāruñ pāyına yaşum revān itsem ‘aceb midür
Ḫırāmānī ḫırāmānī görem ol serv-i dil-cūyı

ḫıred:

1. **ḫıred:**
Gazel 3170
Mısra: **2**
Akıl.

Merd olan güzelden ḫulḳ u ḫūdur
Ḫıred naḳşıyla bakmaz er pīşe

ḫırḳa:

1. **ḫırḳasın:**-*sın*
Gazel 3235
Mısra: **7**
Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarîkata göre değişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek.

Çün baña itdi vaṣiyyet ḫırḳasın çūbān-ı ‘ışḳ
Beklerem ben de ölince ‘ışḳınuñ ocagını

2. **ḫırḳa:**
Gazel 3115
Mısra: **15**
Hırka, aba. Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarîkata göre değişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek.

Bu ḫırḳa vü bu tāc-ıla işi çü riyādur
Ne yüzle ṭa‘n eyleye zāhid ẓurefāya

ḫırḳa vü destār:

1. **ḫırḳa vü destār:**-*uñ, -ı*
Gazel 3329
Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hırka ve sarık.

Zāhidā bilmezsin alsañ ki şarābuñ leẕẕetin
Bādeye rehne virürdüñ ḫırḳa vü destāruñı

ḫırḳa [vü] seccāde:

1. **ḫırḳa [vü] seccāde:**-*y, -i*
Gazel 3375
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hırka ve seccade. II Sofuluk alametleri.

Bu ṣafā bezminde cānā ger dökerse sīm ü zer
Gönderem pīr-i muġāna ḫırḳa [vü] seccādeyi

ḫırḳa-i sālūs:

1. **ḫırḳa-i sālūs:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3292
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Riyakarlık hırkası.

‘Arż ider ṣūfī dem-ā-dem ḫırḳa-i sālūsını
Yirlere çalmaz sakınur ṣīşe-i nāmūsını

2. **ḫırḳa-i sālūs:**-*uñ, -ı*
Gazel 3320
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Riyakarlık hırkası.

Āteşe yak zāhidā gel ḫırḳa-i sālūsuñı
Taşlara çal gel uşat bu ṣīşe-i nāmūsuñı

ḫırmen:

1. **ḫırmenine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3191
Mısra: **5**
Harman.

İrişeydüm diyü gül ḫırmenine
Benefşe dāyim eyler inkisārı

2. **ḫırmen:**
Gazel 3210
Mısra: **8**
Harman.

Cev-be-cev dünyāyı cem‘ itseñ sanur mısın kalur
Dagıdur bād-ı fenā āḫir anı ḫırmen gibi

3. **ḫırmen:**
Gazel 3461
Mısra: **12**
Harman.

Dāne dāne sa‘y kılsañ eyleseñ dünyāyı cem‘
Tagıdur bād-ı fenā āḫir anı ḫırmen gibi

4. **ḫırmeni:**-*i*
Gazel 3313
Mısra: **10**
Harman: 1.Biçildikten sonra tahıl demetlerinin üzerinden düven geçirilerek tanelerin başaklarından ayrılması 2. Bu işin yapıldığı yer veya mevsim.

İy Muḥibbī virme dil dünyā ‘arūsı tiz geçer
Döyimez bād-ı ḫazān esse aña gül ḫırmeni

5. **ḫırmeni:**-*i*
Gazel 3265
Mısra: **8**
Biçildikten sonra tahıl demetlerinin üzerinden düven geçirilerek tanelerin başaklarından ayrılması işleminin yapıldığı yer, harman II gönül.

Kimdür beñzer diye gül ruḫlaruña gülleri
Oda yana şu‘le-i ruḫsār-ıla gül ḫırmeni

ḫırmen-i ‘akl:

1. **ḫırmen-i ‘aḳl:**-*um*
Gazel 3182
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akıl harmanı.

Hevā-yı ‘ışḳ tagıtdı egerçi ḫırmen-i ‘aḳlum
Tenüm bir kāha dönmişdür o da ‘ışḳuñ ṭalebkārı

ḫırş:

1. **ḫırş-ıla:**-*ıla*
Gazel 3248
Mısra: **3**
1. Bir şeyi elde etmek için duyulan, önüne geçilmez derecede kuvvetli istek. 2. Kızgınlık, öfke.

Her kim ki cihān ni‘metini yiye ḫırş-ıla
Elbette anuñ çekse gerek imtilāsını

ḫiṣār:

1. **ḫiṣārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3143
Mısra: **7**
Bir yerin korunması için yapılan yüksek duvarlı, kuleli, bâzan etrâfı hendeklerle çevrili küçük kale, kerman.

Bīnā-yı ‘ışḳ yapdı maḥabbet ḫiṣārını
Üstine itdi kelle-i ‘uşşākdan ḳule

2. **ḫiṣārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3232
Mısra: **3**
Bir yerin korunması için yapılan yüksek duvarlı, kuleli, bâzan etrâfı hendeklerle çevrili küçük kale, kerman.

Sulṭān-ı ‘ışḳ aldı bu göñlün ḫiṣārını
Dikdi o demde üstine ‘ışḳuñ livāsını

ḥiṣār-ı göñl:

1. **ḥiṣār-ı göñl:**-*üm, -e*
   Gazel 3349
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gönlün kalesi.

Olup sulṭān-ı ‘ışḳ evvel ḥiṣār-ı göñlüme mālik
Gelüp mi‘mār-ı ġam āḫir aña yir yir beden kesdi

ḥışm:

1. **ḫışm-ıla:**-*ıla*
   Gazel 3256
   Mısra: **2**
   Öfke, kızgınlık, gazap.

Çeşmüñ müjgānın almışdur ele ḫançer gibi
Ḫışm-ıla geldi benüm bu bagruma sançar gibi

2. **ḫışm-ıla:**-*ıla*
   Gazel 3378
   Mısra: **9**
   Öfke, kızgınlık, gazap.

Ḫışm-ıla gelüp gözlerümüñ yaşını gördi
Raḥm eyleyüben yiñile yaşum sile düşdi

3. **ḫışm-ıla:**--*ıla*
   Gazel 3145
   Mısra: **4**
   Öfke, kızgınlık, gazap.

Didügümce dem-be-dem raḥm eyle bu dil-ḫasteye
Ḫışm-ıla eydür baña her iş bite bu bitmeye

ḥışm eyle-:

1. **ḫışm eyle-:**--*r*
   Gazel 3077
   Mısra: **11**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Öfkelenmek, kızmak.

Ḫışm eyler ise ġam yime iy dil yine oḫşar
Efendi olan kakır u oḫşar kölesine

ḥışt-i merḳad id-:

1. **ḫışt-i merḳad id-:**-*üm, -e, -siz*
   Gazel 3011
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Mezar taşı yapmak.

İdesiz ḫāk-i derinden bārī ḫışt-i merḳadüm
Ḫasta iken gelmedi bir kerre çün bālīnüme

hişt-i merḳadüm:

1. **ḫişt-i merḳadüm:**--*üm*
   Gazel 3027
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Mezarın tuğlası.

Ger ölem ḫāk-i derüñden eyle ḫişt-i merḳadüm
Zinde-y-iken çünki gelmedüñ benüm bālinüme

ḥıṭāb it-:

1. **ḫıṭāb it-:**-*dü, -m*
   Gazel 3234
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Söz söylemek, söz yöneltmek.

Göñlüme itdüm ḫıṭāb eydür gözümdendür günāh
Görmese ol meyl idüp çeker midüm bu miḫneti

hīze ol-:

1. **ḫīze ol-:**-*up, -dur*
   Gazel 3190
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Düz bir çizgi biçiminde sıralanmak. (Düz bir çizgi haline gelmek.).

Gözlerüm ḫīze olupdur bakamam gün yüzine
Getür iy bād-ı ṣabā küḫl ideyim ḫāk-i rehi

hızır:

1. **ḫıżır:**
   Gazel 3495
   Mısra: **5**
   Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.

Ḫıżır içmezdi varup āb-ı ḥayvān
Eger bilseydi var la‘lüñ zülāli

2. **ḫıżır:**
   Gazel 3454
   Mısra: **2**
   Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî olan zat.

Nigāruñ la‘l-i nābından şu kim nām u nişān buldı
Ḫıżır gibi bu ‘ālemde o ‘ömr-i cāvidān buldı

hızmet:

1. **ḫıẓmete:**-*e*
   Gazel 3140
   Mısra: **3**
   Bir kimsenin yapmakla sorumlu tutulduğu iş, kendisine verilen görev.

Bir ayag üzre gelüp bil baglayupdur ḫıẕmete
Servüñ indi kara su ayagına turmag-ıla

<u>ḫıżr:</u>

1. **ḫıżrdur:**-*dur*
Gazel 3139
Mısra: **2**
Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.

Sebze-i ḫaṭṭuñ gören dir la'l-i ḫandān üstine
Ḫıżrdur san sāye salmış āb-ı ḥayvān üstine

2. **ḫıżr'dur:**-*dur*
Gazel 3046
Mısra: **12**
Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî olan zat.

Sebze ḫaṭṭuñı görüp didi Muḥibbī ḫasta-dil
Sāye salmış Ḫıżr'dur san āb-ı ḥayvān üstine

<u>ḫıżr nebī:</u>

1. **ḫıżr nebī:**
Gazel 3434
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hızır Peygamber.

Āb-ı ḥayvān dir naṣīb olsa kim emse ol lebi
Tā ḳıyāmet zinde ola nitekim Ḫıżr nebī

<u>ho:</u>

1. **ḫō:**
Gazel 3023
Mısra: **3**
Şu; işaret sıfatı.

Ne baña ṣabr müyesser ne ḫō dildāra vefā
'Acabā sa'd muḳārın ola mı yılduzuma

<u>hōce-i dünyā:</u>

1. **ḫōce-i dünyā:**
Gazel 3081
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyanın/cihanın hocası.

Bir ḳadeḥ mey saña bu 'ālemde bir şāhid yiter
Ḫōce-i dünyā gibi kef geçmegil māl üstine

<u>ḫod:</u>

1. **ḫod:**
Gazel 3009
Mısra: **4**
"-de, dahi".

Dilerem pāyını būse kılam ol serv-i reftāruñ
Ki ne dāmen ola vāḳıf u ne ḫod pīrehen āgeh

2. **ḫod:**
Gazel 3062
Mısra: **8**
" -de/-da" bağlacı.

Viṣālüñ ārzū itmek ne mümkin
Ben ādem oglanı sen ḫod ferişte

3. **ḫōd:**
Gazel 3454
Mısra: **10**
"de/da" bağlacı. II Bizzat, kendi.

Muḥibbī şöyle ḫāk oldı seg-i kūyuñ gelüp andan
Ne ten buldı ġıdā içün ü ne ḫōd üstüḫ̇ān buldı

4. **ḫod:**
Gazel 3064
Mısra: **3**
Kendi, bizzat, -de, dahi.

Cefā vü cevr çekmekle benüm ḫod baña yitmişdür
'Aceb n'itdüm saña iy ġam gelürsin bir yaña sen de

5. **ḫod:**
Gazel 3266
Mısra: **8**
Kendi, bizzat, -de, dahi.

Bu dehri ser-te-ser gezdüm vefā yok ḫalḳ-ı 'ālemde
Ne işiddüm ne ḫod gördüm cihānda dest-res kaldı

<u>hordī:</u>

1. **ḫordī:**
Gazel 3212
Mısra: **8**
Yemiş, yenilmiş.

İçerem hicr ara çeşmüm şarābın
Yirem ġam ġamdan özge dil ne ḫordī

<u>hoş:</u>

1. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 3076
Mısra: **2**
Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Dil dutdı vaṭan zülf-i girih-gīr arasında
Dīvāneye ḫoşdur dura zencīr arasında

2. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 3214
Mısra: **4**

Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Yārı gördükde sakın açma derūnuñ rāzın[ı]
Saklamak ḫoşdur ulu kimse yanında edebi

3. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 3219
Mısra: **8**
Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Yārsuz ‘aynuma gelmez bu sekiz cennet benüm
Yār-ıla ḫoşdur baña uşbu cihānuñ külḫeni

4. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 3251
Mısra: **4**
Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Yārı gördükde sakın açma derūnuñ ḳışşasın
Saklamak ḫoşdur ulular meclisinde edebi

5. **ḫoş:**
Gazel 3370
Mısra: **1**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Ḫoş ṣafā vü ẕevḳ idi ‘ālemde vuṣlat ‘ālemi
Olmasa idi anuñ ardınca firḳat ‘ālemi

6. **ḫoş:**
Gazel 3427
Mısra: **6**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Dehānı ḳāmetin çeşmin yañagın
Cihānda medḥ iden ḫoş ‘ālem itdi

7. **ḫoş:**
Gazel 3469
Mısra: **8**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

İdüp āh okların pertāb yine ḳaddüm kemānından
Geçüp Mecnūn’ı ḫoş dikdüm belā ṣaḥrāsına taşı

8. **ḫoşcā:**-*ca*
Gazel 3391
Mısra: **6**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

N’içün işitmeyesin āh u fiġānumı benüm
Yoḫsa ḫoşcā mı gelür ‘ışḳuñ-ıla zārlıgı

9. **ḫōşı:**-*ı*
Gazel 3270
Mısra: **10**
Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Şi‘r anuñçün buldı melāḥat Muḥibbī’nüñ
Gitmez dilinden olup şīrīn şeker ḫōşı

10. **ḫoşı:**-*ı*
Gazel 3278
Mısra: **6**
Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

İtmese kişi ḳanā‘at bulımaz devlete yol
Ol eger görmeye bir nā-ḫoş ile ḫoşı

11. **ḫoşı:**-*ı*
Gazel 3460
Mısra: **4**
Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Baglama dünyāya dil ‘ālemde şād ol iy göñül
Çün cihān turmaz geçer ger nā-ḫoşı vü ger ḫoşı

12. **ḫoş:**
Gazel 3294
Mısra: **10**
Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Muḥibbī tīr-i yārı sīnem içre
Gören dir ḫoş ne bulmışdur yirini

hoş-:

1. **ḫoşdur:**--*dur*, -
Gazel 3330
Mısra: **8**
Beğenilen, duyguları okşayan, güzel, iyi.

İtmez iseñ ger vefā kıl bārī gel cevr ü cefā
Her ne yüzden ise ḫoşdur yār añmak yārını

hoş bil-:

1. **ḫoş bil-:**-*ür*
Gazel 3261
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Iyi bilmek, iyice öğrenmek.

La‘l-i nābuñ ḳıymetin cānā Muḥibbī ḫoş bilür
Ẓāhir itmez cevherüñ ḳadrini illā cevherī

hoş dut:

1. **ḫoş dut:**-*ar*, -*sın*
Gazel 3299
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birine iyi ve sevecenlikle davranmak.

Ḫoş dutarsın geh beni gāhī idersin red
Görmedüm ḫōşī vü nā-ḫōşī senüñ ḫūyuñ gibi

hoş gel:

1. **ḫoş gel:**-*ür*
Gazel 3308
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Yapılan, olan bir şey birinin) Hoşuna gitmek, beğenmek.

Eylese cevr ü cefā ide Muḥīb anı ḳabūl
Ḫoş gelür ‘āşıḳa ma‘şūḳdan iren her nā-hoşı

hoş gör:

1. **ḫoş gör:**
Gazel 3085
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kusuru sorun yapmamak, anlayışla karşılamak.

Ger şāh iseñ de vaḳtüñi ḫoş gör geçer nefes
Aldanma sakın salṭanatuñ taḫt u tācına

2. **ḫoş gör:**
Gazel 3417
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gücenilecek veya karşılık gelinecek bir davranışı hoşgörü ile karşılamak, anlayışla karşılamak, kusur saymamak.

Zülfine dil bagladuñ çünki unıtduñ pendüñi
Mübtelā-yı ‘ışḳ olup boynuñda ḫoş gör bendüñi

3. **ḫoş gör:**
Gazel 3497
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gücenilecek veya karşılık gelinecek bir davranışı hoşgörü ile karşılamak, anlayışla karşılamak, kusur saymamak.

İbn-i vaḳt ol iy göñül ḫoş gör şarāb u şāhidi
Zāhide olsun mübārek kevser ü ḥavrāları

4. **ḫōş gör:**-*me, -y, -ince*
Gazel 3489
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gücenilecek veya karşılık verilecek bir davranışı hoşgörü ile karşılamak, anlayışla karşılamak, kusur saymamak.

Ḫārını ḫōş görmeyince būy-ı gül girmez ele
Kışına eyler taḥammül isteyenler yazını

5. **ḫōş gör:**
Gazel 3110
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gücenilecek veya karşılık gelinecek bir davranışı hoşgörü ile karşılamak, anlayışla karşılamak, kusur saymamak.

Ol ḥakīm-i lem-yezeldür derde dermān ol virür
Derdüñi ḫōş gör ṭaleb kılma varup eme seme

6. **ḫōş gör:**
Gazel 3169
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Müsâmaha ile karşılamak, kızılacak bir şeyi hoş görü ile karşılayıp affetmek.

Derde dermān isteyen ‘uşşāḳ arayı derd-imiş
Derdüñi ḫōş gör Muḥibbī derde dermān isteme

hoş gör-:

1. **ḫoş gör-:**-*sün*
Gazel 3065
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
İyi davranmak, kusurlarını görmezden gelmek.

Ḫaṭṭuñuñ isini ḫoş görsün lebüñ nūş isteyen
Dūda lā-büd katlanur kim isteye ḥelvā yine

hoş-ḥāl it:

1. **ḫoş-ḥāl it:**-*di*
Gazel 3342
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel bir hale getirmek. Mutlu, memnun bir duruma getirmek.

Eylediyse n’ola yār pālara pā-māl beni
Şākirem ḫālüme itdi yine ḫoş-ḥāl beni

hōşī vü nā-hōşī:

1. **ḫōşī vü nā-ḫōşī:**
Gazel 3299
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoşluk ve fenalık.

Ḫoş dutarsın geh beni gāhī idersin red
Görmedüm ḫōşī vü nā-ḫōşī senüñ ḫūyuñ gibi

hū:

1. **ḫū:**
Gazel 3356
Mısra: **14**
(Fa.) Huy, karakter.

İy Muḥibbī anuñ içün ‘ışḳına dil bagladum
‘Āşıḳın nā-ḥaḳ yire öldürmek aña ḫū gibi

2. **ḫū:**
Gazel 3445

Mısra: **6**
(Fa.) Huy, karakter.

Dil virürsin zülfi sevdāsına her bir dilberüñ
Bilürem başdan çıkarur ‘āḳıbet bu ḫū seni

3. **ḫūları:**-*lar, -ı*
Gazel 3476
Mısra: **4**
Huy, tabiat.

Bir naẓar kılmaz dönüp yolında biñ āh eylesem
‘Āşıḳı nā-ḥaḳ yire öldürmek anuñ ḫūları

4. **hūlar:**--*lar*
Gazel 3135
Mısra: **6**
Allah; Allah zikri.

Dönelden ḳāmetüm çenge şeb-i hicrüñde iy dilber
Zebān-ı ḥāl-ıla hūlar gelür derd-ile feryāda

hū ol-:

1. **ḫū ol-:**--*dı*
Gazel 3126
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Huy olmak, alışkanlık haline gelmek.

Çünki virildi ḫande vü şādī ezel güle
Āh u fiġān eylemek oldı ḫū bülbüle

hū tut-:

1. **ḫū tut-:**-*up, -dur*
Gazel 3230
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Huy edinmek.

Geh cefā vü gāh cevr ü gāh nāzuña sitem
Ḫū tutupdur dilberüm terk eylemez mu‘tādını

hūb:

1. **ḫūblardan:**-*lar, -dan*
Gazel 3189
Mısra: **7**
Güzel.

Ḫūblardan fāriġ iken başuma sulṭān-ıdum
İy felek n’itdüm saña kim derdnāk itdüñ beni

2. **ḫūblar:**-*lar*
Gazel 3245
Mısra: **1**
Güzel.

Ḫūblar encüm kamu sen māh-ı tābān ol yüri
Gün gibi fer vir cihāna mihr-i raḫşān ol yüri

3. **ḫūbuñ:**-*uñ*
Gazel 3083
Mısra: **4**
Güzel, sevgili.

Ḳavlüm budur ki eylemişem göñlüm ile ‘ahd
Meyl eylemeyem illā ḫūbuñ müntehāsına

4. **ḫūba:**-*a*
Gazel 3109
Mısra: **3**
Güzel II Sevgili.

Çiçekler her biri bir ḫūba beñzer
Görenler lā-büd irer vecd ü ḥāle

5. **ḫūblar:**-*lar*
Gazel 3385
Mısra: **2**
Güzel II Sevgili.

Mihr ü meh olursa tañ mı saña cāndan müşterī
Cümle ḫūblar aḫterinüñ çünki sensin ülkeri

6. **ḫūblar:**-*lar*
Gazel 3436
Mısra: **3**
Güzel II Sevgili.

Yoldan çıkaran ādemi ḫūblar selāmıdur
İy dil selāma bakma dilerseñ selāmeti

7. **ḫūblar:**-*lar*
Gazel 3460
Mısra: **9**
Güzel. II Sevgili.

Ḫūblar gerçi Muḥibbī ‘ālem içre çok velī
Dīde hīç görmiş degül bir böyle şūḫ-ı dil-keşi

hūb ol-:

1. **ḫūb ol-:**--*ur*
Gazel 3070
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel, iyi ve hoş olma.

Leblerüñ emdükçe meyl eyler bu göñlüm ġabġaba
Sīb ḫūb olur meze dirler mey-i nāb üstine

hūbān:

1. **ḫūbān:**
Gazel 3282
Mısra: **1**
Güzeller.

Keşf idüp ḫūbān rūyın āşikārā eyledi
Cān virüp ‘āşıḳları anı temāşā eyledi

hūbān-ı firenk:

1. **ḫūbān-ı firenk:**--*dür*
Gazel 3069
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Frenk güzeli.

Kırmızı pūş oluban almış ele la'l ḳadeḥ
Sanki ḫūbān-ı Firenk'dür büt-i tersā lāle

hubb:

1. **ḥubb:**
Gazel 3050
Mısra: **8**
Sevgi, aşk.

Nedür sen añma hergiz ḫāl ü ḥaṭṭın
Birisi ḥubb u biri nīgi sorma

hūb-rūşen:

1. **ḫūb-rūşen:**
Gazel 3207
Mısra: **4**
Güzel parlayan, aydınlık veren.

Niçe yıllardur ki devr eyler bu çarḫ-ı lāciverd
Görmedi bir ḫūb-rūşen māh-ı tābānum gibi

hudā:

1. **ḫudā'dan:**-*dan*
Gazel 3384
Mısra: **10**
Allah (c.c.), Cenâbıhak.

Bu Muḥibbī kime yārum dise agyār olur ol
Kimsesi yok bu cihān içre Ḫudā'dan ġayrı

2. **ḫudā'dan:**-*'dan*
Gazel 3428
Mısra: **8**
Allah (c.c.), Cenâb-ı Hak.

İdem vefā diyüp āh dönüp cefā kılursın
Korkmaz mısın Ḫudā'dan yok yire içüp andı

3. **ḫudā:**
Gazel 3312
Mısra: **12**
Allah (c.c.).

Cidd ü cehd ile düriş itmeyesin şer'e ḫilāf
Ḥamd kıl meẕhebüñi itdi Ḫudā çün Ḥanefī

4. **ḫudā:**
Gazel 3182
Mısra: **7**
Allah, Tanrı, Cenâbıhak.

Dilā gel seyr-i bāġ eyle teferrüc kıl Ḫudā ṣun'ın
Biri birine beñzer mi ne yüzdendür gör ezhārı

5. **ḫudā'nuñ:**-*nuñ*
Gazel 3233
Mısra: **1**
Allah, Tanrı, Cenâbıhak.

Ḫudā'nuñ hem kulısın hem ḥabībi
Şefā'atden unıtma ben ġarībi

6. **ḫudā'nuñ:**-*nuñ*
Gazel 3233
Mısra: **10**
Allah, Tanrı, Cenâbıhak.

Muḥibbī'yi kapuñdan itme maḥrūm
Ḫudā'nuñ hem kulısın hem ḥabībi

7. **ḫudā'dan:**-*dan*
Gazel 3264
Mısra: **4**
Allah, Tanrı, Cenâbıhak.

Gerçi oturdı serīr-i manṣıb üzere şāh-vār
Līk ẓulm itdi Ḫudā'dan korkuban dād itmedi

hudā ḥaḳḳı:

1. **ḫudā ḥaḳḳı:**
Gazel 3017
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah hakkı için.

Yüzüm döndürmezem senden kılursañ beni biñ pāre
Eyā dilber Ḫudā ḥaḳḳı ölince saña 'āṣıḳvan

hudāyā:

1. **ḫudāyā:**
Gazel 3199
Mısra: **1**
Allah'a hitap şekli; "Ey Allah'ım!".

Ḫudāyā sensin 'ālem pādişāhı
Tapuñdur cümle maḫlūḳuñ penāhı

2. **ḫudāyā:**
Gazel 3315
Mısra: **1**
Allah'a hitap şekli; "Ey Allah'ım!".

Ḫudāyā sensin 'ālem pādişāhı
Kamu bay u gedā püşt ü penāhı

huffāş:

1. **ḫuffāş:**
Gazel 3172
Mısra: **4**
Yarasa.

Gün yüzine dilberüñ inkār iderse tañ mıdur
Böyledür ḫuffāş işi mihr-i cihān-ārā-y-ıla

hükm:

1. **ḥükm[i]:**-*i*
Gazel 3291
Mısra: **9**
Bir şeyin şöyle veya böyle olduğu hakkında verilen karar, yargı. II Hâkimiyet.

İy Muḥibbī şāh-ı ‘ışḳuñ ḥükm[i] var tuġrā ile
Ol ḫarābāt-ı cihān terk eyle nām u nengüñi

ḥükm it:

1. **ḥükm it:**-*di*
Gazel 3365
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hakkında karar vermek.

‘Işḳ şāhı geldi ardınca bile sulṭān-ı ġam
Yıkılur ol memleket ḥükm itdi çün sulṭān iki

hulk u hū:

1. **ḫulḳ u ḫū:**-*dur*
Gazel 3170
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaratılış ve huy.

Merd olan güzelden ḫulḳ u ḫūdur
Ḫıred nakşıyla bakmaz er pīşe

hümā:

1. **hümāyı:**-*yı*
Gazel 3105
Mısra: **5**
Osmanlı şiirinde gölgesinin uğurluluğu, kanatları, çok yükseklerde uçması, Kaf dağında yaşaması gibi yönleriyle ele alınan masal kuşu; PALA, s. 238.

Sen hümāyı bāz-ı himmetle şikār itsem ne tañ
Çünki pervāz eylemek gelmiş ezelden şānuma

2. **hümāyı:**-*y, -ı*
Gazel 3438
Mısra: **3**
Kafdağı'nda ve dâimî karlar bölgesinde yaşadığı kabul edilen, boz renkli, kanatları zümrüt yeşili, gölgesinin bir kimsenin üzerine düşmesi o kimsenin başına devlet kuşu konacağına alâmet sayılan, çok büyük, yırtıcı, efsânevî kuş // Sevgili.

Ol hümāyı bāl-i himmetle şikār itsem ne tañ
‘Āciz olmaz çün şikārında toganuñ yügrügi

3. **hümāyı:**-*y, -ı*
Gazel 3497
Mısra: **11**
Kafdağı'nda ve dâimî karlar bölgesinde yaşadığı kabul edilen, boz renkli, kanatları zümrüt yeşili, gölgesinin bir kimsenin üzerine düşmesi o kimsenin başına devlet kuşu konacağına alâmet sayılan, çok büyük, yırtıcı, efsânevî kuş // Sevgili.

Sen hümāyı şāhbāz-ı himmetüm kıldı şikār
Ḳāf-ı ‘ışḳuñ hem-cenāh olmaz baña ‘Anḳāları

4. **hümā:**
Gazel 3100
Mısra: **5**
Devlet kuşu, talih kuşu. Cennet kuşu, Kaf dağında, Okyanus adalarında veya Çin'de yaşadığına inanılan efsanevi kuş. Eskiden meydanda hüma uçurulurmuş ve gölgesi kimin başına konarsa o kişi padişah olurmuş. Kemikle beslenir ve hiçbir kuşu incitmezmiş. Edebiyatımızda refah, kudret, ve mutluluğa giden bir baht açıklığının sembolü olarak anılır.Hüma divan şiirindeki sevgiliyi andırır. Sevgili de hangi aşığına iltifat ederse o devlete ermiş olur.

Ol hümā yüksek uçarsa göñlümüñ şahbāzını
Dest-i himmetle salup anı şikār itmeñ nice

hümā-pervāz:

1. **hümā-pervāzı:**-*ı*
Gazel 3202
Mısra: **6**
Hüma uçuşlu. // Sevgili. II Yükseklerde uçan.

Dem-be-dem yükseklere saldum bu dil şahbāzını
Ol hümā-pervāzı aldurdum yine turna gibi

humār:

1. **ḫumār-ıla:**-*ıla*
Gazel 3433
Mısra: **1**
İçkiden sonra gelen baş ağrısı, sersemlik.

Derd-i ser geldi ḫumār-ıla seḥer iy sāḳī
Sun berü var-ısa giceki meyden bāḳī

2. **ḫumārı:**-*ı*
Gazel 3191
Mısra: **10**
İçkiden sonra gelen baş ağrısı ve sersemlik.

İçüp mey gice almış ele sāġar
Başından def‘ ide lāle ḫumārı

3. **ḫumārum:**-*um*
Gazel 3079
Mısra: **7**
(içkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.

Var ḫumārum serde olmazdum ṣudā‘dan ben ḫalāṣ
Pīr-i meyḫāne eger cām-ıla tedbīr itmese

4. **ḫumārı:**-*ı*
Gazel 3295
Mısra: **12**

(Ar.) İçkiden sonra gelen baş ağrısı ve sersemlik.

Maḥabbet cür‘asın her kim Muḥibbī ol ezel içdi
Ola mest-i ḫarābātī dura başında ḫumārı

5. **ḫumārum:**-*um*
Gazel 3296
Mısra: **9**
(Ar.) İçkiden sonra gelen baş ağrısı ve sersemlik.

Gice meyden başumda var ḫumārum
Seḥer bir bāde sun luṭf eyle şakı

6. **ḫumār:**
Gazel 3335
Mısra: **5**
(Ar.) İçkiden sonra gelen baş ağrısı ve sersemlik.

Mest itdi beni bāde vü başumda var ḫumār
Kaldıysa getür daḫı şarāb-ı şebāne[y]i

7. **ḫumāruñ:**-*uñ*
Gazel 3338
Mısra: **2**
(Ar.) İçkiden sonra gelen baş ağrısı ve sersemlik.

Sāḳī getür bādeyi fevt itme furṣatı
Tā kim gide başdan ḫumāruñ ḥarāreti

8. **ḫumār:**
Gazel 3361
Mısra: **7**
(Ar.) İçkiden sonra gelen baş ağrısı ve sersemlik.

Gice mey nūş eyledük başumda var daḫı ḫumār
Bāde sun ṣāḳī baña yārān daḫı ayılmadı

hümāyūn eyle-:

1. **hümāyūn eyle-:**--*me*
Gazel 3019
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kutlu, mübarek etmek.

Ṭurra-i şeb-rengüñi tagıtmagıl gül yüzüñe
Bir siyeh Hindū-durur baḫtın hümāyūn eyleme

humḫāne:

1. **ḫūmḫānede:**-*de*
Gazel 3054
Mısra: **3**
Far. 1. Meyhane. 2. Şarap mahzeni.

Vaṣf-ı lebin mey işidüp ḫūmḫānede cūş eylemiş
La‘lin meger öpmek diler girdügi bu peymāneye

hummār:

1. **ḫummār:**
Gazel 3348
Mısra: **14**
Çokça içen, sarhoş, mahmur.

Māh-rūlar cür‘a saçsa bu Muḥibbī üstine
Ḫāk-i pāy-i dergehi ḫummār olaydı kāşki

hūn:

1. **ḫūnıyla:**--*ı, --y, --la*
Gazel 3103
Mısra: **1**
Kan.

Leb-ā-lebdür ciger ḫūnıyla lāle
Nite ki eşk-i çeşmümle piyāle

2. **ḫūna:**-*a*
Gazel 3330
Mısra: **9**
Kan.

Başdan ayaga Muḥibbī ḫūna ġarḳ oldı yine
Cāme-i surḫ-ıla gördükde hemān dildārını

3. **ḫūn-ıla:**--*ıla*
Gazel 3449
Mısra: **7**
Kan.

Ḫūn-ıla ḫāne-i dilde yine taṣvīr itdüm
Cāme-i zer-baf ile bir büt-i zerrīn külehi

hūn eyle-:

1. **ḫūn eyle-:**--*me*
Gazel 3019
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaralamak, kanatmak.

Dilberā hicr-ile bagrum lāle-veş ḫūn eyleme
Leylī zülfüñ ḥasretinden beni mecnūn eyleme

hūn eyle:

1. **ḫūn eyle:**
Gazel 3170
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanla doldurmak, kanatmak, yaralamak.

Ciger kanıyla bagrum ḫūn eyle
Doludur dīdelerden iki şīşe

hūn iç-:

1. **ḫūn iç-:**-*düg, -üñ*
Gazel 3283

Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kan içmek II öldürmek, kanlar içinde bırakmak; acı ve sıkıntı vermek.

Ḫūnum içdügüñ yiter gel eyleme zār beni
Bāde nūş itdüñ revā mı dil [ü] yā mey-şikeni

hūn it-:

1. **ḫūn it-:**--*di*
Gazel 3020
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kan içinde bırakmak.

Kıya bakışlar-ıla bagrumı ḫūn itdi gözi
Müjesi sīnemi çāk eyledi ḫançer yirine

hūn ol:

1. **ḫūn ol:**-*dı*
Gazel 3326
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kan ağlamak, acı çekmek.

Her gāh yakar cān u dili āhum āteşi
Ḫūn oldı yaşum seveli bir yār-ı meh-veşi

hüner:

1. **hünerdür:**-*dür*
Gazel 3055
Mısra: **3**
Bir işte gösterilen ustalık, beceriklilik, maharet.

Naḳd-i cān almak hünerdür ‘ışḳ elinden dōstlar
Niçe dil virmek iñen āsāndur meh-rūlara

2. **hüner:**
Gazel 3384
Mısra: **4**
1. Bir işte gösterilen ustalık, beceriklilik, mahâret 2. Bir şeyi iyi bilmekten, iyi yapabilmekten gelen üstün hal, mârifet.

Ḳaṣdum oldur ki virem cān u ciḥānı yoluña
Yog-ımış çünki hüner cūd u seḫādan ġayrı

hūn-ı çeşm:

1. **ḫūn-ı çeşm:**-*i*, -*y*, -*le*
Gazel 3342
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı gözyaşı.

Ḫūn-ı çeşmiyle Muḥibbī yāra kāġıd yazıcak
Didi bu ḫıdmete dil eylegil irsāl beni

hūn-ı ciger:

1. **ḫūn-ı ciger:**
Gazel 3264
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ciğer kanı.

Bir yüzi gül yār elinden oluban ḫūn-ı ciger
Bülbül-i dil var mıdur kim nāle feryād itmedi

2. **ḫūn-ı ciger:**
Gazel 3287
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ciğer kanı.

Mülemma‘ olsa kan-ıla ‘aceb midür gözüm yaşı
Yār olmış ezeldendür ḫūn-ı ciger ṭāğında deryāsı

3. **ḫūn-ı ciger:**
Gazel 3132
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yürek kanı, ciğer kanı.

Ehl-i ‘ışḳ mey yirine ḫūn-ı ciger nūş eyler
Miḥnet ü derd ü belālar bulınur aşında

4. **ḫūn-ı ciger:**
Gazel 3159
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yürek kanı, ciğer kanı.

Ḫūn-ı ciger düşdi yine āh u vā-y-ıla
Deyā temevvüc eylemez illā hevā-y-ıla

5. **ḫūn-ı ciger:**
Gazel 3408
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yürek kanı, ciğer kanı.

Ger bezm-i belā içre idem ḫūn-ı ciger nūş
Yanumca bile nāle kılur sīne rebābı

6. **ḫūn-ı ciger:**
Gazel 3041
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ciğer kanı; yürek kanı II gönül acısı; kanlı gözyaşı.

Ben derd ḳabūl eylemişemdür em içinde
Gözümden akan ḫūn-ı ciger başdan aşupdur

7. **ḫūn-ı ciger:**-*le*
Gazel 3402
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ciğer kanı; yürek kanı II gönül acısı; kanlı gözyaşı.

Bezm-i ġamda kāse-i çeşmüm baña sāġar yiter
İçerem ḫūn-ı cigerle tolu göñlüm şīşesi

8. **ḫūn-ı ciger:**--*dür*
Gazel 3045
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ciğer kanı. || Üzüntü göz yaşları; keder; elem.

Dem dem dökilen göz yaşı bil ḫūn-ı cigerdür
Dil zevraḳı ġarḳ oldı şeḥā ol dem içinde

9. **ḫūn-ı ciger:**
Gazel 3057
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ciğer kanı. || Üzüntü göz yaşları; keder; elem.

Dem mi vardur ki Muḥibbī hicr içinde aglayup
Kaynayup ḫūn-ı ciger bu göz yaşı kan olmaya

10. **ḫūn-ı ciger:**
Gazel 3200
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yürek kanı, ciğer kanı.

Bezm-i ġamda dōstlar ḫūn-ı ciger nūş eylesem
Göñlüm iñler ṣubḥa dek anda ney-i gūyā gibi

11. **ḫūn-ı ciger:**-*le*
Gazel 3215
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yürek kanı, ciğer kanı.

Zīr-i felekde levḥa-i ḫāki gözüm yine
Ḫūn-ı cigerle eyledi taḫt-ı münaḳḳaşı

<u>ḫūn-ı ciger iç:</u>

1. **ḫūn-ı ciger iç:**-*er*, -*üz*
Gazel 3346
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ciğer, yürek kanı içmek II çok ıstırap ve acı çekmek.

Meclis-i ġamda Muḥibbī içerüz ḫūn-ı ciger
İñiler feryād ider ol bezme göñlüm nā gibi

2. **ḫūn-ı ciger iç:**
Gazel 3497
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ciğer, yürek kanı içmek II çok ıstırap ve acı çekmek.

Bezm-i ġamda sāġar-ı çeşmüñle iç ḫūn-ı ciger
İñlesün ol meclisüñ olsun bu göñlüm nāları

<u>ḫūn-ı dil:</u>

1. **ḫūn-ı dil:**--*den*
Gazel 3068
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kanı.

Ḫūn-ı dilden rūy-ı zerdüme yine aḥvālümi
Nāme yazdum peyk-i āhum ilete dildāruma

2. **ḫūn-ı dil:**-*den*
Gazel 3209
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kanı.

Miḥnet-ile sanma bagrum iy ṣanem baş olmadı
Ḫūn-ı dilden dem-be-dem ya gözlerüm yaş olmadı

3. **ḫūn-ı dil:**
Gazel 3352
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kanı.

Şol ḳadar itdi ciger ḫūnını çeşmüm telefi
Lālezār eyledi ḫūn-ı dil ile her ṭarafı

4. **ḫūn-ı dil:**
Gazel 3361
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül, ciğer kanı. II üzüntü ve kederden dökülen gözyaşı.

İy Muḫībbī görinen ṣaḥrāda sanma lāledür
Yir mi kaldı gözlerümden ḫūn-ı dil saçılmadı

5. **ḫūn-ı dil:**
Gazel 3368
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül, ciğer kanı. II üzüntü ve kederden dökülen gözyaşı.

Gözlerinden ḫūn-ı dil şol deñlü dökdi yaşını
İy cefā-cū kūyuñuñ la'l itdi iç ü taşını

6. **ḫūn-ı dil:**
Gazel 3440
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kanı. II kederden dökülen gözyaşı.

Gözlerümden ḫūn-ı dil turmaz akar çün mā gibi
Mevc urur āhum tokındukça aña deryā gibi

<u>ḫūn-ı dil dök:</u>

1. **ḫūn-ı dil dök:**
Gazel 3302
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kanı dökmek, kanlı gözyaşı dökmek; büyük üzüntüyle ağlamak.

Muḥibbī ḫūn-ı dil dök yaş yirine
Çü sevdüñ ol vefāsuz dil-rübāyı

ḫūn-ı dil içmek:

1. **ḫūn-ı dil içmek:**
Gazel 3317
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gönül kanı içmek.

İy dil-i şeydā ḥaẕer kıl çeşm-i mest-i yārdan
Ḫūn-ı dil içmek olupdur dāyim anuñ pīşesi

hūnīn:

1. **ḫūnīn:**
Gazel 3349
Mısra: **14**
Kanlı, kan bulaşmış.

Muḥibbī cevr-i yār-ıla öliser diyü kūyında
Felek ḫayyāṭı anuñçün gelüp ḫūnīn kefen kesdi

hūnīn ol-:

1. **ḫūnīn ol-:***--ur, --sa, --m*
Gazel 3103
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kana bulanmış olmak.

Olursam tañ mıdur ḫūnīn ciger āh
Olupdur ġamzeñüñ tīġı ḥavāle

ḫurd u ḫaşḫāş ol-:

1. **ḫurd u ḫaşḫāş ol-:**
Gazel 3209
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parçalanmak ve haşhaş gibi ezilmek/haşhaş haline gelmek.

Şol ḳādar atduñ cefā sengin baña iy seng-dil
Yir mi kaldı kim bedende ḫurd u ḫaşḫāş olmadı

ḫurdebīn:

1. **ḫurdebīnler:***-ler*
Gazel 3486
Mısra: **8**
1. Gözle görünmeyen ufak şeyleri gösteren âlet, mikroskop. 2. sıf. Küçük ve ince şeyleri görebilen, inceliklerden anlayan (kimse), müdekkik.

Noḳṭadur agzı bili kıldur diyü şerḥ eyledüm
Ḫurdebīnler içre ḫaylī ḳīl ü ḳāl üm var-ıdı

hurde-bīnā:

1. **ḫurde-bīnā:**
Gazel 3049
Mısra: **5**
Çok fazla küçük ve ince şeyleri görebilen, inceliklerden anlayan (kimseler), müdekkikler.

Dehānuñ var mı yok mı ḫurde-bīnā
Görinmez niçe diyeler ya kanda

hūrī:

1. **ḫūrī:**
Gazel 3246
Mısra: **4**
1. Cennet kızı. 2. Sevgili.

Mekānuñ ‘ālem-i ‘ulyā turaguñ cennet-i me‘vā
Kapuñ derbānıdur Rıḍvān olup çāker saña ḫūrī

2. **ḫūrī:**
Gazel 3377
Mısra: **2**
1. Cennet kızı. 2. Sevgili.

Geşt idüp gezdüm nigārā uşbu köhne ‘ālemi
Saña beñzer görmedüm ḫūrī degül kim ādemī

3. **ḫūrī:**
Gazel 3229
Mısra: **1**
Cennet kızı.

Perī misin melek misin yā ḫūrī
Yüzüñde berḳ urur Allāh nūrı

4. **ḫurī:**
Gazel 3231
Mısra: **1**
Cennet kızı.

Yüzüñ gündür ḳamer alnuñ saña hīç beñzemez ḫurī
Ḥaḳīḳat senden alurlar gelüp mihr-ile meh nūrı

hūrī-veş:

1. **ḫūrī-veşi:**
Gazel 3211
Mısra: **2**
Huri gibi güzel.

İy melek-ḫaşlet ü iy nūr-ı Ḫudā v’iy Ḳureşi
Kankı kāfirdür ola sevmeye sen ḫūrī-veşi

hürmet ü ḳadr:

1. **ḫürmet ü ḳadr:***-i*
Gazel 3424
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saygı ve değer.

Şīrīn lebüñe beñzemese zerrece iy dōst
Bu ḫürmet ü bu ḳadri şeker kanda bulaydı

hurrem it:

1. **ḫurrem it:**-*di*
   Gazel 3427
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sevindirmek, mutlu etmek.

Yüzin gösterdi göñlüm ḫurrem itdi
Dönüp zülfiyle ütüp pür ġam itdi

ḫurrem ol-:

1. **ḫurrem ol-:**--*ur, --dı*
   Gazel 3063
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.

Ṣabā sünbül saçından bū getürse
Olurdı bu cihān ḫurrem bizümle

hūrşīd:

1. **ḫurşīde:**-*e*
   Gazel 3273
   Mısra: **4**
   Güneş.

Nigārā zülfüñ altında nihān oldı yine rūyuñ
Meger şeb irdi ḫurşīde yaḥūd vaḳt-i zevāl oldı

2. **ḫurşīdi:**-*i*
   Gazel 3121
   Mısra: **8**
   Güneş II sevgilinin parlak yüzü.

El ursa ṣabā gibi giderse ser-i zülfin
Ref‘ itse seḥābı yüzi ḫurşīdi açılsa

hurşīd ü māh:

1. **ḫurşīd ü māh:**-*uñ*
   Gazel 3484
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Güneş ve ay.

Zevāli olmasa ḫurşīd ü māhuñ
Yüzüñe gün dir-idüm alnuña ay

hūrşīd-veş:

1. **ḫurşīd-veş:**
   Gazel 3174
   Mısra: **14**
   Güneş gibi.

Gāh olur bir ẕerre-i nāçīzden kemter kılur
Geh döner ḫurşīd-veş raḫşān ider göñlüm beni

2. **ḫurşīd-veş:**
   Gazel 3228
   Mısra: **5**
   Güneş gibi.

Kāyinātı seyr iderdüñ ser-te-ser ḫurşīd-veş
Cür‘adān-ı ‘ışḳdan iy dil yiseñ esrārumı

3. **ḫurşīd-veşi:**-*i*
   Gazel 3289
   Mısra: **1**
   Güneş gibi.

Severem cān-ıla dilden ben o ḫurşīd-veşi
Līk yakdı bu ben ḫastayı anuñ ‘aṭaşı

4. **ḫurşīd-veşi:**-*i*
   Gazel 3321
   Mısra: **7**
   Güneş gibi.

Her kaçan kılsam heves görmege sen ḫurşīd-veşi
Komaz elden ol raḳīb sāyem gibi dünbālümi

hurūc it-:

1. **ḫurūc it-:**-*mek*
   Gazel 3291
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   1. Çıkmak. 2. İsyan etmek.

Ḫaṭṭ[ı] kāfirdür ḫurūc itmek diler dīn ḳaṣdına
Ruḫlaruñ müslim geçer göster anuñla cengüñi

hūş:

1. **ḫūşı:**-*ı*
   Gazel 3270
   Mısra: **6**
   Akıl, şuur.

Derdā dirīġ n’eyleyem ki firīb-i dehr
Ẕevḳ u ṣafāya atdı mübeddel binā ḫūşı

2. **hūşı:**-*ı*
   Gazel 3459
   Mısra: **1**
   Akıl, şuur.

Bugün bu deyr-i ‘ālemde kimüñ kim başda var hūşı
İçüp cām-ı maḥabbetden dem-ā-dem eylesün cūşı

hüsn:

1. **ḫüsne:**-*e*
   Gazel 3038
   Mısra: **6**
   Ar. Güzellik.

Semend-i nāz-ıla cānā iñen çignetme ‘uşşāḳı
Sakın aldanmagıl ḫüsne geçer āheste āheste

2. **ḥüsnüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3050
Mısra: **11**
Ar. Güzellik.

İder ḥüsnüñe ḳaṣd her demde zülfüñ
Gelür mi dīne ol efrengi sorma

3. **ḥüsn:**
Gazel 3055
Mısra: **5**
Ar. Güzellik.

Ḥüsn genc[i] üzre itmişdür ser-i zülfin ṭılısm
Ejdehādur her biri beñzer egerçi mūlara

4. **ḥüsnüñ:**
Gazel 3360
Mısra: **1**
Ar. Güzellik.

İy sehī servüm görelden berü ḥüsnüñ bāġını
Eylerem her dem revān bu çeşmümüñ ırmagını

5. **ḥüsn-ile:**--*ile*
Gazel 3378
Mısra: **1**
Ar. Güzellik.

Ḥüsn-ile ṭarāvet ezelī sen güle düşdi
Cevr-ile cefā ḳur‘ası ben bülbüle düşdi

6. **ḥüsn-ile:**--*ile*
Gazel 3438
Mısra: **2**
Ar. Güzellik.

Aldı göñlüm öñdülin bir nev-civānuñ yügrügi
Olalıdan ḥüsn-ile mülk-i cihānuñ yügrügi

7. **ḥüsnüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3114
Mısra: **7**
Güzellik.

Ḥaḳ senüñ ḥüsnüñi bir vech-ile aḥsen yaradup
Komadı ḥācet ola zīver ü pīrāyesine

8. **ḥüsnini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3267
Mısra: **7**
Güzellik.

Zülfin giderdi ḥüsnini ‘arż itdi dil-firīb
‘Āşıḳlar itdi cān-ıla dilden tena‘‘umı

9. **ḥüsninüñ:**-*in, -ün*
Gazel 3364
Mısra: **5**
Güzellik.

Ḥalḳa olmış ḥüsninüñ gencinde zülfeynin görüp
Didüm ol gence ṭılısm olmış ezelden mār iki

10. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 3019
Mısra: **10**
(Sevgilinin) güzelliği.

Eyleyüp deryūzeyi gelse Muḥibbī kapuña
Virmeyüp ḥüsnüñ zekātın anı maḥzūn eyleme

11. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 3059
Mısra: **4**
(Sevgilinin) güzelliği.

Melek misin perī yāḫūd ferişte
Bu ḥüsni görmedi kimse beşerde

12. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 3090
Mısra: **4**
(Sevgilinin) güzelliği.

Melek midür perī yāḫūd ferişte
Bu ḥüsni görmedi kimse beşerde

13. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 3095
Mısra: **8**
(Sevgilinin) güzelliği.

Levḥ üzre dest-i ḳudret yazmış bunı ezelde
Ḥüsnüñ senüñ mużā‘af derdüm benüm żiyāde

14. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 3102
Mısra: **7**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ḥalḳadur ḥüsnüñ ḫaṭuñ çekmiş aña ceyş-i Ḥabeş
Ḳaṣd ider mi kāfir olmasa ḫarāb-ı Ka‘be’ye

15. **ḥüsn:**
Gazel 3153
Mısra: **9**
Güzellik.

Olalıdan ḥüsn meydānında ol meh şehsüvār
Başumı top eyledüm ben zülfinüñ çevgānına

16. **ḥüsn:**
Gazel 3168
Mısra: **9**
Güzellik.

Ḥüsn meydānında çevgān itdi çün zülfini yār
Başuñı top it Muḥibbī oynasun ol gūy-ıla

17. **ḥüsnüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Gazel 3176
Mısra: **3**
Güzellik.

Ḥüsnüñüñ gülşeni sebz oldugını ister-iseñ
Dökeyin gözlerümüñ yaşını ben āb gibi

18. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 3203
Mısra: **7**
Güzellik.

Yüzüñ göster odur ḥüsnüñ zekātı
Kapuña bu gedā iḥsāna geldi

19. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 3219
Mısra: **9**
Güzellik.

İrmeye hergiz anuñ ḥüsni bahārına ḫazān
Bite dünyāda nite kim gül ü serv ü semeni

20. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 3235
Mısra: **1**
Güzellik.

Kim temāşā eyleye bir laḥza ḥüsnüñ bāġını
Almaya bir ḥabbeye virseñ irem uçmagını

21. **ḥüsnüñ[üñ]:**-*üñ, -üñ*
Gazel 3328
Mısra: **5**
Güzellik.

Ḥüsnüñ[üñ] eṭrāfını ḥaṭṭuñ iḥāṭa eylemiş
Göz göre īmāna ḳaṣd eyler meger tersā gibi

22. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 3332
Mısra: **7**
Güzellik.

Ḥüsnüñ şehā nite ki her gün firāvān olur
‘Işḳum da benüm her nefes eyler ziyāde[y]i

23. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 3340
Mısra: **6**
Güzellik.

Ḫarc itmeseydi dīdelerüm naḳd işigini
Farż olmasa ger baña ḥüsnüñ ziyāreti

24. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 3383
Mısra: **7**
Güzellik.

Ẓulmı kogil ‘āşıḳa ḥüsnüñ teraḳḳī eylesün
Ẓulmı çok ‘ālemde şāh-ı kāmurān eglenmedi

25. **ḥüsnüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3048
Mısra: **10**
Güzellik II sevgilinin güzelliği.

Ḳudret-i ṣun‘-ı Ḫudā’yı kıl temāşā dōstum
Kıl muḳābil ḥüsnüñe alup elüñe āyine

26. **ḥüsnün:**-*üñ*
Gazel 3410
Mısra: **7**
Güzellik II güzel yüz.

Ay u günle tartdılar geldi şehā ḥüsnün agır
Anuñ içün gökde gördüm keffe-i mīzānını

27. **ḥüsnüñi:**-*ü(ñ), -i*
Gazel 3102
Mısra: **5**
Güzellik II Sevgilinin güzelliği.

Ḫāller Hindū gibi eyler ṭavāf ḥüsnüñi
Zülfüñ olaldan nigārā ḥalḳa bāb-ı Ka‘be’ye

28. **ḥüsninüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 3260
Mısra: **1**
Güzellik. || Sevgilinin güzelliği.

Nigāruñ ḳaddi serv olmış tamāmdur ḥüsninüñ çagı
Koñ aksun gözlerüm yaşı olupdur anuñ ırmagı

29. **ḥüsnüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3269
Mısra: **9**
(Ar.) Güzellik.

Nigārā medḥ okur ḥüsnüñe karşu
Muḥibbī gibi yokdur ‘andelībi

30. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 3431
Mısra: **7**
(Ar.) Güzellik.

Felek ḫayyātı ḥüsni ḫil‘atini
Görüp hayrān elinden sındı düşdi

31. **ḥüsnüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3322
Mısra: **3**
Güzellik.

Ḥüsnüñi gördüm iy dōst gün gün olur ziyāde
Göñlüm daḫı şeb ü rūz arturdı āh u vāhı

<u>ḥüsn bāġı:</u>

1. **ḥüsn bāġı:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3413
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik bahçesi.

Ḥüsn bāġına irişdük yüzüñi ḫāk idegör
Üstüñe sāye salar serv-i ḫırāmān büyüdi

<u>ḥüsn ili:</u>

1. **ḥüsn ili:**-*i, -nüñ*
Gazel 3449
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik şehri.

N'ola olduñsa bugün ḥüsn ilinüñ pādişehi
Naẓar it kullaruñuñ ḥāline bak gāh gehī

2. **ḥüsn ili:**-*i, -n, -e*
Gazel 3022
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik ülkesi.

Ḥālüme baksañ n'ola iy ḥüsn iline pādişāh
Cān u dilden seni kim çok sevse yanuñda günāh

3. **ḥüsn ili:**-*i, -n, -e*
Gazel 3390
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik şehri, güzellik diyarı.

Ḥüsn iline pādişāh olalı ol yār-ı güzīn
Kim ki gördiyse anı illerini serde kodı

4. **ḥüsn ili:**-*nüñ*
Gazel 3465
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik şehri, güzellik diyarı.

Dil kişverini ẓulm-ıla yıkdı Muḥibbī yār
Hep böyle mi ki ḥüsn ilinüñ pādişācugı

ḥüsn meydānı:

1. **ḥüsn meydānı:**-*ı*
Gazel 3462
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik meydanı.

Süvār ol esb-i nāz üzre ele al zülfi çevgānın
Ser-i 'uşşāḳı top eyle senüñdür ḥüsn meydānı

ḥüsn ü leṭāfet:

1. **ḥüsn ü leṭāfet:**-*le*
Gazel 3490
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik ve hoşluk.

Bu ḥüsn ü bu leṭāfetle perī dirsen aña tañ mı
Temāşā eyleyen görsün perī şeklinde insānı

ḥüsn-i dilber:

1. **ḥüsn-i dilber:**
Gazel 3292
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül alan sevgilinin güzelliği.

Cilve kılsa ḥüsn-i dilber zülfi müşg 'anber saçar
Zīver ile ziynet itmişdür per-i ṭāvūsını

ḥüsn-i meh-veş:

1. **ḥüsn-i meh-veş:**-*i*
Gazel 3460
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aya benzeyen güzellik.

Medḥ-i ḥüsnine ben anuñ bagladum dil 'aczini
Neye teşbīh eyleyem yā Rab o ḥüsn-i meh-veşi

husrev:

1. **ẖusrev'e:**-*e*
Gazel 3432
Mısra: **10**
Hüsrev ü Şirin öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar, İran şahı.

Her kim Muḥibbī gördi bu şi'r-i sūznāki
Dir H̱usrev'e irişmiş andan yakar çerāġı

2. **ẖusrev'i:**-*'i*
Gazel 3250
Mısra: **1**
Padişah, hükümdar // Sevgili // Hüsrev ü Şirin öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar, İran şahlarından birkaçı aynı adla anılırsa da içlerinde en meşhuru budur. Ayrıca kelime padişah anlamında da kullanılır.

Bāġa geldi ṣubḥ-dem gül oldı dehrüñ H̱usrev'i
Bülbül āġāz itdi aña karşu şi'r-i Pehlevī

3. **ẖusrevi:**-*i*
Gazel 3156
Mısra: **8**
Padişah, hükümdar // Sevgili // Hüsrev ü Şirin öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar, İran şahlarından birkaçı aynı adla anılırsa da içlerinde en meşhuru budur. Ayrıca kelime padişah anlamında da kullanılır.

Ġam yükini yükletmege 'uşşāḳa dem-ā-dem
'Işḳ ẖusrevi beñzer ki dutar cümle kirāya

4. **ẖusrevi:**-*i*
Gazel 3213
Mısra: **1**
Padişah, hükümdar. // Sevgili (güzeller padişahı).

Yanuma geldi seḥergeh çünki dehrüñ ẖusrevi
Bülbül āgāz itdi aña karşu şi'r-i Dehlevī

husrev ü dārā:

1. **ḫusrev ü dārā:**
Gazel 3461
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Hüsrev (Perviz lakaplı İran şahı) ve Dara (İhtişam ve ululuk sembolü olan, ünlü İran şahı).

Kanı İskender Ferīdūn Ḫusrev ü Dārā vü Cem
Kanda gitdi Zāl u Rüstem Gīv-ile Bījen gibi

husrev ü şīrīn:

1. **ḫusrev ü şīrīn:**
Gazel 3359
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mesnevi kahramanı Hüsrev ve Şirin.

Leyli Mecnūn ile vardur Ḫusrev ü Şīrīn velī
Cān u baş terk itmede hīç biri Ferhād olmadı

hüşyār:

1. **hüşyārı:**-*ı*
Gazel 3357
Mısra: **4**
1. Aklı başında olan, sarhoş olmayan (kimse), ayık. 2. Akıllı, uyanık (kimse).

Görelden iy saçı leylā seni mecnūn u şeydāyam
Tagıtdum ‘aḳl u dil küllī gerekmez baña hüşyārı

huşyār ol:

1. **huşyār ol:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3381
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aklı başına gelmek, kendine gelmek, uyanmak, sarhoşluktan kurtulmak, ayılmak.

Bir dem Muḥibbī olmaya huşyār ḥaşre dek
Rūz-ı elest içeli ‘ışḳuñ ayagını

2. **hüşyār ol:**-*ma, -sa*
Gazel 3441
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aklı başına gelmek, ayılmak, uyanmak.

Tā ḥaşr olınca olmasa hüşyār tañ degül
İçdi Muḥibbī çünki Maḥabbet ayagını

hüşyār ol-:

1. **hüşyār ol-:**-*-ma, --sun*
Gazel 3029
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aklı başına gelmek, kendine gelmek, uyanmak, sarhoşluktan kurtulmak, ayılmak.

Leb-i la‘li hevāsından kamu mest oldı bī-diller
Bugün çün mevsim-i güldür ko hüşyār olmasun kimse

hūy:

1. **ḫūyuñ:**-*uñ*
Gazel 3299
Mısra: **4**
İnsanın yaradılış ve ruh özelliklerinin bütünü, mizaç, tabiat.

Ḫoş dutarsın geh beni gāhī idersin red
Görmedüm ḫōşī vü nā-ḫōşī senüñ ḫūyuñ gibi

2. **ḫūyı:**-*ı*
Gazel 3293
Mısra: **10**
Huy, tabiat, mizaç, tutum, tavır, amel.

Muḥibbī cevre māyildür güzeller terk ide sanma
Kesebilmez degül mu‘tād ola bir kimsenüñ ḫūyı

hūy u hāy:

1. **hūy u hāy:**
Gazel 3263
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şamata, gürültü. II Gösteriş.

Dögünüp def çagurur her nefes nāy
Nedür dünyā içün bu hūy u bu hāy

2. **hūy u hāy:**-*ı*
Gazel 3439
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şamata, gürültü. II Gösteriş.

Benüm-durur diyenler cümle gitdi
Cihān içün nedür bu hūy u hāyı

hüzā:

1. **ḫuẕā:**
Gazel 3017
Mısra: **4**
Hüda, Allah.

Naẕar eyle görüp ḥālüm benüm derdüme bir çāre
Senüñ ‘ışḳuñda iy meh-rū Ḫuẕā bilür ki ṣādıḳvan

2. **ḫuẕā:**
Gazel 3390
Mısra: **1**
Allah, Cenâbıhak.

Ol leṭāfet ki Ḫuẕā sen gül-i ḫamrāda kodı
Ne ciḥān bāġına virdi ne gül-i terde kodı

hüzn:

1. **ḥüznini:**-*-i, --n, --i*
Gazel 3106
Mısra: **5**
Gam, keder, tasa.

İy bād-ı ṣabā ḥüznini Ya‘ḳūb-ı dilüñ di
Hem-rāh olasın Yūsuf-ı gül-pīrehenümle

hużūr:

1. **ḥużūrı:**
Gazel 3229
Mısra: **4**
İç rahatlığı, hâlinden memnun olup gönlünde rahatlık duyma, kendini rahat ve memnun hissetme durumu.

Cihānda miḥnet ü derd ü elem çok
Bulınmaz arasañ bir dem ḥużūrı

hużūr id-:

1. **ḥużūr id-:**-*-er*
Gazel 3095
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Huzur bulmak, gönül rahatlığına ermek.

Her kim ki ṣāh olupdur sanmañ ḥużūr ider ol
Dervīş ki ola ḳāni‘ ‘ömri geçer ṣafāda

hużūr it:

1. **ḥużūr it:**-*mek*
Gazel 3406
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Huzur bulmak, huzura kavuşmak.

Ger ḥużūr itmek dilerseñ iy Muḥibbī fāriġ ol
Olmaya vaḥdet maḳāmı gūşe-i ‘uzlet gibi

haç:

1. **ḥāçını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3477
Mısra: **6**
Birbirini dik olarak kesen iki doğru parçasından meydana gelen ve Hz. Îsâ'nın çarmıhtaki duruşunu temsil eden Hıristiyanlık sembolü, istavroz, put, salip.

Zülfini kodı ‘ārızı üzre yine dilber
Ḥāçını gör ol kāfiri kim suya bırakdı

I

ırak ol:

1. **ırak ol:**
Gazel 3003
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzak olmak.

Şikest eyler ırak ol iy dil andan
Ki sensin şīşe ol bir seng-i ḫāra

2. **ırak ol:**-*a*
Gazel 3455
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzak olmak.

Terküñi urmaz Muḥibbī ola ger senden ırak
Kişi cāndan ayrılur kesmez velīkin ḫūyını

ırıl:

1. **ırılam:**-*am*
Gazel 3391
Mısra: **7**
Uzaklaşmak, ayrılmak.

Ben dir-idüm ki kapuñdan meger ölem ırılam
Baña bu çarḫ-ı felek eyledi ġaddārlıgı

ırmag:

1. **ırmagı:**-*ı*
Gazel 3483
Mısra: **2**
Irmak. || Gözyaşı.

Görinen başum degül kūh-ı belā tagı gibi
Her yañadan yaşum akar anuñ ırmagı gibi

2. **ırmagını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3360
Mısra: **2**
Irmak, nehir, akarsu; gözden akan yaş.

İy sehī servüm görelden berü ḥüsnüñ bāġını
Eylerem her dem revān bu çeşmümüñ ırmagını

3. **ırmagını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3235
Mısra: **12**

Doğrudan doğruya denize dökülen büyük akarsu.

Mıṣr-ı ḥüsninde Muḥibbī gözlerüm yaşın gören
Nīl'e teşbīh eyledi bu çeşmümüñ ırmagını

4. **ırmagını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3236
Mısra: **4**
Doğrudan doğruya denize dökülen büyük akarsu.

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ḥaḳıyçün Mıṣr-ı ḥüsnüñde senüñ
Eyledüm Nīl'e müşābih gözlerüm ırmagını

5. **ırmagını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3236
Mısra: **8**
Doğrudan doğruya denize dökülen büyük akarsu.

Zāhidā ẕikr eyleme cennet hevāsı bizde yok
'Āşıḳ-ı dīdār olan n'eyler irem ırmagını

ırmag ol-:

1. **ırmag ol-:**-*ı, -up, -dur*
Gazel 3260
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Irmak olmak, akarsu gibi akmak. II Âşığın sürekli dökülen gözyaşlarının ırmak olup akması.

Nigāruñ ḳaddi serv olmış tamāmdur ḥüsninüñ çagı
Koñ aksun gözlerüm yaşı olupdur anuñ ırmagı

'ışk:

1. **'işḳı:**-*ı*
Gazel 3048
Mısra: **5**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

'Işḳı benden sor ne bilsün anı Ferhād-ıla Ḳays
Biri şaḥrāda biri kūhı gezer kolayına

2. **'işḳ[ı]:**
Gazel 3053
Mısra: **7**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

'Işḳ[ı] gel pervāneden örgen yanar āh eylemez
Bülbül-i şūrīde gibi āh u feryād eyleme

3. **'işḳ:**
Gazel 3066
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

'Işḳ bāġında Muḥibbī gibi bülbül yaraşur
Okıya medḥ ü senālar serv-i gül-endāmlara

4. **'işḳuñ:**-*uñ*
Gazel 3095
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

'Işḳuñ kemānı pekdür her kim ki çekmek ister
Derd ü belā vü miḥnet aña gerek kepāde

5. **'işḳı:**-*ı*
Gazel 3096
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

'Işḳı yolında Muḥibbī cān u ser terk eyledi
Dōstum degmez midi bir kez anuñ sormagına

6. **'işḳuñ:**-*uñ*
Gazel 3113
Mısra: **10**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Sevdā-yı ser-i zülfüñ mecnūn idiser āḫir
'Işḳuñ bu Muḥibbī'nüñ bulındı dimāġında

7. **'işḳumuñ:**--*um, --uñ*
Gazel 3123
Mısra: **6**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Saklayam didükçe 'ışḳı ben derūn-ı sīnede
'Işḳumuñ esrārı āḫ itdükçe bīrūn olmada

8. **'işḳa:**-*a*
Gazel 3134
Mısra: **1**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

'Işḳa dil virdüm ezel geldi belālar başuma
Āh kim yazu-y-ımış bu mācerālar başuma

9. **'işḳum:**--*um*
Gazel 3142
Mısra: **1**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

'Işḳum benüm bir oldı iki cihān içinde
Mihrini saklaram līk sīnemde cān içinde

10. **'işḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3143
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

'Işḳuñ yolında ölse Muḥibbī 'aceb degül
'Āşıḳ olana çünki ṭarīḳ ol-durur öle

11. **'işḳ:**
Gazel 3156
Mısra: **8**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Ġam yükini yükletmege ‘uṣṣāḳa dem-ā-dem
‘Işḳ ḫusrevi beñzer ki dutar cümle kirāya

12. **‘işḳ:**
Gazel 3162
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳ yolında Muḥibbī cān u ser terk eyledi
Dōstum degmez midi bir kez anı sormagına

13. **‘işḳ:**
Gazel 3165
Mısra: **3**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳ yolında olur ise şād olur göñül
Bir ḫasta gibi irişe āḫir selāmete

14. **‘işḳ:**
Gazel 3178
Mısra: **1**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳ bünyādına cem‘ iden melāmet taşını
Şartıdur evvel temel yirine koya başın

15. **‘işḳ:**
Gazel 3179
Mısra: **5**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳ dāġın niçe pinhān eylesün dil sīnede
Dest-i ḫayret birle çün çāk-i girībān eyledi

16. **‘işḳın:**-*ı, -n*
Gazel 3183
Mısra: **3**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳın iẓhār itdi dil gösterdi sīnem dāġını
Şevḳ-ile sermest olup çāk-i girībān eyledi

17. **‘işḳ:**
Gazel 3188
Mısra: **10**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Tañ mı olsa Muḥibbī āvāre
‘Işḳ bī-ṣabr u bī-ḳarār itdi

18. **‘işḳa:**-*a*
Gazel 3204
Mısra: **7**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳa ‘alāmet isteme zāhid saña yiter
‘Āşıḳ bu yolda eyledi ser terk cān daḫı

19. **‘işḳum:**--*um*
Gazel 3204
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳum degül mi gün gibi rūşen kim añlamaz
Ola kim ‘ayāndur aña ne ḥācet beyān daḫı

20. **‘işḳı:**
Gazel 3213
Mısra: **5**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳı itmek istedüm pinhān velī oldı ‘ayān
Nite kim Āyāzuñ ‘ışḳı ile şah-ı Ġaznevī

21. **‘işḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3225
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳuñ ṭarīḳı key katı müşkil ṭarīḳdur
Gel ko Muḥibbī uşbu yola cān-ıla seri

22. **‘işḳ[ı]:**-*ı*
Gazel 3250
Mısra: **5**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳ[ı] pinhān istedüm itmek velī oldı ‘ayān
Nite kim Āyāz’uñ ‘ışḳ[ı] ile şāh-ı Ġaznevī

23. **‘işḳ:**
Gazel 3257
Mısra: **12**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Var iy ṭabīb ḥālüñe ko ḥālüme beni
‘Işḳ ḫastasıyam derdüme derdüm devā gibi

24. **‘işḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3259
Mısra: **5**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳuñ ne bilsün şīvesin ol zāhid-i ḫalvet-nişīn
Hīç öykünür mi cilve-i ṭāvūsa murġ-ı ḫānegī

25. **‘işḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3271
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳuñ yolını iltemedi kimsene başa
Bir kāra sakın beñzedeyim dime bu kārı

26. **‘işḳ:**
Gazel 3272
Mısra: **4**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Cem‘ kıldum bahr-ı eşk içre gözüm gevherlerin
‘Işḳ şāhı devletinde oldum ġāyet ġanī

27. **‘işḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3272
Mısra: **5**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳuñ müşkilini sorma yine ‘āşıḳa sor
Zīrā başdan başa ezber okımışdur okını

28. **‘işḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3280
Mısra: **3**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳuñ bahāsı olmasa ‘ālemde tañ mıdur
İki cihāna çünki deger bir demi dutsa mı

29. **‘işḳ:**
Gazel 3286
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳ bī-bahā cevher-durur nādāna iẓhār eyleme
Sīneñde sakla cān gibi cāndan ‘azīz tut rāzuñı

30. **‘işḳa:**-*a*
Gazel 3289
Mısra: **3**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳa kim dolaşa bulınmaya bir çāre aña
Tā ki urmaya alup başa daşı daşa başı

31. **‘işḳ:**
Gazel 3297
Mısra: **5**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳ cāmın cür‘asın sundı baña nūş eyledüm
Zū-fünūn-ı ‘aḳldum gör nice şeydā eyledi

32. **‘işḳ:**
Gazel 3308
Mısra: **5**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳ mıḳnāṭısı kendüye çeke āhen ise
Kimse görmedi anuñ gibi bir dil-keşi

33. **‘işḳ:**
Gazel 3320
Mısra: **8**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Hīç olur mı bu ṣadā-yı ‘ışḳı pinhān idesin
‘Işḳ bāzārında çalduñ uşbu göñlüñ kūsuñı

34. **‘işḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3321
Mısra: **5**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳuñ bir ḥāle ugratdı beni iy māh-rū
Niçe geçer rūz u hafta māh bilmem sālümi

35. **‘işḳum:**--*um*
Gazel 3332
Mısra: **8**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Ḥüsnüñ şehā nite ki her gün firāvān olur
‘Işḳum da benüm her nefes eyler ziyāde[y]i

36. **‘işḳuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3332
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳuñı ben de başa iletsem ‘aceb midür
Süre süre ferz iderler piyāde[y]i

37. **‘işḳ:**
Gazel 3355
Mısra: **5**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳ sevdāsı ile kim ola sevdāyī mizāc
Başda kalmaya anuñ bād u hevādan ġayrı

38. **‘işḳ:**
Gazel 3365
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳ şāhı geldi ardınca bile sulṭān-ı ġam
Yıkılur ol memleket ḥükm itdi çün sulṭān iki

39. **‘işḳa:**-*a*
Gazel 3371
Mısra: **1**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳa duş oldum dirīġā vaṣl-ı cānān olmadı
Derd-ile öldüm bu yolda baña dermān olmadı

40. **‘işḳ-ıla:**--*ıla*
Gazel 3372
Mısra: **1**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳ-ıla gerçi ki çekdüm niçe dürlü ta‘abı
Ḥamdü-lillāh ki getürdüm ele ol ġonca lebi

41. **‘işḳ:**
Gazel 3405
Mısra: **4**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Dest-i ḳudret mebde’-i fıṭratda beñzer ‘āşıḳuñ
‘Işḳ ābı ile yogurmış anuñ taḫmīrini

42. **‘işḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3432
Mısra: **1**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳuñ iderse rūşen sīnemdeki çerāġı
Söyinmesün ebed ol nite ki er çerāġı

43. **‘işḳ:**
Gazel 3434
Mısra: **3**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳ bir meşrebdür anı ṣūfī idrāk eylemez
Zīra kim ‘āşıḳ degüldür yokdur anuñ meşrebi

44. **‘işḳ-ıla:**-*ıla*
Gazel 3470
Mısra: **5**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳ-ıla çün olmışam dīvāneler ser-defteri
Bend idüp boynuma taksun zülfinüñ fitrākini

45. **‘işḳ:**
Gazel 3475
Mısra: **2**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Leylī-i zülfüñ dil-i Mecnūn’ı şeydā eyledi
‘Işḳ zencīrin takup boynuma rüsvā eyledi

46. **‘işḳ:**
Gazel 3500
Mısra: **2**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

İy göñül bend-i esīrüz zülf-i yār itdüñ beni
‘Işḳ zencīrin takup Mecnūn-vār itdüñ beni

47. **‘ışḳuñda:**-*un, -da*
Gazel 3017
Mısra: **4**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Naẓar eyle görüp ḥālüm benüm derdüme bir çāre
Senüñ ‘ışḳuñda iy meh-rū Ḫuẓā bilür ki ṣādıḳvan

48. **‘ışḳıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 3021
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Bu Muḥibbī yanar ‘ışḳıyla anuñ şem‘ gibi
Āh kim bir meded olmadı anuñ çāresine

49. **‘ışḳ-ıla:**--*ıla*
Gazel 3027
Mısra: **3**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Korkmazam kūy-ı belā içre olursam ‘ışḳ-ıla
Zīra cān ısmarlamak gelmiş-durur āyīnüme

50. **‘ışḳ:**
Gazel 3050
Mısra: **10**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Yüri zāhid sen ol sag u selāmet
Ko ‘ışḳ erini nām u nengi sorma

51. **‘ışḳ:**
Gazel 3055
Mısra: **3**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Naḳd-i cān almak hünerdür ‘ışḳ elinden dōstlar
Niçe dil virmek iñen āsāndur meh-rūlara

52. **‘ışḳ:**
Gazel 3072
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

İy Muḥibbī ‘ışḳ bir gevherdür eksük olmasun
Ḳıymetin bilür bunuñ yok kimse şeyḫ ü şābda

53. **‘ışḳı:**-*ı*
Gazel 3075
Mısra: **7**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Ālemi ‘ışḳı tutar başdan başa şıyt u şadā
Ṭurra-i ġam her kaçan degse bu sīnem kūsına

54. **‘ışḳ-ıla:**--*ıla*
Gazel 3077
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Mecnūn-ṣıfat ‘ışḳ-ıla dilden dile düşdi
Dil baglayalı leylī saçı silsilesine

55. **‘ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 3077
Mısra: **8**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Güş eylemedüñ pendümi ḥālüñ beter olsun
Kaç kerre didüm ugrama ‘ışḳuñ yöresine

56. **‘ışḳuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3077
Mısra: **14**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Cevrüñle eger cān vire yoluñda Muḥibbī
Terk eylemeye ‘ışḳuñı ilte bile sine

57. **‘ışḳ-ıla:**--*ıla*
Gazel 3083
Mısra: **6**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Sāḳī piyāle sun berü peymāne dolmadan
Nūş eyleyelüm ‘ışḳ-ıla yāruñ ṣafāsına

58. **‘ışḳ:**
Gazel 3084
Mısra: **4**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Ben ezel bezminde içmişdüm maḥabbet cāmını
Mest olup ‘ışḳ ile cānum irmiş idi kāmına

59. **‘ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 3085
Mısra: **1**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Göñlüme didüm ‘āşıḳam ‘ışḳuñ ‘ilācı ne
Eydür bāña ki olmaya çāre ‘ilācına

60. **‘ışḳ:**
Gazel 3086
Mısra: **4**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Āşıḳ oldum gitdi göñlüm bir yaña ben bir yaña
Güymez-imiş ‘ışḳ vādīsinde yoldaş yoldaşa

61. **‘ışḳ:**
Gazel 3086
Mısra: **11**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Bilmez idüm ‘ışḳ ben āsān sanurdum dōstlar
Şimdi bildüm key katı düşvār imiş geldi başa

62. **‘ışḳumı:**-*um, -ı*
Gazel 3089
Mısra: **5**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Kim bilürdi ‘ışḳumı ‘ālemde olurdı nihān
Dīdeler kūzekler ü bu sīne dōlāb olmasa

63. **‘ışḳa:**-*a*
Gazel 3093
Mısra: **11**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Terk-i cān eyle Muḥibbī ki budur ‘ışḳa ṭarīḳ
‘Āşıḳ oldur ki hemān ‘ışḳa ‘alāmet getüre

64. **‘ışḳa:**-*a*
Gazel 3093
Mısra: **12**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Terk-i cān eyle Muḥibbī ki budur ‘ışḳa ṭarīḳ
‘Āşıḳ oldur ki hemān ‘ışḳa ‘alāmet getüre

65. **‘ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 3099
Mısra: **10**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Yār içün cān terkin ursa bu Muḥibbī tañ degül
Evveli ‘ışḳuñ fedā-yı cān olupdur lāzıma

66. **‘ışḳuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3108
Mısra: **7**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

İlāhī ‘ışḳuñı dilden çıkarma
Ki ola tā ki maḥzen aña sīne

67. **‘ışḳı:**-*ı*
Gazel 3110
Mısra: **6**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Kim ki basdı ‘ālem-i ‘ışḳa ḳadem ādemdür ol
Her kimüñ ki ‘ışḳı yok aṣlā aña ādem dime

68. **‘ışḳuñdan:**--*uñ, --dan*
Gazel 3118
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Didiler gel vir Muḥibbī bize ‘ışḳuñdan nişān
Didüm eşküm surḫı yitmez mi ki çehrem zerd ola

69. **‘ışḳı:**-*ı*
Gazel 3123
Mısra: **5**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Saklayam didükçe ‘ışḳı ben derūn-ı sīnede
‘Işḳumuñ esrārı āḫ itdükçe bīrūn olmada

70. **‘ışḳ:**
Gazel 3124
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

İñen olmaya ‘ışḳ bünyādı muḥkem
Güzeller cevr ile gelmese nāza

71. **‘ışḳ:**
Gazel 3134
Mısra: **6**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Meclis-i rūz-ı ezel nāyuñ ṣadāsın gūş idüp
Geldi ‘ışḳ içre anuñçün bu hevālar başuma

72. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3147
Mısra: **6**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Remz-i ‘ışḳı sorma Mecnūn’a ki ol dīvānedür
Bāña sor ‘ışḳuñ kitābın okudum her bābda

73. **‘ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 3150
Mısra: **10**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Yār içün cān terkin ursa bu Muḥibbī tañ degül
Evvel ‘ışḳuñ fedā-yı cān olupdur lāzıma

74. **‘ışḳuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Gazel 3150
Mısra: **5**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Degme kimse ṣofrasına ‘ışḳuñuñ el sunmasun
Yimeyenler miḥnet aşın vāḳıf olmaz rāzuma

75. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3152
Mısra: **11**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Sırrını fāş itdi ‘ışḳuñ bilmeyüp Ferhād’ı gör
Anuñ içün tīşesi dokındı āḫir başına

76. **‘ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 3174
Mısra: **21**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Gāh mest olup içürür baña ‘ışḳuñ cür‘asın
Geh ġubār-ı ġam virüp ḫayrān ider göñlüm beni

77. **‘ışḳ:**
Gazel 3175
Mısra: **14**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Cefā taşı-durur taşı suyı da oldı göz yaşı
Anuñçün böyle muḥkemdür Muḥibbī ‘ışḳ bünyādı

78. **‘ışḳı:**-*ı*
Gazel 3177
Mısra: **5**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Bile alup gitmedi ‘ışḳı bilüñ Ferhād u Ḳays
Tolıdur şīr ü peleng ile bu ‘ışḳuñ bīşesi

79. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3177
Mısra: **6**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Bile alup gitmedi ‘ışḳı bilüñ Ferhād u Ḳays
Tolıdur şīr ü peleng ile bu ‘ışḳuñ bīşesi

80. **‘ışḳ:**
Gazel 3181
Mısra: **7**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Belāsuz ‘ışḳ bulınmaz cihānı ser-te-ser gezdüm
Ki gence renc lāzımdur gülüñ lā-büd olur ḫārı

81. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3182
Mısra: **6**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Hevā-yı ‘ışḳ tagıtdı egerçi ḫırmen-i ‘aḳlum
Tenüm bir kāha dönmişdür o da ‘ışḳuñ ṭalebkārı

82. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3187
Mısra: **3**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

İçelden bir ḳadeḥ ‘ışḳuñ meyinden
Dil-i rindüm der-i ḫammāra düşdi

83. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3202
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Bu Muḥibbī çün ezel nūş itdi ‘ışḳuñ cāmını
Görinürse tañ degül geh mest ü geh şeydā gibi

84. **‘ışḳumı:**-*um, -ı*
Gazel 3204
Mısra: **3**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Ḳaṣd eyledüm ki ‘ışḳumı sīnemde saklayam
Penbe içinde olur mı āteş nihān daḫı

85. **‘ışḳ:**
Gazel 3206
Mısra: **4**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Niçe gör kesdi kūh-ı Bīsütūn’ı
Felek ‘ışḳ tīşesin Ferhād’a virdi

86. **‘ışḳ:**
Gazel 3206
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Viren ‘ışḳ içre kimdür cānı dirseñ
Muḥibbī derdmend üftāde virdi

87. **‘ışḳumı:**-*um, -ı*
Gazel 3208
Mısra: **11**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Ḳaṣdum budur ki ‘ışḳumı pinhān idem velī
İẓhār itdi çehrede āsār ‘āşıḳı

88. **‘ışḳ:**
Gazel 3212
Mısra: **3**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Derūn-ı sīneden ‘ışḳ oldı ẓāhir
‘Ayān itdi yaşumla rūy-ı zerdi

89. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3212
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Muḥibbī ḫāk ol ‘ışḳuñ yolında
İde sürme melā’ikler o gerdi

90. **‘ışḳı:**-*ı*
Gazel 3213
Mısra: **6**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳı itmek istedüm pinhān velī oldı ‘ayān
Nite kim Āyāzuñ ‘ışḳı ile şah-ı Ġaznevī

91. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3217
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Evveli ‘ışḳuñ Muḥibbī’ye didüñ cān terkidür
Bir söz-ile dōstum öldürmegil illā beni

92. **‘ışḳıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 3226
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Şöyle ülfet tutdı ‘ışḳıyla Muḥibbī ḫasta-dil
Kesmeyiser rūz-ı maḥşerde daḫı peyvendini

93. **‘ışḳa:**-*a*
Gazel 3227
Mısra: **10**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

İy Muḥibbī sırr-ı ‘ışḳı sorma itmez kimse ḥall
Müşkil ‘ışḳa irişmez kimsenüñ endīşesi

94. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3227
Mısra: **8**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Geh ruḫ-ı zerd-ile şīrem gāh dāġumla peleng
Tolıdur şīr ü pelenglerle bu ‘ışḳuñ bīşesi

95. **‘ışḳınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 3235
Mısra: **8**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Çün baña itdi vaṣiyyet ḫırḳasın çūbān-ı ‘ışḳ
Beklerem ben de ölince ‘ışḳınuñ ocagını

96. **‘ışḳdan:**-*dan*
Gazel 3240
Mısra: **6**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Hem-nefes olmaz-ıdı nāleme hīç nāy benüm
Sīnesi ‘ışḳdan olsaydı hevā-y-ıla tehī

97. **‘ışḳ:**
Gazel 3241
Mısra: **2**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Sīnede ‘ışḳ āteşi rūz-ı ezel peydā gibi
Gelmedi ‘ışḳ ‘ālemine bu dil-i şeydā gibi

98. **‘ışḳ[ı]:**-*ı*
Gazel 3250
Mısra: **6**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Işḳ[ı] pinhān istedüm itmek velī oldı ‘ayān
Nite kim Āyāz’uñ ‘ışḳ[ı] ile şāh-ı Ġaznevī

99. **‘ışḳ:**
Gazel 3252
Mısra: **4**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Ḳavs-i ḳūzaḥ gerçi baña kepādedür
Ammā ki katı çekemedüm ‘ışḳ yasını

100. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3252
Mısra: **10**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Oldı Muḥibbī ḥāṣıl-ı derd ü belā vü ġam
Tīmār diyü vir[ür]ler çü ‘ışḳuñ livāsını

101. **‘ışḳ:**
Gazel 3260
Mısra: **3**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Uyardum ‘ışḳ ḳandīlin aña bu dil fitīl itdüm
Gözüm yaşıyla gönderdüm bile bu bagrumuñ yagı

102. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3260
Mısra: **5**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

İçüp ‘ışḳuñ şarābını ezel bezminde mest oldum
Anuñçün daḫı farḳ itmem bugün ben sol-ıla sagı

103. **‘ışḳ:**
Gazel 3267
Mısra: **12**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Varsam egerçi tīġuña karşu ‘aceb midür
Zīrā ki ‘ışḳ kişide komaz tevehhümi

104. **‘ışḳ:**
Gazel 3268
Mısra: **3**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Bir ḥarāret virdi ‘ışḳ bu dil-i sūzānuma
Anı teskīn itmedi bu çeşmesāruñ giryesi

105. **‘ışḳ:**
Gazel 3285
Mısra: **3**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Egerçi görinür ‘ışḳ evvel āsān
Velī düşvār olur ol varı varı

106. **‘ışḳı:**-*ı*
Gazel 3287
Mısra: **8**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Maḥabbet kişverine çün diyen serdār Ferh
Anuñçün ‘ışḳı yolına koyup terk eyledi başı

107. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3288
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Başa iltdi bu Muḥibbī yine ‘ışḳuñ kārını
Ḥamdü-lillāh gerçi kim ‘ālemde müşkil kār idi

108. **‘ışḳ:**
Gazel 3294
Mısra: **4**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Gerek ‘āşıḳ saḫī ola civān-merd
Vire ‘ışḳ yolına cān-ı şīrīni

109. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3300
Mısra: **2**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Derde düşdüm bulmadum gerçi emi
Līk yig ‘ışḳuñ cihāndan bir demi

110. **‘ışḳ:**
Gazel 3305
Mısra: **8**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

İy zāhid-i bārid-nefes nedür bu baḥs ü bu cedel
Añlayımazsın fāriġ ol ‘ışḳ içre ḳīl ü ḳālümi

111. **‘ışḳ:**
Gazel 3306
Mısra: **10**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Baş terkin urup kıydı bu cānına Muḥibbī
Bu ‘ışḳ yolıdur siz anı sanmañuz ki kem itdi

112. **‘ışḳ:**
Gazel 3308
Mısra: **7**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Bir iken ‘ışḳ yolı zāhid anı iki görür
Biri iki görinür olıcak gözi şaşı

113. **‘ışḳ:**
Gazel 3309
Mısra: **5**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Ġamuñ toḫmını yir ‘ışḳ içre kārum
Görinmez baña ġayrı kār u bārı

114. **‘ışḳ:**
Gazel 3309
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Muḥibbī ol melāmet ‘ışḳ içinde
Gözetme hergiz nāmūs u ‘ārı

115. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3310
Mısra: **5**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

N’ola ger ‘ışḳuñ ile bendeñ olsam
Olupsın dü cihānuñ sen ḥabībi

116. **‘ışḳ:**
Gazel 3311
Mısra: **3**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Āşıḳ olmaz ‘ışḳ bāzārında şevket bir pula
Bunlaruñ merġūb metā‘ı ancak efgendegī

117. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3317
Mısra: **10**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Gitdi ise kūh-ken geldi Muḥibbī yirine
Ḫālī olmaz dōstlar ‘ālemde ‘ışḳuñ mīşesi

118. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3322
Mısra: **11**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Diler Muḥibbī ‘ışḳuñ derd ü belāsı çokdur
Gün geçdügince artar bu gönlümüñ de āhı

119. **‘ışḳ-ıla:**-*ıla*
Gazel 3323
Mısra: **11**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Baş u cān terkin uram ‘ışḳ-ıla pervāne gibi
Dimiş idüñ yirine getür olup sözüñ eri

120. **‘ışḳuñuñ:**
Gazel 3327
Mısra: **1**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

İy göñül gel sīnede yak ‘ışḳuñuñ fānūsını
‘Āşıḳ olan bāda virür ‘ār-ıla nāmūsını

121. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3337
Mısra: **1**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Olsa idüm ‘ışḳuñ ile zār u rüsvā kāşki
Hem-çünān dīvāneler ḫaylinde şeydā kāşki

122. **‘ışḳ:**
Gazel 3340
Mısra: **13**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Kimdür Muḥibbī ‘āşıḳ ‘ışḳ içre sorsalar
Dirdüm belā vü miḥnet ile bir melāmeti

123. **‘ışḳ:**
Gazel 3344
Mısra: **7**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Olsun ḥaḳīḳī çünki gerekdür ḥaḳīḳī ‘ışḳ
Taḥsīn diye kim göre bu ‘ışḳ-bāzuñı

124. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3354
Mısra: **4**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Gözüm yaşardı āh-ıla zerd oldı ruḫlarum
Bunlar olınca bellüdür ‘ışḳuñ ‘alāmeti

125. **‘ışḳına:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3356
Mısra: **13**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

İy Muḥibbī anuñ içün ‘ışḳına dil bagladum
‘Āşıḳın nā-ḥaḳ yire öldürmek aña ḫū gibi

126. **‘ışḳdan:**-*dan*
Gazel 3357
Mısra: **8**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Naṣīb itmiş ezelden çün sunıldı baña kār-ı ‘ışḳ
N’iderem ‘ışḳdan ġayrı cihān içinde ben kārı

127. **‘ışḳ[ı]:**-*ı*
Gazel 3361
Mısra: **1**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Māh-rūlar ‘ışḳ[ı] bu āşüfteden ayrılmadı
Tā beni ser-geşte vü [rü]svā-yı ‘ālem kılmadı

128. **‘ışḳdan:**-*dan*
Gazel 3370
Mısra: **7**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Ḥamdü-lillāh bir nefes ben olmadum ‘ışḳdan cüdā
Virilüpdür ana raḥminden maḥabbet ‘ālemi

129. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3381
Mısra: **14**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Bir dem Muḥibbī olmaya huşyār ḥaşre dek
Rūz-ı elest içeli ‘ışḳuñ ayagını

130. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3387
Mısra: **10**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Bu Muḥibbī āteş-i ruḫsāruña oldı sipend
İtdügin ‘ışḳuñ yolında ādemī-zād itmedi

131. **‘ışḳuñ-ıla:**-*uñ, --ıla*
Gazel 3391
Mısra: **6**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

N’içün işitmeyesin āh u fiġānumı benüm
Yoḫsa ḫoşcā mı gelür ‘ışḳuñ-ıla zārlıgı

132. **‘ışḳıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 3396
Mısra: **7**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Ne bilür ḥālüm benüm ‘ışḳıyla bī-cān oldugum
Şol ki bu miḥnet ü ġam-ıla ayakdaş olmadı

133. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3402
Mısra: **1**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Bilmedi Ferhād’a sordum nedür ‘ışḳuñ bīşesi
Kūhkenlikdür hemān ancak anuñ endīşesi

134. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3402
Mısra: **10**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

İy Muḥibbī kūh-ı āhenseñ de bil āḫir seni
Rīze rīze idiserdür uşbu ‘ışḳuñ tīşesi

135. **‘ışḳ-ıla:**--*ıla*
Gazel 3415
Mısra: **10**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Şem‘-veş tā ṣubḥ olınca giceler yaşlar döküp
İy Muḥibbī ‘ışḳ-ıla pür nār gördüm kendümi

136. **‘ışḳ-ıla:**-*ıla*
Gazel 3422
Mısra: **2**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

İy göñül sevdā-yı zülfine hevādār it beni
Giceler tā ṣubḥa dek ‘ışḳ-ıla bīdār it beni

137. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3441
Mısra: **6**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Sulṭān-ı ‘ışḳ ‘āşıḳa cān terkin emr ider
‘Āşıḳ degül mi tutmaya ‘ışḳuñ yasagını

138. **‘ışḳ:**
Gazel 3451
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

‘Aḳl-ıla ‘ışḳ sīnede sıgmaz Muḥibbiyā
Her biri dir ki anı ḳabūl eyle ya beni

139. **‘ışḳ:**
Gazel 3456
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Muḥibbī ‘ışḳ ara sende gedā vü pādişā birdür
Ayāz’a niçe kul idi işitmedüñ mi Maḥmūd’ı

140. **‘ışḳuñuñ:**
Gazel 3456
Mısra: **1**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Eger olmasa sīnemde nigārā ‘ışḳuñuñ odı
Yana çıkar depemden şem‘-veş her gice dūdı

141. **‘ışḳ:**
Gazel 3457
Mısra: **7**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Arayu ‘ışḳ rāhın Ferhād u Ḳays’ı gör kim
Birisi deşte varup birisi taga düşdi

142. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3464
Mısra: **1**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Ḫāne-i dilde ezel ‘ışḳuñ uran bünyādını
Kapusı üzre ḫarāb-ābād yazmış adını

143. **‘ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 3472
Mısra: **6**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

İy saçı leylī dil-i Mecnūn’a yüz göstermeyüp
Eyledüñ ‘ışḳuñ beyābānında sergerdān beni

144. **‘ışḳ:**
Gazel 3473
Mısra: **1**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Sīnemde ‘ışḳ dikdi maḥabbet livāsını
Geydürdi ben belākeşe miḥnet libāsını

145. **‘ışḳ:**
Gazel 3478
Mısra: **1**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Kūhken geldi bu ‘ışḳ bünyādına bir taş kodı
Kaldurup ol taşı yirine bu göñlüm baş kodı

146. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3482
Mısra: **1**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Yüzümi zerd eyledi ‘ışḳuñ benüm ayvā gibi
Bagrumı taş itdi hicrüñ lāle-i ḥamrā gibi

147. **‘ışḳuñ:**--*uñ*
Gazel 3498
Mısra: **4**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Beni rüsvā idüp dīvāne kıldı
Girelden gūşuma ‘ışḳuñ ṣadāsı

148. **‘ışḳına:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3499
Mısra: **9**
Aşk II Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Muḥibbī ‘ışḳına şāhid gerekse
Getüre eşk-ile āhı güvāhı

‘ışḳ ara:

1. **‘ışḳ ara:**
Gazel 3118
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Aşkta, aşk içinde, âşıkken.

Vādī-i ‘ışḳa düşen bulur maḥabbet yolların
‘Āşıḳ oldur ‘ışḳ ara Mecnūnlayın ol ferd ola

2. **‘ışḳ ara:**
Gazel 3227
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkta, aşk içinde, âşıkken.

‘Işḳ ara cānın revān itmekdür ‘āşıḳ pīşesi
Bundan özge ‘ālem içre yok-durur endīşesi

3. **‘ışḳ ara:**
Gazel 3233
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkta, aşk içinde, âşıkken.

Egerçi ‘ışḳ ara derd ü elem çok
Ne ġam sensin çü derdümüñ ṭabībi

‘ışḳ dervendi:

1. **‘ışḳ dervendi:**-*i*
Gazel 3416
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın aşılması güç olan dar geçidi.

Yine cān naḳdini virmek muḳarrerdür saña iy dil
Ki zīrā bācsuz hergiz geçilmez ‘ışḳ dervendi

‘ışḳ ehli:

1. **‘ışḳ ehli:**
Gazel 3244
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşıklar.

‘Āşıḳ gözine ḫāk-i der-i yār var iken
‘Işḳ ehli n’ider uşbu cihān tūtiyāsını

2. **‘işḳ ehli:**-*nüñ*
Gazel 3232
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
I. Aşk erbabı. II. Âşıklar.

Dil ġamzesi tīġına gerden sunar müdām
‘Işḳ ehlinüñ görmedi kimse cazāsını

3. **‘işḳ ehli:**-*nüñ*
Gazel 3232
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
I. Aşk erbabı. II. Âşıklar.

‘Işḳ ehlinüñ ḫākini eflāke ger ṣabā
Ḥavrā çeke sürme diyü ḫāk-i pāsını

4. **‘işḳ ehli:**-*i, -n, -e*
Gazel 3408
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, âşıklar.

İy ḫˇāce katı müşkil olur ‘ışḳ kitābı
‘Işḳ ehline keşf ola meger ko sen o bābı

5. **‘ışḳ ehli:**
Gazel 3409
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, âşıklar.

Sīneye gelse müjeñ tīri eyā kaşı kemān
Anı ‘ışḳ ehli bilür cānına rāḥat kapusı

6. **‘ışḳ ehli:**-*i, -n, -e*
Gazel 3417
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, âşıklar.

Zāhidā bakduñ ḥaḳāretle yine ‘ışḳ ehline
‘Ucb idüp gördüñ tekebbürle i miskīn kendüñi

7. **‘ışḳ ehli:**
Gazel 3439
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, âşıklar.

İşitdi cān kulagı bu nidāyı
Ki ‘ışḳ ehli n’ider tāc u ḳabāyı

8. **‘ışḳ ehli:**
Gazel 3193
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk erbabı. II Âşıklar.

Nigāruñ kūyını görüp dimişler Ka‘be ‘ışḳ ehli
Anuñçün anda ‘āşıḳlar iderler cān ḳurbānı

‘ışk eri:

1. **‘ışḳ eri:**
Gazel 3196
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül sahibi, âşık.

Bār-ı ġama Muḥibbī niçe ṭāḳat olur āh
Eyleye añа ‘ışḳ eri ancak taḥammüli

2. **‘işḳ eri:**-*i, -nüñ*
Gazel 3317
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül sahibi, âşık.

Tīġ-i ġamzeñ görse bu dil baş açup karşu varur
‘Işḳ erinüñ olmaz hīç nesneden endīşesi

‘ışk eri ol-:

1. **‘ışḳ eri ol-:**--*sa*
Gazel 3121
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk adamı olmak.

Şīrīn lebinüñ yādına bir ‘ışḳ eri olsa
Cān terkin urup rāh-ı belā içre seçilse

‘ışk ili:

1. **‘ışḳ ili:**-*nüñ*
Gazel 3367
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ülkesi.

Öñce Mecnūn ile Ferhād’ı karagula salup
Yürürem şimdi benem ‘ışḳ ilinüñ pādişehi

‘ışḳ nārı:

1. **‘ışḳ nārı:**-*ı*
Gazel 3192
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.

Depemden mi çıkardı dūd-ı āhum
Eger yanmasa dilde ‘ışḳ nārı

2. **‘ışḳ nārı:**-*ı*
Gazel 3442
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.

Çıkarsa göklere āhum ne tañdur
Yanar çün sīnem içre ‘ışḳ nārı

‘ışk ol-:

1. **‘ışḳ ol-:**-*up*
   Gazel 3161
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Aşık olmak, birine veya bir şeye karşı aşırı sevgi beslemek.

Gül yüzinde küfr-i zülfin görse zāhid ‘ışḳ olup
Baglanurdı cān u dilden zülfinüñ zünnārına

‘ışk-bāz:

1. **‘ışḳ-bāzuñı:**-*uñ, -ı*
   Gazel 3344
   Mısra: **8**
   “Aşkla oynayan” Âşık olmadığı halde yalan yere âşık görünen (kimse), yalancı âşık.

Olsun ḥaḳīḳī çünki gerekdür ḥaḳīḳī ‘ışḳ
Taḥsīn diye kim göre bu ‘ışḳ-bāzuñı

‘ışk-ı mecāzī:

1. **‘ışḳ-ı mecāzī:**-*y, -e*
   Gazel 3436
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Mecazî aşk, beşerî aşk.

Virme Muḥibbī ‘ışḳ-ı mecāzīye dil sakın
Bak cān göziyle görinür āḫir nedāmeti

‘ışk-ıla:

1. **‘ışḳ-ıla:**
   Gazel 3372
   Mısra: **10**
   Aşkla, yürekten.

Rāh-ı ‘ışḳ içre dilā gerçi var endūh-ı elem
Cān-ıla eyle ḳabūl ‘ışḳ-ıla artur ṭalebi

‘ışḳuñ livāsını dik-:

1. **‘ışḳuñ livāsını dik-:**-*uñ, -s, -ı, -n, -ı, -di*
   Gazel 3232
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Aşk bayrağını/sancağını dikmek: (Bir yeri) Zaptedip hükmü altına almak.

Sulṭān-ı ‘ışḳ aldı bu göñlün ḥiṣārını
Dikdi o demde üstine ‘ışḳuñ livāsını

İ

i:

1. **imiş:**-*miş*
   Gazel 3234
   Mısra: **6**
   İ- yardımcı fiili.

Gözüme didüm sen itdüñ beni derde mübtelā
Senden imiş göñlüme iren belā-yı vaḥşeti

2. **iken:**-*ken*
   Gazel 3308
   Mısra: **7**
   İ- yardımcı fiili.

Bir iken ‘ışḳ yolı zāhid anı iki görür
Biri iki görinür olıcak gözi şaşı

3. **iken:**-*ken*
   Gazel 3255
   Mısra: **5**
   I- ek fiili.

Billūr iken yıkılur bu nüh felek olur ḫarāb
Sīm ü zerle pes neden yüce kılursın nāmuñı

4. **idi:**-*di*
   Gazel 3160
   Mısra: **3**
   "-i" yardımcı fiili.

Murġ-ı dil feryād iderdi turmaz idi bir nefes
Ol lebi mül ruḫları gül zülfi reyḥān olmasa

5. **imiş:**-*miş*
   Gazel 3257
   Mısra: **6**
   "-i" yardımcı fiili.

Dutıldı göñül bir perīnüñ zülf[i] bendine
Yazu imiş başa bu da bir belā gibi

6. **i:**
   Gazel 3417
   Mısra: **8**
   Ey, seslenme edatı.

Zāhidā bakduñ ḥaḳāretle yine ‘ışḳ ehline
‘Ucb idüp gördüñ tekebbürle i miskīn kendüñi

7. **idi:**-*di*
   Gazel 3204
   Mısra: **5**
   "i-" Ekfiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Dīdār ‘āşıḳı olmasa idi benüm gibi
Akar mıydı göz yaşı āb-ı revān daḫı

8. **idi:**-*di*
   Gazel 3370
   Mısra: **1**
   "İ" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ḫoş ṣafā vü ẕevḳ idi ‘ālemde vuṣlat ‘ālemi
Olmasa idi anuñ ardınca fırḳat ‘ālemi

9. **idi:**-*di*
   Gazel 3373
   Mısra: **5**
   "İ" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Āşinālık olmaya idi ezelden kāşkī
Āşinālıkdan saña çün yig gelür bīgānegī

10. **idi:**-*di*
    Gazel 3429
    Mısra: **3**
    "İ" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Maḫmūr olalı nāz-ıla bīmār idi çeşmi
Nūş eyleyeli kanumı bir pāre tayandı

11. **idi:**-*di*
    Gazel 3456
    Mısra: **10**
    "İ" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Muḥibbī ‘ışḳ ara sende gedā vü pādişā birdür
Ayāz’a niçe kul idi işitmedüñ mi Maḥmūd’ı

12. **idüm:**-*dü, -m*
    Gazel 3446
    Mısra: **4**
    "i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).

Komazsam tañ mıdur bir dem ‘aşā-yı āhı ben elden
Cüvān idüm ġam-ı ‘ışḳuñ çekelden beni pīr itdi

13. **imiş:**-*miş*
    Gazel 3004
    Mısra: **8**
    "-i" ek fiili (duyulan geçmiş zaman çekimi).

Gözümüñ çeşmesārına gelür bir dem ḳarār itmez
Katı düşvār imiş düşvār göñül virmek perī-zāda

14. **imiş:**-*miş*
    Gazel 3399
    Mısra: **1**
    "-i" ek fiili (duyulan geçmiş zaman çekimi).

Āh ne müşkil imiş dünyāda yār ayrulıgı
Görmeyem bir daḫı ben sevgülü yār ayrulıgı

15. **iseñ:**-*se, -ñ*
    Gazel 3312
    Mısra: **1**
    "İ-" ek-fiilinin şart çekimi.

Şi‘r ara şā‘ir iseñ gel bakma ṭarz-ı selefi
Yime ḥayvān ṣıfat dile gelen her ‘alefi

16. **iken:**-*ken*
Gazel 3282
Mısra: **6**
"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış şeklidir. II İken, "-dığı zaman, esnasında.".

Cām-ı ‘ışḳ[ı] nūş idüp içdi maḥabbet cür‘asın
Ẕū-fünūn ‘āḳil iken mecnūnı şeydā eyledi

17. **iken:**-*ken*
Gazel 3342
Mısra: **3**
"-i" ek fiili.

Dūd-ı āhum var iken zer-baf ü aṭlas n’iderem
Baña yiter ki bürür ol siyeh şāl beni

18. **imiş:**-*miş*
Gazel 3347
Mısra: **9**
"-i" ek fiili.

Merd olan virmez imiş çünki bu dünyāya göñül
Sen daḫı eyle Muḥibbī gele merdāneligi

19. **iseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 3085
Mısra: **7**
"i" ek fiilinin şart eki almış şekli.

Ger şāh iseñ de vaḳtüñi ḫoş gör geçer nefes
Aldanma sakın salṭanatuñ taḫt u tācına

20. **iseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 3330
Mısra: **7**
"i" ek fiilinin şart eki almış şekli.

İtmez iseñ ger vefā kıl bārī gel cevr ü cefā
Her ne yüzden ise ḫoşdur yār añmak yārını

21. **iseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 3343
Mısra: **2**
"i" ek fiilinin şart eki almış şekli.

Ger tīġ-ı cefā ile döke yirlere kanı
Saklama eger ‘āşıḳ iseñ sen dilā cānı

22. **iseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 3394
Mısra: **9**
"i" ek fiilinin şart eki almış şekli.

İy Muḥibbī rind olmak ister iseñ ḥaşre dek
Leblerinden būs eyle dil-rübānuñ mül gibi

23. **idi:**-*di*
Gazel 3386
Mısra: **3**
"-i" ek fiilin öğrenilen geçmiş zaman çekimi.

Bulmış-ıdum dünye içre her ne kim maḳṣūd idi
Dergeh-i ma‘ṣūḳda key ihtirāmum var-ıdı

24. **iken:**-*ken*
Gazel 3011
Mısra: **8**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken, anlamında).

İdesiz ḫāk-i derinden bārī ḫışt-i merḳadüm
Ḫasta iken gelmedi bir kerre çün bālīnüme

25. **iken:**-*ken*
Gazel 3475
Mısra: **6**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken, anlamında).

Gülşen-i ḥüsn içre gül gibi cemālin ‘arż idüp
Lāl iken ‘uşşāḳı bülbül gibi gūyā eyledi

26. **idi:**-*di*
Gazel 3403
Mısra: **6**
"i" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman eki.

Ger öldürürse ‘āşıḳı ġamzeñ ‘aceb midür
Bulur mı idi ger ire Ḥaḳḳ’uñ hidāyeti

27. **idi:**-*di*
Gazel 3288
Mısra: **10**
"i" yardımcı fiili.

Başa iltdi bu Muḥibbī yine ‘ışḳuñ kārını
Ḥamdü-lillāh gerçi kim ‘ālemde müşkil kār idi

28. **imiş:**-*miş*
Gazel 3223
Mısra: **4**
"i-" yardımcı fiili.

Derd-i ‘ışḳa dōstlar ‘ālemde gördüm çāre yok
Arayup buldum ki āḫir ölmek imiş çāresi

29. **ise:**-*se*
Gazel 3103
Mısra: **5**
"i-" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hâli.

Ḫaṭuñ terk eylemez ise ḫaṭāyı
Siyāh eyler felek saḳfını nāle

30. **ise:**-*se*
Gazel 3190
Mısra: **3**
"i-" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hâli.

Seni cān-ıla eger sevdüm ise sanma günāh
Kimdür ola ki görüp sevmeye sen pādişehi

31. **idi:**-*di*
Gazel 3370
Mısra: **2**
"i-" ek fiili görülen geçmiş zaman çekimi.

Ḫoş ṣafā vü ẕevḳ idi ‘ālemde vuṣlat ‘ālemi
Olmasa idi anuñ ardınca firḳat ‘ālemi

32. **i:**
Gazel 3395
Mısra: **8**
Ve, ile.

Dir-imiş müdde‘ī yāra degüldür yolına ṣādıḳ
Ma‘āẕ-Allāh ma‘āẕ-Allāh degülven ben i ṣāh egri

33. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 3160
Mısra: **1**
"i-" yardımcı fiili.

N’eyler idüm cānı ben ‘ālemde cānān olmasa
Bülbül efġān eylemezdi ger gülistān olmasa

34. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 3190
Mısra: **10**
"i-" yardımcı fiili.

Āsitānında Muḥibbī’ye eger bende dise
Ṣādlıkdan atar idüm göge ol dem külehi

35. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 3300
Mısra: **7**
"i-" yardımcı fiili.

İrmese idüm lebüñ tiryāḳına
Öldürür idi beni zülfüñ semi

36. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 3352
Mısra: **5**
"i-" yardımcı fiili.

Dehenüñ rāzını bu dilde nihān itmiş idüm
Güldüñ iy dōst ‘ayān oldı baña sırr-ı ḫafī

37. **iken:**-*ken*
Gazel 3165
Mısra: **5**
"i-" yardımcı fiili.

Mest-i ḫarāb iken ne ‘acebdür ki gözleri
Miḥrāb idüp kaşın geçer evvel ḳıyāmete

38. **iken:**-*ken*
Gazel 3188
Mısra: **7**
"i-" yardımcı fiili.

Gürbe iken katumda şīr ü peleng
Bir gözi āhū beni şikār itdi

39. **iken:**-*ken*
Gazel 3189
Mısra: **7**
"i-" yardımcı fiili.

Ḫūblardan fāriġ iken başuma sulṭān-ıdum
İy felek n’itdüm saña kim derdnāk itdüñ beni

40. **iken:**-*ken*
Gazel 3213
Mısra: **3**
"i-" yardımcı fiili.

Mürde iken zinde itdi cümle ezhārı ṣabā
Tāze cān buldu kamusı irdi nefḫ-i ‘İsevī

41. **iken:**-*ken*
Gazel 3233
Mısra: **5**
"i-" yardımcı fiili.

Yolın azıtmış iken togrı yola
Getürdüñ niçe biñ ehl-i ṣalībi

42. **iken:**-*ken*
Gazel 3244
Mısra: **7**
"i-" yardımcı fiili.

‘Āşıḳ gözine ḫāk-i der-i yār var iken
‘Işḳ ehli n’ider uşbu cihān tūtiyāsını

43. **iken:**-*ken*
Gazel 3259
Mısra: **8**
"i-" yardımcı fiili.

‘Işḳa düşelden ammā kim geldi belālar başuma
Başuma buyruk daḫı yürür iken ferzānegī

44. **iken:**-*ken*
Gazel 3298
Mısra: **3**
"i-" yardımcı fiili.

Çeşmüñ cūy-ı ḫayālüñ ile ābādān iken
Eksilür sanma ḫayālüñ yāḫū ol cū kalmadı

45. **iken:**-*ken*
Gazel 3301
Mısra: **9**
"i-" yardımcı fiili.

Liyāḳat yok iken bende kılup luṭf u teraḥḥümler
Bi-ḥamdillāh Muḥibbī kim birūn idi derūn oldı

46. **iken:**-*ken*
Gazel 3308
Mısra: **3**
"i-" yardımcı fiili.

Ḥasretle bu gözüm yaşı benüm cūlar iken
Gün-be-gün budur ʻaceb arta bu göñlüm ʻaṭaşı

47. **idi:**-*di*
Gazel 3156
Mısra: **12**
"i-" yardımcı fiili.

Ney gibi ʻaceb midür anuñ bagrı delinse
Lāyıḳdur aña niye uyar idi hevāya

48. **idi:**-*di*
Gazel 3156
Mısra: **13**
"i-" yardımcı fiili.

Pehlūya çeküp kuçmag olur idi nigārı
Vuṣlatda Muḥibbī girmese pīrāhen araya

49. **idi:**-*di*
Gazel 3180
Mısra: **6**
"i-" yardımcı fiili.

Cilve eylerdi çemende nāz-ıla ṭāvūs-vār
Murġ-ı dil ṣayd itmege ṣahbāz-ı bī-pervā idi

50. **idi:**-*di*
Gazel 3180
Mısra: **8**
"i-" yardımcı fiili.

Nāle eylerdi maḳām-ı rāstda muṭrib daḫı
Giceler tā ṣubḥ olınca nāylar gūyā idi

51. **idi:**-*di*
Gazel 3180
Mısra: **10**
"i-" yardımcı fiili.

Naʻra-i mestān-ıla iñler Muḥibbī çeng ü 'ūd
Muttaṣıl deyr-i muġān tā ṣubḥa dek ġavgā idi

52. **idi:**-*di*
Gazel 3250
Mısra: **3**
"i-" yardımcı fiili.

Mürde idi zinde kıldı cümle ezhārı ṣabā
Tāze cān buldı kamusı irdi nefḥ-i ʻĪsevī

53. **idi:**-*di*
Gazel 3288
Mısra: **1**
"i-" yardımcı fiili.

Dün gice çeşmüm benüm bī-ḫˇāb u necb bī-dār idi
Mūnisüm tā ṣubḥa dek dilde ḫayāl-i yār idi

54. **idi:**-*di*
Gazel 3288
Mısra: **2**
"i-" yardımcı fiili.

Dün gice çeşmüm benüm bī-ḫˇāb u necb bī-dār idi
Mūnisüm tā ṣubḥa dek dilde ḫayāl-i yār idi

55. **idi:**-*di*
Gazel 3288
Mısra: **4**
"i-" yardımcı fiili.

Ḫande kılsa lebleri her bār şekker gösterür
Aña karşu girye-i çeşmümde gevher-bār idi

56. **idi:**-*di*
Gazel 3288
Mısra: **6**
"i-" yardımcı fiili.

Leẕẕeti şīrīn lebi güftārını göñül didi
Allāh Allāh ḳudretinden bir şeker-güftār idi

57. **idi:**-*di*
Gazel 3288
Mısra: **8**
"i-" yardımcı fiili.

Ḫˇābda her ne didi cümle ferāmūş eyledüm
Gerçi dilden gitmeyüp tā ṣubḥa dek tekrār idi

58. **idi:**-*di*
Gazel 3300
Mısra: **8**
"i-" yardımcı fiili.

İrmese idüm lebüñ tiryāḳına
Öldürür idi beni zülfüñ semi

59. **idi:**-*di*
Gazel 3301
Mısra: **10**
"i-" yardımcı fiili.

Liyāḳat yok iken bende kılup luṭf u teraḥḥümler
Bi-ḥamdillāh Muḥibbī kim birūn idi derūn oldı

60. **idi:**-*di*
Gazel 3307
Mısra: **2**
"i-" yardımcı fiili.

Geçdi dirīġ ġuṣṣa ile ʻömr-i cevānı
Surḫ idi ezel şimdi bulup çehre ḫazānı

61. **ise:**-*se*
Gazel 3165
Mısra: **3**
"i-" ek fiilinin şart eki almış şekli.

ʻIşḳ yolında olur ise şād olur göñül
Bir ḫasta gibi irişe āḫir selāmete

62. **iken:**-*ken*
Gazel 3307
Mısra: **9**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali.

Ġam bārına ṭāḳat yok iken āh Muḥibbī
Arturdı cefā gelüp bak o bār-ı girānı

63. **idi:**-*di*
Gazel 3180
Mısra: **1**
"i-" yardımcı fiil.

Kanı ol dem kim baña deyr-i muġān me'vā idi
Gözde ḫātırda hemān ol muġbeçe tersā idi

64. **idi:**-*di*
Gazel 3180
Mısra: **2**
"i-" yardımcı fiil.

Kanı ol dem kim baña deyr-i muġān me'vā idi
Gözde ḫātırda hemān ol muġbeçe tersā idi

65. **idi:**-*di*
Gazel 3180
Mısra: **4**
"i-" yardımcı fiil.

Ger ola deyr-i muġān ḳaṣr-ı behişt olmaz 'aceb
Muġbeçe ġılmān şarāb-ı kevser ol ṣahbā idi

66. **idi:**-*di*
Gazel 3237
Mısra: **9**
"i-" yardımcı fiil.

'Ahdüm bu idi baglamayam bir kese göñül
İllā Muḥibbī komadı göñül baña beni

67. **idi:**-*di*
Gazel 3239
Mısra: **3**
"i-" yardımcı fiil.

Gerçi rüsvā idi göñlüm görse ger rüsvālıgum
Ögrenürdi dōstlar benden gelüp rüsvālıgı

68. **idi:**-*di*
Gazel 3268
Mısra: **8**
"i-" yardımcı fiil.

Yakuban pervānesin dönüp eger raḥm itmese
Olmaz idi giceler şem'-i şerāruñ giryesi

69. **iken:**-*ken*
Gazel 3367
Mısra: **7**
"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (-iken).

İy melek-çehre senüñ ḳadd-i bülendüñ var iken
Katı kūteh görinür gözlerüme serv-i sehī

70. **imiş:**-*miş*
Gazel 3272
Mısra: **9**
"i-" yardımcı fiili.

Dār-ı dünyāya denī dirler imiş çünki ezel
Kim aña meyl ide elbette olur ol da denī

71. **idüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 3272
Mısra: **7**
"i-" yardımcı fiili.

Dimiş idüñ ki seni vaṣlum ile şād ideyim
Ne tīz unıtduñ eyā dōst ol 'ahd kanı

i-:

1. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 3153
Mısra: **12**
"-i" yardımcı fiili.

Baḥr-i 'ışḳa iy Muḥibbī niceler ġarḳ oldılar
Görmedüm bir kimse dir idüm anuñ pāyānına

2. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 3337
Mısra: **1**
"-i" yardımcı fiili.

Olsa idüm 'ışḳuñ ile zār u rüsvā kāşki
Hem-çünān dīvāneler ḫaylinde şeydā kāşki

3. **iseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 3168
Mısra: **5**
"i-" yardımcı fiili.

Ṭālib iseñ vaṣl-ı yāra elde sīm ü zer gerek
Yoksa bil olmaz müyesser ḳuvvet-i bāzū-y-ıla

4. **idi:**--*di, -*
Gazel 3230
Mısra: **7**
"i-" ek fiili.

Ol güzeller şāhını ger görse idi bir naẓar
Unudurdı zāhid-i bārid-nefes evrādını

5. **idi:**-*di*
Gazel 3084
Mısra: **4**
"-i" ek fiili.

Ben ezel bezminde içmişdüm maḥabbet cāmını
Mest olup 'ışḳ ile cānum irmiş idi kāmına

6. **ise:**-*se*
Gazel 3262
Mısra: **7**
"İ-" ek fiili.

Zecr ü hicr-ile murāduñ āḫir öldürmek ise
Bārī tīz öldüregör çekmeye tā ol miheni

7. **iken:**-*ken*
Gazel 3355

Mısra: **14**
"İ-" ek fiili.

‘Işḳ kitābını Muḥibbī yine ezber okudı
Bir ḥarf bilmez iken elif-bādan ġayrı

8. **iken:**-*ken*
Gazel 3445
Mısra: **9**
"İ-" ek fiili.

İy Muḥibbī ḫāne-i dilde iken māṭlūb-ı dil
Anı ġāfil görme ki ol araya her sū seni

9. **imiş:**-*miş*
Gazel 3339
Mısra: **1**
"İ-" ek fiili.

Katı müşkil kār imiş ‘ālemde yār eksükligi
Bülbüle düşvār degül mi gül‘iẕār eksüklügi

10. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 3481
Mısra: **5**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Dir idüm kūh-ı belāda çekdügüm bir bir aña
Ol lebi şīrīn şeker-güftārı görsem bir daḫı

11. **idüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 3323
Mısra: **12**
"i-" ek fiili.

Baş u cān terkin uram ‘ışḳ-ıla pervāne gibi
Dimiş idüñ yirine getür olup sözüñ eri

ibn-i vakt ol:

1. **ibn-i vaḳt ol:**
Gazel 3497
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Zamânın gerektirdiği şekilde hareket eden, zamâna uyan, mizaca ve duruma göre konuşan kimse. 2. tasavvuf. Geçmiş ve gelecek kaydından kurtulup kendisi için sâdece içinde bulunduğu zaman var olan ve o zamânın gereklerini yerine getiren, böylece Allah'ın o andaki tecellîsine uyan sûfî.

İbn-i vaḳt ol iy gönül ḫoş gör şarāb u şāhidi
Zāhide olsun mübārek kevser ü ḥavrāları

ibrām id:

1. **ibrām id:**-*ı, -e*
Gazel 3407
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bıktırıncaya kadar üstüne düşme, can sıkacak şekilde ısrar etme, zorlama.

Bu Muḥibbī tevbe itmişdür meye ol vaḳt sır
Sāḳī-i gül-ruḫ ide ibrāmı bayram irtesi

‘ibret:

1. **‘ibret:**
Gazel 3127
Mısra: **5**
Bir olaydan çıkarılan göz açıcı, uyarıcı ders.

Sen sen ol kendüñi görme saña bu ‘ibret yiter
Sernigūn oldı ġurūr-ıla binenler kerkese

2. **‘ibret:**
Gazel 3241
Mısra: **14**
Bir olaydan çıkarılan göz açıcı, uyarıcı ders.

İy Muḥibbī kimseye gelmez bu dünyādan vefā
Saña bir ‘ibret yiter İskender ü Dārā gibi

3. **‘ibretle:**-*le*
Gazel 3298
Mısra: **8**
Bir olaydan çıkarılan göz açıcı, uyarıcı ders.

Seyl-i eşküm seyle virdi yine bu dil kişverin
Dir gören ‘ibretle bunda ḫāne vü gū kalmadı

‘ibret al:

1. **‘ibret al:**
Gazel 3191
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ders almak.

Muḥibbī ‘ibret al her bir çiçekden
Temāşā eyle ṣun‘-ı Kirdigār’ı

2. **‘ibret al:**-*up*
Gazel 3345
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ders almak.

Bakup Muḥibbī ‘ibret alup dir vefāsı yok
Neler getürdi ‘āleme dünyā benüm gibi

3. **‘ibret al:**
Gazel 3453
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ders almak.

Bāġı seyr eyle Muḥibbī bir münāsib yār-ıla
‘İbret al gör niçe açılmış cihānuñ gülleri

4. **‘ibret al:**
Gazel 3109
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ders almak.

Gül eyyāmı geçer bir hafta ancak
Muḥibbī ‘ibret al bakup bu ḥāle

‘ibret al-:

1. **‘ibret al-:**
   Gazel 3239
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Ders almak.

Ḳudret-i Ḥaḳḳ’ı temāşā eyleyüben ‘ibret al
Yüridür murgı hevāda su içinde balıgı

ibrişim:

1. **ibrişimden:**--*den*
   Gazel 3081
   Mısra: **6**
   Bükülmüş ipekten iplik.

Lāle ḫaddüñ üzre cānā cā-be-cā ḫaṭṭ-ı siyāh
İbrişimden san ḥayāl işi-durur al üstine

iç:

1. **içmişdüm:**-*miş, -dü, -m*
   Gazel 3084
   Mısra: **3**
   Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Ben ezel bezminde içmişdüm maḥabbet cāmını
Mest olup ‘ışḳ ile cānum irmiş idi kāmına

2. **içeli:**-*eli*
   Gazel 3381
   Mısra: **14**
   Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Bir dem Muḥibbī olmaya huşyār ḥaşre dek
Rūz-ı elest içeli ‘ışḳuñ ayagını

3. **içüben:**-*üben*
   Gazel 3433
   Mısra: **9**
   Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

İy Muḥibbī içüben mest-i ḫarābāt[ī] olup
Toptolu eyleyelüm na‘ra ile āfāḳı

4. **içerem:**-*er, -em*
   Gazel 3434
   Mısra: **5**
   Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

İçerem cām-ı şarābı tā irince cān lebe
Sāḳiyā sun destüme sen sāġar-ı leb-ber-lebi

5. **içdi:**-*di*
   Gazel 3282
   Mısra: **5**
   Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.

Cām-ı ‘ışḳ[ı] nūş idüp içdi maḥabbet cür‘asın
Ẕū-fünūn ‘āḳil iken mecnūnı şeydā eyledi

6. **içürse:**-*ür, -se*
   Gazel 3014
   Mısra: **8**
   İçmek; bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Yimem ġam olalı tiryāk-i la‘lüñ
İçürse mār-ı zülfüñ baña sem de

7. **içeli:**-*eli*
   Gazel 3331
   Mısra: **11**
   İçmek; bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Kendüden geçdi Muḥibbī içeli ġam cür‘asın
Dest-i hicrān vāy eger suna dolı peymāne[y]i

8. **içüpdür:**-*üp, -dür*
   Gazel 3010
   Mısra: **3**
   Yudumlamak. II aşk şarabı bağlamında "aşk şarabıyla sarhoş olmak, âşık olmak.".

Ezel mey-ḫānesinden kim içüpdür cür‘a-i ‘ışḳı
Ebed tā rūz-ı maḥşerde bulınsa tañ mı mestāne

9. **içsün:**-*sün*
   Gazel 3086
   Mısra: **13**
   Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak II içmek.

Mey yirine göz göre ko kanuñı içsün senüñ
Yine uyarduñ Muḥibbī sen o çeşmi serḫoşa

10. **içüp:**-*üp*
   Gazel 3125
   Mısra: **3**
   Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak // içki içmek.

İçüp mey geldi tābından ‘iẕārına ‘arāḳ yir yir
Seḥer vaḳtında san düşmiş gülüñ eṭrāfına jāle

11. **içmiş:**-*miş*
   Gazel 3465
   Mısra: **4**
   Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak; içmek.

Geymiş benefşe-vār başına kec-külāhını
İçmiş şarāb-ı nāb-ıla kızmış yañacugı

12. **içinde:**-*i, -n, -de*
   Gazel 3204
   Mısra: **4**
   -da/-de, içinde.

Ḳaṣd eyledüm ki ‘ışḳumı sīnemde saklayam
Penbe içinde olur mı āteş nihān daḫı

13. **içre:**-*re*
   Gazel 3095

Mısra: **1**
Arasında, içinde.

Olsun tana‘ ‘um içre ol māh-rūy sāde
Kalsun belā vü ġamda bu ‘āşıḳ-ı fütāde

14. **içinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 3041
Mısra: **7**
(İnsan veya nesnelerin meydana getirdiği topluluklarda) Ara, ortam.

Sanma ki Muḥibbī gibi var ādem içinde

15. **içre:**-+*re*
Gazel 3160
Mısra: **6**
Arasında, içinde; -da/-de.

Zecr-i hicre ögrenüpdür bu göñül şol ḥadde kim
Dir ki derd olsa bu ‘ālem içre dermān olmasa

16. **içre:**-+*re*
Gazel 3169
Mısra: **8**
Arasında, içinde; -da/-de.

Fārig̈ ol eyle ḳanā‘at gūşesini iḫtiyār
‘Ālem içre her denīden iy göñül nān isteme

17. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3195
Mısra: **8**
Arasında, içinde; -da/-de.

‘Işḳa düşdüm ġıll u ġışdan cānı pāk itdüm yine
Pūte-i hicrān içinde ḫāliş oldum zer gibi

18. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3201
Mısra: **4**
Arasında, içinde; -da/-de.

‘Işḳ devletinde yine irişdüm bir ‘āleme
‘Ālem içinde olmaya ol ‘ālemüm gibi

19. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3222
Mısra: **4**
Arasında, içinde; -da/-de.

Āteş-i ‘ışḳ-ıla yakduñ cismümi ser-tā-ḳadem
Ḳāl idüp ġam pūtesi içinde pāk itdüñ beni

20. **içelüm:**-*elü, -m*
Gazel 3025
Mısra: **1**
(içki) içmek.

‘Işḳ cāmın içelüm bī-ser ü sāmānlar-ıla
Giceden şubḥa degin ‘iyş idelüm anlar-ıla

21. **içdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3414
Mısra: **2**
Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.

Cānā cefā vü cevrüñ-ile dil ḫoşın daḫı
İçdüm şarāb-ı ‘ışḳı ezel serḫoşın daḫı

22. **içe:**-*e*
Gazel 3085
Mısra: **9**
(su) içmek.

Her kim Muḥibbī cām içe ol münkir olmayup
Olur muḳırr od-ıl su imtizācına

23. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3045
Mısra: **2**
(Bir şeyin iç kısmı,içi) İçindeki, dâhil olan.

Her laḥẓa gelüp yār gider bir dem içinde
Bu ḫastayı kor derd-ile her dem ġam içinde

24. **içinde:**-*in, -de*
Gazel 3045
Mısra: **1**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, dâhil olan.

Her laḥẓa gelüp yār gider bir dem içinde
Bu ḫastayı kor derd-ile her dem ġam içinde

25. **içre:**-*re*
Gazel 3075
Mısra: **10**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, dâhil olan.

Bilmek isterseñ eger cānā derūnum nālişin
Āteş-i ‘ışḳ içre bak bu göñlümüñ ḳaḳnūsına

26. **içinde:**-*in, -de*
Gazel 3076
Mısra: **3**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, dâhil olan.

İy kaş[ı] kemān çeşmüñi müjgānuñ içinde
Gören didi āhūyı görüñ tīr arasında

27. **içinde:**-*in, -de*
Gazel 3142
Mısra: **2**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, dâhil olan.

‘Işḳum benüm bir oldı iki cihān içinde
Mihrini saklaram līk sīnemde cān içinde

28. **içinden:**-*i, -(n)den*
Gazel 3428
Mısra: **9**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, dâhil olan.

Yaşın revāne kıldı gülzār-ı ḥüsn içinden
Tā ki Muḥibbī gördi sen serv-ḳad bülendi

29. **içinde:**-*i, -(n), -de*
Gazel 3242
Mısra: **2**
(Bir şeyin) Sınırları arasında bulunan kısım, dâhil.

Hīç olur mı ki diyem ʻālemde var cānān iki
Bunı kim diye-bilür var cism içinde cān iki

30. **içinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 3008
Mısra: **6**
"...ile dolu biçimde" anlamı veren kelime.

Ya kaşlaruñla çeşmüñ ġamz okların ataldan
Sīnem delindi yir yir dil kaldı kan içinde

31. **içine:**--*i, --n, --e*
Gazel 3029
Mısra: **2**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Siyeh zülfine ol yāruñ giriftār olmasun kimse
Belā dāmınuñ içine düşüp zār olmasun kimse

32. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3057
Mısra: **9**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Dem mi vardur ki Muḥibbī hicr içinde aglayup
Kaynayup ḫūn-ı ciger bu göz yaşı kan olmaya

33. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3078
Mısra: **5**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Ġamzeñ okı cā itdügi bu cānum içinde
Yazılur elif kanda ise cān arasında

34. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3099
Mısra: **3**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Deyr içinde dün ṣanemler seyrine ḥayrān olup
Secdeyi bī-iḫtiyār itdüm büt-i ṭannāzuma

35. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3117
Mısra: **8**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Gül yüzi şevḳıne kıl ṣubḥa degin āh u fiġān
Gülşen içinde dilā bülbüli gel lāl eyle

36. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3142
Mısra: **4**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Ebrūları elinde ġamz okları bilinde
Atılsa togrı okdur egri kemān içinde

37. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3142
Mısra: **8**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Zerd ruḫumda gören bu ḳaṭre ḳaṭre yaşum
Dir jāleler dökilmiş berg-i ḫazān içinde

38. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3142
Mısra: **10**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Agla Muḥibbī agla derd-ile bagrı tagla
Kim güldi sen gülesin devr-i zamān içinde

39. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3230
Mısra: **14**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

İy Muḥibbī ʻāṣıḳ oldur cān u ser terk eyleyüp
Añdura ʻuṣṣāḳ içinde ḫayr-ıla ol adını

40. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3329
Mısra: **10**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

İy Muḥibbī dimeyeler merd saña merdāneler
Bilmeyesin bu cihān içinde yok u varuñı

41. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3339
Mısra: **13**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Āteş-i ʻışḳ sīnem içinde benüm bir od kodı
Durmadan artmakdadur bilmez o nār eksüklügi

42. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3396
Mısra: **2**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Dōstlar miḫnet şebinde ol ki evbāş olmadı
Er degül ʻālem içinde adı yoldaş olmadı

43. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3493
Mısra: **1**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Gülsitān içinde key şūrīde gördüm bülbüli
Āh idüp feryād-ıla artar dem-ā-dem ġulġulı

44. **içine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3389
Mısra: **5**
İç, herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer.

Āteş-i zülfüñ içine düşeliden iy perī
Şöyle yakduñ kim beni nām u nişānum kalmadı

45. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3432
Mısra: **5**
Iç, herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer.

Bezm-i belā içinde dil āteşin gören dir
Olmış fitīl-i ġamla dāġ-ı ciger çerāġı

46. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3008
Mısra: **10**
(Dert, keder) içi, içinde.

Gül beñzedi çü yāra aġyār daḫı ḫāra
Bülbül gibi kalursam tañ mı fiġān içinde

47. **içem:**-*e, -m*
Gazel 3104
Mısra: **11**
1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. 2-kısa. İçki içmek.

Ger naṣīb ola içem lā'l-i lebüñ cür'asını
Kāfirem ger heves ide bu göñül cām-ı Cem'e

48. **içüp:**-*üp*
Gazel 3258
Mısra: **3**
1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. 2-kısa. İçki içmek.

Elüñde cām-ı rindāne içüp mey gibi dil ṣāf ol
Çeküben lāle-veş nūş it daḫı bagruña yak dāġı

49. **içüp:**-*üp*
Gazel 3260
Mısra: **5**
1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. 2-kısa. İçki içmek.

İçüp 'ışḳuñ şarābını ezel bezminde mest oldum
Anuñçün daḫı farḳ itmem bugün ben sol-ıla sagı

50. **içdi:**-*di*
Gazel 3295
Mısra: **11**
1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. 2-kısa. İçki içmek.

Maḥabbet cür'asın her kim Muḥibbī ol ezel içdi
Ola mest-i ḫarābātī dura başında ḫumārı

51. **içer:**-*er*
Gazel 3296
Mısra: **8**
1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. 2-kısa. İçki içmek.

Lebüñ yādına düşmiş cām elinde
İçer miydi ger olmasa meẕāḳı

52. **iç:**
Gazel 3320
Mısra: **3**
1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. 2-kısa. İçki içmek.

Ṣāfī mey iç ṣūfiyā eyle gel āyīneñi pāk
Gidere dilden ġurūr u kibr-i Keykāvūsuñı

53. **iç:**
Gazel 3407
Mısra: **7**
1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. 2-kısa. İçki içmek.

Zāhidā var iç müselles saña olmışdur ḥelāl
Ehl-i 'ışḳ içün şarāb-ı ḫāmı bayram irtesi

54. **içdi:**-*di*
Gazel 3412
Mısra: **9**
1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. 2-kısa. İçki içmek.

İçdi çün la'l-i lebüñ cür'asını
Şeyḫ iken bu Muḥibbī şāb oldı

55. **içüp:**-*üp*
Gazel 3425
Mısra: **2**
1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. 2-kısa. İçki içmek.

Dilā çün mevsim-i güldür mey-ālūd eyle dāmānı
İçüp şevḳ-ile ser-mest ol çeküp çāk it girībānı

56. **içdi:**-*di*
Gazel 3434
Mısra: **9**
1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. 2-kısa. İçki içmek.

Cür'a-i cāmuñ Muḥibbī içdi ko öpsün lebüñ
Nuḳl içün mey-ḫōra lāzımdur şekerlü leblebi

57. **içdi:**-*di*
Gazel 3441
Mısra: **10**
1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. 2-kısa. İçki içmek.

Tā ḥaşr olınca olmasa hüşyār tañ degül
İçdi Muḥibbī çünki Maḥabbet ayagını

58. **içüp:**-*üp*
Gazel 3459
Mısra: **2**
1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. 2-kısa. İçki içmek.

Bugün bu deyr-i ‘ālemde kimüñ kim başda var hūşı
İçüp cām-ı maḥabbetden dem-ā-dem eylesün cūşı

59. **iç:**
Gazel 3467
Mısra: **2**
1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. 2-kısa. İçki içmek.

Göñül esrāra düşme olma bengī
İçerseñ iç şarāb-ı lāle rengi

60. **iç:**
Gazel 3467
Mısra: **5**
1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. 2-kısa. İçki içmek.

Varup gülşende iç mestüñ şarābın
Olup mest añma hīç nāmūs u nengi

61. **içer:**-*er*
Gazel 3468
Mısra: **2**
1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. 2-kısa. İçki içmek.

Kimi afyōnī ḫalḳuñ kimi bengī
Kimi içer şarāb-ı lāle rengi

62. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3309
Mısra: **9**
"İçinde, arasında, de/da".

Muḥibbī ol melāmet ‘ışḳ içinde
Gözetme hergiz nāmūs u ‘ārı

63. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3345
Mısra: **10**
"İçinde, arasında, de/da".

Sen pādişāh-ı ḥüsn kapuñda kullaruñ
Çokdur içinde yokdur eñ ednā benüm gibi

64. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3353
Mısra: **8**
"İçinde, arasında, de/da".

Ṭāli‘ müsā‘id olmadı görmege gün yüzüñ
‘Ālem içinde var mı bed aḫter benüm gibi

65. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3356
Mısra: **12**
"İçinde, arasında, de/da".

Dimeñüz Mecnūn’a Mecnūn itdi çün dünyāyı terk
Cümleden ḫalḳ-ı cihān içinde ol uslu gibi

66. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3357
Mısra: **8**
"İçinde, arasında, de/da".

Naṣīb itmiş ezelden çün sunıldı baña kār-ı ‘ışḳ
N’iderem ‘ışḳdan ġayrı cihān içinde ben kārı

67. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3386
Mısra: **6**
"İçinde, arasında, de/da".

Şimdi bīrūn oldum-ısa dergehinden ol şehüñ
İtleri içinde bir vaḳt ḫayli nāmum var-ıdı

68. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3394
Mısra: **4**
"İçinde, arasında, de/da".

Yiridür ‘āşıḳlaruñ ger kan yudarsa lāle-veş
Tek cihān içinde ol sen şād u ḫandān gül gibi

69. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3406
Mısra: **1**
"İçinde, arasında, de/da".

Ḫalḳ içinde mu‘teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes ṣıḥḥat gibi

70. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3495
Mısra: **4**
"İçinde, arasında, de/da".

Göñül murġı tutılsa tañ mı zülfe
İçinde dānedür ol iki ḫāli

71. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3041
Mısra: **5**
(Bir şeyin) Sınırları arasında bulunan kısım, dâhil.

Seni kime ben beñzedeyim ‘ālem içinde
Yoluñda senüñ cān virür iy rūḥ-ı revānum

72. **içinde:**--*i, --n, --de*
Gazel 3008
Mısra: **8**
(bir yerin, mekanın, meydanın) içi. Gül bahçesi.

Ḫālüñi ‘ārıżuñda her kim görürse eydür
Bir Hindi devşürür gül san gülsitān içinde

73. **içinde:**--*in, --de*
Gazel 3008
Mısra: **12**
(bir yerin ya da mekanın) içi. (Dumanla kaplı bir yerin içinde kalmak.).

Derd-ile eyledüm āh dutdı cihānı düpdüz
Çıkmaga çāre var mı kaldum duḫān içinde

74. **içinde:**--*i, --n, --de*
Gazel 3010

Mısra: **7**
(bir yerin, mekanın, meydanın) içi.

Serīr-i gülşen içinde otur gül gibi dil-şād ol
Ko kılsun ‘anedelīb-i dil fiġān[ı] derdmendāne

75. **içinde:**--*i, --n, --de*
Gazel 3142
Mısra: **1**
(bir yerin, mekanın, meydanın) içi.

‘Işḳum benüm bir oldı iki cihān içinde
Mihrini saklaram līk sīnemde cān içinde

76. **içerüz:**-*er, -üz*
Gazel 3483
Mısra: **8**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak, içmek.

Bezm-i ġamda miḥnet ü derd ü belā yārān olup
İçerüz hicrān şebinde ṭās ṭās agı gibi

77. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3041
Mısra: **1**
"...ile dolu biçimde, -da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Ben derd ḳabūl eylemişemdür em içinde
Gözümden akan ḫūn-ı ciger başdan aşupdur

78. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3239
Mısra: **10**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil. Karşıtı: DIŞ.

Ḳudret-i Ḥaḳḳ’ı temāşā eyleyüben ‘ibret al
Yüridür murgı hevāda su içinde balıgı

79. **içinde:**-*in, -de*
Gazel 3045
Mısra: **4**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, dâhil olan, -da, -de.

Dem dem dökilen göz yaşı bil ḫūn-ı cigerdür
Dil zevraḳı ġarḳ oldı şeḫā ol dem içinde

80. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3008
Mısra: **1**
"İçinde, arasında" anlamlarına gelen bir ifade; bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.

Tañ mı bulınsa mihrüñ bu dilde cān içinde
Zīrā ki genc bulınur ekser vīrān içinde

<u>iç-:</u>

1. **içeli:**-*eli*
Gazel 3279
Mısra: **7**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Ġam meclisinde içeli çeşmüm şārābını
Sīnemi alma sanculı dilde kebāb oldı

2. **içmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 3495
Mısra: **5**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Ḫıżır içmezdi varup āb-ı ḥayvān
Eger bilseydi var la‘lüñ zülāli

3. **içelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 3433
Mısra: **3**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Bādeye telḫ dime sun berü şīrīn içelüm
Yāduña nūş idelüm sun tolusın saġrāḳı

4. **iç:**
Gazel 3110
Mısra: **9**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak II içmek.

Ġıll u ġışdan pāk idüp ḳalbüñ şarāb-ı ‘ışḳı iç
Seni ser-mest eyleyüp düşüre ġayr-ı ‘āleme

5. **içe:**-*e*
Gazel 3112
Mısra: **8**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak II içmek.

Nūş-ı cān olsun eger kanum içerse leblerüñ
Ger içe bīmār çeşmüñ ire ṣıḥḥat cānına

6. **içdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3489
Mısra: **3**
Bir sıvıyı içine çekmek, ağza alıp yutmak.

Tā ki içdüm ben ezel cām-ı maḥabbet cür‘asın
Anuñ-içun fāş kıldı mest olup dil rāzını

7. **içdügüm:**-*düg, -üm*
Gazel 3194
Mısra: **5**
Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.

İçdügüm mey zāhidā baña ġıdā-yı rūḥdur
Sen yidügüñ dāyimā ḥayvānlayın erzen gibi

8. **içerem:**-*er, -em*
Gazel 3212
Mısra: **7**
Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.

İçerem hicr ara çeşmüm şarābın
Yirem ġam ġamdan özge dil ne ḫordī

9. **içerem:**-*er, -em*
Gazel 3402
Mısra: **8**
Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.

Bezm-i ġamda kāse-i çeşmüm baña sāġar yiter
İçerem ḫūn-ı cigerle tolu göñlüm şīşesi

10. **içelden:**-*elden*
Gazel 3187
Mısra: **3**
Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.

İçelden bir ḳadeḥ ‘ışḳuñ meyinden
Dil-i rindüm der-i ḫammāra düşdi

11. **içüp:**-*üp*
Gazel 3191
Mısra: **9**
Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.

İçüp mey gice almış ele sāġar
Başından def‘ ide lāle ḫumārı

12. **içelden:**-*elden*
Gazel 3231
Mısra: **11**
Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.

Maḥabbet cāmın içelden Muḥibbī şöyle mest oldı
Anı kim bilmeye sanur içüpdür āb-ı engūrı

13. **içüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 3231
Mısra: **12**
Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.

Maḥabbet cāmın içelden Muḥibbī şöyle mest oldı
Anı kim bilmeye sanur içüpdür āb-ı engūrı

14. **içüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 3246
Mısra: **12**
Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.

Muḥibbī cām-ı ‘ışḳuñı içelden şöyle mest olmış
Görenler bilmeyüp sanur içüpdür āb-ı engūrı

15. **içelden:**-*elden*
Gazel 3246
Mısra: **11**
Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.

Muḥibbī cām-ı ‘ışḳuñı içelden şöyle mest olmış
Görenler bilmeyüp sanur içüpdür āb-ı engūrı

16. **içüp:**-*üp*
Gazel 3247
Mısra: **3**
Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.

Cür‘a-i ‘ışḳı içüp kim aña ṭāḳat getüre
Öldüre anı amān virmeye tīz-āb gibi

17. **içerseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 3467
Mısra: **2**
Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.

Göñül esrāra düşme olma bengī
İçerseñ iç şarāb-ı lāle rengi

iç ü taş:

1. **iç ü taş:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3368
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İç ve dış.

Gözlerinden ḫūn-ı dil şol deñlü dökdi yaşını
İy cefā-cū kūyuñuñ la‘l itdi iç ü taşını

içemege:

1. **içemege:**
Gazel 3111
Mısra: **2**
Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.

Yine ḳaṣd eyledi bu ġamze görüñ cānumuza
Ḫançerüñ susadı içemege gelür kanumuza

içi boş:

1. **içi boş:**-*ı*
Gazel 3278
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlünde belirli vasıfları, güzellikleri taşımayan; içi boş olan.

Pür gerek ola tolu ḥikmet ile maḫzen-i dil
Añmañ şimdi zamān ḫalḳı gibi içi boşı

içi daşı bir:

1. **içi daşı bir:**-*i, -ı*
Gazel 3278
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
İçi dışı bir olmak: Düşündüğünü açıkça söyleyen, gizli bir düşüncesi olmayan, ikiyüzlü olmayan.

Kibr ü kīn-ile ġaraż olana ādem mi dinür
Bir gerek çünki Muḥibbī kişinüñ içi daşı

için:

1. **için:**
Gazel 3172
Mısra: **2**
1. Sebep bildirir; sebebiyle, -den ötürü, -den dolayı. 2. Amaç bildirir; maksadıyle, amacıyle, gāyesiyle.

Vā‘ızı gör niçe düşmiş ‘āşıḳ-ı şeydā-y-ıla
Mescid için toptolu kılmış kuru ġavġā-y-ıla

içinde:

1. **içinde:**
   Gazel 3256
   Mısra: **8**
   "İçinde, arasında" anlamlarına gelen bir ifade.

Gözlerüm yaşı benüm başumdan aşdı āh kim
Yüzüm oldı ol su içinde nīlūfer gibi

2. **içinde:**
   Gazel 3267
   Mısra: **3**
   "İçinde, arasında" anlamlarına gelen bir ifade.

Gülşen içinde ruḫlarını yād idüp yine
Dil bülbüli ṣubḥa dek itdi terennümi

3. **içinde:**
   Gazel 3339
   Mısra: **4**
   "İçinde, arasında" anlamlarına gelen bir ifade.

Bāġ-ı ḥüsninde ḫaṭıyla zülf[i] dutmışlar vaṭan
Gülşen içinde görinmez mūr u mār eksüklügi

4. **içinde:**
   Gazel 3444
   Mısra: **8**
   "İçinde, arasında" anlamlarına gelen bir ifade.

Zülfinüñ āğını kurmış yine diller ṣaydına
Ḫāller yir yir görinür san içinde dānesi

5. **içinde:**
   Gazel 3194
   Mısra: **1**
   Kendinden önce gelen kelimenin taşıdığı anlamın bütünüyle hâkim olduğunu, bir yer veya kimseyi tamâmen kapladığını anlatır.

Arasalar bu cihān içinde yokdur sen gibi
Kanda baksañ uş bu ‘ālem toptoludur ben gibi

6. **içinde:**
   Gazel 3319
   Mısra: **8**
   (Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, dahil olan "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Ṣaf ṣaf olmışlar güzeller karşu durmışlar saña
Sensin bu dehr içinde cümlenüñ sensin şehi

içre:

1. **içre:**
   Gazel 3002
   Mısra: **1**
   İçinde, arasında.

Görinmez bī-vefālar içre sence
Bulınmaz bir cefā-keş daḫı bence

2. **içre:**
   Gazel 3141
   Mısra: **13**
   İçinde; arasında; -dA.

Kaldı dil deşt-i belā içre çü Mecnūn ṣıfat
Şimdiden girü Muḥibbī ġamı sen zād eyle

3. **içre:**
   Gazel 3050
   Mısra: **5**
   "İçinde" arasında.

Gülistān içre gül ṣāḫına karşu
İder bülbüller āhengi[ni] sorma

4. **içre:**
   Gazel 3095
   Mısra: **13**
   "İçinde" arasında.

Gülzār-ı ḥüsnüñ içre her gice ṣubḥ olınca
Okur Muḥibbī medḥüñ bülbülleyin Nevāda

5. **içre:**
   Gazel 3151
   Mısra: **10**
   "İçinde" arasında, -da/-de.

İy Muḥibbī çünki bilürsin ki fānīdür cihān
Gülşen içre bāde nūş it bir muṣāḥib yār ile

6. **içre:**
   Gazel 3154
   Mısra: **7**
   "İçinde" arasında, -da/-de.

Serv tek seyr-i semen içre salınsun yine yār
Gevher-i eşk dökem yolına dāmānlar ile

7. **içre:**
   Gazel 3154
   Mısra: **9**
   "İçinde" arasında, -da/-de.

Bezm-i ġam içre Muḥibbī giceler ṣubḥa degin
Şem‘-veş āteş-i ‘ışḳ ile yanar cānlar ile

8. **içre:**
   Gazel 3201
   Mısra: **7**
   "İçinde" arasında, -da/-de.

Deryā-yı eşk içre yürür zevraḳ-ı dilüm
Āhum yiliyle ġarḳ olur āḫir gemüm gibi

9. **içre:**
   Gazel 3222
   Mısra: **8**
   "İçinde" arasında, -da/-de.

Cür‘a-i cām-i lebinden irişe diyü naṣīb
İy göñül kūy-ı ḫarābāt içre ḫāk itdüñ beni

10. **içre:**
Gazel 3224
Mısra: **8**
"İçinde" arasında, -da/-de.

Müstedām ol ki baña maḥrem olursın iy ġam
Komaduñ sen şeb-i hicr içre beni tenhāyī

11. **içre:**
Gazel 3224
Mısra: **10**
"İçinde" arasında, -da/-de.

Bu Muḥibbī giceler ṣubḥa degin nāle kılur
Bezm-i ġam içre anı kim göre sanur nāyī

12. **içre:**
Gazel 3227
Mısra: **2**
"İçinde" arasında, -da/-de.

‘Işḳ ara cānın revān itmekdür ‘āşıḳ pīşesi
Bundan özge ‘ālem içre yok-durur endīşesi

13. **içre:**
Gazel 3100
Mısra: **9**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Sırr-ı ‘ışḳı sīnem içre niçe yıllar saklayup
Āh-ıla bir demde şimdi āşikār itmeñ nice

14. **içre:**
Gazel 3106
Mısra: **4**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Gökler yüzine itse ‘urūc ejder-i āhum
Od saçıla dehr içre bu dilden dehenümle

15. **içre:**
Gazel 3121
Mısra: **4**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Şīrīn lebinüñ yādına bir ‘ışḳ eri olsa
Cān terkin urup rāh-ı belā içre seçilse

16. **içre:**
Gazel 3134
Mısra: **6**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Meclis-i rūz-ı ezel nāyuñ ṣadāsın gūş idüp
Geldi ‘ışḳ içre anuñçün bu hevālar başuma

17. **içre:**
Gazel 3206
Mısra: **9**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Viren ‘ışḳ içre kimdür cānı dirseñ
Muḥibbī derdmend üftāde virdi

18. **içre:**
Gazel 3207
Mısra: **8**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Ya kaşuñdan sehv-ile atsañ baña ġamzeñ okın
Saklar-ıdum sīnem içre ben anı cānum gibi

19. **içre:**
Gazel 3241
Mısra: **6**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Lezzet-i dünyāya dil aldanmadı hem çün meges
Eyledüm kūh-ı ḳanā‘at içre cā ‘Anḳā gibi

20. **içre:**
Gazel 3268
Mısra: **9**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Gülşen içre sanmañuz çın seḥer ki jāledür
Her yaña saçıldı āh itdi hezāruñ giryesi

21. **içre:**
Gazel 3271
Mısra: **14**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Ger sorarsañ ḥāl-i Muḥibbī’yi niçedür āh
Hicr içre çeker ṣubḥa degin āh ile zārı

22. **içre:**
Gazel 3272
Mısra: **3**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Cem‘ kıldum bahr-ı eşk içre gözüm gevherlerin
‘Işḳ şāhı devletinde oldum ġāyet ġanī

23. **içre:**
Gazel 3287
Mısra: **5**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Bugün meydān-ı ‘ışḳ içre yiter Mecnūn’a mecnūnlık
Aña ṭa‘na daşın atup n’idersiz siz ol evbāşı

24. **içre:**
Gazel 3294
Mısra: **9**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Muḥibbī tīr-i yārı sīnem içre
Gören dir ḫoş ne bulmışdur yirini

25. **içre:**
Gazel 3305
Mısra: **8**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

İy zāhid-i bārid-nefes nedür bu baḥs ü bu cedel
Añlayımazsın fāriġ ol ‘ışḳ içre ḳīl ü ḳālümi

26. **içre:**
Gazel 3309
Mısra: **5**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Ġamuñ toḫmını yir ‘ışḳ içre kārum
Görinmez baña ġayrı kār u bārı

27. **içre:**
Gazel 3314
Mısra: **9**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Şeb-i hicr içre Muḥibbī göre ger şem‘ ruḫuñı
Rūzdan rūşen ola gözine hicrān şebi

28. **içre:**
Gazel 3325
Mısra: **6**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Āşüfte vü ser-geşte olup sünbül-i miskīn
Ḫˇāb içre meger gördi yine zülf-i nigārı

29. **içre:**
Gazel 3326
Mısra: **9**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Kimdür Muḥibbī iḳlīm-i ‘ışḳ içre didi yār
Didüm belā kişverinüñ bir belā-keşi

30. **içre:**
Gazel 3339
Mısra: **7**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Gülşen içre kalmasa hergiz bülbülden eser
Ḫār-ıla gül şād olur olsa hezār eksüklügi

31. **içre:**
Gazel 3340
Mısra: **13**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Kimdür Muḥibbī ‘āşıḳ ‘ışḳ içre sorsalar
Dirdüm belā vü miḥnet ile bir melāmeti

32. **içre:**
Gazel 3341
Mısra: **1**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Görmesem [ben] ‘ālem içre yārumuñ dīdārını
Ser-te-ser āhum kebūd ide der ü dīvārını

33. **içre:**
Gazel 3345
Mısra: **12**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Bir daḫı cefā [vü] cevr [ü] belā-keş yaratmadı
Kulları içre Tañrı ta‘ālā benüm gibi

34. **içre:**
Gazel 3346
Mısra: **1**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Olmaya bāġ içre bir serv ol ḳad-i bālā gibi
Bitmeye gülşende nergis ol gözi şehlā gibi

35. **içre:**
Gazel 3368
Mısra: **3**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Esb-i nāz-ıla gören meydān-ı ḥüsn içre seni
Zülfüñüñ çevgānına top ider elbet başını

36. **içre:**
Gazel 3372
Mısra: **9**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Rāh-ı ʻışḳ içre dilā gerçi var endūh-ı elem
Cān-ıla eyle ḳabūl ʻışḳ-ıla artur ṭalebi

37. **içre:**
Gazel 3379
Mısra: **4**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Hicr-ile ölmek mi vardur yāḫūd irmek vaṣlına
ʻĀlem içre dōstlar bu iḥtimāl egler beni

38. **içre:**
Gazel 3379
Mısra: **11**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Rūze-i hicr içre olurdum Muḥibbī olmasa
Ārzū-yı ṭalʻat-i ʻiyd-i viṣāl egler beni

39. **içre:**
Gazel 3384
Mısra: **10**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Bu Muḥibbī kime yārum dise agyār olur ol
Kimsesi yok bu cihān içre Ḫudā'dan ġayrı

40. **içre:**
Gazel 3386
Mısra: **3**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Bulmış-ıdum dünye içre her ne kim maḳṣūd idi
Dergeh-i maʻṣūḳda key ihtirāmum var-ıdı

41. **içre:**
Gazel 3386
Mısra: **9**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Niçe yıllardur Muḥibbī kūy[ı] içre bendedür
Yañılup bir gün dimez şunda ġulāmum var-ıdı

42. **içre:**
Gazel 3398
Mısra: **9**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Zülfini çevgān idüp meydān-ı ḥüsn içre nigār
Top idüp başın Muḥibbī diye kim çevgān beni

43. **içre:**
Gazel 3404
Mısra: **9**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Meclis içre yine dilber būse inʻām eyledi
İy Muḥibbī şimdi mi gördüñ anuñ iḥsānını

44. **içre:**
Gazel 3406
Mısra: **8**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Olsa kumlar sagışınca ʻömrüñe ḥadd ü ʻaded
Gelmeye bu şīşe-i çarḫ içre bir sāʻat gibi

45. **içre:**
Gazel 3408
Mısra: **5**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Ger bezm-i belā içre idem ḫūn-ı ciger nūş
Yanumca bile nāle kılur sīne rebābı

46. **içre:**
Gazel 3413
Mısra: **5**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Baḥr-ı ʻışḳ içre bulup neşv ü nemā kanlu yaşum
Ḳaʻr-ı deryādaki san niçe mercān büyüdi

47. **içre:**
Gazel 3418
Mısra: **7**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Bezm-i ġam içre ʻāşıḳa eglence yok[dur] dime
Dil nāle kılsa ney gibi egler ṣadā bizi

48. **içre:**
Gazel 3448
Mısra: **7**

" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Tutdı od içre vaṭan ruḫları devrinde yine
‘Acabā perr-i semender mi ki zülf-i sipehi

49. **içre:**
Gazel 3144
Mısra: **3**
İçinde ,arasında, -da/-de.

Ḳadd ü ruḫsāruñı su içre görüp serv-i sehī
Bir daḫı görem diyü turur kenār-ı ābda

50. **içre:**
Gazel 3145
Mısra: **1**
İçinde ,arasında, -da/-de.

Gülşen içre ruḫlaruñ-veş verd-i ḫōd-rū bitmeye
Rāstī ḳaddüñ gibi bir serv-i dil-cū bitmeye

51. **içre:**
Gazel 3174
Mısra: **17**
"İçinde, arasında, de/da".

Gāh olur kim ḫande eyler gülşen içre gül gibi
Gāh olur bülbül gibi nālān ider göñlüm beni

52. **içre:**
Gazel 3421
Mısra: **6**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Vaṣl[ı] gencine anuñ bir gün irem diyü göñül
İḫtiyār eyledi dehr içre bu vīrānalıgı

53. **içre:**
Gazel 3426
Mısra: **7**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Ferhād ṣıfat kūh-ı belā içre serin terk
Her kim ki kıla añıla ‘uṣṣāḳ ara nāmı

54. **içre:**
Gazel 3442
Mısra: **6**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Çıkarsa göklere āhum ne tañdur
Yanar çün sīnem içre ‘ışḳ nārı

55. **içre:**
Gazel 3458
Mısra: **1**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Dime yok kūy-ı melāmet içre ben rüsvā gibi
Hey neler var bu cihānda sen dili şeydā gibi

56. **içre:**
Gazel 3460
Mısra: **9**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Ḫūblar gerçi Muḥibbī ‘ālem içre çok velī
Dīde hīç görmiş degül bir böyle şūḫ-ı dil-keşi

57. **içre:**
Gazel 3486
Mısra: **8**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Noḳṭadur agzı bili kıldur diyü şerḥ eyledüm
Ḫurdebīnler içre ḫaylī ḳīl ü ḳālüm var-ıdı

58. **içre:**
Gazel 3490
Mısra: **3**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Semend-i nāza binmişdür yine meydān-ı ḥüsn içre
Ser-i ‘uṣṣāḳı top eyler elinde zülfi çevgānı

59. **içre:**
Gazel 3490
Mısra: **9**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

İrişmeyüp viṣālüñe şeb-i hicr içre cān virsem
Dilegüm bu ola Ḥaḳ’dan saña Nūh ‘ömri erzānī

60. **içre:**
Gazel 3494
Mısra: **9**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Bu cihān içre Muḥibbī kıldı kūyuñ iḫtiyār
Bir kapu yokdur kapuñdan özge anuñ varası

61. **içre:**
Gazel 3462
Mısra: **1**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Görüp gülzār-ı ḥüsn içre ben ol serv-i ḫırāmānı
Akıtdum pāyına cūlar kılup bu çeşm-i giryānı

62. **içre:**
Gazel 3462
Mısra: **5**

" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Eger bāzār-ı ‘ışḳ içre sorarsañ ne-durur ṣan‘at
Alurlar naḳd-i cān-ıla metā‘-ı vaṣl-ı cānānı

63. **içre:**
Gazel 3463
Mısra: **3**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Müjeñ tīrine cān içre yir itdüm iy kemān ebrū
Elüñden düşmesün bir dem giderme ya gibi kaşı

64. **içre:**
Gazel 3463
Mısra: **5**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Nihāl-i serv-i ḳaddüñi görüp gülzār-ı ḥüsn içre
Ayaguña revān oldı akar bu gözlerüm yaşı

65. **içre:**
Gazel 3475
Mısra: **5**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Gülşen-i ḥüsn içre gül gibi cemālin ‘arż idüp
Lāl iken ‘uşşāḳı bülbül gibi gūyā eyledi

66. **içre:**
Gazel 3482
Mısra: **3**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Görmedi kūh-ı belā içre belāyı kūhken
Çekmedi hicrānı Mecnūn bu dil-i şeydā gibi

67. **içre:**
Gazel 3500
Mısra: **5**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Sırr-ı ‘ışḳum sīnem içre cān gibi pinhān-iken
‘Āleme iy eşk-i çeşmüm āşikār itdüñ beni

içre ol-:

1. **içre ol-:**--*ur, --sa, --m*
Gazel 3027
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçinde olmak.

Korkmazam kūy-ı belā içre olursam ‘ışḳ-ıla
Zīra cān ısmarlamak gelmiş-durur āyīnüme

içre olan:

1. **içre olan:**--*an*
Gazel 3006
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçinde olmak, içinde bulunmak.

Rāh-ı ‘ışḳ içre olan olur şehīd
Ol sebebden ḫasta göñlin şād ide

için:

1. **için:**
Gazel 3439
Mısra: **10**
"İçin, uğruna" anlamlarında edat.

Benüm-durur diyenler cümle gitdi
Cihān içün nedür bu hūy u hāyı

2. **için:**
Gazel 3099
Mısra: **9**
"Amacıyla ve uğruna" anlamlarında edat.

Yār içün cān terkin ursa bu Muḥibbī tañ degül
Evveli ‘ışḳuñ fedā-yı cān olupdur lāzıma

3. **için:**
Gazel 3112
Mısra: **14**
"Amacıyla" anlamında edat.

Zülfine el sun Muḥibbī ola kim bend eyleyüp
Sala āḫir ḥabs içün seni zenaḥ zindānına

4. **için:**
Gazel 3079
Mısra: **5**
"İçin" edatı.

Bezm-i ġamda kim dir-idi Ḳays için sulṭān-ı ‘ışḳ
Bādesin göz yaşı sazın ṣavt-ı zencīr itmese

5. **için:**
Gazel 3032
Mısra: **5**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Yār için aġyār elinden çekdügüm budur elem
Ṭālib-i gülzār olanlar katlanurlar ḫārına

6. **için:**
Gazel 3051
Mısra: **10**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Şeh-i ḫūbān ulu nāmına Maḥmūd dinür
Cān virür almak için ḫāk-i kef bā-lālel

7. **için:**
Gazel 3109
Mısra: **5**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Yine ta‘vīẕ içün gülşende ġonca
Asar zer heykelin nāzük nihāle

8. **içün:**
Gazel 3114
Mısra: **9**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Dil Muḥibbī gözümüñ yaşı içün nāle kılur
Şīr umup zārī kılur ṭıfl gibi dāyesine

9. **içün:**
Gazel 3117
Mısra: **9**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Bend-i zülfine düşüp murġ-ı dilüñ dāne içün
Saña kim didi Muḥibbī ṭama‘-ı ḫāl eyle

10. **içün:**
Gazel 3123
Mısra: **9**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Ol boyı serv-i sehīnüñ pāyına īsār içün
Gözlerümüñ yaşı sīm ü yüzüm altun olmada

11. **içün:**
Gazel 3125
Mısra: **6**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Kenārı baḥr-ı ‘ışḳuñ yok irişmez ‘umḳına kimse
Dilā gel imtiḥān içün o baḥra sen de bir tal-a

12. **içün:**
Gazel 3150
Mısra: **9**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Yār içün cān terkin ursa bu Muḥibbī tañ degül
Evvel ‘ışḳuñ fedā-yı cān olupdur lāzıma

13. **içün:**
Gazel 3259
Mısra: **4**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Şem‘-i ruḫsāruñ senüñ ẓāhir olalıdan dōstum
Yakmak içün bāl ü per oldum bu şeb pervānegī

14. **içün:**
Gazel 3293
Mısra: **7**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Ruḫı gencini ḫıfẓ içün ṭılısm itmiş meger çeşmi
Görinür siḥr-ile ejder olupdur zülfinüñ mūyı

15. **içün:**
Gazel 3297
Mısra: **10**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Ḳāni‘ olmadı Muḥibbī bir göz-ile dilberi
Dāġlardan görmek içün dīde peydā eyledi

16. **içün:**
Gazel 3306
Mısra: **2**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Naḳḳāş-ı ezel çün ḫaṭ-ı müşgīn raḳam itdi
Her bir kılını yazmak içün kıl ḳalem itdi

17. **içün:**
Gazel 3426
Mısra: **14**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Şīrīn lebüñüñ ẕikrini tekrār Muḥibbī
Kıldugı içün ḳand ü nebāt oldı kelāmı

18. **içün:**
Gazel 3434
Mısra: **10**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Cür‘a-i cāmuñ Muḥibbī içdi ko öpsün lebüñ
Nuḳl içün mey-ḫōra lāzımdur şekerlü leblebi

19. **içün:**
Gazel 3450
Mısra: **7**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Gül yüzin yumak içün şebnem ile çın seḥer
Nergisüñ ḫāżır elinde tutar altun legeni

20. **içün:**
Gazel 3487
Mısra: **3**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Çüritdüm ‘ömrümüñ naḳdin metā‘-ı vaṣl içün cānā
Müyesser olmadı vuṣlat hemān bir iki dem kaldı

21. **içün:**
Gazel 3169
Mısra: **3**
1. Sebep bildirir; sebebiyle, -den ötürü, -den dolayı. 2. Amaç bildirir; maksadıyle, amacıyle, gāyesiyle.

Ḫāk-i pāyına nisār içün nigāruñ iy göñül
Gözlerüm yaşından özge dürr ü mercān isteme

22. **içün:**
Gazel 3178
Mısra: **8**
1. Sebep bildirir; sebebiyle, -den ötürü, -den dolayı. 2. Amaç bildirir; maksadıyle, amacıyle, gāyesiyle.

Ne zamāna kalduk oldı var-ısa āḫir zamān
Gör kıyar dünyā içün kardaş olan kardaşını

23. **için:**
Gazel 3216
Mısra: **7**
1. Sebep bildirir; sebebiyle, -den ötürü, -den dolayı. 2. Amaç bildirir; maksadıyle, amacıyle, gāyesiyle.

Gel ḳadem rencīde kıl kim pāyuña īsār için
Ḥāżır itdüm gözlerüm cevherlerinden dökmegi

24. **için:**
Gazel 3183
Mısra: **12**
1. Sebep bildirir; sebebiyle, -den ötürü, -den dolayı. 2. Amaç bildirir; maksadıyle, amacıyle, gāyesiyle.

İy Muḥibbī genc-i ḥüsne zülfini idüp ṭılısm
Ḥıfẓ için her tārını bir mār u su‘bān eyledi

25. **için:**
Gazel 3454
Mısra: **10**
"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.

Muḥibbī şöyle ḫāk oldı seg-i kūyuñ gelüp andan
Ne ten buldı ġıdā için ü ne ḫōd üstüḫ̇ān buldı

26. **için:**
Gazel 3248
Mısra: **7**
Amaç bildirir; maksadıyle, amacıyle, gāyesiyle.

Ġam meclisinde nāleme āheng için baña
Uydurdı nāy nāleme kendü ṣadāsını

27. **için:**
Gazel 3263
Mısra: **2**
"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.

Dögünüp def çagurur her nefes nāy
Nedür dünyā için bu hūy u bu hāy

28. **için:**
Gazel 3266
Mısra: **3**
"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.

Cihān içün nedür bilsem bu hāy u hūy u bu ġavgā
Gelenler gitdiler cümle dimezler kimse kes kaldı

29. **için:**
Gazel 3268
Mısra: **5**
"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.

Ra‘d iñler ebr aglar dāyimā Ferhād için
Her yaña cūlardur akar kūhsāruñ giryesi

30. **için:**
Gazel 3407
Mısra: **8**
"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.

Zāhidā var iç müselles saña olmışdur ḥelāl
Ehl-i ‘ışḳ içün şarāb-ı ḫāmı bayram irtesi

<u>içür:</u>

1. **içürür:**-*ür*
Gazel 3003
Mısra: **3**
İçme işini yaptırmak, içmesini sağlamak.

İçürür ādeme öñ şehd ü şekker
Kılur zehr ile soñra pāre pāre

<u>içür-:</u>

1. **içürür:**-*ür*
Gazel 3174
Mısra: **21**
İçmesini sağlamak veya içmeye mecbur etmek.

Gāh mest olup içürür baña ‘ışḳuñ cür‘asın
Geh ġubār-ı ġam virüp ḥayrān ider göñlüm beni

<u>id:</u>

1. **iderem:**-*er, -em*
Gazel 3358
Mısra: **2**
Etmek, eylemek, yapmak.

Bugün dīvānesi oldum görüp āh ol perī-zādı
Giceler ḫ̇āb yüzin görmem iderem nāle feryādı

2. **idemez:**-*e, -me, -z*
Gazel 3023
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ben baña eylemişemdür suçı yok dilberümüñ
Anı düşmen idemez ben ne ki itdüm özüme

<u>id-:</u>

1. **idelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 3258
Mısra: **2**
Etmek, eylemek, yapmak.

Çemende güller açıldı cihānuñ zeyn olup bāġı
İdelüm serv-ḳadlerle irişdi ‘işretüñ çagı

2. **ider:**--*er*
Gazel 3347
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Cān ider şem‘-i ruḫuñ şevḳına pervāneligi
Dil kılur görse ser-i zülfüñi dīvāneligi

3. **ider:**-*-er*
Gazel 3395
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

İder zülf-i perīşānı perīşān göñlin ‘uşşākuñ
Benüm āh u fiġānumdandur ol zülf-i dü-tā egri

4. **idüp:**-*üp*
Gazel 3500
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

İy cefā-ḫū dehr gibi cevri ḳānūn eyleyüp
Mübtelā-yı hicr idüp derdüñle yār itdüñ beni

5. **idelüm:**-*elüm*
Gazel 3388
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Sāḳī örü dur doldur yüri cām-ı zücācı
Ḫasta göñüle gel idelüm bir dem ‘ilācı

6. **iderdüm:**-*er, -dü, -m*
Gazel 3343
Mısra: **7**
"Etmek, eylemek, yapmak." anlamına gelen yardımcı fiil.

Gözüm yaşını ayagına cūlar iderdüm
Nāz-ıla görem seyr ide ol serv-i revānı

idi:

1. **idi:**
Gazel 3492
Mısra: **5**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Āşinālık olmaya idi ezelden kāşkī
Āşinālıkdan saña çün yig gelür bīgānegī

idin:

1. **idine:**-*e*
Gazel 3280
Mısra: **10**
Edinmek, almak, sahip olmak.

Geldi Muḥibbī ‘ālemi geşt itdi ser-te-ser
Bir yār-ı yārānı bulmadı idine maḥremi

2. **idinmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 3444
Mısra: **2**
Edinmek.

Şu‘le-i ‘ışḳuñ ezelden olmışam pervānesi
Dūd-ı dil zencīr idinmişdür göñül dīvānesi

3. **idinmişdüm:**-*miş, -dü, -m*
Gazel 3430
Mısra: **4**
... Olarak kabul etmek, ... yerine koymak.

Ka‘be-i ḥüsninde görüp kaşları miḥrābını
Ḳıblegāh-ı dil idinmişdüm namāzum var-ıdı

idrāk:

1. **idrākini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3470
Mısra: **10**
Anlama yeteneği, akıl erdirme, anlayış.

Lebleri sırrın bilüp virdüm miyānından ḫaber
Āferīn eydür Muḥibbī’nüñ gören idrākini

idrāk eyle:

1. **idrāk eyle:**-*mez*
Gazel 3434
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Akıl erdirmek, anlamak, kavramak.

‘Işḳ bir meşrebdür anı ṣūfī idrāk eylemez
Zīra kim ‘āşıḳ degüldür yokdur anuñ meşrebi

ifāk:

1. **ifāḳa:**-*a*
Gazel 3419
Mısra: **12**
Iyileşme, derman bulma.

Ef‘ī-yi zülfüñ iy dōst zaḫm ursa baña ġam mı
Tiryāk-i la‘lüñ emdüm cāna ifāḳa düşdi

iftihār id-:

1. **iftiḫār id-:**-*er, -ler*
Gazel 3192
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyden dolayı kendini yücelmiş saymak, göğsü kabarmak, övünmek.

Melāmetden sakınmaz ‘āşıḳ olan
Bu nev‘-ile iderler iftiḫārı

ihāṭa eyle:

1. **iḫāṭa eyle:**-*di*
Gazel 3330
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhata etmek, çevirmek, kuşatmak, sarmak.

Sebze-i ḫaṭṭı iḫāṭa eyledi ruḫsārını
Bü'l-'aceb gösterdi naḳs gör bu cihānuñ kārını

<u>iḥrām-ı ġam:</u>

1. **iḥrām-ı ġam:**-*ı*
Gazel 3398
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam elbisesi.

Niçe yıldur kim bu dil baglayup iḥrām-ı ġamı
Şimdi irdi Ka'be-i kūyuña ḳurbān kıl beni

<u>iḥsān:</u>

1. **iḥsānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3404
Mısra: **10**
Cömertlik, lutuf ǁ bağış, hediye.

Meclis içre yine dilber būse in'ām eyledi
İy Muḥibbī şimdi mi gördüñ anuñ iḥsānını

2. **iḥsān:**
Gazel 3015
Mısra: **3**
1. Bağışlama, bağışta bulunma. 2. Bağışlanan şey, bahşiş, atiye. 3. Lutuf, kerem, iyilik.
4. tasavvuf. Allah'a O'nu görüyormuş gibi ve O'nun huzûrunda olmanın şuûrunda olarak ibâdet etme.

Kanı luṭf u kerem ya kanı iḥsān
İki elüm bulındı dut ki kanda

3. **iḥsān:**
Gazel 3060
Mısra: **8**
Bağışlama, bağışta bulunma. II Bağışlanan şey, bahşiş, atiye. II Lutuf, kerem, iyilik.

Pāyuña düşüp eger dāmānuñ öpsem yok dime
Pādişāh olan ider iḥsān iḥsān üstine

<u>iḥsān eyle-:</u>

1. **iḥsān eyle-:**-*-gil*
Gazel 3116
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.

Gelmişem dervāze-i ḥüsnüñe şey-li'llāh içün
Būse iḥsān eylegil salma beni ferdālara

<u>iḥsān id-:</u>

1. **iḥsān id-:**-*-er*
Gazel 3060
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lutfetmek, iyilik etmek.

Pāyuña düşüp eger dāmānuñ öpsem yok dime
Pādişāh olan ider iḥsān iḥsān üstine

2. **iḥsān id-:**-*-e, -gör*
Gazel 3083
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lutfetmek, iyilik etmek.

Cānā Muḥibbī lebleriüñe teşne olmadan
İḥsān idegör būseñi dut kan bahāsına

<u>iḥsān kıl:</u>

1. **iḥsān kıl:**
Gazel 3164
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek. 2. Lutfetmek, kerem etmek.

Bu Muḥibbī'ye didüm kim būseñi iḥsān kıl
Ġonca gibi güldi dilber didi kim cān üstine

<u>iḥsān u luṭf:</u>

1. **iḥsān u luṭf:**-*uñ*
Gazel 3199
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağışlamak ve iyilik/cömertlik.

Egerçi 'āṣiyem raḥmet umaram
Senüñ iḥsān u luṭfuñ bī-tenāhī

<u>iḥsāna gel-:</u>

1. **iḥsāna gel-:**-*a, -di*
Gazel 3203
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağışlanma dilemeye/yardım istemeye gelmek.

Yüzüñ göster odur ḥüsnüñ zekātı
Kapuña bu gedā iḥsāna geldi

<u>iḥsās-ı teb it:</u>

1. **iḥsās-ı teb it:**-*i, -me, -di*
Gazel 3372
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıtmaya tutulmak// Ateşi/hararet hissetmek.

Āteş-i ġamla egerçi dutışupdur cān u dil
İtmedi bu ten-i mecrūḥ daḫı iḥsās-ı tebi

<u>iḫtimāl:</u>

1. **iḫtimālüm:**-*üm*
Gazel 3486
Mısra: **10**

Mümkünlük, imkân, akla yakın olma, bir şeyin olabilmesi, olasılık.

Olmasa vaṣlı ümīdi bu Muḥibbī ḫastaya
Her dem ü her laḥẓa ölmek iḥtimālüm var-ıdı

2. **iḫtimāl:**
Gazel 3379
Mısra: **4**
Bir şeyin olabilmesi durumu, olabilirlik, olasılık.

Hicr-ile ölmek mi vardur yāḫūd irmek vaṣlına
‘Ālem içre dōstlar bu iḥtimāl egler beni

<u>iḫtirām:</u>

1. **ihtirāmum:**-*um*
Gazel 3386
Mısra: **4**
Saygı, hürmet.

Bulmış-ıdum dünye içre her ne kim maḳṣūd idi
Dergeh-i ma‘ṣūḳda key ihtirāmum var-ıdı

<u>ihtiyāc:</u>

1. **iḥtiyācına:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3085
Mısra: **6**
Gerekli olan, elde bulunmayan bir şeyin eksikliğini duyma, gereksinim.

Dilber ḫayāli ile iden gice gündüz ‘iyş
Uşbu cihānda ḳayd nedür iḥtiyācına

<u>ihtiyār:</u>

1. **iḫtiyār:**
Gazel 3024
Mısra: **3**
A. irade, kendi isteğiyle seçme ve hareket etme, isteme.

İḫtiyār elden gider görsem ruḫ-ı zībāsını
Kanda kaldı ruḫları üzre ser-i zülfin çöze

2. **iḫtiyār:**
Gazel 3219
Mısra: **4**
1. Seçme, intihap etme, tercih etme. 2. Katlanma, kabul etme, râzı olma. 3. Kendi isteğiyle hareket etme, irâdesini kullanma.

Yārı gördükçe niçe ṣabr ide dīvāne göñül
İḫtiyār elde degül çāk iderem pīreheni

3. **iḫtiyār:**
Gazel 3234
Mısra: **7**
1. Seçme, intihap etme, tercih etme. 2. Katlanma, kabul etme, râzı olma. 3. Kendi isteğiyle hareket etme, irâdesini kullanma.

Aglayup didüm didi kalur mı hergiz iḫtiyār
Nāgehān görem o meh-rūnuñ görine ṭal‘ati

4. **iḫtiyār:**
Gazel 3339
Mısra: **6**
1. Seçme, intihap etme, tercih etme. 2. Katlanma, kabul etme, râzı olma. 3. Kendi isteğiyle hareket etme, irâdesini kullanma.

Cevre ṣabrum kalmadı hergiz cefāya ṭāḳatüm
İḫtiyār idüp ḳabūl terk-i diyār eksüklügi

5. **iḫtiyār:**
Gazel 3375
Mısra: **2**
1. Seçme, intihap etme, tercih etme. 2. Katlanma, kabul etme, râzı olma. 3. Kendi isteğiyle hareket etme, irâdesini kullanma.

Zāhidā luṭf eyle ‘ayb itme bu ben bī-çāreyi
İḫtiyār elden gider gördükde bir meh-pāreyi

6. **iḫtiyārı:**-*ı*
Gazel 3284
Mısra: **10**
1. Seçme, intihap etme, tercih etme. 2. Kendi isteğiyle hareket etme, irâdesini kullanma.

Muḥibbī bir vefāsuz yāri sevmiş
Ne kılsun yok elinde iḫtiyārı

7. **iḫtiyārı:**-*ı*
Gazel 3442
Mısra: **10**
1. Seçme, intihap etme, tercih etme. 2. Kendi isteğiyle hareket etme, irâdesini kullanma.

Baña dirler melāmet iḫtiyār it
Olur mı ehl-i ‘ışḳuñ iḫtiyārı

<u>ihtiyār eyle:</u>

1. **iḫtiyār eyle:**
Gazel 3169
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seçmek, tercih etmek.

Fāriġ ol eyle ḳanā‘at gūşesini iḫtiyār
‘Ālem içre her denīden iy göñül nān isteme

2. **iḫtiyār eyle:**-*di*
Gazel 3421
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seçmek, tercih etmek.

Vaṣl[ı] gencine anuñ bir gün irem diyü göñül
İḫtiyār eyledi dehr içre bu vīrānalıgı

<u>ihtiyār it:</u>

1. **iḫtiyār it:**
Gazel 3419
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seçmek.

Bir loḳma ile iy dil bir gūşe iḫtiyār it
Görmez misin ki ‘ālem ḫalḳı nifāḳa düşdi

2. **iḫtiyār it:**
Gazel 3442
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seçmek.

Baña dirler melāmet iḫtiyār it
Olur mı ehl-i ‘ışḳuñ iḫtiyārı

ihtiyār it-:

1. **iḫtiyār it-:***--me, --ñ*
Gazel 3100
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seçmek, üstün görmek, tercih etmek.

Zāhidā zühd ü riyāyı iḫtiyār itmeñ nice
Ehl-i diller meclisin gördükçe āh itmeñ nice

ihtiyār kıl:

1. **iḫtiyār kıl:***-dı*
Gazel 3494
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seçmek, tercih etmek.

Bu cihān içre Muḥibbī kıldı kūyuñ iḫtiyār
Bir kapu yokdur kapuñdan özge anuñ varası

iḥyā id:

1. **iḥyā id:***-er*
Gazel 3397
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Diriltmek, hayat vermek.

La‘l-i nābuñ Ḥaḳ bilür kim mürdeler iḥyā ider
İmtiḥān itmek dilerseñ dōstum öldür beni

iḥyā kıl:

1. **iḥyā kıl:***-ur*
Gazel 3474
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeniden canlılık kazandırmak, canlandırmak, diriltmek.

Leb mi bu ya la‘l mi yāḫūd mey-i ṣahbā mı ki
Söz deminde mürdeler iḥyā kılur ‘Īsā mı ki

‘ikāb:

1. **‘iḳābından:***--ı, --n, --dan*
Gazel 3082
Mısra: **3**
Eza, cefa, eziyet.

Şehā zülfüñ ‘iḳābından dil ü cānum ḫalāṣ olmaz
Esīr olmış kebūterdür sanasın dest-i lāçine

ikāmet getür-:

1. **iḳāmet getür-:***--e*
Gazel 3093
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yerde yerleşip oturma, mukim olma // Kamet: (Ar. ḳāmet “namaza durulmak, namaz başlamak”tan) Bilhassa cemâatle kılınan farz namazlardan önce, “namaz başladı” anlamına gelen Kad kāmeti’s-salâ cümlesi ilâve edilerek okunan ezan.

Kaşı miḥrābına her kim ki imāmet getüre
Kamu ehl-i dil olan aña iḳāmet getüre

iken:

1. **iken:**
Gazel 3105
Mısra: **3**
Iken, ... durumdayken.

Eşk-i çeşüm bu ‘acebdür ki ciger gūşem iken
Kanda görse yapışur kanlu gibi dāmānuma

2. **iken:**
Gazel 3479
Mısra: **11**
"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali. II ...durumdayken.

Cennet-i kūyında iken dūr kılduñ sen beni
İy raḳīb-i rū-siyeh şeyṭāna beñzetdüm seni

3. **iken:**
Gazel 3412
Mısra: **10**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.

İçdi çün la‘l-i lebüñ cür‘asını
Şeyḫ iken bu Muḥibbī şāb oldı

4. **iken:**
Gazel 3413
Mısra: **7**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.

Sırr-ı ‘ışḳı saklar iken sīnede fāş oldı āh
Duydı ‘ālem ḫalḳı bu nāle-i efgān büyüdi

5. **iken:**
Gazel 3157
Mısra: **6**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.

Görmek dilesem māni‘ olur yārı raḳīb āh
San ebr gibi ḫāyil olur bedr iken aya

iki:

1. **iki:**
Gazel 3109
Mısra: **16**
"İki" sayı sıfatı.

Şehā ḳatlüm diler mestāne çeşmüñ
İki ḥācib ider aña ḥavāle

2. **iki:**
Gazel 3289
Mısra: **8**
"İki" sayı sıfatı.

Kim ḫalāṣ olabilür ġamze okı atılıcak
Bir yire ya kaşınuñ gelse iki yire başı

3. **iki:**
Gazel 3463
Mısra: **8**
İki adet, iki tane.

Ṭarīḳ-i ‘ışḳ bir yoldur iki sandı anı zāhid
İki görse biri tañ mı biri iki görür şaşı

4. **iki:**
Gazel 3463
Mısra: **8**
İki adet, iki tane.

Ṭarīḳ-i ‘ışḳ bir yoldur iki sandı anı zāhid
İki görse biri tañ mı biri iki görür şaşı

5. **iki:**
Gazel 3308
Mısra: **8**
İki (adet, tane).

Bir iken ‘ışḳ yolı zāhid anı iki görür
Biri iki görinür olıcak gözi şaşı

6. **iki:**
Gazel 3076
Mısra: **6**
"İki tane" anlamında sayı sıfatı.

Sulṭān-ı ġamuñ bir yaña bir yaña şeh-i ‘ışḳ
Dil şehri ḫarāb oldı iki mīr a[ra]sında

7. **iki:**
Gazel 3099
Mısra: **8**
"İki tane" anlamında sayı sıfatı.

Sırr-ı ‘ışḳı nālem ile göz yaşıdur fāş iden
N’eyleyem derdā dirīġā bu iki ġammāzuma

8. **iki:**
Gazel 3365
Mısra: **14**
"İki tane" anlamında sayı sıfatı.

Bu Muḥibbī şi‘rini gören kemāle irdügin
Bir sanurduk didi beñzer var-ımış Selmān iki

9. **iki:**
Gazel 3178
Mısra: **3**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Baḥr-ı ġamda olalıdan bu iki çeşmüm ṣadef
Beñzedür dürdāneye çeşmüm akıtsa yaşını

10. **iki:**
Gazel 3178
Mısra: **10**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Raḥmı yokdur çün bilürsin iy Muḥibbī dilberüñ
Gel akıtma yok yire bu iki gözüñ yaşını

11. **iki:**
Gazel 3112
Mısra: **9**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

İki kāse merdüm-i çeşmüm eline sīm ü zer
Aldı īsār itmege geldükçe ġam sulṭānına

12. **iki:**
Gazel 3123
Mısra: **11**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Āsiyā-veş iy Muḥibbī iki taş alup ele
Döginüp cismüm benüm gendüm gibi un olmada

13. **iki:**
Gazel 3148
Mısra: **9**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

İy Muḥibbī kanda gitsem iki cūdur gözyaşı
Kalmadı şimden girü ḥācet türābuñ aynına

14. **iki:**
Gazel 3149
Mısra: **4**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Tāc-ı ṣadefi geydi çü başına ḳalender
Girürse ne tañdur iki yapraga benefşe

15. **iki:**
Gazel 3150
Mısra: **8**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Sırr-ı ‘ışḳı nālem ile göz yaşıdur fāş iden
N’eyleyem derdā dirīġā bu iki ġammāzuma

16. **iki:**
Gazel 3170
Mısra: **4**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Ciger kanıyla bagrum ḫūn eyle
Doludur dīdelerden iki şīşe

17. **iki:**
Gazel 3241
Mısra: **9**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Akmag-ıla iki ‘aynumdan benüm bu kanlu yaş
Cūş ider āh eyldükçe her ṭaraf deryā gibi

18. **iki:**
Gazel 3242
Mısra: **1**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Hīç olur mı ki diyem ‘ālemde var cānān iki
Bunı kim diye-bilür var cism içinde cān iki

19. **iki:**
Gazel 3242
Mısra: **2**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Hīç olur mı ki diyem ‘ālemde var cānān iki
Bunı kim diye-bilür var cism içinde cān iki

20. **iki:**
Gazel 3242
Mısra: **4**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Gülşen-i ḥüsnine yāruñ basmasun ayak diyü
İki çeşmin gözleye diyü komış derbān iki

21. **iki:**
Gazel 3242
Mısra: **4**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Gülşen-i ḥüsnine yāruñ basmasun ayak diyü
İki çeşmin gözleye diyü komış derbān iki

22. **iki:**
Gazel 3242
Mısra: **6**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Gönlümi gönderdüm evvel soñra cān teslīm idüp
Ka‘be’dür kūyına varup eyledüm ḳurbān iki

23. **iki:**
Gazel 3242
Mısra: **8**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Tekye-i dilde żiyāfet eyledüm geldi belā
Ġam daḫı gelsün didüm tā kim ola yārān iki

24. **iki:**
Gazel 3242
Mısra: **10**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Dir-imişsin terk kılmaz bu Muḥibbī baş u cān
İmtiḥān eyle gel evvel soñra kıl bühtān iki

25. **iki:**
Gazel 3308
Mısra: **7**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Bir iken ‘ışḳ yolı zāhid anı iki görür
Biri iki görinür olıcak gözi şaşı

26. **iki:**
Gazel 3319
Mısra: **6**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Sīne ṣaḥrāsına leylī zülfinüñ mihri gelüp
Kurdı Mecnūn eyledi çeşminden iki ḫargehi

27. **ikisi:**-*si*
Gazel 3431
Mısra: **6**
(Her) ikisi, iki tanesi.

Görüp ṭūbī boyını serv [ü] ‘ar‘ar
İkisi reşk udından sındı düşdi

28. **iki:**
Gazel 3408
Mısra: **3**
"İki tane" anlamında sayı sıfatı.

Başum ki belā kūhıdur ‘aynum iki ‘aynı
Dūd-ı dilüm ol ḳullenüñ üstinde sehābı

29. **iki:**
Gazel 3364
Mısra: **1**
" İki " sayı sıfatı (yār).

Sen sen ol pendüm budur dutma göñülde yār iki
Bir olur yār iki olmaz olmasun zinhār iki

30. **iki:**
Gazel 3364
Mısra: **2**
" İki " sayı sıfatı (yār).

Sen sen ol pendüm budur dutma göñülde yār iki
Bir olur yār iki olmaz olmasun zinhār iki

31. **iki:**
Gazel 3364
Mısra: **2**
" İki " sayı sıfatı (yār).

Sen sen ol pendüm budur dutma göñülde yār iki
Bir olur yār iki olmaz olmasun zinhār iki

32. **iki:**
Gazel 3364
Mısra: **8**
" İki " sayı sıfatı (yār).

‘Aḳl şāhı gitdi dilden geleli sulṭān-ı ‘ışḳ
Olmamışdur bir şehirde ola şehr-i yār iki

33. **iki:**
Gazel 3364
Mısra: **4**
" İki " sayı sıfatı (sayı sıfatı).

Derd-i dil ḥālini yazdum sıgmadı bir nāmeye
Anuñ içün yāra taḥrīr eyledüm ṭomār iki

34. **iki:**
Gazel 3364
Mısra: **6**
" İki " sayı sıfatı (mār).

Ḥalḳa olmış ḥüsninüñ gencinde zülfeynin görüp
Didüm ol gence ṭılısm olmış ezelden mār iki

35. **iki:**
Gazel 3364
Mısra: **10**
" İki " sayı sıfatı (güftār).

Söz birdür bu Muḥibbī seni cāndan yig sever
Cān virür yoluñda hergiz eylemez güftār iki

36. **iki:**
Gazel 3365
Mısra: **1**
" İki " sayı sıfatı (cān).

Yolına bir cān nedür terk idem olsa cān iki
Cān virem bu yolda ammā dimeyem cānān iki

37. **iki:**
Gazel 3365
Mısra: **2**
" İki " sayı sıfatı (cānān).

Yolına bir cān nedür terk idem olsa cān iki
Cān virem bu yolda ammā dimeyem cānān iki

38. **iki:**
Gazel 3365
Mısra: **4**
" İki " sayı sıfatı (keffe-i mīzān).

Tartmak ister ḫāk-i pāyin cevheri cān-ıla dil
Eylemişdür dīdelerden keffe-i mīzān iki

39. **iki:**
Gazel 3365
Mısra: **6**
" İki " sayı sıfatı (su‘bān).

Genc-i ḥüsni seyrin isterken görindi zülf-i dōst
Bilmedüm aña ṭılısm olmış meger su‘bān iki

40. **iki:**
Gazel 3365
Mısra: **8**
" İki " sayı sıfatı (nān).

Kapuña geldi meger şey-lillāh pīr-i felek
Ay u günden eline almış dutupdur nān iki

41. **iki:**
Gazel 3365
Mısra: **10**
" İki " sayı sıfatı (sulṭān).

‘Işḳ şāhı geldi ardınca bile sulṭān-ı ġam
Yıkılur ol memleket ḥükm itdi çün sulṭān iki

42. **iki:**
Gazel 3365
Mısra: **12**
" İki " sayı sıfatı (kurban).

Ka‘be’dür kūyına varduñ göñl[i] ḳurbān eyledüñ
Cān daḫı ḳurbān gerekdür tā ola ḳurbān iki

43. **iki:**
Gazel 3365
Mısra: **16**
" İki " sayı sıfatı (fermān).

Öldürem dirdüñ peşīmān olma dur iḳrāruña
Şāhlar femānı birdür olamaz fermān iki

44. **iki:**
Gazel 3366
Mısra: **3**
" İki " sayı sıfatı (keştī).

Ġarḳa virmiş ser-nigūn olmış iki keştī sanur
Baḥr-ı eşkümde görenler uşbu iki kaşumı

45. **iki:**
Gazel 3366
Mısra: **4**
" İki " sayı sıfatı (kaş).

Ġarḳa virmiş ser-nigūn olmış iki keştī sanur
Baḥr-ı eşkümde görenler uşbu iki kaşumı

46. **iki:**
Gazel 3408
Mısra: **10**
" İki " sayı sıfatı (şīşe).

Redd eyleme cānā kapuña gelse Muḥibbī
Tuḥfe getürür çeşmi iki şīşe gülābı

47. **iki:**
Gazel 3015
Mısra: **4**
" İki " sayı sıfatı.

Kanı luṭf u kerem ya kanı iḥsān
İki elüm bulındı dut ki kanda

48. **iki:**
Gazel 3427
Mısra: **4**
" İki " sayı sıfatı.

Niçe el uzadayım genc-i ḥüsne
Saçın siḥr-ile iki erkam itdi

49. **iki:**
Gazel 3463
Mısra: **1**
" İki " sayı sıfatı.

Ġażabla baksa dilber bir yire gelür iki kaşı
San iki pehlevānlardur komış birbirine başı

50. **iki:**
Gazel 3463
Mısra: **2**
" İki " sayı sıfatı.

Ġażabla baksa dilber bir yire gelür iki kaşı
San iki pehlevānlardur komış birbirine başı

51. **iki:**
Gazel 3463
Mısra: **7**
" İki " sayı sıfatı.

Ṭarīḳ-i ‘ışḳ bir yoldur iki sandı anı zāhid
İki görse biri tañ mı biri iki görür şaşı

52. **iki:**
Gazel 3495
Mısra: **4**
" İki " sayı sıfatı.

Göñül murġı tutılsa tañ mı zülfe
İçinde dānedür ol iki ḫāli

53. **iki:**
Gazel 3459
Mısra: **8**
" İki " sayı sıfatı (zülf-i siyeh-pūş).

Kaşı yayın ele alsa kafada perçemi ḥāẓır
Dil almaga gider öñce iki zülf-i siyeh-pūşı

54. **iki:**
Gazel 3478
Mısra: **10**
" İki " sayı sıfatı (kāse).

İy Muḥibbī geldi çün dil şehrine sulṭān-ı ‘ışḳ
İki kāse gözlerüm dür öñine pīşkeş kodı

55. **iki:**
Gazel 3056
Mısra: **9**
" İki " sayı sıfatı (taraf).

İy Muḥibbī göz yaşı iki ṭaraf zencīr olup
Şāh-ı ‘ışḳuñ yidilür şīr-i neri oldum yine

iki ‘ālem:

1. **iki ‘ālem:**--*de*
Gazel 3127
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İki dünya; dünya ve ahiret.

İki ‘ālemde Muḥibbī baña bu devlet yiter
Yār bir gün yañılup kapumda bendemdür dise

2. **iki ‘ālem:**-*de*
Gazel 3246
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İki dünya; dünya ve ahiret.

El irse ḫāk-i pāyuña gözüme tūtiyā itsem
Murādum iki ‘ālemde kapuñdan olmayam dūrı

3. **iki ‘ālem:**-*de*
Gazel 3456
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İki dünya; dünya ve ahiret.

Ziyān idem diyü her kim yoluñda cān u ser virmez
Dilegüm iki ‘ālemde buña hīç bulmasun sūdı

4. **iki ‘ālem:**-*de*
Gazel 3175
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya ve ahiret.

Hidāyet ister-iseñ sen iki ‘ālemde iy miskīn
Dilüñden gitmesün hergiz senüñ evrād-ı yā Ḥādī

iki cihān:

1. **iki cihān:**-*a*
Gazel 3280
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya ve ahiret.

‘Işḳuñ bahāsı olmasa ‘ālemde tañ mıdur
İki cihāna çünki deger bir demi dutsa mı

2. **iki cihān:**
Gazel 3142
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya ve ahiret.

‘Işḳum benüm bir oldı iki cihān içinde
Mihrini saklaram līk sīnemde cān içinde

iki yaña:

1. **iki yaña:**-*a*
Gazel 3285
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İki yan(sağ ve sol).

Belā kū[y]ı olalıdan baña baş
İki yaña akar çeşmüm bıñarı

iklīm-i ʻışḳ:

1. **iḳlīm-i ʻışḳ:**
Gazel 3326
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk iklimi, mevsimi, ülkesi.

Kimdür Muḥibbī iḳlīm-i ʻışḳ içre didi yār
Didüm belā kişverinüñ bir belā-keşi

ikrām:

1. **ikrāma:**-*a*
Gazel 3435
Mısra: **12**
Ağırlamak, hürmet etmek saygı göstermek.

İdelden gözleri mestānelıḳlar
Kaşı birbirine ikrāma düşdi

iḳrār:

1. **iḳrārumı:**-*um, -ı*
Gazel 3228
Mısra: **1**
Kabul etme, tasdik etme.

Evvel alduñ būseñe cān naḳdine iḳrārumı
Soñra ne kıldum ki bozduñ dōstum bāzārumı

2. **iḳrāruña:**-*uñ, -a*
Gazel 3365
Mısra: **15**
Gizlemeyip açıklama, söz verme, kabul etme.

Öldürem dirdüñ peşīmān olma dur iḳrāruña
Şāhlar femānı birdür olamaz fermān iki

3. **iḳrārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3161
Mısra: **6**
1. Gizlemeyip açıklama, îtiraf etme. 2. (Dille) Bildirme, söyleme.

Öldürem dirdüñ baña öldürdüñ iy kāfir beni
Pādişāh-ı ḥüsn olan turmak gerek iḳrārına

iḳrār eyle-:

1. **iḳrār eyle-:**-*-gil-gil*
Gazel 3039
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tarîkata intisap etme, bir şeyhe bağlanma, bîat etme.

Kaşları ṭuġrāsına iy ṣūfī iḳrār eylegil
Niçeye dek kalasın bu ġaflet-i inkārda

iḳrār eyle:

1. **iḳrār eyle:**-*dü, -ñ*
Gazel 3447
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabul etme, tasdik etme.

Naḳd-i dil alup metāʻ-ı vaṣlı iḳrār eyledüñ
Üstine cān vireyin tek bozma gel bāzāruñı

ikrār kıl:

1. **iḳrār kıl:**-*ur*
Gazel 3424
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabul etmek, tasdik etmek.

İḳrār kılur būseye dil virdüñ egerçi
İnkāra gelür soñra sakın cānuñı pey di

iḳrārda dur-:

1. **iḳrārda dur-:**-*-da, --maz*
Gazel 3039
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sözünde durmak, sözünü tutmak.

Öldürem yarın dimişdi ol hilāl ebrū baña
N'eyleyem derdā dirīġā durmaz ol iḳrārda

iḳrārını boz:

1. **iḳrārını boz:**-*ı, -n, -ı, -a*
Gazel 3330
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabul ve tasdik ettiği, söz verdiği şeyden dönmek.

Vaʻde kıldı dün ḥabībüm baña yüzin ʻarż ide
Korkaram inkār ide boza bugün iḳrārını

il:

1. **illerine:**-*ler, -i, -n, -e*
Gazel 3043
Mısra: **1**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.

İrişdük çün Karaman illerine
Kaçan varıla cānān illerine

2. **illerine:**-*ler, -i, -n, -e*
Gazel 3043

Mısra: **6**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.

Yine dil la‘l-i nābuñ ḥasretinden
Heves itdi Bedaḫşān illerine

3. **illerine:**-*ler, -i, -n, -e*
Gazel 3043
Mısra: **10**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.

Eger esse ṣabā cānān ilinden
Feraḥ tola dil ü cān illerine

4. **illerine:**-*ler, -i, -n, -e*
Gazel 3043
Mısra: **12**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.

Saçuñuñ kim bahāsı Mıṣr u Tebrīz
Muḥibbī virmez Īrān illerine

5. **ilden:**-*den*
Gazel 3398
Mısra: **8**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.

Hicr elinden dōstum ben ṣol ḳadar kan agladum
Götürüp ilden ile gör gezdürür ol kan beni

6. **ile:**-*e*
Gazel 3398
Mısra: **8**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.

Hicr elinden dōstum ben ṣol ḳadar kan agladum
Götürüp ilden ile gör gezdürür ol kan beni

7. **ilinden:**-*in, -den*
Gazel 3043
Mısra: **9**
Memleket, ülke, yurt, diyar || sevgilinin bulunduğu yer.

Eger esse ṣabā cānān ilinden
Feraḥ tola dil ü cān illerine

8. **illerini:**-*ler, -i, -n, -i*
Gazel 3390
Mısra: **6**
1. Kolun, bilek mafsalından îtibâren avuç ve parmakları içine alan ve iş görmeye, tutmaya yarayan kısmı. 2. Memleket, ülke, yurt, diyar, iklim, vilayet.

Ḥüsn iline pādiṣāh olalı ol yār-ı güzīn
Kim ki gördiyse anı illerini serde kodı

‘ilāc:

1. **‘ilācına:**-*-ı, --n, --a*
Gazel 3085
Mısra: **2**
Deva, şifa.

Gönlüme didüm ‘āṣıḳam ‘ışḳuñ ‘ilācı ne
Eydür baña ki olmaya çāre ‘ilācına

2. **‘ilācı:**-*ı*
Gazel 3085
Mısra: **1**
Derman, ilaç, çare, şifa.

Gönlüme didüm ‘āṣıḳam ‘ışḳuñ ‘ilācı ne
Eydür baña ki olmaya çāre ‘ilācına

3. **‘ilācı:**-*ı*
Gazel 3388
Mısra: **2**
Derman, ilaç, çare, şifa.

Sāḳī örü dur doldur yüri cām-ı zücācı
Ḫasta gönüle gel idelüm bir dem ‘ilācı

4. **‘ilācı:**-*ı*
Gazel 3388
Mısra: **12**
Derman, ilaç, çare, şifa.

Raḥm eyle ‘aṭā eyle Muḥibbī’ye lebüñden
Cān ḫastasınuñ būse-i la‘l olur ‘ilācı

5. **‘ilāc:**
Gazel 3196
Mısra: **5**
1. Bir hastalığı, bir yarayı iyi etmek üzere içilmek, herhangi bir yolla vücûda verilmek veya dışarıdan sürülmek sûretiyle kullanılan maddelere verilen isim. 2. Çâre, devâ, tedbir.

Bildüm ki ‘illet-i dilüme būsedür ‘ilāc
La‘l-i lebüñ ger eyleye iy vāy ta‘allüli

‘ilāc eyle:

1. **‘ilāc eyle:**
Gazel 3136
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çare bulmak, şifa vermek.

Leblerüñden gel ‘ilāc eyle bu ben dil-ḫasteye
Bilürem ki okumışdur ḥikmeti Loḳmān-ıla

‘ilāc ol:

1. **‘ilāc ol:**-*maz*
Gazel 3439
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Bir hastalığı iyi edecek ya da önleyecek ilaç olmak II çare, deva olmak.

‘İlāc olmaz diyenler derd-i ‘ışḳa
Alurlar derdi almazlar devāyı

ilāh:

1. **ilāh'ı:**-*ı*
   Gazel 3499
   Mısra: **1**
   Yaratıcı, Allah.

Bu maḫlūḳuñ kamu sensin İlāh'ı
N'ola 'afv eyleseñ cürm ü günāhı

ilāhī:

1. **ilāhī:**
   Gazel 3028
   Mısra: **3**
   Allah'la ilgili, Allah'a âit, Allah'a has, Allah'tan gelen, Tanrısal.

Yā İlāhī 'ayn olsun uşbu rü'yālar bize
Cān virürseñ de yolında iremezsin zülfine

2. **ilāhī:**
   Gazel 3108
   Mısra: **7**
   "Ey Allah'ım!" anlamında hitap sözü.

İlāhī 'ışḳuñı dilden çıkarma
Ki ola tā ki maḥzen aña sīne

3. **ilāhī:**
   Gazel 3315
   Mısra: **10**
   "Ey Allah'ım!" anlamında hitap sözü.

Muḥibbī'nüñ günāhını bagışla
Ḥabībüñ ḥürmetine sen İlāhī

4. **ilāhī:**
   Gazel 3199
   Mısra: **10**
   "Ey benim Allah'ım" anlamında Allah'a hitap sözü.

Benüm yok senden özge pādişāhum
Muḥibbī'nüñ suçın 'afv it İlāhī

[ile]:

1. **[ile]:**
   Gazel 3088
   Mısra: **6**
   İle bağlacı.

Fāş itdi cihān ḫalḳına çün sırrumı yaşum
Gözden bırakam yirlere ger sīm [ile] zerse

ile:

1. **ile:**
   Gazel 3083
   Mısra: **3**
   " birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ḳavlüm budur ki eylemişem göñlüm ile 'ahd
Meyl eylemeyem illā ḫūbuñ müntehāsına

2. **ile:**
   Gazel 3099
   Mısra: **7**
   " birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Sırr-ı 'ışḳı nālem ile göz yaşıdur fāş iden
N'eyleyem derdā dirīġā bu iki ġammāzuma

3. **ile:**
   Gazel 3110
   Mısra: **3**
   " birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Kıl muṣāḥib her gice ḳalbüñi ẕikru'llāh ile
Uyma nefs-i şūma irmez çün bilürsin dem deme

4. **ile:**
   Gazel 3124
   Mısra: **10**
   " birlikte, beraber" anlamlarında edat.

İñen olmaya 'ışḳ bünyādı muḥkem
Güzeller cevr ile gelmese nāza

5. **ile:**
   Gazel 3126
   Mısra: **4**
   " birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Hicrān şebinde sīne dögüp nāle eylesem
Düşer ṣādā-yı āhum ile çarḫa ġulġula

6. **ile:**
   Gazel 3154
   Mısra: **2**
   " birlikte, beraber" anlamlarında edat.

İderüz ṣoḥbet-i mey serv-i ḫırāmānlar ile
Giceler hem-nefesüz ṣubḥa dek efġānlar ile

7. **ile:**
   Gazel 3154
   Mısra: **4**
   " birlikte, beraber" anlamlarında edat.

'Ār u nāmūsı koyup koma melāmet yakasın
Yüri Mecnūn gibi sen çāk-i girībānlar ile

8. **ile:**
   Gazel 3154
   Mısra: **10**
   " birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Bezm-i ġam içre Muḥibbī giceler ṣubḥa degin
Şem'-veş āteş-i 'ışḳ ile yanar cānlar ile

9. **ile:**
   Gazel 3156
   Mısra: **4**
   " birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Bū-y-ile tolup ‘ālem ola cümle mu‘āṭṭar
Dildār kaçan nāz ile zülfini daraya

10. **ile:**
Gazel 3177
Mısra: **6**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Bile alup gitmedi ‘ışḳı bilüñ Ferhād u Ḳays
Tolıdur şīr ü peleng ile bu ‘ışḳuñ bīşesi

11. **ile:**
Gazel 3184
Mısra: **9**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

İy Muḥibbī ruḫları ile dehānı yādına
Cān u dilden özüñe ḫārc eyle yog u varuñı

12. **ile:**
Gazel 3224
Mısra: **4**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Her yire bassa segi pāyı başum anda koyam
Ben kim olam ki segi ile olam hem-pāyī

13. **ile:**
Gazel 3244
Mısra: **5**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ögrendi Ḳays yaşına bād-ı sümūm ile
Sevdi diyār-ı miḫnetüñ āb u hevāsını

14. **ile:**
Gazel 3292
Mısra: **14**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Cilve kılsa ḥüsn-i dilber zülfi müşg ‘anber saçar
Zīver ile ziynet itmişdür per-i ṭāvūsını

15. **ile:**
Gazel 3340
Mısra: **14**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Kimdür Muḥibbī ‘āşıḳ ‘ışḳ içre sorsalar
Dirdüm belā vü miḫnet ile bir melāmeti

16. **ile:**
Gazel 3367
Mısra: **5**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Öñce Mecnūn ile Ferhād’ı karagula salup
Yürürem şimdi benem ‘ışḳ ilinüñ pādişehi

17. **ile:**
Gazel 3405
Mısra: **4**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Dest-i ḳudret mebde’-i fıṭratda beñzer ‘āşıḳuñ
‘Işḳ ābı ile yogurmış anuñ taḫmīrini

18. **ile:**
Gazel 3261
Mısra: **1**
"Beraber, birlikte" anlamlarında bağlaç.

Cāme-i zer-baft ile ger cilve kılsa ol perī
Kim göre āşüfte vü ḥayrān ola dilden berī

19. **ile:**
Gazel 3154
Mısra: **6**
"-A karşı" anlamında edat.

Sakın aldanma ser-i zülf-i siyāhına göñül
Çıkmadı kimse başa zülf-i perīşānlar ile

20. **ile:**
Gazel 3161
Mısra: **8**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Dil dilerdi cān virüp bugün lebüñ bāzār ide
Kaldı işüm vā dirīġā yār ile çün yarına

21. **ile:**
Gazel 3192
Mısra: **2**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

İder bülbül bahār olduḳda zārı
Gül ile çün görür bir yirde ḫārı

22. **ile:**
Gazel 3301
Mısra: **1**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Çıkup şeb-gün libās ile o meh bir şeb birūn oldı
Görüp ol şekl-i ‘ayyārı hemān bu dil cünūn oldı

23. **ile:**
Gazel 3307
Mısra: **1**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Geçdi dirīġ ġuṣṣa ile ‘ömr-i cevānı
Surḫ idi ezel şimdi bulup çehre ḫazānı

24. **ile:**
Gazel 3323
Mısra: **3**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat ; "ve" bağlacını karşılar.

Konsa dil tekyesine derd ü belā ile elem
Gözümüñ yaşını mey dil kıla biryān cigeri

25. **ile:**
Gazel 3359
Mısra: **3**

" Birlikte, beraber" anlamlarında edat ; "ve" bağlacını karşılar.

Leyli Mecnūn ile vardur Ḫusrev ü Şīrīn velī
Cān u baş terk itmede hīç biri Ferhād olmadı

26. **ile:**
Gazel 3370
Mısra: **5**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat ; "ve" bağlacını karşılar.

Bilmediler bili ile agzınuñ esrārını
Deng kılmışdur cihān ḫalḳın bu ḫayret ‘ālemi

27. **ile:**
Gazel 3408
Mısra: **8**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat ; "ve" bağlacını karşılar.

Sīnemde gören şāh-ı ġamı ḫayme sanurlar
Bu gözlerümüñ yaşı ile kanlu ḥabābı

28. **ile:**
Gazel 3419
Mısra: **15**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat ; "ve" bağlacını karşılar.

Bir loḳma ile iy dil bir gūşe iḫtiyār it
Görmez misin ki ‘ālem ḫalḳı nifāḳa düşdi

29. **ile:**
Gazel 3449
Mısra: **8**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat ; "ve" bağlacını karşılar.

Ḫūn-ıla ḫāne-i dilde yine taṣvīr itdüm
Cāme-i zer-baf ile bir büt-i zerrīn külehi

30. **ile:**
Gazel 3450
Mısra: **6**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat ; "ve" bağlacını karşılar.

Baña cevr-ile cefā ġayrılara mihr ü vefā
Ne ‘aceb bilmeyesin sevmeyen ile seveni

31. **ile:**
Gazel 3453
Mısra: **2**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat ; "ve" bağlacını karşılar.

Ruḫları üzre ‘araḳ mı ya melāḥat dürleri
Şebnem ile yāḫū ziynet buldı gülberg-i teri

32. **ile:**
Gazel 3213
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.

‘Işḳı itmek istedüm pinhān velī oldı ‘ayān
Nite kim Āyāzuñ ‘ışḳı ile şah-ı Ġaznevī

33. **ile:**
Gazel 3150
Mısra: **7**
" İle" bağlacı.

Sırr-ı ‘ışḳı nālem ile göz yaşıdur fāş iden
N’eyleyem derdā dirīġā bu iki ġammāzuma

34. **ile:**
Gazel 3151
Mısra: **1**
" İle" bağlacı.

Başa kim çıkabilür ol ṭurre-i ṭarrār ile
Kimdür ol kim söyleşe la‘l-i şeker-güftār ile

35. **ile:**
Gazel 3151
Mısra: **2**
" İle" bağlacı.

Başa kim çıkabilür ol ṭurre-i ṭarrār ile
Kimdür ol kim söyleşe la‘l-i şeker-güftār ile

36. **ile:**
Gazel 3151
Mısra: **4**
" İle" bağlacı.

Elde dutup zülfini geh boynı üzre tagıdur
Sāḥir olmasa kaçan oynardı bile mār ile

37. **ile:**
Gazel 3151
Mısra: **6**
" İle" bağlacı.

Muṣḥaf-ı ḥüsn üzre gördüm zülfini dilber komış
Olmasa kāfir anı baglar mıdı zünnār ile

38. **ile:**
Gazel 3151
Mısra: **8**
" İle" bağlacı.

Vādī-i hicrān şebinde bir kara gündür geçer
Olısardur ḫasta dil āḫir bu āh u zār ile

39. **ile:**
Gazel 3151
Mısra: **10**
" İle" bağlacı.

İy Muḥibbī çünki bilürsin ki fānīdür cihān
Gülşen içre bāde nūş it bir muṣāḥib yār ile

40. **ile:**
Gazel 3153
Mısra: **6**
" İle" bağlacı.

Derd-i ‘ışḳuñ leẕẕetin bilen n’ider dermānını
Raḥmet olsun derd-i ‘ışḳ ile ölenler cānına

41. **ile:**
Gazel 3278
Mısra: **6**
" İle" bağlacı.

İtmese kişi ḳanā‘at bulımaz devlete yol
Ol eger görmeye bir nā-ḫoş ile ḫoşı

42. **ile:**
Gazel 3278
Mısra: **11**
" İle" bağlacı.

Pür gerek ola tolu ḥikmet ile maḫzen-i dil
Añmañ şimdi zamān ḫalḳı gibi içi boşı

43. **ile:**
Gazel 3283
Mısra: **5**
" İle" bağlacı.

Leb ḫamūş līk ḫayāl ile tolu cā bu göñül
Dil senüñ-ile vü sen dille idersin suḫeni

44. **ile:**
Gazel 3098
Mısra: **7**
" ve" anlamı katan bağlaç.

Ḫaddi ile zülfini gördüm iderler ‘arbede
Rūm şāhı ceng ider san kim varup Efreng-ile

45. **ile:**
Gazel 3003
Mısra: **4**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

İçürür ādeme öñ şehd ü şekker
Kılur zehr ile soñra pāre pāre

46. **ile:**
Gazel 3056
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

La‘l ü yāḳūt ile zeyn itdüm gözüm dükkānını
‘Işḳ-ı şāhī devletinde cevherī oldum yine

47. **ile:**
Gazel 3056
Mısra: **5**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

‘Işḳ meydānında Mecnūn ile miḥnet okların
Atışup birkaç ḳadem ben ileri oldum yine

48. **ile:**
Gazel 3070
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Nev-bahār ile bezendi sebzezār oldı çemen
Bu ṣafādan zer saçar mihr-i cihān-tāb üstine

49. **ile:**
Gazel 3084
Mısra: **4**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ben ezel bezminde içmişdüm maḥabbet cāmını
Mest olup ‘ışḳ ile cānum irmiş idi kāmına

50. **ile:**
Gazel 3085
Mısra: **5**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Dilber ḫayāli ile iden gice gündüz ‘iyş
Uşbu cihānda ḳayd nedür iḥtiyācına

51. **ile:**
Gazel 3091
Mısra: **7**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Çekdümse ne ġam derd ü belā ile meşaḳḳat
Şükrüm bu ki irdüm soñucı bir ulu gence

52. **ile:**
Gazel 3154
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

İderüz ṣoḥbet-i mey serv-i ḫırāmānlar ile
Giceler hem-nefesüz ṣubḥa dek efġānlar ile

53. **ile:**
Gazel 3154
Mısra: **8**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Serv tek seyr-i semen içre salınsun yine yār
Gevher-i eşk dökem yolına dāmānlar ile

54. **ile:**
Gazel 3154
Mısra: **10**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Bezm-i ġam içre Muḥibbī giceler ṣubḥa degin
Şem‘-veş āteş-i ‘ışḳ ile yanar cānlar ile

55. **ile:**
Gazel 3171
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ag idesin faẕluñ ile yüzlerin
Gerçi olmış her birisi rū-siyāh

56. **ile:**
Gazel 3255
Mısra: **10**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ka‘be’dür kūyı Muḥibbī cānuñı ḳurbān ilet
Bunuñ ile gel tamām it ḥācılar bayramını

57. **ile:**
Gazel 3262
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Kanumı nūş idüben seng-i cefā ile sıduñ
Nūş-ı mey eyleyüben şīşe-i gönlüm şikeni

58. **ile:**
Gazel 3272
Mısra: **7**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Dimiş idüñ ki seni vaṣlum ile şād ideyim
Ne tīz unıtduñ eyā dōst ol ‘ahd kanı

59. **ile:**
Gazel 3278
Mısra: **8**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Eşk-i çeşmüm virdi ḫil‘at āh-ıla dāġ eyledi
Zīra tamga ile artar olsa dehrüñ ḳumaşı

60. **ile:**
Gazel 3289
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Tāc-ı Keyḫusrev ile mülk-i Ferīduñ dilemez
Bu Muḥibbī kapusında ola cārūb-keşi

61. **ile:**
Gazel 3291
Mısra: **4**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Raḥm ḳılmaduñ benüm bu nāleme iy seng-dil
Āhum ile nerm olurken etüñüñ gör sengüñi

62. **ile:**
Gazel 3291
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

İy Muḥibbī şāh-ı ‘ışḳuñ ḥükm[i] var tuġrā ile
Ol ḫarābāt-ı cihān terk eyle nām u nengüñi

63. **ile:**
Gazel 3298
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Çeşmüñ cūy-ı ḫayālüñ ile ābādān iken
Eksilür sanma ḫayālüñ yāḫū ol cū kalmadı

64. **ile:**
Gazel 3299
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ger ḫāṭā ile disem güneş senüñ rūyuñ gibi
Ol günehden olısar yüzüm siyeh mūyuñ gibi

65. **ile:**
Gazel 3299
Mısra: **6**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ḫalḳ[ı] gördüm kimi mescidde kimi mey-ḫānede
Baña nāmuñ ẕikri ile meskenüm kūyuñ gibi

66. **ile:**
Gazel 3302
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Yine āteş gibi serkeşlik ile
İdüpdür dūd-veş bu mübtelāyı

67. **ile:**
Gazel 3310
Mısra: **8**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ṣabā zülfine beñzer şāne urmış
Bu dehri bū ile pür itdi ṭībi

68. **ile:**
Gazel 3312
Mısra: **6**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Umaram seyre çıkup yār temāşāya gele
Lālezār eyleyem eşküm ile [ben] her ṭarafı

69. **ile:**
Gazel 3312
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Cidd ü cehd ile düriş itmeyesin şer‘e ḫilāf
Ḥamd kıl meẕhebüñi itdi Ḥudā çün Ḥanefī

70. **ile:**
Gazel 3313
Mısra: **5**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Vaṣluñ ile görürem eyler tana‘‘um ġayrılar
Baña olmamış gibi ḳısmet ezelden dāmeni

71. **ile:**
Gazel 3325
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Bir itdi Ḥamel burcı gelüp leyl ü nehārı
Gül lāle ile zeyn kılup yine bahārı

72. **ile:**
Gazel 3334
Mısra: **4**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Sāḳī ġubār-ı ġam virdi meded göñlüme keder
Ṣayḳal ide göre mey ile ol āb-gīne[y]i

73. **ile:**
Gazel 3337
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Olsa idüm ‘ışḳuñ ile zār u rüsvā kāşki
Hem-çünān dīvāneler ḫaylinde şeydā kāşki

74. **ile:**
Gazel 3342
Mısra: **7**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Zer gibi pūte-i ‘ışḳ ile dil ü cān eridüp
Ġıll u ġış komayuban eyledi ġam ḳāl beni

75. **ile:**
Gazel 3343
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ger tīġ-ı cefā ile döke yirlere kanı
Saklama eger ‘āşıḳ iseñ sen dilā cānı

76. **ile:**
Gazel 3343
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Atarsa cefā tīri ile seng-i melāmet
Başuñı açup karşula kıl sīne nişānı

77. **ile:**
Gazel 3350
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ḥasret-i ḫaṭṭuñ ile āh Muḥibbī ölicek
Söyleye agız açup ḥālini her bir giyehi

78. **ile:**
Gazel 3352
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Şol ḳadar itdi ciger ḫūnını çeşmüm telefī
Lālezār eyledi ḫūn-ı dil ile her ṭarafı

79. **ile:**
Gazel 3355
Mısra: **5**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

‘Işḳ sevdāsı ile kim ola sevdāyī mizāc
Başda kalmaya anuñ bād u hevādan ġayrı

80. **ile:**
Gazel 3369
Mısra: **5**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Gül yüzi ḥasret[i-y-] ile giceler ṣubḥa degin
Eyledi nāle kılur bülbül-i gülzār beni

81. **ile:**
Gazel 3383
Mısra: **10**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Vaṣla ḫandān olma hem hicrāna giryān iy göñül
Ġam ile şādī cihānda bir zamān eglenmedi

82. **ile:**
Gazel 3461
Mısra: **14**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

İy Muḥibbī dār-ı dünyā kimseye kılmaz vefā
Gösterür kendüyi evvel ziynet ile zen gibi

83. **ile:**
Gazel 3489
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

‘Işḳ-ı şāhī ṭurra ile çaldı ṭabl-bāzını
Gözleyüp dil murġını üstine saldı sāzını

84. **ile:**
Gazel 3491
Mısra: **10**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Tañ mıdur döyse cefāya bu Muḥibbī ḫasta dil
Miḥnet ile bisledüm çün cān-ı ġam-perverdümi

85. **ile:**
Gazel 3280
Mısra: **5**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlaç.

Zülfüñe eger müşg didümse ḫaṭā ile
‘Afv it günāh var mı hīç itmez ādemī

86. **ile:**
Gazel 3307
Mısra: **7**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlaç.

Ben derdüñ ile ḫasta olam hīç revā mı
Sen eyleyesin ġayra devā-yı nigerānı

87. **ile:**
Gazel 3310
Mısra: **5**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlaç.

N’ola ger ‘ışḳuñ ile bendeñ olsam
Olupsın dü cihānuñ sen ḥabībi

88. **ile:**
Gazel 3323
Mısra: **5**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlaç.

Vaṣluñ ābı ile hicr odını teskīn idegör
Ser-te-ser yoksa yakar uşbu cihānı şereri

89. **ile:**
Gazel 3384
Mısra: **7**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlaç.

Hicr[i] ile ne belā çekdügini cān u göñül
Yāra kim ilte ḫaber bād-ı ṣabādan ġayrı

90. **ile:**
Gazel 3250
Mısra: **6**
" Araç, vasıta, birlikte" anlamında edat.

‘Işḳ[ı] pinhān istedüm itmek velī oldı ‘ayān
Nite kim Āyāz’uñ ‘ışḳ[ı] ile şāh-ı Ġaznevī

91. **ile:**
Gazel 3314
Mısra: **8**
" Araç, vasıta, birlikte" anlamında edat.

Göñlümüñ şīşesini kim göre kan-ıla tolu
Mey-i ḥamrā ile pür sana zücāc-ı Ḥalebī

92. **ile:**
Gazel 3384
Mısra: **5**
" Araç, vasıta, birlikte" anlamında edat.

Günde biñ kez n’ola düşnām ile añsa beni yār
Elümüzden ne gelür aña du‘ādan ġayrı

93. **ile:**
Gazel 3433
Mısra: **10**
" Araç, vasıta, birlikte" anlamında edat.

İy Muḥibbī içüben mest-i ḫarābāt[ī] olup
Toptolu eyleyelüm na‘ra ile āfāḳı

94. **ile:**
Gazel 3450
Mısra: **7**
" Araç, vasıta, birlikte" anlamında edat.

Gül yüzin yumak içün şebnem ile çın seḥer
Nergisüñ ḥāżır elinde tutar altun legeni

95. **ile:**
Gazel 3390
Mısra: **7**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Cān dolaşdı ser-i zülfine lebi fikri ile
Āḫir alup elümi zülfi ayaklarda kodı

ileri ol-:

1. **ileri ol-:**--*du, --m*
Gazel 3056
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Önde olmak, önde bulunmak. Benzerlerinden daha seçkin olan, onları geride bırakmış olan.

‘Işḳ meydānında Mecnūn ile miḥnet okların
Atışup birkaç ḳadem ben ileri oldum yine

ilerü:

1. **ilerü:**
Gazel 3342
Mısra: **10**
Bir yerin veya şeyin arka kabul edilen kısmına göre önde bulunan taraf, ön taraf // Öne doğru.

Himmetüm bāzı didüm eyleye ‘Anḳā’yı şikār
İltür-idüm sözüm ilerü gel bir ṣāl beni

ilet-:

1. **iletür:**-*ür*
Gazel 3243
Mısra: **3**
Götürmek veya getirmek, ulaştırmak, eriştirmek.

Şāh-ı ‘ışḳa kimisi baş u kimi cān iletür
Ehl-i ‘ışḳuñ gel temāşā eyle [sen] savaşını

ilet:

1. **iletdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3010
Mısra: **5**
Iletmek, götürmek, ulaştırmak.

Seri pāyuña iletdüm iderem ārzū tīġuñ
Kerem kıl vir murādum bakma iy ḫūnī sakın kana

2. **ilete:**-*e*
Gazel 3068
Mısra: **6**
Iletmek, götürmek, ulaştırmak.

Ḫūn-ı dilden rūy-ı zerdüme yine aḥvālümi
Nāme yazdum peyk-i āhum ilete dildāruma

3. **iletse:**-*se*
Gazel 3082
Mısra: **10**
Götürmek, ulaştırmak.

Muḥibbī kalmaya hergiz revācı misk-i āhūnuñ
İletse būyı zülfinden ṣabā ger Çīn’e Māçīn’e

4. **ilet:**
Gazel 3350
Mısra: **5**
Götürmek, ulaştırmak, nakletmek, geçirmek.

Kūy-ı dildāra varup cān u dili pīşkeş ilet
Çün varılmaz ulular meclisine dest tehī

illā:

1. **illā:**
Gazel 3265
Mısra: **5**
1. -den başka. 2.ille de, mutlaka. 3.yoksa, aksi takdirde.

Her libāsı yāra lāyıḳ görmez illā meger
Eyleye gülden ḳabā ola semen pīreheni

2. **illā:**
Gazel 3333
Mısra: **10**
Bilhassa, hele, özellikle.

Genc-i vaṣla iy Muḥibbī çünki ṭālibsin bugün
Ġayrı yirde arama illā dil-i vīrāne[y]i

3. **illā:**
Gazel 3261
Mısra: **10**
Ar. 1.Ne olursa olsun,muhakkak,mutlaka. 2.Bilhassa,özellikle. 3.Aksi takdirde,aksi halde.

La‘l-i nābuñ ḳıymetin cānā Muḥibbī ḫoş bilür
Ẓāhir itmez cevherüñ ḳadrini illā cevherī

4. **illā:**
Gazel 3083
Mısra: **4**
Ancak, sadece, yalnız.

Ḳavlüm budur ki eylemişem göñlüm ile ‘ahd
Meyl eylemeyem illā ḫūbuñ müntehāsına

5. **illā:**
Gazel 3131
Mısra: **6**
Ne olursa olsun, muhakkak, mutlaka, ille. || Bilhassa, hele, özellikle. || Aksi takdirde, aksi halde.

Sen baña bir būse virdüñ ben saña cān u dilüm
Assı itmedüm cihānda illā bu bāzārda

6. **illā:**
Gazel 3159
Mısra: **2**
Ne olursa olsun, muhakkak, mutlaka, ille. || Bilhassa, hele, özellikle. || Aksi takdirde, aksi halde.

Ḫūn-ı ciger düşdi yine āh u vā-y-ıla
Deyā temevvüc eylemez illā hevā-y-ıla

7. **illā:**
Gazel 3217
Mısra: **10**
Bilhassa, hele, özellikle.

Evveli ‘ışḳuñ Muḥibbī’ye didüñ cān terkidür
Bir söz-ile dōstum öldürmegil illā beni

8. **illā:**
Gazel 3223
Mısra: **10**
Ne olursa olsun, muhakkak, mutlaka, ille.

Gülşen-i ḥüsnüñ Muḥibbī eylese tañ mı vaṭan
Yok maḳāmı bülbülüñ illā gülistān arası

9. **illā:**
Gazel 3237
Mısra: **10**
Ne olursa olsun, muhakkak, mutlaka, ille.

‘Ahdüm bu idi baglamayam bir kese göñül
İllā Muḥibbī komadı göñül baña beni

illā ki:

1. **illā ki:**
Gazel 3352
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne olursa olsun, muhakkak, mutlaka, ille.

‘Ayb olmaya Muḥibbī suna el ger boynuña
Duta-bilmez ḳadeḥi kimsene illā ki kefī

iller:

1. **illerine:**-*ine*
Gazel 3043
Mısra: **8**
Ülke, memleket, diyar.

Ṣabā ṣāvir olup peyġam-ı yārı
Getürsin bize Īrān illerine

‘illet-i dil:

1. **‘illet-i dil:**-*üm, -e*
Gazel 3196
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül hastalığı.

Bildüm ki ‘illet-i dilüme būsedür ‘ilāc
La‘l-i lebüñ ger eyleye iy vāy ta‘allüli

‘ilm-i ḫafī:

1. **‘ilm-i ḫafī:**
Gazel 3312
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizli ilim.

Kimse virmedi miyānıyla dehānı ḫaberin
Kim cevāb eydebile bilmeyicek ‘ilm-i ḫafī

ilt-:

1. **ilte:**-*e*
Gazel 3491
Mısra: **4**
İletmek, ulaştırmak, götürmek.

Şöyle ḫāk oldı yoluñda cismüm iy serv-i ḫırām
Derd-ile āh eylesem eflāke ilte gerdümi

2. **iltür:**-*ür*
Gazel 3003
Mısra: **8**
Götürmek, alıp götürmek; ulaştırmak; iletmek, nakletmek, sevk etmek.

Eger dil viresin dehr-i acūza
Muḳarrer āḫir iltür seni nāra

ilt:

1. **iltür:**-*ür*
Gazel 3077
Mısra: **2**
Götürmek, iletmek.

Tolaşdı yine dil saçınuñ silsilesine
Başındaki sevdā komaz iltür anı sine

2. **iltsün:**-*sün*
Gazel 3243
Mısra: **6**
Götürmek veya getirmek, ulaştırmak, eriştirmek.

İy sehī servüm ḫırāmān salın sen nāz-ıla
Cūlar iltsün pāyuña ‘āşıḳlaruñ göz yaşını

ilte:

1. **ilte:**
Gazel 3077
Mısra: **14**
Götürmek, ulaştırmak.

Cevrüñle eger cān vire yoluñda Muḥibbī
Terk eylemeye ‘ışḳuñı ilte bile sine

ilticā eyle:

1. **ilticā eyle:**
Gazel 3473
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sığınmak.

Eyle Muḥibbī sāye-i zülfine ilticā
Kimdür ki istemeye o devlet hümāsını

iltimās it-:

1. **iltimās it-:**-*me*
Gazel 3074
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birini, başkalarının veya bulunduğu işin zararı pahasına da olsa tutma veya birinden tutulmasını ricâ etme, tercih edilmesini isteme, arka çıkma, kayırma.

Meclis-i meydür lebinden būse itme iltimās
Kan olur uyma sakın ol nergis-i serḫōşına

iltür:

1. **iltür-idüm:**-*i*, -*dü*, -*m*
Gazel 3342
Mısra: **10**
İletmek, ulaştırmak.

Himmetüm bāzı didüm eyleye ‘Anḳā’yı şikār
İltür-idüm sözüm ilerü gel bir ṣāl beni

imām:

1. **imām:**
Gazel 3205
Mısra: **7**
Cemâatle kılınan namazlarda en önde duran ve namaz kılınırken kendisine uyulan kimse.

Penç vākitde mescide varur o da ancak imām
Gice gündüz līk memlū görürem meyḫāneyi

2. **imāmı:**-*ı*
Gazel 3426
Mısra: **4**
(Ar.) Cemâatle kılınan namazlarda en önde duran ve namaz kılınırken kendisine uyulan kimse.

Miḥrāb kaşı ṭāḳına dil secde iderken
Çeşmini görüp didi ki serḫoşdur imāmı

imām ol:

1. **imām ol:**-*mış*
Gazel 3296
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İmam (Cemâatle kılınan namazlarda en önde duran ve namaz kılınırken kendisine uyulan kimse.) olmak, imamlık yapmak.

İmām olmış geçüp miḥrāba çeşmi
İdinmiş secdegāh ebrū-yı ṭāḳı

imām ol-:

1. **imām ol-:**--*up*
Gazel 3124
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cemâatle kılınan namazlarda en önde duran ve namaz kılınırken kendisine uyulan kimse.

İmām olup gözi müjgān ṣaf ṣaf
Kaşı miḥrābına turmış namāza

imāma uy:

1. **imāma uy:**-*a, -du, -m*
Gazel 3419
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Bir imamın arkasında ona uyarak namaz kılmak. 2. mec. Başta olana tâbi olmak.

Mescidde dün imāma uydum velī ne kıldum
Hīç bilmedüm bu gönlüm ebrū-yı ṭāḳa düşdi

imāmet getür-:

1. **imāmet getür-:**-*-e*
Gazel 3093
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Din ve mâneviyat önderliği. II İmam olmak.

Kaşı miḥrābına her kim ki imāmet getüre
Kamu ehl-i dil olan aña iḳāmet getüre

īmān:

1. **īmānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3153
Mısra: **4**
Allah'a inanma, dînî inanç.

Cān lebe geldi lebüñden virmedüñ bir ḳaṭre su
Son deminde dōstum ḳaṣd eyledüñ īmānına

2. **īmānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3404
Mısra: **4**
İman, inanç, itikat.

Saklasam mihrini n'ola sīnede cānum gibi
Saklamak lāzım-durur her kişiye īmānını

3. **īmāna:**-*a*
Gazel 3328
Mısra: **6**
Allah'a inanma, dînî inanç; kuvvetli inanç.

Ḥüsnüñ[üñ] eṭrāfını ḥaṭṭuñ iḥāṭa eylemiş
Göz göre īmāna ḳaṣd eyler meger tersā gibi

4. **īmānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3410
Mısra: **4**
Allah'a inanma, dini inanç.

Mihrüñi sīnemde saklarsam ne tañ aġyārdan
Kişi lā-büd sakınur şeyṭāndan īmānını

5. **īmānum:**-*um*
Gazel 3217
Mısra: **7**
1. Allah'a inanma, dînî inanç. 2. Kuvvetli inanç.

Saklar-ıdum mihrini sīnemde īmānum gibi
Āteş-i 'ışḳ-ıla itdi göz yaşı rüsvā beni

6. **īmānum:**-*um*
Gazel 3382
Mısra: **2**
1. Allah'a inanma, dînî inanç. 2. Kuvvetli inanç.

Āh kim sevdüm yine bir dilberi cānum gibi
Niçe cānum belki bu sīnemde īmānum gibi

7. **īmānuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3254
Mısra: **6**
Allah'a inanma, dînî inanç.

Eyü 'amel kılmaga cehd it ḫayr u şerri farḳ kıl
Kurtarasın tā ki şeyṭāndan bugün īmānuñı

'imāret eyle-:

1. **'imāret eyle-:**-*-gil*
Gazel 3102
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayındır ve mamur etmek.

Bu Muḥibbī'nüñ yıkuk gönlin 'imāret eylegil
Dōstum irmek dilerseñ ger sevāb-ı Ka'be'ye

'imāret eyle:

1. **'imāret eyle:**
Gazel 3376
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayındır ve mamur etmek.

Vücūduñ şehrini dilber ḫarāb oldugını ister
'İmāret eyle [sen] iy dil yıkılsun cümle bünyādı

imlā:

1. **imlāda:**-*da*
Gazel 3122
Mısra: **2**
Bir dilin cümlelerini, kelimelerini doğru yazmak bilgisi. II Yazı.

Maḥabbet çünki miḥnetsüz bulınmaz dār-ı dünyāda
Maḥabbet miḥnet anuñçün yazılur birdür imlāda

2. **imlāsı:**-*sı*
Gazel 3218
Mısra: **12**
1. Bir dilin belli kurallara göre doğru olarak yazıya geçirilmesi. 2. Bir dili doğru yazmak için konulmuş belli kurallar, bir dilin kelimelerini doğru yazma bilgisi, yazım.

Muḥbbet şehrine yol yok Muḥibbī bāb-ı miḥnetsüz
Maḥabbet miḥnet anuñçün yazılsa birdür imlāsı

imtiḥān:

1. **imtiḥān:**
Gazel 3125
Mısra: **6**
Denemek, sınamak.

Kenārı baḥr-ı ‘ışḳuñ yok irişmez ‘umḳına kimse
Dilā gel imtiḥān içün o baḥra sen de bir tal-a

imtiḥān eyle:

1. **imtiḥān eyle:**
Gazel 3242
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Denemek, sınamak. 2. Bilgisini yoklamak.

Dir-imişsin terk kılmaz bu Muḥibbī baş u cān
İmtiḥān eyle gel evvel soñra kıl bühtān iki

imtiḥān it:

1. **imtiḥān it:**-*mek*
Gazel 3397
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Denemek, sınamak.

La‘l-i nābuñ Ḥaḳ bilür kim mürdeler iḥyā ider
İmtiḥān itmek dilerseñ dōstum öldür beni

imtilā:

1. **imtilāsını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 3248
Mısra: **4**
Tıka basa yemekten gelen mîde dolgunluğu, dolgunluk; hazımsızlık.

Her kim ki cihān ni‘metini yiye ḥırṣ-ıla
Elbette anuñ çekse gerek imtilāsını

imtizāc:

1. **imtizācına:**-*-ı, --n, -*
Gazel 3085
Mısra: **10**
Karışma, uyuşma, iki veya daha fazla şeyin karışıp kaynaşarak tek cisim hâline gelmesi.

Her kim Muḥibbī cām içe ol münkir olmayup
Olur muḳırr od-ıl su imtizācına

in:

1. **inüme:**-*üm, -e*
Gazel 3011
Mısra: **10**
Yabanî hayvanların kendilerine barınak edindikleri kovuk. // Aşığın, sevgilinin yılan saçının sığınacağı gönlü.

İy Muḥibbī giceler gelse ḫayāl-i zülf-i dōst
Sanuram ki mārdur sīnemde girür inüme

in-:

1. **indi:**-*di*
Gazel 3081
Mısra: **1**
(Bulunduğu yerden) Aşağıya doğru gelmek.

Murġ-ı dil ḳaṣd itdi indi dāne-i ḫāl üstine
Zülfi agın çekdi çeşmi düşdi fī’l-ḫāl üstine

2. **indi:**-*di*
Gazel 3140
Mısra: **4**
(Bulunduğu yerden) Aşağıya doğru gelmek.

Bir ayag üzre gelüp bil baglayupdur ḫıẕmete
Servüñ indi kara su ayagına turmag-ıla

3. **indi:**-*di*
Gazel 3431
Mısra: **1**
(Bulunduğu yerden) Aşağıya doğru gelmek.

Çözüp zülfin yüzine indi düşdi
Bulıtdur gün yüzine indi düşdi

4. **indi:**-*di*
Gazel 3431
Mısra: **2**
(Bulunduğu yerden) Aşağıya doğru gelmek.

Çözüp zülfin yüzine indi düşdi
Bulıtdur gün yüzine indi düşdi

in‘ām:

1. **in‘āmuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3255
Mısra: **1**
Lutuf, ihsan.

Gün-be-gün arturduñ iy dōst sen in‘āmuñı
Baña da lāyıḳ budur dilden komayam nāmuñı

in‘ām eyle:

1. **in‘ām eyle:**-*di*
Gazel 3404
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhsan etmek, bağışlamak.

Meclis içre yine dilber būse in‘ām eyledi
İy Muḥibbī şimdi mi gördüñ anuñ iḥsānını

in‘ām-ı leylī:

1. **in‘ām-ı leylī:**
Gazel 3401
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Leyla'nın lütfu.

Ser-i Mecnūn şikest olsa ‘aceb mi
Sımışdur kāsesin in‘ām-ı Leylī

inan:

1. **inanmaz:**-*maz*
Gazel 3017
Mısra: **9**
Bir şeyin doğruluğuna güvenmek, onaylamak, kabul etmek.

Öñinde cānuñı virseñ inanmaz sen dil-figāra

2. **inan:**
Gazel 3119
Mısra: **9**
Bir şeyin doğruluğuna güvenmek, onaylamak, kabul etmek.

Muḥibbī rāh-ı ‘ışḳuñda inan vallāhi ṣādıḳdur
Senüñ bī-zer ḫarīdüñdür ḫaḳında bed-gümān olma

‘inān-ı esbüñi çek:

1. **‘inān-ı esbüñi çek:**-*üñ, -i*
Gazel 3256
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Atın dizginlerini çekmek/ dizginlemek. II Birinin aşırı davranışlarına engel olmak.

Atuñ ayagına düşmişdür gelüp üftādeler
Çek ‘inān-ı esbüñi sulṭānsın Sançar gibi

‘inān-ı sefīne:

1. **‘inān-ı sefīne:**-*y, -i*
Gazel 3334
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Geminin kontrolü.

Ten keştīsini dīde-i eşküme sımarladum
Elden düşürdüm āh ‘inān-ı sefīne[y]i

‘ināyet:

1. **‘ināyeti:**-*i*
Gazel 3403
Mısra: **8**
Yardım, destek.

Arturmaz-ıdı cevr ü cefāsını gün-be-gün
Ger olmasaydı ‘āşıḳa yāruñ ‘ināyeti

‘ināyet naẓarı:

1. **‘ināyet naẓarı:**
Gazel 3323
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik, ihsan bakışı.

Bu Muḥibbī’ye yiter cevr ü sitem zecr ü elem
Eydesin olmadı mı daḫı ‘ināyet naẓarı

ince:

1. **ince:**
Gazel 3091
Mısra: **1**
İnce olma durumu, zayıflık.

İy ruḫları gül ḳāmeti ‘ar‘ar bili ince
İy gözleri nergis saçı sünbül lebi ġonca

incin:

1. **incinme:**-*me*
Gazel 3375
Mısra: **9**
Birinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.

Çarḫ elinden göz yaşın dökseñ iñen incinme kim
Yüzini ḫāke sürüpdür niçe merdüm-zādeyi

2. **incinme:**-*me*
Gazel 3403
Mısra: **9**
Birinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.

Baglanduñ-ısa kāküle incinme bī-riyā
Bend itmez-idi olmasa anuñ himāyeti

incit:

1. **incitme:**-*me*
Gazel 3454
Mısra: **3**
İncitmek, zarar vermek, kırmak, dökmek, acıtmak.

Gelüp ḫaṭ tutsa ger āḫir leb-i cānānı incitme
Dilā fikr eyle ‘ālemde ecelden kim amān buldı

iñen:

1. **iñende:**--*de*
Gazel 3138
Mısra: **5**
Çok, epey, fazla.

Kanlu yaşumı görüp kaçma iñende güzelüm
Niçe bir cevr ü cefālar kılasın vāz gele

2. **iñen:**
Gazel 3017

Mısra: **8**
1. çok, pek, fazla 2. daha çok.

Gerekse tīġ-ı hicr-ile urasın bagruma yara
Muḥibbī sözüñi ḫatm it iñen taṭvīl eyleme

3. **iñen:**
Gazel 3038
Mısra: **5**
1. çok, pek, fazla 2. daha çok.

Semend-i nāz-ıla cānā iñen çignetme ‘uşşāḳı
Sakın aldanmagıl ḥüsne geçer āheste āheste

4. **iñen:**
Gazel 3055
Mısra: **4**
1. çok, pek, fazla 2. daha çok.

Naḳd-i cān almak hünerdür ‘ışḳ elinden dōstlar
Niçe dil virmek iñen āsāndur meh-rūlara

5. **iñen:**
Gazel 3124
Mısra: **9**
1. çok, pek, fazla 2. daha çok.

İñen olmaya ‘ışḳ bünyādı muḥkem
Güzeller cevr ile gelmese nāza

6. **iñen:**
Gazel 3187
Mısra: **10**
Çok, pek çok, daha çok.

Muḥibbī ẕerre gibi gün yüzüñden
Olalı dūr iñen āvāre düşdi

7. **iñen:**
Gazel 3375
Mısra: **9**
Çok, pek çok, daha çok.

Çarḫ elinden göz yaşın dökseñ iñen incinme kim
Yüzini ḫāke sürüpdür niçe merdüm-zādeyi

iñende:

1. **iñende:**
Gazel 3226
Mısra: **3**
1. Çok, pek, fazla. 2. Daha çok.

Kem naẓarla zāhidā bakma iñende ‘āşıḳa
‘Ucb-ıla şeyṭān olur bir kişi görse kendini

infi‘āl:

1. **infi‘ālüm:**-*üm*
Gazel 3486
Mısra: **1**
1. Gücenme, dargınlık duyma, kırılma 2. Bir tesir ediciden, bir fiilden etkilenme durumu, etki altında kalma, etkilenme.

Dün gice hicrān şebinde infi‘ālüm var-ıdı
Kimseler bilmez benüm ol dem ne ḫālüm var-ıdı

iñile-:

1. **iñiler:**-*r*
Gazel 3002
Mısra: **3**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

İñiler bezm-i ġamda nāle eyler
Gözümüñ yaşı tār sīnem kemençe

2. **iñiler:**-*r*
Gazel 3346
Mısra: **10**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Meclis-i ġamda Muḥibbī içerüz ḫūn-ı ciger
İñiler feryād ider ol bezme göñlüm nā gibi

3. **iñiler:**-*r*
Gazel 3475
Mısra: **4**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Bezm-i ġamda göñlümi deldi cefā tīriyle āh
Giceler tā ṣubḥ olınca iñiler nā eyledi

inkār eyle:

1. **inkār eyle:**-*mek*
Gazel 3474
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Reddetmek, kabul etmemek.

Vech-i zībādan n’içün men‘ idesin ṣūfī bizi
Aḥsen-i taḳvīme inkār eylemek taḳvā mı ki

inkār id-:

1. **inkār id-:**-*er*, -*se*
Gazel 3172
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak. 2. (Yaptığını, söylediğini) Israrla saklamak, (olanı ve doğruyu) kabul etmemek.

Gün yüzine dilberüñ inkār iderse tañ mıdur
Böyledür ḫuffāş işi mihr-i cihān-ārā-y-ıla

inkār id:

1. **inkār id:**-*e*
Gazel 3330

Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaptığı bir işi, söylediği sözü veya tanık olduğu bir şeyi yapmadığını, bilmediğini, görmediğini söylemek, yaptığını saklamak, yadsımak.

Va‘de kıldı dün ḥabîbüm baña yüzin ‘arż ide
Korkaram inkār ide boza bugün iḳrārını

inkāra gel:

1. **inkāra gel:**-*a, -ür*
Gazel 3424
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnkar etmek.

İḳrār kılur büseye dil virdüñ egerçi
İnkāra gelür soñra sakın cānuñı pey di

inkisār eyle-:

1. **inkisār eyle-:**-*ı, -r*
Gazel 3191
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beddua etmek.

İrişeydüm diyü gül ḫırmenine
Benefşe dāyim eyler inkisārı

iñle-:

1. **iñlerüz:**--*r, --üz*
Gazel 3092
Mısra: **5**
Acı ve üzüntü ifâde eden kesik kesik sesler çıkarmak; Gür, uğultulu, yankılı ses çıkarmak II âh etmek, şikayet etmek.

Belā-keş iñlerüz Mecnūn [u] Ferhād
Velī her birisi çekmedi bence

2. **iñleyüp:**--*y, --üp*
Gazel 3176
Mısra: **7**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

İñleyüp aglayalum döne döne şām u seḥer
Yiñi konmış sular üstindeki ṭōlāb gibi

3. **iñleyüp:**--*y, --üp*
Gazel 3238
Mısra: **2**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Yine bu meclis-i ġamda gözüm yaşı şarāb evlā
O bezme iñleyüp her dem olursa dil rebāb evlā

4. **iñlerse:**--*r, --(i)se*
Gazel 3477
Mısra: **7**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

İñlerse rebāb oldı ‘aceb mi dil-i sūzān
Devrān getürüp bir deriyi sīneme yakdı

5. **iñlerem:**-*r, -em*
Gazel 3068
Mısra: **4**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Çünki döndi ḳāmetüm eşküm olaldan tār aña
İñlerem mıżrāb-ı ġam el sunsa ger evtāruma

6. **iñlerem:**-*r, -em*
Gazel 3241
Mısra: **12**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Bezm-i ġamda şem‘ gibi giceler yaşlar döküp
İñlerem tā ṣubḥ olınca ben ney-i gūyā gibi

7. **iñlerem:**-*r, -em*
Gazel 3481
Mısra: **4**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Dūr olalı gül yüzinden ḫastadur cān bülbüli
İñlerem āh ol yüzi gülzārı görsem bir daḫı

8. **iñlerem:**-*r, -em*
Gazel 3491
Mısra: **7**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

İñlerem bülbül gibi gül yüzine karşu velī
Bir nefes gūş eylemez dildār āh-ı serdümi

9. **iñlesem:**-*se, -m*
Gazel 3148
Mısra: **3**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Çarḫ elinden iñlesem ṭōlāb-veş olmaz ‘aceb
Gözlerüm yaşı dönüpdür āsiyābuñ ‘aynına

10. **iñler:**-*r*
Gazel 3180
Mısra: **9**
1. Acı ve üzüntü ifâde eden kesik kesik sesler çıkarmak. 2. (Bir yer) Yankılanan gür ve kuvvetli seslerle dolmak.

Na‘ra-i mestān-ıla iñler Muḥibbī çeng ü 'ūd
Muttaṣıl deyr-i muġān tā ṣubḥa dek ġavgā idi

11. **iñler:**-*r*
Gazel 3200
Mısra: **4**
1. Acı ve üzüntü ifâde eden kesik kesik sesler çıkarmak. 2. (Bir yer) Yankılanan gür ve kuvvetli seslerle dolmak.

Bezm-i ġamda dōstlar ḫūn-ı ciger nūş eylesem
Gönlüm iñler ṣubḥa dek anda ney-i gūyā gibi

12. **iñler:**-*r*
Gazel 3247
Mısra: **2**
1. Acı ve üzüntü ifâde eden kesik kesik sesler çıkarmak. 2. (Bir yer) Yankılanan gür ve kuvvetli seslerle dolmak.

Serverā oldı gözüm yaşı benüm āb gibi
Durmaz iñler bu göñül derd-ile ṭōlāb gibi

13. **iñler:**-*r*
Gazel 3268
Mısra: **5**
1. Acı ve üzüntü ifâde eden kesik kesik sesler çıkarmak. 2. (Bir yer) Yankılanan gür ve kuvvetli seslerle dolmak.

Ra‘d iñler ebr aglar dāyimā Ferhād içün
Her yaña cūlardur akar kūhsāruñ giryesi

14. **iñler:**-*r*
Gazel 3310
Mısra: **10**
1. Acı ve üzüntü ifâde eden kesik kesik sesler çıkarmak. 2. (Bir yer) Yankılanan gür ve kuvvetli seslerle dolmak.

Ruḫı şevḳıne kıl nāle Muḥibbī
Gör iñler hīç turur mı ‘andelībi

15. **iñler:**-*r*
Gazel 3484
Mısra: **1**
1. Acı ve üzüntü ifâde eden kesik kesik sesler çıkarmak. 2. (Bir yer) Yankılanan gür ve kuvvetli seslerle dolmak.

Şeb-i hicrānda dil iñler nite nāy
Bu ḥasret böyle ger bāḳī kala vay

<u>iñle:</u>

1. **iñledi:**-*di*
Gazel 3420
Mısra: **6**
Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak.

Ġam meclisinde dün gice nālem işitdi āh
Tā ṣubḥ olınca iñledi gör nā benüm gibi

2. **iñlesün:**-*sün*
Gazel 3497
Mısra: **10**
Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek.

Bezm-i ġamda sāġar-ı çeşmüñle iç ḫūn-ı ciger
İñlesün ol meclisüñ olsun bu göñlüm nāları

3. **iñlemekle:**-*mek, -le*
Gazel 3057
Mısra: **4**
Acı, üzüntü, keder sebebiyle ağlamak, iniltili sesler çıkarmak.

Kāküli sevdāsına kim dil vire bir dilberüñ
İñlemekle ‘ākıbet göñül perīşān olmaya

4. **iñleyen:**-*y, -en*
Gazel 3186
Mısra: **10**
Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak.

Ol ṭabīb-i dil Muḥibbī işidüp efġānumı
Didi beñzer iñleyen kūyumda miskīnüm gibi

<u>iñlemek:</u>

1. **iñleyüp:**-*y, -üp*
Gazel 3239
Mısra: **5**
Acı, üzüntü, keder sebebiyle ağlamak, iniltili sesler çıkarmak.

İñleyüp zārīlıg itse tañ mıdur cān bülbüli
Laḥẓa laḥẓa çünki artar ol gülüñ ra‘nālıgı

<u>inşā eyle-:</u>

1. **inşā eyle-:**--*di*
Gazel 3069
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yapmak, bina etmek.

Sūz-ı eş‘ār-ı Muḥibbī’yi yazup ol varaḳa
Ṣaḥn-ı gülşende yine eyledi inşā lāle

<u>insān:</u>

1. **insānı:**-*ı*
Gazel 3490
Mısra: **6**
1. İki ayaklı, iki elli, aklı ve konuşma yeteneği olan memeli canlı. 2. Bu türden olan canlı, birey, fert.

Bu ḥüsn ü bu leṭāfetle perī dirsen aña tañ mı
Temāşā eyleyen görsün perī şeklinde insānı

<u>intihāb id-:</u>

1. **intiḫāb id-:**-*er, -se, -m*
Gazel 3238
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seçmek.

Niçe bir yazayım derd-i derūnum bir kitāb oldı
Okumaz korkaram dilber idersem intiḫāb evlā

2. **intiḫāb id-:**-*üp*
Gazel 3272
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seçmek.

İntiḫāb idüp çıkardum māḥ-rūlardan seni
Bilmedüm n'oldı günāhum böyle yād itdüñ beni

intiḫāb it:

1. **intiḫāb it:**-*dükde*
Gazel 3463
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seçmek.

Ma'ānī bahrına taldı Muḥibbī buldı gevherler
Begendi intiḫāb itdükde bu naẓm-ı güher-pāşı

intiẓār:

1. **intiẓārı:**-*ı*
Gazel 3073
Mısra: **6**
Bekleme, bekleyiş.

Yār itse vaṣla va'de getürme anı yāda
Olmaz saña müyesser var intiẓārı gözle

ir-:

1. **irmese:**-*me*, -*se*
Gazel 3300
Mısra: **7**
Erişmek, ulaşmak.

İrmese idüm lebüñ tiryāḳına
Öldürür idi beni zülfüñ semi

2. **iresin:**-*e*, -*sin*
Gazel 3092
Mısra: **2**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.

Dilā ṣabr it cefā vü cevr ü rence
Ümīẓüñ dut iresin vaṣl-ı gence

3. **irdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 3073
Mısra: **9**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Zülfī şebine irdüñ şem'-i cemāle karşu
Pervāne-veş Muḥibbī yanmaga nārı gözle

4. **irer:**-*er*
Gazel 3088
Mısra: **7**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Cān terkini kim ura irer būseme dirmiş
Biñ cān virelüm cān-ıla diñ aña satarsa

5. **irdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 3104
Mısra: **8**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Ġam sipāhını çeküp sīneleri ṭabl idüben
Çeküben āh 'alemin göklere irdüñ (…)

6. **irer:**-*er*
Gazel 3109
Mısra: **4**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Çiçekler her biri bir ḫūba beñzer
Görenler lā-büd irer vecd ü ḥāle

7. **irmez:**-*mez*
Gazel 3110
Mısra: **4**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Kıl muṣāḥib her gice ḳalbüñi ẕikru'llāh ile
Uyma nefs-i şūma irmez çün bilürsin dem deme

8. **iren:**-*en*
Gazel 3275
Mısra: **5**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Hicr elinden kurtılup iren viṣālüñ 'ıydine
Yolına ḳurbān olup şükrāne virsün cānını

9. **irer:**-*er*
Gazel 3368
Mısra: **10**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Terk-i ser kıl iy Muḥibbī ister iseñ vaṣlını
Didiler irer viṣāle terk idenler başını

10. **irmeye:**-*me*, -*(y)e*
Gazel 3443
Mısra: **7**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Yol yok-durur beḳāya eger irmeye ecel
Peymāne pür ola meger oldur fenā güni

11. **irmeye:**-*me*, -*(y)e*
Gazel 3452
Mısra: **7**

"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Merhem-i vaṣluñ eger irmeye bu ḫastaya āh
Rūz-ı maḥşerde daḫı bulına dil pārecügi

12. **irem:**-*em*
Gazel 3340
Mısra: **9**
Belli bir yere, bir noktaya varmak, vasıl olmak, erişmek.

Elin uzadur serv irem diyü ḳaṣruña
Her kim ṭavīl olsa olurmış ḥamāḳati

13. **irem:**-*em*
Gazel 3421
Mısra: **5**
Belli bir yere, bir noktaya varmak, vasıl olmak, erişmek.

Vaṣl[ı] gencine anuñ bir gün irem diyü göñül
İḫtiyār eyledi dehr içre bu vīrānalıgı

14. **irem:**-*em*
Gazel 3466
Mısra: **5**
Belli bir yere, bir noktaya varmak, vasıl olmak, erişmek.

Lebleri dār-ı şifāsına irem diyü bu dil
Ḫastadur ṣubḥa degin virdi bu deryā şāfī

15. **irdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3091
Mısra: **8**
Belli bir yere, bir noktaya varmak, vasıl olmak, erişmek.

Çekdümse ne ġam derd ü belā ile meşaḳḳat
Şükrüm bu ki irdüm soñucı bir ulu gence

16. **irmek:**--*mek*
Gazel 3146
Mısra: **9**
Belli bir yere, bir noktaya varmak, vasıl olmak, erişmek.

Tolaşup kāküline dil diler irmek lebine
Resen-i zülf-ile dil ya‘nī çıkar döne döne

17. **irmege:**-*meg, -e*
Gazel 3100
Mısra: **13**
Belli bir yere, bir noktaya varmak, vasıl olmak, erişmek.

Ol boyı servüñ Muḥibbī irmege pā-būsına
Gözlerüm yaşını her dem cūybār itmeñ nice

18. **iremez:**-*e, -mez*
Gazel 3155
Mısra: **3**
1. Yetişip dokunmak. 2. Belli bir yere, bir noktaya varmak, vâsıl olmak, erişmek. 3. İstenen veya özlenen bir duruma, belli bir merhaleye ulaşmak, kavuşmak, nâil olmak.

Bülbül-i cān iremez gülşen-i şādīye velī
Kanda kim ḫār-ı ġam olsa yapışur dāmenüme

19. **irmek:**-*mek*
Gazel 3165
Mısra: **2**
1. Yetişip dokunmak. 2. Belli bir yere, bir noktaya varmak, vâsıl olmak, erişmek. 3. İstenen veya özlenen bir duruma, belli bir merhaleye ulaşmak, kavuşmak, nâil olmak.

El götürüp du‘ā direm ol serv ḳāmete
Kimdür ki irmek istemez ola ḳıyāmete

20. **ire:**-*e*
Gazel 3155
Mısra: **6**
1. Yetişip dokunmak. 2. Belli bir yere, bir noktaya varmak, vâsıl olmak, erişmek. 3. İstenen veya özlenen bir duruma, belli bir merhaleye ulaşmak, kavuşmak, nâil olmak.

Ḫaşre dek raḳs uram iy dilber alup başum ele
Tīġ-ı cān-baḫşuñ eger ire benüm gerdenüme

21. **irmez:**-*mez*
Gazel 3163
Mısra: **4**
1. Yetişip dokunmak. 2. Belli bir yere, bir noktaya varmak, vâsıl olmak, erişmek. 3. İstenen veya özlenen bir duruma, belli bir merhaleye ulaşmak, kavuşmak, nâil olmak.

İrişdi āh u efġānum semāya
Nedendür saña irmez iy yüzi māh

22. **ire:**-*e*
Gazel 3289
Mısra: **5**
1. Yetişip dokunmak. 2. Belli bir yere, bir noktaya varmak, vâsıl olmak, erişmek. 3. İstenen veya özlenen bir duruma, belli bir merhaleye ulaşmak, kavuşmak, nâil olmak.

Hīç ola mı ki anuñ vaṣlına ire elüm
Ol ola ‘ālī-neseb ben kul olam bir Ḥabeşī

23. **ıra:**-*a*
Gazel 3156
Mısra: **5**
Uzaklaştırmak.

Ḳaṣdı bu ki kapuñdan ıra bini raḳīb
Güş itme sözin uymagıl ol yüzi karaya

24. **irer:**-*er*
Gazel 3157
Mısra: **8**

Belli bir yere, bir noktaya varmak, vâsıl olmak, erişmek.

Eflāke çıkar her gice āhum benüm iy dōst
Bu kanlu yaşum daḫı irer taḫt-ı serāya

25. **[ırma:**-*ma*
Gazel 3171
Mısra: **5**
Ayırmak, uzaklaştırmak.

Raḥmetüñden [ırma sen] yā Rabbenā
Anlara itdürmeyesin āh u vāh

26. **irüp:**-*üp*
Gazel 3203
Mısra: **4**
1. Belli bir yere, bir noktaya varmak, vâsıl olmak, erişmek. 2. İstenen veya özlenen bir duruma, belli bir merhaleye ulaşmak, kavuşmak, nâil olmak.

Vişālüñ ‘iydine el-ḥamdü-lillāh
İrüp bu cān u dil ḳurbāna geldi

27. **irmeye:**-*me*, -*y*, -*e*
Gazel 3219
Mısra: **9**
Belli bir yere, bir noktaya varmak, vâsıl olmak, erişmek.

İrmeye hergiz anuñ ḥüsni bahārına ḫazān
Bite dünyāda nite kim gül ü serv ü semeni

28. **irse:**-*se*
Gazel 3229
Mısra: **7**
Belli bir yere, bir noktaya varmak, vâsıl olmak, erişmek.

Başuñ eflāke irse ġarra olma
Cihāna satabilmez kimse zūrı

29. **iren:**-*en*
Gazel 3234
Mısra: **6**
Belli bir yere, bir noktaya varmak, vâsıl olmak, erişmek.

Gözüme didüm sen itdüñ beni derde mübtelā
Senden imiş göñlüme iren belā-yı vaḥşeti

30. **irdi:**-*di*
Gazel 3243
Mısra: **1**
1. Belli bir yere, bir noktaya varmak, vâsıl olmak, erişmek. 2. İstenen veya özlenen bir duruma, belli bir merhaleye ulaşmak, kavuşmak, nâil olmak.

İrdi Ferhād’a maḥabbet kesdi miḥnet daşını
Derd-ile bī-çāre virdi āḫir anda başını

31. **irdi:**-*di*
Gazel 3273
Mısra: **4**
1. Belli bir yere, bir noktaya varmak, vâsıl olmak, erişmek. 2. İstenen veya özlenen bir duruma, belli bir merhaleye ulaşmak, kavuşmak, nâil olmak.

Nigārā zülfüñ altında nihān oldı yine rūyuñ
Meger şeb irdi ḫurşīde yaḥūd vaḳt-i zevāl oldı

ir:

1. **irişemezsin:**-*emez*, -*sin*
Gazel 3037
Mısra: **7**
Ulaşmak.

Vaşlına irişemezsin yüri dīvāne göñül
Kim görüpdür ki gedā ‘iyş ide sulṭānlar-ıla

2. **irişemez:**-*iş*, -*e*, -*mez*
Gazel 3050
Mısra: **3**
Ulaşmak.

İrişemez nigāra menzil uzak
Niçe vara ol esb-i lengi sorma

3. **iren:**-*en*
Gazel 3308
Mısra: **10**
Erişmek, ulaşmak II gelmek, kaynaklanmak.

Eylese cevr ü cefā ide Muḥīb anı ḳabūl
Ḫoş gelür ‘āşıḳa ma‘şūḳdan iren her nā-hoşı

4. **irmez-ise:**-*mez*, --*ise*
Gazel 3451
Mısra: **5**
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

‘Uşşāk eger ki irmez-ise vaşluña senüñ
Ger ölür-ise her biri ḫasretle vā beni

5. **iremezsin:**-*e*, -*mez*, -*sin*
Gazel 3028
Mısra: **4**
Erişmek, ulaşmak.

Yā İlāhī ‘ayn olsun uşbu rü’yālar bize
Cān virürseñ de yolında iremezsin zülfine

6. **irişdi:**-*iş*, -*di*
Gazel 3132
Mısra: **9**
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Ḫaṭṭını gördi Muḥibbī’nüñ irişdi eceli
Hīç taġyīr ola mı yazu-y-ımış başında

7. **irde:**--*de*
Gazel 3052
Mısra: **8**
Erken.

Gözüm yaşın revān itdüm benüm serv-i ḫırāmānum
Süre yüz ḫāk-i pāyuña umaram irde vü geçde

8. **iremezsin:**-*e, -mez, -sin*
Gazel 3023
Mısra: **6**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Yüri iy sāye yüri ko kerem it dāmenini
Ben ‘adem mülkine gitdüm iremezsin tozuma

9. **irse:**-*se*
Gazel 3129
Mısra: **2**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Yiridür saña göñül virdüñ vefāsuz dilbere
Geçse yaşuñ tā semekden āhuñ irse göklere

10. **irmek:**-*mek*
Gazel 3379
Mısra: **3**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Hicr-ile ölmek mi vardur yāḫūd irmek vaṣlına
‘Ālem içre dōstlar bu iḥtimāl egler beni

11. **irdi:**-*di*
Gazel 3398
Mısra: **6**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Niçe yıldur kim bu dil baglayup iḥrām-ı ġamı
Şimdi irdi Ka‘be-i kūyuña ḳurbān kıl beni

12. **irse:**-*se*
Gazel 3462
Mısra: **9**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Muḥibbī mu‘ciz-i naẓmuñ ‘Acem iḳlīmine irse
Kalursa zinde ḳabrinde ‘aceb mi rūḥ-ı Selmān’ı

13. **ire:**-*e*
Gazel 3484
Mısra: **10**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Revā mıdur Muḥibbī ola maḥrūm
Viṣāle ire ger yoḫsul eger bay

14. **irmedük:**-*me, -dük*
Gazel 3487
Mısra: **10**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Muḥibbī ser-te-ser gezdi ser-i kūyuñ hevāsıyla
Cihānda irmedük ancak hemān bāġ-ı irem kaldı

15. **irince:**-*ince*
Gazel 3434
Mısra: **5**
Erişmek, ulaşmak, dokunmak, yetişmek.

İçerem cām-ı şarābı tā irince cān lebe
Sāḳiyā sun destüme sen sāġar-ı leb-ber-lebi

16. **irişdi:**-*iş, -di*
Gazel 3030
Mısra: **2**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Göz ucından göñül düşdi meded bir nā-müselmāna
Ḫadeng-i tīr-i müjgānı irişdi sīneden cāna

17. **irişdi:**-*iş, -di*
Gazel 3084
Mısra: **12**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Niçe yıldur bu Muḥibbī rūze-i hicrüñ dutup
Ḥamdü-lillāh kim irişdi vaṣluñuñ bayramına

18. **irmek:**-*mek*
Gazel 3102
Mısra: **10**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Bu Muḥibbī’nüñ yıkuk göñlin ‘imāret eylegil
Dōstum irmek dilerseñ ger sevāb-ı Ka‘be’ye

19. **irdi:**-*di*
Gazel 3213
Mısra: **4**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Mürde iken zinde itdi cümle ezhārı ṣabā
Tāze cān buldu kamusı irdi nefḫ-i ‘Īsevī

20. **irdi:**-*di*
Gazel 3250
Mısra: **4**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Mürde idi zinde kıldı cümle ezhārı ṣabā
Tāze cān buldı kamusı irdi nefḫ-i ‘Īsevī

21. **irmedi:**-*me, -di*
Gazel 3318
Mısra: **4**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

‘İyd oldı ḳurbāna ṣalā itdüñ gelüp ‘āṣıḳlaruñ
Kıldı viṣāle irmedi ol cān ki ḳurbān olmadı

22. **irmedi:**-*me, -di*
Gazel 3341
Mısra: **9**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Naḳd-i eşk-ile Muḥibbī vaṣl-ı yāra irmedi
Dīdeler cümle düketdi dirhem ü dīnārını

23. **irişdi:**-*iş, -di*
Gazel 3396
Mısra: **3**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Ġamzeñ okları eyā meh-rū irişdi sīneye
Kan yalaşmayınca benümle karındaş olmadı

24. **ire:**-*e*
Gazel 3403
Mısra: **6**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Ger öldürürse ‘āṣıḳı ġamzeñ ‘aceb midür
Bulur mı idi ger ire Ḥaḳḳ’uñ hidāyeti

‘irāḳ:

1. **‘irāḳ’ı:**-*ı*
Gazel 3274
Mısra: **4**
Irak ülkesi.

Saña mānend meh-rū görmedüm āh
Gezüp Mıṣr-ıla Şām-ıla ‘Irāḳ’ı

2. **‘irāḳ’ı:**--*ı*
Gazel 3092
Mısra: **3**
Irak ülkesi // Uzak, uzaklık // Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarından biri.

‘Irāḳ’ı geşt kıldum Rūm[’ı] gezdüm
Gözüm dutmadı bir meh-rūyı sence

īrān:

1. **īrān:**
Gazel 3043
Mısra: **8**
İran ülkesi.

Ṣabā ṣāvir olup peyġam-ı yārı
Getürsin bize Īrān illerine

2. **īrān:**
Gazel 3043
Mısra: **12**
İran ülkesi.

Saçuñuñ kim bahāsı Mıṣr u Tebrīz
Muḥibbī virmez Īrān illerine

irem:

1. **irem:**
Gazel 3236
Mısra: **8**
Cennet bahçesi. Âd kavmi çağında Şeddâd tarafından cennete benzetilerek yapılan bahçe.

Zāhidā ẕikr eyleme cennet hevāsı bizde yok
‘Āşıḳ-ı dīdār olan n’eyler irem ırmagını

irem uçmagı:

1. **irem uçmagı:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3235
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Efsâneye göre Ad kavminden Şeddâd’ın cenneti yeryüzünde kurmak maksadıyle yaptığı şehrin adı olup edebiyâtımızda “cennet bağı, dünya cenneti, cennet kadar güzel ve bayındır yer” anlamında kullanılır.

Kim temāşā eyleye bir laḥẓa ḥüsnüñ bāġını
Almaya bir ḥabbeye virseñ irem uçmagını

‘irfān:

1. **‘irfān:**
Gazel 3057
Mısra: **2**
Bilme, anlama, kavrama; sezgi, rûhî tecrübe ve manevî yolla edinilen bilgi.

Her kimüñ kim sīnesinde mihr-i cānān olmaya
Ehl-i diller meclisinde adı ‘irfān olmaya

irgür:

1. **irgür:**
Gazel 3226
Mısra: **6**
Ulaştırmak, eriştirmek.

Mār zülfüñden helāke varmadan bu cān u dil
Luṭf kıl irgür baña tiryāk-i la‘lüñ ḳandini

irgür-:

1. **irgürmiş-iken:**-*miş, -i, -ken*
Gazel 3179
Mısra: **3**
Ulaştırmak, eriştirmek.

Zühd-ile taḳvā bināsın çarḫa irgürmiş-iken
Geldi çün ṭūfān-ı mey ḫāk-ile yeksān eyledi

2. **irgüresin:**-*e, -sin*
Gazel 3240

Mısra: **4**
Ulaştırmak, eriştirmek.

Gözlerüm kana dönüpdür benüm aglamag-ıla
İy ṣabā irgüresin küḥl ideyim gerd-i rehi

3. **irgürmedi:**-*me, -di*
Gazel 3007
Mısra: **2**
Ulaştırmak, eriştirmek; nasip etmek.

Ṣad hezārān cān u dil baglandı her bir mūyına
Çarḫ-ı ẓālim āh irgürmedi āḫir kūyına

iriş-:

1. **irişürseñ:**-*-ür, --se, --ñ*
Gazel 3007
Mısra: **8**
Erişmek, ulaşmak.

İy ṣabā būyın getür tā mürde dil bulsun ḥayāt
Ger seḥerden irişürseñ sünbül-i gül-būyına

2. **irişmedi:**-*me, -di*
Gazel 3088
Mısra: **3**
Erişmek, ulaşmak.

Bir kerre anuñ būyı irişmedi meşāma
Andan baña ne fāyide ḫaddi gül-i terse

3. **irişe:**-*e*
Gazel 3115
Mısra: **4**
Erişmek, ulaşmak.

Maḥv ola gide evc-i felekde meh ü ḫurşīd
Ger pertev-i ḥüsni irişe saḳf-ı semāya

4. **irişse:**-*se*
Gazel 3124
Mısra: **1**
Erişmek, gelip çatmak.

Bahār irişse güller bitse tāze
Niçe yirden gele bülbül niyāza

5. **irişsün:**-*sün*
Gazel 3120
Mısra: **8**
Erişmek, ulaşmak, vasıl olmak.

Zenaḫ çāhında ‘uṣṣāḳı esirge leblerüñ göster
Bir içim su-y-ıla ḫayruñ irişsün ehl-i zindāna

6. **irişür:**-*ür*
Gazel 3104
Mısra: **6**
Belli bir yere varmak, ulaşmak. II Yardım etmek, yardımına koşmak.

Bezm-i ġamda ko beni ney gibi efġān ideyim
Kim bilür daḫı şehā kim irişür uşbu deme

7. **irişmeyüp:**-*me, -(y)üp*
Gazel 3490
Mısra: **9**
Belli bir yere varmak, ulaşmak. || Belli bir merhaleye ulaşmak, istenen ve özlenen olgunluğa gelmek, ihraz etmek.

İrişmeyüp viṣālüñe şeb-i hicr içre cān virsem
Dilegüm bu ola Ḥaḳ’dan saña Nūh ‘ömri erzānī

8. **irişmez:**-*mez*
Gazel 3125
Mısra: **5**
Belli bir yere varmak, ulaşmak.

Kenārı baḥr-ı ‘ışḳuñ yok irişmez ‘umḳına kimse
Dilā gel imtiḥān içün o baḥra sen de bir tal-a

9. **irişdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3201
Mısra: **3**
Belli bir yere varmak, ulaşmak. || Belli bir merhaleye ulaşmak, istenen ve özlenen olgunluğa gelmek, ihraz etmek.

‘Işḳ devletinde yine irişdüm bir ‘āleme
‘Ālem içinde olmaya ol ‘ālemüm gibi

10. **irişe:**-*e*
Gazel 3076
Mısra: **7**
Belli bir yere varmak, ulaşmak.

Çeşmüñ var iken kim irişe genc-i viṣāle
Yol bulma aña müşkil olur şīr arasında

11. **irişdi:**-*di*
Gazel 3258
Mısra: **2**
(Belli bir zaman için) gelmek, erişmek, ulaşmak.

Çemende güller açıldı cihānuñ zeyn olup bāġı
İdelüm serv-ḳadlerle irişdi ‘işretüñ çagı

12. **irişür:**-*ür*
Gazel 3156
Mısra: **1**
1. Yetişmek, yetişip dokunmak. 2. Belli bir yere varmak, ulaşmak. 3. Belli bir merhaleye ulaşmak, istenen ve özlenen olgunluğa gelmek, ihraz etmek.

Dirdüm irişür derd ü elem evc-i semāya
Derdā ki eser eylemez ol māhliḳāya

13. **irişe:**-*e*
Gazel 3222
Mısra: **7**
1. Yetişmek, yetişip dokunmak. 2. Belli bir yere varmak, ulaşmak. 3. Belli bir merhaleye ulaşmak, istenen ve özlenen olgunluğa gelmek, ihraz etmek.

Cür‘a-i cām-i lebinden irişe diyü naṣīb
İy göñül kūy-ı ḫarābāt içre ḫāk itdüñ beni

14. **irişe:**-*e*
Gazel 3323
Mısra: **2**
1. Yetişmek, yetişip dokunmak. 2. Belli bir yere varmak, ulaşmak. 3. Belli bir merhaleye ulaşmak, istenen ve özlenen olgunluğa gelmek, ihraz etmek.

Yār kūyından ṣabā yili getüre ḫaberi
Būy-ı zülfiyle meşām-ı cāna irişe eseri

15. **irişdi:**-*di*
Gazel 3163
Mısra: **3**
1. Yetişmek, yetişip dokunmak. 2. Belli bir yere varmak, ulaşmak. 3. Belli bir merhaleye ulaşmak, istenen ve özlenen olgunluğa gelmek, ihraz etmek.

İrişdi āh u efġānum semāya
Nedendür saña irmez iy yüzi māh

16. **irişeydüm:**-*e, -y, -dü, -m*
Gazel 3191
Mısra: **5**
Belli bir yere varmak, ulaşmak.

İrişeydüm diyü gül ḫırmenine
Benefşe dāyim eyler inkisārı

17. **irişmese:**-*me, -se*
Gazel 3201
Mısra: **5**
1. Yetişmek, yetişip dokunmak. 2. Belli bir yere varmak, ulaşmak.

Ġamzeñ okı irişmese mecrūḥ gönlüme
Olmazdı yaram üstine ol merhemüm gibi

18. **irişmez:**-*mez*
Gazel 3227
Mısra: **10**
Belli bir yere varmak, ulaşmak.

İy Muḥibbī sırr-ı ‘ışḳı sorma itmez kimse ḥall
Müşkil ‘ışḳa irişmez kimsenüñ endīşesi

19. **irişmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 3228
Mısra: **9**
Belli bir yere varmak, ulaşmak.

Naḳd-i cān-ıla irişmedüm viṣāl-i dilbere
İy Muḥibbī ḫarc kıldum gerçi yog u varumı

20. **irişdükde:**-*dükde, -*
Gazel 3313
Mısra: **3**
Erişmek, ulaşmak.

Şām irişdükde koyup gitdüñ beni iy yüz[i] gün
Ben daḫı itdüm ṣafaḳ-veş kan-ıla pür dāmeni

iriş:

1. **irişdür:**-*dür*
Gazel 3302
Mısra: **6**
Erişmek, ulaşmak, vasıl olmak.

Gel iy bād-ı ṣabā merdümlik idüp
İrişdür kūyına bu ḫāk-i pāyı

2. **irişse:**-*se*
Gazel 3009
Mısra: **5**
Erişmek, değmek, ulaşmak.

İrişse tīr-i dil-dūzı müheyyā eyleyem cāyın
Anı ḫoş saklayam dilde ne cān ola ne ten āgeh

3. **irişdük:**-*dü, -k*
Gazel 3043
Mısra: **1**
Arzu edilen noktaya gelmek, erişmek, ulaşmak, varmak.

İrişdük çün Karaman illerine
Kaçan varıla cānān illerine

4. **irişdük:**-*dü, -k*
Gazel 3052
Mısra: **9**
Arzu edilen noktaya gelmek, erişmek, ulaşmak, varmak.

Muḥibbī Ka‘be kūyına irişdük çün ṭavāf itdük
Saña lāyıḳ budur ḳurbān ola cān itdügüñ ḥacda

5. **irişdük:**-*dü, -k*
Gazel 3413
Mısra: **3**
Arzu edilen noktaya gelmek, erişmek, ulaşmak, varmak.

Ḥüsn bāġına irişdük yüzüñi ḫāk idegör
Üstüñe sāye salar serv-i ḫırāmān büyüdi

6. **irişmez:**-*mez*
Gazel 3351
Mısra: **4**
Arzu edilen noktaya gelmek, erişmek, ulaşmak, varmak.

Felekden yücedür beñzer senüñ iy māh-rū ḳaṣruñ
Anuñçün ‘āṣıḳuñ aña irişmez āh u feryādı

7. **irişmez:**-*(mez)*
Gazel 3395
Mısra: **14**
Arzu edilen noktaya gelmek / erişmek / ulaşmak.

Muḥibbī āh u efġā[nı] eser itmez saña cānā
İrişmez ḳadd-i bālāña olur dūd-ı siyāh egri

8. **irişmiş:**-*miş*
Gazel 3432
Mısra: **10**
Arzu edilen noktaya gelmek, erişmek, ulaşmak, varmak.

Her kim Muḥibbī gördi bu şi‘r-i sūznāki
Dir Ḫusrev’e irişmiş andan yakar çerāġı

irişdür-:

1. **irişdürür:**-*ür*
Gazel 3165
Mısra: **8**
Erişmesini sağlamak, yetiştirmek, ulaştırmak, îsal etmek.

İy dil mecāzī ‘ışḳa göñül virmeden sakın
İrişdürür kişi ezel āḫir nedāmete

irişürse:

1. **irişürse:**
Gazel 3075
Mısra: **12**
Erişmek, ulaşmak, gelmek, değmek,dokunmak.

Merve ḥaḳḳıyçun Ṣafā’dan cān ḳurbān eyleye
Ger irişürse Muḥibbī Ka‘be’[nüñ] kapusına

irşād eyle:

1. **irşād eyle:**
Gazel 3141
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğru yolu göstermek, aydınlatmak, uyarmak.

Jeng-i ġam tutdı dil āyīnesin iy pīr-i muġān
Vaḳtıdur meygede yolın baña irşād eyle

irşād it:

1. **irşād it:**-*me, -di*
Gazel 3387
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğru yolu göstermek.

İt raḳībüñ sözine aldanma iy Yūsuf-cemāl
Kim seni bir kerre ol ḫayr işe irşād itmedi

irsāl eyle:

1. **irsāl eyle:**-*gil*
Gazel 3342
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göndermek, yollamak.

Ḫūn-ı çeşmiyle Muḥibbī yāra kāġıd yazıcak
Didi bu ḫıdmete dil eylegil irsāl beni

is:

1. **işi:**-*i*
Gazel 3188
Mısra: **1**
Bir maksatla yapılan faâliyet, çalışma, amel.

Baña bu işi cümle yār itdi
Giñ cihānı başuma dar itdi

2. **işümi:**-*üm, -i*
Gazel 3188
Mısra: **4**
Bir maksatla yapılan faaliyet, çalışma, amel.

Gösterüp gül yüzini kıldı nihān
Bülbül-āsā işümi zār itdi

3. **işüm:**-*üm*
Gazel 3161
Mısra: **8**
Bir maksatla yapılan faaliyet, çalışma, amel, eylem.

Dil dilerdi cān virüp bugün lebüñ bāzār ide
Kaldı işüm vā dirīġā yār ile çün yarına

4. **işdür:**-*dür*
Gazel 3442
Mısra: **11**
Bir maksatla yapılan faaliyet, çalışma, amel, eylem.

Muḥibbī sāde işdür şi‘r-i sāde
Olıcak ol gerekdür kündekārī

5. **işi:**-*i*
Gazel 3115
Mısra: **15**
Alışkanlık, amel, eylem, hâl, vaziyet, huy.

Bu ḫırḳa vü bu tāc-ıla işi çü riyādur
Ne yüzle ṭa‘n eyleye zāhid ẓurefāya

6. **işdür:**-*dür*
Gazel 3371
Mısra: **5**
Amel, davranış, iş, fiil, eylem.

Müşkil işdür gerçi dirler terk-i cān itmek velī
‘Āşıḳam sanmañ baña bu müşkil āsān olmadı

7. **işüm:**-*üm*
Gazel 3376
Mısra: **2**
Amel, davranış, iş, fiil, eylem.

Dil-i şūrīde sevmişdür yine çün bir perī-zādı
İşüm ney gibi efġāndur anı siz sanmañuz şādī

8. **isini:**--*i*, --*n*, --*i*
Gazel 3065

Mısra: **5**
Dumanın bir yüzey üzerinde bıraktığı kara leke.

Ḫaṭṭuñuñ isini ḫoş görsün lebüñ nūş isteyen
Dūda lā-büd katlanur kim isteye ḥelvā yine

9. **işi:**-*i*
Gazel 3172
Mısra: **4**
Yapılan şey, davranış, eylem.

Gün yüzine dilberüñ inkār iderse tañ mıdur
Böyledür ḫuffāş işi mihr-i cihān-ārā-y-ıla

10. **işüñ:**-*üñ*
Gazel 3173
Mısra: **3**
Yapılan şey, davranış, eylem.

Gice gündüz işüñ günāh oldı
Añduguñca anı her ān agla

‘īsā:

1. **‘īsā-y-ıla:**--*y*, --*ıla*
Gazel 3035
Mısra: **12**
Hz. İsa: Kendisine kitap verilen dört peygamberden biridir. Hz. İsa, Annesi Hz. Meryem, Allah'ın emri ve hikmeti ile Cebrail'in bir üfürmesiyle gebe kaldığı için babasız dünyaya gelmiştir. Hz. İsa'ya–vahiy yoluyla- İncil nazil olmuştur. Hz. İsa, ölüleri nefesiyle diriltir, körlerin gözlerini açar ve el-aşâ hastalıkları giderirdi. Mesîh, Rûhullah, İbn-i Meryem de unvanlarıdır.

İy Muḥibbī yüri ‘ālemde tecerrüd ehli ol
Tā ki hem-ser olasın göklerde sen ‘Īsā-y-ıla

2. **‘īsā:**
Gazel 3241
Mısra: **4**
Hz. İsa peygamber. Beyitte Hz. İsa'nın göğe yükselişine gönderme yapılmıştır.

Dil viren medfūn olur dünyāya bil Ḳārūn-veş
Kim tecerrüd eyledi göklerdedür ‘Īsā gibi

3. **‘īsā:**
Gazel 3158
Mısra: **12**
İsa peygamber. // İsa peygamber gibi ölüleri nefesiyle diriltme özelliğine sahip sevgili.

Sen bir naẓarla mürde dile cān bagışladuñ
‘Īsā egerçi zinde kılurdı du‘ā-y-ıla

4. **‘īsā:**
Gazel 3474
Mısra: **2**
İsa peygamber. // İsa peygamber gibi ölüleri nefesiyle diriltme özelliğine sahip sevgili.

Leb mi bu ya la‘l mi yāḫūd mey-i ṣahbā mı ki
Söz deminde mürdeler iḥyā kılur ‘Īsā mı ki

īsār:

1. **īsār:**
Gazel 3216
Mısra: **7**
1. İkram etme, ağırlama. 2. Dökme, saçma.

Gel ḳadem rencīde kıl kim pāyuña īsār içün
Ḥāżır itdüm gözlerüm cevherlerinden dökmegi

īsār id:

1. **īsār id:**-*er*
Gazel 3489
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saçmak, dökmek.

Gözlerüm īsār ider yolına eşküm gevherin
Gör ne merdümdür dirīġ itmez çogını azını

īsār it-:

1. **īsār it-:**--*mek*
Gazel 3014
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Esirgemeden, kendinden çok başkalarının menfaatini düşünerek fedakârlıkla verme, ikram etme, saçma.

Şehā yoluña īsār itmek çün
Yüzüm dīnār olur yaşum diremde

2. **īsār it-:**--*meg*, --*e*
Gazel 3112
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Esirgemeden, kendinden çok başkalarının menfaatini düşünerek fedakârlıkla verme, ikram etme, saçma.

İki kāse merdüm-i çeşmüm eline sīm ü zer
Aldı īsār itmege geldükçe ġam sulṭānına

īsār ol:

1. **īsār ol:**-*a*, -*y*, -*dı*
Gazel 3348
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Döküp saçmak, ikram etmek.

Eşk-i çeşmüm lü’lü’-i şehvār olaydı kāşki
Ayagına sen şehüñ īsār olaydı kāşki

ise:

1. **ise:**
Gazel 3164

Mısra: **2**
Koşul edatı.

Bir ġazel didüm yine şol māh-ı tābān üstine
Eydür ise ehl-i şevḳ götür ser-i cān üstine

2. **ise:**
Gazel 3002
Mısra: **5**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren edat.

Eger öldürmez ise beni hicrān
Cefālar idesin sen baña anca

3. **ise:**
Gazel 3055
Mısra: **2**
"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Yine baglandı bu göñlüm zülf-i ‘anber-būlara
Gözlerüm yaşı ‘acebdür dönmez ise cūlara

4. **isem:**-*m*
Gazel 3271
Mısra: **7**
"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Kūyuñda eger ölür isem cismümi iy dōst
Zinhār anı seglerüñe eyle sipārı

5. **ise:**
Gazel 3432
Mısra: **8**
"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Āhum duḫānı düpdüz çarḫuñ yüzini dutdı
Görinmez ise tañ mı göklerde zer çerāġı

6. **ise:**
Gazel 3033
Mısra: **9**
"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli. II. Koşul edatı.

Görmekde ise ger hevesüñ cenneti zāhid
Ol elini komaz kūyına bir kez güẕer eyle

7. **ise:**
Gazel 3057
Mısra: **5**
"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli. II. Koşul edatı.

Ger murāduñ cān ise alduñ ko cevri iy ṣanem
Bu meseldür kimde kīn ola müselmān olmaya

8. **ise:**
Gazel 3077
Mısra: **11**
"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli. II. Koşul edatı.

Ḫışm eyler ise ġam yime iy dil yine oḫşar
Efendi olan kakır u oḫşar kölesine

9. **ise:**
Gazel 3129
Mısra: **13**
"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli. II. Koşul edatı.

Ebr gibi ger ḳarīn olur ise sen māha raḳīb
Kendüzümi ġayretümden ururam yirden yire

10. **ise:**
Gazel 3308
Mısra: **5**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.

‘Işḳ mıḳnāṭısı kendüye çeke āhen ise
Kimse görmedi anuñ gibi bir dil-keşi

11. **ise:**
Gazel 3317
Mısra: **9**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.

Gitdi ise kūh-ken geldi Muḥibbī yirine
Ḫālī olmaz dōstlar ‘ālemde ‘ışḳuñ mīşesi

12. **ise:**
Gazel 3330
Mısra: **8**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.

İtmez iseñ ger vefā kıl bārī gel cevr ü cefā
Her ne yüzden ise ḫoşdur yār añmak yārını

13. **ise:**
Gazel 3362
Mısra: **2**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.

Bend itdi ser-i zülfine bir dil-rübā bizi
Her kanda ise aradı buldı belā bizi

14. **ise:**
Gazel 3418
Mısra: **4**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.

Sevdā-yı zülf varını ‘ömrüñ yile virüp
Başdan çıkarmaz ise ‘acebdür hevā bizi

15. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 3368
Mısra: **9**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.

Terk-i ser kıl iy Muḥibbī ister iseñ vaṣlını
Didiler irer viṣāle terk idenler başını

16. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 3406

Mısra: **6**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.

Ko bu ‘iyş ü ‘işreti çün kim fenādur ‘āḳıbet
Yār-ı bāḳī ister iseñ olmaya ṭā‘at gibi

17. **iseñ:**-*n*
Gazel 3210
Mısra: **2**
"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli II. Koşul edatı.

Sakın aldanma cihāna dime yokdur ben gibi
‘Āḳil iseñ tut anı sen kendüñe düşmen gibi

18. **iseñ:**-*n*
Gazel 3312
Mısra: **7**
"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli II. Koşul edatı.

Şīşe-i göñlümi sı göz yaşını ister iseñ
Dür kaçan ḥāṣıl olur sımayalar ger ṣadefi

19. **ise:**
Gazel 3367
Mısra: **9**
"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli II. Koşul edatı.

Bu Muḥibbī seni cānıyla sever ger suç ise
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

20. **ise:**
Gazel 3371
Mısra: **8**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali. II olsa da anlamında.

Māh-rūlarda bulınmaz umma dirlerdi vefā
Her ne kim didiler ise cümle yalan olmadı

21. **ise:**
Gazel 3448
Mısra: **5**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.

Sevdügüm seni günāḥ ise katuñda güzelüm
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

<u>isen:</u>

1. **iseñ:**
Gazel 3194
Mısra: **9**
"i-" yardımcı fiilinin şart eki almış şekli.

İy Muḥibbī merd iseñ dünyā seni aldamasun
Danış evvel ‘aḳsin it yok ‘aḳlı anuñ zen gibi

<u>işid:</u>

1. **işiden:**-*en*
Gazel 3290
Mısra: **9**
Dinlemek, kulak yoluyla duymak.

Şi‘r-i dil-keşdür Muḥibbī işiden eyler sürūr
Vaḳtidür eyle müşerref naẓm-ıla aḥbābuñı

2. **işiden:**-*en*
Gazel 3333
Mısra: **4**
Dinlemek, kulak yoluyla duymak.

Her ne yirde ki okunsa Leylī Mecnūn ḳıṣṣası
İşiden aḥvālümi terk eyler ol efsāne[y]i

3. **işidilmedi:**-*il, -me, -di*
Gazel 3454
Mısra: **8**
İşitmek, duymak, haber almak.

Vefānuñ adı var ancak cihānda kīmyā gibi
İşidilmedi bir kimse diye bir mihribān buldı

4. **işidüp:**-*(ü)p*
Gazel 3124
Mısra: **13**
Dinlemek, duymak.

İşidüp şi‘rümi ehl-i maḥabbet
Yazalar levḥ-i dilde tāze tāze

5. **işidüp:**-*(ü)p*
Gazel 3135
Mısra: **3**
Dinlemek, duymak.

Hevāsın işidüp nāyuñ hevāyī olur elbetde
Anuñçündür ki konmışdur ezelden cāẕibe nāda

<u>işid-:</u>

1. **işidüp:**-*üp*
Gazel 3054
Mısra: **3**
Dinlemek, kulak yoluyla duymak.

Vaṣf-ı lebin mey işidüp ḫūmḫānede cūş eylemiş
La‘lin meger öpmek diler girdügi bu peymāneye

2. **işidüp:**-*üp*
Gazel 3111
Mısra: **7**
Dinlemek, kulak yoluyla duymak.

Bāġ-ı ḥüsninde didi nālem işidüp ol gül
Geldi bir bülbül-i şūrīde gülistānumuza

3. **işidüp:**-*üp*
Gazel 3218
Mısra: **10**
Dinlemek, kulak yoluyla duymak.

Ḳanā‘at gūşesin iy dil yüri var āşiyān eyle
İşidüp göndere şeh-per saña tā Ḳāf’uñ ‘Anḳāsı

4. **işidüp:**-*üp*
Gazel 3273
Mısra: **10**
Dinlemek, kulak yoluyla duymak.

Ḳad-i dil-cūyuñ iy dilber komadı serv-i reftārı
İşidüp ġonca güftāruñ hemān gülşende lāl oldı

5. **işidüp:**-*üp*
Gazel 3290
Mısra: **6**
Dinlemek, kulak yoluyla duymak.

Düşde gördüm yār[ı] didüm [ben] der-āġūş itmişem
İşidüp didi bir ‘ārif vaṣla yordum ḫˇābuñı

6. **işidüp:**-*üp*
Gazel 3291
Mısra: **2**
Dinlemek, kulak yoluyla duymak.

Muṭribā gel nāleme uydur gelüp sen çengüñi
Ehl-i meclis ḫasret olsun işidüp āhengüñi

7. **işidüp:**-*üp*
Gazel 3321
Mısra: **2**
Dinlemek, kulak yoluyla duymak.

İy perī-rū gūş kıl bir bir diyem bu ḥālümi
Umaram ki raḥm idesin işidüp aḥvālümi

8. **işidüp:**-*üp*
Gazel 3349
Mısra: **8**
Dinlemek, kulak yoluyla duymak.

Görelden serv-i reftāruñ yürimez kalmadı ḳudret
İşidüp ġonca güftāruñ hemān ol dem suḫen kesdi

9. **işidüp:**-*üp*
Gazel 3392
Mısra: **7**
Dinlemek, kulak yoluyla duymak.

İşidüp āh u fiġānumı benüm dimek-içün
Bagrına taş basar oldı der ü dīvār daḫı

10. **işidüp:**-*üp*
Gazel 3456
Mısra: **6**
Dinlemek, kulak yoluyla duymak.

Söze geldükçe ol meh-rū düşer üstine bī-diller
Nite kim kuşlar üşmişdür işidüp ṣavt-ı Dāvūd’ı

11. **işidüp:**-*üp*
Gazel 3469
Mısra: **10**
Dinlemek, kulak yoluyla duymak.

Muḥibbī şi‘rüñi bülbül ser-āġāz itse gülşende
İşidüp ehl-i ḥāl olan diye taḥsīn ü şābāşı

12. **işidüp:**-*üp*
Gazel 3184
Mısra: **2**
Kulak yoluyla duymak, dinlemek.

Servler gülşende māt oldı görüp reftāruñı
Ġoncalar dem-beste kaldı işidüp güftāruñı

13. **işidüp:**-*üp*
Gazel 3186
Mısra: **9**
Kulak yoluyla duymak, dinlemek.

Ol ṭabīb-i dil Muḥibbī işidüp efġānumı
Didi beñzer iñleyen kūyumda miskīnüm gibi

14. **işidüp:**-*üp*
Gazel 3203
Mısra: **5**
Kulak yoluyla duymak, dinlemek.

İşidüp gülşen-i ḥüsnüñde nālem
Seḥergeh ‘andelīb efġāna geldi

15. **işidem:**-*em*
Gazel 3286
Mısra: **2**
Kulak yoluyla duymak. || Haber almak, öğrenmek.

Bir baḫt-ı kem bī-ṭāli‘em görmem senüñ pervāzuñı
Bārī tekellüm ġayra kıl tā işidem āvāzuñı

16. **işideler:**-*e, -ler*
Gazel 3244
Mısra: **2**
1. Kulak yoluyla duymak. 2. Haber almak, öğrenmek. 3. Dinlemek.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye derdüñ devāsını
Yā işideler añlaya anuñ ṣadāsını

17. **işiddüm:**-*dü, -m*
Gazel 3266
Mısra: **8**
1. Kulak yoluyla duymak. 2. Haber almak, öğrenmek. 3. Dinlemek.

Bu dehri ser-te-ser gezdüm vefā yok ḫalḳ-ı ‘ālemde
Ne işiddüm ne ḫod gördüm cihānda dest-res kaldı

18. **işiddüm:**-*dü, -m*
Gazel 3273
Mısra: **2**
1. Kulak yoluyla duymak. 2. Haber almak, öğrenmek. 3. Dinlemek.

Ser-i zülfüñ kemendinden göñül āşüfte ḥāl oldı
Lebüñden bir söz işiddüm baña bilmem ne ḥāl oldı

işi-durur:

1. **işi-durur:**-*-ur*
Gazel 3081
Mısra: **6**
Yapılan şey, davranış, eylem.

Lāle ḫaddüñ üzre cānā cā-be-cā ḫaṭṭ-ı siyāh
İbrişimden san ḥayāl işi-durur al üstine

işig:

1. **işiginden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3115
Mısra: **5**
Eşik II Huzur, makam.

Başuma eger yaga anuñ taş işiginden
Başum açuban kalduram aña el du‘āya

2. **işigi:**-*i*
Gazel 3132
Mısra: **1**
Eşik II Huzur, makam.

Gördiler başumı yāruñ işigi taşında
Didiler ulu sa‘ādet var-ımış başında

3. **işigini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3340
Mısra: **5**
Eşik II Huzur, makam.

Ḫarc itmeseydi dīdelerüm naḳd işigini
Farż olmasa ger baña ḫüsnüñ ziyāreti

4. **işigüñ:**-*üñ*
Gazel 3367
Mısra: **4**
Eşik II Huzur, makam.

Gün gibi başı anuñ göklere irse ne ‘aceb
İşigüñ taşına yüz sürüp ide secdegehi

5. **işigine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3047
Mısra: **10**
Eşik, kapı, makam, yer, mahal. II Sevgilinin bulunduğu yer.

Bir ḳadem gelmez Muḥibbī kapuya ol seng-dil
İşigine başuñı dögseñ hezārān taş-ıla

işig-:

1. **işigüñi:**-*(ü)ñ, -i*
Gazel 3388
Mısra: **9**
Eşik II Huzur, makam.

İy dōst varup işigüñi bālīn idelüm
Yastansa revādur Ḥarem-i Ka‘be’yi ḫācı

‘īsī-nefes:

1. **‘īsī-nefes:**
Gazel 3311
Mısra: **10**
İsa nefesli (Hz. İsa'nın ölülere hayat bağışlayan nefesine istinaden sevgilinin dudağı/nefesi de âşıklarına can veren bir niteliğe büründürülmüştür.).

Çekeli hicrüñ firāḳın bu Muḥibbī mürdedür
Eyledi ‘Īsī-nefes vaṣluñla anı zindegī

işit:

1. **işitdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3015
Mısra: **8**
Duymak, haber almak.

Lebüñe ḳandı nisbet eylemişler
İşitdüm beñzemez didüm o ḳanda

2. **işitmeyesin:**-*me, -y, -e, -sin*
Gazel 3391
Mısra: **5**
İşitmek, duymak.

N’içün işitmeyesin āh u fiġānumı benüm
Yoḫsa ḫoşcā mı gelür ‘ışḳuñ-ıla zārlıgı

3. **işide:**-*e*
Gazel 3286
Mısra: **12**
Dinlemek, kulak yoluyla duymak.

Eyle Muḥibbī zāruñı göge çıkar feryāduñı
Bī-raḥmdur raḥm eyleye tā işide āvāzuñı

4. **işide:**-*e*
Gazel 3308
Mısra: **2**
Dinlemek, kulak yoluyla duymak.

Sensin şāh-ı cihān hem Medenī hem Ḳuraşī
İşide ‘āşıḳ ola mihr-ile meh sen māh-veşi

5. **işitmedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Gazel 3456
Mısra: **10**
İşitmek, duymak, haber almak.

Muḥibbī ‘ışḳ ara sende gedā vü pādişā birdür
Ayāz’a niçe kul idi işitmedüñ mi Maḥmūd’ı

6. **işitdi:**-*di*
Gazel 3420
Mısra: **5**
Dinlemek, duymak.

Ġam meclisinde dün gice nālem işitdi āh
Tā ṣubḥ olınca iñledi gör nā benüm gibi

işit-:

1. **işiden:**-*en*
   Gazel 3029
   Mısra: **3**
   Dinlemek; haber almak, öğrenmek.

İşiden āh u efġānum benümle yanar ol oda
Benüm sūz-ı derūnumdan ḫaberdār olmasun kimse

2. **işitdüm:**-*dü, -m*
   Gazel 3238
   Mısra: **11**
   1. Kulak yoluyla duymak. 2. Haber almak, öğrenmek.

İşitdüm çeşm-i fettānı uyur ʻālem olur rāḥat
Uyarmañ fitnedür ẓāhir ko tursun aña ḫ̔āb evlā

3. **işitdüm:**-*dü, -m*
   Gazel 3301
   Mısra: **5**
   1. Kulak yoluyla duymak. 2. Haber almak, öğrenmek.

İşitdüm ol gül-i raʻnā geyüpdür cāme-i gülgūn
Anuñçün gözlerüm yaşı şarāb-ı lālegūn oldı

işk:

1. **işḳ:**
   Gazel 3141
   Mısra: **6**
   Bir kimse veya bir şeye karşı duyulan çok kuvvetli sevgi ve bağlılık, aşırı muhabbet. || Şiddetli istek, tutku.

Cān nisār eyle lebi şīrīne Ferhād gibi
Işḳ yolında yüri sen daḫı bir ad eyle

işk ara:

1. **işḳ ara:**
   Gazel 3001
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Aşkta, aşk içinde, âşıkken.

Işḳ ara her birisi serv gülden tāzedür
Dāġlarla var elifler sīne-i çāk üstine

ʻişk āteşi:

1. **ʻışḳ āteşi:**-*i, -n, -e*
   Gazel 3470
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Aşk ateşi.

Bir naẓar her kim göre ruḫsār-ı āteşnākini
Tutuşup ʻışḳ āteşine yile virür ḫākini

2. **ʻışḳ āteşi:**-*i, -y, -le*
   Gazel 3201
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Aşk ateşi.

Germ olsa gözümüñ yaşı itme Muḥibbī ʻayb
ʻIşḳ āteşiyle çünki bu dil külḫenüm gibi

3. **ʻışḳ āteşi:**-*i, -y, -le*
   Gazel 3204
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Aşk ateşi.

ʻIşḳ āteşiyle yandı bu dil bil ki cān daḫı
ʻIşḳa düşeli çarḫ urur āsümān daḫı

4. **ʻışḳ āteşi:**-*i*
   Gazel 3241
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Aşk ateşi.

Sīnede ʻışḳ āteşi rūz-ı ezel peydā gibi
Gelmedi ʻışḳ ʻālemine bu dil-i şeydā gibi

5. **ʻışḳ āteşi:**
   Gazel 3322
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Aşk ateşi.

ʻIşḳ āteşi dilde yakup başumdan āhı
ʻAceb midür çıkarsam itdün aña nigāhı

6. **ʻışḳ āteşi:**-*i, -y, -le*
   Gazel 3441
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Aşk ateşi.

ʻIşḳ āteşiyle dil eridüp bagrı yagını
Ġam tekyesinüñ eyledi rūşen çerāġını

7. **ʻışḳ āteşi:**
   Gazel 3460
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Aşk ateşi.

Āteş-i ʻışḳa yanardum olmasa ger gözyaşı
Gözyaşına ġarḳ olurdum olmasa ʻışḳ āteşi

8. **ʻışḳ āteşi:**
   Gazel 3485
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Aşk ateşi.

Şuʻle-i ʻışḳı yakup dil mülkini kıldı ḫarāb
Olmasa ʻışḳ āteşi sīnemde peydā kāşki

‘işḳ bāzārı:

1. **‘işḳ bāzārı:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3198
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk pazarı.

‘Işḳ bāzārında göz yaşın Muḥibbī ḫarc ider
N’eylesüm kim sīm-i eşki anda da bāb olmadı

2. **‘işḳ bāzārı:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3398
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk pazarı.

‘Işḳ bāzārında cān virüp alayın derd ü ġam
Derdüme dermān yiter hīç bilmesün dermān beni

3. **‘işḳ bāzārı:**-*ı*
Gazel 3444
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk pazarı.

‘Işḳ bāzārı toludur kelle-i ‘uṣṣāḳdan
Turmaz işler bu maḥabbet şehrinüñ ser-ḫānesi

‘işḳ cāmı:

1. **‘işḳ cāmı:**--*ı, --n*
Gazel 3025
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk kadehi.

‘Işḳ cāmın içelüm bī-ser ü sāmānlar-ıla
Giceden ṣubḥa degin ‘iyş idelüm anlar-ıla

‘işḳ devleti:

1. **‘işḳ devleti:**-*i, -n, -de*
Gazel 3201
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk devlet(Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli. II Hükümet. II Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam. II Mutluluk, saâdet, tâlih, baht.)i.

‘Işḳ devletinde yine irişdüm bir ‘āleme
‘Ālem içinde olmaya ol ‘ālemüm gibi

‘işḳ içre:

1. **‘işḳ içre:**
Gazel 3033
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Aşk içinde.

‘Işḳ içre görüp ḥālümi aġyār gülerse
Yā Rab dilerem ḥālini benden beter eyle

‘işḳ kitābı:

1. **‘işḳ kitābı:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3355
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk kitabı.

‘Işḳ kitābını Muḥibbī yine ezber okudı
Bir ḥarf bilmez iken elif-bādan ġayrı

2. **‘ışḳ kitābı:**
Gazel 3408
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk kitabı.

İy ḫˇāce katı müşkil olur ‘ışḳ kitābı
‘Işḳ ehline keşf ola meger ko sen o bābı

‘işḳ meydānı:

1. **‘işḳ meydānı:**--*ı, --n, --da*
Gazel 3056
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk meydanı.

‘Işḳ meydānında Mecnūn ile miḥnet okların
Atışup birkaç ḳadem ben ileri oldum yine

2. **‘işḳ meydānı:**--*ı, --n, --da*
Gazel 3100
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk meydanı.

‘Işḳ meydānında girdüm geştgīr-i derd olup
Vāmıḳ u Ferhād u Ḳays’ı dest-yār itmeñ nice

3. **‘ışḳ meydānı:**-*ı*
Gazel 3193
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk meydanı.

Maḥabbet şehrine vardum Muḥibbī geşt-gīr oldum
Basup Ferhād u Mecnūn’ı benümdür ‘ışḳ meydānı

4. **‘işḳ meydānı:**-*ın, -da*
Gazel 3493
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk meydanı.

Zülf-i şebdīzüñle cānā eşk-i gülgūnum koşup
‘Işḳ meydānında aldum niçe kerre öñdüli

‘işḳa düş-:

1. **‘işḳa düş-:**-*dü, -m*
Gazel 3195
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Âşık olmak.

‘Işḳa düşdüm ġıll u ġışdan cānı pāk itdüm yine
Pūte-i hicrān içinde ḫāliş oldum zer gibi

2. **‘işḳa düş-:**-*a, -eli*
Gazel 3204
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Âşık olmak.

‘Işḳ āteşiyle yandı bu dil bil ki cān daḫı
‘Işḳa düşeli çarḫ urur āsümān daḫı

3. **‘işḳa düş-:**-*a, -elden*
Gazel 3259
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Âşık olmak.

‘Işḳa düşelden ammā kim geldi belālar başuma
Başuma buyruk daḫı yürür iken ferzānegī

4. **‘işḳa düş-:**-*a, -dü, -m*
Gazel 3234
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşık olmak .

‘Işḳa düşdüm ṣabrdan özge bu derde çāre yok
Kim-durur taġyīr ide benden Muḥibbī ḳısmeti

‘işḳa düş:

1. **‘işḳa düş:**-*a, -dü, -ñ*
Gazel 3373
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Âşık olmak.

‘Işḳa düşdüñ iy Muḥibbī cāna başa kalma kim
Diyeler ‘uṣṣāḳ arasında saña merdānegī

2. **‘ışḳa düş:**-*a, -elden*
Gazel 3431
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Âşık olmak.

Neye aglar düşelden ‘ışḳa gönlüm
Meseldür aglamaz çün kendi düşdi

3. **‘işḳa düş:**-*a, -dü, -ñ*
Gazel 3492
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Âşık olmak.

‘Işḳa düşdüñ iy Muḥibbī cān u başa kalmaduñ
Eyledüñ ‘uṣṣāḳ ara sen de ‘aceb dīvānegī

iskender:

1. **iskender:**
Gazel 3461
Mısra: **9**
Hızr ile birlikte âb-ı hayatı arayan hükümdar. II kaynaklarda Makedonyalı İskender ile birleştirilerek yer alır.

Kanı İskender Ferīdūn Ḫusrev ü Dārā vü Cem
Kanda gitdi Zāl u Rüstem Gīv-ile Bījen gibi

iskender ü dārā:

1. **iskender ü dārā:**
Gazel 3241
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İskender(Hızr ile birlikte âb-ı hayatı arayan hükümdar // kaynaklarda Makedonyalı İskender ile birleştirilerek yer alır.) ve Dārā(Yönetimdeki gücüyle meşhur Îran hükümdarı.).

İy Muḥibbī kimseye gelmez bu dünyādan vefā
Saña bir ‘ibret yiter İskender ü Dārā gibi

‘işḳ-ı şāhī:

1. **‘işḳ-ı şāhī:**
Gazel 3056
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk padişahı // Sevgili.

La‘l ü yāḳūt ile zeyn itdüm gözüm dükkānını
‘Işḳ-ı şāhī devletinde cevherī oldum yine

2. **‘işḳ-ı şāhī:**
Gazel 3489
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk padişahı. || Sevgili.

‘Işḳ-ı şāhī ṭurra ile çaldı ṭabl-bāzını
Gözleyüp dil murġını üstine saldı sāzını

işle:

1. **işler:**-*r*
Gazel 3444
Mısra: **4**
Çalışmak, işler durumda olmak.

‘Işḳ bāzārı toludur kelle-i ‘uṣṣāḳdan
Turmaz işler bu maḥabbet şehrinüñ ser-ḫānesi

‘işret:

1. **‘işretüñ:**-*üñ*
Gazel 3258

Mısra: **2**
İçki içme, içki.

Çemende güller açıldı cihānuñ zeyn olup bāġı
İdelüm serv-ḳadlerle irişdi ‘işretüñ çagı

‘işret demi:

1. **‘işret demi:**--*i, --n, --de*
Gazel 3143
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yiyip içme, eğlenme zamanı.

‘İşret deminde sāġarı beñzetdiler güle
Ṣavt-ı ṣürāḥi ḳulḳulını daḫı bülbüle

iste:

1. **istedüm:**-*düm*
Gazel 3040
Mısra: **5**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Göñlüm almak istedüm komadı serkeş kākülüñ
N’eyleyem derdā dirīġā ol ruḫı zībā-y-ıla

2. **isteye:**-*y, -e*
Gazel 3065
Mısra: **6**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Ḫaṭṭuñuñ isini ḫoş görsün lebüñ nūş isteyen
Dūda lā-büd katlanur kim isteye ḥelvā yine

3. **isteyen:**-*y, -(e)n*
Gazel 3065
Mısra: **5**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Ḫaṭṭuñuñ isini ḫoş görsün lebüñ nūş isteyen
Dūda lā-büd katlanur kim isteye ḥelvā yine

4. **ister-iseñ:**-*r-iseñ*
Gazel 3117
Mısra: **5**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Cür‘ası ola naṣīb ister-iseñ muġbeçenüñ
Yüri var meygedede yüzüñi pāmāl eyle

5. **istemez:**-*mez*
Gazel 3175
Mısra: **8**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Cefā vü cevr-i dildārı vefādan ol ki yig bilmez
Aña ‘āşıḳ dimeñ hergiz ki ‘āşıḳ istemez şādī

6. **ister-iseñ:**-*r-iseñ*
Gazel 3175
Mısra: **11**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Hidāyet ister-iseñ sen iki ‘ālemde iy miskīn
Dilüñden gitmesün hergiz senüñ evrād-ı yā Ḥādī

7. **ister-iseñ:**-*r-iseñ*
Gazel 3176
Mısra: **3**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Ḥüsnüñüñ gülşeni sebz oldugını ister-iseñ
Dökeyin gözlerümüñ yaşını ben āb gibi

8. **isteyen:**-*y, -(e)n*
Gazel 3205
Mısra: **10**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Bu Muḥibbī şem‘-i ḥüsne niçe yanar yakılur
Görmek isteyen temāşā eylesün pervāneyi

9. **isteye:**-*y, -e*
Gazel 3232
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye göñli ṣafāsını
Yāḫūd ṭaleb ide vara derdüñ devāsını

10. **isteye:**-*y, -e*
Gazel 3244
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye derdüñ devāsını
Yā işideler añlaya anuñ ṣadāsını

11. **istedüm:**-*düm*
Gazel 3250
Mısra: **5**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

‘Işḳ[ı] pinhān istedüm itmek velī oldı ‘ayān
Nite kim Āyāz’uñ ‘ışḳ[ı] ile şāh-ı Ġaznevī

12. **isteye:**-*y, -e*
Gazel 3252
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye yāruñ vefāsını
Yāḫūd şikāyet eyle añup cefāsını

13. **ister:**-*r*
Gazel 3312
Mısra: **7**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Şīşe-i gönlümi sı göz yaşını ister iseñ
Dür kaçan ḥāṣıl olur sımayalar ger ṣadefi

14. **ister:**-*r*
Gazel 3324
Mısra: **9**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Dil ister ki ola zülfüñe ber-dār
Muḥibbī [sen] ḳabūl it gel bu ra'yı

15. **isterem:**-*r, -em*
Gazel 3348
Mısra: **8**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Seyr-i gülşen eylesem ammā yüzüñi görmesem
İsterem her gül gözüme ḫār olaydı kāşki

16. **ister:**-*r*
Gazel 3368
Mısra: **9**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Terk-i ser kıl iy Muḥibbī ister iseñ vaṣlını
Didiler irer viṣāle terk idenler başını

17. **ister:**-*r*
Gazel 3376
Mısra: **7**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Vücūduñ şehrini dilber ḫarāb oldugını ister
'İmāret eyle [sen] iy dil yıkılsun cümle bünyādı

18. **isterem:**-*r, -em*
Gazel 3382
Mısra: **4**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Derdümüñ dermānıdur derdüme dermān eylemez
İsterem derdini ben derdüme dermānum gibi

19. **ister:**-*r*
Gazel 3394
Mısra: **9**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

İy Muḥibbī rind olmak ister iseñ ḥaşre dek
Leblerinden būs eyle dil-rübānuñ mül gibi

20. **ister:**-*r*
Gazel 3406
Mısra: **6**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Ko bu 'iyş ü 'işreti çün kim fenādur 'āḳıbet
Yār-ı bāḳī ister iseñ olmaya ṭā'at gibi

21. **ister-iseñ:**-*r-iseñ*
Gazel 3461
Mısra: **5**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

İster-iseñ kim perīşān olmayasın 'āḳıbet
Dil uzatma kimsenüñ ḥaḳḳına sen sūsen gibi

22. **isteyenler:**-*y, -en, -ler*
Gazel 3489
Mısra: **8**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Ḫārını ḫōş görmeyince būy-ı gül girmez ele
Kışına eyler taḥammül isteyenler yazını

23. **istersin:**-*r, -sin*
Gazel 3092
Mısra: **9**
Arzu etmek, dilemek, talep etmek.

Miyānın kuçmak istersin Muḥibbī
Kuçılur mı olıcak kıldan ince

24. **isterken:**-*r, -ken*
Gazel 3365
Mısra: **5**
Talep etmek, arzu etmek.

Genc-i ḥüsni seyrin isterken görindi zülf-i dōst
Bilmedüm aña ṭılısm olmış meger su'bān iki

25. **isterseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 3075
Mısra: **9**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek ǀ gönülden ve samimiyetle istemek.

Bilmek isterseñ eger cānā derūnum nālişin
Āteş-i 'ışḳ içre bak bu gönlümüñ ḳaḳnūsına

26. **isterseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 3433
Mısra: **6**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek ǀ gönülden ve samimiyetle istemek.

Gir gönül Ka'besine tā ki ṣafā kesb idesin
Görmek isterseñ eger ṭāyife-i 'uşşāḳı

27. **istemez:**-*mez*
Gazel 3265
Mısra: **9**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Tāc-ı Ḫusrev istemez mülk-i Ferīdūn'dan geçer
Ger Muḥibbī'ye müyesser olsa kūyuñ meskeni

28. **istemez:**-*mez*
Gazel 3355
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

İstemez 'āşıḳ olan zecr ü 'anādan ġayrı
Nite kim ḫasta olan derde devāndan ġayrı

29. **istemez:**-*mez*
Gazel 3423
Mısra: **3**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

İstemez biri kulı sındugını dil kākülinüñ
Niçe kez gerçi diyem ṭurra-i ṭarrār sıdı

30. **işte:**
Gazel 3385
Mısra: **6**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz.

Ol ser-efrāzum kaçan kim nāz-ıla seyrān ide
Dir görenler işte budur serv-ḳadlar serveri

31. **iste:**
Gazel 3169
Mısra: **1**
1. (Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek. 2. (Bir şeyin yapılmasını veya kendine verilmesini) Dilemek, talep etmek.

Dime nāṣiḥ pend idüp cān iste cānān isteme
Gel baña 'ālemde di cānānesüz cān isteme

32. **iste:**
Gazel 3255
Mısra: **4**
1. (Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek. 2. (Bir şeyin yapılmasını veya kendine verilmesini) Dilemek, talep etmek.

Pādişahlar pādişāhı çün der-i ḥācetdür
Var yüri iy ḫasta göñlüm iste andan kāmuñı

33. **isterse:**-*r, -se*
Gazel 3295
Mısra: **5**
1. (Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek. 2. (Bir şeyin yapılmasını veya kendine verilmesini) Dilemek, talep etmek.

Nigāruñ katıdur göñli anı kim bilmek isterse
Felek nerrādı getürmez murādumca benem zārı

<u>iste-:</u>

1. **isteyende:**-*y, -en, -de*
Gazel 3167
Mısra: **6**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Dilerem şāne-veş ṣad pāre olsun
Ser-i zülfüñ kesende isteyende

2. **istedüm:**-*-dü, --m*
Gazel 3213
Mısra: **5**
Bir şeye karşı istek duymak, o şeyi arzulamak, arzu etmek. || Dilemek, talep etmek.

'Işḳı itmek istedüm pinhān velī oldı 'ayān
Nite kim Āyāzuñ 'ışḳı ile şah-ı Ġaznevī

3. **istedüm:**-*-dü, --m*
Gazel 3317
Mısra: **5**
Bir şeye karşı istek duymak, o şeyi arzulamak, arzu etmek. || Dilemek, talep etmek.

Rāh-ı 'ışḳı istedüm kim ide āsān kūh-ken
Görüñ āḫir başına niçe dokındı tīşesi

4. **ister-iseñ:**-*r, -i, -se, -ñ*
Gazel 3449
Mısra: **9**
Bir şeyin yapılmasını veya kendine verilmesini dilemek, talep etmek.

Bu Muḥibbī yaşını āb-ı revān ister-iseñ
Cilveler eyle salın karşuma iy serv-i sehī

5. **istemeye:**-*me, -(y)e*
Gazel 3473
Mısra: **10**
Bir şeyin yapılmasını veya kendine verilmesini dilemek, talep etmek.

Eyle Muḥibbī sāye-i zülfine ilticā
Kimdür ki istemeye o devlet hümāsını

6. **ister:**-*r*
Gazel 3095
Mısra: **9**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

'Işḳuñ kemānı pekdür her kim ki çekmek ister
Derd ü belā vü miḥnet aña gerek kepāde

7. **ister:**-*r*
Gazel 3263
Mısra: **7**

(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Ḥarāmī gözleri kan itmek ister
Müje tīrīne kılmış kaşların yay

8. **ister:**-*r*
Gazel 3357
Mısra: **10**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Muḥibbī her nefes ṣad-bār yüzüñe ger naẓar kılsa
Ḳanā‘at itmeyüp ister göre bir daḫı dīẕārı

9. **ister:**-*r*
Gazel 3358
Mısra: **5**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Cefādan kankı ‘āşıḳ kim vefāyı yig bilür ister
Dilegüm budur ‘ālemde añılmasun anuñ adı

10. **ister:**-*r*
Gazel 3365
Mısra: **3**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Tartmak ister ḫāk-i pāyin cevheri cān-ıla dil
Eylemişdür dīdelerden keffe-i mīzān iki

11. **ister:**-*r*
Gazel 3435
Mısra: **3**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Göñül şekker lebüñ cān zülfüñ ister
Biri Mışr’a birisi Şām’a düşdi

12. **isteme:**-*me*
Gazel 3169
Mısra: **1**
1. (Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek. 2. (Bir şeyin yapılmasını veya kendine verilmesini) Dilemek, talep etmek.

Dime nāṣiḥ pend idüp cān iste cānān isteme
Gel baña ‘ālemde di cānānesüz cān isteme

13. **isteme:**-*me*
Gazel 3169
Mısra: **2**
1. (Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek. 2. (Bir şeyin yapılmasını veya kendine verilmesini) Dilemek, talep etmek.

Dime nāṣiḥ pend idüp cān iste cānān isteme
Gel baña ‘ālemde di cānānesüz cān isteme

14. **isteme:**-*me*
Gazel 3169
Mısra: **4**
1. (Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek. 2. (Bir şeyin yapılmasını veya kendine verilmesini) Dilemek, talep etmek.

Ḫāk-i pāyına nisār içün nigāruñ iy göñül
Gözlerüm yaşından özge dürr ü mercān isteme

15. **isteme:**-*me*
Gazel 3169
Mısra: **6**
1. (Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek. 2. (Bir şeyin yapılmasını veya kendine verilmesini) Dilemek, talep etmek.

Ol yüzi gül saçı sünbül lebleri mül olmasa
Seyr-i gülzār eyleme serv-i ḫırāmān isteme

16. **isteme:**-*me*
Gazel 3169
Mısra: **8**
1. (Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek. 2. (Bir şeyin yapılmasını veya kendine verilmesini) Dilemek, talep etmek.

Fāriġ ol eyle ḳanā‘at gūşesini iḫtiyār
‘Ālem içre her denīden iy göñül nān isteme

17. **isteme:**-*me*
Gazel 3169
Mısra: **10**
1. (Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek. 2. (Bir şeyin yapılmasını veya kendine verilmesini) Dilemek, talep etmek.

Derde dermān isteyen ‘uşşāḳ arayı derd-imiş
Derdüñi ḫōş gör Muḥibbī derde dermān isteme

18. **isteme:**-*me*
Gazel 3204
Mısra: **7**
1. (Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek. 2. (Bir şeyin yapılmasını veya kendine verilmesini) Dilemek, talep etmek.

‘Işḳa ‘alāmet isteme zāhid saña yiter
‘Āşıḳ bu yolda eyledi ser terk cān daḫı

19. **isteyen:**-*y, -en*
Gazel 3169
Mısra: **9**
1. (Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek. 2. (Bir şeyin yapılmasını veya kendine verilmesini) Dilemek, talep etmek.

Derde dermān isteyen ‘uşşāḳ arayı derd-imiş
Derdüñi ḫōş gör Muḥibbī derde dermān isteme

20. **isterseñ:**-*r, -se, -n*
Gazel 3493
Mısra: **9**

(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek. ‖ Gönülden ve samimiyetle istemek.

İy göñül devrān ġamından bulmak isterseñ ḫalāṣ
Furṣatı fevt eyleme elden düşürme gel müli

istemez ola:

1. **istemez ola:**-*mez, -a*
Gazel 3165
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
(Bir şeye karşı) İstek duymamak, (o şeyi) arzulamamak.

El götürüp du'ā direm ol serv ḳāmete
Kimdür ki irmek istemez ola ḳıyāmete

ister ol:

1. **ister ol:**-*a-r*
Gazel 3436
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek.

Zāhid ko bizi sen yüri sag u selāmet ol
'Āşıḳ hemīşe ister ola ol melāmeti

istiġnā:

1. **istiġnā-y-ıla:**--*y, --ıla*
Gazel 3035
Mısra: **1**
Kayıtsızlık, nazlanma, isteksizlik, umursamazlık.

Kim ki göñlin ḫoş dutar 'ālemde istiġnā-y-ıla
Meskenin Ḳāf-ı ḳanā'at eyler ol 'Anḳā-y-ıla

2. **istiġnā-y-ıla:**-*(y)ıla*
Gazel 3098
Mısra: **9**
Elde olana kanaat edip başka bir şeye ihtiyaç duymama, tok gözlülük, gönül tokluğu.

Kim ki dil virmez cihāna geçer istiġnā-y-ıla
İy Muḥibbī bu tokuz mīnāyı sır bir seng-ile

3. **istiġnā:**
Gazel 3239
Mısra: **11**
1. Elde olana kanâat edip başka bir şeye ihtiyaç duymama, tok gözlülük, gönül tokluğu. 2. Bir şeye karşı nazlı davranma, tenezzül etmeme.

İy Muḥibbī tut yüri 'ālemde istiġnā yüzin
Dūn-himmet olma elden sen koma 'Anḳālıgı

4. **istiġnā:**
Gazel 3286
Mısra: **6**
1. Elde olana kanâat edip başka bir şeye ihtiyaç duymama, tok gözlülük, gönül tokluğu. 2. Bir şeye karşı nazlı davranma, tenezzül etmeme.

Cān cāna gelmiş cān-ıla dil karşuña itse niyāz
Dutarsın istiġnā yüzin hem arturursın nāzuñı

istiḳāmet:

1. **istiḳāmeti:**-*i*
Gazel 3436
Mısra: **8**
Yön, cihet.

'Āşıḳ mıdur ki döndere ser tīġ-ı 'ışḳdan
Olmaz bu yolda hergiz anuñ istiḳāmeti

iştiyāḳ:

1. **iştiyāḳı:**-*ı*
Gazel 3274
Mısra: **1**
Büyük arzu duyma, özleme, özleyiş.

Beni öldüriserdür iştiyāḳı
Eger kalursa hicrān böyle bāḳī

2. **iştiyāḳ:**
Gazel 3430
Mısra: **9**
Büyük arzu duyma, özlem.

Geh fırāḳ-ı şerḥ-i ġam gāh Muḥibbī iştiyāḳ
Dün ḫayāl-i yār-ıla bir niçe rāzum var-ıdı

iştiyāk çek:

1. **iştiyāḳ çek:**-*ı, -er*
Gazel 3296
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Özlemini çekmek, çok özlemek, şiddetli arzu duymak.

Niçe yıldur çeker dil iştiyāḳı
Bulam diyü gezer Şām u 'Irāḳ'ı

işüm gücüm:

1. **işüm gücüm:**--*üm, --üm*
Gazel 3125
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Iş güç: yapılıp edilen şeyler, uğraşı, meşgale.

Dirīġā 'aḳlumı aldı benüm bir gözleri ala
Muḳarrer şimdiden girü olur işüm gücüm nāle

'işve vü nāz u 'itāb:

1. **'işve vü nāz u 'itāb:**
Gazel 3279
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cilve, naz ve azarlama.

Ṣad-bār yiter ‘işve vü nāz u ‘itāb oldı
İy türk-i mest cān-ıla bu dil ḫarāb oldı

‘isyān:

1. **‘isyān-ıla:**-*ıla*
Gazel 3296
Mısra: **11**
Karşı gelme, itaatsizlik etme, baş kaldırma.

Kamu ‘isyān-ıla olduñ mürekkeb
Bunuñla mı umarsın yüzi akı

īsār:

1. **īsār:**
Gazel 3123
Mısra: **9**
Dökme, saçma.

Ol boyı serv-i sehīnüñ pāyına īsār içün
Gözlerümüñ yaşı sīm ü yüzüm altun olmada

it:

1. **itüm:**-*üm*
Gazel 3197
Mısra: **10**
Köpek.

Çıḳ diyü eger sürse Muḥibbī’yi kapudan
İtüm didügi yiter aña gözlemez ‘ārı

2. **itüñ:**-*üñ*
Gazel 3206
Mısra: **7**
Köpek.

İtüñ görmedi çokdan āşināsın
Beni görüp hemān feryāda virdi

3. **itüm:**-*üm*
Gazel 3322
Mısra: **7**
Köpek.

İtüm dise eger yār sehv-ile ben ġarībe
Şevḳüm olup ziyāde göge atam külāhı

4. **itleri:**-*ler*, -*i*
Gazel 3386
Mısra: **6**
Köpek II sevgilinin kapısında bekleyenler, rakipler.

Şimdi bīrūn oldum-ısa dergehinden ol şehüñ
İtleri içinde bir vaḳt ḫayli nāmum var-ıdı

5. **it:**
Gazel 3387
Mısra: **7**
Köpek. II Rakip.

İt raḳībüñ sözine aldanma iy Yūsuf-cemāl
Kim seni bir kerre ol ḫayr işe irşād itmedi

6. **itdügin:**-*düg*, -*in*
Gazel 3387
Mısra: **10**
Etmek, eylemek.

Bu Muḥibbī āteş-i ruḫsāruña oldı sipend
İtdügin ‘ışḳuñ yolında ādemī-zād itmedi

7. **itdi:**-*di*
Gazel 3426
Mısra: **5**
İteklemek, atmak.

Dil ḳāfilesin rāh-ı maḥabbetde kim itdi
Reh-zenliḳ idelden berü ol çeşm-i ḫarāmī

8. **itdügi:**-*dü*, -*gi*
Gazel 3138
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Günde biñ kerre yapar yār yıkar gönlüm evin
Ṭıfldur olmaz ‘aceb itdügi hep bāz gele

9. **itdüñ:**-*dü*, -*ñ*
Gazel 3500
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

İy göñül bend-i esīrüz zülf-i yār itdüñ beni
‘Işḳ zencīrin takup Mecnūn-vār itdüñ beni

10. **itlerüñ:**-*ler*, -*üñ*
Gazel 3216
Mısra: **9**
Köpek. II Sevgilinin kapısında bekleyenler, rakipler.

Kūyuña varsa Muḥibbī itlerüñ karşu gelür
Bu muḳarrerdür unıtmazlar bular tuz ekmegi

11. **itmedin:**-*me*, -*di*, -*n*
Gazel 3337
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Va‘de vaṣlın ‘arż ider her dem baña ferdā diyü
İtmedin olsa müyesser baña ferdā kāşki

12. **itmedi:**-*me*, -*di*
Gazel 3387
Mısra: **4**
Nale etmek, inlemek.

Leylī zülfüñ ḥasretinden iy leb-i şīrīn-dehen
Nāleler itdüm ki Mecnūn-ıla Ferhād itmedi

<u>it-:</u>

1. **itdüm:**--*dü, -*
Gazel 3135
Mısra: **11**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Elif ḳaddüñle rā kaşuñ görüp vaṣluñı rā itdüm
Muḥibbī olmadı vuṣlat ḥaṭāmı añladum rāda

2. **itdi:**-*di*
Gazel 3143
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Bīnā-yı ‘ışḳ yapdı maḥabbet ḥişārını
Üstine itdi kelle-i ‘uşşākdan ḳule

3. **it:**
Gazel 3334
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ṣūfī bāde nūş kıl gider göñülden kīne[y]i
Ġıll u ġışdan cām-ı ṣāfī gibi it [sen] sīne[y]i

4. **itme:**-*me*
Gazel 3355
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Re’yüñ oldı idesin yolına sen cānı fedā
Sen sen ol bir daḫı rā itme bu rādan ġayrı

5. **itdi:**-*di*
Gazel 3427
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Niçe el uzadayım genc-i ḫüsne
Saçın siḥr-ile iki erkam itdi

6. **itdi:**-*di*
Gazel 3427
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Dehānı ḳāmetin çeşmin yañagın
Cihānda medḥ iden ḫoş ‘ālem itdi

7. **itdi:**-*di*
Gazel 3446
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Meger bād-ı ṣabā urdı Muḥibbī zülf-i dildāra
Dimāġın ṣubḥ-dem dehrüñ yine müşg-i ‘abīr itdi

8. **itdi:**--*di, -*
Gazel 3188
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Baña bu işi cümle yār itdi
Giñ cihānı başuma dar itdi

9. **itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3326
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Sulṭān-ı ‘ışḳ ola ki gelüp ḳarār ide
İtdüm serīr-i sīnemi taḫt-ı münaḳḳaşı

10. **it:**
Gazel 3375
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek, yağmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Sāḳiyā luṭf u kerem kıl el yirine tut ayak
Mevsim-i güldür yine gel lāle reng it bādeyi

11. **itdi:**-*di*
Gazel 3033
Mısra: **15**
"Etmek" yardımcı fiili,“... duruma getirmek” anlamı katar.

Tag itdi kolın ‘āşıḳ-ı bī-çāresinüñ çün
İy şāh yarar anı bilüñe kemer eyle

12. **itdi:**-*di*
Gazel 3312
Mısra: **12**
"Etmek" yardımcı fiili,“... duruma getirmek” anlamı katar.

Cidd ü cehd ile düriş itmeyesin şer‘e ḫilāf
Ḥamd kıl meẕhebüñi itdi Ḥudā çün Ḥanefī

13. **itmedi:**--*me, --di*
Gazel 3264
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Ben daḫı kūh-ı ġamı kesmekde iy şīrīn dehen
Anı ki ben eyledüm ‘ālemde Ferhād itmedi

14. **itdügi:**-*düg, -i*
Gazel 3498
Mısra: **14**

"Etmek, eylemek, yapmak." anlamına gelen yardımcı fiildir.

Muḥibbī cevre oldı şöyle mu‘tād
Vefā görinür itdügi cefāsı

<u>iṭā‘at eyle-:</u>

1. **iṭā‘at eyle-:**-*me, -düñ*
Gazel 3173
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Emre uyma, söz dinleme.

Emr-i Ḥāḳḳ’a iṭā‘at eylemedüñ
Fikr idüp anı her zamān agla

<u>‘itāb u ḫışm kıl-:</u>

1. **‘itāb u ḫışm kıl-:**-*ı, -sa*
Gazel 3005
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Azarlamak(terslemek) ve gazap etmek.

Cānā yiter ko nāzı ki şāhān-ı rūzigār
Kılsa ‘itāb u ḫışmı soñında kerem kıla

<u>itdi:</u>

1. **itdiler:**-*ler*
Gazel 3368
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek" fiilinin görülen geçmiş zaman eki almış biçimi.

Ḳaṣr-ı ‘ışḳuñ çün ezelden urdılar bünyādını
Kelle-i ‘uşşāḳdan itdiler anuñ taşını

<u>itdügin:</u>

1. **itdügin:**-*düg, -in*
Gazel 3212
Mısra: **2**
Yaptığını.

Nigāruñ artdı günden güne derdi
Baña ol itdügin hīç kes ne gördi

<u>i‘tibār al-:</u>

1. **i‘tibār al-:**-*maz*
Gazel 3232
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Deyim**
İtibara almak: Göz önünde tutmak, hesaba katmak.

Dünyāya virmez ol dilini almaz i‘tibār
Her kim ki bunı fikr idüp añlar fenāsını

<u>i‘timād it-:</u>

1. **i‘timād it-:**-*me*
Gazel 3257
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güvenmek II aldanmak, kanmak.

Dünyā-yı dūna virme göñül itme i‘timād
Āḫir yudar çünki seni ejdehā gibi

<u>i‘timād it:</u>

1. **i‘timād it:**-*me*
Gazel 3358
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güvenmek.

Muḥibbī ‘ālemüñ ḳaṣrın görüben i‘timād itme
Urılmışdur su üstinde ezelden çünki bünyādı

<u>itmedi:</u>

1. **itmedi:**-*-me, --di*
Gazel 3387
Mısra: **10**
Etmek, eylemek.

Bu Muḥibbī āteş-i ruḫsāruña oldı sipend
İtdügin ‘ışḳuñ yolında ādemī-zād itmedi

<u>iy:</u>

1. **iy:**
Gazel 3001
Mısra: **10**
Seslenme edatı.

Sürmeden yigdür Muḥibbī’ye ġubār-ı dergehi
İy ṣabā luṭf it getür bu çeşm-i nemnāk üstine

2. **iy:**
Gazel 3003
Mısra: **5**
Seslenme edatı.

Şikest eyler ırak ol iy dil andan
Ki sensin şīşe ol bir seng-i ḫāra

3. **iy:**
Gazel 3005
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı.

‘Uşşāḳ gelüp eylese ḳabrüm ziyāretin
Ḥarf-i vefā iy levḥ mezāra raḳam kıla

4. **iy:**
Gazel 3007
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

İy ṣabā būyın getür tā mürde dil bulsun ḥayāt
Ger seḥerden irişürseñ sünbül-i gül-būyına

5. **iy:**
Gazel 3008
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Bilüñle agzuñ iy dōst bilmem ki var mı yok mı
Geçdi dirīġ ‘ömrüm uşbu gümān içinde

6. **iy:**
Gazel 3011
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī giceler gelse ḫayāl-i zülf-i dōst
Sanuram ki mārdur sīnemde girür inüme

7. **iy:**
Gazel 3017
Mısra: **4**
"Ey" seslenme edatı.

Naẕar eyle görüp ḫālüm benüm derdüme bir çāre
Senüñ ‘ışḳuñda iy meh-rū Ḫuẕā bilür ki ṣādıḳvan

8. **iy:**
Gazel 3022
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

Ḫālüme baksañ n’ola iy ḥüsn iline pādişāh
Cān u dilden seni kim çok sevse yanuñda günāh

9. **iy:**
Gazel 3022
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Pīşe itme ẓulmı lillāh kendüñe iy serv-ḳad
Nüh felek titrer kaçan kim bir ġarīb eyleye āh

10. **iy:**
Gazel 3023
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Yüri iy sāye yüri ko kerem it dāmenini
Ben ‘adem mülkine gitdüm iremezsin tozuma

11. **iy:**
Gazel 3023
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.

Ẓulmet-i ġamda yine kaldı Sikender gibi dil
İy Muḥibbī çāre ne uymaduñ evvel sözüme

12. **iy:**
Gazel 3028
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Yā nedendür iy Muḥibbī uşbu sevdālar bize

13. **iy:**
Gazel 3031
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı.

Hicr-ile yakduñ beni kül eyledüñ ser-tā-ḳadem
Bilmezem kim sevdügüm midür seni iy şeh günāh

14. **iy:**
Gazel 3033
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

İy dil ser-i zülfinden anuñ key ḫaẕer eyle
Varmaga dilerseñ yanına terk-i ser eyle

15. **iy:**
Gazel 3033
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

İy dil ayagı topragına ger elüñ irse
‘İzzetle alup yüzüñe sür tāc-ı ser eyle

16. **iy:**
Gazel 3033
Mısra: **14**
"Ey" seslenme edatı.

Çün ‘ahdine durmadı nigārum n’ideyim āh
İy dil gele bir katlana hicre sefer eyle

17. **iy:**
Gazel 3033
Mısra: **16**
"Ey" seslenme edatı.

Tag itdi kolın ‘āşıḳ-ı bī-çāresinüñ çün
İy şāh yarar anı bilüñe kemer eyle

18. **iy:**
Gazel 3033
Mısra: **18**
"Ey" seslenme edatı.

Kim bir nefesüm kaldı hemān çıkmaga bu cān
İy bād-ı ṣabā yāra varup bir ḫaber eyle

19. **iy:**
Gazel 3035
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy göñül Mecnūn gibi kūy-ı ḫarābāt ehli ol
Tā ḳıyāmet añıla aduñ senüñ şeydā-y-ıla

20. **iy:**
Gazel 3035
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī yüri ‘ālemde tecerrüd ehli ol
Tā ki hem-ser olasın göklerde sen ‘Īsā-y-ıla

21. **iy:**
Gazel 3036
Mısra: **2**
"Ey" seslenme edatı.

Bir perī-peyker ġamından zār u giryānsın yine
Kākül-i dilber gibi iy dil perīşānsın yine

22. **iy:**
Gazel 3036
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Bir saçı leylī ġamından iy dil-i şūrīde āh
Vādi-yi miḥnetde Mecnūn gibi ḥayrānsın yine

23. **iy:**
Gazel 3036
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.

Dūd-ı āhuñ çetr olupdur şu‘le-i ġamdur ‘alem
İy Muḥibbī derd-i ‘ışḳ ehline sulṭānsın yine

24. **iy:**
Gazel 3037
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī benī ādemde vefānuñ adı yok
Taglara düş yüri şimden girü ḥayvānlar-ıla

25. **iy:**
Gazel 3039
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Kaşları ṭuġrāsına iy ṣūfī iḳrār eylegil
Niçeye dek kalasın bu ġaflet-i inkārda

26. **iy:**
Gazel 3040
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī saña kandan mübtelā olmak añа
Ẕerre hem-ser ola mı mihr-i cihān-ārā-y-ıla

27. **iy:**
Gazel 3041
Mısra: **4**
"Ey" seslenme edatı.

Dil zevraḳı ġarḳ olsa ne tañ ol dem içinde
Alnuña ḳamer gün yüzüñe beñzemez iy dōst

28. **iy:**
Gazel 3041
Mısra: **6**
"Ey" seslenme edatı.

Seni kime ben beñzedeyim ‘ālem içinde
Yoluñda senüñ cān virür iy rūḥ-ı revānum

29. **iy:**
Gazel 3046
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.

Gözlerüm kanına gel dök iy ṣabā ḫāk-i derin
Resmdür toprak dökerler görseler kan üstine

30. **iy:**
Gazel 3048
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī ḳısmet olındı ezel şādī vü ġam
Derd ü miḥnet düşdi ancak ehl-i ‘ışḳuñ pāyına

31. **iy:**
Gazel 3052
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Kara zülfüñ kulaguña egilmiş gördüm iy dilber
Sözine sakın aldanma bulınmaz togrılık keçde

32. **iy:**
Gazel 3056
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī göz yaşı iki ṭaraf zencīr olup
Şāh-ı ‘ışḳuñ yidilür şīr-i neri oldum yine

33. **iy:**
Gazel 3057
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Ger murāduñ cān ise alduñ ko cevri iy ṣanem
Bu meseldür kimde kīn ola müselmān olmaya

34. **iy:**
Gazel 3058
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

İy ṣabā bu derdmendüñ ḥālini var yāra de
Bulmadı hicrān şebinde derdine bir çāre de

35. **iy:**
Gazel 3059
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Ḫaṭuñ yazu imiş başumda iy dōst
Yoyılmaz her ne kim yazıldı serde

36. **iy:**
Gazel 3064
Mısra: **4**
"Ey" seslenme edatı.

Cefā vü cevr çekmekle benüm ḫod baña yitmişdür
‘Aceb n’itdüm saña iy ġam gelürsin bir yaña sen de

37. **iy:**
Gazel 3067
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı.

‘Aḳreb-i zülfüñ egerçi zaḫm uradı cānuma
İy ṭabīb-i dil ne ġam ger leblerüñ tiryāk ola

38. **iy:**
Gazel 3068
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.

Hicr-ile oldı Muḥibbī key ża‘īf [ü] nā-tüvān
İy ṭabīb-i dil meded kıl bu dil-i bīmāruma

39. **iy:**
Gazel 3071
Mısra: **2**
"Ey" seslenme edatı.

Tavaḳḳuf eyleme bir dem sen efġān eyle ben nāle
Gel iy tā bezm-i miḥnetde çün olduñ vāḳıf aḥvāle

40. **iy:**
Gazel 3072
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī ‘ışḳ bir gevherdür eksük olmasun
Ḳıymetin bilür bunuñ yok kimse şeyḫ ü şābda

41. **iy:**
Gazel 3073
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

Gül mevsiminde iy dil ol gül‘izārı gözle
Bülbül gibi hemīşe sen āh u zārı gözle

42. **iy:**
Gazel 3074
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī kaldı ancak saña teslīm [ü] rıżā
Ġamzelerden çeşm-i cellādı tīġ aldı dūşına

43. **iy:**
Gazel 3076
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

İy kaş[ı] kemān çeşmüñi müjgānuñ içinde
Gören didi āhūyı görüñ tīr arasında

44. **iy:**
Gazel 3077
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.

Ḫışm eyler ise ġam yime iy dil yine oḫşar
Efendi olan kakır u oḫşar kölesine

45. **iy:**
Gazel 3080
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī ser-i zülfine niçe ḳıymet olur
Virilür mülk-i cihān çünki bahā bir kılına

46. **iy:**
Gazel 3084
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy göñül kim ‘āşıḳı men‘ ider-ise bādeden
Bāda virür ‘aḳl[ı] gūş itme kelām-ı ḫāmına

47. **iy:**
Gazel 3091
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

İy ruḫları gül ḳāmeti ‘ar‘ar bili ince
İy gözleri nergis saçı sünbül lebi ġonca

48. **iy:**
Gazel 3091
Mısra: **2**
"Ey" seslenme edatı.

İy ruḫları gül ḳāmeti ‘ar‘ar bili ince
İy gözleri nergis saçı sünbül lebi ġonca

49. **iy:**
Gazel 3093
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

Gerçi lāyıḳ degülem bezmüñe iy şāh-ı cihān
Bir naẓar kıl böyle bu bende liyāḳat getüre

50. **iy:**
Gazel 3095
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Kaşuñla ġamzeñ iy dōst yiter cihāna fītne
N’eyler girüp busuya gīsūlaruñ kafada

51. **iy:**
Gazel 3098
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.

Kim ki dil virmez cihāna geçer istiġnā-y-ıla
İy Muḥibbī bu tokuz mīnāyı sır bir seng-ile

52. **iy:**
Gazel 3106
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

İy bād-ı ṣabā ḥüznini Ya‘ḳūb-ı dilüñ di
Hem-rāh olasın Yūsuf-ı gül-pīrehenümle

53. **iy:**
Gazel 3107
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Olur yād idicek iy ‘ārıżı gül
Girībān tā-be dāmān pāre pāre

54. **iy:**
Gazel 3113
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Ben ḫāke naṣīb ola cür‘añ diyü iy dilber
Ḫāk üzre düşüp kaldum meyḫāne bucagında

55. **iy:**
Gazel 3113
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

Ġam meclisine ḥācet olursa şarāb iy dil
Yokla bulunur lā-büd bu dīde kabagında

56. **iy:**
Gazel 3115
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

İy ġonca-dehen gül gibi gel ‘arż-ı cemāl it
Tā bülbül-i cān başlaya karşuñda nevāya

57. **iy:**
Gazel 3115
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy dōst miyānuñla kemer ẕevḳ ider-iken
Bilsem ne sebeb düşdi girer ḫançer araya

58. **iy:**
Gazel 3116
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī dūn-himmet olma şehbāz ol yüri
Hem-ser ol Ḳāf-ı ḳanā‘atda varup ‘Anḳālara

59. **iy:**
Gazel 3119
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

Gel iy serv-i ḫırāmānum otur bir dem revān olma
Ölürem boynuña kanum gözümden gel nihān olma

60. **iy:**
Gazel 3119
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Yüzüñ ‘uṣṣāḳa gösterseñ n’ola gün gibi iy meh-rū
Demidür güzelüm mihrüñ yiter nā-mihribān olma

61. **iy:**
Gazel 3119
Mısra: **6**
"Ey" seslenme edatı.

Ṭarīḳ-i ‘ışḳa togrılsam seni ḳaṭ‘ iderem evvel
Sebük-bār olayım iy ser baña bār-ı girān olma

62. **iy:**
Gazel 3123
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.

Āsiyā-veş iy Muḥibbī iki taş alup ele
Döginüp cismüm benüm gendüm gibi un olmada

63. **iy:**
Gazel 3128
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

İy gözüm yaşlar döküp bak yine cānān oynına
Nite kim cūlar bakar serv-i ḫırāmān oynına

64. **iy:**
Gazel 3129
Mısra: **16**
"Ey" seslenme edatı.

Katıdur göñli nigāruñ çünki seng-i ḫāreden
Eyleme āh u fiġānı iy göñül gel yok yire

65. **iy:**
Gazel 3135
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Dönelden ḳāmetüm çenge şeb-i hicrüñde iy dilber
Zebān-ı ḥāl-ıla hūlar gelür derd-ile feryāda

66. **iy:**
Gazel 3136
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

Ṣafḥa-i ruḫsārum üzre iy Muḥibbī ḥālümi
Kim gören sanur ki taḥrīr eylemişdür kan-ıla

67. **iy:**
Gazel 3138
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī gözüñüñ yaşını kıl āb-ı revān
Ola kim salınup ol serv-i ser-efrāz gele

68. **iy:**
Gazel 3139
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.

Tutışur āhum şerārından dü ‘ālem iy ṭabīb
Merhemüñ nef‘i nedür bu dāġ-ı hicrān üstine

69. **iy:**
Gazel 3141
Mısra: **2**
"Ey" seslenme edatı.

Çekdügüm derd ü belāyı hele bir yād eyle
Kuluñ isem daḫı iy ġam beni āzād eyle

70. **iy:**
Gazel 3141
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Jeng-i ġam tutdı dil āyīnesin iy pīr-i muġān
Vaḳtıdur meygede yolın baña irşād eyle

71. **iy:**
Gazel 3141
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

Gül yüzi yādına bülbül gibi iy ḫasta göñül
Demidür ṣubḥa degin nāle vü feryād eyle

72. **iy:**
Gazel 3147
Mısra: **2**
"Ey" seslenme edatı.

Didi gördüñ mi beni ḫ̆āb-ı şeb-i mehtābda
Didüm iy ārām-ı cān ‘āşıḳ olur mı ḫ̆ābda

73. **iy:**
Gazel 3147
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

Sāġar-ı çeşmümde ruḫsāruñ ḫayāli iy ṣanem
Tāze gül yapragıdur san kim ṣarāb-ı nābda

74. **iy:**
Gazel 3148
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī kanda gitsem iki cūdur gözyaşı
Kalmadı şimden girü ḫācet türābuñ aynına

75. **iy:**
Gazel 3150
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

‘Arż-ı ḥāl it iy göñül gel ol meh-i ṭannāzuma
Gözlerüñ yaşın revān it var o serv-i nāzuma

76. **iy:**
Gazel 3150
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Nāle eyle iy göñül çal sīnemüñ ṭanbūrını
Ola kim bir dem turup gūş ide dilber sāzuma

77. **iy:**
Gazel 3151
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī çünki bilürsin ki fānīdür cihān
Gülşen içre bāde nūş it bir muṣāḥib yār ile

78. **iy:**
Gazel 3153
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

Sorma ḥālin ‘āşıḳ-ı dil-ḫastenüñ iy māh-rū
Senden artuk kim ne bilsün derdi ne dermānına

79. **iy:**
Gazel 3153
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.

Baḥr-i ‘ışḳa iy Muḥibbī niceler ġarḳ oldılar
Görmedüm bir kimse dir idüm anuñ pāyānına

80. **iy:**
Gazel 3155
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Ḥaşre dek raḳs uram iy dilber alup başum ele
Tīġ-ı cān-baḫşuñ eger ire benüm gerdenüme

81. **iy:**
Gazel 3155
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī dime aġyāra seg-i yār sakın
Ne içün beñzedesin dōstumı düşmenüme

82. **iy:**
Gazel 3157
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

Eflāke çıkar her gice āhum benüm iy dōst
Bu kanlu yaşum daḫı irer taḫt-ı serāya

83. **iy:**
Gazel 3158
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

İy dil geçür ‘ömrüñi her dem ṣafā-y-ıla
Mehtāba karşu ‘ıyş idegör çeng ü nāy-ıla

84. **iy:**
Gazel 3160
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

Büsesine iy Muḥibbī cān virürsin dilberüñ
Müşkil ol vaḳtin olurdı cānı āsān olmasa

85. **iy:**
Gazel 3161
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Öldürem dirdüñ baña öldürdüñ iy kāfir beni
Pādişāh-ı ḥüsn olan turmak gerek iḳrārına

86. **iy:**
Gazel 3161
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī olmaduñ sevdā-yı zülfinden ḫalāṣ
Düşmesün kāfir daḫı anuñ saçı zünnārına

87. **iy:**
Gazel 3163
Mısra: **4**
"Ey" seslenme edatı.

İrişdi āh u efġānum semāya
Nedendür saña irmez iy yüzi māh

88. **iy:**
Gazel 3165
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

İy dil mecāzī ‘ışḳa göñül virmeden sakın
İrişdürür kişi ezel āḫir nedāmete

89. **iy:**
Gazel 3166
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Leylī zülfüñ ḥasretinden iy melāḥat gülşeni
Bagrı yanmış vādī-i ḫayretde Mecnūnam yine

90. **iy:**
Gazel 3169
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Ḫāk-i pāyına nisār içün nigāruñ iy göñül
Gözlerüm yaşından özge dürr ü mercān isteme

91. **iy:**
Gazel 3169
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı.

Fāriġ ol eyle ḳanā‘at gūşesini iḫtiyār
‘Ālem içre her denīden iy göñül nān isteme

92. **iy:**
Gazel 3173
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

Derd-ile iy gözüm di kan agla
Her gice şem‘ gibi yan agla

93. **iy:**
Gazel 3175
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

Belā şaḥrāsına iy dil yiter saña revān olsañ
Gözüñ yaşını su eyle ġam u derd-ile kıl zādı

94. **iy:**
Gazel 3175
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.

Hidāyet ister-iseñ sen iki ‘ālemde iy miskīn
Dilüñden gitmesün hergiz senüñ evrād-ı yā Ḥādī

95. **iy:**
Gazel 3176
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Rūşen eyle bu göñül ḫānesin iy bedr-i münīr
Tār-ı vīrāneleri nite ki mehtāb gibi

96. **iy:**
Gazel 3178
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

Raḥmı yokdur çün bilürsin iy Muḥibbī dilberüñ
Gel akıtma yok yire bu iki gözüñ yaşını

97. **iy:**
Gazel 3183
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī genc-i ḥüsne zülfini idüp ṭılısm
Ḥıfẓ içün her tārını bir mār u su‘bān eyledi

98. **iy:**
Gazel 3184
Mısra: **6**
"Ey" seslenme edatı.

Çünki gelmez gül gibi andan saña būy-ı vefā
İy göñül bülbül gibi artur fiġān u zāruñı

99. **iy:**
Gazel 3184
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī ruḫları ile dehānı yādına
Cān u dilden özüñe ḫārc eyle yog u varuñı

100. **iy:**
Gazel 3185
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

İy güneş ṭal‘at eger yaşlar döküp āh eylesem
Ebrler yaş dökmeye bu çeşm-i giryānum gibi

101. **iy:**
Gazel 3185
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

Şu‘le-i āh-ıla iy dil sırrumı fāş eyledüñ
Odlara yan göreyim bu āh-ı sūzānum gibi

102. **iy:**
Gazel 3185
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī hicre muḥtāc eylemez ‘āşıḳların
Öldürüp ferdāya salmaz var mı cānānum gibi

103. **iy:**
Gazel 3186
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Bakmazam iy māh-rū sensüz gerekmez bu cihān
Rāstī budur ki ol çeşm-i cihān-bīnüm gibi

104. **iy:**
Gazel 3189
Mısra: **4**
"Ey" seslenme edatı.

Şol ḳadar dökdüñ yaşuñ ġarḳ eyledüñ göz yaşına
Ġıll ü ġışdan yuyuban iy dīde pāk itdüñ beni

105. **iy:**
Gazel 3189
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı.

Ḫūblardan fāriġ iken başuma sulṭān-ıdum
İy felek n’itdüm saña kim derdnāk itdüñ beni

106. **iy:**
Gazel 3189
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī meyveler virdi kelāmum tāze ter
Ma‘rifet bāġına dökdüñ tā ki tāk itdüñ beni

107. **iy:**
Gazel 3190
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

Yine nāz-ıla ḫırām eyle gel iy serv-i sehī
Kim göre nāz-ıla bu ḳāmetüñi diye zihī

108. **iy:**
Gazel 3190
Mısra: **6**
"Ey" seslenme edatı.

Gözlerüm ḥīze olupdur bakamam gün yüzine
Getür iy bād-ı ṣabā küḥl ideyim ḫāk-i rehi

109. **iy:**
Gazel 3194
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Gitme iy ārām-ı cānum bir dem ārām eylegil
Ger giderseñ cān bile gider kaluram ten gibi

110. **iy:**
Gazel 3194
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī merd iseñ dünyā seni aldamasun
Danış evvel ‘aḳsin it yok ‘aḳlı anuñ zen gibi

111. **iy:**
Gazel 3197
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

İy bād-ı ṣabā ger varasın kūy-ı nigāra
Bir bir diyesin eyledügüm āh-ıla zārı

112. **iy:**
Gazel 3197
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

Yaş dökme gözüm eyleme iy dil güle nāle
Ol seng-dile itmedi bir ẕerrece kārı

113. **iy:**
Gazel 3205
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Bilüme zünnār-ı zülfüñ baglayaldan iy ṣanem
Mesken idinsem ‘aceb midür eger büt-ḫāneyi

114. **iy:**
Gazel 3207
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Secde eyler pāyuña her dem ṣurāḥī iy ṣanem
Eşk-i çeşmin akıdur bu çeşm-i giryānum gibi

115. **iy:**
Gazel 3207
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī ṣevḳ-ı ruḫsārına karşu her seḥer
Gül ḳabāsın çāk ider çāk-i girībānum gibi

116. **iy:**
Gazel 3209
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

Miḥnet-ile sanma bagrum iy ṣanem baş olmadı
Ḫūn-ı dilden dem-be-dem ya gözlerüm yaş olmadı

117. **iy:**
Gazel 3209
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Şol ḳādar atduñ cefā sengin baña iy seng-dil
Yir mi kaldı kim bedende ḫurd u ḫaşḫāş olmadı

118. **iy:**
Gazel 3209
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

Kime diyem iy Muḥibbī derd-i dil aḥvālini
Aradum gezdüm cihānı kimse ḥāldaş olmadı

119. **iy:**
Gazel 3210
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī sözlerüñ bil cāna te‘sīr eyledi
Şöyle bildük yok-durur dünyāyı sevmez sen gibi

120. **iy:**
Gazel 3211
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

İy melek-ḫaṣlet ü iy nūr-ı Ḫudā v’iy Ḳureşi
Kankı kāfirdür ola sevmeye sen ḥūrī-veşi

121. **iy:**
Gazel 3211
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

İy melek-ḫaṣlet ü iy nūr-ı Ḫudā v’iy Ḳureşi
Kankı kāfirdür ola sevmeye sen ḥūrī-veşi

122. **iy:**
Gazel 3217
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

İy ṣanem bilsem ne içün zār idersin hā beni
Ṭurra-i zülf-i siyehkāruñ ucından vā beni

123. **iy:**
Gazel 3218
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Berāt-nāme-i ḥüsnüñ yazalıdan ḫaṭṭuñ iy dilber
Olupdur ḳābe ḳavseynüñ anuñ üstinde ṭuġrāsı

124. **iy:**
Gazel 3218
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

Ḳanā‘at gūşesin iy dil yüri var āşiyān eyle
İşidüp göndere şeh-per saña tā Ḳāf’uñ ‘Anḳāsı

125. **iy:**
Gazel 3220
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

Gün yüzüñe bakdukça Muḥibbī senüñ iy dōst
Yaş-ıla anuñ çeşmi kabagı tola-yazdı

126. **iy:**
Gazel 3221
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Ger göreydi yüzüñi zāhid senüñ iy mehliḳā
Terk iderdi cān u dilden cennetü’l-me‘vāsını

127. **iy:**
Gazel 3221
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı.

Tolaşaldan zülfine cān u göñül olmaz ḫalāṣ
Ne belāya saklar iy dil ol ḳad ü bālāsını

128. **iy:**
Gazel 3222
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı.

Cür‘a-i cām-i lebinden irişe diyü naṣīb
İy göñül kūy-ı ḫarābāt içre ḫāk itdüñ beni

129. **iy:**
Gazel 3222
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī şi‘r-i pür-sūzuñla yakduñ ‘ālemi
Ol sebebdendür ki böyle sūzināk itdüñ beni

130. **iy:**
Gazel 3224
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

Müstedām ol ki baña maḥrem olursın iy ġam
Komaduñ sen şeb-i hicr içre beni tenhāyī

131. **iy:**
Gazel 3227
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī sırr-ı ‘ışḳı sorma itmez kimse ḥall
Müşkil ‘ışḳa irişmez kimsenüñ endīşesi

132. **iy:**
Gazel 3228
Mısra: **6**
"Ey" seslenme edatı.

Kāyinātı seyr iderdüñ ser-te-ser ḫurşīd-veş
Cür‘adān-ı ‘ışḳdan iy dil yiseñ esrārumı

133. **iy:**
Gazel 3228
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.

Naḳd-i cān-ıla irişmedüm viṣāl-i dilbere
İy Muḥibbī ḫarc kıldum gerçi yog u varumı

134. **iy:**
Gazel 3230
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī ‘āşıḳ oldur cān u ser terk eyleyüp
Añdura ‘uşşāḳ içinde ḫayr-ıla ol adını

135. **iy:**
Gazel 3236
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥībbī murġ-ı diller ṣaydına ol dil-firīb
Çeşm-i ṣayyādı eline virdi zülfi agını

136. **iy:**
Gazel 3237
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

Derd-i derūnı sorma baña iy refīḳ-ı ‘ışḳ
Odlara yakdum ‘ālemi söyletme hā beni

137. **iy:**
Gazel 3239
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī tut yüri ‘ālemde istiġnā yüzin
Dūn-himmet olma elden sen koma ‘Anḳālıgı

138. **iy:**
Gazel 3240
Mısra: **4**
"Ey" seslenme edatı.

Gözlerüm kana dönüpdür benüm aglamag-ıla
İy ṣabā irgüresin küḥl ideyim gerd-i rehi

139. **iy:**
Gazel 3241
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī kimseye gelmez bu dünyādan vefā
Saña bir ‘ibret yiter İskender ü Dārā gibi

140. **iy:**
Gazel 3243
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

İy sehī servüm ḫırāmān salın sen nāz-ıla
Cūlar iltsün pāyuña ‘āşıḳlaruñ göz yaşını

141. **iy:**
Gazel 3245
Mısra: **6**
"Ey" seslenme edatı.

Her ne deñlü gelse ġam aksa belā cūlar gibi
Eyle sen iy dil taḥammül baḫr-ı ‘ummān ol yüri

142. **iy:**
Gazel 3245
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

Ġamzeler ḫançer çeküp iy dil seni öldürmedin
Bir gün öñdin var anuñ kūyında ḳurbān ol yüri

143. **iy:**
Gazel 3245
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī yāra şevḳuñ var-ısa bülbülleyin
Gül ruḫın yād eyleyüp her gice nālān ol yüri

144. **iy:**
Gazel 3247
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

Mescid-i ḥüsnüñi iy dōst san kim cāmi‘ iden
Eylemiş kaşlaruñ ol cāmi‘e miḥrāb gibi

145. **iy:**
Gazel 3253
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

O kim iy serv-ḳad bālā felekde saña yir itdi
Beni pā-māl-i ‘ışḳ idüp ayak altında zīr itdi

146. **iy:**
Gazel 3254
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī söz güherdür ol daḫı a‘lā gerek
Bilmeyenler tā bileler bunuñ-ıla şānuñı

147. **iy:**
Gazel 3255
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

Gün-be-gün arturduñ iy dōst sen in‘āmuñı
Baña da lāyıḳ budur dilden komayam nāmuñı

148. **iy:**
Gazel 3255
Mısra: **4**
"Ey" seslenme edatı.

Pādişahlar pādişāhı çün der-i ḥācetdür
Var yüri iy ḫasta göñlüm iste andan kāmuñı

149. **iy:**
Gazel 3256
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.

Didiler ṭāḳat getürmez kimseler bār-ı ġama
İy Muḥībbī sen anı çekmek gereksin ner gibi

150. **iy:**
Gazel 3257
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.

Var iy ṭabīb ḥālüñe ko ḥālüme beni
'Işḳ ḫastasıyam derdüme derdüm devā gibi

151. **iy:**
Gazel 3261
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı.

Berg-i gül gerçi ki nāzük görinür ammā ki sen
Görinürsin iy göñül nev-reste-i nāzük-teri

152. **iy:**
Gazel 3262
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

Yine iy serv-i ḫırām nāz-ıla seyr it çemeni
Ser-tā-be-ḳadem āşūb-ı dil ü cān-ı meni

153. **iy:**
Gazel 3264
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

Ben daḫı kūh-ı ġamı kesmekde iy şīrīn dehen
Anı ki ben eyledüm 'ālemde Ferhād itmedi

154. **iy:**
Gazel 3264
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.

Bend-i zülfinde olan bī-dilleri āzād idüp
İy Muḥibbī ḥamdü-lillāh seni āzād itmedi

155. **iy:**
Gazel 3271
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

İy murġ-ı seḥer eyle yüri nāle vü zārı
Gülden degül mümkin olup ayrıla ḫārı

156. **iy:**
Gazel 3271
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Şevḳuñ var-ısa çın seḥer iy dil-i maḥzūn
Var açıla gir seyr ide gülhā-yı bahārı

157. **iy:**
Gazel 3271
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

Kūyuñda eger ölür isem cismümi iy dōst
Zinhār anı seglerüñe eyle sipārı

158. **iy:**
Gazel 3271
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.

İy dil vefā būyını umma bu cihāndan
Zīrā ki bu bir kimseye hīç itmedi yarı

159. **iy:**
Gazel 3273
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

Ḳad-i dil-cūyuñ iy dilber komadı serv-i reftārı
İşidüp ġonca güftāruñ hemān gülşende lāl oldı

160. **iy:**
Gazel 3275
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.

Bād-ı āhum esmese dilber açılmaz gül gibi
İy Muḥibbī eksük itme çeşmüñüñ bārānını

161. **iy:**
Gazel 3276
Mısra: **4**
"Ey" seslenme edatı.

Gül gibi gel ḫār-ıla her demde itme bāziçe
Bülbül-i nālānuñam arturma iy dil nālümi

162. **iy:**
Gazel 3279
Mısra: **2**
"Ey" seslenme edatı.

Ṣad-bār yiter 'işve vü nāz u 'itāb oldı
İy türk-i mest cān-ıla bu dil ḫarāb oldı

163. **iy:**
Gazel 3281
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

Yokdur cihānda bir ṣanem iy dōst senüñ rūyuñ gibi
Sünbüle raġbet mi olur boynuñdaki mūyuñ gibi

164. **iy:**
Gazel 3283
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

Salın iy serv-i sehī nāz-ıla seyr it çemeni
Cān fedā ide gören diye saña cān-ı meni

165. **iy:**
Gazel 3286
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı.

Alsañ elüñe tīr-i tīz olmaz aña sīne siper
Atsañ ider durmaz güẕer iy dōst ḫadeng endāzuñı

166. **iy:**
Gazel 3291
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Raḥm ḳılmaduñ benüm bu nāleme iy seng-dil
Āhum ile nerm olurken etüñüñ gör sengüñi

167. **iy:**
Gazel 3291
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī şāh-ı ‘ışḳuñ ḥükm[i] var tuġrā ile
Ol ḫarābāt-ı cihān terk eyle nām u nengüñi

168. **iy:**
Gazel 3292
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

Renc-i bī-ḫāṣıldur el urma nabża iy ṭabīb
Çün marīż-ı ‘ışḳ getürmez görse Cālīnūs’ını

169. **iy:**
Gazel 3292
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.

Dest-būs-ı yāra irmez iy Muḥibbī çünki el
Ḫāk-i pāyına varup eyle ṭaleb pā-būsını

170. **iy:**
Gazel 3298
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Gūş kıl iy ġonca-fem kūyuñda göñlüm nālesin
Dime bāġumda benüm bülbül-i ḫoş-gū kalmadı

171. **iy:**
Gazel 3302
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Gel iy bād-ı ṣabā merdümlik idüp
İrişdür kūyına bu ḫāk-i pāyı

172. **iy:**
Gazel 3305
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

İy zāhid-i bārid-nefes nedür bu baḥs ü bu cedel
Añlayımazsın fāriġ ol ‘ışḳ içre ḳīl ü ḳālümi

173. **iy:**
Gazel 3307
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Bir gice eger görmeyem iy dōst cemālüñ
Ḥasretle döke şem‘ gibi eşk-feşānı

174. **iy:**
Gazel 3307
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Güş eyler-iseñ ḥālüme iy yār-ı cefā-ḫū
İẓhār idem saña kamu rāz-ı nihānı

175. **iy:**
Gazel 3312
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī dile Ḥaḳ’dan bulasın ḫayr-ı ḫalef
Añılur adı anuñ ger ola ḫayr-ı ḫalefī

176. **iy:**
Gazel 3313
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Şām irişdükde koyup gitdüñ beni iy yüz[i] gün
Ben daḫı itdüm şafaḳ-veş kan-ıla pür dāmeni

177. **iy:**
Gazel 3313
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī virme dil dünyā ‘arūsı tiz geçer
Döyimez bād-ı ḫazān esse aña gül ḫırmeni

178. **iy:**
Gazel 3316
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

Dilerseñ genc vaṣlını ḫarābāt ehl[i] ol iy dil
Bulınmaz yüz biñ ararsañ anı vīrāneden ġayrı

179. **iy:**
Gazel 3317
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

İy dil-i şeydā ḫaẕer kıl çeşm-i mest-i yārdan
Ḫūn-ı dil içmek olupdur dāyim anuñ pīşesi

180. **iy:**
Gazel 3320
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī çün şeb-i hicrān saña oldı mekān
Sen daḫı yak āteş-i ‘ışḳ-ıla dil fānūsuñı

181. **iy:**
Gazel 3321
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

İy perī-rū gūş kıl bir bir diyem bu ḥālümi
Umaram ki raḥm idesin işidüp aḥvālümi

182. **iy:**
Gazel 3321
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

‘Işḳuñ bir ḥāle ugratdı beni iy māh-rū
Niçe geçer rūz u hafta māh bilmem sālümi

183. **iy:**
Gazel 3321
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī ‘adl kıl bir kimseye ẓulm eyleme
Ḥaḳ ta‘ālā çünki bilürsin ki sevmez ẓālimi

184. **iy:**
Gazel 3322
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Ḥüsnüñi gördüm iy dōst gün gün olur ziyāde
Göñlüm daḫı şeb ü rūz arturdı āh u vāhı

185. **iy:**
Gazel 3327
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

İy göñül gel sīnede yak ‘ışḳuñuñ fānūsını
‘Āşıḳ olan bāda virür ‘ār-ıla nāmūsını

186. **iy:**
Gazel 3327
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Renc-i bī-ḥāṣıl-durur çün nabż-ı ‘āşıḳ iy ṭabīb
El ursañ unudursın ṭıbb-ı Cālīnūs’ını

187. **iy:**
Gazel 3327
Mısra: **6**
"Ey" seslenme edatı.

Gülşen-i ḥüsn üzre zülfin ‘anber-efşān eylemiş
Gel temāşā eyle iy dil cilve-i ṭāvūsını

188. **iy:**
Gazel 3328
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī sözlerüñ her dānesi dür-dānedür
Eksük olmaz ḫarc kıl göñlüñ senüñ deryā gibi

189. **iy:**
Gazel 3329
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

Ġāyibāne ‘āşıḳam ara gel iy dil yāruñı
Ola ki müyesser bulasın dildāruñı

190. **iy:**
Gazel 3329
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī dimeyeler merd saña merdāneler
Bilmeyesin bu cihān içinde yok u varuñı

191. **iy:**
Gazel 3330
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

İy dil eyle gel ḫaẕer küfr-i zülfinden anuñ
Dakmaya cān gerdenine rişte-i zünnārını

192. **iy:**
Gazel 3331
Mısra: **6**
"Ey" seslenme edatı.

Bagrumı kıldum kebāb u göz[ler]üm yaşın şarāb
Eyledüm iy ġam müşerref eylegil bu ḫāne[y]i

193. **iy:**
Gazel 3333
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

Genc-i vaṣla iy Muḥibbī çünki ṭālibsin bugün
Ġayrı yirde arama illā dil-i vīrāne[y]i

194. **iy:**
Gazel 3337
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Serv ḳaddüñ sāyesinde ölsem iy serv-i sehī
Tā ḳıyāmet kalsam anda eylesem cā kāşki

195. **iy:**
Gazel 3338
Mısra: **4**
"Ey" seslenme edatı.

Gūşum tolı çeng-ile nāyuñ ṣadāsıdur
İy pend-gū başuña eyle naṣīḥati

196. **iy:**
Gazel 3339
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

Añuban eksüklügüñ iy dil şikāyet eyleme
Ehl-i dil dāyim arar leyl ü nehār eksüklügi

197. **iy:**
Gazel 3348
Mısra: **4**
"Ey" seslenme edatı.

Gönderürsin tīrüñi geh geh dil-i mecrūhuma
Bu kerem iy dōst baña her bār olaydı kāşki

198. **iy:**
Gazel 3351
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Felekden yücedür beñzer senüñ iy māh-rū ḳaṣruñ
Anuñçün ‘āşıḳuñ aña irişmez āh u feryādı

199. **iy:**
Gazel 3352
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Ġayrılar ḳaṣdını gel eyleme iy kaşı kemān
Ġamze oklarına ben eylemişem dil hedefī

200. **iy:**
Gazel 3352
Mısra: **6**
"Ey" seslenme edatı.

Dehenüñ rāzını bu dilde nihān itmiş idüm
Güldüñ iy dōst ‘ayān oldı baña sırr-ı ḫafī

201. **iy:**
Gazel 3354
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

İy dil ṭabībi derdüme bir çāre eyle gel
Günden güne artma[da]dur dil saḳāmeti

202. **iy:**
Gazel 3354
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

İy dil mecāz-ı ‘ışḳa göñül virmeden sakın
Soñra yanuñda ẓāhir olur çün nedāmeti

203. **iy:**
Gazel 3356
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī anuñ içün ‘ışḳına dil bagladum
‘Āşıḳın nā-ḥaḳ yire öldürmek aña ḫū gibi

204. **iy:**
Gazel 3357
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Görelden iy saçı leylā seni mecnūn u şeydāyam
Tagıtdum ‘aḳl u dil küllī gerekmez baña hüşyārı

205. **iy:**
Gazel 3360
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

İy sehī servüm görelden berü ḥüsnüñ bāġını
Eylerem her dem revān bu çeşmümüñ ırmagını

206. **iy:**
Gazel 3361
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥībbī görinen ṣaḥrāda sanma lāledür
Yir mi kaldı gözlerümden ḫūn-ı dil saçılmadı

207. **iy:**
Gazel 3363
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

Zāl-i dehre iy Muḥibbī sen sen ol meyl eyleme
Zen nedür kim dil vire aña cihānuñ erleri

208. **iy:**
Gazel 3366
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.

Umaram bir gevher-i nā-yāb ola her ḫāṣılum
Baḥra döndürdüm anuñçün iy Muḥibbī yaşumı

209. **iy:**
Gazel 3367
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

İy melek-çehre senüñ ḳadd-i bülendüñ var iken
Katı kūteh görinür gözlerüme serv-i sehī

210. **iy:**
Gazel 3368
Mısra: **2**
"Ey" seslenme edatı.

Gözlerinden ḫūn-ı dil şol deñlü dökdi yaşını
İy cefā-cū kūyuñuñ la‘l itdi iç ü taşını

211. **iy:**
Gazel 3368
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

Terk-i ser kıl iy Muḥibbī ister iseñ vaṣlını
Didiler irer viṣāle terk idenler başını

212. **iy:**
Gazel 3370
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī didiler dünyāda yok hergiz vefā
Seyr-ile gezüp görenler uşbu kat kat ‘ālemi

213. **iy:**
Gazel 3371
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī bunca ġam ardınca dirler gülmenüñ
Ehl-i ḥāl olan anuñçün şād u ḫandān olmadı

214. **iy:**
Gazel 3373
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

‘Işḳa düşdüñ iy Muḥibbī cāna başa kalma kim
Diyeler ‘uşşāḳ arasında saña merdānegī

215. **iy:**
Gazel 3376
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Ġamuñla iy perī-peyker yoluñda n’ola cān virsem
Belā kūhında öldürdi ġam-i Şīrīn çü Ferhād’ı

216. **iy:**
Gazel 3376
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Vefā gelmez güzellerden gel iy dil aña yiltenme
Cefā vü cevr-ile meşhūr olupdur çün anuñ adı

217. **iy:**
Gazel 3376
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı.

Vücūduñ şehrini dilber ḫarāb oldugını ister
‘İmāret eyle [sen] iy dil yıkılsun cümle bünyādı

218. **iy:**
Gazel 3378
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

Hicrüñde şehā şol ḳadar āh eyledüm iy dōst
Kanlu yaşuma zevraḳ-ı dil ġarḳ ola düşdi

219. **iy:**
Gazel 3383
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

Vaṣla ḫandān olma hem hicrāna giryān iy göñül
Ġam ile şādī cihānda bir zamān eglenmedi

220. **iy:**
Gazel 3385
Mısra: **4**
"Ey" seslenme edatı.

Germ olurmış asılup karşuñda her dem āyine
Niçe başdan aşmasun yüz virdüñ aña iy perī

221. **iy:**
Gazel 3387
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Leylī zülfüñ ḥasretinden iy leb-i şīrīn-dehen
Nāleler itdüm ki Mecnūn-ıla Ferhād itmedi

222. **iy:**
Gazel 3387
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

İt raḳībüñ sözine aldanma iy Yūsuf-cemāl
Kim seni bir kerre ol ḫayr işe irşād itmedi

223. **iy:**
Gazel 3388
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

Öldürdi bu ben ḫastayı iy cān ġam-ı hicrān
Raḥm eyle ki ‘uşşāḳ olalar saña du‘ācı

224. **iy:**
Gazel 3388
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy dōst varup işigüñi bālīn idelüm
Yastansa revādur Ḥarem-i Ka‘be’yi ḫācı

225. **iy:**
Gazel 3389
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Āteş-i zülfüñ içine düşeliden iy perī
Şöyle yakduñ kim beni nām u nişānum kalmadı

226. **iy:**
Gazel 3392
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī ger eger mihr-ile māh olur-ısa
Sevme hercāyīleri olmaya bī-‘ār daḫı

227. **iy:**
Gazel 3394
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī rind olmak ister iseñ ḥaşre dek
Leblerinden būs eyle dil-rübānuñ mül gibi

228. **iy:**
Gazel 3400
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī uyusun nāz-ıla ol çok sevdügüm
Görmeyen ‘ālemde ben gözinde bīmār uyḫusı

229. **iy:**
Gazel 3402
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Māh-rūlardan vefā resmini umma iy göñül
Anlaruñ cevr oklarıyla pür olupdur kīsesi

230. **iy:**
Gazel 3402
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī kūh-ı āhenseñ de bil āḫir seni
Rīze rīze idiserdür uşbu ‘ışḳuñ tīşesi

231. **iy:**
Gazel 3404
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.

Meclis içre yine dilber būse in‘ām eyledi
İy Muḥibbī şimdi mi gördüñ anuñ iḥsānını

232. **iy:**
Gazel 3406
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

Ger ḥużūr itmek dilerseñ iy Muḥibbī fāriġ ol
Olmaya vaḥdet maḳāmı gūşe-i ‘uzlet gibi

233. **iy:**
Gazel 3408
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

İy ḫˇāce katı müşkil olur ‘ışḳ kitābı
‘Işḳ ehline keşf ola meger ko sen o bābı

234. **iy:**
Gazel 3409
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī ger melāmet itse zāhid ġam degül
Çün ezel açılmadı ‘uşşāḳa şöhret kapusı

235. **iy:**
Gazel 3411
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

Ġam-ı ḫālüñle iy dilber yanaldan āteş-i hicre
Muḥibbī lāleye döndi ciger taglayı taglayı

236. **iy:**
Gazel 3413
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

La‘l[i] üzre iy Muḥibbī sāye-i ebrūsıdur
Ḫaṭ diyü itdüñ ġalaṭ sanduñ cānān büyüdi

237. **iy:**
Gazel 3415
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.

Şem‘-veş tā ṣubḥ olınca giceler yaşlar döküp
İy Muḥibbī ‘ışḳ-ıla pür nār gördüm kendümi

238. **iy:**
Gazel 3416
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Yine cān naḳdini virmek muḳarrerdür saña iy dil
Ki zīrā bācsuz hergiz geçilmez ‘ışḳ dervendi

239. **iy:**
Gazel 3417
Mısra: **4**
"Ey" seslenme edatı.

‘Ahd idersin and içüp tā kılasın bir dem vefā
İy cefā-ḫū niçe kez gördüm senüñ pür fendüñi

240. **iy:**
Gazel 3417
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

Bu Muḥibbī niçe meh-rūlar görüp iy māh-rū
Bir senüñ tek ḥaḳ budur hīç görmedi mānendüñi

241. **iy:**
Gazel 3419
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.

Ef‘ī-yi zülfüñ iy dōst zaḫm ursa baña ġam mı
Tiryāk-i la‘lüñ emdüm cāna ifāḳa düşdi

242. **iy:**
Gazel 3419
Mısra: **15**
"Ey" seslenme edatı.

Bir loḳma ile iy dil bir gūşe iḫtiyār it
Görmez misin ki ‘ālem ḫalḳı nifāḳa düşdi

243. **iy:**
Gazel 3420
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

Ebrūlaruñı göreli iy kaşları kemān
Ḳaddi bükildi oldı dü-tā ya benüm gibi

244. **iy:**
Gazel 3422
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

İy göñül sevdā-yı zülfine hevādār it beni
Giceler tā ṣubḥa dek ‘ışḳ-ıla bīdār it beni

245. **iy:**
Gazel 3422
Mısra: **4**
"Ey" seslenme edatı.

Dil ṭabībi ża‘fdan gör ne gelüp tīmār ide
Nāle kıl iy ḫasta dil anuñla iẓhār it beni

246. **iy:**
Gazel 3424
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Şīrīn lebüñe beñzemese zerrece iy dōst
Bu ḥürmet ü bu ḳadri şeker kanda bulaydı

247. **iy:**
Gazel 3433
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

Derd-i ser geldi ḫumār-ıla seḥer iy sāḳī
Sun berü var-ısa giceki meyden bāḳī

248. **iy:**
Gazel 3433
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī içüben mest-i ḫarābāt[ī] olup
Toptolu eyleyelüm na‘ra ile āfāḳı

249. **iy:**
Gazel 3436
Mısra: **4**
"Ey" seslenme edatı.

Yoldan çıkaran ādemi ḫūblar selāmıdur
İy dil selāma bakma dilerseñ selāmeti

250. **iy:**
Gazel 3438
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī zülfi şebdīzine oldı hem-‘inān
Raḫş-ı āh u eşk-i gülgūn-ı revānuñ yügrügi

251. **iy:**
Gazel 3445
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

Gün gibi itdüñ ṭulū‘ gördüm çü iy meh-rū seni
Yine tīz girdüñ seḥāba örtdi ol gīsū seni

252. **iy:**
Gazel 3445
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

İy göñül sanma olursın bend-i zülfinden ḫalāṣ
Bagladı çün bir kılıyla gözleri cādū seni

253. **iy:**
Gazel 3445
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī ḫāne-i dilde iken māṭlūb-ı dil
Anı ġāfil görme ki ol araya her sū seni

254. **iy:**
Gazel 3447
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Deyr ara zülf-i çelīpāñı görüp iy muġbeçe
Baglamazsam kāfir-i ‘ışḳam bile zünnāruñı

255. **iy:**
Gazel 3447
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı.

Ol gül-i ra‘nā ġamından giceler bülbül gibi
İy dil-i şūrīde arturduñ fiġān u zāruñı

256. **iy:**
Gazel 3447
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.

Ḥasret-i la‘l-i lebüñden ḫastayam key nātüvān
İy ṭabīb-i dil meded añmaz mısın bīmāruñı

257. **iy:**
Gazel 3447
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī levḫ-i dilde naḳş ide bī-iḫtiyār
Ehl-i diller meclisinde gūş iden eş‘āruñı

258. **iy:**
Gazel 3448
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy ṭabīb-i dil ü cān görmeye bir kerre yüzüñ
Hicr-ile cān vire bu ḫasta Muḥibbī’ye zehī

259. **iy:**
Gazel 3449
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.

Bu Muḥibbī yaşını āb-ı revān ister-iseñ
Cilveler eyle salın karşuma iy serv-i sehī

260. **iy:**
Gazel 3450
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

İy ḳadüñ serv ü saçuñ sünbül ü ḫaṭṭuñ çemeni
Ol-durur sünbüli serv ü çemenüñ ṣad çü meni

261. **iy:**
Gazel 3451
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

Ḫāk ol yolında derd-ile āh itme iy göñül
Korkum budur ki ala gide bir yaña beni

262. **iy:**
Gazel 3453
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

La‘lüñ olmış cān u dil meyḫānesi iy muġbeçe
Yiridür zülfüñ nişān-ıçun dikerse çenberi

263. **iy:**
Gazel 3458
Mısra: **11**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī olma dünyāya meges gibi ḥarīṣ
Mesken it Ḳāf-ı ḳanā‘at kūhını ‘Anḳā gibi

264. **iy:**
Gazel 3460
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Baglama dünyāya dil ‘ālemde şād ol iy göñül
Çün cihān turmaz geçer ger nā-ḫoşı vü ger ḫoşı

265. **iy:**
Gazel 3461
Mısra: **13**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī dār-ı dünyā kimseye kılmaz vefā
Gösterür kendüyi evvel ziynet ile zen gibi

266. **iy:**
Gazel 3463
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Müjeñ tīrine cān içre yir itdüm iy kemān ebrū
Elüñden düşmesün bir dem giderme ya gibi kaşı

267. **iy:**
Gazel 3464
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Bir naẓar görse yüzüñ zāhid senüñ iy muġbeçe
Rehn-i mey kılurdı tācın yañılup evrādını

268. **iy:**
Gazel 3464
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī leẕẕet-i derd ü belāyı bana sor
Yimeyenden sorma bilmez ol ṭa‘āmuñ dadını

269. **iy:**
Gazel 3471
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.

Virdi yagmaya gözi mülk-i dili
Böyledür iy Muḥibbī nāz ehli

270. **iy:**
Gazel 3472
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

Ṣūret-i dīvār sanduñ göricek iy cān beni
Bilmedüñ mi iy perī sen eyledüñ ḫayrān beni

271. **iy:**
Gazel 3472
Mısra: **2**
"Ey" seslenme edatı.

Ṣūret-i dīvār sanduñ göricek iy cān beni
Bilmedüñ mi iy perī sen eyledüñ ḫayrān beni

272. **iy:**
Gazel 3472
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

İy saçı leylī dil-i Mecnūn’a yüz göstermeyüp
Eyledüñ ‘ışḳuñ beyābānında sergerdān beni

273. **iy:**
Gazel 3472
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī āteşi gerçi ki yaş teskīn ider
Aglasam daḫı beter yakar dil-i sūzān beni

274. **iy:**
Gazel 3474
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

Gitmedi başuñdan iy dil zülfinüñ sevdāsı āh
Bilmedüm dīvāne mi yāḫūd bu dil şeydā mı ki

275. **iy:**
Gazel 3474
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.

Her ne söz kim söyledüñ bir gevher-i yekdānedür
İy Muḥibbī yoḫsa bu göñlüñ senüñ deryā mı ki

276. **iy:**
Gazel 3475
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı.

Gelmeye tā ḥaşr olınca ‘aḳlı hergiz başına
İy perī her kim senüñ rūyuñ temāşā eyledi

277. **iy:**
Gazel 3475
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī tañ mıdur ġarḳ ola göñlüm zevraḳı
Her ṭarafdan gözlerüm yaşını deryā eyledi

278. **iy:**
Gazel 3477
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Dīvāneñem iy dōst didüm bir naẓar eyle
Zülfini kemend eyleyüben boynuma takdı

279. **iy:**
Gazel 3478
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī geldi çün dil şehrine sulṭān-ı ‘ışḳ
İki kāse gözlerüm dür öñine pīşkeş kodı

280. **iy:**
Gazel 3479
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Mübtelāsın iy göñül gördüm saçı zencīrine
Bir delü dīvāne sergerdāna beñzetdüm seni

281. **iy:**
Gazel 3479
Mısra: **12**
"Ey" seslenme edatı.

Cennet-i kūyında iken dūr kılduñ sen beni
İy raḳīb-i rū-siyeh şeyṭāna beñzetdüm seni

282. **iy:**
Gazel 3479
Mısra: **14**
"Ey" seslenme edatı.

Gülşen-i kūyında efġānum görüp dilber didi
İy Muḥibbī murġ-ı ḫōş-elḥāna beñzetdüm seni

283. **iy:**
Gazel 3481
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.

Kurtılup ẓulmet şebinde gün togardı başuma
İy Muḥibbī ol güneş ruḫsārı görsem bir daḫı

284. **iy:**
Gazel 3482
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī kankı dilde yok maḥabbetden eser
Cān gözini açmaya ol çeşm-i nā-bīnā gibi

285. **iy:**
Gazel 3485
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī çünki merhem urmaz āḫir yarama
Urmasa ġamz oklarını ol kaşı ya kāşki

286. **iy:**
Gazel 3488
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī leblerinden korkaram em sormaga
Cāna ḳaṣd idüp girür ol demde kana gözleri

287. **iy:**
Gazel 3489
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

Ḫār elinden iy Muḥibbī gör niçe eyler fiġān
Gülşene var diñle bir dem bübülüñ āvāzını

288. **iy:**
Gazel 3491
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Şöyle ḫāk oldı yoluñda cismüm iy serv-i ḫırām
Derd-ile āh eylesem eflāke ilte gerdümi

289. **iy:**
Gazel 3492
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

‘Işḳa düşdüñ iy Muḥibbī cān u başa kalmaduñ
Eyledüñ ‘uşşāḳ ara sen de ‘aceb dīvānegī

290. **iy:**
Gazel 3493
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı.

Ẓāhir olaldan mu‘anber zülfüñ iy dilber senüñ
Bir pula gördüm satarlar deste deste sünbüli

291. **iy:**
Gazel 3493
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy göñül devrān ġamından bulmak isterseñ ḫalāṣ
Furṣatı fevt eyleme elden düşürme gel müli

292. **iy:**
Gazel 3494
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

Çünki olduñ iy göñül ol serv-ḳad āvāresi
Gözlerüñ yaşını cū kılmakdur anuñ çāresi

293. **iy:**
Gazel 3497
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı.

İbn-i vaḳt ol iy göñül ḫoş gör şarāb u şāhidi
Zāhide olsun mübārek kevser ü ḥavrāları

294. **iy:**
Gazel 3497
Mısra: **14**
"Ey" seslenme edatı.

Gözlerüm yaşına nisbet ḳaṭre çün Nīl ü Fırāṭ
Ġarḳa virsem iy Muḥibbī tañ mıdur deryāları

295. **iy:**
Gazel 3500
Mısra: **1**
"Ey" seslenme edatı.

İy göñül bend-i esīrüz zülf-i yār itdüñ beni
‘Işḳ zencīrin takup Mecnūn-vār itdüñ beni

296. **iy:**
Gazel 3500
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

İy cefā-ḫū dehr gibi cevri ḳānūn eyleyüp
Mübtelā-yı hicr idüp derdüñle yār itdüñ beni

297. **iy:**
Gazel 3500
Mısra: **6**
"Ey" seslenme edatı.

Sırr-ı ‘ışḳum sīnem içre cān gibi pinhān-iken
‘Āleme iy eşk-i çeşmüm āşikār itdüñ beni

298. **iy:**
Gazel 3500
Mısra: **9**
"Ey" seslenme edatı.

İy Muḥibbī gülşen-i kūyında yāruñ tā seḥer
Bülbül-i gülzāra beñzer zār u zār itdüñ beni

299. **iy:**
Gazel 3020
Mısra: **5**
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!.

Ḳaddüñe beñzedemem serv ben iy tāze nihāl
Daḫl ider her kişi servüñ niçe her bir yirine

300. **iy:**
Gazel 3030
Mısra: **7**
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!.

Seni sevdümse iy meh-rū ne suç itdüm ki öldürdüñ
Revā mı pādişāh olan gire nā-ḥaḳ yire kana

301. **iy:**
Gazel 3382
Mısra: **10**
Ey! seslenme edatı.

Miḥnet-i kūh-ı belāda āh kim ġam tīrine
İy Muḥibbī olmaya bu sīne kalkanum gibi

302. **iy:**
Gazel 3196
Mısra: **6**
Nida edatı olup "ey, hey, bak dinle, dikkat edin " demektir.

Bildüm ki ‘illet-i dilüme būsedür ‘ilāc
La‘l-i lebüñ ger eyleye iy vāy ta‘allüli

<u>iy hūnī:</u>

1. **iy ḫūnī:**
Gazel 3010
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ey kanlar dökücü (sevgili).

Seri pāyuña iletdüm iderem ārzū tīġuñ
Kerem kıl vir murādum bakma iy ḫūnī sakın kana

<u>‘ivd:</u>

1. **‘ıydine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3275
Mısra: **5**
Bayram.

Hicr elinden kurtılup iren viṣālüñ ‘ıydine
Yolına ḳurbān olup şükrāne virsün cānını

2. **‘iydine:**-*in, -e*
Gazel 3203
Mısra: **3**
Bayram.

Viṣālüñ ‘iydine el-ḥamdü-lillāh
İrüp bu cān u dil ḳurbāna geldi

<u>‘iyd ol:</u>

1. **‘iyd ol:**-*dı*
Gazel 3318
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram olmak II Bayram gibi sevinçli bir zaman olmak.

‘İyd oldı ḳurbāna ṣalā itdüñ gelüp ‘āṣıḳlaruñ
Kıldı viṣāle irmedi ol cān ki ḳurbān olmadı

<u>‘ivş esbābı:</u>

1. **‘iyş esbābı:**--*ı*
Gazel 3004
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçip eğlenme sebepleri.

Baña olsa leb-i sāḳī yiter hem nuḳl u hem bāde
Olurdı ‘iyş esbābı ser-ā-ser cümle āmāde

‘ivş id-:

1. **‘iyş id-:**--*elü, --m*
Gazel 3025
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayatın zevkini çıkarma, yeyip içme, zevk u safa etmek, eğlenmek.

‘Işḳ cāmın içelüm bī-ser ü sāmānlar-ıla
Giceden ṣubḥa degin ‘iyş idelüm anlar-ıla

2. **‘iyş id-:**--*e*
Gazel 3037
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayatın zevkini çıkarma, yeyip içme, zevk u safa etmek, eğlenmek.

Vaṣlına irişemezsin yüri dīvāne göñül
Kim görüpdür ki gedā ‘iyş ide sulṭānlar-ıla

3. **‘iyş id-:**--*en*
Gazel 3085
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayatın zevkini çıkarma, yeyip içme, zevk u safa etmek, eğlenmek.

Dilber ḫayāli ile iden gice gündüz ‘iyş
Uşbu cihānda ḳayd nedür iḫtiyācına

4. **‘iyş id-:**--*er*
Gazel 3098
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayatın zevkini çıkarma, yeyip içme, zevk u safa etmek, eğlenmek.

Zāhid olan geçürür ḫalvetde ‘ömrin beng-ile
‘İyş ider gülşende ‘ārif bāde-i gül-reng-ile

5. **‘ıyş id-:**-*e, -gör*
Gazel 3158
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Yaşama, yaşayış. 2. Hayâtın zevkini çıkarma, yiyip içme, zevk u safâ.

İy dil geçür ‘ömrüñi her dem ṣafā-y-ıla
Mehtāba karşu ‘ıyş idegör çeng ü nāy-ıla

6. **‘iyş id-:**-*e, -lüm*
Gazel 3271
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Yaşama, yaşayış. 2. Hayâtın zevkini çıkarma, yiyip içme, zevk u safâ.

Gel ‘iyş idelüm bāġa varup vaḳt-ı çemendür
Dehrüñ çü berāber görinür leyl ü nehārı

‘ivş ü ‘işret:

1. **‘iyş ü ‘işret:**-*i*
Gazel 3406
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eğlence, zevk ve safa.

Ko bu ‘iyş ü ‘işreti çün kim fenādur ‘āḳıbet
Yār-ı bāḳī ister iseñ olmaya ṭā‘at gibi

‘ivş-i müdām:

1. **‘iyş-i müdām:**--*ıla*
Gazel 3013
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zevk ve sefa eylemek, eğlenmek.

Mey beñzer diyü la‘lüñe elden düşürmedüñ
Geçdi efendi günümüz ‘iyş-i müdām-ıla

‘izār:

1. **‘iẕārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3125
Mısra: **3**
Yüz, yanak.

İçüp mey geldi tābından ‘iẕārına ‘arāḳ yir yir
Seḥer vaḳtında san düşmiş gülüñ eṭrāfına jāle

2. **‘iẕāruñda:**-*uñ, -da*
Gazel 3249
Mısra: **7**
Yanak.

Ẓāhiren gördüm ‘iẕāruñda ‘araḳ
Güller üzre çın seḥer şebnem gibi

iẓhār eyle-:

1. **iẓhār eyle-:**-*me*
Gazel 3286
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, aşikâr etmek.

‘Işḳ bī-bahā cevher-durur nādāna iẓhār eyleme
Sīneñde sakla cān gibi cāndan ‘azīz tut rāzuñı

iẓhār id:

1. **iẓhār id:**-*em*
Gazel 3307
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.

Güş eyler-iseñ ḥālüme iy yār-ı cefā-ḫū
İẓhār idem saña kamu rāz-ı nihānı

iẓhār it:

1. **iẓhār it:**
Gazel 3422
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.

Dil ṭabībi ża‘fdan gör ne gelüp tīmār ide
Nāle kıl iy ḫasta dil anuñla iẓhār it beni

iẓhār it-:

1. **iẓhār it-:**-*di*
Gazel 3183
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.

‘Işḳın iẓhār itdi dil gösterdi sīnem dāġını
Şevḳ-ile sermest olup çāk-i girībān eyledi

2. **iẓhār it-:**-*di*
Gazel 3208
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.

Ḳaṣdum budur ki ‘ışḳumı pinhān idem velī
İẓhār itdi çehrede āsār ‘āşıḳı

‘izzet:

1. **‘izzet:**
Gazel 3437
Mısra: **7**
1. Hürmet, saygı, ikram. 2. Kıymet, îtibar, büyüklük, yücelik. 3. Mertebe ve rütbe yüksekliği, şeref. 4. Kudret, kuvvet.

Gedāñ olsam yiter ‘izzet kapuñda
Gerekmez dehrüñ olam pādişāhı

‘izzetle al:

1. **‘izzetle al:**--*le*, --*up*
Gazel 3033
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şerefle, saygıyla, hürmetle almak.

İy dil ayagı topragına ger elüñ irse
‘İzzetle alup yüzüñe sür tāc-ı ser eyle

J

jāle:

1. **jāle:**
Gazel 3109
Mısra: **8**
Çiğ (Sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.).

Güzeller seyr ider olmış ‘araḳ-rīz
Ki san gül-berg üzre düşdi jāle

2. **jāleler:**-*ler*
Gazel 3425
Mısra: **7**
Çiy tanesi, şebnem, sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.

Seḥergeh jāleler asmış-durur güller kulagına
Nesīm-i ṣubḥ-ıla oynar görüñ serv-i ḫırāmān

3. **jāledür:**-*dür*
Gazel 3268
Mısra: **9**
1) Çiğ tanesi 2) Sevgilinin yanağındaki ter damlası.

Gülşen içre sanmañuz çın seḥer ki jāledür
Her yaña saçıldı āh itdi hezāruñ giryesi

4. **jāleler:**--*ler*
Gazel 3142
Mısra: **8**
Sabahları yaprak ve çiçeklerde görülen su damlaları, çiy, şebnem.

Zerd ruḫumda gören bu ḳaṭre ḳaṭre yaşum
Dir jāleler dökilmiş berg-i ḫazān içinde

5. **jāleler:**--*ler*
Gazel 3162
Mısra: **2**
Sabahları yaprak ve çiçeklerde görülen su damlaları, çiy, şebnem.

Bir seḥer saldı beni ol ġonca hicrān bāġına
Yagdı eşküm jāleler yirine her yapragına

6. **jālesini:**-*si*, -*n*, -*i*
Gazel 3252
Mısra: **6**
Sabahları yaprak ve çiçeklerde görülen su damlaları, çiy.

‘Āşıḳ ola kalmaya güftāra ḳudreti
Kim göre kara kaş-ıla gözi jālesini

jāle dök-:

1. **jāle dök-:**--*er*
Gazel 3071
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül yaprağına çiğ tanesi dökmek. Beyitte bu ifadede yanak gül yaprağına, gözyaşı ise çiğ tanesine teşbih edilmiştir, dolayısıyla bu ifade "ağlamak" anlamındadır.

Açılup sīnem üstinde görinen dāġlar güldür
Döker bu çeşm-i nemgīnüm gül üzre çın seḥer jāle

jāle düş-:

1. **jāle düş-:**--*miş*
Gazel 3125
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çiy düşmek; çiyin (şebnem) sabahleyin yaprak/çiçeklerde görülmesi bağlamında;.

İçüp mey geldi tābından ‘iẕārına ‘arāḳ yir yir
Seḥer vaḳtında san düşmiş gülüñ eṭrāfına jāle

jeng:

1. **jeng-ile:**--*ile*
Gazel 3098
Mısra: **4**
Kir, pas.

Sāḳī-i gül-ruḫ elinden nūş kıl cām-ı ṣafā
Kalmasun dirseñ eger mir’āt-ı ḳalbüñ jeng-ile

jeng-i ġam:

1. **jeng-i ġam:**--*da*
Gazel 3089
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam kiri, pası.

Jeng-i ġamda dil kalurdı ger mey-i nāb olmasa
Kim görürdi gün yüzin mihr-i cihān-tāb olmasa

2. **jeng-i ġam:**
Gazel 3141
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam pası, gam kiri.

Jeng-i ġam tutdı dil āyīnesin iy pīr-i muġān
Vaḳtıdur meygede yolın baña irşād eyle

3. **jeng-i ġam:**-*dan*
Gazel 3407
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam pası, gam kiri.

Jeng-i ġamdan çünki var āyīne-i dilde ġubār
Ṣāf idüp elden düşürme cāmı bayram irtesi

4. **jeng-i ġam:**-*dan*
Gazel 3466
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam pası, gam kiri.

Jeng-i ġamdan diler-iseñ ola ḳalbüñ ṣāfī
Koma elden koma bir laḥẓa ṣarāb-ı ṣāfı

<u>jūlīde-mū:</u>

1. **jūlīde-mū:**
Gazel 3457
Mısra: **6**
Saçı darmadağınık olan.

Kanlu yaşum olaldan egnümde ḫil‘at-i zer
Jūlīde-mū başumda baña otaga düşdi

K

kabā:

1. **ḳabāsın:**-*sın*
   Gazel 3001
   Mısra: **6**
   Ar. Üstlük, kaftan, libas, cübbe.

Baña geydüren belā vü derd-i miḥnetden libās
Nārdan geydi ḳabāsın serv-i çālāk üstine

2. **ḳabā:**
   Gazel 3313
   Mısra: **8**
   Ar. Üstlük, kaftan, libas, cübbe.

Dilberüm nāzük beden lāyıḳ degül degme libās
Kim aña güldan ḳabā gerek semen pīrāheni

3. **ḳabādur:**-*dur*
   Gazel 3468
   Mısra: **5**
   Ar. Üstlük, kaftan, libas, cübbe.

Ġaraż çünki cihānda bir ḳabādur
Baña birdür palās-ıla firengī

4. **ḳabā:**
   Gazel 3167
   Mısra: **10**
   Üste giyilen elbise, önü daima açık duran kaftan, cübbe.

Yiter dünyāda ʻuḳbāda Muḥibbī
Ḳabā vü penbe-i dāġum kefende

5. **ḳabā:**
   Gazel 3265
   Mısra: **6**
   Hafif olduğu halde kalın veya hacmi büyük olan; üste giyilen elbise, önü daima açık duran kaftan, cübbe.

Her libāsı yāra lāyıḳ görmez illā meger
Eyleye gülden ḳabā ola semen pīreheni

6. **ḳabā:**
   Gazel 3174
   Mısra: **19**
   Üste giyilen elbise, önü dâima açık duran kaftan, cüppe.

Gāh virür aṭlas ḳabā hem başuma zerrīn külāh
Geh ḳalender eyleyüp ʻüryān ider göñlüm beni

7. **ḳabāsın:**-*sı, -n*
   Gazel 3207
   Mısra: **10**
   Üste giyilen elbise, önü daima açık duran kaftan, cüppe.

İy Muḥibbī şevḳ-ı ruḫsārına karşu her seḥer
Gül ḳabāsın çāk ider çāk-i girībānum gibi

8. **ḳabā:**
   Gazel 3277
   Mısra: **1**

Üste giyilen elbise, önü dâima açık duran kaftan, cüppe.

Geh ḳabā gülgūn geyer gördüm ol sīmīn-beri
Özine geh ḫil‘at atmış reng-i nīlūferī

ka‘be:

1. **ka‘be’[nüñ]:**--*nüñ, --sı, --n, --a*
   Gazel 3075
   Mısra: **12**
   Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.

Merve ḥaḳḳıyçun Ṣafā’dan cān ḳurbān eyleye
Ger irişürse Muḥibbī Ka‘be’[nüñ] kapusına

2. **ka‘be’yi:**-*y, -i*
Gazel 3471
Mısra: **6**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.

Tolanur pā-bürehne kūyını dil
Nite kim Ka‘be’yi Ḥicāz ehli

3. **ka‘be’dür:**-*dür*
Gazel 3060
Mısra: **9**
Bütün Müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah II mukaddes sayılan yer II sevgilinin mahallesi.

Ka‘be’dür kūyuñ sürün sürün gelür ‘āşıḳlaruñ
Ḫayra gir eyle bugün ḳurbān ḳurbān üstine

4. **ka‘be:**
Gazel 3193
Mısra: **7**
Bütün Müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah II mukaddes sayılan yer II sevgilinin mahallesi.

Nigāruñ kūyını görüp dimişler Ka‘be ‘ışḳ ehli
Anuñçün anda ‘āşıḳlar iderler cān ḳurbānı

5. **ka‘be’dür:**-*dür*
Gazel 3242
Mısra: **6**
Bütün Müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah II mukaddes sayılan yer II sevgilinin mahallesi.

Gönlümi gönderdüm evvel soñra cān teslīm idüp
Ka‘be’dür kūyına varup eyledüm ḳurbān iki

6. **ka‘be’dür:**-*dür*
Gazel 3255
Mısra: **9**
Bütün Müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah II mukaddes sayılan yer II sevgilinin mahallesi.

Ka‘be’dür kūyı Muḥibbī cānuñı ḳurbān ilet
Bunuñ ile gel tamām it ḥācılar bayramını

7. **ka‘be’dür:**-*dür*
Gazel 3365
Mısra: **11**
Bütün Müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah II mukaddes sayılan yer II sevgilinin mahallesi.

Ka‘be’dür kūyına varduñ göñl[i] ḳurbān eyledüñ
Cān daḫı ḳurbān gerekdür tā ola ḳurbān iki

8. **ka‘be’nüñ:**-*nüñ*
Gazel 3177
Mısra: **3**
1. Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah. 2. Mukaddes sayılan yer.

Ḥalḳasına Ka‘be’nüñ el uruban Mecnūn dimiş
Olmasun Leylā’dan özge göñlümüñ endīşesi

9. **ka‘be:**
Gazel 3226
Mısra: **7**
1. Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah. 2. Mukaddes sayılan yer. 3. Sevgilinin mahallesi.

Ḳıble ḥaḳḳı eyler-idüm Ka‘be yirine ṭavāf
Ger naṣīb olsa nigāruñ görebilsem kendini

10. **ka‘be:**
Gazel 3249
Mısra: **3**
1. Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah. 2. Mukaddes sayılan yer. 3. Sevgilinin mahallesi.

Ka‘be kūyuña varup buldum ṣafā
Anda çeşmüm görinür zemzem gibi

11. **ka‘be:**
Gazel 3306
Mısra: **5**
1. Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah. 2. Mukaddes sayılan yer. 3. Sevgilinin mahallesi.

Ten gerçi ki dūr oldı katı Ka‘be derinden
Her laḥẓa bu cān līk ṭavāf-ı Ḥarem itdi

kābe kavseyn:

1. **ḳābe ḳavseyn:**-*ün*
Gazel 3218
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"İki kavis arasındaki mesafe": Mirac gecesinde Hz. Muhammed'in Cenab-ı Hakk'a olan yakınlık derecesinden kinaye.

Berāt-nāme-i ḥüsnüñ yazalıdan ḫaṭṭuñ iy dilber
Olupdur ḳābe ḳavseynüñ anuñ üstinde ṭuġrāsı

ka‘be kūyı:

1. **ka‘be kūyı:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3020
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ka'be semti, mahallesi. II. Sevgilinin bulunduğu semt, mahalle.. (Ka'be burada semboldür. Aşık, Ka'be'nin kutsallığını sevgilinin bulunduğu ortama atfetmişir.).

Ka‘be kūyını Muḥibbī dutısar şām u seḥer
Döşenür ḫāk-i deri her gice bister yirine

2. **ka‘be kūyı:**-*ı, --n, --a*
Gazel 3052
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ka'be semti, mahallesi. II. Sevgilinin bulunduğu semt, mahalle.. (Ka'be burada semboldür. Aşık, Ka'be'nin kutsallığını sevgilinin bulunduğu ortama atfetmişir.).

Muḥibbī Ka‘be kūyına irişdük çün ṭavāf itdük
Saña lāyıḳ budur ḳurbān ola cān itdügüñ ḥacda

ka‘be kūyu:

1. **ka‘be kūyu:**-*uñ, -a*
Gazel 3377
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Kabe gibi olan mahallesi.

Ka‘be kūyuña Muḥibbī vardı yüzin sürmege
Zī sa‘ādetdür eger ḳurbān iderseñ sen beni

ka‘be-i ḥüsn:

1. **ka‘be-i ḥüsn:**-*in, -de*
Gazel 3430
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik Kabe'si.II Sevgilinin güzelliği.

Ka‘be-i ḥüsninde görüp kaşları miḥrābını
Ḳıblegāh-ı dil idinmişdüm namāzum var-ıdı

ka‘be-i kūy:

1. **ka‘be-i kūy:**-*uñ, -a*
Gazel 3398
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Kabe'ye benzetilen mahallesi, bulunduğu yer II gönül.

Niçe yıldur kim bu dil baglayup iḥrām-ı ġamı
Şimdi irdi Ka‘be-i kūyuña ḳurbān kıl beni

2. **ka‘be-i kūy:**-*uñ, -da*
Gazel 3410
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Kabe'ye benzetilen mahallesi, bulunduğu yer II gönül.

Ka‘be-i kūyuñda çün ‘uşşāḳı ḳurbān eyledüñ
Eski ‘ādetdür n’ola alnuña sürseñ kanını

3. **ka‘be-i kūy:**-*uñ*
Gazel 3257
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabe gibi mübarek olan semt,Sevgilinin Kabe'ye benzeyen mahallesi, köyü.

Her kim ki varup Ka‘be-i kūyuñ ṭavāf ide
Nār-ı caḥīm odına ol yanmaya gibi

ka‘be-i ‘ulyā:

1. **ka‘be-i ‘ulyā:**
Gazel 3459
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Büyük, ulu, şerefli Kâbe.

Kaşuñdur Mescid-i Aḳṣā yüzüñdür Ka‘be-i ‘ulyā
‘Aceb mi zülfüñ olursa anuñ her dem siyeh pūşı

ka‘be-i vaṣl:

1. **ka‘be-i vaṣl:**-*ı, --n*
Gazel 3110
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma Kâbe'si; sevgilinin mekânı, yanı.

Ka‘be-i vaṣlın añup her gice āh u vāh kıl
Ağla yaşlar dök güzüñ yaşıyla dönsün zemzeme

ḳabr:

1. **ḳabrüm:**-*üm*
Gazel 3152
Mısra: **7**
Mezar.

Ḳabrüm üzre her çemen söyler cefāsın ol mehüñ
Kim gelüp bir dem naẓar kılsa mezārum taşına

2. **ḳabri:**-*i*
Gazel 3219
Mısra: **12**
Kabir, mezar.

Hicr-ile öldürüp itseñ bu Muḥibbī’yi ḫalāṣ
Çok du‘ālar idiserdür saña ḳabri çemeni

3. **ḳabrinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3462
Mısra: **10**
Mezar.

Muḥibbī mu‘ciz-i naẓmuñ ‘Acem iḳlīmine irse
Kalursa zinde ḳabrinde ‘aceb mi rūḥ-ı Selmān’ı

ḳabr ziyāret eyle-:

1. **ḳabr ziyāret eyle-:**-*üm*
Gazel 3005
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mezarı ziyaret etmek.

‘Uşşāḳ gelüp eylese ḳabrüm ziyāretin
Ḫarf-i vefā iy levḥ mezāra raḳam kıla

ḳabūl:

1. **ḳabūlüm:**-*üm*
Gazel 3301
Mısra: **8**
(Ar.) Bir şeye isteyerek veya istemeyerek peki deme, râzı olma, muvâfakat etme.

Cefālar idesin cāna şikāyet itmeyem senden
Ḳabūlüm her ne gönderseñ dimem bu dil zebūn oldı

kabūl eyle-:

1. **ḳabūl eyle-:**-*-miş, --em, --dür*
Gazel 3041
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabul etmek, razı olmak.

Ben derd ḳabūl eylemişemdür em içinde
Gözümden akan ḫūn-ı ciger başdan aşupdur

2. **ḳabūl eyle-:**-*-me, --miş, --dür*
Gazel 3045
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabul etmek, razı olmak.

Sīnemde anuñ zaḫmı gelür çün baña merhem
Derdini ḳabūl eylememişdür em içinde

kabūl eyle:

1. **ḳabūl eyle:**
Gazel 3372
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabul etmek, razı olmak.

Rāh-ı ‘ışḳ içre dilā gerçi var endūh-ı elem
Cān-ıla eyle ḳabūl ‘ışḳ-ıla artur ṭalebi

2. **ḳabūl eyle:**-*r*
Gazel 3439
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabul etmek, razı olmak.

Dil-i Mecnūn’a te’sīr eylemez pend
Ḳabūl eyler özine çün belāyı

3. **ḳabūl eyle:**
Gazel 3331
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.

Naḳd-i cān u dil getürdüm tuḥfe diyü pāyuña
Ḳıymeti yokdur ḳabūl eyle bu dervīşāne[y]i

4. **ḳabūl eyle:**
Gazel 3451
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabul etmek, razı olmak.

‘Aḳl-ıla ‘ışḳ sīnede sıgmaz Muḥibbiyā
Her biri dir ki anı ḳabūl eyle ya beni

5. **ḳabūl eyle:**-*r*
Gazel 3297
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.

Didi dilber kim cefāya luṭfumı eyler ḳabūl
Ehl-i ‘ışḳ olan didüm cevrüñ temennā eyledi

kabūl id:

1. **ḳabūl id:**-*üp*
Gazel 3339
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabul etmek, razı olmak.

Cevre ṣabrum kalmadı hergiz cefāya ṭāḳatüm
İḫtiyār idüp ḳabūl terk-i diyār eksüklügi

2. **ḳabūl id:**-*e*
Gazel 3308
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabul etmek, razı olmak.

Eylese cevr ü cefā ide Muḥīb anı ḳabūl
Ḫoş gelür ‘āşıḳa ma‘şūḳdan iren her nā-hoşı

ḳabūl it:

1. **ḳabūl it:**-*me, -di*
Gazel 3378
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabul etmek II Onaylamak.

Bir būse tevaḳḳu‘ iderem didi Muḥibbī
Ẓāhirde ḳabūl itmedi ammā güle düşdi

2. **ḳabūl it:**-*mez*
Gazel 3341
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabul etmek, razı olmak.

Baḥra beñzet gönlüñi gelse ḥavādis baḥrı gör
Daşraya atar ḳabūl itmez gelen murdārını

3. **ḳabūl it:**
Gazel 3324
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değerlendirmek, telakkî etmek.

Dil ister ki ola zülfüñe ber-dār
Muḥibbī [sen] ḳabūl it gel bu ra’yı

ḳabūl it-:

1. **ḳabūl it-:**-*di*
Gazel 3279
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Onaylamak, benimsemek.

İtdi sü'āl-i būse Muḥibbī nigār ne-goft
Beñzer ki ḳabūl itdi ḫamūş cevāb oldı

kabūl ol:

1. **ḳabūl ol:**-*ur*
Gazel 3499
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İsteği yerine gelmek, arzusuna kavuşmak.

Du'ā idüp günāha tevbe eyle
Ḳabūl olur du'ālar ṣubḥgāhı

kaç-:

1. **kaçdı:**-*dı*
Gazel 3429
Mısra: **7**
Birinden veya bir şeyden kurtulmak için süratle uzaklaşmak.

Dil kaçdı görüp ġamzelerin zülfine düşdi
Görüñ eceli yolı varup dāra tayandı

2. **kaçma:**-*ma*
Gazel 3063
Mısra: **9**
Çekinmek, kaçınmak, uzak durmak.

Muḥibbī'den perī-veş kaçma didüm
Enīs olmaz didi ādem bizümle

kaç:

1. **kaçma:**-*ma*
Gazel 3138
Mısra: **5**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.

Kanlu yaşumı görüp kaçma iñende güzelüm
Niçe bir cevr ü cefālar kılasın vāz gele

kaç kerre:

1. **kaç kerre:**
Gazel 3077
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaç kez.

Güş eylemedüñ pendümi ḥālüñ beter olsun
Kaç kerre didüm ugrama 'ışḳuñ yöresine

kaçan:

1. **kaçan:**
Gazel 3043
Mısra: **2**
Ne zaman.

İrişdük çün Karaman illerine
Kaçan varıla cānān illerine

2. **kaçan:**
Gazel 3151
Mısra: **4**
Ne vakit, ne zaman ki.

Elde dutup zülfini geh boynı üzre tagıdur
Sāḥir olmasa kaçan oynardı bile mār ile

3. **kaçan:**
Gazel 3156
Mısra: **4**
Ne vakit, ne zaman ki.

Bū-y-ile tolup 'ālem ola cümle mu'āṭṭar
Dildār kaçan nāz ile zülfini daraya

4. **kaçan:**
Gazel 3163
Mısra: **6**
Ne vakit, ne zaman ki.

Felekden görinür Mecnūn'a a'la
Kaçan ṣaḥrāda Leylā kursa ḫargāh

5. **kaçan:**
Gazel 3229
Mısra: **10**
Ne vakit, ne zaman ki.

Muḥibbī bu naṣīḥat saña besdür
Kaçan fikr idesin Behrām-ı Gūr'ı

6. **kaçan:**
Gazel 3232
Mısra: **12**
Ne vakit, ne zaman ki.

Her bir nefes ki bir ulu ni'met degül midür
Şākir kaçan ki şükrinüñ ide edāsını

7. **kaçan:**
Gazel 3246
Mısra: **5**
Ne vakit, ne zaman ki.

Ḳıyāmetde kaçan gelse biñ ayak bir ayak üzre
Umaram ki komayasın ayak altında bu mūrı

8. **kaçan:**
Gazel 3363
Mısra: **5**
Ne vakit, ne zaman ki.

Esb-i nāz üzre kaçan zülfini çevgān eylese
Top idüp ġalṭān ide yolında 'āṣıḳ serleri

9. **kaçan:**
Gazel 3097
Mısra: **6**
Bir zamanlar.

Bilse idüm ne yüz-ile görinür gül yüzüñe
Ḳıymetin bile kaçan vaḳt-ıla bāzāra düşe

10. **kaçan:**
Gazel 3312
Mısra: **8**
Ne vakit, ne zaman ki.

Şīşe-i gönlümi sı göz yaşını ister iseñ
Dür kaçan ḥāṣıl olur sımayalar ger ṣadefi

11. **kaçan:**
Gazel 3055
Mısra: **7**
"Ne zaman? Ne vakit?" anlamında soru zarfı.

Kaşı yayından kaçan ġamz okların atsa nigār
Cān baña eydür ki ḳurbān olayın ebrūlara

12. **kaçan:**
Gazel 3107
Mısra: **9**
"Ne zaman, her ne vakit" anlamında soru zarfı.

Kaçan derd-ile āh itse Muḥibbī
Olur bu sīne sūzān pāre pāre

13. **kaçan:**
Gazel 3022
Mısra: **4**
Ne vakit, ne zaman ki.

Pīşe itme ẓulmı lillāh kendüñe iy serv-ḳad
Nüh felek titrer kaçan kim bir ġarīb eyleye āh

14. **kaçan:**
Gazel 3322
Mısra: **10**
Ne vakit, ne zaman ki.

Gözüm yaşı virürse tañ mı bu cismi ġarḳa
Lā-büd kaçan sel olsa götüre her giyāhı

15. **kaçan:**
Gazel 3352
Mısra: **8**
Ne vakit, ne zaman ki.

Dürr-i eşki bulasın pārala gel dil ṣadefin
Dür kaçan ḥāṣıl olur ger sımayalar ṣadefi

16. **kaçan:**
Gazel 3378
Mısra: **3**
Ne vakit, ne zaman ki.

‘Ālemde kaçan ḳışmet olındı ġam u şādī
Cümle ġam-ıla ġuṣṣa bu ben bī-dile düşdi

17. **kaçan:**
Gazel 3385
Mısra: **5**
Ne vakit, ne zaman ki.

Ol ser-efrāzum kaçan kim nāz-ıla seyrān ide
Dir görenler işte budur serv-ḳadlar serveri

18. **kaçan:**
Gazel 3498
Mısra: **5**
Ne vakit, ne zaman ki.

Lebüñ ẕikrin kaçan tekrār kılsam
Sürūr eyler göñül artar ṣafāsı

19. **kaçan:**
Gazel 3070
Mısra: **6**
Ne zaman, her ne vakit.

Ala gözler şehr-i ḥüsne nāẓır olmışdur meger
Tīġı elde yaslanur gelse kaçan ḫˇāb üstine

kaçan kim:

1. **kaçan kim:**
Gazel 3256
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zaman ki.

Sen ‘Alī gibi kaçan kim Düldül’e olursañ revān
Yüriyeyim ben anuñ öñinde [gör] Ḳanber gibi

2. **kaçan kim:**
Gazel 3071
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ne zaman, -dığı zaman.

Girüp dil pūte-i hicre yanaldan göñli pāk oldı
Ki zīrā ḫāliş olmaz zer kaçan kim girmeye ḳāla

kaçur-:

1. **kaçurma:**-*-ma*
Gazel 3073
Mısra: **8**
Kaybetmek.

Seng-i cefā atup yār başuñ şikest iderse
Ser dönderüp kaçurma rıżā-ı yārı gözle

2. **kaçurmayup:**-*ma, -y, -up*
Gazel 3294
Mısra: **6**
Farkına varmayıp atlamak, (görmesi veya duyması gereken bir şeyi) dikkatsizlik yüzünden görmemiş veya duymamış olmak.

Cefā sengi eger başına yagsa
Kaçurmayup naẓar kıla derini

kad:

1. **ḳadümi:**-*(ü)m, -i*
   Gazel 3016
   Mısra: **7**
   Boy, endam.

Gülde ḳadümi dilde ġamı cān u ciger rīş
Āşüfte vü dildāde giriftāra benefşe

2. **ḳadüñ:**-*üñ*
   Gazel 3450
   Mısra: **1**
   Boy, endam, kamet.

İy ḳadüñ serv ü saçuñ sünbül ü ḫaṭṭuñ çemeni
Ol-durur sünbüli serv ü çemenüñ ṣad çü meni

3. **ḳadüñ:**-*üñ*
   Gazel 3464
   Mısra: **4**
   Boy, endam, kamet.

Āḫir olsun göreyin ṭūbī gibi ol ser-nigūn
Kim ki teşbīh eyleye serve ḳadüñ şimşādını

kad ü bālā:

1. **ḳad ü bālā:**-*s, -ı, -n, -ı*
   Gazel 3221
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sevgilinin boyu ve yüceliği.

Tolaşaldan zülfine cān u göñül olmaz ḫalāṣ
Ne belāya saklar iy dil ol ḳad ü bālāsını

kadd:

1. **ḳaddini:**-*i, -n, -i*
   Gazel 3297
   Mısra: **4**
   Boy, kamet.

Güllere ḫaclet gelüp düşdi ayakdan servler
Gül ruḫın ‘arż ḳaddini çün serv-i bālā eyledi

2. **ḳaddüm:**-*üm*
   Gazel 3484
   Mısra: **6**
   Boy, kamet, endam.

Kemān ebrūñ-ıla çeşmüñ görelden
Bükildi oldı ḳaddüm sanasın yay

3. **ḳaddüñle:**-*üñ, -le*
   Gazel 3135
   Mısra: **11**
   Boy, endam.

Elif ḳaddüñle rā kaşuñ görüp vaṣluñı rā itdüm
Muḥibbī olmadı vuṣlat ḫaṭāmı añladum rāda

4. **ḳaddüñ:**-*üñ*
   Gazel 3139
   Mısra: **13**
   Boy, endam.

Ḳaddüñ üzre bu Muḥibbī gül yüzüñ görüp didi
Güller açılmak ‘aceb serv-i ḫırāmān üstine

5. **ḳadd-ile:**--*ile*
   Gazel 3175
   Mısra: **3**
   Boy, endam.

Ḫırāmān ḳadd-ile dilber ne gülşende ki seyr eyler
Añılmaz oldı pest olup o bāġuñ serv ü şimşādı

6. **ḳaddüñ:**-*üñ*
   Gazel 3337
   Mısra: **5**
   Boy, endam.

Serv ḳaddüñ sāyesinde ölsem iy serv-i sehī
Tā ḳıyāmet kalsam anda eylesem cā kāşki

7. **ḳaddi:**-*i*
   Gazel 3078
   Mısra: **10**
   Boy II sevgilinin boyu.

Pāyına revān eyle Muḥibbī yine yaşuñ
Ḳaddi gibi serv olmaya bustān arasında

8. **ḳaddüñ:**-*üñ*
   Gazel 3145
   Mısra: **2**
   Boy.

Gülşen içre ruḫlaruñ-veş verd-i ḫōd-rū bitmeye
Rāstī ḳaddüñ gibi bir serv-i dil-cū bitmeye

9. **ḳaddüñ:**-*üñ*
   Gazel 3258
   Mısra: **5**
   Boy.

Görüp serv-i sehī ḳaddüñ senüñ dīvāneñ olmışdur
Sular zencīre dönmişdür ayaguña urup bağı

10. **ḳaddümi:**-*üm, -i*
    Gazel 3440
    Mısra: **4**
    Boy, beden.

Tīr-i āhum geçdi bu çarḫuñ tokuz kalkanını
Bükeli ḳaddümi cevriyle benüm ol ya gibi

11. **ḳaddini:**--*i, --n, --i*
    Gazel 3147
    Mısra: **9**
    Boy.

Ḳaddini ṭōlāb idüp eşkini cū itse Muḥib
Çeşmi anuñ gözelerdür yir yir ol ṭōlābda

12. **ḳaddümi:**-*üm, -i*
Gazel 3155
Mısra: **7**
Boy.

Ser-i kūyında kılam ḳaddümi ya āhumı tīr
Tā ki her zāġ raḳīb ugramaya gülşenüme

13. **ḳaddüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3228
Mısra: **3**
Boy.

Ḳaddüñi gülşende didüm serve beñzetdüm didi
Görmemişsin nāz-ıla beñzer benüm reftārumı

14. **ḳaddümi:**-*üm, -i*
Gazel 3275
Mısra: **7**
Boy.

Ḳaddümi ya eyleyüp atdum yine āh okların
Dimedi çarḫuñ geçürdüm bu tokuz kalkanını

15. **ḳadd:**
Gazel 3101
Mısra: **5**
Boy II Sevgilinin boyu.

Bāġbān ger görse ḳadd ü ʻārıż u şehlā gözüñ
Serv nergis gül diküp hergiz tecemmül itmeye

16. **ḳaddüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3328
Mısra: **3**
Boy, endam, kamet.

Serv beñzer gülşen-i ḥüsnüñde bālā ḳaddüñe
Çeşmüñ nergis ruḫuñ berg-i gül-i ḫamrā gibi

17. **ḳaddi:**-*i*
Gazel 3420
Mısra: **8**
Boy, endam, kamet.

Ebrūlaruñı göreli iy kaşları kemān
Ḳaddi bükildi oldı dü-tā ya benüm gibi

18. **ḳaddüm:**--*üm, -*
Gazel 3469
Mısra: **7**
Boy, kamet, endam.

İdüp āh okların pertāb yine ḳaddüm kemānından
Geçüp Mecnūn'ı ḫoş dikdüm belā ṣaḥrāsına taşı

19. **ḳaddüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 3058
Mısra: **7**
(Sevgilinin) boyu.

Bāġda serv-i sehī ḳaddüñ görüp ögünmesün
Ḳudreti yokdur anuñ çün bir ḳadem reftāra de

20. **ḳaddüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 3020
Mısra: **5**
(Sevgilinin) boyu.

Ḳaddüñe beñzedemem serv ben iy tāze nihāl
Daḫl ider her kişi servüñ niçe her bir yirine

21. **ḳaddi:**-*i*
Gazel 3295
Mısra: **1**
Ar. Boy.

Baña ḳaddi ḫaddi besdür n'iderem serv-i gülzārı
Ko kılsun çün ruḫı güldür bu dil bülbül gibi zārı

22. **ḳaddin:**-*üñ*
Gazel 3416
Mısra: **9**
Ar. Boy.

Muḥibbī ruḫların ḳaddin temāşā eyleyüp yāruñ
Didi serv üzre gül bitmiş zihī ṣunʻ-ı Ḫudāvendī

23. **ḳaddini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3282
Mısra: **4**
Boy.

Güllere ḫaclet gelüp düşdi ayaga servler
Yār ruḫın ʻarż idüp ḳaddini bālā eyledi

24. **ḳaddi:**-*i*
Gazel 3410
Mısra: **13**
Boy, boy bos, endam. II Sevgilinin boyu.

Dilberüñ ḳaddi Muḥibbī serv ḫaddi gül yiter
N'eylerem şimden girü ben gülşenüñ seyrānını

<u>ḳadd ü ḳāmet:</u>

1. **ḳadd ü ḳāmet:**-*üñ*
Gazel 3299
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boy bos, endam.

Geçdi ḳāmetden müʻezzin gördi ḳadd ü ḳāmetüñ
Didi ḳāmet kanda var bu ḳadd-i dil-cūyuñ gibi

<u>ḳadd ü ruḥsār:</u>

1. **ḳadd ü ruḫsār:**--*ı, --n*
Gazel 3046
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) boyu ve yanağı.

Zülfini kaldurdı gördüm ḳadd ü ruḫsārın didüm
Gül açılmış ne ‘aceb serv-i ḫırāmān üstine

2. **ḳadd ü ruḫsār:**--*uñ, --ı*
Gazel 3144
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) boyu ve yanağı.

Ḳadd ü ruḫsāruñı su içre görüp serv-i sehī
Bir daḫı görem diyü turur kenār-ı ābda

kaddi:

1. **ḳaddi:**
Gazel 3260
Mısra: **1**
Boy.

Nigāruñ ḳaddi serv olmış tamāmdur ḥüsninüñ çagı
Koñ aksun gözlerüm yaşı olupdur anuñ ırmagı

kadd-i bālā:

1. **ḳadd-i bālā:**-*ñ, -a*
Gazel 3395
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzun boylu (sevgili).

Muḥibbī āh u efġā[nı] eser itmez saña cānā
İrişmez ḳadd-i bālāña olur dūd-ı siyāh egri

ḳadd-i bülend:

1. **ḳadd-i bülend:**-*üñ*
Gazel 3367
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) yüce, uzun boyu.

İy melek-çehre senüñ ḳadd-i bülendüñ var iken
Katı kūteh görinür gözlerüme serv-i sehī

kadd-i dāl:

1. **ḳadd-i dāl:**-*um, -ı*
Gazel 3276
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beli bükülmek, beli iki büklüm olmak.

Nālemi gūş eyleyenler bilür ancak ḫālümi
Çenge teşbīh eyledi kim gördi ḳadd-i dālumı

kadd-i dil-cū:

1. **ḳadd-i dil-cū:**-*y, -uñ*
Gazel 3299
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül çeken boy. Gönül alan endam.

Geçdi ḳāmetden mü‘ezzin gördi ḳadd ü ḳāmetüñ
Didi ḳāmet kanda var bu ḳadd-i dil-cūyuñ gibi

ḳadeḥ:

1. **ḳadeḥ:**
Gazel 3137
Mısra: **2**
İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.

Gözlerüme kim naẓar kılsa benüm pür āb-ıla
Der bi‘aynih bir ḳadeḥ tolmış şarāb-ı nāb-ıla

2. **ḳadeḥ:**
Gazel 3146
Mısra: **4**
İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.

Niçe kan yutmaya dil göz göre karşumda benüm
Ḳadeḥ agzından öpe kuça kemer döne döne

3. **ḳadeḥ:**
Gazel 3081
Mısra: **7**
İçki içilen bardak, içki içmek için kullanılan bardak. II Şarap.

Bir ḳadeḥ mey saña bu ‘ālemde bir şāhid yiter
Ḫōce-i dünyā gibi kef geçmegil māl üstine

4. **ḳadeḥi:**-*i*
Gazel 3352
Mısra: **10**
İçki içilen bardak, içki içmek için kullanılan bardak. II Şarap.

‘Ayb olmaya Muḥibbī suna el ger boynuña
Duta-bilmez ḳadeḥi kimsene illā ki kefi

5. **ḳadeḥ:**
Gazel 3069
Mısra: **5**
I. (Ar. Kadeh) 1. İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyale.

Kırmızı pūş oluban almış ele la‘l ḳadeḥ
Sanki ḫūbān-ı Firenk’dür büt-i tersā lāle

6. **ḳadeḥ:**
Gazel 3187
Mısra: **3**
İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.

İçelden bir ḳadeḥ ‘ışḳuñ meyinden
Dil-i rindüm der-i ḫammāra düşdi

ḳadeḥ-peymā:

1. **ḳadeḥ-peymālıgı:**-*lıg, -ı*
Gazel 3239

Mısra: **8**
İçki içen.

Varana ayak sunar dāyim maḥabbet arturur
Pür virüñ dāyim olsun bu ḳadeḥ-peymālıgı

ḳadem:

1. **ḳadem:**
Gazel 3056
Mısra: **6**
Adım.

‘Işḳ meydānında Mecnūn ile miḥnet okların
Atışup birkaç ḳadem ben ileri oldum yine

2. **ḳadem:**
Gazel 3058
Mısra: **8**
Adım, ayak.

Bāġda serv-i sehī ḳaddüñ görüp ögünmesün
Ḳudreti yokdur anuñ çün bir ḳadem reftāra de

3. **ḳadem:**
Gazel 3216
Mısra: **7**
Ayak, adım.

Gel ḳadem rencīde kıl kim pāyuña īsār içün
Ḥāżır itdüm gözlerüm cevherlerinden dökmegi

kadem bas-:

1. **ḳadem bas-:**-*dı*
Gazel 3110
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir yere varmak, ulaşmak. II girmek, gelmek, uğramak. II mesleğe girmek. II bir yere bağlanmak.

Kim ki basdı ‘ālem-i ‘ışḳa ḳadem ādemdür ol
Her kimüñ ki ‘ışḳı yok aṣlā aña ādem dime

2. **ḳadem bas-:**-*du, -ñ*
Gazel 3202
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayak basmak, adım atmak. II Bir işe girişmek, bir şeye başlamak.

Menzilüñ evvel ḳadem basduñ dilā dünyā gibi
Āḫirüñ ammā ne olur bilmedüñ ferdā gibi

kadem bas:

1. **ḳadem bas:**-*sa, -ñ*
Gazel 3394
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayak basmak, teşrif etmek, gelmek; yardım etmek, ihsanda bulunmak.

Dōstum bir dem ḳadem bassañ yüzüm üzre benüm
Ḫār elinden dāmenüñi n’ola alsañ gül gibi

2. **ḳadem bas:**-*dı*
Gazel 3318
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayak basmak. II Bir yere varmak, ulaşmak. II Girmek, gelmek, uğramak.

Dünyāya dirler cīfedür her kim aña basdı ḳadem
Kaldı mülevves tā ebed ol pāk-dāmān olmadı

kad-i bālā:

1. **ḳad-i bālā:**
Gazel 3200
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uzun boy. II (Sevgilinin) düzgün ve uzun boyu.

Olmaya bir fitneger ol gözleri şehlā gibi
Gelmeye bir serv-i dil-keş ol ḳad-i bālā gibi

2. **ḳad-i bālā:**
Gazel 3346
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzun boy II uzun boylu sevgili.

Olmaya bāġ içre bir serv ol ḳad-i bālā gibi
Bitmeye gülşende nergis ol gözi şehlā gibi

kad-i dil-cūy:

1. **ḳad-i dil-cūy:**-*uñ*
Gazel 3273
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yârin gönül çeken boyu.

Ḳad-i dil-cūyuñ iy dilber komadı serv-i reftārı
İşidüp ġonca güftāruñ hemān gülşende lāl oldı

2. **ḳad-i dil-cūy:**-*y, -ı, -n, -ı*
Gazel 3455
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yârin gönül çeken boyu.

Āba māyil gördüm ol servüñ ḳad-i dil-cūyını
Anuñ-ıçun ben revān itdüm bu yaşum cūyını

3. **ḳad-i dil-cūy:**-*y, -ı, -n, -ı*
Gazel 3455
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül çelen boyu.

Āba māyil gördüm ol servüñ ḳad-i dil-cūyını
Anuñ-ıçun ben revān itdüm bu yaşum cūyını

ḳādir:

1. **ḳādir:**
Gazel 3455
Mısra: **5**
1. değer, kıymet 2. îtibar, şeref.

Gizlese zülfinde ḳādir gözlerümde gün yüzin
Cān dimāġından niçe saklaya zülfi būyını

2. **ḳādirdür:**-*dür*
Gazel 3444
Mısra: **10**
Ar. Elinden gelir, muktedir, kudretli.

Kūyına varsa Muḥibbī tuḥfe iltür cān u ser
Buña ḳādirdür budur dervīş-i dervīşānesi

kadr:

1. **ḳadrüñ:**-*ün*
Gazel 3328
Mısra: **2**
Ar. Değer, itibar, haysiyet,.

Yüzüñi sür yirlere her laḥẓa her dem mā gibi
Tā ki ḳadrüñ yücele mihr-i cihān-ārā gibi

2. **ḳadr:**
Gazel 3434
Mısra: **8**
İtibar, şeref , kıymet. Beyitte bu kelimeyle Kadir gecesine gönderme yapılmıştır. Zira beyitte sevgiliye kavuşma gecesi ile İslam dininde önem ve kıymete sahip olan Kadir gecesi arasında ilgi kurulmuştur.

Her kimüñ alnı ḳamer gün yüzlü bir maḥbūb[ı] var
Gündüzi Nevrūz olup Ḳadr olsa tañ mı her şebi

3. **ḳadrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3261
Mısra: **10**
(Ar.) Değer, kıymet.

La‘l-i nābuñ ḳıymetin cānā Muḥibbī ḫoş bilür
Ẓāhir itmez cevherüñ ḳadrini illā cevherī

4. **ḳadrüñ:**-*üñ*
Gazel 3241
Mısra: **8**
1. Değer, kıymet. 2. İtibar, şeref.

Sāye gibi yüzüñi sür sen meẕellet ḫākine
Tā ki ḳadrüñ yücele mihr-i cihān-ārā gibi

kadr bil-:

1. **ḳadr bil-:**-*üm, -me, -di, -n*
Gazel 3221
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kıymetini bilmek; önemini, değerini bilmek.

Bilmedin ḳadrüm benüm öldürdi zecr ü hicr-ile
Bir gün ola kim Muḥibbī bulmaya aña seni

kadrin bil-:

1. **ḳadrin bil-:**-*en*
Gazel 3294
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kadrini bilmek: gereken değeri vermek, kıymetini bilmek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.

Çıkar dilden yine söz gevherini
Bilen ḳadrin bilür söz cevherini

kadrini añla-:

1. **ḳadrini añla-:**-*i, -n, -i, -maz*
Gazel 3007
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Değerinin farkına varmak.

Degme ‘āşıḳ añlamaz zülf-i nigāruñ ḳadrini
Ṣad hezārān cān Muḥibbī ṣadaḳa her mūyına

kāf:

1. **ḳāf-ıla:**-*-ıla*
Gazel 3338
Mısra: **8**
Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.

Sakın mülevves olma meges gibi cīfeden
‘Anḳā-ṣıfat Ḳāf-ıla eyle ḳanā‘ati

2. **ḳāf’ı:**-*ı*
Gazel 3440
Mısra: **8**
Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.

Leẕẕet-i dünyāya aldanma meges gibi göñül
Ḳaṣduñ olursa ḳanā‘at Ḳāf’ı ger ‘Anḳā gibi

3. **ḳāf’uñ:**-*uñ*
Gazel 3218
Mısra: **10**
Kaf dağı.

Ḳanā‘at gūşesin iy dil yüri var āşiyān eyle
İşidüp göndere şeh-per saña tā Ḳāf’uñ ‘Anḳāsı

4. **ḳāf’ını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3202
Mısra: **4**
Kaf dağı.

Cīfe-i dünyāya aldanma meges gibi göñül
Menzil eylegil ḳanā‘at Ḳāf’ını ‘Anḳā gibi

kafā:

1. **kafada:**-*da*
Gazel 3095
Mısra: **6**
Baş, kafa.

Kaşuñla ġamzeñ iy dōst yiter cihāna fitne
N'eyler girüp busuya gīsūlaruñ kafada

2. **kafasın:**-*sı, -n*
Gazel 3300
Mısra: **10**
Baş, kafa.

Diller almaga giderler ġamzeler
Bekler yāruñ kafasın perçemi

3. **kafada:**-*da*
Gazel 3459
Mısra: **7**
Baş, kafa.

Kaşı yayın ele alsa kafada perçemi ḥāẓır
Dil almaga gider öñce iki zülf-i siyeh-pūşı

kafes:

1. **ḳafesde:**-*de*
Gazel 3140
Mısra: **10**
Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme.

Gel beni öldür raḳībi görmeyem kūyuñda tek
Bu meseldür bir ḳafesde bülbül olmaz zāġ-ıla

2. **ḳafes:**
Gazel 3266
Mısra: **6**
Beden, vücut. // Göğüs kafesi.

Viṣālüñ yādına cānā yine bu murġ-ı dil pervāz
İdüp cānum revān oldı yirinde ben ḳafes kaldı

kāf-ı 'anḳā':

1. **ḳāf-ı 'anḳā':**-*y, -ı*
Gazel 3496
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaf Dağının Anka kuşu.

Himmetüm bāzı idelden Ḳāf-ı 'Anḳā'yı şikār
Didiler var-ısa budur lā-mekānuñ yügrügi

kāf-ı 'ışḳ:

1. **ḳāf-ı 'ışḳ:**-*uñ*
Gazel 3497
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk Kaf'ı. II Aşk.

Sen hümāyı şāhbāz-ı himmetüm kıldı şikār
Ḳāf-ı 'ışḳuñ hem-cenāh olmaz baña 'Anḳāları

kāf-ı ḳanā'at:

1. **ḳāf-ı ḳanā'at:**--*da*
Gazel 3116
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanaat dağı (Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ).

İy Muḥibbī dūn-himmet olma şehbāz ol yüri
Hem-ser ol Ḳāf-ı ḳanā'atda varup 'Anḳālara

2. **ḳāf-ı ḳanā'at:**
Gazel 3458
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.

İy Muḥibbī olma dünyāya meges gibi ḥarīṣ
Mesken it Ḳāf-ı ḳanā'at kūhını 'Anḳā gibi

kāf-ı ḳanā'at eyle-:

1. **ḳāf-ı ḳanā'at eyle-:**--*r*
Gazel 3035
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanaat Kaf'ı eylemek.(Kaf :Anka, Simurg adı verilen efsanevi kuşun yaşadığı, çok yüksek bir yer olduğu varsayılan Kaf Dağı).

Kim ki göñlin ḫoş dutar 'ālemde istiġnā-y-ıla
Meskenin Ḳāf-ı ḳanā'at eyler ol 'Anḳā-y-ıla

kāfir:

1. **kāfire:**-*e*
Gazel 3129
Mısra: **6**
Allah'ın varlığını inkar eden. II Sevgili.

Küfr-i zülfi korkaram kim çıkara dînden beni
Ehl-i İslāmı giriftār itme yā Rab kāfire

2. **kāfirī:**-*i*
Gazel 3072
Mısra: **8**
Allah'ın varlığını inkar eden.

Deyr-i ḥüsnüñde gören ya kaşlaruñ kec-rā didi
Ergilik olsa 'aceb mi kāfirī miḥrābda

3. **kāfirem:**-*em*
Gazel 3104
Mısra: **12**
Allah'ın varlığını inkar eden II sevgili.

Ger naṣīb ola içem lā‘l-i lebüñ cür‘asını
Kāfirem ger heves ide bu göñül cām-ı Cem’e

4. **kāfirdür:**-*dür*
Gazel 3291
Mısra: **7**
Allah'ın varlığını inkar eden (kimse). II Dîvan Edebiyatı'nda siyah (renk).

Ḥaṭṭ[ı] kāfirdür ḥurūc itmek diler dīn ḳaṣdına
Ruḫlaruñ müslim geçer göster anuñla cengüñi

5. **kāfir:**
Gazel 3304
Mısra: **6**
Allah'a inanmayan, kâfir // Sevgili // (Siyahlık yönüyle sevgilinin saçı bağlamında).

Zülfine dil baglayaldan kalmadı ṣabr u ḳarār
Olmasun kāfir daḫı baḫt-ı siyehkārum gibi

6. **kāfirdür:**--*dür*
Gazel 3139
Mısra: **6**
Allah’ın varlığına ve birliğine, Hz. Muhammed’in peygamberliğine ve Allah’tan getirdiklerine inanmayan yâhut bunlardan birini inkâr eden kimse.

Baña bakmaz bir naẓar meyli hemān aġyāradur
Çeşmi kāfirdür bakar mı hīç müselmān üstine

7. **kāfir:**
Gazel 3151
Mısra: **6**
Allah’ın varlığına ve birliğine, Hz. Muhammed’in peygamberliğine ve Allah’tan getirdiklerine inanmayan yâhut bunlardan birini inkâr eden kimse.

Muṣḥaf-ı ḥüsn üzre gördüm zülfini dilber komış
Olmasa kāfir anı baglar mıdı zünnār ile

8. **kāfir:**
Gazel 3161
Mısra: **5**
Allah’ın varlığına ve birliğine, Hz. Muhammed’in peygamberliğine ve Allah’tan getirdiklerine inanmayan yâhut bunlardan birini inkâr eden kimse.

Öldürem dirdüñ baña öldürdüñ iy kāfir beni
Pādişāh-ı ḥüsn olan turmak gerek iḳrārına

9. **kāfir:**
Gazel 3161
Mısra: **10**
Allah’ın varlığına ve birliğine, Hz. Muhammed’in peygamberliğine ve Allah’tan getirdiklerine inanmayan yâhut bunlardan birini inkâr eden kimse.

İy Muḥibbī olmaduñ sevdā-yı zülfinden ḫalāṣ
Düşmesün kāfir daḫı anuñ saçı zünnārına

10. **kāfirdür:**--*dür*
Gazel 3211
Mısra: **2**
Allah’ın varlığına ve birliğine, Hz. Muhammed’in peygamberliğine ve Allah’tan getirdiklerine inanmayan yâhut bunlardan birini inkâr eden kimse.

İy melek-ḫaṣlet ü iy nūr-ı Ḫudā v’iy Ḳureşi
Kankı kāfirdür ola sevmeye sen ḥūrī-veşi

11. **kāfiri:**--*ī*
Gazel 3162
Mısra: **4**
Allah’ın varlığına ve birliğine, Hz. Muhammed’in peygamberliğine ve Allah’tan getirdiklerine inanmayan yahut bunlardan birini inkar eden kimse.

‘Ārıżuñ üstine dönmişdür neden ḫāl-i siyāh
Kim görüpdür kāfiri kim gire cennet bāġına

12. **kāfir:**
Gazel 3429
Mısra: **6**
Allah'ın birliğine ve yaratıcılığına inanmayan, Cenab-ı Hakk'a ortak koşan kimse. II Sevgili.

Ḫāl-i siyehi meyl ḫam-ı zülfine eyler
Kāfir gibi gör ḫāç-ıla zünnāra tayandı

13. **kāfiri:**-*i*
Gazel 3144
Mısra: **6**
(Ar.) Allah’ın varlığına ve birliğine, Hz. Muhammed’in peygamberliğine ve Allah’tan getirdiklerine inanmayan yahut bunlardan birini inkâr eden kimse.

Togrı sandum kaşlaruña karşu ben kıldum namāz
Egrilik olsa ‘aceb mi kāfiri miḥrābda

14. **kāfir:**
Gazel 3387
Mısra: **5**
(Ar.) Allah’ın varlığına ve birliğine, Hz. Muhammed’in peygamberliğine ve Allah’tan getirdiklerine inanmayan yahut bunlardan birini inkâr eden kimse.

Zülfine mücrim diyü bend itdi ol kāfir beni
Ḥamdü-lillāh kim beni bendinden āzād itmedi

15. **kāfiri:**-*i*
Gazel 3477
Mısra: **6**
(Ar.) Allah'ın birliğine ve yaratıcılığına inanmayan, Hakk'a ortak koşan kimse.

Zülfini kodı ‘ārıżı üzre yine dilber
Ḥāçını gör ol kāfiri kim suya bırakdı

kāfir ol:

1. **kāfir ol:**-*ma, -dı*
Gazel 3385
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın varlığına ve birliğine, Hz. Muhammed'in peygamberliğine ve Allah'tan getirdiklerine inanmamak yâhut bunlardan birini inkâr etmek.

‘Āşıḳ olup sevdi-y-ise saña kāfir olmadı
Niçe bir öldüresin sen bī-güneh ‘āşıḳları

kāfir ol-:

1. **kāfir ol-:**--*ma, --sa*
Gazel 3102
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Küfre düşmek. || Allah'a inanmayanlardan olmak, dinden çıkmak.

Ḥalḳadur ḥüsnüñ ḫaṭuñ çekmiş aña ceyş-i Ḥabeş
Ḳaṣd ider mi kāfir olmasa ḫarāb-ı Ka‘be’ye

kāfir saç:

1. **kāfir saç:**-*uñ*
Gazel 3195
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kafir(Allah'ın varlığına ve birliğine, Hz. Muhammed'in peygamberliğine ve Allah'tan getirdiklerine inanmayan yâhut bunlardan birini inkâr eden kimse.) saç, siyah saç. II Sevgilinin siyah saçı.

Ḫāl ü ḫaṭ ceyş-i Ḥabeşdür ḳaṣd ider ruḫsāruña
Bir yaña kāfir saçuñ şeb-ḫūn ider ejder gibi

kāfiri:

1. **kāfiri:**-+*i*
Gazel 3096
Mısra: **4**
Allah' ın varlığı ve birliğine inanmayan. II Rakip.

‘Ārıżuñ üstinde düşmişdür meger zülf-i siyāh
Kim görüpdür kāfiri kim girdi cennet bāġına

kāfir-i bed-mest:

1. **kāfir-i bed-mest:**-*üñ, -e*
Gazel 3424
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendini bilmeyecek derecede sarhoş olan kafir II Sevgilinin gözleri.

Ḥadden aşurup ẓulmı döker kanları çeşmüñ
Bir pāre gel ol kāfir-i bed-mestüñe hey di

kāfir-i ‘ışḳ:

1. **kāfir-i ‘ışḳ:**-*am*
Gazel 3447
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk kafiri.

Deyr ara zülf-i çelīpāñı görüp iy muġbeçe
Baglamazsam kāfir-i ‘ışḳam bile zünnāruñı

kagan arslan:

1. **kagan arslan:**-*a*
Gazel 3459
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kükremiş aslan.

Raḳīb-ile Muḥibbī’yi sakın kūyuñda bir görme
Kagan arslana beñzetmek olur mı gürbe vü mūşı

kāġıd:

1. **kāġıd:**
Gazel 3487
Mısra: **8**
Hamur durumuna getirilmiş türlü bitkisel maddelerden yapılan, yazı yazmaya, baskı yapmaya, bir şey sarmaya yarayan kuru, ince yaprak.

Yazarken yāra aḥvālüm tutuşup āhum odından
Kül oldı eldeki kāġıd elümde bir ḳalem kaldı

2. **kāġıd:**
Gazel 3305
Mısra: **1**
Hamur haline getirilmiş bitki maddelerindeki çok ince liflerin keçeleştirilmesi suretiyle imal edilen, yazı yazmak, kitap basmak, sarmak, kaplamak gibi birçok işte kullanılan ince yaprak.

Aldum ele kāġıd ḳalem yazam bu ḥasb-i ḥālümi
Yazdukda ġış oldum hemān gördükde bu a‘mālümi

kāġıd yaz:

1. **kāġıd yaz:**-*ıcak*
Gazel 3342
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mektup yazmak.

Ḫūn-ı çeşmiyle Muḥibbī yāra kāġıd yazıcak
Didi bu ḫıdmete dil eylegil irsāl beni

kāh:

1. **kāha:**-*a*
Gazel 3182

Mısra: **6**
Saman çöpü, saman.

Hevā-yı ‘ışḳ tagıtdı egerçi ḫırmen-i ‘aḳlum
Tenüm bir kāha dönmişdür o da ‘ışḳuñ ṭalebkārı

kakır:

1. **kakır:**
Gazel 3077
Mısra: **12**
Hiddetlenmek, öfkelenmek, kızmak.

Ḫışm eyler ise ġam yime iy dil yine oḫşar
Efendi olan kakır u oḫşar kölesine

ḳaḳnūs:

1. **ḳaḳnūsına:**-*ı, --n, --a*
Gazel 3075
Mısra: **10**
Gûyâ Hind adalarında yaşayan, kanatları nakışlı, gagası delikli mevhûm bir kuş. Yüzünde 360 deliği varmış. Yüksek dağ başlarında rûzgâra karşı oturunca rûzgâr o deliklere nüfûz eder, muhtelif sesler çıkarırmış. Bu sesi işiten kuşlar yanına üşerlermiş, onlardan bir kaçını yakalayıp yermiş. Bin sene yaşarmış. Öleceği zaman birçok odun yığar, üstüne oturur, latîf latîf öterken kendinden geçermiş. O zaman kanatlarını birbirine vurarak ateşler çıkarırmış. Bu ateşle odunlar tutuşur, nihâyet kendi de yanarmış. Sonra külünden bir yumurta ve içinden bir yavru çıkarmış. Hükemâ mûsıkîyi bu kuşun burnundan çıkan seslerden almışlarmış.(Burhan-ı Katı').

Bilmek isterseñ eger cānā derūnum nālişin
Āteş-i ‘ışḳ içre bak bu göñlümüñ ḳaḳnūsına

kākül:

1. **kāküllerini:**-*ler, -iñ, -i*
Gazel 3388
Mısra: **5**
Yüzün iki yanına sarkan saç, perçem; saç.

Kāküllerini tagıdıcak gül yüzi üzre
Misk-i Ḫoten’uñ kalmaya bir ẕerre revācı

2. **kāküllerin:**-*ler, -i, -n*
Gazel 3282
Mısra: **7**
Alna düşen kısa saç demeti, perçem.

Gördi müşgīn-i selāsil zülf-ile kāküllerin
Boynuma zencīr ola dil diyü sevdā eyledi

3. **kāküline:**-*(i)n, -e*
Gazel 3146
Mısra: **9**
Alna düşen kısa saç demeti, perçem.

Tolaşup kāküline dil diler irmek lebine
Resen-i zülf-ile dil ya‘nī çıkar döne döne

4. **kākülüñ:**-*üñ*
Gazel 3195
Mısra: **1**
Alna düşen kısa saç demeti, perçem.

Genc-i ḫüsne kākülüñ olmış ṭılısm ejder gibi
Her dem üstinden anuñ ḫāli degül bekler gibi

5. **kāküline:**-*(i)n, -e*
Gazel 3355
Mısra: **10**
Alna düşen kısa saç demeti, perçem.

Būy-ı zülfine ḫaṭā mı dir-isem nāfe-i Çīn
Beñzemez kāküline ‘anber-i sādan ġayrı

6. **kākülinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 3423
Mısra: **3**
Alna düşen kısa saç demeti, perçem.

İstemez biri kulı sındugını dil kākülinüñ
Niçe kez gerçi diyem ṭurra-i ṭarrār sıdı

7. **kākülüñ:**-*ün*
Gazel 3040
Mısra: **5**
Alın üzerine ya da yüze dökülen, sarkıtılan kısa saç demeti; perçem.

Göñlüm almak istedüm komadı serkeş kākülüñ
N’eyleyem derdā dirīġā ol ruḫı zībā-y-ıla

8. **kākülin:**-*i, -n*
Gazel 3328
Mısra: **8**
Alın üzerine ya da yüze dökülen, sarkıtılan kısa saç demeti; perçem.

Genc-i ḫüsnüñe ṭılısm itmiş yine sāḥir gözüñ
Gösterür mār kākülin zülfeyn-i ejderhā gibi

9. **kāküle:**-*e*
Gazel 3403
Mısra: **9**
Alın üzerine ya da yüze dökülen, sarkıtılan kısa saç demeti; perçem.

Baglanduñ-ısa kāküle incinme bī-riyā
Bend itmez-idi olmasa anuñ himāyeti

10. **kāküli:**-*i*
Gazel 3057
Mısra: **3**
Alna düşen kısa kesilmiş saç, perçem.

Kāküli sevdāsına kim dil vire bir dilberüñ
İñlemekle ‘ākıbet göñül perīşān olmaya

11. **kākülüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 3320
Mısra: **5**
(Sevgilinin) alnına düşen kısa saç demeti, perçem.

Kākülüñ gülşende depret ‘anber efşān eylesün
Zīb ü fer vir cilvelerle ẓāhir it ṭāvūsuñı

kākül-i dilber:

1. **kākül-i dilber:**
Gazel 3036
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin perçemi, saçı.

Bir perī-peyker ġamından zār u giryānsın yine
Kākül-i dilber gibi iy dil perīşānsın yine

kal:

1. **kalmış:**-*mış*
Gazel 3081
Mısra: **4**
(bir yerde veya bir şeyin içinde) kalmak.

Lebleri üzre görinen sāye-i ebrū mıdur
Ḫaṭ degül pāy-ı meges kalmış meger bal üstine

2. **kalsun:**-*sun*
Gazel 3095
Mısra: **2**
(bir yerde veya bir şeyin içinde) kalmak.

Olsun tana‘ ‘um içre ol māh-rūy sāde
Kalsun belā vü ġamda bu ‘āşıḳ-ı fütāde

3. **kalmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 3098
Mısra: **4**
Bir durumunda içinde olmak, bulunmak.

Sāḳī-i gül-ruḫ elinden nūş kıl cām-ı ṣafā
Kalmasun dirseñ eger mir’āt-ı ḳalbüñ jeng-ile

4. **kalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 3349
Mısra: **11**
Bulunmak, geriye kalmak.

Kalursa dāmen-i dilber ne tañ aġyār destinde
Gülüñ hīç görmedüñ mi sen etegini diken kesdi

5. **kalasın:**-*a, -sın*
Gazel 3039
Mısra: **6**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.

Kaşları ṭuġrāsına iy ṣūfī iḳrār eylegil
Niçeye dek kalasın bu ġaflet-i inkārda

6. **kalmışam:**-*mış, -am*
Gazel 3098
Mısra: **5**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.

Ġam şebinde kalmışam açılmadı ṣubḥ-ı viṣāl
Kimse mūnis olmadı ‘ālemde bu dil-teng-ile

7. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3033
Mısra: **17**
(Bir bütünden) Artmak, artakalmak.

Kim bir nefesüm kaldı hemān çıkmaga bu cān
İy bād-ı ṣabā yāra varup bir ḫaber eyle

8. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3361
Mısra: **10**
(Bir bütünden) Artmak, artakalmak.

İy Muḥībbī görinen ṣaḥrāda sanma lāledür
Yir mi kaldı gözlerümden ḫūn-ı dil saçılmadı

9. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3487
Mısra: **4**
(Bir bütünden) Artmak, artakalmak.

Çüritdüm ‘ömrümüñ naḳdin metā‘-ı vaṣl içün cānā
Müyesser olmadı vuṣlat hemān bir iki dem kaldı

10. **kaldum:**-*dum*
Gazel 3228
Mısra: **7**
(Bir yerde) Dışarı çıkamayacak durumda bulunmak.

Bend-i zülfüñde ebed kaldum beni eyle ḫalāṣ
Mü‘min-i ‘ışḳam daḫı kesmez misin zünnārumı

11. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3318
Mısra: **8**
(Bir bütünden) artmak; var olmak, bulunmak; seviyesi veya hâli değişmeyip durumu aynen devam etmek.

Dünyāya dirler cīfedür her kim aña basdı ḳadem
Kaldı mülevves tā ebed ol pāk-dāmān olmadı

12. **kalur:**-*ur*
Gazel 3210
Mısra: **7**
(Bir süre bir yerde) bulunmaya devam etmek.

Cev-be-cev dünyāyı cem‘ itseñ sanur mısın kalur
Dagıdur bād-ı fenā āḫir anı ḫırmen gibi

13. **kalur:**-*ur*
Gazel 3340
Mısra: **12**
(Bir bütünden) artmak; var olmak, bulunmak.

Şīrāne gözüñ her kaçan cāna ḳaṣd ide
Kalur mı ‘aceb kimsenenüñ dilde ṭāḳati

14. **kaldum:**-*dum*
Gazel 3113
Mısra: **6**
Bir yerde bulunmaya devam etmek, kalmak.

Ben ḫāke naṣīb ola cür‘añ diyü iy dilber
Ḫāk üzre düşüp kaldum meyḫāne bucagında

15. **kalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3298
Mısra: **6**
Bitmek, tükenmek, yok olmak,mevcut olmamak.

Güş kıl iy ġonca-fem kūyuñda göñlüm nālesin
Dime bāġumda benüm bülbül-i ḫoş-gū kalmadı

16. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3209
Mısra: **4**
(Bir bütünden) artmak, geriye kalmak.

Şol ḳādar atduñ cefā sengin baña iy seng-dil
Yir mi kaldı kim bedende ḫurd u ḫaşḫāş olmadı

17. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3266
Mısra: **2**
(Bir bütünden) artmak, geriye kalmak.

Gidüp ol māh baña dilden hezārān ṣad heves kaldı
Ġam-ı hicr-ile cān tenden gidiser bir nefes kaldı

18. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3266
Mısra: **6**
(Bir bütünden) artmak, geriye kalmak.

Viṣālüñ yādına cānā yine bu murġ-ı dil pervāz
İdüp cānum revān oldı yirinde ben ḳafes kaldı

19. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3266
Mısra: **8**
(Bir bütünden) artmak, geriye kalmak.

Bu dehri ser-te-ser gezdüm vefā yok ḫalḳ-ı ‘ālemde
Ne işiddüm ne ḫod gördüm cihānda dest-res kaldı

20. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3266
Mısra: **10**
(Bir bütünden) artmak, geriye kalmak.

Muḥibbī derd-ile nālān olup murġ-ı çemen söyler
Bu gülşende gül ü lāle gidüp ḫār-ıla ḫes kaldı

21. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3383
Mısra: **2**
(Bir bütünden) artmak, geriye kalmak.

N’eyleyem bizümle ol rūḥ-ı revān eglenmedi
Kaldı cismüm gitdi bu cānum revān eglenmedi

22. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3487
Mısra: **1**
(Bir bütünden) artmak, geriye kalmak.

Salınup serv tek gitdi dilümde āh-ı ġam kaldı
Gözüm yaşı revān oldı baña ancak elem kaldı

23. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3487
Mısra: **2**
(Bir bütünden) artmak, geriye kalmak.

Salınup serv tek gitdi dilümde āh-ı ġam kaldı
Gözüm yaşı revān oldı baña ancak elem kaldı

24. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3487
Mısra: **6**
(Bir bütünden) artmak, geriye kalmak.

Güzeller pāyına saçdum şu deñlü dürr-i eşki kim
Dükendi kīse-i çeşmüm bir iki üç direm kaldı

25. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3487
Mısra: **8**
(Bir bütünden) artmak, geriye kalmak.

Yazarken yāra aḥvālüm tutuşup āhum odından
Kül oldı eldeki kāġıd elümde bir ḳalem kaldı

26. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3487
Mısra: **10**
(Bir bütünden) artmak, geriye kalmak.

Muḥibbī ser-te-ser gezdi ser-i kūyuñ hevāsıyla
Cihānda irmedük ancak hemān bāġ-ı irem kaldı

27. **kalduk:**-*duḳ*
Gazel 3178
Mısra: **7**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.

Ne zamāna kalduk oldı var-ısa āḫir zamān
Gör kıyar dünyā içün kardaş olan kardaşını

28. **kalur:**-*ur*
Gazel 3284
Mısra: **4**
(Bir belirti, iz, nişan vb.) Bugüne kadar kalma, sürüp gelmek, kaybolmamak; çıkmamak.

Güneşdür yüzini her kim görürse
Kalur mı ẕerre gibi hīç ḳarārı

29. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3008

Mısra: **6**
" -içinde olmak" anlamında kullanılan kelime.

Ya kaşlaruñla çeşmüñ ġamz okların ataldan
Sīnem delindi yir yir dil kaldı kan içinde

30. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3023
Mısra: **9**
" -içinde olmak" anlamında kullanılan kelime.

Ẓulmet-i ġamda yine kaldı Sikender gibi dil
İy Muḥibbī çāre ne uymaduñ evvel sözüme

31. **……kalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3389
Mısra: **1**
(Bir bütünden) artmak, geriye kalmak.

……kalmadı
……kalmadı

32. **……kalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3389
Mısra: **2**
(Bir bütünden) artmak, geriye kalmak.

……kalmadı
……kalmadı

33. **……kalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3389
Mısra: **4**
(Bir bütünden) artmak, geriye kalmak.

……
……kalmadı

34. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3045
Mısra: **6**
" ...içinde olmak" anlamında kullanılan kelime.

Sevdā-yı ser-i zülfine dolaşalı göñlüm
Kaldı ebedī merdüm-i çeşmüm nem içinde

35. **kalmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3355
Mısra: **6**
(Geriye) Kalmamak, bitmek, tükenmek, yok olmak, mevcut olmamak.

'Işḳ sevdāsı ile kim ola sevdāyī mizāc
Başda kalmaya anuñ bād u hevādan ġayrı

36. **kalmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3388
Mısra: **6**
(Geriye) Kalmamak, bitmek, tükenmek, yok olmak, mevcut olmamak.

Kāküllerini tagıdıcak gül yüzi üzre
Misk-i Ḥoten'uñ kalmaya bir ẕerre revācı

37. **kalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3280
Mısra: **2**
(Geriye) Kalmak, bulunmak, mevcut olmak.

Gül gibi bugün eyledi dilber tebessümi
Şād oldı göñül kalmadı bir ẕerrece ġamı

38. **kalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3298
Mısra: **1**
(Geriye) Kalmak, bulunmak, mevcut olmak.

Çok günāh itdüm velī bende rehrev kalmadı
Līk çeşmüm dökmedük göz yaşını su kalmadı

39. **kalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3298
Mısra: **2**
(Geriye) Kalmak, bulunmak, mevcut olmak.

Çok günāh itdüm velī bende rehrev kalmadı
Līk çeşmüm dökmedük göz yaşını su kalmadı

40. **kalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3298
Mısra: **4**
(Geriye) Kalmak, bulunmak, mevcut olmak.

Çeşmüñ cūy-ı ḫayālüñ ile ābādān iken
Eksilür sanma ḫayālüñ yāḫū ol cū kalmadı

41. **kalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3298
Mısra: **8**
(Geriye) Kalmak, bulunmak, mevcut olmak.

Seyl-i eşküm seyle virdi yine bu dil kişverin
Dir gören 'ibretle bunda ḫāne vü gū kalmadı

42. **kalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3298
Mısra: **10**
(Geriye) Kalmak, bulunmak, mevcut olmak.

Çok günāhuñ var Muḥibbī vaḳtidür gel tevbeye
Saç sakal agarmaduk başuñda bir mū kalmadı

43. **kalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3389
Mısra: **8**
(Geriye) Kalmak, bulunmak, mevcut olmak.

Gördiler rüsvālıgumdan bildiler kim 'āşıḳam
Sen daḫı bil dōstum zār-ı nihānum kalmadı

44. **kalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3389
Mısra: **10**
(Geriye) Kalmak, bulunmak, mevcut olmak.

Ol kemān-ebrū gelüp didi Muḥibbī yāruñam
Şimdi bildüm yār-ımış hergiz gümānum kalmadı

45. **kaldum:**-*du, -m*
Gazel 3076
Mısra: **10**
Belli bir yerde kalmak, devam edememek.

Gün ‘ārıżına māni‘ olur āh-ı Muḥibbī
Görmem yüzini kaldum ebed hīr arasıda

46. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3266
Mısra: **4**
(Geriye) kalmak, bulunmak.

Cihān içün nedür bilsem bu hāy u hūy u bu ġavgā
Gelenler gitdiler cümle dimezler kimse kes kaldı

47. **kalmaya:**-*(ma), -y, -a*
Gazel 3211
Mısra: **8**
(Mevcut) Olmak / bulunmak.

Cān-ıla kim ki gelüp nūr-ı maḥabbetle yana
Ṣāf olup ḳalbi anuñ kalmaya ġıllı vü ġışı

48. **kaldıysa:**-*dı, -y, -sa*
Gazel 3335
Mısra: **6**
Elde bulunmak, kalmak.

Mest itdi beni bāde vü başumda var ḫumār
Kaldıysa getür daḫı şarāb-ı şebāne[y]i

kal-:

1. **kalasın:**-*a, -sın*
Gazel 3072
Mısra: **2**
Durumda kalmak, şekilde olmak.

Hīç revā mıdur dilā sen böyle cāy-ı ābda
‘Ömri żāyi‘ eyleyüp bir dem kalasın ḫ̆ābda

2. **kalur:**-*ur*
Gazel 3078
Mısra: **4**
(bir yerde veya bir şeyin içinde) kalmak.

Zülfine dolaşan dili kor çāh-ı zenaḫda
Kalur ebed ol bend-ile zindān arasında

3. **kalur:**-*ur*
Gazel 3115
Mısra: **2**
Bulunmak, var olmak, mevcut halde olmak.

Kim nisbet ider gün yüzini şems-i ḍuhāya
Raġbet mi kalur gün ki ṭulū‘ eyleye aya

4. **kala:**-*a*
Gazel 3125
Mısra: **8**
Elde ettiği, kazandığı şey üzerinde hakkı ve hükmü devam etmek.

Bahār eyyāmı gül devri geçürme ‘ömrüñi żāyi‘
Bu dünyā çün degül bāḳī kime kaldı kime kala

5. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3017
Mısra: **1**
Bitmek, tükenmek.

Ne ṣabrum kaldı ne ‘aḳlum ne dilüm kaldı güftāra
Ġarīb-isem n’ola şāhum benüm de vardur Allāh’um

6. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3017
Mısra: **1**
Bitmek, tükenmek.

Ne ṣabrum kaldı ne ‘aḳlum ne dilüm kaldı güftāra
Ġarīb-isem n’ola şāhum benüm de vardur Allāh’um

7. **kalurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 3089
Mısra: **1**
Bir durum içinde olmak, bulunmak.

Jeng-i ġamda dil kalurdı ger mey-i nāb olmasa
Kim görürdi gün yüzin mihr-i cihān-tāb olmasa

8. **kalur:**-*ur*
Gazel 3234
Mısra: **7**
Bir durum içinde olmak, bulunmak.

Aglayup didüm didi kalur mı hergiz iḫtiyār
Nāgehān görem o meh-rūnuñ görine ṭal‘ati

9. **kalasın:**-*a, -sın*
Gazel 3035
Mısra: **6**
(Bir yerde) Olmak veya bulunmak.

Gel şarāb-ı ‘ışḳı nūş it zāhid-i peşmīne-pūş
Niçeye dek kalasın bu hāyu bu ġavġā-y-ıla

10. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3024
Mısra: **4**
(Bir yerde veya bir şeyin içinde) Kalmak.

İḫtiyār elden gider görsem ruḫ-ı zībāsını
Kanda kaldı ruḫları üzre ser-i zülfin çöze

11. **kaldum:**-*du, -m*
Gazel 3008
Mısra: **12**
Bir sebepten dolayı yapacağı şeyi yapamamak, gideceği yere gidememek, yapmaktan veya gitmekten mahrum olmak.

Derd-ile eyledüm āh dutdı cihānı düpdüz
Çıkmaga çāre var mı kaldum duḫān içinde

12. **kalursam:**--*ur, --sa, --m*
Gazel 3008
Mısra: **10**
Belli bir vaziyette,durumda kalmak.

Gül beñzedi çü yāra aġyār daḫı ḫāra
Bülbül gibi kalursam tañ mı fiġān içinde

13. **kaldı:**--*dı*
Gazel 3141
Mısra: **13**
(Hareket hâlindeki bir şey) Olduğu yerde durmak, hareketine, yoluna devam etmemek.

Kaldı dil deşt-i belā içre çü Mecnūn ṣıfat
Şimdiden girü Muḥibbī ġamı sen zād eyle

14. **kaldum:**--*du, --m*
Gazel 3147
Mısra: **4**
(Hareket hâlindeki bir şey) Olduğu yerde durmak, hareketine, yoluna devam etmemek.

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum bu rūy-ı zerd-ile
Gūyiyā nīlūferem kaldum miyān-ı ābda

15. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3161
Mısra: **8**
(Başka zamâna) Bırakılmak, (geriye) atılmak, ertelenmek, tehir edilmek.

Dil dilerdi cān virüp bugün lebüñ bāzār ide
Kaldı işüm vā dirīġā yār ile çün yarına

16. **kaluram:**-*ur, -am*
Gazel 3194
Mısra: **4**
... durumuna gelmek, ... durumda olmak.

Gitme iy ārām-ı cānum bir dem ārām eylegil
Ger giderseñ cān bile gider kaluram ten gibi

17. **kalmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3252
Mısra: **5**
Var durumda olmak, mevcut bulunmak.

‘Āşıḳ ola kalmaya güftāra ḳudreti
Kim göre kara kaş-ıla gözi jālesini

18. **kalsam:**-*sa, -m*
Gazel 3337
Mısra: **6**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.

Serv ḳaddüñ sāyesinde ölsem iy serv-i sehī
Tā ḳıyāmet kalsam anda eylesem cā kāşki

<u>kāl eyle:</u>

1. **ḳāl eyle:**
Gazel 3117
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eritmek, maden külçesinin eritilip tasfiye edilmesi.

Göster evvel yüzüñi göñlümi al āl eyle
Pūte-i hicre koyup āḫir anı ḳāl eyle

2. **ḳāl eyle:**-*di*
Gazel 3342
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eritmek, eritilmek II maden külçesinin eritilip tasfiye olunması II kâl, madenleri saflaştırma maksadıyla yapılmaktadır. Bu nedenle kâl olmak hem "şiddetli aşk ateşi ile erimeyi ve bu iştiyakla sâfiyâne olmayı" ifade eder.

Zer gibi pūte-i ‘ışḳ ile dil ü cān eridüp
Ġıll u ġış komayuban eyledi ġam ḳāl beni

<u>kāl id-:</u>

1. **ḳāl id-:**-*üp*
Gazel 3222
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eritmek, eritilmek. II Maden külçesinin eritilip tasfiye olunması. II Kâl, madenleri saflaştırma maksadıyla yapılmaktadır. Bu nedenle kâl olmak hem "şiddetli aşk ateşi ile erimeyi ve bu iştiyakla sâfiyâne olmayı" ifade eder.

Āteş-i ‘ışḳ-ıla yakduñ cismümi ser-tā-ḳadem
Ḳāl idüp ġam pūtesi içinde pāk itdüñ beni

<u>kāla gir-:</u>

1. **ḳāla gir-:**--*a--me, --y, --e*
Gazel 3071
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eritmek, eritilmek II maden külçesinin eritilip tasfiye olunması II kâl, madenleri saflaştırma maksadıyla yapılmaktadır. Bu nedenle kâl olmak hem "şiddetli aşk ateşi ile erimeyi ve bu iştiyakla sâfiyâne olmayı" ifade eder.

Girüp dil pūte-i hicre yanaldan göñli pāk oldı
Ki zīrā ḫāliş olmaz zer kaçan kim girmeye ḳāla

<u>kalb:</u>

1. **ḳalbüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3110
Mısra: **3**
Gönül ǁ insanın iç âlemi.

Kıl muṣāḥib her gice ḳalbüñi ẕikru’llāh ile
Uyma nefs-i şūma irmez çün bilürsin dem deme

2. **ḳalbinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 3363
Mısra: **4**
Kalp II gönül.

Gözlerüm yaşıyla āhum yāra te‘sīr eylemez
Seng-i ḫārādan katıdur ḳalbinüñ mermerleri

3. **ḳalbüñ:**-*üñ*
Gazel 3110
Mısra: **9**
Gönül, yürek, sine, kalp.

Ġıll u ġışdan pāk idüp ḳalbüñ şarāb-ı ‘ışḳı iç
Seni ser-mest eyleyüp düşüre ġayr-ı ‘āleme

4. **ḳalbümde:**-*üm, -de*
Gazel 3186
Mısra: **2**
Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların, anlayış, duyuş, seziş yeteneklerinin kaynağı olduğu kabul edilen, insanın mânevî varlığının merkezi, gönül.

Büse-i la‘l-i lebüñ bu cān-ı şīrīnüm gibi
‘Ārıżuñ nūrı da ḳalbümde benüm dīnüm gibi

5. **ḳalbümde:**-*üm, -de*
Gazel 3446
Mısra: **6**
Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların, anlayış, duyuş, seziş yeteneklerinin kaynağı olduğu kabul edilen, insanın mânevî varlığının merkezi, gönül.

Egerçi sīne ṣadrında ḳarār itmedi müjgānuñ
Velī geçdükçe ol kaşı kemān ḳalbümde yir itdi

6. **ḳalbi:**-*i*
Gazel 3211
Mısra: **8**
Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların, anlayış, duyuş, seziş yeteneklerinin kaynağı olduğu kabul edilen, insanın mânevî varlığının merkezi, gönül.

Cān-ıla kim ki gelüp nūr-ı maḥabbetle yana
Ṣāf olup ḳalbi anuñ kalmaya ġıllı vü ġışı

ḳalb-i muḥibbī:

1. **ḳalb-i muḥibbī:**-*de*
Gazel 3450
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Muhibbi'nin kalbi. II Dostun/sevgilinin kalbi.

Sāḳiyā sun berü ol rāḥat-ı cān-baḫşı müdām
Gidere ḳalb-i Muḥibbī’de olan her miheni

ḳalbü ṣāfī ol:

1. **ḳalbü ṣāfī ol:**-*üñ, -a*
Gazel 3466
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalbi temiz olmak: Saf, temiz duygulara sahip.

Jeng-i ġamdan diler-iseñ ola ḳalbüñ ṣāfī
Koma elden koma bir laḥẓa şarāb-ı ṣāfı

kaldı:

1. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3074
Mısra: **9**
(Bir bütünden) artakalmak. II Payına düşmek.

İy Muḥibbī kaldı ancak saña teslīm [ü] rıżā
Ġamzelerden çeşm-i cellādı tīġ aldı dūşına

2. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3125
Mısra: **8**
(Bir bütünden) artakalmak. II Payına düşmek.

Bahār eyyāmı gül devri geçürme ‘ömrüñi żāyi‘
Bu dünyā çün degül bāḳī kime kaldı kime kala

3. **kaldı:**-*dı*
Gazel 3266
Mısra: **1**
(Bir bütünden) artakalmak. II Payına düşmek.

Gidüp ol māh baña dilden hezārān ṣad heves kaldı
Ġam-ı hicr-ile cān tenden gidiser bir nefes kaldı

kaldur:

1. **kaldur:**
Gazel 3122
Mısra: **7**
Bulunduğu yerden yukarıya doğru hareket ettirmek.

Keremden tut elüm kaldur ayakdan düşmişem cānā
Meẕellet ḫāksārında düşelden kaldum üftāde

2. **kaldurup:**-*up*
Gazel 3478
Mısra: **2**
Kaldırmak, yerinden almak.

Kūhken geldi bu ‘ışḳ bünyādına bir taş kodı
Kaldurup ol taşı yirine bu göñlüm baş kodı

3. **kaldur:**
Gazel 3458
Mısra: **5**
Kaldırmak, götürmek, toplayıp bir kenara koymak.

Ẕerre-veş kaldur nigārā bu ġubārı ḫākden
Çünki oldı gün yüzüñ mihr-i cihān-ārā gibi

kaldur-:

1. **kaldurdı:**-*dı*
Gazel 3046
Mısra: **9**
Yukarı doğru hareket ettirmek.

Zülfini kaldurdı gördüm ḳadd ü ruḫsārın didüm
Gül açılmış ne ‘aceb serv-i ḫırāmān üstine

kalem:

1. **ḳalem:**
Gazel 3305
Mısra: **1**
Yazı yazmaya mahsus, genellikle çubuk biçiminde âlet.

Aldum ele kāġıd ḳalem yazam bu ḥasb-i ḥālümi
Yazdukda ġış oldum hemān gördükde bu a‘mālümi

2. **ḳalem:**
Gazel 3244
Mısra: **9**
Yazı yazmaya mahsus, genellikle çubuk biçiminde âlet.

Baḥr olsa devāt cümle agaçlar ḳalem eger
Yazmaya cihān ḫalḳı göñül mācerāsını

3. **ḳalem:**
Gazel 3487
Mısra: **8**
(Ar.) Yazı yazmaya mahsus araç.

Yazarken yāra aḥvālüm tutuşup āhum odından
Kül oldı eldeki kāġıd elümde bir ḳalem kaldı

kaleme gel-:

1. **ḳaleme gel-:**-*e, --me, --y, --e*
Gazel 3104
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yazılmak.

Dōstlar düşeli dil zevraḳı girdāb-ı ġama
Vaṣf-ı hicrān elemi gelmeye hergiz ḳaleme

kalender:

1. **ḳalender:**
Gazel 3149
Mısra: **3**
1. Dünya malına önem vermeyen, müsâmahakâr, yumuşak huylu, alçak gönüllü, olur olmaz şeyin üstünde durmayan kimse. 2. Giyim kuşam ve yaşama şartlarına önem vermeyen, titizlik göstermeyen, lâkayt, aldırmaz kimse. 3. Bektâşîler'de derviş olmaya ikrar veren, fakat henüz derviş olma merâsimi yapılmadığı için tekkede arakiye ile hizmet eden kimse.

Tāc-ı ṣadefi geydi çü başına ḳalender
Girürse ne tañdur iki yapraga benefşe

kalender eyle-:

1. **ḳalender eyle-:**-*y, -üp*
Gazel 3174
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya malına önem vermeyen, müsâmahakâr, yumuşak huylu, alçak gönüllü, olur olmaz şeyin üstünde durmayan kimse haline getirmek.

Gāh virür aṭlas ḳabā hem başuma zerrīn külāh
Geh ḳalender eyleyüp ‘üryān ider göñlüm beni

kalenderī:

1. **ḳalenderī:**
Gazel 3225
Mısra: **8**
1. Dünya malına önem vermeyen, müsâmahakâr, yumuşak huylu, alçak gönüllü, olur olmaz şeyin üstünde durmayan kimse, derviş. 2. Kalenderiye tarîkatına mensup kimse.

Dīvāne göñlüm eyleme vaṣlın anuñ ṭaleb
Ol pādişāh-ı ḥüsn ola sen bir ḳalenderī

kalkan:

1. **kalkanını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3275
Mısra: **8**
Kalkan (Eski savaşlarda savaşçının kılıç, kargı, mızrak ve ok darbelerine karşı kendini korumak için sol elinde tutarak kullandığı siper).

Ḳaddümi ya eyleyüp atdum yine āh okların
Dimedi çarḫuñ geçürdüm bu tokuz kalkanını

2. **kalkanum:**-*um*
Gazel 3382
Mısra: **10**
Kalkan (Eski savaşlarda savaşçının kılıç, kargı, mızrak ve ok darbelerine karşı kendini korumak için sol elinde tutarak kullandığı siper).

Miḥnet-i kūh-ı belāda āh kim ġam tīrine
İy Muḥibbī olmaya bu sīne kalkanum gibi

kām:

1. **kāmum:**-*um*
Gazel 3386
Mısra: **8**
Arzu, meram, maksat.

Kimseler ḥālin dimez bu ben ġarīb üftādenüñ
Yārı görsem ‘arż ideydüm ne ki kāmum var-ıdı

kamer:

1. **ḳamer:**
Gazel 3319
Mısra: **9**
Ar. Ay, mâh.

Yüzüñ-ile dōstum olalıdan alnuñ ḳamer
Bu Muḥibbī n'eyler 'ālemde mihir-ile mehi

2. **ḳamer:**
Gazel 3432
Mısra: **4**
Ar. Ay, mâh.

Teng oldı ḫāne-i dil göster yüzüñi māhum
Vīrānelerde çün şeb yakar ḳamer çerāġı

3. **ḳamer:**
Gazel 3434
Mısra: **7**
Ar. Ay, mâh.

Her kimüñ alnı ḳamer gün yüzlü bir maḥbūb[ı] var
Gündüzi Nevrūz olup Ḳadr olsa tañ mı her şebi

4. **ḳamer:**
Gazel 3447
Mısra: **1**
Ar. Ay, mâh.

Zülf-i müşg-āsā-y-ıla örtme ḳamer ruḫsāruñı
Dōstum maḥrūm kılma 'āşıḳ-ı dīdāruñı

5. **ḳamer:**
Gazel 3041
Mısra: **4**
Ay.

Dil zevraḳı ġarḳ olsa ne tañ ol dem içinde
Alnuña ḳamer gün yüzüñe beñzemez iy dōst

6. **ḳamer:**
Gazel 3190
Mısra: **7**
Ay, mâh.

Yüzine gün ḳamer alnına anuñ beñzemeye
Ne revādur aña nisbet ideler mihr ü mehi

7. **ḳamer:**
Gazel 3231
Mısra: **1**
Ay, mâh.

Yüzüñ gündür ḳamer alnuñ saña hīç beñzemez ḥurī
Ḥaḳīḳat senden alurlar gelüp mihr-ile meh nūrı

8. **ḳamer:**
Gazel 3480
Mısra: **1**
Ay, mah. ll Sevgilinin yüzü.

Naḳş kıldum ḫāne-i dilde ḳamer ruḫsārını
Ola kim bu nev'-ile görem anuñ dīdārını

kamer devri:

1. **ḳamer devri:**-*i, -n, -de*
Gazel 3395
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay devri. || Eskiler yedi gezegenin her birinin biner yıl devir sürdüğüne, altı yıldızın devrinin geçip yedinci yıldız olan Ay'ın devri içinde bulunduğumuza inanırlardı. İlk devir Zühal devridir ki Hz. Âdem ile başlamıştır. Bu devirlerden her biri bin yıl sürer. İçinde bulunduğumuz devir son devirdir ki Hz. Muhammed'in devridir.

Ḳamer devrinde ol meh-rū geyer zerrīn külāh egri
Sanasın ebrdür zülfi olur gāh togru gāh egri

kamer-rū:

1. **ḳamer-rū:**
Gazel 3152
Mısra: **4**
Ay yüzlü.

Gün gibi 'ālem yüzin kılsa münevver tañ mıdur
Ol ḳamer-rū bedr olup girdi çün on dört yaşına

kamer-ruhsār:

1. **ḳamer-ruḫsār:**
Gazel 3087
Mısra: **1**
Ay yüzlü. II Sevgili.

Bir perī peyker ḳamer-ruḫsār sevdüm tāzece
Bir lebi şīrīn şeker-güftār sevdüm tāzece

kâmet:

1. **ḳāmetüm:**-*üm*
Gazel 3068
Mısra: **3**
Ar. Boy, kadd.

Çünki döndi ḳāmetüm eşküm olaldan tār aña
İñlerem mıżrāb-ı ġam el sunsa ger evtāruma

2. **ḳāmetüm:**-*üm*
Gazel 3123
Mısra: **1**
Ar. Boy, kadd.

Bir elif ḳad ḥasretinden ḳāmetüm nūn olmada
Āh kim günden güne ḥālüm diger-gün olmada

3. **ḳāmeti:**-*i*
Gazel 3124
Mısra: **15**
Ar. Boy, kadd.

Muḥibbī'nüñ olaldan ḳāmeti çeng
Uyup nālişler eyler söz ü sāza

4. **ḳāmetüm:**-*üm*
Gazel 3397
Mısra: **1**
Ar. Boy, kadd.

Ḳāmetüm dāl oldugına kimse ‘ayb itmez beni
Başdan ayaga cefāsın bildiler ‘ālem seni

5. **ḳāmetüm:**-*üm*
Gazel 3135
Mısra: **5**
Boy, endam.

Dönelden ḳāmetüm çenge şeb-i hicrüñde iy dilber
Zebān-ı ḥāl-ıla hūlar gelür derd-ile feryāda

6. **ḳāmetüm:**-*üm*
Gazel 3148
Mısra: **7**
Boy, endam.

Bār-ı ġamdan miḥnet-ile ḳāmetüm çeng olalı
Sīnemüñ nālişleri döndi rebābuñ aynına

7. **ḳāmetüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3190
Mısra: **2**
Boy, endam.

Yine nāz-ıla ḫırām eyle gel iy serv-i sehī
Kim göre nāz-ıla bu ḳāmetüñi diye zihī

8. **ḳāmetümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 3249
Mısra: **1**
Boy, endam.

Bār-ı ġamdan ḳāmetümdür ḫam gibi
Bulmadum hergiz muṣāḥib ġam gibi

9. **ḳāmetüñ:**-*üñ*
Gazel 3281
Mısra: **7**
Boy, endam.

Ḳāmet getürdi ḳāmetüñ mescidde müezzin görüp
Didi ki bir miḥrāb yok hīç ṭāḳ-ı ebrūyuñ gibi

10. **ḳāmet:**
Gazel 3299
Mısra: **8**
Boy, endam.

Geçdi ḳāmetden mü‘ezzin gördi ḳadd ü ḳāmetüñ
Didi ḳāmet kanda var bu ḳadd-i dil-cūyuñ gibi

11. **ḳāmetin:**-*i, -n*
Gazel 3427
Mısra: **5**
Boy, endam.

Dehānı ḳāmetin çeşmin yañagın
Cihānda medḥ iden ḫoş ‘ālem itdi

12. **ḳāmeti:**-*i*
Gazel 3091
Mısra: **1**
Boy, endam II sevgilinin boyu.

İy ruḫları gül ḳāmeti ‘ar‘ar bili ince
İy gözleri nergis saçı sünbül lebi ġonca

13. **ḳāmeti:**-*i*
Gazel 3436
Mısra: **2**
(Ar. ḳāmet “namaza durulmak, namaz başlamak”tan) Bilhassa cemâatle kılınan farz namazlardan önce, “namaz başladı” anlamına gelen Kad kāmeti’s-salâ cümlesi ilâve edilerek okunan ezan.

Mescidde eger görse mü’ezzin o ḳāmeti
Kendin yitüre añmaya hergiz o ḳāmeti

14. **ḳāmeti:**-*i*
Gazel 3436
Mısra: **1**
(Ar.) Boy, kadd.

Mescidde eger görse mü’ezzin o ḳāmeti
Kendin yitüre añmaya hergiz o ḳāmeti

15. **ḳāmetden:**-*den*
Gazel 3299
Mısra: **7**
(Ar. ḳāmet “namaza durulmak, namaz başlamak”tan) Bilhassa cemâatle kılınan farz namazlardan önce, “namaz başladı” anlamına gelen Kad kāmeti’s-salâ cümlesi ilâve edilerek okunan ezan.

Geçdi ḳāmetden mü‘ezzin gördi ḳadd ü ḳāmetüñ
Didi ḳāmet kanda var bu ḳadd-i dil-cūyuñ gibi

kāmet getür:

1. **ḳāmet getür:**-*se*
Gazel 3471
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayakta durmak, ayağa kalkmak, boylanmak, yürümek II (cemaatin namaza kalkması için) müezzinin, "namaza kalkınız" anlamındaki sözleri de ilave etmesiyle kısa bir ezan okuması.

Yār ḳāmet getürse nāz-ıla
Uya cümle aña namāz ehli

kāmet getür-:

1. **ḳāmet getür-:**-*di*
Gazel 3281
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**

Ayakta durmak, ayağa kalkmak, boylanmak, yürümek II (cemaatin namaza kalkması için) müezzinin, "namaza kalkınız" anlamındaki sözleri de ilave etmesiyle kısa bir ezan okuması.

Ḳāmet getürdi ḳāmetüñ mescidde müezzin görüp
Didi ki bir miḥrāb yok hīç ṭāḳ-ı ebrūyuñ gibi

kāmet-i bālā:

1. **ḳāmet-i bālā:**--*y*, --*ıla*
Gazel 3040
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzun boylu (sevgili).

Yine baş koşdı göñül bir dilber-i ra'nā-y-ıla
Bunı umar vaṣl ola ol ḳāmet-i bālā-y-ıla

kāmet-i dil-cū:

1. **ḳāmet-i dil-cū:**-*y*, -*un*
Gazel 3281
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül cezbedici boy.(sevgilinin uzun boyu, endamı).

Gülşende güller çok hīç birisi ruḫsāruña
Yokdur bir serv-i bülend ḳāmet-i dil-cūyuñ gibi

kāmet-i serv:

1. **ḳāmet-i serv:**
Gazel 3326
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Servi boy. || Servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

Āhum şerār-ı naḫl olup bezm-i 'ışḳ ara
Gördüm nihāl ḳāmet-i serv ü perī-veşi

kāmet-i şimşād:

1. **ḳāmet-i şimşād:**-*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3230
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boyu şimşir ağacı gibi güzel ve düzgün olan.

Arturur cān 'andelībi dem-be-dem feryādını
Añdugınca gül yüziyle ḳāmet-i şimşādını

kāmetüm çeng olalıdan:

1. **ḳāmetüm çeng olalıdan:**--*üm*, --*alı*, --*dan*
Gazel 3014
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
İki büklüm olmak, sıkıntı, keder gibi sebeplerden ötürü hem maddi hem de manevi çöküntü yaşamak, perişan olmak.

Muḥibbī ḳāmetüm çeng olalıdan
Fiġān eyler bu göñlüm zīr ü bamda

kāmına ir-:

1. **kāmına ir-:**--*ı*, --*n*, --*a*, --*miş*, --*di-ı*, -*n*, -*a*, -*miş*
Gazel 3084
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Murada/muradına ermek: İsteğine kavuşmak, dileği gerçekleşmek, arzusu yerine gelmek.

Ben ezel bezminde içmişdüm maḥabbet cāmını
Mest olup 'ışḳ ile cānum irmiş idi kāmına

kamu:

1. **kamu:**
Gazel 3133
Mısra: **4**
Bütün, tüm.

Akup cūlar yüzin sürse dem-ā-dem serv ayagına
Açılsa her ṭaraf güller kamu kuşlar hezār olsa

2. **kāmuñı:**-*ñ*, -*ı*
Gazel 3255
Mısra: **4**
Bütün, hep.

Pādişahlar pādişāhı çün der-i ḥācetdür
Var yüri iy ḫasta göñlüm iste andan kāmuñı

3. **kamusı:**-*sı*
Gazel 3250
Mısra: **4**
1. Bir memleketteki halkın bütünü, amme 2. sıf. Bütün, hep 3. zamir. Herkes.

Mürde idi zinde kıldı cümle ezhārı şabā
Tāze cān buldı kamusı irdi nefḥ-i 'Īsevī

4. **kamu:**
Gazel 3269
Mısra: **4**
1. Bir memleketteki halkın bütünü, amme 2. sıf. Bütün, hep 3. zamir. Herkes.

'Āceb bīmār-ı 'ışḳam baña tīmār
Olup 'āciz kamu şehrüñ ṭabībi

5. **kamu:**
Gazel 3315
Mısra: **2**
1. Bir memleketteki halkın bütünü, amme 2. sıf. Bütün, hep 3. zamir. Herkes.

Ḫudāyā sensin 'ālem pādişāhı
Kamu bay u gedā püşt ü penāhı

6. **kamusı:**-*sı*
Gazel 3351
Mısra: **5**

1. Bir memleketteki halkın bütünü, amme 2. sıf. Bütün, hep 3. zamir. Herkes.

Güzeller kamusı andan cefā vü cevri ögrenmiş
Bu fende var mıdur bilsem aceb hīç anuñ üstādı

7. **kamu:**
Gazel 3499
Mısra: **1**
1. Bir memleketteki halkın bütünü, amme 2. sıf. Bütün, hep 3. zamir. Herkes.

Bu maḫlūḳuñ kamu sensin İlāh'ı
N'ola 'afv eyleseñ cürm ü günāhı

8. **kamusı:**-*sı*
Gazel 3003
Mısra: **10**
Bütün, hep, herkes, halk.

Gelenler senden öñdin kanda gitdi
Ġıdā oldı kamusı mūr u māra

9. **kamu:**
Gazel 3307
Mısra: **6**
Bütün, cümle, baştan başa, bütünüyle, her bir.

Gūş eyler-iseñ ḥālüme iy yār-ı cefā-ḫū
İẓhār idem saña kamu rāz-ı nihānı

10. **kamu:**
Gazel 3093
Mısra: **2**
Bir memleketteki halkın bütünü. || *Herkes.* || *Bütün, hep.*

Kaşı miḥrābına her kim ki imāmet getüre
Kamu ehl-i dil olan aña iḳāmet getüre

11. **kamu:**
Gazel 3114
Mısra: **5**
Bir memleketteki halkın bütünü. || *Herkes.* || *Bütün, hep.*

Gözlerem ḫˇācesi yoluñda kamu cevherini
Ḫarc idüp bakmadı sūdına vü sermāyesine

12. **kamu:**
Gazel 3296
Mısra: **11**
Bütün, hep, tüm.

Kamu 'isyān-ıla olduñ mürekkeb
Bunuñla mı umarsın yüzi akı

13. **kamu:**
Gazel 3029
Mısra: **7**
Bütün, hep, cemî.

Leb-i la'li hevāsından kamu mest oldı bī-diller
Bugün çün mevsim-i güldür ko hüşyār olmasun kimse

14. **kamu:**
Gazel 3138
Mısra: **8**
1. Bir memleketteki halkın bütünü, amme. 2. Bütün, hep. 3. Herkes.

Oḫ diyem ġamzelerüñ sīneme geldükde benüm
Ben niyāz eyledügüm saña kamu nāz gele

15. **kamu:**
Gazel 3245
Mısra: **1**
1. Bir memleketteki halkın bütünü, amme. 2. Bütün, hep. 3. Herkes.

Ḫūblar encüm kamu sen māh-ı tābān ol yüri
Gün gibi fer vir cihāna mihr-i raḫşān ol yüri

kamusı:

1. **kamusı:**
Gazel 3213
Mısra: **4**
Herkes.

Mürde iken zinde itdi cümle ezhārı ṣabā
Tāze cān buldu kamusı irdi nefḫ-i 'İsevī

kan:

1. **kanına:**-*ı, -(n)a*
Gazel 3046
Mısra: **13**
İnsan ve hayvanların damarlarında dolaşan, böylece hücreleri besleyerek hayatın devamını sağlayan, plazma ve yuvarlardan meydana gelen kırmızı sıvı, dem, hûn.

Gözlerüm kanına gel dök iy ṣabā ḫāk-i derin
Resmdür toprak dökerler görseler kan üstine

2. **kānına:**-*ı, -(n)a*
Gazel 3112
Mısra: **4**
İnsan ve hayvanların damarlarında dolaşan, böylece hücreleri besleyerek hayatın devamını sağlayan, plazma ve yuvarlardan meydana gelen kırmızı sıvı, dem, hûn.

Lāle ḫadler ḥasretinden dāġ yakdum ṣol ḳadar
Sīnemi her kim görürse beñzedür gül kānına

3. **kan-ıla:**-*ıla*
Gazel 3313
Mısra: **4**
İnsan ve hayvanların damarlarında dolaşan, böylece hücreleri besleyerek hayatın devamını sağlayan, plazma ve yuvarlardan meydana gelen kırmızı sıvı, dem, hûn.

Şām irişdükde koyup gitdüñ beni iy yüz[i] gün
Ben daḫı itdüm şafaḳ-veş kan-ıla pür dāmeni

4. **kan-ıla:**-*ıla*
Gazel 3314
Mısra: **7**
İnsan ve hayvanların damarlarında dolaşan, böylece hücreleri besleyerek hayatın devamını sağlayan, plazma ve yuvarlardan meydana gelen kırmızı sıvı, dem, hûn.

Gönlümüñ şīşesini kim göre kan-ıla tolu
Mey-i ḥamrā ile pür sana zücāc-ı Ḥalebī

5. **kan-ıla:**-*ıla*
Gazel 3439
Mısra: **14**
İnsan ve hayvanların damarlarında dolaşan, böylece hücreleri besleyerek hayatın devamını sağlayan, plazma ve yuvarlardan meydana gelen kırmızı sıvı, dem, hûn.

Muḥibbī merd olanlar levḥ-i dilde
Yazarlar kan-ıla bu mācerāyı

6. **kan:**
Gazel 3008
Mısra: **6**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.

Ya kaşlaruñla çeşmüñ ġamz okların ataldan
Sīnem delindi yir yir dil kaldı kan içinde

7. **kana:**-*a*
Gazel 3010
Mısra: **6**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.

Seri pāyuña iletdüm iderem ārzū tīġuñ
Kerem kıl vir murādum bakma iy ḫūnī sakın kana

8. **kan:**
Gazel 3060
Mısra: **1**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.

Ġamzeler öldürdi gerçi itdi kan kan üstine
Döndi la'lüñ zinde kıldı virdi cān cān üstine

9. **kanum:**-*um*
Gazel 3086
Mısra: **9**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.

Rāżıyam öldür beni kanum ḥelāl olsun saña
Başumı yirden götür tek bagla anı tirkeşe

10. **kanuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3086
Mısra: **13**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.

Mey yirine göz göre ko kanuñı içsün senüñ
Yine uyarduñ Muḥibbī sen o çeşmi serḫoşa

11. **kan:**
Gazel 3107
Mısra: **2**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.

Bu gönlüm itdi hicrān pāre pāre
Akar bu dīdeden kan pāre pāre

12. **kanum:**-*um*
Gazel 3119
Mısra: **2**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.

Gel iy serv-i ḫırāmānum otur bir dem revān olma
Ölürem boynuña kanum gözümden gel nihān olma

13. **kanumı:**-*um, -ı*
Gazel 3262
Mısra: **3**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.

Kanumı nūş idüben seng-i cefā ile sıduñ
Nūş-ı mey eyleyüben şīşe-i gönlüm şikeni

14. **kanı:**-*ı*
Gazel 3343
Mısra: **1**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.

Ger tīġ-ı cefā ile döke yirlere kanı
Saklama eger 'āşıḳ iseñ sen dilā cānı

15. **kanumı:**-*um, -ı*
Gazel 3429
Mısra: **4**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.

Maḫmūr olalı nāz-ıla bīmār idi çeşmi
Nūş eyleyeli kanumı bir pāre tayandı

16. **kana:**-*a*
Gazel 3479
Mısra: **8**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Lāleler tutmış çemen eṭrāfını görüp didüm
Sīneden yir yir dökilen kana beñzetdüm seni

17. **kanını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3410
Mısra: **12**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Ka‘be-i kūyuñda çün ‘uṣṣāḳı ḳurbān eyledüñ
Eski ‘ādetdür n’ola alnuña sürseñ kanını

18. **kan:**
Gazel 3046
Mısra: **14**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan. Âşığın kanlı gözyaşları.

Gözlerüm kanına gel dök iy ṣabā ḫāk-i derin
Resmdür toprak dökerler görseler kan üstine

19. **kan:**
Gazel 3360
Mısra: **3**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan. Âşığın kanlı gözyaşları.

Tañ degül gülgūn olup yagdursa kan yire seḥāb
Çün şehīd-i ‘ışḳuñuñ yil savurur topragını

20. **kan:**
Gazel 3398
Mısra: **8**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan. Âşığın kanlı gözyaşları.

Hicr elinden dōstum ben şol ḳadar kan agladum
Götürüp ilden ile gör gezdürür ol kan beni

21. **kan:**
Gazel 3164
Mısra: **4**
Plazma ve kan yuvarlarından meydana gelen ve damarların içinde dolaşarak vücut dokularını besleyen kırmızı renkli sıvı.

Gözleri ḫançer çeker hem dem-be-dem bagrum deler
Hīç revā mı var mıdur kim kan ider kan üstine

22. **kanı:**-*ı*
Gazel 3166
Mısra: **2**
Plazma ve kan yuvarlarından meydana gelen ve damarların içinde dolaşarak vücut dokularını besleyen kırmızı renkli sıvı.

Bir gül-i ra‘nā ġamından zār u maḥzūnam yine
Bagrumuñ kanı yiñilmez dīde-pürḫūnam yine

23. **kanıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 3170
Mısra: **3**
Plazma ve kan yuvarlarından meydana gelen ve damarların içinde dolaşarak vücut dokularını besleyen kırmızı renkli sıvı.

Ciger kanıyla bagrum ḫūn eyle
Doludur dīdelerden iki şīşe

24. **kan-ıla:**-*ıla*
Gazel 3136
Mısra: **10**
Kan, divan şiirinde sevgilinin birçok güzellik unsuru kan ile ilgilidir. Gözler, gamze, ve kan dökücülük özelliğine sahiptir. Aşığın ağlayan gözlerine kan oturur ve artık kanlı yaşlar dökmeye başlar.

Ṣafḥa-i ruḫsārum üzre iy Muḥibbī ḥālümi
Kim gören sanur ki taḥrīr eylemişdür kan-ıla

25. **kan-ıla:**-*ıla*
Gazel 3287
Mısra: **1**
Kan, divan şiirinde sevgilinin birçok güzellik unsuru kan ile ilgilidir. Gözler, gamze, ve kan dökücülük özelliğine sahiptir. Aşığın ağlayan gözlerine kan oturur ve artık kanlı yaşlar dökmeye başlar.

Mülemma‘ olsa kan-ıla ‘aceb midür gözüm yaşı
Yār olmış ezeldendür ḫūn-ı ciger ṭāġında deryāsı

26. **kan:**
Gazel 3472
Mısra: **8**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı II Gözyaşı.

Kanına girdüm yire saldum yaşum eytāmını
Korkaram yolum tutar āḫir olur ol kan beni

kan agla-:

1. **kan agla-:**--*sun*
Gazel 3036
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kanlı gözyaşı dökmek II büyük bir üzüntü içinde bulunmak II derinden acı duymak, çok üzülmek.

Bülbül-i cān her gice tā ṣubḥa dek kan aglasun
Gül gibi ḫandān yüri serv-i ḫırāmānsın yine

kan agla:

1. **kan agla:**
Gazel 3173
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Kanlı gözyaşı dökmek. 2. Büyük bir üzüntü içinde olmak.

Derd-ile iy gözüm di kan agla
Her gice şem‘ gibi yan agla

2. **kan agla:**-*du, -m*
Gazel 3398
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kanlı gözyaşı dökmek. II Büyük bir üzüntü içinde bulunmak.

Hicr elinden dōstum ben şol ḳadar kan agladum
Götürüp ilden ile gör gezdürür ol kan beni

kan bahāsı:

1. **kan bahāsı:**
Gazel 3083
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kan fiyatı, kan parası; öldürme ve yaralamalarda suçlunun ödemek zorunda olduğu para veya mal, kefaret II dökülen kanlı gözyaşının, çokça ağlamanın bedeli.

Cānā Muḥibbī lebleriñe teşne olmadan
İḥsān idegör būseñi dut kan bahāsına

kan dök-:

1. **kan dök-:**-*meg, -ile*
Gazel 3400
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kan dökmek, canına kıymak, öldürmek.

Ġamzeñüñ hīç gitmedi kan dökmeg-ile uyḫusı
Kesret-i kandan-durur ġālibā anuñ uyḫusı

2. **kan dök-:**-*me, -de*
Gazel 3290
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölüme yol açmak, cana kıymak.

Olmadı ‘uşşāḳ[ı] ḳatl itdi peşīmān gözlerüñ
Dökmede kan şād gördüm ġamze-i ḳaṣṣābuñı

kan dök:

1. **kan dök:**-*lar, -ı, -er*
Gazel 3424
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölüme yol açmak, cana kıymak.

Ḥadden aşurup ẓulmı döker kanları çeşmüñ
Bir pāre gel ol kāfir-i bed-mestüñe hey di

kan eyle:

1. **kan eyle:**
Gazel 3019
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başkasının kanını dökmek, yaralamak, öldürmek; eziyet etmek, acı çektirmek.

Rāżıyam öldür beni bir görme tek aġyār-ıla
Bu meseldür dōstum kan eyle ḳānūn eyleme

kan eyle-:

1. **kan eyle-:**-*di*
Gazel 3179
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başkasının kanını dökmek, cinayet işlemek.

Tīġ alup mestāne çeşmüñ yine çok kan eyledi
Girdi dil şehrini başdan başa vīrān eyledi

2. **kan eyle-:**-*di*
Gazel 3179
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başkasının kanını dökmek, cinayet işlemek.

Bu Muḥibbī’nüñ günāhını görüp geçmez misin
Kanı luṭf-ıla kerem ol tutalum kan eyledi

3. **kan eyle-:**-*r, -ise*
Gazel 3204
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Öldürmek, kan dökmek.

Öldürmege Muḥib seni mestāne ġamzeler
Ḫançer elinde eyler-ise tañ mı kan daḫı

kan iç-:

1. **kan iç-:**-*-um, --er, --se*
Gazel 3112
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kan içmek. I Çok acı çekmek, ıstırap içinde olmak.

Nūş-ı cān olsun eger kanum içerse leblerüñ
Ger içe bīmār çeşmüñ ire ṣıḥḥat cānına

kan id-:

1. **kan id-:**-*-er, --ken-er, -ken*
Gazel 3065
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kan dökmek, öldürmek.

Şem‘ her şeb kül ider yakup niçe pervāneler
Bunca nā-ḥaḳ kan iderken yana bī-pervā yine

2. **kan id-:**-*er*
Gazel 3164
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaralamak, kanatmak. II Cinayet işlemek, adam öldürmek. II Keder, ızdırap vermek.

Gözleri ḫançer çeker hem dem-be-dem bagrum deler
Hīç revā mı var mıdur kim kan ider kan üstine

kan it:

1. **kan it:**-*meg, -e*
Gazel 3331
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yaralamak, kanatmak II cinayet işlemek, adam öldürmek II keder, ızdırap vermek.

Kimse telḳīn itmesün kan itmege cānāne[y]i
Şem‘[e] ögretmek ne ḥācet yakmaga pervāne[y]i

kan it-:

1. **kan it-:**--*mek*
Gazel 3014
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kan dökmek, öldürmek.

Beni kūyuñda görseñ öldürürsin
Ki kan itmek revā mıdur Ḥarem’de

2. **kan it-:**-*meg, -e*
Gazel 3183
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başkasının kanını dökmek, cinayet işlemek.

Ġamzeler kan itmege ḳaṣd-ı dil ü cān eyledi
Soñra geldi ġam göñül şehrini vīrān eyledi

3. **kan it-:**-*mek*
Gazel 3263
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaralamak, kanatmak II cinayet işlemek, adam öldürmek II keder, ızdırap vermek.

Ḥarāmī gözleri kan itmek ister
Müje tīrīne kılmış kaşların yay

4. **kan it-:**
Gazel 3060
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kan dökmek: Kan etmek, kanlar içinde bırakmak; başkasının kanını dökmek, cinayet işlemek.

Ġamzeler öldürdi gerçi itdi kan kan üstine
Döndi la‘lüñ zinde kıldı virdi cān cān üstine

kan ol:

1. **kan ol:**-*ma, -dı*
Gazel 3318
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Öldürülmek.

Gāhī cefā gāhī sitem gāhī belā geh derd ü ġam
Eksük degül miḥnet elem sanmañ bu dil kan olmadı

kan ol-:

1. **kan ol-:**--*ur*
Gazel 3074
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Kavga ve kargaşa meydana gelmesi. 2. Kan dökülmek.

Meclis-i meydür lebinden būse itme iltimās
Kan olur uyma sakın ol nergis-i serḫōşına

2. **kan ol-:**--*ma, --y, --a*
Gazel 3057
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kan olmak, kan gibi olmak.

Dem mi vardur ki Muḥibbī hicr içinde aglayup
Kaynayup ḫūn-ı ciger bu göz yaşı kan olmaya

3. **kan ol-:**--*a*
Gazel 3136
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kan olmak, kana bulanmak.

Niçe bir kan ola göñlüm ḥasret-i cānān-ıla
Ya niçe bir geçe ‘ömrüm āh-ıla efġān-ıla

kan yalaş:

1. **kan yalaş:**-*ma, -y, -ınca*
Gazel 3396
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eski bir geleneğe göre, kardeş olabilmek için iki kimsenin birbirinin birer damla kanını yalaması, kan kardeşi olmak (Tanyeri, 161).

Ġamzeñ okları eyā meh-rū irişdi sīneye
Kan yalaşmayınca benümle karındaş olmadı

kan yaş:

1. **kan yaş:**-*ıla*
Gazel 3220
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı gözyaşı. II Kan ağlamak.

Ġam-ḫānelerinde dil ü cān aglayukaldı
Kan yaş-ıla bu mülk-i cihān ġarḳ olayazdı

kan yud-:

1. **kan yud-:**--*ar, --sa*
Gazel 3039
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acıya ve eziyete dayanmak, tahammül etmek; bir sebeple çok acı ve eziyet çekmek.

Bu Muḥibbī ḫasta-dil ger kan yudarsa tañ mıdur
Zīra kimse görmedi resm-i vefā dildārda

kan yud:

1. **kan yud:**-*ar*, -*sa*
Gazel 3394
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
I. Kan yutmak II Şarap içmek III. Büyük bir acı ve üzüntü içinde bulunmak.

Yiridür ʻāşıḳlaruñ ger kan yudarsa lāle-veş
Tek cihān içinde ol sen şād u ḫandān gül gibi

kan yut-:

1. **kan yut-:**--*ma*, --*y*, --*a*
Gazel 3146
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pek çok sıkıntı, azap, ızdırap çekmek.

Niçe kan yutmaya dil göz göre karşumda benüm
Ḳadeḥ agzından öpe kuça kemer döne döne

kana boya-:

1. **kana boya-:**--*a*, --*du*, --*m*
Gazel 3033
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kan içinde bırakmak, kanla doldurmak.

Ġamzeñ okını sīnede ben kana boyadum
Her ne ki geçe ḫāṭıruña sen de var eyle

kana dön-:

1. **kana dön-:**--*a*, --*di*
Gazel 3018
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kan içinde kanmak.

Hicrüñ-ile şehā döndi yürek kana esirge
Derd-ile anı eyledüñ āvāre esirge

kana gir:

1. **kana gir:**-*a*, -*e*
Gazel 3030
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birini öldürmek ya da öldürtmek.

Seni sevdümse iy meh-rū ne suç itdüm ki öldürdüñ
Revā mı pādişāh olan gire nā-ḥaḳ yire kana

2. **kana gir:**-*a*, -*ür*
Gazel 3488
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Öldürmek, birinin kanını dökmek, elini kana bulamak.

İy Muḥibbī leblerinden korkaram em sormaga
Cāna ḳaṣd idüp girür ol demde kana gözleri

kana susa-:

1. **kana susa-:**--*um*, --*uz*, --*a*, --*dı*
Gazel 3111
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Öldürme hırsı duymak.

Yine ḳaṣd eyledi bu ġamze görüñ cānumuza
Ḫançerüñ susadı içemege gelür kanumuza

kanā‘at:

1. **ḳanā‘at:**
Gazel 3169
Mısra: **7**
1. Elindekinden hoşnut olup fazlasını istememe, kısmetine, kendisine verilene râzı olma. 2. Az şeyle yetinme, iktisatlı davranma.

Fāriġ ol eyle ḳanā‘at gūşesini iḫtiyār
ʻĀlem içre her denīden iy göñül nān isteme

2. **ḳanā‘at:**
Gazel 3202
Mısra: **4**
1. Elindekinden hoşnut olup fazlasını istememe, kısmetine, kendisine verilene râzı olma. 2. Az şeyle yetinme, iktisatlı davranma.

Cīfe-i dünyāya aldanma meges gibi göñül
Menzil eylegil ḳanā‘at Ḳāf’ını ʻAnḳā gibi

3. **ḳanā‘at:**
Gazel 3440
Mısra: **8**
1. Elindekinden hoşnut olup fazlasını istememe, kısmetine, kendisine verilene râzı olma. 2. Az şeyle yetinme, iktisatlı davranma.

Leẕẕet-i dünyāya aldanma meges gibi göñül
Ḳaṣduñ olursa ḳanā‘at Ḳāf’ı ger ʻAnḳā gibi

4. **ḳanā‘atüñ:**-*üñ*
Gazel 3244
Mısra: **12**
1. Elindekinden hoşnut olup fazlasını istememe, kısmetine, kendisine verilene râzı olma. 2. Az şeyle yetinme, iktisatlı davranma.

Zerden serīre bakmaya ide Muḥibbī ʻār
Her kim ḳanā‘atüñ bister ide būriyāsını

kanā‘at eyle-:

1. **ḳanā‘at eyle-:**-*y*, -*e*
Gazel 3244
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yetinmek, kafi bulmak.

Her kim ki ḳanā‘at eyleye bir loḳma ḫırḳaya
Bakmaz o şeh de aṭlasa virmez palāsını

kanā‘at eyle:

1. **ḳanā‘at eyle:**-*i*
   Gazel 3338
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Yetinmek.

Sakın mülevves olma meges gibi cīfeden
‘Anḳā-ṣıfat Ḳāf-ıla eyle ḳanā‘ati

kanā‘at gūşesi:

1. **ḳanā‘at gūşesi:**-*si, -n*
   Gazel 3218
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Kanaat köşesi. II Kanaat etmek, elindekiyle yetinip fazlasını istememek, kısmetine razı olmak.

Ḳanā‘at gūşesin iy dil yüri var āşiyān eyle
İşidüp göndere şeh-per saña tā Ḳāf’uñ ‘Anḳāsı

kanā‘at it:

1. **ḳanā‘at it:**-*me, -y, -üp*
   Gazel 3357
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Yetinmek.

Muḥibbī her nefes ṣad-bār yüzüñe ger naẕar kılsa
Ḳanā‘at itmeyüp ister göre bir daḫı dīẕārı

ḳanā‘at it-:

1. **ḳanā‘at it-:**-*me, -se*
   Gazel 3278
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Yetinmek, kâfi bulmak.

İtmese kişi ḳanā‘at bulımaz devlete yol
Ol eger görmeye bir nā-ḫoş ile ḫoşı

kanber:

1. **ḳanber:**
   Gazel 3256
   Mısra: **6**
   Hazret-i Ali'nin kölesi.

Sen ‘Alī gibi kaçan kim Düldül’e olursañ revān
Yüriyeyim ben anuñ öñinde [gör] Ḳanber gibi

kanberī ol-:

1. **ḳanberī ol-:**-*up*
   Gazel 3126
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   (sevgilinin)Kölesi olmak. (Ḳanberī: Hazret-i Ali'nin kölesi. II âşık.).

Atı öñince yüriyeyim Ḳanberī olup
Binse Muḥibbī nāz-ıla ol şāh-ı düldüle

kand:

1. **ḳandı:**-*ı*
   Gazel 3416
   Mısra: **6**
   Ar. Şeker; şeker kamışının donmuş usaresi.

Erisün su olup bagrı zebāna bulmasun ḳudret
Şeker güftāruña her kim şehā teşbīh ide ḳandı

2. **ḳanda:**-*a*
   Gazel 3015
   Mısra: **8**
   Şeker, şeker kamışı usâresi.

Lebüñe ḳandı nisbet eylemişler
İşitdüm beñzemez didüm o ḳanda

3. **ḳandı:**-*ı*
   Gazel 3015
   Mısra: **7**
   Şeker, şeker kamışı usâresi.

Lebüñe ḳandı nisbet eylemişler
İşitdüm beñzemez didüm o ḳanda

ḳand ü nebāt:

1. **ḳand ü nebāt:**
   Gazel 3426
   Mısra: **14**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Şeker ve (şekerin elde edildiği) bitki.

Şīrīn lebüñüñ ẕikrini tekrār Muḥibbī
Kıldugı içün ḳand ü nebāt oldı kelāmı

kanda:

1. **kanda:**
   Gazel 3148
   Mısra: **9**
   Nerede, nereye?.

İy Muḥibbī kanda gitsem iki cūdur gözyaşı
Kalmadı şimden girü ḥācet türābuñ aynına

2. **kanda:**
   Gazel 3461
   Mısra: **10**
   Nerede ? , nereye ?.

Kanı İskender Ferīdūn Ḫusrev ü Dārā vü Cem
Kanda gitdi Zāl u Rüstem Gīv-ile Bījen gibi

3. **kanda:**
Gazel 3015
Mısra: **4**
1. Nerede. 2. Kan içinde.

Kanı luṭf u kerem ya kanı iḥsān
İki elüm bulındı dut ki kanda

4. **kanda:**
Gazel 3155
Mısra: **4**
Nerede, nereye.

Bülbül-i cān iremez gülşen-i şādīye velī
Kanda kim ḫār-ı ġam olsa yapışur dāmenüme

5. **kanda:**
Gazel 3194
Mısra: **2**
Nerede, nereye.

Arasalar bu cihān içinde yokdur sen gibi
Kanda baksañ uş bu ‘ālem toptoludur ben gibi

6. **kanda:**
Gazel 3223
Mısra: **8**
Nerede, nereye.

Öldürürseñ gel beni öldür kapuñdan sürme tek
Kanda varsun senden artuk yok-durur yalvarası

7. **kanda:**
Gazel 3024
Mısra: **4**
"Nerede" soru zamiri.

İḫtiyār elden gider görsem ruḫ-ı zībāsını
Kanda kaldı ruḫları üzre ser-i zülfin çöze

8. **kanda:**
Gazel 3049
Mısra: **6**
"Nerede" soru zamiri.

Dehānuñ var mı yok mı ḫurde-bīnā
Görinmez niçe diyeler ya kanda

9. **kanda:**
Gazel 3105
Mısra: **4**
"Nerede" soru zamiri.

Eşk-i çeşüm bu ‘acebdür ki ciger güşem iken
Kanda görse yapışur kanlu gibi dāmānuma

10. **kanda:**
Gazel 3424
Mısra: **4**
"Nerede" soru zamiri.

Şīrīn lebüñe beñzemese zerrece iy dōst
Bu ḥürmet ü bu ḳadri şeker kanda bulaydı

11. **kanda:**
Gazel 3300
Mısra: **4**
Nerede, nereye.

Aradum bir yir ki pinhān olayım
Kanda ki vardum bile buldum ġamı

12. **kandadur:**-*dur*
Gazel 3496
Mısra: **2**
"Nerede" anlamında soru zamiri.

Olalı ṭab‘um zemīn ü āsümānuñ yügrügi
Söz demidür kandadur gelsün cihānuñ yügrügi

kanda gitdi:

1. **kanda gitdi:**--*di*
Gazel 3003
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nereye gitti.

Gelenler senden öñdin kanda gitdi
Ġıdā oldı kamusı mūr u māra

kanda ise:

1. **kanda ise:**
Gazel 3078
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Neredeyse.

Ġamzeñ okı cā itdügi bu cānum içinde
Yazılur elif kanda ise cān arasında

kanda var:

1. **kanda var:**
Gazel 3299
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nerede var.

Geçdi ḳāmetden mü‘ezzin gördi ḳadd ü ḳāmetüñ
Didi ḳāmet kanda var bu ḳadd-i dil-cūyuñ gibi

kandan:

1. **kandan:**
Gazel 3040
Mısra: **9**
1- Neden, nereden. 2- Vücuttaki hayati sıvı.

İy Muḥibbī saña kandan mübtelā olmak aña
Ẕerre hem-ser ola mı mihr-i cihān-ārā-y-ıla

kandasa:

1. **kandasa:**
Gazel 3152
Mısra: **14**
Nerede ise, nerede olursa olsun, nerede olsa.

Rūz-ı maḥşerde diyem Mecnūn'a derd ü ġuṣṣamı
Her kişi derd-i dilin dir kandasa yoldaşına

kand-ı nisār id:

1. **ḳand-ı nisār id:**-*ı-ı, -er*
Gazel 3325
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şeker saçmak (Aşığın/Muhibbi'nin tûtî gibi sözler sarfettiği, sevgili karşında tatlı dil döktüğü ifade edilmiştir).

Gülşende Muḥīb bir ġazel-i ābdār okur
Ṭūṭī-ṭab‘ sanki ider ḳand-ı nisārı

kandīl:

1. **ḳandīlin:**-*i, -n*
Gazel 3260
Mısra: **3**
Sıvı halindeki yağa batırılmış bir fitilin yanması suretiyle ışık veren aydınlatma aracı, çerağ.

Uyardum ‘ışḳ ḳandīlin aña bu dil fitīl itdüm
Gözüm yaşıyla gönderdüm bile bu bagrumuñ yagı

2. **ḳandīlini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3236
Mısra: **5**
Sıvı hâlindeki yağa batırılmış bir fitilin yanması sûretiyle ışık veren aydınlatma âleti. II Gönül ateşi.

Āhumuñ zencīrine asup göñül ḳandīlini
Rūşen olsun diyü yakdı anda bagrum yagını

kandīl-i çarḫ:

1. **ḳandīl-i çarḫ:**
Gazel 3079
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya kandili. || Felek kandili.

Yanmaz idi dōstlar her gice bu ḳandīl-i çarḫ
Bu Muḥibbī sūz-ı dilden āh-ı şebgīr itmese

kandīl-i zerrīn:

1. **ḳandīl-i zerrīn:**--*i*
Gazel 3084
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Altından (yapılmış olan) kandil(ışık veren aydınlatma âleti).

Asmadın ḳandīl-i zerrīni felekler bāmına
Ḫil‘at-i sebzi agaçlar almadan endāmına

kandur:

1. **kandur:**
Gazel 3274
Mısra: **10**
1. İçme isteğini tamâmen karşılayacak kadar içirmek, doya doya içirip susuzluğunu gidermek. 2. Arzusunu yeterince karşılayıp tatmin etmek, yeterince haz vererek doyurmak.

Muḥibbī nār-ı ġamdan teşne-dildür
Anı kandur mey-i la‘lüñle sāḳī

kanı:

1. **kanı:**
Gazel 3179
Mısra: **10**
Hani, nerede?.

Bu Muḥibbī'nüñ günāhını görüp geçmez misin
Kanı luṭf-ıla kerem ol tutalum kan eyledi

2. **kanı:**
Gazel 3180
Mısra: **1**
Hani, nerede?.

Kanı ol dem kim baña deyr-i muġān me'vā idi
Gözde ḫāṭırda hemān ol muġbeçe tersā idi

3. **kanı:**
Gazel 3461
Mısra: **9**
Hani, nerede?.

Kanı İskender Ferīdūn Ḫusrev ü Dārā vü Cem
Kanda gitdi Zāl u Rüstem Gīv-ile Bījen gibi

4. **kanı:**
Gazel 3015
Mısra: **3**
"hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.

Kanı luṭf u kerem ya kanı iḥsān
İki elüm bulındı dut ki kanda

5. **kanı:**
Gazel 3015
Mısra: **3**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.

Kanı luṭf u kerem ya kanı iḥsān
İki elüm bulındı dut ki kanda

6. **kanı:**
Gazel 3272
Mısra: **8**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.

Dimiş idüñ ki seni vaṣlum ile şād ideyim
Ne tīz unıtduñ eyā dōst ol ‘ahd kanı

7. **kanı:**
Gazel 3386
Mısra: **1**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.

Kanı ol dem kim benüm bir zülf-i şāmum var-ıdı
Bir elümde ġabġab u bir elde cāmum var-ıdı

kanı dökil-:

1. **kanı dökil-:***-sün*
Gazel 3206
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ölmek.

Dökilsün kanı nā-ḥaḳ yire ḥaḳdur
O kim dil sen gözi cellāda virdi

kāni‘ ol:

1. **ḳāni‘ ol:***-ma, -dı*
Gazel 3297
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanaat etmek, yeterli bulmak.

Ḳāni‘ olmadı Muḥibbī bir göz-ile dilberi
Dāġlardan görmek içün dīde peydā eyledi

kāni‘ ol-:

1. **ḳāni‘ ol-:***--a*
Gazel 3095
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanaat etmek, yetinmek, yeter bulmak. II Tam bir kanaat sâhibi olmak, inanmak.

Her kim ki şāh olupdur sanmañ ḥużūr ider ol
Dervīş ki ola ḳāni‘ ‘ömri geçer ṣafāda

kanına gir:

1. **kanına gir:***-ı, -n, -a, -dü, -m*
Gazel 3472
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Birini) Öldürmek veya öldürtmek, ölümüne sebep olmak II Felâkete düşmesine veya ziyan olmasına yol açmak, kandırmak.

Kanına girdüm yire saldum yaşum eytāmını
Korkaram yolum tutar āḫir olur ol kan beni

kanına gir-:

1. **kanına gir-:***-ı, -n, -a, -me*
Gazel 3153
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Birini öldürmek veya öldürtmek. 2. Felâkete düşmesine veya ziyan olmasına yol açmak, kandırmak.

Gözleri ḫançerler almış ġamzelerden yanına
Gel beni öldür hemān tek girme kimse kanına

kankı:

1. **kankı:**
Gazel 3211
Mısra: **2**
Hangi.

İy melek-ḫaṣlet ü iy nūr-ı Ḫudā v’iy Ḳureşi
Kankı kāfirdür ola sevmeye sen ḫūrī-veşi

2. **kankı:**
Gazel 3240
Mısra: **14**
Hangi.

Biñ benüm gibi kapusında anuñ bendesi var
Kankı bī-dīndür aña beñzede bir pādişehi

3. **kankı:**
Gazel 3358
Mısra: **5**
Hangi.

Cefādan kankı ‘āşıḳ kim vefāyı yig bilür ister
Dilegüm budur ‘ālemde añılmasun anuñ adı

4. **kankı:**
Gazel 3482
Mısra: **9**
Hangi, soru zamiri.

İy Muḥibbī kankı dilde yok maḥabbetden eser
Cān gözini açmaya ol çeşm-i nā-bīnā gibi

kanlu:

1. **kanlu:**
Gazel 3105
Mısra: **4**
Aralarında kan dâvâsı bulunanlardan her biri.|| Katil.

Eşk-i çeşüm bu ‘acebdür ki ciger gūşem iken
Kanda görse yapışur kanlu gibi dāmānuma

2. **kanlu:**
Gazel 3397
Mısra: **4**
İçinde veya üstünde kan bulunan.

Ġamzesi tīri-y-ile bu cān u dil mecrūḥdur
Çıkmayısar sīneden ölince kanlu demreni

3. **kanlu:**
Gazel 3408
Mısra: **8**
İçinde veya üstünde kan bulunan.

Sīnemde gören şāh-ı ġamı ḫayme sanurlar
Bu gözlerümüñ yaşı ile kanlu ḥabābı

kanlu kefen:

1. **kanlu kefen:**--*üm, --le*
Gazel 3106
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı kefen. II Aşığın bağrındaki yaralardan dolayı kana bulanmış gömleği.

Sīnem görinür gül gibi pür dāġ-ı tenümle
Döndi yüregüm lāleye kanlu kefenümle

kanlu su:

1. **kanlu su:**-*dur*
Gazel 3445
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı su. II kanlı gözyaşı.

Kūyına varmaga yāruñ göz yaşı virmez geçid
Kanlu sudur bir gün alur korkaram ol su seni

kanlu yaş:

1. **kanlu yaş:**--*ı*
Gazel 3096
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kan dolu gözyaşı; kederden, üzüntüden çok fazla ağlama.

Dūr olalıdan tapuñdan Mışr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳıçün
Gözlerümüñ kanlu yaşı döndi Nīl ırmagına

2. **kanlu yaş:**--*um*
Gazel 3105
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı gözyaşı. Klasik edebiyatta aşık, aşkın verdiği üzüntü ve kederle kanlı gözyaşı döker; beyitte de bu durumdan söz edilmiştir.

Cāme-i fānūsdur sīnem dil-i sūzānuma
Kanlu yaşum ḫil‘at olmışdur ten-i ‘üryānuma

3. **kanlu yaş:**--*um, --ı*
Gazel 3138
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı gözyaşı. Klasik edebiyatta aşık, aşkın verdiği üzüntü ve kederle kanlı gözyaşı döker; beyitte de bu durumdan söz edilmiştir.

Kanlu yaşumı görüp kaçma iñende güzelüm
Niçe bir cevr ü cefālar kılasın vāz gele

4. **kanlu yaş:**-*um*
Gazel 3413
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı gözyaşı. Klasik edebiyatta aşık, aşkın verdiği üzüntü ve kederle kanlı gözyaşı döker; beyitte de bu durumdan söz edilmiştir.

Baḥr-ı ‘ışḳ içre bulup neşv ü nemā kanlu yaşum
Ḳa‘r-ı deryādaki san niçe mercān büyüdi

5. **kanlu yaş:**-*um*
Gazel 3457
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı gözyaşı. Klasik edebiyatta aşık, aşkın verdiği üzüntü ve kederle kanlı gözyaşı döker; beyitte de bu durumdan söz edilmiştir.

Kanlu yaşum olaldan egnümde ḫil‘at-i zer
Jūlīde-mū başumda baña otaga düşdi

6. **kanlu yaş:**
Gazel 3396
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı gözyaşı; kederden, üzüntüden çok fazla ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması II âşığın gözyaşları.

Bu Muḥibbī hicr elinden dökmeyince kanlu yaş
Bu cihān mülkinde anuñ sırrı hīç fāş olmadı

7. **kanlu yaş:**-*um*
Gazel 3157
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı gözyaşı, kan dolu gözyaşı. II Çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.

Eflāke çıkar her gice āhum benüm iy dōst
Bu kanlu yaşum daḫı irer taḫt-ı serāya

8. **kanlu yaş:**-*ı*
Gazel 3162
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok fazla ağlama sonunda akıtılan ıztırap dolu göz yaşı.

Dūr olalı tapuñdan Mışr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳıçün
Gözlerümüñ kanlu yaşı döndi Nīl ırmagına

9. **kanlu yaş:**-*ı*
Gazel 3211
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı gözyaşı, kan dolu gözyaşı. II Çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.

Bu Muḥibbī gice gündüz yüzini ḫāke sürer
Şefḳati senden umar dökilüben kanlu yaşı

10. **kanlu yaş:**-*um, -a*
Gazel 3378
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı gözyaşı, kan dolu gözyaşı II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.

Hicrüñde şehā şol ḳadar āh eyledüm iy dōst
Kanlu yaşuma zevraḳ-ı dil ġarḳ ola düşdi

kanlu yaş ak-:

1. **kanlu yaş ak-:**-*mag, -ıla*
Gazel 3241
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözden kanlı yaş akmak. II Çok ağlamaktan gözleri kızarmak.

Akmag-ıla iki ‘aynumdan benüm bu kanlu yaş
Cūş ider āh eyldükçe her ṭaraf deryā gibi

kanlu yaş akıt-:

1. **kanlu yaş akıt-:**-*ı, -n-ı, -n, -dı*
Gazel 3158
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözden kanlı yaş akmak. II Çok ağlamaktan gözleri kızarmak.

Çeşmüm akıtdı kanlu yaşın itdi rāz fāş
Rüsvā-yı ‘ālem oldı o bu mācerā-y-ıla

kanumı iç-:

1. **kanumı iç-:**-*um, -ı, -meg, -e*
Gazel 3466
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kanını içmek: öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.

Kanumı içmege geldükçe benüm ġamze-i dōst
Bu Muḥibbī dir aña cān-ıla ṣıḥḥā ‘āfī

kānūn:

1. **ḳānūn:**
Gazel 3319
Mısra: **4**
Ar. Sözlü veya yazılı kural. II Töre, gelenek.

Kapuña varsam nigārā tuḫfe iltem cān u dil
Böyledür ḳānūn ulular desti öpülmez tehī

2. **ḳānūn’a:**-*a*
Gazel 3302
Mısra: **7**
İbn Sina'nın tıpla ilgili ünlü yapıtı: El-Kanun fi't-tıb.

Ṭabībā kıl naẓar Ḳānūn’a tāze
Bulasın tā ki derdüme devāyı

kānūn eyle-:

1. **ḳānūn eyle-:**-*-me*
Gazel 3019
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sürekli hale getirmek, değişmez kural yapmak.

Rāżıyam öldür beni bir görme tek aġyār-ıla
Bu meseldür dōstum kan eyle ḳānūn eyleme

kānūn eyle:

1. **ḳānūn eyle:**-*y, -üp*
Gazel 3500
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sürekli hale getirmek, değişmez kural yapmak.

İy cefā-ḫū dehr gibi cevri ḳānūn eyleyüp
Mübtelā-yı hicr idüp derdüñle yār itdüñ beni

kānūn-ı ġam:

1. **ḳānūn-ı ġam:**-*-da*
Gazel 3126
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam kanunu.

Ḳānūn-ı ġamda nāleme dem-sāz olur benüm
Muṭrīb terāne başlasa āheng-i sünbüle

kaplan-:

1. **kaplanıdur:**-*-ı, --dur*
Gazel 3140
Mısra: **12**
(Bir şeyin yüzü) Başka bir madde ile örtülmek.

Sīneye şol deñlü yakdı bu Muḥibbī dāġlar
Dir gören kūh-ı belā kaplanıdur bu dāġ-ıla

kapu:

1. **kapuya:**-*y, -a*
Gazel 3047
Mısra: **9**
Kapı eşiği, huzur.

Bir ḳadem gelmez Muḥibbī kapuya ol seng-dil
İşigine başuñı dögseñ hezārān taş-ıla

2. **kapusında:**-*(s)ı, -(n)da*
Gazel 3289
Mısra: **12**
(padişah/sevgili) kapısı ǁ makam, huzur.

Tāc-ı Keyḫusrev ile mülk-i Ferīduñ dilemez
Bu Muḥibbī kapusında ola cārūb-keşi

3. **kapusı:**-*(s)ı*
Gazel 3248
Mısra: **5**
Kapı ll sevgilinin huzuru, eşiği.

Ol dil ṭabībi kapusı dārü'ş-şifā ola
Lāyıḳ mıdur gözlemeye mübtelāsını

4. **kapuñdan:**-*ñ, -dan*
Gazel 3246
Mısra: **8**
Kapı || Sevgilinin eşiği, huzuru.

El irse ḫāk-i pāyuña gözüme tūtiyā itsem
Murādum iki 'ālemde kapuñdan olmayam dūrı

5. **kapuñda:**-*ñ, -da*
Gazel 3015
Mısra: **2**
Kapı II sevgili kapısı; makam, huzur.

Budur fikrüm benüm olınca zinde
Olam kapuñda boynı baglu bende

6. **kapumda:**-*m, -da*
Gazel 3127
Mısra: **10**
Kapı, eşik // Makam, huzur.

İki 'ālemde Muḥibbī baña bu devlet yiter
Yār bir gün yañılup kapumda bendemdür dise

7. **kapuñdan:**-*ñ, -dan*
Gazel 3156
Mısra: **5**
Kapı, eşik // Makam, huzur.

Ḳaṣdı bu ki kapuñdan ıra bini raḳīb
Gūş itme sözin uymagıl ol yüzi karaya

8. **kapusında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 3240
Mısra: **13**
Belli bir maksatla belli bir şey elde etmek için başvurulan, bağlanılan yer // Makam, huzur, eşik.

Biñ benüm gibi kapusında anuñ bendesi var
Kankı bī-dīndür aña beñzede bir pādişehi

9. **kapusı:**-*sı*
Gazel 3409
Mısra: **1**
Eşik, huzur, makam.

Her kaçan 'āşıḳa fetḥ ola maḥabbet kapusı
Niçe yirden açıla üstine miḥnet kapusı

10. **kapuda:**-*da*
Gazel 3191
Mısra: **12**
Bir yere girilip çıkılırken içinden geçilen yer.

Komañ ṣūfīyi rindān ṣoḥbetine
Kapuda baglañ ancak ol ḥimārı

11. **kapusında:**-*(s)ı, -(n)da*
Gazel 3193
Mısra: **5**
Eşik, kapı, makam, huzur.

Kul oldum devlete irdüm kapusında şeh-i 'ışḳuñ
Elümde cām-ı İskender başumda tāc-ı sulṭānī

12. **kapusında:**-*(s)ı, -(n)da*
Gazel 3304
Mısra: **7**
Eşik, kapı, makam, huzur.

Kapusında niçe yıldur ḫastayam āh eylerem
Dimedi bir kez bu dil dil-ḫaste bīmārum gibi

13. **kapusına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 3075
Mısra: **12**
Huzur, eşik, makam.

Merve ḥaḳḳıyçun Ṣafā'dan cān ḳurbān eyleye
Ger irişürse Muḥibbī Ka'be'[nüñ] kapusına

14. **kapuñdan:**-*ñ, -dan*
Gazel 3391
Mısra: **7**
"Kapı" || Makam, huzur.

Ben dir-idüm ki kapuñdan meger ölem ırılam
Baña bu çarḫ-ı felek eyledi ġaddārlıgı

15. **kapuñdan:**-*ñ, -dan*
Gazel 3494
Mısra: **10**
"Kapı" || Makam, huzur.

Bu cihān içre Muḥibbī kıldı kūyuñ iḫtiyār
Bir kapu yokdur kapuñdan özge anuñ varası

16. **kapuña:**-*(ñ)a*
Gazel 3319
Mısra: **3**
"Kapı" || Huzur, makam.

Kapuña varsam nigārā tuḥfe iltem cān u dil
Böyledür ḳānūn ulular desti öpülmez tehī

17. **kapuñda:**-*ñ, -da*
Gazel 3345
Mısra: **9**
"Kapı" || Huzur, makam.

Sen pādişāh-ı ḥüsn kapuñda kullaruñ
Çokdur içinde yokdur eñ ednā benüm gibi

18. **kapuñda:**-*ñ, -da*
Gazel 3359
Mısra: **6**
"Kapı" || Huzur, makam.

Dōstum nāz uyḫusından daḫı bī-dār olmaduñ
Şöyle ẓann itme kapuñda nāle feryād olmadı

19. **kapuña:**-*(ñ)a*
Gazel 3365
Mısra: **7**
"Kapı" || Huzur, makam.

Kapuña geldi meger şey-lillāh pīr-i felek
Ay u günden eline almış dutupdur nān iki

20. **kapuña:**-*(ñ)a*
Gazel 3390
Mısra: **10**
"Kapı" || Huzur, makam.

Nātüvān oldı Muḥibbī ġamuñı çekmeg-ile
Yüz süriyü kapuña vardı yüzi yirde kodı

21. **kapuña:**-*(ñ)a*
Gazel 3408
Mısra: **9**
"Kapı" || Huzur, makam.

Redd eyleme cānā kapuña gelse Muḥibbī
Tuḥfe getürür çeşmi iki şīşe gülābı

22. **kapusı:**-*(s)ı*
Gazel 3409
Mısra: **2**
"Kapı" || Huzur, makam.

Her kaçan ‘āşıḳa fetḥ ola maḥabbet kapusı
Niçe yirden açıla üstine miḥnet kapusı

23. **kapusı:**-*(s)ı*
Gazel 3409
Mısra: **4**
"Kapı" || Huzur, makam.

Sīneye gelse müjeñ tīri eyā kaşı kemān
Anı ‘ışḳ ehli bilür cānına rāḥat kapusı

24. **kapusı:**-*(s)ı*
Gazel 3409
Mısra: **8**
"Kapı" || Huzur, makam.

Ol ṭabīb-i dil ölürsem de baña virmez cevāb
Bagludur ben ḫastaya beñzer ki şıḥḥat kapusı

25. **kapuñda:**-*ñ, -da*
Gazel 3437
Mısra: **7**
"Kapı" || Huzur, makam.

Gedāñ olsam yiter ‘izzet kapuñda
Gerekmez dehrüñ olam pādişāhı

26. **kapuñda:**-*ñ, -da*
Gazel 3446
Mısra: **2**
"Kapı" || Huzur, makam.

Serīr-i mülk-i ḥüsn üzre seni ol ki emīr itdi
Beni zencīr-i ‘ışḳuñla kapuñda bir esīr itdi

27. **kapuñda:**-*ñ, -da*
Gazel 3459
Mısra: **5**
"Kapı" || Huzur, makam.

N’ola sulṭān-ı ‘alemsin kapuñda dāda dād eyle
Sorılmaz mı ‘aceb āḫir n’içün tutmayasın gūşı

28. **kapusı:**-*(s)ı*
Gazel 3464
Mısra: **2**
"Kapı" || Huzur, makam.

Ḫāne-i dilde ezel ‘ışḳuñ uran bünyādını
Kapusı üzre ḫarāb-ābād yazmış adını

29. **kapu:**
Gazel 3494
Mısra: **10**
"Kapı" || Huzur, makam.

Bu cihān içre Muḥibbī kıldı kūyuñ iḫtiyār
Bir kapu yokdur kapuñdan özge anuñ varası

30. **kapuñda:**--*ñ, --da*
Gazel 3171
Mısra: **1**
Makam, huzur .|| Sevgilinin eşiği.

Kullar kapuñda çok sen pādişāh
Merḥamet senden umarlar pür günāh

31. **kapuña:**-*ñ, -a*
Gazel 3203
Mısra: **8**
Bir yere girilip çıkılırken içinden geçilen yer. II Sevgilinin eşiği, huzuru.

Yüzüñ göster odur ḫüsnüñ zekātı
Kapuña bu gedā iḥsāna geldi

32. **kapuñdan:**-*ñ, -dan*
Gazel 3293
Mısra: **3**
Kapı, eşik, makam, mahal. II Sevgilinin kapısı, eşiği.

Raḳībüñ sözine uyup kapuñdan beni redd itdüñ
Benüm ḫaḳḳumda gūş itmek revā mı ḳavl-i bed-gūyı

33. **kapuñda:**-*ñ, -da*
Gazel 3181
Mısra: **4**
"Kapı", makam, huzur || Sevgilinin kapısı, huzuru.

Egerçi dil ṭabībisin veli bī-raḥmsın ġāyet
Kapuñda ḫastayam yıllar gözetmezsin o bīmārı

34. **kapumda:**-*m, -da*
Gazel 3215
Mısra: **9**
1. Bir yere girilip çıkılırken içinden geçilen yer. 2. Makam, huzur.

Didi kapumda biñ var ola mübtelālarum
Didüm ki yok Muḥibbī gibi bir belā-keşi

35. **kapuñ:**-*ñ*
Gazel 3246
Mısra: **4**
Kapı II makam, huzur.

Mekānuñ ‘ālem-i ‘ulyā turaguñ cennet-i me‘vā
Kapuñ derbānıdur Rıḍvān olup çāker saña ḥūrī

kapudan sür-:

1. **kapudan sür-:**-*dan, -se*
Gazel 3197
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kapıdan çevirmek. Geri döndürmek, kabul etmemek.

Çıḳ diyü eger sürse Muḥibbī'yi kapudan
İtüm didügi yiter aña gözlemez ‘ārı

kapuña gel-:

1. **kapuña gel-:**-*-(u)ñ, --a, --se*
Gazel 3019
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Utanarak kapıya varmak, bir şey istemek.

Eyleyüp deryūzeyi gelse Muḥibbī kapuña
Virmeyüp ḥüsnüñ zekātın anı maḥzūn eyleme

kapuñda:

1. **kapuñda:**
Gazel 3064
Mısra: **2**
"Kapı", makam, huzur || Sevgilinin kapısı.

Atup zülfüñ kemendini düşürdüñ gönlümi bende
Kapuñda umaram olam ki boynı baglu bir bende

2. **kapuñda:**
Gazel 3108
Mısra: **9**
"Kapı", makam, huzur || Sevgilinin kapısı.

Kapuñda niçe yüz biñ var ġulāmuñ
Muḥibbī arada kemter kemīne

kapuñdan maḫrūm itme:

1. **kapuñdan maḫrūm itme:**-*uñ, -dan, -me*
Gazel 3233
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Huzurundan/makamından yoksun bırakma!.

Muḥibbī'yi kapuñdan itme maḫrūm
Ḫudā'nuñ hem kulısın hem ḥabībi

kapuñdan sür-:

1. **kapuñdan sür-:**-*uñ, -dan, -me*
Gazel 3223
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kovmak, uzaklaştırmak.

Öldürürseñ gel beni öldür kapuñdan sürme tek
Kanda varsun senden artuk yok-durur yalvarası

kār:

1. **kārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3288
Mısra: **9**
İş, fiil, amel.

Başa iltdi bu Muḥibbī yine ‘ışḳuñ kārını
Ḥamdü-lillāh gerçi kim ‘ālemde müşkil kār idi

2. **kār:**
Gazel 3339
Mısra: **1**
İş, fiil, amel.

Katı müşkil kār imiş ‘ālemde yār eksükligi
Bülbüle düşvār degül mi gül‘iẕār eksüklügi

3. **kārum:**-*um*
Gazel 3309
Mısra: **5**
Fayda, çıkar, kazanç.

Ġamuñ toḫmını yir ‘ışḳ içre kārum
Görinmez baña ġayrı kār u bārı

4. **kārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3330
Mısra: **2**
İş, amel; kazanç, fayda.

Sebze-i ḫaṭṭı iḫāṭa eyledi ruḫsārını
Bü'l-‘aceb gösterdi naḳs gör bu cihānuñ kārını

5. **kārı:**-*ı*
Gazel 3182
Mısra: **10**
1. Alış verişten elde edilen maddî kazanç, para kazancı. 2. Bir iş sonucunda elde edilen fayda, çıkar 3. İş, amel, fiil.

Muḥibbī sakın aldanma ribāṭ-ı köhnedür ‘ālem
Biri konar biri göçer ezelden böyledür kārı

6. **kārı:**-*ı*
Gazel 3192

Mısra: **6**
1. Alış verişten elde edilen maddî kazanç, para kazancı. 2. Bir iş sonucunda elde edilen fayda, çıkar 3. İş, amel, fiil.

Güzellerden vefā ummak ‘acebdür
Bulardan görmedi kimse bu kārı

7. **kāra:**-*a*
Gazel 3271
Mısra: **10**
1. Alış verişten elde edilen maddî kazanç, para kazancı. 2. Bir iş sonucunda elde edilen fayda, çıkar 3. İş, amel, fiil.

‘Işḳuñ yolını iltemedi kimsene başa
Bir kāra sakın beñzedeyim dime bu kārı

8. **kārı:**-*ı*
Gazel 3271
Mısra: **10**
1. Alış verişten elde edilen maddî kazanç, para kazancı. 2. Bir iş sonucunda elde edilen fayda, çıkar 3. İş, amel, fiil.

‘Işḳuñ yolını iltemedi kimsene başa
Bir kāra sakın beñzedeyim dime bu kārı

9. **kārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3161
Mısra: **2**
1. Alış verişten elde edilen maddî kazanç, para kazancı. 2. Bir iş sonucunda elde edilen fayda, çıkar.

Düşdi göñlüm bir perīnüñ zülf-i ‘anber-bārına
Tevbe kıldı şimdiden girü ṣalāḥuñ kārına

10. **kārı:**-*ı*
Gazel 3357
Mısra: **8**
(Fars.) Bir iş sonucunda elde edilen fayda, çıkar.

Naṣīb itmiş ezelden çün sunıldı baña kār-ı ‘ışḳ
N’iderem ‘ışḳdan ġayrı cihān içinde ben kārı

kār eyle-:

1. **kār eyle-:**-*di*
Gazel 3231
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
İşlemek, etki etmek, tesirde bulunmak, iz bırakmak, fayda etmek.

Niçe yıllar firāḳıyla düşelden nār-ı hicrāna
Katı kār eyledi cāna belā vü mihnet-i dūrı

kār it-:

1. **kār it-:**-*ı, -me, -di*
Gazel 3197
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşlemek, etki etmek, tesirde bulunmak, iz bırakmak, fayda etmek.

Yaş dökme gözüm eyleme iy dil güle nāle
Ol seng-dile itmedi bir ẕerrece kārı

kār u bār:

1. **kār u bār:**-*ı*
Gazel 3309
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İş güç, kazanç. II Meşguliyet.

Ġamuñ toḫmını yir ‘ışḳ içre kārum
Görinmez baña ġayrı kār u bārı

kara:

1. **kara:**
Gazel 3052
Mısra: **3**
Kara, siyah.

Kara zülfüñ kulaguña egilmiş gördüm iy dilber
Sözine sakın aldanma bulınmaz togrılık keçde

2. **karasını:**-*s, -ı, -n, -ı*
Gazel 3232
Mısra: **14**
Siyah II Kötü, sıkıntılı.

Deryā-yı eşki kim göre ‘ummāna beñzede
Kim gördi buña görmedi hergiz karasını

3. **kara:**
Gazel 3295
Mısra: **7**
1. Siyah. 2. Ayıplı, kusurlu, yüz kızartıcı hal.

Yüzüm kara günāhum çok velī ġayrı ümīdüm yok
Umaram idesin şefḳat unıtma bu günāhkārı

4. **kara:**
Gazel 3498
Mısra: **12**
1. Siyah. 2. Ayıplı, kusurlu, yüz kızartıcı hal.

‘Aceb zāhid neden mātem tutar kim
Ki dāyim kara olmışdur libāsı

5. **kara:**
Gazel 3258
Mısra: **10**
En koyu renk, siyah, ak, beyaz karşıtı II Bahtsız, kötü talih.

Gören ġam bārı altında hezārān eyleyüp taḥsīn
Diyeler başına almış Muḥibbī bir kara tagı

6. **kara:**
Gazel 3140

Mısra: **4**
En koyu renk, siyah anlamında sıfat.

Bir ayag üzre gelüp bil baglayupdur ḫıẕmete
Servüñ indi kara su ayagına turmag-ıla

7. **kara:**
Gazel 3252
Mısra: **6**
Kömür renginde olan, siyah renkli.

‘Āşıḳ ola kalmaya güftāra ḳudreti
Kim göre kara kaş-ıla gözi jālesini

8. **karasın:**-*sı, -n*
Gazel 3494
Mısra: **5**
Kara, siyah.

Dām-ı zülfine tutıldum görüben göz karasın
Gör neler getürdi başuma benüm göz karası

9. **karası:**-*sı*
Gazel 3494
Mısra: **6**
Kara, siyah.

Dām-ı zülfine tutıldum görüben göz karasın
Gör neler getürdi başuma benüm göz karası

kara gün:

1. **kara gün:**-*dür*
Gazel 3151
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kötü gün, üzüntülü, sıkıntılı zaman.

Vādī-i hicrān şebinde bir kara gündür geçer
Olısardur ḫasta dil āḫir bu āh u zār ile

karagul:

1. **karagula:**-*a*
Gazel 3367
Mısra: **5**
Karakol: Bir yerin âsâyiş ve huzûrunu sağlamakla görevli polis ve jandarma kuvvetlerinin barındıkları binâ, karakolhâne.

Öñce Mecnūn ile Ferhād’ı karagula salup
Yürürem şimdi benem ‘ışḳ ilinüñ pādişehi

karāmān:

1. **karaman:**
Gazel 3043
Mısra: **1**
Güzeller II Sevgilinin atalarının bulunduğu yerdir.

İrişdük çün Karaman illerine
Kaçan varıla cānān illerine

2. **karaman’a:**--*a*
Gazel 3120
Mısra: **10**
Karaman ili II Sevgilinin atalarının bulunduğu yerdir.

Muḥibbī’ye vefā idem diyüp ‘ahdin bozar anı
Dirīğā ol cefā-pīşe meger varmış Karaman’a

karar:

1. **ḳarārı:**-*ı*
Gazel 3284
Mısra: **4**
Bir iş veya mesele hakkında verilen kesin hüküm.

Güneşdür yüzini her kim görürse
Kalur mı ẕerre gibi hīç ḳarārı

karār eyle-:

1. **ḳarār eyle-:**
Gazel 3174
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Durmak.

Gāh olur kim künc-i ġamdan çıkmayup eyler ḳarār
Gāh olur her yaña sergerdān ider göñlüm beni

karār id:

1. **ḳarār id:**-*e*
Gazel 3326
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karar kılmak, sabit durmak, oturmak, yerleşmek II rahat olmak, huzurlu olmak.

Sulṭān-ı ‘ışḳ ola ki gelüp ḳarār ide
İtdüm serīr-i sīnemi taḫt-ı münaḳḳaşı

karār it:

1. **ḳarār it:**-*me, -di*
Gazel 3446
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1-Dinlenmek, konaklamak. 2-Sâbit durmak, dayanmak, sabretmek, oturmak.

Egerçi sīne ṣadrında ḳarār itmedi müjgānuñ
Velī geçdükçe ol kaşı kemān ḳalbümde yir itdi

2. **ḳarār it:**-*miş*
Gazel 3425
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karar kılmak, sabit durmak, oturmak, yerleşmek II rahat olmak, huzurlu olmak.

Muḥibbī şāh-ı gül naṭ‘-ı çemen üzre ḳarār itmiş
Bu demler kim mey içmezse girān ola meger cānı

karār it-:

1. **ḳarār it-:**--*mez*
Gazel 3004
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Oturmak, yerleşmek.

Gözümüñ çeşmesārına gelür bir dem ḳarār itmez
Katı düşvār imiş düşvār göñül virmek perī-zāda

2. **ḳarār it-:**--*me*, --*ñ*
Gazel 3100
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sâbit durmak II dayanmak, sabretmek.

Ser-te-ser dīvāne göñlüm geşt idüp bu ‘ālemi
Bend-i zülfine düşüp āḫir ḳarār itmeñ nice

3. **ḳarār it-:**--*mez*, --*di*
Gazel 3034
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karar kılmak, sabit durmak, oturmak, yerleşmek II rahat olmak, huzurlu olmak.

Ḳarār itmezdi dünyāda gezerdi ‘ālemi cümle
Ger olmasa Muḥibbī’ye ḫayāl-i yār eglence

4. **ḳarār it-:**--*mez*
Gazel 3059
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1-Dinlenmek, konaklamak. 2-Sâbit durmak, dayanmak, sabretmek, oturmak.

Atar ya kaşlaruñ ġamz oklarını
Geçer sīne ḳarār itmez siperde

karār kalma-:

1. **ḳarār kalma-:**-*dı*
Gazel 3268
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karar verecek gücü kalmamak, kararını bitirmek, düşünemez olmak.

Yār firār itdi dirīġā kalmadı dilde ḳarār
‘Ālemi ġarḳa vire ol bī-ḳarāruñ giryesi

kārbān-ı dil:

1. **kārbān-ı dil:**
Gazel 3038
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kervanı.

Seḥergeh vādi-i ġamda çeres gibi fiġān eyler
Sanasın kārbān-ı dil göçer āheste āheste

kardaş:

1. **kardaş:**
Gazel 3178
Mısra: **8**
Aynı anne babadan doğmuş veya anne babalarından biri aynı olan çocukların birbirine göre adı, kardeş.

Ne zamāna kalduk oldı var-ısa āḫir zamān
Gör kıyar dünyā içün kardaş olan kardaşını

2. **kardaşını:**--*ı*, --*n*, --*ı*
Gazel 3178
Mısra: **8**
Aynı anne babadan doğmuş veya anne babalarından biri aynı olan çocukların birbirine göre adı, kardeş.

Ne zamāna kalduk oldı var-ısa āḫir zamān
Gör kıyar dünyā içün kardaş olan kardaşını

kār-hāne:

1. **kār-ḫāne[y]i:**-*y*, -*i*
Gazel 3335
Mısra: **2**
Dünya.

Sāḳī şarāb-ı nābı sun itme bahāne[y]i
Tā kim ‘ayān eyleye bu kār-ḫāne[y]i

ka‘r-ı deryā:

1. **ḳa‘r-ı deryā:**-*da*, -*ki*
Gazel 3413
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Denizin derinlikleri,denizin dibi.

Baḥr-ı ‘ışḳ içre bulup neşv ü nemā kanlu yaşum
Ḳa‘r-ı deryādaki san niçe mercān büyüdi

kār-ı ‘ışk:

1. **kār-ı ‘ışḳ:**
Gazel 3357
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk işi.

Naṣīb itmiş ezelden çün sunıldı baña kār-ı ‘ışḳ
N’iderem ‘ışḳdan ġayrı cihān içinde ben kārı

kār-ı ‘ışk ol-:

1. **kār-ı ‘ışḳ ol-:**--*mış*, --*dur*
Gazel 3128
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın kazancı, faydası.

Cān alup cān virmek olmışdur Muḥibbī kār-ı ‘ışḳ
Başla evvel çünki ‘āşıḳsın hemān cān oynına

ḳarīb ol:

1. **ḳarīb ol:**-*dı*
Gazel 3498
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakın olmak, yakınlaşmak.

Ḫaṭ u zülfüñ çeküpdür Rūm’a leşker
Meded fetḥe ḳarīb oldı livāsı

karīn ol-:

1. **ḳarīn ol-:**-*ur*
Gazel 3129
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaklaşmak, yakın olmak.

Ebr gibi ger ḳarīn olur ise sen māha raḳīb
Kendüzümi ġayretümden ururam yirden yire

karındaş ol:

1. **karındaş ol:**-*ma*, -*dı*
Gazel 3396
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kardeş olmak.

Ġamzeñ okları eyā meh-rū irişdi sīneye
Kan yalaşmayınca benümle karındaş olmadı

karşu:

1. **karşu:**
Gazel 3067
Mısra: **3**
-e doğru. II karşılık olarak.

Tīr-i müjgānuña karşu dil yine gögsin gerer
Her ki ‘āşıḳdur ezel dirler ki ol bī-bāk ola

2. **karşu:**
Gazel 3292
Mısra: **8**
-e doğru. II karşılık olarak.

Tekye-i dilde gelüp mihmān ola ger ġam baña
Aña karşu yakaram bu göñlümüñ fānūsını

3. **karşu:**
Gazel 3050
Mısra: **5**
-e karşı, -e doğru; karşısında, önünde.

Gülistān içre gül şāḫına karşu
İder bülbüller āhengi[ni] sorma

4. **karşuñda:**-*ñ*, -*da*
Gazel 3115
Mısra: **8**
-e karşı, -e doğru; karşısında, önünde.

İy ġonca-dehen gül gibi gel ‘arż-ı cemāl it
Tā bülbül-i cān başlaya karşuñda nevāya

5. **karşuñda:**-*ñ*, -*da*
Gazel 3385
Mısra: **3**
-e karşı, -e doğru; karşısında, önünde.

Germ olurmış asılup karşuñda her dem āyine
Niçe başdan aşmasun yüz virdüñ aña iy perī

6. **karşusına:**-*s*, -*ı*, -*n*, -*a*
Gazel 3421
Mısra: **3**
-e karşı, -e doğru; karşısında, önünde.

Kim tutar tīr-i cefā karşusına sīne siper
Āferīn olsun aña eyledi merdānalıgı

7. **karşu:**
Gazel 3288
Mısra: **4**
Ayrı şeyleri temsil edenlerin her birine göre diğeri, zıt, muhâlif // karşılık olarak.

Ḫande kılsa lebleri her bār şekker gösterür
Aña karşu girye-i çeşmümde gevher-bār idi

8. **karşu:**
Gazel 3158
Mısra: **2**
Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.

İy dil geçür ‘ömrüñi her dem ṣafā-y-ıla
Mehtāba karşu ‘ıyş idegör çeng ü nāy-ıla

9. **karşuña:**-*ñ*, -*a*
Gazel 3166
Mısra: **8**
Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.

Gül yüzüñ vaṣfını dāyim cān u dil tekrār ider
Karşuña bülbülleyin her dem ġazel-ḫ ̌ānam yine

10. **karşuña:**-*ñ*, -*a*
Gazel 3286
Mısra: **5**
Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.

Cān cāna gelmiş cān-ıla dil karşuña itse niyāz
Dutarsın istiġnā yüzin hem arturursın nāzuñı

11. **karşuma:**-*m*, -*a*
Gazel 3449

Mısra: **10**
Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.

Bu Muḥibbī yaşını āb-ı revān ister-iseñ
Cilveler eyle salın karşuma iy serv-i sehī

12. **karşuña:**-*ñ, -a*
Gazel 3309
Mısra: **3**
Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan II kat, ön, huzur, makam.

Dökerem karşuña göz yaşlarını
Yakup dil şem‘-veş zinde-dārı

13. **karşu:**
Gazel 3073
Mısra: **9**
"-e karşı" anlamında edat.

Zülfi şebine irdüñ şem‘-i cemāle karşu
Pervāne-veş Muḥibbī yanmaga nārı gözle

14. **karşu:**
Gazel 3250
Mısra: **2**
"-e karşı" anlamında edat.

Bāġa geldi ṣubḥ-dem gül oldı dehrüñ Ḫusrev’i
Bülbül āġāz itdi aña karşu ṣi‘r-i Pehlevī

15. **karşu:**
Gazel 3018
Mısra: **7**
"-e doğru" anlamında edat.

Gülgūn yüzüñe karşu n’ola ger kılam efġān
Bülbül gibi ger varam o gülzāra esirge

16. **karşu:**
Gazel 3267
Mısra: **11**
"-e doğru" anlamında edat.

Varsam egerçi tīġuña karşu ‘aceb midür
Zīrā ki ‘ışḳ kişide komaz tevehhümi

17. **karşu:**
Gazel 3344
Mısra: **3**
"-e doğru" anlamında edat.

Dildāra karşu secde kılup cānı terk kıl
Tā ki felekde kıla melā‘ik namāzuñı

18. **karşu:**
Gazel 3353
Mısra: **2**
"-e doğru" anlamında edat.

Meydān-ı ‘ışḳa gelmeye bir er benüm gibi
Tīġ-ı cefāya karşu duta ser benüm gibi

19. **karşu:**
Gazel 3058
Mısra: **9**
"-e karşı, -e doğru" anlamında kullanılan edat. || *Karşısında, önünde.*

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu bu Muḥibbī tā seher
Medḥüñ okur sanki bülbüldür gelür güftāra de

20. **karşusına:**-*s, -ı, -n, -a*
Gazel 3325
Mısra: **4**
"-e karşı, -e doğru" anlamında kullanılan edat. || *Karşısında, önünde.*

Güller gelür her ṭarafa cilveler eyler
Bülbüller ider karşusına nāle [vü] zārı

21. **karşu:**
Gazel 3363
Mısra: **7**
"-e karşı, -e doğru" anlamında kullanılan edat. || *Karşısında, önünde.*

Şem‘-i ḥüsn-i dilbere karşu yanar cān u göñül
Nite kim pervāne yakar oda bāl ü perleri

22. **karşu:**
Gazel 3491
Mısra: **7**
"-e karşı, -e doğru" anlamında kullanılan edat. || *Karşısında, önünde.*

İñlerem bülbül gibi gül yüzine karşu velī
Bir nefes güş eylemez dildār āh-ı serdümi

23. **karşusında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 3216
Mısra: **4**
Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan. II Kat, ön, huzur, makam.

Her kaçan nāz-ıla reftār itse ol serv-i ḫırām
Unıdurdı karşusında kebk-i kūhı sekmegi

24. **karşu:**
Gazel 3090
Mısra: **9**
"-e doğru" anlamına gelen edat.

Muḥibbī gün yüzine karşu āhı
Sakın kılma olur yüzine perde

25. **karşu:**
Gazel 3269
Mısra: **9**
"-e doğru" anlamına gelen edat.

Nigārā medḥ okur ḥüsnüñe karşu
Muḥibbī gibi yokdur ‘andelībi

26. **karşumda:**--*m, --da*
Gazel 3146

Mısra: **3**
Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.

Niçe kan yutmaya dil göz göre karşumda benüm
Ḳadeḥ agzından öpe kuça kemer döne döne

27. **karşu:**
Gazel 3200
Mısra: **9**
1. Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi. 2. Ön, kat, huzur. 3. –e doğru.

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu bu Muḥibbī medḥüñi
Turmaz okur ṣubḥ olınca bülbül-i gūyā gibi

28. **karşu:**
Gazel 3207
Mısra: **9**
1. Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi. 2. Ön, kat, huzur. 3. –e doğru.

İy Muḥibbī şevḳ-ı ruḫsārına karşu her seḥer
Gül ḳabāsın çāk ider çāk-i girībānum gibi

29. **karşu:**
Gazel 3213
Mısra: **2**
1. Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi. 2. Ön, kat, huzur. 3. –e doğru.

Yanuma geldi seḥergeh çünki dehrüñ ḫusrevi
Bülbül āgāz itdi aña karşu ṣi'r-i Dehlevī

30. **karşu:**
Gazel 3281
Mısra: **9**
1. Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi. 2. Ön, kat, huzur. 3. –e doğru.

Varsa Muḥibbī kūyuña her yañadan karşu gelür
Yokdur baña bir āşinā bildüm seg-i kūyuñ gibi

31. **karşu:**
Gazel 3144
Mısra: **5**
"-e karşı, -e doğru" anlamında kullanılan edat.

Togrı sandum kaşlaruña karşu ben kıldum namāz
Egrilik olsa 'aceb mi kāfiri miḥrābda

32. **karşu:**
Gazel 3395
Mısra: **9**
"-e karşı, -e doğru" anlamında kullanılan edat.

Kaşı miḥrābına karşu durur bu dil ḳıyām üzre
Maḥabbet dest-i rāhında bulınmaz bir giyāh egri

33. **karşu:**
Gazel 3420
Mısra: **9**
"-e karşı, -e doğru" anlamında kullanılan edat.

Gülzār-ı ḥüsne karşu Muḥibbī bulınmadı
Zārlıḳ ider bülbül-i gūyā benüm gibi

karşu çık:

1. **karşu çık:**-*ar*
Gazel 3405
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dışarıdan gelenleri karşılamaya gitmek.

Ġamzesi geldükçe çıkar karşu bu cānum benüm
Koyuban cānum yirine saklayayım tīrini

2. **karşu çık:**-*ar*
Gazel 3300
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir düşünceye katılmamak, cephe almak. II dışarıdan gelenleri karşılamaya gitmek.

Tīrini gönderse cān karşu çıkar
Oldugıyçün ḫasta göñlüm merhemi

karşu dur:

1. **karşu dur:**-*mış, -lar*
Gazel 3319
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karşısında durmak.

Ṣaf ṣaf olmışlar güzeller karşu durmışlar saña
Sensin bu dehr içinde cümlenüñ sensin şehi

karşu gel:

1. **karşu gel:**-*üp*
Gazel 3311
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birini karşılamak.

Mihr ü meh oldı cemālüñden senüñ şermendegī
Buldılar karşu gelüp saña maḳām-ı bendegī

karşu gel-:

1. **karşu gel-:**-*ür*
Gazel 3216
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Başkaldırmak. 2. Birini karşılamak, karşısına çıkmak.

Kūyuña varsa Muḥibbī itlerüñ karşu gelür
Bu muḳarrerdür unıtmazlar bular tuz ekmegi

karşu var:

1. **karşu var:**
Gazel 3317
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karşı çıkmak, karşısına gelmek: karşısına çıkmak, dışarıdan gelen kimseyi karşılamaya gitmek.

Tīġ-i ġamzeñ görse bu dil baş açup karşu varur
‘Işḳ erinüñ olmaz hīç nesneden endīşesi

karşula:

1. **karşula:**
Gazel 3343
Mısra: **4**
Karşılamak, dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak.

Atarsa cefā tīri ile seng-i melāmet
Başuñı açup karşula kıl sīne nişānı

kārūn:

1. **ḳārūn-veş:**-*veş*
Gazel 3241
Mısra: **3**
İsrâiloğulları zamânında zenginliğiyle ün salmış, sonra da malı ile birlikte helâk olmuş bir kişinin adı olup dilimizde “çok zengin” anlamında kullanılmaktadır.

Dil viren medfūn olur dünyāya bil Ḳārūn-veş
Kim tecerrüd eyledi göklerdedür ‘Īsā gibi

kaş:

1. **kaşlaruñla:**--*lar, --ıñ, --la*
Gazel 3008
Mısra: **5**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.

Ya kaşlaruñla çeşmüñ ġamz okların ataldan
Sīnem delindi yir yir dil kaldı kan içinde

2. **kaşında:**--*ı, --n, --da*
Gazel 3132
Mısra: **4**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.

Bir naẓarla niçe biñ ‘āşıḳı bī-cān eyler
Ne ‘aceb ḫāṣṣa var kirpüg-ile kaşında

3. **kaşumı:**-*um, -ı*
Gazel 3366
Mısra: **4**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.

Ġarḳa virmiş ser-nigūn olmış iki keştī sanur
Baḥr-ı eşkümde görenler uşbu iki kaşumı

4. **kaşların:**-*lar, -ı, -n*
Gazel 3047
Mısra: **3**
Kaş: Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.

Kaşların geh çīn ider geh ġamzeler tīrin atar
N’eyleyem derdā dirīġā ben bu göz ü kaş-ıla

5. **kaşları:**-*lar, -ı*
Gazel 3039
Mısra: **5**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Kaşları ṭuġrāsına iy ṣūfī iḳrār eylegil
Niçeye dek kalasın bu ġaflet-i inkārda

6. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3048
Mısra: **4**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Ġamze oklarıyla sīnem tolıdur terkeş gibi
Cānı ḳurbān ideyin emr itse kaşı yayına

7. **kaşuñ:**-*uñ*
Gazel 3048
Mısra: **7**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Çeşm-i ḫūn-ḫˇāra mu‘āvin çün degül kec rā kaşuñ
Ya n’içün başın egüp tutmış kulagın rāyına

8. **kaşuñ:**-*uñ*
Gazel 3052
Mısra: **1**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Kaşuñ miḥrābına şol kim görüben eyledi secde
Başın kaldurmaya yirden gele ol ḥaşre dek vecde

9. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3055
Mısra: **7**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Kaşı yayından kaçan ġamz okların atsa nigār
Cān baña eydür ki ḳurbān olayın ebrūlara

10. **kaşlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 3059
Mısra: **11**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Atar ya kaşlaruñ ġamz oklarını
Geçer sīne ḳarār itmez siperde

11. **kaşlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 3072
Mısra: **7**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Deyr-i ḥüsnüñde gören ya kaşlaruñ kec-rā didi
Ergilik olsa ‘aceb mi kāfirī miḥrābda

12. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3080
Mısra: **2**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Ġamzelerden yine tīr aldı nigārum eline
Kaşı yayına koyup ola ki bagrum deline

13. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3087
Mısra: **10**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Sīnede durmaz Muḥibbī ġamzesi eyler güẕer
Bir kaşı ya kirpügi ok yār sevdüm tāzece

14. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3093
Mısra: **1**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Kaşı miḥrābına her kim ki imāmet getüre
Kamu ehl-i dil olan aña iḳāmet getüre

15. **kaşuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 3095
Mısra: **5**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Kaşuñla ġamzeñ iy dōst yiter cihāna fitne
N’eyler girüp busuya gīsūlaruñ kafada

16. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3124
Mısra: **6**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

İmām olup gözi müjgān ṣaf ṣaf
Kaşı miḥrābına turmış namāza

17. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3352
Mısra: **3**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Ġayrılar ḳaṣdını gel eyleme iy kaşı kemān
Ġamze oklarına ben eylemişem dil hedefi

18. **kaşları:**-*lar, -ı*
Gazel 3420
Mısra: **7**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Ebrūlaruñı göreli iy kaşları kemān
Ḳaddi bükildi oldı dü-tā ya benüm gibi

19. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3426
Mısra: **3**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Miḥrāb kaşı ṭāḳına dil secde iderken
Çeşmini görüp didi ki serḫoşdur imāmı

20. **kaşları:**-*lar, -ı*
Gazel 3430
Mısra: **3**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Ka‘be-i ḥüsninde görüp kaşları miḥrābını
Ḳıblegāh-ı dil idinmişdüm namāzum var-ıdı

21. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3435
Mısra: **12**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

İdelden gözleri mestānelıḳlar
Kaşı birbirine ikrāma düşdi

22. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3446
Mısra: **6**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Egerçi sīne ṣadrında ḳarār itmedi müjgānuñ
Velī geçdükçe ol kaşı kemān ḳalbümde yir itdi

23. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3452
Mısra: **10**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Bir naẓarla bu Muḥibbī’nüñ olur sīnesi çāk
Göricek ol kaşı ya vü o gözi karacugı

24. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3459
Mısra: **7**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Kaşı yayın ele alsa kafada perçemi ḥāẓır
Dil almaga gider öñce iki zülf-i siyeh-pūşı

25. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3460
Mısra: **6**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Ḫālini dāne dökelden ehl-i diller ṣaydına
Zülfi bendine giriftāram kosun yayı kaşı

26. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3463
Mısra: **1**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Ġażabla baksa dilber bir yire gelür iki kaşı
San iki pehlevānlardur komış birbirine başı

27. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3463
Mısra: **4**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Müjeñ tīrine cān içre yir itdüm iy kemān ebrū
Elüñden düşmesün bir dem giderme ya gibi kaşı

28. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3469
Mısra: **1**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Nişān-ı ḳavs-i Rüstem'den beter ol dilberüñ kaşı
Ḫadeng-i ġamzesin atsa gelür bir yirlere başı

29. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3478
Mısra: **5**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Kaşı yasını görüp ġamz oklarınuñ yādına
Cānı ḳurbān eyleyüp dil sīnesin terkeş kodı

30. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3485
Mısra: **10**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

İy Muḥibbī çünki merhem urmaz āḫir yarama
Urmasa ġamz oklarını ol kaşı ya kāşki

31. **kaşuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 3459
Mısra: **3**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşları.

Kaşuñdur Mescid-i Aḳṣā yüzüñdür Ka'be-i 'ulyā
'Aceb mi zülfüñ olursa anuñ her dem siyeh pūşı

32. **kaşları:**-*lar, -ı*
Gazel 3130
Mısra: **3**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II Sevgilinin kaşları.

Kaşları yayın kurup almış ele müjgān okın
Diller almaga olur Hindū-yı zülfi cevşene

33. **kaşlaruña:**-*lar, -un, -a*
Gazel 3144
Mısra: **5**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II Sevgilinin kaşları.

Togrı sandum kaşlaruña karşu ben kıldum namāz
Egrilik olsa 'aceb mi kāfiri miḥrābda

34. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3287
Mısra: **10**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II Sevgilinin kaşları.

Muḥibbī dil nişān eyle yine ṣaḥrā-yı sīneñde
Eline tīr-ile almış nigārum ya gibi kaşı

35. **kaşları:**-*lar, -ı*
Gazel 3338
Mısra: **5**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II Sevgilinin kaşları.

Ger tīr-i ābdārını ya kaşları ata
Dil-teşnelere ola bārān-ı raḥmeti

36. **kaşları:**-*lar, -ı*
Gazel 3346
Mısra: **4**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II Sevgilinin kaşları.

Ġamze okı sīnede bir laḥẓa eglenmez geçer
Anuñ içündür anuñ kaşları katı ya gibi

37. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3395
Mısra: **9**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II Sevgilinin kaşları.

Kaşı miḥrābına karşu durur bu dil ḳıyām üzre
Maḥabbet dest-i rāhında bulınmaz bir giyāh egri

38. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3418
Mısra: **6**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II Sevgilinin kaşları.

Ṣabrum apardı 'aḳlumı zülf itdi tārmār
Dutdı cefā tīrine ol kaşı ya bizi

39. **kaşları:**-*lar, -ı*
Gazel 3156
Mısra: **10**
Gözlerin üzerinde kavisli bir çizgi meydana getirecek biçimde yer alan kısa kıllar.

Ko ġamzeleri tīġı bu bagrum deletursun
Çün sīne nişān eyledük ol kaşları yaya

40. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3159
Mısra: **8**
Gözlerin üzerinde kavisli bir çizgi meydana getirecek biçimde yer alan kısa kıllar.

Her dem seni ok gibi atar yabana yār
Başa çıkam dime sakın ol kaşı yay-ıla

41. **kaşın:**-*ı(n)*
Gazel 3165
Mısra: **6**
Gözlerin üzerinde kavisli bir çizgi meydana getirecek biçimde yer alan kısa kıllar.

Mest-i ḫarāb iken ne ‘acebdür ki gözleri
Miḥrāb idüp kaşın geçer evvel ḳıyāmete

42. **kaşın:**-*ı(n)*
Gazel 3414
Mısra: **4**
Gözlerin üzerinde kavisli bir çizgi meydana getirecek biçimde yer alan kısa kıllar.

Yaluguz beni sanma ki yüzüñe ‘āṣıḳam
Bend ü belā vü zülf esīri kaşın daḫı

43. **kaşlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 3247
Mısra: **8**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan. üzeri kıllarla kaplı çıkıntı.

Mescid-i ḥüsnüñi iy dōst san kim cāmi‘ iden
Eylemiş kaşlaruñ ol cāmi‘e miḥrāb gibi

44. **kaşını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3048
Mısra: **1**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı. II Sevgilinin kaşları.

Kim ki teşbīh eyleye kaşını ḳurbān ayına
Āferīn olsun anuñ ḳurbān olayın rāyına

45. **kaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 3135
Mısra: **11**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı. II Sevgilinin kaşları.

Elif ḳaddüñle rā kaşuñ görüp vaṣluñı rā itdüm
Muḥibbī olmadı vuṣlat ḫaṭāmı añladum rāda

46. **kaşınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 3289
Mısra: **8**
Gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar; kaş.

Kim ḫalāṣ olabilür ġamze okı atılıcak
Bir yire ya kaşınuñ gelse iki yire başı

47. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3278
Mısra: **2**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı.

Terk-i cān itse ne tañ ki göre ol māh-veşi
Dest-i ḳudretle yaradıldı anuñ gözi kaşı

48. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3362
Mısra: **8**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı.

Yā gibi çeker kendine her dem raḳībi yār
Yabana atar ok gibi ol kaşı ya bizi

49. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3379
Mısra: **2**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı.

Bu fenā deyrinde sanmañ cāh u māl egler beni
Bir yüzi gün alnı meh kaşı hilāl egler beni

50. **kaşı:**-*ı*
Gazel 3409
Mısra: **3**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı.

Sīneye gelse müjeñ tīri eyā kaşı kemān
Anı ‘ışḳ ehli bilür cānına rāḥat kapusı

51. **kaşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3152
Mısra: **1**
Gözlerin üzerinde kavisli bir çizgi meydana getirecek biçimde yer alan kısa kıllar.

‘Aḳlumı aldı naẓar kıldum gözine kaşına
Cān u dilden ṣad hezārān āferīn naḳḳāşına

52. **kaşuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 3207
Mısra: **7**
Gözlerin üzerinde kavisli bir çizgi meydana getirecek biçimde yer alan kısa kıllar.

Ya kaşuñdan sehv-ile atsañ baña ġamzeñ okın
Saklar-ıdum sīnem içre ben anı cānum gibi

53. **kaşını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3243
Mısra: **8**
Gözlerin üzerinde kavisli bir çizgi meydana getirecek biçimde yer alan kısa kıllar.

Olmaya sīne siper bagrı ola ġalbūr-veş
Çeşm ata ġamz okların ele ala ya kaşını

54. **kaş-ıla:**-*ıla*
Gazel 3252
Mısra: **6**
Gözlerin üzerinde kavisli bir çizgi meydana getirecek biçimde yer alan kısa kıllar.

‘Āşıḳ ola kalmaya güftāra ḳudreti
Kim göre kara kaş-ıla gözi jālesini

55. **kaşlarına:**-*lar, -ı, -n, -a*
Gazel 3000
Mısra: **3**
Göz çukurunun üstünde bulunan ve şekil itibariyle yaya benzeyen kıllar. II Sevgilinin kaşı.

Kaşlarına rā didüm rā ehli rāyum gördiler
Her biri taḥsīn idüp baş egdiler bu rālara

kāşāne:

1. **kāşānemi:**-*m, -i*
Gazel 3303
Mısra: **10**
Büyük, süslü köşk, mükellef ev.

Bu Muḥibbī eylesün cān naḳdi pāyuña nisār
Būy-ı zülfüñle mu‘aṭṭar eyle gel kāşānemi

kaṣd:

1. **ḳaṣdum:**-*um*
Gazel 3384
Mısra: **3**
Niyet, istek, amaç, gāye.

Ḳaṣdum oldur ki virem cān u ciḥānı yoluña
Yog-ımış çünki hüner cūd u seḥādan ġayrı

2. **ḳaṣdı:**-*ı*
Gazel 3156
Mısra: **5**
1. Niyet, istek, amaç, gāye. 2. Birine karşı bilerek kötü davranma, kötü niyet.

Ḳaṣdı bu ki kapuñdan ıra bini raḳīb
Güş itme sözin uymagıl ol yüzi karaya

3. **ḳaṣduñ:**-*uñ*
Gazel 3440
Mısra: **8**
1. Niyet, istek, amaç, gāye. 2. Birine karşı bilerek kötü davranma, kötü niyet.

Lezẕet-i dünyāya aldanma meges gibi göñül
Ḳaṣduñ olursa ḳanā‘at Ḳāf’ı ger ‘Anḳā gibi

4. **ḳaṣdı:**-*ı*
Gazel 3474
Mısra: **3**
1. Niyet, istek, amaç, gāye. 2. Birine karşı bilerek kötü davranma, kötü niyet.

Bilmezem ḳaṣdı helāk itmek midür ‘āşıḳları
Muḳteżā-yı ḥüsn yoḫsa nāz u istiġnā mı ki

5. **ḳaṣdum:**-*um*
Gazel 3208
Mısra: **11**
1. Niyet, istek, amaç, gāye. 2. Birine karşı bilerek kötü davranma, kötü niyet.

Ḳaṣdum budur ki ‘ışḳumı pinhān idem velī
İẓhār itdi çehrede āsār ‘āşıḳı

6. **ḳaṣdına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3291
Mısra: **7**
Kasıt, amaç, maksat, niyet.

Ḫaṭṭ[ı] kāfirdür ḫurūc itmek diler dīn ḳaṣdına
Ruḫlaruñ müslim geçer göster anuñla cengüñi

kaṣd eyle-:

1. **ḳaṣd eyle-:**-*dü, -m*
Gazel 3204
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir amaç güderek bir işe girişmek, niyet etmek.

Ḳaṣd eyledüm ki ‘ışḳumı sīnemde saklayam
Penbe içinde olur mı āteş nihān daḫı

kaṣd eyle:

1. **ḳaṣd eyle:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3352
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kötü bir niyetle davranmak, kötü amaçlar uğruna hareket etmek; etkilemek, ele geçirmeyi amaçlamak.

Ġayrılar ḳaṣdını gel eyleme iy kaşı kemān
Ġamze oklarına ben eylemişem dil hedefi

2. **ḳaṣd eyle:**-*dü, -ñ*
Gazel 3153
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Bir amaç güderek bir işe girişmek, niyet etmek. 2. Kötülük etmek, zarar vermeye niyet etmek, zarar vermek maksadıyle harekete geçmek, kıymak.

Cān lebe geldi lebüñden virmedüñ bir ḳaṭre su
Son deminde dōstum ḳaṣd eyledüñ īmānına

3. **ḳaṣd eyle:**-*r*
Gazel 3328
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Niyetlenmek, harekete geçmek, teşebbüs etmek.

Ḥüsnüñ[üñ] eṭrāfını ḫaṭṭuñ iḫāṭa eylemiş
Göz göre īmāna ḳaṣd eyler meger tersā gibi

kaṣd id-:

1. **ḳaṣd id-:**--*er*
   Gazel 3050
   Mısra: **11**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Niyetlenmek, harekete geçmek, teşebbüs etmek.

İder ḥüsnüñe ḳaṣd her demde zülfüñ
Gelür mi dīne ol efrengi sorma

2. **ḳaṣd id-:**--*er*
   Gazel 3102
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Niyetlenmek, harekete geçmek, teşebbüs etmek.

Ḥalḳadur ḥüsnüñ ḫaṭuñ çekmiş aña ceyş-i Ḥabeş
Ḳaṣd ider mi kāfir olmasa ḫarāb-ı Ka‘be’ye

3. **ḳaṣd id-:**-*er*
   Gazel 3195
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   1. Bir amaç güderek bir işe girişmek, niyet etmek. 2. Kötülük etmek, zarar vermeye niyet etmek, zarar vermek maksadıyla harekete geçmek, kıymak.

Ḫāl ü ḫaṭ ceyş-i Ḥabeşdür ḳaṣd ider ruḫsāruña
Bir yaña kāfir saçuñ şeb-ḫūn ider ejder gibi

kaṣd it-:

1. **ḳaṣd it-:**--*di*
   Gazel 3081
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Niyetlenmek, harekete geçmek.

Murġ-ı dil ḳaṣd itdi indi dāne-i ḫāl üstine
Zülfi agın çekdi çeşmi düşdi fī’l-ḫāl üstine

2. **ḳaṣd it-:**--*di*
   Gazel 3097
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Niyetlenmek, amaçlamak.

Murġ-ı dil itdi heves gülşen-i dildāra düşe
Ya‘nī bülbül gibi ḳaṣd itdi göñül zāra düşe

3. **ḳaṣd it-:**--*di*
   Gazel 3054
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Niyetlenmek, harekete geçmek, teşebbüs etmek.

Zülfindeki ḫālin görüp yine Muḥibbī murġ-ı dil
Oldı giriftār-ı ḳafes ḳaṣd itdi beñzer dāneye

kaṣd-ı dil ü cān eyle-:

1. **ḳaṣd-ı dil ü cān eyle-:**-*di*
   Gazel 3183
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   (O kan dökücü gözün) gönle ve cana kast eder.

Ġamzeler kan itmege ḳaṣd-ı dil ü cān eyledi
Soñra geldi ġam göñül şehrini vīrān eyledi

kāse:

1. **kāse:**
   Gazel 3112
   Mısra: **9**
   1. Yayvan kap, tas.

İki kāse merdüm-i çeşmüm eline sīm ü zer
Aldı īsār itmege geldükçe ġam sulṭānına

2. **kāsesin:**-*sin*
   Gazel 3401
   Mısra: **4**
   Kadeh II Göz kapağı.

Ser-i Mecnūn şikest olsa ‘aceb mi
Sımışdur kāsesin in‘ām-ı Leylī

3. **kāse:**
   Gazel 3478
   Mısra: **10**
   Çini, toprak veya camdan yapılmış çukur çanak. II Göz çukuru.

İy Muḥibbī geldi çün dil şehrine sulṭān-ı ‘ışḳ
İki kāse gözlerüm dür öñine pīşkeş kodı

kāse-i çeşm:

1. **kāse-i çeşm:**--*üm*
   Gazel 3056
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gözyaşı kasesi. || Göz çukuru.

Nūş kılsam kāse-i çeşmüm yine anı tolar
Sanki cām-ı sāġar-ı İskenderī oldum yine

2. **kāse-i çeşm:**-*üm*
   Gazel 3402
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gözyaşı kasesi. || Göz çukuru.

Bezm-i ġamda kāse-i çeşmüm baña sāġar yiter
İçerem ḫūn-ı cigerle tolu göñlüm şīşesi

kaş[ı]:

1. **kaş[ı]:**
   Gazel 3076

Mısra: **3**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı.

İy kaş[ı] kemān çeşmüñi müjgānuñ içinde
Gören didi āhūyı görüñ tīr arasında

kaşı çat:

1. **kaşı çat:**-*ın, -dı*
Gazel 3423
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Öfkelenmek, kızmak, sinirlenmek.

Ġamzesi deldi geçer çatdı kaşın yār sıdı
Ok atup yayını san yasdı kemāndār sıdı

kāşkī:

1. **kāşkī:**
Gazel 3007
Mısra: **3**
"keşke, mümkünü olsa da..." anlamında temenni edatı.

Alsa cānum kāşkī olsa bu dil ġamdan ḫalāṣ
Niçeye dek böyle maḥrūm olam anuñ rūyına

2. **kāşki:**
Gazel 3485
Mısra: **1**
Dilek cümlelerinin başına getirilen ve "ne olurdu" anlamında özlem veya esef bildiren temennî sözü.

Kılmasam cānā cemālüñ ben temennā kāşki
Salmasam dil mülkine her laḥẓa ġavġā kāşki

3. **kāşki:**
Gazel 3485
Mısra: **2**
Dilek cümlelerinin başına getirilen ve "ne olurdu" anlamında özlem veya esef bildiren temennî sözü.

Kılmasam cānā cemālüñ ben temennā kāşki
Salmasam dil mülkine her laḥẓa ġavġā kāşki

4. **kāşki:**
Gazel 3485
Mısra: **4**
Dilek cümlelerinin başına getirilen ve "ne olurdu" anlamında özlem veya esef bildiren temennî sözü.

Gün yüzüñe bir naẓar kıldum tolageldi gözüm
İtmeseydüm ben anı hergiz temāşā kāşki

5. **kāşki:**
Gazel 3485
Mısra: **6**
Dilek cümlelerinin başına getirilen ve "ne olurdu" anlamında özlem veya esef bildiren temennî sözü.

Şu'le-i 'ışḳı yakup dil mülkini kıldı ḫarāb
Olmasa 'ışḳ āteşi sīnemde peydā kāşki

6. **kāşki:**
Gazel 3485
Mısra: **8**
Dilek cümlelerinin başına getirilen ve "ne olurdu" anlamında özlem veya esef bildiren temennî sözü.

Tolaşup sevdā-yı zülfe oldı göñlüm bī-ḳarār
Gelmeseydi başuma benüm bu sevdā kāşki

7. **kāşki:**
Gazel 3485
Mısra: **10**
Dilek cümlelerinin başına getirilen ve "ne olurdu" anlamında özlem veya esef bildiren temennî sözü.

İy Muḥibbī çünki merhem urmaz āḫir yarama
Urmasa ġamz oklarını ol kaşı ya kāşki

8. **kāşkī:**
Gazel 3492
Mısra: **5**
Dilek cümlelerinin başına getirilen ve "ne olurdu" anlamında özlem veya esef bildiren temennî sözü.

Āşinālık olmaya idi ezelden kāşkī
Āşinālıkdan saña çün yig gelür bīgānegī

9. **kāşki:**
Gazel 3337
Mısra: **1**
Dilek cümlelerinin başına getirilen ve "ne olurdu" anlamında özlem veya esef bildiren temenni sözü; keşke.

Olsa idüm 'ışḳuñ ile zār u rüsvā kāşki
Hem-çünān dīvāneler ḫaylinde şeydā kāşki

10. **kāşki:**
Gazel 3337
Mısra: **2**
Dilek cümlelerinin başına getirilen ve "ne olurdu" anlamında özlem veya esef bildiren temenni sözü; keşke.

Olsa idüm 'ışḳuñ ile zār u rüsvā kāşki
Hem-çünān dīvāneler ḫaylinde şeydā kāşki

11. **kāşki:**
Gazel 3337
Mısra: **4**
Dilek cümlelerinin başına getirilen ve "ne olurdu" anlamında özlem veya esef bildiren temenni sözü; keşke.

Cem‘ kılsaydum gözümden dökilen gevherleri
Eyleseydüm māh-rūlara kef ü pā kāşki

12. **kāşki:**
Gazel 3337
Mısra: **6**
Dilek cümlelerinin başına getirilen ve “ne olurdu” anlamında özlem veya esef bildiren temenni sözü; keşke.

Serv ḳaddüñ sāyesinde ölsem iy serv-i sehī
Tā ḳıyāmet kalsam anda eylesem cā kāşki

13. **kāşki:**
Gazel 3337
Mısra: **8**
Dilek cümlelerinin başına getirilen ve “ne olurdu” anlamında özlem veya esef bildiren temenni sözü; keşke.

Ġamze-i tīzüñle bulurdı Muḥibbī rāḥatı
Gelse her sā‘at ü her dem cānib-i mā kāşki

14. **kāşki:**
Gazel 3337
Mısra: **10**
Dilek cümlelerinin başına getirilen ve “ne olurdu” anlamında özlem veya esef bildiren temenni sözü; keşke.

Va‘de vaşlın ‘arż ider her dem baña ferdā diyü
İtmedin olsa müyesser baña ferdā kāşki

15. **kāşki:**
Gazel 3348
Mısra: **1**
Dilek cümlelerinin başına getirilen ve “ne olurdu” anlamında özlem veya esef bildiren temenni sözü; keşke.

Eşk-i çeşmüm lü’lü’-i şehvār olaydı kāşki
Ayagına sen şehüñ īsār olaydı kāşki

16. **kāşki:**
Gazel 3348
Mısra: **2**
Dilek cümlelerinin başına getirilen ve “ne olurdu” anlamında özlem veya esef bildiren temenni sözü; keşke.

Eşk-i çeşmüm lü’lü’-i şehvār olaydı kāşki
Ayagına sen şehüñ īsār olaydı kāşki

17. **kāşki:**
Gazel 3348
Mısra: **4**
Dilek cümlelerinin başına getirilen ve “ne olurdu” anlamında özlem veya esef bildiren temenni sözü; keşke.

Gönderürsin tīrüñi geh geh dil-i mecrūhuma
Bu kerem iy dōst baña her bār olaydı kāşki

18. **kāşki:**
Gazel 3348
Mısra: **6**
Dilek cümlelerinin başına getirilen ve “ne olurdu” anlamında özlem veya esef bildiren temenni sözü; keşke.

Mürdeyem derdüñle ġam eyler tesellī göñlümi
Ġam gibi cevrüñ daḫı ġam-ḫˇār olaydı kāşki

19. **kāşki:**
Gazel 3348
Mısra: **8**
Dilek cümlelerinin başına getirilen ve “ne olurdu” anlamında özlem veya esef bildiren temenni sözü; keşke.

Seyr-i gülşen eylesem ammā yüzüñi görmesem
İsterem her gül gözüme ḫār olaydı kāşki

20. **kāşki:**
Gazel 3348
Mısra: **10**
Dilek cümlelerinin başına getirilen ve “ne olurdu” anlamında özlem veya esef bildiren temenni sözü; keşke.

Cān metā‘ın ḫarc kıldum vuşlatuñ bāzārına
Naḳd-i cānum bende āh bisyār olaydı kāşki

21. **kāşki:**
Gazel 3348
Mısra: **12**
Dilek cümlelerinin başına getirilen ve “ne olurdu” anlamında özlem veya esef bildiren temenni sözü; keşke.

Eyledi bennā-yı ‘ışḳ göñlüm evin küllī ḫarāb
Gelse bār-ı ġamuñ mi‘mārı olaydı kāşki

22. **kāşki:**
Gazel 3348
Mısra: **14**
Dilek cümlelerinin başına getirilen ve “ne olurdu” anlamında özlem veya esef bildiren temenni sözü; keşke.

Māh-rūlar cür‘a saçsa bu Muḥibbī üstine
Ḫāk-i pāy-i dergehi ḫummār olaydı kāşki

23. **kāşkī:**
Gazel 3373
Mısra: **5**
Dilek cümlelerinin başına getirilen ve “ne olurdu” anlamında özlem veya esef bildiren temenni sözü; keşke.

Āşinālık olmaya idi ezelden kāşkī
Āşinālıkdan saña çün yig gelür bīgānegī

<u>kaşl:</u>

1. **kaşların:**-*lar, -ın*
Gazel 3263
Mısra: **8**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II Sevgilinin kaşları.

Ḥarāmī gözleri kan itmek ister
Müje tīrīne kılmış kaşların yay

2. **kaşların:**-*lar, -ın*
Gazel 3458
Mısra: **7**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II Sevgilinin kaşları.

Kaşların kurmak ne mümkin olmasa ḳullāb-ı zülf
Çenber olmış başları bir yire gelmiş nā gibi

3. **kaşların:**-*lar, -ın*
Gazel 3465
Mısra: **5**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II Sevgilinin kaşları.

İtdi nişāne sīnemi ya kaşların kurup
Cevr oklarıyla toptolu çeşmi ṣadacugı

kaṣr:

1. **ḳaṣrı:**-*ı*
Gazel 3257
Mısra: **1**
Köşk, küçük saray.

Ḳaṣrı yüce menzili yāruñ haymā gibi
Āh irmez elüm göñül aña mübtelā gibi

2. **ḳaṣruñ:**-*uñ*
Gazel 3351
Mısra: **3**
Köşk, küçük saray, kâşâne.

Felekden yücedür beñzer senüñ iy māh-rū ḳaṣruñ
Anuñçün ‘āṣıḳuñ aña irişmez āh u feryādı

3. **ḳaṣruña:**-*uñ, -a*
Gazel 3340
Mısra: **9**
Köşk, küçük saray.

Elin uzadur serv irem diyü ḳaṣruña
Her kim ṭavīl olsa olurmış ḥamāḳati

4. **ḳaṣrın:**-*üñ*
Gazel 3358
Mısra: **9**
Ar. Köşk, küçük saray.

Muḥibbī ‘ālemüñ ḳaṣrın görüben i‘timād itme
Urılmışdur su üstinde ezelden çünki bünyādı

kaṣr u eyvān:

1. **ḳaṣr u eyvān:**-*ı*
Gazel 3287
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Köşk, saray ll dünyalıklar.

Niçe dünyāya meyl idüp yaparsın ḳaṣr u eyvānı
Komazduñ olsa ger ‘aḳluñ bugün taş üstine taşı

kaṣr-ı behişt ol-:

1. **ḳaṣr-ı behişt ol-:**
Gazel 3180
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet köşkü olmak.

Ger ola deyr-i muġān ḳaṣr-ı behişt olmaz ‘aceb
Muġbeçe ġılmān şarāb-ı kevser ol ṣahbā idi

kaṣr-ı ‘ışḳ:

1. **ḳaṣr-ı ‘ışḳ:**-*uñ*
Gazel 3368
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk sarayı.

Ḳaṣr-ı ‘ışḳuñ çün ezelden urdılar bünyādını
Kelle-i ‘uşşāḳdan itdiler anuñ taşını

kat:

1. **katumda:**-*um, -da*
Gazel 3188
Mısra: **7**
Huzur, yan, ön.

Gürbe iken katumda şīr ü peleng
Bir gözi āhū beni şikār itdi

kaṭ‘ id-:

1. **ḳaṭ‘ id-:**-*-er, --em*
Gazel 3119
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kat etmek; bir yeri aşarak geçmek, yol almak.Kesmek.

Ṭarīḳ-i ‘ışḳa togrılsam seni ḳaṭ‘ iderem evvel
Sebük-bār olayım iy ser baña bār-ı girān olma

kat kat:

1. **kat kat:**
Gazel 3370
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Katlar halinde, üst üste.

İy Muḥibbī didiler dünyāda yok hergiz vefā
Seyr-ile gezüp görenler uşbu kat kat ‘ālemi

kaṭ‘ ol-:

1. **ḳaṭ‘ ol-:**-*madan*
Gazel 3185
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kesilmek.

Kim koya ḳaṭ‘ olmadan dest-i viṣālüñ dāmenin
Göreyim pā-māl ola her yaña dāmānum gibi

ḳatār:

1. **ḳaṭārı:**-*ı*
Gazel 3442
Mısra: **8**
Birbiri ardınca sıralanmış hayvan sürüsü, dizisi.

Çeker ‘āṣıḳ ‘acebdür bār-ı ‘ışḳı
Çekemez anı bu çarḫuñ ḳaṭārı

katı:

1. **katı:**
Gazel 3004
Mısra: **8**
Çok, oldukça, sert, katı.

Gözümüñ çeşmesārına gelür bir dem ḳarār itmez
Katı düşvār imiş düşvār göñül virmek perī-zāda

2. **katı:**
Gazel 3234
Mısra: **2**
Çok, pek, pek çok.

Cānumı mest ü ḫarāb itdi lebüñ keyfiyyeti
Bilmezem kime şikāyet ideyim derdüm katı

3. **katı:**
Gazel 3086
Mısra: **12**
1. Sert 2.Çok.

Bilmez idüm ‘ışḳ ben āsān sanurdum dōstlar
Şimdi bildüm key katı düşvār imiş geldi başa

4. **katı:**
Gazel 3096
Mısra: **2**
1. Sert 2.Çok.

Hicrüñ-ile dönmiş-idüm ben ḫazān yapragına
Bir katı āh eyledüm düşdüm fenā topragına

5. **katı:**
Gazel 3346
Mısra: **4**
Çok, aşırı derecede II sert, haşin.

Ġamze okı sīnede bir laḥẓa eglenmez geçer
Anuñ içündür anuñ kaşları katı ya gibi

6. **katıdur:**-*dur*
Gazel 3295
Mısra: **5**
Sert. II Merhametsiz.

Nigāruñ katıdur göñli anı kim bilmek isterse
Felek nerrādı getürmez murādumca benem zārı

7. **katıdur:**-*dur*
Gazel 3363
Mısra: **4**
Sert. II Merhametsiz.

Gözlerüm yaşıyla āhum yāra te‘sīr eylemez
Seng-i ḫārādan katıdur ḳalbinüñ mermerleri

8. **katı:**
Gazel 3306
Mısra: **5**
Aşırı derecede, çok fazla.

Ten gerçi ki dūr oldı katı Ka‘be derinden
Her laḥẓa bu cān līk ṭavāf-ı Ḥarem itdi

9. **katı:**
Gazel 3225
Mısra: **9**
Çok, pek, pek çok, fazla. II İyice.

‘Işḳuñ ṭarīḳı key katı müşkil ṭarīḳdur
Gel ko Muḥibbī uşbu yola cān-ıla seri

10. **katı:**
Gazel 3231
Mısra: **6**
Çok, pek, pek çok, fazla .

Niçe yıllar firāḳıyla düşelden nār-ı hicrāna
Katı kār eyledi cāna belā vü mihnet-i dūrı

11. **katı:**
Gazel 3252
Mısra: **4**
Çok, pek, pek çok, fazla II iyice.

Ḳavs-i ḳūzaḥ gerçi baña kepādedür
Ammā ki katı çekemedüm ‘ışḳ yasını

12. **katı:**
Gazel 3339
Mısra: **1**
"Çok, pek, aşırı derecede" anlamında zarf.

Katı müşkil kār imiş ‘ālemde yār eksükligi
Bülbüle düşvār degül mi gül‘iẕār eksüklügi

13. **katı:**
Gazel 3358
Mısra: **8**
"Çok, pek, aşırı derecede" anlamında zarf.

Cefā vü cevri terk itmez tażarrū‘ eyleseñ yāra
Ki zīrā katı müşkildür kişi terk ide mu‘tādı

14. **katı:**
Gazel 3367
Mısra: **8**
"Çok, pek, aşırı derecede" anlamında zarf.

İy melek-çehre senüñ ḳadd-i bülendüñ var iken
Katı kūteh görinür gözlerüme serv-i sehī

15. **katı:**
Gazel 3408
Mısra: **1**
"Çok, pek, aşırı derecede" anlamında zarf.

İy ḫ̆āce katı müşkil olur ‘ışḳ kitābı
‘Işḳ ehline keşf ola meger ko sen o bābı

katı göñl:

1. **katı göñl:**-*-dur, --i*
Gazel 3129
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhametsiz, acıklı şeylerden üzüntü duymayan.

Katıdur göñli nigāruñ çünki seng-i ḫāreden
Eyleme āh u fiġānı iy göñül gel yok yire

2. **katı göñl:**-*üñ*
Gazel 3195
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhametsiz, acıklı şeylerden üzüntü duymayan.

Āh kılsam aglasam yaşum saña itmez eser
Katı göñlüñ dōstum pekdür senüñ mermer gibi

katl:

1. **ḳatlüm:**-*üm*
Gazel 3109
Mısra: **15**
Öldürmek, öldürülmek.

Şehā ḳatlüm diler mestāne çeşmüñ
İki ḥācib ider aña ḥavāle

2. **ḳatlüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3262
Mısra: **9**
Öldürmek, öldürülmek.

Çeşm-i cellādı Muḥibbī çeke ger ḳatlüñe tīġ
Sunubanın çıkma edep gözleyüben nizeni

3. **ḳatlüme:**-*üm, -e*
Gazel 3137
Mısra: **7**
Öldürme, öldürülme.

Ḳatlüme ḫançer çeküp ġamzeñ emān virmez amān
Sanki Rüstemdür gelür ceng itmege Suhrāb-ıla

4. **ḳaṭlüme:**-*üm, -e*
Gazel 3253
Mısra: **4**
Öldürme, öldürülme.

Kemend-i zülf ü ḫāliyle ḫadeng-i çeşm-i ebrūlar
Ne çāre ḳaṭlüme bunlar ki cümle eli bir itdi

katl it-:

1. **ḳatl it-:**-*di*
Gazel 3290
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öldürmek.

Olmadı ‘uşşāḳ[ı] ḳatl itdi peşīmān gözlerüñ
Dökmede kan şād gördüm ġamze-i ḳaṣṣābuñı

katlan:

1. **katlana:**-*a*
Gazel 3033
Mısra: **14**
Tahammül etmek, dayanmak, sabretmek.

Çün ‘ahdine durmadı nigārum n’ideyim āh
İy dil gele bir katlana hicre sefer eyle

2. **katlanur:**-*ur*
Gazel 3065
Mısra: **6**
Katlanmak, tahammül etmek.

Ḫaṭṭuñuñ isini ḫoş görsün lebüñ nūş isteyen
Dūda lā-büd katlanur kim isteye ḥelvā yine

ḳatre:

1. **ḳatre:**
Gazel 3043
Mısra: **3**
Damla.

Gözüm yaşına nisbet ḳatre deryā
Düşelden dil bu hicrān illerine

2. **ḳaṭre:**
Gazel 3497
Mısra: **13**
Damla.

Gözlerüm yaşına nisbet ḳaṭre çün Nīl ü Fırāṭ
Ġarḳa virsem iy Muḥibbī tañ mıdur deryāları

ḳaṭre ḳaṭre:

1. **ḳaṭre ḳaṭre:**
Gazel 3470
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Damla damla.

Def‘a def‘a dūd-ı āh u ḳaṭre ḳaṭre eşk-i çeşm
Mülk-i ‘ışḳuñ kıl temāşā encüm-i eflākini

ḳaṭre ḳaṭre yaş:

1. **ḳaṭre ḳaṭre yaş:**--*um*
Gazel 3142
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Damla damla gözyaşı.

Zerd ruḫumda gören bu ḳaṭre ḳaṭre yaşum
Dir jāleler dökilmiş berg-i ḫazān içinde

katunda:

1. **katuñda:**-*un, -da*
Gazel 3448
Mısra: **5**
Birinin düşüncesine göre, birinin gözünde, nazarında.

Sevdügüm seni günāḥ ise katuñda güzelüm
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

ḳavī:

1. **ḳavī:**
Gazel 3312
Mısra: **9**
1. Güçlü, kuvvetli. 2. Sağlam, güvenilir.

Cürmüm bī-ḥad ümmīd daḫı līk ḳavī
Umaram kim yazıla defter-i a‘māle ‘afı

ḳavl:

1. **ḳavlüm:**-*üm*
Gazel 3083
Mısra: **3**
Söz, kelâm.

Ḳavlüm budur ki eylemişem göñlüm ile ‘ahd
Meyl eylemeyem illā ḫūbuñ müntehāsına

ḳavl-i bed-gū:

1. **ḳavl-i bed-gū:**-*y, -ı*
Gazel 3293
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes hakkında kötü söz söyleyen, dedikodu yapan kişinin sözü.

Raḳībüñ sözine uyup kapuñdan beni redd itdüñ
Benüm ḥaḳḳumda gūş itmek revā mı ḳavl-i bed-gūyı

ḳavs-i ḳūzaḥ:

1. **ḳavs-i ḳūzaḥ:**
Gazel 3252
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gökkuşağı.

Ḳavs-i ḳūzaḥ gerçi baña kepādedür
Ammā ki katı çekemedüm ‘ışḳ yasını

kāvūs:

1. **kāvūsını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3292
Mısra: **4**
İran'da Keyaniyan sülalesinin ikinci hükümdarı olan Keykāvūs.

Aldanup dünyā-yı dūna oldı çün murġā süvār
Ser-nigūn itdi gör āḫir taḫt-ıla kāvūsını

ḳayd:

1. **ḳayd:**
Gazel 3085
Mısra: **6**
Ayağa vurulan zincir, pranga, bağlama, sınırlama, ehemmiyet verme, yazma, endişe.

Dilber ḫayāli ile iden gice gündüz ‘iyş
Uşbu cihānda ḳayd nedür iḫtiyācına

kaygu:

1. **kaygu:**
Gazel 3356
Mısra: **10**
Üzücü bir şey olacak korkusundan doğan endîşe, gam, keder, tasa.

Mezra‘-ı dilde yaşum toḫmını saçdum muttaşıl
Ḥāṣılum ancak hemān derd ü belā kaygu gibi

kāyil ol:

1. **ḳāyil ol:**-*dı*
Gazel 3471
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Razı olmak, inanmak.

Agzı remzini bilmedi anuñ
‘Aczine ḳāyil oldı rāz ehli

kāyināt:

1. **kāyināt:**-*ı*
Gazel 3228
Mısra: **5**
1. Yaratılmış şeylerin hepsi, yer gök bütün varlıklar ve bütün mahlûkat, âlem, evren. 2. Herkes.

Kāyināt seyr iderdüñ ser-te-ser ḫurşīd-veş
Cür‘adān-ı ‘ışḳdan iy dil yiseñ esrārumı

kayna-:

1. **kaynayup:**
Gazel 3057
Mısra: **10**
Kaynamak. || Coşmak.

Dem mi vardur ki Muḥibbī hicr içinde aglayup
Kaynayup ḫūn-ı ciger bu göz yaşı kan olmaya

kays:

1. **ḳays:**
Gazel 3244
Mısra: **5**
Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Mecnun.

Ögrendi Ḳays yaşına bād-ı sümūm ile
Sevdi diyār-ı miḥnetüñ āb u hevāsını

2. **ḳays'uñ:**-*un*
Gazel 3402
Mısra: **3**
Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Mecnun.

Çeşmesi 'ayn-ı belā kūhsārı Ḳays'uñ başıdur
Āşiyān-ı murġa ur pek saçı oldı mīşesi

3. **ḳays'uñ:**-*'uñ*
Gazel 3469
Mısra: **6**
Leyla ve Mecnun hikayesindeki Mecnun'un aşk müptelası olmadan önceki adı.

Varaldan mekteb-i 'ışḳa açup miḥnet kitābından
Maḥabbet fennin ögrendüm olup Ḳays'uñ sabaḳdaşı

4. **ḳays'ı:**-*ı*
Gazel 3100
Mısra: **4**
Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı, Mecnûn.

'Işḳ meydānında girdüm geştgīr-i derd olup
Vāmıḳ u Ferhād u Ḳays'ı dest-yār itmeñ nice

5. **ḳays:**
Gazel 3079
Mısra: **5**
Leylâ ile Mecnûn hikâyesindeki Mecnûn'un aşk müptelası olmadan önceki ismi.

Bezm-i ġamda kim dir-idi Ḳays içün sulṭān-ı 'ışḳ
Bādesin göz yaşı sazın ṣavt-ı zencīr itmese

6. **ḳays:**
Gazel 3048
Mısra: **5**
"Leylâ ile Mecnûn hikâyesindeki aşk mübtelası olan Mecnun'un önceki adı".

'Işḳı benden sor ne bilsün anı Ferhād-ıla Ḳays
Biri ṣaḥrāda biri kūhı gezer kolayına

7. **ḳays:**
Gazel 3473
Mısra: **7**
İslam edebiyatlarında mesnevi konusu olan aşk hikayesi Leylâ ile Mecnan'daki erkek kahramanın diğer adıdır.

Ṣol deñlü itdi Ḳays vuḥūş-ıla ülfeti
Kuşlar başında yapdı melāmet yuvasını

kayṣer u dārā:

1. **ḳayṣer u dārā:**
Gazel 3246
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kayser(Roma ve Germen imparatorlarına verilen unvan/hükümdar) ve Dārā ([Yönetimdeki gücüyle meşhur Îran hükümdarı Dârâ'nın adından] Hükümdar, melik).

Cihāna ṣāh olmakdan saña kul olmadur faḫrum
Gerekmez Ḳayṣer u Dārā olam ḫakan-ı Faġfūrī

kaz-:

1. **kazmag-ıla:**--*mag, --ıla*
Gazel 3140
Mısra: **7**
Toprağı herhangi bir şeyle yarıp eşerek yerinden çıkarmak.

Bīsütūn'ı kazmag-ıla kūhken faḫr itmesün
Kesmişem ben daḫı bu ġam kūhını tırnag-ıla

kebāb:

1. **kebābuñ:**--*uñ*
Gazel 3148
Mısra: **2**
1. Ateşte veya susuz olarak bir kap içinde pişirilen et yemeği. 2. Ateş üzerinde kavrularak pişirilen bâzı yemekler için kullanılır. 3. sıf. eski. mec. Yanmış, yanık.

Beñzeyelden gözlerüm yaşı ṣarābuñ 'aynına
Yandı miḥnetle ciger döndi kebābuñ 'aynına

kebāb it-:

1. **kebāb it-:**-*se, -m*
Gazel 3231
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok acı çekmek, derinden üzüntü duymak, bağrı yanmak.

Gözüm yaşın ṣarāb idüp yanuk bagrum kebāb itsem
Bu göñlüm nāleler eyler sanasın saz-ı ṭanbūrī

kebāb kıl:

1. **kebāb kıl:**-*du, -m*
Gazel 3331
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok acı çekmek, derinden üzüntü duymak, bağrı yanmak.

Bagrumı kıldum kebāb u göz[ler]üm yaşın şarāb
Eyledüm iy ġam müşerref eylegil bu ḫāne[y]i

kebāb ol-:

1. **kebāb ol-:**-*dı*
Gazel 3219
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ateşte veya sıcakta kavrulmak II (Ciğer) kebap olmak. Büyük bir acıya uğramak, yüreği yanmak; çok güçlü bir duygunun etkisiyle yanıp tutuşmak.

Āteş-i hicre kebāb oldı göyindi cigerüm
Eşk-i çeşmümi gören sandı ‘aḳīḳ-i Yemenī

2. **kebāb ol-:**-*dı*
Gazel 3279
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ateşte veya sıcakta kavrulmak II (Ciğer) kebap olmak. Büyük bir acıya uğramak, yüreği yanmak; çok güçlü bir duygunun etkisiyle yanıp tutuşmak.

Ġam meclisinde içeli çeşmüm şārābını
Sīnemi alma sanculı dilde kebāb oldı

3. **kebāb ol-:**--*a*
Gazel 3146
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Ateşte veya sıcakta kavrulmak. 2. Çok yanmak.

Āh u vāh-ıla günüm çünki geçer döne döne
Tañ mı hicriyle kebāb ola ciger döne döne

kebāb ol:

1. **kebāb ol:**-*dı*
Gazel 3412
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ateşte veya sıcakta kavrulmak II (Ciğer) kebap olmak. Büyük bir acıya uğramak, yüreği yanmak; çok güçlü bir duygunun etkisiyle yanıp tutuşmak.

Göz yaşı bezm-i ġamda oldı şarāb
Döne döne ciger kebāb oldı

kebk-i kūh:

1. **kebk-i kūh:**-*ı*
Gazel 3216
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağ kekliği.

Her kaçan nāz-ıla reftār itse ol serv-i ḫırām
Unıdurdı karşusında kebk-i kūhı sekmegi

kebūd id:

1. **kebūd id:**-*e*
Gazel 3341
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gök rengi,mavi olmak.

Görmesem [ben] ‘ālem içre yārumuñ dīdārını
Ser-te-ser āhum kebūd ide der ü dīvārını

kebūter:

1. **kebūteri:**-*i*
Gazel 3225
Mısra: **6**
Güvercin.

Bir bakışıyla eyledi murġ-ı dili şikār
San şāhin aldı pençesine bir kebūteri

2. **kebūterdür:**-*dür*
Gazel 3082
Mısra: **4**
Güvercin. II Âşığın gönlü.

Şehā zülfüñ ‘iḳābından dil ü cānum ḫalāṣ olmaz
Esīr olmış kebūterdür sanasın dest-i lāçine

kebūter-sīne:

1. **kebūter-sīne:**
Gazel 3407
Mısra: **4**
Güvercin yürekli/göğüslü.

Dāġuñı dām eyle ṣayd it eşk-i çeşmüñ dane kıl
Bir kebūter-sīne sīm-endāmı bayram irtesi

kec:

1. **kec:**
Gazel 3048
Mısra: **7**
Eğri, çarpık, mukavves, ters.

Çeşm-i ḫūn-ḫˇāra mu‘āvin çün degül kec rā kaşuñ
Ya n’içün başın egüp tutmış kulagın rāyına

2. **keçde:**--*de*
Gazel 3052
Mısra: **4**
Eğri, çarpık, mukavves, ters.

Kara zülfüñ kulaguña egilmiş gördüm iy dilber
Sözine sakın aldanma bulınmaz togrılık keçde

kec-külāh:

1. **kec-külāhını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3465
Mısra: **3**
Külahını eğri giyen.

Geymiş benefşe-vār başına kec-külāhını
İçmiş şarāb-ı nāb-ıla kızmış yañacugı

kec-rā:

1. **kec-rā:**
Gazel 3072
Mısra: **7**
R harfinin tersi haline getirmek.Kaşlarını çatıp.

Deyr-i ḥüsnüñde gören ya kaşlaruñ kec-rā didi
Ergilik olsa ‘aceb mi kāfirī miḥrābda

keder:

1. **keder:**
Gazel 3334
Mısra: **3**
Acı, üzüntü, dert, sıkıntı, ızdırap, tasa, gam.

Sāḳī ġubār-ı ġam virdi meded göñlüme keder
Ṣayḳal ide göre mey ile ol āb-gīne[y]i

2. **kederi:**-*i*
Gazel 3323
Mısra: **10**
(Ar.) Gönül üzüntüsü, iç darlığı, gam, tasa.

Ca‘d-ı zülfine anuñ yañılup ‘anber diyeli
Niçe yıldur ki daḫı gitmedi dilden kederi

kef:

1. **kefi:**-*i*
Gazel 3352
Mısra: **10**
Elin iç tarafı, avuç // el.

‘Ayb olmaya Muḥibbī suna el ger boynuña
Duta-bilmez ḳadeḥi kimsene illā ki kefi

kef geç-:

1. **kef geç-:**-*-me, --gil*
Gazel 3081
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Takati kesilmek, takatten düşmek II Hayrete düşmek, kendinden geçmek.

Bir ḳadeḥ mey saña bu ‘ālemde bir şāhid yiter
Ḫōce-i dünyā gibi kef geçmegil māl üstine

kef ü pā eyle:

1. **kef ü pā eyle:**-*se, -y, -dü, -m*
Gazel 3337
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayak tabanı yapmak/ayaklar altına sermek.

Cem‘ kılsaydum gözümden dökilen gevherleri
Eyleseydüm māh-rūlara kef ü pā kāşki

kefen:

1. **kefen:**
Gazel 3009
Mısra: **7**
Ölünün gömülmeden önce sarıldığı beyaz bez, kefen bezi, yakasız gömlek, yakasız mintan.

Kefen pür-ḫūn ide her dem gözümüñ kanlu yaşından
Eger derdüm bile Ferhād ola zīr-i kefen āgeh

2. **kefen:**
Gazel 3349
Mısra: **14**
Gömülmek için hazırlanan bir müslüman ölüsünün kabre konmak üzere yıkandıktan sonra sarıldığı amerikan bezi, kefin.

Muḥibbī cevr-i yār-ıla öliser diyü kūyında
Felek ḫayyāṭı anuñçün gelüp ḫūnīn kefen kesdi

3. **kefende:**-*de*
Gazel 3167
Mısra: **10**
Gömülmek için hazırlanan bir müslüman ölüsünün kabre konmak üzere yıkandıktan sonra sarıldığı amerikan bezi, kefin.

Yiter dünyāda ‘uḳbāda Muḥibbī
Ḳabā vü penbe-i dāġum kefende

kefen zīr-i:

1. **kefen zīr-i:**
Gazel 3009
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kefenin altı, aşağısı.

Kefen pür-ḫūn ide her dem gözümüñ kanlu yaşından
Eger derdüm bile Ferhād ola zīr-i kefen āgeh

keffe-i mīzān:

1. **keffe-i mīzān:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3410
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Terazi kefesi, gözü.

Ay u günle tartdılar geldi şehā ḫüsnün agır
Anuñ içün gökde gördüm keffe-i mīzānını

2. **keffe-i mīzān:**
Gazel 3365
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Terazinin kefesi.

Tartmak ister ḫāk-i pāyin cevheri cān-ıla dil
Eylemişdür dīdelerden keffe-i mīzān iki

kelām:

1. **kelāmum:**-*um*
Gazel 3189
Mısra: **9**
Tek kelime veya kelimelerden meydana gelmiş söz, ifâde.

İy Muḥibbī meyveler virdi kelāmum tāze ter
Ma'rifet bāġına dökdüñ tā ki tāk itdüñ beni

2. **kelāmı:**-*ı*
Gazel 3426
Mısra: **14**
(Ar.)Tek kelime veya kelimelerden meydana gelmiş söz, ifâde.

Şīrīn lebüñüñ ẕikrini tekrār Muḥibbī
Kıldugı içün ḳand ü nebāt oldı kelāmı

3. **kelām:**
Gazel 3281
Mısra: **6**
(Ar.) Tek kelime veya kelimelerden meydana gelmiş söz, ifade.

Her yaña baksam her ṭaraf meşġūl tesbīḥ du'ā
Var mı cihānda bir kelām hīç guft-ile gūyuñ gibi

kelām-ı ḫāmına:

1. **kelām-ı ḫāmına:**
Gazel 3084
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boş söz. (olgunlaşmadan söylenen söz.).

İy göñül kim 'āşıḳı men' ider-ise bādeden
Bāda virür 'aḳl[ı] gūş itme kelām-ı ḫāmına

kelle-i 'uşşāk:

1. **kelle-i 'uşşāk:**-*dan*
Gazel 3143
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşıkların başı.

Bīnā-yı 'ışḳ yapdı maḥabbet ḥişārını
Üstine itdi kelle-i 'uşşākdan ḳule

2. **kelle-i 'uşşāḳ:**-*dan*
Gazel 3368
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşıkların başı.

Ḳaṣr-ı 'ışḳuñ çün ezelden urdılar bünyādını
Kelle-i 'uşşāḳdan itdiler anuñ taşını

3. **kelle-i 'uşşāḳ:**-*dan*
Gazel 3444
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşıkların başı.

'Işḳ bāzārı toludur kelle-i 'uşşāḳdan
Turmaz işler bu maḥabbet şehrinüñ ser-ḫānesi

kem:

1. **kemdür:**-*dür*
Gazel 3027
Mısra: **2**
1. Kötü, fenâ, değersiz, âdî 2. Eksik, noksan, az.

Çün yagar tīr-i belā bu sīne-i ġamgīnüme
Kemdür raẕḥm itmeyebilsem dil-i miskīnüme

2. **kemdür:**-*dür*
Gazel 3198
Mısra: **6**
1. Kötü, fenâ, değersiz, âdî 2. Eksik, noksan, az.

'Aḳl serkeşlik ider sun sāḳīyā cām-ı ṣabūh
'Aḳlı kemdür kim ḥarīf-i bāde-i nāb olmadı

kem it:

1. **kem it:**-*di*
Gazel 3306
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kötü (bir şey) yapmak.

Baş terkin urup kıydı bu cānına Muḥibbī
Bu 'ışḳ yolıdur siz anı sanmañuz ki kem itdi

kem naẓar:

1. **kem naẓar:**-*la*
Gazel 3226
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baktığı şeye kötülük getiren, hasetle bakan göz.

Kem naẓarla zāhidā bakma iñende 'āşıḳa
'Ucb-ıla şeyṭān olur bir kişi görse kendini

kemāhī:

1. **kemāhī:**
Gazel 3315

Mısra: **6**
(Ar.) Olduğu gibi, hakkıyla, o kadar.

Saña lāyıḳdur ancak pādişāhlık
Bilürsin herkesüñ sırrın kemāhī

kemāle ir:

1. **kemāle ir:**-*e, -düg, -in*
Gazel 3365
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Olgunlaşmak.

Bu Muḥibbī şi‘rini gören kemāle irdügin
Bir sanurduk didi beñzer var-ımış Selmān iki

kemān:

1. **kemānından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 3469
Mısra: **7**
Yay, kavis.

İdüp āh okların pertāb yine ḳaddüm kemānından
Geçüp Mecnūn'ı ḫoş dikdüm belā ṣaḥrāsına taşı

2. **kemānı:**--*ı*
Gazel 3095
Mısra: **9**
1- Yay, kavis 2. müz. Çok tanınan ve sevilen kirişli ve telli bir tür çalgı 3. Yaya benzer değişik araç ve gereçler. 4. Yay gibi güzel biçimli kaş (OTS-, 878).

‘Işḳuñ kemānı pekdür her kim ki çekmek ister
Derd ü belā vü miḥnet aña gerek kepāde

3. **kemān:**
Gazel 3076
Mısra: **3**
Eğri, kavisli, yay gibi ince II. Sevgilinin kaşı.

İy kaş[ı] kemān çeşmüñi müjgānuñ içinde
Gören didi āhūyı görüñ tīr arasında

4. **kemān:**
Gazel 3409
Mısra: **3**
Eğri, kavisli, yay gibi ince II. Sevgilinin kaşı.

Sīneye gelse müjeñ tīri eyā kaşı kemān
Anı ‘ışḳ ehli bilür cānına rāḥat kapusı

5. **kemān:**
Gazel 3142
Mısra: **4**
1. Yay. 2. Kavis. 3. sıf. Eğri, kavisli, yay gibi ince.

Ebrūları elinde ġamz okları bilinde
Atılsa togrı okdur egri kemān içinde

6. **kemān:**
Gazel 3352
Mısra: **3**
1. Yay. 2. Kavis. 3. sıf. Eğri, kavisli, yay gibi ince.

Ġayrılar ḳaṣdını gel eyleme iy kaşı kemān
Ġamze oklarına ben eylemişem dil hedefi

7. **kemān:**
Gazel 3420
Mısra: **7**
1. Yay. 2. Kavis. 3. sıf. Eğri, kavisli, yay gibi ince.

Ebrūlaruñı göreli iy kaşları kemān
Ḳaddi bükildi oldı dü-tā ya benüm gibi

8. **kemān:**
Gazel 3446
Mısra: **6**
1. Yay. 2. Kavis. 3. sıf. Eğri, kavisli, yay gibi ince.

Egerçi sīne ṣadrında ḳarār itmedi müjgānuñ
Velī geçdükçe ol kaşı kemān ḳalbümde yir itdi

kemān ebrū:

1. **kemān ebrū:**-*lar, -ı*
Gazel 3476
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keman kaşlı (sevgili).

Men‘ ola sanma Muḥibbī eyleme sīneñ siper
Tīri āhenden geçer atsa kemān ebrūları

2. **kemān ebrū:**
Gazel 3112
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keman kaş. Yay gibi kavisli kaş.

Ol kemān ebrū yine ḳaṣd itdi ‘āşıḳ cānına
Ġamzelerden niçe oklar cem‘ kıldı yanına

3. **kemān ebrū:**-*ñ, -ıla*
Gazel 3484
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keman kaş. Yay gibi kavisli kaş.

Kemān ebrūñ-ıla çeşmüñ görelden
Bükildi oldı ḳaddüm sanasın yay

4. **kemān ebrū:**
Gazel 3463
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaşı yay gibi düzgün olan, keman kaşlı.

Müjeñ tīrine cān içre yir itdüm iy kemān ebrū
Elüñden düşmesün bir dem giderme ya gibi kaşı

kemānçe:

1. **kemānçe:**
Gazel 3274
Mısra: **7**
Türk halk mûsikîsinde kullanılan, dikdörtgen şeklinde uzunca bir kutuya benzer, göğsünün iki yanında delik bulunan üç telli ve bu teller üzerine parmakla basılarak çalınan yaylı çalgı.

Kemānçe olmasa yaşum aña tār
Bu sīnem üzre n'eylerdi bu bāḳı

kemāndār:

1. **kemāndār:**
Gazel 3423
Mısra: **2**
Yay tutan, yay çeken, yay (ok atma) ustası.

Ġamzesi deldi geçer çatdı kaşın yār sıdı
Ok atup yayını san yasdı kemāndār sıdı

kemān-ebrū:

1. **kemān-ebrū:**
Gazel 3389
Mısra: **9**
Kaşları yay gibi biçimli ve düzgün olan (kimse). II Yay kaşlı sevgili.

Ol kemān-ebrū gelüp didi Muḥibbī yāruñam
Şimdi bildüm yār-ımış hergiz gümānum kalmadı

kemençe:

1. **kemençe:**
Gazel 3002
Mısra: **4**
1. Dize dayanarak çalınan üç telli, küçük yaylı çalgı. 2. Türk halk mûsikîsinde kullanılan, dikdörtgen şeklinde uzunca bir kutuya benzer, göğsünün iki yanında delik bulunan üç telli ve bu teller üzerine parmakla basılarak çalınan yaylı çalgı.

İñiler bezm-i ġamda nāle eyler
Gözümüñ yaşı tār sīnem kemençe

kemençe ol-:

1. **kemençe ol-:**-*alı*
Gazel 3091
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göğsünün iki yanında delik bulunan üç telli ve bu teller üzerine parmakla basılarak çalınan yaylı çalgı.

Göz yaşını tār eyleyüben nāleler itdüm
Bezm-i eleme olalı bu sīne kemençe

kemend:

1. **kemendini:**-*i, --n, --i*
Gazel 3064
Mısra: **1**
Bir cismi çekmek amacıyla atılan kalın ip. II Sevgilinin kıvrımlı saçı.

Atup zülfüñ kemendini düşürdüñ göñlümi bende
Kapuñda umaram olam ki boynı baglu bir bende

2. **kemendinden:**-*in, -den*
Gazel 3273
Mısra: **1**
1. Uzaktaki bir kimseyi veya şeyi çekip yakına getirmek için atılan ucu ilmikli ip [Eskiden savaş âleti olarak kullanılırdı]. 2. Sevgilinin saç kıvrımı.

Ser-i zülfüñ kemendinden göñül āşüfte ḥāl oldı
Lebüñden bir söz işiddüm baña bilmem ne ḥāl oldı

kemend eyle:

1. **kemend eyle:**-*y, -üben*
Gazel 3477
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakalayıp kendi tarafına çekmek için kullanılan ip. (Sevgilinin saçları bağlamında).

Dīvāneñem iy dōst didüm bir naẓar eyle
Zülfini kemend eyleyüben boynuma takdı

kemend eyledi:

1. **kemend eyledi:**-*di*
Gazel 3426
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakalayıp kendi tarafına çekmek için kullanılan ip. (Sevgilinin saçları bağlamında).

Zülfini ele aldı kemend eyledi geh çīn
Dil murġını avlamaga kurdı yine dāmı

kemend id:

1. **kemend id:**-*i, -üp*
Gazel 3428
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kement etmek, kement haline getirmek. (Kement, ucu ilmekli uzun ip II sevgilinin saçı).

Binüp semend-i nāza zülfin idüp kemendi
Ben mübtelā-yı 'ışḳuñ boynına dakdı bendi

kemend-i miḥnet:

1. **kemend-i miḥnet:**-*e*
Gazel 3451
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet kemendi(Uzaktaki bir kimseyi veya şeyi çekip yakına getirmek için atılan ucu ilmikli ip [Eskiden savaş âleti olarak kullanılırdı] -sevgilinin saç kıvrımı-).

Zülfüñ hevāsı başuma bildüm belā-y-ımış
Çekdi kemend-i miḥnete āh ol belā beni

kemend-i zülf:

1. **kemend-i zülf:***-i, -n, -i*
Gazel 3356
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının bağı.

Çeşm-i cellādı ele almış kemend-i zülfini
Asmaga dil düzdini dutar elü baglu gibi

2. **kemend-i zülf:**
Gazel 3253
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının bağı.

Kemend-i zülf ü ḫāliyle ḫadeng-i çeşm-i ebrūlar
Ne çāre ḳatlüme bunlar ki cümle eli bir itdi

kemer:

1. **kemer:**
Gazel 3115
Mısra: **9**
Bel bağı, kayış.

İy dōst miyānuñla kemer ẕevḳ ider-iken
Bilsem ne sebeb düşdi girer ḫançer araya

2. **kemer:**
Gazel 3391
Mısra: **3**
Bel bağı, kayış.

Destüm irmedi miyānına kemer anı kuçar
Yā İlāhī virme hīç kimseye nā-çārlıgı

3. **kemer:**
Gazel 3094
Mısra: **6**
Kuşak,kayış.

Didüm kuçsam miyānuñ didi dilber
Meger kuçsa anı ancak kemer de

4. **kemer:**
Gazel 3146
Mısra: **4**
Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.

Niçe kan yutmaya dil göz göre karşumda benüm
Ḳadeḥ agzından öpe kuça kemer döne döne

kemer eyle:

1. **kemer eyle:**
Gazel 3033
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kemer gibi sarmak.

Tag itdi kolın ‘āşıḳ-ı bī-çāresinüñ çün
İy şāh yarar anı bilüñe kemer eyle

kemīne:

1. **kemīne[y]i:***-y, -i*
Gazel 3334
Mısra: **8**
(Fa.) Aciz, zavallı.

Muṭrib nevāda perde-i ‘uşşāḳı rāst kıl
Ġamdan ḫalāṣ eyle bu kemter kemīne[y]i

kemīne:

1. **kemīne:**
Gazel 3108
Mısra: **10**
Zavallı.

Kapuñda niçe yüz biñ var ġulāmuñ
Muḥibbī arada kemter kemīne

kemter:

1. **kemter:**
Gazel 3334
Mısra: **8**
Çok değersiz, çok aşağı, pek itibarsız, en hakir.

Muṭrib nevāda perde-i ‘uşşāḳı rāst kıl
Ġamdan ḫalāṣ eyle bu kemter kemīne[y]i

2. **kemter:**
Gazel 3108
Mısra: **10**
Aşağı, değersiz.

Kapuñda niçe yüz biñ var ġulāmuñ
Muḥibbī arada kemter kemīne

kemter kıl-:

1. **kemter kıl-:***-ur*
Gazel 3174
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Fars. kem “kötü, değersiz” ve -ter ekiyle kemter) Çok değersiz, çok aşağı, pek îtibarsız, en hakir (kimse) durumuna getirmek, düşürmek.

Gāh olur bir ẕerre-i nāçīzden kemter kılur
Geh döner ḫurşīd-veş raḫşān ider göñlüm beni

kenār:

1. **kenārı:**-*ı*
Gazel 3125
Mısra: **5**
Bir şeyin bitiş kısmı, bitiş yeri, uçta kalan kısmı.

Kenārı baḥr-ı ‘ışḳuñ yok irişmez ‘umḳına kimse
Dilā gel imtiḥān içün o baḥra sen de bir tal-a

2. **kenārında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3478
Mısra: **7**
(Nehrin) Yanında, kenarında, kıyısında.

Görinen çarḫuñ kenārında anı sanmañ şafaḳ
Sūz-ı āhumdur anuñ dāmānına āteş kodı

kenāra kıl:

1. **kenāra kıl:**
Gazel 3003
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir yana geçmek, kenara çekilmek. Hiçbir şeye karışmamak.

Cihān ‘ayyāresinden kıl kenāra
Ki mekr ü fitnesine yok şümāra

kenār-ı āb:

1. **kenār-ı āb:**--*da*
Gazel 3144
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Su kenarı.

Ḳadd ü ruḫsāruñı su içre görüp serv-i sehī
Bir daḫı görem diyü turur kenār-ı ābda

kenār-ı āsümān:

1. **kenār-ı āsümān:**-*da*
Gazel 3380
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gökyüzünün kenarı.

Şafaḳ sanmañ kenār-ı āsümānda
Şerārumdan benüm gökler dutışdı

kendi:

1. **kendine:**-*n, -e*
Gazel 3362
Mısra: **7**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Yā gibi çeker kendine her dem raḳībi yār
Yabana atar ok gibi ol kaşı ya bizi

2. **kendini:**-*(n)i*
Gazel 3051
Mısra: **3**
"Kendi" dönüşlülük zamiri. II Âşık.

Sīnede dāg yakup kendini mecrūḥ ider ol
Baña öyküdi meger yakdı bedenhā lāle

3. **kendini:**-*ñ, -i*
Gazel 3226
Mısra: **4**
"Kendi" dönüşlülük zamiri (Kişinin öz varlığı / zâtı).

Kem naẓarla zāhidā bakma iñende ‘āşıḳa
‘Ucb-ıla şeyṭān olur bir kişi görse kendini

4. **kendi:**
Gazel 3416
Mısra: **2**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Baña maḥbūb u meyden geç diyü zāhid ider pendi
‘Aceb mi leẕẕet-i ervāḥ ki zīrā añlamaz kendi

5. **kendini:**-*n, -i*
Gazel 3226
Mısra: **8**
"Kendi" dönüşlülük zamiri (sevgili).

Ḳıble ḥaḳḳı eyler-idüm Ka‘be yirine ṭavāf
Ger naṣīb olsa nigāruñ görebilsem kendini

kendiñ:

1. **kendin:**
Gazel 3183
Mısra: **8**
Kendi dönüşlülük zamiri.

Perde-i zühdüm ne assı bu dil-i mecnūn mest
Yārına varını virdi kendin ‘üryān eyledi

kendin yitür:

1. **kendin yitür:**-*e*
Gazel 3436
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendini yitirmek: Kendinden geçmek: Heyecan verici bir durum karşısında aklı ve duyu organları işlemez olmak.

Mescidde eger görse mü’ezzin o ḳāmeti
Kendin yitüre añmaya hergiz o ḳāmeti

kendü:

1. **kendüñe:**-*ñ, -e*
Gazel 3022
Mısra: **3**
Dönüşlülük zamiri, kendi.

Pīşe itme ẓulmı lillāh kendüñe iy serv-ḳad
Nüh felek titrer kaçan kim bir ġarīb eyleye āh

2. **kendüñi:**-*ñ, -i*
Gazel 3202
Mısra: **8**
Dönüşlülük zamiri, kendi.

Men‘ idersin ‘āşıḳı ammā riyādur satduguñ
Zāhidā ‘ucb-ıla gördüñ kendüñi dānā gibi

3. **kendüsi:**-*s, -i*
Gazel 3247
Mısra: **10**
Dönüşlülük zamiri, kendi.

Arasañ sanma Muḥibbī bulına genc-i viṣāl
Añılur adı hemān kendüsi nā-yāb gibi

4. **kendüñi:**-*ñ, -i*
Gazel 3417
Mısra: **8**
Dönüşlülük zamiri, kendi.

Zāhidā bakduñ ḥaḳāretle yine ‘ışḳ ehline
‘Ucb idüp gördüñ tekebbürle i miskīn kendüñi

5. **kendü:**
Gazel 3210
Mısra: **3**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Kendü ḥālüñe naẓar kıl var mı gör ḫayr-ı ‘amel
Dil uzatma kimsenüñ aḥvāline sūsen gibi

6. **kendünüñ:**-*nüñ*
Gazel 3410
Mısra: **6**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Ġuṣṣa-i Ferhād’ı ko efsāne Mecnūn ḳıṣṣası
Ehl-i şevḳ olan okısun kendünüñ dīvānını

7. **kendümi:**-*m, -i*
Gazel 3415
Mısra: **1**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Gül yüzine dil virelden zār gördüm kendümi
Derde bildüm çāre yok nā-çār gördüm kendümi

8. **kendümi:**-*m, -i*
Gazel 3415
Mısra: **2**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Gül yüzine dil virelden zār gördüm kendümi
Derde bildüm çāre yok nā-çār gördüm kendümi

9. **kendümi:**-*m, -i*
Gazel 3415
Mısra: **4**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Zülfine dolaşdı göñlüm geldi sevdā başuma
Ġam şebinde tā seḥer bīdār gördüm kendümi

10. **kendümi:**-*m, -i*
Gazel 3415
Mısra: **6**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Seyl-i eşküm yıkdugınca dem-be-dem dil ḫānesin
Seng-i miḥnetle yapar mi‘mār gördüm kendümi

11. **kendümi:**-*m, -i*
Gazel 3415
Mısra: **8**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Ger behişte zāhidā meyl itmesem ‘ayb eyleme
Su gibi çün ‘āşıḳ-ı dīẕār gördüm kendümi

12. **kendümi:**-*m, -i*
Gazel 3415
Mısra: **10**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Şem‘-veş tā ṣubḥ olınca giceler yaşlar döküp
İy Muḥibbī ‘ışḳ-ıla pür nār gördüm kendümi

13. **kendü:**
Gazel 3248
Mısra: **8**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Ġam meclisinde nāleme āheng içün baña
Uydurdı nāy nāleme kendü ṣadāsını

14. **kendüye:**-*(y)e*
Gazel 3308
Mısra: **5**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

‘Işḳ mıḳnāṭısı kendüye çeke āhen ise
Kimse görmedi anuñ gibi bir dil-keşi

15. **kendüyi:**-*yi*
Gazel 3461
Mısra: **14**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

İy Muḥibbī dār-ı dünyā kimseye kılmaz vefā
Gösterür kendüyi evvel ziynet ile zen gibi

16. **kendüye:**-*(y)e*
Gazel 3482
Mısra: **8**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Bī-vefālıkda müşābih oldugıyçün ‘āleme
Kendüye ziynet virür ol bī-vefā dünyā gibi

17. **kendüñe:**-*n, -e*
Gazel 3210
Mısra: **2**

"Kendi" dönüşlülük zamiri II Âşığın gönlü, kendisi.

Sakın aldanma cihāna dime yokdur ben gibi
‘Āḳil iseñ tut anı sen kendüñe düşmen gibi

18. **kendüye:**-*y, -e*
Gazel 3326
Mısra: **7**
Kendi" dönüşlülük zamiri (sevgili).

Bī-iḫtiyār bu dili kendüye yār çeker
Yokdur cihānda bir aña beñzeye dil-keşi

kendü ḥālümde:

1. **kendü ḥālümde:**-*-üm, --de*
Gazel 3129
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hiçbir şeye karışmadan, sessizce.

Kendü ḥālümde yürür āzāde iken āh kim
El ucından ne belālar geldi āḫir bu sere

kendü ḥālüme ko:

1. **kendü ḥālüme ko:**-*üm, -e*
Gazel 3316
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
(birini veya bir şeyi) kendi hâline bırakmak: İlgilenmemek, karışmamak.

Naṣīḥat eyleme nāṣiḥ beni ko kendü ḥālüme
Kulaguma benüm girmez ṣadā mestāneden ġayrı

kendüden geç:

1. **kendüden geç:**-*den, -di*
Gazel 3331
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bilincini yitirmek, bayılmak; bir şey karşısında çoşkuya kapılmak, aşırı duygulanmak.

Kendüden geçdi Muḥibbī içeli ġam cür‘asın
Dest-i hicrān vāy eger suna dolı peymāne[y]i

kendüñi gör-:

1. **kendüñi gör-:**-*-(ü)ñ, --i, --me*
Gazel 3127
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kibirlenmek.

Sen sen ol kendüñi görme saña bu ‘ibret yiter
Sernigūn oldı ġurūr-ıla binenler kerkese

kendüz:

1. **kendüzin:**-*i, -n*
Gazel 3096
Mısra: **8**
Dönüşlülük zamiri, kendi, şahsı.

Baglanalı zülfüñüñ zencīrine dīvāne dil
Kendüzin farḳ eylemez degül ki sol u sagına

2. **kendüzini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3220
Mısra: **3**
Kendini, kendisini.

Teşbīh ideli zülfine kendüzini sünbül
Ugradı ṣabā saçını anuñ yolayazdı

kendüzi:

1. **kendüzi:**
Gazel 3172
Mısra: **5**
Kendisi.

Her ne söylerse riyādur kendüzi itmez ‘amel
Çünki dünyā mestidür sanmañ ki anı ayıla

kendüzin:

1. **kendüzin:**
Gazel 3162
Mısra: **8**
Kendini, kendisini.

Baglanalı zülfüñüñ zencīrine dīvāne dil
Kendüzin farḳ eylemez degül ki sol u sagına

2. **kendüzin:**
Gazel 3210
Mısra: **6**
Kendini, kendisini.

Şöyle bil gelmez cihāndan kimseye ẕerre vefā
Kendüzin ziyenet ider āl-ıla her dem zen gibi

kendüzü:

1. **kendüzümi:**-*mi*
Gazel 3129
Mısra: **14**
1.Kendisi, 2.İyelik ekleri alarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri, zat.

Ebr gibi ger ḳarīn olur ise sen māha raḳīb
Kendüzümi ġayretümden ururam yirden yire

kendüzüme gel-:

1. **kendüzüme gel-:**-*üm, -e, -e, -me, -m*
Gazel 3023
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kendine gelmek: 1. Ayılmak. 2. Kendine gelmek.

Çün perī gibi görindi yine dilber gözüme
Ḥayret aldı beni ol dem gelemem kendüzüme

kepāde:

1. **kepāde:**
Gazel 3095
Mısra: **10**
Okçuluğa yeni başlayanların sadece kol alıştırmak için kullandıkları bol ve gevşek eğitim yayı.

‘Işḳuñ kemānı pekdür her kim ki çekmek ister
Derd ü belā vü miḥnet aña gerek kepāde

2. **kepādedür:**-*dür*
Gazel 3252
Mısra: **3**
Okçuluğa yeni başlayanların sadece kol alıştırmak için kullandıkları bol ve gevşek eğitim yayı.

Ḳavs-i ḳūzaḥ gerçi baña kepādedür
Ammā ki katı çekemedüm ‘ışḳ yasını

ker:

1. **ker:**
Gazel 3003
Mısra: **11**
Sağır.

Zamāne gūşına çün ker dimişler
Kulak tutmaz Muḥibbī āh u zāra

kerem:

1. **keremden:**-*den*
Gazel 3122
Mısra: **7**
Lutuf, iyilik, ihsan ‖ ululuk, şeref ‖ cömertlik.

Keremden tut elüm kaldur ayakdan düşmişem cānā
Meẕellet ḫāksārında düşelden kaldum üftāde

2. **kerem:**
Gazel 3348
Mısra: **4**
(Ar.) Cömertlik, iyilik, bağış, ihsan.

Gönderürsin tīrüñi geh geh dil-i mecrūhuma
Bu kerem iy dōst baña her bār olaydı kāşki

kerem it:

1. **kerem it:**
Gazel 3023
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cömert davranmak.

Yüri iy sāye yüri ko kerem it dāmenini
Ben ‘adem mülkine gitdüm iremezsin tozuma

2. **kerem it:**
Gazel 3372
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lutf etmek, iyilikte bulunmak.

Bu Muḥibbī kuluñuñ gel sıma göñlin kerem it
Kim bütün idebilür sınsa zücāc-ı Ḥalebī

3. **kerem it:**-*di*
Gazel 3306
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cömertlik etmek, iyilik etmek, lutfetmek, ihsanda bulunmak.

Her kim ki bugün eyledi meyḫāneye bünyād
Mey-ḫōrlara luṭf yüzinden kerem itdi

kerem kıl-:

1. **kerem kıl-:**-*a*
Gazel 3005
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cömertlik etmek, ikram ve ihsanda bulunmak.

Cānā yiter ko nāzı ki şāhān-ı rūzigār
Kılsa ‘itāb u ḫışmı soñında kerem kıla

kerem kıl:

1. **kerem kıl:**
Gazel 3010
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lutfet, cömertlik göster.

Seri pāyuña iletdüm iderem ārzū tīġuñ
Kerem kıl vir murādum bakma iy ḫūnī sakın kana

kerem ol:

1. **kerem ol:**
Gazel 3179
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lutufla muâmelede bulunmak, lutfetmek.

Bu Muḥibbī’nüñ günāhını görüp geçmez misin
Kanı luṭf-ıla kerem ol tutalum kan eyledi

kerkes:

1. **kerkese:**-*e*
Gazel 3127
Mısra: **6**
Akbaba.

Sen sen ol kendüñi görme saña bu ‘ibret yiter
Sernigūn oldı ġurūr-ıla binenler kerkese

kes:

1. **kesme:**-*me*
Gazel 3349
Mısra: **3**
Kesmek, koparmak.

Didüm gel zülfüñi kesme benüm ‘ömrüm dırāz olsun
Didi devr-i ḳamerdür bu senüñ ‘ömrüñ kesen kesdi

2. **kesdi:**-*di*
Gazel 3349
Mısra: **4**
Bitirmek, sona erdirmek.

Didüm gel zülfüñi kesme benüm ‘ömrüm dırāz olsun
Didi devr-i ḳamerdür bu senüñ ‘ömrüñ kesen kesdi

3. **kesen:**-*en*
Gazel 3349
Mısra: **4**
Bitirmek, sona erdirmek.

Didüm gel zülfüñi kesme benüm ‘ömrüm dırāz olsun
Didi devr-i ḳamerdür bu senüñ ‘ömrüñ kesen kesdi

4. **kesmege:**-*meg*, -*e*
Gazel 3087
Mısra: **6**
(Bıçak, makas, balta vb. bir âletle) İkiye ayırmak, kat’etmek.

La‘l-i şīrīnine dil virdüm düşüp kūh-ı ġama
Kesmege Ferhād-veş kūhsār sevdüm tāzece

5. **kesmege:**-*meg*, -*e*
Gazel 3227
Mısra: **6**
(Bıçak, makas, balta vb. bir âletle) İkiye ayırmak, kat’etmek.

Kūh-ken çün Bīsütūn’ı kesdi līkin dōstlar
Kesmege kūh-ı ġāmı tāḳat getürmez tīşesi

6. **kesüp:**--*üp*
Gazel 3136
Mısra: **6**
Bıçak, makas vb. bir araçla bir şeyi ikiye ayırmak, parçalamak, doğramak.

Taşı taş üzre egerçi komamışdur kūhken
Tagları kesüp velī taşlar taşır dāmān-ıla

7. **kesdi:**-*di*
Gazel 3349
Mısra: **6**
Kesici bir araçla yaralamak.

Senüñ zībā cemālüñi görenler terk-i cān itse
‘Aceb mi Yūsuf’ı görüp elini cümle zen kesdi

8. **kesdi:**-*di*
Gazel 3349
Mısra: **10**
Kesici bir araçla yaralamak.

Olup sulṭān-ı ‘ışḳ evvel ḥişār-ı göñlüme mālik
Gelüp mi‘mār-ı ġam āḫir aña yir yir beden kesdi

9. **kes:**
Gazel 3266
Mısra: **4**
(Fars.) Kimse, kişi, şahıs.

Cihān içün nedür bilsem bu hāy u hūy u bu ġavgā
Gelenler gitdiler cümle dimezler kimse kes kaldı

10. **kes:**
Gazel 3212
Mısra: **2**
Kimse, kişi, şahıs.

Nigāruñ artdı günden güne derdi
Baña ol itdügin hīç kes ne gördi

11. **kese:**-*e*
Gazel 3237
Mısra: **9**
Kimse, kişi, şahıs.

‘Ahdüm bu idi baglamayam bir kese göñül
İllā Muḥibbī komadı göñül baña beni

kes-:

1. **kesebilmez:**-*ebil*, -*mez*
Gazel 3293
Mısra: **10**
Bırakmak, vazgeçmek.

Muḥibbī cevre māyildür güzeller terk ide sanma
Kesebilmez degül mu‘tād ola bir kimsenüñ ḫūyı

2. **kesmedin:**--*me*, --*di*, --*n*
Gazel 3084
Mısra: **8**
Kesici bir aletle bir şeyi ayırmak, azaltmak, eksiltmek.

Kūhkenlik eyler idüm ben belā kūhında āh
Bī-sütūn’ı kesmedin Ferhād Şīrīn nāmına

3. **kesme:**-*me*
Gazel 3417
Mısra: **6**
Ayırmak, uzaklaştırmak, koparmak.

Dolaşup zülfine geldi başa çün sevdā-yı ‘ışḳ
Ger helāk olsañ dilā kesme sakın peyvendüñi

4. **kesdi:**-*di*
Gazel 3227
Mısra: **5**

(Bıçak, makas, balta vb. bir aletle) İkiye ayırmak, kat'etmek.

Kūh-ken çün Bīsütūn'ı kesdi līkin dōstlar
Kesmege kūh-ı ġāmı tāḳat getürmez tīşesi

5. **kesdi:**-*di*
Gazel 3243
Mısra: **1**
(Bıçak, makas, balta vb. bir aletle) İkiye ayırmak, kat'etmek.

İrdi Ferhād'a maḥabbet kesdi miḥnet daşını
Derd-ile bī-çāre virdi āḫir anda başını

6. **kesdi:**-*di*
Gazel 3349
Mısra: **12**
(Bıçak, makas, balta vb. bir aletle) İkiye ayırmak, kat'etmek.

Kalursa dāmen-i dilber ne tañ aġyār destinde
Gülüñ hīç görmedüñ mi sen etegini diken kesdi

7. **kesdi:**-*di*
Gazel 3349
Mısra: **14**
(Bıçak, makas, balta vb. bir aletle) İkiye ayırmak, kat'etmek.

Muḥibbī cevr-i yār-ıla öliser diyü kūyında
Felek ḫayyātı anuñçün gelüp ḫūnīn kefen kesdi

8. **kesmişem:**-*miş, -em*
Gazel 3140
Mısra: **8**
(Bıçak, makas, balta vb. bir aletle) İkiye ayırmak, kat'etmek.

Bīsütūn'ı kazmag-ıla kūhken faḫr itmesün
Kesmişem ben daḫı bu ġam kūhını tırnag-ıla

9. **kesdi:**-*di*
Gazel 3349
Mısra: **2**
Bir şeyden mahrum etmek.

Selāmın ol şeh-i ḫūbān n'içün ben bendeden kesdi
Anı ben sevmeden artuk ne suç itdüm neden kesdi

10. **kesende:**-*en, -de*
Gazel 3167
Mısra: **6**
(Saç, sakal, bıyık için) Tıraş etmek.

Dilerem şāne-veş ṣad pāre olsun
Ser-i zülfüñ kesende isteyende

11. **kesmeyiser:**-*me, -y, -iser*
Gazel 3226
Mısra: **10**
Kesin olarak sona erdirmek, bitirmek.

Şöyle ülfet tutdı 'ışḳıyla Muḥibbī ḫasta-dil
Kesmeyiser rūz-ı maḥşerde daḫı peyvendini

12. **kesmez:**-*mez*
Gazel 3228
Mısra: **8**
(Bıçak, makas, balta vb. bir âletle) İkiye ayırmak, kat'etmek.

Bend-i zülfüñde ebed kaldum beni eyle ḫalāṣ
Mü'min-i 'ışḳam daḫı kesmez misin zünnārumı

kesb id:

1. **kesb id:**-*e, -sin*
Gazel 3433
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kazanmak, edinmek.

Gir göñül Ka'besine tā ki ṣafā kesb idesin
Görmek isterseñ eger ṭāyife-i 'uşşāḳı

kesb it-:

1. **kesb it-:**-*mek, --içün*
Gazel 3130
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Edinmek, elde etmek, kazanmak.

Dün hevā kesb itmek-içün seyre vardum gülşene
Cān u dil yagmaya virdüm ugradum bir rehzene

kese:

1. **kese:**
Gazel 3127
Mısra: **1**
Bâzı şeylerin içine konduğu kumaş veya meşin kılıf.

Rāzuñı sakla dime 'ālemde hergiz bir kese
Yine ol fāş ider anı agız açup söylese

keser ol-:

1. **keser ol-:**-*dı*
Gazel 3177
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kesmek. (Bıçak, makas, balta vb. bir âletle) İkiye ayırmak, kat'etmek.

Ḥasret-i Leylā-y-ıla āh oldı Mecnūn pīşesi
Derd-ile kūhı keser Ferhād'uñ oldı tīşesi

keşf degül:

1. **keşf degül:**-*dür*
Gazel 3343
Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keşfedilmemiştir, ortaya çıkmamıştır, bilinmez.

Bir rind-i sebük-rūḥ gerek fehm ide sözüm
Mela'larda keşf degüldür bu ma'ānī

keşf id-:

1. **keşf id-:**-*üp*
Gazel 3182
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. (Varlığı bilinmeyen bir şeyi) Ortaya çıkarmak. 2. (Gizli, bilinmeyen veya tanınmayan bir şeyi) Anlamak, tanımak, öğrenmek, ne olduğunu anlayıp bilmek. 3. Açmak, meydana çıkarmak.

Niḳābın keşf idüp ol gül eger göstere ruḫsārı
İderdüm nāle bülbül-veş kılurdum āh-ıla zārı

2. **keşf id-:**-*üp*
Gazel 3282
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açmak, meydana çıkarmak.

Keşf idüp ḫūbān rūyın āşikārā eyledi
Cān virüp 'āşıḳları anı temāşā eyledi

keşf ol:

1. **keşf ol:**-*a*
Gazel 3408
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlaşılmak, bilinmek; açığa çıkmak, görünür olmak.

İy ḫˇāce katı müşkil olur 'ışḳ kitābı
'Işḳ ehline keşf ola meger ko sen o bābı

kesret-i cām-ı şefā'at:

1. **kesret-i cām-ı şefā'at:**-*le*
Gazel 3211
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şefaat(Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma.) kadehinin bolluğu/çokluğu.

Her biri teşne olup gelmiş-iken cānı lebe
Kesret-i cām-ı şefā'atle giderdüñ 'aṭaşı

kesret-i kandan:

1. **kesret-i kandan:**-*dan, -durur*
Gazel 3400
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vücuttaki kan miktarının çoğalması.

Ġamzeñüñ hīç gitmedi kan dökmeg-ile uyḫusı
Kesret-i kandan-durur ġālibā anuñ uyḫusı

keştî:

1. **keştīdür:**-*dür*
Gazel 3072
Mısra: **4**
Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.

Āh kim deryā-yı eşkümde bu çeşmüm merdümi
Sanasın bir keştīdür durmaz döner girdābda

2. **keştīsini:**-*si, -n, -i*
Gazel 3334
Mısra: **5**
Gemi.

Ten keştīsini dīde-i eşküme sımarladum
Elden düşürdüm āh 'inān-ı sefīne[y]i

3. **keştī:**
Gazel 3366
Mısra: **3**
(Fars.) Gemi.

Ġarḳa virmiş ser-nigūn olmış iki keştī sanur
Baḥr-ı eşkümde görenler uşbu iki kaşumı

kevkeb:

1. **kevkebüm:**-*üm*
Gazel 3311
Mısra: **6**
Yıldız.

'Ārıżın 'arż eyleyüp didi ki māhum ben saña
Ṭāli'üm buldı sa'ādet kevkebüm ferḫundegī

kevser ü ḥavrā:

1. **kevser ü ḥavrā:**-*lar, -ı*
Gazel 3497
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet içinde yer alan Kevser ırmağı ve ahu gözlü huri kastedilmektedir.

İbn-i vaḳt ol iy göñül ḫoş gör şarāb u şāhidi
Zāhide olsun mübārek kevser ü ḥavrāları

key:

1. **key:**
Gazel 3086
Mısra: **12**
(□□) zf. (Fars. key) "Ne vakit, ne zaman" anlamına gelen kelime.

Bilmez idüm 'ışḳ ben āsān sanurdum dōstlar
Şimdi bildüm key katı düşvār imiş geldi başa

2. **key:**
Gazel 3254
Mısra: **4**
(□□) zf. (Fars. key) "Ne vakit, ne zaman" anlamına gelen kelime.

Çün muṭī‘ olup "belī" didüñ ezel rūz-ı elest
‘Ahdüñe dur terk kılma key sakın peymānuñı

3. **key:**
Gazel 3372
Mısra: **6**
(□□) zf. (Fars. key) "Ne vakit, ne zaman" anlamına gelen kelime.

Gülşen-i ḥüsninde yāruñ sunma el şeftāluya
Ġāfil olma kim aña key çāh olupdur ġabġabı

4. **key:**
Gazel 3382
Mısra: **6**
(□□) zf. (Fars. key) "Ne vakit, ne zaman" anlamına gelen kelime.

El uraldan sünbül-i müşgīn-i dildāra ṣabā
Key perīşān ḥālüm ol zülf-i perīşānum gibi

5. **key:**
Gazel 3386
Mısra: **4**
(□□) zf. (Fars. key) "Ne vakit, ne zaman" anlamına gelen kelime.

Bulmış-ıdum dünye içre her ne kim maḳṣūd idi
Dergeh-i ma‘şūḳda key ihtirāmum var-ıdı

6. **key:**
Gazel 3447
Mısra: **9**
(□□) zf. (Fars. key) "Ne vakit, ne zaman" anlamına gelen kelime.

Ḥasret-i la‘l-i lebüñden ḫastayam key nātüvān
İy ṭabīb-i dil meded añmaz mısın bīmāruñı

7. **key:**
Gazel 3032
Mısra: **9**
Pek, çok, iyice, gayet II o kadar, öyle.

Derdi-y-ile bu Muḥibbī key ölümlü ḫastadur
Ol ṭabīb-i dil ‘aceb gelmez mi ki dermānına

8. **key:**
Gazel 3033
Mısra: **1**
Pek, çok, iyice, gayet II o kadar, öyle.

İy dil ser-i zülfinden anuñ key ḥaẕer eyle
Varmaga dilerseñ yanına terk-i ser eyle

9. **key:**
Gazel 3068
Mısra: **9**
Çok, pek, gayet, pek çok.

Hicr-ile oldı Muḥibbī key ża‘īf [ü] nā-tüvān
İy ṭabīb-i dil meded kıl bu dil-i bīmāruma

10. **key:**
Gazel 3225
Mısra: **9**
Pek, çok, iyice, gayet. II O kadar, öyle.

‘Işḳuñ ṭarīḳı key katı müşkil ṭarīḳdur
Gel ko Muḥibbī uşbu yola cān-ıla seri

11. **key:**
Gazel 3437
Mısra: **9**
Asla, hiçbir zaman.

Muḥibbī key sakın kesme ümīdüñ
Ki oldur cümle mücrimler penāhı

12. **key:**
Gazel 3486
Mısra: **5**
Pek, çok, iyice, gayet II o kadar, öyle.

Ḳıṣṣa-i zülfüñ okudum key muṭavvel ḳıṣṣadur
Giceler tā ṣubḥa dek özge ḫayālüm vār-ıdı

13. **key:**
Gazel 3493
Mısra: **1**
Pek, çok, iyice, gayet II o kadar, öyle.

Gülsitān içinde key şūrīde gördüm bülbüli
Āh idüp feryād-ıla artar dem-ā-dem ġulġulı

<u>keyfiyyet:</u>

1. **keyfiyyeti:**-*i*
Gazel 3234
Mısra: **1**
1. Bir şeyin esâsı ve iç yüzü. 2. Kalite. Madde.

Cānumı mest ü ḫarāb itdi lebüñ keyfiyyeti
Bilmezem kime şikāyet ideyim derdüm katı

<u>ki:</u>

1. **ki:**
Gazel 3003
Mısra: **6**
Ki bağlacı; çünkü, zira.

Şikest eyler ırak ol iy dil andan
Ki sensin şīşe ol bir seng-i ḫāra

2. **ki:**
Gazel 3023
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Ben baña eylemişemdür suçı yok dilberümüñ
Anı düşmen idemez ben ne ki itdüm özüme

3. **ki:**
Gazel 3175
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ḫırāmān ḳadd-ile dilber ne gülşende ki seyr eyler
Añılmaz oldı pest olup o bāġuñ serv ü şimşādı

4. **ki:**
Gazel 3281
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Ḳāmet getürdi ḳāmetüñ mescidde müezzin görüp
Didi ki bir miḥrāb yok hīç ṭāḳ-ı ebrūyuñ gibi

5. **ki:**
Gazel 3329
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Zāhidā bilmezsin alsañ ki şarābuñ lezzetin
Bādeye rehne virürdüñ ḫırḳa vü destāruñı

6. **ki:**
Gazel 3333
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Her ne yirde ki okunsa Leylī Mecnūn ḳıṣṣası
İşiden aḥvālümi terk eyler ol efsāne[y]i

7. **ki:**
Gazel 3340
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Hicrüñ şebinde gördi ki hīç ṣubḥa çāre yok
Nā-çār olup dil didi olam nihāyeti

8. **ki:**
Gazel 3342
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Dūd-ı āhum var iken zer-baf ü aṭlas n'iderem
Baña yiter ki bürür ol siyeh şāl beni

9. **ki:**
Gazel 3344
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Didüm ki yāra eyle oran-ıla nāzuñı
Didi ki sen de terk ide her dem niyāzuñı

10. **ki:**
Gazel 3344
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Didüm ki yāra eyle oran-ıla nāzuñı
Didi ki sen de terk ide her dem niyāzuñı

11. **ki:**
Gazel 3354
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Gördüm gezer nāz-ıla ol serv-ḳameti
Sandum ki hemān başuma kopdı ḳıyāmeti

12. **ki:**
Gazel 3358
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Cefā vü cevri terk itmez tażarrū' eyleseñ yāra
Ki zīrā katı müşkildür kişi terk ide mu'tādı

13. **ki:**
Gazel 3369
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Gösterüp būsesini didi ki bāzār idelüm
Naḳd-i cān-ıla aña itdi ḫarīdār beni

14. **ki:**
Gazel 3372
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

'Işḳ-ıla gerçi ki çekdüm niçe dürlü ta'abı
Ḥamdü-lillāh ki getürdüm ele ol ġonca lebi

15. **ki:**
Gazel 3376
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Ża'īf oldı dil-i miskīn lebüñ dārü'ş-şifāsından
Aña bir būse baḫş eyle ki gelsün agzınuñ dadı

16. **ki:**
Gazel 3384
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ḳaṣdum oldur ki virem cān u ciḥānı yoluña
Yog-ımış çünki hüner cūd u seḫādan ġayrı

17. **ki:**
Gazel 3386
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Kimseler ḥālin dimez bu ben ġarīb üftādenüñ
Yārı görsem 'arż ideydüm ne ki kāmum var-ıdı

18. **ki:**
Gazel 3387
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Leylī zülfüñ ḥasretinden iy leb-i şīrīn-dehen
Nāleler itdüm ki Mecnūn-ıla Ferhād itmedi

19. **ki:**
Gazel 3388
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Öldürdi bu ben ḫastayı iy cān ġam-ı hicrān
Raḥm eyle ki ‘uşşāḳ olalar sañа du‘ācı

20. **ki:**
Gazel 3390
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ol leṭāfet ki Ḫuẕā sen gül-i ḫamrāda kodı
Ne ciḥān bāġına virdi ne gül-i terde kodı

21. **ki:**
Gazel 3390
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ḥüsn iline pādişāh olalı ol yār-ı güzīn
Kim ki gördiyse anı illerini serde kodı

22. **ki:**
Gazel 3391
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ben dir-idüm ki kapuñdan meger ölem ırılam
Bañа bu çarḫ-ı felek eyledi ġaddārlıgı

23. **ki:**
Gazel 3396
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Dōstlar miḥnet şebinde ol ki evbāş olmadı
Er degül ‘ālem içinde adı yoldaş olmadı

24. **ki:**
Gazel 3403
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ġāfil salınma ḥālüme ki geh neẕẕāre kıla
Vācib-durur çü şāha ra‘iyyet ri‘āyeti

25. **ki:**
Gazel 3408
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Başum ki belā kūhıdur ‘aynum iki ‘aynı
Dūd-ı dilüm ol ḳullenüñ üstinde sehābı

26. **ki:**
Gazel 3409
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Ol ṭabīb-i dil ölürsem de bañа virmez cevāb
Bagludur ben ḫastaya beñzer ki ṣıḥḥat kapusı

27. **ki:**
Gazel 3414
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Yaluguz beni sanma ki yüzüñe ‘āşıḳam
Bend ü belā vü zülf esīri kaşın daḫı

28. **ki:**
Gazel 3416
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Bañа maḥbūb u meyden geç diyü zāhid ider pendi
‘Aceb mi leẕẕet-i ervāḥ ki zīrā añlamaz kendi

29. **ki:**
Gazel 3416
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Yine cān naḳdini virmek muḳarrerdür saña iy dil
Ki zīrā bācsuz hergiz geçilmez ‘ışḳ dervendi

30. **ki:**
Gazel 3419
Mısra: **16**
" Ki" bağlacı.

Bir loḳma ile iy dil bir gūşe iḫtiyār it
Görmez misin ki ‘ālem ḫalḳı nifāḳa düşdi

31. **ki:**
Gazel 3426
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Miḥrāb kaşı ṭāḳına dil secde iderken
Çeşmini görüp didi ki serḫoşdur imāmı

32. **ki:**
Gazel 3436
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

‘Āşıḳ mıdur ki döndere ser tīġ-ı ‘ışḳdan
Olmaz bu yolda hergiz anuñ istiḳāmeti

33. **ki:**
Gazel 3437
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Muḥibbī key sakın kesme ümīdüñ
Ki oldur cümle mücrimler penāhı

34. **ki:**
Gazel 3438
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Niçeler meydān-ı naẓma geldiler ammā ki ben
Olmışam ṭab‘-ı semendümle zamānuñ yügrügi

35. **ki:**
Gazel 3439
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

İşitdi cān kulagı bu nidāyı
Ki ‘ışḳ ehli n’ider tāc u ḳabāyı

36. **ki:**
Gazel 3441
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Oldı dimāġ-ı dehr mu‘aṭṭar nesīm-ile
Yāruñ meger ki çözdi ṣabā zülfi bagını

37. **ki:**
Gazel 3443
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Merdāne er ki görse kılıç ok u ya güni
Ol gün gözine görine ẕevḳ u ṣafā güni

38. **ki:**
Gazel 3443
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ol er midür ki ni‘metüñ üstinde lāf ura
Bil er odur ki terk ide başın cefā güni

39. **ki:**
Gazel 3443
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Ol er midür ki ni‘metüñ üstinde lāf ura
Bil er odur ki terk ide başın cefā güni

40. **ki:**
Gazel 3444
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Gözlerüm yaşı ‘aceb budur ki teskīn eylemez
Germ olur āh eyledükçe göñlüm āteş-ḫānesi

41. **ki:**
Gazel 3445
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

İy Muḥibbī ḫāne-i dilde iken māṭlūb-ı dil
Anı ġāfil görme ki ol araya her sū seni

42. **ki:**
Gazel 3446
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Serīr-i mülk-i ḥüsn üzre seni ol ki emīr itdi
Beni zencīr-i ‘ışḳuñla kapuñda bir esīr itdi

43. **ki:**
Gazel 3448
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Tutdı od içre vaṭan ruḫları devrinde yine
‘Acabā perr-i semender mi ki zülf-i sipehi

44. **ki:**
Gazel 3451
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Ḫāk ol yolında derd-ile āh itme iy göñül
Korkum budur ki ala gide bir yaña beni

45. **ki:**
Gazel 3451
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

‘Aḳl-ıla ‘ışḳ sīnede sıgmaz Muḥibbiyā
Her biri dir ki anı ḳabūl eyle ya beni

46. **ki:**
Gazel 3454
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ser-i kūyında göz yaşı bana eglence olmışdur
Anuñla eglenür göñlüm ki san āb-ı revān buldı

47. **ki:**
Gazel 3456
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Terennümlerle ḥāletler dilerseñ kim vire bezme
Bu şi‘r-i dil-keşi ögret ki tā muṭrīb çala ‘ūdı

48. **ki:**
Gazel 3465
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Dil kişverini ẓulm-ıla yıkdı Muḥibbī yār
Hep böyle mi ki ḥüsn ilinüñ pādişācugı

49. **ki:**
Gazel 3473
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Çāk itmeden yakañı cefā-y-ıla dest-i dehr
Lāyıḳ budur ki tutasın ‘uzlet yakasını

50. **ki:**
Gazel 3473
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Eyle Muḥibbī sāye-i zülfine ilticā
Kimdür ki istemeye o devlet hümāsını

51. **ki:**
Gazel 3474
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Leb mi bu ya la‘l mi yāḫūd mey-i ṣahbā mı ki
Söz deminde mürdeler iḥyā kılur ‘Īsā mı ki

52. **ki:**
Gazel 3474
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Leb mi bu ya la‘l mi yāḫūd mey-i ṣahbā mı ki
Söz deminde mürdeler iḥyā kılur ‘Īsā mı ki

53. **ki:**
Gazel 3474
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Bilmezem ḳaṣdı helāk itmek midür ‘āṣıḳları
Muḳteżā-yı ḥüsn yoḫsa nāz u istiġnā mı ki

54. **ki:**
Gazel 3474
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Vech-i zībādan n’içün men‘ idesin ṣūfī bizi
Aḥsen-i taḳvīme inkār eylemek taḳvā mı ki

55. **ki:**
Gazel 3474
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Gitmedi başuñdan iy dil zülfinüñ sevdāsı āh
Bilmedüm dīvāne mi yāḫūd bu dil ṣeydā mı ki

56. **ki:**
Gazel 3474
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Her ne söz kim söyledüñ bir gevher-i yekdānedür
İy Muḥibbī yoḫsa bu göñlüñ senüñ deryā mı ki

57. **ki:**
Gazel 3476
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Şöyle beñzer ki ṣabā zülfine buldı dest-res
Eyledi dehrüñ dimāġını mu‘aṭṭār būları

58. **ki:**
Gazel 3477
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Dil-ḫastesinüñ ḥālini dün sordı ṭabībüm
Raḥm itdi Muḥibbī ki meger beñzüme bakdı

59. **ki:**
Gazel 3498
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

‘Aceb zāhid neden mātem tutar kim
Ki dāyim kara olmışdur libāsı

60. **ki:**
Gazel 3499
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Cihānda pādişahlık saña maḥṣūṣ
Ki sensin pādişāhlar pādişāhı

61. **ki:**
Gazel 3003
Mısra: **2**
" Zira, çünkü" anlamında bağlaç.

Cihān ‘ayyāresinden kıl kenāra
Ki mekr ü fitnesine yok şümāra

62. **ki:**
Gazel 3005
Mısra: **2**
" Ki bağlacı".

Ol yār yiter cevr-ile nāz ü sitem kıla
Billāh diñüz ki fitne vü āşūbı kim kıla

63. **ki:**
Gazel 3005
Mısra: **5**
" Ki bağlacı".

Cānā yiter ko nāzı ki şāhān-ı rūzigār
Kılsa ‘itāb u ḫışmı soñında kerem kıla

64. **ki:**
Gazel 3009
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".

Dilerem pāyını būse kılam ol serv-i reftāruñ
Ki ne dāmen ola vāḳıf u ne ḫod pīrehen āgeh

65. **ki:**
Gazel 3014
Mısra: **6**
" Ki bağlacı".

Beni kūyuñda görseñ öldürürsin
Ki kan itmek revā mıdur Ḥarem’de

66. **ki:**
Gazel 3017
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".

Naẓar eyle görüp ḥālüm benüm derdüme bir çāre
Senüñ ‘ışḳuñda iy meh-rū Ḫuẕā bilür ki ṣādıḳvan

67. **ki:**
Gazel 3030
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".

Hevā-yı Ka‘be-yi yāra yüzüm üzre revān oldum
Beni kim kurtarur yā Rab ki dolaşdum muġaylāna

68. **ki:**
Gazel 3030
Mısra: **7**
" Ki bağlacı".

Seni sevdümse iy meh-rū ne suç itdüm ki öldürdüñ
Revā mı pādişāh olan gire nā-ḥaḳ yire kana

69. **ki:**
Gazel 3032
Mısra: **10**
" Ki bağlacı".

Derdi-y-ile bu Muḥibbī key ölümlü ḫastadur
Ol ṭabīb-i dil ‘aceb gelmez mi ki dermānına

70. **ki:**
Gazel 3037
Mısra: **3**
" Ki bağlacı".

Niçe yıldur ki yiler zülfi hevāsında göñül
Kuru sevdā da yürür zülf-i perīşānlar-ıla

71. **ki:**
Gazel 3037
Mısra: **8**
" Ki bağlacı".

Vaṣlına irişemezsin yüri dīvāne göñül
Kim görüpdür ki gedā ‘iyş ide sulṭānlar-ıla

72. **ki:**
Gazel 3041
Mısra: **7**
" Ki bağlacı".

Sanma ki Muḥibbī gibi var ādem içinde

73. **ki:**
Gazel 3044
Mısra: **6**
" Ki bağlacı".

Manşūr-ṣıfat zülfine ber-dār olur göñül
‘Āşıḳ dimeñ aña ki ol dāra gelmeye

74. **ki:**
Gazel 3051
Mısra: **12**
" Ki bağlacı".

Bişnev aḥvālin Muḥibbī saña taḳrīr kılsun
Ki dilem sūḫte çün zāniş-i sevdā lāle

75. **ki:**
Gazel 3057
Mısra: **9**
" Ki bağlacı".

Dem mi vardur ki Muḥibbī hicr içinde aglayup
Kaynayup ḫūn-ı ciger bu göz yaşı kan olmaya

76. **ki:**
Gazel 3064
Mısra: **2**
" Ki bağlacı".

Atup zülfüñ kemendini düşürdüñ göñlümi bende
Kapuñda umaram olam ki boynı baglu bir bende

77. **ki:**
Gazel 3067
Mısra: **10**
" Ki bağlacı".

Bu Muḥibbī sīnesi oldı maḥabbetden şikāf
Beñzer ol arża ḥarāretden ki yir yir çāk ola

78. **ki:**
Gazel 3071
Mısra: **6**
" Ki bağlacı".

Girüp dil pūte-i hicre yanaldan göñli pāk oldı
Ki zīrā ḫāliş olmaz zer kaçan kim girmeye ḳāla

79. **ki:**
Gazel 3078
Mısra: **2**
" Ki bağlacı".

Ol çeşm-i siyeh zülf-i perīşān arasında
Nergis gibidür ki bite reyḥān arasında

80. **ki:**
Gazel 3083
Mısra: **3**
" Ki bağlacı".

Ḳavlüm budur ki eylemişem göñlüm ile ‘ahd
Meyl eylemeyem illā ḫūbuñ müntehāsına

81. **ki:**
Gazel 3085
Mısra: **2**
" Ki bağlacı".

Göñlüme didüm ‘āşıḳam ‘ışḳuñ ‘ilācı ne
Eydür baña ki olmaya çāre ‘ilācına

82. **ki:**
Gazel 3088
Mısra: **9**
" Ki bağlacı".

Bilürdi derūnumda Muḥibbī ki neler var
Gönderse eger ġamzelerin sīnemi yarsa

83. **ki:**
Gazel 3091
Mısra: **8**
" Ki bağlacı".

Çekdümse ne ġam derd ü belā ile meşaḳḳat
Şükrüm bu ki irdüm soñucı bir ulu gence

84. **ki:**
Gazel 3093
Mısra: **11**
" Ki bağlacı".

Terk-i cān eyle Muḥibbī ki budur ‘ışḳa ṭarīḳ
‘Āşıḳ oldur ki hemān ‘ışḳa ‘alāmet getüre

85. **ki:**
Gazel 3095
Mısra: **12**
" Ki bağlacı".

Her kim ki şāh olupdur sanmañ ḥużūr ider ol
Dervīş ki ola ḳāni‘ ‘ömri geçer ṣafāda

86. **ki:**
Gazel 3096
Mısra: **8**
" Ki bağlacı".

Baglanalı zülfüñüñ zencīrine dīvāne dil
Kendüzin farḳ eylemez degül ki sol u sagına

87. **ki:**
Gazel 3097
Mısra: **10**
" Ki bağlacı".

Kim bütün ide Muḥibbī bu göñül şīşesini
Sınuban seng-i cefā-y-ıla ki ṣad pāre düşe

88. **ki:**
Gazel 3106
Mısra: **9**
" Ki bağlacı".

Derdā ki Muḥib ‘ār-ıla dil pāralanupdur
Bir kimsene yok ‘ārı çeke āh benümle

89. **ki:**
Gazel 3108
Mısra: **8**
" Ki bağlacı".

İlāhī ‘ışḳuñı dilden çıkarma
Ki ola tā ki maḥzen aña sīne

90. **ki:**
Gazel 3109
Mısra: **8**
" Ki bağlacı".

Güzeller seyr ider olmış ‘araḳ-rīz
Ki san gül-berg üzre düşdi jāle

91. **ki:**
Gazel 3115
Mısra: **2**
" Ki bağlacı".

Kim nisbet ider gün yüzini şems-i ḍuhāya
Raġbet mi kalur gün ki ṭulū‘ eyleye aya

92. **ki:**
Gazel 3118
Mısra: **10**
" Ki bağlacı".

Didiler gel vir Muḥibbī bize ‘ışḳuñdan nişān
Didüm eşküm surḫı yitmez mi ki çehrem zerd ola

93. **ki:**
Gazel 3135
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".

Hevāsın işidüp nāyuñ hevāyī olur elbetde
Anuñçündür ki konmışdur ezelden cāẕibe nāda

94. **ki:**
Gazel 3136
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".

Leblerüñden gel ‘ilāc eyle bu ben dil-ḫasteye
Bilürem ki okumışdur ḥikmeti Loḳmān-ıla

95. **ki:**
Gazel 3138
Mısra: **1**
" Ki bağlacı".

Yine vaḳt oldı ki güller açılup yaz gele
Her yaña bülbül-i şūrīdeden āvāz gele

96. **ki:**
Gazel 3147
Mısra: **5**
" Ki bağlacı".

Remz-i ‘ışḳı sorma Mecnūn’a ki ol dīvānedür
Baña sor ‘ışḳuñ kitābın okudum her bābda

97. **ki:**
Gazel 3149
Mısra: **9**
" Ki bağlacı".

Āh eylemesün mi ki bugün geldi vücūda
Başladı hemān derd-ile solmaga benefşe

98. **ki:**
Gazel 3151
Mısra: **9**
" Ki bağlacı".

İy Muḥibbī çünki bilürsin ki fānīdür cihān
Gülşen içre bāde nūş it bir muṣāḥib yār ile

99. **ki:**
Gazel 3156
Mısra: **2**
" Ki bağlacı".

Dirdüm irişür derd ü elem evc-i semāya
Derdā ki eser eylemez ol māhliḳāya

100. **ki:**
Gazel 3156
Mısra: **5**
" Ki bağlacı".

Ḳaṣdı bu ki kapuñdan ıra bini raḳīb
Güş itme sözin uymagıl ol yüzi karaya

101. **ki:**
Gazel 3156
Mısra: **8**
" Ki bağlacı".

Ġam yükini yükletmege ‘uşşāḳa dem-ā-dem
‘Işḳ ḫusrevi beñzer ki dutar cümle kirāya

102. **ki:**
Gazel 3158
Mısra: **9**
" Ki bağlacı".

Dirler baña ki ṣabr iden irür viṣāle āh
Kalmadı ṣabr geçdi günüm āh u vā-y-ıla

103. **ki:**
Gazel 3160
Mısra: **6**
" Ki bağlacı".

Zecr-i hicre ögrenüpdür bu göñül şol ḥadde kim
Dir ki derd olsa bu ‘ālem içre dermān olmasa

104. **ki:**
Gazel 3162
Mısra: **8**
" Ki bağlacı".

Baglanalı zülfüñüñ zencīrine dīvāne dil
Kendüzin farḳ eylemez degül ki sol u sagına

105. **ki:**
Gazel 3165
Mısra: **2**
" Ki bağlacı".

El götürüp du‘ā direm ol serv ḳāmete
Kimdür ki irmek istemez ola ḳıyāmete

106. **ki:**
Gazel 3165
Mısra: **5**
" Ki bağlacı".

Mest-i ḫarāb iken ne ‘acebdür ki gözleri
Miḥrāb idüp kaşın geçer evvel ḳıyāmete

107. **ki:**
Gazel 3165
Mısra: **9**
" Ki bağlacı".

Mecnūn gibi ki Leylā saçına virüp göñül
Düşdi diyār-ı ġamda Muḥibbī melāmete

108. **ki:**
Gazel 3172
Mısra: **6**
" Ki bağlacı".

Her ne söylerse riyādur kendüzi itmez ‘amel
Çünki dünyā mestidür sanmañ ki anı ayıla

109. **ki:**
Gazel 3174
Mısra: **9**
" Ki bağlacı".

Gāh olur bir ḳaṭre eyler bil ki kim bir ḳaṭreden
Geh telāṭumlar urup ‘ummān ider göñlüm beni

110. **ki:**
Gazel 3175
Mısra: **7**
" Ki bağlacı".

Cefā vü cevr-i dildārı vefādan ol ki yig bilmez
Aña ‘āşıḳ dimeñ hergiz ki ‘āşıḳ istemez şādī

111. **ki:**
Gazel 3175
Mısra: **8**
" Ki bağlacı".

Cefā vü cevr-i dildārı vefādan ol ki yig bilmez
Aña ‘āşıḳ dimeñ hergiz ki ‘āşıḳ istemez şādī

112. **ki:**
Gazel 3176
Mısra: **6**
" Ki bağlacı".

Rūşen eyle bu göñül ḫānesin iy bedr-i münīr
Tār-ı vīrāneleri nite ki mehtāb gibi

113. **ki:**
Gazel 3177
Mısra: **7**
" Ki bağlacı".

Kim ki gözler ‘ār u nāmūsı aña ‘āşıḳ dimeñ
‘Āşıḳuñ sıngun gerek her laḥẓa göñli şīşesi

114. **ki:**
Gazel 3181
Mısra: **2**
" Ki bağlacı".

Nigārā ḥālümi bilmek dilerseñ gör şeb-i tārı
Ki şebdür maḥrem-i ‘āşıḳ güvāhı nāle vü zārı

115. **ki:**
Gazel 3181
Mısra: **8**
" Ki bağlacı".

Belāsuz ‘ışḳ bulınmaz cihānı ser-te-ser gezdüm
Ki gence renc lāzımdur gülüñ lā-büd olur ḫārı

116. **ki:**
Gazel 3186
Mısra: **6**
" Ki bağlacı".

Bakmazam iy māh-rū sensüz gerekmez bu cihān
Rāstī budur ki ol çeşm-i cihān-bīnüm gibi

117. **ki:**
Gazel 3196
Mısra: **5**
" Ki bağlacı".

Bildüm ki ‘illet-i dilüme būsedür ‘ilāc
La‘l-i lebüñ ger eyleye iy vāy ta‘allüli

118. **ki:**
Gazel 3198
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".

Bir kıla döndi miyānın fikr iderken bu tenüm
Bir ḫayāl oldı hemān ancak ki nā-yāb olmadı

119. **ki:**
Gazel 3198
Mısra: **8**
" Ki bağlacı".

‘Āşıḳ olaldan berü oldı göze uyḳu ḥarām
Bunca demlerdür ki çeşmüm māyil-i ḫ̆āb olmadı

120. **ki:**
Gazel 3204
Mısra: **1**
" Ki bağlacı".

‘Işḳ āteşiyle yandı bu dil bil ki cān daḫı
‘Işḳa düşeli çarḫ urur āsümān daḫı

121. **ki:**
Gazel 3204
Mısra: **3**
" Ki bağlacı".

Ḳaṣd eyledüm ki ‘ışḳumı sīnemde saklayam
Penbe içinde olur mı āteş nihān daḫı

122. **ki:**
Gazel 3207
Mısra: **3**
" Ki bağlacı".

Niçe yıllardur ki devr eyler bu çarḫ-ı lāciverd
Görmedi bir ḫūb-rūşen māh-ı tābānum gibi

123. **ki:**
Gazel 3208
Mısra: **3**
" Ki bağlacı".

Mecnūn ki düşdi vādīye ammā benüm gibi
Olmadı ol fütāde-i bāzār ‘āşıḳı

124. **ki:**
Gazel 3208
Mısra: **11**
" Ki bağlacı".

Ḳaṣdum budur ki ‘ışḳumı pinhān idem velī
İẓhār itdi çehrede āsār ‘āşıḳı

125. **ki:**
Gazel 3211
Mısra: **7**
" Ki bağlacı".

Cān-ıla kim ki gelüp nūr-ı maḥabbetle yana
Ṣāf olup ḳalbi anuñ kalmaya ġıllı vü ġışı

126. **ki:**
Gazel 3215
Mısra: **10**
" Ki bağlacı".

Didi kapumda biñ var ola mübtelālarum
Didüm ki yok Muḥibbī gibi bir belā-keşi

127. **ki:**
Gazel 3218
Mısra: **6**
" Ki bağlacı".

Aşar āh eylesem bir dem gözümüñ yaşı başumdan
Ki bād esdükçe cūş eyler cihānuñ cümle deryāsı

128. **ki:**
Gazel 3220
Mısra: **8**
" Ki bağlacı".

Sen gül gibi bir yılda gülince yüze bir kez
Derdā ki firāk-ıla dil ü cān öleyazdı

129. **ki:**
Gazel 3222
Mısra: **10**
" Ki bağlacı".

İy Muḥibbī şi‘r-i pür-sūzuñla yakduñ ‘ālemi
Ol sebebdendür ki böyle sūzināk itdüñ beni

130. **ki:**
Gazel 3223
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".

Derd-i ‘ışḳa dōstlar ‘ālemde gördüm çāre yok
Arayup buldum ki āḫir ölmek imiş çāresi

131. **ki:**
Gazel 3224
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".

Her yire bassa segi pāyı başum anda koyam
Ben kim olam ki segi ile olam hem-pāyī

132. **ki:**
Gazel 3224
Mısra: **7**
" Ki bağlacı".

Müstedām ol ki baña maḥrem olursın iy ġam
Komaduñ sen şeb-i hicr içre beni tenhāyī

133. **ki:**
Gazel 3225
Mısra: **3**
" Ki bağlacı".

Mecnūn ki bugün deşt-i ġamuñ pādişāhıdur
Miḥnet ü belā vü derd ü elem oldı leşkeri

134. **ki:**
Gazel 3227
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".

Eşk-i çeşmümden yine cūlar revān oldı benüm
Anuñ-ıçundur ki sınmışdur bu göñlüm şīşesi

135. **ki:**
Gazel 3228
Mısra: **2**
" Ki bağlacı".

Evvel alduñ būseñe cān naḳdine iḳrārumı
Soñra ne kıldum ki bozduñ dōstum bāzārumı

136. **ki:**
Gazel 3232
Mısra: **1**
" Ki bağlacı".

‘Āşıḳ mıdur ki isteye göñli ṣafāsını
Yāḫūd ṭaleb ide vara derdüñ devāsını

137. **ki:**
Gazel 3232
Mısra: **11**
" Ki bağlacı".

Her bir nefes ki bir ulu ni‘met degül midür
Şākir kaçan ki şükrinüñ ide edāsını

138. **ki:**
Gazel 3232
Mısra: **12**
" Ki bağlacı".

Her bir nefes ki bir ulu ni‘met degül midür
Şākir kaçan ki şükrinüñ ide edāsını

139. **ki:**
Gazel 3232
Mısra: **17**
" Ki bağlacı".

Yürür Muḥibbī gerçi ki ser-pā-bürehnedür
Ser-pūş sanur başında gören āh u vāsını

140. **ki:**
Gazel 3244
Mısra: **1**
" Ki bağlacı".

‘Āşıḳ mıdur ki isteye derdüñ devāsını
Yā işideler añlaya anuñ ṣadāsını

141. **ki:**
Gazel 3246
Mısra: **2**
" Ki bağlacı".

Giderdüñ ẓulmet-i küfri yakuban şem‘-i ḳāfūrı
Ḥaḳīḳat bu ki nūruñdan alur mihr-ile meh nūrı

142. **ki:**
Gazel 3246
Mısra: **6**
" Ki bağlacı".

Ḳıyāmetde kaçan gelse biñ ayak bir ayak üzre
Umaram ki komayasın ayak altında bu mūrı

143. **ki:**
Gazel 3252
Mısra: **1**
" Ki bağlacı".

‘Āşıḳ mıdur ki isteye yāruñ vefāsını
Yāḫūd şikāyet eyle añup cefāsını

144. **ki:**
Gazel 3253
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".

Kemend-i zülf ü ḫāliyle ḫadeng-i çeşm-i ebrūlar
Ne çāre ḳatlüme bunlar ki cümle eli bir itdi

145. **ki:**
Gazel 3254
Mısra: **8**
" Ki bağlacı".

Ġamdan özge olmaya yār-ı muṣāḥib bir daḫı
Niçe yıllardur ki bekler gitmeyüben yanuñı

146. **ki:**
Gazel 3263
Mısra: **6**
" Ki bağlacı".

Sakın şerr işleme nefsüñe uyma
Ki soñra dimeyesin āh-ıla vāy

147. **ki:**
Gazel 3264
Mısra: **8**
" Ki bağlacı".

Ben daḫı kūh-ı ġamı kesmekde iy şīrīn dehen
Anı ki ben eyledüm ʻālemde Ferhād itmedi

148. **ki:**
Gazel 3265
Mısra: **2**
" Ki bağlacı".

Niçe yirden sīnem üzre açdı tīrüñ revzeni
Ḥamdü-lillāh ki temāşā eyledüm cānā seni

149. **ki:**
Gazel 3268
Mısra: **9**
" Ki bağlacı".

Gülşen içre sanmañuz çın seḥer ki jāledür
Her yaña saçıldı āh itdi hezāruñ giryesi

150. **ki:**
Gazel 3270
Mısra: **5**
" Ki bağlacı".

Derdā dirīġ n'eyleyem ki fırīb-i dehr
Ẕevḳ u ṣafāya atdı mübeddel binā ḫūşı

151. **ki:**
Gazel 3272
Mısra: **7**
" Ki bağlacı".

Dimiş idüñ ki seni vaṣlum ile şād ideyim
Ne tīz unıtduñ eyā dōst ol ʻahd kanı

152. **ki:**
Gazel 3273
Mısra: **8**
" Ki bağlacı".

Gözüm yaşın döküp göñlüm yine derd-ile āh itdi
Açıldı gül gibi dilber ki san tāze nihāl oldı

153. **ki:**
Gazel 3276
Mısra: **8**
" Ki bağlacı".

Ḳurʻa saldum muṣḥaf-i ḥüsnüñ açup fāl eyledüm
Ḥamdü-lillāh ki murād üstine gördüm fālumı

154. **ki:**
Gazel 3278
Mısra: **1**
" Ki bağlacı".

Terk-i cān itse ne tañ ki göre ol māh-veşi
Dest-i ḳudretle yaradıldı anuñ gözi kaşı

155. **ki:**
Gazel 3279
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".

Lāyıḳ degülem būse koyam pāy-ı yāra ben
Yiter baña hemīn ki būsem riḳāb oldı

156. **ki:**
Gazel 3279
Mısra: **10**
" Ki bağlacı".

İtdi sü'āl-i būse Muḥibbī nigār ne-goft
Beñzer ki ḳabūl itdi ḫamūş cevāb oldı

157. **ki:**
Gazel 3289
Mısra: **5**
" Ki bağlacı".

Hīç ola mı ki anuñ vaṣlına ire elüm
Ol ola ʻālī-neseb ben kul olam bir Ḥabeşī

158. **ki:**
Gazel 3293
Mısra: **2**
" Ki bağlacı".

Muʻallim eylemiş taʻlīm cefāya ol perī-rūyı
Ki göstermeye ʻuşşāḳa ki hergiz rūy-ı nīgūyı

159. **ki:**
Gazel 3293
Mısra: **2**
" Ki bağlacı".

Muʻallim eylemiş taʻlīm cefāya ol perī-rūyı
Ki göstermeye ʻuşşāḳa ki hergiz rūy-ı nīgūyı

160. **ki:**
Gazel 3300
Mısra: **3**
" Ki bağlacı".

Aradum bir yir ki pinhān olayım
Kanda ki vardum bile buldum ġamı

161. **ki:**
Gazel 3300
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".

Aradum bir yir ki pinhān olayım
Kanda ki vardum bile buldum ġamı

162. **ki:**
Gazel 3305
Mısra: **3**
" Ki bağlacı".

Her cāya ki vardum şehā tā ki görem gün yüzüñi
Komaz raḳīb-i rū-siyeh sāyem gibi dünbālümi

163. **ki:**
Gazel 3306
Mısra: **10**
" Ki bağlacı".

Baş terkin urup kıydı bu cānına Muḥibbī
Bu ‘ışḳ yolıdur siz anı sanmañuz ki kem itdi

164. **ki:**
Gazel 3310
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".

‘Aceb bīmār-ı ‘ışḳam derdüñ-ile
Ki gelmez yanuma dehrüñ ṭabībi

165. **ki:**
Gazel 3311
Mısra: **5**
" Ki bağlacı".

‘Ārıżın ‘arż eyleyüp didi ki māhum ben saña
Ṭāli‘üm buldı sa‘ādet kevkebüm ferḫundegī

166. **ki:**
Gazel 3315
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".

Niçe yüksekleri sen pest kılduñ
İdersin ser-fırāz herkes ki ḫˇāhı

167. **ki:**
Gazel 3318
Mısra: **4**
" Ki bağlacı".

‘İyd oldı ḳurbāna ṣalā itdüñ gelüp ‘āṣıḳlaruñ
Kıldı viṣāle irmedi ol cān ki ḳurbān olmadı

168. **ki:**
Gazel 3321
Mısra: **2**
" Ki bağlacı".

İy perī-rū güş kıl bir bir diyem bu ḥālümi
Umaram ki raḥm idesin işidüp aḥvālümi

169. **ki:**
Gazel 3321
Mısra: **10**
" Ki bağlacı".

İy Muḥibbī ‘adl kıl bir kimseye ẓulm eyleme
Ḥaḳ ta‘ālā çünki bilürsin ki sevmez ẓālimi

170. **ki:**
Gazel 3323
Mısra: **10**
" Ki bağlacı".

Ca‘d-ı zülfine anuñ yañılup ‘anber diyeli
Niçe yıldur ki daḫı gitmedi dilden kederi

171. **ki:**
Gazel 3324
Mısra: **9**
" Ki bağlacı".

Dil ister ki ola zülfüñe ber-dār
Muḥibbī [sen] ḳabūl it gel bu ra’yı

172. **ki:**
Gazel 3354
Mısra: **10**
" Ki bağlacı".

‘Āṣıḳ Muḥibbī ölse de varmaz selāmete
‘Āṣıḳ odur ki cān virüp alur melāmeti

kıble:

1. **ḳıble:**
Gazel 3226
Mısra: **7**
Müslümanların ibadet etmek için yöneldikleri Kabe yönü. II Sevgilinin yüzü.

Ḳıble ḥaḳḳı eyler-idüm Ka‘be yirine ṭavāf
Ger naṣīb olsa nigāruñ görebilsem kendini

kıble ol:

1. **ḳıble ol:**-*ur*
Gazel 3401
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıble haline gelmek.

Olur Mecnūn’a ḳıble ḫayl-i Leylī
İder cān u göñülden aña meyli

kıblegāh-ı dil:

1. **ḳıblegāh-ı dil:**
Gazel 3430
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kıblesi.

Ka‘be-i ḥüsninde görüp kaşları miḥrābını
Ḳıblegāh-ı dil idinmişdüm namāzum var-ıdı

kibr ü kīn:

1. **kibr ü kīn:**
Gazel 3461
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Büyüklenme ve düşmanlık.

Sakın aldanma eser bir gün muḫālif rūzigār
Kibr ü kīni terk kıl germe gögüs yelken gibi

2. **kibr ü kīn:**-*ile*
Gazel 3278
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Büyüklenme(kendini beğenmişlik) ve devamlı ve gizli düşmanlık.

Kibr ü kīn-ile ġaraż olana ādem mi dinür
Bir gerek çünki Muḥibbī kişinüñ içi daşı

kibr-i keykāvūs:

1. **kibr-i keykāvūs:**-*uñ, -ı*
Gazel 3320
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keykāvūs'un kibri, kendini herkesten üstün görmesi(Keykâvus, Şehnâme'de bahsi geçen on ikinci İran hükümdarı olup tahta geçtikten sonra gurur ve kibre kapılarak etrafındaki insanları hayal kırıklığına uğratmıştır).

Ṣāfī mey iç ṣūfıyā eyle gel āyīneñi pāk
Gidere dilden ġurūr u kibr-i Keykāvūsuñı

kıl:

1. **kılmış:**-*mış*
Gazel 3301
Mısra: **4**
Etmek, eylemek, yapmak.

Ġam-ı Şīrīn ile Ferhād şu deñlü nāleler kıldı
Ṣadā-yı ‘aḳsidür kılmış sanurlar Bī-sütūn oldı

2. **kılına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3080
Mısra: **10**
İnce tüy, kıl.

İy Muḥibbī ser-i zülfine niçe ḳıymet olur
Virilür mülk-i cihān çünki bahā bir kılına

3. **kıldur:**-*dur*
Gazel 3486
Mısra: **7**
Kıl, tüy // İnce, kıl kadar ince.

Noḳṭadur agzı bili kıldur diyü şerḥ eyledüm
Ḫurdebīnler içre ḫaylī ḳīl ü ḳālüm var-ıdı

4. **kılını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3306
Mısra: **2**
Bazı hayvanların derisinde, insan vücudunun belli yerlerinde çıkan, üst deri ürünü olan ipliksi uzantı, kıl.

Naḳḳāş-ı ezel çün ḫaṭ-ı müşgīn raḳam itdi
Her bir kılını yazmak içün kıl ḳalem itdi

5. **kılca:**-*ca*
Gazel 3011
Mısra: **4**
Çok az, çok ufak, pek önemsiz, kıl kadar.

Mü’min-i ‘ışḳam bi-ḥamdillāh zi-men zülf-i dōst
Kılca noḳṣān gelmedi yāḫūd ḫalel bu dīnüme

6. **kılur:**-*ur*
Gazel 3003
Mısra: **4**
... hâline getirmek.

İçürür ādeme öñ şehd ü şekker
Kılur zehr ile soñra pāre pāre

7. **kılmış:**-*mış*
Gazel 3263
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ḫarāmī gözleri kan itmek ister
Müje tīrīne kılmış kaşların yay

8. **kıl:**
Gazel 3407
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Dāġuñı dām eyle ṣayd it eşk-i çeşmüñ dane kıl
Bir kebūter-sīne sīm-endāmı bayram irtesi

9. **kılup:**-*up*
Gazel 3462
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Görüp gülzār-ı ḫüsn içre ben ol serv-i ḫırāmānı
Akıtdum pāyına cūlar kılup bu çeşm-i giryānı

10. **kılıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 3445
Mısra: **4**
Kıl, saç teli.

İy göñül sanma olursın bend-i zülfinden ḫalāṣ
Bagladı çün bir kılıyla gözleri cādū seni

11. **kılmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3361
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Māh-rūlar ‘ışḳ[ı] bu āşüfteden ayrılmadı
Tā beni ser-geşte vü [rü]svā-yı ‘ālem kılmadı

kıl-:

1. **kılduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 3107

Mısra: **7**
Etmek/yapmak.

Sitem tīġı cefā tīriyle kılduñ
Beni hey nā-müselmān pāre pāre

2. **kıldı:**-*dı*
Gazel 3318
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

'İyd oldı ḳurbāna ṣalā itdüñ gelüp 'āṣıḳlaruñ
Kıldı viṣāle irmedi ol cān ki ḳurbān olmadı

3. **kıldı:**-*dı*
Gazel 3419
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Kıldı zemīni derya yaşum yiñilmez oldı
Āhum urūc idelden çarḫa tarrāḳa düşdi

4. **kıldı:**-*dı*
Gazel 3488
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Bend-i zülfinden niçe olsun göñül murġı ḫalāṣ
Zülfini dām itdi ḫālin kıldı dāne gözleri

5. **kılur:**-*ur*
Gazel 3369
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Gül yüzi ḥasret[i-y-] ile giceler ṣubḥa degin
Eyledi nāle kılur bülbül-i gülzār beni

kıl kalem it:

1. **kıl ḳalem it:**-*di*
Gazel 3306
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıl kalem(Eskiden ressam ve tezhipçilerin ince çizgi çekmek ve resim yapmak için kullandıkları tek kıldan ibâret fırça) yapmak.

Naḳḳāş-ı ezel çün ḫaṭ-ı müşgīn raḳam itdi
Her bir kılını yazmak içün kıl ḳalem itdi

kīl ü ḳāl:

1. **ḳīl ü ḳāl:**-*üm, -i*
Gazel 3305
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dedikodu; boş söz.

İy zāhid-i bārid-nefes nedür bu baḥs ü bu cedel
Añlayımazsın fāriġ ol 'ışḳ içre ḳīl ü ḳālümi

2. **ḳīl ü ḳāl:**-*üm*
Gazel 3486
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dedikodu, boş söz.

Noḳṭadur agzı bili kıldur diyü şerḥ eyledüm
Ḫurdebīnler içre ḫaylī ḳīl ü ḳālüm var-ıdı

kıla dön-:

1. **kıla dön-:**-*a, -di*
Gazel 3198
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıla benzemek. // İnce, kıl kadar ince/zayıf olmak.

Bir kıla döndi miyānın fikr iderken bu tenüm
Bir ḫayāl oldı hemān ancak ki nā-yāb olmadı

kıldan ince ol-:

1. **kıldan ince ol-:**--*dan, --ıcak*
Gazel 3092
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zayıflayıp incelme, kıldan daha ince hale gelme.

Miyānın kuçmak istersin Muḥibbī
Kuçılur mı olıcak kıldan ince

kılıc:

1. **kılıç:**
Gazel 3443
Mısra: **5**
Kın içine konup bir kayışla bele takılan, çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici silah.II sevgilinin yan bakışı bağlamında.

Bārān olursa başına ok yıldırım kılıç
Gerçek er olana gelür ol gün 'aṭā güni

2. **kılıç:**
Gazel 3443
Mısra: **1**
Kın içine konup bir kayışla bele takılan, çelikten yapılmış, eğri veya düz uzun kesici silah, kılıç.

Merdāne er ki görse kılıç ok u ya güni
Ol gün gözine görine ẕevḳ u ṣafā güni

kim:

1. **kim:**
Gazel 3005
Mısra: **2**
Soru zamiri.

Ol yār yiter cevr-ile nāz ü sitem kıla
Billāh diñüz ki fitne vü āşūbı kim kıla

2. **kim:**
Gazel 3009
Mısra: **2**
Soru zamiri.

Degül ben ḫastanuñ ḥālinden ol sīmīn beden āgeh
Kim eyler ol şehi yā Rab ‘aceb ben bendeden āgeh

3. **kim:**
Gazel 3030
Mısra: **4**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Hevā-yı Ka‘be-yi yāra yüzüm üzre revān oldum
Beni kim kurtarur yā Rab ki dolaşdum muġaylāna

4. **kim:**
Gazel 3057
Mısra: **3**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Kāküli sevdāsına kim dil vire bir dilberüñ
İñlemekle ‘ākıbet göñül perīşān olmaya

5. **kim:**
Gazel 3079
Mısra: **1**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Sırr-ı ‘ışḳı kim bilürdi nāle taḳrīr itmese
Şafḥa-i ruḫsāruma yā eşk taḥrīr itmese

6. **kim:**
Gazel 3096
Mısra: **4**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

‘Ārıżuñ üstinde düşmişdür meger zülf-i siyāh
Kim görüpdür kāfiri kim girdi cennet bāġına

7. **kim:**
Gazel 3097
Mısra: **9**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Kim bütün ide Muḥibbī bu göñül şīşesini
Sınuban seng-i cefā-y-ıla ki ṣad pāre düşe

8. **kim:**
Gazel 3117
Mısra: **10**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Bend-i zülfine düşüp murġ-ı dilüñ dāne içün
Saña kim didi Muḥibbī ṭama‘-ı ḫāl eyle

9. **kim:**
Gazel 3118
Mısra: **7**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Sevdügi yolında kim virmezse cān nā-kesdür ol
Cān viren cānān yolında şübhesüz cömerd ola

10. **kime:**-*e*
Gazel 3125
Mısra: **8**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Bahār eyyāmı gül devri geçürme ‘ömrüñi żāyi‘
Bu dünyā çün degül bāḳī kime kaldı kime kala

11. **kimdür:**-*dür*
Gazel 3340
Mısra: **13**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Kimdür Muḥibbī ‘āşıḳ ‘ışḳ içre sorsalar
Dirdüm belā vü miḥnet ile bir melāmeti

12. **kim:**
Gazel 3426
Mısra: **11**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Kūyuñda ruḫuñ şevḳıne kim cān vire cānā
Ol demde hemān Dār-ı selām ola maḳāmı

13. **kim:**
Gazel 3429
Mısra: **1**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Kim virdi göñül cān u ruḥ yāra tayandı
Pervāne gibi yansa ne tañ nāra tayandı

14. **kimüñ:**-*üñ*
Gazel 3459
Mısra: **1**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Bugün bu deyr-i ‘ālemde kimüñ kim başda var hūşı
İçüp cām-ı maḥabbetden dem-ā-dem eylesün cūşı

15. **kim:**
Gazel 3468
Mısra: **8**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Tokuz mīnāsını şıdı bu çarḫuñ
Kim atdı rāh-ı istiġnāda sengi

16. **kimdür:**-*dür*
Gazel 3473
Mısra: **10**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Eyle Muḥibbī sāye-i zülfine ilticā
Kimdür ki istemeye o devlet hümāsını

17. **kimdür:**-*dür*
Gazel 3481
Mısra: **7**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Cān virür kimdür didi ‘ālemde dilber būseme
Cān virem didüm ben ol bāzārı görsem bir daḫı

18. **kimde:**-*de*
Gazel 3057
Mısra: **6**
"Hangi kişi" anlamında soru zamiri.

Ger murāduñ cān ise alduñ ko cevri iy ṣanem
Bu meseldür kimde kīn ola müselmān olmaya

19. **[kim]:**
Gazel 3282
Mısra: **9**
"Ki" bağlacı.

Āsümān-ıla zemīni gezdi [kim] künc-i viṣāl
Bulmadı bir yir Muḥibbī sīnede cā eyledi

20. **kimdür:**--*dür*
Gazel 3002
Mısra: **10**
Soru zamiri (hangi kimse).

Demürden pençedür şi’rüñ Muḥibbī
Bozılmaz aña kimdür ura pençe

21. **kim-durur:**--*durur*
Gazel 3198
Mısra: **1**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Kim-durur ruḫsāruña gün gibi per-tāb olmadı
Ya anı gördükde bu çeşmüm tolu āb olmadı

22. **kime:**-*e*
Gazel 3209
Mısra: **9**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Kime diyem iy Muḥibbī derd-i dil aḥvālini
Aradum gezdüm cihānı kimse ḫāldaş olmadı

23. **kim-durur:**--*durur*
Gazel 3234
Mısra: **10**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

‘Işḳa düşdüm ṣabrdan özge bu derde çāre yok
Kim-durur taġyīr ide benden Muḥibbī ḳısmeti

24. **kime:**-*e*
Gazel 3384
Mısra: **9**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Bu Muḥibbī kime yārum dise agyār olur ol
Kimsesi yok bu cihān içre Ḫudā’dan ġayrı

25. **kim:**
Gazel 3022
Mısra: **2**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Ḥālüme baksañ n’ola iy ḥüsn iline pādişāh
Cān u dilden seni kim çok sevse yanuñda günāh

26. **kim:**
Gazel 3088
Mısra: **7**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Cān terkini kim ura irer būseme dirmiş
Biñ cān virelüm cān-ıla diñ aña satarsa

27. **kim:**
Gazel 3089
Mısra: **5**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Kim bilürdi ‘ışḳumı ‘ālemde olurdı nihān
Dīdeler kūzekler ü bu sīne dōlāb olmasa

28. **kim:**
Gazel 3128
Mısra: **3**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Yapmadan göñlüm evini āh kim anı yıkar
Dönderüpdür oynını dildār oglan oynına

29. **kim:**
Gazel 3142
Mısra: **10**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Agla Muḥibbī agla derd-ile bagrı tagla
Kim güldi sen gülesin devr-i zamān içinde

30. **kim:**
Gazel 3145
Mısra: **8**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Saklamazam göz yaşından sīne-i mecrūhumı
Tīġ-i ġamzeñ yarasıdur kim dege su bitmeye

31. **kimdür:**-*dür*
Gazel 3151
Mısra: **2**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Başa kim çıkabilür ol ṭurre-i ṭarrār ile
Kimdür ol kim söyleşe la‘l-i şeker-güftār ile

32. **kim:**
Gazel 3162
Mısra: **4**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

‘Ārıżuñ üstine dönmişdür neden ḫāl-i siyāh
Kim görüpdür kāfiri kim gire cennet bāġına

33. **kimdür:**-*dür*
Gazel 3165
Mısra: **2**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

El götürüp du‘ā direm ol serv ḳāmete
Kimdür ki irmek istemez ola ḳıyāmete

34. **kim:**
Gazel 3183
Mısra: **6**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Urmış-ıdum zühd ü taḳvānuñ ezel bünyādını
Āh kim ṭūfān mı ḫāk-ile yeksān eyledi

35. **kim:**
Gazel 3185
Mısra: **1**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Kim cüdā eyler bugün senden beni cānum gibi
Çāk çāk olsun görem çāk-i girībānum gibi

36. **kim:**
Gazel 3185
Mısra: **3**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Kim koya ḳaṭ‘ olmadan dest-i viṣālüñ dāmenin
Göreyim pā-māl ola her yaña dāmānum gibi

37. **kim:**
Gazel 3190
Mısra: **2**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Yine nāz-ıla ḫırām eyle gel iy serv-i sehī
Kim göre nāz-ıla bu ḳāmetüñi diye zihī

38. **kimdür:**-*dür*
Gazel 3190
Mısra: **4**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Seni cān-ıla eger sevdüm ise sanma günāh
Kimdür ola ki görüp sevmeye sen pādişehi

39. **kimdür:**-*dür*
Gazel 3206
Mısra: **9**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Viren ‘ışḳ içre kimdür cānı dirseñ
Muḥibbī derdmend üftāde virdi

40. **kim:**
Gazel 3231
Mısra: **12**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Maḥabbet cāmın içelden Muḥibbī şöyle mest oldı
Anı kim bilmeye sanur içüpdür āb-ı engürı

41. **kim:**
Gazel 3232
Mısra: **13**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Deryā-yı eşki kim göre ‘ummāna beñzede
Kim gördi buña görmedi hergiz karasını

42. **kim:**
Gazel 3241
Mısra: **4**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Dil viren medfūn olur dünyāya bil Ḳārūn-veş
Kim tecerrüd eyledi göklerdedür ‘Īsā gibi

43. **kim:**
Gazel 3242
Mısra: **2**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Hīç olur mı ki diyem ‘ālemde var cānān iki
Bunı kim diye-bilür var cism içinde cān iki

44. **kimdür:**-*dür*
Gazel 3265
Mısra: **7**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Kimdür beñzer diye gül ruḫlaruña gülleri
Oda yana şu‘le-i ruḫsār-ıla gül ḫırmeni

45. **kim:**
Gazel 3312
Mısra: **4**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Kimse virmedi miyānıyla dehānı ḫaberin
Kim cevāb eydebile bilmeyicek ‘ilm-i ḫafī

46. **kim:**
Gazel 3317
Mısra: **5**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Rāh-ı ‘ışḳı istedüm kim ide āsān kūh-ken
Görüñ āḫir başına niçe dokındı tīşesi

47. **kimdür:**-*dür*
Gazel 3326
Mısra: **9**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Kimdür Muḥibbī iḳlīm-i ‘ışḳ içre didi yār
Didüm belā kişverinüñ bir belā-keşi

48. **kimdür:**-*dür*
Gazel 3359
Mısra: **10**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Gözlerüm yaşı degül eksük Muḥibbī Dicle'den
Yaşuma kimdür diyen kim cūy-ı Baġdād olmadı

49. **kim:**
Gazel 3372
Mısra: **12**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Bu Muḥibbī kuluñuñ gel sıma göñlin kerem it
Kim bütün idebilür sınsa zücāc-ı Ḥalebī

50. **kim:**
Gazel 3426
Mısra: **5**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Dil ḳāfilesin rāh-ı maḥabbetde kim itdi
Reh-zenliḳ idelden berü ol çeşm-i ḫarāmī

51. **kim:**
Gazel 3456
Mısra: **7**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Terennümlerle ḥāletler dilerseñ kim vire bezme
Bu şi‘r-i dil-keşi ögret ki tā muṭrīb çala ‘ūdı

52. **kim:**
Gazel 3272
Mısra: **10**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Dār-ı dünyāya denī dirler imiş çünki ezel
Kim aña meyl ide elbette olur ol da denī

53. **kim:**
Gazel 3021
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Vā‘iẓüñ kim nesin alduk alur agzına bizi
‘Ārif olalum anuñ uymayup efsānesine

54. **kim:**
Gazel 3021
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Bu Muḥibbī yanar ‘ışḳıyla anuñ şem‘ gibi
Āh kim bir meded olmadı anuñ çāresine

55. **kim:**
Gazel 3022
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Pīşe itme ẓulmı lillāh kendüñe iy serv-ḳad
Nüh felek titrer kaçan kim bir ġarīb eyleye āh

56. **kim:**
Gazel 3026
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Her ṭarafdan zülf kim düşmiş o ḥaddi meh-veşe
Bir bölük Hindū gibi san kim taparlar güneşe

57. **kim:**
Gazel 3029
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Dilerem āteş-i ‘ışḳuñ beni şol ḥadde yaksun kim
Görenler diyeler Allāh aña yār olmasun kimse

58. **kim:**
Gazel 3030
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ḥadīs-i ‘ışḳ-ı dilberden ḫaber virmek diler göñlüm
Velī korkaram andan kim cihān başdan başa yana

59. **kim:**
Gazel 3031
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Saña beñzer bir perī-peyker melek-rū görmedüm
Gerçi kim ‘ālemde bī-ḥad eylemişem geşt-i rāh

60. **kim:**
Gazel 3031
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Hicr-ile yakduñ beni kül eyledüñ ser-tā-ḳadem
Bilmezem kim sevdügüm midür seni iy şeh günāh

61. **kim:**
Gazel 3033
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Kim bir nefesüm kaldı hemān çıkmaga bu cān
İy bād-ı ṣabā yāra varup bir ḫaber eyle

62. **kim:**
Gazel 3038
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Ribāṭ-ı köhnedür dünyā Muḥibbī aña dil virme
Bilür kim aña kim konsa göçer āheste āheste

63. **kim:**
Gazel 3040
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ḥaḳ bilür kim cān u dil yolına eylerdüm fedā
Hemdem olsam bir nefes ol dilber-i ḫamrā-y-ıla

64. **kim:**
Gazel 3043
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Saçuñuñ kim bahāsı Mışr u Tebrīz
Muḥibbī virmez Īrān illerine

65. **kim:**
Gazel 3044
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ol yāra yār dime kim yālvara gelmeye
Dil virme aña sakın el vara gelmeye

66. **kim:**
Gazel 3064
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Muḥibbī bād-ı āhuñla yaşuñ bārānını dök kim
Görüp bu ḥālüñi dilber ide tā gül gibi ḫande

67. **kim:**
Gazel 3065
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ḫaṭṭuñuñ isini ḫoş görsün lebüñ nūş isteyen
Dūda lā-büd katlanur kim isteye ḥelvā yine

68. **kim:**
Gazel 3084
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Niçe yıldur bu Muḥibbī rūze-i hicrüñ dutup
Ḥamdü-lillāh kim irişdi vaṣluñuñ bayramına

69. **kim:**
Gazel 3091
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Bülbül yiridür āhını eflāke çıkarsa
Gül kim açıla ḫārı görür ol bilesince

70. **kim:**
Gazel 3094
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Muḥibbī virme dil dünyā denīdür
Meseldür kim gerekdür ġayret erde

71. **kim:**
Gazel 3101
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ḫāşa lillāh kim cefāña dil taḥammül itmeye
Cān ṭaleb kılsañ vire bir dem te'emmül itmeye

72. **kim:**
Gazel 3103
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

'Adem mülkine gitsem zād-ı ġamdur
Kim andan özge yok baña nevāle

73. **kim:**
Gazel 3118
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Tañ degüldür dōstlar göñlüm benüm pür derd ola
Kim ki 'āşıḳdur meseldür kim belā-perverd ola

74. **kim:**
Gazel 3129
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Küfr-i zülfi korkaram kim çıkara dīnden beni
Ehl-i İslāmı giriftār itme yā Rab kāfire

75. **kim:**
Gazel 3145
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Zülf-i Hindūsına yāruñ öykünürmiş sünbüli
Göreyin kim bu cihānda ol siyeh rū bitmeye

76. **kim:**
Gazel 3151
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Başa kim çıkabilür ol ṭurre-i ṭarrār ile
Kimdür ol kim söyleşe la'l-i şeker-güftār ile

77. **kim:**
Gazel 3158
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Salar Muḥibbī ḫastayı ferdāya çün ḥabīb
Ḥāli ne ola kim yile ol bī-vefā-y-ıla

78. **kim:**
Gazel 3160
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Zecr-i hicre ögrenüpdür bu göñül şol ḥadde kim
Dir ki derd olsa bu 'ālem içre dermān olmasa

79. **kim:**
Gazel 3164
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Gözleri ḫançer çeker hem dem-be-dem bagrum deler
Hīç revā mı var mıdur kim kan ider kan üstine

80. **kim:**
Gazel 3164
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ol perī-ruḫsārı görsem bīd gibi ditirerem
Sanasın bir ḫastadur kim ditreye cān üstine

81. **kim:**
Gazel 3164
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Ben senüñ yoluña cānā cānumı virsem n'ola
Kim bilürsin cān virürler dīn ü īmān üstine

82. **kim:**
Gazel 3164
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Bu Muḥibbī'ye didüm kim būseñi iḥsān kıl
Ġonca gibi güldi dilber didi kim cān üstine

83. **kim:**
Gazel 3164
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Bu Muḥibbī'ye didüm kim būseñi iḥsān kıl
Ġonca gibi güldi dilber didi kim cān üstine

84. **kim:**
Gazel 3174
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Gāh olur kim künc-i ġamdan çıkmayup eyler ḳarār
Gāh olur her yaña sergerdān ider göñlüm beni

85. **kim:**
Gazel 3174
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Gāh olur kim ḫande eyler gülşen içre gül gibi
Gāh olur bülbül gibi nālān ider göñlüm beni

86. **kim:**
Gazel 3180
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Kanı ol dem kim baña deyr-i muġān me'vā idi
Gözde ḫāṭırda hemān ol muġbeçe tersā idi

87. **kim:**
Gazel 3189
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Ḫūblardan fāriġ iken başuma sulṭān-ıdum
İy felek n'itdüm saña kim derdnāk itdüñ beni

88. **kim:**
Gazel 3191
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

'Aceb mi yāruñ aġyār olsa yārı
Ne yirde kim bite gül bile ḫārı

89. **kim:**
Gazel 3193
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Açıldı gerçi kim güller koñ itsün nāle bülbüller
Hebā idicegin bulur ḫazān yili gülistānı

90. **kim:**
Gazel 3194
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Göklere başuñ irerse saña yokdur fāyide
Neñ kim olur yüzüñi sürseñ yire dāmen gibi

91. **kim:**
Gazel 3198
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

'Aḳl serkeşlik ider sun sāḳīyā cām-ı ṣabūḥ
'Aḳlı kemdür kim ḥarīf-i bāde-i nāb olmadı

92. **kim:**
Gazel 3198
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

'Işḳ bāzārında göz yaşın Muḥibbī ḫarc ider
N'eylesüm kim sīm-i eşki anda da bāb olmadı

93. **kim:**
Gazel 3206
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Dökilsün kanı nā-ḥaḳ yire ḥaḳdur
O kim dil sen gözi cellāda virdi

94. **kim:**
Gazel 3209
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Şol ḳādar atduñ cefā sengin baña iy seng-dil
Yir mi kaldı kim bedende ḫurd u ḫaşḫāş olmadı

95. **kim:**
Gazel 3209
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Deşt-i ġamda gerçi kim Mecnūn'ı yoldaş eyledüm
Bir iki menzil varınca baña pādaş olmadı

96. **kim:**
Gazel 3216
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Gel ḳadem rencīde kıl kim pāyuña īsār içün
Ḫāżır itdüm gözlerüm cevherlerinden dökmegi

97. **kim:**
Gazel 3264
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Bir yüzi gül yār elinden oluban ḫūn-ı ciger
Bülbül-i dil var mıdur kim nāle feryād itmedi

98. **kim:**
Gazel 3267
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Bārān-ı eşki saçdı Muḥibbī şu deñlü kim
Güller açıldı itmedi dilber tebessümi

99. **kim:**
Gazel 3276
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Nālemi gūş eyleyenler bilür ancak ḥālümi
Çenge teşbīh eyledi kim gördi ḳadd-i dālumı

100. **kim:**
Gazel 3301
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Liyāḳat yok iken bende kılup luṭf u teraḥḥümler
Bi-ḥamdillāh Muḥibbī kim birūn idi derūn oldı

101. **kim:**
Gazel 3312
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Cürmüm bī-ḥad ümmīd daḫı līk ḳavī
Umaram kim yazıla defter-i a'māle 'afı

102. **kim:**
Gazel 3313
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Dilberüm nāzük beden lāyıḳ degül degme libās
Kim aña güldan ḳabā gerek semen pīrāheni

103. **kim:**
Gazel 3358
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Cefādan kankı 'āşıḳ kim vefāyı yig bilür ister
Dilegüm budur 'ālemde añılmasun anuñ adı

104. **kim:**
Gazel 3359
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Gözlerüm yaşı degül eksük Muḥibbī Dicle'den
Yaşuma kimdür diyen kim cūy-ı Baġdād olmadı

105. **kim:**
Gazel 3363
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Zāl-i dehre iy Muḥibbī sen sen ol meyl eyleme
Zen nedür kim dil vire aña cihānuñ erleri

106. **kim:**
Gazel 3366
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Āh kim bir serv-ḳad durdı akıtdı yaşumı
Su gibi taşdan taşa ursam 'aceb mi başumı

107. **kim:**
Gazel 3367
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Her kimüñ kim eline gire anuñ ḫāk-i rehi
Başına tāc idine añmaya zerrīn külehi

108. **kim:**
Gazel 3372
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Gülşen-i ḥüsninde yāruñ sunma el şeftāluya
Ġāfil olma kim aña key çāh olupdur ġabġabı

109. **kim:**
Gazel 3373
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

'Işḳa düşdüñ iy Muḥibbī cāna başa kalma kim
Diyeler 'uşşāḳ arasında saña merdānegī

110. **kim:**
Gazel 3375
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Çarḫ elinden göz yaşın dökseñ iñen incinme kim
Yüzini ḫāke sürüpdür niçe merdüm-zādeyi

111. **kim:**
Gazel 3376
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Ölince taş işiginde Muḥibbī yasdanup taşı
Dimez kim niçe bir eyler bu bī-çāre bu feryādı

112. **kim:**
Gazel 3377
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Geşt idüp gezdüm nigārā uşbu köhne 'ālemi
Saña beñzer görmedüm ḥūrī degül kim ādemī

113. **kim:**
Gazel 3385
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ol ser-efrāzum kaçan kim nāz-ıla seyrān ide
Dir görenler işte budur serv-ḳadlar serveri

114. **kim:**
Gazel 3386
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Kanı ol dem kim benüm bir zülf-i şāmum var-ıdı
Bir elümde ġabġab u bir elde cāmum var-ıdı

115. **kim:**
Gazel 3387
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Zülfine mücrim diyü bend itdi ol kāfir beni
Ḥamdü-lillāh kim beni bendinden āzād itmedi

116. **kim:**
Gazel 3387
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

İt raḳībüñ sözine aldanma iy Yūsuf-cemāl
Kim seni bir kerre ol ḫayr işe irşād itmedi

117. **kim:**
Gazel 3389
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Āteş-i zülfüñ içine düşeliden iy perī
Şöyle yakduñ kim beni nām u nişānum kalmadı

118. **kim:**
Gazel 3389
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Gördiler rüsvālıgumdan bildiler kim ‘āşıḳam
Sen daḫı bil dōstum zār-ı nihānum kalmadı

119. **kim:**
Gazel 3392
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Cān u dil almaga gör kim niçe fettānlık ider
Sakın aldanma göñül sen aña zīnhār daḫı

120. **kim:**
Gazel 3393
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Sāḳiyā sen sanma kim def‘-i melāl egler meni
Ol dişi dürr-i ‘Aden la‘li zülāl egler meni

121. **kim:**
Gazel 3397
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

La‘l-i nābuñ Ḫaḳ bilür kim mürdeler iḥyā ider
İmtiḥān itmek dilerseñ dōstum öldür beni

122. **kim:**
Gazel 3398
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Niçe yıldur kim bu dil baglayup iḥrām-ı ġamı
Şimdi irdi Ka‘be-i kūyuña ḳurbān kıl beni

123. **kim:**
Gazel 3398
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Zülfini çevgān idüp meydān-ı ḥüsn içre nigār
Top idüp başın Muḥibbī diye kim çevgān beni

124. **kim:**
Gazel 3400
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Gözleri nāz uyḫusından şöyle maḫmūr old[ı] kim
Sanur anı bilmeyen bīmār ider nāz uyḥusı

125. **kim:**
Gazel 3405
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Cür‘a-i cām-ı lebinden kim nigāruñ mest ola
Ma‘ni-i ‘aşḳ men‘ itmişdür anuñ taḳrīrini

126. **kim:**
Gazel 3406
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ko bu ‘iyş ü ‘işreti çün kim fenādur ‘āḳıbet
Yār-ı bāḳī ister iseñ olmaya ṭā‘at gibi

127. **kim:**
Gazel 3434
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Āb-ı ḥayvān dir naṣīb olsa kim emse ol lebi
Tā ḳıyāmet zinde ola nitekim Ḫıżr nebī

128. **kim:**
Gazel 3457
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Arayu ‘ışḳ rāhın Ferhād u Ḳays’ı gör kim
Birisi deşte varup birisi taga düşdi

129. **kim:**
Gazel 3459
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Bugün bu deyr-i ‘ālemde kimüñ kim başda var hūşı
İçüp cām-ı maḥabbetden dem-ā-dem eylesün cūşı

130. **kim:**
Gazel 3461
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

İster-iseñ kim perīşān olmayasın ‘āḳıbet
Dil uzatma kimsenüñ ḥaḳḳına sen sūsen gibi

131. **kim:**
Gazel 3474
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Her ne söz kim söyledüñ bir gevher-i yekdānedür
İy Muḥibbī yoḫsa bu göñlüñ senüñ deryā mı ki

132. **kim:**
Gazel 3487
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Güzeller pāyına saçdum şu deñlü dürr-i eşki kim
Dükendi kīse-i çeşmüm bir iki üç direm kaldı

133. **kim:**
Gazel 3497
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Şol gedā kim tāc idindi ḫāk-i pāyuñ dōstum
Gözine almazsa tañ mı Efser ü Dārāları

134. **kim:**
Gazel 3498
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Ṭılısm olmış meger kim genc-i ḥüsne
Görinür zülfüñ anuñ ejdehāsı

135. **kim:**
Gazel 3498
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

‘Aceb zāhid neden mātem tutar kim
Ki dāyim kara olmışdur libāsı

136. **kim:**
Gazel 3037
Mısra: **8**
"Hangi kişi?" anlamında.

Vaṣlına irişemezsin yüri dīvāne göñül
Kim görüpdür ki gedā ‘iyş ide sulṭānlar-ıla

137. **kim:**
Gazel 3038
Mısra: **10**
"Hangi kişi" anlamında belgisiz zamir.

Ribāṭ-ı köhnedür dünyā Muḥibbī aña dil virme
Bilür kim aña kim konsa göçer āheste āheste

138. **kim:**
Gazel 3295
Mısra: **5**
"Hangi kişi" anlamında belgisiz zamir.

Nigāruñ katıdur göñli anı kim bilmek isterse
Felek nerrādı getürmez murādumca benem zārı

139. **kim:**
Gazel 3044
Mısra: **8**
Belgisiz soru zamiri.

Görsem yüzini zārı kılup āh ider göñül
Kim gördi anı bülbül ola zāra gelmeye

140. **kim:**
Gazel 3104
Mısra: **6**
"Hangi kişi" anlamında belgisiz zamir.

Bezm-i ġamda ko beni ney gibi efġān ideyim
Kim bilür daḫı şehā kim irişür uşbu deme

141. **kim:**
Gazel 3136
Mısra: **10**
"Hangi kişi" anlamında belgisiz zamir.

Ṣafḥa-i ruḫsārum üzre iy Muḥibbī ḥālümi
Kim gören sanur ki taḥrīr eylemişdür kan-ıla

142. **kim:**
Gazel 3174
Mısra: **9**
"Hangi kişi" anlamında belgisiz zamir.

Gāh olur bir ḳaṭre eyler bil ki kim bir ḳaṭreden
Geh telāṭumlar urup ‘ummān ider göñlüm beni

143. **kim:**
Gazel 3232
Mısra: **14**
"Hangi kişi" anlamında belgisiz zamir.

Deryā-yı eşki kim göre ‘ummāna beñzede
Kim gördi buña görmedi hergiz karasını

144. **kim:**
Gazel 3416
Mısra: **7**
"Hangi kişi" anlamında belgisiz zamir.

Ser-i kūyuñda kim görse baña dīvāne eydürler
Anuñçün zülf-i zencīrüñ olupdur boynumuñ bendi

145. **kim:**
Gazel 3434
Mısra: **4**

"Her kim, hangi kimse" anlamında kullanılan bir ifade.

‘Işḳ bir meşrebdür anı ṣūfī idrāk eylemez
Zīra kim ‘āşıḳ degüldür yokdur anuñ meşrebi

146. **kim:**
Gazel 3314
Mısra: **5**
Belgisiz zamir.

Kim yüzin gördi didi olmaya bu resme cemāl
Ben didüm meger ola mihr-ile meh ümm ü ebi

147. **kim:**
Gazel 3010
Mısra: **3**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Ezel mey-ḫānesinden kim içüpdür cür‘a-i ‘ışḳı
Ebed tā rūz-ı maḥşerde bulınsa tañ mı mestāne

148. **kim:**
Gazel 3076
Mısra: **7**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Çeşmüñ var iken kim irişe genc-i viṣāle
Yol bulma aña müşkil olur şīr arasında

149. **kim:**
Gazel 3079
Mısra: **5**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Bezm-i ġamda kim dir-idi Ḳays içün sulṭān-ı ‘ışḳ
Bādesin göz yaşı sazın ṣavt-ı zencīr itmese

150. **kim:**
Gazel 3084
Mısra: **9**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

İy göñül kim ‘āşıḳı men‘ ider-ise bādeden
Bāda virür ‘aḳl[ı] gūş itme kelām-ı ḫāmına

151. **kim:**
Gazel 3089
Mısra: **2**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Jeng-i ġamda dil kalurdı ger mey-i nāb olmasa
Kim görürdi gün yüzin mihr-i cihān-tāb olmasa

152. **kim:**
Gazel 3096
Mısra: **4**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

‘Ārıżuñ üstinde düşmişdür meger zülf-i siyāh
Kim görüpdür kāfiri kim girdi cennet bāġına

153. **kim:**
Gazel 3115
Mısra: **1**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Kim nisbet ider gün yüzini şems-i ḍuhāya
Raġbet mi kalur gün ki ṭulū‘ eyleye aya

154. **kim:**
Gazel 3139
Mısra: **7**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Dāġlarla kim göre ṣaḥrā-yı ġamda cismümi
Zāġlar üşmiş sanur Mecnūn-ı ‘üryān üstine

155. **kim:**
Gazel 3151
Mısra: **1**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Başa kim çıkabilür ol ṭurre-i ṭarrār ile
Kimdür ol kim söyleşe la‘l-i şeker-güftār ile

156. **kim:**
Gazel 3152
Mısra: **8**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Ḳabrüm üzre her çemen söyler cefākın ol mehüñ
Kim gelüp bir dem naẓar kılsa mezārum taşına

157. **kim:**
Gazel 3153
Mısra: **8**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Sorma ḥālin ‘āşıḳ-ı dil-ḫastenüñ iy māh-rū
Senden artuk kim ne bilsün derdi ne dermānına

158. **kim:**
Gazel 3155
Mısra: **4**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Bülbül-i cān iremez gülşen-i şādīye velī
Kanda kim ḫār-ı ġam olsa yapışur dāmenüme

159. **kim:**
Gazel 3162
Mısra: **4**

"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

‘Ārıżuñ üstine dönmişdür neden ḫāl-i siyāh
Kim görüpdür kāfiri kim gire cennet bāġına

160. **kim:**
Gazel 3176
Mısra: **9**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Mescid-i ḥüsnüñi kim görse hemān secde kılur
Ṭāḳ-ı ebrūñ olalıdan aña miḥrāb gibi

161. **kim:**
Gazel 3177
Mısra: **7**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Kim ki gözler ‘ār u nāmūsı aña ‘āşıḳ dimeñ
‘Āşıḳuñ sıngun gerek her laḥẓa göñli şīşesi

162. **kim:**
Gazel 3204
Mısra: **9**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

‘Işḳum degül mi gün gibi rūşen kim añlamaz
Ola kim ‘ayāndur aña ne ḥācet beyān daḫı

163. **kim:**
Gazel 3211
Mısra: **7**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Cān-ıla kim ki gelüp nūr-ı maḥabbetle yana
Ṣāf olup ḳalbi anuñ kalmaya ġıllı vü ġışı

164. **kim:**
Gazel 3235
Mısra: **1**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Kim temāşā eyleye bir laḥẓa ḥüsnüñ bāġını
Almaya bir ḥabbeye virseñ irem uçmagını

165. **kim:**
Gazel 3235
Mısra: **6**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Servlerdür sīnem üzre çekdügüm yir yir elif
Lāleler bitmiş sanur kim görse bagrum dāġını

166. **kim:**
Gazel 3247
Mısra: **3**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Cür‘a-i ‘ışḳı içüp kim aña ṭāḳat getüre
Öldüre anı amān virmeye tīz-āb gibi

167. **kim:**
Gazel 3250
Mısra: **7**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Baḥr-ı dilden ẓāhir olan kim göre eş‘ārumı
Dir niçe esrār-ıla var niçe yüz biñ ma‘nevī

168. **kim:**
Gazel 3252
Mısra: **6**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

‘Āşıḳ ola kalmaya güftāra ḳudreti
Kim göre kara kaş-ıla gözi jālesini

169. **kim:**
Gazel 3261
Mısra: **2**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Cāme-i zer-baft ile ger cilve kılsa ol perī
Kim göre āşüfte vü ḥayrān ola dilden berī

170. **kim:**
Gazel 3289
Mısra: **3**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

‘Işḳa kim dolaşa bulınmaya bir çāre aña
Tā ki urmaya alup başa daşı daşa başı

171. **kim:**
Gazel 3289
Mısra: **7**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Kim ḫalāş olabilür ġamze okı atılıcak
Bir yire ya kaşınuñ gelse iki yire başı

172. **kim:**
Gazel 3297
Mısra: **7**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Didi dilber kim cefāya luṭfumı eyler ḳabūl
Ehl-i ‘ışḳ olan didüm cevrüñ temennā eyledi

173. **kim:**
Gazel 3332
Mısra: **6**

"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Nāzük bedeni berg-i semenden daḫı nāzük
Kim gördi bu nev‘-ile bir sīm-dāde[y]ı

174. **kim:**
Gazel 3344
Mısra: **8**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Olsun ḥaḳīḳī çünki gerekdür ḥaḳīḳī ‘ışḳ
Taḥsīn diye kim göre bu ‘ışḳ-bāzuñı

175. **kim:**
Gazel 3355
Mısra: **5**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

‘Işḳ sevdāsı ile kim ola sevdāyī mizāc
Başda kalmaya anuñ bād u hevādan ġayrı

176. **kim:**
Gazel 3384
Mısra: **8**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Hicr[i] ile ne belā çekdügini cān u göñül
Yāra kim ilte ḫaber bād-ı ṣabādan ġayrı

177. **kim:**
Gazel 3390
Mısra: **6**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Ḥüsn iline pādişāh olalı ol yār-ı güzīn
Kim ki gördiyse anı illerini serde kodı

178. **kim:**
Gazel 3421
Mısra: **3**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Kim tutar tīr-i cefā karşusına sīne siper
Āferīn olsun aña eyledi merdānalıgı

179. **kim:**
Gazel 3454
Mısra: **4**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Gelüp ḫaṭ tutsa ger āḫir leb-i cānānı incitme
Dilā fikr eyle ‘ālemde ecelden kim amān buldı

180. **kim:**
Gazel 3046
Mısra: **5**
"Hangi kişi" anlamında belgisiz zamiri.

Ṭāġlarla kim göre deşt-i belāda cismümi
Zāġlar konmış sanur mecnūn-ı ‘üryān üstine

181. **kim:**
Gazel 3137
Mısra: **1**
"Hangi kişi" anlamında belgisiz zamiri.

Gözlerüme kim naẓar kılsa benüm pür āb-ıla
Der bi‘aynih bir ḳadeḥ tolmış şarāb-ı nāb-ıla

182. **kim:**
Gazel 3425
Mısra: **10**
"Hangi kişi" anlamında belgisiz zamiri.

Muḥibbī şāh-ı gül naṭ‘-ı çemen üzre ḳarār itmiş
Bu demler kim mey içmezse girān ola meger cānı

183. **kim:**
Gazel 3477
Mısra: **6**
"Hangi kişi" anlamında belgisiz zamiri.

Zülfini kodı ‘ārıżı üzre yine dilber
Ḥāçını gör ol kāfiri kim suya bırakdı

184. **kim:**
Gazel 3026
Mısra: **5**
Hangi kimse.

Ṭāġlar-ıla kim görürse bu ten-i ‘üryānumı
Beñzedür ṣaḥrā yüzinde zāġlar üşmiş leşe

185. **kim:**
Gazel 3047
Mısra: **8**
Hangi kimse.

Kūyına varsam o ṭıfluñ baña bu devlet yiter
Kim bu mecnūnı ider bāzīçe ata taş-ıla

186. **kimde:**-*de*
Gazel 3461
Mısra: **8**
Hangi kimse.

Ok gibi togrulmayınca varımazsın menzile
Kimde yok perr-i ‘amel yolda kalur segzen gibi

187. **kim:**
Gazel 3491
Mısra: **1**
"Her kim, hangi kimse" anlamında kullanılan bir ifade.

Ḥayret alup tañ ola kim göre rūy-ı zerdümi
Raḥm ide lā-büd okuyan defter-i pür derdümi

188. **kimi:**-*i*
Gazel 3468
Mısra: **1**
"Bazıları" anlamında belgisiz zamir (Halktan bazıları, bazı kimseler).

Kimi afyōnī ḫalḳuñ kimi bengī
Kimi içer şarāb-ı lāle rengi

189. **kimi:**-*i*
Gazel 3468
Mısra: **1**
"Bazıları" anlamında belgisiz zamir (Halktan bazıları, bazı kimseler).

Kimi afyōnī ḫalḳuñ kimi bengī
Kimi içer şarāb-ı lāle rengi

190. **kimi:**-*i*
Gazel 3468
Mısra: **2**
"Bazıları" anlamında belgisiz zamir (Halktan bazıları, bazı kimseler).

Kimi afyōnī ḫalḳuñ kimi bengī
Kimi içer şarāb-ı lāle rengi

191. **kim:**
Gazel 3314
Mısra: **7**
"Hangi kişi" anlamında kullanılan soru zamiri.

Gönlümüñ şīşesini kim göre kan-ıla tolu
Mey-i ḥamrā ile pür sana zücāc-ı Ḥalebī

192. **kim:**
Gazel 3224
Mısra: **10**
Hangi kimse.

Bu Muḥibbī giceler ṣubḥa degin nāle kılur
Bezm-i ġam içre anı kim göre sanur nāyī

kim bilür:

1. **kim bilür:**--*ür*
Gazel 3104
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Belirsizlik, bilinmezlik.

Bezm-i ġamda ko beni ney gibi efġān ideyim
Kim bilür daḫı şehā kim irişür uşbu deme

kim ki:

1. **kim ki:**
Gazel 3035
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hangi kimse ki.

Kim ki gönlin ḫoş dutar ‘ālemde istiġnā-y-ıla
Meskenin Ḳāf-ı ḳanā‘at eyler ol ‘Anḳā-y-ıla

2. **kim ki:**
Gazel 3048
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

Kim ki teşbīh eyleye kaşını ḳurbān ayına
Āferīn olsun anuñ ḳurbān olayın rāyına

3. **kim ki:**
Gazel 3098
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hangi kimse ki.

Kim ki dil virmez cihāna geçer istiġnā-y-ıla
İy Muḥibbī bu tokuz mīnāyı sır bir seng-ile

4. **kim ki:**
Gazel 3118
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hangi kimse ki.

Tañ degüldür dōstlar gönlüm benüm pür derd ola
Kim ki ‘āşıḳdur meseldür kim belā-perverd ola

5. **kim ki:**
Gazel 3448
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

Kim ki şaḥrā-yı ġamuñ her dem ola pādişehi
Āteş-i āhı olur başına zerrīn külehi

6. **kim ki:**
Gazel 3464
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

Āḫir olsun göreyin ṭūbī gibi ol ser-nigūn
Kim ki teşbīh eyleye serve ḳadüñ şimşādını

7. **kim ki:**
Gazel 3097
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Her kim ki.

Kim ki şīrīn lebüñe dil vire Ferhād-ṣıfat
Yakalar çāk idüben dāmen-i kūhsāra düşe

8. **kim ki:**
Gazel 3110
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hangi kimse ki.

Kim ki basdı ‘ālem-i ‘ışḳa ḳadem ādemdür ol
Her kimüñ ki ‘ışḳı yok aṣlā aña ādem dime

kim olam:

1. **kim olam:**
Gazel 3224
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ben kimim ki? Ben kim oluyorum ki? Ne haddime!.

Her yire bassa segi pāyı başum anda koyam
Ben kim olam ki segi ile olam hem-pāyī

kime:

1. **kime:**
Gazel 3041
Mısra: **5**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Seni kime ben beñzedeyim ‘ālem içinde
Yoluñda senüñ cān virür iy rūḥ-ı revānum

2. **kime:**
Gazel 3125
Mısra: **8**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Bahār eyyāmı gül devri geçürme ‘ömrüñi żāyi‘
Bu dünyā çün degül bāḳī kime kaldı kime kala

3. **kime:**
Gazel 3178
Mısra: **6**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

N’eyler ol āb-ı ḥayātı ya şarāb-ı kevseri
La‘l-i dilberden kime ola müyesser çāşnı

4. **kime:**
Gazel 3234
Mısra: **2**
"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.

Cānumı mest ü ḫarāb itdi lebüñ keyfiyyeti
Bilmezem kime şikāyet ideyim derdüm katı

kimesne:

1. **kimesne:**
Gazel 3124
Mısra: **8**
"Hiçbir şahıs, hiçbir insan" anlamlarında belgisiz zamir.

Miyānıyla lebinden sordum āḫir
Kimesne bilmedüm vāḳıf bu rāza

2. **kimesne:**
Gazel 3382
Mısra: **8**
"Hiçbir şahıs, hiçbir insan" anlamlarında belgisiz zamir.

Gül yüzüñsüz zārılıgum diñmemişdür dōstum
Görmedi bārān kimesne çeşm-i giryānum gibi

kimi:

1. **kimi:**
Gazel 3243
Mısra: **3**
"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.

Şāh-ı ‘ışḳa kimisi baş u kimi cān iletür
Ehl-i ‘ışḳuñ gel temāşā eyle [sen] savaşını

2. **kimini:**-*n, -i*
Gazel 3199
Mısra: **3**
"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.

Bülend itdüñ kimini kimini pest
İdersin saña āsān her çi ḫ̆āhı

3. **kimini:**-*n, -i*
Gazel 3199
Mısra: **3**
"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.

Bülend itdüñ kimini kimini pest
İdersin saña āsān her çi ḫ̆āhı

kimi kimi:

1. **kimi kimi:**
Gazel 3299
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi...kimi... Bazısı, bazıları, birkaçı II belgisizlik anlamında kullanılan ikileme.

Ḫalḳ[ı] gördüm kimi mescidde kimi mey-ḫānede
Baña nāmuñ ẕikri ile meskenüm kūyuñ gibi

kimisi:

1. **kimisi:**
Gazel 3243
Mısra: **3**
(İyelik ekinin kalıplaşması ve ek yığılmasıyle) Bâzısı (Bâzıları), kimi.

Şāh-ı ‘ışḳa kimisi baş u kimi cān iletür
Ehl-i ‘ışḳuñ gel temāşā eyle [sen] savaşını

kimse:

1. **kimsenüñ:**-*nüñ*
Gazel 3461

Mısra: **6**
Herhangi bir kişi.

İster-iseñ kim perīşān olmayasın ‘āḳıbet
Dil uzatma kimsenüñ ḥaḳḳına sen sūsen gibi

2. **kimseye:**-*y, -e*
Gazel 3321
Mısra: **9**
1. Herhangi bir kişi, kim olduğu belirtilmeyen bir şahıs 2. (Olumsuz cümlelerde) Hiçbir şahıs, hiçbir insan.

İy Muḥibbī ‘adl kıl bir kimseye ẓulm eyleme
Ḥaḳ ta‘ālā çünki bilürsin ki sevmez ẓālimi

3. **kimsene:**-*ne*
Gazel 3106
Mısra: **10**
Herhangi bir kişi, insan.

Derdā ki Muḥib ‘ār-ıla dil pāralanupdur
Bir kimsene yok ‘ārı çeke āh benümle

4. **kimse:**
Gazel 3209
Mısra: **8**
Hiç kimse, belgisiz zamir.

Gözlerüm yaş dökdüginice kirpügüm cārūb olur
Āsitānuñda bu nev‘e kimse ferrāş olmadı

5. **kimsenüñ:**-*nüñ*
Gazel 3210
Mısra: **4**
Hiç kimse, belgisiz zamir.

Kendü ḥālüñe naẓar kıl var mı gör ḫayr-ı ‘amel
Dil uzatma kimsenüñ aḥvāline sūsen gibi

6. **kimsenüñ:**-*nüñ*
Gazel 3227
Mısra: **10**
Hiç kimse, belgisiz zamir.

İy Muḥibbī sırr-ı ‘ışḳı sorma itmez kimse ḥall
Müşkil ‘ışḳa irişmez kimsenüñ endīşesi

7. **kimse:**
Gazel 3005
Mısra: **10**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Yok derd-i ‘ışḳa itme dilā gel mu’ālece
Sanma lebinden özge saña kimse em kıla

8. **kimse:**
Gazel 3008
Mısra: **14**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Bir būsesini aldı cān naḳdine Muḥibbī
İtmedi böyle assı kimse cihān içinde

9. **kimse:**
Gazel 3029
Mısra: **1**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Siyeh zülfine ol yāruñ giriftār olmasun kimse
Belā dāmınuñ içine düşüp zār olmasun kimse

10. **kimse:**
Gazel 3029
Mısra: **2**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Siyeh zülfine ol yāruñ giriftār olmasun kimse
Belā dāmınuñ içine düşüp zār olmasun kimse

11. **kimse:**
Gazel 3029
Mısra: **10**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Gidüpdür ‘aḳl u dil elden dilegüm bu-durur Ḥaḳ’dan
Muḥibbī gibi ol yārı sevüp zār olmasun kimse

12. **kimse:**
Gazel 3059
Mısra: **4**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Melek misin perī yāḫūd ferişte
Bu ḥüsni görmedi kimse beşerde

13. **kimse:**
Gazel 3153
Mısra: **2**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Gözleri ḫançerler almış ġamzelerden yanına
Gel beni öldür hemān tek girme kimse kanına

14. **kimse:**
Gazel 3154
Mısra: **6**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Sakın aldanma ser-i zülf-i siyāhına göñül
Çıkmadı kimse başa zülf-i perīşānlar ile

15. **kimse:**
Gazel 3192
Mısra: **6**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Güzellerden vefā ummak ‘acebdür
Bulardan görmedi kimse bu kārı

16. **kimse:**
Gazel 3209
Mısra: **10**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Kime diyem iy Muḥibbī derd-i dil aḥvālini
Aradum gezdüm cihānı kimse ḥāldaş olmadı

17. **kimse:**
Gazel 3227
Mısra: **9**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

İy Muḥibbī sırr-ı ‘ışḳı sorma itmez kimse ḥall
Müşkil ‘ışḳa irişmez kimsenüñ endīşesi

18. **kimse:**
Gazel 3229
Mısra: **8**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Başuñ eflāke irse ġarra olma
Cihāna satabilmez kimse zūrı

19. **kimse:**
Gazel 3232
Mısra: **6**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Dil ġamzesi tīġına gerden sunar müdām
‘Işḳ ehlinüñ görmedi kimse cazāsını

20. **kimse:**
Gazel 3308
Mısra: **6**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

‘Işḳ mıḳnāṭısı kendüye çeke āhen ise
Kimse görmedi anuñ gibi bir dil-keşi

21. **kimse:**
Gazel 3312
Mısra: **3**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Kimse virmedi miyānıyla dehānı ḫaberin
Kim cevāb eydebile bilmeyicek ‘ilm-i ḫafī

22. **kimse:**
Gazel 3331
Mısra: **1**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Kimse telḳīn itmesün kan itmege cānāne[y]i
Şem‘[e] ögretmek ne ḥācet yakmaga pervāne[y]i

23. **kimse:**
Gazel 3360
Mısra: **10**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Zülfi sevdāsında bilmezler Muḥibbī nüktesin
Zīra kimse görmemiş görmez yılan ayagını

24. **kimse:**
Gazel 3397
Mısra: **1**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Ḳāmetüm dāl oldugına kimse ‘ayb itmez beni
Başdan ayaga cefāsın bildiler ‘ālem seni

25. **kimseler:**-*ler*
Gazel 3256
Mısra: **9**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Didiler ṭāḳat getürmez kimseler bār-ı ġama
İy Muḥībbī sen anı çekmek gereksin ner gibi

26. **kimseler:**-*ler*
Gazel 3386
Mısra: **7**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Kimseler ḥālin dimez bu ben ġarīb üftādenüñ
Yārı görsem ‘arż ideydüm ne ki kāmum var-ıdı

27. **kimseler:**-*ler*
Gazel 3486
Mısra: **2**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Dün gice hicrān şebinde infi‘ālüm var-ıdı
Kimseler bilmez benüm ol dem ne ḥālüm var-ıdı

28. **kimse:**
Gazel 3029
Mısra: **4**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz sıfat.

İşiden āh u efġānum benümle yanar ol oda
Benüm sūz-ı derūnumdan ḫaberdār olmasun kimse

29. **kimse:**
Gazel 3029
Mısra: **6**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz sıfat.

Dilerem āteş-i ‘ışḳuñ beni şol ḥadde yaksun kim
Görenler diyeler Allāh aña yār olmasun kimse

30. **kimse:**
Gazel 3029
Mısra: **8**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz sıfat.

Leb-i la‘li hevāsından kamu mest oldı bī-diller
Bugün çün mevsim-i güldür ko hüşyār olmasun kimse

31. **kimse:**
Gazel 3035
Mısra: **4**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz sıfat.

Çünki bu dünyā denīdür aña dil virme sakın
Kimse başa çıkmadı çıkmayısar dünyā-y-ıla

32. **kimse:**
Gazel 3072

Mısra: **10**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz sıfat.

İy Muḥibbī ‘ışḳ bir gevherdür eksük olmasun
Ḳıymetin bilür bunuñ yok kimse şeyḫ ü şābda

33. **kimse:**
Gazel 3090
Mısra: **4**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz sıfat.

Melek midür perī yāḫūd ferişte
Bu ḥüsni görmedi kimse beşerde

34. **kimse:**
Gazel 3111
Mısra: **6**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz sıfat.

Siḥr idüp didi ki her tārını bir mār itdüm
Kimse el sunmaya tā zülf-i perīşānumuza

35. **kimse:**
Gazel 3125
Mısra: **5**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz sıfat.

Kenārı baḥr-ı ‘ışḳuñ yok irişmez ‘umḳına kimse
Dilā gel imtiḥān içün o baḥra sen de bir tal-a

36. **kimseye:**-*(y)e*
Gazel 3210
Mısra: **5**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz sıfat.

Şöyle bil gelmez cihāndan kimseye ẕerre vefā
Kendüzin ziyenet ider āl-ıla her dem zen gibi

37. **kimseye:**-*y, -e*
Gazel 3241
Mısra: **13**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

İy Muḥibbī kimseye gelmez bu dünyādan vefā
Saña bir ‘ibret yiter İskender ü Dārā gibi

38. **kimseye:**-*y, -e*
Gazel 3344
Mısra: **10**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Āḫir seni bu ‘āleme rüsvā-yı ‘ām ider
Zinhār Muḥibbī kimseye gel dime rāzuñı

39. **kimseye:**-*(y), -e*
Gazel 3461
Mısra: **13**
"Hiçbir şahıs, hiçbir insan" anlamlarında belgisiz zamir.

İy Muḥibbī dār-ı dünyā kimseye kılmaz vefā
Gösterür kendüyi evvel ziynet ile zen gibi

40. **kimse:**
Gazel 3150
Mısra: **5**
"Herhangi biri" belgisiz zamir.

Degme kimse şofrasına ‘ışḳuñuñ el sunmasun
Yimeyenler miḥnet aşın vāḳıf olmaz rāzuma

41. **kimsenüñ:**-*nüñ*
Gazel 3293
Mısra: **10**
"Herhangi biri" belgisiz zamir.

Muḥibbī cevre māyildür güzeller terk ide sanma
Kesebilmez degül mu‘tād ola bir kimsenüñ ḫūyı

42. **kimse:**
Gazel 3039
Mısra: **10**
"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir. II Hiç kimse.

Bu Muḥibbī ḫasta-dil ger kan yudarsa tañ mıdur
Zīra kimse görmedi resm-i vefā dildārda

43. **kimse:**
Gazel 3098
Mısra: **6**
"Hiç kimse" anlamında kullanılan belgisiz zamir.

Ġam şebinde kalmışam açılmadı ṣubḥ-ı viṣāl
Kimse mūnis olmadı ‘ālemde bu dil-teng-ile

44. **kimse:**
Gazel 3266
Mısra: **4**
"Hiç kimse" anlamında kullanılan belgisiz zamir.

Cihān içün nedür bilsem bu hāy u hūy u bu ġavgā
Gelenler gitdiler cümle dimezler kimse kes kaldı

45. **kimse:**
Gazel 3355
Mısra: **4**
"Hiç kimse" anlamında kullanılan belgisiz zamir.

Leyl-i zülfine göñül baglaya mecnūnı olur
Kimse varmaz yanına āh-ıla vādan ġayrı

46. **kimse:**
Gazel 3304
Mısra: **1**
"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.

Var mıdur ‘ālemde kimse bu dil-i zārum gibi
Olmasun ḫalḳ-ı cihān cān-ı giriftārum gibi

47. **kimse:**
Gazel 3396

Mısra: **6**
"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.

Gözlerüm yaşı-durur fāş eyleyen derd ü ġamum
Var mıdur bu yolda kimse yüregi baş olmadı

48. **kimse:**
Gazel 3153
Mısra: **12**
1. Herhangi bir kişi, kim olduğu belirtilmeyen bir şahıs. 2. (Olumsuz cümlelerde) Hiçbir şahıs, hiçbir insan.

Baḥr-i ‘ışḳa iy Muḥibbī niceler ġarḳ oldılar
Görmedüm bir kimse dir idüm anuñ pāyānına

49. **kimsesi:**-*si*
Gazel 3384
Mısra: **10**
"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.

Bu Muḥibbī kime yārum dise agyār olur ol
Kimsesi yok bu cihān içre Ḫudā'dan ġayrı

50. **kimse:**
Gazel 3226
Mısra: **1**
Hiçbir şahıs, hiçbir insan.

Diñlemedüñ [ey] dil-i dīvāne kimse pendini
Tak yüri meh-rūlaruñ boynuña zülfi bendini

kimsene:

1. **kimsenenüñ:**-*nüñ*
Gazel 3340
Mısra: **12**
Kimse, hiç kimse.

Şīrāne gözüñ her kaçan cāna ḳaṣd ide
Kalur mı ‘aceb kimsenenüñ dilde ṭāḳati

2. **kimsene:**
Gazel 3271
Mısra: **9**
1. Herhangi bir kişi, kim olduğu belirtilmeyen bir şahıs 2. (Olumsuz cümlelerde) Hiçbir şahıs, hiçbir insan.

‘Işḳuñ yolını iltemedi kimsene başa
Bir kāra sakın beñzedeyim dime bu kārı

3. **kimsene:**
Gazel 3355
Mısra: **11**
1. Herhangi bir kişi, kim olduğu belirtilmeyen bir şahıs 2. (Olumsuz cümlelerde) Hiçbir şahıs, hiçbir insan.

Bī-kesem kimsene yok deşt-i ġamında ölicek
Üstüme aglaya bir kimse semādan ġayrı

4. **kimsene:**
Gazel 3352
Mısra: **10**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

‘Ayb olmaya Muḥibbī suna el ger boynuña
Duta-bilmez ḳadeḥi kimsene illā ki kefī

5. **kimsene:**
Gazel 3196
Mısra: **3**
1. Herhangi bir kişi, kim olduğu belirtilmeyen bir şahıs. 2. (Olumsuz cümlelerde) Hiçbir şahıs, hiçbir insan.

Esrār-ı ‘ışḳa kimsene āgeh bulınmadı
Bülbül meger ki elde tuta dāmen-i güli

6. **kimsene:**
Gazel 3232
Mısra: **8**
1. Herhangi bir kişi, kim olduğu belirtilmeyen bir şahıs. 2. (Olumsuz cümlelerde) Hiçbir şahıs, hiçbir insan.

Sevdā-yı zülfi gitmese başdan ‘aceb degül
Güçdür kimsene terk idebilmek hevāsını

kīmyā:

1. **kīmyā:**
Gazel 3454
Mısra: **7**
Bakır, kurşun vb. adi madenleri iksir denilen maddeyi ilave ederek gümüş veya altına dönüştürme ilmi, simya; mec. Ender bulunan kıymetli şey, iksir.

Vefānuñ adı var ancak cihānda kīmyā gibi
İşidilmedi bir kimse diye bir mihribān buldı

kīn:

1. **kīn:**
Gazel 3057
Mısra: **6**
Devamlı ve gizli düşmanlık, garaz.

Ger murāduñ cān ise alduñ ko cevri iy ṣanem
Bu meseldür kimde kīn ola müselmān olmaya

kīne:

1. **kīne[y]i:**-*y*, -*i*
Gazel 3334
Mısra: **1**
Far. Kin.

Ṣūfī bāde nūş kıl gider göñülden kīne[y]i
Ġıll u ġışdan cām-ı ṣāfī gibi it [sen] sīne[y]i

kirāya dut-:

1. **kirāya dut-:**-*y*, -*a*, -*ar*
Gazel 3156
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kiralamak. Birini belli bir ücretle belirli bir süre çalıştırmak.

Ġam yükini yükletmege ‘uṣṣāḳa dem-ā-dem
‘Işḳ ḫusrevi beñzer ki dutar cümle kirāya

kırmaġ:

1. **kırmaga:**-*a*
Gazel 3116
Mısra: **7**
Öldürmek, yok etmek.

Ġamzelerden kırmaga ‘uṣṣāḳı tirkeş bagladı
Dilegüm budur ki kurbān olayım ol yalara

2. **kırmag-ıla:**--*ıla*
Gazel 3140
Mısra: **6**
Öldürmek. II mec. İncitmek, gücendirmek, rencîde etmek.

Bī-güneh ‘uṣṣāḳı öldürme benüm çok sevdügüm
Dükenür sanma senüñ ‘āṣıḳlaruñ kırmag-ıla

kırmızı:

1. **kırmızı:**
Gazel 3069
Mısra: **5**
Kırmızı II renk.

Kırmızı pūş oluban almış ele la‘l ḳadeḥ
Sanki ḫūbān-ı Firenk’dür büt-i tersā lāle

kirpüg:

1. **kirpügi:**-*i*
Gazel 3087
Mısra: **10**
Kirpik, göz kapağındaki kıllardan her biri.

Sīnede durmaz Muḥibbī ġamzesi eyler güẕer
Bir kaşı ya kirpügi ok yār sevdüm tāzece

2. **kirpüg-ile:**--*ile*
Gazel 3132
Mısra: **4**
Kirpik, göz kapağındaki kıllardan her biri.

Bir naẓarla niçe biñ ‘āşıḳı bī-cān eyler
Ne ‘aceb ḫāṣṣa var kirpüg-ile kaşında

3. **kirpügüm:**-*üm*
Gazel 3209
Mısra: **7**
Göz kapağının kenarlarında sıralanmış olan kıllar ve bu kıllardan her biri.

Gözlerüm yaş dökdügince kirpügüm cārūb olur
Āsitānuñda bu nev‘e kimse ferrāş olmadı

kirpük:

1. **kirpüklerüm:**-*ler*, -*üm*
Gazel 3491
Mısra: **5**
Göz kapağındaki kıllardan her biri.

Süpürür ferrāş olupdur kūyını kirpüklerüm
Su seper saḳḳā gibi dem dem bu çeşmüm merdümi

2. **kirpük:**
Gazel 3488
Mısra: **3**
Göz kapağının kenarlarında sıralanmış olan kıllar ve bu kıllardan her biri.

Bir eline yayın almış bir ele kirpük okın
Cānı gözler sīnede kılur bahāne gözleri

kış:

1. **kışına:**-*ı*, -*n*, -*a*
Gazel 3489
Mısra: **8**
22 Aralık’ta başlayıp 21 Mart’ta sona eren, sonbahar ile ilkbahar arasındaki yılın en soğuk mevsimi.

Ḫārını ḫōş görmeyince būy-ı gül girmez ele
Kışına eyler taḥammül isteyenler yazını

kīse:

1. **kīsesi:**-*si*
Gazel 3402
Mısra: **6**
Kese, torba.

Māh-rūlardan vefā resmini umma iy gönül
Anlaruñ cevr oklarıyla pür olupdur kīsesi

kīse-i çeşm:

1. **kīse-i çeşm:**-*üm*
Gazel 3487
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz kesesi. II Göz çukuru.

Güzeller pāyına saçdum şu deñlü dürr-i eşki kim
Dükendi kīse-i çeşmüm bir iki üç direm kaldı

kişi:

1. **kişinüñ:**-*nüñ*
Gazel 3278
Mısra: **10**
İnsan, şahıs.

Kibr ü kīn-ile ġaraż olana ādem mi dinür
Bir gerek çünki Muḥibbī kişinüñ içi daşı

2. **kişi:**
Gazel 3020
Mısra: **6**
Adam, insan, kimse.

Ḳaddüñe beñzedemem serv ben iy tāze nihāl
Daḫl ider her kişi servüñ niçe her bir yirine

3. **kişi:**
Gazel 3111
Mısra: **10**
Adam, insan, kimse.

Şi‘r ara añdı Muḥibbī yine leylī saçuñı
Ola mecnūn naẓar iden kişi dīvānumuza

4. **kişi:**
Gazel 3155
Mısra: **1**
İnsan, kimse, şahıs.

Nār-ı ġamda naẓar iden kişi tāb-ı tenüme
Didi fānūs-ı belā perdesi pīrāhenüme

5. **kişi:**
Gazel 3165
Mısra: **8**
İnsan, kimse, şahıs.

İy dil mecāzī ‘ışḳa göñül virmeden sakın
İrişdürür kişi ezel āḫir nedāmete

6. **kişi:**
Gazel 3226
Mısra: **4**
İnsan, kimse, şahıs.

Kem naẓarla zāhidā bakma iñende ‘āşıḳa
‘Ucb-ıla şeyṭān olur bir kişi görse kendini

7. **kişi:**
Gazel 3278
Mısra: **5**
İnsan, kimse, şahıs.

İtmese kişi ḳanā‘at bulımaz devlete yol
Ol eger görmeye bir nā-ḫoş ile ḫoşı

8. **kişide:**-*de*
Gazel 3267
Mısra: **12**
Adam, insan, şahıs, kimse, fert, birey.

Varsam egerçi tīġuña karşu ‘aceb midür
Zīrā ki ‘ışḳ kişide komaz tevehhümi

9. **kişi:**
Gazel 3358
Mısra: **8**
Adam, insan, şahıs, kimse, fert, birey.

Cefā vü cevri terk itmez tażarrū‘ eyleseñ yāra
Ki zīrā katı müşkildür kişi terk ide mu‘tādı

10. **kişi:**
Gazel 3368
Mısra: **6**
Adam, insan, şahıs, kimse, fert, birey.

Dest-i ġamda geldi Mecnūn baña pādaş olmayup
Didi gitme yolda kor mı hīç kişi yoldaşını

11. **kişi:**
Gazel 3410
Mısra: **4**
Adam, insan, şahıs.

Mihrüñi sīnemde saklarsam ne tañ aġyārdan
Kişi lā-büd sakınur şeyṭāndan īmānını

<u>kişi cāndan ayrılur velīkin ḫūyını kesmez:</u>

1. **kişi cāndan ayrılur velīkin ḫūyını kesmez:**-*dan, -ur, -ı, -n, -ı, -mez*
Gazel 3455
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Atasözü**
Can çıkar, huy çıkmaz(can çıkmayınca (çıkmadan) huy çıkmaz) : İnsanı alışkanlıklarından, huylarından vazgeçirmek mümkün değildir.

Terküñi urmaz Muḥibbī ola ger senden ırak
Kişi cāndan ayrılur kesmez velīkin ḫūyını

<u>kısmet:</u>

1. **ḳısmeti:**-*i*
Gazel 3234
Mısra: **10**
Takdir edilmiş olan şey, nasip, tâlih, baht.

‘Işḳa düşdüm ṣabrdan özge bu derde çāre yok
Kim-durur taġyīr ide benden Muḥibbī ḳısmeti

<u>kısmet ol-:</u>

1. **ḳışmet ol-:**-*dı*
Gazel 3263
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasip olmak.

Ezelden ḳışmet oldı şādī vü ġam
Muḥibbī saña düşdi ġuṣṣadan pay

2. **ḳısmet ol-:**--*ı,* --*n*, --*dı*
Gazel 3048
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Takdir, nasip edilmiş.

İy Muḥibbī ḳısmet olındı ezel şādī vü ġam
Derd ü miḥnet düşdi ancak ehl-i ‘ışḳuñ pāyına

kışmet ol:

1. **ḳışmet ol:**-*ın, -dı*
Gazel 3378
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kısmet, nasip olmak II Takdir, nasip edilmek.

‘Ālemde kaçan ḳışmet olındı ġam u şādī
Cümle ġam-ıla ġuṣṣa bu ben bī-dile düşdi

2. **ḳışmet ol:**-*ma, -mış*
Gazel 3313
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasip olmak: Fırsat düşmek, elvermek; mutluluk veren güzel şeylere erişmek, ulaşmak, kavuşmak.

Vaṣluñ ile görürem eyler tana‘‘um ġayrılar
Bāña olmamış gibi ḳışmet ezelden dāmeni

kıṣṣa:

1. **ḳıṣṣaya:**-*-y, --a*
Gazel 3037
Mısra: **5**
1. Kısa hikâye, ibretli hikâye, fıkra, rivâyet. 2. Vak’a, mâcerâ, sergüzeşt.

Ḳıṣṣaya sıgmaz imiş çünki ser-i zülf-i nigār
Şerḥ idemezsin anı defter ü dīvānlar-ıla

2. **ḳıṣṣadur:**-*dur*
Gazel 3486
Mısra: **5**
1. Kısa hikâye, ibretli hikâye, fıkra, rivâyet. 2. Vak’a, mâcerâ, sergüzeşt.

Ḳıṣṣa-i zülfüñ okudum key muṭavvel ḳıṣṣadur
Giceler tā ṣubḥa dek özge ḫayālüm vār-ıdı

3. **ḳıṣṣasın:**-*sı, -n*
Gazel 3134
Mısra: **3**
1. Kısa hikâye, ibretli hikâye, fıkra, rivâyet 2. Vak’a, mâcerâ, sergüzeşt.

Şerḥ kılsam leylī zülfinüñ muṭavvel ḳıṣṣasın
Cem‘ olur gūş itmege bay u gedālar başuma

4. **ḳıṣṣasın:**-*sı, -n*
Gazel 3251
Mısra: **3**
1. Kısa hikâye, ibretli hikâye, fıkra, rivâyet 2. Vak’a, mâcerâ, sergüzeşt.

Yārı gördükde sakın açma derūnuñ ḳıṣṣasın
Saklamak ḫoşdur ulular meclisinde edebi

kıṣṣa-i zülf:

1. **ḳıṣṣa-i zülf:**-*üñ*
Gazel 3486
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saçının hikayesi.

Ḳıṣṣa-i zülfüñ okudum key muṭavvel ḳıṣṣadur
Giceler tā ṣubḥa dek özge ḫayālüm vār-ıdı

kişver:

1. **kişverine:**-*i, -(n)e*
Gazel 3287
Mısra: **7**
Memleket, ülke || Âşık bağlamında gönül.

Maḥabbet kişverine çün diyen serdār Ferh
Anuñçün ‘ışḳı yolına koyup terk eyledi başı

kisvet ü zünnār:

1. **kisvet ü zünnār:**
Gazel 3208
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kisvet(1. Elbise. 2. Hususî kıyafet. 3. Kisbet, yağlı güreş yapan pehlivanların giydikleri dar paçalı meşin pantolon.) ve zünnar(Keşişlerin bellerine bağladıkları kıldan uzun kuşak.).

Tesbīḥ ü ḫırḳa saña mübārek faḳīh-i şehr
Bāña yiter bu kisvet ü zünnār ‘āşıḳı

kitāb:

1. **kitābından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 3469
Mısra: **5**
Herhangi bir konuda mensur veya manzum olarak yazılmış ve basılmış olan eser.

Varaldan mekteb-i ‘ışḳa açup miḥnet kitābından
Maḥabbet fennin ögrendüm olup Ḳays’uñ sabaḳdaşı

2. **kitābın:**-*-ı, --n*
Gazel 3147
Mısra: **6**
1. Bir araya getirilmiş yazılı veya basılı yapraklardan meydana gelen bütün. 2. Herhangi bir konuda yazılmış manzum veya mensur eser.

Remz-i ‘ışḳı sorma Mecnūn’a ki ol dīvānedür
Bāña sor ‘ışḳuñ kitābın okudum her bābda

kitāb ol-:

1. **kitāb ol-:**-*dı*
Gazel 3238
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kitap olmak, kitap haline gelmek.

Niçe bir yazayım derd-i derūnum bir kitāb oldı
Okumaz korkaram dilber idersem intiḫāb evlā

kitāb ol:

1. **kitāb ol:**-*dı*
Gazel 3412
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kitap olmak, kitap haline gelmek.

Cevrüñüñ faṣl [u] bābını yazdum
Deftere sıgmadı kitāb oldı

kitāb-ı ‘ışḳ:

1. **kitāb-ı ‘ışḳ:**--*ı*
Gazel 3135
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk kitabı.

Kitāb-ı ‘ışḳı sor baña saña taḳrīr idem bir bir
Ne bilsün sorma Mecnūn’a gezer ancak bu ṣaḥrāda

2. **kitāb-ı ‘ışḳ:**-*uñ, -ı*
Gazel 3411
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk kitabı.

Kitāb-ı ‘ışḳuñı başdan okudum ser-te-ser ezber
Daḫı ögrenmedin varup mu‘allimden elifbāyı

kıy-:

1. **kıyar:**-*ar*
Gazel 3178
Mısra: **8**
1. İçi sızlamadan öldürmek, canına kastetmek. 2. Merhametsizce davranmak, zarar vermek, gadretmek, zulmetmek.

Ne zamāna kalduk oldı var-ısa āḫir zamān
Gör kıyar dünyā içün kardaş olan kardaşını

kıya bakışlar:

1. **kıya bakışlar:**--*lar, --ıla*
Gazel 3020
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hiddetli/ sert/öldürücü bakış; bkz. TS. C. IV, s. 2526-27. (‘kıya’ ve ‘kıya bakmak’ md.).

Kıya bakışlar-ıla bagrumı ḫūn itdi gözi
Müjesi sīnemi çāk eyledi ḫançer yirine

kıyām:

1. **ḳıyām:**
Gazel 3395
Mısra: **9**
(Ar.) Ayağa kalkma, ayakta durma.

Kaşı miḥrābına karşu durur bu dil ḳıyām üzre
Maḥabbet dest-i rāhında bulınmaz bir giyāh egri

kıyām it-:

1. **ḳıyām it-:**--*se*
Gazel 3093
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayağa kalkmak, (salına salına) yürümeye başlamak.

Zāhidā añma baña virme ḳıyāmet ḫaberin
Her kaçan yār ḳıyām itse ḳıyāmet getüre

2. **ḳıyām it-:**-*se, -ñ*
Gazel 3274
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayağa kalkmak, ayakta durmak. || *Namazda ayakta durmak.*

Yüzüñ mescid ḳıyām itseñ ḥabībüm
İdeler secdeler ebrū-yı ṭāḳı

kıyāma gel-:

1. **ḳıyāma gel-:**-*se*
Gazel 3186
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Ayağa kalkma, ayakta durma. 2. İslam inancına göre, ölümden sonra yeniden dirilip ayağa kalkma. 3. Bir işe girişme, kalkışma, teşebbüs etme.

Her kaçan gelse ḳıyāma ol ḳıyāmet ‘arż ider
Ṭūbī-i bāġ-ı cinān ya serv-i sīmīnüm gibi

kıyāmet:

1. **ḳıyāmet:**
Gazel 3035
Mısra: **10**
1. Büyük felaket, afet. 2. Tek tanrılı dinlerin inanışına göre dünyanın sonu ve bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacağı zaman, hesap günü, kıyamet günü, mahşer günü.

İy göñül Mecnūn gibi kūy-ı ḫarābāt ehli ol
Tā ḳıyāmet añıla aduñ senüñ şeydā-y-ıla

2. **ḳıyāmet:**
Gazel 3434
Mısra: **2**
1. Büyük felaket, afet. 2. Tek tanrılı dinlerin inanışına göre dünyanın sonu ve bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacağı zaman, hesap günü, kıyamet günü, mahşer günü.

Āb-ı ḥayvān dir naṣīb olsa kim emse ol lebi
Tā ḳıyāmet zinde ola nitekim Ḫıżr nebī

3. **ḳıyāmete:**-*e*
Gazel 3165
Mısra: **2**
Semâvî dinlerdeki ortak inanışa göre takdir edilen zamânı gelince bu âlemin ve bu âlemdeki canlı cansız her şeyin bir anda mahvolup yok olması, ölülerin dirilmesi, âhiret hayâtının başlaması olayı ve bu olayın meydana geldiği zaman.

El götürüp du‘ā direm ol serv ḳāmete
Kimdür ki irmek istemez ola ḳıyāmete

4. **ḳıyāmete:**-*e*
Gazel 3165
Mısra: **6**
Semâvî dinlerdeki ortak inanışa göre takdir edilen zamânı gelince bu âlemin ve bu âlemdeki canlı cansız her şeyin bir anda mahvolup yok olması, ölülerin dirilmesi, âhiret hayâtının başlaması olayı ve bu olayın meydana geldiği zaman.

Mest-i ḥarāb iken ne ‘acebdür ki gözleri
Miḥrāb idüp kaşın geçer evvel ḳıyāmete

5. **ḳıyāmet:**
Gazel 3000
Mısra: **6**
Allah’ın ezelde takdir ettiği zaman gelince, dünyadaki bütün canlıların ölmeleri, sonra bütün ölmüşlerin Allah tarafından diriltilmeleri, mahşer yerinde toplanarak hesaba çekilmeleri, âlemin bozulması. II âfet; sevgilinin boyu için kullanılmıştır. (Sevgili yürümeye başlayınca, boyu, ortalığı karıştıran, birbirine katan bir kıyamettir.).

Ḥasret-ile ben kül oldum baña göster gün yüzüñ
Hey ḳıyāmet gel beni salma bugün ferdālara

6. **ḳıyāmet:**
Gazel 3093
Mısra: **6**
Allah’ın ezelde takdir ettiği zaman gelince, dünyadaki bütün canlıların ölmeleri, sonra bütün ölmüşlerin Allah tarafından diriltilmeleri, mahşer yerinde toplanarak hesaba çekilmeleri, âlemin bozulması. II âfet; sevgilinin boyu için kullanılmıştır. (Sevgili yürümeye başlayınca, boyu, ortalığı karıştıran, birbirine katan bir kıyamettir.).

Zāhidā añma baña virme ḳıyāmet ḫaberin
Her kaçan yār ḳıyām itse ḳıyāmet getüre

7. **ḳıyāmet:**
Gazel 3093
Mısra: **5**
Semâvî dinlerdeki ortak inanışa göre takdir edilen zamânı gelince bu âlemin ve bu âlemdeki canlı cansız her şeyin bir anda mahvolup yok olması, ölülerin dirilmesi, âhiret hayâtının başlaması olayı ve bu olayın meydana geldiği zaman. II Gürültülü karışıklık, kaynaşma, gürültü, patırtı, velvele. II Felâket, büyük sıkıntı, belâ ve musîbet, âfet.

Zāhidā añma baña virme ḳıyāmet ḫaberin
Her kaçan yār ḳıyām itse ḳıyāmet getüre

8. **ḳıyāmet:**
Gazel 3152
Mısra: **6**
1. Semâvî dinlerdeki ortak inanışa göre takdir edilen zamânı gelince bu âlemin ve bu âlemdeki canlı cansız her şeyin bir anda mahvolup yok olması, ölülerin dirilmesi, âhiret hayâtının başlaması olayı ve bu olayın meydana geldiği zaman. 2. teşmil. Gürültülü karışıklık, kaynaşma, gürültü, patırtı, velvele. 3. teşmil. Felâket, büyük sıkıntı, belâ ve musîbet, âfet.

Şöyle ḫayrān oldı dil gördi ḫayāl-i dilberi
Tā ḳıyāmet gelmeyiser ‘aḳlı ayruk başına

9. **ḳıyāmet:**
Gazel 3186
Mısra: **3**
1. Semâvî dinlerdeki ortak inanışa göre takdir edilen zamânı gelince bu âlemin ve bu âlemdeki canlı cansız her şeyin bir anda mahvolup yok olması, ölülerin dirilmesi, âhiret hayâtının başlaması olayı ve bu olayın meydana geldiği zaman. 2. teşmil. Gürültülü karışıklık, kaynaşma, gürültü, patırtı, velvele. 3. teşmil. Felâket, büyük sıkıntı, belâ ve musîbet, âfet.

Her kaçan gelse ḳıyāma ol ḳıyāmet ‘arż ider
Ṭūbī-i bāġ-ı cinān ya serv-i sīmīnüm gibi

10. **ḳıyāmet:**
Gazel 3337
Mısra: **6**
1. Semâvî dinlerdeki ortak inanışa göre takdir edilen zamânı gelince bu âlemin ve bu âlemdeki canlı cansız her şeyin bir anda mahvolup yok olması, ölülerin dirilmesi, âhiret hayâtının başlaması olayı ve bu olayın meydana geldiği zaman. 2. teşmil. Gürültülü karışıklık, kaynaşma, gürültü, patırtı, velvele. 3. teşmil. Felâket, büyük sıkıntı, belâ ve musîbet, âfet.

Serv ḳaddüñ sāyesinde ölsem iy serv-i sehī
Tā ḳıyāmet kalsam anda eylesem cā kāşki

11. **ḳıyāmetde:**-*de*
Gazel 3246
Mısra: **5**
1. Semâvî dinlerdeki ortak inanışa göre takdir edilen zamânı gelince bu âlemin ve bu âlemdeki canlı cansız her şeyin bir anda mahvolup yok olması, ölülerin dirilmesi, âhiret hayâtının başlaması olayı ve bu olayın meydana geldiği zaman. 2. Gürültülü karışıklık, kaynaşma, gürültü, patırtı, velvele. 3. Felâket, büyük sıkıntı, belâ ve musîbet, âfet.

Ḳıyāmetde kaçan gelse biñ ayak bir ayak üzre
Umaram ki komayasın ayak altında bu mūrı

kıymet:

1. **ḳıymetin:**-*i, -n*
Gazel 3097
Mısra: **6**
1. Bir şeyin taşıdığı maddî varlığa göre tespit edilen karşılık, hakkında biçilen değer 2. Bir şey veya kimsenin taşıdığı üstün nitelik, yüksek vasıf ve meziyet:.

Bilse idüm ne yüz-ile görinür gül yüzüñe
Ḳıymetin bile kaçan vaḳt-ıla bāzāra düşe

2. **ḳıymetin:**-*i, -n*
Gazel 3261
Mısra: **9**
1. Bir şeyin taşıdığı maddî varlığa göre tespit edilen karşılık, hakkında biçilen değer 2. Bir şey veya kimsenin taşıdığı üstün nitelik, yüksek vasıf ve meziyet:.

La‘l-i nābuñ ḳıymetin cānā Muḥibbī ḫoş bilür
Ẓāhir itmez cevherüñ ḳadrini illā cevherī

kıymet komadı:

1. **ḳıymet komadı:**-*dı*
Gazel 3167
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kıymet koymamak, bir şeyi veya bir kimseyi değersiz bırakmak.

Gözüm yaşı komadı la‘le ḳıymet
‘Aḳīḳüñ adı var ancak Yemen’de

kıymet ol-:

1. **ḳıymet ol-:**--*ur*
Gazel 3080
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıymet ve değer biçilmemek.

İy Muḥibbī ser-i zülfine niçe ḳıymet olur
Virilür mülk-i cihān çünki bahā bir kılına

kıymet-i cevher:

1. **ḳıymet-i cevher:**-*i*
Gazel 3423
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cevherin değeri.

Gördi ṣarrāf-ı cihān şi‘r-i Muḥibbī’yi didi
Ḳıymet-i cevher[i] bu naẓm-ı güher-bār sıdı

kıymeti yok:

1. **ḳıymeti yok:**-*i, -dur*
Gazel 3331
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değersiz, önemi yok.

Naḳd-i cān u dil getürdüm tuḥfe diyü pāyuña
Ḳıymeti yokdur ḳabūl eyle bu dervīşāne[y]i

kıymetin bil-:

1. **ḳıymetin bil-:**--*i, --n, --ür*
Gazel 3072
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kıymetini bilmek: gereken değeri vermek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.

İy Muḥibbī ‘ışḳ bir gevherdür eksük olmasun
Ḳıymetin bilür bunuñ yok kimse şeyḫ ü şābda

kız:

1. **kızmış:**-*mış*
Gazel 3465
Mısra: **4**
Isınmak, kızgın hale gelmek, çok sıcak olmak.

Geymiş benefşe-vār başına kec-külāhını
İçmiş şarāb-ı nāb-ıla kızmış yañacugı

kızdur-:

1. **kızdurma:**--*ma*
Gazel 3091
Mısra: **11**
Kızdırmak, sinirlendirmek, öfkelendirmek. II Ateşi kızdırmak.

Kızdurma yüzüñ ‘ārı sakın ol edeb üzre
Tā def gibi dokınmaya yüzüñe dapança

kızıl:

1. **kızıl:**
Gazel 3064
Mısra: **7**
1. Kızıl, al, kırmızı.

Açıldı bāġ-ı sīnemde kızıl gül yirine dāġum
Dil-i şeydā gibi bülbül gerekdür bes bu gülşende

2. **kızıl:**
Gazel 3121
Mısra: **2**
1. Kızıl, al, kırmızı.

Eyyām-ı bahār olsa yine güller açılsa
Gül şevḳıne gülşende kızıl müller açılsa

3. **kızıl:**
Gazel 3462
Mısra: **3**
1. Kızıl, al, kırmızı.

Elifler sīnede servüm kızıl güller-durur dāġum
Temāşā itmeyen görsün bugün bāğ u gülistānı

ko-:

1. **komayuban:**-*ma, -y, -uban*
Gazel 3342
Mısra: **8**
İzin vermek.

Zer gibi pūte-i ‘ışḳ ile dil ü cān eridüp
Ġıll u ġış komayuban eyledi ġam ḳāl beni

2. **komaz:**-*maz*
Gazel 3216
Mısra: **1**
Bırakmak, izin vermek.

Ġamzeler bagrum deler komaz lebüñ tuz ekmegi
Dōstlık ḥaḳḳın yitürür unıdur tuz ekmegi

3. **kodı:**-*dı*
Gazel 3390
Mısra: **1**
(Bir yere) Bırakmak, (bir yere) yerleştirmek.

Ol leṭāfet ki Ḫuẕā sen gül-i ḫamrāda kodı
Ne ciḥān bāġına virdi ne gül-i terde kodı

4. **kodı:**-*dı*
Gazel 3390
Mısra: **4**
(Bir yere) Bırakmak, (bir yere) yerleştirmek.

Şem‘-i ruḥsārı yakardı bu cihān mülkin eger
Luṭf idüp ebr gibi zülfin aña perde kodı

5. **kodı:**-*dı*
Gazel 3339
Mısra: **13**
(Bir yere bir şey) koymak, bırakmak.

Āteş-i ‘ışḳ sīnem içinde benüm bir od kodı
Durmadan artmakdadur bilmez o nār eksüklügi

6. **kodı:**-*dı*
Gazel 3390
Mısra: **6**
(Bir yere bir şey) koymak, bırakmak.

Ḫüsn iline pādişāh olalı ol yār-ı güzīn
Kim ki gördiyse anı illerini serde kodı

7. **kodı:**-*dı*
Gazel 3390
Mısra: **10**
(Bir yere bir şey) koymak, bırakmak.

Nātüvān oldı Muḥibbī ġamuñı çekmeg-ile
Yüz süriyü kapuña vardı yüzi yirde kodı

8. **kodı:**-*dı*
Gazel 3477
Mısra: **5**
(Bir yere bir şey) koymak, bırakmak.

Zülfini kodı ‘ārıżı üzre yine dilber
Ḥāçını gör ol kāfiri kim suya bırakdı

9. **kodı:**-*dı*
Gazel 3478
Mısra: **6**
(Bir yere bir şey) koymak, bırakmak.

Kaşı yasını görüp ġamz oklarınuñ yādına
Cānı ḳurbān eyleyüp dil sīnesin terkeş kodı

10. **kodı:**-*dı*
Gazel 3478
Mısra: **8**
(Bir yere bir şey) koymak, bırakmak.

Görinen çarḫuñ kenārında anı sanmañ şafaḳ
Sūz-ı āhumdur anuñ dāmānına āteş kodı

11. **kodı:**-*dı*
Gazel 3478
Mısra: **10**
(Bir yere bir şey) koymak, bırakmak.

İy Muḥibbī geldi çün dil şehrine sulṭān-ı ‘ışḳ
İki kāse gözlerüm dür öñine pīşkeş kodı

12. **kosalar:**--*sa, --lar*
Gazel 3139
Mısra: **10**
(Bir yere) Bırakmak, (bir yere) yerleştirmek.

Şek degül ṭāḳat getürmez bil taḥarrük eylemez
Kosalar bār-ı ġamum bu çarḫ-ı gerdān üstine

13. **koma:**-*ma*
Gazel 3154
Mısra: **3**
Bırakmak, terketmek.

‘Ār u nāmūsı koyup koma melāmet yakasın
Yüri Mecnūn gibi sen çāk-i girībānlar ile

14. **kor:**-*r*
Gazel 3168
Mısra: **3**
1. (Bir yere) Bırakmak, (bir yere) yerleştirmek.
2. Bırakmak, terketmek.

Vādī-i ḫayretde kor kılmaz naẕar benden yaña
N’olısar ḫālüm dirīġā ol gözi āhū-y-ıla

15. **komañ:**-*ma, -ñ*
Gazel 3191
Mısra: **11**
Bırakmak. II Katmak, dahil etmek.

Komañ ṣūfīyi rindān ṣoḥbetine
Kapuda baglañ ancak ol ḥimārı

16. **koñ:**-*ñ*
Gazel 3193
Mısra: **3**
Koymak, bırakmak, izin vermek.

Açıldı gerçi kim güller koñ itsün nāle bülbüller
Hebā idicegin bulur ḫazān yili gülistānı

17. **komaduñ:**-*ma, -du, -ñ*
Gazel 3224
Mısra: **8**
(Bir yere) Bırakmak, (bir yere) yerleştirmek.

Müstedām ol ki baña maḥrem olursın iy ġam
Komaduñ sen şeb-i hicr içre beni tenhāyī

18. **komış:**-*mış*
Gazel 3242
Mısra: **4**
(Bir yere) Bırakmak, (bir yere) yerleştirmek.

Gülşen-i ḥüsnine yāruñ basmasun ayak diyü
İki çeşmin gözleye diyü komış derbān iki

ko:

1. **komadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3114
Mısra: **8**
Bırakmak.

Ḥaḳ senüñ ḥüsnüñi bir vech-ile aḥsen yaradup
Komadı ḥācet ola zīver ü pīrāyesine

2. **kogil:**-*gil*
Gazel 3383
Mısra: **7**
Komak, bırakmak.

Ẓulmı kogil ‘āşıḳa ḥüsnüñ teraḳkī eylesün
Ẓulmı çok ‘ālemde şāh-ı kāmurān eglenmedi

3. **koyup:**-*y, -up*
Gazel 3080
Mısra: **2**
Bırakmak, koymak, yerleştirmek.

Ġamzelerden yine tīr aldı nigārum eline
Kaşı yayına koyup ola ki bagrum deline

4. **komadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3237
Mısra: **10**
Bırakmak, esirgemek.

‘Ahdüm bu idi baglamayam bir kese göñül
İllā Muḥibbī komadı göñül baña beni

5. **komadı:**-*madı*
Gazel 3040
Mısra: **5**
Bırakmak, izin vermek.

Göñlüm almak istedüm komadı serkeş kākülüñ
N’eyleyem derdā dirīġā ol ruḫı zībā-y-ıla

6. **komaz:**-*maz*
Gazel 3167
Mısra: **3**
Bırakmak, izin vermek.

Seni kuçmaga komaz ara yirde
Göreyim pāralansun pīrehen de

7. **kodı:**-*dı*
Gazel 3390
Mısra: **2**
Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

Ol leṭāfet ki Ḫuẕā sen gül-i ḫamrāda kodı
Ne ciḥān bāġına virdi ne gül-i terde kodı

8. **ko:**
Gazel 3238
Mısra: **12**
Bırakmak, terk etmek.

İşitdüm çeşm-i fettānı uyur ‘ālem olur rāḥat
Uyarmañ fitnedür ẓāhir ko tursun aña ḥˇāb evlā

9. **ko:**
Gazel 3086
Mısra: **13**
Bırakmak, bırak.

Mey yirine göz göre ko kanuñı içsün senüñ
Yine uyarduñ Muḥibbī sen o çeşmi serḫoşa

10. **komadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3451
Mısra: **1**
Bırakmak, koymak.

Derdā dirīġ komadı göñlüm baña beni
Bir pür-cefāya eyledi göz mübtelā beni

11. **komaz:**-*maz*
Gazel 3215
Mısra: **7**
Bırakmak, izin vermek, fırsat vermek.

Evvel dilini soñra alur cānını komaz
Her kim nigāh eyleye nāgāh ol dil-keşi

12. **komadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3273
Mısra: **9**
Bırakmak, izin vermek, fırsat vermek.

Ḳad-i dil-cūyuñ iy dilber komadı serv-i reftārı
İşidüp ġonca güftāruñ hemān gülşende lāl oldı

13. **komaz:**-*maz*
Gazel 3033

Mısra: **10**
Bir şeyi bir yere bırakmak.

Görmekde ise ger hevesüñ cenneti zāhid
Ol elini komaz kūyına bir kez güẕer eyle

14. **koñ:**-*ñ*
Gazel 3042
Mısra: **7**
Koymak, bırakmak, izin vermek.

Koñ efġān eylesün dil bezm-i ġamda
Bunuñ tek bülbül olmaz degme yirde

15. **komaz:**-*maz*
Gazel 3267
Mısra: **12**
Bir şeyden geriye kalmak, bırakmak.

Varsam egerçi tīġuña karşu ‘aceb midür
Zīrā ki ‘ışḳ kişide komaz tevehhümi

16. **kosun:**-*sun*
Gazel 3460
Mısra: **6**
Bir şeyi belli bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

Ḫālini dāne dökelden ehl-i diller ṣaydına
Zülfi bendine giriftāram kosun yayı kaşı

17. **koya:**-*y, -a*
Gazel 3243
Mısra: **10**
Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek II Bırakmak, koymak.

Esb-i nāza bine çevgān ide ger zülfin nigār
Bu Muḥibbī top idüp meydāna koya başını

18. **ko:**
Gazel 3010
Mısra: **8**
"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

Serīr-i gülşen içinde otur gül gibi dil-şād ol
Ko kılsun ‘anedelīb-i dil fiġān[ı] derdmendāne

19. **ko:**
Gazel 3029
Mısra: **8**
"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

Leb-i la‘li hevāsından kamu mest oldı bī-diller
Bugün çün mevsim-i güldür ko hüşyār olmasun kimse

20. **ko:**
Gazel 3057
Mısra: **5**
"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

Ger murāduñ cān ise alduñ ko cevri iy ṣanem
Bu meseldür kimde kīn ola müselmān olmaya

21. **ko:**
Gazel 3066
Mısra: **8**
"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

Künc-i mescid saña ṣūfī çü selāmet yiridür
Ko ḫarābāt yirin[i] rind-ile bed-nāmlara

22. **ko:**
Gazel 3156
Mısra: **9**
"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

Ko ġamzeleri tīġı bu bagrum deletursun
Çün sīne nişān eyledük ol kaşları yaya

23. **ko:**
Gazel 3295
Mısra: **2**
"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

Baña ḳaddi ḫaddi besdür n’iderem serv-i gülzārı
Ko kılsun çün ruḫı güldür bu dil bülbül gibi zārı

24. **ko:**
Gazel 3490
Mısra: **13**
"Bırak! Boş ver!" anlamlarında kullanılan kelime.

Muḥibbī bezm-i ḫüsnüñde ko yansun şem‘-i meclisdür
Ezelden āteş-i ‘ışḳa yakupdur ol dil ü cānı

25. **kodı:**-*dı*
Gazel 3478
Mısra: **4**
"Koymak"; bir hal üzere bırakmak.

Cām-ı ‘ışḳı bile nūş itdük ezel Mecnūn-ıla
Ol ayak götürdi meclisde beni serḫōş kodı

26. **ko:**
Gazel 3023
Mısra: **5**
"Bırak! " anlamında kullanılan kelime.

Yüri iy sāye yüri ko kerem it dāmenini
Ben ‘adem mülkine gitdüm iremezsin tozuma

27. **ko:**
Gazel 3104
Mısra: **5**
"Bırak! " anlamında kullanılan kelime.

Bezm-i ġamda ko beni ney gibi efġān ideyim
Kim bilür daḫı şehā kim irişür uşbu deme

28. **ko:**
Gazel 3436

Mısra: **5**
"Bırak! " anlamında kullanılan kelime.

Zāhid ko bizi sen yüri sag u selāmet ol
‘Āşıḳ hemīşe ister ola ol melāmeti

29. **komaz:**-*maz*
Gazel 3077
Mısra: **2**
Bir kenara bırakmak, terk etmek, boş vermek, vazgeçmek.

Tolaşdı yine dil saçınuñ silsilesine
Başındaki sevdā komaz iltür anı sine

30. **kor:**-*r*
Gazel 3045
Mısra: **2**
Bir kenara bırakmak, terk etmek, boş vermek, vazgeçmek.

Her laḥẓa gelüp yār gider bir dem içinde
Bu ḫastayı kor derd-ile her dem ġam içinde

31. **kor:**-*r*
Gazel 3078
Mısra: **3**
Bir kenara bırakmak, terk etmek, boş vermek, vazgeçmek.

Zülfine dolaşan dili kor çāh-ı zenaḫda
Kalur ebed ol bend-ile zindān arasında

32. **koñ:**-*ñ*
Gazel 3260
Mısra: **2**
Bırakmak, izin vermek.

Nigāruñ ḳaddi serv olmış tamāmdur ḫüsninüñ çagı
Koñ aksun gözlerüm yaşı olupdur anuñ ırmagı

33. **koma:**-*ma*
Gazel 3466
Mısra: **2**
1-Bir kenara bırakmak, terk etmek, boş vermek, vazgeçmek. 2-"Koymak"; bir hal üzere bırakmak. 3-Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek; alıkoymak (TS, 143) II tesir etmek, etkilemek. 4-Koymak, doldurmak.

Jeng-i ġamdan diler-iseñ ola ḳalbüñ şāfī
Koma elden koma bir laḥẓa şarāb-ı şāfı

34. **ko:**
Gazel 3050
Mısra: **10**
"Bırak / boşver".

Yüri zāhid sen ol sag u selāmet
Ko ‘ışḳ erini nām u nengi sorma

35. **ko:**
Gazel 3406
Mısra: **5**
"Bırak / boşver / terk et".

Ko bu ‘iyş ü ‘işreti çün kim fenādur ‘āḳıbet
Yār-ı bāḳī ister iseñ olmaya ṭā‘at gibi

36. **ko:**
Gazel 3408
Mısra: **2**
"Bırak / boşver / terk et".

İy ḫ̆āce katı müşkil olur ‘ışḳ kitābı
‘Işḳ ehline keşf ola meger ko sen o bābı

37. **ko:**
Gazel 3410
Mısra: **5**
"Bırak / boşver / terk et".

Ġuṣṣa-i Ferhād’ı ko efsāne Mecnūn ḳıṣṣası
Ehl-i şevḳ olan okısun kendünüñ dīvānını

38. **kor:**-*r*
Gazel 3368
Mısra: **6**
Bırakmak / terk etmek.

Dest-i ġamda geldi Mecnūn baña pādaş olmayup
Didi gitme yolda kor mı hīç kişi yoldaşını

39. **ko:**
Gazel 3339
Mısra: **11**
Bırak, boşver.

Baḥr-ı dil āhuñ yilinden ko temevvüc eylesün
Olmasun görme Muḥibbī āh u zār eksüklügi

40. **ko:**
Gazel 3225
Mısra: **10**
Koymak, bırakmak, terk etmek, vazgeçmek.

‘Işḳuñ ṭarīḳı key katı müşkil ṭarīḳdur
Gel ko Muḥibbī uşbu yola cān-ıla seri

41. **ko:**
Gazel 3434
Mısra: **9**
"Bırak, izin ver" anlamında rica sözü.

Cür‘a-i cāmuñ Muḥibbī içdi ko öpsün lebüñ
Nuḳl içün mey-ḫ̆ōra lāzımdur şekerlü leblebi

köhne:

1. **köhne:**
Gazel 3377
Mısra: **1**
Eskimiş, yıpranmış, eski.

Geşt idüp gezdüm nigārā uşbu köhne ‘ālemi
Saña beñzer görmedüm ḥūrī degül kim ādemī

kol:

1. **kolın:**-*ı, -n*
Gazel 3033
Mısra: **15**
El, kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü.

Tag itdi kolın ‘āşıḳ-ı bī-çāresinüñ çün
İy şāh yarar anı bilüñe kemer eyle

kolayına:

1. **kolayına:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3048
Mısra: **6**
Gelişigüzel, Rahat.

‘Işḳı benden sor ne bilsün anı Ferhād-ıla Ḳays
Biri ṣaḥrāda biri kūhı gezer kolayına

köle:

1. **kölesine:**--*si, --n, --e*
Gazel 3077
Mısra: **12**
Birinin hâkimiyeti altında bulunan ve özgürce hareket edemeyen kimse.

Ḫışm eyler ise ġam yime iy dil yine oḫşar
Efendi olan kakır u oḫşar kölesine

komış ol-:

1. **komış ol-:**-*mış, -ma, -sa*
Gazel 3151
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyi (Bir yere) Bırakmak, (bir yere) yerleştirmek.

Muṣḥaf-ı ḥüsn üzre gördüm zülfini dilber komış
Olmasa kāfir anı baglar mıdı zünnār ile

kon:

1. **konsa:**-*sa*
Gazel 3038
Mısra: **10**
Konaklamak, bir yerde kalmak.

Ribāṭ-ı köhnedür dünyā Muḥibbī aña dil virme
Bilür kim aña kim konsa göçer āheste āheste

2. **konsa:**-*sa*
Gazel 3323
Mısra: **3**
Konmak II yerleşmek.

Konsa dil tekyesine derd ü belā ile elem
Gözümüñ yaşını mey dil kıla biryān cigeri

3. **konmış:**-*mış*
Gazel 3046
Mısra: **6**
(Uçucu şey) Uçmasına son verip bir yerde durmak.

Ṭāğlarla kim göre deşt-i belāda cismümi
Zāğlar konmış sanur mecnūn-ı ‘üryān üstine

kon-:

1. **kona:**--*a*
Gazel 3001
Mısra: **8**
(uçucu şey) Uçmasına son verip bir yerde durmak (tozun konması).

Ḫaṭ yaraşmaz ārızuñda gel anı eyle tırāş
Hīç revā mı gerd kona āyīne-i pāk üstine

2. **konmışdur:**--*mış, --dur*
Gazel 3135
Mısra: **4**
Konulmak, bırakılmak, yerleştirilmek.

Hevāsın işidüp nāyuñ hevāyī olur elbetde
Anuñçündür ki konmışdur ezelden cāẕibe nāda

3. **konmış:**-*mış*
Gazel 3176
Mısra: **8**
Koymak işi yapılmak, konulmak, bırakılmak, yerleştirilmek.

İñleyüp aglayalum döne döne şām u seḥer
Yiñi konmış sular üstindeki ṭōlāb gibi

4. **konar:**-*ar*
Gazel 3182
Mısra: **10**
Yurt edinmek, yerleşmek.

Muḥibbī sakın aldanma ribāṭ-ı köhnedür ‘ālem
Biri konar biri göçer ezelden böyledür kārı

kork:

1. **korkmaz:**-*maz*
Gazel 3428
Mısra: **8**
Ürkmek, çekinmek. II "Havf u recâ" halinden ilki; kulun Allah'tan çekinmesi, O'nun sevgisini ve rızasını kaybetmekten korkması.

İdem vefā diyüp āh dönüp cefā kılursın
Korkmaz mısın Ḫudā’dan yok yire içüp andı

kork-:

1. **korkum:**-*um*
Gazel 3009
Mısra: **10**

Herhangi bir kötülük gelmesi ihtimalinin yarattığı tedirginlik, kaygı, üzüntü, endişe.

Siyāset eylesün her dem Muḥibbī çeşm-i cellādı
Ne ġam korkum budur nā-geh ola çāh-ı ẕaḳan āgeh

2. **korkmazam:**-*maz, --am*
Gazel 3011
Mısra: **5**
Herhangi bir kötülük gelmesi ihtimalinin yarattığı tedirginlik, kaygı, üzüntü, endişe.

Korkmazam kūh-ı belāda ölümden ben dōstlar
Cānı teslīm eylemek gelmiş-durur āyīnüme

3. **korkmazam:**-*maz, --am*
Gazel 3027
Mısra: **3**
Herhangi bir kötülük gelmesi ihtimalinin yarattığı tedirginlik, kaygı, üzüntü, endişe.

Korkmazam kūy-ı belā içre olursam ‘ışḳ-ıla
Zīra cān ısmarlamak gelmiş-durur āyīnüme

4. **korkar:**-*ar*
Gazel 3144
Mısra: **10**
Korkmak, kaygılanmak.

Ḫalḳı uyutmazsa efġānı Muḥibbī’nüñ ne tañ
Korkar andan ol mehi bir kimse görse ḫˇābda

5. **korkaram:**-*ar, -am*
Gazel 3030
Mısra: **6**
Endişe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.

Ḫadīs-i ‘ışḳ-ı dilberden ḫaber virmek diler göñlüm
Velī korkaram andan kim cihān başdan başa yana

6. **korkaram:**-*ar, -am*
Gazel 3129
Mısra: **5**
Endişe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.

Küfr-i zülfi korkaram kim çıkara dīnden beni
Ehl-i İslāmı giriftār itme yā Rab kāfire

7. **korkaram:**-*ar, -am*
Gazel 3238
Mısra: **8**
1. Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkmek. 2. Endîşe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.

Niçe bir yazayım derd-i derūnum bir kitāb oldı
Okumaz korkaram dilber idersem intiḫāb evlā

8. **korkaram:**-*ar, -am*
Gazel 3330
Mısra: **6**
1. Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkmek. 2. Endîşe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.

Va‘de kıldı dün ḥabībüm baña yüzin ‘arż ide
Korkaram inkār ide boza bugün iḳrārını

9. **korkaram:**-*ar, -am*
Gazel 3445
Mısra: **8**
1. Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkmek. 2. Endîşe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.

Kūyına varmaga yāruñ göz yaşı virmez geçid
Kanlu sudur bir gün alur korkaram ol su seni

10. **korkaram:**-*ar, -am*
Gazel 3472
Mısra: **8**
1. Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkmek. 2. Endîşe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.

Kanına girdüm yire saldum yaşum eytāmını
Korkaram yolum tutar āḫir olur ol kan beni

11. **korkaram:**-*ar, -am*
Gazel 3488
Mısra: **9**
1. Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkmek. 2. Endîşe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.

İy Muḥibbī leblerinden korkaram em sormaga
Cāna ḳaṣd idüp girür ol demde kana gözleri

12. **korkuban:**-*uban*
Gazel 3264
Mısra: **4**
1. Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkmek. 2. Endîşe etmek, kaygı duymak, tasalanmak. 3. Çekinmek, saygı duymak.

Gerçi oturdı serīr-i manşıb üzere şāh-vār
Līk ẓulm itdi Ḫudā’dan korkuban dād itmedi

korḳu:

1. **korkum:**-*m*
Gazel 3451
Mısra: **8**
Bir tehlike veya bir tehlike düşüncesi karşısında uyanan kaygı duygusu.

Ḫāk ol yolında derd-ile āh itme iy göñül
Korkum budur ki ala gide bir yaña beni

korkut-:

1. **korkutma:**-*ma*
Gazel 3032
Mısra: **7**
Korkmasına sebep olmak, kaygıya düşürmek.

Zāhidā var fāriġ ol nār-ıla korkutma beni
Zīra çokdan yanageldüm ben bu hicrān nārına

koş:

1. **koşdum:**-*du, -m*
Gazel 3496
Mısra: **7**
1. Yanına katmak, arkadaş olarak vermek, terfik etmek 2. (Hayvanı) Çekeceği şeye bağlamak 3. (Araba ve kağnı için) Hayvanı bağlayarak harekete hazırlamak Bir şeyle görevlendirmek, bir işte kullanmak.

Zülf-i şebdīziyle koşdum bu yaşum gülgūnını
Öñdül aldum būsesin oldum cihānuñ yügrügi

2. **koşup:**-*up*
Gazel 3493
Mısra: **7**
1. Yanına katmak, arkadaş olarak vermek, terfik etmek 2. (Hayvanı) Çekeceği şeye bağlamak 3. (Araba ve kağnı için) Hayvanı bağlayarak harekete hazırlamak Bir şeyle görevlendirmek, bir işte kullanmak.

Zülf-i şebdīzüñle cānā eşk-i gülgūnum koşup
'Işḳ meydānında aldum niçe kerre öñdüli

kova:

1. **kovasını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 3248
Mısra: **10**
Her türlü nesneyi ve özellikle sıvıları taşımaya, bir yerden su çekmeye yarayan üstünden kulplu kap.

Virmez Muḥibbī kūy-ı ḫarābāt-ı 'ışḳ olan
Cām-ı Cem'e eldeki sınmış kovasını

ko(y):

1. **koyup:**-*(u)p*
Gazel 3124
Mısra: **3**
Bırakmak II koymak.

Koyup Mecnūn Leylī āsitānın
Düşer miydi aña varmak Ḥicāz'a

koy-:

1. **koyup:**-*up*
Gazel 3154
Mısra: **3**
Bırakmak, terketmek.

'Ār u nāmūsı koyup koma melāmet yakasın
Yüri Mecnūn gibi sen çāk-i girībānlar ile

2. **koya:**-*a*
Gazel 3185
Mısra: **3**
(Bir yere) Bırakmak, (bir yere) yerleştirmek.

Kim koya ḳaṭ' olmadan dest-i viṣālüñ dāmenin
Göreyim pā-māl ola her yaña dāmānum gibi

koy:

1. **koyuban:**-*uban*
Gazel 3405
Mısra: **8**
Bırakmak II koymak.

Ġamzesi geldükçe çıkar karşu bu cānum benüm
Koyuban cānum yirine saklayayım tīrini

2. **koyup:**-*up*
Gazel 3117
Mısra: **2**
(Bir yere) Bırakmak, (bir yere) yerleştirmek.

Göster evvel yüzüñi göñlümi al āl eyle
Pūte-i hicre koyup āḫir anı ḳāl eyle

3. **koya:**-*a*
Gazel 3421
Mısra: **10**
Bırakmak, terk etmek, vazgeçmek.

Zülfüñüñ bendine bend eyle Muḥibbī'yi didüm
Didi şimden girü uslan koya dīvānalıgı

4. **koymaz:**--*maz*
Gazel 3480
Mısra: **8**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.

Ne ḳadar ursañ cefā vü cevr ü hicrānuñ yükin
Mest üştürdür çeker dil yirde koymaz bārını

5. **koyup:**-*up*
Gazel 3122
Mısra: **5**
Bir kenara bırakmak, terk etmek, boş vermek, vazgeçmek.

Koyup kūyını Leylā'nuñ düşer miydi bu Mecnūn'a
Tuta vaḥşīlere ülfet maḳam idine ṣaḥrāda

ko(y)!:

1. **ko:**
Gazel 3257
Mısra: **11**
"Bırak, terk et!" anlamında tavsiye ifade eden bir ünlem.

Var iy ṭabīb ḥālüñe ko ḥālüme beni
'Işḳ ḫastasıyam derdüme derdüm devā gibi

koyup git:

1. **koyup git:**-*up, -dü, -ñ*
Gazel 3313
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bırakıp gitmek, terk etmek.

Şām irişdükde koyup gitdüñ beni iy yüz[i] gün
Ben daḫı itdüm şafaḳ-veş kan-ıla pür dāmeni

kuç:

1. **kuçılur:**-*ıl, -ur*
   Gazel 3092
   Mısra: **10**
   Sarmak, kucaklamak.

Miyānın kuçmak istersin Muḥibbī
Kuçılur mı olıcak kıldan ince

2. **kuçsam:**-*sa, -m*
   Gazel 3094
   Mısra: **5**
   Sarmak, kucaklamak.

Didüm kuçsam miyānuñ didi dilber
Meger kuçsa anı ancak kemer de

3. **kuçar:**-*ar*
   Gazel 3391
   Mısra: **3**
   Kucaklamak, kollarını dolamak, sarılmak.

Destüm irmedi miyānına kemer anı kuçar
Yā İlāhī virme hīç kimseye nā-çārlıgı

4. **kuçaram:**-*ar, -am*
   Gazel 3356
   Mısra: **16**
   Kucaklamak, sarmak.

Sīneme çekdüm elifler serv-ḳadler yādına
Kuçaram tā ṣubḥ olınca bāña hem pehlū gibi

kuç-:

1. **kuçsa:**--*sa*
   Gazel 3094
   Mısra: **6**
   Sarmak, kucaklamak.

Didüm kuçsam miyānuñ didi dilber
Meger kuçsa anı ancak kemer de

2. **kuça:**--*a*
   Gazel 3146
   Mısra: **4**
   Kucaklamak, sarmak.

Niçe kan yutmaya dil göz göre karşumda benüm
Ḳadeḥ agzından öpe kuça kemer döne döne

3. **kuçmag:**-*mag*
   Gazel 3156
   Mısra: **13**
   Kucaklamak, sarmak.

Pehlūya çeküp kuçmag olur idi nigārı
Vuṣlatda Muḥibbī girmese pīrāhen araya

4. **kuçmaga:**-*mag, -a*
   Gazel 3167
   Mısra: **3**
   Kucaklamak, sarmak.

Seni kuçmaga komaz ara yirde
Göreyim pāralansun pīrehen de

kuçmak:

1. **kuçmak:**-*mak*
   Gazel 3092
   Mısra: **9**
   Kucaklamak, sarmak.

Miyānın kuçmak istersin Muḥibbī
Kuçılur mı olıcak kıldan ince

ḳudret:

1. **ḳudreti:**-*i*
   Gazel 3252
   Mısra: **5**
   Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.

‘Āṣıḳ ola kalmaya güftāra ḳudreti
Kim göre kara kaş-ıla gözi jālesini

2. **ḳudreti:**-*i*
   Gazel 3058
   Mısra: **8**
   Güç II kudret.

Bāġda serv-i sehī ḳaddüñ görüp ögünmesün
Ḳudreti yokdur anuñ çün bir ḳadem reftāra de

3. **ḳudretinden:**-*i, -n, -den*
   Gazel 3288
   Mısra: **6**
   (Ar.) Kuvvet, güç, takat, iktidar.

Lezzeti şīrīn lebi güftārını göñül didi
Allāh Allāh ḳudretinden bir şeker-güftār idi

ḳudret bul:

1. **ḳudret bul:**-*ma, -sun*
   Gazel 3416
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Güç bulmak, gücü yetmek.

Erisün su olup bagrı zebāna bulmasun ḳudret
Şeker güftāruña her kim şehā teşbīh ide ḳandı

ḳudret kalma:

1. **ḳudret kalma:**-*ma, -dı*
   Gazel 3349
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Yeterli gücü olmamak, gücü azalmak.

Görelden serv-i reftāruñ yürimez kalmadı ḳudret
İşidüp ġonca güftāruñ hemān ol dem suḫen kesdi

kudret-i ḥakk:

1. **ḳudret-i ḥaḳḳ:**-*ı*
   Gazel 3239
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Allah'ın kudreti/gücü.

Ḳudret-i Ḥaḳḳ'ı temāşā eyleyüben 'ibret al
Yüridür murgı hevāda su içinde balıgı

kudret-i ṣun'-ı ḥudā:

1. **ḳudret-i ṣun'-ı ḥudā:**--*y*, --*ı*
   Gazel 3048
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Allah'ın sanatının / yaratıcılığının kudreti.

Ḳudret-i ṣun'-ı Ḥudā'yı kıl temāşā dōstum
Kıl muḳābil ḥüsnüñe alup elüñe āyine

küfr-i zülf:

1. **küfr-i zülf:**--*i*
   Gazel 3129
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Saçlarının siyahı. || Arapça'da "gece karanlığı" manasına gelen küfür kelimesi aynı zamanda manevi karanlık, zulmet olarak da kabul edildiğinden divan edebiyatında sevgilinin saçının siyahlığını anlatmak için "zülf" ile birlikte kullanılmıştır.

Küfr-i zülfi korkaram kim çıkara dînden beni
Ehl-i İslāmı giriftār itme yā Rab kāfire

2. **küfr-i zülf:**-*i*, -*n*
   Gazel 3161
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Saç karalığı; sevgilinin siyah saçı; aşığı imanından eden, aşk tutsağı yapan saç // sevgilinin kafir, gaddar, zulmeden saçı.

Gül yüzinde küfr-i zülfin görse zāhid 'ışḳ olup
Baglanurdı cān u dilden zülfinüñ zünnārına

3. **küfr-i zülf:**-*i*, -*n*, -*den*
   Gazel 3330
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Saç karalığı; sevgilinin siyah saçı; aşığı imanından eden, aşk tutsağı yapan saç // sevgilinin kafir, gaddar, zulmeden saçı.

İy dil eyle gel ḥaẕer küfr-i zülfinden anuñ
Dakmaya cān gerdenine rişte-i zünnārını

kūh:

1. **kūhı:**-*ı*
   Gazel 3048
   Mısra: **6**
   Dağ, cebel, dağlık arazi.

'Işḳı benden sor ne bilsün anı Ferhād-ıla Ḳays
Biri ṣaḥrāda biri kūhı gezer kolayına

2. **kūhında:**-*ı*, -*n*, -*da*
   Gazel 3084
   Mısra: **7**
   Dağ, cebel.

Kūhkenlik eyler idüm ben belā kūhında āh
Bī-sütūn'ı kesmedin Ferhād Şīrīn nāmına

3. **kūhında:**-*ı*, -*n*, -*da*
   Gazel 3086
   Mısra: **5**
   Dağ, cebel.

Bir lebi şīrīn firāḳından belā kūhında āh
Urmışam Ferhād-veş başumı ben daşdan daşa

4. **kūhını:**-*ı*, -*n*, -*ı*
   Gazel 3458
   Mısra: **12**
   Dağ.

İy Muḥibbī olma dünyāya meges gibi ḥarīṣ
Mesken it Ḳāf-ı ḳanā'at kūhını 'Anḳā gibi

5. **kūhı:**-*ı*
   Gazel 3177
   Mısra: **2**
   Dağ. II Ferhat'ın deldiği Bîsütûn dağı.

Ḥasret-i Leylā-y-ıla āh oldı Mecnūn pīşesi
Derd-ile kūhı keser Ferhād'uñ oldı tīşesi

kühen:

1. **küheni:**-*i*
   Gazel 3450
   Mısra: **10**
   Köhne,eski.

Gel dirīġ eyleme kıl tāze yine cānumuzı
Mey-i gülgūnuñ eger var-ısa nev'a küheni

kūh-ı āhen:

1. **kūh-ı āhen:**-*se*, -*ñ*
   Gazel 3402
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Demirden yapılmış dağ.

İy Muḥibbī kūh-ı āhenseñ de bil āḫir seni
Rīze rīze idiserdür uşbu 'ışḳuñ tīşesi

kūh-ı belā:

1. **kūh-ı belā:**-*da*
Gazel 3360
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela dağı.

Dir gören kūh-ı belāda oldı peyda bir peleng
Ḥasretiyle sîneme yakdukda miḥnet dāġını

2. **kūh-ı belā:**
Gazel 3426
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela dağı.

Ferhād ṣıfat kūh-ı belā içre serin terk
Her kim ki kıla añıla ‘uṣṣāḳ ara nāmı

3. **kūh-ı belā:**-*da*
Gazel 3481
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela dağı.

Dir idüm kūh-ı belāda çekdügüm bir bir aña
Ol lebi şīrīn şeker-güftārı görsem bir daḫı

4. **kūh-ı belā:**
Gazel 3482
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela dağı.

Görmedi kūh-ı belā içre belāyı kūhken
Çekmedi hicrānı Mecnūn bu dil-i şeydā gibi

5. **kūh-ı belā:**
Gazel 3483
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela dağı.

Görinen başum degül kūh-ı belā tagı gibi
Her yañadan yaşum akar anuñ ırmagı gibi

6. **kūh-ı belā:**
Gazel 3140
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela dağı.

Sîneye şol deñlü yakdı bu Muḥibbī dāġlar
Dir gören kūh-ı belā kaplanıdur bu dāġ-ıla

kūh-ı belāda:

1. **kūh-ı belāda:**--*da*
Gazel 3011
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela dağı.

Korkmazam kūh-ı belāda ölümden ben dōstlar
Cānı teslīm eylemek gelmiş-durur āyīnüme

kūh-ı bīsütūn’ı kes-:

1. **kūh-ı bīsütūn’ı kes-:**-*ı-ı, -di*
Gazel 3206
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bîsütûn dağını kesmek, parçalamak, delmek. II Bīsütūn: Ferhat'ın aşkı uğruna deldiği dağ.

Niçe gör kesdi kūh-ı Bīsütūn’ı
Felek ‘ışḳ tīşesin Ferhād’a virdi

kūh-ı ġam:

1. **kūh-ı ġam:**--*da*
Gazel 3006
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam dağı (Ferhad'ın deldiği dağ bağlamında).

Sen lebi şīrīn-zebānuñ ‘ışḳına
Kūh-ı ġamda dil özin Ferhād ide

2. **kūh-ı ġam:**--*a*
Gazel 3087
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam dağı (Ferhad'ın deldiği dağ bağlamında).

La‘l-i şīrīnine dil virdüm düşüp kūh-ı ġama
Kesmege Ferhād-veş kūhsār sevdüm tāzece

3. **kūh-ı ġām:**-*ı*
Gazel 3227
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam dağı.

Kūh-ken çün Bīsütūn’ı kesdi līkin dōstlar
Kesmege kūh-ı ġāmı tāḳat getürmez tīşesi

kūh-ı ġamı kes-:

1. **kūh-ı ġamı kes-:**-*ı, -mek, -de*
Gazel 3264
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşığın Ferhat gibi sıkıntı ve eziyet dağını yarması,ikiye bölmesi kastedilir.

Ben daḫı kūh-ı ġamı kesmekde iy şīrīn dehen
Anı ki ben eyledüm ‘ālemde Ferhād itmedi

kūh-ı kanā‘at:

1. **kūh-ı ḳanā‘at:**
Gazel 3241
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanaat dağı.

Leẕẕet-i dünyāya dil aldanmadı hem çün meges
Eyledüm kūh-ı ḳanā‘at içre cā ‘Anḳā gibi

kūh-ı necd:

1. **kūh-ı necd:**--*e*
Gazel 3052
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Necd Dağı, Arap yarımadasının merkezinde bulunan yüksek bir dağ.

Benī ādemden olmadı özine gördi bir çāre
Vuḥūşa ‘arż-ı ḥāl-içün varur Mecnūn kūh-ı Necd’e

kūhken:

1. **kūhken:**
Gazel 3140
Mısra: **7**
F. Dağı delen, dağ kazan (Ferhad).

Bīsütūn’ı kazmag-ıla kūhken faḫr itmesün
Kesmişem ben daḫı bu ġam kūhını tırnag-ıla

2. **kūhken:**
Gazel 3478
Mısra: **1**
F. Dağı delen, dağ kazan (Ferhad).

Kūhken geldi bu ‘ışḳ bünyādına bir taş kodı
Kaldurup ol taşı yirine bu göñlüm baş kodı

3. **kūhken:**
Gazel 3482
Mısra: **3**
F. Dağı delen, dağ kazan (Ferhad).

Görmedi kūh-ı belā içre belāyı kūhken
Çekmedi hicrānı Mecnūn bu dil-i şeydā gibi

4. **kūhken:**
Gazel 3122
Mısra: **3**
Dağ delen (kimse). II Şirin için dağları delen aşk kahramanı Ferhat.

Görüñ derdiyle cān virdi belāda kūhken āḫir
Teraḥḥüm itmedi Şīrīn gelüp bī-çāre Ferhād’a

5. **kūhken:**
Gazel 3136
Mısra: **5**
Dağ delen (kimse). II Şirin için dağları delen aşk kahramanı Ferhat.

Taşı taş üzre egerçi komamışdur kūhken
Tagları kesüp velī taşlar taşır dāmān-ıla

kūh-ken:

1. **kūh-ken:**
Gazel 3227
Mısra: **5**
Dağı delen, dağ kazan (Ferhad).

Kūh-ken çün Bīsütūn’ı kesdi līkin dōstlar
Kesmege kūh-ı ġāmı tāḳat getürmez tīşesi

2. **kūh-ken:**
Gazel 3317
Mısra: **5**
Dağı delen, dağ kazan (Ferhad).

Rāh-ı ‘ışḳı istedüm kim ide āsān kūh-ken
Görüñ āḫir başına niçe dokındı tīşesi

3. **kūh-ken:**
Gazel 3317
Mısra: **9**
Dağı delen, dağ kazan (Ferhad).

Gitdi ise kūh-ken geldi Muḥibbī yirine
Ḫālī olmaz dōstlar ‘ālemde ‘ışḳuñ mīşesi

kūhkenlik:

1. **kūhkenlikdür:**-*dür*
Gazel 3402
Mısra: **2**
Dağı delen, dağı kazan Ferhat için kullanılmıştır.

Bilmedi Ferhād’a sordum nedür ‘ışḳuñ bīşesi
Kūhkenlikdür hemān ancak anuñ endīşesi

kūhkenlik eyler idüm:

1. **kūhkenlik eyler idüm:**--*lik, --r, --dü, --m*
Gazel 3084
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağı delmek. (Dağı kazan Ferhat için kullanılmıştır.).

Kūhkenlik eyler idüm ben belā kūhında āh
Bī-sütūn’ı kesmedin Ferhād Şīrīn nāmına

kühl id-:

1. **kühl id-:**-*e, -y, -im*
Gazel 3190
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sürme yapmak // Göze sürme çekmek.

Gözlerüm ḫīze olupdur bakamam gün yüzine
Getür iy bād-ı ṣabā kühl ideyim ḫāk-i rehi

2. **kühl id-:**-*e, -y, -im*
Gazel 3240
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sürme çekmek. // Göze sürme çekmek.

Gözlerüm kana dönüpdür benüm aglamag-ıla
İy ṣabā irgüresin küḥl ideyim gerd-i rehi

kühsār:

1. **kūhsār:**
Gazel 3087
Mısra: **6**
Dağlık, dağ tepesi.

La‘l-i şīrīnine dil virdüm düşüp kūh-ı ġama
Kesmege Ferhād-veş kūhsār sevdüm tāzece

2. **kūhsāruñ:**-*uñ*
Gazel 3268
Mısra: **6**
Dağlık yer, dağ tepesi.

Ra‘d iñler ebr aglar dāyimā Ferhād içün
Her yaña cūlardur akar kūhsāruñ giryesi

3. **kūhsārı:**-*ı*
Gazel 3402
Mısra: **3**
Dağlık yer, dağ tepesi.

Çeşmesi ‘ayn-ı belā kūhsārı Ḳays’uñ başıdur
Āşiyān-ı murġa ur pek saçı oldı mīşesi

4. **kūhsāra:**-*a*
Gazel 3425
Mısra: **12**
Dağlık yer, dağ tepesi (Beyitte Ferhat'ın deldiği dağ bağlamında kullanılmıştır).

İdüp teslīm baña Ferhād u Mecnūn tekye-i ‘ışḳı
Biri kūhsāra yüz dutdı biri varup beyābānı

kul-:

1. **kulına:**-*ı, -(n)a*
Gazel 3080
Mısra: **4**
Abd, kul || aşık.

Dergehinde niçe yıldur baña göstermedi yüz
Naẓar itmez n’ideyim āh naẓar ben kulına

kul:

1. **kuluñı:**-*un, -ı*
Gazel 3033
Mısra: **19**
Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.

Vaḳt oldı Muḥibbī kuluñı eyleyesin şād
Bu ‘āşıḳ-ı dil-ḫasteye cevri yiter eyle

2. **kuluñı:**-*un, -ı*
Gazel 3264
Mısra: **1**
Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.

Yād kılduñ bu kuluñı dōstum yād itmedi
Bu dil-i nā-şādumı gördi velī şād itmedi

3. **kuluña:**-*uñ, -a*
Gazel 3289
Mısra: **9**
Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.

Ḥāşā eyleyesin şefḳatüñ eksük kuluña
Olasın şāh-ı ‘Arab hem Medenī hem Ḳureşī

4. **kulısın:**-*ı, -sın*
Gazel 3233
Mısra: **1**
Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.

Ḫudā’nuñ hem kulısın hem ḥabībi
Şefā‘atden unıtma ben ġarībi

5. **kulısın:**-*ı, -sın*
Gazel 3233
Mısra: **10**
Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.

Muḥibbī’yi kapuñdan itme maḥrūm
Ḫudā’nuñ hem kulısın hem ḥabībi

6. **kuluñuñ:**-*uñ, -uñ*
Gazel 3372
Mısra: **11**
Abd, kul || aşık.

Bu Muḥibbī kuluñuñ gel sıma göñlin kerem it
Kim bütün idebilür sınsa zücāc-ı Ḥalebī

7. **kullaruñuñ:**-*lar, -u, -ñuñ*
Gazel 3449
Mısra: **2**
Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.

N’ola olduñsa bugün ḥüsn ilinüñ pādişehi
Naẓar it kullaruñuñ ḥāline bak gāh gehī

8. **kuluñ:**-*uñ*
Gazel 3350
Mısra: **2**
1.Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd. 2.Hürriyetine sâhip olmayıp başkasının hükmü altında olan kimse.

Yüzüñe gün dimişem beñzedüp alnuña mehi
‘Afv it pādişehüm kuluñ olur çok günehi

9. **kul:**
Gazel 3456
Mısra: **10**
1.Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd. 2.Hürriyetine sâhip olmayıp başkasının hükmü altında olan kimse.

Muḥibbī ‘ışḳ ara sende gedā vü pādişā birdür
Ayāz’a niçe kul idi işitmedüñ mi Maḥmūd’ı

10. **kullaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 3345
Mısra: **9**
Esir olarak alınan köle veya cariye. II Âşık.

Sen pādişāh-ı ḥüsn kapuñda kullaruñ
Çokdur içinde yokdur eñ ednā benüm gibi

11. **kullar:**-*lar*
Gazel 3171
Mısra: **1**
1. Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd. 2. Başka ülkelerden esir olarak alınan köle veya câriye. 3. Hizmet için para ile satın alınmış insan, hürriyetine sâhip olmayıp başkasının hükmü altında olan kimse.

Kullar kapuñda çok sen pādişāh
Merḥamet senden umarlar pür günāh

12. **kulı:**-*ı*
Gazel 3423
Mısra: **3**
1. Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd. 2. Başka ülkelerden esir olarak alınan köle veya câriye. 3. Hizmet için para ile satın alınmış insan, hürriyetine sâhip olmayıp başkasının hükmü altında olan kimse.

İstemez biri kulı sındugını dil kākülinüñ
Niçe kez gerçi diyem ṭurra-i ṭarrār sıdı

13. **kulsın:**-*sın*
Gazel 3254
Mısra: **1**
Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.

Çünki kulsın hīç bildüñ mi bugün sulṭānuñı
Ne içün ḫalḳ eylemiş Ḫallāḳ senüñ cānuñı

14. **kulları:**-*lar, -ı*
Gazel 3345
Mısra: **12**
Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.

Bir daḫı cefā [vü] cevr [ü] belā-keş yaratmadı
Kulları içre Tañrı ta‘ālā benüm gibi

kül eyle:

1. **kül eyle:**-*dü, -ñ*
Gazel 3394
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yakmak, kül etmek, küle dönüştürmek // Aşkın etkisiyle birini çok kötü bir duruma düşürmek, perişan etmek, öldürmek.

Geçdi kūyuñda şehā ‘ömrüm benüm çün gül gibi
Eyledüñ cevr ü cefāñ-ıla derūnum kül gibi

kül eyle-:

1. **kül eyle-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3031
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kül etmek: Yakmak, kavurmak. II Birinin varını yoğunu yok etmek.

Hicr-ile yakduñ beni kül eyledüñ ser-tā-ḳadem
Bilmezem kim sevdügüm midür seni iy şeh günāh

kül id-:

1. **kül id-:**--*er-er*
Gazel 3065
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
1- Yakmak, kavurmak. 2- Birinin varını yoğunu yok etmek (TDK).

Şem‘ her şeb kül ider yakup niçe pervāneler
Bunca nā-ḥaḳ kan iderken yana bī-pervā yine

kül it-:

1. **kül it-:**--*se*
Gazel 3104
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yakmak, kavurmak; II mec. birinin varını yoğunu yok etmek.

Ḥasretüñ odı beni yaksa kül itse ne ‘aceb
Ġamuñı zād idüben āh idegitdük ‘ademe

kül ol:

1. **kül ol:**-*dı*
Gazel 3487
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Bütünüyle yanmak. 2. mec. varını yoğunu yitirmek.

Yazarken yāra aḥvālüm tutuşup āhum odından
Kül oldı eldeki kāġıd elümde bir ḳalem kaldı

kül ol-:

1. **kul ol-:**-*ma, -dur*
Gazel 3246
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hükmüne girmek, bağlanmak ‖ kulluk yapmak ‖ hizmette bulunmak.

Cihāna şāh olmakdan saña kul olmadur faḫrum
Gerekmez Ḳayṣer u Dārā olam ḫakan-ı Faġfūrī

2. **kul ol-:**-*du, -m*
Gazel 3193
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşırı derecede bağlanmak, boyun eğmek.

Kul oldum devlete irdüm kapusında şeh-i ‘ışḳuñ
Elümde cām-ı İskender başumda tāc-ı sulṭānī

3. **kul ol-:**-*du, -m*
Gazel 3253
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşırı derecede bağlanmak, boyun eğmek.

Saña cān-ıla kul oldum felek saḳfına ya kursa
‘Aceb midür beni devrān-ı şeh gerdūn-serīr itdi

4. **kul ol-:**-*am*
Gazel 3289
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kul köle olmak: Aşırı derecede bağlanmak, boyun eğmek.

Hīç ola mı ki anuñ vaṣlına ire elüm
Ol ola ‘ālī-neseb ben kul olam bir Ḥabeşī

5. **kül ol-:**--*dı-dı*
Gazel 3054
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bütünüyle yanmak. II Varını yoğunu yitirmek.

Dün gice şem‘-i ḥüsnine yandı kül oldı cān u dil
Şimden girü ta‘līm idem yanmaklıgı pervāneye

kül oldum:

1. **kül oldum:**-*du, -m*
Gazel 3000
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bütünüyle yanmak. II Varını yoğunu yitirmek.

Ḥasret-ile ben kül oldum baña göster gün yüzüñ
Hey ḳıyāmet gel beni salma bugün ferdālara

kulaġ:

1. **kulaguña:**-*uñ, -a*
Gazel 3052
Mısra: **3**
Kulak, işitme organı.

Kara zülfüñ kulaguña egilmiş gördüm iy dilber
Sözine sakın aldanma bulınmaz togrılık keçde

kulag tut:

1. **kulag tut:**-*ın, -mış*
Gazel 3048
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dinlemek, işitmek istemek.

Çeşm-i ḫūn-ḫˇāra mu‘āvin çün degül kec rā kaşuñ
Ya n’içün başın egüp tutmış kulagın rāyına

kulagını bur:

1. **kulagını bur:**-*ı, -n, -ı, -dı*
Gazel 3381
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kulağını bükmek. Çalgı aletinin burgusunu bükerek ses ayarı yapmak II gizlice uyarmak, bir konuda dikkatli olunması için uyarıda bulunmak.

Zārīlık itse ney gibi dil tañ mı şūbḥa dek
Ṭanbūr gibi burdı zamāne kulagını

kulagını bur-:

1. **kulagını bur-:**-*ı, -n, -ı, -ma, -dı*
Gazel 3235
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kulağını bükmek. Çalgı aletinin burgusunu bükerek ses ayarı yapmak. II Gizlice uyarmak, bir konuda dikkatli olunması için uyarıda bulunmak.

Bezm-i ġamda nālemüñ yanınca āheng itmedi
Tā ki muṭrib burmadı ṭanbūrınuñ kulagını

kulaguma girmez:

1. **kulaguma girmez:**-*um, -a, -mez*
Gazel 3316
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Söylenilen sözlere önem vermemek, söylenenleri anlamamak, benimsememek.

Naṣīḥat eyleme nāṣiḥ beni ko kendü ḥālüme
Kulaguma benüm girmez ṣadā mestāneden ġayrı

külāhı göge at:

1. **külāhı göge at:**-*ı, -e, -am*
Gazel 3322
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Külahını havaya atmak II Çok sevinmek.

İtüm dise eger yār sehv-ile ben ġarībe
Şevḳüm olup ziyāde göge atam külāhı

kulak:

1. **kulagına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3425
Mısra: **7**
Başın her iki yanında bulunan işitme organı.

Seḥergeh jāleler asmış-durur güller kulagına
Nesīm-i ṣubḥ-ıla oynar görüñ serv-i ḫırāmān

kulak tut-:

1. **kulak tut-:**--*ma, --dı*
Gazel 3099
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dinlemek, işitmek istemek.

Gülşen-i ḥüsninde kıldum gice bülbül tek fiġān
Līk tutmadı kulak gül gibi bu āvāzuma

2. **kulak tut-:**--*maz*
Gazel 3003
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kulak vermek, dikkatle dinlemek.

Zamāne gūşına çün ker dimişler
Kulak tutmaz Muḥibbī āh u zāra

kule:

1. **ḳule:**
Gazel 3143
Mısra: **8**
1. Dört köşe, çok köşeli veya yuvarlak yüksek binâ 2.Köşk ve evlerin üst kısmındaki, her tarafı gören yüksek çıkıntı, cihannümâ. 3.Dağ tepesi, tepe.

Bīnā-yı ‘ışḳ yapdı maḥabbet ḥişārını
Üstine itdi kelle-i ‘uşşākdan ḳule

küleh:

1. **külehi:**--*i, -*
Gazel 3190
Mısra: **10**
Askerler ve her tabakadan halk tarafından asırlar boyunca giyilmiş olan, genellikle tepesi sivri, dikişsiz, tek parça keçeden baş giyeceği.

Āsitānında Muḥibbī'ye eger bende dise
Ṣādlıkdan atar idüm göge ol dem külehi

2. **külehi:**--*i, -*
Gazel 3367
Mısra: **2**
Askerler ve her tabakadan halk tarafından asırlar boyunca giyilmiş olan, genellikle tepesi sivri, dikişsiz, tek parça keçeden baş giyeceği.

Her kimüñ kim eline gire anuñ ḫāk-i rehi
Başına tāc idine añmaya zerrīn külehi

küleh-i kec-nihāde:

1. **küleh-i kec-nihāde:**-*y, -i*
Gazel 3332
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kötü yaratılışlı, bozuk ahlâklı, mayası bozuk olan kimsenin külahı/başlığı.

Almış başına ol küleh-i kec-nihāde[y]i
Zülfin gideri ‘ārıżın itmiş küşāde[y]i

külhen:

1. **külḫenüm:**-*üm*
Gazel 3201
Mısra: **10**
Hamamlarda döşeme altında bulunan ve ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak. // Ateşlik, ateş yeri, küllük.

Germ olsa gözümüñ yaşı itme Muḥibbī ‘ayb
‘Işḳ āteşiyle çünki bu dil külḫenüm gibi

2. **külḫeni:**-*i*
Gazel 3219
Mısra: **8**
Hamamlarda döşeme altında bulunan ve ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak. // Ateşlik, ateş yeri, küllük.

Yārsuz ‘aynuma gelmez bu sekiz cennet benüm
Yār-ıla ḫoşdur baña uşbu cihānuñ külḫeni

3. **külḫeni:**-*i*
Gazel 3377
Mısra: **8**
Hamamlarda döşeme altında bulunan ve ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak. // Ateşlik, ateş yeri, küllük.

Sensüzin girsem gülistāna baña dūzaḫ olur
Senüñ-ile olıcak cennet bilürem külḫeni

4. **külḫeni:**-*i*
Gazel 3397
Mısra: **8**
Hamamlarda döşeme altında bulunan ve ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak. // Ateşlik, ateş yeri, küllük.

Gül yüzüñsüz itmezem ben bāg-ı fīrdevse naẓar
Sensüzin bir görürem [ben] gülşen-ile külḫeni

kulkul:

1. **ḳulḳulını:**--*ı, --n, --ı*
Gazel 3143
Mısra: **2**
Su vb. şeylerin çıkardığı ses.

‘İşret deminde sāġarı beñzetdiler güle
Ṣavt-ı ṣürāḥi ḳulḳulını daḫı bülbüle

kullāb-ı zülf:

1. **ḳullāb-ı zülf:**
Gazel 3458
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saçının çengeli, kancası. || Sevgilinin saçının kıvrımı.

Kaşların kurmak ne mümkin olmasa ḳullāb-ı zülf
Çenber olmış başları bir yire gelmiş nā gibi

kulle:

1. **ḳullenüñ:**-*nüñ*
   Gazel 3408
   Mısra: **4**
   Kule. II Dağ tepesi.

Başum ki belā kūhıdur ‘aynum iki ‘aynı
Dūd-ı dilüm ol ḳullenüñ üstinde sehābı

küllī:

1. **küllī:**
   Gazel 3422
   Mısra: **10**
   (Ar.) Bütün.

Bu Muḥibbī’yi cemālüñ şem‘ine pervāne-veş
Bāl ü per ancak degül küllī yakup nār it beni

2. **küllī:**
   Gazel 3492
   Mısra: **7**
   (Ar.) Bütün.

‘Aḳl u ṣabrı küllī bir yirden ferāmūş eyledüm
‘Āşıḳam dīvānelikdür ḥāşılum dīvānegī

3. **küllī:**
   Gazel 3077
   Mısra: **6**
   1. Hepsi, tamamı, 2. Bütün.

Yagdurmasa bārānını bir laḥẓa bu çeşmüm
Küllī bu cihān yana eger āh ide sīne

4. **küllī:**
   Gazel 3357
   Mısra: **4**
   1. Hepsi, tamamı, 2. Bütün.

Görelden iy saçı leylā seni mecnūn u şeydāyam
Tagıtdum ‘aḳl u dil küllī gerekmez baña hüşyārı

5. **küllī:**
   Gazel 3373
   Mısra: **7**
   1. Hepsi, tamamı, 2. Bütün.

‘Aḳl u ṣabrı küllī bir yirden ferāmūş eyleyüp
‘Āşıḳam dīvānelıkdur ḥāşılum dīvānegī

6. **külli:**
   Gazel 3500
   Mısra: **8**
   1. Hepsi, tamamı, 2. Bütün.

Şem‘-i ḥüsnine göñül virdüñ yine bir dilberüñ
Yakuban pervāne gibi külli nār itdüñ beni

7. **küllī:**
   Gazel 3285
   Mısra: **2**
   Bütüne ait, bütünle ilgili, bütünü kapsayan.

Gören sen saçı şeb gül yüzlü yārı
Unıdur küllī ol leyl ü nehārı

8. **küllī:**
   Gazel 3348
   Mısra: **11**
   Bütün, hep.

Eyledi bennā-yı ‘ışḳ göñlüm evin küllī ḫarāb
Gelse bār-ı ġamuñ mi‘mārı olaydı kāşki

kuluñ isem:

1. **kuluñ isem:**--*uñ, --se, --m*
   Gazel 3141
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Köle, esir, tutsak; aşık // Başkasına tabi olan, başkasının hükmü altında bulunan.

Çekdügüm derd ü belāyı hele bir yād eyle
Kuluñ isem daḫı iy ġam beni āzād eyle

kum:

1. **kumlar:**-*lar*
   Gazel 3406
   Mısra: **7**
   Deniz kıyısı, dere yatağı vb. yerlerde çok bulunan, ufak, sert tanecikler, kum.

Olsa kumlar sagışınca ‘ömrüñe ḥadd ü ‘aded
Gelmeye bu şīşe-i çarḫ içre bir sā‘at gibi

kumāş:

1. **ḳumaşı:**-*ı*
   Gazel 3278
   Mısra: **8**
   Ar. İpek, keten, pamuk, yünden olan mensucat.

Eşk-i çeşmüm virdi ḫil‘at āh-ıla dāġ eyledi
Zīra tamga ile artar olsa dehrüñ ḳumaşı

künc-i ġam:

1. **künc-i ġam:**-*dan*
   Gazel 3174
   Mısra: **15**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gam köşesi.

Gāh olur kim künc-i ġamdan çıkmayup eyler ḳarār
Gāh olur her yaña sergerdān ider göñlüm beni

künc-i mescid:

1. **künc-i mescid:**
Gazel 3066
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mescit köşesi.

Künc-i mescid saña ṣūfī çü selāmet yiridür
Ko ḫarābāt yirin[i] rind-ile bed-nāmlara

künc-i selāmet:

1. **künc-i selāmet:**
Gazel 3435
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Huzur köşesi II kurtuluş köşesi; her türlü korku, tasa ve tehlikeden uzak yer.

Sunıldı zāhide künc-i selāmet
Melāmet ‘āṣıḳ-ı bed-nāma düşdi

künc-i viṣāl:

1. **künc-i viṣāl:**
Gazel 3282
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma köşesi.

Āsümān-ıla zemīni gezdi [kim] künc-i viṣāl
Bulmadı bir yir Muḥibbī sīnede cā eyledi

kündekārī:

1. **kündekārī:**
Gazel 3442
Mısra: **12**
İnce işçilik/marangozluk.

Muḥibbī sāde işdür ṣi‘r-i sāde
Olıcak ol gerekdür kündekārī

kur:

1. **kurup:**-*up*
Gazel 3465
Mısra: **5**
Çatmak ; kurmak hazır hale getirmek.

İtdi nişāne sīnemi ya kaşların kurup
Cevr oklarıyla toptolu çeşmi ṣadacugı

2. **kursa:**-*sa*
Gazel 3163
Mısra: **6**
(Parçalardan oluşan bir şeyi) Parçaları birleştirerek bütün durumuna getirmek, çatmak // Bir araya getirmek, toplamak, teşkil etmek.

Felekden görinür Mecnūn’a a‘la
Kaçan ṣaḥrāda Leylā kursa ḫargāh

3. **kursa:**-*sa*
Gazel 3253
Mısra: **5**
(Parçalardan oluşan bir şeyi) Parçaları birleştirerek bütün durumuna getirmek, çatmak // Bir araya getirmek, toplamak, teşkil etmek.

Saña cān-ıla kul oldum felek saḳfına ya kursa
‘Aceb midür beni devrān-ı şeh gerdūn-serīr itdi

4. **kurdı:**-*dı*
Gazel 3319
Mısra: **6**
(Parçalardan oluşan bir şeyi) Parçaları birleştirerek bütün durumuna getirmek, çatmak // Bir araya getirmek, toplamak, teşkil etmek.

Sīne ṣaḥrāsına leylī zülfinüñ mihri gelüp
Kurdı Mecnūn eyledi çeşminden iki ḫargehi

5. **kurmak:**-*mak*
Gazel 3458
Mısra: **7**
Kurmak, hazırlamak, ayarlamak. II Sevgilinin bakışlarıyla âşığı kendine hedef olarak ayarlaması.

Kaşların kurmak ne mümkin olmasa ḳullāb-ı zülf
Çenber olmış başları bir yire gelmiş nā gibi

kur‘a:

1. **ḳur‘ası:**-*sı*
Gazel 3378
Mısra: **2**
Kime veya neye isabet edeceği önceden belli olmayan bir çekimle sonucu belirleme, ad çekme.

Ḥüsn-ile ṭarāvet ezelī sen güle düşdi
Cevr-ile cefā ḳur‘ası ben bülbüle düşdi

kur‘a sal-:

1. **ḳur‘a sal-:**-*du, -m*
Gazel 3276
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kura çekmek,seçim yapılması gereken yerlerde başvurulan yol.

Ḳur‘a saldum muṣḥaf-i ḥüsnüñ açup fāl eyledüm
Ḥamdü-lillāh ki murād üstine gördüm fālumı

kur‘a-i ‘ışḳ:

1. **ḳur‘a-i ‘ışḳ:**
Gazel 3380
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk kurası.

Añılmaz oldı Mecnūn-ıla Ferhād
Muḥibbī ḳur‘a-i ‘ışḳ saña düşdi

kuraşī:

1. **ḳuraşī:**
Gazel 3308
Mısra: **1**
Kureyş kabîlesinden olan (kimse), Kureyşli.

Sensin şāh-ı cihān hem Medenī hem Ḳuraşī
İşide ‘āşıḳ ola mihr-ile meh sen māh-veşi

kurbān:

1. **ḳurbān:**
Gazel 3365
Mısra: **12**
Allah rızası için kesilen büyük ve küçükbaş hayvanlar II Sevgili yolunda kendini feda eden âşık.

Ka‘be’dür kūyına varduñ göñl[i] ḳurbān eyledüñ
Cān daḫı ḳurbān gerekdür tā ola ḳurbān iki

2. **ḳurbān:**
Gazel 3365
Mısra: **12**
Allah rızası için kesilen büyük ve küçükbaş hayvanlar II Sevgili yolunda kendini feda eden âşık.

Ka‘be’dür kūyına varduñ göñl[i] ḳurbān eyledüñ
Cān daḫı ḳurbān gerekdür tā ola ḳurbān iki

3. **ḳurbān:**
Gazel 3048
Mısra: **1**
Bir amaç uğruna kendini fedâ eden veya fedâ edilen kimse.

Kim ki teşbīh eyleye kaşını ḳurbān ayına
Āferīn olsun anuñ ḳurbān olayın rāyına

4. **ḳurbān:**
Gazel 3060
Mısra: **10**
Bir amaç uğruna feda edilen veya kendini feda eden kimse. II Sevgili uğruna kendini feda eden âşık.

Ka‘be’dür kūyuñ sürün sürün gelür ‘āşıḳlaruñ
Ḫayra gir eyle bugün ḳurbān ḳurbān üstine

5. **ḳurbāna:**-*a*
Gazel 3318
Mısra: **3**
1. Allah yolunda kesilen koyun, dana, deve vb. hayvan. 2. Bir amaç uğruna kendini fedâ eden veya fedâ edilen kimse.

‘İyd oldı ḳurbāna ṣalā itdüñ gelüp ‘āşıḳlaruñ
Kıldı vişāle irmedi ol cān ki ḳurbān olmadı

kurbān eyle:

1. **ḳurbān eyle:**-*dü, -ñ*
Gazel 3410
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurban etmek, bir şey uğruna birinin canını almak.

Ka‘be-i kūyuñda çün ‘uşşāḳı ḳurbān eyledüñ
Eski ‘ādetdür n’ola alnuña sürseñ kanını

2. **ḳurbān eyle:**-*dü, -ñ*
Gazel 3365
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kendi çıkarı için birini veya bir şeyi feda etmek.

Ka‘be’dür kūyına varduñ göñl[i] ḳurbān eyledüñ
Cān daḫı ḳurbān gerekdür tā ola ḳurbān iki

3. **ḳurbān eyle:**
Gazel 3060
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kimse veya bir şeyi bir uğurda feda etmek.

Ka‘be’dür kūyuñ sürün sürün gelür ‘āşıḳlaruñ
Ḫayra gir eyle bugün ḳurbān ḳurbān üstine

kurbān eyle-:

1. **ḳurbān eyle-:**-*dü, -m*
Gazel 3242
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir hayvanı kurban niyetine kesme, 2. Bir kimse ya da bir şeyi bir uğurda feda etme.

Göñlümi gönderdüm evvel soñra cān teslīm idüp
Ka‘be’dür kūyına varup eyledüm ḳurbān iki

kurbān id:

1. **ḳurbān id:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 3377
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kimse veya şeyi bir uğurda feda etmek.

Ka‘be kūyuña Muḥibbī vardı yüzin sürmege
Zī sa‘ādetdür eger ḳurbān iderseñ sen beni

kurbān id-:

1. **ḳurbān id-:**-*e, -gör*
Gazel 3157
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir kimse veya şeyi) Bir uğurda fedâ etmek.

Bünyād-ı cefā eyledi çün yār Muḥibbī
Ḳurbān idegör cānı göñül sen o bināya

kurbān kıl:

1. **ḳurbān kıl:**
Gazel 3398
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurban etmek, feda etmek.

Niçe yıldur kim bu dil baglayup iḥrām-ı ġamı
Şimdi irdi Ka'be-i kūyuña ḳurbān kıl beni

kurbān ol:

1. **ḳurbān ol:**
Gazel 3245
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.

Ġamzeler ḫançer çeküp iy dil seni öldürmedin
Bir gün öñdin var anuñ kūyında ḳurbān ol yüri

kurbān ol-:

1. **ḳurbān ol-:**-*a, --y, --ı, --n*
Gazel 3055
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.

Kaşı yayından kaçan ġamz okların atsa nigār
Cān baña eydür ki ḳurbān olayın ebrūlara

2. **kurbān ol-:**-*a, --y, --ım*
Gazel 3116
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, canını feda etmek; bir kimse uğruna üzüntü, ızdırap çekmek.

Ġamzelerden kırmaga 'uşşāḳı tirkeş bagladı
Dilegüm budur ki kurbān olayım ol yalara

3. **ḳurbān ol-:**-*up*
Gazel 3275
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek II ölmek, canını feda etmek; bir kimse uğruna üzüntü, ıstırap çekmek.

Hicr elinden kurtılup iren viṣālüñ 'ıydine
Yolına ḳurbān olup şükrāne virsün cānını

kurbān olayın:

1. **ḳurbān olayın:**
Gazel 3048
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşırı sevgi ve hayranlık anlatan bir söz.

Kim ki teşbīh eyleye kaşını ḳurbān ayına
Āferīn olsun anuñ ḳurbān olayın rāyına

kurbān olma:

1. **ḳurbān olma:**-*ma, -dı*
Gazel 3318
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.

'İyd oldı ḳurbāna ṣalā itdüñ gelüp 'āṣıḳlaruñ
Kıldı viṣāle irmedi ol cān ki ḳurbān olmadı

kurbāna gel-:

1. **ḳurbāna gel-:**-*a, -di*
Gazel 3203
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurban olmaya gelmek. Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek. II Ölmek, canını feda etmek; bir kimse uğruna üzüntü, ıstırap çekmek.

Viṣālüñ 'iydine el-ḥamdü-lillāh
İrüp bu cān u dil ḳurbāna geldi

kureşi:

1. **ḳureşi:**
Gazel 3211
Mısra: **1**
Kureyş kabilesinden olan.

İy melek-ḫaṣlet ü iy nūr-ı Ḥudā v'iy Ḳureşi
Kankı kāfirdür ola sevmeye sen ḥūrī-veşi

2. **ḳureşī:**
Gazel 3289
Mısra: **10**
Kureyş kabîlesinden olan (kimse), Kureyşli.

Ḥāşā eyleyesin şefḳatüñ eksük kuluña
Olasın şāh-ı 'Arab hem Medenī hem Ḳureşī

kurı:

1. **kurıya:**-*y, -a*
Gazel 3026
Mısra: **12**
Suyu, nemi olmayan, yaş ve nemli karşıtı.

Āteş-i 'ışḳa Muḥibbī niçe döysün dil ü cān
Yakar ugrar-ısa ẕerrece kurıya ger yaşa

kurtar-:

1. **kurtarur:**-*ur*
Gazel 3030
Mısra: **4**

Kurtulmasını sağlamak, bir kimseyi tehlikeden, sıkıntıdan, zor durumdan uzaklaştırmak.

Hevā-yı Ka‘be-yi yāra yüzüm üzre revān oldum
Beni kim kurtarur yā Rab ki dolaşdum muġaylāna

kurtar:

1. **kurtarasın:**-*a, -sın*
Gazel 3254
Mısra: **6**
(İçinde bulunduğu güç durumu, derdi) Üzerinden kaldırmak, o halden arındırmak.

Eyü ‘amel kılmaga cehd it ḫayr u şerri farḳ kıl
Kurtarasın tā ki şeyṭāndan bugün īmānuñı

2. **kurtarımaz:**-*ı, -maz*
Gazel 3496
Mısra: **5**
Kurtarmak, kurtulmasını sağlamak.

Ḫār elinden kurtarımaz gördi güller dāmenin
Bülbül oldı āh u feryād u fiġānuñ yügrügi

3. **kurtarmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 3472
Mısra: **4**
Kurtarmak, azat etmek.

Zülfüñe bend olmışın gel koy zenaḫdān çāhına
Tā ebed kurtarmasun ḥabs itsün ol zindān beni

kurtıl-:

1. **kurtılsun:**-*sun*
Gazel 3238
Mısra: **14**
(Bir tehlikeden, sıkıntılı bir durumdan) Sıyrılmak, uzaklaşmak, selâmete çıkmak, halâs olmak.

Muḥibbī ḫastadur yatur lebüñ dārü’ş-şifāsında
Ya öldür anı kurtılsun ya gönder bir cevāb evlā

2. **kurtılasını:**-*ası, -n, -ı*
Gazel 3252
Mısra: **8**
(Bir tehlikeden, sıkıntılı bir durumdan) Sıyrılmak, uzaklaşmak, selâmete çıkmak, halâs olmak.

Her kim ki ser-i zülf-i nigāra bend ola
Fikr eyleme hergiz anuñ kurtılasını

kurtıl:

1. **kurtılımaz:**-*ı, -maz*
Gazel 3032
Mısra: **2**
Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak.

Akdı göñlüm su gibi ol serv-ḳaddüñ pāyına
Kurtılımaz murġ-ı dil dutıldı zülfi dāmına

2. **kurtılmamak:**-*ma, -mak*
Gazel 3380
Mısra: **5**
İstenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanılmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşmak.

Ebed kurtılmamak aña sezādur
Ser-i zülfine çün göñül dolaşdı

3. **kurtılup:**-*up*
Gazel 3275
Mısra: **5**
(Bir tehlikeden, sıkıntılı bir durumdan) Sıyrılmak, uzaklaşmak, selâmete çıkmak, halâs olmak.

Hicr elinden kurtılup iren viṣālüñ ‘ıydine
Yolına ḳurbān olup şükrāne virsün cānını

4. **kurtılup:**-*up*
Gazel 3481
Mısra: **9**
(Bir tehlikeden, sıkıntılı bir durumdan) Sıyrılmak, uzaklaşmak, selâmete çıkmak, halâs olmak.

Kurtılup ẓulmet şebinde gün togardı başuma
İy Muḥibbī ol güneş ruḫsārı görsem bir daḫı

kuru ġavġā:

1. **kuru ġavġā:**-*y, -ıla*
Gazel 3172
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boş kavga. Bir sonuç alınamayan etkisiz ve gereksiz davranış.

Vā‘ıẓı gör niçe düşmiş ‘āṣıḳ-ı şeydā-y-ıla
Mescid için toptolu kılmış kuru ġavġā-y-ıla

kuru sevdā:

1. **kuru sevdā:**
Gazel 3037
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boş sevda.

Niçe yıldur ki yiler zülfi hevāsında göñül
Kuru sevdā da yürür zülf-i perīşānlar-ıla

kuş:

1. **kuşlar:**-*lar*
Gazel 3133
Mısra: **4**
Yumurtlayan omurgalılardan, akciğerli, sıcakkanlı, vücudu tüylerle örtülü, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı.

Akup cūlar yüzin sürse dem-ā-dem serv ayagına
Açılsa her ṭaraf güller kamu kuşlar hezār olsa

2. **kuşlar:**-*lar*
Gazel 3134
Mısra: **10**
Yumurtlayan omurgalılardan, akciğerli, sıcakkanlı, vücudu tüylerle örtülü, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı.

Vireliden bu Muḥibbī bir saçı leylāya dil
Olmışam Mecnūn-ṣıfat kuşlar yuvalar başuma

3. **kuşlar:**-*lar*
Gazel 3302
Mısra: **10**
Yumurtlayan omurgalılardan, akciğerli, sıcakkanlı, vücudu tüylerle örtülü, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı.

Görüp leylī saçuñ mecnūn olaldan
Yapar kuşlar başum üzre yuvayı

4. **kuşlar:**-*lar*
Gazel 3473
Mısra: **8**
Yumurtlayan omurgalılardan, akciğerli, sıcakkanlı, vücudu tüylerle örtülü, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı.

Şol deñlü itdi Ḳays vuḥūş-ıla ülfeti
Kuşlar başında yapdı melāmet yuvasını

5. **kūsına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3075
Mısra: **8**
Kuş.

‘Ālemi ‘ışḳı tutar başdan başa ṣıyt u ṣadā
Ṭurra-i ġam her kaçan degse bu sīnem kūsına

6. **kuşlar:**-*lar*
Gazel 3456
Mısra: **6**
Kanatlı uçucu hayvan; kuş, akbaba.

Söze geldükçe ol meh-rū düşer üstine bī-diller
Nite kim kuşlar üşmişdür işidüp ṣavt-ı Dāvūd’ı

kūs çal-:

1. **kūs çal-:**-*ı, -n, -ı, -mış, -am*
Gazel 3292
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Davula vurarak ses çıkarmak. 2. mec. Bir şeyi herkesin haber alabileceği biçimde ortalığa yaymak.

Saklamak ṣıyt u ṣadā-yı ‘ışḳumı mümkin degül
Çalmışam bāzārda çün ben melāmet kūsını

kūs çal:

1. **kūs çal:**-*uñ, -ı, -du, -ñ*
Gazel 3320
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Davula vurarak ses çıkarmak. 2. mec. Bir şeyi herkesin haber alabileceği biçimde ortalığa yaymak.

Hīç olur mı bu ṣadā-yı ‘ışḳı pinhān idesin
‘Işḳ bāzārında çalduñ uşbu göñlüñ kūsuñı

kuş dili:

1. **kuş dili:**-*i, -n, -e*
Gazel 3318
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlaşılmaz lisan (Kuşların ötüşü bağlamında); tas. Vahdet sırrının anlatıldığı mânâ dili.

Dirler Muḥibbī şi‘rini kuş diline beñzer hemān
Fehm eylemez ma‘nāsını her kim Süleymān olmadı

küşāde it:

1. **küşāde it:**-*y, -i, -miş*
Gazel 3332
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açmak.

Almış başına ol küleh-i kec-nihāde[y]i
Zülfin gideri ‘ārızın itmiş küşāde[y]i

küşte ol-:

1. **küşte ol-:**--*aldan*
Gazel 3062
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öldürülmek.

Gider mi başdan sevdā-yı zülfüñ
Hevā toḥm[ı] olaldan dilde küşte

2. **küşte ol-:**--*ur*
Gazel 3062
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öldürülmek.

Ya serden geç Muḥibbī ya naẓardan
Olur ‘āşıḳ olan elbette küşte

küsūf:

1. **küsūf:**
Gazel 3042
Mısra: **6**
Güneş tutulması.

Dü ‘ālem çün münevverdür yüzüñden
Küsūf olur iderseñ zülfi perde

kūteh:

1. **kūteh:**
Gazel 3367
Mısra: **8**
Kısa.

İy melek-çehre senüñ ḳadd-i bülendüñ var iken
Katı kūteh görinür gözlerüme serv-i sehī

kuvvet-i bāzū:

1. **ḳuvvet-i bāzū:**-*y, -ıla*
Gazel 3168
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kol,kas gücü.

Ṭālib iseñ vaṣl-ı yāra elde sīm ü zer gerek
Yoksa bil olmaz müyesser ḳuvvet-i bāzū-y-ıla

kūy:

1. **kūyına:**-*ın, -a*
Gazel 3007
Mısra: **2**
1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle. - Sevgilinin bulunduğu yer-.

Ṣad hezārān cān u dil baglandı her bir mūyına
Çarḫ-ı ẓālim āh irgürmedi āḫir kūyına

2. **kūyında:**
Gazel 3245
Mısra: **8**
1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle. - Sevgilinin bulunduğu yer-.

Ġamzeler ḫançer çeküp iy dil seni öldürmedin
Bir gün öñdin var anuñ kūyında ḳurbān ol yüri

3. **kūyı:**-*ı*
Gazel 3255
Mısra: **9**
1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle. - Sevgilinin bulunduğu yer-.

Ka'be'dür kūyı Muḥibbī cānuñı ḳurbān ilet
Bunuñ ile gel tamām it ḥācılar bayramını

4. **kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 3265
Mısra: **10**
1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle. - Sevgilinin bulunduğu yer-.

Tāc-ı Ḫusrev istemez mülk-i Ferīdūn'dan geçer
Ger Muḥibbī'ye müyesser olsa kūyuñ meskeni

5. **kūyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 3269
Mısra: **7**
1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle. - Sevgilinin bulunduğu yer-.

Yüzüñi görmege kūyuña vardum
Cefā tīġın tutar gördüm raḳībi

6. **kūyuñda:**-*un, -da*
Gazel 3269
Mısra: **1**
1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle. - Sevgilinin bulunduğu yer-.

Şehā kūyuñda dil-ḫaste ġarībi
Yog-ımış ġamdan özge hīç naṣībi

7. **kūyuñda:**-*un, -da*
Gazel 3271
Mısra: **7**
1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle. - Sevgilinin bulunduğu yer-.

Kūyuñda eger ölür isem cismümi iy dōst
Zinhār anı seglerüñe eyle sipārı

8. **kūyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 3281
Mısra: **9**
1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle. - Sevgilinin bulunduğu yer-.

Varsa Muḥibbī kūyuña her yañadan karşu gelür
Yokdur baña bir āşinā bildüm seg-i kūyuñ gibi

9. **kūyuñda:**-*un, -da*
Gazel 3298
Mısra: **5**
1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle. - Sevgilinin bulunduğu yer-.

Gūş kıl iy ġonca-fem kūyuñda göñlüm nālesin
Dime bāġumda benüm bülbül-i ḫoş-gū kalmadı

10. **kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 3299
Mısra: **6**
1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle. - Sevgilinin bulunduğu yer-.

Ḫalḳ[ı] gördüm kimi mescidde kimi mey-ḫānede
Baña nāmuñ ẕikri ile meskenüm kūyuñ gibi

11. **kūyuñda:**-*un, -da*
Gazel 3394
Mısra: **1**
1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle. - Sevgilinin bulunduğu yer-.

Geçdi kūyuñda şehā 'ömrüm benüm çün gül gibi
Eyledüñ cevr ü cefāñ-ıla derūnum kül gibi

12. **kūyuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 3060

Mısra: **9**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Ka‘be’dür kūyuñ sürün sürün gelür ‘āşıḳlaruñ
Ḫayra gir eyle bugün ḳurbān ḳurbān üstine

13. **kūyında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3075
Mısra: **5**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Nāṣihā pend eyleme kūyında ger pā-māl olam
‘Āşıḳ olanlar bilürsin bakmaz nāmūsına

14. **kūyuñuñ:**-*(u)ñ, -(u)ñ*
Gazel 3368
Mısra: **2**
Köy, semt, mahalle (Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam).

Gözlerinden ḫūn-ı dil şol deñlü dökdi yaşını
İy cefā-cū kūyuñuñ la‘l itdi iç ü taşını

15. **kūyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 3060
Mısra: **3**
(Sevgilinin) bulunduğu yer, mahallesi.

Varımazam kūyuña yaşum baña virmez geçid
Āh seḥābı yagdurur bārān bārān üstine

16. **kūyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 3449
Mısra: **5**
(Sevgilinin) bulunduğu yer, mahallesi.

Varıcak kūyuña ‘uşşāḳuñı gel eyleme red
Beglerüñ şevketi artar olıcak çok sipehi

17. **kūyından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 3323
Mısra: **1**
Karye, köy, semt, mahalle II sevgilinin mahallesi, semti.

Yār kūyından ṣabā yili getüre ḫaberi
Būy-ı zülfiyle meşām-ı cāna irişe eseri

18. **kūyını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3122
Mısra: **5**
Köy, semt, mahalle; sevgilinin bulunduğu ve yaşadığı ortam.

Koyup kūyını Leylā’nuñ düşer miydi bu Mecnūn’a
Tuta vaḥşīlere ülfet maḳam idine ṣaḥrāda

19. **kūyuñda:**-*(u)ñ, -da*
Gazel 3140
Mısra: **9**
Köy, mahalle, semt. II Sevgilinin bulunduğu yer.

Gel beni öldür raḳībi görmeyem kūyuñda tek
Bu meseldür bir ḳafesde bülbül olmaz zāġ-ıla

20. **kūyuma:**-*um, -a*
Gazel 3112
Mısra: **11**
Mahalle, semt, sokak.

Öldürürem dir-imiş her kim gelürse kūyuma
Emr-i cārīdür boyun sunduk anuñ fermānına

21. **kūy[ı]:**-*[ı]*
Gazel 3386
Mısra: **9**
Köy, semt, mahalle. II Sevgilinin bulunduğu ve yaşadığı ortam.

Niçe yıllardur Muḥibbī kūy[ı] içre bendedür
Yañılup bir gün dimez şunda ġulāmum var-ıdı

22. **kūyını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3022
Mısra: **7**
(Sevgili'nin) bulunduğu yer, semti, mahallesi.

Gice vü gündüz dolaşur kūyını ol dilberüñ
Şöyle beñzer rūyına āşüfte oldı mihr ü māh

23. **kūyını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3455
Mısra: **4**
(Sevgili'nin) bulunduğu yer, semti, mahallesi.

Gün yüzine alnına ‘āşıḳ degül māh-ı felek
Gice gündüz ya n’içün tolaşur anlar kūyını

24. **kūyuñda:**-*uñ, -*
Gazel 3459
Mısra: **9**
(Sevgili'nin) bulunduğu yer, semti, mahallesi.

Raḳīb-ile Muḥibbī’yi sakın kūyuñda bir görme
Kagan arslana beñzetmek olur mı gürbe vü müşı

25. **kūyını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3471
Mısra: **5**
(Sevgili'nin) bulunduğu yer, semti, mahallesi.

Tolanur pā-bürehne kūyını dil
Nite kim Ka‘be’yi Ḥicāz ehli

26. **kūyını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3491
Mısra: **5**
(Sevgili'nin) bulunduğu yer, semti, mahallesi.

Süpürür ferrāş olupdur kūyını kirpüklerüm
Su seper saḳḳā gibi dem dem bu çeşmüm merdümi

27. **kūyuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 3494

Mısra: **9**
(Sevgili'nin) bulunduğu yer, semti, mahallesi.

Bu cihān içre Muḥibbī kıldı kūyuñ iḫtiyār
Bir kapu yokdur kapuñdan özge anuñ varası

28. **kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 3014
Mısra: **5**
(Sevgilinin bulunduğu) semt, mahalle.

Beni kūyuñda görseñ öldürürsin
Ki kan itmek revā mıdur Ḥarem'de

29. **kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 3102
Mısra: **3**
(Sevgilinin bulunduğu) semt, mahalle.

Eyleyelden gözlerüm yaşını kūyuñda sebīl
Teşne diller raġbet itmez oldı āb-ı Ka'be'ye

30. **kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 3426
Mısra: **11**
(Sevgilinin bulunduğu) semt, mahalle.

Kūyuñda ruḫuñ şevḳına kim cān vire cānā
Ol demde hemān Dār-ı selām ola maḳāmı

31. **kūyında:**-*ın, -da*
Gazel 3349
Mısra: **13**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Muḥibbī cevr-i yār-ıla öliser diyü kūyında
Felek ḫayyāṭı anuñçün gelüp ḫūnīn kefen kesdi

32. **kūyına:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3033
Mısra: **10**
Köy, mahalle, semt. || *Sevgilinin bulunduğu yer, sevgilinin mahallesi.*

Görmekde ise ger hevesüñ cenneti zāhid
Ol elini komaz kūyına bir kez güẕer eyle

33. **kūyına:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3047
Mısra: **7**
Köy, mahalle, semt. || *Sevgilinin bulunduğu yer, sevgilinin mahallesi.*

Kūyına varsam o ṭıfluñ baña bu devlet yiter
Kim bu mecnūnı ider bāzīçe ata taş-ıla

34. **kūyında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3306
Mısra: **7**
(Sevgilinin) semti, mahallesi.

Cem' eyledi 'uşşāḳını kūyında ḥabībüm
'Arż itdi cemāl cümlesini muḥterem itdi

35. **kūyında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3464
Mısra: **7**
(Sevgilinin) semti, mahallesi.

Diñlemezse nālemi kūyında yār olmaz 'aceb
Nitekim gūş eylemez gül bülbülüñ feryādını

36. **kūyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3137
Mısra: **9**
Köy, semt, mahalle II Sevgilinin bulunduğu yer.

Yār kūyına Muḥibbī yañılup cennet dime
Ortalarında tefāvüt var hezārān bāb-ıla

37. **kūyını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3159
Mısra: **6**
1. Köy, mahalle, semt. 2. Sevgilinin bulunduğu yer.

Gitmez ṭavāf-ı Ka'be'ye Merve ḥaḳı göñül
Eyler ṭavāf kūyını her dem ṣafā-y-ıla

38. **kūyını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3193
Mısra: **7**
1. Köy, mahalle, semt. 2. Sevgilinin bulunduğu yer.

Nigāruñ kūyını görüp dimişler Ka'be 'ışḳ ehli
Anuñçün anda 'āşıḳlar iderler cān ḳurbānı

39. **kūyumda:**-*um, -da*
Gazel 3186
Mısra: **10**
1. Köy, mahalle, semt. 2. Sevgilinin bulunduğu yer.

Ol ṭabīb-i dil Muḥibbī işidüp efġānumı
Didi beñzer iñleyen kūyumda miskīnüm gibi

40. **kūyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 3216
Mısra: **9**
1. Köy, mahalle, semt. 2. Sevgilinin bulunduğu yer.

Kūyuña varsa Muḥibbī itlerüñ karşu gelür
Bu muḳarrerdür unıtmazlar bular tuz ekmegi

41. **kūyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 3249
Mısra: **3**
1. Köy, mahalle, semt. 2. Sevgilinin bulunduğu yer.

Ka'be kūyuña varup buldum ṣafā
Anda çeşmüm görinür zemzem gibi

42. **kūyındaki:**-*ı, -n, -da, -ki*
Gazel 3238
Mısra: **6**
1. Köy, mahalle, semt. 2. Sevgilinin bulunduğu yer.

Ser-i kūyına ger varsam ider red ṣūretin dilber
Baña nisbet anuñ kūyındaki ḥāl-i kilāb evlā

43. **kūyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3242
Mısra: **6**
1. Köy, mahalle, semt. 2. Sevgilinin bulunduğu yer.

Gönlümi gönderdüm evvel soñra cān teslīm idüp
Ka'be'dür kūyına varup eyledüm ḳurbān iki

44. **kūyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3277
Mısra: **3**
1. Köy, mahalle, semt. 2. Sevgilinin bulunduğu yer.

Cān fedā itmege geldüm māni' olmañ kūyına
Yüzüme sürüp başuma tāc idem ḫāk-i deri

45. **kūyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3302
Mısra: **6**
1. Köy, mahalle, semt. 2. Sevgilinin bulunduğu yer.

Gel iy bād-ı ṣabā merdümlik idüp
İrişdür kūyına bu ḫāk-i pāyı

46. **kūyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3365
Mısra: **11**
1. Köy, mahalle, semt. 2. Sevgilinin bulunduğu yer.

Ka'be'dür kūyına varduñ göñl[i] ḳurbān eyledüñ
Cān daḫı ḳurbān gerekdür tā ola ḳurbān iki

47. **kūyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3444
Mısra: **9**
1. Köy, mahalle, semt. 2. Sevgilinin bulunduğu yer.

Kūyına varsa Muḥibbī tuḥfe iltür cān u ser
Buña ḳādirdür budur dervīş-i dervīşānesi

48. **kūyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3445
Mısra: **7**
1. Köy, mahalle, semt. 2. Sevgilinin bulunduğu yer.

Kūyına varmaga yāruñ göz yaşı virmez geçid
Kanlu sudur bir gün alur korkaram ol su seni

49. **kūyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3494
Mısra: **7**
1. Köy, mahalle, semt. 2. Sevgilinin bulunduğu yer.

Ṭāli'ümdür görmezem kūyına varsam gün yüzin
Āh kim togmaz şerefden 'āşıḳuñ seyyāresi

kūy-ı belā:

1. **kūy-ı belā:**
Gazel 3027
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tasa, kaygı, gamın bulunduğu yer.

Korkmazam kūy-ı belā içre olursam 'ışḳ-ıla
Zīra cān ısmarlamak gelmiş-durur āyīnüme

kūy-ı cānān:

1. **kūy-ı cānān:**-*a*
Gazel 3483
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin mekanı, bulunduğu yer.

Kūy-ı cānāna Muḥibbī yine dil oldı revān
Beñzer ol miskīni çeken suyı topragı gibi

kūy-ı dilārā:

1. **kūy-ı dilārā:**--*dan*
Gazel 3038
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin semti.

Ṣabā kūy-ı dilārādan geçer āheste āheste
Anuñçün ġuṣṣayı dilden açar āheste āheste

kūy-ı dildār:

1. **kūy-ı dildār:**--*ı*
Gazel 3102
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlü kendine bağlayan sevgilinin semti, mahallesi.

Beñzedelden kūy-ı dildārı cenāb-ı Ka'be'ye
Yüz sürerler ekser anünçün türāb-ı Ka'be'ye

2. **kūy-ı dildār:**-*a*
Gazel 3350
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlü kendine bağlayan sevgilinin semti, mahallesi.

Kūy-ı dildāra varup cān u dili pīşkeş ilet
Çün varılmaz ulular meclisine dest tehī

kūy-ı harābāt:

1. **kūy-ı ḫarābāt:**
   Gazel 3222
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Meyhane köşesi, virane yerler.

Cür‘a-i cām-i lebinden irişe diyü naṣīb
İy göñül kūy-ı ḫarābāt içre ḫāk itdüñ beni

kūy-ı ḫarābāt ehli:

1. **kūy-ı ḫarābāt ehli:**
   Gazel 3035
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Meyhane köşesinin ehli(meyhanede, virane yerlerde vakit geçirenler).

İy göñül Mecnūn gibi kūy-ı ḫarābāt ehli ol
Tā ḳıyāmet añıla aduñ senüñ şeydā-y-ıla

kūy-ı harābāt-ı ‘ışḳ ol-:

1. **kūy-ı ḫarābāt-ı ‘ışḳ ol-:**-*an*
   Gazel 3248
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Meyhane semtine aşık olan.

Virmez Muḥibbī kūy-ı ḫarābāt-ı ‘ışḳ olan
Cām-ı Cem’e eldeki sınmış kovasını

kūy-ı melāmet:

1. **kūy-ı melāmet:**
   Gazel 3458
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Kınanma ve ayıplanma köyü.

Dime yok kūy-ı melāmet içre ben rüsvā gibi
Hey neler var bu cihānda sen dili şeydā gibi

kūy-ı nigār:

1. **kūy-ı nigār:**-*a*
   Gazel 3197
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sevgilinin köyü, mahallesi.

İy bād-ı ṣabā ger varasın kūy-ı nigāra
Bir bir diyesin eyledügüm āh-ıla zārı

kūy-ı yār:

1. **kūy-ı yār:**
   Gazel 3405
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sevgilinin semti, mahallesi, bulunduğu yer.

Uyḫuya vardukda dil cennetde gördi yirini
Bir mu‘abbir kūy-ı yār eyle didi ta‘bīrini

küzek:

1. **küzekler:**-*ler*
   Gazel 3089
   Mısra: **6**
   (Beyitte) desti,testi anlamında kullanılarak aşığın gözleri kastedilmiştir.

Kim bilürdi ‘ışḳumı ‘ālemde olurdı nihān
Dīdeler küzekler ü bu sīne dōlāb olmasa

koy:

1. **koy:**
   Gazel 3472
   Mısra: **3**
   (Bir yere) Bırakmak,.

Zülfüñe bend olmışın gel koy zenaḫdān çāhına
Tā ebed kurtarmasun ḫabs itsün ol zindān beni

L

lā-büd:

1. **lā-büd:**
   Gazel 3113
   Mısra: **8**
   Ar. Elbette, mutlaka, şüphesiz.

Ġam meclisine ḥācet olursa şarāb iy dil
Yokla bulunur lā-büd bu dīde kabagında

2. **lā-büd:**
   Gazel 3491
   Mısra: **2**
   Ar. Elbette, mutlaka, şüphesiz.

Ḥayret alup tañ ola kim göre rūy-ı zerdümi
Raḥm ide lā-büd okuyan defter-i pür derdümi

3. **lā-büd:**
   Gazel 3065
   Mısra: **6**
   Elbette, mutlaka, şüphesiz.

Ḫaṭṭuñuñ isini ḫoş görsün lebüñ nūş isteyen
Dūda lā-büd katlanur kim isteye ḥelvā yine

4. **lā-büd:**
   Gazel 3109
   Mısra: **4**
   Gerekli, lâzım, zarûrî, terkedilmesi mümkün olmayan. II Elbette, mutlaka, behemehal.

Çiçekler her biri bir ḫūba beñzer
Görenler lā-büd irer vecd ü ḥāle

5. **lā-büd:**
   Gazel 3322
   Mısra: **10**
   (Ar.) Gerekli, lâzım, zarûrî, terkedilmesi mümkün olmayan.

Gözüm yaşı virürse tañ mı bu cismi ġarḳa
Lā-büd kaçan sel olsa götüre her giyāhı

6. **lā-büd:**
   Gazel 3410
   Mısra: **4**
   (Ar.) Gerekli, lâzım, zarûrî, terkedilmesi mümkün olmayan.

Mihrüñi sīnemde saklarsam ne tañ aġyārdan
Kişi lā-büd sakınur şeyṭāndan īmānını

lā-büd ol-:

1. **lā-büd ol-:**-*ur*
   Gazel 3181
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gerekli, zaruri olmak.

Belāsuz ‘ışḳ bulınmaz cihānı ser-te-ser gezdüm
Ki gence renc lāzımdur gülüñ lā-büd olur ḫārı

lāf ur:

1. **lāf ur:**
   Gazel 3443
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Yüksekten atıp tutmak, yapamayacağı şeyleri söylemek.

Ol er midür ki ni‘metüñ üstinde lāf ura
Bil er odur ki terk ide başın cefā güni

laḥza:

1. **laḫẓa:**
Gazel 3361
Mısra: **5**
An / dem.

Laḫẓa mı var yagmaya bu başuma seng-i cefā
Dem m[i] var cevr okları bu bagruma sançılmadı

laḫza laḫza:

1. **laḫẓa laḫẓa:**
Gazel 3239
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
An an.

İñleyüp zārīlıg itse tañ mıdur cān bülbüli
Laḫẓa laḫẓa çünki artar ol gülüñ ra‘nālıgı

la‘l-:

1. **la‘lüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 3060
Mısra: **2**
Kırmızı değerli taş II Şarap, dudak.

Ġamzeler öldürdi gerçi itdi kan kan üstine
Döndi la‘lüñ zinde kıldı virdi cān cān üstine

lāl:

1. **lāl:**
Gazel 3475
Mısra: **6**
Dilsiz.|| Suskun.

Gülşen-i ḥüsn içre gül gibi cemālin ‘arż idüp
Lāl iken ‘uşşāḳı bülbül gibi gūyā eyledi

la‘l:

1. **la‘li:**-*i*
Gazel 3393
Mısra: **2**
Dudak.

Sāḳiyā sen sanma kim def‘-i melāl egler meni
Ol dişi dürr-i ‘Aden la‘li zülāl egler meni

2. **la‘lüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 3495
Mısra: **6**
Dudak.

Ḫızır içmezdi varup āb-ı ḥayvān
Eger bilseydi var la‘lüñ zülāli

3. **la‘l[i]:**-*i*
Gazel 3413
Mısra: **9**
Kırmızı değerli taş II Şarap, dudak.

La‘l[i] üzre iy Muḥibbī sāye-i ebrūsıdur
Ḫaṭ diyü itdüñ ġalaṭ sanduñ cānān büyüdi

4. **la‘lüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3465
Mısra: **7**
Kırmızı değerli taş II Şarap, dudak.

Öpsem didükçe la‘lüñi hā dişledüñ lebüñ
Unutma yayuñ olur yasmada buracugı

5. **la‘l:**
Gazel 3474
Mısra: **1**
Kırmızı değerli taş II Dudak.

Leb mi bu ya la‘l mi yāḫūd mey-i ṣahbā mı ki
Söz deminde mürdeler iḥyā kılur ‘Īsā mı ki

6. **la‘lüñe:**-*ün, -e*
Gazel 3013
Mısra: **5**
Kırmızı değerli taş II Dudak.

Mey beñzer diyü la‘lüñe elden düşürmedüñ
Geçdi efendi günümüz ‘iyş-i müdām-ıla

7. **la‘lüñ:**-*ün*
Gazel 3453
Mısra: **5**
Kırmızı değerli taş II Dudak.

La‘lüñ olmış cān u dil meyḫānesi iy muġbeçe
Yiridür zülfüñ nişān-ıçun dikerse çenberi

8. **la‘lin:**--*i, --n*
Gazel 3054
Mısra: **4**
Yakut gibi kırmızı renkli bir tür kıymetli taş II sevgilinin kırmızı dudağı.

Vaṣf-ı lebin mey işidüp ḫūmḫānede cūş eylemiş
La‘lin meger öpmek diler girdügi bu peymāneye

9. **la‘l:**
Gazel 3069
Mısra: **5**
Yakut gibi kırmızı renkli bir tür kıymetli taş II sevgilinin kırmızı dudağı.

Kırmızı pūş oluban almış ele la‘l ḳadeḥ
Sanki ḫūbān-ı Firenk’dür büt-i tersā lāle

10. **la‘le:**-*e*
Gazel 3167
Mısra: **7**
1. Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. 2. (Dîvan edebiyâtında) Sevgilinin kırmızı dudağı.

Gözüm yaşı komadı la‘le ḳıymet
‘Aḳīḳüñ adı var ancak Yemen’de

lāl eyle:

1. **lāl eyle:**
Gazel 3117
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dilsiz etmek, susturmak.

Gül yüzi şevḳıne kıl ṣubḥa degin āh u fiġān
Gülşen içinde dilā bülbüli gel lāl eyle

la‘l it:

1. **la‘l it:**-*di*
Gazel 3368
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
I. Lal taşına dönüştürmek II. Kırmızı renk vermek.

Gözlerinden ḫūn-ı dil şol deñlü dökdi yaşını
İy cefā-cū kūyuñuñ la‘l itdi iç ü taşını

la‘l lü’lū’ eyle:

1. **la‘l lü’lū’ eyle:**-*dü, -m*
Gazel 3303
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lal(kırmızı kıymetli taş) ve inci yapmak/haline getirmek.

Dōstum dak boynuña ya al ele tesbīḥ idin
La‘l lü’lū’ eyledüm gözden akan ṣad dānemi

lāl ol-:

1. **lāl ol-:**-*dı*
Gazel 3273
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dilsiz olmak // Dilsizleşmek, söz söyleyemez hale gelmek.

Ḳad-i dil-cūyuñ iy dilber komadı serv-i reftārı
İşidüp ġonca güftāruñ hemān gülşende lāl oldı

la‘l ü yāḳūt:

1. **la‘l ü yāḳūt:**
Gazel 3056
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lal (taşı) ve yakut.

La‘l ü yāḳūt ile zeyn itdüm gözüm dükkānını
‘Işḳ-ı şāhī devletinde cevherī oldum yine

lāle:

1. **lāleler:**-*ler*
Gazel 3236
Mısra: **2**
Zambak türlerinden soğandan yetişen bir çiçek. Lâlenin ortasında kırmızı yaprakların çevrelediği siyah noktalar bulunmaktadır. Klâsik şiirde bu noktalar, dağ yarasına benzetilir.

Seyr idenler bir naẓar derdüñle sīnem bāġını
Lāleler bitmiş sanurlar yir yir anuñ dāġını

2. **lāleler:**-*ler*
Gazel 3235
Mısra: **6**
Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andıran, çiçeği ise kadehe benzeyen çok renkli bir çiçek (Kırmızı yara ve kızgın demirle dağlanmış işaretle ilişkilendirilir).

Servlerdür sīnem üzre çekdügüm yir yir elif
Lāleler bitmiş sanur kim görse bagrum dāġını

3. **lāle:**
Gazel 3051
Mısra: **6**
Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.

Baña maḳṣūd hemān zülf ü ruḫuñdur ancak
Neme yarar semen ü sünbül gül ya lāle

4. **lāle:**
Gazel 3081
Mısra: **5**
Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.Klasik şiirde kırmızı rengi ile sevgilinin yanağına ve aşığın gözyaşlarına benzetilir.Ortasındaki karalığı nedeniyle bazen benli bir yüze bazen de bu karalık dağ yarasına benzetilir.

Lāle ḫaddüñ üzre cānā cā-be-cā ḫaṭṭ-ı siyāh
İbrişimden san ḥayāl işi-durur al üstine

5. **lāle:**
Gazel 3051
Mısra: **2**
Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi. ll Âşık.

Çāk-i pīrehen ider olalı şeydā lāle
Bāde nūş ideli oldı yine rüsvā lāle

6. **lāle:**
Gazel 3051
Mısra: **4**
Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi. ll Âşık.

Sīnede dāg yakup kendini mecrūḥ ider ol
Baña öyküdi meger yakdı bedenhā lāle

7. **lāle:**
Gazel 3051
Mısra: **12**
Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi. ll Âşık.

Bişnev aḥvālin Muḥibbī saña taḳrīr kılsun
Ki dilem sūḫte çün zāniş-i sevdā lāle

8. **lāleler:**-*ler*
Gazel 3025
Mısra: **5**
Çemen ülkesinin hükümdarı olması, kırmızı rengi, kadeh şeklinde olması, etrafı aydnlatması vb. bağlamlarda geçer.

Lāleler gibi yine sīneyi pür dāġ idelüm
Ġonca-veş çāk idelüm sīne gerüp anlar-ıla

9. **lāle:**
Gazel 3131
Mısra: **3**
Çemen ülkesinin hükümdarı olması, kırmızı rengi, kadeh şeklinde olması, etrafı aydnlatması vb. bağlamlarda geçer.

Lāle ḫaddüñ ḥasretinden bagrını yakar oda
Gül yañguñı görem diyü gezer bāzārda

10. **lāle:**
Gazel 3051
Mısra: **1**
Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi (sevgilinin yanağı).

Çāk-i pīrehen ider olalı şeydā lāle
Bāde nūş ideli oldı yine rüsvā lāle

11. **lāleler:**-*ler*
Gazel 3129
Mısra: **7**
Lale Divan şiirinde kırmızı rengi ile sevgilinin yanağı ve aşığın gözyaşları laleye benzer. Lalenin ortasındaki siyahlık sevgilinin yanaklarına özenme ve onu kıskanma dolayısıyla bağrında meydana gelmiş bir yara , dağlama olur.

Ḥasretiyle gözlerüm yaşı bitürdi lāleler
Firḳatiyle dönse tañ mıdur yüzüm nīlūfere

12. **lāle:**
Gazel 3051
Mısra: **8**
1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Ġoncalar söze gelüp gördi gül oldı ḫande
Tāc-ı ṣūfī bir seyri nīze ḥamrā lāle

13. **lāle:**
Gazel 3191
Mısra: **10**
1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

İçüp mey gice almış ele sāġar
Başından def‘ ide lāle ḫumārı

14. **lāle:**
Gazel 3258
Mısra: **7**
1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Bulınmaz derdüme vāḳıf meger ancak ola lāle
Benüm gibi anuñ da var yüreginde niçe dāġı

15. **lāle:**
Gazel 3325
Mısra: **2**
1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Bir itdi Ḥamel burcı gelüp leyl ü nehārı
Gül lāle ile zeyn kılup yine bahārı

16. **lāle:**
Gazel 3069
Mısra: **1**
1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Yir yirin oldı çemende yine peydā lāle
Eline aldı gelüp bāde-i ḫamrā lāle

17. **lāle:**
Gazel 3069
Mısra: **2**
1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Yir yirin oldı çemende yine peydā lāle
Eline aldı gelüp bāde-i ḫamrā lāle

18. **lāle:**
Gazel 3069
Mısra: **4**
1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Gūyiyā peyk-i beyābān olup şūrīde [dil]
Tāc-ı gülgūn geyer başına ra‘nā lāle

19. **lāle:**
Gazel 3069
Mısra: **6**
1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Kırmızı pūş oluban almış ele la'l ḳadeḥ
Sanki ḫūbān-ı Firenk'dür büt-i tersā lāle

20. **lāle:**
Gazel 3069
Mısra: **8**
1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Mest olup çāk-i girībān idüben tā dāmen
Vālih ü 'āşıḳ u āşüfte vü rüsvā lāle

21. **lāle:**
Gazel 3069
Mısra: **10**
1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Sūz-ı eş'ār-ı Muḥibbī'yi yazup ol varaḳa
Ṣaḥn-ı gülşende yine eyledi inşā lāle

22. **lāle:**
Gazel 3103
Mısra: **1**
1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Leb-ā-lebdür ciger ḫūnıyla lāle
Nite ki eşk-i çeşmümle piyāle

23. **lāle:**
Gazel 3109
Mısra: **14**
1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Görenler sīnemüñ üstinde dāġum
Sanur açıldı ṣaḥrālarda lāle

24. **lāleye:**-*y, -e*
Gazel 3106
Mısra: **2**
1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Sīnem görinür gül gibi pür dāġ-ı tenümle
Döndi yüregüm lāleye kanlu kefenümle

25. **lāleye:**-*y, -e*
Gazel 3411
Mısra: **10**
1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Ġam-ı ḫālüñle iy dilber yanaldan āteş-i hicre
Muḥibbī lāleye döndi ciger taglayı taglayı

26. **lāledür:**-*dür*
Gazel 3361
Mısra: **9**
Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi. II Klasik şiirde kırmızı rengi ile sevgilinin yanağına ve aşığın gözyaşlarına benzetilir.

İy Muḥībbī görinen ṣaḥrāda sanma lāledür
Yir mi kaldı gözlerümden ḫūn-ı dil saçılmadı

27. **lāleler:**-*ler*
Gazel 3479
Mısra: **7**
Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi. II Klasik şiirde kırmızı rengi ile sevgilinin yanağına ve aşığın gözyaşlarına benzetilir.

Lāleler tutmış çemen eṭrāfını görüp didüm
Sīneden yir yir dökilen kana beñzetdüm seni

lāle ḫad:

1. **lāle ḫad:**--*ler*
Gazel 3112
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lale yanaklı. || *Yanakları lale gibi pembe olan.*

Lāle ḫadler ḥasretinden dāġ yakdum şol ḳadar
Sīnemi her kim görürse beñzedür gül kānına

lāle reng:

1. **lāle reng:**
Gazel 3375
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lale rengi II kırmızı renk.

Sāḳiyā luṭf u kerem kıl el yirine tut ayak
Mevsim-i güldür yine gel lāle reng it bādeyi

lāle-i ḥamrā:

1. **lāle-i ḥamrā:**
Gazel 3482
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmızı lale. II Aşığın bağrında kanayan yaralar.

Yüzümi zerd eyledi ‘ışḳuñ benüm ayvā gibi
Bagrumı taş itdi hicrüñ lāle-i ḥamrā gibi

lāle-vār:

1. **lāle-vār:**
Gazel 3143
Mısra: **3**
Lale gibi.

Tañ mı yakarsa sīnesine dāġ lāle-vār
Her kim ki göñli baglaya bir saçı sünbüle

lāle-veş:

1. **lāle-veş:**
Gazel 3019
Mısra: **1**
Lale gibi. || Divan şiirinde kırmızı rengi ile sevgilinin yanağı ve aşığın gözyaşları laleye benzetilir.Lalenin ortasındaki siyahlık sevgilinin yanaklarına özenme ve onu kıskanma dolayısıyla bağrında meydana gelmiş bir yara, dağlama olur.Ciğeri kan olmak, bağrı yanmak, pürhun olmak bu nedenle kullanılır.

Dilberā hicr-ile bagrum lāle-veş ḫūn eyleme
Leylī zülfüñ ḥasretinden beni mecnūn eyleme

2. **lāle-veş:**
Gazel 3258
Mısra: **4**
Lale gibi. || Divan şiirinde kırmızı rengi ile sevgilinin yanağı ve aşığın gözyaşları laleye benzetilir.Lalenin ortasındaki siyahlık sevgilinin yanaklarına özenme ve onu kıskanma dolayısıyla bağrında meydana gelmiş bir yara, dağlama olur.Ciğeri kan olmak, bağrı yanmak, pürhun olmak bu nedenle kullanılır.

Elüñde cām-ı rindāne içüp mey gibi dil ṣāf ol
Çeküben lāle-veş nūş it daḫı bagruña yak dāġı

3. **lāle-veş:**
Gazel 3394
Mısra: **3**
Lale gibi. || Divan şiirinde kırmızı rengi ile sevgilinin yanağı ve aşığın gözyaşları laleye benzetilir.Lalenin ortasındaki siyahlık sevgilinin yanaklarına özenme ve onu kıskanma dolayısıyla bağrında meydana gelmiş bir yara, dağlama olur.Ciğeri kan olmak, bağrı yanmak, pürhun olmak bu nedenle kullanılır.

Yiridür ‘āşıḳlaruñ ger kan yudarsa lāle-veş
Tek cihān içinde ol sen ṣād u ḫandān gül gibi

lālezār eyle:

1. **lālezār eyle:***-y, -em*
Gazel 3312
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lale bahçesi yapmak, çiçeklerle donatmak; güzelleştirmek, bezemek.

Umaram seyre çıkup yār temāşāya gele
Lālezār eyleyem eşküm ile [ben] her ṭarafı

2. **lālezār eyle:***-di*
Gazel 3352
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lale bahçesi yapmak, çiçeklerle donatmak; güzelleştirmek, bezemek.

Şol ḳadar itdi ciger ḫūnını çeşmüm telefi
Lālezār eyledi ḫūn-ı dil ile her ṭarafı

lālezār ol-:

1. **lālezār ol-:***-sa*
Gazel 3176
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lale bahçesi olmak.

Lālezār olsa Muḥibbī ne tañ eṭrāf-ı çemen
Eşk-i çeşmüm dökilür her yaña seylāb gibi

la‘l-i bedahşān:

1. **la‘l-i bedaḫşān:**
Gazel 3078
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değerli taşlarıyla ünlü Bedahşan'daki lal taşı; güzellerle dolu olan seyir yerlerindeki dilberlerin dudağı.

Bu naẓm-ı dürer-bārı okursa n’ola dilber
Lü’lü’ yaraşur la‘l-i Bedaḫşān arasında

la‘l-i dilber:

1. **la‘l-i dilber:***-den*
Gazel 3178
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin dudağı.

N’eyler ol āb-ı ḥayātı ya şarāb-ı kevseri
La‘l-i dilberden kime ola müyesser çāşnı

la‘l-i ḫandān:

1. **la‘l-i ḫandān:**
Gazel 3139
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gülümseyen dudak.

Sebze-i ḫaṭṭuñ gören dir la‘l-i ḫandān üstine
Ḫıżrdur san sāye salmış āb-ı ḥayvān üstine

<u>la‘l-i leb:</u>

1. **lā‘l-i leb:**--*üñ*
Gazel 3104
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakut renkli, kırmızı dudak.

Ger naṣīb ola içem lā‘l-i lebüñ cür‘asını
Kāfirem ger heves ide bu göñül cām-ı Cem’e

2. **la‘l-i leb:**--*i*
Gazel 3143
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakut gibi / şarap gibi kırmızı dudak.

Bezm-i çemende ḫaddi nigāruñ çü gül yiter
La‘l-i lebi şarābını da virme sen müle

3. **la‘l-i leb:**
Gazel 3025
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmızı dudak, sevgilinin dudağı kırmızı ve değerli bir taş olan la'l taşına benzetilmiştir.

İdelüm la‘l-i leb yādına mey nūş müdām
Bu göñül derdine dermān idelüm anlar-ıla

4. **la‘l-i leb:**-*üñ*
Gazel 3412
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmızı dudak, sevgilinin dudağı kırmızı ve değerli bir taş olan la'l taşına benzetilmiştir.

İçdi çün la‘l-i lebüñ cür‘asını
Şeyḫ iken bu Muḥibbī şāb oldı

5. **la‘l-i leb:**-*üñ*
Gazel 3196
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakut gibi / şarap gibi kırmızı dudak.

Bildüm ki ‘illet-i dilüme būsedür ‘ilāc
La‘l-i lebüñ ger eyleye iy vāy ta‘allüli

6. **la‘l-i leb:**-*üñ*
Gazel 3470
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakut gibi / şarap gibi kırmızı dudak.

Genc-i ḫüsnüñde beni çün urdı zülfüñ ‘aḳrebi
Agzuma sun luṭf idüp la‘l-i lebüñ tiryākini

7. **la‘l-i leb:**-*i*
Gazel 3214
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakut gibi / şarap gibi kırmızı dudak.

Ġoncadan teng neden ola anuñ la‘l-i lebi
Ġabġabı sībe şebīh olmaga ney ki sebebi

<u>la‘l-i nāb:</u>

1. **la‘l-i nāb:**--*uñ*
Gazel 3043
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) saf dudağı.

Yine dil la‘l-i nābuñ ḫasretinden
Heves itdi Bedaḫşān illerine

2. **la‘l-i nāb:**-*uñ*
Gazel 3397
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Şarap gibi) saf, kıpkırmızı dudak.

La‘l-i nābuñ Ḥaḳ bilür kim mürdeler iḥyā ider
İmtiḥān itmek dilerseñ dōstum öldür beni

3. **la‘l-i nāb:**-*ın, -dan*
Gazel 3454
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parlak ve kırmızı renkli kıymetli taş. || *Berrak ve katıksız kırmızı şarap.*

Nigāruñ la‘l-i nābından şu kim nām u nişān buldı
Ḫıżır gibi bu ‘ālemde o ‘ömr-i cāvidān buldı

4. **la‘l-i nāb:**-*uñ*
Gazel 3261
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.

La‘l-i nābuñ ḳıymetin cānā Muḥibbī ḫoş bilür
Ẓāhir itmez cevherüñ ḳadrini illā cevherī

5. **la‘l-i nāb:**-*ı*
Gazel 3314
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.

Yüri cān vir yolına vaṣlını eyle ṭalebi
Ola kim ele getürebilesin la‘l-i nābı

<u>la‘l-i nigār:</u>

1. **la‘l-i nigār:**--*ı*
Gazel 3073
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin kırmızı dudakları.

Düşürme ẓāhir elden gülgūn şarāb nūş it
Ma‘nā yüzinden ammā la‘l-i nigārı gözle

la‘l-i şeker-güftār:

1. **la‘l-i şeker-güftār:**
Gazel 3151
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) tatlı sözler söyleyen dudağı.

Başa kim çıkabilür ol ṭurre-i ṭarrār ile
Kimdür ol kim söyleşe la‘l-i şeker-güftār ile

la‘l-i şīrīn:

1. **la‘l-i şīrīn:**-*in*, -*e*
Gazel 3087
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şirin, tatlı dudak. || Şirin "Ferhat ile Şirin" hikayesinin kadın kahramanı.

La‘l-i şīrīnine dil virdüm düşüp kūh-ı ġama
Kesmege Ferhād-veş kūhsār sevdüm tāzece

lā-mekān:

1. **lā-mekānuñ:**-*uñ*
Gazel 3496
Mısra: **4**
Belli bir yeri olmayan, mekânsız.

Himmetüm bāzı idelden Ḳāf-ı ‘Anḳā’yı şikār
Didiler var-ısa budur lā-mekānuñ yügrügi

lāyıḳ:

1. **lāyıḳdur:**-*dur*
Gazel 3083
Mısra: **2**
Layık, uygun, yakışır.

Her kim güzelüñ aldanur evvel vefāsına
Lāyıḳdur anuñ ugraya āḫir cefāsına

2. **lāyıḳ:**
Gazel 3199
Mısra: **7**
Uygun, yaraşır, münâsip.

Gözüm yaşıyla yumak baña lāyıḳ
Ola kim giderem rūy-ı siyāhı

3. **lāyıḳ:**
Gazel 3052
Mısra: **10**
1. Uygun, yaraşır, münâsip 2. Nitelikleriyle bir şeye hak kazanacak seviyede olan, bir şeyi hak edecek nitelikte bulunan.

Muḥibbī Ka‘be kūyına irişdük çün ṭavāf itdük
Saña lāyıḳ budur ḳurbān ola cān itdügüñ ḥacda

4. **lāyıḳ:**
Gazel 3248
Mısra: **6**
1. Uygun, yaraşır, münâsip 2. Nitelikleriyle bir şeye hak kazanacak seviyede olan, bir şeyi hak edecek nitelikte bulunan.

Ol dil ṭabībi kapusı dārü’ş-şifā ola
Lāyıḳ mıdur gözlemeye mübtelāsını

5. **lāyıḳ:**
Gazel 3255
Mısra: **2**
1. Uygun, yaraşır, münâsip 2. Nitelikleriyle bir şeye hak kazanacak seviyede olan, bir şeyi hak edecek nitelikte bulunan.

Gün-be-gün arturduñ iy dōst sen in‘āmuñı
Baña da lāyıḳ budur dilden komayam nāmuñı

6. **lāyıḳ:**
Gazel 3473
Mısra: **6**
1. Uygun, yaraşır, münâsip 2. Nitelikleriyle bir şeye hak kazanacak seviyede olan, bir şeyi hak edecek nitelikte bulunan.

Çāk itmeden yakañı cefā-y-ıla dest-i dehr
Lāyıḳ budur ki tutasın ‘uzlet yakasını

7. **lāyıḳdur:**-*dur*
Gazel 3315
Mısra: **5**
Layık, yaraşır, münasip.

Saña lāyıḳdur ancak pādişāhlık
Bilürsin herkesüñ sırrın kemāhī

8. **lāyıḳdur:**-*dur*
Gazel 3156
Mısra: **12**
Uygun, yaraşır, münasip.

Ney gibi ‘aceb midür anuñ bagrı delinse
Lāyıḳdur aña niye uyar idi hevāya

lāyıḳ degül:

1. **lāyıḳ degül:**
Gazel 3204
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakışmaz, yaraşmaz, münasip değil.

Ger ‘ār iderse ādemī añmaga n’ola yār
Lāyıḳ degül mi baña dimege falān daḫı

2. **lāyıḳ degül:**
Gazel 3313
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakışmaz, yaraşmaz, münasip değil.

Dilberüm nāzük beden lāyıḳ degül degme libās
Kim aña güldan ḳabā gerek semen pīrāheni

3. **lāyıḳ degül:**-*em*
Gazel 3279
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakışmaz, yaraşmaz, münasip değil.

Lāyıḳ degülem būse koyam pāy-ı yāra ben
Yiter baña hemīn ki būsem riḳāb oldı

lāyıḳ degülem:

1. **lāyıḳ degülem:**-*e*, --*m*
Gazel 3093
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakışmaz, yaraşmaz, münasip değil.

Gerçi lāyıḳ degülem bezmüñe iy şāh-ı cihān
Bir naẓar kıl böyle bu bende liyāḳat getüre

lāyık gör-:

1. **lāyıḳ gör-:**-*mez*
Gazel 3265
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yakıştırmak, uygun görmek.

Her libāsı yāra lāyıḳ görmez illā meger
Eyleye gülden ḳabā ola semen pīreheni

lazım:

1. **lāzımdur:**-*dur*
Gazel 3434
Mısra: **10**
Gerekli II uygun, münasip olma.

Cür'a-i cāmuñ Muḥibbī içdi ko öpsün lebüñ
Nuḳl içün mey-ḫōra lāzımdur şekerlü leblebi

2. **lāzım-durur:**--*durur*, -
Gazel 3259
Mısra: **10**
Gerekli, lüzumlu.

Cān-ıla başuñ[ı] terk kıl rāh-ı maḥabbetde Muḥīb
Çün 'āşıḳa lāzım-durur olmak gerek merdānegī

3. **lāzım-durur:**--*durur*, -
Gazel 3404
Mısra: **4**
Gerekli, lüzumlu.

Saklasam mihrini n'ola sīnede cānum gibi
Saklamak lāzım-durur her kişiye īmānını

4. **lāzımdur:**-*dur*
Gazel 3181
Mısra: **8**
Gerekli, lüzumlu.

Belāsuz 'ışḳ bulınmaz cihānı ser-te-ser gezdüm
Ki gence renc lāzımdur gülüñ lā-büd olur ḫārı

lāzım ol-:

1. **lāzım ol-:**-*a*, -*up*, -*dur*
Gazel 3099
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gerekmek.

Yār içün cān terkin ursa bu Muḥibbī tañ degül
Evveli 'ışḳuñ fedā-yı cān olupdur lāzıma

2. **lāzım ol-:**-*a*, -*up*, -*dur*
Gazel 3150
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gerekmek.

Yār içün cān terkin ursa bu Muḥibbī tañ degül
Evvel 'ışḳuñ fedā-yı cān olupdur lāzıma

leb:

1. **lebinüñ:**-*i*, -*n*, -*üñ*
Gazel 3121
Mısra: **3**
F. Dudak.

Şīrīn lebinüñ yādına bir 'ışḳ eri olsa
Cān terkin urup rāh-ı belā içre seçilse

2. **lebinden:**-*i*, -*n*, -*den*
Gazel 3005
Mısra: **10**
Dudak.

Yok derd-i 'ışḳa itme dilā gel mu'ālece
Sanma lebinden özge saña kimse em kıla

3. **lebini:**-*i*, -*n*, -*i*
Gazel 3066
Mısra: **3**
(Sevgilinin) dudağı.

Bezm-i ġamda lebini yād idüben yine göñül
Sāġar-ı çeşmini döndürdi tolu cāmlara

4. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 3050
Mısra: **1**
(Sevgilinin) dudağı.

Lebüñ yiter mey-i gül-rengi sorma
Bu nālem bes fiġān-ı çengi sorma

5. **lebüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3015
Mısra: **7**
(Sevgilinin) dudağı.

Lebüñe ḳandı nisbet eylemişler
İşitdüm beñzemez didüm o ḳanda

6. **lebleri:**-*ler, -i*
Gazel 3020
Mısra: **2**
(Sevgilinin) dudağı.

Gönlümüz mey mi içer ol leb-i sükker yirine
Lebleri añılıcak su ola şekker yirine

7. **lebüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 3049
Mısra: **11**
(Sevgilinin) dudağı.

Lebüñden büse aldı cān[ı] virdi
Muḥibbī san megesdür engübinde

8. **lebi:**-*i*
Gazel 3091
Mısra: **2**
(Sevgilinin) dudağı.

İy ruḫları gül ḳāmeti ‘ar‘ar bili ince
İy gözleri nergis saçı sünbül lebi ġonca

9. **lebüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3097
Mısra: **3**
(Sevgilinin) dudağı.

Kim ki şīrīn lebüñe dil vire Ferhād-ṣıfat
Yakalar çāk idüben dāmen-i kūhsāra düşe

10. **lebi:**-*i*
Gazel 3288
Mısra: **5**
(Sevgilinin) dudağı.

Leẕẕeti şīrīn lebi güftārını göñül didi
Allāh Allāh ḳudretinden bir şeker-güftār idi

11. **lebine:**-*-i, --n, --e*
Gazel 3146
Mısra: **9**
Dudak.

Tolaşup kāküline dil diler irmek lebine
Resen-i zülf-ile dil ya‘nī çıkar döne döne

12. **lebüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 3153
Mısra: **3**
Dudak.

Cān lebe geldi lebüñden virmedüñ bir ḳaṭre su
Son deminde dōstum ḳaṣd eyledüñ īmānına

13. **lebi:**-*i*
Gazel 3160
Mısra: **4**
Dudak.

Murġ-ı dil feryād iderdi turmaz idi bir nefes
Ol lebi mül ruḫları gül zülfi reyḥān olmasa

14. **lebüñ:**-*ün*
Gazel 3161
Mısra: **7**
Dudak.

Dil dilerdi cān virüp bugün lebüñ bāzār ide
Kaldı işüm vā dirīġā yār ile çün yarına

15. **lebleri:**-*ler, -i*
Gazel 3169
Mısra: **5**
Dudak.

Ol yüzi gül saçı sünbül lebleri mül olmasa
Seyr-i gülzār eyleme serv-i ḫırāmān isteme

16. **lebüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 3187
Mısra: **5**
Dudak.

Cevāb aldı meger şīrīn lebüñden
Bu dil Ferhād-veş taglara düşdi

17. **lebüñ:**-*ün*
Gazel 3216
Mısra: **1**
Dudak.

Ġamzeler bagrum deler komaz lebüñ tuz ekmegi
Dōstlık ḥaḳḳın yitürür unıdur tuz ekmegi

18. **lebüñ:**-*ün*
Gazel 3238
Mısra: **13**
Dudak.

Muḥibbī ḫastadur yatur lebüñ dārü’ş-şifāsında
Ya öldür anı kurtılsun ya gönder bir cevāb evlā

19. **lebi:**-*i*
Gazel 3251
Mısra: **1**
Dudak.

Diḳḳat itdüm teng görindi ġoncadan yāruñ lebi
Sībe teşbīh eylemişlerdür görenler ġabġabı

20. **lebüñ:**-*ün*
Gazel 3376
Mısra: **9**
Dudak.

Ża‘īf oldı dil-i miskīn lebüñ dārü’ş-şifāsından
Aña bir būse baḫş eyle ki gelsün agzınuñ dadı

21. **leblerinden:**-*ler, -i, -n, -den*
Gazel 3394
Mısra: **10**
Dudak.

İy Muḥibbī rind olmak ister iseñ ḥaşre dek
Leblerinden būs eyle dil-rübānuñ mül gibi

22. **lebüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3424
Mısra: **3**
Dudak.

Şīrīn lebüñe beñzemese zerrece iy dōst
Bu ḥürmet ü bu ḳadri şeker kanda bulaydı

23. **lebüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 3426
Mısra: **13**
Dudak.

Şīrīn lebüñüñ ẕikrini tekrār Muḥibbī
Kıldugı içün ḳand ü nebāt oldı kelāmı

24. **lebe:**-*e*
Gazel 3434
Mısra: **5**
Dudak.

İçerem cām-ı şarābı tā irince cān lebe
Sāḳiyā sun destüme sen sāġar-ı leb-ber-lebi

25. **lebüñ:**-*ün*
Gazel 3434
Mısra: **9**
Dudak.

Cür‘a-i cāmuñ Muḥibbī içdi ko öpsün lebüñ
Nuḳl içün mey-ḫōra lāzımdur şekerlü leblebi

26. **lebüñ:**-*ün*
Gazel 3435
Mısra: **2**
Dudak.

Göñül fikr itdi zülfüñ dāma düşdi
Lebüñ ẕikr itdi cānum cāma düşdi

27. **lebüñ:**-*ün*
Gazel 3465
Mısra: **7**
Dudak.

Öpsem didükçe la‘lüñi hā dişledüñ lebüñ
Unutma yayuñ olur yasmada buracugı

28. **leblerinden:**-*ler, -i, -n, -den*
Gazel 3488
Mısra: **9**
Dudak.

İy Muḥibbī leblerinden korkaram em sormaga
Cāna ḳaṣd idüp girür ol demde kana gözleri

29. **lebüñ:**-*ün*
Gazel 3498
Mısra: **5**
Dudak.

Lebüñ ẕikrin kaçan tekrār kılsam
Sürür eyler göñül artar ṣafāsı

30. **leb:**
Gazel 3283
Mısra: **5**
F. Dudak.

Leb ḫamūş līk ḫayāl ile tolu cā bu göñül
Dil senüñ-ile vü sen dille idersin suḫeni

31. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 3065
Mısra: **5**
Dudak II sevgilinin dudağı.

Ḫaṭṭuñuñ isini ḫoş görsün lebüñ nūş isteyen
Dūda lā-büd katlanur kim isteye ḥelvā yine

32. **lebi:**-*i*
Gazel 3086
Mısra: **5**
Dudak II sevgilinin dudağı.

Bir lebi şīrīn firāḳından belā kūhında āh
Urmışam Ferhād-veş başumı ben daşdan daşa

33. **lebi:**-*i*
Gazel 3087
Mısra: **2**
Dudak II sevgilinin dudağı.

Bir perī peyker ḳamer-ruḫsār sevdüm tāzece
Bir lebi şīrīn şeker-güftār sevdüm tāzece

34. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 3019
Mısra: **7**
Dudak II sevgilinin dudakları.

Leblerüñ ‘ayn-ı şifādur sunmayup dil-ḫasteye
Ḫasret-ile gözlerüm yaşını Ceyḥūn eyleme

35. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 3067
Mısra: **8**
Dudak II sevgilinin dudakları.

‘Aḳreb-i zülfüñ egerçi zaḫm uradı cānuma
İy ṭabīb-i dil ne ġam ger leblerüñ tiryāk ola

36. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 3070
Mısra: **7**
Dudak II sevgilinin dudakları.

Leblerüñ emdükçe meyl eyler bu göñlüm ġabġaba
Sīb ḫūb olur meze dirler mey-i nāb üstine

37. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 3112
Mısra: **7**
Dudak II sevgilinin dudakları.

Nūş-ı cān olsun eger kanum içerse leblerüñ
Ger içe bīmār çeşmüñ ire ṣıḥḥat cānına

38. **leblerüñe:**-*ler, -üñ, -e*
Gazel 3083
Mısra: **9**
Dudak II sevgilinin dudakları.

Cānā Muḥibbī leblerüñe teşne olmadan
İḥsān idegör būseñi dut kan bahāsına

39. **lebi:**-*i*
Gazel 3280
Mısra: **7**
(□□) i. (Fars. leb) 1. Dudak.

Tiryāk geçer çünki lebi cān-ı ʻāşıḳa
Olsa ne ġam mār saçınuñ eger semmi

40. **lebi:**-*i*
Gazel 3390
Mısra: **7**
(□□) i. (Fars. leb) 1. Dudak.

Cān dolaşdı ser-i zülfine lebi fikri ile
Āḫir alup elümi zülfi ayaklarda kodı

41. **lebi:**-*i*
Gazel 3434
Mısra: **1**
(□□) i. (Fars. leb) 1. Dudak.

Āb-ı ḥayvān dir naṣīb olsa kim emse ol lebi
Tā ḳıyāmet zinde ola nitekim Ḫıżr nebī

42. **lebi:**-*i*
Gazel 3481
Mısra: **6**
(□□) i. (Fars. leb) 1. Dudak.

Dir idüm kūh-ı belāda çekdügüm bir bir aña
Ol lebi şīrīn şeker-güftārı görsem bir daḫı

43. **lebüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 3071
Mısra: **7**
Dudak II sevgilinin dudağı.

Lebüñde ḫaṭ mıdur yoḫsa görinen sāye-i ebrū
Yāḫūd pāy-ı meges midür yapışupdur kalup bala

44. **lebleri:**-*leri*
Gazel 3081
Mısra: **3**
Dudak II sevgilinin dudağı.

Lebleri üzre görinen sāye-i ebrū mıdur
Ḫaṭ degül pāy-ı meges kalmış meger bal üstine

45. **leb:**
Gazel 3474
Mısra: **1**
Dudak.

Leb mi bu ya laʻl mi yāḫūd mey-i ṣahbā mı ki
Söz deminde mürdeler iḥyā kılur ʻĪsā mı ki

46. **lebleri:**-*ler, -i*
Gazel 3088
Mısra: **2**
Dudak, sevgilinin dudağı.

Görmem n'ideyin yüzini ger şems [ü] ḳamerse
Emmem baña ne lebleri ger şehd ü şekerse

47. **leblerüñden:**-*ler, -üñ, -den*
Gazel 3136
Mısra: **3**
Dudak, sevgilinin dudağı.

Leblerüñden gel ʻilāc eyle bu ben dil-ḫasteye
Bilürem ki okumışdur ḥikmeti Loḳmān-ıla

48. **lebi:**-*i*
Gazel 3141
Mısra: **5**
Dudak, sevgilinin dudağı.

Cān nisār eyle lebi şīrīne Ferhād gibi
Işḳ yolında yüri sen daḫı bir ad eyle

49. **lebinden:**-*(i)n, -den*
Gazel 3074
Mısra: **5**
Dudak. II Sevgilinin dudağı.

Meclis-i meydür lebinden būse itme iltimās
Kan olur uyma sakın ol nergis-i serḫōşına

50. **lebinden:**-*(i)n, -den*
Gazel 3124
Mısra: **7**
Dudak. II Sevgilinin dudağı.

Miyānıyla lebinden sordum āḫir
Kimesne bilmedüm vāḳıf bu rāza

51. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 3120
Mısra: **7**
Dudak ll Sevgilinin dudağı.

Zenaḫ çāhında ʻuşşāḳı esirge leblerüñ göster
Bir içim su-y-ıla ḫayruñ irişsün ehl-i zindāna

52. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 3234
Mısra: **1**
Dudak ll Sevgilinin dudağı.

Cānumı mest ü ḫarāb itdi lebüñ keyfiyyeti
Bilmezem kime şikāyet ideyim derdüm katı

53. **lebleri:**-*ler, -i*
Gazel 3288
Mısra: **3**
(Fars.) Dudak.

Ḫande kılsa lebleri her bār şekker gösterür
Aña karşu girye-i çeşmümde gevher-bār idi

54. **lebleri:**-*ler, -i*
Gazel 3466
Mısra: **5**
(Fars.) Dudak.

Lebleri dār-ı şifāsına irem diyü bu dil
Ḫastadur ṣubḥa degin virdi bu deryā şāfī

55. **lebleri:**-*ler, -i*
Gazel 3470
Mısra: **9**
(Fars.) Dudak.

Lebleri sırrın bilüp virdüm miyānından ḫaber
Āferīn eydür Muḥibbī'nüñ gören idrākini

56. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 3296
Mısra: **7**
Dudak. II. Sevgilinin dudağı.

Lebüñ yādına düşmiş cām elinde
İçer miydi ger olmasa meẕāḳı

57. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 3300
Mısra: **7**
Dudak. II. Sevgilinin dudağı.

İrmese idüm lebüñ tiryāḳına
Öldürür idi beni zülfüñ semi

58. **lebüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 3273
Mısra: **2**
(Far.) Dudak.

Ser-i zülfüñ kemendinden göñül āşüfte ḫāl oldı
Lebüñden bir söz işiddüm baña bilmem ne ḫāl oldı

59. **lebüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 3388
Mısra: **11**
(Far.) Dudak.

Raḥm eyle 'aṭā eyle Muḥibbī'ye lebüñden
Cān ḫastasınuñ būse-i la'l olur 'ilācı

60. **leblerin:**-*ler, -in*
Gazel 3351
Mısra: **7**
Dudak.

Uyurken leblerin öpdüm didüm bu leẕẕet-i cāndur
Uyanup didi ol dilber nebātuñ böyle mi dadı

leb-ā-leb:

1. **leb-ā-lebdür:**-*dür*
Gazel 3103
Mısra: **1**
Ağzına kadar dolu.

Leb-ā-lebdür ciger ḫūnıyla lāle
Nite ki eşk-i çeşmümle piyāle

leb-i cānān:

1. **leb-i cānān:**-*ı*
Gazel 3454
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin dudağı.

Gelüp ḫaṭ tutsa ger āḫir leb-i cānānı incitme
Dilā fikr eyle 'ālemde ecelden kim amān buldı

leb-i la'l:

1. **leb-i la'l:**--*in, --den*
Gazel 3021
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lal taşı gibi kırmızı olan dudak.

Leb-i la'linden 'aceb derdüme em sem ola mı
Uşbu bagrumda olan ġamzeleri yarasına

2. **leb-i la'l:**-*i, -n, -i*
Gazel 3175
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakut renkli / şarap renkli kırmızı dudak.

Ruḫın fikr eyleyüp yāruñ leb-i la'lini ẕikr itdüm
Niçe yıllar durur gitmez dimāġumdan anuñ adı

3. **leb-i la'l:**-*i*
Gazel 3029
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakut renkli / şarap renkli kırmızı dudak.

Leb-i la'li hevāsından kamu mest oldı bī-diller
Bugün çün mevsim-i güldür ko hüşyār olmasun kimse

leb-i sāḳī:

1. **leb-i sāḳī:**
Gazel 3004
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sakinin (kadeh, içki sunan kimsenin) dudağı. 2. Sevgilinin dudağı.

Baña olsa leb-i sāḳī yiter hem nuḳl u hem bāde
Olurdı ‘iyş esbābı ser-ā-ser cümle āmāde

leb-i şīrīn-dehen:

1. **leb-i şīrīn-dehen:**
Gazel 3387
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tatlı ağız(dil)ın dudağı. Şirin ağzın dudağı.

Leylī zülfüñ ḥasretinden iy leb-i şīrīn-dehen
Nāleler itdüm ki Mecnūn-ıla Ferhād itmedi

leb-i sükker:

1. **leb-i sükker:**
Gazel 3020
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şeker dudak. II Tatlı ve şeker dudaklı sevgili.

Gönlümüz mey mi içer ol leb-i sükker yirine
Lebleri añılıcak su ola şekker yirine

lebler:

1. **leblerinüñ:**-*i*, -*nüñ*
Gazel 3374
Mısra: **9**
Far. 1. Dudak, şefe.

Leblerinüñ ḥasretinden ol vefāsuz dilberüñ
Bu Muḥibbī mesken itse tañ mıdur meyḫāneyi

leffāf:

1. **leffāfı:**-*ı*
Gazel 3466
Mısra: **4**
Çok lâf eden, çok konuşan, can sıkıcı (kimse).

Meclis-i ‘ışḳda cān yakmaga pervāne yiter
Bülbül-i gülşeni añma gider ol leffāfı

leş:

1. **leşe:**-*e*
Gazel 3026
Mısra: **6**
Kokmuş hayvan ölüsü. II Dünyanın pislikleri.

Ṭāġlar-ıla kim görürse bu ten-i ‘üryānumı
Beñzedür ṣaḥrā yüzinde zāġlar üşmiş leşe

leşker:

1. **leşkeri:**-*i*
Gazel 3225
Mısra: **4**
Asker, ordu.

Mecnūn ki bugün deşt-i ġamuñ pādişāhıdur
Miḥnet ü belā vü derd ü elem oldı leşkeri

leşker çek:

1. **leşker çek:**-*üp, -dür*
Gazel 3498
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Asker göndermek, asker getirmek, ... üzerine ordu sevk etmek.

Ḫaṭ u zülfüñ çeküpdür Rūm’a leşker
Meded fetḥe ḳarīb oldı livāsı

leşker-durur:

1. **leşker-durur:**
Gazel 3005
Mısra: **3**
Askerdir.

Sulṭān-ı ‘ışḳ olana leşker-durur şirişk
Her kanda varsa şu’le-i āhın ‘alem kıla

leşker-i ġam:

1. **leşker-i ġam:**
Gazel 3230
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam askeri.

Virmeyince bir saçı leylāya dil Mecnūn gibi
Leşker-i ġam yıkmadı bu cān u dil bünyādını

2. **leşker-i ġam:**
Gazel 3405
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam askeri.

Leşker-i ġam gelse itmege ḫarāb dil mülkini
Sen Muḥibbī ḫāb-ıla eyle anuñ tedbīrini

3. **leşker-i ġam:**
Gazel 3412
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam askeri.

Yıkdı dil ḫānesini leşker-i ġam
Temelinden bile harāb oldı

4. **leşker-i ġam:**
Gazel 3483
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam askeri.

Leşker-i ġam virdi yagmaya yine dil kişverin
Her ṭarafdan girdi gönlüm şehrine yagı gibi

leṭāfet:

1. **leṭāfet:**
Gazel 3390
Mısra: **1**
(Ar.) Hoşluk, güzellik, incelik.

Ol leṭāfet ki Ḫuẕā sen gül-i ḫamrāda kodı
Ne ciḥān bāġına virdi ne gül-i terde kodı

levḥ:

1. **levḥine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3366
Mısra: **7**
Allah tarafından takdir edilen kutsal yazgı belgesi.

Sīne levḥine yazaldan naḳşını meh-rūlaruñ
Āferīn eydüp gören taḥsīn ider naḳḳāşumı

2. **levḥine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3053
Mısra: **9**
Sayfa II Allah'ın takdir ettiği, olmuş ve olacak bütün şeylerin üzerinde yazılı bulunduğu kabul edilen levha.

Her ne kim yazduñ Muḥibbī uşbu sīneñ levḥine
Sūzināk-ı āh-ıla yakup anı bād eyleme

3. **levḥ:**
Gazel 3095
Mısra: **7**
Allah'ın takdir ettiği, olmuş ve olacak bütün şeylerin üzerinde yazılı bulunduğu kabul edilen levha.

Levḥ üzre dest-i ḳudret yazmış bunı ezelde
Ḥüsnüñ senüñ mużā'af derdüm benüm żiyāde

4. **levḥ:**
Gazel 3005
Mısra: **8**
Üzerine yazı yazılabilecek ve resim yapılabilecek yassı düz nesne veya yüzey. 2. Allah'ın takdir ettiği, olmuş ve olacak bütün şeylerin üzerinde yazılı bulunduğu kabul edilen levha.

'Uşşāḳ gelüp eylese ḳabrüm ziyāretin
Ḥarf-i vefā iy levḥ mezāra raḳam kıla

levḥa-i ḥāki:

1. **levḥa-i ḥāki:**-*i*
Gazel 3215
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toprak levhası.

Zīr-i felekde levḥa-i ḫāki gözüm yine
Ḫūn-ı cigerle eyledi taḫt-ı münaḳḳaşı

levh-i dil:

1. **levḥ-i dil:**--*de*
Gazel 3124
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül levhası, gönül sayfası.

İşidüp şi'rümi ehl-i maḥabbet
Yazalar levḥ-i dilde tāze tāze

2. **levḥ-i dil:**-*de*
Gazel 3439
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül levhası, gönül sayfası.

Muḥibbī merd olanlar levḥ-i dilde
Yazarlar kan-ıla bu mācerāyı

3. **levḥ-i dil:**-*de*
Gazel 3447
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül levhası, gönül sayfası.

İy Muḥibbī levḥ-i dilde naḳş ide bī-iḫtiyār
Ehl-i diller meclisinde gūş iden eş'āruñı

leyl ü nehār:

1. **leyl ü nehār:**-*ı*
Gazel 3192
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gece ve gündüz.

Gicesi gündüzinden farḳ olınmaz
Muḥībbī'nüñ geçer leyl ü nehārı

2. **leyl ü nehār:**-*ı*
Gazel 3285
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gece ve gündüz.

Gören sen saçı şeb gül yüzlü yārı
Unıdur küllī ol leyl ü nehārı

3. **leyl ü nehār:**-*ı*
Gazel 3285
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gece ve gündüz.

Bulınmaduñ dilā ḫayr u 'amelde
Geçürdüñ yok yire leyl ü nehārı

4. **leyl ü nehār:**-*ı*
Gazel 3325
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gece ve gündüz.

Bir itdi Ḥamel burcı gelüp leyl ü nehārı
Gül lāle ile zeyn kılup yine bahārı

5. **leyl ü nehār:**
Gazel 3339
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gece ve gündüz. II Sürekli, her zaman, daima.

Añuban eksüklügüñ iy dil şikāyet eyleme
Ehl-i dil dāyim arar leyl ü nehār eksüklügi

6. **leyl ü nehār:**-*ı*
Gazel 3271
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gece ve gündüz. II Sürekli, her zaman, daima.

Gel ‘iyş idelüm bāġa varup vaḳt-ı çemendür
Dehrüñ çü berāber görinür leyl ü nehārı

leylā:

1. **leylā’nuñ:**-*nuñ*
Gazel 3122
Mısra: **5**
Leyla ile Mecnun hikayesinin kadın kahramanı.

Koyup kūyını Leylā’nuñ düşer miydi bu Mecnūn’a
Tuta vaḥşīlere ülfet maḳam idine ṣaḥrāda

2. **leylāsına:**-*s*, -*ı*, -*n*, -*a*
Gazel 3058
Mısra: **3**
1. siyahlık, karalık 2. Leyla ile Mecnun hikayesindeki kadın karaktere telmih.

Dil virelden zülfinüñ leylāsına Mecnūnlayın
Vādī-yi ġamda yürür zencīr-ile āvāre de

3. **leylā’nuñ:**-*nuñ*
Gazel 3285
Mısra: **8**
Geceye ait, geceyle ilgili. || Siyah. || “Leyla ile Mecnun” mesnevisinin kadın kahramanı. Leylī diye de bilinir.

Gerekmezdi daḫı Mecnūn’a devlet
Eline girse Leylā’nuñ mehārı

4. **leylāya:**-*y*, --*a*
Gazel 3134
Mısra: **9**
“Leyla ile Mecnun” mesnevisinin kadın kahramanı. Leylī diye de bilinir.Gecenin rengi olan siyah renginden dolayı saç ile birlikte kullanılır.

Vireliden bu Muḥibbī bir saçı leylāya dil
Olmışam Mecnūn-ṣıfat kuşlar yuvalar başuma

5. **leylā:**
Gazel 3163
Mısra: **6**
“Leyla ile Mecnun” mesnevisinin kadın kahramanı. Leylī diye de bilinir.Gecenin rengi olan siyah renginden dolayı saç ile birlikte kullanılır.

Felekden görinür Mecnūn’a a‘la
Kaçan ṣaḥrāda Leylā kursa ḫargāh

6. **leylā:**
Gazel 3165
Mısra: **9**
“Leyla ile Mecnun” mesnevisinin kadın kahramanı. Leylī diye de bilinir.Gecenin rengi olan siyah renginden dolayı saç ile birlikte kullanılır.

Mecnūn gibi ki Leylā saçına virüp göñül
Düşdi diyār-ı ġamda Muḥibbī melāmete

7. **leylā’dan:**-*dan*
Gazel 3177
Mısra: **4**
“Leyla ile Mecnun” mesnevisinin kadın kahramanı. Leylī diye de bilinir.Gecenin rengi olan siyah renginden dolayı saç ile birlikte kullanılır.

Ḥalḳasına Ka‘be’nüñ el uruban Mecnūn dimiş
Olmasun Leylā’dan özge göñlümüñ endīşesi

8. **leylā:**
Gazel 3357
Mısra: **3**
“Leyla ile Mecnun” mesnevisinin kadın kahramanı. Leylī diye de bilinir.Gecenin rengi olan siyah renginden dolayı saç ile birlikte kullanılır.

Görelden iy saçı leylā seni mecnūn u şeydāyam
Tagıtdum ‘aḳl u dil küllī gerekmez baña hüşyārı

leylī:

1. **leylī:**
Gazel 3018
Mısra: **3**
1. Leyla ve Mecnun hikayesinin kadın kahramanı. 2. Gece gibi karanlık, siyah.

Leylī saçuñuñ bendine baglanalı göñlüm
Mecnūnlayın düşdi bu taglara esirge

2. **leylī:**
Gazel 3111
Mısra: **9**
1. Leyla ve Mecnun hikayesinin kadın kahramanı. 2. Gece gibi karanlık, siyah.

Şi‘r ara añdı Muḥibbī yine leylī saçuñı
Ola mecnūn naẓar iden kişi dīvānumuza

3. **leyli:**
Gazel 3359
Mısra: **3**

1. Leyla ve Mecnun hikayesinin kadın kahramanı. 2. Gece gibi karanlık, siyah.

Leyli Mecnūn ile vardur Ḫusrev ü Şīrīn velī
Cān u baş terk itmede hīç biri Ferhād olmadı

4. **leylī:**
Gazel 3026
Mısra: **9**
Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin kadın kahramanı II gece gibi siyah II sevgilinin siyah saçı.

Leylī zülfine dolaşdı görüp āhū gözini
Düşdi Mecnūn gibi bī-çāre göñül tag u taşa

5. **leylī:**
Gazel 3036
Mısra: **3**
Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin kadın kahramanı II gece gibi siyah II sevgilinin siyah saçı.

Bir saçı leylī ġamından iy dil-i şūrīde āh
Vādi-yi miḥnetde Mecnūn gibi ḥayrānsın yine

6. **leylī:**
Gazel 3054
Mısra: **5**
Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin kadın kahramanı II gece gibi siyah II sevgilinin siyah saçı.

Mecnūn dügüm tak boynuma leylī saçuñ zencīrini
Mīrās-dur[ur] ṭavḳ-ı belā her kandasa dīvāneye

7. **leylī:**
Gazel 3077
Mısra: **10**
Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin kadın kahramanı II gece gibi siyah II sevgilinin siyah saçı.

Mecnūn-ṣıfat ‘ışḳ-ıla dilden dile düşdi
Dil baglayalı leylī saçı silsilesine

8. **leyli:**
Gazel 3084
Mısra: **6**
Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin kadın kahramanı II gece gibi siyah II sevgilinin siyah saçı.

Zülf[i] zencīrinde bend idi göñül dīvānesi
Düşmedin Mecnūn-ı bī-dil Leyli zülf[i] dāmına

9. **leylī:**
Gazel 3116
Mısra: **5**
Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin kadın kahramanı II gece gibi siyah II sevgilinin siyah saçı.

Leylī zülfi ḥasretinden olmışam Mecnūn-ı zār
Ol sebebden düşmişemdür vādī vü ṣaḥrālara

10. **leylī:**
Gazel 3124
Mısra: **3**
Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin kadın kahramanı II gece gibi siyah II sevgilinin siyah saçı.

Koyup Mecnūn Leylī āsitānın
Düşer miydi aña varmak Ḥicāz’a

11. **leylī:**
Gazel 3134
Mısra: **3**
Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin kadın kahramanı II gece gibi siyah II sevgilinin siyah saçı.

Şerḥ kılsam leylī zülfinüñ muṭavvel ḳıṣṣasın
Cem‘ olur güş itmege bay u gedālar başuma

12. **leylī:**
Gazel 3149
Mısra: **5**
Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin kadın kahramanı II gece gibi siyah II sevgilinin siyah saçı.

Leylī saçına olmasa Mecnūn gibi ‘āşıḳ
Dīvāne-ṣıfat düşmez-idi taga benefşe

13. **leylī:**
Gazel 3166
Mısra: **5**
Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin kadın kahramanı II gece gibi siyah II sevgilinin siyah saçı.

Leylī zülfüñ ḥasretinden iy melāḥat gülşeni
Bagrı yanmış vādī-i ḥayretde Mecnūnam yine

14. **leylī:**
Gazel 3179
Mısra: **7**
Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin kadın kahramanı II gece gibi siyah II sevgilinin siyah saçı.

Leylī zülfinüñ hevāsıyla beni Mecnūn-vār
Düşürüp vādīlere ḥayrān ü ‘üryān eyledi

15. **leylī:**
Gazel 3302
Mısra: **9**
Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin kadın kahramanı II gece gibi siyah II sevgilinin siyah saçı.

Görüp leylī saçuñ mecnūn olaldan
Yapar kuşlar başum üzre yuvayı

16. **leylī:**
Gazel 3319
Mısra: **5**
Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin kadın kahramanı II gece gibi siyah II sevgilinin siyah saçı.

Sīne ṣaḥrāsına leylī zülfinüñ mihri gelüp
Kurdı Mecnūn eyledi çeşminden iki ḫargehi

17. **leyli:**
Gazel 3375
Mısra: **4**

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin kadın kahramanı II gece gibi siyah II sevgilinin siyah saçı.

Ben degülem niçe benüm gibiyi mecnūn ider
Leyli zülfine nigārum urdugınca şāneyi

18. **leylī:**
Gazel 3387
Mısra: **3**
Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin kadın kahramanı II gece gibi siyah II sevgilinin siyah saçı.

Leylī zülfüñ ḥasretinden iy leb-i şīrīn-dehen
Nāleler itdüm ki Mecnūn-ıla Ferhād itmedi

19. **leylī:**
Gazel 3441
Mısra: **4**
Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin kadın kahramanı II gece gibi siyah II sevgilinin siyah saçı.

Mecnūn gibi sīnesine tāze dāġ urup
Kurdı çemende Leylī gibi gül otagını

20. **leylī:**
Gazel 3472
Mısra: **5**
Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin kadın kahramanı II gece gibi siyah II sevgilinin siyah saçı.

İy saçı leylī dil-i Mecnūn'a yüz göstermeyüp
Eyledüñ 'ışḳuñ beyābānında sergerdān beni

21. **leylī:**
Gazel 3488
Mısra: **5**
Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin kadın kahramanı II gece gibi siyah II sevgilinin siyah saçı.

Leylī zülfini görelden olmışam mecnūn-ı zār
'Aḳlumı tagıtdı āh ol āhūvāne gözleri

22. **leylī:**
Gazel 3358
Mısra: **3**
Leyla ve Mecnun hikayesindeki kadın kahraman "Leyla". II Gece. II Siyah.

Eger Leylī degülse ol neden ben aña Mecnūnam
V'eger Şīrīn olmasa bu dil olmazdı Ferhād'ı

23. **leylī:**
Gazel 3259
Mısra: **1**
Geceye ait, geceyle ilgili. Siyah. || "Leyla ile Mecnun" mesnevisinin kadın kahramanı. Leylī diye de bilinir.

Leylī zülfüñ göreli oldı bu dil dīvānegi
Oldı senüñle āşinā ammā baña bīgānegi

leylī mecnūn ḳıṣṣası:

1. **leylī mecnūn ḳıṣṣası:**-*sı*
Gazel 3333
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Leyla ile Mecnun'un kıssası/hikayesi.

Her ne yirde ki okunsa Leylī Mecnūn ḳıṣṣası
İşiden aḥvālümi terk eyler ol efsāne[y]i

leyl-i zülf:

1. **leyl-i zülf:**-*i, -n, -e*
Gazel 3355
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin gece gibi siyah saçları.

Leyl-i zülfine göñül baglaya mecnūnı olur
Kimse varmaz yanına āh-ıla vādan ġayrı

leylī zülfüñ ḥasreti:

1. **leylī zülfüñ ḥasreti:**-*-üñ, --i, --n, --den*
Gazel 3019
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Siyah saçın hasreti.

Dilberā hicr-ile bagrum lāle-veş ḫūn eyleme
Leylī zülfüñ ḥasretinden beni mecnūn eyleme

leylī-i zülf:

1. **leylī-i zülf:**-*üñ*
Gazel 3475
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin gece gibi siyah saçları. || Leyla'ya benzeyen sevgilinin saçları.

Leylī-i zülfüñ dil-i Mecnūn'ı şeydā eyledi
'Işḳ zencīrin takup boynuma rüsvā eyledi

lezzet:

1. **lezzeti:**-*i*
Gazel 3288
Mısra: **5**
Tat, çeşni, meze.

Lezzeti şīrīn lebi güftārını göñül didi
Allāh Allāh ḳudretinden bir şeker-güftār idi

2. **lezzetin:**-*i, -n*
Gazel 3153
Mısra: **5**
1. Ağızla duyulan tat, çeşni. 2. Herhangi bir şeyden alınan zevk, haz, safâ.

Derd-i 'ışḳuñ lezzetin bilen n'ider dermānını
Raḥmet olsun derd-i 'ışḳ ile ölenler cānına

lezzet al:

1. **leẕẕet al:**-*i, -n, -sa, -ñ*
Gazel 3329
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
I. Tadı algılamak II. Bir şeyden hoşlanmak, zevk almak.

Zāhidā bilmezsin alsañ ki şarābuñ leẕẕetin
Bādeye rehne virürdüñ ḫırḳa vü destāruñı

lezzet-i cān:

1. **leẕẕet-i cān:**-*dur*
Gazel 3351
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül lezzeti, can tadı.

Uyurken leblerin öpdüm didüm bu leẕẕet-i cāndur
Uyanup didi ol dilber nebātuñ böyle mi dadı

lezzet-i derd ü belā:

1. **leẕẕet-i derd ü belā:**-*y, -ı*
Gazel 3464
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve belanın lezzeti.

İy Muḥibbī leẕẕet-i derd ü belāyı baña sor
Yimeyenden sorma bilmez ol ṭa‘āmuñ dadını

lezzet-i dünyā:

1. **leẕẕet-i dünyā:**-*y, -a*
Gazel 3241
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya lezzeti, hoş ve güzel olan şeyler.

Leẕẕet-i dünyāya dil aldanmadı hem çün meges
Eyledüm kūh-ı ḳanā‘at içre cā ‘Anḳā gibi

2. **leẕẕet-i dünyā:**-*y, -a*
Gazel 3440
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya zevkleri.

Leẕẕet-i dünyāya aldanma meges gibi göñül
Ḳaṣduñ olursa ḳanā‘at Ḳāf’ı ger ‘Anḳā gibi

lezzet-i ervāḥ:

1. **leẕẕet-i ervāḥ:**
Gazel 3416
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruhların zevki, sefası.

Baña maḥbūb u meyden geç diyü zāhid ider pendi
‘Aceb mi leẕẕet-i ervāḥ ki zīrā añlamaz kendi

libās:

1. **libāsını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3473
Mısra: **2**
Elbise, giyecek şey.

Sīnemde ‘ışḳ dikdi maḥabbet livāsını
Geydürdi ben belākeşe miḥnet libāsını

2. **libāsı:**-*ı*
Gazel 3265
Mısra: **5**
Elbise, giyecek şey.

Her libāsı yāra lāyıḳ görmez illā meger
Eyleye gülden ḳabā ola semen pīreheni

3. **libāsı:**-*ı*
Gazel 3498
Mısra: **12**
Elbise, giyecek şey.

‘Aceb zāhid neden mātem tutar kim
Ki dāyim kara olmışdur libāsı

4. **libās:**
Gazel 3301
Mısra: **1**
Elbise, giyecek şey.

Çıkup şeb-gūn libās ile o meh bir şeb birūn oldı
Görüp ol şekl-i ‘ayyārı hemān bu dil cünūn oldı

5. **libās:**
Gazel 3313
Mısra: **7**
Elbise, giyecek şey.

Dilberüm nāzük beden lāyıḳ degül degme libās
Kim aña güldan ḳabā gerek semen pīrāheni

libās-ı zer-keş:

1. **libās-ı zer-keş:**
Gazel 3419
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Altınla işlenmiş elbise.

Āh ol libās-ı zer-keş bindügi atı serkeş
Baglandı tīr ü tīrkeş ‘azm-i ‘Irāḳ’a düşdi

līk:

1. **līk:**
Gazel 3099
Mısra: **6**
"Ama, fakat, lakin" anlamlarında bağlaç.

Gülşen-i ḫüsninde kıldum gice bülbül tek fiġān
Līk tutmadı kulak gül gibi bu āvāzuma

2. **līk:**
Gazel 3298
Mısra: **2**
"Ama, fakat, lakin" anlamlarında bağlaç.

Çok günāh itdüm velī bende rehrev kalmadı
Līk çeşmüm dökmedük göz yaşını su kalmadı

3. **līk:**
Gazel 3300
Mısra: **2**
"Ama, fakat, lakin" anlamlarında bağlaç.

Derde düşdüm bulmadum gerçi emi
Līk yig ‘ışḳuñ cihāndan bir demi

4. **līk:**
Gazel 3306
Mısra: **6**
"Ama, fakat, lakin" anlamlarında bağlaç.

Ten gerçi ki dūr oldı katı Ka‘be derinden
Her laḥẓa bu cān līk ṭavāf-ı Ḥarem itdi

5. **līk:**
Gazel 3393
Mısra: **14**
"Ama, fakat, lakin" anlamlarında bağlaç.

Cān[ı] cānāna Muḥibbī çokdan eylerdi nisār
Līk vaṣl ümmīdile fikr-i muḥāl egler meni

6. **līk:**
Gazel 3205
Mısra: **8**
Lakin.

Penç vākitde mescide varur o da ancak imām
Gice gündüz līk memlū görürem meyḫāneyi

7. **līk:**
Gazel 3312
Mısra: **9**
"Lakin, fakat, ama, ancak" anlamlarında bir bağlaç.

Cürmüm bī-ḥad ümmīd daḫı līk ḳavī
Umaram kim yazıla defter-i a‘māle ‘afı

8. **līk:**
Gazel 3142
Mısra: **2**
Lâkin.

‘Işḳum benüm bir oldı iki cihān içinde
Mihrini saklaram līk sīnemde cān içinde

9. **līk:**
Gazel 3223
Mısra: **2**
Lâkin.

Olmışam bir çeşmi āhūnuñ yine āvāresi
Ġamzesinüñ līk var sīnemde yüz biñ yarası

10. **līk:**
Gazel 3223
Mısra: **6**
Lâkin.

Pāre pāre eyledi gerçi dilüm tīġ-ı cefā
Līk meh-rūlar elinde kaldı her bir pāresi

11. **līk:**
Gazel 3264
Mısra: **4**
Lâkin.

Gerçi oturdı serīr-i manṣıb üzere şāh-vār
Līk ẓulm itdi Ḫudā’dan korkuban dād itmedi

12. **līk:**
Gazel 3283
Mısra: **5**
Lâkin.

Leb ḫamūş līk ḫayāl ile tolu cā bu göñül
Dil senüñ-ile vü sen dille idersin suḫeni

13. **līk:**
Gazel 3289
Mısra: **2**
"Ama, fakat, lakin" anlamında bağlaç.

Severem cān-ıla dilden ben o ḫurşīd-veşi
Līk yakdı bu ben ḫastayı anuñ ‘aṭaşı

14. **līk:**
Gazel 3433
Mısra: **7**
"Ama, fakat, lakin" anlamında bağlaç.

İçerüz bādeyi līk mu‘terifüz cürmümüze
Ḥamdü-lillāh degülüz ṣūfī gibi tiryāḳi

<u>līkin:</u>

1. **līkin:**
Gazel 3205
Mısra: **2**
Lakin.

‘Āṣıḳam dīvāne bilmem gerçi rāh-ı ḫāneyi
Tār-ı şebde buluram līkin der-i cānāneyi

2. **līkin:**
Gazel 3227
Mısra: **5**
Ama, ancak, fakat.

Kūh-ken çün Bīsütūn’ı kesdi līkin dōstlar
Kesmege kūh-ı ġāmı tāḳat getürmez tīşesi

<u>lillāh:</u>

1. **lillāh:**
Gazel 3022
Mısra: **3**
Allah için, Allah aşkına.

Pīşe itme ẓulmı lillāh kendüñe iy serv-ḳad
Nüh felek titrer kaçan kim bir ġarīb eyleye āh

lisān-ı ġayb:

1. **lisān-ı ġayb:**
Gazel 3005
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gaybın dili. Görünmeyen (gizli) alemin dili.

Dirler Muḥibbī şi'rine ol dem lisān-ı ġayb
Bekrī ma'ānī sözlerini ger raḳam kıla

livā:

1. **livāsı:**-*s, -ı*
Gazel 3237
Mısra: **3**
Bayrak, sancak.

Āhum livāsı başını eflāke irgürüp
Kıldı diyār-ı derd ü ġama pādişā beni

2. **livāsı:**-*s, -ı*
Gazel 3498
Mısra: **8**
Bayrak, sancak.

Ḫaṭ u zülfüñ çeküpdür Rūm'a leşker
Meded fetḥe ḳarīb oldı livāsı

3. **livāsını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 3252
Mısra: **10**
Bayrak, sancak.

Oldı Muḥibbī ḫāṣıl-ı derd ü belā vü ġam
Tīmār diyü vir[ür]ler çü 'ışḳuñ livāsını

livā dik:

1. **livā dik:**-*sı, -n, -ı, -di*
Gazel 3473
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayrak dikmek; hükmünü ilan etmek.

Sīnemde 'ışḳ dikdi maḥabbet livāsını
Geydürdi ben belākeşe miḥnet libāsını

livā dik-:

1. **livā dik-:**-*sı, -n, -ı, -di*
Gazel 3248
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayrak dikmek; hükmünü ilan etmek.

Sulṭān-ı 'ışḳ sīneme dikdi livāsını
Şāh eyledi 'āleme bu ben gedāsını

liyākat:

1. **liyāḳat:**
Gazel 3093
Mısra: **8**
Layık olma / yeterlilik / uygunluk.

Gerçi lāyıḳ degülem bezmüñe iy şāh-ı cihān
Bir naẓar kıl böyle bu bende liyāḳat getüre

2. **liyāḳat:**
Gazel 3301
Mısra: **9**
(Ar.) Lâyık olma, uygunluk.

Liyāḳat yok iken bende kılup luṭf u teraḥḥümler
Bi-ḥamdillāh Muḥibbī kim birūn idi derūn oldı

lokma hırka:

1. **loḳma ḫırḳa:**-*y, -a*
Gazel 3244
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Özellikle pamuklularda, dikişlerin arası muntazam kabarıklar hâlinde kalacak şekilde dikilmiş bir dikiş biçimi.

Her kim ki ḳanā'at eyleye bir loḳma ḫırḳaya
Bakmaz o şeh de aṭlasa virmez palāsını

lokmān:

1. **loḳmān-ıla:**--*ıla*
Gazel 3136
Mısra: **4**
Hikmetli sözleri ve hikayeleri ile efsaneleşip her derdin devasını bildiği rivayet edilen hekim. || *Doktor, hekim.*

Leblerüñden gel 'ilāc eyle bu ben dil-ḫasteye
Bilürem ki okumışdur ḥikmeti Loḳmān-ıla

lu'b:

1. **lu'b-ıla:**-*ıla*
Gazel 3214
Mısra: **8**
Oyun.

Bu cihān varına aldanma bugün ṭās-ı felek
Gösterür lu'b-ıla her dem saña ol bü'l-'acebi

2. **lu'bıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 3251
Mısra: **8**
Oyun.

Bu cihān dārına aldanma saña ṭas-ı felek
Gösterür lu'bıyla her dem saña [ol] bu'l-'acebi

lu‘bet:

1. **lu‘betler:**--*ler*
Gazel 3049
Mısra: **10**
Oyun. II Hile.

Naẓar eyle bu çarḫ-ı ḥoḳḳa-bāza
Ne lu‘betler görinür rāsitīnde

lü’lü’:

1. **lü’lü’:**
Gazel 3078
Mısra: **8**
İnci; sevgilinin dişi.

Bu naẓm-ı dürer-bārı okursa n’ola dilber
Lü’lü’ yaraşur la‘l-i Bedaḫşān arasında

lü’lü’-i şehvār ol:

1. **lü’lü’-i şehvār ol:**-*a, -y, -dı*
Gazel 3348
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şahlara yaraşır inci olmak/ününü kazanmak.

Eşk-i çeşmüm lü’lü’-i şehvār olaydı kāşki
Ayagına sen şehüñ īsār olaydı kāşki

lutf:

1. **luṭf:**
Gazel 3306
Mısra: **4**
(Ar.) İyilik, ihsan, bağış.

Her kim ki bugün eyledi meyḫāneye bünyād
Mey-ḫōrlara luṭf yüzinden kerem itdi

2. **luṭfumı:**-*um, -ı*
Gazel 3297
Mısra: **7**
İyi muamele, iyilik, yumuşaklık, hoşluk.

Didi dilber kim cefāya luṭfumı eyler ḳabūl
Ehl-i ‘ışḳ olan didüm cevrüñ temennā eyledi

3. **luṭf-ıla:**--*ıla*
Gazel 3179
Mısra: **10**
İyi muamele, iyilik, yumuşaklık, hoşluk. || Bağış, bağışlama, ihsan, kerem, cömertlik.

Bu Muḥibbī’nüñ günāhını görüp geçmez misin
Kanı luṭf-ıla kerem ol tutalum kan eyledi

luṭf eyle:

1. **luṭf eyle:**
Gazel 3296
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

Gice meyden başumda var ḫumārum
Seḥer bir bāde sun luṭf eyle şakı

2. **luṭf eyle:**
Gazel 3375
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

Zāhidā luṭf eyle ‘ayb itme bu ben bī-çāreyi
İḫtiyār elden gider gördükde bir meh-pāreyi

3. **luṭf eyle:**
Gazel 3119
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyi davranmak, iyilikte bulunmak; bağışlamak, ihsan etmek; izin vermek, müsaade etmek.

Amān vir yüzüñi bir dem göreyin soñradan öldür
Teraḥḥüm eyle luṭf eyle ḥabībüm bī-emān olma

lutf id:

1. **luṭf id:**-*üp*
Gazel 3390
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik etmek, ihsanda bulunmak; hoş muamele etmek.

Şem‘-i ruḫsārı yakardı bu cihān mülkin eger
Luṭf idüp ebr gibi zülfin aña perde kodı

2. **luṭf id:**-*üp*
Gazel 3470
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik etmek, ihsanda bulunmak; hoş muamele etmek.

Genc-i ḫüsnüñde beni çün urdı zülfüñ ‘aḳrebi
Agzuma sun luṭf idüp la‘l-i lebüñ tiryākini

lutf id-:

1. **luṭf id-:**-*üp*
Gazel 3276
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak. 2. Bağışlamak, ihsan etmek, lutufta bulunmak.

Luṭf idüp dilber Muḥibbī baña bendem diyeli
Görürem çarḫdan yüce bu devlet ü iḳbālümi

luṭf it:

1. **luṭf it:**
Gazel 3001
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yardımda bulunmak, ihsan etmek; sıkıntılarını gidermek.

Sürmeden yigdür Muḥibbī'ye ġubār-ı dergehi
İy ṣabā luṭf it getür bu çeşm-i nemnāk üstine

luṭf kıl:

1. **luṭf kıl:**
Gazel 3226
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak. 2. Lutuf olarak yapmak, izin vermek, müsâade etmek. 3. Bağışlamak, ihsan etmek, lutufta bulunmak.

Mār zülfüñden helāke varmadan bu cān u dil
Luṭf kıl irgür baña tiryāk-i la'lüñ ḳandini

luṭf u cūd u iḥsān id-:

1. **luṭf u cūd u iḥsān id-:***--e, --e, --sin--e, --sin*
Gazel 3108
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik, cömertlik etmek ve bağışlamak.

Yaraşur saña luṭf u cūd u iḥsān
İdesin rūz-ı maḥşer mücrimīne

luṭf u kerem:

1. **luṭf u kerem:**
Gazel 3015
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ihsan ve cömertlik.

Kanı luṭf u kerem ya kanı iḥsān
İki elüm bulındı dut ki kanda

2. **luṭf u kerem:**
Gazel 3304
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik ve cömertlik.

Virmedüm dil saña evvel görmedüm luṭf u kerem
Ne bileydüm olasın soñra sitemkārum gibi

luṭf u kerem kıl:

1. **luṭf u kerem kıl:**
Gazel 3375
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhsan etmek, bağışlamak.

Sāḳiyā luṭf u kerem kıl el yirine tut ayak
Mevsim-i güldür yine gel lāle reng it bādeyi

luṭf u teraḥḥüm kıl:

1. **luṭf u teraḥḥüm kıl:***-ler, -up*
Gazel 3301
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik yapmak/iyi davranmak, merhamet etmek.

Liyāḳat yok iken bende kılup luṭf u teraḥḥümler
Bi-ḥamdillāh Muḥibbī kim birūn idi derūn oldı

M

mā:

1. **mā:**
   Gazel 3200
   Mısra: **6**
   Su, âb.

Tāze ter olsun diyü cānā cemālüñ gülşeni
Ebr-i āhum gözlerüm yaşın akıdur mā gibi

2. **mā:**
   Gazel 3328
   Mısra: **1**
   (Ar.) Su.

Yüzüñi sür yirlere her laḥẓa her dem mā gibi
Tā ki ḳadrüñ yücele mihr-i cihān-ārā gibi

3. **mā:**
   Gazel 3440
   Mısra: **1**
   (Ar.) Su.

Gözlerümden ḫūn-ı dil turmaz akar çün mā gibi
Mevc urur āhum tokındukça aña deryā gibi

ma‘ānī:

1. **ma‘ānī:**
   Gazel 3463
   Mısra: **9**
   Manalar; öz, hakikat.

Ma‘ānī bahrına taldı Muḥibbī buldı gevherler
Begendi intiḫāb itdükde bu naẓm-ı güher-pāşı

2. **ma‘ānī:**
   Gazel 3334
   Mısra: **9**
   Manalar, anlamlar.

Dilden çıkar tāze ma‘ānī cevāhirin
Vardur Muḥibbī yir yir ara ḫazīne[y]i

3. **ma‘ānī:**
   Gazel 3343
   Mısra: **6**
   Manalar, anlamlar.

Bir rind-i sebük-rūḥ gerek fehm ide sözüm
Mela’larda keşf degüldür bu ma‘ānī

ma’ānī:

1. **ma’ānī:**
   Gazel 3005
   Mısra: **12**
   1. Mânâlar, anlamlar. 2. Düzgün ve yerinde söz söyleme kurallarını öğreten belâgat ilminin sözün hâle uygunluğundan bahseden bölümü.

Dirler Muḥibbī şi’rine ol dem lisān-ı ġayb
Bekrī ma’ānī sözlerini ger raḳam kıla

ma‘āz-allāh:

1. **ma‘āẕ-allāh:**
   Gazel 3395
   Mısra: **8**
   Allah korusun! Allah esirgesin! anlamı taşıyan ünlem ifadesi.

Dir-imiş müdde‘ī yāra degüldür yolına ṣādıḳ
Ma‘āẕ-Allāh ma‘āẕ-Allāh degülven ben i şāh egri

2. **ma‘āẕ-allāh:**
   Gazel 3395
   Mısra: **8**
   Allah korusun! Allah esirgesin! anlamı taşıyan ünlem ifadesi.

Dir-imiş müdde‘ī yāra degüldür yolına ṣādıḳ
Ma‘āẕ-Allāh ma‘āẕ-Allāh degülven ben i şāh egri

mācerā:

1. **mācerāsını:**-*sı, -n, -ı*
   Gazel 3244
   Mısra: **10**
   Başlan geçen ilginç olay veya olaylar zinciri, serüven, sergüzeşt, avantür II Cereyan eden, geçen, olup geçen şey.

Baḥr olsa devāt cümle agaçlar ḳalem eger
Yazmaya cihān ḫalḳı göñül mācerāsını

2. **mācerā:**
   Gazel 3443
   Mısra: **10**
   Sonu belirsiz tehlikeli ve heyecanlı yaşayış, sergüzeşt, serüven. || Alışılmışın dışında cerayan eden, ilgi çekici olay.|| Gelip geçici aşk ilişkisi.

Çün rezmgāh er kişinüñ bezmgāhıdur
Olsa ne tañ Muḥibbī feraḥ mācerā güni

3. **mācerālar:**--*lar*
   Gazel 3134
   Mısra: **2**
   Yaşanan olaylar dizisi, baştan geçen, vukū bulan hal ve olay. II Sonu belirsiz tehlikeli ve heyecanlı yaşayış, sergüzeşt, serüven.

‘Işḳa dil virdüm ezel geldi belālar başuma
Āh kim yazu-y-ımış bu mācerālar başuma

4. **mācerā-y-ıla:**-*y, -ıla*
Gazel 3158
Mısra: **6**
1. Yaşanan olaylar dizisi, baştan geçen, vukū bulan hal ve olay. 2. Sonu belirsiz tehlikeli ve heyecanlı yaşayış, sergüzeşt, serüven. 3. Alışılmışın dışında cerayan eden, ilgi çekici olay. 4. Gelip geçici aşk ilişkisi.

Çeşmüm akıtdı kanlu yaşın itdi rāz fāş
Rüsvā-yı ‘ālem oldı o bu mācerā-y-ıla

5. **mācerāyı:**-*y, -ı*
Gazel 3439
Mısra: **14**
1. Yaşanan olaylar dizisi, baştan geçen, vukū bulan hal ve olay. 2. Sonu belirsiz tehlikeli ve heyecanlı yaşayış, sergüzeşt, serüven.

Muḥibbī merd olanlar levḥ-i dilde
Yazarlar kan-ıla bu mācerāyı

<u>māçīn:</u>

1. **māçīn’e:**-*e*
Gazel 3082
Mısra: **10**
Çin'in güney kısmı.

Muḥibbī kalmaya hergiz revācı misk-i āhūnuñ
İletse būyı zülfinden ṣabā ger Çīn’e Māçīn’e

<u>mādde:</u>

1. **māddeye:**-*y, -e*
Gazel 3195
Mısra: **10**
Para, mal gibi maddî olan, cisimle ilgili olan şey.

Merd-i meydān ol Muḥibbī olma dünyāya zebūn
Māddeye dil virmeyüp olmak gerekdür ner gibi

<u>maġrūr olma:</u>

1. **maġrūr olma:**
Gazel 3002
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aldanmak II kibirlenmek.

Sakın dünyā-yı dūna olma maġrūr
Urısar bil saña āḫir dabanca

<u>māh:</u>

1. **māhum:**-*um*
Gazel 3311
Mısra: **5**
Ay II ay yüzlü sevgili.

‘Ārıżın ‘arż eyleyüp didi ki māhum ben saña
Ṭāli‘üm buldı sa‘ādet kevkebüm ferḫundegī

2. **māhum:**-*(u)m*
Gazel 3432
Mısra: **3**
Ay (gibi güzel ve parlak yüzlü sevgili).

Teng oldı ḫāne-i dil göster yüzüñi māhum
Vīrānelerde çün şeb yakar ḳamer çerāġı

3. **māha:**-*a*
Gazel 3129
Mısra: **13**
Ay (gibi parlak yüzlü sevgili).

Ebr gibi ger ḳarīn olur ise sen māha raḳīb
Kendüzümi ġayretümden ururam yirden yire

4. **māh:**
Gazel 3392
Mısra: **9**
(Fars.) Gökteki ay, kamer.

İy Muḥibbī ger eger mihr-ile māh olur-ısa
Sevme hercāyīleri olmaya bī-‘ār daḫı

5. **māh:**
Gazel 3163
Mısra: **4**
1. Gökteki ay, kamer. 2. Ay gibi güzel, sevgili. 3. Aya benzeyen, ay gibi güzel ve parlak.

İrişdi āh u efġānum semāya
Nedendür saña irmez iy yüzi māh

6. **māh:**
Gazel 3266
Mısra: **1**
1. Gökteki ay, kamer. 2. Ay gibi güzel, sevgili. 3. Aya benzeyen, ay gibi güzel ve parlak.

Gidüp ol māh baña dilden hezārān ṣad heves kaldı
Ġam-ı hicr-ile cān tenden gidiser bir nefes kaldı

7. **māh:**
Gazel 3321
Mısra: **6**
(Fars.) Gökteki ay, kamer. II Sevgili.

‘Işḳuñ bir ḫāle ugratdı beni iy māh-rū
Niçe geçer rūz u hafta māh bilmem sālümi

<u>māh u sāl:</u>

1. **māh u sāl:**-*um, -ı*
Gazel 3276
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay ve yıl.

Gözlerüm cevherlerin yoluñda itdüm ben telef
‘Ömr[i] yok yire geçürdüm hafta māh u sālumı

2. **māh u sāl:**
Gazel 3379
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay ve yıl.

Hicr elinden şol ḳadar dökdüm nigārā göz yaşın
Eşk-i çeşmüm yolum alup māh u sāl egler beni

3. **māh u sāl:**
Gazel 3393
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay ve yıl.

Baḥr-ı ġamdan fülk-i dil çokdan olur-ıdı ḫalāṣ
Rūzigār-ı ṭāli‘-i naḥs māh u sāl egler meni

maḥabbet:

1. **maḥabbetden:**-*den*
Gazel 3067
Mısra: **9**
Aşk, sevgi, sohbet, muhabbet.

Bu Muḥibbī sīnesi oldı maḥabbetden şikāf
Beñzer ol arża ḥarāretden ki yir yir çāk ola

2. **maḥabbetden:**-*den*
Gazel 3122
Mısra: **9**
Aşk, sevgi.

Maḥabbetden murād olan egerçi vaṣl-ı dilberdür
Muḥibbī ‘āṣıḳ oldur kim kala ancak temāşāda

3. **maḥabbet:**
Gazel 3084
Mısra: **3**
Aşk, sevda.

Ben ezel bezminde içmişdüm maḥabbet cāmını
Mest olup ‘ışḳ ile cānum irmiş idi kāmına

4. **maḥabbet:**
Gazel 3118
Mısra: **3**
Aşk, sevda, sevgi.

Vādī-i ‘ışḳa düşen bulur maḥabbet yolların
‘Āṣıḳ oldur ‘ışḳ ara Mecnūnlayın ol ferd ola

5. **maḥabbet:**
Gazel 3122
Mısra: **1**
Aşk, sevda, sevgi.

Maḥabbet çünki miḥnetsüz bulınmaz dār-ı dünyāda
Maḥabbet miḥnet anuñçün yazılur birdür imlāda

6. **maḥabbet:**
Gazel 3122
Mısra: **2**
Aşk, sevda, sevgi.

Maḥabbet çünki miḥnetsüz bulınmaz dār-ı dünyāda
Maḥabbet miḥnet anuñçün yazılur birdür imlāda

7. **maḥabbet:**
Gazel 3143
Mısra: **7**
1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3. Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet, yârenlik.

Bīnā-yı ‘ışḳ yapdı maḥabbet ḥişārını
Üstine itdi kelle-i ‘uşşākdan ḳule

8. **maḥabbet:**
Gazel 3148
Mısra: **5**
1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3. Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet, yârenlik.

Mezra‘-ı dilde maḥabbet toḫmı sebz olsun diyü
Anı suvarmaga çeşmüm döndi ābuñ ‘aynına

9. **maḥabbet:**
Gazel 3218
Mısra: **12**
1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3. Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet, yârenlik.

Muḥbbet şehrine yol yok Muḥibbī bāb-ı miḥnetsüz
Maḥabbet miḥnet anuñçün yazılsa birdür imlāsı

10. **maḥabbet:**
Gazel 3239
Mısra: **7**
1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3. Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet, yârenlik.

Varana ayak sunar dāyim maḥabbet arturur
Pür virüñ dāyim olsun bu ḳadeḥ-peymālıgı

11. **maḥabbet:**
Gazel 3243
Mısra: **1**
1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3. Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet, yârenlik.

İrdi Ferhād’a maḥabbet kesdi miḥnet daşını
Derd-ile bī-çāre virdi āḫir anda başını

12. **maḥabbet:**
Gazel 3287
Mısra: **7**
1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3. Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet, yârenlik.

Maḥabbet kişverine çün diyen serdār Ferh
Anuñçün ‘ışḳı yolına koyup terk eyledi başı

13. **maḥabbet:**
Gazel 3295
Mısra: **11**

1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3. Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet, yârenlik.

Maḥabbet cür‘asın her kim Muḥibbī ol ezel içdi
Ola mest-i ḫarābātī dura başında ḫumārı

14. **maḥabbet:**
Gazel 3370
Mısra: **8**
1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3. Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet, yârenlik.

Ḥamdü-lillāh bir nefes ben olmadum ‘ışḳdan cüdā
Virilüpdür ana raḥminden maḥabbet ‘ālemi

15. **maḥabbet:**
Gazel 3409
Mısra: **1**
1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3. Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet, yârenlik.

Her kaçan ‘āşıḳa fetḥ ola maḥabbet kapusı
Niçe yirden açıla üstine miḥnet kapusı

16. **maḥabbet:**
Gazel 3441
Mısra: **10**
1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3. Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet, yârenlik.

Tā ḥaşr olınca olmasa hüşyār tañ degül
İçdi Muḥibbī çünki Maḥabbet ayagını

17. **maḥabbet:**
Gazel 3469
Mısra: **6**
1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3. Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet, yârenlik.

Varaldan mekteb-i ‘ışḳa açup miḥnet kitābından
Maḥabbet fennin ögrendüm olup Ḳays’uñ sabaḳdaşı

18. **maḥabbet:**
Gazel 3473
Mısra: **1**
1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3. Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet, yârenlik.

Sīnemde ‘ışḳ dikdi maḥabbet livāsını
Geydürdi ben belākeşe miḥnet libāsını

19. **maḥabbetden:**-*den*
Gazel 3482
Mısra: **9**
1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3. Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet, yârenlik.

İy Muḥibbī kankı dilde yok maḥabbetden eser
Cān gözini açmaya ol çeşm-i nā-bīnā gibi

maḥabbet cāmı:

1. **maḥabbet cāmı:**-*ı, -n*
Gazel 3231
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk kadehi. || Aşk şarabı.

Maḥabbet cāmın içelden Muḥibbī şöyle mest oldı
Anı kim bilmeye sanur içüpdür āb-ı engūrı

maḥabbet cür‘ası:

1. **maḥabbet cür‘ası:**-*s, -ı, -n*
Gazel 3282
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşk (şarabının) yudumu.

Cām-ı ‘ışḳ[ı] nūş idüp içdi maḥabbet cür‘asın
Ẕū-fünūn ‘āḳil iken mecnūnı şeydā eyledi

maḥabbet ehli:

1. **maḥabbet ehli:**
Gazel 3381
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, âşıklar.

Sulṭān-ı ‘ışḳ şöyle yasag eylemiş ezel
Yaksun maḥabbet ehli ḥaşre degin sīne yagını

maḥabbet eyle:

1. **maḥabbet eyle:**-*me, -di*
Gazel 3343
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgi beslemek, sevmek.

Dünyā-yı dūna eylemedi zerre maḥabbet
Çün itdi naẓar gördi Muḥibbī anı fānī

maḥabbet ḫāne:

1. **maḥabbet ḫāne:**-*si, -n*
Gazel 3427
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk, sevgi evi.

Cefā sengiyle miḥnet topragından
Maḥabbet ḫānesin dil muḥkem itdi

maḥabbet şehri:

1. **maḥabbet şehri:**--*nüñ*
Gazel 3075
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk şehri.

Gel maḥabbet şehrinüñ kıl bir naẓar yapusına
Yüz sürüp müjgānı cārūb it dilā tapusına

2. **maḥabbet şehri:**-*i, -n, -e*
Gazel 3193
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk şehri.

Maḥabbet şehrine vardum Muḥibbī geşt-gīr oldum
Basup Ferhād u Mecnūn'ı benümdür 'ışḳ meydānı

3. **maḥabbet şehri:**-*nüñ*
Gazel 3444
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk şehri.

'Işḳ bāzārı toludur kelle-i 'uşşāḳdan
Turmaz işler bu maḥabbet şehrinüñ ser-ḫānesi

maḥalle:

1. **maḥalleñ:**-*ñ*
Gazel 3080
Mısra: **6**
Bir şehrin veya bir kasabanın bölündüğü parçalardan her biri. II Sevgilinin mahallesi.

Ser-i kūyında gözüm yaşı bitürdi gül-i ter
Diye taḥsīn maḥalleñ gören āb u giline

maḥbūb:

1. **maḥbūbdur:**-*dur*
Gazel 3217
Mısra: **3**
Sevilen kimse, sevgili.

Sevdügüm gerçi ki bir sīmīn-beden maḥbūbdur
Ne belāya ilte āḫir bilmezem sevdā beni

2. **maḥbūb[ı]:**-*ı*
Gazel 3434
Mısra: **7**
Sevilen kimse, sevgili.

Her kimüñ alnı ḳamer gün yüzlü bir maḥbūb[ı] var
Gündüzi Nevrūz olup Ḳadr olsa tañ mı her şebi

maḥbūb u mey:

1. **maḥbūb u mey:**-*den*
Gazel 3416
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dilber ve şarap.

Baña maḥbūb u meyden geç diyü zāhid ider pendi
'Aceb mi lezzet-i ervāḥ ki zīrā añlamaz kendi

māh-ı felek:

1. **māh-ı felek:**
Gazel 3455
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gökyüzündeki ay.

Gün yüzine alnına 'āşıḳ degül māh-ı felek
Gice gündüz ya n'içün tolaşur anlar kūyını

māh-ı tābān:

1. **māh-ı tābān:**--*ma, --y, --a*
Gazel 3057
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parlak ay, dolunay; sevgilinin ışık saçan güzel yüzü.

Rūşen eyle dōstum gel göñlümüñ vīrānesin
Senden özge çün felekde māh-ı tābān olmaya

2. **māh-ı tābān:**
Gazel 3164
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzü ay gibi parlayan, ay gibi parlak yüzlü.

Bir ġazel didüm yine şol māh-ı tābān üstine
Eydür ise ehl-i şevḳ götür ser-i cān üstine

3. **māh-ı tābān:**-*um*
Gazel 3207
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parlak ay, dolunay.

Niçe yıllardur ki devr eyler bu çarḫ-ı lāciverd
Görmedi bir ḫūb-rūşen māh-ı tābānum gibi

māh-ı tābān ol:

1. **māh-ı tābān ol:**
Gazel 3245
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzü ay gibi parlayan, ay gibi parlak yüzlü olmak.

Ḫūblar encüm kamu sen māh-ı tābān ol yüri
Gün gibi fer vir cihāna mihr-i raḫşān ol yüri

māhir:

1. **māhirdür:**-*dür*
Gazel 3488
Mısra: **1**
Usta, becerikli, eli işe yatkın, mahâretli, mârifetli (kimse).

Fitne ta'līminde māhirdür şahāne gözleri
N'içün öldürmez beni kılur bahāne gözleri

māhlikā:

1. **māhliḳāya:**-*y, -a*
Gazel 3156
Mısra: **2**
Yüzü ay gibi olan, ay yüzlü güzel kadın.

Dirdüm irişür derd ü elem evc-i semāya
Derdā ki eser eylemez ol māhliḳāya

mahlūḳ:

1. **maḫlūḳuñ:**-*uñ*
Gazel 3199
Mısra: **2**
1. Allah tarafından yaratılmış, yok iken var edilmiş. 2. Yaratılmış şey, insan, hayvan, yaratık.

Ḫudāyā sensin ‘ālem pādişāhı
Tapuñdur cümle maḫlūḳuñ penāhı

2. **maḫlūḳuñ:**-*uñ*
Gazel 3499
Mısra: **1**
1. Allah tarafından yaratılmış, yok iken var edilmiş. 2. Yaratılmış şey, insan, hayvan, yaratık.

Bu maḫlūḳuñ kamu sensin İlāh’ı
N’ola ‘afv eyleseñ cürm ü günāhı

maḥmūd:

1. **maḥmūd’ı:**-*ı*
Gazel 3456
Mısra: **10**
Gazneli Sultan Mahmud. // Mahmud u Ayaz hikayesi bağlamında.

Muḥibbī ‘ışḳ ara sende gedā vü pādişā birdür
Ayāz’a niçe kul idi işitmedüñ mi Maḥmūd’ı

2. **maḥmūd:**
Gazel 3051
Mısra: **9**
Gazneli Mahmud,"Sultan" lakabını ilk o almasıyla, cömertliği, şairleri koruması ve kölesi Ayaz ile birlikte anılır.

Şeh-i ḫūbān ulu nāmına Maḥmūd dinür
Cān virür almak içün ḫāk-i kef bā-lālel

mahmūr ol:

1. **maḫmūr ol:**-*dı*
Gazel 3400
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Göz için) Süzülmüş, baygınlaşmış.

Gözleri nāz uyḫusından şöyle maḫmūr old[ı] kim
Sanur anı bilmeyen bīmār ider nāz uyḫusı

2. **maḫmūr ol:**-*alı*
Gazel 3429
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Göz için) Süzülmüş, baygınlaşmış.

Maḫmūr olalı nāz-ıla bīmār idi çeşmi
Nūş eyleyeli kanumı bir pāre tayandı

maḫrem:

1. **maḫrem:**
Gazel 3249
Mısra: **10**
Başkalarından saklanan, başkaları tarafından görülmesi, bilinmesi, duyulması istenmeyen, gizli.

Bu Muḥibbī dergehüñden dūr olup
Müdde‘īler çün saña maḫrem gibi

2. **maḫremi:**-*i*
Gazel 3377
Mısra: **4**
Başkalarından saklanan, başkaları tarafından görülmesi, bilinmesi, duyulması istenmeyen, gizli. Bir kimsenin sırlarını bilecek derecede yakını ve samîmî dostu olan kimse, sırdaş.

Düşeliden derd-i ‘ışḳa ġamdan özge bulmadum
Gice gündüz ayru olmaz cān-ıla dil maḫremi

3. **maḫremi:**-*i*
Gazel 3280
Mısra: **10**
Bir kimsenin sırlarını bilecek derecede yakını ve samîmî dostu olan kimse, sırdaş.

Geldi Muḥibbī ‘ālemi geşt itdi ser-te-ser
Bir yār-ı yārānı bulmadı idine maḫremi

maḫrem ol-:

1. **maḫrem ol-:**--*dı*
Gazel 3063
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçli dışlı olmak, samimi olmak, yakın olmak, arkadaş olmak.

Ne var şād [u] feraḥ hem-dem bizümle
Degülse maḫrem oldı ġam bizümle

2. **maḫrem ol-:**-*ur, -sın*
Gazel 3224
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçli dışlı olmak, samimi olmak, yakın olmak, arkadaş olmak.

Müstedām ol ki baña maḫrem olursın iy ġam
Komaduñ sen şeb-i hicr içre beni tenhāyī

maḫrem-i ‘āşıḳ güvāhı:

1. **maḫrem-i ‘āşıḳ güvāhı:**-*ı*
Gazel 3181

Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın şahitinin/tanığının mahremi, başkalarından sakladığı, başkaları tarafından görülmesini, bilinmesini, duyulmasını istemediği.

Nigārā ḥālümi bilmek dilerseñ gör şeb-i tārı
Ki şebdür maḥrem-i ‘āşıḳ güvāhı nāle vü zārı

<u>māh-rū:</u>

1. **māh-rūlar:**-*lar*
Gazel 3056
Mısra: **1**
Ay yüzlü. II Sevgili.

Māh-rūlar vaṣfına çün müşterī oldum yine
Ḫarc idüp cān naḳdini dilden berī oldum yine

2. **māh-rū:**
Gazel 3153
Mısra: **7**
“Ay yüzlü” yüzü ay gibi parlayan güzel.

Sorma ḥālin ‘āşıḳ-ı dil-ḫastenüñ iy māh-rū
Senden artuk kim ne bilsün derdi ne dermānına

3. **māh-rū:**
Gazel 3186
Mısra: **5**
“Ay yüzlü” yüzü ay gibi parlayan güzel.

Bakmazam iy māh-rū sensüz gerekmez bu cihān
Rāstī budur ki ol çeşm-i cihān-bīnüm gibi

4. **māh-rū:**
Gazel 3321
Mısra: **5**
“Ay yüzlü” yüzü ay gibi parlayan güzel.

‘Işḳuñ bir ḥāle ugratdı beni iy māh-rū
Niçe geçer rūz u hafta māh bilmem sālümi

5. **māh-rūlara:**-*lar, -a*
Gazel 3337
Mısra: **4**
“Ay yüzlü” yüzü ay gibi parlayan güzel.

Cem‘ kılsaydum gözümden dökilen gevherleri
Eyleseydüm māh-rūlara kef ü pā kāşki

6. **māh-rūlarda:**--*lar, --da*
Gazel 3371
Mısra: **7**
“Ay yüzlü” yüzü ay gibi parlayan güzel.

Māh-rūlarda bulınmaz umma dirlerdi vefā
Her ne kim didiler ise cümle yalan olmadı

7. **māh-rū:**
Gazel 3417
Mısra: **9**
“Ay yüzlü” yüzü ay gibi parlayan güzel.

Bu Muḥibbī niçe meh-rūlar görüp iy māh-rū
Bir senüñ tek ḥaḳ budur hīç görmedi mānendüñi

8. **māh-rū:**
Gazel 3351
Mısra: **3**
Ay (gibi parlak) yüzlü (sevgili).

Felekden yücedür beñzer senüñ iy māh-rū ḳaṣruñ
Anuñçün ‘āşıḳuñ aña irişmez āh u feryādı

9. **māh-rūlar:**-*lar*
Gazel 3348
Mısra: **13**
“Ay yüzlü” yüzü ay gibi parlayan güzel.

Māh-rūlar cür‘a saçsa bu Muḥibbī üstine
Ḫāk-i pāy-i dergehi ḫummār olaydı kāşki

10. **māh-rūlar:**-*lar*
Gazel 3361
Mısra: **1**
“Ay yüzlü” yüzü ay gibi parlayan güzel.

Māh-rūlar ‘ışḳ[ı] bu āşüfteden ayrılmadı
Tā beni ser-geşte vü [rü]svā-yı ‘ālem kılmadı

11. **māh-rūlar:**--*lar*
Gazel 3140
Mısra: **2**
“Ay yüzlü” Yüzü ay gibi parlayan güzel.

Dilberüm seyr itmege gülzāra çıkdı bāġ-ıla
Māh-rūlar birbirine gösterür barmag-ıla

12. **māḥ-rūlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 3272
Mısra: **1**
“Ay yüzlü” Yüzü ay gibi parlayan güzel.

İntiḫāb idüp çıkardum māḥ-rūlardan seni
Bilmedüm n’oldı günāhum böyle yād itdüñ beni

13. **māh-rūlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 3402
Mısra: **5**
“Ay yüzlü” Yüzü ay gibi parlayan güzel.

Māh-rūlardan vefā resmini umma iy göñül
Anlaruñ cevr oklarıyla pür olupdur kīsesi

<u>maḥrūm kıl:</u>

1. **maḥrūm kıl:**-*ma*
Gazel 3447
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yoksun bırakmak.

Zülf-i müşg-āsā-y-ıla örtme ḳamer ruḫsāruñı
Dōstum maḥrūm kılma ‘āşıḳ-ı dīdāruñı

<u>maḥrūm ol-:</u>

1. **maḥrūm ol-:**--*am*
Gazel 3007
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyden nasibini alamama / istediğini elde edememe.

Alsa cānum kāşkī olsa bu dil ġamdan ḫalāş
Niçeye dek böyle maḥrūm olam anuñ rūyına

mahrūm ol:

1. **maḥrūm ol:**-*a*
Gazel 3484
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yoksun kalmak.

Revā mıdur Muḥibbī ola maḥrūm
Viṣāle ire ger yoḫsul eger bay

māh-rūy:

1. **māh-rūy:**
Gazel 3095
Mısra: **1**
Ay yüzlü güzel.

Olsun tana‘ ‘um içre ol māh-rūy sāde
Kalsun belā vü ġamda bu ‘āşıḳ-ı fütāde

maḥṣūṣ:

1. **maḥṣūṣ:**
Gazel 3499
Mısra: **3**
(Ar.) Yalnız bir kimse, bir nesne veya bir yere âit olan, başkasında bulunmayan, husûsîleşmiş, has, özgü.

Cihānda pādişahlık saña maḥṣūṣ
Ki sensin pādişāhlar pādişāhı

maḥv ola gide:

1. **maḥv ola gide:**--*a, --e*
Gazel 3115
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yok olup gitmek.

Maḥv ola gide evc-i felekde meh ü ḫurşīd
Ger pertev-i ḥüsni irişe saḳf-ı semāya

māh-veş:

1. **māh-veşi:**-*i*
Gazel 3278
Mısra: **1**
Yüzü aya benzeyen, ay gibi güzel kadın.

Terk-i cān itse ne tañ ki göre ol māh-veşi
Dest-i ḳudretle yaradıldı anuñ gözi kaşı

2. **māh-veşi:**-*i*
Gazel 3308
Mısra: **2**
Yüzü aya benzeyen, ay gibi güzel kadın.

Sensin şāh-ı cihān hem Medenī hem Ḳuraşī
İşide ‘āşıḳ ola mihr-ile meh sen māh-veşi

mahzen:

1. **maḫzene:**-*e*
Gazel 3130
Mısra: **10**
Hazine ve define gibi şeyleri koyacak yer. Bodrum, yeraltı.

Zülfi devrinde Muḥibbī umma vaşlı gencini
Çün ṭılısm itmişdür ejder görinür ol maḫzene

mahzen ol-:

1. **maḫzen ol-:**--*a*
Gazel 3108
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Korunacak, saklanılacak yer.

İlāhī ‘ışḳuñı dilden çıkarma
Ki ola tā ki maḫzen aña sīne

2. **maḫzen ol-:**-*ur*
Gazel 3238
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saklanılacak yer olmak.

Viṣāl-i gencine dirler olur vīrāneler maḫzen
Baña ma‘mūre olmakdan göñül olmak ḫarāb evlā

mahzen-i dil:

1. **maḫzen-i dil:**
Gazel 3278
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül mahzeni. II Gönül.

Pür gerek ola tolu ḥikmet ile maḫzen-i dil
Añmañ şimdi zamān ḫalḳı gibi içi boşı

mahzūn:

1. **maḫzūn:**
Gazel 3126
Mısra: **5**
Hüzünlü, kederli, gamlı, üzüntülü.

Oldı benfşe ḫāṭırı mey maḥzūn dili şikest
Bir dem muṣāḥib olmadı sen saçı sünbüle

mahzūn eyle-:

1. **maḥzūn eyle-:**--*me*
Gazel 3019
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kederlenmek, hüzünlenmek.

Eyleyüp deryūzeyi gelse Muḥibbī kapuña
Virmeyüp ḥüsnüñ zekātın anı maḥzūn eyleme

makām:

1. **maḳāmı:**-*ı*
Gazel 3426
Mısra: **12**
Ar. İnsanın gösterdiği faaliyetle ulaştığı, sıkıntılara katlanarak azimli bir şekilde gerçekleştirdiği merhale.

Kūyuñda ruḫuñ şevḳına kim cān vire cānā
Ol demde hemān Dār-ı selām ola maḳāmı

2. **maḳāmı:**
Gazel 3223
Mısra: **10**
1. Durulacak yer, durak, mekân, mahal. 2. Devlet kademesinde yüksek mevki, yüksek ve önemli memûriyet, mansıp, câh. 4. mus. Bir durakla bir güçlünün etrâfında onlara bağlı olarak kümelenen ve belli bir seyir gösteren seslerin genel durumu. 5. tasavvuf. Sâlikin Allah yolunda ulaştığı kalıcı mertebe, mânevî rütbe.

Gülşen-i ḥüsnüñ Muḥibbī eylese tañ mı vaṭan
Yok maḳāmı bülbülüñ illā gülistān arası

3. **maḳāmı:**
Gazel 3406
Mısra: **10**
1. Durulacak yer, durak, mekân, mahal. 2. Devlet kademesinde yüksek mevki, yüksek ve önemli memûriyet, mansıp, câh. 4. mus. Bir durakla bir güçlünün etrâfında onlara bağlı olarak kümelenen ve belli bir seyir gösteren seslerin genel durumu. 5. tasavvuf. Sâlikin Allah yolunda ulaştığı kalıcı mertebe, mânevî rütbe.

Ger ḥużūr itmek dilerseñ iy Muḥibbī fāriġ ol
Olmaya vaḥdet maḳāmı gūşe-i ‘uzlet gibi

maḳam idin-:

1. **maḳam idin-:**--*e*
Gazel 3122
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mekân edinmek, yurt edinmek.

Koyup kūyını Leylā’nuñ düşer miydi bu Mecnūn’a
Tuta vaḥşīlere ülfet maḳam idine ṣaḥrāda

maḳām-ı bendegī:

1. **maḳām-ı bendegī:**
Gazel 3311
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bendelik, kulluk, kölelik makamı.

Mihr ü meh oldı cemālüñden senüñ şermendegī
Buldılar karşu gelüp saña maḳām-ı bendegī

maḳām-ı rāst:

1. **maḳām-ı rāst:**-*da*
Gazel 3180
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rast makamı.

Nāle eylerdi maḳām-ı rāstda muṭrib daḫı
Giceler tā ṣubḥ olınca nāylar gūyā idi

maḳṣūd:

1. **maḳṣūd:**
Gazel 3051
Mısra: **5**
Maksat, amaç, niyet, istenilen şey, istek.

Baña maḳṣūd hemān zülf ü ruḫuñdur ancak
Neme yarar semen ü sünbül gül ya lāle

2. **maḳṣūd:**
Gazel 3386
Mısra: **3**
1. Söylenilmek, belirtilmek istenilen, kastedilen, 2. i. İstenilen şey, amaç, gāye, maksat.

Bulmış-ıdum dünye içre her ne kim maḳṣūd idi
Dergeh-i ma‘ṣūḳda key ihtirāmum var-ıdı

māl:

1. **māl:**
Gazel 3081
Mısra: **8**
1. Bir kimsenin tasarrufu altında bulunan değerli ve gerekli şey. 2. varlık, servet. 3. para, nakit, gelir. 4. tüccar eşyası.

Bir ḳadeḥ mey saña bu ‘ālemde bir şāhid yiter
Ḫōce-i dünyā gibi kef geçmegil māl üstine

2. **māla:**--*a*
Gazel 3109
Mısra: **12**
Bir kimse veya kurumun mülkiyetinde bulunan, taşınır, taşınmaz her çeşit değerli ve gerekli şey, mülk, îrat, varlık, servet.

Gözüm yaşına meyl itse ‘aceb mi
Güzeller māyil olur çünki māla

māl u cāh:

1. **māl u cāh:**-*a*
Gazel 3461
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Servet ve makam.

Māl u cāha ġarra olma dime yokdur ben gibi
Sür yüzüñ yire tevāżu‘ ehli ol dāmen gibi

<u>mālik ol:</u>

1. **mālik ol:**-*up*
Gazel 3349
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sahip olmak.

Olup sulṭān-ı ‘ışḳ evvel ḥişār-ı göñlüme mālik
Gelüp mi‘mār-ı ġam āḫir aña yir yir beden kesdi

<u>ma‘mūr id-:</u>

1. **ma‘mūr id-:**-*-e*
Gazel 3087
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Geliştirip güzelleştirmek, bayındır duruma getirmek.

Ḫāk-i miḥnetle cefā sengiyle dil vīrānesin
Ola kim ma‘mūr ide mi‘mār sevdüm tāzece

2. **ma‘mūr id-:**-*er*
Gazel 3174
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İmar etmek, bayındır hale getirmek, geliştirip güzelleştirmek.

Gāh olur cān mülkini ma‘mūr ider mi‘mār-ı dil
Geh ḫarāb idüp yıkar vīrān ider göñlüm beni

<u>ma‘mūre ol-:</u>

1. **ma‘mūre ol-:**-*mak, -dan*
Gazel 3238
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayındır hâle gelmek II memnun, hoşnut olmak.

Viṣāl-i gencine dirler olur vīrāneler maḫzen
Baña ma‘mūre olmakdan göñül olmak ḫarāb evlā

<u>ma‘nā:</u>

1. **ma‘nā:**
Gazel 3073
Mısra: **4**
Anlam, kavram.

Düşürme ẓāhir elden gülgūn şarāb nūş it
Ma‘nā yüzinden ammā la‘l-i nigārı gözle

2. **ma‘nāsını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 3318
Mısra: **10**
Anlam, kavram.

Dirler Muḥibbī şi‘rini kuş diline beñzer hemān
Fehm eylemez ma‘nāsını her kim Süleymān olmadı

<u>mānend:</u>

1. **mānendi:**-*i*
Gazel 3039
Mısra: **2**
Benzer, eş, denk.

Seyr iderken bir güzel gördüm bugün bāzārda
Ruḫları mānendi bir gül bitmedi gülzārda

2. **mānend:**
Gazel 3274
Mısra: **3**
Benzer, eş.

Saña mānend meh-rū görmedüm āh
Gezüp Mışr-ıla Şām-ıla ‘Irāḳ’ı

3. **mānendüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3417
Mısra: **10**
Benzer, eş.

Bu Muḥibbī niçe meh-rūlar görüp iy māh-rū
Bir senüñ tek ḫaḳ budur hīç görmedi mānendüñi

4. **mānendini:**-*-i, --n, --i*
Gazel 3146
Mısra: **7**
Benzer, eş, misil, nazir, menend.

Görmedi görmeyiser ruḫları mānendini hīç
‘Ālemi gerçi gezer şems ü ḳamer döne döne

5. **mānendi:**-*i*
Gazel 3167
Mısra: **2**
Benzer, eş, misil, nazir, menend.

Ne ḫaddüñ gibi bir gül var çemende
Dişüñ mānendi dür olmaz ‘Aden’de

<u>ma‘nevī:</u>

1. **ma‘nevī:**
Gazel 3250
Mısra: **8**
Gözle görülüp elle tutulamayan, madde ve cisimle ilgisi bulunmayan, içe, öze, rûha âit.

Baḥr-ı dilden ẓāhir olan kim göre eş‘ārumı
Dir niçe esrār-ıla var niçe yüz biñ ma‘nevī

<u>māni‘:</u>

1. **māni‘:**
Gazel 3115
Mısra: **11**
Bir şeyin yapılmasını önleyen şey, engel.

‘Anber saçıdur gül yüzini görmege māni‘
San ḫāyil olur ebr gelür bedr iken aya

māni‘ ol-:

1. **māni‘ ol-:**-*-ur*
Gazel 3076
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Engel olmak.

Gün ‘ārıżına māni‘ olur āh-ı Muḥibbī
Görmem yüzini kaldum ebed hīr arasıda

2. **māni‘ ol-:**-*ur*
Gazel 3157
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Engel olmak, engellemek, önlemek.

Görmek dilesem māni‘ olur yārı raḳīb āh
San ebr gibi ḫāyil olur bedr iken aya

3. **māni‘ ol-:**-*ma, -ñ*
Gazel 3277
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Önüne geçmek, engellemek, önlemek.

Cān fedā itmege geldüm māni‘ olmañ kūyına
Yüzüme sürüp başuma tāc idem ḫāk-i deri

māni‘ ol:

1. **māni‘ ol:**-*-a*
Gazel 3033
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Engel olmak, önlemek.

Aġyār eger māni‘ ola vaṣl-ı nigāra
Seng-ile urup başını zīr ü zeber eyle

ma‘ni-i ‘aşḳ:

1. **ma‘ni-i ‘aşḳ:**
Gazel 3405
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın özü.

Cür‘a-i cām-ı lebinden kim nigāruñ mest ola
Ma‘ni-i ‘aşḳ men‘ itmişdür anuñ taḳrīrini

manşūr-şıfat:

1. **manşūr-şıfat:**
Gazel 3044
Mısra: **5**
Mansur gibi. || Hallac-ı Mansur edebiyatça çokça anılan ünlü bir sufidir.Hind ve Türk memleketlerinde dolaşarak İslam'ı yaymaya çalıştı.Tasavvuf yolunda ilerleyince fenafillah'a ulaştı ve Ene'l Hakk der, bu sözün batını manasını değil de zahiri manasını alanlar onu münkir olarak kabul ettiler, sonra darağacına çekilerek teşhir edildi. || Edebiyatta darağacı ve Ene'l Hakk münasebetiyle sıkça anılan Mansur, inancı uğruna her şeye göğüs germe ve ölmenin sembolü olarak bilinir.Sevgilinin saçları darağacına benzetilince ,Mansur da aşk şehidi olup bu dara asılır.

Manṣūr-ṣıfat zülfine ber-dār olur göñül
‘Āṣıḳ dimeñ aña ki ol dāra gelmeye

manşūr-vār:

1. **manşūr-vār:**
Gazel 3422
Mısra: **7**
Hallac-ı Mansur gibi. // Allah'ta eriyip yok olmak anlamında söylediği "Ene'l-Hak", yani "Ben Hakkım" sözü sebebiyle 922 yılında asılarak öldürülen mutasavvıftır. Klasik edebiyatta aşığa yapılan benzetme ve nitelendirmelerde kullanılmıştır.

Sırr-ı ‘ışḳı çünki fāş itdi göñül Manṣūr-vār
Dār-ı zülfüñde emān gel virme ber-dār it beni

mār:

1. **mār:**
Gazel 3151
Mısra: **4**
Yılan.

Elde dutup zülfini geh boynı üzre tagıdur
Sāḥir olmasa kaçan oynardı bile mār ile

2. **mārdur:**-*dur*
Gazel 3011
Mısra: **10**
Yılan II sevgilinin saçı.

İy Muḥibbī giceler gelse ḫayāl-i zülf-i dōst
Sanuram ki mārdur sīnemde girür inüme

3. **māra:**-*a*
Gazel 3429
Mısra: **10**
Yılan (Sevgilinin saçı.).

Zülfine göñül virme Muḥibbī ḥaẕer eyle
Elbette ziyān eyler o kim māra tayandı

4. **mār:**
Gazel 3226
Mısra: **5**
Yılan. II Sevgilinin saçı.

Mār zülfüñden helāke varmadan bu cān u dil
Luṭf kıl irgür baña tiryāk-i la‘lüñ ḳandini

5. **mār:**
Gazel 3280
Mısra: **8**
Yılan . || Divan şiirinde sevgilinin saçı ve aşığın ahları şekil yönünden yılana benzer. Uzunluğu, kıvrımlı oluşu, siyahlığı, zehiri vs. özellikleri ile ele alınır.

Tiryāk geçer çünki lebi cān-ı ‘āṣıḳa
Olsa ne ġam mār saçınuñ eger semmi

6. **mār:**
Gazel 3328
Mısra: **8**
(Fars.) Yılan.

Genc-i ḥüsnüñe ṭılısm itmiş yine sāḥir gözüñ
Gösterür mār kākülin zülfeyn-i ejderhā gibi

7. **mār:**
Gazel 3364
Mısra: **6**
(Fars.) Yılan.

Ḥalḳa olmış ḥüsninüñ gencinde zülfeynin görüp
Didüm ol gence ṭılısm olmış ezelden mār iki

mār eyle-:

1. **mār eyle-:***--y, --üp*
Gazel 3079
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yılan haline getirmek (sevgilinin saçı bağlamında).

Bulur idüm genc-i ḥüsnine nigāruñ dest-res
Zülfini mār eyleyüp çeşmin eger şīr itmese

mār it-:

1. **mār it-:***--dü, --m*
Gazel 3111
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yılana dönüştürmek.

Siḥr idüp didi ki her tārını bir mār itdüm
Kimse el sunmaya tā zülf-i perīşānumuza

mār u su‘bān eyle-:

1. **mār u su‘bān eyle-:***-di*
Gazel 3183
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Zülfünü) Yılan ve büyük yılan/ejderhâ etmek.

İy Muḥibbī genc-i ḥüsne zülfini idüp ṭılısm
Ḥıfẓ içün her tārını bir mār u su‘bān eyledi

mār-ı zülf:

1. **mār-ı zülf:***-üñ*
Gazel 3014
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saç yılanı. II Sevgilinin şekil itibariyle yılana benzeyen uzun ve kıvrımlı saçları.

Yimem ġam olalı tiryāk-i la‘lüñ
İçürse mār-ı zülfüñ baña sem de

ma‘rifet bāġı:

1. **ma‘rifet bāġı:***-ı, -n, -a*
Gazel 3189
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Marifet bahçesi II âriflik yolu, tasavvuf.

İy Muḥibbī meyveler virdi kelāmum tāze ter
Ma‘rifet bāġına dökdüñ tā ki tāk itdüñ beni

marīż-ı ‘ışḳ:

1. **marīż-ı ‘ışḳ:**
Gazel 3292
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk hastası.

Renc-i bī-ḥāṣıldur el urma nabża iy ṭabīb
Çün marīż-ı ‘ışḳ getürmez görse Cālīnūs’ını

ma‘şūḳ:

1. **ma‘şūḳdan:***-dan*
Gazel 3308
Mısra: **10**
Aşkla sevilen, âşık olunan kimse.

Eylese cevr ü cefā ide Muḥīb anı ḳabūl
Ḫoş gelür ‘āṣıḳa ma‘şūḳdan iren her nā-hoşı

māt ol-:

1. **māt ol-:***-dı*
Gazel 3184
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Bir tartışma sonunda veya benzeri bir durumda yenik düşmek. 2. Satranç oyununda yenilmek.

Servler gülşende māt oldı görüp reftāruñı
Ġoncalar dem-beste kaldı işidüp güftāruñı

mātem dut:

1. **mātem dut:***-i, -ma, -ñ*
Gazel 3377
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Deyim**
Yas tutmak.

Şimdi bildüm hicr elinden öldürür bu ġam beni
Ger şehīd-i ‘ışḳ olam dutmañ benümçün mātemi

mātem tut:

1. **mātem tut:**-*ar*
Gazel 3498
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yas tutmak.

‘Aceb zāhid neden mātem tutar kim
Ki dāyim kara olmışdur libāsı

maṭlūb:

1. **maṭlūbını:**--*ı*, --*n*, --*ı*
Gazel 3054
Mısra: **2**
Talep edilen, istenilen.

Zāhid senüñ tek uymazam efsāneden efsāneye
Dil buldı çün maṭlūbını yiltme beni bīgāneye

māṭlūb-ı dil:

1. **māṭlūb-ı dil:**
Gazel 3445
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlün talebi, arzusu.

İy Muḥibbī ḫāne-i dilde iken māṭlūb-ı dil
Anı ġāfil görme ki ol araya her sū seni

māyil:

1. **māyil:**
Gazel 3455
Mısra: **1**
Bir şeye yatkınlığı, yeteneği olan, istekli, hevesli, arzulu.

Āba māyil gördüm ol servüñ ḳad-i dil-cūyını
Anuñ-ıçun ben revān itdüm bu yaşum cūyını

2. **māyildür:**-*dür*
Gazel 3293
Mısra: **9**
Bir şeye yatkınlığı, yeteneği olan, istekli, hevesli, arzulu.

Muḥibbī cevre māyildür güzeller terk ide sanma
Kesebilmez degül mu‘tād ola bir kimsenüñ ḫūyı

māyil ol-:

1. **māyil ol-:**--*ur*
Gazel 3109
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meyl etmek; yönelmek.

Gözüm yaşına meyl itse ‘aceb mi
Güzeller māyil olur çünki māla

māyil olaldan berü:

1. **māyil olaldan berü:**
Gazel 3007
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(beyitte) Meylettiğinden beri.

Gülşen-i ḥüsninde olur göz yaşı āb-ı revān
Māyil olaldan berü ol serv-ḳad dil-cūyına

māyil-i ḫˇāb ol-:

1. **māyil-i ḫˇāb ol-:**-*ma*, -*dı*
Gazel 3198
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uykuya meyili, isteği olmak.

‘Āşıḳ olaldan berü oldı göze uyḫu ḥarām
Bunca demlerdür ki çeşmüm māyil-i ḫˇāb olmadı

mebde’-i fıṭrat:

1. **mebde’-i fıṭrat:**-*da*
Gazel 3405
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaratılışın başlangıcı, fıtratın belirlendiği an.

Dest-i ḳudret mebde’-i fıṭratda beñzer ‘āşıḳuñ
‘Işḳ ābı ile yogurmış anuñ taḫmīrini

mecâl:

1. **mecāli:**-*i*
Gazel 3149
Mısra: **13**
Güç, kuvvet, derman, takat.

Başın egeli ġam yili yok ẕerre mecāli
Dil-ḫaste Muḥibbī gibi turmaga benefşe

2. **mecālüm:**-*üm*
Gazel 3486
Mısra: **4**
Güç, kuvvet, derman, takat.

Yakamı yırtup çeküp bu sīnemi çāk eyledüm
Nāle kıldum agladum tā kim mecālüm var-ıdı

mecāli kalma-:

1. **mecāli kalma-:**--*i*, --*ma*, --*dı*
Gazel 3016
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**

Takati kalmamak (kesilmek); gücü azalmak, bitmek.

Baş egüben oldı Muḥibbī gibi ġamgīn
Kalmadı mecāli güle güftāra benefşe

2. **mecāli kalma-:**-*i, -ma, -dı*
Gazel 3495
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gücü kalmamak, güçsüzleşmek.

Muḥibbī'nüñ sorarsañ ḥālin āḫir
Dükendi ṣabrı kalmadı mecāli

mecālü kalma-:

1. **mecālü kalma-:**-*üm, -ma, -dı*
Gazel 3031
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Güç kalmamak, güçsüzleşmek.

Yakdı ḥasret āteşi şol ḥadde bu cān u dilüm
Kalmadı tende mecālüm eyleyem bir kerre āh

mecālüm yok:

1. **mecālüm yok:**--*üm*
Gazel 3105
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Takati kalmamak (kesilmek); gücü azalmak, bitmek.

Ḥasretinden vādī-i ġamda be-ġāyet ḫastayam
Yok mecālüm dönmege bir yanadan bir yanuma

mecāz:

1. **mecāza:**-*a*
Gazel 3124
Mısra: **12**
Gerçek olmayan, hakikat dışı.

Ḥaḳīḳat sözlerini diñle benden
Göñül virdüm beni sanma mecāza

mecāzī 'ışḳ:

1. **mecāzī 'ışḳ:**-*a*
Gazel 3165
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah aşkı yerine insana duyulan aşk.

İy dil mecāzī 'ışḳa göñül virmeden sakın
İrişdürür kişi ezel āḫir nedāmete

mecāz-ı 'ışḳ:

1. **mecāz-ı 'ışḳ:**-*a*
Gazel 3354
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah aşkı yerine insana duyulan aşk; İlahi aşkın zıttı.

İy dil mecāz-ı 'ışḳa göñül virmeden sakın
Soñra yanuñda ẓāhir olur çün nedāmeti

meclis:

1. **meclisde:**-*de*
Gazel 3333
Mısra: **5**
Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

Mestlik meclisde rindāne bugün meyden degül
Oldılar medḫūş görüp ol nergis-i mestāne[y]i

2. **meclisüñ:**-*üñ*
Gazel 3497
Mısra: **10**
Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

Bezm-i ġamda sāġar-ı çeşmüñle iç ḫūn-ı ciger
İñlesün ol meclisüñ olsun bu göñlüm nāları

3. **meclisin:**--*i, --n*
Gazel 3100
Mısra: **2**
Oturulacak, toplanılacak yer; eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı. II mey bağlamında şarap içilen ve eğlenilen yer.

Zāhidā zühd ü riyāyı iḫtiyār itmeñ nice
Ehl-i diller meclisin gördükçe āh itmeñ nice

4. **meclisine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3113
Mısra: **7**
Cemiyet, zevk ve sefa toplantısı.

Ġam meclisine ḥācet olursa şarāb iy dil
Yokla bulunur lā-büd bu dīde kabagında

5. **meclisde:**-*de*
Gazel 3478
Mısra: **4**
Bir amaç için toplanılan yer. ll içki meclisi.

Cām-ı 'ışḳı bile nūş itdük ezel Mecnūn-ıla
Ol ayak götürdi meclisde beni serḫōş kodı

6. **meclis:**
Gazel 3404
Mısra: **9**
Bir konuyu konuşmak veya görüşmek için yapılan toplantı; toplanılacak yer; toplum. Sohbet

etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu; zevk ve safa toplantısı.

Meclis içre yine dilber būse in‘ām eyledi
İy Muḥibbī şimdi mi gördüñ anuñ iḥsānını

7. **meclisinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3057
Mısra: **2**
Bir konuyu konuşmak veya görüşmek için yapılan toplantı; toplanılacak yer; toplum. Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu. || Zevk ve safa toplantısı.

Her kimüñ kim sīnesinde mihr-i cānān olmaya
Ehl-i diller meclisinde adı ‘ırfān olmaya

8. **meclisinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3251
Mısra: **4**
1. Bir konuyu konuşmak, görüşmek için yapılan toplantı, içtimâ. 2. Sohbet etmek, eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

Yārı gördükde sakın açma derūnuñ ḳıṣṣasın
Saklamak ḫoşdur ulular meclisinde edebi

9. **meclisinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3420
Mısra: **5**
1. Bir konuyu konuşmak, görüşmek için yapılan toplantı, içtimâ. 2. Sohbet etmek, eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

Ġam meclisinde dün gice nālem işitdi āh
Tā ṣubḥ olınca iñledi gör nā benüm gibi

10. **meclisinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3447
Mısra: **12**
1. Bir konuyu konuşmak, görüşmek için yapılan toplantı, içtimâ. 2. Sohbet etmek, eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

İy Muḥibbī levḥ-i dilde naḳş ide bī-iḫtiyār
Ehl-i diller meclisinde gūş iden eş‘āruñı

meclise:

1. **meclise:**-*e*
Gazel 3469
Mısra: **4**
1. Oturulacak, toplanılacak yer. 2. Görüşülecek bir mesele için bir araya gelmiş insan topluluğu.

Ciger ḫūnını nūş eyle dilā çeşmüñ kabagından
Sakın yol virmegil ‘aḳla olur ol meclise nāşī

meclis-i ġam:

1. **meclis-i ġam:**-*da*
Gazel 3238
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam meclisi.

Yine bu meclis-i ġamda gözüm yaşı şarāb evlā
O bezme iñleyüp her dem olursa dil rebāb evlā

2. **meclis-i ġam:**-*da*
Gazel 3346
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam meclisi.

Meclis-i ġamda Muḥibbī içerüz ḫūn-ı ciger
İñiler feryād ider ol bezme göñlüm nā gibi

meclis-i ‘ışḳ:

1. **meclis-i ‘ışḳ:**-*da*
Gazel 3466
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk meclisi.

Meclis-i ‘ışḳda cān yakmaga pervāne yiter
Bülbül-i gülşeni añma gider ol leffāfı

meclis-i mey:

1. **meclis-i mey:**-*-dür*
Gazel 3074
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap, içki meclisi.

Meclis-i meydür lebinden būse itme iltimās
Kan olur uyma sakın ol nergis-i serḫōşına

meclis-i rūz-ı ezel:

1. **meclis-i rūz-ı ezel:**
Gazel 3134
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ezel gününün meclisi. II Cenâb-ı Hak ezelde ruhları yarattığında, "Ben Rabbiniz değil miyim?" şeklindeki soruya bütün ruhların, "Evet Sen Rabbimizsin" diye söz vermeleri ânı; "Elest meclisi" veya "Bezm-i elest" şeklinde de ifade edilir.

Meclis-i rūz-ı ezel nāyuñ ṣadāsın gūş idüp
Geldi ‘ışḳ içre anuñçün bu hevālar başuma

mecnūn:

1. **mecnūnı:**-*ı*
Gazel 3047
Mısra: **8**
Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Kūyına varsam o ṭıfluñ baña bu devlet yiter
Kim bu mecnūnı ider bāzīçe ata taş-ıla

2. **mecnūn'ı:**-*ı*
Gazel 3209
Mısra: **5**
Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Deşt-i ġamda gerçi kim Mecnūn'ı yoldaş eyledüm
Bir iki menzil varınca baña pādaş olmadı

3. **mecnūn[uñ]:**-*uñ*
Gazel 3271
Mısra: **15**
Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Konardı başına Mecnūn[uñ] devlet [kuşı]
Elinde nāḳa-ı leylī yuları

4. **mecnūn-ıla:**-*ıla*
Gazel 3380
Mısra: **11**
Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Añılmaz oldı Mecnūn-ıla Ferhād
Muḥibbī ḳur'a-i 'ışḳ saña düşdi

5. **mecnūn-ıla:**-*ıla*
Gazel 3387
Mısra: **4**
Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Leylī zülfüñ ḥasretinden iy leb-i şīrīn-dehen
Nāleler itdüm ki Mecnūn-ıla Ferhād itmedi

6. **mecnūn'ı:**-*ı*
Gazel 3469
Mısra: **8**
Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

İdüp āh okların pertāb yine ḳaddüm kemānından
Geçüp Mecnūn'ı ḫoş dikdüm belā ṣaḥrāsına taşı

7. **mecnūn-ıla:**-*ıla*
Gazel 3478
Mısra: **3**
Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Cām-ı 'ışḳı bile nūş itdük ezel Mecnūn-ıla
Ol ayak götürdi meclisde beni serḫōş kodı

8. **mecnūn:**
Gazel 3026
Mısra: **10**
1. Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice seven, tutkun.

Leylī zülfine dolaşdı görüp āhū gözini
Düşdi Mecnūn gibi bī-çāre göñül tag u taşa

9. **mecnūn:**
Gazel 3035
Mısra: **9**
1. Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice seven, tutkun.

İy göñül Mecnūn gibi kūy-ı ḫarābāt ehli ol
Tā ḳıyāmet añıla aduñ senüñ ṣeydā-y-ıla

10. **mecnūn:**
Gazel 3036
Mısra: **4**
1. Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice seven, tutkun.

Bir saçı leylī ġamından iy dil-i şūrīde āh
Vādi-yi miḥnetde Mecnūn gibi ḥayrānsın yine

11. **mecnūn:**
Gazel 3052
Mısra: **6**
1. Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice seven, tutkun.

Benī ādemden olmadı özine gördi bir çāre
Vuḫūşa 'arż-ı ḥāl-içün varur Mecnūn kūh-ı Necd'e

12. **mecnūn:**
Gazel 3054
Mısra: **5**
1. Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice seven, tutkun.

Mecnūn dügüm tak boynuma leylī saçuñ zencīrini
Mīrās-dur[ur] ṭavḳ-ı belā her kandasa dīvāneye

13. **mecnūn:**
Gazel 3056
Mısra: **5**
1. Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice seven, tutkun.

‘Işḳ meydānında Mecnūn ile miḥnet okların
Atışup birkaç ḳadem ben ileri oldum yine

14. **mecnūn’a:**-*’a*
Gazel 3122
Mısra: **5**
1. Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice seven, tutkun.

Koyup kūyını Leylā’nuñ düşer miydi bu Mecnūn’a
Tuta vaḥşīlere ülfet maḳam idine ṣaḥrāda

15. **mecnūn:**
Gazel 3124
Mısra: **3**
1. Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice seven, tutkun.

Koyup Mecnūn Leylī āsitānın
Düşer miydi aña varmak Ḥicāz’a

16. **mecnūn’a:**-*’a*
Gazel 3135
Mısra: **10**
1. Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice seven, tutkun.

Kitāb-ı ‘ışḳı sor baña saña taḳrīr idem bir bir
Ne bilsün sorma Mecnūn’a gezer ancak bu ṣaḥrāda

17. **mecnūnı:**-*ı*
Gazel 3282
Mısra: **6**
1. Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice seven, tutkun.

Cām-ı ‘ışḳ[ı] nūş idüp içdi maḥabbet cür‘asın
Ƶū-fünūn ‘āḳil iken mecnūnı şeydā eyledi

18. **mecnūnlık:**-*lık*
Gazel 3287
Mısra: **5**
Çıldırmış, deli, divane.

Bugün meydān-ı ‘ışḳ içre yiter Mecnūn’a mecnūnlık
Aña ṭa‘na daşın atup n’idersiz siz ol evbāşı

19. **mecnūnlayın:**--*layın,* -
Gazel 3018
Mısra: **4**
Çıldırmış, deli, divane. || Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdaya tutulmuş kimse. || Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı olarak bilinir. || Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays'ın lakabıdır.

Leylī saçuñuñ bendine baglanalı göñlüm
Mecnūnlayın düşdi bu taglara esirge

20. **mecnūn-vār:**-*vār*
Gazel 3179
Mısra: **7**
Çıldırmış, deli, divane. || Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdaya tutulmuş kimse. || Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı olarak bilinir. || Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays'ın lakabıdır.

Leylī zülfinüñ hevāsıyla beni Mecnūn-vār
Düşürüp vādīlere ḥayrān ü ‘üryān eyledi

21. **mecnūnlayın:**-*layın*
Gazel 3058
Mısra: **3**
Çıldırmış, deli, divane. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdaya tutulmuş kimse. || Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays'ın lakabıdır.

Dil virelden zülfinüñ leylāsına Mecnūnlayın
Vādī-yi ġamda yürür zencīr-ile āvāre de

22. **mecnūnlayın:**--*layın*
Gazel 3118
Mısra: **4**
Mecnun gibi. II Mecnûn, 'aşk yüzünden deli-divâne olmuş, aklı başından gitmiş kimse, Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı, Kays. II âşık.

Vādī-i ‘ışḳa düşen bulur maḥabbet yolların
‘Āşıḳ oldur ‘ışḳ ara Mecnūnlayın ol ferd ola

23. **mecnūn’a:**--*a*
Gazel 3147
Mısra: **5**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays’ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Remz-i ‘ışḳı sorma Mecnūn’a ki ol dīvānedür
Baña sor ‘ışḳuñ kitābın okudum her bābda

24. **mecnūn:**
Gazel 3149
Mısra: **5**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays’ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Leylī saçına olmasa Mecnūn gibi ‘āşıḳ
Dīvāne-ṣıfat düşmez-idi taga benefşe

25. **mecnūn’a:**--*a*
Gazel 3152
Mısra: **13**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya

tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Rūz-ı maḥşerde diyem Mecnūn'a derd ü ġuṣṣamı
Her kişi derd-i dilin dir kandasa yoldaşına

26. **mecnūn:**
Gazel 3154
Mısra: **4**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

'Ār u nāmūsı koyup koma melāmet yakasın
Yüri Mecnūn gibi sen çāk-i girībānlar ile

27. **mecnūn'a:**--*a*
Gazel 3163
Mısra: **5**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Felekden görinür Mecnūn'a a'la
Kaçan ṣaḥrāda Leylā kursa ḫargāh

28. **mecnūn:**
Gazel 3165
Mısra: **9**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Mecnūn gibi ki Leylā saçına virüp göñül
Düşdi diyār-ı ġamda Muḥibbī melāmete

29. **mecnūnam:**-*am*
Gazel 3166
Mısra: **6**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Leylī zülfüñ ḫasretinden iy melāḫat gülşeni
Bagrı yanmış vādī-i ḫayretde Mecnūnam yine

30. **mecnūn:**
Gazel 3177
Mısra: **1**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Ḫasret-i Leylā-y-ıla āh oldı Mecnūn pīşesi
Derd-ile kūhı keser Ferhād'uñ oldı tīşesi

31. **mecnūn:**
Gazel 3177
Mısra: **3**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Ḫalḳasına Ka'be'nüñ el uruban Mecnūn dimiş
Olmasun Leylā'dan özge göñlümüñ endīşesi

32. **mecnūn:**
Gazel 3208
Mısra: **3**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Mecnūn ki düşdi vādīye ammā benüm gibi
Olmadı ol fütāde-i bāzār 'āşıḳı

33. **mecnūn:**
Gazel 3218
Mısra: **7**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Giderse vādīye mecnūn anı bī-ḳayddur sanma
Üşüpdür başına anuñ cihānuñ cümle ġavġāsı

34. **mecnūn:**
Gazel 3225
Mısra: **3**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Mecnūn ki bugün deşt-i ġamuñ pādişāhıdur
Miḥnet ü belā vü derd ü elem oldı leşkeri

35. **mecnūn:**
Gazel 3230
Mısra: **3**

1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Virmeyince bir saçı leylāya dil Mecnūn gibi
Leşker-i ġam yıkmadı bu cān u dil bünyādını

36. **mecnūn:**
Gazel 3230
Mısra: **11**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Rūz-ı maḥşerde gelüp yüz süre Mecnūn pāyuma
Muḳbil ü şākird olan ta'zīm ider üstādını

37. **mecnūn'a:**--*a*
Gazel 3285
Mısra: **7**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Gerekmezdi daḫı Mecnūn'a devlet
Eline girse Leylā'nuñ mehārı

38. **mecnūn'a:**--*a*
Gazel 3287
Mısra: **5**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Bugün meydān-ı 'ışḳ içre yiter Mecnūn'a mecnūnlık
Aña ṭa'na daşın atup n'idersiz siz ol evbāşı

39. **mecnūn:**
Gazel 3356
Mısra: **11**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Dimeñüz Mecnūn'a Mecnūn itdi çün dünyāyı terk
Cümleden ḫalḳ-ı cihān içinde ol uslu gibi

40. **mecnūn'a:**--*a*
Gazel 3356
Mısra: **11**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Dimeñüz Mecnūn'a Mecnūn itdi çün dünyāyı terk
Cümleden ḫalḳ-ı cihān içinde ol uslu gibi

41. **mecnūnam:**-*am*
Gazel 3358
Mısra: **3**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Eger Leylī degülse ol neden ben aña Mecnūnam
V'eger Şīrīn olmasa bu dil olmazdı Ferhād'ı

42. **mecnūn:**
Gazel 3359
Mısra: **3**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Leyli Mecnūn ile vardur Ḫusrev ü Şīrīn velī
Cān u baş terk itmede hīç biri Ferhād olmadı

43. **mecnūn:**
Gazel 3366
Mısra: **6**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Deşt-i ġamda baña yoldaş olımazsın sen yüri
Göricek ben bilürem Mecnūn benüm yoldaşumı

44. **mecnūn:**
Gazel 3367
Mısra: **5**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Öñce Mecnūn ile Ferhād'ı karagula salup
Yürürem şimdi benem 'ışḳ ilinüñ pādişehi

45. **mecnūn:**
Gazel 3368
Mısra: **5**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Dest-i ġamda geldi Mecnūn bāña pādaş olmayup
Didi gitme yolda kor mı hīç kişi yoldaşını

46. **mecnūn:**
Gazel 3381
Mısra: **10**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Zülfi şebinde dil düşeli vādī-yi ġama
Yakdum zamānda yine Mecnūn çerāġını

47. **mecnūn'a:**--*a*
Gazel 3401
Mısra: **1**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Olur Mecnūn'a ḳıble ḫayl-i Leylī
İder cān u göñülden aña meyli

48. **mecnūn:**
Gazel 3420
Mısra: **2**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Var mı cihānda 'āşıḳ-ı şeydā benüm gibi
Mecnūn daḫı olmadı rüsvā benüm gibi

49. **mecnūn:**
Gazel 3441
Mısra: **3**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Mecnūn gibi sīnesine tāze dāġ urup
Kurdı çemende Leylī gibi gül otagını

50. **mecnūn:**
Gazel 3482
Mısra: **4**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Görmedi kūh-ı belā içre belāyı kūhken
Çekmedi hicrānı Mecnūn bu dil-i şeydā gibi

51. **mecnūn:**
Gazel 3493
Mısra: **12**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Dōstum bend it Muḥibbī'yi saçuñ zencīrine
Ola kim uslana ol mecnūn bile sag u solı

mecnūn eyle-:

1. **mecnūn eyle-:**--*me*
Gazel 3019
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecnun'a çevirmek || Mecnun gibi aşk derdiyle deli, divane etmek.

Dilberā hicr-ile bagrum lāle-veş ḫūn eyleme
Leylī zülfüñ ḥasretinden beni mecnūn eyleme

mecnūn eyle:

1. **mecnūn eyle:**
Gazel 3319
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Delirtmek, çıldırtmak // Mecnun gibi olmak, Mecnun'a benzemek.

Sīne ṣaḥrāsına leylī zülfinüñ mihri gelüp
Kurdı Mecnūn eyledi çeşminden iki ḫargehi

mecnūn id-:

1. **mecnūn id-:**--*iser*
Gazel 3113
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecnun etmek. Aşk yüzünden deli divane olmuş, aklı başından gitmiş kimse; Leyla ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı.

Sevdā-yı ser-i zülfüñ mecnūn idiser āḫir
'Işḳuñ bu Muḥibbī'nüñ bulındı dimāġında

mecnūn id:

1. **mecnūn id:**-*er*
Gazel 3375
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecnun etmek. Aşk yüzünden deli divane olmuş, aklı başından gitmiş kimse; Leyla ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı.

Ben degülem niçe benüm gibiyi mecnūn ider
Leyli zülfine nigārum urdugınca şāneyi

mecnūn kıṣṣası:

1. **mecnūn ḳıṣṣası:**
Gazel 3410
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecnun'un hikayesi.

Ġuṣṣa-i Ferhād'ı ko efsāne Mecnūn ḳıṣṣası
Ehl-i şevḳ olan okısun kendünüñ dīvānını

mecnūn ol:

1. **mecnūn ol:**-*ı, -ur*
Gazel 3355
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevda sebebiyle kendini kaybetmek. || Delirmek, çıldırmak.

Leyl-i zülfine göñül baglaya mecnūnı olur
Kimse varmaz yanına āh-ıla vādan ġayrı

2. **mecnūn ol:**-*aldan*
Gazel 3302
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Delirmek, çıldırmak // deli gibi davranmak // Mecnun gibi olmak, Mecnun'a benzemek.

Görüp leylī saçuñ mecnūn olaldan
Yapar kuşlar başum üzre yuvayı

mecnūn ol-:

1. **mecnūn ol-:**-*-ma, --da*
Gazel 3123
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevda sebebiyle kendini kaybetmek. || Delirmek, çıldırmak.

Tolaşaldan bir perī-rū zülfinüñ sevdāsına
N'eyleyem şeydā göñül vardukça Mecnūn olmada

mecnūn ola:

1. **mecnūn ola:**-*-a*
Gazel 3111
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecnun gibi olmak. || Delirmek.

Şi'r ara añdı Muḥibbī yine leylī saçuñı
Ola mecnūn naẓar iden kişi dīvānumuza

mecnūn olup:

1. **mecnūn olup:**-*up*
Gazel 3000
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Deli divâne olacak şekilde sevmek, tutkun olmak. II Cin tutmuş, çıldırmış, deli. III Ünlü aşk hikayesinin erkek kahramanı.

Bir saçı leylā ġamından āh kim sevdālara
Ayb itmeñ ger düşem mecnūn olup ṣaḥrālara

mecnūn ṣıfat:

1. **mecnūn ṣıfat:**
Gazel 3141
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecnun gibi.

Kaldı dil deşt-i belā içre çü Mecnūn ṣıfat
Şimdiden girü Muḥibbī ġamı sen zād eyle

mecnūn [u] ferhād:

1. **mecnūn [u] ferhād:**
Gazel 3092
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecnun (Leyla ve Mecnun anlatısının erkek kahramanı) ve Ferhad (Hüsrev ü Şirin anlatısının erkek kahramanı).

Belā-keş iñlerüz Mecnūn [u] Ferhād
Velī her birisi çekmedi bence

mecnūn u şeydā:

1. **mecnūn u şeydā:**-*y, -am*
Gazel 3357
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deli ve çılgın. Mecnun; Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı olup "deli " kelimesi ile tevriyeli kullanılır.

Görelden iy saçı leylā seni mecnūn u şeydāyam
Tagıtdum 'aḳl u dil küllī gerekmez baña hüşyārı

mecnūn-ı bī-dil:

1. **mecnūn-ı bī-dil:**
Gazel 3084
Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönülsüz Mecnun.

Zülf[i] zencīrinde bend idi göñül dīvānesi
Düşmedin Mecnūn-ı bī-dil Leyli zülf[i] dāmına

mecnūn-ı dehr:

1. **mecnūn-ı dehr:**
Gazel 3208
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cihanın/zamanın Mecnun'ı.

Cān-ıla bu dil oldı giriftār ‘āşıḳı
Mecnūn-ı dehr gibi olup zār ‘āşıḳı

mecnūn-ı şeydāyī:

1. **mecnūn-ı şeydāyī:**
Gazel 3411
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Divanelik delisi/Mecnun'u. II Divane Mecnun.

Görüp zülfüñ sevādını göñül sevdāya düşmişdür
‘Aceb mi baña dirlerse eger mecnūn-ı şeydāyī

mecnūn-ı ‘üryān:

1. **mecnūn-ı ‘üryān:**
Gazel 3046
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çıplak Mecnûn; dünyanın maddiyatından arınmış divane, Mecnûn.

Ṭāġlarla kim göre deşt-i belāda cismümi
Zāġlar konmış sanur mecnūn-ı ‘üryān üstine

2. **mecnūn-ı ‘üryān:**
Gazel 3139
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çıplak Mecnun.

Dāġlarla kim göre ṣaḥrā-yı ġamda cismümi
Zāġlar üşmiş sanur Mecnūn-ı ‘üryān üstine

mecnūn-ı zār ol:

1. **mecnūn-ı zār ol:**-*mış, -am*
Gazel 3488
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp inleyen Mecnûn, zavallı Mecnûn (gibi) olmak.

Leylī zülfini görelden olmışam mecnūn-ı zār
‘Aḳlumı tagıtdı āh ol āhūvāne gözleri

mecnūn-ı zār ol-:

1. **mecnūn-ı zār ol-:**--*mış, --a, --m*
Gazel 3116
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp inleyen Mecnûn, zavallı Mecnûn (gibi) olmak.

Leylī zülfi ḥasretinden olmışam Mecnūn-ı zār
Ol sebebden düşmişemdür vādī vü ṣaḥrālara

mecnūn-şıfat:

1. **mecnūn-şıfat:**
Gazel 3077
Mısra: **9**
Mecnun gibi / Mecnun misali.

Mecnūn-şıfat ‘ışḳ-ıla dilden dile düşdi
Dil baglayalı leylī saçı silsilesine

2. **mecnūn-şıfat:**
Gazel 3414
Mısra: **10**
Mecnun gibi / Mecnun misali.

Sevdāyı zülf [ü] ḥāl-ile görseñ Muḥibbī’yi
Mecnūn-şıfat ḥāl-i müşevveşin daḥı

mecnūn-sıfat olmışam:

1. **mecnūn-şıfat olmışam:**--*mış, --am*
Gazel 3134
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecnun (Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı.) gibi olmak. II Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse.

Vireliden bu Muḥibbī bir saçı leylāya dil
Olmışam Mecnūn-şıfat kuşlar yuvalar başuma

mecnūn-vār it:

1. **mecnūn-vār it:**-*dü, -ñ*
Gazel 3500
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecnun(Mecnun gibi, Mecnun misali) etmek. Delirtmek, çıldırtmak.

İy göñül bend-i esīrüz zülf-i yār itdüñ beni
‘Işḳ zencīrin takup Mecnūn-vār itdüñ beni

mecrūh:

1. **mecrūḥdur:**-*dur*
Gazel 3397
Mısra: **3**
(Gönül, kalp vb. için) Kırık, incinmiş, kırgın.

Ġamzesi tīri-y-ile bu cān u dil mecrūḥdur
Çıkmayısar sīneden ölince kanlu demreni

mecrūḥ göñl:

1. **mecrūḥ göñl:**-*üm, -e*
   Gazel 3201
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Kırık, incinmiş, kırgın gönül.

Ġamzeñ okı irişmese mecrūḥ göñlüme
Olmazdı yaram üstine ol merhemüm gibi

mecrūḥ id-:

1. **mecrūḥ id-:**--*er*
   Gazel 3051
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Kıran,yaralayan.

Sīnede dāg yakup kendini mecrūḥ ider ol
Baña öykündi meger yakdı bedenhā lāle

meded:

1. **meded:**
   Gazel 3498
   Mısra: **8**
   1. Yardım, imdat, nusret 2. ünl. Yardım et, imdat eyle, yetiş, aman, eyvah.

Ḫaṭ u zülfüñ çeküpdür Rūm'a leşker
Meded fetḥe ḳarīb oldı livāsı

2. **meded:**
   Gazel 3030
   Mısra: **1**
   "İmdat / yetiş / yardım et!".

Göz ucından göñül düşdi meded bir nā-müselmāna
Ḫadeng-i tīr-i müjgānı irişdi sīneden cāna

3. **meded:**
   Gazel 3120
   Mısra: **1**
   "İmdat / yetiş / yardım et!".

Müselmānlar giriftāram meded bir nā-müselmāna
Ne mümkindür ḫalāṣ olmak saçından ehl-i īmāna

4. **meded:**
   Gazel 3447
   Mısra: **10**
   "İmdat / yetiş / yardım et!".

Ḥasret-i la'l-i lebüñden ḫastayam key nātüvān
İy ṭabīb-i dil meded añmaz mısın bīmāruñı

5. **meded:**
   Gazel 3334
   Mısra: **3**
   "Yardım et!".

Sāḳī ġubār-ı ġam virdi meded göñlüme keder
Ṣayḳal ide göre mey ile ol āb-gīne[y]i

meded kıl:

1. **meded kıl:**
   Gazel 3068
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Yardım etmek, iyilik, ihsanda bulunmak.

Hicr-ile oldı Muḥibbī key ża'īf [ü] nā-tüvān
İy ṭabīb-i dil meded kıl bu dil-i bīmāruma

meded ol-:

1. **meded ol-:**--*ma*, --*dı*
   Gazel 3021
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Yardımcı olmak. || Birinden yardım gelmek.

Bu Muḥibbī yanar 'ışḳıyla anuñ şem' gibi
Āh kim bir meded olmadı anuñ çāresine

medenī:

1. **medenī:**
   Gazel 3289
   Mısra: **10**
   1. Medeniyetin sağladığı imkânlardan yararlanan, medeniyetle ilgili, uygar, mütemeddin (kimse). 2. Şehre âit, şehir halkından olan, şehirde yaşayan, şehirli (kimse). 3. Görgülü, terbiyeli (kimse), kibar, nâzik.

Ḫāṣā eyleyesin şefḳatüñ eksük kuluña
Olasın şāh-ı 'Arab hem Medenī hem Ḳureşī

2. **medenī:**
   Gazel 3308
   Mısra: **1**
   1. Medeniyetin sağladığı imkânlardan yararlanan, medeniyetle ilgili, uygar, mütemeddin (kimse). 2. Şehre âit, şehir halkından olan, şehirde yaşayan, şehirli (kimse). 3. Görgülü, terbiyeli (kimse), kibar, nâzik.

Sensin şāh-ı cihān hem Medenī hem Ḳuraşī
İşide 'āşıḳ ola mihr-ile meh sen māh-veşi

medfūn ol-:

1. **medfūn ol-:**-*ur*
   Gazel 3241
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Defnedilmek, gömülmek.

Dil viren medfūn olur dünyāya bil Ḳārūn-veş
Kim tecerrüd eyledi göklerdedür 'Īsā gibi

medh:

1. **medḥüñ:**-*üñ*
Gazel 3058
Mısra: **10**
Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, sena.

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu bu Muḥibbī tā seher
Medḥüñ okur sanki bülbüldür gelür güftāra de

medh id:

1. **medḥ id:**-*en*
Gazel 3427
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, övmek.

Dehānı ḳāmetin çeşmin yañagın
Cihānda medḥ iden ḫoş ‘ālem itdi

medh oku-:

1. **medḥ oku-:**--*üñ, --r*
Gazel 3095
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Methetmek, övmek, yüceltmek.

Gülzār-ı ḥüsnüñ içre her gice ṣubḥ olınca
Okur Muḥibbī medḥüñ bülbülleyin Nevāda

2. **medḥ oku-:**-*üñ, -i, -r*
Gazel 3200
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu bu Muḥibbī medḥüñi
Turmaz okur ṣubḥ olınca bülbül-i gūyā gibi

3. **medḥ oku-:**-*r*
Gazel 3269
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

Nigārā medḥ okur ḥüsnüñe karşu
Muḥibbī gibi yokdur ‘andelībi

medh ü senā:

1. **medḥ ü senā:**--*lar*
Gazel 3066
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birisinin iyiliğini, iyi vasıflarını söyleme, övme, övgü.

‘Işḳ bāġında Muḥibbī gibi bülbül yaraşur
Okıya medḥ ü senālar serv-i gül-endāmlara

medh-i ḥüsn:

1. **medḥ-i ḥüsn:**-*i, -n, -e*
Gazel 3460
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik övgüsü.

Medḥ-i ḥüsnine ben anuñ bagladum dil ‘aczini
Neye teşbīh eyleyem yā Rab o ḥüsn-i meh-veşi

medhūş ol:

1. **medḥūş ol:**-*dı, -lar*
Gazel 3333
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşkın olmak,dehşete düşmek.

Mestlik meclisde rindāne bugün meyden degül
Oldılar medḥūş görüp ol nergis-i mestāne[y]i

meger:

1. **meger:**
Gazel 3054
Mısra: **4**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç.

Vaṣf-ı lebin mey işidüp ḫūmḫānede cūş eylemiş
La‘lin meger öpmek diler girdügi bu peymāneye

2. **meger:**
Gazel 3258
Mısra: **7**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç.

Bulınmaz derdüme vāḳıf meger ancak ola lāle
Benüm gibi anuñ da var yüreginde niçe dāġı

3. **meger:**
Gazel 3495
Mısra: **8**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç.

Özini nisbet itmiş gün yüzine
Yakın oldı meger anuñ zevāli

4. **meger:**
Gazel 3498
Mısra: **9**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç.

Ṭılısm olmış meger kim genc-i ḥüsne
Görinür zülfüñ anuñ ejdehāsı

5. **meger:**
Gazel 3070
Mısra: **5**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

Ala gözler şehr-i ḥüsne nāẓır olmışdur meger
Tīġı elde yaslanur gelse kaçan ḫˇāb üstine

6. **meger:**
Gazel 3081
Mısra: **4**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

Lebleri üzre görinen sāye-i ebrū mıdur
Ḫaṭ degül pāy-ı meges kalmış meger bal üstine

7. **meger:**
Gazel 3094
Mısra: **6**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

Didüm kuçsam miyānuñ didi dilber
Meger kuçsa anı ancak kemer de

8. **meger:**
Gazel 3096
Mısra: **3**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

‘Ārıżuñ üstinde düşmişdür meger zülf-i siyāh
Kim görüpdür kāfiri kim girdi cennet bāġına

9. **meger:**
Gazel 3120
Mısra: **10**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

Muḥibbī’ye vefā idem diyüp ‘ahdin bozar anı
Dirīġā ol cefā-pīşe meger varmış Karaman’a

10. **meger:**
Gazel 3310
Mısra: **2**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

Neden raḥm itmedüñ gördüñ ġarībi
Viṣālüñden meger yokdur naṣībi

11. **meger:**
Gazel 3314
Mısra: **6**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

Kim yüzin gördi didi olmaya bu resme cemāl
Ben didüm meger ola mihr-ile meh ümm ü ebi

12. **meger:**
Gazel 3325
Mısra: **6**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

Āşüfte vü ser-geşte olup sünbül-i miskīn
Ḫˇāb içre meger gördi yine zülf-i nigārı

13. **meger:**
Gazel 3328
Mısra: **6**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

Ḥüsnüñ[üñ] eṭrāfını ḥaṭṭuñ iḥāṭa eylemiş
Göz göre īmāna ḳaṣd eyler meger tersā gibi

14. **meger:**
Gazel 3408
Mısra: **2**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

İy ḫˇāce katı müşkil olur ‘ışḳ kitābı
‘Işḳ ehline keşf ola meger ko sen o bābı

15. **meger:**
Gazel 3425
Mısra: **5**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

Niyāz idüp akar sular meger dīdāra ‘āşıḳdur
Öter şūrīde olmışdur seḥer diñleñ hezārānı

16. **meger:**
Gazel 3425
Mısra: **10**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

Muḥibbī şāh-ı gül naṭ‘-ı çemen üzre ḳarār itmiş
Bu demler kim mey içmezse girān ola meger cānı

17. **meger:**
Gazel 3443
Mısra: **8**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

Yol yok-durur beḳāya eger irmeye ecel
Peymāne pür ola meger oldur fenā güni

18. **meger:**
Gazel 3446
Mısra: **9**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

Meger bād-ı ṣabā urdı Muḥibbī zülf-i dildāra
Dimāġın ṣubḥ-dem dehrüñ yine müşg-i ‘abīr itdi

19. **meger:**
Gazel 3480
Mısra: **3**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

Seyl-i eşkümden żarar gelmez meger bennā-yı ‘ışḳ
Seng-i miḥnetle ezel yapmış bu göñlüm dārını

20. **meger:**
Gazel 3273
Mısra: **4**
“Oysa ki, halbuki” anlamıyle önceden farkına varılmayıp sonradan anlaşılan bir durumu bildirir, meğerse.

Nigārā zülfüñ altında nihān oldı yine rūyuñ
Meger şeb irdi ḫurşīde yaḥūd vaḳt-i zevāl oldı

21. **meger:**
Gazel 3293

Mısra: **7**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

Ruḫı gencini ḫıfẓ içün ṭılısm itmiş meger çeşmi
Görinür siḥr-ile ejder olupdur zülfinüñ mūyı

22. **meger:**
Gazel 3295
Mısra: **10**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

Gözüm yaşına ġarḳ oldum bulınmaz derdüme çāre
Getürmedi meger devrān benüm gibi dil-efgārı

23. **meger:**
Gazel 3441
Mısra: **8**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

Oldı dimāġ-ı dehr mu‘aṭṭar nesīm-ile
Yāruñ meger ki çözdi ṣabā zülfi bagını

24. **meger:**
Gazel 3051
Mısra: **4**
"Aslında, işin aslı, anlaşıldı ki" anlamlarında bağlaç.

Sīnede dāg yakup kendini mecrūḥ ider ol
Baña öykündi meger yakdı bedenhā lāle

25. **meger:**
Gazel 3365
Mısra: **6**
"Aslında, işin aslı, anlaşıldı ki" anlamlarında bağlaç.

Genc-i ḫüsni seyrin isterken görindi zülf-i dōst
Bilmedüm aña ṭılısm olmış meger su‘bān iki

26. **meger:**
Gazel 3365
Mısra: **7**
"Aslında, işin aslı, anlaşıldı ki" anlamlarında bağlaç.

Kapuña geldi meger şey-lillāh pīr-i felek
Ay u günden eline almış dutupdur nān iki

27. **meger:**
Gazel 3391
Mısra: **7**
"Aslında, işin aslı, anlaşıldı ki" anlamlarında bağlaç.

Ben dir-idüm ki kapuñdan meger ölem ırılam
Baña bu çarḫ-ı felek eyledi ġaddārlıgı

28. **meger:**
Gazel 3477
Mısra: **10**
"Aslında, işin aslı, anlaşıldı ki" anlamlarında bağlaç.

Dil-ḫastesinüñ ḥālini dün sordı ṭabībüm
Raḥm itdi Muḥibbī ki meger beñzüme bakdı

29. **meger:**
Gazel 3187
Mısra: **5**
"Oysa ki, halbuki" anlamıyle önceden farkına varılmayıp sonradan anlaşılan bir durumu bildirir, meğerse.

Cevāb aldı meger şīrīn lebüñden
Bu dil Ferhād-veş taglara düşdi

30. **meger:**
Gazel 3265
Mısra: **5**
"Oysa ki, halbuki" anlamıyla önceden farkına varılmayıp sonradan anlaşılan bir durumu bildirir, meğerse.

Her libāsı yāra lāyıḳ görmez illā meger
Eyleye gülden ḳabā ola semen pīreheni

meger ki:

1. **meger ki:**
Gazel 3196
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ancak, yalnız, fakat, şu kadar ki, illâ, meğer.

Esrār-ı ‘ışḳa kimsene āgeh bulınmadı
Bülbül meger ki elde tuta dāmen-i güli

meges:

1. **meges:**
Gazel 3202
Mısra: **3**
Sinek.

Cīfe-i dünyāya aldanma meges gibi göñül
Menzil eylegil ḳanā‘at Ḳāf’ını ‘Anḳā gibi

2. **meges:**
Gazel 3241
Mısra: **5**
Sinek.

Leẕẕet-i dünyāya dil aldanmadı hem çün meges
Eyledüm kūh-ı ḳanā‘at içre cā ‘Anḳā gibi

3. **meges:**
Gazel 3338
Mısra: **7**
Sinek.

Sakın mülevves olma meges gibi cīfeden
‘Anḳā-ṣıfat Ḳāf-ıla eyle ḳanā‘ati

4. **megesdür:**-*dür*
Gazel 3049
Mısra: **12**
1) Sinek 2) Sevgilinin yanağına konmuş ben.

Lebüñden būse aldı cān[ı] virdi
Muḥibbī san megesdür engübinde

5. **meges:**
Gazel 3440
Mısra: **7**
Far. Sinek.

Leẕẕet-i dünyāya aldanma meges gibi göñül
Ḳaṣduñ olursa ḳanā‘at Ḳāf’ı ger ‘Anḳā gibi

6. **meges:**
Gazel 3458
Mısra: **11**
Far. Sinek.

İy Muḥibbī olma dünyāya meges gibi ḥarīṣ
Mesken it Ḳāf-ı ḳanā‘at kūhını ‘Anḳā gibi

meh:

1. **mehi:**-*i*
Gazel 3144
Mısra: **10**
1. Ay. 2. Ay yüzlü güzel sevgili.

Ḫalḳı uyutmazsa efġānı Muḥibbī’nüñ ne tañ
Korkar andan ol mehi bir kimse görse ḫˇābda

2. **mehi:**-*i*
Gazel 3319
Mısra: **10**
Ay.

Yüzüñ-ile dōstum olalıdan alnuñ ḳamer
Bu Muḥibbī n’eyler ‘ālemde mihir-ile mehi

3. **meh:**
Gazel 3314
Mısra: **6**
Ay, kamer.

Kim yüzin gördi didi olmaya bu resme cemāl
Ben didüm meger ola mihr-ile meh ümm ü ebi

4. **mehi:**-*i*
Gazel 3350
Mısra: **1**
Ay, kamer.

Yüzüñe gün dimişem beñzedüp alnuña mehi
‘Afv it pādişehüm kuluñ olur çok günehi

5. **meh:**
Gazel 3412
Mısra: **1**
"Mah" ay, kamer.

Meh dime yüzi āfitāb oldı
Bakdugumca gözüm pür āb oldı

6. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 3152
Mısra: **7**
1. Gökteki ay, kamer. 2. Ay gibi güzel, sevgili.

Ḳabrüm üzre her çemen söyler cefāsın ol mehüñ
Kim gelüp bir dem naẓar kılsa mezārum taşına

7. **meh:**
Gazel 3153
Mısra: **9**
1. Gökteki ay, kamer. 2. Ay gibi güzel, sevgili.

Olalıdan ḥüsn meydānında ol meh şehsüvār
Başumı top eyledüm ben zülfinüñ çevgānına

8. **meh:**
Gazel 3246
Mısra: **2**
1. Gökteki ay, kamer. 2. Ay gibi güzel, sevgili.

Giderdüñ ẓulmet-i küfri yakuban şem‘-i ḳāfūrı
Ḥaḳīḳat bu ki nūruñdan alur mihr-ile meh nūrı

9. **meh:**
Gazel 3301
Mısra: **1**
1. Gökteki ay, kamer. 2. Ay gibi güzel, sevgili.

Çıkup şeb-gün libās ile o meh bir şeb birūn oldı
Görüp ol şekl-i ‘ayyārı hemān bu dil cünūn oldı

10. **meh:**
Gazel 3308
Mısra: **2**
1. Gökteki ay, kamer. 2. Ay gibi güzel, sevgili.

Sensin şāh-ı cihān hem Medenī hem Ḳuraşī
İşide ‘āşıḳ ola mihr-ile meh sen māh-veşi

11. **meh:**
Gazel 3379
Mısra: **2**
1. Gökteki ay, kamer. 2. Ay gibi güzel, sevgili.

Bu fenā deyrinde sanmañ cāh u māl egler beni
Bir yüzi gün alnı meh kaşı hilāl egler beni

12. **meh:**
Gazel 3231
Mısra: **2**
Gökteki ay, kamer.

Yüzüñ gündür ḳamer alnuñ saña hīç beñzemez ḥurī
Ḥaḳīḳat senden alurlar gelüp mihr-ile meh nūrı

meh ü ḫurşīd:

1. **meh ü ḫurşīd:**
Gazel 3115
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay ve güneş.

Maḥv ola gide evc-i felekde meh ü ḫurşīd
Ger pertev-i ḥüsni irişe saḳf-ı semāya

mehār:

1. **mehārı:**-*ı*
Gazel 3285
Mısra: **8**
Gem, yular.

Gerekmezdi daḫı Mecnūn'a devlet
Eline girse Leylā'nuñ mehārı

meh-i tābān:

1. **meh-i tābān:**
Gazel 3413
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parlak ay II Ay gibi parlak yüzlü sevgili.

Seyr-i tenhā ider oldı yine cānā büyüdi
Yüzini görmek olur çün meh-i tābān büyüdi

meh-i ṭannāz:

1. **meh-i ṭannāz:**-*um, -a*
Gazel 3150
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkesle eğlenen, alay eden, alaycı (olan) ay yüzlü güzel, sevgili.

'Arż-ı ḥāl it iy gönül gel ol meh-i ṭannāzuma
Gözlerüñ yaşın revān it var o serv-i nāzuma

mehlikā:

1. **mehliḳā:**
Gazel 3221
Mısra: **3**
Yüzü ay gibi olan, ay yüzlü güzel kadın.

Ger göreydi yüzüñi zāhid senüñ iy mehliḳā
Terk iderdi cān u dilden cennetü'l-me'vāsını

meh-pāre:

1. **meh-pāreyi:**-*y, -i*
Gazel 3375
Mısra: **2**
Ay parçası II Ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili.

Zāhidā luṭf eyle 'ayb itme bu ben bī-çāreyi
İḫtiyār elden gider gördükde bir meh-pāreyi

2. **meh-pārenüñ:**-*nüñ*
Gazel 3145
Mısra: **9**
"Ay parçası" Yüzü ay gibi parlak ve güzel olan kimse.

Bu Muḥibbī ger ire vaṣlına ol meh-pārenüñ
Bu cihānda ġam yimez serv-i semen-bū bitmeye

3. **meh-pāresine:**-*si, -n, -e*
Gazel 3021
Mısra: **8**
"Ay parçası" yüzü ay gibi parlak ve güzel olan kimse.

Beni hicrān elemi ḫāk-ile yeksān ideyor
Düşeli bir gözi āhū yüzi meh-pāresine

4. **meh-pāreler:**-*ler*
Gazel 3189
Mısra: **6**
"Ay parçası" yüzü ay gibi parlak ve güzel olan kimse.

Ḥamdü-lillāh serfirāz itdürmedüñ düyā-y-ıla
Çok şükür meh-pāreler yolında ḫāk itdüñ beni

meh-rū:

1. **meh-rūlara:**-*lar, -a*
Gazel 3055
Mısra: **4**
Ay yüzlü II sevgili.

Naḳd-i cān almak hünerdür 'ışḳ elinden dōstlar
Niçe dil virmek iñen āsāndur meh-rūlara

2. **meh-rūyı:**-*y, -ı*
Gazel 3092
Mısra: **4**
Ay yüzlü güzel, sevgili.

'Irāḳ'ı geşt kıldum Rūm['ı] gezdüm
Gözüm dutmadı bir meh-rūyı sence

3. **meh-rū:**
Gazel 3004
Mısra: **3**
Ay gibi güzel parlak yüz; ay yüzlü sevgili.

Ölürsem de daḫı gitmez benüm yādumdan ol meh-rū
Getürmez niçe yıllardur beni bir kerre ol yāda

4. **meh-rū:**
Gazel 3017
Mısra: **4**
Ay gibi güzel parlak yüz; ay yüzlü sevgili.

Naẓar eyle görüp ḫālüm benüm derdüme bir çāre
Senüñ 'ışḳuñda iy meh-rū Ḫuẓā bilür ki ṣādıḳvan

5. **meh-rūya:**-*y, -a*
Gazel 3395

Mısra: **3**
Ay gibi güzel parlak yüz; ay yüzlü sevgili.

Eyā zāhid eger biñ kez naẓar kılsañ o meh-rūya
Görinmez pertev-i ḥüsni idesin çün nigāh egri

6. **meh-rūnuñ:**-*nuñ*
Gazel 3221
Mısra: **6**
"Ay yüzlü" Yüzü ay gibi parlayan güzel.

Devr idelden nüh felek görmedi hem görmeyiser
Ol hilāl ebrū vü meh-rūnuñ ruḫ-ı zībāsını

7. **meh-rūnuñ:**-*nuñ*
Gazel 3234
Mısra: **8**
"Ay yüzlü" Yüzü ay gibi parlayan güzel.

Aglayup didüm didi kalur mı hergiz iḫtiyār
Nāgehān görem o meh-rūnuñ görine ṭal'ati

8. **meh-rūlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 3226
Mısra: **2**
"Ay yüzlü" yüzü ay gibi parlayan güzel.

Diñlemedüñ [ey] dil-i dīvāne kimse pendini
Tak yüri meh-rūlaruñ boynuña zülfi bendini

9. **meh-rū:**
Gazel 3030
Mısra: **7**
Ay (gibi parlak) yüzlü (sevgili).

Seni sevdümse iy meh-rū ne suç itdüm ki öldürdüñ
Revā mı pādişāh olan gire nā-ḥaḳ yire kana

10. **meh-rū:**
Gazel 3119
Mısra: **3**
Ay (gibi parlak) yüzlü (sevgili).

Yüzüñ 'uşşāḳa gösterseñ n'ola gün gibi iy meh-rū
Demidür güzelüm mihrüñ yiter nā-mihribān olma

11. **meh-rū:**
Gazel 3274
Mısra: **3**
"Ay yüzlü" Yüzü ay gibi parlayan güzel.

Saña mānend meh-rū görmedüm āh
Gezüp Mışr-ıla Şām-ıla 'Irāḳ'ı

12. **meh-rū:**
Gazel 3445
Mısra: **1**
"Ay yüzlü" Yüzü ay gibi parlayan güzel.

Gün gibi itdüñ ṭulū' gördüm çü iy meh-rū seni
Yine tīz girdüñ seḥāba örtdi ol gīsū seni

13. **meh-rūlar:**-*lar*
Gazel 3223
Mısra: **6**
"Ay yüzlü" Yüzü ay gibi parlayan güzel.

Pāre pāre eyledi gerçi dilüm tīġ-ı cefā
Līk meh-rūlar elinde kaldı her bir pāresi

14. **meh-rūlar:**-*lar*
Gazel 3417
Mısra: **9**
"Ay yüzlü" Yüzü ay gibi parlayan güzel.

Bu Muḥibbī niçe meh-rūlar görüp iy māh-rū
Bir senüñ tek ḥaḳ budur hīç görmedi mānendüñi

15. **meh-rūlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 3366
Mısra: **7**
"Ay yüzlü" yüzü ay gibi parlayan güzel.

Sīne levḥine yazaldan naḳşını meh-rūlaruñ
Āferīn eydüp gören taḥsīn ider naḳḳāşumı

16. **meh-rū:**
Gazel 3395
Mısra: **1**
"Ay yüzlü" yüzü ay gibi parlayan güzel. ||
Sevgili.

Ḳamer devrinde ol meh-rū geyer zerrīn külāh egri
Sanasın ebrdür zülfi olur gāh togru gāh egri

17. **meh-rū:**
Gazel 3396
Mısra: **3**
"Ay yüzlü" yüzü ay gibi parlayan güzel. ||
Sevgili.

Ġamzeñ okları eyā meh-rū irişdi sīneye
Kan yalaşmayınca benümle karındaş olmadı

18. **meh-rū:**
Gazel 3456
Mısra: **5**
"Ay yüzlü" yüzü ay gibi parlayan güzel. ||
Sevgili.

Söze geldükçe ol meh-rū düşer üstine bī-diller
Nite kim kuşlar üşmişdür işidüp şavt-ı Dāvūd'ı

mehtāb:

1. **mehtāba:**-*a*
Gazel 3158
Mısra: **2**
1. Ay ışığı, ay aydınlığı. 2. Dolunay.

İy dil geçür 'ömrüñi her dem şafā-y-ıla
Mehtāba karşu 'ıyş idegör çeng ü nāy-ıla

2. **mehtāb:**
Gazel 3176

Mısra: **6**
1. Ay ışığı, ay aydınlığı. 2. Dolunay.

Rūşen eyle bu göñül ḫānesin iy bedr-i münīr
Tār-ı vīrāneleri nite ki mehtāb gibi

mehveş:

1. **mehveşi:**-*i*
Gazel 3270
Mısra: **1**
Yüzü aya benzeyen, ay gibi güzel kadın.

Ẓāhir oldı nāgehān gördüm ben bir mehveşi
Ol zamāndan berü şu'le virdi sīnem āteşi

meh-veş:

1. **meh-veşe:**-*e*
Gazel 3026
Mısra: **1**
Ay yüzlü sevgili.

Her ṭarafdan zülf kim düşmiş o ḥaddi meh-veşe
Bir bölük Hindū gibi san kim taparlar güneşe

mekān:

1. **mekānuñ:**-*un*
Gazel 3246
Mısra: **3**
1. Yer, mahal. 2. Durulan, oturulan yer, ev, mesken, ikāmetgâh.

Mekānuñ 'ālem-i 'ulyā turaguñ cennet-i me'vā
Kapuñ derbānıdur Rıḍvān olup çāker saña ḥūrī

mekān ol:

1. **mekān ol:**-*dı*
Gazel 3320
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mekan, yer olmak.

İy Muḥibbī çün şeb-i hicrān saña oldı mekān
Sen daḫı yak āteş-i 'ışḳ-ıla dil fānūsuñı

mekr ü āl:

1. **mekr ü āl:**
Gazel 3393
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hile ve aldatma.

Alınaldan alına göñlüm olupdur şem'dān
Ne sebebden bilmedüm bu mekr ü āl egler meni

mekr ü fitne:

1. **mekr ü fitne:**--*si,, --(n), --e*
Gazel 3003
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hile ve karışıklık, kargaşa.

Cihān 'ayyāresinden kıl kenāra
Ki mekr ü fitnesine yok şümāra

mekr ü ḥiyel:

1. **mekr ü ḥiyel:**
Gazel 3452
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hile ve aldatmalar.

Āfet-i şuḫ-ı 'Acem fitne-i āşūb-ı 'Arab
Gözi pür mekr ü ḥiyel Rūm ili saḥḥārecügi

mekteb-i 'ışḳ:

1. **mekteb-i 'ışḳ:**-*a*
Gazel 3469
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk okulu.

Varaldan mekteb-i 'ışḳa açup miḥnet kitābından
Maḥabbet fennin ögrendüm olup Ḳays'uñ sabaḳdaşı

mela':

1. **mela'larda:**-*lar, -da*
Gazel 3343
Mısra: **6**
Cemaat.

Bir rind-i sebük-rūḥ gerek fehm ide sözüm
Mela'larda keşf degüldür bu ma'ānī

melāhat:

1. **melāḥat:**
Gazel 3166
Mısra: **5**
Güzellik, şirinlik.

Leylī zülfüñ ḥasretinden iy melāḥat gülşeni
Bagrı yanmış vādī-i ḥayretde Mecnūnam yine

2. **melāḥat:**
Gazel 3270
Mısra: **9**
Güzellik, şirinlik.

Şi'r anuñçün buldı melāḥat Muḥibbī'nüñ
Gitmez dilinden olup şīrīn şeker ḫōşı

3. **melāḥat:**
Gazel 3453
Mısra: **1**
Güzellik, şirinlik.

Ruḫları üzre ‘araḳ mı ya melāḥat dürleri
Şebnem ile yāḫū ziynet buldı gülberg-i teri

melā’ik:

1. **melā’ikler:**-*ler*
Gazel 3212
Mısra: **10**
Melekler.

Muḥibbī ḫāk ol ‘ışḳuñ yolında
İde sürme melā’ikler o gerdi

melā‘ik:

1. **melā‘ik:**
Gazel 3344
Mısra: **4**
Melekler.

Dildāra karşu secde kılup cānı terk kıl
Tā ki felekde kıla melā‘ik namāzuñı

melāmet:

1. **melāmeti:**-*i*
Gazel 3340
Mısra: **14**
Azarlama, kınama, yerme, ayıplama, serzeniş.

Kimdür Muḥibbī ‘āşıḳ ‘ışḳ içre sorsalar
Dirdüm belā vü miḥnet ile bir melāmeti

2. **melāmeti:**-*i*
Gazel 3354
Mısra: **10**
Azarlama, kınama, yerme, ayıplama, serzeniş.

‘Āşıḳ Muḥibbī ölse de varmaz selāmete
‘Āşıḳ odur ki cān virüp alur melāmeti

3. **melāmeti:**-*i*
Gazel 3436
Mısra: **6**
Azarlama, kınama, yerme, ayıplama, serzeniş.

Zāhid ko bizi sen yüri sag u selāmet ol
‘Āşıḳ hemīşe ister ola ol melāmeti

4. **melāmet:**
Gazel 3154
Mısra: **3**
1. Azarlama, kınama, yerme, ayıplama, serzeniş. 2. tasavvuf. Giyim kuşam, zikir, âyin gibi yerleşmiş âdet ve törenlere önem vermeyip nefsi devamlı yermeyi, kınamayı, böylece halkın iltifâtından uzaklaşarak Hakk’a yaklaşmayı esas alan anlayış.

‘Ār u nāmūsı koyup koma melāmet yakasın
Yüri Mecnūn gibi sen çāk-i girībānlar ile

5. **melāmet:**
Gazel 3292
Mısra: **6**
1. Azarlama, kınama, yerme, ayıplama, serzeniş. 2. tasavvuf. Giyim kuşam, zikir, âyin gibi yerleşmiş âdet ve törenlere önem vermeyip nefsi devamlı yermeyi, kınamayı, böylece halkın iltifâtından uzaklaşarak Hakk’a yaklaşmayı esas alan anlayış.

Saklamak şıyt u şadā-yı ‘ışḳumı mümkin degül
Çalmışam bāzārda çün ben melāmet kūsını

6. **melāmet:**
Gazel 3435
Mısra: **6**
1. Azarlama, kınama, yerme, ayıplama, serzeniş. 2. tasavvuf. Giyim kuşam, zikir, âyin gibi yerleşmiş âdet ve törenlere önem vermeyip nefsi devamlı yermeyi, kınamayı, böylece halkın iltifâtından uzaklaşarak Hakk’a yaklaşmayı esas alan anlayış.

Sunıldı zāhide künc-i selāmet
Melāmet ‘āşıḳ-ı bed-nāma düşdi

7. **melāmet:**
Gazel 3442
Mısra: **9**
1. Azarlama, kınama, yerme, ayıplama, serzeniş. 2. tasavvuf. Giyim kuşam, zikir, âyin gibi yerleşmiş âdet ve törenlere önem vermeyip nefsi devamlı yermeyi, kınamayı, böylece halkın iltifâtından uzaklaşarak Hakk’a yaklaşmayı esas alan anlayış.

Baña dirler melāmet iḫtiyār it
Olur mı ehl-i ‘ışḳuñ iḫtiyārı

8. **melāmet:**
Gazel 3473
Mısra: **8**
1. Azarlama, kınama, yerme, ayıplama, serzeniş. 2. tasavvuf. Giyim kuşam, zikir, âyin gibi yerleşmiş âdet ve törenlere önem vermeyip nefsi devamlı yermeyi, kınamayı, böylece halkın iltifâtından uzaklaşarak Hakk’a yaklaşmayı esas alan anlayış.

Şol deñlü itdi Ḳays vuḫūş-ıla ülfeti
Kuşlar başında yapdı melāmet yuvasını

9. **melāmet:**
Gazel 3178
Mısra: **1**
Azarlama, kınama, yerme, ayıplama, serzeniş.

‘Işḳ bünyādına cem‘ iden melāmet taşını
Şartıdur evvel temel yirine koya başın

10. **melāmete:**-*e*
Gazel 3165
Mısra: **10**
Azarlama, kınama, yerme, ayıplama, serzeniş.

Mecnūn gibi ki Leylā saçına virüp göñül
Düşdi diyār-ı ġamda Muḥibbī melāmete

11. **melāmetden:**-*den*
Gazel 3192
Mısra: **7**
1. Azarlama, kınama, yerme, ayıplama, serzeniş. 2. tasavvuf. Giyim kuşam, zikir, âyin gibi yerleşmiş âdet ve törenlere önem vermeyip nefsi devamlı yermeyi, kınamayı, böylece halkın iltifâtından uzaklaşarak Hakk'a yaklaşmayı esas alan anlayış.

Melāmetden sakınmaz ‘āşıḳ olan
Bu nev‘-ile iderler iftiḫārı

melāmet it:

1. **melāmet it:**-*se*
Gazel 3409
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Azarlamak, kınamak, ayıplamak.

İy Muḥibbī ger melāmet itse zāhid ġam degül
Çün ezel açılmadı ‘uşşāḳa şöhret kapusı

melāmet ol:

1. **melāmet ol:**
Gazel 3309
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplanmak, kınanmak.

Muḥibbī ol melāmet ‘ışḳ içinde
Gözetme hergiz nāmūs u ‘ārı

melek:

1. **melek:**
Gazel 3059
Mısra: **3**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan günahsız varlıkların her biri II sevgili.

Melek misin perī yāḫūd ferişte
Bu ḥüsni görmedi kimse beşerde

2. **melek:**
Gazel 3090
Mısra: **3**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan günahsız varlıkların her biri II sevgili.

Melek midür perī yāḫūd ferişte
Bu ḥüsni görmedi kimse beşerde

3. **melek:**
Gazel 3229
Mısra: **1**
1. Gözle görülüp elle tutulmayan, yiyip içmeyen, cinsiyet farkı bulunmayan, sâdece Allah'a itâat etmek ve dâima hayra vâsıta olmak üzere yaratılmış olan sayısız nûrânî varlıklardan her biri. 2. Güzel yüzlü, iyi huylu, mâsum kimse. 3. Sevgili.

Perī misin melek misin yā ḥūrī
Yüzüñde berḳ urur Allāh nūrı

melek-çehre:

1. **melek-çehre:**
Gazel 3367
Mısra: **7**
Melek yüzlü. || Sevgiliye hitap ediş.

İy melek-çehre senüñ ḳadd-i bülendüñ var iken
Katı kūteh görinür gözlerüme serv-i sehī

melek-haşlet:

1. **melek-ḫaşlet:**
Gazel 3211
Mısra: **1**
Melek huylu.

İy melek-ḫaşlet ü iy nūr-ı Ḫudā v'iy Ḳureşi
Kankı kāfirdür ola sevmeye sen ḥūrī-veşi

melek-rū:

1. **melek-rū:**
Gazel 3031
Mısra: **3**
Melek (gibi güzel) yüzlü (sevgili).

Saña beñzer bir perī-peyker melek-rū görmedüm
Gerçi kim ‘ālemde bī-ḥad eylemişem geşt-i rāh

memleket:

1. **memleket:**
Gazel 3365
Mısra: **10**
Bir hükümdarın emri altında bulunan yer; ülke, diyar. II. Gönül.

‘Işḳ şāhı geldi ardınca bile sulṭān-ı ġam
Yıkılur ol memleket ḥükm itdi çün sulṭān iki

memlū:

1. **memlū:**
Gazel 3205
Mısra: **8**
Dolmuş, dolu.

Penç vākitde mescide varur o da ancak imām
Gice gündüz līk memlū görürem meyḫāneyi

men:

1. **meni:**-*i*
Gazel 3393
Mısra: **1**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Âşık).

Sāḳiyā sen sanma kim def‘-i melāl egler meni
Ol dişi dürr-i ‘Aden la‘li zülāl egler meni

2. **meni:**-*i*
Gazel 3393
Mısra: **2**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Âşık).

Sāḳiyā sen sanma kim def‘-i melāl egler meni
Ol dişi dürr-i ‘Aden la‘li zülāl egler meni

3. **meni:**-*i*
Gazel 3393
Mısra: **4**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Âşık).

Yüz süriyü ḫāk-i pāyin būse eylerdüm velī
Yolum alup her seḥer bu eşk-i al egler meni

4. **meni:**-*i*
Gazel 3393
Mısra: **6**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Âşık).

Misk gibi terk-i diyār itmek dilerdi bu göñül
Gördügümce dem-be-dem ol zülf ü ḫāl egler meni

5. **meni:**-*i*
Gazel 3393
Mısra: **8**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Âşık).

Ẕerre gelmez ‘aynuma bāġ-ı cinānuñ gülleri
Ol yüzi gülzārsuz sanmañ nihāl egler meni

6. **meni:**-*i*
Gazel 3393
Mısra: **10**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Âşık).

Baḥr-ı ġamdan fülk-i dil çokdan olur-ıdı ḫalāṣ
Rūzigār-ı ṭāli‘-i naḥs māh u sāl egler meni

7. **meni:**-*i*
Gazel 3393
Mısra: **12**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Âşık).

Alınaldan alına göñlüm olupdur şem‘dān
Ne sebebden bilmedüm bu mekr ü āl egler meni

8. **meni:**-*i*
Gazel 3393
Mısra: **14**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Âşık).

Cān[ı] cānāna Muḥibbī çokdan eylerdi nisār
Līk vaṣl ümmīdile fikr-i muḫāl egler meni

9. **meni:**-*i*
Gazel 3397
Mısra: **10**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Âşık).

Müdde‘ī raġmınadur her demde cānā güldügüm
Bu Muḥibbī seni ger görmeye eyvāh meni

10. **meni:**-*i*
Gazel 3450
Mısra: **2**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Âşık).

İy ḳadüñ serv ü saçuñ sünbül ü ḫaṭṭuñ çemeni
Ol-durur sünbüli serv ü çemenüñ ṣad çü meni

11. **zi-men:**
Gazel 3011
Mısra: **3**
"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.

Mü’min-i ‘ışḳam bi-ḥamdillāh zi-men zülf-i dōst
Kılca noḳṣān gelmedi yāḫūd ḫalel bu dīnüme

12. **zī-men:**
Gazel 3027
Mısra: **7**
"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.

Ḥamdü-lillāh mü’min-i ‘ışḳam zī-men zülf-i dōst
Yok-durur bir kılca noḳṣān u ḫalel hīç dīnüme

men‘ id-:

1. **men‘ id-:**--*er, --se*
Gazel 3084
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Engellemek, yasaklamak.

İy göñül kim ‘āṣıḳı men‘ ider-ise bādeden
Bāda virür ‘aḳl[ı] gūş itme kelām-ı ḫāmına

2. **men‘ id-:**-*er, -sin*
Gazel 3202
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yasaklamak, engellemek, önüne geçmek.

Men‘ idersin ‘āṣıḳı ammā riyādur satduguñ
Zāhidā ‘ucb-ıla gördüñ kendüñi dānā gibi

men‘ id:

1. **men‘ id:**-*e, -sin*
Gazel 3474
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yasaklamak, engellemek, önüne geçmek.

Vech-i zībādan n’içün men‘ idesin ṣūfī bizi
Aḥsen-i taḳvīme inkār eylemek taḳvā mı ki

men‘ it:

1. **men‘ it:**-*miş, -dür*
Gazel 3405
Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yasaklamak, engel olmak.

Cür‘a-i cām-ı lebinden kim nigāruñ mest ola
Ma‘ni-i ‘aşḳ men‘ itmişdür anuñ taḳrīrini

men‘ ol:

1. **men‘ ol:**-*a*
Gazel 3476
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yasaklanmak, önüne geçilmek, engellenmek.

Men‘ ola sanma Muḥibbī eyleme sīneñ siper
Tīri āhenden geçer atsa kemān ebrūları

menzil:

1. **menzili:**-*i*
Gazel 3067
Mısra: **2**
Durak, varılacak yer.

Ẕerre-veş her kim meẕellet topragında ḫāk ola
Tañ degüldür gün gibi ger menzili eflāk ola

2. **menzile:**-*e*
Gazel 3461
Mısra: **7**
Hedef, varılacak yer.

Ok gibi togrulmayınca varımazsın menzile
Kimde yok perr-i ‘amel yolda kalur segzen gibi

3. **menzil:**
Gazel 3050
Mısra: **3**
Hedef, varılacak yer.

İrişemez nigāra menzil uzak
Niçe vara ol esb-i lengi sorma

4. **menzilüñ:**-*üñ*
Gazel 3202
Mısra: **1**
Yolcuların konakladıkları yer, konak yeri, konak. II Varılacak yer. II Oturulan, ikāmet edilen yer, ev, mesken, ikāmetgâh.

Menzilüñ evvel ḳadem basduñ dilā dünyā gibi
Āḫirüñ ammā ne olur bilmedüñ ferdā gibi

5. **menzil:**
Gazel 3209
Mısra: **6**
1. Yolcuların konakladıkları yer, konak yeri, konak. 2. İki konak arasındaki uzaklık, bir konaklık mesâfe, normal yürüyüşle bir günlük yol. 3. Varılacak yer.

Deşt-i ġamda gerçi kim Mecnūn’ı yoldaş eyledüm
Bir iki menzil varınca baña pādaş olmadı

6. **menzili:**-*i*
Gazel 3257
Mısra: **1**
1. Yolcuların konakladıkları yer, konak yeri, konak. 2. Rütbe, mevki, makam. 3. Oturulan, ikāmet edilen yer, ev, mesken, ikāmetgâh.

Ḳaṣrı yüce menzili yāruñ haymā gibi
Āh irmez elüm göñül aña mübtelā gibi

menzil eyle:

1. **menzil eyle:**-*gil*
Gazel 3202
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Durak yeri yapmak, konaklamak.

Cīfe-i dünyāya aldanma meges gibi göñül
Menzil eylegil ḳanā‘at Ḳāf’ını ‘Anḳā gibi

mercān:

1. **mercān:**
Gazel 3413
Mısra: **6**
"Mercan" Denizden çıkan kırmızı cevher.

Baḥr-ı ‘ışḳ içre bulup neşv ü nemā kanlu yaşum
Ḳa‘r-ı deryādaki san niçe mercān büyüdi

2. **mercān:**
Gazel 3060
Mısra: **6**
Denizden çıkan maruf kırmızı cevher II âşığın gözyaşları.

Derd-ile hicrān şebinde aglasam müjgānuma
Dāne dāne dizerem mercān mercān üstine

3. **mercān:**
Gazel 3060
Mısra: **6**
Denizden çıkan maruf kırmızı cevher II âşığın gözyaşları.

Derd-ile hicrān şebinde aglasam müjgānuma
Dāne dāne dizerem mercān mercān üstine

merd:

1. **merd:**
Gazel 3194
Mısra: **9**
1. Yiğit, cesur (kimse), bahadır, kahraman, şecî. 2. Güvenilir, sözünün eri, mürüvvetli, hamiyetli (kimse). 3. Adam, insan.

İy Muḥibbī merd iseñ dünyā seni aldamasun
Danış evvel ‘aḳsin it yok ‘aḳlı anuñ zen gibi

2. **merd:**
Gazel 3329
Mısra: **9**
1. Yiğit, cesur (kimse), bahadır, kahraman, şecî. 2. Güvenilir, sözünün eri, mürüvvetli, hamiyetli (kimse). 3. Adam, insan.

İy Muḥibbī dimeyeler merd saña merdāneler
Bilmeyesin bu cihān içinde yok u varuñı

3. **merd:**
Gazel 3439
Mısra: **13**
1. Yiğit, cesur (kimse), bahadır, kahraman, şecî. 2. Güvenilir, sözünün eri, mürüvvetli, hamiyetli (kimse). 3. Adam, insan.

Muḥibbī merd olanlar levḥ-i dilde
Yazarlar kan-ıla bu mācerāyı

4. **merdi:**-*i*
Gazel 3212
Mısra: **6**
1. Yiğit, cesur (kimse), bahadır, kahraman, şecî. 2. Güvenilir, sözünün eri, mürüvvetli, hamiyetli (kimse).

Çeküp bār-ı ġama ṭāḳat getürdüm
Gören dir görmedük biz böyle merdi

merd ol-:

1. **merd ol-:**--*an*
Gazel 3083
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cesur, yiğit, sözüne sadık olmak.

Baksañ cihāna göz[e] gelür cām u bādedür
Aldanmaz anuñ merd olan āb u hevāsına

2. **merd ol-:**--*an*, --*lar*
Gazel 3129
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cesur, yiğit, sözüne sadık olmak.

Merd-i meydān ol Muḥibbī virme dünyāya göñül
Merd olanlar çünki dimişler gerek ġayret ere

3. **merd ol-:**-*an*
Gazel 3170
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Yiğit, cesur olmak. 2. Güvenilir, sözünün eri, mürüvvetli, hamiyetli olmak.

Merd olan güzelden ḫulḳ u ḫūdur
Ḫıred naḳşıyla bakmaz er pīşe

merd ol:

1. **merd ol:**-*an*
Gazel 3347
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Yiğit, cesur olmak. 2. Güvenilir, sözünün eri, mürüvvetli, hamiyetli olmak.

Merd olan virmez imiş çünki bu dünyāya göñül
Sen daḫı eyle Muḥibbī gele merdāneligi

merdāna:

1. **merdānalıgı:**-*lıġ*, -*ı*
Gazel 3421
Mısra: **4**
Mert insanlar, mertler, yiğitler.

Kim tutar tīr-i cefā karşusına sīne siper
Āferīn olsun aña eyledi merdānalıgı

merdāne:

1. **merdāne:**
Gazel 3443
Mısra: **1**
Erkeğe yaraşır biçimde, erkekçe. || *Mert kimselere, yiğitlere.*

Merdāne er ki görse kılıç ok u ya güni
Ol gün gözine görine ẕevḳ u ṣafā güni

2. **merdāneler:**-*ler*
Gazel 3329
Mısra: **9**
Mert bir insana yakışır tarzda, mertçe.

İy Muḥibbī dimeyeler merd saña merdāneler
Bilmeyesin bu cihān içinde yok u varuñı

3. **merdānegī:**-*gī*
Gazel 3259
Mısra: **10**
Mert bir insana yakışır tarzda, mertçe, yiğitçe.

Cān-ıla başuñ[ı] terk kıl rāh-ı maḥabbetde Muḥīb
Çün ʻāşıḳa lāzım-durur olmak gerek merdānegī

4. **merdāneligi:**-*lig*, -*i*
Gazel 3347
Mısra: **10**
Mert bir insana yakışır tarzda, mertçe, yiğitçe.

Merd olan virmez imiş çünki bu dünyāya göñül
Sen daḫı eyle Muḥibbī gele merdāneligi

merdânegi:

1. **merdānegī:**
Gazel 3373
Mısra: **10**
Mert bir insana yakışır tarzda, mertçe, yiğitçe.

‘Işḳa düşdüñ iy Muḥibbī cāna başa kalma kim
Diyeler ‘uşşāḳ arasında saña merdānegī

merd-i meydān ol:

1. **merd-i meydān ol:**
Gazel 3129
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meydanın yiğidi olmak, yiğitçe davranmak.

Merd-i meydān ol Muḥibbī virme dünyāya göñül
Merd olanlar çünki dimişler gerek ġayret ere

2. **merd-i meydān ol:**
Gazel 3195
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meydanın yiğidi olmak, yiğitçe davranmak.

Merd-i meydān ol Muḥibbī olma dünyāya zebūn
Māddeye dil virmeyüp olmak gerekdür ner gibi

merdüm:

1. **merdümi:**-*i*
Gazel 3072
Mısra: **3**
Göz bebeği.

Āh kim deryā-yı eşkümde bu çeşmüm merdümi
Sanasın bir keştīdür durmaz döner girdābda

2. **merdümi:**-*i*
Gazel 3491
Mısra: **6**
Göz bebeği.

Süpürür ferrāş olupdur kūyını kirpüklerüm
Su seper saḳḳā gibi dem dem bu çeşmüm merdümi

3. **merdümdür:**-*dür*
Gazel 3489
Mısra: **6**
Göz bebeği.

Gözlerüm īsār ider yolına eşküm gevherin
Gör ne merdümdür dirīġ itmez çogını azını

merdüm-i çeşm:

1. **merdüm-i çeşm:**--*ü, --m*
Gazel 3112
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz bebeği.

İki kāse merdüm-i çeşmüm eline sīm ü zer
Aldı īsār itmege geldükçe ġam sulṭānına

2. **merdüm-i çeşm:**--*üm*
Gazel 3045
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz bebeği.

Sevdā-yı ser-i zülfine dolaşalı göñlüm
Kaldı ebedī merdüm-i çeşmüm nem içinde

3. **merdüm-i çeşm:**-*üm*
Gazel 3446
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz bebeği.

Yoluñda merdüm-i çeşmüm düketdi gevher-i eşki
Dirīġā kalmadı varı beni yavlak faḳīr itdi

merdümlik id:

1. **merdümlik id:**-*üp*
Gazel 3302
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Insanlık etmek, insanca davranmak, iyilikte bulunmak.

Gel iy bād-ı ṣabā merdümlik idüp
İrişdür kūyına bu ḫāk-i pāyı

merdüm-zāde:

1. **merdüm-zādeyi:**-*y, -i*
Gazel 3375
Mısra: **10**
Göz bebeğinin oğlu; göz yaşı // İnsanoğlu ve göz bebeğinin çocuğu.(göz yaşı) tevriyeli.

Çarḫ elinden göz yaşın dökseñ iñen incinme kim
Yüzini ḫāke sürüpdür niçe merdüm-zādeyi

merġūb:

1. **merġūb:**
Gazel 3311
Mısra: **4**
1. İstenilen, arzu edilen, rağbet gösterilen (kimse veya şey). 2. Herkesin beğenip arzu edeceği, rağbet göstereceği kadar güzel, makbul (şey).

‘Āşıḳ olmaz ‘ışḳ bāzārında şevket bir pula
Bunlaruñ merġūb metā‘ı ancak efgendegī

merḥamet:

1. **merḥametle:**-*le*
Gazel 3261
Mısra: **6**
Herhangi bir canlının acısını, kederini, mutsuzluğunu yüreğinde hissedip üzüntü duyma ve ona karşı yardım hisleriyle dolma, acıma.

Eksilür sanma nigārā uşbu cāh u ḫaşmetüñ
Merḥametle eyleseñ sūy-ı gedāyān nökeri

2. **merḥamet:**
Gazel 3171
Mısra: **2**
Herhangi bir canlının acısını, kederini, mutsuzluğunu yüreğinde hissedip üzüntü duyma ve ona karşı yardım hisleriyle dolma, acıma.

Kullar kapuñda çok sen pādişāh
Merḥamet senden umarlar pür günāh

merhem:

1. **merhem:**
Gazel 3045
Mısra: **7**
İlaç, yara üzerine sürülen yumuşak deva.

Sīnemde anuñ zaḫmı gelür çün baña merhem
Derdini ḳabūl eylememişdür em içinde

2. **merhemüñ:**-*-üñ*
Gazel 3139
Mısra: **12**
İçinde gerekli etkili maddeler bulunan, yumuşak ve koyu kıvamda, yağlı veya yağsız, deri üzerine sürülerek kullanılan ilaçların ortak adı, halk ağzı. melhem. || Manevi bir acının, bir üzüntünün şiddetini azaltacak, ümit ve teselli kaynağı olacak şey, çare.

Tutışur āhum şerārından dü ʻālem iy ṭabīb
Merhemüñ nefʻi nedür bu dāġ-ı hicrān üstine

3. **merhemi:**-*i*
Gazel 3452
Mısra: **2**
İçinde gerekli etkili maddeler bulunan, yumuşak ve koyu kıvamda, yağlı veya yağsız, deri üzerine sürülerek kullanılan ilaçların ortak adı, halk ağzı. melhem. || Manevi bir acının, bir üzüntünün şiddetini azaltacak, ümit ve teselli kaynağı olacak şey, çare.

ʻArż-ı ḥüsn eyle hicāb eyleme cān pārecügi
Zaḫmumuñ merhemi bī-çāre dilüñ çārecügi

4. **merhemüm:**-*üm*
Gazel 3201
Mısra: **6**
1. İçinde gerekli etkili maddeler bulunan, yumuşak ve koyu kıvamda, yağlı veya yağsız, deri üzerine sürülerek kullanılan ilâçların ortak adı. 2. Mânevî bir acının, bir üzüntünün şiddetini azaltacak, ümit ve tesellî kaynağı olacak şey, çâre.

Ġamzeñ okı irişmese mecrūḥ gönlüme
Olmazdı yaram üstine ol merhemüm gibi

5. **merhemi:**-*i*
Gazel 3300
Mısra: **6**
Mânevî bir acının, bir üzüntünün şiddetini azaltacak, ümit ve tesellî kaynağı olacak şey, çâre.

Tīrini gönderse cān karşu çıkar
Oldugıyçün ḫasta gönlüm merhemi

merhem ol:

1. **merhem ol:**-*i, -up, -dur*
Gazel 3377
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Merhem, ilaç olmak II bir derde çare olmak.

Ġonca gibi saklaram sīnemde peykānuñ şehā
Bu şikeste gönlümüñ çün ol olupdur merhemi

merhem ur-:

1. **merhem ur-:**-*-ma, -dı*
Gazel 3021
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Merhem sürmek. II 2. Derdine çare bulmak.

Yine aldandı gönül bir güzelüñ pāresine
Raḥm idüp urmadı merhem dil ü cān yarasına

merhem ur:

1. **merhem ur:**-*maz*
Gazel 3485
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhem, ilaç sürmek, ilaçla tedavi etmek.

İy Muḥibbī çünki merhem urmaz āḫir yarama
Urmasa ġamz oklarını ol kaşı ya kāşki

merhem-i vaṣl:

1. **merhem-i vaṣl:**-*uñ*
Gazel 3452
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma merhemi, ilacı.

Merhem-i vaṣluñ eger irmeye bu ḫastaya āh
Rūz-ı maḥşerde daḫı bulına dil pārecügi

mermer:

1. **mermerleri:**-*ler, -i*
Gazel 3363
Mısra: **4**
Mermer: Renkli, damarlı ve beyaz çeşitleri olan, perdah ve cilâya elverişli, billûrlaşmış bir çeşit kireç taşı.

Gözlerüm yaşıyla āhum yāra teʻsīr eylemez
Seng-i ḫārādan katıdur ḳalbinüñ mermerleri

2. **mermer:**
Gazel 3195
Mısra: **6**
Renkli, damarlı ve beyaz çeşitleri olan bir çeşit

kireç taşı. II Mermer gibi sert, katı. II Sevgilinin taş kalbi.

Āh kılsam aglasam yaşum saña itmez eser
Katı göñlüñ dōstum pekdür senüñ mermer gibi

merve:

1. **merve:**
Gazel 3075
Mısra: **11**
Mekke'de bir dağın adı olup, hacılar bununla Safa ovasında sa'y ederler, yani yedi defa gidip gelirler ki, hac farizasının rükünlerindendir.

Merve ḥaḳḳıyçun Ṣafā'dan cān ḳurbān eyleye
Ger irişürse Muḥibbī Ka'be'[nüñ] kapusına

merve ḥaḳı:

1. **merve ḥaḳı:**
Gazel 3159
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Merve hakkı için. Merve: Mekke'de bir dağın adı olup, hacılar bununla Safa ovasında sa'y ederler, yani yedi defa gidip gelirler ki, hac farizasının rükünlerindendir.

Gitmez ṭavāf-ı Ka'be'ye Merve ḥaḳı göñül
Eyler ṭavāf kūyını her dem ṣafā-y-ıla

meşakkat çek-:

1. **meşaḳḳat çek-:**--*dü, --m, --se*
Gazel 3091
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Zorlukla karşılaşıp, sıkıntı ve dert çekmek.

Çekdümse ne ġam derd ü belā ile meşaḳḳat
Şükrüm bu ki irdüm soñucı bir ulu gence

meş'al-i ḫurşīd:

1. **meş'al-i ḫurşīd:**--*e*
Gazel 3010
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş meşalesi.

Muḥibbī gerçi cān yakdı cemāl-i şem'-i dildāra
Ne pervā meş'al-i ḫurşīde ger yanarsa pervāne

meşām:

1. **meşāma:**-*a*
Gazel 3088
Mısra: **3**
Koku alma organı, burun.

Bir kerre anuñ būyı irişmedi meşāma
Andan baña ne fāyide ḫaddi gül-i terse

meşām-ı cān:

1. **meşām-ı cān:**-*a*
Gazel 3323
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can burnu. II Aşığın sevgilinin kokusunu almak isteyen burnu.

Yār kūyından ṣabā yili getüre ḫaberi
Būy-ı zülfiyle meşām-ı cāna irişe eseri

meşām-ı dil:

1. **meşām-ı dil:**
Gazel 3379
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlün burnu.

Tāzelendi būy-ı zülfinden meşām-ı dil yine
Esdügince her seḥer bād-ı şimāl egler beni

mescid:

1. **mescide:**--*e*
Gazel 3013
Mısra: **4**
Mescit, Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.

Mey-hāne gūşesinde turup cür'a nūş iden
Mescide varubanı alışmaz 'avām-ıla

2. **mescidde:**-*de*
Gazel 3074
Mısra: **7**
Mescit II cami II İslam dininde ibadet edilen mekan.

Zāhidüñ mescidde hāy u huyına kılma naẓar
Var ḫarābāt ehlinüñ bak anda nūş-ā-nūşına

3. **mescidde:**-*de*
Gazel 3281
Mısra: **7**
(Ar.) Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.

Ḳāmet getürdi ḳāmetüñ mescidde müeẕẕin görüp
Didi ki bir miḥrāb yok hīç ṭāḳ-ı ebrūyuñ gibi

4. **mescidde:**-*de*
Gazel 3299
Mısra: **5**
(Ar.) Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde

cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.

Ḫalḳ[ı] gördüm kimi mescidde kimi mey-ḫānede
Baña nāmuñ ẕikri ile meskenüm kūyuñ gibi

5. **mescidde:**-*de*
Gazel 3419
Mısra: **5**
(Ar.) Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.

Mescidde dün imāma uydum velī ne kıldum
Hīç bilmedüm bu gönlüm ebrū-yı ṭāḳa düşdi

6. **mescidde:**-*de*
Gazel 3436
Mısra: **1**
(Ar.) Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.

Mescidde eger görse mü'ezzin o ḳāmeti
Kendin yitüre añmaya hergiz o ḳāmeti

7. **mescid:**
Gazel 3274
Mısra: **5**
(Ar.) Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.

Yüzüñ mescid ḳıyām itseñ ḥabībüm
İdeler secdeler ebrū-yı ṭāḳı

8. **mescid:**
Gazel 3172
Mısra: **2**
1. Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi [Son zamanlarda bâzıları, minâre ve minber ilâve edilerek cuma ve bayram namazları kılınır hâle getirilmiştir]. 2. Câmi.

Vā'ızı gör niçe düşmiş 'āşıḳ-ı şeydā-y-ıla
Mescid için toptolu kılmış kuru ġavġā-y-ıla

9. **mescide:**-*e*
Gazel 3205
Mısra: **7**
Mescit. II Cami. II İslam dininde ibadet edilen mekan.

Penç vākitde mescide varur o da ancak imām
Gice gündüz līk memlū görürem meyḫāneyi

mescid-i aḳṣā:

1. **mescid-i aḳṣā:**
Gazel 3459
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kudüs'te bulunan kutsal mabed; Hz. Peygamberin miraca çıktığı mekân. II Sevgilinin kaşı ile Mescid-i aksâ arasında benzerlik kurulmuştur. Mecazen sevgiliye/Allah'a yakınlığın simgesidir.

Kaşuñdur Mescid-i Aḳṣā yüzüñdür Ka'be-i 'ulyā
'Aceb mi zülfüñ olursa anuñ her dem siyeh pūşı

mescid-i ḥüsn:

1. **mescid-i ḥüsn:**-*üñ, -i*
Gazel 3176
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik mescidi.

Mescid-i ḥüsnüñi kim görse hemān secde kılur
Ṭāḳ-ı ebrūñ olalıdan aña miḥrāb gibi

2. **mescid-i ḥüsn:**-*üñ, -i*
Gazel 3247
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik mescidi.

Mescid-i ḥüsnüñi iy dōst san kim cāmi' iden
Eylemiş kaşlaruñ ol cāmi'e miḥrāb gibi

3. **mescid-i ḥüsn:**-*üñ, -de*
Gazel 3290
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik mescidi.

Mescid-i ḥüsnüñde cānā göreli ebrūlaruñ
Secde itdi dil baş kaldurmadı miḥrābuñı

mesel:

1. **meseldür:**-*dür*
Gazel 3057
Mısra: **6**
Ar.hikaye,örnek,benzeri.

Ger murāduñ cān ise alduñ ko cevri iy ṣanem
Bu meseldür kimde kīn ola müselmān olmaya

2. **meseldür:**--*dür*
Gazel 3140
Mısra: **10**
1. Örnek, benzer, misal, numûne. 2. Asıl anlamı dışında başka bir şeyi anlatmak için dolaylı ve üstü kapalı olarak söylenen ibret alınacak söz. 3. Ders ve ibret alınacak küçük hikâye, fıkra, kıssa. 4. Atasözü.

Gel beni öldür raḳībi görmeyem kūyuñda tek
Bu meseldür bir ḳafesde bülbül olmaz zāġ-ıla

3. **meseldür:**--*dür*
Gazel 3431
Mısra: **10**
1. Örnek, benzer, misal, numûne. 2. Asıl anlamı dışında başka bir şeyi anlatmak için dolaylı ve üstü kapalı olarak söylenen ibret alınacak söz. 3. Ders ve ibret alınacak küçük hikâye, fıkra, kıssa. 4. Atasözü.

Neye aglar düşelden ‘ışḳa göñlüm
Meseldür aglamaz çün kendi düşdi

meşġūl:

1. **meşġūl:**
Gazel 3281
Mısra: **5**
Bir şeyle uğraşan, bir iş yapmakta olan.

Her yaña baksam her ṭaraf meşġūl tesbīḥ du‘ā
Var mı cihānda bir kelām hīç guft-ile gūyuñ gibi

meşhūr ol:

1. **meşhūr ol:**-*up, -dur*
Gazel 3376
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ün kazanmak, tanınmak, ün almak, ünlenmek.

Vefā gelmez güzellerden gel iy dil aña yiltenme
Cefā vü cevr-ile meşhūr olupdur çün anuñ adı

mesīḥā:

1. **mesīḥā:**
Gazel 3257
Mısra: **4**
İsâ peygamber (Eliyle mesh etmek suretiyle hastaları tedavi ettiği için Hz. İsâ'ya Mesîh denmiştir.

Ne-y-içün bu ben mürdeye virmeyesin ḥayāt
Oldı nefesüñ mürdelere çün Mesīḥā gibi

mesken:

1. **meskenin:**--*i, --n*
Gazel 3035
Mısra: **2**
Oturulan, ikāmet edilen yer, ev, konut, ikāmetgâh.

Kim ki göñlin ḫoş dutar ‘ālemde istiġnā-y-ıla
Meskenin Ḳāf-ı ḳanā‘at eyler ol ‘Anḳā-y-ıla

2. **meskenüm:**-*üm*
Gazel 3299
Mısra: **6**
Oturulan, ikāmet edilen yer, ev, konut, ikāmetgâh.

Ḫalḳ[ı] gördüm kimi mescidde kimi mey-ḫānede
Bāña nāmuñ ẕikri ile meskenüm kūyuñ gibi

3. **meskeni:**-*i*
Gazel 3265
Mısra: **10**
(Ar.) Oturulan, ikāmet edilen yer, ev, konut, ikāmetgâh.

Tāc-ı Ḫusrev istemez mülk-i Ferīdūn’dan geçer
Ger Muḥibbī’ye müyesser olsa kūyuñ meskeni

mesken id:

1. **mesken id:**-*er, -se*
Gazel 3347
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yer edinmek, yerleşmek.

Ol perī göñlümi ger mesken iderse yiridür
Çün perī mesken ider buldugı vīrāneligi

2. **mesken id:**-*er*
Gazel 3347
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yer edinmek, yerleşmek.

Ol perī göñlümi ger mesken iderse yiridür
Çün perī mesken ider buldugı vīrāneligi

mesken idin-:

1. **mesken idin-:**-*se, -m*
Gazel 3205
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yer edinmek, yerleşmek.

Bilüme zünnār-ı zülfüñ baglayaldan iy ṣanem
Mesken idinsem ‘aceb midür eger büt-ḫāneyi

mesken it:

1. **mesken it:**
Gazel 3458
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yerleşmek.

İy Muḥibbī olma dünyāya meges gibi ḥarīṣ
Mesken it Ḳāf-ı ḳanā‘at kūhını ‘Anḳā gibi

2. **mesken it:**-*se*
Gazel 3374
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mesken tutmak; oturup kalmak, yerleşmek.

Leblerinüñ ḥasretinden ol vefāsuz dilberüñ
Bu Muḥibbī mesken itse tañ mıdur meyḫāneyi

meşreb:

1. **meşrebdür:**-*dür*
Gazel 3434
Mısra: **3**
Yaratılış, huy, tabiat.

‘Işḳ bir meşrebdür anı ṣūfī idrāk eylemez
Zīra kim ‘āşıḳ degüldür yokdur anuñ meşrebi

2. **meşrebi:**-*i*
Gazel 3434
Mısra: **4**
Bir kimsenin yaratılışında bulunan huy, yaratılış, tabiat, mizaç, karakter.

‘Işḳ bir meşrebdür anı ṣūfī idrāk eylemez
Zīra kim ‘āşıḳ degüldür yokdur anuñ meşrebi

mest:

1. **mestüñ:**-*üñ*
Gazel 3467
Mısra: **5**
Sarhoş, kendinden geçmiş.

Varup gülşende iç mestüñ şarābın
Olup mest añma hīç nāmūs u nengi

2. **mest:**
Gazel 3183
Mısra: **7**
İçki vb. sarhoşluk veren bir şeyin etkisiyle şuuru zayıflamış, kendinden geçmiş kimse, sarhoş. || Aşk, sevgi, zevk vb. bir duygudan dolayı aklı başından gitmiş, sarhoş olmuş kimse.

Perde-i zühdüm ne assı bu dil-i mecnūn mest
Yārına varını virdi kendin ‘üryān eyledi

3. **mestidür:**-*i*, -*dür*
Gazel 3172
Mısra: **6**
1. İçki vb. sarhoşluk veren bir şeyin etkisiyle şuûru zayıflamış, kendinden geçmiş (kimse), sarhoş. 2. Aşk, sevgi, zevk vb. bir duygudan dolayı aklı başından gitmiş, sarhoş olmuş (kimse).

Her ne söylerse riyādur kendüzi itmez ‘amel
Çünki dünyā mestidür sanmañ ki anı ayıla

mest it:

1. **mest it:**-*di*
Gazel 3335
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoş etmek.

Mest itdi beni bāde vü başumda var ḫumār
Kaldıysa getür daḫı şarāb-ı şebāne[y]i

mest ol-:

1. **mest ol-:**--*dı*
Gazel 3029
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Leb-i la‘li hevāsından kamu mest oldı bī-diller
Bugün çün mevsim-i güldür ko hüşyār olmasun kimse

2. **mest ol-:**--*up*
Gazel 3069
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Mest olup çāk-i girībān idüben tā dāmen
Vālih ü ‘āşıḳ u āşüfte vü rüsvā lāle

3. **mest ol-:**--*up*
Gazel 3084
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Ben ezel bezminde içmişdüm maḥabbet cāmını
Mest olup ‘ışḳ ile cānum irmiş idi kāmına

4. **mest ol-:**-*up*
Gazel 3174
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Gāh mest olup içürür baña ‘ışḳuñ cür‘asın
Geh ġubār-ı ġam virüp ḫayrān ider gönlüm beni

5. **mest ol-:**-*dı*
Gazel 3231
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Maḥabbet cāmın içelden Muḥibbī şöyle mest oldı
Anı kim bilmeye sanur içüpdür āb-ı engūrı

6. **mest ol-:**-*mış*
Gazel 3246
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Muḥibbī cām-ı ‘ışḳuñı içelden şöyle mest olmış
Görenler bilmeyüp sanur içüpdür āb-ı engūrı

7. **mest ol-:**-*du*, -*m*
Gazel 3260
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

İçüp ‘ışḳuñ şarābını ezel bezminde mest oldum
Anuñçün daḫı farḳ itmem bugün ben sol-ıla sagı

mest ol:

1. **mest ol:**-*a*
   Gazel 3405
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Cür‘a-i cām-ı lebinden kim nigāruñ mest ola
Ma‘ni-i ‘aşḳ men‘ itmişdür anuñ taḳrīrini

2. **mest ol:**-*up*
   Gazel 3467
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Varup gülşende iç mestüñ şarābın
Olup mest añma hīç nāmūs u nengi

3. **mest ol:**-*up*
   Gazel 3489
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Tā ki içdüm ben ezel cām-ı maḥabbet cür‘asın
Anuñ-içun fāş kıldı mest olup dil rāzını

mest ü harāb it-:

1. **mest ü ḫarāb it-:**-*di*
   Gazel 3234
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sarhoş etmek, sarhoş ve viran eylemek.

Cānumı mest ü ḫarāb itdi lebüñ keyfiyyeti
Bilmezem kime şikāyet ideyim derdüm katı

mest ü şeydā:

1. **mest ü şeydā:**
   Gazel 3202
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sarhoş ve çılgın(aşık). II Kendinden geçmek ve aşkla coşmak.

Bu Muḥibbī çün ezel nūş itdi ‘ışḳuñ cāmını
Görinürse tañ degül geh mest ü geh şeydā gibi

mest üştür:

1. **mest üştür:**-*dür*
   Gazel 3480
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sarhoş yük devesi.

Ne ḳadar ursañ cefā vü cevr ü hicrānuñ yükin
Mest üştürdür çeker dil yirde koymaz bārını

mestâne:

1. **mestāneyi:**-*y*, -*i*
   Gazel 3374
   Mısra: **4**
   Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.

Ḫāk-i pāyına gözümden eyledüm gevher nisār
Biñ belā-y-ıla getürdüm ol gözi mestāneyi

2. **mestāne:**
   Gazel 3010
   Mısra: **4**
   Kendinden geçmiş gibi, sarhoşça.

Ezel mey-ḫānesinden kim içüpdür cür‘a-i ‘ışḳı
Ebed tā rūz-ı maḥşerde bulınsa tañ mı mestāne

3. **mestāne:**
   Gazel 3179
   Mısra: **1**
   Sarhoş olan bir kimseye yakışır tarzda, mest olup kendinden geçmişçesine, sarhoşçasına.

Tīġ alup mestāne çeşmüñ yine çok kan eyledi
Girdi dil şehrini başdan başa vīrān eyledi

4. **mestāne:**
   Gazel 3204
   Mısra: **13**
   Sarhoş olan bir kimseye yakışır tarzda, mest olup kendinden geçmişçesine, sarhoşçasına.

Öldürmege Muḥib seni mestāne ġamzeler
Ḫançer elinde eyler-ise tañ mı kan daḫı

5. **mestāneden:**-*den*
   Gazel 3316
   Mısra: **6**
   Sarhoş olan bir kimseye yakışır tarzda, mest olup kendinden geçmişçesine, sarhoşçasına.

Naṣīḥat eyleme nāṣiḥ beni ko kendü ḫālüme
Kulaguma benüm girmez ṣadā mestāneden ġayrı

mestāne çeşm:

1. **mestāne çeşm:**--*üñ*
   Gazel 3109
   Mısra: **15**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Baygın göz II sevgilinin kendinden geçiren baygın bakışları.

Şehā ḳatlüm diler mestāne çeşmüñ
İki ḥācib ider aña ḥavāle

mestānelık id:

1. **mestānelıḳ id:**-*lar-lık*, -*lar*, -*elden*
   Gazel 3435
   Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoş olan bir kimseye yakışır tarzda, mest olup kendinden geçmişçesine davranmak.

İdelden gözleri mestānelıḳlar
Kaşı birbirine ikrāma düşdi

mestāne-vār:

1. **mestāne-vār:**
Gazel 3465
Mısra: **2**
Sarhoş gibi, sarhoşcasına.

Dün serv gibi salınup ol gül budācugı
Mestāne-vār eline almış ayacugı

mest-i ḫarāb:

1. **mest-i ḫarāb:**
Gazel 3165
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşırı derecede içmiş, çok sarhoş (kimse).

Mest-i ḫarāb iken ne ‘acebdür ki gözleri
Miḥrāb idüp kaşın geçer evvel ḳıyāmete

mest-i ḫarābātī:

1. **mest-i ḫarābātī:**
Gazel 3295
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçkiye düşkün (olan) kişinin sarhoşluğu.

Maḥabbet cür‘asın her kim Muḥibbī ol ezel içdi
Ola mest-i ḫarābātī dura başında ḫumārı

mest-i harābāt[ī] ol:

1. **mest-i ḫarābāt[ī] ol:**-*up*
Gazel 3433
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçkiye düşkün (olan) kişinin sarhoşluğu.

İy Muḥibbī içüben mest-i ḫarābāt[ī] olup
Toptolu eyleyelüm na‘ra ile āfāḳı

mest-i ‘ışḳ ol-:

1. **mest-i ‘ışḳ ol-:**--*dı*
Gazel 3042
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk sarhoşu olmak, aşk ile kendiden geçmek.

Ezelden mest-i ‘ışḳ oldı Muḥibbī
Anuñ gönli ne zende ne püserde

mestlik:

1. **mestlik:**
Gazel 3333
Mısra: **5**
Sarhoşluk, kendinden geçmek.

Mestlik meclisde rindāne bugün meyden degül
Oldılar medḥūş görüp ol nergis-i mestāne[y]i

mesel:

1. **meseldür:**-*dür*
Gazel 3019
Mısra: **6**
1. örnek, benzer, numune 2. dokunaklı ve manâlı söz. 3. terbiye ve ahlâka faydalı, yararlı olan hikâye.

Rāżıyam öldür beni bir görme tek aġyār-ıla
Bu meseldür dōstum kan eyle ḳānūn eyleme

2. **meseldür:**-*dür*
Gazel 3094
Mısra: **10**
1. örnek, benzer, numune 2. dokunaklı ve manâlı söz. 3. terbiye ve ahlâka faydalı, yararlı olan hikâye.

Muḥibbī virme dil dünyā denīdür
Meseldür kim gerekdür ġayret erde

3. **meseldür:**-*dür*
Gazel 3118
Mısra: **2**
1. örnek, benzer, numune 2. dokunaklı ve manâlı söz. 3. terbiye ve ahlâka faydalı, yararlı olan hikâye.

Tañ degüldür dōstlar göñlüm benüm pür derd ola
Kim ki ‘āşıḳdur meseldür kim belā-perverd ola

metā‘:

1. **meta‘ına:**-*ı, -(n)a*
Gazel 3066
Mısra: **5**
Varlık, sermaye.

Naḳd-i cān-ıla alup vaṣlı meta‘ına ḫarīd
Düşdi dīvāne göñül gör ṭama‘-ı ḫāmlara

2. **metā‘ı:**-*ı*
Gazel 3311
Mısra: **4**
Mal, eşya II varlık, sermaye.

‘Āşıḳ olmaz ‘ışḳ bāzārında şevket bir pula
Bunlaruñ merġūb metā‘ı ancak efgendegī

metā‘-ı dehr:

1. **metā‘-ı dehr:**-*e*
Gazel 3422
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya malı.

Naḳd-i cān-ıla metā‘-ı dehre olmam müşterī
Dōstum göster yüzüñ aña ḫarīdār it beni

metā‘-ı derd:

1. **metā‘-ı derd:**--*i*
Gazel 3061
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert malı.

Metā‘-ı derdi alduñ naḳd-i cāna
Muḥibbī assı itdüñ şimdi uşta

metā‘-ı ḥüsn:

1. **metā‘-ı ḥüsn:**-*in*
Gazel 3357
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik eşyası.

Metā‘-ı ḥüsnin ‘arż idüp ide ger yār bāzārı
Virüp dil naḳd-i cān-ıla olam anuñ ḫarīdārı

metā‘-ı vaṣl:

1. **metā‘-ı vaṣl:**
Gazel 3487
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma sermayesi, malı.

Çüritdüm ‘ömrümüñ naḳdin metā‘-ı vaṣl içün cānā
Müyesser olmadı vuṣlat hemān bir iki dem kaldı

2. **metā‘-ı vaṣl:**-*ı*
Gazel 3447
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma sermayesi.

Naḳd-i dil alup metā‘-ı vaṣlı iḳrār eyledüñ
Üstine cān vireyin tek bozma gel bāzāruñı

metā‘-ı vaṣl-ı cānān:

1. **metā‘-ı vaṣl-ı cānān:**-*ı*
Gazel 3462
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye kavuşmanın serveti.

Eger bāzār-ı ‘ışḳ içre sorarsañ ne-durur ṣan‘at
Alurlar naḳd-i cān-ıla metā‘-ı vaṣl-ı cānānı

me’vā:

1. **me’vā:**
Gazel 3180
Mısra: **1**
Sığınacak yer, makam, yurt, mesken.

Kanı ol dem kim baña deyr-i muġān me’vā idi
Gözde ḫātırda hemān ol muġbeçe tersā idi

mevc ur:

1. **mevc ur:**-*ur*
Gazel 3440
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dalgalanmak.

Gözlerümden ḫūn-ı dil turmaz akar çün mā gibi
Mevc urur āhum tokındukça aña deryā gibi

mevlevī:

1. **mevlevī:**
Gazel 3213
Mısra: **10**
Ar. 1. Hazret-i Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî. 2. Hazret-i Mevlânâ'ya mensup, Hazret-i Mevlânâ'nın tarîk-i aliyyesi müntesiplerinden olan: "Giyip bir âl eteklik hâleden meydâna azm etmiş/ Semâda Mevlevî âyînini tanzîr eder mehtâb -Belîğ".

Her ne söz söyler Muḥibbī hep ḥaḳīḳatdür sözi
Gūş kılsa şi‘rini taḥsīn iderdi Mevlevī

2. **mevlevī:**
Gazel 3250
Mısra: **10**
Mevlevîlik tarîkatına mensup kimse.

Her ne söz söyler Muḥibbī hep ḥaḳīḳatdür sözi
Gūş kılsa şi‘rini taḥsīn iderdi Mevlevī

mevsim-i gül:

1. **mevsim-i gül:**--*dür*
Gazel 3029
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül mevsimi II bahar, ilkbahar.

Leb-i la‘li hevāsından kamu mest oldı bī-diller
Bugün çün mevsim-i güldür ko hüşyār olmasun kimse

2. **mevsim-i gül:**-*dür*
Gazel 3375
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül mevsimi, güllerin açtığı vakit; sevgilinin ortaya çıkıp yüzünü gösterdiği vakit.

Sāḳiyā luṭf u kerem kıl el yirine tut ayak
Mevsim-i güldür yine gel lāle reng it bādeyi

3. **mevsim-i gül:**-*dür*
Gazel 3425
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül mevsimi, güllerin açtığı vakit; sevgilinin ortaya çıkıp yüzünü gösterdiği vakit.

Dilā çün mevsim-i güldür mey-ālūd eyle dāmānı
İçüp şevḳ-ile ser-mest ol çeküp çāk it girībānı

mey:

1. **mey:**
   Gazel 3132
   Mısra: **7**
   Far. Şarap, bâde.

Ehl-i ‘ışḳ mey yirine ḫūn-ı ciger nūş eyler
Miḥnet ü derd ü belālar bulınur aşında

2. **mey:**
   Gazel 3013
   Mısra: **5**
   (□□) i. (Fars. mey) 1. Şarap, bâde.

Mey beñzer diyü la‘lüñe elden düşürmedüñ
Geçdi efendi günümüz ‘iyş-i müdām-ıla

3. **mey:**
   Gazel 3054
   Mısra: **3**
   (□□) i. (Fars. mey) 1. Şarap, bâde.

Vaṣf-ı lebin mey işidüp ḫūmḫānede cūş eylemiş
La‘lin meger öpmek diler girdügi bu peymāneye

4. **mey:**
   Gazel 3086
   Mısra: **13**
   (□□) i. (Fars. mey) 1. Şarap, bâde.

Mey yirine göz göre ko kanuñı içsün senüñ
Yine uyarduñ Muḥibbī sen o çeşmi serḫoşa

5. **mey:**
   Gazel 3125
   Mısra: **3**
   (□□) i. (Fars. mey) 1. Şarap, bâde.

İçüp mey geldi tābından ‘iẕārına ‘arāḳ yir yir
Seḥer vaḳtında san düşmiş gülüñ eṭrāfına jāle

6. **meye:**-*e*
   Gazel 3407
   Mısra: **9**
   (□□) i. (Fars. mey) 1. Şarap, bâde.

Bu Muḥibbī tevbe itmişdür meye ol vaḳt sır
Sāḳī-i gül-ruḫ ide ibrāmı bayram irtesi

7. **mey:**
   Gazel 3191
   Mısra: **9**
   Şarap, bade.

İçüp mey gice almış ele sāġar
Başından def‘ ide lāle ḫumārı

8. **mey:**
   Gazel 3194
   Mısra: **5**
   Şarap, bade.

İçdügüm mey zāhidā baña ġıdā-yı rūḥdur
Sen yidügüñ dāyimā ḥayvānlayın erzen gibi

9. **meyden:**-*den*
   Gazel 3163
   Mısra: **7**
   Şarap, bâde.

Baña meyden didi kıl tevbe zāhid
Ne tevbe zāhidā estaġfirullāh

10. **mey:**
    Gazel 3081
    Mısra: **7**
    I. İçki, bade, şarap. ||. İlahi aşk.

Bir ḳadeḥ mey saña bu ‘ālemde bir şāhid yiter
Ḫōce-i dünyā gibi kef geçmegil māl üstine

11. **mey:**
    Gazel 3126
    Mısra: **5**
    I. İçki, bade, şarap. ||. İlahi aşk.

Oldı benfşe ḫāṭırı mey maḥzūn dili şikest
Bir dem muṣāḥib olmadı sen saçı sünbüle

12. **mey:**
    Gazel 3320
    Mısra: **3**
    (Far.) Şarap, bâde.

Ṣāfī mey iç ṣūfiyā eyle gel āyīneñi pāk
Gidere dilden ġurūr u kibr-i Keykāvūsuñı

13. **mey:**
    Gazel 3323
    Mısra: **4**
    (Far.) Şarap, bâde.

Konsa dil tekyesine derd ü belā ile elem
Gözümüñ yaşını mey dil kıla biryān cigeri

14. **mey:**
    Gazel 3334
    Mısra: **4**
    (Far.) Şarap, bâde.

Sāḳī ġubār-ı ġam virdi meded göñlüme keder
Ṣayḳal ide göre mey ile ol āb-gīne[y]i

15. **mey:**
    Gazel 3361
    Mısra: **7**
    (Far.) Şarap, bâde.

Gice mey nūş eyledük başumda var daḫı ḫumār
Bāde sun ṣāḳī bana yārān daḫı ayılmadı

16. **mey:**
Gazel 3258
Mısra: **3**
Şarap, bâde.

Elüñde cām-ı rindāne içüp mey gibi dil ṣāf ol
Çeküben lāle-veş nūş it daḫı bagruña yak dāġı

17. **meyden:**-*den*
Gazel 3296
Mısra: **9**
(Fars.) Şarap, bâde.

Gice meyden başumda var ḫumārum
Seḥer bir bāde sun luṭf eyle şakı

18. **meyden:**-*den*
Gazel 3333
Mısra: **5**
(Fars.) Şarap, bâde.

Mestlik meclisde rindāne bugün meyden degül
Oldılar medḥūş görüp ol nergis-i mestāne[y]i

19. **meyden:**-*den*
Gazel 3433
Mısra: **2**
(Fars.) Şarap, bâde.

Derd-i ser geldi ḫumār-ıla seḥer iy sāḳī
Sun berü var-ısa giceki meyden bāḳī

mey iç-:

1. **mey iç-:**--*er-er*
Gazel 3020
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(□□) i. (Fars. mey) 1. Şarap, bâde içmek.

Gönlümüz mey mi içer ol leb-i sükker yirine
Lebleri añılıcak su ola şekker yirine

mey iç:

1. **mey iç:**-*mez, -se*
Gazel 3425
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap içmek, içki içmek.

Muḥibbī şāh-ı gül naṭ‘-ı çemen üzre ḳarār itmiş
Bu demler kim mey içmezse girān ola meger cānı

mey nūş id-:

1. **mey nūş id-:**--*elü, --m*
Gazel 3025
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap içmek.

İdelüm la‘l-i leb yādına mey nūş müdām
Bu göñül derdine dermān idelüm anlar-ıla

mey-ālūd eyle:

1. **mey-ālūd eyle:**
Gazel 3425
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap bulaştırmak, şarap karıştırmak.

Dilā çün mevsim-i güldür mey-ālūd eyle dāmānı
İçüp şevḳ-ile ser-mest ol çeküp çāk it girībānı

meydān:

1. **meydānında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3153
Mısra: **9**
Düz, açık ve geniş yer, açıklık, alan, sâha. II Bir şeyin, bir husûsun ortaya döküldüğü, cereyan ettiği yer.

Olalıdan ḫüsn meydānında ol meh şehsüvār
Başumı top eyledüm ben zülfinüñ çevgānına

2. **meydānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3497
Mısra: **5**
(Ar.) Üzerinde bina vb. şeyler bulunmayan düz, açık ve geniş yer, açıklık, alan, saha.

Sīnemüñ meydānına dikdüm yine ben dil nişān
Çeşmi atsun ġamz okın alsun eline yaları

3. **meydānında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3168
Mısra: **9**
Düz, açık ve geniş yer, açıklık, alan, sâha. II Bir şeyin, bir husûsun ortaya döküldüğü, cereyan ettiği yer.

Ḫüsn meydānında çevgān itdi çün zülfini yār
Başuñı top it Muḥibbī oynasun ol güy-ıla

4. **meydāna:**-*a*
Gazel 3203
Mısra: **10**
Düz, açık ve geniş yer, açıklık, alan, sâha. II Bir şeyin, bir husûsun ortaya döküldüğü, cereyan ettiği yer.

Muḥibbī göreli çevgān-ı zülfüñ
Başın top eyleyüp meydāna geldi

5. **meydāna:**-*a*
Gazel 3243
Mısra: **10**
Üzerinde binâ vb. şeyler bulunmayan düz, açık ve geniş yer, açıklık, alan, sâha.

Esb-i nāza bine çevgān ide ger zülfin nigār
Bu Muḥibbī top idüp meydāna koya başını

meydān-ı ḥüsn:

1. **meydān-ı ḥüsn:**
   Gazel 3398
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Güzelliğinin meydanı.

Zülfini çevgān idüp meydān-ı ḥüsn içre nigār
Top idüp başın Muḥibbī diye kim çevgān beni

2. **meydān-ı ḥüsn:**
   Gazel 3368
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Güzellik meydanı.

Esb-i nāz-ıla gören meydān-ı ḥüsn içre seni
Zülfüñüñ çevgānına top ider elbet başını

3. **meydān-ı ḥüsn:**
   Gazel 3490
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Güzellik meydanı.

Semend-i nāza binmişdür yine meydān-ı ḥüsn içre
Ser-i ‘uşşāḳı top eyler elinde zülfi çevgānı

meydān-ı ‘ışḳ:

1. **meydān-ı ‘ışḳ:**
   Gazel 3287
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Aşk meydanı.

Bugün meydān-ı ‘ışḳ içre yiter Mecnūn’a mecnūnlık
Aña ṭa‘na daşın atup n’idersiz siz ol evbāşı

2. **meydān-ı ‘ışḳ:**-*a*
   Gazel 3353
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Aşk meydanı.

Meydān-ı ‘ışḳa gelmeye bir er benüm gibi
Tīġ-ı cefāya karşu duta ser benüm gibi

3. **meydān-ı ‘ışḳ:**-*a*
   Gazel 3353
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Aşk meydanı.

Gördi Muḥibbī yüzüñi cān terkin eyledi
Meydān-ı ‘ışḳa gelmeye bir er benüm gibi

meydān-ı nazm:

1. **meydān-ı naẓm:**-*a*
   Gazel 3438
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Şiir meydanı.

Niçeler meydān-ı naẓma geldiler ammā ki ben
Olmışam ṭab‘-ı semendümle zamānuñ yügrügi

meygede:

1. **meygede:**
   Gazel 3141
   Mısra: **4**
   Meyhane.

Jeng-i ġam tutdı dil āyīnesin iy pīr-i muġān
Vaḳtıdur meygede yolın baña irşād eyle

2. **meygedede:**-*de*
   Gazel 3117
   Mısra: **6**
   Meyhane.

Cür‘ası ola naṣīb ister-iseñ muġbeçenüñ
Yüri var meygededе yüzüñi pāmāl eyle

mey-ḫāne:

1. **mey-ḫānede:**-*de*
   Gazel 3299
   Mısra: **5**
   1. İçki içilen yer. 2. mec. İlahi aşk; tekke, dergâh.

Ḫalḳ[ı] gördüm kimi mescidde kimi mey-ḫānede
Baña nāmuñ ẕikri ile meskenüm kūyuñ gibi

2. **mey-ḫāneden:**-*den*
   Gazel 3316
   Mısra: **4**
   1. İçki içilen yer. 2. mec. İlahi aşk; tekke, dergâh.

Düşürme bādeyi elden ġam-ı dehri ferāmūş it
Ferāġat ‘ālemi var mı ‘aceb mey-ḫāneden ġayrı

meyḫāne:

1. **meyḫānesi:**-*si*
   Gazel 3453
   Mısra: **5**
   1. İçki içilen yer. 2. mec. İlahi aşk; tekke, dergâh.

La‘lüñ olmış cān u dil meyḫānesi iy muġbeçe
Yiridür zülfüñ nişān-ıçun dikerse çenberi

2. **meyḫāneye:**-*y, -e*
   Gazel 3306
   Mısra: **3**
   (Fars.) İçinde şarap vb. içkiler içilen ve satılan yer II. Tekke, dergah.

Her kim ki bugün eyledi meyḫāneye bünyād
Mey-ḫōrlara luṭf yüzinden kerem itdi

3. **meyḫāneyi:**-*y, -i*
Gazel 3205
Mısra: **8**
İçinde şarap vb. içkiler içilen ve satılan yer.

Penç vākitde mescide varur o da ancak imām
Gice gündüz līk memlū görürem meyḫāneyi

4. **meyḫāneyi:**-*y, -i*
Gazel 3374
Mısra: **10**
(Fars.) İçinde şarap vb. içkiler içilen ve satılan yer II. Manevi aşkın tadıldığı, ilahi aşk ile sarhoş olunan yer, tekke.

Leblerinüñ ḥasretinden ol vefāsuz dilberüñ
Bu Muḥibbī mesken itse tañ mıdur meyḫāneyi

meyhāne bucagı:

1. **meyḫāne bucagı:**-*-ı, --n, --da*
Gazel 3113
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meyhane köşesi.

Ben ḫāke naṣīb ola cür'añ diyü iy dilber
Ḫāk üzre düşüp kaldum meyḫāne bucagında

mey-hāne gūşesi:

1. **mey-hāne gūşesi:**-*-si, --n, --de*
Gazel 3013
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meyhane köşesi.

Mey-hāne gūşesinde turup cür'a nūş iden
Mescide varubanı alışmaz 'avām-ıla

meyhāne künci:

1. **meyḫāne künci:**-*-i, --n, --de*
Gazel 3135
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meyhane köşesi.

Beni meyḫāne küncinde görüp ṭa'n eyleme zāhid
Ezelden başa yazudur benüm nem var bu arada

mey-hˇōr:

1. **mey-ḫˇōrlıkdur:**-*lık, -dur*
Gazel 3177
Mısra: **10**
Şarap içen, sarhoş, ayyaş, mest.

Hemdemi ġamdur Muḥibbī'nüñ ḫarābātī olup
Düşmez elden sāġarı mey-ḫˇōrlıkdur pīşesi

mey-hōr:

1. **mey-ḫōrlara:**-*lar, -a*
Gazel 3306
Mısra: **4**
Şarap içen, sarhoş, ayyaş, mest.

Her kim ki bugün eyledi meyḫāneye bünyād
Mey-ḫōrlara luṭf yüzinden kerem itdi

2. **mey-ḫōra:**-*a*
Gazel 3434
Mısra: **10**
Şarap içen, sarhoş, ayyaş, mest.

Cür'a-i cāmuñ Muḥibbī içdi ko öpsün lebüñ
Nuḳl içün mey-ḫōra lāzımdur şekerlü leblebi

mey-i gülgūn:

1. **mey-i gülgūn:**-*uñ*
Gazel 3450
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül renkli şarap.

Gel dirīġ eyleme kıl tāze yine cānumuzı
Mey-i gülgūnuñ eger var-ısa nev'a küheni

mey-i gül-rengi:

1. **mey-i gül-rengi:**
Gazel 3050
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül renkli şarap.

Lebüñ yiter mey-i gül-rengi sorma
Bu nālem bes fiġān-ı çengi sorma

mey-i ḥamrā:

1. **mey-i ḥamrā:**
Gazel 3314
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmızı şarap.

Göñlümüñ şīşesini kim göre kan-ıla tolu
Mey-i ḥamrā ile pür sana zücāc-ı Ḥalebī

mey-i la'l:

1. **mey-i la'l:**-*üñ, -le*
Gazel 3274
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lal renkli kırmızı şarap II sevgilinin dudağı.

Muḥibbī nār-ı ġamdan teşne-dildür
Anı kandur mey-i la'lüñle sāḳī

mey-i nāb:

1. **mey-i nāb:**
Gazel 3070
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Halis, arı duru, saf şarap.

Sāye saldı her ṭaraf çün servler āb üstine
Vaḳtidür şeydā göñül gelseñ mey-i nāb üstine

2. **mey-i nāb:**
Gazel 3070
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Halis, arı duru, saf şarap.

Leblerüñ emdükçe meyl eyler bu göñlüm ġabġaba
Sīb ḫūb olur meze dirler mey-i nāb üstine

3. **mey-i nāb:**
Gazel 3089
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hâlis, saf şarap II sevgilinin kırmızı dudağı.

Jeng-i ġamda dil kalurdı ger mey-i nāb olmasa
Kim görürdi gün yüzin mihr-i cihān-tāb olmasa

mey-i ṣahbā:

1. **mey-i ṣahbā:**
Gazel 3474
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmızı şarap / şarap kadehi.

Leb mi bu ya la‘l mi yāḫūd mey-i ṣahbā mı ki
Söz deminde mürdeler iḥyā kılur ‘Īsā mı ki

meyinden:

1. **meyinden:**-*i*, -*n*, -*den*
Gazel 3187
Mısra: **3**
Şarap, bade.

İçelden bir ḳadeḥ ‘ışḳuñ meyinden
Dil-i rindüm der-i ḫammāra düşdi

meyl:

1. **meyli:**--*i*
Gazel 3139
Mısra: **5**
(Bir kimseye veya bir şeye) Yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.

Baña bakmaz bir naẓar meyli hemān aġyāradur
Çeşmi kāfirdür bakar mı hīç müselmān üstine

2. **meyli:**--*i*
Gazel 3401
Mısra: **10**
(Bir kimseye veya bir şeye) Yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.

Belā tīġıyla biñ kez öldürürseñ
Muḥibbī’nüñ sañadur yine meyli

meyl eyle-:

1. **meyl eyle-:**--*me*, --*y*, --*e*, --*m*
Gazel 3083
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yönelmek, eğilimli olmak; gönül vermek, alaka göstermek.

Ḳavlüm budur ki eylemişem göñlüm ile ‘ahd
Meyl eylemeyem illā ḫūbuñ müntehāsına

2. **meyl eyle-:**--*r*
Gazel 3070
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül vermek, meyletmek, eğilim göstermek.

Leblerüñ emdükçe meyl eyler bu göñlüm ġabġaba
Sīb ḫūb olur meze dirler mey-i nāb üstine

3. **meyl eyle-:**-*mez*, -*em*
Gazel 3157
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Bir yöne doğru yönelmek, eğilmek, eğik duruma gelmek. 2. (Bir kimseye veya bir şeye) Yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.

Örgendi göñül cevr ü cefāsına nigāruñ
Şimden girü meyl eylemezem mihr ü vefāya

meyl eyle:

1. **meyl eyle:**-*r*
Gazel 3429
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül vermek, meyletmek, eğilim göstermek.

Ḫāl-i siyehi meyl ḫam-ı zülfine eyler
Kāfir gibi gör ḫāç-ıla zünnāra tayandı

2. **meyl eyle:**-*me*
Gazel 3363
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir kimseye veya bir şeye) Yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.

Zāl-i dehre iy Muḥibbī sen sen ol meyl eyleme
Zen nedür kim dil vire aña cihānuñ erleri

meyl id-:

1. **meyl id-:**-*üp*
Gazel 3287
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül vermek, yönelmek.

Niçe dünyāya meyl idüp yaparsın ḳaṣr u eyvānı
Komazduñ olsa ger ‘aḳluñ bugün taş üstine taşı

2. **meyl id-:**--*er*, --*ler*
Gazel 3042
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül bağlamak, aşık olmak, sevdalanmak; ilgi göstermek, eğilimde bulunmak.

Yaşumı sīm idüp itdüm yüzüm zerd
Güzeller meyl iderler sīm ü zerde

3. **meyl id-:**--*er*, --*se*, --*m*
Gazel 3099
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül vermek, meyletmek, eğilim göstermek.

Su gibi ger meyl idersem tañ mı serv-i nāzuma
Bagludur çokdan göñül zülf-i kemen-endāzuma

4. **meyl id-:**--*er*
Gazel 3128
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül vermek, meyletmek, eğilim göstermek.

Ol perīnüñ dil perīşān eylemek şānındadur
Anuñ-ıçun meyl ider zülf-i perīşān oynına

5. **meyl id-:**-*üp*
Gazel 3234
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir kimseye veya bir şeye) Yönelmek, sevgi, ilgi, alaka göstermek, istek ve arzu duymak.

Göñlüme itdüm ḫıṭāb eydür gözümdendür günāh
Görmese ol meyl idüp çeker midüm bu miḥneti

6. **meyl id-:**-*e*
Gazel 3272
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Bir yöne doğru yönelmek, eğilmek, eğik duruma gelmek. 2. (Bir kimseye veya bir şeye) Yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.

Dār-ı dünyāya denī dirler imiş çünki ezel
Kim aña meyl ide elbette olur ol da denī

meyl id:

1. **meyl id:**-*i*, -*er*
Gazel 3401
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül bağlamak, aşık olmak, sevdalanmak; ilgi göstermek, eğilimde bulunmak.

Olur Mecnūn’a ḳıble ḫayl-i Leylī
İder cān u göñülden aña meyli

meyl it:

1. **meyl it:**-*me*, -*se*, -*m*
Gazel 3415
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meyletmek II Gönül bağlamak, gönül vermek.

Ger behişte zāhidā meyl itmesem ‘ayb eyleme
Su gibi çün ‘āşıḳ-ı dīẕār gördüm kendümi

2. **meyl it:**-*me*
Gazel 3468
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yöne doğru yönelmek II sevgi, ilgi, göstermek, istek ve arzu duymak.

Sakın meyl itme aldanma şarāba
Eger ol bezme Zühre ola çengī

meyl it-:

1. **meyl it-:**--*se*
Gazel 3109
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eğilim göstermek, ilgi duymak.

Gözüm yaşına meyl itse ‘aceb mi
Güzeller māyil olur çünki māla

2. **meyl it-:**--*se*
Gazel 3059
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meyletmek II Gönül bağlamak, gönül vermek.

Muḥibbī ḫālüñe meyl itse tañ mı
Ezel gendüme meyl itmiş beşer de

3. **meyl it-:**--*miş*
Gazel 3059
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meyletmek II Gönül bağlamak, gönül vermek.

Muḥibbī ḫālüñe meyl itse tañ mı
Ezel gendüme meyl itmiş beşer de

mey-şiken:

1. **mey-şikeni:**-*i*
Gazel 3283
Mısra: **8**
Şarabı/kadehi kıran.

Ḫūnum içdügüñ yiter gel eyleme zār beni
Bāde nūş itdüñ revā mı dil [ü] yā mey-şikeni

meyve vir-:

1. **meyve vir-:**-*ler, -di*
Gazel 3189
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
1) Ürün vermek. 2) mec. Bir eser ortaya çıkarmak.

İy Muḥibbī meyveler virdi kelāmum tāze ter
Ma'rifet bāġına dökdüñ tā ki tāk itdüñ beni

mezāk:

1. **mezāḳı:**-*ı*
Gazel 3296
Mısra: **8**
Lezzet, tat, zevk; tat alınan yer, damak.

Lebüñ yādına düşmiş cām elinde
İçer miydi ger olmasa mezāḳı

mezār:

1. **mezāra:**-*a*
Gazel 3005
Mısra: **8**
Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer, kabir.

'Uşşāḳ gelüp eylese ḳabrüm ziyāretin
Ḥarf-i vefā iy levḥ mezāra raḳam kıla

mezār taşı:

1. **mezār taşı:**-*um, -ı, -n, -a*
Gazel 3152
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ölünün kimliğini, ölüm tarihini belirtmek, gelip geçenden hayır dua istemek vb. düşüncelerle mezarın baş tarafına dikilen yazılı taş.

Ḳabrüm üzre her çemen söyler cefāsın ol mehüñ
Kim gelüp bir dem naẓar kılsa mezārum taşına

meze:

1. **meze:**
Gazel 3070
Mısra: **8**
Meze, içki ile birlikte yenen şeyler.

Leblerüñ emdükçe meyl eyler bu göñlüm ġabġaba
Sīb ḫūb olur meze dirler mey-i nāb üstine

mezellet:

1. **meẕellet:**
Gazel 3067
Mısra: **1**
Alçaklıkta, düşmüş vaziyette, zillet durumunda.

Ẕerre-veş her kim meẕellet topragında ḫāk ola
Tañ degüldür gün gibi ger menzili eflāk ola

2. **meẕellet:**
Gazel 3122
Mısra: **8**
Alçalma, bayağılaşma, hakir ve zelil olma durumu, bayağılık, hakirlik.

Keremden tut elüm kaldur ayakdan düşmişem cānā
Meẕellet ḫāksārında düşelden kaldum üftāde

3. **meẕellet:**
Gazel 3241
Mısra: **7**
Alçalma, bayağılaşma, hakir ve zelil olma durumu, bayağılık, hakirlik.

Sāye gibi yüzüñi sür sen meẕellet ḫākine
Tā ki ḳadrüñ yücele mihr-i cihān-ārā gibi

4. **meẕellet:**
Gazel 3473
Mısra: **4**
Alçalma, bayağılaşma, hakir ve zelil olma durumu, bayağılık, hakirlik.

'Ār eyler-ise tañ mıdur ol pādişāh-ı ḥüsn
Ḫāk-i derinde görse meẕellet gedāsını

mezheb:

1. **meẕhebüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3312
Mısra: **12**
Bir dinin görüş, yorum ve anlayış ayrılıkları sebebiyle ortaya çıkan kollarından her biri ll. Yol, usül.

Cidd ü cehd ile düriş itmeyesin şer'e ḫilāf
Ḥamd kıl meẕhebüñi itdi Ḫudā çün Ḥanefī

mezra'-ı dil:

1. **mezra'-ı dil:**-*de*
Gazel 3148
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül tarlası.

Mezra'-ı dilde maḥabbet toḫmı sebz olsun diyü
Anı suvarmaga çeşmüm döndi ābuñ 'aynına

2. **mezra'-ı dil:**-*de*
Gazel 3216

Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül tarlası.

Ḥāṣıl-ı ‘ömrüm eger ser-sebz olursa tañ mıdur
Eksük itmez mezra‘-ı dilde bugün toḫm ekmegi

3. **mezra‘-ı dil:**-*de*
Gazel 3356
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül tarlası.

Mezra‘-ı dilde yaşum toḫmını saçdum muttaṣıl
Ḥāṣılum ancak hemān derd ü belā kaygu gibi

<u>mi:</u>

1. **mıydı:**-*y, -dı*
Gazel 3175
Mısra: **2**
Soru eki.

Eger Ferhād olmasa bu fenn-i ‘ışḳuñ üstādı
Añılur mıydı ‘ālemde belā vü derd-ile adı

2. **midüm:**-*dü, -m*
Gazel 3234
Mısra: **4**
Soru eki.

Gönlüme itdüm ḫıṭāb eydür gözümdendür günāh
Görmese ol meyl idüp çeker midüm bu miḥneti

3. **mıydı:**-*y, -dı*
Gazel 3204
Mısra: **6**
Soru eki.

Dīdār ‘āşıḳı olmasa idi benüm gibi
Akar mıydı göz yaşı āb-ı revān daḫı

4. **miydi:**-*y, -di*
Gazel 3296
Mısra: **8**
Soru eki.

Lebüñ yādına düşmiş cām elinde
İçer miydi ger olmasa meẕāḳı

5. **mıdur:**-*dur*
Gazel 3071
Mısra: **7**
"mı" soru edatı ve "-dır" bildirme ekinin bir arada kullanılmış hali "mıdır?".

Lebüñde ḫaṭ mıdur yoḫsa görinen sāye-i ebrū
Yāḫūd pāy-ı meges midür yapışupdur kalup bala

6. **mıdur:**-*dur*
Gazel 3081
Mısra: **3**
"mı" soru edatı ve "-dır" bildirme ekinin bir arada kullanılmış hali "mıdır?".

Lebleri üzre görinen sāye-i ebrū mıdur
Ḫaṭ degül pāy-ı meges kalmış meger bal üstine

7. **miydi:**-*y, -di*
Gazel 3122
Mısra: **5**
Cümleye soru anlamı veren ek.

Koyup kūyını Leylā’nuñ düşer miydi bu Mecnūn’a
Tuta vaḥşīlere ülfet maḳam idine ṣaḥrāda

8. **miydi:**-*y, -di*
Gazel 3124
Mısra: **4**
Cümleye soru anlamı veren ek.

Koyup Mecnūn Leylī āsitānın
Düşer miydi aña varmak Ḥicāz’a

9. **midür:**-*dür*
Gazel 3031
Mısra: **2**
"mi" soru eki.

Perde kılduñ şem‘-i ruḫsāruña zülfüñ kıldum āh
Cāme-i fānūsı hīç cāyiz midür itmek siyāh

10. **midür:**-*dür*
Gazel 3031
Mısra: **8**
"mi" soru eki.

Hicr-ile yakduñ beni kül eyledüñ ser-tā-ḳadem
Bilmezem kim sevdügüm midür seni iy şeh günāh

11. **midi:**-*di*
Gazel 3162
Mısra: **10**
"mi" soru eki.

‘Işḳ yolında Muḥibbī cān u ser terk eyledi
Dōstum degmez midi bir kez anı sormagına

12. **midür:**-*dür*
Gazel 3443
Mısra: **3**
"mi" soru eki.

Ol er midür ki ni‘metüñ üstinde lāf ura
Bil er odur ki terk ide başın cefā güni

13. **mı:**
Gazel 3030
Mısra: **8**
"mı" soru eki.

Seni sevdümse iy meh-rū ne suç itdüm ki öldürdüñ
Revā mı pādişāh olan gire nā-ḥaḳ yire kana

14. **mı:**
Gazel 3040
Mısra: **10**
"mı" soru eki.

İy Muḥibbī saña kandan mübtelā olmak aña
Ƶerre hem-ser ola mı mihr-i cihān-ārā-y-ıla

15. **mıdı:**-*dı*
Gazel 3151
Mısra: **6**
"mı" soru eki.

Muṣḥaf-ı ḥüsn üzre gördüm zülfini dilber komış
Olmasa kāfir anı baglar mıdı zünnār ile

16. **mıdur:**--*dur*
Gazel 3164
Mısra: **4**
"mı" soru eki.

Gözleri ḫançer çeker hem dem-be-dem bagrum deler
Hīç revā mı var mıdur kim kan ider kan üstine

17. **mısın:**-*sın*
Gazel 3210
Mısra: **7**
"mı" soru eki.

Cev-be-cev dünyāyı cem‘ itseñ sanur mısın kalur
Dagıdur bād-ı fenā āḫir anı ḫırmen gibi

18. **mıdur:**--*dur*
Gazel 3232
Mısra: **1**
"mı" soru eki.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye göñli şafāsını
Yāḫūd ṭaleb ide vara derdüñ devāsını

19. **mıdur:**--*dur*
Gazel 3244
Mısra: **1**
"mı" soru eki.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye derdüñ devāsını
Yā işideler añlaya anuñ ṣadāsını

20. **mıdur:**--*dur*
Gazel 3248
Mısra: **6**
"mı" soru eki.

Ol dil ṭabībi kapusı dārü’ş-şifā ola
Lāyıḳ mıdur gözlemeye mübtelāsını

21. **mıdur:**--*dur*
Gazel 3252
Mısra: **1**
"mı" soru eki.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye yāruñ vefāsını
Yāḫūd şikāyet eyle añup cefāsını

22. **mıdur:**--*dur*
Gazel 3264
Mısra: **6**
"mı" soru eki.

Bir yüzi gül yār elinden oluban ḫūn-ı ciger
Bülbül-i dil var mıdur kim nāle feryād itmedi

23. **mısın:**-*sın*
Gazel 3428
Mısra: **8**
"mı" soru eki.

İdem vefā diyüp āh dönüp cefā kılursın
Korkmaz mısın Ḫudā’dan yok yire içüp andı

24. **mıdur:**--*dur*
Gazel 3436
Mısra: **7**
"mı" soru eki.

‘Āşıḳ mıdur ki döndere ser tīġ-ı ‘ışḳdan
Olmaz bu yolda hergiz anuñ istiḳāmeti

25. **mısın:**-*sın*
Gazel 3447
Mısra: **10**
"mı" soru eki.

Ḥasret-i la‘l-i lebüñden ḫastayam key nātüvān
İy ṭabīb-i dil meded añmaz mısın bīmāruñı

26. **mı:**
Gazel 3132
Mısra: **10**
" Mı" soru edatı.

Ḫaṭṭını gördi Muḥibbī’nüñ irişdi eceli
Hīç taġyīr ola mı yazu-y-ımış başında

27. **midür:**-*dür*
Gazel 3474
Mısra: **3**
Mi, soru eki.

Bilmezem ḳaṣdı helāk itmek midür ‘āşıḳları
Muḳteżā-yı ḥüsn yoḫsa nāz u istiġnā mı ki

28. **mi:**
Gazel 3015
Mısra: **10**
" Mi " soru eki.

Dilā aṭlās dībāyı n’idersin
Saña yitmez mi bir palās-ı jende

29. **mi:**
Gazel 3020
Mısra: **1**
" Mi " soru eki.

Gönlümüz mey mi içer ol leb-i sükker yirine
Lebleri añılıcak su ola şekker yirine

30. **mi:**
Gazel 3024
Mısra: **6**
" Mi " soru eki.

Gül yüzüñsüz n'eylerem ben gülsitān-ı gülşeni
Gün yüzüñ olmasa 'ālem ẕerre gelür mi göze

31. **mi:**
Gazel 3032
Mısra: **10**
" Mi " soru eki.

Derdi-y-ile bu Muḥibbī key ölümlü ḫastadur
Ol ṭabīb-i dil 'aceb gelmez mi ki dermānına

32. **mi:**
Gazel 3044
Mısra: **4**
" Mi " soru eki.

Gāhī cefā-yı dilber ü gāhī belā vü ġam
Bir dem mi var bu dil-i gām-ḫˇāra gelmeye

33. **mi:**
Gazel 3050
Mısra: **12**
" Mi " soru eki.

İder ḥüsnüñe ḳaṣd her demde zülfüñ
Gelür mi dīne ol efrengi sorma

34. **mi:**
Gazel 3057
Mısra: **9**
" Mi " soru eki.

Dem mi vardur ki Muḥibbī hicr içinde aglayup
Kaynayup ḫūn-ı ciger bu göz yaşı kan olmaya

35. **mi:**
Gazel 3062
Mısra: **3**
" Mi " soru eki.

Gider mi başdan sevdā-yı zülfüñ
Hevā toḥm[ı] olaldan dilde küşte

36. **mi:**
Gazel 3065
Mısra: **3**
" Mi " soru eki.

Zāhidā mu'ciz degül mi zülfin ejder gösterüp
Ḫaddi nūrı saña yitmez mi yed-i beyżā yine

37. **mi:**
Gazel 3082
Mısra: **6**
" Mi " soru eki.

Salını zülfine ta'ẓīm iderse tañ mıdur çeşmi
Ġarābet mi olur gebre sücūd eylerse ḫāçına

38. **mi:**
Gazel 3102
Mısra: **8**
" Mi " soru eki.

Ḥalḳadur ḥüsnüñ ḫaṭuñ çekmiş aña ceyş-i Ḥabeş
Ḳaṣd ider mi kāfir olmasa ḫarāb-ı Ka'be'ye

39. **mi:**
Gazel 3115
Mısra: **2**
" Mi " soru eki.

Kim nisbet ider gün yüzini şems-i ḍuhāya
Raġbet mi kalur gün ki ṭulū' eyleye aya

40. **mi:**
Gazel 3117
Mısra: **3**
" Mi " soru eki.

Vuṣlat el vire mi yāḫūd düşe mi rūz-ı firāḳ
Muṣḥaf-ı ḥüsnini gel aç hele bir fāl eyle

41. **mi:**
Gazel 3117
Mısra: **3**
" Mi " soru eki.

Vuṣlat el vire mi yāḫūd düşe mi rūz-ı firāḳ
Muṣḥaf-ı ḥüsnini gel aç hele bir fāl eyle

42. **mi:**
Gazel 3118
Mısra: **10**
" Mi " soru eki.

Didiler gel vir Muḥibbī bize 'ışḳuñdan nişān
Didüm eşküm surḫı yitmez mi ki çehrem zerd ola

43. **mi:**
Gazel 3147
Mısra: **1**
" Mi " soru eki.

Didi gördüñ mi beni ḫˇāb-ı şeb-i mehtābda
Didüm iy ārām-ı cān 'āşıḳ olur mı ḫˇābda

44. **mi:**
Gazel 3149
Mısra: **9**
" Mi " soru eki.

Āh eylemesün mi ki bugün geldi vücūda
Başladı hemān derd-ile solmaga benefşe

45. **mi:**
Gazel 3182
Mısra: **8**
" Mi " soru eki.

Dilā gel seyr-i bāġ eyle teferrüc kıl Ḫudā ṣun‘ın
Biri birine beñzer mi ne yüzdendür gör ezhārı

46. **mi:**
Gazel 3192
Mısra: **3**
" Mi " soru eki.

Depemden mi çıkardı dūd-ı āhum
Eger yanmasa dilde ‘ışḳ nārı

47. **mi:**
Gazel 3204
Mısra: **12**
" Mi " soru eki.

Ger ‘ār iderse ādemī añmaga n’ola yār
Lāyıḳ degül mi baña dimege falān daḫı

48. **mi:**
Gazel 3209
Mısra: **4**
" Mi " soru eki.

Şol ḳādar atduñ cefā sengin baña iy seng-dil
Yir mi kaldı kim bedende ḫurd u ḫaşḫāş olmadı

49. **mi:**
Gazel 3254
Mısra: **1**
" Mi " soru eki.

Çünki kulsın hīç bildüñ mi bugün sulṭānuñı
Ne içün ḫalḳ eylemiş Ḫallāḳ senüñ cānuñı

50. **mi:**
Gazel 3278
Mısra: **9**
" Mi " soru eki.

Kibr ü kīn-ile ġaraż olana ādem mi dinür
Bir gerek çünki Muḥibbī kişinüñ içi daşı

51. **mi:**
Gazel 3281
Mısra: **2**
" Mi " soru eki.

Yokdur cihānda bir ṣanem iy dōst senüñ rūyuñ gibi
Sünbüle raġbet mi olur boynuñdaki mūyuñ gibi

52. **mi:**
Gazel 3339
Mısra: **2**
" Mi " soru eki.

Katı müşkil kār imiş ‘ālemde yār eksükligi
Bülbüle düşvār degül mi gül‘iẕār eksüklügi

53. **mi:**
Gazel 3349
Mısra: **12**
" Mi " soru eki.

Kalursa dāmen-i dilber ne tañ aġyār destinde
Gülüñ hīç görmedüñ mi sen etegini diken kesdi

54. **mi:**
Gazel 3351
Mısra: **8**
" Mi " soru eki.

Uyurken leblerin öpdüm didüm bu leẕẕet-i cāndur
Uyanup didi ol dilber nebātuñ böyle mi dadı

55. **mi:**
Gazel 3361
Mısra: **10**
" Mi " soru eki.

İy Muḥībbī görinen ṣaḥrāda sanma lāledür
Yir mi kaldı gözlerümden ḫūn-ı dil saçılmadı

56. **mi:**
Gazel 3379
Mısra: **3**
" Mi " soru eki.

Hicr-ile ölmek mi vardur yāḫūd irmek vaṣlına
‘Ālem içre dōstlar bu iḥtimāl egler beni

57. **mi:**
Gazel 3404
Mısra: **10**
" Mi " soru eki.

Meclis içre yine dilber būse in‘ām eyledi
İy Muḥibbī şimdi mi gördüñ anuñ iḥsānını

58. **mi:**
Gazel 3411
Mısra: **8**
" Mi " soru eki.

Ṭulū‘ itseñ seḥergehden dokınur şu‘leñ aġyāra
Düşer mi saña hey āfet dine gün gibi hercāyī

59. **mi:**
Gazel 3441
Mısra: **6**
" Mi " soru eki.

Sulṭān-ı ‘ışḳ ‘āşıḳa cān terkin emr ider
‘Āşıḳ degül mi tutmaya ‘ışḳuñ yasagını

60. **mi:**
Gazel 3448
Mısra: **8**
" Mi " soru eki.

Tutdı od içre vaṭan ruḫları devrinde yine
‘Acabā perr-i semender mi ki zülf-i sipehi

61. **mi:**
Gazel 3456
Mısra: **10**
" Mi " soru eki.

Muḥibbī ‘ışḳ ara sende gedā vü pādişā birdür
Ayāz’a niçe kul idi işitmedüñ mi Maḥmūd’ı

62. **mi:**
Gazel 3465
Mısra: **10**
" Mi " soru eki.

Dil kişverini ẓulm-ıla yıkdı Muḥibbī yār
Hep böyle mi ki ḥüsn ilinüñ pādişācugı

63. **mi:**
Gazel 3474
Mısra: **1**
" Mi " soru eki.

Leb mi bu ya la‘l mi yāḫūd mey-i ṣahbā mı ki
Söz deminde mürdeler iḥyā kılur ‘Īsā mı ki

64. **mi:**
Gazel 3474
Mısra: **1**
" Mi " soru eki.

Leb mi bu ya la‘l mi yāḫūd mey-i ṣahbā mı ki
Söz deminde mürdeler iḥyā kılur ‘Īsā mı ki

65. **mi:**
Gazel 3474
Mısra: **8**
" Mi " soru eki.

Gitmedi başuñdan iy dil zülfinüñ sevdāsı āh
Bilmedüm dīvāne mi yāḫūd bu dil şeydā mı ki

66. **mı:**
Gazel 3021
Mısra: **3**
"mı" / "mi" soru edatı.

Leb-i la‘linden ‘aceb derdüme em sem ola mı
Uşbu bagrumda olan ġamzeleri yarasına

67. **mı:**
Gazel 3023
Mısra: **4**
"mı" / "mi" soru edatı.

Ne baña ṣabr müyesser ne ḫō dildāra vefā
‘Acabā sa‘d muḳārın ola mı yılduzuma

68. **mı:**
Gazel 3044
Mısra: **9**
"mı" / "mi" soru edatı.

Dil derdine var mı Muḥibbī devā didüm
Ölmekden artuk didi aña çāre gelmeye

69. **misin:**-*sin*
Gazel 3286
Mısra: **4**
"mi" soru eki.

Çeşmüñ elinde tīġ-ı tīz andan bu dil itmez gürīz
Zülfüñle eyler bāzīçe görmez misin canbāzuñı

70. **misin:**-*sin*
Gazel 3419
Mısra: **16**
"mi" soru eki.

Bir loḳma ile iy dil bir gūşe iḫtiyār it
Görmez misin ki ‘ālem ḫalḳı nifāḳa düşdi

71. **mı:**
Gazel 3092
Mısra: **10**
" Mı" soru eki.

Miyānın kuçmak istersin Muḥibbī
Kuçılur mı olıcak kıldan ince

72. **mı:**
Gazel 3139
Mısra: **6**
" Mı" soru eki.

Baña bakmaz bir naẓar meyli hemān aġyāradur
Çeşmi kāfirdür bakar mı hīç müselmān üstine

73. **mı:**
Gazel 3147
Mısra: **2**
" Mı" soru eki.

Didi gördüñ mi beni ḫ̆āb-ı şeb-i mehtābda
Didüm iy ārām-ı cān ‘āşıḳ olur mı ḫ̆ābda

74. **mı:**
Gazel 3158
Mısra: **7**
" Mı" soru eki.

Hīç ola mı gün gibi ol şāh-ı lā-naẓīr
Pertev salup ola bu ben bī-nevā-y-ıla

75. **mı:**
Gazel 3164
Mısra: **4**
" Mı" soru eki.

Gözleri ḫançer çeker hem dem-be-dem bagrum deler
Hīç revā mı var mıdur kim kan ider kan üstine

76. **mı:**
Gazel 3183
Mısra: **6**
" Mı" soru eki.

Urmış-ıdum zühd ü taḳvānuñ ezel bünyādını
Āh kim ṭūfān mı ḫāk-ile yeksān eyledi

77. **mı:**
Gazel 3234
Mısra: **7**
" Mı" soru eki.

Aglayup didüm didi kalur mı hergiz iḫtiyār
Nāgehān görem o meh-rūnuñ görine ṭal‘ati

78. **mı:**
Gazel 3240
Mısra: **10**
" Mı" soru eki.

Sorma suçını günāhını hemān öldüregör
Seni çok çok sevenüñ az ola mı hīç günehi

79. **mı:**
Gazel 3251
Mısra: **6**
" Mı" soru eki.

Yüzüñi didüm neden zülf-ile tenhā eyledüñ
Gül gibi güldi didi olmaz mı her rūzuñ şebi

80. **mı:**
Gazel 3260
Mısra: **8**
" Mı" soru eki.

Bi-ḥamdillāh gider oldum ser-i kūyına dildāruñ
Velī bilmem çeken anda suyı mı yāḫū topragı

81. **mı:**
Gazel 3280
Mısra: **4**
" Mı" soru eki.

‘Işḳuñ bahāsı olmasa ‘ālemde tañ mıdur
İki cihāna çünki deger bir demi dutsa mı

82. **mı:**
Gazel 3284
Mısra: **4**
" Mı" soru eki.

Güneşdür yüzini her kim görürse
Kalur mı ẕerre gibi hīç ḳarārı

83. **mı:**
Gazel 3284
Mısra: **8**
" Mı" soru eki.

Yaşum te‘sīr kılmaz seng-i dildār
Kılur mı nerm nesne seng-i ḫārı

84. **mı:**
Gazel 3296
Mısra: **12**
" Mı" soru eki.

Kamu ‘isyān-ıla olduñ mürekkeb
Bunuñla mı umarsın yüzi akı

85. **mı:**
Gazel 3316
Mısra: **1**
" Mı" soru eki.

Dakar mı zülf-i zencīri dil-i dīvāneden ġayrı
Yanar mı āteşe hīç kes gör-ā pervāneden ġayrı

86. **mı:**
Gazel 3316
Mısra: **2**
" Mı" soru eki.

Dakar mı zülf-i zencīri dil-i dīvāneden ġayrı
Yanar mı āteşe hīç kes gör-ā pervāneden ġayrı

87. **mı:**
Gazel 3323
Mısra: **14**
" Mı" soru eki.

Bu Muḥibbī’ye yiter cevr ü sitem zecr ü elem
Eydesin olmadı mı daḫı ‘ināyet naẓarı

88. **mı:**
Gazel 3324
Mısra: **1**
" Mı" soru eki.

Bulur mı cān u dil ġamdan rehāyı
Ya cānāndan bu çeşmüm rūşenāyı

89. **mı:**
Gazel 3340
Mısra: **12**
" Mı" soru eki.

Şīrāne gözüñ her kaçan cāna ḳaṣd ide
Kalur mı ‘aceb kimsenenüñ dilde ṭāḳati

90. **mı:**
Gazel 3350
Mısra: **8**
" Mı" soru eki.

Durmadan derd ü ġamuñ göñlümi vīrāne kılur
Çok mı gördi ‘acabā baña bu vīrāne dehī

91. **mı:**
Gazel 3355
Mısra: **9**
" Mı" soru eki.

Būy-ı zülfine ḫaṭā mı dir-isem nāfe-i Çīn
Beñzemez kāküline ‘anber-i sādan ġayrı

92. **mı:**
Gazel 3361
Mısra: **5**
" Mı" soru eki.

Laḥẓa mı var yagmaya bu başuma seng-i cefā
Dem m[i] var cevr okları bu bagruma sançılmadı

93. **mı:**
Gazel 3373
Mısra: **4**
" Mı" soru eki.

Ḥālet-i ‘ışḳı ne bilsün zāhid-i peşmīne-pūş
Cilve-i ṭāvūs[ı] hīç añlar mı murġ-ı ḫānegī

94. **mı:**
Gazel 3474
Mısra: **10**
" Mı" soru eki.

Her ne söz kim söyledüñ bir gevher-i yekdānedür
İy Muḥibbī yoḫsa bu göñlüñ senüñ deryā mı ki

95. **mi:**
Gazel 3259
Mısra: **6**
"Mi " soru eki.

‘Işḳuñ ne bilsün şīvesin ol zāhid-i ḫalvet-nişīn
Hīç öykünür mi cilve-i ṭāvūsa murġ-ı ḫānegī

96. **mi:**
Gazel 3472
Mısra: **2**
"Mi " soru eki.

Ṣūret-i dīvār sanduñ göricek iy cān beni
Bilmedüñ mi iy perī sen eyledüñ ḫayrān beni

97. **mı:**
Gazel 3368
Mısra: **6**
" Mı " soru eki.

Dest-i ġamda geldi Mecnūn baña pādaş olmayup
Didi gitme yolda kor mı hīç kişi yoldaşını

98. **mı:**
Gazel 3391
Mısra: **6**
" Mı " soru eki.

N’içün işitmeyesin āh u fiġānumı benüm
Yoḫsa ḫoşcā mı gelür ‘ışḳuñ-ıla zārlıgı

99. **mı:**
Gazel 3392
Mısra: **6**
" Mı " soru eki.

Didüm ol yāra n’içün ‘ahde vefā eylemedüñ
Gül gibi güldi didi be vara mı yār daḫı

100. **mı:**
Gazel 3401
Mısra: **8**
" Mı " soru eki.

Yolına cān metā‘ın ḫarc kıldı
Añar mı nev-bahārı gör süheylī

101. **mı:**
Gazel 3403
Mısra: **6**
" Mı " soru eki.

Ger öldürürse ‘āşıḳı ġamzeñ ‘aceb midür
Bulur mı idi ger ire Ḥaḳḳ’uñ hidāyeti

102. **mı:**
Gazel 3453
Mısra: **1**
" Mı " soru eki.

Ruḫları üzre ‘araḳ mı ya melāḥat dürleri
Şebnem ile yāḫū ziynet buldı gülberg-i teri

103. **mı:**
Gazel 3459
Mısra: **6**
" Mı " soru eki.

N’ola sulṭān-ı ‘alemsin kapuñda dāda dād eyle
Sorılmaz mı ‘aceb āḫir n’içün tutmayasın gūşı

104. **mı:**
Gazel 3474
Mısra: **1**
" Mı " soru eki.

Leb mi bu ya la‘l mi yāḫūd mey-i ṣahbā mı ki
Söz deminde mürdeler iḥyā kılur ‘Īsā mı ki

105. **mı:**
Gazel 3474
Mısra: **2**
" Mı " soru eki.

Leb mi bu ya la‘l mi yāḫūd mey-i ṣahbā mı ki
Söz deminde mürdeler iḥyā kılur ‘Īsā mı ki

106. **mı:**
Gazel 3474
Mısra: **4**
" Mı " soru eki.

Bilmezem ḳaṣdı helāk itmek midür ‘āşıḳları
Muḳteżā-yı ḥüsn yoḫsa nāz u istiġnā mı ki

107. **mı:**
Gazel 3474
Mısra: **6**
" Mı " soru eki.

Vech-i zībādan n’içün men‘ idesin ṣūfī bizi
Aḥsen-i taḳvīme inkār eylemek taḳvā mı ki

108. **mı:**
Gazel 3474
Mısra: **8**
" Mı " soru eki.

Gitmedi başuñdan iy dil zülfinüñ sevdāsı āh
Bilmedüm dīvāne mi yāḫūd bu dil ṣeydā mı ki

109. **mı:**
Gazel 3492
Mısra: **4**
" Mı " soru eki.

Ḥālet-i ‘ışḳı ne bilsün zāhid-i peşmīne-pūş
Cilve-i ṭāvūsı hīç añlar mı murġ-ı ḫānegī

m[i]:

1. **m[i]:**
Gazel 3361
Mısra: **6**
Soru eki.

Laḥẓa mı var yagmaya bu başuma seng-i cefā
Dem m[i] var cevr okları bu bagruma sançılmadı

micmer:

1. **micmere:**
Gazel 3129
Mısra: **10**
İçinde tütsü yakılan kap, tütsü kabı, buhurdan.

Āteş-i ‘ışḳa dutışdum dün gice pervāne-veş
Oda yanmak nice olur örgedeyim micmere

midür:

1. **midür:**-*dür*
Gazel 3090
Mısra: **3**
"mi" soru edatının bildirme eki almış şekli.

Melek midür perī yāḫūd ferişte
Bu ḥüsni görmedi kimse beşerde

2. **midür:**
Gazel 3071
Mısra: **8**
"mı" soru edatı ve "-dır" bildirme ekinin bir arada kullanılmış hali "mıdır?.

Lebüñde ḫaṭ mıdur yoḫsa görinen sāye-i ebrū
Yāḫūd pāy-ı meges midür yapışupdur kalup bala

mihen:

1. **miheni:**-*i*
Gazel 3450
Mısra: **12**
Mihnetler, eziyetler, sıkıntılar.

Sāḳiyā sun berü ol rāḥat-ı cān-baḫşı müdām
Gidere ḳalb-i Muḥibbī’de olan her miheni

mihen çek-:

1. **mihen çek-:**-*i, -me, -y, -e*
Gazel 3262
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Zahmet ve sıkıntıya uğramak.

Zecr ü hicr-ile murāduñ āḫir öldürmek ise
Bārī tīz öldüregör çekmeye tā ol miheni

mihir:

1. **mihir-ile:**-*ile*
Gazel 3319
Mısra: **10**
Mihr, güneş.

Yüzüñ-ile dōstum olalıdan alnuñ ḳamer
Bu Muḥibbī n’eyler ‘ālemde mihir-ile mehi

mihmān:

1. **mihmānsın:**--*sın*
Gazel 3036
Mısra: **8**
Konuk, misafir.

Ġarra olma dār-ı dünyā bir misāfir-ḫānedür
Her gelen gitdi beş on gün anda mihmānsın yine

mihmān idin:

1. **mihmān idin:**-*in, -dü, -m*
Gazel 3374
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Misafir edinmek; misafir etmek.

Dōstlar mihmān idindüm dün gice cānāneyi
Nūr-ıla cem‘ eyledüm bir araya pervāneyi

mihmān ol-:

1. **mihmān ol-:**-*a*
Gazel 3292
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Misafir, konuk olmak, bir yerde kısa bir süreliğine oturmak, bulunmak.

Tekye-i dilde gelüp mihmān ola ger ġam baña
Aña karşu yakaram bu göñlümüñ fānūsını

mihnet:

1. **miḥnetsüz:**-*süz*
Gazel 3122
Mısra: **1**
Gam, keder, elem.

Maḥabbet çünki miḥnetsüz bulınmaz dār-ı dünyāda
Maḥabbet miḥnet anuñçün yazılur birdür imlāda

2. **miḥnetden:**-*den*
Gazel 3010
Mısra: **2**
Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat.

Dirīġ ay oldı göstermez yüzini çünki cānāne
Bu ḥasretle bu miḥnetden baña yigdür kıyam cāna

3. **miḥnet:**
Gazel 3018
Mısra: **9**
Acı, sıkıntı. Hüzün,gam,tasa,kaygı.

Miḥnet şebine ugradısa n'ola Muḥibbī
Geh cevr iderseñ gāh bir pāre esirge

4. **miḥnet:**
Gazel 3095
Mısra: **10**
Acı, sıkıntı. Hüzün,gam,tasa,kaygı.

'Işḳuñ kemānı pekdür her kim ki çekmek ister
Derd ü belā vü miḥnet aña gerek kepāde

5. **miḥnet:**
Gazel 3122
Mısra: **2**
Acı, sıkıntı, bela.

Maḥabbet çünki miḥnetsüz bulınmaz dār-ı dünyāda
Maḥabbet miḥnet anuñçün yazılur birdür imlāda

6. **miḥnetle:**-*-le*
Gazel 3148
Mısra: **2**
Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat. || *Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap.*|| *Bela, afet, musibet.*

Beñzeyelden gözlerüm yaşı şarābuñ 'aynına
Yandı miḥnetle ciger döndi kebābuñ 'aynına

7. **miḥnet:**
Gazel 3150
Mısra: **6**
Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat. || *Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap.*|| *Bela, afet, musibet.*

Degme kimse şofrasına 'ışḳuñuñ el sunmasun
Yimeyenler miḥnet aşın vāḳıf olmaz rāzuma

8. **miḥnet-ile:**-*ile*
Gazel 3148
Mısra: **7**
Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat. || *Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap.*

Bār-ı ġamdan miḥnet-ile ḳāmetüm çeng olalı
Sīnemüñ nālişleri döndi rebābuñ aynına

9. **miḥnet:**
Gazel 3341
Mısra: **4**
(Ar.) Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat.

Yandugumca nār-ı 'ışḳa artdı şevḳum şu'lesi
İtmesem farḳ tañlamañ nūr-ıla miḥnet nārını

10. **miḥnet:**
Gazel 3360
Mısra: **8**
(Ar.) Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat.

Dir gören kūh-ı belāda oldı peyda bir peleng
Ḥasretiyle sīneme yakdukda miḥnet dāġını

11. **miḥnet:**
Gazel 3370
Mısra: **4**
(Ar.) Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat.

Fikr idersin zāhidā sanduñ anı derd ü elem
Başka bir 'ālem-durur 'ālemde miḥnet 'ālemi

12. **miḥnet:**
Gazel 3427
Mısra: **7**
(Ar.) Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat.

Cefā sengiyle miḥnet topragından
Maḥabbet ḫānesin dil muḥkem itdi

13. **miḥnet:**
Gazel 3469
Mısra: **5**
(Ar.) Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat.

Varaldan mekteb-i 'ışḳa açup miḥnet kitābından
Maḥabbet fennin ögrendüm olup Ḳays'uñ sabaḳdaşı

14. **miḥnet:**
Gazel 3473
Mısra: **2**
(Ar.) Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat.

Sīnemde 'ışḳ dikdi maḥabbet livāsını
Geydürdi ben belākeşe miḥnet libāsını

15. **miḥnet-ile:**-*ile*
Gazel 3209
Mısra: **1**
1. Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat. 2. Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap. 3. Belâ, âfet, musîbet.

Miḥnet-ile sanma bagrum iy şanem baş olmadı
Ḫūn-ı dilden dem-be-dem ya gözlerüm yaş olmadı

16. **miḥnet:**
Gazel 3218
Mısra: **12**
1. Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat. 2. Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap. 3. Belâ, âfet, musîbet.

Muḥbbet şehrine yol yok Muḥibbī bāb-ı miḥnetsüz
Maḥabbet miḥnet anuñçün yazılsa birdür imlāsı

17. **miḥnet:**
Gazel 3243
Mısra: **1**
1. Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat. 2.

Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap. 3. Belâ, âfet, musîbet.

İrdi Ferhād'a maḥabbet kesdi miḥnet daşını
Derd-ile bī-çāre virdi āḫir anda başını

18. **miḥnet:**
Gazel 3318
Mısra: **6**
1. Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat. 2. Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap. 3. Belâ, âfet, musîbet.

Gāhī cefā gāhī sitem gāhī belā geh derd ü ġam
Eksük degül miḥnet elem sanmañ bu dil kan olmadı

19. **miḥnet:**
Gazel 3396
Mısra: **1**
1. Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat. 2. Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap. 3. Belâ, âfet, musîbet.

Dōstlar miḥnet şebinde ol ki evbāş olmadı
Er degül 'ālem içinde adı yoldaş olmadı

20. **miḥnet:**
Gazel 3409
Mısra: **2**
1. Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat. 2. Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap. 3. Belâ, âfet, musîbet.

Her kaçan 'āşıḳa feṯḥ ola maḥabbet kapusı
Niçe yirden açıla üstine miḥnet kapusı

21. **miḥnet:**
Gazel 3448
Mısra: **3**
1. Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat. 2. Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap. 3. Belâ, âfet, musîbet.

Birdem olmaya belā miḥnet elinden o ḫalāṣ
Çünki yagmaya vire mülk-i dili ġam sipehi

22. **miḥnet:**
Gazel 3491
Mısra: **10**
1. Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat. 2. Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap. 3. Belâ, âfet, musîbet.

Tañ mıdur döyse cefāya bu Muḥibbī ḫasta dil
Miḥnet ile bisledüm çün cān-ı ġam-perverdümi

miḥnet çek-:

1. **miḥnet çek-:***-i, -er*
Gazel 3234
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sıkıntıya, eziyete katlanmak, sıkıntı çekmek.

Gönlüme itdüm ḥıṭāb eydür gözümdendür günāh
Görmese ol meyl idüp çeker midüm bu miḥneti

miḥnet okları:

1. **miḥnet okları:***--lar, --ı, --n*
Gazel 3056
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntı (zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat) oku.

'Işḳ meydānında Mecnūn ile miḥnet okların
Atışup birkaç ḳadem ben ileri oldum yine

miḥnet şebi:

1. **miḥnet şebi:***-i, -n, -de*
Gazel 3217
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert, sıkıntı gecesi.

Bir naẓarla 'aḳl u ṣabrum gitdi cān u dil bile
Gitdiler miḥnet şebinde kodılar tenhā beni

miḥnet ü belā:

1. **miḥnet ü belā:**
Gazel 3225
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntı ve eziyet.

Mecnūn ki bugün deşt-i ġamuñ pādişāhıdur
Miḥnet ü belā vü derd ü elem oldı leşkeri

miḥnet ü derd ü belā:

1. **miḥnet ü derd ü belā:**
Gazel 3483
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü, dert ve bela.

Bezm-i ġamda miḥnet ü derd ü belā yārān olup
İçerüz hicrān şebinde ṭās ṭās agı gibi

2. **miḥnet ü derd ü belā:***--lar*
Gazel 3132
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntı, dert ve bela.

Ehl-i 'ışḳ mey yirine ḫūn-ı ciger nūş eyler
Miḥnet ü derd ü belālar bulınur aşında

miḥnet ü derd ü elem:

1. **miḥnet ü derd ü elem:**
Gazel 3137
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntı, üzüntü ve keder.

Ġam şebinde eksük olmaz miḥnet ü derd ü elem
İderüz cān ṣoḥbetini ṣubḥa dek āḥbāb-ıla

2. **miḥnet ü derd ü elem:**
Gazel 3229
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert, sıkıntı ve keder.

Cihānda miḥnet ü derd ü elem çok
Bulınmaz arasañ bir dem ḥużūrı

miḥnet ü ġam:

1. **miḥnet ü ġam:**-*ıla*
Gazel 3396
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntı ve dert.

Ne bilür ḥālüm benüm ‘ışḳıyla bī-cān oldugum
Şol ki bu miḥnet ü ġam-ıla ayakdaş olmadı

miḥnet-i kūh-ı belā:

1. **miḥnet-i kūh-ı belā:**-*da*
Gazel 3382
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela dağının sıkıntısı/eziyeti.

Miḥnet-i kūh-ı belāda āh kim ġam tīrine
İy Muḥibbī olmaya bu sīne kalkanum gibi

mihr:

1. **mihrüñ:**--*üñ*
Gazel 3008
Mısra: **1**
Güneş, (mec.) sevgi, dostluk.

Tañ mı bulınsa mihrüñ bu dilde cān içinde
Zīrā ki genc bulınur ekser vīrān içinde

2. **mihr-ile:**-*ile*
Gazel 3392
Mısra: **9**
Güneş, (mec.) sevgi, dostluk.

İy Muḥibbī ger eger mihr-ile māh olur-ısa
Sevme hercāyīleri olmaya bī-‘ār daḫı

3. **mihr-ile:**--*ile*
Gazel 3231
Mısra: **2**
Güneş.

Yüzüñ gündür ḳamer alnuñ saña hīç beñzemez ḥurī
Ḥaḳīḳat senden alurlar gelüp mihr-ile meh nūrı

4. **mihr-ile:**--*ile*
Gazel 3246
Mısra: **2**
Güneş.

Giderdüñ ẓulmet-i küfri yakuban şem‘-i ḳāfūrı
Ḥaḳīḳat bu ki nūruñdan alur mihr-ile meh nūrı

5. **mihr-ile:**--*ile*
Gazel 3308
Mısra: **2**
Güneş.

Sensin şāh-ı cihān hem Medenī hem Ḳuraşī
İşide ‘āşıḳ ola mihr-ile meh sen māh-veşi

6. **mihr-ile:**--*ile*
Gazel 3314
Mısra: **6**
Güneş.

Kim yüzin gördi didi olmaya bu resme cemāl
Ben didüm meger ola mihr-ile meh ümm ü ebi

7. **mihrüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3410
Mısra: **3**
1. Sevgi 2. Güneş ışığı anlamında kullanılmıştır.

Mihrüñi sīnemde saklarsam ne tañ aġyārdan
Kişi lā-büd sakınur şeyṭāndan īmānını

8. **mihri:**-*i*
Gazel 3319
Mısra: **5**
1. Güneş. 2. Sevgi.

Sīne ṣaḥrāsına leylī zülfinüñ mihri gelüp
Kurdı Mecnūn eyledi çeşminden iki ḫargehi

9. **mihrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3404
Mısra: **3**
1. Güneş. 2. Sevgi.

Saklasam mihrini n’ola sīnede cānum gibi
Saklamak lāzım-durur her kişiye īmānını

10. **mihrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3142
Mısra: **2**
Güneş. || Sevgi, dostluk.

‘Işḳum benüm bir oldı iki cihān içinde
Mihrini saklaram līk sīnemde cān içinde

11. **mihrüñ:**-*üñ*
Gazel 3119
Mısra: **4**
Güneş, şems. II Sevgi, muhabbet, aşk.

Yüzüñ ‘uṣṣāḳa gösterseñ n’ola gün gibi iy meh-rū
Demidür güzelüm mihrüñ yiter nā-mihribān olma

12. **mihrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3217
Mısra: **7**
1.Güneş. 2. Sevgi, dostluk.

Saklar-ıdum mihrini sīnemde īmānum gibi
Āteş-i ‘ışḳ-ıla itdi göz yaşı rüsvā beni

mihr ü māh:

1. **mihr ü māh:**
Gazel 3022
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş ve ay.

Gice vü gündüz dolaşur kūyını ol dilberüñ
Şöyle beñzer rūyına āşüfte oldı mihr ü māh

2. **mihr ü māh:**-*ı*
Gazel 3437
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş ve ay.

Görelden pertev-i ḥüsnüñ nigārā
Gözüm görmez olupdur mihr ü māhı

mihr ü meh:

1. **mihr ü meh:**-*i*
Gazel 3190
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş ve ay.

Yüzine gün ḳamer alnına anuñ beñzemeye
Ne revādur aña nisbet ideler mihr ü mehi

2. **mihr ü meh:**
Gazel 3311
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş ve ay.

Mihr ü meh oldı cemālüñden senüñ şermendegī
Buldılar karşu gelüp saña maḳām-ı bendegī

3. **mihr ü meh:**
Gazel 3385
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş ve ay.

Mihr ü meh olursa tañ mı saña cāndan müşterī
Cümle ḫūblar aḫterinüñ çünki sensin ülkeri

mihr ü vefā:

1. **mihr ü vefā:**-*y, -a*
Gazel 3157
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgi ve dostluk.

Örgendi göñül cevr ü cefāsına nigāruñ
Şimden girü meyl eylemezem mihr ü vefāya

2. **mihr ü vefā:**
Gazel 3314
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgi ve dostluk.

Baña cevr-ile cefā ġayrılara mihr ü vefā
Dōstum baña ‘ayān itmedi nedür sebebi

3. **mihr ü vefā:**
Gazel 3450
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgi ve dostluk.

Baña cevr-ile cefā ġayrılara mihr ü vefā
Ne ‘aceb bilmeyesin sevmeyen ile seveni

mihr ü vefā göster-:

1. **mihr ü vefā göster-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3222
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgi ve dostluk göstermek.

Göñlümi alınca gösterdüñ baña mihr ü vefā
Soñra tīġ-ı cevrüñ-ile sīne-çāk itdüñ beni

miḥrāb:

1. **miḥrābuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3290
Mısra: **4**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer. II Sevgilinin kaşları.

Mescid-i ḥüsnüñde cānā göreli ebrūlaruñ
Secde itdi dil baş kaldurmadı miḥrābuñı

2. **miḥrāb:**
Gazel 3426
Mısra: **3**
1. Câmi, mescit gibi ibâdet yerlerinde kıble duvarında bulunan, cemâatle namaz kılınırken imamın önünde durduğu, zeminden biraz yüksek girintili yer. 2. mec. Yüceliğinden, güzelliğinden vb. üstün niteliklerinden dolayı kendisine yönelinen makam veya kimse 3. edeb. Sevgilinin kemer şeklindeki kaşları ve kaşların arasında kalan kısım.

Miḥrāb kaşı ṭāḳına dil secde iderken
Çeşmini görüp didi ki serḫoşdur imāmı

3. **miḥrābına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3052

Mısra: **1**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer II kavisli yapısı dolayısıyla sevgilinin kaşları.

Kaşuñ miḥrābına şol kim görüben eyledi secde
Başın kaldurmaya yirden gele ol ḥaşre dek vecde

4. **miḥrābına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3093
Mısra: **1**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer II kavisli yapısı dolayısıyla sevgilinin kaşları.

Kaşı miḥrābına her kim ki imāmet getüre
Kamu ehl-i dil olan aña iḳāmet getüre

5. **miḥrābına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3124
Mısra: **6**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer II kavisli yapısı dolayısıyla sevgilinin kaşları.

İmām olup gözi müjgān ṣaf ṣaf
Kaşı miḥrābına turmış namāza

6. **miḥrābına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3395
Mısra: **9**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer II kavisli yapısı dolayısıyla sevgilinin kaşları.

Kaşı miḥrābına karşu durur bu dil ḳıyām üzre
Maḥabbet dest-i rāhında bulınmaz bir giyāh egri

7. **miḥrābda:**-*da*
Gazel 3072
Mısra: **8**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer II Sevgilinin kaşları.

Deyr-i ḥüsnüñde gören ya kaşlaruñ kec-rā didi
Ergilik olsa ‘aceb mi kāfirī miḥrābda

8. **miḥrābda:**-*da*
Gazel 3144
Mısra: **6**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer II Sevgilinin kaşları.

Togrı sandum kaşlaruña karşu ben kıldum namāz
Egrilik olsa ‘aceb mi kāfiri miḥrābda

9. **miḥrāb:**
Gazel 3281
Mısra: **8**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer II kavisli yapısı dolayısıyla sevgilinin kaşları.

Ḳāmet getürdi ḳāmetüñ mescidde müezzin görüp
Didi ki bir miḥrāb yok hīç ṭāḳ-ı ebrūyuñ gibi

10. **miḥrābını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3430
Mısra: **3**
Cami ve mescitlerde Kâbe yönünde bulunan duvarda imamın namaz kılması için oyuk ve girintili olarak yapılan yer II. Sevgilinin kaşları.

Ka‘be-i ḥüsninde görüp kaşları miḥrābını
Ḳıblegāh-ı dil idinmişdüm namāzum var-ıdı

<u>miḥrāb eyle-:</u>

1. **miḥrāb eyle-:**-*miş*
Gazel 3247
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin kaşları) Mihrap(Câmi, mescit gibi ibâdet yerlerinde kıble duvarında bulunan, cemâatle namaz kılınırken imamın önünde durduğu, zeminden biraz yüksek girintili yer. II Sevgilinin kemer şeklindeki kaşları ve kaşların arasında kalan kısım.) olmak.

Mescid-i ḥüsnüñi iy dōst san kim cāmi‘ iden
Eylemiş kaşlaruñ ol cāmi‘e miḥrāb gibi

<u>miḥrāb id-:</u>

1. **miḥrāb id-:**-*üp*
Gazel 3165
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin kavisli yapısıyla mihraba (Câmi, mescit gibi ibâdet yerlerinde kıble duvarında bulunan, cemâatle namaz kılınırken imamın önünde durduğu, zeminden biraz yüksek girintili yer.) benzetilen kaşlarını çatması.

Mest-i ḫarāb iken ne ‘acebdür ki gözleri
Miḥrāb idüp kaşın geçer evvel ḳıyāmete

<u>miḥrāb ol-:</u>

1. **miḥrāb ol-:**-*alı, -dan*
Gazel 3176
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin kaşının) Mihrap olması. (Mihrap: Câmi, mescit gibi ibâdet yerlerinde kıble duvarında bulunan, cemâatle namaz kılınırken imamın önünde durduğu, zeminden biraz yüksek girintili yer).

Mescid-i ḥüsnüñi kim görse hemān secde kılur
Ṭāḳ-ı ebrūñ olalıdan aña miḥrāb gibi

<u>miḥrāba geç:</u>

1. **miḥrāba geç:**-*a, -üp*
Gazel 3296
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mihraba geçmek. II. Namaz kılınan yere yönelmek. II Namaz kılanlara imam olmak.

İmām olmış geçüp miḥrāba çeşmi
İdinmiş secdegāh ebrū-yı ṭāḳı

mihr-i ‘ālem-tāb:

1. **mihr-i ‘ālem-tāb:**--*da*
Gazel 3072
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cihanı aydınlatan güneş. || Sevgili.

Āfitāb-ı ḥüsnüñe baksam gözüm pür āb olur
Dōstum bir ḥāṣṣadur bu mihr-i ‘ālem-tābda

mihr-i cānān:

1. **mihr-i cānān:**
Gazel 3057
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin aşkı, muhabbeti.

Her kimüñ kim sīnesinde mihr-i cānān olmaya
Ehl-i diller meclisinde adı ‘irfān olmaya

mihr-i cihān-ārā:

1. **mihr-i cihān-ārā:**-*y, -ıla*
Gazel 3172
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cihanı süsleyen güneş.

Gün yüzine dilberüñ inkār iderse tañ mıdur
Böyledür ḫuffāş işi mihr-i cihān-ārā-y-ıla

2. **mihr-i cihān-ārā:**
Gazel 3241
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cihanı süsleyen güneş.

Sāye gibi yüzüñi sür sen meẕellet ḫākine
Tā ki ḳadrüñ yücele mihr-i cihān-ārā gibi

3. **mihr-i cihān-ārā:**
Gazel 3328
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cihanı süsleyen güneş.

Yüzüñi sür yirlere her laḥẓa her dem mā gibi
Tā ki ḳadrüñ yücele mihr-i cihān-ārā gibi

4. **mihr-i cihān-ārā:**
Gazel 3440
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cihanı süsleyen güneş.

Başuñı top it Muḥibbī zülfinüñ çevgānına
Topuñ agsun göklere mihr-i cihān-ārā gibi

5. **mihr-i cihān-ārā:**
Gazel 3458
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cihanı süsleyen güneş.

Ẕerre-veş kaldur nigārā bu ġubārı ḫākden
Çünki oldı gün yüzüñ mihr-i cihān-ārā gibi

6. **mihr-i cihān-ārā:**--*y, --ıla*
Gazel 3040
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cihanı süsleyen güneş. II Sevgili.

İy Muḥibbī saña kandan mübtelā olmak aña
Ẕerre hem-ser ola mı mihr-i cihān-ārā-y-ıla

mihr-i cihān-tāb:

1. **mihr-i cihān-tāb:**
Gazel 3070
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cihanı aydınlatan güneş.

Nev-bahār ile bezendi sebzezār oldı çemen
Bu ṣafādan zer saçar mihr-i cihān-tāb üstine

2. **mihr-i cihān-tāb:**
Gazel 3089
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyayı aydınlatan güneş II Sevgili.

Jeng-i ġamda dil kalurdı ger mey-i nāb olmasa
Kim görürdi gün yüzin mihr-i cihān-tāb olmasa

mihr-i cihān-tāb ol-:

1. **mihr-i cihān-tāb ol-:**-*dı*
Gazel 3176
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cihanı aydınlatan güneş olmak.

Gün yüzüñ oldı şehā mihr-i cihān-tāb gibi
Anda zülf-i siyehüñ sünbül-i sīr-āb gibi

mihr-i raḫşān ol:

1. **mihr-i raḫşān ol:**
Gazel 3245
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parlak güneş olmak.

Ḫūblar encüm kamu sen māh-ı tābān ol yüri
Gün gibi fer vir cihāna mihr-i raḫşān ol yüri

mihribān:

1. **mihribān:**
   Gazel 3454
   Mısra: **8**
   Şefkatli, muhabbetli, güler yüzlü (kimse), dost.

Vefānuñ adı var ancak cihānda kīmyā gibi
İşidilmedi bir kimse diye bir mihribān buldı

mıḳnāṭıs:

1. **mıḳnāṭısı:**-*ı*
   Gazel 3308
   Mısra: **5**
   Demiri ve daha başka bazı metalleri çeken demir oksit II çekicilik, cazibe.

'Işḳ mıḳnāṭısı kendüye çeke āhen ise
Kimse görmedi anuñ gibi bir dil-keşi

mi'mār:

1. **mi'mār:**
   Gazel 3415
   Mısra: **6**
   İmar eden,yapan.

Seyl-i eşküm yıkdugınca dem-be-dem dil ḫānesin
Seng-i miḥnetle yapar mi'mār gördüm kendümi

2. **mi'mārı:**
   Gazel 3348
   Mısra: **12**
   İmar eden, yapan.

Eyledi bennā-yı 'ışḳ göñlüm evin küllī ḫarāb
Gelse bār-ı ġamuñ mi'mārı olaydı kāşki

3. **mi'mār:**
   Gazel 3087
   Mısra: **8**
   Binâların projesini hazırlayan, planını çizen ve plana göre güzel bir biçimde yapılması için gerekli her türlü işi yapan kimse II sevgili.

Ḫāk-i miḥnetle cefā sengiyle dil vīrānesin
Ola kim ma'mūr ide mi'mār sevdüm tāzece

4. **mi'mārum:**-*um*
   Gazel 3304
   Mısra: **10**
   Binâların projesini hazırlayan, planını çizen ve plana göre güzel bir biçimde yapılması için gerekli her türlü işi yapan kimse. II Sevgili.

Yıkdı gerçi [kim] Muḥibbī yār göñül bünyādını
Umaram ta'mīr ide raḥm ide mi'mārum gibi

mi'mār-ı dil:

1. **mi'mār-ı dil:**
   Gazel 3174
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gönül mimarı. (Mimar: Binâların projesini hazırlayan, planını çizen ve plana göre güzel bir biçimde yapılması için gerekli her türlü işi yapan kimse.).

Gāh olur cān mülkini ma'mūr ider mi'mār-ı dil
Geh ḫarāb idüp yıkar vīrān ider göñlüm beni

mi'mār-ı ġam:

1. **mi'mār-ı ġam:**
   Gazel 3349
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gam, keder mimarı.

Olup sulṭān-ı 'ışḳ evvel ḥişār-ı göñlüme mālik
Gelüp mi'mār-ı ġam āḫir aña yir yir beden kesdi

minnet bil-:

1. **minnet bil-:**-*ür, -em*
   Gazel 3012
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Minnet bilmek/minnet duymak: Yapılan iyiliğe karşı hamdetmek, lütuf bilmek; birinin iyiliğine karşı kendini ona borçlu saymak.

Ger seng atasın başuma ol tāc-ı sa'ādet
Minnet bilürem ġamzeñ okı cāna geçerse

minnet it-:

1. **minnet it-:**--*me, --y, --e, --m*
   Gazel 3068
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Minnet etmek, boyun eğmek.

Çekeyim bülbül gibi ḫāruñ cefāsın dem-be-dem
Ölür-isem itmeyem minnet varup aġyāruma

mīr:

1. **mīr:**
   Gazel 3076
   Mısra: **6**
   Baş, başkan, reis, âmir, emîr, bey.

Sulṭān-ı ġamuñ bir yaña bir yaña şeh-i 'ışḳ
Dil şehri ḫarāb oldı iki mīr a[ra]sında

mīrās:

1. **mīrās-dur[ur]:**--*dur*
   Gazel 3054
   Mısra: **6**
   Birine, ölen bir yakınından kalan mal mülk, para

veya servet, kalıt, bırakıt, tereke. (Aşıklık mirası bağlamında).

Mecnūn dügüm tak boynuma leylī saçuñ zencīrini
Mīrās-dur[ur] ṭavḳ-ı belā her kandasa dīvāneye

mir’āt-ı ḳalb:

1. **mir’āt-ı ḳalb:**--*üñ*
Gazel 3098
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül aynası. II [tas.] Hakk'ın insanda tecelli ettiği yer.

Sāḳī-i gül-ruḫ elinden nūş kıl cām-ı ṣafā
Kalmasun dirseñ eger mir’āt-ı ḳalbüñ jeng-ile

misāfir-ḫāne:

1. **misāfir-ḫānedür:**--*dür*
Gazel 3036
Mısra: **7**
Konukların geçici konakladıkları yer. II [tas.] Dünya.

Ġarra olma dār-ı dünyā bir misāfir-ḫānedür
Her gelen gitdi beş on gün anda mihmānsın yine

mīşe:

1. **mīşesi:**-*si*
Gazel 3317
Mısra: **10**
Far. Meşe ağacı.

Gitdi ise kūh-ken geldi Muḥibbī yirine
Ḫālī olmaz dōstlar ‘ālemde ‘ışḳuñ mīşesi

2. **mīşesi:**-*si*
Gazel 3402
Mısra: **4**
Far. Meşe ağacı.

Çeşmesi ‘ayn-ı belā kūhsārı Ḳays’uñ başıdur
Āşiyān-ı murġa ur pek saçı oldı mīşesi

misin:

1. **misin:**
Gazel 3059
Mısra: **3**
"mi" soru ekinin, ikinci tekil şahıs eki almış şekli.

Melek misin perī yāḫūd ferişte
Bu ḥüsni görmedi kimse beşerde

2. **misin:**
Gazel 3179
Mısra: **9**
"Mi" soru eki.

Bu Muḥibbī’nüñ günāhını görüp geçmez misin
Kanı luṭf-ıla kerem ol tutalum kan eyledi

3. **misin:**
Gazel 3228
Mısra: **8**
"Mi" soru eki.

Bend-i zülfüñde ebed kaldum beni eyle ḫalāṣ
Mü‘min-i ‘ışḳam daḫı kesmez misin zünnārumı

4. **misin:**
Gazel 3229
Mısra: **1**
"Mi" soru eki.

Perī misin melek misin yā ḥūrī
Yüzüñde berḳ urur Allāh nūrı

5. **misin:**
Gazel 3229
Mısra: **1**
"Mi" soru eki.

Perī misin melek misin yā ḥūrī
Yüzüñde berḳ urur Allāh nūrı

misk:

1. **misk:**
Gazel 3393
Mısra: **5**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

Misk gibi terk-i diyār itmek dilerdi bu göñül
Gördügümce dem-be-dem ol zülf ü ḫāl egler meni

misk-i āhū:

1. **misk-i āhū:**--*nuñ*
Gazel 3082
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ahunun (ceylanın) güzel kukusu.

Muḥibbī kalmaya hergiz revācı misk-i āhūnuñ
İletse būyı zülfinden ṣabā ger Çīn’e Māçīn’e

misk-i ḫoten:

1. **misk-i ḫoten:**-*uñ*
Gazel 3388
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoten miski. (Hoten, Doğu Türkistan'da bir şehir).

Kāküllerini tagıdıcak gül yüzi üzre
Misk-i Ḫoten’uñ kalmaya bir ẕerre revācı

miskīn:

1. **miskīne:**-*e*
   Gazel 3391
   Mısra: **1**
   1. Zavallı, aciz. 2. Hiçbir şeye sahip olmayan.

İtmedi yār bu ben miskīne hīç yārlıgı
Gerçi ḫarc eyledi dil yolına hep varlıgı

2. **miskīni:**-*i*
   Gazel 3483
   Mısra: **10**
   1. Zavallı, aciz. 2. Hiçbir şeye sahip olmayan.

Kūy-ı cānāna Muḥibbī yine dil oldı revān
Beñzer ol miskīni çeken suyı topragı gibi

3. **miskīn:**
   Gazel 3175
   Mısra: **11**
   1. Aşırı derecede tembel, uyuşuk, mıymıntı (kimse) 2. Âciz, zavallı (kimse).

Hidāyet ister-iseñ sen iki ‘ālemde iy miskīn
Dilüñden gitmesün hergiz senüñ evrād-ı yā Ḥādī

4. **miskinleri:**-*ler, -i*
   Gazel 3039
   Mısra: **3**
   Zavallı, miskin.

Ruḫları üstinde ol ḫāl-i siyeh miskinleri
‘Anberīnden dānelerdür āfitāb envārda

5. **miskīnüm:**-*üm*
   Gazel 3186
   Mısra: **10**
   1. Aşırı derecede tembel, uyuşuk, mıymıntı (kimse). 2. Âciz, zavallı (kimse).

Ol ṭabīb-i dil Muḥibbī işidüp efġānumı
Didi beñzer iñleyen kūyumda miskīnüm gibi

6. **miskīn:**
   Gazel 3417
   Mısra: **8**
   (Ar.) Aşırı derecede tembel, uyuşuk, mıymıntı (kimse).

Zāhidā bakduñ ḥaḳāretle yine ‘ışḳ ehline
‘Ucb idüp gördüñ tekebbürle i miskīn kendüñi

7. **miskīn:**
   Gazel 3493
   Mısra: **3**
   (Ar.) Aşırı derecede tembel, uyuşuk, mıymıntı (kimse).

Niçe feryād itmesün derdiyle miskīn ‘andelīb
Her naẓarda ḫār-ıla hem-dem görür her dem güli

miskinlik id-:

1. **miskinlik id-:**-*er*
   Gazel 3149
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Aşırı derecede tembel, uyuşuk, mıymıntı olmak.

Miskinlik ider servüñ ayagına koyup baş
Bakmaz oturup hīç sola vü saga benfşe

mışr:

1. **mışr’a:**-*a*
   Gazel 3435
   Mısra: **4**
   Mısır ülkesi.

Göñül şekker lebüñ cān zülfüñ ister
Biri Mışr’a birisi Şām’a düşdi

2. **mışr-ıla:**--*ıla*
   Gazel 3274
   Mısra: **4**
   Mısır ülkesi.

Saña mānend meh-rū görmedüm āh
Gezüp Mışr-ıla Şām-ıla ‘Irāḳ’ı

3. **mışr’ına:**--*ı, --n, --a*
   Gazel 3123
   Mısra: **7**
   Mısır. || Divan şiirinde Mısır'dan sıkça söz edilir.Yusuf ile Züleyha'nın maceraları burada geçmiştir. Nil nehri Mısır'a hayat vermektedir. Yusuf peygamberin güzelliğini telmihen sevgilinin yüzü Mısır'a, kendisi de sultana benzetilir.

Şāh olaldan bu göñül Mışr’ına ol Yūsuf-cemāl
Eşk-i çeşmüm biri Nīl ü biri Ceyḫūn olmada

mışr u tebrīz:

1. **mışr u tebrīz:**
   Gazel 3043
   Mısra: **11**
   Kelime Tipi: -
   Mısır ve Tebriz.

Saçuñuñ kim bahāsı Mışr u Tebrīz
Muḥibbī virmez Īrān illerine

mışr-ı hüsn:

1. **mışr-ı ḫüsn:**-*in, -de*
   Gazel 3235
   Mısra: **11**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Güzellik ülkesi, güzellik Mısr'ı.

Mışr-ı ḫüsninde Muḥibbī gözlerüm yaşın gören
Nīl’e teşbīh eyledi bu çeşmümüñ ırmagını

2. **mışr-ı ḥüsn:**-*üñ, -de*
Gazel 3236
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik ülkesi, güzellik Mısr'ı.

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ḥaḳıyçün Mışr-ı ḥüsnüñde senüñ
Eyledüm Nīl'e müşābih gözlerüm ırmagını

3. **mışr-ı ḥüsn:**--*üñ*
Gazel 3096
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin Mısır'ı. || Divan şiirinde Mısır'dan sıkça söz edilir. Yusuf ile Züleyha'nın maceraları burada geçmiştir. Nil nehri Mısır'a hayat vermektedir. Yusuf peygamberin güzelliğini telmihen sevgilinin yüzü Mısır'a, kendisi de sultana benzetilir.

Dūr olalıdan tapuñdan Mışr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳıçün
Gözlerümüñ kanlu yaşı döndi Nīl ırmagına

4. **mışr-ı ḥüsn:**-*üñ*
Gazel 3162
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik ülkesi, güzellik Mısr'ı.

Dūr olalı tapuñdan Mışr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳıçün
Gözlerümüñ kanlu yaşı döndi Nīl ırmagına

miyān:

1. **miyānından:**-*ın, -dan*
Gazel 3470
Mısra: **9**
1. bel, kemer yeri, 2. orta. 3. ara, aralık.

Lebleri sırrın bilüp virdüm miyānından ḫaber
Āferīn eydür Muḥibbī'nüñ gören idrākini

2. **miyānıyla:**
Gazel 3124
Mısra: **7**
Bel. II Sevgilinin ince beli.

Miyānıyla lebinden sordum āḫir
Kimesne bilmedüm vāḳıf bu rāza

3. **miyānın:**-*ı, -n*
Gazel 3198
Mısra: **3**
Bel. II Sevgilinin ince beli.

Bir kıla döndi miyānın fikr iderken bu tenüm
Bir ḫayāl oldı hemān ancak ki nā-yāb olmadı

4. **miyānıyla:**
Gazel 3312
Mısra: **3**
Bel. II Sevgilinin ince beli.

Kimse virmedi miyānıyla dehānı ḫaberin
Kim cevāb eydebile bilmeyicek 'ilm-i ḫafī

5. **miyānın:**-*ı, -n*
Gazel 3092
Mısra: **9**
Vücudun orta yeri, bel II sevgilinin ince beli.

Miyānın kuçmak istersin Muḥibbī
Kuçılur mı olıcak kıldan ince

6. **miyānuñ:**-*uñ*
Gazel 3094
Mısra: **5**
Vücudun orta yeri, bel II sevgilinin ince beli.

Didüm kuçsam miyānuñ didi dilber
Meger kuçsa anı ancak kemer de

7. **miyānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3391
Mısra: **3**
Kemer bağlanacak yer, bel.

Destüm irmedi miyānına kemer anı kuçar
Yā İlāhī virme hīç kimseye nā-çārlıgı

8. **miyānuñ:**-*uñ*
Gazel 3379
Mısra: **5**
Ara, orta II bel.

Var mıdur yok mı miyānuñ bilmedi bī-çāre dil
Bezm-i ġamda rūz u şeb uşbu ḫayāl egler beni

9. **miyānuñla:**--*uñ, --la*
Gazel 3115
Mısra: **9**
Kemer bağlanacak yer, bel. II Sevgilinin ince beli.

İy dōst miyānuñla kemer ẕevḳ ider-iken
Bilsem ne sebeb düşdi girer ḫançer araya

miyān-ı āb:

1. **miyān-ı āb:**--*da*
Gazel 3147
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suyun ortası.

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum bu rūy-ı zerd-ile
Gūyiyā nīlūferem kaldum miyān-ı ābda

mizāc:

1. **mizāc:**
Gazel 3355
Mısra: **5**
Ar. Tabiat, huy.

‘Işḳ sevdāsı ile kim ola sevdāyī mizāc
Başda kalmaya anuñ bād u hevādan ġayrı

mıżrāb-ı ġam:

1. **mıżrāb-ı ġam:**
Gazel 3068
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder mızrabı.

Çünki döndi ḳāmetüm eşküm olaldan tār aña
İñlerem mıżrāb-ı ġam el sunsa ger evtāruma

mu:

1. **mūlara:**-*lar*, -*a*
Gazel 3055
Mısra: **6**
Saç.

Ḥüsn genc[i] üzre itmişdür ser-i zülfin ṭılısm
Ejdehādur her biri beñzer egerçi mūlara

2. **mū:**
Gazel 3298
Mısra: **10**
Tüy, kıl, saç teli.

Çok günāhuñ var Muḥibbī vaḳtidür gel tevbeye
Saç sakal agarmaduk başuñda bir mū kalmadı

3. **mu:**
Gazel 3046
Mısra: **1**
"mu" soru eki.

Şol mu ‘anber zülf düşmiş ḥadd-i cānān üstine
Deste-i sünbüldür ol san verd-i ḫandān üstine

4. **mūlar:**-*lar*
Gazel 3468
Mısra: **10**
Tüy, kıl, saç teli.

Muḥibbī vaḳtıdur kıl cürme tevbe
Çü mūlar saña ‘arż itdi dü rengi

5. **mū-y-ıla:**-*y*, -*ıla*
Gazel 3168
Mısra: **8**
Tüy, kıl, saç teli.

Gözlerüñ ta‘līm-i siḥr eyler perīşān zülfüñe
Ṣad hezārān ‘āşıḳın ol bend ider bir mū-y-ıla

mu‘abbir:

1. **mu‘abbir:**
Gazel 3405
Mısra: **2**
Görülen rüyalardan anlam çıkaran, rüya tabir eden, düş yoran kimse.

Uyḫuya vardukda dil cennetde gördi yirini
Bir mu‘abbir kūy-ı yār eyle didi ta‘bīrini

mu’ālece it:

1. **mu’ālece it:**-*me*
Gazel 3005
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tedavi uygulamak, ilaç vermek.

Yok derd-i ‘ışḳa itme dilā gel mu’ālece
Sanma lebinden özge saña kimse em kıla

mu‘allim:

1. **mu‘allimden:**-*den*
Gazel 3411
Mısra: **4**
Öğreten, tâlim eden, öğretici, eğitici kimse, hoca.

Kitāb-ı ‘ışḳuñı başdan okudum ser-te-ser ezber
Daḫı ögrenmedin varup mu‘allimden elifbāyı

2. **mu‘allim:**
Gazel 3293
Mısra: **1**
Öğreten, tâlim eden, öğretici, eğitici kimse.

Mu‘allim eylemiş ta‘līm cefāya ol perī-rūyı
Ki göstermeye ‘uṣṣāḳa ki hergiz rūy-ı nīgūyı

mu‘anber:

1. **mu‘anber:**
Gazel 3160
Mısra: **7**
Amber karıştırılmış, amber sürülmüş, amber kokan, amberli, güzel kokulu.

El uzadurdı mu‘anber zülfine dīvāneler
Ejdehā-veş ol ḫam-ı zülfi perīşān olmasa

2. **mu‘anber:**
Gazel 3493
Mısra: **5**
Amber karıştırılmış, amber sürülmüş, amber kokan, amberli, güzel kokulu.

Ẓāhir olaldan mu‘anber zülfüñ iy dilber senüñ
Bir pula gördüm satarlar deste deste sünbüli

mu‘aṭṭar:

1. **mu‘aṭṭar:**
Gazel 3299
Mısra: **9**
Güzel kokulu, ıtırlı.

Bu Muḥibbī’nüñ dimāġını mu‘aṭṭar ṭāze ter
Eyleyen cānā anı zülfüñdeki būyuñ gibi

mu‘aṭṭar eyle:

1. **mu‘aṭṭar eyle:**
Gazel 3303
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel koku yaymak, güzel kokutmak.

Bu Muḥibbī eylesün cān naḳdi pāyuña nisār
Būy-ı zülfüñle mu‘aṭṭar eyle gel kāşānemi

2. **mu‘aṭṭar eyle:**-*di*
Gazel 3381
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel koku yaymak, güzel kokutmak.

Taḫt-ı çemende yār çözüp zülfi bagını
Dehrüñ mu‘aṭṭar eyledi ol dem dimāġını

3. **mu‘aṭṭār eyle:**-*di*
Gazel 3476
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel koku yaymak, güzel kokutmak.

Şöyle beñzer ki ṣabā zülfine buldı dest-res
Eyledi dehrüñ dimāġını mu‘aṭṭār būları

mu‘aṭṭar ol:

1. **mu‘aṭṭar ol:**-*dı*
Gazel 3441
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel kokulu, ıtırlı olmak.

Oldı dimāġ-ı dehr mu‘aṭṭar nesīm-ile
Yāruñ meger ki çözdi ṣabā zülfi bagını

mu‘āṭṭar ol-:

1. **mu‘āṭṭar ol-:**-*a*
Gazel 3156
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel kokulu, ıtırlı olmak.

Bū-y-ile tolup ‘ālem ola cümle mu‘āṭṭar
Dildār kaçan nāz ile zülfini daraya

mu‘āvin:

1. **mu‘āvin:**
Gazel 3048
Mısra: **7**
Yardım eden, yardımcı.

Çeşm-i ḫūn-ḫ̆āra mu‘āvin çün degül kec rā kaşuñ
Ya n’içün başın egüp tutmış kulagın rāyına

mübārek:

1. **mübārek:**
Gazel 3208
Mısra: **5**
1. Çok saygı değer, hürmete lâyık, muhterem. 2. Hayırlı, uğurlu, kutlu, mukaddes.

Tesbīḥ ü ḫırḳa saña mübārek faḳīh-i şehr
Baña yiter bu kisvet ü zünnār ‘āşıḳı

mübārek olsun:

1. **mübārek olsun:**
Gazel 3497
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Hayırlı, uğurlu olsun" anlamında kullanılan bir kutlama sözü.

İbn-i vaḳt ol iy göñül ḫoş gör şarāb u şāhidi
Zāhide olsun mübārek kevser ü ḥavrāları

mübeddel:

1. **mübeddel:**
Gazel 3270
Mısra: **6**
Başka bir şekle konulmuş, değiştirilmiş, tebdil ve tağyir edilmiş.

Derdā dirīġ n’eyleyem ki fırīb-i dehr
Ẕevḳ u şafāya atdı mübeddel binā ḫūşı

mübtelā:

1. **mübtelāsını:**-*s*, -*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3248
Mısra: **6**
1. İptilâlı, düşkün, mâil. 2. Aşık.

Ol dil ṭabībi kapusı dārü’ş-şifā ola
Lāyıḳ mıdur gözlemeye mübtelāsını

2. **mübtelā:**
Gazel 3257
Mısra: **2**
1. Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün 2. (Bir derde, bir hastalığa) Tutulmuş 3. Âşık, tutkun.

Ḳaṣrı yüce menzili yāruñ haymā gibi
Āh irmez elüm göñül aña mübtelā gibi

3. **mübtelālaruz:**-*lar*, -*uz*
Gazel 3362
Mısra: **5**
1. Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün 2. (Bir derde, bir hastalığa) Tutulmuş 3. Âşık, tutkun.

Dermān yirine derdi alan mübtelālaruz
Biñ yıl ararsa bulmaya hergiz devā bizi

4. **mübtelāsın:**-*sı, -n*
Gazel 3479
Mısra: **3**
Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün II bir derde, bir hastalığa tutulmuş II âşık, tutkun.

Mübtelāsın iy göñül gördüm saçı zencīrine
Bir delü dīvāne sergerdāna beñzetdüm seni

5. **mübtelāyı:**-*(y)ı*
Gazel 3302
Mısra: **4**
Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün. || Aşık, tutkun.

Yine āteş gibi serkeşlik ile
İdüpdür dūd-veş bu mübtelāyı

6. **mübtelālarum:**-*lar*, *-um*
Gazel 3215
Mısra: **9**
1. Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün. 2. Âşık, tutkun.

Didi kapumda biñ var ola mübtelālarum
Didüm ki yok Muḥibbī gibi bir belā-keşi

mübtelā eyle:

1. **mübtelā eyle:**-*di*
Gazel 3451
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşık, tutkun eylemek.

Derdā dirīġ komadı göñlüm baña beni
Bir pür-cefāya eyledi göz mübtelā beni

mübtelā it-:

1. **mübtelā it-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3234
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeye tutkun hâle getirmek. II Âşık etmek, bağlamak.

Gözüme didüm sen itdüñ beni derde mübtelā
Senden imiş göñlüme iren belā-yı vaḥşeti

2. **mübtelā it-:**-*di*
Gazel 3237
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeye tutkun hâle getirmek. II Âşık etmek, bağlamak.

Dil itdi yine bir güzele mübtelā beni
Rāḥat yüzini görmeyiser āh u vā beni

mübtelā ol:

1. **mübtelā ol:**-*sı, -up, -dur*
Gazel 3498
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alışmak, düşkün olmak, tutulmak.

Başumdan gitmedi zülfüñ hevāsı
Olupdur göñlüm anuñ mübtelāsı

mübtelā olmak:

1. **mübtelā olmak:**--*mak*
Gazel 3040
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşkün olmak, tutulmak.

İy Muḥibbī saña kandan mübtelā olmak aña
Ẕerre hem-ser ola mı mihr-i cihān-ārā-y-ıla

mübtelā-yı derd ü ġam:

1. **mübtelā-yı derd ü ġam:**
Gazel 3345
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve gam müptelası.

Var mı cihānda bī-ser ü bī-pā benüm gibi
Ya mübtelā-yı derd ü ġam ola benüm gibi

mübtelā-yı hicr:

1. **mübtelā-yı hicr:**
Gazel 3500
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılığa tutulmak, sevgiliden ayrı düşmek.

İy cefā-ḫū dehr gibi cevri ḳānūn eyleyüp
Mübtelā-yı hicr idüp derdüñle yār itdüñ beni

mübtelā-yı ‘ışk:

1. **mübtelā-yı ‘ışḳ:**-*uñ*
Gazel 3428
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk müptelası, aşk düşkünü, aşka tutulmuş kimse.

Binüp semend-i nāza zülfin idüp kemendi
Ben mübtelā-yı ‘ışḳuñ boynına dakdı bendi

mübtelā-yı ‘ışk ol:

1. **mübtelā-yı ‘ışḳ ol:**-*up*
Gazel 3417
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşka tutkun olmak, âşık olmak.

Zülfine dil bagladuñ çünki unıtduñ pendüñi
Mübtelā-yı ‘ışḳ olup boynuñda ḫoş gör bendüñi

mu‘ciz:

1. **mu‘ciz:**
Gazel 3065
Mısra: **3**
Mucize.

Zāhidā mu‘ciz degül mi zülfin ejder gösterüp
Ḫaddi nūrı saña yitmez mi yed-i beyżā yine

mu‘ciz-i naẓm:

1. **mu‘ciz-i naẓm:**-*uñ*
Gazel 3462
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şiir mucizesi. Taklit edilemeyecek bir üslûp veya ifâde tarzına erişen şiir.

Muḥibbī mu‘ciz-i naẓmuñ ‘Acem iḳlīmine irse
Kalursa zinde ḳabrinde ‘aceb mi rūḥ-ı Selmān’ı

mücrim:

1. **mücrim:**
Gazel 3387
Mısra: **5**
Suç işlemiş olan, suçlu, kabahatli kimse.

Zülfine mücrim diyü bend itdi ol kāfir beni
Ḫamdü-lillāh kim beni bendinden āzād itmedi

2. **mücrimler:**-*ler*
Gazel 3437
Mısra: **10**
Suç işlemiş olan, suçlu, kabahatli kimse.

Muḥibbī key sakın kesme ümīdüñ
Ki oldur cümle mücrimler penāhı

mücrimīn:

1. **mücrimīne:**--*e*
Gazel 3108
Mısra: **4**
Günahkârlar.

Yaraşur saña luṭf u cūd u iḥsān
İdesin rūz-ı maḥşer mücrimīne

müdām:

1. **müdām:**
Gazel 3450
Mısra: **11**
1. Sürekli, arası kesilmeyen 2. Şarap.

Sāḳiyā sun berü ol rāḥat-ı cān-baḫşı müdām
Gidere ḳalb-i Muḥibbī’de olan her miheni

2. **müdām:**
Gazel 3025
Mısra: **7**
Daima, her zaman II Şarap.

İdelüm la‘l-i leb yādına mey nūş müdām
Bu göñül derdine dermān idelüm anlar-ıla

3. **müdām:**
Gazel 3232
Mısra: **5**
Devamlı olarak, ara vermeden, her zaman, daima.

Dil ġamzesi tīġına gerden sunar müdām
‘Işḳ ehlinüñ görmedi kimse cazāsını

müdde‘ī:

1. **müdde‘ī:**
Gazel 3397
Mısra: **9**
Iddiacı, iddia eden. II rakip.

Müdde‘ī raġmınadur her demde cānā güldügüm
Bu Muḥibbī seni ger görmeye eyvāh meni

2. **müdde‘ī:**
Gazel 3395
Mısra: **7**
İstek ve iddiasında inatla direnen (kimse), iddiacı.

Dir-imiş müdde‘ī yāra degüldür yolına ṣādıḳ
Ma‘āẕ-Allāh ma‘āẕ-Allāh degülven ben i ṣāh egri

3. **müdde‘īler:**-*ler*
Gazel 3249
Mısra: **10**
İstek ve iddiâsında inatla direnen (kimse), iddiâcı.

Bu Muḥibbī dergehüñden dūr olup
Müdde‘īler çün saña maḥrem gibi

mü’ezzin:

1. **mü’ezzin:**
Gazel 3436
Mısra: **1**
Ezan okumakla görevli kimse, müezzin.

Mescidde eger görse mü’ezzin o ḳāmeti
Kendin yitüre añmaya hergiz o ḳāmeti

müezzin:

1. **müezzin:**
Gazel 3281
Mısra: **7**
Ezan okuyan.

Ḳāmet getürdi ḳāmetüñ mescidde müezzin görüp
Didi ki bir miḥrāb yok hīç ṭāḳ-ı ebrūyuñ gibi

mü‘ezzin:

1. **mü‘ezzin:**
Gazel 3299
Mısra: **7**
Namaz vakitlerini haber vermek için ezan okumakla görevli kimse.

Geçdi ḳāmetden mü‘ezzin gördi ḳadd ü ḳāmetüñ
Didi ḳāmet kanda var bu ḳadd-i dil-cūyuñ gibi

müfīd ol-:

1. **müfīd ol-:**--*maz*
Gazel 3134
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Faydalı olmak, yarar sağlamak.

Başumuñ artar ṣudā‘ı çek elüñ benden ṭabīb
Ḫasta-i ‘ışḳam müfīd olmaz devālar başuma

muġal-çin:

1. **muġal-çīn:**
Gazel 3130
Mısra: **5**
Genç ve güzel sevgilinin gözü.

‘Aḳlumı tārāca virdi ol Muġal-Çīn gözleri
Başuma geldi ser-i zülfiyle sevdālar yine

muġal-çīn gözleri:

1. **muġal-çīn gözleri:**--*i*
Gazel 3065
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Genç ve güzel sevgilinin gözü.

Zülf[i] sevdāsı getürdi başuma sevdā yine
Ol Muġal-Çīn gözleri itdi göñül yagma yine

muġaylān:

1. **muġaylāna:**--*a*
Gazel 3030
Mısra: **4**
Ar. Deve dikeni.

Hevā-yı Ka‘be-yi yāra yüzüm üzre revān oldum
Beni kim kurtarur yā Rab ki dolaşdum muġaylāna

muġbeçe:

1. **muġbeçenüñ:**--*nüñ*
Gazel 3117
Mısra: **5**
Mecûsî tapınaklarında görevli olan çocuk II şarap dağıtan kimse, meyhâneci çırağı II sevgili.

Cür‘ası ola naṣīb ister-iseñ muġbeçenüñ
Yüri var meygedede yüzüñi pāmāl eyle

2. **muġbeçe:**
Gazel 3453
Mısra: **5**
Mecûsî tapınaklarında görevli olan çocuk II şarap dağıtan kimse, meyhâneci çırağı II sevgili.

La‘lüñ olmış cān u dil meyḫānesi iy muġbeçe
Yiridür zülfüñ nişān-ıçun dikerse çenberi

3. **muġbeçe:**
Gazel 3180
Mısra: **2**
1. Mecûsî tapınaklarında görevli olan çocuk. 2. Şarap dağıtan kimse, meyhâneci çırağı.

Kanı ol dem kim baña deyr-i muġān me’vā idi
Gözde ḫāṭırda hemān ol muġbeçe tersā idi

4. **muġbeçe:**
Gazel 3180
Mısra: **4**
1. Mecûsî tapınaklarında görevli olan çocuk. 2. Şarap dağıtan kimse, meyhâneci çırağı.

Ger ola deyr-i muġān ḳaṣr-ı behişt olmaz ‘aceb
Muġbeçe ġılmān ṣarāb-ı kevser ol ṣahbā idi

5. **muġbeçe:**
Gazel 3447
Mısra: **5**
1. Mecûsî tapınaklarında görevli olan çocuk. 2. Şarap dağıtan kimse, meyhâneci çırağı.

Deyr ara zülf-i çelīpāñı görüp iy muġbeçe
Baglamazsam kāfir-i ‘ışḳam bile zünnāruñı

6. **muġbeçe:**
Gazel 3464
Mısra: **5**
1. Mecûsî tapınaklarında görevli olan çocuk. 2. Şarap dağıtan kimse, meyhâneci çırağı.

Bir naẓar görse yüzüñ zāhid senüñ iy muġbeçe
Rehn-i mey kılurdı tācın yañılup evrādını

7. **muġbeçe:**
Gazel 3467
Mısra: **8**
1. Mecûsî tapınaklarında görevli olan çocuk. 2. Şarap dağıtan kimse, meyhâneci çırağı.

Sunup bir bāde ‘āḳlum bāda virdi
Yine bir muġbeçe aşlı Firengī

muḫālif:

1. **muḫālif:**
Gazel 3295
Mısra: **3**

1. Uygun olmayan, uymayan, benzemeyen (şey), aykırı, zıt. 2. Karşı çıkan, karşı koyan (kimse).

Ne deñlü cidd ü cehd itsem muḫālif gösterür oynum
Temāşā eylesün āhın naẓar hem sengi [vü] ḫārı

muḫālif rūzigār:

1. **muḫālif rūzigār:**
Gazel 3461
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Geminin gittiği yönden hızını kesecek şekilde esen rüzgâr. 2. mec. Aksilik, tâlihsizlik.

Sakın aldanma eser bir gün muḫālif rūzigār
Kibr ü kīni terk kıl germe gögüs yelken gibi

muḥbbet şehri:

1. **muḥbbet şehri:***-i, -n, -e*
Gazel 3218
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk şehri.

Muḥbbet şehrine yol yok Muḥibbī bāb-ı miḥnetsüz
Maḥabbet miḥnet anuñçün yazılsa birdür imlāsı

müheyyā eyle:

1. **müheyyā eyle:***-y, -em*
Gazel 3009
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Bir şeyi) Hazır duruma getirmek, hemen kullanılabilecek hâle koymak, hazırlamak.

İrişse tīr-i dil-dūzı müheyyā eyleyem cāyın
Anı ḫoş saklayam dilde ne cān ola ne ten āgeh

müheyyā it-:

1. **müheyyā it-:***--se, --ler*
Gazel 3133
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hazırlamak, hazır hale getirmek.

Neşāṭ esbābını cümle müheyyā itseler bir bir
Gehī nūş eylesem bāde gehī būse-kenār olsa

müheyyā kıl:

1. **müheyyā kıl:***-up*
Gazel 3425
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hazırlamak.

Düşürme bādeyi elden varup şaḥn-ı gülistāna
Müheyyā ṣoḥbet esbābın kılup cem‘ eyle yārānı

muḥib:

1. **muḥib:**
Gazel 3106
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.II Muhabbet edici, dost.

Derdā ki Muḥib ‘ār-ıla dil pāralanupdur
Bir kimsene yok ‘ārı çeke āh benümle

2. **muḥib:**
Gazel 3147
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ḳaddini ṭōlāb idüp eşkini cū itse Muḥib
Çeşmi anuñ gözelerdür yir yir ol ṭōlābda

3. **muḥib:**
Gazel 3204
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Öldürmege Muḥib seni mestāne ġamzeler
Ḫançer elinde eyler-ise tañ mı kan daḫı

4. **muḥib:**
Gazel 3214
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Yüzüñi ele alup yüri Muḥib dergehine
Ola kim raḥm kıla eyle şefā‘at ṭalebi

5. **muḫīb:**
Gazel 3251
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Yüzüñi ele alup yüri Muḫīb dergehine
Ola ki raḥm kıla eyle şefā‘at ṭalebi

6. **muḥib:**
Gazel 3121
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

El virür idi saña Muḥib va‘de-i vuṣlat
Derbend-i belā vādī-i hicrān geçilse

7. **muḫīb:**
Gazel 3259
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Cān-ıla başuñ[ı] terk kıl rāh-ı maḥabbetde Muḫīb
Çün ‘āṣıḳa lāzım-durur olmak gerek merdānegī

8. **muḫīb:**
Gazel 3308

Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || *Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.*

Eylese cevr ü cefā ide Muḥīb anı ḳabūl
Ḫoş gelür ‘āşıḳa ma‘şūḳdan iren her nā-hoşı

9. **muḥīb:**
Gazel 3316
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || *Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.*

Muḥīb sevdālara düşmiş diler zülfüñe el ko[y]mak
Bilürken aña el irmez cihānda şāneden ġayrı

10. **muḥīb:**
Gazel 3325
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || *Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.*

Gülşende Muḥīb bir ġazel-i ābdār okur
Ṭūṭī-ṭab‘ sanki ider ḳand-ı nisārı

muḥibbī':

1. **muḥibbī'nüñ:**-*nüñ,* -
Gazel 3102
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī'nüñ yıkuk göñlin ‘imāret eylegil
Dōstum irmek dilerseñ ger sevāb-ı Ka‘be'ye

2. **muḥibbī'nüñ:**-*nüñ,* -
Gazel 3124
Mısra: **15**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī'nüñ olaldan ḳāmeti çeng
Uyup nālişler eyler söz ü sāza

3. **muḥibbī'nüñ:**-*nüñ,* -
Gazel 3132
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ḫaṭṭını gördi Muḥibbī'nüñ irişdi eceli
Hīç taġyīr ola mı yazu-y-ımış başında

4. **muḥibbī'nüñ:**-*nüñ,* -
Gazel 3144
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ḫalḳı uyutmazsa efġānı Muḥibbī'nüñ ne tañ
Korkar andan ol mehi bir kimse görse ḫˇābda

5. **muḥibbī'nüñ:**-*nüñ,* -
Gazel 3177
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Hemdemi ġamdur Muḥibbī'nüñ ḫarābātī olup
Düşmez elden sāġarı mey-ḫˇōrlıkdur pīşesi

6. **muḥibbī'nüñ:**-*nüñ,* -
Gazel 3179
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī'nüñ günāhını görüp geçmez misin
Kanı luṭf-ıla kerem ol tutalum kan eyledi

7. **muḥībbī'nüñ:**-*nüñ,* -
Gazel 3192
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Gicesi gündüzinden farḳ olınmaz
Muḥībbī'nüñ geçer leyl ü nehārı

8. **muḥibbī'nüñ:**-*nüñ,* -
Gazel 3199
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Benüm yok senden özge pādişāhum
Muḥibbī'nüñ suçın ‘afv it İlāhī

9. **muḥibbī'nüñ:**-*nüñ,* -
Gazel 3299
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī'nüñ dimāġını mu‘aṭṭar tāze ter
Eyleyen cānā anı zülfüñdeki būyuñ gibi

10. **muḥibbī'nüñ:**-*nüñ,* -
Gazel 3315
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī'nüñ günāhını bagışla
Ḫabībüñ ḥürmetine sen İlāhī

11. **muḥibbī'nüñ:**-*nüñ,* -
Gazel 3332
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Sevmek seni suçsa suçı Muḥibbī'nüñ
Çokdur hemān eyle helāk ol fütāde[y]i

12. **muḥibbī'nüñ:**-*nüñ,* -
Gazel 3401
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Belā tīġıyla biñ kez öldürürseñ
Muḥibbī'nüñ sañadur yine meyli

13. **muḥibbī'nüñ:**-*nüñ,* -
Gazel 3452
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bir naẕarla bu Muḥibbī'nüñ olur sīnesi çāk
Göricek ol kaşı ya vü o gözi karacugı

14. **muḥibbī'nüñ:**-*nüñ,* -
Gazel 3470
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Lebleri sırrın bilüp virdüm miyānından ḫaber
Āferīn eydür Muḥibbī'nüñ gören idrākini

15. **muḥibbī'nüñ:**-*nüñ,* -
Gazel 3495
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī'nüñ sorarsañ ḥālin āḫir
Dükendi ṣabrı kalmadı mecāli

muḥibbī:

1. **muḥibbī'nüñ:**-*'nüñ*
Gazel 3113
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.II Muhabbet edici, dost.

Sevdā-yı ser-i zülfüñ mecnūn idiser āḫir
'Işḳuñ bu Muḥibbī'nüñ bulındı dimāġında

2. **muḥibbī'yi:**-*'yi*
Gazel 3233
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.II Muhabbet edici, dost.

Muḥibbī'yi kapuñdan itme maḥrūm
Ḫudā'nuñ hem kulısın hem ḥabībi

3. **muḥibbī'nüñ:**-*'nüñ*
Gazel 3270
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.II Muhabbet edici, dost.

Şi'r anuñçün buldı melāḥat Muḥibbī'nüñ
Gitmez dilinden olup şīrīn şeker ḫōşı

4. **muḥibbī:**
Gazel 3000
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Gözleri yaşı akar her sū olur āb-ı revān
Dil virelden bu Muḥibbī serv-ḳad bālālara

5. **muḥibbī'ye:**--*(y)e*
Gazel 3001
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Sürmeden yigdür Muḥibbī'ye ġubār-ı dergehi
İy ṣabā luṭf it getür bu çeşm-i nemnāk üstine

6. **muḥibbī'ye:**--*(y)e*
Gazel 3004
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī'ye ezelden çün sunıldı cām-ıla şāhid
Virildi saña da zāhid riyā tesbīḥ ü seccāde

7. **muḥibbī:**
Gazel 3020
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ka'be kūyını Muḥibbī dutısar şām u seḥer
Döşenür ḫāk-i deri her gice bister yirine

8. **muḥibbī:**
Gazel 3028
Mısra: **5**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Yā nedendür iy Muḥibbī uşbu sevdālar bize

9. **muḥibbī:**
Gazel 3033
Mısra: **19**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Vaḳt oldı Muḥibbī kuluñı eyleyesin şād
Bu 'āşıḳ-ı dil-ḫasteye cevri yiter eyle

10. **muḥibbī'ye:**-*ye,* -
Gazel 3034
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ḳarār itmezdi dünyāda gezerdi 'ālemi cümle
Ger olmasa Muḥibbī'ye ḫayāl-i yār eglence

11. **muḥibbī:**
Gazel 3054
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Zülfindeki ḫālin görüp yine Muḥibbī murġ-ı dil
Oldı giriftār-ı ḳafes ḳaṣd itdi beñzer dāneye

12. **muḥibbī'den:**-*'den*
Gazel 3063
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī'den perī-veş kaçma didüm
Enīs olmaz didi ādem bizümle

13. **muḥibbī:**
Gazel 3086
Mısra: **14**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Mey yirine göz göre ko kanuñı içsün senüñ
Yine uyarduñ Muḥibbī sen o çeşmi serḫoşa

14. **muḥibbī:**
Gazel 3087
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Sīnede durmaz Muḥibbī ġamzesi eyler güẕer
Bir kaşı ya kirpügi ok yār sevdüm tāzece

15. **muḥibbī:**
Gazel 3088
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bilürdi derūnumda Muḥibbī ki neler var
Gönderse eger ġamzelerin sīnemi yarsa

16. **muḥibbī:**
Gazel 3090
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī gün yüzine karşu āhı
Sakın kılma olur yüzine perde

17. **muḥibbī:**
Gazel 3091
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bī-fikr ü te'emmül didi bu şi'ri Muḥibbī
Bilmek dileyen ḥālini ursun buña pençe

18. **muḥibbī:**
Gazel 3092
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Miyānın kuçmak istersin Muḥibbī
Kuçılur mı olıcak kıldan ince

19. **muḥibbī:**
Gazel 3093
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Terk-i cān eyle Muḥibbī ki budur 'ışḳa ṭarīḳ
'Āşıḳ oldur ki hemān 'ışḳa 'alāmet getüre

20. **muḥibbī:**
Gazel 3094
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī virme dil dünyā denīdür
Meseldür kim gerekdür ġayret erde

21. **muḥibbī:**
Gazel 3095
Mısra: **14**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Gülzār-ı ḥüsnüñ içre her gice ṣubḥ olınca
Okur Muḥibbī medḥüñ bülbülleyin Nevāda

22. **muḥibbī:**
Gazel 3096
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

'Işḳı yolında Muḥibbī cān u ser terk eyledi
Dōstum degmez midi bir kez anuñ sormagına

23. **muḥibbī:**
Gazel 3097
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Kim bütün ide Muḥibbī bu göñül şīşesini
Sınuban seng-i cefā-y-ıla ki ṣad pāre düşe

24. **muḥibbī:**
Gazel 3098
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Kim ki dil virmez cihāna geçer istiġnā-y-ıla
İy Muḥibbī bu tokuz mīnāyı sır bir seng-ile

25. **muḥibbī:**
Gazel 3099
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Yār içün cān terkin ursa bu Muḥibbī tañ degül
Evveli 'ışḳuñ fedā-yı cān olupdur lāzıma

26. **muḥibbī:**
Gazel 3100
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ol boyı servüñ Muḥibbī irmege pā-būsına
Gözlerüm yaşını her dem cūybār itmeñ nice

27. **muḥibbī:**
Gazel 3101
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Top ser kıldı Muḥibbī zülfinüñ çevgānına
Ola kim ġalṭān idüp dilber teġāfül itmeye

28. **muḥibbī:**
Gazel 3103
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

'Acebdür aña taḥsīn ide şāhı
Muḥibbī aña gönderse risāle

29. **muḥibbī:**
Gazel 3104
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ser-i kūyını ṭavāf eyle Muḥibbī yüri var
Yüz sürerler çün bilürsin Ḥarem-i muḥtereme

30. **muḥibbī:**
Gazel 3105
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ter ġazellerle Muḥibbī tāze dīvān bagladı
Ehl-i naẓma diñ ṣalā gelsün berü dīvānuma

31. **muḥibbī:**
Gazel 3107
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Kaçan derd-ile āh itse Muḥibbī
Olur bu sīne sūzān pāre pāre

32. **muḥibbī:**
Gazel 3108
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Kapuñda niçe yüz biñ var ġulāmuñ
Muḥibbī arada kemter kemīne

33. **muḥibbī:**
Gazel 3109
Mısra: **18**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Gül eyyāmı geçer bir hafta ancak
Muḥibbī ‘ibret al bakup bu ḥāle

34. **muḥibbī:**
Gazel 3110
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Sırr-ı ‘ışḳı sīnede sakla Muḥibbī cān gibi
Yañılup bir kimseye esrār-ı ‘ışḳı söyleme

35. **muḥibbī:**
Gazel 3111
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Şi‘r ara añdı Muḥibbī yine leylī saçuñı
Ola mecnūn naẓar iden kişi dīvānumuza

36. **muḥibbī:**
Gazel 3112
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Zülfine el sun Muḥibbī ola kim bend eyleyüp
Sala āḫir ḥabs içün seni zenaḥ zindānına

37. **muḥibbī:**
Gazel 3114
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Dil Muḥibbī gözümüñ yaşı içün nāle kılur
Şīr umup zārī kılur ṭıfl gibi dāyesine

38. **muḥibbī:**
Gazel 3115
Mısra: **17**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Zülfüñ gibi ayaklara düşdi çü Muḥibbī
Tut elümi raḥm eyle bu ben bī-ser ü pāya

39. **muḥibbī:**
Gazel 3116
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī dūn-himmet olma şehbāz ol yüri
Hem-ser ol Ḳāf-ı ḳanā‘atda varup ‘Anḳālara

40. **muḥibbī:**
Gazel 3117
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bend-i zülfine düşüp murġ-ı dilüñ dāne içün
Saña kim didi Muḥibbī ṭama‘-ı ḫāl eyle

41. **muḥibbī:**
Gazel 3118
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Didiler gel vir Muḥibbī bize ‘ışḳuñdan nişān
Didüm eşküm surḫı yitmez mi ki çehrem zerd ola

42. **muḥibbī:**
Gazel 3119
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī rāh-ı ‘ışḳuñda inan vallāhi ṣādıḳdur
Senüñ bī-zer ḫarīdüñdür ḥaḳında bed-gümān olma

43. **muḥibbī'ye:***--y, --e*
Gazel 3120
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī'ye vefā idem diyüp ‘ahdin bozar anı
Dirīġā ol cefā-pīşe meger varmış Karaman'a

44. **muḥibbī:**
Gazel 3122
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Maḥabbetden murād olan egerçi vaṣl-ı dilberdür
Muḥibbī ‘āşıḳ oldur kim kala ancak temāşāda

45. **muḥibbī:**
Gazel 3123
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Āsiyā-veş iy Muḥibbī iki taş alup ele
Döginüp cismüm benüm gendüm gibi un olmada

46. **muḥibbī:**
Gazel 3125
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī zühd ü taḳvādan geçerdi ṣaḥn-ı gülşende
Eger on dört yaşar sāḳī ola mı daḫı yek ṣale

47. **muḥibbī:**
Gazel 3126
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Atı öñince yüriyeyim Ḳanberī olup
Binse Muḥibbī nāz-ıla ol şāh-ı düldüle

48. **muḥibbī:**
Gazel 3127
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İki ‘ālemde Muḥibbī baña bu devlet yiter
Yār bir gün yañılup kapumda bendemdür dise

49. **muḥibbī:**
Gazel 3128
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Cān alup cān virmek olmışdur Muḥibbī kār-ı ‘ışḳ
Başla evvel çünki ‘āşıḳsın hemān cān oynına

50. **muḥibbī:**
Gazel 3129
Mısra: **17**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Merd-i meydān ol Muḥibbī virme dünyāya göñül
Merd olanlar çünki dimişler gerek ġayret ere

51. **muḥibbī:**
Gazel 3130
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Zülfi devrinde Muḥibbī umma vaṣlı gencini
Çün ṭılısm itmişdür ejder görinür ol maḫzene

52. **muḥibbī:**
Gazel 3131
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İrmedi vaṣlına hergiz bu Muḥibbī dermend
Cān u ser terk eyledi gerçi reh-i dildārda

53. **muḥibbī:**
Gazel 3133
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḳarrer tevbeyi sırdı Muḥibbī nūş idüp cāmı
Şu göñlümden geçen gibi baña bir gül‘iẕār olsa

54. **muḥibbī:**
Gazel 3134
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Vireliden bu Muḥibbī bir saçı leylāya dil
Olmışam Mecnūn-ṣıfat kuşlar yuvalar başuma

55. **muḥibbī:**
Gazel 3135
Mısra: **12**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Elif ḳaddüñle rā kaşuñ görüp vaṣluñı rā itdüm
Muḥibbī olmadı vuṣlat ḫaṭāmı añladum rāda

56. **muḥibbī:**
Gazel 3136
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ṣafḥa-i ruḫsārum üzre iy Muḥibbī ḥālümi
Kim gören sanur ki taḥrīr eylemişdür kan-ıla

57. **muḥibbī:**
Gazel 3137
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Yār kūyına Muḥibbī yañılup cennet dime
Ortalarında tefāvüt var hezārān bāb-ıla

58. **muḥibbī:**
Gazel 3138
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī gözüñüñ yaşını kıl āb-ı revān
Ola kim salınup ol serv-i ser-efrāz gele

59. **muḥibbī:**
Gazel 3139
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ḳaddüñ üzre bu Muḥibbī gül yüzüñ görüp didi
Güller açılmak ‘aceb serv-i ḫırāmān üstine

60. **muḥibbī:**
Gazel 3140
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Sīneye şol deñlü yakdı bu Muḥibbī dāġlar
Dir gören kūh-ı belā kaplanıdur bu dāġ-ıla

61. **muḥibbī:**
Gazel 3141
Mısra: **14**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Kaldı dil deşt-i belā içre çü Mecnūn şıfat
Şimdiden girü Muḥibbī ġamı sen zād eyle

62. **muḥibbī:**
Gazel 3142
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Agla Muḥibbī agla derd-ile bagrı tagla
Kim güldi sen gülesin devr-i zamān içinde

63. **muḥibbī:**
Gazel 3143
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

‘Işḳuñ yolında ölse Muḥibbī ‘aceb degül
‘Āşıḳ olana çünki ṭarīḳ ol-durur öle

64. **muḥibbī:**
Gazel 3145
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī ger ire vaṣlına ol meh-pārenüñ
Bu cihānda ġam yimez serv-i semen-bū bitmeye

65. **muḥibbī:**
Gazel 3146
Mısra: **12**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Tutuşup āteş-i ‘ışḳı-y-ıla pervāne-ṣıfat
Bu Muḥibbī düşüp odlara yanar döne döne

66. **muḥibbī:**
Gazel 3148
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī kanda gitsem iki cūdur gözyaşı
Kalmadı şimden girü ḥācet türābuñ aynına

67. **muḥibbī:**
Gazel 3149
Mısra: **14**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Başın egeli ġam yili yok ẕerre mecāli
Dil-ḫaste Muḥibbī gibi turmaga benefşe

68. **muḥibbī:**
Gazel 3150
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Yār içün cān terkin ursa bu Muḥibbī tañ degül
Evvel ‘ışḳuñ fedā-yı cān olupdur lāzıma

69. **muḥibbī:**
Gazel 3151
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī çünki bilürsin ki fānīdür cihān
Gülşen içre bāde nūş it bir muṣāḥib yār ile

70. **muḥibbī:**
Gazel 3152
Mısra: **15**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Gevher olursa Muḥibbī yār kılmaz çün naẓar
Hīç raḥm itmek olur mı uşbu gözüm yaşına

71. **muḥibbī:**
Gazel 3153
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Baḥr-i ‘ışḳa iy Muḥibbī niceler ġarḳ oldılar
Görmedüm bir kimse dir idüm anuñ pāyānına

72. **muḥibbī:**
Gazel 3154
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bezm-i ġam içre Muḥibbī giceler ṣubḥa degin
Şem‘-veş āteş-i ‘ışḳ ile yanar cānlar ile

73. **muḥibbī:**
Gazel 3155
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī dime aġyāra seg-i yār sakın
Ne içün beñzedesin dōstumı düşmenüme

74. **muḥibbī:**
Gazel 3156
Mısra: **14**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Pehlūya çeküp kuçmag olur idi nigārı
Vuṣlatda Muḥibbī girmese pīrāhen araya

75. **muḥibbī:**
Gazel 3157
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bünyād-ı cefā eyledi çün yār Muḥibbī
Ḳurbān idegör cānı göñül sen o bināya

76. **muḥibbī:**
Gazel 3158
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Salar Muḥibbī ḫastayı ferdāya çün ḥabīb
Ḥāli ne ola kim yile ol bī-vefā-y-ıla

77. **muḥibbī:**
Gazel 3159
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Añsa Muḥibbī gün yüzüñi zār eylese
Güş-ı zamāne toptolu ol ṣadā-y-ıla

78. **muḥibbī:**
Gazel 3160
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Būsesine iy Muḥibbī cān virürsin dilberüñ
Müşkil ol vaḳtin olurdı cānı āsān olmasa

79. **muḥibbī:**
Gazel 3161
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī olmaduñ sevdā-yı zülfinden ḫalāṣ
Düşmesün kāfir daḫı anuñ saçı zünnārına

80. **muḥibbī:**
Gazel 3162
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

'Işḳ yolında Muḥibbī cān u ser terk eyledi
Dōstum degmez midi bir kez anı sormagına

81. **muḥibbī:**
Gazel 3163
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

'Adem mülkine gitdükde Muḥibbī
Ġamuñdan özge yokdur aña hem-rāh

82. **muḥibbī'ye:***-y, -e*
Gazel 3164
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī'ye didüm kim būseñi iḥsān kıl
Ġonca gibi güldi dilber didi kim cān üstine

83. **muḥibbī:**
Gazel 3165
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Mecnūn gibi ki Leylā saçına virüp göñül
Düşdi diyār-ı ġamda Muḥibbī melāmete

84. **muḥibbī:**
Gazel 3166
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ney gibi feryād iderse bu Muḥibbī tañ mıdur
Bir gül-i ra'nā ġamından dīde-pürḫūnam yine

85. **muḥibbī:**
Gazel 3167
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Yiter dünyāda 'uḳbāda Muḥibbī
Ḳabā vü penbe-i dāġum kefende

86. **muḥibbī:**
Gazel 3168
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ḥüsn meydānında çevgān itdi çün zülfini yār
Başuñı top it Muḥibbī oynasun ol gūy-ıla

87. **muḥibbī:**
Gazel 3169
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Derde dermān isteyen 'uşşāḳ arayı derd-imiş
Derdüñi ḫōş gör Muḥibbī derde dermān isteme

88. **muḥibbī:**
Gazel 3170
Mısra: **5**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī āh bu devrān elinden
Ne çāre bulına bu sīne rīşe

89. **muḥibbī:**
Gazel 3174
Mısra: **25**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Gāh olur naẓm-ı Niẓāmī'den Muḥibbī dem urur
Gāh bir ḥarf añlamaz nādān ider göñlüm beni

90. **muḥibbī:**
Gazel 3175
Mısra: **14**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Cefā taşı-durur taşı suyı da oldı göz yaşı
Anuñçün böyle muḥkemdür Muḥibbī 'ışḳ bünyādı

91. **muḥibbī:**
Gazel 3176
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Lālezār olsa Muḥibbī ne tañ eṭrāf-ı çemen
Eşk-i çeşmüm dökilür her yaña seylāb gibi

92. **muḥibbī:**
Gazel 3178
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Raḥmı yokdur çün bilürsin iy Muḥibbī dilberüñ
Gel akıtma yok yire bu iki gözüñ yaşını

93. **muḥibbī:**
Gazel 3180
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Na‘ra-i mestān-ıla iñler Muḥibbī çeng ü 'ūd
Muttaṣıl deyr-i muġān tā ṣubḥa dek ġavgā idi

94. **muḥibbī:**
Gazel 3181
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī āteş-i ‘ışḳa tutışduñ şem‘-veş başdan
Olursa gözlerüñ yaşı ne tañ tā ṣubḥa dek cārī

95. **muḥibbī:**
Gazel 3182
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī sakın aldanma ribāṭ-ı köhnedür ‘ālem
Biri konar biri göçer ezelden böyledür kārı

96. **muḥibbī:**
Gazel 3183
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī genc-i ḥüsne zülfini idüp ṭılısm
Ḥıfẓ içün her tārını bir mār u su‘bān eyledi

97. **muḥibbī:**
Gazel 3184
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī ruḫları ile dehānı yādına
Cān u dilden özüñe ḫārc eyle yog u varuñı

98. **muḥibbī:**
Gazel 3185
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī hicre muḥtāc eylemez ‘āşıḳların
Öldürüp ferdāya salmaz var mı cānānum gibi

99. **muḥibbī:**
Gazel 3186
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ol ṭabīb-i dil Muḥibbī işidüp efġānumı
Didi beñzer iñleyen kūyumda miskīnüm gibi

100. **muḥibbī:**
Gazel 3187
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī ẕerre gibi gün yüzüñden
Olalı dūr iñen āvāre düşdi

101. **muḥibbī:**
Gazel 3188
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Tañ mı olsa Muḥibbī āvāre
‘Işḳ bī-ṣabr u bī-ḳarār itdi

102. **muḥibbī:**
Gazel 3189
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī meyveler virdi kelāmum tāze ter
Ma‘rifet bāġına dökdüñ tā ki tāk itdüñ beni

103. **muḥibbī’ye:***-ye, -*
Gazel 3190
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Āsitānında Muḥibbī’ye eger bende dise
Şādlıkdan atar idüm göge ol dem külehi

104. **muḥibbī:**
Gazel 3191
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī ‘ibret al her bir çiçekden
Temāşā eyle ṣun‘-ı Kirdigār’ı

105. **muḥibbī:**
Gazel 3193
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Maḥabbet şehrine vardum Muḥibbī geşt-gīr oldum
Basup Ferhād u Mecnūn’ı benümdür ‘ışḳ meydānı

106. **muḥibbī:**
Gazel 3194
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī merd iseñ dünyā seni aldamasun
Danış evvel ‘aḳsin it yok ‘aḳlı anuñ zen gibi

107. **muḥibbī:**
Gazel 3195
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Merd-i meydān ol Muḥibbī olma dünyāya zebūn
Māddeye dil virmeyüp olmak gerekdür ner gibi

108. **muḥibbī:**
Gazel 3196
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bār-ı ġama Muḥibbī niçe ṭāḳat olur āh
Eyleye añа ‘ışḳ eri ancak taḥammüli

109. **muḥibbī’yi:***-’yi*
Gazel 3197
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Çıḷ diyü eger sürse Muḥibbī'yi kapudan
İtüm didügi yiter aña gözlemez 'ārı

110. **muḥibbī:**
Gazel 3198
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

'Işḳ bāzārında göz yaşın Muḥibbī ḫarc ider
N'eylesüm kim sīm-i eşki anda da bāb olmadı

111. **muḥibbī:**
Gazel 3200
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu bu Muḥibbī medḥüñi
Turmaz okur ṣubḥ olınca bülbül-i gūyā gibi

112. **muḥibbī:**
Gazel 3201
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Germ olsa gözümüñ yaşı itme Muḥibbī 'ayb
'Işḳ āteşiyle çünki bu dil külḫenüm gibi

113. **muḥibbī:**
Gazel 3202
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī çün ezel nūş itdi 'ışḳuñ cāmını
Görinürse tañ degül geh mest ü geh şeydā gibi

114. **muḥibbī:**
Gazel 3203
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī göreli çevgān-ı zülfüñ
Başın top eyleyüp meydāna geldi

115. **muḥibbī:**
Gazel 3205
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī şem'-i ḥüsne niçe yanar yakılur
Görmek isteyen temāşā eylesün pervāneyi

116. **muḥibbī:**
Gazel 3206
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Viren 'ışḳ içre kimdür cānı dirseñ
Muḥibbī derdmend üftāde virdi

117. **muḥibbī:**
Gazel 3207
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī şevḳ-ı ruḫsārına karşu her seḥer
Gül ḳabāsın çāk ider çāk-i girībānum gibi

118. **muḥibbī:**
Gazel 3208
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Oldı Muḥibbī üştür-i ser-mest gibi çün
Her dem cigerde ġam yimeyüp bār 'āṣıḳı

119. **muḥibbī:**
Gazel 3209
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Kime diyem iy Muḥibbī derd-i dil aḥvālini
Aradum gezdüm cihānı kimse ḥāldaş olmadı

120. **muḥibbī:**
Gazel 3210
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī sözlerüñ bil cāna te'sīr eyledi
Şöyle bildük yok-durur dünyāyı sevmez sen gibi

121. **muḥibbī:**
Gazel 3211
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī gice gündüz yüzini ḫāke sürer
Şefḳati senden umar dökilüben kanlu yaşı

122. **muḥibbī:**
Gazel 3212
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī ḫāk ol 'ışḳuñ yolında
İde sürme melā'ikler o gerdi

123. **muḥibbī:**
Gazel 3213
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Her ne söz söyler Muḥibbī hep ḥaḳīḳatdür sözi
Gūş kılsa şi'rini taḥsīn iderdi Mevlevī

124. **muḥibbī:**
Gazel 3215
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Didi kapumda biñ var ola mübtelālarum
Didüm ki yok Muḥibbī gibi bir belā-keşi

125. **muḥibbī:**
Gazel 3216
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Kūyuña varsa Muḥibbī itlerüñ karşu gelür
Bu muḳarrerdür unıtmazlar bular tuz ekmegi

126. **muḥibbī:**
Gazel 3218
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥbbet şehrine yol yok Muḥibbī bāb-ı miḥnetsüz
Maḥabbet miḥnet anuñçün yazılsa birdür imlāsı

127. **muḥibbī'yi:**-*'yi*
Gazel 3219
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Hicr-ile öldürüp itseñ bu Muḥibbī'yi ḫalāṣ
Çok du'ālar idiserdür saña ḳabri çemeni

128. **muḥibbī:**
Gazel 3220
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Gün yüzüñe bakdukça Muḥibbī senüñ iy dōst
Yaş-ıla anuñ çeşmi kabagı tola-yazdı

129. **muḥibbī:**
Gazel 3221
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bilmedin ḳadrüm benüm öldürdi zecr ü hicr-ile
Bir gün ola kim Muḥibbī bulmaya aña seni

130. **muḥibbī:**
Gazel 3222
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī şi'r-i pür-sūzuñla yakduñ 'ālemi
Ol sebebdendür ki böyle sūzināk itdüñ beni

131. **muḥibbī:**
Gazel 3223
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Gülşen-i ḥüsnüñ Muḥibbī eylese tañ mı vaṭan
Yok maḳāmı bülbülüñ illā gülistān arası

132. **muḥibbī:**
Gazel 3224
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī giceler ṣubḥa degin nāle kılur
Bezm-i ġam içre anı kim göre sanur nāyī

133. **muḥibbī:**
Gazel 3225
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

'Işḳuñ ṭarīḳı key katı müşkil ṭarīḳdur
Gel ko Muḥibbī uşbu yola cān-ıla seri

134. **muḥibbī:**
Gazel 3226
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Şöyle ülfet tutdı 'ışḳıyla Muḥibbī ḫasta-dil
Kesmeyiser rūz-ı maḥşerde daḫı peyvendini

135. **muḥibbī:**
Gazel 3227
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī sırr-ı 'ışḳı sorma itmez kimse ḥall
Müşkil 'ışḳa irişmez kimsenüñ endīşesi

136. **muḥibbī:**
Gazel 3228
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Naḳd-i cān-ıla irişmedüm viṣāl-i dilbere
İy Muḥibbī ḫarc kıldum gerçi yog u varumı

137. **muḥibbī:**
Gazel 3229
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī bu naṣīḥat saña besdür
Kaçan fikr idesin Behrām-ı Gūr'ı

138. **muḥibbī:**
Gazel 3230
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī 'āşıḳ oldur cān u ser terk eyleyüp
Añdura 'uşşāḳ içinde ḫayr-ıla ol adını

139. **muḥibbī:**
Gazel 3231
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Maḥabbet cāmın içelden Muḥibbī şöyle mest oldı
Anı kim bilmeye sanur içüpdür āb-ı engürı

140. **muḥibbī:**
Gazel 3232
Mısra: **17**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Yürür Muḥibbī gerçi ki ser-pā-bürehnedür
Ser-pūş sanur başında gören āh u vāsını

141. **muḥibbī:**
Gazel 3234
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

‘Işḳa düşdüm ṣabrdan özge bu derde çāre yok
Kim-durur taġyīr ide benden Muḥibbī ḳısmeti

142. **muḥibbī:**
Gazel 3235
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Mışr-ı ḥüsninde Muḥibbī gözlerüm yaşın gören
Nīl’e teşbīh eyledi bu çeşmümüñ ırmagını

143. **muḥībbī:**
Gazel 3236
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥībbī murġ-ı diller ṣaydına ol dil-firīb
Çeşm-i ṣayyādı eline virdi zülfi agını

144. **muḥibbī:**
Gazel 3237
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

‘Ahdüm bu idi baglamayam bir kese göñül
İllā Muḥibbī komadı göñül baña beni

145. **muḥibbī:**
Gazel 3238
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī ḫastadur yatur lebüñ dārü’ş-şifāsında
Ya öldür anı kurtılsun ya gönder bir cevāb evlā

146. **muḥibbī:**
Gazel 3239
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī tut yüri ‘ālemde istiġnā yüzin
Dün-himmet olma elden sen koma ‘Anḳālıgı

147. **muḥibbī:**
Gazel 3240
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Āteş-i āhı Muḥibbī başa tāc-ı zer ider
Pādişāh-ı ġam olan böyle geyer şeb-külehi

148. **muḥibbī:**
Gazel 3241
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī kimseye gelmez bu dünyādan vefā
Saña bir ‘ibret yiter İskender ü Dārā gibi

149. **muḥibbī:**
Gazel 3242
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Dir-imişsin terk kılmaz bu Muḥibbī baş u cān
İmtiḥān eyle gel evvel soñra kıl bühtān iki

150. **muḥibbī:**
Gazel 3243
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Esb-i nāza bine çevgān ide ger zülfin nigār
Bu Muḥibbī top idüp meydāna koya başını

151. **muḥibbī:**
Gazel 3244
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Zerden serīre bakmaya ide Muḥibbī ‘ār
Her kim ḳanā‘atüñ bister ide būriyāsını

152. **muḥibbī:**
Gazel 3245
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī yāra şevḳuñ var-ısa bülbülleyin
Gül ruḫın yād eyleyüp her gice nālān ol yüri

153. **muḥibbī:**
Gazel 3246
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī cām-ı ‘ışḳuñı içelden şöyle mest olmış
Görenler bilmeyüp sanur içüpdür āb-ı engūrı

154. **muḥibbī:**
Gazel 3247
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Arasañ sanma Muḥibbī bulına genc-i viṣāl
Añılur adı hemān kendüsi nā-yāb gibi

155. **muḥibbī:**
Gazel 3248
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Virmez Muḥibbī kūy-ı ḫarābāt-ı ‘ışḳ olan
Cām-ı Cem’e eldeki sınmış kovasını

156. **muḥibbī:**
Gazel 3249
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī dergehüñden dūr olup
Müdde‘īler çün saña maḥrem gibi

157. **muḥibbī:**
Gazel 3250
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Her ne söz söyler Muḥibbī hep ḥaḳīḳatdür sözi
Güş kılsa şi‘rini taḥsīn iderdi Mevlevī

158. **muḥibbī:**
Gazel 3252
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Oldı Muḥibbī ḥāṣıl-ı derd ü belā vü ġam
Tīmār diyü vir[ür]ler çü ‘ışḳuñ livāsını

159. **muḥibbī:**
Gazel 3253
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī naẓmuñı görüp diye elbette naẓm ehli
Bu fikr ü bikri şi‘rinde hemān ancak ẓahīr itdi

160. **muḥibbī:**
Gazel 3254
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī söz güherdür ol daḫı a‘lā gerek
Bilmeyenler tā bileler bunuñ-ıla şānuñı

161. **muḥibbī:**
Gazel 3255
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ka‘be’dür kūyı Muḥibbī cānuñı ḳurbān ilet
Bunuñ ile gel tamām it ḥācılar bayramını

162. **muḥībbī:**
Gazel 3256
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Didiler ṭāḳat getürmez kimseler bār-ı ġama
İy Muḥībbī sen anı çekmek gereksin ner gibi

163. **muḥibbī:**
Gazel 3257
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Āhum Muḥibbī dokunalı baḥr-ı eşküme
Bildüm temevvüc itdüren anı hevā gibi

164. **muḥibbī:**
Gazel 3258
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Gören ġam bārı altında hezārān eyleyüp taḥsīn
Diyeler başına almış Muḥibbī bir kara tagı

165. **muḥibbī:**
Gazel 3260
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Agırdur bār-ı ġam ġāyet anı çekmege yok ṭāḳat
Muḥibbī çün degül mümkin götürmek bir ulu tagı

166. **muḥibbī:**
Gazel 3261
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

La‘l-i nābuñ ḳıymetin cānā Muḥibbī ḫoş bilür
Ẓāhir itmez cevherüñ ḳadrini illā cevherī

167. **muḥibbī:**
Gazel 3262
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Çeşm-i cellādı Muḥibbī çeke ger ḳatlüñe tīġ
Sunubanın çıkma edep gözleyüben nizeni

168. **muḥibbī:**
Gazel 3263
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ezelden ḳısmet oldı şādī vü ġam
Muḥibbī saña düşdi ġuṣṣadan pay

169. **muḥibbī:**
Gazel 3264
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bend-i zülfinde olan bī-dilleri āzād idüp
İy Muḥibbī ḥamdü-lillāh seni āzād itmedi

170. **muḥibbī’ye:***-ye*, -
Gazel 3265
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Tāc-ı Ḫusrev istemez mülk-i Ferīdūn’dan geçer
Ger Muḥibbī’ye müyesser olsa kūyuñ meskeni

171. **muḥibbī:**
Gazel 3266
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī derd-ile nālān olup murġ-ı çemen söyler
Bu gülşende gül ü lāle gidüp ḫār-ıla ḫes kaldı

172. **muḥibbī:**
Gazel 3267
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bārān-ı eşki saçdı Muḥibbī şu deñlü kim
Güller açıldı itmedi dilber tebessümi

173. **muḥibbī:**
Gazel 3268
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Āhum arturdı Muḥibbī yaşumuñ bārānını
‘Ālemi teng eyledi bu āh u zāruñ giryesi

174. **muḥibbī:**
Gazel 3269
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Nigārā medḥ okur ḥüsnüñe karşu
Muḥibbī gibi yokdur ‘andelībi

175. **muḥibbī:**
Gazel 3272
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Sūz-ı Ḫūsrev’den Muḥibbī çünki yakmışdur çerāġ
Sūznāk olsa ‘aceb midür anuñ her suḫeni

176. **muḥibbī:**
Gazel 3273
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī çekeli bār-ı ġam-ı ‘ışḳı bu ‘ālemde
Cihān çeşmine görinmez hemān ancak ḫayāl oldı

177. **muḥibbī:**
Gazel 3274
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī nār-ı ġamdan teşne-dildür
Anı kandur mey-i la‘lüñle sāḳī

178. **muḥibbī:**
Gazel 3275
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bād-ı āhum esmese dilber açılmaz gül gibi
İy Muḥibbī eksük itme çeşmüñüñ bārānını

179. **muḥibbī:**
Gazel 3276
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Luṭf idüp dilber Muḥibbī bana bendem diyeli
Görürem çarḫdan yüce bu devlet ü iḳbālümi

180. **muḥibbī:**
Gazel 3277
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Niçe yıldur bu Muḥibbī āteş-i hicrān-ıla
Yanalı būy-ı vefā virür daḫı ḫākisteri

181. **muḥibbī:**
Gazel 3278
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Kibr ü kīn-ile ġaraż olana ādem mi dinür
Bir gerek çünki Muḥibbī kişinüñ içi daşı

182. **muḥibbī:**
Gazel 3279
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İtdi sü’āl-i būse Muḥibbī nigār ne-goft
Beñzer ki ḳabūl itdi ḫamūş cevāb oldı

183. **muḥibbī:**
Gazel 3280
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Geldi Muḥibbī ‘ālemi geşt itdi ser-te-ser
Bir yār-ı yārānı bulmadı idine maḥremi

184. **muḥibbī:**
Gazel 3281
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Varsa Muḥibbī kūyuña her yañadan karşu gelür
Yokdur baña bir āşinā bildüm seg-i kūyuñ gibi

185. **muḥibbī:**
Gazel 3282
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Āsümān-ıla zemīni gezdi [kim] künc-i viṣāl
Bulmadı bir yir Muḥibbī sīnede cā eyledi

186. **muḥibbī:**
Gazel 3283
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ḥasretiyle bu Muḥibbī sīnesin dāġ ideli
Beñzese göz yaşına tañ mı ‘aḳīḳ-i Yemenī

187. **muḥibbī:**
Gazel 3284
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī bir vefāsuz yāri sevmiş
Ne kılsun yok elinde iḫtiyārı

188. **muḥibbī:**
Gazel 3285
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Duḫānum çıksa başumdan Muḥibbī
‘Aceb mi yakmışamdur dilde nārı

189. **muḥibbī:**
Gazel 3286
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Eyle Muḥibbī zāruñı göge çıkar feryāduñı
Bī-raḥmdur raḥm eyleye tā işide āvāzuñı

190. **muḥibbī:**
Gazel 3287
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī dil nişān eyle yine ṣaḥrā-yı sīneñde
Eline tīr-ile almış nigārum ya gibi kaşı

191. **muḥibbī:**
Gazel 3288
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Başa iltdi bu Muḥibbī yine ‘ışḳuñ kārını
Ḥamdü-lillāh gerçi kim ‘ālemde müşkil kār idi

192. **muḥibbī:**
Gazel 3289
Mısra: **12**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Tāc-ı Keyḫusrev ile mülk-i Ferīduñ dilemez
Bu Muḥibbī kapusında ola cārūb-keşi

193. **muḥibbī:**
Gazel 3290
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Şi‘r-i dil-keşdür Muḥibbī işiden eyler sürūr
Vaḳtidür eyle müşerref naẓm-ıla aḥbābuñı

194. **muḥibbī:**
Gazel 3291
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī şāh-ı ‘ışḳuñ ḥükm[i] var tuġrā ile
Ol ḫarābāt-ı cihān terk eyle nām u nengüñi

195. **muḥibbī:**
Gazel 3292
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Dest-būs-ı yāra irmez iy Muḥibbī çünki el
Ḫāk-i pāyına varup eyle ṭaleb pā-būsını

196. **muḥibbī:**
Gazel 3293
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī cevre māyildür güzeller terk ide sanma
Kesebilmez degül mu‘tād ola bir kimsenüñ ḫūyı

197. **muḥibbī:**
Gazel 3294
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī tīr-i yārı sīnem içre
Gören dir ḫoş ne bulmışdur yirini

198. **muḥibbī:**
Gazel 3295
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Maḥabbet cür‘asın her kim Muḥibbī ol ezel içdi
Ola mest-i ḫarābātī dura başında ḫumārı

199. **muḥibbī:**
Gazel 3296
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī uşbu şi‘r-i dil-pesende
Naẓīre dinmeye gezse āfāḳı

200. **muḥibbī:**
Gazel 3297
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ḳāni‘ olmadı Muḥibbī bir göz-ile dilberi
Dāġlardan görmek içün dīde peydā eyledi

201. **muḥibbī:**
Gazel 3298
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Çok günāhuñ var Muḥibbī vaḳtidür gel tevbeye
Saç sakal agarmaduk başuñda bir mū kalmadı

202. **muḥibbī:**
Gazel 3300
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Gözi yaşıdur Muḥibbī bülbülüñ
Güller üzre gör seḥergeh şebnemi

203. **muḥibbī:**
Gazel 3301
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Liyāḳat yok iken bende kılup luṭf u teraḥḥümler
Bi-ḥamdillāh Muḥibbī kim birūn idi derūn oldı

204. **muḥibbī:**
Gazel 3302
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī ḫūn-ı dil dök yaş yirine
Çü sevdüñ ol vefāsuz dil-rübāyı

205. **muḥibbī:**
Gazel 3303
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī eylesün cān naḳdi pāyuña nisār
Būy-ı zülfüñle mu‘aṭṭar eyle gel kāşānemi

206. **muḥibbī:**
Gazel 3304
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Yıkdı gerçi [kim] Muḥibbī yār göñül bünyādını
Umaram ta‘mīr ide raḥm ide mi‘mārum gibi

207. **muḥibbī:**
Gazel 3305
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Alma Muḥibbī ‘āḳil ol dünyāy[ı] sen bir ḥabbeye
Āḫir saña ne kılısar bilmez misin bu ẓālümi

208. **muḥibbī:**
Gazel 3306
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Baş terkin urup kıydı bu cānına Muḥibbī
Bu ‘ışḳ yolıdur siz anı sanmañuz ki kem itdi

209. **muḥibbī:**
Gazel 3307
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ġam bārına ṭāḳat yok iken āh Muḥibbī
Arturdı cefā gelüp bak o bār-ı girānı

210. **muḥibbī:**
Gazel 3309
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī ol melāmet ‘ışḳ içinde
Gözetme hergiz nāmūs u ‘ārı

211. **muḥibbī:**
Gazel 3310
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ruḥı şevḳıne kıl nāle Muḥibbī
Gör iñler hīç turur mı ‘andelībi

212. **muḥibbī:**
Gazel 3311
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Çekeli hicrüñ firāḳın bu Muḥibbī mürdedür
Eyledi ‘Īsī-nefes vaṣluñla anı zindegī

213. **muḥibbī:**
Gazel 3312
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī dile Ḥaḳ’dan bulasın ḫayr-ı ḫalef
Añılur adı anuñ ger ola ḫayr-ı ḫalefī

214. **muḥibbī:**
Gazel 3313
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī virme dil dünyā ‘arūsı tiz geçer
Döyimez bād-ı ḫazān esse aña gül ḫırmeni

215. **muḥibbī:**
Gazel 3314
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Şeb-i hicr içre Muḥibbī göre ger şem‘ ruḫuñı
Rūzdan rūşen ola gözine hicrān şebi

216. **muḥibbī:**
Gazel 3317
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Gitdi ise kūh-ken geldi Muḥibbī yirine
Ḫālī olmaz dōstlar ‘ālemde ‘ışḳuñ mīşesi

217. **muḥibbī:**
Gazel 3318
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Dirler Muḥibbī şi‘rini kuş diline beñzer hemān
Fehm eylemez ma‘nāsını her kim Süleymān olmadı

218. **muḥibbī:**
Gazel 3319
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Yüzüñ-ile dōstum olalıdan alnuñ ḳamer
Bu Muḥibbī n’eyler ‘ālemde mihir-ile mehi

219. **muḥibbī:**
Gazel 3320
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī çün şeb-i hicrān saña oldı mekān
Sen daḫı yak āteş-i ‘ışḳ-ıla dil fānūsuñı

220. **muḥibbī:**
Gazel 3321
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī ‘adl kıl bir kimseye ẓulm eyleme
Ḫaḳ ta‘ālā çünki bilürsin ki sevmez ẓālimi

221. **muḥibbī:**
Gazel 3322
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Diler Muḥibbī ‘ışḳuñ derd ü belāsı çokdur
Gün geçdügince artar bu gönlümüñ de āhı

222. **muḥibbī’ye:** *-y, -e*
Gazel 3323
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī’ye yiter cevr ü sitem zecr ü elem
Eydesin olmadı mı daḫı ‘ināyet naẓarı

223. **muḥibbī:**
Gazel 3324
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Dil ister ki ola zülfüñe ber-dār
Muḥibbī [sen] ḳabūl it gel bu ra’yı

224. **muḥibbī:**
Gazel 3326
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Kimdür Muḥibbī iḳlīm-i ‘ışḳ içre didi yār
Didüm belā kişverinüñ bir belā-keşi

225. **muḥibbī:**
Gazel 3328
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī sözlerüñ her dānesi dür-dānedür
Eksük olmaz ḫarc kıl gönlüñ senüñ deryā gibi

226. **muḥibbī:**
Gazel 3329
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī dimeyeler merd saña merdāneler
Bilmeyesin bu cihān içinde yok u varuñı

227. **muḥibbī:**
Gazel 3330
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Başdan ayaga Muḥibbī ḫūna ġarḳ oldı yine
Câme-i surḫ-ıla gördükde hemān dildārını

228. **muḥibbī:**
Gazel 3331
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Kendüden geçdi Muḥibbī içeli ġam cür‘asın
Dest-i hicrān vāy eger suna dolı peymāne[y]i

229. **muḥibbī:**
Gazel 3333
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Genc-i vaṣla iy Muḥibbī çünki ṭālibsin bugün
Ġayrı yirde arama illā dil-i vīrāne[y]i

230. **muḥibbī:**
Gazel 3334
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Dilden çıkar tāze ma‘ānī cevāhirin
Vardur Muḥibbī yir yir ara ḫazīne[y]i

231. **muḥibbī:**
Gazel 3335
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Yıllar-durur dimedi ḥālüñ nedür ġarīb
Bekler Muḥibbī gerçi ki ol āsitāne[y]i

232. **muḥibbī:**
Gazel 3337
Mısra: **7**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ġamze-i tīzüñle bulurdı Muḥibbī rāḥatı
Gelse her sā‘at ü her dem cānib-i mā kāşki

233. **muḥibbī:**
Gazel 3338
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bugün ḫayra dürişüp ‘amel eyle
Yarın Muḥibbī çekmeyesin sen nedāmeti

234. **muḥibbī:**
Gazel 3339
Mısra: **12**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Baḥr-ı dil āhuñ yilinden ko temevvüc eylesün
Olmasun görme Muḥibbī āh u zār eksüklügi

235. **muḥibbī:**
Gazel 3340
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Kimdür Muḥibbī ‘āşıḳ ‘ışḳ içre sorsalar
Dirdüm belā vü miḥnet ile bir melāmeti

236. **muḥibbī:**
Gazel 3341
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Naḳd-i eşk-ile Muḥibbī vaṣl-ı yāra irmedi
Dīdeler cümle düketdi dirhem ü dīnārını

237. **muḥibbī:**
Gazel 3342
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ḫūn-ı çeşmiyle Muḥibbī yāra kāġıd yazıcak
Didi bu ḫıdmete dil eylegil irsāl beni

238. **muḥibbī:**
Gazel 3343
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Dünyā-yı dūna eylemedi zerre maḥabbet
Çün itdi naẓar gördi Muḥibbī anı fānī

239. **muḥibbī:**
Gazel 3344
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Āḫir seni bu ‘āleme rüsvā-yı ‘ām ider
Zinhār Muḥibbī kimseye gel dime rāzuñı

240. **muḥibbī:**
Gazel 3345
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bakup Muḥibbī ‘ibret alup dir vefāsı yok
Neler getürdi ‘āleme dünyā benüm gibi

241. **muḥibbī:**
Gazel 3346
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Meclis-i ġamda Muḥibbī içerüz ḫūn-ı ciger
İñiler feryād ider ol bezme göñlüm nā gibi

242. **muḥibbī:**
Gazel 3347
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Merd olan virmez imiş çünki bu dünyāya göñül
Sen daḫı eyle Muḥibbī gele merdāneligi

243. **muḥibbī:**
Gazel 3348
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Māh-rūlar cür‘a saçsa bu Muḥibbī üstine
Ḫāk-i pāy-i dergehi ḫummār olaydı kāşki

244. **muḥibbī:**
Gazel 3349
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī cevr-i yār-ıla öliser diyü kūyında
Felek ḫayyāṭı anuñçün gelüp ḫūnīn kefen kesdi

245. **muḥibbī:**
Gazel 3350
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ḥasret-i ḫaṭṭuñ ile āh Muḥibbī ölicek
Söyleye agız açup ḥālini her bir giyehi

246. **muḥibbī'ye:**-*ye,* -
Gazel 3351
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī'ye cefā kılma bugün sulṭān-ı ‘ālemsin
Sorılısar-durur yarın eñ evvel şehlerüñ dādı

247. **muḥibbī:**
Gazel 3352
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

‘Ayb olmaya Muḥibbī suna el ger boynuña
Duta-bilmez ḳadeḥi kimsene illā ki kefī

248. **muḥibbī:**
Gazel 3353
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Gördi Muḥibbī yüzüñi cān terkin eyledi
Meydān-ı ‘ışḳa gelmeye bir er benüm gibi

249. **muḥibbī:**
Gazel 3354
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

‘Āşıḳ Muḥibbī ölse de varmaz selāmete
‘Āşıḳ odur ki cān virüp alur melāmeti

250. **muḥibbī:**
Gazel 3355
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

‘Işḳ kitābını Muḥibbī yine ezber okudı
Bir ḥarf bilmez iken elif-bādan ġayrı

251. **muḥibbī:**
Gazel 3356
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī anuñ içün ‘ışḳına dil bagladum
‘Āşıḳın nā-ḥaḳ yire öldürmek aña ḫū gibi

252. **muḥibbī:**
Gazel 3357
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī her nefes ṣad-bār yüzüñe ger naẓar kılsa
Ḳanā‘at itmeyüp ister göre bir daḫı dīẕārı

253. **muḥibbī:**
Gazel 3358
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī ‘ālemüñ ḳaṣrın görüben i‘timād itme
Urılmışdur su üstinde ezelden çünki bünyādı

254. **muḥibbī:**
Gazel 3359
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Gözlerüm yaşı degül eksük Muḥibbī Dicle’den
Yaşuma kimdür diyen kim cūy-ı Baġdād olmadı

255. **muḥibbī:**
Gazel 3360
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Zülfi sevdāsında bilmezler Muḥibbī nüktesin
Zīra kimse görmemiş görmez yılan ayagını

256. **muḥībbī:**
Gazel 3361
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥībbī görinen ṣaḥrāda sanma lāledür
Yir mi kaldı gözlerümden ḫūn-ı dil saçılmadı

257. **muḥibbī:**
Gazel 3362
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Sevdā-yı būy-ı zülf-ile tolı dimāġumuz
Serden Muḥibbī çıkarısar bu hevā bizi

258. **muḥibbī:**
Gazel 3363
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Zāl-i dehre iy Muḥibbī sen sen ol meyl eyleme
Zen nedür kim dil vire aña cihānuñ erleri

259. **muḥibbī:**
Gazel 3364
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Söz birdür bu Muḥibbī seni cāndan yig sever
Cān virür yoluñda hergiz eylemez güftār iki

260. **muḥibbī:**
Gazel 3365
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī şi‘rini gören kemāle irdügin
Bir sanurduk didi beñzer var-ımış Selmān iki

261. **muḥibbī:**
Gazel 3366
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Umaram bir gevher-i nā-yāb ola her ḥāṣılum
Baḥra döndürdüm anuñçün iy Muḥibbī yaşumı

262. **muḥibbī:**
Gazel 3367
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī seni cānıyla sever ger suç ise
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

263. **muḥibbī:**
Gazel 3368
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Terk-i ser kıl iy Muḥibbī ister iseñ vaṣlını
Didiler irer viṣāle terk idenler başını

264. **muḥibbī:**
Gazel 3369
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Terk iderse ser-i kūyını Muḥibbī vire cān
Ne ‘aceb derde bu dil kıldı giriftār beni

265. **muḥibbī:**
Gazel 3370
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī didiler dünyāda yok hergiz vefā
Seyr-ile gezüp görenler uşbu kat kat ‘ālemi

266. **muḥibbī:**
Gazel 3371
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī bunca ġam ardınca dirler gülmenüñ
Ehl-i ḥāl olan anuñçün şād u ḫandān olmadı

267. **muḥibbī:**
Gazel 3372
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī kuluñuñ gel sıma göñlin kerem it
Kim bütün idebilür sınsa zücāc-ı Ḥalebī

268. **muḥibbī:**
Gazel 3373
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

‘Işḳa düşdüñ iy Muḥibbī cāna başa kalma kim
Diyeler ‘uşşāḳ arasında saña merdānegī

269. **muḥibbī:**
Gazel 3374
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Leblerinüñ ḥasretinden ol vefāsuz dilberüñ
Bu Muḥibbī mesken itse tañ mıdur meyḫāneyi

270. **muḥibbī:**
Gazel 3375
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī ruḫları şevḳiyle cānından geçer
Şem‘-i ruḫsāruñ yakarsa yiridür pervāneyi

271. **muḥibbī:**
Gazel 3376
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ölince taş işiginde Muḥibbī yasdanup taşı
Dimez kim niçe bir eyler bu bī-çāre bu feryādı

272. **muḥibbī:**
Gazel 3377
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ka‘be kūyuña Muḥibbī vardı yüzin sürmege
Zī sa‘ādetdür eger ḳurbān iderseñ sen beni

273. **muḥibbī:**
Gazel 3378
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bir būse tevaḳḳu‘ iderem didi Muḥibbī
Ẓāhirde ḳabūl itmedi ammā güle düşdi

274. **muḥibbī:**
Gazel 3379
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Rūze-i hicr içre olurdum Muḥibbī olmasa
Ārzū-yı ṭal‘at-i ‘iyd-i viṣāl egler beni

275. **muḥibbī:**
Gazel 3380
Mısra: **12**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Añılmaz oldı Mecnūn-ıla Ferhād
Muḥibbī ḳur‘a-i ‘ışḳ saña düşdi

276. **muḥibbī:**
Gazel 3381
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bir dem Muḥibbī olmaya huşyār ḥaşre dek
Rūz-ı elest içeli ‘ışḳuñ ayagını

277. **muḥibbī:**
Gazel 3382
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Miḥnet-i kūh-ı belāda āh kim ġam tīrine
İy Muḥibbī olmaya bu sīne kalkanum gibi

278. **muḥibbī:**
Gazel 3383
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Egleyem dirdi Muḥibbī sīnede peykānuñı
Geçdi gitdi sīneden āh kim bir ān eglenmedi

279. **muḥibbī:**
Gazel 3384
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī kime yārum dise agyār olur ol
Kimsesi yok bu cihān içre Ḫudā'dan ġayrı

280. **muḥibbī:**
Gazel 3385
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Seyr idüp aġyār-ıla yār itdügince bāziçe
Bu Muḥibbī sümme vallāhi olur cāndan berī

281. **muḥibbī:**
Gazel 3386
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Niçe yıllardur Muḥibbī kūy[ı] içre bendedür
Yañılup bir gün dimez şunda ġulāmum var-ıdı

282. **muḥibbī:**
Gazel 3387
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī āteş-i ruḫsāruña oldı sipend
İtdügin ‘ışḳuñ yolında ādemī-zād itmedi

283. **muḥibbī'ye:***-ye*, -
Gazel 3388
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Raḥm eyle ‘aṭā eyle Muḥibbī'ye lebüñden
Cān ḫastasınuñ būse-i la‘l olur ‘ilācı

284. **muḥibbī:**
Gazel 3389
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ol kemān-ebrū gelüp didi Muḥibbī yāruñam
Şimdi bildüm yār-ımış hergiz gümānum kalmadı

285. **muḥibbī:**
Gazel 3390
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Nātüvān oldı Muḥibbī ġamuñı çekmeg-ile
Yüz süriyü kapuña vardı yüzi yirde kodı

286. **muḥibbī'yi:-** *'yi*
Gazel 3391
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī'yi görüp itme firārı yüri gel
Ne içün unıdasın eski vefādārlıgı

287. **muḥibbī:**
Gazel 3392
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī ger eger mihr-ile māh olur-ısa
Sevme hercāyīleri olmaya bī-'ār daḫı

288. **muḥibbī:**
Gazel 3393
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Cān[ı] cānāna Muḥibbī çokdan eylerdi nisār
Līk vaṣl ümmīdile fikr-i muḥāl egler meni

289. **muḥibbī:**
Gazel 3394
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī rind olmak ister iseñ ḥaşre dek
Leblerinden būs eyle dil-rübānuñ mül gibi

290. **muḥibbī:**
Gazel 3395
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī āh u efġā[nı] eser itmez saña cānā
İrişmez ḳadd-i bālāña olur dūd-ı siyāh egri

291. **muḥibbī:**
Gazel 3396
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī hicr elinden dökmeyince kanlu yaş
Bu cihān mülkinde anuñ sırrı hīç fāş olmadı

292. **muḥibbī:**
Gazel 3397
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Müdde'ī raġmınadur her demde cānā güldügüm
Bu Muḥibbī seni ger görmeye eyvāh meni

293. **muḥibbī:**
Gazel 3398
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Zülfini çevgān idüp meydān-ı ḥüsn içre nigār
Top idüp başın Muḥibbī diye kim çevgān beni

294. **muḥibbī:**
Gazel 3400
Mısra: **7**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī uyusun nāz-ıla ol çok sevdügüm
Görmeyen 'ālemde ben gözinde bīmār uyḫusı

295. **muḥibbī:**
Gazel 3402
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī kūh-ı āhenseñ de bil āḫir seni
Rīze rīze idiserdür uşbu 'ışḳuñ tīşesi

296. **muḥibbī:**
Gazel 3404
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Meclis içre yine dilber būse in'ām eyledi
İy Muḥibbī şimdi mi gördüñ anuñ iḥsānını

297. **muḥibbī:**
Gazel 3405
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Leşker-i ġam gelse itmege ḫarāb dil mülkini
Sen Muḥibbī ḫāb-ıla eyle anuñ tedbīrini

298. **muḥibbī:**
Gazel 3406
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ger ḥużūr itmek dilerseñ iy Muḥibbī fāriġ ol
Olmaya vaḥdet maḳāmı gūşe-i 'uzlet gibi

299. **muḥibbī:**
Gazel 3407
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī tevbe itmişdür meye ol vaḳt sır
Sāḳī-i gül-ruḫ ide ibrāmı bayram irtesi

300. **muḥibbī:**
Gazel 3408
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Redd eyleme cānā kapuña gelse Muḥibbī
Tuḥfe getürür çeşmi iki şīşe gülābı

301. **muḥibbī:**
Gazel 3409
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī ger melāmet itse zāhid ġam degül
Çün ezel açılmadı ‘uṣṣāḳa ṣöhret kapusı

302. **muḥibbī:**
Gazel 3410
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Dilberüñ ḳaddi Muḥibbī serv ḫaddi gül yiter
N’eylerem şimden girü ben gülşenüñ seyrānını

303. **muḥibbī:**
Gazel 3411
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ġam-ı ḫālüñle iy dilber yanaldan āteş-i hicre
Muḥibbī lāleye döndi ciger taglayı taglayı

304. **muḥibbī:**
Gazel 3412
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İçdi çün la‘l-i lebüñ cür‘asını
Şeyḫ iken bu Muḥibbī şāb oldı

305. **muḥibbī:**
Gazel 3413
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

La‘l[i] üzre iy Muḥibbī sāye-i ebrūsıdur
Ḫaṭ diyü itdüñ ġalaṭ sanduñ cānān büyüdi

306. **muḥibbī’yi:**-*’yi*
Gazel 3414
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Sevdāyı zülf [ü] ḫāl-ile görseñ Muḥibbī’yi
Mecnūn-ṣıfat ḥāl-i müşevveşin daḫı

307. **muḥibbī:**
Gazel 3415
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Şem‘-veş tā ṣubḥ olınca giceler yaşlar döküp
İy Muḥibbī ‘ışḳ-ıla pür nār gördüm kendümi

308. **muḥibbī:**
Gazel 3416
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī ruḫların ḳaddin temāşā eyleyüp yāruñ
Didi serv üzre gül bitmiş zihī ṣun‘-ı Ḫudāvendī

309. **muḥibbī:**
Gazel 3417
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī niçe meh-rūlar görüp iy māh-rū
Bir senüñ tek ḫaḳ budur hīç görmedi mānendüñi

310. **muḥibbī:**
Gazel 3418
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Umar Muḥibbī būs kıla pāy-ı dilberi
Devrān yolında eyledi çün ḫāk-i pā bizi

311. **muḥibbī:**
Gazel 3419
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Göz yaşların Muḥibbī dökseñ ‘aceb degüldür
Ol serv ḳadde nāgāh bu dīde bakadüşdi

312. **muḥibbī:**
Gazel 3420
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Gülzār-ı ḥüsne karşu Muḥibbī bulınmadı
Zārlıḳ ider bülbül-i gūyā benüm gibi

313. **muḥibbī’yi:**-*’yi*
Gazel 3421
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Zülfüñüñ bendine bend eyle Muḥibbī’yi didüm
Didi şimden girü uslan koya dīvānalıgı

314. **muḥibbī’yi:**-*’yi*
Gazel 3422
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī’yi cemālüñ şem‘ine pervāne-veş
Bāl ü per ancak degül küllī yakup nār it beni

315. **muḥibbī:**
Gazel 3424
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bülbül gibi şūrīde olup yine Muḥibbī
Gül ruḫlaruñuñ vaṣfını ‘ālemlere yaydı

316. **muḥibbī:**
Gazel 3425
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī şāh-ı gül naṭ‘-ı çemen üzre ḳarār itmiş
Bu demler kim mey içmezse girān ola meger cānı

317. **muḥibbī:**
Gazel 3426
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Şīrīn lebüñüñ ẕikrini tekrār Muḥibbī
Kıldugı içün ḳand ü nebāt oldı kelāmı

318. **muḥibbī:**
Gazel 3427
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī giceler tā ṣubḥ olınca
Firāḳıyla gözi yaşın dem itdi

319. **muḥibbī:**
Gazel 3428
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Yaşın revāne kıldı gülzār-ı ḥüsn içinden
Tā ki Muḥibbī gördi sen serv-ḳad bülendi

320. **muḥibbī:**
Gazel 3429
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Zülfine göñül virme Muḥibbī ḥaẕer eyle
Elbette ziyān eyler o kim māra tayandı

321. **muḥibbī:**
Gazel 3430
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Geh firāḳ-ı şerḥ-i ġam gāh Muḥibbī iştiyāḳ
Dün ḫayāl-i yār-ıla bir niçe rāzum var-ıdı

322. **muḥibbī:**
Gazel 3431
Mısra: **12**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Cemāli şem‘ine pervāne gibi
Muḥibbī cān u dilden yandı düşdi

323. **muḥibbī:**
Gazel 3432
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Her kim Muḥibbī gördi bu şi‘r-i sūznāki
Dir Ḫusrev’e irişmiş andan yakar çerāġı

324. **muḥibbī:**
Gazel 3433
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī içüben mest-i ḫarābāt[ī] olup
Toptolu eyleyelüm na‘ra ile āfāḳı

325. **muḥibbī:**
Gazel 3434
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Cür‘a-i cāmuñ Muḥibbī içdi ko öpsün lebüñ
Nuḳl içün mey-ḫōra lāzımdur şekerlü leblebi

326. **muḥibbī:**
Gazel 3435
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī uşbu şi‘r-i sūzināki
Yazarken yandı nāme ḫāme düşdi

327. **muḥibbī:**
Gazel 3436
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Virme Muḥibbī ‘ışḳ-ı mecāzīye dil sakın
Bak cān göziyle görinür āḫir nedāmeti

328. **muḥibbī:**
Gazel 3437
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī key sakın kesme ümīdüñ
Ki oldur cümle mücrimler penāhı

329. **muḥibbī:**
Gazel 3438
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī zülfi şebdīzine oldı hem-‘inān
Raḫş-ı āh u eşk-i gülgūn-ı revānuñ yügrügi

330. **muḥibbī:**
Gazel 3439
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī merd olanlar levḥ-i dilde
Yazarlar kan-ıla bu mācerāyı

331. **muḥibbī:**
Gazel 3440
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Başuñı top it Muḥibbī zülfinüñ çevgānına
Topuñ agsun göklere mihr-i cihān-ārā gibi

332. **muḥibbī:**
Gazel 3441
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Tā ḥaşr olınca olmasa hüşyār tañ degül
İçdi Muḥibbī çünki Maḥabbet ayagını

333. **muḥibbī:**
Gazel 3442
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī sāde işdür şi‘r-i sāde
Olıcak ol gerekdür kündekārī

334. **muḥibbī:**
Gazel 3443
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Çün rezmgāh er kişinüñ bezmgāhıdur
Olsa ne tañ Muḥibbī feraḥ mācerā güni

335. **muḥibbī:**
Gazel 3444
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Kūyına varsa Muḥibbī tuḥfe iltür cān u ser
Buña ḳādirdür budur dervīş-i dervīşānesi

336. **muḥibbī:**
Gazel 3445
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī ḫāne-i dilde iken māṭlūb-ı dil
Anı ġāfil görme ki ol araya her sū seni

337. **muḥibbī:**
Gazel 3446
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Meger bād-ı ṣabā urdı Muḥibbī zülf-i dildāra
Dimāġın ṣubḥ-dem dehrüñ yine müşg-i ‘abīr itdi

338. **muḥibbī:**
Gazel 3447
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī levḥ-i dilde naḳş ide bī-iḫtiyār
Ehl-i diller meclisinde gūş iden eş‘āruñı

339. **muḥibbī'ye:**-*ye,* -
Gazel 3448
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy ṭabīb-i dil ü cān görmeye bir kerre yüzüñ
Hicr-ile cān vire bu ḫasta Muḥibbī'ye zehī

340. **muḥibbī:**
Gazel 3449
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī yaşını āb-ı revān ister-iseñ
Cilveler eyle salın karşuma iy serv-i sehī

341. **muḥibbī:**
Gazel 3453
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bāġı seyr eyle Muḥibbī bir münāsib yār-ıla
‘İbret al gör niçe açılmış cihānuñ gülleri

342. **muḥibbī:**
Gazel 3454
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī şöyle ḫāk oldı seg-i kūyuñ gelüp andan
Ne ten buldı ġıdā içün ü ne ḫōd üstüḫˇān buldı

343. **muḥibbī:**
Gazel 3455
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Terküñi urmaz Muḥibbī ola ger senden ırak
Kişi cāndan ayrılur kesmez velīkin ḫūyını

344. **muḥibbī:**
Gazel 3456
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī ‘ışḳ ara sende gedā vü pādişā birdür
Ayāz'a niçe kul idi işitmedüñ mi Maḥmūd'ı

345. **muḥibbī:**
Gazel 3457
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Sırruñ Muḥibbī sakla dilden çıkarma zīnhār
Ẓāhir olur ol ebed çünki tutaga düşdi

346. **muḥibbī:**
Gazel 3458
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī olma dünyāya meges gibi ḥarīş
Mesken it Ḳāf-ı ḳanā‘at kūhını ‘Anḳā gibi

347. **muḥibbī'yi:**-*'yi*
Gazel 3459
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Raḳīb-ile Muḥibbī'yi sakın kūyuñda bir görme
Kagan arslana beñzetmek olur mı gürbe vü mūşı

348. **muḥibbī:**
Gazel 3460
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ḫūblar gerçi Muḥibbī ‘ālem içre çok velī
Dīde hīç görmiş degül bir böyle şūḫ-ı dil-keşi

349. **muḥibbī:**
Gazel 3461
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī dār-ı dünyā kimseye kılmaz vefā
Gösterür kendüyi evvel ziynet ile zen gibi

350. **muḥibbī:**
Gazel 3462
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī mu‘ciz-i naẓmuñ ‘Acem iḳlīmine irse
Kalursa zinde ḳabrinde ‘aceb mi rūḥ-ı Selmān’ı

351. **muḥibbī:**
Gazel 3463
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ma‘ānī bahrına taldı Muḥibbī buldı gevherler
Begendi intiḫāb itdükde bu naẓm-ı güher-pāşı

352. **muḥibbī:**
Gazel 3464
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī leẕẕet-i derd ü belāyı baña sor
Yimeyenden sorma bilmez ol ṭa‘āmuñ dadını

353. **muḥibbī:**
Gazel 3465
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Dil kişverini ẓulm-ıla yıkdı Muḥibbī yār
Hep böyle mi ki ḥüsn ilinüñ pādişācugı

354. **muḥibbī:**
Gazel 3466
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Kanumı içmege geldükçe benüm ġamze-i dōst
Bu Muḥibbī dir aña cān-ıla ṣıḥḥā ‘āfī

355. **muḥibbī:**
Gazel 3467
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī furṣatı fevt itme zinhār
Koma elden şarāb-ı lāle rengi

356. **muḥibbī:**
Gazel 3468
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī vaḳtıdur kıl cürme tevbe
Çü mūlar saña ‘arż itdi dü rengi

357. **muḥibbī:**
Gazel 3469
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī şi‘rüñi bülbül ser-āġāz itse gülşende
İşidüp ehl-i ḥāl olan diye taḥsīn ü şābāşı

358. **muḥibbī:**
Gazel 3471
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Virdi yagmaya gözi mülk-i dili
Böyledür iy Muḥibbī nāz ehli

359. **muḥibbī:**
Gazel 3472
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī āteşi gerçi ki yaş teskīn ider
Aglasam daḫı beter yakar dil-i sūzān beni

360. **muḥibbī:**
Gazel 3473
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Eyle Muḥibbī sāye-i zülfine ilticā
Kimdür ki istemeye o devlet hümāsını

361. **muḥibbī:**
Gazel 3474
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Her ne söz kim söyledüñ bir gevher-i yekdānedür
İy Muḥibbī yoḫsa bu göñlüñ senüñ deryā mı ki

362. **muḥibbī:**
Gazel 3475
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī tañ mıdur ġarḳ ola göñlüm zevraḳı
Her ṭarafdan gözlerüm yaşını deryā eyledi

363. **muḥibbī:**
Gazel 3476
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Men‘ ola sanma Muḥibbī eyleme sīneñ siper
Tīri āhenden geçer atsa kemān ebrūları

364. **muḥibbī:**
Gazel 3477
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Dil-ḫastesinüñ ḥālini dün sordı ṭabībüm
Raḥm itdi Muḥibbī ki meger beñzüme bakdı

365. **muḥibbī:**
Gazel 3478
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī geldi çün dil şehrine sulṭān-ı ‘ışḳ
İki kāse gözlerüm dür öñine pīşkeş kodı

366. **muḥibbī:**
Gazel 3479
Mısra: **14**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Gülşen-i kūyında efġānum görüp dilber didi
İy Muḥibbī murġ-ı ḫōş-elḥāna beñzetdüm seni

367. **muḥibbī:**
Gazel 3480
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Çünki ġam tīmārını virdi Muḥibbī şāh-ı ‘ışḳ
Ḥāṣıluñdur cem‘ kıl bu gözlerüñ dīnārını

368. **muḥibbī:**
Gazel 3481
Mısra: **10**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Kurtılup ẓulmet şebinde gün togardı başuma
İy Muḥibbī ol güneş ruḫsārı görsem bir daḥı

369. **muḥibbī:**
Gazel 3482
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī kankı dilde yok maḥabbetden eser
Cān gözini açmaya ol çeşm-i nā-bīnā gibi

370. **muḥibbī:**
Gazel 3483
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Kūy-ı cānāna Muḥibbī yine dil oldı revān
Beñzer ol miskīni çeken suyı topragı gibi

371. **muḥibbī:**
Gazel 3484
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Revā mıdur Muḥibbī ola maḥrūm
Viṣāle ire ger yoḫsul eger bay

372. **muḥibbī:**
Gazel 3485
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī çünki merhem urmaz āḫir yarama
Urmasa ġamz oklarını ol kaşı ya kāşki

373. **muḥibbī:**
Gazel 3486
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Olmasa vaṣlı ümīdi bu Muḥibbī ḫastaya
Her dem ü her laḥẓa ölmek iḥtimālüm var-ıdı

374. **muḥibbī:**
Gazel 3487
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī ser-te-ser gezdi ser-i kūyuñ hevāsıyla
Cihānda irmedük ancak hemān bāġ-ı irem kaldı

375. **muḥibbī:**
Gazel 3488
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī leblerinden korkaram em sormaga
Cāna ḳaṣd idüp girür ol demde kana gözleri

376. **muḥibbī:**
Gazel 3489
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ḫār elinden iy Muḥibbī gör niçe eyler fiġān
Gülşene var diñle bir dem bübülüñ āvāzını

377. **muḥibbī:**
Gazel 3490
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī bezm-i ḥüsnüñde ko yansun şem‘-i meclisdür
Ezelden āteş-i ‘ışḳa yakupdur ol dil ü cānı

378. **muḥibbī:**
Gazel 3491
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Tañ mıdur döyse cefāya bu Muḥibbī ḫasta dil
Miḥnet ile bisledüm çün cān-ı ġam-perverdümi

379. **muḥibbī:**
Gazel 3492
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

‘Işḳa düşdüñ iy Muḥibbī cān u başa kalmaduñ
Eyledüñ ‘uşşāḳ ara sen de ‘aceb dīvānegī

380. **muḥibbī'yi:**-*'yi*
Gazel 3493
Mısra: **11**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Dōstum bend it Muḥibbī'yi saçuñ zencīrine
Ola kim uslana ol mecnūn bile sag u solı

381. **muḥibbī:**
Gazel 3494

Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu cihān içre Muḥibbī kıldı kūyuñ iḫtiyār
Bir kapu yokdur kapuñdan özge anuñ varası

382. **muḥibbī:**
Gazel 3496
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bir siyāh tel dakdı āhından Muḥibbī başına
Bunuñ-ıla seçilür her pehlevānuñ yügrügi

383. **muḥibbī:**
Gazel 3497
Mısra: **14**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Gözlerüm yaşına nisbet ḳaṭre çün Nīl ü Fırāṭ
Ġarḳa virsem iy Muḥibbī tañ mıdur deryāları

384. **muḥibbī:**
Gazel 3498
Mısra: **13**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī cevre oldı şöyle mu‘tād
Vefā görinür itdügi cefāsı

385. **muḥibbī:**
Gazel 3499
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī ‘ışḳına şāhid gerekse
Getüre eşk-ile āhı güvāhı

386. **muḥibbī:**
Gazel 3500
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī gülşen-i kūyında yāruñ tā seḥer
Bülbül-i gülzāra beñzer zār u zār itdüñ beni

387. **muḥibbī:**
Gazel 3089
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. II Muhabbet edici, dost.

Virmek olurdı dehānından Muḥibbī bir nişān
Āb-ı ḥayvān ger bu ‘ālem içre nā-yāb olmasa

388. **muḥibbī:**
Gazel 3002
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Demürden pençedür şi’rüñ Muḥibbī
Bozılmaz aña kimdür ura pençe

389. **muḥibbī:**
Gazel 3003
Mısra: **12**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Zamāne gūşına çün ker dimişler
Kulak tutmaz Muḥibbī āh u zāra

390. **muḥibbī:**
Gazel 3005
Mısra: **11**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Dirler Muḥibbī şi’rine ol dem lisān-ı ġayb
Bekrī ma’ānī sözlerini ger raḳam kıla

391. **muḥibbī:**
Gazel 3006
Mısra: **10**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Pādişāhum ẓulme ġāyet yok mıdur
Bu Muḥibbī niçeye dek dād ide

392. **muḥibbī:**
Gazel 3007
Mısra: **10**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Degme ‘āşıḳ añlamaz zülf-i nigāruñ ḳadrini
Ṣad hezārān cān Muḥibbī ṣadaḳa her mūyına

393. **muḥibbī:**
Gazel 3008
Mısra: **13**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bir būsesini aldı cān naḳdine Muḥibbī
İtmedi böyle assı kimse cihān içinde

394. **muḥibbī:**
Gazel 3009
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Siyāset eylesün her dem Muḥibbī çeşm-i cellādı
Ne ġam korkum budur nā-geh ola çāh-ı ẕaḳan āgeh

395. **muḥibbī:**
Gazel 3010
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī gerçi cān yakdı cemāl-i şem’-i dildāra
Ne pervā meş’al-i ḫurşīde ger yanarsa pervāne

396. **muḥibbī:**
Gazel 3011
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī giceler gelse ḫayāl-i zülf-i dōst
Sanuram ki mārdur sīnemde girür inüme

397. **muḥibbī:**
Gazel 3012
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ṣad pāre ola bagrı Muḥibbī görem āḫir
Nāzüklig-ile zülfüñe ger şāne geçerse

398. **muḥibbī:**
Gazel 3013
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Başuma belā oldı Muḥibbī hevā-yı zülf
Ḥālüm n'olısar bilmezem āh ol hevāy-ıla

399. **muḥibbī:**
Gazel 3014
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī ḳāmetüm çeng olalıdan
Fiġān eyler bu gönlüm zīr ü bamda

400. **muḥibbī:**
Gazel 3015
Mısra: **11**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī virme dil dünyā denīdür
Vefā yokdur bilürsin çünki zende

401. **muḥibbī:**
Gazel 3016
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Baş egüben oldı Muḥibbī gibi ġamgīn
Kalmadı mecāli güle güftāra benefşe

402. **muḥibbī:**
Gazel 3017
Mısra: **8**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Gerekse tīġ-ı hicr-ile urasın bagruma yara
Muḥibbī sözüñi ḫatm it iñen taṭvīl eyleme

403. **muḥibbī:**
Gazel 3018
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Miḥnet şebine ugradısa n'ola Muḥibbī
Geh cevr iderseñ gāh bir pāre esirge

404. **muḥibbī:**
Gazel 3019
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Eyleyüp deryūzeyi gelse Muḥibbī kapuña
Virmeyüp ḫüsnüñ zekātın anı maḥzūn eyleme

405. **muḥibbī:**
Gazel 3021
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī yanar 'ışḳıyla anuñ şem' gibi
Āh kim bir meded olmadı anuñ çāresine

406. **muḥibbī:**
Gazel 3022
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Cān fedā itmez Muḥibbī dir-imiş ol bī-vefā
Cān u bāş yolındadur çokdan bu söze Ḥaḳ güvāh

407. **muḥibbī:**
Gazel 3023
Mısra: **10**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ẓulmet-i ġamda yine kaldı Sikender gibi dil
İy Muḥibbī çāre ne uymaduñ evvel sözüme

408. **muḥibbī:**
Gazel 3024
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Niçe bir ferdāya salarsın Muḥibbī bendeñi
'Ahde durmazsın nigārā bāri gel gülme yüze

409. **muḥibbī:**
Gazel 3025
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Görmedüñ çünki Muḥibbī benī ādemde vefā
Taglara düş yüri şimden girü ḥayvānlar-ıla

410. **muḥibbī:**
Gazel 3026
Mısra: **11**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Āteş-i 'ışḳa Muḥibbī niçe döysün dil ü cān
Yakar ugrar-ısa ẕerrece kurıya ger yaşa

411. **muḥibbī:**
Gazel 3027
Mısra: **10**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Benüm-içün giceler tā ṣubḥa dek giryān olur
Āferīn olsun Muḥibbī dīde-i nemgīnüme

412. **muḥibbī:**
Gazel 3029
Mısra: **10**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Gidüpdür ‘aḳl u dil elden dilegüm bu-durur Ḥaḳ’dan
Muḥibbī gibi ol yārı sevüp zār olmasun kimse

413. **muḥibbī:**
Gazel 3030
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī bāġ-ı ḥüsninde temāşā eyle ol servüñ
Ne ra‘nā güller açılmış deger her biri biñ cāna

414. **muḥibbī:**
Gazel 3031
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Gül yüzüñsüz sorar-ısañ bu Muḥibbī ḥālini
Gice bülbül gibi efġān eylemekdür gündüz āh

415. **muḥibbī:**
Gazel 3032
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Derdi-y-ile bu Muḥibbī key ölümlü ḫastadur
Ol ṭabīb-i dil ‘aceb gelmez mi ki dermānına

416. **muḥibbī:**
Gazel 3035
Mısra: **11**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī yüri ‘ālemde tecerrüd ehli ol
Tā ki hem-ser olasın göklerde sen ‘Īsā-y-ıla

417. **muḥibbī:**
Gazel 3036
Mısra: **10**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Dūd-ı āhuñ çetr olupdur şu‘le-i ġamdur ‘alem
İy Muḥibbī derd-i ‘ışḳ ehline sulṭānsın yine

418. **muḥibbī:**
Gazel 3037
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī benī ādemde vefānuñ adı yok
Taglara düş yüri şimden girü ḥayvānlar-ıla

419. **muḥibbī:**
Gazel 3038
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ribāṭ-ı köhnedür dünyā Muḥibbī aña dil virme
Bilür kim aña kim konsa göçer āheste āheste

420. **muḥibbī:**
Gazel 3039
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī ḫasta-dil ger kan yudarsa tañ mıdur
Zīra kimse görmedi resm-i vefā dildārda

421. **muḥibbī:**
Gazel 3040
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī saña kandan mübtelā olmak aña
Ẕerre hem-ser ola mı mihr-i cihān-ārā-y-ıla

422. **muḥibbī:**
Gazel 3041
Mısra: **7**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Sanma ki Muḥibbī gibi var ādem içinde

423. **muḥibbī:**
Gazel 3042
Mısra: **11**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ezelden mest-i ‘ışḳ oldı Muḥibbī
Anuñ göñli ne zende ne püserde

424. **muḥibbī:**
Gazel 3043
Mısra: **12**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Saçuñuñ kim bahāsı Mışr u Tebrīz
Muḥibbī virmez Īrān illerine

425. **muḥibbī:**
Gazel 3044
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Dil derdine var mı Muḥibbī devā didüm
Ölmekden artuk didi aña çāre gelmeye

426. **muḥibbī:**
Gazel 3045
Mısra: **10**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Her kim ki göñül virdi o aldandı cihāna
Dil virme Muḥibbī aña sen ‘ālem içinde

427. **muḥibbī:**
Gazel 3046
Mısra: **11**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Sebze ḫaṭṭuñı görüp didi Muḥibbī ḫasta-dil
Sāye salmış Ḫıżr’dur san āb-ı ḥayvān üstine

428. **muḥibbī:**
Gazel 3047
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bir ḳadem gelmez Muḥibbī kapuya ol seng-dil
İşigine başuñı dögseñ hezārān taş-ıla

429. **muḥibbī:**
Gazel 3048
Mısra: **11**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī ḳısmet olındı ezel şādī vü ġam
Derd ü miḥnet düşdi ancak ehl-i ‘ışḳuñ pāyına

430. **muḥibbī:**
Gazel 3049
Mısra: **12**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Lebüñden būse aldı cān[ı] virdi
Muḥibbī san megesdür engübinde

431. **muḥibbī:**
Gazel 3050
Mısra: **13**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī sınsa ābgīne göñülüñ
‘Aceb midür atarsañ sengi sorma

432. **muḥibbī:**
Gazel 3051
Mısra: **11**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bişnev aḥvālin Muḥibbī saña taḳrīr kılsun
Ki dilem sūẖte çün zāniş-i sevdā lāle

433. **muḥibbī:**
Gazel 3052
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī Ka‘be kūyına irişdük çün ṭavāf itdük
Saña lāyıḳ budur ḳurbān ola cān itdügüñ ḥacda

434. **muḥibbī:**
Gazel 3053
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Her ne kim yazduñ Muḥibbī uşbu sīneñ levḥine
Sūzināk-ı āh-ıla yakup anı bād eyleme

435. **muḥibbī:**
Gazel 3055
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Pāralansa şāne-veş tañ mı Muḥibbī bu yürek
El uzadur āh her dem şāne ol gīsūlara

436. **muḥibbī:**
Gazel 3056
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī göz yaşı iki ṭaraf zencīr olup
Şāh-ı ‘ışḳuñ yidilür şīr-i neri oldum yine

437. **muḥibbī:**
Gazel 3057
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Dem mi vardur ki Muḥibbī hicr içinde aglayup
Kaynayup ḫūn-ı ciger bu göz yaşı kan olmaya

438. **muḥibbī:**
Gazel 3058
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu bu Muḥibbī tā seher
Medḥüñ okur sanki bülbüldür gelür güftāra de

439. **muḥibbī:**
Gazel 3059
Mısra: **13**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī ḫālüñe meyl itse tañ mı
Ezel gendüme meyl itmiş beşer de

440. **muḥibbī:**
Gazel 3060
Mısra: **14**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Şevḳ-i ruḫsāruñla bülbül gibi her şeb tā seḥer
Bu Muḥibbī eyledi efġān efġān üstine

441. **muḥibbī:**
Gazel 3061
Mısra: **10**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Metā‘-ı derdi alduñ naḳd-i cāna
Muḥibbī assı itdüñ şimdi uşta

442. **muḥibbī:**
Gazel 3062
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Ya serden geç Muḥibbī ya naẓardan
Olur ‘āşıḳ olan elbette küşte

443. **muḥibbī:**
Gazel 3064
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī bād-ı āhuñla yaşuñ bārānını dök kim
Görüp bu ḫālüñi dilber ide tā gül gibi ḫande

444. **muḥibbī:**
Gazel 3065
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī giceler tā ṣubḥ efġān eyleyüp
Gülşen-i ḥüsnüñde oldı bülbül-i gūyā yine

445. **muḥibbī:**
Gazel 3066
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

‘Işḳ bāġında Muḥibbī gibi bülbül yaraşur
Okıya medḥ ü senālar serv-i gül-endāmlara

446. **muḥibbī:**
Gazel 3067
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī sīnesi oldı maḥabbetden şikāf
Beñzer ol arża ḥarāretden ki yir yir çāk ola

447. **muḥibbī:**
Gazel 3068
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Hicr-ile oldı Muḥibbī keyża‘īf [ü] nā-tüvān
İy ṭabīb-i dil meded kıl bu dil-i bīmāruma

448. **muḥibbī:**
Gazel 3070
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Bu Muḥibbī ḫāk-i pāyuñda müje cārūb ider
Gözleri saḳḳā olup her dem döker āb üstine

449. **muḥibbī:**
Gazel 3071
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī zülfi tārına Ḥabeş mülki ṭufeyl olsun
Bahā olmaya ḫāline ḫarāc-ı Hind ü Bengāl’a

450. **muḥibbī:**
Gazel 3072
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī ‘ışḳ bir gevherdür eksük olmasun
Ḳıymetin bilür bunuñ yok kimse şeyḫ ü şābda

451. **muḥibbī:**
Gazel 3073
Mısra: **10**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Zülfi şebine irdüñ şem‘-i cemāle karşu
Pervāne-veş Muḥibbī yanmaga nārı gözle

452. **muḥibbī:**
Gazel 3074
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī kaldı ancak saña teslīm [ü] rıżā
Ġamzelerden çeşm-i cellādı tīġ aldı dūşına

453. **muḥibbī:**
Gazel 3075
Mısra: **12**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Merve ḥaḳḳıyçun Ṣafā’dan cān ḳurbān eyleye
Ger irişürse Muḥibbī Ka‘be’[nüñ] kapusına

454. **muḥibbī:**
Gazel 3077
Mısra: **13**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Cevrüñle eger cān vire yoluñda Muḥibbī
Terk eylemeye ‘ışḳuñı ilte bile sine

455. **muḥibbī:**
Gazel 3078
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Pāyına revān eyle Muḥibbī yine yaşuñ
Ḳaddi gibi serv olmaya bustān arasında

456. **muḥibbī:**
Gazel 3079
Mısra: **10**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Yanmaz idi dōstlar her gice bu ḳandīl-i çarḫ
Bu Muḥibbī sūz-ı dilden āh-ı şebgīr itmese

457. **muḥibbī:**
Gazel 3080
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

İy Muḥibbī ser-i zülfine niçe ḳıymet olur
Virilür mülk-i cihān çünki bahā bir kılına

458. **muḥibbī:**
Gazel 3081
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Baḥr-i eşkümde Muḥibbī uşbu cān-ı nātüvān
Ġarḳ olam diyü gelür cismümdeki ṣāl üstine

459. **muḥibbī:**
Gazel 3082
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Muḥibbī kalmaya hergiz revācı misk-i āhūnuñ
İletse būyı zülfinden ṣabā ger Çīn’e Māçīn’e

460. **muḥibbī:**
Gazel 3083
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Cānā Muḥibbī leblerüñe teşne olmadan
İḥsān idegör būseñi dut kan bahāsına

461. **muḥibbī:**
Gazel 3084
Mısra: **11**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Niçe yıldur bu Muḥibbī rūze-i hicrüñ dutup
Ḥamdü-lillāh kim irişdi vaşluñuñ bayramına

462. **muḥibbī:**
Gazel 3085
Mısra: **9**
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.

Her kim Muḥibbī cām içe ol münkir olmayup
Olur muḳırr od-ıl su imtizācına

463. **muḥibbī'ye:**-*y, -e*
Gazel 3217
Mısra: **9**
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

Evveli ‘ışḳuñ Muḥibbī'ye didüñ cān terkidür
Bir söz-ile dōstum öldürmegil illā beni

muḥibbiyā:

1. **muḥibbiyā:**
Gazel 3451
Mısra: **9**
Ey Muhibbi || Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.

‘Aḳl-ıla ‘ışḳ sīnede sıgmaz Muḥibbiyā
Her biri dir ki anı ḳabūl eyle ya beni

muḥkem:

1. **muḥkem:**
Gazel 3124
Mısra: **9**
Dayanaklı; sağlam.

İñen olmaya ‘ışḳ bünyādı muḥkem
Güzeller cevr ile gelmese nāza

2. **muḥkemdür:**-*dür*
Gazel 3175
Mısra: **14**
Dayanıklı, güçlü duruma getirilmiş, sağlamlaştırılmış, sağlam, kuvvetli, metin.

Cefā taşı-durur taşı suyı da oldı göz yaşı
Anuñçün böyle muḥkemdür Muḥibbī ‘ışḳ bünyādı

muḥkem it:

1. **muḥkem it:**-*di*
Gazel 3427
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlamlaştırmak.

Cefā sengiyle miḥnet topragından
Maḥabbet ḫānesin dil muḥkem itdi

muḫtāc eyle-:

1. **muḫtāc eyle-:**-*mez*
Gazel 3185
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kimseye, bir şeye ihtiyaç duyar hâle getirmek.

İy Muḥibbī hicre muḫtāc eylemez ‘āşıḳların
Öldürüp ferdāya salmaz var mı cānānum gibi

2. **muḫtāc eyle-:**-*di*
Gazel 3253
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kimseye, bir şeye ihtiyaç duyar hâle getirmek.

Beni çün eyledi muḫtāc saña dāduma dād eyle
Elüm tut düşdüm ayakdan seni çün dest-gīr itdi

muḫterem it:

1. **muḫterem it:**-*di*
Gazel 3306
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saygın kılmak.

Cem‘ eyledi ‘uşşāḳını kūyında ḥabībüm
‘Arż itdi cemāl cümlesini muḫterem itdi

müje:

1. **müjeñ:**-*ñ*
Gazel 3463
Mısra: **3**
Far. Kirpik.

Müjeñ tīrine cān içre yir itdüm iy kemān ebrū
Elüñden düşmesün bir dem giderme ya gibi kaşı

2. **müjesi:**-*s, -i*
Gazel 3020
Mısra: **8**
Far. Kirpik.

Kıya bakışlar-ıla bagrumı ḫūn itdi gözi
Müjesi sīnemi çāk eyledi ḫançer yirine

3. **müjeñ:**-*ñ*
Gazel 3409
Mısra: **3**
Kirpik II sevgilinin gamzesinden çıkarak âşığın göğsüne isabet eden ve onu yaralayarak çaresiz durumda bırakan ok veya mızrak.

Sīneye gelse müjeñ tīri eyā kaşı kemān
Anı ‘ışḳ ehli bilür cānına rāḥat kapusı

4. **müje:**
Gazel 3263
Mısra: **8**
Kirpik.

Ḥarāmī gözleri kan itmek ister
Müje tīrīne kılmış kaşların yay

5. **müje:**
Gazel 3070
Mısra: **9**
(Âşığın) kirpikleri.

Bu Muḥibbī ḫāk-i pāyuñda müje cārūb ider
Gözleri saḳḳā olup her dem döker āb üstine

müjgān:

1. **müjgānuma:**-*um, -a*
Gazel 3060
Mısra: **5**
Kirpikler.

Derd-ile hicrān şebinde aglasam müjgānuma
Dāne dāne dizerem mercān mercān üstine

2. **müjgānın:**-*ın*
Gazel 3256
Mısra: **1**
Kirpikler.

Çeşmüñ müjgānın almışdur ele ḫançer gibi
Ḫışm-ıla geldi benüm bu bagruma sançar gibi

3. **müjgān:**
Gazel 3124
Mısra: **5**
Kirpik II sevgilinin kirpikleri; asker.

İmām olup gözi müjgān ṣaf ṣaf
Kaşı miḥrābına turmış namāza

4. **müjgānı:**-*ı*
Gazel 3075
Mısra: **2**
(Sevgilinin) kirpikleri.

Gel maḥabbet şehrinüñ kıl bir naẓar yapusına
Yüz sürüp müjgānı cārūb it dilā tapusına

5. **müjgānına:**-*ın, -a*
Gazel 3273
Mısra: **5**
Kirpik II Sevgilinin oka benzeyen kirpikleri.

Naẓar müjgānına kıldum helāküm añladum ol dem
Elinde dutduġı tīġ u cefā tīr-i ḳıtāl oldı

6. **müjgānuñ:**-*uñ*
Gazel 3446
Mısra: **5**
Kirpik II Sevgilinin oka benzeyen kirpikleri.

Egerçi sīne ṣadrında ḳarār itmedi müjgānuñ
Velī geçdükçe ol kaşı kemān ḳalbümde yir itdi

7. **müjgānuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 3076
Mısra: **3**
(Sevgilinin) ok gibi yaralayıcı öldürücü kirpikleri.

İy kaş[ı] kemān çeşmüñi müjgānuñ içinde
Gören didi āhūyı görüñ tīr arasında

müjgān okı:

1. **müjgān okı:**--*ı, --n*
Gazel 3130
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
I. (Sevgilinin) Kirpiklerin oku. II. Sevgilinin süzgün ve yan bakışlarının oku.

Kaşları yayın kurup almış ele müjgān okın
Diller almaga olur Hindū-yı zülfi cevşene

muḳābil kıl:

1. **muḳābil kıl:**
Gazel 3048
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyin karşısına koymak, karşı karşıya gelecek şekilde yerleştirmek.

Ḳudret-i ṣun‘-ı Ḫudā’yı kıl temāşā dōstum
Kıl muḳābil ḥüsnüñe alup elüñe āyine

mukārın ol-:

1. **muḳārın ol-:**--*a*
Gazel 3023
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaklaşmak,yakın olmak.

Ne baña ṣabr müyesser ne ḫō dildāra vefā
‘Acabā sa‘d muḳārın ola mı yılduzuma

muḳarrer:

1. **muḳarrer:**
Gazel 3092
Mısra: **7**
(Ar.) Kararlaştırılmış, kesin, kuşkuuz.

Muḳarrer öldürürsin beni āḫir
Göreyim bāri gel seni doyınca

2. **muḳarrer:**
Gazel 3003

Mısra: **8**
Şüphesiz.

Eger dil viresin dehr-i acūza
Muḳarrer āḫir iltür seni nāra

3. **muḳarrerdür:**-*dür*
Gazel 3416
Mısra: **3**
1. Hakkında karar alınmış, karar verilmiş, kararlaştırılmış // 2. Olacağı veya yapılacağı şüpheye yer bırakmayacak şekilde kesinleşmiş, kesin, şüphesiz, muhakkak.

Yine cān naḳdini virmek muḳarrerdür saña iy dil
Ki zīrā bācsuz hergiz geçilmez ʻışḳ dervendi

4. **muḳarrer:**
Gazel 3109
Mısra: **9**
Kararlaşmış, karar verilmiş. II Kesin, şüphesiz.

Muḳarrer ehl-i ʻışḳa dil bagıdur
Görinen ʻārıżı üzre gülāle

5. **muḳarrer:**
Gazel 3125
Mısra: **2**
Kesin, şüphesiz, sağlam. II Karara bağlanmış.

Dirīġā ʻaḳlumı aldı benüm bir gözleri ala
Muḳarrer şimdiden girü olur işüm gücüm nāle

6. **muḳarrerdür:**-*dür*
Gazel 3093
Mısra: **10**
Kararlaşmış, kesin, şüphesiz.

Aldanup zīver-i dünyāya göñül virme sakın
Bu muḳarrerdür anuñ soñı nedāmet getüre

7. **muḳarrer:**
Gazel 3133
Mısra: **9**
Hakkında karar alınmış, karar verilmiş, kararlaştırılmış; olacağı veya yapılacağı şüpheye yer bırakmayacak şekilde kesinleşmiş, kesin, şüphesiz, muhakkak.

Muḳarrer tevbeyi sırdı Muḥibbī nūş idüp cāmı
Şu göñlümden geçen gibi baña bir gülʻiẕār olsa

8. **muḳarrerdür:**-*dür*
Gazel 3216
Mısra: **10**
Olacağı veya yapılacağı şüpheye yer bırakmayacak şekilde kesinleşmiş, kesin, şüphesiz, muhakkak.

Kūyuña varsa Muḥibbī itlerüñ karşu gelür
Bu muḳarrerdür unıtmazlar bular tuz ekmegi

<u>muḳbil ü şākird ol-:</u>

1. **muḳbil ü şākird ol-:**-*an*
Gazel 3230
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talihli/ikbal sahibi bir öğrenci olmak.

Rūz-ı maḥşerde gelüp yüz süre Mecnūn pāyuma
Muḳbil ü şākird olan taʻzīm ider üstādını

<u>mukırr ol-:</u>

1. **muḳırr ol-:**-*ur*
Gazel 3085
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İkrar etmek, tasdik etmek, doğrulamak.

Her kim Muḥibbī cām içe ol münkir olmayup
Olur muḳırr od-ıl su imtizācına

<u>mukteżā-yı ḥüsn:</u>

1. **muḳteżā-yı ḥüsn:**
Gazel 3474
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin gereği.

Bilmezem ḳaṣdı helāk itmek midür ʻāşıḳları
Muḳteżā-yı ḥüsn yoḫsa nāz u istiġnā mı ki

<u>mül:</u>

1. **müller:**-*ler*
Gazel 3121
Mısra: **2**
Şarap.

Eyyām-ı bahār olsa yine güller açılsa
Gül şevḳıne gülşende kızıl müller açılsa

2. **müli:**-*i*
Gazel 3493
Mısra: **10**
Şarap.

İy göñül devrān ġamından bulmak isterseñ ḫalāṣ
Furṣatı fevt eyleme elden düşürme gel müli

3. **müle:**-*e*
Gazel 3143
Mısra: **6**
Şarap, mey.

Bezm-i çemende ḫaddi nigāruñ çü gül yiter
Laʻl-i lebi şarābını da virme sen müle

4. **mül:**
Gazel 3160
Mısra: **4**
Şarap, mey.

Murġ-ı dil feryād iderdi turmaz idi bir nefes
Ol lebi mül ruḫları gül zülfi reyḥān olmasa

5. **mül:**
Gazel 3169
Mısra: **5**
Şarap, mey.

Ol yüzi gül saçı sünbül lebleri mül olmasa
Seyr-i gülzār eyleme serv-i ḫırāmān isteme

6. **mül:**
Gazel 3394
Mısra: **10**
I. Şarap. II. Sevgilinin kırmızı dudağı.

İy Muḥibbī rind olmak ister iseñ ḥaşre dek
Leblerinden būs eyle dil-rübānuñ mül gibi

mülemma‘ ol-:

1. **mülemma‘ ol-:**-*sa*
Gazel 3287
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karışmak, birbirine bulaşmak.

Mülemma‘ olsa kan-ıla ‘aceb midür gözüm yaşı
Yār olmış ezeldendür ḫūn-ı ciger ṭāġında deryāsı

mülevves:

1. **mülevves:**
Gazel 3318
Mısra: **8**
(Ar.) Pis, kirli, iğrenç.

Dünyāya dirler cīfedür her kim aña basdı ḳadem
Kaldı mülevves tā ebed ol pāk-dāmān olmadı

mülevves ol:

1. **mülevves ol:**-*ma*
Gazel 3338
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kirlenmek, pislenmek.

Sakın mülevves olma meges gibi cīfeden
‘Anḳā-ṣıfat Ḳāf-ıla eyle ḳanā‘ati

mülk:

1. **mülkine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3163
Mısra: **9**
Memleket, ülke.

‘Adem mülkine gitdükde Muḥibbī
Ġamuñdan özge yokdur aña hem-rāh

2. **mülki:**-*i*
Gazel 3071
Mısra: **9**
Mal, varlık, zenginlik. || Saltanat.

Muḥibbī zülfi tārına Ḥabeş mülki ṭufeyl olsun
Bahā olmaya ḫāline ḫarāc-ı Hind ü Bengāl’a

mülk-i cihān:

1. **mülk-i cihān:**
Gazel 3080
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cihanın mülkü.

İy Muḥibbī ser-i zülfine niçe ḳıymet olur
Virilür mülk-i cihān çünki bahā bir kılına

2. **mülk-i cihān:**-*a*
Gazel 3174
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya yurdu, dünya.

Gāh olur mülk-i cihāna ḫan ider göñlüm beni
Geh döner şehr-i ġama derbān ider göñlüm beni

3. **mülk-i cihān:**
Gazel 3220
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya yurdu, dünya.

Ġam-ḫānelerinde dil ü cān aglayukaldı
Kan yaş-ıla bu mülk-i cihān ġarḳ olayazdı

4. **mülk-i cihān:**-*uñ*
Gazel 3438
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cihan ülkesi, memleketi II dünya.

Aldı göñlüm öñdülin bir nev-civānuñ yügrügi
Olalıdan ḫüsn-ile mülk-i cihānuñ yügrügi

mülk-i dil:

1. **mülk-i dil:**-*i*
Gazel 3448
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül mülkü.

Birdem olmaya belā miḥnet elinden o ḫalāṣ
Çünki yagmaya vire mülk-i dili ġam sipehi

2. **mülk-i dil:**--*e*
Gazel 3100
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül mülkü, gönül ülkesi II âşığın gönlü.

Seyl-i eşkümden żarar geldükçe bu mülk-i dile
Seng-i miḥnet birle yapup üstüvār itmeñ nice

3. **mülk-i dil:**-*i*
Gazel 3471
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül mülkü, gönül ülkesi II âşığın gönlü.

Virdi yagmaya gözi mülk-i dili
Böyledür iy Muḥibbī nāz ehli

mülk-i ferīdūn:

1. **mülk-i ferīdūn:**-*dan*
Gazel 3265
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feridun'un mülkü, ülkesi. (Şah Feridun, Cemşid Sülalesindendir. Şehname'de adalet, iyilikseverlik ve doğruluğuyla anılır.).

Tāc-ı Ḫusrev istemez mülk-i Ferīdūn'dan geçer
Ger Muḥibbī'ye müyesser olsa kūyuñ meskeni

2. **mülk-i ferīduñ:**
Gazel 3289
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feridun'un mülkü, ülkesi. (Şah Feridun, Cemşid Sülalesindendir. Şehname'de adalet, iyilikseverlik ve doğruluğuyla anılır.).

Tāc-ı Keyḫusrev ile mülk-i Ferīduñ dilemez
Bu Muḥibbī kapusında ola cārūb-keşi

3. **mülk-i ferīdūn:**
Gazel 3327
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feridun'un mülkü, ülkesi. (Şah Feridun, Cemşid Sülalesindendir. Şehname'de adalet, iyilikseverlik ve doğruluğuyla anılır.).

Ḫāk-i pāy-ı dilberi virmez bu gönlüm ser-te-ser
Virseler mülk-i Ferīdūn tāc-ı Keykāvūs'ını

mülk-i īrān:

1. **mülk-i īrān:**-*ı*
Gazel 3200
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İran mülkü, İran memleketi.

Ḫāk-i pāyı olalıdan bu benüm bāşumda tāc
Mülk-i Īrān'ı musaḫḫar eyledüm Dārā gibi

mülk-i 'ışḳ:

1. **mülk-i 'ışḳ:**-*uñ*
Gazel 3470
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk mülkü, ülkesi.

Def'a def'a dūd-ı āh u ḳaṭre ḳaṭre eşk-i çeşm
Mülk-i 'ışḳuñ kıl temāşā encüm-i eflākini

mü'min-i 'ışḳ:

1. **mü'min-i 'ışḳ:**-*am*
Gazel 3228
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşka inanan.

Bend-i zülfüñde ebed kaldum beni eyle ḫalāṣ
Mü'min-i 'ışḳam daḫı kesmez misin zünnārumı

mü'min-i 'ışḳ:

1. **mü'min-i 'ışḳ:**-*am*
Gazel 3027
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşka inanan.

Ḥamdü-lillāh mü'min-i 'ışḳam zī-men zülf-i dōst
Yok-durur bir kılca noḳṣān u ḫalel hīç dīnüme

mümin-i 'ışḳ:

1. **mümin-i 'ışḳ:**-*am*
Gazel 3011
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aşka inanan.

Mü'min-i 'ışḳam bi-ḥamdillāh zi-men zülf-i dōst
Kılca noḳṣān gelmedi yāḫūd ḫalel bu dīnüme

mümkin degül:

1. **mümkin degül:**
Gazel 3196
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, imkansız, olanaksız.

İtdüm ḫayāl bilüñi döndüm ḫayāle ben
Mümkin degül tamām ola anuñ taḫayyüli

2. **mümkin degül:**
Gazel 3292
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, imkansız, olanaksız.

Saklamak şıyt u ṣadā-yı 'ışḳumı mümkin degül
Çalmışam bāzārda çün ben melāmet kūsını

3. **mümkin degül:**
Gazel 3302
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, imkansız, olanaksız.

Vefā umdukça eyledüñ cefāyı
Degül mümkin alam būy-ı vefāyı

4. **mümkin degül:**
Gazel 3260
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, imkansız, olanaksız.

Agırdur bār-ı ġam ġāyet anı çekmege yok ṭāḳat
Muḥibbī çün degül mümkin götürmek bir ulu tagı

mümkin ol-:

1. **mümkin ol-:**-*up*
Gazel 3271
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olabilmek, yapılabilmek, gerçekleşebilmek.

İy murġ-ı seḥer eyle yüri nāle vü zārı
Gülden degül mümkin olup ayrıla ḫārı

münaḳḳaş:

1. **münaḳḳaşın:**-*ın*
Gazel 3414
Mısra: **6**
Nakışlı, süslü, resimli II işlenmiş, nakşedilmiş.

Dil ḫānesine gelse ġamuñ sāde sanmasun
Yir yir bu eşk-i surḫ-ıla münaḳḳaşın daḫı

münaḳḳaş eyle:

1. **münaḳḳaş eyle:**
Gazel 3012
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek, nakışlamak.

Dil şehrini göz yaşı-y-ıla eyle münaḳḳaş
Ġam şāhı oturmaga emīrāne geçerse

münāsib:

1. **münāsib:**
Gazel 3453
Mısra: **9**
Ar. Uygun, yerinde.

Bāġı seyr eyle Muḥibbī bir münāsib yār-ıla
‘İbret al gör niçe açılmış cihānuñ gülleri

münevver:

1. **münevverdür:**-*dür*
Gazel 3484
Mısra: **3**
Aydınlatılmış, aydınlık, ışıklı, nurlu.

Dü ‘ālem çün münevverdür yüzinden
Ne tañ dirsem yüzine ‘ālem-ārāy

münevver kıl-:

1. **münevver kıl-:**-*sa*
Gazel 3152
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nurlandırmak, aydınlatmak.

Gün gibi ‘ālem yüzin kılsa münevver tañ mıdur
Ol ḳamer-rū bedr olup girdi çün on dört yaşına

münevverdür:

1. **münevverdür:**
Gazel 3042
Mısra: **5**
Aydınlatılmış, aydınlık, nurlu, ışıklı.

Dü ‘ālem çün münevverdür yüzüñden
Küsūf olur iderseñ zülfī perde

mūnis:

1. **mūnisüm:**-*(ü)m*
Gazel 3288
Mısra: **2**
(Ar.) Alışılan, cana yakın; arkadaş.

Dün gice çeşmüm benüm bī-ḫˇāb u necb bī-dār idi
Mūnisüm tā ṣubḥa dek dilde ḫayāl-i yār idi

mūnis ol-:

1. **mūnis ol-:**--*ma, --dı*
Gazel 3098
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cana yakın, dostça.

Ġam şebinde kalmışam açılmadı ṣubḥ-ı viṣāl
Kimse mūnis olmadı ‘ālemde bu dil-teng-ile

münkir ol-:

1. **münkir ol-:**--*ma, --y, --up*
Gazel 3085
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Inkar eden, iman etmeyen kimse.

Her kim Muḥibbī cām içe ol münkir olmayup
Olur muḳırr od-ıl su imtizācına

müntehā:

1. **müntehāsına:**-*(s), -ı, -(n), -a*
Gazel 3083
Mısra: **4**
Bir şeyin varabileceği son nokta, son.

Ḳavlüm budur ki eylemişem göñlüm ile ‘ahd
Meyl eylemeyem illā ḫūbuñ müntehāsına

mūr:

1. **mūrı:**-*ı*
Gazel 3246
Mısra: **6**
Karınca.

Ḳıyāmetde kaçan gelse biñ ayak bir ayak üzre
Umaram ki komayasın ayak altında bu mūrı

2. **mūrı:**-*ı*
Gazel 3231
Mısra: **4**
Karınca. II Zavallı, çaresiz âşık.

Nigārā cāh u devletle Süleymān-ı zamān-iseñ
Basup pā-māl itdürme ayak altındagı mūrı

3. **mūr:**
Gazel 3331
Mısra: **10**
(Fars.) Karınca.

Gendüm-i dünyāya dil virüp sakın itme ṭama‘
Mūr gibi niçeye dek cem‘ idesin dāne[y]i

mūr u mār:

1. **mūr u mār:**
Gazel 3339
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karınca ve yılan.

Bāġ-ı ḫüsninde ḫaṭıyla zülf[i] dutmışlar vaṭan
Gülşen içinde görinmez mūr u mār eksüklügi

mūr u māra:

1. **mūr u māra:**--*a*
Gazel 3003
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karınca ve yılan.

Gelenler senden öñdin kanda gitdi
Ġıdā oldı kamusı mūr u māra

murād:

1. **murāduñca:**--*un, --ca*
Gazel 3040
Mısra: **3**
Istek, dilek, arzu.

Bu felek dönsün murāduñca senüñ ol bī-vefā
Ḥasretüñden ger geçerse gözlerüm eyvā-y-ıla

2. **murādumca:**-*um, -ca*
Gazel 3295
Mısra: **6**
Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.

Nigāruñ katıdur göñli anı kim bilmek isterse
Felek nerrādı getürmez murādumca benem zārı

3. **murāduñ:**-*uñ*
Gazel 3057
Mısra: **5**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.

Ger murāduñ cān ise alduñ ko cevri iy ṣanem
Bu meseldür kimde kīn ola müselmān olmaya

4. **murādum:**-*um*
Gazel 3329
Mısra: **3**
Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.

Hīç murādum yok benüm senden temennā eylemem
Rāżıyam tek baña göster sen hemān dīdāruñı

5. **murādum:**-*um*
Gazel 3246
Mısra: **8**
Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç II anlaşılan, anlatılmak istenen şey, maksat, meram, niyet.

El irse ḫāk-i pāyuña gözüme tūtiyā itsem
Murādum iki ‘ālemde kapuñdan olmayam dūrı

6. **murād:**
Gazel 3276
Mısra: **8**
Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.

Ḳur‘a saldum muṣḥaf-i ḥüsnüñ açup fāl eyledüm
Ḥamdü-lillāh ki murād üstine gördüm fālumı

7. **murāduñ:**-*uñ*
Gazel 3262
Mısra: **7**
1. Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç. 2. Anlaşılan, anlatılmak istenen şey, maksat, meram, niyet.

Zecr ü hicr-ile murāduñ āḫir öldürmek ise
Bārī tīz öldüregör çekmeye tā ol miheni

murād ol-:

1. **murād ol-:**--*an*
Gazel 3122
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Erişilmek istenen, arzulanan. || Amaç.

Maḥabbetden murād olan egerçi vaṣl-ı dilberdür
Muḥibbī ‘āṣıḳ oldur kim kala ancak temāşāda

murādına ir-:

1. **murādına ir-:**-*-di*
   Gazel 3013
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   İsteğine kavuşmak.

Zāhid geçürdi ‘ömrini sevdā-yı ḫām-ıla
Ehl-i dil olan irdi murādına cām-ıla

murādum vir:

1. **murādum vir:**-*-um*
   Gazel 3010
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Dileğimi ver/kabul et.

Seri pāyuña iletdüm iderem ārzū tīġuñ
Kerem kıl vir murādum bakma iy ḫūnī sakın kana

murdār:

1. **murdārını:**-*ı, -n, -ı*
   Gazel 3341
   Mısra: **6**
   Kirli, pis, iğrenç.

Baḥra beñzet gönlüñi gelse ḥavādis baḥrı gör
Daşraya atar ḳabūl itmez gelen murdārını

mürde:

1. **mürdeyem:**-*y, -em*
   Gazel 3348
   Mısra: **5**
   Ölü, ölmüş.

Mürdeyem derdüñle ġam eyler tesellī gönlümi
Ġam gibi cevrüñ daḥı ġam-ḫˇār olaydı kāşki

2. **mürdedür:**-*dür*
   Gazel 3311
   Mısra: **9**
   Ölü; bitkin, perişan II Aşık.

Çekeli hicrüñ firāḳın bu Muḥibbī mürdedür
Eyledi ‘Īsī-nefes vaṣluñla anı zindegī

3. **mürde:**
   Gazel 3007
   Mısra: **7**
   Cansız, bitkin, ölü.

İy ṣabā būyın getür tā mürde dil bulsun ḥayāt
Ger seḥerden irişürseñ sünbül-i gül-būyına

4. **mürdeler:**-*ler*
   Gazel 3397
   Mısra: **5**
   Cansız, bitkin, ölü. II Cansız, hasta, bitkin âşık.

La‘l-i nābuñ Ḥaḳ bilür kim mürdeler iḥyā ider
İmtiḥān itmek dilerseñ dōstum öldür beni

5. **mürde:**
   Gazel 3213
   Mısra: **3**
   Ölü, ölmüş kimse.

Mürde iken zinde itdi cümle ezhārı ṣabā
Tāze cān buldu kamusı irdi nefḫ-i ‘Īsevī

6. **mürde:**
   Gazel 3250
   Mısra: **3**
   Ölü, ölmüş (kimse).

Mürde idi zinde kıldı cümle ezhārı ṣabā
Tāze cān buldı kamusı irdi nefḫ-i ‘Īsevī

7. **mürdelere:**-*ler, -e*
   Gazel 3257
   Mısra: **4**
   Ölü, ölmüş (kimse).

Ne-y-içün bu ben mürdeye virmeyesin ḥayāt
Oldı nefesüñ mürdelere çün Mesīḥā gibi

8. **mürdeler:**-*ler*
   Gazel 3474
   Mısra: **2**
   Ölü, ölmüş (kimse).

Leb mi bu ya la‘l mi yāḫūd mey-i ṣahbā mı ki
Söz deminde mürdeler iḥyā kılur ‘Īsā mı ki

9. **mürdeye:**-*y, -e*
   Gazel 3257
   Mısra: **3**
   Ölü, ölmüş (kimse).

Ne-y-içün bu ben mürdeye virmeyesin ḥayāt
Oldı nefesüñ mürdelere çün Mesīḥā gibi

mürde dil:

1. **mürde dil:**-*e*
   Gazel 3158
   Mısra: **11**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Cansız, ölü gönül. II Âşığın gönlü.

Sen bir naẓarla mürde dile cān bagışladuñ
‘Īsā egerçi zinde kılurdı du‘ā-y-ıla

mürekkeb ol-:

1. **mürekkeb ol-:**-*du, -ñ*
   Gazel 3296
   Mısra: **11**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   -den oluşmak, bir araya gelmek, bütünleşmek, kaynaşmak.

Kamu ‘isyān-ıla olduñ mürekkeb
Bunuñla mı umarsın yüzi akı

murġ:

1. **murgı:**-*ı*
Gazel 3239
Mısra: **10**
Kuş.

Ḳudret-i Ḥaḳḳ’ı temāşā eyleyüben ‘ibret al
Yüridür murgı hevāda su içinde balıgı

2. **murġā:**-*a*
Gazel 3292
Mısra: **3**
Kuş.

Aldanup dünyā-yı dūna oldı çün murġā süvār
Ser-nigūn itdi gör āḫir taḫt-ıla kāvūsını

murġ-ı çemen:

1. **murġ-ı çemen:**
Gazel 3266
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bahçedeki kuşlar (hususiyle bülbül).

Muḥibbī derd-ile nālān olup murġ-ı çemen söyler
Bu gülşende gül ü lāle gidüp ḫār-ıla ḫes kaldı

murġ-ı dil:

1. **murġ-ı dil:**
Gazel 3032
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kuşu.

Akdı göñlüm su gibi ol serv-ḳaddüñ pāyına
Kurtılımaz murġ-ı dil dutıldı zülfi dāmına

2. **murġ-ı dil:**
Gazel 3081
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kuşu.

Murġ-ı dil ḳaṣd itdi indi dāne-i ḫāl üstine
Zülfi agın çekdi çeşmi düşdi fī’l-ḫāl üstine

3. **murġ-ı dil:**
Gazel 3160
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kuşu.

Murġ-ı dil feryād iderdi turmaz idi bir nefes
Ol lebi mül ruḫları gül zülfi reyḥān olmasa

4. **murġ-ı dil:**
Gazel 3180
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kuşu.

Cilve eylerdi çemende nāz-ıla ṭāvūs-vār
Murġ-ı dil ṣayd itmege şahbāz-ı bī-pervā idi

5. **murġ-ı dil:**-*i*
Gazel 3225
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kuşu.

Bir bakışıyla eyledi murġ-ı dili şikār
San şāhin aldı pençesine bir kebūteri

6. **murġ-ı dil:**-*ler*
Gazel 3236
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kuşu.

İy Muḥībbī murġ-ı diller ṣaydına ol dil-firīb
Çeşm-i ṣayyādı eline virdi zülfi agını

7. **murġ-ı dil:**
Gazel 3266
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kuşu.

Viṣālüñ yādına cānā yine bu murġ-ı dil pervāz
İdüp cānum revān oldı yirinde ben ḳafes kaldı

8. **murġ-ı dil:**-*m*
Gazel 3278
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kuşu.

Baḥr-ı eşkümde yürür murġ-ı dilm her ṭarafa
Zīra pervā yimez olmışdur ezel āb u aşı

9. **murġ-ı dil:**
Gazel 3097
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kuşu.

Murġ-ı dil itdi heves gülşen-i dildāra düşe
Ya‘nī bülbül gibi ḳaṣd itdi göñül zāra düşe

10. **murġ-ı dil:**--*üñ*
Gazel 3117
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kuşu.

Bend-i zülfine düşüp murġ-ı dilüñ dāne içün
Saña kim didi Muḥibbī ṭama‘-ı ḫāl eyle

11. **murġ-ı dil:**
Gazel 3333

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kuşu.

‘Ārıżı üstinde ḫālin gördi bend-i zülfine
Murġ-ı dil dutılsa tañ mı gördi āb u dāne[y]i

12. **murġ-ı dil:**
Gazel 3054
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kuşu. II Âşığın gönlü.

Zülfindeki ḫālin görüp yine Muḥibbī murġ-ı dil
Oldı giriftār-ı ḳafes ḳaṣd itdi beñzer dāneye

murġ-ı hānegī:

1. **murġ-ı ḫānegī:**
Gazel 3259
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Evde bulunan kuş.

‘Işḳuñ ne bilsün şīvesin ol zāhid-i ḫalvet-nişīn
Hīç öykünür mi cilve-i ṭāvūsa murġ-ı ḫānegī

2. **murġ-ı ḫānegī:**
Gazel 3373
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Evde bulunan kuş.

Ḥālet-i ‘ışḳı ne bilsün zāhid-i peşmīne-pūş
Cilve-i ṭāvūs[ı] hīç añlar mı murġ-ı ḫānegī

3. **murġ-ı ḫānegī:**
Gazel 3492
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ev kuşu.

Ḥālet-i ‘ışḳı ne bilsün zāhid-i peşmīne-pūş
Cilve-i ṭāvūsı hīç añlar mı murġ-ı ḫānegī

murġ-ı hōş-elḥān:

1. **murġ-ı ḫōş-elḥān:**-*a*
Gazel 3479
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel ve hoş öten/ses çıkaran (şarkı söyleyen) kuş. // Bülbül.

Gülşen-i kūyında efġānum görüp dilber didi
İy Muḥibbī murġ-ı ḫōş-elḥāna beñzetdüm seni

murġ-ı seḥer:

1. **murġ-ı seḥer:**
Gazel 3197
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seher vakti kuşu, bülbül.

Ger murġ-ı seḥer eylese nāle vü zārı
Bir yirde görür itmeñ ‘aceb gül ile ḫārı

2. **murġ-ı seḥer:**
Gazel 3271
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seher kuşu, bülbül.

İy murġ-ı seḥer eyle yüri nāle vü zārı
Gülden degül mümkin olup ayrıla ḫārı

müşābih eyle-:

1. **müşābih eyle-:**-*dü, -m*
Gazel 3236
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Benzetmek.

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ḥaḳıyçün Mıṣr-ı ḥüsnüñde senüñ
Eyledüm Nīl’e müşābih gözlerüm ırmagını

müşābih ol:

1. **müşābih ol:**-*dug, -ı, -y, -çün*
Gazel 3482
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Benzemek.

Bī-vefālıkda müşābih oldugıyçün ‘āleme
Kendüye ziynet virür ol bī-vefā dünyā gibi

musaḫḫar eyle-:

1. **musaḫḫar eyle-:**-*dü, -m*
Gazel 3200
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Ele geçirmek, zaptetmek. 2. Boyun eğdirmek, emir ve itâat altına almak.

Ḫāk-i pāyı olalıdan bu benüm bāşumda tāc
Mülk-i Īrān’ı musaḫḫar eyledüm Dārā gibi

muṣāḥib:

1. **muṣāḥib:**
Gazel 3151
Mısra: **10**
1. Biriyle karşılıklı konuşan, sohbet arkadaşı olan kimse. 2. Büyük zatlara, özellikle pâdişahlara sohbet akradaşı olan ve zaman zaman hoş fıkralar, hikâyeler anlatıp latîfe ve nükteler yaparak hoşça vakit geçirmelerini sağlayan zeki, bilgili, görgülü, hoşsohbet kimse, nedim.

İy Muḥibbī çünki bilürsin ki fānīdür cihān
Gülşen içre bāde nūş it bir muṣāḥib yār ile

2. **muṣāḥib:**
Gazel 3249
Mısra: **2**
1. Biriyle karşılıklı konuşan, sohbet arkadaşı olan kimse. 2. Büyük zatlara, özellikle pâdişahlara sohbet akradaşı olan ve zaman zaman hoş fıkralar, hikâyeler anlatıp latîfe ve nükteler yaparak hoşça vakit geçirmelerini sağlayan zeki, bilgili, görgülü, hoşsohbet kimse, nedim.

Bār-ı ġamdan ḳāmetümdür ḫam gibi
Bulmadum hergiz muṣāḥib ġam gibi

muṣāḥib kıl:

1. **muṣāḥib kıl:**
Gazel 3110
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Biriyle karşılıklı konuşmak, sohbet arkadaşı olmak.

Kıl muṣāḥib her gice ḳalbüñi ẕikru'llāh ile
Uyma nefs-i şūma irmez çün bilürsin dem deme

muṣāḥib ol-:

1. **muṣāḥib ol-:**-*ma*, -*dı*
Gazel 3126
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sohbet arkadaşı olmak, dost olmak.

Oldı benfşe ḫāṭırı mey maḥzūn dili şikest
Bir dem muṣāḥib olmadı sen saçı sünbüle

müsā'id ol:

1. **müsā'id ol:**-*ma*, -*dı*
Gazel 3353
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uygun, elverişli olmak.

Ṭāli' müsā'id olmadı görmege gün yüzüñ
'Ālem içinde var mı bed aḫter benüm gibi

müsā'id ol-:

1. **müsā'id ol-:**-*a*
Gazel 3127
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uygun, elverişli olmak.

Kıl cefā cevre taḥammül ola ki bu rūzigār
Ṭāli'üñ ola müsā'id ola kim bir gün ese

müselles:

1. **müselles:**
Gazel 3407
Mısra: **7**
Üzüm şırasının üçte biri kalacak şekilde kaynatılmasıyla elde edilen ve haram sayılmayan bir nevi şarap.

Zāhidā var iç müselles saña olmışdur ḥelāl
Ehl-i 'ışḳ içün şarāb-ı ḫāmı bayram irtesi

müselman:

1. **müselmān:**
Gazel 3057
Mısra: **6**
İslam dininden olan kimse, müslüman.

Ger murāduñ cān ise alduñ ko cevri iy ṣanem
Bu meseldür kimde kīn ola müselmān olmaya

2. **müselmānlar:**-*lar*
Gazel 3120
Mısra: **1**
İslam dininden olan kimse, müslüman.

Müselmānlar giriftāram meded bir nā-müselmāna
Ne mümkindür ḫalāṣ olmak saçından ehl-i īmāna

3. **müselmān:**
Gazel 3139
Mısra: **6**
İslam dininden olan kimse, müslim, Muhammedi.

Baña bakmaz bir naẓar meyli hemān aġyāradur
Çeşmi kāfirdür bakar mı hīç müselmān üstine

müşerref eyle:

1. **müşerref eyle:**-*gil*
Gazel 3331
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şereflendirmek; onurlandırmak.

Bagrumı kıldum kebāb u göz[ler]üm yaşın şarāb
Eyledüm iy ġam müşerref eylegil bu ḫāne[y]i

2. **müşerref eyle:**
Gazel 3290
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Şereflendirmek, şeref vermek.

Şi'r-i dil-keşdür Muḥibbī işiden eyler sürūr
Vaḳtidür eyle müşerref naẓm-ıla aḥbābuñı

müşevveş it-:

1. **müşevveş it-:**-*i*, -*di*
Gazel 3270
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağınık, perişan, içinden çıkılamaz bir hale sokmak.

Sünbül saçın şāneledi ol perī-ṣıfat
İtdi cahānı cümle ser-ā-ser müşevveşi

müşevveş ol-:

1. **müşevveş ol-:**-*up*
Gazel 3253
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düzensiz, karışık, karmakarışık olmak.

Benüm günden güne ḥālüm müşevveş olup artmakda
Neden bilmeyesin ḥālüm seni ṣāḥib-żamīr itdi

müşg:

1. **müşg:**
Gazel 3280
Mısra: **5**
Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan erkek ceylanların göbeğindeki urdan elde edilen güzel kokulu madde; misk.

Zülfüñe eger müşg didümse ḫaṭā ile
‘Afv it günāh var mı hīç itmez ādemī

2. **müşg:**
Gazel 3292
Mısra: **13**
Misk; Asya’da yaşayan misk geyiği; keçisi adı verilen bir tür ceylanın erkeğinin karın derisi altında bulunan bir bezeden çıkarılan siyah renkli ve güzel kokulu yağ.

Cilve kılsa ḥüsn-i dilber zülfi müşg ‘anber saçar
Zīver ile ziynet itmişdür per-i ṭāvūsını

müşg-i ‘abīr:

1. **müşg-i ‘abīr:**
Gazel 3446
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel kokulu misk.

Meger bād-ı ṣabā urdı Muḥibbī zülf-i dildāra
Dimāġın ṣubḥ-dem dehrüñ yine müşg-i ‘abīr itdi

müşgīn-i selāsil:

1. **müşgīn-i selāsil:**
Gazel 3282
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin zincir gibi örülmüş misk kokulu saçı.

Gördi müşgīn-i selāsil zülf-ile kāküllerin
Boynuma zencīr ola dil diyü sevdā eyledi

muṣḥaf-ı ḥüsn:

1. **muṣḥaf-ı ḥüsn:**--*i, --n, --e*
Gazel 3137
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik kitabı.

Muṣḥaf-ı ḥüsnine yāruñ ḫāl ü ḫaṭ vimez ḫalel
Ol daḫı rūşen görinür noḳṭa vü i‘rāb-ıla

2. **muṣḥaf-ı ḥüsn:**--*i, --n, --i*
Gazel 3117
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik kitabı II sevgilinin yüzü.

Vuṣlat el vire mi yāḫūd düşe mi rūz-ı fırāḳ
Muṣḥaf-ı ḥüsnini gel aç hele bir fāl eyle

3. **muṣḥaf-i ḥüsn:**-*üñ*
Gazel 3276
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik kitabı II sevgilinin yüzü.

Ḳur‘a saldum muṣḥaf-i ḥüsnüñ açup fāl eyledüm
Ḥamdü-lillāh ki murād üstine gördüm fālumı

4. **muṣḥaf-ı ḥüsn:**
Gazel 3151
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik kitabı. II Sevgilinin güzel yüzü.

Muṣḥaf-ı ḥüsn üzre gördüm zülfini dilber komış
Olmasa kāfir anı baglar mıdı zünnār ile

5. **muṣḥaf-ı ḥüsn:**-*üñ*
Gazel 3236
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik kitabı. II Sevgilinin güzel yüzü.

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ḥaḳıyçün Mıṣr-ı ḥüsnüñde senüñ
Eyledüm Nīl’e müşābih gözlerüm ırmagını

müşkil:

1. **müşkildür:**-*dür*
Gazel 3034
Mısra: **5**
Güçlük, zorluk, sıkıntı.

Baña müşkildür eglenmek dil-i divāne zülfinsüz
Bulur her laḥẓa her demde özine yār eglence

2. **müşkildür:**-*dür*
Gazel 3358
Mısra: **8**
Ar. Zor, güç.

Cefā vü cevri terk itmez tażarrū‘ eyleseñ yāra
Ki zīrā katı müşkildür kişi terk ide mu‘tādı

3. **müşkilümi:**-*üm, -i*
Gazel 3183

Mısra: **10**
1. Zor, güç, çetin. 2. Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.

Virmeyince cān meta‘ın vaṣlumı bulmaz dimiş
Bir söz-ile müşkilümi dilber āsān eyledi

4. **müşkil:**
Gazel 3339
Mısra: **1**
(Ar.) Zor, güç, çetin.

Katı müşkil kār imiş ‘ālemde yār eksükligi
Bülbüle düşvār degül mi gül‘iẕār eksüklügi

5. **müşkil:**
Gazel 3371
Mısra: **5**
(Ar.) Zor, güç, çetin.

Müşkil işdür gerçi dirler terk-i cān itmek velī
‘Āṣıḳam sanmañ baña bu müşkil āsān olmadı

6. **müşkil:**
Gazel 3371
Mısra: **6**
(Ar.) Zor, güç, çetin.

Müşkil işdür gerçi dirler terk-i cān itmek velī
‘Āṣıḳam sanmañ baña bu müşkil āsān olmadı

7. **müşkil:**
Gazel 3399
Mısra: **1**
(Ar.) Zor, güç, çetin.

Āh ne müşkil imiş dünyāda yār ayrulıgı
Görmeyem bir daḫı ben sevgülü yār ayrulıgı

8. **müşkil:**
Gazel 3225
Mısra: **9**
Zor, güç, çetin.

‘Işḳuñ ṭarīḳı key katı müşkil ṭarīḳdur
Gel ko Muḥibbī uşbu yola cān-ıla seri

9. **müşkil:**
Gazel 3227
Mısra: **10**
Zor, güç, çetin.

İy Muḥibbī sırr-ı ‘ışḳı sorma itmez kimse ḥall
Müşkil ‘ışḳa irişmez kimsenüñ endīşesi

10. **müşkilini:**-*i*, -*n*, -*i*
Gazel 3272
Mısra: **5**
1. Zor, güç, çetin. 2. Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.

‘Işḳuñ müşkilini sorma yine ‘āṣıḳa sor
Zīrā başdan başa ezber okımışdur okını

müşkil kār:

1. **müşkil kār:**
Gazel 3288
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Zor, çetin, sıkıntılı iş. II Aşk.

Başa iltdi bu Muḥibbī yine ‘ışḳuñ kārını
Ḥamdü-lillāh gerçi kim ‘ālemde müşkil kār idi

müşkil ol:

1. **müşkil ol:**-*ur*
Gazel 3408
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zor, çetin olmak.

İy ḫ̆āce katı müşkil olur ‘ışḳ kitābı
‘Işḳ ehline keşf ola meger ko sen o bābı

2. **müşkil ol:**-*ur*, -*dı*
Gazel 3160
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zor, çetin olmak.

Būsesine iy Muḥibbī cān virürsin dilberüñ
Müşkil ol vaḳtin olurdı cānı āsān olmasa

müşkil ol-:

1. **müşkil ol-:**--*ur*
Gazel 3076
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zor, çetin olmak.

Çeşmüñ var iken kim irişe genc-i viṣāle
Yol bulma aña müşkil olur şīr arasında

müslim:

1. **müslim:**
Gazel 3291
Mısra: **8**
Müslüman.

Ḥaṭṭ[ı] kāfirdür ḫurūc itmek diler dīn ḳaṣdına
Ruḫlaruñ müslim geçer göster anuñla cengüñi

müstedām ol:

1. **müstedām ol:**
Gazel 3224
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Daim, sürekli olmak, kalıcı olmak, uzun ömürlü olmak.

Müstedām ol ki baña maḥrem olursın iy ġam
Komaduñ sen şeb-i hicr içre beni tenhāyī

müşterī ol:

1. **müşterī ol:**-*ma*, -*m*
Gazel 3422
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alıcı olmak, talip olmak.

Naḳd-i cān-ıla metā‘-ı dehre olmam müşterī
Dōstum göster yüzüñ aña ḫarīdār it beni

2. **müşterī ol:**-*ur*, -*sa*
Gazel 3385
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Müşteri olmak, alıcı olmak, talip olmak.

Mihr ü meh olursa tañ mı saña cāndan müşterī
Cümle ḫūblar aḫterinüñ çünki sensin ülkeri

müşterī ol-:

1. **müşterī ol-:**-*du*, -*m*
Gazel 3056
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alıcı olmak, Talip olmak.

Māh-rūlar vaṣfına çün müşterī oldum yine
Ḫarc idüp cān naḳdini dilden berī oldum yine

mu‘tād:

1. **mu‘tādı:**-*ı*
Gazel 3358
Mısra: **8**
Alışılmış, âdet edinilmiş şey, alışkanlık.

Cefā vü cevri terk itmez tażarrū‘ eyleseñ yāra
Ki zīrā katı müşkildür kişi terk ide mu‘tādı

2. **mu‘tādını:**-*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3230
Mısra: **6**
Alışkanlık hâline gelmiş, âdet edinilmiş, alışılmış, her zamanki.

Geh cefā vü gāh cevr ü gāh nāzuña sitem
Ḫū tutupdur dilberüm terk eylemez mu‘tādını

mu‘tād ol-:

1. **mu‘tād ol-:**-*a*
Gazel 3293
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alışmak, alışkanlık haline gelmek.

Muḥibbī cevre māyildür güzeller terk ide sanma
Kesebilmez degül mu‘tād ola bir kimsenüñ ḫūyı

mu‘tād ol:

1. **mu‘tād ol:**-*dı*
Gazel 3498
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alışmak, alışkanlık haline gelmek.

Muḥibbī cevre oldı şöyle mu‘tād
Vefā görinür itdügi cefāsı

muṭavvel:

1. **muṭavvel:**
Gazel 3486
Mısra: **5**
Uzatılmış, daha uzun yapılmış.

Ḳıṣṣa-i zülfüñ okudum key muṭavvel ḳıṣṣadur
Giceler tā ṣubḥa dek özge ḫayālüm vār-ıdı

2. **muṭavvel:**
Gazel 3134
Mısra: **3**
Uzun uzadıya anlatılmış, uzun, mufassal.

Şerḥ kılsam leylī zülfinüñ muṭavvel ḳıṣṣasın
Cem‘ olur gūş itmege bay u gedālar başuma

mu‘teber:

1. **mu‘teber:**
Gazel 3406
Mısra: **1**
İtibarlı, sayılır, hatırlı.

Ḫalḳ içinde mu‘teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes ṣıḥḥat gibi

mu‘terif:

1. **mu‘terifüz:**-*üz*
Gazel 3433
Mısra: **7**
Bir suçu veya gerçeği saklamaktan vazgeçip açıklayan, açıkça söyleyen, itiraf eden kimse.

İçerüz bādeyi līk mu‘terifüz cürmümüze
Ḫamdü-lillāh degülüz ṣūfī gibi tiryāḳi

muṭī‘ ol-:

1. **muṭī‘ ol-:**-*up*
Gazel 3254
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İtaatkar olmak, söz dinlemek, boyun eğmek, kul köle olmak.

Çün muṭī‘ olup “belī” didüñ ezel rūz-ı elest
‘Ahdüñe dur terk kılma key sakın peymānuñı

mutrīb:

1. **muṭrīb:**
Gazel 3126
Mısra: **8**
1. Bir mûsikî âleti çalan kimse, sâzende. 2. İlâhî, gazel, şarkı vb. okuyan kimse, hânende. 3. Mevlevîhânelerde âyin sırasında neyzen, kudümzen, âyinhan vb.nin birlikte mûsikî icrâ ettikleri yer [Mutriphâne de denir]. 4. Bu yerde bulunan mûsikîşinas topluluğu.

Ḳānūn-ı ġamda nāleme dem-sāz olur benüm
Muṭrīb terāne başlasa āheng-i sünbüle

2. **muṭrib:**
Gazel 3180
Mısra: **7**
1. Bir mûsikî âleti çalan kimse, sâzende. 2. İlâhî, gazel, şarkı vb. okuyan kimse, hânende. 3. Mevlevîhânelerde âyin sırasında neyzen, kudümzen, âyinhan vb.nin birlikte mûsikî icrâ ettikleri yer [Mutriphâne de denir]. 4. Bu yerde bulunan mûsikîşinas topluluğu.

Nāle eylerdi maḳām-ı rāstda muṭrib daḫı
Giceler tā ṣubḥ olınca nāylar gūyā idi

3. **muṭrib:**
Gazel 3235
Mısra: **10**
1. Bir mûsikî âleti çalan kimse, sâzende. 2. İlâhî, gazel, şarkı vb. okuyan kimse, hânende. 3. Mevlevîhânelerde âyin sırasında neyzen, kudümzen, âyinhan vb.nin birlikte mûsikî icrâ ettikleri yer [Mutriphâne de denir]. 4. Bu yerde bulunan mûsikîşinas topluluğu.

Bezm-i ġamda nālemüñ yanınca āheng itmedi
Tā ki muṭrib burmadı ṭanbūrınuñ kulagını

4. **muṭrib:**
Gazel 3334
Mısra: **7**
(Ar.) Çalgıcı, çalgı çalan II. Şarkıcı, şarkı söyleyen.

Muṭrib nevāda perde-i ‘uṣṣāḳı rāst kıl
Ġamdan ḫalāṣ eyle bu kemter kemīne[y]i

5. **muṭrīb:**
Gazel 3456
Mısra: **8**
(Ar.) Çalgıcı, çalgı çalan II. Şarkıcı, şarkı söyleyen.

Terennümlerle ḥāletler dilerseñ kim vire bezme
Bu şi‘r-i dil-keşi ögret ki tā muṭrīb çala ‘ūdı

muṭribā:

1. **muṭribā:**
Gazel 3291
Mısra: **1**
Ey çalgıcı.

Muṭribā gel nāleme uydur gelüp sen çengüñi
Ehl-i meclis ḫasret olsun işidüp āhengüñi

muṭṭaşıl:

1. **muttaşıl:**
Gazel 3180
Mısra: **10**
Ara vermeksizin, devamlı olarak, aralıksız, biteviye.

Na‘ra-i mestān-ıla iñler Muḥibbī çeng ü 'ūd
Muttaṣıl deyr-i muġān tā ṣubḥa dek ġavgā idi

2. **muttaşıl:**
Gazel 3356
Mısra: **9**
Ara vermeksizin, devamlı olarak, aralıksız, sürekli.

Mezra‘-ı dilde yaşum toḫmını saçdum muttaşıl
Ḥāṣılum ancak hemān derd ü belā kaygu gibi

mū(y):

1. **mūyına:**--*ın, --a*
Gazel 3007
Mısra: **10**
Tüy, kıl, saç teli.

Degme ‘āṣıḳ añlamaz zülf-i nigāruñ ḳadrini
Ṣad hezārān cān Muḥibbī ṣadaḳa her mūyına

mūy:

1. **mūyı:**-*ı*
Gazel 3293
Mısra: **8**
Tüy, kıl, saç teli.

Ruḫı gencini ḥıfẓ içün ṭılısm itmiş meger çeşmi
Görinür siḥr-ile ejder olupdur zülfinüñ mūyı

2. **mūyına:**--*ın, --a*
Gazel 3007
Mısra: **1**
Kıl, saç teli.

Ṣad hezārān cān u dil baglandı her bir mūyına
Çarḫ-ı ẓālim āh irgürmedi āḫir kūyına

3. **mūyuñ:**-*uñ*
Gazel 3299
Mısra: **2**
Tüy, kıl, saç teli.

Ger ḫāṭā ile disem güneş senüñ rūyuñ gibi
Ol günehden olısar yüzüm siyeh mūyuñ gibi

4. **mūyuñ:**-*uñ*
Gazel 3281
Mısra: **2**
İnce kıl, tüy, saç teli. II Sevgilinin yüzünde bulunan ayva tüyleri.

Yokdur cihānda bir ṣanem iy dōst senüñ rūyuñ gibi
Sünbüle raġbet mi olur boynuñdaki mūyuñ gibi

müyesser:

1. **müyesser:**
Gazel 3023
Mısra: **3**
1. Kolay olan. 2. Nasip olan.

Ne baña ṣabr müyesser ne ḫō dildāra vefā
‘Acabā sa‘d muḳārın ola mı yılduzuma

2. **müyesser:**
Gazel 3329
Mısra: **2**
I. Kolaylıkla olan, kolaylıkla yapılan, kolaylaştırılmış. II. Nasip olan.

Ġāyibāne ‘āṣıḳam ara gel iy dil yāruñı
Ola ki müyesser bulasın dildāruñı

müyesser ol:

1. **müyesser ol:**-*ma, -dı*
Gazel 3296
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasip olmak.

Müyesser olmadı görmek yüzini
Beni öldüriser āḫir firāḳı

2. **müyesser ol:**-*sa*
Gazel 3337
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasip olmak.

Va‘de vaṣlın ‘arż ider her dem baña ferdā diyü
İtmedin olsa müyesser baña ferdā kāşki

3. **müyesser ol:**-*ma, -dı*
Gazel 3487
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasip olmak.

Çüritdüm ‘ömrümüñ naḳdin metā‘-ı vaṣl içün cānā
Müyesser olmadı vuṣlat hemān bir iki dem kaldı

müyesser ol-:

1. **müyesser ol-:**-*maz*
Gazel 3168
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasip olmak.

Ṭālib iseñ vaṣl-ı yāra elde sīm ü zer gerek
Yoksa bil olmaz müyesser ḳuvvet-i bāzū-y-ıla

2. **müyesser ol-:**-*a*
Gazel 3178
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasip olmak.

N’eyler ol āb-ı ḥayātı ya ṣarāb-ı kevseri
La‘l-i dilberden kime ola müyesser çāşnı

3. **müyesser ol-:**-*sa*
Gazel 3265
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasip olmak.

Tāc-ı Ḫusrev istemez mülk-i Ferīdūn’dan geçer
Ger Muḥibbī’ye müyesser olsa kūyuñ meskeni

4. **müyesser ol-:**--*maz*
Gazel 3073
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kolay olmak, kolaylıkla yapılmak.

Yār itse vaṣla va‘de getürme anı yāda
Olmaz saña müyesser var intiẓārı gözle

mużā‘af:

1. **mużā‘af:**
Gazel 3095
Mısra: **8**
Üzerine bir veya birkaç katı ilâve edilerek çoğaltılmış, iki kat, kat kat.

Levḥ üzre dest-i ḳudret yazmış bunı ezelde
Ḫüsnüñ senüñ mużā‘af derdüm benüm żiyāde

mużṭarib ol:

1. **mużṭarib ol:**-*ma*
Gazel 3344
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzülmek, ıztırap çekmek.

Gelse cefā vü cevr dilā olma mużṭarib
Görseñ gerek çü başda olan cümle yazuñı

N

nā:

1. **nāda:**--*da*
Gazel 3135
Mısra: **4**
Ney, kamıştan yapılmış, bir arşın uzunluğunda nefesli bir çalgıdır, sesi yanıktır. Ney sesi, aşk çığlığıdır. Ney tasavvufi bir terim olarak, sevgiliden haber, sevgilinin sunduğu kadeh vs. gibi manaları da ifade eder.

Hevāsın işidüp nāyuñ hevāyī olur elbetde
Anuñçündür ki konmışdur ezelden cāẕibe nāda

2. **nā:**
Gazel 3345
Mısra: **4**
Ney, kamıştan yapılmış, bir arşın uzunluğunda nefesli bir çalgıdır, sesi yanıktır. Ney sesi, aşk çığlığıdır. Ney tasavvufi bir terim olarak, sevgiliden haber, sevgilinin sunduğu kadeh vs. gibi manaları da ifade eder.

Ġam meclisinde nāle kılup ḥālüm aglasam
Yanumca bile nāle kılur nā benüm gibi

3. **nā:**
Gazel 3346
Mısra: **10**
Ney, kamıştan yapılmış, bir arşın uzunluğunda nefesli bir çalgıdır, sesi yanıktır. Ney sesi, aşk çığlığıdır. Ney tasavvufi bir terim olarak, sevgiliden haber, sevgilinin sunduğu kadeh vs. gibi manaları da ifade eder.

Meclis-i ġamda Muḥibbī içerüz ḫūn-ı ciger
İñiler feryād ider ol bezme göñlüm nā gibi

4. **nā:**
Gazel 3420
Mısra: **6**
Ney, kamıştan yapılmış, bir arşın uzunluğunda nefesli bir çalgıdır, sesi yanıktır. Ney sesi, aşk çığlığıdır. Ney tasavvufi bir terim olarak, sevgiliden haber, sevgilinin sunduğu kadeh vs. gibi manaları da ifade eder.

Ġam meclisinde dün gice nālem işitdi āh
Tā ṣubḥ olınca iñledi gör nā benüm gibi

5. **nā:**
Gazel 3458
Mısra: **8**
Ney, kamıştan yapılmış, bir arşın uzunluğunda nefesli bir çalgıdır, sesi yanıktır. Ney sesi, aşk çığlığıdır. Ney tasavvufi bir terim olarak, sevgiliden haber, sevgilinin sunduğu kadeh vs. gibi manaları da ifade eder.

Kaşların kurmak ne mümkin olmasa ḳullāb-ı zülf
Çenber olmış başları bir yire gelmiş nā gibi

6. **nā:**
Gazel 3475
Mısra: **4**
Ney, kamıştan yapılmış, bir arşın uzunluğunda nefesli bir çalgıdır, sesi yanıktır. Ney sesi, aşk çığlığıdır. Ney tasavvufi bir terim olarak, sevgiliden haber, sevgilinin sunduğu kadeh vs. gibi manaları da ifade eder.

Bezm-i ġamda göñlümi deldi cefā tīriyle āh
Giceler tā ṣubḥ olınca iñiler nā eyledi

7. **nāları:**-*lar, -ı*
Gazel 3497
Mısra: **10**
Ney, kamıştan yapılmış, bir arşın uzunluğunda nefesli bir çalgıdır, sesi yanıktır. Ney sesi, aşk çığlığıdır. Ney tasavvufi bir terim olarak, sevgiliden haber, sevgilinin sunduğu kadeh vs. gibi manaları da ifade eder.

Bezm-i ġamda sāġar-ı çeşmüñle iç ḫūn-ı ciger
İñlesün ol meclisüñ olsun bu göñlüm nāları

nabż:

1. **nabża:**-*a*
Gazel 3292
Mısra: **9**
Kalp atışı.

Renc-i bī-ḥāṣıldur el urma nabża iy ṭabīb
Çün marīż-ı ‘ışḳ getürmez görse Cālīnūs’ını

nabż-ı ‘āşıḳ:

1. **nabż-ı ‘āşıḳ:**
Gazel 3327
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın nabzı (Kalbin dakikadaki atış sayısı).

Renc-i bī-ḥāṣıl-durur çün nabż-ı ‘āşıḳ iy ṭabīb
El ururſañ unudursın ṭıbb-ı Cālīnūs’ını

nā-çār:

1. **nā-çār:**
Gazel 3034
Mısra: **4**
Çaresiz.

Yakupdur bagrumı ḥasret enīsüm hem-demüm ġamdur
Anuñçün oldı efġānum benüm nā-çār eglence

2. **nā-çār:**
Gazel 3415
Mısra: **2**
Çaresiz, âciz, dertli.

Gül yüzine dil virelden zār gördüm kendümi
Derde bildüm çāre yok nā-çār gördüm kendümi

nā-çār ol:

1. **nā-çār ol:**-*up*
Gazel 3340
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çaresiz kalmak, çıkar yol bulamamak.

Hicrüñ şebinde gördi ki hīç ṣubḥa çāre yok
Nā-çār olup dil didi olam nihāyeti

nā-çārlıg:

1. **nā-çārlıgı:**-*ı*
Gazel 3391
Mısra: **4**
Çaresizlik, elinden bir şey gelmeme.

Destüm irmedi miyānına kemer anı kuçar
Yā İlāhī virme hīç kimseye nā-çārlıgı

nādān:

1. **nādān:**
Gazel 3323
Mısra: **7**
(Fars.) Bilgisiz, akılsız, cahil.

Virme nādān eline gevher-i naẓmuñı sakın
Zīrā farḳ eyleyimez billūr-ıla [hem] güheri

2. **nādāna:**-*a*
Gazel 3286
Mısra: **9**
(Fars.) Cahil, bilmez, bilgisiz (kimse).

‘Işḳ bī-bahā cevher-durur nādāna iẓhār eyleme
Sīneñde sakla cān gibi cāndan ‘azīz tut rāzuñı

nādān id-:

1. **nādān id-:**-*er*
Gazel 3174
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cahil yapmak.

Gāh olur naẓm-ı Niẓāmī’den Muḥibbī dem urur
Gāh bir ḥarf añlamaz nādān ider göñlüm beni

nāfe-i çīn:

1. **nāfe-i çīn:**
Gazel 3355
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çin nafesi II Çin'de yaşayan, karnının altından misk kokusu yayan hayvanın miskinin kokusu.

Būy-ı zülfine ḫaṭā mı dir-isem nāfe-i Çīn
Beñzemez kāküline ‘anber-i sādan ġayrı

nāgāh:

1. **nāgāh:**
Gazel 3215
Mısra: **8**
Ansızın, birdenbire, nâgehan.

Evvel dilini soñra alur cānını komaz
Her kim nigāh eyleye nāgāh ol dil-keşi

2. **nāgāh:**
Gazel 3419
Mısra: **1**
(Fars.) Zamansız, vakitsiz.

Ol serv-ḳadde nāgāh bu dīde baḳadüşdi
Eşküm revān gözümden pāyına akadüşdi

3. **nāgāh:**
Gazel 3419
Mısra: **14**
(Fars.) Zamansız, vakitsiz.

Göz yaşların Muḥibbī dökseñ ‘aceb degüldür
Ol serv ḳadde nāgāh bu dīde bakadüşdi

nā-geh:

1. **nā-geh:**
Gazel 3009
Mısra: **10**
1.vakitsiz 2. ansızın, birdenbire.

Siyāset eylesün her dem Muḥibbī çeşm-i cellādı
Ne ġam korkum budur nā-geh ola çāh-ı ẕaḳan āgeh

nāgehān:

1. **nāgehān:**
Gazel 3234
Mısra: **8**
Birdenbire, ansızın.

Aglayup didüm didi kalur mı hergiz iḫtiyār
Nāgehān görem o meh-rūnuñ görine ṭal‘ati

2. **nāgehān:**
Gazel 3270
Mısra: **1**
(Fars.) Birdenbire, ansızın.

Ẓāhir oldı nāgehān gördüm ben bir mehveşi
Ol zamāndan berü şu‘le virdi sīnem āteşi

nā-hak:

1. **nā-ḥaḳ:**
Gazel 3065
Mısra: **8**
Boş, beyhude, faydasız.

Şem‘ her şeb kül ider yakup niçe pervāneler
Bunca nā-ḥaḳ kan iderken yana bī-pervā yine

nā-ḥak yire:

1. **nā-ḥaḳ yire:**
Gazel 3030
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haksız yere, hak etmediği halde.

Seni sevdümse iy meh-rū ne suç itdüm ki öldürdüñ
Revā mı pādişāh olan gire nā-ḥaḳ yire kana

2. **nā-ḥaḳ yire:**
Gazel 3206
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boşu boşuna, haksız yere, haksız olarak.

Dökilsün kanı nā-ḥaḳ yire ḥaḳdur
O kim dil sen gözi cellāda virdi

3. **nā-ḥaḳ yire:**
Gazel 3356
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haksız yere, hak etmediği halde.

İy Muḥibbī anuñ içün ‘ışḳına dil bagladum
‘Āşıḳın nā-ḥaḳ yire öldürmek aña ḫū gibi

4. **nā-ḥaḳ yire:**
Gazel 3476
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haksız yere, hak etmediği halde.

Bir naẓar kılmaz dönüp yolında biñ āh eylesem
‘Āşıḳı nā-ḥaḳ yire öldürmek anuñ ḫūları

nā-hoş:

1. **nā-ḫoş:**
Gazel 3278
Mısra: **6**
Hoş olmayan, hoşa gitmeyen.

İtmese kişi ḳanā‘at bulımaz devlete yol
Ol eger görmeye bir nā-ḫoş ile ḫoşı

2. **nā-ḫoşı:**-*ı*
Gazel 3460
Mısra: **4**
Hoş olmayan, hoşa gitmeyen.

Baglama dünyāya dil ‘ālemde şād ol iy göñül
Çün cihān turmaz geçer ger nā-ḫoşı vü ger ḫoşı

3. **nā-hoşı:**-*ı*
Gazel 3308
Mısra: **10**
Hoş olmayan, hoşa gitmeyen.

Eylese cevr ü cefā ide Muḥīb anı ḳabūl
Ḫoş gelür ‘āşıḳa ma‘şūḳdan iren her nā-hoşı

nāka-ı leylī yuları:

1. **nāḳa-ı leylī yuları:**
Gazel 3271
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Leyla'nın devesinin yuları/dizgini(gönül).

Konardı başına Mecnūn[uñ] devlet [kuşı]
Elinde nāḳa-ı leylī yuları

naḳd:

1. **naḳd:**
Gazel 3340
Mısra: **5**
Nakit, sermaye.

Ḫarc itmeseydi dīdelerüm naḳd işigini
Farż olmasa ger baña ḥüsnüñ ziyāreti

naḳd-i cān:

1. **naḳd-i cān:**-*ıla*
Gazel 3462
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can sermayesi.

Eger bāzār-ı ‘ışḳ içre sorarsañ ne-durur ṣan‘at
Alurlar naḳd-i cān-ıla metā‘-ı vaṣl-ı cānānı

2. **naḳd-i cān:**--*a*
Gazel 3061
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can sermayesi.

Metā‘-ı derdi alduñ naḳd-i cāna
Muḥibbī assı itdüñ şimdi uṣta

3. **naḳd-i cān:**-*um*
Gazel 3348
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can sermayesi.

Cān metā‘ın ḫarc kıldum vuṣlatuñ bāzārına
Naḳd-i cānum bende āh bisyār olaydı kāşki

4. **naḳd-i cān:**-*ıla*
Gazel 3357
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can sermayesi.

Metā‘-ı ḥüsnin ‘arż idüp ide ger yār bāzārı
Virüp dil naḳd-i cān-ıla olam anuñ ḫarīdārı

5. **naḳd-i cān:**-*ıla*
Gazel 3369
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can sermayesi.

Gösterüp būsesini didi ki bāzār idelüm
Naḳd-i cān-ıla aña itdi ḫarīdār beni

6. **naḳd-i cān:**-*ıla*
Gazel 3422
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can sermayesi.

Naḳd-i cān-ıla metā‘-ı dehre olmam müşterī
Dōstum göster yüzüñ aña ḫarīdār it beni

7. **naḳd-i cān:**--*ı*
Gazel 3114
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mec. En değerli şey olan can sermâyesi, can varlığı.

Naḳd-i cānı yine dil aldı bugün ayasına
Sen şehüñ tā ki nisār ide hemīn pāyesine

8. **naḳd-i cān:**-*ıla*
Gazel 3228
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
En değerli şey olan can sermâyesi, can varlığı.

Naḳd-i cān-ıla irişmedüm viṣāl-i dilbere
İy Muḥibbī ḫarc kıldum gerçi yog u varumı

naḳd-i cān al-:

1. **naḳd-i cān al-:**--*mak*
Gazel 3055
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can sermayesini/varlığını almak. II Öldürmek.

Naḳd-i cān almak hünerdür ‘ışḳ elinden dōstlar
Niçe dil virmek iñen āsāndur meh-rūlara

naḳd-i cān u dil:

1. **naḳd-i cān u dil:**
Gazel 3331
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruh ve gönül sermayesi.

Naḳd-i cān u dil getürdüm tuḥfe diyü pāyuña
Ḳıymeti yokdur ḳabūl eyle bu dervīşāne[y]i

naḳd-i cān vir:

1. **naḳd-i cān vir:**-*miş*
Gazel 3342
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can nakdini, can parasını vermek. II Kendini feda etmek.

Naḳd-i cān virmiş yāra alam būsesini
Bozdı bāzārumuz aldadı fi’l-ḥāl beni

naḳd-i cān-ıla:

1. **naḳd-i cān-ıla:**--*ıla*
Gazel 3066

Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can sermayesi.

Naḳd-i cān-ıla alup vaṣlı meta‘ına ḫarīd
Düşdi dīvāne göñül gör ṭama‘-ı ḫāmlara

<u>naḳd-i dil:</u>

1. **naḳd-i dil:**
Gazel 3447
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül sermayesi.

Naḳd-i dil alup metā‘-ı vaṣlı iḳrār eyledüñ
Üstine cān vireyin tek bozma gel bāzāruñı

<u>naḳd-i eşk:</u>

1. **naḳd-i eşk:**-*ile*
Gazel 3341
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı sermayesi.

Naḳd-i eşk-ile Muḥibbī vaṣl-ı yāra irmedi
Dīdeler cümle düketdi dirhem ü dīnārını

<u>nā-kes:</u>

1. **nā-kesdür:**--*dür*
Gazel 3118
Mısra: **7**
İnsâniyetsiz, aşağılık, bayağı, alçak (kimse). II Hasis, cimri.

Sevdügi yolında kim virmezse cān nā-kesdür ol
Cān viren cānān yolında şübhesüz cömerd ola

<u>nakḳāş:</u>

1. **naḳḳāşumı:**-*um, -ı*
Gazel 3366
Mısra: **8**
Süsleme ustası II Allah.

Sīne levḥine yazaldan nakşını meh-rūlaruñ
Āferīn eydüp gören taḥsīn ider naḳḳāşumı

2. **naḳḳāşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3152
Mısra: **2**
Renkli resim ve tezyînat yapan sanatkâr, kitapları resimleyen, kap ve sayfalarını süsleyen, mîmârî eserlerin tavan ve duvarlarını, çinileri, toprak kapları vb.lerini resim ve şekillerle bezeyen süsleme ustası. II Allah.

‘Aḳlumı aldı naẓar kıldum gözine kaşına
Cān u dilden şad hezārān āferīn naḳḳāşına

<u>nakkāş-ı cihān:</u>

1. **naḳḳāş-ı cihān:**
Gazel 3220
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cihanı süsleyen.

Naḳḳāş-ı cihān nakşını çün sen güle yazdı
Āh-ıla fiġān itmegi ben bülbüle yazdı

<u>nakkāş-ı ezel:</u>

1. **naḳḳāş-ı ezel:**
Gazel 3306
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ezeli Nakkaş. Ezeli olup her şeyin nakşını yapan. Allah (C.C.).

Naḳḳāş-ı ezel çün ḫaṭ-ı müşgīn raḳam itdi
Her bir kılını yazmak içün kıl ḳalem itdi

<u>nakl-i kerāmet-i şeyh-i şehir:</u>

1. **naḳl-i kerāmet-i şeyḫ-i şehir:**
Gazel 3335
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şehrin şeyhinin kerametini aktarma/anlatma/başkası tarafından söylenmiş olan bir mânâyı az çok değiştirerek kendine mâletme.

Vā‘iẓ yiter naḳl-i kerāmet-i şeyḫ-i şehir
Güş eylemez rind olanlar fesāne[y]i

<u>nakṣ:</u>

1. **naḳs:**
Gazel 3330
Mısra: **2**
Eksiklik, noksanlık.

Sebze-i ḫaṭṭı iḫāṭa eyledi ruḫsārını
Bü’l-‘aceb gösterdi naḳs gör bu cihānuñ kārını

2. **naḳşını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3220
Mısra: **1**
1. Kumaş üzerine renkli iplikler, sırma veya simle el veya makinede yapılan işleme 2. Duvar, tavan vb. yerlere süslemek maksadıyle yapılan şekil veya resim 3. Resim, tasvir 4. mec. Görünüş, sûret.

Naḳḳāş-ı cihān nakşını çün sen güle yazdı
Āh-ıla fiġān itmegi ben bülbüle yazdı

3. **naḳşını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3366
Mısra: **7**
1. Kumaş üzerine renkli iplikler, sırma veya simle el veya makinede yapılan işleme 2. Duvar, tavan vb. yerlere süslemek maksadıyle yapılan şekil veya resim 3. Resim, tasvir 4. mec. Görünüş, sûret.

Sīne levḥine yazaldan nakşını meh-rūlaruñ
Āferīn eydüp gören taḥsīn ider naḳḳāşumı

4. **naḳşıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 3170
Mısra: **2**
1. Kumaş üzerine renkli iplikler, sırma veya simle el veya makinede yapılan işleme. 2. Görünüş, sûret.

Merd olan güzelden ḫulḳ u ḫūdur
Ḫıred naḳşıyla bakmaz er pīşe

nakş id:

1. **naḳş id:**-*e*
Gazel 3447
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nakşetmek, resmetmek.

İy Muḥibbī levḥ-i dilde nakş ide bī-iḫtiyār
Ehl-i diller meclisinde gūş iden eş'āruñı

nakş kıl-:

1. **naḳş kıl-:**-*du, -m*
Gazel 3068
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nakşetmek, süslemek, bezemek, nakış yapmak.

Geh elif gāh dāġ yakdum sīne-i efgāruma
Āh resmin naḳş kıldum bu der ü dīvāruma

nakş kıl:

1. **naḳş kıl:**-*du, -m*
Gazel 3480
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nakşetmek, süslemek, bezemek, nakış yapmak.

Naḳş kıldum ḫāne-i dilde ḳamer ruḫsārını
Ola kim bu nev'-ile görem anuñ dīdārını

nakş u nigār:

1. **naḳş u nigār:**
Gazel 3399
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Resim ve heykel (sevgilinin güzelliği bağlamında).

Firḳat ü hicrān odından yandı bagrum āh kim
Yakdı odlara beni naḳş u nigār ayrulıgı

nālān id-:

1. **nālān id-:**-*er*
Gazel 3174
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnlemek, feryat etmek.

Gāh olur kim ḫande eyler gülşen içre gül gibi
Gāh olur bülbül gibi nālān ider göñlüm beni

nālān ol-:

1. **nālān ol-:**-*up*
Gazel 3266
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnlemek.

Muḥibbī derd-ile nālān olup murġ-ı çemen söyler
Bu gülşende gül ü lāle gidüp ḫār-ıla ḫes kaldı

nālān ol:

1. **nālān ol:**
Gazel 3245
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnlemek, feryat etmek, acı ile iniltili sesler çıkarmak.

İy Muḥibbī yāra şevḳuñ var-ısa bülbülleyin
Gül ruḫın yād eyleyüp her gice nālān ol yüri

2. **nālān ol:**-*ur, -am*
Gazel 3399
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnlemek, feryat etmek, acı ile iniltili sesler çıkarmak.

Bülbülem nālān oluram giceler tā ṣubḥa dek
Bülbüle düşvārdur bāġ u bahār ayrulıgı

nāle:

1. **nāleme:**-*m, -e*
Gazel 3126
Mısra: **7**
Inilti, feryat.

Ḳānūn-ı ġamda nāleme dem-sāz olur benüm
Muṭrīb terāne başlasa āheng-i sünbüle

2. **nālem:**-*m*
Gazel 3203
Mısra: **5**
Inleme, inilti.

İşidüp gülşen-i ḥüsnüñde nālem
Seḥergeh 'andelīb efġāna geldi

3. **nālem:**-*m*
Gazel 3150
Mısra: **7**
İnleme, inilti.

Sırr-ı ‘ışḳı nālem ile göz yaşıdur fāş iden
N’eyleyem derdā dirīġā bu iki ġammāzuma

4. **nālemüñ:**-*m*, -*üñ*
Gazel 3235
Mısra: **9**
İnleme, inilti.

Bezm-i ġamda nālemüñ yanınca āheng itmedi
Tā ki muṭrib burmadı ṭanbūrınuñ kulagını

5. **naleyi:**-*y*, -*i*
Gazel 3335
Mısra: **4**
İnleme, inilti.

Hem çü ṣürāḥī gibi sücūd pāy-ı sāġara
Eyle serv ü naleyi çeng ü çıġāne[y]i

6. **nāle:**
Gazel 3264
Mısra: **6**
Inilti, feryat.

Bir yüzi gül yār elinden oluban ḫūn-ı ciger
Bülbül-i dil var mıdur kim nāle feryād itmedi

7. **nāleme:**-*m*, -*e*
Gazel 3240
Mısra: **5**
İnleme, inilti.

Hem-nefes olmaz-ıdı nāleme hīç nāy benüm
Sīnesi ‘ışḳdan olsaydı hevā-y-ıla tehī

8. **nāleme:**-*m*, -*e*
Gazel 3248
Mısra: **7**
İnleme, inilti.

Ġam meclisinde nāleme āheng içün baña
Uydurdı nāy nāleme kendü ṣadāsını

9. **nāleme:**-*m*, -*e*
Gazel 3248
Mısra: **8**
İnleme, inilti.

Ġam meclisinde nāleme āheng içün baña
Uydurdı nāy nāleme kendü ṣadāsını

10. **nāleme:**-*m*, -*e*
Gazel 3291
Mısra: **1**
İnleme, inilti.

Muṭribā gel nāleme uydur gelüp sen çengüñi
Ehl-i meclis ḥasret olsun işidüp āhengüñi

11. **nāleme:**-*m*, -*e*
Gazel 3291
Mısra: **3**
İnleme, inilti.

Raḥm ḳılmaduñ benüm bu nāleme iy seng-dil
Āhum ile nerm olurken etüñüñ gör sengüñi

12. **nāleme:**-*m*, -*e*
Gazel 3438
Mısra: **5**
İnleme, inilti.

Bir nefes bu nāleme gülşende āheng itmedi
Gerçi dirler bülbüle āh [u] fiġānuñ yügrügi

13. **nāle:**
Gazel 3079
Mısra: **1**
İnilti, inleme, feryat.

Sırr-ı ‘ışḳı kim bilürdi nāle taḳrīr itmese
Ṣafḥa-i ruḫsāruma yā eşk taḥrīr itmese

14. **nāle:**
Gazel 3430
Mısra: **6**
İnilti, inleme, feryat.

Derd-i dil aḥvālini bir bir zebān-ı ḥāl-ile
Nāle adlu şerḥ ider göynüklü sazum var-ıdı

15. **nāle:**
Gazel 3358
Mısra: **2**
İnilti, inleme, feryat,figan.

Bugün dīvānesi oldum görüp āh ol perī-zādı
Giceler ḫ˘āb yüzin görmem iderem nāle feryādı

16. **nāle:**
Gazel 3359
Mısra: **6**
İnilti, inleme, feryat,figan.

Dōstum nāz uyḫusından daḫı bī-dār olmaduñ
Şöyle ẓann itme kapuñda nāle feryād olmadı

17. **nālemi:**-*m*, -*i*
Gazel 3464
Mısra: **7**
İnleme, inilti; feryat, figan.

Diñlemezse nālemi kūyında yār olmaz ‘aceb
Nitekim gūş eylemez gül bülbülüñ feryādını

18. **nāle:**
Gazel 3103
Mısra: **6**
(Âşığın) iniltisi, feryadı.

Ḫaṭuñ terk eylemez ise ḫaṭāyı
Siyāh eyler felek saḳfını nāle

19. **nālem:**-*m*
Gazel 3111
Mısra: **7**
(Âşığın) iniltisi, feryadı.

Bāġ-ı ḥüsninde didi nālem işidüp ol gül
Geldi bir bülbül-i şūrīde gülistānumuza

20. **nāle:**
Gazel 3125
Mısra: **2**
İnleyiş, haykırış, feryat. II Âşığın feryadı.

Dirīġā ʻaḳlumı aldı benüm bir gözleri ala
Muḳarrer şimdiden girü olur işüm gücüm nāle

21. **nālem:**-*m*
Gazel 3050
Mısra: **2**
(Âşığın) feryadı, iniltisi.

Lebüñ yiter mey-i gül-rengi sorma
Bu nālem bes fiġān-ı çengi sorma

22. **nālem:**-*m*
Gazel 3099
Mısra: **7**
(Âşığın) feryadı, iniltisi.

Sırr-ı ʻışḳı nālem ile göz yaşıdur fāş iden
N'eyleyem derdā dirīġā bu iki ġammāzuma

23. **nāle:**
Gazel 3071
Mısra: **1**
(Âşığın) iniltisi.

Tavaḳḳuf eyleme bir dem sen efġān eyle ben nāle
Gel iy tā bezm-i miḥnetde çün olduñ vāḳıf aḥvāle

24. **nālesin:**-*si, -n*
Gazel 3298
Mısra: **5**
İnleme, inilti.

Güş kıl iy ġonca-fem kūyuñda göñlüm nālesin
Dime bāġumda benüm bülbül-i ḫoş-gū kalmadı

25. **nālem:**-*m*
Gazel 3420
Mısra: **5**
İnleme, inilti.

Ġam meclisinde dün gice nālem işitdi āh
Tā ṣubḥ olınca iñledi gör nā benüm gibi

26. **nālemi:**-*m, -i*
Gazel 3276
Mısra: **1**
İnleme, inilti.

Nālemi güş eyleyenler bilür ancak ḥālümi
Çenge teşbīh eyledi kim gördi ḳadd-i dālumı

<u>nāle eyle-:</u>

1. **nāle eyle-:**--*r*
Gazel 3002
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Inlemek. feryad etmek.

İñiler bezm-i ġamda nāle eyler
Gözümüñ yaşı tār sīnem kemençe

2. **nāle eyle-:**--*se, --m*
Gazel 3126
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnlemek,feryat etmek.

Hicrān şebinde sīne dögüp nāle eylesem
Düşer ṣādā-yı āhum ile çarḫa ġulġula

3. **nāle eyle-:**-*r, -di*
Gazel 3180
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnlemek,feryat etmek.

Nāle eylerdi maḳām-ı rāstda muṭrib daḫı
Giceler tā ṣubḥ olınca nāylar güyā idi

4. **nāle eyle-:**-*me*
Gazel 3197
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnlemek,feryat etmek.

Yaş dökme gözüm eyleme iy dil güle nāle
Ol seng-dile itmedi bir ẕerrece kārı

5. **nāle eyle-:**-*ler, -r*
Gazel 3231
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnlemek,feryat etmek.

Gözüm yaşın şarāb idüp yanuk bagrum kebāb itsem
Bu göñlüm nāleler eyler sanasın saz-ı ṭanbūrī

<u>nāle eyle:</u>

1. **nāle eyle:**
Gazel 3150
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnlemek,feryat etmek.

Nāle eyle iy göñül çal sīnemüñ ṭanbūrını
Ola kim bir dem turup güş ide dilber sāzuma

2. **nāle eyle:**-*di*
Gazel 3369
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnlemek,feryat etmek.

Gül yüzi ḥasret[i-y-] ile giceler ṣubḥa degin
Eyledi nāle kılur bülbül-i gülzār beni

nāle id-:

1. **nāle id-:**-*er, -dü, -m*
   Gazel 3182
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Inlemek, feryat etmek.

Niḳābın keşf idüp ol gül eger göstere ruḫsārı
İderdüm nāle bülbül-veş kılurdum āh-ıla zārı

nāle it-:

1. **nāle it-:**-*sün*
   Gazel 3193
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   İnlemek, feryat etmek.

Açıldı gerçi kim güller koñ itsün nāle bülbüller
Hebā idicegin bulur ḫazān yili gülistānı

nāle it:

1. **nāle it:**-*ler, -dü, -m*
   Gazel 3387
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   İnlemek.

Leylī zülfüñ ḫasretinden iy leb-i şīrīn-dehen
Nāleler itdüm ki Mecnūn-ıla Ferhād itmedi

nāle kıl-:

1. **nāle kıl-:**--*ur*
   Gazel 3114
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   İnlemek, feryat etmek.

Dil Muḥibbī gözümüñ yaşı içün nāle kılur
Şīr umup zārī kılur ṭıfl gibi dāyesine

2. **nāle kıl-:**-*ur*
   Gazel 3224
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   İnlemek. Feryad etmek.

Bu Muḥibbī giceler ṣubḥa degin nāle kılur
Bezm-i ġam içre anı kim göre sanur nāyī

nāle kıl:

1. **nāle kıl:**
   Gazel 3310
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   İnlemek, feryat etmek.

Ruḫı şevḳıne kıl nāle Muḥibbī
Gör iñler hīç turur mı ‘andelībi

2. **nāle kıl:**-*up*
   Gazel 3345
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   İnlemek, feryat etmek.

Ġam meclisinde nāle kılup ḥālüm aglasam
Yanumca bile nāle kılur nā benüm gibi

3. **nāle kıl:**-*ur*
   Gazel 3345
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   İnlemek, feryat etmek.

Ġam meclisinde nāle kılup ḥālüm aglasam
Yanumca bile nāle kılur nā benüm gibi

4. **nāle kıl:**-*ur*
   Gazel 3408
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   İnlemek, feryat etmek.

Ger bezm-i belā içre idem ḫūn-ı ciger nūş
Yanumca bile nāle kılur sīne rebābı

5. **nāle kıl:**-*sa*
   Gazel 3418
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   İnlemek, feryat etmek.

Bezm-i ġam içre ‘āşıḳa eglence yok[dur] dime
Dil nāle kılsa ney gibi egler ṣadā bizi

6. **nāle kıl:**
   Gazel 3422
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   İnlemek, feryat etmek.

Dil ṭabībi ża‘fdan gör ne gelüp tīmār ide
Nāle kıl iy ḫasta dil anuñla iẓhār it beni

7. **nāle kıl:**-*du, -m*
   Gazel 3486
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   İnlemek, feryat etmek.

Yakamı yırtup çeküp bu sīnemi çāk eyledüm
Nāle kıldum agladum tā kim mecālüm var-ıdı

8. **nāle kıl:**-*ler, -dı*
   Gazel 3301
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   İnlemek.

Ġam-ı Şīrīn ile Ferhād şu deñlü nāleler kıldı
Ṣadā-yı ‘aḳsidür kılmış sanurlar Bī-sütūn oldı

nāle vü feryād eyle:

1. **nāle vü feryād eyle:**
Gazel 3141
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnlemek ve feryat etmek.

Gül yüzi yādına bülbül gibi iy ḫasta göñül
Demidür ṣubḥa degin nāle vü feryād eyle

nāle vü feryād id-:

1. **nāle vü feryād id-:**--*e*
Gazel 3006
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp, inlemek.

Ġam şebinde dil seni giryān ide
Ṣubḥ olınca nāle vü feryād ide

nāle vü zār:

1. **nāle vü zār:**-*ı*
Gazel 3181
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlama ve inleme.

Nigārā ḥālümi bilmek dilerseñ gör şeb-i tārı
Ki şebdür maḥrem-i ‘āṣıḳ güvāhı nāle vü zārı

nāle vü zār eyle-:

1. **nāle vü zār eyle-:**-*ı, -y, -e*
Gazel 3197
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp inlemek.

Ger murġ-ı seḥer eylese nāle vü zārı
Bir yirde görür itmeñ ‘aceb gül ile ḫārı

2. **nāle vü zār eyle-:**-*ı*
Gazel 3271
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp inlemek.

İy murġ-ı seḥer eyle yüri nāle vü zārı
Gülden degül mümkin olup ayrıla ḫārı

nāle [vü] zār id:

1. **nāle [vü] zār id:**-*ı, -er*
Gazel 3325
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak ve inlemek.

Güller gelür her ṭarafa cilveler eyler
Bülbüller ider karşusına nāle [vü] zārı

nāle-i efġān:

1. **nāle-i efġān:**
Gazel 3413
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryadın haykırılması.

Sırr-ı ‘ışḳı saklar iken sīnede fāş oldı āh
Duydı ‘ālem ḫalḳı bu nāle-i efġān büyüdi

nāleler it-:

1. **nāleler it-:**--*ler, --dü, --m*
Gazel 3091
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnlemek, sızlamak, ağlamak.

Göz yaşını tār eyleyüben nāleler itdüm
Bezm-i eleme olalı bu sīne kemençe

nāliş:

1. **nālişin:**-*i, -n*
Gazel 3075
Mısra: **9**
Feryat, inleme.

Bilmek isterseñ eger cānā derūnum nālişin
Āteş-i ‘ışḳ içre bak bu göñlümüñ ḳaḳnūsına

2. **nālişleri:**-*ler, -i*
Gazel 3148
Mısra: **8**
İnleme, inilti, feryat, nâle.

Bār-ı ġamdan miḥnet-ile ḳāmetüm çeng olalı
Sīnemüñ nālişleri döndi rebābuñ aynına

nāliş ü gülhā-yı bahār:

1. **nāliş ü gülhā-yı bahār:**-*ı*
Gazel 3197
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnilti/feryat ve baharın gülleri.

Şevḳuñ var-ısa gülşene var diñle sürūdı
Seyr eyle hezār nāliş ü gülhā-yı bahārı

nālişler eyle-:

1. **nālişler eyle-:**--*ler, --r*
Gazel 3124
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnlemek, sızlamak.

Muḥibbī'nüñ olaldan ḳāmeti çeng
Uyup nālişler eyler söz ü sāza

nālümi:

1. **nālümi:**-*üm, -i*
   Gazel 3276
   Mısra: **4**
   Feryad, figan.

Gül gibi gel ḫār-ıla her demde itme bāziçe
Bülbül-i nālānuñam arturma iy dil nālümi

nām:

1. **nāmum:**-*um*
   Gazel 3386
   Mısra: **6**
   Ad II Şan,şöhret.

Şimdi bīrūn oldum-ısa dergehinden ol şehüñ
İtleri içinde bir vaḳt ḫayli nāmum var-ıdı

2. **nāmına:**-*ı, -n, -a*
   Gazel 3051
   Mısra: **9**
   1. İsim, ad. 2. Ün, şöhret, şan.

Şeh-i ḫūbān ulu nāmına Maḥmūd dinür
Cān virür almak içün ḫāk-i kef bā-lālel

3. **nāmına:**-*ı, -n, -a*
   Gazel 3084
   Mısra: **8**
   1. İsim, ad. 2. Ün, şöhret, şan.

Kūhkenlik eyler idüm ben belā kūhında āh
Bī-sütūn'ı kesmedin Ferhād Şīrīn nāmına

4. **nāmuñ:**-*uñ*
   Gazel 3299
   Mısra: **6**
   1. İsim, ad. 2. Ün, şöhret, şan.

Ḫalḳ[ı] gördüm kimi mescidde kimi mey-ḫānede
Baña nāmuñ ẕikri ile meskenüm kūyuñ gibi

5. **nāmı:**-*ı*
   Gazel 3426
   Mısra: **8**
   1. İsim, ad. 2. Ün, şöhret, nâm.

Ferhād ṣıfat kūh-ı belā içre serin terk
Her kim ki kıla añıla 'uṣṣāḳ ara nāmı

6. **nāmuñı:**-*uñ, -ı*
   Gazel 3255
   Mısra: **2**
   1. İsim, ad. 2. Ün, şöhret, şan.

Gün-be-gün arturduñ iy dōst sen in'āmuñı
Baña da lāyıḳ budur dilden komayam nāmuñı

7. **nāmuñı:**-*uñ, -ı*
   Gazel 3255
   Mısra: **6**
   1. İsim, ad. 2. Ün, şöhret, şan.

Billūr iken yıkılur bu nüh felek olur ḫarāb
Sīm ü zerle pes neden yüce kılursın nāmuñı

nām u neng:

1. **nām u neng:**-*üñ, -i*
   Gazel 3291
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Şan ve şöhret.

İy Muḥibbī şāh-ı 'ışḳuñ ḥükm[i] var tuġrā ile
Ol ḫarābāt-ı cihān terk eyle nām u nengüñi

nām u nengi:

1. **nām u nengi:**--*i*
   Gazel 3050
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Ad ve ün, nam ve şöhret.

Yüri zāhid sen ol sag u selāmet
Ko 'ışḳ erini nām u nengi sorma

nām u nişān bul:

1. **nām u nişān bul:**-*dı*
   Gazel 3454
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Şan şöhret bulmak.

Nigāruñ la'l-i nābından şu kim nām u nişān buldı
Ḫıżır gibi bu 'ālemde o 'ömr-i cāvidān buldı

nām u nişān kalma-:

1. **nām u nişān kalma-:**-*um, -ma, -dı*
   Gazel 3389
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Adı sanı kalmamak.

Āteş-i zülfüñ içine düşeliden iy perī
Şöyle yakduñ kim beni nām u nişānum kalmadı

namāz:

1. **namāzum:**-*um*
   Gazel 3430
   Mısra: **4**
   İslâm dinince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması Müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibadet.

Ka‘be-i ḥüsninde görüp kaşları miḥrābını
Ḳıblegāh-ı dil idinmişdüm namāzum var-ıdı

namāz ehli:

1. **namāz ehli:**
Gazel 3471
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Namaz kılanlar.

Yār ḳāmet getürse nāz-ıla
Uya cümle aña namāz ehli

namāz kıl:

1. **namāz kıl:**-*du, -m*
Gazel 3144
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Namaz ibadetini yerine getirmek.

Togrı sandum kaşlaruña karşu ben kıldum namāz
Egrilik olsa ‘aceb mi kāfiri miḥrābda

namāza tur-:

1. **namāza tur-:**--*a, --mış*
Gazel 3124
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Namaza durmak, namaz kılmak.

İmām olup gözi müjgān ṣaf ṣaf
Kaşı miḥrābına turmış namāza

namāzuñı kıl:

1. **namāzuñı kıl:**-*uñ, -ı, -a*
Gazel 3344
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimsenin öldükten sonra cenâze namazını kılmak.

Dildāra karşu secde kılup cānı terk kıl
Tā ki felekde kıla melā‘ik namāzuñı

nāme:

1. **nāmeye:**-*y, -e*
Gazel 3364
Mısra: **3**
Mektup.

Derd-i dil ḥālini yazdum sıgmadı bir nāmeye
Anuñ içün yāra taḥrīr eyledüm ṭomār iki

2. **nāme:**
Gazel 3435
Mısra: **14**
Far. Mektup.

Muḥibbī uşbu şi‘r-i sūzināki
Yazarken yandı nāme ḫāme düşdi

nāme yaz-:

1. **nāme yaz-:**--*du, --m*
Gazel 3068
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
I. Mektup yazmak. II. Haber göndermek.

Ḫūn-ı dilden rūy-ı zerdüme yine aḥvālümi
Nāme yazdum peyk-i āhum ilete dildāruma

nā-mihribān ol-:

1. **nā-mihribān ol-:**--*ma*
Gazel 3119
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhametsiz, acımasız olmak.

Yüzüñ ‘uşşāḳa gösterseñ n’ola gün gibi iy meh-rū
Demidür güzelüm mihrüñ yiter nā-mihribān olma

nāmūs:

1. **nāmūsına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3075
Mısra: **6**
Irz, iffet, edeb, haya.

Nāṣihā pend eyleme kūyında ger pā-māl olam
‘Āşıḳ olanlar bilürsin bakmaz nāmūsına

2. **nāmūsını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3327
Mısra: **2**
I Toplum içinde onur ve ahlak kurallarına sıkı sıkıya bağlılık. II Doğruluk, dürüstlük, erdemlilik, ahlaklılık.

İy göñül gel sīnede yak ‘ışḳuñuñ fānūsını
‘Āşıḳ olan bāda virür ‘ār-ıla nāmūsını

3. **nāmūs:**
Gazel 3224
Mısra: **2**
1. İnsanın ahlâk kurallarına uymasını sağlayan, onu şerefli kılan mânevî duygu; güzel haslet. 2. Irz, iffet, hayâ.

Olmışam ben ġam-ı ‘ışḳuñla senüñ şeydāyī
Tınmam ‘ār-ıla nāmūs olup rüsvāyī

nāmūs u ‘ār:

1. **nāmūs u ‘ār:**-*ı*
Gazel 3309
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Namus ve utanma.

Muḥibbī ol melāmet ‘ışḳ içinde
Gözetme hergiz nāmūs u ‘ārı

nāmūs u neng:

1. **nāmūs u neng:**-*i*
Gazel 3467
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Utanıp arlanma.

Varup gülşende iç mestüñ şarābın
Olup mest añma hīç nāmūs u nengi

nā-müselmān:

1. **nā-müselmāna:**-*a*
Gazel 3030
Mısra: **1**
Müslüman olmayan ǁ kâfir güzel: Sevgili.

Göz ucından göñül düşdi meded bir nā-müselmāna
Ḫadeng-i tīr-i müjgānı irişdi sīneden cāna

2. **nā-müselmān:**
Gazel 3107
Mısra: **8**
Müslüman olmayan ǁ kâfir güzel: Sevgili.

Sitem tīġı cefā tīriyle kılduñ
Beni hey nā-müselmān pāre pāre

3. **nā-müselmāna:**-*a*
Gazel 3120
Mısra: **1**
Müslüman olmayan ǁ kâfir güzel: Sevgili.

Müselmānlar giriftāram meded bir nā-müselmāna
Ne mümkindür ḫalāṣ olmak saçından ehl-i īmāna

nān:

1. **nān:**
Gazel 3169
Mısra: **8**
Ekmek.

Fāriġ ol eyle ḳanā‘at gūşesini iḫtiyār
‘Ālem içre her denīden iy göñül nān isteme

2. **nān:**
Gazel 3365
Mısra: **8**
(Fars.) Ekmek.

Kapuña geldi meger şey-lillāh pīr-i felek
Ay u günden eline almış dutupdur nān iki

nār:

1. **nār-ıla:**-*ıla*
Gazel 3032
Mısra: **7**
Ateş, od.

Zāhidā var fāriġ ol nār-ıla korkutma beni
Zīra çokdan yanageldüm ben bu hicrān nārına

2. **nārdan:**--*dan*
Gazel 3001
Mısra: **6**
Ateş.

Baña geydüren belā vü derd-i miḥnetden libās
Nārdan geydi ḳabāsın serv-i çālāk üstine

3. **nārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3341
Mısra: **4**
(Ar.) Ateş.

Yandugumca nār-ı ‘ışḳa artdı şevḳum şu‘lesi
İtmesem farḳ tañlamañ nūr-ıla miḥnet nārını

4. **nārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3480
Mısra: **6**
(Ar.) Ateş.

Bu ‘acebdür ‘ālemi ġarḳ eyledi bārān-ı eşk
Hīç teskīn itmeyüp arturdı sīnem nārını

5. **nārı:**-*ı*
Gazel 3285
Mısra: **10**
(Ar.) Ateş, od.

Duḫānum çıksa başumdan Muḥibbī
‘Aceb mi yakmışamdur dilde nārı

6. **nār:**
Gazel 3339
Mısra: **14**
(Ar.) Ateş, od.

Āteş-i ‘ışḳ sīnem içinde benüm bir od kodı
Durmadan artmakdadur bilmez o nār eksüklügi

7. **nāra:**-*a*
Gazel 3429
Mısra: **2**
(Ar.) Ateş, od.

Kim virdi göñül cān u ruḥ yāra tayandı
Pervāne gibi yansa ne tañ nāra tayandı

8. **nār:**
Gazel 3208
Mısra: **10**
1. Ateş, od. 2. Cehennem. 3. Ateş gibi yakan duygu.

Dūd-ı dilüm çıkarsa depemden ‘aceb midür
Yanar derūn-ı sīnede çün nār ‘āşıḳı

nār it:

1. **nār it:**
Gazel 3422
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakmak, ateşe vermek, tutuşturmak. II Eziyet etmek, zulmetmek.

Bu Muḥibbī'yi cemālüñ şem'ine pervāne-veş
Bāl ü per ancak degül küllī yakup nār it beni

2. **nār it:**-*dü, -ñ*
Gazel 3500
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakmak, ateşe vermek, tutuşturmak. II Eziyet etmek, zulmetmek.

Şem'-i ḥüsnine göñül virdüñ yine bir dilberüñ
Yakuban pervāne gibi külli nār itdüñ beni

nāra:

1. **nāra:**
Gazel 3003
Mısra: **8**
1. Ateş, od.

Eger dil viresin dehr-i acūza
Muḳarrer āḫir iltür seni nāra

na'ra:

1. **na'ra:**
Gazel 3433
Mısra: **10**
Yüksek sesle bağırma.

İy Muḥibbī içüben mest-i ḫarābāt[ī] olup
Toptolu eyleyelüm na'ra ile āfāḳı

na'ra-i āh:

1. **na'ra-i āh:**-*ıla*
Gazel 3196
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah ile atılan nara.

Gördüm gülüñ hevāsına gülşende bülbüli
Tutmış cihānı na'ra-i āh-ıla ġulġulı

na'ra-i mestān:

1. **na'ra-i mestān:**-*ıla*
Gazel 3180
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoşça nara, haykırma. II Sarhoşların haykırması, bağırtısı.

Na'ra-i mestān-ıla iñler Muḥibbī çeng ü 'ūd
Muttaṣıl deyr-i muġān tā ṣubḥa dek ġavgā idi

nārı:

1. **nārı:**
Gazel 3073
Mısra: **10**
Ateş.

Zülfi şebine irdüñ şem'-i cemāle karşu
Pervāne-veş Muḥibbī yanmaga nārı gözle

nār-ı caḥīm:

1. **nār-ı caḥīm:**
Gazel 3257
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cehennem ateşi.

Her kim ki varup Ka'be-i kūyuñ ṭavāf ide
Nār-ı caḥīm odına ol yanmaya gibi

nār-ı ġam:

1. **nār-ı ġam:**-*da*
Gazel 3155
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam ateşi.

Nār-ı ġamda naẓar iden kişi tāb-ı tenüme
Didi fānūs-ı belā perdesi pīrāhenüme

2. **nār-ı ġam:**-*dan*
Gazel 3274
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam ateşi.

Muḥibbī nār-ı ġamdan teşne-dildür
Anı kandur mey-i la'lüñle sāḳī

nār-ı hicrān:

1. **nār-ı hicrān:**-*a*
Gazel 3231
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık ateşi.

Niçe yıllar firāḳıyla düşelden nār-ı hicrāna
Katı kār eyledi cāna belā vü mihnet-i dūrı

nār-ı 'ışk:

1. **nār-ı 'ışḳ:**-*a*
Gazel 3341
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.

Yandugumca nār-ı ‘ışḳa artdı şevḳum şu‘lesi
İtmesem farḳ tañlamañ nūr-ıla miḥnet nārını

nā-sezā:

1. **nā-sezā:**
Gazel 3275
Mısra: **2**
Layık olmayan, yakışık almayan, yersiz.

Saklasun her dūndan diñ yāra ad u sanını
Görmesün her nā-sezā göstermesün eyvānını

nāşī ol:

1. **nāşī ol:**-*ur*
Gazel 3469
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ileri gelmek, ortaya çıkmak.

Ciger ḫūnını nūş eyle dilā çeşmüñ kabagından
Sakın yol virmegil ‘aḳla olur ol meclise nāşī

naşīb:

1. **naşīb:**
Gazel 3222
Mısra: **7**
(Ar.) Bir kimsenin payına düşen şey, hisse.

Cür‘a-i cām-i lebinden irişe diyü naşīb
İy göñül kūy-ı ḫarābāt içre ḫāk itdüñ beni

2. **naşībi:**-*i*
Gazel 3269
Mısra: **2**
(Ar.) Bir kimsenin payına düşen şey, hisse II. Allah'ın bir kimseye tâyin ve kısmet ettiği şey, tâlih, baht.

Şehā kūyuñda dil-ḫaste ġarībi
Yog-ımış ġamdan özge hīç naşībi

3. **naşībi:**-*i*
Gazel 3310
Mısra: **2**
(Ar.) Bir kimsenin payına düşen şey, hisse II. Allah'ın bir kimseye tâyin ve kısmet ettiği şey, tâlih, baht.

Neden raḥm itmedüñ gördüñ ġarībi
Viṣālüñden meger yokdur naşībi

naşīb imiş:

1. **naşīb imiş:**-*miş*
Gazel 3094
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimsenin payına düşen şey, hisse. II Allah'ın bir kimseye tâyin ve kısmet ettiği şey, tâlih, baht.

Naşīb imiş cefā vü cevri yāruñ
Yoyılmaz her ne kim yazıldı serde

naşīb it:

1. **naşīb it:**-*miş*
Gazel 3357
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasip etmek: (Allah birine bir şeyi) Kader olarak belirlemiş olmak, (birini bir şeye) eriştirmek, kısmet etmek.

Naşīb itmiş ezelden çün sunıldı baña kār-ı ‘ışḳ
N'iderem ‘ışḳdan ġayrı cihān içinde ben kārı

naşīb ol-:

1. **naşīb ol-:**-*a*
Gazel 3113
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fırsat düşmek, elvermek. II Mutluluk veren güzel şeylere erişmek, ulaşmak, kavuşmak.

Ben ḫāke naşīb ola cür‘añ diyü iy dilber
Ḫāk üzre düşüp kaldum meyḫāne bucagında

2. **naşīb ol-:**-*a*
Gazel 3117
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fırsat düşmek, elvermek. II Mutluluk veren güzel şeylere erişmek, ulaşmak, kavuşmak.

Cür‘ası ola naşīb ister-iseñ muġbeçenüñ
Yüri var meygedede yüzüñi pāmāl eyle

3. **naşīb ol-:**-*sa*
Gazel 3226
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir şey bir kimse için) Mümkün olmak, gerçekleşmek.

Ḳıble ḥaḳḳı eyler-idüm Ka‘be yirine ṭavāf
Ger naşīb olsa nigāruñ görebilsem kendini

naşīb ol:

1. **naşīb ol:**-*sa*
Gazel 3434
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fırsat düşmek, elvermek. II Mutluluk veren güzel şeylere erişmek, ulaşmak, kavuşmak.

Āb-ı ḥayvān dir naşīb olsa kim emse ol lebi
Tā ḳıyāmet zinde ola nitekim Ḫıżr nebī

nasīb ola:

1. **naṣīb ola:**--*a*
Gazel 3104
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fırsat düşmek, elvermek. II Mutluluk veren güzel şeylere erişmek, ulaşmak, kavuşmak.

Ger naṣīb ola içem lā'l-i lebüñ cür'asını
Kāfirem ger heves ide bu göñül cām-ı Cem'e

nāṣih:

1. **nāṣiḥ:**
Gazel 3169
Mısra: **1**
Nasihat eden, öğüt veren.

Dime nāṣiḥ pend idüp cān iste cānān isteme
Gel baña 'ālemde di cānānesüz cān isteme

2. **nāṣiḥ:**
Gazel 3316
Mısra: **5**
(Ey) öğüt veren, nasihatçi.

Naṣīḥat eyleme nāṣiḥ beni ko kendü ḥālüme
Kulaguma benüm girmez ṣadā mestāneden ġayrı

nāṣihā:

1. **nāṣihā:**
Gazel 3075
Mısra: **5**
Ey nasihat eden, öğüt veren!.

Nāṣihā pend eyleme kūyında ger pā-māl olam
'Āṣıḳ olanlar bilürsin bakmaz nāmūsına

naṣīhat:

1. **naṣīḥat:**
Gazel 3229
Mısra: **9**
Bir kimseye doğru yolu göstermek, yapması ve yapmaması gereken şeyler üzerine dikkatini çekmek için söylenen söz, öğüt, pend.

Muḥibbī bu naṣīḥat saña besdür
Kaçan fikr idesin Behrām-ı Gūr'ı

2. **naṣīḥati:**-*i*
Gazel 3338
Mısra: **4**
Bir kimseye doğru yolu göstermek, yapması ve yapmaması gereken şeyler üzerine dikkatini çekmek için söylenen söz, öğüt, pend.

Gūşum tolı çeng-ile nāyuñ ṣadāsıdur
İy pend-gū başuña eyle naṣīḥati

naṣīhat eyle:

1. **naṣīḥat eyle:**-*me*
Gazel 3316
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öğüt vermek.

Naṣīḥat eyleme nāṣiḥ beni ko kendü ḥālüme
Kulaguma benüm girmez ṣadā mestāneden ġayrı

naṭ':

1. **naṭ'ı:**--*ı*
Gazel 3133
Mısra: **1**
Yemek yemek veya başka bir iş için yere serilen örtü. II Meşinden yapılmış döşek.

Zümürrüd naṭ'ı döşense zemīne nev-bahār olsa
Gülistān seyrine varsam bile ancak nigār olsa

naṭ'-ı çemen:

1. **naṭ'-ı çemen:**
Gazel 3425
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çimen örtüsü.

Muḥibbī şāh-ı gül naṭ'-ı çemen üzre ḳarār itmiş
Bu demler kim mey içmezse girān ola meger cānı

naṭ'-ı pelengī:

1. **naṭ'-ı pelengī:**
Gazel 3467
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İri kara benekleri olan (kumaş), bu kumaştan yapılmış örtü.

Gelüp bāġa yine şāh-ı reyāḥīn
Döşendi her ṭaraf naṭ'-ı pelengī

nātuvān:

1. **nātüvān:**
Gazel 3447
Mısra: **9**
Zayıf, güçsüz, çaresiz.

Ḥasret-i la'l-i lebüñden ḫastayam key nātüvān
İy ṭabīb-i dil meded añmaz mısın bīmāruñı

nātüvān ol:

1. **nātüvān ol:**-*dı*
Gazel 3390
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zayıf ve güçsüz olmak.

Nātüvān oldı Muḥibbī ġamuñı çekmeg-ile
Yüz süriyü kapuña vardı yüzi yirde kodı

nāvek:

1. **nāveküñ:**-*ün*
Gazel 3313
Mısra: **2**
Ok II Sevgilinin kirpiği veya gamzesi.

Bir göz-ile gördi döymem görmege cānā seni
Nāveküñ sīneme gelüp açdı yir yir revzeni

nāy:

1. **nāyuñ:**-*uñ*
Gazel 3338
Mısra: **3**
Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Gūşum tolı çeng-ile nāyuñ ṣadāsıdur
İy pend-gū başuña eyle naṣīḥati

2. **nāy-ıla:**--*ıla*
Gazel 3035
Mısra: **8**
Klasik Türk müziğinde ve özellikle tekke müziğinde yer alan, kaval biçiminde, yanık sesli, kamıştan yapılmış, üflemeli bir çalgı.

Ẕerre gibi gün yüzi şevḳine sergerdān olup
Giceler tā ṣubḥa dek efġān iderdüm nāy-ıla

3. **nāyı:**-*ı*
Gazel 3439
Mısra: **4**
Klasik Türk müziğinde ve özellikle tekke müziğinde yer alan, kaval biçiminde, yanık sesli, kamıştan yapılmış, üflemeli bir çalgı.

Geçen geçdi gelenler de geçer dir
Bugün gūş eyle cāndan diñle nāyı

4. **nāyuñ:**--*uñ*
Gazel 3135
Mısra: **3**
Ney, kamıştan yapılmış, bir arşın uzunluğunda nefesli bir çalgıdır, sesi yanıktır. Ney sesi, aşk çığlığıdır. Ney tasavvufî bir terim olarak, sevgiliden haber, sevgilinin sunduğu kadeh vs. gibi manaları da ifade eder.

Hevāsın işidüp nāyuñ hevāyī olur elbetde
Anuñçündür ki konmışdur ezelden cāẕibe nāda

5. **nāyuñ:**-*uñ*
Gazel 3159
Mısra: **3**
Ney, kamıştan yapılmış, bir arşın uzunluğunda nefesli bir çalgıdır, sesi yanıktır. Ney sesi, aşk çığlığıdır. Ney tasavvufî bir terim olarak, sevgiliden haber, sevgilinin sunduğu kadeh vs. gibi manaları da ifade eder.

Nāyuñ ṣadāsı göñlümi itdi hevāyi āh
Olur hevāyi oturan ehl-i hevā-y-ıla

6. **nāylar:**-*lar*
Gazel 3180
Mısra: **8**
Ney, kamıştan yapılmış, bir arşın uzunluğunda nefesli bir çalgıdır, sesi yanıktır. Ney sesi, aşk çığlığıdır. Ney tasavvufî bir terim olarak, sevgiliden haber, sevgilinin sunduğu kadeh vs. gibi manaları da ifade eder.

Nāle eylerdi maḳām-ı rāstda muṭrib daḫı
Giceler tā ṣubḥ olınca nāylar gūyā idi

7. **nāy:**
Gazel 3484
Mısra: **1**
Ney, kamıştan yapılmış, bir arşın uzunluğunda nefesli bir çalgıdır, sesi yanıktır. Ney sesi, aşk çığlığıdır. Ney tasavvufî bir terim olarak, sevgiliden haber, sevgilinin sunduğu kadeh vs. gibi manaları da ifade eder.

Şeb-i hicrānda dil iñler nite nāy
Bu ḥasret böyle ger bāḳī kala vay

8. **nāyuñ:**--*uñ*
Gazel 3134
Mısra: **5**
Ney, kamıştan yapılmış, bir arşın uzunluğunda nefesli bir çalgıdır, sesi yanıktır. Ney sesi, aşk çığlığıdır. Ney tasavvufî bir terim olarak, sevgiliden haber, sevgilinin sunduğu kadeh vs. gibi manaları da ifade eder.

Meclis-i rūz-ı ezel nāyuñ ṣadāsın gūş idüp
Geldi ‘ışḳ içre anuñçün bu hevālar başuma

9. **nāy:**
Gazel 3240
Mısra: **5**
1. Kamış. 2. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Hem-nefes olmaz-ıdı nāleme hīç nāy benüm
Sīnesi ‘ışḳdan olsaydı hevā-y-ıla tehī

10. **nāy:**
Gazel 3248
Mısra: **8**
1. Kamış. 2. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Ġam meclisinde nāleme āheng içün baña
Uydurdı nāy nāleme kendü ṣadāsını

11. **nāy:**
Gazel 3263
Mısra: **1**
1. Kamış. 2. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Dögünüp def çagurur her nefes nāy
Nedür dünyā içün bu hūy u bu hāy

nā-yāb:

1. **nā-yāb:**
Gazel 3247
Mısra: **10**
1. Bulunmaz, yok. 2. Benzeri olmayan, ender, eşsiz.

Arasañ sanma Muḥibbī bulına genc-i vişāl
Añılur adı hemān kendüsi nā-yāb gibi

nā-yāb ol-:

1. **nā-yāb ol-:**--*ma, --sa*
Gazel 3089
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bulunmaz II Mec. Görünmeyen.

Virmek olurdı dehānından Muḥibbī bir nişān
Āb-ı ḥayvān ger bu ‘ālem içre nā-yāb olmasa

2. **nā-yāb ol-:**-*ma, -dı*
Gazel 3198
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Bulunmaz/görünmez olmak. 2. Benzersiz, eşsiz olmak.

Bir kıla döndi miyānın fikr iderken bu tenüm
Bir ḫayāl oldı hemān ancak ki nā-yāb olmadı

nāyī:

1. **nāyī:**
Gazel 3224
Mısra: **10**
Ney çalan kimse, neyzen.

Bu Muḥibbī giceler ṣubḥa degin nāle kılur
Bezm-i ġam içre anı kim göre sanur nāyī

nāz:

1. **nāz:**
Gazel 3138
Mısra: **8**
1.Kendini beğendirmek amacıyla takınılan yapmacık tavır, işve, cilve, şîve 2. Bir şeyi beğenmiyormuş gibi gözükme.

Oḫ diyem ġamzelerüñ sīneme geldükde benüm
Ben niyāz eyledügüm saña kamu nāz gele

2. **nāz:**
Gazel 3359
Mısra: **5**
1.Kendini beğendirmek amacıyla takınılan yapmacık tavır, işve, cilve, şîve 2. Bir şeyi beğenmiyormuş gibi gözükme.

Dōstum nāz uyḫusından daḥı bī-dār olmaduñ
Şöyle ẓann itme kapuñda nāle feryād olmadı

3. **nāz-ıla:**-*ıla*
Gazel 3038
Mısra: **3**
Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâlı tavır, cilve II bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma II ilgisizlik, umursamazlık.

Salınsa serv tek dilber bugün gülşende nāz-ıla
Ciger kanın gözümden dil saçar āheste āheste

4. **nāzuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3286
Mısra: **6**
Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâlı tavır, cilve II bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma II ilgisizlik, umursamazlık.

Cān cāna gelmiş cān-ıla dil karşuña itse niyāz
Dutarsın istiġnā yüzin hem arturursın nāzuñı

5. **nāz:**
Gazel 3156
Mısra: **4**
Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve. || Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.

Bū-y-ile tolup ‘ālem ola cümle mu‘āṭṭar
Dildār kaçan nāz ile zülfini daraya

6. **nāz-ıla:**--*ıla, -*
Gazel 3024
Mısra: **2**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. || Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve. || Şımarıklık.

‘Āşıḳa cānlar bagışlar ol ṣanem gelse söze
Öldürür ‘āşıḳları nāz-ıla ger gözin süze

7. **nāz-ıla:**--*ıla, -*
Gazel 3126
Mısra: **10**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. || Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve. || Şımarıklık.

Atı öñince yüriyeyim Ḳanberī olup
Binse Muḥibbī nāz-ıla ol şāh-ı düldüle

8. **nāz-ıla:**--*ıla,* -
Gazel 3180
Mısra: **5**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. || *Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve.* || *Şımarıklık.*

Cilve eylerdi çemende nāz-ıla ṭāvūs-vār
Murġ-ı dil ṣayd itmege şahbāz-ı bī-pervā idi

9. **nāz-ıla:**--*ıla,* -
Gazel 3190
Mısra: **1**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. || *Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve.* || *Şımarıklık.*

Yine nāz-ıla ḫırām eyle gel iy serv-i sehī
Kim göre nāz-ıla bu ḳāmetüñi diye zihī

10. **nāz-ıla:**--*ıla,* -
Gazel 3190
Mısra: **2**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. || *Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve.* || *Şımarıklık.*

Yine nāz-ıla ḫırām eyle gel iy serv-i sehī
Kim göre nāz-ıla bu ḳāmetüñi diye zihī

11. **nāz-ıla:**--*ıla,* -
Gazel 3203
Mısra: **1**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. || *Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve.* || *Şımarıklık.*

Yine biñ nāz-ıla cānāne geldi
Görüp derdüm benüm dermāna geldi

12. **nāz-ıla:**--*ıla,* -
Gazel 3216
Mısra: **3**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. || *Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve.* || *Şımarıklık.*

Her kaçan nāz-ıla reftār itse ol serv-i ḫırām
Unıdurdı karşusında kebk-i kūhı sekmegi

13. **nāz-ıla:**--*ıla,* -
Gazel 3228
Mısra: **4**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. || *Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve.* || *Şımarıklık.*

Ḳaddüñi gülşende didüm serve beñzetdüm didi
Görmemişsin nāz-ıla beñzer benüm reftārumı

14. **nāz-ıla:**--*ıla,* -
Gazel 3240
Mısra: **1**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. || *Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve.* || *Şımarıklık.*

Seyr-i gülşen ideler nāz-ıla ol yār gehi
Bir ayag üzre tutup ḫidmet ide serv-i sehī

15. **nāz-ıla:**--*ıla,* -
Gazel 3262
Mısra: **1**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. || *Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve.* || *Şımarıklık.*

Yine iy serv-i ḫırām nāz-ıla seyr it çemeni
Ser-tā-be-ḳadem āşūb-ı dil ü cān-ı meni

16. **nāz-ıla:**--*ıla,* -
Gazel 3262
Mısra: **5**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. || *Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve.* || *Şımarıklık.*

Ger bugün nāz-ıla nāzük tenüñi ʻarż idesin
Yāsemīn bir daḫı göstermeye sīmīn tenini

17. **nāz-ıla:**--*ıla,* -
Gazel 3283
Mısra: **1**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. || *Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve.* || *Şımarıklık.*

Salın iy serv-i sehī nāz-ıla seyr it çemeni
Cān fedā ide gören diye saña cān-ı meni

18. **nāz-ıla:**--*ıla,* -
Gazel 3343
Mısra: **8**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. || *Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve.* || *Şımarıklık.*

Gözüm yaşını ayagına cūlar iderdüm
Nāz-ıla görem seyr ide ol serv-i revānı

19. **nāz-ıla:**--*ıla,* -
Gazel 3350

Mısra: **4**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. || Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve. || Şımarıklık.

Ben niçe itmeyeyim göz yaşını āb-ı revān
Salınur her ṭarafa nāz-ıla ol serv-i sehī

20. **nāz-ıla:**--*ıla, -*
Gazel 3354
Mısra: **1**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. || Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve. || Şımarıklık.

Gördüm gezer nāz-ıla ol serv-ḳameti
Sandum ki hemān başuma kopdı ḳıyāmeti

21. **nāz-ıla:**--*ıla, -*
Gazel 3385
Mısra: **5**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. || Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve. || Şımarıklık.

Ol ser-efrāzum kaçan kim nāz-ıla seyrān ide
Dir görenler işte budur serv-ḳadlar serveri

22. **nāz-ıla:**--*ıla, -*
Gazel 3400
Mısra: **7**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. || Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve. || Şımarıklık.

İy Muḥibbī uyusun nāz-ıla ol çok sevdügüm
Görmeyen ‘ālemde ben gözinde bīmār uyḫusı

23. **nāz-ıla:**--*ıla, -*
Gazel 3424
Mısra: **1**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. || Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve. || Şımarıklık.

Ol serv-i sehī nāz-ıla bir kez salınaydı
Yolına anuñ cān revān itmege yanaydı

24. **nāz-ıla:**--*ıla, -*
Gazel 3429
Mısra: **3**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. || Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve. || Şımarıklık.

Maḫmūr olalı nāz-ıla bīmār idi çeşmi
Nūş eyleyeli kanumı bir pāre tayandı

25. **nāz-ıla:**--*ıla, -*
Gazel 3471
Mısra: **7**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. || Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve. || Şımarıklık.

Yār ḳāmet getürse nāz-ıla
Uya cümle aña namāz ehli

26. **nāz-ıla:**--*ıla, -*
Gazel 3490
Mısra: **2**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. || Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve. || Şımarıklık.

Ne içün beñzedem serve ben ol serv-i ḫırāmānı
Yürür gülşende nāz-ıla ḫırāmānī ḫırāmānī

27. **nāz-ıla:**-*ıla*
Gazel 3243
Mısra: **5**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. || Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve. || Şımarıklık.

İy sehī servüm ḫırāmān salın sen nāz-ıla
Cūlar iltsün pāyuña ‘āşıḳlaruñ göz yaşını

28. **nāzuña:**-*uñ, -a*
Gazel 3230
Mısra: **5**
1. Kendini beğendirmek amacıyle takınılan edâlı tavır, cilve. 2. Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.

Geh cefā vü gāh cevr ü gāh nāzuña sitem
Ḫū tutupdur dilberüm terk eylemez mu‘tādını

<u>nāz ehli:</u>

1. **nāz ehli:**
Gazel 3471
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nazlı, cilveli kimseler.

İtse cevr ü cefā çü nāz ehli
Bilür anı vefā niyāz ehli

2. **nāz ehli:**
Gazel 3471
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nazlı, cilveli kimseler.

Virdi yagmaya gözi mülk-i dili
Böyledür iy Muḥibbī nāz ehli

nāz eyle:

1. **nāz eyle:**-*uñ, -ı*
Gazel 3344
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nazlanmak.

Didüm ki yāra eyle oran-ıla nāzuñı
Didi ki sen de terk ide her dem niyāzuñı

2. **nāz eyle:**-*se*
Gazel 3430
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nazlanmak.

Dün ḫayāl-i yār-ıla bir bunca rāzum var-ıdı
Baña bir nāz eylese biñ biñ niyāzum var-ıdı

nāz u istiġnā:

1. **nāz u istiġnā:**
Gazel 3474
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Naz ve tenezzülsüzlük.

Bilmezem ḳaṣdı helāk itmek midür ‘āşıḳları
Muḳteżā-yı ḥüsn yoḫsa nāz u istiġnā mı ki

nāz ü sitem kıla:

1. **nāz ü sitem kıla:**-*-a*
Gazel 3005
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nazlanmak ve sitem etmek.

Ol yār yiter cevr-ile nāz ü sitem kıla
Billāh diñüz ki fitne vü āşūbı kim kıla

nāz uyḫusı:

1. **nāz uyḫusı:**-*sı, -n, -dan*
Gazel 3400
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Naz uykusuna yatmak, nazlanmak.

Gözleri nāz uyḫusından şöyle maḫmūr old[ı] kim
Sanur anı bilmeyen bīmār ider nāz uyḥusı

2. **nāz uyḫusı:**-*sı*
Gazel 3400
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Naz uykusuna yatmak, nazlanmak.

Gözleri nāz uyḫusından şöyle maḫmūr old[ı] kim
Sanur anı bilmeyen bīmār ider nāz uyḥusı

nāza gel-:

1. **nāza gel-:**-*-me, --se*
Gazel 3124
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Naza başlamak.

İñen olmaya ‘ışḳ bünyādı muḥkem
Güzeller cevr ile gelmese nāza

naẓar:

1. **naẓardan:**-*dan*
Gazel 3062
Mısra: **9**
Bakış.

Ya serden geç Muḥibbī ya naẓardan
Olur ‘āşıḳ olan elbette küşte

2. **naẓar:**
Gazel 3080
Mısra: **4**
(Sevgilinin) bakışı.

Dergehinde niçe yıldur baña göstermedi yüz
Naẓar itmez n’ideyim āh naẓar ben kulına

3. **naẓar:**
Gazel 3139
Mısra: **5**
Bakış, bakma, göz atma.

Baña bakmaz bir naẓar meyli hemān aġyāradur
Çeşmi kāfirdür bakar mı hīç müselmān üstine

4. **naẓarla:**-*la*
Gazel 3158
Mısra: **11**
Bakış, bakma, göz atma.

Sen bir naẓarla mürde dile cān bagışladuñ
‘Īsā egerçi zinde kılurdı du‘ā-y-ıla

5. **naẓarla:**-*la*
Gazel 3132
Mısra: **3**
(Ar.) Bakış, bakma, göz atma.

Bir naẓarla niçe biñ ‘āşıḳı bī-cān eyler
Ne ‘aceb ḫāṣṣa var kirpüg-ile kaşında

6. **naẓar:**
Gazel 3295
Mısra: **4**
(Ar.) Bakış, bakma, göz atma.

Ne deñlü cidd ü cehd itsem muḫālif gösterür oynum
Temāşā eylesün āhın naẓar hem sengi [vü] ḫārı

7. **naẓar:**
Gazel 3230
Mısra: **7**
Bakış, bakma, göz atma.

Ol güzeller şāhını ger görse idi bir naẓar
Unudurdı zāhid-i bārid-nefes evrādını

<u>naẓar eyle:</u>

1. **naẓar eyle:**-*y, -e*
Gazel 3388
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.

Yüzüñe naẓar eyleye ger bir kere Rıżvān
Vecd olubanı yire ata gökden o tācı

2. **naẓar eyle:**
Gazel 3353
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak, ilgilenmek.

Gözüm yaşıyla eyle naẓar rūy-ı zerdüme
Hem sīm döker yoluña hem zer benüm gibi

3. **naẓar eyle:**-*y, -e*
Gazel 3420
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak, ilgilenmek.

Her kim ki naẓar eyleye ol zülf-i pür-ḫama
Başından anuñ gitmeye sevdā benüm gibi

4. **naẓar eyle:**
Gazel 3017
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak, dikkat etmek.

Naẓar eyle görüp ḥālüm benüm derdüme bir çāre
Senüñ ‘ışḳuña iy meh-rū Ḫuẓā bilür ki ṣādıḳvan

5. **naẓar eyle:**
Gazel 3049
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.

Naẓar eyle bu çarḫ-ı ḥoḳḳa-bāza
Ne lu‘betler görinür rāsitīnde

<u>naẓar id-:</u>

1. **naẓar id-:**-*en*
Gazel 3155
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.

Nār-ı ġamda naẓar iden kişi tāb-ı tenüme
Didi fānūs-ı belā perdesi pīrāhenüme

2. **naẓar id-:**-*e*
Gazel 3277
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.

‘Āşıḳ-ı sābit-ḳādem oldur der-i cānānede
İde şemşīre naẓar döndürmeye cān u seri

3. **naẓar id-:**--*en*
Gazel 3111
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak, bakış.

Şi‘r ara añdı Muḥibbī yine leylī saçuñı
Ola mecnūn naẓar iden kişi dīvānumuza

<u>naẓar it:</u>

1. **naẓar it:**-*di*
Gazel 3343
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.

Dünyā-yı dūna eylemedi zerre maḥabbet
Çün itdi naẓar gördi Muḥibbī anı fānī

2. **naẓar it:**-*mez, -em*
Gazel 3397
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak, görmek.

Gül yüzüñsüz itmezem ben bāg-ı fırdevse naẓar
Sensüzin bir görürem [ben] gülşen-ile külḫeni

3. **naẓar it:**
Gazel 3449
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak, görmek.

N’ola olduñsa bugün ḥüsn ilinüñ pādişehi
Naẓar it kullaruñuñ ḥāline bak gāh gehī

<u>naẓar it-:</u>

1. **naẓar it-:**--*mez*
Gazel 3080
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak. II iyilik ve ihsanda bulunmak; acımak.

Dergehinde niçe yıldur baña göstermedi yüz
Naẓar itmez n’ideyim āh naẓar ben kulına

<u>naẓar kıl-:</u>

1. **naẕar kıl-:**-*du, -m*
Gazel 3152
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.

‘Aḳlumı aldı naẕar kıldum gözine kaşına
Cān u dilden ṣad hezārān āferīn naḳḳāşına

2. **naẕar kıl-:**-*maz*
Gazel 3152
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.

Gevher olursa Muḥibbī yār kılmaz çün naẕar
Hīç raḥm itmek olur mı uşbu gözüm yaşına

3. **naẕar kıl-:**-*sa*
Gazel 3152
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.

Ḳabrüm üzre her çemen söyler cefāsın ol mehüñ
Kim gelüp bir dem naẕar kılsa mezārum taşına

4. **naẕar kıl-:**-*maz*
Gazel 3168
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.

Vādī-i ḥayretde kor kılmaz naẕar benden yaña
N’olısar ḥālüm dirīġā ol gözi āhū-y-ıla

5. **naẕar kıl-:**-*a*
Gazel 3294
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.

Cefā sengi eger başına yagsa
Kaçurmayup naẕar kıla derini

6. **naẕar kıl-:**--*ma*
Gazel 3074
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak; dikkat etmek.

Zāhidüñ mescidde hāy u huyına kılma naẕar
Var ḫarābāt ehlinüñ bak anda nūş-ā-nūşına

7. **naẕar kıl-:**--*ma, --dı*
Gazel 3061
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Naẕar kılmadı āh yalvarmayınca
Var-ımış ḥāṣṣa bildüm yalvarışta

8. **naẕar kıl-:**--*sa*
Gazel 3137
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak. 2. İncelemek amacıyle bakmak, düşünerek bakmak. 3. tasavvuf. (Mânen büyük ve tasarruf sâhibi kimseler) Lutuf ve keremle bakmak.

Gözlerüme kim naẕar kılsa benüm pür āb-ıla
Der bi‘aynih bir ḳadeḥ tolmış şarāb-ı nāb-ıla

9. **naẕar kıl-:**-*du, -m*
Gazel 3273
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Bakmak. 2. İncelemek amacıyla bakmak, düşünerek bakmak.

Naẕar müjgānına kıldum helāküm añladum ol dem
Elinde dutduġı tīġ u cefā tīr-i ḳıtāl oldı

<u>naẕar kıl:</u>

1. **naẕar kıl:**-*sa*
Gazel 3357
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.

Muḥibbī her nefes ṣad-bār yüzüñe ger naẕar kılsa
Ḳanā‘at itmeyüp ister göre bir daḫı dīẕārı

2. **naẕar kıl:**-*sa, -ñ*
Gazel 3395
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.

Eyā zāhid eger biñ kez naẕar kılsañ o meh-rūya
Görinmez pertev-i ḥüsni idesin çün nigāh egri

3. **naẕar kıl:**
Gazel 3075
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak; dikkat etmek.

Gel maḥabbet şehrinüñ kıl bir naẕar yapusına
Yüz sürüp müjgānı cārūb it dilā tapusına

4. **naẕar kıl:**
Gazel 3093
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak; ihsanda bulunmak, ilgilenmek.

Gerçi lāyıḳ degülem bezmüñe iy şāh-ı cihān
Bir naẕar kıl böyle bu bende liyāḳat getüre

5. **naẕar kıl:**
Gazel 3210
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Bakmak. 2. İncelemek amacıyla bakmak, düşünerek bakmak.

Kendü ḥālüñe naẓar kıl var mı gör ḫayr-ı ‘amel
Dil uzatma kimsenüñ aḥvāline sūsen gibi

nāzenīn:

1. **nāzenīni:**-*i*
Gazel 3322
Mısra: **1**
İşveli, cilveli, nazlı.

Bir nāzenīni gördüm cevlān iderdi rāhı
Top eyleyüp serümi göge çıkardum āhı

nāzı ko-:

1. **nāzı ko-:**
Gazel 3005
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nazı/cilveyi bırakmak/terk etmek.

Cānā yiter ko nāzı ki şāhān-ı rūzigār
Kılsa ‘itāb u ḫışmı soñında kerem kıla

nāẓır ol-:

1. **nāẓır ol-:**-*-mış, --dur*
Gazel 3070
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak, nazar etmek.

Ala gözler şehr-i ḫüsne nāẓır olmışdur meger
Tīġı elde yaslanur gelse kaçan ḫ̀āb üstine

naẓīre:

1. **naẓīre:**
Gazel 3296
Mısra: **14**
Bir şâirin manzum eserine başka bir şâir tarafından aynı vezin ve kâfiye ile yazılan benzer manzûme.

Muḥibbī uşbu şi‘r-i dil-pesende
Naẓīre dinmeye gezse āfāḳı

naẓm:

1. **naẓmuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3253
Mısra: **11**
Vezinli, kafiyeli söz, şiir, nazım.

Muḥibbī naẓmuñı görüp diye elbette naẓm ehli
Bu fikr ü bikri şi‘rinde hemān ancak ẓahīr itdi

2. **naẓm-ıla:**-*ıla*
Gazel 3290
Mısra: **10**
Vezinli, kâfiyeli söz dizisi.

Şi‘r-i dil-keşdür Muḥibbī işiden eyler sürūr
Vaḳtidür eyle müşerref naẓm-ıla aḥbābuñı

naẓm ehli:

1. **naẓm ehli:**-*i*
Gazel 3253
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şiirden anlayanlar, şairler.

Muḥibbī naẓmuñı görüp diye elbette naẓm ehli
Bu fikr ü bikri şi‘rinde hemān ancak ẓahīr itdi

naẓm-ı dürer-bārı:

1. **naẓm-ı dürer-bārı:**-*-ı*
Gazel 3078
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnciler yağdıran şiir II inci yüklü şiir.

Bu naẓm-ı dürer-bārı okursa n’ola dilber
Lü’lü’ yaraşur la‘l-i Bedaḫşān arasında

naẓm-ı güher-bār:

1. **naẓm-ı güher-bār:**
Gazel 3423
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cevher yüklü şiir ‖ içeriği çok kıymetli olan şiir.

Gördi ṣarrāf-ı cihān şi‘r-i Muḥibbī’yi didi
Ḳıymet-i cevher[i] bu naẓm-ı güher-bār sıdı

naẓm-ı güher-pāş:

1. **naẓm-ı güher-pāş:**-*ı*
Gazel 3463
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cevher saçan şiir.

Ma‘ānī bahrına taldı Muḥibbī buldı gevherler
Begendi intiḫāb itdükde bu naẓm-ı güher-pāşı

naẓm-ı niẓāmī:

1. **naẓm-ı niẓāmī:**-*den*
Gazel 3174
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nizâmi'nin şiiri.

Gāh olur naẓm-ı Niẓāmī’den Muḥibbī dem urur
Gāh bir ḥarf añlamaz nādān ider gönlüm beni

nāzük:

1. **nāzük:**
Gazel 3261
Mısra: **7**
İnce, narin.

Berg-i gül gerçi ki nāzük görinür ammā ki sen
Görinürsin iy göñül nev-reste-i nāzük-teri

2. **nāzük:**
Gazel 3313
Mısra: **7**
İnce, narin.

Dilberüm nāzük beden lāyıḳ degül degme libās
Kim aña güldan ḳabā gerek semen pīrāheni

3. **nāzük:**
Gazel 3332
Mısra: **5**
İnce, narin.

Nāzük bedeni berg-i semenden daḫı nāzük
Kim gördi bu nev‘-ile bir sīm-dāde[y]i

4. **nāzük:**
Gazel 3109
Mısra: **6**
İnce, zarif, ölçülü bir şekilde.

Yine ta‘vīẕ içün gülşende ġonca
Asar zer heykelin nāzük nihāle

5. **nāzüklig-ile:**-*-lig, -ile*
Gazel 3012
Mısra: **10**
Hareketleri karşısındakinde hoşnutluk uyandıracak şekilde ince, zarif, ölçülü kimse.

Ṣad pāre ola bagrı Muḥibbī görem āḫir
Nāzüklig-ile zülfüñe ger şāne geçerse

nāzük beden:

1. **nāzük beden:**-*i*
Gazel 3332
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnce, narin vücutlu sevgili.

Nāzük bedeni berg-i semenden daḫı nāzük
Kim gördi bu nev‘-ile bir sīm-dāde[y]i

nāzük ten:

1. **nāzük ten:**-*üñ, -i*
Gazel 3262
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnce, zarif ve güzel vücut/ten.

Ger bugün nāz-ıla nāzük tenüñi ‘arż idesin
Yāsemīn bir daḫı göstermeye sīmīn tenini

2. **nāzük ten:**-*üñ, -i*
Gazel 3283
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnce, zarif ve güzel vücut/ten.

Gülşene ‘arż idesin ger göre nāzük tenüñi
Açmaya ġonca bilüp ḥālini ayruk suḫeni

ne:

1. **ne:**
Gazel 3030
Mısra: **7**
Hangi.

Seni sevdümse iy meh-rū ne suç itdüm ki öldürdüñ
Revā mı pādişāh olan gire nā-ḥaḳ yire kana

2. **nedür:**-*dür*
Gazel 3085
Mısra: **6**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Dilber ḫayāli ile iden gice gündüz ‘iyş
Uşbu cihānda ḳayd nedür iḫtiyācına

3. **nedür:**-*dür*
Gazel 3314
Mısra: **4**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Baña cevr-ile cefā ġayrılara mihr ü vefā
Dōstum baña ‘ayān itmedi nedür sebebi

4. **nedür:**-*dür*
Gazel 3402
Mısra: **1**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Bilmedi Ferhād’a sordum nedür ‘ışḳuñ bīşesi
Kūhkenlikdür hemān ancak anuñ endīşesi

5. **nedür:**-*dür*
Gazel 3266
Mısra: **3**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Cihān içün nedür bilsem bu hāy u hūy u bu ġavgā
Gelenler gitdiler cümle dimezler kimse kes kaldı

6. **nedür:**-*dür*
Gazel 3335
Mısra: **9**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Yıllar-durur dimedi ḫālüñ nedür ġarīb
Bekler Muḥibbī gerçi ki ol āsitāne[y]i

7. **neler:**-*ler*
Gazel 3088
Mısra: **9**
Bir çok şey.

Bilürdi derūnumda Muḥibbī ki neler var
Gönderse eger ġamzelerin sīnemi yarsa

8. **neler:**-*ler*
Gazel 3494
Mısra: **6**
Bir çok şey.

Dām-ı zülfine tutıldum görüben göz karasın
Gör neler getürdi başuma benüm göz karası

9. **ne:**
Gazel 3178
Mısra: **7**
Hangi, nasıl.

Ne zamāna kalduk oldı var-ısa āḫir zamān
Gör kıyar dünyā içün kardaş olan kardaşını

10. **ne:**
Gazel 3217
Mısra: **4**
"Nasıl bir" anlamında sıfat.

Sevdügüm gerçi ki bir sīmīn-beden maḥbūbdur
Ne belāya ilte āḫir bilmezem sevdā beni

11. **nedür:**-*dür*
Gazel 3363
Mısra: **10**
"Hangi şey?" anlamında soru zamiri.

Zāl-i dehre iy Muḥibbī sen sen ol meyl eyleme
Zen nedür kim dil vire aña cihānuñ erleri

12. **nesi:**-*si*
Gazel 3384
Mısra: **1**
Ne II soru zamiri.

Bu cihānuñ nesi var zecr ü ‘anādan ġayrı
Arasañ nesnesi yok derd ü belādan ġayrı

13. **ne:**
Gazel 3486
Mısra: **2**
Hangi şey; nasıl.

Dün gice hicrān şebinde infi‘ālüm var-ıdı
Kimseler bilmez benüm ol dem ne ḫālüm var-ıdı

14. **ne:**
Gazel 3023
Mısra: **8**
"hangi şey" anlamında.

Ben baña eylemişemdür suçı yok dilberümüñ
Anı düşmen idemez ben ne ki itdüm özüme

15. **ne:**
Gazel 3049
Mısra: **2**
"Sadece/bir tek ... değil" anlamında kullanılan söz.

Bulınmaz būy-ı zülf āhū-yı Çīn’de
Ne Çīn’de belki [yok] rūy-ı zeminde

16. **ne:**
Gazel 3212
Mısra: **2**
"Değildir" olumsuz anlamdadır.

Nigāruñ artdı günden güne derdi
Baña ol itdügin hīç kes ne gördi

17. **ne:**
Gazel 3237
Mısra: **6**
"Hangi" anlamında soru sıfatı.

Sevdā-yı zülfi başuma bildüm belā-y-ımış
Bilmem ne güne saklayısar ol belā beni

18. **ne-durur:**-*durur*
Gazel 3462
Mısra: **5**
"Hangi şey?" anlamında soru zamiri.

Eger bāzār-ı ‘ışḳ içre sorarsañ ne-durur şan‘at
Alurlar naḳd-i cān-ıla metā‘-ı vaṣl-ı cānānı

19. **ne:**
Gazel 3023
Mısra: **10**
"Hangi şey" anlamında belgisiz zamir.

Ẓulmet-i ġamda yine kaldı Sikender gibi dil
İy Muḥibbī çāre ne uymaduñ evvel sözüme

20. **ne:**
Gazel 3212
Mısra: **8**
"Hangi şey" anlamında belgisiz zamir.

İçerem hicr ara çeşmüm şarābın
Yirem ġam ġamdan özge dil ne ḫordī

21. **nedür:**-*dür*
Gazel 3439
Mısra: **10**
Nasıl bir şeydir, anlamında söz.

Benüm-durur diyenler cümle gitdi
Cihān içün nedür bu hūy u hāyı

22. **ne:**
Gazel 3489
Mısra: **6**
"Nasıl, ne biçim, ne kadar da" anlamında beğeni ifadesi.

Gözlerüm īsār ider yolına eşküm gevherin
Gör ne merdümdür dirīġ itmez çogını azını

23. **ne:**
Gazel 3422
Mısra: **3**
"Ne" soru zamiri.

Dil ṭabîbi ża‘fdan gör ne gelüp tîmâr ide
Nâle kıl iy ḫasta dil anuñla iẓhâr it beni

24. **ne:**
Gazel 3049
Mısra: **10**
"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı içeren sıfat.

Naẓar eyle bu çarḫ-ı ḥoḳḳa-bâza
Ne lu‘betler görinür râsitînde

25. **ne:**
Gazel 3129
Mısra: **4**
"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı içeren sıfat.

Kendü ḫâlümde yürür âzâde iken âh kim
El ucından ne belâlar geldi âḫir bu sere

26. **ne:**
Gazel 3085
Mısra: **1**
"Hangi şey? Ne?" anlamında soru zamiri.

Gönlüme didüm ‘âşıḳam ‘ışḳuñ ‘ilâcı ne
Eydür baña ki olmaya çâre ‘ilâcına

27. **ne:**
Gazel 3153
Mısra: **8**
"Hangi şey? Ne?" anlamında soru zamiri.

Sorma ḫâlin ‘âşıḳ-ı dil-ḫastenüñ iy mâh-rû
Senden artuk kim ne bilsün derdi ne dermânına

28. **ne:**
Gazel 3272
Mısra: **8**
Ne kadar da, çok fazla, aşırı.

Dimiş idüñ ki seni vaṣlum ile şâd ideyim
Ne tîz unıtduñ eyâ dôst ol ‘ahd kanı

29. **ne:**
Gazel 3294
Mısra: **10**
"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı katmıştır. Ne, nasıl da.

Muḥibbî tîr-i yârı sînem içre
Gören dir ḫoş ne bulmışdur yirini

30. **neye:***-y, -e*
Gazel 3431
Mısra: **9**
"Hangi şey?" anlamında belgisiz zamir.

Neye aglar düşelden ‘ışḳa gönlüm
Meseldür aglamaz çün kendi düşdi

31. **neye:***-y, -e*
Gazel 3460
Mısra: **8**
"Hangi şey?" anlamında belgisiz zamir.

Medḥ-i ḫüsnine ben anuñ bagladum dil ‘aczini
Neye teşbîh eyleyem yâ Rab o ḫüsn-i meh-veşi

32. **ne:**
Gazel 3163
Mısra: **8**
1. Hangi. 2. Bâzı kelimelerle kullanıldığında onların gereksizliğini ve yokluğunu bildirir. 3. Bâzı kelimelerle kullanıldığında bunlara aşırılık kavramı katar ve kelimenin anlamına göre şaşma, yakınma, memnûniyet, beğenme, takdir vb. ifâde eder.

Baña meyden didi kıl tevbe zâhid
Ne tevbe zâhidâ estaġfirullâh

33. **ne:**
Gazel 3221
Mısra: **8**
1. Hangi. 2. Bâzı kelimelerle kullanıldığında onların gereksizliğini ve yokluğunu bildirir. 3. Bâzı kelimelerle kullanıldığında bunlara aşırılık kavramı katar ve kelimenin anlamına göre şaşma, yakınma, memnûniyet, beğenme, takdir vb. ifâde eder.

Tolaşaldan zülfine cân u gönül olmaz ḫalâş
Ne belâya saklar iy dil ol ḳad ü bâlâsını

34. **ne:**
Gazel 3167
Mısra: **1**
Bâzı kelimelerle kullanıldığında bunlara aşırılık kavramı katar ve kelimenin anlamına göre şaşma, yakınma, memnûniyet, beğenme, takdir vb. ifâde eder.

Ne ḫaddüñ gibi bir gül var çemende
Dişüñ mânendi dür olmaz ‘Aden’de

35. **ne:**
Gazel 3175
Mısra: **3**
1. Hangi. 2. Nasıl. 3. Bâzı kelimelerle kullanıldığında bunlara aşırılık kavramı katar ve kelimenin anlamına göre şaşma, yakınma, memnûniyet, beğenme, takdir vb. ifâde eder. 4. Beğenme ve çokluk ifade eder.

Ḥırâmân ḳadd-ile dilber ne gülşende ki seyr eyler
Añılmaz oldı pest olup o bâġuñ serv ü şimşâdı

36. **ne:**
Gazel 3213
Mısra: **8**
1. Hangi. 2. Nasıl. 3. Bâzı kelimelerle kullanıldığında bunlara aşırılık kavramı katar ve kelimenin anlamına göre şaşma, yakınma,

memnûniyet, beğenme, takdir vb. ifâde eder. 4. Beğenme ve çokluk ifade eder.

Baḥr-ı dilden ẓāhir oldukça gören eş‘ārumı
Dir bu ne dürr-i semīn ü bu ne sırr-ı ma‘nevī

37. **ne:**
Gazel 3213
Mısra: **8**
1. Hangi. 2. Nasıl. 3. Bâzı kelimelerle kullanıldığında bunlara aşırılık kavramı katar ve kelimenin anlamına göre şaşma, yakınma, memnûniyet, beğenme, takdir vb. ifâde eder. 4. Beğenme ve çokluk ifade eder.

Baḥr-ı dilden ẓāhir oldukça gören eş‘ārumı
Dir bu ne dürr-i semīn ü bu ne sırr-ı ma‘nevī

38. **ne:**
Gazel 3191
Mısra: **2**
"Hangi, nasıl" anlamlarında soru zamiri.

‘Aceb mi yāruñ aġyār olsa yārı
Ne yirde kim bite gül bile ḫārı

39. **nesin:**-*si*, -*n*
Gazel 3021
Mısra: **5**
"Hangi şey, ne" anlamını belirten soru zamiri.

Vā‘iẓüñ kim nesin alduk alur agzına bizi
‘Ārif olalum anuñ uymayup efsānesine

40. **nedür:**-*dür*
Gazel 3365
Mısra: **1**
"Nedir, nasıl bir şeydir" anlamlarında soru zamiri. II Kıyas edilen şey kadar değerli olmayan, önemsiz.

Yolına bir cān nedür terk idem olsa cān iki
Cān virem bu yolda ammā dimeyem cānān iki

41. **ne:**
Gazel 3030
Mısra: **10**
"Aşırılık, çok" anlamı katmıştır.

Muḥibbī bāġ-ı ḥüsninde temāşā eyle ol servüñ
Ne ra‘nā güller açılmış deger her biri biñ cāna

42. **ne:**
Gazel 3384
Mısra: **7**
" Nasıl bir şey ?" anlamında kelime.

Hicr[i] ile ne belā çekdügini cān u göñül
Yāra kim ilte ḫaber bād-ı ṣabādan ġayrı

43. **ne:**
Gazel 3386
Mısra: **8**
" Nasıl bir şeydir, nedir?" anlamında soru ifadesi.

Kimseler ḥālin dimez bu ben ġarīb üftādenüñ
Yārı görsem ‘arż ideydüm ne ki kāmum var-ıdı

44. **ne:**
Gazel 3399
Mısra: **1**
"Aşırı, çok, oldukça fazla" anlamı içeren sıfat. II Nasıl?.

Āh ne müşkil imiş dünyāda yār ayrulıgı
Görmeyem bir daḫı ben sevgülü yār ayrulıgı

ne ‘aceb:

1. **ne ‘aceb:**
Gazel 3104
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı? Şaşılmaz.

Ḥasretüñ odı beni yaksa kül itse ne ‘aceb
Ġamuñı zād idüben āh idegitdük ‘ademe

2. **ne ‘aceb:**
Gazel 3132
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı?.

Bir naẓarla niçe biñ ‘āşıḳı bī-cān eyler
Ne ‘aceb ḫāṣṣa var kirpüg-ile kaşında

3. **ne ‘aceb:**-*dür*
Gazel 3165
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı?.

Mest-i ḫarāb iken ne ‘acebdür ki gözleri
Miḥrāb idüp kaşın geçer evvel ḳıyāmete

4. **ne ‘aceb:**
Gazel 3345
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı?.

Zerd oldı yüzüm yanalıdan pūte-i ġamda
Dirsem ne ‘aceb var mıdur eyvā benüm gibi

5. **ne ‘aceb:**
Gazel 3367
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı?.

Gün gibi başı anuñ göklere irse ne ‘aceb
İşigüñ taşına yüz sürüp ide secdegehi

6. **ne ‘aceb:**
Gazel 3369
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı?.

Terk iderse ser-i kūyını Muḥibbī vire cān
Ne ‘aceb derde bu dil kıldı giriftār beni

7. **ne ‘aceb:**
Gazel 3450
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı?.

Baña cevr-ile cefā ġayrılara mihr ü vefā
Ne ‘aceb bilmeyesin sevmeyen ile seveni

8. **ne ‘aceb:**
Gazel 3046
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ne olmuş, şaşılacak ne var II şaşılır mı, şaşılmaz.

Zülfini kaldurdı gördüm ḳadd ü ruḫsārın didüm
Gül açılmış ne ‘aceb serv-i ḫırāmān üstine

ne assı:

1. **ne assı:**
Gazel 3183
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne faydası var, ne fayda, neye yarar.

Perde-i zühdüm ne assı bu dil-i mecnūn mest
Yārına varını virdi kendin ‘üryān eyledi

ne bil-:

1. **ne bil-:**--*sün*
Gazel 3135
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasıl bilebilir, bilemez.

Kitāb-ı ‘ışḳı sor baña saña taḳrīr idem bir bir
Ne bilsün sorma Mecnūn’a gezer ancak bu ṣaḥrāda

2. **ne bil-:**-*sün*
Gazel 3153
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir. II Bilmez, bilemez.

Sorma ḥālin ‘āṣıḳ-ı dil-ḫastenüñ iy māh-rū
Senden artuk kim ne bilsün derdi ne dermānına

3. **ne bil-:**-*sün*
Gazel 3259
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir II bilmez, bilemez.

‘Işḳuñ ne bilsün şīvesin ol zāhid-i ḫalvet-nişīn
Hīç öykünür mi cilve-i ṭāvūsa murġ-ı ḫānegī

ne bil:

1. **ne bil:**-*e, -y, -dü, -m*
Gazel 3304
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasıl, nereden bileyim?.

Virmedüm dil saña evvel görmedüm luṭf u kerem
Ne bileydüm olasın soñra sitemkārum gibi

2. **ne bil:**-*ür*
Gazel 3396
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir. II Bilmez, bilemez.

Ne bilür ḥālüm benüm ‘ışḳıyla bī-cān oldugum
Şol ki bu miḥnet ü ġam-ıla ayakdaş olmadı

3. **ne bil:**-*sün*
Gazel 3492
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir II bilmez, bilemez.

Ḥālet-i ‘ışḳı ne bilsün zāhid-i peşmīne-pūş
Cilve-i ṭāvūsı hīç añlar mı murġ-ı ḫānegī

ne bilsün:

1. **ne bilsün:**-*sün*
Gazel 3373
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasıl bilebilir, bilemez.

Ḥālet-i ‘ışḳı ne bilsün zāhid-i peşmīne-pūş
Cilve-i ṭāvūs[ı] hīç añlar mı murġ-ı ḫānegī

2. **ne bilsün:**
Gazel 3048
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir II bilmez, bilemez.

‘Işḳı benden sor ne bilsün anı Ferhād-ıla Ḳays
Biri ṣaḥrāda biri kūhı gezer kolayına

ne çāre:

1. **ne çāre:**
Gazel 3094

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Çaresi yok, elden bir şey gelmez anlamında söylenmiş bir söz.

Didiler aglayup fāş itme sırrı
Didüm ne çāre ya bu rūy-ı zerde

2. **ne çāre:**
Gazel 3062
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elden bir şey gelmez, çaresi yok.

Sitem tīġıyla kılduñ cān[ı] rişte
Ne çāre başda imiş sernüvişte

3. **ne çāre:**
Gazel 3170
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çaresi yok, elden ne gelir.

Muḥibbī āh bu devrān elinden
Ne çāre bulına bu sīne rīşe

4. **ne çāre:**
Gazel 3253
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çaresi yok, elden ne gelir.

Kemend-i zülf ü ḫāliyle ḫadeng-i çeşm-i ebrūlar
Ne çāre ḳatlüme bunlar ki cümle eli bir itdi

ne deñlü:

1. **ne deñlü:**
Gazel 3267
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne kadar, ne ölçüde.

Ne deñlü varup yāra tazarru‘ niyāz idem
Ol arturur ẓulm-ile eyler taḥakkümi

2. **ne deñlü:**
Gazel 3295
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne kadar, ne ölçüde.

Ne deñlü cidd ü cehd itsem muḫālif gösterür oynum
Temāşā eylesün āhın naẓar hem sengi [vü] ḫārı

ne fāyide:

1. **ne fāyide:**
Gazel 3088
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ne fayda (yararı yok).

Bir kerre anuñ būyı irişmedi meşāma
Andan baña ne fāyide ḫaddi gül-i terse

ne ġam:

1. **ne ġam:**
Gazel 3091
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gam değil, dert değil.

Çekdümse ne ġam derd ü belā ile meşaḳḳat
Şükrüm bu ki irdüm soñucı bir ulu gence

2. **ne ġam:**
Gazel 3009
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gam değil, dert değil!.

Siyāset eylesün her dem Muḥibbī çeşm-i cellādı
Ne ġam korkum budur nā-geh ola çāh-ı ẕaḳan āgeh

3. **ne ġam:**
Gazel 3067
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gam değil, dert değil!.

‘Aḳreb-i zülfüñ egerçi zaḫm uradı cānuma
İy ṭabīb-i dil ne ġam ger leblerüñ tiryāk ola

4. **ne ġam:**
Gazel 3280
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam değil, dert değil!.

Tiryāk geçer çünki lebi cān-ı ‘āşıḳa
Olsa ne ġam mār saçınuñ eger semmi

5. **ne ġam:**
Gazel 3233
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok, boş ver.

Egerçi ‘ışḳ ara derd ü elem çok
Ne ġam sensin çü derdümüñ ṭabībi

ne ḫācet:

1. **ne ḫācet:**
Gazel 3331
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gereği yok, gereksiz.

Kimse telḳīn itmesün kan itmege cānāne[y]i
Şem‘[e] ögretmek ne ḫācet yakmaga pervāne[y]i

2. **ne ḫācet:**
Gazel 3204
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne gereği var, lüzum yok.

‘Işḳum degül mi gün gibi rūşen kim añlamaz
Ola kim ‘ayāndur aña ne ḫācet beyān daḫı

ne hāl oldı:

1. **ne ḫāl oldı:**-*dı*
Gazel 3273
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
" Ne oldu?" anlamında kullanılan soru ifadesi.

Ser-i zülfüñ kemendinden göñül āşüfte ḫāl oldı
Lebüñden bir söz işiddüm baña bilmem ne ḫāl oldı

ne içün:

1. **ne içün:**
Gazel 3155
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Niçin, neden.

İy Muḥibbī dime aġyāra seg-i yār sakın
Ne içün beñzedesin dōstumı düşmenüme

2. **ne içün:**
Gazel 3217
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Niçin, neden.

İy ṣanem bilsem ne içün zār idersin hā beni
Ṭurra-i zülf-i siyehkāruñ ucından vā beni

3. **ne içün:**
Gazel 3254
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Niçin, neden.

Çünki kulsın hīç bildüñ mi bugün sulṭānuñı
Ne içün ḫalḳ eylemiş Ḫallāḳ senüñ cānuñı

4. **ne içün:**
Gazel 3391
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Niçin, hangi amaçla, neden, niye.

Bu Muḥibbī’yi görüp itme firārı yüri gel
Ne içün unıdasın eski vefādārlıgı

5. **ne içün:**
Gazel 3490
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Niçin, neden.

Ne içün beñzedem serve ben ol serv-i ḫırāmānı
Yürür gülşende nāz-ıla ḫırāmānī ḫırāmānī

6. **ne içün:**
Gazel 3214
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Niçin, neden.

Ne içün yüzüñi zülfüñle didüm örtersin
Gül gibi güldi didi her günüñ olmaz mı şebi

n(e) it:

1. **n’ider:**-*er*
Gazel 3244
Mısra: **8**
Ne yapmak / ne etmek.

‘Āşıḳ gözine ḫāk-i der-i yār var iken
‘Işḳ ehli n’ider uşbu cihān tūtiyāsını

ne kadar:

1. **ne ḳadar:**
Gazel 3480
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, ne kadar çok, ne ölçüde.

Ne ḳadar ursañ cefā vü cevr ü hicrānuñ yükin
Mest üştürdür çeker dil yirde koymaz bārını

ne kıl:

1. **ne kıl:**-*du*, -*m*
Gazel 3419
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne yapmak, nasıl davranacağını bilememek.

Mescidde dün imāma uydum velī ne kıldum
Hīç bilmedüm bu göñlüm ebrū-yı ṭāḳa düşdi

ne kıl-:

1. **ne kıl-:**-*du*, -*m*
Gazel 3228
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne yapmak.

Evvel alduñ būseñe cān naḳdine iḳrārumı
Soñra ne kıldum ki bozduñ dōstum bāzārumı

2. **ne kıl-:**-*sun*
Gazel 3284
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne yapsın, ne etsin II elden ne gelir.

Muḥibbī bir vefāsuz yāri sevmiş
Ne kılsun yok elinde iḫtiyārı

ne kılısar:

1. **ne kılısar:**-*ısar*
   Gazel 3305
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Ne yaptı, nasıl davrandı anlamına gelen sözcük grubu.

Alma Muḥibbī ‘āḳil ol dünyāy[ı] sen bir ḥabbeye
Āḫir saña ne kılısar bilmez misin bu ẓālümi

ne mümkin:

1. **ne mümkin:**
   Gazel 3062
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Mümkün değil, mümkün mü?.

Viṣālüñ ārzū itmek ne mümkin
Ben ādem oglanı sen ḫod ferişte

2. **ne mümkin:**
   Gazel 3458
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Olacak şey değil, imkansız.

Kaşların kurmak ne mümkin olmasa ḳullāb-ı zülf
Çenber olmış başları bir yire gelmiş nā gibi

3. **ne mümkin:**-*dir*
   Gazel 3120
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Olacak şey değil, imkânsız.

Müselmānlar giriftāram meded bir nā-müselmāna
Ne mümkindür ḫalāṣ olmak saçından ehl-i īmāna

[ne mümkin]:

1. **[ne mümkin]:**
   Gazel 3327
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Olacak şey değil, imkânsız.

Dest-būs-ı dilbere irmez [ne mümkin] çünki el
Ḫāk-i pāyın kıl ṭaleb devlet bil pā-būsını

ne ne:

1. **ne ne:**
   Gazel 3009
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: -
   Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Dilerem pāyını būse kılam ol serv-i reftāruñ
Ki ne dāmen ola vāḳıf u ne ḫod pīrehen āgeh

2. **ne ne:**
   Gazel 3009
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

İrişse tīr-i dil-dūzı müheyyā eyleyem cāyın
Anı ḫoş saklayam dilde ne cān ola ne ten āgeh

3. **ne ne:**
   Gazel 3023
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Ne baña ṣabr müyesser ne ḫō dildāra vefā
‘Acabā sa‘d muḳārın ola mı yılduzuma

4. **ne ne:**
   Gazel 3042
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Ezelden mest-i ‘ışḳ oldı Muḥibbī
Anuñ göñli ne zende ne püserde

5. **ne ne:**
   Gazel 3266
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Bu dehri ser-te-ser gezdüm vefā yok ḫalḳ-ı ‘ālemde
Ne işiddüm ne ḫod gördüm cihānda dest-res kaldı

6. **ne ne:**
   Gazel 3390
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Ol leṭāfet ki Ḫuẕā sen gül-i ḫamrāda kodı
Ne ciḥān bāġına virdi ne gül-i terde kodı

7. **ne ne:**
   Gazel 3454
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer

alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Muḥibbī şöyle ḫāk oldı seg-i kūyuñ gelüp andan
Ne ten buldı ġıdā içün ü ne ḫōd üstüḫ̆ān buldı

ne ne ne:

1. **ne ne ne:**
   Gazel 3017
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Ne ṣabrum kaldı ne ‘aḳlum ne dilüm kaldı güftāra
Ġarīb-isem n’ola ṣāhum benüm de vardur Allāh’um

ne ol-:

1. **ne ol-:**-*a*
   Gazel 3158
   Mısra: **14**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Ne olur, nasıl olur.

Salar Muḥibbī ḫastayı ferdāya çün ḥabīb
Ḥāli ne ola kim yile ol bī-vefā-y-ıla

ne olur:

1. **ne olur:**
   Gazel 3202
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Ne olur, nasıl olur.

Menzilüñ evvel ḳadem basduñ dilā dünyā gibi
Āḫirüñ ammā ne olur bilmedüñ ferdā gibi

ne pervā:

1. **ne pervā:**
   Gazel 3010
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Ne korkusu! (korkmaz, korkusuzca).

Muḥibbī gerçi cān yakdı cemāl-i şem’-i dildāra
Ne pervā meş’al-i ḫurşīde ger yanarsa pervāne

ne revā:

1. **ne revā:**-*dur*
   Gazel 3190
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Reva mıdır; uygun mudur.

Yüzine gün ḳamer alnına anuñ beñzemeye
Ne revādur aña nisbet ideler mihr ü mehi

ne revādur:

1. **ne revādur:**
   Gazel 3219
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Reva mıdır; uygun mudur.

Añmaduñ sen şeb-i firḳatde eyā dōst beni
Oda yakmak ne revādur seni cāndan seveni

ne sebeb:

1. **ne sebeb:**
   Gazel 3115
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Hangi nedenle ?.

İy dōst miyānuñla kemer ẕevḳ ider-iken
Bilsem ne sebeb düşdi girer ḫançer araya

2. **ne sebeb:**-*den*
   Gazel 3393
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Hangi nedenle ?.

Alınaldan alına göñlüm olupdur şem‘dān
Ne sebebden bilmedüm bu mekr ü āl egler meni

ne suç it:

1. **ne suç it:**-*dü*, -*m*
   Gazel 3349
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Nasıl bir suç işledim/ ne kabahatim var.

Selāmın ol şeh-i ḫūbān n’içün ben bendeden kesdi
Anı ben sevmeden artuk ne suç itdüm neden kesdi

ne tañ:

1. **ne tañ:**
   Gazel 3000
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Şaşılır mı, tuhaf mı.

Ālemi geşt eyledüm bir yār-ı ṣādıḳ görmedüm
Uzlet itsem ḫalḳdan düşsem ne tañ tehālara

2. **ne tañ:**
   Gazel 3041
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: -
   Şaşılır mı, tuhaf mı.

Dil zevraḳı ġarḳ olsa ne tañ ol dem içinde
Alnuña ḳamer gün yüzüñe beñzemez iy dōst

3. **ne tañ:**
Gazel 3105
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Sen hümāyı bāz-ı himmetle şikār itsem ne tañ
Çünki pervāz eylemek gelmiş ezelden şānuma

4. **ne tañ:**
Gazel 3116
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Eksük olmasa ne tañ saña belā üzre belā
Çünki virdüñ göñlüñi ol serv-ḳad bālālara

5. **ne tañ:**
Gazel 3144
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Ḫalḳı uyutmazsa efġānı Muḥibbī'nüñ ne tañ
Korkar andan ol mehi bir kimse görse ḫ̔ābda

6. **ne tañ:**-*dur*
Gazel 3149
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Tāc-ı ṣadefi geydi çü başına ḳalender
Girürse ne tañdur iki yapraga benefşe

7. **ne tañ:**
Gazel 3181
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Muḥibbī āteş-i ʻışḳa tutışduñ şemʻ-veş başdan
Olursa gözlerüñ yaşı ne tañ tā ṣubḥa dek cārī

8. **ne tañ:**
Gazel 3218
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Olaldan boynuma zencīr yāruñ zülf-i leylāsı
Ne tañ āşüfte olursa dil-i mecnūn u şeydāsı

9. **ne tañ:**
Gazel 3278
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Terk-i cān itse ne tañ ki göre ol māh-veşi
Dest-i ḳudretle yaradıldı anuñ gözi kaşı

10. **ne tañ:**
Gazel 3349
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Kalursa dāmen-i dilber ne tañ aġyār destinde
Gülüñ hīç görmedüñ mi sen etegini diken kesdi

11. **ne tañ:**
Gazel 3410
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Mihrüñi sīnemde saklarsam ne tañ aġyārdan
Kişi lā-büd sakınur şeyṭāndan īmānını

12. **ne tañ:**-*dur*
Gazel 3442
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Çıkarsa göklere āhum ne tañdur
Yanar çün sīnem içre ʻışḳ nārı

13. **ne tañ:**
Gazel 3443
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Çün rezmgāh er kişinüñ bezmgāhıdur
Olsa ne tañ Muḥibbī feraḥ mācerā güni

14. **ne tañ:**
Gazel 3484
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Dü ʻālem çün münevverdür yüzinden
Ne tañ dirsem yüzine ʻālem-ārāy

15. **ne tañ:**
Gazel 3438
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı? II Şaşılmaz.

Ol hümāyı bāl-i himmetle şikār itsem ne tañ
ʻĀciz olmaz çün şikārında toganuñ yügrügi

16. **ne tañ:**
Gazel 3429
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Kim virdi göñül cān u ruḥ yāra tayandı
Pervāne gibi yansa ne tañ nāra tayandı

17. **ne tañ:**
Gazel 3176
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Lālezār olsa Muḥibbī ne tañ eṭrāf-ı çemen
Eşk-i çeşmüm dökilür her yaña seylāb gibi

ne var:

1. **ne var:**
Gazel 3063
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ne olmuş? Şaşılır mı?.

Ne var ṣād [u] feraḥ hem-dem bizümle
Degülse maḥrem oldı ġam bizümle

ne yüzden:

1. **ne yüzden:**
Gazel 3110
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neden, niçin.

Fikr kıl aḥvālüñi geldük ne yüzden ‘āleme
Şükr kıl Rezzāḳ’a rızḳuñ eksük itmez ġam yime

2. **ne yüzden:**-*dür*
Gazel 3182
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nedendir, hangi sebepledir?.

Dilā gel seyr-i bāġ eyle teferrüc kıl Ḫudā ṣun‘ın
Biri birine beñzer mi ne yüzdendür gör ezhārı

ne yüz-ile:

1. **ne yüz-ile:**--*ile*
Gazel 3097
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hiç utanmadan, sıkılmadan.

Bilse idüm ne yüz-ile görinür gül yüzüñe
Ḳıymetin bile kaçan vaḳt-ıla bāzāra düşe

ne yüzle:

1. **ne yüzle:**
Gazel 3115
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hiç utanmadan, sıkılmadan.

Bu ḫırḳa vü bu tāc-ıla işi çü riyādur
Ne yüzle ṭa‘n eyleye zāhid ẕurefāya

nebāt:

1. **nebātuñ:**-*uñ*
Gazel 3351
Mısra: **8**
Şeker elde edilen bitki.

Uyurken leblerin öpdüm didüm bu leẕẕet-i cāndur
Uyanup didi ol dilber nebātuñ böyle mi dadı

nedāmet:

1. **nedāmeti:**-*i*
Gazel 3354
Mısra: **8**
Pişmanlık.

İy dil mecāz-ı ‘ışḳa göñül virmeden sakın
Soñra yanuñda ẓāhir olur çün nedāmeti

2. **nedāmete:**-*e*
Gazel 3165
Mısra: **8**
Yaptığı iş veya davranışın sonucunu beğenmeyip yaptığına hayıflanma, pişmanlık.

İy dil mecāzī ‘ışḳa göñül virmeden sakın
İrişdürür kişi ezel āḫir nedāmete

3. **nedāmeti:**-*i*
Gazel 3436
Mısra: **10**
Yaptığı iş veya davranışın sonucunu beğenmeyip yaptığına hayıflanma, pişmanlık.

Virme Muḥibbī ‘ışḳ-ı mecāzīye dil sakın
Bak cān göziyle görinür āḫir nedāmeti

nedāmet çek:

1. **nedāmet çek:**-*i, -me, -y, -e, -sin*
Gazel 3338
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pişmanlık duymak.

Bugün ḫayra dürişüp ‘amel eyle
Yarın Muḥibbī çekmeyesin sen nedāmeti

nedāmet getür-:

1. **nedāmet getür-:**--*e*
Gazel 3093
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pişman olmak.

Aldanup zīver-i dünyāya göñül virme sakın
Bu muḳarrerdür anuñ soñı nedāmet getüre

neden:

1. **nedendür:**-*dür*
Gazel 3028

Mısra: **5**
"Niçin, hangi sebepten" anlamında soru zarfı.

Yā nedendür iy Muḥibbī uşbu sevdālar bize

2. **neden:**
Gazel 3349
Mısra: **2**
"Niçin, hangi sebepten" anlamında soru sıfatı.

Selāmın ol şeh-i ḫūbān n'içün ben bendeden kesdi
Anı ben sevmeden artuk ne suç itdüm neden kesdi

3. **neden:**
Gazel 3490
Mısra: **7**
Hangi sebeple, niçin?.

'Aceb dīvāne dil bilsem neden umar vefā resmin
Cefā üzre yaradılmış ola dilberlerüñ şānı

4. **neden:**
Gazel 3358
Mısra: **3**
"Niçin, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Eger Leylī degülse ol neden ben aña Mecnūnam
V'eger Şīrīn olmasa bu dil olmazdı Ferhād'ı

5. **neden:**
Gazel 3310
Mısra: **1**
Hangi sebeple, niçin.

Neden raḥm itmedüñ gördüñ ġarībi
Viṣālüñden meger yokdur naṣībi

6. **neden:**
Gazel 3162
Mısra: **3**
Ne sebepten, niçin.

'Ārıżuñ üstine dönmişdür neden ḫāl-i siyāh
Kim görüpdür kāfiri kim gire cennet bāġına

7. **nedendür:**-*dür*
Gazel 3163
Mısra: **4**
Ne sebepten, niçin.

İrişdi āh u efġānum semāya
Nedendür saña irmez iy yüzi māh

8. **neden:**
Gazel 3184
Mısra: **7**
Ne sebepten, niçin.

Dil ṭabībisin neden bildürmeyesin bir cevāb
Derd ü ḥasretle bugün öldüresin bīmāruñı

9. **neden:**
Gazel 3214
Mısra: **1**
Ne sebepten, niçin.

Ġoncadan teng neden ola anuñ la'l-i lebi
Ġabġabı sībe şebīh olmaga ney ki sebebi

10. **neden:**
Gazel 3251
Mısra: **5**
Ne sebepten, niçin.

Yüzüñi didüm neden zülf-ile tenhā eyledüñ
Gül gibi güldi didi olmaz mı her rūzuñ şebi

11. **neden:**
Gazel 3253
Mısra: **10**
Ne sebepten, niçin.

Benüm günden güne ḥālüm müşevveş olup artmakda
Neden bilmeyesin ḥālüm seni ṣāḥib-żamīr itdi

12. **neden:**
Gazel 3255
Mısra: **6**
Ne sebepten, niçin.

Billūr iken yıkılur bu nüh felek olur ḫarāb
Sīm ü zerle pes neden yüce kılursın nāmuñı

13. **neden:**
Gazel 3498
Mısra: **11**
Ne sebepten, niçin.

'Aceb zāhid neden mātem tutar kim
Ki dāyim kara olmışdur libāsı

<u>nedür:</u>

1. **nedür:**
Gazel 3050
Mısra: **7**
"Nedir, nasıl bir şeydir" anlamlarında soru zamiri.

Nedür sen añma hergiz ḫāl ü ḫaṭṭın
Birisi ḥubb u biri nīgi sorma

2. **nedür:**
Gazel 3139
Mısra: **12**
"Nedir, nasıl bir şeydir" anlamlarında soru zamiri.

Tutışur āhum şerārından dü 'ālem iy ṭabīb
Merhemüñ nef'i nedür bu dāġ-ı hicrān üstine

3. **nedür:**
Gazel 3263
Mısra: **2**
Nedir, nedendir II ne, soru zamiri.

Dögünüp def çagurur her nefes nāy
Nedür dünyā içün bu hūy u bu hāy

4. **nedür:**
Gazel 3305
Mısra: **7**
Nedir, nedendir, ne işi var II ne, soru zamiri.

İy zāhid-i bārid-nefes nedür bu baḥs ü bu cedel
Añlayımazsın fāriġ ol ‘ışḳ içre ḳīl ü ḳālümi

nefes:

1. **nefes:**
Gazel 3232
Mısra: **11**
Akciğerlere hava alıp verme ve bu yolla alınıp verilen hava, soluk.

Her bir nefes ki bir ulu ni‘met degül midür
Şākir kaçan ki şükrinüñ ide edāsını

2. **nefes:**
Gazel 3266
Mısra: **2**
Akciğerlere hava alıp verme ve bu yolla alınıp verilen hava, soluk.

Gidüp ol māh baña dilden hezārān ṣad heves kaldı
Ġam-ı hicr-ile cān tenden gidiser bir nefes kaldı

3. **nefes:**
Gazel 3085
Mısra: **7**
I. Nefes, soluk. II. An, dem.

Ger şāh iseñ de vaḳtüñi ḫoş gör geçer nefes
Aldanma sakın salṭanatuñ taḫt u tācına

4. **nefesüñ:**-*üñ*
Gazel 3257
Mısra: **4**
1. Akciğerlere hava alıp verme ve bu yolla alınıp verilen hava, soluk. 2. Şifâ amacıyle hastaya okuyup üfleme.

Ne-y-içün bu ben mürdeye virmeyesin ḥayāt
Oldı nefesüñ mürdelere çün Mesīḥā gibi

5. **nefesüm:**-*üm*
Gazel 3033
Mısra: **17**
Akciğerlere hava alıp verme ve bu yolla alınıp verilen hava, soluk.

Kim bir nefesüm kaldı hemān çıkmaga bu cān
İy bād-ı ṣabā yāra varup bir ḫaber eyle

nefh-i ‘īsevī:

1. **nefḫ-i ‘īsevī:**
Gazel 3213
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Îsâ peygamberin dîninden olan kimse(hristiyan)nin üflemesi, nefesi.

Mürde iken zinde itdi cümle ezhārı ṣabā
Tāze cān buldu kamusı irdi nefḫ-i ‘Īsevī

2. **nefḫ-i ‘īsevī:**
Gazel 3250
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Îsâ peygamberin dîninden olan kimse(hristiyan)nin üflemesi, nefesi.

Mürde idi zinde kıldı cümle ezhārı ṣabā
Tāze cān buldı kamusı irdi nefḫ-i ‘Īsevī

nef‘i:

1. **nef‘i:**
Gazel 3139
Mısra: **12**
Yarar, fayda.

Tutışur āhum şerārından dü ‘ālem iy ṭabīb
Merhemüñ nef‘i nedür bu dāġ-ı hicrān üstine

nefs-i şūm:

1. **nefs-i şūm:**--*a*
Gazel 3110
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uğursuz nefis, benlik.

Kıl muṣāḥib her gice ḳalbüñi ẕikru’llāh ile
Uyma nefs-i şūma irmez çün bilürsin dem deme

nefsüñe uy-:

1. **nefsüñe uy-:**-*üñ, -e, -ma*
Gazel 3263
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Arzu ve ihtiraslarına uyarak yapmaması gerekeni yapmak, zaaflarına esir olmak.

Sakın şerr işleme nefsüñe uyma
Ki soñra dimeyesin āh-ıla vāy

ne-goft:

1. **ne-goft:**
Gazel 3279
Mısra: **9**
Demedi. (Hiçbir şey dememek.).

İtdi sü’āl-i būse Muḥibbī nigār ne-goft
Beñzer ki ḳabūl itdi ḫamūş cevāb oldı

neler:

1. **neler:**
Gazel 3345
Mısra: **14**
Hangi şeyler.

Bakup Muḥibbī ‘ibret alup dir vefāsı yok
Neler getürdi ‘āleme dünyā benüm gibi

2. **neler:**
Gazel 3458
Mısra: **2**
Çok şeyler, birçok şey.

Dime yok kūy-ı melāmet içre ben rüsvā gibi
Hey neler var bu cihānda sen dili şeydā gibi

nem içinde:

1. **nem içinde:**--*de*
Gazel 3045
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nem(de), ıslaklık(da), gözyaşı(nda).

Sevdā-yı ser-i zülfine dolaşalı göñlüm
Kaldı ebedī merdüm-i çeşmüm nem içinde

nem ola:

1. **nem ola:**--*a*
Gazel 3104
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neyim vardır ki.

Ġamdan özge reh-i ‘ışḳuñda gözümde nem ola
Neme yitmez bu gözüm yaşı benüm daḫı neme

nem var:

1. **nem var:**
Gazel 3135
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neyim var, ne suçum var.

Beni meyḫāne küncinde görüp ṭa‘n eyleme zāhid
Ezelden başa yazudur benüm nem var bu arada

neme:

1. **neme:**
Gazel 3104
Mısra: **4**
Neyime.

Ġamdan özge reh-i ‘ışḳuñda gözümde nem ola
Neme yitmez bu gözüm yaşı benüm daḫı neme

neme yarar:

1. **neme yarar:**
Gazel 3051
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neye yarar!, Neye lazım!.

Baña maḳṣūd hemān zülf ü ruḫuñdur ancak
Neme yarar semen ü sünbül gül ya lāle

neme yitmez:

1. **neme yitmez:**--*e*, --*mez*
Gazel 3104
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neyime yetmez (yeter anlamında).

Ġamdan özge reh-i ‘ışḳuñda gözümde nem ola
Neme yitmez bu gözüm yaşı benüm daḫı neme

nemnāk ol-:

1. **nemnāk ol-:**--*a*
Gazel 3067
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nemli, ıslak olmak II gözyaşı dökmek, ağlamak.

Çeşmüme gel pā koyup ḫār-ı müjemden ġam yime
Pāyuña itmez żarar yaşumla çün nemnāk ola

neñ ol-:

1. **neñ ol-:**-*ur*
Gazel 3194
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne olurdu?.

Göklere başuñ irerse saña yokdur fāyide
Neñ kim olur yüzüñi sürseñ yire dāmen gibi

ner gibi:

1. **ner gibi:**
Gazel 3256
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Erkek gibi olmak. II Mert, korkusuz, cesur, yiğit olmak.

Didiler ṭāḳat getürmez kimseler bār-ı ġama
İy Muḥībbī sen anı çekmek gereksin ner gibi

ner gibi ol-:

1. **ner gibi ol-:**-*mak*
Gazel 3195
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Erkek gibi olmak. II Mert, korkusuz, cesur, yiğit olmak.

Merd-i meydān ol Muḥibbī olma dünyāya zebūn
Māddeye dil virmeyüp olmak gerekdür ner gibi

nergis:

1. **nergise:**-*e*
Gazel 3127
Mısra: **4**
Sevgilinin baygın ve şehla bakan gözlerine benzetilen iri papatya biçiminde sarı bir çiçek.

Gözi baglansun cihānuñ rūşenāsın görmesün
Çeşm-i şehlāñı eger kim beñzedürse nergise

2. **nergis:**
Gazel 3109
Mısra: **2**
1. Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi 2. mec. edeb. Sevgilinin gözü.

Yine hengām-ı güldür devr-i lāle
Tutar nergis eli üzre piyāle

3. **nergis:**
Gazel 3328
Mısra: **4**
1. Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi 2. mec. edeb. Sevgilinin gözü.

Serv beñzer gülşen-i ḥüsnüñde bālā ḳaddüñe
Çeşmüñ nergis ruḫuñ berg-i gül-i ḫamrā gibi

4. **nergis:**
Gazel 3346
Mısra: **2**
1. Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi 2. mec. edeb. Sevgilinin gözü.

Olmaya bāġ içre bir serv ol ḳad-i bālā gibi
Bitmeye gülşende nergis ol gözi şehlā gibi

5. **nergis:**
Gazel 3400
Mısra: **3**
1. Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi 2. mec. edeb. Sevgilinin gözü.

Her gice nergis gibi açmaz gözin ol türk-i mest
Gitmedi baḫtum gibi beñzer hīç anuñ uyḫusı

6. **nergisüñ:**-*üñ*
Gazel 3450
Mısra: **8**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı çiçek II (sevgilinin) gözü, bakışı; mahmur bakışlı sevgili.

Gül yüzin yumak içün şebnem ile çın seḥer
Nergisüñ ḫāżır elinde tutar altun legeni

7. **nergis:**
Gazel 3078
Mısra: **2**
1. Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi 2. mec. edeb. Sevgilinin gözü.

Ol çeşm-i siyeh zülf-i perīşān arasında
Nergis gibidür ki bite reyḥān arasında

8. **nergis:**
Gazel 3091
Mısra: **2**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lale gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi II. Sevgilinin gözü nergise benzetilir, baygın ve şehla bakar.

İy ruḫları gül ḳāmeti ‘ar‘ar bili ince
İy gözleri nergis saçı sünbül lebi ġonca

9. **nergis:**
Gazel 3101
Mısra: **6**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lale gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi II. Sevgilinin gözü nergise benzetilir, baygın ve şehla bakar.

Bāġbān ger görse ḳadd ü ‘ārıż u şehlā gözüñ
Serv nergis gül diküp hergiz tecemmül itmeye

nergis-i mestāne:

1. **nergis-i mestāne:**-*y*, -*i*
Gazel 3333
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoş, mest, baygın nergis II Sevgilinin baygın, mahmur gözü.

Mestlik meclisde rindāne bugün meyden degül
Oldılar medḥūş görüp ol nergis-i mestāne[y]i

nergis-i şehlā:

1. **nergis-i şehlā:**-*sı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3221
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şehla, şaşı gözlü nergis çiçeği. II Şehla göz. II Sevgilinin güzel ve baygın bakışlı gözü.

Göreliden gözlerüm ol nergis-i şehlāsını
Odlara yakdı bu ben āşüfte vü şeydāsını

nergis-i serhōş:

1. **nergis-i serḫōş:**-*-ı, --n, --a*
Gazel 3074
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoş, kendinden geçmiş olan nergis (çiçeği).|| Mitolojiye göre Narsis, çok güzel ve aşktan anlamaz bir delikanlı imiş.Onu sevip de derdinden perişan olan kızlar bu genci tanrılara şikayet etmişler.Tanrıların verdiği ceza sonucu Narsis birgün derede kendi aksini görüp aşık olur.Kendini seyrederken suya atlar ve boğulur. Vücudu çürüyüp yerinde göze benzer bir çiçek biter ve bütün güzellere hayran hayran, baygın şekilde bakar. Başka bir efsaneye göre bir ırmak ile perinin oğludur.İnsanlar ve periler buna aşıktır.Hatta Ses adlı peri onun aşkından ölmüş ve bir taşa dönmüş.Şarkta bir efsaneye göre de Gül ile Nergis arasında bir aşk yaşanmış.Bu iki sevgiliden Nergis göz şeklinde bir çiçek haline sokulmuş ve kıyamete dek hicran ve intizar çekmeye mahkum edilmiştir.Bütün bu efsanelerde nergis ile göz arasında yakın bir ilişki vardır. Sevgilinin gözü nergistir.Baygın ve şehla bakar.

Meclis-i meydür lebinden būse itme iltimās
Kan olur uyma sakın ol nergis-i serḫōşına

nerm kıl-:

1. **nerm kıl-:**-*ur*
Gazel 3284
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yumuşatmak, yumuşak hale getirmek.

Yaşum te‘sīr kılmaz seng-i dildār
Kılur mı nerm nesne seng-i ḫārı

nerm ol-:

1. **nerm ol-:**-*ur, -ken*
Gazel 3291
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yumuşamak.

Raḥm ḳılmaduñ benüm bu nāleme iy seng-dil
Āhum ile nerm olurken etüñüñ gör sengüñi

nerrād:

1. **nerrādı:**-*ı*
Gazel 3295
Mısra: **6**
Güzel tavla oynayan kimse, tavla ustası.

Nigāruñ katıdur göñli anı kim bilmek isterse
Felek nerrādı getürmez murādumca benem zārı

neşāt:

1. **neşāṭ:**
Gazel 3133
Mısra: **5**
Sevinç, neşe, sürur.

Neşāṭ esbābını cümle müheyyā itseler bir bir
Gehī nūş eylesem bāde gehī būse-kenār olsa

nesīm:

1. **nesīm-ile:**-*-ile*
Gazel 3441
Mısra: **7**
Hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgâr.

Oldı dimāġ-ı dehr mu‘aṭṭar nesīm-ile
Yāruñ meger ki çözdi ṣabā zülfi bagını

nesīm-i ṣubḥ:

1. **nesīm-i ṣubḥ:**-*ıla*
Gazel 3425
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah rüzgarı.

Seḥergeh jāleler asmış-durur güller kulagına
Nesīm-i ṣubḥ-ıla oynar görüñ serv-i ḫırāmān

nesne:

1. **nesne:**
Gazel 3406
Mısra: **1**
Belli bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.

Ḫalḳ içinde mu‘teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes ṣıḥḥat gibi

2. **nesnesi:**-*si*
Gazel 3384
Mısra: **2**
Belli bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık, şey.

Bu cihānuñ nesi var zecr ü ‘anādan ġayrı
Arasañ nesnesi yok derd ü belādan ġayrı

3. **nesne:**
Gazel 3284
Mısra: **8**
Hiçbir şey.

Yaşum te‘sīr kılmaz seng-i dildār
Kılur mı nerm nesne seng-i ḫārı

neşv ü nemā:

1. **neşv ü nemā:**
Gazel 3413
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gelişme, büyüme, gelişim.

Baḥr-ı ‘ışḳ içre bulup neşv ü nemā kanlu yaşum
Ḳa‘r-ı deryādaki san niçe mercān büyüdi

nev‘:

1. **nev‘-ile:**-*ile*
Gazel 3192
Mısra: **8**
Türlü, çeşit, cins.

Melāmetden sakınmaz ‘āşıḳ olan
Bu nev‘-ile iderler iftiḫārı

2. **nev‘e:**-*e*
Gazel 3209
Mısra: **8**
Türlü, çeşit, cins.

Gözlerüm yaş dökdügince kirpügüm cārūb olur
Āsitānuñda bu nev‘e kimse ferrāş olmadı

3. **nev‘-ile:**-*ile*
Gazel 3240
Mısra: **8**
1. Cins, tür. 2. Sınıf. 3. Türlü.

Su döker ‘ārıżum üstine benüm dīdelerüm
Ola bu nev‘-ile yuyıbile rūy-ı siyehi

4. **nev‘-ile:**-*ile*
Gazel 3332
Mısra: **6**
1. Cins, tür. 2. Sınıf. 3. Türlü.

Nāzük bedeni berg-i semenden daḫı nāzük
Kim gördi bu nev‘-ile bir sīm-dāde[y]i

5. **nev‘-ile:**-*ile*
Gazel 3480
Mısra: **2**
1. Cins, tür. 2. Sınıf. 3. Türlü.

Naḳş kıldum ḫāne-i dilde ḳamer ruḫsārını
Ola kim bu nev‘-ile görem anuñ dīdārını

nevā:

1. **nevāda:**-*da*
Gazel 3095
Mısra: **14**
Ezgi, ses, sada. // Türk müziğinin en eski makamlarından biri. Uşşak dörtlüsüne rast beşlisi ilavesiyle meydana gelmiştir.

Gülzār-ı ḥüsnüñ içre her gice ṣubḥ olınca
Okur Muḥibbī medḥüñ bülbülleyin Nevāda

2. **nevāda:**-*da*
Gazel 3334
Mısra: **7**
(Ar.) Ses, sada, makam, ahenk, nâme.

Muṭrib nevāda perde-i ‘uşşāḳı rāst kıl
Ġamdan ḫalāṣ eyle bu kemter kemīne[y]i

3. **nevāya:**-*(y), -a*
Gazel 3115
Mısra: **8**
Nağme, âhenk, ses.

İy ġonca-dehen gül gibi gel ‘arż-ı cemāl it
Tā bülbül-i cān başlaya karşuñda nevāya

nev‘a:

1. **nev‘a:**
Gazel 3450
Mısra: **10**
Çeşit, cins, tür.

Gel dirīġ eyleme kıl tāze yine cānumuzı
Mey-i gülgünuñ eger var-ısa nev‘a küheni

nevāle:

1. **nevāle:**
Gazel 3103
Mısra: **8**
(□□□□□) i. (Ar. nevāl'den nevāle) 1. Gerekli yiyecek ve içecek şeyler, azık: 2. eski. Tâlih, kısmet, nasip.

‘Adem mülkine gitsem zād-ı ġamdur
Kim andan özge yok baña nevāle

nev-bahār:

1. **nev-bahārı:**-*ı*
Gazel 3401
Mısra: **8**
İlkbahar.

Yolına cān metā‘ın ḫarc kıldı
Añar mı nev-bahārı gör süheylī

2. **nev-bahār:**
Gazel 3070
Mısra: **3**
İlkbahar mevsimi, çiçeklerin yeşermeye başladığı, doğanın tazelendiği vakit.

Nev-bahār ile bezendi sebzezār oldı çemen
Bu ṣafādan zer saçar mihr-i cihān-tāb üstine

nev-bahār olsa:

1. **nev-bahār olsa:**--*sa*
Gazel 3133
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlkbaharın gelmesi.

Zümürrüd naṭ‘ı döşense zemīne nev-bahār olsa
Gülistān seyrine varsam bile ancak nigār olsa

nev-civān:

1. **nev-civānuñ:**-*uñ*
   Gazel 3438
   Mısra: **1**
   Genç, taze delikanlı (sevgili).

Aldı göñlüm öñdülin bir nev-civānuñ yügrügi
Olalıdan ḥüsn-ile mülk-i cihānuñ yügrügi

nev-reste-i nāzük-teri:

1. **nev-reste-i nāzük-teri:**
   Gazel 3261
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   En nazik yeni yetme, yeni yetişen.

Berg-i gül gerçi ki nāzük görinür ammā ki sen
Görinürsin iy göñül nev-reste-i nāzük-teri

nevrūz:

1. **nevrūz:**
   Gazel 3434
   Mısra: **8**
   Baharın ilk günü, ilkbahar.

Her kimüñ alnı ḳamer gün yüzlü bir maḥbūb[ı] var
Gündüzi Nevrūz olup Ḳadr olsa tañ mı her şebi

ney:

1. **ney:**
   Gazel 3156
   Mısra: **11**
   Ney, kamıştan yapılmış, bir arşın uzunluğunda nefesli bir çalgıdır, sesi yanıktır. || Ney sesi, aşk çığlığıdır. Ney tasavvufi bir terim olarak, sevgiliden haber, sevgilinin sunduğu kadeh vs. gibi manaları da ifade eder.

Ney gibi ‘aceb midür anuñ bagrı delinse
Lāyıḳdur aña niye uyar idi hevāya

2. **ney:**
   Gazel 3104
   Mısra: **5**
   Ney, kamıştan yapılmış, bir arşın uzunluğunda nefesli bir çalgıdır, sesi yanıktır. Ney sesi, aşk çığlığıdır. Ney tasavvufi bir terim olarak, sevgiliden haber, sevgilinin sunduğu kadeh vs. gibi manaları da ifade eder.

Bezm-i ġamda ko beni ney gibi efġān ideyim
Kim bilür daḫı şehā kim irişür uşbu deme

3. **ney:**
   Gazel 3166
   Mısra: **9**
   Ney, kamıştan yapılmış, bir arşın uzunluğunda nefesli bir çalgıdır, sesi yanıktır. Ney sesi, aşk çığlığıdır. Ney tasavvufi bir terim olarak, sevgiliden haber, sevgilinin sunduğu kadeh vs. gibi manaları da ifade eder.

Ney gibi feryād iderse bu Muḥibbī tañ mıdur
Bir gül-i ra‘nā ġamından dīde-pürḫūnam yine

4. **ney:**
   Gazel 3376
   Mısra: **2**
   Üzerinde delikleri ve alt tarafında bir dili bulunan, kamıştan yapılmış üflemeli bir çalgı. Üflendiğinde çıkardığı yanık ses divan şiirinde özlem (hasret), ayrılık acısı, yürek ve ciğer yangınıyla inleyen insan sesine benzetilir II âşık.

Dil-i şūrīde sevmişdür yine çün bir perī-zādı
İşüm ney gibi efġāndur anı siz sanmañuz şādī

5. **ney:**
   Gazel 3381
   Mısra: **5**
   Üzerinde delikleri ve alt tarafında bir dili bulunan, kamıştan yapılmış üflemeli bir çalgı. Üflendiğinde çıkardığı yanık ses divan şiirinde özlem (hasret), ayrılık acısı, yürek ve ciğer yangınıyla inleyen insan sesine benzetilir II âşık.

Zārīlık itse ney gibi dil tañ mı ṣūbḥa dek
Ṭanbūr gibi burdı zamāne kulagını

6. **ney:**
   Gazel 3418
   Mısra: **8**
   Üzerinde delikleri ve alt tarafında bir dili bulunan, kamıştan yapılmış üflemeli bir çalgı. Üflendiğinde çıkardığı yanık ses divan şiirinde özlem (hasret), ayrılık acısı, yürek ve ciğer yangınıyla inleyen insan sesine benzetilir II âşık.

Bezm-i ġam içre ‘āşıḳa eglence yok[dur] dime
Dil nāle kılsa ney gibi egler ṣadā bizi

ney ki:

1. **ney ki:**
   Gazel 3214
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: -
   Ne ki, ne ola ki.

Ġoncadan teng neden ola anuñ la‘l-i lebi
Ġabġabı sībe şebīh olmaga ney ki sebebi

ney-i güyā:

1. **ney-i güyā:**
   Gazel 3200
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Ney gibi.

Bezm-i ġamda dōstlar ḫūn-ı ciger nūş eylesem
Gönlüm iñler ṣubḥa dek anda ney-i gūyā gibi

2. **ney-i gūyā:**
Gazel 3241
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ney gibi.

Bezm-i ġamda şem‘ gibi giceler yaşlar döküp
İñlerem tā ṣubḥ olınca ben ney-i gūyā gibi

<u>ne-y-içün:</u>

1. **ne-y-içün:**
Gazel 3257
Mısra: **3**
Niçin, neden, hangi sebeple?.

Ne-y-içün bu ben mürdeye virmeyesin ḥayāt
Oldı nefesüñ mürdelere çün Mesīḥā gibi

<u>n’eyle:</u>

1. **n’eyleyem:**-*y, -em*
Gazel 3040
Mısra: **6**
Ne eylemek, ne yapmak.

Gönlüm almak istedüm komadı serkeş kākülüñ
N’eyleyem derdā dirīġā ol ruḫı zībā-y-ıla

2. **n’eyler:**-*r*
Gazel 3095
Mısra: **6**
Ne eylemek, ne yapmak.

Kaşuñla ġamzeñ iy dōst yiter cihāna fitne
N’eyler girüp busuya gīsūlaruñ kafada

3. **n’eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 3423
Mısra: **6**
Ne eylemek, ne yapmak.

Deheninden baña ‘ahd itmiş-iken būse nigār
N’eyledüm ‘ahdi n’içün bozdı o ġaddār sıdı

4. **n’eyler:**-*r*
Gazel 3178
Mısra: **5**
Ne eylemek, ne yapmak.

N’eyler ol āb-ı ḥayātı ya şarāb-ı kevseri
La‘l-i dilberden kime ola müyesser çāşnı

5. **n’eylerem:**-*r, -em*
Gazel 3024
Mısra: **5**
Ne eylemek, ne yapmak || Ne yapayım? İstemiyorum.

Gül yüzüñsüz n’eylerem ben gülsitān-ı gülşeni
Gün yüzüñ olmasa ‘ālem ẕerre gelür mi göze

6. **n’eyleyem:**-*(y)e, -m*
Gazel 3047
Mısra: **4**
"Ne yapayım? " anlamında kullanılan çaresizlik belirten kelime.

Kaşların geh çīn ider geh ġamzeler tīrin atar
N’eyleyem derdā dirīġā ben bu göz ü kaş-ıla

7. **n’eyleyem:**-*(y)e, -m*
Gazel 3099
Mısra: **8**
"Ne yapayım? " anlamında kullanılan çaresizlik belirten kelime.

Sırr-ı ‘ışḳı nālem ile göz yaşıdur fāş iden
N’eyleyem derdā dirīġā bu iki ġammāzuma

8. **n’eyleyem:**-*(y)e, -m*
Gazel 3123
Mısra: **4**
"Ne yapayım? " anlamında kullanılan çaresizlik belirten kelime.

Tolaşaldan bir perī-rū zülfinüñ sevdāsına
N’eyleyem şeydā gönül vardukça Mecnūn olmada

9. **n’eyleyem:**-*(y)e, -m*
Gazel 3150
Mısra: **8**
"Ne yapayım? " anlamında kullanılan çaresizlik belirten kelime.

Sırr-ı ‘ışḳı nālem ile göz yaşıdur fāş iden
N’eyleyem derdā dirīġā bu iki ġammāzuma

10. **n’eyleyem:**-*(y)e, -m*
Gazel 3383
Mısra: **1**
"Ne yapayım? " anlamında kullanılan çaresizlik belirten kelime.

N’eyleyem bizümle ol rūḥ-ı revān eglenmedi
Kaldı cismüm gitdi bu cānum revān eglenmedi

11. **n’eyleyem:**-*(y)e, -m*
Gazel 3476
Mısra: **2**
"Ne yapayım? " anlamında kullanılan çaresizlik belirten kelime.

Niçe gündür gözlerem ol gözleri āhūları
N’eyleyem derdā dirīġā görmedüm āh oları

12. **n’eyleyem:**-*(y)e, -m*
Gazel 3039
Mısra: **8**
"Ne yapayım?" anlamında kullanılan çaresizlik belirten kelime.

Öldürem yarın dimişdi ol hilāl ebrū baña
N'eyleyem derdā dirīġā durmaz ol iḳrārda

13. **n'eylerem:**-*r, -(e)m*
Gazel 3410
Mısra: **14**
"Ne yaparım, ne ederim?" anlamlarında çaresizlik bildiren soru sözü.

Dilberüñ ḳaddi Muḥibbī serv ḥaddi gül yiter
N'eylerem şimden girü ben gülşenüñ seyrānını

14. **n'eyler:**-*r*
Gazel 3319
Mısra: **10**
"Ne yapsın?" anlamında kullanılan soru sözü. II "Lazım değil, gerekmez" anlamında kullanılmıştır.

Yüzüñ-ile dōstum olalıdan alnuñ ḳamer
Bu Muḥibbī n'eyler 'ālemde mihir-ile mehi

15. **n'eyleyeyin:**-*y, -e, -y, -in*
Gazel 3452
Mısra: **4**
Neyleyeyim, ne yapayım?.

Görse her kanda güzel olur anuñ şeydāsı
Bilmezem n'eyleyeyin bu dil-i āvārecügi

n'eyle-:

1. **n'eylerdi:**-*r, -di*
Gazel 3274
Mısra: **8**
Ne eylemek, ne yapmak.

Kemānçe olmasa yaşum aña tār
Bu sīnem üzre n'eylerdi bu bāḳı

2. **n'eyler:**-*r*
Gazel 3160
Mısra: **1**
Ne yapayım, elden ne gelir.

N'eyler idüm cānı ben 'ālemde cānān olmasa
Bülbül efġān eylemezdi ger gülistān olmasa

3. **n'eylesüm:**-*süm*
Gazel 3198
Mısra: **10**
Ne yapsın, ne etsin. II Yapacak bir şeyi yok, elinden bir şey gelmez.

'Işḳ bāzārında göz yaşın Muḥibbī ḫarc ider
N'eylesüm kim sīm-i eşki anda da bāb olmadı

4. **n'eyler:**-*r*
Gazel 3236
Mısra: **8**
Ne yapar, ne yapsın. II Lazım değil, gerekmez.

Zāhidā ẕikr eyleme cennet hevāsı bizde yok
'Āşıḳ-ı dīdār olan n'eyler irem ırmagını

n'eyleyem:

1. **n'eyleyem:**
Gazel 3270
Mısra: **5**
Ne yapayım, ne çare?.

Derdā dirīġ n'eyleyem ki firīb-i dehr
Ẕevḳ u şafāya atdı mübeddel binā ḫūşı

2. **n'eyleyem:**
Gazel 3163
Mısra: **2**
Ne yapayım, ne çare?.

İderem giceler tā ṣubḥa dek āḥ
Degülsin n'eyleyem ḥālümden āgāh

nezr akçası:

1. **nez̤r akçası:**-*sı*
Gazel 3457
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir memleket halkından hükûmete karşı hareketlerinden dolayı cezâ olarak kesilen para.

Sīnemde dāġum üzre yir yir dökildi yaşum
Nez̤r akçası sanasın geldi çerāġa düşdi

nezzāre kıl:

1. **nez̤z̤āre kıl:**-*a*
Gazel 3403
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.

Ġāfil salınma ḥālüme ki geh nez̤z̤āre kıla
Vācib-durur çü şāha ra'iyyet ri'āyeti

nice:

1. **niçe:**
Gazel 3093
Mısra: **4**
Nasıl, ne kadar.

Niçe döysün bu yürek cevrine āhen dögile
Sīne ya tīr-i cefāya niçe ṭāḳat getüre

2. **niçe:**
Gazel 3037
Mısra: **3**
Bir çok, hayli.

Niçe yıldur ki yiler zülfi hevāsında göñül
Kuru sevdā da yürür zülf-i perīşānlar-ıla

3. **niçedür:**-*dür*
Gazel 3271

Mısra: **13**
Nasıl.

Ger sorarsañ ḥāl-i Muḥibbī'yi niçedür āh
Hicr içre çeker ṣubḥa degin āh ile zārı

4. **niçe:**
Gazel 3231
Mısra: **5**
Çok, pek çok, birçok.

Niçe yıllar firāḳıyla düşelden nār-ı hicrāna
Katı kār eyledi cāna belā vü mihnet-i dūrı

5. **niçe:**
Gazel 3233
Mısra: **6**
Çok, pek çok, birçok.

Yolın azıtmış iken togrı yola
Getürdüñ niçe biñ ehl-i ṣalībi

6. **niçe:**
Gazel 3250
Mısra: **8**
Çok, pek çok, birçok.

Baḥr-ı dilden ẓāhir olan kim göre eş'ārumı
Dir niçe esrār-ıla var niçe yüz biñ ma'nevī

7. **niçe:**
Gazel 3093
Mısra: **3**
"Kaç, ne kadar" anlamında soru sıfatı.

Niçe döysün bu yürek cevrine āhen dögile
Sīne ya tīr-i cefāya niçe ṭāḳat getüre

8. **niçe:**
Gazel 3049
Mısra: **7**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Niçe teşbīh idem ben sīme cismüñ
Bulınmaz bu ṭarāvet yāseminde

9. **niçe:**
Gazel 3050
Mısra: **4**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

İrişemez nigāra menzil uzak
Niçe vara ol esb-i lengi sorma

10. **niçe:**
Gazel 3350
Mısra: **3**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Ben niçe itmeyeyim göz yaşını āb-ı revān
Salınur her ṭarafa nāz-ıla ol serv-i sehī

11. **niçe:**
Gazel 3385
Mısra: **4**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Germ olurmış asılup karşuñda her dem āyine
Niçe başdan aşmasun yüz virdüñ aña iy perī

12. **niçe:**
Gazel 3399
Mısra: **3**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Cān niçe rāḥat ola görmeye cānān yüzini
Ölme yig 'āşıḳa çün ola nigār ayrulıgı

13. **niçe:**
Gazel 3455
Mısra: **6**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Gizlese zülfinde ḳādir gözlerümde gün yüzin
Cān dimāġından niçe saklaya zülfi büyını

14. **nice:**
Gazel 3100
Mısra: **2**
"Bir çok, bir hayli" anlamlarında kullanılan kelime.

Zāhidā zühd ü riyāyı iḫtiyār itmeñ nice
Ehl-i diller meclisin gördükçe āh itmeñ nice

15. **nice:**
Gazel 3100
Mısra: **10**
"Bir çok, bir hayli" anlamlarında kullanılan kelime.

Sırr-ı 'ışḳı sīnem içre niçe yıllar saklayup
Āh-ıla bir demde şimdi āşikār itmeñ nice

16. **nice:**
Gazel 3100
Mısra: **12**
"Bir çok, bir hayli" anlamlarında kullanılan kelime.

Ser-te-ser dīvāne göñlüm geşt idüp bu 'ālemi
Bend-i zülfine düşüp āḫir ḳarār itmeñ nice

17. **nice:**
Gazel 3100
Mısra: **14**
"Bir çok, bir hayli" anlamlarında kullanılan kelime.

Ol boyı servüñ Muḥibbī irmege pā-būsına
Gözlerüm yaşını her dem cūybār itmeñ nice

18. **niçe:**
Gazel 3287
Mısra: **3**

"Bir çok, bir hayli" anlamlarında kullanılan kelime.

Niçe dünyāya meyl idüp yaparsın ḳaṣr u eyvānı
Komazduñ olsa ger ‘aḳluñ bugün taş üstine taşı

19. **niçe:**
Gazel 3296
Mısra: **1**
"Bir çok, bir hayli" anlamlarında kullanılan kelime.

Niçe yıldur çeker dil iştiyāḳı
Bulam diyü gezer Şām u ‘Irāḳ’ı

20. **niçe:**
Gazel 3382
Mısra: **2**
"Bir çok, bir hayli" anlamlarında kullanılan kelime.

Āh kim sevdüm yine bir dilberi cānum gibi
Niçe cānum belki bu sīnemde īmānum gibi

21. **niçe:**
Gazel 3026
Mısra: **11**
"Nasıl" anlamında soru zarfı, nasıl, öyle bir.

Āteş-i ‘ışḳa Muḥibbī niçe döysün dil ü cān
Yakar ugrar-ısa ẕerrece kurıya ger yaşa

22. **niçe:**
Gazel 3453
Mısra: **10**
"Nasıl" anlamında soru zarfı, nasıl, öyle bir.

Bāġı seyr eyle Muḥibbī bir münāsib yār-ıla
‘İbret al gör niçe açılmış cihānuñ gülleri

23. **niçe:**
Gazel 3456
Mısra: **10**
"Nasıl" anlamında soru zarfı, nasıl, öyle bir.

Muḥibbī ‘ışḳ ara sende gedā vü pādişā birdür
Ayāz’a niçe kul idi işitmedüñ mi Maḥmūd’ı

24. **niçe:**
Gazel 3427
Mısra: **3**
"Nasıl, ne şekilde" anlamlarında soru zarfı.

Niçe el uzadayım genc-i ḥüsne
Saçın siḥr-ile iki erkam itdi

25. **niçe:**
Gazel 3011
Mısra: **1**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Niçe bir tīr-i cefālar sīne-i miskīnüme
Atıla seng-i melāmet yā dil-i ġamgīnüme

26. **niçe:**
Gazel 3020
Mısra: **6**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Ḳaddüñe beñzedemem serv ben iy tāze nihāl
Daḫl ider her kişi servüñ niçe her bir yirine

27. **niçe:**
Gazel 3037
Mısra: **2**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Bezm-i mey eylemişem dün gice cānānlar-ıla
Niçe cānānlar-ıla server-i ḫūbānlar-ıla

28. **niçe:**
Gazel 3049
Mısra: **6**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Dehānuñ var mı yok mı ḫurde-bīnā
Görinmez niçe diyeler ya kanda

29. **niçe:**
Gazel 3055
Mısra: **4**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Naḳd-i cān almak hünerdür ‘ışḳ elinden dōstlar
Niçe dil virmek iñen āsāndur meh-rūlara

30. **niçe:**
Gazel 3065
Mısra: **7**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Şem‘ her şeb kül ider yakup niçe pervāneler
Bunca nā-ḥaḳ kan iderken yana bī-pervā yine

31. **niçe:**
Gazel 3080
Mısra: **9**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

İy Muḥibbī ser-i zülfine niçe ḳıymet olur
Virilür mülk-i cihān çünki bahā bir kılına

32. **niçe:**
Gazel 3082
Mısra: **7**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Dükülüp niçe bī-diller ayaklarda ola pā-māl
Elini uzadup dilber ide ger şāne saçına

33. **nice:**
Gazel 3100
Mısra: **1**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Zāhidā zühd ü riyāyı iḫtiyār itmeñ nice
Ehl-i diller meclisin gördükçe āh itmeñ nice

34. **nice:**
Gazel 3100
Mısra: **6**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Ol hümā yüksek uçarsa göñlümüñ şahbāzını
Dest-i himmetle salup anı şikār itmeñ nice

35. **nice:**
Gazel 3100
Mısra: **8**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Seyl-i eşkümden żarar geldükçe bu mülk-i dile
Seng-i miḥnet birle yapup üstüvār itmeñ nice

36. **niçe:**
Gazel 3112
Mısra: **2**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Ol kemān ebrū yine ḳaṣd itdi ‘āşıḳ cānına
Ġamzelerden niçe oklar cem‘ kıldı yanına

37. **niçe:**
Gazel 3124
Mısra: **2**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Bahār irişse güller bitse tāze
Niçe yirden gele bülbül niyāza

38. **niçe:**
Gazel 3136
Mısra: **1**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Niçe bir kan ola göñlüm ḥasret-i cānān-ıla
Ya niçe bir geçe ‘ömrüm āh-ıla efġān-ıla

39. **niçe:**
Gazel 3136
Mısra: **2**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Niçe bir kan ola göñlüm ḥasret-i cānān-ıla
Ya niçe bir geçe ‘ömrüm āh-ıla efġān-ıla

40. **niçe:**
Gazel 3146
Mısra: **3**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Niçe kan yutmaya dil göz göre karşumda benüm
Ḳadeḥ agzından öpe kuça kemer döne döne

41. **niçe:**
Gazel 3254
Mısra: **8**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Ġamdan özge olmaya yār-ı muṣāḥib bir daḫı
Niçe yıllardur ki bekler gitmeyüben yanuñı

42. **niçe:**
Gazel 3258
Mısra: **8**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Bulınmaz derdüme vāḳıf meger ancak ola lāle
Benüm gibi anuñ da var yüreginde niçe dāġı

43. **niçe:**
Gazel 3297
Mısra: **2**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Gösterüp yüzin nigārum āşikārā eyledi
Niçe bī-diller anı görüp temāşā eyledi

44. **nice:**
Gazel 3297
Mısra: **6**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

‘Işḳ cāmın cür‘asın sundı baña nūş eyledüm
Zū-fünūn-ı ‘aḳldum gör nice şeydā eyledi

45. **niçe:**
Gazel 3317
Mısra: **6**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Rāh-ı ‘ışḳı istedüm kim ide āsān kūh-ken
Görüñ āḫir başına niçe dokındı tīşesi

46. **niçe:**
Gazel 3321
Mısra: **6**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

‘Işḳuñ bir ḫāle ugratdı beni iy māh-rū
Niçe geçer rūz u hafta māh bilmem sālümi

47. **niçe:**
Gazel 3375
Mısra: **3**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Ben degülem niçe benüm gibiyi mecnūn ider
Leyli zülfine nigārum urdugınca şāneyi

48. **niçe:**
Gazel 3392
Mısra: **3**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Cān u dil almaga gör kim niçe fettānlık ider
Sakın aldanma göñül sen aña zīnhār daḫı

49. **niçe:**
Gazel 3409
Mısra: **2**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Her kaçan ‘āşıḳa feṯḥ ola maḥabbet kapusı
Niçe yirden açıla üstine miḥnet kapusı

50. **niçe:**
Gazel 3413
Mısra: **6**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Baḥr-ı ‘ışḳ içre bulup neşv ü nemā kanlu yaşum
Ḳa‘r-ı deryādaki san niçe mercān büyüdi

51. **niçe:**
Gazel 3476
Mısra: **1**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Niçe gündür gözlerem ol gözleri āhūları
N’eyleyem derdā dirīġā görmedüm āh oları

52. **nice:**
Gazel 3100
Mısra: **4**
"Birçok" anlamında belgisiz sıfat.

‘Işḳ meydānında girdüm geştgīr-i derd olup
Vāmıḳ u Ferhād u Ḳays’ı dest-yār itmeñ nice

53. **niceler:**-*ler*
Gazel 3153
Mısra: **11**
Çok, pek çok, birçok.

Baḥr-i ‘ışḳa iy Muḥibbī niceler ġarḳ oldılar
Görmedüm bir kimse dir idüm anuñ pāyānına

54. **niçe:**
Gazel 3172
Mısra: **1**
1. Çok, pek çok, birçok. 2. Nasıl.

Vā‘ızı gör niçe düşmiş ‘āşıḳ-ı şeydā-y-ıla
Mescid için toptolu kılmış kuru ġavġā-y-ıla

55. **niçe:**
Gazel 3175
Mısra: **6**
1. Çok, pek çok, birçok. 2. Nasıl.

Ruḥın fikr eyleyüp yāruñ leb-i la‘lini ẕikr itdüm
Niçe yıllar durur gitmez dimāġumdan anuñ adı

56. **niçe:**
Gazel 3196
Mısra: **9**
1. Çok, pek çok, birçok. 2. Nasıl.

Bār-ı ġama Muḥibbī niçe ṭāḳat olur āh
Eyleye aña ‘ışḳ eri ancak taḥammüli

57. **niçe:**
Gazel 3206
Mısra: **3**
1. Çok, pek çok, birçok. 2. Nasıl.

Niçe gör kesdi kūh-ı Bīsütūn’ı
Felek ‘ışḳ tīşesin Ferhād’a virdi

58. **niçe:**
Gazel 3207
Mısra: **3**
1. Çok, pek çok, birçok. 2. Nasıl.

Niçe yıllardur ki devr eyler bu çarḫ-ı lāciverd
Görmedi bir ḫūb-rūşen māh-ı tābānum gibi

59. **niçe:**
Gazel 3179
Mısra: **5**
1. Çok, pek çok, birçok. 2. zf. Nasıl.

‘Işḳ dāġın niçe pinhān eylesün dil sīnede
Dest-i ḫayret birle çün çāk-i girībān eyledi

60. **niçe:**
Gazel 3184
Mısra: **3**
1. Çok, pek çok, birçok. 2. zf. Nasıl.

Hey niçe ‘ayyārdur gözden ogurlar setrümi
Gitdi dil elden görelden ṭurra-i ṭarrāruñı

61. **niçe:**
Gazel 3205
Mısra: **9**
1. Çok, pek çok, birçok. 2. zf. Nasıl.

Bu Muḥibbī şem‘-i ḥüsne niçe yanar yakılur
Görmek isteyen temāşā eylesün pervāneyi

62. **niçe:**
Gazel 3219
Mısra: **3**
1. Çok, pek çok, birçok. 2. zf. Nasıl.

Yārı gördükçe niçe ṣabr ide dīvāne göñül
İḫtiyār elde degül çāk iderem pīreheni

63. **niçe:**
Gazel 3489
Mısra: **9**
"Nasıl" anlamında zarf.

Ḫār elinden iy Muḥibbī gör niçe eyler fiġān
Gülşene var diñle bir dem bübülüñ āvāzını

64. **niçe:**
Gazel 3250
Mısra: **8**
Çok, pek çok, birçok.

Baḥr-ı dilden ẓāhir olan kim göre eş‘ārumı
Dir niçe esrār-ıla var niçe yüz biñ ma‘nevī

65. **niçe:**
Gazel 3265
Mısra: **1**

" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Niçe yirden sīnem üzre açdı tīrüñ revzeni
Ḥamdü-lillāh ki temāşā eyledüm cānā seni

66. **niçe:**
Gazel 3277
Mısra: **9**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Niçe yıldur bu Muḥibbī āteş-i hicrān-ıla
Yanalı būy-ı vefā virür daḫı ḫākisteri

67. **niçe:**
Gazel 3304
Mısra: **7**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Kapusında niçe yıldur ḫastayam āh eylerem
Dimedi bir kez bu dil dil-ḫaste bīmārum gibi

68. **niçe:**
Gazel 3315
Mısra: **3**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Niçe yüksekleri sen pest kılduñ
İdersin ser-fırāz herkes ki ḫˇāhı

69. **niçe:**
Gazel 3323
Mısra: **10**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Ca‘d-ı zülfine anuñ yañılup ‘anber diyeli
Niçe yıldur ki daḫı gitmedi dilden kederi

70. **niçe:**
Gazel 3357
Mısra: **6**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Beni tenhā giriftār-ı esīr-i zülf olam sanmañ
Var anuñ tār-ı zülfinde niçe yüz biñ giriftārı

71. **niçe:**
Gazel 3363
Mısra: **1**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Baḫr-ı dilden arayup buldum niçe cevherleri
Gūş idüñ yārān size ‘arż eyleyem gevherleri

72. **niçe:**
Gazel 3369
Mısra: **2**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Çeşm-i ebrūsı kılup derd-ile bīmār beni
Niçe yıl ḫasta yatur añmadı dildār beni

73. **niçe:**
Gazel 3372
Mısra: **1**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

‘Işḳ-ıla gerçi ki çekdüm niçe dürlü ta‘abı
Ḥamdü-lillāh ki getürdüm ele ol ġonca lebi

74. **niçe:**
Gazel 3375
Mısra: **10**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Çarḫ elinden göz yaşın dökseñ iñen incinme kim
Yüzini ḫāke sürüpdür niçe merdüm-zādeyi

75. **niçe:**
Gazel 3383
Mısra: **5**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Göreliden gün yüzüñi niçe yıldur āh kim
Daḫı bir nisbetle cān-ı nātüvān eglenmedi

76. **niçe:**
Gazel 3386
Mısra: **9**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Niçe yıllardur Muḥibbī kūy[ı] içre bendedür
Yañılup bir gün dimez şunda ġulāmum var-ıdı

77. **niçe:**
Gazel 3398
Mısra: **5**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Niçe yıldur kim bu dil baglayup iḥrām-ı ġamı
Şimdi irdi Ka‘be-i kūyuña ḳurbān kıl beni

78. **niçe:**
Gazel 3417
Mısra: **9**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Bu Muḥibbī niçe meh-rūlar görüp iy māh-rū
Bir senüñ tek ḫaḳ budur hīç görmedi mānendüñi

79. **niçe:**
Gazel 3466
Mısra: **8**

" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Yine ġavvāṣ-ṣıfat baḥr-ı ma'ānīye talup
Niçe dürler çıkarup oldum anuñ ṣarrāfı

80. **niçe:**
Gazel 3488
Mısra: **7**
Çok, pek çok, birçok.

Bend-i zülfinden niçe olsun göñül murġı ḫalāṣ
Zülfini dām itdi ḫālin kıldı dāne gözleri

81. **niçe:**
Gazel 3493
Mısra: **3**
Nasıl.

Niçe feryād itmesün derdiyle miskīn 'andelīb
Her naẓarda ḫār-ıla hem-dem görür her dem güli

niçe biñ:

1. **niçe biñ:**
Gazel 3132
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Binlerce.

Bir naẓarla niçe biñ 'āṣıḳı bī-cān eyler
Ne 'aceb ḫāṣṣa var kirpüg-ile kaşında

niçe bir:

1. **niçe bir:**
Gazel 3024
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Niçe bir ferdāya salarsın Muḥibbī bendeñi
'Ahde durmazsın nigārā bāri gel gülme yüze

2. **niçe bir:**
Gazel 3138
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Kanlu yaşumı görüp kaçma iñende güzelüm
Niçe bir cevr ü cefālar kılasın vāz gele

3. **niçe bir:**
Gazel 3238
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Niçe bir yazayım derd-i derūnum bir kitāb oldı
Okumaz korkaram dilber idersem intiḫāb evlā

4. **niçe bir:**
Gazel 3376
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Ölince taş işiginde Muḥibbī yasdanup taşı
Dimez kim niçe bir eyler bu bī-çāre bu feryādı

5. **niçe bir:**
Gazel 3385
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

'Āṣıḳ olup sevdi-y-ise saña kāfir olmadı
Niçe bir öldüresin sen bī-güneh 'āṣıḳları

6. **niçe bir:**
Gazel 3421
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Yār yār eyleyüben sen beni yād eylemedüñ
Niçe bir gösteresin sen bize bīgānalıgı

niçe kerre:

1. **niçe kerre:**
Gazel 3493
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pek çok kez, birçok defa.

Zülf-i şebdīzüñle cānā eşk-i gülgūnum koşup
'Işḳ meydānında aldum niçe kerre öñdüli

niçe kez:

1. **niçe kez:**
Gazel 3417
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pek çok kez .

'Ahd idersin and içüp tā kılasın bir dem vefā
İy cefā-ḫū niçe kez gördüm senüñ pür fendüñi

2. **niçe kez:**
Gazel 3423
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birçok defa, pek çok kez.

İstemez biri kulı sındugını dil kākülinüñ
Niçe kez gerçi diyem ṭurra-i ṭarrār sıdı

nice olur:

1. **nice olur:**
Gazel 3129
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasıl olduğunu görsün, nasıl olurmuş görsün (Bir şeyin daha iyi, daha güzel vb. olabileceğini anlatmak için kullanılmıştır).

Āteş-i ‘ışḳa dutışdum dün gice pervāne-veş
Oda yanmak nice olur örgedeyim micmere

niçe yıl:

1. **niçe yıl:**--*dur*
Gazel 3084
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yıllardır.

Niçe yıldur bu Muḥibbī rūze-i hicrüñ dutup
Ḥamdü-lillāh kim irişdi vaṣluñuñ bayramına

2. **niçe yıl:**--*dur*
Gazel 3080
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıllarca.

Dergehinde niçe yıldur baña göstermedi yüz
Naẓar itmez n’ideyim āh naẓar ben kulına

niçe yıllar:

1. **niçe yıllar:**--*lar*
Gazel 3100
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nice yıllardır, yıllardan beri.

Sırr-ı ‘ışḳı sīnem içre niçe yıllar saklayup
Āh-ıla bir demde şimdi āşikār itmeñ nice

2. **niçe yıllar:**--*dur*
Gazel 3004
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıllardan beri, çok uzun zamandır.

Ölürsem de daḫı gitmez benüm yādumdan ol meh-rū
Getürmez niçe yıllardur beni bir kerre ol yāda

niçe yüz biñ:

1. **niçe yüz biñ:**
Gazel 3108
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Binlerce, pek çok.

Kapuñda niçe yüz biñ var ġulāmuñ
Muḥibbī arada kemter kemīne

niçeler:

1. **niçeler:**
Gazel 3438
Mısra: **7**
"Birçokları, nice kimseler" anlamında belgisiz zamir.

Niçeler meydān-ı naẓma geldiler ammā ki ben
Olmışam ṭab‘-ı semendümle zamānuñ yügrügi

niçeye dek:

1. **niçeye dek:**
Gazel 3039
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ne zamana kadar, daha ne kadar.

Kaşları ṭuġrāsına iy ṣūfī iḳrār eylegil
Niçeye dek kalasın bu ġaflet-i inkārda

2. **niçeye dek:**
Gazel 3080
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zamana kadar, daha ne kadar.

Niçeye dek çekelüm bād-ıla deryā ġamını
Delü göñlüm baña uy gel gidelüm Rūm iline

3. **niçeye dek:**
Gazel 3118
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zamana kadar, daha ne kadar.

Cür‘a-i la‘l-i lebüñle eyle göñlüm pür-ṣafā
Niçeye dek dōstum āyīne-i dil gerd ola

4. **niçeye dek:**
Gazel 3007
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zamana kadar, daha ne kadar.

Alsa cānum kāşkī olsa bu dil ġamdan ḫalāş
Niçeye dek böyle maḥrūm olam anuñ rūyına

5. **niçeye dek:**
Gazel 3035
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ne zamana kadar, daha ne kadar.

Gel şarāb-ı ‘ışḳı nūş it zāhid-i peşmīne-pūş
Niçeye dek kalasın bu hāyu bu ġavġā-y-ıla

6. **niçeye dek:**
Gazel 3006
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Daha ne kadar! Ne zamana kadar! anlamlarında kalıp söz.

Pādişāhum ẓulme ġāyet yok mıdur
Bu Muḥibbī niçeye dek dād ide

7. **niçeye dek:**
Gazel 3331
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zamana kadar, daha ne kadar.

Gendüm-i dünyāya dil virüp sakın itme ṭama‘
Mūr gibi niçeye dek cem‘ idesin dāne[y]i

n’için:

1. **n’için:**
Gazel 3349
Mısra: **1**
Neden, hangi sebeple.

Selāmın ol şeh-i ḫūbān n’içün ben bendeden kesdi
Anı ben sevmeden artuk ne suç itdüm neden kesdi

2. **n’için:**
Gazel 3391
Mısra: **5**
Neden, hangi sebeple.

N’içün işitmeyesin āh u fiġānumı benüm
Yoḫsa ḫoşcā mı gelür ‘ışḳuñ-ıla zārlıgı

3. **n’için:**
Gazel 3392
Mısra: **5**
Neden, hangi sebeple.

Didüm ol yāra n’içün ‘ahde vefā eylemedüñ
Gül gibi güldi didi be vara mı yār daḫı

4. **n’için:**
Gazel 3455
Mısra: **4**
Neden, hangi sebeple.

Gün yüzine alnına ‘āşıḳ degül māh-ı felek
Gice gündüz ya n’içün tolaşur anlar kūyını

5. **n’için:**
Gazel 3459
Mısra: **6**
Neden, hangi sebeple.

N’ola sulṭān-ı ‘alemsin kapuñda dāda dād eyle
Sorılmaz mı ‘aceb āḫir n’içün tutmayasın gūşı

6. **n’için:**
Gazel 3474
Mısra: **5**
Neden, hangi sebeple.

Vech-i zībādan n’içün men‘ idesin ṣūfī bizi
Aḥsen-i taḳvīme inkār eylemek taḳvā mı ki

7. **n’için:**
Gazel 3488
Mısra: **2**
Neden, hangi sebeple.

Fitne ta‘līminde māhirdür şahāne gözleri
N’içün öldürmez beni kılur bahāne gözleri

8. **n’için:**
Gazel 3423
Mısra: **6**
Neden, niçin, hangi sebeple?.

Deheninden baña ‘ahd itmiş-iken būse nigār
N’eyledüm ‘ahdi n’içün bozdı o ġaddār sıdı

9. **n’için:**
Gazel 3048
Mısra: **8**
Neden, niçin, hangi sebeble.Soru zarfı.

Çeşm-i ḫūn-ḫ̇āra mu‘āvin çün degül kec rā kaşuñ
Ya n’içün başın egüp tutmış kulagın rāyına

n’id:

1. **n’idersin:**-*er, -sin*
Gazel 3015
Mısra: **9**
Ne etmek, ne yapmak.

Dilā aṭlās dībāyı n’idersin
Saña yitmez mi bir palās-ı jende

2. **n’ideyim:**-*e, -y, -im*
Gazel 3033
Mısra: **13**
"Ne yapmak, ne etmek." elinden bir şey gelmemek, başa gelen durumu kabullenmek anlamında bir söz.

Çün ‘ahdine durmadı nigārum n’ideyim āh
İy dil gele bir katlana hicre sefer eyle

3. **n’ideyim:**-*e, -y, -im*
Gazel 3080
Mısra: **4**
"Ne yapmak, ne etmek." elinden bir şey gelmemek, başa gelen durumu kabullenmek anlamında bir söz.

Dergehinde niçe yıldur baña göstermedi yüz
Naẓar itmez n’ideyim āh naẓar ben kulına

4. **n’idem:**-*em*
Gazel 3026
Mısra: **4**
Ne edeyim, ne yapayım? II Elden bir şey gelmez.

N’ola ḫāl-i sırr-ı zülfi aña ḫālüm dir-iken
Bir ṭarafdan daḫı yā Rab n’idem ol göz ü kaşa

5. **n’ider:**-*er*
Gazel 3439
Mısra: **2**

Ne yapar, Ne yapıyor, Ne Eder? anlamlarındaki söz.

İşitdi cān kulagı bu nidāyı
Ki ‘ışḳ ehli n’ider tāc u ḳabāyı

n’id-:

1. **n’idersiz:**-*er, -siz*
   Gazel 3287
   Mısra: **6**
   Ne etmek, ne yapmak.

Bugün meydān-ı ‘ışḳ içre yiter Mecnūn’a mecnūnlık
Aña ṭa‘na daşın atup n’idersiz siz ol evbāşı

2. **n’iderem:**-*er, -em*
   Gazel 3295
   Mısra: **1**
   Ne etmek.

Baña ḳaddi ḫaddi besdür n’iderem serv-i gülzārı
Ko kılsun çün ruḫı güldür bu dil bülbül gibi zārı

3. **n’iderem:**-*er, -em*
   Gazel 3342
   Mısra: **3**
   Ne etmek.

Dūd-ı āhum var iken zer-baf ü aṭlas n’iderem
Baña yiter ki bürür ol siyeh şāl beni

4. **n’iderem:**-*er, -em*
   Gazel 3357
   Mısra: **8**
   Ne etmek.

Naṣīb itmiş ezelden çün sunıldı baña kār-ı ‘ışḳ
N’iderem ‘ışḳdan ġayrı cihān içinde ben kārı

nidā:

1. **nidāyı:**-*y, -ı*
   Gazel 3439
   Mısra: **1**
   Seslenme, çağırma, bağırma.

İşitdi cān kulagı bu nidāyı
Ki ‘ışḳ ehli n’ider tāc u ḳabāyı

n’ider:

1. **n’ider:**
   Gazel 3153
   Mısra: **5**
   Ne yapar, ne eder?.

Derd-i ‘ışḳuñ lezzetin bilen n’ider dermānını
Raḥmet olsun derd-i ‘ışḳ ile ölenler cānına

n’ideyin:

1. **n’ideyin:**
   Gazel 3088
   Mısra: **1**
   Ne edeyim, ne yapayım.

Görmem n’ideyin yüzini ger şems [ü] ḳamerse
Emmem baña ne lebleri ger şehd ü şekerse

nifāḳ:

1. **nifāḳa:**-*a*
   Gazel 3419
   Mısra: **16**
   1. İnsanlar arasında anlaşmazlıktan gelen ayrılık, ara bozukluğu. 2. İki yüzlülük, münâfıklık.

Bir loḳma ile iy dil bir güşe iḫtiyār it
Görmez misin ki ‘ālem ḫalḳı nifāḳa düşdi

nīg:

1. **nīgi:**-*i*
   Gazel 3050
   Mısra: **8**
   İyi, hoş, güzel.

Nedür sen añma hergiz ḫāl ü ḫaṭṭın
Birisi ḥubb u biri nīgi sorma

nigāh eyle-:

1. **nigāh eyle-:**-*y, -e*
   Gazel 3215
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bakmak.

Evvel dilini soñra alur cānını komaz
Her kim nigāh eyleye nāgāh ol dil-keşi

nigāh id:

1. **nigāh id:**-*e, -sin*
   Gazel 3395
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bakmak.

Eyā zāhid eger biñ kez naẓar kılsañ o meh-rūya
Görinmez pertev-i ḥüsni idesin çün nigāh egri

nigāh it:

1. **nigāh it:**-*ı, -dü, -n*
   Gazel 3322
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bakmak.

‘Işḳ āteşi dilde yakup başumdan āhı
‘Aceb midür çıkarsam itdün aña nigāhı

nigār:

1. **nigārum:**-*um*
Gazel 3033
Mısra: **13**
Güzel yüzlü sevgili.

Çün ‘ahdine durmadı nigārum n’ideyim āh
İy dil gele bir katlana hicre sefer eyle

2. **nigāra:**-*a*
Gazel 3050
Mısra: **3**
1. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.

İrişemez nigāra menzil uzak
Niçe vara ol esb-i lengi sorma

3. **nigār:**
Gazel 3055
Mısra: **7**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, sevgili.

Kaşı yayından kaçan ġamz okların atsa nigār
Cān baña eydür ki ḳurbān olayın ebrūlara

4. **nigārā:**-*a*
Gazel 3089
Mısra: **3**
"Ey güzel yüzlü sevgili" anlamında seslenme.

Gülşen-i ḥüsnüñ nigārā olmaz idi tāze sebz
Her ṭarafdan gözlerüm bārānı seylāb olmasa

5. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 3079
Mısra: **3**
1. Nakış, resim, suret. 2. Put. 3. Tasvir gibi güzel sevgili.

Bulur idüm genc-i ḥüsnine nigāruñ dest-res
Zülfini mār eyleyüp çeşmin eger şīr itmese

6. **nigārum:**-*um*
Gazel 3080
Mısra: **1**
1. Nakış, resim, suret. 2. Put. 3. Tasvir gibi güzel sevgili.

Ġamzelerden yine tīr aldı nigārum eline
Kaşı yayına koyup ola ki bagrum deline

7. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 3129
Mısra: **15**
1. Nakış, resim, suret. 2. Put. 3. Tasvir gibi güzel sevgili.

Katıdur göñli nigāruñ çünki seng-i ḫāreden
Eyleme āh u fiġānı iy göñül gel yok yire

8. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 3260
Mısra: **1**
1. Nakış, resim, suret. 2. Put. 3. Tasvir gibi güzel sevgili.

Nigāruñ ḳaddi serv olmış tamāmdur ḥüsninüñ çagı
Koñ aksun gözlerüm yaşı olupdur anuñ ırmagı

9. **nigār:**
Gazel 3279
Mısra: **9**
1. Nakış, resim, suret. 2. Put. 3. Tasvir gibi güzel sevgili.

İtdi sü’āl-i būse Muḥibbī nigār ne-goft
Beñzer ki ḳabūl itdi ḫamūş cevāb oldı

10. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 3293
Mısra: **5**
1. Nakış, resim, suret. 2. Put. 3. Tasvir gibi güzel sevgili.

Nigāruñ pāyına yaşum revān itsem ‘aceb midür
Ḫırāmānī ḫırāmānī görem ol serv-i dil-cūyı

11. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 3295
Mısra: **5**
1. Nakış, resim, suret. 2. Put. 3. Tasvir gibi güzel sevgili.

Nigāruñ katıdur göñli anı kim bilmek isterse
Felek nerrādı getürmez murādumca benem zārı

12. **nigārum:**-*um*
Gazel 3297
Mısra: **1**
1. Nakış, resim, suret. 2. Put. 3. Tasvir gibi güzel sevgili.

Gösterüp yüzin nigārum āşikārā eyledi
Niçe bī-diller anı görüp temāşā eyledi

13. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 3356
Mısra: **7**
1. Nakış, resim, suret. 2. Put. 3. Tasvir gibi güzel sevgili.

Ḫaṭṭını gördüm nigāruñ didüm āh geldi ecel
Çāre ne rūz-ı ezelden alnuma yazu gibi

14. **nigārum:**-*um*
Gazel 3375
Mısra: **4**
1. Nakış, resim, suret. 2. Put. 3. Tasvir gibi güzel sevgili.

Ben degülem niçe benüm gibiyi mecnūn ider
Leyli zülfine nigārum urdugınca şāneyi

15. **nigār:**
Gazel 3381
Mısra: **7**

1. Nakış, resim, suret. 2. Put. 3. Tasvir gibi güzel sevgili.

Çāh-ı zenaḫda ḥabs-i mü'ebbed idüp nigār
Cāsūs diyü sakladı göñlüm ulagını

16. **nigār:**
Gazel 3398
Mısra: **9**
1. Nakış, resim, suret. 2. Put. 3. Tasvir gibi güzel sevgili.

Zülfini çevgān idüp meydān-ı ḥüsn içre nigār
Top idüp başın Muḥibbī diye kim çevgān beni

17. **nigār:**
Gazel 3399
Mısra: **4**
1. Nakış, resim, suret. 2. Put. 3. Tasvir gibi güzel sevgili.

Cān niçe rāḥat ola görmeye cānān yüzini
Ölme yig 'āşıḳa çün ola nigār ayrulıgı

18. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 3405
Mısra: **5**
1. Nakış, resim, suret. 2. Put. 3. Tasvir gibi güzel sevgili.

Cür'a-i cām-ı lebinden kim nigāruñ mest ola
Ma'ni-i 'aşḳ men' itmişdür anuñ taḳrīrini

19. **nigār:**
Gazel 3423
Mısra: **5**
1. Nakış, resim, suret. 2. Put. 3. Tasvir gibi güzel sevgili.

Deheninden baña 'ahd itmiş-iken būse nigār
N'eyledüm 'ahdi n'içün bozdı o ġaddār sıdı

20. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 3454
Mısra: **1**
1. Nakış, resim, suret. 2. Put. 3. Tasvir gibi güzel sevgili.

Nigāruñ la'l-i nābından şu kim nām u nişān buldı
Ḫıżır gibi bu 'ālemde o 'ömr-i cāvidān buldı

21. **nigārum:**-*um*
Gazel 3287
Mısra: **10**
Nakış, resim, suret.|| Resim gibi güzel sevgili.

Muḥibbī dil nişān eyle yine şaḥrā-yı sīneñde
Eline tīr-ile almış nigārum ya gibi kaşı

22. **nigāruñ:**--*uñ*
Gazel 3143
Mısra: **5**
Resim, nakış. ll Resim gibi güzel sevgili.

Bezm-i çemende ḫaddi nigāruñ çü gül yiter
La'l-i lebi şarābını da virme sen müle

23. **nigārı:**-*ı*
Gazel 3156
Mısra: **13**
1. Resim, nakış. 2. Resim gibi güzel sevgili. 3. Put.

Pehlūya çeküp kuçmag olur idi nigārı
Vuṣlatda Muḥibbī girmese pīrāhen araya

24. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 3157
Mısra: **3**
1. Resim, nakış. 2. Resim gibi güzel sevgili. 3. Put.

Örgendi göñül cevr ü cefāsına nigāruñ
Şimden girü meyl eylemezem mihr ü vefāya

25. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 3169
Mısra: **3**
1. Resim, nakış. 2. Resim gibi güzel sevgili. 3. Put.

Ḫāk-i pāyına nisār içün nigāruñ iy göñül
Gözlerüm yaşından özge dürr ü mercān isteme

26. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 3193
Mısra: **7**
1. Resim, nakış. 2. Resim gibi güzel sevgili. 3. Put.

Nigāruñ kūyını görüp dimişler Ka'be 'ışḳ ehli
Anuñçün anda 'āşıḳlar iderler cān ḳurbānı

27. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 3212
Mısra: **1**
1. Resim, nakış. 2. Resim gibi güzel sevgili. 3. Put.

Nigāruñ artdı günden güne derdi
Baña ol itdügin hīç kes ne gördi

28. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 3226
Mısra: **8**
1. Resim, nakış. 2. Resim gibi güzel sevgili. 3. Put.

Ḳıble ḥaḳḳı eyler-idüm Ka'be yirine ṭavāf
Ger naṣīb olsa nigāruñ görebilsem kendini

29. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 3166
Mısra: **4**
1. Resim, nakış. 2. Resim gibi güzel sevgili. 3. Put.

Çöpçe gelmez ‘aynuma uşbu cihānuñ gülleri
Ḫaḳ-i pāyından nigāruñ çünki bīrūnam yine

30. **nigār:**
Gazel 3243
Mısra: **9**
1. Resim, nakış. 2. Resim gibi güzel sevgili. 3. Put.

Esb-i nāza bine çevgān ide ger zülfin nigār
Bu Muḥibbī top idüp meydāna koya başını

nigār ol-:

1. **nigār ol-:**--*sa*
Gazel 3133
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Resim gibi güzel sevgili olsa, bulunsa.

Zümürrüd naṭ‘ı döşense zemīne nev-bahār olsa
Gülistān seyrine varsam bile ancak nigār olsa

nigārā:

1. **nigārā:**
Gazel 3060
Mısra: **11**
Ey güzel, ey sevgili.

Ay olur yıllar geçer görmem nigārā gün yüzüñ
Gösterürsin baña sen hicrān hicrān üstine

2. **nigārā:**
Gazel 3014
Mısra: **1**
Ey güzel, ey sevgili. / ey resim gibi güzel sevgili.

Nigārā kalmışın derdüñle ġamda
Döker yaş yirine bu dīde dem de

3. **nigārā:**
Gazel 3181
Mısra: **1**
Ey resim gibi güzel sevgili II ey güzel yüzlü sevgili.

Nigārā ḥālümi bilmek dilerseñ gör şeb-i tārı
Ki şebdür maḥrem-i ‘āşıḳ güvāhı nāle vü zārı

4. **nigārā:**
Gazel 3024
Mısra: **10**
"Ey güzel yüzlü sevgili" anlamında seslenme ünlemi.

Niçe bir ferdāya salarsın Muḥibbī bendeñi
‘Ahde durmazsın nigārā bāri gel gülme yüze

5. **nigārā:**
Gazel 3102
Mısra: **6**
"Ey güzel yüzlü sevgili" anlamında seslenme ünlemi.

Ḫāller Hindū gibi eyler ṭavāf ḥüsnüñi
Zülfüñ olaldan nigārā ḥalḳa bāb-ı Ka‘be’ye

6. **nigārā:**
Gazel 3261
Mısra: **5**
"Ey güzel yüzlü sevgili" anlamında seslenme ünlemi.

Eksilür sanma nigārā uşbu cāh u ḥaşmetüñ
Merḥametle eyleseñ sūy-ı gedāyān nökeri

7. **nigārā:**
Gazel 3269
Mısra: **9**
"Ey güzel yüzlü sevgili" anlamında seslenme ünlemi.

Nigārā medḥ okur ḥüsnüñe karşu
Muḥibbī gibi yokdur ‘andelībi

8. **nigārā:**
Gazel 3273
Mısra: **3**
"Ey güzel yüzlü sevgili" anlamında seslenme ünlemi.

Nigārā zülfüñ altında nihān oldı yine rūyuñ
Meger şeb irdi ḥurşīde yaḥūd vaḳt-i zevāl oldı

9. **nigārā:**
Gazel 3319
Mısra: **3**
"Ey güzel yüzlü sevgili" anlamında seslenme ünlemi.

Kapuña varsam nigārā tuḥfe iltem cān u dil
Böyledür ḳānūn ulular desti öpülmez tehī

10. **nigārā:**
Gazel 3377
Mısra: **1**
"Ey güzel yüzlü sevgili" anlamında seslenme ünlemi.

Geşt idüp gezdüm nigārā uşbu köhne ‘ālemi
Saña beñzer görmedüm ḥūrī degül kim ādemī

11. **nigārā:**
Gazel 3379
Mısra: **7**
"Ey güzel yüzlü sevgili" anlamında seslenme ünlemi.

Hicr elinden şol ḳadar dökdüm nigārā göz yaşın
Eşk-i çeşmüm yolum alup māh u sāl egler beni

12. **nigārā:**
Gazel 3437
Mısra: **5**

"Ey güzel yüzlü sevgili" anlamında seslenme ünlemi.

Görelden pertev-i ḥüsnüñ nigārā
Gözüm görmez olupdur mihr ü māhı

13. **nigārā:**
Gazel 3456
Mısra: **1**
"Ey güzel yüzlü sevgili" anlamında seslenme ünlemi.

Eger olmasa sīnemde nigārā ʻışḳuñuñ odı
Yana çıkar depemden şemʻ-veş her gice dūdı

14. **nigārā:**
Gazel 3458
Mısra: **5**
"Ey güzel yüzlü sevgili" anlamında seslenme ünlemi.

Ẕerre-veş kaldur nigārā bu ġubārı ḫākden
Çünki oldı gün yüzüñ mihr-i cihān-ārā gibi

15. **nigārā:**
Gazel 3231
Mısra: **3**
Ey resim gibi güzel sevgili. II Ey güzel yüzlü sevgili.

Nigārā cāh u devletle Süleymān-ı zamān-iseñ
Basup pā-māl itdürme ayak altındagı mūrı

nihāl:

1. **nihāle:**-*e*
Gazel 3109
Mısra: **6**
Fidan ‖ fidan boylu güzel.

Yine taʻvīẕ içün gülşende ġonca
Asar zer heykelin nāzük nihāle

2. **nihāl:**
Gazel 3393
Mısra: **8**
Far. taze, düzgün fidan.

Ẕerre gelmez ʻaynuma bāġ-ı cinānuñ gülleri
Ol yüzi gülzārsuz sanmañ nihāl egler meni

3. **nihāl:**
Gazel 3326
Mısra: **4**
I. Fidan. II. Fidan gibi taze ve düzgün vücutlu sevgili.

Āhum şerār-ı naḫl olup bezm-i ʻışḳ ara
Gördüm nihāl ḳāmet-i serv ü perī-veşi

nihāl-i serv-i kadd:

1. **nihāl-i serv-i ḳadd:**-*üñ, -i*
Gazel 3463
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boyu servi fidanına benzeyen (sevgili).

Nihāl-i serv-i ḳaddüñi görüp gülzār-ı ḥüsn içre
Ayaguña revān oldı akar bu gözlerüm yaşı

nihān:

1. **nihān:**
Gazel 3204
Mısra: **4**
1. Gizli, saklı, gizlenmiş, saklanmış. 2. Görünmeyen, göz önünde olmayan. 3. Sır.

Ḳaṣd eyledüm ki ʻışḳumı sīnemde saklayam
Penbe içinde olur mı āteş nihān daḫı

nihān it:

1. **nihān it:**-*miş*
Gazel 3352
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizlemek, saklamak.

Dehenüñ rāzını bu dilde nihān itmiş idüm
Güldüñ iy dōst ʻayān oldı baña sırr-ı ḫafī

nihān kıl-:

1. **nihān kıl-:**-*dı*
Gazel 3188
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizlemek, saklamak.

Gösterüp gül yüzini kıldı nihān
Bülbül-āsā işümi zār itdi

nihān ol-:

1. **nihān ol-:**--*ur, --dı*
Gazel 3089
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizlenmek, saklanmak.

Kim bilürdi ʻışḳumı ʻālemde olurdı nihān
Dīdeler kūzekler ü bu sīne dōlāb olmasa

2. **nihān ol-:**-*dı*
Gazel 3273
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görünmez olmak, gizlenmek.

Nigārā zülfüñ altında nihān oldı yine rūyuñ
Meger şeb irdi ḫurşīde yaḥūd vaḳt-i zevāl oldı

3. **nihān ol-:**-*-ma*
Gazel 3119
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görünmez olmak, gizlenmek.

Gel iy serv-i ḫırāmānum otur bir dem revān olma
Ölürem boynuña kanum gözümden gel nihān olma

nihāyet:

1. **nihāyet:**
Gazel 3182
Mısra: **3**
1. Son. 2. Sonunda, en sonunda.

Bu derdüme nihāyet yok cefā vü cevre ġāyet yok
Felek beñzer getürmedi benüm gibi dil-efgārı

nihāyet ol:

1. **nihāyet ol:**-*i, -maz*
Gazel 3403
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Son olmak, bitmek.

Deryā-yı aḫdaruñ daḫı var ḥadd ü ġāyeti
Ammā bu eşk-i çeşmümüñ olmaz nihāyeti

nihāyeti ol:

1. **nihāyeti ol:**-*i, -am*
Gazel 3340
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sonu olmak, sona ermek, bitmek.

Hicrüñ şebinde gördi ki hīç ṣubḥa çāre yok
Nā-çār olup dil didi olam nihāyeti

nikāb:

1. **niḳābın:**-*ı, -n*
Gazel 3182
Mısra: **1**
1. Yüz örtüsü, peçe. 2. Örtü, perde.

Niḳābın keşf idüp ol gül eger göstere ruḫsārı
İderdüm nāle bülbül-veş kılurdum āh-ıla zārı

nikāb id-:

1. **niḳāb id-:**-*üp*
Gazel 3189
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Örtmek, perde etmek.

Gün yüzüñ göstermek-ile sīne-çāk itdüñ beni
Soñradan zülfüñ niḳāb idüp helāk itdüñ beni

nīl:

1. **nīl'e:**-*e*
Gazel 3235
Mısra: **12**
Nil nehri.

Mışr-ı ḥüsninde Muḥibbī gözlerüm yaşın gören
Nīl'e teşbīh eyledi bu çeşmümüñ ırmagını

2. **nīl'e:**-*e*
Gazel 3236
Mısra: **4**
Nil nehri.

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ḥaḳıyçün Mışr-ı ḥüsnüñde senüñ
Eyledüm Nīl'e müşābih gözlerüm ırmagını

nīl ırmagı:

1. **nīl ırmagı:**-*-ı, --n, --a*
Gazel 3096
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Afrika kıtasının onda birini kaplayan, dünyanın en uzun nehri II Nil nehri.

Dūr olalıdan tapuñdan Mışr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳıçün
Gözlerümüñ kanlu yaşı döndi Nīl ırmagına

2. **nīl ırmagı:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3162
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Afrika kıtasının onda birini kaplayan, dünyanın en uzun nehri II Nil nehri.

Dūr olalı tapuñdan Mışr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳıçün
Gözlerümüñ kanlu yaşı döndi Nīl ırmagına

nīl ü ceyḫūn ol-:

1. **nīl ü ceyḫūn ol-:**-*-ma, --da*
Gazel 3123
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nil ve Ceyhun nehri (gibi) olmak. || Divan edebiyatında aşığın gözyaşları nehirler gibi akar. Nil ve Ceyhun bu nehirlerdendir.

Şāh olaldan bu göñül Mışr'ına ol Yūsuf-cemāl
Eşk-i çeşmüm biri Nīl ü biri Ceyḫūn olmada

nīl ü fırāt:

1. **nīl ü fırāṭ:**
Gazel 3497
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nil ve Fırat Nehri.

Gözlerüm yaşına nisbet ḳaṭre çün Nīl ü Fırāṭ
Ġarḳa virsem iy Muḥibbī tañ mıdur deryāları

nīlūfer:

1. **nīlūfere:**-*e*
Gazel 3129
Mısra: **8**
Nilüfergiller familyasından, durgun sularda ve havuzlarda yetişen, uzun saplı, yuvarlak ve geniş yaprakları su üzerinde yüzen, beyaz, pembe, mâvi ve sarı büyük çiçekli su bitkisi.

Ḥasretiyle gözlerüm yaşı bitürdi lāleler
Firḳatiyle dönse tañ mıdur yüzüm nīlūfere

2. **nīlūferem:**--*em*
Gazel 3147
Mısra: **4**
Nilüfergiller familyasından, durgun sularda ve havuzlarda yetişen, uzun saplı, yuvarlak ve geniş yaprakları su üzerinde yüzen, beyaz, pembe, mâvi ve sarı büyük çiçekli su bitkisi.

Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum bu rūy-ı zerd-ile
Gūyiyā nīlūferem kaldum miyān-ı ābda

3. **nīlūfer:**
Gazel 3256
Mısra: **8**
Nilüfergiller familyasından, durgun sularda ve havuzlarda yetişen, uzun saplı, yuvarlak ve geniş yaprakları su üzerinde yüzen, beyaz, pembe, mâvi ve sarı büyük çiçekli su bitkisi.

Gözlerüm yaşı benüm başumdan aşdı āh kim
Yüzüm oldı ol su içinde nīlūfer gibi

4. **nīlūferi:**-*i*
Gazel 3261
Mısra: **4**
Nilüfergiller familyasından, durgun sularda ve havuzlarda yetişen, uzun saplı, yuvarlak ve geniş yaprakları su üzerinde yüzen, beyaz, pembe, mâvi ve sarı büyük çiçekli su bitkisi.

Gözlerüm yaşına baksun soñra rūy-ı zerdüme
Ġarḳ-ı āb itmiş temāşā eylesün nīlūferi

nīlūferī:

1. **nīlūferi:**
Gazel 3453
Mısra: **8**
Nilüfer gibi. Nilüfer, durgun sularda ve havuzlarda yetişen, uzun saplı, yuvarlak ve geniş yaprakları su üzerinde yüzen, beyaz, pembe, mâvi ve sarı büyük çiçekli su bitkisidir. Beyitte sevgilinin yüzü nilüfer çiçeğine benzetilmiştir.

Gözlerüm yaşında her kim göre rūy-ı zerdümi
Beñzedür dir suya ġarḳ olmış görüñ nīlūferi

ni‘met:

1. **ni‘metüñ:**-*üñ*
Gazel 3443
Mısra: **3**
1. Lutuf eseri olan iyilik, ihsan, bağış. 2. Allah’ın kullarına bağışı olan yiyecek içecek vb., özellikle ekmek.

Ol er midür ki ni‘metüñ üstinde lāf ura
Bil er odur ki terk ide başın cefā güni

2. **ni‘met:**
Gazel 3232
Mısra: **11**
1. Lutuf eseri olan iyilik, ihsan, bağış. 2. İnsanın iyi yaşamasını sağlayacak her türlü şey, servet, refah, dirlik düzenlik, sağlık vb.

Her bir nefes ki bir ulu ni‘met degül midür
Şākir kaçan ki şükrinüñ ide edāsını

3. **ni‘metini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3248
Mısra: **3**
1. Lutuf eseri olan iyilik, ihsan, bağış. 2. Allah’ın kullarına bağışı olan yiyecek içecek vb., özellikle ekmek.

Her kim ki cihān ni‘metini yiye ḥırṣ-ıla
Elbette anuñ çekse gerek imtilāsını

nişān:

1. **nişān:**
Gazel 3089
Mısra: **9**
1. İşâret, belirti, iz, alâmet. 2. Ayırıcı işâret, alâmet-i fârika.

Virmek olurdı dehānından Muḥibbī bir nişān
Āb-ı ḥayvān ger bu ‘ālem içre nā-yāb olmasa

2. **nişān-ıçun:**-*ıçun*
Gazel 3453
Mısra: **6**
Hedef. II âşığın sinesi.

La‘lüñ olmış cān u dil meyḫānesi iy muġbeçe
Yiridür zülfüñ nişān-ıçun dikerse çenberi

nişān dik:

1. **nişān dik:**-*dü, -m*
Gazel 3497
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hedef tahtası yapmak, hedef olarak dikmek II ok nevinden öldürücü silahların atıldığı hedef haline getirmek.

Sīnemüñ meydānına dikdüm yine ben dil nişān
Çeşmi atsun ġamz okın alsun eline yaları

nişān eyle-:

1. **nişān eyle-:**-*dük*
Gazel 3156

Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Nişan almak, hedef yapmak. II Bir hedefi vurmak için ateşli silahlara gerekli doğrultuyu vermek, gezlemek.

Ko ġamzeleri tīġı bu bagrum deletursun
Çün sīne nişān eyledük ol kaşları yaya

nişān eyle:

1. **nişān eyle:**
Gazel 3287
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hedef tahtası yapmak, nişan etmek.

Muḥibbī dil nişān eyle yine ṣaḥrā-yı sīneñde
Eline tīr-ile almış nigārum ya gibi kaşı

nişān kıl:

1. **nişān kıl:**-*ı*
Gazel 3343
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hedef tahtası yapmak, nişan olarak koymak.

Atarsa cefā tīri ile seng-i melāmet
Başuñı açup karşula kıl sīne nişānı

nişān kıl-:

1. **nişān kıl-:**--*mış, --a, --m*
Gazel 3139
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hedef tahtası yapmak, nişan olarak koymak.

Ġamzeñ oklarına cānā kılmışam sīnem nişān
‘Āşıḳ olan cān virür ol tīr ü peykān üstine

nişān vir:

1. **nişān vir:**
Gazel 3118
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
I. Nişan vermek, hatırlatmak, işaret etmek II. Bir şeyden iz taşımak, benzemek.

Didiler gel vir Muḥibbī bize ‘ışḳuñdan nişān
Didüm eşküm surḫı yitmez mi ki çehrem zerd ola

nişāne it:

1. **nişāne it:**-*di*
Gazel 3465
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hedef (nişan alınan yer, nişangâh) etmek.

İtdi nişāne sīnemi ya kaşların kurup
Cevr oklarıyla toptolu çeşmi ṣadacugı

nişān-ı ḳavs-i rüstem:

1. **nişān-ı ḳavs-i rüstem:**-*den*
Gazel 3469
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rüstem'in yayının nişanı.

Nişān-ı ḳavs-i Rüstem’den beter ol dilberüñ kaşı
Ḫadeng-i ġamzesin atsa gelür bir yirlere başı

nisār:

1. **nisār:**
Gazel 3169
Mısra: **3**
Saçma, saçılma, serpme, serpilme.

Ḫāk-i pāyına nisār içün nigāruñ iy göñül
Gözlerüm yaşından özge dürr ü mercān isteme

nisār eyle:

1. **nisār eyle:**-*r, -di*
Gazel 3393
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saçmak. II bir şeyin yoluna feda etmek.

Cān[ı] cānāna Muḥibbī çokdan eylerdi nisār
Līk vaṣl ümmīdile fikr-i muḫāl egler meni

2. **nisār eyle:**
Gazel 3141
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saçmak, serpmek, dağıtmak.

Cān nisār eyle lebi şīrīne Ferhād gibi
Işḳ yolında yüri sen daḫı bir ad eyle

3. **nisār eyle:**-*sün*
Gazel 3303
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saçmak, serpmek, dağıtmak.

Bu Muḥibbī eylesün cān naḳdi pāyuña nisār
Būy-ı zülfüñle mu‘aṭṭar eyle gel kāşānemi

4. **nisār eyle:**-*se, -m*
Gazel 3339
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saçmak, serpmek, dağıtmak.

Dīde rūyum cem‘ kılmışdur şu deñlü sīm ü zer
Pāy-ı yāra eylesem bilmez nisār eksüklügi

5. **nisār eyle:**-*dü, -m*
Gazel 3374
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saçmak, serpmek, dağıtmak.

Ḫāk-i pāyına gözümden eyledüm gevher nisār
Biñ belā-y-ıla getürdüm ol gözi mestāneyi

nisār id-:

1. **nisār id-:**--*e*
Gazel 3114
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saçmak, dağıtmak.

Naḳd-i cānı yine dil aldı bugün ayasına
Sen şehüñ tā ki nisār ide hemīn pāyesine

nisbet:

1. **nisbet:**
Gazel 3497
Mısra: **13**
Oran, orantılı olarak.

Gözlerüm yaşına nisbet ḳatre çün Nīl ü Fırāt
Ġarḳa virsem iy Muḥibbī tañ mıdur deryāları

2. **nisbet:**
Gazel 3043
Mısra: **3**
"göre, nazaran, nispetle" anlamlarına gelen ölçü ve kıyaslama ifadesi.

Gözüm yaşına nisbet ḳatre deryā
Düşelden dil bu hicrān illerine

3. **nisbetle:**-*le*
Gazel 3383
Mısra: **6**
"göre, nazaran, nispetle" anlamlarına gelen ölçü ve kıyaslama ifadesi.

Göreliden gün yüzüñi niçe yıldur āh kim
Daḫı bir nisbetle cān-ı nātüvān eglenmedi

4. **nisbet:**
Gazel 3238
Mısra: **6**
Kıyas edilirse, göre, nazaran, nispetle. II İnat olsun diye, kıskandırmak ve üzmek için.

Ser-i kūyına ger varsam ider red ṣūretin dilber
Baña nisbet anuñ kūyındaki ḥāl-i kilāb evlā

nisbet eyle:

1. **nisbet eyle:**-*miş, -ler*
Gazel 3015
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eşit tutmak, oranlamak.

Lebüñe ḳandı nisbet eylemişler
İşitdüm beñzemez didüm o ḳanda

nisbet id-:

1. **nisbet id-:**-*er*
Gazel 3115
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eşit tutmak, oranlamak.

Kim nisbet ider gün yüzini şems-i ḍuhāya
Raġbet mi kalur gün ki ṭulū‘ eyleye aya

2. **nisbet id-:**-*e*, -*ler*
Gazel 3190
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Eşit tutmak, oranlamak. 2. Kıskandırmak veya üzmek için karşısındakine gösteriş yapmak.

Yüzine gün ḳamer alnına anuñ beñzemeye
Ne revādur aña nisbet ideler mihr ü mehi

nisbet it:

1. **nisbet it:**-*miş*
Gazel 3495
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eşit tutmak, oranlamak.

Özini nisbet itmiş gün yüzine
Yakın oldı meger anuñ zevāli

n’it-:

1. **n’itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3189
Mısra: **8**
Ne etmek, başa gelen olayın sebebinin bilinmemesini anlatan ifade. II Ne ettim, ne günah işledim? (âşığın sitemi bağlamında).

Ḫūblardan fāriġ iken başuma sulṭān-ıdum
İy felek n’itdüm saña kim derdnāk itdüñ beni

n’itdüm:

1. **n’itdüm:**
Gazel 3064
Mısra: **4**
Ne etmek, başa gelen olayın sebebinin bilinmemesini anlatan ifade II ne ettim, ne günah işledim? ('âşığın sitemi bağlamında).

Cefā vü cevr çekmekle benüm ḫod baña yitmişdür
‘Aceb n’itdüm saña iy ġam gelürsin bir yaña sen de

nite:

1. **nite:**
Gazel 3176
Mısra: **6**
Nasıl.

Rūşen eyle bu göñül ḫānesin iy bedr-i münīr
Tār-ı vīrāneleri nite ki mehtāb gibi

2. **nite:**
Gazel 3484
Mısra: **1**
Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakîkaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

Şeb-i hicrānda dil iñler nite nāy
Bu ḥasret böyle ger bāḳī kala vay

nite ki:

1. **nite ki:**
Gazel 3103
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Cümle başında kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakîkaten, nasıl ki ... olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

Leb-ā-lebdür ciger ḫūnıyla lāle
Nite ki eşk-i çeşmümle piyāle

2. **nite ki:**
Gazel 3332
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakîkaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

Ḫüsnüñ şehā nite ki her gün firāvān olur
'Işḳum da benüm her nefes eyler ziyāde[y]i

3. **nite ki:**
Gazel 3432
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakîkaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

'Işḳuñ iderse rūşen sīnemdeki çerāġı
Söyinmesün ebed ol nite ki er çerāġı

nite kim:

1. **nite kim:**
Gazel 3363
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakîkaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

Şem'-i ḥüsn-i dilbere karşu yanar cān u göñül
Nite kim pervāne yakar oda bāl ü perleri

2. **nite kim:**
Gazel 3471
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakîkaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

Tolanur pā-bürehne kūyını dil
Nite kim Ka'be'yi Ḥicāz ehli

3. **nite kim:**
Gazel 3456
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakîkaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

Söze geldükçe ol meh-rū düşer üstine bī-diller
Nite kim kuşlar üşmişdür işidüp ṣavt-ı Dāvūd'ı

4. **nite kim:**
Gazel 3128
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Cümle başında kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakîkaten, nasıl ki ... olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

İy gözüm yaşlar döküp bak yine cānān oynına
Nite kim cūlar bakar serv-i ḫırāmān oynına

5. **nite kim:**
Gazel 3219
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cümle başında kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakîkaten, nasıl ki ... olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

İrmeye hergiz anuñ ḫüsni bahārına ḫazān
Bite dünyāda nite kim gül ü serv ü semeni

6. **nite kim:**
Gazel 3247
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cümle başında kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakîkaten, nasıl ki ... olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

Gözlerüm yaşı gelürse beni yirden götüre
Nite kim ḫār u ḫesi her yaña seylāb gibi

7. **nite kim:**
Gazel 3250
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cümle başında kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakîkaten, nasıl ki ... olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

'Işḳ[ı] pinhān istedüm itmek velī oldı 'ayān
Nite kim Āyāz'uñ 'ışḳ[ı] ile şāh-ı Ġaznevī

8. **nite kim:**
Gazel 3404
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cümle başında kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakîkaten, nasıl ki ... olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

Şol ḳadar zārīlık itdüm bakmadı bir kez baña
Nite kim gül bülbülüñ gūş eylemez efġānını

9. **nite kim:**
Gazel 3213
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakîkaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

'Işḳı itmek istedüm pinhān velī oldı 'ayān
Nite kim Āyāzuñ 'ışḳı ile şah-ı Ġaznevī

10. **nite kim:**
Gazel 3355
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakîkaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

İstemez 'āşıḳ olan zecr ü 'anādan ġayrı
Nite kim ḫasta olan derde devāndan ġayrı

nitekim:

1. **nitekim:**
Gazel 3434
Mısra: **2**
Cümle başında kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakikaten, nasıl ki ... olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

Āb-ı ḥayvān dir naṣīb olsa kim emse ol lebi
Tā ḳıyāmet zinde ola nitekim Ḫıżr nebī

2. **nitekim:**
Gazel 3464
Mısra: **8**
Cümle başında kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakikaten, nasıl ki, olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

Diñlemezse nālemi kūyında yār olmaz 'aceb
Nitekim gūş eylemez gül bülbülüñ feryādını

niyāz:

1. **niyāzuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3344
Mısra: **2**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

Didüm ki yāra eyle oran-ıla nāzuñı
Didi ki sen de terk ide her dem niyāzuñı

2. **niyāzum:**-*um*
Gazel 3430
Mısra: **2**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

Dün ḫayāl-i yār-ıla bir bunca rāzum var-ıdı
Baña bir nāz eylese biñ biñ niyāzum var-ıdı

niyāz ehli:

1. **niyāz ehli:**
Gazel 3471
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yalvarma, yakarma ehli // âşıklar.

İtse cevr ü cefā çü nāz ehli
Bilür anı vefā niyāz ehli

niyāz eyle-:

1. **niyāz eyle-:**-*düg, -üm*
Gazel 3138
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yalvarmak, ricâ etmek. II Duâ etmek, dilemek.

Oḫ diyem ġamzelerüñ sīneme geldükde benüm
Ben niyāz eyledügüm saña kamu nāz gele

niyāz id:

1. **niyāz id:**-*üp*
Gazel 3425
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yalvarmak.

Niyāz idüp akar sular meger dīdāra ‘āşıḳdur
Öter şūrīde olmışdur seḥer diñleñ hezārānı

niyāz it-:

1. **niyāz it-:**-*se*
Gazel 3286
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Yalvarmak, ricâ etmek. 2. Duâ etmek, dilemek. 3. Hürmet ve bağlılığını gösteren bir hareket yapmak.

Cān cāna gelmiş cān-ıla dil karşuña itse niyāz
Dutarsın istiġnā yüzin hem arturursın nāzuñı

niyāza gel-:

1. **niyāza gel-:**--*e*
Gazel 3124
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yalvarmak, ricâ etmek. 2. Duâ etmek, dilemek. 3. Hürmet ve bağlılığını gösteren bir hareket yapmak.

Bahār irişse güller bitse tāze
Niçe yirden gele bülbül niyāza

niye:

1. **niye:**
Gazel 3156
Mısra: **12**
Bir şeyin sebebini sormak için kullanılır; niçin, neden.

Ney gibi ‘aceb midür anuñ bagrı delinse
Lāyıḳdur aña niye uyar idi hevāya

nīze:

1. **nīze:**
Gazel 3051
Mısra: **8**
Mızrak,süngü, kargı.

Ġoncalar söze gelüp gördi gül oldı ḫande
Tāc-ı şūfī bir seyri nīze ḥamrā lāle

nīzen:

1. **nizeni:**-*i*
Gazel 3262
Mısra: **10**
Mızrak, kargı.

Çeşm-i cellādı Muḥibbī çeke ger ḳatlüñe tīġ
Sunubanın çıkma edep gözleyüben nizeni

nöker:

1. **nökeri:**-*i*
Gazel 3261
Mısra: **6**
1. Kul, köle. 2. Birinin yanında bulunan, maiyetinde olan kimse, hizmetçi.

Eksilür sanma nigārā uşbu cāh u ḥaşmetüñ
Merḥametle eyleseñ sūy-ı gedāyān nökeri

nokṣān:

1. **noḳṣān:**
Gazel 3027
Mısra: **8**
(Ar. Fa.) Eksiklik, kusurluluk.

Ḥamdü-lillāh mü’min-i ‘ışḳam zī-men zülf-i dōst
Yok-durur bir kılca noḳṣān u ḫalel hīç dīnüme

nokṣān gel-:

1. **noḳṣān gel-:**--*me, --di*
Gazel 3011
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eksiklik, kusur gelmez.

Mü’min-i ‘ışḳam bi-ḥamdillāh zi-men zülf-i dōst
Kılca noḳṣān gelmedi yāḫūd ḫalel bu dīnüme

nokṭa:

1. **noḳṭadur:**-*dur*
Gazel 3486
Mısra: **7**
Nokta, nokta kadar küçük II yok denecek kadar küçük hayal edilmesi yönüyle sevgilinin ağzı.

Noḳṭadur agzı bili kıldur diyü şerḥ eyledüm
Ḫurdebīnler içre ḫaylī ḳīl ü ḳāl üm var-ıdı

nokṭa vü i‘rāb:

1. **noḳṭa vü i‘rāb:**--*ıla*
Gazel 3137
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nokta ve hareke. (Ben ve ayva tüyleri için kullanılmış.).

Muṣḥaf-ı ḥüsnine yāruñ ḫāl ü ḫaṭ vimez ḫalel
Ol daḫı rūşen görinür noḳṭa vü i‘rāb-ıla

n’ol:

1. **n’ola:**-*a*
Gazel 3026
Mısra: **3**
Ne olur, ne çıkar.

N’ola ḫāl-i sırr-ı zülfi aña ḫālüm dir-iken
Bir ṭarafdan daḫı yā Rab n’idem ol göz ü kaşa

2. **n’ola:**-*a*
Gazel 3119

Mısra: **3**
"Çok mu / Ne çıkar" anlamlarında istirham ifadesi.

Yüzüñ ‘uşşāḳa gösterseñ n’ola gün gibi iy meh-rū
Demidür güzelüm mihrüñ yiter nā-mihribān olma

3. **n’ola:**-*a*
Gazel 3459
Mısra: **5**
"Çok mu / Ne çıkar" anlamlarında istirham / tazarru ifadesi.

N’ola sulṭān-ı ‘alemsin kapuñda dāda dād eyle
Sorılmaz mı ‘aceb āḫir n’içün tutmayasın gūşı

n’ol-:

1. **n’olısar:**-*ısar*
Gazel 3013
Mısra: **10**
Ne olmak, ne hale gelmek.

Başuma belā oldı Muḥibbī hevā-yı zülf
Ḥālüm n’olısar bilmezem āh ol hevāy-ıla

n’ola:

1. **n’ola:**
Gazel 3018
Mısra: **7**
Ne ola, ne olur.

Gülgūn yüzüñe karşu n’ola ger kılam efġān
Bülbül gibi ger varam o gülzāra esirge

2. **n’ola:**
Gazel 3061
Mısra: **3**
Ne olur II şaşılır mı (Şaşılmaz).

Yüzüñe n’ola dirsem şāh-ı ḫāver
Ezelden nūr-ıla olmış sirişte

3. **n’ola:**
Gazel 3017
Mısra: **2**
Ne olur? Ne çıkar?.

Ne ṣabrum kaldı ne ‘aḳlum ne dilüm kaldı güftāra
Ġarīb-isem n’ola şāhum benüm de vardur Allāh’um

4. **n’ola:**
Gazel 3063
Mısra: **3**
"Şaşılır mı, tuhaf mı?" anlamında bir söz.

Vefāsın görmedümse n’ola yāruñ
Cefā eksük degül epsem bizümle

5. **n’ola:**
Gazel 3018
Mısra: **9**
"Ne olur, ne çıkar?" anlamında kullanılan soru sözü.

Miḥnet şebine ugradısa n’ola Muḥibbī
Geh cevr iderseñ gāh bir pāre esirge

6. **n’ola:**
Gazel 3022
Mısra: **1**
"Ne olur, ne çıkar?" anlamında kullanılan soru sözü.

Ḥālüme baksañ n’ola iy ḥüsn iline pādişāh
Cān u dilden seni kim çok sevse yanuñda günāh

7. **n’ola:**
Gazel 3078
Mısra: **7**
"Ne olur, ne çıkar?" anlamında kullanılan soru sözü.

Bu naẓm-ı dürer-bārı okursa n’ola dilber
Lü’lü’ yaraşur la‘l-i Bedaḫşān arasında

8. **n’ola:**
Gazel 3376
Mısra: **3**
"Ne olur, ne zararı çıkar, zararı yok" manalarında bir söz.

Ġamuñla iy perī-peyker yoluñda n’ola cān virsem
Belā kūhında öldürdi ġam-i Şīrīn çü Ferhād’ı

9. **n’ola:**
Gazel 3384
Mısra: **5**
"Ne olur, ne çıkar, bir fayda gelmez" anlamında kullanılan soru sözü.

Günde biñ kez n’ola düşnām ile añsa beni yār
Elümüzden ne gelür aña du‘ādan ġayrı

10. **n’ola:**
Gazel 3164
Mısra: **7**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı (şaşılmaz).

Ben senüñ yoluña cānā cānumı virsem n’ola
Kim bilürsin cān virürler dīn ü īmān üstine

11. **n’ola:**
Gazel 3191
Mısra: **3**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı (şaşılmaz).

N’ola gülşende güller şād u ḫandān
Olup bülbüller itsün āh u zārı

12. **n’ola:**
Gazel 3193
Mısra: **1**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı (şaşılmaz).

N’ola dilden berī olsam görüp ruḫsār-ı cānānı
Yakar pervāne bāl ü per göre şem‘-i şebistānı

13. **n’ola:**
Gazel 3204
Mısra: **11**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı (şaşılmaz).

Ger ‘ār iderse ādemī añmaga n’ola yār
Lāyıḳ degül mi baña dimege falān daḫı

14. **n’ola:**
Gazel 3342
Mısra: **1**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı (Şaşılmaz).

Eylediyse n’ola yār pālara pā-māl beni
Şākirem ḥālüme itdi yine ḫoş-ḥāl beni

15. **n’ola:**
Gazel 3394
Mısra: **8**
"Ne olur, ne çıkar!".

Dōstum bir dem ḳadem bassañ yüzüm üzre benüm
Ḫār elinden dāmenüñi n’ola alsañ gül gibi

16. **n’ola:**
Gazel 3499
Mısra: **2**
"Ne olur, ne çıkar!".

Bu maḫlūḳuñ kamu sensin İlāh’ı
N’ola ‘afv eyleseñ cürm ü günāhı

17. **n’ola:**
Gazel 3404
Mısra: **3**
"Ne olur ki, ne çıkar ki!".

Saklasam mihrini n’ola sīnede cānum gibi
Saklamak lāzım-durur her kişiye īmānını

18. **n’ola:**
Gazel 3410
Mısra: **12**
"Ne olur ki, ne çıkar ki!".

Ka‘be-i kūyuñda çün ‘uşşāḳı ḳurbān eyledüñ
Eski ‘ādetdür n’ola alnuña sürseñ kanını

19. **n’ola:**-*a*
Gazel 3310
Mısra: **5**
Ne olur, ne çıkar.

N’ola ger ‘ışḳuñ ile bendeñ olsam
Olupsın dü cihānuñ sen ḥabībi

20. **n’ola:**
Gazel 3449
Mısra: **1**
"Ne olur ki, ne çıkar ki!" anlamında kullanılan söz.

N’ola olduñsa bugün ḥüsn ilinüñ pādişehi
Naẓar it kullaruñuñ ḥāline bak gāh gehī

n’oldı:

1. **n’oldı:**
Gazel 3272
Mısra: **2**
Ne oldu da? Hangi sebeple?.

İntiḫāb idüp çıkardum māḥ-rūlardan seni
Bilmedüm n’oldı günāhum böyle yād itdüñ beni

n’olısar:

1. **n’olısar:**
Gazel 3168
Mısra: **4**
Ne olacak, nasıl olacak.

Vādī-i ḥayretde kor kılmaz naẓar benden yaña
N’olısar ḥālüm dirīġā ol gözi āhū-y-ıla

nūh:

1. **nūh:**
Gazel 3490
Mısra: **10**
Büyük peygamberler arasında sayılan, kendisine inanmayan kavmi tufan ile helak edilen peygamber.

İrişmeyüp viṣālüñe şeb-i hicr içre cān virsem
Dilegüm bu ola Ḥaḳ’dan saña Nūh ‘ömri erzānī

nüh felek:

1. **nüh felek:**
Gazel 3221
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dokuz felek, göğün dokuz katı. II Bütün gökyüzü.

Devr idelden nüh felek görmedi hem görmeyiser
Ol hilāl ebrū vü meh-rūnuñ ruḫ-ı zībāsını

2. **nüh felek:**
Gazel 3255
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dokuz felek, göğün dokuz katı II bütün gökyüzü.

Billūr iken yıkılur bu nüh felek olur ḫarāb
Sīm ü zerle pes neden yüce kılursın nāmuñı

nukl:

1. **nuḳl:**
Gazel 3434
Mısra: **10**
(Ar.) Meze, çerez.

Cür‘a-i cāmuñ Muḥibbī içdi ko öpsün lebüñ
Nuḳl içün mey-ḫōra lāzımdur şekerlü leblebi

2. **nuḳl:**
Gazel 3004
Mısra: **1**
İçkiyle yenen yiyecek, meze, çerez.

Baña olsa leb-i sāḳī yiter hem nuḳl u hem bāde
Olurdı ‘iyş esbābı ser-ā-ser cümle āmāde

nükte:

1. **nüktesin:**-*sin*
Gazel 3360
Mısra: **9**
Ancak dikkat edildiğinde anlaşılan ince söz ve mana.

Zülfi sevdāsında bilmezler Muḥibbī nüktesin
Zīra kimse görmemiş görmez yılan ayagını

nün ol-:

1. **nün ol-:**--*ma, --da*
Gazel 3123
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nun harfi gibi olmak II âşığın iki büklüm boyu, bedeni.

Bir elif ḳad ḥasretinden ḳāmetüm nün olmada
Āh kim günden güne ḥālüm diger-gün olmada

nūr:

1. **nūrı:**-*ı*
Gazel 3065
Mısra: **4**
1. Işık, ziya, aydınlık, nur.

Zāhidā mu‘ciz degül mi zülfin ejder gösterüp
Ḫaddi nūrı saña yitmez mi yed-i beyżā yine

2. **nūr-ıla:**
Gazel 3341
Mısra: **4**
1. Işık, ziya, aydınlık, nur.

Yandugumca nār-ı ‘ışḳa artdı şevḳum şu‘lesi
İtmesem farḳ tañlamañ nūr-ıla miḥnet nārını

3. **nūr-ıla:**
Gazel 3374
Mısra: **2**
1. Işık, ziya, aydınlık, nur.

Dōstlar mihmān idindüm dün gice cānāneyi
Nūr-ıla cem‘ eyledüm bir araya pervāneyi

4. **nūr-ıla:**--*ıla*
Gazel 3061
Mısra: **4**
Aydınlık, ziyâ ‖ İlahi bir güç tarafından gönderildiğine inanılan parlaklık, mübâreklik (TDK-Güncel Türkçe Sözlük).

Yüzüñe n’ola dirsem şāh-ı ḫāver
Ezelden nūr-ıla olmış sirişte

5. **nūrı:**-*ı*
Gazel 3186
Mısra: **2**
Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.

Būse-i la‘l-i lebüñ bu cān-ı şīrīnüm gibi
‘Ārıżuñ nūrı da ḳalbümde benüm dīnüm gibi

6. **nūruñ-ıla:**-*uñ, -ıla*
Gazel 3211
Mısra: **3**
1. Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ. 2. Kalp gözüyle his ve idrak edilen gönül açıcı aydınlık, maddî olmayan hususlarda basîret gözüyle görülen ve gerçeği görmeyi sağlayan mânevî ışık.

Eyledüñ nūruñ-ıla ‘ālemi ser-cümle sefīd
Bendeñ oldı ‘Arab u hem ‘Acem ü hem Ḥabeşī

7. **nūrı:**-*ı*
Gazel 3229
Mısra: **2**
1. Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ. 2. Kalp gözüyle his ve idrak edilen gönül açıcı aydınlık, maddî olmayan hususlarda basîret gözüyle görülen ve gerçeği görmeyi sağlayan mânevî ışık.

Perī misin melek misin yā ḥūrī
Yüzüñde berḳ urur Allāh nūrı

8. **nūrı:**-*ı*
Gazel 3231
Mısra: **2**
1. Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ. 2. Kalp gözüyle his ve idrak edilen gönül açıcı aydınlık, maddî olmayan hususlarda basîret gözüyle görülen ve gerçeği görmeyi sağlayan mânevî ışık.

Yüzüñ gündür ḳamer alnuñ saña hīç beñzemez ḥurī
Ḥaḳīḳat senden alurlar gelüp mihr-ile meh nūrı

9. **nūrı:**-*ı*
Gazel 3246
Mısra: **2**
1. Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ. 2. Kalp gözüyle his ve idrak edilen gönül açıcı aydınlık, maddî olmayan hususlarda basîret gözüyle görülen ve gerçeği görmeyi sağlayan mânevî ışık.

Giderdüñ ẓulmet-i küfri yakuban şem‘-i ḳāfūrı
Ḥaḳīḳat bu ki nūruñdan alur mihr-ile meh nūrı

10. **nūruñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 3246
Mısra: **2**
1. Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ. 2. Kalp gözüyle his ve idrak edilen gönül açıcı aydınlık, maddî olmayan hususlarda basîret gözüyle görülen ve gerçeği görmeyi sağlayan mânevî ışık.

Giderdüñ ẓulmet-i küfri yakuban şem‘-i ḳāfūrı
Ḥaḳīḳat bu ki nūruñdan alur mihr-ile meh nūrı

nūr kıl:

1. **nūr kıl:**-*du, -ñ*
Gazel 3303
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nurlandırmak, aydınlatmak.

Şu‘le virdüñ şem‘-i ḥüsne nūr kılduñ ‘ālemi
Bāl ü perden geçdi yıkduñ bu dil-i vīrānemi

nūr-ı hudā:

1. **nūr-ı ḫudā:**
Gazel 3211
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın nuru.

İy melek-ḫaṣlet ü iy nūr-ı Ḫudā v’iy Ḳureşi
Kankı kāfirdür ola sevmeye sen ḥūrī-veşi

nūr-ı maḥabbet:

1. **nūr-ı maḥabbet:**-*le*
Gazel 3211
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgi ışığı, muhabbet nuru.

Cān-ıla kim ki gelüp nūr-ı maḥabbetle yana
Ṣāf olup ḳalbi anuñ kalmaya ġıllı vü ġışı

nūş:

1. **nūş:**
Gazel 3065
Mısra: **5**
İçme, içmek.

Ḫaṭṭuñuñ isini ḫoş görsün lebüñ nūş isteyen
Dūda lā-büd katlanur kim isteye ḥelvā yine

nūş eyle-:

1. **nūş eyle-:**-*r*
Gazel 3132
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek.

Ehl-i ‘ışḳ mey yirine ḫūn-ı ciger nūş eyler
Miḥnet ü derd ü belālar bulınur aşında

2. **nūş eyle-:**-*se*, -*m*
Gazel 3133
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek.

Neşāṭ esbābını cümle müheyyā itseler bir bir
Gehī nūş eylesem bāde gehī būse-kenār olsa

3. **nūş eyle-:**-*se*, -*m*
Gazel 3200
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek.

Bezm-i ġamda dōstlar ḫūn-ı ciger nūş eylesem
Gönlüm iñler ṣubḥa dek anda ney-i gūyā gibi

4. **nūş eyle-:**-*y*, -*elü*, -*m*
Gazel 3083
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek.

Sāḳī piyāle sun berü peymāne dolmadan
Nūş eyleyelüm ‘ışḳ-ıla yāruñ ṣafāsına

nūş eyle:

1. **nūş eyle:**-*dü, -m*
Gazel 3297
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek.

‘Işḳ cāmın cür‘asın sundı baña nūş eyledüm
Zū-fünūn-ı ‘aḳldum gör nice ṣeydā eyledi

2. **nūş eyle:**-*dük*
Gazel 3361
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek.

Gice mey nūş eyledük başumda var daḫı ḫumār
Bāde sun ṣāḳī baña yārān daḫı ayılmadı

3. **nūş eyle:**-*y, -eli*
Gazel 3429
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yudumlamak, yudum yudum içmek.

Maḫmūr olalı nāz-ıla bīmār idi çeşmi
Nūş eyleyeli kanumı bir pāre tayandı

4. **nūş eyle:**
Gazel 3469
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek.

Ciger ḫūnını nūş eyle dilā çeşmüñ kabagından
Sakın yol virmegil ‘aḳla olur ol meclise nāşī

nūş id-:

1. **nūş id-:**--*eli*
Gazel 3051
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek, yudumlamak.

Çāk-i pīrehen ider olalı şeydā lāle
Bāde nūş ideli oldı yine rüsvā lāle

2. **nūş id-:**-*üp*
Gazel 3282
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek, yudumlamak.

Cām-ı ‘ışḳ[ı] nūş idüp içdi maḥabbet cür‘asın
Ẕū-fünūn ‘āḳil iken mecnūnı şeydā eyledi

3. **nūş id-:**--*üp*
Gazel 3133
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek.

Muḳarrer tevbeyi sırdı Muḥibbī nūş idüp cāmı
Şu gönlümden geçen gibi baña bir gül‘iẕār olsa

4. **nūş id-:**-*üben*
Gazel 3262
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek.

Kanumı nūş idüben seng-i cefā ile sıduñ
Nūş-ı mey eyleyüben şīşe-i gönlüm şikeni

nūş id:

1. **nūş id:**-*e, -lüm*
Gazel 3407
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek, yudumlamak.

Sāḳiyā nūş idelüm sun cāmı bayram irtesi
Tā bula āvāre dil ārāmı bayram irtesi

2. **nūş id:**-*em*
Gazel 3408
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek, yudumlamak.

Ger bezm-i belā içre idem ḫūn-ı ciger nūş
Yanumca bile nāle kılur sīne rebābı

3. **nūş id:**-*e, -lüm*
Gazel 3433
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek, yudumlamak.

Bādeye telḫ dime sun berü şīrīn içelüm
Yāduña nūş idelüm sun tolusın saġrāḳı

nūş it:

1. **nūş it:**
Gazel 3151
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek.

İy Muḥibbī çünki bilürsin ki fānīdür cihān
Gülşen içre bāde nūş it bir muṣāḥib yār ile

2. **nūş it:**
Gazel 3258
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek.

Elüñde cām-ı rindāne içüp mey gibi dil şāf ol
Çeküben lāle-veş nūş it daḫı bagruña yak dāġı

3. **nūş it:**-*dü, -k*
Gazel 3478
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek.

Cām-ı ‘ışḳı bile nūş itdük ezel Mecnūn-ıla
Ol ayak götürdi meclisde beni serḫōş kodı

4. **nūş it:**
Gazel 3035
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İçmek.

Gel şarāb-ı ‘ışḳı nūş it zāhid-i peşmīne-pūş
Niçeye dek kalasın bu hāyu bu ġavġā-y-ıla

5. **nūş it:**
Gazel 3073
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek, şarap içmek.

Düşürme ẓāhir elden gülgūn şarāb nūş it
Ma‘nā yüzinden ammā la‘l-i nigārı gözle

nūş it-:

1. **nūş it-:**-*di*
Gazel 3202
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek.

Bu Muḥibbī çün ezel nūş itdi ‘ışḳuñ cāmını
Görinürse tañ degül geh mest ü geh şeydā gibi

2. **nūş it-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3283
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek.

Ḫūnum içdügüñ yiter gel eyleme zār beni
Bāde nūş itdüñ revā mı dil [ü] yā mey-şikeni

nūş kıl:

1. **nūş kıl:**
Gazel 3098
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek.

Sāḳī-i gül-ruḫ elinden nūş kıl cām-ı ṣafā
Kalmasun dirseñ eger mir’āt-ı ḳalbüñ jeng-ile

2. **nūş kıl:**
Gazel 3334
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek.

Ṣūfī bāde nūş kıl gider göñülden kīne[y]i
Ġıll u ġışdan cām-ı ṣāfī gibi it [sen] sīne[y]i

nūş kıl-:

1. **nūş kıl-:**--*sa, --m*
Gazel 3056
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek.

Nūş kılsam kāse-i çeşmüm yine anı tolar
Sanki cām-ı sāġar-ı İskenderī oldum yine

nūş-ā-nūş:

1. **nūş-ā-nūşına:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3074
Mısra: **8**
Sürekli içilen, içtikçe içilen.

Zāhidüñ mescidde hāy u huyına kılma naẓar
Var ḫarābāt ehlinüñ bak anda nūş-ā-nūşına

nūş-ı cān ol-:

1. **nūş-ı cān ol-:**--*sun*
Gazel 3112
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Afiyet olsun, cana can katsın.

Nūş-ı cān olsun eger kanum içerse leblerüñ
Ger içe bīmār çeşmüñ ire ṣıḥḥat cānına

nūş-ı mey eyle-:

1. **nūş-ı mey eyle-:**-*y, -üben*
Gazel 3262
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap içmek.

Kanumı nūş idüben seng-i cefā ile sıduñ
Nūş-ı mey eyleyüben şīşe-i göñlüm şikeni

nuṭḳ:

1. **nuṭḳı:**-*ı*
Gazel 3174
Mısra: **8**
1. Söz, konuşma, kelâm. 2. Söz söyleme hassası, söyleme yeteneği. 3. Dinleyenleri belli bir düşünce ve duygu etrâfında toplamak ve iknâ etmek maksadıyle bir kalabalığa karşı yapılan güzel ve etkili konuşma, söylev, hitâbe.

Gāh olur añlar rumūz-ı kāyinātı ser-te-ser
Gāh olur bir nuṭḳı yok ḥayvān ider göñlüm beni

O

o:

1. **oları:**-*lar, -ı*
   Gazel 3476
   Mısra: **2**
   O, işaret zamiri.

Niçe gündür gözlerem ol gözleri āhūları
N'eyleyem derdā dirīġā görmedüm āh oları

2. **odur:**-*dur*
   Gazel 3443
   Mısra: **4**
   "O" üçüncü tekil şahıs zamiri.

Ol er midür ki ni'metüñ üstinde lāf ura
Bil er odur ki terk ide başın cefā güni

3. **aña:**-*ñ, -a*
   Gazel 3115
   Mısra: **6**
   " O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Başuma eger yaga anuñ taş işiginden
Başum açuban kalduram aña el du'āya

4. **aña:**-*ñ, -a*
   Gazel 3213
   Mısra: **2**
   " O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Yanuma geldi seḥergeh çünki dehrüñ ḫusrevi
Bülbül āgāz itdi aña karşu şi'r-i Dehlevī

5. **aña:**-*ñ, -a*
   Gazel 3221
   Mısra: **10**
   " O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Bilmedin ḳadrüm benüm öldürdi zecr ü hicr-ile
Bir gün ola kim Muḥibbī bulmaya aña seni

6. **aña:**-*ñ, -a*
   Gazel 3240
   Mısra: **14**
   " O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Biñ benüm gibi kapusında anuñ bendesi var
Kankı bī-dīndür aña beñzede bir pādişehi

7. **aña:**-*ñ, -a*
   Gazel 3250
   Mısra: **2**
   " O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Bāġa geldi ṣubḥ-dem gül oldı dehrüñ Ḫusrev'i
Bülbül āġāz itdi aña karşu şi'r-i Pehlevī

8. **aña:**-*ñ, -a*
   Gazel 3257
   Mısra: **2**
   " O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Ḳaṣrı yüce menzili yāruñ haymā gibi
Āh irmez elüm göñül aña mübtelā gibi

9. **aña:**-*ñ, -a*
   Gazel 3260
   Mısra: **3**
   " O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Uyardum 'ışḳ ḳandīlin aña bu dil fitīl itdüm
Gözüm yaşıyla gönderdüm bile bu bagrumuñ yagı

10. **aña:**-*ñ, -a*
    Gazel 3313
    Mısra: **8**
    " O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Dilberüm nāzük beden lāyıḳ degül degme libās
Kim aña güldan ḳabā gerek semen pīrāheni

11. **aña:**-*ñ, -a*
    Gazel 3326
    Mısra: **8**
    " O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Bī-iḫtiyār bu dili kendüye yār çeker
Yokdur cihānda bir aña beñzeye dil-keşi

12. **aña:**-*ñ, -a*
    Gazel 3356
    Mısra: **14**
    " O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Sevgili).

İy Muḥibbī anuñ içün 'ışḳına dil bagladum
'Āşıḳın nā-ḥaḳ yire öldürmek aña ḫū gibi

13. **aña:**-*ñ, -a*
    Gazel 3358
    Mısra: **3**
    " O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Eger Leylī degülse ol neden ben aña Mecnūnam
V'eger Şīrīn olmasa bu dil olmazdı Ferhād'ı

14. **aña:**-*ñ, -a*
    Gazel 3385
    Mısra: **4**
    " O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Germ olurmış asılup karşuñda her dem āyine
Niçe başdan aşmasun yüz virdüñ aña iy perī

15. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3430
Mısra: **7**
" O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Āteş-i ‘ışḳıyla yanar olup aña dil fitīl
Bezm-i ġamda şem‘-veş sūz u güdāzum var-ıdı

16. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3481
Mısra: **5**
" O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Dir idüm kūh-ı belāda çekdügüm bir bir aña
Ol lebi şīrīn şeker-güftārı görsem bir daḫı

17. **o:**
Gazel 3045
Mısra: **9**
" O" kişi zamiri.

Her kim ki göñül virdi o aldandı cihāna
Dil virme Muḥibbī aña sen ‘ālem içinde

18. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3306
Mısra: **10**
"O" 3. teklik işaret zamiri (Şairin kendisi, âşık).

Baş terkin urup kıydı bu cānına Muḥibbī
Bu ‘ışḳ yolıdur siz anı sanmañuz ki kem itdi

19. **o:**
Gazel 3047
Mısra: **7**
" O" işaret adılı (zamiri).

Kūyına varsam o ṭıfluñ baña bu devlet yiter
Kim bu mecnūnı ider bāzīçe ata taş-ıla

20. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3274
Mısra: **10**
"O" 3. teklik işaret zamiri (Gönül).

Muḥibbī nār-ı ġamdan teşne-dildür
Anı kandur mey-i la‘lüñle sāḳī

21. **o:**
Gazel 3018
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Gülgün yüzüñe karşu n’ola ger kılam efġān
Bülbül gibi ger varam o gülzāra esirge

22. **o:**
Gazel 3097
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Derd-i dil ḥālini yaz şāyed ala yār eline
Ola kim elden ele bir gün o dildāra düşe

23. **o:**
Gazel 3125
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Kenārı baḥr-ı ‘ışḳuñ yok irişmez ‘umḳına kimse
Dilā gel imtiḥān içün o baḥra sen de bir tal-a

24. **o:**
Gazel 3150
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

‘Arż-ı ḥāl it iy göñül gel ol meh-i ṭannāzuma
Gözlerüñ yaşın revān it var o serv-i nāzuma

25. **o:**
Gazel 3157
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Bünyād-ı cefā eyledi çün yār Muḥibbī
Ḳurbān idegör cānı göñül sen o bināya

26. **o:**
Gazel 3175
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Ḫırāmān ḳadd-ile dilber ne gülşende ki seyr eyler
Añılmaz oldı pest olup o bāġuñ serv ü şimşādı

27. **o:**
Gazel 3181
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Egerçi dil ṭabībisin veli bī-raḥmsın ġāyet
Kapuñda ḫastayam yıllar gözetmezsin o bīmārı

28. **o:**
Gazel 3182
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Hevā-yı ‘ışḳ tagıtdı egerçi ḫırmen-i ‘aḳlum
Tenüm bir kāha dönmişdür o da ‘ışḳuñ ṭalebkārı

29. **odur:**-*dur*
Gazel 3203
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Yüzüñ göster odur ḥüsnüñ zekātı
Kapuña bu gedā iḥsāna geldi

30. **o:**
Gazel 3212
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Muḥibbī ḫāk ol ‘ışḳuñ yolında
İde sürme melā’ikler o gerdi

31. **o:**
Gazel 3234
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Aglayup didüm didi kalur mı hergiz iḫtiyār
Nāgehān görem o meh-rūnuñ görine ṭal‘ati

32. **o:**
Gazel 3238
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Yine bu meclis-i ġamda gözüm yaşı şarāb evlā
O bezme iñleyüp her dem olursa dil rebāb evlā

33. **o:**
Gazel 3244
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Her kim ki ḳanā‘at eyleye bir loḳma ḫırḳaya
Bakmaz o şeh de aṭlasa virmez palāsını

34. **o:**
Gazel 3289
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Severem cān-ıla dilden ben o ḫurşīd-veşi
Līk yakdı bu ben ḫastayı anuñ ‘aṭaşı

35. **o:**
Gazel 3086
Mısra: **14**
" O"üçüncü teklik kişi zamiri.

Mey yirine göz göre ko kanuñı içsün senüñ
Yine uyarduñ Muḥibbī sen o çeşmi serḫoşa

36. **anda:**-*n, -da*
Gazel 3236
Mısra: **6**
"O" işaret zamiri (Gönül).

Āhumuñ zencīrine asup göñül ḳandīlini
Rūşen olsun diyü yakdı anda bagrum yagını

37. **anı:**-*n, -u*
Gazel 3009
Mısra: **6**
" O" III. tekil şahıs zamiri.

İrişse tīr-i dil-dūzı müheyyā eyleyem cāyın
Anı ḫoş saklayam dilde ne cān ola ne ten āgeh

38. **anı:**-*n, -u*
Gazel 3019
Mısra: **10**
" O" III. tekil şahıs zamiri.

Eyleyüp deryūzeyi gelse Muḥibbī kapuña
Virmeyüp ḫüsnüñ zekātın anı maḥzūn eyleme

39. **anı:**-*n, -u*
Gazel 3023
Mısra: **8**
" O" III. tekil şahıs zamiri.

Ben baña eylemişemdür suçı yok dilberümüñ
Anı düşmen idemez ben ne ki itdüm özüme

40. **anı:**-*n, -u*
Gazel 3037
Mısra: **6**
" O" III. tekil şahıs zamiri.

Ḳışşaya sıgmaz imiş çünki ser-i zülf-i nigār
Şerḥ idemezsin anı defter ü dīvānlar-ıla

41. **anı:**-*n, -u*
Gazel 3044
Mısra: **8**
" O" III. tekil şahıs zamiri.

Görsem yüzini zārı kılup āh ider göñül
Kim gördi anı bülbül ola zāra gelmeye

42. **anı:**-*n, -u*
Gazel 3077
Mısra: **2**
" O" III. tekil şahıs zamiri.

Tolaşdı yine dil saçınuñ silsilesine
Başındaki sevdā komaz iltür anı sine

43. **anı:**-*n, -u*
Gazel 3086
Mısra: **10**
" O" III. tekil şahıs zamiri.

Rāżıyam öldür beni kanum ḥelāl olsun saña
Başumı yirden götür tek bagla anı tirkeşe

44. **anı:**-*n, -u*
Gazel 3100
Mısra: **6**
" O" III. tekil şahıs zamiri.

Ol hümā yüksek uçarsa göñlümüñ şahbāzını
Dest-i himmetle salup anı şikār itmeñ nice

45. **anı:**-*n, -u*
Gazel 3111
Mısra: **3**
" O" III. tekil şahıs zamiri.

Didi kim tīġ-ı cefām-ıla helāk āḫir anı
Eylerem ugramasun ‘āşıḳ olan yanumuza

46. **anı:**-*n, -u*
Gazel 3127
Mısra: **2**
" O" III. tekil şahıs zamiri.

Rāzuñı sakla dime ‘ālemde hergiz bir kese
Yine ol fāş ider anı agız açup söylese

47. **o:**
Gazel 3158
Mısra: **6**
" O" III. tekil şahıs zamiri.

Çeşmüm akıtdı kanlu yaşın itdi rāz fāş
Rüsvā-yı ‘ālem oldı o bu mācerā-y-ıla

48. **anı:**-*n, -u*
Gazel 3172
Mısra: **6**
" O" III. tekil şahıs zamiri.

Her ne söylerse riyādur kendüzi itmez ‘amel
Çünki dünyā mestidür sanmañ ki anı ayıla

49. **o:**
Gazel 3205
Mısra: **7**
" O" III. tekil şahıs zamiri.

Penç vākitde mescide varur o da ancak imām
Gice gündüz līk memlū görürem meyẖāneyi

50. **o:**
Gazel 3206
Mısra: **6**
" O" III. tekil şahıs zamiri.

Dökilsün kanı nā-ḥaḳ yire ḥaḳdur
O kim dil sen gözi cellāda virdi

51. **anı:**-*n, -u*
Gazel 3210
Mısra: **8**
" O" III. tekil şahıs zamiri.

Cev-be-cev dünyāyı cem‘ itseñ sanur mısın kalur
Dagıdur bād-ı fenā āḫir anı ḫırmen gibi

52. **o:**
Gazel 3448
Mısra: **3**
" O" III. tekil şahıs zamiri.

Birdem olmaya belā miḥnet elinden o ẖalāṣ
Çünki yagmaya vire mülk-i dili ġam sipehi

53. **anı:**--*n ,-u*
Gazel 3001
Mısra: **7**
" O" İşaret zamiri. (ayva tüyleri).

Ḫaṭ yaraşmaz ārızuñda gel anı eyle tırāş
Hīç revā mı gerd kona āyīne-i pāk üstine

54. **o:**
Gazel 3026
Mısra: **1**
" O" işaret sıfat.

Her ṭarafdan zülf kim düşmiş o ḥaddi meh-veşe
Bir bölük Hindū gibi san kim taparlar güneşe

55. **o:**
Gazel 3053
Mısra: **4**
" O" işaret sıfat.

Bend-i zülfüñde göñül murġı esīrüñdür senüñ
Raḥm idüp o derdmende bir gün āzād eyleme

56. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3312
Mısra: **14**
"O" 3. teklik işaret zamiri (Şairin kendisi, âşık).

İy Muḥibbī dile Ḥaḳ’dan bulasın ẖayr-ı ẖalef
Añılur adı anuñ ger ola ẖayr-ı ẖalefī

57. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3029
Mısra: **6**
" O" III. tekil kişi zamiri.

Dilerem āteş-i ‘ışḳuñ beni şol ḥadde yaksun kim
Görenler diyeler Allāh aña yār olmasun kimse

58. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3035
Mısra: **3**
" O" III. tekil kişi zamiri.

Çünki bu dünyā denīdür aña dil virme sakın
Kimse başa çıkmadı çıkmayısar dünyā-y-ıla

59. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3040
Mısra: **9**
" O" III. tekil kişi zamiri.

İy Muḥibbī saña kandan mübtelā olmak aña
Ẕerre hem-ser ola mı mihr-i cihān-ārā-y-ıla

60. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3044
Mısra: **2**
" O" III. tekil kişi zamiri.

Ol yāra yār dime kim yālvara gelmeye
Dil virme aña sakın el vara gelmeye

61. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3044
Mısra: **10**
" O" III. tekil kişi zamiri.

Dil derdine var mı Muḥibbī devā didüm
Ölmekden artuk didi aña çāre gelmeye

62. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3045
Mısra: **10**
" O" III. tekil kişi zamiri.

Her kim ki göñül virdi o aldandı cihāna
Dil virme Muḥibbī aña sen ‘ālem içinde

63. **aña:-***ñ, -a*
Gazel 3076
Mısra: **8**
" O" III. tekil kişi zamiri.

Çeşmüñ var iken kim irişe genc-i viṣāle
Yol bulma aña müşkil olur şīr arasında

64. **aña:-***ñ, -a*
Gazel 3088
Mısra: **8**
" O" III. tekil kişi zamiri.

Cān terkini kim ura irer būseme dirmiş
Biñ cān virelüm cān-ıla diñ aña satarsa

65. **aña:-***ñ, -a*
Gazel 3093
Mısra: **2**
" O" III. tekil kişi zamiri.

Kaşı miḥrābına her kim ki imāmet getüre
Kamu ehl-i dil olan aña iḳāmet getüre

66. **aña:-***ñ, -a*
Gazel 3095
Mısra: **10**
" O" III. tekil kişi zamiri.

‘Işḳuñ kemānı pekdür her kim ki çekmek ister
Derd ü belā vü miḥnet aña gerek kepāde

67. **aña:-***ñ, -a*
Gazel 3177
Mısra: **7**
" O" III. tekil kişi zamiri.

Kim ki gözler ‘ār u nāmūsı aña ‘āşıḳ dimeñ
‘Āşıḳuñ sıngun gerek her laḥẓa göñli şīşesi

68. **aña:-***ñ, -a*
Gazel 3238
Mısra: **12**
" O" III. tekil kişi zamiri.

İşitdüm çeşm-i fettānı uyur ‘ālem olur rāḥat
Uyarmañ fitnedür ẓāhir ko tursun aña ḫ̔āb evlā

69. **aña:-***ñ, -a*
Gazel 3287
Mısra: **6**
" O" III. tekil kişi zamiri.

Bugün meydān-ı ‘ışḳ içre yiter Mecnūn’a mecnūnlık
Aña ṭa‘na daşın atup n’idersiz siz ol evbāşı

70. **aña:-***ñ, -a*
Gazel 3289
Mısra: **3**
" O" III. tekil kişi zamiri.

‘Işḳa kim dolaşa bulınmaya bir çāre aña
Tā ki urmaya alup başa daşı daşa başı

71. **o:**
Gazel 3454
Mısra: **2**
" O" III. tekil kişi zamiri.

Nigāruñ la‘l-i nābından şu kim nām u nişān buldı
Ḫıżır gibi bu ‘ālemde o ‘ömr-i cāvidān buldı

72. **aña:-***n, -a*
Gazel 3102
Mısra: **7**
" O" işaret zamiri.

Ḥalḳadur ḥüsnüñ ḫaṭuñ çekmiş aña ceyş-i Ḥabeş
Ḳaṣd ider mi kāfir olmasa ḫarāb-ı Ka‘be’ye

73. **aña:-***n, -a*
Gazel 3109
Mısra: **16**
" O" işaret zamiri.

Şehā ḳatlüm diler mestāne çeşmüñ
İki ḥācib ider aña ḥavāle

74. **aña:-***n, -a*
Gazel 3176
Mısra: **10**
" O" işaret zamiri.

Mescid-i ḥüsnüñi kim görse hemān secde kılur
Ṭāḳ-ı ebrūñ olalıdan aña miḥrāb gibi

75. **aña:-***n, -a*
Gazel 3196
Mısra: **10**
" O" işaret zamiri.

Bār-ı ġama Muḥibbī niçe ṭāḳat olur āh
Eyleye aña ‘ışḳ eri ancak taḥammüli

76. **aña:-***n, -a*
Gazel 3204
Mısra: **10**
" O" işaret zamiri.

‘Işḳum degül mi gün gibi rūşen kim añlamaz
Ola kim ‘ayāndur aña ne ḥācet beyān daḫı

77. **aña:-***n, -a*
Gazel 3247
Mısra: **3**
" O" işaret zamiri.

Cür‘a-i ‘ışḳı içüp kim aña ṭāḳat getüre
Öldüre anı amān virmeye tīz-āb gibi

78. **aña:-***n, -a*
Gazel 3274
Mısra: **7**
" O" işaret zamiri.

Kemānçe olmasa yaşum aña tār
Bu sīnem üzre n'eylerdi bu bāḳı

79. **aña:**-*n, -a*
Gazel 3286
Mısra: **7**
" O" işaret zamiri.

Alsañ elüñe tīr-i tīz olmaz aña sīne siper
Atsañ ider durmaz güẕer iy dōst ḫadeng endāzuñı

80. **aña:**-*n, -a*
Gazel 3288
Mısra: **4**
" O" işaret zamiri.

Ḫande kılsa lebleri her bār şekker gösterür
Aña karşu girye-i çeşmümde gevher-bār idi

81. **aña:**-*n, -a*
Gazel 3292
Mısra: **8**
" O" işaret zamiri.

Tekye-i dilde gelüp mihmān ola ger ġam baña
Aña karşu yakaram bu göñlümüñ fānūsını

82. **aña:**-*n, -a*
Gazel 3313
Mısra: **10**
" O" işaret zamiri.

İy Muḥibbī virme dil dünyā 'arūsı tiz geçer
Döyimez bād-ı ḫazān esse aña gül ḫırmeni

83. **aña:**-*n, -a*
Gazel 3322
Mısra: **6**
" O" işaret zamiri.

'Işḳ āteşi dilde yakup başumdan āhı
'Aceb midür çıkarsam itdün aña nigāhı

84. **aña:**-*n, -a*
Gazel 3384
Mısra: **6**
" O" işaret zamiri.

Günde biñ kez n'ola düşnām ile añsa beni yār
Elümüzden ne gelür aña du'ādan ġayrı

85. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3175
Mısra: **6**
"O" üçüncü teklik şahıs zamiri. II Sevgili.

Ruḥın fikr eyleyüp yāruñ leb-i la'lini ẕikr itdüm
Niçe yıllar durur gitmez dimāġumdan anuñ adı

86. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3367
Mısra: **1**
"O" üçüncü teklik şahıs zamiri. II Sevgili.

Her kimüñ kim eline gire anuñ ḫāk-i rehi
Başına tāc idine añmaya zerrīn külehi

87. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3424
Mısra: **2**
"O" üçüncü teklik şahıs zamiri. II Sevgili.

Ol serv-i sehī nāz-ıla bir kez salınaydı
Yolına anuñ cān revān itmege yanaydı

88. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3460
Mısra: **7**
"O" üçüncü teklik şahıs zamiri. II Sevgili.

Medḥ-i ḥüsnine ben anuñ bagladum dil 'aczini
Neye teşbīh eyleyem yā Rab o ḥüsn-i meh-veşi

89. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3163
Mısra: **10**
"O" üçüncü teklik şahıs zamiri. II Âşık.

'Adem mülkine gitdükde Muḥibbī
Ġamuñdan özge yokdur aña hem-rāh

90. **aña:**--*n, --a*
Gazel 3108
Mısra: **8**
" O" işaret zamiri. (aşk).

İlāhī 'ışḳuñı dilden çıkarma
Ki ola tā ki maḫzen aña sīne

91. **aña:**-*n, -a*
Gazel 3421
Mısra: **4**
"O" üçüncü teklik şahıs zamiri.

Kim tutar tīr-i cefā karşusına sīne siper
Āferīn olsun aña eyledi merdānalıgı

92. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3376
Mısra: **5**
" O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Sevgili).

Vefā gelmez güzellerden gel iy dil aña yiltenme
Cefā vü cevr-ile meşhūr olupdur çün anuñ adı

93. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3490
Mısra: **5**
" O" üçüncü tekil şahıs zamiri. (Sevgili).

Bu ḥüsn ü bu leṭāfetle perī dirsen aña tañ mı
Temāşā eyleyen görsün perī şeklinde insānı

94. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3236
Mısra: **2**
" O" işaret zamiri (Göñül).

Seyr idenler bir naẓar derdüñle sīnem bāġını
Lāleler bitmiş sanurlar yir yir anuñ dāġını

95. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3392
Mısra: **4**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Cān u dil almaga gör kim niçe fettānlık ider
Sakın aldanma göñül sen aña zīnhār daḫı

96. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3471
Mısra: **8**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Yār ḳāmet getürse nāz-ıla
Uya cümle aña namāz ehli

97. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3231
Mısra: **12**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Maḥabbet cāmın içelden Muḥibbī şöyle mest oldı
Anı kim bilmeye sanur içüpdür āb-ı engūrı

98. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3247
Mısra: **4**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Cür‘a-i ‘ışḳı içüp kim aña ṭāḳat getüre
Öldüre anı amān virmeye tīz-āb gibi

99. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3449
Mısra: **3**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

El uzadursa ser-i zülfüñe dil asma anı
Çün yazılmaz delünüñ deftere cürm ü günehi

100. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3219
Mısra: **9**
" O" 3. tekil şahıs zamiri .

İrmeye hergiz anuñ ḥüsni bahārına ḫazān
Bite dünyāda nite kim gül ü serv ü semeni

101. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3252
Mısra: **8**
" O" 3. tekil şahıs zamiri .

Her kim ki ser-i zülf-i nigāra bend ola
Fikr eyleme hergiz anuñ kurtılasını

102. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3278
Mısra: **2**
" O" 3. tekil şahıs zamiri .

Terk-i cān itse ne tañ ki göre ol māh-veşi
Dest-i ḳudretle yaradıldı anuñ gözi kaşı

103. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3284
Mısra: **6**
" O" 3. tekil şahıs zamiri .

Belā vü derdüñi kıldum ḥesāba
Bulınmadı anuñ hergiz şümārı

104. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3355
Mısra: **6**
" O" 3. tekil şahıs zamiri .

‘Işḳ sevdāsı ile kim ola sevdāyī mizāc
Başda kalmaya anuñ bād u hevādan ġayrı

105. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3396
Mısra: **10**
" O" 3. tekil şahıs zamiri .

Bu Muḥibbī hicr elinden dökmeyince kanlu yaş
Bu cihān mülkinde anuñ sırrı hīç fāş olmadı

106. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3420
Mısra: **4**
" O" 3. tekil şahıs zamiri .

Her kim ki naẓar eyleye ol zülf-i pür-ḫama
Başından anuñ gitmeye sevdā benüm gibi

107. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3434
Mısra: **4**
" O" 3. tekil şahıs zamiri .

‘Işḳ bir meşrebdür anı ṣūfī idrāk eylemez
Zīra kim ‘āşıḳ degüldür yokdur anuñ meşrebi

108. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3244
Mısra: **2**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri. II Âşık.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye derdüñ devāsını
Yā işideler añlaya anuñ ṣadāsını

109. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3358
Mısra: **6**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri. II Âşık.

Cefādan kankı ‘āşıḳ kim vefāyı yig bilür ister
Dilegüm budur ‘ālemde añılmasun anuñ adı

110. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3367
Mısra: **3**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri. II Âşık.

Gün gibi başı anuñ göklere irse ne ‘aceb
İşigüñ taşına yüz sürüp ide secdegehi

111. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3405
Mısra: **4**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri. II Âşık.

Dest-i ḳudret mebde’-i fiṭratda beñzer ‘āşıḳuñ
‘Işḳ ābı ile yogurmış anuñ taḫmīrini

112. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3436
Mısra: **8**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri. II Âşık.

‘Āşıḳ mıdur ki döndere ser tīġ-ı ‘ışḳdan
Olmaz bu yolda hergiz anuñ istiḳāmeti

113. **o:**
Gazel 3324
Mısra: **5**
" O" işaret sıfat.

O āḫir ṣayd olur şāh-bāz-ı çeşme
Olupdur çünki bu göñlüm hevayī

114. **anuñ:**-*nuñ, -*
Gazel 3351
Mısra: **1**
" O" 3. tekil şahıs zamiri.

Yoluñda her kim ölmezse añılmasun anuñ adı
Cefā vü cevrüñi görüp anı ger bilmeye şādī

115. **anuñ:**-*nuñ, -*
Gazel 3471
Mısra: **3**
" O" 3. tekil şahıs zamiri.

Agzı remzini bilmedi anuñ
‘Aczine ḳāyil oldı rāz ehli

116. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3376
Mısra: **10**
"O" III. tekil şahıs zamiri (âşık).

Ża‘īf oldı dil-i miskīn lebüñ dārü’ş-şifāsından
Aña bir būse baḫş eyle ki gelsün agzınuñ dadı

117. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3308
Mısra: **6**
"O" III. tekil şahıs zamiri (sevgili).

‘Işḳ mıḳnāṭısı kendüye çeke āhen ise
Kimse görmedi anuñ gibi bir dil-keşi

118. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3330
Mısra: **3**
"O" III. tekil şahıs zamiri (sevgili).

İy dil eyle gel ḥaẕer küfr-i zülfinden anuñ
Dakmaya cān gerdenine rişte-i zünnārını

119. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3346
Mısra: **4**
"O" III. tekil şahıs zamiri (sevgili).

Ġamze okı sīnede bir laḥẓa eglenmez geçer
Anuñ içündür anuñ kaşları katı ya gibi

120. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3357
Mısra: **2**
"O" III. tekil şahıs zamiri (sevgili).

Metā‘-ı ḥüsnin ‘arż idüp ide ger yār bāzārı
Virüp dil naḳd-i cān-ıla olam anuñ ḫarīdārı

121. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3357
Mısra: **6**
"O" III. tekil şahıs zamiri (sevgili).

Beni tenhā giriftār-ı esīr-i zülf olam sanmañ
Var anuñ tār-ı zülfinde niçe yüz biñ giriftārı

122. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3403
Mısra: **10**
"O" III. tekil şahıs zamiri (sevgili).

Baglanduñ-ısa kāküle incinme bī-riyā
Bend itmez-idi olmasa anuñ himāyeti

123. **o:**
Gazel 3301
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (meh).

Çıkup şeb-gün libās ile o meh bir şeb birūn oldı
Görüp ol şekl-i ‘ayyārı hemān bu dil cünūn oldı

124. **o:**
Gazel 3307
Mısra: **10**
" O " işaret sıfatı (bār-ı girān).

Ġam bārına ṭāḳat yok iken āh Muḥibbī
Arturdı cefā gelüp bak o bār-ı girānı

125. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3308
Mısra: **7**
" O" İşaret zamiri (‘ışḳ yolı).

Bir iken ‘ışḳ yolı zāhid anı iki görür
Biri iki görinür olıcak gözi şaşı

126. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3308
Mısra: **9**
" O" işaret zamiri (cevr ü cefa).

Eylese cevr ü cefā ide Muḥīb anı ḳabūl
Ḫoş gelür ‘āşıḳa ma‘şūḳdan iren her nā-hoşı

127. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3311
Mısra: **10**
"O" üçüncü tekil kişi zamiri (Aşık, şair).

Çekeli hicrüñ firāḳın bu Muḥibbī mürdedür
Eyledi ‘Īsī-nefes vaṣluñla anı zindegī

128. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3316
Mısra: **8**
" O" işaret zamiri (genc vaslı).

Dilerseñ genc vaṣlını ḫarābāt ehl[i] ol iy dil
Bulınmaz yüz biñ ararsañ anı vīrāneden ġayrı

129. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3316
Mısra: **10**
" O " işaret zamiri (zülf).

Muḥīb sevdālara düşmiş diler zülfüñe el ko[y]mak
Bilürken aña el irmez cihānda şāneden ġayrı

130. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3365
Mısra: **6**
" O " işaret zamiri (zülf).

Genc-i ḥüsni seyrin isterken görindi zülf-i dōst
Bilmedüm aña ṭılısm olmış meger su‘bān iki

131. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3317
Mısra: **4**
" O" işaret zamiri (çeşm-i mest-i yar).

İy dil-i şeydā ḥaẕer kıl çeşm-i mest-i yārdan
Ḫūn-ı dil içmek olupdur dāyim anuñ pīşesi

132. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3318
Mısra: **7**
" O " işaret zamiri (dünya).

Dünyāya dirler cīfedür her kim aña basdı ḳadem
Kaldı mülevves tā ebed ol pāk-dāmān olmadı

133. **anda:**-*n, -da*
Gazel 3337
Mısra: **6**
" O" işaret zamiri (serv-i sehi sayesi).

Serv ḳaddüñ sāyesinde ölsem iy serv-i sehī
Tā ḳıyāmet kalsam anda eylesem cā kāşki

134. **o:**
Gazel 3339
Mısra: **14**
" O " işaret sıfatı (nār).

Āteş-i ‘ışḳ sīnem içinde benüm bir od kodı
Durmadan artmakdadur bilmez o nār eksüklügi

135. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3343
Mısra: **10**
" O " İşaret zamiri (dünyā-yı dūn).

Dünyā-yı dūna eylemedi zerre maḥabbet
Çün itdi naẓar gördi Muḥibbī anı fānī

136. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3349
Mısra: **2**
" O" 3. teklik kişi zamiri(sevgili).

Selāmın ol şeh-i ḫūbān n’içün ben bendeden kesdi
Anı ben sevmeden artuk ne suç itdüm neden kesdi

137. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3390
Mısra: **6**
" O" 3. teklik kişi zamiri(sevgili).

Ḥüsn iline pādişāh olalı ol yār-ı güzīn
Kim ki gördiyse anı illerini serde kodı

138. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3481
Mısra: **2**
" O" 3. teklik kişi zamiri(sevgili).

Ölmeden derdā dirīġā yārı görsem bir daḫı
Olmaz-ısa anı düşde bārī görsem bir daḫı

139. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3349
Mısra: **10**
" O" işaret zamiri (aşığın gönlü).

Olup sulṭān-ı ‘ışḳ evvel ḥişār-ı göñlüme mālik
Gelüp mi‘mār-ı ġam āḫir aña yir yir beden kesdi

140. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3380
Mısra: **5**
" O" işaret zamiri (aşığın gönlü).

Ebed kurtılmamak aña sezādur
Ser-i zülfine çün göñül dolaşdı

141. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3351
Mısra: **2**
" O " İşaret zamiri (cefa vü cevr).

Yoluñda her kim ölmezse añılmasun anuñ adı
Cefā vü cevrüñi görüp anı ger bilmeye şādī

142. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3351
Mısra: **4**
" O " işaret zamiri (sevgili/kasr).

Felekden yücedür beñzer senüñ iy māh-rū ḳaṣruñ
Anuñçün ‘āṣıḳuñ aña irişmez āh u feryādı

143. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 3351
Mısra: **5**
" O" 3. teklik kişi zamiri (sevgili).

Güzeller kamusı andan cefā vü cevri ögrenmiş
Bu fende var mıdur bilsem aceb hīç anuñ üstādı

144. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3351
Mısra: **6**
" O" 3. tekil şahıs zamiri (sevgili).

Güzeller kamusı andan cefā vü cevri ögrenmiş
Bu fende var mıdur bilsem aceb hīç anuñ üstādı

145. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3376
Mısra: **6**
" O" 3. tekil şahıs zamiri (sevgili).

Vefā gelmez güzellerden gel iy dil aña yiltenme
Cefā vü cevr-ile meşhūr olupdur çün anuñ adı

146. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3400
Mısra: **4**
" O" 3. tekil şahıs zamiri (sevgili).

Her gice nergis gibi açmaz gözin ol türk-i mest
Gitmedi baḫtum gibi beñzer hīç anuñ uyḫusı

147. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3404
Mısra: **10**
" O" 3. tekil şahıs zamiri (sevgili).

Meclis içre yine dilber būse in‘ām eyledi
İy Muḥibbī şimdi mi gördüñ anuñ iḥsānını

148. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3421
Mısra: **5**
" O" 3. tekil şahıs zamiri (sevgili).

Vaṣl[ı] gencine anuñ bir gün irem diyü göñül
İḫtiyār eyledi dehr içre bu vīrānalıgı

149. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3476
Mısra: **4**
" O" 3. tekil şahıs zamiri (sevgili).

Bir naẓar kılmaz dönüp yolında biñ āh eylesem
‘Āṣıḳı nā-ḥaḳ yire öldürmek anuñ ḫūları

150. **o:**
Gazel 3353
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı (bār).

Cevr ü cefāyı eyleme cānā raḳībüñe
Çekmez o bārı degmede ol ḫar benüm gibi

151. **odur:**-*dur*
Gazel 3354
Mısra: **10**
"O" üçüncü tekil şahıs zamiri (‘Āşıḳ).

‘Āşıḳ Muḥibbī ölse de varmaz selāmete
‘Āşıḳ odur ki cān virüp alur melāmeti

152. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3363
Mısra: **10**
" O" 3. tekil şahıs zamiri (zen).

Zāl-i dehre iy Muḥibbī sen sen ol meyl eyleme
Zen nedür kim dil vire aña cihānuñ erleri

153. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3368
Mısra: **8**
" O" işaret zamiri (Ḳaṣr-ı ‘ışḳ).

Ḳaṣr-ı ‘ışḳuñ çün ezelden urdılar bünyādını
Kelle-i ‘uşşāḳdan itdiler anuñ taşını

154. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3369
Mısra: **8**
" O" işaret zamiri (sevgilinin busesi).

Gösterüp būsesini didi ki bāzār idelüm
Naḳd-i cān-ıla aña itdi ḫarīdār beni

155. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3370
Mısra: **2**
" O" işaret zamiri (vuşlat ‘ālemi).

Ḫoş şafā vü ẕevḳ idi ‘ālemde vuşlat ‘ālemi
Olmasa idi anuñ ardınca firḳat ‘ālemi

156. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3372
Mısra: **6**
" O " işaret zamiri (şeftalu-sevgilinin dudağı).

Gülşen-i ḫüsninde yāruñ sunma el şeftāluya
Ġāfil olma kim aña key çāh olupdur ġabġabı

157. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3376
Mısra: **2**
"O" işaret sıfatı (Dil-i şūrīde-aşık).

Dil-i şūrīde sevmişdür yine çün bir perī-zādı
İşüm ney gibi efġāndur anı siz sanmañuz şādī

158. **o:**
Gazel 3378
Mısra: **6**
" O" işaret zamiri (aşığın gönlü).

Sevdā-yı ser-i zülfine dolaşalı göñlüm
Rüsvā-yı cihān oldı o dilden dile düşdi

159. **o:**
Gazel 3388
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı (tāc).

Yüzüñe naẓar eyleye ger bir kere Rıżvān
Vecd olubanı yire ata gökden o tācı

160. **aña:**-*n, -a*
Gazel 3390
Mısra: **4**
" O " işaret zamiri (Şem'-i ruḫsār).

Şem'-i ruḫsārı yakardı bu cihān mülkin eger
Luṭf idüp ebr gibi zülfin aña perde kodı

161. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3391
Mısra: **3**
" O " İşaret zamiri (sevgilinin beli).

Destüm irmedi miyānına kemer anı kuçar
Yā İlāhī virme hīç kimseye nā-çārlıgı

162. **o:**
Gazel 3395
Mısra: **3**
" O " işaret sıfatı (meh-rū-sevgili).

Eyā zāhid eger biñ kez naẓar kılsañ o meh-rūya
Görinmez pertev-i ḫüsni idesin çün nigāh egri

163. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3400
Mısra: **2**
" O" işaret zamiri (gamze).

Ġamzeñüñ hīç gitmedi kan dökmeg-ile uyḫusı
Kesret-i kandan-durur ġālibā anuñ uyḫusı

164. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3400
Mısra: **6**
" O" işaret zamiri.

Gözleri nāz uyḫusından şöyle maḫmūr old[ı] kim
Sanur anı bilmeyen bīmār ider nāz uyḫusı

165. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3401
Mısra: **2**
" O " işaret zamiri (ḫayl-i Leylī).

Olur Mecnūn'a ḳible ḫayl-i Leylī
İder cān u göñülden aña meyli

166. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3402
Mısra: **2**
"O" 3. tekil şahıs zamiri (Ferhād).

Bilmedi Ferhād'a sordum nedür 'ışḳuñ bīşesi
Kūhkenlikdür hemān ancak anuñ endīşesi

167. **o:**
Gazel 3408
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı (bāb).

İy ḫˇāce katı müşkil olur 'ışḳ kitābı
'Işḳ ehline keşf ola meger ko sen o bābı

168. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3409
Mısra: **4**
" O" İşaret zamiri.

Sīneye gelse müjeñ tīri eyā kaşı kemān
Anı 'ışḳ ehli bilür cānına rāḥat kapusı

169. **anuñla:**-*nuñ, -la*
Gazel 3422
Mısra: **4**
" O" üçüncü tekil şahıs zamiri (sevgili).

Dil ṭabībi ża'fdan gör ne gelüp tīmār ide
Nāle kıl iy ḫasta dil anuñla iẓhār it beni

170. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3422
Mısra: **6**
" O " işaret zamiri (sevgilinin yüzü).

Naḳd-i cān-ıla metā'-ı dehre olmam müşterī
Dōstum göster yüzüñ aña ḫarīdār it beni

171. **o:**
Gazel 3423
Mısra: **6**
" O " işaret sıfatı (ġaddār).

Deheninden baña 'ahd itmiş-iken būse nigār
N'eyledüm 'ahdi n'içün bozdı o ġaddār sıdı

172. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3423
Mısra: **8**
" O " İşaret zamiri (dil şīşesi).

Ser-i zülfinde görüp asılu dil şīşesini
Uşadup anı cefā sengiyle dildār sıdı

173. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3434
Mısra: **3**
" O" işaret zamiri.

'Işḳ bir meşrebdür anı ṣūfī idrāk eylemez
Zīra kim 'āşıḳ degüldür yokdur anuñ meşrebi

174. **o:**
Gazel 3436
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (ḳāmet).

Mescidde eger görse mü’ezzin o ḳāmeti
Kendin yitüre añmaya hergiz o ḳāmeti

175. **o:**
Gazel 3436
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı (ḳāmet).

Mescidde eger görse mü’ezzin o ḳāmeti
Kendin yitüre añmaya hergiz o ḳāmeti

176. **anuñla:**-*nuñ, -la*
Gazel 3437
Mısra: **2**
" O" işaret zamiri.

Dilüñden gitmesün żikr-i İlāhī
Anuñla bulasın tā gizlü rāhı

177. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3440
Mısra: **2**
O " işaret zamiri.

Gözlerümden ḫūn-ı dil turmaz akar çün mā gibi
Mevc urur āhum tokındukça aña deryā gibi

178. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3442
Mısra: **8**
" O " İşaret zamiri (bār-ı ‘ışḳ).

Çeker ‘āşıḳ ‘acebdür bār-ı ‘ışḳı
Çekemez anı bu çarḫuñ ḳaṭārı

179. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3445
Mısra: **10**
" O " İşaret zamiri (māṭlūb-ı dil).

İy Muḥibbī ḫāne-i dilde iken māṭlūb-ı dil
Anı ġāfil görme ki ol araya her sū seni

180. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3451
Mısra: **10**
" O" işaret zamiri.

‘Aḳl-ıla ‘ışḳ sīnede sıgmaz Muḥibbiyā
Her biri dir ki anı ḳabūl eyle ya beni

181. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3452
Mısra: **3**
" O" işaret zamiri.

Görse her kanda güzel olur anuñ şeydāsı
Bilmezem n’eyleyeyin bu dil-i āvārecügi

182. **o:**
Gazel 3452
Mısra: **10**
" O " işaret sıfatı (gözi kara).

Bir naẓarla bu Muḥibbī’nüñ olur sīnesi çāk
Göricek ol kaşı ya vü o gözi karacugı

183. **anuñla:**-*nuñ, -la*
Gazel 3454
Mısra: **6**
" O" işaret zamiri (gözyaşı).

Ser-i kūyında göz yaşı baña eglence olmışdur
Anuñla eglenür göñlüm ki san āb-ı revān buldı

184. **o:**
Gazel 3460
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı (ḥüsn-i meh-veş).

Medḥ-i ḥüsnine ben anuñ bagladum dil ‘aczini
Neye teşbīh eyleyem yā Rab o ḥüsn-i meh-veşi

185. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3459
Mısra: **4**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Kaşuñdur Mescid-i Aḳṣā yüzüñdür Ka‘be-i ‘ulyā
‘Aceb mi zülfüñ olursa anuñ her dem siyeh pūşı

186. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3461
Mısra: **12**
" O" işaret zamiri .

Dāne dāne sa‘y kılsañ eyleseñ dünyāyı cem‘
Tagıdur bād-ı fenā āḫir anı ḫırmen gibi

187. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3463
Mısra: **7**
" O" işaret zamiri .

Ṭarīḳ-i ‘ışḳ bir yoldur iki sandı anı zāhid
İki görse biri tañ mı biri iki görür şaşı

188. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3466
Mısra: **8**
"O" işaret zamiri.

Yine ġavvāṣ-ṣıfat baḫr-ı ma‘ānīye talup
Niçe dürler çıkarup oldum anuñ ṣarrāfı

189. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3466
Mısra: **10**
" O " işaret zamiri.

Kanumı içmege geldükçe benüm ġamze-i dōst
Bu Muḥibbī dir aña cān-ıla ṣıḥḥā ‘āfī

190. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3471
Mısra: **2**
" O " İşaret zamiri (cevr ü cefā).

İtse cevr ü cefā çü nāz ehli
Bilür anı vefā niyāz ehli

191. **o:**
Gazel 3473
Mısra: **10**
" O " işaret sıfatı(devlet hümāsı).

Eyle Muḥibbī sāye-i zülfine ilticā
Kimdür ki istemeye o devlet hümāsını

192. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3478
Mısra: **7**
" O " İşaret zamiri (Sūz-ı āh).

Görinen çarḫuñ kenārında anı sanmañ şafaḳ
Sūz-ı āhumdur anuñ dāmānına āteş kodı

193. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3478
Mısra: **8**
" O" işaret zamiri.

Görinen çarḫuñ kenārında anı sanmañ şafaḳ
Sūz-ı āhumdur anuñ dāmānına āteş kodı

194. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3480
Mısra: **2**
"O" üçüncü teklik şahıs zamiri ll Sevgili.

Naḳş kıldum ḫāne-i dilde ḳamer ruḫsārını
Ola kim bu nev‘-ile görem anuñ dīdārını

195. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3483
Mısra: **2**
" O" işaret zamiri.

Görinen başum degül kūh-ı belā tagı gibi
Her yañadan yaşum akar anuñ ırmagı gibi

196. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3485
Mısra: **4**
"O" Üçüncü tekil kişi zamiri (sevgili).

Gün yüzüñe bir naẓar kıldum tolageldi gözüm
İtmeseydüm ben anı hergiz temāşā kāşki

197. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3494
Mısra: **2**
" O" işaret zamiri.

Çünki olduñ iy gönül ol serv-ḳad āvāresi
Gözlerüñ yaşını cū kılmakdur anuñ çāresi

198. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3494
Mısra: **10**
" O" 3. tekil şahıs zamiri (Muḥibbī).

Bu cihān içre Muḥibbī kıldı kūyuñ iḫtiyār
Bir kapu yokdur kapuñdan özge anuñ varası

199. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3495
Mısra: **8**
" O" işaret zamiri.

Özini nisbet itmiş gün yüzine
Yakın oldı meger anuñ zevāli

200. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3498
Mısra: **2**
" O" işaret zamiri (zülfüñ hevāsı).

Başumdan gitmedi zülfüñ hevāsı
Olupdur göñlüm anuñ mübtelāsı

201. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 3498
Mısra: **10**
" O" işaret zamiri.

Ṭılısm olmış meger kim genc-i ḥüsne
Görinür zülfüñ anuñ ejdehāsı

202. **o:**
Gazel 3015
Mısra: **8**
" O" işaret zamiri (leb-sevgilinin dudağı).

Lebüñe ḳandı nisbet eylemişler
İşitdüm beñzemez didüm o ḳanda

203. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3022
Mısra: **6**
" O" işaret zamiri.

Hīç kes bilmez belā vü derdini bu göñlümüñ
Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdümdür aña el-ḥaḳ güvāh

204. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 3454
Mısra: **9**
" O" işaret zamiri.

Muḥibbī şöyle ḫāk oldı seg-i kūyuñ gelüp andan
Ne ten buldı ġıdā içün ü ne ḫōd üstüḫˇān buldı

205. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3026
Mısra: **3**
" O" işaret zamiri.

N’ola ḥāl-i sırr-ı zülfi aña ḥālüm dir-iken
Bir ṭarafdan daḫı yā Rab n’idem ol göz ü kaşa

206. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3038
Mısra: **9**
" O " işaret zamiri (dünya).

Ribāṭ-ı köhnedür dünyā Muḥibbī aña dil virme
Bilür kim aña kim konsa göçer āheste āheste

207. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 3033
Mısra: **16**
" O " İşaret zamiri.

Tag itdi kolın ‘āşıḳ-ı bī-çāresinüñ çün
İy şāh yarar anı bilüñe kemer eyle

208. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3038
Mısra: **10**
" O " işaret zamiri (dünya).

Ribāṭ-ı köhnedür dünyā Muḥibbī aña dil virme
Bilür kim aña kim konsa göçer āheste āheste

209. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3068
Mısra: **3**
" O " işaret zamiri.

Çünki döndi ḳāmetüm eşküm olaldan tār aña
İñlerem mıżrāb-ı ġam el sunsa ger evtāruma

210. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 3144
Mısra: **10**
" O" işaret zamiri.

Ḫalḳı uyutmazsa efġānı Muḥibbī’nüñ ne tañ
Korkar andan ol mehi bir kimse görse ḫ̇ābda

o dem:

1. **o dem:**-*de*
Gazel 3232
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O zaman. / O anda.

Sulṭān-ı ‘ışḳ aldı bu göñlün ḥişārını
Dikdi o demde üstine ‘ışḳuñ livāsını

o kim:

1. **o kim:**
Gazel 3429
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O ki, o kimse, her kim ki.

Zülfine göñül virme Muḥibbī ḥaẕer eyle
Elbette ziyān eyler o kim māra tayandı

2. **o kim:**
Gazel 3253
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O ki, o kimse, her kim ki.

O kim iy serv-ḳad bālā felekde saña yir itdi
Beni pā-māl-i ‘ışḳ idüp ayak altında zīr itdi

ocag:

1. **ocagını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3235
Mısra: **8**
Ateş yakılan yer. ǁ aşk bağlamında "aşk ateş, ile kavrulma gerçekleşen ateşhane.".

Çün baña itdi vaṣiyyet ḫırḳasın çūbān-ı ‘ışḳ
Beklerem ben de ölince ‘ışḳınuñ ocagını

od:

1. **oda:**-*a*
Gazel 3363
Mısra: **8**
T. Ateş.

Şem‘-i ḥüsn-i dilbere karşu yanar cān u göñül
Nite kim pervāne yakar oda bāl ü perleri

2. **odlara:**-*lar, -a*
Gazel 3107
Mısra: **6**
Ateş.

Görüp şem‘-i ruḫuñ pervāne gibi
Yakam odlara ben cān pāre pāre

3. **od:**
Gazel 3339
Mısra: **13**
Ateş.

Āteş-i ‘ışḳ sīnem içinde benüm bir od kodı
Durmadan artmakdadur bilmez o nār eksüklügi

4. **odlara:**-*lar, -a*
Gazel 3185
Mısra: **8**
Ateş.

Şu‘le-i āh-ıla iy dil sırrumı fāş eyledüñ
Odlara yan göreyim bu āh-ı sūzānum gibi

5. **od:**
Gazel 3106
Mısra: **4**
Ateş II Âşıġın gönül yangını.

Gökler yüzine itse ‘urūc ejder-i āhum
Od saçıla dehr içre bu dilden dehenümle

6. **odı:**-*ı*
Gazel 3104
Mısra: **9**
Ateş, alev.

Ḥasretüñ odı beni yaksa kül itse ne ‘aceb
Ġamuñı zād idüben āh idegitdük ‘ademe

7. **oda:**-*a*
Gazel 3129
Mısra: **10**
Ateş, alev.

Āteş-i ‘ışḳa dutışdum dün gice pervāne-veş
Oda yanmak nice olur örgedeyim micmere

8. **oda:**-*a*
Gazel 3131
Mısra: **3**
Ateş, alev.

Lāle ḫaddüñ ḥasretinden bagrını yakar oda
Gül yañguñı görem diyü gezer bāzārda

9. **odı:**-*ı*
Gazel 3456
Mısra: **1**
Ateş, aşk ateşi.

Eger olmasa sīnemde nigārā ‘ışḳuñuñ odı
Yana çıkar depemden şem‘-veş her gice dūdı

10. **od:**
Gazel 3448
Mısra: **7**
Ateş, aşk ateşi.

Tutdı od içre vaṭan ruḫları devrinde yine
‘Acabā perr-i semender mi ki zülf-i sipehi

11. **odlara:**-*lar, -a*
Gazel 3399
Mısra: **6**
Ateş II Aşk ateşi.

Firḳat ü hicrān odından yandı bagrum āh kim
Yakdı odlara beni naḳş u nigār ayrulıgı

12. **oda:**--*a*
Gazel 3029
Mısra: **3**
Ateş || Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

İşiden āh u efġānum benümle yanar ol oda
Benüm sūz-ı derūnumdan ḫaberdār olmasun kimse

13. **odlara:**--*lar, --a*
Gazel 3146
Mısra: **12**
Ateş || Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Tutuşup āteş-i ‘ışḳı-y-ıla pervāne-ṣıfat
Bu Muḥibbī düşüp odlara yanar döne döne

14. **odına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3257
Mısra: **8**
1. Ateş. 2. Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Her kim ki varup Ka‘be-i kūyuñ ṭavāf ide
Nār-ı caḥīm odına ol yanmaya gibi

od saç:

1. **od saç:**-*lar, -ar*
Gazel 3458
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ateş saçmak. II Işık saçmak.

Zülfi çīninde görenler dir yañagı tābını
Her ṭaraf odlar saçar agzından ejderhā gibi

oda yak-:

1. **oda yak-:**-*a, -ar*
Gazel 3174
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ateşe vermek, ateşte yakmak.

Gāh olur āh āteşiyle ‘ālemi oda yakar
Gāh olup yaş dökmege bārān ider göñlüm beni

oda yak:

1. **oda yak:**-*a, -du, -m*
Gazel 3374
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ateşe vermek, ateşte yakmak.

Gül yüzinüñ ḥasretinden ol vefāsuz dilberüñ
Oda yakdum āteş-i āhumla ben de ḫāneyi

2. **oda yak:**-*a, -dı*
Gazel 3333
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ateşe vermek, ateşte yakmak.

Zülfi zencīrine bend itdi dil-i dīvāne[y]i
Şem‘-i ḥüsnin ‘arż idüp yakdı oda pervāne[y]i

oda yakmak:

1. **oda yakmak:**-*mak*
Gazel 3219
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ateşe yakmak, ateşe vermek, yakmak.

Añmaduñ sen şeb-i firḳatde eyā dōst beni
Oda yakmak ne revādur seni cāndan seveni

oda yan-:

1. **oda yan-:**-*a, -a*
Gazel 3265

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ateşe yanmak, alev almak, tutuşmak, ateşler içinde kalmak.

Kimdür beñzer diye gül ruḫlaruña gülleri
Oda yana şu‘le-i ruḫsār-ıla gül ḫırmeni

oda yan:

1. **oda yan:**-*dı*
Gazel 3428
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ateşe yanmak, alev almak, tutuşmak, ateşler içinde kalmak.

Zülfüñ şebinde cānā şem‘-i ruḫuñ görelden
Pervāne gibi göñlüm dutışdı oda yandı

od-ıl:

1. **od-ıl:**
Gazel 3085
Mısra: **10**
Ateşi ile.

Her kim Muḥibbī cām içe ol münkir olmayup
Olur muḳırr od-ıl su imtizācına

odlar saç:

1. **odlar saç:**-*lar, -ar*
Gazel 3482
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ateş saçmak: Ağzından ateş saçmak (ejderha bağlamında). II Sevgilinin yanağının ışıltısı/harareti bağlamında. II Çok kızmak, çok öfkelenmek.

Çīn-i zülfinden yañagı tābını eydür gören
‘Āleme odlar saçar biñ başlu ejderhā gibi

odlara yak-:

1. **odlara yak-:**-*lar, -a, -dı*
Gazel 3221
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Oda yakmak: Ateşe yakmak, ateşe vermek, yakmak.

Göreliden gözlerüm ol nergis-i şehlāsını
Odlara yakdı bu ben āşüfte vü şeydāsını

2. **odlara yak-:**-*lar, -a, -du, -m*
Gazel 3237
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ateşe atmak, tutuşturmak; aşk ateşine düşürmek.

Derd-i derūnı sorma baña iy refīḳ-ı ‘ışḳ
Odlara yakdum ‘ālemi söyletme hā beni

oğlan:

1. **oglan:**
Gazel 3128
Mısra: **4**
Delikanlı, erkek çocuk.

Yapmadan göñlüm evini āh kim anı yıkar
Dönderüpdür oynını dildār oglan oynına

2. **oglanı:**-*ı*
Gazel 3062
Mısra: **8**
Çocuğu, oğlu.

Viṣālüñ ārzū itmek ne mümkin
Ben ādem oglanı sen ḫod ferişte

ogurla-:

1. **ogurlar:**-*r*
Gazel 3184
Mısra: **3**
Çalmak, hırsızlık yapmak.

Hey niçe ‘ayyārdur gözden ogurlar setrümi
Gitdi dil elden görelden ṭurra-i ṭarrāruñı

oh di-:

1. **oḫ di-:**--*y, --e, --m*
Gazel 3138
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Rahata ermek, rahata kavuşmak, rahat bir soluk almak.

Oḫ diyem ġamzelerüñ sīneme geldükde benüm
Ben niyāz eyledügüm saña kamu nāz gele

ohşa-:

1. **oḫşar:**-*r*
Gazel 3077
Mısra: **12**
Sevgi, şefkat belirtisi olarak elini bir şeyin üzerinde yavaş yavaş gezdirmek.

Ḫışm eyler ise ġam yime iy dil yine oḫşar
Efendi olan kakır u oḫşar kölesine

2. **oḫşar:**--*r*
Gazel 3077
Mısra: **11**
Sevgi, şefkat belirtisi olarak elini bir şeyin üzerinde yavaş yavaş gezdirmek, okşamak.

Ḫışm eyler ise ġam yime iy dil yine oḫşar
Efendi olan kakır u oḫşar kölesine

ok:

1. **okı:**-*ı*
Gazel 3078
Mısra: **5**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.

Ġamzeñ okı cā itdügi bu cānum içinde
Yazılur elif kanda ise cān arasında

2. **ok:**
Gazel 3087
Mısra: **10**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.

Sīnede durmaz Muḥibbī ġamzesi eyler güẕer
Bir kaşı ya kirpügi ok yār sevdüm tāzece

3. **oklar:**-*lar*
Gazel 3112
Mısra: **2**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.

Ol kemān ebrū yine ḳaṣd itdi ‘āşıḳ cānına
Ġamzelerden niçe oklar cem‘ kıldı yanına

4. **okı:**-*ı*
Gazel 3201
Mısra: **5**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.

Ġamzeñ okı irişmese mecrūḥ göñlüme
Olmazdı yaram üstine ol merhemüm gibi

5. **okın:**-*ı, -n*
Gazel 3207
Mısra: **7**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.

Ya kaşuñdan sehv-ile atsañ baña ġamzeñ okın
Saklar-ıdum sīnem içre ben anı cānum gibi

6. **okını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3272
Mısra: **6**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.

‘Işḳuñ müşkilini sorma yine ‘āşıḳa sor
Zīrā başdan başa ezber okımışdur okını

7. **okı:**-*ı*
Gazel 3346
Mısra: **3**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.

Ġamze okı sīnede bir laḥẓa eglenmez geçer
Anuñ içündür anuñ kaşları katı ya gibi

8. **ok:**
Gazel 3362
Mısra: **8**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.

Yā gibi çeker kendine her dem raḳībi yār
Yabana atar ok gibi ol kaşı ya bizi

9. **ok:**
Gazel 3443
Mısra: **1**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.

Merdāne er ki görse kılıç ok u ya güni
Ol gün gözine görine ẕevḳ u ṣafā güni

10. **ok:**
Gazel 3443
Mısra: **5**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.

Bārān olursa başına ok yıldırım kılıç
Gerçek er olana gelür ol gün ‘aṭā güni

11. **okın:**-*ı, -n*
Gazel 3488
Mısra: **3**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.

Bir eline yayın almış bir ele kirpük okın
Cānı gözler sīnede kılur bahāne gözleri

12. **okların:**-*lar, -ı, -n*
Gazel 3243
Mısra: **8**
Ok II sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.

Olmaya sīne siper bagrı ola ġalbūr-veş
Çeşm ata ġamz okların ele ala ya kaşını

13. **ok:**
Gazel 3461
Mısra: **7**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır.

Ok gibi togrulmayınca varımazsın menzile
Kimde yok perr-i ‘amel yolda kalur segzen gibi

14. **okdur:**--*dur*
Gazel 3142
Mısra: **4**
I. Yay denilen aletle fırlatılan ve ucunda sivri bir demir bulunan ince kısa değnek, tir, sehim, navek. II. Sevgilinin kirpikleri veya yan bakışı.

Ebrūları elinde ġamz okları bilinde
Atılsa togrı okdur egri kemān içinde

15. **okları:**--*lar, --ı*
Gazel 3142
Mısra: **3**
I. Yay denilen aletle fırlatılan ve ucunda sivri bir demir bulunan ince kısa değnek, tir, sehim, navek. II. Sevgilinin kirpikleri veya yan bakışı.

Ebrūları elinde ġamz okları bilinde
Atılsa togrı okdur egri kemān içinde

16. **ok:**
Gazel 3159
Mısra: **7**
I. Yay denilen aletle fırlatılan ve ucunda sivri bir demir bulunan ince kısa değnek, tir, sehim, navek. II. Sevgilinin kirpikleri veya yan bakışı.

Her dem seni ok gibi atar yabana yār
Başa çıkam dime sakın ol kaşı yay-ıla

17. **okları:**--*lar, --ı*
Gazel 3361
Mısra: **6**
I. Yay denilen aletle fırlatılan ve ucunda sivri bir demir bulunan ince kısa değnek, tir, sehim, navek. II. Sevgilinin kirpikleri veya yan bakışı.

Laḥẓa mı var yagmaya bu başuma seng-i cefā
Dem m[i] var cevr okları bu bagruma sançılmadı

18. **okları:**--*lar, --ı*
Gazel 3396
Mısra: **3**
I. Yay denilen aletle fırlatılan ve ucunda sivri bir demir bulunan ince kısa değnek, tir, sehim, navek. II. Sevgilinin kirpikleri veya yan bakışı.

Ġamzeñ okları eyā meh-rū irişdi sīneye
Kan yalaşmayınca benümle karındaş olmadı

19. **oklarına:**-*lar, -ı, -n, -a*
Gazel 3139
Mısra: **3**
Divan şiirinde sevgiliye ait birçok güzellik unsuru oka benzetilmiştir.Bunların hemen hepsinde benzetme yönü aşığın yaralanma halidir.Sevgilinin aşkı, boyu, kirpiği, gamzesi ve gözü ok özelliği gösterirler.Ok, her halde aşığın bağrına ve dolayısıyla gönlüne saplanır.Aşık bu oku gönlünden çıkarmak istemez.Onun için bu ok adeta sevgiliden gelen bir armağandır.

Ġamzeñ oklarına cānā kılmışam sīnem nişān
‘Āşıḳ olan cān virür ol tīr ü peykān üstine

ok at:

1. **ok at:**-*up*
Gazel 3423
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Oku belirlenen hedefe doğru fırlatmak.

Ġamzesi deldi geçer çatdı kaşın yār sıdı
Ok atup yayını san yasdı kemāndār sıdı

okı-:

1. **okıya:**-*a*
Gazel 3066
Mısra: **10**
Okumak ll söylemek.

‘Işḳ bāġında Muḥibbī gibi bülbül yaraşur
Okıya medḥ ü senālar serv-i gül-endāmlara

okı:

1. **okısun:**-*sun*
Gazel 3410
Mısra: **6**
I. Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek; II. Yazılmış bir metnin iletmek istediği şeyleri öğrenmek.

Ġuṣṣa-i Ferhād’ı ko efsāne Mecnūn ḳıṣṣası
Ehl-i şevḳ olan okısun kendünüñ dīvānını

oku-:

1. **okumışdur:**--*mış, --dur*
Gazel 3136
Mısra: **4**
Bir yazıda anlatılmak istenen mânâyı anlamak, öğrenmek.

Leblerüñden gel ‘ilāc eyle bu ben dil-ḫasteye
Bilürem ki okumışdur ḥikmeti Loḳmān-ıla

2. **okudum:**--*du, --m*
Gazel 3147
Mısra: **6**

1. Bir yazıda ne yazıldığını sâdece gözle veya aynı zamanda seslendirerek çözmek. 2. Bir yazıda anlatılmak istenen mânâyı anlamak, öğrenmek.

Remz-i ‘ışḳı sorma Mecnūn’a ki ol dīvānedür
Baña sor ‘ışḳuñ kitābın okudum her bābda

3. **okudum:**-*du, --m*
Gazel 3411
Mısra: **3**
1. Bir yazıda ne yazıldığını sâdece gözle veya aynı zamanda seslendirerek çözmek. 2. Bir yazıda anlatılmak istenen mânâyı anlamak, öğrenmek.

Kitāb-ı ‘ışḳuñı başdan okudum ser-te-ser ezber
Daḥı ögrenmedin varup mu‘allimden elifbāyı

4. **okudum:**-*du, --m*
Gazel 3486
Mısra: **5**
1. Bir yazıda ne yazıldığını sâdece gözle veya aynı zamanda seslendirerek çözmek. 2. Bir yazıda anlatılmak istenen mânâyı anlamak, öğrenmek.

Ḳıṣṣa-i zülfüñ okudum key muṭavvel ḳıṣṣadur
Giceler tā ṣubḥa dek özge ḫayālüm vār-ıdı

5. **okumaz:**-*maz*
Gazel 3238
Mısra: **8**
1. Bir yazıda anlatılmak istenen mânâyı anlamak, öğrenmek. 2. Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kırâat etmek.

Niçe bir yazayım derd-i derūnum bir kitāb oldı
Okumaz korkaram dilber idersem intiḫāb evlā

oku:

1. **okursa:**-*r, -sa*
Gazel 3078
Mısra: **7**
Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.

Bu naẓm-ı dürer-bārı okursa n’ola dilber
Lü’lü’ yaraşur la‘l-i Bedaḫşān arasında

2. **okuyan:**-*(y)an*
Gazel 3491
Mısra: **2**
1. Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kırâat etmek. 2. Bir yazıda anlatılmak istenen mânâyı anlamak, öğrenmek.

Ḫayret alup tañ ola kim göre rūy-ı zerdümi
Raḥm ide lā-büd okuyan defter-i pür derdümi

3. **okunsa:**-*n, -sa*
Gazel 3333
Mısra: **3**
Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek; demek, söylemek; anmak, yadetmek (TS, 161).

Her ne yirde ki okunsa Leylī Mecnūn ḳıṣṣası
İşiden aḥvālümi terk eyler ol efsāne[y]i

4. **okur:**-*r*
Gazel 3058
Mısra: **10**
Bir metni seslendirmek, kırâat etmek.

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu bu Muḥibbī tā seher
Medḥüñ okur sanki bülbüldür gelür güftāra de

5. **okur:**-*r*
Gazel 3325
Mısra: **9**
(gazel, kaside) okumak.

Gülşende Muḥīb bir ġazel-i ābdār okur
Ṭūṭī-ṭab‘ sanki ider ḳand-ı nisārı

ol-:

1. **olmayıcek:**-*ma, --y, --ıcek*
Gazel 3034
Mısra: **1**
Olmak.

Baña olmayıcek bir dem ruḥ-ı dildār eglence
Gözüme çöpçe görinmez gül-i gülzār eglence

2. **olurdı:**-*ur, -du*
Gazel 3004
Mısra: **2**
Hale gelmek, bürünmek.

Baña olsa leb-i sāḳī yiter hem nuḳl u hem bāde
Olurdı ‘iyş esbābı ser-ā-ser cümle āmāde

3. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3089
Mısra: **1**
Bulunmak, mevcut olmak.

Jeng-i ġamda dil kalurdı ger mey-i nāb olmasa
Kim görürdi gün yüzin mihr-i cihān-tāb olmasa

4. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3089
Mısra: **2**
Bulunmak, mevcut olmak.

Jeng-i ġamda dil kalurdı ger mey-i nāb olmasa
Kim görürdi gün yüzin mihr-i cihān-tāb olmasa

5. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3280
Mısra: **3**
Bulunmak, mevcut olmak.

‘Işḳuñ bahāsı olmasa ‘ālemde tañ mıdur
İki cihāna çünki deger bir demi dutsa mı

6. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3370
Mısra: **2**
Bulunmak, mevcut olmak.

Ḫoş ṣafā vü ẕevḳ idi ‘ālemde vuṣlat ‘ālemi
Olmasa idi anuñ ardınca firḳat ‘ālemi

7. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3456
Mısra: **1**
Bulunmak, mevcut olmak.

Eger olmasa sīnemde nigārā ‘ışḳuñuñ odı
Yana çıkar depemden şem‘-veş her gice dūdı

8. **öldüm:**-*dü, -m*
Gazel 3371
Mısra: **2**
Can vermek, hayatı sona ermek.

‘Işḳa duş oldum dirīġā vaṣl-ı cānān olmadı
Derd-ile öldüm bu yolda baña dermān olmadı

9. **olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3135
Mısra: **12**
Gerçekleşmek, tahakkuk etmek.

Elif ḳaddüñle rā kaşuñ görüp vaṣluñı rā itdüm
Muḥibbī olmadı vuṣlat ḫaṭāmı añladum rāda

10. **ölince:**-*ince*
Gazel 3235
Mısra: **8**
Hayatı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.

Çün baña itdi vaṣiyyet ḫırḳasın çūbān-ı ‘ışḳ
Beklerem ben de ölince ‘ışḳınuñ ocagını

11. **olur:**-*ur*
Gazel 3465
Mısra: **8**
Bulunmak, mevcut olmak.

Öpsem didükçe la‘lüñi hā dişledüñ lebüñ
Unutma yayuñ olur yasmada buracugı

12. **ola:**-*a*
Gazel 3057
Mısra: **6**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Ger murāduñ cān ise alduñ ko cevri iy ṣanem
Bu meseldür kimde kīn ola müselmān olmaya

13. **olur:**-*ur*
Gazel 3165
Mısra: **3**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

‘Işḳ yolında olur ise şād olur göñül
Bir ḫasta gibi irişe āḫir selāmete

14. **olmaya:**-*ma, -(y)a*
Gazel 3200
Mısra: **1**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Olmaya bir fitneger ol gözleri şehlā gibi
Gelmeye bir serv-i dil-keş ol ḳad-i bālā gibi

15. **olmaya:**-*ma, -(y)a*
Gazel 3201
Mısra: **4**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

‘Işḳ devletinde yine irişdüm bir ‘āleme
‘Ālem içinde olmaya ol ‘ālemüm gibi

16. **olmaya:**-*ma, -(y)a*
Gazel 3346
Mısra: **1**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Olmaya bāġ içre bir serv ol ḳad-i bālā gibi
Bitmeye gülşende nergis ol gözi şehlā gibi

17. **ölicek:**-*icek*
Gazel 3350
Mısra: **9**
Can vermek, hayatını kaybetmek.

Ḫasret-i ḫaṭṭuñ ile āh Muḥibbī ölicek
Söyleye agız açup ḫālini her bir giyehi

18. **ölicek:**-*icek*
Gazel 3355
Mısra: **11**
Can vermek, hayatını kaybetmek.

Bī-kesem kimsene yok deşt-i ġamında ölicek
Üstüme aglaya bir kimse semādan ġayrı

19. **ölürsem:**-*ür, -se, -m*
Gazel 3409
Mısra: **7**
Can vermek, hayatını kaybetmek.

Ol ṭabīb-i dil ölürsem de baña virmez cevāb
Bagludur ben ḫastaya beñzer ki ṣıḥḥat kapusı

20. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3057
Mısra: **6**
... vasfını taşımak.

Ger murāduñ cān ise alduñ ko cevri iy ṣanem
Bu meseldür kimde kīn ola müselmān olmaya

21. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3057
Mısra: **8**
... vasfını taşımak.

Rūşen eyle dōstum gel göñlümüñ vīrānesin
Senden özge çün felekde māh-ı tābān olmaya

22. **olsa:**-*sa*
Gazel 3278
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiili.

Eşk-i çeşmüm virdi ḫil‘at āh-ıla dāġ eyledi
Zīra tamga ile artar olsa dehrüñ ḳumaşı

23. **olsa:**-*sa*
Gazel 3339
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiili.

Gülşen içre kalmasa hergiz bülbülden eser
Ḫār-ıla gül şād olur olsa hezār eksüklügi

24. **olınca:**-*ınca*
Gazel 3354
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiili.

Gözüm yaşardı āh-ıla zerd oldı ruḫlarum
Bunlar olınca bellüdür ‘ışḳuñ ‘alāmeti

25. **olınca:**-*ınca*
Gazel 3356
Mısra: **16**
"Ol-" yardımcı fiili.

Sīneme çekdüm elifler serv-ḳadler yādına
Kuçaram tā ṣubḥ olınca bāña hem pehlū gibi

26. **ola:**-*a*
Gazel 3265
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiili.

Her libāsı yāra lāyıḳ görmez illā meger
Eyleye gülden ḳabā ola semen pīreheni

27. **ola:**-*a*
Gazel 3282
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiili.

Gördi müşgīn-i selāsil zülf-ile kāküllerin
Boynuma zencīr ola dil diyü sevdā eyledi

28. **ola:**-*a*
Gazel 3314
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiili.

Kim yüzin gördi didi olmaya bu resme cemāl
Ben didüm meger ola mihr-ile meh ümm ü ebi

29. **ola:**-*a*
Gazel 3366
Mısra: **9**
"Ol-" yardımcı fiili.

Umaram bir gevher-i nā-yāb ola her ḫāṣılum
Baḥra döndürdüm anuñçün iy Muḥibbī yaşumı

30. **ola:**-*a*
Gazel 3399
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiili.

Cān niçe rāḥat ola görmeye cānān yüzini
Ölme yig ‘āşıḳa çün ola nigār ayrulıgı

31. **ölecek:**-*ecek*
Gazel 3356
Mısra: **4**
Ölmek, can vermek.

Ġam şebinde ḫasta dil eyler temennā-yı viṣāl
Dürlü dürlü fikr ider bir ölecek sayru gibi

32. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3373
Mısra: **5**
"Ol" yardımcı fiili.

Āşinālık olmaya idi ezelden kāşkī
Āşinālıkdan saña çün yig gelür bīgānegī

33. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3406
Mısra: **2**
"Ol" yardımcı fiili.

Ḫalḳ içinde mu‘teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes ṣıḥḥat gibi

34. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3406
Mısra: **4**
"Ol" yardımcı fiili.

Salṭanat didükleri ancak cihān ġavġāsıdur
Olmaya baḫt u sa‘ādet dünyede vaḥdet gibi

35. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3406
Mısra: **6**
"Ol" yardımcı fiili.

Ko bu ‘iyş ü ‘işreti çün kim fenādur ‘āḳıbet
Yār-ı bāḳī ister iseñ olmaya ṭā‘at gibi

36. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3406
Mısra: **10**
"Ol" yardımcı fiili.

Ger ḥużūr itmek dilerseñ iy Muḥibbī fāriġ ol
Olmaya vaḥdet maḳāmı gūşe-i ‘uzlet gibi

37. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3492
Mısra: **5**
"Ol" yardımcı fiili.

Āşināālık olmaya idi ezelden kāşkī
Āşināālıkdan saña çün yig gelür bīgānegī

38. **olasın:**--*a, --sın*
Gazel 3329
Mısra: **6**
"Ol" yardımcı fiili.

Ḫasta dilden āsitānuñdur senüñ dār-ı şifā
Dil ṭabībi olasın añmayasın bīmāruñı

39. **olur:**-*ur*
Gazel 3156
Mısra: **13**
Bir durumda bulunmak, bir özelliği taşımak.

Pehlūya çeküp kuçmag olur idi nigārı
Vuṣlatda Muḥibbī girmese pīrāhen araya

40. **olaldan:**-*alı, -dan*
Gazel 3457
Mısra: **5**
"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.

Kanlu yaşum olaldan egnümde ḫil‘at-i zer
Jūlīde-mū başumda baña otaga düşdi

41. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 3440
Mısra: **8**
Bir özelliğe sahip olmak, bir vasfı kazanmak, hâline gelmek.

Leẕẕet-i dünyāya aldanma meges gibi göñül
Ḳaṣduñ olursa ḳanā‘at Ḳāf’ı ger ‘Anḳā gibi

42. **olup:**-*up*
Gazel 3270
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiili.

Şi‘r anuñçün buldı melāḥat Muḥibbī’nüñ
Gitmez dilinden olup şīrīn şeker ḫōşı

43. **olup:**-*up*
Gazel 3323
Mısra: **12**
"Ol-" yardımcı fiili.

Baş u cān terkin uram ‘ışḳ-ıla pervāne gibi
Dimiş idüñ yirine getür olup sözüñ eri

44. **olup:**-*up*
Gazel 3326
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiili.

Āhum şerār-ı naḫl olup bezm-i ‘ışḳ ara
Gördüm nihāl ḳāmet-i serv ü perī-veşi

45. **olup:**-*up*
Gazel 3434
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiili.

Her kimüñ alnı ḳamer gün yüzlü bir maḥbūb[ı] var
Gündüzi Nevrūz olup Ḳadr olsa tañ mı her şebi

46. **olup:**-*up*
Gazel 3437
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiili.

Olup sulṭān-ı ‘ışḳ eşküm sipahum
‘Alemdür başum üzre dūd-ı āhı

47. **ola:**-*a*
Gazel 3242
Mısra: **8**
Bir şeye sahip olmak.

Tekye-i dilde żiyāfet eyledüm geldi belā
Ġam daḫı gelsün didüm tā kim ola yārān iki

48. **ölürsem:**-*ür, -se, -m*
Gazel 3004
Mısra: **3**
Hayatı sona ermek, can vermek.

Ölürsem de daḫı gitmez benüm yādumdan ol meh-rū
Getürmez niçe yıllardur beni bir kerre ol yāda

49. **olurmış:**--*ur, --mış*
Gazel 3340
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiili.

Elin uzadur serv irem diyü ḳaṣruña
Her kim ṭavīl olsa olurmış ḥamāḳati

50. **olmışam:**--*mış, --am*
Gazel 3438
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiili.

Niçeler meydān-ı naẓma geldiler ammā ki ben
Olmışam ṭab‘-ı semendümle zamānuñ yügrügi

51. **oluban:**-*uban*
Gazel 3264
Mısra: **5**
"Ol-" yardımcı fiili.

Bir yüzi gül yār elinden oluban ḫūn-ı ciger
Bülbül-i dil var mıdur kim nāle feryād itmedi

52. **olduñsa:**-*du, -ñ, -sa*
Gazel 3449
Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiili.

N’ola olduñsa bugün ḥüsn ilinüñ pādişehi
Naẓar it kullaruñuñ ḥāline bak gāh gehī

53. **olaydı:**-*a, -(y)dı*
Gazel 3348
Mısra: **12**
"Ol-" yardımcı fiili.

Eyledi bennā-yı ‘ışḳ gönlüm evin küllī ḫarāb
Gelse bār-ı ġamuñ mi‘mārı olaydı kāşki

54. **olaydı:**-*a, -(y)dı*
Gazel 3348
Mısra: **14**
"Ol-" yardımcı fiili.

Māh-rūlar cür‘a saçsa bu Muḥibbī üstine
Ḫāk-i pāy-i dergehi ḫummār olaydı kāşki

55. **oldı:**-*dı*
Gazel 3250
Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiii.

Bāġa geldi ṣubḥ-dem gül oldı dehrüñ Ḫusrev’i
Bülbül āġāz itdi aña karşu şi‘r-i Pehlevī

56. **oldı:**-*dı*
Gazel 3252
Mısra: **9**
"Ol-" yardımcı fiii.

Oldı Muḥibbī ḥāṣıl-ı derd ü belā vü ġam
Tīmār diyü vir[ür]ler çü ‘ışḳuñ livāsını

57. **oldı:**-*dı*
Gazel 3257
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiii.

Ne-y-içün bu ben mürdeye virmeyesin ḥayāt
Oldı nefesüñ mürdelere çün Mesīḥā gibi

58. **olmaz:**-*maz*
Gazel 3436
Mısra: **8**
Bulunma durumu, mevcut olma.

‘Āşıḳ mıdur ki döndere ser tīġ-ı ‘ışḳdan
Olmaz bu yolda hergiz anuñ istiḳāmeti

59. **olalıdan:**-*alı, -dan*
Gazel 3319
Mısra: **9**
"Ol-" yardımcı fiili.

Yüzüñ-ile dōstum olalıdan alnuñ ḳamer
Bu Muḥibbī n’eyler ‘ālemde mihir-ile mehi

60. **olalıdan:**-*alı, -dan*
Gazel 3438
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiili.

Aldı gönlüm öñdülin bir nev-civānuñ yügrügi
Olalıdan ḥüsn-ile mülk-i cihānuñ yügrügi

61. **ölür-isem:**-*ür, -i, -se, -m*
Gazel 3068
Mısra: **8**
Hayatı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.

Çekeyim bülbül gibi ḫāruñ cefāsın dem-be-dem
Ölür-isem itmeyem minnet varup aġyāruma

62. **olsa:**--*sa*
Gazel 3004
Mısra: **1**
(beyitte) Olsa, olmak fiilinin dilek-şart eki almış şekli.

Baña olsa leb-i sāḳī yiter hem nuḳl u hem bāde
Olurdı ‘iyş esbābı ser-ā-ser cümle āmāde

63. **olısar:**-*ısar*
Gazel 3299
Mısra: **2**
"Ol- yardımcı fiili.

Ger ḫāṭā ile disem güneş senüñ rūyuñ gibi
Ol günehden olısar yüzüm siyeh mūyuñ gibi

64. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3254
Mısra: **7**
"Ol- yardımcı fiili.".

Ġamdan özge olmaya yār-ı muṣāḥib bir daḫı
Niçe yıllardur ki bekler gitmeyüben yanuñı

65. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3314
Mısra: **5**
"Ol- yardımcı fiili.".

Kim yüzin gördi didi olmaya bu resme cemāl
Ben didüm meger ola mihr-ile meh ümm ü ebi

66. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3382
Mısra: **10**
"Ol- yardımcı fiili.".

Miḫnet-i kūh-ı belāda āh kim ġam tīrine
İy Muḥibbī olmaya bu sīne kalkanum gibi

67. **ölürem:**-*ü, -r, -e, -m*
Gazel 3119
Mısra: **2**
Can vermek.

Gel iy serv-i ḫırāmānum otur bir dem revān olma
Ölürem boynuña kanum gözümden gel nihān olma

68. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 3498
Mısra: **12**
"Ol-" yardımcı fiili.

‘Aceb zāhid neden mātem tutar kim
Ki dāyim kara olmışdur libāsı

69. **ölenler:**-*en, -ler*
Gazel 3153
Mısra: **6**
1. Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek. 2. Çok acı veya sıkıntı çekmek, acı, sıkıntı veya yorgunluktan bitkin duruma gelmek.

Derd-i ‘ışḳuñ leẕẕetin bilen n’ider dermānını
Raḥmet olsun derd-i ‘ışḳ ile ölenler cānına

70. **oldı:**
Gazel 3173
Mısra: **3**
.. halini almak, ... haline gelmek.

Gice gündüz işüñ günāh oldı
Añduguñca anı her ān agla

71. **oldı:**
Gazel 3247
Mısra: **1**
.. halini almak, ... haline gelmek.

Serverā oldı gözüm yaşı benüm āb gibi
Durmaz iñler bu göñül derd-ile ṭōlāb gibi

72. **oldı:**
Gazel 3273
Mısra: **6**
.. halini almak, ... haline gelmek.

Naẓar müjgānına kıldum helāküm añladum ol dem
Elinde dutduġı tīġ u cefā tīr-i ḳıtāl oldı

73. **oldı:**
Gazel 3273
Mısra: **8**
.. halini almak, ... haline gelmek.

Gözüm yaşın döküp göñlüm yine derd-ile āh itdi
Açıldı gül gibi dilber ki san tāze nihāl oldı

74. **olur:**-*ur*
Gazel 3174
Mısra: **1**
Zaman gelir..

Gāh olur mülk-i cihāna ḫan ider göñlüm beni
Geh döner şehr-i ġama derbān ider göñlüm beni

75. **olur:**-*ur*
Gazel 3174
Mısra: **3**
Zaman gelir..

Gāh olur cān mülkini ma‘mūr ider mi‘mār-ı dil
Geh ḫarāb idüp yıkar vīrān ider göñlüm beni

76. **olur:**-*ur*
Gazel 3395
Mısra: **2**
"Ol- yardımcı fiili.

Ḳamer devrinde ol meh-rū geyer zerrīn külāh egri
Sanasın ebrdür zülfi olur gāh togru gāh egri

77. **olur:**-*ur*
Gazel 3452
Mısra: **3**
"Ol- yardımcı fiili.

Görse her kanda güzel olur anuñ şeydāsı
Bilmezem n’eyleyeyin bu dil-i āvārecügi

78. **ölse:**-*se*
Gazel 3143
Mısra: **9**
Can vermek, yaşamını yitirmek.

‘Işḳuñ yolında ölse Muḥibbī ‘aceb degül
‘Āşıḳ olana çünki ṭarīḳ ol-durur öle

79. **ölse:**-*se*
Gazel 3354
Mısra: **9**
Can vermek, yaşamını yitirmek.

‘Āşıḳ Muḥibbī ölse de varmaz selāmete
‘Āşıḳ odur ki cān virüp alur melāmeti

80. **ölmek:**-*mek*
Gazel 3223
Mısra: **4**
1. Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek. 2. Çok acı veya sıkıntı çekmek, acı, sıkıntı veya yorgunluktan bitkin duruma gelmek.

Derd-i ‘ışḳa dōstlar ‘ālemde gördüm çāre yok
Arayup buldum ki āḫir ölmek imiş çāresi

81. **ölmek:**-*mek*
Gazel 3379
Mısra: **3**
1. Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek. 2. Çok acı veya sıkıntı çekmek, acı, sıkıntı veya yorgunluktan bitkin duruma gelmek.

Hicr-ile ölmek mi vardur yāḫūd irmek vaṣlına
‘Ālem içre dōstlar bu iḥtimāl egler beni

82. **öldür:**-*dür*
Gazel 3367
Mısra: **10**
Bir canlının hayatına son vermek, ölümüne sebep olmak, yok etmek.

Bu Muḥibbī seni cānıyla sever ger suç ise
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

83. **olan:**-*an*
Gazel 3030
Mısra: **8**
"Ol- " yardımcı fiili.

Seni sevdümse iy meh-rū ne suç itdüm ki öldürdüñ
Revā mı pādişāh olan gire nā-ḥaḳ yire kana

84. **oldı:**-*dı*
Gazel 3069
Mısra: **1**
"Ol- " yardımcı fiili.

Yir yirin oldı çemende yine peydā lāle
Eline aldı gelüp bāde-i ḫamrā lāle

85. **olmaz:**-*maz*
Gazel 3140
Mısra: **10**
"Ol- " yardımcı fiili.

Gel beni öldür raḳībi görmeyem kūyuñda tek
Bu meseldür bir ḳafesde bülbül olmaz zāġ-ıla

86. **olam:**-*am*
Gazel 3246
Mısra: **10**
"Ol- " yardımcı fiili.

Cihāna şāh olmakdan saña kul olmadur faḫrum
Gerekmez Ḳayṣer u Dārā olam ḫakan-ı Faġfūrī

87. **olur:**-*ur*
Gazel 3281
Mısra: **2**
"Ol- " yardımcı fiili.

Yokdur cihānda bir ṣanem iy dōst senüñ rūyuñ gibi
Sünbüle raġbet mi olur boynuñdaki mūyuñ gibi

88. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3296
Mısra: **8**
"Ol- " yardımcı fiili.

Lebüñ yādına düşmiş cām elinde
İçer miydi ger olmasa meẕāḳı

89. **olan:**-*an*
Gazel 3297
Mısra: **8**
"Ol- " yardımcı fiili.

Didi dilber kim cefāya luṭfumı eyler ḳabūl
Ehl-i ‘ışḳ olan didüm cevrüñ temennā eyledi

90. **oldı:**-*dı*
Gazel 3301
Mısra: **4**
"Ol- " yardımcı fiili.

Ġam-ı Şīrīn ile Ferhād şu deñlü nāleler kıldı
Ṣadā-yı ‘aḳsidür kılmış sanurlar Bī-sütūn oldı

91. **oldı:**-*dı*
Gazel 3301
Mısra: **6**
"Ol- " yardımcı fiili.

İşitdüm ol gül-i ra‘nā geyüpdür câme-i gülgūn
Anuñçün gözlerüm yaşı ṣarāb-ı lālegūn oldı

92. **olmaz:**-*maz*
Gazel 3317
Mısra: **8**
"Ol- " yardımcı fiili.

Tīġ-i ġamzeñ görse bu dil baş açup karşu varur
‘Işḳ erinüñ olmaz hīç nesneden endīşesi

93. **olur:**-*ur*
Gazel 3350
Mısra: **2**
"Ol- " yardımcı fiili.

Yüzüñe gün dimişem beñzedüp alnuña mehi
‘Afv it pādişehüm kuluñ olur çok günehi

94. **olan:**-*an*
Gazel 3355
Mısra: **2**
"Ol- " yardımcı fiili.

İstemez ‘āşıḳ olan zecr ü ‘anādan ġayrı
Nite kim ḫasta olan derde devāndan ġayrı

95. **olam:**-*am*
Gazel 3357
Mısra: **2**
"Ol- " yardımcı fiili.

Metā‘-ı ḥüsnin ‘arż idüp ide ger yār bāzārı
Virüp dil naḳd-i cān-ıla olam anuñ ḫarīdārı

96. **olam:**-*am*
Gazel 3357
Mısra: **5**
"Ol- " yardımcı fiili.

Beni tenhā giriftār-ı esīr-i zülf olam sanmañ
Var anuñ tār-ı zülfinde niçe yüz biñ giriftārı

97. **olmaz:**-*maz*
Gazel 3364
Mısra: **2**
"Ol- " yardımcı fiili.

Sen sen ol pendüm budur dutma göñülde yār iki
Bir olur yār iki olmaz olmasun zinhār iki

98. **olur:**-*ur*
Gazel 3364
Mısra: **2**
"Ol- " yardımcı fiili.

Sen sen ol pendüm budur dutma göñülde yār iki
Bir olur yār iki olmaz olmasun zinhār iki

99. **olan:**-*an*
Gazel 3371
Mısra: **10**
"Ol- " yardımcı fiili.

İy Muḥibbī bunca ġam ardınca dirler gülmenüñ
Ehl-i ḥāl olan anuñçün şād u ḫandān olmadı

100. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3379
Mısra: **11**
"Ol- " yardımcı fiili.

Rūze-i hicr içre olurdum Muḥibbī olmasa
Ārzū-yı ṭal‘at-i ‘iyd-i viṣāl egler beni

101. **oldı:**-*dı*
Gazel 3380
Mısra: **11**
"Ol- " yardımcı fiili.

Añılmaz oldı Mecnūn-ıla Ferhād
Muḥibbī ḳur‘a-i ‘ışḳ saña düşdi

102. **olur:**-*ur*
Gazel 3385
Mısra: **10**
"Ol- " yardımcı fiili.

Seyr idüp aġyār-ıla yār itdügince bāziçe
Bu Muḥibbī sümme vallāhi olur cāndan berī

103. **olur:**-*ur*
Gazel 3388
Mısra: **12**
"Ol- " yardımcı fiili.

Raḥm eyle ‘aṭā eyle Muḥibbī’ye lebüñden
Cān ḫastasınuñ būse-i la‘l olur ‘ilācı

104. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3403
Mısra: **10**
"Ol- " yardımcı fiili.

Baglanduñ-ısa kāküle incinme bī-riyā
Bend itmez-idi olmasa anuñ himāyeti

105. **olan:**-*an*
Gazel 3410
Mısra: **6**
"Ol- " yardımcı fiili.

Ġuṣṣa-i Ferhād’ı ko efsāne Mecnūn ḳıṣṣası
Ehl-i şevḳ olan okısun kendünüñ dīvānını

106. **oldı:**-*dı*
Gazel 3410
Mısra: **10**
"Ol- " yardımcı fiili.

Tīġ-ı ġamzeñ gördiler ‘uṣṣāḳı her dem öldürür
Her kişi tende emānet saklar oldı cānını

107. **olur:**-*ur*
Gazel 3413
Mısra: **2**
"Ol- " yardımcı fiili.

Seyr-i tenhā ider oldı yine cānā büyüdi
Yüzini görmek olur çün meh-i tābān büyüdi

108. **olur:**-*ur*
Gazel 3448
Mısra: **2**
"Ol- " yardımcı fiili.

Kim ki şaḥrā-yı ġamuñ her dem ola pādişehi
Āteş-i āhı olur başına zerrīn külehi

109. **oldum:**-*du, -m*
Gazel 3466
Mısra: **8**
"Ol- " yardımcı fiili.

Yine ġavvāṣ-ṣıfat baḥr-ı ma‘ānīye talup
Niçe dürler çıkarup oldum anuñ ṣarrāfı

110. **oldum:**-*du, -m*
Gazel 3496
Mısra: **8**
"Ol- " yardımcı fiili.

Zülf-i şebdīziyle koşdum bu yaşum gülgūnını
Öñdül aldum būsesin oldum cihānuñ yügrügi

111. **olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 3365
Mısra: **16**
"Ol-" yardımcı fiili.

Öldürem dirdüñ peşīmān olma dur iḳrāruña
Şāhlar femānı birdür olamaz fermān iki

112. **ölmeyince:**-*me, -y, -ince*
Gazel 3230
Mısra: **10**
Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.

Sen beni öldürmeyince derd ü ġamla añmaduñ
Ölmeyince añmadı Şīrīn daḫı Ferhād’ını

113. **olsa:**-*sa*
Gazel 3244
Mısra: **9**
"Ol-", yardımcı fiili.

Baḥr olsa devāt cümle agaçlar ḳalem eger
Yazmaya cihān ḫalḳı göñül mācerāsını

114. **ölmek:**-*mek*
Gazel 3486
Mısra: **10**
Can vermek, hayatın sona ermesi.

Olmasa vaṣlı ümīdi bu Muḥibbī ḫastaya
Her dem ü her laḥẓa ölmek iḫtimālüm var-ıdı

115. **ölür:**-*ür*
Gazel 3271
Mısra: **7**

Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.

Kūyuñda eger ölür isem cismümi iy dōst
Zinhār anı seglerüñe eyle sipārı

116. **oldı:**-*dı*
Gazel 3373
Mısra: **1**
"Ol" yardımcı fiili; ... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Zülf[i] zencīrin görüp oldı göñül dīvānegī
Ḥāṣıl itdi şem‘-i ḥüsne cān yakup pervānegī

117. **oldı:**-*dı*
Gazel 3426
Mısra: **14**
"Ol" yardımcı fiili; ... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Şīrīn lebüñüñ ẕikrini tekrār Muḥibbī
Kıldugı içün ḳand ü nebāt oldı kelāmı

118. **ola:**-*a*
Gazel 3021
Mısra: **3**
"Ol- " yardımcı fiili.

Leb-i la‘linden ‘aceb derdüme em sem ola mı
Uşbu bagrumda olan ġamzeleri yarasına

119. **olsa:**-*sa*
Gazel 3144
Mısra: **6**
"Ol- " yardımcı fiili.

Togrı sandum kaşlaruña karşu ben kıldum namāz
Egrilik olsa ‘aceb mi kāfiri miḥrābda

120. **olsa:**-*sa*
Gazel 3280
Mısra: **8**
"Ol- " yardımcı fiili.

Tiryāk geçer çünki lebi cān-ı ‘āṣıḳa
Olsa ne ġam mār saçınuñ eger semmi

121. **olmış:**-*mış*
Gazel 3287
Mısra: **2**
"Ol- " yardımcı fiili.

Mülemma‘ olsa kan-ıla ‘aceb midür gözüm yaşı
Yār olmış ezeldendür ḫūn-ı ciger ṭāġında deryāsı

122. **olsa:**-*sa*
Gazel 3287
Mısra: **4**
"Ol- " yardımcı fiili.

Niçe dünyāya meyl idüp yaparsın ḳaṣr u eyvānı
Komazduñ olsa ger ‘aḳluñ bugün taş üstine taşı

123. **ola:**-*a*
Gazel 3289
Mısra: **12**
"Ol- " yardımcı fiili.

Tāc-ı Keyḫusrev ile mülk-i Ferīduñ dilemez
Bu Muḥibbī kapusında ola cārūb-keşi

124. **ola:**-*a*
Gazel 3294
Mısra: **3**
"Ol- " yardımcı fiili.

Gerek ‘āşıḳ saḫī ola civān-merd
Vire ‘ışḳ yolına cān-ı şīrīni

125. **ola:**-*a*
Gazel 3294
Mısra: **7**
"Ol- " yardımcı fiili.

Yaşum sīm ü tīr-i zer ola çehrem
Gerekmez dehrüñ sīm ü zerini

126. **ola:**-*a*
Gazel 3295
Mısra: **12**
"Ol- " yardımcı fiili.

Maḥabbet cür‘asın her kim Muḥibbī ol ezel içdi
Ola mest-i ḫarābātī dura başında ḫumārı

127. **ola:**-*a*
Gazel 3311
Mısra: **8**
"Ol- " yardımcı fiili.

Ḫāne-i göñlüm ḫarāb itse ‘aceb mi göz yaşı
Ḫāneler olur ḫarāb ger çok ola bārendegī

128. **ola:**-*a*
Gazel 3312
Mısra: **14**
"Ol- " yardımcı fiili.

İy Muḥibbī dile Ḥaḳ’dan bulasın ḫayr-ı ḫalef
Añılur adı anuñ ger ola ḫayr-ı ḫalefī

129. **ol:**
Gazel 3316
Mısra: **7**
"Ol- " yardımcı fiili.

Dilerseñ genc vaṣlını ḫarābāt ehl[i] ol iy dil
Bulınmaz yüz biñ ararsañ anı vīrāneden ġayrı

130. **olanlar:**-*an, -lar*
Gazel 3335
Mısra: **8**
"Ol- " yardımcı fiili.

Vā‘iẓ yiter naḳl-i kerāmet-i şeyḫ-i şehir
Güş eylemez rind olanlar fesāne[y]i

131. **ola:**-*a*
Gazel 3364
Mısra: **8**
"Ol- " yardımcı fiili.

‘Aḳl şāhı gitdi dilden geleli sulṭān-ı ‘ışḳ
Olmamışdur bir şehirde ola şehr-i yār iki

132. **ola:**-*a*
Gazel 3365
Mısra: **12**
"Ol- " yardımcı fiili.

Ka‘be’dür kūyına varduñ göñl[i] ḳurbān eyledüñ
Cān daḫı ḳurbān gerekdür tā ola ḳurbān iki

133. **olsa:**-*sa*
Gazel 3365
Mısra: **1**
"Ol- " yardımcı fiili.

Yolına bir cān nedür terk idem olsa cān iki
Cān virem bu yolda ammā dimeyem cānān iki

134. **ola:**-*a*
Gazel 3426
Mısra: **12**
"Ol- " yardımcı fiili.

Kūyuñda ruḫuñ şevḳına kim cān vire cānā
Ol demde hemān Dār-ı selām ola maḳāmı

135. **olmış:**-*mış*
Gazel 3432
Mısra: **6**
"Ol- " yardımcı fiili.

Bezm-i belā içinde dil āteşin gören dir
Olmış fitīl-i ġamla dāġ-ı ciger çerāġı

136. **olsa:**-*sa*
Gazel 3434
Mısra: **8**
"Ol- " yardımcı fiili.

Her kimüñ alnı ḳamer gün yüzlü bir maḥbūb[ı] var
Gündüzi Nevrūz olup Ḳadr olsa tañ mı her şebi

137. **olanlar:**-*an, -lar*
Gazel 3439
Mısra: **13**
"Ol- " yardımcı fiili.

Muḥibbī merd olanlar levḥ-i dilde
Yazarlar kan-ıla bu mācerāyı

138. **ola:**-*a*
Gazel 3448
Mısra: **1**
"Ol- " yardımcı fiili.

Kim ki şaḥrā-yı ġamuñ her dem ola pādişehi
Āteş-i āhı olur başına zerrīn külehi

139. **olmış:**-*mış*
Gazel 3453
Mısra: **5**
"Ol- " yardımcı fiili.

La‘lüñ olmış cān u dil meyḫānesi iy muġbeçe
Yiridür zülfüñ nişān-ıçun dikerse çenberi

140. **ola:**-*a*
Gazel 3490
Mısra: **8**
"Ol- " yardımcı fiili.

‘Aceb dīvāne dil bilsem neden umar vefā resmin
Cefā üzre yaradılmış ola dilberlerüñ şānı

ol:

1. **ol:**
Gazel 3003
Mısra: **6**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.

Şikest eyler ırak ol iy dil andan
Ki sensin şīşe ol bir seng-i ḫāra

2. **ol-durur:**-*durur*
Gazel 3450
Mısra: **2**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.

İy ḳadüñ serv ü saçuñ sünbül ü ḫaṭṭuñ çemeni
Ol-durur sünbüli serv ü çemenüñ ṣad çü meni

3. **ol:**
Gazel 3004
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.

Ölürsem de daḫı gitmez benüm yādumdan ol meh-rū
Getürmez niçe yıllardur beni bir kerre ol yāda

4. **ol:**
Gazel 3004
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.

Ölürsem de daḫı gitmez benüm yādumdan ol meh-rū
Getürmez niçe yıllardur beni bir kerre ol yāda

5. **ol:**
Gazel 3020
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.

Göñlümüz mey mi içer ol leb-i sükker yirine
Lebleri añılıcak su ola şekker yirine

6. **ol:**
Gazel 3026

Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.

N’ola ḥāl-i sırr-ı zülfi aña ḫālüm dir-iken
Bir ṭarafdan daḫı yā Rab n’idem ol göz ü kaşa

7. **ol:**
Gazel 3029
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.

Siyeh zülfine ol yāruñ giriftār olmasun kimse
Belā dāmınuñ içine düşüp zār olmasun kimse

8. **ölmezse:**-*mez, -se*
Gazel 3351
Mısra: **1**
Ölmek, yok olmak.

Yoluñda her kim ölmezse añılmasun anuñ adı
Cefā vü cevrüñi görüp anı ger bilmeye şādī

9. **ol:**
Gazel 3020
Mısra: **3**
1. işaret sıfatı "o".

Ger elüm irmeye ol tāze gülüñ dāmenine
Ḫārı bagruma basam ol gül-i aḫmer yirine

10. **ol:**
Gazel 3039
Mısra: **8**
1. işaret sıfatı "o".

Öldürem yarın dimişdi ol hilāl ebrū bāña
N’eyleyem derdā dirīġā durmaz ol iḳrārda

11. **olur:**-*ur*
Gazel 3042
Mısra: **6**
1. Olmak.

Dü ‘ālem çün münevverdür yüzüñden
Küsūf olur iderseñ zülfi perde

12. **olur:**-*ur*
Gazel 3125
Mısra: **2**
1. Olmak.

Dirīġā ‘aḳlumı aldı benüm bir gözleri ala
Muḳarrer şimdiden girü olur işüm gücüm nāle

13. **ol:**
Gazel 3005
Mısra: **1**
1. O, işaret sıfatı.

Ol yār yiter cevr-ile nāz ü sitem kıla
Billāh diñüz ki fitne vü āşūbı kim kıla

14. **öliser:**-*iser*
Gazel 3349
Mısra: **13**
Ölmek, yok olmak.

Muḥibbī cevr-i yār-ıla öliser diyü kūyında
Felek ḫayyāṭı anuñçün gelüp ḫūnīn kefen kesdi

15. **olmaz-ısa:**-*maz, --ısa*
Gazel 3481
Mısra: **2**
Mevcut olmak, var olmak.

Ölmeden derdā dirīġā yārı görsem bir daḫı
Olmaz-ısa anı düşde bārī görsem bir daḫı

16. **olmamışdur:**-*ma, -mış, -dur*
Gazel 3364
Mısra: **8**
Olmak, vuku bulmak, gerçekleşmek.

‘Aḳl şāhı gitdi dilden geleli sulṭān-ı ‘ışḳ
Olmamışdur bir şehirde ola şehr-i yār iki

17. **olmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 3201
Mısra: **6**
Bulunmak, var olmak.

Ġamzeñ okı irişmese mecrūḥ göñlüme
Olmazdı yaram üstine ol merhemüm gibi

18. **ölür-ise:**-*ür, --ise*
Gazel 3451
Mısra: **6**
Ölmek, can vermek.

‘Uşşāk eger ki irmez-ise vaṣluña senüñ
Ger ölür-ise her biri ḥasretle vā beni

19. **olmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 3130
Mısra: **7**
Meydana gelmek, varlık kazanmak; herhangi bir durumda bulunmak.

Cān göziyle görmek olmazdı cemal-i dilberi
Açmasa ger ġamzesi sīnemde yir yir revzene

20. **ölem:**-*e, -m*
Gazel 3027
Mısra: **5**
Ölmek, yok olmak, can vermek.

Ger ölem ḫāk-i derüñden eyle ḫişt-i merḳadüm
Zinde-y-iken çünki gelmedüñ benüm bālinüme

21. **[ol]:**
Gazel 3251
Mısra: **8**
"O" işaret sıfatı.

Bu cihān dārına aldanma saña ṭas-ı felek
Gösterür lu‘bıyla her dem saña [ol] bu’l-‘acebi

22. **ölmekden:**-*mek, -den*
Gazel 3044
Mısra: **10**
Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek // Çok acı veya sıkıntı çekmek, acı, sıkıntı veya yorgunluktan bitkin duruma gelmek.

Dil derdine var mı Muḥibbī devā didüm
Ölmekden artuk didi aña çāre gelmeye

23. **olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 3057
Mısra: **2**
. Gerçekleşmek veya yapılmak.

Her kimüñ kim sīnesinde mihr-i cānān olmaya
Ehl-i diller meclisinde adı ‘ırfān olmaya

24. **olmaz:**-*maz*
Gazel 3251
Mısra: **6**
. Gerçekleşmek veya yapılmak.

Yüzüñi didüm neden zülf-ile tenhā eyledüñ
Gül gibi güldi didi olmaz mı her rūzuñ şebi

25. **oldugına:**-*duġ, -ı, -n, -a*
Gazel 3397
Mısra: **1**
... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Ḳāmetüm dāl oldugına kimse ‘ayb itmez beni
Başdan ayaga cefāsın bildiler ‘ālem seni

26. **öldügümde:**-*düg, -üm, -de*
Gazel 3011
Mısra: **11**
Hayatı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.

Öldügümde dōstlar hāẕā şehīdü’l-‘āşıḳīn
Başum üzre dikesiz bir senge yazup sinüme

27. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3274
Mısra: **7**
... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Kemānçe olmasa yaşum aña tār
Bu sīnem üzre n’eylerdi bu bāḳı

28. **olmışam:**-*mış, -am*
Gazel 3444
Mısra: **1**
... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Şu‘le-i ‘ışḳuñ ezelden olmışam pervānesi
Dūd-ı dil zencīr idinmişdür göñül dīvānesi

29. **oldur:**-*dur*
Gazel 3277
Mısra: **7**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri (aşığın yerine).

‘Āşıḳ-ı sābit-ḳādem oldur der-i cānānede
İde şemşīre naẓar döndürmeye cān u seri

30. **olur-ısa:**-*ur, --ısa*
Gazel 3392
Mısra: **9**
Olmak.

İy Muḥibbī ger eger mihr-ile māh olur-ısa
Sevme hercāyīleri olmaya bī-‘ār dahı

31. **ol-durur:**--*durur*
Gazel 3143
Mısra: **10**
"O" İşaret zamiri.

‘Işḳuñ yolında ölse Muḥibbī ‘aceb degül
‘Āşıḳ olana çünki ṭarīḳ ol-durur öle

32. **ola:**-*a*
Gazel 3258
Mısra: **7**
... vasfını taşımak.

Bulınmaz derdüme vāḳıf meger ancak ola lāle
Benüm gibi anuñ da var yüreginde niçe dāġı

33. **olana:**-*an, -a*
Gazel 3443
Mısra: **6**
... vasfını taşımak.

Bārān olursa başına ok yıldırım kılıç
Gerçek er olana gelür ol gün ‘aṭā güni

34. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3024
Mısra: **6**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Gül yüzüñsüz n’eylerem ben gülsitān-ı gülşeni
Gün yüzüñ olmasa ‘ālem ẕerre gelür mi göze

35. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3063
Mısra: **5**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Eger olmasa bu bārān-ı eşküm
Yana āh odına ‘ālem bizümle

36. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3160
Mısra: **1**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

N’eyler idüm cānı ben ‘ālemde cānān olmasa
Bülbül efġān eylemezdi ger gülistān olmasa

37. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3160
Mısra: **2**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

N'eyler idüm cānı ben 'ālemde cānān olmasa
Bülbül efġān eylemezdi ger gülistān olmasa

38. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3160
Mısra: **4**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Murġ-ı dil feryād iderdi turmaz idi bir nefes
Ol lebi mül ruḫları gül zülfi reyḥān olmasa

39. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3160
Mısra: **6**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Zecr-i hicre ögrenüpdür bu göñül şol ḥadde kim
Dir ki derd olsa bu 'ālem içre dermān olmasa

40. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3160
Mısra: **8**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

El uzadurdı mu'anber zülfine dīvāneler
Ejdehā-veş ol ḫam-ı zülfi perīşān olmasa

41. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3169
Mısra: **5**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Ol yüzi gül saçı sünbül lebleri mül olmasa
Seyr-i gülzār eyleme serv-i ḫırāmān isteme

42. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 3177
Mısra: **4**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Ḫalḳasına Ka'be'nüñ el uruban Mecnūn dimiş
Olmasun Leylā'dan özge göñlümüñ endīşesi

43. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3204
Mısra: **5**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Dīdār 'āşıḳı olmasa idi benüm gibi
Akar mıydı göz yaşı āb-ı revān daḫı

44. **olıcak:**-*ıcaḳ*
Gazel 3449
Mısra: **6**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Varıcak kūyuña 'uşşāḳuñı gel eyleme red
Beglerüñ şevketi artar olıcak çok sipehi

45. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3486
Mısra: **9**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Olmasa vaṣlı ümīdi bu Muḥibbī ḫastaya
Her dem ü her laḥẓa ölmek iḫtimālüm var-ıdı

46. **ola:**-*a*
Gazel 3240
Mısra: **8**
.. halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Su döker 'ārıżum üstine benüm dīdelerüm
Ola bu nev'-ile yuyıbile rūy-ı siyehi

47. **ölince:**-*ince*
Gazel 3017
Mısra: **6**
Can vermek, hayatını kaybetmek.

Yüzüm döndürmezem senden kılursañ beni biñ pāre
Eyā dilber Ḫudā ḥaḳḳı ölince saña 'āşıḳvan

48. **öle:**-*e*
Gazel 3143
Mısra: **10**
Can vermek, hayatını kaybetmek.

'Işḳuñ yolında ölse Muḥibbī 'aceb degül
'Āşıḳ olana çünki ṭarīḳ ol-durur öle

49. **ölince:**-*ince*
Gazel 3376
Mısra: **11**
Can vermek, hayatını kaybetmek.

Ölince taş işiginde Muḥibbī yasdanup taşı
Dimez kim niçe bir eyler bu bī-çāre bu feryādı

50. **ölem:**-*em*
Gazel 3391
Mısra: **7**
Can vermek, hayatını kaybetmek.

Ben dir-idüm ki kapuñdan meger ölem ırılam
Baña bu çarḫ-ı felek eyledi ġaddārlıgı

51. **ölince:**-*ince*
Gazel 3397
Mısra: **4**
Can vermek, hayatını kaybetmek.

Ġamzesi tīri-y-ile bu cān u dil mecrūḥdur
Çıkmayısar sīneden ölince kanlu demreni

52. **ölmeden:**-*meden*
Gazel 3481
Mısra: **1**
Can vermek, hayatını kaybetmek.

Ölmeden derdā dirīġā yārı görsem bir daḫı
Olmaz-ısa anı düşde bārī görsem bir daḫı

53. **oldı:**-*dı*
Gazel 3225
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Mecnūn ki bugün deşt-i ġamuñ pādişāhıdur
Miḥnet ü belā vü derd ü elem oldı leşkeri

54. **olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 3089
Mısra: **9**
Meydana gelmek, gerçekleşmek, ortaya çıkmak.

Virmek olurdı dehānından Muḥibbī bir nişān
Āb-ı ḥayvān ger bu ‘ālem içre nā-yāb olmasa

55. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3034
Mısra: **8**
"Ol" yardımcı fiili.

Ża‘īf itdi beni fırḳat helāk olurdı dil-ḫaste
Dil-i bīmāra olmasa ḫayāl-i yār eglence

56. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3124
Mısra: **9**
"Ol" yardımcı fiili.

İñen olmaya ‘ışḳ bünyādı muḥkem
Güzeller cevr ile gelmese nāza

57. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3460
Mısra: **1**
"Ol" yardımcı fiili.

Āteş-i ‘ışḳa yanardum olmasa ger gözyaşı
Gözyaşına ġarḳ olurdum olmasa ‘ışḳ āteşi

58. **olurdum:**-*ur, -du, -m*
Gazel 3379
Mısra: **11**
Olmak, ... hale gelmek.

Rūze-i hicr içre olurdum Muḥibbī olmasa
Ārzū-yı ṭal‘at-i ‘iyd-i viṣāl egler beni

59. **olup:**-*up*
Gazel 3043
Mısra: **7**
"Ol" yardımcı fiil.

Ṣabā ṣāvir olup peyġam-ı yārı
Getürsin bize Īrān illerine

60. **oldum:**-*du, -m*
Gazel 3056
Mısra: **10**
"Ol" yardımcı fiil.

İy Muḥibbī göz yaşı iki ṭaraf zencīr olup
Ṣāh-ı ‘ışḳuñ yidilür şīr-i neri oldum yine

61. **olup:**-*up*
Gazel 3100
Mısra: **3**
"Ol" yardımcı fiil.

‘Işḳ meydānında girdüm geştgīr-i derd olup
Vāmıḳ u Ferhād u Ḳays’ı dest-yār itmeñ nice

62. **ola:**-*a*
Gazel 3338
Mısra: **6**
"Ol" yardımcı fiil.

Ger tīr-i ābdārını ya kaşları ata
Dil-teşnelere ola bārān-ı raḥmeti

63. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3358
Mısra: **4**
"Ol" yardımcı fiil.

Eger Leylī degülse ol neden ben aña Mecnūnam
V’eger Şīrīn olmasa bu dil olmazdı Ferhād’ı

64. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 3416
Mısra: **8**
"Ol" yardımcı fiil.

Ser-i kūyuñda kim görse baña dīvāne eydürler
Anuñçün zülf-i zencīrüñ olupdur boynumuñ bendi

65. **olınca:**-*ınca*
Gazel 3420
Mısra: **6**
"Ol" yardımcı fiil.

Ġam meclisinde dün gice nālem işitdi āh
Tā ṣubḥ olınca iñledi gör nā benüm gibi

66. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3458
Mısra: **7**
"Ol" yardımcı fiil.

Kaşların kurmak ne mümkin olmasa ḳullāb-ı zülf
Çenber olmış başları bir yire gelmiş nā gibi

67. **olmış:**-*mış*
Gazel 3458
Mısra: **8**
"Ol" yardımcı fiil.

Kaşların kurmak ne mümkin olmasa ḳullāb-ı zülf
Çenber olmış başları bir yire gelmiş nā gibi

68. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 3459
Mısra: **4**
"Ol" yardımcı fiil.

Kaşuñdur Mescid-i Aḳṣā yüzüñdür Ka‘be-i ‘ulyā
‘Aceb mi zülfüñ olursa anuñ her dem siyeh pūşı

69. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3460
Mısra: **2**
"Ol" yardımcı fiil.

Āteş-i ‘ışḳa yanardum olmasa ger gözyaşı
Gözyaşına ġarḳ olurdum olmasa ‘ışḳ āteşi

70. **ola:**-*a*
Gazel 3468
Mısra: **4**
"Ol" yardımcı fiil.

Sakın meyl itme aldanma şarāba
Eger ol bezme Zühre ola çengī

71. **olsun:**-*sun*
Gazel 3497
Mısra: **10**
"Ol" yardımcı fiil.

Bezm-i ġamda sāġar-ı çeşmüñle iç ḫūn-ı ciger
İñlesün ol meclisüñ olsun bu göñlüm nāları

72. **oldur:**-*dur*
Gazel 3118
Mısra: **4**
"O" işaret sıfatı.

Vādī-i ‘ışḳa düşen bulur maḥabbet yolların
‘Āşıḳ oldur ‘ışḳ ara Mecnūnlayın ol ferd ola

73. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3224
Mısra: **6**
Bir ad veya sıfatın belirttiği durumu almak.

Gül gibi dāmenüñi ḫār eline virme sakın
Varma elden ele olmaya aduñ hercāyī

74. **olupsın:**-*up, -sın*
Gazel 3310
Mısra: **6**
Olmak, haline gelmek.

N’ola ger ‘ışḳuñ ile bendeñ olsam
Olupsın dü cihānuñ sen ḥabībi

75. **olsa:**-*sa*
Gazel 3160
Mısra: **6**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Zecr-i hicre ögrenüpdür bu göñül şol ḥadde kim
Dir ki derd olsa bu ‘ālem içre dermān olmasa

76. **olmaz:**-*maz*
Gazel 3167
Mısra: **2**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Ne ḫaddüñ gibi bir gül var çemende
Dişüñ mānendi dür olmaz ‘Aden’de

77. **olmada:**-*ma, -da*
Gazel 3123
Mısra: **10**
... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Ol boyı serv-i sehīnüñ pāyına īsār içün
Gözlerümüñ yaşı sīm ü yüzüm altun olmada

78. **olmaz:**-*maz*
Gazel 3268
Mısra: **8**
... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Yakuban pervānesin dönüp eger raḥm itmese
Olmaz idi giceler şem‘-i şerāruñ giryesi

79. **oldur:**-*dur*
Gazel 3384
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Ḳaṣdum oldur ki virem cān u ciḥānı yoluña
Yog-ımış çünki hüner cūd u seḫādan ġayrı

80. **öldür:**-*dür*
Gazel 3019
Mısra: **5**
Öldürmek, cana kastetmek.

Rāżıyam öldür beni bir görme tek aġyār-ıla
Bu meseldür dōstum kan eyle ḳānūn eyleme

81. **ola:**-*a*
Gazel 3355
Mısra: **5**
"Ol" yardımcı fiili.

‘Işḳ sevdāsı ile kim ola sevdāyī mizāc
Başda kalmaya anuñ bād u hevādan ġayrı

82. **olalı:**-*alı*
Gazel 3014
Mısra: **7**
"Ol-" yardımcı fiil.

Yimem ġam olalı tiryāk-i la‘lüñ
İçürse mār-ı zülfüñ baña sem de

83. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3034
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiil.

Ḳarār itmezdi dünyāda gezerdi ‘ālemi cümle
Ger olmasa Muḥibbī’ye ḫayāl-i yār eglence

84. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 3036
Mısra: **9**
"Ol-" yardımcı fiil.

Dūd-ı āhuñ çetr olupdur şu‘le-i ġamdur ‘alem
İy Muḥibbī derd-i ‘ışḳ ehline sulṭānsın yine

85. **ola:**-*a*
Gazel 3248
Mısra: **5**
"Ol-" yardımcı fiil.

Ol dil ṭabībi kapusı dārü’ş-şifā ola
Lāyıḳ mıdur gözlemeye mübtelāsını

86. **olmak:**-*maḳ*
Gazel 3259
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiil.

Cān-ıla başuñ[ı] terk kıl rāh-ı maḥabbetde Muḥīb
Çün ‘āşıḳa lāzım-durur olmak gerek merdānegī

87. **ola:**-*a*
Gazel 3278
Mısra: **11**
"Ol-" yardımcı fiil.

Pür gerek ola tolu ḥikmet ile maḫzen-i dil
Añmañ şimdi zamān ḫalḳı gibi içi boşı

88. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 3339
Mısra: **12**
"Ol-" yardımcı fiil.

Baḥr-ı dil āhuñ yilinden ko temevvüc eylesün
Olmasun görme Muḥibbī āh u zār eksüklügi

89. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 3364
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiil.

Sen sen ol pendüm budur dutma göñülde yār iki
Bir olur yār iki olmaz olmasun zinhār iki

90. **olalı:**-*alı*
Gazel 3414
Mısra: **7**
"Ol-" yardımcı fiil.

Cevr oklarıyla āh olalı toptolu yürek
Her kim görürse beni sanur tīr-keşin daḫı

91. **olıcak:**-*ıcaḳ*
Gazel 3442
Mısra: **12**
"Ol-" yardımcı fiil.

Muḥibbī sāde işdür şi‘r-i sāde
Olıcak ol gerekdür kündekārī

92. **olalı:**-*alı*
Gazel 3496
Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiil.

Olalı ṭab‘um zemīn ü āsümānuñ yügrügi
Söz demidür kandadur gelsün cihānuñ yügrügi

93. **olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3290
Mısra: **7**
"Ol-" yardımcı fiil.

Olmadı ‘uşşāḳ[ı] ḳatl itdi peşīmān gözlerüñ
Dökmede kan şād gördüm ġamze-i ḳaṣṣābuñı

94. **olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3318
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiil.

Dirler Muḥibbī şi‘rini kuş diline beñzer hemān
Fehm eylemez ma‘nāsını her kim Süleymān olmadı

95. **olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3323
Mısra: **14**
"Ol-" yardımcı fiil.

Bu Muḥibbī’ye yiter cevr ü sitem zecr ü elem
Eydesin olmadı mı daḫı ‘ināyet naẓarı

96. **olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3359
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiil.

Dōstum nāz uyḫusından daḫı bī-dār olmaduñ
Şöyle ẓann itme kapuñda nāle feryād olmadı

97. **olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3359
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiil.

Gözlerüm yaşı degül eksük Muḥibbī Dicle’den
Yaşuma kimdür diyen kim cūy-ı Baġdād olmadı

98. **olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3371
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiil.

Māh-rūlarda bulınmaz umma dirlerdi vefā
Her ne kim didiler ise cümle yalan olmadı

99. **ol:**
Gazel 3035
Mısra: **11**
"Ol-" yardımcı fiil.

İy Muḥibbī yüri ‘ālemde tecerrüd ehli ol
Tā ki hem-ser olasın göklerde sen ‘Īsā-y-ıla

100. **ol:**
Gazel 3400
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı. II Sevgili.

İy Muḥibbī uyusun nāz-ıla ol çok sevdügüm
Görmeyen ‘ālemde ben gözinde bīmār uyḫusı

101. **ol:**
Gazel 3127
Mısra: **2**
" O" işaret zamiri.

Rāzuñı sakla dime ‘ālemde hergiz bir kese
Yine ol fāş ider anı agız açup söylese

102. **ol:**
Gazel 3257
Mısra: **8**
" O" işaret zamiri.

Her kim ki varup Ka‘be-i kūyuñ ṭavāf ide
Nār-ı caḥīm odına ol yanmaya gibi

103. **olur:**-*ur*
Gazel 3000
Mısra: **9**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Gözleri yaşı akar her sū olur āb-ı revān
Dil virelden bu Muḥibbī serv-ḳad bālālara

104. **olur:**-*ur*
Gazel 3007
Mısra: **5**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Gülşen-i ḥüsninde olur göz yaşı āb-ı revān
Māyil olaldan berü ol serv-ḳad dil-cūyına

105. **olur:**-*ur*
Gazel 3082
Mısra: **6**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Salını zülfine ta‘ẕīm iderse tañ mıdur çeşmi
Ġarābet mi olur gebre sücūd eylerse ḫāçına

106. **öldürürseñ:**-*dür, -ür, -se, -ñ*
Gazel 3223
Mısra: **7**
Hayatı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.

Öldürürseñ gel beni öldür kapuñdan sürme tek
Kanda varsun senden artuk yok-durur yalvarası

107. **öldürürseñ:**-*dür, -ür, -se, -ñ*
Gazel 3401
Mısra: **9**
Hayatı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.

Belā tīġıyla biñ kez öldürürseñ
Muḥibbī’nüñ sañadur yine meyli

108. **olmaz:**-*maz*
Gazel 3042
Mısra: **8**
"Olmak" fiilinin geniş zamanın olumsuzu çekimi, "olmaz".

Koñ efġān eylesün dil bezm-i ġamda
Bunuñ tek bülbül olmaz degme yirde

109. **ol:**
Gazel 3035
Mısra: **9**
"Ol-" yardımcı fiili.

İy göñül Mecnūn gibi kūy-ı ḫarābāt ehli ol
Tā ḳıyāmet añıla aduñ senüñ şeydā-y-ıla

110. **ola:**-*a*
Gazel 3158
Mısra: **8**
(Birlikte) olmak, ulaşmak.

Hīç ola mı gün gibi ol şāh-ı lā-naẕīr
Pertev salup ola bu ben bī-nevā-y-ıla

111. **oldur:**-*dur*
Gazel 3443
Mısra: **8**
Uzakta olan, hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz, o gösterme zamiri.

Yol yok-durur beḳāya eger irmeye ecel
Peymāne pür ola meger oldur fenā güni

112. **oldı:**-*dı*
Gazel 3256
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiili.

Gözlerüm yaşı benüm başumdan aşdı āh kim
Yüzüm oldı ol su içinde nīlūfer gibi

113. **oldum:**-*du, -m*
Gazel 3056
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiili.

Nūş kılsam kāse-i çeşmüm yine anı tolar
Sanki cām-ı sāġar-ı İskenderī oldum yine

114. **olmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 3358
Mısra: **4**
"ol-" yardımcı fiili.

Eger Leylī degülse ol neden ben aña Mecnūnam
V’eger Şīrīn olmasa bu dil olmazdı Ferhād’ı

115. **ol:**
Gazel 3007
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Gülşen-i ḥüsninde olur göz yaşı āb-ı revān
Māyil olaldan berü ol serv-ḳad dil-cūyına

116. **ol:**
Gazel 3012
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Ger seng atasın başuma ol tāc-ı sa’ādet
Minnet bilürem ġamzeñ okı cāna geçerse

117. **ol:**
Gazel 3013
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Başuma belā oldı Muḥibbī hevā-yı zülf
Ḥālüm n’olısar bilmezem āh ol hevāy-ıla

118. **ol:**
Gazel 3020
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Ger elüm irmeye ol tāze gülüñ dāmenine
Ḫārı bagruma basam ol gül-i aḥmer yirine

119. **ol:**
Gazel 3023
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Çün perī gibi görindi yine dilber gözüme
Ḥayret aldı beni ol dem gelemem kendüzüme

120. **ol:**
Gazel 3029
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

İşiden āh u efġānum benümle yanar ol oda
Benüm sūz-ı derūnumdan ḫaberdār olmasun kimse

121. **ol:**
Gazel 3029
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Gidüpdür ‘aḳl u dil elden dilegüm bu-durur Ḥaḳ’dan
Muḥibbī gibi ol yārı sevüp zār olmasun kimse

122. **ol:**
Gazel 3030
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

Muḥibbī bāġ-ı ḥüsninde temāşā eyle ol servüñ
Ne ra‘nā güller açılmış deger her biri biñ cāna

123. **ol:**
Gazel 3032
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Akdı göñlüm su gibi ol serv-ḳaddüñ pāyına
Kurtılımaz murġ-ı dil dutıldı zülfi dāmına

124. **ol:**
Gazel 3032
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Derdi-y-ile bu Muḥibbī key ölümlü ḫastadur
Ol ṭabīb-i dil ‘aceb gelmez mi ki dermānına

125. **ol:**
Gazel 3033
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Görmekde ise ger hevesüñ cenneti zāhid
Ol elini komaz kūyına bir kez güẕer eyle

126. **ol:**
Gazel 3035
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Kim ki göñlin ḫoş dutar ‘ālemde istiġnā-y-ıla
Meskenin Ḳāf-ı ḳanā‘at eyler ol ‘Anḳā-y-ıla

127. **ol:**
Gazel 3039
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Ruḫları üstinde ol ḫāl-i siyeh miskinleri
‘Anberīnden dānelerdür āfitāb envārda

128. **ol:**
Gazel 3039
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Öldürem yarın dimişdi ol hilāl ebrū bāña
N’eyleyem derdā dirīġā durmaz ol iḳrārda

129. **ol:**
Gazel 3040
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Yine baş koşdı göñül bir dilber-i ra‘nā-y-ıla
Bunı umar vaṣl ola ol ḳāmet-i bālā-y-ıla

130. **ol:**
Gazel 3040
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Bu felek dönsün murāduñca senüñ ol bī-vefā
Ḥasretüñden ger geçerse gözlerüm eyvā-y-ıla

131. **ol:**
Gazel 3040
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Gönlüm almak istedüm komadı serkeş kākülüñ
N’eyleyem derdā dirīġā ol ruḥı zībā-y-ıla

132. **ol:**
Gazel 3040
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Ḥaḳ bilür kim cān u dil yolına eylerdüm fedā
Hemdem olsam bir nefes ol dilber-i ḥamrā-y-ıla

133. **ol:**
Gazel 3044
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Ol yāra yār dime kim yālvara gelmeye
Dil virme aña sakın el vara gelmeye

134. **ol:**
Gazel 3044
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Manşūr-ṣıfat zülfine ber-dār olur göñül
‘Āşıḳ dimeñ aña ki ol dāra gelmeye

135. **ol:**
Gazel 3045
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Dem dem dökilen göz yaşı bil ḫūn-ı cigerdür
Dil zevraḳı ġarḳ oldı şeḫā ol dem içinde

136. **ol:**
Gazel 3046
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Şol mu ‘anber zülf düşmiş ḥadd-i cānān üstine
Deste-i sünbüldür ol san verd-i ḫandān üstine

137. **ol:**
Gazel 3046
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Dil perīşān ḫāl-idi daḫı perīşān eyledi
Çün girihler saldı ol zülf-i perīşān üstine

138. **ol:**
Gazel 3047
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

Bir ḳadem gelmez Muḥibbī kapuya ol seng-dil
İşigine başuñı dögseñ hezārān taş-ıla

139. **ol:**
Gazel 3050
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

İrişemez nigāra menzil uzak
Niçe vara ol esb-i lengi sorma

140. **ol:**
Gazel 3050
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

Yüri zāhid sen ol sag u selāmet
Ko ‘ışḳ erini nām u nengi sorma

141. **ol:**
Gazel 3050
Mısra: **12**
" O" işaret sıfatı.

İder ḫüsnüñe ḳaṣd her demde zülfüñ
Gelür mi dīne ol efrengi sorma

142. **ol:**
Gazel 3055
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Pāralansa şāne-veş tañ mı Muḥibbī bu yürek
El uzadur āh her dem şāne ol gīsūlara

143. **ol:**
Gazel 3065
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Zülf[i] sevdāsı getürdi başuma sevdā yine
Ol Muġal-Çīn gözleri itdi göñül yagma yine

144. **ol:**
Gazel 3067
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Tīr-i müjgānuña karşu dil yine gögsin gerer
Her ki ‘āşıḳdur ezel dirler ki ol bī-bāk ola

145. **ol:**
Gazel 3067
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbī sīnesi oldı maḥabbetden şikāf
Beñzer ol arża ḥarāretden ki yir yir çāk ola

146. **ol:**
Gazel 3069
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

Sūz-ı eş‘ār-ı Muḥibbī’yi yazup ol varaḳa
Ṣaḥn-ı gülşende yine eyledi inşā lāle

147. **ol:**
Gazel 3073
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Gül mevsiminde iy dil ol gül‘izārı gözle
Bülbül gibi hemīşe sen āh u zārı gözle

148. **ol:**
Gazel 3074
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Meclis-i meydür lebinden būse itme iltimās
Kan olur uyma sakın ol nergis-i serḫōşına

149. **ol:**
Gazel 3077
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Ol servüñ evvelā pāyına cān u dil akıtdum
Ardınca ravān oldı yaşum da bilesine

150. **ol:**
Gazel 3078
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Ol çeşm-i siyeh zülf-i perīşān arasında
Nergis gibidür ki bite reyḥān arasında

151. **ol:**
Gazel 3078
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Zülfine dolaşan dili kor çāh-ı zenaḫda
Kalur ebed ol bend-ile zindān arasında

152. **ol:**
Gazel 3091
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Bülbül yiridür āhını eflāke çıkarsa
Gül kim açıla ḫārı görür ol bilesince

153. **ol:**
Gazel 3095
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Ol şehsüvār-ı meydān binse semend-i nāza
‘Uşşāḳ olur öñince ser-cümle hep piyāde

154. **ol:**
Gazel 3100
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

Ol hümā yüksek uçarsa göñlümüñ şahbāzını
Dest-i himmetle salup anı şikār itmeñ nice

155. **ol:**
Gazel 3100
Mısra: **13**
" O" işaret sıfatı.

Ol boyı servüñ Muḥibbī irmege pā-būsına
Gözlerüm yaşını her dem cūybār itmeñ nice

156. **ol:**
Gazel 3101
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Gülşen-i ḥüsnüñde her kim göre gül ruḫsāruñı
Bāġa varup ol temāşa-yı ruḫ-ı gül itmeye

157. **ol:**
Gazel 3110
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

Kim ki basdı ‘ālem-i ‘ışḳa ḳadem ādemdür ol
Her kimüñ ki ‘ışḳı yok aṣlā aña ādem dime

158. **ol:**
Gazel 3110
Mısra: **11**
" O" işaret sıfatı.

Ol ḥakīm-i lem-yezeldür derde dermān ol virür
Derdüñi ḫōş gör ṭaleb kılma varup eme seme

159. **ol:**
Gazel 3111
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Bāġ-ı ḥüsninde didi nālem işidüp ol gül
Geldi bir bülbül-i şūrīde gülistānumuza

160. **ol:**
Gazel 3112
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Ol kemān ebrū yine ḳaṣd itdi ‘āşıḳ cānına
Ġamzelerden niçe oklar cem‘ kıldı yanına

161. **ol:**
Gazel 3113
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Ol servi görüp sevdüm balalıgı çagında
Ḫāk üzre yüzüm sürdüm su gibi ayagında

162. **ol:**
Gazel 3113
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Ol ġonca-i mevzūnı ol ‘ārıż-ı gülgūnı
Gördüm öpesim geldi agzında yañagında

163. **ol:**
Gazel 3113
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Ol ġonca-i mevzūnı ol ‘ārıż-ı gülgūnı
Gördüm öpesim geldi agzında yañagında

164. **ol:**
Gazel 3116
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Eksük olmasa ne tañ saña belā üzre belā
Çünki virdüñ göñlüñi ol serv-ḳad bālālara

165. **ol:**
Gazel 3116
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Ġamzelerden kırmaga ‘uşşāḳı tirkeş bagladı
Dilegüm budur ki kurbān olayım ol yalara

166. **ol:**
Gazel 3118
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Vādī-i ‘ışḳa düşen bulur maḥabbet yolların
‘Āşıḳ oldur ‘ışḳ ara Mecnūnlayın ol ferd ola

167. **ol:**
Gazel 3120
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Muḥibbī’ye vefā idem diyüp ‘ahdin bozar anı
Dirīġā ol cefā-pīşe meger varmış Karaman’a

168. **ol:**
Gazel 3121
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

Ol şāh-ı zamān gelse yine serv-i sehī-veş
Yir yir güher-i eşküm ayagına saçılsa

169. **ol:**
Gazel 3123
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Şāh olaldan bu göñül Mışr’ına ol Yūsuf-cemāl
Eşk-i çeşmüm biri Nīl ü biri Ceyḥūn olmada

170. **ol:**
Gazel 3123
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

Ol boyı serv-i sehīnüñ pāyına īsār içün
Gözlerümüñ yaşı sīm ü yüzüm altun olmada

171. **ol:**
Gazel 3126
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Atı öñince yüriyeyim Ḳanberī olup
Binse Muḥibbī nāz-ıla ol şāh-ı düldüle

172. **ol:**
Gazel 3128
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

Ol perīnüñ dil perīşān eylemek şānındadur
Anuñ-ıçun meyl ider zülf-i perīşān oynına

173. **ol:**
Gazel 3128
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Fitne-i āḫir zamāndur fitneler andan kopar
Varup aldanmañ sakın ol çeşm-i fettān oynına

174. **ol:**
Gazel 3129
Mısra: **11**
" O" işaret sıfatı.

Ol vefāsuz dilberüñ ḫarc itmek-içün yolına
Sīme döndi gözlerüm yaşı yüzüm döndi zere

175. **ol:**
Gazel 3130
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

‘Aḳlumı tārāca virdi ol Muġal-Çīn gözleri
Başuma geldi ser-i zülfiyle sevdālar yine

176. **ol:**
Gazel 3130
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Zülfi devrinde Muḥibbī umma vaşlı gencini
Çün ṭılısm itmişdür ejder görinür ol maḫzene

177. **ol:**
Gazel 3131
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Cān virüben ḫāk-i pāyın ol şehüñ bulam dime
Ev ḥisābı rāst gelmez degmede bāzārda

178. **ol:**
Gazel 3135
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Dirīġā bilmedüm virdüm göñül ben ol perī-zāda
Düşüp yolında ḫāk oldum getürmez hīç beni yāda

179. **ol:**
Gazel 3138
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

İy Muḥibbī gözüñüñ yaşını kıl āb-ı revān
Ola kim salınup ol serv-i ser-efrāz gele

180. **ol:**
Gazel 3139
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Ġamzeñ oklarına cānā kılmışam sīnem nişān
‘Āşıḳ olan cān virür ol tīr ü peykān üstine

181. **ol:**
Gazel 3141
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

At cefā sengini topragumı yirden götür
Bārī ol demde vefā resmini bünyād eyle

182. **ol:**
Gazel 3144
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Sīnemi çāk itse tañ mı ol hilāl ebrū benüm
Anca sīne çāk olur çün tīġ-ı āteş-tābda

183. **ol:**
Gazel 3145
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Zülf-i Hindūsına yāruñ öykünürmiş sünbüli
Göreyin kim bu cihānda ol siyeh rū bitmeye

184. **ol:**
Gazel 3145
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbī ger ire vaşlına ol meh-pārenüñ
Bu cihānda ġam yimez serv-i semen-bū bitmeye

185. **ol:**
Gazel 3147
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

Remz-i ‘ışḳı sorma Mecnūn’a ki ol dīvānedür
Baña sor ‘ışḳuñ kitābın okudum her bābda

186. **ol:**
Gazel 3147
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Ḳaddini ṭōlāb idüp eşkini cū itse Muḥib
Çeşmi anuñ gözelerdür yir yir ol ṭōlābda

187. **ol:**
Gazel 3150
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

‘Arż-ı ḥāl it iy göñül gel ol meh-i ṭannāzuma
Gözlerüñ yaşın revān it var o serv-i nāzuma

188. **ol:**
Gazel 3151
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Başa kim çıkabilür ol ṭurre-i ṭarrār ile
Kimdür ol kim söyleşe la‘l-i şeker-güftār ile

189. **ol:**
Gazel 3151
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Başa kim çıkabilür ol ṭurre-i ṭarrār ile
Kimdür ol kim söyleşe la‘l-i şeker-güftār ile

190. **ol:**
Gazel 3152
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Gün gibi ‘ālem yüzin kılsa münevver tañ mıdur
Ol ḳamer-rū bedr olup girdi çün on dört yaşına

191. **ol:**
Gazel 3152
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Ḳabrüm üzre her çemen söyler cefāsın ol mehüñ
Kim gelüp bir dem naẓar kılsa mezārum taşına

192. **ol:**
Gazel 3153
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

Olalıdan ḥüsn meydānında ol meh şehsüvār
Başumı top eyledüm ben zülfinüñ çevgānına

193. **ol:**
Gazel 3156
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Dirdüm irişür derd ü elem evc-i semāya
Derdā ki eser eylemez ol māhliḳāya

194. **ol:**
Gazel 3156
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Ḳaşdı bu ki kapuñdan ıra bini raḳīb
Gūş itme sözin uymagıl ol yüzi karaya

195. **ol:**
Gazel 3156
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Ko ġamzeleri tīġı bu bagrum deletursun
Çün sīne nişān eyledük ol kaşları yaya

196. **ol:**
Gazel 3157
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Dolaşdı göñül āh çün ol zülf-i dü-tāya
Güş eylemedi pendi özin atdı belāya

197. **ol:**
Gazel 3158
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Hīç ola mı gün gibi ol şāh-ı lā-naẓīr
Pertev salup ola bu ben bī-nevā-y-ıla

198. **ol:**
Gazel 3158
Mısra: **14**
" O" işaret sıfatı.

Salar Muḥibbī ḫastayı ferdāya çün ḥabīb
Ḥāli ne ola kim yile ol bī-vefā-y-ıla

199. **ol:**
Gazel 3159
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Her dem seni ok gibi atar yabana yār
Başa çıkam dime sakın ol kaşı yay-ıla

200. **ol:**
Gazel 3159
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Añsa Muḥibbī gün yüzüñi zār eylese
Güş-ı zamāne toptolu ol ṣadā-y-ıla

201. **ol:**
Gazel 3160
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Murġ-ı dil feryād iderdi turmaz idi bir nefes
Ol lebi mül ruḫları gül zülfi reyḥān olmasa

202. **ol:**
Gazel 3160
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

El uzadurdı mu‘anber zülfine dīvāneler
Ejdehā-veş ol ḫam-ı zülfi perīşān olmasa

203. **ol:**
Gazel 3162
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Bir seḥer saldı beni ol ġonca hicrān bāġına
Yagdı eşküm jāleler yirine her yapragına

204. **ol:**
Gazel 3164
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

Ol perī-ruḫsārı görsem bīd gibi ditirerem
Sanasın bir ḫastadur kim ditreye cān üstine

205. **ol:**
Gazel 3165
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

El götürüp du‘ā direm ol serv ḳāmete
Kimdür ki irmek istemez ola ḳıyāmete

206. **ol:**
Gazel 3168
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Oynasa bād-ı ṣabā ol ‘anberīn gīsū-y-ıla
Toldurur ‘ālem dimāġını ser-ā-ser bū-y-ıla

207. **ol:**
Gazel 3168
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Vādī-i ḫayretde kor kılmaz naẓar benden yaña
N’olısar ḫālüm dirīġā ol gözi āhū-y-ıla

208. **ol:**
Gazel 3168
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Ḥüsn meydānında çevgān itdi çün zülfini yār
Başuñı top it Muḥibbī oynasun ol gūy-ıla

209. **ol:**
Gazel 3169
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

Ol yüzi gül saçı sünbül lebleri mül olmasa
Seyr-i gülzār eyleme serv-i ḫırāmān isteme

210. **ol:**
Gazel 3178
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

N’eyler ol āb-ı ḫayātı ya ṣarāb-ı kevseri
La‘l-i dilberden kime ola müyesser çāşnı

211. **ol:**
Gazel 3180
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Kanı ol dem kim baña deyr-i muġān me’vā idi
Gözde ḫāṭırda hemān ol muġbeçe tersā idi

212. **ol:**
Gazel 3180
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Kanı ol dem kim baña deyr-i muġān me’vā idi
Gözde ḫāṭırda hemān ol muġbeçe tersā idi

213. **ol:**
Gazel 3180
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Ger ola deyr-i muġān ḳaṣr-ı behişt olmaz ‘aceb
Muġbeçe ġılmān şarāb-ı kevser ol ṣahbā idi

214. **ol:**
Gazel 3181
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

Cefā vü cevri bī-ḥaddür didiler ol cefākāruñ
Göñül derd-ile āh-ıla fiġān idüp didi arı

215. **ol:**
Gazel 3182
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Niḳābın keşf idüp ol gül eger göstere ruḫsārı
İderdüm nāle bülbül-veş kılurdum āh-ıla zārı

216. **ol:**
Gazel 3186
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Her kaçan gelse ḳıyāma ol ḳıyāmet ‘arż ider
Ṭūbī-i bāġ-ı cinān ya serv-i sīmīnüm gibi

217. **ol:**
Gazel 3186
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Bakmazam iy māh-rū sensüz gerekmez bu cihān
Rāstī budur ki ol çeşm-i cihān-bīnüm gibi

218. **ol:**
Gazel 3186
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

Ol ṭabīb-i dil Muḥibbī işidüp efġānumı
Didi beñzer iñleyen kūyumda miskīnüm gibi

219. **ol:**
Gazel 3191
Mısra: **12**
" O" işaret sıfatı.

Komañ ṣūfīyi rindān ṣoḥbetine
Kapuda baglañ ancak ol ḥimārı

220. **ol:**
Gazel 3197
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Yaş dökme gözüm eyleme iy dil güle nāle
Ol seng-dile itmedi bir ẕerrece kārı

221. **ol:**
Gazel 3200
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Olmaya bir fitneger ol gözleri şehlā gibi
Gelmeye bir serv-i dil-keş ol ḳad-i bālā gibi

222. **ol:**
Gazel 3200
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Olmaya bir fitneger ol gözleri şehlā gibi
Gelmeye bir serv-i dil-keş ol ḳad-i bālā gibi

223. **ol:**
Gazel 3201
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

‘Işḳ devletinde yine irişdüm bir ‘āleme
‘Ālem içinde olmaya ol ‘ālemüm gibi

224. **ol:**
Gazel 3201
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Ġamzeñ okı irişmese mecrūḥ göñlüme
Olmazdı yaram üstine ol merhemüm gibi

225. **ol:**
Gazel 3202
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Dem-be-dem yükseklere saldum bu dil şahbāzını
Ol hümā-pervāzı aldurdum yine turna gibi

226. **ol:**
Gazel 3207
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Servde reftār yok serv-i ḫırāmānum gibi
Goncada güftār yok ol verd-i ḫandānum gibi

227. **ol:**
Gazel 3208
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Mecnūn ki düşdi vādīye ammā benüm gibi
Olmadı ol fütāde-i bāzār ‘āşıḳı

228. **ol:**
Gazel 3212
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Nigāruñ artdı günden güne derdi
Baña ol itdügin hīç kes ne gördi

229. **ol:**
Gazel 3214
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Bu cihān varına aldanma bugün ṭās-ı felek
Gösterür lu‘b-ıla her dem saña ol bü’l-‘acebi

230. **ol:**
Gazel 3215
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Cūlar olursa her yaña yaşum ‘aceb degül
Sevdüm çün ol sehī-ḳad ü yār-ı perī-veşi

231. **ol:**
Gazel 3215
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Evvel dilini soñra alur cānını komaz
Her kim nigāh eyleye nāgāh ol dil-keşi

232. **ol:**
Gazel 3216
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Her kaçan nāz-ıla reftār itse ol serv-i ḫırām
Unıdurdı karşusında kebk-i kūhı sekmegi

233. **ol:**
Gazel 3221
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Göreliden gözlerüm ol nergis-i şehlāsını
Odlara yakdı bu ben āşüfte vü şeydāsını

234. **ol:**
Gazel 3221
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Devr idelden nüh felek görmedi hem görmeyiser
Ol hilāl ebrū vü meh-rūnuñ ruḫ-ı zībāsını

235. **ol:**
Gazel 3221
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Tolaşaldan zülfine cān u göñül olmaz ḫalāṣ
Ne belāya saklar iy dil ol ḳad ü bālāsını

236. **ol:**
Gazel 3225
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Dīvāne göñlüm eyleme vaşlın anuñ ṭaleb
Ol pādişāh-ı ḥüsn ola sen bir ḳalenderī

237. **ol:**
Gazel 3230
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Ol güzeller şāhını ger görse idi bir naẓar
Unudurdı zāhid-i bārid-nefes evrādını

238. **ol:**
Gazel 3230
Mısra: **14**
" O" işaret sıfatı.

İy Muḥibbī ‘āşıḳ oldur cān u ser terk eyleyüp
Añdura ‘uşşāḳ içinde ḫayr-ıla ol adını

239. **ol:**
Gazel 3234
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Göñlüme itdüm ḫıṭāb eydür gözümdendür günāh
Görmese ol meyl idüp çeker midüm bu miḫneti

240. **ol:**
Gazel 3236
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

İy Muḥībbī murġ-ı diller ṣaydına ol dil-firīb
Çeşm-i ṣayyādı eline virdi zülfi agını

241. **ol:**
Gazel 3237
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Sevdā-yı zülfi başuma bildüm belā-y-ımış
Bilmem ne güne saklayısar ol belā beni

242. **ol:**
Gazel 3239
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Her gün eyler çün tefāvüt ol gülüñ zībālıgı
Dem dem artsa tañ mıdur bu göñlümüñ şeydālıgı

243. **ol:**
Gazel 3239
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

İñleyüp zārīlıg itse tañ mıdur cān bülbüli
Laḥẓa laḥẓa çünki artar ol gülüñ ra‘nālıgı

244. **ol:**
Gazel 3247
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Mescid-i ḥüsnüñi iy dōst san kim cāmi‘ iden
Eylemiş kaşlaruñ ol cāmi‘e miḥrāb gibi

245. **ol:**
Gazel 3248
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

Ol dil ṭabībi kapusı dārü’ş-şifā ola
Lāyıḳ mıdur gözlemeye mübtelāsını

246. **ol:**
Gazel 3254
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

İy Muḥibbī söz güherdür ol daḫı a‘lā gerek
Bilmeyenler tā bileler bunuñ-ıla şānuñı

247. **ol:**
Gazel 3256
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Gözlerüm yaşı benüm başumdan aşdı āh kim
Yüzüm oldı ol su içinde nīlūfer gibi

248. **ol:**
Gazel 3259
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

‘Işḳuñ ne bilsün şīvesin ol zāhid-i ḫalvet-nişīn
Hīç öykünür mi cilve-i ṭāvūsa murġ-ı ḫānegī

249. **ol:**
Gazel 3268
Mısra: **12**
" O" işaret sıfatı.

Yār fırār itdi dirīġā kalmadı dilde ḳarār
‘Ālemi ġarḳa vire ol bī-ḳarāruñ giryesi

250. **ol:**
Gazel 3298
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Çeşmüñ cūy-ı ḫayālüñ ile ābādān iken
Eksilür sanma ḫayālüñ yāḫū ol cū kalmadı

251. **ola:**-*a*
Gazel 3020
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Gönlümüz mey mi içer ol leb-i sükker yirine
Lebleri añılıcak su ola şekker yirine

252. **ol:**
Gazel 3095
Mısra: **1**
" Olmak".

Olsun tana‘ ‘um içre ol māh-rūy sāde
Kalsun belā vü ġamda bu ‘āşıḳ-ı fütāde

253. **oldugıyçün:**-*dug, -ı, -y, -çün*
Gazel 3300
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiili.

Tīrini gönderse cān karşu çıkar
Oldugıyçün ḫasta gönlüm merhemi

254. **olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 3057
Mısra: **1**
Bulunmak II mevcut olmak.

Her kimüñ kim sīnesinde mihr-i cānān olmaya
Ehl-i diller meclisinde adı ‘irfān olmaya

255. **ölürse:**-*ür, -se*
Gazel 3086
Mısra: **8**
Hayâtı sona ermek, can vermek, vefat etmek.

Sīnede bagrum delinsün atagör ġamz okların
Ġam degül ‘āşıḳlaruñ ölürse sen çok çok yaşa

256. **ol:**
Gazel 3240
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı (sevgili).

Seyr-i gülşen ideler nāz-ıla ol yār gehi
Bir ayag üzre tutup ḫidmet ide serv-i sehī

257. **oldı:**-*dı*
Gazel 3051
Mısra: **7**
"Ol" yardımcı fiili.

Ġoncalar söze gelüp gördi gül oldı ḫande
Tāc-ı ṣūfī bir seyri nīze ḫamrā lāle

258. **oldı:**-*dı*
Gazel 3068
Mısra: **9**
"Ol" yardımcı fiili.

Hicr-ile oldı Muḥibbī key ża‘īf [ü] nā-tüvān
İy ṭabīb-i dil meded kıl bu dil-i bīmāruma

259. **oldı:**-*dı*
Gazel 3392
Mısra: **8**
"Ol" yardımcı fiili.

İşidüp āh u fiġānumı benüm dimek-içün
Bagrına taş basar oldı der ü dīvār daḫı

260. **oldı:**-*dı*
Gazel 3402
Mısra: **4**
"Ol" yardımcı fiili.

Çeşmesi ‘ayn-ı belā kūhsārı Ḳays’uñ başıdur
Āşiyān-ı murġa ur pek saçı oldı mīşesi

261. **oldı:**-*dı*
Gazel 3412
Mısra: **1**
"Ol" yardımcı fiili.

Meh dime yüzi āfitāb oldı
Bakdugumca gözüm pür āb oldı

262. **oldı:**-*dı*
Gazel 3413
Mısra: **1**
"Ol" yardımcı fiili.

Seyr-i tenhā ider oldı yine cānā büyüdi
Yüzini görmek olur çün meh-i tābān büyüdi

263. **oldı:**-*dı*
Gazel 3419
Mısra: **3**
"Ol" yardımcı fiili.

Kıldı zemīni derya yaşum yiñilmez oldı
Āhum urūc idelden çarḫa tarrāḳa düşdi

264. **oldı:**-*dı*
Gazel 3420
Mısra: **8**
"Ol" yardımcı fiili.

Ebrūlaruñı göreli iy kaşları kemān
Ḳaddi bükildi oldı dü-tā ya benüm gibi

265. **oldı:**-*dı*
Gazel 3458
Mısra: **6**
"Ol" yardımcı fiili.

Ẕerre-veş kaldur nigārā bu ġubārı ḫākden
Çünki oldı gün yüzüñ mihr-i cihān-ārā gibi

266. **oldı:**-*dı*
Gazel 3477
Mısra: **7**
"Ol" yardımcı fiili.

İñlerse rebāb oldı ‘aceb mi dil-i sūzān
Devrān getürüp bir deriyi sīneme yakdı

267. **oldı:**-*dı*
Gazel 3484
Mısra: **6**
"Ol" yardımcı fiili.

Kemān ebrūñ-ıla çeşmüñ görelden
Bükildi oldı ḳaddüm sanasın yay

268. **oldı:**-*dı*
Gazel 3496
Mısra: **6**
"Ol" yardımcı fiili.

Ḫār elinden kurtarımaz gördi güller dāmenin
Bülbül oldı āh u feryād u fiġānuñ yügrügi

269. **olsa:**-*sa*
Gazel 3406
Mısra: **7**
"Ol" yardımcı fiili.

Olsa kumlar sagışınca ‘ömrüñe ḥadd ü ‘aded
Gelmeye bu şīşe-i çarḫ içre bir sā‘at gibi

270. **oldur:**-*dur*
Gazel 3046
Mısra: **8**
" O" işaret zamiri.

Sanmañuz derd ü belādan dōstlar yüz döndürem
‘Āşıḳ oldur derdi tercīh ide dermān üstine

271. **oldur:**-*dur*
Gazel 3230
Mısra: **13**
" O" işaret zamiri.

İy Muḥibbī ‘āşıḳ oldur cān u ser terk eyleyüp
Añdura ‘uşşāḳ içinde ḫayr-ıla ol adını

272. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 3304
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiili.

Var mıdur ‘ālemde kimse bu dil-i zārum gibi
Olmasun ḫalḳ-ı cihān cān-ı giriftārum gibi

273. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 3304
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiili.

Zülfine dil baglayaldan kalmadı ṣabr u ḳarār
Olmasun kāfir daḫı baḫt-ı siyehkārum gibi

274. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 3278
Mısra: **4**
Bir duruma, bir vasfa sahip olmak.

Baḥr-ı eşkümde yürür murġ-ı dilm her ṭarafa
Zīra pervā yimez olmışdur ezel āb u aşı

275. **ol:**
Gazel 3022
Mısra: **7**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Gice vü gündüz dolaşur kūyını ol dilberüñ
Şöyle beñzer rūyına āşüfte oldı mihr ü māh

276. **ol:**
Gazel 3052
Mısra: **2**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Kaşuñ miḥrābına şol kim görüben eyledi secde
Başın kaldurmaya yirden gele ol ḥaşre dek vecde

277. **ol:**
Gazel 3085
Mısra: **9**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Her kim Muḥibbī cām içe ol münkir olmayup
Olur muḳırr od-ıl su imtizācına

278. **ol:**
Gazel 3090
Mısra: **2**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Bulınur çün hevā-yı zülf serde
Beni ugradur ol biñ dürlü derde

279. **ol:**
Gazel 3118
Mısra: **7**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Sevdügi yolında kim virmezse cān nā-kesdür ol
Cān viren cānān yolında şübhesüz cömerd ola

280. **ol:**
Gazel 3175
Mısra: **7**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Cefā vü cevr-i dildārı vefādan ol ki yig bilmez
Aña ʻāşıḳ dimeñ hergiz ki ʻāşıḳ istemez şādī

281. **ol:**
Gazel 3232
Mısra: **15**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Dünyāya virmez ol dilini almaz iʻtibār
Her kim ki bunı fikr idüp añlar fenāsını

282. **ol:**
Gazel 3272
Mısra: **10**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Dār-ı dünyāya denī dirler imiş çünki ezel
Kim aña meyl ide elbette olur ol da denī

283. **oldur:**-*dur*
Gazel 3437
Mısra: **10**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Muḥibbī key sakın kesme ümīdüñ
Ki oldur cümle mücrimler penāhı

284. **olasın:**-*a, -sın*
Gazel 3289
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiili.

Ḥāşā eyleyesin şefḳatüñ eksük kuluña
Olasın şāh-ı ʻArab hem Medenī hem Ḳureşī

285. **ol:**
Gazel 3024
Mısra: **1**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

ʻĀşıḳa cānlar bagışlar ol ṣanem gelse söze
Öldürür ʻāşıḳları nāz-ıla ger gözin süze

286. **ol:**
Gazel 3094
Mısra: **2**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

İder zülfini gün yüzine perde
Beni ugradur ol biñ dürlü derde

287. **ol:**
Gazel 3095
Mısra: **11**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Her kim ki şāh olupdur sanmañ ḥużūr ider ol
Dervīş ki ola ḳāniʻ ʻömri geçer ṣafāda

288. **olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3359
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiili.

Leyli Mecnūn ile vardur Ḫusrev ü Şīrīn velī
Cān u baş terk itmede hīç biri Ferhād olmadı

289. **olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3371
Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiili.

ʻIşḳa duş oldum dirīġā vaṣl-ı cānān olmadı
Derd-ile öldüm bu yolda baña dermān olmadı

290. **olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3396
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiili.

Dōstlar miḥnet şebinde ol ki evbāş olmadı
Er degül ʻālem içinde adı yoldaş olmadı

291. **ol:**
Gazel 3285
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı".

Gören sen saçı şeb gül yüzlü yārı
Unıdur küllī ol leyl ü nehārı

292. **ol:**
Gazel 3293
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı".

Mu‘allim eylemiş ta‘līm cefāya ol perī-rūyı
Ki göstermeye ‘uşşāḳa ki hergiz rūy-ı nīgūyı

293. **olan:**-*an*
Gazel 3178
Mısra: **8**
...durumunda olmak.

Ne zamāna kalduk oldı var-ısa āḫir zamān
Gör kıyar dünyā içün kardaş olan kardaşını

294. **olmasaydı:**-*ma, -sa, -y, -dı*
Gazel 3403
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiili.

Arturmaz-ıdı cevr ü cefāsını gün-be-gün
Ger olmasaydı ‘āşıḳa yāruñ ‘ināyeti

295. **ol:**
Gazel 3110
Mısra: **11**
" O" işaret zamiri.

Ol ḥakīm-i lem-yezeldür derde dermān ol virür
Derdüñi ḫōş gör ṭaleb kılma varup eme seme

296. **ol:**
Gazel 3168
Mısra: **8**
" O" işaret zamiri.

Gözlerüñ ta‘līm-i siḥr eyler perīşān zülfüñe
Ṣad hezārān ‘āşıḳın ol bend ider bir mū-y-ıla

297. **olsa:**-*sa*
Gazel 3133
Mısra: **10**
(Bir şeye) Sahip olmak.

Muḳarrer tevbeyi sırdı Muḥibbī nūş idüp cāmı
Şu gönlümden geçen gibi baña bir gül‘iẕār olsa

298. **oldı:**-*dı*
Gazel 3279
Mısra: **1**
"Ol" yardımcı fiili; gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ṣad-bār yiter ‘işve vü nāz u ‘itāb oldı
İy türk-i mest cān-ıla bu dil ḫarāb oldı

299. **olan:**-*an*
Gazel 3264
Mısra: **9**
(var) olmak, bulunmak.

Bend-i zülfinde olan bī-dilleri āzād idüp
İy Muḥibbī ḥamdü-lillāh seni āzād itmedi

300. **olan:**-*an*
Gazel 3344
Mısra: **6**
(var) olmak, bulunmak.

Gelse cefā vü cevr dilā olma muẓṭarib
Görseñ gerek çü başda olan cümle yazuñı

301. **ol:**
Gazel 3446
Mısra: **6**
" O" 3. teklik kişi zamiri(Sevgili).

Egerçi sīne ṣadrında ḳarār itmedi müjgānuñ
Velī geçdükçe ol kaşı kemān ḳalbümde yir itdi

302. **ol:**
Gazel 3267
Mısra: **6**
" O" 3. teklik kişi zamiri (Sevgili).

Ne deñlü varup yāra tazarru‘ niyāz idem
Ol arturur ẓulm-ile eyler taḥakkümi

303. **ol:**
Gazel 3358
Mısra: **3**
" O" 3. teklik kişi zamiri (Sevgili).

Eger Leylī degülse ol neden ben aña Mecnūnam
V’eger Şīrīn olmasa bu dil olmazdı Ferhād’ı

304. **ol:**
Gazel 3393
Mısra: **2**
" O" 3. teklik kişi zamiri (Sevgili).

Sāḳiyā sen sanma kim def‘-i melāl egler meni
Ol dişi dürr-i ‘Aden la‘li zülāl egler meni

305. **ol:**
Gazel 3440
Mısra: **4**
" O" 3. teklik kişi zamiri (Sevgili).

Tīr-i āhum geçdi bu çarḫuñ tokuz kalkanını
Bükeli ḳaddümi cevriyle benüm ol ya gibi

306. **ol:**
Gazel 3261
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı (perī).

Cāme-i zer-baft ile ger cilve kılsa ol perī
Kim göre āşüfte vü ḥayrān ola dilden berī

307. **ol:**
Gazel 3262
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı (mihen).

Zecr ü hicr-ile murāduñ āḫir öldürmek ise
Bārī tīz öldüregör çekmeye tā ol miheni

308. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3078
Mısra: **10**
Bulunmak, mevcut olmak.

Pāyına revān eyle Muḥibbī yine yaşuñ
Ḳaddi gibi serv olmaya bustān arasında

309. **ölme:**-*me*
Gazel 3399
Mısra: **4**
Ölmek, can vermek, hayatını kaybetmek, ruhunu teslim etmek.

Cān niçe rāḥat ola görmeye cānān yüzini
Ölme yig ‘āşıḳa çün ola nigār ayrulıgı

310. **ol:**
Gazel 3266
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı (māh).

Gidüp ol māh baña dilden hezārān ṣad heves kaldı
Ġam-ı hicr-ile cān tenden gidiser bir nefes kaldı

311. **ol:**
Gazel 3270
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı (zamān).

Ẓāhir oldı nāgehān gördüm ben bir mehveşi
Ol zamāndan berü şu‘le virdi sīnem āteşi

312. **ol:**
Gazel 3270
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı (perī-ṣıfat).

Sünbül saçın şāneledi ol perī-ṣıfat
İtdi cahānı cümle ser-ā-ser müşevveşi

313. **ol:**
Gazel 3272
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı (‘ahd).

Dimiş idüñ ki seni vaṣlum ile ṣād ideyim
Ne tīz unıtduñ eyā dōst ol ‘ahd kanı

314. **ol:**
Gazel 3277
Mısra: **1**
" O" 3. tekil şahıs zamiri (sīmīn-ber).

Geh ḳabā gülgūn geyer gördüm ol sīmīn-beri
Özine geh ḫil‘at atmış reng-i nīlūferī

315. **ol:**
Gazel 3277
Mısra: **6**
" O" 3. tekil şahıs zamiri (dilber).

Bāda virdüm ‘aḳl u dīn ü dil anı bir görmede
Cān da kalmaz bir daḫı görsem eger ol dilberi

316. **ol:**
Gazel 3278
Mısra: **1**
" O" 3. tekil şahıs zamiri (māh-veş).

Terk-i cān itse ne tañ ki göre ol māh-veşi
Dest-i ḳudretle yaradıldı anuñ gözi kaşı

317. **ol:**
Gazel 3278
Mısra: **6**
" O" 3. tekil şahıs zamiri (kişi).

İtmese kişi ḳanā‘at bulımaz devlete yol
Ol eger görmeye bir nā-ḫoş ile ḫoşı

318. **ol:**
Gazel 3285
Mısra: **4**
" O" işaret zamiri.

Egerçi görinür ‘ışḳ evvel āsān
Velī düşvār olur ol varı varı

319. **ol:**
Gazel 3384
Mısra: **9**
" O" 3. tekil şahıs zamiri .

Bu Muḥibbī kime yārum dise agyār olur ol
Kimsesi yok bu cihān içre Ḫudā’dan ġayrı

320. **ol:**
Gazel 3289
Mısra: **6**
" O " 3. teklik kişi zamiri .

Hīç ola mı ki anuñ vaṣlına ire elüm
Ol ola ‘ālī-neseb ben kul olam bir Ḥabeşī

321. **ol:**
Gazel 3482
Mısra: **8**
" O " 3. teklik kişi zamiri .

Bī-vefālıkda müşābih oldugıyçün ‘āleme
Kendüye ziynet virür ol bī-vefā dünyā gibi

322. **ölsem:**-*se, -m*
Gazel 3337
Mısra: **5**
Can vermek, || Hayatı sona ermek, vefat etmek.

Serv ḳaddüñ sāyesinde ölsem iy serv-i sehī
Tā ḳıyāmet kalsam anda eylesem cā kāşki

323. **ol:**
Gazel 3291
Mısra: **10**
" O " işaret sıfatı.

İy Muḥibbī şāh-ı ‘ışḳuñ ḥükm[i] var tuġrā ile
Ol ḫarābāt-ı cihān terk eyle nām u nengüñi

324. **ol:**
Gazel 3295
Mısra: **11**
" O " işaret sıfatı.

Maḥabbet cür‘asın her kim Muḥibbī ol ezel içdi
Ola mest-i ḫarābātī dura başında ḫumārı

325. **ol:**
Gazel 3393
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı.

Ẕerre gelmez ‘aynuma bāġ-ı cinānuñ gülleri
Ol yüzi gülzārsuz sanmañ nihāl egler meni

326. **ol:**
Gazel 3396
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Dōstlar miḥnet şebinde ol ki evbāş olmadı
Er degül ‘ālem içinde adı yoldaş olmadı

327. **ol:**
Gazel 3287
Mısra: **6**
" O " 3. teklik kişi zamiri (evbāş).

Bugün meydān-ı ‘ışḳ içre yiter Mecnūn’a mecnūnlık
Aña ṭa‘na daşın atup n’idersiz siz ol evbāşı

328. **ol:**
Gazel 3293
Mısra: **6**
" O " işaret sıfatı (serv-i dil-cū).

Nigāruñ pāyına yaşum revān itsem ‘aceb midür
Ḫırāmānī ḫırāmānī görem ol serv-i dil-cūyı

329. **ol:**
Gazel 3299
Mısra: **2**
" O" işaret zamiri (güneh).

Ger ḫāṭā ile disem güneş senüñ rūyuñ gibi
Ol günehden olısar yüzüm siyeh mūyuñ gibi

330. **ol:**
Gazel 3301
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı (şekl-i ‘ayyār).

Çıkup şeb-gün libās ile o meh bir şeb birūn oldı
Görüp ol şekl-i ‘ayyārı hemān bu dil cünūn oldı

331. **ol:**
Gazel 3301
Mısra: **5**
" O " işaret sıfatı (gül-i ra‘nā).

İşitdüm ol gül-i ra‘nā geyüpdür câme-i gülgūn
Anuñçün gözlerüm yaşı şarāb-ı lālegūn oldı

332. **ol:**
Gazel 3302
Mısra: **14**
" O " işaret sıfatı (vefāsuz dil-rübā).

Muḥibbī ḫūn-ı dil dök yaş yirine
Çü sevdüñ ol vefāsuz dil-rübāyı

333. **ol:**
Gazel 3318
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı (cān).

‘İyd oldı ḳurbāna ṣalā itdüñ gelüp ‘āşıḳlaruñ
Kıldı vişāle irmedi ol cān ki ḳurbān olmadı

334. **ol:**
Gazel 3318
Mısra: **8**
" O" 3. teklik kişi zamiri (dünyaya ayak basan kişi).

Dünyāya dirler cīfedür her kim aña basdı ḳadem
Kaldı mülevves tā ebed ol pāk-dāmān olmadı

335. **ola:**-*a*
Gazel 3345
Mısra: **2**
(Bir hal ya da durum üzere) olmak.

Var mı cihānda bī-ser ü bī-pā benüm gibi
Ya mübtelā-yı derd ü ġam ola benüm gibi

336. **ol:**
Gazel 3321
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı (raḳīb).

Her kaçan kılsam heves görmege sen ḫurşīd-veşi
Komaz elden ol raḳīb sāyem gibi dünbālümi

337. **ol:**
Gazel 3332
Mısra: **12**
" O " işaret sıfatı (fütāde).

Sevmek seni suçsa suçı Muḥibbī’nüñ
Çokdur hemān eyle helāk ol fütāde[y]i

338. **ol:**
Gazel 3332

Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (küleh-i kec-nihāde).

Almış başına ol küleh-i kec-nihāde[y]i
Zülfin gideri ‘ārıżın itmiş küşāde[y]i

339. **ol:**
Gazel 3333
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı (efsāne).

Her ne yirde ki okunsa Leylī Mecnūn ḳıṣṣası
İşiden aḥvālümi terk eyler ol efsāne[y]i

340. **ol:**
Gazel 3333
Mısra: **6**
" O " işaret sıfatı (nergis-i mestāne).

Mestlik meclisde rindāne bugün meyden degül
Oldılar medḥūş görüp ol nergis-i mestāne[y]i

341. **ol:**
Gazel 3334
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı (āb-gīne).

Sāḳī ġubār-ı ġam virdi meded göñlüme keder
Şayḳal ide göre mey ile ol āb-gīne[y]i

342. **ol:**
Gazel 3335
Mısra: **10**
" O " işaret sıfatı (āsitāne).

Yıllar-durur dimedi ḥālüñ nedür ġarīb
Bekler Muḥibbī gerçi ki ol āsitāne[y]i

343. **ol:**
Gazel 3340
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (āfet).

Dem dem eger cevr ide baña ol āfeti
Her bir nefesde artura bu dilde rāḥatı

344. **ol:**
Gazel 3342
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı (siyeh şāl).

Dūd-ı āhum var iken zer-baf ü aṭlas n’iderem
Baña yiter ki bürür ol siyeh şāl beni

345. **ol:**
Gazel 3343
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı (serv-i revān).

Gözüm yaşını ayagına cūlar iderdüm
Nāz-ıla görem seyr ide ol serv-i revānı

346. **ol:**
Gazel 3346
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (ḳad-i bālā).

Olmaya bāġ içre bir serv ol ḳad-i bālā gibi
Bitmeye gülşende nergis ol gözi şehlā gibi

347. **ol:**
Gazel 3346
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı (şehla göz).

Olmaya bāġ içre bir serv ol ḳad-i bālā gibi
Bitmeye gülşende nergis ol gözi şehlā gibi

348. **ol:**
Gazel 3346
Mısra: **10**
" O " işaret sıfatı (bezm).

Meclis-i ġamda Muḥibbī içerüz ḫūn-ı ciger
İñiler feryād ider ol bezme göñlüm nā gibi

349. **ol:**
Gazel 3347
Mısra: **5**
" O " işaret sıfatı (perī).

Ol perī göñlümi ger mesken iderse yiridür
Çün perī mesken ider buldugı vīrāneligi

350. **ol:**
Gazel 3374
Mısra: **5**
" O " işaret sıfatı (perī).

Gerçi kim geldi hemān-dem yine gitdi ol perī
Eşküm-ile eyledüm pür eldeki peymāneyi

351. **ol:**
Gazel 3347
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı (perīşān zülf).

Bu göñül şāne gibi āh yine biñ pāre olur
Ol perīşān ura zülfine eger şāneligi

352. **ol:**
Gazel 3349
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (şeh-i ḫūbān).

Selāmın ol şeh-i ḫūbān n’içün ben bendeden kesdi
Anı ben sevmeden artuk ne suç itdüm neden kesdi

353. **ol:**
Gazel 3350
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı (serv-i sehī).

Ben niçe itmeyeyim göz yaşını āb-ı revān
Salınur her ṭarafa nāz-ıla ol serv-i sehī

354. **ol:**
Gazel 3351
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı (dilber).

Uyurken leblerin öpdüm didüm bu leẕẕet-i cāndur
Uyanup didi ol dilber nebātuñ böyle mi dadı

355. **ol:**
Gazel 3353
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı (har/rakip).

Cevr ü cefāyı eyleme cānā raḳībüñe
Çekmez o bārı degmede ol ḫar benüm gibi

356. **ol:**
Gazel 3354
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (serv-ḳamet).

Gördüm gezer nāz-ıla ol serv-ḳameti
Sandum ki hemān başuma kopdı ḳıyāmeti

357. **ol:**
Gazel 3356
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (serv-ḳad).

Gönlümi alan benüm ol serv-ḳad dil-cū gibi
Anuñ içün eşk-i çeşmüm durmaz akar su gibi

358. **ol:**
Gazel 3356
Mısra: **12**
" O " işaret sıfatı (uslu).

Dimeñüz Mecnūn'a Mecnūn itdi çün dünyāyı terk
Cümleden ḫalḳ-ı cihān içinde ol uslu gibi

359. **ol:**
Gazel 3358
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (perī-zād).

Bugün dīvānesi oldum görüp āh ol perī-zādı
Giceler ḫ˘āb yüzin görmem iderem nāle feryādı

360. **ol:**
Gazel 3359
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı (gönül).

Cevr sengin yagdurup kılduñ göñül mülkin ḫarāb
Devr-i ḥüsnüñde senüñ ol bir kez ābād olmadı

361. **ol:**
Gazel 3362
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı (āteş-liḳā).

Gördük cemāl-i şem'ini düşdük ayagına
Pervāne gibi yakdı ol āteş-liḳā bizi

362. **ol:**
Gazel 3362
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı (kaş).

Yā gibi çeker kendine her dem raḳībi yār
Yabana atar ok gibi ol kaşı ya bizi

363. **ol:**
Gazel 3364
Mısra: **6**
" O " işaret sıfatı (genc).

Ḫalḳa olmış ḥüsninüñ gencinde zülfeynin görüp
Didüm ol gence ṭılısm olmış ezelden mār iki

364. **ol:**
Gazel 3365
Mısra: **10**
" O " işaret sıfatı (memleket).

'Işḳ şāhı geldi ardınca bile sulṭān-ı ġam
Yıkılur ol memleket ḥükm itdi çün sulṭān iki

365. **ol:**
Gazel 3369
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı (zülf-i siyehkār).

Pāymāl itdi gözüm yaş[ı] gibi āḫir-i kār
Yirlere saldı gör ol zülf-i siyehkār beni

366. **ol:**
Gazel 3372
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı (gonca leb).

'Işḳ-ıla gerçi ki çekdüm niçe dürlü ta'abı
Ḥamdü-lillāh ki getürdüm ele ol ġonca lebi

367. **ol:**
Gazel 3374
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı (gözi mestāne-sevgili).

Ḫāk-i pāyına gözümden eyledüm gevher nisār
Biñ belā-y-ıla getürdüm ol gözi mestāneyi

368. **ol:**
Gazel 3374
Mısra: **7**
" O " işaret sıfatı (vefāsuz dilber-sevgili).

Gül yüzinüñ ḥasretinden ol vefāsuz dilberüñ
Oda yakdum āteş-i āhumla ben de ḫāneyi

369. **ol:**
Gazel 3374
Mısra: **9**
" O " işaret sıfatı (vefāsuz dilber-sevgili).

Leblerinüñ ḥasretinden ol vefāsuz dilberüñ
Bu Muḥibbī mesken itse tañ mıdur meyḫāneyi

370. **ol:**
Gazel 3377
Mısra: **6**
" O " işaret sıfatı (peykān-sevgilinin kirpiği).

Ġonca gibi saklaram sīnemde peykānuñ şehā
Bu şikeste göñlümüñ çün ol olupdur merhemi

371. **ol:**
Gazel 3382
Mısra: **6**
" O " işaret sıfatı (zülf-i perīşān-dağınık saç).

El uraldan sünbül-i müşgīn-i dildāra ṣabā
Key perīşān ḥālüm ol zülf-i perīşānum gibi

372. **ol:**
Gazel 3383
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (rūḥ-ı revān).

N'eyleyem bizümle ol rūḥ-ı revān eglenmedi
Kaldı cismüm gitdi bu cānum revān eglenmedi

373. **ol:**
Gazel 3383
Mısra: **3**
" O " işaret sıfatı (serv-i revān).

Va'deyi ferdāya saldı gitdi ol serv-i revān
Bile gitdi göz yaşı eşk-i revān eglenmedi

374. **ol:**
Gazel 3385
Mısra: **5**
" O " işaret sıfatı (ser-efrāz).

Ol ser-efrāzum kaçan kim nāz-ıla seyrān ide
Dir görenler işte budur serv-ḳadlar serveri

375. **ol:**
Gazel 3386
Mısra: **5**
" O " işaret sıfatı (şeh).

Şimdi bīrūn oldum-ısa dergehinden ol şehüñ
İtleri içinde bir vaḳt ḫayli nāmum var-ıdı

376. **ol:**
Gazel 3387
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (dilrübā).

Ḫasta göñlüm bir nefes ol dilrübā şād itmedi
Yañılup ben derdmendi bir kezin yād itmedi

377. **ol:**
Gazel 3387
Mısra: **5**
" O " işaret sıfatı (kāfir).

Zülfine mücrim diyü bend itdi ol kāfir beni
Ḫamdü-lillāh kim beni bendinden āzād itmedi

378. **ol:**
Gazel 3387
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı (ḫayr iş).

İt raḳībüñ sözine aldanma iy Yūsuf-cemāl
Kim seni bir kerre ol ḫayr işe irşād itmedi

379. **ol:**
Gazel 3389
Mısra: **9**
" O " işaret sıfatı (kemān-ebrū).

Ol kemān-ebrū gelüp didi Muḥibbī yāruñam
Şimdi bildüm yār-ımış hergiz gümānum kalmadı

380. **ol:**
Gazel 3390
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (leṭāfet-sevgili).

Ol leṭāfet ki Ḫuẕā sen gül-i ḫamrāda kodı
Ne ciḥān bāġına virdi ne gül-i terde kodı

381. **ol:**
Gazel 3390
Mısra: **5**
" O " işaret sıfatı (yār-ı güzīn-sevgili).

Ḥüsn iline pādişāh olalı ol yār-ı güzīn
Kim ki gördiyse anı illerini serde kodı

382. **ol:**
Gazel 3392
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (yār).

Yüzüme bir güle bakmaz benüm ol yār daḫı
Bana şimden girü raḥm eyleye aġyār daḫı

383. **ol:**
Gazel 3392
Mısra: **5**
" O " işaret sıfatı (yār).

Didüm ol yāra n'içün 'ahde vefā eylemedüñ
Gül gibi güldi didi be vara mı yār daḫı

384. **ol:**
Gazel 3393
Mısra: **6**
" O " işaret sıfatı (zülf ü ḫāl).

Misk gibi terk-i diyār itmek dilerdi bu göñül
Gördügümce dem-be-dem ol zülf ü ḫāl egler meni

385. **ol:**
Gazel 3395
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (meh-rū-sevgili).

Ḳamer devrinde ol meh-rū geyer zerrīn külāh egri
Sanasın ebrdür zülfi olur gāh togru gāh egri

386. **ol:**
Gazel 3395
Mısra: **6**
" O " işaret sıfatı (zülf-i dü-tā-sevgilinin saçı).

İder zülf-i perīşānı perīşān göñlin ‘uṣṣākuñ
Benüm āh u fiġānumdandur ol zülf-i dü-tā egri

387. **ol:**
Gazel 3398
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı (kan).

Hicr elinden dōstum ben şol ḳadar kan agladum
Götürüp ilden ile gör gezdürür ol kan beni

388. **ol:**
Gazel 3400
Mısra: **3**
" O " işaret sıfatı (türk-i mest).

Her gice nergis gibi açmaz gözin ol türk-i mest
Gitmedi baḫtum gibi beñzer hīç anuñ uyḫusı

389. **ol:**
Gazel 3404
Mısra: **6**
" O " işaret sıfatı (ādem cānı).

‘Ayb kılmazduñ bu ben dīvāneyi ṭa‘n eyleyüp
Zāhidā görseñ eger bir kez ol ādem cānını

390. **ol:**
Gazel 3408
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı (ḳulle).

Başum ki belā kūhıdur ‘aynum iki ‘aynı
Dūd-ı dilüm ol ḳullenüñ üstinde sehābı

391. **ol:**
Gazel 3409
Mısra: **7**
" O " işaret sıfatı (ṭabīb-i dil/sevgili).

Ol ṭabīb-i dil ölürsem de baña virmez cevāb
Bagludur ben ḫastaya beñzer ki ṣıḥḥat kapusı

392. **ol:**
Gazel 3418
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı (āteş-liḳā).

Dīvāne kıldı zülf-i kemend-i dü-tā bizi
Pervāne itdi yakdı ol āteş-liḳā bizi

393. **ol:**
Gazel 3418
Mısra: **6**
" O " işaret sıfatı (kaşı ya-sevgili).

Ṣabrum apardı ‘aḳlumı zülf itdi tārmār
Dutdı cefā tīrine ol kaşı ya bizi

394. **ol:**
Gazel 3419
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (serv-ḳadd).

Ol serv-ḳadde nāgāh bu dīde baḳadüşdi
Eşküm revān gözümden pāyına akadüşdi

395. **ol:**
Gazel 3419
Mısra: **9**
" O " işaret sıfatı (libās-ı zer-keş).

Āh ol libās-ı zer-keş bindügi atı serkeş
Baglandı tīr ü tīrkeş ‘azm-i ‘Irāḳ’a düşdi

396. **ol:**
Gazel 3419
Mısra: **14**
" O " işaret sıfatı (serv ḳadd).

Göz yaşların Muḥibbī dökseñ ‘aceb degüldür
Ol serv ḳadde nāgāh bu dīde bakadüşdi

397. **ol:**
Gazel 3420
Mısra: **3**
" O " işaret sıfatı (zülf-i pür-ḫam).

Her kim ki naẓar eyleye ol zülf-i pür-ḫama
Başından anuñ gitmeye sevdā benüm gibi

398. **ol:**
Gazel 3443
Mısra: **3**
" O " 3. teklik kişi zamir.

Ol er midür ki ni‘metüñ üstinde lāf ura
Bil er odur ki terk ide başın cefā güni

399. **ol:**
Gazel 3446
Mısra: **1**
" O " 3. teklik kişi zamir.

Serīr-i mülk-i ḥüsn üzre seni ol ki emīr itdi
Beni zencīr-i ‘ışḳuñla kapuñda bir esīr itdi

400. **ol:**
Gazel 3476
Mısra: **7**
" O " 3. teklik kişi zamir.

San geyer ol sīm-ten üstine dāvūdī zirih
Her kaçan eyler perīşān tagıdur gīsūları

401. **ol:**
Gazel 3481
Mısra: **6**
" O " 3. teklik kişi zamir.

Dir idüm kūh-ı belāda çekdügüm bir bir aña
Ol lebi şīrīn şeker-güftārı görsem bir daḫı

402. **olan:**-*an*
Gazel 3450
Mısra: **12**
(Var) olmak, bulunmak.

Sāḳiyā sun berü ol rāḥat-ı cān-baḫşı müdām
Gidere ḳalb-i Muḥibbī'de olan her miheni

403. **ol:**
Gazel 3009
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Degül ben ḫastanuñ ḫālinden ol sīmīn beden āgeh
Kim eyler ol şehi yā Rab 'aceb ben bendeden āgeh

404. **ol:**
Gazel 3009
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı.

Degül ben ḫastanuñ ḫālinden ol sīmīn beden āgeh
Kim eyler ol şehi yā Rab 'aceb ben bendeden āgeh

405. **ol:**
Gazel 3009
Mısra: **3**
" O " işaret sıfatı.

Dilerem pāyını būse kılam ol serv-i reftāruñ
Ki ne dāmen ola vāḳıf u ne ḫod pīrehen āgeh

406. **ol:**
Gazel 3472
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı.

Kanına girdüm yire saldum yaşum eytāmını
Korkaram yolum tutar āḫir olur ol kan beni

407. **ol:**
Gazel 3482
Mısra: **10**
" O " işaret sıfatı.

İy Muḥibbī kankı dilde yok maḥabbetden eser
Cān gözini açmaya ol çeşm-i nā-bīnā gibi

408. **ol:**
Gazel 3483
Mısra: **10**
" O " işaret sıfatı.

Kūy-ı cānāna Muḥibbī yine dil oldı revān
Beñzer ol miskīni çeken suyı topragı gibi

409. **ol:**
Gazel 3485
Mısra: **10**
" O " işaret sıfatı.

İy Muḥibbī çünki merhem urmaz āḫir yarama
Urmasa ġamz oklarını ol kaşı ya kāşki

410. **ol:**
Gazel 3497
Mısra: **10**
" O " işaret sıfatı.

Bezm-i ġamda sāġar-ı çeşmüñle iç ḫūn-ı ciger
İñlesün ol meclisüñ olsun bu göñlüm nāları

411. **ol:**
Gazel 3424
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (serv-i sehī).

Ol serv-i sehī nāz-ıla bir kez salınaydı
Yolına anuñ cān revān itmege yanaydı

412. **ol:**
Gazel 3424
Mısra: **6**
" O " işaret sıfatı (kāfir-i bed-mest).

Ḥadden aşurup ẓulmı döker kanları çeşmüñ
Bir pāre gel ol kāfir-i bed-mestüñe hey di

413. **ol:**
Gazel 3426
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (serv-i ḫırām).

Her kim ki göre seyr ider ol serv-i ḫırāmı
Göz yaşını yolına revān ide tamāmī

414. **ol:**
Gazel 3464
Mısra: **10**
" O " 3. teklik kişi zamiri.

İy Muḥibbī leẕẕet-i derd ü belāyı baña sor
Yimeyenden sorma bilmez ol ṭa'āmuñ dadını

415. **ol:**
Gazel 3426
Mısra: **6**
" O " işaret sıfatı (çeşm-i ḫarāmī).

Dil ḳāfilesin rāh-ı maḥabbetde kim itdi
Reh-zenliḳ idelden berü ol çeşm-i ḫarāmī

416. **ol:**
Gazel 3431
Mısra: **3**
" O " işaret sıfatı (ḫāl-i siyāh).

Gören ḫaddinde ol ḫāl-i siyāhı
Didi san Rūm iline Hindī düşdi

417. **ol:**
Gazel 3432
Mısra: **2**
" O " işaret zamiri (çerāġ).

‘Işḳuñ iderse rūşen sīnemdeki çerāġı
Söyinmesün ebed ol nite ki er çerāġı

418. **ol:**
Gazel 3434
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (leb).

Āb-ı ḥayvān dir naṣīb olsa kim emse ol lebi
Tā ḳıyāmet zinde ola nitekim Ḫıżr nebī

419. **ol:**
Gazel 3436
Mısra: **6**
" O " işaret sıfatı (melāmet).

Zāhid ko bizi sen yüri sag u selāmet ol
‘Āşıḳ hemīşe ister ola ol melāmeti

420. **ol:**
Gazel 3438
Mısra: **3**
" O " işaret sıfatı (hümā).

Ol hümāyı bāl-i himmetle şikār itsem ne tañ
‘Āciz olmaz çün şikārında toganuñ yügrügi

421. **ol:**
Gazel 3436
Mısra: **5**
" O " işaret sıfatı (‘Āşıḳ).

Zāhid ko bizi sen yüri sag u selāmet ol
‘Āşıḳ hemīşe ister ola ol melāmeti

422. **ol:**
Gazel 3442
Mısra: **12**
" O " işaret zamiri (şi‘r-i sāde).

Muḥibbī sāde işdür şi‘r-i sāde
Olıcak ol gerekdür kündekārī

423. **ol:**
Gazel 3445
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı (gīsū).

Gün gibi itdüñ ṭulū‘ gördüm çü iy meh-rū seni
Yine tīz girdüñ seḥāba örtdi ol gīsū seni

424. **ol:**
Gazel 3445
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı (su).

Kūyına varmaga yāruñ göz yaşı virmez geçid
Kanlu sudur bir gün alur korkaram ol su seni

425. **ol:**
Gazel 3445
Mısra: **10**
" O " işaret zamiri.

İy Muḥibbī ḫāne-i dilde iken māṭlūb-ı dil
Anı ġāfil görme ki ol araya her sū seni

426. **ol:**
Gazel 3447
Mısra: **7**
" O " işaret zamiri (gül-i ra‘nā).

Ol gül-i ra‘nā ġamından giceler bülbül gibi
İy dil-i şūrīde arturduñ fiġān u zāruñı

427. **ol:**
Gazel 3450
Mısra: **11**
" O " işaret sıfatı (rāḥat-ı cān-baḫş).

Sāḳiyā sun berü ol rāḥat-ı cān-baḫşı müdām
Gidere ḳalb-i Muḥibbī’de olan her miheni

428. **ol:**
Gazel 3451
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı (belā).

Zülfüñ hevāsı başuma bildüm belā-y-ımış
Çekdi kemend-i miḥnete āh ol belā beni

429. **ol:**
Gazel 3452
Mısra: **10**
" O " işaret sıfatı (kaş).

Bir naẓarla bu Muḥibbī’nüñ olur sīnesi çāk
Göricek ol kaşı ya vü o gözi karacugı

430. **ol:**
Gazel 3455
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (serv).

Āba māyil gördüm ol servüñ ḳad-i dil-cūyını
Anuñ-ıçun ben revān itdüm bu yaşum cūyını

431. **ol:**
Gazel 3456
Mısra: **5**
" O " işaret sıfatı (meh-rū).

Söze geldükçe ol meh-rū düşer üstine bī-diller
Nite kim kuşlar üşmişdür işidüp ṣavt-ı Dāvūd’ı

432. **ol:**
Gazel 3457
Mısra: **2**
" O " işaret zamiri (dil murġı).

Zülfinde gördi ḫālin dil murġı āġa düşdi
Olmaz ebed ḫalāṣ ol bend-ile bāġa düşdi

433. **ol:**
Gazel 3457
Mısra: **10**
" O " işaret zamiri (sır).

Sırruñ Muḥibbī sakla dilden çıkarma zīnhār
Ẓāhir olur ol ebed çünki tutaga düşdi

434. **ol:**
Gazel 3458
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı (deryā).

Ġarḳ olursa eşk-i çeşmümden ‘aceb mi fülk-i dil
Bād-ı āhumla temevvüc eyler ol deryā gibi

435. **ol:**
Gazel 3461
Mısra: **2**
"ol-" yardımcı fiili.

Māl u cāha ġarra olma dime yokdur ben gibi
Sür yüzüñ yire tevāżu‘ ehli ol dāmen gibi

436. **ol:**
Gazel 3462
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (serv-i ḫırāmān).

Görüp gülzār-ı ḥüsn içre ben ol serv-i ḫırāmānı
Akıtdum pāyına cūlar kılup bu çeşm-i giryānı

437. **ol:**
Gazel 3464
Mısra: **3**
" O " işaret sıfatı (ser-nigūn).

Āḫir olsun göreyin ṭūbī gibi ol ser-nigūn
Kim ki teşbīh eyleye serve ḳadüñ şimşādını

438. **ol:**
Gazel 3465
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (gül budācugı).

Dün serv gibi salınup ol gül budācugı
Mestāne-vār eline almış ayacugı

439. **ol:**
Gazel 3466
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı (leffāf).

Meclis-i ‘ışḳda cān yakmaga pervāne yiter
Bülbül-i gülşeni añma gider ol leffāfı

440. **ol:**
Gazel 3468
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı (bezm).

Sakın meyl itme aldanma şarāba
Eger ol bezme Zühre ola çengī

441. **ol:**
Gazel 3469
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (dilberüñ kaşı).

Nişān-ı ḳavs-i Rüstem’den beter ol dilberüñ kaşı
Ḫadeng-i ġamzesin atsa gelür bir yirlere başı

442. **ol:**
Gazel 3469
Mısra: **4**
" O " işaret zamiri (‘aḳl).

Ciger ḫūnını nūş eyle dilā çeşmüñ kabagından
Sakın yol virmegil ‘aḳla olur ol meclise nāşī

443. **ol:**
Gazel 3472
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı (zindān).

Zülfüñe bend olmışın gel koy zenaḫdān çāhına
Tā ebed kurtarmasun ḥabs itsün ol zindān beni

444. **ol:**
Gazel 3473
Mısra: **3**
" O " işaret sıfatı (pādişāh-ı ḥüsn).

‘Ār eyler-ise tañ mıdur ol pādişāh-ı ḥüsn
Ḫāk-i derinde görse mezellet gedāsını

445. **ol:**
Gazel 3476
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (gözleri āhū-sevgili).

Niçe gündür gözlerem ol gözleri āhūları
N’eyleyem derdā dirīġā görmedüm āh oları

446. **ol:**
Gazel 3477
Mısra: **6**
" O " işaret sıfatı (kāfir-zülüf).

Zülfini kodı ‘ārıżı üzre yine dilber
Ḫāçını gör ol kāfiri kim suya bırakdı

447. **ol:**
Gazel 3478
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı (taş).

Kūhken geldi bu ‘ışḳ bünyādına bir taş kodı
Kaldurup ol taşı yirine bu göñlüm baş kodı

448. **ol:**
Gazel 3478
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı (ayak).

Cām-ı ‘ışḳı bile nūş itdük ezel Mecnūn-ıla
Ol ayak götürdi meclisde beni serḫōş kodı

449. **ol:**
Gazel 3481
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı (yüzi gülzār-sevgili).

Dūr olalı gül yüzinden ḫastadur cān bülbüli
İñlerem āh ol yüzi gülzārı görsem bir daḫı

450. **ol:**
Gazel 3481
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı (bāzār).

Cān virür kimdür didi ‘ālemde dilber būseme
Cān virem didüm ben ol bāzārı görsem bir daḫı

451. **ol:**
Gazel 3481
Mısra: **10**
" O " işaret sıfatı (güneş ruḫsār-sevgili).

Kurtılup ẓulmet şebinde gün togardı başuma
İy Muḥibbī ol güneş ruḫsārı görsem bir daḫı

452. **ol:**
Gazel 3488
Mısra: **6**
" O " işaret sıfatı (āhūvāne gözler).

Leylī zülfini görelden olmışam mecnūn-ı zār
‘Aḳlumı tagıtdı āh ol āhūvāne gözleri

453. **ol:**
Gazel 3490
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (serv-i ḫırāmān).

Ne içün beñzedem serve ben ol serv-i ḫırāmānı
Yürür gülşende nāz-ıla ḫırāmānī ḫırāmānī

454. **ol:**
Gazel 3490
Mısra: **14**
" O " işaret sıfatı (dil ü cān).

Muḥibbī bezm-i ḥüsnüñde ko yansun şem‘-i meclisdür
Ezelden āteş-i ‘ışḳa yakupdur ol dil ü cānı

455. **ol:**
Gazel 3493
Mısra: **12**
" O " işaret sıfatı (mecnūn).

Dōstum bend it Muḥibbī’yi saçuñ zencīrine
Ola kim uslana ol mecnūn bile sag u solı

456. **ol:**
Gazel 3494
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı (serv-ḳad).

Çünki olduñ iy göñül ol serv-ḳad āvāresi
Gözlerüñ yaşını cū kılmakdur anuñ çāresi

457. **ol:**
Gazel 3495
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı (iki ḫāl).

Göñül murġı tutılsa tañ mı zülfe
İçinde dānedür ol iki ḫāli

458. **ol:**
Gazel 3022
Mısra: **9**
" O " işaret sıfatı (bī-vefā).

Cān fedā itmez Muḥibbī dir-imiş ol bī-vefā
Cān u bāş yolındadur çokdan bu söze Ḥaḳ güvāh

459. **ol:**
Gazel 3024
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı (yār).

Gözlerüm yaşı revān olup akar cūlar gibi
Serv gibi salınup ol yār eger tenhā geze

460. **ol:**
Gazel 3051
Mısra: **3**
"ol-" yardımcı fiili.

Sīnede dāg yakup kendini mecrūḥ ider ol
Baña öykündi meger yakdı bedenhā lāle

461. **ol:**
Gazel 3144
Mısra: **10**
" O " işaret sıfatı (meh).

Ḫalḳı uyutmazsa efġānı Muḥibbī’nüñ ne tañ
Korkar andan ol mehi bir kimse görse ḫ̆ābda

ol dahı:

1. **ol daḫı:**
Gazel 3137
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
O da; O bile.

Muṣḥaf-ı ḥüsnine yāruñ ḫāl ü ḫaṭ vimez ḫalel
Ol daḫı rūşen görinür noḳṭa vü i‘rāb-ıla

ol dem:

1. **ol dem:**
Gazel 3005
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O zaman.

Dirler Muḥibbī şi’rine ol dem lisān-ı ġayb
Bekrī ma’ānī sözlerini ger raḳam kıla

2. **ol dem:**
Gazel 3273
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O zaman.

Naẓar müjgānına kıldum helāküm añladum ol dem
Elinde dutduġı tīġ u cefā tīr-i ḳıtāl oldı

3. **ol dem:**
Gazel 3381
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O zaman.

Taḫt-ı çemende yār çözüp zülfi bagını
Dehrüñ mu'aṭṭar eyledi ol dem dimāġını

4. **ol dem:**-*de*
Gazel 3426
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O zaman.

Kūyuñda ruḫuñ şevḳına kim cān vire cānā
Ol demde hemān Dār-ı selām ola maḳāmı

5. **ol dem:**
Gazel 3349
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O anda, o zaman.

Görelden serv-i reftāruñ yürimez kalmadı ḳudret
İşidüp ġonca güftāruñ hemān ol dem suḫen kesdi

6. **ol dem:**
Gazel 3486
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O zaman, o vakit. II O durumda.

Dün gice hicrān şebinde infi'ālüm var-ıdı
Kimseler bilmez benüm ol dem ne ḥālüm var-ıdı

7. **ol dem:**
Gazel 3386
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O zaman, o an.

Kanı ol dem kim benüm bir zülf-i şāmum var-ıdı
Bir elümde ġabġab u bir elde cāmum var-ıdı

8. **ol dem:**-*de*
Gazel 3488
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O zaman, o an.

İy Muḥibbī leblerinden korkaram em sormaga
Cāna ḳaṣd idüp girür ol demde kana gözleri

9. **ol dem:**
Gazel 3190
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O zaman, o an.

Āsitānında Muḥibbī'ye eger bende dise
Şādlıkdan atar idüm göge ol dem külehi

ol dem içinde:

1. **ol dem içinde:**-*de*
Gazel 3041
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
O zaman içinde.

Dil zevrakı ġarḳ olsa ne tañ ol dem içinde
Alnuña ḳamer gün yüzüñe beñzemez iy dōst

ol gün:

1. **ol gün:**
Gazel 3443
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O gün.

Merdāne er ki görse kılıç ok u ya güni
Ol gün gözine görine ẕevḳ u ṣafā güni

2. **ol gün:**
Gazel 3443
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O gün.

Bārān olursa başına ok yıldırım kılıç
Gerçek er olana gelür ol gün 'aṭā güni

ol sebeb:

1. **ol sebeb:**-*den*
Gazel 3006
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O sebeple, o yüzden, o yüzdendir ki.

Rāh-ı 'ışḳ içre olan olur şehīd
Ol sebebden ḫasta göñlin şād ide

2. **ol sebeb:**-*den*
Gazel 3116
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O sebeple, o yüzden, o yüzdendir ki.

Leylī zülfi ḥasretinden olmışam Mecnūn-ı zār
Ol sebebden düşmişemdür vādī vü ṣaḥrālara

3. **ol sebeb:**-*den*, -*dür*
Gazel 3222
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O sebeple, o yüzden, o yüzdendir ki.

İy Muḥibbī şi‘r-i pür-sūzuñla yakduñ ‘ālemi
Ol sebebdendür ki böyle sūzināk itdüñ beni

ol vakt:

1. **ol vaḳt:**
   Gazel 3160
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   O vakit, işte o zaman.

Būsesine iy Muḥibbī cān virürsin dilberüñ
Müşkil ol vaḳtin olurdı cānı āsān olmasa

2. **ol vaḳt:**
   Gazel 3407
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   O vakit, işte o zaman.

Bu Muḥibbī tevbe itmişdür meye ol vaḳt sır
Sāḳī-i gül-ruḫ ide ibrāmı bayram irtesi

ola:

1. **ola:**
   Gazel 3211
   Mısra: **2**
   Ola ki, olur ya.

İy melek-ḫaṣlet ü iy nūr-ı Ḫudā v’iy Ḳureşi
Kankı kāfirdür ola sevmeye sen ḥūrī-veşi

2. **ola:**
   Gazel 3271
   Mısra: **18**
   Ola ki, olur ya.

Ṣābirseñ belā vü miḥnet ü derde
Ola ḥaşr ola olmaya şümārı

ola ki:

1. **ola ki:**
   Gazel 3127
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **-**
   Ola ki; belki.

Kıl cefā cevre taḥammül ola ki bu rūzigār
Ṭāli‘üñ ola müsā‘id ola kim bir gün ese

2. **ola ki:**
   Gazel 3080
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **-**
   Olur ki, olur da, diyelim ki.

Ġamzelerden yine tīr aldı nigārum eline
Kaşı yayına koyup ola ki bagrum deline

3. **ola ki:**
   Gazel 3190
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Olur ki, olur da, diyelim ki.

Seni cān-ıla eger sevdüm ise sanma günāh
Kimdür ola ki görüp sevmeye sen pādişehi

4. **ola ki:**
   Gazel 3324
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Olur ki, olur da, diyelim ki.

İdeyim ser-te-ser geşt berr ü baḥrı
Ola ki bulam arayı arayı

5. **ola ki:**
   Gazel 3326
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Olur ki, olur da, diyelim ki.

Sulṭān-ı ‘ışḳ ola ki gelüp ḳarār ide
İtdüm serīr-i sīnemi taḫt-ı münaḳḳaşı

6. **ola ki:**
   Gazel 3329
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Olur ki, olur da, diyelim ki.

Ġāyibāne ‘āşıḳam ara gel iy dil yāruñı
Ola ki müyesser bulasın dildāruñı

7. **ola ki:**
   Gazel 3251
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Olur ki, olur da, diyelim ki.

Yüzüñi ele alup yüri Muḥīb dergehine
Ola ki raḥm kıla eyle şefā‘at ṭalebi

ola kim:

1. **ola kim:**
   Gazel 3097
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **-**
   Ola ki /Olur da.

Derd-i dil ḥālini yaz şāyed ala yār eline
Ola kim elden ele bir gün o dildāra düşe

2. **ola kim:**
   Gazel 3101
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **-**
   Ola ki /Olur da.

Top ser kıldı Muḥibbī zülfinüñ çevgānına
Ola kim ġalṭān idüp dilber teġāfül itmeye

3. **ola kim:**
Gazel 3127
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ola ki /Olur da.

Kıl cefā cevre taḥammül ola ki bu rūzigār
Ṭāli‘üñ ola müsā‘id ola kim bir gün ese

4. **ola kim:**
Gazel 3087
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ola ki: Olur da II Belki, olabilir ki.

Ḫāk-i miḥnetle cefā sengiyle dil vīrānesin
Ola kim ma‘mūr ide mi‘mār sevdüm tāzece

5. **ola kim:**
Gazel 3112
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ola ki: Olur da II Belki, olabilir ki.

Anuñ-ıçundur yolında başumı top eyledüm
Ola kim ġalṭān idem ben zülfinüñ çevgānına

6. **ola kim:**
Gazel 3112
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ola ki: Olur da II Belki, olabilir ki.

Zülfine el sun Muḥibbī ola kim bend eyleyüp
Sala āḫir ḥabs içün seni zenaḥ zindānına

7. **ola kim:**
Gazel 3138
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ola ki, olur da.

İy Muḥibbī gözüñüñ yaşını kıl āb-ı revān
Ola kim salınup ol serv-i ser-efrāz gele

8. **ola kim:**
Gazel 3150
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ola ki, olur da.

Nāle eyle iy göñül çal sīnemüñ ṭanbūrını
Ola kim bir dem turup gūş ide dilber sāzuma

9. **ola kim:**
Gazel 3199
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olur ki, olur da, diyelim ki.

Gözüm yaşıyla yumak bańa lāyıḳ
Ola kim giderem rūy-ı siyāhı

10. **ola kim:**
Gazel 3314
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olur ki, olur da, diyelim ki.

Yüri cān vir yolına vaṣlını eyle ṭalebi
Ola kim ele getürebilesin la‘l-i nābı

11. **ola kim:**
Gazel 3319
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olur ki, olur da, diyelim ki.

Yüzümi basṭ eyledüm tā
Ola kim cevr ü cefālar itmege gele gehī

12. **ola kim:**
Gazel 3204
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olur ki, olur da, diyelim ki.

‘Işḳum degül mi gün gibi rūşen kim añlamaz
Ola kim ‘ayāndur aña ne ḥācet beyān daḫı

13. **ola kim:**
Gazel 3480
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olur ki, olur da, diyelim ki.

Naḳş kıldum ḫāne-i dilde ḳamer ruḫsārını
Ola kim bu nev‘-ile görem anuñ dīdārını

14. **ola kim:**
Gazel 3214
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olur ki, olur da, diyelim ki.

Yüzüñi ele alup yüri Muḥib dergehine
Ola kim raḥm kıla eyle şefā‘at ṭalebi

15. **ola kim:**
Gazel 3221
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olur ki, olur da, diyelim ki.

Bilmedin ḳadrüm benüm öldürdi zecr ü hicr-ile
Bir gün ola kim Muḥibbī bulmaya aña seni

16. **ola kim:**
Gazel 3493
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olur ki, olur da, diyelim ki.

Dōstum bend it Muḥibbī’yi saçuñ zencīrine
Ola kim uslana ol mecnūn bile sag u solı

ola mı:

1. **ola mı:**
   Gazel 3125
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Olur mu?.

Muḥibbī zühd ü taḳvādan geçerdi ṣaḥn-ı gülşende
Eger on dört yaşar sāḳī ola mı daḫı yek ṣale

2. **ola mı:**-*a*
   Gazel 3289
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Olur mu, mümkün mü, olası şey mi?.

Hīç ola mı ki anuñ vaṣlına ire elüm
Ol ola ‘ālī-neseb ben kul olam bir Ḥabeşī

olaldan:

1. **olaldan:**
   Gazel 3102
   Mısra: **6**
   Olduğundan beri.

Ḫāller Hindū gibi eyler ṭavāf ḥüsnüñi
Zülfüñ olaldan nigārā ḥalḳa bāb-ı Ka‘be’ye

2. **olaldan:**
   Gazel 3082
   Mısra: **2**
   ... olalıdan beri.

Gözüñ ṣahbāzı ṣayd itdi göñül murġı düşüp Çīne
Saçuñ dāmına bend oldı olaldan beñlerüñ çīne

olan:

1. **olan:**
   Gazel 3013
   Mısra: **2**
   ...olan (kimse, kişi) "sıfat fiil".

Zāhid geçürdi ‘ömrini sevdā-yı ḫām-ıla
Ehl-i dil olan irdi murādına cām-ıla

2. **olan:**
   Gazel 3021
   Mısra: **4**
   ..bulunan "sıfat fiil".

Leb-i la‘linden ‘aceb derdüme em sem ola mı
Uşbu bagrumda olan ġamzeleri yarasına

oldur ki:

1. **oldur ki:**
   Gazel 3085
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   O kimsedir ki.

‘Āşıḳ oldur ki sevdüginüñ ḫāk-i pāyını
Görürse virmeye dünyā ḫarācına

2. **oldur ki:**
   Gazel 3093
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **-**
   O kimsedir ki.

Terk-i cān eyle Muḥibbī ki budur ‘ışḳa ṭarīḳ
‘Āşıḳ oldur ki hemān ‘ışḳa ‘alāmet getüre

olmaz:

1. **olmaz:**
   Gazel 3062
   Mısra: **5**
   Doğru olmaz.

Şarāb zāhidā terk itmek olmaz
Olupdur ṭīnüm anuñla sirişte

olmaz idi:

1. **olmaz idi:**-*-maz, --di*
   Gazel 3089
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **-**
   Bulunmamak, mevcut olmamak.

Gülşen-i ḥüsnüñ nigārā olmaz idi tāze sebz
Her ṭarafdan gözlerüm bārānı seylāb olmasa

olmaz mı:

1. **olmaz mı:**
   Gazel 3214
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Olmaz mı? Olur.

Ne içün yüzüñi zülfüñle didüm örtersin
Gül gibi güldi didi her günüñ olmaz mı şebi

olsaydı:

1. **olsaydı:**-*sa, -y, -dı*
   Gazel 3240
   Mısra: **6**
   Olmak, vasfını taşımak.

Hem-nefes olmaz-ıdı nāleme hīç nāy benüm
Sīnesi ‘ışḳdan olsaydı hevā-y-ıla tehī

olur mı:

1. **olur mı:**
   Gazel 3152
   Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olur mu; mümkün mü.

Gevher olursa Muḥibbī yār kılmaz çün naẕar
Hīç raḥm itmek olur mı uşbu gözüm yaşına

2. **olur mı:**
Gazel 3442
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olur mu; mümkün mü.

Baña dirler melāmet iḫtiyār it
Olur mı ehl-i ‘ışḳuñ iḫtiyārı

3. **olur mı:**
Gazel 3459
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olur mu; mümkün mü.

Raḳīb-ile Muḥibbī’yi sakın kūyuñda bir görme
Kagan arslana beñzetmek olur mı gürbe vü mūşı

4. **olur mı:**
Gazel 3204
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olur mu? || Mümkün mü?.

Ḳaṣd eyledüm ki ‘ışḳumı sīnemde saklayam
Penbe içinde olur mı āteş nihān daḫı

<u>on dört:</u>

1. **on dört:**
Gazel 3125
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
On dört, 14 sayısı.

Muḥibbī zühd ü taḳvādan geçerdi ṣaḥn-ı gülşende
Eger on dört yaşar sāḳī ola mı daḫı yek ṣale

2. **on dört:**
Gazel 3152
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"On dört" sayı sıfatı.

Gün gibi ‘ālem yüzin kılsa münevver tañ mıdur
Ol ḳamer-rū bedr olup girdi çün on dört yaşına

<u>on üç:</u>

1. **on üç:**
Gazel 3132
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
"On üç" sayı sıfatı.

Bilmeyüp ḥālümi cevr eyler-ise olmaz ‘aceb
Ṭıfldur sevdücegüm daḫı on üç yaşında

<u>oñıl:</u>

1. **oñılmadan:**-*madan*
Gazel 3317
Mısra: **1**
İyileşmek, şifâ bulmak.

Tīr-i ġamzeñden daḫı oñılmadan cān riştesi
Sındı seng-i cefāñ-ıla bu göñlüm[üñ] şīşesi

<u>onlar:</u>

1. **anlaruñ:**-*uñ*
Gazel 3402
Mısra: **6**
"Onlar" 3. çokluk şahıs zamiri (Māh-rū).

Māh-rūlardan vefā resmini umma iy göñül
Anlaruñ cevr oklarıyla pür olupdur kīsesi

<u>onuñçün:</u>

1. **anuñçündür:**-*dür*
Gazel 3135
Mısra: **4**
Onun için; o sebeple, bu yüzden.

Hevāsın işidüp nāyuñ hevāyī olur elbetde
Anuñçündür ki konmışdur ezelden cāẕibe nāda

<u>oran:</u>

1. **oran-ıla:**-*ıla*
Gazel 3344
Mısra: **1**
Ölçü, had, derece, miktar.

Didüm ki yāra eyle oran-ıla nāzuñı
Didi ki sen de terk ide her dem niyāzuñı

<u>orta:</u>

1. **ortalarında:**--*lar, --ı, --n, --da*
Gazel 3137
Mısra: **10**
Orta, ara.

Yār kūyına Muḥibbī yañılup cennet dime
Ortalarında tefāvüt var hezārān bāb-ıla

<u>otaġ:</u>

1. **otaga:**-*a*
Gazel 3457
Mısra: **6**
Büyük çadır, büyüklere mahsus yüksek etekli geniş ve süslü çadır.

Kanlu yaşum olaldan egnümde ḫil‘at-i zer
Jūlīde-mū başumda baña otaga düşdi

otag kur:

1. **otag kur:**-*ı, -n, -ı, -dı*
   Gazel 3441
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Çadır kurmak.

Mecnūn gibi sīnesine tāze dāġ urup
Kurdı çemende Leylī gibi gül otagını

otaga:

1. **otaga:**
   Gazel 3149
   Mısra: **12**
   Tuğ, çelenk, sorguç.

Ser çekdi dilāverlik ider şaḥn-ı çemende
Başına anuñçün takar otaga benefşe

otur:

1. **oturup:**-*up*
   Gazel 3149
   Mısra: **8**
   Vücûdun belden yukarı kısmı dik duracak ve vücut ağırlığı kaba etler üzerine binecek şekilde bir yere yerleşmek, kuut etmek.

Miskinlik ider servüñ ayagına koyup baş
Bakmaz oturup hīç sola vü saga benfşe

2. **otur:**
   Gazel 3010
   Mısra: **7**
   Oturmak II Bulunmak; bir yerde olmak.

Serīr-i gülşen içinde otur gül gibi dil-şād ol
Ko kılsun ‘anedelīb-i dil fiġān[ı] derdmendāne

3. **oturdı:**-*dı*
   Gazel 3264
   Mısra: **3**
   Oturmak II Bulunmak; bir yerde olmak.

Gerçi oturdı serīr-i manṣıb üzere şāh-vār
Līk ẓulm itdi Ḫudā’dan korkuban dād itmedi

4. **oturup:**-*up*
   Gazel 3133
   Mısra: **7**
   Bir işi yapmakta olmak, bir işe başlamak üzere olmak.

Disem dil derdini bir bir oturup şaḥn-ı gülşende
Derūn-ı dilde her ne var açılsa āşikār olsa

otur-:

1. **otur:**
   Gazel 3119
   Mısra: **1**
   1-Oturmak, beklemek. 2-Bir mevkide kalmaya devam etmek.

Gel iy serv-i ḫırāmānum otur bir dem revān olma
Ölürem boynuña kanum gözümden gel nihān olma

2. **oturan:**-*an*
   Gazel 3159
   Mısra: **4**
   Sohbet etmek maksadıyle bir yerde toplanıp birlikte vakit geçirmek.

Nāyuñ ṣadāsı göñlümi itdi hevāyi āh
Olur hevāyi oturan ehl-i hevā-y-ıla

3. **oturmaga:**-*mak, -a*
   Gazel 3012
   Mısra: **6**
   Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek.

Dil şehrini göz yaşı-y-ıla eyle münaḳḳaş
Ġam şāhı oturmaga emīrāne geçerse

oyn:

1. **oynını:**-*ı, -n, -ı*
   Gazel 3128
   Mısra: **4**
   Oyun.

Yapmadan göñlüm evini āh kim anı yıkar
Dönderüpdür oynını dildār oglan oynına

2. **oynum:**-*um*
   Gazel 3295
   Mısra: **3**
   Oyun. II yapılacak iş, uğraş.

Ne deñlü cidd ü cehd itsem muḫālif gösterür oynum
Temāşā eylesün āhın naẓar hem sengi [vü] ḫārı

3. **oynına:**-*ın, -a*
   Gazel 3128
   Mısra: **1**
   Oyun || yapılan iş.

İy gözüm yaşlar döküp bak yine cānān oynına
Nite kim cūlar bakar serv-i ḫırāmān oynına

oyna:

1. **oynasun:**-*sun*
   Gazel 3168
   Mısra: **10**
   Oynamak, hareket etmek, eğlenmek.

Ḫüsn meydānında çevgān itdi çün zülfini yār
Başuñı top it Muḥibbī oynasun ol gūy-ıla

oyna-:

1. **oynardı:**-*r, -dı*
Gazel 3151
Mısra: **4**
(Saçını) Elinde evirip çevirmek, orasını burasını ellemek.

Elde dutup zülfini geh boynı üzre tagıdur
Sāḥir olmasa kaçan oynardı bile mār ile

2. **oynasa:**-*sa*
Gazel 3168
Mısra: **1**
Bulunduğu yerden ayrılmadan oynar, hareket eder duruma gelmek, sâbitliğini kaybetmek.

Oynasa bād-ı ṣabā ol ‘anberīn gīsū-y-ıla
Toldurur ‘ālem dimāġını ser-ā-ser bū-y-ıla

3. **oynar:**-*r*
Gazel 3425
Mısra: **8**
Bir şeyi sürekli evirip çevirmek veya sürekli olarak ona dokunmak.

Seḥergeh jāleler asmış-durur güller kulagına
Nesīm-i ṣubḥ-ıla oynar görüñ serv-i ḫırāmān

oyun:

1. **oynına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3128
Mısra: **4**
Oyun.

Yapmadan göñlüm evini āh kim anı yıkar
Dönderüpdür oynını dildār oglan oynına

2. **oynına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3128
Mısra: **6**
Oyun.

Ol perīnüñ dil perīşān eylemek şānındadur
Anuñ-ıçun meyl ider zülf-i perīşān oynına

3. **oynına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3128
Mısra: **8**
Oyun.

Fitne-i āḫir zamāndur fitneler andan kopar
Varup aldanmañ sakın ol çeşm-i fettān oynına

4. **oynına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3128
Mısra: **2**
Oyun.

İy gözüm yaşlar döküp bak yine cānān oynına
Nite kim cūlar bakar serv-i ḫırāmān oynına

5. **oynına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3128
Mısra: **10**
Oyun.

Cān alup cān virmek olmışdur Muḥibbī kār-ı ‘ışḳ
Başla evvel çünki ‘āşıḳsın hemān cān oynına

Ö

ögren:

1. **ögrenmedin:**-*me, -di, -n*
   Gazel 3411
   Mısra: **4**
   Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.

Kitāb-ı ‘ışḳuñı başdan okudum ser-te-ser ezber
Daḫı ögrenmedin varup mu‘allimden elifbāyı

2. **ögrendüm:**-*dü, -m*
   Gazel 3469
   Mısra: **6**
   Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.

Varaldan mekteb-i ‘ışḳa açup miḥnet kitābından
Maḥabbet fennin ögrendüm olup Ḳays’uñ sabaḳdaşı

ögren-:

1. **ögrendi:**-*di*
   Gazel 3244
   Mısra: **5**
   Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.

Ögrendi Ḳays yaşına bād-ı sümūm ile
Sevdi diyār-ı miḥnetüñ āb u hevāsını

2. **ögrenmiş:**-*miş*
   Gazel 3351
   Mısra: **5**
   Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.

Güzeller kamusı andan cefā vü cevri ögrenmiş
Bu fende var mıdur bilsem aceb hīç anuñ üstādı

3. **ögrenüpdür:**-*üp, -dür*
   Gazel 3160
   Mısra: **5**
   1. Bir husus hakkında bilgi sâhibi olmak, bilgi edinmek. 2. Bir şeyi yapma husûsunda alışkanlık kazanmak, yetenek sâhibi olacak duruma gelmek. 3. Anlamak, bilmek, idrak etmek.

Zecr-i hicre ögrenüpdür bu göñül şol ḥadde kim
Dir ki derd olsa bu ‘ālem içre dermān olmasa

4. **ögrenürdi:**-*ür, -di*
   Gazel 3239
   Mısra: **4**
   Bir husus hakkında bilgi sâhibi olmak, bilgi edinmek.

Gerçi rüsvā idi göñlüm görse ger rüsvālıgum
Ögrenürdi dōstlar benden gelüp rüsvālıgı

ögret-:

1. **ögret:**
   Gazel 3456
   Mısra: **8**
   Eğitim yoluyla belli bir konu üzerinde bilgi kazandırmak, tâlim etmek, tedris etmek.

Terennümlerle ḥāletler dilerseñ kim vire bezme
Bu şi‘r-i dil-keşi ögret ki tā muṭrīb çala ‘ūdı

ögret:

1. **ögretmek:**-*mek*
   Gazel 3331
   Mısra: **2**
   Eğitim yoluyla belli bir konu üzerinde bilgi kazandırmak, tâlim etmek, tedris etmek.

Kimse telḳīn itmesün kan itmege cānāne[y]i
Şem‘[e] ögretmek ne ḥācet yakmaga pervāne[y]i

ögün:

1. **ögünmesün:**-*me, -sün*
Gazel 3058
Mısra: **7**
Övünmek, iftihar etmek.

Bāġda serv-i sehī ḳaddüñ görüp ögünmesün
Ḳudreti yokdur anuñ çün bir ḳadem reftāra de

öldür-:

1. **öldüriserdür:**-*iser, -dür*
Gazel 3274
Mısra: **1**
Bir canlının hayatına son vermek.

Beni öldüriserdür iştiyāḳı
Eger kalursa hicrān böyle bāḳī

2. **öldür:**
Gazel 3153
Mısra: **2**
Bir canlının hayâtına son vermek.

Gözleri ḫançerler almış ġamzelerden yanına
Gel beni öldür hemān tek girme kimse kanına

3. **öldüre:**-*e*
Gazel 3247
Mısra: **4**
Bir canlının hayâtına son vermek.

Cür‘a-i ‘ışḳı içüp kim aña ṭāḳat getüre
Öldüre anı amān virmeye tīz-āb gibi

4. **öldürmez:**--*mez*
Gazel 3002
Mısra: **5**
Öldürmek, bir canlının hayâtına son vermek.

Eger öldürmez ise beni hicrān
Cefālar idesin sen baña anca

5. **öldür:**
Gazel 3086
Mısra: **9**
Bir canlının hayatına son vermek; acı vermek, üzmek, kederlendirmek.

Rāżıyam öldür beni kanum ḥelāl olsun saña
Başumı yirden götür tek bagla anı tirkeşe

6. **öldür:**
Gazel 3397
Mısra: **6**
Bir canlının hayatına son vermek; acı vermek, üzmek, kederlendirmek.

La‘l-i nābuñ Ḥaḳ bilür kim mürdeler iḥyā ider
İmtiḥān itmek dilerseñ dōstum öldür beni

7. **öldürmeyince:**-*me, -(y)ince*
Gazel 3230
Mısra: **9**
Bir canlının hayatına son vermek. || Çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek veya yormak.

Sen beni öldürmeyince derd ü ġamla añmaduñ
Ölmeyince añmadı Şīrīn daḫı Ferhād’ını

8. **öldürür:**-*ür*
Gazel 3300
Mısra: **8**
Bir canlının hayatına son vermek,ölümüne sebep olmak.

İrmese idüm lebüñ tiryāḳına
Öldürür idi beni zülfüñ semi

9. **öldür-:**-*em*
Gazel 3161
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Bir canlının hayâtına son vermek. 2. Ölümüne sebep olmak.

Öldürem dirdüñ baña öldürdüñ iy kāfir beni
Pādişāh-ı ḥüsn olan turmak gerek iḳrārına

10. **öldürdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 3161
Mısra: **5**
1. Bir canlının hayâtına son vermek. 2. Ölümüne sebep olmak.

Öldürem dirdüñ baña öldürdüñ iy kāfir beni
Pādişāh-ı ḥüsn olan turmak gerek iḳrārına

11. **öldürdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 3332
Mısra: **4**
1. Bir canlının hayâtına son vermek. 2. Ölümüne sebep olmak.

Yār[ı] gördüm esb-i nāz-ıla yine cevlān ider
Didüm öldürdüñ be ẓālim āh bu üftāde[y]i

12. **öldüresin:**-*e, -sin*
Gazel 3184
Mısra: **8**
1. Bir canlının hayâtına son vermek. 2. Ölümüne sebep olmak.

Dil ṭabībisin neden bildürmeyesin bir cevāb
Derd ü ḥasretle bugün öldüresin bīmāruñı

13. **öldüresin:**-*e, -sin*
Gazel 3385
Mısra: **8**
1. Bir canlının hayâtına son vermek. 2. Ölümüne sebep olmak.

‘Āşıḳ olup sevdi-y-ise saña kāfir olmadı
Niçe bir öldüresin sen bī-güneh ‘āşıḳları

14. **öldürüp:**-*üp*
Gazel 3185
Mısra: **10**
1. Bir canlının hayâtına son vermek. 2. Ölümüne sebep olmak.

İy Muḥibbī hicre muḥtāc eylemez ‘āşıḳların
Öldürüp ferdāya salmaz var mı cānānum gibi

15. **öldürüp:**-*üp*
Gazel 3219
Mısra: **11**
1. Bir canlının hayâtına son vermek. 2. Ölümüne sebep olmak.

Hicr-ile öldürüp itseñ bu Muḥibbī’yi ḫalāṣ
Çok du‘ālar idiserdür saña ḳabri çemeni

16. **öldürmege:**-*meg, -e*
Gazel 3204
Mısra: **13**
1. Bir canlının hayâtına son vermek. 2. Ölümüne sebep olmak.

Öldürmege Muḥib seni mestāne ġamzeler
Ḫançer elinde eyler-ise tañ mı kan daḫı

17. **öldürmegil:**-*me, -gil*
Gazel 3217
Mısra: **10**
1. Bir canlının hayâtına son vermek. 2. Ölümüne sebep olmak.

Evveli ‘ışḳuñ Muḥibbī’ye didüñ cān terkidür
Bir söz-ile dōstum öldürmegil illā beni

18. **öldüriser:**-*iser*
Gazel 3238
Mısra: **9**
1. Bir canlının hayâtına son vermek. 2. Ölümüne sebep olmak.

Ecel gibi gelüp ḫaṭṭı beni öldüriser āḫir
Dilā gün yüzini görmege eylerseñ şitāb evlā

19. **öldüriser:**-*iser*
Gazel 3296
Mısra: **4**
1. Bir canlının hayâtına son vermek. 2. Ölümüne sebep olmak.

Müyesser olmadı görmek yüzini
Beni öldüriser āḫir firāḳı

20. **öldür:**
Gazel 3238
Mısra: **14**
1. Bir canlının hayâtına son vermek. 2. Ölümüne sebep olmak.

Muḥibbī ḫastadur yatur lebüñ dārü’ş-şifāsında
Ya öldür anı kurtılsun ya gönder bir cevāb evlā

21. **öldüregör:**-*egör*
Gazel 3240
Mısra: **9**
1. Bir canlının hayâtına son vermek. 1. Bir canlının hayâtına son vermek.

Sorma suçını günāhını hemān öldüregör
Seni çok çok sevenüñ az ola mı hīç günehi

22. **öldüregör:**-*egör*
Gazel 3262
Mısra: **8**
1. Bir canlının hayâtına son vermek. 1. Bir canlının hayâtına son vermek.

Zecr ü hicr-ile murāduñ āḫir öldürmek ise
Bārī tīz öldüregör çekmeye tā ol miheni

23. **öldürmek:**-*mek*
Gazel 3262
Mısra: **7**
Bir canlının hayatına son vermek. || Çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek veya yormak.

Zecr ü hicr-ile murāduñ āḫir öldürmek ise
Bārī tīz öldüregör çekmeye tā ol miheni

öldür:

1. **öldürem:**-*em*
Gazel 3039
Mısra: **7**
Bir canlının hayatına son vermek.

Öldürem yarın dimişdi ol hilāl ebrū bāña
N’eyleyem derdā dirīġā durmaz ol iḳrārda

2. **öldür:**
Gazel 3115
Mısra: **13**
Bir canlının hayatına son vermek.

Bünyād-ı cefā eyledüñ evvel beni öldür
‘Ādetdür ezel ẕebḥ-ile başlansa bināya

3. **öldür:**
Gazel 3119
Mısra: **7**
Bir canlının hayatına son vermek.

Amān vir yüzüñi bir dem göreyin soñradan öldür
Teraḥḥüm eyle luṭf eyle ḥabībüm bī-emān olma

4. **öldürem:**-*em*
Gazel 3365
Mısra: **15**
Bir canlının hayatına son vermek.

Öldürem dirdüñ peşīmān olma dur iḳrāruña
Şāhlar femānı birdür olamaz fermān iki

5. **öldürdi:**-*di*
Gazel 3376
Mısra: **4**
Bir canlının hayatına son vermek.

Ġamuñla iy perī-peyker yoluñda n'ola cān virsem
Belā kūhında öldürdi ġam-i Şīrīn çü Ferhād'ı

6. **öldürmez:**-*mez*
Gazel 3488
Mısra: **2**
Bir canlının hayatına son vermek.

Fitne ta'līminde māhirdür şahāne gözleri
N'içün öldürmez beni kılur bahāne gözleri

7. **öldürürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 3014
Mısra: **5**
Bir canlının hayâtına son vermek.

Beni kūyuñda görseñ öldürürsin
Ki kan itmek revā mıdur Ḥarem'de

8. **öldürme:**-*me*
Gazel 3140
Mısra: **5**
Bir canlının hayâtına son vermek.

Bī-güneh 'uşşāḳı öldürme benüm çok sevdügüm
Dükenür sanma senüñ 'āşıḳlaruñ kırmag-ıla

9. **öldürmek:**-*mek*
Gazel 3356
Mısra: **14**
Bir canlının hayâtına son vermek.

İy Muḥibbī anuñ içün 'ışḳına dil bagladum
'Āşıḳın nā-ḥaḳ yire öldürmek aña ḫū gibi

10. **öldürürse:**-*ür, -se*
Gazel 3403
Mısra: **5**
Bir canlının hayâtına son vermek.

Ger öldürürse 'āşıḳı ġamzeñ 'aceb midür
Bulur mı idi ger ire Ḥaḳḳ'uñ hidāyeti

11. **öldürmek:**-*mek*
Gazel 3476
Mısra: **4**
Bir canlının hayâtına son vermek.

Bir naẓar kılmaz dönüp yolında biñ āh eylesem
'Āşıḳı nā-ḥaḳ yire öldürmek anuñ ḫūları

12. **öldürürem:**-*ür, -em*
Gazel 3112
Mısra: **11**
Öldürmek, bir canlının hayâtına son vermek.

Öldürürem dir-imiş her kim gelürse kūyuma
Emr-i cārīdür boyun sunduk anuñ fermānına

13. **öldürür:**-*ür*
Gazel 3024
Mısra: **2**
Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek.

'Āşıḳa cānlar bagışlar ol ṣanem gelse söze
Öldürür 'āşıḳları nāz-ıla ger gözin süze

14. **öldür:**
Gazel 3448
Mısra: **6**
Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek.

Sevdügüm seni günāḥ ise katuñda güzelüm
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

15. **öldürür:**-*ür*
Gazel 3377
Mısra: **9**
Bir canlının hayatına son vermek // mec. Çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek veya yormak.

Şimdi bildüm hicr elinden öldürür bu ġam beni
Ger şehīd-i 'ışḳ olam dutmañ benümçün mātemi

16. **öldürdi:**-*di*
Gazel 3060
Mısra: **1**
Bir canlının hayâtına son vermek // Çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek veya yormak.

Ġamzeler öldürdi gerçi itdi kan kan üstine
Döndi la'lüñ zinde kıldı virdi cān cān üstine

17. **öldürdi:**-*di*
Gazel 3388
Mısra: **7**
Bir canlının hayâtına son vermek // Çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek veya yormak.

Öldürdi bu ben ḫastayı iy cān ġam-ı hicrān
Raḥm eyle ki 'uşşāḳ olalar saña du'ācı

18. **öldürürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 3092
Mısra: **7**
Öldürmek, bir canlının hayatına son vermek II eziyet ve sıkıntı çektirmek.

Muḳarrer öldürürsin beni āḫir
Göreyim bāri gel seni doyınca

19. **öldürmedin:**-*me, -di, -n*
Gazel 3245
Mısra: **7**
Bir canlının hayatına son vermek.

Ġamzeler ḫançer çeküp iy dil seni öldürmedin
Bir gün öñdin var anuñ kūyında ḳurbān ol yüri

20. **öldürdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 3030

Mısra: **7**
Bir canlının hayatına son vermek, yok olmasına yol açmak.

Seni sevdümse iy meh-rū ne suç itdüm ki öldürdüñ
Revā mı pādişāh olan gire nā-ḥaḳ yire kana

21. **öldürdi:**-*di*
Gazel 3221
Mısra: **9**
Öldürmek, bir canlının hayatına son vermek.

Bilmedin ḳadrüm benüm öldürdi zecr ü hicr-ile
Bir gün ola kim Muḥibbī bulmaya aña seni

22. **öldür:**
Gazel 3140
Mısra: **9**
Bir canlının hayatına son vermek. || *Ölümüne sebep olmak.*

Gel beni öldür raḳībi görmeyem kūyuñda tek
Bu meseldür bir ḳafesde bülbül olmaz zāġ-ıla

23. **öldür:**
Gazel 3223
Mısra: **7**
Bir canlının hayatına son vermek. || *Ölümüne sebep olmak.*

Öldürürseñ gel beni öldür kapuñdan sürme tek
Kanda varsun senden artuk yok-durur yalvarası

24. **öldürür:**-*ür*
Gazel 3410
Mısra: **9**
Bir canlının hayatına son vermek II Bitkin duruma düşürmek; çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek.

Tīġ-ı ġamzeñ gördiler ‘uşşāḳı her dem öldürür
Her kişi tende emānet saklar oldı cānını

öleyaz-:

1. **öleyazdı:**-*dı*
Gazel 3220
Mısra: **8**
Ölüme/ölmeye yaklaşmak.

Sen gül gibi bir yılda gülince yüze bir kez
Derdā ki firāk-ıla dil ü cān öleyazdı

ölüm:

1. **ölümden:**-*den*
Gazel 3011
Mısra: **5**
Bir canlıda hayâtî fonksiyonların tam ve kesin bir şekilde sona ermesi durumu, mevt, irtihal, vefat.

Korkmazam kūh-ı belāda ölümden ben dōstlar
Cānı teslīm eylemek gelmiş-durur āyīnüme

ölümlü hasta:

1. **ölümlü ḫasta:**--*lü, --dur*
Gazel 3032
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ölümcül hastalığa yakalanmış kimse.

Derdi-y-ile bu Muḥibbī key ölümlü ḫastadur
Ol ṭabīb-i dil ‘aceb gelmez mi ki dermānına

‘ömr:

1. **‘ömri:**-*i*
Gazel 3072
Mısra: **2**
Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Hīç revā mıdur dilā sen böyle cāy-ı ābda
‘Ömri żāyi‘ eyleyüp bir dem kalasın ḫ̆ābda

2. **‘ömr[i]:**-*i*
Gazel 3276
Mısra: **6**
Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Gözlerüm cevherlerin yoluñda itdüm ben telef
‘Ömr[i] yok yire geçürdüm hafta māh u sālumı

3. **‘ömrüñ:**-*üñ*
Gazel 3349
Mısra: **4**
Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Didüm gel zülfüñi kesme benüm ‘ömrüm dırāz olsun
Didi devr-i ḳamerdür bu senüñ ‘ömrüñ kesen kesdi

4. **‘ömrüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3406
Mısra: **7**
Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Olsa kumlar sagışınca ‘ömrüñe ḥadd ü ‘aded
Gelmeye bu şīşe-i çarḫ içre bir sā‘at gibi

5. **‘ömrüñ:**-*üñ*
Gazel 3418
Mısra: **3**
Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Sevdā-yı zülf varını ‘ömrüñ yile virüp
Başdan çıkarmaz ise ‘acebdür hevā bizi

6. **‘ömri:**-*i*
Gazel 3490
Mısra: **10**

Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

İrişmeyüp viṣālüñe şeb-i hicr içre cān virsem
Dilegüm bu ola Ḥaḳ'dan saña Nūh ‘ömri erzānī

‘ömr geçür-:

1. **‘ömr geçür-:**--*i, --n, --ür*
Gazel 3098
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yaşamak, hayat sürmek.

Zāhid olan geçürür ḫalvetde ‘ömrin beng-ile
‘İyş ider gülşende ‘ārif bāde-i gül-reng-ile

2. **‘ömr geçür-:**-*üñ, -i*
Gazel 3158
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yaşamak.

İy dil geçür ‘ömrüñi her dem ṣafā-y-ıla
Mehtāba karşu ‘ıyş idegör çeng ü nāy-ıla

‘ömr naḳdin çürit-:

1. **‘ömr naḳdin çürit-:**-*üm, -üñ, -in, -dü, -m*
Gazel 3487
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ömür çürütmek: Uzun zaman emek vermiş olmak veya boşuna vakit geçirmiş olmak.

Çüritdüm ‘ömrümüñ naḳdin metā‘-ı vaṣl içün cānā
Müyesser olmadı vuṣlat hemān bir iki dem kaldı

‘ömr-i cāvidān:

1. **‘ömr-i cāvidān:**
Gazel 3454
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sonsuz hayat.

Nigāruñ la‘l-i nābından şu kim nām u nişān buldı
Ḫıżır gibi bu ‘ālemde o ‘ömr-i cāvidān buldı

‘ömr-i cevān:

1. **‘ömr-i cevān:**-*ı*
Gazel 3307
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gençlik hayatı.

Geçdi dirīġ ġuṣṣa ile ‘ömr-i cevānı
Surḫ idi ezel şimdi bulup çehre ḫazānı

‘ömri geç-:

1. **‘ömri geç-:**--*i, --er*
Gazel 3095
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayatını harcamak, ömrünü tüketmek.

Her kim ki şāh olupdur sanmañ ḥużūr ider ol
Dervīş ki ola ḳāni‘ ‘ömri geçer ṣafāda

‘ömrini geçür-:

1. **‘ömrini geçür-:**--*di*
Gazel 3013
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaşamak.

Zāhid geçürdi ‘ömrini sevdā-yı ḫām-ıla
Ehl-i dil olan irdi murādına cām-ıla

‘ömrü dırāz ol:

1. **‘ömrü dırāz ol:**-*üm, -sun*
Gazel 3349
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ömrü uzun olmak, uzun süre yaşamak.

Didüm gel zülfüñi kesme benüm ‘ömrüm dırāz olsun
Didi devr-i ḳamerdür bu senüñ ‘ömrüñ kesen kesdi

‘ömrü geç:

1. **‘ömrü geç:**-*üm, -di*
Gazel 3394
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayatı geçip gitmek, ömrünü geçirmek, yaşamak.

Geçdi kūyuñda şehā ‘ömrüm benüm çün gül gibi
Eyledüñ cevr ü cefāñ-ıla derūnum kül gibi

‘ömrü geç-:

1. **‘ömrü geç-:**-*(ü)m-üm, -di*
Gazel 3008
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayatı geçip gitmek, ömrünü geçirmek, yaşamak.

Bilüñle agzuñ iy dōst bilmem ki var mı yok mı
Geçdi dirīġ ‘ömrüm uşbu gümān içinde

2. **‘ömrü geç-:**--*üm, --e*
Gazel 3136
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hayatı geçip gitmek, ömrünü geçirmek, yaşamak.

Niçe bir kan ola gönlüm ḥasret-i cānān-ıla
Ya niçe bir geçe ‘ömrüm āh-ıla efġān-ıla

‘ömrü żāyi‘ geçür-:

1. **‘ömrü żāyi‘ geçür-:***--üñ, --i, --me*
Gazel 3125
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ömrünü boşa geçirmek, geçen günleri ziyan etmek.

Bahār eyyāmı gül devri geçürme ‘ömrüñi żāyi‘
Bu dünyā çün degül bāḳī kime kaldı kime kala

öñ:

1. **öñ:**
Gazel 3003
Mısra: **3**
Ön, önce, ilk.

İçürür ādeme öñ şehd ü şekker
Kılur zehr ile soñra pāre pāre

2. **öñinde:***-i, -n, -de*
Gazel 3256
Mısra: **6**
Arka, sağ ve soldan başka dördüncü yön, görünen ileri taraf. Karşıtı: Arka.

Sen ‘Alī gibi kaçan kim Düldül’e olursañ revān
Yüriyeyim ben anuñ öñinde [gör] Ḳanber gibi

3. **öñine:***-i, -n, -e*
Gazel 3478
Mısra: **10**
Ön taraf. II önünde, huzurunda.

İy Muḥibbī geldi çün dil şehrine sulṭān-ı ‘ışḳ
İki kāse gözlerüm dür öñine pīşkeş kodı

4. **öñince:***-ince, -*
Gazel 3126
Mısra: **9**
Ön, ön taraf.

Atı öñince yüriyeyim Ḳanberī olup
Binse Muḥibbī nāz-ıla ol şāh-ı düldüle

5. **on:**
Gazel 3036
Mısra: **8**
"on" sayısı.

Ġarra olma dār-ı dünyā bir misāfir-ḫānedür
Her gelen gitdi beş on gün anda mihmānsın yine

6. **öñdin:***-din*
Gazel 3003
Mısra: **9**
Önce, daha evvel, ilk.

Gelenler senden öñdin kanda gitdi
Ġıdā oldı kamusı mūr u māra

7. **öñdin:***-din*
Gazel 3245
Mısra: **8**
Önce, daha evvel, ilk.

Ġamzeler ḫançer çeküp iy dil seni öldürmedin
Bir gün öñdin var anuñ kūyında ḳurbān ol yüri

8. **öñinde:***-i, -n, -de*
Gazel 3017
Mısra: **9**
Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer, ön taraf. II Huzur, karşı.

Öñinde cānuñı virseñ inanmaz sen dil-figāra

önce:

1. **öñce:**
Gazel 3367
Mısra: **5**
İlk olarak, evvela // Önden, önceden.

Öñce Mecnūn ile Ferhād’ı karagula salup
Yürürem şimdi benem ‘ışḳ ilinüñ pādişehi

2. **öñce:**
Gazel 3459
Mısra: **8**
İlk olarak, evvela // Önden, önceden.

Kaşı yayın ele alsa kafada perçemi ḥāẓır
Dil almaga gider öñce iki zülf-i siyeh-pūşı

öñdül al:

1. **öñdül al:***-in, -dı*
Gazel 3438
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ödül almak, herhangi bir başarı karşısında armağana layık görülmek.

Aldı gönlüm öñdülin bir nev-civānuñ yügrügi
Olalıdan ḥüsn-ile mülk-i cihānuñ yügrügi

2. **öñdül al:***-i, -du, -m*
Gazel 3493
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ödül almak: Herhangi bir başarı karşısında armağana layık görülmek.

Zülf-i şebdīzüñle cānā eşk-i gülgūnum koşup
‘Işḳ meydānında aldum niçe kerre öñdüli

3. **öñdül al:***-du, -m*
Gazel 3496
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**

Ödül almak: Herhangi bir başarı karşısında armağana layık görülmek.

Zülf-i şebdīziyle koşdum bu yaşum gülgūnını
Öñdül aldum būsesin oldum cihānuñ yügrügi

öñince:

1. **öñince:**
Gazel 3095
Mısra: **4**
Huzurunda, önünde.

Ol şehsüvār-ı meydān binse semend-i nāza
‘Uşşāḳ olur öñince ser-cümle hep piyāde

öp-:

1. **öpe:**-*-e*
Gazel 3146
Mısra: **4**
Sevgi ve saygısını göstermek üzere dudaklarını bir şeye değdirmek.

Niçe kan yutmaya dil göz göre karşumda benüm
Ḳadeḥ agzından öpe kuça kemer döne döne

2. **öpsün:**-*sün*
Gazel 3434
Mısra: **9**
Sevgi, saygı, bağlılık, teşekkür belirtmek amacıyla dudaklarını bir şeye veya birine değdirmek.

Cür‘a-i cāmuñ Muḥibbī içdi ko öpsün lebüñ
Nuḳl içün mey-ḫōra lāzımdur şekerlü leblebi

öp:

1. **öpmek:**-*mek*
Gazel 3054
Mısra: **4**
Öpmek.

Vaṣf-ı lebin mey işidüp ḫūmḫānede cūş eylemiş
La‘lin meger öpmek diler girdügi bu peymāneye

2. **öpmek:**-*mek*
Gazel 3064
Mısra: **6**
Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.

Döginüp seng-i miḥnetle anuñçün ḫāk-i rāh oldum
Yüzüme basıcak pāyuñ diler öpmek bu efgende

3. **öpsem:**-*se*, -*m*
Gazel 3465
Mısra: **7**
Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.

Öpsem didükçe la‘lüñi hā dişledüñ lebüñ
Unutma yayuñ olur yasmada buracugı

4. **öpdüm:**-*dü*, -*m*
Gazel 3351
Mısra: **7**
Sevgi ve saygısını göstermek üzere dudaklarını bir şeye değdirmek II sevgi ifadesi olarak dudaklarını (karşı cinsten) sevdiği kimsenin dudakları üzerine koymak.

Uyurken leblerin öpdüm didüm bu leẕẕet-i cāndur
Uyanup didi ol dilber nebātuñ böyle mi dadı

öpesi gel-:

1. **öpesi gel-:**-*-(s)i*, -*-m*, -*-di*
Gazel 3113
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öpesi gelmek, öpmek istemek, arzulamak.

Ol ġonca-i mevzūnı ol ‘ārıż-ı gülgūnı
Gördüm öpesim geldi agzında yañagında

örged-:

1. **örgedeyim:**-*-e*, -*-y*, -*-im*
Gazel 3129
Mısra: **10**
Öğretmek, bir şeyi yapmak hususunda alışkanlık kazandırmak, talim etmek.

Āteş-i ‘ışḳa dutışdum dün gice pervāne-veş
Oda yanmak nice olur örgedeyim micmere

örgen:

1. **örgendi:**-*di*
Gazel 3157
Mısra: **3**
Öğrenmek.

Örgendi göñül cevr ü cefāsına nigāruñ
Şimden girü meyl eylemezem mihr ü vefāya

2. **örgen:**
Gazel 3053
Mısra: **7**
Öğrenmek, anlamak, idrak etmek.

‘Işḳ[ı] gel pervāneden örgen yanar āh eylemez
Bülbül-i şūrīde gibi āh u feryād eyleme

ört-:

1. **örtdi:**-*di*
Gazel 3445
Mısra: **2**
Gizlemek, saklamak.

Gün gibi itdüñ ṭulū‘ gördüm çü iy meh-rū seni
Yine tīz girdüñ seḫāba örtdi ol gīsū seni

2. **örtersin:**-*er, -sin*
Gazel 3214
Mısra: **5**
Korumak, gizlemek veya görünmez duruma getirmek için üstüne bir şey koymak, örtülü duruma getirmek.

Ne içün yüzüñi zülfüñle didüm örtersin
Gül gibi güldi didi her günüñ olmaz mı şebi

örtt:

1. **örtme:**-*me*
Gazel 3447
Mısra: **1**
Gizlemek, saklamak.

Zülf-i müşg-āsā-y-ıla örtme ḳamer ruḫsāruñı
Dōstum maḥrūm kılma ‘āşıḳ-ı dīdāruñı

2. **örtüp:**-*üp*
Gazel 3222
Mısra: **2**
Korumak, görünmez duruma getirmek veya gizlemek için üstüne bir şey koymak; kaplamak.

Gösterüp evvel yüzüñi derdnāk itdüñ beni
Örtüp anı zülf-ile āḫir helāk itdüñ beni

örü dur:

1. **örü dur:**
Gazel 3388
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ayağa kalkmak.

Sāḳī örü dur doldur yüri cām-ı zücācı
Ḫasta göñüle gel idelüm bir dem ‘ilācı

öt-:

1. **ötüp:**-*üp*
Gazel 3015
Mısra: **6**
Kuş ve böcek değişik tonlarda nağmeli sesler çıkarmak.

Gülüñ ḫār olalıdan hem-nişīni
Ötüp feryād ider bülbül çemende

öt:

1. **öter:**-*er*
Gazel 3425
Mısra: **6**
(Kuş ve böcek) Değişik tonlarda nağmeli sesler çıkarmak: Yankı ile çınlamak, yankılanmak.

Niyāz idüp akar sular meger dīdāra ‘āşıḳdur
Öter şūrīde olmışdur seḥer diñleñ hezārānı

öykün-:

1. **öykünürmiş:**--*ür, --miş*
Gazel 3145
Mısra: **5**
Birine benzemek istemek, onu taklit etmek, taklide çalışmak, özenmek.

Zülf-i Hindūsına yāruñ öykünürmiş sünbüli
Göreyin kim bu cihānda ol siyeh rū bitmeye

2. **öykünür:**-*ür*
Gazel 3259
Mısra: **6**
Birine benzemek istemek, onu taklit etmek, taklide çalışmak, özenmek.

‘Işḳuñ ne bilsün şīvesin ol zāhid-i ḫalvet-nişīn
Hīç öykünür mi cilve-i ṭāvūsa murġ-ı ḫānegī

öykün:

1. **öykündi:**-*di*
Gazel 3051
Mısra: **4**
Özenmek, imrenmek.

Sīnede dāg yakup kendini mecrūḥ ider ol
Baña öykündi meger yakdı bedenhā lāle

öz:

1. **özine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3034
Mısra: **6**
Kendi, kendisi.

Baña müşkildür eglenmek dil-i divāne zülfinsüz
Bulur her laḥẓa her demde özine yār eglence

2. **özin:**-*i, -n*
Gazel 3157
Mısra: **2**
'Kendi ve kendisi' anlamında kullanılan bir dönüşlülük zamiri.

Dolaşdı göñül āh çün ol zülf-i dü-tāya
Gūş eylemedi pendi özin atdı belāya

3. **özine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3052
Mısra: **5**
Aslı, kendisi. II Âşığın kendisi.

Benī ādemden olmadı özine gördi bir çāre
Vuḥūşa ‘arż-ı ḥāl-içün varur Mecnūn kūh-ı Necd’e

4. **özine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3439
Mısra: **8**
Aslı, kendisi. II Âşığın kendisi.

Dil-i Mecnūn’a te’sīr eylemez pend
Ḳabūl eyler özine çün belāyı

5. **özine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3277
Mısra: **2**
Aslı, kendisi.

Geh ḳabā gülgūn geyer gördüm ol sīmīn-beri
Özine geh ḫil‘at atmış reng-i nīlūferī

6. **özüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3184
Mısra: **10**
1. Bir kimsenin kendi mânevî varlığı, zâtı, kendisi. 2. Bir şeyin temel unsuru, aslı ve maksadı olan ana nokta, esas, zübde.

İy Muḥibbī ruḫları ile dehānı yādına
Cān u dilden özüñe ḫārc eyle yog u varuñı

7. **özini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3495
Mısra: **7**
Bir şeyin temel unsuru, aslı ve maksadı olan ana nokta, esas. II Bir şeyin en kıvamlı kısmı.

Özini nisbet itmiş gün yüzine
Yakın oldı meger anuñ zevāli

özge:

1. **özge:**
Gazel 3212
Mısra: **8**
Başkası, gayrı.

İçerem hicr ara çeşmüm şarābın
Yirem ġam ġamdan özge dil ne ḫordī

2. **özge:**
Gazel 3269
Mısra: **2**
Başkası, gayrı.

Şehā kūyuñda dil-ḫaste ġarībi
Yog-ımış ġamdan özge hīç naṣībi

3. **özge:**
Gazel 3234
Mısra: **9**
Başka, diğer, gayrı.

‘Işḳa düşdüm ṣabrdan özge bu derde çāre yok
Kim-durur taġyīr ide benden Muḥibbī ḳısmeti

4. **özge:**
Gazel 3254
Mısra: **7**
Başka, diğer, gayrı.

Ġamdan özge olmaya yār-ı muṣāḥib bir daḫı
Niçe yıllardur ki bekler gitmeyüben yanuñı

5. **özge:**
Gazel 3177
Mısra: **4**
Başka, gayrı.

Ḥalḳasına Ka‘be’nüñ el uruban Mecnūn dimiş
Olmasun Leylā’dan özge göñlümüñ endīşesi

6. **özge:**
Gazel 3377
Mısra: **3**
Başka, gayrı.

Düşeliden derd-i ‘ışḳa ġamdan özge bulmadum
Gice gündüz ayru olmaz cān-ıla dil maḥremi

7. **özge:**
Gazel 3486
Mısra: **6**
Başka, gayrı.

Ḳıṣṣa-i zülfüñ okudum key muṭavvel ḳıṣṣadur
Giceler tā ṣubḥa dek özge ḫayālüm vār-ıdı

8. **özge:**
Gazel 3057
Mısra: **8**
-den başka.

Rūşen eyle dōstum gel göñlümüñ vīrānesin
Senden özge çün felekde māh-ı tābān olmaya

9. **özge:**
Gazel 3169
Mısra: **4**
Başka, gayri.

Ḫāk-i pāyına nisār içün nigāruñ iy göñül
Gözlerüm yaşından özge dürr ü mercān isteme

10. **özge:**
Gazel 3163
Mısra: **10**
Başka, gayri.

‘Adem mülkine gitdükde Muḥibbī
Ġamuñdan özge yokdur aña hem-rāh

11. **özge:**
Gazel 3005
Mısra: **10**
-dan başka.

Yok derd-i ‘ışḳa itme dilā gel mu’ālece
Sanma lebinden özge saña kimse em kıla

12. **özge:**
Gazel 3104
Mısra: **3**
-dan başka.

Ġamdan özge reh-i ‘ışḳuñda gözümde nem ola
Neme yitmez bu gözüm yaşı benüm daḫı neme

13. **özge:**
Gazel 3199
Mısra: **9**
Başka, gayri.

Benüm yok senden özge pādişāhum
Muḥibbī'nüñ suçın 'afv it İlāhī

14. **özge:**
Gazel 3227
Mısra: **2**
Başka, gayri.

'Işḳ ara cānın revān itmekdür 'āşıḳ pīşesi
Bundan özge 'ālem içre yok-durur endīşesi

15. **özge:**
Gazel 3494
Mısra: **10**
Başka, gayri.

Bu cihān içre Muḥibbī kıldı kūyuñ iḫtiyār
Bir kapu yokdur kapuñdan özge anuñ varası

özüme it:

1. **özüme it:**-*üm, -e, -dü, -m*
Gazel 3023
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendisine yapmak; sebep olmak.

Ben baña eylemişemdür suçı yok dilberümüñ
Anı düşmen idemez ben ne ki itdüm özüme

P

pā:

1. **pāyına:**--*y, --ı, --n, --a*
Gazel 3032
Mısra: **1**
Ayak.

Akdı göñlüm su gibi ol serv-ḳaddüñ pāyına
Kurtılımaz murġ-ı dil dutıldı zülfi dāmına

2. **pāyuma:**-*y, -um, -a*
Gazel 3230
Mısra: **11**
Ayak.

Rūz-ı maḥşerde gelüp yüz süre Mecnūn pāyuma
Muḳbil ü şākird olan ta'zīm ider üstādını

3. **pālara:**-*lar*, -*a*
Gazel 3342
Mısra: **1**
Ayak.

Eylediyse n'ola yār pālara pā-māl beni
Şākirem ḥālüme itdi yine ḫoş-ḥāl beni

pā bas-:

1. **pā bas-:**-*y*, -*ı*, -*sa*
Gazel 3224
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayak basmak, bir yere varmak, ulaşmak.

Her yire bassa segi pāyı başum anda koyam
Ben kim olam ki segi ile olam hem-pāyī

pā kosam:

1. **pā kosam:**--*sa*, -*m*
Gazel 3001
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayak basmak, adım atmak. Bir yere varmak, ulaşmak.

Gün yüzüñ virdi şeref geldi bu ben ḫāk üstine
Pā kosam şimden girü tañ mıdur eflāk üstine

pā koy-:

1. **pā koy-:**--*up*
Gazel 3067
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayak koymak.

Çeşmüme gel pā koyup ḫār-ı müjemden ġam yime
Pāyuña itmez żarar yaşumla çün nemnāk ola

pā-bürehne:

1. **pā-bürehne:**
Gazel 3471
Mısra: **5**
Far. Yalın ayak.

Tolanur pā-bürehne kūyını dil
Nite kim Ka'be'yi Ḥicāz ehli

pā-būs:

1. **pā-būsına:**-*ı*, -*n*, -*a*
Gazel 3100
Mısra: **13**
Ayak öpme II ayak öpme töreni II yalvarma, sevgi, saygı göstergesi olarak ayağa kapanmak.

Ol boyı servüñ Muḥibbī irmege pā-būsına
Gözlerüm yaşını her dem cūybār itmeñ nice

2. **pā-būsını:**-*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3292
Mısra: **12**
Ayak öpme II ayak öpme töreni II yalvarma, sevgi, saygı göstergesi olarak ayağa kapanmak.

Dest-būs-ı yāra irmez iy Muḥibbī çünki el
Ḫāk-i pāyına varup eyle ṭaleb pā-būsını

3. **pā-būsını:**-*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3327
Mısra: **10**
Ayak öpme II ayak öpme töreni II yalvarma, sevgi, saygı göstergesi olarak ayağa kapanmak.

Dest-būs-ı dilbere irmez [ne mümkin] çünki el
Ḫāk-i pāyın kıl ṭaleb devlet bil pā-būsını

pādaş ol-:

1. **pādaş ol-:**-*ma*, -*dı*
Gazel 3209
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayaktaş olmak, dost olmak, yoldaş olmak.

Deşt-i ġamda gerçi kim Mecnūn'ı yoldaş eyledüm
Bir iki menzil varınca baña pādaş olmadı

pādaş ol:

1. **pādaş ol:**-*ma*, -*y*, -*up*
Gazel 3368
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dost, yoldaş olmak.

Dest-i ġamda geldi Mecnūn baña pādaş olmayup
Didi gitme yolda kor mı hīç kişi yoldaşını

pādişā:

1. **pādişācugı:**-*cuġ*, -*ı*
Gazel 3465
Mısra: **10**
Padişah, sevgili, güzel.

Dil kişverini ẓulm-ıla yıkdı Muḥibbī yār
Hep böyle mi ki ḥüsn ilinüñ pādişācugı

pādişā kıl-:

1. **pādişā kıl-:**-*dı*
Gazel 3237
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Padişah, hükümdar, sultan yapmak.

Āhum livāsı başını eflāke irgürüp
Kıldı diyār-ı derd ü ġama pādişā beni

pādişāh:

1. **pādişahlık:**--*lıḳ*
Gazel 3499
Mısra: **3**
Hükümdar.

Cihānda pādişahlık saña maḥṣūṣ
Ki sensin pādişāhlar pādişāhı

2. **pādişāhum:**--*um*
Gazel 3006
Mısra: **9**
1. Büyük hükümdar. 2. Osmanlı Devleti'nde hükümdarlara verilen unvan, sultan. 3. (Hüküm sâhibi olan, hükmeden anlamında) Allah. 4. Gönülde hüküm süren sevgili.

Pādişāhum ẓulme ġāyet yok mıdur
Bu Muḥibbī niçeye dek dād ide

3. **pādişāh:**
Gazel 3022
Mısra: **1**
1. Büyük hükümdar. 2. Sevgili. 3. Allah.

Ḥālüme baksañ n'ola iy ḥüsn iline pādişāh
Cān u dilden seni kim çok sevse yanuñda günāh

4. **pādişāh:**
Gazel 3030
Mısra: **8**
1. Büyük hükümdar. 2. Sevgili. 3. Allah.

Seni sevdümse iy meh-rū ne suç itdüm ki öldürdüñ
Revā mı pādişāh olan gire nā-ḥaḳ yire kana

5. **pādişāh:**
Gazel 3171
Mısra: **1**
1. Büyük hükümdar. 2. Sevgili. 3. Allah.

Kullar kapuñda çok sen pādişāh
Merḥamet senden umarlar pür günāh

6. **pādişāhum:**-*um*
Gazel 3199
Mısra: **9**
1. Büyük hükümdar. 2. Sultan. 3. (Hüküm sâhibi olan, hükmeden anlamında) Allah.

Benüm yok senden özge pādişāhum
Muḥibbī'nüñ suçın 'afv it İlāhī

7. **pādişāhıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 3225
Mısra: **3**
1. Büyük hükümdar. 2. Osmanlı Devleti'nde hükümdarlara verilen unvan, sultan. 3. (Hüküm sâhibi olan, hükmeden anlamında) Allah. 4. Gönülde hüküm süren sevgili.

Mecnūn ki bugün deşt-i ġamuñ pādişāhıdur
Miḥnet ü belā vü derd ü elem oldı leşkeri

pādişāh ol-:

1. **pādişāh ol-:**--*an*
Gazel 3060
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Büyük hükümdar, sultan olmak.

Pāyuña düşüp eger dāmānuñ öpsem yok dime
Pādişāh olan ider iḥsān iḥsān üstine

pādişāh ol:

1. **pādişāh ol:**-*alı*
Gazel 3390
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Padişah, sultan olmak.

Ḥüsn iline pādişāh olalı ol yār-ı güzīn
Kim ki gördiyse anı illerini serde kodı

pādişāh-ı ġam ol-:

1. **pādişāh-ı ġam ol-:**-*an*
Gazel 3240
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam sultanı olmak.

Āteş-i āhı Muḥibbī başa tāc-ı zer ider
Pādişāh-ı ġam olan böyle geyer şeb-külehi

pādişāh-ı hüsn:

1. **pādişāh-ı ḥüsn:**
Gazel 3345
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik padişahı. || *Sevgili.*

Sen pādişāh-ı ḥüsn kapuñda kullaruñ
Çokdur içinde yokdur eñ ednā benüm gibi

2. **pādişāh-ı ḥüsn:**
Gazel 3473
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik padişahı. || *Sevgili.*

'Ār eyler-ise tañ mıdur ol pādişāh-ı ḥüsn
Ḫāk-i derinde görse mezellet gedāsını

pādişāh-ı ḥüsn ol-:

1. **pādişāh-ı ḥüsn ol-:**-*an*
Gazel 3161
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik padişahı olmak.

Öldürem dirdüñ baña öldürdüñ iy kāfır beni
Pādişāh-ı ḥüsn olan turmak gerek iḳrārına

2. **pādişāh-ı ḥüsn ol-:**-*a*
Gazel 3225
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik padişahı olmak.

Dīvāne gönlüm eyleme vaşlın anuñ ṭaleb
Ol pādişāh-ı ḥüsn ola sen bir ḳalenderī

pādişahlar pādişāhı:

1. **pādişahlar pādişāhı:**
Gazel 3255
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Padişahların en birincisi, en yücesi. Bu ifade Allah için kullanılmıştır.

Pādişahlar pādişāhı çün der-i ḥācetdür
Var yüri iy ḫasta gönlüm iste andan kāmuñı

2. **pādişāhlar pādişāhı:**-*lar*, -*ı*
Gazel 3499
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Padişahların en birincisi, en yücesi. Bu ifade Allah için kullanılmıştır.

Cihānda pādişahlık saña maḥṣūṣ
Ki sensin pādişāhlar pādişāhı

pādişāhlık:

1. **pādişāhlık:**
Gazel 3315
Mısra: **5**
Pâdişah olma durumu, saltanat, hükümdarlık.

Saña lāyıḳdur ancak pādişāhlık
Bilürsin herkesüñ sırrın kemāhī

pādişeh:

1. **pādişehüm:**-*üm*
Gazel 3350
Mısra: **2**
Hükümdar, sultan II sevgili.

Yüzüñe gün dimişem beñzedüp alnuña mehi
‘Afv it pādişehüm kuluñ olur çok günehi

2. **pādişehi:**-*i*
Gazel 3190
Mısra: **4**
1. Büyük hükümdar. 2. Allah, sevgili.

Seni cān-ıla eger sevdüm ise sanma günāh
Kimdür ola ki görüp sevmeye sen pādişehi

3. **pādişehi:**-*i*
Gazel 3240
Mısra: **14**
1. Büyük hükümdar. 2. Allah, sevgili.

Biñ benüm gibi kapusında anuñ bendesi var
Kankı bī-dīndür aña beñzede bir pādişehi

4. **pādişehi:**-*i*
Gazel 3367
Mısra: **6**
Padişah, hükümdar.

Öñce Mecnūn ile Ferhād’ı karagula salup
Yürürem şimdi benem ‘ışḳ ilinüñ pādişehi

5. **pādişehi:**-*i*
Gazel 3448
Mısra: **1**
Padişah, hükümdar.

Kim ki şaḥrā-yı ġamuñ her dem ola pādişehi
Āteş-i āhı olur başına zerrīn külehi

6. **pādişehi:**-*i*
Gazel 3449
Mısra: **1**
Padişah, hükümdar.

N’ola olduñsa bugün ḥüsn ilinüñ pādişehi
Naẓar it kullaruñuñ ḥāline bak gāh gehī

pāk eyle:

1. **pāk eyle:**
Gazel 3320
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Temizlemek, arındırmak.

Şāfī mey iç şūfiyā eyle gel āyīneñi pāk
Gidere dilden ġurūr u kibr-i Keykāvūsuñı

pāk eyle-:

1. **pāk eyle-:**-*y*, -*üp*
Gazel 3152
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Temizlemek, arındırmak.

Ḫāk-i pāy-i dilberi pāk eyleyüp her dem sular
Āferīn ṣad āferīn bu dīdemüñ ferrāşına

pāk id-:

1. **pāk id-:**--*üp*
Gazel 3110
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arındırmak, temizlemek.

Ġıll u ġışdan pāk idüp ḳalbüñ şarāb-ı ‘ışḳı iç
Seni ser-mest eyleyüp düşüre ġayr-ı ‘āleme

pāk it-:

1. **pāk it-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3189
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Temizlemek, arındırmak.

Şol ḳadar dökdüñ yaşuñ ġarḳ eyledüñ göz yaşına
Ġıll ü ġışdan yuyuban iy dīde pāk itdüñ beni

2. **pāk it-:**-*dü, -m*
Gazel 3195
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Temizlemek, arındırmak.

‘Işḳa düşdüm ġıll u ġışdan cānı pāk itdüm yine
Pūte-i hicrān içinde ḫāliṣ oldum zer gibi

3. **pāk it-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3222
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Temizlemek, arındırmak.

Āteş-i ‘ışḳ-ıla yakduñ cismümi ser-tā-ḳadem
Ḳāl idüp ġam pūtesi içinde pāk itdüñ beni

pāk ol-:

1. **pāk ol-:**--*dı*
Gazel 3071
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Temizlenmek, arınmak.

Girüp dil pūte-i hicre yanaldan göñli pāk oldı
Ki zīrā ḫāliṣ olmaz zer kaçan kim girmeye ḳāla

pāk-dāmān ol:

1. **pāk-dāmān ol:**-*ma, -dı*
Gazel 3318
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Namuslu olmak.

Dünyāya dirler cīfedür her kim aña basdı ḳadem
Kaldı mülevves tā ebed ol pāk-dāmān olmadı

palās:

1. **palās-ıla:**-*ıla*
Gazel 3468
Mısra: **6**
Keçi kılından dokunmuş bir çeşit kaba kilim, çuval.

Ġaraż çünki cihānda bir ḳabādur
Baña birdür palās-ıla firengī

2. **palāsını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3244
Mısra: **4**
Aba ve çul gibi kaba yünden dokunan şeyler ve özellikle bunların eskileri.

Her kim ki ḳanā‘at eyleye bir loḳma ḫırḳaya
Bakmaz o şeh de aṭlasa virmez palāsını

palās-ı jende:

1. **palās-ı jende:**
Gazel 3015
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaba yünden dokunan yamalı, eski, yırtık hırka.

Dilā aṭlās dībāyı n’idersin
Saña yitmez mi bir palās-ı jende

pāmāl eyle:

1. **pāmāl eyle:**
Gazel 3117
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayaklar altına almak, çiğnemek. II Perişan etmek.

Cür‘ası ola naṣīb ister-iseñ muġbeçenüñ
Yüri var meygedede yüzüñi pāmāl eyle

pā-māl eyle:

1. **pā-māl eyle:**-*di, -y, -se*
Gazel 3342
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayaklar altına almak, hakir ve perîşan etmek.

Eylediyse n’ola yār pālara pā-māl beni
Ṣākirem ḫālüme itdi yine ḫoş-ḥāl beni

pā-māl id:

1. **pā-māl id:**-*e*
Gazel 3321
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayaklar altına almak, ezmek, çiğnemek. II Önem vermemek, hor görmek, hiçe saymak.

Ger baña baş egmeye Hindū-yı zülf-i ser-keşüñ
‘Āḳıbet pā-māl ide bu devlet ü iḳbālümi

pā-māl it-:

1. **pā-māl it-:**-*dür, -me*
Gazel 3231
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayaklar altına almak, hakir ve perîşan etmek.

Nigārā cāh u devletle Süleymān-ı zamān-iseñ
Basup pā-māl itdürme ayak altındagı mūrı

pā-māl ol-:

1. **pā-māl ol-:**-*a, --m*
Gazel 3075
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek, yerle bir olmak.

Nāṣihā pend eyleme kūyında ger pā-māl olam
‘Āṣıḳ olanlar bilürsin bakmaz nāmūsına

2. **pā-māl ol-:**-*a*
Gazel 3082
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek, yerle bir olmak.

Dükülüp niçe bī-diller ayaklarda ola pā-māl
Elini uzadup dilber ide ger şāne saçına

3. **pā-māl ol-:**-*a*
Gazel 3185
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek.

Kim koya ḳaṭ‘ olmadan dest-i viṣālüñ dāmenin
Göreyim pā-māl ola her yaña dāmānum gibi

pā-māl-i ‘ışḳ id-:

1. **pā-māl-i ‘ışḳ id-:**-*üp*
Gazel 3253
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın ayaklar altına alınması.

O kim iy serv-ḳad bālā felekde saña yir itdi
Beni pā-māl-i ‘ışḳ idüp ayak altında zīr itdi

parala:

1. **pāralar:**-*r*
Gazel 3331
Mısra: **7**
Paralamak, parçalamak, yıpratmak.

Şāne ursa zülfine cān-ıla gönlüm pāralar
Āḫir ola pāre pāre göreyim ben şāne[y]i

2. **pārala:**
Gazel 3352
Mısra: **7**
Parçalamak, parça parça etmek.

Dürr-i eşki bulasın pārala gel dil ṣadefin
Dür kaçan ḥāṣıl olur ger sımayalar ṣadefi

pāralan-:

1. **pāralanupdur:**-*up, --dur*
Gazel 3106
Mısra: **9**
Parçalanmak, paramparça olmak.

Derdā ki Muḥib ‘ār-ıla dil pāralanupdur
Bir kimsene yok ‘ārı çeke āh benümle

2. **pāralansun:**-*sun*
Gazel 3167
Mısra: **4**
Parçalanmak, parça parça edilmek.

Seni kuçmaga komaz ara yirde
Göreyim pāralansun pīrehen de

pāralan:

1. **pāralansa:**-*sa*
Gazel 3055
Mısra: **9**
Parçalanmak, parçalara ayrılmak.

Pāralansa şāne-veş tañ mı Muḥibbī bu yürek
El uzadur āh her dem şāne ol gīsūlara

pāre:

1. **pāresine:**-*(s)i, -(n)e*
Gazel 3021
Mısra: **1**
*Parça. *olumsuz bir durumu bildirmede kullanılan bir kelimedir. "...parçasına mı düştü?; küçümseme bildirir: örn. çalgıcı parçası.".*

Yine aldandı gönül bir güzelüñ pāresine
Raḥm idüp urmadı merhem dil ü cān yarasına

2. **pāre:**
Gazel 3187
Mısra: **8**
Parça.

Şu deñlü pāre pāre oldı bagrum
Dilümden āh-ıla her pāre düşdi

3. **pāresi:**-*si*
Gazel 3223
Mısra: **6**
Parça.

Pāre pāre eyledi gerçi dilüm tīġ-ı cefā
Līk meh-rūlar elinde kaldı her bir pāresi

4. **pāresi:**-*si*
Gazel 3494
Mısra: **4**
Parça.

Togradı bu bagrumı biñ pāre itdi tīġ-ı ġam
Ġarḳ-ı ḫūn olup yatur sīnemde her bir pāresi

5. **pārecügi:**-*cüg, -i*
Gazel 3452
Mısra: **8**
Parça II yara.

Merhem-i vaṣluñ eger irmeye bu ḫastaya āh
Rūz-ı maḥşerde daḫı bulına dil pārecügi

6. **pāre:**
Gazel 3018
Mısra: **10**
Adet, miktar, parça, tane.

Miḥnet şebine ugradısa n'ola Muḥibbī
Geh cevr iderseñ gāh bir pāre esirge

pāre pāre:

1. **pāre pāre:**
Gazel 3107
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parça parça.

Bu göñlüm itdi hicrān pāre pāre
Akar bu dīdeden kan pāre pāre

2. **pāre pāre:**
Gazel 3205
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parça parça.

Zülfine el kurdugınca pāreler göñlüm beni
Dilegüm bu pāre pāre görem āḫir şāneyi

3. **pāre pāre:**
Gazel 3107
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parça parça.

Görüp şem'-i ruḫuñ pervāne gibi
Yakam odlara ben cān pāre pāre

4. **pāre pāre:**
Gazel 3107
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parça parça.

Sitem tīġı cefā tīriyle kılduñ
Beni hey nā-müselmān pāre pāre

5. **pāre pāre:**
Gazel 3003
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(beyitte) Parça parça. (tek tek).

İçürür ādeme öñ şehd ü şekker
Kılur zehr ile soñra pāre pāre

pāre pāre eyle-:

1. **pāre pāre eyle-:**-*di*
Gazel 3223
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parça parça etmek.

Pāre pāre eyledi gerçi dilüm tīġ-ı cefā
Līk meh-rūlar elinde kaldı her bir pāresi

pāre pāre it-:

1. **pāre pāre it-:**--*di*
Gazel 3107
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parça parça etmek.

Bu göñlüm itdi hicrān pāre pāre
Akar bu dīdeden kan pāre pāre

pāre pāre ol:

1. **pāre pāre ol:**-*a*
Gazel 3331
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parça parça olmak, parçalanmak.

Şāne ursa zülfine cān-ıla göñlüm pāralar
Āḫir ola pāre pāre göreyim ben şāne[y]i

pāre pāre ol-:

1. **pāre pāre ol-:**--*ur*
Gazel 3107
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parça parça olmak, parçalanmak.

Olur yād idicek iy 'ārıżı gül
Girībān tā-be dāmān pāre pāre

2. **pāre pāre ol-:**--*ur*
Gazel 3107
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parça parça olmak, parçalanmak.

Kaçan derd-ile āh itse Muḥibbī
Olur bu sīne sūzān pāre pāre

3. **pāre pāre ol-:**-*dı*
Gazel 3187
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parça parça olmak.

Şu deñlü pāre pāre oldı bagrum
Dilümden āh-ıla her pāre düşdi

pārele-:

1. **pāreler:**-*r*
Gazel 3205
Mısra: **3**
Parça parça etmek, parçalamak, paralamak.

Zülfine el kurdugınca pāreler gönlüm beni
Dilegüm bu pāre pāre görem āḫir şāneyi

pāy:

1. **pāyuñ:**-*üñ*
Gazel 3064
Mısra: **6**
Ayak.

Döginüp seng-i miḥnetle anuñçün ḫāk-i rāh oldum
Yüzüme basıcak pāyuñ diler öpmek bu efgende

2. **pāyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 3207
Mısra: **5**
Ayak.

Secde eyler pāyuña her dem ṣurāḫī iy ṣanem
Eşk-i çeşmin akıdur bu çeşm-i giryānum gibi

3. **pāyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 3216
Mısra: **7**
Ayak.

Gel ḳadem rencīde kıl kim pāyuña īsār içün
Ḥāżır itdüm gözlerüm cevherlerinden dökmegi

4. **pāyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3077
Mısra: **3**
Ayak II Hisse, nasip.

Ol servüñ evvelā pāyına cān u dil akıtdum
Ardınca ravān oldı yaşum da bilesine

5. **pāyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3078
Mısra: **9**
Ayak II Hisse, nasip.

Pāyına revān eyle Muḥibbī yine yaşuñ
Ḳaddi gibi serv olmaya bustān arasında

6. **pāyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3487
Mısra: **5**
Ayak II Hisse, nasip.

Güzeller pāyına saçdum şu deñlü dürr-i eşki kim
Dükendi kīse-i çeşmüm bir iki üç direm kaldı

7. **pāyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3462
Mısra: **2**
Ayak (yoluna, uğruna bağlamında).

Görüp gülzār-ı ḫüsn içre ben ol serv-i ḫırāmānı
Akıtdum pāyına cūlar kılup bu çeşm-i giryānı

8. **pāyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 3303
Mısra: **9**
Ayak. || Sevgilinin yolu.

Bu Muḥibbī eylesün cān naḳdi pāyuña nisār
Būy-ı zülfüñle mu'aṭṭar eyle gel kāşānemi

9. **pāyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 3010
Mısra: **5**
Sevgilinin ayağı.

Seri pāyuña iletdüm iderem ārzū tīġuñ
Kerem kıl vir murādum bakma iy ḫūnī sakın kana

10. **pāyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 3243
Mısra: **6**
Sevgilinin ayağı.

İy sehī servüm ḫırāmān salın sen nāz-ıla
Cūlar iltsün pāyuña 'āşıḳlaruñ göz yaşını

11. **pāyına:**-*ı, -(n)a*
Gazel 3123
Mısra: **9**
(Sevgilinin) ayağı.

Ol boyı serv-i sehīnüñ pāyına īsār içün
Gözlerümüñ yaşı sīm ü yüzüm altun olmada

12. **pāyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3395
Mısra: **12**
Ayak ll Eşik, huzur.

Çemen seyrānın eylerken çü gördi çeşm-i pür eşküm
Diler pāyına yüz sürmek akar gāh togru gāh egri

13. **pāyına:**-*ı, -(n)a*
Gazel 3419
Mısra: **2**
(Sevgilinin) ayağı.

Ol serv-ḳadde nāgāh bu dīde baḳadüşdi
Eşküm revān gözümden pāyına akadüşdi

14. **pāyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 3060
Mısra: **7**
Ayak, kadem. || Sevgilinin ayağı.

Pāyuña düşüp eger dāmānuñ öpsem yok dime
Pādişāh olan ider iḥsān iḥsān üstine

15. **pāyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3293
Mısra: **5**
Ayak. II Eşik, huzur.

Nigāruñ pāyına yaşum revān itsem ‘aceb midür
Ḫırāmānī ḫırāmānī görem ol serv-i dil-cūyı

pay düş-:

1. **pay düş-:**-*di*
Gazel 3263
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bölüşmede hisse ayrılmak, belirli bir bölüm verilmek.

Ezelden ḳısmet oldı şādī vü ġam
Muḥibbī saña düşdi ġuṣṣadan pay

pāyān:

1. **pāyānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3153
Mısra: **12**
Son, nihâyet.

Baḥr-i ‘ışḳa iy Muḥibbī niceler ġarḳ oldılar
Görmedüm bir kimse dir idüm anuñ pāyānına

pāye:

1. **pāyesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 3114
Mısra: **2**
Derece, mertebe.

Naḳd-i cānı yine dil aldı bugün ayasına
Sen şehüñ tā ki nisār ide hemīn pāyesine

pāy-ı dilber:

1. **pāy-ı dilber:**-*i*
Gazel 3418
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayağı.

Umar Muḥibbī būs kıla pāy-ı dilberi
Devrān yolında eyledi çün ḫāk-i pā bizi

pāy-ı meges:

1. **pāy-ı meges:**
Gazel 3071
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1)Sineğin ayağı 2)Sevgilinin dudağındaki ayva tüyleri.

Lebüñde ḫaṭ mıdur yoḫsa görinen sāye-i ebrū
Yāḫūd pāy-ı meges midür yapışupdur kalup bala

2. **pāy-ı meges:**
Gazel 3081
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1)Sineğin ayağı 2)Sevgilinin dudağındaki ayva tüyleri.

Lebleri üzre görinen sāye-i ebrū mıdur
Ḫaṭ degül pāy-ı meges kalmış meger bal üstine

pāy-ı sāġar:

1. **pāy-ı sāġar:**-*a*
Gazel 3335
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçki kadehinin ayağı.

Hem çü ṣürāḥī gibi sücūd pāy-ı sāġara
Eyle serv ü naleyi çeng ü çıġāne[y]i

pāy-ı yār:

1. **pāy-ı yār:**-*a*
Gazel 3279
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayağı.

Lāyıḳ degülem būse koyam pāy-ı yāra ben
Yiter baña hemīn ki būsem riḳāb oldı

2. **pāy-ı yār:**-*a*
Gazel 3339
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayağı.

Dīde rūyum cem‘ kılmışdur şu deñlü sīm ü zer
Pāy-ı yāra eylesem bilmez nisār eksüklügi

pāyına düş:

1. **pāyına düş:**-*ı, -n, -a, -di*
Gazel 3048
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bölüşmede hisse ayrılmak, belirli bir bölüm verilmek.

İy Muḥibbī ḳısmet olındı ezel şādī vü ġam
Derd ü miḥnet düşdi ancak ehl-i ‘ışḳuñ pāyına

pāyını būse kıl-:

1. **pāyını būse kıl-:**-*-ın, --ı, --a, --m-ı, -n, -ı, -am*
Gazel 3009
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayağını öpmek.

Dilerem pāyını būse kılam ol serv-i reftāruñ
Ki ne dāmen ola vāḳıf u ne ḫod pīrehen āgeh

pāymāl it:

1. **pāymāl it:**-*di*
Gazel 3369
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayaklar altına almak, hakir ve perişan etmek.

Pāymāl itdi gözüm yaş[ı] gibi āḫir-i kār
Yirlere saldı gör ol zülf-i siyehkār beni

pāyuña:

1. **pāyuña:**
Gazel 3067
Mısra: **6**
(Sevgilinin) ayağı.

Çeşmüme gel pā koyup ḫār-ı müjemden ġam yime
Pāyuña itmez żarar yaşumla çün nemnāk ola

pāyuña getür:

1. **pāyuña getür:**-*uñ, -a-uñ, -a, -dü, -m*
Gazel 3331
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağına getirmek: Sıra, saygı gözetmeksizin birinin yanına gelmesini sağlamak.

Naḳd-i cān u dil getürdüm tuḥfe diyü pāyuña
Ḳıymeti yokdur ḳabūl eyle bu dervīşāne[y]i

pāyuña yüz sür-:

1. **pāyuña yüz sür-:**-*uñ, -a, -üm, -e, -m*
Gazel 3270
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Büyük sevgi veya saygı gösterilen birinin huzurunda yüzünü yere sürercesine eğilmek.

Ben āb gibi pāyuña her dem yüzüm sürem
Sen ser çeküp serv gibi eyle ser-keşi

pehlevān:

1. **pehlevānlardur:**-*lar, -dur*
Gazel 3463
Mısra: **2**
Pehlivan, güreşçi, yiğit.

Ġażabla baksa dilber bir yire gelür iki kaşı
San iki pehlevānlardur komış birbirine başı

2. **pehlevānuñ:**-*uñ*
Gazel 3496
Mısra: **10**
Pehlivan, güreşçi. II Yiğit, mert, cesur, korkusuz, gözü pek.

Bir siyāh tel dakdı āhından Muḥibbī başına
Bunuñ-ıla seçilür her pehlevānuñ yügrügi

pehlū:

1. **pehlū:**
Gazel 3356
Mısra: **16**
Vücudun iki yanından biri, yan.

Sīneme çekdüm elifler serv-ḳadler yādına
Kuçaram tā ṣubḥ olınca bāña hem pehlū gibi

2. **pehlūya:**-*y, -a*
Gazel 3156
Mısra: **13**
1. Vücudun iki yanından her biri. 2. Yan, yan taraf.

Pehlūya çeküp kuçmag olur idi nigārı
Vuṣlatda Muḥibbī girmese pīrāhen araya

pek:

1. **pekdür:**-*dür*
Gazel 3195
Mısra: **6**
Sert, katı.

Āh kılsam aglasam yaşum saña itmez eser
Katı göñlüñ dōstum pekdür senüñ mermer gibi

2. **pek:**
Gazel 3402
Mısra: **4**
"Çok fazla, oldukça" anlamında kullanılan bir zarf.

Çeşmesi ‘ayn-ı belā kūhsārı Ḳays’uñ başıdur
Āşiyān-ı murġa ur pek saçı oldı mīşesi

3. **pekdür:**--*dür*
Gazel 3095
Mısra: **9**
Sert, katı. II Sağlam, kavî. II Çok, fazla, ziyâde.

‘Işḳuñ kemānı pekdür her kim ki çekmek ister
Derd ü belā vü miḥnet aña gerek kepāde

peleng:

1. **peleng:**
Gazel 3227
Mısra: **7**
Kaplan.

Geh ruḫ-ı zerd-ile şīrem gāh dāġumla peleng
Tolıdur şīr ü pelenglerle bu ‘ışḳuñ bīşesi

2. **peleng:**
Gazel 3360
Mısra: **7**
Kaplan.

Dir gören kūh-ı belāda oldı peyda bir peleng
Ḥasretiyle sīneme yakdukda miḥnet dāġını

penāh:

1. **penāhı:**-*ı*
Gazel 3199
Mısra: **2**
Sığınacak yer, melce.

Ḫudāyā sensin ‘ālem pādişāhı
Tapuñdur cümle maḫlūḳuñ penāhı

2. **penāhı:**-*ı*
Gazel 3437
Mısra: **10**
Sığınak, sığınılacak yer.

Muḥibbī key sakın kesme ümīdüñ
Ki oldur cümle mücrimler penāhı

penbe:

1. **penbe:**
Gazel 3204
Mısra: **4**
Pamuk. II Açık al renk, açık kırmızı gülün rengi, kırmızıya biraz beyaz karıştırılmasıyle elde edilen renk.

Ḳaṣd eyledüm ki ‘ışḳumı sīnemde saklayam
Penbe içinde olur mı āteş nihān daḫı

penbe-i dāġ:

1. **penbe-i dāġ:**-*um*
Gazel 3167
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yara pamuğu. II Pembe yara, yaranın pembe rengi.

Yiter dünyāda ‘uḳbāda Muḥibbī
Ḳabā vü penbe-i dāġum kefende

penç vākit:

1. **penç vākit:**-*de*
Gazel 3205
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beş vakit. (Namaz vakitleri.).

Penç vākitde mescide varur o da ancak imām
Gice gündüz līk memlū görürem meyḫāneyi

pençe:

1. **pençesine:**-*s*, -*i*, -*n*, -*e*
Gazel 3225
Mısra: **6**
Yırtıcı hayvanların ön ayaklarının, parmak uçlarında sivri ve aşağıya doğru kıvrık tırnaklar bulunan iç kısmı.

Bir bakışıyla eyledi murġ-ı dili şikār
San şāhin aldı pençesine bir kebūteri

pençe ur-:

1. **pençe ur-:**--*a*
Gazel 3002
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Pençe vurmak. El atmak, bir işe girişmek, teşebbüs etmek.

Demürden pençedür şi’rüñ Muḥibbī
Bozılmaz aña kimdür ura pençe

2. **pençe ur-:**--*sun*
Gazel 3091
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pençe vurmak. El atmak, bir işe girişmek, teşebbüs etmek.

Bī-fikr ü te’emmül didi bu şi‘ri Muḥibbī
Bilmek dileyen ḥālini ursun buña pençe

pençe-i mercān:

1. **pençe-i mercān:**-*a*
Gazel 3479
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mercanın pençesi, el şeklini andıran girintili çıkıntılı kırmızı deniz hayvanı.

Baḥr-i ‘ışḳumda gözüm yaşın görüp ġavvāṣ-ı dil
Didi el-ḥaḳ pençe-i mercāna beñzetdüm seni

pend:

1. **pendi:**-*i*
Gazel 3157
Mısra: **2**
Öğüt, nasihat.

Dolaşdı göñül āh çün ol zülf-i dü-tāya
Güş eylemedi pendi özin atdı belāya

2. **pendini:**-*i*, -*n*, -*i*
Gazel 3226
Mısra: **1**
Öğüt, nasihat.

Diñlemedüñ [ey] dil-i dīvāne kimse pendini
Tak yüri meh-rūlaruñ boynuña zülfi bendini

3. **pendümi:**-*üm*, -*i*
Gazel 3077
Mısra: **7**
Öğüt, nasihat.

Güş eylemedüñ pendümi ḥālüñ beter olsun
Kaç kerre didüm ugrama ‘ışḳuñ yöresine

4. **pendüm:**--*üm, -*
Gazel 3364
Mısra: **1**
Nasihat öğüt.

Sen sen ol pendüm budur dutma göñülde yār iki
Bir olur yār iki olmaz olmasun zinhār iki

5. **pendüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3417
Mısra: **1**
(Fars.) Öğüt, nasîhat.

Zülfine dil bagladuñ çünki unıtduñ pendüñi
Mübtelā-yı ‘ışḳ olup boynuñda ḫoş gör bendüñi

6. **pend:**
Gazel 3439
Mısra: **7**
(Fars.) Öğüt, nasîhat.

Dil-i Mecnūn’a te’sīr eylemez pend
Ḳabūl eyler özine çün belāyı

pend eyle-:

1. **pend eyle-:**--*me*
Gazel 3075
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öğüt vermek, nasihat etmek.

Nāṣihā pend eyleme kūyında ger pā-māl olam
‘Āşıḳ olanlar bilürsin bakmaz nāmūsına

pend id:

1. **pend id:**-*i, -er*
Gazel 3416
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasihat etmek, öğüt vermek.

Baña maḥbūb u meyden geç diyü zāhid ider pendi
‘Aceb mi leẕẕet-i ervāḥ ki zīrā añlamaz kendi

pend id-:

1. **pend id-:**-*üp*
Gazel 3169
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öğüt vermek, nasihat etmek.

Dime nāṣiḥ pend idüp cān iste cānān isteme
Gel baña ‘ālemde di cānānesüz cān isteme

pend-gū:

1. **pend-gū:**
Gazel 3338
Mısra: **4**
Öğüt veren.

Gūşum tolı çeng-ile nāyuñ ṣadāsıdur
İy pend-gū başuña eyle naṣīḥati

perçem:

1. **perçemi:**-*i*
Gazel 3459
Mısra: **7**
Alna düşen kısa saç demeti, kakül.

Kaşı yayın ele alsa kafada perçemi ḥāẓır
Dil almaga gider öñce iki zülf-i siyeh-pūşı

2. **perçemi:**-*i*
Gazel 3300
Mısra: **10**
Alna düşen kısa saç, kâkül. II Sevgilinin alnına dökülen saçları.

Diller almaga giderler ġamzeler
Bekler yāruñ kafasın perçemi

perde:

1. **perde:**
Gazel 3390
Mısra: **4**
Bir yeri ayırmak ve bir yerin görünmesine mani olmak için asılan kumaş.

Şem‘-i ruḫsārı yakardı bu cihān mülkin eger
Luṭf idüp ebr gibi zülfin aña perde kodı

perde id-:

1. **perde id-:**--*elden*
Gazel 3059
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzünü kapatmak, örtmek II Gizlemek, utanmak.

Seḥāb-ı zülfini gün yüze perde
İdelden ugradum biñ dürlü derde

2. **perde id-:**--*er, --sen*
Gazel 3042
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir nesneyi saklanmak için kullanmak.

Dü ‘ālem çün münevverdür yüzüñden
Küsūf olur iderseñ zülfi perde

3. **perde id-:**--*er*
Gazel 3094
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir nesneyi saklanmak için kullanmak.

İder zülfini gün yüzine perde
Beni ugradur ol biñ dürlü derde

perde kıl-:

1. **perde kıl-:**--*du, --ñ*
Gazel 3031
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Perde yapmak II Örtmek, gizlemek.

Perde kılduñ şem‘-i ruḫsāruña zülfüñ kıldum āh
Cāme-i fānūsı hīç cāyiz midür itmek siyāh

perde ol-:

1. **perde ol-:**--*ur*
Gazel 3090
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Perde olmak. II Engel olmak.

Muḥibbī gün yüzine karşu āhı
Sakın kılma olur yüzine perde

perde-i ‘uşşāk:

1. **perde-i ‘uşşāḳ:**-*ı*
Gazel 3334
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Klasik Türk müziğindeki ana makamlardan biri, âşıklar makamı.

Muṭrib nevāda perde-i ‘uşşāḳı rāst kıl
Ġamdan ḫalāṣ eyle bu kemter kemīne[y]i

perde-i zühd:

1. **perde-i zühd:**-*üm*
Gazel 3183
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Takva (Dünyâya rağbet etmeyip kendini ibâdete verme, nefsini her türlü zevkten alıkoyup ibâdet yolunu seçme, perhizkârlık, takvâ) perdesi.

Perde-i zühdüm ne assı bu dil-i mecnūn mest
Yārına varını virdi kendin ‘üryān eyledi

perī:

1. **perīsin:**-*sin*
Gazel 3061
Mısra: **1**
Peri II Güzel, Sevgili.

Perīsin bilmedüm yāḫūd ferişte
Beni bī-ṭāḳat itdüñ bir görişte

2. **perīnüñ:**-*(n)üñ*
Gazel 3128
Mısra: **5**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın II Sevgili.

Ol perīnüñ dil perīşān eylemek şānındadur
Anuñ-ıçun meyl ider zülf-i perīşān oynına

3. **perī:**
Gazel 3023
Mısra: **1**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız II Sevgili.

Çün perī gibi görindi yine dilber gözüme
Ḥayret aldı beni ol dem gelemem kendüzüme

4. **perī:**
Gazel 3059
Mısra: **3**
1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Melek misin perī yāḫūd ferişte
Bu ḥüsni görmedi kimse beşerde

5. **perī:**
Gazel 3087
Mısra: **1**
1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Bir perī peyker ḳamer-ruḫsār sevdüm tāzece
Bir lebi şīrīn şeker-güftār sevdüm tāzece

6. **perī:**
Gazel 3090
Mısra: **3**
1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Melek midür perī yāḫūd ferişte
Bu ḥüsni görmedi kimse beşerde

7. **perī:**
Gazel 3229
Mısra: **1**
1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Perī misin melek misin yā ḥūrī
Yüzüñde berḳ urur Allāh nūrı

8. **perī:**
Gazel 3261
Mısra: **1**
1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel

olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Câme-i zer-baft ile ger cilve kılsa ol perī
Kim göre âşüfte vü ḥayrān ola dilden berī

9. **perī:**
Gazel 3347
Mısra: **5**
1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Ol perī gönlümi ger mesken iderse yiridür
Çün perī mesken ider buldugı vīrāneligi

10. **perī:**
Gazel 3347
Mısra: **6**
1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Ol perī gönlümi ger mesken iderse yiridür
Çün perī mesken ider buldugı vīrāneligi

11. **perī:**
Gazel 3374
Mısra: **5**
1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Gerçi kim geldi hemān-dem yine gitdi ol perī
Eşküm-ile eyledüm pür eldeki peymāneyi

12. **perī:**
Gazel 3385
Mısra: **4**
1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Germ olurmış asılup karşuñda her dem āyine
Niçe başdan aşmasun yüz virdüñ aña iy perī

13. **perī:**
Gazel 3389
Mısra: **5**
1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Āteş-i zülfüñ içine düşeliden iy perī
Şöyle yakduñ kim beni nām u nişānum kalmadı

14. **perī:**
Gazel 3472
Mısra: **2**
1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Ṣūret-i dīvār sanduñ göricek iy cān beni
Bilmedüñ mi iy perī sen eyledüñ ḥayrān beni

15. **perī:**
Gazel 3475
Mısra: **8**
1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Gelmeye tā ḥaşr olınca ‘aḳlı hergiz başına
İy perī her kim senüñ rūyuñ temāşā eyledi

16. **perī:**
Gazel 3490
Mısra: **5**
1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Bu ḥüsn ü bu leṭāfetle perī dirsen aña tañ mı
Temāşā eyleyen görsün perī şeklinde insānı

17. **perī:**
Gazel 3490
Mısra: **6**
1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Bu ḥüsn ü bu leṭāfetle perī dirsen aña tañ mı
Temāşā eyleyen görsün perī şeklinde insānı

18. **perīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 3161
Mısra: **1**
1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Düşdi gönlüm bir perīnüñ zülf-i ‘anber-bārına
Tevbe kıldı şimdiden girü ṣalāḥuñ kārına

19. **perīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 3257
Mısra: **5**
1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Dutıldı gönül bir perīnüñ zülf[i] bendine
Yazu imiş başa bu da bir belā gibi

per-i ṭāvūs:

1. **per-i ṭāvūs:**-*ı, -n, -ı*
   Gazel 3292
   Mısra: **14**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Tavus kuşunun kanatları.

Cilve kılsa ḥüsn-i dilber zülfi müşg ‘anber saçar
Zīver ile ziynet itmişdür per-i ṭāvūsını

perī-peyker:

1. **perī-peyker:**
   Gazel 3031
   Mısra: **3**
   Far. peri yüzlü, çok güzel; sevgili.

Saña beñzer bir perī-peyker melek-rū görmedüm
Gerçi kim ‘ālemde bī-ḥad eylemişem geşt-i rāh

2. **perī-peyker:**
   Gazel 3036
   Mısra: **1**
   Far. peri yüzlü, çok güzel; sevgili.

Bir perī-peyker ġamından zār u giryānsın yine
Kākül-i dilber gibi iy dil perīşānsın yine

3. **perī-peyker:**
   Gazel 3376
   Mısra: **3**
   Peri yüzlü, peri gibi çok güzel yüzlü (kimse). II Sevgili.

Ġamuñla iy perī-peyker yoluñda n’ola cān virsem
Belā kūhında öldürdi ġam-i Şīrīn çü Ferhād’ı

perī-rū:

1. **perī-rūyı:**-*y, -ı*
   Gazel 3293
   Mısra: **1**
   Peri yüzlü II peri gibi güzel sevgili.

Mu‘allim eylemiş ta‘līm cefāya ol perī-rūyı
Ki göstermeye ‘uşşāḳa ki hergiz rūy-ı nīgūyı

2. **perī-rū:**
   Gazel 3123
   Mısra: **3**
   Peri (gibi güzel) yüzlü (sevgili).

Tolaşaldan bir perī-rū zülfinüñ sevdāsına
N’eyleyem şeydā göñül vardukça Mecnūn olmada

3. **perī-rū:**
   Gazel 3321
   Mısra: **1**
   Güzel yüzlü, çok güzel kimse.

İy perī-rū gūş kıl bir bir diyem bu ḥālümi
Umaram ki raḥm idesin işidüp aḥvālümi

perī-ruḫsār:

1. **perī-ruḫsārı:**-*ı*
   Gazel 3164
   Mısra: **5**
   Güzel yüzlü, çok güzel (kimse).

Ol perī-ruḫsārı görsem bīd gibi ditirerem
Sanasın bir ḫastadur kim ditreye cān üstine

perişān:

1. **perīşānsın:**-*sıñ*
   Gazel 3036
   Mısra: **2**
   Dağınık, karışık II kederli, üzgün, darmadağın bir halde.

Bir perī-peyker ġamından zār u giryānsın yine
Kākül-i dilber gibi iy dil perīşānsın yine

2. **perīşān:**
   Gazel 3160
   Mısra: **8**
   1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık. 2. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.

El uzadurdı mu‘anber zülfine dīvāneler
Ejdehā-veş ol ḫam-ı zülfi perīşān olmasa

3. **perīşān:**
   Gazel 3168
   Mısra: **7**
   1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık. 2. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.

Gözlerüñ ta‘līm-i siḥr eyler perīşān zülfüñe
Ṣad hezārān ‘āşıḳın ol bend ider bir mū-y-ıla

4. **perīşān:**
   Gazel 3347
   Mısra: **8**
   1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık. 2. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.

Bu göñül şāne gibi āh yine biñ pāre olur
Ol perīşān ura zülfine eger şāneligi

5. **perīşān:**
   Gazel 3382
   Mısra: **6**
   1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık. 2. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.

El uraldan sünbül-i müşgīn-i dildāra şabā
Key perīşān ḥālüm ol zülf-i perīşānum gibi

6. **perīşān:**
   Gazel 3395
   Mısra: **5**

1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık. 2. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.

İder zülf-i perīşānı perīşān göñlin ‘uşşākuñ
Benüm āh u fiġānumdandur ol zülf-i dü-tā egri

perīşān eyle-:

1. **perīşān eyle-:**--*di*
Gazel 3046
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntılı ve kederli eylemek. II dağıtmak, perişan etmek.

Dil perīşān ḥāl-idi daḫı perīşān eyledi
Çün girihler saldı ol zülf-i perīşān üstine

2. **perīşān eyle-:**--*mek*
Gazel 3128
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntılı ve kederli eylemek. II dağıtmak, perişan etmek.

Ol perīnüñ dil perīşān eylemek şānındadur
Anuñ-ıçun meyl ider zülf-i perīşān oynına

3. **perīşān eyle-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3290
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağıtmak, karmakarışık duruma getirmek, düzenini bozmak II acınacak duruma getirmek, altüst etmek.

Eyledüñ yine perīşān zülf-i müşg-i nābuñı
Ṣāḫ ṣāḫ itdüñ gül üzre sünbül-i setrābuñı

perīşān eyle:

1. **perīşān eyle:**-*r*
Gazel 3476
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağıtmak, düzenini bozmak II acınacak duruma getirmek.

San geyer ol sīm-ten üstine dāvūdī zirih
Her kaçan eyler perīşān tagıdur gīsūları

perīşān ḥāl-idi:

1. **perīşān ḥāl-idi:**--*i, --di*
Gazel 3046
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Perişan bir halde olmak, dağılmak, mahvolmak, çok üzüntü ve sıkıntı çekmek.

Dil perīşān ḥāl-idi daḫı perīşān eyledi
Çün girihler saldı ol zülf-i perīşān üstine

perīşān ol:

1. **perīşān ol:**-*ma, -y, -a, -sın*
Gazel 3461
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acınacak duruma gelmek.

İster-iseñ kim perīşān olmayasın ‘āḳıbet
Dil uzatma kimsenüñ ḥaḳḳına sen sūsen gibi

perīşān ol-:

1. **perīşān ol-:**--*ma, --y, --a*
Gazel 3057
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağılmak, karmakarışık duruma gelmek.

Kāküli sevdāsına kim dil vire bir dilberüñ
İñlemekle ‘ākıbet göñül perīşān olmaya

perī-şıfat:

1. **perī-şıfat:**
Gazel 3270
Mısra: **3**
Peri vasıflı, peri gibi güzel.

Sünbül saçın şāneledi ol perī-şıfat
İtdi cahānı cümle ser-ā-ser müşevveşi

peri-veş:

1. **perī-veş:**
Gazel 3063
Mısra: **9**
Peri gibi güzel (Sevgili).

Muḥibbī’den perī-veş kaçma didüm
Enīs olmaz didi ādem bizümle

2. **perī-veşi:**-*i*
Gazel 3326
Mısra: **4**
Peri gibi, çok güzel (kimse).

Āhum şerār-ı naḫl olup bezm-i ‘ışḳ ara
Gördüm nihāl ḳāmet-i serv ü perī-veşi

perī-zād:

1. **perī-zāda:**--*a*
Gazel 3135
Mısra: **1**
“Periden doğmuş” Peri gibi güzel (kadın).

Dirīġā bilmedüm virdüm göñül ben ol perī-zāda
Düşüp yolında ḫāk oldum getürmez hīç beni yāda

2. **perī-zādı:**-*ı*
Gazel 3358

Mısra: **1**
"Periden doğmuş" Peri gibi güzel (kadın).

Bugün dīvānesi oldum görüp āh ol perī-zādı
Giceler ḫˇāb yüzin görmem iderem nāle feryādı

3. **perī-zādı:**-*ı*
Gazel 3376
Mısra: **1**
"Periden doğmuş" Peri gibi güzel (kadın).

Dil-i şūrīde sevmişdür yine çün bir perī-zādı
İşüm ney gibi efġāndur anı siz sanmañuz şādī

perī-zāda:

1. **perī-zāda:**
Gazel 3004
Mısra: **8**
Periden doğmuş, peri gibi.

Gözümüñ çeşmesārına gelür bir dem ḳarār itmez
Katı düşvār imiş düşvār göñül virmek perī-zāda

perr ü bāl:

1. **perr ü bāl:**-*üm, -i*
Gazel 3305
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kol, kanat.

Cānā cemālüñ şem'ini cān-ıla itdüm çün ṭaleb
Pervāne-veş olmaz 'aceb yaksam bu perr ü bālümi

perr-i 'amel:

1. **perr-i 'amel:**
Gazel 3461
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İş/hareket kanadı.

Ok gibi togrulmayınca varımazsın menzile
Kimde yok perr-i 'amel yolda kalur segzen gibi

perr-i semender:

1. **perr-i semender:**
Gazel 3448
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Semender kanadı. (semender:Ateşte yaşadığına inanılan ve ateşten etkilenmeyen efsanevî bir hayvan.).

Tutdı od içre vaṭan ruḫları devrinde yine
'Acabā perr-i semender mi ki zülf-i sipehi

pertāb id:

1. **pertāb id:**-*üp*
Gazel 3469
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Atmak, fırlatmak.

İdüp āh okların pertāb yine ḳaddüm kemānından
Geçüp Mecnūn'ı ḫoş dikdüm belā ṣaḥrāsına taşı

per-tāb ol-:

1. **per-tāb ol-:**-*ma, -dı*
Gazel 3198
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Atılmak, sıçramak.

Kim-durur ruḫsāruña gün gibi per-tāb olmadı
Ya anı gördükde bu çeşmüm tolu āb olmadı

pertev sal-:

1. **pertev sal-:**-*up*
Gazel 3158
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Işık salmak, aydınlatmak.

Hīç ola mı gün gibi ol şāh-ı lā-naẓīr
Pertev salup ola bu ben bī-nevā-y-ıla

pertev-i ḥüsn:

1. **pertev-i ḥüsn:**-*i*
Gazel 3395
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin ışıltısı.

Eyā zāhid eger biñ kez naẓar kılsañ o meh-rūya
Görinmez pertev-i ḥüsni idesin çün nigāh egri

2. **pertev-i ḥüsn:**-*üñ*
Gazel 3437
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin ışıltısı.

Görelden pertev-i ḥüsnüñ nigārā
Gözüm görmez olupdur mihr ü māhı

3. **pertev-i ḥüsn:**--*i*
Gazel 3115
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) güzelliğinin parlaklığı, ışığı.

Maḥv ola gide evc-i felekde meh ü ḫurşīd
Ger pertev-i ḥüsni irişe saḳf-ı semāya

pervā yimez:

1. **pervā yimez:**-*mez*
Gazel 3278
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Deyim**
Perva yememek: korkmamak, çekinmemek.

Baḥr-ı eşkümde yürür murġ-ı dilm her ṭarafa
Zīra pervā yimez olmışdur ezel āb u aşı

pervāna:

1. **pervānalıgı:**-*lıg, -ı*
Gazel 3421
Mısra: **1**
Pervane, geceleri ışık çevresinde dönen küçük kelebek, kepenek.

Cān diler şem‘-i ruḥa eyleye pervānalıgı
Göstere yine göñül zülfine dīvānalıgı

pervāne:

1. **pervāneye:**-*y, -e*
Gazel 3054
Mısra: **8**
Kelebek (geceleyin ışığın/mumun etrafında dönmesi bağlamında) ǁ 'âşık (Sevgili'nin etrafında fırdönmek ve Sevgili'yi canından geçecek kadar çok sevmek bağlamında).

Dün gice şem‘-i ḥüsnine yandı kül oldı cān u dil
Şimden girü ta‘līm idem yanmaklıgı pervāneye

2. **pervāneden:**-*den*
Gazel 3053
Mısra: **7**
Geceleri mum lamba vb. ışık kaynaklarına yaklaşarak çevresinde sürekli uçan kanatlı küçük bir böcek, gece kelebeği. Edebiyatımızda sevdiğine kavuşmak için çırpınan âşığı temsil eder; ışık da bir tanrısal ışık sayılan aşkın timsalidir.

‘Işḳ[ı] gel pervāneden örgen yanar āh eylemez
Bülbül-i şūrīde gibi āh u feryād eyleme

3. **pervāne:**
Gazel 3010
Mısra: **10**
Işığın etrafında dönmeyi seven gece kelebeği II âşık. Pervâne, şem‘e (mum) âşık olarak nitelenir. Bu hayvanın gözleri çok küçüktür. Gündüzleri karanlık yerlerde bulunur. Ortalık kararınca gördüğü ışığa doğru koşar. Gözleri kamaştığı için ayrılamaz ve kendini fener, lâmba şişesi, mum ve ampul gibi şeylere çarpar; kanatları ve vücudu bu şekilde yanar. Bu nedenle aşk ve sevgiliye vefa yolunda canından geçmenin ve kendini yakmanın sembolü olmuştur. Tasavvuf edebiyatında şem' sevgiliyi, Allâh’ı; pervâne âşıkı temsil eder.

Muḥibbī gerçi cān yakdı cemāl-i şem’-i dildāra
Ne pervā meş’al-i ḫurşīde ger yanarsa pervāne

4. **pervāneler:**-*ler*
Gazel 3065
Mısra: **7**
Işığın etrafında dönmeyi seven gece kelebeği II âşık. Pervâne, şem‘e (mum) âşık olarak nitelenir. Bu hayvanın gözleri çok küçüktür. Gündüzleri karanlık yerlerde bulunur. Ortalık kararınca gördüğü ışığa doğru koşar. Gözleri kamaştığı için ayrılamaz ve kendini fener, lâmba şişesi, mum ve ampul gibi şeylere çarpar; kanatları ve vücudu bu şekilde yanar. Bu nedenle aşk ve sevgiliye vefa yolunda canından geçmenin ve kendini yakmanın sembolü olmuştur. [tas.] Tasavvuf edebiyatında şemè sevgiliyi, Allâh’ı; pervâne âşıkı temsil eder.

Şem‘ her şeb kül ider yakup niçe pervāneler
Bunca nā-ḥaḳ kan iderken yana bī-pervā yine

5. **pervāneden:**-*den*
Gazel 3316
Mısra: **2**
Geceleri ateşin etrafında dönen, daha sonra da kendisini ateşin içine atan gece kelebeği; aşık.

Dakar mı zülf-i zencīri dil-i dīvāneden ġayrı
Yanar mı āteşe hīç kes gör-ā pervāneden ġayrı

6. **pervāne:**
Gazel 3323
Mısra: **11**
Geceleri ateşin etrafında dönen, daha sonra da kendisini ateşin içine atan gece kelebeği; aşık.

Baş u cān terkin uram ‘ışḳ-ıla pervāne gibi
Dimiş idüñ yirine getür olup sözüñ eri

7. **pervāne:**
Gazel 3362
Mısra: **4**
Geceleri ateşin etrafında dönen, daha sonra da kendisini ateşin içine atan gece kelebeği; aşık.

Gördük cemāl-i şem‘ini düşdük ayagına
Pervāne gibi yakdı ol āteş-liḳā bizi

8. **pervāne:**
Gazel 3363
Mısra: **8**
Geceleri ateşin etrafında dönen, daha sonra da kendisini ateşin içine atan gece kelebeği; aşık.

Şem‘-i ḥüsn-i dilbere karşu yanar cān u göñül
Nite kim pervāne yakar oda bāl ü perleri

9. **pervāneyi:**-*yi*
Gazel 3374
Mısra: **2**
Geceleri ateşin etrafında dönen, daha sonra da kendisini ateşin içine atan gece kelebeği; aşık.

Dōstlar mihmān idindüm dün gice cānāneyi
Nūr-ıla cem‘ eyledüm bir araya pervāneyi

10. **pervāneyi:**-*yi*
Gazel 3375
Mısra: **12**

Geceleri ateşin etrafında dönen, daha sonra da kendisini ateşin içine atan gece kelebeği; aşık.

Bu Muḥibbī ruḫları şevḳiyle cānından geçer
Şem‘-i ruḫsāruñ yakarsa yiridür pervāneyi

11. **pervāne:**
Gazel 3428
Mısra: **6**
Geceleri ateşin etrafında dönen, daha sonra da kendisini ateşin içine atan gece kelebeği; aşık.

Zülfüñ şebinde cānā şem‘-i ruḫuñ görelden
Pervāne gibi gönlüm dutışdı oda yandı

12. **pervāne:**
Gazel 3429
Mısra: **2**
Geceleri ateşin etrafında dönen, daha sonra da kendisini ateşin içine atan gece kelebeği; aşık.

Kim virdi göñül cān u ruḥ yāra tayandı
Pervāne gibi yansa ne tañ nāra tayandı

13. **pervāne:**
Gazel 3431
Mısra: **11**
Geceleri ateşin etrafında dönen, daha sonra da kendisini ateşin içine atan gece kelebeği; aşık.

Cemāli şem‘ine pervāne gibi
Muḥibbī cān u dilden yandı düşdi

14. **pervānesi:**-*si*
Gazel 3444
Mısra: **1**
Geceleri ateşin etrafında dönen, daha sonra da kendisini ateşin içine atan gece kelebeği; aşık.

Şu‘le-i ‘ışḳuñ ezelden olmışam pervānesi
Dūd-ı dil zencīr idinmişdür göñül dīvānesi

15. **pervāne:**
Gazel 3500
Mısra: **8**
Geceleri ateşin etrafında dönen, daha sonra da kendisini ateşin içine atan gece kelebeği; aşık.

Şem‘-i ḥüsnine göñül virdüñ yine bir dilberüñ
Yakuban pervāne gibi külli nār itdüñ beni

16. **pervāne:**
Gazel 3466
Mısra: **3**
1. Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek. 2. Gönül, âşık.

Meclis-i ‘ışḳda cān yakmaga pervāne yiter
Bülbül-i gülşeni añma gider ol leffāfı

17. **pervānesin:**-*si*, -*n*
Gazel 3268
Mısra: **7**
Geceleri ışık çevresinde dönen, kendini ateşin içine atmasıyla bilinen küçük kelebek // âşık.

Yakuban pervānesin dönüp eger raḥm itmese
Olmaz idi giceler şem‘-i şerāruñ giryesi

18. **pervāne[y]i:**-*y*, -*i*
Gazel 3331
Mısra: **2**
Geceleri ışık çevresinde dönen, kendini ateşin içine atmasıyla bilinen küçük kelebek // âşık.

Kimse telḳīn itmesün kan itmege cānāne[y]i
Şem‘[e] ögretmek ne ḥācet yakmaga pervāne[y]i

19. **pervāne[y]i:**-*y*, -*i*
Gazel 3333
Mısra: **2**
Geceleri ışık çevresinde dönen, kendini ateşin içine atmasıyla bilinen küçük kelebek // âşık.

Zülfi zencīrine bend itdi dil-i dīvāne[y]i
Şem‘-i ḥüsnin ‘arż idüp yakdı oda pervāne[y]i

20. **pervāneligi:**-*lig*, -*i*
Gazel 3347
Mısra: **1**
Geceleri ışık çevresinde dönen, kendini ateşin içine atmasıyla bilinen küçük kelebek // âşık.

Cān ider şem‘-i ruḫuñ şevḳıne pervāneligi
Dil kılur görse ser-i zülfüñi dīvāneligi

21. **pervāne:**
Gazel 3012
Mısra: **2**
Şem yani mumun etrafında dolanan gece kelebeğidir. Bu kelebek, gündüzleri karanlık yerlerde durup ortalık kararınca da fener, lamba şişesi, ampul veya mumdan yayılan ışığa doğru koşar. Bir süre sonra gözleri kamaştığı için de bu ışıktan ayrılamaz ve sonunda bu ışığa/aleve çarpar ve ölür. Bu ikili yani "şem ü pervane", Klasik şiire ise âşık/pervane, sevgili/şem olarak yansır ve âşık/pervane, sevgili/şem uğruna canını vermeye hazırdır. Bu nedenle pervanenin aşkı, başkalarına örnek gösterilir. Çünkü pervane sessizce ve gürültü etmeden can veren sadık bir âşıktır. Tek bir ışık etrafında döner ve kendini yakıp yok eder.

Zülfine göñül bend ola dīvāne geçerse
Şem’-i ruḫına cān yana pervāne geçerse

22. **pervāne:**
Gazel 3107
Mısra: **5**
Geceleyin ışığın çevresinde görülen küçük kelebek. Divan şiirinde aşıkı temsil eder. Pervane muma (şem) aşık olarak kabul edilir.Pervane, mum ışığının çevresinde döner döner ve öyle bir an gelir ki kendisini mumun alevine bırakırmış. Hatta sevgilinin beni de bu alev ile yanmış bir pervaneye benzetilir.Şair sevgilisini mum ışığına; kendisini de pervaneye benzeterek onun uğruna can vermeye hazır*

olduğunu söyler.Pervane sessizce ve gürültü etmeden can veren sadık bir âşıktır. Tek bir ışık etrafında döner ve kendini yakıp yok eder.

Görüp şem‘-i ruḫuñ pervāne gibi
Yakam odlara ben cān pāre pāre

23. **pervāne:**
Gazel 3120
Mısra: **6**
Geceleyin ışığın çevresinde görülen küçük kelebek. Divan şiirinde aşıkı temsil eder. Pervane muma (şem) aşık olarak kabul edilir.Pervane, mum ışığının çevresinde döner döner ve öyle bir an gelir ki kendisini mumun alevine bırakırmış. Hatta sevgilinin beni de bu alev ile yanmış bir pervaneye benzetilir.Şair sevgilisini mum ışığına; kendisini de pervaneye benzeterek onun uğruna can vermeye hazır olduğunu söyler.Pervane sessizce ve gürültü etmeden can veren sadık bir âşıktır. Tek bir ışık etrafında döner ve kendini yakıp yok eder.*

Güneş ruḫsārını gördüm beni benden hemān aldı
Göyindüm āteş-i ‘ışḳa sanasın şem‘e pervāne

24. **pervāne-veş:**-*veş*
Gazel 3073
Mısra: **10**
Geceleri ışık çevresinde dönen, kendini ateşin içine atmasıyla bilinen küçük kelebek.

Zülfi şebine irdüñ şem‘-i cemāle karşu
Pervāne-veş Muḥibbī yanmaga nārı gözle

25. **pervāne:**
Gazel 3193
Mısra: **2**
Geceleyin ışığın çevresinde görülen küçük kelebek. || Divan şiirinde aşığı temsil eder. Pervane muma aşık olarak kabul edilir. Pervane, mum ışığının çevresinde döner döner öyle bir an gelir ki kendini mumun alevine bırakırmış. Hatta sevgilinin beni de bu alev ile yanmış pervaneye benzetilir. Şair sevgilisine mum ışığına, kendisini de pervaneye benzeterek onun uğruna can vermeye hazır olduğunu söyler.

N’ola dilden berī olsam görüp ruḫsār-ı cānānı
Yakar pervāne bāl ü per göre şem‘-i şebistānı

26. **pervāneyi:**-*(y)i*
Gazel 3205
Mısra: **10**
Geceleyin ışığın çevresinde görülen küçük kelebek. || Divan şiirinde aşığı temsil eder. Pervane muma aşık olarak kabul edilir. Pervane, mum ışığının çevresinde döner döner öyle bir an gelir ki kendini mumun alevine bırakırmış. Hatta sevgilinin beni de bu alev ile yanmış pervaneye benzetilir. Şair sevgilisine mum ışığına, kendisini de pervaneye benzeterek onun uğruna can vermeye hazır olduğunu söyler.

Bu Muḥibbī şem‘-i ḥüsne niçe yanar yakılur
Görmek isteyen temāşā eylesün pervāneyi

pervāne it:

1. **pervāne it:**-*di*
Gazel 3418
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Etrafında dönmek, isteyerek hizmet etmek. II İlahî aşkın cezbesine kapılıp iradeyi kaybettirmek.

Dīvāne kıldı zülf-i kemend-i dü-tā bizi
Pervāne itdi yakdı ol āteş-liḳā bizi

pervānegī:

1. **pervānegī:**
Gazel 3373
Mısra: **2**
Pervane gibi, pervanelik.

Zülf[i] zencīrin görüp oldı göñül dīvānegī
Ḥāṣıl itdi şem‘-i ḥüsne cān yakup pervānegī

2. **pervānegī:**
Gazel 3492
Mısra: **2**
Pervane gibi, pervanelik.

Zülfi zencīrin görüp buldı göñül dīvānegī
Ḥāṣıl itdi şem‘-i ḥüsne cān yakup pervānegī

pervānegī ol-:

1. **pervānegī ol-:**-*gī*
Gazel 3259
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Geceleri mum ateşinin ışığının etrafında dönen kelebek gibi olmak. II Âşık.

Şem‘-i ruḫsāruñ senüñ ẓāhir olalıdan dōstum
Yakmak içün bāl ü per oldum bu şeb pervānegī

pervāne-ṣıfat:

1. **pervāne-ṣıfat:**
Gazel 3146
Mısra: **11**
Pervane gibi.|| Geceleyin ışığın çevresinde görülen küçük kelebek. || Divan şiirinde aşığı temsil eder. Pervane muma aşık olarak kabul edilir. Pervane, mum ışığının çevresinde döner döner öyle bir an gelir ki kendini mumun alevine bırakırmış. Hatta sevgilinin beni de bu alev ile yanmış pervaneye benzetilir. Şair sevgilisine mum ışığına, kendisini de pervaneye benzeterek onun uğruna can vermeye hazır olduğunu söyler.

Tutuşup āteş-i ‘ışḳı-y-ıla pervāne-ṣıfat
Bu Muḥibbī düşüp odlara yanar döne döne

pervāne-veş:

1. **pervāne-veş:**
Gazel 3422
Mısra: **9**
Geceleri ışık çevresinde dönen, kendini ateşin içine atmasıyla bilinen küçük kelebek gibi.

Bu Muḥibbī'yi cemālüñ şem'ine pervāne-veş
Bāl ü per ancak degül küllī yakup nār it beni

2. **pervāne-veş:**
Gazel 3129
Mısra: **9**
Geceleri ışık çevresinde dönen, kendini ateşin içine atmasıyla bilinen küçük kelebek gibi (feryadı gizlemek). Çünkü pervane sessizce ve gürültü etmeden can veren sadık bir âşıktır. Tek bir ışık etrafında döner ve kendini yakıp yok eder.

Āteş-i 'ışḳa dutışdum dün gice pervāne-veş
Oda yanmak nice olur örgedeyim micmere

3. **pervāne-veş:**
Gazel 3305
Mısra: **6**
(Fars.) Pervâne gibi II. Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek gibi.

Cānā cemālüñ şem'ini cān-ıla itdüm çün ṭaleb
Pervāne-veş olmaz 'aceb yaksam bu perr ü bālümi

pervāz:

1. **pervāzuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3286
Mısra: **1**
Uçma, uçuş.

Bir baḫt-ı kem bī-ṭāli'em görmem senüñ pervāzuñı
Bārī tekellüm ġayra kıl tā işidem āvāzuñı

pervāz eyle-:

1. **pervāz eyle-:**--*mek*
Gazel 3105
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uçmak.

Sen hümāyı bāz-ı himmetle şikār itsem ne tañ
Çünki pervāz eylemek gelmiş ezelden şānuma

pervāz id-:

1. **pervāz id-:**-*üp*
Gazel 3266
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uçmak.

Viṣālüñ yādına cānā yine bu murġ-ı dil pervāz
İdüp cānum revān oldı yirinde ben ḳafes kaldı

pes:

1. **pes:**
Gazel 3255
Mısra: **6**
Hep, bunun için, öyleyse, şu halde, şimdi.

Billūr iken yıkılur bu nüh felek olur ḫarāb
Sīm ü zerle pes neden yüce kılursın nāmuñı

peşīmān:

1. **peşīmān:**
Gazel 3290
Mısra: **7**
Yaptığına üzülüp hayıflanan, esef eden, nâdim, pişman.

Olmadı 'uṣṣāḳ[ı] ḳatl itdi peşīmān gözlerüñ
Dökmede kan şād gördüm ġamze-i ḳaṣṣābuñı

peşīmān ol:

1. **peşīmān ol:**-*ma*
Gazel 3365
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pişman olmak. Yaptığı bir işin yanlış veya uygunsuz sonuç verdiğini anlayarak üzülmek.

Öldürem dirdüñ peşīmān olma dur iḳrāruña
Şāhlar femānı birdür olamaz fermān iki

pest:

1. **pest:**
Gazel 3199
Mısra: **3**
Aşağı duruma getirmek, değerini düşürmek, alçaltmak.

Bülend itdüñ kimini kimini pest
İdersin saña āsān her çi ḫ̆āhı

pest kıl:

1. **pest kıl:**-*du, -ñ*
Gazel 3315
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşağı duruma getirmek, değerini düşürmek, alçaltmak II bastırmak, üstün gelmek.

Niçe yüksekleri sen pest kılduñ
İdersin ser-firāz herkes ki ḫ̆āhı

pest ol-:

1. **pest ol-:**-*up*
Gazel 3175

Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hor, hakir olmak.

Ḫırāmān ḳadd-ile dilber ne gülşende ki seyr eyler
Añılmaz oldı pest olup o bāġuñ serv ü şimşādı

pey:

1. **pey:**
Gazel 3424
Mısra: **8**
Bir sözleşmede, bir tarafın sonradan işten caymamayı kabul ettiğini belirtmek maksadıyle diğer tarafa önceden verdiği temînat akçesi.

İḳrār kılur būseye dil virdüñ egerçi
İnkāra gelür soñra sakın cānuñı pey di

peydā:

1. **peydā:**
Gazel 3241
Mısra: **1**
Açıkta ve meydanda olan, âşikâr, zâhir.

Sīnede ʻışḳ āteşi rūz-ı ezel peydā gibi
Gelmedi ʻışḳ ʻālemine bu dil-i şeydā gibi

2. **peydā:**
Gazel 3069
Mısra: **1**
Aşikar, ortada; ortaya çıkma, oluşma.

Yir yirin oldı çemende yine peydā lāle
Eline aldı gelüp bāde-i ḫamrā lāle

peydā eyle:

1. **peydā eyle:**-*di*
Gazel 3297
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Edinmek, elde etmek.

Ḳāniʻ olmadı Muḥibbī bir göz-ile dilberi
Dāġlardan görmek içün dīde peydā eyledi

peyda ol:

1. **peyda ol:**-*dı*
Gazel 3360
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.

Dir gören kūh-ı belāda oldı peyda bir peleng
Ḥasretiyle sīneme yakdukda miḥnet dāġını

2. **peydā ol:**-*ma, -sa*
Gazel 3485
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.

Şuʻle-i ʻışḳı yakup dil mülkini kıldı ḫarāb
Olmasa ʻışḳ āteşi sīnemde peydā kāşki

peyġam-ı yār:

1. **peyġam-ı yār:**--*ı*
Gazel 3043
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yarin, sevgilinin haberi.

Ṣabā şāvir olup peyġam-ı yārı
Getürsin bize Īrān illerine

peykān:

1. **peykānuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3383
Mısra: **11**
Ok temreni. II Sevgilinin kirpiği.

Egleyem dirdi Muḥibbī sīnede peykānuñı
Geçdi gitdi sīneden āh kim bir ān eglenmedi

2. **peykānuñ:**-*uñ*
Gazel 3377
Mısra: **5**
I. Okun ucundaki sivri demir, temren. II. Sevgilinin kirpiği veya yan, süzgün bakışları.

Ġonca gibi saklaram sīnemde peykānuñ şehā
Bu şikeste göñlümüñ çün ol olupdur merhemi

peyker:

1. **peyker:**
Gazel 3087
Mısra: **1**
Yüz, surat, çehre.

Bir perī peyker ḳamer-ruḫsār sevdüm tāzece
Bir lebi şīrīn şeker-güftār sevdüm tāzece

peyk-i āh:

1. **peyk-i āh:**--*um*
Gazel 3068
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah'ın habercisi.

Ḫūn-ı dilden rūy-ı zerdüme yine aḥvālümi
Nāme yazdum peyk-i āhum ilete dildāruma

peyk-i beyābān:

1. **peyk-i beyābān:**
Gazel 3069
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çölden haber getirip götüren sabah rüzgarı.

Gūyiyā peyk-i beyābān olup şūrīde [dil]
Tāc-ı gülgūn geyer başına ra‘nā lāle

peymān:

1. **peymānuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3254
Mısra: **4**
Ant, yemin.

Çün muṭī‘ olup “belī” didüñ ezel rūz-ı elest
‘Ahdüñe dur terk kılma key sakın peymānuñı

peymāne:

1. **peymāne[y]i:**-*y, -i*
Gazel 3331
Mısra: **12**
Far. Kadeh.

Kendüden geçdi Muḥibbī içeli ġam cür‘asın
Dest-i hicrān vāy eger suna dolı peymāne[y]i

2. **peymāneyi:**-*y, -i*
Gazel 3374
Mısra: **6**
Far. Kadeh.

Gerçi kim geldi hemān-dem yine gitdi ol perī
Eşküm-ile eyledüm pür eldeki peymāneyi

3. **peymāneye:**-*y, -e*
Gazel 3054
Mısra: **4**
Kadeh, içki kadehi II dudak; ağız; gönül.

Vaṣf-ı lebin mey işidüp ḫūmḫānede cūş eylemiş
La‘lin meger öpmek diler girdügi bu peymāneye

4. **peymāne:**
Gazel 3083
Mısra: **5**
İçki kadehi, özellikle şarap kadehi.

Sāḳī piyāle sun berü peymāne dolmadan
Nūş eyleyelüm ‘ışḳ-ıla yāruñ ṣafāsına

5. **peymāne:**
Gazel 3443
Mısra: **8**
(Fars.) İçki kadehi, özellikle şarap kadehi.

Yol yok-durur beḳāya eger irmeye ecel
Peymāne pür ola meger oldur fenā güni

peyvend:

1. **peyvendüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3417
Mısra: **6**
Bağ, ilgi kurma.

Dolaşup zülfine geldi başa çün sevdā-yı ‘ışḳ
Ger helāk olsañ dilā kesme sakın peyvendüñi

2. **peyvendini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3226
Mısra: **10**
Bağ, ilgi, münâsebet, râbıta.

Şöyle ülfet tutdı ‘ışḳıyla Muḥibbī ḫasta-dil
Kesmeyiser rūz-ı maḥşerde daḫı peyvendini

pinhān:

1. **pinhān-iken:**-*iken*
Gazel 3500
Mısra: **5**
Gizli.

Sırr-ı ‘ışḳum sīnem içre cān gibi pinhān-iken
‘Āleme iy eşk-i çeşmüm āşikār itdüñ beni

pinhān eyle-:

1. **pinhān eyle-:**-*sün*
Gazel 3179
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saklamak, gizlemek.

‘Işḳ dāġın niçe pinhān eylesün dil sīnede
Dest-i ḫayret birle çün çāk-i girībān eyledi

pinhān id:

1. **pinhān id:**-*e, -sin*
Gazel 3320
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saklamak, gizlemek.

Hīç olur mı bu ṣadā-yı ‘ışḳı pinhān idesin
‘Işḳ bāzārında çalduñ uşbu göñlüñ kūsuñı

pinhān id-:

1. **pinhān id-:**-*em*
Gazel 3208
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saklamak, gizlemek.

Ḳaṣdum budur ki ‘ışḳumı pinhān idem velī
İẓhār itdi çehrede āsār ‘āşıḳı

pinhān it-:

1. **pinhān it-:**-*mek*
Gazel 3250
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saklamak, gizlemek.

‘Işḳ[ı] pinhān istedüm itmek velī oldı ‘ayān
Nite kim Āyāz’uñ ‘ışḳ[ı] ile şāh-ı Ġaznevī

2. **pinhān it-:**-*mek*
Gazel 3213
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saklamak, gizlemek.

‘Işḳı itmek istedüm pinhān velī oldı ‘ayān
Nite kim Āyāzuñ ‘ışḳı ile şah-ı Ġaznevī

pinhān ol:

1. **pinhān ol:**-*a, -y, -ım*
Gazel 3300
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saklanmak, gizlenmek.

Aradum bir yir ki pinhān olayım
Kanda ki vardum bile buldum ġamı

pīr it:

1. **pīr it:**-*di*
Gazel 3446
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaşlandırmak.

Komazsam tañ mıdur bir dem ‘aṣā-yı āhı ben elden
Cüvān idüm ġam-ı ‘ışḳuñ çekelden beni pīr itdi

pīr ü civān:

1. **pīr ü civān:**
Gazel 3173
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhtiyar ve genç. II Herkes.

Göz yaşı çünki çirkümi giderür
Gāh sen pīr ü geh civān agla

pīrāhen:

1. **pīrāhen:**
Gazel 3156
Mısra: **14**
İç gömleği, gömlek.

Pehlūya çeküp kuçmag olur idi nigārı
Vuṣlatda Muḥibbī girmese pīrāhen araya

2. **pīrāhenüme:**-*üm, -e*
Gazel 3155
Mısra: **2**
İç gömleği, gömlek.

Nār-ı ġamda naẕar iden kişi tāb-ı tenüme
Didi fānūs-ı belā perdesi pīrāhenüme

3. **pīrāheni:**-*i*
Gazel 3313
Mısra: **8**
İç gömleği, gömlek.

Dilberüm nāzük beden lāyıḳ degül degme libās
Kim aña güldan ḳabā gerek semen pīrāheni

pīrehen:

1. **pīrehen:**
Gazel 3009
Mısra: **4**
İç gömleği, gömlek.

Dilerem pāyını būse kılam ol serv-i reftāruñ
Ki ne dāmen ola vāḳıf u ne ḫod pīrehen āgeh

2. **pīrehen:**
Gazel 3167
Mısra: **4**
İç gömleği, gömlek.

Seni kuçmaga komaz ara yirde
Göreyim pāralansun pīrehen de

3. **pīreheni:**-*i*
Gazel 3219
Mısra: **4**
İç gömleği, gömlek.

Yārı gördükçe niçe ṣabr ide dīvāne göñül
İḫtiyār elde degül çāk iderem pīreheni

4. **pīreheni:**-*i*
Gazel 3265
Mısra: **6**
İç gömleği, gömlek.

Her libāsı yāra lāyıḳ görmez illā meger
Eyleye gülden ḳabā ola semen pīreheni

pīr-i felek:

1. **pīr-i felek:**
Gazel 3365
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya. || Zuhal Yıldızı.

Kapuña geldi meger şey-lillāh pīr-i felek
Ay u günden eline almış dutupdur nān iki

pīr-i meyḫāne:

1. **pīr-i meyḫāne:**
Gazel 3079
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meyhanenin en tecrübelisi, meyhaneci.

Var ḫumārum serde olmazdum ṣudā‘dan ben ḫalāṣ
Pīr-i meyḫāne eger cām-ıla tedbīr itmese

pīr-i muġān:

1. **pīr-i muġān:**
Gazel 3141
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meyhaneci.

Jeng-i ġam tutdı dil āyīnesin iy pīr-i muġān
Vaḳtıdur meygede yolın baña irşād eyle

2. **pīr-i muġān:**-*a*
Gazel 3375
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meyhanecilerin miçosu, en eskisi, yaşlısı II vahdet feyzini veren, aşk şarabını sunan kâmil mürşit II sevgili.

Bu ṣafā bezminde cānā ger dökerse sīm ü zer
Gönderem pīr-i muġāna ḫırḳa [vü] seccādeyi

pīşe:

1. **pīşe:**
Gazel 3170
Mısra: **2**
1. Sanat, meslek 2. İş, amel 3. Huy, âdet, tabiat.

Merd olan güzelden ḫulḳ u ḫūdur
Ḫıred naḳşıyla bakmaz er pīşe

2. **pīşesi:**-*si*
Gazel 3317
Mısra: **4**
Sanat, meslek. II İş, amel. II Huy, âdet, tabiat.

İy dil-i şeydā ḫaẕer kıl çeşm-i mest-i yārdan
Ḫūn-ı dil içmek olupdur dāyim anuñ pīşesi

3. **pīşesi:**-*s*, -*i*
Gazel 3227
Mısra: **1**
1. İş, amel. 2. Huy, âdet, tabiat.

‘Işḳ ara cānın revān itmekdür ‘āşıḳ pīşesi
Bundan özge ‘ālem içre yok-durur endīşesi

pīşe it-:

1. **pīşe it-:**--*me*
Gazel 3022
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir işi alışkanlık haline getirmek, huy edinmek.

Pīşe itme ẓulmı lillāh kendüñe iy serv-ḳad
Nüh felek titrer kaçan kim bir ġarīb eyleye āh

pīşesi:

1. **pīşesi:**
Gazel 3177
Mısra: **1**
Huy, tabiat, âdet. II İş, amel.

Ḥasret-i Leylā-y-ıla āh oldı Mecnūn pīşesi
Derd-ile kūhı keser Ferhād’uñ oldı tīşesi

2. **pīşesi:**
Gazel 3177
Mısra: **10**
Huy, tabiat, âdet. II İş, amel.

Hemdemi ġamdur Muḥibbī’nüñ ḫarābātī olup
Düşmez elden sāġarı mey-ḫˇōrlıkdur pīşesi

pīşkeş:

1. **pīşkeş:**
Gazel 3350
Mısra: **5**
Far. Hediye, armağan.

Kūy-ı dildāra varup cān u dili pīşkeş ilet
Çün varılmaz ulular meclisine dest tehī

2. **pīşkeş:**
Gazel 3478
Mısra: **10**
Far. Hediye, armağan.

İy Muḥibbī geldi çün dil şehrine sulṭān-ı ‘ışḳ
İki kāse gözlerüm dür öñine pīşkeş kodı

piyāde:

1. **piyāde[y]i:**-*y*, -*i*
Gazel 3332
Mısra: **10**
Satranç oyununda tarefeynden sıraya dizilen taşlardan herbiri.

‘Işḳuñı ben de başa iletsem ‘aceb midür
Süre süre ferz iderler piyāde[y]i

piyāde ol-:

1. **piyāde ol-:**--*ur*
Gazel 3095
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Yaya savaşan asker olmak, 2. satrançtaki piyon.

Ol şehsüvār-ı meydān binse semend-i nāza
‘Uşşāḳ olur öñince ser-cümle hep piyāde

piyāle:

1. **piyāle:**
Gazel 3083
Mısra: **5**
İçki kadehi, şarap kadehi.

Sāḳī piyāle sun berü peymāne dolmadan
Nūş eyleyelüm ‘ışḳ-ıla yāruñ ṣafāsına

2. **piyāle:**
Gazel 3103
Mısra: **2**
İçki kadehi, şarap kadehi.

Leb-ā-lebdür ciger ḫūnıyla lāle
Nite ki eşk-i çeşmümle piyāle

3. **piyāle:**
Gazel 3109
Mısra: **2**
İçki kadehi, şarap kadehi.

Yine hengām-ı güldür devr-i lāle
Tutar nergis eli üzre piyāle

pūr:

1. **pür:**
Gazel 3239
Mısra: **8**
Dolu.

Varana ayak sunar dāyim maḥabbet arturur
Pür virüñ dāyim olsun bu ḳadeḥ-peymālıgı

2. **pür:**
Gazel 3106
Mısra: **1**
(Fars.) Dolu, çok fazla, sahip, malik.

Sīnem görinür gül gibi pür dāġ-ı tenümle
Döndi yüregüm lāleye kanlu kefenümle

3. **pür:**
Gazel 3278
Mısra: **11**
(Fars.) Dolu, çok fazla, sahip, malik.

Pür gerek ola tolu ḥikmet ile maḫzen-i dil
Añmañ şimdi zamān ḫalḳı gibi içi boşı

4. **pür:**
Gazel 3314
Mısra: **8**
(Fars.) Dolu, çok fazla, sahip, malik.

Gönlümüñ şīşesini kim göre kan-ıla tolu
Mey-i ḥamrā ile pür sana zücāc-ı Ḥalebī

5. **pür:**
Gazel 3417
Mısra: **4**
(Fars.) Dolu, çok fazla, sahip, malik.

‘Ahd idersin and içüp tā kılasın bir dem vefā
İy cefā-ḫū niçe kez gördüm senüñ pür fendüñi

6. **pür:**
Gazel 3452
Mısra: **6**
(Fars.) Dolu, çok fazla, sahip, malik.

Āfet-i şuḫ-ı ‘Acem fitne-i āşūb-ı ‘Arab
Gözi pür mekr ü ḥiyel Rūm ili saḥḥārecügi

pür āb:

1. **pür āb:**--*ıla*
Gazel 3137
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suyla dolu (olan).

Gözlerüme kim naẓar kılsa benüm pür āb-ıla
Der bi‘aynih bir ḳadeḥ tolmış şarāb-ı nāb-ıla

pür āb ol-:

1. **pür āb ol-:**--*ur*
Gazel 3072
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suyla dolu olmak. çok fazla akmak.

Āfitāb-ı ḫüsnüñe baksam gözüm pür āb olur
Dōstum bir ḫāṣṣadur bu mihr-i ‘ālem-tābda

2. **pür āb ol-:**-*dı*
Gazel 3279
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suyla dolu olmak. çok fazla akmak.

Zārılıḳ ider döneli göñlüm dōlāba āh
Yaşlar döker dīdelerüm de pür āb oldı

pür āb ol:

1. **pür āb ol:**-*dı*
Gazel 3412
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suyla dolu olmak. çok fazla akmak.

Meh dime yüzi āfitāb oldı
Bakdugumca gözüm pür āb oldı

pür dāġ id-:

1. **pür dāġ id-:**--*elü, --m*
Gazel 3025
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yara açmak, yaralarla doldurmak.

Lāleler gibi yine sīneyi pür dāġ idelüm
Ġonca-veş çāk idelüm sīne gerüp anlar-ıla

pür derd ol-:

1. **pür derd ol-:**--*a*
Gazel 3118

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dertle dolu olmak.

Tañ degüldür dōstlar göñlüm benüm pür derd ola
Kim ki ʻāşıḳdur meseldür kim belā-perverd ola

pür eyle:

1. **pür eyle:**-*dü, -m*
Gazel 3374
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doldurmak (kadeh bağlamında).

Gerçi kim geldi hemān-dem yine gitdi ol perī
Eşküm-ile eyledüm pür eldeki peymāneyi

pür ġam itdi:

1. **pür ġam itdi:**-*di*
Gazel 3427
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gamla doldurmak.

Yüzin gösterdi göñlüm ḥurrem itdi
Dönüp zülfiyle ütüp pür ġam itdi

pür günāh:

1. **pür günāh:**
Gazel 3171
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günahla dolu.

Kullar kapuñda çok sen pādişāh
Merḥamet senden umarlar pür günāh

pür it:

1. **pür it:**-*di*
Gazel 3310
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doldurmak II kaplamak, yayılmak.

Şabā zülfine beñzer şāne urmış
Bu dehri bū ile pür itdi ṭībi

2. **pür it:**-*dü, -m*
Gazel 3313
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doldurmak.

Şām irişdükde koyup gitdüñ beni iy yüz[i] gün
Ben daḫı itdüm şafaḳ-veş kan-ıla pür dāmeni

pür nār:

1. **pür nār:**
Gazel 3415
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ateşle doldurmak.

Şem‘-veş tā ṣubḥ olınca giceler yaşlar döküp
İy Muḥibbī ʻışḳ-ıla pür nār gördüm kendümi

pür ol:

1. **pür ol:**-*up, -dur*
Gazel 3402
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dolmak, dolu duruma gelmek; çoğalmak, artmak.

Māh-rūlardan vefā resmini umma iy göñül
Anlaruñ cevr oklarıyla pür olupdur kīsesi

2. **pür ol:**-*a*
Gazel 3443
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dolmak.

Yol yok-durur beḳāya eger irmeye ecel
Peymāne pür ola meger oldur fenā güni

pür-cefā:

1. **pür-cefāya:**-*y, -a*
Gazel 3451
Mısra: **2**
Cefa dolu, çok eziyet eden, üzen.

Derdā dirīġ komadı göñlüm baña beni
Bir pür-cefāya eyledi göz mübtelā beni

pür-hūn ide:

1. **pür-ḫūn ide:**--*e*
Gazel 3009
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kan içinde kalmak.

Kefen pür-ḫūn ide her dem gözümüñ kanlu yaşından
Eger derdüm bile Ferhād ola zīr-i kefen āgeh

pür-hūn it-:

1. **pür-ḫūn it-:**-*dü, -m*
Gazel 3265
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kan içinde bırakmak.

Gün yüzüñden ayru oldı gözlerüm yaşı şafaḳ
Hem çün gerdūn ben daḫı pür-ḫūn itdüm dāmeni

pür-şafā eyle:

1. **pür-şafā eyle:**
Gazel 3118
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saflık temizlikle doldurup,huzurlu kılmak.

Cür‘a-i la‘l-i lebüñle eyle göñlüm pür-ṣafā
Niçeye dek dōstum āyīne-i dil gerd ola

pūş ol-:

1. **pūş ol-:**--*uban*
Gazel 3069
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Örtü, örtünecek şey; elbise. II zırh.

Kırmızı pūş oluban almış ele la‘l ḳadeḥ
Sanki ḫūbān-ı Firenk’dür büt-i tersā lāle

püser:

1. **püserde:**-*de*
Gazel 3042
Mısra: **12**
Oğul, erkek çocuk. II Sevgili.

Ezelden mest-i ‘ışḳ oldı Muḥibbī
Anuñ göñli ne zende ne püserde

püşt ü penāh:

1. **püşt ü penāh:**-*ı*
Gazel 3315
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sığınılacak ve güvenilir yer, sığınak; Allah.

Ḫudāyā sensin ‘ālem pādişāhı
Kamu bay u gedā püşt ü penāhı

pūte:

1. **pūtesi:**-*s*, -*i*
Gazel 3222
Mısra: **4**
İçinde maden eritilen kap, pota.

Āteş-i ‘ışḳ-ıla yakduñ cismümi ser-tā-ḳadem
Ḳāl idüp ġam pūtesi içinde pāk itdüñ beni

pūte-i ġam:

1. **pūte-i ġam:**-*da*
Gazel 3345
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam potası. II. İçinde aşıkların derdinin bulunduğu hazne.

Zerd oldı yüzüm yanalıdan pūte-i ġamda
Dirsem ne ‘aceb var mıdur eyvā benüm gibi

pūte-i hicr:

1. **pūte-i hicr:**--*e*
Gazel 3071
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık kabı. || Ayrılık potası.

Girüp dil pūte-i hicre yanaldan göñli pāk oldı
Ki zīrā ḫāliṣ olmaz zer kaçan kim girmeye ḳāla

2. **pūte-i hicr:**--*e*
Gazel 3117
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık madeninin eritildiği kap.

Göster evvel yüzüñi göñlümi al āl eyle
Pūte-i hicre koyup āḫir anı ḳāl eyle

pūte-i hicrān:

1. **pūte-i hicrān:**
Gazel 3195
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık potası, ayrılık kabı, ayrılık tavası.

‘Işḳa düşdüm ġıll u ġışdan cānı pāk itdüm yine
Pūte-i hicrān içinde ḫāliṣ oldum zer gibi

pūte-i ‘ışk:

1. **pūte-i ‘ışḳ:**
Gazel 3342
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk potası (Aşkın, içinde maden eritilen kabı).

Zer gibi pūte-i ‘ışḳ ile dil ü cān eridüp
Ġıll u ġış komayuban eyledi ġam ḳāl beni

R

rā: *(Ar.) Arap alfabesinde ‘‘re’’harfinin adı. II.Sevgilinin kaşı.*

1. Kaşlarına rā didüm rā ehli rāyum gördiler
Her biri taḥsīn idüp baş egdiler bu **rālara** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3000, Mısra 4). [rālara, -lar, -a]*
2. Elif ḳaddüñle rā kaşuñ görüp vaṣluñı rā itdüm
Muḥibbī olmadı vuṣlat ḫaṭāmı añladum **rāda** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3135, Mısra 12). [rāda, -da]*
3. Re’yüñ oldı idesin yolına sen cānı fedā
Sen sen ol bir daḫı **rā** itme bu rādan ġayrı

(Muhibbi Divanı, Gazel 3355, Mısra 8). [rā,]

4. Re'yüñ oldı idesin yolına sen cānı fedā
   Sen sen ol bir daḫı rā itme bu **rādan** ġayrı
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3355, Mısra 8). [rādan, -dan]

<u>rā:</u> *Arap alfabesinde ( ) harfinin adı II sevgilinin kaşı.*

1. Elif ḳaddüñle **rā** kaşuñ görüp vaṣluñı **rā** itdüm
   Muḥibbī olmadı vuṣlat ḫaṭāmı añladum rāda *(Muhibbi Divanı, Gazel 3135, Mısra 11). [rā,]*

<u>rā:</u> *Arap alfabesinde ( ) harfi. II Sevgilinin kaşı.*

1. Elif ḳaddüñle **rā** kaşuñ görüp vaṣluñı **rā** itdüm
   Muḥibbī olmadı vuṣlat ḫaṭāmı añladum rāda *(Muhibbi Divanı, Gazel 3135, Mısra 11). [rā,]*

<u>rā:</u> *Arap alfabesindeki "re" harfi. II sevgilinin kaşı.*

1. Kaşlarına **rā** didüm **rā** ehli rāyum gördiler
   Her biri taḥsīn idüp baş egdiler bu rālara *(Muhibbi Divanı, Gazel 3000, Mısra 3). [rā,]*
2. Çeşm-i ḫūn-ḫˇāra mu'āvin çün degül kec **rā** kaşuñ
   Ya n'içün başın egüp tutmış kulagın rāyına *(Muhibbi Divanı, Gazel 3048, Mısra 7). [rā,]*

<u>rā ehli:</u> *(beyitte) Arapça ''re'' harfi. (re harfinin oluşturduğu topluluk.).*

1. Kaşlarına rā didüm **rā ehli** rāyum gördiler
   Her biri taḥsīn idüp baş egdiler bu rālara *(Muhibbi Divanı, Gazel 3000, Mısra 3). [rā ehli,]*

<u>rāb:</u> *(Rabb) "Bir şeyi yetkinlik noktasına varıncaya kadar kademe kademe inşa edip geliştirmek" anlamında olup "mâlik, seyyid, idare eden, terbiye eden, gözetip koruyan, nimet veren, ıslah edip geliştiren, mâbud" olan Allah.*

1. Hevā-yı Ka'be-yi yāra yüzüm üzre revān oldum
   Beni kim kurtarur yā **Rab** ki dolaşdum muġaylāna *(Muhibbi Divanı, Gazel 3030, Mısra 4). [rab,]*

<u>rāb:</u> *(Ar. Rabb) "Bir şeyi yetkinlik noktasına varıncaya kadar kademe kademe inşa edip geliştirmek" anlamında olup "mâlik, seyyid, idare eden, terbiye eden, gözetip koruyan, nimet veren, ıslah edip geliştiren, mâbud" olan Allah.*

1. N'ola ḥāl-i sırr-ı zülfi aña ḥālüm dir-iken
   Bir ṭarafdan daḫı yā **Rab** n'idem ol göz ü kaşa *(Muhibbi Divanı, Gazel 3026, Mısra 4). [rab,]*

<u>ra'd:</u> *Gök gürlemesi, gök gürültüsü.*

1. Ra'd iñler ebr aglar dāyimā Ferhād içün
   Her yaña cūlardur akar kūhsāruñ giryesi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3268, Mısra 5). [ra'd,]*

<u>raġbet:</u> *Arzu, meyil, teveccüh \|\| itibar.*

1. Kim nisbet ider gün yüzini şems-i ḍuhāya
   Raġbet mi kalur gün ki ṭulū' eyleye aya *(Muhibbi Divanı, Gazel 3115, Mısra 2). [raġbet,]*

<u>raġbet:</u> *İstek, arzu, alâka, meyil, teveccüh.*

1. Yokdur cihānda bir ṣanem iy dōst senüñ rūyuñ gibi
   Sünbüle **raġbet** mi olur boynuñdaki mūyuñ gibi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3281, Mısra 2). [raġbet,]*

<u>raġbet itmez oldı:</u> *İstememek; beğenmemek; istekle karşılamamak.*

1. Eyleyelden gözlerüm yaşını kūyuñda sebīl
   Teşne diller **raġbet itmez oldı** āb-ı Ka'be'ye *(Muhibbi Divanı, Gazel 3102, Mısra 4). [raġbet itmez oldı, --mez, --dı]*

<u>raġm:</u> *Aksine, rağmen, zıddına, inadına.*

1. Müdde'ī **raġmınadur** her demde cānā güldügüm
   Bu Muḥibbī seni ger görmeye eyvāh meni

(Muhibbi Divanı, Gazel 3397, Mısra 9). [raġmınadur, -ı, -na, -dur]

rāh: *Yol.*

1. Bister-i ḫāk üzre **rāhuñda** yatur dil-ḫasteyem
   Seng-i ḫārā giceler tā ṣubḥ bālīnüm gibi
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3186, Mısra 7). [rāhuñda, -uñ, -da]

rāh: *(⍰⍰– ,zrat ,lûsU .2 :loY .1 (her < hār .sraF) .i (⍰⍰⍰ sistem.*

1. Arayu ‘ışḳ **rāhın** Ferhād u Ḳays’ı gör kim
   Birisi deşte varup birisi taga düşdi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3457, Mısra 7). [rāhın, --ı, --ñ]*

rāh: *Far. Yol.*

1. Bir nāzenīni gördüm cevlān iderdi **rāhı**
   Top eyleyüp serümi göge çıkardum āhı
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3322, Mısra 1). [rāhı, -ı]
2. Dilüñden gitmesün ẕikr-i İlāhī
   Anuñla bulasın tā gizlü **rāhı** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3437, Mısra 2). [rāhı, -ı]*

rāhat: *Üzüntüsüz ve sıkıntısız olma durumu, huzur.*

1. Dem dem eger cevr ide baña ol āfeti
   Her bir nefesde artura bu dilde **rāḥatı**
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3340, Mısra 2). [rāḥatı, -ı]

rāhat: *Ar. Huzurlu, rahat.*

1. Sīneye gelse müjeñ tīri eyā kaşı kemān
   Anı ‘ışḳ ehli bilür cānına **rāḥat** kapusı
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3409, Mısra 4). [rāḥat,]

rāḥat ol-: *Mutlu ve huzurlu olmak, gönlü refah olmak.*

1. Tāb-ı ḥüsnüñde ḥarāret bulalı cān u göñül
   Zülfüñüñ rāḥat olam diyü varur sāyesine
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3114, Mısra 4). [rāḥat ol-, --a, --m]

rāḥat ol-: *:İçinde bulunduğu durum kendisine sıkıntı vermemek, o durumdan memnun olmak, rahatlık duymak.*

1. İşitdüm çeşm-i fettānı uyur ‘ālem olur rāḥat
   Uyarmañ fitnedür ẓāhir ko tursun aña ḥˇāb evlā *(Muhibbi Divanı, Gazel 3238, Mısra 11). [rāḥat ol-, -ur]*

rāḥat ol: *Üzüntülü, sıkıntılı veya tedirgin durumda olmamak.*

1. Cān niçe rāḥat ola görmeye cānān yüzini
   Ölme yig ‘āşıḳa çün ola nigār ayrulıgı
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3399, Mısra 3). [rāḥat ol, -a]

rāḥat yüzi görme-: *Hep sıkıntı içinde olmak, hiç rahata ve huzûra kavuşamamak.*

1. Dil itdi yine bir güzele mübtelā beni
   Rāḥat yüzini görmeyiser āh u vā beni
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3237, Mısra 2). [rāḥat yüzi görme-, -i, -n, -i, -me, -y, -iser]

rāḥatı bul: *Rahata ermek: Rahatlamak, huzur bulmak.*

1. Ġamze-i tīzüñle bulurdı Muḥibbī rāḥatı
   Gelse her sā‘at ü her dem cānib-i mā kāşki
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3337, Mısra 7). [rāḥatı bul, -ı, -ur, -du]

rāḥat-ı cān-baḫşı: *Can veren/hayat bağışlayan huzur.*

1. Sāḳiyā sun berü ol **rāḥat-ı cān-baḫşı** müdām
   Gidere ḳalb-i Muḥibbī’de olan her miheni
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3450, Mısra 11). [rāḥat-ı cān-baḫşı,]

rāh-ı belā: *Bela yolu.*

1. Şīrīn lebinüñ yādına bir ‘ışḳ eri olsa
   Cān terkin urup **rāh-ı belā** içre seçilse
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3121, Mısra 4). [rāh-ı belā,]

rāh-ı ḫāne: *Evin yolu.*

1. ‘Āşıḳam dīvāne bilmem gerçi rāh-ı ḫāneyi
   Tār-ı şebde buluram līkin der-i cānāneyi
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3205, Mısra 1). [rāh-ı ḫāne, -y, -i]

rāh-ı ‘ışḳ: *Aşk yolu.*

1. Rāh-ı ‘ışḳı istedüm kim ide āsān kūh-ken
   Görüñ āḫir başına niçe dokındı tīşesi
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3317, Mısra 5). [rāh-ı ‘ışḳ, -ı]
2. Rāh-ı ‘ışḳ içre dilā gerçi var endūh-ı elem
   Cān-ıla eyle ḳabūl ‘ışḳ-ıla artur ṭalebi
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3372, Mısra 9). [rāh-ı ‘ışḳ,]

rāh-ı ‘ışḳ: *Aşk yolu.*

1. Muḥibbī rāh-ı ‘ışḳuñda inan vallāhi ṣādıḳdur
   Senüñ bī-zer ḫarīdüñdür ḥaḳında bed-gümān olma *(Muhibbi Divanı, Gazel 3119, Mısra 9). [rāh-ı ‘ışḳ, --uñ, --da]*

rāh-ı ‘ışḳ: *Aşk yolu.*

1. Rāh-ı ‘ışḳ içre olan olur şehīd
   Ol sebebden ḫasta göñlin şād ide *(Muhibbi Divanı, Gazel 3006, Mısra 3). [rāh-ı ‘ışḳ,]*

rāh-ı istiġnā: *Aza kanaat etme yolu.*

1. Tokuz mīnāsını ṣıdı bu çarḫuñ
   Kim atdı rāh-ı istiġnāda sengi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3468, Mısra 8). [rāh-ı istiġnā, -da]*

rāh-ı kūy: *Sevgilinin mahallesinin yolu.*

1. Ḫāk idüp āḫir ġubārın bāda virsün rūzigār
   Rāh-ı kūyında şu kim ḫāk-ile yeksān olmadı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3371, Mısra 4). [rāh-ı kūy, -ın, -da]*

rāh-ı maḥabbet: *Aşk, sevgi yolu.*

1. Cān-ıla başuñ[ı] terk kıl rāh-ı maḥabbetde Muḥīb
   Çün ‘āşıḳa lāzım-durur olmak gerek merdānegī *(Muhibbi Divanı, Gazel 3259, Mısra 9). [rāh-ı maḥabbet, -de]*
2. Dil ḳāfilesin rāh-ı maḥabbetde kim itdi
   Reh-zenliḳ idelden berü ol çeşm-i ḫarāmī *(Muhibbi Divanı, Gazel 3426, Mısra 5). [rāh-ı maḥabbet, -de]*

raḥm: *Memelilerde yavrunun içinde oluştuğu ve doğuncaya kadar büyüyüp geliştiği ana karnındaki etten torba, döl yatağı.*

1. Ḥamdü-lillāh bir nefes ben olmadum ‘ışḳdan cüdā
   Virilüpdür ana **raḥminden** maḥabbet ‘ālemi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3370, Mısra 8). [raḥminden, -i, -(n)den]*

raḥm: *Merhamet, acıma.*

1. Raḥmı yokdur çün bilürsin iy Muḥibbī dilberüñ
   Gel akıtma yok yire bu iki gözüñ yaşını *(Muhibbi Divanı, Gazel 3178, Mısra 9). [raḥmı, -ı]*

raḥm eyle: *Merhamet etmek.*

1. Yüzüme bir güle bakmaz benüm ol yār daḫı
   Baña şimden girü raḥm eyleye aġyār daḫı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3392, Mısra 2). [raḥm eyle, -y, -e]*

raḥm eyle: *Merhamet etmek, acımak.*

1. Raḥm eyle eyā ẓālim-i devrān-ı cefākāra
   Ben bulımadum derdüme bir çāre esirge *(Muhibbi Divanı, Gazel 3018, Mısra 5). [raḥm eyle,]*

raḥm eyle: *Merhamet etmek, acımak.*

1. Zülfüñ gibi ayaklara düşdi çü Muḥibbī
   Tut elümi **raḥm eyle** bu ben bī-ser ü pāya *(Muhibbi Divanı, Gazel 3115, Mısra 18). [raḥm eyle,]*
2. Raḥm eyle ‘aṭā eyle Muḥibbī’ye lebüñden
   Cān ḫastasınuñ būse-i la‘l olur ‘ilācı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3388, Mısra 11). [raḥm eyle,]*

raḥm eyle: *Merhamet etmek, acımak.*

1. Öldürdi bu ben ḫastayı iy cān ġam-ı hicrān
   Raḥm eyle ki ʻuşşāḳ olalar saña duʻācı
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3388, Mısra 8). [raḥm eyle,]

raḥm eyle: *Merhamet etmek, acımak.*

1. Baña **raḥm eyle** āhumdan ḥaẕer kıl
   Ġarībüñ āhı kalmaz çünki yirde *(Muhibbi Divanı, Gazel 3090, Mısra 7). [raḥm eyle,]*
2. Didügümce dem-be-dem **raḥm eyle** bu dil-ḫasteye
   Ḫışm-ıla eydür baña her iş bite bu bitmeye *(Muhibbi Divanı, Gazel 3145, Mısra 3). [raḥm eyle,]*
3. Ḫışm-ıla gelüp gözlerümüñ yaşını gördi
   Raḥm eyleyüben yiñile yaşum sile düşdi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3378, Mısra 10). [raḥm eyle, -y, -üben]*
4. ʻĀşıḳa cevr ü cefā eyleme **raḥm eyle** bugün
   Yarın üstüñe senüñ açıla raḥmet kapusı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3409, Mısra 5). [raḥm eyle,]*

raḥm eyle-: *Merhamet etmek, acımak.*

1. Eyle Muḥibbī zāruñı göge çıkar feryāduñı
   Bī-raḥmdur raḥm eyleye tā işide āvāzuñı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3286, Mısra 12). [raḥm eyle-, -y, -e]*

raḥm id-: *Acımak, merhamet göstermek.*

1. Bend-i zülfüñde göñül murġı esīrüñdür senüñ
   Raḥm idüp o derdmende bir gün āzād eyleme *(Muhibbi Divanı, Gazel 3053, Mısra 4). [raḥm id-, --üp]*

raḥm id-: *Merhamet etmek, acımak.*

1. Yine aldandı göñül bir güzelüñ pāresine
   Raḥm idüp urmadı merhem dil ü cān yarasına *(Muhibbi Divanı, Gazel 3021, Mısra 2). [raḥm id-, --üp]*

raḥm id: *Acımak, merhamet göstermek.*

1. İy perī-rū güş kıl bir bir diyem bu ḥālümi
   Umaram ki raḥm idesin işidüp aḥvālümi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3321, Mısra 2). [raḥm id, -e, -sin]*

raḥm id: *Merhamet göstermek.*

1. Ḥayret alup tañ ola kim göre rūy-ı zerdümi
   Raḥm ide lā-büd okuyan defter-i pür derdümi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3491, Mısra 2). [raḥm id, -e]*

raḥm id: *Merhamet etmek, acımak.*

1. Yıkdı gerçi [kim] Muḥibbī yār göñül bünyādını
   Umaram taʻmīr ide raḥm ide miʻmārum gibi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3304, Mısra 10). [raḥm id, -e]*

raḥm it-: *Merhamet etmek, acımak.*

1. Dōstum dil-teşneyem raḥm itmedüñ
   Çeşme-i luṭfuñ senüñ bī-nem gibi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3249, Mısra 5). [raḥm it-, -me, -dü, -ñ]*
2. Yakuban pervānesin dönüp eger raḥm itmese
   Olmaz idi giceler şemʻ-i şerāruñ giryesi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3268, Mısra 7). [raḥm it-, -me, -se]*

raḥm it-: *Merhamet etmek , acımak.*

1. Gevher olursa Muḥibbī yār kılmaz çün naẕar
   Hīç raḥm itmek olur mı uşbu gözüm yaşına *(Muhibbi Divanı, Gazel 3152, Mısra 16). [raḥm it-, -mek]*

raḥm it: *Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.*

1. Dil-ḫastesinüñ ḥālini dün sordı ṭabībüm
   Raḥm itdi Muḥibbī ki meger beñzüme bakdı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3477, Mısra 10). [raḥm it, -di]*

raḥm it: *Merhamet etmek, acımak.*

1. Neden raḥm itmedüñ gördüñ ġarībi
Viṣālüñden meger yokdur naṣībi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3310, Mısra 1). [raḥm it, -me, -düñ]*

raḥm kıl-: *Merhamet etmek, acımak.*

1. Yüzüñi ele alup yüri Muḥīb dergehine
Ola ki raḥm kıla eyle şefā'at ṭalebi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3251, Mısra 10). [raḥm kıl-, -a]*
2. Raḥm ḳılmaduñ benüm bu nāleme iy seng-dil
Āhum ile nerm olurken etüñüñ gör sengüñi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3291, Mısra 3). [raḥm ḳıl-, -ma, -du, -ñ]*

raḥm kıl-: *Acımak, merhamet etmek, iyi muamelede bulunmak.*

1. Yüzüñi ele alup yüri Muḥib dergehine
Ola kim raḥm kıla eyle şefā'at ṭalebi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3214, Mısra 10). [raḥm kıl-, -a]*

raḥmet: *Allah'ın yaratıklarına olan merhameti, acıma ve esirgemesi.*

1. Raḥmetüñden [ırma sen] yā Rabbenā
Anlara itdürmeyesin āh u vāh *(Muhibbi Divanı, Gazel 3171, Mısra 5). [raḥmetüñden, -üñ, -den]*

raḥmet: *Allah'ın yaratıklarına olan merhameti, acıma ve esirgemesi.*

1. Egerçi 'āṣiyem **raḥmet** umaram
Senüñ iḥsān u luṭfuñ bī-tenāhī *(Muhibbi Divanı, Gazel 3199, Mısra 5). [raḥmet,]*

raḥmet kapusı: *Allah'ın rahmet kapısı, Allah'ın rahmeti.*

1. 'Āşıḳa cevr ü cefā eyleme raḥm eyle bugün
Yarın üstüñe senüñ açıla **raḥmet kapusı** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3409, Mısra 6). [raḥmet kapusı,]*

raḥmet olsun cānına: *'Allah rahmet eylesin' anlamında ölüler anılırken kullanılan bir iyi dilek sözü.*

1. Derd-i 'ışḳuñ leẕẕetin bilen n'ider dermānını
Raḥmet olsun derd-i 'ışḳ ile ölenler cānına *(Muhibbi Divanı, Gazel 3153, Mısra 6). [raḥmet olsun cānına, -sun, -ı, -n, -a]*

raḫşān id-: *Parlatmak, aydınlatmak.*

1. Gāh olur bir ẕerre-i nāçīzden kemter kılur
Geh döner ḫurşīd-veş raḫşān ider göñlüm beni *(Muhibbi Divanı, Gazel 3174, Mısra 14). [raḫşān id-, -er]*

raḫş-ı āh: *Ahın gösterişli, güzel atı.*

1. İy Muḥibbī zülfi şebdīzine oldı hem-'inān
Raḫş-ı āh u eşk-i gülgün-ı revānuñ yügrügi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3438, Mısra 10). [raḫş-ı āh,]*

ra'iyyet: *Bir hükümdar idaresinde olanlar, birinin idaresine bağlı olanlar. Devletin idaresindeki umum insanlar.*

1. Ġāfil salınma ḥālüme ki geh neẕẕāre kıla
Vācib-durur çü şāha **ra'iyyet** ri'āyeti *(Muhibbi Divanı, Gazel 3403, Mısra 4). [ra'iyyet,]*

raḳam it: *Yazı yazmak, işaretlemek, nakşetmek.*

1. Naḳḳāş-ı ezel çün ḫaṭ-ı müşgīn raḳam itdi
Her bir kılını yazmak içün kıl ḳalem itdi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3306, Mısra 1). [raḳam it, -di]*

raḳam kıl-: *Yazı yazmak; yazmak; işaretlemek.*

1. 'Uşşāḳ gelüp eylese ḳabrüm ziyāretin
Ḥarf-i vefā iy levḥ mezāra raḳam kıla *(Muhibbi Divanı, Gazel 3005, Mısra 8). [raḳam kıl-, --a]*

raḳam kıla: *Yazı yazmak; yazmak; işaretlemek.*

1. Dirler Muḥibbī şi'rine ol dem lisān-ı ġayb
Bekrī ma'ānī sözlerini ger **raḳam kıla** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3005, Mısra 12). [raḳam kıla, --a]*

rakīb: *Aynı sevgiliye gönül verenlerden her biri // Klasik şiirde sevgiliyi aşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile aşığın kavuşmasına engel olan kimse.*

1. Yā gibi çeker kendine her dem **raḳībi** yār
   Yabana atar ok gibi ol kaşı ya bizi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3362, Mısra 7). [raḳībi, -i]*

rakīb: *(□□□□) i. (Ar. reḳābet "gözetmek, beklemek"ten raḳib) Aynı sevgiliye gönül verenlerden her biri.*

1. Her kaçan kılsam heves görmege sen ḫurşīd-veşi
   Komaz elden ol **raḳīb** sāyem gibi dünbālümi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3321, Mısra 8). [raḳīb,]*

raḳīb: *1. Aynı şeyi elde etmek isteyenlerden, aynı amaca varmak için uğraşanlardan her biri. 2. Aynı sevgiliye gönül verenlerden her biri.*

1. Ser-i kūyında kılam ḳaddümi ya āhumı tīr
   Tā ki her zāġ **raḳīb** ugramaya gülşenüme *(Muhibbi Divanı, Gazel 3155, Mısra 8). [raḳīb,]*
2. Ḳaşdı bu ki kapuñdan ıra bini **raḳīb**
   Güş itme sözin uymagıl ol yüzi karaya *(Muhibbi Divanı, Gazel 3156, Mısra 5). [raḳīb,]*
3. Görmek dilesem māni' olur yārı **raḳīb** āh
   San ebr gibi ḫāyil olur bedr iken aya *(Muhibbi Divanı, Gazel 3157, Mısra 5). [raḳīb,]*

raḳīb: *Âşığın kendisine rakip olarak gördüğü, sevgilinin mahallesinde dolaşan ve ona âşıktan daha yakın olan kişi.*

1. İt **raḳībüñ** sözine aldanma iy Yūsuf-cemāl
   Kim seni bir kerre ol ḫayr işe irşād itmedi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3387, Mısra 7). [raḳībüñ, -üñ]*

rakīb: *Âşığın kendisine rakip olarak gördüğü, sevgilinin mahallesinde dolaşan ve ona âşıktan daha yakın olan kişi.*

1. Ebr gibi ger ḳarīn olur ise sen māha **raḳīb**
   Kendüzümi ġayretümden ururam yirden yire *(Muhibbi Divanı, Gazel 3129, Mısra 13). [raḳīb,]*

raḳīb: *Âşığın kendisine rakip olarak gördüğü, sevgilinin mahallesinde dolaşan ve ona âşıktan daha yakın olan kişi.*

1. Yüzüñi görmege kūyuña vardum
   Cefā tīġın tutar gördüm **raḳībi** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3269, Mısra 8). [raḳībi, -i]*

raḳīb: *Aynı şeyi elde etmek isteyenlerden, aynı amaca varmak için uğraşanlardan her biri. IIAynı sevgiliye gönül verenlerden her biri.*

1. Gel beni öldür **raḳībi** görmeyem kūyuñda tek
   Bu meseldür bir ḳafesde bülbül olmaz zāġ-ıla *(Muhibbi Divanı, Gazel 3140, Mısra 9). [raḳībi, --i]*

raḳīb: *Klasik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.*

1. Cevr ü cefāyı eyleme cānā **raḳībüñe**
   Çekmez o bārı degmede ol ḫar benüm gibi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3353, Mısra 3). [raḳībüñe, --üñ ,-e]*

raḳīb: *Rakip, düşman II aynı sevgiliye gönül verenlerden her biri II sevgili ile âşığın görüşmesini, kavuşmasını engelleyen canlı cansız her şey.*

1. Raḳībüñ sözine uyup kapuñdan beni redd itdüñ
   Benüm ḥaḳḳumda güş itmek revā mı ḳavl-i bed-güyı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3293, Mısra 3). [raḳībüñ, -üñ]*

raḳīb: *Klasik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.*

1. Raḳīb-ile Muḥibbī'yi sakın kūyuñda bir görme
   Kagan arslana beñzetmek olur mı gürbe vü müşı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3459, Mısra 9). [raḳīb-ile, -ile]*

raḳīb-i rū-siyeh: *Kara yüzlü rakip.*

1. Cennet-i kūyında iken dūr kılduñ sen beni
İy **raḳīb-i rū-siyeh** şeyṭāna beñzetdüm seni *(Muhibbi Divanı, Gazel 3479, Mısra 12). [raḳīb-i rū-siyeh,]*

raḳīb-i rū-siyeh: *Yüzü kara rakip. II Utanmaz, arsız rakip.*

1. Her cāya ki vardum şehā tā ki görem gün yüzüñi
Komaz **raḳīb-i rū-siyeh** sāyem gibi dünbālümi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3305, Mısra 4). [raḳīb-i rū-siyeh,]*

raḳḳāṣ: *1. Raks edici, eden, köçek. müennesi: "rakkase". 2. Saatin içinde sağa sola hareket eden askı.*

1. Raḳḳāṣ gibi raḳṣa girüp bād-ı ṣabādan
Dīvāne-i ‘ışḳ itdi dil-fikāra benefşe *(Muhibbi Divanı, Gazel 3016, Mısra 5). [raḳḳāṣ,]*

raḳs ur-: *Âhenkli hareketler yaparak oynamak, dans etmek.*

1. Ḥaşre dek raḳs uram iy dilber alup başum ele
Tīġ-ı cān-baḫşuñ eger ire benüm gerdenüme *(Muhibbi Divanı, Gazel 3155, Mısra 5). [raḳs ur-, -a, -m]*

raḳṣa gir-: *Dans etmek, coşku ve heyecan ile çeşitli hareketlerde bulunmak.*

1. Raḳḳāṣ gibi raḳṣa girüp bād-ı ṣabādan
Dīvāne-i ‘ışḳ itdi dil-fikāra benefşe *(Muhibbi Divanı, Gazel 3016, Mısra 5). [raḳṣa gir-, --üp]*

ra‘nā: *Güzel, hoş.*

1. Muḥibbī bāġ-ı ḥüsninde temāşā eyle ol servüñ
Ne **ra‘nā** güller açılmış deger her biri biñ cāna *(Muhibbi Divanı, Gazel 3030, Mısra 10). [ra‘nā,]*

ra‘nā: *Hoş güzel II pek güzel, pek âlâ.*

1. Gūyiyā peyk-i beyābān olup şūrīde [dil]
Tāc-ı gülgūn geyer başına **ra‘nā** lāle *(Muhibbi Divanı, Gazel 3069, Mısra 4). [ra‘nā,]*

ra‘nā: *Güzel, hoş, latif, parlak, revnaklı.*

1. İñleyüp zārīlıg itse tañ mıdur cān bülbüli
Laḥẓa laḥẓa çünki artar ol gülüñ **ra‘nālıgı** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3239, Mısra 6). [ra‘nālıgı, -lıg, -ı]*

rāsitī: *Gözetleyen, gözleyen kimse.*

1. Naẓar eyle bu çarḫ-ı ḥoḳḳa-bāza
Ne lu‘betler görinür **rāsitīnde** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3049, Mısra 10). [rāsitīnde, --n, --de]*

rāst kıl: *Doğru şekilde tertip etmek, hazırlamak.*

1. Muṭrib nevāda perde-i ‘uşşāḳı **rāst kıl**
Ġamdan ḫalāṣ eyle bu kemter kemīne[y]i *(Muhibbi Divanı, Gazel 3334, Mısra 7). [rāst kıl,]*

rāstī: *1. Doğruluk. 2. zf. Doğrusu.*

1. Gülşen içre ruḫlaruñ-veş verd-i ḫōd-rū bitmeye
Rāstī ḳaddüñ gibi bir serv-i dil-cū bitmeye *(Muhibbi Divanı, Gazel 3145, Mısra 2). [rāstī,]*
2. Bakmazam iy māh-rū sensüz gerekmez bu cihān
Rāstī budur ki ol çeşm-i cihān-bīnüm gibi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3186, Mısra 6). [rāstī,]*

ravān ol-: *Yola koyulmak, gitmek. II Akmak.*

1. Ol servüñ evvelā pāyına cān u dil akıtdum
Ardınca ravān oldı yaşum da bilesine *(Muhibbi Divanı, Gazel 3077, Mısra 4). [ravān ol-, --dı]*

ra’y: *Fikir, düşünce.*

1. Dil ister ki ola zülfüñe ber-dār
Muḥibbī [sen] ḳabūl it gel bu **ra'yı** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3324, Mısra 10). [ra'yı, -ı]*

rāy: *Fikir, düşünce.*

1. Kaşlarına rā didüm rā ehli **rāyum** gördiler
Her biri taḥsīn idüp baş egdiler bu rālara *(Muhibbi Divanı, Gazel 3000, Mısra 3). [rāyum, -um]*

rāy: *Düşünce, fikir.*

1. Kim ki teşbīh eyleye kaşını ḳurbān ayına
Āferīn olsun anuñ ḳurbān olayın **rāyına** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3048, Mısra 2). [rāyına, -ı, -(n)a]*
2. Çeşm-i ḫūn-ḫˇāra mu'āvin çün degül kec rā kaşuñ
Ya n'içün başın egüp tutmış kulagın **rāyına** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3048, Mısra 8). [rāyına, -ı, -(n)a]*

rāz: *Gizlenen şey, sır.*

1. Degme kimse şofrasına 'ışḳuñuñ el sunmasun
Yimeyenler miḥnet aşın vāḳıf olmaz **rāzuma** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3150, Mısra 6). [rāzuma, -um, -a]*
2. Çeşmüm akıtdı kanlu yaşın itdi **rāz** fāş
Rüsvā-yı 'ālem oldı o bu mācerā-y-ıla *(Muhibbi Divanı, Gazel 3158, Mısra 5). [rāz,]*
3. Āḫir seni bu 'āleme rüsvā-yı 'ām ider
Zinhār Muḥibbī kimseye gel dime **rāzuñı** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3344, Mısra 10). [rāzuñı, -uñ, -ı]*
4. Dün ḫayāl-i yār-ıla bir bunca **rāzum** var-ıdı
Baña bir nāz eylese biñ biñ niyāzum var-ıdı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3430, Mısra 1). [rāzum, -um]*
5. Tā ki içdüm ben ezel cām-ı maḥabbet cür'asın
Anuñ-içun fāş kıldı mest olup dil **rāzını** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3489, Mısra 4). [rāzını, -ı, -n, -ı]*

rāz: *Gizlenen şey, sır.*

1. Rāzuñı sakla dime 'ālemde hergiz bir kese
Yine ol fāş ider anı agız açup söylese *(Muhibbi Divanı, Gazel 3127, Mısra 1). [rāzuñı, -uñ, -ı]*
2. 'Işḳ bī-bahā cevher-durur nādāna iẓhār eyleme
Sīneñde sakla cān gibi cāndan 'azīz tut **rāzuñı** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3286, Mısra 10). [rāzuñı, -uñ, -ı]*
3. Geh firāḳ-ı şerḥ-i ġam gāh Muḥibbī iştiyāḳ
Dün ḫayāl-i yār-ıla bir niçe **rāzum** var-ıdı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3430, Mısra 10). [rāzum, -um]*

rāz: *Gizlenen şey, sır.*

1. Miyānıyla lebinden sordum āḫir
Kimesne bilmedüm vāḳıf bu **rāza** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3124, Mısra 8). [rāza, -a]*

rāz: *(Fars.) Gizlenen şey, sır.*

1. Dehenüñ **rāzını** bu dilde nihān itmiş idüm
Güldüñ iy dōst 'ayān oldı baña sırr-ı ḫafī *(Muhibbi Divanı, Gazel 3352, Mısra 5). [rāzını, -ın, -ı]*

rāz ehli: *Sır ehli, sırları bilenler.*

1. Agzı remzini bilmedi anuñ
'Aczine ḳāyil oldı **rāz ehli** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3471, Mısra 4). [rāz ehli,]*

raẓḥm it-: *Merhamet etmek, acımak.*

1. Çün yagar tīr-i belā bu sīne-i ġamgīnüme
Kemdür raẓḥm itmeyebilsem dil-i miskīnüme *(Muhibbi Divanı, Gazel 3027, Mısra 2). [raẓḥm it-, -me, -y, -ebil, -se, -m]*

rāżı: *Hoşnut, memnun, rıza gösteren.*

1. Va'de-i vuṣlat ümīẓiyle dili şād eyleme
Rāżıyam cevr [ü] cefā kıl tek beni yād eyleme *(Muhibbi Divanı, Gazel 3053, Mısra 2). [rāżıyam, -y, -am]*

rāżı: *Hoşnut, memnun, kabullenmiş, rıza göstermiş (kimse). II Âşığın sevgilinin kendisini öldürmesine razı olması, çekinmeden canını ortaya koyması.*

1. Rāżıyam öldür beni bir görme tek aġyār-ıla
Bu meseldür dōstum kan eyle ḳānūn

eyleme *(Muhibbi Divanı, Gazel 3019, Mısra 5). [rāżıyam, -y, -am]*

2. Rāżıyam öldür beni kanum ḥelāl olsun saña
   Başumı yirden götür tek bagla anı tirkeşe *(Muhibbi Divanı, Gazel 3086, Mısra 9). [rāżıyam, -y, -am]*

<u>rāżı:</u> *1. Kabul eden, uygun bulup benimseyen, olana boyun eğip rızâ gösteren. 2. Hoşnut olan.*

1. Hīç murādum yok benüm senden temennā eylemem
   Rāżıyam tek baña göster sen hemān dīdāruñı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3329, Mısra 4). [rāżıyam, -y, -am]*

<u>rāz-ı nihān:</u> *Gizli tutulan sır.*

1. Güş eyler-iseñ ḥālüme iy yār-ı cefā-ḫū
   İẓhār idem saña kamu rāz-ı nihānı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3307, Mısra 6). [rāz-ı nihān, -ı]*

<u>rāzın[ı] aç-:</u> *Sırrını açmak; bir sırrı başkasına söylemek.*

1. Yārı gördükde sakın açma derūnuñ rāzın[ı]
   Saklamak ḫoşdur ulu kimse yanında edebi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3214, Mısra 3). [rāzın[ı] aç-, -ma]*

<u>rebāb:</u> *Kemençeye benzer eski bir saz.*

1. Ger bezm-i belā içre idem ḫūn-ı ciger nūş
   Yanumca bile nāle kılur sīne **rebābı** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3408, Mısra 6). [rebābı, -ı]*

<u>rebāb:</u> *Sap kısmının ucunda Hindistan cevizinden yapılmış basık, yuvarlak, küçük bir kâsesi bulunan, dize veya bir yere dayanarak çalınan saz.*

1. Bār-ı ġamdan miḥnet-ile ḳāmetüm çeng olalı
   Sīnemüñ nālişleri döndi **rebābuñ** aynına *(Muhibbi Divanı, Gazel 3148, Mısra 8). [rebābuñ, -uñ]*

<u>rebāb:</u> *Far. Sap kısmının ucunda Hindistan cevizinden yapılmış basık, yuvarlak, küçük bir kâsesi bulunan, dize veya bir yere dayanarak çalınan saz.*

1. İñlerse **rebāb** oldı ‘aceb mi dil-i sūzān
   Devrān getürüp bir deriyi sīneme yakdı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3477, Mısra 7). [rebāb,]*

<u>rebāb ol-:</u> *Kemençeye benzer eski bir saz (sazın sesinin inleme sesine benzemesi bağlamında) kullanılmıştır.*

1. Yine bu meclis-i ġamda gözüm yaşı şarāb evlā
   O bezme iñleyüp her dem olursa dil rebāb evlā *(Muhibbi Divanı, Gazel 3238, Mısra 2). [rebāb ol-, -ur, -sa]*

<u>red eyle:</u> *Reddetmek, kabul etmemek.*

1. Varıcak kūyuña ‘uşşāḳuñı gel eyleme red
   Beglerüñ şevketi artar olıcak çok sipehi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3449, Mısra 5). [red eyle, -me]*

<u>red id:</u> *Verilen veya yapılması istenen bir şeyi kabul etmemek, geri çevirmek.*

1. Ḫoş dutarsın geh beni gāhī idersin red
   Görmedüm ḫōşī vü nā-ḫōşī senüñ ḫūyuñ gibi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3299, Mısra 3). [red id, -er, -sin]*

<u>red id-:</u> *Verilen veya yapılması istenen bir şeyi kabul etmemek, geri çevirmek.*

1. Ser-i kūyına ger varsam ider red şūretin dilber
   Baña nisbet anuñ kūyındaki ḥāl-i kilāb evlā *(Muhibbi Divanı, Gazel 3238, Mısra 5). [red id-, -er]*

<u>redd eyle:</u> *Geri çevirmek, kabul etmemek, istememek.*

1. Redd eyleme cānā kapuña gelse Muḥibbī
   Tuḥfe getürür çeşmi iki şīşe gülābı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3408, Mısra 9). [redd eyle, -me]*

redd it-: *Verilen veya yapılması istenen bir şeyi kabul etmemek, geri çevirmek.*

1. Raḳībüñ sözine uyup kapuñdan beni redd itdüñ
   Benüm ḥaḳḳumda gūş itmek revā mı ḳavl-i bed-gūyı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3293, Mısra 3). [redd it-, -dü, -ñ]*

ref' it-: *1-Ortadan kaldırmak. 2-Uzaklaştırmak.*

1. El ursa ṣabā gibi giderse ser-i zülfin
   Ref' itse seḥābı yüzi ḫurşīdi açılsa *(Muhibbi Divanı, Gazel 3121, Mısra 8). [ref' it-, --se]*

refīḳ-ı 'ışḳ: *Aşk dostu, aşk ehli.*

1. Derd-i derūnı sorma baña iy **refīḳ-ı 'ışḳ**
   Odlara yakdum 'ālemi söyletme hā beni *(Muhibbi Divanı, Gazel 3237, Mısra 7). [refīḳ-ı 'ışḳ,]*

reftār: *Far. Salınarak yürüme, güzel yürüyüş.*

1. Bāġda serv-i sehī ḳaddüñ görüp ögünmesün
   Ḳudreti yokdur anuñ çün bir ḳadem **reftāra** de *(Muhibbi Divanı, Gazel 3058, Mısra 8). [reftāra, -a]*

reftār: *Gidiş, yürüyüş.*

1. Servler gülşende māt oldı görüp **reftāruñı**
   Ġoncalar dem-beste kaldı işidüp güftāruñı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3184, Mısra 1). [reftāruñı, -uñ, -ı]*
2. Ḳaddüñi gülşende didüm serve beñzetdüm didi
   Görmemişsin nāz-ıla beñzer benüm **reftārumı** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3228, Mısra 4). [reftārumı, -um, -ı]*

reftār: *Gidiş, yürüyüş.*

1. Servde **reftār** yok serv-i ḫırāmānum gibi
   Goncada güftār yok ol verd-i ḫandānum gibi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3207, Mısra 1). [reftār,]*

reftār it-: *Yürümek, gitmek, hareket etmek. II Nazlı nazlı, salınarak yürümek.*

1. Her kaçan nāz-ıla reftār itse ol serv-i ḫırām
   Unıdurdı karşusında kebk-i kūhı sekmegi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3216, Mısra 3). [reftār it-, -se]*

rehā bul: *Kurtulmak, halâs olmak.*

1. Bulur mı cān u dil ġamdan rehāyı
   Ya cānāndan bu çeşmüm rūşenāyı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3324, Mısra 1). [rehā bul, -y, -ı, -ur]*

reh-i dildār: *Gönül alan sevgilinin yolu.*

1. İrmedi vaṣlına hergiz bu Muḥibbī dermend
   Cān u ser terk eyledi gerçi reh-i dildārda *(Muhibbi Divanı, Gazel 3131, Mısra 10). [reh-i dildār, --da]*

reh-i 'ışḳ: *Aşk yolu.*

1. Ġamdan özge reh-i 'ışḳuñda gözümde nem ola
   Neme yitmez bu gözüm yaşı benüm daḫı neme *(Muhibbi Divanı, Gazel 3104, Mısra 3). [reh-i 'ışḳ, --uñ, --da]*

rehne vir: *Bir mal vb. rehin olarak bırakmak.*

1. Zāhidā bilmezsin alsañ ki şarābuñ leẕẕetin
   Bādeye rehne virürdüñ ḫırḳa vü destāruñı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3329, Mısra 8). [rehne vir, -e, -ür, -dü, -ñ]*

rehn-i mey kıl: *-Şarap için rehin/ödünç vermek.*

1. Bir naẓar görse yüzüñ zāhid senüñ iy muġbeçe
   Rehn-i mey kılurdı tācın yañılup evrādını *(Muhibbi Divanı, Gazel 3464, Mısra 6). [rehn-i mey kıl, -ur, -dı]*

rehrev: *Yolcu || Akıl.*

1. Çok günāh itdüm velī bende **rehrev** kalmadı

Lîk çeşmüm dökmedük göz yaşını su kalmadı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3298, Mısra 1). [rehrev,]*

rehzen: *Yol kesen, haydut, eşkıya.*

1. Dün hevā kesb itmek-içün seyre vardum gülşene
   Cān u dil yagmaya virdüm ugradum bir **rehzene** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3130, Mısra 2). [rehzene, --e]*

reh-zenliḳ id: *Haydutluk etmek.*

1. Dil ḳāfilesin rāh-ı maḥabbetde kim itdi
   Reh-zenliḳ idelden berü ol çeşm-i ḡarāmī *(Muhibbi Divanı, Gazel 3426, Mısra 6). [reh-zenliḳ id, -elden]*

remz: *1. Bir şeyi akla getiren, o şeye delâlet eden nesne, işâret, resim, harf, kısaltma vb., sembol. 2. Merâmı üstü kapalı bir şekilde gizli bir yolla, îmâ ve işâretle anlatma.*

1. Agzı **remzini** bilmedi anuñ
   ‘Aczine ḳāyil oldı rāz ehli *(Muhibbi Divanı, Gazel 3471, Mısra 3). [remzini, -i, -n, -i]*

remz-i ‘ışḳ: *Aşk îmâsı, işareti.*

1. Remz-i ‘ışḳı sorma Mecnūn’a ki ol dīvānedür
   Baña sor ‘ışḳuñ kitābın okudum her bābda *(Muhibbi Divanı, Gazel 3147, Mısra 5). [remz-i ‘ışḳ, --ı]*

renc: *(□□□) i. (Fars. renc/renç) 1. Ağrı, sızı: 2. Zahmet, eziyet, ıztırap.*

1. Dilā ṣabr it cefā vü cevr ü **rence**
   Ümīẕüñ dut iresin vaṣl-ı gence *(Muhibbi Divanı, Gazel 3092, Mısra 1). [rence, -e]*

renc: *1. Ağrı, sızı. 2. Zahmet, eziyet, ıztırap.*

1. Belāsuz ‘ışḳ bulınmaz cihānı ser-te-ser gezdüm
   Ki gence **renc** lāzımdur gülüñ lā-büd olur ḡārı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3181, Mısra 8). [renc,]*

renc-i bī-ḥāṣıl: *Neticesiz/faydasız zahmet/eziyet.*

1. Renc-i bī-ḥāṣıldur el urma nabża iy ṭabīb
   Çün marīż-ı ‘ışḳ getürmez görse Cālīnūs’ını *(Muhibbi Divanı, Gazel 3292, Mısra 9). [renc-i bī-ḥāṣıl, -dur]*

renc-i bī-ḥāṣıl-durur: *Neticesiz/faydasız zahmet/eziyet.*

1. Renc-i bī-ḥāṣıl-durur çün nabż-ı ‘āṣıḳ iy ṭabīb
   El ursañ unudursın ṭıbb-ı Cālīnūs’ını *(Muhibbi Divanı, Gazel 3327, Mısra 3). [renc-i bī-ḥāṣıl-durur, -durur]*

rencīde kıl: *İncitmek, kırmak.*

1. Gel ḳadem **rencīde kıl** kim pāyuña īsār içün
   Ḥāżır itdüm gözlerüm cevherlerinden dökmegi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3216, Mısra 7). [rencīde kıl,]*

reng: *Renk.*

1. Sırr-ı ‘ışḳı saklamaz-ısañ dilā olur ‘ayān
   Zerd çehreñde gören bu eşk-i gülgūn **rengüñi** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3291, Mısra 6). [rengüñi, -üñ, -i]*

reng: *Cisimler tarafından yansılanan ışığın gözde oluşturduğu duyum, renk.*

1. Muḥibbī vaḳtıdur kıl cürme tevbe
   Çü mūlar saña ‘arż itdi dü **rengi** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3468, Mısra 10). [rengi, -i]*

reng-i nīlūferī: *Nilüfer renkli.*

1. Geh ḳabā gülgūn geyer gördüm ol sīmīn-beri
   Özine geh ḫil‘at atmış **reng-i nīlūferī** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3277, Mısra 2). [reng-i nīlūferī,]*

resen-i zülf: *Sevgilinin saç ipi.*

1. Tolaşup kāküline dil diler irmek lebine
   Resen-i zülf-ile dil ya‘nī çıkar döne döne

(Muhibbi Divanı, Gazel 3146, Mısra 10). [resen-i zülf, --ile]

reşk: *Kıskanma, haset.*

1. Görüp ṭūbī boyını serv [ü] ‘ar‘ar
İkisi **reşk** udından sındı düşdi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3431, Mısra 6). [reşk,]*

resm: *Usul, adet.*

1. Gözlerüm kanına gel dök iy ṣabā ḫāk-i derin
Resmdür toprak dökerler görseler kan üstine *(Muhibbi Divanı, Gazel 3046, Mısra 14). [resmdür, -dür]*

resm: *Bir nesne, bir canlı yahut tabiatın kara kalemle, sulu veya yağlı boya ile kağıt, bez vb. bir yüzey üzerine yapılan benzeri, tasvir, timsal.*

1. At cefā sengini topragumı yirden götür
Bārī ol demde vefā **resmini** bünyād eyle *(Muhibbi Divanı, Gazel 3141, Mısra 10). [resmini, -i, -n, -i]*

resm: *Durum, şekil, tarz, suret.*

1. Geh elif gāh dāġ yakdum sīne-i efgāruma
Āh **resmin** naḳş kıldum bu der ü dīvāruma *(Muhibbi Divanı, Gazel 3068, Mısra 2). [resmin, -in]*

resm: *Hâl, durum, tarz, usûl.*

1. ‘Aceb dīvāne dil bilsem neden umar vefā **resmin**
Cefā üzre yaradılmış ola dilberlerüñ şānı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3490, Mısra 7). [resmin, -in]*

resm: *Resim, suret; eser, iz; tarz, adet; tören.*

1. Māh-rūlardan vefā **resmini** umma iy göñül
Anlaruñ cevr oklarıyla pür olupdur kīsesi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3402, Mısra 5). [resmini, -i, -n, -i]*

resm: *(Ar.) Bir nesne, bir canlı yahut tabiatın kara kalemle, sulu veya yağlı boya ile kâğıt, bez vb. bir yüzey üzerine yapılan benzeri, tasvir, timsal.*

1. Kim yüzin gördi didi olmaya bu **resme** cemāl
Ben didüm meger ola mihr-ile meh ümm ü ebi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3314, Mısra 5). [resme, -e]*

resm-i vefā: *Vefa resmi, vefanın izi.*

1. Bu Muḥibbī ḫasta-dil ger kan yudarsa tañ mıdur
Zīra kimse görmedi **resm-i vefā** dildārda *(Muhibbi Divanı, Gazel 3039, Mısra 10). [resm-i vefā,]*

revā: *Far. Caiz, lâyık, beca.*

1. Seni sevdümse iy meh-rū ne suç itdüm ki öldürdüñ
Revā mı pādişāh olan gire nā-ḥaḳ yire kana *(Muhibbi Divanı, Gazel 3030, Mısra 8). [revā,]*

revā: *Lâyık, uygun, yerinde, münâsip.*

1. Gözleri ḫançer çeker hem dem-be-dem bagrum deler
Hīç **revā** mı var mıdur kim kan ider kan üstine *(Muhibbi Divanı, Gazel 3164, Mısra 4). [revā,]*

revā: *(Fars.) Lâyık, uygun, yerinde, münâsip.*

1. Her ne deñlü eyleseñ cevr ü cefā çekmek **revā**
Göñlümüñ taḫtındaki sulṭāna beñzetdüm seni *(Muhibbi Divanı, Gazel 3479, Mısra 9). [revā,]*

revā mı: *Uygun mu, yerinde mi, hiç olur mu.*

1. Raḳībüñ sözine uyup kapuñdan beni redd itdüñ
Benüm ḥaḳḳumda gūş itmek **revā mı** ḳavl-i bed-gūyı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3293, Mısra 4). [revā mı,]*
2. Ben derdüñ ile ḫasta olam hīç **revā mı**
Sen eyleyesin ġayra devā-yı nigerānı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3307, Mısra 7). [revā mı,]*

revā mı: *Revâ mı? – Revâ-yı hak mı?: Yerinde olmayan, uygun görülmeyen şeyler karşısında, "Lâyık mı, bu da olur mu?" anlamında kullanılır.*

1. Ḫaṭ yaraşmaz ārızuñda gel anı eyle tırāş
   Hīç **revā mı** gerd kona āyīne-i pāk üstine
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3001, Mısra 8). [revā mı,]
2. Beni kūyuñda görseñ öldürürsin
   Ki kan itmek revā mıdur Ḥarem'de
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3014, Mısra 6). [revā mı, --dur]

revā mı: *Uygun mu, yakışır mı, hiç olur mu.*

1. Revā mıdur Muḥibbī ola maḥrūm
   Vişāle ire ger yoḫsul eger bay *(Muhibbi Divanı, Gazel 3484, Mısra 9). [revā mı, -dur]*

revā mı: *Yerinde olmayan, uygun görülmeyen şeyler karşısında, "Lâyık mı, bu da olur mu?" anlamında kullanılır.*

1. Ḫūnum içdügüñ yiter gel eyleme zār beni
   Bāde nūş itdüñ **revā mı** dil [ü] yā mey-şikeni *(Muhibbi Divanı, Gazel 3283, Mısra 8). [revā mı,]*

revā mıdur: *Uygun mudur, yerinde midir, hiç olur mu.*

1. Hīç **revā mıdur** dilā sen böyle cāy-ı ābda
   'Ömri żāyi' eyleyüp bir dem kalasın ḫ˘ābda
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3072, Mısra 1). [revā mıdur, --dur]

revāc: *İtibar , değer, kıymet.*

1. Kāküllerini tagıdıcak gül yüzi üzre
   Misk-i Ḥoten'uñ kalmaya bir ẕerre **revācı**
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3388, Mısra 6). [revācı, -ı]

revācı kal-: *Değeri kalmamak.*

1. Muḥibbī kalmaya hergiz revācı misk-i āhūnuñ
   İletse būyı zülfinden ṣabā ger Çīn'e Māçīn'e
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3082, Mısra 9). [revācı kal-, --ma, --y, --a]

revādur: *(Fars.) Lâyık, uygun, yerinde, münâsip.*

1. İy dōst varup işigüñi bālīn idelüm
   Yastansa **revādur** Ḥarem-i Ka'be'yi ḥācı
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3388, Mısra 10). [revādur,]

revān: *1. Yürüyen, giden. 2. Akan. 3. mec. Su gibi akıp giden, akıcı.*

1. Ol serv-ḳadde nāgāh bu dīde baḳadüşdi
   Eşküm **revān** gözümden pāyına akadüşdi
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3419, Mısra 2). [revān,]

revān: *1. Yürüyüp giden. 2. Akan, akıcı 3. Salınarak yürüyen sevgili 4. Can, ruh.*

1. N'eyleyem bizümle ol rūḥ-ı **revān** eglenmedi
   Kaldı cismüm gitdi bu cānum **revān** eglenmedi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3383, Mısra 2). [revān,]*

revān eyle: *Akıtmak.*

1. Pāyına **revān eyle** Muḥibbī yine yaşuñ
   Ḳaddi gibi serv olmaya bustān arasında
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3078, Mısra 9). [revān eyle,]

revān eyle: *Akıtmak.*

1. Düşdüm gözüm yaşına cān eyledüm revān
   Baḥra giren vire-gelüpdür selāmeti
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3340, Mısra 3). [revān eyle, -dü, -m]
2. İy sehī servüm görelden berü ḥüsnüñ bāġını
   Eylerem her dem revān bu çeşmümüñ ırmagını *(Muhibbi Divanı, Gazel 3360, Mısra 2). [revān eyle, -r, -em]*

revān id: *Akıtmak. II Yoluna feda etmek.*

1. Her kim ki göre seyr ider ol serv-i ḫırāmı
   Göz yaşını yolına revān ide tamāmī
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3426, Mısra 2). [revān id, -e]

revān it-: *Dökmek, akıtmak.*

1. Nigāruñ pāyına yaşum revān itsem ‘aceb midür
   Ḫırāmānī ḫırāmānī görem ol serv-i dil-cüyı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3293, Mısra 5). [revān it-, -se, -m]*

revān it-: *I. Dökmek, akıtmak. II. Harcamak; uğruna feda etmek.*

1. Gözüm yaşın revān itdüm benüm serv-i ḫırāmānum
   Süre yüz ḫāk-i pāyuña umaram irde vü geçde *(Muhibbi Divanı, Gazel 3052, Mısra 7). [revān it-, --dü, --m]*

revān it-: *Akıtmak, dökmek.*

1. ‘Işḳ ara cānın revān itmekdür ‘āşıḳ pīşesi
   Bundan özge ‘ālem içre yok-durur endīşesi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3227, Mısra 1). [revān it-, -mek, -dür]*

revān it: *Bağışlamak; vermek.*

1. Ol serv-i sehī nāz-ıla bir kez salınaydı
   Yolına anuñ cān revān itmege yanaydı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3424, Mısra 2). [revān it, -meg, -e]*

revān it: *Akıtmak.*

1. ‘Arż-ı ḥāl it iy göñül gel ol meh-i ṭannāzuma
   Gözlerüñ yaşın **revān it** var o serv-i nāzuma *(Muhibbi Divanı, Gazel 3150, Mısra 2). [revān it,]*
2. Āba māyil gördüm ol servüñ ḳad-i dil-cüyını
   Anuñ-içun ben revān itdüm bu yaşum cüyını *(Muhibbi Divanı, Gazel 3455, Mısra 2). [revān it, -dü, -m]*

revān ol-: *Akıp gitmek.*

1. Gözlerüm yaşı revān olup akar cūlar gibi
   Serv gibi salınup ol yār eger tenhā geze *(Muhibbi Divanı, Gazel 3024, Mısra 7). [revān ol-, --up]*

revān ol-: *Akmak, dökülmek.*

1. Eşk-i çeşmümden yine cūlar revān oldı benüm
   Anuñ-içundur ki sınmışdur bu göñlüm şīşesi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3227, Mısra 3). [revān ol-, -dı]*

revān ol-: *Yola koyulmak, gitmek.*

1. Gel iy serv-i ḫırāmānum otur bir dem revān olma
   Ölürem boynuña kanum gözümden gel nihān olma *(Muhibbi Divanı, Gazel 3119, Mısra 1). [revān ol-, --ma]*

revān ol-: *1. Yola koyulmak, gitmek. 2. Akmak.*

1. Belā ṣaḥrāsına iy dil yiter saña revān olsañ
   Gözüñ yaşını su eyle ġam u derd-ile kıl zādı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3175, Mısra 9). [revān ol-, -sa, -ñ]*

revān ol-: *1. Yola koyulmak, gitmek. 2. Akmak.*

1. Sen ‘Alī gibi kaçan kim Düldül’e olursañ revān
   Yüriyeyim ben anuñ öñinde [gör] Ḳanber gibi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3256, Mısra 5). [revān ol-, -ur, -sa, -ñ]*

revān ol-: *1. Yola koyulmak, gitmek. 2. Akmak.*

1. Viṣālüñ yādına cānā yine bu murġ-ı dil pervāz
   İdüp cānum revān oldı yirinde ben ḳafes kaldı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3266, Mısra 6). [revān ol-, -dı]*

revān ol-: *Yola koyulmak, gitmek. II Akıp gitmek; ordan oraya dolaşmak.*

1. Hevā-yı Ka‘be-yi yāra yüzüm üzre revān oldum
   Beni kim kurtarur yā Rab ki dolaşdum muġaylāna *(Muhibbi Divanı, Gazel 3030, Mısra 3). [revān ol-, -du, -m]*

revān ol: *Akmak, dökülmek.*

1. Nihāl-i serv-i ḳaddüñi görüp gülzār-ı ḥüsn içre
   Ayaguña revān oldı akar bu gözlerüm yaşı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3463, Mısra 6). [revān ol, -dı]*
2. Salınup serv tek gitdi dilümde āh-ı ġam kaldı
   Gözüm yaşı revān oldı baña ancak elem kaldı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3487, Mısra 2). [revān ol, -dı]*

revān ol: *Yola koyulmak, gitmek II erişmek, ulaşmak.*

1. Gözüm yaşı revān oldı görüp sen serv-i bālāyı
   Anuñçün ḫāk-i pāyuñda akar çaglayı çaglayı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3411, Mısra 1). [revān ol, -dı]*

revān ol: *Akmak, dökülmek.*

1. Kūy-ı cānāna Muḥibbī yine dil oldı revān
   Beñzer ol miskīni çeken suyı topragı gibi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3483, Mısra 9). [revān ol,]*

revāne kıl: *Akmak, meyletmek, yönelmek.*

1. Yaşın revāne kıldı gülzār-ı ḥüsn içinden
   Tā ki Muḥibbī gördi sen serv-ḳad bülendi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3428, Mısra 9). [revāne kıl, -dı]*

revzen aç-: *Pencere açmak II (Sinede) yara açmak.*

1. Niçe yirden sīnem üzre açdı tīrüñ revzeni
   Ḥamdü-lillāh ki temāşā eyledüm cānā seni *(Muhibbi Divanı, Gazel 3265, Mısra 1). [revzen aç-, -i, -dı]*

revzen aç: *Pencere açmak II (Sinede) yara açmak.*

1. Bir göz-ile gördi döymem görmege cānā seni
   Nāveküñ sīneme gelüp açdı yir yir revzeni *(Muhibbi Divanı, Gazel 3313, Mısra 2). [revzen aç, -i, -dı]*

revzene aç-: *Pencere açmak. (Aşığın sinesinde yaralar açmak.).*

1. Cān göziyle görmek olmazdı cemal-i dilberi
   Açmasa ger ġamzesi sīnemde yir yir revzene *(Muhibbi Divanı, Gazel 3130, Mısra 8). [revzene aç-, --ma, --sa]*

re'y ol: *Öne sürmek, düşünmek.*

1. Re'yüñ oldı idesin yolına sen cānı fedā
   Sen sen ol bir daḫı rā itme bu rādan ġayrı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3355, Mısra 7). [re'y ol, -üñ, -dı]*

reyḥân: *Diğer adı fesleğen olan güzel kokulu bir bitki || Sevgilinin ayva tüyleri.*

1. Ol çeşm-i siyeh zülf-i perīşān arasında
   Nergis gibidür ki bite **reyḥān** arasında *(Muhibbi Divanı, Gazel 3078, Mısra 2). [reyḥān,]*

reyḥân: *Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki. II Sevgilinin saçı.*

1. Murġ-ı dil feryād iderdi turmaz idi bir nefes
   Ol lebi mül ruḫları gül zülfi **reyḥān** olmasa *(Muhibbi Divanı, Gazel 3160, Mısra 4). [reyḥān,]*

rezmgāh: *Cenk yeri, muharebe meydanı.*

1. Çün **rezmgāh** er kişinüñ bezmgāhıdur
   Olsa ne tañ Muḥibbī feraḥ mācerā güni *(Muhibbi Divanı, Gazel 3443, Mısra 9). [rezmgāh,]*

rezzāḳ: *Çok rızk veren, bütün mahlukların rızkını veren (Allah).*

1. Fikr kıl aḥvālüñi geldük ne yüzden 'āleme
   Şükr kıl **Rezzāḳ'a** rızḳuñ eksük itmez ġam yime *(Muhibbi Divanı, Gazel 3110, Mısra 2). [rezzāḳ'a, -a]*

ri'āyet: *Sayma, saygı, ağırlama, itibar etme; uyma, boyun eğme.*

1. Ġāfil salınma ḥālüme ki geh neẕẕāre kıla
   Vācib-durur çü şāha ra'iyyet **ri'āyeti** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3403, Mısra 4). [ri'āyeti, -i]*

ribāṭ-ı köhne: *Eski, köhne konak, han II dünya.*

1. Ribāṭ-ı köhnedür dünyā Muḥibbī aña dil virme
   Bilür kim aña kim konsa göçer āheste āheste *(Muhibbi Divanı, Gazel 3038, Mısra 9). [ribāṭ-ı köhne, --dür]*

ribāṭ-ı köhne: *Eski, köhne konak, han. II Dünya.*

1. Muḥibbī sakın aldanma ribāṭ-ı köhnedür ʻālem
   Biri konar biri göçer ezelden böyledür kārı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3182, Mısra 9). [ribāṭ-ı köhne, -dür]*

rıḍvān: *Cennetin kapıcısı olan melek.*

1. Mekānuñ ʻālem-i ʻulyā turaguñ cennet-i meʻvā
   Kapuñ derbānıdur **Rıḍvān** olup çāker saña ḥūrī *(Muhibbi Divanı, Gazel 3246, Mısra 4). [rıḍvān,]*

riḳāb ol-: *Ayağının altındaki üzengi olmak.*

1. Lāyıḳ degülem būse koyam pāy-ı yāra ben
   Yiter baña hemīn ki būsem riḳāb oldı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3279, Mısra 4). [riḳāb ol-, -dı]*

rind: *Görünüşe ve dünya işlerine kıymet vermeyen, kurallardan uzak, bütün varlığı kendi iç dünyâsına göre değerlendiren, gönül gözüyle gören, hoş görülü, kalender, içkiye düşkün ve derbeder görünüşünün aksine ârif, hakîm, gönül ehli kimse.*

1. Künc-i mescid saña ṣūfī çü selāmet yiridür
   Ko ḫarābāt yirin[i] **rind-ile** bed-nāmlara *(Muhibbi Divanı, Gazel 3066, Mısra 8). [rind-ile, --ile]*

rind: *(□□□) i. (Fars. rind) Görünüşe ve dünya işlerine kıymet vermeyen, kurallardan uzak, bütün varlığı kendi iç dünyâsına göre değerlendiren, gönül gözüyle gören, hoş görülü, kalender, içkiye düşkün ve derbeder görünüşünün aksine ârif, hakîm, gönül ehli kimse.*

1. Vāʻiẓ yiter naḳl-i kerāmet-i şeyḫ-i şehir
   Güş eylemez **rind** olanlar fesāne[y]i *(Muhibbi Divanı, Gazel 3335, Mısra 8). [rind,]*

rind ol: *Görünüşe ve dünya işlerine kıymet vermeme, kalender olmak.*

1. İy Muḥibbī rind olmak ister iseñ ḥaşre dek
   Leblerinden būs eyle dil-rübānuñ mül gibi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3394, Mısra 9). [rind ol, -mak]*

rindān: *Görünüşe ve dünya işlerine kıymet vermeyen, kurallardan uzak, bütün varlığı kendi iç dünyâsına göre değerlendiren, gönül gözüyle gören, hoş görülü, kalender, içkiye düşkün ve derbeder görünüşünün aksine ârif, hakîm, gönül ehli kimse.*

1. Komañ ṣūfīyi **rindān** ṣoḥbetine
   Kapuda baglañ ancak ol ḥimārı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3191, Mısra 11). [rindān,]*

rindāne: *Rint olan kimseye yakışır şekilde.*

1. Rindāne gelüpdür yine çün bāġa benefşe
   Āl-ıla gülüñ būyını almaga benefşe *(Muhibbi Divanı, Gazel 3149, Mısra 1). [rindāne,]*

rindāne: *Dış dünyadan ilgisini kesen, toplum tarafından hor görülen, kendi dünyasında aşkı yaşamaya çalışan kişi. II Âşık.*

1. Mestlik meclisde **rindāne** bugün meyden degül
   Oldılar medḥūş görüp ol nergis-i mestāne[y]i *(Muhibbi Divanı, Gazel 3333, Mısra 5). [rindāne,]*

rind-i sebük-rūḥ: *Hafif ruhlu, insanın içini açan, şen, neşeli, sebük-dil/tez canlı rint, gönül ehli kimse.*

1. Bir **rind-i sebük-rūḥ** gerek fehm ide sözüm
   Mela'larda keşf degüldür bu maʻānī *(Muhibbi Divanı, Gazel 3343, Mısra 5). [rind-i sebük-rūḥ,]*

rîş: *Yara, yaralı.*

1. Muḥibbī āh bu devrān elinden
Ne çāre bulına bu sīne **rīşe** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3170, Mısra 6). [rīşe, -e]*

rîş: *Yara.*

1. Gülde ḳadümi dilde ġamı cān u ciger **rīş**
Āşüfte vü dildāde giriftāra benefşe *(Muhibbi Divanı, Gazel 3016, Mısra 7). [rīş,]*

risāle: *Genellikle belli bir konuda yazılmış küçük kitap, broşür. II Mektup.*

1. ‘Acebdür aña taḥsīn ide şāhı
Muḥibbī aña gönderse **risāle** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3103, Mısra 10). [risāle,]*

rişte rişte ol-: *(bağrın) ip ip/tel tel olması. II Yara almak, acı çekmek.*

1. Cefā tīġı elüñden gitmeyelden
Olupdur uşbu bagrum rişte rişte *(Muhibbi Divanı, Gazel 3061, Mısra 6). [rişte rişte ol-, --up, --dur]*

rişte-i zünnār: *Kuşağın (zünnar) ipi.*

1. İy dil eyle gel ḥaẕer küfr-i zülfinden anuñ
Dakmaya cān gerdenine rişte-i zünnārını *(Muhibbi Divanı, Gazel 3330, Mısra 4). [rişte-i zünnār, -ı, -n, -ı]*

riyā: *1. Olduğundan başka türlü görünme, özü sözü bir olmama, iki yüzlülük 2. din. Bir ibâdet veya iyiliğin Allah rızâsı için değil gösteriş için yapılması.*

1. Muḥibbī’ye ezelden çün sunıldı cām-ıla şāhid
Virildi saña da zāhid **riyā** tesbīḥ ü seccāde *(Muhibbi Divanı, Gazel 3004, Mısra 10). [riyā,]*

riyā: *Olduğundan başka türlü görünme, özü sözü bir olmama, iki yüzlülük.*

1. Bu ḫırḳa vü bu tāc-ıla işi çü **riyādur**
Ne yüzle ṭa‘n eyleye zāhid ẓurefāya *(Muhibbi Divanı, Gazel 3115, Mısra 15). [riyādur, --dur]*

riyā: *Olduğundan başka türlü görünme, özü sözü bir olmama, iki yüzlülük.*

1. Her ne söylerse **riyādur** kendüzi itmez ‘amel
Çünki dünyā mestidür sanmañ ki anı ayıla *(Muhibbi Divanı, Gazel 3172, Mısra 5). [riyādur, -dur]*

riyā: *1. Olduğundan başka türlü görünme, özü sözü bir olmama, iki yüzlülük. 2. Bir ibâdet veya iyiliğin Allah rızâsı için değil gösteriş için yapılması.*

1. Men‘ idersin ‘āşıḳı ammā **riyādur** satduguñ
Zāhidā ‘ucb-ıla gördüñ kendüñi dānā gibi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3202, Mısra 7). [riyādur, -dur]*

rıżā-ı yār: *Sevgilinin hoşnutluğu.*

1. Seng-i cefā atup yār başuñ şikest iderse
Ser dönderüp kaçurma rıżā-ı yārı gözle *(Muhibbi Divanı, Gazel 3073, Mısra 8). [rıżā-ı yār, --ı]*

rīze rīze id: *Göğsü parça parça, lime lime etmek, yaralamak.*

1. İy Muḥibbī kūh-ı āhenseñ de bil āḫir seni
Rīze rīze idiserdür uşbu ‘ışḳuñ tīşesi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3402, Mısra 10). [rīze rīze id, -iser, -dür]*

rızḳ: *Allah'ın, mahlukatına hayatını devam ettirebilmesi için tayin ettiği yiyecek ve içecek, rızık.*

1. Fikr kıl aḥvālüñi geldük ne yüzden ‘āleme
Şükr kıl Rezzāḳ’a **rızḳuñ** eksük itmez ġam yime *(Muhibbi Divanı, Gazel 3110, Mısra 2). [rızḳuñ, -uñ]*

rıżvān: *Cennetin kapıcısı olan büyük melek.*

1. Yüzüñe naẓar eyleye ger bir kere **Rıżvān**
Vecd olubanı yire ata gökden o tācı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3388, Mısra 3). [rıżvān,]*

rū: *Yüz, çehre.*

1. Zülf-i Hindūsına yāruñ öykünürmiş sünbüli
Göreyin kim bu cihānda ol siyeh **rū** bitmeye
(Muhibbi Divanı, Gazel 3145, Mısra 6). [rū,]

ruḫ: *Yanak, yüz.*

1. Bu Muḥibbī **ruḫları** şevḳiyle cānından geçer
Şem‘-i ruḫsāruñ yakarsa yiridür pervāneyi
(Muhibbi Divanı, Gazel 3375, Mısra 11). [ruḫları, -lar, -ı]
2. Tutdı od içre vaṭan **ruḫları** devrinde yine
‘Acabā perr-i semender mi ki zülf-i sipehi
(Muhibbi Divanı, Gazel 3448, Mısra 7). [ruḫları, -lar, -ı]

ruḫ: *Yanak.*

1. Ruḫlaruñ ‘aksi şehā bu çeşm-i pür-ḫūnābda
Berg-i güldür gūyiyā düşmiş şarāb-ı nābda
(Muhibbi Divanı, Gazel 3144, Mısra 1). [ruḫlaruñ, --lar, --uñ]
2. Görmedi görmeyiser **ruḫları** mānendini hīç
‘Ālemi gerçi gezer şems ü ḳamer döne döne *(Muhibbi Divanı, Gazel 3146, Mısra 7). [ruḫları, --lar, --ı]*
3. Murġ-ı dil feryād iderdi turmaz idi bir nefes
Ol lebi mül **ruḫları** gül zülfi reyḥān olmasa
(Muhibbi Divanı, Gazel 3160, Mısra 4). [ruḫları, -lar, -ı]
4. Güllere ḫaclet gelüp düşdi ayakdan servler
Gül **ruḫın** ‘arż ḳaddini çün serv-i bālā eyledi
(Muhibbi Divanı, Gazel 3297, Mısra 4). [ruḫın, -ı, -n]

ruḫ: *Yanak, yüz.*

1. Zerd **ruḫumda** gören bu ḳaṭre ḳaṭre yaşum
Dir jāleler dökilmiş berg-i ḫazān içinde
(Muhibbi Divanı, Gazel 3142, Mısra 7). [ruḫumda, --um, --da]
2. İy Muḥibbī **ruḫları** ile dehānı yādına
Cān u dilden özüñe ḫārc eyle yog u varuñı
(Muhibbi Divanı, Gazel 3184, Mısra 9). [ruḫları, -lar, -ı]
3. Şeb-i hicr içre Muḥibbī göre ger şem‘ **ruḫuñı**
Rūzdan rūşen ola gözine hicrān şebi
(Muhibbi Divanı, Gazel 3314, Mısra 9). [ruḫuñı, -uñ, -ı]

ruḫ: *Yanak.*

1. Ruḫın fikr eyleyüp yāruñ leb-i la‘lini żikr itdüm
Niçe yıllar durur gitmez dimāġumdan anuñ adı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3175, Mısra 5). [ruḫın, -ın]*

ruḫ: *Yanak II sevgilinin yanağı.*

1. Seyr iderken bir güzel gördüm bugün bāzārda
Ruḫları mānendi bir gül bitmedi gülzārda
(Muhibbi Divanı, Gazel 3039, Mısra 2). [ruḫları, -lar, -ı]
2. Ruḫları üstinde ol ḫāl-i siyeh miskinleri
‘Anberīnden dānelerdür āfitāb envārda
(Muhibbi Divanı, Gazel 3039, Mısra 3). [ruḫları, -lar, -ı]
3. İy **ruḫları** gül ḳāmeti ‘ar‘ar bili ince
İy gözleri nergis saçı sünbül lebi ġonca
(Muhibbi Divanı, Gazel 3091, Mısra 1). [ruḫları, -lar, -ı]

ruḫ: *(Sevgilinin) yanağı, yüzü.*

1. İy Muḥibbī yāra şevḳuñ var-ısa bülbülleyin
Gül **ruḫın** yād eyleyüp her gice nālān ol yüri
(Muhibbi Divanı, Gazel 3245, Mısra 10). [ruḫın, -ın]

ruḫ: *Yanak; yüz.*

1. Bezm-i ḥüsnüñde **ruḫuñ** şevḳıne dāyim cān u dil
Ḫālī olmaz bir nefes efġān ider bülbül gibi
(Muhibbi Divanı, Gazel 3394, Mısra 5). [ruḫuñ, -uñ]

ruḫ: *Yanak II yüz.*

1. İḫtiyār elden gider görsem ruḫ-ı zībāsını
Kanda kaldı **ruḫları** üzre ser-i zülfin çöze
(Muhibbi Divanı, Gazel 3024, Mısra 4). [ruḫları, -lar, -ı]
2. Görelden **ruḫlaruñı** bāġ-ı lāle
Yakupdur dāg-ı ‘aşḳuñı cebīnde *(Muhibbi Divanı, Gazel 3049, Mısra 3). [ruḫlaruñı, -lar, -uñ, -ı]*
3. Gülşen içinde **ruḫlarını** yād idüp yine
Dil bülbüli şubḥa dek itdi terennümi
(Muhibbi Divanı, Gazel 3267, Mısra 3). [ruḫlarını, -lar, -ı, -n, -ı]
4. Gül **ruḫuñ** yādınadur ebr-i bahāruñ giryesi
Andan artukdur velī ‘āşıḳ-ı zāruñ giryesi

(Muhibbi Divanı, Gazel 3268, Mısra 1). [ruḫuñ, -uñ]

5. Küyuñda **ruḫuñ** şevḳıne kim cān vire cānā
   Ol demde hemān Dār-ı selām ola maḳāmı
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3426, Mısra 11). [ruḫuñ, -uñ]
6. Ruḫları üzre ‘araḳ mı ya melāḥat dürleri
   Şebnem ile yāḫū ziynet buldı gülberg-i teri
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3453, Mısra 1). [ruḫları, -lar, -ı]

ruḫ: *Yanak.*

1. Kimdür beñzer diye gül **ruḫlaruña** gülleri
   Oda yana şu‘le-i ruḫsār-ıla gül ḫırmeni
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3265, Mısra 7). [ruḫlaruña, -lar, -uñ, -a]

ruḫ: *Yanak, yüz.*

1. Güllere ḫaclet gelüp düşdi ayaga servler
   Yār **ruḫın** ‘arż idüp ḳaddini bālā eyledi
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3282, Mısra 4). [ruḫın, -ın]

ruḫ: *Yanak.*

1. Gözüm yaşardı āh-ıla zerd oldı **ruḫlarum**
   Bunlar olınca bellüdür ‘ışḳuñ ‘alāmeti
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3354, Mısra 3). [ruḫlarum, -lar, -um]

ruḫ: *Yanak.*

1. Bülbül gibi şūrīde olup yine Muḥibbī
   Gül **ruḫlaruñuñ** vaşfını ‘ālemlere yaydı
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3424, Mısra 10). [ruḫlaruñuñ, -lar, -u, -ñuñ]

ruḫ: *Yanak, yüz, çehre.*

1. Ḫaṭṭ[ı] kāfirdür ḫurūc itmek diler dīn ḳaşdına
   Ruḫlaruñ müslim geçer göster anuñla cengüñi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3291, Mısra 8). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]*
2. Serv beñzer gülşen-i ḥüsnüñde bālā ḳaddüñe
   Çeşmüñ nergis **ruḫuñ** berg-i gül-i ḫamrā gibi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3328, Mısra 4). [ruḫuñ, -uñ]*

ruḫ: *(Fars.) Yanak.*

1. Muḥibbī **ruḫların** ḳaddin temāşā eyleyüp yāruñ
   Didi serv üzre gül bitmiş zihī ṣun‘-ı Ḫudāvendī *(Muhibbi Divanı, Gazel 3416, Mısra 9). [ruḫların, -lar, -ıñ]*

ruḫ: *Yanak.*

1. Ruḫı gencini ḫıfẓ içün ṭılısm itmiş meger çeşmi
   Görinür siḥr-ile ejder olupdur zülfinüñ mūyı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3293, Mısra 7). [ruḫı, -ı]*
2. Baña ḳaddi ḫaddi besdür n’iderem serv-i gülzārı
   Ko kılsun çün **ruḫı** güldür bu dil bülbül gibi zārı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3295, Mısra 2). [ruḫı, -ı]*
3. Ruḫı şevḳıne kıl nāle Muḥibbī
   Gör iñler hīç turur mı ‘andelībi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3310, Mısra 9). [ruḫı, -ı]*

ruḫ-ı dildār: *Sevgilinin yanağı.*

1. Zülf-i ‘anber-bārını görsem ruḫ-ı dildārda
   Destine sünbül asılmış sanuram gülzārda *(Muhibbi Divanı, Gazel 3131, Mısra 1). [ruḫ-ı dildār, --da]*

ruḫ-ı dildār: *Sevgilinin yüzü, sevgilinin yanağı.*

1. Baña olmayıcek bir dem **ruḫ-ı dildār** eglence
   Gözüme çöpçe görinmez gül-i gülzār eglence *(Muhibbi Divanı, Gazel 3034, Mısra 1). [ruḫ-ı dildār,]*

rūḥ-ı revān: *(Yürüyen latif bir ruha benzetilen) sevgili, güzel II ruhun ferahlığı, yaşam kaynağı.*

1. N’eyleyem bizümle ol **rūḥ-ı revān** eglenmedi
   Kaldı cismüm gitdi bu cānum revān eglenmedi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3383, Mısra 1). [rūḥ-ı revān,]*

rūḥ-ı revānum: *(Yürüyen latif bir ruha benzetilen) sevgili, güzel II ruhun ferahlığı, yaşam kaynağı.*

1. Seni kime ben beñzedeyim ‘ālem içinde
Yoluñda senüñ cān virür iy **rūḥ-ı revānum** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3041, Mısra 6). [rūḥ-ı revānum, --um]*

rūḥ-ı selmān: *Selman (14.asırda yaşamış ünlü Fars şairi)'ın ruhu. II Selman.*

1. Muḥibbī mu‘ciz-i naẓmuñ ‘Acem iḳlīmine irse
Kalursa zinde ḳabrinde ‘aceb mi rūḥ-ı Selmān’ı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3462, Mısra 10). [rūḥ-ı selmān, -ı]*

ruḥ-ı zerd: *Sarı yanak. II Solgun yüz.*

1. Şefī‘ idüp umup saña getürdüm
Ruḫ-ı zerdümle çeşm-i eşk-bārı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3309, Mısra 8). [ruḫ-ı zerd, -üm, -le]*

ruḥ-ı zerd: *Sarı yanak. II Solgun yüz.*

1. Geh ruḫ-ı zerd-ile şīrem gāh dāġumla peleng
Tolıdur şīr ü pelenglerle bu ‘ışḳuñ bīşesi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3227, Mısra 7). [ruḫ-ı zerd, -ile]*

ruḥ-ı zerd: *Sarı yanak. II Solgun yüz.*

1. Geh ruḫ-ı zerd-ile şīrem gāh dāġumla peleng
Tolıdur şīr ü pelenglerle bu ‘ışḳuñ bīşesi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3227, Mısra 7). [ruḫ-ı zerd, -ile]*

ruḥı zībā: *(Sevgilinin) güzel yüzü, yanağı.*

1. Göñlüm almak istedüm komadı serkeş kākülüñ
N’eyleyem derdā dirīġā ol ruḥı zībā-y-ıla *(Muhibbi Divanı, Gazel 3040, Mısra 6). [ruḥı zībā, --y, --ıla]*

ruḥ-ı zībā: *Güzel yanaklı sevgili.*

1. İḫtiyār elden gider görsem ruḫ-ı zībāsını
Kanda kaldı ruḫları üzre ser-i zülfin çöze *(Muhibbi Divanı, Gazel 3024, Mısra 3). [ruḫ-ı zībā, --sı, --n, --ı]*

ruḫ-ı zībā: *(Sevgilinin) güzel yüzü, yanağı.*

1. Devr idelden nüh felek görmedi hem görmeyiser
Ol hilāl ebrū vü meh-rūnuñ ruḫ-ı zībāsını *(Muhibbi Divanı, Gazel 3221, Mısra 6). [ruḫ-ı zībā, -s, -ı, -n, -ı]*

ruḫsār: *1. Yanak 2. Yüz.*

1. Kurtılup ẓulmet şebinde gün togardı başuma
İy Muḥibbī ol güneş **ruḫsārı** görsem bir daḫı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3481, Mısra 10). [ruḫsārı, -ı]*

ruḫsār: *Far. Yanak, ruh, yüz, çehre:.*

1. Gülşen-i ḥüsnüñde her kim göre gül **ruḫsāruñı**
Bāġa varup ol temāşa-yı ruḫ-ı gül itmeye *(Muhibbi Divanı, Gazel 3101, Mısra 3). [ruḫsāruñı, -uñ, -ı]*

ruḫsār: *Yanak, ruh, yüz, çehre.*

1. Güneş **ruḫsārını** gördüm beni benden hemān aldı
Göyindüm āteş-i ‘ışḳa sanasın şem‘e pervāne *(Muhibbi Divanı, Gazel 3120, Mısra 5). [ruḫsārını, -ı, -n, -ı]*

ruḫsār: *Yanak, yüz.*

1. Niḳābın keşf idüp ol gül eger göstere **ruḫsārı**
İderdüm nāle bülbül-veş kılurdum āh-ıla zārı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3182, Mısra 1). [ruḫsārı, -ı]*
2. Sebze-i ḫaṭṭı iḫāṭa eyledi **ruḫsārını**
Bü’l-‘aceb gösterdi naḳs gör bu cihānuñ kārını *(Muhibbi Divanı, Gazel 3330, Mısra 1). [ruḫsārını, -ı, -n, -ı]*

ruḫsār: *Yanak.*

1. Hicābumdan ‘aceb midür şafaḳ-veş
İdem surḫ eşk-ile **ruḫsārı** gāhī *(Muhibbi Divanı, Gazel 3315, Mısra 8). [ruḫsārı, -ı]*

ruḫsār: *Yanak.*

1. Sāġar-ı çeşmümde **ruḫsāruñ** ḫayāli iy şanem
Tāze gül yapragıdur san kim şarāb-ı nābda *(Muhibbi Divanı, Gazel 3147, Mısra 7). [ruḫsāruñ, -uñ]*

ruḫsār: *Yanak, yüz.*

1. Zülf-i müşg-āsā-y-ıla örtme ḳamer **ruḫsāruñı**
Dōstum maḥrūm kılma ‘āşıḳ-ı dīdāruñı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3447, Mısra 1). [ruḫsāruñı, -uñ, -ı]*

ruḫsār: *Yanak. II Sevgilinin yanağı.*

1. Naḳş kıldum ḫāne-i dilde ḳamer **ruḫsārını**
Ola kim bu nev‘-ile görem anuñ dīdārını *(Muhibbi Divanı, Gazel 3480, Mısra 1). [ruḫsārını, -ı, -(n)ı]*

ruḫsār-ı āteşnāk: *Ateşli yanak.*

1. Bir naẓar her kim göre ruḫsār-ı āteşnākini
Tutuşup ‘ışḳ āteşine yile virür ḫākini *(Muhibbi Divanı, Gazel 3470, Mısra 1). [ruḫsār-ı āteşnāk, -i, -n, -i]*

ruḫsār-ı cānān: *Sevgilinin yanağı.*

1. N’ola dilden berī olsam görüp ruḫsār-ı cānānı
Yakar pervāne bāl ü per göre şem‘-i şebistānı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3193, Mısra 1). [ruḫsār-ı cānān, -ı]*

ruḫsāruña: *Yanak, yüz.*

1. Ḫāl ü ḫaṭ ceyş-i Ḥabeşdür ḳaṣd ider **ruḫsāruña**
Bir yaña kāfir saçuñ şeb-ḫūn ider ejder gibi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3195, Mısra 3). [ruḫsāruña, -un, -a]*
2. Kim-durur **ruḫsāruña** gün gibi per-tāb olmadı
Ya anı gördükde bu çeşmüm tolu āb olmadı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3198, Mısra 1). [ruḫsāruña, -un, -a]*
3. Gülşende güller çok hīç birisi **ruḫsāruña**
Yokdur bir serv-i bülend ḳāmet-i dil-cūyuñ gibi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3281, Mısra 3). [ruḫsāruña, -un, -a]*

ruḫ-veş: *Yanak gibi.*

1. Gülşen içre **ruḫlaruñ-veş** verd-i ḫōd-rū bitmeye
Rāstī ḳaddüñ gibi bir serv-i dil-cū bitmeye *(Muhibbi Divanı, Gazel 3145, Mısra 1). [ruḫlaruñ-veş, --lar, --uñ]*

rūm: *Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içinde oturanlara verilen isim, Anadolu.*

1. ‘Irāḳ’ı geşt kıldum **Rūm[’ı]** gezdüm
Gözüm dutmadı bir meh-rūyı sence *(Muhibbi Divanı, Gazel 3092, Mısra 3). [rūm[’ı], --ı]*

rūm: *Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içinde kalan bölgeye verilen isim, Anadolu.*

1. Ḫaddi ile zülfini gördüm iderler ‘arbede
Rūm şāhı ceng ider san kim varup Efreng-ile *(Muhibbi Divanı, Gazel 3098, Mısra 8). [rūm,]*

rūm: *Anadolu.*

1. Ḫaṭ u zülfüñ çeküpdür **Rūm’a** leşker
Meded fetḥe ḳarīb oldı livāsı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3498, Mısra 7). [rūm’a, -a]*

rūm ili: *Rum memleketi. (Anadolu).*

1. Gören ḫaddinde ol ḫāl-i siyāhı
Didi san Rūm iline Hindī düşdi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3431, Mısra 4). [rūm ili, -i, -n, -e]*
2. Āfet-i şuḫ-ı ‘Acem fitne-i āşūb-ı ‘Arab
Gözi pür mekr ü ḥiyel **Rūm ili** saḥḥārecügi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3452, Mısra 6). [rūm ili,]*

rūm ili: *Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içinde kalan bölgeye verilen isim, Anadolu.*

1. Niçeye dek çekelüm bād-ıla deryā ġamını
   Delü göñlüm baña uy gel gidelüm Rūm iline
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3080, Mısra 8). [rūm ili, --i, --n, --e]

rumūz-ı kāyināt: *Kainatın işâretleri, sembolleri, sırları.*

1. Gāh olur añlar rumūz-ı kāyinātı ser-te-ser
   Gāh olur bir nuṭḳı yok ḥayvān ider göñlüm beni *(Muhibbi Divanı, Gazel 3174, Mısra 7). [rumūz-ı kāyināt, -ı]*

rūşen: *1. Parlak, aydın, aydınlık 2. Âşikâr, meydanda.*

1. ‘Işḳum degül mi gün gibi **rūşen** kim añlamaz
   Ola kim ‘ayāndur aña ne ḥācet beyān daḫı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3204, Mısra 9). [rūşen,]*

rūşen eyle: *Aydınlatmak.*

1. Rūşen eyle bu göñül ḫānesin iy bedr-i münīr
   Tār-ı vīrāneleri nite ki mehtāb gibi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3176, Mısra 5). [rūşen eyle,]*
2. ‘Işḳ āteşiyle dil eridüp bagrı yagını
   Ġam tekyesinüñ eyledi rūşen çerāġını *(Muhibbi Divanı, Gazel 3441, Mısra 2). [rūşen eyle, -di]*

rūşen eyle: *Aydınlatmak.*

1. Rūşen eyle dōstum gel göñlümüñ vīrānesin
   Senden özge çün felekde māh-ı tābān olmaya *(Muhibbi Divanı, Gazel 3057, Mısra 7). [rūşen eyle,]*

rūşen görin-: *Gözüne aydınlık görünmek, gözüne güzel görünmek; parlamak.*

1. Muṣḥaf-ı ḥüsnine yāruñ ḫāl ü ḫaṭ vimez ḫalel
   Ol daḫı rūşen görinür noḳṭa vü i‘rāb-ıla *(Muhibbi Divanı, Gazel 3137, Mısra 6). [rūşen görin-, --ür]*

rūşen id: *Aydınlatmak.*

1. ‘Işḳuñ iderse rūşen sīnemdeki çerāġı
   Söyinmesün ebed ol nite ki er çerāġı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3432, Mısra 1). [rūşen id, -er, -se]*

rūşen ol-: *Aydınlanmak, parlamak.*

1. Āhumuñ zencīrine asup göñül ḳandīlini
   Rūşen olsun diyü yakdı anda bagrum yagını *(Muhibbi Divanı, Gazel 3236, Mısra 6). [rūşen ol-, -sun]*

rūşen ol: *Aydınlamak, parlamak.*

1. Şeb-i hicr içre Muḥibbī göre ger şem‘ ruḫuñı
   Rūzdan rūşen ola gözine hicrān şebi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3314, Mısra 10). [rūşen ol, -a]*

rūşenā: *Parlak, Işıklı.*

1. Gözi baglansun cihānuñ **rūşenāsın** görmesün
   Çeşm-i şehlāñı eger kim beñzedürse nergise *(Muhibbi Divanı, Gazel 3127, Mısra 3). [rūşenāsın, -sın]*

rūşenā: *Aydın, ışıklı, münevver.*

1. Bulur mı cān u dil ġamdan rehāyı
   Ya cānāndan bu çeşmüm **rūşenāyı** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3324, Mısra 2). [rūşenāyı, -(y)ı]*

rū-siyāh ol-: *Yüzü kara olmak.*

1. Ag idesin faẓluñ ile yüzlerin
   Gerçi olmış her birisi rū-siyāh *(Muhibbi Divanı, Gazel 3171, Mısra 4). [rū-siyāh ol-, -mış]*

rüstem: *Ünlü İran şâiri Firdevsi'nin Şehname'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak çok sık kullanılmaktadır.*

1. Ḳatlüme ḫançer çeküp ġamzeñ emān virmez amān
Sanki **Rüstemdür** gelür ceng itmege Suhrāb-ıla *(Muhibbi Divanı, Gazel 3137, Mısra 8). [rüstemdür, --dür]*

rüsvā: *Kötülükle şöhret bulmuş, rezil, kepaze kimse.*

1. Gerçi **rüsvā** idi göñlüm görse ger rüsvālıgum
Ögrenürdi dōstlar benden gelüp rüsvālıgı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3239, Mısra 3). [rüsvā,]*
2. Dime yok kūy-ı melāmet içre ben **rüsvā** gibi
Hey neler var bu cihānda sen dili şeydā gibi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3458, Mısra 1). [rüsvā,]*

rüsvā: *Far. rezil, itibarsız.*

1. Mest olup çāk-i girībān idüben tā dāmen
Vālih ü ‘āşıḳ u āşüfte vü **rüsvā** lāle *(Muhibbi Divanı, Gazel 3069, Mısra 8). [rüsvā,]*

rüsvā eyle: *Rezil etmek. Utanılacak, ayıplanacak duruma düşürmek II perişan etmek.*

1. Leylī-i zülfüñ dil-i Mecnūn’ı şeydā eyledi
‘Işḳ zencīrin takup boynuma rüsvā eyledi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3475, Mısra 2). [rüsvā eyle, -di]*

rüsvā id: *Rezil etmek: isteyerek veya istemeyerek birini çok utanılacak bir duruma sokmak.*

1. Beni rüsvā idüp dīvāne kıldı
Girelden gūşuma ‘ışḳuñ ṣadāsı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3498, Mısra 3). [rüsvā id, -üp]*

rüsvā it-: *Rezil etmek, rezil kepâze etmek.*

1. Saklar-ıdum mihrini sīnemde īmānum gibi
Āteş-i ‘ışḳ-ıla itdi göz yaşı rüsvā beni *(Muhibbi Divanı, Gazel 3217, Mısra 8). [rüsvā it-, -di]*

rüsvā ol: *Rezil olmak. II Toplum içinde ayıplanacak bir duruma düşmek.*

1. Var mı cihānda ‘āşıḳ-ı şeydā benüm gibi
Mecnūn daḫı olmadı rüsvā benüm gibi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3420, Mısra 2). [rüsvā ol, -ma, -dı]*

rüsvā ol-: *Rezil olmak: başına çok utanılacak bir durum gelmek.*

1. Çāk-i pīrehen ider olalı şeydā lāle
Bāde nūş ideli oldı yine rüsvā lāle *(Muhibbi Divanı, Gazel 3051, Mısra 2). [rüsvā ol-, --dı]*

rüsvālıg: *Rüsvâ olma durumu, rezillik.*

1. Gerçi rüsvā idi göñlüm görse ger rüsvālıgum
Ögrenürdi dōstlar benden gelüp **rüsvālıgı** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3239, Mısra 4). [rüsvālıgı, -ı]*
2. Gerçi rüsvā idi göñlüm görse ger **rüsvālıgum**
Ögrenürdi dōstlar benden gelüp rüsvālıgı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3239, Mısra 3). [rüsvālıgum, -um]*

rüsvālıg: *Rüsvâ olma durumu, rezillik.*

1. Gördiler **rüsvālıgumdan** bildiler kim ‘āşıḳam
Sen daḫı bil dōstum zār-ı nihānum kalmadı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3389, Mısra 7). [rüsvālıgumdan, -lıg, -um, -dan]*

[rü]svā-yı ‘ālem: *Âleme rezil olmak, başkaları tarafından ayıplanacak hale düşmek.*

1. Māh-rūlar ‘ışḳ[ı] bu āşüfteden ayrılmadı
Tā beni ser-geşte vü **[rü]svā-yı ‘ālem** kılmadı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3361, Mısra 2). [[rü]svā-yı ‘ālem,]*

rüsvā-yı ‘ālem ol-: *Dünyaya rezil olmak, çevrede itibarını yitirmek. II Zavallılığı, acizliği dünyada herkes tarafından bilinen, teşhir edilmiş, itibarsız kimse haline gelmek.*

1. Çeşmüm akıtdı kanlu yaşın itdi rāz fāş
Rüsvā-yı ‘ālem oldı o bu mācerā-y-ıla *(Muhibbi Divanı, Gazel 3158, Mısra 6). [rüsvā-yı ‘ālem ol-, -dı]*

rüsvā-yı ‘ām id: *Halka karşı rezil etmek.*

1. Āḫir seni bu ‘āleme rüsvā-yı ‘ām ider
   Zinhār Muḥibbī kimseye gel dime rāzuñı
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3344, Mısra 9). [rüsvā-yı ‘ām id, -er]

rüsvā-yı cihān ol: *Dünyaya rezil olmak, çevrede itibarını yitirmek.*

1. Sevdā-yı ser-i zülfine dolaşalı göñlüm
   Rüsvā-yı cihān oldı o dilden dile düşdi
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3378, Mısra 6). [rüsvā-yı cihān ol, -dı]

rüsvāyī ol-: *Rezil olmak.*

1. Olmışam ben ġam-ı ‘ışḳuñla senüñ şeydāyī
   Tınmam ‘ār-ıla nāmūs olup rüsvāyī
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3224, Mısra 2). [rüsvāyī ol-, -up]

rūy: *Yüz.*

1. Ger ḫāṭā ile disem güneş senüñ **rūyuñ** gibi
   Ol günehden olısar yüzüm siyeh mūyuñ gibi
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3299, Mısra 1). [rūyuñ, -uñ]

rūy: *Yüz, çehre.*

1. Gice vü gündüz dolaşur kūyını ol dilberüñ
   Şöyle beñzer **rūyına** āşüfte oldı mihr ü māh
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3022, Mısra 8). [rūyına, -ı, -n, -a]

rūy: *Yüz || Sevgilinin yüzü.*

1. Gelmeye tā ḥaşr olınca ‘aḳlı hergiz başına
   İy perī her kim senüñ **rūyuñ** temāşā eyledi
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3475, Mısra 8). [rūyuñ, -uñ]

rūy: *Yüz, çehre.*

1. Alsa cānum kāşkī olsa bu dil ġamdan ḫalāş
   Niçeye dek böyle maḥrūm olam anuñ **rūyına** *(Muhibbi Divanı, Gazel 3007, Mısra 4). [rūyına, --ı, --n, --a]*

rūy: *Yüz, çehre.*

1. Dīde **rūyum** cem‘ kılmışdur şu deñlü sīm ü zer
   Pāy-ı yāra eylesem bilmez nisār eksüklügi
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3339, Mısra 15). [rūyum, -um]

rūy: *Yüz, çehre, surat, sima. II Sevgilinin yüzü.*

1. Nigārā zülfüñ altında nihān oldı yine **rūyuñ**
   Meger şeb irdi ḫurşīde yaḥūd vaḳt-i zevāl oldı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3273, Mısra 3). [rūyuñ, -uñ]*
2. Yokdur cihānda bir şanem iy dōst senüñ **rūyuñ** gibi
   Sünbüle raġbet mi olur boynuñdaki mūyuñ gibi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3281, Mısra 1). [rūyuñ, -uñ]*

rūy: *Yüz, çehre.*

1. Keşf idüp ḫūbān **rūyın** āşikārā eyledi
   Cān virüp ‘āşıḳları anı temāşā eyledi
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3282, Mısra 1). [rūyın, -ın]

rü’yā: *Uyku sırasında zihinde beliren görüntülerin bütünü, görülen hayaller dizisi, düş.*

1. Yā İlāhī ‘ayn olsun uşbu **rü’yālar** bize
   Cān virürseñ de yolında iremezsin zülfine
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3028, Mısra 3). [rü’yālar, --lar]

rūy-ı nīgū: *Güzel yüz.*

1. Mu‘allim eylemiş ta‘līm cefāya ol perī-rūyı
   Ki göstermeye ‘uşşāḳa ki hergiz rūy-ı nīgūyı
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3293, Mısra 2). [rūy-ı nīgū, -y, -ı]

rūy-ı siyāh: *Kara yüz (yüz karası mecazen işlenen günahları ifade eder).*

1. Gözüm yaşıyla yumak baña lāyıḳ
   Ola kim giderem rūy-ı siyāhı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3199, Mısra 8). [rūy-ı siyāh, -ı]*

rūy-ı siyeh: *Siyah yüz II yüz karası, utanılacak bir durum veya şey.*

1. Su döker ‘ārıżum üstine benüm dīdelerüm
   Ola bu nev‘-ile yuyıbile rūy-ı siyehi
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3240, Mısra 8). [rūy-ı siyeh, -i]

rūy-ı yār: *Sevgilinin yüzü.*

1. Dirīġā görmeyelden rūy-ı yārı
   Dilüñ kalmadı hīç ṣabr u ḳarārı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3442, Mısra 1). [rūy-ı yār, -ı]*

rūy-ı zemin: *Yeryüzü, dünya.*

1. Bulınmaz būy-ı zülf āhū-yı Çīn’de
   Ne Çīn’de belki [yok] rūy-ı zeminde
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3049, Mısra 2). [rūy-ı zemin, --de]

rūy-ı zer: *(âşığın) sararmış/solgun yüzü.*

1. Didiler aglayup fāş itme sırrı
   Didüm ne çāre ya bu rūy-ı zerde *(Muhibbi Divanı, Gazel 3094, Mısra 8). [rūy-ı zer, --de]*

rūy-ı zerd: *Sararmış yüz.*

1. Gözlerüm yaşına ġarḳ oldum bu rūy-ı zerd-ile
   Güyiyā nīlūferem kaldum miyān-ı ābda
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3147, Mısra 3). [rūy-ı zerd, --ile]
2. Derūn-ı sīneden ‘ışḳ oldı ẓāhir
   ‘Ayān itdi yaşumla rūy-ı zerdi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3212, Mısra 4). [rūy-ı zerd, -i]*

rūy-ı zerd: *(âşığın) sararmış/solgun yüzü.*

1. Hīç kes bilmez belā vü derdini bu göñlümüñ
   Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdümdür aña el-ḥaḳ güvāh *(Muhibbi Divanı, Gazel 3022, Mısra 6). [rūy-ı zerd, --üm, --dür]*
2. Ḫūn-ı dilden rūy-ı zerdüme yine aḥvālümi
   Nāme yazdum peyk-i āhum ilete dildāruma
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3068, Mısra 5). [rūy-ı zerd, --üm, --e]
3. Gözüm yaşıyla eyle naẓar rūy-ı zerdüme
   Hem sīm döker yoluña hem zer benüm gibi
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3353, Mısra 5). [rūy-ı zerd, -üm, -e]

rūy-ı zerd: *(Aşığın) sararmış, solgun yüzü.*

1. Gözlerüm yaşına baksun soñra rūy-ı zerdüme
   Ġarḳ-ı āb itmiş temāşā eylesün nīlūferi
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3261, Mısra 3). [rūy-ı zerd, -üm, -e]
2. Gözlerüm yaşında her kim göre rūy-ı zerdümi
   Beñzedür dir suya ġarḳ olmış görüñ nīlūferi
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3453, Mısra 7). [rūy-ı zerd, -üm, -i]
3. Ḥayret alup tañ ola kim göre rūy-ı zerdümi
   Raḥm ide lā-büd okuyan defter-i pür derdümi *(Muhibbi Divanı, Gazel 3491, Mısra 1). [rūy-ı zerd, -üm, -i]*

ruz: *Gün, gündüz.*

1. Yüzüñi didüm neden zülf-ile tenhā eyledüñ
   Gül gibi güldi didi olmaz mı her **rūzuñ** şebi
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3251, Mısra 6). [rūzuñ, -uñ]

ruz: *Gün, gündüz.*

1. Şeb-i hicr içre Muḥibbī göre ger şem‘ ruḫuñı
   Rūzdan rūşen ola gözine hicrān şebi
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3314, Mısra 10). [rūzdan, -dan]

rūz u hafta: *Gün ve hafta(birbiri arkasına gelen yedi günden ibâret zaman bölümü).*

1. ‘Işḳuñ bir ḥāle ugratdı beni iy māh-rū
   Niçe geçer **rūz u hafta** māh bilmem sālümi
   (Muhibbi Divanı, Gazel 3321, Mısra 6). [rūz u hafta,]

rūz u şeb: *Gündüz ve gece.*

1. Var mıdur yok mı miyānuñ bilmedi bī-çāre dil
   Bezm-i ġamda **rūz u şeb** uşbu ḫayāl egler beni *(Muhibbi Divanı, Gazel 3379, Mısra 6). [rūz u şeb,]*

rūze-i hicr: *Ayrılık orucu.*

1. Rūze-i hicr içre olurdum Muḥibbī olmasa
Ārzū-yı ṭal‘at-i ‘iyd-i viṣāl egler beni
(Muhibbi Divanı, Gazel 3379, Mısra 11). [rūze-i hicr,]

rūze-i hicr dut-: *Ayrılık orucu tutmak.*

1. Niçe yıldur bu Muḥibbī rūze-i hicrüñ dutup
Ḥamdü-lillāh kim irişdi vaşluñuñ bayramına
(Muhibbi Divanı, Gazel 3084, Mısra 11). [rūze-i hicr dut-, --üñ, --up]

rūz-ı elest: *Allah’ın ezelde ruhları yaratıp bir araya topladığı gün.*

1. Çün muṭī‘ olup “belī” didüñ ezel **rūz-ı elest**
‘Ahdüñe dur terk kılma key sakın peymānuñı *(Muhibbi Divanı, Gazel 3254, Mısra 3). [rūz-ı elest,]*
2. Bir dem Muḥibbī olmaya huşyār ḥaşre dek
Rūz-ı elest içeli ‘ışḳuñ ayagını *(Muhibbi Divanı, Gazel 3381, Mısra 14). [rūz-ı elest,]*

rūz-ı ezel: *Allah’ın ezelde ruhları yaratıp bir araya topladığı gün.*

1. Ḥaṭṭını gördüm nigāruñ didüm āh geldi ecel
Çāre ne rūz-ı ezelden alnuma yazu gibi
(Muhibbi Divanı, Gazel 3356, Mısra 8). [rūz-ı ezel, -den]

rūz-ı ezel: *Ezel günü.*

1. Zāhid saña sunıldı rūz-ı ezelde tiryāk
Gülşende bāde içmek ehl-i meẕāḳa düşdi
(Muhibbi Divanı, Gazel 3419, Mısra 7). [rūz-ı ezel, -de]

rūz-ı ezel: *Allah’ın ezelde ruhları yaratıp bir araya topladığı gün.*

1. Sīnede ‘ışḳ āteşi **rūz-ı ezel** peydā gibi
Gelmedi ‘ışḳ ‘ālemine bu dil-i şeydā gibi
(Muhibbi Divanı, Gazel 3241, Mısra 1). [rūz-ı ezel,]

rūz-ı firāk: *Ayrılık günü.*

1. Vuṣlat el vire mi yāḫūd düşe mi **rūz-ı firāḳ**
Muṣḥaf-ı ḥüsnini gel aç hele bir fāl eyle
(Muhibbi Divanı, Gazel 3117, Mısra 3). [rūz-ı firāḳ,]

rūz-ı maḥaşer: *Mahşer günü.*

1. Yā Rab ayırma benüm dāmen-i ‘ışḳından elüm
Rūz-ı maḥaşerde anuñla dilümi şād eyle
(Muhibbi Divanı, Gazel 3141, Mısra 12). [rūz-ı maḥaşer, --de]

rūz-ı maḥşer: *Mahşer günü, kıyâmet koptuktan sonra insanların diriltilip hesâb için toplandıkları gün, kıyâmet günü.*

1. Ezel mey-ḫānesinden kim içüpdür cür‘a-i ‘ışḳı
Ebed tā rūz-ı maḥşerde bulınsa tañ mı mestāne *(Muhibbi Divanı, Gazel 3010, Mısra 4). [rūz-ı maḥşer, --de]*

rūz-ı maḥşer: *Mahşer günü || ikinci sûr'a üflendikten (nefha-i saniyeden) sonra insanların hepsinin diriltilerek kabirlerinden kalkıp muhakeme edilmeleri için toplandıkları gün.*

1. Yaraşur saña luṭf u cūd u iḥsān
İdesin **rūz-ı maḥşer** mücrimīne *(Muhibbi Divanı, Gazel 3108, Mısra 4). [rūz-ı maḥşer,]*

rūz-ı maḥşer: *Kıyâmetten sonra insanların hesâba çekileceği gün.*

1. Merhem-i vaşluñ eger irmeye bu ḫastaya āh
Rūz-ı maḥşerde daḫı bulına dil pārecügi
(Muhibbi Divanı, Gazel 3452, Mısra 8). [rūz-ı maḥşer, -de]

rūz-ı maḥşer: *Mahşer günü.*

1. Rūz-ı maḥşerde diyem Mecnūn’a derd ü ġuṣṣamı
Her kişi derd-i dilin dir kandasa yoldaşına
(Muhibbi Divanı, Gazel 3152, Mısra 13). [rūz-ı maḥşer, -de]
2. Şöyle ülfet tutdı ‘ışḳıyla Muḥibbī ḫasta-dil
Kesmeyiser rūz-ı maḥşerde daḫı peyvendini

(Muhibbi Divanı, Gazel 3226, Mısra 10). [rūz-ı maḥşer, -de]

3. Rūz-ı maḥşerde gelüp yüz süre Mecnūn pāyuma
Muḳbil ü şākird olan ta'zīm ider üstādını
(Muhibbi Divanı, Gazel 3230, Mısra 11). [rūz-ı maḥşer, -de]

rūzigār: *Dünyanın içinde bulunduğu devir, zaman, vakit, dehr.*

1. Kıl cefā cevre taḥammül ola ki bu **rūzigār** Ṭāli'üñ ola müsā'id ola kim bir gün ese
(Muhibbi Divanı, Gazel 3127, Mısra 7). [rūzigār,]
2. Ḫāk idüp āḫir ġubārın bāda virsün **rūzigār** Rāh-ı kūyında şu kim ḫāk-ile yeksān olmadı
(Muhibbi Divanı, Gazel 3371, Mısra 3). [rūzigār,]

rūzigār-ı ṭāli'-i naḥs: *Uğursuz talihin devri.*
Baḥr-ı ġamdan fülk-i dil çokdan olur-ıdı ḫalāṣ
Rūzigār-ı ṭāli'-i naḥs māh u sāl egler meni *(Muhibbi Divanı, Gazel 339*

S

sa'ādet:

1. **sa'ādetdür:**-*dür*
Gazel 3377
Mısra: **12**
Mutlu olma, mutlu ve mesut yaşama, mutluluk, bahtiyarlık.

Ka'be kūyuña Muḥibbī vardı yüzin sürmege
Zī sa'ādetdür eger ḳurbān iderseñ sen beni

2. **sa'ādet:**
Gazel 3132
Mısra: **2**
Mutluluk, bahtiyarlık.

Gördiler başumı yāruñ işigi taşında
Didiler ulu sa'ādet var-ımış başında

3. **sa'ādet:**
Gazel 3311
Mısra: **6**
Mutlu olma, mutlu ve mesut yaşama, mutluluk, bahtiyarlık.

'Ārıżın 'arż eyleyüp didi ki māhum ben saña
Ṭāli'üm buldı sa'ādet kevkebüm ferḫundegī

sā'at:

1. **sā'at:**
Gazel 3406
Mısra: **8**
Saat ll zaman.

Olsa kumlar sagışınca 'ömrüñe ḥadd ü 'aded
Gelmeye bu şīşe-i çarḫ içre bir sā'at gibi

ṣabā:

1. **ṣabā:**
Gazel 3038
Mısra: **1**
i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Ṣabā kūy-ı dilārādan geçer āheste āheste
Anuñçün ġuṣṣayı dilden açar āheste āheste

2. **ṣabā:**
Gazel 3043
Mısra: **7**
i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Ṣabā ṣāvir olup peyġam-ı yārı
Getürsin bize Īrān illerine

3. **ṣabā:**
Gazel 3043
Mısra: **9**
i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Eger esse ṣabā cānān ilinden
Feraḥ tola dil ü cān illerine

4. **ṣabā:**
Gazel 3046
Mısra: **13**
i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Gözlerüm kanına gel dök iy ṣabā ḫāk-i derin
Resmdür toprak dökerler görseler kan üstine

5. **ṣabā:**
Gazel 3058
Mısra: **1**
i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

İy ṣabā bu derdmendüñ ḥālini var yāra de
Bulmadı hicrān şebinde derdine bir çāre de

6. **ṣabā:**
Gazel 3063
Mısra: **7**
i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Ṣabā sünbül saçından bū getürse
Olurdı bu cihān ḥurrem bizümle

7. **ṣabā:**
Gazel 3082
Mısra: **10**
i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafîf esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Muḥibbī kalmaya hergiz revācı misk-i āhūnuñ
İletse būyı zülfinden ṣabā ger Çīn'e Māçīn'e

8. **ṣabā:**
Gazel 3250
Mısra: **3**
. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafîf esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Mürde idi zinde kıldı cümle ezhārı ṣabā
Tāze cān buldı kamusı irdi nefḥ-i 'Īsevī

9. **ṣabā:**
Gazel 3476
Mısra: **5**
i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafîf esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Şöyle beñzer ki ṣabā zülfine buldı dest-res
Eyledi dehrüñ dimāġını mu'aṭṭār būları

10. **ṣabā:**
Gazel 3240
Mısra: **4**
Sabaha doğru kuzeydoğudan esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı.

Gözlerüm kana dönüpdür benüm aglamag-ıla
İy ṣabā irgüresin küḥl ideyim gerd-i rehi

11. **ṣabā:**
Gazel 3232
Mısra: **9**
Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

'Işḳ ehlinüñ ḫākini eflāke ger ṣabā
Ḥavrā çeke sürme diyü ḫāk-i pāsını

12. **ṣabā:**
Gazel 3001
Mısra: **10**
Doğu cihetinden esen hafif ve latîf rüzgâr. Sabâ yelinin divân şiirinde kullanımı, sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. O, dâima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Âşıka sevgiliden haber getiren bir postacıdır.

Sürmeden yigdür Muḥibbī'ye ġubār-ı dergehi
İy ṣabā luṭf it getür bu çeşm-i nemnāk üstine

13. **ṣabā:**
Gazel 3007
Mısra: **7**
Doğu cihetinden esen hafif ve latîf rüzgâr. Sabâ yelinin divân şiirinde kullanımı, sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. O, dâima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Âşıka sevgiliden haber getiren bir postacıdır.

İy ṣabā būyın getür tā mürde dil bulsun ḥayāt
Ger seḥerden irişürseñ sünbül-i gül-būyına

14. **ṣabā:**
Gazel 3121
Mısra: **7**
Doğu cihetinden esen hafif ve latîf rüzgâr. Sabâ yelinin divân şiirinde kullanımı, sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. O, dâima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Âşıka sevgiliden haber getiren bir postacıdır.

El ursa ṣabā gibi giderse ser-i zülfin
Ref' itse seḥābı yüzi ḫurşīdi açılsa

15. **ṣabā:**
Gazel 3213
Mısra: **3**
Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Mürde iken zinde itdi cümle ezhārı ṣabā
Tāze cān buldu kamusı irdi nefḫ-i 'Īsevī

16. **ṣabā:**
Gazel 3310
Mısra: **7**
i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Ṣabā zülfine beñzer şāne urmış
Bu dehri bū ile pür itdi ṭībi

17. **ṣabā:**
Gazel 3347
Mısra: **3**
i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Būy-ı zülfüñi dimāġuma getürdi çü ṣabā
Vireyim cān u dili yolına şükrāneligi

18. **ṣabā:**
Gazel 3382
Mısra: **5**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

El uraldan sünbül-i müşgīn-i dildāra ṣabā
Key perīşān ḥālüm ol zülf-i perīşānum gibi

19. **ṣabā:**
Gazel 3441
Mısra: **8**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru

kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Oldı dimāġ-ı dehr mu‘aṭṭar nesīm-ile
Yāruñ meger ki çözdi ṣabā zülfi bagını

20. **ṣabā:**
Gazel 3220
Mısra: **4**
Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Teşbīh ideli zülfine kendüzini sünbül
Ugradı ṣabā saçını anuñ yolayazdı

sabā yili:

1. **ṣabā yili:**-*i*
Gazel 3323
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Yār kūyından ṣabā yili getüre ḫaberi
Būy-ı zülfiyle meşām-ı cāna irişe eseri

sabaḳdaş ol:

1. **sabaḳdaş ol:**-*ı, -up*
Gazel 3469
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ders arkadaşı olmak, aynı dersi talim etmek.

Varaldan mekteb-i ‘ışḳa açup miḥnet kitābından
Maḥabbet fennin ögrendüm olup Ḳays’uñ sabaḳdaşı

ṣābir:

1. **ṣābirseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 3271
Mısra: **17**
Sabreden, sabırlı (kimse).

Ṣābirseñ belā vü miḥnet ü derde
Ola ḥaşr ola olmaya şümārı

sabr:

1. **ṣabrum:**-*um*
Gazel 3017
Mısra: **1**
Katlanılması zor olan haksızlık, sıkıntı, acı, hastalık, yoksulluk, felâket vb. durumlar karşısında umutsuzluğa kapılmayıp şikâyet etmeden, sızlanmadan dayanma, tahammül gösterme.

Ne ṣabrum kaldı ne ‘aḳlum ne dilüm kaldı güftāra
Ġarīb-isem n’ola ṣāhum benüm de vardur Allāh’um

2. **ṣabrum:**-*um*
Gazel 3418
Mısra: **5**
Katlanılması zor olan haksızlık, sıkıntı, acı, hastalık, yoksulluk, felaket vb. durumlar karşısında umutsuzluğa kapılmayıp şikayet etmeden, sızlanmadan dayanma, tahammül gösterme.

Ṣabrum apardı ‘aḳlumı zülf itdi tārmār
Dutdı cefā tīrine ol kaşı ya bizi

3. **ṣabr:**
Gazel 3023
Mısra: **3**
Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç.

Ne baña ṣabr müyesser ne ḫō dildāra vefā
‘Acabā sa‘d muḳārın ola mı yılduzuma

4. **ṣabrdan:**-*dan*
Gazel 3234
Mısra: **9**
Katlanılması zor olan haksızlık, sıkıntı, acı, hastalık, yoksulluk, felâket vb. durumlar karşısında umutsuzluğa kapılmayıp şikâyet etmeden, sızlanmadan dayanma, tahammül gösterme.

‘Işḳa düşdüm ṣabrdan özge bu derde çāre yok
Kim-durur taġyīr ide benden Muḥibbī ḳısmeti

sabr id-:

1. **ṣabr id-:**-*en*
Gazel 3158
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabırlı davranmak, sabır ve tahammül göstermek.

Dirler baña ki ṣabr iden irür viṣāle āh
Kalmadı ṣabr geçdi günüm āh u vā-y-ıla

2. **ṣabr id-:**-*e*
Gazel 3219
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabırlı davranmak, sabır ve tahammül göstermek.

Yārı gördükçe niçe ṣabr ide dīvāne göñül
İḫtiyār elde degül çāk iderem pīreheni

ṣabr it:

1. **ṣabr it:**
Gazel 3092
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabır etmek, tahammül etmek.

Dilā ṣabr it cefā vü cevr ü rence
Ümīẕüñ dut iresin vaṣl-ı gence

şabr kalma-:

1. **şabr kalma-:**-*ma, -dı*
Gazel 3158
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sabrı tükenmek. Artık katlanamaz, dayanamaz duruma gelmek, sabrı kalmama.

Dirler baña ki ṣabr iden irür viṣāle āh
Kalmadı ṣabr geçdi günüm āh u vā-y-ıla

ṣabr u ʻaḳl:

1. **şabr u ʻaḳl:**-*um*
Gazel 3206
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabır ve akıl.

Baña sāḳī-i ʻışḳuñ bāde virdi
Be-küllī ṣabr u ʻaḳlum bāda virdi

ṣabr u ḳarār kalma:

1. **şabr u ḳarār kalma:**-*ma, -dı*
Gazel 3304
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sabrı kalmamak: Dayanacak gücün kalmaması, tahammülün kalmaması, artık sabredemez olmaz.

Zülfine dil baglayaldan kalmadı ṣabr u ḳarār
Olmasun kāfir daḫı baḫt-ı siyehkārum gibi

ṣabr u ḳarārı kalma-:

1. **şabr u ḳarārı kalma-:**-*ı, -ma, -dı*
Gazel 3442
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabrı kalmamak: dayanacak gücün kalmaması, tahammülün kalmaması, artık sabredemez olmaz.

Dirīġā görmeyelden rūy-ı yārı
Dilüñ kalmadı hīç ṣabr u ḳarārı

ṣabrı düken:

1. **şabrı düken:**-*ı, -di*
Gazel 3495
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Artık katlanamaz, dayanamaz duruma gelmek, sabrı kalmamak.

Muḥibbī'nüñ sorarsañ ḥālin āḫir
Dükendi ṣabrı kalmadı mecāli

ṣabru kalma:

1. **şabru kalma:**-*um, -ma, -dı*
Gazel 3339
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Artık dayanamaz, katlanamaz duruma gelmek, sabrı tükenmek.

Cevre ṣabrum kalmadı hergiz cefāya ṭāḳatüm
İḫtiyār idüp ḳabūl terk-i diyār eksüklügi

saç:

1. **saçını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3220
Mısra: **4**
Baş derisini kaplayan kıllar.

Teşbīh ideli zülfine kendüzini sünbül
Ugradı ṣabā saçını anuñ yolayazdı

2. **saçı:**-*ı*
Gazel 3077
Mısra: **10**
Saç, zülf. II aklı târmâr etmek bağlamında sevgililerin akıllara zarar, güzel saçları.

Mecnūn-ṣıfat ʻışḳ-ıla dilden dile düşdi
Dil baglayalı leylī saçı silsilesine

3. **saçınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 3077
Mısra: **1**
Saç, zülf.

Tolaşdı yine dil saçınuñ silsilesine
Başındaki sevdā komaz iltür anı sine

4. **saçından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 3063
Mısra: **7**
Sevgilinin kıvrım kıvrım saçı.

Ṣabā sünbül saçından bū getürse
Olurdı bu cihān ḥurrem bizümle

5. **saçdum:**-*du, -m*
Gazel 3356
Mısra: **9**
Dağıtmak, saçmak.

Mezraʻ-ı dilde yaşum toḫmını saçdum muttaṣıl
Ḥāṣılum ancak hemān derd ü belā kaygu gibi

6. **saçdum:**-*du, -m*
Gazel 3487
Mısra: **5**
Dağıtmak, saçmak.

Güzeller pāyına saçdum şu deñlü dürr-i eşki kim
Dükendi kīse-i çeşmüm bir iki üç direm kaldı

7. **saçına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3082

Mısra: **8**
Baş derisini kaplayan kıllar.

Dükülüp niçe bī-diller ayaklarda ola pā-māl
Elini uzadup dilber ide ger şāne saçına

8. **saçın:**-*ı(n)*
Gazel 3270
Mısra: **3**
Baş derisini kaplayan kıllar.

Sünbül saçın şāneledi ol perī-ṣıfat
İtdi cahānı cümle ser-ā-ser müşevveşi

9. **saç:**
Gazel 3298
Mısra: **10**
Baş derisini kaplayan kıllar.

Çok günāhuñ var Muḥibbī vaḳtidür gel tevbeye
Saç sakal agarmaduk başuñda bir mū kalmadı

10. **saçı:**-*ı*
Gazel 3161
Mısra: **10**
Başı kaplayan kıllar.

İy Muḥibbī olmaduñ sevdā-yı zülfinden ḫalāṣ
Düşmesün kāfir daḫı anuñ saçı zünnārına

11. **saçı:**-*ı*
Gazel 3169
Mısra: **5**
Başı kaplayan kıllar.

Ol yüzi gül saçı sünbül lebleri mül olmasa
Seyr-i gülzār eyleme serv-i ḫırāmān isteme

12. **saçınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 3280
Mısra: **8**
Başı kaplayan kıllar.

Tiryāk geçer çünki lebi cān-ı ʻāşıḳa
Olsa ne ġam mār saçınuñ eger semmi

13. **saçın:**-*ı(n)*
Gazel 3427
Mısra: **4**
Başı kaplayan kıllar.

Niçe el uzadayım genc-i ḫüsne
Saçın siḥr-ile iki erkam itdi

14. **saçuñ:**-*uñ*
Gazel 3302
Mısra: **9**
Başı kaplayan kıllar, sevgilinin saçı.

Görüp leylī saçuñ mecnūn olaldan
Yapar kuşlar başum üzre yuvayı

15. **saçuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Gazel 3043
Mısra: **11**
Saç, baş derisini kaplayan kıllar.

Saçuñuñ kim bahāsı Mışr u Tebrīz
Muḥibbī virmez Īrān illerine

16. **saçuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3111
Mısra: **9**
I. Saç II. Sevgilinin saçı.

Şiʻr ara añdı Muḥibbī yine leylī saçuñı
Ola mecnūn naẓar iden kişi dīvānumuza

17. **saçsa:**-*sa*
Gazel 3348
Mısra: **13**
Saçmak, savurmak, serpmek, dökmek.

Māh-rūlar cürʻa saçsa bu Muḥibbī üstine
Ḫāk-i pāy-i dergehi ḫummār olaydı kāşki

18. **saçı:**-*ı*
Gazel 3036
Mısra: **3**
Baş derisinde bulunan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Bir saçı leylī ġamından iy dil-i şūrīde āh
Vādi-yi miḥnetde Mecnūn gibi ḥayrānsın yine

19. **saçı:**-*ı*
Gazel 3091
Mısra: **2**
Baş derisinde bulunan kıllar. II Sevgilinin saçı.

İy ruḫları gül ḳāmeti ʻarʻar bili ince
İy gözleri nergis saçı sünbül lebi ġonca

20. **saçı:**-*ı*
Gazel 3126
Mısra: **6**
Baş derisinde bulunan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Oldı benfşe ḫāṭırı mey maḥzūn dili şikest
Bir dem muṣāḥib olmadı sen saçı sünbüle

21. **saçı:**-*ı*
Gazel 3143
Mısra: **4**
Baş derisinde bulunan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Tañ mı yakarsa sīnesine dāġ lāle-vār
Her kim ki göñli baglaya bir saçı sünbüle

22. **saçuñ:**-*uñ*
Gazel 3450
Mısra: **1**
Baş derisinde bulunan kıllar. II Sevgilinin saçı.

İy ḳadüñ serv ü saçuñ sünbül ü ḫaṭṭuñ çemeni
Ol-durur sünbüli serv ü çemenüñ şad çü meni

23. **saçı:**-*ı*
Gazel 3472
Mısra: **5**
Baş derisinde bulunan kıllar. II Sevgilinin saçı.

İy saçı leylī dil-i Mecnūn'a yüz göstermeyüp
Eyledüñ 'ışḳuñ beyābānında sergerdān beni

24. **saçı:**-*ı*
Gazel 3479
Mısra: **3**
Baş derisinde bulunan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Mübtelāsın iy göñül gördüm saçı zencīrine
Bir delü dīvāne sergerdāna beñzetdüm seni

25. **saçuñ:**-*uñ*
Gazel 3493
Mısra: **11**
Baş derisinde bulunan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Dōstum bend it Muḥibbī'yi saçuñ zencīrine
Ola kim uslana ol mecnūn bile sag u solı

26. **saçuñ:**-*uñ*
Gazel 3054
Mısra: **5**
Baş derisinde bulunan kıllar; saç. II Sevgilinin saçı.

Mecnūn dügüm tak boynuma leylī saçuñ zencīrini
Mīrās-dur[ur] ṭavḳ-ı belā her kandasa dīvāneye

27. **saçuñ:**-*uñ*
Gazel 3082
Mısra: **2**
Baş derisinde bulunan kıllar; saç. II Sevgilinin saçı.

Gözüñ şahbāzı ṣayd itdi göñül murġı düşüp Çīne
Saçuñ dāmına bend oldı olaldan beñlerüñ çīne

28. **saçıdur:**--*ı, --dur*
Gazel 3115
Mısra: **11**
Baş derisinde bulunan kıllar; saç. II Sevgilinin saçı.

'Anber saçıdur gül yüzini görmege māni'
San ḫāyil olur ebr gelür bedr iken aya

29. **saçından:**--*ı, --n, --dan*
Gazel 3120
Mısra: **2**
Baş derisinde bulunan kıllar; saç. II Sevgilinin saçı.

Müselmānlar giriftāram meded bir nā-müselmāna
Ne mümkindür ḫalāṣ olmak saçından ehl-i īmāna

30. **saçı:**-*ı*
Gazel 3357
Mısra: **3**
Baş derisinde bulunan kıllar.

Görelden iy saçı leylā seni mecnūn u şeydāyam
Tagıtdum 'aḳl u dil küllī gerekmez baña hüşyārı

31. **saçı:**-*ı*
Gazel 3402
Mısra: **4**
Baş derisinde bulunan kıllar.

Çeşmesi 'ayn-ı belā kūhsārı Ḳays'uñ başıdur
Āşiyān-ı murġa ur pek saçı oldı mīşesi

32. **saçı:**-*ı*
Gazel 3134
Mısra: **9**
Baş derisini kaplayan kıllar II. Sevgilinin saçı.

Vireliden bu Muḥibbī bir saçı leylāya dil
Olmışam Mecnūn-ṣıfat kuşlar yuvalar başuma

33. **saçı:**-*ı*
Gazel 3285
Mısra: **1**
Baş derisini kaplayan kıllar II. Sevgilinin saçı.

Gören sen saçı şeb gül yüzlü yārı
Unıdur küllī ol leyl ü nehārı

34. **saçına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3149
Mısra: **5**
Başı kaplayan kıllar.

Leylī saçına olmasa Mecnūn gibi 'āşıḳ
Dīvāne-ṣıfat düşmez-idi taga benefşe

35. **saçına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3165
Mısra: **9**
Başı kaplayan kıllar.

Mecnūn gibi ki Leylā saçına virüp göñül
Düşdi diyār-ı ġamda Muḥibbī melāmete

saç-:

1. **saçar:**-*ar*
Gazel 3070
Mısra: **4**
1. Saçmak. 2. Dökmek.

Nev-bahār ile bezendi sebzezār oldı çemen
Bu ṣafādan zer saçar mihr-i cihān-tāb üstine

2. **saçar:**-*ar*
Gazel 3292
Mısra: **13**
1. Saçmak. 2. Dökmek.

Cilve kılsa ḫüsn-i dilber zülfi müşg 'anber saçar
Zīver ile ziynet itmişdür per-i ṭāvūsını

3. **saçdı:**-*dı*
Gazel 3267
Mısra: **9**
(Bir şeyi) Ortalığa dağıtmak, etrafa serpmek, dökmek.

Bārān-ı eşki saçdı Muḥibbī şu deñlü kim
Güller açıldı itmedi dilber tebessümi

4. **saçar:**-*ar*
Gazel 3038
Mısra: **4**
(Bir şeyi) Ortalığa dağıtmak, etrafa serpmek, dökmek.

Salınsa serv tek dilber bugün gülşende nāz-ıla
Ciger kanın gözümden dil saçar āheste āheste

saçı leylā:

1. **saçı leylā:**
Gazel 3000
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
(beyitte) sevgilinin güzellik unsurlarından biri olan saç, siyah ve kıvrım kıvrımdır. Saçlar, aşığı cezbeden aynı zamanda da aşığa eziyet eden özellikleriyle karşımıza çıkarlar.

Bir saçı leylā ġamından āh kim sevdālara
Ayb itmeñ ger düşem mecnūn olup ṣaḥrālara

2. **saçı leylā:**-*ı, -y, -a*
Gazel 3230
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gece gibi karanlık saçlı. II Siyah saçlı sevgili. II Leylâ saçlı.

Virmeyince bir saçı leylāya dil Mecnūn gibi
Leşker-i ġam yıkmadı bu cān u dil bünyādını

saçıl-:

1. **saçıldı:**-*dı*
Gazel 3268
Mısra: **10**
Ortalığa dağılmak, serpilmek, yayılmak, dökülmek.

Gülşen içre sanmañuz çın seḥer ki jāledür
Her yaña saçıldı āh itdi hezāruñ giryesi

saçıl:

1. **saçılsa:**-*sa*
Gazel 3121
Mısra: **6**
Ortalığa dağılmak, serpilmek, yayılmak, dökülmek.

Ol şāh-ı zamān gelse yine serv-i sehī-veş
Yir yir güher-i eşküm ayagına saçılsa

2. **saçıla:**-*a*
Gazel 3106
Mısra: **4**
Saçılmak, dağılmak, yayılmak, ortalığa serpilmek.

Gökler yüzine itse ‘urūc ejder-i āhum
Od saçıla dehr içre bu dilden dehenümle

3. **saçılmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3361
Mısra: **10**
Saçılmak, dağılmak.

İy Muḥībbī görinen ṣaḥrāda sanma lāledür
Yir mi kaldı gözlerümden ḫūn-ı dil saçılmadı

saçuñuñ bendi:

1. **saçuñuñ bendi:**-*-uñ, --uñ, --i, --n, --e*
Gazel 3018
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) saç bağı, kıvrımı.

Leylī saçuñuñ bendine baglanalı göñlüm
Mecnūnlayın düşdi bu taglara esirge

sa‘d:

1. **sa‘d:**
Gazel 3023
Mısra: **4**
Kutlu, uğurlu.

Ne baña ṣabr müyesser ne ḫō dildāra vefā
‘Acabā sa‘d muḳārın ola mı yılduzuma

sad:

1. **şad:**
Gazel 3266
Mısra: **1**
Yüz (100), mecazen pek çok.

Gidüp ol māh baña dilden hezārān ṣad heves kaldı
Ġam-ı hicr-ile cān tenden gidiser bir nefes kaldı

2. **şād:**
Gazel 3290
Mısra: **8**
Sevinçli, memnun, mesrur.

Olmadı ‘uṣṣāḳ[ı] ḳatl itdi peşīmān gözlerüñ
Dökmede kan şād gördüm ġamze-i ḳaṣṣābuñı

3. **şad:**
Gazel 3303
Mısra: **8**
(Fars.) Yüz sayısı, 100.

Dōstum dak boynuña ya al ele tesbīḥ idin
La‘l lü’lū’ eyledüm gözden akan ṣad dānemi

4. **ṣad:**
Gazel 3152
Mısra: **10**
"Yüz" sayı sıfatı II Yüzlerce, pek çok.

Ḫāk-i pāy-i dilberi pāk eyleyüp her dem sular
Ăferīn ṣad āferīn bu dīdemüñ ferrāşına

5. **ṣad:**
Gazel 3450
Mısra: **2**
" Yüz, yüzlerce " manasında belgisiz sıfat.

İy ḳadüñ serv ü saçuñ sünbül ü ḫaṭṭuñ çemeni
Ol-durur sünbüli serv ü çemenüñ ṣad çü meni

<u>ṣad hezārān:</u>

1. **ṣad hezārān:**
Gazel 3152
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz binlerce.

‘Aḳlumı aldı naẓar kıldum gözine kaşına
Cān u dilden ṣad hezārān āferīn naḳḳāşına

2. **ṣad hezārān:**
Gazel 3168
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz binlerce.

Gözlerüñ ta‘līm-i siḥr eyler perīşān zülfüñe
Ṣad hezārān ‘āşıḳın ol bend ider bir mū-y-ıla

3. **ṣad hezārān:**
Gazel 3007
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz binlerce, pek çok.

Ṣad hezārān cān u dil baglandı her bir mūyına
Çarḫ-ı ẓālim āh irgürmedi āḫir kūyına

4. **ṣad hezārān:**
Gazel 3007
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz binlerce, pek çok.

Degme ‘āşıḳ añlamaz zülf-i nigāruñ ḳadrini
Ṣad hezārān cān Muḥibbī ṣadaḳa her mūyına

<u>ṣad pāre:</u>

1. **ṣad pāre:**
Gazel 3097
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz parça. ll paramparça.

Kim bütün ide Muḥibbī bu göñül şīşesini
Sınuban seng-i cefā-y-ıla ki ṣad pāre düşe

<u>ṣad pāre kıl:</u>

1. **ṣad pāre kıl:**-*ur*
Gazel 3058
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz parça etmek, paramparça etmek.

Yaluñuz ġamzeñ degüldür eyleyen bagrum delik
Bir baña tīġ-ı cefā kılur ciger ṣad pāre de

<u>ṣad pāre ol-:</u>

1. **ṣad pāre ol-:**--*a*
Gazel 3012
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz parça olmak, paramparça olmak.

Ṣad pāre ola bagrı Muḥibbī görem āḫir
Nāzüklig-ile zülfüñe ger şāne geçerse

2. **ṣad pāre ol-:**-*sun*
Gazel 3167
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz parça olmak, paramparça olmak.

Dilerem şāne-veş ṣad pāre olsun
Ser-i zülfüñ kesende isteyende

3. **ṣad pāre ol-:**-*a*
Gazel 3201
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz parça olmak, paramparça olmak.

Ṣad pāre ola var mı cihānda tenüm gibi
Ya sīne tutar tīġ-ı cefāya benüm gibi

<u>sadā:</u>

1. **ṣadāsın:**-*sı, -n*
Gazel 3134
Mısra: **5**
Ses, avaz, yankı.

Meclis-i rūz-ı ezel nāyuñ ṣadāsın gūş idüp
Geldi ‘ışḳ içre anuñçün bu hevālar başuma

2. **ṣadāsıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 3338
Mısra: **3**
Ses, avaz, yankı.

Gūşum tolı çeng-ile nāyuñ ṣadāsıdur
İy pend-gū başuña eyle naṣīḥati

3. **şadāsını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 3248
Mısra: **8**
Ses, avaz.

Ġam meclisinde nāleme āheng içün baña
Uydurdı nāy nāleme kendü ṣadāsını

4. **şadā:**
Gazel 3316
Mısra: **6**
Ses, avaz.

Naṣīḥat eyleme nāṣiḥ beni ko kendü ḥālüme
Kulaguma benüm girmez ṣadā mestāneden ġayrı

5. **şadāsını:**-*s, -ı, -n, -ı*
Gazel 3244
Mısra: **2**
Ses, avaz.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye derdüñ devāsını
Yā işideler añlaya anuñ ṣadāsını

6. **şadā:**
Gazel 3418
Mısra: **8**
Ar. Ses.

Bezm-i ġam içre ‘āşıḳa eglence yok[dur] dime
Dil nāle kılsa ney gibi egler ṣadā bizi

7. **şadā-y-ıla:**-*y, -ıla*
Gazel 3159
Mısra: **10**
1. Ses, âvaz. 2. Yankı, aksisedâ.

Añsa Muḥibbī gün yüzüñi zār eylese
Gūş-ı zamāne toptolu ol ṣadā-y-ıla

8. **şadāsı:**-*sı*
Gazel 3159
Mısra: **3**
1. Ses, âvaz. 2. Yankı, aksisedâ.

Nāyuñ ṣadāsı göñlümi itdi hevāyi āh
Olur hevāyi oturan ehl-i hevā-y-ıla

9. **şadāsı:**-*sı*
Gazel 3498
Mısra: **4**
1. Ses, âvaz. 2. Yankı, aksisedâ.

Beni rüsvā idüp dīvāne kıldı
Girelden gūşuma ‘ışḳuñ ṣadāsı

sadacug:

1. **şadacugı:**-*cug, -ı*
Gazel 3465
Mısra: **6**

Sadak: Torba veya kutu şeklinde ok kılıfı, okluk, tirkeş.

İtdi nişāne sīnemi ya kaşların kurup
Cevr oklarıyla toptolu çeşmi ṣadacugı

şadaḳa:

1. **şadaḳa:**
Gazel 3007
Mısra: **10**
Sadaka, zekat.

Degme ‘āşıḳ añlamaz zülf-i nigāruñ ḳadrini
Ṣad hezārān cān Muḥibbī ṣadaḳa her mūyına

şadām:

1. **şadām-ıla:**--*ıla*
Gazel 3013
Mısra: **8**
Sevinçli, mutlu, neşeli.

Añup cefā vü cevrüñi āh eylesem eger
Gūş-ı zamāne toptolu ola ṣadām-ıla

sādā-yı āhum:

1. **şādā-yı āhum:**--*um*
Gazel 3126
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnleme, feryat sesi.

Hicrān şebinde sīne dögüp nāle eylesem
Düşer ṣādā-yı āhum ile çarḫa ġulġula

sadā-yı ‘aks:

1. **şadā-yı ‘aḳs:**-*i, -dür*
Gazel 3301
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(İnlemelerinin) Yansıma sesi.

Ġam-ı Şīrīn ile Ferhād şu deñlü nāleler kıldı
Ṣadā-yı ‘aḳsidür kılmış sanurlar Bī-sütūn oldı

sadā-yı ‘ışk:

1. **şadā-yı ‘ışḳ:**-*ı*
Gazel 3320
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın sedası. // Aşk sözleri.

Hīç olur mı bu ṣadā-yı ‘ışḳı pinhān idesin
‘Işḳ bāzārında çalduñ uşbu göñlüñ kūsuñı

sad-bār:

1. **ṣad-bār:**
Gazel 3279
Mısra: **1**
Yüz kere, yüz defa.

Ṣad-bār yiter ‘işve vü nāz u ‘itāb oldı
İy türk-i mest cān-ıla bu dil ḫarāb oldı

2. **ṣad-bār:**
Gazel 3357
Mısra: **9**
Yüz kere, yüz defa.

Muḥibbī her nefes ṣad-bār yüzüñe ger naẕar kılsa
Ḳanā‘at itmeyüp ister göre bir daḫı dīẕārı

sāde:

1. **sāde:**
Gazel 3095
Mısra: **1**
Süsten arınmış, ziynetsiz II sadece, yalnızca.

Olsun tana‘ ‘um içre ol māh-rūy sāde
Kalsun belā vü ġamda bu ‘āṣıḳ-ı fütāde

2. **sāde:**
Gazel 3442
Mısra: **11**
(Fars.) Süsü olmayan, üzerinde süsleme bulunmayan, yalın.

Muḥibbī sāde işdür ṣi‘r-i sāde
Olıcak ol gerekdür kündekārī

3. **sāde:**
Gazel 3414
Mısra: **5**
"Sadece, yalnızca, bir tek" anlamları veren edat.

Dil ḫānesine gelse ġamuñ sāde sanmasun
Yir yir bu eşk-i surḫ-ıla münaḳḳaşın daḫı

sadef:

1. **ṣadefin:**-*i, -n*
Gazel 3352
Mısra: **7**
Midye, istiridye vb. deniz hayvanlarının kabuklarının iç tarafında teşekkül eden ve süslemelerde, süs eşyalarında kullanılan beyaz menevişli, çok sert, parlak madde.

Dürr-i eşki bulasın pārala gel dil ṣadefin
Dür kaçan ḥāṣıl olur ger sımayalar ṣadefi

2. **ṣadefi:**-*i*
Gazel 3312
Mısra: **8**
1. Midye, istiridye vb. deniz hayvanlarının kabuklarının iç tarafında teşekkül eden ve süslemelerde, süs eşyâlarında kullanılan beyaz menevişli, çok sert, parlak madde. 2. Midye, istiridye gibi içinde inci bulunan deniz hayvanı.

Şīşe-i göñlümi sı göz yaşını ister iseñ
Dür kaçan ḥāṣıl olur sımayalar ger ṣadefi

3. **ṣadefi:**-*i*
Gazel 3352
Mısra: **8**
1. Midye, istiridye vb. deniz hayvanlarının kabuklarının iç tarafında teşekkül eden ve süslemelerde, süs eşyâlarında kullanılan beyaz menevişli, çok sert, parlak madde. 2. Midye, istiridye gibi içinde inci bulunan deniz hayvanı.

Dürr-i eşki bulasın pārala gel dil ṣadefin
Dür kaçan ḥāṣıl olur ger sımayalar ṣadefi

sadef ol-:

1. **ṣadef ol-:**-*alı, -dan*
Gazel 3178
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sedef (Midye, istiridye vb. deniz hayvanlarının kabuklarının iç tarafında teşekkül eden ve süslemelerde, süs eşyâlarında kullanılan beyaz menevişli, çok sert, parlak madde, inci) olmak.

Baḥr-ı ġamda olalıdan bu iki çeşmüm ṣadef
Beñzedür dürdāneye çeşmüm akıtsa yaşını

ṣādıḳ:

1. **ṣādıḳvan:**-*van*
Gazel 3017
Mısra: **4**
Gerçek, hakiki, samimi.

Naẕar eyle görüp ḥālüm benüm derdüme bir çāre
Senüñ ‘ışḳuñda iy meh-rū Ḫuẕā bilür ki ṣādıḳvan

2. **ṣādıḳdur:**-*dur*
Gazel 3119
Mısra: **9**
Doğru, hakikatli, sadakatli, dürüst.

Muḥibbī rāh-ı ‘ışḳuñda inan vallāhi ṣādıḳdur
Senüñ bī-zer ḫarīdüñdür ḥaḳında bed-gümān olma

3. **ṣādıḳ:**
Gazel 3395
Mısra: **7**
(Ar.) Dostluğunda samîmî ve vefâlı olan, dostluk bağlarının gerektirdiği vefâyı gösteren, sadâkatli (kimse).

Dir-imiş müdde‘ī yāra degüldür yolına ṣādıḳ
Ma‘āẕ-Allāh ma‘āẕ-Allāh degülven ben i şāh egri

sadr:

1. **ṣadrında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 3446
Mısra: **5**
Bir şeyin başı, baş tarafı, en yüksek yeri.

Egerçi sīne ṣadrında ḳarār itmedi müjgānuñ
Velī geçdükçe ol kaşı kemān ḳalbümde yir itdi

<u>ṣāf id:</u>

1. **ṣāf id:**-*üp*
Gazel 3407
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Temizlemek, arındırmak.

Jeng-i ġamdan çünki var āyīne-i dilde ġubār
Ṣāf idüp elden düşürme cāmı bayram irtesi

<u>ṣāf ol:</u>

1. **ṣāf ol:**
Gazel 3258
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saf olmak, temiz olmak, temizlenmek, arınmak.

Elüñde cām-ı rindāne içüp mey gibi dil ṣāf ol
Çeküben lāle-veş nūş it daḥı bagruña yak dāġı

<u>ṣāf ol-:</u>

1. **ṣāf ol-:**-*up*
Gazel 3211
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saf olmak, temiz olmak, temizlenmek, arınmak.

Cān-ıla kim ki gelüp nūr-ı maḥabbetle yana
Ṣāf olup ḳalbi anuñ kalmaya ġıllı vü ġışı

<u>ṣaf ṣaf:</u>

1. **ṣaf ṣaf:**
Gazel 3124
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yan yana, sıra sıra.

İmām olup gözi müjgān ṣaf ṣaf
Kaşı miḥrābına turmış namāza

<u>ṣaf ṣaf ol:</u>

1. **ṣaf ṣaf ol:**-*mış, -lar*
Gazel 3319
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıra sıra dizilmiş, sıralanmış.

Ṣaf ṣaf olmışlar güzeller karşu durmışlar saña
Sensin bu dehr içinde cümlenüñ sensin şehi

<u>ṣafā:</u>

1. **ṣafā'dan:**-*dan*
Gazel 3075
Mısra: **11**
Mekke dolaylarında hac ibadetinin yapıldığı yerlerden biri olup hacıların burası ile Merve adı verilen yer arasında Hz. Hacer'in o dönemde yapmış olduğu gidiş ve geliş hareketini dört gidiş, üç geliş olarak aynen uygulanan yer.

Merve ḥaḳḳıyçun Ṣafā'dan cān ḳurbān eyleye
Ger irişürse Muḥibbī Ka'be'[nüñ] kapusına

2. **ṣafāsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 3083
Mısra: **6**
Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik, neşe,zevk.

Sāḳī piyāle sun berü peymāne dolmadan
Nūş eyleyelüm 'ışḳ-ıla yāruñ ṣafāsına

3. **ṣafāda:**-*da*
Gazel 3095
Mısra: **12**
1. Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik. 2. Eğlence, neşe, zevk. 3. Saflık, berraklık.

Her kim ki şāh olupdur sanmañ ḥużūr ider ol
Dervīş ki ola ḳāni' 'ömri geçer ṣafāda

4. **ṣafā-y-ıla:**-*y, -ıla, -*
Gazel 3158
Mısra: **1**
1. Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik. 2. Eğlence, neşe, zevk. 3. Saflık, berraklık.

İy dil geçür 'ömrüñi her dem ṣafā-y-ıla
Mehtāba karşu 'ıyş idegör çeng ü nāy-ıla

5. **ṣafā-y-ıla:**-*y, -ıla, -*
Gazel 3159
Mısra: **6**
1. Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik. 2. Eğlence, neşe, zevk. 3. Saflık, berraklık.

Gitmez ṭavāf-ı Ka'be'ye Merve ḥaḳı göñül
Eyler ṭavāf kūyını her dem ṣafā-y-ıla

6. **ṣafā:**
Gazel 3249
Mısra: **3**
1. Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik. 2. Eğlence, neşe, zevk. 3. Saflık, berraklık.

Ka'be kūyuña varup buldum ṣafā
Anda çeşmüm görinür zemzem gibi

7. **ṣafāsı:**-*sı*
Gazel 3498
Mısra: **6**

1. Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik. 2. Eğlence, neşe, zevk. 3. Saflık, berraklık.

Lebüñ ẕikrin kaçan tekrār kılsam
Sürür eyler göñül artar ṣafāsı

8. **ṣafādan:**-*dan*
Gazel 3070
Mısra: **4**
Eğlence, neşe.

Nev-bahār ile bezendi sebzezār oldı çemen
Bu ṣafādan zer saçar mihr-i cihān-tāb üstine

9. **ṣafā:**
Gazel 3433
Mısra: **5**
(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik.

Gir göñül Ka'besine tā ki ṣafā kesb idesin
Görmek isterseñ eger ṭāyife-i 'uṣṣāḳı

10. **ṣafāsını:**-*s, -ı, -n, -ı*
Gazel 3232
Mısra: **1**
Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik.

'Āṣıḳ mıdur ki isteye göñli ṣafāsını
Yāḫūd ṭaleb ide vara derdüñ devāsını

<u>safā bezmi:</u>

1. **ṣafā bezmi:**-*in, -de*
Gazel 3375
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şenlik, eğlence meclisi.

Bu ṣafā bezminde cānā ger dökerse sīm ü zer
Gönderem pīr-i muġāna ḫırḳa [vü] seccādeyi

<u>safā vü zevk:</u>

1. **ṣafā vü ẕevḳ:**
Gazel 3370
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Argo**
Zevk ve sefa.

Ḫoş ṣafā vü ẕevḳ idi 'ālemde vuṣlat 'ālemi
Olmasa idi anuñ ardınca firḳat 'ālemi

<u>safha-i ruhsār:</u>

1. **ṣafḥa-i ruḫsār:**-*-um, --a*
Gazel 3079
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanağının sayfası,yüzeyi.

Sırr-ı 'ışḳı kim bilürdi nāle taḳrīr itmese
Ṣafḥa-i ruḫsāruma yā eşk taḥrīr itmese

2. **ṣafḥa-i ruḫsār:**-*-um*
Gazel 3136
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) yanağının sayfası.

Ṣafḥa-i ruḫsārum üzre iy Muḥibbī ḥālümi
Kim gören sanur ki taḥrīr eylemişdür kan-ıla

<u>şāfī:</u>

1. **şāfī:**
Gazel 3320
Mısra: **3**
(Ar.) Saf, duru, temiz, katıksız.

Şāfī mey iç şūfiyā eyle gel āyīneñi pāk
Gidere dilden ġurūr u kibr-i Keykāvūsuñı

2. **şāfī:**
Gazel 3466
Mısra: **6**
Şifâ veren, iyileştirici (kimse). II Kâfî gelen, yeter durumda olan, iknâ eden.

Lebleri dār-ı şifāsına irem diyü bu dil
Ḫastadur ṣubḥa degin virdi bu deryā şāfī

<u>sag u selāmet:</u>

1. **sag u selāmet:**
Gazel 3050
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlam ve sağlıklı, sağ ve sağlam bir şekilde, başına kötü bir şey gelmeden, hiçbir zarara uğramadan.

Yüri zāhid sen ol sag u selāmet
Ko 'ışḳ erini nām u nengi sorma

2. **sag u selāmet:**
Gazel 3436
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlam ve sağlıklı, sağ ve sağlam bir şekilde, başına kötü bir şey gelmeden, hiçbir zarara uğramadan.

Zāhid ko bizi sen yüri sag u selāmet ol
'Āṣıḳ hemīşe ister ola ol melāmeti

<u>sag u solı bil:</u>

1. **sag u solı bil:**-*ı, -e*
Gazel 3493
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünceli ve dikkatli olmak. Akıllıca davranmak.

Dōstum bend it Muḥibbī'yi saçuñ zencīrine
Ola kim uslana ol mecnūn bile sag u solı

sāġar:

1. **sāġarı:**-*ı, -*
Gazel 3143
Mısra: **1**
İçki kadehi. || Arif kimsenin gönlü.

‘İşret deminde sāġarı beñzetdiler güle
Ṣavt-ı ṣürāḥi ḳulḳulını daḫı bülbüle

2. **sāġarı:**-*ı*
Gazel 3177
Mısra: **10**
İçki kadehi. II Şarap.

Hemdemi ġamdur Muḥibbī’nüñ ḫarābātī olup
Düşmez elden sāġarı mey-ḫˇōrlıkdur pīşesi

3. **sāġar:**
Gazel 3191
Mısra: **9**
İçki kadehi.

İçüp mey gice almış ele sāġar
Başından defˇ ide lāle ḫumārı

4. **sāġar:**
Gazel 3402
Mısra: **7**
(Far.) Kadeh, cam, piyale; şarap kadehi.

Bezm-i ġamda kāse-i çeşmüm baña sāġar yiter
İçerem ḫūn-ı cigerle tolu gönlüm şīşesi

sāġar-ı çeşm:

1. **sāġar-ı çeşm:**-*i, --n, --i*
Gazel 3066
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz kadehi, gözün içinde bulunduğu boşluk.

Bezm-i ġamda lebini yād idüben yine göñül
Sāġar-ı çeşmini döndürdi tolu cāmlara

2. **sāġar-ı çeşm:**-*üm, --de*
Gazel 3147
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz kadehi II gözün içinde bulunduğu boşluk, göz çukuru.

Sāġar-ı çeşmümde ruḫsāruñ ḫayāli iy ṣanem
Tāze gül yapragıdur san kim şarāb-ı nābda

3. **sāġar-ı çeşm:**-*üñ, -le*
Gazel 3497
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz kadehi. II Gözün içinde bulunduğu boşluk, göz çukuru.

Bezm-i ġamda sāġar-ı çeşmüñle iç ḫūn-ı ciger
İñlesün ol meclisüñ olsun bu göñlüm nāları

sāġar-ı leb-ber-leb:

1. **sāġar-ı leb-ber-leb:**-*i*
Gazel 3434
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kadehi dudağa değdirmek, içki içmek.

İçerem cām-ı şarābı tā irince cān lebe
Sāḳiyā sun destüme sen sāġar-ı leb-ber-lebi

sāġār-ı mey:

1. **sāġār-ı mey:**-*-den*
Gazel 3025
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap kadehi.

Başa tāc eyleyelüm sāġār-ı meyden sāḳī
Başka sancak çekelüm āh idüp efġānlar-ıla

sagı sol(u) fark itme-:

1. **sagı sol(u) farḳ itme-:**-*ı, -ıla, -me, -m*
Gazel 3260
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sağını solunu bilmemek, şaşırmak. Dikkatsiz olmak.

İçüp ‘ışḳuñ şarābını ezel bezminde mest oldum
Anuñçün daḫı farḳ itmem bugün ben sol-ıla sagı

saġış:

1. **sagışınca:**-*ınca*
Gazel 3406
Mısra: **7**
Hesabınca, sayısınca.

Olsa kumlar sagışınca ‘ömrüñe ḥadd ü ‘aded
Gelmeye bu şīşe-i çarḫ içre bir sā‘at gibi

saġrak:

1. **saġrāḳı:**-*ı*
Gazel 3433
Mısra: **4**
(Doğu T.) Sağrak, kadeh.

Bādeye telḫ dime sun berü şīrīn içelüm
Yāduña nūş idelüm sun tolusın saġrāḳı

sahbā:

1. **şahbā:**
Gazel 3180
Mısra: **4**
1. Şarap. 2. (Şarap için) Al, kırmızı.

Ger ola deyr-i muġān ḳaṣr-ı behişt olmaz ‘aceb
Muġbeçe ġılmān şarāb-ı kevser ol ṣahbā idi

saḥḥāre:

1. **saḥḥārecügi:**-*cüg, -i*
Gazel 3452
Mısra: **6**
1. Büyü yapan kadın, büyücü kadın. 2. mec. Büyüleyici bir güzelliğe sâhip kadın.

Āfet-i şuḫ-ı ‘Acem fitne-i āşūb-ı ‘Arab
Gözi pür mekr ü ḥiyel Rūm ili saḥḥārecügi

sahī:

1. **saḫī:**
Gazel 3294
Mısra: **3**
Cömert, eli açık, sahâvetli (kimse).

Gerek ‘āşıḳ saḫī ola civān-merd
Vire ‘ışḳ yolına cān-ı şīrīni

ṣāḥib-żamīr it-:

1. **ṣāḥib-żamīr it-:**-*di*
Gazel 3253
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Gönlünün) En derini yapmak/hissetmek.

Benüm günden güne ḥālüm müşevveş olup artmakda
Neden bilmeyesin ḥālüm seni ṣāḥib-żamīr itdi

sāḥir:

1. **sāḥir:**
Gazel 3328
Mısra: **7**
Büyü yapan, efsun ve sihirle uğraşan kimse, büyücü, sihirbaz.

Genc-i ḥüsnüñe ṭılısm itmiş yine sāḥir gözüñ
Gösterür mār kākülin zülfeyn-i ejderhā gibi

sāḥir ol-:

1. **sāḥir ol-:**-*ma, -sa*
Gazel 3151
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sihir yapan, büyücü olmak.

Elde dutup zülfini geh boynı üzre tagıdur
Sāḥir olmasa kaçan oynardı bile mār ile

saḥn-ı çemen:

1. **ṣaḥn-ı çemen:**-*de*
Gazel 3149
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çimenlik, bahçe.

Ser çekdi dilāverlik ider ṣaḥn-ı çemende
Başına anuñçün takar otaga benefşe

ṣaḥn-ı gülistān:

1. **ṣaḥn-ı gülistān:**-*a*
Gazel 3425
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesinin ortası.

Düşürme bādeyi elden varup ṣaḥn-ı gülistāna
Müheyyā ṣoḥbet esbābın kılup cem‘ eyle yārānı

saḥn-ı gülşen:

1. **ṣaḥn-ı gülşen:**--*de*
Gazel 3125
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesinin ortası.

Muḥibbī zühd ü taḳvādan geçerdi ṣaḥn-ı gülşende
Eger on dört yaşar sāḳī ola mı daḫı yek ṣale

2. **ṣaḥn-ı gülşen:**--*de*
Gazel 3133
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesinin ortası.

Disem dil derdini bir bir oturup ṣaḥn-ı gülşende
Derūn-ı dilde her ne var açılsa āşikār olsa

3. **ṣaḥn-ı gülşen:**--*de*
Gazel 3069
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesi II gezinti, seyir yeri.

Sūz-ı eş‘ār-ı Muḥibbī’yi yazup ol varaḳa
Ṣaḥn-ı gülşende yine eyledi inşā lāle

sahra:

1. **ṣaḥrāda:**-*da*
Gazel 3048
Mısra: **6**
Çöl, kır, ova.

‘Işḳı benden sor ne bilsün anı Ferhād-ıla Ḳays
Biri ṣaḥrāda biri kūhı gezer kolayına

2. **ṣaḥrāya:**-*ya*
Gazel 3059
Mısra: **7**
Çöl, kır, ova.

Yaşum deryāya dil ṣaḥrāya düşdi
Ararsın dil-rübāyı baḥr ü berde

3. **ṣaḥrāda:**-*da*
Gazel 3122
Mısra: **6**
Çöl, kır, ova.

Koyup kūyını Leylā'nuñ düşer miydi bu Mecnūn'a
Tuta vaḥşīlere ülfet maḳam idine ṣaḥrāda

4. **ṣaḥrā:**
Gazel 3026
Mısra: **6**
Çöl.

Ṭāġlar-ıla kim görürse bu ten-i 'üryānumı
Beñzedür ṣaḥrā yüzinde zāġlar üşmiş leşe

5. **ṣaḥrāda:**--*da*
Gazel 3135
Mısra: **10**
I. Kasaba, köy vb. meskûn yerlerin dışında kalan boş ve geniş yer, kır, ova. II. Çöl.

Kitāb-ı 'ışḳı sor baña saña taḳrīr idem bir bir
Ne bilsün sorma Mecnūn'a gezer ancak bu ṣaḥrāda

6. **ṣaḥrālarda:**--*lar, --da*
Gazel 3109
Mısra: **14**
Kasaba, köy vb. meskûn yerlerin dışında kalan boş ve geniş yer, kır, ova. II Çöl.

Görenler sīnemüñ üstinde dāġum
Sanur açıldı ṣaḥrālarda lāle

7. **ṣaḥrāda:**-*da*
Gazel 3163
Mısra: **6**
1. Kasaba, köy vb. meskûn yerlerin dışında kalan boş ve geniş yer, kır, ova. 2. Çöl.

Felekden görinür Mecnūn'a a'la
Kaçan ṣaḥrāda Leylā kursa ḫargāh

8. **ṣaḥrāsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 3175
Mısra: **9**
1. Kasaba, köy vb. meskûn yerlerin dışında kalan boş ve geniş yer, kır, ova. 2. Çöl.

Belā ṣaḥrāsına iy dil yiter saña revān olsañ
Gözüñ yaşını su eyle ġam u derd-ile kıl zādı

9. **ṣaḥrāda:**-*da*
Gazel 3361
Mısra: **9**
1. Kasaba, köy vb. meskûn yerlerin dışında kalan boş ve geniş yer, kır, ova. 2. Çöl.

İy Muḥībbī görinen ṣaḥrāda sanma lāledür
Yir mi kaldı gözlerümden ḫūn-ı dil saçılmadı

<u>ṣaḥrālara düş-:</u>

1. **ṣaḥrālara düş-:**--*lar, --a, --miş, --em, --dür*
Gazel 3116
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çöllere düşmek; aşk acısından perişan olup kendini çöllere atmak.

Leylī zülfi ḥasretinden olmışam Mecnūn-ı zār
Ol sebebden düşmişemdür vādī vü ṣaḥrālara

<u>ṣaḥrālara düşem:</u>

1. **ṣaḥrālara düşem:**-*lar, -a, -em*
Gazel 3000
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
(beyitte) Çöllere düşmek. (Sevgilinin aşkından, bu dertle perişan olup çöllere düşmek.).

Bir saçı leylā ġamından āh kim sevdālara
Ayb itmeñ ger düşem mecnūn olup ṣaḥrālara

<u>ṣaḥrā-yı ġam:</u>

1. **ṣaḥrā-yı ġam:**--*da*
Gazel 3139
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keder çölü.

Dāġlarla kim göre ṣaḥrā-yı ġamda cismümi
Zāġlar üşmiş sanur Mecnūn-ı 'üryān üstine

2. **ṣaḥrā-yı ġam:**-*uñ*
Gazel 3448
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam çölü.

Kim ki ṣaḥrā-yı ġamuñ her dem ola pādişehi
Āteş-i āhı olur başına zerrīn külehi

<u>ṣaḥrā-yı sīne:</u>

1. **ṣaḥrā-yı sīne:**-*ñ, -de*
Gazel 3287
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göğsü (gönül) sahrası II âşığın çöl gibi kurak gönlü, geniş bir ova gibi gönül.

Muḥibbī dil nişān eyle yine ṣaḥrā-yı sīneñde
Eline tīr-ile almış nigārum ya gibi kaşı

<u>sakal:</u>

1. **sakal:**
Gazel 3298
Mısra: **10**
Erkeklerde çene ve yanaklarda çıkan kılların bütünü.

Çok günāhuñ var Muḥibbī vaḳtidür gel tevbeye
Saç sakal agarmaduk başuñda bir mū kalmadı

sakāmet:

1. **saḳāmeti:**-*i*
Gazel 3354
Mısra: **6**
Bozukluk, noksanlık, eksiklik.

İy dil ṭabībi derdüme bir çāre eyle gel
Günden güne artma[da]dur dil saḳāmeti

saḳf:

1. **saḳfını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3103
Mısra: **6**
Tavan, çatı, dam.

Ḫaṭuñ terk eylemez ise ḫaṭāyı
Siyāh eyler felek saḳfını nāle

sakf-ı semā:

1. **saḳf-ı semā:**--*y, --a*
Gazel 3115
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göğün tavanı.

Maḥv ola gide evc-i felekde meh ü ḫurşīd
Ger pertev-i ḥüsni irişe saḳf-ı semāya

sākī:

1. **sāḳī:**
Gazel 3125
Mısra: **10**
1. Kadeh, içki sunan. 2. Su veren, su dağıtan (sevgili).

Muḥibbī zühd ü taḳvādan geçerdi ṣaḥn-ı gülşende
Eger on dört yaşar sāḳī ola mı daḫı yek ṣale

2. **sāḳī:**
Gazel 3025
Mısra: **3**
1-Kadeh, içki sunan. 2-Su veren, su dağıtan. 3-Sevgili.

Başa tāc eyleyelüm sāġār-ı meyden sāḳī
Başka sancak çekelüm āh idüp efġānlar-ıla

3. **sāḳī:**
Gazel 3083
Mısra: **5**
1-Kadeh, içki sunan. 2-Su veren, su dağıtan. 3-Sevgili.

Sāḳī piyāle sun berü peymāne dolmadan
Nūş eyleyelüm ‘ışḳ-ıla yāruñ ṣafāsına

4. **sāḳī:**
Gazel 3334
Mısra: **3**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Sāḳī ġubār-ı ġam virdi meded göñlüme keder
Ṣayḳal ide göre mey ile ol āb-gīne[y]i

5. **sāḳī:**
Gazel 3335
Mısra: **1**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Sāḳī ṣarāb-ı nābı sun itme bahāne[y]i
Tā kim ‘ayān eyleye bu kār-ḫāne[y]i

6. **sāḳī:**
Gazel 3338
Mısra: **1**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Sāḳī getür bādeyi fevt itme furṣatı
Tā kim gide başdan ḫumāruñ ḥarāreti

7. **sāḳī:**
Gazel 3388
Mısra: **1**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Sāḳī örü dur doldur yüri cām-ı zücācı
Ḫasta göñüle gel idelüm bir dem ‘ilācı

8. **sāḳī:**
Gazel 3274
Mısra: **10**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse II. İnsanda Allah aşkını uyandıran, gönle Allah sevgisi sunan kimse.

Muḥibbī nār-ı ġamdan teşne-dildür
Anı kandur mey-i la‘lüñle sāḳī

9. **ṣāḳī:**
Gazel 3361
Mısra: **8**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse II. İnsanda Allah aşkını uyandıran, gönle Allah sevgisi sunan kimse.

Gice mey nūş eyledük başumda var daḫı ḫumār
Bāde sun ṣāḳī baña yārān daḫı ayılmadı

10. **sāḳī:**
Gazel 3433
Mısra: **1**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse II. İnsanda Allah aşkını uyandıran, gönle Allah sevgisi sunan kimse.

Derd-i ser geldi ḫumār-ıla seḥer iy sāḳī
Sun berü var-ısa giceki meyden bāḳī

11. **şakı:**
Gazel 3296
Mısra: **10**
Nağmeli sesler çıkarmak, şarkı söylemek veya şarkı söyler gibi konuşmak.

Gice meyden başumda var ḫumārum
Seḥer bir bāde sun luṭf eyle şakı

sakıf:

1. **saḳfına:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3253
Mısra: **5**
Dam, çatı. || Tavan.

Saña cān-ıla kul oldum felek saḳfına ya kursa
‘Aceb midür beni devrān-ı şeh gerdūn-serīr itdi

sākī-i gül-ruh:

1. **sāḳī-i gül-ruḫ:**
Gazel 3407
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yüzlü saki, gül yanaklı saki.

Bu Muḥibbī tevbe itmişdür meye ol vaḳt sır
Sāḳī-i gül-ruḫ ide ibrāmı bayram irtesi

2. **sāḳī-i gül-ruḫ:**
Gazel 3098
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yanaklı içki sunan II kırmızı, güzel yanaklı sevgili.

Sāḳī-i gül-ruḫ elinden nūş kıl cām-ı ṣafā
Kalmasun dirseñ eger mir’āt-ı ḳalbüñ jeng-ile

sākī-i ‘ışk:

1. **sāḳī-i ‘ışḳ:**-*uñ*
Gazel 3206
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk sakisi. || İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Baña sāḳī-i ‘ışḳuñ bāde virdi
Be-küllī ṣabr u ‘aḳlum bāda virdi

sakın:

1. **sakınur:**-*ur*
Gazel 3410
Mısra: **4**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.

Mihrüñi sīnemde saklarsam ne tañ aġyārdan
Kişi lā-büd sakınur şeyṭāndan īmānını

2. **sakın:**
Gazel 3002
Mısra: **7**
"Yapma, yapmaktan çekin" anlamında, yapılması istenmeyen bir davranışa engel olmak için söylenen bir söz.

Sakın dünyā-yı dūna olma maġrūr
Urısar bil saña āḫir dabanca

3. **sakınur:**-*ur*
Gazel 3292
Mısra: **2**
Uzak durmak, çekinmek, kaçınmak, olabilecek şeyleri düşünerek kendini korumak için tedbirli olmak, tedbir almak.

‘Arż ider ṣūfī dem-ā-dem ḫırḳa-i sālūsını
Yirlere çalmaz sakınur şīşe-i nāmūsını

4. **sakın:**
Gazel 3035
Mısra: **3**
"Asla" anlamında bir ünlem.

Çünki bu dünyā denīdür aña dil virme sakın
Kimse başa çıkmadı çıkmayısar dünyā-y-ıla

5. **sakın:**
Gazel 3090
Mısra: **10**
"Asla" anlamında bir ünlem.

Muḥibbī gün yüzine karşu āhı
Sakın kılma olur yüzine perde

6. **sakın:**
Gazel 3010
Mısra: **6**
"Asla; yapma, yapmaktan çekin!" anlamında, yapılması istenmeyen bir davranışa engel olmak için söylenen bir ünlem.

Seri pāyuña iletdüm iderem ārzū tīġuñ
Kerem kıl vir murādum bakma iy ḫūnī sakın kana

7. **sakın:**
Gazel 3093
Mısra: **9**
"Asla; yapma, yapmaktan çekin!" anlamında, yapılması istenmeyen bir davranışa engel olmak için söylenen bir ünlem.

Aldanup zīver-i dünyāya göñül virme sakın
Bu muḳarrerdür anuñ soñı nedāmet getüre

8. **sakın:**
Gazel 3038
Mısra: **6**
"Aman ha" anlamında bir uyarı sözü.

Semend-i nāz-ıla cānā iñen çignetme ‘uṣṣāḳı
Sakın aldanmagıl ḥüsne geçer āheste āheste

9. **sakın:**
Gazel 3044
Mısra: **2**
"Aman ha" anlamında bir uyarı sözü.

Ol yāra yār dime kim yālvara gelmeye
Dil virme aña sakın el vara gelmeye

10. **sakın:**
Gazel 3052
Mısra: **4**
"Aman ha" anlamında bir uyarı sözü.

Kara zülfüñ kulaguña egilmiş gördüm iy dilber
Sözine sakın aldanma bulınmaz togrılık keçde

11. **sakın:**
Gazel 3085
Mısra: **8**
"Aman ha" / "dikkat et".

Ger şāh iseñ de vaḳtüñi ḫoş gör geçer nefes
Aldanma sakın salṭanatuñ taḫt u tācına

12. **sakın:**
Gazel 3074
Mısra: **6**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

Meclis-i meydür lebinden būse itme iltimās
Kan olur uyma sakın ol nergis-i serḫōşına

13. **sakın:**
Gazel 3091
Mısra: **11**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

Kızdurma yüzüñ ‘ārı sakın ol edeb üzre
Tā def gibi dokınmaya yüzüñe dapança

14. **sakın:**
Gazel 3128
Mısra: **8**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

Fitne-i āḫir zamāndur fitneler andan kopar
Varup aldanmañ sakın ol çeşm-i fettān oynına

15. **sakın:**
Gazel 3154
Mısra: **5**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

Sakın aldanma ser-i zülf-i siyāhına göñül
Çıkmadı kimse başa zülf-i perīşānlar ile

16. **sakın:**
Gazel 3155
Mısra: **9**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

İy Muḥibbī dime aġyāra seg-i yār sakın
Ne içün beñzedesin dōstumı düşmenüme

17. **sakın:**
Gazel 3159
Mısra: **8**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

Her dem seni ok gibi atar yabana yār
Başa çıkam dime sakın ol kaşı yay-ıla

18. **sakın:**
Gazel 3182
Mısra: **9**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

Muḥibbī sakın aldanma ribāṭ-ı köhnedür ‘ālem
Biri konar biri göçer ezelden böyledür kārı

19. **sakın:**
Gazel 3210
Mısra: **1**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

Sakın aldanma cihāna dime yokdur ben gibi
‘Āḳil iseñ tut anı sen kendüñe düşmen gibi

20. **sakın:**
Gazel 3214
Mısra: **3**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

Yārı gördükde sakın açma derūnuñ rāzın[ı]
Saklamak ḫoşdur ulu kimse yanında edebi

21. **sakın:**
Gazel 3224
Mısra: **5**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

Gül gibi dāmenüñi ḫār eline virme sakın
Varma elden ele olmaya aduñ hercāyī

22. **sakın:**
Gazel 3251
Mısra: **3**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

Yārı gördükde sakın açma derūnuñ ḳışşasın
Saklamak ḫoşdur ulular meclisinde edebi

23. **sakın:**
Gazel 3254
Mısra: **4**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

Çün muṭī‘ olup “belī” didüñ ezel rūz-ı elest
‘Ahdüñe dur terk kılma key sakın peymānuñı

24. **sakın:**
Gazel 3263
Mısra: **5**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

Sakın şerr işleme nefsüñe uyma
Ki soñra dimeyesin āh-ıla vāy

25. **sakın:**
Gazel 3271
Mısra: **10**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

‘Işḳuñ yolını iltemedi kimsene başa
Bir kāra sakın beñzedeyim dime bu kārı

26. **sakın:**
Gazel 3331
Mısra: **9**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

Gendüm-i dünyāya dil virüp sakın itme ṭama‘
Mūr gibi niçeye dek cem‘ idesin dāne[y]i

27. **sakın:**
Gazel 3338
Mısra: **7**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

Sakın mülevves olma meges gibi cīfeden
‘Anḳā-ṣıfat Ḳāf-ıla eyle ḳanā‘ati

28. **sakın:**
Gazel 3354
Mısra: **7**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

İy dil mecāz-ı ‘ışḳa göñül virmeden sakın
Soñra yanuñda ẓāhir olur çün nedāmeti

29. **sakın:**
Gazel 3392
Mısra: **4**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

Cān u dil almaga gör kim niçe fettānlık ider
Sakın aldanma göñül sen aña zīnhār daḫı

30. **sakın:**
Gazel 3417
Mısra: **6**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

Dolaşup zülfine geldi başa çün sevdā-yı ‘ışḳ
Ger helāk olsañ dilā kesme sakın peyvendüñi

31. **sakın:**
Gazel 3424
Mısra: **8**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

İḳrār kılur būseye dil virdüñ egerçi
İnkāra gelür soñra sakın cānuñı pey di

32. **sakın:**
Gazel 3436
Mısra: **9**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

Virme Muḥibbī ‘ışḳ-ı mecāzīye dil sakın
Bak cān göziyle görinür āḫir nedāmeti

33. **sakın:**
Gazel 3437
Mısra: **9**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

Muḥibbī key sakın kesme ümīdüñ
Ki oldur cümle mücrimler penāhı

34. **sakın:**
Gazel 3439
Mısra: **5**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

Sakın ser çekme ġaflet çeşmini aç
Gerekmez servetüñ başuñ hevāyı

35. **sakın:**
Gazel 3459
Mısra: **9**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

Raḳīb-ile Muḥibbī’yi sakın kūyuñda bir görme
Kagan arslana beñzetmek olur mı gürbe vü müşı

36. **sakın:**
Gazel 3461
Mısra: **3**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

Sakın aldanma eser bir gün muḫālif rūzigār
Kibr ü kīni terk kıl germe gögüs yelken gibi

37. **sakın:**
Gazel 3468
Mısra: **3**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

Sakın meyl itme aldanma şarāba
Eger ol bezme Zühre ola çengī

38. **sakın:**
Gazel 3469
Mısra: **4**
"Aman ha, sakın" anlamında bir uyarı sözü.

Ciger ḫūnını nūş eyle dilā çeşmüñ kabagından
Sakın yol virmegil ‘aḳla olur ol meclise nāşī

39. **sakın:**
Gazel 3165
Mısra: **7**
1. Uzak durmak, çekinmek, kaçınmak, içtinap etmek. 2. Olabilecek şeyleri düşünerek kendini korumak için tedbirli olmak, tedbir almak.

İy dil mecāzī ‘ışḳa göñül virmeden sakın
İrişdürür kişi ezel āḫir nedāmete

40. **sakın:**
Gazel 3323

Mısra: **7**
"Aman ha, sakın, asla" anlamında bir uyarı sözü.

Virme nādān eline gevher-i naẓmuñı sakın
Zīrā farḳ eyleyimez billūr-ıla [hem] güheri

sakın-:

1. **sakınmaz:**-*maz*
Gazel 3192
Mısra: **7**
1. Uzak durmak, çekinmek, kaçınmak, içtinap etmek. 2. Olabilecek şeyleri düşünerek kendini korumak için tedbirli olmak, tedbir almak.

Melāmetden sakınmaz ‘āşıḳ olan
Bu nev‘-ile iderler iftiḫārı

sākīyā:

1. **sāḳiyā:**
Gazel 3375
Mısra: **5**
1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Sāḳiyā luṭf u kerem kıl el yirine tut ayak
Mevsim-i güldür yine gel lāle reng it bādeyi

2. **sāḳiyā:**
Gazel 3393
Mısra: **1**
1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Sāḳiyā sen sanma kim def‘-i melāl egler meni
Ol dişi dürr-i ‘Aden la‘li zülāl egler meni

3. **sāḳiyā:**
Gazel 3407
Mısra: **1**
1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Sāḳiyā nūş idelüm sun cāmı bayram irtesi
Tā bula āvāre dil ārāmı bayram irtesi

4. **sāḳiyā:**
Gazel 3434
Mısra: **6**
1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

İçerem cām-ı şarābı tā irince cān lebe
Sāḳiyā sun destüme sen sāġar-ı leb-ber-lebi

5. **sāḳiyā:**
Gazel 3450
Mısra: **11**
1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Sāḳiyā sun berü ol rāḥat-ı cān-baḫşı müdām
Gidere ḳalb-i Muḥibbī’de olan her miheni

6. **sāḳīyā:**
Gazel 3198
Mısra: **5**
Ey saki. II Ey içki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

‘Aḳl serkeşlik ider sun sāḳīyā cām-ı ṣabūh
‘Aḳlı kemdür kim ḥarīf-i bāde-i nāb olmadı

saḳḳā:

1. **saḳḳā:**
Gazel 3491
Mısra: **6**
(Ar.) Saka. Evlere, çeşmeden su taşımayı iş edinmiş olan kimse, sucu.

Süpürür ferrāş olupdur kūyını kirpüklerüm
Su seper saḳḳā gibi dem dem bu çeşmüm merdümi

sakkā ol-:

1. **saḳḳā ol-:**-*-up*
Gazel 3070
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözü saka, su dağıtıcısı olmak.

Bu Muḥibbī ḫāk-i pāyuñda müje cārūb ider
Gözleri saḳḳā olup her dem döker āb üstine

sakla:

1. **saklaya:**-*y*, -*a*
Gazel 3455
Mısra: **6**
T. Gizlemek, örtmek.

Gizlese zülfinde ḳādir gözlerümde gün yüzin
Cān dimāġından niçe saklaya zülfi būyını

2. **saklayayım:**-*y*, -*a*, -*y*, -*ım*
Gazel 3405
Mısra: **8**
Gizlemek. II korumak, muhafaza etmek.

Ġamzesi geldükçe çıkar karşu bu cānum benüm
Koyuban cānum yirine saklayayım tīrini

3. **sakla:**
Gazel 3127
Mısra: **1**
1. (Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek 2. Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek sûretiyle başkalarından gizli tutmak, gizlemek.

Rāzuñı sakla dime ‘ālemde hergiz bir kese
Yine ol fāş ider anı agız açup söylese

4. **sakla:**
Gazel 3457
Mısra: **9**
1. (Bir şeyi) Başkasına göstermemek için

kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek 2. Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek sûretiyle başkalarından gizli tutmak, gizlemek.

Sırruñ Muḥibbī sakla dilden çıkarma zīnhār
Ẓāhir olur ol ebed çünki tutaga düşdi

5. **sakla:**
Gazel 3110
Mısra: **13**
(Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek.

Sırr-ı ‘ışḳı sīnede sakla Muḥibbī cān gibi
Yañılup bir kimseye esrār-ı ‘ışḳı söyleme

6. **saklayam:**-*y*, -*a*, -*m*
Gazel 3123
Mısra: **5**
Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek suretiyle başkalarından gizli tutmak, gizlemek.

Saklayam didükçe ‘ışḳı ben derūn-ı sīnede
‘Işḳumuñ esrārı āḥ itdükçe bīrūn olmada

7. **saklayam:**-*y*, -*a*, -*m*
Gazel 3204
Mısra: **3**
Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek suretiyle başkalarından gizli tutmak, gizlemek.

Ḳaṣd eyledüm ki ‘ışḳumı sīnemde saklayam
Penbe içinde olur mı āteş nihān daḫı

8. **saklayup:**-*y*, -*up*
Gazel 3100
Mısra: **9**
Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek suretiyle başkalarından gizli tutmak, gizlemek.

Sırr-ı ‘ışḳı sīnem içre niçe yıllar saklayup
Āh-ıla bir demde şimdi āşikār itmeñ nice

9. **saklarsam:**-*r*, -*sa*, -*m*
Gazel 3410
Mısra: **3**
Bir şeyi başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek. || Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek suretiyle başkalarından gizli tutmak.

Mihrüñi sīnemde saklarsam ne tañ aġyārdan
Kişi lā-büd sakınur şeyṭāndan īmānını

10. **sakla:**
Gazel 3286
Mısra: **10**
(Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek. II Sır saklamak.

‘Işḳ bī-bahā cevher-durur nādāna iẓhār eyleme
Sīneñde sakla cān gibi cāndan ‘azīz tut rāzuñı

sakla-:

1. **sakladı:**-*dı*
Gazel 3381
Mısra: **8**
Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek suretiyle başkalarından gizli tutmak, gizlemek.

Çāh-ı zenaḫda ḥabs-i mü’ebbed idüp nigār
Cāsūs diyü sakladı göñlüm ulagını

2. **saklasam:**-*sa*, -*m*
Gazel 3404
Mısra: **3**
Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek suretiyle başkalarından gizli tutmak, gizlemek. || Gözetmek, esirgemek, korumak, himaye etmek.

Saklasam mihrini n’ola sīnede cānum gibi
Saklamak lāzım-durur her kişiye īmānını

3. **saklamak:**-*mak*
Gazel 3292
Mısra: **5**
Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek suretiyle başkalarından gizli tutmak, gizlemek.

Saklamak ṣıyt u ṣadā-yı ‘ışḳumı mümkin degül
Çalmışam bāzārda çün ben melāmet kūsını

4. **saklaram:**-*r*, -*am*
Gazel 3377
Mısra: **5**
Bir şeyi başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek.

Ġonca gibi saklaram sīnemde peykānuñ şehā
Bu şikeste göñlümüñ çün ol olupdur merhemi

5. **saklamak:**-*mak*
Gazel 3404
Mısra: **4**
Bir şeyi başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek.

Saklasam mihrini n’ola sīnede cānum gibi
Saklamak lāzım-durur her kişiye īmānını

6. **saklaram:**--*r*, --*am*
Gazel 3142
Mısra: **2**
Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek sûretiyle başkalarından gizli tutmak, gizlemek.

‘Işḳum benüm bir oldı iki cihān içinde
Mihrini saklaram līk sīnemde cān içinde

7. **saklamazam:**-*-maz, --am*
Gazel 3145
Mısra: **7**
Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek sûretiyle başkalarından gizli tutmak, gizlemek.

Saklamazam göz yaşından sīne-i mecrūhumı
Tīġ-i ġamzeñ yarasıdur kim dege su bitmeye

8. **saklar-iken:**-*r, -i, -ken*
Gazel 3188
Mısra: **5**
Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek sûretiyle başkalarından gizli tutmak, gizlemek.

Çok zamān sırr-ı ‘ışḳı saklar-iken
Dil-i dīvāne āşikār itdi

9. **saklar-ıdum:**-*r, -ı, -du, -m*
Gazel 3207
Mısra: **8**
(Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek.

Ya kaşuñdan sehv-ile atsañ baña ġamzeñ okın
Saklar-ıdum sīnem içre ben anı cānum gibi

10. **saklar-ıdum:**-*r, -ı, -du, -m*
Gazel 3217
Mısra: **7**
(Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek.

Saklar-ıdum mihrini sīnemde īmānum gibi
Āteş-i ‘ışḳ-ıla itdi göz yaşı rüsvā beni

11. **saklar:**-*r*
Gazel 3221
Mısra: **8**
Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek sûretiyle başkalarından gizli tutmak, gizlemek.

Tolaşaldan zülfine cān u göñül olmaz ḫalāş
Ne belāya saklar iy dil ol ḳad ü bālāsını

12. **saklar:**-*r*
Gazel 3413
Mısra: **7**
Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek sûretiyle başkalarından gizli tutmak, gizlemek.

Sırr-ı ‘ışḳı saklar iken sīnede fāş oldı āh
Duydı ‘ālem ḫalḳı bu nāle-i efġān büyüdi

13. **saklayısar:**-*y, -ısar*
Gazel 3237
Mısra: **6**
(Bir şeyi) Sonra değerlendirmek, kullanmak, vermek maksadıyle ayırmak.

Sevdā-yı zülfi başuma bildüm belā-y-ımış
Bilmem ne güne saklayısar ol belā beni

14. **saklamak:**-*mak*
Gazel 3251
Mısra: **4**
Gözetmek, esirgemek, korumak, himâye etmek.

Yārı gördükde sakın açma derūnuñ ḳışşasın
Saklamak ḫoşdur ulular meclisinde edebi

15. **saklar:**-*r*
Gazel 3410
Mısra: **10**
(Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek. || *Gözetmek, esirgemek, korumak, himâye etmek.*

Tīġ-ı ġamzeñ gördiler ‘uşşāḳı her dem öldürür
Her kişi tende emānet saklar oldı cānını

16. **saklasun:**-*sun*
Gazel 3275
Mısra: **1**
Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek sûretiyle başkalarından gizli tutmak, gizlemek.

Saklasun her dūndan diñ yāra ad u sanını
Görmesün her nā-sezā göstermesün eyvānını

17. **saklamaz-ısañ:**-*maz, -ı, -sa, -ñ*
Gazel 3291
Mısra: **5**
Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek sûretiyle başkalarından gizli tutmak, gizlemek.

Sırr-ı ‘ışḳı saklamaz-ısañ dilā olur ‘ayān
Zerd çehreñde gören bu eşk-i gülgūn rengüñi

<u>şal:</u>

1. **saldı:**-*di*
Gazel 3046
Mısra: **4**
1. Koyvermek, serbest bırakmak, bırakmak. 2. Koymak, bırakmak, atmak. 3. Yaymak, sermek.

Dil perīşān ḥāl-idi daḫı perīşān eyledi
Çün girihler saldı ol zülf-i perīşān üstine

2. **salup:**-*up*
Gazel 3367
Mısra: **5**
Bırakmak, göndermek, salmak.

Öñce Mecnūn ile Ferhād’ı karagula salup
Yürürem şimdi benem ‘ışḳ ilinüñ pādişehi

3. **salma:**-*ma*
Gazel 3116
Mısra: **10**
Bırakmak, göndermek, koyvermek, salıvermek.

Gelmişem dervāze-i ḥüsnüñe şey-li'llāh içün
Büse iḥsān eylegil salma beni ferdālara

4. **saldum:**-*du, -m*
Gazel 3472
Mısra: **7**
Bırakmak, göndermek, koyvermek, salıvermek.

Kanına girdüm yire saldum yaşum eytāmını
Korkaram yolum tutar āḫir olur ol kan beni

5. **sala:**-*a*
Gazel 3112
Mısra: **14**
1. Bırakmak, koyuvermek 2. Yollamak, göndermek.

Zülfine el sun Muḥibbī ola kim bend eyleyüp
Sala āḫir ḥabs içün seni zenaḫ zindānına

6. **şāl:**
Gazel 3342
Mısra: **10**
1. Bırakmak, koyuvermek 2. Yollamak, göndermek.

Himmetüm bāzı didüm eyleye 'Anḳā'yı şikār
İltür-idüm sözüm ilerü gel bir şāl beni

7. **sālümi:**-*üm, -i*
Gazel 3321
Mısra: **6**
Yıl, sene.

'Işḳuñ bir ḥāle ugratdı beni iy māh-rū
Niçe geçer rūz u hafta māh bilmem sālümi

8. **saldum:**-*du, -m*
Gazel 3346
Mısra: **5**
Bırakmak, göndermek.

Gözlerüm yaşına saldum yine bu dil zevraḳın
Bād-ı āhumla yürür gözüm yaşı deryā gibi

9. **şāl:**
Gazel 3081
Mısra: **10**
Bir tür yünlü kumaş.

Baḥr-i eşkümde Muḥibbī uşbu cān-ı nātüvān
Ġarḳ olam diyü gelür cismümdeki şāl üstine

sal-:

1. **salup:**-*up*
Gazel 3100
Mısra: **6**
Koyvermek, serbest bırakmak, bırakmak.

Ol hümā yüksek uçarsa göñlümüñ şahbāzını
Dest-i himmetle salup anı şikār itmeñ nice

2. **saldı:**-*dı*
Gazel 3162
Mısra: **1**
1. Koyvermek, serbest bırakmak, bırakmak. 2. Koymak, bırakmak, atmak. 3. Göndermek, yollamak.

Bir seḥer saldı beni ol ġonca hicrān bāġına
Yagdı eşküm jāleler yirine her yapragına

3. **saldı:**-*dı*
Gazel 3369
Mısra: **4**
1. Koyvermek, serbest bırakmak, bırakmak. 2. Koymak, bırakmak, atmak. 3. Göndermek, yollamak.

Pāymāl itdi gözüm yaş[ı] gibi āḫir-i kār
Yirlere saldı gör ol zülf-i siyehkār beni

4. **saldum:**-*du, -m*
Gazel 3202
Mısra: **5**
Koyvermek, serbest bırakmak, bırakmak.

Dem-be-dem yükseklere saldum bu dil şahbāzını
Ol hümā-pervāzı aldurdum yine turna gibi

şalā:

1. **şalā:**
Gazel 3105
Mısra: **10**
Çağırma, dâvet etme, dâvet. II Cuma ezânından önce, ramazanlarda sahurdan sonra ve pek çok yerde bir kimsenin ölümünü haber vermek üzere minârelerde belli bir usûle göre tekrarlanarak okunan, Hz. Muhammed'e övgü ve duâ mâhiyetindeki salâvât-ı şerîfe.

Ter ġazellerle Muḥibbī tāze dīvān bagladı
Ehl-i naẓma diñ şalā gelsün berü dīvānuma

şalā it:

1. **şalā it:**-*dü, -ñ*
Gazel 3318
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Salâ okumak II davet etmek, çağırmak.

'İyd oldı ḳurbāna şalā itdüñ gelüp 'āşıḳlaruñ
Kıldı vişāle irmedi ol cān ki ḳurbān olmadı

salāh:

1. **şalāḥuñ:**-*uñ*
Gazel 3161
Mısra: **2**
1. İyi duruma gelme, düzelme, iyileşme, iyi olma. 2. Doğruluktan, dürüstlükten ayrılmama, dînin yasakladığı şeylerden kaçınma. 3. Barış, rahatlık ve huzur içinde olma, sulh.

Düşdi gönlüm bir perīnüñ zülf-i ‘anber-bārına
Tevbe kıldı şimdiden girü ṣalāḥuñ kārına

sâle:

1. **şale:**
Gazel 3125
Mısra: **10**
Senelik, yıllık.

Muḥibbī zühd ü taḳvādan geçerdi ṣaḥn-ı gülşende
Eger on dört yaşar sāḳī ola mı daḥı yek ṣale

salın:

1. **salınsa:**-*sa*
Gazel 3038
Mısra: **3**
Edalı bir biçimde yürümek.

Salınsa serv tek dilber bugün gülşende nāz-ıla
Ciger kanın gözümden dil saçar āheste āheste

2. **salını:**-*ı*
Gazel 3082
Mısra: **5**
Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.

Salını zülfine ta‘ẓīm iderse tañ mıdur çeşmi
Ġarābet mi olur gebre sücūd eylerse ḥāçına

3. **salın:**
Gazel 3243
Mısra: **5**
Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.

İy sehī servüm ḫırāmān salın sen nāz-ıla
Cūlar iltsün pāyuña ‘āṣıḳlaruñ göz yaşını

4. **salın:**
Gazel 3283
Mısra: **1**
Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.

Salın iy serv-i sehī nāz-ıla seyr it çemeni
Cān fedā ide gören diye saña cān-ı meni

5. **salınur:**-*ur*
Gazel 3350
Mısra: **4**
Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.

Ben niçe itmeyeyim göz yaşını āb-ı revān
Salınur her ṭarafa nāz-ıla ol serv-i sehī

6. **salın:**
Gazel 3449
Mısra: **10**
Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.

Bu Muḥibbī yaşını āb-ı revān ister-iseñ
Cilveler eyle salın karşuma iy serv-i sehī

7. **salınaydı:**-*a, -y, -dı*
Gazel 3424
Mısra: **1**
Yürürken hoş bir eda ile sağa sola hafifçe eğilmek; sallanmak, sarsılmak.

Ol serv-i sehī nāz-ıla bir kez salınaydı
Yolına anuñ cān revān itmege yanaydı

8. **salınma:**-*ma*
Gazel 3403
Mısra: **3**
Salınmak, sallanmak, sağa sola veya öne arkaya hafifçe sallanmak II naz ve eda ile yürümek II birlikte vakit geçirmek.

Ġāfil salınma ḥālüme ki geh neẕẓāre kıla
Vācib-durur çü şāha ra‘iyyet ri‘āyeti

9. **salınup:**-*up*
Gazel 3465
Mısra: **1**
Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek. II Sevgilinin salınarak yürümesi.

Dün serv gibi salınup ol gül budācugı
Mestāne-vār eline almış ayacugı

10. **salınup:**-*up*
Gazel 3487
Mısra: **1**
Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek. II Sevgilinin salınarak yürümesi.

Salınup serv tek gitdi dilümde āh-ı ġam kaldı
Gözüm yaşı revān oldı baña ancak elem kaldı

11. **salınsa:**-*sa*
Gazel 3401
Mısra: **5**
Sağa sola veya öne arkaya hafifçe sallanmak. || *Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.*

Salınsa serv gibi gelse gül-veş
Akıdur gözlerümden seyli ḫaylī

salın-:

1. **salınup:**-*up*
Gazel 3024
Mısra: **8**
Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.

Gözlerüm yaşı revān olup akar cūlar gibi
Serv gibi salınup ol yār eger tenhā geze

2. **salınup:**-*up*
Gazel 3138
Mısra: **10**
Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve edâ ile yürümek.

İy Muḥibbī gözüñüñ yaşını kıl āb-ı revān
Ola kim salınup ol serv-i ser-efrāz gele

3. **salınsun:**-*sun*
Gazel 3154
Mısra: **7**
Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve edâ ile yürümek.

Serv tek seyr-i semen içre salınsun yine yār
Gevher-i eşk dökem yolına dāmānlar ile

salṭanat:

1. **salṭanatuñ:**-*uñ*
Gazel 3085
Mısra: **8**
Hükümdarlık, sultanlık ǁ hakimiyet, güç.

Ger şāh iseñ de vaḳtüñi ḫoş gör geçer nefes
Aldanma sakın salṭanatuñ taḫt u tācına

2. **salṭanat:**
Gazel 3406
Mısra: **3**
Hükümdarlık, hâkimiyet.

Salṭanat didükleri ancak cihān ġavġāsıdur
Olmaya baḫt u sa‘ādet dünyede vaḥdet gibi

şan:

1. **şānındadur:**-*ı, -n, -da, -dur*
Gazel 3128
Mısra: **5**
İtibar,nam, şöhret, şan, ün.

Ol perīnüñ dil perīşān eylemek şānındadur
Anuñ-ıçun meyl ider zülf-i perīşān oynına

2. **sanmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 3414
Mısra: **5**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.

Dil ḫānesine gelse ġamuñ sāde sanmasun
Yir yir bu eşk-i surḫ-ıla münaḳḳaşın daḫı

3. **sanma:**-*ma*
Gazel 3041
Mısra: **7**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.

Sanma ki Muḥibbī gibi var ādem içinde

4. **şānı:**-*ı*
Gazel 3490
Mısra: **8**
1. İyi bir nitelikle tanınmış olma durumu, ün, şöhret, îtibar. 2. Azamet, büyüklük, ululuk.

‘Aceb dīvāne dil bilsem neden umar vefā resmin
Cefā üzre yaradılmış ola dilberlerüñ şānı

5. **şāne:**-*e*
Gazel 3055
Mısra: **10**
Büyüklük, ululuk, azamet.

Pāralansa şāne-veş tañ mı Muḥibbī bu yürek
El uzadur āh her dem şāne ol gīsūlara

6. **sanma:**-*ma*
Gazel 3005
Mısra: **10**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Yok derd-i ‘ışḳa itme dilā gel mu’ālece
Sanma lebinden özge saña kimse em kıla

7. **san:**
Gazel 3008
Mısra: **8**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Ḫālüñi ‘ārıżuñda her kim görürse eydür
Bir Hindi devşürür gül san gülsitān içinde

8. **sanasın:**-*a, -sın*
Gazel 3038
Mısra: **8**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Seḥergeh vādi-i ġamda çeres gibi fiġān eyler
Sanasın kārbān-ı dil göçer āheste āheste

9. **sanmañuz:**-*ma, -ñuz*
Gazel 3046
Mısra: **7**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Sanmañuz derd ü belādan dōstlar yüz döndürem
‘Āşıḳ oldur derdi tercīh ide dermān üstine

10. **sanur:**-*ūr*
Gazel 3046
Mısra: **6**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Ṭāġlarla kim göre deşt-i belāda cismümi
Zāġlar konmış sanur mecnūn-ı ‘üryān üstine

11. **sanasın:**-*a, -sın*
Gazel 3072
Mısra: **4**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Āh kim deryā-yı eşkümde bu çeşmüm merdümi
Sanasın bir keştīdür durmaz döner girdābda

12. **sanasın:**-*a, -sın*
Gazel 3082
Mısra: **4**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Şehā zülfüñ ‘iḳābından dil ü cānum ḫalāṣ olmaz
Esīr olmış kebūterdür sanasın dest-i lāçine

13. **sanurdum:**-*ur, -du, -m*
Gazel 3086
Mısra: **11**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Bilmez idüm ‘ışḳ ben āsān sanurdum dōstlar
Şimdi bildüm key katı düşvār imiş geldi başa

14. **sanmañ:**-*ma, -ñ*
Gazel 3095
Mısra: **11**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Her kim ki şāh olupdur sanmañ ḥużūr ider ol
Dervīş ki ola ḳāni‘ ‘ömri geçer ṣafāda

15. **sanma:**-*ma*
Gazel 3124
Mısra: **12**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Ḥaḳīḳat sözlerini diñle benden
Göñül virdüm beni sanma mecāza

16. **sanmañuz:**-*ma, -ñuz*
Gazel 3306
Mısra: **10**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Baş terkin urup kıydı bu cānına Muḥibbī
Bu ‘ışḳ yolıdur siz anı sanmañuz ki kem itdi

17. **sanma:**-*ma*
Gazel 3361
Mısra: **9**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

İy Muḥībbī görinen ṣaḥrāda sanma lāledür
Yir mi kaldı gözlerümden ḫūn-ı dil saçılmadı

18. **sanmañuz:**-*ma, -ñuz*
Gazel 3376
Mısra: **2**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Dil-i şūrīde sevmişdür yine çün bir perī-zādı
İşüm ney gibi efġāndur anı siz sanmañuz şādī

19. **sanma:**-*ma*
Gazel 3393
Mısra: **1**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Sāḳiyā sen sanma kim def‘-i melāl egler meni
Ol dişi dürr-i ‘Aden la‘li zülāl egler meni

20. **sanma:**-*ma*
Gazel 3445
Mısra: **3**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

İy göñül sanma olursın bend-i zülfinden ḫalāṣ
Bagladı çün bir kılıyla gözleri cādū seni

21. **sanma:**-*ma*
Gazel 3476
Mısra: **9**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Men‘ ola sanma Muḥibbī eyleme sīneñ siper
Tīri āhenden geçer atsa kemān ebrūları

22. **sanasın:**-*a, -sın*
Gazel 3484
Mısra: **6**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Kemān ebrūñ-ıla çeşmüñ görelden
Bükildi oldı ḳaddüm sanasın yay

23. **sanma:**-*ma*
Gazel 3190
Mısra: **3**
Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, zannetmek.

Seni cān-ıla eger sevdüm ise sanma günāh
Kimdür ola ki görüp sevmeye sen pādişehi

24. **san:**
Gazel 3476
Mısra: **7**
Sanki, adeta, güya.

San geyer ol sīm-ten üstine dāvūdī zirih
Her kaçan eyler perīşān tagıdur gīsūları

25. **şānuma:**-*um, -a*
Gazel 3105
Mısra: **6**
Şan, ün, şöhret.

Sen hümāyı bāz-ı himmetle şikār itsem ne tañ
Çünki pervāz eylemek gelmiş ezelden şānuma

26. **sanuram:**-*ur, -am*
Gazel 3131
Mısra: **2**
Düşünmek, zannetmek.

Zülf-i ‘anber-bārını görsem ruḥ-ı dildārda
Destine sünbül asılmış sanuram gülzārda

27. **sanur:**-*ur*
Gazel 3026

Mısra: **7**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Ḫaddi üstinde gören ḫāl-i siyāhını sanur
Taḫt-ı ‘āc üstine çıkmış yine şāh-ı Ḥabeş’e

28. **sanur:**-*ur*
Gazel 3109
Mısra: **14**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Görenler sīnemüñ üstinde dāġum
Sanur açıldı ṣaḥrālarda lāle

29. **sanasın:**-*a, -sın*
Gazel 3120
Mısra: **6**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Güneş ruḫsārını gördüm beni benden hemān aldı
Göyindüm āteş-i ‘ışḳa sanasın şem‘e pervāne

30. **sanur:**-*ur*
Gazel 3139
Mısra: **8**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Dāġlarla kim göre ṣaḥrā-yı ġamda cismümi
Zāġlar üşmiş sanur Mecnūn-ı ‘üryān üstine

31. **sandum:**-*du, -m*
Gazel 3144
Mısra: **5**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Togrı sandum kaşlaruña karşu ben kıldum namāz
Egrilik olsa ‘aceb mi kāfiri miḥrābda

32. **sanurlar:**-*ūr, -lar*
Gazel 3236
Mısra: **2**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Seyr idenler bir naẓar derdüñle sīnem bāġını
Lāleler bitmiş sanurlar yir yir anuñ dāġını

33. **sanurlar:**-*ūr, -lar*
Gazel 3301
Mısra: **4**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Ġam-ı Şīrīn ile Ferhād şu deñlü nāleler kıldı
Ṣadā-yı ‘aḳsidür kılmış sanurlar Bī-sütūn oldı

34. **sanmañ:**-*ma, -ñ*
Gazel 3318
Mısra: **6**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Gāhī cefā gāhī sitem gāhī belā geh derd ü ġam
Eksük degül miḥnet elem sanmañ bu dil kan olmadı

35. **sandum:**-*du, -m*
Gazel 3354
Mısra: **2**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Gördüm gezer nāz-ıla ol serv-ḳameti
Sandum ki hemān başuma kopdı ḳıyāmeti

36. **sanmañ:**-*ma, -ñ*
Gazel 3357
Mısra: **5**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Beni tenhā giriftār-ı esīr-i zülf olam sanmañ
Var anuñ tār-ı zülfinde niçe yüz biñ giriftārı

37. **sanur:**-*ur*
Gazel 3366
Mısra: **3**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Ġarḳa virmiş ser-nigūn olmış iki keştī sanur
Baḥr-ı eşkümde görenler uşbu iki kaşumı

38. **sanmañ:**-*ma, -ñ*
Gazel 3371
Mısra: **6**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Müşkil işdür gerçi dirler terk-i cān itmek velī
‘Āşıḳam sanmañ baña bu müşkil āsān olmadı

39. **sanmañ:**-*ma, -ñ*
Gazel 3379
Mısra: **1**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Bu fenā deyrinde sanmañ cāh u māl egler beni
Bir yüzi gün alnı meh kaşı hilāl egler beni

40. **sanmañ:**-*ma, -ñ*
Gazel 3380
Mısra: **3**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Şafaḳ sanmañ kenār-ı āsümānda
Şerārumdan benüm gökler dutışdı

41. **sanmañ:**-*ma, -ñ*
Gazel 3393
Mısra: **8**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Ẕerre gelmez ‘aynuma bāġ-ı cinānuñ gülleri
Ol yüzi gülzārsuz sanmañ nihāl egler meni

42. **sanasın:**-*a, -sın*
Gazel 3395
Mısra: **2**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Ḳamer devrinde ol meh-rū geyer zerrīn külāh egri
Sanasın ebrdür zülfi olur gāh togru gāh egri

43. **sanur:**-*ur*
Gazel 3400
Mısra: **6**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Gözleri nāz uyḫusından şöyle maḫmūr old[ı] kim
Sanur anı bilmeyen bīmār ider nāz uyḥusı

44. **sanurlar:**-*ūr, -lar*
Gazel 3408
Mısra: **7**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Sīnemde gören şāh-ı ġamı ḫayme sanurlar
Bu gözlerümüñ yaşı ile kanlu ḥabābı

45. **sanur:**-*ur*
Gazel 3414
Mısra: **8**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Cevr oklarıyla āh olalı toptolu yürek
Her kim görürse beni sanur tīr-keşin daḥı

46. **sanasın:**-*a, -sın*
Gazel 3457
Mısra: **4**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Sīnemde dāġum üzre yir yir dökildi yaşum
Nezr akçası sanasın geldi çerāġa düşdi

47. **sanmañ:**-*ma, -ñ*
Gazel 3478
Mısra: **7**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Görinen çarḫuñ kenārında anı sanmañ şafaḳ
Sūz-ı āhumdur anuñ dāmānına āteş kodı

48. **sandı:**-*dı*
Gazel 3428
Mısra: **4**
...olduğunu düşünmek, zannetmek.

Dil naḳdini yoluñda ḫarc itdi bilüñ cān da
Bī-çāre derdmend āh yār olasını sandı

49. **sandı:**-*dı*
Gazel 3463
Mısra: **7**
...olduğunu düşünmek, zannetmek.

Ṭarīḳ-i ‘ışḳ bir yoldur iki sandı anı zāhid
İki görse biri tañ mı biri iki görür şaşı

50. **sanduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 3472
Mısra: **1**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Ṣūret-i dīvār sanduñ göricek iy cān beni
Bilmedüñ mi iy perī sen eyledüñ ḫayrān beni

51. **san:**
Gazel 3423
Mısra: **2**
Düşünmek, sanmak, zannetmek. II Sanki.

Ġamzesi deldi geçer çatdı kaşın yār sıdı
Ok atup yayını san yasdı kemāndār sıdı

52. **san:**
Gazel 3413
Mısra: **6**
"Sanki, adeta, güya" anlamlarında kullanılan zarf.

Baḥr-ı ‘ışḳ içre bulup neşv ü nemā kanlu yaşum
Ḳa‘r-ı deryādaki san niçe mercān büyüdi

53. **sanduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 3370
Mısra: **3**
...olduğunu zannetmek, farzetmek.

Fikr idersin zāhidā sanduñ anı derd ü elem
Başka bir ‘ālem-durur ‘ālemde miḥnet ‘ālemi

54. **sanduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 3413
Mısra: **10**
...olduğunu zannetmek, farzetmek.

La‘l[i] üzre iy Muḥibbī sāye-i ebrūsıdur
Ḫaṭ diyü itdüñ ġalaṭ sanduñ cānān büyüdi

55. **şānuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3254
Mısra: **10**
1. İyi bir nitelikle tanınmış olma durumu, ün, şöhret, îtibar. 2. Azamet, büyüklük, ululuk.

İy Muḥibbī söz güherdür ol daḥı a‘lā gerek
Bilmeyenler tā bileler bunuñ-ıla şānuñı

56. **san:**
Gazel 3444
Mısra: **8**
"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

Zülfinüñ āġını kurmış yine diller ṣaydına
Ḫāller yir yir görinür san içinde dānesi

<u>san-:</u>

1. **sanurduk:**-*ur, -duk*
Gazel 3365
Mısra: **14**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.

Bu Muḥibbī şi‘rini gören kemāle irdügin
Bir sanurduk didi beñzer var-ımış Selmān iki

2. **sanma:**-*ma*
Gazel 3293
Mısra: **9**
... olduğunu düşünmek.

Muḥibbī cevre māyildür güzeller terk ide sanma
Kesebilmez degül mu‘tād ola bir kimsenüñ ḫūyı

3. **sanma:**-*ma*
Gazel 3414
Mısra: **3**
... olduğunu düşünmek.

Yaluguz beni sanma ki yüzüñe ‘āşıḳam
Bend ü belā vü zülf esīri kaşın daḫı

4. **sanur:**-*ur*
Gazel 3210
Mısra: **7**
Şöyle veya böyle olabilecek bir şeyin zihninde kurduğu gibi olduğuna inanmak, öyle olabileceğini düşünmek, zannetmek.

Cev-be-cev dünyāyı cem‘ itseñ sanur mısın kalur
Dagıdur bād-ı fenā āḫir anı ḫırmen gibi

5. **san:**
Gazel 3046
Mısra: **2**
"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

Şol mu ‘anber zülf düşmiş ḥadd-i cānān üstine
Deste-i sünbüldür ol san verd-i ḫandān üstine

6. **san:**
Gazel 3046
Mısra: **12**
"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

Sebze ḫaṭṭuñı görüp didi Muḥibbī ḫasta-dil
Sāye salmış Ḫıżr’dur san āb-ı ḥayvān üstine

7. **san:**
Gazel 3049
Mısra: **12**
"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

Lebüñden būse aldı cān[ı] virdi
Muḥibbī san megesdür engübinde

8. **san:**
Gazel 3081
Mısra: **6**
"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

Lāle ḫaddüñ üzre cānā cā-be-cā ḫaṭṭ-ı siyāh
İbrişimden san ḥayāl işi-durur al üstine

9. **san:**
Gazel 3109
Mısra: **8**
"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

Güzeller seyr ider olmış ‘araḳ-rīz
Ki san gül-berg üzre düşdi jāle

10. **san:**
Gazel 3115
Mısra: **12**
"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

‘Anber saçıdur gül yüzini görmege māni‘
San ḫāyil olur ebr gelür bedr iken aya

11. **san:**
Gazel 3125
Mısra: **4**
"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

İçüp mey geldi tābından ‘iẕārına ‘arāḳ yir yir
Seḥer vaḳtında san düşmiş gülüñ eṭrāfına jāle

12. **san:**
Gazel 3139
Mısra: **2**
"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

Sebze-i ḫaṭṭuñ gören dir la‘l-i ḫandān üstine
Ḫıżrdur san sāye salmış āb-ı ḥayvān üstine

13. **san:**
Gazel 3157
Mısra: **6**
"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

Görmek dilesem māni‘ olur yārı raḳīb āh
San ebr gibi ḫāyil olur bedr iken aya

14. **san:**
Gazel 3225
Mısra: **6**
"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

Bir bakışıyla eyledi murġ-ı dili şikār
San şāhin aldı pençesine bir kebūteri

15. **san:**
Gazel 3273
Mısra: **8**
"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

Gözüm yaşın döküp göñlüm yine derd-ile āh itdi
Açıldı gül gibi dilber ki san tāze nihāl oldı

16. **san:**
Gazel 3431
Mısra: **4**
"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

Gören ḫaddinde ol ḫāl-i siyāhı
Didi san Rūm iline Hindī düşdi

17. **san:**
Gazel 3454
Mısra: **6**
"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

Ser-i kūyında göz yaşı baña eglence olmışdur
Anuñla eglenür gönlüm ki san āb-ı revān buldı

18. **san:**
Gazel 3463
Mısra: **2**
"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

Ġażabla baksa dilber bir yire gelür iki kaşı
San iki pehlevānlardur komış birbirine başı

19. **sanasın:**-*a, -sın*
Gazel 3164
Mısra: **6**
1. Şöyle veya böyle olabilecek bir şeyin zihninde kurduğu gibi olduğuna inanmak, öyle olabileceğini düşünmek, zannetmek. 2. Kesin olarak bilmediği bir şey hakkında tahmîne dayanarak hüküm vermek, zan ve kıyasla hükmetmek, tahmin etmek. 3. ... olduğunu düşünmek, addetmek, farzetmek.

Ol perī-ruḫsārı görsem bīd gibi ditirerem
Sanasın bir ḫastadur kim ditreye cān üstine

20. **sanasın:**-*a, -sın*
Gazel 3231
Mısra: **8**
1. Şöyle veya böyle olabilecek bir şeyin zihninde kurduğu gibi olduğuna inanmak, öyle olabileceğini düşünmek, zannetmek. 2. Kesin olarak bilmediği bir şey hakkında tahmîne dayanarak hüküm vermek, zan ve kıyasla hükmetmek, tahmin etmek. 3. ... olduğunu düşünmek, addetmek, farzetmek.

Gözüm yaşın şarāb idüp yanuk bagrum kebāb itsem
Bu gönlüm nāleler eyler sanasın saz-ı ṭanbūrī

21. **sanmañ:**-*ma, -ñ*
Gazel 3172
Mısra: **6**
1. Şöyle veya böyle olabilecek bir şeyin zihninde kurduğu gibi olduğuna inanmak, öyle olabileceğini düşünmek, zannetmek. 2. Kesin olarak bilmediği bir şey hakkında tahmîne dayanarak hüküm vermek, zan ve kıyasla hükmetmek, tahmin etmek. 3. ... olduğunu düşünmek, addetmek, farzetmek.

Her ne söylerse riyādur kendüzi itmez ‘amel
Çünki dünyā mestidür sanmañ ki anı ayıla

22. **sanma:**-*ma*
Gazel 3209
Mısra: **1**
1. Şöyle veya böyle olabilecek bir şeyin zihninde kurduğu gibi olduğuna inanmak, öyle olabileceğini düşünmek, zannetmek. 2. Kesin olarak bilmediği bir şey hakkında tahmîne dayanarak hüküm vermek, zan ve kıyasla hükmetmek, tahmin etmek. 3. ... olduğunu düşünmek, addetmek, farzetmek.

Miḫnet-ile sanma bagrum iy ṣanem baş olmadı
Ḫūn-ı dilden dem-be-dem ya gözlerüm yaş olmadı

23. **sanma:**-*ma*
Gazel 3218
Mısra: **7**
1. Şöyle veya böyle olabilecek bir şeyin zihninde kurduğu gibi olduğuna inanmak, öyle olabileceğini düşünmek, zannetmek. 2. Kesin olarak bilmediği bir şey hakkında tahmîne dayanarak hüküm vermek, zan ve kıyasla hükmetmek, tahmin etmek. 3. ... olduğunu düşünmek, addetmek, farzetmek.

Giderse vādīye mecnūn anı bī-ḳayddur sanma
Üşüpdür başına anuñ cihānuñ cümle ġavġāsı

24. **sanma:**-*ma*
Gazel 3247
Mısra: **9**
1. Şöyle veya böyle olabilecek bir şeyin zihninde kurduğu gibi olduğuna inanmak, öyle olabileceğini düşünmek, zannetmek. 2. Kesin olarak bilmediği bir şey hakkında tahmîne dayanarak hüküm vermek, zan ve kıyasla hükmetmek, tahmin etmek. 3. ... olduğunu düşünmek, addetmek, farzetmek.

Arasañ sanma Muḥibbī bulına genc-i viṣāl
Añılur adı hemān kendüsi nā-yāb gibi

25. **sanma:**-*ma*
Gazel 3261
Mısra: **5**
1. Şöyle veya böyle olabilecek bir şeyin zihninde kurduğu gibi olduğuna inanmak, öyle olabileceğini düşünmek, zannetmek. 2. Kesin olarak bilmediği bir şey hakkında tahmîne dayanarak hüküm vermek, zan ve kıyasla hükmetmek, tahmin etmek. 3. ... olduğunu düşünmek, addetmek, farzetmek.

Eksilür sanma nigārā uşbu cāh u ḫaşmetüñ
Merḥametle eyleseñ sūy-ı gedāyān nökeri

26. **sandı:**-*dı*
Gazel 3219
Mısra: **6**
1. Şöyle veya böyle olabilecek bir şeyin zihninde kurduğu gibi olduğuna inanmak, öyle olabileceğini düşünmek, zannetmek. 2. Kesin olarak bilmediği bir şey hakkında tahmîne dayanarak hüküm vermek, zan ve kıyasla hükmetmek, tahmin etmek. 3. ... olduğunu düşünmek, addetmek, farzetmek.

Āteş-i hicre kebāb oldı göyindi cigerüm
Eşk-i çeşmümi gören sandı ‘aḳīḳ-i Yemenī

27. **sanur:**-*ur*
Gazel 3224
Mısra: **10**
1. Şöyle veya böyle olabilecek bir şeyin zihninde kurduğu gibi olduğuna inanmak, öyle olabileceğini düşünmek, zannetmek. 2. ... olduğunu düşünmek, addetmek, farzetmek.

Bu Muḥibbī giceler ṣubḥa degin nāle kılur
Bezm-i ġam içre anı kim göre sanur nāyī

28. **sanur:**-*ur*
Gazel 3231
Mısra: **12**
1. Şöyle veya böyle olabilecek bir şeyin zihninde kurduğu gibi olduğuna inanmak, öyle olabileceğini düşünmek, zannetmek. 2. ... olduğunu düşünmek, addetmek, farzetmek.

Maḥabbet cāmın içelden Muḥibbī şöyle mest oldı
Anı kim bilmeye sanur içüpdür āb-ı engūrı

29. **sanur:**-*ur*
Gazel 3232
Mısra: **18**
1. Şöyle veya böyle olabilecek bir şeyin zihninde kurduğu gibi olduğuna inanmak, öyle olabileceğini düşünmek, zannetmek. 2. ... olduğunu düşünmek, addetmek, farzetmek.

Yürür Muḥibbī gerçi ki ser-pā-bürehnedür
Ser-pūş sanur başında gören āh u vāsını

30. **sanur:**-*ur*
Gazel 3235
Mısra: **6**
1. Şöyle veya böyle olabilecek bir şeyin zihninde kurduğu gibi olduğuna inanmak, öyle olabileceğini düşünmek, zannetmek. 2. ... olduğunu düşünmek, addetmek, farzetmek.

Servlerdür sīnem üzre çekdügüm yir yir elif
Lāleler bitmiş sanur kim görse bagrum dāġını

31. **sanur:**-*ur*
Gazel 3246
Mısra: **12**
1. Şöyle veya böyle olabilecek bir şeyin zihninde kurduğu gibi olduğuna inanmak, öyle olabileceğini düşünmek, zannetmek. 2. ... olduğunu düşünmek, addetmek, farzetmek.

Muḥibbī cām-ı ‘ışḳuñı içelden şöyle mest olmış
Görenler bilmeyüp sanur içüpdür āb-ı engūrı

san kim:

1. **san kim:**
Gazel 3098
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sanki.Farz edelim ki, güya.

Ḫaddi ile zülfini gördüm iderler ‘arbede
Rūm şāhı ceng ider san kim varup Efreng-ile

2. **san kim:**
Gazel 3247
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sanki.Farz edelim ki, güya.

Mescid-i ḥüsnüñi iy dōst san kim cāmi‘ iden
Eylemiş kaşlaruñ ol cāmi‘e miḥrāb gibi

3. **san kim:**
Gazel 3026
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sanki, güya.

Her ṭarafdan zülf kim düşmiş o ḥaddi meh-veşe
Bir bölük Hindū gibi san kim taparlar güneşe

4. **san kim:**
Gazel 3147
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sanki, güya.

Sāġar-ı çeşmümde ruḫsāruñ ḫayāli iy ṣanem
Tāze gül yapragıdur san kim şarāb-ı nābda

saña:

1. **saña:**
Gazel 3064
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Cefā vü cevr çekmekle benüm ḫod baña yitmişdür
‘Aceb n’itdüm saña iy ġam gelürsin bir yaña sen de

2. **saña:**
Gazel 3086
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Rāżıyam öldür beni kanum ḥelāl olsun saña
Başumı yirden götür tek bagla anı tirkeşe

3. **saña:**
Gazel 3131
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Sen baña bir būse virdüñ ben saña cān u dilüm
Assı itmedüm cihānda illā bu bāzārda

4. **saña:**
Gazel 3138
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Oḫ diyem ġamzelerüñ sīneme geldükde benüm
Ben niyāz eyledügüm saña kamu nāz gele

5. **saña:**
Gazel 3195
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Āh kılsam aglasam yaşum saña itmez eser
Katı gönlüñ dōstum pekdür senüñ mermer gibi

6. **saña:**
Gazel 3219

Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Hicr-ile öldürüp itseñ bu Muḥibbī'yi ḫalāṣ
Çok du'ālar idiserdür saña ḳabri çemeni

7. **saña:**
Gazel 3231
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Yüzüñ gündür ḳamer alnuñ saña hīç beñzemez ḥurī
Ḥaḳīḳat senden alurlar gelüp mihr-ile meh nūrı

8. **saña:**
Gazel 3246
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Mekānuñ 'ālem-i 'ulyā turaguñ cennet-i me'vā
Kapuñ derbānıdur Rıḍvān olup çāker saña ḥūrī

9. **saña:**
Gazel 3246
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Cihāna şāh olmakdan saña kul olmadur faḫrum
Gerekmez Ḳayṣer u Dārā olam ḫakan-ı Faġfūrī

10. **saña:**
Gazel 3253
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

O kim iy serv-ḳad bālā felekde saña yir itdi
Beni pā-māl-i 'ışḳ idüp ayak altında zīr itdi

11. **saña:**
Gazel 3283
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Salın iy serv-i sehī nāz-ıla seyr it çemeni
Cān fedā ide gören diye saña cān-ı meni

12. **saña:**
Gazel 3015
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.

Dilā aṭlās dībāyı n'idersin
Saña yitmez mi bir palās-ı jende

13. **saña:**
Gazel 3253
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri .Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi. (Sevgili bağlamında.).

Beni çün eyledi muḥtāc saña dāduma dād eyle
Elüm tut düşdüm ayakdan seni çün dest-gīr itdi

<u>san'at:</u>

1. **şan'at:**
Gazel 3462
Mısra: **5**
Duygu, tasavvur ve fikirleri etkili bir biçimde ve göze gönle hitap edecek şekilde söz, yazı, resim, heykel vb. ile ifade etme hususundaki yaratıcılık.

Eger bāzār-ı 'ışḳ içre sorarsañ ne-durur ṣan'at
Alurlar naḳd-i cān-ıla metā'-ı vaṣl-ı cānānı

<u>sanç-:</u>

1. **sançar:**-*ar*
Gazel 3256
Mısra: **2**
Saplamak, batırmak.

Çeşmüñ müjgānın almışdur ele ḫançer gibi
Ḫışm-ıla geldi benüm bu bagruma sançar gibi

<u>sancak çek-:</u>

1. **sancak çek-:**
Gazel 3025
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayrak çekmek.

Başa tāc eyleyelüm sāġār-ı meyden sāḳī
Başka sancak çekelüm āh idüp efġānlar-ıla

<u>sançar:</u>

1. **sançar:**
Gazel 3256
Mısra: **4**
Büyük Selçuklu sultanı.

Atuñ ayagına düşmişdür gelüp üftādeler
Çek 'inān-ı esbüñi sulṭānsın Sançar gibi

<u>sançıl-:</u>

1. **sançılmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3361
Mısra: **6**
Batmak, saplanmak.

Laḥẓa mı var yagmaya bu başuma seng-i cefā
Dem m[i] var cevr okları bu bagruma sançılmadı

<u>sancu:</u>

1. **sanculı:**-*lı*
Gazel 3279
Mısra: **8**
Organlarda batar veya saplanır gibi hissedilen şiddetli ağrı.

Ġam meclisinde içeli çeşmüm şārābını
Sīnemi alma sanculı dilde kebāb oldı

<u>şanem:</u>

1. **şanem:**
Gazel 3024
Mısra: **1**
1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.

‘Āşıḳa cānlar bagışlar ol şanem gelse söze
Öldürür ‘āşıḳları nāz-ıla ger gözin süze

2. **şanem:**
Gazel 3057
Mısra: **5**
1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.

Ger murāduñ cān ise alduñ ko cevri iy şanem
Bu meseldür kimde kīn ola müselmān olmaya

3. **şanem:**
Gazel 3217
Mısra: **1**
1 Put. 2.Put gibi güzel sevgili.

İy şanem bilsem ne içün zār idersin hā beni
Ṭurra-i zülf-i siyehkāruñ ucından vā beni

4. **şanemler:**-*ler*
Gazel 3099
Mısra: **3**
Ar. Put. II Güzel kimse.

Deyr içinde dün şanemler seyrine ḥayrān olup
Secdeyi bī-iḫtiyār itdüm büt-i ṭannāzuma

5. **şanem:**
Gazel 3147
Mısra: **7**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Sāġar-ı çeşmümde ruḥsāruñ ḫayāli iy şanem
Tāze gül yapragıdur san kim şarāb-ı nābda

6. **şanem:**
Gazel 3205
Mısra: **5**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Bilüme zünnār-ı zülfüñ baglayaldan iy şanem
Mesken idinsem ‘aceb midür eger büt-ḫāneyi

7. **şanem:**
Gazel 3207
Mısra: **5**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Secde eyler pāyuña her dem ṣurāḥī iy şanem
Eşk-i çeşmin akıdur bu çeşm-i giryānum gibi

8. **şanem:**
Gazel 3209
Mısra: **1**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Miḥnet-ile sanma bagrum iy şanem baş olmadı
Ḫūn-ı dilden dem-be-dem ya gözlerüm yaş olmadı

9. **şanem:**
Gazel 3281
Mısra: **1**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Yokdur cihānda bir şanem iy dōst senüñ rūyuñ gibi
Sünbüle raġbet mi olur boynuñdaki mūyuñ gibi

<u>sanki:</u>

1. **sanki:**
Gazel 3056
Mısra: **8**
Âdeta, farz edelim ki, güya.

Nūş kılsam kāse-i çeşmüm yine anı tolar
Sanki cām-ı sāġar-ı İskenderī oldum yine

2. **sanki:**
Gazel 3069
Mısra: **6**
Âdeta, farz edelim ki, güya.

Kırmızı pūş oluban almış ele la‘l ḳadeḥ
Sanki ḫūbān-ı Firenk’dür büt-i tersā lāle

3. **sanki:**
Gazel 3137
Mısra: **8**
Âdeta, farz edelim ki, güya.

Ḳatlüme ḫançer çeküp ġamzeñ emān virmez amān
Sanki Rüstemdür gelür ceng itmege Suhrāb-ıla

4. **sanki:**
Gazel 3058
Mısra: **10**
"Adeta, gibi, tıpkı" anlamında benzetme edatı.

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu bu Muḥibbī tā seher
Medḥüñ okur sanki bülbüldür gelür güftāra de

5. **sanki:**
Gazel 3325
Mısra: **10**
"Adeta, gibi, tıpkı" anlamında benzetme edatı.

Gülşende Muḥīb bir ġazel-i ābdār okur
Ṭūṭī-ṭab‘ sanki ider ḳand-ı nisārı

<u>sanma:</u>

1. **sanmañuz:**-*ñuz*
Gazel 3268
Mısra: **9**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Gülşen içre sanmañuz çın seḥer ki jāledür
Her yaña saçıldı āh itdi hezāruñ giryesi

sanur ki:

1. **sanur ki:**
Gazel 3136
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sanır ki.

Ṣafḥa-i ruḫsārum üzre iy Muḥibbī ḥālümi
Kim gören sanur ki taḥrīr eylemişdür kan-ıla

sanuram ki:

1. **sanuram ki:**
Gazel 3011
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sanırım ki. ... olduğunu düşünmek, zannetmek.

İy Muḥibbī giceler gelse ḫayāl-i zülf-i dōst
Sanuram ki mārdur sīnemde girür inüme

sarrāf:

1. **ṣarrāfı:**-*ı*
Gazel 3466
Mısra: **8**
1. Altın, mâdenî ve kâğıt paraları birbiriyle değiştirmeyi, bozmayı, tahvil alış verişi yapmayı meslek edinmiş kimse. 2. Bir şeyden iyi anlayan, o şeyin ehli olan kimse.

Yine ġavvāṣ-ṣıfat baḥr-ı ma‘ānīye talup
Niçe dürler çıkarup oldum anuñ ṣarrāfı

sarrāf-ı cihān:

1. **ṣarrāf-ı cihān:**
Gazel 3423
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya sarrafı.

Gördi ṣarrāf-ı cihān ṣi‘r-i Muḥibbī’yi didi
Ḳıymet-i cevher[i] bu naẓm-ı güher-bār sıdı

şat-:

1. **satarsa:**-*ar*, -*sa*
Gazel 3088
Mısra: **8**
Satmak.

Cān terkini kim ura irer būseme dirmiş
Biñ cān virelüm cān-ıla diñ aña satarsa

2. **satduguñ:**-*dug*, -*uñ*
Gazel 3202
Mısra: **7**
(Övünmek maksadıyle) Kendinde olmayan bir şeyi var gibi göstermek, gösteriş yapmak.

Men‘ idersin ‘āṣıḳı ammā riyādur satduguñ
Zāhidā ‘ucb-ıla gördüñ kendüñi dānā gibi

3. **satabilmez:**-*abil*, -*mez*
Gazel 3229
Mısra: **8**
(Bir şeyi) Bir bedel karşılığında başkasına devretmek.

Başuñ eflāke irse ġarra olma
Cihāna satabilmez kimse zūrı

savaş:

1. **savaşını:**-*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3243
Mısra: **4**
1. Devletler arasında cereyan eden silâhlı çarpışma, cenk, harp, muhârebe. 2. Kavga, mücâdele.

Ṣāh-ı ‘ışḳa kimisi baş u kimi cān iletür
Ehl-i ‘ışḳuñ gel temāşā eyle [sen] savaşını

savt-ı dāvūd:

1. **ṣavt-ı dāvūd:**-*ı*
Gazel 3456
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hz. Davut'un sesi.

Söze geldükçe ol meh-rū düşer üstine bī-diller
Nite kim kuşlar üşmişdür işidüp ṣavt-ı Dāvūd’ı

ṣavt-ı ṣürāḥi:

1. **ṣavt-ı ṣürāḥi:**
Gazel 3143
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sürahi (İçine su, şerbet, şarap vb. şeyler koymaya yarayan, uzun boyunlu cam veya billûr kap.)nin sesi.

‘İşret deminde sāġarı beñzetdiler güle
Ṣavt-ı ṣürāḥi ḳulḳulını daḫı bülbüle

savt-ı zencīr it-:

1. **ṣavt-ı zencīr it-:**--*me*, --*se*
Gazel 3079
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zincir sesi çıkarmak. (Mecnûn'un divaneliği bağlamında).

Bezm-i ġamda kim dir-idi Ḳays içün sulṭān-ı ‘ışḳ
Bādesin göz yaşı sazın ṣavt-ı zencīr itmese

şavur:

1. **savurur:**-*ur*
Gazel 3360
Mısra: **4**
Bir yerden başka bir yere sürüklemek II savurmak.

Tañ degül gülgūn olup yagdursa kan yire seḥāb
Çün şehīd-i ‘ışḳuñuñ yil savurur topragını

sa‘y kıl:

1. **sa‘y kıl:**-*sa*, -*ñ*
Gazel 3461
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çalışmak, gayret etmek, çabalamak, didinmek, uğraşmak.

Dāne dāne sa‘y kılsañ eyleseñ dünyāyı cem‘
Tagıdur bād-ı fenā āḫir anı ḫırmen gibi

şayd:

1. **şaydına:**-*ı*, -*n*, -*a*
Gazel 3444
Mısra: **7**
(Ar.) Av, şikâr.

Zülfinüñ āġını kurmış yine diller ṣaydına
Ḫāller yir yir görinür san içinde dānesi

2. **şaydına:**-*ı*, -*n*, -*a*
Gazel 3460
Mısra: **5**
(Ar.) Av, şikâr.

Ḫālini dāne dökelden ehl-i diller ṣaydına
Zülfi bendine giriftāram kosun yayı kaşı

3. **şaydına:**-*ı*, -*n*, -*a*
Gazel 3236
Mısra: **9**
1. Av, şikâr. 2. Avlama, avlanma.

İy Muḥībbī murġ-ı diller ṣaydına ol dil-fırīb
Çeşm-i ṣayyādı eline virdi zülfi agını

şayd it:

1. **şayd it:**
Gazel 3407
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Avlamak.

Dāġuñı dām eyle ṣayd it eşk-i çeşmüñ dane kıl
Bir kebūter-sīne sīm-endāmı bayram irtesi

şayd it-:

1. **şayd it-:**-*meg*, -*e*
Gazel 3180
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Avlamak.

Cilve eylerdi çemende nāz-ıla ṭāvūs-vār
Murġ-ı dil ṣayd itmege şahbāz-ı bī-pervā idi

2. **şayd it-:**--*di*
Gazel 3082
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Avlamak, yakalamak; gönül almak, kendine aşık etmek; öldürmek.

Gözüñ şahbāzı ṣayd itdi göñül murġı düşüp Çīne
Saçuñ dāmına bend oldı olaldan beñlerüñ çīne

şayd ol:

1. **şayd ol:**-*ur*
Gazel 3324
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Avlanmak, yakalanmak.

O āḫir ṣayd olur şāh-bāz-ı çeşme
Olupdur çünki bu göñlüm hevayī

sāye:

1. **sāye:**
Gazel 3023
Mısra: **5**
Far.Gölge.

Yüri iy sāye yüri ko kerem it dāmenini
Ben ‘adem mülkine gitdüm iremezsin tozuma

2. **sāyem:**-*m*
Gazel 3305
Mısra: **4**
Far.Gölge.

Her cāya ki vardum şehā tā ki görem gün yüzüñi
Komaz raḳīb-i rū-siyeh sāyem gibi dünbālümi

3. **sāyem:**-*m*
Gazel 3321
Mısra: **8**
Far.Gölge.

Her kaçan kılsam heves görmege sen ḫurşīd-veşi
Komaz elden ol raḳīb sāyem gibi dünbālümi

4. **sāye:**
Gazel 3241
Mısra: **7**
Gölge.

Sāye gibi yüzüñi sür sen meẕellet ḫākine
Tā ki ḳadrüñ yücele mihr-i cihān-ārā gibi

5. **sāyesine:**-*si*, -*n*, -*e*
Gazel 3114

Mısra: **4**
Gölge ‖ himaye, gözetme.

Tāb-ı ḥüsnüñde ḥarāret bulalı cān u göñül
Zülfüñüñ rāḥat olam diyü varur sāyesine

6. **sāyesinde:**-*si, -n, -de*
Gazel 3337
Mısra: **5**
Gölge.

Serv ḳaddüñ sāyesinde ölsem iy serv-i sehī
Tā ḳıyāmet kalsam anda eylesem cā kāşki

sāye sal-:

1. **sāye sal-:**--*mış*
Gazel 3046
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gölge bırakmak, gölge düşürmek II gölgelemek; korumak, saklamak, gizlemek.

Sebze ḫaṭṭuñı görüp didi Muḥibbī ḫasta-dil
Sāye salmış Ḫıżr'dur san āb-ı ḥayvān üstine

2. **sāye sal-:**--*dı*
Gazel 3070
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gölge bırakmak, gölge düşürmek II gölgelemek; korumak, saklamak, gizlemek.

Sāye saldı her ṭaraf çün servler āb üstine
Vaḳtidür şeydā göñül gelseñ mey-i nāb üstine

3. **sāye sal-:**--*mış*
Gazel 3139
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gölge yapmak, gölgelendirmek. II Koruyup gözetmek, himâyesi altına almak.

Sebze-i ḫaṭṭuñ gören dir la'l-i ḫandān üstine
Ḫıżrdur san sāye salmış āb-ı ḥayvān üstine

sāye sal:

1. **sāye sal:**-*ar*
Gazel 3413
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gölge yapmak. II Gölgelendirmek. II Korumak.

Ḫüsn bāġına irişdük yüzüñi ḫāk idegör
Üstüñe sāye salar serv-i ḫırāmān büyüdi

sāye-i ebrū:

1. **sāye-i ebrū:**
Gazel 3071
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin kaşının gölgesi. II Kaşının resmi.

Lebüñde ḫaṭ mıdur yoḫsa görinen sāye-i ebrū
Yāḫūd pāy-ı meges midür yapışupdur kalup bala

2. **sāye-i ebrū:**
Gazel 3081
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin kaşının gölgesi. II Kaşının resmi.

Lebleri üzre görinen sāye-i ebrū mıdur
Ḫaṭ degül pāy-ı meges kalmış meger bal üstine

3. **sāye-i ebrū:**-*sı, -dur*
Gazel 3413
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin kaşının gölgesi. II Kaşının resmi.

La'l[i] üzre iy Muḥibbī sāye-i ebrūsıdur
Ḫaṭ diyü itdüñ ġalaṭ sanduñ cānān büyüdi

sāye-i zülf:

1. **sāye-i zülf:**-*i, -n, -e*
Gazel 3473
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının gölgesi.

Eyle Muḥibbī sāye-i zülfine ilticā
Kimdür ki istemeye o devlet hümāsını

şayḳal id:

1. **şayḳal id:**-*e*
Gazel 3334
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cilalamak, parlatmak, parlaklık vermek.

Sāḳī ġubār-ı ġam virdi meded göñlüme keder
Ṣayḳal ide göre mey ile ol āb-gīne[y]i

sayru:

1. **sayru:**
Gazel 3356
Mısra: **4**
Hasta. II. Âşık.

Ġam şebinde ḫasta dil eyler temennā-yı viṣāl
Dürlü dürlü fikr ider bir ölecek sayru gibi

saz:

1. **sazum:**-*um*
Gazel 3430
Mısra: **6**
Çalgı aleti.

Derd-i dil aḥvālini bir bir zebān-ı ḥāl-ile
Nāle adlu şerḥ ider göynüklü sazum var-ıdı

2. **sazın:**--*ı, --n*
Gazel 3079
Mısra: **6**
Gövdesi oyularak yapılmış uzun saplı, telli çalgı.

Bezm-i ġamda kim dir-idi Ḳays içün sulṭān-ı ‘ışḳ
Bādesin göz yaşı sazın ṣavt-ı zencīr itmese

3. **sāzuma:**-*um, -a*
Gazel 3150
Mısra: **4**
1. Halk mûsikîmizde bağlama, cura vb. telli çalgılara verilen ortak isim. 2. Halk mûsikîmizde daha çok saz şâirleri tarafından kullanılan, gövdesi oyularak yapılmış uzun saplı, telli çalgı.

Nāle eyle iy göñül çal sīnemüñ ṭanbūrını
Ola kim bir dem turup gūş ide dilber sāzuma

4. **sāzını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3489
Mısra: **2**
Her çeşit mûsikî âletine verilen isim, çalgı.

‘Işḳ-ı şāhī ṭurra ile çaldı ṭabl-bāzını
Gözleyüp dil murġını üstine saldı sāzını

saz-ı ṭanbūrī:

1. **saz-ı ṭanbūrī:**
Gazel 3231
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tambur çalan sanatkârın sazı.

Gözüm yaşın şarāb idüp yanuk bagrum kebāb itsem
Bu göñlüm nāleler eyler sanasın saz-ı ṭanbūrī

sebeb:

1. **sebebi:**-*i*
Gazel 3214
Mısra: **2**
Bir şeyin olmasına yol açan şey, durum yâhut kimse, neden, bâis, âmil.

Ġoncadan teng neden ola anuñ la‘l-i lebi
Ġabġabı sībe şebīh olmaga ney ki sebebi

sebep:

1. **sebebi:**-*i*
Gazel 3314
Mısra: **4**
Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey.

Baña cevr-ile cefā ġayrılara mihr ü vefā
Dōstum baña ‘ayān itmedi nedür sebebi

sebīl eyle-:

1. **sebīl eyle-:**--*y, --elden*
Gazel 3102
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Su dağıtmak.

Eyleyelden gözlerüm yaşını kūyuñda sebīl
Teşne diller raġbet itmez oldı āb-ı Ka‘be’ye

sebük-bār ol-:

1. **sebük-bār ol-:**--*a, --y, --ım*
Gazel 3119
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yükü hafif olmak.II Ayağı hafif, hızlı giden (kimse) olmak. II Dert yükü taşımayan, düşünce ve gamdan âzâde.

Ṭarīḳ-i ‘ışḳa togrılsam seni ḳaṭ‘ iderem evvel
Sebük-bār olayım iy ser baña bār-ı girān olma

sebz:

1. **sebz:**
Gazel 3089
Mısra: **3**
Yeşillik ot, çayır; sevgilinin ayva tüyleri.

Gülşen-i ḥüsnüñ nigārā olmaz idi tāze sebz
Her ṭarafdan gözlerüm bārānı seylāb olmasa

sebz ol-:

1. **sebz ol-:**-*sun*
Gazel 3148
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeşermek, tazelenmek.

Mezra‘-ı dilde maḥabbet toḫmı sebz olsun diyü
Anı suvarmaga çeşmüm döndi ābuñ ‘aynına

2. **sebz ol-:**-*dug, -ı, -n, -ı*
Gazel 3176
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeşillenmek, yeşil renginde olmak II tazelenmek, canlanmak, hayat bulmak.

Ḥüsnüñüñ gülşeni sebz oldugını ister-iseñ
Dökeyin gözlerümüñ yaşını ben āb gibi

sebze ḫaṭṭuñı:

1. **sebze ḫaṭṭuñı:**--*uñ, --ı*
Gazel 3046
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeni çıkan/yeşil ayva tüyleri.

Sebze ḫaṭṭuñı görüp didi Muḥibbī ḫasta-dil
Sāye salmış Ḫıżr'dur san āb-ı ḥayvān üstine

sebze-i hatt:

1. **sebze-i ḫaṭṭ:**--*uñ*
Gazel 3139
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeni çıkan/yeşil ayva tüyleri.

Sebze-i ḫaṭṭuñ gören dir la'l-i ḫandān üstine
Ḫıżrdur san sāye salmış āb-ı ḥayvān üstine

2. **sebze-i ḫaṭṭ:**-*ı*
Gazel 3330
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeni çıkan/yeşil ayva tüyleri.

Sebze-i ḫaṭṭı iḫāṭa eyledi ruḫsārını
Bü'l-'aceb gösterdi naḳs gör bu cihānuñ kārını

sebzezār ol-:

1. **sebzezār ol-:**--*dı*
Gazel 3070
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeşillik/çayır olmak.

Nev-bahār ile bezendi sebzezār oldı çemen
Bu ṣafādan zer saçar mihr-i cihān-tāb üstine

secde eyle-:

1. **secde eyle-:**-*r*
Gazel 3207
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
1.Saygı göstermek. 2.Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek.

Secde eyler pāyuña her dem ṣurāḥī iy ṣanem
Eşk-i çeşmin akıdur bu çeşm-i giryānum gibi

2. **secde eyle-:**-*di*
Gazel 3052
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek. II Saygı göstermek.

Kaşuñ miḥrābına şol kim görüben eyledi secde
Başın kaldurmaya yirden gele ol ḥaşre dek vecde

secde id:

1. **secde id:**-*er*, -*ken*
Gazel 3426
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek. 2. Saygı göstermek.

Miḥrāb kaşı ṭāḳına dil secde iderken
Çeşmini görüp didi ki serḫoşdur imāmı

secde id-:

1. **secde id-:**-*ler*, -*e*, -*ler*
Gazel 3274
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek. 2. Saygı göstermek.

Yüzüñ mescid ḳıyām itseñ ḥabībüm
İdeler secdeler ebrū-yı ṭāḳı

secde it-:

1. **secde it-:**--*y*, --*i*, --*dü*, --*m*
Gazel 3099
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek. II mec. saygı göstermek.

Deyr içinde dün ṣanemler seyrine ḥayrān olup
Secdeyi bī-iḫtiyār itdüm büt-i ṭannāzuma

2. **secde it-:**-*di*
Gazel 3290
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek. II mec. saygı göstermek.

Mescid-i ḥüsnüñde cānā göreli ebrūlaruñ
Secde itdi dil baş kaldurmadı miḥrābuñı

secde kıl:

1. **secde kıl:**-*up*
Gazel 3344
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek. 2. (Mecaz) Saygı göstermek.

Dildāra karşu secde kılup cānı terk kıl
Tā ki felekde kıla melā'ik namāzuñı

secde kıl-:

1. **secde kıl-:**-*ur*
Gazel 3176
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek. 2. (Mecaz) Saygı göstermek.

Mescid-i ḥüsnüñi kim görse hemān secde kılur
Ṭāḳ-ı ebrūñ olalıdan aña miḥrāb gibi

secdegāh idin:

1. **secdegāh idin:**-*miş*
Gazel 3296
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Secde edilecek yer edinmek, secdeye varılacak yer edinmek.

İmām olmış geçüp miḥrāba çeşmi
İdinmiş secdegāh ebrū-yı ṭāḳı

secdegeh id:

1. **secdegeh id:**-*i, -e*
Gazel 3367
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Secde edilecek, secdeye varılacak yer olarak görmek.

Gün gibi başı anuñ göklere irse ne ‘aceb
İşigüñ taşına yüz sürüp ide secdegehi

seçil-:

1. **seçilse:**-*-se*
Gazel 3121
Mısra: **4**
Ayırt edilmek, fark edilmek.

Şīrīn lebinüñ yādına bir ‘ışḳ eri olsa
Cān terkin urup rāh-ı belā içre seçilse

2. **seçilür:**-*ür*
Gazel 3496
Mısra: **10**
Benzerleri içinde en iyisi, en elverişlisi kabul edilip ayrılmak, intihap edilmek.

Bir siyāh tel dakdı āhından Muḥibbī başına
Bunuñ-ıla seçilür her pehlevānuñ yügrügi

sefer eyle:

1. **sefer eyle:**
Gazel 3033
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Yolculuğa çıkmak, yolculuk yapmak. 2. Savaşa gitmek.

Çün ‘ahdine durmadı nigārum n’ideyim āh
İy dil gele bir katlana hicre sefer eyle

sefīd eyle-:

1. **sefīd eyle-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3211
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beyazlaştırmak, aydınlatmak.

Eyledüñ nūruñ-ıla ‘ālemi ser-cümle sefīd
Bendeñ oldı ‘Arab u hem ‘Acem ü hem Ḥabeşī

seg:

1. **segi:**-*ī*
Gazel 3224
Mısra: **4**
Köpek II Rakip.

Her yire bassa segi pāyı başum anda koyam
Ben kim olam ki segi ile olam hem-pāyī

2. **seglerüñe:**-*ler, -üñ, -e*
Gazel 3271
Mısra: **8**
Köpek II Rakip.

Kūyuñda eger ölür isem cismümi iy dōst
Zinhār anı seglerüñe eyle sipārı

3. **segi:**-*i*
Gazel 3224
Mısra: **3**
Köpek.

Her yire bassa segi pāyı başum anda koyam
Ben kim olam ki segi ile olam hem-pāyī

seg-i kūy:

1. **seg-i kūy:**-*uñ*
Gazel 3454
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
|.Sevgilinin mahallesinin köpeği. ||.Aşığın rakipleri kastedilmiştir.

Muḥibbī şöyle ḫāk oldı seg-i kūyuñ gelüp andan
Ne ten buldı ġıdā içün ü ne ḫōd üstüḫˇān buldı

2. **seg-i kūy:**-*uñ*
Gazel 3281
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) mahallesinin köpeği II Rakib.

Varsa Muḥibbī kūyuña her yañadan karşu gelür
Yokdur baña bir āşinā bildüm seg-i kūyuñ gibi

seg-i yār:

1. **seg-i yār:**
Gazel 3155
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin köpeği (rakip bağlamında).

İy Muḥibbī dime aġyāra seg-i yār sakın
Ne içün beñzedesin dōstumı düşmenüme

segzen:

1. **segzen:**
Gazel 3461
Mısra: **8**
Köpek vuran, köpek vurucu.

Ok gibi togrulmayınca varımazsın menzile
Kimde yok perr-i ‘amel yolda kalur segzen gibi

seḫāb:

1. **sehābı:**-*ı*
Gazel 3408
Mısra: **4**
Bulut.

Başum ki belā kūhıdur ‘aynum iki ‘aynı
Dūd-ı dilüm ol ḳullenüñ üstinde sehābı

2. **seḫāb:**
Gazel 3360
Mısra: **3**
(□□□□) i. (Ar. seḥāb) Bulut.

Tañ degül gülgün olup yagdursa kan yire seḫāb
Çün şehīd-i ‘ışḳuñuñ yil savurur topragını

3. **seḫābı:**-*ı*
Gazel 3060
Mısra: **4**
Bulut. II perde, engel.

Varımazam kūyuña yaşum baña virmez geçid
Āh seḫābı yagdurur bārān bārān üstine

4. **seḫābı:**-*ı*
Gazel 3121
Mısra: **8**
Bulut. II perde, engel.

El ursa ṣabā gibi giderse ser-i zülfin
Ref‘ itse seḫābı yüzi ḫurşīdi açılsa

5. **seḫāba:**-*a*
Gazel 3445
Mısra: **2**
Bulut. I Sevgilinin siyah saçı.

Gün gibi itdüñ ṭulū‘ gördüm çü iy meh-rū seni
Yine tīz girdüñ seḫāba örtdi ol gīsū seni

sehāb-ı zülf:

1. **seḫāb-ı zülf:**--*i, --n, --i*
Gazel 3059
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zülf bulutu.

Seḫāb-ı zülfini gün yüze perde
İdelden ugradum biñ dürlü derde

seḥer:

1. **seḥer:**
Gazel 3393
Mısra: **4**
(Ar. Fa.) Seher vakti, tan atarken.

Yüz süriyü ḫāk-i pāyin būse eylerdüm velī
Yolum alup her seḥer bu eşk-i al egler meni

2. **seḥer:**
Gazel 3425
Mısra: **6**
(Ar. Fa.) Seher vakti, tan atarken.

Niyāz idüp akar sular meger dīdāra ‘āşıḳdur
Öter şūrīde olmışdur seḥer diñleñ hezārānı

3. **seḥer:**
Gazel 3500
Mısra: **9**
(Ar. Fa.) Seher vakti, tan atarken.

İy Muḥibbī gülşen-i kūyında yāruñ tā seḥer
Bülbül-i gülzāra beñzer zār u zār itdüñ beni

4. **seḥerden:**-*den*
Gazel 3007
Mısra: **8**
Sabahın güneş doğmadan önceki zamanı, seher vakti.

İy ṣabā būyın getür tā mürde dil bulsun ḥayāt
Ger seḥerden irişürseñ sünbül-i gül-būyına

5. **seḥer:**
Gazel 3296
Mısra: **10**
(Ar.) Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.

Gice meyden başumda var ḫumārum
Seḥer bir bāde sun luṭf eyle şakı

6. **seḥer:**
Gazel 3379
Mısra: **10**
(Ar.) Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.

Tāzelendi būy-ı zülfinden meşām-ı dil yine
Esdügince her seḥer bād-ı şimāl egler beni

7. **seḥer:**
Gazel 3415
Mısra: **4**
(Ar.) Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.

Zülfine dolaşdı göñlüm geldi sevdā başuma
Ġam şebinde tā seḥer bīdār gördüm kendümi

8. **seḥer:**
Gazel 3433
Mısra: **1**

(Ar.) Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.

Derd-i ser geldi ḫumār-ıla seḥer iy sāḳī
Sun berü var-ısa giceki meyden bāḳī

9. **seḥer:**
Gazel 3162
Mısra: **1**
Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.

Bir seḥer saldı beni ol ġonca hicrān bāġına
Yagdı eşküm jāleler yirine her yapragına

10. **seḥer:**
Gazel 3207
Mısra: **9**
Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.

İy Muḥibbī şevḳ-ı ruḫsārına karşu her seḥer
Gül ḳabāsın çāk ider çāk-i girībānum gibi

seḥer vaktı:

1. **seḥer vaḳtı:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3125
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seher vakti; ikinci fecrin doğumu öncesi vakittir. Yani takvimlerde imsak diye bildirilen saat gelmeden önceki vakit.

İçüp mey geldi tābından ‘iẕārına ‘arāḳ yir yir
Seḥer vaḳtında san düşmiş gülüñ eṭrāfına jāle

sehergeh:

1. **seḥergeh:**
Gazel 3425
Mısra: **7**
Far. Seher vakti.

Seḥergeh jāleler asmış-durur güller kulagına
Nesīm-i ṣubḥ-ıla oynar görüñ serv-i ḫırāmān

2. **seḥergeh:**
Gazel 3213
Mısra: **1**
Seher vakti.

Yanuma geldi seḥergeh çünki dehrüñ ḫusrevi
Bülbül āgāz itdi aña karşu şi‘r-i Dehlevī

3. **seḥergehden:**-*den*
Gazel 3411
Mısra: **7**
Seher vakti.

Ṭulū‘ itseñ seḥergehden dokınur şu‘leñ aġyāra
Düşer mi saña hey āfet dine gün gibi hercāyī

4. **seḥergeh:**
Gazel 3038
Mısra: **7**
Seher vakti, sabahın erken vakti.

Seḥergeh vādi-i ġamda çeres gibi fiġān eyler
Sanasın kārbān-ı dil göçer āheste āheste

5. **seḥergeh:**
Gazel 3203
Mısra: **6**
Seher zamanı, seher vakti.

İşidüp gülşen-i ḫüsnüñde nālem
Seḥergeh ‘andelīb efġāna geldi

6. **seḥergeh:**
Gazel 3300
Mısra: **14**
Seher zamanı, seher vakti.

Gözi yaşıdur Muḥibbī bülbülüñ
Güller üzre gör seḥergeh şebnemi

sehī:

1. **sehī:**
Gazel 3243
Mısra: **5**
(Boy için) Doğru, düzgün, fidan gibi.

İy sehī servüm ḫırāmān salın sen nāz-ıla
Cūlar iltsün pāyuña ‘āṣıḳlaruñ göz yaşını

2. **sehī:**
Gazel 3360
Mısra: **1**
(Boy için) Doğru, düzgün, fidan gibi.

İy sehī servüm görelden berü ḫüsnüñ bāġını
Eylerem her dem revān bu çeşmümüñ ırmagını

sehī-kad:

1. **sehī-ḳad:**
Gazel 3215
Mısra: **6**
Doğru, düzgün, fidan gibi boylu.

Cūlar olursa her yaña yaşum ‘aceb degül
Sevdüm çün ol sehī-ḳad ü yār-ı perī-veşi

sehv:

1. **sehv-ile:**-*ile*
Gazel 3322
Mısra: **7**
Kasten yapılmayan, yanılmaktan doğan yanlış, hatâ.

İtüm dise eger yār sehv-ile ben ġarībe
Şevḳüm olup ziyāde göge atam külāhı

2. **sehv-ile:**-*ile*
Gazel 3207
Mısra: **7**
Kasten yapılmayan, yanılmaktan doğan yanlış, hatâ.

Ya kaşuñdan sehv-ile atsañ baña ġamzeñ okın
Saklar-ıdum sīnem içre ben anı cānum gibi

sek-:

1. **sekmegi:**-*meg, -i*
Gazel 3216
Mısra: **4**
1. Tek ayak üzerinde zıplamak, sıçrayarak ilerlemek. 2. Âhenkli bir şekilde edâ ile yürümek.

Her kaçan nāz-ıla reftār itse ol serv-i ḫırām
Unıdurdı karşusında kebk-i kūhı sekmegi

sekiz cennet:

1. **sekiz cennet:**
Gazel 3219
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cennetin sekiz kapısı.

Yārsuz ‘aynuma gelmez bu sekiz cennet benüm
Yār-ıla ḫoşdur baña uşbu cihānuñ külḫeni

sel ol götür:

1. **sel ol götür:**-*sa, -e*
Gazel 3322
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Çok yağmur yağmak. 2. Çok yağmurdan dolayı bir bölgede, yollar zor geçilir duruma gelmek.

Gözüm yaşı virürse tañ mı bu cismi ġarḳa
Lā-büd kaçan sel olsa götüre her giyāhı

selām:

1. **selāma:**-*a*
Gazel 3436
Mısra: **4**
Bir kimseye veya bir topluluğa yakınlık, sevgi ve nezaket göstermek, sağlık, esenlik ve başarı dilemek için söylenen söz.

Yoldan çıkaran ādemi ḫūblar selāmıdur
İy dil selāma bakma dilerseñ selāmeti

2. **selāmıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 3436
Mısra: **3**
Bir kimseye veya bir topluluğa yakınlık, sevgi ve nezaket göstermek, sağlık, esenlik ve başarı dilemek için söylenen söz.

Yoldan çıkaran ādemi ḫūblar selāmıdur
İy dil selāma bakma dilerseñ selāmeti

selāmet:

1. **selāmet:**
Gazel 3066
Mısra: **7**
1. Salimlik, eminlik, korku ve endişeden uzak olma. 2. Selamete çıkma, kurtulma. 3. İyi netice. 4. Kurtulma.

Künc-i mescid saña ṣūfī çü selāmet yiridür
Ko ḫarābāt yirin[i] rind-ile bed-nāmlara

2. **selāmeti:**-*i*
Gazel 3436
Mısra: **4**
Her türlü korku, tasa ve tehlikeden uzak, güvende olma durumu.

Yoldan çıkaran ādemi ḫūblar selāmıdur
İy dil selāma bakma dilerseñ selāmeti

selāmet vire-gel:

1. **selāmet vire-gel:**-*i, -e, -üp, -dür*
Gazel 3340
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtulmak/huzura ermek.

Düşdüm gözüm yaşına cān eyledüm revān
Baḥra giren vire-gelüpdür selāmeti

selāmete ir-:

1. **selāmete ir-:**-*e-e, -iş, -e*
Gazel 3165
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Selamete ermek/çıkmak: Esenliğe kavuşmak, kurtulmak.

‘Işḳ yolında olur ise şād olur göñül
Bir ḫasta gibi irişe āḫir selāmete

selāmete var:

1. **selāmete var:**-*e, -maz*
Gazel 3354
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Selamete çıkmak: Esenliğe kavuşmak, kurtulmak.

‘Āşıḳ Muḥibbī ölse de varmaz selāmete
‘Āşıḳ odur ki cān virüp alur melāmeti

selāmı kes:

1. **selāmı kes:**-*ın, -di*
Gazel 3349

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Biriyle) her türlü ilişkiye son vermek, alâkayı koparmak.

Selāmın ol şeh-i ḫūbān n'içün ben bendeden kesdi
Anı ben sevmeden artuk ne suç itdüm neden kesdi

selmān:

1. **selmān:**
Gazel 3365
Mısra: **14**
Ünlü Fars şairi Selmân-ı Savecî.

Bu Muḥibbī şi'rini gören kemāle irdügin
Bir sanurduk didi beñzer var-ımış Selmān iki

sem:

1. **sem:**
Gazel 3021
Mısra: **3**
Zehir, ağu.

Leb-i la'linden 'aceb derdüme em sem ola mı
Uşbu bagrumda olan ġamzeleri yarasına

2. **seme:**-*e*
Gazel 3110
Mısra: **12**
Zehir, ağu.

Ol ḥakīm-i lem-yezeldür derde dermān ol virür
Derdüñi ḫōş gör ṭaleb kılma varup eme seme

3. **semi:**-*i*
Gazel 3300
Mısra: **8**
Zehir, ağu.

İrmese idüm lebüñ tiryāḳına
Öldürür idi beni zülfüñ semi

4. **sem:**
Gazel 3014
Mısra: **8**
Acı, zehir, dert.

Yimem ġam olalı tiryāk-i la'lüñ
İçürse mār-ı zülfüñ baña sem de

semā:

1. **semādan:**-*dan*
Gazel 3355
Mısra: **12**
Ar. Gök.

Bī-kesem kimsene yok deşt-i ġamında ölicek
Üstüme aglaya bir kimse semādan ġayrı

2. **semāya:**-*y*, -*a*
Gazel 3163
Mısra: **3**
1. Göğün görünen yüzeyi, gökyüzü. 2. Eskiden dokuz tabaka olduğu farzedilen gök katlarından her biri, felek [Bunlardan yedisinin dünya çevresinde döndüğü sanılan Güneş, Ay, Zühre, Merkür, Merih, Müşteri, Zühal gezegenlerine, sekizincisinin sâbit yıldızlara âit olduğu, dokuzuncusunun ise hepsini içine aldığı kabul edilirdi].

İrişdi āh u efġānum semāya
Nedendür saña irmez iy yüzi māh

semek:

1. **semekden:**-*den*
Gazel 3129
Mısra: **2**
Balık.

Yiridür saña göñül virdüñ vefāsuz dilbere
Geçse yaşuñ tā semekden āhuñ irse göklere

semen:

1. **semen:**
Gazel 3265
Mısra: **6**
Yasemin II Güzel kokulu, beyaz ve güzel çiçek.

Her libāsı yāra lāyıḳ görmez illā meger
Eyleye gülden ḳabā ola semen pīreheni

2. **semen:**
Gazel 3313
Mısra: **8**
Yasemin, zeytingiller familyasından, güzel koku yapımında kullanılan, beyaz renkli (ender olarak kırmızı veya sarı), çok kokulu çiçekler açan, sarmaşık cinsinden ağaççık.

Dilberüm nāzük beden lāyıḳ degül degme libās
Kim aña güldan ḳabā gerek semen pīrāheni

semen ü sünbül:

1. **semen ü sünbül:**
Gazel 3051
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yasemin ve sünbül (çiçeği).

Baña maḳṣūd hemān zülf ü ruḫuñdur ancak
Neme yarar semen ü sünbül gül ya lāle

semend-i nāz:

1. **semend-i nāz:**--*ıla*
Gazel 3038
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Naz atı.

Semend-i nāz-ıla cānā iñen çignetme ‘uşşāḳı
Sakın aldanmagıl ḥüsne geçer āheste āheste

2. **semend-i nāz:**-*a*
Gazel 3428
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Naz atı.

Binüp semend-i nāza zülfin idüp kemendi
Ben mübtelā-yı ‘ışḳuñ boynına dakdı bendi

3. **semend-i nāz:**-*a*
Gazel 3490
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Naz atı.

Semend-i nāza binmişdür yine meydān-ı ḥüsn içre
Ser-i ‘uşşāḳı top eyler elinde zülfi çevgānı

4. **semend-i nāz:**--*a*
Gazel 3095
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel, süratli, nazlı at.

Ol şehsüvār-ı meydān binse semend-i nāza
‘Uşşāḳ olur öñince ser-cümle hep piyāde

semm:

1. **semmi:**-*i*
Gazel 3280
Mısra: **8**
Zehir, ağu.

Tiryāk geçer çünki lebi cān-ı ‘āşıḳa
Olsa ne ġam mār saçınuñ eger semmi

sen:

1. **sen:**
Gazel 3002
Mısra: **6**
İkinci tekil şahıs zamiri (Sevgili yerine).

Eger öldürmez ise beni hicrān
Cefālar idesin sen baña anca

2. **senüñdür:**-*(ü)ñ, -dür*
Gazel 3462
Mısra: **8**
İkinci tekil şahıs zamiri (Sevgili yerine).

Süvār ol esb-i nāz üzre ele al zülfi çevgānın
Ser-i ‘uşşāḳı top eyle senüñdür ḥüsn meydānı

3. **saña:**--*a*
Gazel 3073
Mısra: **6**
İkinci tekil şahıs zamiri II gönül; âşık.

Yār itse vaṣla va‘de getürme anı yāda
Olmaz saña müyesser var intiẓārı gözle

4. **saña:**--*a*
Gazel 3074
Mısra: **9**
Ikinci teklik şahıs zamiri (âşık yerine).

İy Muḥibbī kaldı ancak saña teslīm [ü] rıżā
Ġamzelerden çeşm-i cellādı tīġ aldı dūşına

5. **sen]:**
Gazel 3171
Mısra: **5**
İkinci teklik şahıs zamiri (Allah yerine).

Raḥmetüñden [ırma sen] yā Rabbenā
Anlara itdürmeyesin āh u vāh

6. **sen:**
Gazel 3141
Mısra: **14**
İkinci tekil şahıs zamiri II Aşık, şair.

Kaldı dil deşt-i belā içre çü Mecnūn ṣıfat
Şimdiden girü Muḥibbī ġamı sen zād eyle

7. **saña:**-*a*
Gazel 3163
Mısra: **4**
İkinci tekil şahıs zamiri II Aşık, şair.

İrişdi āh u efġānum semāya
Nedendür saña irmez iy yüzi māh

8. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3140
Mısra: **6**
İkinci tekil kişi zamiri. II Sevgili.

Bī-güneh ‘uşşāḳı öldürme benüm çok sevdügüm
Dükenür sanma senüñ ‘āşıḳlaruñ kırmag-ıla

9. **sen:**
Gazel 3305
Mısra: **9**
İkinci tekil şahıs zamiri. ll Aşık (şair) kastedilmektedir.

Alma Muḥibbī ‘āḳil ol dünyāy[ı] sen bir ḥabbeye
Āḫir saña ne kılısar bilmez misin bu ẓālümi

10. **senüñ-ile:**-*üñ, --ile*
Gazel 3283
Mısra: **6**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Leb ḫamūş līk ḫayāl ile tolu cā bu göñül
Dil senüñ-ile vü sen dille idersin suḫeni

11. **senüñ-ile:**-*üñ, -ile*
Gazel 3377

Mısra: **8**
İkinci tekil şahıs zamiri II sevgili yerine.

Sensüzin girsem gülistāna baña dūzaḫ olur
Senüñ-ile olıcak cennet bilürem külḫeni

12. **senüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 3259
Mısra: **2**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

Leylī zülfüñ göreli oldı bu dil dīvānegi
Oldı senüñle āşinā ammā baña bīgānegi

13. **sensüzin:**-*süz, -in*
Gazel 3377
Mısra: **7**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

Sensüzin girsem gülistāna baña dūzaḫ olur
Senüñ-ile olıcak cennet bilürem külḫeni

14. **sensüzin:**-*süz, -in*
Gazel 3397
Mısra: **8**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

Gül yüzüñsüz itmezem ben bāg-ı firdevse naẓar
Sensüzin bir görürem [ben] gülşen-ile külḫeni

15. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3236
Mısra: **3**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili kastedilerek).

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ḥaḳıyçün Mıṣr-ı ḥüsnüñde senüñ
Eyledüm Nīl'e müşābih gözlerüm ırmagını

16. **senden:**-*den*
Gazel 3199
Mısra: **9**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Allah).

Benüm yok senden özge pādişāhum
Muḥibbī'nüñ suçın 'afv it İlāhī

17. **senden:**-*den*
Gazel 3153
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

Sorma ḥālin 'āşıḳ-ı dil-ḫastenüñ iy māh-rū
Senden artuk kim ne bilsün derdi ne dermānına

18. **saña:**-*a*
Gazel 3184
Mısra: **5**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.II.Aşık.

Çünki gelmez gül gibi andan saña būy-ı vefā
İy göñül bülbül gibi artur fiġān u zāruñı

19. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3269
Mısra: **6**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz. Peygamber).

Olup 'āşıḳ cihānı geşt kıldum
Senüñ tek görmedüm ben bir ḥabībi

20. **sensin:**-*sin*
Gazel 3199
Mısra: **1**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Allah).

Ḫudāyā sensin 'ālem pādişāhı
Tapuñdur cümle maḫlūḳuñ penāhı

21. **sensin:**-*sin*
Gazel 3315
Mısra: **1**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Allah).

Ḫudāyā sensin 'ālem pādişāhı
Kamu bay u gedā püşt ü penāhı

22. **saña:**-*a*
Gazel 3121
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık).

El virür idi saña Muḥib va'de-i vuṣlat
Derbend-i belā vādī-i hicrān geçilse

23. **sen:**
Gazel 3142
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık).

Agla Muḥibbī agla derd-ile bagrı tagla
Kim güldi sen gülesin devr-i zamān içinde

24. **sen:**
Gazel 3154
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık).

'Ār u nāmūsı koyup koma melāmet yakasın
Yüri Mecnūn gibi sen çāk-i girībānlar ile

25. **seni:**-*i*
Gazel 3159
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık).

Her dem seni ok gibi atar yabana yār
Başa çıkam dime sakın ol kaşı yay-ıla

26. **seni:**-*i*
Gazel 3194
Mısra: **9**

" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık).

İy Muḥibbī merd iseñ dünyā seni aldamasun
Danış evvel ‘aḳsin it yok ‘aḳlı anuñ zen gibi

27. **seni:**-*i*
Gazel 3221
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık).

Bilmedin ḳadrüm benüm öldürdi zecr ü hicr-ile
Bir gün ola kim Muḥibbī bulmaya aña seni

28. **saña:**-*a*
Gazel 3229
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık).

Muḥibbī bu naṣīḥat saña besdür
Kaçan fikr idesin Behrām-ı Gūr’ı

29. **seni:**-*i*
Gazel 3264
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık).

Bend-i zülfinde olan bī-dilleri āzād idüp
İy Muḥibbī ḥamdü-lillāh seni āzād itmedi

30. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3299
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık).

Ger ḫāṭā ile disem güneş senüñ rūyuñ gibi
Ol günehden olısar yüzüm siyeh mūyuñ gibi

31. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3299
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık).

Ḫoş dutarsın geh beni gāhī idersin red
Görmedüm ḫōşī vü nā-ḫōşī senüñ ḫūyuñ gibi

32. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3328
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık).

İy Muḥibbī sözlerüñ her dānesi dür-dānedür
Eksük olmaz ḫarc kıl göñlüñ senüñ deryā gibi

33. **saña:**-*a*
Gazel 3329
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık).

İy Muḥibbī dimeyeler merd saña merdāneler
Bilmeyesin bu cihān içinde yok u varuñı

34. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3349
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık).

Didüm gel zülfüñi kesme benüm ‘ömrüm dırāz olsun
Didi devr-i ḳamerdür bu senüñ ‘ömrüñ kesen kesdi

35. **saña:**-*a*
Gazel 3380
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık).

Añılmaz oldı Mecnūn-ıla Ferhād
Muḥibbī ḳur‘a-i ‘ışḳ saña düşdi

36. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3474
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık).

Her ne söz kim söyledüñ bir gevher-i yekdānedür
İy Muḥibbī yoḫsa bu göñlüñ senüñ deryā mı ki

37. **senden:**-*den*
Gazel 3003
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık).

Gelenler senden öñdin kanda gitdi
Ġıdā oldı kamusı mūr u māra

38. **sen:**
Gazel 3131
Mısra: **5**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Sen baña bir būse virdüñ ben saña cān u dilüm
Assı itmedüm cihānda illā bu bāzārda

39. **sen:**
Gazel 3428
Mısra: **10**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Yaşın revāne kıldı gülzār-ı ḥüsn içinden
Tā ki Muḥibbī gördi sen serv-ḳad bülendi

40. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3053
Mısra: **3**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Bend-i zülfüñde göñül murġı esīrüñdür senüñ
Raḥm idüp o derdmende bir gün āzād eyleme

41. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3108
Mısra: **2**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Boyuñ serve yüzüñ gülzār-ı çīne
Dişüñ beñzer senüñ dürr-i semīne

42. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3119
Mısra: **10**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Muḥibbī rāh-ı ‘ışḳuñda inan vallāhi ṣādıḳdur
Senüñ bī-zer ḫarīdüñdür ḥaḳında bed-gümān olma

43. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3164
Mısra: **7**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Ben senüñ yoluña cānā cānumı virsem n’ola
Kim bilürsin cān virürler dīn ü īmān üstine

44. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3195
Mısra: **6**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Āh kılsam aglasam yaşum saña itmez eser
Katı göñlüñ dōstum pekdür senüñ mermer gibi

45. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3224
Mısra: **1**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Olmışam ben ġam-ı ‘ışḳuñla senüñ şeydāyī
Tınmam ‘ār-ıla nāmūs olup rüsvāyī

46. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3249
Mısra: **6**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Dōstum dil-teşneyem raḥm itmedüñ
Çeşme-i luṭfuñ senüñ bī-nem gibi

47. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3258
Mısra: **5**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Görüp serv-i sehī ḳaddüñ senüñ dīvāneñ olmışdur
Sular zencīre dönmişdür ayaguña urup baġı

48. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3259
Mısra: **3**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Şem‘-i ruḥsāruñ senüñ ẓāhir olalıdan dōstum
Yakmak içün bāl ü per oldum bu şeb pervānegī

49. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3281
Mısra: **1**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Yokdur cihānda bir şanem iy dōst senüñ rūyuñ gibi
Sünbüle raġbet mi olur boynuñdaki mūyuñ gibi

50. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3367
Mısra: **7**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

İy melek-çehre senüñ ḳadd-i bülendüñ var iken
Katı kūteh görinür gözlerüme serv-i sehī

51. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3409
Mısra: **6**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

‘Āşıḳa cevr ü cefā eyleme raḥm eyle bugün
Yarın üstüñe senüñ açıla raḥmet kapusı

52. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3417
Mısra: **4**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

‘Ahd idersin and içüp tā kılasın bir dem vefā
İy cefā-ḫū niçe kez gördüm senüñ pür fendüñi

53. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3451
Mısra: **5**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

‘Uşşāk eger ki irmez-ise vaṣluña senüñ
Ger ölür-ise her biri ḥasretle vā beni

54. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3464
Mısra: **5**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Bir naẓar görse yüzüñ zāhid senüñ iy muġbeçe
Rehn-i mey kılurdı tācın yañılup evrādını

55. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3475
Mısra: **8**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Gelmeye tā ḥaşr olınca ‘aḳlı hergiz başına
İy perī her kim senüñ rūyuñ temāşā eyledi

56. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3493
Mısra: **5**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Ẓāhir olaldan mu‘anber zülfüñ iy dilber senüñ
Bir pula gördüm satarlar deste deste sünbüli

57. **sen:**
Gazel 3035
Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

İy Muḥibbī yüri ‘ālemde tecerrüd ehli ol
Tā ki hem-ser olasın göklerde sen ‘Īsā-y-ıla

58. **sen:**
Gazel 3141
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Cān nisār eyle lebi şīrīne Ferhād gibi
Işḳ yolında yüri sen daḫı bir ad eyle

59. **sen:**
Gazel 3143
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Bezm-i çemende ḫaddi nigāruñ çü gül yiter
La‘l-i lebi şarābını da virme sen müle

60. **sen:**
Gazel 3045
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri .

Her kim ki göñül virdi o aldandı cihāna
Dil virme Muḥibbī aña sen ‘ālem içinde

61. **sen:**
Gazel 3006
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen lebi şīrīn-zebānuñ ‘ışḳına
Kūh-ı ġamda dil özin Ferhād ide

62. **sen:**
Gazel 3017
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Öñinde cānuñı virseñ inanmaz sen dil-figāra

63. **sen:**
Gazel 3033
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ġamzeñ okını sīnede ben kana boyadum
Her ne ki geçe ḫāṭıruña sen de var eyle

64. **sen:**
Gazel 3050
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Nedür sen añma hergiz ḫāl ü ḫaṭṭın
Birisi ḥubb u biri nīgi sorma

65. **sen:**
Gazel 3050
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Yüri zāhid sen ol sag u selāmet
Ko ‘ışḳ erini nām u nengi sorma

66. **sen:**
Gazel 3071
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Tavaḳḳuf eyleme bir dem sen efġān eyle ben nāle
Gel iy tā bezm-i miḥnetde çün olduñ vāḳıf aḥvāle

67. **sen:**
Gazel 3073
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Gül mevsiminde iy dil ol gül‘izārı gözle
Bülbül gibi hemīşe sen āh u zārı gözle

68. **sen:**
Gazel 3086
Mısra: **14**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Mey yirine göz göre ko kanuñı içsün senüñ
Yine uyarduñ Muḥibbī sen o çeşmi serḫoşa

69. **sen:**
Gazel 3105
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen hümāyı bāz-ı himmetle şikār itsem ne tañ
Çünki pervāz eylemek gelmiş ezelden şānuma

70. **sen:**
Gazel 3114
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Naḳd-i cānı yine dil aldı bugün ayasına
Sen şehüñ tā ki nisār ide hemīn pāyesine

71. **sen:**
Gazel 3126
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Oldı benfşe ḫāṭırı mey maḥzūn dili şikest
Bir dem muṣāḥib olmadı sen saçı sünbüle

72. **sen:**
Gazel 3173
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Göz yaşı çünki çirkümi giderür
Gāh sen pīr ü geh civān agla

73. **sen:**
Gazel 3175
Mısra: **11**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Hidāyet ister-iseñ sen iki ‘ālemde iy miskīn
Dilüñden gitmesün hergiz senüñ evrād-ı yā Ḥādī

74. **sen:**
Gazel 3210
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

İy Muḥibbī sözlerüñ bil cāna te‘sīr eyledi
Şöyle bildük yok-durur dünyāyı sevmez sen gibi

75. **sen:**
Gazel 3219
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Añmaduñ sen şeb-i fırḳatde eyā dōst beni
Oda yakmak ne revādur seni cāndan seveni

76. **sen:**
Gazel 3241
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sāye gibi yüzüñi sür sen meẕellet ḫākine
Tā ki ḳadrüñ yücele mihr-i cihān-ārā gibi

77. **sen:**
Gazel 3366
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Deşt-i ġamda baña yoldaş olımazsın sen yüri
Göricek ben bilürem Mecnūn benüm yoldaşumı

78. **sen:**
Gazel 3389
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Gördiler rüsvālıgumdan bildiler kim ‘āşıḳam
Sen daḫı bil dōstum zār-ı nihānum kalmadı

79. **sensin:**-*sin*
Gazel 3499
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Bu maḥlūḳuñ kamu sensin İlāh’ı
N’ola ‘afv eyleseñ cürm ü günāhı

80. **sensin:**-*sin*
Gazel 3499
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Cihānda pādişahlık saña maḥṣūṣ
Ki sensin pādişāhlar pādişāhı

81. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3199
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri. II Allah.

Egerçi ‘āṣiyem raḥmet umaram
Senüñ iḥsān u luṭfuñ bī-tenāhī

82. **sen:**
Gazel 3064
Mısra: **4**
"Sen" ikinci tekil şahıs.

Cefā vü cevr çekmekle benüm ḫod baña yitmişdür
‘Aceb n’itdüm saña iy ġam gelürsin bir yaña sen de

83. **sen:**
Gazel 3072
Mısra: **1**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Aşığın gönlü).

Hīç revā mıdur dilā sen böyle cāy-ı ābda
‘Ömri żāyi‘ eyleyüp bir dem kalasın ḫ̇ābda

84. **sen:**
Gazel 3392
Mısra: **4**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Aşığın gönlü).

Cān u dil almaga gör kim niçe fettānlık ider
Sakın aldanma göñül sen aña zīnhār daḫı

85. **senden:**-*den*
Gazel 3171
Mısra: **2**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Kullar kapuñda çok sen pādişāh
Merḥamet senden umarlar pür günāh

86. **senden:**-*den*
Gazel 3185
Mısra: **1**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Kim cüdā eyler bugün senden beni cānum gibi
Çāk çāk olsun görem çāk-i girībānum gibi

87. **senden:**-*den*
Gazel 3211
Mısra: **10**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Bu Muḥibbī gice gündüz yüzini ḫāke sürer
Şefḳati senden umar dökilüben kanlu yaşı

88. **senden:**-*den*
Gazel 3223
Mısra: **8**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Öldürürseñ gel beni öldür kapuñdan sürme tek
Kanda varsun senden artuk yok-durur yalvarası

89. **senden:**-*den*
Gazel 3231
Mısra: **2**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Yüzüñ gündür ḳamer alnuñ saña hīç beñzemez ḥurī
Ḥaḳīḳat senden alurlar gelüp mihr-ile meh nūrı

90. **senden:**-*den*
Gazel 3329
Mısra: **3**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Hīç murādum yok benüm senden temennā eylemem
Rāżıyam tek baña göster sen hemān dīdāruñı

91. **seni:**-*i*
Gazel 3257
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Muhatap olarak metni dinleyen veyahut okuyanlar).

Dünyā-yı dūna virme göñül itme i‘timād
Āḫir yudar çünki seni ejdehā gibi

92. **saña:**-*a*
Gazel 3004
Mısra: **10**
" Sen" 2. teklik şahıs adılı (zamir).

Muḥibbī’ye ezelden çün sunıldı cām-ıla şāhid
Virildi saña da zāhid riyā tesbīḥ ü seccāde

93. **saña:**-*a*
Gazel 3005
Mısra: **10**
" Sen" 2. teklik şahıs adılı (zamir).

Yok derd-i ‘ışḳa itme dilā gel mu’ālece
Sanma lebinden özge saña kimse em kıla

94. **saña:**-*a*
Gazel 3031
Mısra: **3**
" Sen" 2. teklik şahıs adılı (zamir).

Saña beñzer bir perī-peyker melek-rū görmedüm
Gerçi kim ‘ālemde bī-ḥad eylemişem geşt-i rāh

95. **saña:**-*a*
Gazel 3040
Mısra: **9**
" Sen" 2. teklik şahıs adılı (zamir).

İy Muḥibbī saña kandan mübtelā olmak añа
Ẕerre hem-ser ola mı mihr-i cihān-ārā-y-ıla

96. **saña:**-*a*
Gazel 3117
Mısra: **10**
" Sen" 2. teklik şahıs adılı (zamir).

Bend-i zülfine düşüp murġ-ı dilüñ dāne içün
Saña kim didi Muḥibbī ṭama‘-ı ḫāl eyle

97. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3035
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

İy göñül Mecnūn gibi kūy-ı ḫarābāt ehli ol
Tā ḳıyāmet añıla aduñ senüñ şeydā-y-ıla

98. **saña:**-*a*
Gazel 3002
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

Sakın dünyā-yı dūna olma maġrūr
Urısar bil saña āḫir dabanca

99. **saña:**-*a*
Gazel 3251
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

Bu cihān dārına aldanma saña ṭas-ı felek
Gösterür lu‘bıyla her dem saña [ol] bu’l-‘acebi

100. **saña:**-*a*
Gazel 3135
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Sevgili).

Kitāb-ı ‘ışḳı sor baña saña taḳrīr idem bir bir
Ne bilsün sorma Mecnūn’a gezer ancak bu ṣaḥrāda

101. **saña:**-*a*
Gazel 3311
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Sevgili).

Mihr ü meh oldı cemālüñden senüñ şermendegī
Buldılar karşu gelüp saña maḳām-ı bendegī

102. **saña:**-*a*
Gazel 3377
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Sevgili).

Geşt idüp gezdüm nigārā uşbu köhne ‘ālemi
Saña beñzer görmedüm ḥūrī degül kim ādemī

103. **saña:**-*a*
Gazel 3395
Mısra: **13**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Sevgili).

Muḥibbī āh u efġā[nı] eser itmez saña cānā
İrişmez ḳadd-i bālāña olur dūd-ı siyāh egri

104. **saña:**-*a*
Gazel 3492
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Sevgili).

Āşinālık olmaya idi ezelden kāşkī
Āşinālıkdan saña çün yig gelür bīgānegī

105. **sen:**
Gazel 3243
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

İy sehī servüm ḫırāmān salın sen nāz-ıla
Cūlar iltsün pāyuña ʻāşıḳlaruñ göz yaşını

106. **seni:**-*i*
Gazel 3092
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Muḳarrer öldürürsin beni āḫir
Göreyim bāri gel seni doyınca

107. **seni:**-*i*
Gazel 3190
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Seni cān-ıla eger sevdüm ise sanma günāh
Kimdür ola ki görüp sevmeye sen pādişehi

108. **seni:**-*i*
Gazel 3240
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Sorma suçını günāhını hemān öldüregör
Seni çok çok sevenüñ az ola mı hīç günehi

109. **seni:**-*i*
Gazel 3253
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Beni çün eyledi muḥtāc saña dāduma dād eyle
Elüm tut düşdüm ayakdan seni çün dest-gīr itdi

110. **seni:**-*i*
Gazel 3253
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Benüm günden güne ḫālüm müşevveş olup artmakda
Neden bilmeyesin ḫālüm seni ṣāḥib-żamīr itdi

111. **seni:**-*i*
Gazel 3265
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Niçe yirden sīnem üzre açdı tīrüñ revzeni
Ḥamdü-lillāh ki temāşā eyledüm cānā seni

112. **seni:**-*i*
Gazel 3272
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

İntiḫāb idüp çıkardum māḥ-rūlardan seni
Bilmedüm n'oldı günāhum böyle yād itdüñ beni

113. **seni:**-*i*
Gazel 3357
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Görelden iy saçı leylā seni mecnūn u şeydāyam
Tagıtdum ʻaḳl u dil küllī gerekmez baña hüşyārı

114. **seni:**-*i*
Gazel 3364
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Söz birdür bu Muḥibbī seni cāndan yig sever
Cān virür yoluñda hergiz eylemez güftār iki

115. **seni:**-*i*
Gazel 3479
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Dōstum didüm gül-i ḫandāna beñzetdüm seni
Didi ben de bülbül-i giryāna beñzetdüm seni

116. **seni:**-*i*
Gazel 3006
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ġam şebinde dil seni giryān ide
Ṣubḥ olınca nāle vü feryād ide

117. **senden:**--*den, -*
Gazel 3017
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Yüzüm döndürmezem senden kılursañ beni biñ pāre
Eyā dilber Ḫudā ḥaḳḳı ölince saña ʻāşıḳvan

118. **senden:**--*den, -*
Gazel 3057
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Rūşen eyle dōstum gel göñlümüñ vīrānesin
Senden özge çün felekde māh-ı tābān olmaya

119. **seni:**-*i*
Gazel 3167
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Seni kuçmaga komaz ara yirde
Göreyim pāralansun pīrehen de

120. **senden:**--*den, -*
Gazel 3234
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Gözüme didüm sen itdüñ beni derde mübtelā
Senden imiş göñlüme iren belā-yı vaḥşeti

121. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3040
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Bu felek dönsün murāduñca senüñ ol bī-vefā
Ḥasretüñden ger geçerse gözlerüm eyvā-y-ıla

122. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3041
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Seni kime ben beñzedeyim ‘ālem içinde
Yoluñda senüñ cān virür iy rūḥ-ı revānum

123. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3054
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Zāhid senüñ tek uymazam efsāneden efsāneye
Dil buldı çün maṭlūbını yiltme beni bīgāneye

124. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3086
Mısra: **13**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Mey yirine göz göre ko kanuñı içsün senüñ
Yine uyarduñ Muḥibbī sen o çeşmi serḫoşa

125. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3095
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Levḥ üzre dest-i ḳudret yazmış bunı ezelde
Ḥüsnüñ senüñ mużā‘af derdüm benüm żiyāde

126. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3114
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḥaḳ senüñ ḥüsnüñi bir vech-ile aḥsen yaradup
Komadı ḥācet ola zīver ü pīrāyesine

127. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3175
Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Hidāyet ister-iseñ sen iki ‘ālemde iy miskīn
Dilüñden gitmesün hergiz senüñ evrād-ı yā Ḥādī

128. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3254
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Çünki kulsın hīç bildüñ mi bugün sulṭānuñı
Ne içün ḫalḳ eylemiş Ḫallāḳ senüñ cānuñı

129. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3255
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Geşt idersin ‘ālemi bir laḥẓa durmazsın ‘aceb
Görmedüm bir dem göñül hergiz senüñ ārāmuñı

130. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3286
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Bir baḫt-ı kem bī-ṭāli‘em görmem senüñ pervāzuñı
Bārī tekellüm ġayra kıl tā işidem āvāzuñı

131. **saña:**-*a*
Gazel 3194
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri .

Göklere başuñ irerse saña yokdur fāyide
Neñ kim olur yüzüñi sürseñ yire dāmen gibi

132. **saña:**-*a*
Gazel 3208
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri .

Tesbīḥ ü ḫırḳa saña mübārek faḳīh-i şehr
Baña yiter bu kisvet ü zünnār ‘āşıḳı

133. **saña:**-*a*
Gazel 3214
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri .

Bu cihān varına aldanma bugün ṭās-ı felek
Gösterür lu‘b-ıla her dem saña ol bü’l-‘acebi

134. **sana:**-*a*
Gazel 3314
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri .

Göñlümüñ şīşesini kim göre kan-ıla tolu
Mey-i ḥamrā ile pür sana zücāc-ı Ḥalebī

135. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3311
Mısra: **1**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. (Hz. Yusuf).

Mihr ü meh oldı cemālüñden senüñ şermendegī
Buldılar karşu gelüp saña maḳām-ı bendegī

136. **sensüz:**-*süz*
Gazel 3186
Mısra: **5**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Sevgili).

Bakmazam iy māh-rū sensüz gerekmez bu cihān
Rāstī budur ki ol çeşm-i cihān-bīnüm gibi

137. **seni:**-*i*
Gazel 3112
Mısra: **14**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (aşık).

Zülfine el sun Muḥibbī ola kim bend eyleyüp
Sala āḫir ḥabs içün seni zenaḥ zindānına

138. **seni:**-*i*
Gazel 3272
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (aşık).

Dimiş idüñ ki seni vaṣlum ile şād ideyim
Ne tīz unıtduñ eyā dōst ol ‘ahd kanı

139. **seni:**-*i*
Gazel 3402
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (aşık).

İy Muḥibbī kūh-ı āhenseñ de bil āḫir seni
Rīze rīze idiserdür uşbu ‘ışḳuñ tīşesi

140. **seni:**-*i*
Gazel 3479
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (aşık).

Dōstum didüm gül-i ḫandāna beñzetdüm seni
Didi ben de bülbül-i giryāna beñzetdüm seni

141. **seni:**-*i*
Gazel 3479
Mısra: **14**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (aşık).

Gülşen-i kūyında efġānum görüp dilber didi
İy Muḥibbī murġ-ı ḫōş-elḥāna beñzetdüm seni

142. **sañadur:**-*a, -dur*
Gazel 3401
Mısra: **10**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamiri. II Sevgili.

Belā tīġıyla biñ kez öldürürseñ
Muḥibbī’nüñ sañadur yine meyli

143. **sensin:**--*sin*
Gazel 3003
Mısra: **6**
(beyitte)İkinci tekil şahıs zamiri. (gönül; âşık yerine).

Şikest eyler ırak ol iy dil andan
Ki sensin şīşe ol bir seng-i ḫāra

144. **seni:**--*i*
Gazel 3003
Mısra: **8**
(beyitte) ikinci teklik şahıs zamiri. (aşık).

Eger dil viresin dehr-i acūza
Muḳarrer āḫir iltür seni nāra

145. **sen:**
Gazel 3315
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Allah).

Niçe yüksekleri sen pest kılduñ
İdersin ser-firāz herkes ki ḫˇāhı

146. **sen:**
Gazel 3315
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Allah).

Muḥibbī’nüñ günāhını bagışla
Ḥabībüñ ḥürmetine sen İlāhī

147. **sen:**
Gazel 3157
Mısra: **10**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. ll Gönül.

Bünyād-ı cefā eyledi çün yār Muḥibbī
Ḳurbān idegör cānı göñül sen o bināya

148. **sen:**
Gazel 3060
Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Ay olur yıllar geçer görmem nigārā gün yüzüñ
Gösterürsin baña sen hicrān hicrān üstine

149. **sen:**
Gazel 3062
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Viṣālüñ ārzū itmek ne mümkin
Ben ādem oglanı sen ḫod ferişte

150. **sen:**
Gazel 3086
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Sīnede bagrum delinsün atagör ġamz okların
Ġam degül ‘āşıḳlaruñ ölürse sen çok çok yaşa

151. **sen:**
Gazel 3129
Mısra: **13**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Ebr gibi ger ḳarīn olur ise sen māha raḳīb
Kendüzümi ġayretümden ururam yirden yire

152. **sen:**
Gazel 3171
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Kullar kapuñda çok sen pādişāh
Merḥamet senden umarlar pür günāh

153. **sen:**
Gazel 3190
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Seni cān-ıla eger sevdüm ise sanma günāh
Kimdür ola ki görüp sevmeye sen pādişehi

154. **sen:**
Gazel 3220
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Naḳḳāş-ı cihān naḳşını çün sen güle yazdı
Āh-ıla fiġān itmegi ben bülbüle yazdı

155. **sen:**
Gazel 3220
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Sen gül gibi bir yılda gülince yüze bir kez
Derdā ki firāk-ıla dil ü cān öleyazdı

156. **sen:**
Gazel 3230
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Sen beni öldürmeyince derd ü ġamla añmaduñ
Ölmeyince añmadı Şīrīn daḫı Ferhād'ını

157. **sen:**
Gazel 3245
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Ḫūblar encüm kamu sen māh-ı tābān ol yüri
Gün gibi fer vir cihāna mihr-i raḫşān ol yüri

158. **sen:**
Gazel 3255
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Gün-be-gün arturduñ iy dōst sen in'āmuñı
Baña da lāyıḳ budur dilden komayam nāmuñı

159. **sen:**
Gazel 3256
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Sen 'Alī gibi kaçan kim Düldül'e olursañ revān
Yüriyeyim ben anuñ öñinde [gör] Ḳanber gibi

160. **sen:**
Gazel 3270
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Ben āb gibi pāyuña her dem yüzüm sürem
Sen ser çeküp serv gibi eyle ser-keşi

161. **sen:**
Gazel 3285
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Gören sen saçı şeb gül yüzlü yārı
Unıdur küllī ol leyl ü nehārı

162. **sen:**
Gazel 3472
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Ṣūret-i dīvār sanduñ göricek iy cān beni
Bilmedüñ mi iy perī sen eyledüñ ḫayrān beni

163. **sensin:**-*sin*
Gazel 3319
Mısra: **8**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamiri. II Sevgili.

Ṣaf ṣaf olmışlar güzeller karşu durmışlar saña
Sensin bu dehr içinde cümlenüñ sensin şehi

164. **seni:**-*i*
Gazel 3022
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḫālüme baksañ n'ola iy ḫüsn iline pādişāh
Cān u dilden seni kim çok sevse yanuñda günāh

165. **seni:**-*i*
Gazel 3030
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Seni sevdümse iy meh-rū ne suç itdüm ki öldürdüñ
Revā mı pādişāh olan gire nā-ḥaḳ yire kana

166. **seni:**-*i*
Gazel 3031
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Hicr-ile yakduñ beni kül eyledüñ ser-tā-ḳadem
Bilmezem kim sevdügüm midür seni iy şeh günāh

167. **seni:**-*i*
Gazel 3041
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Seni kime ben beñzedeyim ‘ālem içinde
Yoluñda senüñ cān virür iy rūḥ-ı revānum

168. **seni:**-*i*
Gazel 3110
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ġıll u ġışdan pāk idüp ḳalbüñ şarāb-ı ‘ışḳı iç
Seni ser-mest eyleyüp düşüre ġayr-ı ‘āleme

169. **seni:**-*i*
Gazel 3119
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ṭarīḳ-i ‘ışḳa togrılsam seni ḳaṭ‘ iderem evvel
Sebük-bār olayım iy ser baña bār-ı girān olma

170. **seni:**-*i*
Gazel 3219
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Añmaduñ sen şeb-i fırḳatde eyā dōst beni
Oda yakmak ne revādur seni cāndan seveni

171. **seni:**-*i*
Gazel 3445
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Kūyına varmaga yāruñ göz yaşı virmez geçid
Kanlu sudur bir gün alur korkaram ol su seni

172. **seni:**-*i*
Gazel 3445
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

İy Muḥibbī ḫāne-i dilde iken māṭlūb-ı dil
Anı ġāfil görme ki ol araya her sū seni

173. **seni:**-*i*
Gazel 3446
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Serīr-i mülk-i ḥüsn üzre seni ol ki emīr itdi
Beni zencīr-i ‘ışḳuñla kapuñda bir esīr itdi

174. **seni:**-*i*
Gazel 3479
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Mübtelāsın iy göñül gördüm saçı zencīrine
Bir delü dīvāne sergerdāna beñzetdüm seni

175. **seni:**-*i*
Gazel 3479
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Lāleler tutmış çemen eṭrāfını görüp didüm
Sīneden yir yir dökilen kana beñzetdüm seni

176. **sen:**
Gazel 3125
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık; hakiki aşkı ve âşıklığı bilmek isteyen kişi).

Kenārı baḥr-ı ‘ışḳuñ yok irişmez ‘umḳına kimse
Dilā gel imtiḥān içün o baḥra sen de bir tal-a

177. **saña:**-*a*
Gazel 3199
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Allah).

Bülend itdüñ kimini kimini pest
İdersin saña āsān her çi ḫ̆āhı

178. **saña:**-*a*
Gazel 3129
Mısra: **1**
"Sen" İkinci tekil şahıs zamiri II Âşık, şair.

Yiridür saña göñül virdüñ vefāsuz dilbere
Geçse yaşuñ tā semekden āhuñ irse göklere

179. **saña:**-*a*
Gazel 3241
Mısra: **14**
"Sen" İkinci tekil şahıs zamiri II Âşık, şair.

İy Muḥibbī kimseye gelmez bu dünyādan vefā
Saña bir ‘ibret yiter İskender ü Dārā gibi

180. **saña:**-*a*
Gazel 3263
Mısra: **10**
"Sen" İkinci tekil şahıs zamiri II Âşık, şair.

Ezelden ḳısmet oldı şādī vü ġam
Muḥibbī saña düşdi ġuṣṣadan pay

181. **saña:**-*a*
Gazel 3305
Mısra: **10**
"Sen" İkinci tekil şahıs zamiri II Âşık, şair.

Alma Muḥibbī ‘āḳil ol dünyāy[ı] sen bir ḥabbeye
Āḫir saña ne kılısar bilmez misin bu ẓālümi

182. **sen:**
Gazel 3158

Mısra: **11**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Sen bir naẓarla mürde dile cān bagışladuñ
‘Īsā egerçi zinde kılurdı du‘ā-y-ıla

183. **sen:**
Gazel 3194
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Arasalar bu cihān içinde yokdur sen gibi
Kanda baksañ uş bu ‘ālem toptoludur ben gibi

184. **sen:**
Gazel 3206
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Dökilsün kanı nā-ḥaḳ yire ḥaḳdur
O kim dil sen gözi cellāda virdi

185. **sen:**
Gazel 3211
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

İy melek-ḫaṣlet ü iy nūr-ı Ḫudā v’iy Ḳureşi
Kankı kāfirdür ola sevmeye sen ḥūrī-veşi

186. **sen:**
Gazel 3307
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Ben derdüñ ile ḫasta olam hīç revā mı
Sen eyleyesin ġayra devā-yı nigerānı

187. **sen:**
Gazel 3308
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Sensin şāh-ı cihān hem Medenī hem Ḳuraşī
İşide ‘āşıḳ ola mihr-ile meh sen māh-veşi

188. **sen:**
Gazel 3310
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

N’ola ger ‘ışḳuñ ile bendeñ olsam
Olupsın dü cihānuñ sen ḥabībi

189. **sen:**
Gazel 3321
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Her kaçan kılsam heves görmege sen ḫurşīd-veşi
Komaz elden ol raḳīb sāyem gibi dünbālümi

190. **sen:**
Gazel 3329
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Hīç murādum yok benüm senden temennā eylemem
Rāżıyam tek baña göster sen hemān dīdāruñı

191. **sen:**
Gazel 3345
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Sen pādişāh-ı ḥüsn kapuñda kullaruñ
Çokdur içinde yokdur eñ ednā benüm gibi

192. **sen:**
Gazel 3348
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Eşk-i çeşmüm lü’lü’-i şehvār olaydı kāşki
Ayagına sen şehüñ īsār olaydı kāşki

193. **sen:**
Gazel 3377
Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Ka‘be kūyuña Muḥibbī vardı yüzin sürmege
Zī sa‘ādetdür eger ḳurbān iderseñ sen beni

194. **sen:**
Gazel 3378
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Ḫüsn-ile ṭarāvet ezelī sen güle düşdi
Cevr-ile cefā ḳur‘ası ben bülbüle düşdi

195. **sen:**
Gazel 3385
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

‘Āşıḳ olup sevdi-y-ise saña kāfir olmadı
Niçe bir öldüresin sen bī-güneh ‘āşıḳları

196. **sen:**
Gazel 3390
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Ol leṭāfet ki Ḫuẕā sen gül-i ḫamrāda kodı
Ne ciḥān bāġına virdi ne gül-i terde kodı

197. **sen:**
Gazel 3394
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Yiridür ‘āşıḳlaruñ ger kan yudarsa lāle-veş
Tek cihān içinde ol sen şād u ḫandān gül gibi

198. **sen:**
Gazel 3398
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Eyledüñ sen hicr elinden zār u sergerdān beni
Daḫı hem tennūr-ı ġamda eyledüñ biryān beni

199. **sen:**
Gazel 3411
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Gözüm yaşı revān oldı görüp sen serv-i bālāyı
Anuñçün ḫāk-i pāyuñda akar çaglayı çaglayı

200. **sen:**
Gazel 3421
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Yār yār eyleyüben sen beni yād eylemedüñ
Niçe bir gösteresin sen bize bīgānalıgı

201. **sen:**
Gazel 3421
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Yār yār eyleyüben sen beni yād eylemedüñ
Niçe bir gösteresin sen bize bīgānalıgı

202. **seni:**-*i*
Gazel 3204
Mısra: **13**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Âşık.

Öldürmege Muḥib seni mestāne ġamzeler
Ḫançer elinde eyler-ise tañ mı kan daḫı

203. **saña:**-*a*
Gazel 3175
Mısra: **9**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Gönül.

Belā ṣaḥrāsına iy dil yiter saña revān olsañ
Gözüñ yaşını su eyle ġam u derd-ile kıl zādı

204. **saña:**-*a*
Gazel 3253
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. (Sevgili).

Saña cān-ıla kul oldum felek saḳfına ya kursa
'Aceb midür beni devrān-ı şeh gerdūn-serīr itdi

205. **saña:**-*a*
Gazel 3274
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. (Sevgili).

Saña mānend meh-rū görmedüm āh
Gezüp Mıṣr-ıla Ṣām-ıla 'Irāḳ'ı

206. **saña:**-*e*
Gazel 3385
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. (Sevgili).

Mihr ü meh olursa tañ mı saña cāndan müşterī
Cümle ḫūblar aḫterinüñ çünki sensin ülkeri

207. **sende:**-*de*
Gazel 3456
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık).

Muḥibbī 'ışḳ ara sende gedā vü pādişā birdür
Ayāz'a niçe kul idi işitmedüñ mi Maḥmūd'ı

208. **saña:**-*a*
Gazel 3189
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (felek).

Ḫūblardan fāriġ iken başuma sulṭān-ıdum
İy felek n'itdüm saña kim derdnāk itdüñ beni

209. **sen:**
Gazel 3194
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (zahit).

İçdügüm mey zāhidā baña ġıdā-yı rūḥdur
Sen yidügüñ dāyimā ḥayvānlayın erzen gibi

210. **saña:**-*a*
Gazel 3204
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (zahid).

'Işḳa 'alāmet isteme zāhid saña yiter
'Āşıḳ bu yolda eyledi ser terk cān daḫı

211. **sen:**
Gazel 3210
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (aşık, şair).

Sakın aldanma cihāna dime yokdur ben gibi
'Āḳil iseñ tut anı sen kendüñe düşmen gibi

212. **sen:**
Gazel 3239
Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (aşık, şair).

İy Muḥibbī tut yüri 'ālemde istiġnā yüzin
Dūn-himmet olma elden sen koma 'Anḳālıgı

213. **sen:**
Gazel 3256

Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (aşık, şair).

Didiler ṭāḳat getürmez kimseler bār-ı ġama
İy Muḥībbī sen anı çekmek gereksin ner gibi

214. **sen:**
Gazel 3283
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (aşık, şair).

Leb ḫamūş līk ḫayāl ile tolu cā bu göñül
Dil senüñ-ile vü sen dille idersin suḫeni

215. **sen:**
Gazel 3355
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (aşık, şair).

Re'yüñ oldı idesin yolına sen cānı fedā
Sen sen ol bir daḫı rā itme bu rādan ġayrı

216. **sen:**
Gazel 3458
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (aşık, şair).

Dime yok kūy-ı melāmet içre ben rüsvā gibi
Hey neler var bu cihānda sen dili şeydā gibi

217. **sen:**
Gazel 3492
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (aşık, şair).

'Işḳa düşdüñ iy Muḥibbī cān u başa kalmaduñ
Eyledüñ 'uşşāḳ ara sen de 'aceb dīvānegī

218. **saña:**-*a*
Gazel 3218
Mısra: **10**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (aşığın gönlü).

Ḳanā'at gūşesin iy dil yüri var āşiyān eyle
İşidüp göndere şeh-per saña tā Ḳāf'uñ 'Anḳāsı

219. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3220
Mısra: **9**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. (Yâr, sevgili).

Gün yüzüñe bakdukça Muḥibbī senüñ iy dōst
Yaş-ıla anuñ çeşmi kabagı tola-yazdı

220. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 3221
Mısra: **3**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. (Yâr, sevgili).

Ger göreydi yüzüñi zāhid senüñ iy mehliḳā
Terk iderdi cān u dilden cennetü'l-me'vāsını

221. **saña:**-*a*
Gazel 3315
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Allah c.c).

Saña lāyıḳdur ancak pādişāhlık
Bilürsin herkesüñ sırrın kemāhī

222. **seni:**-*i*
Gazel 3344
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Âşık.

Āḫir seni bu 'āleme rüsvā-yı 'ām ider
Zinhār Muḥibbī kimseye gel dime rāzuñı

223. **sen:**
Gazel 3224
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (gam).

Müstedām ol ki baña maḥrem olursın iy ġam
Komaduñ sen şeb-i hicr içre beni tenhāyī

224. **sen:**
Gazel 3225
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Aşığın gönlü).

Dīvāne göñlüm eyleme vaṣlın anuñ ṭaleb
Ol pādişāh-ı ḥüsn ola sen bir ḳalenderī

225. **sen:**
Gazel 3245
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Aşığın gönlü).

Her ne deñlü gelse ġam aksa belā cūlar gibi
Eyle sen iy dil taḥammül baḫr-ı 'ummān ol yüri

226. **sen:**
Gazel 3261
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Aşığın gönlü).

Berg-i gül gerçi ki nāzük görinür ammā ki sen
Görinürsin iy göñül nev-reste-i nāzük-teri

227. **sen:**
Gazel 3343
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Aşığın gönlü).

Ger tīġ-ı cefā ile döke yirlere kanı
Saklama eger 'āşıḳ iseñ sen dilā cānı

228. **sen:**
Gazel 3234
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Aşığın gözü.).

Gözüme didüm sen itdüñ beni derde mübtelā
Senden imiş göñlüme iren belā-yı vaḥşeti

229. **sensin:**-*sin*
Gazel 3308
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

Sensin şāh-ı cihān hem Medenī hem Ḳuraşī
İşide ‘āşıḳ ola mihr-ile meh sen māh-veşi

230. **sensin:**-*sin*
Gazel 3319
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

Ṣaf ṣaf olmışlar güzeller karşu durmışlar saña
Sensin bu dehr içinde cümlenüñ sensin şehi

231. **sensin:**-*sin*
Gazel 3385
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

Mihr ü meh olursa tañ mı saña cāndan müşterī
Cümle ḫūblar aḫterinüñ çünki sensin ülkeri

232. **seni:**-*i*
Gazel 3313
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Bir göz-ile gördi döymem görmege cānā seni
Nāveküñ sīneme gelüp açdı yir yir revzeni

233. **seni:**-*i*
Gazel 3332
Mısra: **11**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Sevmek seni suçsa suçı Muḥibbī’nüñ
Çokdur hemān eyle helāk ol fütāde[y]i

234. **seni:**-*i*
Gazel 3367
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Bu Muḥibbī seni cānıyla sever ger suç ise
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

235. **seni:**-*i*
Gazel 3368
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Esb-i nāz-ıla gören meydān-ı ḥüsn içre seni
Zülfüñüñ çevgānına top ider elbet başını

236. **seni:**-*i*
Gazel 3387
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

İt raḳībüñ sözine aldanma iy Yūsuf-cemāl
Kim seni bir kerre ol ḫayr işe irşād itmedi

237. **seni:**-*i*
Gazel 3397
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Ḳāmetüm dāl oldugına kimse ‘ayb itmez beni
Başdan ayaga cefāsın bildiler ‘ālem seni

238. **seni:**-*i*
Gazel 3397
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Müdde‘ī raġmınadur her demde cānā güldügüm
Bu Muḥibbī seni ger görmeye eyvāh meni

239. **seni:**-*i*
Gazel 3445
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Gün gibi itdüñ ṭulū‘ gördüm çü iy meh-rū seni
Yine tīz girdüñ seḫāba örtdi ol gīsū seni

240. **seni:**-*i*
Gazel 3445
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Gün gibi itdüñ ṭulū‘ gördüm çü iy meh-rū seni
Yine tīz girdüñ seḫāba örtdi ol gīsū seni

241. **seni:**-*i*
Gazel 3448
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Sevdügüm seni günāḫ ise katuñda güzelüm
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

242. **sen:**
Gazel 3320
Mısra: **10**
" Sen " ikinci teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık).

İy Muḥibbī çün şeb-i hicrān saña oldı mekān
Sen daḫı yak āteş-i ‘ışḳ-ıla dil fānūsuñı

243. **sen:**
Gazel 3338
Mısra: **10**
" Sen " ikinci teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık).

Bugün ḫayra dürişüp ‘amel eyle
Yarın Muḥibbī çekmeyesin sen nedāmeti

244. **sen:**
Gazel 3344

Mısra: **2**
" Sen " ikinci teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık).

Didüm ki yāra eyle oran-ıla nāzuñı
Didi ki sen de terk ide her dem niyāzuñı

245. **sen:**
Gazel 3347
Mısra: **10**
" Sen " ikinci teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık).

Merd olan virmez imiş çünki bu dünyāya göñül
Sen daḫı eyle Muḥibbī gele merdāneligi

246. **sen:**
Gazel 3405
Mısra: **10**
" Sen " ikinci teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık).

Leşker-i ġam gelse itmege ḫarāb dil mülkini
Sen Muḥibbī ḫāb-ıla eyle anuñ tedbīrini

247. **seni:**-*i*
Gazel 3445
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (aşığın gönlü).

İy göñül sanma olursın bend-i zülfinden ḫalāṣ
Bagladı çün bir kılıyla gözleri cādū seni

248. **sen:**
Gazel 3291
Mısra: **1**
" Sen " ikinci teklik şahıs zamiri(mutribâ).

Muṭribā gel nāleme uydur gelüp sen çengüñi
Ehl-i meclis ḫasret olsun işidüp āhengüñi

249. **saña:**-*a*
Gazel 3017
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Yüzüm döndürmezem senden kılursañ beni biñ pāre
Eyā dilber Ḫudā ḥaḳḳı ölince saña ‘āṣıḳvan

250. **saña:**-*a*
Gazel 3304
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Virmedüm dil saña evvel görmedüm luṭf u kerem
Ne bileydüm olasın soñra sitemkārum gibi

251. **saña:**-*a*
Gazel 3307
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Gūş eyler-iseñ ḫālüme iy yār-ı cefā-ḫū
İẓhār idem saña kamu rāz-ı nihānı

252. **saña:**-*a*
Gazel 3309
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Şefī‘ idüp umup saña getürdüm
Ruḫ-ı zerdümle çeşm-i eşk-bārı

253. **saña:**-*a*
Gazel 3319
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Ṣaf ṣaf olmışlar güzeller karşu durmışlar saña
Sensin bu dehr içinde cümlenüñ sensin şehi

254. **saña:**-*a*
Gazel 3373
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

‘Işḳa düşdüñ iy Muḥibbī cāna başa kalma kim
Diyeler ‘uşşāḳ arasında saña merdānegī

255. **saña:**-*a*
Gazel 3385
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

‘Āşıḳ olup sevdi-y-ise saña kāfir olmadı
Niçe bir öldüresin sen bī-güneh ‘āşıḳları

256. **saña:**-*a*
Gazel 3388
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Öldürdi bu ben ḫastayı iy cān ġam-ı hicrān
Raḥm eyle ki ‘uşşāḳ olalar saña du‘ācı

257. **saña:**-*a*
Gazel 3411
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Ṭulū‘ itseñ seḥergehden dokınur şu‘leñ aġyāra
Düşer mi saña hey āfet dine gün gibi hercāyī

258. **saña:**-*a*
Gazel 3490
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

İrişmeyüp viṣālüñe şeb-i hicr içre cān virsem
Dilegüm bu ola Ḫaḳ’dan saña Nūh ‘ömri erzānī

259. **saña:**-*a*
Gazel 3311
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Âşık).

‘Ārıżın ‘arż eyleyüp didi ki māhum ben saña
Ṭāli‘üm buldı sa‘ādet kevkebüm ferḫundegī

260. **saña:**-*a*
Gazel 3320
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Âşık).

İy Muḥibbī çün şeb-i hicrān saña oldı mekān
Sen daḫı yak āteş-i ‘ışḳ-ıla dil fānūsuñı

261. **saña:**-*a*
Gazel 3373
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Âşık).

Āşinālık olmaya idi ezelden kāşkī
Āşinālıkdan saña çün yig gelür bīgānegī

262. **saña:**-*a*
Gazel 3468
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri (Âşık).

Muḥibbī vaḳtıdur kıl cürme tevbe
Çü mūlar saña ‘arż itdi dü rengi

263. **sen:**
Gazel 3393
Mısra: **1**
" Sen " ikinci teklik şahıs zamiri (sāḳī).

Sāḳiyā sen sanma kim def‘-i melāl egler meni
Ol dişi dürr-i ‘Aden la‘li zülāl egler meni

264. **saña:**-*a*
Gazel 3416
Mısra: **3**
" Sen" şahıs zamiri (dil).

Yine cān naḳdini virmek muḳarrerdür saña iy dil
Ki zīrā bācsuz hergiz geçilmez ‘ışḳ dervendi

265. **sen:**
Gazel 3349
Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Kalursa dāmen-i dilber ne tañ aġyār destinde
Gülüñ hīç görmedüñ mi sen etegini diken kesdi

266. **saña:**-*a*
Gazel 3407
Mısra: **7**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali (Zāhidā).

Zāhidā var iç müselles saña olmışdur ḥelāl
Ehl-i ‘ışḳ içün şarāb-ı ḫāmı bayram irtesi

267. **saña:**-*a*
Gazel 3419
Mısra: **7**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali (Zāhidā).

Zāhid saña sunıldı rūz-ı ezelde tiryāk
Gülşende bāde içmek ehl-i meẕāḳa düşdi

268. **sen:**
Gazel 3408
Mısra: **2**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (ḫˇāce).

İy ḫˇāce katı müşkil olur ‘ışḳ kitābı
‘Işḳ ehline keşf ola meger ko sen o bābı

269. **seni:**-*i*
Gazel 3479
Mısra: **10**
"Sen" ikici teklik şahıs zamiri. II Sevgili.

Her ne deñlü eyleseñ cevr ü cefā çekmek revā
Gönlümüñ taḫtındaki sulṭāna beñzetdüm seni

270. **sen:**
Gazel 3434
Mısra: **6**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri.

İçerem cām-ı şarābı tā irince cān lebe
Sāḳiyā sun destüme sen sāġar-ı leb-ber-lebi

271. **sen:**
Gazel 3461
Mısra: **6**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri.

İster-iseñ kim perīşān olmayasın ‘āḳıbet
Dil uzatma kimsenüñ ḥaḳḳına sen sūsen gibi

272. **sen:**
Gazel 3479
Mısra: **11**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri.

Cennet-i kūyında iken dūr kılduñ sen beni
İy raḳīb-i rū-siyeh şeyṭāna beñzetdüm seni

273. **sen:**
Gazel 3497
Mısra: **11**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen hümāyı şāhbāz-ı himmetüm kıldı şikār
Ḳāf-ı ‘ışḳuñ hem-cenāh olmaz baña ‘Anḳāları

274. **senden:**-*den*
Gazel 3455
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Terküñi urmaz Muḥibbī ola ger senden ırak
Kişi cāndan ayrılur kesmez velīkin ḫūyını

275. **sen:**
Gazel 3436
Mısra: **5**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (zāhid).

Zāhid ko bizi sen yüri sag u selāmet ol
‘Āşıḳ hemīşe ister ola ol melāmeti

276. **seni:**-*i*
Gazel 3479
Mısra: **6**
Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (aşığın gözyaşı).

Baḥr-i ‘ışḳumda gözüm yaşın görüp ġavvāṣ-ı dil
Didi el-ḥaḳ pençe-i mercāna beñzetdüm seni

277. **seni:**-*i*
Gazel 3479
Mısra: **12**
" Sen " ikici teklik şahıs zamiri (raḳīb).

Cennet-i kūyında iken dūr kılduñ sen beni
İy raḳīb-i rū-siyeh şeyṭāna beñzetdüm seni

[sen]:

1. **[sen]:**
Gazel 3243
Mısra: **4**
İkinci tekil şahıs zamiri.

Şāh-ı ‘ışḳa kimisi baş u kimi cān iletür
Ehl-i ‘ışḳuñ gel temāşā eyle [sen] savaşını

2. **[sen]:**
Gazel 3376
Mısra: **8**
İkinci tekil şahıs zamiri (dil yani gönlün yerine).

Vücūduñ şehrini dilber ḫarāb oldugını ister
‘İmāret eyle [sen] iy dil yıkılsun cümle bünyādı

3. **[sen]:**
Gazel 3324
Mısra: **10**
İkinci tekil şahıs zamiri (Muhibbi).

Dil ister ki ola zülfüñe ber-dār
Muḥibbī [sen] ḳabūl it gel bu ra’yı

4. **[sen]:**
Gazel 3334
Mısra: **2**
İkinci tekil şahıs zamiri (sufi).

Ṣūfī bāde nūş kıl gider göñülden kīne[y]i
Ġıll u ġışdan cām-ı ṣāfī gibi it [sen] sīne[y]i

sen-:

1. **saña:**-*a*
Gazel 3051
Mısra: **11**
" Sen" 2. teklik şahıs adılı.

Bişnev aḥvālin Muḥibbī saña taḳrīr kılsun
Ki dilem sūḫte çün zāniş-i sevdā lāle

2. **saña:**-*a*
Gazel 3052
Mısra: **10**
" Sen" 2. teklik şahıs adılı.

Muḥibbī Ka‘be kūyına irişdük çün ṭavāf itdük
Saña lāyıḳ budur ḳurbān ola cān itdügüñ ḥacda

3. **saña:**-*a*
Gazel 3065
Mısra: **4**
" Sen" 2. teklik şahıs adılı.

Zāhidā mu‘ciz degül mi zülfin ejder gösterüp
Ḫaddi nūrı saña yitmez mi yed-i beyżā yine

4. **saña:**-*a*
Gazel 3066
Mısra: **7**
" Sen" 2. teklik şahıs adılı.

Künc-i mescid saña ṣūfī çü selāmet yiridür
Ko ḫarābāt yirin[i] rind-ile bed-nāmlara

5. **saña:**-*a*
Gazel 3081
Mısra: **7**
" Sen" 2. teklik şahıs adılı.

Bir ḳadeḥ mey saña bu ‘ālemde bir şāhid yiter
Ḫōce-i dünyā gibi kef geçmegil māl üstine

6. **saña:**-*a*
Gazel 3108
Mısra: **3**
" Sen" 2. teklik şahıs adılı.

Yaraşur saña luṭf u cūd u iḥsān
İdesin rūz-ı maḥşer mücrimīne

7. **saña:**-*a*
Gazel 3116
Mısra: **3**
" Sen" 2. teklik şahıs adılı.

Eksük olmasa ne tañ saña belā üzre belā
Çünki virdüñ göñlüñi ol serv-ḳad bālālara

8. **saña:**-*a*
Gazel 3127
Mısra: **5**
" Sen" 2. teklik şahıs adılı.

Sen sen ol kendüñi görme saña bu ‘ibret yiter
Sernigūn oldı ġurūr-ıla binenler kerkese

9. **saña:**-*a*
Gazel 3249
Mısra: **10**
" Sen" 2. teklik şahıs adılı.

Bu Muḥibbī dergehüñden dūr olup
Müdde‘īler çün saña maḥrem gibi

10. **saña:**-*a*
Gazel 3251
Mısra: **8**
" Sen" 2. teklik şahıs adılı.

Bu cihān dārına aldanma saña ṭas-ı felek
Gösterür lu‘bıyla her dem saña [ol] bu’l-‘acebi

11. **saña:**-*a*
Gazel 3499
Mısra: **3**
" Sen" 2. teklik şahıs adılı.

Cihānda pādişahlık saña maḥṣūṣ
Ki sensin pādişāhlar pādişāhı

sen sen ol:

1. **sen sen ol:**
Gazel 3127
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aklını başına al, dikkat et, kendini koru II kesinlikle, asla, hiçbir zaman.

Sen sen ol kendüñi görme saña bu ‘ibret yiter
Sernigūn oldı ġurūr-ıla binenler kerkese

2. **sen sen ol:**
Gazel 3363
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aklını başına al, dikkat et, kendini koru II kesinlikle, asla, hiçbir zaman.

Zāl-i dehre iy Muḥibbī sen sen ol meyl eyleme
Zen nedür kim dil vire aña cihānuñ erleri

3. **sen sen ol:**
Gazel 3364
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aklını başına al, dikkat et, kendini koru. II Kesinlikle, asla, hiçbir zaman..

Sen sen ol pendüm budur dutma göñülde yār iki
Bir olur yār iki olmaz olmasun zinhār iki

4. **sen sen ol:**
Gazel 3355
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dikkat et, gözünü aç!.

Re’yüñ oldı idesin yolına sen cānı fedā
Sen sen ol bir daḥı rā itme bu rādan ġayrı

sence:

1. **sence:**
Gazel 3092
Mısra: **4**
Sana göre, senin düşüncene göre (sevgili için).

‘Irāḳ’ı geşt kıldum Rūm[’ı] gezdüm
Gözüm dutmadı bir meh-rūyı sence

2. **sence:**
Gazel 3002
Mısra: **1**
Sana göre, senin düşüncene göre, senin gibi.

Görinmez bī-vefālar içre sence
Bulınmaz bir cefā-keş daḥı bence

senden:

1. **senden:**--*den*
Gazel 3301
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri(sevgili).

Cefālar idesin cāna şikāyet itmeyem senden
Ḳabūlüm her ne gönderseñ dimem bu dil zebūn oldı

seng:

1. **senge:**-*e*
Gazel 3011
Mısra: **12**
Taş.

Öldügümde dōstlar hāẓā şehīdü’l-‘āşıḳīn
Başum üzre dikesiz bir senge yazup sinüme

2. **seng-ile:**--*ile*
Gazel 3033
Mısra: **12**
Taş.

Aġyār eger māni‘ ola vaṣl-ı nigāra
Seng-ile urup başını zīr ü zeber eyle

3. **sengiyle:**--*i, --y, --le*
Gazel 3087
Mısra: **7**
Taş.

Ḫāk-i miḥnetle cefā sengiyle dil vīrānesin
Ola kim ma‘mūr ide mi‘mār sevdüm tāzece

4. **seng-ile:**--*ile*
Gazel 3098
Mısra: **10**
Taş.

Kim ki dil virmez cihāna geçer istiġnā-y-ıla
İy Muḥibbī bu tokuz mīnāyı sır bir seng-ile

5. **sengüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3291
Mısra: **4**
Taş.

Raḥm ḳılmaduñ benüm bu nāleme iy seng-dil
Āhum ile nerm olurken etüñüñ gör sengüñi

6. **sengin:**-*īn*
Gazel 3359
Mısra: **7**
Taş.

Cevr sengin yagdurup kılduñ göñül mülkin ḫarāb
Devr-i ḥüsnüñde senüñ ol bir kez ābād olmadı

7. **sengi:**-*i*
Gazel 3468
Mısra: **8**
Taş.

Tokuz mīnāsını şıdı bu çarḫuñ
Kim atdı rāh-ı istiġnāda sengi

seng at-:

1. **seng at-:**--*a, --sın*
Gazel 3012
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taş atmak, taşlamak.

Ger seng atasın başuma ol tāc-ı sa'ādet
Minnet bilürem ġamzeñ okı cāna geçerse

2. **seng at-:**--*i, --ar, --sa, --ñ*
Gazel 3050
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taş atmak, taşlamak.

Muḥibbī sınsa ābgīne göñülüñ
'Aceb midür atarsañ sengi sorma

seng [vü] hār:

1. **seng [vü] ḫār:**-*i, -ı*
Gazel 3295
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taş ve diken.

Ne deñlü cidd ü cehd itsem muḫālif gösterür oynum
Temāşā eylesün āhın naẓar hem sengi [vü] ḫārı

seng-dil:

1. **seng-dil:**
Gazel 3047
Mısra: **9**
Taş kalp, katı kalp, acımasız (sevgili bağlamında).

Bir ḳadem gelmez Muḥibbī kapuya ol seng-dil
İşigine başuñı dögseñ hezārān taş-ıla

2. **seng-dile:**-*e*
Gazel 3197
Mısra: **8**
Taş yürekli, katı kalpli, acımasız, vicdansız (kimse).

Yaş dökme gözüm eyleme iy dil güle nāle
Ol seng-dile itmedi bir ẕerrece kārı

3. **seng-dil:**
Gazel 3209
Mısra: **3**
Taş yürekli, katı kalpli, acımasız, vicdansız (kimse).

Şol ḳādar atduñ cefā sengin baña iy seng-dil
Yir mi kaldı kim bedende ḫurd u ḫaşḫāş olmadı

4. **seng-dil:**
Gazel 3291
Mısra: **3**
Taş yürekli, katı kalpli, acımasız, vicdansız (kimse).

Raḥm ḳılmaduñ benüm bu nāleme iy seng-dil
Āhum ile nerm olurken etüñüñ gör sengüñi

seng-i cefā:

1. **seng-i cefā:**
Gazel 3262
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet taşı.

Kanumı nūş idüben seng-i cefā ile sıduñ
Nūş-ı mey eyleyüben şīşe-i göñlüm şikeni

2. **seng-i cefā:**
Gazel 3361
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet taşı.

Laḥẓa mı var yagmaya bu başuma seng-i cefā
Dem m[i] var cevr okları bu bagruma sançılmadı

3. **seng-i cefā:**-*ñ, -ıla*
Gazel 3317
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet taşı.

Tīr-i ġamzeñden daḥı oñılmadan cān riştesi
Sındı seng-i cefāñ-ıla bu göñlüm[üñ] şīşesi

4. **seng-i cefā:**
Gazel 3073
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cefâ taşı II sevgiliden gelen sıkıntı.

Seng-i cefā atup yār başuñ şikest iderse
Ser dönderüp kaçurma rıżā-ı yārı gözle

5. **seng-i cefā:**-*y*, --*ıla*
Gazel 3097
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cefâ taşı II sevgiliden gelen sıkıntı.

Kim bütün ide Muḥibbī bu göñül şīşesini
Sınuban seng-i cefā-y-ıla ki ṣad pāre düşe

6. **seng-i cefā:**
Gazel 3455
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet taşı.

Atuban seng-i cefā sıdı bu göñlüm şīşesin
Yirlere çaldı beni dökdi yüzümüñ suyını

seng-i dildār:

1. **seng-i dildār:**
Gazel 3284
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taş kalpli sevgili.

Yaşum te'sīr kılmaz seng-i dildār
Kılur mı nerm nesne seng-i ḫārı

seng-i hār:

1. **seng-i ḫār:**-*ı*
Gazel 3284
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mermer taşı, pek sert taş.

Yaşum te'sīr kılmaz seng-i dildār
Kılur mı nerm nesne seng-i ḫārı

seng-i hāra:

1. **seng-i ḫārā:**
Gazel 3186
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok sert taş, mermer taşı.

Bister-i ḫāk üzre rāhuñda yatur dil-ḫasteyem
Seng-i ḫārā giceler tā ṣubḥ bālīnüm gibi

2. **seng-i ḫāra:**
Gazel 3003
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mermer taşı, pek sert taş.

Şikest eyler ırak ol iy dil andan
Ki sensin şīşe ol bir seng-i ḫāra

3. **seng-i ḫārā:**-*dan*
Gazel 3363
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mermer taşı, pek sert taş.

Gözlerüm yaşıyla āhum yāra te'sīr eylemez
Seng-i ḫārādan katıdur ḳalbinüñ mermerleri

seng-i hāre:

1. **seng-i ḫāre:**--*den*
Gazel 3129
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pek sert kaya veya taş. II Sevgilinin gönlü.

Katıdur göñli nigāruñ çünki seng-i ḫāreden
Eyleme āh u fiġānı iy göñül gel yok yire

seng-i melāmet:

1. **seng-i melāmet:**
Gazel 3011
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplama, kınama taşı.

Niçe bir tīr-i cefālar sīne-i miskīnüme
Atıla seng-i melāmet yā dil-i ġamgīnüme

2. **seng-i melāmet:**
Gazel 3343
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplama, kınama taşı.

Atarsa cefā tīri ile seng-i melāmet
Başuñı açup karşula kıl sīne nişānı

seng-i miḥnet:

1. **seng-i miḥnet:**--*le*
Gazel 3053
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder taşı.

Çün ġam-ı dilber ḫarāb itdi göñül ma'mūresin
Seng-i miḥnetle yapup bir daḫı ābād eyleme

2. **seng-i miḥnet:**--*le*
Gazel 3064
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder taşı.

Döginüp seng-i miḥnetle anuñçün ḫāk-i rāh oldum
Yüzüme basıcak pāyuñ diler öpmek bu efgende

3. **seng-i miḥnet:**
Gazel 3100
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder taşı.

Seyl-i eşkümden żarar geldükçe bu mülk-i dile
Seng-i miḥnet birle yapup üstüvār itmeñ nice

4. **seng-i miḥnet:**-*le*
Gazel 3415
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder taşı.

Seyl-i eşküm yıkdugınca dem-be-dem dil ḫānesin
Seng-i miḥnetle yapar mi‘mār gördüm kendümi

5. **seng-i miḥnet:**-*le*
Gazel 3480
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet taşı.

Seyl-i eşkümden żarar gelmez meger bennā-yı ‘ışḳ
Seng-i miḥnetle ezel yapmış bu göñlüm dārını

seni:

1. **seni:**
Gazel 3245
Mısra: **7**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (gönül yerine).

Ġamzeler ḫançer çeküp iy dil seni öldürmedin
Bir gün öñdin var anuñ kūyında ḳurbān ol yüri

2. **seni:**
Gazel 3445
Mısra: **6**
" Sen " ikici teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi veya metni muhatap olarak okuyanlar).

Dil virürsin zülfi sevdāsına her bir dilberüñ
Bilürem başdan çıkarur ‘āḳıbet bu ḫū seni

sensin:

1. **sensin:**
Gazel 3233
Mısra: **4**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Allah).

Egerçi ‘ışḳ ara derd ü elem çok
Ne ġam sensin çü derdümüñ ṭabībi

senüñ:

1. **senüñ:**
Gazel 3017
Mısra: **4**
İkinci tekil şahıs zamiri ll sevgili.

Naẓar eyle görüp ḥālüm benüm derdüme bir çāre
Senüñ ‘ışḳuñda iy meh-rū Ḫuẕā bilür ki ṣādıḳvan

2. **senüñ:**--*ün*
Gazel 3329
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri(sevgili).

Ḫasta dilden āsitānuñdur senüñ dār-ı şifā
Dil ṭabībi olasın añmayasın bīmāruñı

3. **senüñ:**--*ün*
Gazel 3349
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri(sevgili).

Senüñ zībā cemālüñi görenler terk-i cān itse
‘Aceb mi Yūsuf’ı görüp elini cümle zen kesdi

4. **senüñ:**--*ün*
Gazel 3351
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri(sevgili).

Felekden yücedür beñzer senüñ iy māh-rū ḳaṣruñ
Anuñçün ‘āṣıḳuñ aña irişmez āh u feryādı

5. **senüñ:**--*ün*
Gazel 3359
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri(sevgili).

Cevr sengin yagdurup kılduñ göñül mülkin ḫarāb
Devr-i ḥüsnüñde senüñ ol bir kez ābād olmadı

6. **senüñ:**--*ün*
Gazel 3417
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri(sevgili).

Bu Muḥibbī niçe meh-rūlar görüp iy māh-rū
Bir senüñ tek ḫaḳ budur hīç görmedi mānendüñi

ser:

1. **ser:**
Gazel 3073
Mısra: **8**
Baş, kafa.

Seng-i cefā atup yār başuñ şikest iderse
Ser dönderüp kaçurma rıżā-ı yārı gözle

2. **serümi:**-*üm, -i*
Gazel 3322
Mısra: **2**
Baş, kafa.

Bir nāzenīni gördüm cevlān iderdi rāhı
Top eyleyüp serümi göge çıkardum āhı

3. **serden:**-*den*
Gazel 3362
Mısra: **10**
Baş, kafa.

Sevdā-yı būy-ı zülf-ile tolı dimāġumuz
Serden Muḥibbī çıkarısar bu hevā bizi

4. **serleri:**-*ler, -i*
Gazel 3363
Mısra: **6**
Baş, kafa.

Esb-i nāz üzre kaçan zülfini çevgān eylese
Top idüp ġalṭān ide yolında ‘āşıḳ serleri

5. **seri:**-*i*
Gazel 3225
Mısra: **10**
Baş, kafa.

‘Işḳuñ ṭarīḳı key katı müşkil ṭarīḳdur
Gel ko Muḥibbī uşbu yola cān-ıla seri

6. **sere:**-*e*
Gazel 3129
Mısra: **4**
Baş, kafa.

Kendü ḫālümde yürür āzāde iken āh kim
El ucından ne belālar geldi āḫir bu sere

7. **ser:**
Gazel 3158
Mısra: **4**
Baş, kafa.

Her kim hevā-yı zülfine dolşdı dilberüñ
İrmez eli terk ide ser bu hevā-y-ıla

8. **serde:**--*de*
Gazel 3094
Mısra: **4**
Baş, ser.

Naşīb imiş cefā vü cevri yāruñ
Yoyılmaz her ne kim yazıldı serde

9. **serde:**--*de*
Gazel 3059
Mısra: **6**
Baş.

Ḫaṭuñ yazu imiş başumda iy dōst
Yoyılmaz her ne kim yazıldı serde

10. **seri:**-*i*
Gazel 3010
Mısra: **5**
Baş / kafa.

Seri pāyuña iletdüm iderem ārzū tīġuñ
Kerem kıl vir murādum bakma iy ḫūnī sakın kana

11. **serde:**-*de*
Gazel 3079
Mısra: **7**
(□□) i. (Fars. ser) 1. Baş, kafa. 2. Başkan, önder, reis. 3. Baş, başlangıç. 4. Doruk, zirve, tepe. 5. Bir şeyin başladığı yer, üst tarafı, yukarı kısmı. 6. Uç.

Var ḫumārum serde olmazdum ṣudā‘dan ben ḫalāṣ
Pīr-i meyḫāne eger cām-ıla tedbīr itmese

12. **ser:**
Gazel 3119
Mısra: **6**
(□□) i. (Fars. ser) 1. Baş, kafa. 2. Başkan, önder, reis. 3. Baş, başlangıç. 4. Doruk, zirve, tepe. 5. Bir şeyin başladığı yer, üst tarafı, yukarı kısmı. 6. Uç.

Ṭarīḳ-i ‘ışḳa togrılsam seni ḳaṭ‘ iderem evvel
Sebük-bār olayım iy ser baña bār-ı girān olma

13. **serde:**-*de*
Gazel 3042
Mısra: **2**
(Âşığın) aklı, fikri.

Göñül çün bir devāsuz düşdi derde
Ġamı sīnemdedür sevdāsı serde

14. **serde:**-*de*
Gazel 3090
Mısra: **1**
Akıl, fikir, düşünce. II Âşığın düşüncesi.

Bulınur çün hevā-yı zülf serde
Beni ugradur ol biñ dürlü derde

15. **serde:**-*de*
Gazel 3390
Mısra: **6**
(Fars.) Baş, kafa.

Ḥüsn iline pādişāh olalı ol yār-ı güzīn
Kim ki gördiyse anı illerini serde kodı

16. **ser:**
Gazel 3436
Mısra: **7**
(Far.) Baş, kafa.

‘Āşıḳ mıdur ki döndere ser tīġ-ı ‘ışḳdan
Olmaz bu yolda hergiz anuñ istiḳāmeti

ser çek-:

1. **ser çek-:**-*üp*
Gazel 3270
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baş kaldırmak,itaat etmemek,asilik etmek,mütevazı olmamak.

Ben āb gibi pāyuña her dem yüzüm sürem
Sen ser çeküp serv gibi eyle ser-keşi

2. **ser çek-:**-*di*
Gazel 3149
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herhangi bir konuda önde gitmek, önayak olmak. II Yükselmek.

Ser çekdi dilāverlik ider ṣaḥn-ı çemende
Başına anuñçün takar otaga benefşe

ser çek:

1. **ser çek:**-*me*
Gazel 3439
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Baş çekmek, başına çekmek, başını örtmek.

Sakın ser çekme ġaflet çeşmini aç
Gerekmez servetüñ başuñ hevāyı

ser dut:

1. **ser dut:**-*a*
Gazel 3353
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kafa tutmak: Boyun eğmemek, karşı gelmek, diklenmek.

Meydān-ı ‘ışḳa gelmeye bir er benüm gibi
Tīġ-ı cefāya karşu duta ser benüm gibi

ser kıl-:

1. **ser kıl-:**--*dı*
Gazel 3101
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baş vermek.

Top ser kıldı Muḥibbī zülfinüñ çevgānına
Ola kim ġalṭān idüp dilber teġāfül itmeye

ser terk eyle-:

1. **ser terk eyle-:**-*di*
Gazel 3204
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başını terk etmek, bir şey uğruna kendinden vazgeçmek, kendini feda etmek, başını vermeye hazır olmak, ölümü göze alabilmek.

‘Işḳa ‘alāmet isteme zāhid saña yiter
‘Āşıḳ bu yolda eyledi ser terk cān daḫı

ser vir:

1. **ser vir:**-*i, -ür*
Gazel 3453
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baş vermek II canını feda etmek.

Eline tīr ü kemān alursa çeşmi vechi var
Yalvarup ‘āşıḳları boyın çeker virür seri

ser-āġāz it:

1. **ser-āġāz it:**-*se*
Gazel 3469
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başlamak.

Muḥibbī şi‘rüñi bülbül ser-āġāz itse gülşende
İşidüp ehl-i ḥāl olan diye taḥsīn ü şābāşı

ser-ā-ser:

1. **ser-ā-ser:**
Gazel 3004
Mısra: **2**
Baştan başa, tamamıyla.

Baña olsa leb-i sāḳī yiter hem nuḳl u hem bāde
Olurdı ‘iyş esbābı ser-ā-ser cümle āmāde

2. **ser-ā-ser:**
Gazel 3270
Mısra: **4**
Baştan başa, büsbütün.

Sünbül saçın şāneledi ol perī-şıfat
İtdi cahānı cümle ser-ā-ser müşevveşi

3. **ser-ā-ser:**
Gazel 3168
Mısra: **2**
Baştan başa, tamâmıyle.

Oynasa bād-ı ṣabā ol ‘anberīn gīsū-y-ıla
Toldurur ‘ālem dimāġını ser-ā-ser bū-y-ıla

4. **ser-ā-ser:**
Gazel 3477
Mısra: **1**
Baştan başa, bütün, büsbütün.

Şevḳ-i ruḫuñuñ fikri ser-ā-ser dili yakdı
Şekker dehenüñ zikrile agzum suyı akdı

ser-cümle:

1. **ser-cümle:**
Gazel 3095
Mısra: **4**
Hepsi, tamamı, bütün.

Ol şehsüvār-ı meydān binse semend-i nāza
‘Uşşāḳ olur öñince ser-cümle hep piyāde

2. **ser-cümle:**
Gazel 3211
Mısra: **3**
Hep birden, bütünüyle.

Eyledüñ nūruñ-ıla ‘ālemi ser-cümle sefîd
Bendeñ oldı ‘Arab u hem ‘Acem ü hem Ḥabeşī

serdār:

1. **serdār:**
Gazel 3287
Mısra: **7**
1. Kumandan, başkumandan. 2. Bir topluluğun başı, en ileride geleni.

Maḥabbet kişverine çün diyen serdār Ferh
Anuñçün ‘ışḳı yolına koyup terk eyledi başı

ser-defter ol:

1. **ser-defter ol:**-*i, -mış, -am*
Gazel 3470
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
En önde gelen olmak.

‘Işḳ-ıla çün olmışam dīvāneler ser-defteri
Bend idüp boynuma taksun zülfinüñ fitrākini

serden geç:

1. **serden geç:**-*den*
Gazel 3062
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canını feda etmek, ölümü göze almak.

Ya serden geç Muḥibbī ya naẓardan
Olur ‘āşıḳ olan elbette küşte

ser-efrāz:

1. **ser-efrāzum:**-*um*
Gazel 3385
Mısra: **5**
Başını kaldıran, yücelere, yükseklere uzanan. II Benzerlerinden üstün olan (kimse), seçkin, mümtaz.

Ol ser-efrāzum kaçan kim nāz-ıla seyrān ide
Dir görenler işte budur serv-ḳadlar serveri

ser-firāz id:

1. **ser-firāz id:**-*er, -sin*
Gazel 3315
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüceltmek, yükseltmek.

Niçe yüksekleri sen pest kılduñ
İdersin ser-firāz herkes ki ḫˇāhı

serfirāz it-:

1. **serfirāz it-:**-*dür, -me, -dü, -ñ*
Gazel 3189
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüceltmek, yükseltmek.

Ḥamdü-lillāh serfirāz itdürmedüñ düyā-y-ıla
Çok şükür meh-pāreler yolında ḫāk itdüñ beni

sergerdān:

1. **sergerdāna:**-*a*
Gazel 3479
Mısra: **4**
Başı dönen, ne yapacağını bilmeyen, şaşırmış, sersemlemiş bir durumda olan kimse, şaşkın, perişan.

Mübtelāsın iy göñül gördüm saçı zencīrine
Bir delü dīvāne sergerdāna beñzetdüm seni

sergerdān eyle:

1. **sergerdān eyle:**-*dü, -ñ*
Gazel 3472
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başını döndürmek, sersem, şaşkın ve perişan bir duruma getirmek.

İy saçı leylī dil-i Mecnūn’a yüz göstermeyüp
Eyledüñ ‘ışḳuñ beyābānında sergerdān beni

sergerdān id-:

1. **sergerdān id-:**-*er*
Gazel 3174
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başını döndürmek, sersem, şaşkın ve perîşan bir duruma getirmek.

Gāh olur kim künc-i ġamdan çıkmayup eyler ḳarār
Gāh olur her yaña sergerdān ider göñlüm beni

sergerdān ol-:

1. **sergerdān ol-:**--*up*
Gazel 3035
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başı dönmek, şaşkın, sersem olmak, perişan olmak.

Ẕerre gibi gün yüzi şevḳine sergerdān olup
Giceler tā ṣubḥa dek efġān iderdüm nāy-ıla

ser-geşte:

1. **ser-geşte:**
Gazel 3016

Mısra: **4**
Başı dönmüş, kafası karışmış (kimse), şaşkın.

Dehrüñ sistemin añladı fikr itdi ḫazānı
Bī-çāre vü ser-geşte vü ġam-ḫāra benefşe

2. **ser-geşte:**
Gazel 3361
Mısra: **2**
Başı dönmüş, kafası karışmış (kimse), şaşkın.

Māh-rūlar ‘ışḳ[ı] bu āşüfteden ayrılmadı
Tā beni ser-geşte vü [rü]svā-yı ‘ālem kılmadı

ser-geşte ol:

1. **ser-geşte ol:**-*up*
Gazel 3325
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başı dönmek, sersemlemek, şaşkın olmak.

Āşüfte vü ser-geşte olup sünbül-i miskīn
Ḫˇāb içre meger gördi yine zülf-i nigārı

ser-ḫāne:

1. **ser-ḫānesi:**-*si*
Gazel 3444
Mısra: **4**
Mezbaha.

‘Işḳ bāzārı toludur kelle-i ‘uşşāḳdan
Turmaz işler bu maḥabbet şehrinüñ ser-ḫānesi

serhoş:

1. **serḫoşa:**-*-a*
Gazel 3086
Mısra: **14**
Sarhoş,. || Mahmur.

Mey yirine göz göre ko kanuñı içsün senüñ
Yine uyarduñ Muḥibbī sen o çeşmi serḫoşa

2. **serḫōş:**
Gazel 3478
Mısra: **4**
Sarhoş: Alkollü bir içki veya keyif verici bir madde etkisiyle az veya çok kendini bilmez, kendine hâkim olamaz duruma gelmiş (kimse).

Cām-ı ‘ışḳı bile nūş itdük ezel Mecnūn-ıla
Ol ayak götürdi meclisde beni serḫōş kodı

3. **serḫoşın:**-*ın*
Gazel 3414
Mısra: **2**
Sarhoş. II Kendinden geçmiş.

Cānā cefā vü cevrüñ-ile dil ḫoşın daḫı
İçdüm şarāb-ı ‘ışḳı ezel serḫoşın daḫı

4. **serḫoşdur:**-*dur*
Gazel 3426
Mısra: **4**
Sarhoş, kendinden geçmiş.

Miḥrāb kaşı ṭāḳına dil secde iderken
Çeşmini görüp didi ki serḫoşdur imāmı

ser-i cān:

1. **ser-i cān:**
Gazel 3164
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlün en yüksek noktası.

Bir ġazel didüm yine şol māh-ı tābān üstine
Eydür ise ehl-i şevḳ götür ser-i cān üstine

ser-i kūy:

1. **ser-i kūy:**-*-ı, --n, --ı*
Gazel 3104
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sokak başı. II Sevgilinin bulunduğu yer.

Ser-i kūyını ṭavāf eyle Muḥibbī yüri var
Yüz sürerler çün bilürsin Ḥarem-i muḥtereme

2. **ser-i kūy:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3369
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sokak başı. II Sevgilinin bulunduğu yer.

Terk iderse ser-i kūyını Muḥibbī vire cān
Ne ‘aceb derde bu dil kıldı giriftār beni

3. **ser-i kūy:**-*uñ, -da*
Gazel 3416
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sokak başı. II Sevgilinin bulunduğu yer.

Ser-i kūyuñda kim görse baña dīvāne eydürler
Anuñçün zülf-i zencīrüñ olupdur boynumuñ bendi

4. **ser-i kūy:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3454
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) sokağının başı.

Ser-i kūyında göz yaşı baña eglence olmışdur
Anuñla eglenür göñlüm ki san āb-ı revān buldı

5. **ser-i kūy:**-*uñ*
Gazel 3487
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) sokağının başı.

Muḥibbī ser-te-ser gezdi ser-i kūyuñ hevāsıyla
Cihānda irmedük ancak hemān bāġ-ı irem kaldı

6. **ser-i kūy:**--*ı, --n, --da*
Gazel 3080
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

Ser-i kūyında gözüm yaşı bitürdi gül-i ter
Diye taḥsīn maḥalleñ gören āb u giline

7. **ser-i kūy:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3155
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Mahalle başı, sokak başı, yol. 2. Sevgilinin yaşadığı semt.

Ser-i kūyında kılam ḳaddümi ya āhumı tīr
Tā ki her zāġ raḳīb ugramaya gülşenüme

8. **ser-i kūy:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3238
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

Ser-i kūyına ger varsam ider red ṣūretin dilber
Baña nisbet anuñ kūyındaki ḥāl-i kilāb evlā

9. **ser-i kūy:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3260
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

Bi-ḥamdillāh gider oldum ser-i kūyına dildāruñ
Velī bilmem çeken anda suyı mı yāḫū topragı

ser-i mecnūn:

1. **ser-i mecnūn:**
Gazel 3401
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecnun'un başı.

Ser-i Mecnūn şikest olsa ‘aceb mi
Sımışdur kāsesin in‘ām-ı Leylī

seri terk kıl:

1. **seri terk kıl:**-*in, -a*
Gazel 3426
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başını terk etmek. Canından vazgeçmek.

Ferhād ṣıfat kūh-ı belā içre serin terk
Her kim ki kıla añıla ‘uṣṣāḳ ara nāmı

ser-i ‘uṣṣāk:

1. **ser-i ‘uṣṣāḳ:**-*ı*
Gazel 3490
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşıkların başı.

Semend-i nāza binmişdür yine meydān-ı ḥüsn içre
Ser-i ‘uṣṣāḳı top eyler elinde zülfi çevgānı

2. **ser-i ‘uṣṣāḳ:**-*ı*
Gazel 3462
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşıkların başı.

Süvār ol esb-i nāz üzre ele al zülfi çevgānın
Ser-i ‘uṣṣāḳı top eyle senüñdür ḥüsn meydānı

ser-i zülf:

1. **ser-i zülf:**-*in*
Gazel 3024
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saç ucu.

İḫtiyār elden gider görsem ruḫ-ı zībāsını
Kanda kaldı ruḫları üzre ser-i zülfin çöze

2. **ser-i zülf:**--*i, --n, --den*
Gazel 3033
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) saçının ucu.

İy dil ser-i zülfinden anuñ key ḥaẕer eyle
Varmaga dilerseñ yanına terk-i ser eyle

3. **ser-i zülf:**--*i, --n*
Gazel 3055
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) saçının ucu.

Ḥüsn genc[i] üzre itmişdür ser-i zülfin ṭılısm
Ejdehādur her biri beñzer egerçi mūlara

4. **ser-i zülf:**--*i, --n, --e*
Gazel 3080
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) saçının ucu.

İy Muḥibbī ser-i zülfine niçe ḳıymet olur
Virilür mülk-i cihān çünki bahā bir kılına

5. **ser-i zülf:**--*i, --n*
Gazel 3121

Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) saçının ucu.

El ursa ṣabā gibi giderse ser-i zülfin
Ref‘ itse seḥābı yüzi ḫurşīdi açılsa

6. **ser-i zülf:**-*i, -n, -e*
Gazel 3362
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) saçının ucu.

Bend itdi ser-i zülfine bir dil-rübā bizi
Her kanda ise aradı buldı belā bizi

7. **ser-i zülf:**-*i, -n, -e*
Gazel 3380
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) saçının ucu.

Ebed kurtılmamak aña sezādur
Ser-i zülfine çün göñül dolaşdı

8. **ser-i zülf:**-*i, -n, -e*
Gazel 3390
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) saçının ucu.

Cān dolaşdı ser-i zülfine lebi fikri ile
Āḫir alup elümi zülfi ayaklarda kodı

9. **ser-i zülf:**-*üñ, -e*
Gazel 3449
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) saçının ucu.

El uzadursa ser-i zülfüñe dil asma anı
Çün yazılmaz delünüñ deftere cürm ü günehi

10. **ser-i zülf:**--*i, --y, --le*
Gazel 3130
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçlarının ucu.

‘Aḳlumı tārāca virdi ol Muġal-Çīn gözleri
Başuma geldi ser-i zülfiyle sevdālar yine

11. **ser-i zülf:**-*üñ*
Gazel 3273
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçlarının ucu.

Ser-i zülfüñ kemendinden göñül āşüfte ḥāl oldı
Lebüñden bir söz işiddüm baña bilmem ne ḥāl oldı

12. **ser-i zülf:**-*üñ, -i*
Gazel 3347
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçlarının ucu.

Cān ider şem‘-i ruḫuñ şevḳına pervāneligi
Dil kılur görse ser-i zülfüñi dīvāneligi

13. **ser-i zülf:**-*in, -de*
Gazel 3423
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının ucu.

Ser-i zülfinde görüp asılu dil şīşesini
Uşadup anı cefā sengiyle dildār sıdı

14. **ser-i zülf:**-*üñ*
Gazel 3167
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Saçının ucu.

Dilerem şāne-veş ṣad pāre olsun
Ser-i zülfüñ kesende isteyende

ser-i zülf-i nigār:

1. **ser-i zülf-i nigār:**
Gazel 3037
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının ucu.

Ḳıṣṣaya sıgmaz imiş çünki ser-i zülf-i nigār
Şerḥ idemezsin anı defter ü dīvānlar-ıla

2. **ser-i zülf-i nigār:**-*a*
Gazel 3252
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının ucu.

Her kim ki ser-i zülf-i nigāra bend ola
Fikr eyleme hergiz anuñ kurtılasını

ser-i zülf-i siyāh:

1. **ser-i zülf-i siyāh:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3154
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Siyah saçlarının ucu.

Sakın aldanma ser-i zülf-i siyāhına göñül
Çıkmadı kimse başa zülf-i perīşānlar ile

serīr:

1. **serīre:**-*e*
Gazel 3244
Mısra: **11**
1. Taht. 2. Oturulacak yüksekçe yer veya yatak, kerevet, dîvan, sedir.

Zerden serīre bakmaya ide Muḥibbī ‘ār
Her kim ḳanā‘atüñ bister ide būriyāsını

serīr-i gülşen:

1. **serīr-i gülşen:**
Gazel 3010
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesinin tahtı.

Serīr-i gülşen içinde otur gül gibi dil-şād ol
Ko kılsun ‘anedelīb-i dil fiġān[ı] derdmendāne

serīr-i manṣıb:

1. **serīr-i manṣıb:**
Gazel 3264
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Makamın/mevkinin tahtı.

Gerçi oturdı serīr-i manṣıb üzere şāh-vār
Līk ẓulm itdi Ḫudā’dan korkuban dād itmedi

serīr-i mülk-i ḥüsn:

1. **serīr-i mülk-i ḥüsn:**
Gazel 3446
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik ülkesinin tahtı.

Serīr-i mülk-i ḥüsn üzre seni ol ki emīr itdi
Beni zencīr-i ‘ışḳuñla kapuñda bir esīr itdi

serīr-i şāh:

1. **serīr-i şāh:**-*ı*
Gazel 3324
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Padişahın tahtı.

Serīr-i şāhı vü tāc-ı giyāhı
Gerekmez baña yig olmak gedāyī

serīr-i sīne:

1. **serīr-i sīne:**-*m, -i*
Gazel 3326
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül tahtı.

Sulṭān-ı ‘ışḳ ola ki gelüp ḳarār ide
İtdüm serīr-i sīnemi taḫt-ı münaḳḳaşı

serkeş:

1. **serkeş:**
Gazel 3040
Mısra: **5**
Far. İnatçı, dik başlı.

Gönlüm almak istedüm komadı serkeş kākülüñ
N’eyleyem derdā dirīġā ol ruḫı zībā-y-ıla

2. **serkeşe:**
Gazel 3086
Mısra: **1**
Dik başlı, inatçı.

Akdı yaşum su gibi bir serv boylu serkeşe
Anuñ içün ‘ālemi ġarḳ eyledi başdan başa

3. **serkeş:**
Gazel 3419
Mısra: **9**
Dik başlı, dik kafalı, inatçı, itaatsiz.

Āh ol libās-ı zer-keş bindügi atı serkeş
Baglandı tīr ü tīrkeş ‘azm-i ‘Irāḳ’a düşdi

ser-keş eyle-:

1. **ser-keş eyle-:**-*i*
Gazel 3270
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnatçılık yapmak, dikkafalı olmak.

Ben āb gibi pāyuña her dem yüzüm sürem
Sen ser çeküp serv gibi eyle ser-keşi

serkeşlik:

1. **serkeşlik:**
Gazel 3302
Mısra: **3**
Dikbaşlılık, inatçılık etmek.

Yine āteş gibi serkeşlik ile
İdüpdür dūd-veş bu mübtelāyı

serkeşlik eyle-:

1. **serkeşlik eyle-:**-*r*
Gazel 3174
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İtaat etmemek, dik başlılık göstermek, inat etmek.

Gāh olur serkeşlik eyler başına sulṭān olup
Gāh olur bir bende-i fermān ider gönlüm beni

serkeşlik id-:

1. **serkeşlik id-:**-*er*
Gazel 3198
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İtaat etmemek, dik başlılık göstermek, inat etmek.

‘Aḳl serkeşlik ider sun sāḳīyā cām-ı ṣabūh
‘Aḳlı kemdür kim ḥarīf-i bāde-i nāb olmadı

sermāye:

1. **sermāyesine:**--*(s)i, --n, --e*
Gazel 3114
Mısra: **6**
Bir servetin para ile ifade edilen kısmı, ana para, servet.

Gözlerem ḫˇācesi yoluñda kamu cevherini
Ḫarc idüp bakmadı sūdına vü sermāyesine

ser-mest eyle-:

1. **ser-mest eyle-:**--*y, --üp*
Gazel 3110
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoş etmek, kendinden geçmek.

Ġıll u ġışdan pāk idüp ḳalbüñ ṣarāb-ı ‘ışḳı iç
Seni ser-mest eyleyüp düşüre ġayr-ı ‘āleme

ser-mest ol:

1. **ser-mest ol:**
Gazel 3425
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoş olmak.

Dilā çün mevsim-i güldür mey-ālūd eyle dāmānı
İçüp ṣevḳ-ile ser-mest ol çeküp çāk it girībānı

sermest ol-:

1. **sermest ol-:**-*up*
Gazel 3183
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoş olmak.

‘Işḳın iẓhār itdi dil gösterdi sīnem dāġını
Ṣevḳ-ile sermest olup çāk-i girībān eyledi

ser-nigūn:

1. **ser-nigūn:**
Gazel 3464
Mısra: **3**
Baş aşağı olmuş, tersine dönmüş; talihsiz, bahtsız.

Āḫir olsun göreyin ṭūbī gibi ol ser-nigūn
Kim ki teşbīh eyleye serve ḳadüñ şimşādını

ser-nigūn it-:

1. **ser-nigūn it-:**-*di*
Gazel 3292
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baş aşağı etmek, tersine çevirmek II talihsiz, kötü duruma düşürmek.

Aldanup dünyā-yı dūna oldı çün murġā süvār
Ser-nigūn itdi gör āḫir taḫt-ıla kāvūsını

ser-nigūn ol:

1. **ser-nigūn ol:**-*mış*
Gazel 3366
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ters dönmek, baş aşağı, tepetaklak olmak.

Ġarḳa virmiş ser-nigūn olmış iki keştī sanur
Baḫr-ı eşkümde görenler uşbu iki kaşumı

sernigūn ol-:

1. **sernigūn ol-:**--*dı*
Gazel 3127
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baş aşağı, tepetaklak olmak II talihi ters, kötü olmak.

Sen sen ol kendüñi görme saña bu ‘ibret yiter
Sernigūn oldı ġurūr-ıla binenler kerkese

sernüvişt:

1. **sernüvişte:**--*e*
Gazel 3062
Mısra: **2**
Alın yazısı, yazgı, kader.

Sitem tīġıyla kılduñ cān[ı] rişte
Ne çāre başda imiş sernüvişte

ser-pā-bürehne:

1. **ser-pā-bürehnedür:**-*dür*
Gazel 3232
Mısra: **17**
Başı açık, ayağı çıplak. II Baştan ayağa çıplak.

Yürür Muḥibbī gerçi ki ser-pā-bürehnedür
Ser-pūş sanur başında gören āh u vāsını

ser-pūş:

1. **ser-pūş:**
Gazel 3232
Mısra: **18**
Başa giyilen şey,başlık.

Yürür Muḥibbī gerçi ki ser-pā-bürehnedür
Ser-pūş sanur başında gören āh u vāsını

ser-sebz ol-:

1. **ser-sebz ol-:**-*ur*, *-sa*
Gazel 3216
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeşermek, canlanmak.

Ḥāṣıl-ı ‘ömrüm eger ser-sebz olursa tañ mıdur
Eksük itmez mezra‘-ı dilde bugün toḫm ekmegi

ser-tā-be-kadem:

1. **ser-tā-be-ḳadem:**
Gazel 3262
Mısra: **2**
Baştan ayağa, baştan aşağı, tamâmen.

Yine iy serv-i ḫırām nāz-ıla seyr it çemeni
Ser-tā-be-ḳadem āşūb-ı dil ü cān-ı meni

ser-tā-kadem:

1. **ser-tā-ḳadem:**
Gazel 3031
Mısra: **7**
Baştan ayağa kadar.

Hicr-ile yakduñ beni kül eyledüñ ser-tā-ḳadem
Bilmezem kim sevdügüm midür seni iy şeh günāh

2. **ser-tā-ḳadem:**
Gazel 3222
Mısra: **3**
Baştan ayağa, baştan aşağı, tamamen.

Āteş-i ‘ışḳ-ıla yakduñ cismümi ser-tā-ḳadem
Ḳāl idüp ġam pūtesi içinde pāk itdüñ beni

ser-te-ser:

1. **ser-te-ser:**
Gazel 3300
Mısra: **12**
Baştan başa, büsbütün.

Bulmadum bir yār-ı ṣādıḳ togrı yār
Ser-te-ser gezdüm egerçi ‘ālemi

2. **ser-te-ser:**
Gazel 3303
Mısra: **4**
Baştan başa, büsbütün.

Ṭurfa-būdur çıkmadı bir ḥarf zebānumdan benüm
Ser-te-ser tolmış ciḫān gördüm benüm efsānemi

3. **ser-te-ser:**
Gazel 3266
Mısra: **7**
Baştan başa, bütünüyle, tamamen.

Bu dehri ser-te-ser gezdüm vefā yok ḫalḳ-ı ‘ālemde
Ne işiddüm ne ḫod gördüm cihānda dest-res kaldı

4. **ser-te-ser:**
Gazel 3280
Mısra: **9**
Baştan başa, bütünüyle, tamamen.

Geldi Muḥibbī ‘ālemi geşt itdi ser-te-ser
Bir yār-ı yārānı bulmadı idine maḥremi

5. **ser-te-ser:**
Gazel 3323
Mısra: **6**
Baştan başa, bütünüyle, tamamen.

Vaṣluñ ābı ile hicr odını teskīn idegör
Ser-te-ser yoksa yakar uşbu cihānı şereri

6. **ser-te-ser:**
Gazel 3324
Mısra: **7**
Baştan başa, bütünüyle, tamamen.

İdeyim ser-te-ser geşt berr ü baḥrı
Ola ki bulam arayı arayı

7. **ser-te-ser:**
Gazel 3327
Mısra: **7**
Baştan başa, bütünüyle, tamamen.

Ḫāk-i pāy-ı dilberi virmez bu göñlüm ser-te-ser
Virseler mülk-i Ferīdūn tāc-ı Keykāvūs’ını

8. **ser-te-ser:**
Gazel 3341
Mısra: **2**
Baştan başa, bütünüyle, tamamen.

Görmesem [ben] ‘ālem içre yārumuñ dīdārını
Ser-te-ser āhum kebūd ide der ü dīvārını

9. **ser-te-ser:**
Gazel 3487
Mısra: **9**
Baştan başa, bütünüyle, tamamen.

Muḥibbī ser-te-ser gezdi ser-i kūyuñ hevāsıyla
Cihānda irmedük ancak hemān bāġ-ı irem kaldı

10. **ser-te-ser:**
Gazel 3181
Mısra: **7**
Baştan başa, hepsi.

Belāsuz ‘ışḳ bulınmaz cihānı ser-te-ser gezdüm
Ki gence renc lāzımdur gülüñ lā-büd olur ḫārı

11. **ser-te-ser:**
Gazel 3228
Mısra: **5**
Baştan başa, hepsi.

Kāyināt seyr iderdüñ ser-te-ser ḫurşīd-veş
Cür‘adān-ı ‘ışḳdan iy dil yiseñ esrārumı

12. **ser-te-ser:**
Gazel 3100
Mısra: **11**
Baştan başa / tamamen.

Ser-te-ser dīvāne gönlüm geşt idüp bu ‘ālemi
Bend-i zülfine düşüp āḫir ḳarār itmeñ nice

13. **ser-te-ser:**
Gazel 3411
Mısra: **3**
Baştan başa / tamamen.

Kitāb-ı ‘ışḳuñı başdan okudum ser-te-ser ezber
Daḫı ögrenmedin varup mu‘allimden elifbāyı

14. **ser-te-ser:**
Gazel 3174
Mısra: **7**
Baştan başa, hepsi.

Gāh olur añlar rumūz-ı kāyinātı ser-te-ser
Gāh olur bir nuṭḳı yok ḥayvān ider gönlüm beni

serv:

1. **servüñ:**-*üñ*
Gazel 3020
Mısra: **6**
Far. Tahrif ile selvi denilen ağaç. (Kamet-i mevzûn-ı dilberân buna teşbih ve eş'arda kesretle istimal olunduğundan mevsufsuz kullanıldığı hâlde de uzun boy manasını müfit olur). serv-âzâd: Dişi serv, tohumsuz serv. servistân: Servilik.

Ḳaddüñe beñzedemem serv ben iy tāze nihāl
Daḫl ider her kişi servüñ niçe her bir yirine

2. **servde:**-*de*
Gazel 3207
Mısra: **1**
Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç; uzun boylu sevgili.

Servde reftār yok serv-i ḫırāmānum gibi
Goncada güftār yok ol verd-i ḫandānum gibi

3. **serve:**-*e*
Gazel 3464
Mısra: **4**
Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç; uzun boylu sevgili.

Āḫir olsun göreyin ṭūbī gibi ol ser-nigūn
Kim ki teşbīh eyleye serve ḳadüñ şimşādını

4. **servler:**-*ler*
Gazel 3297
Mısra: **3**
Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç II uzun boylu sevgili.

Güllere ḫaclet gelüp düşdi ayakdan servler
Gül ruḫın ‘arż ḳaddini çün serv-i bālā eyledi

5. **serv:**
Gazel 3337
Mısra: **5**
Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç; sevgilinin boyu.

Serv ḳaddüñ sāyesinde ölsem iy serv-i sehī
Tā ḳıyāmet kalsam anda eylesem cā kāşki

6. **servler:**-*ler*
Gazel 3070
Mısra: **1**
Selvi ağacı II uzun boylu sevgili.

Sāye saldı her ṭaraf çün servler āb üstine
Vaḳtidür şeydā gönül gelseñ mey-i nāb üstine

7. **serve:**-*e*
Gazel 3108
Mısra: **1**
Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç II selvi gibi uzun boylu sevgili.

Boyuñ serve yüzüñ gülzār-ı çīne
Dişüñ beñzer senüñ dürr-i semīne

8. **servi:**-*i*
Gazel 3113
Mısra: **1**
Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç II selvi gibi uzun boylu sevgili.

Ol servi görüp sevdüm balalıgı çagında
Ḫāk üzre yüzüm sürdüm su gibi ayagında

9. **servüñ:**-*üñ*
Gazel 3030
Mısra: **9**
Selvi ağacı II sevgilinin uzun boyu.

Muḥibbī bāġ-ı ḫüsninde temāşā eyle ol servüñ
Ne ra‘nā güller açılmış deger her biri biñ cāna

10. **servüñ:**-*üñ*
Gazel 3077
Mısra: **3**
Selvi ağacı II sevgilinin uzun boyu.

Ol servüñ evvelā pāyına cān u dil akıtdum
Ardınca ravān oldı yaşum da bilesine

11. **servüñ:**-*üñ*
Gazel 3100
Mısra: **13**
Selvi ağacı II sevgilinin uzun boyu.

Ol boyı servüñ Muḥibbī irmege pā-būsına
Gözlerüm yaşını her dem cūybār itmeñ nice

12. **serv:**
Gazel 3335
Mısra: **4**
İnce uzun bir ağaç çeşidi. Eski metinlerde servi ve sevgilinin boyu arasında ilgi kurulur.

Hem çü ṣürāḥī gibi sücūd pāy-ı sāġara
Eyle serv ü naleyi çeng ü çıġāne[y]i

13. **serv:**
Gazel 3410
Mısra: **13**
İnce uzun bir ağaç çeşidi. Eski metinlerde servi ve sevgilinin boyu arasında ilgi kurulur.

Dilberüñ ḳaddi Muḥibbī serv ḫaddi gül yiter
N'eylerem şimden girü ben gülşenüñ seyrānını

14. **serv:**
Gazel 3416
Mısra: **10**
İnce uzun bir ağaç çeşidi. Eski metinlerde servi ve sevgilinin boyu arasında ilgi kurulur.

Muḥibbī ruḫların ḳaddin temāşā eyleyüp yāruñ
Didi serv üzre gül bitmiş zihī ṣun'-ı Ḫudāvendī

15. **serv:**
Gazel 3270
Mısra: **8**
Servigillerden, kışın koyu yeşil yapraklarını dökmeyen, daha çok mezarlıklara dikilen uzun ömürlü, güzel kokulu, kozalaklı, ince uzun ağaç. Beyitte sevgilinin boyu serviye benzetilmiştir.

Ben āb gibi pāyuña her dem yüzüm sürem
Sen ser çeküp serv gibi eyle ser-keşi

16. **serv:**
Gazel 3001
Mısra: **3**
"Servi" kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Serv/servi/selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı bir ağaçtır. Klasik şiirde adından en çok bahsedilen ağaçtır. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Hatta zamanla sevgilinin boyu ile bütünleşmiş olup "boy" kelimesinin kullanımına dahi ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz yoluyla ifade edilmektedir. selvinin hafif rüzgârla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Işḳ ara her birisi serv gülden tāzedür
Dāġlarla var elifler sīne-i çāk üstine

17. **serv:**
Gazel 3020
Mısra: **5**
"Servi" kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Serv/servi/selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı bir ağaçtır. Klasik şiirde adından en çok bahsedilen ağaçtır. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Hatta zamanla sevgilinin boyu ile bütünleşmiş olup "boy" kelimesinin kullanımına dahi ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz yoluyla ifade edilmektedir. selvinin hafif rüzgârla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Ḳaddüñe beñzedemem serv ben iy tāze nihāl
Daḫl ider her kişi servüñ niçe her bir yirine

18. **serv:**
Gazel 3024
Mısra: **8**
"Servi" kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Serv/servi/selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı bir ağaçtır. Klasik şiirde adından en çok bahsedilen ağaçtır. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Hatta zamanla sevgilinin boyu ile bütünleşmiş olup "boy" kelimesinin kullanımına dahi ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz yoluyla ifade edilmektedir. selvinin hafif rüzgârla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Gözlerüm yaşı revān olup akar cūlar gibi
Serv gibi salınup ol yār eger tenhā geze

19. **serv:**
Gazel 3038
Mısra: **3**
"Servi" kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Serv/servi/selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı bir ağaçtır. Klasik şiirde adından en çok bahsedilen ağaçtır. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Hatta zamanla sevgilinin boyu ile bütünleşmiş olup "boy" kelimesinin kullanımına dahi ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz yoluyla ifade edilmektedir. selvinin hafif rüzgârla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Salınsa serv tek dilber bugün gülşende nāz-ıla
Ciger kanın gözümden dil saçar āheste āheste

20. **serv:**
Gazel 3078
Mısra: **10**
"Servi" kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Serv/servi/selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı bir ağaçtır. Klasik şiirde adından en çok bahsedilen ağaçtır. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Hatta zamanla sevgilinin boyu ile bütünleşmiş olup "boy" kelimesinin kullanımına dahi ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz yoluyla ifade edilmektedir. selvinin hafif rüzgârla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Pāyına revān eyle Muḥibbī yine yaşuñ
Ḳaddi gibi serv olmaya bustān arasında

21. **serv:**
Gazel 3133
Mısra: **3**
"Servi" kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Serv/servi/selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil

yapraklı bir ağaçtır. Klasik şiirde adından en çok bahsedilen ağaçtır. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Hatta zamanla sevgilinin boyu ile bütünleşmiş olup "boy" kelimesinin kullanımına dahi ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz yoluyla ifade edilmektedir. selvinin hafif rüzgârla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Akup cūlar yüzin sürse dem-ā-dem serv ayagına
Açılsa her ṭaraf güller kamu kuşlar hezār olsa

22. **serv:**
Gazel 3154
Mısra: **7**
"Servi" kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Serv/servi/selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı bir ağaçtır. Klasik şiirde adından en çok bahsedilen ağaçtır. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Hatta zamanla sevgilinin boyu ile bütünleşmiş olup "boy" kelimesinin kullanımına dahi ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz yoluyla ifade edilmektedir. selvinin hafif rüzgârla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Serv tek seyr-i semen içre salınsun yine yār
Gevher-i eşk dökem yolına dāmānlar ile

23. **serv:**
Gazel 3465
Mısra: **1**
"Servi" kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Serv/servi/selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı bir ağaçtır. Klasik şiirde adından en çok bahsedilen ağaçtır. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Hatta zamanla sevgilinin boyu ile bütünleşmiş olup "boy" kelimesinin kullanımına dahi ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz yoluyla ifade edilmektedir. selvinin hafif rüzgârla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Dün serv gibi salınup ol gül budācugı
Mestāne-vār eline almış ayacugı

24. **serve:**-*e*
Gazel 3228
Mısra: **3**
Servigillerden, kışın koyu yeşil yapraklarını dökmeyen, uzun ömürlü, güzel kokulu, kozalaklı, ince uzun ağaç. Servi, Klasik Türk edebiyatında sevgilinin boyu için hem benzeyen hem benzetilen olarak kullanılmıştır.

Ḳaddüñi gülşende didüm serve beñzetdüm didi
Görmemişsin nāz-ıla beñzer benüm reftārumı

25. **servüñ:**--*üñ,* -
Gazel 3140
Mısra: **4**
Selvi. || Divan şiirinde adından en çok söz edilen ağaç selvidir. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Selvinin hafif rüzgarla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Bir ayag üzre gelüp bil baglayupdur ḫıẕmete
Servüñ indi kara su ayagına turmag-ıla

26. **serv:**
Gazel 3328
Mısra: **3**
Selvi. || Divan şiirinde adından en çok söz edilen ağaç selvidir. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Selvinin hafif rüzgarla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Serv beñzer gülşen-i ḥüsnüñde bālā ḳaddüñe
Çeşmüñ nergis ruḫuñ berg-i gül-i ḫamrā gibi

27. **serv:**
Gazel 3340
Mısra: **9**
Selvi. || Divan şiirinde adından en çok söz edilen ağaç selvidir. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Selvinin hafif rüzgarla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Elin uzadur serv irem diyü ḳaṣruña
Her kim ṭavīl olsa olurmış ḥamāḳati

28. **serv:**
Gazel 3435
Mısra: **8**
Selvi. || Divan şiirinde adından en çok söz edilen ağaç selvidir. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Selvinin hafif rüzgarla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Yürür āzāde dil kılmazken ārām
Sevüp bir serv dil ārāma düşdi

29. **servler:**-*ler*
Gazel 3184
Mısra: **1**
Selvi. Divan şiirinde adından en çok söz edilen ağaç selvidir. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Selvinin hafif rüzgarla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Servler gülşende māt oldı görüp reftāruñı
Ġoncalar dem-beste kaldı işidüp güftāruñı

30. **servler:**-*ler*
Gazel 3282
Mısra: **3**
Selvi. Divan şiirinde adından en çok söz edilen ağaç selvidir. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Selvinin hafif rüzgarla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Güllere ḫaclet gelüp düşdi ayaga servler
Yār ruḫın ‘arż idüp ḳaddini bālā eyledi

31. **serv:**
Gazel 3346

Mısra: **1**

Selvi. Divan şiirinde adından en çok söz edilen ağaç selvidir. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Selvinin hafif rüzgarla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Olmaya bāġ içre bir serv ol ḳad-i bālā gibi
Bitmeye gülşende nergis ol gözi şehlā gibi

32. **serv:**

Gazel 3450

Mısra: **1**

Selvi. Divan şiirinde adından en çok söz edilen ağaç selvidir. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Selvinin hafif rüzgarla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

İy ḳadüñ serv ü saçuñ sünbül ü ḫaṭṭuñ çemeni
Ol-durur sünbüli serv ü çemenüñ ṣad çü meni

33. **serv:**

Gazel 3487

Mısra: **1**

Selvi. Divan şiirinde adından en çok söz edilen ağaç selvidir. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Selvinin hafif rüzgarla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Salınup serv tek gitdi dilümde āh-ı ġam kaldı
Gözüm yaşı revān oldı baña ancak elem kaldı

34. **servüñ:**-*üñ*

Gazel 3455

Mısra: **1**

Selvi. Divan şiirinde adından en çok söz edilen ağaç selvidir. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Selvinin hafif rüzgarla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Āba māyil gördüm ol servüñ ḳad-i dil-cūyını
Anuñ-içun ben revān itdüm bu yaşum cūyını

35. **serv:**

Gazel 3101

Mısra: **6**

Şekil olarak ince ve uzun bir ağaç türü, servi ağacı. II Servi boylu sevgili.

Bāġbān ger görse ḳadd ü ‘ārıż u şehlā gözüñ
Serv nergis gül diküp hergiz tecemmül itmeye

36. **serve:**-*e*

Gazel 3490

Mısra: **1**

Selvi. Divan şiirinde adından en çok söz edilen ağaç selvidir. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Selvinin hafif rüzgarla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Ne içün beñzedem serve ben ol serv-i ḫırāmānı
Yürür gülşende nāz-ıla ḫırāmānī ḫırāmānī

37. **serv:**

Gazel 3401

Mısra: **5**

Şekil olarak ince ve uzun bir ağaç türü, servi ağacı. II Servi gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

Salınsa serv gibi gelse gül-veş
Akıdur gözlerümden seyli ḫaylī

38. **servüñ:**-*üñ*

Gazel 3149

Mısra: **7**

Servi kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Servigillerden, kışın koyu yeşil yapraklarını dökmeyen, daha çok mezarlıklara dikilen uzun ömürlü, güzel kokulu, kozalaklı, ince uzun ağaç. II Sevgili.

Miskinlik ider servüñ ayagına koyup baş
Bakmaz oturup hīç sola vü saga benfşe

39. **servlerdür:**-*ler*, -*dür*

Gazel 3235

Mısra: **5**

Servigillerden, kışın koyu yeşil yapraklarını dökmeyen, daha çok mezarlıklara dikilen uzun ömürlü, güzel kokulu, kozalaklı, ince uzun ağaç. II Sevgilinin uzun boyu.

Servlerdür sīnem üzre çekdügüm yir yir elif
Lāleler bitmiş sanur kim görse bagrum dāġını

40. **servüm:**-*üm*

Gazel 3243

Mısra: **5**

1. Servigillerden, kışın koyu yeşil yapraklarını dökmeyen, daha çok mezarlıklara dikilen uzun ömürlü, güzel kokulu, kozalaklı, ince uzun ağaç. 2. Sevgilinin boyu.

İy sehī servüm ḫırāmān salın sen nāz-ıla
Cūlar iltsün pāyuña ‘āşıḳlaruñ göz yaşını

41. **servüm:**-*üm*

Gazel 3360

Mısra: **1**

1. Servigillerden, kışın koyu yeşil yapraklarını dökmeyen, daha çok mezarlıklara dikilen uzun ömürlü, güzel kokulu, kozalaklı, ince uzun ağaç. 2. Sevgilinin boyu.

İy sehī servüm görelden berü ḥüsnüñ bāġını
Eylerem her dem revān bu çeşmümüñ ırmagını

serv-:

1. **servüm:**--*üm*, -

Gazel 3462

Mısra: **3**

Selvi. Divan şiirinde adından en çok söz edilen ağaç selvidir. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem benzetilendir. Selvinin su kenarında düşünülmesi halinde bir ırmak, çemen, bezm gibi unsurlar kendini

gösterir. O bir süs ağacıdır. Yaz-kış yeşil kalır. Sonbahar rüzgarları dahi ona etki edemez. Hafif rüzgarla salınışı sevgilinin yürüyüşünü andırır.

Elifler sīnede servüm kızıl güller-durur dāġum
Temāşā itmeyen görsün bugün bāġ u gülistānı

serv boylu:

1. **serv boylu:**-*-lu*
Gazel 3086
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Servi boylu, uzun boylu sevgili.

Akdı yaşum su gibi bir serv boylu serkeşe
Anuñ içün ‘ālemi ġarḳ eyledi başdan başa

serv ḳadd:

1. **serv ḳadd:**-*e*
Gazel 3419
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Servi boylu. II Uzun boylu sevgili.

Göz yaşların Muḥibbī dökseñ ‘aceb degüldür
Ol serv ḳadde nāgāh bu dīde bakadüşdi

serv ḳāmet:

1. **serv ḳāmet:**-*e*
Gazel 3165
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Selvi gibi uzun ve düzgün boylu. II Sevgili.

El götürüp du‘ā direm ol serv ḳāmete
Kimdür ki irmek istemez ola ḳıyāmete

serv ol-:

1. **serv ol-:**-*mış*
Gazel 3260
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Servi (gibi) olmak. (Sevgilinin boyu bağlamında uzun boylu olması.).

Nigāruñ ḳaddi serv olmış tamāmdur ḥüsninüñ çagı
Koñ aksun gözlerüm yaşı olupdur anuñ ırmagı

serv [ü] ‘ar‘ar:

1. **serv [ü] ‘ar‘ar:**
Gazel 3431
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Servi ve ardıç ağacı. II Sevgilinin boyu posu.

Görüp ṭūbī boyını serv [ü] ‘ar‘ar
İkisi reşk udından sındı düşdi

serv ü çemen:

1. **serv ü çemen:**-*üñ*
Gazel 3450
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Servi (ağacı) ve çimen.

İy ḳadüñ serv ü saçuñ sünbül ü ḫaṭṭuñ çemeni
Ol-durur sünbüli serv ü çemenüñ ṣad çü meni

serv ü şimşād:

1. **serv ü şimşād:**-*ı*
Gazel 3175
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Servi ve şimşir ağacı. (Dilberin boyunu niteler.).

Ḫırāmān ḳadd-ile dilber ne gülşende ki seyr eyler
Añılmaz oldı pest olup o bāġuñ serv ü şimşādı

server:

1. **serveri:**-*i*
Gazel 3385
Mısra: **6**
(Fars.) Bir topluluğun en ileri geleni, başkan, reis.

Ol ser-efrāzum kaçan kim nāz-ıla seyrān ide
Dir görenler işte budur serv-ḳadlar serveri

serverā:

1. **serverā:**
Gazel 3247
Mısra: **1**
Ey hühümdar!. Ey Sultan! / Ey güzeller sultanı. / Ey sevgili.

Serverā oldı gözüm yaşı benüm āb gibi
Durmaz iñler bu göñül derd-ile ṭōlāb gibi

server-i hūbān:

1. **server-i ḫūbān:**-*-lar, -ıla*
Gazel 3037
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzeller şahı II sevgili.

Bezm-i mey eylemişem dün gice cānānlar-ıla
Niçe cānānlar-ıla server-i ḫūbānlar-ıla

servet:

1. **servetüñ:**-*üñ*
Gazel 3439
Mısra: **6**
Zenginlik, varlık, mal mülk.

Sakın ser çekme ġaflet çeşmini aç
Gerekmez servetüñ başuñ hevāyı

servi:

1. **servi:**
Gazel 3495
Mısra: **1**
Selvi. Divan şiirinde adından en çok söz edilen ağaç selvidir. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem benzetilendir. Selvinin su kenarında düşünülmesi halinde bir ırmak, çemen, bezm gibi unsurlar kendini gösterir. O bir süs ağacıdır. Yaz-kış yeşil kalır. Sonbahar rüzgarları dahi ona etki edemez. Hafif rüzgarla salınışı sevgilinin yürüyüşünü andırır.

Yüzi güldür boyı bir servi dalı
Gözümden gitmeye hergiz ḫayāli

serv-i bālā:

1. **serv-i bālā:**-*y*, -*ı*
Gazel 3411
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzun boylu sevgili.

Gözüm yaşı revān oldı görüp sen serv-i bālāyı
Anuñçün ḫāk-i pāyuñda akar çaglayı çaglayı

2. **serv-i bālā:**
Gazel 3297
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzun boylu servi. || Sevgili.

Güllere ḫaclet gelüp düşdi ayakdan servler
Gül ruḫın ‘arż ḳaddini çün serv-i bālā eyledi

serv-i bülend:

1. **serv-i bülend:**
Gazel 3281
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzun boylu selvi; uzun boylu sevgili, güzel.

Gülşende güller çok hīç birisi ruḫsāruña
Yokdur bir serv-i bülend ḳāmet-i dil-cūyuñ gibi

serv-i çālāk:

1. **serv-i çālāk:**
Gazel 3001
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çevik, eline ayağına çabuk, tez canlı olan servi (sevgili).

Baña geydüren belā vü derd-i miḥnetden libās
Nārdan geydi ḳabāsın serv-i çālāk üstine

serv-i dil-cū:

1. **serv-i dil-cū:**
Gazel 3145
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül çeken servi. || Sevgili.

Gülşen içre ruḫlaruñ-veş verd-i ḫōd-rū bitmeye
Rāstī ḳaddüñ gibi bir serv-i dil-cū bitmeye

2. **serv-i dil-cū:**-*y*, -*ı*
Gazel 3293
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül alan, gönül cezbeden servi (servi boylu güzel).

Nigāruñ pāyına yaşum revān itsem ‘aceb midür
Ḫırāmānī ḫırāmānī görem ol serv-i dil-cūyı

serv-i dil-keş:

1. **serv-i dil-keş:**
Gazel 3200
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül çekici, gönül cezbedici servi (boylu güzel).

Olmaya bir fitneger ol gözleri şehlā gibi
Gelmeye bir serv-i dil-keş ol ḳad-i bālā gibi

serv-i gül-endām:

1. **serv-i gül-endām:**--*lar*, --*a*
Gazel 3066
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül endamlı, endamı güle benzeyen servi (boylu güzel; sevgili).

‘Işḳ bāġında Muḥibbī gibi bülbül yaraşur
Okıya medḥ ü senālar serv-i gül-endāmlara

serv-i gülzār:

1. **serv-i gülzār:**-*ı*
Gazel 3295
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesinin servisi.

Baña ḳaddi ḫaddi besdür n’iderem serv-i gülzārı
Ko kılsun çün ruḫı güldür bu dil bülbül gibi zārı

serv-i hırām:

1. **serv-i ḫırām:**-*ı*
Gazel 3426
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Salınarak yürüyen servi. II Sevgili.

Her kim ki göre seyr ider ol serv-i ḫırāmı
Göz yaşını yolına revān ide tamāmī

2. **serv-i ḫırām:**
Gazel 3491
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Salınarak yürüyen servi. II Sevgili.

Şöyle ḫāk oldı yoluñda cismüm iy serv-i ḫırām
Derd-ile āh eylesem eflāke ilte gerdümi

3. **serv-i ḫırām:**
Gazel 3216
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Salınarak yürüyen selvi. II Sevgili.

Her kaçan nāz-ıla reftār itse ol serv-i ḫırām
Unıdurdı karşusında kebk-i kūhı sekmegi

4. **serv-i ḫırām:**
Gazel 3262
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Salınarak yürüyen selvi II sevgili.

Yine iy serv-i ḫırām nāz-ıla seyr it çemeni
Ser-tā-be-ḳadem āşūb-ı dil ü cān-ı meni

serv-i hırāmān:

1. **serv-i ḫırāmān:**
Gazel 3046
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Salınarak yürüyen servi.

Zülfini kaldurdı gördüm ḳadd ü ruḫsārın didüm
Gül açılmış ne ‘aceb serv-i ḫırāmān üstine

2. **serv-i ḫırāmān:**
Gazel 3128
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Salınarak yürüyen servi.

İy gözüm yaşlar döküp bak yine cānān oynına
Nite kim cūlar bakar serv-i ḫırāmān oynına

3. **serv-i ḫırāmān:**--*um*
Gazel 3052
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Salınarak yürüyen servi boylu sevgili.

Gözüm yaşın revān itdüm benüm serv-i ḫırāmānum
Süre yüz ḫāk-i pāyuña umaram irde vü geçde

4. **serv-i ḫırāmān:**--*sın*
Gazel 3036
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Salınarak yürüyen servi II sevgili.

Bülbül-i cān her gice tā ṣubḥa dek kan aglasun
Gül gibi ḫandān yüri serv-i ḫırāmānsın yine

5. **serv-i ḫırāmān:**--*um*
Gazel 3119
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Salınarak yürüyen servi II sevgili.

Gel iy serv-i ḫırāmānum otur bir dem revān olma
Ölürem boynuña kanum gözümden gel nihān olma

6. **serv-i ḫırāmān:**
Gazel 3413
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Salınarak yürüyen servi II sevgili.

Ḥüsn bāġına irişdük yüzüñi ḫāk idegör
Üstüñe sāye salar serv-i ḫırāmān büyüdi

7. **serv-i ḫırāmān:**-*ı*
Gazel 3490
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Salınarak yürüyen servi II sevgili.

Ne içün beñzedem serve ben ol serv-i ḫırāmānı
Yürür gülşende nāz-ıla ḫırāmānī ḫırāmānī

8. **serv-i ḫırāmān:**-*ı*
Gazel 3462
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Salınarak yürüyen selvi; sevgili.

Görüp gülzār-ı ḥüsn içre ben ol serv-i ḫırāmānı
Akıtdum pāyına cūlar kılup bu çeşm-i giryānı

9. **serv-i ḫırāmān:**
Gazel 3425
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Naz ile salınan servi. II Salına salına yürüyen sevgili.

Seḥergeh jāleler asmış-durur güller kulagına
Nesīm-i ṣubḥ-ıla oynar görüñ serv-i ḫırāmān

10. **serv-i ḫırāmān:**
Gazel 3139
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nazlı nazlı salınan servi. II Servi gibi salınan, naz ve edâ ile salınarak yürüyen sevgili.

Ḳaddüñ üzre bu Muḥibbī gül yüzüñ görüp didi
Güller açılmak ‘aceb serv-i ḫırāmān üstine

11. **serv-i ḫırāmān:**-*lar*
Gazel 3154
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Nazlı nazlı salınan servi. 2. Servi gibi salınan, naz ve edâ ile salınarak yürüyen sevgili.

İderüz ṣoḥbet-i mey serv-i ḫırāmānlar ile
Giceler hem-nefesüz ṣubḥa dek efġānlar ile

12. **serv-i ḫırāmān:**
Gazel 3169
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Nazlı nazlı salınan servi. 2. mec. Servi gibi salınan, naz ve edâ ile salınarak yürüyen sevgili.

Ol yüzi gül saçı sünbül lebleri mül olmasa
Seyr-i gülzār eyleme serv-i ḫırāmān isteme

13. **serv-i ḫırāmān:**-*um*
Gazel 3207
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Nazlı nazlı salınan servi. 2. Servi gibi salınan, naz ve edâ ile salınarak yürüyen sevgili.

Servde reftār yok serv-i ḫırāmānum gibi
Goncada güftār yok ol verd-i ḫandānum gibi

serv-i nāz:

1. **serv-i nāz:**-*-um, --a*
Gazel 3099
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).

Su gibi ger meyl idersem tañ mı serv-i nāzuma
Bagludur çokdan göñül zülf-i kemen-endāzuma

2. **serv-i nāz:**-*um, -a*
Gazel 3150
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).

‘Arż-ı ḥāl it iy göñül gel ol meh-i ṭannāzuma
Gözlerüñ yaşın revān it var o serv-i nāzuma

serv-i reftār:

1. **serv-i reftār:**-*uñ*
Gazel 3349
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Salına salına yürüyen uzun boylu, endamlı (sevgili).

Görelden serv-i reftāruñ yürimez kalmadı ḳudret
İşidüp ġonca güftāruñ hemān ol dem suḫen kesdi

2. **serv-i reftār:**-*ı*
Gazel 3273
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Salına salına yürüyen uzun boylu, endamlı servi (sevgili).

Ḳad-i dil-cūyuñ iy dilber komadı serv-i reftārı
İşidüp ġonca güftāruñ hemān gülşende lāl oldı

3. **serv-i reftār:**-*uñ*
Gazel 3009
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Salınarak yürüyen (servi gibi) uzun boylu olan sevgili.

Dilerem pāyını būse kılam ol serv-i reftāruñ
Ki ne dāmen ola vāḳıf u ne ḫod pīrehen āgeh

serv-i revān:

1. **serv-i revān:**-*ı*
Gazel 3343
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Salına salına yürüyen uzun boylu, endamlı (sevgili).

Gözüm yaşını ayagına cūlar iderdüm
Nāz-ıla görem seyr ide ol serv-i revānı

2. **serv-i revān:**
Gazel 3383
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Salına salına yürüyen uzun boylu, endamlı (sevgili).

Va‘deyi ferdāya saldı gitdi ol serv-i revān
Bile gitdi göz yaşı eşk-i revān eglenmedi

serv-i sehī:

1. **serv-i sehī:**
Gazel 3240
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavak gibi uzun, mevzun olan, dağınık olmayan servi.

Seyr-i gülşen ideler nāz-ıla ol yār gehi
Bir ayag üzre tutup ḫidmet ide serv-i sehī

2. **serv-i sehī:**
Gazel 3283
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavak gibi uzun, mevzun olan, dağınık olmayan servi.

Salın iy serv-i sehī nāz-ıla seyr it çemeni
Cān fedā ide gören diye saña cān-ı meni

3. **serv-i sehī:**
Gazel 3449
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavak gibi uzun, mevzun olan, dağınık olmayan servi.

Bu Muḥibbī yaşını āb-ı revān ister-iseñ
Cilveler eyle salın karşuma iy serv-i sehī

4. **serv-i sehī:**
Gazel 3058
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavak gibi uzun, mevzun olan, dağınık olmayan servi (sevgilinin boyuna benzetilmiş).

Bāġda serv-i sehī ḳaddüñ görüp ögünmesün
Ḳudreti yokdur anuñ çün bir ḳadem reftāra de

5. **serv-i sehī:**--*nüñ*
Gazel 3123
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavak gibi uzun, mevzun olan, dağınık olmayan servi (sevgilinin boyuna benzetilmiş).

Ol boyı serv-i sehīnüñ pāyına īsār içün
Gözlerümüñ yaşı sīm ü yüzüm altun olmada

6. **serv-i sehī:**
Gazel 3367
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Servi gibi uzun ve düzgün boylu.

İy melek-çehre senüñ ḳadd-i bülendüñ var iken
Katı kūteh görinür gözlerüme serv-i sehī

7. **serv-i sehī:**
Gazel 3424
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Servi gibi uzun ve düzgün boylu II Sevgili.

Ol serv-i sehī nāz-ıla bir kez salınaydı
Yolına anuñ cān revān itmege yanaydı

8. **serv-i sehī:**
Gazel 3337
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Endamı düzgün, fidan gibi sevgili.

Serv ḳaddüñ sāyesinde ölsem iy serv-i sehī
Tā ḳıyāmet kalsam anda eylesem cā kāşki

9. **serv-i sehī:**
Gazel 3350
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Endamı düzgün, fidan gibi sevgili.

Ben niçe itmeyeyim göz yaşını āb-ı revān
Salınur her ṭarafa nāz-ıla ol serv-i sehī

10. **serv-i sehī:**
Gazel 3144
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düz, doğru servi. II mec. Endâmı düzgün, fidan gibi sevgili.

Ḳadd ü ruḫsāruñı su içre görüp serv-i sehī
Bir daḥı görem diyü turur kenār-ı ābda

11. **serv-i sehī:**
Gazel 3190
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Düz, doğru servi." II Endâmı düzgün, fidan gibi sevgili.

Yine nāz-ıla ḫırām eyle gel iy serv-i sehī
Kim göre nāz-ıla bu ḳāmetüñi diye zihī

12. **serv-i sehī:**
Gazel 3258
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Düz, doğru servi" mec. Endâmı düzgün, fidan gibi sevgili.

Görüp serv-i sehī ḳaddüñ senüñ dīvāneñ olmışdur
Sular zencīre dönmişdür ayaguña urup bağı

serv-i sehī-veş:

1. **serv-i sehī-veş:**
Gazel 3121
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğru büyümüş upuzun selvi gibi.

Ol şāh-ı zamān gelse yine serv-i sehī-veş
Yir yir güher-i eşküm ayagına saçılsa

serv-i semen-bū:

1. **serv-i semen-bū:**
Gazel 3145
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yasemin kokulu servi.

Bu Muḥibbī ger ire vaşlına ol meh-pārenüñ
Bu cihānda ġam yimez serv-i semen-bū bitmeye

serv-i ser-efrāz:

1. **serv-i ser-efrāz:**
Gazel 3138
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başı yüksekte selvi. || Uzun boylu güzel, sevgili.

İy Muḥibbī gözüñüñ yaşını kıl āb-ı revān
Ola kim salınup ol serv-i ser-efrāz gele

serv-i sīmīn:

1. **serv-i sīmīn:**-*üm*
Gazel 3186
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gümüşten servi II gümüş tenli, uzun boylu sevgili.

Her kaçan gelse ḳıyāma ol ḳıyāmet ‘arż ider
Ṭūbī-i bāġ-ı cinān ya serv-i sīmīnüm gibi

serv-ḳad:

1. **serv-ḳad:**
Gazel 3116
Mısra: **4**
(Sevgilinin) selvi gibi olan boyu.

Eksük olmasa ne tañ saña belā üzre belā
Çünki virdüñ göñlüñi ol serv-ḳad bālālara

2. **serv-ḳad:**
Gazel 3007
Mısra: **6**
Selvi boylu.Selvi. Divan şiirinde adından en çok söz edilen ağaç selvidir. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Selvinin hafif rüzgarla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Gülşen-i ḥüsninde olur göz yaşı āb-ı revān
Māyil olaldan berü ol serv-ḳad dil-cūyına

3. **serv-ḳad:**
Gazel 3022
Mısra: **3**
Selvi boylu.Selvi. Divan şiirinde adından en çok söz edilen ağaç selvidir. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Selvinin hafif rüzgarla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Pīşe itme ẓulmı lillāh kendüñe iy serv-ḳad
Nüh felek titrer kaçan kim bir ġarīb eyleye āh

4. **serv-ḳad:**
Gazel 3494
Mısra: **1**
Selvi boylu.Selvi. Divan şiirinde adından en çok söz edilen ağaç selvidir. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Selvinin hafif rüzgarla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Çünki olduñ iy göñül ol serv-ḳad āvāresi
Gözlerüñ yaşını cū kılmakdur anuñ çāresi

5. **serv-ḳadler:**-*ler*
Gazel 3356
Mısra: **15**
Servi gibi boyu olan, servi boylu sevgili.

Sīneme çekdüm elifler serv-ḳadler yādına
Kuçaram tā ṣubḥ olınca baña hem pehlū gibi

6. **serv-ḳad:**
Gazel 3253
Mısra: **1**
Servi gibi boyu olan, servi boylu (sevgili).

O kim iy serv-ḳad bālā felekde saña yir itdi
Beni pā-māl-i ‘ışḳ idüp ayak altında zīr itdi

7. **serv-ḳad:**
Gazel 3356
Mısra: **1**
Servi gibi boyu olan, servi boylu (sevgili).

Göñlümi alan benüm ol serv-ḳad dil-cū gibi
Anuñ içün eşk-i çeşmüm durmaz akar su gibi

8. **serv-ḳad:**
Gazel 3366
Mısra: **1**
Servi gibi boyu olan, servi boylu (sevgili).

Āh kim bir serv-ḳad durdı akıtdı yaşumı
Su gibi taşdan taşa ursam ‘aceb mi başumı

9. **serv-ḳadlerle:**-*ler, -le*
Gazel 3258
Mısra: **2**
Servi gibi boyu olan, servi boylu (sevgili).

Çemende güller açıldı cihānuñ zeyn olup bāġı
İdelüm serv-ḳadlerle irişdi ‘işretüñ çagı

10. **serv-ḳadlar:**-*lar*
Gazel 3385
Mısra: **6**
Servi gibi boyu olan, servi boylu (sevgili).

Ol ser-efrāzum kaçan kim nāz-ıla seyrān ide
Dir görenler işte budur serv-ḳadlar serveri

serv-kad bālālara:

1. **serv-ḳad bālālara:**-*lar, -a*
Gazel 3000
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Selvi gibi uzun boylu sevgili.

Gözleri yaşı akar her sū olur āb-ı revān
Dil virelden bu Muḥibbī serv-ḳad bālālara

serv-kad bülend:

1. **serv-ḳad bülend:**-*i*
Gazel 3428
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzun boylu sevgili.

Yaşın revāne kıldı gülzār-ı ḥüsn içinden
Tā ki Muḥibbī gördi sen serv-ḳad bülendi

serv-kadd:

1. **serv-ḳaddüñ:**-*üñ*
Gazel 3032
Mısra: **1**
Selvi gibi uzun boylu sevgili.

Akdı göñlüm su gibi ol serv-ḳaddüñ pāyına
Kurtılımaz murġ-ı dil dutıldı zülfi dāmına

2. **serv-ḳadde:**-*e*
Gazel 3419
Mısra: **1**
Selvi boylu sevgili.

Ol serv-ḳadde nāgāh bu dīde baḳadüşdi
Eşküm revān gözümden pāyına akadüşdi

serv-ḳāmet:

1. **serv-ḳameti:**-*i*
Gazel 3354
Mısra: **1**
Servi boylu (güzel) ǀ *Sevgili.*

Gördüm gezer nāz-ıla ol serv-ḳameti
Sandum ki hemān başuma kopdı ḳıyāmeti

setr:

1. **setrümi:**-*üm, -i*
Gazel 3184
Mısra: **3**
Gizleme, örtme, kapama.

Hey niçe ‘ayyārdur gözden ogurlar setrümi
Gitdi dil elden görelden ṭurra-i ṭarrāruñı

sev-:

1. **seveni:**-*en, -i*
Gazel 3219
Mısra: **2**
1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.

Añmaduñ sen şeb-i firḳatde eyā dōst beni
Oda yakmak ne revādur seni cāndan seveni

2. **sevse:**-*se*
Gazel 3022
Mısra: **2**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.

Ḥālüme baksañ n’ola iy ḥüsn iline pādişāh
Cān u dilden seni kim çok sevse yanuñda günāh

3. **sevdügüm:**-*düg, -(ü)m*
Gazel 3031
Mısra: **8**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.

Hicr-ile yakduñ beni kül eyledüñ ser-tā-ḳadem
Bilmezem kim sevdügüm midür seni iy şeh günāh

4. **sevdügüm:**--*düg, --üm*
Gazel 3140
Mısra: **5**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.

Bī-güneh ‘uṣṣāḳı öldürme benüm çok sevdügüm
Dükenür sanma senüñ ‘āṣıḳlaruñ kırmag-ıla

5. **sevmez:**-*mez*
Gazel 3210
Mısra: **10**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.

İy Muḥibbī sözlerüñ bil cāna te‘sīr eyledi
Şöyle bildük yok-durur dünyāyı sevmez sen gibi

6. **sevmez:**-*mez*
Gazel 3321
Mısra: **10**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.

İy Muḥibbī ‘adl kıl bir kimseye ẓulm eyleme
Ḥaḳ ta‘ālā çünki bilürsin ki sevmez ẓālimi

7. **sevmeden:**-*meden*
Gazel 3349
Mısra: **2**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.

Selāmın ol şeh-i ḫūbān n’içün ben bendeden kesdi
Anı ben sevmeden artuk ne suç itdüm neden kesdi

8. **sevdügüm:**-*düg, -(ü)m*
Gazel 3400
Mısra: **7**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.

İy Muḥibbī uyusun nāz-ıla ol çok sevdügüm
Görmeyen ‘ālemde ben gözinde bīmār uyḫusı

9. **sevmeyen:**-*me, -(y)en*
Gazel 3450
Mısra: **6**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.

Baña cevr-ile cefā ġayrılara mihr ü vefā
Ne ‘aceb bilmeyesin sevmeyen ile seveni

10. **sevdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3087
Mısra: **1**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.

Bir perī peyker ḳamer-ruḫsār sevdüm tāzece
Bir lebi şīrīn şeker-güftār sevdüm tāzece

11. **sevdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3087
Mısra: **2**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.

Bir perī peyker ḳamer-ruḫsār sevdüm tāzece
Bir lebi şīrīn şeker-güftār sevdüm tāzece

12. **sevdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3087
Mısra: **4**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.

Bülbül-i şūrīdeyem feryād u efġān eylerem
Bir yüzi gül ġonca-leb gülzār sevdüm tāzece

13. **sevdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3087
Mısra: **6**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.

La‘l-i şīrīnine dil virdüm düşüp kūh-ı ġama
Kesmege Ferhād-veş kūhsār sevdüm tāzece

14. **sevdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3087
Mısra: **8**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.

Ḫāk-i miḥnetle cefā sengiyle dil vīrānesin
Ola kim ma‘mūr ide mi‘mār sevdüm tāzece

15. **sevdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3087
Mısra: **10**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.

Sīnede durmaz Muḥibbī ġamzesi eyler güẕer
Bir kaşı ya kirpügi ok yār sevdüm tāzece

16. **sevdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3113
Mısra: **1**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.

Ol servi görüp sevdüm balalıgı çagında
Ḫāk üzre yüzüm sürdüm su gibi ayagında

17. **sevdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3190
Mısra: **3**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.

Seni cān-ıla eger sevdüm ise sanma günāh
Kimdür ola ki görüp sevmeye sen pādişehi

18. **sevmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 3190
Mısra: **4**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.

Seni cān-ıla eger sevdüm ise sanma günāh
Kimdür ola ki görüp sevmeye sen pādişehi

19. **sevmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 3211
Mısra: **2**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.

İy melek-ḫaşlet ü iy nūr-ı Ḫudā v’iy Ḳureşi
Kankı kāfirdür ola sevmeye sen ḫūrī-veşi

20. **sevdi:**-*di*
Gazel 3244
Mısra: **6**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.

Ögrendi Ḳays yaşına bād-ı sümūm ile
Sevdi diyār-ı miḫnetüñ āb u hevāsını

21. **sevme:**-*me*
Gazel 3392
Mısra: **10**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.

İy Muḥibbī ger eger mihr-ile māh olur-ısa
Sevme hercāyīleri olmaya bī-‘ār daḫı

22. **sevdügi:**--*dük, --i*
Gazel 3118
Mısra: **7**
Sevgi duymak, gönülde bir muhabbet beslemek. || Beğenmek, arzu göstermek.

Sevdügi yolında kim virmezse cān nā-kesdür ol
Cān viren cānān yolında şübhesüz cömerd ola

23. **sevenüñ:**-*en, -üñ*
Gazel 3240
Mısra: **10**
1. (Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek. 2. Âşık olmak, gönül vermek.

Sorma suçını günāhını hemān öldüregör
Seni çok çok sevenüñ az ola mı hīç günehi

sev:

1. **sevdümse:**-*dü, -m, -se*
Gazel 3030
Mısra: **7**
1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.

Seni sevdümse iy meh-rū ne suç itdüm ki öldürdüñ
Revā mı pādişāh olan gire nā-ḥaḳ yire kana

2. **seveli:**-*eli*
Gazel 3326
Mısra: **2**
1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.

Her gāh yakar cān u dili āhum āteşi
Ḥūn oldı yaşum seveli bir yār-ı meh-veşi

3. **sevmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 3376
Mısra: **1**
1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.

Dil-i şūrīde sevmişdür yine çün bir perī-zādı
İşüm ney gibi efġāndur anı siz sanmañuz şādī

4. **sevüp:**-*üp*
Gazel 3029
Mısra: **10**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.

Gidüpdür ‘aḳl u dil elden dilegüm bu-durur Ḥaḳ’dan
Muḥibbī gibi ol yārı sevüp zār olmasun kimse

5. **sevmiş:**-*miş*
Gazel 3284
Mısra: **9**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.

Muḥibbī bir vefāsuz yāri sevmiş
Ne kılsun yok elinde iḫtiyārı

6. **sevdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 3302
Mısra: **14**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.

Muḥibbī ḫūn-ı dil dök yaş yirine
Çü sevdüñ ol vefāsuz dil-rübāyı

7. **sevdi-y-ise:**-*di, -y, -i, -se*
Gazel 3385
Mısra: **7**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.

‘Āşıḳ olup sevdi-y-ise saña kāfir olmadı
Niçe bir öldüresin sen bī-güneh ‘āşıḳları

8. **sev:**
Gazel 3284
Mısra: **1**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.

Sev evvel cān-ıla gül yüzlü yārı
Soñında eyle bülbül gibi zārı

9. **severem:**-*er, -em*
Gazel 3289
Mısra: **1**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.

Severem cān-ıla dilden ben o ḫurşīd-veşi
Līk yakdı bu ben ḫastayı anuñ ‘aṭaşı

10. **sevmek:**-*mek*
Gazel 3332
Mısra: **11**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek // Âşık olmak, gönül vermek.

Sevmek seni suçsa suçı Muḥibbī’nüñ
Çokdur hemān eyle helāk ol fütāde[y]i

11. **sever:**-*er*
Gazel 3367
Mısra: **9**
(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.

Bu Muḥibbī seni cānıyla sever ger suç ise
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

12. **sevdügüm:**-*düg, -üm*
Gazel 3448
Mısra: **5**
(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek. II Sevilen kişi, sevgili.

Sevdügüm seni günāḥ ise katuñda güzelüm
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

13. **sevüp:**-*üp*
Gazel 3435
Mısra: **8**
(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.

Yürür āzāde dil kılmazken ārām
Sevüp bir serv dil ārāma düşdi

14. **sevdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3215

Mısra: **6**
(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.

Cūlar olursa her yaña yaşum ‘aceb degül
Sevdüm çün ol sehī-ḳad ü yār-ı perī-veşi

sevāb-ı ka‘be:

1. **sevāb-ı ka‘be:**-*y*, -*e*
Gazel 3102
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabe'nin sevabı.

Bu Muḥibbī’nüñ yıkuk göñlin ‘imāret eylegil
Dōstum irmek dilerseñ ger sevāb-ı Ka‘be’ye

sevād:

1. **sevādını:**-*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3411
Mısra: **5**
Ar. Siyahlık, Karalık, Karanlık.

Görüp zülfüñ sevādını göñül sevdāya düşmişdür
‘Aceb mi baña dirlerse eger mecnūn-ı şeydāyī

sevdā:

1. **sevdālara:**-*lar*, -*a*
Gazel 3000
Mısra: **1**
Ar. 1. Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk.

Bir saçı leylā ġamından āh kim sevdālara
Ayb itmeñ ger düşem mecnūn olup ṣaḥrālara

2. **sevdālar:**-*lar*
Gazel 3028
Mısra: **5**
Ar. 1. Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk.

Yā nedendür iy Muḥibbī uşbu sevdālar bize

3. **sevdāsı:**-*sı*
Gazel 3042
Mısra: **2**
Ar. 1. Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk.

Göñül çün bir devāsuz düşdi derde
Ġamı sīnemdedür sevdāsı serde

4. **sevdā:**
Gazel 3065
Mısra: **1**
Ar. 1. Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk.

Zülf[i] sevdāsı getürdi başuma sevdā yine
Ol Muġal-Çīn gözleri itdi göñül yagma yine

5. **sevdāsı:**-*sı*
Gazel 3065
Mısra: **1**
Ar. 1. Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk.

Zülf[i] sevdāsı getürdi başuma sevdā yine
Ol Muġal-Çīn gözleri itdi göñül yagma yine

6. **sevdā:**
Gazel 3077
Mısra: **2**
Ar. 1. Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk.

Tolaşdı yine dil saçınuñ silsilesine
Başındaki sevdā komaz iltür anı sine

7. **sevdālar:**-*lar*
Gazel 3130
Mısra: **6**
Ar. 1. Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk.

‘Aḳlumı tārāca virdi ol Muġal-Çīn gözleri
Başuma geldi ser-i zülfiyle sevdālar yine

8. **sevdāyı:**-*y*, -*ı*
Gazel 3414
Mısra: **9**
Ar. 1. Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk.

Sevdāyı zülf [ü] ḫāl-ile görseñ Muḥibbī’yi
Mecnūn-ṣıfat ḥāl-i müşevveşin daḫı

9. **sevdāsına:**-*s*, -*ı*, -*n*, -*a*
Gazel 3123
Mısra: **3**
Ar. 1. Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk.

Tolaşaldan bir perī-rū zülfinüñ sevdāsına
N’eyleyem şeydā göñül vardukça Mecnūn olmada

10. **sevdāsında:**-*sı*, -*n*, -*da*
Gazel 3360
Mısra: **9**
Heves, arzu, aşk.

Zülfi sevdāsında bilmezler Muḥibbī nüktesin
Zīra kimse görmemiş görmez yılan ayagını

11. **sevdāları:**-*lar*, -*ı*
Gazel 3497
Mısra: **1**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet.

Göñlüme zülfüñ getürdi bu uzun sevdāları
Anuñ-ıçun başuma geldi cihān ġavġāları

12. **sevdāsına:**-*sı*, -*n*, -*a*
Gazel 3057
Mısra: **3**
Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

Kāküli sevdāsına kim dil vire bir dilberüñ
İñlemekle ‘ākıbet göñül perīşān olmaya

13. **sevdāsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 3445
Mısra: **5**
Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

Dil virürsin zülfi sevdāsına her bir dilberüñ
Bilürem başdan çıkarur ‘āḳıbet bu ḫū seni

14. **sevdāsı:**-*sı*
Gazel 3474
Mısra: **7**
Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

Gitmedi başuñdan iy dil zülfinüñ sevdāsı āh
Bilmedüm dīvāne mi yāḫūd bu dil şeydā mı ki

15. **sevdāsı:**-*sı*
Gazel 3355
Mısra: **5**
(Ar.) Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet.

‘Işḳ sevdāsı ile kim ola sevdāyī mizāc
Başda kalmaya anuñ bād u hevādan ġayrı

16. **sevdā:**
Gazel 3217
Mısra: **4**
1. Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. 2. Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

Sevdügüm gerçi ki bir sīmīn-beden maḥbūbdur
Ne belāya ilte āḫir bilmezem sevdā beni

17. **sevdā:**
Gazel 3415
Mısra: **3**
1. Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. 2. Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

Zülfine dolaşdı göñlüm geldi sevdā başuma
Ġam şebinde tā seḥer bīdār gördüm kendümi

18. **sevdā:**
Gazel 3420
Mısra: **4**
1. Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. 2. Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

Her kim ki naẓar eyleye ol zülf-i pür-ḫama
Başından anuñ gitmeye sevdā benüm gibi

19. **sevdā:**
Gazel 3485
Mısra: **8**
1. Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. 2. Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

Tolaşup sevdā-yı zülfe oldı göñlüm bī-ḳarār
Gelmeseydi başuma benüm bu sevdā kāşki

sevdā eyle-:

1. **sevdā eyle-:**-*di*
Gazel 3282
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevdalanmak. || Bir şeye karşı aşırı istek duymak.

Gördi müşgīn-i selāsil zülf-ile kāküllerin
Boynuma zencīr ola dil diyü sevdā eyledi

sevdālara düş:

1. **sevdālara düş:**-*lar, -a, -miş*
Gazel 3316
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sevdaya düşmek, âşık olmak.

Muḥīb sevdālara düşmiş diler zülfüñe el ko[y]mak
Bilürken aña el irmez cihānda şāneden ġayrı

sevdāya düş:

1. **sevdāya düş:**-*y, -a, -miş, -dür*
Gazel 3411
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sevmek, aşık olmak.

Görüp zülfüñ sevādını göñül sevdāya düşmişdür
‘Aceb mi baña dirlerse eger mecnūn-ı şeydāyī

sevdāyī:

1. **sevdāyī:**
Gazel 3355
Mısra: **5**
Hevâ ve hevesiyle hareket eden, arzularına yenik düşen. // Sevdalanmış.

‘Işḳ sevdāsı ile kim ola sevdāyī mizāc
Başda kalmaya anuñ bād u hevādan ġayrı

sevdā-yı būy-ı zülf:

1. **sevdā-yı būy-ı zülf:**-*ile*
Gazel 3362
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçlarının kokusunun sevdası.

Sevdā-yı būy-ı zülf-ile tolı dimāġumuz
Serden Muḥibbī çıkarısar bu hevā bizi

sevdā-yı ḫām:

1. **sevdā-yı ḫām:**-*-ıla*
Gazel 3013
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olgunlaşmamış aşk. II Yeni aşk.

Zāhid geçürdi ‘ömrini sevdā-yı ḫām-ıla
Ehl-i dil olan irdi murādına cām-ıla

sevdā-yı ‘ışk:

1. **sevdā-yı ‘ışḳ:**
Gazel 3417
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk sevdası.

Dolaşup zülfine geldi başa çün sevdā-yı ‘ışḳ
Ger helāk olsañ dilā kesme sakın peyvendüñi

sevdā-yı ser-i zülf:

1. **sevdā-yı ser-i zülf:**--*i, --n, --e*
Gazel 3045
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının ucunun sevdası.

Sevdā-yı ser-i zülfine dolaşalı göñlüm
Kaldı ebedī merdüm-i çeşmüm nem içinde

2. **sevdā-yı ser-i zülf:**--*üñ*
Gazel 3113
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının ucunun sevdası.

Sevdā-yı ser-i zülfüñ mecnūn idiser āḫir
‘Işḳuñ bu Muḥibbī’nüñ bulındı dimāġında

3. **sevdā-yı ser-i zülf:**-*i, -n, -e*
Gazel 3378
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Saçlarının sevdası. || *Sevgilinin siyah saçları.*

Sevdā-yı ser-i zülfine dolaşalı göñlüm
Rüsvā-yı cihān oldı o dilden dile düşdi

sevdā-yı zülf:

1. **sevdā-yı zülf:**--*üñ*
Gazel 3062
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zülfün aşkı. || *Divan şiirinde sevgilinin saçına aşık olunur, saç tuzak olur aşık ona kapılır.*

Gider mi başdan sevdā-yı zülfüñ
Hevā toḫm[ı] olaldan dilde küşte

2. **sevdā-yı zülf:**-*i, -n, -den*
Gazel 3161
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının sevdası.

İy Muḥibbī olmaduñ sevdā-yı zülfinden ḫalāṣ
Düşmesün kāfir daḫı anuñ saçı zünnārına

3. **sevdā-yı zülf:**-*i*
Gazel 3232
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının sevdası.

Sevdā-yı zülfi gitmese başdan ‘aceb degül
Güçdür kimsene terk idebilmek hevāsını

4. **sevdā-yı zülf:**
Gazel 3418
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının sevdası.

Sevdā-yı zülf varını ‘ömrüñ yile virüp
Başdan çıkarmaz ise ‘acebdür hevā bizi

5. **sevdā-yı zülf:**-*i, -n, -e*
Gazel 3422
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının sevdası.

İy göñül sevdā-yı zülfine hevādār it beni
Giceler tā ṣubḥa dek ‘ışḳ-ıla bīdār it beni

6. **sevdā-yı zülf:**-*e*
Gazel 3485
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının sevdası.

Tolaşup sevdā-yı zülfe oldı göñlüm bī-ḳarār
Gelmeseydi başuma benüm bu sevdā kāşki

7. **sevdā-yı zülf:**-*i*
Gazel 3237
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçının sevdası.

Sevdā-yı zülfi başuma bildüm belā-y-ımış
Bilmem ne güne saklayısar ol belā beni

sevdüceg:

1. **sevdücegüm:**-*üm*
Gazel 3132
Mısra: **6**
Sevgili.

Bilmeyüp ḫālümi cevr eyler-ise olmaz ‘aceb
Ṭıfldur sevdücegüm daḫı on üç yaşında

sevdügi:

1. **sevdüginüñ:**--*i, --nüñ*
Gazel 3085

Mısra: **3**
Sevdiği kişi.

‘Āşıḳ oldur ki sevdüginüñ ḫāk-i pāyını
Görürse virmeye dünyā ḫarācına

sevdügüm:

1. **sevdügüm:**
Gazel 3217
Mısra: **3**
Sevdiğim, sevgilim.

Sevdügüm gerçi ki bir sīmīn-beden maḥbūbdur
Ne belāya ilte āḫir bilmezem sevdā beni

seven:

1. **seveni:**-*i*
Gazel 3450
Mısra: **6**
Bir kimseye karşı aşk, sevgi, muhabbet besleyen kimse.

Baña cevr-ile cefā ġayrılara mihr ü vefā
Ne ‘aceb bilmeyesin sevmeyen ile seveni

sevgülü:

1. **sevgülü:**
Gazel 3399
Mısra: **2**
Sevgi duyulan, kendisine aşk ve sevgi beslenen.

Āh ne müşkil imiş dünyāda yār ayrulıgı
Görmeyem bir daḫı ben sevgülü yār ayrulıgı

seyl:

1. **seyli:**-*i*
Gazel 3401
Mısra: **6**
Sel (mec. göz yaşı).

Salınsa serv gibi gelse gül-veş
Akıdur gözlerümden seyli ḫaylī

seylāb:

1. **seylāb:**
Gazel 3176
Mısra: **12**
Sel suyu, sel, su baskını, taşkın.

Lālezār olsa Muḥibbī ne tañ eṭrāf-ı çemen
Eşk-i çeşmüm dökilür her yaña seylāb gibi

2. **seylāb:**
Gazel 3247
Mısra: **6**
Sel suyu, sel, su baskını, taşkın.

Gözlerüm yaşı gelürse beni yirden götüre
Nite kim ḫār u ḫesi her yaña seylāb gibi

seylāb ol-:

1. **seylāb ol-:**--*ma, --sa*
Gazel 3089
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sel olmak.

Gülşen-i ḥüsnüñ nigārā olmaz idi tāze sebz
Her ṭarafdan gözlerüm bārānı seylāb olmasa

seyle vir:

1. **seyle vir:**-*e, -di*
Gazel 3298
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sele vermek; yıkmak, yok etmek.

Seyl-i eşküm seyle virdi yine bu dil kişverin
Dir gören ‘ibretle bunda ḫāne vü gū kalmadı

seyl-i eşk:

1. **seyl-i eşk:**--*üm, --den*
Gazel 3100
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı seli.

Seyl-i eşkümden żarar geldükçe bu mülk-i dile
Seng-i miḥnet birle yapup üstüvār itmeñ nice

2. **seyl-i eşk:**-*üm*
Gazel 3298
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı seli.

Seyl-i eşküm seyle virdi yine bu dil kişverin
Dir gören ‘ibretle bunda ḫāne vü gū kalmadı

3. **seyl-i eşk:**-*üm*
Gazel 3303
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı seli.

Seyl-i eşküm eyledi vīrāne geldi ḫānemi
Genc-i vaṣlın buldum āḫir aradum vīrānemi

4. **seyl-i eşk:**-*üm*
Gazel 3415
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı seli.

Seyl-i eşküm yıkdugınca dem-be-dem dil ḫānesin
Seng-i miḥnetle yapar mi‘mār gördüm kendümi

5. **seyl-i eşk:**-*üm, -den*
Gazel 3480
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı seli.

Seyl-i eşkümden żarar gelmez meger bennā-yı ‘ışḳ
Seng-i miḥnetle ezel yapmış bu göñlüm dārını

seyr:

1. **seyrin:**--*in*
Gazel 3365
Mısra: **5**
Yürüyüş, yürüme; bir şeyi zevk alarak gözle takip etme, bakma, izleme.

Genc-i ḥüsni seyrin isterken görindi zülf-i dōst
Bilmedüm aña ṭılısm olmış meger su‘bān iki

2. **seyr-ile:**--*ile*
Gazel 3370
Mısra: **10**
Gezip dolaşma, dönme.

İy Muḥibbī didiler dünyāda yok hergiz vefā
Seyr-ile gezüp görenler uşbu kat kat ‘ālemi

3. **seyrine:**--*i,-ne*
Gazel 3099
Mısra: **3**
Ar.1.Bir şeyi zevk alarak gözle takip etme,bakma,izleme,temaşa. 2.Yürüyüş,yürüme. 3.Gezip dolaşma,gezme.

Deyr içinde dün ṣanemler seyrine ḥayrān olup
Secdeyi bī-iḫtiyār itdüm büt-i ṭannāzuma

4. **seyri:**-*i*
Gazel 3051
Mısra: **8**
Bakma, seyretme, temaşa.

Ġoncalar söze gelüp gördi gül oldı ḫande
Tāc-ı ṣūfī bir seyri nīze ḥamrā lāle

seyr eyle-:

1. **seyr eyle-:**-*r*
Gazel 3175
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek, bakmak, temaşa etmek. II Gezmek, gezinmek.

Ḫırāmān ḳadd-ile dilber ne gülşende ki seyr eyler
Añılmaz oldı pest olup o bāġuñ serv ü şimşādı

seyr eyle:

1. **seyr eyle:**
Gazel 3106
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gezmek, gezinmek ; seyretmek,temaşa eylemek.

Güller bitürüp çevremi yaşum çemen itdi
Seyr eyle dilā göñlüñ açılsun çemenümle

2. **seyr eyle:**
Gazel 3453
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak, seyretmek. II Gezinmek, dolaşmak.

Bāġı seyr eyle Muḥibbī bir münāsib yār-ıla
‘İbret al gör niçe açılmış cihānuñ gülleri

3. **seyr eyle:**
Gazel 3197
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek, bakmak, temaşa etmek. II Gezmek, gezinmek.

Şevḳuñ var-ısa gülşene var diñle sürūdı
Seyr eyle hezār nāliş ü gülhā-yı bahārı

seyr id:

1. **seyr id:**-*üp*
Gazel 3385
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gezmek, gezinmek, dolaşmak; izlemek, temaşa etmek.

Seyr idüp aġyār-ıla yār itdügince bāziçe
Bu Muḥibbī sümme vallāhi olur cāndan berī

2. **seyr id:**-*er*
Gazel 3426
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gezmek, gezinmek, dolaşmak; izlemek, temaşa etmek.

Her kim ki göre seyr ider ol serv-i ḫırāmı
Göz yaşını yolına revān ide tamāmī

3. **seyr id:**-*e*
Gazel 3343
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek, bakmak, temaşa etmek II gezmek, gezinmek.

Gözüm yaşını ayagına cūlar iderdüm
Nāz-ıla görem seyr ide ol serv-i revānı

seyr id-:

1. **seyr id-:**--*er*, --*ken*
Gazel 3039
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gezmek, gezinmek ǁ temaşa etmek.

Seyr iderken bir güzel gördüm bugün bāzārda
Ruḫları mānendi bir gül bitmedi gülzārda

2. **seyr id-:**-*-er*
Gazel 3109
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak, temaşa etmek.

Güzeller seyr ider olmış ‘araḳ-rīz
Ki san gül-berg üzre düşdi jāle

3. **seyr id-:**-*e*
Gazel 3271
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gezip dolaşma.

Şevḳuñ var-ısa çın seḥer iy dil-i maḥzūn
Var açıla gir seyr ide gülhā-yı bahārı

4. **seyr id-:**-*er, -dü, -ñ*
Gazel 3228
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gezip dolaşmak, gezmek.

Kāyinātı seyr iderdüñ ser-te-ser ḫurşīd-veş
Cür‘adān-ı ‘ışḳdan iy dil yiseñ esrārumı

5. **seyr id-:**-*en, -ler*
Gazel 3236
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
:Seyretmek, bakmak, temaşa etmek. II Gezmek, gezinmek.

Seyr idenler bir naẓar derdüñle sīnem bāġını
Lāleler bitmiş sanurlar yir yir anuñ dāġını

seyr it:

1. **seyr it:**
Gazel 3262
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gezip dolaşmak.

Yine iy serv-i ḫırām nāz-ıla seyr it çemeni
Ser-tā-be-ḳadem āşūb-ı dil ü cān-ı meni

2. **seyr it:**
Gazel 3283
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gezmek, gezinmek.

Salın iy serv-i sehī nāz-ıla seyr it çemeni
Cān fedā ide gören diye saña cān-ı meni

seyr it-:

1. **seyr it-:**-*-meg, --e*
Gazel 3140
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gezinti yapmak, gezmek, dolaşmak. II Seyretmek, temâşâ etmek.

Dilberüm seyr itmege gülzāra çıkdı bāġ-ıla
Māh-rūlar birbirine gösterür barmag-ıla

seyrān:

1. **seyrānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3410
Mısra: **14**
Gezip dolaşma, gezme, gezinti; bakıp seyretme, temâşâ.

Dilberüñ ḳaddi Muḥibbī serv ḫaddi gül yiter
N’eylerem şimden girü ben gülşenüñ seyrānını

seyrān eyle:

1. **seyrān eyle:**-*ın, -r, -ken*
Gazel 3395
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gezinti yapmak, gezmek, dolaşmak.

Çemen seyrānın eylerken çü gördi çeşm-i pür eşküm
Diler pāyına yüz sürmek akar gāh togru gāh egri

seyrān id:

1. **seyrān id:**-*e*
Gazel 3385
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gezinti yapmak, gezmek, dolaşmak.

Ol ser-efrāzum kaçan kim nāz-ıla seyrān ide
Dir görenler işte budur serv-ḳadlar serveri

seyre çık:

1. **seyre çık:**-*e, -up*
Gazel 3312
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir yerden başka bir yere gitmek için yola çıkmak; eğlenmek üzere gözlemek, bakmak.

Umaram seyre çıkup yār temāşāya gele
Lālezār eyleyem eşküm ile [ben] her ṭarafı

seyre var-:

1. **seyre var-:**-*-du, --m*
Gazel 3130
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek, bakmak, izlemek.

Dün hevā kesb itmek-içün seyre vardum gülşene
Cān u dil yagmaya virdüm ugradum bir rehzene

seyr-i bāġ eyle:

1. **seyr-i bāġ eyle:**
Gazel 3182
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bahçeyi dolaşmak, gezmek.

Dilā gel seyr-i bāġ eyle teferrüc kıl Ḫudā ṣun'ın
Biri birine beñzer mi ne yüzdendür gör ezhārı

seyr-i gülşen eyle:

1. **seyr-i gülşen eyle:**-*se, -m*
Gazel 3348
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesinde gezinmek.

Seyr-i gülşen eylesem ammā yüzüñi görmesem
İsterem her gül gözüme ḫār olaydı kāşki

seyr-i gülşen id-:

1. **seyr-i gülşen id-:**-*e, -ler*
Gazel 3240
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesini seyretmek.

Seyr-i gülşen ideler nāz-ıla ol yār gehi
Bir ayag üzre tutup ḫidmet ide serv-i sehī

seyr-i gülzār eyle-:

1. **seyr-i gülzār eyle-:**-*me*
Gazel 3169
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesini seyretmek; gül bahçesini izlemek, temaşa etmek.

Ol yüzi gül saçı sünbül lebleri mül olmasa
Seyr-i gülzār eyleme serv-i ḫırāmān isteme

seyr-i semen:

1. **seyr-i semen:**
Gazel 3154
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yasemin (bahçesi)i gezip dolaşmak.

Serv tek seyr-i semen içre salınsun yine yār
Gevher-i eşk dökem yolına dāmānlar ile

seyr-i tenhā id:

1. **seyr-i tenhā id:**-*er*
Gazel 3413
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin tek başına yürümesi.

Seyr-i tenhā ider oldı yine cānā büyüdi
Yüzini görmek olur çün meh-i tābān büyüdi

seyrine var-:

1. **seyrine var-:**-*-i, --n, --e, --sa, --m*
Gazel 3133
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyrine varmak, seyretmek, izlemek.

Zümürrüd naṭ'ı döşense zemīne nev-bahār olsa
Gülistān seyrine varsam bile ancak nigār olsa

seyyāre:

1. **seyyāresi:**-*si*
Gazel 3494
Mısra: **8**
Gezegen.

Ṭāli'ümdür görmezem kūyına varsam gün yüzin
Āh kim togmaz şerefden 'āṣıḳuñ seyyāresi

sezā:

1. **sezādur:**-*dur*
Gazel 3380
Mısra: **5**
Far. Lâyık.

Ebed kurtılmamak aña sezādur
Ser-i zülfine çün göñül dolaşdı

sı:

1. **sıdı:**-*dı*
Gazel 3423
Mısra: **2**
Kırmak, bozmak.

Ġamzesi deldi geçer çatdı kaşın yār sıdı
Ok atup yayını san yasdı kemāndār sıdı

2. **sıdı:**-*dı*
Gazel 3423
Mısra: **6**
Kırmak, bozmak.

Deheninden baña 'ahd itmiş-iken būse nigār
N'eyledüm 'ahdi n'içün bozdı o ġaddār sıdı

3. **şıdı:**-*dı*
Gazel 3468
Mısra: **7**
Kırmak, bozmak.

Tokuz mīnāsını şıdı bu çarḫuñ
Kim atdı rāh-ı istiġnāda sengi

4. **sımayalar:**-*ma, -y, -a, -lar*
Gazel 3312
Mısra: **8**
Kırmak, kesmek, bozmak.

Şīşe-i gönlümi sı göz yaşını ister iseñ
Dür kaçan ḥāṣıl olur sımayalar ger ṣadefi

5. **sımayalar:**-*ma, -y, -a, -lar*
Gazel 3352
Mısra: **8**
Kırmak, kesmek, bozmak.

Dürr-i eşki bulasın pārala gel dil ṣadefin
Dür kaçan ḥāṣıl olur ger sımayalar ṣadefi

6. **sı:**
Gazel 3312
Mısra: **7**
Dil bağlamında gönül kırmak, gönül incitmek.

Şīşe-i gönlümi sı göz yaşını ister iseñ
Dür kaçan ḥāṣıl olur sımayalar ger ṣadefi

7. **sıdı:**-*dı*
Gazel 3423
Mısra: **10**
Aşağı görmek; bozmak; mağlup etmek.

Gördi ṣarrāf-ı cihān şi'r-i Muḥibbī'yi didi
Ḳıymet-i cevher[i] bu naẓm-ı güher-bār sıdı

8. **sır:**-*r*
Gazel 3098
Mısra: **10**
Kırmak, etkisini gidermek.

Kim ki dil virmez cihāna geçer istiġnā-y-ıla
İy Muḥibbī bu tokuz mīnāyı sır bir seng-ile

sı-:

1. **sıdı:**-*dı*
Gazel 3455
Mısra: **7**
Kırmak.

Atuban seng-i cefā sıdı bu gönlüm şīşesin
Yirlere çaldı beni dökdi yüzümüñ suyını

2. **sıdı:**-*dı*
Gazel 3423
Mısra: **1**
Yenmek, mağlup etmek, bozguna uğratmak.

Ġamzesi deldi geçer çatdı kaşın yār sıdı
Ok atup yayını san yasdı kemāndār sıdı

3. **sıdı:**-*dı*
Gazel 3423
Mısra: **4**
Kırmak, parçalamak.

İstemez biri kulı sındugını dil kākülinüñ
Niçe kez gerçi diyem ṭurra-i ṭarrār sıdı

4. **sıdı:**-*dı*
Gazel 3423
Mısra: **8**
Kırmak, parçalamak.

Ser-i zülfinde görüp asılu dil şīşesini
Uşadup anı cefā sengiyle dildār sıdı

5. **sıduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 3262
Mısra: **3**
1. Kırmak. 2. Bozmak. 3. Yenmek, mağlûp etmek.

Kanumı nūş idüben seng-i cefā ile sıduñ
Nūş-ı mey eyleyüben şīşe-i gönlüm şikeni

sīb:

1. **sīb:**
Gazel 3070
Mısra: **8**
Elma.

Leblerüñ emdükçe meyl eyler bu göñlüm ġabġaba
Sīb ḫūb olur meze dirler mey-i nāb üstine

2. **sībe:**-*e*
Gazel 3251
Mısra: **2**
Elma.

Diḳḳat itdüm teng görindi ġoncadan yāruñ lebi
Sībe teşbīh eylemişlerdür görenler ġabġabı

3. **sībe:**-*e*
Gazel 3214
Mısra: **2**
Elma. II Sevgilinin elmaya benzeyen çenesi.

Ġoncadan teng neden ola anuñ la'l-i lebi
Ġabġabı sībe şebīh olmaga ney ki sebebi

sıġ-:

1. **sıgmaz:**-*maz*
Gazel 3451
Mısra: **9**
(Bir şey) Bütünüyle diğer bir şeyin içine girebilmek, o şey tarafından istîap edilmek.

'Aḳl-ıla 'ışḳ sīnede sıgmaz Muḥibbiyā
Her biri dir ki anı ḳabūl eyle ya beni

sıġma-:

1. **sıgmadı:**-*dı*
Gazel 3364

Mısra: **3**
Bir kabın ya da bir yerin içine bütünüyle girememek; bir şeyin sınırları içine girememek II daha büyük, daha yüce olmak.

Derd-i dil ḥālini yazdum sıgmadı bir nāmeye
Anuñ içün yāra taḥrīr eyledüm ṭomār iki

2. **sıgmadı:**-*dı*
Gazel 3412
Mısra: **6**
Bir kabın ya da bir yerin içine bütünüyle girememek; bir şeyin sınırları içine girememek II daha büyük, daha yüce olmak.

Cevrüñüñ faṣl [u] bābını yazdum
Deftere sıgmadı kitāb oldı

sıgmaz imiş:

1. **sıgmaz imiş:**--*maz*--*maz*, --*i*, --*miş*
Gazel 3037
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
(Bir şey) Bütünüyle diğer bir şeyin içine girebilmek, o şey tarafından istîap edilmek.

Ḳışṣaya sıgmaz imiş çünki ser-i zülf-i nigār
Şerḥ idemezsin anı defter ü dīvānlar-ıla

sıhhā:

1. **ṣıḥḥā:**
Gazel 3466
Mısra: **10**
Sağlık, afiyet.

Kanumı içmege geldükçe benüm ġamze-i dōst
Bu Muḥibbī dir aña cān-ıla ṣıḥḥā ʻāfī

sıhhat:

1. **ṣıḥḥat:**
Gazel 3406
Mısra: **2**
Sağlık, esenlik. || *Doğru, gerçeğe uygun.*

Ḫalḳ içinde muʻteber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes ṣıḥḥat gibi

2. **ṣıḥḥat:**
Gazel 3409
Mısra: **8**
Sağlık, esenlik. || *Doğru, gerçeğe uygun.*

Ol ṭabīb-i dil ölürsem de baña virmez cevāb
Bagludur ben ḫastaya beñzer ki ṣıḥḥat kapusı

ṣıḥḥat cānına ir-:

1. **ṣıḥḥat cānına ir-:**--*ı*, --*n*, --*a*, --*e*
Gazel 3112
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şifa bulsun, afiyet olsun.

Nūş-ı cān olsun eger kanum içerse leblerüñ
Ger içe bīmār çeşmüñ ire ṣıḥḥat cānına

siḥr:

1. **siḥr-ile:**--*ile*
Gazel 3293
Mısra: **8**
Büyü, efsun.

Ruḥı gencini ḥıfẓ içün ṭılısm itmiş meger çeşmi
Görinür siḥr-ile ejder olupdur zülfinüñ mūyı

2. **siḥr-ile:**-*ile*
Gazel 3427
Mısra: **4**
Büyü efsun. || *Karşı konulmaz çekicilik, güçlü etki, kuvvetli cazibe.*

Niçe el uzadayım genc-i ḥüsne
Saçın siḥr-ile iki erkam itdi

sihr id-:

1. **siḥr id-:**--*üp*
Gazel 3111
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sihir, büyü yapmak.

Siḥr idüp didi ki her tārını bir mār itdüm
Kimse el sunmaya tā zülf-i perīşānumuza

sikender:

1. **sikender:**
Gazel 3023
Mısra: **9**
İskender-i Zülkarneyn, Karanlıklar Ülkesi'nde bulunan hayat suyunu işitip aramaya karar verir. Hızır diye anılan halazadesi Elyesa'nın refakatinde ordusu ile yola çıkar. Yolda fırtına yüzünden ordudan ayrı düşerler. Karanlıklar ülkesine gelince Zülkarneyn sağa, Hızır sola giderek yollarını tayine çalışırlar. Günlerce yol aldıktan sonra, Hızır ilahi bir ses duyar ve bir nur görür. Orada ab-ı hayatı bulur. Bu sudan içer ve yıkanır. Böylece hem sonsuz bir hayata kavuşur ve hem de fevkalade güçler kazanır. Sonra Zülkarneyn'le karşılaşır. O da, ab-ı hayatı ararsa da bulamaz ve bir müddet sonra vefat eder.

Ẓulmet-i ġamda yine kaldı Sikender gibi dil
İy Muḥibbī çāre ne uymaduñ evvel sözüme

sil-:

1. **sile:**-*e*
Gazel 3378
Mısra: **10**
Bir şeyin ıslaklığını gidererek kuru duruma

getirmek; üzerine genellikle bir bez sürterek tozlarını, kirlerini almak veya parlatmak.

Ḥışm-ıla gelüp gözlerümüñ yaşını gördi
Raḥm eyleyüben yiñile yaşum sile düşdi

silsile:

1. **silsilesine:**--*si, --n, --e*
Gazel 3077
Mısra: **10**
Zincir (saç örgüsü bağlamında).

Mecnūn-ṣıfat ‘ışḳ-ıla dilden dile düşdi
Dil baglayalı leylī saçı silsilesine

2. **silsilesine:**--*si, --n, --e*
Gazel 3077
Mısra: **1**
Birbirine bağlı, birbiriyle ilgili şeylerin oluşturduğu dizi, sıra.

Tolaşdı yine dil saçınuñ silsilesine
Başındaki sevdā komaz iltür anı sine

sīm:

1. **sīm:**
Gazel 3088
Mısra: **6**
Gümüş II âşığın göz yaşları.

Fāş itdi cihān ḫalḳına çün sırrumı yaşum
Gözden bırakam yirlere ger sīm [ile] zerse

2. **sīm:**
Gazel 3123
Mısra: **10**
Gümüş II âşığın göz yaşları.

Ol boyı serv-i sehīnüñ pāyına īsār içün
Gözlerümüñ yaşı sīm ü yüzüm altun olmada

3. **sīme:**-*e*
Gazel 3129
Mısra: **12**
Gümüş II âşığın göz yaşları.

Ol vefāsuz dilberüñ ḫarc itmek-içün yolına
Sīme döndi gözlerüm yaşı yüzüm döndi zere

4. **sīme:**-*e*
Gazel 3049
Mısra: **7**
Gümüş II sevgilinin teni.

Niçe teşbīh idem ben sīme cismüñ
Bulınmaz bu ṭarāvet yāseminde

5. **sīm:**
Gazel 3294
Mısra: **7**
(Ar.) Gümüş.

Yaşum sīm ü tīr-i zer ola çehrem
Gerekmez dehrüñ sīm ü zerini

6. **sīm:**
Gazel 3353
Mısra: **6**
Gümüş, gümüşten yapılmış. II Gözyaşı.

Gözüm yaşıyla eyle naẓar rūy-ı zerdüme
Hem sīm döker yoluña hem zer benüm gibi

sīm id-:

1. **sīm id-:**--*üp*
Gazel 3042
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Aşığın) gümüş gibi dökülen göz yaşları.

Yaşumı sīm idüp itdüm yüzüm zerd
Güzeller meyl iderler sīm ü zerde

sīm ü zer:

1. **sīm ü zer:**
Gazel 3168
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gümüş ve altın.

Ṭālib iseñ vaṣl-ı yāra elde sīm ü zer gerek
Yoksa bil olmaz müyesser ḳuvvet-i bāzū-y-ıla

2. **sīm ü zer:**-*le*
Gazel 3255
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gümüş ve altın.

Billūr iken yıkılur bu nüh felek olur ḫarāb
Sīm ü zerle pes neden yüce kılursın nāmuñı

3. **sīm ü zer:**
Gazel 3339
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gümüş ve altın.

Dīde rūyum cem‘ kılmışdur şu deñlü sīm ü zer
Pāy-ı yāra eylesem bilmez nisār eksüklügi

4. **sīm ü zer:**
Gazel 3112
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gümüş ve altın (âşığın gözyaşları ve sararan yüzü bağlamında).

İki kāse merdüm-i çeşmüm eline sīm ü zer
Aldı īsār itmege geldükçe ġam sulṭānına

5. **sīm ü zer:**-*i, -n, -i*
Gazel 3294

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gümüş ve altın (âşığın gözyaşları ve sararan yüzü bağlamında).

Yaşum sīm ü tīr-i zer ola çehrem
Gerekmez dehrüñ sīm ü zerini

6. **sīm ü zer:**
Gazel 3375
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gümüş ve altın (âşığın gözyaşları ve sararan yüzü bağlamında).

Bu ṣafā bezminde cānā ger dökerse sīm ü zer
Gönderem pīr-i muġāna ḫırḳa [vü] seccādeyi

sīm ü zerde:

1. **sīm ü zerde:**
Gazel 3042
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gümüş ve altın.

Yaşumı sīm idüp itdüm yüzüm zerd
Güzeller meyl iderler sīm ü zerde

sımarla-:

1. **sımarladum:**-*du, -m*
Gazel 3334
Mısra: **5**
Bir şeyin, bir kimsenin bakılmasını, korunmasını birine veya birinin gözetilmesine bırakmak, emanet etmek.

Ten keştīsini dīde-i eşküme sımarladum
Elden düşürdüm āh ‘inān-ı sefīne[y]i

sīm-dāde:

1. **sīm-dāde[y]i:**-*y, -i*
Gazel 3332
Mısra: **6**
Gümüş vergi.

Nāzük bedeni berg-i semenden daḫı nāzük
Kim gördi bu nev‘-ile bir sīm-dāde[y]i

sīm-endāmı:

1. **sīm-endāmı:**-*ı*
Gazel 3407
Mısra: **4**
Gümüş endamlı, gümüş vücutlu (sevgili).

Dāġuñı dām eyle ṣayd it eşk-i çeşmüñ dane kıl
Bir kebūter-sīne sīm-endāmı bayram irtesi

sīm-i eşk:

1. **sīm-i eşk:**-*i*
Gazel 3198
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gümüşe benzeyen göz yaşı taneleri. II Gümüş para gibi olan gözyaşı.

‘Işḳ bāzārında göz yaşın Muḥibbī ḫarc ider
N’eylesüm kim sīm-i eşki anda da bāb olmadı

sīmīn beden:

1. **sīmīn beden:**
Gazel 3009
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gümüş ten, gümüş tenli II beyaz ten.

Degül ben ḫastanuñ ḥālinden ol sīmīn beden āgeh
Kim eyler ol şehi yā Rab ‘aceb ben bendeden āgeh

sīmīn ten:

1. **sīmīn ten:**-*i, -n, -i*
Gazel 3262
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gümüş -gibi beyaz- ten || Sevgili.

Ger bugün nāz-ıla nāzük tenüñi ‘arż idesin
Yāsemīn bir daḫı göstermeye sīmīn tenini

sīmīn-beden:

1. **sīmīn-beden:**
Gazel 3217
Mısra: **3**
Gümüş bedenli. II Gümüş gibi parlak ve beyaz tenli sevgili.

Sevdügüm gerçi ki bir sīmīn-beden maḥbūbdur
Ne belāya ilte āḫir bilmezem sevdā beni

sīmīn-ber:

1. **sīmīn-beri:**-*i*
Gazel 3277
Mısra: **1**
Gümüş gibi beyaz göğüslü.

Geh ḳabā gülgūn geyer gördüm ol sīmīn-beri
Özine geh ḫil‘at atmış reng-i nīlūferī

sīm-ten:

1. **sīm-ten:**
Gazel 3476
Mısra: **7**
Far. Gümüş bedenli, beyaz tenli.

San geyer ol sīm-ten üstine dāvūdī zirih
Her kaçan eyler perīşān tagıdur gīsūları

sın-:

1. **sınuban:**-*-uban*
Gazel 3097
Mısra: **10**
Kırılmak, parçalanmak.

Kim bütün ide Muḥibbī bu göñül şīşesini
Sınuban seng-i cefā-y-ıla ki ṣad pāre düşe

2. **sınsa:**-*sa*
Gazel 3050
Mısra: **13**
Kırılmak.

Muḥibbī sınsa ābgīne göñülüñ
‘Aceb midür atarsañ sengi sorma

3. **sınmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 3227
Mısra: **4**
Kırılmak, parçalanmak.

Eşk-i çeşmümden yine cūlar revān oldı benüm
Anuñ-ıçundur ki sınmışdur bu göñlüm şīşesi

sīn:

1. **sınmış:**-*mış*
Gazel 3248
Mısra: **10**
Kırılmak, parçalanmak.

Virmez Muḥibbī kūy-ı ḫarābāt-ı ‘ışḳ olan
Cām-ı Cem’e eldeki sınmış kovasını

2. **sındı:**-*dı*
Gazel 3431
Mısra: **6**
Kırılmak.

Görüp ṭūbī boyını serv [ü] ‘ar‘ar
İkisi reşk udından sındı düşdi

3. **sinüme:**-*üm, -e*
Gazel 3011
Mısra: **12**
Mezar, kabir.

Öldügümde dōstlar hāẕā şehīdü’l-‘āşıḳīn
Başum üzre dikesiz bir senge yazup sinüme

4. **sındugını:**-*duġ, -ı, -n, -ı*
Gazel 3423
Mısra: **3**
Kırmak, öldürmek.

İstemez biri kulı sındugını dil kākülinüñ
Niçe kez gerçi diyem ṭurra-i ṭarrār sıdı

5. **sındı:**-*dı*
Gazel 3317
Mısra: **2**
Kırılmak, parçalanmak.

Tīr-i ġamzeñden daḫı oñılmadan cān riştesi
Sındı seng-i cefāñ-ıla bu göñlüm[üñ] şīşesi

6. **sınsa:**-*sa*
Gazel 3372
Mısra: **12**
Kırılmak, parçalanmak, bozulmak.

Bu Muḥibbī kuluñuñ gel sıma göñlin kerem it
Kim bütün idebilür sınsa zücāc-ı Ḥalebī

sındı:

1. **sındı:**
Gazel 3431
Mısra: **8**
Yenilmek, bozguna uğramak, mağlûp olmak. Kırılmak, parçalanmak.

Felek ḫayyātı ḫüsni ḫil‘atini
Görüp hayrān elinden sındı düşdi

sīne:

1. **sīnede:**-*de*
Gazel 3033
Mısra: **3**
Far. 1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.

Ġamzeñ okını sīnede ben kana boyadum
Her ne ki geçe ḫāṭıruña sen de var eyle

2. **sīneyi:**-*y, -i*
Gazel 3025
Mısra: **5**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.

Lāleler gibi yine sīneyi pür dāġ idelüm
Ġonca-veş çāk idelüm sīne gerüp anlar-ıla

3. **sīnemi:**-*m, -i*
Gazel 3465
Mısra: **5**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.

İtdi nişāne sīnemi ya kaşların kurup
Cevr oklarıyla toptolu çeşmi ṣadacugı

4. **sīnesinde:**-*si, -n, -de*
Gazel 3057
Mısra: **1**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Her kimüñ kim sīnesinde mihr-i cānān olmaya
Ehl-i diller meclisinde adı ‘irfān olmaya

5. **sīnesi:**-*si*
Gazel 3067
Mısra: **9**

1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Bu Muḥibbī sīnesi oldı maḥabbetden şikāf
Beñzer ol arża ḥarāretden ki yir yir çāk ola

6. **sīnem:**-*m*
Gazel 3071
Mısra: **3**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Açılup sīnem üstinde görinen dāġlar güldür
Döker bu çeşm-i nemgīnüm gül üzre çın seḥer jāle

7. **sine:**
Gazel 3077
Mısra: **2**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Tolaşdı yine dil saçınuñ silsilesine
Başındaki sevdā komaz iltür anı sine

8. **sīnemüñ:**-*m*, -*üñ*
Gazel 3109
Mısra: **13**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Görenler sīnemüñ üstinde dāġum
Sanur açıldı ṣaḥrālarda lāle

9. **sīnede:**
Gazel 3110
Mısra: **13**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Sırr-ı ‘ışḳı sīnede sakla Muḥibbī cān gibi
Yañılup bir kimseye esrār-ı ‘ışḳı söyleme

10. **sīneme:**-*m*, -*e*
Gazel 3138
Mısra: **7**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Oḫ diyem ġamzelerüñ sīneme geldükde benüm
Ben niyāz eyledügüm saña kamu nāz gele

11. **sīnemde:**--*m*, --*de*
Gazel 3142
Mısra: **2**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

‘Işḳum benüm bir oldı iki cihān içinde
Mihrini saklaram līk sīnemde cān içinde

12. **sīnesine:**-*s*, -*i*, -*n*, -*e*
Gazel 3143
Mısra: **3**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Tañ mı yakarsa sīnesine dāġ lāle-vār
Her kim ki göñli baglaya bir saçı sünbüle

13. **sīne:**
Gazel 3144
Mısra: **8**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Sīnemi çāk itse tañ mı ol hilāl ebrū benüm
Anca sīne çāk olur çün tīġ-ı āteş-tābda

14. **sīnemi:**--*m*, --*i*
Gazel 3144
Mısra: **7**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Sīnemi çāk itse tañ mı ol hilāl ebrū benüm
Anca sīne çāk olur çün tīġ-ı āteş-tābda

15. **sīnemüñ:**-*m*, -*üñ*
Gazel 3148
Mısra: **8**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Bār-ı ġamdan miḥnet-ile ḳāmetüm çeng olalı
Sīnemüñ nālişleri döndi rebābuñ aynına

16. **sīnemüñ:**-*m*, -*üñ*
Gazel 3150
Mısra: **3**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Nāle eyle iy göñül çal sīnemüñ ṭanbūrını
Ola kim bir dem turup güş ide dilber sāzuma

17. **sīnede:**
Gazel 3179
Mısra: **5**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

‘Işḳ dāġın niçe pinhān eylesün dil sīnede
Dest-i ḥayret birle çün çāk-i girībān eyledi

18. **sīnem:**-*m*
Gazel 3183
Mısra: **3**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

‘Işḳın iẓhār itdi dil gösterdi sīnem dāġını
Şevḳ-ile sermest olup çāk-i girībān eyledi

19. **sīnemde:**-*m*, -*de*
Gazel 3204
Mısra: **3**

1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Ḳaṣd eyledüm ki ‘ışḳumı sīnemde saklayam
Penbe içinde olur mı āteş nihān daḫı

20. **sīnem:**-*m*
Gazel 3207
Mısra: **8**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Ya kaşuñdan sehv-ile atsañ baña ġamzeñ okın
Saklar-ıdum sīnem içre ben anı cānum gibi

21. **sīnemde:**-*m*, -*de*
Gazel 3217
Mısra: **7**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Saklar-ıdum mihrini sīnemde īmānum gibi
Āteş-i ‘ışḳ-ıla itdi göz yaşı rüsvā beni

22. **sīnemde:**-*m*, -*de*
Gazel 3223
Mısra: **2**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Olmışam bir çeşmi āhūnuñ yine āvāresi
Ġamzesinüñ līk var sīnemde yüz biñ yarası

23. **sīnem:**-*m*
Gazel 3235
Mısra: **5**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Servlerdür sīnem üzre çekdügüm yir yir elif
Lāleler bitmiş sanur kim görse bagrum dāġını

24. **sīnem:**-*m*
Gazel 3236
Mısra: **1**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Seyr idenler bir naẓar derdüñle sīnem bāġını
Lāleler bitmiş sanurlar yir yir anuñ dāġını

25. **sīnesi:**-*si*
Gazel 3240
Mısra: **6**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Hem-nefes olmaz-ıdı nāleme hīç nāy benüm
Sīnesi ‘ışḳdan olsaydı hevā-y-ıla tehī

26. **sīnede:**
Gazel 3241
Mısra: **1**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Sīnede ‘ışḳ āteşi rūz-ı ezel peydā gibi
Gelmedi ‘ışḳ ‘ālemine bu dil-i şeydā gibi

27. **sīne:**
Gazel 3243
Mısra: **7**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Olmaya sīne siper bagrı ola ġalbūr-veş
Çeşm ata ġamz okların ele ala ya kaşını

28. **sīneme:**-*m*, -*e*
Gazel 3248
Mısra: **1**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Sulṭān-ı ‘ışḳ sīneme dikdi livāsını
Şāh eyledi ‘āleme bu ben gedāsını

29. **sīnem:**-*m*
Gazel 3265
Mısra: **1**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Niçe yirden sīnem üzre açdı tīrüñ revzeni
Ḥamdü-lillāh ki temāşā eyledüm cānā seni

30. **sīnem:**-*m*
Gazel 3270
Mısra: **2**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Ẓāhir oldı nāgehān gördüm ben bir mehveşi
Ol zamāndan berü şu‘le virdi sīnem āteşi

31. **sīnem:**-*m*
Gazel 3274
Mısra: **8**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Kemānçe olmasa yaşum aña tār
Bu sīnem üzre n’eylerdi bu bāḳı

32. **sīne:**
Gazel 3286
Mısra: **7**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Alsañ elüñe tīr-i tīz olmaz aña sīne siper
Atsañ ider durmaz güẓer iy dōst ḫadeng endāzuñı

33. **sīneñde:**-*ñ*, -*de*
Gazel 3286
Mısra: **10**

1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

‘Işḳ bī-bahā cevher-durur nādāna iẓhār eyleme
Sīneñde sakla cān gibi cāndan ‘azīz tut rāzuñı

34. **sīnem:**-*m*
Gazel 3294
Mısra: **9**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Muḥibbī tīr-i yārı sīnem içre
Gören dir ḫoş ne bulmışdur yirini

35. **sīneme:**-*m*, -*e*
Gazel 3313
Mısra: **2**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Bir göz-ile gördi döymem görmege cānā seni
Nāveküñ sīneme gelüp açdı yir yir revzeni

36. **sīnede:**
Gazel 3327
Mısra: **1**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

İy göñül gel sīnede yak ‘ışḳuñuñ fānūsını
‘Āşıḳ olan bāda virür ‘ār-ıla nāmūsını

37. **sīne[y]i:**-*y*, -*i*
Gazel 3334
Mısra: **2**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Şūfī bāde nūş kıl gider göñülden kīne[y]i
Ġıll u ġışdan cām-ı ṣāfī gibi it [sen] sīne[y]i

38. **sīnem:**-*m*
Gazel 3339
Mısra: **13**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Āteş-i ‘ışḳ sīnem içinde benüm bir od kodı
Durmadan artmakdadur bilmez o nār eksüklügi

39. **sīne:**
Gazel 3343
Mısra: **4**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Atarsa cefā tīri ile seng-i melāmet
Başuñı açup karşula kıl sīne nişānı

40. **sīneme:**-*m*, -*e*
Gazel 3356
Mısra: **15**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Sīneme çekdüm elifler serv-ḳadler yādına
Kuçaram tā ṣubḥ olınca baña hem pehlū gibi

41. **sīneme:**-*m*, -*e*
Gazel 3360
Mısra: **8**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Dir gören kūh-ı belāda oldı peyda bir peleng
Ḥasretiyle sīneme yakdukda miḥnet dāġını

42. **sīne:**
Gazel 3366
Mısra: **7**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Sīne levḥine yazaldan naḳşını meh-rūlaruñ
Āferīn eydüp gören taḥsīn ider naḳḳāşumı

43. **sīnemde:**-*m*, -*de*
Gazel 3377
Mısra: **5**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Ġonca gibi saklaram sīnemde peykānuñ şehā
Bu şikeste göñlümüñ çün ol olupdur merhemi

44. **sīne:**
Gazel 3381
Mısra: **12**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Sulṭān-ı ‘ışḳ şöyle yasag eylemiş ezel
Yaksun maḥabbet ehli ḥaşre degin sīne yagını

45. **sīne:**
Gazel 3382
Mısra: **10**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Miḥnet-i kūh-ı belāda āh kim ġam tīrine
İy Muḥibbī olmaya bu sīne kalkanum gibi

46. **sīnemde:**-*m*, -*de*
Gazel 3382
Mısra: **2**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Āh kim sevdüm yine bir dilberi cānum gibi
Niçe cānum belki bu sīnemde īmānum gibi

47. **sīneden:**-*den*
Gazel 3383
Mısra: **12**

1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Egleyem dirdi Muḥibbī sīnede peykānuñı
Geçdi gitdi sīneden āh kim bir ān eglenmedi

48. **sīneden:**-*den*
Gazel 3397
Mısra: **4**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Ġamzesi tīri-y-ile bu cān u dil mecrūḥdur
Çıkmayısar sīneden ölince kanlu demreni

49. **sīne:**
Gazel 3408
Mısra: **6**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Ger bezm-i belā içre idem ḫūn-ı ciger nūş
Yanumca bile nāle kılur sīne rebābı

50. **sīnemde:**-*m, -de*
Gazel 3408
Mısra: **7**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Sīnemde gören şāh-ı ġamı ḫayme sanurlar
Bu gözlerümüñ yaşı ile kanlu ḥabābı

51. **sīneye:**
Gazel 3409
Mısra: **3**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Sīneye gelse müjeñ tīri eyā kaşı kemān
Anı ‘ışḳ ehli bilür cānına rāḥat kapusı

52. **sīnemde:**-*m, -de*
Gazel 3410
Mısra: **3**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Mihrüñi sīnemde saklarsam ne tañ aġyārdan
Kişi lā-büd sakınur şeyṭāndan īmānını

53. **sīne:**
Gazel 3421
Mısra: **3**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Kim tutar tīr-i cefā karşusına sīne siper
Āferīn olsun aña eyledi merdānalıgı

54. **sīnem:**-*m*
Gazel 3442
Mısra: **6**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Çıkarsa göklere āhum ne tañdur
Yanar çün sīnem içre ‘ışḳ nārı

55. **sīne:**
Gazel 3446
Mısra: **5**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Egerçi sīne ṣadrında ḳarār itmedi müjgānuñ
Velī geçdükçe ol kaşı kemān ḳalbümde yir itdi

56. **sīnemde:**-*m, -de*
Gazel 3456
Mısra: **1**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Eger olmasa sīnemde nigārā ‘ışḳuñuñ odı
Yana çıkar depemden şem‘-veş her gice dūdı

57. **sīnemde:**-*m, -de*
Gazel 3457
Mısra: **3**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Sīnemde dāġum üzre yir yir dökildi yaşum
Neẕr akçası sanasın geldi çerāġa düşdi

58. **sīnemde:**-*m, -de*
Gazel 3473
Mısra: **1**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Sīnemde ‘ışḳ dikdi maḥabbet livāsını
Geydürdi ben belākeşe miḥnet libāsını

59. **sīneñ:**-*ñ*
Gazel 3476
Mısra: **9**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Men‘ ola sanma Muḥibbī eyleme sīneñ siper
Tīri āhenden geçer atsa kemān ebrūları

60. **sīneme:**-*m, -e*
Gazel 3477
Mısra: **8**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

İñlerse rebāb oldı ‘aceb mi dil-i sūzān
Devrān getürüp bir deriyi sīneme yakdı

61. **sīneden:**-*den*
Gazel 3479
Mısra: **8**

1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Lāleler tutmış çemen eṭrāfını görüp didüm
Sīneden yir yir dökilen kana beñzetdüm seni

62. **sīnem:**-*m*
Gazel 3480
Mısra: **6**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Bu ‘acebdür ‘ālemi ġarḳ eyledi bārān-ı eşk
Hīç teskīn itmeyüp arturdı sīnem nārını

63. **sīnemde:**-*m*, -*de*
Gazel 3485
Mısra: **6**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Şu‘le-i ‘ışḳı yakup dil mülkini kıldı ḫarāb
Olmasa ‘ışḳ āteşi sīnemde peydā kāşki

64. **sīnemde:**-*m*, -*de*
Gazel 3494
Mısra: **4**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Togradı bu bagrumı biñ pāre itdi tīġ-ı ġam
Ġarḳ-ı ḫūn olup yatur sīnemde her bir pāresi

65. **sīnemüñ:**-*m*, -*üñ*
Gazel 3497
Mısra: **5**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Sīnemüñ meydānına dikdüm yine ben dil nişān
Çeşmi atsun ġamz okın alsun eline yaları

66. **sīnem:**-*m*
Gazel 3500
Mısra: **5**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Sırr-ı ‘ışḳum sīnem içre cān gibi pinhān-iken
‘Āleme iy eşk-i çeşmüm āşikār itdüñ beni

67. **sīnesin:**-*si*, -*n*
Gazel 3478
Mısra: **6**
Göğüs, bağır II gönül, yürek.

Kaşı yasını görüp ġamz oklarınuñ yādına
Cānı ḳurbān eyleyüp dil sīnesin terkeş kodı

68. **sīneleri:**--*ler*, --*i*
Gazel 3104
Mısra: **7**
Göğüs, bağır II gönül, yürek; aşığın göğsü, gönlü.

Ġam sipāhını çeküp sīneleri ṭabl idüben
Çeküben āh ‘alemin göklere irdüñ (…)

69. **sīnem:**-*m*
Gazel 3008
Mısra: **6**
Göğüs, yürek, kalp.

Ya kaşlaruñla çeşmüñ ġamz okların ataldan
Sīnem delindi yir yir dil kaldı kan içinde

70. **sīnemdedür:**-*m*, -*de*, -*dür*
Gazel 3042
Mısra: **2**
Gönül, kalp.

Göñül çün bir devāsuz düşdi derde
Ġamı sīnemdedür sevdāsı serde

71. **sīnesine:**-*si*, -*n*, -*e*
Gazel 3441
Mısra: **3**
Göğüs, bağır II Gönül.

Mecnūn gibi sīnesine tāze dāġ urup
Kurdı çemende Leylī gibi gül otagını

72. **sīne:**
Gazel 3156
Mısra: **10**
Göğüs, bağır, sadr. || *Gönül, kalp, yürek.* || *İç, derinlik.*

Ko ġamzeleri tīġı bu bagrum deletursun
Çün sīne nişān eyledük ol kaşları yaya

73. **sīne:**
Gazel 3170
Mısra: **6**
Göğüs, bağır, sadr. || *Gönül, kalp, yürek.* || *İç, derinlik.*

Muḥibbī āh bu devrān elinden
Ne çāre bulına bu sīne rīşe

74. **sīnem:**-*m*
Gazel 3048
Mısra: **3**
(Âşığın) sinesi, göğsü.

Ġamze oklarıyla sīnem tolıdur terkeş gibi
Cānı ḳurbān ideyin emr itse kaşı yayına

75. **sīnem:**-*m*
Gazel 3075
Mısra: **8**
(Âşığın) sinesi, göğsü.

‘Ālemi ‘ışḳı tutar başdan başa ṣıyt u ṣadā
Ṭurra-i ġam her kaçan degse bu sīnem kūsına

76. **sīnem:**-*m*
Gazel 3100
Mısra: **9**
(Âşığın) sinesi, göğsü.

Sırr-ı ‘ışḳı sīnem içre niçe yıllar saklayup
Āh-ıla bir demde şimdi āşikār itmeñ nice

77. **sīnemi:**-*m, -i*
Gazel 3020
Mısra: **8**
(Âşığın) göğsü, bağrı.

Kıya bakışlar-ıla bagrumı ḫūn itdi gözi
Müjesi sīnemi çāk eyledi ḫançer yirine

78. **sīnemi:**-*m, -i*
Gazel 3088
Mısra: **10**
(Âşığın) göğsü, bağrı.

Bilürdi derūnumda Muḥibbī ki neler var
Gönderse eger ġamzelerin sīnemi yarsa

79. **sīnem:**-*m*
Gazel 3105
Mısra: **1**
(Âşığın) göğsü, bağrı.

Cāme-i fānūsdur sīnem dil-i sūzānuma
Kanlu yaşum ḫil‘at olmışdur ten-i ‘üryānuma

80. **sīnem:**-*m*
Gazel 3106
Mısra: **1**
(Âşığın) göğsü, bağrı.

Sīnem görinür gül gibi pür dāġ-ı tenümle
Döndi yüregüm lāleye kanlu kefenümle

81. **sīnemi:**-*m, -i*
Gazel 3112
Mısra: **4**
(Âşığın) göğsü, bağrı.

Lāle ḫadler ḥasretinden dāġ yakdum şol ḳadar
Sīnemi her kim görürse beñzedür gül kānına

82. **sīnemde:**-*m, -de*
Gazel 3130
Mısra: **8**
(Âşığın) göğsü, bağrı.

Cān göziyle görmek olmazdı cemal-i dilberi
Açmasa ger ġamzesi sīnemde yir yir revzene

83. **sīneden:**-*den*
Gazel 3030
Mısra: **2**
(Âşığın) göğsü, bağrı.

Göz ucından göñül düşdi meded bir nā-müselmāna
Ḫadeng-i tīr-i müjgānı irişdi sīneden cāna

84. **sīneñ:**-*ñ*
Gazel 3053
Mısra: **9**
(Âşığın) sinesi, göğsü.

Her ne kim yazduñ Muḥibbī uşbu sīneñ levḥine
Sūzināk-ı āh-ıla yakup anı bād eyleme

85. **sīnemde:**-*m, -de*
Gazel 3011
Mısra: **10**
(Âşığın) göğsü, sinesi.

İy Muḥibbī giceler gelse ḫayāl-i zülf-i dōst
Sanuram ki mārdur sīnemde girür inüme

86. **sīnemde:**-*m, -de*
Gazel 3045
Mısra: **7**
(Âşığın) göğsü, sinesi.

Sīnemde anuñ zaḫmı gelür çün baña merhem
Derdini ḳabūl eylememişdür em içinde

87. **sīnem:**-*m*
Gazel 3139
Mısra: **3**
Göğüs, bağır, sadr.

Ġamzeñ oklarına cānā kılmışam sīnem nişān
‘Āşıḳ olan cān virür ol tīr ü peykān üstine

88. **sīneye:**-*y, -e*
Gazel 3396
Mısra: **3**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Ġamzeñ okları eyā meh-rū irişdi sīneye
Kan yalaşmayınca benümle karındaş olmadı

89. **sīnede:**-*de*
Gazel 3051
Mısra: **3**
(Âşığın) sinesi, bağrı, gönlü.

Sīnede dāg yakup kendini mecrūḥ ider ol
Baña öykündi meger yakdı bedenhā lāle

90. **sīnede:**-*de*
Gazel 3086
Mısra: **7**
(Âşığın) sinesi, bağrı, gönlü.

Sīnede bagrum delinsün atagör ġamz okların
Ġam degül ‘āşıḳlaruñ ölürse sen çok çok yaşa

91. **sīnede:**-*de*
Gazel 3087

Mısra: **9**
(Âşığın) sinesi, bağrı, gönlü.

Sīnede durmaz Muḥibbī ġamzesi eyler güẕer
Bir kaşı ya kirpügi ok yār sevdüm tāzece

92. **sīnesin:**-*(s)i*, -*n*
Gazel 3283
Mısra: **9**
Göğüs, bağır II Gönül.

Ḥasretiyle bu Muḥibbī sīnesin dāġ ideli
Beñzese göz yaşına tañ mı ʻaḳīḳ-i Yemenī

93. **sīne:**
Gazel 3059
Mısra: **12**
(Âşığın) bağrı, göğsü.

Atar ya kaşlaruñ ġamz oklarını
Geçer sīne ḳarār itmez siperde

94. **sīne:**
Gazel 3077
Mısra: **6**
(Âşığın) bağrı, göğsü.

Yagdurmasa bārānını bir laḥẓa bu çeşmüm
Küllī bu cihān yana eger āh ide sīne

95. **sine:**
Gazel 3077
Mısra: **14**
(Âşığın) bağrı, göğsü.

Cevrüñle eger cān vire yoluñda Muḥibbī
Terk eylemeye ʻışḳuñı ilte bile sine

96. **sīne:**
Gazel 3089
Mısra: **6**
(Âşığın) bağrı, göğsü.

Kim bilürdi ʻışḳumı ʻālemde olurdı nihān
Dīdeler kūzekler ü bu sīne dōlāb olmasa

97. **sīne:**
Gazel 3091
Mısra: **6**
(Âşığın) bağrı, göğsü.

Göz yaşını tār eyleyüben nāleler itdüm
Bezm-i eleme olalı bu sīne kemençe

98. **sīne:**
Gazel 3093
Mısra: **4**
(Âşığın) bağrı, göğsü.

Niçe döysün bu yürek cevrine āhen dögile
Sīne ya tīr-i cefāya niçe ṭāḳat getüre

99. **sīne:**
Gazel 3107
Mısra: **10**
(Âşığın) bağrı, göğsü.

Kaçan derd-ile āh itse Muḥibbī
Olur bu sīne sūzān pāre pāre

100. **sīne:**
Gazel 3108
Mısra: **8**
(Âşığın) bağrı, göğsü.

İlāhī ʻışḳuñı dilden çıkarma
Ki ola tā ki maḥzen aña sīne

101. **sīneye:**-*-y*, -*-e*
Gazel 3140
Mısra: **11**
Göğüs, bağır, sadr.

Sīneye şol deñlü yakdı bu Muḥibbī dāġlar
Dir gören kūh-ı belā kaplanıdur bu dāġ-ıla

102. **sīnemdeki:**-*m*, -*de*, -*ki*
Gazel 3432
Mısra: **1**
Göğüs, bağır, sadr. || *Gönül, kalp, yürek.*

ʻIşḳuñ iderse rūşen sīnemdeki çerāġı
Söyinmesün ebed ol nite ki er çerāġı

103. **sīnemi:**-*m*, -*i*
Gazel 3279
Mısra: **8**
Gönül, kalp, yürek.

Ġam meclisinde içeli çeşmüm şārābını
Sīnemi alma sanculı dilde kebāb oldı

104. **sīnede:**-*de*
Gazel 3282
Mısra: **10**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Āsümān-ıla zemīni gezdi [kim] künc-i viṣāl
Bulmadı bir yir Muḥibbī sīnede cā eyledi

105. **sīnede:**-*de*
Gazel 3346
Mısra: **3**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Ġamze okı sīnede bir laḥẓa eglenmez geçer
Anuñ içündür anuñ kaşları katı ya gibi

106. **sīnede:**-*de*
Gazel 3383
Mısra: **11**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Egleyem dirdi Muḥibbī sīnede peykānuñı
Geçdi gitdi sīneden āh kim bir ān eglenmedi

107. **sīnede:**-*de*
Gazel 3404
Mısra: **3**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Saklasam mihrini n'ola sīnede cānum gibi
Saklamak lāzım-durur her kişiye īmānını

108. **sīnede:**-*de*
Gazel 3413
Mısra: **7**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Sırr-ı 'ışḳı saklar iken sīnede fāş oldı āh
Duydı 'ālem ḫalḳı bu nāle-i efġān büyüdi

109. **sīnede:**-*de*
Gazel 3451
Mısra: **9**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

'Aḳl-ıla 'ışḳ sīnede sıgmaz Muḥibbiyā
Her biri dir ki anı ḳabūl eyle ya beni

110. **sīnede:**-*de*
Gazel 3462
Mısra: **3**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Elifler sīnede servüm kızıl güller-durur dāġum
Temāşā itmeyen görsün bugün bāġ u gülistānı

111. **sīnede:**-*de*
Gazel 3488
Mısra: **4**
1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

Bir eline yayın almış bir ele kirpük okın
Cānı gözler sīnede kılur bahāne gözleri

sīne dög-:

1. **sīne dög-:**-*-üp*
Gazel 3126
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağrını dövmek, aşırı üzüntü duyarak çırpınmak, kendi kendini dövmek.

Hicrān şebinde sīne dögüp nāle eylesem
Düşer ṣādā-yı āhum ile çarḫa ġulġula

sīne ger-:

1. **sīne ger-:**-*-üp*
Gazel 3025
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
I. Göğüs germek; bir güçlüğe karşı koymak, dayanmak. II. Hedef olmak.

Lāleler gibi yine sīneyi pür dāġ idelüm
Ġonca-veş çāk idelüm sīne gerüp anlar-ıla

sīne ṣaḥrāsı:

1. **sīne ṣaḥrāsı:**-*sı, -n, -a*
Gazel 3319
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göğüs (gönül) sahrası II âşığın çöl gibi kurak gönlü, geniş bir ova gibi gönül.

Sīne ṣaḥrāsına leylī zülfinüñ mihri gelüp
Kurdı Mecnūn eyledi çeşminden iki ḫargehi

sīne tut-:

1. **sīne tut-:**-*ar*
Gazel 3201
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göğüs germek: Bir güçlüğe karşı koymak, dayanmak.

Ṣad pāre ola var mı cihānda tenüm gibi
Ya sīne tutar tīġ-ı cefāya benüm gibi

sīne-çāk it-:

1. **sīne-çāk it-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3189
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaka yırtmak. II Yüreği yaralamak.

Gün yüzüñ göstermek-ile sīne-çāk itdüñ beni
Soñradan zülfüñ niḳāb idüp helāk itdüñ beni

2. **sīne-çāk it-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3222
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaka yırtmak. II Yüreği yaralamak.

Gönlümi alınca gösterdüñ baña mihr ü vefā
Soñra tīġ-ı cevrüñ-ile sīne-çāk itdüñ beni

sīne-i çāk:

1. **sīne-i çāk:**
Gazel 3001
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göğsü parça parça olmak, yüreği yaralı olmak.

Işḳ ara her birisi serv gülden tāzedür
Dāġlarla var elifler sīne-i çāk üstine

sīne-i efgār:

1. **sīne-i efgār:**--*um, --a*
Gazel 3068
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaralı gönül.

Geh elif gāh dāġ yakdum sīne-i efgāruma
Āh resmin naḳş kıldum bu der ü dīvāruma

sīne-i ġamgīn:

1. **sīne-i ġamgīn:**--*üm, --e*
Gazel 3027
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gamlı gönül.

Çün yagar tīr-i belā bu sīne-i ġamgīnüme
Kemdür raẓḥm itmeyebilsem dil-i miskīnüme

sīne-i mecrūh:

1. **sīne-i mecrūh:**--*um, --ı*
Gazel 3145
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaralı gönül.

Saklamazam göz yaşından sīne-i mecrūhumı
Tīġ-i ġamzeñ yarasıdur kim dege su bitmeye

sīne-i miskīn:

1. **sīne-i miskīn:**--*üm, --e*
Gazel 3011
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zavallı göğüs.

Niçe bir tīr-i cefālar sīne-i miskīnüme
Atıla seng-i melāmet yā dil-i ġamgīnüme

sīnem:

1. **sīnemi:**-*i*
Gazel 3486
Mısra: **3**
Far. 1. Göğüs, sadr.

Yakamı yırtup çeküp bu sīnemi çāk eyledüm
Nāle kıldum agladum tā kim mecālüm var-ıdı

sīnesi çāk ol:

1. **sīnesi çāk ol:**-*si, -ur*
Gazel 3452
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göğsü, kalbi yarık yarık olmak (parçalanmak). II İçi parçalanmak: Bir şeye ya da birine çok üzülmek.

Bir naẓarla bu Muḥibbī'nüñ olur sīnesi çāk
Göricek ol kaşı ya vü o gözi karacugı

sıngun:

1. **sıngun:**
Gazel 3177
Mısra: **8**
Hezimet, mağlubiyet, yenilgi,bozgun.

Kim ki gözler 'ār u nāmūsı aña 'āşıḳ dimeñ
'Āşıḳuñ sıngun gerek her laḥẓa göñli şīşesi

sipāh:

1. **sipahum:**-*um*
Gazel 3437
Mısra: **3**
Asker, ordu.

Olup sulṭān-ı 'ışḳ eşküm sipahum
'Alemdür başum üzre dūd-ı āhı

sipāh çek-:

1. **sipāh çek-:**--*ı, --n, --ı, --üp*
Gazel 3104
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ordu kurma, asker yığma.

Ġam sipāhını çeküp sīneleri ṭabl idüben
Çeküben āh 'alemin göklere irdüñ (…)

sipār eyle-:

1. **sipār eyle-:**-*ı*
Gazel 3271
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bırakmak, vermek.

Kūyuñda eger ölür isem cismümi iy dōst
Zinhār anı seglerüñe eyle sipārı

sipeh:

1. **sipehi:**-*i*
Gazel 3449
Mısra: **6**
Asker, ordu.

Varıcak kūyuña 'uşşāḳuñı gel eyleme red
Beglerüñ şevketi artar olıcak çok sipehi

2. **sipehi:**-*i*
Gazel 3448
Mısra: **4**
Asker.

Birdem olmaya belā miḥnet elinden o ḫalāṣ
Çünki yagmaya vire mülk-i dili ġam sipehi

sipend ol:

1. **sipend ol:**-*dı*
Gazel 3387
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzerlik tohumu olmak (cehennem ateşinin tohumu olmak bağlamında).

Bu Muḥibbī āteş-i ruḫsāruña oldı sipend
İtdügin ‘ışḳuñ yolında ādemī-zād itmedi

siper:

1. **siperde:**-*de*
Gazel 3059
Mısra: **12**
Kalkan, korunmak, gizlenmek maksadıyle arkasına, altına veya içine sığınılacak, saklanılacak şey.

Atar ya kaşlaruñ ġamz oklarını
Geçer sīne ḳarār itmez siperde

siper eyle:

1. **siper eyle:**-*me*
Gazel 3476
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kendini veya bir şeyi korumak amacıyla bir başka şeyi siper olarak kullanmak.

Men‘ ola sanma Muḥibbī eyleme sīneñ siper
Tīri āhenden geçer atsa kemān ebrūları

siper ol-:

1. **siper ol-:**-*ma*, -*y*, -*a*
Gazel 3243
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şey veya bir kimse için kendini tehlikeye atmak.

Olmaya sīne siper bagrı ola ġalbūr-veş
Çeşm ata ġamz okların ele ala ya kaşını

2. **siper ol-:**-*maz*
Gazel 3286
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birini veya bir şeyi korumak amacıyla kendini siper olarak kullanmak.

Alsañ elüñe tīr-i tīz olmaz aña sīne siper
Atsañ ider durmaz güẕer iy dōst ḫadeng endāzuñı

siper tut:

1. **siper tut:**-*ar*
Gazel 3421
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Siper etmek. Kendini veya bir şeyi korumak amacıyla bir başka şeyi siper olarak kullanmak.

Kim tutar tīr-i cefā karşusına sīne siper
Āferīn olsun aña eyledi merdānalıgı

sirişk:

1. **şirişk:**
Gazel 3005
Mısra: **3**
Gözyaşı.

Sulṭān-ı ‘ışḳ olana leşker-durur şirişk
Her kanda varsa şu’le-i āhın ‘alem kıla

sirişte ol-:

1. **sirişte ol-:**-*up*, -*dur*
Gazel 3062
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yoğrulmak; hamuruna, mayasına karıştırılmak.

Şarāb zāhidā terk itmek olmaz
Olupdur ṭīnüm anuñla sirişte

sirişte olmış:

1. **sirişte olmış:**-*mış*
Gazel 3061
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yoğrulmak; hamuruna, mayasına karıştırılmak.

Yüzüñe n’ola dirsem şāh-ı ḫāver
Ezelden nūr-ıla olmış sirişte

sırr:

1. **sırrını:**-*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 3152
Mısra: **11**
Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.

Sırrını fāş itdi ‘ışḳuñ bilmeyüp Ferhād’ı gör
Anuñ içün tīşesi dokındı āḫir başına

2. **sırrumı:**-*um*, -*ı*
Gazel 3088
Mısra: **5**
1. Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.

Fāş itdi cihān ḫalḳına çün sırrumı yaşum
Gözden bırakam yirlere ger sīm [ile] zerse

3. **sırrı:**-*ı*
Gazel 3094
Mısra: **7**
1. Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.

Didiler aglayup fāş itme sırrı
Didüm ne çāre ya bu rūy-ı zerde

4. **sırrumı:**-*um*, -*ı*
Gazel 3185
Mısra: **7**
Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.

Şu'le-i āh-ıla iy dil sırrumı fāş eyledüñ
Odlara yan göreyim bu āh-ı sūzānum gibi

5. **sırrın:**-*ın*
Gazel 3315
Mısra: **6**
(Ar.) Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.

Saña lāyıḳdur ancak pādişāhlık
Bilürsin herkesüñ sırrın kemāhī

6. **sırrın:**-*ın*
Gazel 3470
Mısra: **9**
(Ar.) Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.

Lebleri sırrın bilüp virdüm miyānından ḫaber
Āferīn eydür Muḥibbī'nüñ gören idrākini

7. **sırrı:**-*ı*
Gazel 3396
Mısra: **10**
(Ar.) Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.

Bu Muḥibbī hicr elinden dökmeyince kanlu yaş
Bu cihān mülkinde anuñ sırrı hīç fāş olmadı

8. **sırruñ:**-*uñ*
Gazel 3457
Mısra: **9**
Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey; aklın erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen şey, giz, gizem.

Sırruñ Muḥibbī sakla dilden çıkarma zīnhār
Ẓāhir olur ol ebed çünki tutaga düşdi

sırr-ı ḫafī:

1. **sırr-ı ḫafī:**
Gazel 3352
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizli sır.

Dehenüñ rāzını bu dilde nihān itmiş idüm
Güldüñ iy dōst 'ayān oldı baña sırr-ı ḫafī

sırr-ı 'ışḳ:

1. **sırr-ı 'ışḳ:**-*-ı*
Gazel 3100
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın sırrı.

Sırr-ı 'ışḳı sīnem içre niçe yıllar saklayup
Āh-ıla bir demde şimdi āşikār itmeñ nice

2. **sırr-ı 'ışḳ:**-*-ı*
Gazel 3110
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın sırrı.

Sırr-ı 'ışḳı sīnede sakla Muḥibbī cān gibi
Yañılup bir kimseye esrār-ı 'ışḳı söyleme

3. **sırr-ı 'ışḳ:**-*ı*
Gazel 3188
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın sırrı.

Çok zamān sırr-ı 'ışḳı saklar-iken
Dil-i dīvāne āşikār itdi

4. **sırr-ı 'ışḳ:**-*ı*
Gazel 3227
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın sırrı.

İy Muḥibbī sırr-ı 'ışḳı sorma itmez kimse ḥall
Müşkil 'ışḳa irişmez kimsenüñ endīşesi

5. **sırr-ı 'ışḳ:**-*ı*
Gazel 3291
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın sırrı.

Sırr-ı 'ışḳı saklamaz-ısañ dilā olur 'ayān
Zerd çehreñde gören bu eşk-i gülgūn rengüñi

6. **sırr-ı 'ışḳ:**-*ı*
Gazel 3413
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın sırrı.

Sırr-ı 'ışḳı saklar iken sīnede fāş oldı āh
Duydı 'ālem ḫalḳı bu nāle-i efgān büyüdi

7. **sırr-ı 'ışḳ:**-*um*
Gazel 3500
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın sırrı.

Sırr-ı ‘ışḳum sīnem içre cān gibi pinhān-iken
‘Āleme iy eşk-i çeşmüm āşikār itdüñ beni

8. **sırr-ı ‘ışḳ:**--*ı*
Gazel 3079
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın sırrı.

Sırr-ı ‘ışḳı kim bilürdi nāle taḳrīr itmese
Ṣafḥa-i ruḫsāruma yā eşk taḥrīr itmese

9. **sırr-ı ‘ışḳ:**--*ı*
Gazel 3099
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın sırrı.

Sırr-ı ‘ışḳı nālem ile göz yaşıdur fāş iden
N’eyleyem derdā dirīġā bu iki ġammāzuma

10. **sırr-ı ‘ışḳ:**-*ı*
Gazel 3150
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın sırrı.

Sırr-ı ‘ışḳı nālem ile göz yaşıdur fāş iden
N’eyleyem derdā dirīġā bu iki ġammāzuma

11. **sırr-ı ‘ışḳ:**-*ı*
Gazel 3422
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk sırrı.

Sırr-ı ‘ışḳı çünki fāş itdi göñül Manṣūr-vār
Dār-ı zülfüñde emān gel virme ber-dār it beni

sırr-ı ma‘nevī:

1. **sırr-ı ma‘nevī:**
Gazel 3213
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Manevi sır.

Baḥr-ı dilden ẓāhir oldukça gören eş‘ārumı
Dir bu ne dürr-i semīn ü bu ne sırr-ı ma‘nevī

sitem:

1. **sitem:**
Gazel 3230
Mısra: **5**
Bir kimseye herhangi bir davranışından dolayı üzüldüğünü, kırıldığını, alındığını öfkelenmeden belirtme, dostça çıkışma.

Geh cefā vü gāh cevr ü gāh nāzuña sitem
Ḫū tutupdur dilberüm terk eylemez mu‘tādını

2. **sitem:**
Gazel 3062
Mısra: **1**
Eziyet, cefa, zulüm.

Sitem tīġıyla kılduñ cān[ı] rişte
Ne çāre başda imiş sernüvişte

3. **sitem:**
Gazel 3318
Mısra: **5**
Bir kimseye herhangi bir davranışından dolayı üzüldüğünü, kırıldığını, alındığını öfkelenmeden belirtme, dostça çıkışma.|| Eziyet, cefa zulüm, haksızlık.

Gāhī cefā gāhī sitem gāhī belā geh derd ü ġam
Eksük degül miḥnet elem sanmañ bu dil kan olmadı

sitem tīġı:

1. **sitem tīġı:**--*ı*-*ı*
Gazel 3107
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sitem kılcı. II Sevgilinin kılıca benzeyen sitemli yan bakışı.

Sitem tīġı cefā tīriyle kılduñ
Beni hey nā-müselmān pāre pāre

sitemkār ol:

1. **sitemkār ol:**-*um*, -*a*, -*sın*
Gazel 3304
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sitem eden, eziyet eden, cefa eden, haksızlık eden olmak.

Virmedüm dil saña evvel görmedüm luṭf u kerem
Ne bileydüm olasın soñra sitemkārum gibi

siyāh eyle-:

1. **siyāh eyle-:**--*r*
Gazel 3103
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karartmak.

Ḫaṭuñ terk eylemez ise ḫaṭāyı
Siyāh eyler felek saḳfını nāle

siyāh it-:

1. **siyāh it-:**--*mek*
Gazel 3031
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karartmak.

Perde kılduñ şem‘-i ruḫsāruña zülfüñ kıldum āh
Câme-i fānūsı hīç cāyiz midür itmek siyāh

siyāh tel:

1. **siyāh tel:**
Gazel 3496
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saç. II Sevgilinin siyah saçı.

Bir siyāh tel dakdı āhından Muḥibbī başına
Bunuñ-ıla seçilür her pehlevānuñ yügrügi

siyāset eyle-:

1. **siyāset eyle-:**--*sin*
Gazel 3009
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cezâlandırmak, özellikle îdam etmek.

Siyāset eylesün her dem Muḥibbī çeşm-i cellādı
Ne ġam korkum budur nā-geh ola çāh-ı ẕaḳan āgeh

siyeh:

1. **siyeh:**
Gazel 3019
Mısra: **4**
Siyah, kara bu renkte olan II kötü, uğursuz. III. Kara talih, bahtsızlık.

Ṭurra-i şeb-rengüñi tagıtmagıl gül yüzüñe
Bir siyeh Hindū-durur baḫtın hümāyūn eyleme

2. **siyeh:**
Gazel 3145
Mısra: **6**
Siyah kelimesinin eski şiirlerde görülen muhaffef şekli. En koyu renk, kömür rengi, kara. Karşıtı: BEYAZ. II Siyah ırktan olan kara derili kimse, zenci.

Zülf-i Hindūsına yāruñ öykünürmiş sünbüli
Göreyin kim bu cihānda ol siyeh rū bitmeye

3. **siyeh:**
Gazel 3299
Mısra: **2**
Far. Siyah, kara.

Ger ḫāṭā ile disem güneş senüñ rūyuñ gibi
Ol günehden olısar yüzüm siyeh mūyuñ gibi

siyeh pūş:

1. **siyeh pūş:**-*ı*
Gazel 3459
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Siyah örtü, elbise. II Karalar giymiş, yaslı, mâtemli.

Kaşuñdur Mescid-i Aḳṣā yüzüñdür Ka‘be-i ‘ulyā
‘Aceb mi zülfüñ olursa anuñ her dem siyeh pūşı

siyeh şāl:

1. **siyeh şāl:**
Gazel 3342
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir siyah şala bürünmek (Ah dumanı bağlamında). II Bir şeye çok üzülmek,yas tutmak ya da kızmak.

Dūd-ı āhum var iken zer-baf ü aṭlas n’iderem
Baña yiter ki bürür ol siyeh şāl beni

siyeh zülf:

1. **siyeh zülf:**--*i, --n, --e*
Gazel 3029
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Siyah renkteki saç.

Siyeh zülfine ol yāruñ giriftār olmasun kimse
Belā dāmınuñ içine düşüp zār olmasun kimse

sıyt u ṣadā:

1. **ṣıyt u ṣadā:**
Gazel 3075
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ses sada.

‘Ālemi ‘ışḳı tutar başdan başa ṣıyt u ṣadā
Ṭurra-i ġam her kaçan degse bu sīnem kūsına

sıyt u ṣadā-yı ‘ışḳ:

1. **ṣıyt u ṣadā-yı ‘ışḳ:**-*um, -ı*
Gazel 3292
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın ses ve sedası.

Saklamak ṣıyt u ṣadā-yı ‘ışḳumı mümkin degül
Çalmışam bāzārda çün ben melāmet kūsını

siz:

1. **siz:**
Gazel 3287
Mısra: **6**
"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri.

Bugün meydān-ı ‘ışḳ içre yiter Mecnūn’a mecnūnlık
Aña ṭa‘na daşın atup n’idersiz siz ol evbāşı

2. **siz:**
Gazel 3306
Mısra: **10**
"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri.

Baş terkin urup kıydı bu cānına Muḥibbī
Bu ‘ışḳ yolıdur siz anı sanmañuz ki kem itdi

3. **siz:**
Gazel 3376
Mısra: **2**
"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri (herkes).

Dil-i şūrīde sevmişdür yine çün bir perī-zādı
İşüm ney gibi efġāndur anı siz sanmañuz şādī

4. **size:**-*e*
Gazel 3363
Mısra: **2**
"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri (dostlar).

Baḥr-ı dilden arayup buldum niçe cevherleri
Gūş idüñ yārān size ‘arż eyleyem gevherleri

sofra:

1. **şofrasına:**-*s, -ı, -n, -a*
Gazel 3150
Mısra: **5**
Üzerine yiyecekler, içecekler, tabak, kaşık, çatal vb. konularak çevresine oturulup yemek yenilecek şekilde düzenlenmiş masa, sini, yaygı vb.

Degme kimse ṣofrasına ‘ışḳuñuñ el sunmasun
Yimeyenler miḥnet aşın vāḳıf olmaz rāzuma

soḥbet:

1. **ṣoḥbetine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3191
Mısra: **11**
1. İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe. 2. Allah'a gönül veren insanların bir araya gelip her an O'nunla berâber olduklarını bilmenin edebi ve huzûru içinde, şeyhlerinin veya aralarından ehil birinin yönlendirmesiyle yaptıkları ârifâne söyleşme ve halleşme.

Komañ ṣūfīyi rindān ṣoḥbetine
Kapuda baglañ ancak ol ḥimārı

2. **ṣoḥbet:**
Gazel 3425
Mısra: **4**
Arkadaşlık etme, birlikte bulunma, arkadaşlık.

Düşürme bādeyi elden varup ṣaḥn-ı gülistāna
Müheyyā ṣoḥbet esbābın kılup cem‘ eyle yārānı

soḥbet-i mey id-:

1. **ṣoḥbet-i mey id-:**-*er, -üz*
Gazel 3154
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçki sohbeti yapmak.

İderüz ṣoḥbet-i mey serv-i ḫırāmānlar ile
Giceler hem-nefesüz ṣubḥa dek efġānlar ile

sol u sag:

1. **sol u sag:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3096
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sol ve sağ (yön).

Baglanalı zülfüñüñ zencīrine dīvāne dil
Kendüzin farḳ eylemez degül ki sol u sagına

2. **sol u sag:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3162
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sol ve sağ (yön).

Baglanalı zülfüñüñ zencīrine dīvāne dil
Kendüzin farḳ eylemez degül ki sol u sagına

sola vü saga bakma-:

1. **sola vü saga bakma-:**-*a, -a, -maz*
Gazel 3149
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ortalığı kollamadan, saygısızca.

Miskinlik ider servüñ ayagına koyup baş
Bakmaz oturup hīç sola vü saga benfşe

solmaga başla-:

1. **solmaga başla-:**-*mag, -a, -dı*
Gazel 3149
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tazeliğini, diriliğini veya parlaklığını yitirmeye başlamak.

Āh eylemesün mi ki bugün geldi vücūda
Başladı hemān derd-ile solmaga benefşe

soñ:

1. **soñında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 3005
Mısra: **6**
Bir şeyin en sonra olan veya ortaya çıkan bitiş, tükeniş kısmı, bitme tükenme noktası, nihâyet.

Cānā yiter ko nāzı ki şāhān-ı rūzigār
Kılsa ‘itāb u ḫışmı soñında kerem kıla

2. **soñı:**-*ı*
Gazel 3093
Mısra: **10**
Bir şeyin en sonra olan veya ortaya çıkan bitiş, tükeniş kısmı, bitme tükenme noktası, nihâyet.

Aldanup zīver-i dünyāya göñül virme sakın
Bu muḳarrerdür anuñ soñı nedāmet getüre

3. **soñında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 3284
Mısra: **2**
Bir şeyin en sonra olan veya ortaya çıkan bitiş, tükeniş kısmı, bitme tükenme noktası, nihâyet.

Sev evvel cān-ıla gül yüzlü yārı
Soñında eyle bülbül gibi zārı

son dem:

1. **son dem:**-*i, -n, -de*
Gazel 3153
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Son nefes, son an.

Cān lebe geldi lebüñden virmedüñ bir ḳaṭre su
Son deminde dōstum ḳaṣd eyledüñ īmānına

soñra:

1. **soñra:**
Gazel 3003
Mısra: **4**
Müteakiben, ardından.

İçürür ādeme öñ şehd ü şekker
Kılur zehr ile soñra pāre pāre

2. **soñra:**
Gazel 3304
Mısra: **4**
"-nin ardından, ... arkasından; müteakiben" anlamlarında zarf.

Virmedüm dil saña evvel görmedüm luṭf u kerem
Ne bileydüm olasın soñra sitemkārum gibi

3. **soñra:**
Gazel 3424
Mısra: **8**
"-nin ardından, ... arkasından; müteakiben" anlamlarında zarf.

İḳrār kılur būseye dil virdüñ egerçi
İnkāra gelür soñra sakın cānuñı pey di

4. **soñradan:**-*dan*
Gazel 3119
Mısra: **7**
"Daha ileri bir zamanda; -nin ardından, ... arkasından " anlamlarında zarf.

Amān vir yüzüñi bir dem göreyin soñradan öldür
Teraḥḥüm eyle luṭf eyle ḥabībüm bī-emān olma

5. **soñra:**
Gazel 3183
Mısra: **2**
İçinde bulunulan veya bahsedilen anın daha ilerisindeki bir zamanda. || -nin ardından, ... arkasından.

Ġamzeler kan itmege ḳaṣd-ı dil ü cān eyledi
Soñra geldi ġam göñül şehrini vīrān eyledi

6. **soñra:**
Gazel 3215
Mısra: **7**
İçinde bulunulan veya bahsedilen anın daha ilerisindeki bir zamanda. || -nin ardından, ... arkasından.

Evvel dilini soñra alur cānını komaz
Her kim nigāh eyleye nāgāh ol dil-keşi

7. **soñra:**
Gazel 3222
Mısra: **6**
1. İçinde bulunulan veya bahsedilen ânın daha ilerisindeki bir zamanda, bilâhare. 2. -nin ardından, ... arkasından.

Göñlümi alınca gösterdüñ baña mihr ü vefā
Soñra tīġ-ı cevrüñ-ile sīne-çāk itdüñ beni

8. **soñra:**
Gazel 3228
Mısra: **2**
1. İçinde bulunulan veya bahsedilen ânın daha ilerisindeki bir zamanda, bilâhare. 2. -nin ardından, ... arkasından.

Evvel alduñ būseñe cān naḳdine iḳrārumı
Soñra ne kıldum ki bozduñ dōstum bāzārumı

9. **soñra:**
Gazel 3242
Mısra: **5**
1. İçinde bulunulan veya bahsedilen ânın daha ilerisindeki bir zamanda, bilâhare. 2. -nin ardından, ... arkasından.

Göñlümi gönderdüm evvel soñra cān teslīm idüp
Ka‘be’dür kūyına varup eyledüm ḳurbān iki

10. **soñra:**
Gazel 3242
Mısra: **10**
1. İçinde bulunulan veya bahsedilen ânın daha ilerisindeki bir zamanda, bilâhare. 2. -nin ardından, ... arkasından.

Dir-imişsin terk kılmaz bu Muḥibbī baş u cān
İmtiḥān eyle gel evvel soñra kıl bühtān iki

11. **soñra:**
Gazel 3261
Mısra: **3**
1. İçinde bulunulan veya bahsedilen ânın daha ilerisindeki bir zamanda, bilâhare. 2. -nin ardından, … arkasından.

Gözlerüm yaşına baksun soñra rūy-ı zerdüme
Ġarḳ-ı āb itmiş temāşā eylesün nīlūferi

12. **soñra:**
Gazel 3263
Mısra: **6**
1. İçinde bulunulan veya bahsedilen ânın daha ilerisindeki bir zamanda, bilâhare. 2. -nin ardından, … arkasından.

Sakın şerr işleme nefsüñe uyma
Ki soñra dimeyesin āh-ıla vāy

13. **soñra:**
Gazel 3354
Mısra: **8**
1. İçinde bulunulan veya bahsedilen ânın daha ilerisindeki bir zamanda, bilâhare. 2. -nin ardından, … arkasından.

İy dil mecāz-ı ‘ışḳa göñül virmeden sakın
Soñra yanuñda ẓāhir olur çün nedāmeti

soñradan:

1. **soñradan:**
Gazel 3189
Mısra: **2**
Sonra, daha sonra, bilâhare.

Gün yüzüñ göstermek-ile sīne-çāk itdüñ beni
Soñradan zülfüñ niḳāb idüp helāk itdüñ beni

soñuc:

1. **soñucı:**-*ı*
Gazel 3091
Mısra: **8**
Netice, son, akıbet.

Çekdümse ne ġam derd ü belā ile meşaḳḳat
Şükrüm bu ki irdüm soñucı bir ulu gence

sor:

1. **sor:**
Gazel 3135
Mısra: **9**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.

Kitāb-ı ‘ışḳı sor baña saña taḳrīr idem bir bir
Ne bilsün sorma Mecnūn’a gezer ancak bu ṣaḥrāda

2. **sor:**
Gazel 3147
Mısra: **6**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.

Remz-i ‘ışḳı sorma Mecnūn’a ki ol dīvānedür
Baña sor ‘ışḳuñ kitābın okudum her bābda

3. **sorma:**-*ma*
Gazel 3135
Mısra: **10**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.

Kitāb-ı ‘ışḳı sor baña saña taḳrīr idem bir bir
Ne bilsün sorma Mecnūn’a gezer ancak bu ṣaḥrāda

4. **sorma:**-*ma*
Gazel 3147
Mısra: **5**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.

Remz-i ‘ışḳı sorma Mecnūn’a ki ol dīvānedür
Baña sor ‘ışḳuñ kitābın okudum her bābda

5. **sorma:**-*ma*
Gazel 3153
Mısra: **7**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.

Sorma ḥālin ‘āşıḳ-ı dil-ḫastenüñ iy māh-rū
Senden artuk kim ne bilsün derdi ne dermānına

6. **sorma:**-*ma*
Gazel 3227
Mısra: **9**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.

İy Muḥibbī sırr-ı ‘ışḳı sorma itmez kimse ḥall
Müşkil ‘ışḳa irişmez kimsenüñ endīşesi

7. **sorma:**-*ma*
Gazel 3240
Mısra: **9**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.

Sorma suçını günāhını hemān öldüregör
Seni çok çok sevenüñ az ola mı hīç günehi

8. **sorma:**-*ma*
Gazel 3050
Mısra: **14**
Aramak, araştırmak. || *Soru sorarak bilgi istemek.*

Muḥibbī sınsa ābgīne göñülüñ
‘Aceb midür atarsañ sengi sorma

9. **sordum:**-*du*, -*m*
Gazel 3124
Mısra: **7**
Aramak, araştırmak. || *Soru sorarak bilgi istemek.*

Miyānıyla lebinden sordum āḫir
Kimesne bilmedüm vāḳıf bu rāza

10. **sorma:**-*ma*
Gazel 3367
Mısra: **10**
Aramak, araştırmak. || *Soru sorarak bilgi istemek.*

Bu Muḥibbī seni cānıyla sever ger suç ise
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

11. **sordum:**-*du*, -*m*
Gazel 3402
Mısra: **1**
Aramak, araştırmak. || *Soru sorarak bilgi istemek.*

Bilmedi Ferhād'a sordum nedür 'ışḳuñ bīşesi
Kūhkenlikdür hemān ancak anuñ endīşesi

12. **sorma:**-*ma*
Gazel 3448
Mısra: **6**
Aramak, araştırmak. || *Soru sorarak bilgi istemek.*

Sevdügüm seni günāḥ ise katuñda güzelüm
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

13. **sorarsañ:**-*ar*, -*sa*, -*ñ*
Gazel 3462
Mısra: **5**
Aramak, araştırmak. || *Soru sorarak bilgi istemek.*

Eger bāzār-ı 'ışḳ içre sorarsañ ne-durur ṣan'at
Alurlar naḳd-i cān-ıla metā'-ı vaṣl-ı cānānı

14. **sor:**
Gazel 3464
Mısra: **9**
Aramak, araştırmak. || *Soru sorarak bilgi istemek.*

İy Muḥibbī leẕẕet-i derd ü belāyı baña sor
Yimeyenden sorma bilmez ol ṭa'āmuñ dadını

15. **sorma:**-*ma*
Gazel 3464
Mısra: **10**
Aramak, araştırmak. || *Soru sorarak bilgi istemek.*

İy Muḥibbī leẕẕet-i derd ü belāyı baña sor
Yimeyenden sorma bilmez ol ṭa'āmuñ dadını

16. **sorma:**-*ma*
Gazel 3050
Mısra: **8**
Sormak, sual etmek II soru yönelterek bilgi istemek.

Nedür sen añma hergiz ḫāl ü ḫaṭṭın
Birisi ḥubb u biri nīgi sorma

17. **sorma:**-*ma*
Gazel 3237
Mısra: **7**
Bir durumu öğrenmek için cevap almak amacıyla karşısındaki kişiye soru yöneltmek, sormak.

Derd-i derūnı sorma baña iy refīḳ-ı 'ışḳ
Odlara yakdum 'ālemi söyletme hā beni

18. **sorma:**-*ma*
Gazel 3272
Mısra: **5**
Bir durumu öğrenmek için cevap almak amacıyla karşısındaki kişiye soru yöneltmek, sormak.

'Işḳuñ müşkilini sorma yine 'āşıḳa sor
Zīrā başdan başa ezber okımışdur okını

19. **sorarsañ:**-*ar*, -*sa*, -*ñ*
Gazel 3495
Mısra: **9**
Bir durumu öğrenmek için cevap almak amacıyla karşısındaki kişiye soru yöneltmek, sormak.

Muḥibbī'nüñ sorarsañ ḥālin āḫir
Dükendi ṣabrı kalmadı mecāli

20. **sor:**
Gazel 3048
Mısra: **5**
Bir durumu öğrenmek için cevap almak amacıyla karşısındaki kişiye soru yöneltmek, sormak.

'Işḳı benden sor ne bilsün anı Ferhād-ıla Ḳays
Biri ṣaḥrāda biri kūhı gezer kolayına

21. **sorsalar:**-*sa*, -*lar*
Gazel 3340
Mısra: **13**
Bir durumu öğrenmek için cevap almak amacıyla karşısındaki kişiye soru yöneltmek, sormak.

Kimdür Muḥibbī 'āşıḳ 'ışḳ içre sorsalar
Dirdüm belā vü miḥnet ile bir melāmeti

22. **sorarsañ:**-*ar*, -*sa*, -*ñ*
Gazel 3271
Mısra: **13**
Bir durumu öğrenmek için cevap almak amacıyla karşısındaki kişiye soru yöneltmek, sormak.

Ger sorarsañ ḫāl-i Muḥibbī'yi niçedür āh
Hicr içre çeker ṣubḥa degin āh ile zārı

23. **sormaga:**-*mag*, -*a*
Gazel 3488
Mısra: **9**
Emmek, emerek içine çekmek.

İy Muḥibbī leblerinden korkaram em sormaga
Cāna ḳaṣd idüp girür ol demde kana gözleri

sor-:

1. **sorma:**--*ma*
Gazel 3050
Mısra: **1**
Sormak, sual etmek II soru yönelterek bilgi istemek.

Lebüñ yiter mey-i gül-rengi sorma
Bu nālem bes fiġān-ı çengi sorma

2. **sorma:**--*ma*
Gazel 3050
Mısra: **2**
Sormak, sual etmek II soru yönelterek bilgi istemek.

Lebüñ yiter mey-i gül-rengi sorma
Bu nālem bes fiġān-ı çengi sorma

3. **sorma:**--*ma*
Gazel 3050
Mısra: **4**
Sormak, sual etmek II soru yönelterek bilgi istemek.

İrişemez nigāra menzil uzak
Niçe vara ol esb-i lengi sorma

4. **sorma:**--*ma*
Gazel 3050
Mısra: **6**
Sormak, sual etmek II soru yönelterek bilgi istemek.

Gülistān içre gül şāḫına karşu
İder bülbüller āhengi[ni] sorma

5. **sorma:**--*ma*
Gazel 3050
Mısra: **10**
Sormak, sual etmek II soru yönelterek bilgi istemek.

Yüri zāhid sen ol sag u selāmet
Ko ‘ışḳ erini nām u nengi sorma

6. **sorma:**--*ma*
Gazel 3050
Mısra: **12**
Sormak, sual etmek II soru yönelterek bilgi istemek.

İder ḥüsnüñe ḳaṣd her demde zülfüñ
Gelür mi dīne ol efrengi sorma

7. **sor:**
Gazel 3272
Mısra: **5**
Aramak, araştırmak; soru sorarak bilgi edinmeye çalışmak.

‘Işḳuñ müşkilini sorma yine ‘āşıḳa sor
Zīrā başdan başa ezber okımışdur okını

sorıl:

1. **sorılmaz:**-*maz*
Gazel 3459
Mısra: **6**
Sorulmak, sorguya çekilmek, hesap sorulmak.

N’ola sulṭān-ı ‘alemsin kapuñda dāda dād eyle
Sorılmaz mı ‘aceb āḫir n’içün tutmayasın gūşı

2. **sorılısar-durur:**
Gazel 3351
Mısra: **10**
Sorulmak, sorguya çekilmek. II Ahiret gününde insanların sorguya çekilmesi.

Muḥibbī’ye cefā kılma bugün sulṭān-ı ‘ālemsin
Sorılısar-durur yarın eñ evvel şehlerüñ dādı

sormag:

1. **sormagına:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3096
Mısra: **10**
Sormak, hal hatır sormak.

‘Işḳı yolında Muḥibbī cān u ser terk eyledi
Dōstum degmez midi bir kez anuñ sormagına

2. **sormagına:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3162
Mısra: **10**
Sormak, hal hatır sormak.

‘Işḳ yolında Muḥibbī cān u ser terk eyledi
Dōstum degmez midi bir kez anı sormagına

söyin:

1. **söyinmesün:**-*me, -sün*
Gazel 3432
Mısra: **2**
Sönmek, bitmek.

‘Işḳuñ iderse rūşen sīnemdeki çerāġı
Söyinmesün ebed ol nite ki er çerāġı

söyle-:

1. **söyleme:**-*me*
Gazel 3110
Mısra: **14**
Demek, dile getirmek, ifade etmek.

Sırr-ı ‘ışḳı sīnede sakla Muḥibbī cān gibi
Yañılup bir kimseye esrār-ı ‘ışḳı söyleme

2. **söyler:**-*r*
Gazel 3152
Mısra: **7**

1. (Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek. 2. (Bir fikir veya husûsu) İleriye sürmek, ortaya koymak. 3. Konuşmak.

Ḳabrüm üzre her çemen söyler cefāsın ol mehüñ
Kim gelüp bir dem naẓar kılsa mezārum taşına

3. **söyler:**-*r*
Gazel 3266
Mısra: **9**
1. (Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek. 2. (Bir fikir veya husûsu) İleriye sürmek, ortaya koymak. 3. Konuşmak.

Muḥibbī derd-ile nālān olup murġ-ı çemen söyler
Bu gülşende gül ü lāle gidüp ḫār-ıla ḫes kaldı

4. **söylerse:**-*r, -se*
Gazel 3172
Mısra: **5**
1. (Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek. 2. (Bir fikir veya husûsu) İleriye sürmek, ortaya koymak. 3. Konuşmak.

Her ne söylerse riyādur kendüzi itmez ‘amel
Çünki dünyā mestidür sanmañ ki anı ayıla

söyleş-:

1. **söyleşe:**-*e*
Gazel 3151
Mısra: **2**
Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.

Başa kim çıkabilür ol ṭurre-i ṭarrār ile
Kimdür ol kim söyleşe la‘l-i şeker-güftār ile

söylet-:

1. **söyletme:**-*me*
Gazel 3237
Mısra: **8**
Söylemeye zorlamak, söylemek zorunda bırakmak.

Derd-i derūnı sorma baña iy refīḳ-ı ‘ışḳ
Odlara yakdum ‘ālemi söyletme hā beni

söz:

1. **sözlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 3328
Mısra: **9**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf,lafız, kelam.

İy Muḥibbī sözlerüñ her dānesi dür-dānedür
Eksük olmaz ḫarc kıl göñlüñ senüñ deryā gibi

2. **sözüm:**-*üm*
Gazel 3342
Mısra: **10**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf,lafız, kelam.

Himmetüm bāzı didüm eyleye ‘Anḳā’yı şikār
İltür-idüm sözüm ilerü gel bir ṣāl beni

3. **sözüm:**-*üm*
Gazel 3343
Mısra: **5**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf,lafız, kelam.

Bir rind-i sebük-rūḥ gerek fehm ide sözüm
Mela’larda keşf degüldür bu ma‘ānī

4. **söz:**
Gazel 3273
Mısra: **2**
Bir fikri, bir isteği yazılı veya sözlü olarak anlatmaya, açıklamaya yarayan kelimeler yâhut cümleler dizisi, kelâm, kavil, lakırdı.

Ser-i zülfüñ kemendinden göñül āşüfte ḥāl oldı
Lebüñden bir söz işiddüm baña bilmem ne ḥāl oldı

5. **söz:**
Gazel 3254
Mısra: **9**
1. Bir fikri, bir isteği yazılı veya sözlü olarak anlatmaya, açıklamaya yarayan kelimeler yâhut cümleler dizisi, kelâm, kavil, lakırdı 2. Doğruluğu kesinlik kazanmamış haber, söylenti, rivâyet, şâyia.

İy Muḥibbī söz güherdür ol daḫı a‘lā gerek
Bilmeyenler tā bileler bunuñ-ıla şānuñı

6. **söz:**
Gazel 3364
Mısra: **9**
1. Bir fikri, bir isteği yazılı veya sözlü olarak anlatmaya, açıklamaya yarayan kelimeler yâhut cümleler dizisi, kelâm, kavil, lakırdı 2. Doğruluğu kesinlik kazanmamış haber, söylenti, rivâyet, şâyia.

Söz birdür bu Muḥibbī seni cāndan yig sever
Cān virür yoluñda hergiz eylemez güftār iki

7. **söz:**
Gazel 3474
Mısra: **9**
1. Bir fikri, bir isteği yazılı veya sözlü olarak anlatmaya, açıklamaya yarayan kelimeler yâhut cümleler dizisi, kelâm, kavil, lakırdı 2. Doğruluğu kesinlik kazanmamış haber, söylenti, rivâyet, şâyia.

Her ne söz kim söyledüñ bir gevher-i yekdānedür
İy Muḥibbī yoḫsa bu göñlüñ senüñ deryā mı ki

8. **sözlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 3210
Mısra: **9**

Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf,lafız, kelam II şiir.

İy Muḥibbī sözlerüñ bil cāna te'sīr eyledi
Şöyle bildük yok-durur dünyāyı sevmez sen gibi

9. **sözlerini:**-*ler, -i, -(n)i*
Gazel 3124
Mısra: **11**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil, konuşma.

Ḥaḳīḳat sözlerini diñle benden
Göñül virdüm beni sanma mecāza

10. **sözüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3017
Mısra: **8**
Ağızdan çıkan bir veya birden fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.

Gerekse tīġ-ı hicr-ile urasın bagruma yara
Muḥibbī sözüñi ḫatm it iñen taṭvīl eyleme

11. **sözine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3052
Mısra: **4**
Ağızdan çıkan bir veya birden fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.

Kara zülfüñ kulaguña egilmiş gördüm iy dilber
Sözine sakın aldanma bulınmaz togrılık keçde

12. **sözin:**-*i, -n*
Gazel 3156
Mısra: **6**
1. Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. 2. Bir fikri, bir isteği yazılı veya sözlü olarak anlatmaya, açıklamaya yarayan kelimeler yâhut cümleler dizisi, kelâm, kavil, lakırdı.

Ḳaṣdı bu ki kapuñdan ıra bini raḳīb
Güş itme sözin uymagıl ol yüzi karaya

13. **söze:**-*e*
Gazel 3022
Mısra: **10**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Cān fedā itmez Muḥibbī dir-imiş ol bī-vefā
Cān u bāş yolındadur çokdan bu söze Ḥaḳ güvāh

14. **sözine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3387
Mısra: **7**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

İt raḳībüñ sözine aldanma iy Yūsuf-cemāl
Kim seni bir kerre ol ḫayr işe irşād itmedi

15. **söz-ile:**-*ile*
Gazel 3183
Mısra: **10**
1. Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. 2. Bir fikri, bir isteği yazılı veya sözlü olarak anlatmaya, açıklamaya yarayan kelimeler yâhut cümleler dizisi, kelâm, kavil, lakırdı.

Virmeyince cān meta'ın vaṣlumı bulmaz dimiş
Bir söz-ile müşkilümi dilber āsān eyledi

16. **söz-ile:**-*ile*
Gazel 3217
Mısra: **10**
1. Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. 2. Bir fikri, bir isteği yazılı veya sözlü olarak anlatmaya, açıklamaya yarayan kelimeler yâhut cümleler dizisi, kelâm, kavil, lakırdı.

Evveli 'ışḳuñ Muḥibbī'ye didüñ cān terkidür
Bir söz-ile dōstum öldürmegil illā beni

17. **sözi:**-*i*
Gazel 3213
Mısra: **9**
Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Her ne söz söyler Muḥibbī hep ḥaḳīḳatdür sözi
Güş kılsa şi'rini taḥsīn iderdi Mevlevī

18. **söz:**
Gazel 3294
Mısra: **1**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Çıkar dilden yine söz gevherini
Bilen ḳadrin bilür söz cevherini

19. **söz:**
Gazel 3294
Mısra: **2**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Çıkar dilden yine söz gevherini
Bilen ḳadrin bilür söz cevherini

20. **sözi:**-*i*
Gazel 3250
Mısra: **9**
1. Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden

meydana gelen kelime veya kelime dizisi. 2. Bir fikri, bir isteği yazılı veya sözlü olarak anlatmaya, açıklamaya yarayan kelimeler yâhut cümleler dizisi, kelâm, kavil, lakırdı.

Her ne söz söyler Muḥibbī hep ḥaḳīḳatdür sözi
Güş kılsa şi‘rini taḥsīn iderdi Mevlevī

söz demi:

1. **söz demi:**-*i*, -*n*, -*de*
Gazel 3474
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz vakti, konuşma zamanı.

Leb mi bu ya la‘l mi yāḫūd mey-i ṣahbā mı ki
Söz deminde mürdeler iḥyā kılur ‘Īsā mı ki

2. **söz demi:**-*i*, -*dür*
Gazel 3496
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz vakti, konuşma zamanı.

Olalı ṭab‘um zemīn ü āsümānuñ yügrügi
Söz demidür kandadur gelsün cihānuñ yügrügi

söz söyle-:

1. **söz söyle-:**-*r*
Gazel 3213
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyler anlatmak, konuşmak. // Şiir söylemek.

Her ne söz söyler Muḥibbī hep ḥaḳīḳatdür sözi
Güş kılsa şi‘rini taḥsīn iderdi Mevlevī

2. **söz söyle-:**-*r*
Gazel 3250
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Konuşmak, lâf söylemek. 2. Hakkında konuşmak.

Her ne söz söyler Muḥibbī hep ḥaḳīḳatdür sözi
Güş kılsa şi‘rini taḥsīn iderdi Mevlevī

söz ü sāz:

1. **söz ü sāz:**--*a*
Gazel 3124
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz ve çalgı.

Muḥibbī’nüñ olaldan ḳāmeti çeng
Uyup nālişler eyler söz ü sāza

söze gel:

1. **söze gel:**-*e*, -*dükçe*
Gazel 3456
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Konuşmak, dile gelmek, konuşmaya başlamak, söz söylemeye başlamak.

Söze geldükçe ol meh-rū düşer üstine bī-diller
Nite kim kuşlar üşmişdür işidüp ṣavt-ı Dāvūd’ı

söze gel-:

1. **söze gel-:**--*e*, --*se*
Gazel 3024
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
“konuşmaya başlamak, dile gelmek”.

‘Āşıḳa cānlar bagışlar ol ṣanem gelse söze
Öldürür ‘āşıḳları nāz-ıla ger gözin süze

2. **söze gel-:**--*e*, --*üp-üp*
Gazel 3051
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Konuşmak, dile gelmek, konuşmaya başlamak, söz söylemeye başlamak.

Ġoncalar söze gelüp gördi gül oldı ḫande
Tāc-ı ṣūfī bir seyri nīze ḥamrā lāle

sözine uy-:

1. **sözine uy-:**-*i*, -*n*, -*e*, -*up*
Gazel 3293
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Söze itimat etmek; sözüne kanmak.

Raḳībüñ sözine uyup kapuñdan beni redd itdüñ
Benüm ḥaḳḳumda gūş itmek revā mı ḳavl-i bed-gūyı

sözler:

1. **sözlerini:**-*in*, -*i*
Gazel 3005
Mısra: **12**
Söz, kelimelerden oluşan kavram bütünlüğü, kelâm, kavl.

Dirler Muḥibbī şi’rine ol dem lisān-ı ġayb
Bekrī ma’ānī sözlerini ger raḳam kıla

sözüme uy-:

1. **sözüme uy-:**--*üm*, --*e*, -*ma*, --*duñ*
Gazel 3023
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Söze uymamak, söylenileni uygulamamak.

Ẓulmet-i ġamda yine kaldı Sikender gibi dil
İy Muḥibbī çāre ne uymaduñ evvel sözüme

sözüñ eri:

1. **sözüñ eri:**-*üñ, -i*
Gazel 3323
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Verdiği sözü ne olursa olsun yerine getiren kimse.

Baş u cān terkin uram ‘ışḳ-ıla pervāne gibi
Dimiş idüñ yirine getür olup sözüñ eri

sū:

1. **su:**
Gazel 3085
Mısra: **10**
Su.

Her kim Muḥibbī cām içe ol münkir olmayup
Olur muḳırr od-ıl su imtizācına

2. **su:**
Gazel 3032
Mısra: **1**
T. Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.

Akdı göñlüm su gibi ol serv-ḳaddüñ pāyına
Kurtılımaz murġ-ı dil dutıldı zülfi dāmına

3. **su:**
Gazel 3086
Mısra: **1**
Su.

Akdı yaşum su gibi bir serv boylu serkeşe
Anuñ içün ‘ālemi ġarḳ eyledi başdan başa

4. **suyı:**-*y, -ı*
Gazel 3175
Mısra: **13**
Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.

Cefā taşı-durur taşı suyı da oldı göz yaşı
Anuñçün böyle muḥkemdür Muḥibbī ‘ışḳ bünyādı

5. **suyı:**-*y, -ı*
Gazel 3260
Mısra: **8**
Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.

Bi-ḥamdillāh gider oldum ser-i kūyına dildāruñ
Velī bilmem çeken anda suyı mı yāḫū topragı

6. **suyı:**-*yı*
Gazel 3483
Mısra: **10**
Gözyaşı.

Kūy-ı cānāna Muḥibbī yine dil oldı revān
Beñzer ol miskīni çeken suyı topragı gibi

7. **su:**
Gazel 3145
Mısra: **8**
Yağmur şeklinde bulutlardan yağan, yer altında bulunan, yer üstünde deniz, göl, ırmak vb.ni meydana getiren, hidrojen ve oksijenden meydan gelmiş rengi, kokusu ve tadı olmayan şeffaf sıvı madde, âb, mâ.

Saklamazam göz yaşından sīne-i mecrūhumı
Tīġ-i ġamzeñ yarasıdur kim dege su bitmeye

8. **suya:**-*y, -a*
Gazel 3453
Mısra: **8**
Akarsu, nehir, ırmak.

Gözlerüm yaşında her kim göre rūy-ı zerdümi
Beñzedür dir suya ġarḳ olmış görüñ nīlūferi

9. **suya:**-*y, -a*
Gazel 3477
Mısra: **6**
Akarsu, nehir, ırmak.

Zülfini kodı ‘ārıżı üzre yine dilber
Ḥāçını gör ol kāfiri kim suya bırakdı

10. **şu:**
Gazel 3133
Mısra: **10**
"Şu" işaret sıfatı.

Muḳarrer tevbeyi sırdı Muḥibbī nūş idüp cāmı
Şu göñlümden geçen gibi baña bir gül‘iẕār olsa

11. **su:**
Gazel 3099
Mısra: **1**
Ab,su. II Gözyaşı.

Su gibi ger meyl idersem tañ mı serv-i nāzuma
Bagludur çokdan göñül zülf-i kemen-endāzuma

12. **su:**
Gazel 3240
Mısra: **7**
Ab,su. II Gözyaşı.

Su döker ‘ārıżum üstine benüm dīdelerüm
Ola bu nev‘-ile yuyıbile rūy-ı siyehi

13. **su:**
Gazel 3356
Mısra: **2**
Akarsu, göl veya deniz gibi su birikintisi.

Gönlümi alan benüm ol serv-ḳad dil-cū gibi
Anuñ içün eşk-i çeşmüm durmaz akar su gibi

14. **şunda:**-*(n)da*
Gazel 3386
Mısra: **10**
"Şu" işaret zamiri.

Niçe yıllardur Muḥibbī kūy[ı] içre bendedür
Yañılup bir gün dimez şunda ġulāmum var-ıdı

15. **su:**
Gazel 3256
Mısra: **8**
Ab,su. II Gözyaşı.

Gözlerüm yaşı benüm başumdan aşdı āh kim
Yüzüm oldı ol su içinde nīlūfer gibi

16. **su:**
Gazel 3298
Mısra: **2**
Ab,su. II Gözyaşı.

Çok günāh itdüm velī bende rehrev kalmadı
Līk çeşmüm dökmedük göz yaşını su kalmadı

17. **su:**
Gazel 3445
Mısra: **8**
Ab,su. II Gözyaşı.

Kūyına varmaga yāruñ göz yaşı virmez geçid
Kanlu sudur bir gün alur korkaram ol su seni

18. **su:**
Gazel 3020
Mısra: **2**
Rengi, kokusu ve tadı olmayan şeffaf sıvı madde, âb.

Gönlümüz mey mi içer ol leb-i sükker yirine
Lebleri añılıcak su ola şekker yirine

19. **suyını:**-*(y)ı, -n, -ı*
Gazel 3455
Mısra: **8**
Gözyaşı.

Atuban seng-i cefā sıdı bu gönlüm şīşesin
Yirlere çaldı beni dökdi yüzümüñ suyını

20. **su:**
Gazel 3144
Mısra: **3**
Yağmur şeklinde bulutlardan yağan, yer altında bulunan, yer üstünde deniz, göl, ırmak vb.ni meydana getiren, hidrojen ve oksijenden meydan gelmiş rengi, kokusu ve tatı olmayan şeffaf sıvı madde, âb, mâ. II Bu sıvıdan oluşan deniz, göl, akarsu, pınar birikinti vb.

Ḳadd ü ruḥsāruñı su içre görüp serv-i sehī
Bir daḥı görem diyü turur kenār-ı ābda

21. **sular:**-*lar*
Gazel 3176
Mısra: **8**
1. Yağmur şeklinde bulutlardan yağan, yer altında bulunan, yer üstünde deniz, göl, ırmak vb.ni meydana getiren, hidrojen ve oksijenden meydan gelmiş rengi, kokusu ve tatı olmayan şeffaf sıvı madde, âb, mâ. 2. Bu sıvıdan oluşan deniz, göl, akarsu, pınar birikinti vb.

İñleyüp aglayalum döne döne şām u seḥer
Yiñi konmış sular üstindeki ṭōlāb gibi

22. **sular:**-*lar*
Gazel 3258
Mısra: **6**
1. Yağmur şeklinde bulutlardan yağan, yer altında bulunan, yer üstünde deniz, göl, ırmak vb.ni meydana getiren, hidrojen ve oksijenden meydan gelmiş rengi, kokusu ve tatı olmayan şeffaf sıvı madde, âb, mâ. 2. Bu sıvıdan oluşan deniz, göl, akarsu, pınar birikinti vb.

Görüp serv-i sehī ḳaddüñ senüñ dīvāneñ olmışdur
Sular zencīre dönmişdür ayaguña urup bağı

23. **sular:**-*lar*
Gazel 3425
Mısra: **5**
1. Yağmur şeklinde bulutlardan yağan, yer altında bulunan, yer üstünde deniz, göl, ırmak vb.ni meydana getiren, hidrojen ve oksijenden meydan gelmiş rengi, kokusu ve tatı olmayan şeffaf sıvı madde, âb, mâ. 2. Bu sıvıdan oluşan deniz, göl, akarsu, pınar birikinti vb.

Niyāz idüp akar sular meger dīdāra ‘āşıḳdur
Öter şūrīde olmışdur seḥer diñleñ hezārānı

24. **su:**
Gazel 3239
Mısra: **10**
1. Yağmur şeklinde bulutlardan yağan, yer altında bulunan, yer üstünde deniz, göl, ırmak vb.ni meydana getiren, hidrojen ve oksijenden meydan gelmiş rengi, kokusu ve tatı olmayan şeffaf sıvı madde, âb, mâ. 2. Bu sıvıdan oluşan deniz, göl, akarsu, pınar birikinti vb.

Ḳudret-i Ḥaḳḳ’ı temāşā eyleyüben ‘ibret al
Yüridür murgı hevāda su içinde balıgı

25. **su:**
Gazel 3358
Mısra: **10**
1. Yağmur şeklinde bulutlardan yağan, yer altında bulunan, yer üstünde deniz, göl, ırmak vb.ni meydana getiren, hidrojen ve oksijenden meydan gelmiş rengi, kokusu ve tatı olmayan şeffaf sıvı madde, âb, mâ. 2. Bu sıvıdan oluşan deniz, göl, akarsu, pınar birikinti vb.

Muḥibbī ‘ālemüñ ḳaṣrın görüben i‘timād itme
Urılmışdur su üstinde ezelden çünki bünyādı

26. **su:**
Gazel 3366
Mısra: **2**
1. Yağmur şeklinde bulutlardan yağan, yer altında bulunan, yer üstünde deniz, göl, ırmak vb.ni meydana getiren, hidrojen ve oksijenden meydan gelmiş rengi, kokusu ve tatı olmayan şeffaf sıvı madde, âb, mâ. 2. Bu sıvıdan oluşan deniz, göl, akarsu, pınar birikinti vb.

Āh kim bir serv-ḳad durdı akıtdı yaşumı
Su gibi taşdan taşa ursam ‘aceb mi başumı

27. **sū:**
Gazel 3000
Mısra: **9**
Yan, yön, taraf, cihet.

Gözleri yaşı akar her sū olur āb-ı revān
Dil virelden bu Muḥibbī serv-ḳad bālālara

su ayagı:

1. **su ayagı:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3140
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Su yolu, mecra.

Bir ayag üzre gelüp bil baglayupdur ḫıẕmete
Servüñ indi kara su ayagına turmag-ıla

su eyle:

1. **su eyle:**
Gazel 3175
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşının su olup akması.

Belā ṣaḥrāsına iy dil yiter saña revān olsañ
Gözüñ yaşını su eyle ġam u derd-ile kıl zādı

su gibi:

1. **su gibi:**
Gazel 3113
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kolaylıkla, hızla (seri).

Ol servi görüp sevdüm balalıgı çagında
Ḫāk üzre yüzüm sürdüm su gibi ayagında

2. **su gibi:**
Gazel 3415
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kolaylıkla, hızla.

Ger behişte zāhidā meyl itmesem ‘ayb eyleme
Su gibi çün ‘āşıḳ-ı dīẕār gördüm kendümi

su ol:

1. **su ol:**-*up*
Gazel 3416
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Su olmak, suya dönüşmek. ll (Yüreğin) Erimek.

Erisün su olup bagrı zebāna bulmasun ḳudret
Şeker güftāruña her kim şehā teşbīh ide ḳandı

su sep:

1. **su sep:**-*er*
Gazel 3491
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Su serpmek, su saçmak II ağlamak, gözyaşı dökmek.

Süpürür ferrāş olupdur kūyını kirpüklerüm
Su seper saḳḳā gibi dem dem bu çeşmüm merdümi

su vir-:

1. **su vir-:**-*me, -dü, -ñ*
Gazel 3153
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
İnsanlara içmek için su getirmek.

Cān lebe geldi lebüñden virmedüñ bir ḳaṭre su
Son deminde dōstum ḳaṣd eyledüñ īmānına

sü’āl-i būse it-:

1. **sü’āl-i būse it-:**-*di*
Gazel 3279
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgiliden) Öpücük dilenmek/istemek.

İtdi sü’āl-i būse Muḥibbī nigār ne-goft
Beñzer ki ḳabūl itdi ḫamūş cevāb oldı

subh:

1. **ṣubḥa:**-*a*
Gazel 3340
Mısra: **7**
Sabah vakti, sabah.

Hicrüñ şebinde gördi ki hīç ṣubḥa çāre yok
Nā-çār olup dil didi olam nihāyeti

2. **ṣubḥ:**
Gazel 3420
Mısra: **6**
Sabah vakti, sabah.

Ġam meclisinde dün gice nālem işitdi āh
Tā ṣubḥ olınca iñledi gör nā benüm gibi

3. **ṣubḥa:**-*a*
Gazel 3025
Mısra: **2**
Günün başlangıcı, gündüzün ilk saatleri, sabah vakti.

‘Işḳ cāmın içelüm bī-ser ü sāmānlar-ıla
Giceden ṣubḥa degin ‘iyş idelüm anlar-ıla

4. **ṣubḥ:**
Gazel 3356
Mısra: **16**
Günün başlangıcı, gündüzün ilk saatleri, sabah vakti.

Sīneme çekdüm elifler serv-ḳadler yādına
Kuçaram tā ṣubḥ olınca baña hem pehlū gibi

<u>ṣubḥ ol:</u>

1. **ṣubḥ ol:**-*ınca*
Gazel 3499
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah olmak, günün aydınlanması.

Günāḥum añıcak yaşum yeñilmez
İdersem ṣubḥ olınca āh u vāhı

2. **ṣubḥ ol:**-*ınca*
Gazel 3427
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.

Muḥibbī giceler tā ṣubḥ olınca
Firāḳıyla gözi yaşın dem itdi

<u>ṣubḥ ol-:</u>

1. **ṣubḥ ol-:**--*ınca*
Gazel 3095
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah olmak, günün aydınlanması.

Gülzār-ı ḥüsnüñ içre her gice ṣubḥ olınca
Okur Muḥibbī medḥüñ bülbülleyin Nevāda

2. **ṣubḥ ol-:**--*ınca*
Gazel 3006
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah oluncaya kadar.

Ġam şebinde dil seni giryān ide
Ṣubḥ olınca nāle vü feryād ide

3. **ṣubḥ ol-:**-*ınca*
Gazel 3180
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabahın olması. II Günün başlangıcı, gündüzün ilk saatleri.

Nāle eylerdi maḳām-ı rāstda muṭrib daḫı
Giceler tā ṣubḥ olınca nāylar gūyā idi

4. **ṣubḥ ol-:**-*ınca*
Gazel 3200
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu bu Muḥibbī medḥüñi
Turmaz okur ṣubḥ olınca bülbül-i gūyā gibi

5. **ṣubḥ ol-:**-*ınca*
Gazel 3241
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.

Bezm-i ġamda şem‘ gibi giceler yaşlar döküp
İñlerem tā ṣubḥ olınca ben ney-i gūyā gibi

<u>ṣubḥ olınca:</u>

1. **ṣubḥ olınca:**-*ınca*
Gazel 3415
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah olmak, gün aydınlanmak.

Şem‘-veş tā ṣubḥ olınca giceler yaşlar döküp
İy Muḥibbī ‘ışḳ-ıla pür nār gördüm kendümi

<u>ṣubḥa degin:</u>

1. **ṣubḥa degin:**--*a*
Gazel 3141
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar.

Gül yüzi yādına bülbül gibi iy ḫasta göñül
Demidür ṣubḥa degin nāle vü feryād eyle

2. **ṣubḥa degin:**-*a*
Gazel 3224
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar.

Bu Muḥibbī giceler ṣubḥa degin nāle kılur
Bezm-i ġam içre anı kim göre sanur nāyī

3. **ṣubḥa degin:**-*a*
Gazel 3271

Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar.

Ger sorarsañ ḥāl-i Muḥibbī'yi niçedür āh
Hicr içre çeker ṣubḥa degin āh ile zārı

4. **ṣubḥa degin:**-*a*
Gazel 3369
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar.

Gül yüzi ḥasret[i-y-] ile giceler ṣubḥa degin
Eyledi nāle kılur bülbül-i gülzār beni

5. **ṣubḥa degin:**
Gazel 3466
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar.

Lebleri dār-ı şifāsına irem diyü bu dil
Ḫastadur ṣubḥa degin virdi bu deryā şāfī

6. **ṣubḥa degin:**--*a*
Gazel 3117
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar, sabaha değin, gün aydınlanıncaya dek.

Gül yüzi şevḳıne kıl ṣubḥa degin āh u fiġān
Gülşen içinde dilā bülbüli gel lāl eyle

7. **ṣubḥa degin:**
Gazel 3154
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar, sabaha değin, gün aydınlanıncaya dek.

Bezm-i ġam içre Muḥibbī giceler ṣubḥa degin
Şem'-veş āteş-i 'ışḳ ile yanar cānlar ile

<u>subḥa dek:</u>

1. **ṣubḥa dek:**--*a*
Gazel 3137
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar.

Ġam şebinde eksük olmaz miḥnet ü derd ü elem
İderüz cān ṣoḥbetini ṣubḥa dek āḥbāb-ıla

2. **ṣubḥa dek:**
Gazel 3154
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar.

İderüz ṣoḥbet-i mey serv-i ḫırāmānlar ile
Giceler hem-nefesüz ṣubḥa dek efġānlar ile

3. **ṣubḥa dek:**
Gazel 3163
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar.

İderem giceler tā ṣubḥa dek āḥ
Degülsin n'eyleyem ḥālümden āgāh

4. **ṣubḥa dek:**-*a*
Gazel 3181
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar.

Muḥibbī āteş-i 'ışḳa tutışduñ şem'-veş başdan
Olursa gözlerüñ yaşı ne tañ tā ṣubḥa dek cārī

5. **ṣubḥa dek:**
Gazel 3267
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar.

Gülşen içinde ruḫlarını yād idüp yine
Dil bülbüli ṣubḥa dek itdi terennümi

6. **ṣubḥa dek:**
Gazel 3288
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar.

Dün gice çeşmüm benüm bī-ḫˇāb u necb bī-dār idi
Mūnisüm tā ṣubḥa dek dilde ḫayāl-i yār idi

7. **ṣubḥa dek:**-*a*
Gazel 3288
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar.

Ḫˇābda her ne didi cümle ferāmūş eyledüm
Gerçi dilden gitmeyüp tā ṣubḥa dek tekrār idi

8. **ṣubḥa dek:**-*a*
Gazel 3372
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar.

Ḫār-ıla yār olalı gül gibi gülşende ḥabīb
Ṣubḥa dek āh-ıla dil bülbüli geçürdi şebi

9. **ṣūbḥa dek:**-*a*
Gazel 3381
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar.

Zārīlık itse ney gibi dil tañ mı ṣūbḥa dek
Ṭanbūr gibi burdı zamāne kulagını

10. **ṣubḥa dek:**-*a*
Gazel 3399
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar.

Bülbülem nālān oluram giceler tā ṣubḥa dek
Bülbüle düşvārdur bāġ u bahār ayrulıgı

11. **ṣubḥa dek:**
Gazel 3422
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar.

İy göñül sevdā-yı zülfine hevādār it beni
Giceler tā ṣubḥa dek ‘ışḳ-ıla bīdār it beni

12. **ṣubḥa dek:**
Gazel 3200
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar, sabaha değin, gün aydınlanıncaya dek.

Bezm-i ġamda dōstlar ḫūn-ı ciger nūş eylesem
Göñlüm iñler ṣubḥa dek anda ney-i gūyā gibi

<u>ṣubḥ-dem:</u>

1. **ṣubḥ-dem:**
Gazel 3250
Mısra: **1**
Sabah vaktinde, sabahleyin.

Bāġa geldi ṣubḥ-dem gül oldı dehrüñ Ḫusrev’i
Bülbül āġāz itdi aña karşu şi‘r-i Pehlevī

2. **ṣubḥ-dem:**
Gazel 3446
Mısra: **10**
Sabah vakti, sabah.

Meger bād-ı ṣabā urdı Muḥibbī zülf-i dildāra
Dimāġın ṣubḥ-dem dehrüñ yine müşg-i ‘abīr itdi

<u>ṣubḥgāh:</u>

1. **ṣubḥgāhı:**-*ı*
Gazel 3499
Mısra: **8**
Sabah vakti.

Du‘ā idüp günāha tevbe eyle
Ḳabūl olur du‘ālar ṣubḥgāhı

<u>ṣubḥ-ı viṣāl:</u>

1. **ṣubḥ-ı viṣāl:**
Gazel 3098
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vuslat, kavuşma sabahı.

Ġam şebinde kalmışam açılmadı ṣubḥ-ı viṣāl
Kimse mūnis olmadı ‘ālemde bu dil-teng-ile

<u>suç:</u>

1. **suçını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3240
Mısra: **9**
Bir kimse veya topluluğun isteyerek ve bilerek yaptığı, töre ve ahlaka aykırı davranış, kabahat.

Sorma suçını günāhını hemān öldüregör
Seni çok çok sevenüñ az ola mı hīç günehi

2. **suçsa:**-*sa*
Gazel 3332
Mısra: **11**
Bir kimse veya topluluğun isteyerek ve bilerek yaptığı, töre ve ahlaka aykırı davranış, kabahat, günah.

Sevmek seni suçsa suçı Muḥibbī’nüñ
Çokdur hemān eyle helāk ol fütāde[y]i

3. **suçını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3367
Mısra: **10**
Bir kimse veya topluluğun isteyerek ve bilerek yaptığı, töre ve ahlaka aykırı davranış, kabahat, günah.

Bu Muḥibbī seni cānıyla sever ger suç ise
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

4. **suçını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3448
Mısra: **6**
Bir kimse veya topluluğun isteyerek ve bilerek yaptığı, töre ve ahlaka aykırı davranış, kabahat, günah.

Sevdügüm seni günāḥ ise katuñda güzelüm
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

5. **suçı:**-*ı*
Gazel 3023
Mısra: **7**
Bir kimse veya topluluğun isteyerek ve bilerek yaptığı, töre ve ahlaka aykırı davranış, kabahat, günah.

Ben baña eylemişemdür suçı yok dilberümüñ
Anı düşmen idemez ben ne ki itdüm özüme

6. **suçı:**-*ı*
Gazel 3332
Mısra: **11**
Bir kimse veya topluluğun isteyerek ve bilerek

yaptığı, töre ve ahlaka aykırı davranış, kabahat, günah.

Sevmek seni suçsa suçı Muḥibbī'nüñ
Çokdur hemān eyle helāk ol fütāde[y]i

7. **suç:**
Gazel 3367
Mısra: **9**
Bir kimse veya topluluğun isteyerek ve bilerek yaptığı, töre ve ahlaka aykırı davranış, kabahat, günah.

Bu Muḥibbī seni cānıyla sever ger suç ise
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

8. **suçın:**-*ın*
Gazel 3199
Mısra: **10**
1. Bir kimse veya topluluğun isteyerek ve bilerek yaptığı, töre ve ahlâka aykırı davranış, kabahat. 2. Günah.

Benüm yok senden özge pādişāhum
Muḥibbī'nüñ suçın 'afv it İlāhī

suç it-:

1. **suç it-:**-*dü, -m*
Gazel 3030
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suç işlemek: Yasaya, töreye aykırı bir davranışta veya harekette bulunmak. II bir kusur ya da kabahat etmek.

Seni sevdümse iy meh-rū ne suç itdüm ki öldürdüñ
Revā mı pādişāh olan gire nā-ḥaḳ yire kana

sücūd:

1. **sücūd:**
Gazel 3335
Mısra: **3**
Secde, secde etme.

Hem çü ṣürāḥī gibi sücūd pāy-ı sāġara
Eyle serv ü naleyi çeng ü çıġāne[y]i

sücūd eyle-:

1. **sücūd eyle-:**-*r, -se*
Gazel 3082
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Secde etmek; eğilmek, saygı göstermek.

Salını zülfine ta'ẓīm iderse tañ mıdur çeşmi
Ġarābet mi olur gebre sücūd eylerse ḥāçına

sūd:

1. **sūdı:**-*ı*
Gazel 3456
Mısra: **4**
(Fa.) Kazanç, yarar.

Ziyān idem diyü her kim yoluñda cān u ser virmez
Dilegüm iki 'ālemde buña hīç bulmasun sūdı

2. **sūdına:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3114
Mısra: **6**
Kazanç, fayda, kâr, menfaat.

Gözlerem ḫˇācesi yoluñda kamu cevherini
Ḫarc idüp bakmadı sūdına vü sermāyesine

sudā:

1. **şudā'dan:**--*dan*
Gazel 3079
Mısra: **7**
Baş ağrısı II sıkıntı, rahatsızlık, huzursuzluk.

Var ḫumārum serde olmazdum ṣudā'dan ben ḫalāṣ
Pīr-i meyḫāne eger cām-ıla tedbīr itmese

şudā'ı:

1. **şudā'ı:**
Gazel 3134
Mısra: **7**
Baş ağrısı.

Başumuñ artar ṣudā'ı çek elüñ benden ṭabīb
Ḫasta-i 'ışḳam müfīd olmaz devālar başuma

sūfi:

1. **şūfīyi:**-*y, -i*
Gazel 3191
Mısra: **11**
Tasavvufa inanan, tasavvufu bir hayat görüşü olarak benimseyen, tasavvuf ehli kimse, derviş, mutasavvıf.

Komañ ṣūfīyi rindān ṣoḥbetine
Kapuda baglañ ancak ol ḥimārı

2. **şūfī:**
Gazel 3039
Mısra: **5**
A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan, zahit.

Kaşları ṭuġrāsına iy ṣūfī iḳrār eylegil
Niçeye dek kalasın bu ġaflet-i inkārda

3. **şūfī:**
Gazel 3066
Mısra: **7**
A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan, zahit.

Künc-i mescid saña ṣūfī çü selāmet yiridür
Ko ḫarābāt yirin[i] rind-ile bed-nāmlara

4. **ṣūfī:**
Gazel 3292
Mısra: **1**
(Ar.) Tasavvufa inanan, tasavvufu bir hayat görüşü olarak benimseyen, tasavvuf ehli kimse, derviş, mutasavvıf.

‘Arż ider ṣūfī dem-ā-dem ḫırḳa-i sālūsını
Yirlere çalmaz sakınur şīşe-i nāmūsını

5. **ṣūfī:**
Gazel 3334
Mısra: **1**
(Ar.) Tasavvufa inanan, tasavvufu bir hayat görüşü olarak benimseyen, tasavvuf ehli kimse, derviş, mutasavvıf.

Ṣūfī bāde nūş kıl gider göñülden kīne[y]i
Ġıll u ġışdan cām-ı ṣāfī gibi it [sen] sīne[y]i

6. **ṣūfī:**
Gazel 3433
Mısra: **8**
(Ar.) Tasavvufa inanan, tasavvufu bir hayat görüşü olarak benimseyen, tasavvuf ehli kimse, derviş, mutasavvıf.

İçerüz bādeyi līk mu‘terifüz cürmümüze
Ḥamdü-lillāh degülüz ṣūfī gibi tiryāḳi

7. **ṣūfī:**
Gazel 3434
Mısra: **3**
(Ar.) Tasavvufa inanan, tasavvufu bir hayat görüşü olarak benimseyen, tasavvuf ehli kimse, derviş, mutasavvıf.

‘Işḳ bir meşrebdür anı ṣūfī idrāk eylemez
Zīra kim ‘āşıḳ degüldür yokdur anuñ meşrebi

8. **ṣūfī:**
Gazel 3474
Mısra: **5**
(Ar.) Tasavvufa inanan, tasavvufu bir hayat görüşü olarak benimseyen, tasavvuf ehli kimse, derviş, mutasavvıf.

Vech-i zībādan n’içün men‘ idesin ṣūfī bizi
Aḥsen-i taḳvīme inkār eylemek taḳvā mı ki

sūfiyā:

1. **ṣūfiyā:**
Gazel 3320
Mısra: **3**
Ey sofu!.

Ṣāfī mey iç ṣūfiyā eyle gel āyīneñi pāk
Gidere dilden ġurūr u kibr-i Keykāvūsuñı

suhen:

1. **suḫeni:**-*i*
Gazel 3272
Mısra: **12**
Söz II şiir.

Sūz-ı Ḫūsrev’den Muḥibbī çünki yakmışdur çerāġ
Sūznāk olsa ‘aceb midür anuñ her suḫeni

2. **suḫeni:**-*i*
Gazel 3283
Mısra: **4**
Söz, lakırdı, kelam.

Gülşene ‘arż idesin ger göre nāzük tenüñi
Açmaya ġonca bilüp ḥālini ayruk suḫeni

suhen id-:

1. **suḫen id-:**-*i, -er, -sin*
Gazel 3283
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz söylemek, konuşmak.

Leb ḫamūş līk ḫayāl ile tolu cā bu göñül
Dil senüñ-ile vü sen dille idersin suḫeni

suhen kes:

1. **suḫen kes:**-*di*
Gazel 3349
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Konuşmayı bırakmak.

Görelden serv-i reftāruñ yürimez kalmadı ḳudret
İşidüp ġonca güftāruñ hemān ol dem suḫen kesdi

süheylī:

1. **süheylī:**
Gazel 3401
Mısra: **8**
Süheyl yıldızıyla ilgili.

Yolına cān metā‘ın ḫarc kıldı
Añar mı nev-bahārı gör süheylī

sührāb:

1. **suhrāb-ıla:**--*ıla*
Gazel 3137
Mısra: **8**
Şehnâme kahramanı, Rüstem’in kendi oğlu olduğunu bilmeden öldürdüğü yiğit bir karakter.

Ḳatlüme ḫançer çeküp ġamzeñ emān virmez amān
Sanki Rüstemdür gelür ceng itmege Suhrāb-ıla

sühte:

1. **sūḫte:**
Gazel 3051
Mısra: **12**
1. Yanmış, yanık 2. mec. Bağrı yanık kimse, âşık.

Bişnev aḥvālin Muḥibbī saña taḳrīr kılsun
Ki dilem sūḫte çün zāniş-i sevdā lāle

sula-:

1. **sular:**-*r*
Gazel 3152
Mısra: **9**
Sulamak, su vermek.

Ḫāk-i pāy-i dilberi pāk eyleyüp her dem sular
Āferīn ṣad āferīn bu dīdemüñ ferrāşına

süleymān:

1. **süleymān:**
Gazel 3318
Mısra: **10**
Hz. Süleyman. II Kanunî Sultan Süleyman.

Dirler Muḥibbī şi‘rini kuş diline beñzer hemān
Fehm eylemez ma‘nāsını her kim Süleymān olmadı

süleymān-ı zamān:

1. **süleymān-ı zamān:**
Gazel 3231
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zamanın Süleyman'ı. // Sevgili.

Nigārā cāh u devletle Süleymān-ı zamān-iseñ
Basup pā-māl itdürme ayak altındagı mūrı

sulṭān:

1. **sulṭānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3112
Mısra: **10**
Hükümdar, sultan.

İki kāse merdüm-i çeşmüm eline sīm ü zer
Aldı īsār itmege geldükçe ġam sulṭānına

2. **sulṭānuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3254
Mısra: **1**
Hükümdar, sultan.

Çünki kulsın hīç bildüñ mi bugün sulṭānuñı
Ne içün ḫalḳ eylemiş Ḫallāḳ senüñ cānuñı

3. **sulṭānlar-ıla:**--*lar, --ıla*
Gazel 3037
Mısra: **8**
Padişah, hükümdar II sevgili.

Vaşlına irişemezsin yüri dīvāne göñül
Kim görüpdür ki gedā ‘iyş ide sulṭānlar-ıla

4. **sulṭānsın:**-*sın*
Gazel 3036
Mısra: **10**
Hükümdar, sultan, padişah.

Dūd-ı āhuñ çetr olupdur şu‘le-i ġamdur ‘alem
İy Muḥibbī derd-i ‘ışḳ ehline sulṭānsın yine

5. **sulṭāna:**-*a*
Gazel 3479
Mısra: **10**
Hükümdar, padişah.

Her ne deñlü eyleseñ cevr ü cefā çekmek revā
Göñlümüñ taḫtındaki sulṭāna beñzetdüm seni

6. **sulṭān-ıdum:**-*ı, -du, -m*
Gazel 3189
Mısra: **7**
Hükümdar.

Ḫūblardan fāriġ iken başuma sulṭān-ıdum
İy felek n’itdüm saña kim derdnāk itdüñ beni

7. **sulṭānsın:**-*sın*
Gazel 3256
Mısra: **4**
Hükümdar. II Sevgili.

Atuñ ayagına düşmişdür gelüp üftādeler
Çek ‘inān-ı esbüñi sulṭānsın Sançar gibi

8. **sulṭān:**
Gazel 3365
Mısra: **10**
(Ar.) Hükümdar.

‘Işḳ şāhı geldi ardınca bile sulṭān-ı ġam
Yıkılur ol memleket ḥükm itdi çün sulṭān iki

sulṭān ol-:

1. **sulṭān ol-:**-*up*
Gazel 3174
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Padişah, sultan olmak.

Gāh olur serkeşlik eyler başına sulṭān olup
Gāh olur bir bende-i fermān ider göñlüm beni

sulṭān-ı ‘ālem:

1. **sulṭān-ı ‘ālem:**-*sin*
Gazel 3351
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alemin sultanı (sevgili).

Muḥibbī'ye cefā kılma bugün sulṭān-ı 'ālemsin
Sorılısar-durur yarın eñ evvel şehlerüñ dādı

2. **sulṭān-ı 'alem:**-*sin*
Gazel 3459
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âlemin sultanı, cihan hükümdarı.

N'ola sulṭān-ı 'alemsin kapuñda dāda dād eyle
Sorılmaz mı 'aceb āḫir n'içün tutmayasın gūşı

sulṭān-ı ġam:

1. **sulṭān-ı ġam:**--*uñ*
Gazel 3076
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam sultanı.

Sulṭān-ı ġamuñ bir yaña bir yaña şeh-i 'ışḳ
Dil şehri ḫarāb oldı iki mīr a[ra]sında

2. **sulṭān-ı ġam:**
Gazel 3365
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam sultanı.

'Işḳ şāhı geldi ardınca bile sulṭān-ı ġam
Yıkılur ol memleket ḥükm itdi çün sulṭān iki

sulṭān-ı 'ışḳ:

1. **sulṭān-ı 'ışḳ:**
Gazel 3232
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk sultanı, sevgili.

Sulṭān-ı 'ışḳ aldı bu göñlün ḥişārını
Dikdi o demde üstine 'ışḳuñ livāsını

2. **sulṭān-ı 'ışḳ:**
Gazel 3248
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk sultanı, sevgili.

Sulṭān-ı 'ışḳ sīneme dikdi livāsını
Şāh eyledi 'āleme bu ben gedāsını

3. **sulṭān-ı 'ışḳ:**
Gazel 3326
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk sultanı, sevgili.

Sulṭān-ı 'ışḳ ola ki gelüp ḳarār ide
İtdüm serīr-i sīnemi taḫt-ı münaḳḳaşı

4. **sulṭān-ı 'ışḳ:**
Gazel 3364
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk sultanı, sevgili.

'Aḳl şāhı gitdi dilden geleli sulṭān-ı 'ışḳ
Olmamışdur bir şehirde ola şehr-i yār iki

5. **sulṭān-ı 'ışḳ:**
Gazel 3381
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk sultanı, sevgili.

Sulṭān-ı 'ışḳ şöyle yasag eylemiş ezel
Yaksun maḥabbet ehli ḥaşre degin sīne yagını

6. **sulṭān-ı 'ışḳ:**
Gazel 3478
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk sultanı, sevgili.

İy Muḥibbī geldi çün dil şehrine sulṭān-ı 'ışḳ
İki kāse gözlerüm dür öñine pīşkeş kodı

7. **sulṭān-ı 'ışḳ:**
Gazel 3079
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın sultanı.

Bezm-i ġamda kim dir-idi Ḳays içün sulṭān-ı 'ışḳ
Bādesin göz yaşı sazın ṣavt-ı zencīr itmese

8. **sulṭān-ı 'ışḳ:**
Gazel 3349
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk sultanı II sevgili.

Olup sulṭān-ı 'ışḳ evvel ḥişār-ı göñlüme mālik
Gelüp mi'mār-ı ġam āḫir aña yir yir beden kesdi

9. **sulṭān-ı 'ışḳ:**
Gazel 3441
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın sultanı.

Sulṭān-ı 'ışḳ 'āşıḳa cān terkin emr ider
'Āşıḳ degül mi tutmaya 'ışḳuñ yasagını

10. **sulṭān-ı 'ışḳ:**
Gazel 3437
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın sultanı.

Olup sulṭān-ı 'ışḳ eşküm sipahum
'Alemdür başum üzre dūd-ı āhı

sulṭān-ı 'ışḳ ol-:

1. **sulṭān-ı ‘ışḳ ol-:**--*an, -a*
Gazel 3005
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın hükümdarı olmak.

Sulṭān-ı ‘ışḳ olana leşker-durur şirişk
Her kanda varsa şu’le-i āhın ‘alem kıla

sümme vallāhi:

1. **sümme vallāhi:**
Gazel 3385
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vallahi.

Seyr idüp aġyār-ıla yār itdüginçe bāziçe
Bu Muḥibbī sümme vallāhi olur cāndan berī

sun-:

1. **sundı:**-*dı*
Gazel 3297
Mısra: **5**
Bir büyüğe veya nezaket gereğince bir kimseye bir şeyi vermek, arz etmek, yollamak, göndermek, takdim etmek.

‘Işḳ cāmın cür‘asın sundı baña nūş eyledüm
Zū-fünūn-ı ‘aḳldum gör nice şeydā eyledi

2. **sun:**
Gazel 3296
Mısra: **10**
Bir şeyi büyük veya saygı duyduğu bir kimse, topluluk yahut makama nezaket kurallarına uyarak vermek, göndermek, yollamak, arzetmek, takdim etmek.

Gice meyden başumda var ḫumārum
Seḥer bir bāde sun luṭf eyle şakı

suñ:

1. **sun:**
Gazel 3083
Mısra: **5**
1. sunmak 2. ikram etmek.

Sāḳī piyāle sun berü peymāne dolmadan
Nūş eyleyelüm ‘ışḳ-ıla yāruñ ṣafāsına

2. **sun:**
Gazel 3198
Mısra: **5**
1. sunmak 2. ikram etmek.

‘Aḳl serkeşlik ider sun sāḳīyā cām-ı ṣabūh
‘Aḳlı kemdür kim ḥarīf-i bāde-i nāb olmadı

3. **sun:**
Gazel 3361
Mısra: **8**
1. sunmak 2. ikram etmek.

Gice mey nūş eyledük başumda var daḫı ḫumār
Bāde sun ṣāḳī baña yārān daḫı ayılmadı

4. **sun:**
Gazel 3407
Mısra: **1**
1. sunmak 2. ikram etmek.

Sāḳiyā nūş idelüm sun cāmı bayram irtesi
Tā bula āvāre dil ārāmı bayram irtesi

5. **sun:**
Gazel 3433
Mısra: **4**
1. sunmak 2. ikram etmek.

Bādeye telḫ dime sun berü şīrīn içelüm
Yāduña nūş idelüm sun tolusın saġrāḳı

6. **sun:**
Gazel 3434
Mısra: **6**
1. sunmak 2. ikram etmek.

İçerem cām-ı şarābı tā irince cān lebe
Sāḳiyā sun destüme sen sāġar-ı leb-ber-lebi

7. **sun:**
Gazel 3450
Mısra: **11**
1. sunmak 2. ikram etmek.

Sāḳiyā sun berü ol rāḥat-ı cān-baḫşı müdām
Gidere ḳalb-i Muḥibbī’de olan her miheni

8. **sun:**
Gazel 3470
Mısra: **8**
1. sunmak 2. ikram etmek.

Genc-i ḫüsnüñde beni çün urdı zülfüñ ‘aḳrebi
Agzuma sun luṭf idüp la‘l-i lebüñ tiryākini

9. **suna:**-*a*
Gazel 3331
Mısra: **12**
Sunmak, takdim etmek.

Kendüden geçdi Muḥibbī içeli ġam cür‘asın
Dest-i hicrān vāy eger suna dolı peymāne[y]i

10. **sun:**
Gazel 3335
Mısra: **1**
Ikram etmek, sunmak.

Sāḳī ṣarāb-ı nābı sun itme bahāne[y]i
Tā kim ‘ayān eyleye bu kār-ḫāne[y]i

11. **sun:**
Gazel 3433
Mısra: **2**
Ikram etmek, sunmak.

Derd-i ser geldi ḫumār-ıla seḥer iy sāḳī
Sun berü var-ısa giceki meyden bāḳī

12. **sun:**
Gazel 3433
Mısra: **3**
Ikram etmek, sunmak.

Bādeye telḫ dime sun berü şīrīn içelüm
Yāduña nūş idelüm sun tolusın saġrāḳı

sünbül:

1. **sünbüle:**-*e*
Gazel 3126
Mısra: **6**
Pek çok cinsi bulunan ve soğandan yetişen, kokusu ve rengi itibarıyla sevgilinin saçı ve ayva tüylerine benzetilen çiçek.

Oldı benfşe ḫāṭırı mey maḥzūn dili şikest
Bir dem muṣāḥib olmadı sen saçı sünbüle

2. **sünbül:**
Gazel 3063
Mısra: **7**
Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek.

Ṣabā sünbül saçından bū getürse
Olurdı bu cihān ḫurrem bizümle

3. **sünbüle:**--*e*
Gazel 3143
Mısra: **4**
Zambakgillerden, ilkbaharda basit salkım şeklinde, daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçekler açan soğanlı ve otsu süs bitkisi II saç kıvrımı, zülüf.

Tañ mı yakarsa sīnesine dāġ lāle-vār
Her kim ki göñli baglaya bir saçı sünbüle

4. **sünbüli:**-*i*
Gazel 3145
Mısra: **5**
Zambakgillerden, ilkbaharda basit salkım şeklinde, daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçekler açan soğanlı ve otsu süs bitkisi II saç kıvrımı, zülüf.

Zülf-i Hindūsına yāruñ öykünürmiş sünbüli
Göreyin kim bu cihānda ol siyeh rū bitmeye

5. **sünbül:**
Gazel 3169
Mısra: **5**
Zambakgillerden, ilkbaharda basit salkım şeklinde, daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçekler açan soğanlı ve otsu süs bitkisi II saç kıvrımı, zülüf.

Ol yüzi gül saçı sünbül lebleri mül olmasa
Seyr-i gülzār eyleme serv-i ḫırāmān isteme

6. **sünbüli:**-*i*
Gazel 3450
Mısra: **2**
Zambakgillerden, ilkbaharda basit salkım şeklinde, daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçekler açan soğanlı ve otsu süs bitkisi II saç kıvrımı, zülüf.

İy ḳadüñ serv ü saçuñ sünbül ü ḫaṭṭuñ çemeni
Ol-durur sünbüli serv ü çemenüñ ṣad çü meni

7. **sünbüli:**-*i*
Gazel 3493
Mısra: **6**
Zambakgillerden, ilkbaharda basit salkım şeklinde, daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçekler açan soğanlı ve otsu süs bitkisi II saç kıvrımı, zülüf.

Ẓāhir olaldan mu‘anber zülfüñ iy dilber senüñ
Bir pula gördüm satarlar deste deste sünbüli

8. **sünbül:**
Gazel 3131
Mısra: **2**
Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek. Beyitte sevgilinin saçı sümbüle benzetilmiştir.

Zülf-i ‘anber-bārını görsem ruḫ-ı dildārda
Destine sünbül asılmış sanuram gülzārda

9. **sünbül:**
Gazel 3091
Mısra: **2**
Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek. II Sevgilinin dağınık ve kıvrımlı olan saçı.

İy ruḫları gül ḳāmeti ‘ar‘ar bili ince
İy gözleri nergis saçı sünbül lebi ġonca

10. **sünbüle:**--*e*
Gazel 3281
Mısra: **2**
Zambakgillerden, ilkbaharda basit salkım şeklinde, daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçekler açan soğanlı ve otsu süs bitkisi.

Yokdur cihānda bir ṣanem iy dōst senüñ rūyuñ gibi
Sünbüle raġbet mi olur boynuñdaki mūyuñ gibi

11. **sünbül:**
Gazel 3220
Mısra: **3**
1. Zambakgillerden, ilkbaharda basit salkım şeklinde, daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel

kokulu çiçekler açan soğanlı ve otsu süs bitkisi. 2. Saç kıvrımı, zülüf.

Teşbīh ideli zülfine kendüzini sünbül
Ugradı ṣabā saçını anuñ yolayazdı

12. **sünbül:**
Gazel 3270
Mısra: **3**
1. Zambakgillerden, ilkbaharda basit salkım şeklinde, daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçekler açan soğanlı ve otsu süs bitkisi. 2. Saç kıvrımı, zülüf.

Sünbül saçın şāneledi ol perī-ṣıfat
İtdi cahānı cümle ser-ā-ser müşevveşi

13. **sünbül:**
Gazel 3450
Mısra: **1**
1. Zambakgillerden, ilkbaharda basit salkım şeklinde, daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçekler açan soğanlı ve otsu süs bitkisi. 2. Saç kıvrımı, zülüf.

İy ḳadüñ serv ü saçuñ sünbül ü ḫaṭṭuñ çemeni
Ol-durur sünbüli serv ü çemenüñ ṣad çü meni

sünbül-i gül-bū:

1. **sünbül-i gül-bū:**--*(y)ın, --a*
Gazel 3007
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül kokulu saç. (Beyitte sümbül, mecazi anlamda sevgilinin saçı için kullanılmıştır.).

İy ṣabā būyın getür tā mürde dil bulsun ḥayāt
Ger seḥerden irişürseñ sünbül-i gül-būyına

sünbül-i miskīn:

1. **sünbül-i miskīn:**
Gazel 3325
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Misk kokulu saç.

Āşüfte vü ser-geşte olup sünbül-i miskīn
Ḫˇāb içre meger gördi yine zülf-i nigārı

sünbül-i müşgīn-i dildār:

1. **sünbül-i müşgīn-i dildār:**-*a*
Gazel 3382
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin misk kokulu sümbül (gibi) saçları.

El uraldan sünbül-i müşgīn-i dildāra ṣabā
Key perīşān ḥālüm ol zülf-i perīşānum gibi

sünbül-i sīr-āb:

1. **sünbül-i sīr-āb:**
Gazel 3176
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suya kanmış sünbül, taze/körpe sünbül.

Gün yüzüñ oldı şehā mihr-i cihān-tāb gibi
Anda zülf-i siyehüñ sünbül-i sīr-āb gibi

şun‘-ı hudāvendī:

1. **şun‘-ı ḫudāvendī:**
Gazel 3416
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ezelî olan Allah'ın yaratıcılığı.

Muḥibbī ruḫların ḳaddin temāşā eyleyüp yāruñ
Didi serv üzre gül bitmiş zihī ṣun‘-ı Ḫudāvendī

şun‘-ı kirdigār:

1. **şun‘-ı kirdigār:**-*ı*
Gazel 3191
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın sanatı. II Yaratma.

Muḥibbī ‘ibret al her bir çiçekden
Temāşā eyle ṣun‘-ı Kirdigār’ı

sunıl-:

1. **sunıldı:**--*dı*
Gazel 3004
Mısra: **9**
Sunmak, ikram etmek, takdim etmek.

Muḥibbī’ye ezelden çün sunıldı cām-ıla şāhid
Virildi saña da zāhid riyā tesbīḥ ü seccāde

2. **sunıldı:**--*dı*
Gazel 3357
Mısra: **7**
Sunmak, ikram etmek, takdim etmek.

Naṣīb itmiş ezelden çün sunıldı baña kār-ı ‘ışḳ
N’iderem ‘ışḳdan ġayrı cihān içinde ben kārı

3. **sunıldı:**--*dı*
Gazel 3419
Mısra: **7**
Sunmak, ikram etmek, takdim etmek.

Zāhid saña sunıldı rūz-ı ezelde tiryāk
Gülşende bāde içmek ehl-i meẕāḳa düşdi

4. **sunıldı:**--*dı*
Gazel 3435
Mısra: **5**
Sunmak, ikram etmek, takdim etmek.

Sunıldı zāhide künc-i selāmet
Melāmet ‘āşıḳ-ı bed-nāma düşdi

<u>şun‘ın:</u>

1. **şun‘ın:**
Gazel 3182
Mısra: **7**
Yaratma, kudret.

Dilā gel seyr-i bāġ eyle teferrüc kıl Ḫudā ṣun‘ın
Biri birine beñzer mi ne yüzdendür gör ezhārı

<u>sunuban:</u>

1. **sunubanın:**
Gazel 3262
Mısra: **10**
El uzatmak, uzanmak.

Çeşm-i cellādı Muḥibbī çeke ger ḳatlüñe tīġ
Sunubanın çıkma edep gözleyüben nizeni

<u>sunup:</u>

1. **sunup:**-*up*
Gazel 3467
Mısra: **7**
Sunmak, takdim etmek, uzatmak.

Sunup bir bāde ‘āḳlum bāda virdi
Yine bir muġbeçe aṣlı Firengī

<u>süpür:</u>

1. **süpürür:**-*ür*
Gazel 3491
Mısra: **5**
Bir şeyin, bir yerin üstündeki çer çöp, toz toprak vb. şeyleri süpürge, fırça veya başka bir araçla toplamak, temizlemek.

Süpürür ferrāş olupdur kūyını kirpüklerüm
Su seper saḳḳā gibi dem dem bu çeşmüm merdümi

<u>sür-:</u>

1. **sürer:**-*er*
Gazel 3211
Mısra: **9**
Değdirmek, dokundurmak.

Bu Muḥibbī gice gündüz yüzini ḫāke sürer
Şefḳati senden umar dökilüben kanlu yaşı

<u>sür:</u>

1. **sürüpdür:**-*üpdür*
Gazel 3375
Mısra: **10**
Sürmek.

Çarḫ elinden göz yaşın dökseñ iñen incinme kim
Yüzini ḫāke sürüpdür niçe merdüm-zādeyi

2. **sür:**
Gazel 3461
Mısra: **2**
Dokundurmak, değdirmek.

Māl u cāha ġarra olma dime yokdur ben gibi
Sür yüzüñ yire tevāżu‘ ehli ol dāmen gibi

3. **sürseñ:**-*se*, -*ñ*
Gazel 3410
Mısra: **12**
(Bir şeyi bir yüzey üzerine) Tabaka hâlinde yaymak, sıvamak.

Ka‘be-i kūyuñda çün ‘uṣṣāḳı ḳurbān eyledüñ
Eski ‘ādetdür n’ola alnuña sürseñ kanını

<u>surāhī:</u>

1. **şurāḥī:**
Gazel 3207
Mısra: **5**
İçine su, şerbet, şarap vb. şeyler koymaya yarayan, uzun boyunlu cam veya billûr kap. II Aşık.

Secde eyler pāyuña her dem ṣurāḥī iy ṣanem
Eşk-i çeşmin akıdur bu çeşm-i giryānum gibi

2. **şürāḥī:**
Gazel 3335
Mısra: **3**
İçine su, şerbet, şarap vb. şeyler koymaya yarayan, uzun boyunlu cam veya billûr kap.

Hem çü ṣürāḥī gibi sücūd pāy-ı sāġara
Eyle serv ü naleyi çeng ü çıġāne[y]i

<u>süre süre:</u>

1. **süre süre:**
Gazel 3332
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Süre süre, devamlı sürerek.

‘Işḳuñı ben de başa iletsem ‘aceb midür
Süre süre ferz iderler piyāde[y]i

<u>sūret:</u>

1. **şūretin:**-*i*, -*n*
Gazel 3238
Mısra: **5**
I. Dış görünüş, görüntü. II. Yüz, çehre, surat. III. Resim, tasvir.

Ser-i kūyına ger varsam ider red ṣūretin dilber
Baña nisbet anuñ kūyındaki ḥāl-i kilāb evlā

<u>sūret-i dīvār:</u>

1. **ṣūret-i dīvār:**
Gazel 3472
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Duvar gibi katı görünüş (Duvar sureti).

Ṣūret-i dīvār sanduñ göricek iy cān beni
Bilmedüñ mi iy perī sen eyledüñ ḥayrān beni

surh:

1. **surḫı:**-*ı*
Gazel 3118
Mısra: **10**
Kırmızı II kanlı gözyaşı.

Didiler gel vir Muḥibbī bize ‘ışḳuñdan nişān
Didüm eşküm surḫı yitmez mi ki çehrem zerd ola

2. **surḫ:**
Gazel 3307
Mısra: **2**
Kırmızı renk.

Geçdi dirīġ ġuṣṣa ile ‘ömr-i cevānı
Surḫ idi ezel şimdi bulup çehre ḫazānı

surḫ id:

1. **surḫ id:**-*em*
Gazel 3315
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz kızartmak. II Utandırmak.

Hicābumdan ‘aceb midür ṣafaḳ-veş
İdem surḫ eşk-ile ruḫsārı gāhī

sürme:

1. **sürmeden:**--*den*
Gazel 3001
Mısra: **9**
Far. Göze çekilen maruf siyah madde, kûhl. sürme-çûb sürme mili, hilâlî. sürme-dân sürme muhafazası.

Sürmeden yigdür Muḥibbī’ye ġubār-ı dergehi
İy ṣabā luṭf it getür bu çeşm-i nemnāk üstine

sürme çek-:

1. **sürme çek-:**-*e*
Gazel 3232
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sürme çekmek. Gözleri sürme ile boyamak II gözün iyi görüşünü artırmak.

‘Işḳ ehlinüñ ḫākini eflāke ger ṣabā
Ḥavrā çeke sürme diyü ḫāk-i pāsını

sürme id-:

1. **sürme id-:**-*e*
Gazel 3212
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sürme çekmek; kirpik diplerini sürme ile boyamak.

Muḥibbī ḫāk ol ‘ışḳuñ yolında
İde sürme melā’ikler o gerdi

sürūd:

1. **sürūdı:**-*ı*
Gazel 3197
Mısra: **3**
Şarkı, türkü, nağme.

Şevḳuñ var-ısa gülşene var diñle sürūdı
Seyr eyle hezār nāliş ü gülhā-yı bahārı

sürün sürün:

1. **sürün sürün:**
Gazel 3060
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sürü halinde, pek çok.

Ka‘be’dür kūyuñ sürün sürün gelür ‘āṣıḳlaruñ
Ḫayra gir eyle bugün ḳurbān ḳurbān üstine

sürür eyle-:

1. **sürür eyle-:**-*r*
Gazel 3290
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neşelenmek, sevinmek.

Şi‘r-i dil-keşdür Muḥibbī işiden eyler sürūr
Vaḳtidür eyle müşerref naẓm-ıla aḥbābuñı

sürür eyle:

1. **sürür eyle:**-*r*
Gazel 3498
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neşelenmek, sevinmek.

Lebüñ ẕikrin kaçan tekrār kılsam
Sürūr eyler göñül artar ṣafāsı

sūsen:

1. **sūsen:**
Gazel 3210
Mısra: **4**
Susam, susen çiçeği. (Sivri ve uzun yapraklarından dolayı kılıç, mızrak ve hançere benzetilmesi bağlamında).

Kendü ḫālüñe naẓar kıl var mı gör ḫayr-ı ‘amel
Dil uzatma kimsenüñ aḥvāline sūsen gibi

2. **sūsen:**
Gazel 3461
Mısra: **6**
Sivri ve uzun yaprakları olan susam çiçeği.

İster-iseñ kim perīşān olmayasın ‘āḳıbet
Dil uzatma kimsenüñ ḫaḳḳına sen sūsen gibi

<u>süvāl it-:</u>

1. **süvāl it-:**--*se, --m*
Gazel 3074
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Soru sormak.

Biñ süvāl itsem dönüp virmez baña bir kez cevāb
Bulmadum bir çāre derdā ġonca-i ḫāmūşına

<u>suvar-:</u>

1. **suvarmaga:**-*mag, -a*
Gazel 3148
Mısra: **6**
Su vermek, sulamak.

Mezra‘-ı dilde maḥabbet toḫmı sebz olsun diyü
Anı suvarmaga çeşmüm döndi ābuñ ‘aynına

<u>süvār ol-:</u>

1. **süvār ol-:**-*dı*
Gazel 3292
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Binici olmak, binmek, ata binmek.

Aldanup dünyā-yı dūna oldı çün murġā süvār
Ser-nigūn itdi gör āḫir taḫt-ıla kāvūsını

<u>süvār ol:</u>

1. **süvār ol:**
Gazel 3462
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
At vb. bir binek hayvanına veya bir taşıta binmek.

Süvār ol esb-i nāz üzre ele al zülfi çevgānın
Ser-i ‘uşşāḳı top eyle senüñdür ḫüsn meydānı

<u>sūy-ı gedāyān eyle-:</u>

1. **sūy-ı gedāyān eyle-:**
Gazel 3261
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dilencilerin/fakirlerin yönü/ciheti eylemek.

Eksilür sanma nigārā uşbu cāh u ḫaşmetüñ
Merḥametle eyleseñ sūy-ı gedāyān nökeri

<u>sūz u güdāz:</u>

1. **sūz u güdāz:**-*um*
Gazel 3430
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanıp yakılma.

Āteş-i ‘ışḳıyla yanar olup aña dil fitīl
Bezm-i ġamda şem‘-veş sūz u güdāzum var-ıdı

<u>sūzān:</u>

1. **sūzān:**
Gazel 3107
Mısra: **10**
1. Yakan, yakıcı. 2. Yanan, yanıcı.

Kaçan derd-ile āh itse Muḥibbī
Olur bu sīne sūzān pāre pāre

<u>sūz-ı āh:</u>

1. **sūz-ı āh:**-*um, -dur*
Gazel 3478
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah ateşi.

Görinen çarḫuñ kenārında anı sanmañ şafaḳ
Sūz-ı āhumdur anuñ dāmānına āteş kodı

<u>sūz-ı derūn:</u>

1. **sūz-ı derūn:**--*um, --dan*
Gazel 3029
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül yangını. II Aşk derdi.

İşiden āh u efġānum benümle yanar ol oda
Benüm sūz-ı derūnumdan ḫaberdār olmasun kimse

<u>sūz-ı dil:</u>

1. **sūz-ı dil:**--*den*
Gazel 3079
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ateşi, gönül yangını.

Yanmaz idi dōstlar her gice bu ḳandīl-i çarḫ
Bu Muḥibbī sūz-ı dilden āh-ı şebgīr itmese

<u>sūz-ı eş‘ār-ı muḥibbī’:</u>

1. **sūz-ı eş‘ār-ı muḥibbī’:**--*y, --i*
Gazel 3069
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Muhibbi'nin şiirlerinin ateşi.

Sūz-ı eş‘ār-ı Muḥibbī’yi yazup ol varaḳa
Ṣaḥn-ı gülşende yine eyledi inşā lāle

sūz-ı ḫūsrev:

1. **sūz-ı ḫūsrev:**-*den*
Gazel 3272
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hüsrev'in ateşi (Hüsrev'in şiiri bağlamında kullanılmıştır.).

Sūz-ı Ḫūsrev’den Muḥibbī çünki yakmışdur çerāġ
Sūznāk olsa ‘aceb midür anuñ her suḫeni

2. **sūz-ı ḫusrev:**-*den*
Gazel 3490
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hüsrev'in ateşi (Hüsrev'in şiiri bağlamında kullanılmıştır.).

Çerāġı sūz-ı Ḫusrev’den yakarsa tañ mıdur şi‘rüm
Ġazel ṭarzında çün gözler hemīşe ṭarz-ı Selmān’ı

sūzināk it-:

1. **sūzināk it-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3222
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakmak.

İy Muḥibbī şi‘r-i pür-sūzuñla yakduñ ‘ālemi
Ol sebebdendür ki böyle sūzināk itdüñ beni

sūzināk-ı āh:

1. **sūzināk-ı āh:**--*ıla*
Gazel 3053
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah ateşi.

Her ne kim yazduñ Muḥibbī uşbu sīneñ levḥine
Sūzināk-ı āh-ıla yakup anı bād eyleme

sūznāk ol-:

1. **sūznāk ol-:**-*sa*
Gazel 3272
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakıcı, yakan olmak; etkili olmak.

Sūz-ı Ḫūsrev’den Muḥibbī çünki yakmışdur çerāġ
Sūznāk olsa ‘aceb midür anuñ her suḫeni

şanma:

1. **sanma:**
Gazel 3140
Mısra: **6**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Bī-güneh ‘uşşāḳı öldürme benüm çok sevdügüm
Dükenür sanma senüñ ‘āşıḳlaruñ kırmag-ıla

2. **sanma:**
Gazel 3298
Mısra: **4**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Çeşmüñ cūy-ı ḫayālüñ ile ābādān iken
Eksilür sanma ḫayālüñ yāḫū ol cū kalmadı

sı:

1. **sımışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 3401
Mısra: **4**
Kırmak, bozmak. II Yenmek, mağlup etmek.

Ser-i Mecnūn şikest olsa ‘aceb mi
Sımışdur kāsesin in‘ām-ı Leylī

su‘bān:

1. **su‘bān:**
Gazel 3365
Mısra: **6**
Büyük yılan, ejderha.

Genc-i ḫüsni seyrin isterken görindi zülf-i dōst
Bilmedüm aña ṭılısm olmış meger su‘bān iki

Ş

şāb ol:

1. **şāb ol:**-*dı*
   Gazel 3412
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Genç, delikanlı olmak.

İçdi çün la'l-i lebüñ cür'asını
Şeyḫ iken bu Muḥibbī şāb oldı

şād eyle-:

1. **şād eyle-:**--*me*
   Gazel 3053
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Mutlu etmek, sevindirmek, neşelendirmek.

Va'de-i vuṣlat ümīẕiyle dili şād eyleme
Rāżıyam cevr [ü] cefā kıl tek beni yād eyleme

şād eyle:

1. **şād eyle:**--*y*, --*e*, --*sin*
   Gazel 3033
   Mısra: **19**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sevindirmek, memnun etmek.

Vaḳt oldı Muḥibbī kuluñı eyleyesin şād
Bu 'āşıḳ-ı dil-ḫasteye cevri yiter eyle

2. **şād eyle:**
   Gazel 3141
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Mutlu etmek, sevindirmek, neşelendirmek.

Yā Rab ayırma benüm dāmen-i 'ışḳından elüm
Rūz-ı maḥaşerde anuñla dilümi şād eyle

şād id-:

1. **şād id-:**--*e*
   Gazel 3006
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Neşelendirmek, sevindirmek, mutlu etmek.

Rāh-ı 'ışḳ içre olan olur şehīd
Ol sebebden ḫasta göñlin şād ide

2. **şād id-:**-*e*, -*y*, -*im*
   Gazel 3272
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sevindirmek, memnun etmek.

Dimiş idüñ ki seni vaṣlum ile şād ideyim
Ne tīz unıtduñ eyā dōst ol 'ahd kanı

3. **şād id-:**-*er*
   Gazel 3174
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sevindirmek, memnun etmek.

Gāh vaṣl-ı fikr ider gāhī dönüp hicrān eker
Gāh şād ider gehī giryān ider göñlüm beni

şād it-:

1. **şād it-:**-*me*, -*di*
   Gazel 3264
   Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu etmek.

Yād kılduñ bu kuluñı dōstum yād itmedi
Bu dil-i nā-şādumı gördi velī şād itmedi

şād it:

1. **şād it:**-*me, -di*
Gazel 3387
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu etmek.

Ḥasta gönlüm bir nefes ol dilrübā şād itmedi
Yañılup ben derdmendi bir kezin yād itmedi

şād ol-:

1. **şād ol-:**-*dı*
Gazel 3280
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu olmak.

Gül gibi bugün eyledi dilber tebessümi
Şād oldı göñül kalmadı bir ẕerrece ġamı

2. **şād ol-:**-*ur*
Gazel 3165
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.

'Işḳ yolında olur ise şād olur göñül
Bir ḥasta gibi irişe āḫir selāmete

şād ol:

1. **şād ol:**-*ur*
Gazel 3339
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu olmak.

Gülşen içre kalmasa hergiz bülbülden eser
Ḫār-ıla gül şād olur olsa hezār eksüklügi

2. **şād ol:**
Gazel 3460
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu olmak.

Baglama dünyāya dil 'ālemde şād ol iy göñül
Çün cihān turmaz geçer ger nā-ḫoşı vü ger ḫoşı

şād u feraḥ:

1. **şād u feraḥ:**
Gazel 3063
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu ve rahat.

Ne var şād [u] feraḥ hem-dem bizümle
Degülse maḥrem oldı ġam bizümle

şād u ḫandān ol:

1. **şād u ḫandān ol:**-*ma, -dı*
Gazel 3371
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu ve neşeli olmak.

İy Muḥibbī bunca ġam ardınca dirler gülmenüñ
Ehl-i ḥāl olan anuñçün şād u ḫandān olmadı

2. **şād u ḫandān ol:**
Gazel 3394
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu ve neşeli olmak.

Yiridür 'āşıḳlaruñ ger kan yudarsa lāle-veş
Tek cihān içinde ol sen şād u ḫandān gül gibi

şād u ḫandān ol-:

1. **şād u ḫandān ol-:**-*up*
Gazel 3191
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu ve neşeli olmak.

N'ola gülşende güller şād u ḫandān
Olup bülbüller itsün āh u zārı

şādī:

1. **şādī:**
Gazel 3351
Mısra: **2**
(Fa. T.) Sevinç, mutluluk.

Yoluñda her kim ölmezse añılmasun anuñ adı
Cefā vü cevrüñi görüp anı ger bilmeye şādī

2. **şādī:**
Gazel 3376
Mısra: **2**
(Fa. T.) Sevinç, mutluluk.

Dil-i şūrīde sevmişdür yine çün bir perī-zādı
İşüm ney gibi efġāndur anı siz sanmañuz şādī

3. **şādī:**
Gazel 3383
Mısra: **10**
(Fa. T.) Sevinç, mutluluk.

Vaṣla ḫandān olma hem hicrāna giryān iy göñül
Ġam ile şādī cihānda bir zamān eglenmedi

4. **şādī:**
Gazel 3175
Mısra: **8**
Sevinç, mutluluk.

Cefā vü cevr-i dildārı vefādan ol ki yig bilmez
Aña ‘āşıḳ dimeñ hergiz ki ‘āşıḳ istemez şādī

şādī vü ġam:

1. **şādī vü ġam:**
Gazel 3048
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu ve kederli.

İy Muḥibbī ḳısmet olındı ezel şādī vü ġam
Derd ü miḥnet düşdi ancak ehl-i ‘ışḳuñ pāyına

2. **şādī vü ġam:**
Gazel 3263
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluk ve keder.

Ezelden ḳısmet oldı şādī vü ġam
Muḥibbī saña düşdi ġuṣṣadan pay

şādlık:

1. **şādlıkdan:**-*dan*
Gazel 3190
Mısra: **10**
Sevinçli olma durumu, sevinçlilik.

Āsitānında Muḥibbī’ye eger bende dise
Şādlıkdan atar idüm göge ol dem külehi

şafak:

1. **şafaḳ:**
Gazel 3265
Mısra: **3**
1. Güneşin doğuşundan önceki alaca karanlık, fecir, tan. 2. Güneşin batışından sonra ufukta beliren kızıllık. [Kelimenin Arapça’daki asıl mânâsı bu ise de dilimizde çok az kullanılmıştır].

Gün yüzüñden ayru oldı gözlerüm yaşı şafaḳ
Hem çün gerdūn ben daḫı pür-ḫūn itdüm dāmeni

2. **şafaḳ:**
Gazel 3478
Mısra: **7**
1. Güneşin doğuşundan önceki alaca karanlık, fecir, tan. 2. Güneşin batışından sonra ufukta beliren kızıllık. [Kelimenin Arapça’daki asıl mânâsı bu ise de dilimizde çok az kullanılmıştır].

Görinen çarḫuñ kenārında anı sanmañ şafaḳ
Sūz-ı āhumdur anuñ dāmānına āteş kodı

3. **şafaḳ:**
Gazel 3380
Mısra: **3**
1. Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık 2. Güneş battıktan sonra ufukta kalan kızıllık [Kelimenin Arapça’daki asıl mânâsı bu ise de dilimizde çok az kullanılmıştır].

Şafaḳ sanmañ kenār-ı āsümānda
Şerārumdan benüm gökler dutışdı

şafaḳ-veş:

1. **şafaḳ-veş:**
Gazel 3313
Mısra: **4**
Şafak renginde, kızıl renk gibi.

Şām irişdükde koyup gitdüñ beni iy yüz[i] gün
Ben daḫı itdüm şafaḳ-veş kan-ıla pür dāmeni

2. **şafaḳ-veş:**
Gazel 3315
Mısra: **7**
Şafak renginde, kızıl renk gibi.

Hicābumdan ‘aceb midür şafaḳ-veş
İdem surḫ eşk-ile ruḫsārı gāhī

şāh:

1. **şāḫına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3050
Mısra: **5**
Padişah, hükümdar ǁ sevgili.

Gülistān içre gül şāḫına karşu
İder bülbüller āhengi[ni] sorma

2. **şāhı:**-*ı*
Gazel 3103
Mısra: **9**
Far. padişah, hükümdar -sevgili-.

‘Acebdür aña taḥsīn ide şāhı
Muḥibbī aña gönderse risāle

3. **şāhlar:**-*lar*
Gazel 3365
Mısra: **16**
(□□– .i (□□□ (Fars. şāh – şeh) Pâdişah, hükümdar:.

Öldürem dirdüñ peşīmān olma dur iḳrāruña
Şāhlar femānı birdür olamaz fermān iki

4. **şāh:**
Gazel 3395
Mısra: **8**
(□□– hāş .sraF) .i (□□□– şeh) Pâdişah, hükümdar:.

Dir-imiş müdde‘ī yāra degüldür yolına ṣādıḳ
Ma‘āẕ-Allāh ma‘āẕ-Allāh degülven ben i ṣāh egri

5. **ṣāha:**-*a*
Gazel 3403
Mısra: **4**
(□□– hāş .sraF) .i (□□□– şeh) Pâdişah, hükümdar:.

Ġāfil salınma ḥālüme ki geh neẕẕāre kıla
Vācib-durur çü ṣāha ra‘iyyet ri‘āyeti

6. **ṣāh:**
Gazel 3033
Mısra: **16**
1. Hükümdar, padişah. 2. Sevgili.

Tag itdi kolın ‘āṣıḳ-ı bī-çāresinüñ çün
İy ṣāh yarar anı bilüñe kemer eyle

7. **ṣāh:**
Gazel 3085
Mısra: **7**
1. Hükümdar, padişah. 2. Sevgili.

Ger ṣāh iseñ de vaḳtüñi ḫoş gör geçer nefes
Aldanma sakın salṭanatuñ taḫt u tācına

8. **ṣāhum:**-*(u)m*
Gazel 3017
Mısra: **2**
Efendi, hükümdar. II Sevgili.

Ne ṣabrum kaldı ne ‘aḳlum ne dilüm kaldı güftāra
Ġarīb-isem n’ola ṣāhum benüm de vardur Allāh’um

9. **ṣāhı:**-*ı*
Gazel 3098
Mısra: **8**
Far. Hükümdar.

Ḫaddi ile zülfini gördüm iderler ‘arbede
Rūm şāhı ceng ider san kim varup Efreng-ile

10. **ṣāhı:**-*ı*
Gazel 3272
Mısra: **4**
Far. Hükümdar.

Cem‘ kıldum bahr-ı eşk içre gözüm gevherlerin
‘Işḳ şāhı devletinde oldum ġāyet ġanī

11. **ṣāhı:**-*ı*
Gazel 3364
Mısra: **7**
(Ar.) Padişah, hükümdar.

‘Aḳl şāhı gitdi dilden geleli sulṭān-ı ‘ışḳ
Olmamışdur bir şehirde ola şehr-i yār iki

12. **ṣāhı:**-*ı*
Gazel 3365
Mısra: **9**
(Ar.) Padişah, hükümdar.

‘Işḳ şāhı geldi ardınca bile sulṭān-ı ġam
Yıkılur ol memleket ḥükm itdi çün sulṭān iki

<u>şāh eyle-:</u>

1. **şāh eyle-:**-*di*
Gazel 3248
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Padişah eylemek.

Sulṭān-ı ‘ışḳ sīneme dikdi livāsını
Ṣāh eyledi ‘āleme bu ben gedāsını

<u>şāh ol-:</u>

1. **şāh ol-:**--*aldan*
Gazel 3123
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Padişah olmak, saltanatın başına geçmek.

Ṣāh olaldan bu göñül Mıṣr’ına ol Yūsuf-cemāl
Eşk-i çeşmüm biri Nīl ü biri Ceyḫūn olmada

2. **şāh ol-:**--*up, --dur*
Gazel 3095
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Padişah olmak, sultan olmak.

Her kim ki şāh olupdur sanmañ ḥużūr ider ol
Dervīş ki ola ḳāni‘ ‘ömri geçer ṣafāda

<u>şāh olmak-:</u>

1. **şāh olmak-:**-*mak, -dan*
Gazel 3246
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Padişah olmak II en üstün kimse olmak.

Cihāna şāh olmakdan saña kul olmadur faḫrum
Gerekmez Ḳayṣer u Dārā olam ḫakan-ı Faġfūrī

<u>şāh şāh it-:</u>

1. **şāḫ şāḫ it-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3290
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dal dal etmek/ayırmak. II Parça parça etmek.

Eyledüñ yine perīṣān zülf-i müşg-i nābuñı
Ṣāḫ ṣāḫ itdüñ gül üzre sünbül-i setrābuñı

<u>şāhāne:</u>

1. **şahāne:**
Gazel 3488

Mısra: **1**
Şahlara yakışacak şekilde olan, şahlara layık mükemmellikte, çok mükemmel.

Fitne ta‘līminde māhirdür şahāne gözleri
N’içün öldürmez beni kılur bahāne gözleri

şāhān-ı rūzigār:

1. **şāhān-ı rūzigār:**
Gazel 3005
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Devrin, dönemin, zamanın şâhı, padişahı. 2. Rüzgarın şahı.

Cānā yiter ko nāzı ki şāhān-ı rūzigār
Kılsa ‘itāb u ḫışmı soñında kerem kıla

şahbāz:

1. **şahbāzını:**-*ını*
Gazel 3100
Mısra: **5**
Doğan kuşu. II âşık.

Ol hümā yüksek uçarsa göñlümüñ şahbāzını
Dest-i himmetle salup anı şikār itmeñ nice

2. **şahbāzı:**--*ı*
Gazel 3082
Mısra: **1**
İri ve beyaz bir doğan cinsi, doğan II avcı kuşu II sevgilinin gözü.

Gözüñ şahbāzı ṣayd itdi göñül murġı düşüp Çīne
Saçuñ dāmına bend oldı olaldan beñlerüñ çīne

3. **şahbāzını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3202
Mısra: **5**
İri ve beyaz bir doğan cinsi.

Dem-be-dem yükseklere saldum bu dil şahbāzını
Ol hümā-pervāzı aldurdum yine turna gibi

şahbāz-ı bī-pervā:

1. **şahbāz-ı bī-pervā:**
Gazel 3180
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Korkusuz doğan (Yırtıcı kuş).

Cilve eylerdi çemende nāz-ıla ṭāvūs-vār
Murġ-ı dil ṣayd itmege şahbāz-ı bī-pervā idi

şāh-bāz-ı çeşm:

1. **şāh-bāz-ı çeşm:**-*e*
Gazel 3324
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) doğan kuşu (gibi âşıkları avlayan) gözleri.

O āḫir ṣayd olur şāh-bāz-ı çeşme
Olupdur çünki bu göñlüm hevayī

şāhbāz-ı himmet:

1. **şāhbāz-ı himmet:**-*üm*
Gazel 3497
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Himmet şahini. II Himmet, gayret.

Sen hümāyı şāhbāz-ı himmetüm kıldı şikār
Ḳāf-ı ‘ışḳuñ hem-cenāh olmaz baña ‘Anḳāları

şāh-ı ‘arab:

1. **şāh-ı ‘arab:**
Gazel 3289
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arapların şahı, önderi. II Hz. Muhammed Peygamber.

Ḥāşā eyleyesin şefḳatüñ eksük kuluña
Olasın şāh-ı ‘Arab hem Medenī hem Ḳureşī

şāh-ı cihān:

1. **şāh-ı cihān:**
Gazel 3093
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya padişahı ‖ sevgili/dünyalar güzeli.

Gerçi lāyıḳ degülem bezmüñe iy şāh-ı cihān
Bir naẓar kıl böyle bu bende liyāḳat getüre

2. **şāh-ı cihān:**
Gazel 3308
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyanın sultanı.

Sensin şāh-ı cihān hem Medenī hem Ḳuraşī
İşide ‘āşıḳ ola mihr-ile meh sen māh-veşi

şāh-ı düldül:

1. **şāh-ı düldül:**--*e*
Gazel 3126
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düldül (atların)'ün şahı. (Düldül: Hz. Muhammed'in Hz. Ali'ye hediye ettiği katırın adı).

Atı öñince yüriyeyim Ḳanberī olup
Binse Muḥibbī nāz-ıla ol şāh-ı düldüle

şāh-ı ġam:

1. **şāh-ı ġam:**-*ı*
Gazel 3408
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acının, kederin padişahı.

Sīnemde gören şāh-ı ġamı ḫayme sanurlar
Bu gözlerümüñ yaşı ile kanlu ḥabābı

şah-ı ġaznevī:

1. **şah-ı ġaznevī:**
Gazel 3213
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gazneli Mahmut (910-1031). Abbasi hilafeti döneminde kurulan Gazneliler (Âl-i Sebüktekin) Devleti'nin kurucusudur. Büyük fetihleri olduğu gibi, şair ve âlimlerin de dostu ve destekçisi olarak tanınmıştır. Gazneli Mahmut'un has gulamlarından Ayaz, akıl, feraset, bilgi, sadakatte mümtaz olduğu için padişah kendisini çok sever ve ona itimat ederdi. Onun Ayaz'a aşkı, doğu edebiyatlarında Leylâ ve Mecnûn, Ferhad u Şîrîn efsaneleri gibi mühim mevzulardan olmuştur.

'Işḳı itmek istedüm pinhān velī oldı 'ayān
Nite kim Āyāzuñ 'ışḳı ile şah-ı Ġaznevī

2. **şāh-ı ġaznevī:**
Gazel 3250
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gazne'nin şahı(Gazneli Mahmut). (Has gulamlarından Ayaz, akıl, feraset, bilgi, sadakatte mümtaz olduğu için padişah kendisini çok sever ve ona itimat ederdi. Onun Ayaz'a aşkı, doğu edebiyatlarında Leylâ ve Mecnûn, Ferhad u Şîrîn efsaneleri gibi mühim mevzulardan olmuştur.).

'Işḳ[ı] pinhān istedüm itmek velī oldı 'ayān
Nite kim Āyāz'uñ 'ışḳ[ı] ile şāh-ı Ġaznevī

şāh-ı gül:

1. **şāh-ı gül:**
Gazel 3425
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül padişahı.

Muḥibbī şāh-ı gül naṭ'-ı çemen üzre ḳarār itmiş
Bu demler kim mey içmezse girān ola meger cānı

şāh-ı ḥabeş'e:

1. **şāh-ı ḥabeş'e:**--*e*
Gazel 3026
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Habeş şahı.

Ḥaddi üstinde gören ḫāl-i siyāhını sanur
Taḫt-ı 'āc üstine çıkmış yine şāh-ı Ḥabeş'e

şāh-ı ḫāver:

1. **şāh-ı ḫāver:**
Gazel 3061
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğu hükümdarı.II Güneş. II Sevgili.

Yüzüñe n'ola dirsem şāh-ı ḫāver
Ezelden nūr-ıla olmış sirişte

şāh-ı 'ışḳ:

1. **şāh-ı 'ışḳ:**--*uñ*
Gazel 3056
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk padişahı. // Sevgili.

İy Muḥibbī göz yaşı iki ṭaraf zencīr olup
Şāh-ı 'ışḳuñ yidilür şīr-i neri oldum yine

2. **şāh-ı 'ışḳ:**-*a*
Gazel 3243
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk padişahı. // Sevgili.

Şāh-ı 'ışḳa kimisi baş u kimi cān iletür
Ehl-i 'ışḳuñ gel temāşā eyle [sen] savaşını

3. **şāh-ı 'ışḳ:**
Gazel 3480
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk padişahı. // Sevgili.

Çünki ġam tīmārını virdi Muḥibbī şāh-ı 'ışḳ
Ḥāṣıluñdur cem' kıl bu gözlerüñ dīnārını

4. **şāh-ı 'ışḳ:**-*uñ*
Gazel 3291
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk padişahı. II Sevgili.

İy Muḥibbī şāh-ı 'ışḳuñ ḥükm[i] var tuġrā ile
Ol ḫarābāt-ı cihān terk eyle nām u nengüñi

şāh-ı kāmurān:

1. **şāh-ı kāmurān:**
Gazel 3383
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Murâdına ermiş padişah.

Ẓulmı kogil 'āşıḳa ḥüsnüñ terakḳī eylesün
Ẓulmı çok 'ālemde şāh-ı kāmurān eglenmedi

şāh-ı lā-naẓīr:

1. **şāh-ı lā-naẓīr:**
Gazel 3158
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eşsiz, benzersiz padişah.

Hīç ola mı gün gibi ol şāh-ı lā-naẓīr
Pertev salup ola bu ben bī-nevā-y-ıla

şāh-ı reyāḥīn:

1. **şāh-ı reyāḥīn:**
Gazel 3467
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Reyhanlar şahı.

Gelüp bāġa yine şāh-ı reyāḥīn
Döşendi her ṭaraf naṭ‘-ı pelengī

şāh-ı zamān:

1. **şāh-ı zamān:**
Gazel 3121
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Devrin hükümdarı.

Ol şāh-ı zamān gelse yine serv-i sehī-veş
Yir yir güher-i eşküm ayagına saçılsa

şāhid:

1. **şāhid:**
Gazel 3004
Mısra: **9**
Güzel, sevgili II şahit, tanık.

Muḥibbī’ye ezelden çün sunıldı cām-ıla şāhid
Virildi saña da zāhid riyā tesbīḥ ü seccāde

2. **şāhid:**
Gazel 3499
Mısra: **9**
1. Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse 2. Bir dâvâda gördüklerini, bildiklerini anlatarak dâvânın halline yardımcı olan veya bir akdin yapılmasında hazır bulunan kimse, tanık.

Muḥibbī ‘ışḳına şāhid gerekse
Getüre eşk-ile āhı güvāhı

3. **şāhid:**
Gazel 3081
Mısra: **7**
Gören / tanık olan.

Bir ḳadeḥ mey saña bu ‘ālemde bir şāhid yiter
Ḫōce-i dünyā gibi kef geçmegil māl üstine

şāhin:

1. **şāhin:**
Gazel 3225
Mısra: **6**
55 – 60 santim boyunda, kanatları ve kuyruğu geniş, tüyleri benekli ve çizgili, yaygın olarak yaşayan, pek çok türü bulunan, doğana benzer yırtıcı avcı kuş.

Bir bakışıyla eyledi murġ-ı dili şikār
San şāhin aldı pençesine bir kebūteri

şāh-vār:

1. **şāh-vār:**
Gazel 3264
Mısra: **3**
Şaha, sultana layık. // Şahlara lâyık olan iri tâneli inci.

Gerçi oturdı serīr-i manşıb üzere şāh-vār
Līk ẓulm itdi Ḫudā’dan korkuban dād itmedi

şā‘ir:

1. **şā‘ir:**
Gazel 3312
Mısra: **1**
Şiir söyleyen veya yazan kimse.

Şi‘r ara şā‘ir iseñ gel bakma ṭarz-ı selefi
Yime ḥayvān ṣıfat dile gelen her ‘alefi

şākir:

1. **şākir:**
Gazel 3232
Mısra: **12**
Şükreden kimse, şükredici.

Her bir nefes ki bir ulu ni‘met degül midür
Şākir kaçan ki şükrinüñ ide edāsını

2. **şākirem:**-*em*
Gazel 3342
Mısra: **2**
Şükreden kimse, şükredici.

Eylediyse n’ola yār pālara pā-māl beni
Şākirem ḥālüme itdi yine ḫoş-ḥāl beni

şām:

1. **şām’a:**-*a*
Gazel 3435
Mısra: **4**
Suriye'nin başkenti, genel anlamda orta doğu coğrafyasını ifade etmek için kullanılır.

Göñül şekker lebüñ cān zülfüñ ister
Biri Mışr’a birisi Şām’a düşdi

2. **şām:**
Gazel 3313
Mısra: **3**
Akşam.

Şām irişdükde koyup gitdüñ beni iy yüz[i] gün
Ben daḫı itdüm şafaḳ-veş kan-ıla pür dāmeni

3. **şām-ıla:**--*ıla*
Gazel 3274
Mısra: **4**
Şam şehri.

Saña mānend meh-rū görmedüm āh
Gezüp Mıṣr-ıla Şām-ıla ‘Irāḳ’ı

<u>şām u ‘irāḳ:</u>

1. **şām u ‘irāḳ:**-*ı*
Gazel 3296
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şam ve Irak.

Niçe yıldur çeker dil iştiyāḳı
Bulam diyü gezer Şām u ‘Irāḳ’ı

<u>şām u seḥer:</u>

1. **şām u seḥer:**
Gazel 3020
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akşam ve sabah.

Ka‘be kūyını Muḥibbī dutısar şām u seḥer
Döşenür ḫāk-i deri her gice bister yirine

2. **şām u seḥer:**
Gazel 3176
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akşam ve sabah.

İñleyüp aglayalum döne döne şām u seḥer
Yiñi konmış sular üstindeki ṭōlāb gibi

<u>şāne:</u>

1. **şāneyi:**-*y, -i*
Gazel 3205
Mısra: **4**
Tarak.

Zülfine el kurdugınca pāreler gönlüm beni
Dilegüm bu pāre pāre görem āḫir şāneyi

2. **şāne[y]i:**-*y, -i*
Gazel 3331
Mısra: **8**
Tarak.

Şāne ursa zülfine cān-ıla gönlüm pāralar
Āḫir ola pāre pāre göreyim ben şāne[y]i

3. **şāne:**
Gazel 3347
Mısra: **7**
Tarak.

Bu gönül şāne gibi āh yine biñ pāre olur
Ol perīşān ura zülfine eger şāneligi

4. **şāne:**
Gazel 3012
Mısra: **10**
Büyüklük / ululuk / azamet.

Ṣad pāre ola bagrı Muḥibbī görem āḫir
Nāzüklig-ile zülfüñe ger şāne geçerse

5. **şāneden:**-*den*
Gazel 3316
Mısra: **10**
(Fars.) Tarak.

Muḥīb sevdālara düşmiş diler zülfüñe el ko[y]mak
Bilürken aña el irmez cihānda şāneden ġayrı

<u>şāne id-:</u>

1. **şāne id-:**--*e*
Gazel 3082
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taramak.

Dükülüp niçe bī-diller ayaklarda ola pā-māl
Elini uzadup dilber ide ger şāne saçına

<u>şāne ur:</u>

1. **şāne ur:**-*sa*
Gazel 3331
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Taramak.

Şāne ursa zülfine cān-ıla gönlüm pāralar
Āḫir ola pāre pāre göreyim ben şāne[y]i

2. **şāne ur:**-*lig, -i, -a*
Gazel 3347
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Taramak.

Bu gönül şāne gibi āh yine biñ pāre olur
Ol perīşān ura zülfine eger şāneligi

3. **şāne ur:**-*mış*
Gazel 3310
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tarak vurmak, taramak.

Şabā zülfine beñzer şāne urmış
Bu dehri bū ile pür itdi ṭıbi

4. **şāne ur:**-*y, -i, -dug, -ınca*
Gazel 3375
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Taramak.

Ben degülem niçe benüm gibiyi mecnūn ider
Leyli zülfine nigārum urdugınca şāneyi

<u>şānele-:</u>

1. **şāneledi:**-*di*
Gazel 3270
Mısra: **3**
Taramak.

Sünbül saçın şāneledi ol perī-ṣıfat
İtdi cahānı cümle ser-ā-ser müşevveşi

<u>şāne-veş:</u>

1. **şāne-veş:**
Gazel 3055
Mısra: **9**
Tarak gibi.

Pāralansa şāne-veş tañ mı Muḥibbī bu yürek
El uzadur āh her dem şāne ol gīsūlara

2. **şāne-veş:**
Gazel 3167
Mısra: **5**
Tarak gibi.

Dilerem şāne-veş ṣad pāre olsun
Ser-i zülfüñ kesende isteyende

<u>şarāb:</u>

1. **şarāb:**
Gazel 3062
Mısra: **5**
1.İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.

Şarāb zāhidā terk itmek olmaz
Olupdur ṭīnüm anuñla sirişte

2. **şarābın:**-*ı, -n*
Gazel 3467
Mısra: **5**
1.İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.

Varup gülşende iç mestüñ şarābın
Olup mest añma hīç nāmūs u nengi

3. **şarābuñ:**-*-uñ*
Gazel 3148
Mısra: **1**
Meyve sularının ve özellikle üzüm suyunun belli usullerde mayalandırılmasından elde edilen alkollü içki.

Beñzeyelden gözlerüm yaşı şarābuñ ‘aynına
Yandı miḥnetle ciger döndi kebābuñ ‘aynına

4. **şarābın:**-*ı, -n*
Gazel 3212
Mısra: **7**
Meyve sularının ve özellikle üzüm suyunun belli usullerde mayalandırılmasından elde edilen alkollü içki.

İçerem hicr ara çeşmüm şarābın
Yirem ġam ġamdan özge dil ne ḫordī

5. **şarāb:**
Gazel 3238
Mısra: **1**
Şarap II Kanlı göz yaşı.

Yine bu meclis-i ġamda gözüm yaşı şarāb evlā
O bezme iñleyüp her dem olursa dil rebāb evlā

6. **şarāb:**
Gazel 3073
Mısra: **3**
1. İçilecek şey, içecek 2. Sarhoşluk veren mahut mayi, bâde, mey.

Düşürme ẓāhir elden gülgūn şarāb nūş it
Ma‘nā yüzinden ammā la‘l-i nigārı gözle

7. **şarāb:**
Gazel 3113
Mısra: **7**
Bade, mey, sarhoşluk veren içecek.

Ġam meclisine ḥācet olursa şarāb iy dil
Yokla bulunur lā-büd bu dīde kabagında

8. **şarāba:**-*a*
Gazel 3468
Mısra: **3**
1.İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.

Sakın meyl itme aldanma şarāba
Eger ol bezme Zühre ola çengī

9. **şarābını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3143
Mısra: **6**
Meyve sularının ve özellikle üzüm suyunun belli usullerde mayalandırılmasından elde edilen alkollü içki. || İlahi aşk.

Bezm-i çemende ḫaddi nigāruñ çü gül yiter
La‘l-i lebi şarābını da virme sen müle

10. **şarābını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3260
Mısra: **5**
Meyve sularının ve özellikle üzüm suyunun belli

usullerde mayalandırılmasından elde edilen alkollü içki. || İlahi aşk.

İçüp ‘ışḳuñ şarābını ezel bezminde mest oldum
Anuñçün daḫı farḳ itmem bugün ben sol-ıla sagı

11. **şārābını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3279
Mısra: **7**
Meyve sularının ve özellikle üzüm suyunun belli usullerde mayalandırılmasından elde edilen alkollü içki. || İlahi aşk.

Ġam meclisinde içeli çeşmüm şārābını
Sīnemi alma sanculı dilde kebāb oldı

12. **şarābuñ:**-*uñ*
Gazel 3329
Mısra: **7**
Meyve sularının ve özellikle üzüm suyunun belli usullerde mayalandırılmasından elde edilen alkollü içki.

Zāhidā bilmezsin alsañ ki şarābuñ lezzetin
Bādeye rehne virürdüñ ḫırḳa vü destāruñı

şarāb eyle:

1. **şarāb eyle:**-*dü, -m*
Gazel 3331
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap haline getirmek.

Bagrumı kıldum kebāb u göz[ler]üm yaşın şarāb
Eyledüm iy ġam müşerref eylegil bu ḫāne[y]i

şarāb id-:

1. **şarāb id-:**-*üp*
Gazel 3231
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşını şarap etmek; çok ağlamaktan gözleri kıpkırmızı olmak ve âdeta gözünden kanlı yaş akar hâle gelmek.

Gözüm yaşın şarāb idüp yanuk bagrum kebāb itsem
Bu göñlüm nāleler eyler sanasın saz-ı ṭanbūrī

şarāb ol:

1. **şarāb ol:**-*dı*
Gazel 3412
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Kanlı göz yaşı dökmek anlamında) şarap olmak.

Göz yaşı bezm-i ġamda oldı şarāb
Döne döne ciger kebāb oldı

şarāb u şāhid:

1. **şarāb u şāhid:**-*i*
Gazel 3497
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap ve dilber.

İbn-i vaḳt ol iy göñül ḫoş gör şarāb u şāhidi
Zāhide olsun mübārek kevser ü ḥavrāları

şarāb-ı hām:

1. **şarāb-ı ḫām:**-*ı*
Gazel 3407
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olgunlaşmamış şarap.

Zāhidā var iç müselles saña olmışdur ḥelāl
Ehl-i ‘ışḳ içün şarāb-ı ḫāmı bayram irtesi

şarāb-ı ‘ışk:

1. **şarāb-ı ‘ışḳ:**--*ı*
Gazel 3035
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk şarabı.

Gel şarāb-ı ‘ışḳı nūş it zāhid-i peşmīne-pūş
Niçeye dek kalasın bu hāyu bu ġavġā-y-ıla

2. **şarāb-ı ‘ışḳ:**--*ı*
Gazel 3110
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk şarabı II ilahî aşk.

Ġıll u ġışdan pāk idüp ḳalbüñ şarāb-ı ‘ışḳı iç
Seni ser-mest eyleyüp düşüre ġayr-ı ‘āleme

3. **şarāb-ı ‘ışḳ:**-*ı*
Gazel 3414
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk şarabı.

Cānā cefā vü cevrüñ-ile dil ḫoşın daḫı
İçdüm şarāb-ı ‘ışḳı ezel serḫoşın daḫı

şarāb-ı kevser:

1. **şarāb-ı kevser:**-*i*
Gazel 3178
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
“Kevser suyu” Cennetteki Kevser ırmağının tatlı suyu.

N’eyler ol āb-ı ḥayātı ya şarāb-ı kevseri
La‘l-i dilberden kime ola müyesser çāşnı

2. **şarāb-ı kevser:**
Gazel 3180

Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Kevser suyu" Cennetteki Kevser ırmağının tatlı suyu.

Ger ola deyr-i muġān ḳaṣr-ı behişt olmaz ʻaceb
Muġbeçe ġılmān şarāb-ı kevser ol ṣahbā idi

şarāb-ı lāle reng:

1. **şarāb-ı lāle reng:**-*i*
Gazel 3467
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lale renkli şarap.

Göñül esrāra düşme olma bengī
İçerseñ iç şarāb-ı lāle rengi

2. **şarāb-ı lāle reng:**-*i*
Gazel 3467
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lale renkli şarap.

Muḥibbī furṣatı fevt itme zinhār
Koma elden şarāb-ı lāle rengi

3. **şarāb-ı lāle reng:**-*i*
Gazel 3468
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lale renkli şarap.

Kimi afyōnī ḫalḳuñ kimi bengī
Kimi içer şarāb-ı lāle rengi

şarāb-ı lālegūn:

1. **şarāb-ı lālegūn:**
Gazel 3301
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lale renkli (kırmızı) şarap.

İşitdüm ol gül-i raʻnā geyüpdür cāme-i gülgūn
Anuñçün gözlerüm yaşı şarāb-ı lālegūn oldı

şarāb-ı nāb:

1. **şarāb-ı nāb:**-*ıla*
Gazel 3465
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saf/katıksız şarap // sevgilinin kırmızı dudağı.

Geymiş benefşe-vār başına kec-külāhını
İçmiş şarāb-ı nāb-ıla kızmış yañacugı

2. **şarāb-ı nāb:**--*ıla*
Gazel 3137
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Halis, saf şarap.

Gözlerüme kim naẓar kılsa benüm pür āb-ıla
Der biʻaynih bir ḳadeḥ tolmış şarāb-ı nāb-ıla

3. **şarāb-ı nāb:**--*da*
Gazel 3147
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Katıksız, halis şarap.

Sāġar-ı çeşmümde ruḫsāruñ ḫayāli iy ṣanem
Täze gül yapragıdur san kim şarāb-ı nābda

4. **şarāb-ı nāb:**--*da*
Gazel 3144
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Katıksız, hâlis şarap.

Ruḫlaruñ ʻaksi şehā bu çeşm-i pür-ḫūnābda
Berg-i güldür gūyiyā düşmiş şarāb-ı nābda

5. **şarāb-ı nāb:**-*ı*
Gazel 3335
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Katıksız, hâlis şarap.

Sāḳī şarāb-ı nābı sun itme bahāne[y]i
Tā kim ʻayān eyleye bu kār-ḫāne[y]i

şarāb-ı ṣāf:

1. **şarāb-ı ṣāf:**-*ı*
Gazel 3466
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saf şarap; halis şarap.

Jeng-i ġamdan diler-iseñ ola ḳalbüñ ṣāfī
Koma elden koma bir laḥẓa şarāb-ı ṣāfı

şarāb-ı şebāne:

1. **şarāb-ı şebāne:**-*y, -i*
Gazel 3335
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Geceden kalma şarap.

Mest itdi beni bāde vü başumda var ḫumār
Kaldıysa getür daḫı şarāb-ı şebāne[y]i

şart:

1. **şarṭıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 3178
Mısra: **2**
Bir şeyin varlığının veya meydana gelebilmesinin kendisine bağlı olduğu şey, bir şeyin var olabilmesi için gerekli olan husus, koşul.

‘Işḳ bünyādına cem‘ iden melāmet taşını
Şarṭıdur evvel temel yirine koya başın

şaşı:

1. **şaşı:**
    Gazel 3463
    Mısra: **8**
    Gözleri aynı doğrultuya bakamayan kimse.

Ṭarīḳ-i ‘ışḳ bir yoldur iki sandı anı zāhid
İki görse biri tañ mı biri iki görür şaşı

şāvir:

1. **şāvir:**
    Gazel 3043
    Mısra: **7**
    Danışan, soran. II Bilgi.

Ṣabā şāvir olup peyġam-ı yārı
Getürsin bize Īrān illerine

şāyed:

1. **şāyed:**
    Gazel 3097
    Mısra: **7**
    Ola ki, olur da.

Derd-i dil ḥālini yaz şāyed ala yār eline
Ola kim elden ele bir gün o dildāra düşe

şeb:

1. **şebine:**-*in, -e*
    Gazel 3018
    Mısra: **9**
    Gece.

Miḥnet şebine ugradısa n’ola Muḥibbī
Geh cevr iderseñ gāh bir pāre esirge

2. **şebine:**--*i, --n, --e*
    Gazel 3073
    Mısra: **9**
    Gece.

Zülfi şebine irdüñ şem‘-i cemāle karşu
Pervāne-veş Muḥibbī yanmaga nārı gözle

3. **şebinde:**--*i, --n, --de*
    Gazel 3137
    Mısra: **3**
    Gece.

Ġam şebinde eksük olmaz miḥnet ü derd ü elem
İderüz cān ṣoḥbetini ṣubḥa dek āḥbāb-ıla

4. **şebinde:**-*i, -n, -de*
    Gazel 3151
    Mısra: **7**
    Gece.

Vādī-i hicrān şebinde bir kara gündür geçer
Olısardur ḫasta dil āḫir bu āh u zār ile

5. **şebdür:**-*dür*
    Gazel 3181
    Mısra: **2**
    Gece.

Nigārā ḥālümi bilmek dilerseñ gör şeb-i tārı
Ki şebdür maḥrem-i ‘āşıḳ güvāhı nāle vü zārı

6. **şebi:**-*i*
    Gazel 3214
    Mısra: **6**
    Gece.

Ne içün yüzüñi zülfüñle didüm örtersin
Gül gibi güldi didi her günüñ olmaz mı şebi

7. **şebi:**-*i*
    Gazel 3251
    Mısra: **6**
    Gece.

Yüzüñi didüm neden zülf-ile tenhā eyledüñ
Gül gibi güldi didi olmaz mı her rūzuñ şebi

8. **şeb:**
    Gazel 3259
    Mısra: **4**
    Gece.

Şem‘-i ruḫsāruñ senüñ ẓāhir olalıdan dōstum
Yakmak içün bāl ü per oldum bu şeb pervānegī

9. **şeb:**
    Gazel 3285
    Mısra: **1**
    Gece.

Gören sen saçı şeb gül yüzlü yārı
Unıdur küllī ol leyl ü nehārı

10. **şeb:**
    Gazel 3301
    Mısra: **1**
    Gece.

Çıkup şeb-gūn libās ile o meh bir şeb birūn oldı
Görüp ol şekl-i ‘ayyārı hemān bu dil cünūn oldı

11. **şebinde:**-*i, -(n)de*
    Gazel 3089
    Mısra: **8**
    Gece.

Düşde gördüm diyü eglerdüm dil-i āvāreyi
Ġam şebinde āh çeşmüm ġarḳa-i āb olmasa

12. **şeb:**
    Gazel 3273
    Mısra: **4**
    Gece.

Nigārā zülfüñ altında nihān oldı yine rūyuñ
Meger şeb irdi ḫurşīde yaḥūd vaḳt-i zevāl oldı

13. **şebinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3047
Mısra: **1**
Gece, karanlık; sıkıntı, dert.

Āh kim hicrān şebinde toldı bagrum baş-ıla
Cismüm āḫir ġarḳ olur çeşmümden akan yaş-ıla

14. **şebinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3060
Mısra: **5**
Gece, gece karanlığı.

Derd-ile hicrān şebinde aglasam müjgānuma
Dāne dāne dizerem mercān mercān üstine

15. **şebi:**-*i*
Gazel 3372
Mısra: **4**
Akşam, gece.

Ḫār-ıla yār olalı gül gibi gülşende ḥabīb
Ṣubḥa dek āh-ıla dil bülbüli geçürdi şebi

16. **şeb:**
Gazel 3432
Mısra: **4**
Akşam, gece.

Teng oldı ḫāne-i dil göster yüzüñi māhum
Vīrānelerde çün şeb yakar ḳamer çerāġı

17. **şebi:**-*i*
Gazel 3434
Mısra: **8**
Akşam, gece.

Her kimüñ alnı ḳamer gün yüzlü bir maḥbūb[ı] var
Gündüzi Nevrūz olup Ḳadr olsa tañ mı her şebi

18. **şebinde:**-*in, -de*
Gazel 3481
Mısra: **9**
Akşam, gece.

Kurtılup ẓulmet şebinde gün togardı başuma
İy Muḥibbī ol güneş ruḫsārı görsem bir daḫı

19. **şebinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3381
Mısra: **9**
Gece, akşam.

Zülfi şebinde dil düşeli vādī-yi ġama
Yakdum zamānda yine Mecnūn çerāġını

20. **şebinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3396
Mısra: **1**
Gece, akşam.

Dōstlar miḫnet şebinde ol ki evbāş olmadı
Er degül ʻālem içinde adı yoldaş olmadı

21. **şebinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3428
Mısra: **5**
Gece, akşam.

Zülfüñ şebinde cānā şemʻ-i ruḫuñ görelden
Pervāne gibi göñlüm dutışdı oda yandı

şeb ü rūz:

1. **şeb ü rūz:**
Gazel 3322
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gece ve gündüz.

Ḥüsnüñi gördüm iy dōst gün gün olur ziyāde
Göñlüm daḫı şeb ü rūz arturdı āh u vāhı

şebdīz:

1. **şebdīzine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3438
Mısra: **9**
Saç bağlamında gece renkli, saçı siyah (olan) II Şebdîz, Hüsrev Perviz'in meşhur atının adı.

İy Muḥibbī zülfi şebdīzine oldı hem-ʻinān
Raḫş-ı āh u eşk-i gülgūn-ı revānuñ yügrügi

şeb-gūn:

1. **şeb-gūn:**
Gazel 3301
Mısra: **1**
Gece rengi, siyah, kara.

Çıkup şeb-gūn libās ile o meh bir şeb birūn oldı
Görüp ol şekl-i ʻayyārı hemān bu dil cünūn oldı

şeb-hūn id-:

1. **şeb-ḫūn id-:**-*er*
Gazel 3195
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gece baskını yapmak.

Ḥāl ü ḫaṭ ceyş-i Ḥabeşdür ḳaṣd ider ruḫsāruña
Bir yaña kāfir saçuñ şeb-ḫūn ider ejder gibi

şeb-i firḳat:

1. **şeb-i firḳat:**-*de*
Gazel 3219
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık gecesi.

Añmaduñ sen şeb-i firḳatde eyā dōst beni
Oda yakmak ne revādur seni cāndan seveni

şeb-i hicr:

1. **şeb-i hicr:**--*üñ , --de*
Gazel 3135
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık gecesi.

Dönelden ḳāmetüm çenge şeb-i hicrüñde iy dilber
Zebān-ı ḥāl-ıla hūlar gelür derd-ile feryāda

2. **şeb-i hicr:**
Gazel 3224
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık gecesi.

Müstedām ol ki baña maḥrem olursın iy ġam
Komaduñ sen şeb-i hicr içre beni tenhāyī

3. **şeb-i hicr:**
Gazel 3314
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık gecesi.

Şeb-i hicr içre Muḥibbī göre ger şem‘ ruḫuñı
Rūzdan rūşen ola gözine hicrān şebi

4. **şeb-i hicr:**
Gazel 3490
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık gecesi.

İrişmeyüp viṣālüñe şeb-i hicr içre cān virsem
Dilegüm bu ola Ḥaḳ’dan saña Nūh ‘ömri erzānī

şeb-i hicrān:

1. **şeb-i hicrān:**
Gazel 3320
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık gecesi.

İy Muḥibbī çün şeb-i hicrān saña oldı mekān
Sen daḫı yak āteş-i ‘ışḳ-ıla dil fānūsuñı

2. **şeb-i hicrān:**-*da*
Gazel 3484
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık gecesi.

Şeb-i hicrānda dil iñler nite nāy
Bu ḥasret böyle ger bāḳī kala vay

şeb-i tār:

1. **şeb-i tār:**-*ı*
Gazel 3181
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karanlık gece.

Nigārā ḥālümi bilmek dilerseñ gör şeb-i tārı
Ki şebdür maḥrem-i ‘āşıḳ güvāhı nāle vü zārı

şebīh ol-:

1. **şebīh ol-:**-*mag, -a*
Gazel 3214
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Benzemek.

Ġoncadan teng neden ola anuñ la‘l-i lebi
Ġabġabı sībe şebīh olmaga ney ki sebebi

şeb-küleh:

1. **şeb-külehi:**-*i*
Gazel 3240
Mısra: **12**
1. Keçeden yapılmış bir külâh çeşidi. 2. Cebecilerin giydiği, tepesi altından biraz daha geniş olan, üstü düz, kalın kordonları bulunan, törenlerde ön tarafına bir tüy takılan bir çeşit başlık.

Āteş-i āhı Muḥibbī başa tāc-ı zer ider
Pādişāh-ı ġam olan böyle geyer şeb-külehi

şebnem:

1. **şebnem:**
Gazel 3249
Mısra: **8**
Çiy II gözyaşı; ter.

Ẓāhiren gördüm ‘iẕāruñda ‘araḳ
Güller üzre çın seḥer şebnem gibi

2. **şebnemi:**-*i*
Gazel 3300
Mısra: **14**
Havada buğu durumundayken akşamın ve gecenin serinliğiyle yerde veya bitkilerde toplanan küçük su damlaları. || Gözyaşı.

Gözi yaşıdur Muḥibbī bülbülüñ
Güller üzre gör seḥergeh şebnemi

3. **şebnem:**
Gazel 3450
Mısra: **7**
Çiğ tanesi. II Gözyaşı.

Gül yüzin yumak içün şebnem ile çın seḥer
Nergisüñ ḥāżır elinde tutar altun legeni

4. **şebnem:**
Gazel 3453

Mısra: **2**
Çiğ tanesi. II Gözyaşı.

Ruḫları üzre ‘araḳ mı ya melāḥat dürleri
Şebnem ile yāḫū ziynet buldı gülberg-i teri

şefā‘at:

1. **şefā‘atden:**-*den*
Gazel 3233
Mısra: **2**
1. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma. 2. Peygamberlerin ve Allah’ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.

Ḫudā’nuñ hem kulısın hem ḥabībi
Şefā‘atden unıtma ben ġarībi

şefā‘at eyle:

1. **şefā‘at eyle:**
Gazel 3214
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için aracılık etmek.

Yüzüñi ele alup yüri Muḥib dergehine
Ola kim raḥm kıla eyle şefā‘at ṭalebi

2. **şefā‘at eyle:**
Gazel 3251
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olmak. 2. Peygamberlerin ve Allah’ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.

Yüzüñi ele alup yüri Muḥīb dergehine
Ola ki raḥm kıla eyle şefā‘at ṭalebi

şefā‘at eyle-:

1. **şefā‘at eyle-:**-*-y, --e*
Gazel 3108
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Peygamberlerin ve kendilerine izin verilen kimselerin müminlerin bağışlanması için Allah katında niyazda bulunmaları. II Himmet etmek.

Umaram eyleye baña şefā‘at
Yapışdum cān u dilden dāmenine

şefī‘ id:

1. **şefī‘ id:**-*üp*
Gazel 3309
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağışlanma dilemek için aracı edinmek.

Şefī‘ idüp umup saña getürdüm
Ruḫ-ı zerdümle çeşm-i eşk-bārı

şefḳat:

1. **şefḳati:**-*i*
Gazel 3211
Mısra: **10**
Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.

Bu Muḥibbī gice gündüz yüzini ḫāke sürer
Şefḳati senden umar dökilüben kanlu yaşı

şefḳat eyle-:

1. **şefḳat eyle-:**-*üñ, -y, -e, -sin*
Gazel 3289
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şefkat etmek, merhamet etmek.

Ḫāşā eyleyesin şefḳatüñ eksük kuluña
Olasın şāh-ı ‘Arab hem Medenī hem Ḳureşī

şefḳat id:

1. **şefḳat id:**-*e, -sin*
Gazel 3295
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kimseyle esirgeyici bir sevgi göstererek ilgilenmek.

Yüzüm kara günāhum çok velī ġayrı ümīdüm yok
Umaram idesin şefḳat unıtma bu günāhkārı

şeftālū:

1. **şeftāluya:**-*(y)a*
Gazel 3372
Mısra: **5**
Şeftali II Sevgillinin şeftaliye benzetilen dudağı.

Gülşen-i ḥüsninde yāruñ sunma el şeftāluya
Ġāfil olma kim aña key çāh olupdur ġabġabı

şeh:

1. **şehüñ:**-*üñ*
Gazel 3114
Mısra: **2**
Padişah, hükümdar II sevgili.

Naḳd-i cānı yine dil aldı bugün ayasına
Sen şehüñ tā ki nisār ide hemīn pāyesine

2. **şehüñ:**-*üñ*
Gazel 3348

Mısra: **2**
Hükümdar, padişah.

Eşk-i çeşmüm lü'lü'-i şehvār olaydı kāşki
Ayagına sen şehüñ īsār olaydı kāşki

3. **şehüñ:**-*üñ*
Gazel 3386
Mısra: **5**
Hükümdar, padişah.

Şimdi bīrūn oldum-ısa dergehinden ol şehüñ
İtleri içinde bir vaḳt ḫayli nāmum var-ıdı

4. **şeh:**
Gazel 3244
Mısra: **4**
Padişah, hükümdar.

Her kim ki ḳanā'at eyleye bir loḳma ḫırḳaya
Bakmaz o şeh de aṭlasa virmez palāsını

5. **şehüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 3131
Mısra: **7**
Padişah, hükümdar. II Sevgili.

Cān virüben ḫāk-i pāyın ol şehüñ bulam dime
Ev ḥisābı rāst gelmez degmede bāzārda

6. **şeh:**
Gazel 3031
Mısra: **8**
Hükümdar, padişah. II Sevgili.

Hicr-ile yakduñ beni kül eyledüñ ser-tā-ḳadem
Bilmezem kim sevdügüm midür seni iy şeh günāh

7. **şehi:**-*i*
Gazel 3009
Mısra: **2**
(Fars.) Padişah, hükümdar.

Degül ben ḫastanuñ ḫālinden ol sīmīn beden āgeh
Kim eyler ol şehi yā Rab 'aceb ben bendeden āgeh

8. **şehi:**-*i*
Gazel 3319
Mısra: **8**
(Fars.) Padişah, hükümdar.

Ṣaf ṣaf olmışlar güzeller karşu durmışlar saña
Sensin bu dehr içinde cümlenüñ sensin şehi

9. **şehlerüñ:**--*ler*, *-üñ*
Gazel 3351
Mısra: **10**
I. Padişah, hükümdar. II. Sevgili.

Muḥibbī'ye cefā kılma bugün sulṭān-ı 'ālemsin
Sorılısar-durur yarın eñ evvel şehlerüñ dādı

<u>şehā:</u>

1. **şehā:**
Gazel 3014
Mısra: **3**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Şehā yoluña īsār itmek çün
Yüzüm dīnār olur yaşum diremde

2. **şehā:**
Gazel 3018
Mısra: **1**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Hicrüñ-ile şehā döndi yürek kana esirge
Derd-ile anı eyledüñ āvāre esirge

3. **şeḫā:**
Gazel 3045
Mısra: **4**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Dem dem dökilen göz yaşı bil ḫūn-ı cigerdür
Dil zevraḳı ġarḳ oldı şeḫā ol dem içinde

4. **şehā:**
Gazel 3082
Mısra: **3**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Şehā zülfüñ 'iḳābından dil ü cānum ḫalāṣ olmaz
Esīr olmış kebūterdür sanasın dest-i lāçine

5. **şehā:**
Gazel 3104
Mısra: **6**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Bezm-i ġamda ko beni ney gibi efġān ideyim
Kim bilür daḫı şehā kim irişür uşbu deme

6. **şehā:**
Gazel 3109
Mısra: **15**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Şehā ḳatlüm diler mestāne çeşmüñ
İki ḫācib ider aña ḥavāle

7. **şehā:**
Gazel 3144
Mısra: **1**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Ruḫlaruñ 'aksi şehā bu çeşm-i pür-ḫūnābda
Berg-i güldür gūyiyā düşmiş şarāb-ı nābda

8. **şehā:**
Gazel 3176
Mısra: **1**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Gün yüzüñ oldı şehā mihr-i cihān-tāb gibi
Anda zülf-i siyehüñ sünbül-i sīr-āb gibi

9. **şehā:**
Gazel 3269
Mısra: **1**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Şehā kūyuñda dil-ḫaste ġarībi
Yog-ımış ġamdan özge hīç naṣībi

10. **şehā:**
Gazel 3305
Mısra: **3**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Her cāya ki vardum şehā tā ki görem gün yüzüñi
Komaz raḳīb-i rū-siyeh sāyem gibi dünbālümi

11. **şehā:**
Gazel 3332
Mısra: **7**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Ḥüsnüñ şehā nite ki her gün firāvān olur
'Işḳum da benüm her nefes eyler ziyāde[y]i

12. **şehā:**
Gazel 3377
Mısra: **5**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Ġonca gibi saklaram sīnemde peykānuñ şehā
Bu şikeste göñlümüñ çün ol olupdur merhemi

13. **şehā:**
Gazel 3378
Mısra: **7**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Hicrüñde şehā şol ḳadar āh eyledüm iy dōst
Kanlu yaşuma zevraḳ-ı dil ġarḳ ola düşdi

14. **şehā:**
Gazel 3381
Mısra: **3**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Şem'-i cemāl-i ḥüsnüñi her kim göre şehā
Olmaz 'aceb ger eride bagrı yagını

15. **şehā:**
Gazel 3394
Mısra: **1**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Geçdi kūyuñda şehā 'ömrüm benüm çün gül gibi
Eyledüñ cevr ü cefāñ-ıla derūnum kül gibi

16. **şehā:**
Gazel 3410
Mısra: **7**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Ay u günle tartdılar geldi şehā ḥüsnün agır
Anuñ içün gökde gördüm keffe-i mīzānını

17. **şehā:**
Gazel 3416
Mısra: **6**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Erisün su olup bagrı zebāna bulmasun ḳudret
Şeker güftāruña her kim şehā teşbīh ide ḳandı

<u>şehbāz ol:</u>

1. **şehbāz ol:**
Gazel 3116
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şahbaz olmak; iri ve beyaz bir doğan kuşu olmak. Yiğit, gösterişli ve şanlı bir kişi olmak.

İy Muḥibbī dūn-himmet olma şehbāz ol yüri
Hem-ser ol Ḳāf-ı ḳanā'atda varup 'Anḳālara

<u>şehd ü şeker:</u>

1. **şehd ü şeker:**--*se*
Gazel 3088
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bal ve şeker. II Sevgilinin tatlı dudağı.

Görmem n'ideyin yüzini ger şems [ü] ḳamerse
Emmem baña ne lebleri ger şehd ü şekerse

<u>şehd ü şekker:</u>

1. **şehd ü şekker:**
Gazel 3003
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bal ve şeker.

İçürür ādeme öñ şehd ü şekker
Kılur zehr ile soñra pāre pāre

<u>şeh-i hūbān:</u>

1. **şeh-i ḫūbān:**
Gazel 3051
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzeller padişahı.

Şeh-i ḫūbān ulu nāmına Maḥmūd dinür
Cān virür almak içün ḫāk-i kef bā-lālel

2. **şeh-i ḫūbān:**
Gazel 3349
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzeller padişahı (sevgili).

Selāmın ol şeh-i ḫūbān n'içün ben bendeden kesdi
Anı ben sevmeden artuk ne suç itdüm neden kesdi

şeh-i 'ışḳ:

1. **şeh-i 'ışḳ:**
Gazel 3076
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk padişahı, sevgili.

Sulṭān-ı ġamuñ bir yaña bir yaña şeh-i 'ışḳ
Dil şehri ḫarāb oldı iki mīr a[ra]sında

2. **şeh-i 'ışḳ:**-*uñ*
Gazel 3193
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk padişahı, sevgili.

Kul oldum devlete irdüm kapusında şeh-i 'ışḳuñ
Elümde cām-ı İskender başumda tāc-ı sulṭānī

şehīd ol-:

1. **şehīd ol-:**-*ur*
Gazel 3006
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kutsal bir ülkü veya inanç uğrunda ölmek.

Rāh-ı 'ışḳ içre olan olur şehīd
Ol sebebden ḫasta göñlin şād ide

şehīd-i 'ışk:

1. **şehīd-i 'ışḳ:**-*uñ, -uñ*
Gazel 3360
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın şehidi, aşk yolunda şehit düşmüş.

Tañ degül gülgün olup yagdursa kan yire seḥāb
Çün şehīd-i 'ışḳuñuñ yil savurur topragını

şehīd-i 'ışk ol:

1. **şehīd-i 'ışḳ ol:**-*am*
Gazel 3377
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk şehidi olmak; sevgili/aşk uğruna canını vermek.

Şimdi bildüm hicr elinden öldürür bu ġam beni
Ger şehīd-i 'ışḳ olam dutmañ benümçün mātemi

şehir:

1. **şehirde:**-*de*
Gazel 3364
Mısra: **8**
İnsanların toplu yaşadığı yerleşim yeri.

'Aḳl şāhı gitdi dilden geleli sulṭān-ı 'ışḳ
Olmamışdur bir şehirde ola şehr-i yār iki

2. **şehrini:**--*i, --n, --i*
Gazel 3376
Mısra: **7**
Mekan, yer, şehir || Sevgilinin kalbi, gönlü.

Vücūduñ şehrini dilber ḫarāb oldugını ister
'İmāret eyle [sen] iy dil yıkılsun cümle bünyādı

şehlā:

1. **şehlā:**
Gazel 3200
Mısra: **1**
Kusur değil güzellik sayılabilecek şekilde şaşı, hafif şaşı (göz).

Olmaya bir fitneger ol gözleri şehlā gibi
Gelmeye bir serv-i dil-keş ol ḳad-i bālā gibi

şehlā göz:

1. **şehlā göz:**--*üñ*
Gazel 3101
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kusur değil güzellik sayılabilecek şekilde şaşı, hafif şaşı göz.

Bāġbān ger görse ḳadd ü 'ārıż u şehlā gözüñ
Serv nergis gül diküp hergiz tecemmül itmeye

2. **şehlā göz:**-*i*
Gazel 3346
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin hafif şaşı olan gözü.

Olmaya bāġ içre bir serv ol ḳad-i bālā gibi
Bitmeye gülşende nergis ol gözi şehlā gibi

şeh-per:

1. **şeh-per:**
Gazel 3218
Mısra: **10**
Kuş kanadının en uzun tüyü [Kavukların ön kısmına takılırdı].

Ḳanā‘at gūşesin iy dil yüri var āşiyān eyle
İşidüp göndere şeh-per saña tā Ḳāf’uñ ‘Anḳāsı

şehr:

1. **şehrüñ:**-*üñ*
Gazel 3269
Mısra: **4**
İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim yeri.

‘Āceb bīmār-ı ‘ışḳam baña tīmār
Olup ‘āciz kamu şehrüñ ṭabībi

şehr-i ġam:

1. **şehr-i ġam:**-*a*
Gazel 3174
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam şehri.

Gāh olur mülk-i cihāna ḫan ider gönlüm beni
Geh döner şehr-i ġama derbān ider gönlüm beni

şehr-i ḥüsn:

1. **şehr-i ḥüsn:**--*e*
Gazel 3070
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik şehri, güzellik diyarı.

Ala gözler şehr-i ḥüsne nāẓır olmışdur meger
Tīġı elde yaslanur gelse kaçan ḫˇāb üstine

şehr-i yār:

1. **şehr-i yār:**
Gazel 3364
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hükümdar, padişah.

‘Aḳl şāhı gitdi dilden geleli sulṭān-ı ‘ışḳ
Olmamışdur bir şehirde ola şehr-i yār iki

şehsüvār ol-:

1. **şehsüvār ol-:**-*alı, -dan*
Gazel 3153
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok usta binici olmak.

Olalıdan ḥüsn meydānında ol meh şehsüvār
Başumı top eyledüm ben zülfinüñ çevgānına

şehsüvār-ı meydān:

1. **şehsüvār-ı meydān:**
Gazel 3095
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meydanın usta (at) binicisi.

Ol şehsüvār-ı meydān binse semend-i nāza
‘Uşşāḳ olur öñince ser-cümle hep piyāde

şek:

1. **şek:**
Gazel 3139
Mısra: **9**
Şüphe, zan.

Şek degül ṭāḳat getürmez bil taḥarrük eylemez
Kosalar bār-ı ġamum bu çarḫ-ı gerdān üstine

şeker:

1. **şeker:**
Gazel 3424
Mısra: **4**
1. Şeker kamışı, şeker pancarı, patates, havuç, mısır, buğday vb. bitkilerin sap ve köklerinin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, birleşiminde karbon, oksijen ve hidrojen bulunan, beyaz, suda eriyen, mayalanabilen ve çoğu tatlı olan maddelerin genel adı. 2. Bu madde katılarak yapılmış lokum, akide, çikolata vb. tatlı yiyeceklerin genel adı.

Şīrīn lebüñe beñzemese zerrece iy dōst
Bu ḥürmet ü bu ḳadri şeker kanda bulaydı

2. **şeker:**
Gazel 3416
Mısra: **6**
Şeker kamışı, şeker pancarı gibi maddelerden elde edilen tatlı bir madde.

Erisün su olup bagrı zebāna bulmasun ḳudret
Şeker güftāruña her kim şehā teşbīh ide ḳandı

3. **şeker:**
Gazel 3270
Mısra: **10**
Tatlı. II. Husrev ü Şirin mesnevisinde geçen Şeker adlı karakter.

Şi‘r anuñçün buldı melāḥat Muḥibbī’nüñ
Gitmez dilinden olup şīrīn şeker ḫōşı

seker-güftār:

1. **şeker-güftār:**
Gazel 3288
Mısra: **6**
Sözü şeker gibi olan. Tatlı sözlü sevgili.

Leẕẕeti şīrīn lebi güftārını gönül didi
Allāh Allāh ḳudretinden bir şeker-güftār idi

2. **şeker-güftārı:**-*ı*
Gazel 3481
Mısra: **6**
Sözü şeker gibi olan. Tatlı sözlü sevgili.

Dir idüm kūh-ı belāda çekdügüm bir bir aña
Ol lebi şīrīn şeker-güftārı görsem bir daḫı

3. **şeker-güftār:**
Gazel 3087
Mısra: **2**
Sözü şeker gibi olan, tatlı sözlü (sevgili).

Bir perī peyker ḳamer-ruḫsār sevdüm tāzece
Bir lebi şīrīn şeker-güftār sevdüm tāzece

şekerlü leblebi:

1. **şekerlü leblebi:**-*lü*
Gazel 3434
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şekerli leblebi(eğlencelik olarak yenen kavrulmuş nohut). II. Dudağı şeker gibi tatlı olan, tatlı dudaklı. II. Tatlı dilli, hoş sohbet (kimse).

Cür'a-i cāmuñ Muḥibbī içdi ko öpsün lebüñ
Nuḳl içün mey-ḫōra lāzımdur şekerlü leblebi

şekker:

1. **şekker:**
Gazel 3477
Mısra: **2**
Şeker kamışı, şeker pancarı gibi bitkilerin sap veya kökünden çıkarılan çoğu tatlı olan maddelerin genel adı. Beyitte sevgilinin dudağı ile şeker arasında ilgi kurulmuştur.

Şevḳ-i ruḫuñuñ fikri ser-ā-ser dili yakdı
Şekker dehenüñ zikrile agzum suyı akdı

2. **şekker:**
Gazel 3020
Mısra: **2**
1) Şeker 2) Sevgilinin dudağı.

Gönlümüz mey mi içer ol leb-i sükker yirine
Lebleri añılıcak su ola şekker yirine

3. **şekker:**
Gazel 3288
Mısra: **3**
Şeker, tatlı II sevgilinin tatlı dudağı.

Ḫande kılsa lebleri her bār şekker gösterür
Aña karşu girye-i çeşmümde gevher-bār idi

şekker leb:

1. **şekker leb:**-*üñ*
Gazel 3435
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Dudağı şeker gibi tatlı olan, tatlı dudaklı. 2. Tatlı dilli, hoş sohbet (kimse).

Gönül şekker lebüñ cān zülfüñ ister
Biri Mışr'a birisi Şām'a düşdi

şekl:

1. **şeklinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3490
Mısra: **6**
Ar. Biçim; tarz.

Bu ḥüsn ü bu leṭāfetle perī dirsen aña tañ mı
Temāşā eyleyen görsün perī şeklinde insānı

şekl-i 'ayyār:

1. **şekl-i 'ayyār:**-*ı*
Gazel 3301
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hilekar/düzenbazın görünüşü.

Çıkup şeb-gün libās ile o meh bir şeb birūn oldı
Görüp ol şekl-i 'ayyārı hemān bu dil cünūn oldı

şem':

1. **şem':**
Gazel 3173
Mısra: **2**
Mum.

Derd-ile iy gözüm di kan agla
Her gice şem' gibi yan agla

2. **şem':**
Gazel 3241
Mısra: **11**
Mum.

Bezm-i ġamda şem' gibi giceler yaşlar döküp
İñlerem tā ṣubḥ olınca ben ney-i gūyā gibi

3. **şem':**
Gazel 3307
Mısra: **4**
Mum.

Bir gice eger görmeyem iy dōst cemālüñ
Ḥasretle döke şem' gibi eşk-feşānı

4. **şem':**
Gazel 3314
Mısra: **9**
Mum.

Şeb-i hicr içre Muḥibbī göre ger şem‘ ruḫuñı
Rūzdan rūşen ola gözine hicrān şebi

5. **şem‘[e]:**-*e*
Gazel 3331
Mısra: **2**
Mum.

Kimse telḳīn itmesün kan itmege cānāne[y]i
Şem‘[e] ögretmek ne ḥācet yakmaga pervāne[y]i

6. **şem‘e:**-*e*
Gazel 3120
Mısra: **6**
Mum II sevgili.

Güneş ruḫsārını gördüm beni benden hemān aldı
Göyindüm āteş-i ‘ışḳa sanasın şem‘e pervāne

7. **şem‘ini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3305
Mısra: **5**
Mum ‖ cemâl bağlamında yüzdeki nûrani hüsniyet.

Cānā cemālüñ şem‘ini cān-ıla itdüm çün ṭaleb
Pervāne-veş olmaz ‘aceb yaksam bu perr ü bālümi

8. **şem‘:**
Gazel 3021
Mısra: **9**
Mum, yandıkça eriyen etrafına ışık salan aydınlatıcı madde; aşk ateşiyle yandıkça kendisi eriyip, zarar gören ancak diğer aşıklara örnek olan, yol gösteren aşık.

Bu Muḥibbī yanar ‘ışḳıyla anuñ şem‘ gibi
Āh kim bir meded olmadı anuñ çāresine

9. **şem‘ine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3422
Mısra: **9**
Mum // Sevgilinin yüzünün güzelliği, parlaklığı.

Bu Muḥibbī’yi cemālüñ şem‘ine pervāne-veş
Bāl ü per ancak degül küllī yakup nār it beni

10. **şem‘ine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3431
Mısra: **11**
Mum // Sevgilinin yüzünün güzelliği, parlaklığı.

Cemāli şem‘ine pervāne gibi
Muḥibbī cān u dilden yandı düşdi

11. **şem‘:**
Gazel 3065
Mısra: **7**
Mum. II Sevgili.

Şem‘ her şeb kül ider yakup niçe pervāneler
Bunca nā-ḥaḳ kan iderken yana bī-pervā yine

<u>şem‘dān ol:</u>

1. **şem‘dān ol:**-*up, -dur*
Gazel 3393
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şamdan olmak.

Alınaldan alına göñlüm olupdur şem‘dān
Ne sebebden bilmedüm bu mekr ü āl egler meni

<u>şem‘-i cemāl:</u>

1. **şem‘-i cemāl:**--*e*
Gazel 3073
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin mumu.

Zülfi şebine irdüñ şem‘-i cemāle karşu
Pervāne-veş Muḥibbī yanmaga nārı gözle

<u>şem‘-i cemāl-i ḥüsn:</u>

1. **şem‘-i cemāl-i ḥüsn:**-*üñ, -i*
Gazel 3381
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin güzel yüzünün ışığı.

Şem‘-i cemāl-i ḥüsnüñi her kim göre şehā
Olmaz ‘aceb ger eride bagrı yagını

<u>şem‘-i hüsn:</u>

1. **şem‘-i ḥüsn:**--*i, --n, --e*
Gazel 3054
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik mumu II Sevgili.

Dün gice şem‘-i ḥüsnine yandı kül oldı cān u dil
Şimden girü ta‘līm idem yanmaklıgı pervāneye

2. **şem‘-i ḥüsn:**-*e*
Gazel 3205
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik mumu II Sevgili.

Bu Muḥibbī şem‘-i ḥüsne niçe yanar yakılur
Görmek isteyen temāşā eylesün pervāneyi

3. **şem‘-i ḥüsn:**-*e*
Gazel 3303
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik mumu II Sevgili.

Şu‘le virdüñ şem‘-i ḥüsne nūr kılduñ ‘ālemi
Bāl ü perden geçdi yıkduñ bu dil-i vīrānemi

4. **şem‘-i ḥüsn:**-*in*
Gazel 3333
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik mumu II Sevgili.

Zülfi zencīrine bend itdi dil-i dīvāne[y]i
Şem‘-i ḥüsnin ‘arż idüp yakdı oda pervāne[y]i

5. **şem‘-i ḥüsn:**-*e*
Gazel 3373
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik mumu II Sevgili.

Zülf[i] zencīrin görüp oldı göñül dīvānegī
Ḥāṣıl itdi şem‘-i ḥüsne cān yakup pervānegī

6. **şem‘-i ḥüsn:**-*e*
Gazel 3492
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik mumu II Sevgili.

Zülfi zencīrin görüp buldı göñül dīvānegī
Ḥāṣıl itdi şem‘-i ḥüsne cān yakup pervānegī

7. **şem‘-i ḥüsn:**-*i, -n, -e*
Gazel 3500
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik mumu II Sevgili.

Şem‘-i ḥüsnine göñül virdüñ yine bir dilberüñ
Yakuban pervāne gibi külli nār itdüñ beni

şem‘-i hüsn-i dilber:

1. **şem‘-i ḥüsn-i dilber:**-*e*
Gazel 3363
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin güzellik mumu.

Şem‘-i ḥüsn-i dilbere karşu yanar cān u göñül
Nite kim pervāne yakar oda bāl ü perleri

şem‘-i ḳāfūr:

1. **şem‘-i ḳāfūr:**-*ı*
Gazel 3246
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Beyaz renkli güzel kokulu mum. 2. Sevgilinin yüzü.

Giderdüñ ẓulmet-i küfri yakuban şem‘-i ḳāfūrı
Ḥaḳīḳat bu ki nūruñdan alur mihr-ile meh nūrı

şem‘-i meclis:

1. **şem‘-i meclis:**-*dür*
Gazel 3490
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meclis mumu.

Muḥibbī bezm-i ḥüsnüñde ko yansun şem‘-i meclisdür
Ezelden āteş-i ‘ışḳa yakupdur ol dil ü cānı

şem‘-i ruḥ:

1. **şem‘-i ruḫ:**-*-uñ*
Gazel 3107
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanağının mumu; sevgilinin parlayan, ışıldayan yanağı.

Görüp şem‘-i ruḫuñ pervāne gibi
Yakam odlara ben cān pāre pāre

2. **şem‘-i ruḫ:**-*uñ*
Gazel 3428
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanağının mumu.

Zülfüñ şebinde cānā şem‘-i ruḫuñ görelden
Pervāne gibi göñlüm dutışdı oda yandı

3. **şem‘-i ruḫ:**-*a*
Gazel 3421
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanağın mumu II Sevgilinin parlak yanağı.

Cān diler şem‘-i ruḫa eyleye pervānalıgı
Göstere yine göñül zülfine dīvānalıgı

4. **şem‘-i ruḫ:**-*uñ*
Gazel 3347
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanağının mumu; sevgilinin parlayan, ışıldayan yanağı.

Cān ider şem‘-i ruḫuñ şevḳına pervāneligi
Dil kılur görse ser-i zülfüñi dīvāneligi

şem’-i ruhına:

1. **şem’-i ruḫına:**-*-ın, --a*
Gazel 3012
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yanağının mumu; sevgilinin parlayan, ışıldayan yanağı.

Zülfine göñül bend ola dīvāne geçerse
Şem’-i ruḫına cān yana pervāne geçerse

şem‘-i ruhsār:

1. **şem‘-i ruḫsār:**--*uñ, --a*
Gazel 3031
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanağın mumu; sevgilinin yanağının ışıltısı.

Perde kılduñ şem‘-i ruḫsāruña zülfüñ kıldum āh
Câme-i fānūsı hīç cāyiz midür itmek siyāh

2. **şem‘-i ruḫsār:**-*uñ*
Gazel 3259
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanağın mumu; sevgilinin yanağının ışıltısı.

Şem‘-i ruḫsāruñ senüñ ẓāhir olalıdan dōstum
Yakmak içün bāl ü per oldum bu şeb pervānegī

3. **şem‘-i ruḫsār:**-*uñ*
Gazel 3375
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanağın mumu; sevgilinin yanağının ışıltısı.

Bu Muḥibbī ruḫları şevḳiyle cānından geçer
Şem‘-i ruḫsāruñ yakarsa yiridür pervāneyi

4. **şem‘-i ruḫsār:**-*ı*
Gazel 3390
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanağın mumu; sevgilinin yanağının ışıltısı.

Şem‘-i ruḫsārı yakardı bu cihān mülkin eger
Luṭf idüp ebr gibi zülfin aña perde kodı

şem‘-i şebistān:

1. **şem‘-i şebistān:**-*ı*
Gazel 3193
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yatak odası mumu, gece mumu.

N’ola dilden berī olsam görüp ruḫsār-ı cānānı
Yakar pervāne bāl ü per göre şem‘-i şebistānı

şem‘-i şerār:

1. **şem‘-i şerār:**-*uñ*
Gazel 3268
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıvılcımın mumu.

Yakuban pervānesin dönüp eger raḥm itmese
Olmaz idi giceler şem‘-i şerāruñ giryesi

şemme:

1. **şemmesini:**-*si, -n, -i*
Gazel 3345
Mısra: **5**
Çok az miktar, zerre miktarı.

Derd-i dilüm şemmesini baḥra söylesem
Cūş u ḫurūş eyleye deryā benüm gibi

şems [ü] ḳamer:

1. **şems [ü] ḳamer:**--*se*
Gazel 3088
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş ve ay. II Parlak yüzlü.

Görmem n’ideyin yüzini ger şems [ü] ḳamerse
Emmem baña ne lebleri ger şehd ü şekerse

şems ü ḳamer:

1. **şems ü ḳamer:**
Gazel 3146
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş ve ay.

Görmedi görmeyiser ruḫları mānendini hīç
‘Ālemi gerçi gezer şems ü ḳamer döne döne

şems-i ḍuhā:

1. **şems-i ḍuhā:**--*y, --a*
Gazel 3115
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
‘kuşluk (vaktinin) güneşi’; güneşin en parlak ve dünyayı en iyi aydınlattığı zaman.

Kim nisbet ider gün yüzini şems-i ḍuhāya
Raġbet mi kalur gün ki ṭulū‘ eyleye aya

şemşīr:

1. **şemşīre:**-*e*
Gazel 3277
Mısra: **8**
Kılıç.

‘Āşıḳ-ı sābit-ḳādem oldur der-i cānānede
İde şemşīre naẓar döndürmeye cān u seri

şem‘-veş:

1. **şem‘-veş:**
Gazel 3456
Mısra: **2**
Mum gibi.

Eger olmasa sīnemde nigārā ‘ışḳuñuñ odı
Yana çıkar depemden şem‘-veş her gice dūdı

2. **şem‘-veş:**
Gazel 3154

Mısra: **10**
Mum gibi.

Bezm-i ġam içre Muḥibbī giceler ṣubḥa degin
Şem‘-veş āteş-i ‘ışḳ ile yanar cānlar ile

3. **şem‘-veş:**
Gazel 3181
Mısra: **9**
Mum gibi.

Muḥibbī āteş-i ‘ışḳa tutışduñ şem‘-veş başdan
Olursa gözlerüñ yaşı ne tañ tā ṣubḥa dek cārī

4. **şem‘-veş:**
Gazel 3309
Mısra: **4**
Mum gibi.

Dökerem karşuña göz yaşlarını
Yakup dil şem‘-veş zinde-dārı

5. **şem‘-veş:**
Gazel 3415
Mısra: **9**
Mum gibi.

Şem‘-veş tā ṣubḥ olınca giceler yaşlar döküp
İy Muḥibbī ‘ışḳ-ıla pür nār gördüm kendümi

6. **şem‘-veş:**
Gazel 3430
Mısra: **8**
Mum gibi.

Āteş-i ‘ışḳıyla yanar olup aña dil fitīl
Bezm-i ġamda şem‘-veş sūz u güdāzum var-ıdı

ser‘:

1. **şer‘e:**-*e*
Gazel 3312
Mısra: **11**
Şeriat, kanun.

Cidd ü cehd ile düriş itmeyesin şer‘e ḫilāf
Ḥamd kıl meẕhebüñi itdi Ḫudā çün Ḥanefī

şerār:

1. **şerārından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 3139
Mısra: **11**
Kıvılcım.

Tutışur āhum şerārından dü ‘ālem iy ṭabīb
Merhemüñ nef‘i nedür bu dāġ-ı hicrān üstine

2. **şerārumdan:**--*um, --dan*
Gazel 3146
Mısra: **6**
Kıvılcım.

Yakalı āteş-i ‘ışḳına bugün cān u dili
Çıkar eflāke şerārumdan eser döne döne

3. **şerārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 3380
Mısra: **4**
Kıvılcım.

Şafaḳ sanmañ kenār-ı āsümānda
Şerārumdan benüm gökler dutışdı

şerār-ı naḥl:

1. **şerār-ı naḫl:**
Gazel 3326
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fidan kıvılcımı.

Āhum şerār-ı naḫl olup bezm-i ‘ışḳ ara
Gördüm nihāl ḳāmet-i serv ü perī-veşi

şeref:

1. **şerefden:**-*den*
Gazel 3494
Mısra: **8**
Mânevî yücelik, mânevî ululuk, onur, haysiyet. II Yüksek mevki, makam; felek, gökyüzü.

Ṭāli‘ümdür görmezem kūyına varsam gün yüzin
Āh kim togmaz şerefden ‘āşıḳuñ seyyāresi

şeref vir-:

1. **şeref vir-:**--*di*
Gazel 3001
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Şereflendirmek, yüceltmek, onurlandırmak.

Gün yüzüñ virdi şeref geldi bu ben ḫāk üstine
Pā kosam şimden girü tañ mıdur eflāk üstine

şerer:

1. **şereri:**-*i*
Gazel 3323
Mısra: **6**
Kıvılcım.

Vaṣluñ ābı ile hicr odını teskīn idegör
Ser-te-ser yoksa yakar uşbu cihānı şereri

şerḥ eyle:

1. **şerḥ eyle:**-*dü, -m*
Gazel 3486
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açıklamak, ayrıntısına inerek açıklamak; (Bir eseri) bir eser yazarak açıklamak.

Noḳṭadur agzı bili kıldur diyü şerḥ eyledüm
Ḫurdebīnler içre ḫaylī ḳīl ü ḳālüm var-ıdı

şerḥ id-:

1. **şerḥ id-:**-*e, --mez, --sin*
Gazel 3037
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Ḳıṣṣaya sıgmaz imiş çünki ser-i zülf-i nigār
Şerḥ idemezsin anı defter ü dīvānlar-ıla

şerḥ id:

1. **şerḥ id:**-*er*
Gazel 3430
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Derd-i dil aḥvālini bir bir zebān-ı ḥāl-ile
Nāle adlu şerḥ ider göynüklü sazum var-ıdı

şerḥ kıl-:

1. **şerḥ kıl-:**-*-sa, --m*
Gazel 3134
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açıklamak, ayrıntısına inerek açıklamak.

Şerḥ kılsam leylī zülfinüñ muṭavvel ḳıṣṣasın
Cem‘ olur gūş itmege bay u gedālar başuma

şermendegī ol:

1. **şermendegī ol:**-*dı*
Gazel 3311
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mahcup olmak, utanmak.

Mihr ü meh oldı cemālüñden senüñ şermendegī
Buldılar karşu gelüp saña maḳām-ı bendegī

serr işle-:

1. **şerr işle-:**-*me*
Gazel 3263
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kötülük yapmak, fenalık etmek.

Sakın şerr işleme nefsüñe uyma
Ki soñra dimeyesin āh-ıla vāy

şevḳ:

1. **şevḳiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 3375
Mısra: **11**
Ar. Gönül meyli, arzu.

Bu Muḥibbī ruḫları şevḳiyle cānından geçer
Şem‘-i ruḫsāruñ yakarsa yiridür pervāneyi

2. **şevḳüm:**-*üm*
Gazel 3322
Mısra: **8**
Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

İtüm dise eger yār sehv-ile ben ġarībe
Şevḳüm olup ziyāde göge atam külāhı

3. **şevḳum:**-*üm*
Gazel 3341
Mısra: **3**
Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Yandugumca nār-ı ‘ışḳa artdı şevḳum şu‘lesi
İtmesem farḳ tañlamañ nūr-ıla miḥnet nārını

4. **şevḳine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3035
Mısra: **7**
Arzu, heves.

Ẕerre gibi gün yüzi şevḳine sergerdān olup
Giceler tā ṣubḥa dek efġān iderdüm nāy-ıla

5. **şevḳ-ile:**-*-ile*
Gazel 3183
Mısra: **4**
1. Şiddetli arzu, istek, aşırı heves 2. Sevinç, neşe, keyif.

‘Işḳın iẓhār itdi dil gösterdi sīnem dāġını
Şevḳ-ile sermest olup çāk-i girībān eyledi

6. **şevḳ-ile:**-*-ile*
Gazel 3425
Mısra: **2**
1. Şiddetli arzu, istek, aşırı heves 2. Sevinç, neşe, keyif.

Dilā çün mevsim-i güldür mey-ālūd eyle dāmānı
İçüp şevḳ-ile ser-mest ol çeküp çāk it girībānı

7. **şevḳine:**-*ı, -n, -e*
Gazel 3310
Mısra: **9**
İstek, heves, arzu.

Ruḫı şevḳine kıl nāle Muḥibbī
Gör iñler hīç turur mı ‘andelībi

8. **şevḳine:**-*-ı, --n, --e*
Gazel 3117
Mısra: **7**
Şiddetli arzu, aşk. II Işık, parıltı.

Gül yüzi şevḳine kıl ṣubḥa degin āh u fiġān
Gülşen içinde dilā bülbüli gel lāl eyle

9. **şevḳıne:**--*ı, --n, --e*
Gazel 3121
Mısra: **2**
Şiddetli arzu, aşk. II Işık, parıltı.

Eyyām-ı bahār olsa yine güller açılsa
Gül şevḳıne gülşende kızıl müller açılsa

10. **şevḳıne:**--*ı, --n, --e*
Gazel 3347
Mısra: **1**
Şiddetli arzu, aşk. II Işık, parıltı.

Cān ider şem‘-i ruḫuñ şevḳıne pervāneligi
Dil kılur görse ser-i zülfüñi dīvāneligi

11. **şevḳıne:**--*ı, --n, --e*
Gazel 3394
Mısra: **5**
Işık, parıltı, şavk.

Bezm-i ḥüsnüñde ruḫuñ şevḳıne dāyim cān u dil
Ḫālī olmaz bir nefes efġān ider bülbül gibi

12. **şevḳıne:**--*ı, --n, --e*
Gazel 3426
Mısra: **11**
Işık, parıltı, şavk.

Kūyuñda ruḫuñ şevḳıne kim cān vire cānā
Ol demde hemān Dār-ı selām ola maḳāmı

13. **şevḳuñ:**-*uñ*
Gazel 3197
Mısra: **3**
1. Şiddetli arzu, istek, aşırı heves. 2. Sevinç, neşe, keyif. 3. Allah aşkı ile insan gönlünde meydana gelen coşkunluk.

Şevḳuñ var-ısa gülşene var diñle sürūdı
Seyr eyle hezār nāliş ü gülhā-yı bahārı

14. **şevḳuñ:**-*uñ*
Gazel 3245
Mısra: **9**
1. Şiddetli arzu, istek, aşırı heves. 2. Sevinç, neşe, keyif. 3. Allah aşkı ile insan gönlünde meydana gelen coşkunluk.

İy Muḥibbī yāra şevḳuñ var-ısa bülbülleyin
Gül ruḫın yād eyleyüp her gice nālān ol yüri

15. **şevḳuñ:**-*uñ*
Gazel 3271
Mısra: **3**
1. Şiddetli arzu, istek, aşırı heves. 2. Sevinç, neşe, keyif. 3. Allah aşkı ile insan gönlünde meydana gelen coşkunluk.

Şevḳuñ var-ısa çın seḥer iy dil-i maḥzūn
Var açıla gir seyr ide gülhā-yı bahārı

<u>şevket:</u>

1. **şevketi:**-*i*
Gazel 3449
Mısra: **6**
(Ar.) Büyüklük, görkemlilik.

Varıcak kūyuña ‘uşşāḳuñı gel eyleme red
Beglerüñ şevketi artar olıcak çok sipehi

2. **şevket:**
Gazel 3311
Mısra: **3**
Büyüklük, ululuk, heybet, haşmet.

‘Āşıḳ olmaz ‘ışḳ bāzārında şevket bir pula
Bunlaruñ merġūb metā‘ı ancak efgendegī

<u>şevk-i ruh:</u>

1. **şevḳ-i ruḫ:**-*u, -nuñ*
Gazel 3477
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yanağının parlaklığı.

Şevḳ-i ruḫuñuñ fikri ser-ā-ser dili yakdı
Şekker dehenüñ zikrile agzum suyı akdı

<u>şevk-i ruhsār:</u>

1. **şevḳ-i ruḫsār:**--*uñ, --la*
Gazel 3060
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yanağına duyulan arzu.

Şevḳ-i ruḫsāruñla bülbül gibi her şeb tā seḥer
Bu Muḥibbī eyledi efġān efġān üstine

2. **şevḳ-ı ruḫsār:**-*ın, -a*
Gazel 3207
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Yanağın arzusu. 2. Yanağın parlaklığı.

İy Muḥibbī şevḳ-ı ruḫsārına karşu her seḥer
Gül ḳabāsın çāk ider çāk-i girībānum gibi

<u>şeydā:</u>

1. **şeydā-y-ıla:**--*y-ıla*
Gazel 3035
Mısra: **10**
Divane, müptelâ.

İy göñül Mecnūn gibi kūy-ı ḫarābāt ehli ol
Tā ḳıyāmet añıla aduñ senüñ şeydā-y-ıla

2. **şeydā:**
Gazel 3337
Mısra: **2**

Aşkının çokluğundan aklı başından gitmiş, kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış (kimse), çılgın, dîvâne, meczup.

Olsa idüm ‘ışḳuñ ile zār u rüsvā kāşki
Hem-çünān dīvāneler ḫaylinde şeydā kāşki

3. **şeydāsı:**-*sı*
Gazel 3452
Mısra: **3**
Aşkının çokluğundan aklı başından gitmiş, kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış (kimse), çılgın, dîvâne, meczup.

Görse her kanda güzel olur anuñ şeydāsı
Bilmezem n’eyleyeyin bu dil-i āvārecügi

4. **şeydā:**
Gazel 3070
Mısra: **2**
(Aşk sebebiyle) Aklını yitirmiş, deli divane olmuş, çılgın (kimse). II Âşık.

Sāye saldı her ṭaraf çün servler āb üstine
Vaḳtidür şeydā göñül gelseñ mey-i nāb üstine

5. **şeydā:**
Gazel 3458
Mısra: **2**
(Aşk sebebiyle) Aklını yitirmiş, deli divane olmuş, çılgın (kimse). II Âşık.

Dime yok kūy-ı melāmet içre ben rüsvā gibi
Hey neler var bu cihānda sen dili şeydā gibi

6. **şeydā:**
Gazel 3474
Mısra: **8**
(Aşk sebebiyle) Aklını yitirmiş, deli divane olmuş, çılgın (kimse). II Âşık.

Gitmedi başuñdan iy dil zülfinüñ sevdāsı āh
Bilmedüm dīvāne mi yāḫūd bu dil şeydā mı ki

<u>şeydā eyle:</u>

1. **şeydā eyle:**-*di*
Gazel 3297
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkının çokluğundan aklı başından gitmiş, kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış (kimse), çılgın, dîvâne, meczup olmak.

‘Işḳ cāmın cür‘asın sundı baña nūş eyledüm
Zū-fünūn-ı ‘aḳldum gör nice şeydā eyledi

2. **şeydā eyle:**-*di*
Gazel 3475
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deli etmek, çıldırtmak.

Leylī-i zülfüñ dil-i Mecnūn’ı şeydā eyledi
‘Işḳ zencīrin takup boynuma rüsvā eyledi

<u>şeydā eyle-:</u>

1. **şeydā eyle-:**-*di*
Gazel 3282
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Delirtmek, çıldırtmak.

Cām-ı ‘ışḳ[ı] nūş idüp içdi maḥabbet cür‘asın
Ẕū-fünūn ‘āḳil iken mecnūnı şeydā eyledi

<u>şeydā göñül:</u>

1. **şeydā göñül:**
Gazel 3123
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deli gönül.

Tolaşaldan bir perī-rū zülfinüñ sevdāsına
N’eyleyem şeydā göñül vardukça Mecnūn olmada

<u>şeydā ol-:</u>

1. **şeydā ol-:**--*alı*
Gazel 3051
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çılgın, divane, meczup olmak.

Çāk-i pīrehen ider olalı şeydā lāle
Bāde nūş ideli oldı yine rüsvā lāle

<u>şeydālıg:</u>

1. **şeydālıgı:**-*ı*
Gazel 3239
Mısra: **2**
Şeydâ olma durumu, aşkın çokluğundan aklı başında olmama, dîvânelik.

Her gün eyler çün tefāvüt ol gülüñ zībālıgı
Dem dem artsa tañ mıdur bu göñlümüñ şeydālıgı

<u>şeydāyī ol-:</u>

1. **şeydāyī ol-:**-*mış, -am*
Gazel 3224
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deli, çılgın (gibi) olmak.

Olmışam ben ġam-ı ‘ışḳuñla senüñ şeydāyī
Tınmam ‘ār-ıla nāmūs olup rüsvāyī

<u>şeyḫ:</u>

1. **şeyḫ:**
Gazel 3412
Mısra: **10**

1. Yaşlı adam, ihtiyar. 2. Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse.

İçdi çün la'l-i lebüñ cür'asını
Şeyḫ iken bu Muḥibbī şāb oldı

<u>şeyḫ ü şāb:</u>

1. **şeyḫ ü şāb:**-*da*
Gazel 3072
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhtiyar ve genç; herkes.

İy Muḥibbī 'ışḳ bir gevherdür eksük olmasun
Ḳıymetin bilür bunuñ yok kimse şeyḫ ü şābda

<u>şey-lillāh:</u>

1. **şey-lillāh:**
Gazel 3365
Mısra: **7**
"Allah için bir şey" anlamında istek sözü.

Kapuña geldi meger şey-lillāh pīr-i felek
Ay u günden eline almış dutupdur nān iki

<u>şey-li'llāh içün:</u>

1. **şey-li'llāh içün:**
Gazel 3116
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah rızası için istenen bir şey.

Gelmişem dervāze-i ḥüsnüñe şey-li'llāh içün
Büse iḥsān eylegil salma beni ferdālara

<u>şeyṭān:</u>

1. **şeyṭāndan:**-*dan*
Gazel 3254
Mısra: **6**
1. Meleklerin başı ve hocası olduğu halde isyan edip Allah'ın emirlerine karşı geldiği için huzurdan kovulan ve rahmetten uzak kalan âsî varlık, iblis. 2. Bu varlığın devâmı olarak insanda bulunan ve ona musallat olup doğru yoldan uzaklaştıran, dâima fenâlığa, isyâna teşvik eden kötü kuvvet.

Eyü 'amel kılmaga cehd it ḫayr u şerri farḳ kıl
Kurtarasın tā ki şeyṭāndan bugün īmānuñı

2. **şeyṭāndan:**-*dan*
Gazel 3410
Mısra: **4**
1. Meleklerin başı ve hocası olduğu halde isyan edip Allah'ın emirlerine karşı geldiği için huzurdan kovulan ve rahmetten uzak kalan âsî varlık, iblis. 2. Bu varlığın devâmı olarak insanda bulunan ve ona musallat olup doğru yoldan uzaklaştıran, dâima fenâlığa, isyâna teşvik eden kötü kuvvet.

Mihrüñi sīnemde saklarsam ne tañ aġyārdan
Kişi lā-büd sakınur şeyṭāndan īmānını

3. **şeyṭāna:**-*a*
Gazel 3479
Mısra: **12**
1. Meleklerin başı ve hocası olduğu halde isyan edip Allah'ın emirlerine karşı geldiği için huzurdan kovulan ve rahmetten uzak kalan âsî varlık, iblis. 2. Bu varlığın devâmı olarak insanda bulunan ve ona musallat olup doğru yoldan uzaklaştıran, dâima fenâlığa, isyâna teşvik eden kötü kuvvet. 3. Rakip.

Cennet-i kūyında iken dūr kılduñ sen beni
İy raḳīb-i rū-siyeh şeyṭāna beñzetdüm seni

<u>şeyṭān ol-:</u>

1. **şeyṭān ol-:**-*ur*
Gazel 3226
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şeytan(Meleklerin başı ve hocası olduğu halde isyan edip Allah'ın emirlerine karşı geldiği için huzurdan kovulan ve rahmetten uzak kalan âsî varlık, iblis.) olmak, şeytanlaşmak.

Kem naẓarla zāhidā bakma iñende 'āşıḳa
'Ucb-ıla şeyṭān olur bir kişi görse kendini

<u>şikāf ol-:</u>

1. **şikāf ol-:**-*dı*
Gazel 3067
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yarılmak, parçalanmak.

Bu Muḥibbī sīnesi oldı maḥabbetden şikāf
Beñzer ol arża ḥarāretden ki yir yir çāk ola

<u>şikār:</u>

1. **şikārında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3438
Mısra: **4**
Av; değerli, ender bulunan şey II elde edilen, kazanılan şey.

Ol hümāyı bāl-i himmetle şikār itsem ne tañ
'Āciz olmaz çün şikārında toganuñ yügrügi

<u>şikār eyle-:</u>

1. **şikār eyle-:**-*di*
Gazel 3225
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Avlamak, yakalamak, ele geçirmek.

Bir bakışıyla eyledi murġ-ı dili şikār
San şāhin aldı pençesine bir kebūteri

şikār eyle:

1. **şikār eyle:**-*y*, -*e*
Gazel 3342
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Avlamak.

Himmetüm bāzı didüm eyleye ‘Anḳā’yı şikār
İltür-idüm sözüm ilerü gel bir ṣāl beni

şikār id:

1. **şikār id:**-*elden*
Gazel 3496
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Avlamak.

Himmetüm bāzı idelden Ḳāf-ı ‘Anḳā’yı şikār
Didiler var-ısa budur lā-mekānuñ yügrügi

şikār it-:

1. **şikār it-:**-*me*, -*ñ*
Gazel 3100
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Avlamak, ele geçirmek; kendine aşık etmek, gönlünü çelmek.

Ol hümā yüksek uçarsa göñlümüñ şahbāzını
Dest-i himmetle salup anı şikār itmeñ nice

2. **şikār it-:**-*se*, -*m*
Gazel 3105
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Avlamak, ele geçirmek; kendine aşık etmek, gönlünü çelmek.

Sen hümāyı bāz-ı himmetle şikār itsem ne tañ
Çünki pervāz eylemek gelmiş ezelden şānuma

3. **şikār it-:**-*di*
Gazel 3188
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Avlamak, yakalamak, ele geçirmek.

Gürbe iken katumda şīr ü peleng
Bir gözi āhū beni şikār itdi

şikār it:

1. **şikār it:**-*se*, -*m*
Gazel 3438
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Avlamak.

Ol hümāyı bāl-i himmetle şikār itsem ne tañ
‘Āciz olmaz çün şikārında toganuñ yügrügi

şikār kıl:

1. **şikār kıl:**-*dı*
Gazel 3497
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Avlamak.

Sen hümāyı şāhbāz-ı himmetüm kıldı şikār
Ḳāf-ı ‘ışḳuñ hem-cenāh olmaz baña ‘Anḳāları

şikāyet eyle:

1. **şikāyet eyle:**-*me*
Gazel 3339
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Durumundan yakınmak, sızlanmak, memnuniyetsizliğini ifade etmek.

Añuban eksüklügüñ iy dil şikāyet eyleme
Ehl-i dil dāyim arar leyl ü nehār eksüklügi

2. **şikāyet eyle:**
Gazel 3252
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Durumundan yakınmak, sızlanmak, memnûniyetsizliğini ifâde etmek.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye yāruñ vefāsını
Yāḫūd şikāyet eyle añup cefāsını

şikāyet id-:

1. **şikāyet id-:**-*e*, -*y*, -*im*
Gazel 3234
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Durumundan yakınmak, sızlanmak, memnûniyetsizliğini ifâde etmek. 2. Birinin yaptığı, doğru olmayan veya kendisine doğru gelmeyen şeyleri söz veya yazı ile bir kimseye veya bir makāma bildirmek.

Cānumı mest ü ḫarāb itdi lebüñ keyfiyyeti
Bilmezem kime şikāyet ideyim derdüm katı

şikāyet it:

1. **şikāyet it:**-*me*, -*y*, -*em*
Gazel 3301
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Durumundan yakınmak, sızlanmak, memnuniyetsizliğini ifade etmek.

Cefālar idesin cāna şikāyet itmeyem senden
Ḳabūlüm her ne gönderseñ dimem bu dil zebūn oldı

şiken:

1. **şikeni:**-*i*
   Gazel 3262
   Mısra: **4**
   Büklüm, kıvrım.

Kanumı nūş idüben seng-i cefā ile sıduñ
Nūş-ı mey eyleyüben şīşe-i gönlüm şikeni

şikest eyle-:

1. **şikest eyle-:**--*r*
   Gazel 3003
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Kırmak,parçalamak.

Şikest eyler ırak ol iy dil andan
Ki sensin şīşe ol bir seng-i ḫāra

şikest id-:

1. **şikest id-:**--*er*, --*se*
   Gazel 3073
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Kırmak.

Seng-i cefā atup yār başuñ şikest iderse
Ser dönderüp kaçurma rıżā-ı yārı gözle

şikest ol:

1. **şikest ol:**-*sa*
   Gazel 3401
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   (Kelle) Uçmak, (baş) gitmek.

Ser-i Mecnūn şikest olsa ‘aceb mi
Sımışdur kāsesin in‘ām-ı Leylī

şikest ol-:

1. **şikest ol-:**--*dı*
   Gazel 3126
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Kırılmak.

Oldı benfşe ḫāṭırı mey maḥzūn dili şikest
Bir dem muṣāḥib olmadı sen saçı sünbüle

şikeste:

1. **şikeste:**
   Gazel 3377
   Mısra: **6**
   Kırgın, kırılmış.

Ġonca gibi saklaram sīnemde peykānuñ şehā
Bu şikeste gönlümüñ çün ol olupdur merhemi

şimden girü:

1. **şimden girü:**--*den*
   Gazel 3025
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Artık, bundan sonra.

Görmedüñ çünki Muḥibbī benī ādemde vefā
Taglara düş yüri şimden girü ḥayvānlar-ıla

2. **şimden girü:**
   Gazel 3054
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Artık, bundan sonra.

Dün gice şem‘-i ḥüsnine yandı kül oldı cān u dil
Şimden girü ta‘līm idem yanmaklıgı pervāneye

3. **şimden girü:**
   Gazel 3074
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: -
   Artık, bundan sonra.

Zülf-i pīç-ā-pīçini dilber bırakdı gūşına
Āh kim şimden girü feryād degmez gūşına

4. **şimden girü:**
   Gazel 3001
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bundan sonra.

Gün yüzüñ virdi şeref geldi bu ben ḫāk üstine
Pā kosam şimden girü tañ mıdur eflāk üstine

5. **şimden girü:**
   Gazel 3410
   Mısra: **14**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Bundan sonra, *Bundan böyle.*

Dilberüñ ḳaddi Muḥibbī serv ḫaddi gül yiter
N’eylerem şimden girü ben gülşenüñ seyrānını

6. **şimden girü:**
   Gazel 3421
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Artık, bundan sonra.

Zülfüñüñ bendine bend eyle Muḥibbī’yi didüm
Didi şimden girü uslan koya dīvānalıgı

7. **şimden girü:**
   Gazel 3037
   Mısra: **10**

Kelime Tipi: -
Artık, bundan sonra.

İy Muḥibbī benī ādemde vefānuñ adı yok
Taglara düş yüri şimden girü ḥayvānlar-ıla

8. **şimden girü:**
Gazel 3148
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bundan sonra, şu andan îtibâren.

İy Muḥibbī kanda gitsem iki cūdur gözyaşı
Kalmadı şimden girü ḥācet türābuñ aynına

9. **şimden girü:**
Gazel 3157
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bundan sonra, şu andan îtibâren.

Örgendi göñül cevr ü cefāsına nigāruñ
Şimden girü meyl eylemezem mihr ü vefāya

10. **şimden girü:**
Gazel 3392
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Artık, bundan sonra.

Yüzüme bir güle bakmaz benüm ol yār daḫı
Baña şimden girü raḥm eyleye aġyār daḫı

şimdi:

1. **şimdi:**
Gazel 3061
Mısra: **10**
1.İçinde bulunulan zaman, devir. 2.Artık.

Metā‘-ı derdi alduñ naḳd-i cāna
Muḥibbī assı itdüñ şimdi uşta

2. **şimdi:**
Gazel 3307
Mısra: **2**
1.İçinde bulunulan zaman, devir. 2.Artık.

Geçdi dirīġ ġuṣṣa ile ‘ömr-i cevānı
Surḫ idi ezel şimdi bulup çehre ḫazānı

3. **şimdi:**
Gazel 3377
Mısra: **9**
1.İçinde bulunulan zaman, devir. 2.Artık.

Şimdi bildüm hicr elinden öldürür bu ġam beni
Ger şehīd-i ‘ışḳ olam dutmañ benümçün mātemi

4. **şimdi:**
Gazel 3386
Mısra: **5**
1.İçinde bulunulan zaman, devir. 2.Artık.

Şimdi bīrūn oldum-ısa dergehinden ol şehüñ
İtleri içinde bir vaḳt ḫayli nāmum var-ıdı

5. **şimdi:**
Gazel 3389
Mısra: **10**
1.İçinde bulunulan zaman, devir. 2.Artık.

Ol kemān-ebrū gelüp didi Muḥibbī yāruñam
Şimdi bildüm yār-ımış hergiz gümānum kalmadı

6. **şimdi:**
Gazel 3398
Mısra: **6**
1.İçinde bulunulan zaman, devir. 2.Artık.

Niçe yıldur kim bu dil baglayup iḥrām-ı ġamı
Şimdi irdi Ka‘be-i kūyuña ḳurbān kıl beni

7. **şimdi:**
Gazel 3404
Mısra: **10**
1.İçinde bulunulan zaman, devir. 2.Artık.

Meclis içre yine dilber būse in‘ām eyledi
İy Muḥibbī şimdi mi gördüñ anuñ iḥsānını

8. **şimdi:**
Gazel 3086
Mısra: **12**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında kullanılan zaman zarfı.

Bilmez idüm ‘ışḳ ben āsān sanurdum dōstlar
Şimdi bildüm key katı düşvār imiş geldi başa

9. **şimdi:**
Gazel 3100
Mısra: **10**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında kullanılan zaman zarfı.

Sırr-ı ‘ışḳı sīnem içre niçe yıllar saklayup
Āh-ıla bir demde şimdi āşikār itmeñ nice

10. **şimdi:**
Gazel 3367
Mısra: **6**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında kullanılan zaman zarfı.

Öñce Mecnūn ile Ferhād’ı karagula salup
Yürürem şimdi benem ‘ışḳ ilinüñ pādişehi

11. **şimdi:**
Gazel 3278
Mısra: **12**
Bu çağda, bu zamanda, şimdi.

Pür gerek ola tolu ḥikmet ile maḫzen-i dil
Añmañ şimdi zamān ḫalḳı gibi içi boşı

şimdiden girü:

1. **şimdiden girü:**
Gazel 3125
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bundan sonra, bundan böyle, artık.

Dirīġā ‘aḳlumı aldı benüm bir gözleri ala
Muḳarrer şimdiden girü olur işüm gücüm nāle

2. **şimdiden girü:**--*den*
Gazel 3141
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bundan sonra, bundan böyle, artık.

Kaldı dil deşt-i belā içre çü Mecnūn ṣıfat
Şimdiden girü Muḥibbī ġamı sen zād eyle

3. **şimdiden girü:**
Gazel 3161
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bundan sonra, şu andan îtibâren.

Düşdi göñlüm bir perīnüñ zülf-i ‘anber-bārına
Tevbe kıldı şimdiden girü ṣalāḥuñ kārına

şimşād:

1. **şimşādını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3464
Mısra: **4**
Şimşir ağacı II. Sevgilinin boyu.

Āḫir olsun göreyin ṭūbī gibi ol ser-nigūn
Kim ki teşbīh eyleye serve ḳadüñ şimşādını

şi’r:

1. **şi’rüñ:**-*üñ*
Gazel 3002
Mısra: **9**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.

Demürden pençedür şi’rüñ Muḥibbī
Bozılmaz aña kimdür ura pençe

2. **şi’rine:**-*ine*
Gazel 3005
Mısra: **11**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.

Dirler Muḥibbī şi’rine ol dem lisān-ı ġayb
Bekrī ma’ānī sözlerini ger raḳam kıla

şi‘r:

1. **şi‘rinde:**-*in, -de*
Gazel 3253
Mısra: **12**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.

Muḥibbī naẓmuñı görüp diye elbette naẓm ehli
Bu fikr ü bikri şi‘rinde hemān ancak ẓahīr itdi

2. **şi‘ri:**-*i*
Gazel 3091
Mısra: **9**
Şiir, edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, manzume.

Bī-fikr ü te’emmül didi bu şi‘ri Muḥibbī
Bilmek dileyen ḥālini ursun buña pençe

3. **şi‘rümi:**-*üm, -i*
Gazel 3124
Mısra: **13**
Şiir, edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, manzume.

İşidüp şi‘rümi ehl-i maḥabbet
Yazalar levḥ-i dilde tāze tāze

4. **şi‘r:**
Gazel 3111
Mısra: **9**
1. Duygu ve heyecanları, güzellikleri, seslerin uyumundan ve âhenginden faydalanarak etkili bir şekilde anlatma sanatı ve bu sanat yoluyle verilen edebî eser. 2. Manzume.

Şi‘r ara añdı Muḥibbī yine leylī saçuñı
Ola mecnūn naẓar iden kişi dīvānumuza

5. **şi‘rini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3250
Mısra: **10**
1. Duygu ve heyecanları, güzellikleri, seslerin uyumundan ve âhenginden faydalanarak etkili bir şekilde anlatma sanatı ve bu sanat yoluyle verilen edebî eser. 2. Manzume.

Her ne söz söyler Muḥibbī hep ḥaḳīḳatdür sözi
Güş kılsa şi‘rini taḥsīn iderdi Mevlevī

6. **şi‘r:**
Gazel 3270
Mısra: **9**
1. Duygu ve heyecanları, güzellikleri, seslerin uyumundan ve âhenginden faydalanarak etkili bir şekilde anlatma sanatı ve bu sanat yoluyle verilen edebî eser. 2. Manzume.

Şi‘r anuñçün buldı melāḥat Muḥibbī’nüñ
Gitmez dilinden olup şīrīn şeker ḫōşı

7. **şi‘rini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3318
Mısra: **9**
1. Duygu ve heyecanları, güzellikleri, seslerin uyumundan ve âhenginden faydalanarak etkili bir şekilde anlatma sanatı ve bu sanat yoluyle verilen edebî eser. 2. Manzume.

Dirler Muḥibbī şi‘rini kuş diline beñzer hemān
Fehm eylemez ma‘nāsını her kim Süleymān olmadı

8. **şi‘rini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3365
Mısra: **13**
1. Duygu ve heyecanları, güzellikleri, seslerin uyumundan ve âhenginden faydalanarak etkili bir şekilde anlatma sanatı ve bu sanat yoluyle verilen edebî eser. 2. Manzume.

Bu Muḥibbī şi‘rini gören kemāle irdügin
Bir sanurduk didi beñzer var-ımış Selmān iki

9. **şi‘rüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3469
Mısra: **9**
1. Duygu ve heyecanları, güzellikleri, seslerin uyumundan ve âhenginden faydalanarak etkili bir şekilde anlatma sanatı ve bu sanat yoluyle verilen edebî eser. 2. Manzume.

Muḥibbī şi‘rüñi bülbül ser-āġāz itse gülşende
İşidüp ehl-i ḥāl olan diye taḥsīn ü şābāşı

10. **şi‘rini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3213
Mısra: **10**
1. Duygu ve heyecanları, güzellikleri, seslerin uyumundan ve âhenginden faydalanarak etkili bir şekilde anlatma sanatı ve bu sanat yoluyle verilen edebî eser. 2. Manzume.

Her ne söz söyler Muḥibbī hep ḥaḳīḳatdür sözi
Güş kılsa şi‘rini taḥsīn iderdi Mevlevī

11. **şi‘rüm:**-*üm*
Gazel 3490
Mısra: **11**
Duygu ve heyecanları, güzellikleri, seslerin uyumundan ve âhenginden faydalanarak etkili bir şekilde anlatma sanatı ve bu sanat yoluyle verilen edebî eser.

Çerāġı sūz-ı Ḫusrev’den yakarsa tañ mıdur şi‘rüm
Ġazel ṭarzında çün gözler hemīşe ṭarz-ı Selmān’ı

şīr:

1. **şīr:**
Gazel 3114
Mısra: **10**
Süt.

Dil Muḥibbī gözümüñ yaşı içün nāle kılur
Şīr umup zārī kılur ṭıfl gibi dāyesine

2. **sır:**
Gazel 3407
Mısra: **9**
Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.

Bu Muḥibbī tevbe itmişdür meye ol vaḳt sır
Sāḳī-i gül-ruḫ ide ibrāmı bayram irtesi

3. **sırdı:**--*dı*
Gazel 3133
Mısra: **9**
Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.

Muḳarrer tevbeyi sırdı Muḥibbī nūş idüp cāmı
Şu gönlümden geçen gibi baña bir gül‘iẕār olsa

4. **şīr:**
Gazel 3076
Mısra: **8**
Aslan.

Çeşmüñ var iken kim irişe genc-i viṣāle
Yol bulma aña müşkil olur şīr arasında

5. **şīrem:**-*em*
Gazel 3227
Mısra: **7**
1. Aslan. 2. Cesur, yiğit, kahraman kimse.

Geh ruḫ-ı zerd-ile şīrem gāh dāġumla peleng
Tolıdur şīr ü pelenglerle bu ‘ışḳuñ bīşesi

şi‘r ara:

1. **şi‘r ara:**
Gazel 3312
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şiiri süsleyen, ziynetlendiren (şiir ustası) // şiir (vadisi) arasında, içinde.

Şi‘r ara şā‘ir iseñ gel bakma ṭarz-ı selefī
Yime ḥayvān ṣıfat dile gelen her ‘alefī

şīr it-:

1. **şīr it-:**--*me, --se*
Gazel 3079
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aslan yapmak. Aslan gibi yapmak.

Bulur idüm genc-i ḥüsnine nigāruñ dest-res
Zülfini mār eyleyüp çeşmin eger şīr itmese

şīr ü peleng:

1. **şīr ü peleng:**
Gazel 3177
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aslan ve kaplan.

Bile alup gitmedi ‘ışḳı bilüñ Ferhād u Ḳays
Tolıdur şīr ü peleng ile bu ‘ışḳuñ bīşesi

2. **şīr ü peleng:**
Gazel 3188
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aslan ve kaplan.

Gürbe iken katumda şīr ü peleng
Bir gözi āhū beni şikār itdi

3. **şīr ü peleng:**-*ler, -le*
Gazel 3227
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aslan ve kaplan.

Geh ruḫ-ı zerd-ile şīrem gāh dāġumla peleng
Tolıdur şīr ü pelenglerle bu ‘ışḳuñ bīşesi

<u>şīrāne:</u>

1. **şīrāne:**
Gazel 3340
Mısra: **11**
Aslana yakışır tarzda, aslanca.

Şīrāne gözüñ her kaçan cāna ḳaṣd ide
Kalur mı ‘aceb kimsenenüñ dilde ṭāḳati

<u>şi‘r-i dehlevī:</u>

1. **şi‘r-i dehlevī:**
Gazel 3213
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dehlevi'nin şiiri. (Emir Hüsrev Dehlevi: Hindistan’da yaşayan Türk asıllı şair, tarihçi ve mutasavvıf.).

Yanuma geldi seḥergeh çünki dehrüñ ḫusrevi
Bülbül āgāz itdi aña karşu şi‘r-i Dehlevī

<u>şi‘r-i dil-keş:</u>

1. **şi‘r-i dil-keş:**-*dür*
Gazel 3290
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlü cezbeden şiir.

Şi‘r-i dil-keşdür Muḥibbī işiden eyler sürūr
Vaḳtidür eyle müşerref naẓm-ıla aḥbābuñı

2. **şi‘r-i dil-keş:**-*i*
Gazel 3456
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlü cezbeden şiir.

Terennümlerle ḥāletler dilerseñ kim vire bezme
Bu şi‘r-i dil-keşi ögret ki tā muṭrīb çala ‘ūdı

<u>şi‘r-i dil-pesend:</u>

1. **şi‘r-i dil-pesend:**-*e*
Gazel 3296
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönle hoş gelen, gönlün beğendiği şiir.

Muḥibbī uşbu şi‘r-i dil-pesende
Naẓīre dinmeye gezse āfāḳı

<u>şi‘r-i muḥibbī:</u>

1. **şi‘r-i muḥibbī:**-*y, -i*
Gazel 3423
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Muhibbi'nin şiiri.

Gördi ṣarrāf-ı cihān şi‘r-i Muḥibbī’yi didi
Ḳıymet-i cevher[i] bu naẓm-ı güher-bār sıdı

<u>şīr-i neri:</u>

1. **şīr-i neri:**-*i*
Gazel 3056
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Erkek aslan II cesur, kahraman kimse.

İy Muḥibbī göz yaşı iki ṭaraf zencīr olup
Şāh-ı ‘ışḳuñ yidilür şīr-i neri oldum yine

<u>şi‘r-i pehlevī:</u>

1. **şi‘r-i pehlevī:**
Gazel 3250
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pelevi şiiri/ Pehlevice şiir.

Bāġa geldi ṣubḥ-dem gül oldı dehrüñ Ḫusrev’i
Bülbül āġāz itdi aña karşu şi‘r-i Pehlevī

<u>şi‘r-i pür-sūz:</u>

1. **şi‘r-i pür-sūz:**-*uñ, -la*
Gazel 3222
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakıcı olan, gönülleri yakıp kavuran şiir.

İy Muḥibbī şi‘r-i pür-sūzuñla yakduñ ‘ālemi
Ol sebebdendür ki böyle sūzināk itdüñ beni

<u>şi‘r-i sāde:</u>

1. **şi‘r-i sāde:**
Gazel 3442
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sade şiir (süs ve zorlamadan uzak, açık ve anlaşılır).

Muḥibbī sāde işdür şi‘r-i sāde
Olıcak ol gerekdür kündekārī

<u>şi‘r-i sūzināk:</u>

1. **şi‘r-i sūzināk:**-*i*
Gazel 3435
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakıcı şiirler, âşığın yaşadığı aşktan dolayı içinde bulunduğu acı, üzüntü, ayrılık gibi duyguları anlatan ve okuyanı, dinleyeni derinden etkileyen şiirler.

Muḥibbī uşbu şi‘r-i sūzināki
Yazarken yandı nāme ḫāme düşdi

<u>şi‘r-i sūznāk:</u>

1. **şi‘r-i sūznāk:**-*i*
Gazel 3432
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakıcı şiirler, âşığın yaşadığı aşktan dolayı içinde bulunduğu acı, üzüntü, ayrılık gibi duyguları anlatın ve okuyanı, dinleyeni derinden etkileyen şiirler.

Her kim Muḥibbī gördi bu şi‘r-i sūznāki
Dir Ḫusrev’e irişmiş andan yakar çerāġı

<u>şīrīn:</u>

1. **şīrīn:**
Gazel 3121
Mısra: **3**
1. Şirin, tatlı 2. Ferhad u Şirin hikayesindeki kadın kahraman.

Şīrīn lebinüñ yādına bir ‘ışḳ eri olsa
Cān terkin urup rāh-ı belā içre seçilse

2. **şīrīn:**
Gazel 3288
Mısra: **5**
1. Şirin, tatlı 2. Ferhad u Şirin hikayesindeki kadın kahraman.

Leẕẕeti şīrīn lebi güftārını gönül didi
Allāh Allāh ḳudretinden bir şeker-güftār idi

3. **şīrīn:**
Gazel 3424
Mısra: **3**
1. Şirin, tatlı 2. Ferhad u Şirin hikayesindeki kadın kahraman.

Şīrīn lebüñe beñzemese zerrece iy dōst
Bu ḥürmet ü bu ḳadri şeker kanda bulaydı

4. **şīrīn:**
Gazel 3433
Mısra: **3**
1. Şirin, tatlı 2. Ferhad u Şirin hikayesindeki kadın kahraman.

Bādeye telḫ dime sun berü şīrīn içelüm
Yāduña nūş idelüm sun tolusın saġrāḳı

5. **şīrīn:**
Gazel 3481
Mısra: **6**
1. Şirin, tatlı 2. Ferhad u Şirin hikayesindeki kadın kahraman.

Dir idüm kūh-ı belāda çekdügüm bir bir aña
Ol lebi şīrīn şeker-güftārı görsem bir daḫı

6. **şīrīn:**
Gazel 3086
Mısra: **5**
1. Şīrīn: Hüsrev (Ferhad) ile Şirin hikayesinin kadın kahramanı. 2. Tatlı, hoş, latif.

Bir lebi şīrīn firāḳından belā kūhında āh
Urmışam Ferhād-veş başumı ben daşdan daşa

7. **şīrīn:**
Gazel 3084
Mısra: **8**
"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat ile Şirin" hikayesinin kadın kahramanı.

Kūhkenlik eyler idüm ben belā kūhında āh
Bī-sütūn’ı kesmedin Ferhād Şīrīn nāmına

8. **şīrīn:**
Gazel 3230
Mısra: **10**
"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat ile Şirin" hikayesinin kadın kahramanı.

Sen beni öldürmeyince derd ü ġamla añmaduñ
Ölmeyince añmadı Şīrīn daḫı Ferhād’ını

9. **şīrīne:**-*e*
Gazel 3141
Mısra: **5**
Tatlı, hoş.II Hüsrev ü Şirin hikayesinin kadın kahramanı.

Cān nisār eyle lebi şīrīne Ferhād gibi
Işḳ yolında yüri sen daḫı bir ad eyle

10. **şīrīn:**
Gazel 3187
Mısra: **5**
Ferhad ile Şirin hikâyesinin kadın kahramanı. II Tatlı.

Cevāb aldı meger şīrīn lebüñden
Bu dil Ferhād-veş taglara düşdi

11. **şīrīn:**
Gazel 3122
Mısra: **4**

"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat ile Şirin" hikâyesinin kadın kahramanı. II Sevgili.

Görüñ derdiyle cān virdi belāda kūhken āḫir
Teraḥḥüm itmedi Şīrīn gelüp bī-çāre Ferhād'a

12. **şīrīn:**
Gazel 3087
Mısra: **2**
"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat ile Şirin" hikayesinin kadın kahramanı. II Tatlı.

Bir perī peyker ḳamer-ruḫsār sevdüm tāzece
Bir lebi şīrīn şeker-güftār sevdüm tāzece

13. **şīrīn:**
Gazel 3097
Mısra: **3**
"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat ile Şirin" hikayesinin kadın kahramanı. II Tatlı.

Kim ki şīrīn lebüñe dil vire Ferhād-ṣıfat
Yakalar çāk idüben dāmen-i kūhsāra düşe

14. **şīrīn:**
Gazel 3358
Mısra: **4**
"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat ile Şirin" hikayesinin kadın kahramanı. II Tatlı.

Eger Leylī degülse ol neden ben aña Mecnūnam
V'eger Şīrīn olmasa bu dil olmazdı Ferhād'ı

15. **şīrīn:**
Gazel 3426
Mısra: **13**
"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat ile Şirin" hikayesinin kadın kahramanı. II Tatlı.

Şīrīn lebüñüñ ẕikrini tekrār Muḥibbī
Kıldugı içün ḳand ü nebāt oldı kelāmı

16. **şīrīn:**
Gazel 3270
Mısra: **10**
"Ferhat ile Şirin" hikayesinin kadın kahramanı. Ermen melikesi Mehin Banu'nun yeğeni olup yaşadıkları lirik ve dramatik aşktan sonra Hüsrev'in mezarı başında canına kıymıştır. || Divan edebiyatında kelimenin tatlı, sevimli anlamıda genellikle tevriyelere mesned teşkil eder.

Şi'r anuñçün buldı melāḥat Muḥibbī'nüñ
Gitmez dilinden olup şīrīn şeker ḫōşı

<u>şīrīn dehen:</u>

1. **şīrīn dehen:**
Gazel 3264
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tatlı ağızlı, tatlı dilli, dudakları tatlı olan sevgili.

Ben daḫı kūh-ı ġamı kesmekde iy şīrīn dehen
Anı ki ben eyledüm 'ālemde Ferhād itmedi

<u>şīrīn-zebānuñ lebi 'ışḳına:</u>

1. **şīrīn-zebānuñ lebi 'ışḳına:**
Gazel 3006
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tatlı dilli (olanın) dudağı aşkına.

Sen lebi şīrīn-zebānuñ 'ışḳına
Kūh-ı ġamda dil özin Ferhād ide

<u>şīşe:</u>

1. **şīşe:**
Gazel 3170
Mısra: **4**
Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.

Ciger kanıyla bagrum ḫūn eyle
Doludur dīdelerden iki şīşe

2. **şīşesi:**-*si*
Gazel 3177
Mısra: **8**
Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.

Kim ki gözler 'ār u nāmūsı aña 'āşıḳ dimeñ
'Āşıḳuñ sıngun gerek her laḥẓa göñli şīşesi

3. **şīşe:**
Gazel 3408
Mısra: **10**
Ağzı dar cam kap.

Redd eyleme cānā kapuña gelse Muḥibbī
Tuḥfe getürür çeşmi iki şīşe gülābı

4. **şīşe:**
Gazel 3003
Mısra: **6**
Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap. || Dil bağlamında cam gibi kırılgan ve hassas kalp.

Şikest eyler ırak ol iy dil andan
Ki sensin şīşe ol bir seng-i ḫāra

5. **şīşesi:**-*s*, -*i*
Gazel 3227
Mısra: **4**
1. İçine su ve her türlü sıvı madde konan, camdan çeşitli biçim ve büyüklükte, boyu enine göre çok daha uzun, ağız kısmı dar kap. 2. Fitil veya mumun yandığı zaman rüzgârdan etkilenmemesi için gaz lambalarına ve şamdanlara geçirilen camdan koruyucu. 3. Cam, sırça.

Eşk-i çeşmümden yine cūlar revān oldı benüm
Anuñ-ıçundur ki sınmışdur bu göñlüm şīşesi

<u>şīşe-i çarḫ:</u>

1. **şīşe-i çarḫ:**
Gazel 3406
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feleğin şişesi, dönen şişe.

Olsa kumlar sagışınca ‘ömrüñe ḥadd ü ‘aded
Gelmeye bu şīşe-i çarḫ içre bir sā‘at gibi

<u>şīşe-i göñl:</u>

1. **şīşe-i göñl:**-*üm*
Gazel 3262
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül şişesi. || *Şarap.*

Kanumı nūş idüben seng-i cefā ile sıduñ
Nūş-ı mey eyleyüben şīşe-i göñlüm şikeni

2. **şīşe-i göñl:**-*üm, -i*
Gazel 3312
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül şişesi. || *Şarap.*

Şīşe-i göñlümi sı göz yaşını ister iseñ
Dür kaçan ḫāṣıl olur sımayalar ger ṣadefi

<u>şīşe-i nāmūs:</u>

1. **şīşe-i nāmūs:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3292
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Onur, haysiyet namus şişesi.

‘Arż ider ṣūfī dem-ā-dem ḫırḳa-i sālūsını
Yirlere çalmaz sakınur şīşe-i nāmūsını

2. **şīşe-i nāmūs:**-*uñ, -ı*
Gazel 3320
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Onur, haysiyet namus şişesi.

Āteşe yak zāhidā gel ḫırḳa-i sālūsuñı
Taşlara çal gel uşat bu şīşe-i nāmūsuñı

<u>şitāb eyle-:</u>

1. **şitāb eyle-:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 3238
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acele etmek, seğirtmek.

Ecel gibi gelüp ḫaṭṭı beni öldüriser āḫir
Dilā gün yüzini görmege eylerseñ şitāb evlā

<u>şīve:</u>

1. **şīvesin:**-*si, -n*
Gazel 3259
Mısra: **5**
1. Güzellerin insana hoş gelen ve gönül fetheden tavrı, naz, edâ, işve. 2. Tarz, tavır.

‘Işḳuñ ne bilsün şīvesin ol zāhid-i ḫalvet-nişīn
Hiç öykünür mi cilve-i ṭāvūsa murġ-ı ḫānegī

<u>şöhret kapusı:</u>

1. **şöhret kapusı:**
Gazel 3409
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şöhret kapısı; ünlenmenin/meşhur olmanın başlangıcı, yolu.

İy Muḥibbī ger melāmet itse zāhid ġam degül
Çün ezel açılmadı ‘uşşāḳa şöhret kapusı

<u>şol:</u>

1. **şol:**
Gazel 3497
Mısra: **3**
Şu, o.

Şol gedā kim tāc idindi ḫāk-i pāyuñ dōstum
Gözine almazsa tañ mı Efser ü Dārāları

2. **şol:**
Gazel 3164
Mısra: **1**
Şu, o.

Bir ġazel didüm yine şol māh-ı tābān üstine
Eydür ise ehl-i şevḳ götür ser-i cān üstine

3. **şol:**
Gazel 3160
Mısra: **5**
"Şu, o" işaret sıfatı.

Zecr-i hicre ögrenüpdür bu göñül şol ḥadde kim
Dir ki derd olsa bu ‘ālem içre dermān olmasa

4. **şol:**
Gazel 3046
Mısra: **1**
" Şu " işaret sıfatı".

Şol mu ‘anber zülf düşmiş ḥadd-i cānān üstine
Deste-i sünbüldür ol san verd-i ḫandān üstine

<u>şol deñlü:</u>

1. **şol deñlü:**
Gazel 3473
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şu denli, o kadar, o derece II çok fazla.

Şol deñlü itdi Ḳays vuḥūş-ıla ülfeti
Kuşlar başında yapdı melāmet yuvasını

2. **şol deñlü:**
Gazel 3140
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şu kadar.

Sīneye şol deñlü yakdı bu Muḥibbī dāġlar
Dir gören kūh-ı belā kaplanıdur bu dāġ-ıla

3. **şol deñlü:**
Gazel 3368
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Gözlerinden ḫūn-ı dil şol deñlü dökdi yaşını
İy cefā-cū kūyuñuñ la'l itdi iç ü taşını

şol hadde:

1. **şol ḥadde:**
Gazel 3029
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar çok, o denli.

Dilerem āteş-i 'ışḳuñ beni şol ḥadde yaksun kim
Görenler diyeler Allāh aña yār olmasun kimse

2. **şol ḥadde:**
Gazel 3031
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar çok, o denli.

Yakdı ḥasret āteşi şol ḥadde bu cān u dilüm
Kalmadı tende mecālüm eyleyem bir kerre āh

şol ḳadar:

1. **şol ḳadar:**
Gazel 3112
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şu kadar, o denli, öyle.

Lāle ḫadler ḥasretinden dāġ yakdum şol ḳadar
Sīnemi her kim görürse beñzedür gül kānına

2. **şol ḳadar:**
Gazel 3404
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şu kadar, o denli, öyle.

Şol ḳadar zārīlık itdüm bakmadı bir kez baña
Nite kim gül bülbülüñ gūş eylemez efġānını

3. **şol ḳadar:**
Gazel 3410
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şu kadar, o denli, öyle.

Şol ḳadar çekdüm belā deştinde ġam hicrānını
Üns dutdı derde añmaz bu göñül dermānını

4. **şol ḳadar:**
Gazel 3189
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Şol ḳadar dökdüñ yaşuñ ġarḳ eyledüñ göz yaşına
Ġıll ü ġışdan yuyuban iy dīde pāk itdüñ beni

5. **şol ḳādar:**
Gazel 3209
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Şol ḳādar atduñ cefā sengin baña iy seng-dil
Yir mi kaldı kim bedende ḫurd u ḫaşḫāş olmadı

6. **şol ḳadar:**
Gazel 3352
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Şol ḳadar itdi ciger ḫūnını çeşmüm telefi
Lālezār eyledi ḫūn-ı dil ile her ṭarafı

7. **şol ḳadar:**
Gazel 3378
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Hicrüñde şehā şol ḳadar āh eyledüm iy dōst
Kanlu yaşuma zevraḳ-ı dil ġarḳ ola düşdi

8. **şol ḳadar:**
Gazel 3379
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Hicr elinden şol ḳadar dökdüm nigārā göz yaşın
Eşk-i çeşmüm yolum alup māh u sāl egler beni

9. **şol ḳadar:**
Gazel 3398
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Hicr elinden dōstum ben şol ḳadar kan agladum
Götürüp ilden ile gör gezdürür ol kan beni

şol ki:

1. **şol ki:**
Gazel 3396
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şu kimse ki, her kim ki.

Ne bilür ḥālüm benüm ʻışḳıyla bī-cān oldugum
Şol ki bu miḥnet ü ġam-ıla ayakdaş olmadı

<u>şol kim:</u>

1. **şol kim:**
Gazel 3052
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şu kimse ki, her kim ki.

Kaşuñ miḥrābına şol kim görüben eyledi secde
Başın kaldurmaya yirden gele ol ḥaşre dek vecde

<u>söyle:</u>

1. **söylesem:**-*se, -m*
Gazel 3345
Mısra: **5**
Demek, söylemek, dile getirmek.

Derd-i dilüm şemmesini baḥra söylesem
Cūş u ḫurūş eyleye deryā benüm gibi

2. **söylese:**-*se*
Gazel 3127
Mısra: **2**
Anlatmak, dile getirmek.

Rāzuñı sakla dime ʻālemde hergiz bir kese
Yine ol fāş ider anı agız açup söylese

3. **şöyle:**
Gazel 3400
Mısra: **5**
Öyle bir, o kadar çok, o denli.

Gözleri nāz uyḫusından şöyle maḫmūr old[ı] kim
Sanur anı bilmeyen bīmār ider nāz uyḥusı

4. **söyleye:**-*y, -e*
Gazel 3350
Mısra: **10**
Demek, dile getirmek, ifade etmek.

Ḥasret-i ḫaṭṭuñ ile āh Muḥibbī ölicek
Söyleye agız açup ḥālini her bir giyehi

5. **şöyle:**
Gazel 3381
Mısra: **11**
"Şuna benzer, şunun gibi" anlamlarında kullanılmaktadır.

Sulṭān-ı ʻışḳ şöyle yasag eylemiş ezel
Yaksun maḥabbet ehli ḥaşre degin sīne yagını

6. **şöyle:**
Gazel 3454
Mısra: **9**
"Şuna benzer, şunun gibi" anlamlarında kullanılmaktadır.

Muḥibbī şöyle ḫāk oldı seg-i kūyuñ gelüp andan
Ne ten buldı ġıdā içün ü ne ḫōd üstüḫ̆ān buldı

7. **şöyle:**
Gazel 3359
Mısra: **6**
"Şu şekilde, şöyle" anlamında belgisiz sıfat.

Dōstum nāz uyḫusından daḫı bī-dār olmaduñ
Şöyle ẓann itme kapuñda nāle feryād olmadı

8. **şöyle:**
Gazel 3022
Mısra: **8**
1. Şuna benzer, şunun gibi. 2. zf. Şu şekilde, şu yolda.

Gice vü gündüz dolaşur kūyını ol dilberüñ
Şöyle beñzer rūyına āşüfte oldı mihr ü māh

9. **şöyle:**
Gazel 3152
Mısra: **5**
1. Şuna benzer, şunun gibi. 2. zf. Şu şekilde, şu yolda.

Şöyle ḥayrān oldı dil gördi ḫayāl-i dilberi
Tā ḳıyāmet gelmeyiser ʻaḳlı ayruk başına

10. **şöyle:**
Gazel 3210
Mısra: **5**
1. Şuna benzer, şunun gibi. 2. Şu şekilde, şu yolda.

Şöyle bil gelmez cihāndan kimseye ẕerre vefā
Kendüzin ziyenet ider āl-ıla her dem zen gibi

11. **şöyle:**
Gazel 3210
Mısra: **10**
1. Şuna benzer, şunun gibi. 2. Şu şekilde, şu yolda.

İy Muḥibbī sözlerüñ bil cāna teʻsīr eyledi
Şöyle bildük yok-durur dünyāyı sevmez sen gibi

12. **şöyle:**
Gazel 3231
Mısra: **11**
1. Şuna benzer, şunun gibi. 2. Şu şekilde, şu yolda.

Maḥabbet cāmın içelden Muḥibbī şöyle mest oldı
Anı kim bilmeye sanur içüpdür āb-ı engürı

13. **şöyle:**
Gazel 3246
Mısra: **11**
1. Şuna benzer, şunun gibi. 2. Şu şekilde, şu yolda.

Muḥibbī cām-ı ‘ışḳuñı içelden şöyle mest olmış
Görenler bilmeyüp sanur içüpdür āb-ı engūrı

14. **şöyle:**
Gazel 3389
Mısra: **6**
"Öyle bir, o şekilde" anlamında zarf.

Āteş-i zülfüñ içine düşeliden iy perī
Şöyle yakduñ kim beni nām u nişānum kalmadı

15. **şöyle:**
Gazel 3226
Mısra: **9**
Şuna benzer, şunun gibi.

Şöyle ülfet tutdı ‘ışḳıyla Muḥibbī ḫasta-dil
Kesmeyiser rūz-ı maḥşerde daḫı peyvendini

16. **şöyle:**
Gazel 3476
Mısra: **5**
"Bu, bu şekilde ki" anlamına gelmektedir.

Şöyle beñzer ki şabā zülfine buldı dest-res
Eyledi dehrüñ dimāġını mu‘aṭṭār būları

17. **şöyle:**
Gazel 3491
Mısra: **3**
"Bu, bu şekilde ki" anlamına gelmektedir.

Şöyle ḫāk oldı yoluñda cismüm iy serv-i ḫırām
Derd-ile āh eylesem eflāke ilte gerdümi

18. **şöyle:**
Gazel 3498
Mısra: **13**
"Bu, bu şekilde ki" anlamına gelmektedir.

Muḥibbī cevre oldı şöyle mu‘tād
Vefā görinür itdügi cefāsı

19. **söyledüñ:***-dü, -ñ*
Gazel 3474
Mısra: **9**
Demek, dile getirmek, ifade etmek.

Her ne söz kim söyledüñ bir gevher-i yekdānedür
İy Muḥibbī yoḫsa bu göñlüñ senüñ deryā mı ki

<u>şu deñlü:</u>

1. **şu deñlü:**
Gazel 3487
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şu kadar, öyle çok, çok fazla.

Güzeller pāyına saçdum şu deñlü dürr-i eşki kim
Dükendi kīse-i çeşmüm bir iki üç direm kaldı

2. **şu deñlü:**
Gazel 3301
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şu denli, şu kadar, çok, fazla.

Ġam-ı Şīrīn ile Ferhād şu deñlü nāleler kıldı
Ṣadā-yı ‘aḳsidür kılmış sanurlar Bī-sütūn oldı

3. **şu deñlü:**
Gazel 3187
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Şu deñlü pāre pāre oldı bagrum
Dilümden āh-ıla her pāre düşdi

4. **şu deñlü:**
Gazel 3267
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Bārān-ı eşki saçdı Muḥibbī şu deñlü kim
Güller açıldı itmedi dilber tebessümi

5. **şu deñlü:**
Gazel 3339
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Dīde rūyum cem‘ kılmışdur şu deñlü sīm ü zer
Pāy-ı yāra eylesem bilmez nisār eksüklügi

<u>şu kim:</u>

1. **şu kim:**
Gazel 3454
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kimse, kişi.

Nigāruñ la‘l-i nābından şu kim nām u nişān buldı
Ḫıżır gibi bu ‘ālemde o ‘ömr-i cāvidān buldı

2. **şu kim:**
Gazel 3371
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şöyle ki II o kimse ki.

Ḫāk idüp āḫir ġubārın bāda virsün rūzigār
Rāh-ı kūyında şu kim ḫāk-ile yeksān olmadı

<u>şübhesüz:</u>

1. **şübhesüz:**
Gazel 3118
Mısra: **8**
Şüphesiz, kesin olarak, muhakkak, kesinlikle.

Sevdügi yolında kim virmezse cān nā-kesdür ol
Cān viren cānān yolında şübhesüz cömerd ola

<u>şūḥ-ı dil-keş:</u>

1. **şūḫ-ı dil-keş:**-*i*
Gazel 3460
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül alan, çeken sevgili.

Ḫūblar gerçi Muḥibbī ‘ālem içre çok velī
Dīde hīç görmiş degül bir böyle şūḫ-ı dil-keşi

<u>şükr:</u>

1. **şükrüm:**-*üm*
Gazel 3091
Mısra: **8**
Şükür, Allah'a duyulan minnet.

Çekdümse ne ġam derd ü belā ile meşaḳḳat
Şükrüm bu ki irdüm soñucı bir ulu gence

2. **şükrinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 3232
Mısra: **12**
Verdiği nîmetler için Allah’a karşı duyulan minneti dile getirme.

Her bir nefes ki bir ulu ni‘met degül midür
Şākir kaçan ki şükrinüñ ide edāsını

<u>şükr kıl:</u>

1. **şükr kıl:**
Gazel 3110
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tanrı'ya minnet duygusunu sunmak, şükreylemek. II Bir kimseye minnet duymak, gönülden borçlu olmak.

Fikr kıl aḥvālüñi geldük ne yüzden ‘āleme
Şükr kıl Rezzāḳ’a rızḳuñ eksük itmez ġam yime

<u>şükrāne:</u>

1. **şükrāne:**
Gazel 3275
Mısra: **6**
(Ar.) Gönül borcu, gönül borcu karşılığı.

Hicr elinden kurtılup iren viṣālüñ ‘ıydine
Yolına ḳurbān olup şükrāne virsün cānını

2. **şükrāneligi:**-*lig, -i*
Gazel 3347
Mısra: **4**
Teşekkür alâmeti, iyilik bilme nişânesi.

Būy-ı zülfüñi dimāġuma getürdi çü ṣabā
Vireyim cān u dili yolına şükrāneligi

<u>şu‘le:</u>

1. **şu‘le:**
Gazel 3270
Mısra: **2**
Alev, ateş ışığı, parıltı.

Ẓāhir oldı nāgehān gördüm ben bir mehveşi
Ol zamāndan berü şu‘le virdi sīnem āteşi

2. **şu‘lelenmezdi:**-*len, -mez, -di*
Gazel 3360
Mısra: **5**
Alev, ateş ışığı, parıltı.

Tekye-i ‘ışḳuñ çerāġı şu‘lelenmezdi eger
Yakmasam dem dem ben anda bu yüregüm yagını

3. **şu‘leñ:**-*ñ*
Gazel 3411
Mısra: **7**
Alev, ateş ışığı, parıltı.

Ṭulū‘ itseñ seḥergehden dokınur şu‘leñ aġyāra
Düşer mi saña hey āfet dine gün gibi hercāyī

4. **şu‘lesi:**-*s, -i*
Gazel 3225
Mısra: **1**
1. Ateş alevi, alev, yalım. 2. Işık, parıltı.

Ġam şu‘lesi başumda benüm tāc-ı cevherī
Eşküm geyürdi egnüme ḫil‘at-i ser-ā-seri

5. **şu‘lesi:**-*si*
Gazel 3341
Mısra: **3**
1. Ateş alevi, alev, yalım. 2. Işık, parıltı.

Yandugumca nār-ı ‘ışḳa artdı şevḳum şu‘lesi
İtmesem farḳ tañlamañ nūr-ıla miḥnet nārını

<u>şu‘le vir:</u>

1. **şu‘le vir:**-*dü, -ñ*
Gazel 3303
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Işık, parıltı vermek; aydınlatmak.

Şu‘le virdüñ şem‘-i ḥüsne nūr kılduñ ‘ālemi
Bāl ü perden geçdi yıkduñ bu dil-i vīrānemi

<u>şu’le-i āh:</u>

1. **şu’le-i āh:**--*ın*
Gazel 3005

Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah ateşi.

Sulṭān-ı ‘ışḳ olana leşker-durur şirişk
Her kanda varsa şu’le-i āhın ‘alem kıla

<u>şu‘le-i āh:</u>

1. **şu‘le-i āh:**-*ile*
Gazel 3185
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah ateşi, ahın kıvılcımları.

Şu‘le-i āh-ıla iy dil sırrumı fāş eyledüñ
Odlara yan göreyim bu āh-ı sūzānum gibi

<u>şu‘le-i ġam:</u>

1. **şu‘le-i ġam:**-*-dur*
Gazel 3036
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam alevi.

Dūd-ı āhuñ çetr olupdur şu‘le-i ġamdur ‘alem
İy Muḥibbī derd-i ‘ışḳ ehline sulṭānsın yine

<u>şu‘le-i ‘ışḳ:</u>

1. **şu‘le-i ‘ışḳ:**-*uñ*
Gazel 3444
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın ışığı, parıltısı.

Şu‘le-i ‘ışḳuñ ezelden olmışam pervānesi
Dūd-ı dil zencīr idinmişdür göñül dīvānesi

2. **şu‘le-i ‘ışḳ:**-*ı*
Gazel 3485
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın ışığı, parıltısı.

Şu‘le-i ‘ışḳı yakup dil mülkini kıldı ḫarāb
Olmasa ‘ışḳ āteşi sīnemde peydā kāşki

<u>şu‘le-i ruḫsār:</u>

1. **şu‘le-i ruḫsār:**-*ıla*
Gazel 3265
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanağının parıltısı, ışığı.

Kimdür beñzer diye gül ruḫlaruña gülleri
Oda yana şu‘le-i ruḫsār-ıla gül ḫırmeni

<u>şümār:</u>

1. **şümāra:**-*-a*
Gazel 3003
Mısra: **2**
Hesap, saymak.

Cihān ‘ayyāresinden kıl kenāra
Ki mekr ü fitnesine yok şümāra

2. **şümārı:**-*ı*
Gazel 3284
Mısra: **6**
Sayı.

Belā vü derdüñi kıldum ḥesāba
Bulınmadı anuñ hergiz şümārı

<u>şümārı olma-:</u>

1. **şümārı olma-:**-*ı, -ma, -y, -a*
Gazel 3271
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sayısız olmak.

Ṣābirseñ belā vü miḥnet ü derde
Ola ḥaşr ola olmaya şümārı

<u>şūrīde:</u>

1. **şūrīde:**
Gazel 3493
Mısra: **1**
1. Perîşan, karışık. 2. mec. Âşık, tutkun, şeydâ. 3. tasavvuf. İlâhî cezbeye mazhar olup kendinden geçen, âşık.

Gülsitān içinde key şūrīde gördüm bülbüli
Āh idüp feryād-ıla artar dem-ā-dem ġulġulı

<u>şūrīde ol:</u>

1. **şūrīde ol:**-*up*
Gazel 3424
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çılgın olmak, divane olmak, perişan olmak.

Bülbül gibi şūrīde olup yine Muḥibbī
Gül ruḫlaruñuñ vaṣfını ‘ālemlere yaydı

2. **şūrīde ol:**-*mış, -dur*
Gazel 3425
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çılgın olmak, divane olmak, perişan olmak.

Niyāz idüp akar sular meger dīdāra ‘āşıḳdur
Öter şūrīde olmışdur seḥer diñleñ hezārānı

<u>şūrīde ol-:</u>

1. **şūrīde ol-:**-*-up*
Gazel 3069

Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşık,tutkun,perişan hale gelmek.

Gūyiyā peyk-i beyābān olup şūrīde [dil]
Tāc-ı gülgūn geyer başına ra‘nā lāle

tā:

1. **tā:**
Gazel 3035
Mısra: **10**
Değin, dek, kadar.

İy göñül Mecnūn gibi kūy-ı ḫarābāt ehli ol
Tā ḳıyāmet añıla aduñ senüñ şeydā-y-ıla

2. **tā:**
Gazel 3111
Mısra: **6**
"-e kadar" anlamında edat.

Siḥr idüp didi ki her tārını bir mār itdüm
Kimse el sunmaya tā zülf-i perīşānumuza

3. **tā:**
Gazel 3010
Mısra: **4**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Ezel mey-ḫānesinden kim içüpdür cür'a-i 'ışḳı
Ebed tā rūz-ı maḥşerde bulınsa tañ mı mestāne

4. **tā:**
Gazel 3064
Mısra: **10**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Muḥibbī bād-ı āhuñla yaşuñ bārānını dök kim
Görüp bu ḥālüñi dilber ide tā gül gibi ḫande

5. **tā:**
Gazel 3069
Mısra: **7**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Mest olup çāk-i girībān idüben tā dāmen
Vālih ü 'āşıḳ u āşüfte vü rüsvā lāle

6. **tā:**
Gazel 3071
Mısra: **2**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Tavaḳḳuf eyleme bir dem sen efġān eyle ben nāle
Gel iy tā bezm-i miḥnetde çün olduñ vāḳıf aḥvāle

7. **tā:**
Gazel 3091
Mısra: **12**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Kızdurma yüzüñ 'ārı sakın ol edeb üzre
Tā def gibi dokınmaya yüzüñe dapança

8. **tā:**
Gazel 3115
Mısra: **8**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

İy ġonca-dehen gül gibi gel 'arż-ı cemāl it
Tā bülbül-i cān başlaya karşuñda nevāya

9. **tā:**
Gazel 3129
Mısra: **2**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Yiridür saña göñül virdüñ vefāsuz dilbere
Geçse yaşuñ tā semekden āhuñ irse göklere

10. **tā:**
Gazel 3163
Mısra: **1**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

İderem giceler tā ṣubḥa dek āḥ
Degülsin n'eyleyem ḥālümden āgāh

11. **tā:**
Gazel 3180
Mısra: **8**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Nāle eylerdi maḳām-ı rāstda muṭrib daḫı
Giceler tā ṣubḥ olınca nāylar güyā idi

12. **tā:**
Gazel 3181
Mısra: **10**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin

başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Muḥibbī āteş-i ‘ışḳa tutışduñ şem‘-veş başdan
Olursa gözlerüñ yaşı ne tañ tā ṣubḥa dek cārī

13. **tā:**
Gazel 3218
Mısra: **10**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Ḳanā‘at gūşesin iy dil yüri var āşiyān eyle
İşidüp göndere şeh-per saña tā Ḳāf’uñ ‘Anḳāsı

14. **tā:**
Gazel 3286
Mısra: **12**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Eyle Muḥibbī zāruñı göge çıkar feryāduñı
Bī-raḥmdur raḥm eyleye tā işide āvāzuñı

15. **tā:**
Gazel 3288
Mısra: **2**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Dün gice çeşmüm benüm bī-ḫˇāb u necb bī-dār idi
Mūnisüm tā ṣubḥa dek dilde ḫayāl-i yār idi

16. **tā:**
Gazel 3288
Mısra: **8**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Ḫˇābda her ne didi cümle ferāmūş eyledüm
Gerçi dilden gitmeyüp tā ṣubḥa dek tekrār idi

17. **tā:**
Gazel 3318
Mısra: **8**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Dünyāya dirler cīfedür her kim aña basdı ḳadem
Kaldı mülevves tā ebed ol pāk-dāmān olmadı

18. **tā:**
Gazel 3337
Mısra: **6**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Serv ḳaddüñ sāyesinde ölsem iy serv-i sehī
Tā ḳıyāmet kalsam anda eylesem cā kāşki

19. **tā:**
Gazel 3365
Mısra: **12**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Ka‘be’dür kūyına varduñ göñl[i] ḳurbān eyledüñ
Cān daḫı ḳurbān gerekdür tā ola ḳurbān iki

20. **tā:**
Gazel 3407
Mısra: **2**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Sāḳiyā nūş idelüm sun cāmı bayram irtesi
Tā bula āvāre dil ārāmı bayram irtesi

21. **tā:**
Gazel 3415
Mısra: **4**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Zülfine dolaşdı göñlüm geldi sevdā başuma
Ġam şebinde tā seḥer bīdār gördüm kendümi

22. **tā:**
Gazel 3415
Mısra: **9**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Şem‘-veş tā ṣubḥ olınca giceler yaşlar döküp
İy Muḥibbī ‘ışḳ-ıla pür nār gördüm kendümi

23. **tā:**
Gazel 3417
Mısra: **3**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

‘Ahd idersin and içüp tā kılasın bir dem vefā
İy cefā-ḫū niçe kez gördüm senüñ pür fendüñi

24. **tā:**
Gazel 3420
Mısra: **6**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Ġam meclisinde dün gice nālem işitdi āh
Tā ṣubḥ olınca iñledi gör nā benüm gibi

25. **tā:**
Gazel 3422
Mısra: **2**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

İy göñül sevdā-yı zülfine hevādār it beni
Giceler tā ṣubḥa dek ‘ışḳ-ıla bīdār it beni

26. **tā:**
Gazel 3427
Mısra: **9**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Muḥibbī giceler tā ṣubḥ olınca
Firāḳıyla gözi yaşın dem itdi

27. **tā:**
Gazel 3434
Mısra: **2**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Āb-ı ḥayvān dir naṣīb olsa kim emse ol lebi
Tā ḳıyāmet zinde ola nitekim Ḫıżr nebī

28. **tā:**
Gazel 3434
Mısra: **5**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

İçerem cām-ı şarābı tā irince cān lebe
Sāḳiyā sun destüme sen sāġar-ı leb-ber-lebi

29. **tā:**
Gazel 3437
Mısra: **2**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Dilüñden gitmesün ẕikr-i İlāhī
Anuñla bulasın tā gizlü rāhı

30. **tā:**
Gazel 3456
Mısra: **8**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Terennümlerle ḥāletler dilerseñ kim vire bezme
Bu şi‘r-i dil-keşi ögret ki tā muṭrīb çala ‘ūdı

31. **tā:**
Gazel 3472
Mısra: **4**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Zülfüñe bend olmışın gel koy zenaḫdān çāhına
Tā ebed kurtarmasun ḥabs itsün ol zindān beni

32. **tā:**
Gazel 3475
Mısra: **7**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Gelmeye tā ḥaşr olınca ‘aḳlı hergiz başına
İy perī her kim senüñ rūyuñ temāşā eyledi

33. **tā:**
Gazel 3500
Mısra: **9**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

İy Muḥibbī gülşen-i kūyında yāruñ tā seḥer
Bülbül-i gülzāra beñzer zār u zār itdüñ beni

34. **tā:**
Gazel 3007
Mısra: **7**
"Böylece, bu şekilde" anlamında kullanılan bir bağlaç.

İy ṣabā būyın getür tā mürde dil bulsun ḥayāt
Ger seḥerden irişürseñ sünbül-i gül-būyına

35. **tā:**
Gazel 3356
Mısra: **16**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan edat.

Sīneme çekdüm elifler serv-ḳadler yādına
Kuçaram tā ṣubḥ olınca baña hem pehlū gibi

36. **tā:**
Gazel 3361
Mısra: **2**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan edat.

Māh-rūlar ‘ışḳ[ı] bu āşüfteden ayrılmadı
Tā beni ser-geşte vü [rü]svā-yı ‘ālem kılmadı

37. **tā:**
Gazel 3399
Mısra: **7**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan edat.

Bülbülem nālān oluram giceler tā ṣubḥa dek
Bülbüle düşvārdur bāġ u bahār ayrulıgı

38. **tā:**
Gazel 3441
Mısra: **9**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan edat.

Tā ḥaşr olınca olmasa hüşyār tañ degül
İçdi Muḥibbī çünki Maḥabbet ayagını

39. **tā:**
Gazel 3286
Mısra: **2**
"Amacıyla, böylece, diye, -sın diye" anlamı katan bir söz.

Bir baḫt-ı kem bī-ṭāli‘em görmem senüñ pervāzuñı
Bārī tekellüm ġayra kıl tā işidem āvāzuñı

40. **tā:**
Gazel 3319
Mısra: **1**
"Amacıyla, böylece, diye, -sın diye" anlamı katan bir söz.

Yüzümi basṭ eyledüm tā
Ola kim cevr ü cefālar itmege gele gehī

41. **tā:**
Gazel 3254
Mısra: **10**
"Böylece, bu şekilde, değin" anlamında kullanılan bir bağlaç.

İy Muḥibbī söz güherdür ol daḫı a‘lā gerek
Bilmeyenler tā bileler bunuñ-ıla şānuñı

42. **tā:**
Gazel 3262
Mısra: **8**
"Böylece, bu şekilde, değin" anlamında kullanılan bir bağlaç.

Zecr ü hicr-ile murāduñ āḫir öldürmek ise
Bārī tīz öldüregör çekmeye tā ol miheni

43. **tā:**
Gazel 3152
Mısra: **6**
Bir şeyin bulunduğu, başladığı veya sona erdiği yeri yâhut zamânı anlatırken söze mübâlağa katar [Genellikle dek, değin, kadar, beri vb. ile kullanılır].

Şöyle ḥayrān oldı dil gördi ḫayāl-i dilberi
Tā ḳıyāmet gelmeyiser ‘aḳlı ayruk başına

44. **tā:**
Gazel 3241
Mısra: **12**
Bir şeyin bulunduğu, başladığı veya sona erdiği yeri yâhut zamânı anlatırken söze mübâlağa katar.

Bezm-i ġamda şem‘ gibi giceler yaşlar döküp
İñlerem tā ṣubḥ olınca ben ney-i gūyā gibi

tā ki:

1. **tā ki:**
Gazel 3344
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zaman ki.

Dildāra karşu secde kılup cānı terk kıl
Tā ki felekde kıla melā‘ik namāzuñı

2. **tā ki:**
Gazel 3433
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zaman ki.

Gir göñül Ka‘besine tā ki ṣafā kesb idesin
Görmek isterseñ eger ṭāyife-i ‘uşşāḳı

3. **tā ki:**
Gazel 3489
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zaman ki.

Tā ki içdüm ben ezel cām-ı maḥabbet cür‘asın
Anuñ-ıçun fāş kıldı mest olup dil rāzını

4. **tā ki:**
Gazel 3428
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu şekilde, böylece.

Yaşın revāne kıldı gülzār-ı ḥüsn içinden
Tā ki Muḥibbī gördi sen serv-ḳad bülendi

5. **tā ki:**
Gazel 3289
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sonunda.

‘Işḳa kim dolaşa bulınmaya bir çāre aña
Tā ki urmaya alup başa daşı daşa başı

6. **tā ki:**
Gazel 3305
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öyle ki, şunun için, şundan ötürü. II ... olsun diye.

Her cāya ki vardum şehā tā ki görem gün yüzüñi
Komaz raḳīb-i rū-siyeh sāyem gibi dünbālümi

7. **tā ki:**
Gazel 3035
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Öyle ki, şunun için, şundan ötürü. II ... olsun diye.

İy Muḥibbī yüri ‘ālemde tecerrüd ehli ol
Tā ki hem-ser olasın göklerde sen ‘Īsā-y-ıla

8. **tā ki:**
Gazel 3108
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Öyle ki.

İlāhī ‘ışḳuñı dilden çıkarma
Ki ola tā ki maḥzen aña sīne

9. **tā ki:**
Gazel 3114
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Öyle ki.

Naḳd-i cānı yine dil aldı bugün ayasına
Sen şehüñ tā ki nisār ide hemīn pāyesine

10. **tā ki:**
Gazel 3155
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öyle ki, şunun için, şundan ötürü. II ... olsun diye.

Ser-i kūyında kılam ḳaddümi ya āhumı tīr
Tā ki her zāġ raḳīb ugramaya gülşenüme

11. **tā ki:**
Gazel 3189
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeter ki, öyle ki.

İy Muḥibbī meyveler virdi kelāmum tāze ter
Ma‘rifet bāġına dökdüñ tā ki tāk itdüñ beni

12. **tā ki:**
Gazel 3235
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öyle ki, şunun için, şundan ötürü. II ... olsun diye.

Bezm-i ġamda nālemüñ yanınca āheng itmedi
Tā ki muṭrib burmadı ṭanbūrınuñ kulagını

13. **tā ki:**
Gazel 3241
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öyle ki, şunun için, şundan ötürü. II ... olsun diye.

Sāye gibi yüzüñi sür sen meẕellet ḫākine
Tā ki ḳadrüñ yücele mihr-i cihān-ārā gibi

14. **tā ki:**
Gazel 3254
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeter ki, öyle ki.

Eyü ‘amel kılmaga cehd it ḫayr u şerri farḳ kıl
Kurtarasın tā ki şeyṭāndan bugün īmānuñı

15. **tā ki:**
Gazel 3302
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öyle ki, şunun için, şundan ötürü. II ... olsun diye.

Ṭabībā kıl naẓar Ḳānūn’a tāze
Bulasın tā ki derdüme devāyı

16. **tā ki:**
Gazel 3328
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öyle ki, şunun için, şundan ötürü. II ... olsun diye.

Yüzüñi sür yirlere her laḥẓa her dem mā gibi
Tā ki ḳadrüñ yücele mihr-i cihān-ārā gibi

<u>tā kim:</u>

1. **tā kim:**
Gazel 3338
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zaman ki.

Sāḳī getür bādeyi fevt itme furṣatı
Tā kim gide başdan ḫumāruñ ḥarāreti

2. **tā kim:**
Gazel 3335
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şunun için, şundan ötürü.

Sāḳī şarāb-ı nābı sun itme bahāne[y]i
Tā kim ‘ayān eyleye bu kār-ḫāne[y]i

3. **tā kim:**
Gazel 3486
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şunun için, şundan ötürü.

Yakamı yırtup çeküp bu sīnemi çāk eyledüm
Nāle kıldum agladum tā kim mecālüm var-ıdı

4. **tā kim:**
Gazel 3242

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şunun için, şundan ötürü.

Tekye-i dilde żiyāfet eyledüm geldi belā
Ġam daḫı gelsün didüm tā kim ola yārān iki

tā seher:

1. **tā seher:**
Gazel 3058
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Seher vaktine kadar.

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu bu Muḥibbī tā seher
Medḥüñ okur sanki bülbüldür gelür güftāra de

2. **tā seḥer:**
Gazel 3060
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seher vaktine kadar.

Şevḳ-i ruḫsāruñla bülbül gibi her şeb tā seḥer
Bu Muḥibbī eyledi efġān efġān üstine

tā ṣubḥ:

1. **tā ṣubḥ:**
Gazel 3186
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar.

Bister-i ḫāk üzre rāhuñda yatur dil-ḫasteyem
Seng-i ḫārā giceler tā ṣubḥ bālīnüm gibi

2. **tā ṣubḥ:**
Gazel 3004
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar.

Fiġān u nālemi derdā benüm gül gibi gūş itmez
Gelürsem giceler bülbül gibi tā ṣubḥ feryāda

3. **tā ṣubḥ:**
Gazel 3065
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sabaha kadar.

Bu Muḥibbī giceler tā ṣubḥ efġān eyleyüp
Gülşen-i ḥüsnüñde oldı bülbül-i gūyā yine

tā subh olınca:

1. **tā ṣubḥ olınca:**-*ınca*
Gazel 3475
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar.

Bezm-i ġamda gönlümi deldi cefā tīriyle āh
Giceler tā ṣubḥ olınca iñiler nā eyledi

tā ṣubha dek:

1. **tā ṣubḥa dek:**--*a*
Gazel 3035
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ta sabaha kadar.

Ẕerre gibi gün yüzi şevḳine sergerdān olup
Giceler tā ṣubḥa dek efġān iderdüm nāy-ıla

2. **tā ṣubḥa dek:**--*a*
Gazel 3027
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar, sabaha değin.

Benüm-içün giceler tā ṣubḥa dek giryān olur
Āferīn olsun Muḥibbī dīde-i nemgīnüme

3. **tā ṣubḥa dek:**--*a*
Gazel 3036
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar, sabaha değin.

Bülbül-i cān her gice tā ṣubḥa dek kan aglasun
Gül gibi ḫandān yüri serv-i ḫırāmānsın yine

4. **tā ṣubḥa dek:**
Gazel 3180
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar, sabaha değin.

Na‘ra-i mestān-ıla iñler Muḥibbī çeng ü 'ūd
Muttaṣıl deyr-i muġān tā ṣubḥa dek ġavgā idi

5. **tā ṣubḥa dek:**
Gazel 3486
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha kadar.

Ḳıṣṣa-i zülfüñ okudum key muṭavvel ḳıṣṣadur
Giceler tā ṣubḥa dek özge ḫayālüm vār-ıdı

ta‘ab çek:

1. **ta‘ab çek:**-*ı, -dü, -m*
Gazel 3372
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Zahmet ve sıkıntı çekmek, zorluk içinde yaşamak.

‘Işḳ-ıla gerçi ki çekdüm niçe dürlü ta‘abı
Ḥamdü-lillāh ki getürdüm ele ol ġonca lebi

ta‘allül eyle-:

1. **ta‘allül eyle-:**-*i, -y, -e*
Gazel 3196
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yalandan bahâneler bularak bir işten kaçınmak.

Bildüm ki ‘illet-i dilüme būsedür ‘ilāc
La‘l-i lebüñ ger eyleye iy vāy ta‘allüli

ṭa‘ām:

1. **ṭa‘āmuñ:**-*uñ*
Gazel 3464
Mısra: **10**
Yemek, aş.

İy Muḥibbī leẕẕet-i derd ü belāyı baña sor
Yimeyenden sorma bilmez ol ṭa‘āmuñ dadını

ṭā‘at:

1. **ṭā‘at:**
Gazel 3406
Mısra: **6**
Allah’ın emirlerine uyma, emredileni yapma; ibadet.

Ko bu ‘iyş ü ‘işreti çün kim fenādur ‘āḳıbet
Yār-ı bāḳī ister iseñ olmaya ṭā‘at gibi

ṭab‘:

1. **ṭab‘um:**-*um*
Gazel 3496
Mısra: **1**
Huy, mizaç, karakter, yaratılış.

Olalı ṭab‘um zemīn ü āsümānuñ yügrügi
Söz demidür kandadur gelsün cihānuñ yügrügi

tāb:

1. **tābından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 3125
Mısra: **3**
Sıcaklık, hararet.

İçüp mey geldi tābından ‘iẕārına ‘arāḳ yir yir
Seḥer vaḳtında san düşmiş gülüñ eṭrāfına jāle

2. **tābını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3458
Mısra: **9**
Işık, parıltı. II Sıcaklık, harâret.

Zülfi çīninde görenler dir yañagı tābını
Her ṭaraf odlar saçar agzından ejderhā gibi

3. **tābını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3482
Mısra: **5**
Işık, parıltı. II Sıcaklık, harâret.

Çīn-i zülfinden yañagı tābını eydür gören
‘Āleme odlar saçar biñ başlu ejderhā gibi

tā-be:

1. **tā-be:**
Gazel 3107
Mısra: **4**
-e kadar.

Olur yād idicek iy ‘ārıżı gül
Girībān tā-be dāmān pāre pāre

tāb-ı ḥüsn:

1. **tāb-ı ḥüsn:**--*üñ, --de*
Gazel 3114
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin ışıltısı, parıltısı. // Güzelliğin sıcaklığı.

Tāb-ı ḥüsnüñde ḥarāret bulalı cān u göñül
Zülfüñüñ rāḥat olam diyü varur sāyesine

ṭab‘-ı semend:

1. **ṭab‘-ı semend:**-*üm, -le*
Gazel 3438
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel, süratli ve çevik at tabiatlı.

Niçeler meydān-ı naẓma geldiler ammā ki ben
Olmışam ṭab‘-ı semendümle zamānuñ yügrügi

tāb-ı ten:

1. **tāb-ı ten:**-*üm, -e*
Gazel 3155
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vücudun/bedenin sıcaklığı.

Nār-ı ġamda naẓar iden kişi tāb-ı tenüme
Didi fānūs-ı belā perdesi pīrāhenüme

ṭabīb:

1. **ṭabīb:**
Gazel 3292
Mısra: **9**
Doktor, hekim II sevgili.

Renc-i bī-ḥāṣıldur el urma nabża iy ṭabīb
Çün marīż-ı ‘ışḳ getürmez görse Cālīnūs’ını

2. **ṭabīb:**
Gazel 3139
Mısra: **11**
Hekim, doktor. II Sevgili.

Tutışur āhum şerārından dü ‘ālem iy ṭabīb
Merhemüñ nef‘i nedür bu dāġ-ı hicrān üstine

3. **ṭabībüm:**-*üm*
Gazel 3477
Mısra: **9**
Doktor II (Âşığın derdine derman olacak) sevgili.

Dil-ḫastesinüñ ḥālini dün sordı ṭabībüm
Raḥm itdi Muḥibbī ki meger beñzüme bakdı

4. **ṭabīb:**
Gazel 3257
Mısra: **11**
(Ar.) Hekim, doktor.

Var iy ṭabīb ḥālüñe ko ḥālüme beni
‘Işḳ ḫastasıyam derdüme derdüm devā gibi

5. **ṭabīb:**
Gazel 3327
Mısra: **3**
(Ar.) Hekim, doktor.

Renc-i bī-ḥāṣıl-durur çün nabż-ı ‘āşıḳ iy ṭabīb
El ursañ unudursın ṭıbb-ı Cālīnūs’ını

6. **ṭabībi:**-*i*
Gazel 3269
Mısra: **4**
Doktor.

‘Āceb bīmār-ı ‘ışḳam baña tīmār
Olup ‘āciz kamu şehrüñ ṭabībi

ṭabīb!:

1. **ṭabīb:**
Gazel 3134
Mısra: **7**
"Doktor, hekim" anlamında olup bir hitap sözü "(ey) doktor!).

Başumuñ artar ṣudā‘ı çek elüñ benden ṭabīb
Ḫasta-i ‘ışḳam müfīd olmaz devālar başuma

ṭabībā:

1. **ṭabībā:**
Gazel 3120
Mısra: **3**
Ey doktor. II Ey sevgili.

Ṭabībā çek elüñ benden baña dermān-peẕīr olmaz
Anuñçün ḫasta-i ‘ışḳam degişdüm derdi dermāna

2. **ṭabībā:**
Gazel 3302
Mısra: **7**
Ey doktor. II Ey sevgili.

Ṭabībā kıl naẕar Ḳānūn’a tāze
Bulasın tā ki derdüme devāyı

ṭabībi:

1. **ṭabībi:**
Gazel 3310
Mısra: **4**
(Ar.) Hekim, doktor.

‘Aceb bīmār-ı ‘ışḳam derdüñ-ile
Ki gelmez yanuma dehrüñ ṭabībi

2. **ṭabībisin:**-*i, -sin*
Gazel 3181
Mısra: **3**
Hekim, doktor. II Sevgili.

Egerçi dil ṭabībisin veli bī-raḥmsın ġāyet
Kapuñda ḫastayam yıllar gözetmezsin o bīmārı

ṭabīb-i dil:

1. **ṭabīb-i dil:**
Gazel 3068
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlün tabibi (Sevgili).

Hicr-ile oldı Muḥibbī key ża‘īf [ü] nā-tüvān
İy ṭabīb-i dil meded kıl bu dil-i bīmāruma

2. **ṭabīb-i dil:**
Gazel 3067
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül doktoru; sevgili.

‘Aḳreb-i zülfüñ egerçi zaḫm uradı cānuma
İy ṭabīb-i dil ne ġam ger leblerüñ tiryāk ola

3. **ṭabīb-i dil:**
Gazel 3409
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül doktoru; sevgili.

Ol ṭabīb-i dil ölürsem de baña virmez cevāb
Bagludur ben ḫastaya beñzer ki ṣıḥḥat kapusı

4. **ṭabīb-i dil:**
Gazel 3186
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül doktoru II sevgili.

Ol ṭabīb-i dil Muḥibbī işidüp efġānumı
Didi beñzer iñleyen kūyumda miskīnüm gibi

5. **ṭabīb-i dil:**
Gazel 3032
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül doktoru II sevgili.

Derdi-y-ile bu Muḥibbī key ölümlü ḫastadur
Ol ṭabīb-i dil ‘aceb gelmez mi ki dermānına

6. **ṭabīb-i dil:**
Gazel 3447
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül doktoru.

Ḥasret-i la‘l-i lebüñden ḫastayam key nātüvān
İy ṭabīb-i dil meded añmaz mısın bīmāruñı

ṭabīb-i dil ü cān:

1. **ṭabīb-i dil ü cān:**
Gazel 3448
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ve gönül doktoru. || Sevgili.

İy ṭabīb-i dil ü cān görmeye bir kerre yüzüñ
Hicr-ile cān vire bu ḫasta Muḥibbī’ye zehī

ta‘bîr:

1. **ta‘bīrini:**--*i, --n, --i*
Gazel 3405
Mısra: **2**
Yorumlama, ifade etme, yorum.

Uyḫuya vardukda dil cennetde gördi yirini
Bir mu‘abbir kūy-ı yār eyle didi ta‘bīrini

ṭabl id-:

1. **ṭabl id-:**--*üben*
Gazel 3104
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Davul etmek. (Davul. || Sancak ile beraber davul padişahlık alametlerindendir.).

Ġam sipāhını çeküp sīneleri ṭabl idüben
Çeküben āh ‘alemin göklere irdüñ (…)

ṭabl-bāz çal:

1. **ṭabl-bāz çal:**-*ı, -n, -ı, -dı*
Gazel 3489
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Davul çalmak. (ṭabl-bāz: Eyerin sağ kaşına asılan, avda doğan ve diğer avcı kuşları çağırmak, daha sonra da askerin toplanması ve düşmanı ürkütmek gibi maksatlar için kullanılan, alt tarafı kısa bir dümbelek biçiminde, elle çalınır bir nevi davul.).

‘Işḳ-ı şāhī ṭurra ile çaldı ṭabl-bāzını
Gözleyüp dil murġını üstine saldı sāzını

tāc:

1. **tācın:**-*ın*
Gazel 3464
Mısra: **6**
1. hükümdarlık tacı (mücevher taşlarla işlenmiş baş kisvesi) 2. derviş serpuşu (derviş taçlarının mensup olunan tarikata, tarikatlerdeki mevkilere göre.

Bir naẓar görse yüzüñ zāhid senüñ iy muġbeçe
Rehn-i mey kılurdı tācın yañılup evrādını

2. **tāc-ıla:**--*ıla*
Gazel 3115
Mısra: **15**
Hükümdarların başlarına giydikleri aynı zamanda da hükümdarlık alameti olan başlık.

Bu ḫırḳa vü bu tāc-ıla işi çü riyādur
Ne yüzle ṭa‘n eyleye zāhid ẓurefāya

3. **tācı:**-*ı*
Gazel 3388
Mısra: **4**
Hükümdarların başlarına giydikleri aynı zamanda da hükümdarlık alameti olan başlık.

Yüzüñe naẓar eyleye ger bir kere Rıżvān
Vecd olubanı yire ata gökden o tācı

tāc eyle-:

1. **tāc eyle-:**--*(y), --elü, --m--y, --elü, --m*
Gazel 3025
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baş tacı etmek II Çok değer verip üstün saygı göstermek.

Başa tāc eyleyelüm sāġār-ı meyden sāḳī
Başka sancak çekelüm āh idüp efġānlar-ıla

tāc idin:

1. **tāc idin:**-*di*
Gazel 3497
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başına taç etmek.

Şol gedā kim tāc idindi ḫāk-i pāyuñ dōstum
Gözine almazsa tañ mı Efser ü Dārāları

tāc u ḳabā:

1. **tāc u ḳabā:**-*y, -ı*
Gazel 3439
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tac ve kaftan II makam-mevki, maddiyat.

İşitdi cān kulagı bu nidāyı
Ki ‘ışḳ ehli n’ider tāc u ḳabāyı

tācdār:

1. **tācdārı:**-*ı*
Gazel 3191
Mısra: **8**
Hükümdar, pâdişah.

Yine ezhār-ıla zeyn oldı gülşen
Aralarında güldür tācdārı

tāc-ı cevherī:

1. **tāc-ı cevherī:**
Gazel 3225
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cevher(Elmas, zümrüt, pırlanta gibi değerli süs eşyâsı, mücevher, gevher, güher.)den taç.

Ġam şu‘lesi başumda benüm tāc-ı cevherī
Eşküm geyürdi egnüme ḫil‘at-i ser-ā-seri

tāc-ı giyāh:

1. **tāc-ı giyāh:**-*ı*
Gazel 3324
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ottan/bitkiden tacı.

Serīr-i şāhı vü tāc-ı giyāhı
Gerekmez baña yig olmak gedāyī

tāc-ı gülgūn:

1. **tāc-ı gülgūn:**
Gazel 3069
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül renkli taç.

Gūyiyā peyk-i beyābān olup şūrīde [dil]
Tāc-ı gülgūn geyer başına ra‘nā lāle

tāc-ı ḫusrev:

1. **tāc-ı ḫusrev:**
Gazel 3265
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hüsrev'in tacı.

Tāc-ı Ḫusrev istemez mülk-i Ferīdūn’dan geçer
Ger Muḥibbī’ye müyesser olsa kūyuñ meskeni

tāc-ı keyḫusrev:

1. **tāc-ı keyḫusrev:**
Gazel 3289
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keyhüsrev'in tacı.

Tāc-ı Keyḫusrev ile mülk-i Ferīduñ dilemez
Bu Muḥibbī kapusında ola cārūb-keşi

tāc-ı keykāvūs:

1. **tāc-ı keykāvūs:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3327
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keykâvûs (Şehnâme'de adı anılan on ikinci İran padişahı)un tacı.

Ḫāk-i pāy-ı dilberi virmez bu gönlüm ser-te-ser
Virseler mülk-i Ferīdūn tāc-ı Keykāvūs’ını

tāc-ı sa’ādet:

1. **tāc-ı sa’ādet:**
Gazel 3012
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saadet, mutluluk tacı.

Ger seng atasın başuma ol tāc-ı sa’ādet
Minnet bilürem ġamzeñ okı cāna geçerse

tāc-ı şadefi gey-:

1. **tāc-ı şadefi gey-:**-*i, -di*
Gazel 3149
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sedef (Midye, istiridye vb. deniz hayvanlarının kabuklarının iç tarafında teşekkül eden ve süslemelerde, süs eşyâlarında kullanılan beyaz menevişli, çok sert, parlak madde.) tacını giymek, takmak.

Tāc-ı şadefi geydi çü başına ḳalender
Girürse ne tañdur iki yapraga benefşe

tāc-ı semmūrī:

1. **tāc-ı semmūrī:**
Gazel 3229
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Samur kürkünden yapılmış taç.

Gözüm egnüme bir ḫil‘at geyürdi
Başuma āh bir tāc-ı semmūrī

tāc-ı ser eyle:

1. **tāc-ı ser eyle:**
Gazel 3033
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baş tacı yapmak II Bir şey ya da kimseye çok değer vermek, saygı göstermek.

İy dil ayagı topragına ger elüñ irse
‘İzzetle alup yüzüñe sür tāc-ı ser eyle

tāc-ı şūfī:

1. **tāc-ı ṣūfī:**
Gazel 3051
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sofu (kişinin) tacı.

Ġoncalar söze gelüp gördi gül oldı ḫande
Tāc-ı ṣūfī bir seyri nīze ḥamrā lāle

tāc-ı sulṭānī:

1. **tāc-ı sulṭānī:**
Gazel 3193
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Padişahlık tacı.

Kul oldum devlete irdüm kapusında şeh-i ‘ışḳuñ
Elümde cām-ı İskender başumda tāc-ı sulṭānī

tāc-ı zer:

1. **tāc-ı zer:**
Gazel 3020
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Altın taç.

Başuña tāc-ı zer alma yüri dīvāne göñül
Ḫāk-i pāyı var-iken başuña efser yirine

ṭāġ:

1. **ṭāġında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 3287
Mısra: **2**
Dağ.

Mülemma‘ olsa kan-ıla ‘aceb midür gözüm yaşı
Yār olmış ezeldendür ḫūn-ı ciger ṭāġında deryāsı

2. **tag:**
Gazel 3033
Mısra: **15**
Yanık yarası, kızgın demirle vurulan damga, nişan.

Tag itdi kolın ‘āşıḳ-ı bī-çāresinüñ çün
İy şāh yarar anı bilüñe kemer eyle

3. **ṭāġlar-ıla:**--*lar, --ıla*
Gazel 3026
Mısra: **5**
Yara II dağ.

Ṭāġlar-ıla kim görürse bu ten-i ‘üryānumı
Beñzedür ṣaḥrā yüzinde zāġlar üşmiş leşe

4. **tagları:**-*lar, -ı*
Gazel 3136
Mısra: **6**
Çevresindeki araziye göre büyük bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen toprak veya kaya kütlesi, dağ.

Taşı taş üzre egerçi komamışdur kūhken
Tagları kesüp velī taşlar taşır dāmān-ıla

5. **tagı:**-*ı*
Gazel 3258
Mısra: **10**
Çevresindeki araziye göre büyük bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen toprak veya kaya kütlesi, dağ.

Gören ġam bārı altında hezārān eyleyüp taḥsīn
Diyeler başına almış Muḥibbī bir kara tagı

6. **tagı:**-*ı*
Gazel 3483
Mısra: **1**
Çevresindeki araziye göre büyük bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen toprak veya kaya kütlesi, dağ.

Görinen başum degül kūh-ı belā tagı gibi
Her yañadan yaşum akar anuñ ırmagı gibi

7. **taga:**-*a*
Gazel 3101
Mısra: **8**
Çevresindeki araziye göre büyük bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen toprak veya kaya kütlesi, dağ.

Bār-ı ġam taglarcadur dil aña ṭāḳat gösterür
Ẕerresin ger taga ursalar taḥammül itmeye

8. **taga:**-*a*
Gazel 3457
Mısra: **8**
Çevresindeki araziye göre büyük bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen toprak veya kaya kütlesi, dağ.

Arayu ‘ışḳ rāhın Ferhād u Ḳays’ı gör kim
Birisi deşte varup birisi taga düşdi

9. **ṭāġlarla:**--*lar, --la*
Gazel 3046
Mısra: **5**
Dağ. II Büyük yara.

Ṭāġlarla kim göre deşt-i belāda cismümi
Zāġlar konmış sanur mecnūn-ı ‘üryān üstine

tag u taş:

1. **tag u taş:**--*a*
Gazel 3026
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağ, taş.

Leylī zülfine dolaşdı görüp āhū gözini
Düşdi Mecnūn gibi bī-çāre göñül tag u taşa

taga düş-:

1. **taga düş-:**-*a*, -*mez*, -*di*
Gazel 3149
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Büyük bir üzüntü dolayısıyla insanlardan kaçıp ıssız yerlerde yaşamak.

Leylī saçına olmasa Mecnūn gibi ‘āşıḳ
Dīvāne-ṣıfat düşmez-idi taga benefşe

tagıd:

1. **tagıdur:**-*ur*
Gazel 3461
Mısra: **12**
Dağıtmak II savurmak.

Dāne dāne sa‘y kılsañ eyleseñ dünyāyı cem‘
Tagıdur bād-ı fenā āḫir anı ḫırmen gibi

2. **tagıdur:**-*ur*
Gazel 3476
Mısra: **8**
Bir şeyin veya bir yerin düzenini bozmak.

San geyer ol sīm-ten üstine dāvūdī zirih
Her kaçan eyler perīşān tagıdur gīsūları

3. **tagıdıcak:**-*ıcak*
Gazel 3388
Mısra: **5**
Düzenini, nizâmını bozmak, toplu ve tertipli durumdan çıkarmak, karıştırmak.

Kāküllerini tagıdıcak gül yüzi üzre
Misk-i Ḫoten’uñ kalmaya bir ẕerre revācı

tagıd-:

1. **tagıdur:**-*ur*
Gazel 3151
Mısra: **3**
Düzenini, nizâmını bozmak, toplu ve tertipli durumdan çıkarmak, karıştırmak.

Elde dutup zülfini geh boynı üzre tagıdur
Sāḥir olmasa kaçan oynardı bile mār ile

tagıt-:

1. **tagıtmagıl:**-*ma*, -*gıl*
Gazel 3019
Mısra: **3**
Savurmak (saç bağlamında).

Turra-i şeb-rengüñi tagıtmagıl gül yüzüñe
Bir siyeh Hindū-durur baḫtın hümāyūn eyleme

2. **tagıtdı:**-*dı*
Gazel 3182
Mısra: **5**
1. Düzenini, nizâmını bozmak, toplu ve tertipli durumdan çıkarmak, karıştırmak. 2. Yaymak, saçmak.

Hevā-yı ‘ışḳ tagıtdı egerçi ḫırmen-i ‘aḳlum
Tenüm bir kāha dönmişdür o da ‘ışḳuñ ṭalebkārı

tagıt:

1. **tagıtdum:**-*du*, -*m*
Gazel 3357
Mısra: **4**
Bölmek, parçalamak, gücünü kaybetmesine sebep olmak. II Aklî dengesini kaybetmiş gibi olmak.

Görelden iy saçı leylā seni mecnūn u şeydāyam
Tagıtdum ‘aḳl u dil küllī gerekmez bāña hüşyārı

taglara düş:

1. **taglara düş:**-*lar*, -*a*
Gazel 3037
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Büyük bir üzüntü dolayısıyla insanlardan kaçıp ıssız yerlerde yaşamak.

İy Muḥibbī benī ādemde vefānuñ adı yok
Taglara düş yüri şimden girü ḫayvānlar-ıla

taglara düş-:

1. **taglara düş-:**--*lar*, --*a*, --*di*
Gazel 3018
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sıkıntı, üzüntü sebebiyle insanlardan kaçıp ıssız yerlerde, dağlarda yaşamak. II Mecnun gibi yerini yurdunu terk etmek.

Leylī saçuñuñ bendine baglanalı göñlüm
Mecnūnlayın düşdi bu taglara esirge

2. **taglara düş-:**--*lar*, --*a*
Gazel 3025
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sıkıntı, üzüntü sebebiyle insanlardan kaçıp ıssız yerlerde, dağlarda yaşamak. II Mecnun gibi yerini yurdunu terk etmek.

Görmedüñ çünki Muḥibbī benī ādemde vefā
Taglara düş yüri şimden girü ḫayvānlar-ıla

3. **taglara düş-:**-*lar*, -*a*, -*di*
Gazel 3187
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**

Büyük bir üzüntü dolayısıyla insanlardan kaçıp ıssız yerlerde yaşamak.

Cevāb aldı meger şīrīn lebüñden
Bu dil Ferhād-veş taglara düşdı

taglarca:

1. **taglarcadur:**-*-dur*
Gazel 3101
Mısra: **7**
Dağlar kadar, pek çok. II Sayısız, sınırsız. III Bitmek tükenmek bilmeyen.

Bār-ı ġam taglarcadur dil aña ṭāḳat gösterür
Ẕerresin ger taga ursalar taḥammül itmeye

taglayı taglayı:

1. **taglayı taglayı:**
Gazel 3411
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağlaya dağlaya. Dağlamak: (Özellikle yürek, iç, ciğer gibi kelimelerle) Büyük üzüntü vermek, acı ve ıztırap çektirmek, yakmak.

Ġam-ı ḫālüñle iy dilber yanaldan āteş-i hicre
Muḥibbī lāleye döndi ciger taglayı taglayı

taġyīr id-:

1. **taġyīr id-:**-*e*
Gazel 3234
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değiştirmek, bozmak, tersine çevirmek, başka şekle sokmak.

‘Işḳa düşdüm ṣabrdan özge bu derde çāre yok
Kim-durur taġyīr ide benden Muḥibbī ḳısmeti

taġyīr ol-:

1. **taġyīr ol-:**-*-a*
Gazel 3132
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bozulmak, değişmek.

Ḫaṭṭını gördi Muḥibbī’nüñ irişdi eceli
Hīç taġyīr ola mı yazu-y-ımış başında

taḥakküm eyle-:

1. **taḥakküm eyle-:**-*i, -ler*
Gazel 3267
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baskı altında tutarak egemenliğini sürdürmek.

Ne deñlü varup yāra tazarru‘ niyāz idem
Ol arturur ẓulm-ile eyler taḥakkümi

taḥammül eyle-:

1. **taḥammül eyle-:**-*i, -y, -e*
Gazel 3196
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ses çıkarmadan katlanmak, dayanmak.

Bār-ı ġama Muḥibbī niçe ṭāḳat olur āh
Eyleye aña ‘ışḳ eri ancak taḥammüli

taḥammül eyle:

1. **taḥammül eyle:**
Gazel 3245
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dayanmak, katlanmak, kaldırmak.

Her ne deñlü gelse ġam aksa belā cūlar gibi
Eyle sen iy dil taḥammül baḫr-ı ‘ummān ol yüri

2. **taḥammül eyle:**-*r*
Gazel 3489
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dayanmak, katlanmak, kaldırmak.

Ḫārını ḫōş görmeyince būy-ı gül girmez ele
Kışına eyler taḥammül isteyenler yazını

taḥammül it-:

1. **taḥammül it-:**-*-me, --y, --e*
Gazel 3101
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dayanmak, katlanmak, sabretmek.

Ḫāşa lillāh kim cefāña dil taḥammül itmeye
Cān ṭaleb kılsañ vire bir dem te’emmül itmeye

2. **taḥammül it-:**-*-me, --y, --e*
Gazel 3101
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dayanmak, katlanmak, sabretmek.

Bār-ı ġam taglarcadur dil aña ṭāḳat gösterür
Ẕerresin ger taga ursalar taḥammül itmeye

taḥammül kıl:

1. **taḥammül kıl:**
Gazel 3127
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dayan, katlan, sabret.

Kıl cefā cevre taḥammül ola ki bu rūzigār
Ṭāli‘üñ ola müsā‘id ola kim bir gün ese

taḥarrük eyle-:

1. **taḥarrük eyle-:**-*-mez*
Gazel 3139
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hareket etmek.

Şek degül ṭāḳat getürmez bil taḥarrük eylemez
Kosalar bār-ı ġamum bu çarḫ-ı gerdān üstine

taḫayyül:

1. **taḫayyüli:**-*i*
Gazel 3196
Mısra: **8**
Daha önce duyu organları ile idrak edilmiş bir şeyi, o şey karşımızda mevcut olmadığı bir an veya mekânda zihinde şekillendirme, hayalde canlandırma.

İtdüm ḫayāl bilüñi döndüm ḫayāle ben
Mümkin degül tamām ola anuñ taḫayyüli

tahmīr:

1. **taḫmīrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3405
Mısra: **4**
1. Mayalandırma. 2. Yoğurma, hamur durumuna getirme.

Dest-i ḳudret mebde'-i fıṭratda beñzer 'āşıḳuñ
'Işḳ ābı ile yogurmış anuñ taḫmīrini

taḥrīr eyle-:

1. **taḥrīr eyle-:**-*-miş, --dür*
Gazel 3136
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaleme almak, yazmak.

Ṣafḥa-i ruḫsārum üzre iy Muḥibbī ḥālümi
Kim gören sanur ki taḥrīr eylemişdür kan-ıla

taḥrīr eyle:

1. **taḥrīr eyle:**-*dü, -m*
Gazel 3364
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yazmak.

Derd-i dil ḥālini yazdum sıgmadı bir nāmeye
Anuñ içün yāra taḥrīr eyledüm ṭomār iki

taḥrīr it-:

1. **taḥrīr it-:**-*-me, --se*
Gazel 3079
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yazmak, kaleme almak; kaydetmek, deftere geçirmek.

Sırr-ı 'ışḳı kim bilürdi nāle taḳrīr itmese
Ṣafḥa-i ruḫsāruma yā eşk taḥrīr itmese

taḫsīn:

1. **taḫsīn:**
Gazel 3080
Mısra: **6**
Beğenme, güzel bulma, takdir etme.

Ser-i kūyında gözüm yaşı bitürdi gül-i ter
Diye taḫsīn maḥalleñ gören āb u giline

2. **taḫsīn:**
Gazel 3344
Mısra: **8**
(Ar.) Güzel bulup takdir etme, övme, alkışlama.

Olsun ḥaḳīḳī çünki gerekdür ḥaḳīḳī 'ışḳ
Taḥsīn diye kim göre bu 'ışḳ-bāzuñı

taḫsīn eyle-:

1. **taḫsīn eyle-:**-*y, -üp*
Gazel 3258
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beğenmek,takdir etmek.

Gören ġam bārı altında hezārān eyleyüp taḫsīn
Diyeler başına almış Muḥibbī bir kara tagı

taḫsīn id:

1. **taḫsīn id:**-*er*
Gazel 3366
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beğenmek, takdir etmek, övmek.

Sīne levḥine yazaldan naḳşını meh-rūlaruñ
Āferīn eydüp gören taḫsīn ider naḳḳāşumı

taḫsīn id-:

1. **taḫsīn id-:**-*er, -di*
Gazel 3213
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beğenmek, takdir etmek.

Her ne söz söyler Muḥibbī hep ḥaḳīḳatdür sözi
Güş kılsa şi'rini taḫsīn iderdi Mevlevī

2. **taḫsīn id-:**-*er, -di*
Gazel 3250
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beğenmek, takdir etmek.

Her ne söz söyler Muḥibbī hep ḥakīḳatdür sözi
Güş kılsa şi‘rini taḥsīn iderdi Mevlevī

3. **taḥsīn id-:**--*e*
Gazel 3103
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beğenmek, takdir etmek, övmek.

‘Acebdür aña taḥsīn ide şāhı
Muḥibbī aña gönderse risāle

taḥsīn idüp:

1. **taḥsīn idüp:**-*üp*
Gazel 3000
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güzel bulup takdir etmek, beğenmek.

Kaşlarına rā didüm rā ehli rāyum gördiler
Her biri taḥsīn idüp baş egdiler bu rālara

taḥsīn ü şābāş:

1. **taḥsīn ü şābāş:**-*ı*
Gazel 3469
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Áferin ve bravo.

Muḥibbī şi‘rüñi bülbül ser-āġāz itse gülşende
İşidüp ehl-i ḥāl olan diye taḥsīn ü şābāşı

taht:

1. **taḫt-ıla:**--*ıla*
Gazel 3292
Mısra: **4**
Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.

Aldanup dünyā-yı dūna oldı çün murġā süvār
Ser-nigūn itdi gör āḫir taḫt-ıla kāvūsını

2. **taḫtındaki:**-*ın, -da, -ki*
Gazel 3479
Mısra: **10**
Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.

Her ne deñlü eyleseñ cevr ü cefā çekmek revā
Gönlümüñ taḫtındaki sulṭāna beñzetdüm seni

taht u tāc:

1. **taḫt u tāc:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3085
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taht ve taç. II Makam, mevki ve göstergeleri.

Ger şāh iseñ de vaḳtüñi ḫoş gör geçer nefes
Aldanma sakın salṭanatuñ taḫt u tācına

taht-ı ‘āc:

1. **taḫt-ı ‘āc:**
Gazel 3026
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fil dişinden yapılmış taht.

Ḫaddi üstinde gören ḫāl-i siyāhını sanur
Taḫt-ı ‘āc üstine çıkmış yine şāh-ı Ḥabeş’e

taht-ı çemen:

1. **taḫt-ı çemen:**-*de*
Gazel 3381
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çimen tahtı.

Taḫt-ı çemende yār çözüp zülfi bagını
Dehrüñ mu‘aṭṭar eyledi ol dem dimāġını

taht-ı münakkaş:

1. **taḫt-ı münaḳḳaş:**-*ı*
Gazel 3326
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nakışlı, süslü taht.

Sulṭān-ı ‘ışḳ ola ki gelüp ḳarār ide
İtdüm serīr-i sīnemi taḫt-ı münaḳḳaşı

taht-ı münakkaş eyle-:

1. **taḫt-ı münaḳḳaş eyle-:**-*i-ı, -di*
Gazel 3215
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nakışlı/süslü taht yapmak.

Zīr-i felekde levḥa-i ḫāki gözüm yine
Ḫūn-ı cigerle eyledi taḫt-ı münaḳḳaşı

taht-ı serā:

1. **taḫt-ı serā:**-*y, -a*
Gazel 3157
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toprağın altı.

Eflāke çıkar her gice āhum benüm iy dōst
Bu kanlu yaşum daḫı irer taḫt-ı serāya

tak-:

1. **takar:**-*ar*
Gazel 3149
Mısra: **12**

(Giyilecek veya kullanılacak şeyleri) Kendi üzerine yerleştirmek, takınmak, kuşanmak.

Ser çekdi dilāverlik ider ṣaḥn-ı çemende
Başına anuñçün takar otaga benefşe

2. **takup:**-*up*
Gazel 3475
Mısra: **2**
(Bir şeyi başka bir şey üzerine) İliştirmek, tutturmak veya geçirmek, asmak.

Leylī-i zülfüñ dil-i Mecnūn'ı şeydā eyledi
'Işḳ zencīrin takup boynuma rüsvā eyledi

3. **takup:**-*up*
Gazel 3500
Mısra: **2**
(Bir şeyi başka bir şey üzerine) İliştirmek, tutturmak veya geçirmek, asmak.

İy göñül bend-i esīrüz zülf-i yār itdüñ beni
'Işḳ zencīrin takup Mecnūn-vār itdüñ beni

4. **taksun:**-*sun*
Gazel 3470
Mısra: **6**
Asmak, iliştirmek, tutturmak, takmak.

'Işḳ-ıla çün olmışam dīvāneler ser-defteri
Bend idüp boynuma taksun zülfinüñ fitrākini

<u>taḳ:</u>

1. **takdı:**-*dı*
Gazel 3477
Mısra: **4**
Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek, bağlamak.

Dīvāneñem iy dōst didüm bir naẓar eyle
Zülfini kemend eyleyüben boynuma takdı

2. **tak:**
Gazel 3054
Mısra: **5**
Asmak, takmak, işlemek.

Mecnūn dügüm tak boynuma leylī saçuñ zencīrini
Mīrās-dur[ur] ṭavḳ-ı belā her kandasa dīvāneye

3. **tak:**
Gazel 3226
Mısra: **2**
(Bir şeyi başka bir şey üzerine) İliştirmek, tutturmak veya geçirmek, asmak.

Diñlemedüñ [ey] dil-i dīvāne kimse pendini
Tak yüri meh-rūlaruñ boynuña zülfi bendini

4. **ṭāḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3426
Mısra: **3**

Süslü kemer II (yapılarda) kemer veya yarım dâire şeklindeki kapı ve pencere üstü II kemer biçimindeki kaş, kavisli yapısı dolayısıyla sevgilinin kaşları.

Miḥrāb kaşı ṭāḳına dil secde iderken
Çeşmini görüp didi ki serḫoşdur imāmı

<u>tāk it-:</u>

1. **tāk it-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3189
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eğmek, bükmek, tüketmek, kırmak, bitirmek.

İy Muḥibbī meyveler virdi kelāmum tāze ter
Ma'rifet bāġına dökdüñ tā ki tāk itdüñ beni

<u>ṭakat:</u>

1. **ṭāḳati:**-*i*
Gazel 3340
Mısra: **12**
Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.

Şīrāne gözüñ her kaçan cāna ḳaṣd ide
Kalur mı 'aceb kimsenenüñ dilde ṭāḳati

2. **ṭāḳatüm:**-*üm*
Gazel 3339
Mısra: **5**
Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.

Cevre ṣabrum kalmadı hergiz cefāya ṭāḳatüm
İḫtiyār idüp ḳabūl terk-i diyār eksüklügi

<u>tākat getür-:</u>

1. **ṭāḳat getür-:**-*e*
Gazel 3093
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dayanmak, katlanmak.

Niçe döysün bu yürek cevrine āhen dögile
Sīne ya tīr-i cefāya niçe ṭāḳat getüre

2. **ṭāḳat getür-:**-*mez*
Gazel 3139
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dayanmak, katlanmak.

Şek degül ṭāḳat getürmez bil taḥarrük eylemez
Kosalar bār-ı ġamum bu çarḫ-ı gerdān üstine

3. **ṭāḳat getür-:**-*dü, -m*
Gazel 3212
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Deyim**
Dayanmak, katlanmak.

Çeküp bār-ı ġama ṭāḳat getürdüm
Gören dir görmedük biz böyle merdi

4. **tāḳat getür-:**-*mez*
Gazel 3227
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dayanmak, katlanmak.

Kūh-ken çün Bīsütūn'ı kesdi līkin dōstlar
Kesmege kūh-ı ġāmı tāḳat getürmez tīşesi

5. **ṭāḳat getür-:**-*mez*
Gazel 3256
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dayanmak, katlanmak.

Didiler ṭāḳat getürmez kimseler bār-ı ġama
İy Muḥībbī sen anı çekmek gereksin ner gibi

6. **ṭāḳat getür-:**-*e*
Gazel 3247
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gücü yetmek, dayanmak, katlanmak, üstesinden gelebilmek.

Cür'a-i 'ışḳı içüp kim aña ṭāḳat getüre
Öldüre anı amān virmeye tīz-āb gibi

tāḳat göster-:

1. **ṭāḳat göster-:**--*ür*
Gazel 3101
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gücünü ortaya koymak, göstermek.

Bār-ı ġam taglarcadur dil aña ṭāḳat gösterür
Ẕerresin ger taga ursalar taḥammül itmeye

tāḳat ol-:

1. **ṭāḳat ol-:**-*ur*
Gazel 3196
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabretmek, gücü yetmek, dayanmak, katlanmak, üstesinden gelebilmek.

Bār-ı ġama Muḥibbī niçe ṭāḳat olur āh
Eyleye aña 'ışḳ eri ancak taḥammüli

ṭāḳat yok:

1. **ṭāḳat yok:**
Gazel 3260
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Takatin, kuvvetin olmaması, dayanacak gücün olmaması.

Agırdur bār-ı ġam ġāyet anı çekmege yok ṭāḳat
Muḥibbī çün degül mümkin götürmek bir ulu tagı

2. **ṭāḳat yok:**
Gazel 3307
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Takatin, kuvvetin olmaması, dayanacak gücün olmaması.

Ġam bārına ṭāḳat yok iken āh Muḥibbī
Arturdı cefā gelüp bak o bār-ı girānı

ṭāḳ-ı ebrū:

1. **ṭāḳ-ı ebrū:**-*ñ*
Gazel 3176
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Kaş takı" Kemer biçimindeki kaş.

Mescid-i ḥüsnüñi kim görse hemān secde kılur
Ṭāḳ-ı ebrūñ olalıdan aña miḥrāb gibi

2. **ṭāḳ-ı ebrū:**-*y*, -*uñ*
Gazel 3281
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Kaş tâkı" Kemer biçimindeki kaş.

Ḳāmet getürdi ḳāmetüñ mescidde müezzin görüp
Didi ki bir miḥrāb yok hīç ṭāḳ-ı ebrūyuñ gibi

taḳrīr:

1. **taḳrīrini:**-*i*, -*n*, -*i*
Gazel 3405
Mısra: **6**
Sözle anlatma, ifade ve beyan etme, anlatış.

Cür'a-i cām-ı lebinden kim nigāruñ mest ola
Ma'ni-i 'aşḳ men' itmişdür anuñ taḳrīrini

takrīr id-:

1. **taḳrīr id-:**--*e*, --*m*
Gazel 3135
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlatmak, ifade etmek.

Kitāb-ı 'ışḳı sor baña saña taḳrīr idem bir bir
Ne bilsün sorma Mecnūn'a gezer ancak bu ṣaḥrāda

taḳrīr it-:

1. **taḳrīr it-:**--*me*, --*se*
Gazel 3079
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlatmak, ifade etmek.

Sırr-ı ‘ışḳı kim bilürdi nāle taḳrīr itmese
Ṣafḥa-i ruḫsāruma yā eşk taḥrīr itmese

taḳrīr kıl-:

1. **taḳrīr kıl-:**
Gazel 3051
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlatmak, ifade etmek.

Bişnev aḥvālin Muḥibbī saña taḳrīr kılsun
Ki dilem sūḫte çün zāniş-i sevdā lāle

takvā:

1. **taḳvā:**
Gazel 3179
Mısra: **3**
1. Allah korkusu ile Allah'ın yasakladığı şeylerden, önce şirkten, sonra da günahtan, günah ve haram olması ihtimâli bulunan şüpheli durumlardan, gereksiz şeylerden korunma, sakınma. 2. Dünyâdan el etek çekip bir yere kapanma ve ibâdetle meşgul olma, züht.

Zühd-ile taḳvā bināsın çarḫa irgürmiş-iken
Geldi çün ṭūfān-ı mey ḫāk-ile yeksān eyledi

2. **taḳvā:**
Gazel 3474
Mısra: **6**
1. Allah korkusu ile Allah'ın yasakladığı şeylerden, önce şirkten, sonra da günahtan, günah ve haram olması ihtimâli bulunan şüpheli durumlardan, gereksiz şeylerden korunma, sakınma. 2. Dünyâdan el etek çekip bir yere kapanma ve ibâdetle meşgul olma, züht.

Vech-i zībādan n'içün men‘ idesin ṣūfī bizi
Aḥsen-i taḳvīme inkār eylemek taḳvā mı ki

ṭal:

1. **talup:**-*up*
Gazel 3466
Mısra: **7**
Dalmak, suyun içine bütün vücuduyla ve hızla girmek II (dalgıç için) belli bir amaçla denizin dibine inmek.

Yine ġavvāṣ-ṣıfat baḥr-ı ma‘ānīye talup
Niçe dürler çıkarup oldum anuñ ṣarrāfı

2. **taldı:**-*dı*
Gazel 3463
Mısra: **9**
Suyun içine bütün vücuduyla ve hızla girmek.

Ma‘ānī bahrına taldı Muḥibbī buldı gevherler
Begendi intiḫāb itdükde bu naẓm-ı güher-pāşı

ṭal-a:

1. **ṭal-a:**
Gazel 3125
Mısra: **6**
Dalmak, suyun içine bütün vücuduyla ve hızla girmek II (dalgıç için) belli bir amaçla denizin dibine inmek.

Kenārı baḥr-ı ‘ışḳuñ yok irişmez ‘umḳına kimse
Dilā gel imtiḥān içün o baḥra sen de bir ṭal-a

ṭal‘at:

1. **ṭal‘at:**
Gazel 3185
Mısra: **5**
Yüz, çehre, güzel yüz.

İy güneş ṭal‘at eger yaşlar döküp āh eylesem
Ebrler yaş dökmeye bu çeşm-i giryānum gibi

2. **ṭal‘ati:**-*i*
Gazel 3234
Mısra: **8**
Yüz, çehre, güzel yüz.

Aglayup didüm didi kalur mı hergiz iḫtiyār
Nāgehān görem o meh-rūnuñ görine ṭal‘ati

ṭaleb:

1. **ṭalebi:**-*i*
Gazel 3372
Mısra: **10**
(Ar.) İsteme, istek, dileme.

Rāh-ı ‘ışḳ içre dilā gerçi var endūh-ı elem
Cān-ıla eyle ḳabūl ‘ışḳ-ıla artur ṭalebi

2. **ṭalebi:**-*i*
Gazel 3214
Mısra: **10**
1. İsteme, dileme, arzu etme. 2. İstek, dilek.

Yüzüñi ele alup yüri Muḥib dergehine
Ola kim raḥm kıla eyle şefā‘at ṭalebi

3. **ṭalebi:**-*i*
Gazel 3251
Mısra: **10**
1. İsteme, dileme, arzu etme. 2. İstek, dilek.

Yüzüñi ele alup yüri Muḥīb dergehine
Ola ki raḥm kıla eyle şefā‘at ṭalebi

ṭaleb eyle-:

1. **ṭaleb eyle-:**-*me*
Gazel 3225

Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek, dilemek.

Dīvāne gönlüm eyleme vaṣlın anuñ ṭaleb
Ol pādişāh-ı ḥüsn ola sen bir ḳalenderī

ṭaleb eyle:

1. **ṭaleb eyle:**
Gazel 3292
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek, dilemek.

Dest-būs-ı yāra irmez iy Muḥibbī çünki el
Ḫāk-i pāyına varup eyle ṭaleb pā-būsını

2. **ṭaleb eyle:**-*i*
Gazel 3314
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek, dilemek.

Yüri cān vir yolına vaṣlını eyle ṭalebi
Ola kim ele getürebilesin la‘l-i nābı

ṭaleb id-:

1. **ṭaleb id-:**-*e*
Gazel 3232
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek, dilemek.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye gönli şafāsını
Yāḫūd ṭaleb ide vara derdüñ devāsını

ṭaleb it:

1. **ṭaleb it:**-*dü, -m*
Gazel 3305
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek, dilemek.

Cānā cemālüñ şem‘ini cān-ıla itdüm çün ṭaleb
Pervāne-veş olmaz ‘aceb yaksam bu perr ü bālümi

ṭaleb kıl:

1. **ṭaleb kıl:**-*du, -m*
Gazel 3318
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talep etmek, istemek.

Dermān ṭaleb kıldum velī derde dermān olmadı
Ḫālüm benüm düşvār olup düşvārum āsān olmadı

2. **ṭaleb kıl:**
Gazel 3327
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talep etmek, istemek.

Dest-būs-ı dilbere irmez [ne mümkin] çünki el
Ḫāk-i pāyın kıl ṭaleb devlet bil pā-būsını

ṭaleb kıl-:

1. **ṭaleb kıl-:**--*sa, --ñ*
Gazel 3101
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talep etmek, istemek.

Ḫāşa lillāh kim cefāña dil taḥammül itmeye
Cān ṭaleb kılsañ vire bir dem te’emmül itmeye

2. **ṭaleb kıl-:**--*ma*
Gazel 3110
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talep etmek, istemek.

Ol ḥakīm-i lem-yezeldür derde dermān ol virür
Derdüñi ḫōş gör ṭaleb kılma varup eme seme

ṭalebkār:

1. **ṭalebkārı:**-*ı*
Gazel 3182
Mısra: **6**
1. İstekli, arzulu. 2. İsteyici.

Hevā-yı ‘ışḳ tagıtdı egerçi ḫırmen-i ‘aḳlum
Tenüm bir kāha dönmişdür o da ‘ışḳuñ ṭalebkārı

ṭāli‘:

1. **ṭāli‘üñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 3127
Mısra: **8**
Kısmet, baht.

Kıl cefā cevre taḥammül ola ki bu rūzigār
Ṭāli‘üñ ola müsā‘id ola kim bir gün ese

2. **ṭāli‘:**
Gazel 3353
Mısra: **7**
Talih, baht.

Ṭāli‘ müsā‘id olmadı görmege gün yüzüñ
‘Ālem içinde var mı bed aḫter benüm gibi

3. **ṭāli‘ümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 3494
Mısra: **7**
İnsanın başına gelmesi takdir edilen iyi veya kötü durumlar, baht, şans, tâlih.

Ṭāli‘ümdür görmezem kūyına varsam gün yüzin
Āh kim togmaz şerefden ‘āşıḳuñ seyyāresi

4. **ṭāli‘üm:**-*üm*
Gazel 3311
Mısra: **6**
İnsanın başına gelmesi takdir edilen iyi veya kötü durumlar, baht, şans, tâlih.

‘Ārıżın ‘arż eyleyüp didi ki māhum ben saña
Ṭāli‘üm buldı sa‘ādet kevkebüm ferḫundegī

ṭālib:

1. **ṭālib:**
Gazel 3168
Mısra: **5**
İsteyen, talep eden, istekli olan kimse.

Ṭālib iseñ vaṣl-ı yāra elde sīm ü zer gerek
Yoksa bil olmaz müyesser ḳuvvet-i bāzū-y-ıla

2. **ṭālibsin:**-*sin*
Gazel 3333
Mısra: **9**
İsteyen, talep eden, istekli olan kimse.

Genc-i vaṣla iy Muḥibbī çünki ṭālibsin bugün
Ġayrı yirde arama illā dil-i vīrāne[y]i

ṭālib-i cānān ol:

1. **ṭālib-i cānān ol:**
Gazel 3245
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliyi istemek,sevgiliye talip olmak.

Çünki olmışdur viṣāle ara yirde ten [ü] cān
Anı terk it cān-ıla ṭālib-i cānān ol yüri

ṭālib-i gülzār olanlar hārına katlanurlar:

1. **ṭālib-i gülzār olanlar ḫārına katlanurlar:**
Gazel 3032
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Atasözü**
Gülü seven(isteyen) dikenine katlanır: İnsan sevdiği kimse veya sevdiği iş yüzünden gelecek sıkıntılara katlanır.

Yār içün aġyār elinden çekdügüm budur elem
Ṭālib-i gülzār olanlar katlanurlar ḫārına

ta‘līm:

1. **ta‘līminde:**-*in, -de*
Gazel 3488
Mısra: **1**
(Ar.) Öğretme, belletme II. Ders verme, okutma, öğretim.

Fitne ta‘līminde māhirdür şahāne gözleri
N’içün öldürmez beni kılur bahāne gözleri

ta‘līm eyle-:

1. **ta‘līm eyle-:**-*miş*
Gazel 3293
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öğretmek.

Mu‘allim eylemiş ta‘līm cefāya ol perī-rūyı
Ki göstermeye ‘uṣṣāḳa ki hergiz rūy-ı nīgūyı

ta‘līm id-:

1. **ta‘līm id-:**--*e, --m*
Gazel 3054
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyi birine öğretmek II bir şeyi birinden öğrenmek.

Dün gice şem‘-i ḥüsnine yandı kül oldı cān u dil
Şimden girü ta‘līm idem yanmaklıgı pervāneye

ta‘līm-i siḥr eyle-:

1. **ta‘līm-i siḥr eyle-:**-*r*
Gazel 3168
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sihir/büyü yapmayı öğretmek.

Gözlerüñ ta‘līm-i siḥr eyler perīṣān zülfüñe
Ṣad hezārān ‘āṣıḳın ol bend ider bir mū-y-ıla

ṭama‘ it:

1. **ṭama‘ it:**-*me*
Gazel 3331
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açgözlülük etmek; büyük bir arzu ve hırs ile istemek, hırslanmak.

Gendüm-i dünyāya dil virüp sakın itme ṭama‘
Mūr gibi niçeye dek cem‘ idesin dāne[y]i

ṭama‘-ı ḥāl eyle:

1. **ṭama‘-ı ḫāl eyle:**
Gazel 3117
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) benine tamah etmek, aç gözlülük etmek.

Bend-i zülfine düşüp murġ-ı dilüñ dāne içün
Saña kim didi Muḥibbī ṭama‘-ı ḫāl eyle

ṭama‘-ı hāmlara:

1. **ṭama‘-ı ḫāmlara:**--*lar, --a*
Gazel 3066
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerçekleşmesi mümkün olmayan şiddetli arzu.

Naḳd-i cān-ıla alup vaṣlı meta‘ına ḫarīd
Düşdi dīvāne göñül gör ṭama‘-ı ḫāmlara

tamām:

1. **tamāmdur:**-*dur*
Gazel 3260
Mısra: **1**
Tam olarak, eksiksiz. II Bitmiş, tamamlanmş.

Nigāruñ ḳaddi serv olmış tamāmdur ḥüsninüñ çagı
Koñ aksun gözlerüm yaşı olupdur anuñ ırmagı

tamām it:

1. **tamām it:**
Gazel 3255
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tamamlamak.

Ka‘be’dür kūyı Muḥibbī cānuñı ḳurbān ilet
Bunuñ ile gel tamām it ḥācılar bayramını

tamām ol-:

1. **tamām ol-:**-*a*
Gazel 3196
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Sona ermek, bitmek, tamamlanmak. 2. Tam hâle gelmek, eksikleri tamamlanmak.

İtdüm ḫayāl bilüñi döndüm ḫayāle ben
Mümkin degül tamām ola anuñ taḫayyüli

tamāmī:

1. **tamāmī:**
Gazel 3426
Mısra: **2**
Ar. zf. Tamamıyla, bütün, tekmil.

Her kim ki göre seyr ider ol serv-i ḫırāmı
Göz yaşını yolına revān ide tamāmī

tamġā:

1. **tamga:**
Gazel 3278
Mısra: **8**
A. Bir nesnenin üzerine bir nişan bir alamet basmak üzere boya veya kızgın demir olarak kullanılan mühür.

Eşḳ-i çeşmüm virdi ḫil‘at āh-ıla dāġ eyledi
Zīra tamga ile artar olsa dehrüñ ḳumaşı

ta‘mīr id:

1. **ta‘mīr id:**-*e*
Gazel 3304
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Onarmak.

Yıkdı gerçi [kim] Muḥibbī yār göñül bünyādını
Umaram ta‘mīr ide raḥm ide mi‘mārum gibi

ṭa‘n:

1. **ṭa‘na:**-*a*
Gazel 3287
Mısra: **6**
Birisinin ayıp ve kusurlarını beyan etmek. Küfretmek.

Bugün meydān-ı ‘ışḳ içre yiter Mecnūn’a mecnūnlık
Aña ṭa‘na daşın atup n’idersiz siz ol evbāşı

tañ degül:

1. **tañ degül:**
Gazel 3099
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şaşmamak gerek.

Yār içün cān terkin ursa bu Muḥibbī tañ degül
Evveli ‘ışḳuñ fedā-yı cān olupdur lāzıma

2. **tañ degül:**--*dür*
Gazel 3067
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Ẕerre-veş her kim meẕellet topragında ḫāk ola
Tañ degüldür gün gibi ger menzili eflāk ola

3. **tañ degül:**--*dür*
Gazel 3118
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Tañ degüldür dōstlar göñlüm benüm pür derd ola
Kim ki ‘āşıḳdur meseldür kim belā-perverd ola

4. **tañ degül:**
Gazel 3150
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Yār içün cān terkin ursa bu Muḥibbī tañ degül
Evvel ‘ışḳuñ fedā-yı cān olupdur lāzıma

5. **tañ degül:**
Gazel 3202
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Bu Muḥibbī çün ezel nūş itdi ‘ışḳuñ cāmını
Görinürse tañ degül geh mest ü geh şeydā gibi

6. **tañ degül:**
Gazel 3360
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Tañ degül gülgūn olup yagdursa kan yire seḥāb
Çün şehīd-i ‘ışḳuñuñ yil savurur topragını

7. **tañ degül:**
Gazel 3441
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Tā ḥaşr olınca olmasa hüşyār tañ degül
İçdi Muḥibbī çünki Maḥabbet ayagını

ṭa‘n eyle-:

1. **ṭa‘n eyle-:**--*me*
Gazel 3135
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kınamak, ayıplamak.

Beni meyḫāne küncinde görüp ṭa‘n eyleme zāhid
Ezelden başa yazudur benüm nem var bu arada

2. **ṭa‘n eyle-:**--*y*, --*e*
Gazel 3115
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplamak.

Bu ḫırḳa vü bu tāc-ıla işi çü riyādur
Ne yüzle ṭa‘n eyleye zāhid ẓurefāya

ṭa‘n eyle:

1. **ṭa‘n eyle:**-*y*, -*üp*
Gazel 3404
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kınamak, ayıplamak.

‘Ayb kılmazduñ bu ben dīvāneyi ṭa‘n eyleyüp
Zāhidā görseñ eger bir kez ol ādem cānını

tañ mı:

1. **tañ mı:**
Gazel 3059
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır şey mi.

Muḥibbī ḫālüñe meyl itse tañ mı
Ezel gendüme meyl itmiş beşer de

2. **tañ mı:**-*dur*
Gazel 3166
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır şey mi.

Ney gibi feryād iderse bu Muḥibbī tañ mıdur
Bir gül-i ra‘nā ġamından dīde-pürḫūnam yine

3. **tañ mı:**
Gazel 3008
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Tañ mı bulınsa mihrüñ bu dilde cān içinde
Zīrā ki genc bulınur ekser vīrān içinde

4. **tañ mı:**
Gazel 3008
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Gül beñzedi çü yāra aġyār daḫı ḫāra
Bülbül gibi kalursam tañ mı fiġān içinde

5. **tañ mı:**
Gazel 3010
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Ezel mey-ḫānesinden kim içüpdür cür‘a-i ‘ışḳı
Ebed tā rūz-ı maḥşerde bulınsa tañ mı mestāne

6. **tañ mı:**
Gazel 3099
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Su gibi ger meyl idersem tañ mı serv-i nāzuma
Bagludur çokdan göñül zülf-i kemen-endāzuma

7. **tañ mı:**--*dur*
Gazel 3129
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Ḥasretiyle gözlerüm yaşı bitürdi lāleler
Firḳatiyle dönse tañ mıdur yüzüm nīlūfere

8. **tañ mı:**
Gazel 3143
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Tañ mı yakarsa sīnesine dāġ lāle-vār
Her kim ki göñli baglaya bir saçı sünbüle

9. **tañ mı:**
Gazel 3144

Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Sīnemi çāk itse tañ mı ol hilāl ebrū benüm
Anca sīne çāk olur çün tīġ-ı āteş-tābda

10. **tañ mı:**
Gazel 3146
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Āh u vāh-ıla günüm çünki geçer döne döne
Tañ mı hicriyle kebāb ola ciger döne döne

11. **tañ mı:**-*dur*
Gazel 3152
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Gün gibi ʻālem yüzin kılsa münevver tañ mıdur
Ol ḳamer-rū bedr olup girdi çün on dört yaşına

12. **tañ mı:**-*dur*
Gazel 3172
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Gün yüzine dilberüñ inkār iderse tañ mıdur
Böyledür ḫuffāş işi mihr-i cihān-ārā-y-ıla

13. **tañ mı:**
Gazel 3188
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Tañ mı olsa Muḥibbī āvāre
ʻIşḳ bī-ṣabr u bī-ḳarār itdi

14. **tañ mı:**
Gazel 3204
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Öldürmege Muḥib seni mestāne ġamzeler
Ḫançer elinde eyler-ise tañ mı kan daḫı

15. **tañ mı:**-*dur*
Gazel 3216
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Ḫāṣıl-ı ʻömrüm eger ser-sebz olursa tañ mıdur
Eksük itmez mezraʻ-ı dilde bugün toḫm ekmegi

16. **tañ mı:**
Gazel 3223
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Gülşen-i ḥüsnüñ Muḥibbī eylese tañ mı vaṭan
Yok maḳāmı bülbülüñ illā gülistān arası

17. **tañ mı:**-*dur*
Gazel 3239
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Her gün eyler çün tefāvüt ol gülüñ zībālıgı
Dem dem artsa tañ mıdur bu göñlümüñ şeydālıgı

18. **tañ mı:**-*dur*
Gazel 3239
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

İñleyüp zārīlıg itse tañ mıdur cān bülbüli
Laḥẓa laḥẓa çünki artar ol gülüñ raʻnālıgı

19. **tañ mı:**-*dur*
Gazel 3280
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

ʻIşḳuñ bahāsı olmasa ʻālemde tañ mıdur
İki cihāna çünki deger bir demi dutsa mı

20. **tañ mı:**
Gazel 3283
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Ḥasretiyle bu Muḥibbī sīnesin dāġ ideli
Beñzese göz yaşına tañ mı ʻaḳīḳ-i Yemenī

21. **tañ mı:**
Gazel 3322
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Gözüm yaşı virürse tañ mı bu cismi ġarḳa
Lā-büd kaçan sel olsa götüre her giyāhı

22. **tañ mı:**
Gazel 3333
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

ʻĀrıżı üstinde ḫālin gördi bend-i zülfine
Murġ-ı dil dutılsa tañ mı gördi āb u dāne[y]i

23. **tañ mı:**-*dur*
Gazel 3374

Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Leblerinüñ ḥasretinden ol vefāsuz dilberüñ
Bu Muḥibbī mesken itse tañ mıdur meyḫāneyi

24. **tañ mı:**
Gazel 3380
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Beni ġarḳ itse tañ mı eşk-i çeşmüm
Gözüm yaşıyla āhum başdan aşdı

25. **tañ mı:**
Gazel 3381
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Zārīlık itse ney gibi dil tañ mı ṣūbḥa dek
Ṭanbūr gibi burdı zamāne kulagını

26. **tañ mı:**
Gazel 3385
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Mihr ü meh olursa tañ mı saña cāndan müşterī
Cümle ḫūblar aḫterinüñ çünki sensin ülkeri

27. **tañ mı:**
Gazel 3432
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Āhum duḫānı düpdüz çarḫuñ yüzini dutdı
Görinmez ise tañ mı göklerde zer çerāġı

28. **tañ mı:**
Gazel 3434
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Her kimüñ alnı ḳamer gün yüzlü bir maḥbūb[ı] var
Gündüzi Nevrūz olup Ḳadr olsa tañ mı her şebi

29. **tañ mı:**-*dur*
Gazel 3446
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Komazsam tañ mıdur bir dem ‘aṣā-yı āhı ben elden
Cüvān idüm ġam-ı ‘ışḳuñ çekelden beni pīr itdi

30. **tañ mı:**
Gazel 3463
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Ṭarīḳ-i ‘ışḳ bir yoldur iki sandı anı zāhid
İki görse biri tañ mı biri iki görür şaşı

31. **tañ mı:**-*dur*
Gazel 3473
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

‘Ār eyler-ise tañ mıdur ol pādişāh-ı ḥüsn
Ḫāk-i derinde görse mezellet gedāsını

32. **tañ mı:**-*dur*
Gazel 3475
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

İy Muḥibbī tañ mıdur ġarḳ ola göñlüm zevraḳı
Her ṭarafdan gözlerüm yaşını deryā eyledi

33. **tañ mı:**
Gazel 3490
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Bu ḥüsn ü bu leṭāfetle perī dirsen aña tañ mı
Temāşā eyleyen görsün perī şeklinde insānı

34. **tañ mı:**-*dur*
Gazel 3490
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Çerāġı sūz-ı Ḫusrev’den yakarsa tañ mıdur şi‘rüm
Ġazel ṭarzında çün gözler hemīşe ṭarz-ı Selmān’ı

35. **tañ mı:**-*dur*
Gazel 3491
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Tañ mıdur döyse cefāya bu Muḥibbī ḫasta dil
Miḥnet ile bisledüm çün cān-ı ġam-perverdümi

36. **tañ mı:**
Gazel 3495
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Göñül murġı tutılsa tañ mı zülfe
İçinde dānedür ol iki ḫāli

37. **tañ mı:**-*dur*
Gazel 3497

Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Gözlerüm yaşına nisbet ḳaṭre çün Nīl ü Fırāṭ
Ġarḳa virsem iy Muḥibbī tañ mıdur deryāları

38. **tañ mı:**
Gazel 3497
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Şol gedā kim tāc idindi ḫāk-i pāyuñ dōstum
Gözine almazsa tañ mı Efser ü Dārāları

39. **tañ mı:**
Gazel 3055
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Tuhaf mı,şaşılır mı.

Pāralansa şāne-veş tañ mı Muḥibbī bu yürek
El uzadur āh her dem şāne ol gīsūlara

40. **tañ mı:**--*dur*
Gazel 3039
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Bu Muḥibbī ḫasta-dil ger kan yudarsa tañ mıdur
Zīra kimse görmedi resm-i vefā dildārda

tañ mıdur:

1. **tañ mıdur:**--*dur*
Gazel 3001
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Tuhaf mı, şaşılır mı?.

Gün yüzüñ virdi şeref geldi bu ben ḫāk üstine
Pā kosam şimden girü tañ mıdur eflāk üstine

2. **tañ mıdur:**--*dur*
Gazel 3082
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Salını zülfine ta‘ẕīm iderse tañ mıdur çeşmi
Ġarābet mi olur gebre sücūd eylerse ḫāçına

3. **tañ mıdur:**--*dur*
Gazel 3103
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Olursam tañ mıdur ḫūnīn ciger āh
Olupdur ġamzeñüñ tīġı ḥavāle

tañ ol:

1. **tañ ol:**-*a*
Gazel 3491
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf olur mu, şaşılır mı.

Ḥayret alup tañ ola kim göre rūy-ı zerdümi
Raḥm ide lā-büd okuyan defter-i pür derdümi

ta'n ol-:

1. **ta'n ol-:**--*a, --sun*
Gazel 3095
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplanmak, kınanmak.

Olsun tana‘ ‘um içre ol māh-rūy sāde
Kalsun belā vü ġamda bu ‘āşıḳ-ı fütāde

tana‘‘um eyle:

1. **tana‘‘um eyle:**-*r*
Gazel 3313
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nimet ve bolluk içinde bulunmak.

Vaṣluñ ile görürem eyler tana‘‘um ġayrılar
Baña olmamış gibi ḳısmet ezelden dāmeni

ṭanbūr:

1. **ṭanbūrınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 3235
Mısra: **10**
Klâsik Türk müziğinin başlıca çalgılarından biri olan, yay veya mızrapla çalınan, uzun saplı, telli tahta çalgı.

Bezm-i ġamda nālemüñ yanınca āheng itmedi
Tā ki muṭrib burmadı ṭanbūrınuñ kulagını

2. **ṭanbūrını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3150
Mısra: **3**
Klasik musikimizin başlıca çalgılarından biri olan, yay ve mızrapla çalınan, ince uzun sapı perdeli, yuvarlak karınlı, telli çalgı.

Nāle eyle iy göñül çal sīnemüñ ṭanbūrını
Ola kim bir dem turup gūş ide dilber sāzuma

3. **ṭanbūr:**
Gazel 3381
Mısra: **6**
Klasik Türk müziğinin başlıca çalgılarından biri olan, yay veya mızrapla çalınan, uzun saplı, telli çalgı.

Zārīlık itse ney gibi dil tañ mı ṣūbḥa dek
Ṭanbūr gibi burdı zamāne kulagını

tañla:

1. **tañlamañ:**-*ma, -ñ*
   Gazel 3341
   Mısra: **4**
   Şaşmak, garip bulmak.

Yandugumca nār-ı ‘ışḳa artdı şevḳum şu‘lesi
İtmesem farḳ tañlamañ nūr-ıla miḥnet nārını

tañrı ta‘ālā:

1. **tañrı ta‘ālā:**
   Gazel 3345
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   “Yüce Allah, ulu Allah” mânâsına gelen bu söz Allah lafzı yerine ve saygı ifâdesi olarak kullanılır.

Bir daḫı cefā [vü] cevr [ü] belā-keş yaratmadı
Kulları içre Tañrı ta‘ālā benüm gibi

tap:

1. **taparlar:**-*ar, -lar*
   Gazel 3026
   Mısra: **2**
   Yaratıcı olarak tanımak || Büyük bir aşkla bağlanmak, tutku ile sevmek.

Her ṭarafdan zülf kim düşmiş o ḥaddi meh-veşe
Bir bölük Hindū gibi san kim taparlar güneşe

tapu:

1. **tapuñdan:**-*ñ, -dan*
   Gazel 3162
   Mısra: **5**
   Huzur, kat, nezd.

Dūr olalı tapuñdan Mıṣr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳıçün
Gözlerümüñ kanlu yaşı döndi Nīl ırmagına

2. **tapusına:**-*(s)ı, -(n)a*
   Gazel 3075
   Mısra: **2**
   Kapı, eşik, huzur, nezd.

Gel maḥabbet şehrinüñ kıl bir naẓar yapusına
Yüz sürüp müjgānı cārūb it dilā tapusına

3. **tapuñdan:**-*ñ, -dan*
   Gazel 3096
   Mısra: **5**
   (Sevgilinin) Kapı, eşik, huzur, nezd.

Dūr olalıdan tapuñdan Mıṣr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳıçün
Gözlerümüñ kanlu yaşı döndi Nīl ırmagına

4. **tapuñdur:**-*(u)ñ, -dur*
   Gazel 3199
   Mısra: **2**
   1. Huzur, kat, nezd. 2. Hizmet, tâzim, hürmet.

Ḫudāyā sensin ‘ālem pādişāhı
Tapuñdur cümle maḫlūḳuñ penāhı

tār:

1. **tārını:**-*ı, -n, -ı*
   Gazel 3111
   Mısra: **5**
   Tel, saç teli.

Siḥr idüp didi ki her tārını bir mār itdüm
Kimse el sunmaya tā zülf-i perīşānumuza

2. **tārını:**-*ı, -n, -ı*
   Gazel 3183
   Mısra: **12**
   Tel, saç teli.

İy Muḥibbī genc-i ḥüsne zülfini idüp ṭılısm
Ḥıfẓ içün her tārını bir mār u su‘bān eyledi

3. **tārına:**-*ı, -n, -a*
   Gazel 3071
   Mısra: **9**
   Saç teli.

Muḥibbī zülfi tārına Ḥabeş mülki ṭufeyl olsun
Bahā olmaya ḫāline ḫarāc-ı Hind ü Bengāl’a

4. **tār:**
   Gazel 3274
   Mısra: **7**
   1. Dar 2. Bir çalgı aleti 3. İplik.

Kemānçe olmasa yaşum aña tār
Bu sīnem üzre n’eylerdi bu bāḳı

tār eyle:

1. **tār eyle:**-*-y, --üben-y, -üben*
   Gazel 3091
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Tel haline getirme.

Göz yaşını tār eyleyüben nāleler itdüm
Bezm-i eleme olalı bu sīne kemençe

tār olaldan:

1. **tār olaldan:**-*aldan*
   Gazel 3068
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: -
   Dar olmak, daralmak.

Çünki döndi ḳāmetüm eşküm olaldan tār aña
İñlerem mıżrāb-ı ġam el sunsa ger evtāruma

tār sīnem:

1. **tār sīnem:**
Gazel 3002
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(beyitte) Gönül teli.

İñiler bezm-i ġamda nāle eyler
Gözümüñ yaşı tār sīnem kemençe

tārāca vir-:

1. **tārāca vir-:**-*di*
Gazel 3130
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yağmalamak, talan etmek.

‘Aḳlumı tārāca virdi ol Muġal-Çīn gözleri
Başuma geldi ser-i zülfiyle sevdālar yine

ṭaraf:

1. **ṭaraf:**
Gazel 3056
Mısra: **9**
Taraf, yer, yan.

İy Muḥibbī göz yaşı iki ṭaraf zencīr olup
Şāh-ı ‘ışḳuñ yidilür şīr-i neri oldum yine

2. **ṭarafdan:**-*dan*
Gazel 3026
Mısra: **1**
Ön, arka, sağ, sol, üst, alt vb. yanların her biri.

Her ṭarafdan zülf kim düşmiş o ḥaddi meh-veşe
Bir bölük Hindū gibi san kim taparlar güneşe

ṭarāvet:

1. **ṭarāvet:**
Gazel 3049
Mısra: **8**
Ar. Tazelik, canlılık.

Niçe teşbīh idem ben sīme cismüñ
Bulınmaz bu ṭarāvet yāseminde

2. **ṭarāvet:**
Gazel 3378
Mısra: **1**
Ar. Tazelik, canlılık.

Ḥüsn-ile ṭarāvet ezelī sen güle düşdi
Cevr-ile cefā ḳur‘ası ben bülbüle düşdi

tār-ı şeb:

1. **tār-ı şeb:**-*de*
Gazel 3205
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gece karanlığı.

‘Āşıḳam dīvāne bilmem gerçi rāh-ı ḫāneyi
Tār-ı şebde buluram līkin der-i cānāneyı

tār-ı vīrāne:

1. **tār-ı vīrāne:**-*ler*, -*i*
Gazel 3176
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıkılmış, harap olmuş eski yapıların karanlığı.

Rūşen eyle bu göñül ḫānesin iy bedr-i münīr
Tār-ı vīrāneleri nite ki mehtāb gibi

tār-ı zülf:

1. **tār-ı zülf:**-*i*, -*n*, -*de*
Gazel 3357
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saçın karanlığı, siyah saç II saçın bir teli.

Beni tenhā giriftār-ı esīr-i zülf olam sanmañ
Var anuñ tār-ı zülfinde niçe yüz biñ giriftārı

ṭarīḳ:

1. **ṭarīḳ:**
Gazel 3093
Mısra: **11**
1. Yol. 2, Usûl. 3. Meslek. 4.vasıta, sebep. 5. Tasavvuf. Bir velinin Tanrı'ya ulaşmak için tuttuğu yol.

Terk-i cān eyle Muḥibbī ki budur ‘ışḳa ṭarīḳ
‘Āşıḳ oldur ki hemān ‘ışḳa ‘alāmet getüre

2. **ṭarīḳ:**
Gazel 3143
Mısra: **10**
1. Yol. 2, Usûl. 3. Meslek. 4.vasıta, sebep. 5. Tasavvuf. Bir velinin Tanrı'ya ulaşmak için tuttuğu yol.

‘Işḳuñ yolında ölse Muḥibbī ‘aceb degül
‘Āşıḳ olana çünki ṭarīḳ ol-durur öle

3. **ṭarīḳdur:**-*dur*
Gazel 3225
Mısra: **9**
1. Yol. 2, Usûl. 3. Meslek. 4.vasıta, sebep. 5. Tasavvuf. Bir velinin Tanrı'ya ulaşmak için tuttuğu yol.

‘Işḳuñ ṭarīḳı key katı müşkil ṭarīḳdur
Gel ko Muḥibbī uşbu yola cān-ıla seri

4. **ṭarīḳı:**
Gazel 3225

Mısra: **9**
1. Yol. 2, Usûl. 3. Meslek. 4.vasıta, sebep. 5. Tasavvuf. Bir velinin Tanrı'ya ulaşmak için tuttuğu yol.

‘Işḳuñ ṭarīḳı key katı müşkil ṭarīḳdur
Gel ko Muḥibbī uşbu yola cān-ıla seri

ṭarīḳ-i ‘ışḳ:

1. **ṭarīḳ-i ‘ışḳ:**
Gazel 3463
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yolu.

Ṭarīḳ-i ‘ışḳ bir yoldur iki sandı anı zāhid
İki görse biri tañ mı biri iki görür şaşı

2. **ṭarīḳ-i ‘ışḳ:**--*a*
Gazel 3119
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yolu.

Ṭarīḳ-i ‘ışḳa togrılsam seni ḳaṭ‘ iderem evvel
Sebük-bār olayım iy ser baña bār-ı girān olma

tārmār it:

1. **tārmār it:**-*di*
Gazel 3418
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağıtmak, karıştırmak, perişan etmek.

Ṣabrum apardı ‘aḳlumı zülf itdi tārmār
Dutdı cefā tīrine ol kaşı ya bizi

tarrāka:

1. **tarrāḳa:**
Gazel 3419
Mısra: **4**
Gümbürtü, büyük ve kuvvetli gürültü.

Kıldı zemīni derya yaşum yiñilmez oldı
Āhum urūc idelden çarḫa tarrāḳa düşdi

tart:

1. **tartmak:**-*maḳ*
Gazel 3365
Mısra: **3**
Ölçmek.

Tartmak ister ḫāk-i pāyin cevheri cān-ıla dil
Eylemişdür dīdelerden keffe-i mīzān iki

2. **tartdılar:**-*dı, -lar*
Gazel 3410
Mısra: **7**
Ölçmek.

Ay u günle tartdılar geldi şehā ḥüsnün agır
Anuñ içün gökde gördüm keffe-i mīzānını

ṭarz:

1. **ṭarzında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3490
Mısra: **12**
Biçim, şekil, sûret, üslûp.

Çerāġı sūz-ı Ḫusrev’den yakarsa tañ mıdur şi‘rüm
Ġazel ṭarzında çün gözler hemīşe ṭarz-ı Selmān’ı

ṭarz-ı selefi:

1. **ṭarz-ı selefi:**-*i*
Gazel 3312
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eskilerin/bizden önce yaşamış kimselerin usulü.

Şi‘r ara şā‘ir iseñ gel bakma ṭarz-ı selefī
Yime ḥayvān ṣıfat dile gelen her ‘alefī

ṭarz-ı selmān:

1. **ṭarz-ı selmān:**-*ı*
Gazel 3490
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Selman'ın tarzı, üslubu.

Çerāġı sūz-ı Ḫusrev’den yakarsa tañ mıdur şi‘rüm
Ġazel ṭarzında çün gözler hemīşe ṭarz-ı Selmān’ı

taş:

1. **taşı:**-*ı*
Gazel 3175
Mısra: **13**
Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.

Cefā taşı-durur taşı suyı da oldı göz yaşı
Anuñçün böyle muḫkemdür Muḥibbī ‘ışḳ bünyādı

2. **taş:**
Gazel 3123
Mısra: **11**
Bazı kütlelerden kopan sert, katı madde.

Āsiyā-veş iy Muḥibbī iki taş alup ele
Döginüp cismüm benüm gendüm gibi un olmada

3. **taşı:**-*ı*
Gazel 3478
Mısra: **2**
Bazı kütlelerden kopan sert, katı madde; keder, üzüntü, zahmet.

Kūhken geldi bu ‘ışḳ bünyādına bir taş kodı
Kaldurup ol taşı yirine bu göñlüm baş kodı

4. **taşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3367
Mısra: **4**
Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde II eşik taşı.

Gün gibi başı anuñ göklere irse ne ‘aceb
İşigüñ taşına yüz sürüp ide secdegehi

5. **taşı:**-*ı*
Gazel 3376
Mısra: **11**
Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde II eşik taşı.

Ölince taş işiginde Muḥibbī yasdanup taşı
Dimez kim niçe bir eyler bu bī-çāre bu feryādı

6. **taşlar:**--*lar*
Gazel 3136
Mısra: **6**
Yeryüzünün sertleşmiş ve katılaşmış tabakalarında bulunan, içindeki mâden, tuz ve oksitlere göre değişik renkte ve değişik birleşimdeki çok sert cisim. II Bunlardan kopmuş veya koparılmış parça.

Taşı taş üzre egerçi komamışdur kūhken
Tagları kesüp velī taşlar taşır dāmān-ıla

7. **taşını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3178
Mısra: **1**
1. Yeryüzünün sertleşmiş ve katılaşmış tabakalarında bulunan, içindeki mâden, tuz ve oksitlere göre değişik renkte ve değişik birleşimdeki çok sert cisim. 2. Bunlardan kopmuş veya koparılmış parça. 3. Bu maddeden yapı işlerinde kullanılmak üzere hazırlanmış malzeme.

‘Işḳ bünyādına cem‘ iden melāmet taşını
Şartıdur evvel temel yirine koya başın

8. **taşını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3368
Mısra: **8**
1. Yeryüzünün sertleşmiş ve katılaşmış tabakalarında bulunan, içindeki mâden, tuz ve oksitlere göre değişik renkte ve değişik birleşimdeki çok sert cisim. 2. Bunlardan kopmuş veya koparılmış parça. 3. Bu maddeden yapı işlerinde kullanılmak üzere hazırlanmış malzeme.

Ḳaṣr-ı ‘ışḳuñ çün ezelden urdılar bünyādını
Kelle-i ‘uşşāḳdan itdiler anuñ taşını

9. **taş-ıla:**-*ıla*
Gazel 3047
Mısra: **8**
1. Yeryüzünün sertleşmiş ve katılaşmış tabakalarında bulunan, içindeki mâden, tuz ve oksitlere göre değişik renkte ve değişik birleşimdeki çok sert cisim. 2. Bunlardan kopmuş veya koparılmış parça.

Kūyına varsam o ṭıfluñ baña bu devlet yiter
Kim bu mecnūnı ider bāzīçe ata taş-ıla

10. **taş-ıla:**-*ıla*
Gazel 3047
Mısra: **10**
1. Yeryüzünün sertleşmiş ve katılaşmış tabakalarında bulunan, içindeki mâden, tuz ve oksitlere göre değişik renkte ve değişik birleşimdeki çok sert cisim. 2. Bunlardan kopmuş veya koparılmış parça.

Bir ḳadem gelmez Muḥibbī kapuya ol seng-dil
İşigine başuñı dögseñ hezārān taş-ıla

taş işigi:

1. **taş işigi:**-*i, -n, -de*
Gazel 3376
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin eşik taşı.

Ölince taş işiginde Muḥibbī yasdanup taşı
Dimez kim niçe bir eyler bu bī-çāre bu feryādı

taş it:

1. **taş it:**-*di*
Gazel 3482
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taş hâline getirmek II acımasızlaştırmak; şaşırtmak, hayrette bırakmak.

Yüzümi zerd eyledi ‘ışḳuñ benüm ayvā gibi
Bagrumı taş itdi hicrüñ lāle-i ḥamrā gibi

taş ko:

1. **taş ko:**-*dı*
Gazel 3478
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Engelleyecek biçimde davranmak.

Kūhken geldi bu ‘ışḳ bünyādına bir taş kodı
Kaldurup ol taşı yirine bu göñlüm baş kodı

tās tās:

1. **ṭās ṭās:**
Gazel 3483
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tas tas içmek, taslar dolusu içmek, defalarca içmek.

Bezm-i ġamda miḥnet ü derd ü belā yārān olup
İçerüz hicrān şebinde ṭās ṭās agı gibi

taş üstine taşı koma-:

1. **taş üstine taşı koma-:**-*i, -n, -e, -ı, -maz, -duñ*
Gazel 3287
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Taş taş üstünde bırakmamak: Baştan başa yıkıp yerle bir etmek.

Niçe dünyāya meyl idüp yaparsın ḳaṣr u eyvānı
Komazduñ olsa ger ‘aḳluñ bugün taş üstine taşı

taşı-:

1. **taşır:**--*r*
Gazel 3136
Mısra: **6**
(Bir şeyi bir yerden başka bir yere) Götürmek.

Taşı taş üzre egerçi komamışdur kūhken
Tagları kesüp velī taşlar taşır dāmān-ıla

taşı dik:

1. **taşı dik:**-*ı, -dü, -m*
Gazel 3469
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. (Bir mezarın başına) Taş koymak. 2. okçuluk. Eskiden rekor sayılan bir ok atışında okun düştüğü yere nişan olmak üzere bir taş koymak.

İdüp āh okların pertāb yine ḳaddüm kemānından
Geçüp Mecnūn’ı ḫoş dikdüm belā ṣaḥrāsına taşı

tās-ı felek:

1. **ṭās-ı felek:**
Gazel 3214
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gökyüzü, semâ.

Bu cihān varına aldanma bugün ṭās-ı felek
Gösterür lu‘b-ıla her dem saña ol bü’l-‘acebi

2. **ṭas-ı felek:**
Gazel 3251
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gökyüzü, semâ.

Bu cihān dārına aldanma saña ṭas-ı felek
Gösterür lu‘bıyla her dem saña [ol] bu’l-‘acebi

taşı taş üzre koma-:

1. **taşı taş üzre koma-:**--*ı, --mış, --dur*
Gazel 3136
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Taş taş üstünde bırakmamak: Baştan başa yıkıp yerle bir etmek.

Taşı taş üzre egerçi komamışdur kūhken
Tagları kesüp velī taşlar taşır dāmān-ıla

taşında:

1. **taşında:**
Gazel 3132
Mısra: **1**
Dışında.

Gördiler başumı yāruñ işigi taşında
Didiler ulu sa‘ādet var-ımış başında

taşlara çal:

1. **taşlara çal:**-*lar, -a*
Gazel 3320
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taşa vurup kırmak, parçalamak.

Āteşe yak zāhidā gel ḫırḳa-i sālūsuñı
Taşlara çal gel uşat bu şīşe-i nāmūsuñı

taşvīr it:

1. **taşvīr it:**-*dü, -m*
Gazel 3449
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyi resim gibi göz önüne gelecek şekilde ayrıntıları ile anlatmak.|| Resmini yapmak.

Ḫūn-ıla ḫāne-i dilde yine taṣvīr itdüm
Câme-i zer-baf ile bir büt-i zerrīn külehi

tatlu gel:

1. **tatlu gel:**-*ür*
Gazel 3440
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoş, güzel görünmek; lezzet almak.

Gerçi her ‘āşıḳ diler dāyim temennā-yı viṣāl
Baña hicri dilberüñ tatlu gelür ḥelvā gibi

tatvīl eyle-:

1. **taṭvīl eyle-:**
Gazel 3017
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzatmak, gereksiz sözler sarf etmek.

Gerekse tīġ-ı hicr-ile urasın bagruma yara
Muḥibbī sözüñi ḫatm it iñen taṭvīl eyleme

tavāf eyle-:

1. **ṭavāf eyle-:**-*-r*
Gazel 3102
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İslam dininde hac ve umre sırasında Kâbe'nin çevresini yedi kez dolaşmak; bir şeyin çevresini dolaşmak.

Ḥāller Hindū gibi eyler ṭavāf ḥüsnüñi
Zülfüñ olaldan nigārā ḥalḳa bāb-ı Ka‘be’ye

2. **ṭavāf eyle-:**-*r, -i, -dü, -m*
Gazel 3226
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kutsal sayarak etrafında dolaşmak.

Ḳıble ḥaḳḳı eyler-idüm Ka‘be yirine ṭavāf
Ger naṣīb olsa nigāruñ görebilsem kendini

3. **ṭavāf eyle-:**-*r*
Gazel 3159
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kutsal sayarak etrâfında dolaşmak.

Gitmez ṭavāf-ı Ka‘be’ye Merve ḥaḳı göñül
Eyler ṭavāf kūyını her dem ṣafā-y-ıla

ṭavāf eyle:

1. **ṭavāf eyle:**
Gazel 3104
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyin çevresini dolaşma; İslam dininde hac sırasında Kâbe'nin çevresini yedi kez dönme.

Ser-i kūyını ṭavāf eyle Muḥibbī yüri var
Yüz sürerler çün bilürsin Ḥarem-i muḥtereme

ṭavāf id-:

1. **ṭavāf id-:**-*e*
Gazel 3257
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyin çevresini dolaşmak.

Her kim ki varup Ka‘be-i kūyuñ ṭavāf ide
Nār-ı caḥīm odına ol yanmaya gibi

ṭavāf it-:

1. **ṭavāf it-:**-*-dü, --k*
Gazel 3052
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Etrafını dolaşmak ǁ Kabe’nin etrafını dolaşmak.

Muḥibbī Ka‘be kūyına irişdük çün ṭavāf itdük
Saña lāyıḳ budur ḳurbān ola cān itdügüñ ḥacda

ṭavāf-ı ḥarem it:

1. **ṭavāf-ı ḥarem it:**-*di*
Gazel 3306
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harem(Herkesin girmesine izin verilmeyen, saygı gösterilmesi gereken yer; sevgilinin mekânı.)in etrâfında dolaşmak.

Ten gerçi ki dūr oldı katı Ka‘be derinden
Her laḥẓa bu cān līk ṭavāf-ı Ḥarem itdi

ṭavāf-ı ka‘be:

1. **ṭavāf-ı ka‘be:**-*y, -e*
Gazel 3159
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabe'nin etrafını dolaşarak ibadet etme.

Gitmez ṭavāf-ı Ka‘be’ye Merve ḥaḳı göñül
Eyler ṭavāf kūyını her dem ṣafā-y-ıla

ṭavakkuf eyle-:

1. **ṭavaḳḳuf eyle-:**-*-me*
Gazel 3071
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beklemek, durmak.

Ṭavaḳḳuf eyleme bir dem sen efġān eyle ben nāle
Gel iy tā bezm-i miḥnetde çün olduñ vāḳıf aḥvāle

ṭavīl ol:

1. **ṭavīl ol:**-*sa*
Gazel 3340
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzun ol(ursa).

Elin uzadur serv irem diyü ḳaṣruña
Her kim ṭavīl olsa olurmış ḥamāḳati

ṭa‘vīz:

1. **ṭa‘vīz:**
Gazel 3109
Mısra: **5**
(a.i.) Nazara ve başka kötülüklere karşı takılan muska.

Yine ṭa‘vīz içün gülşende ġonca
Asar zer heykelin nāzük nihāle

ṭavḳ-ı belā:

1. **ṭavḳ-ı belā:**
Gazel 3054
Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela halkası II Sevgilinin saçları.

Mecnūn dügüm tak boynuma leylī saçuñ zencīrini
Mīrās-dur[ur] ṭavḳ-ı belā her kandasa dīvāneye

ṭāvus:

1. **ṭāvusına:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3075
Mısra: **4**
Sülüngiller familyasından, tiz sesli, süslü, parlak ve güzel renkli, önceden cennet bekçisi olduğu rivayet edilen kuş.

Gider ʻaḳlum zülfini depretdügince bād-ı ṣūbḥ
Beñzedür dil cilvesini gülşenüñ ṭāvusına

2. **ṭāvūsuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3320
Mısra: **6**
Sülüngiller familyasından, tiz sesli, süslü, parlak ve güzel renkli, önceden cennet bekçisi olduğu rivayet edilen kuş.

Kākülüñ gülşende depret ʻanber efşān eylesün
Zīb ü fer vir cilvelerle ẓāhir it ṭāvūsuñı

ṭāvus-vār:

1. **ṭāvūs-vār:**
Gazel 3180
Mısra: **5**
Tavus kuşu gibi.

Cilve eylerdi çemende nāz-ıla ṭāvūs-vār
Murġ-ı dil ṣayd itmege ṣahbāz-ı bī-pervā idi

ṭayan:

1. **tayandı:**-*dı*
Gazel 3429
Mısra: **1**
Bir yere yaslanmak, kendini dayamak; birinden, bir şeyden güç almak, güvenmek, istinat etmek; güç bir duruma katlanmak, çekmek, sabretmek, tahammül etmek.

Kim virdi göñül cān u ruḥ yāra tayandı
Pervāne gibi yansa ne tañ nāra tayandı

2. **tayandı:**-*dı*
Gazel 3429
Mısra: **2**
Bir yere yaslanmak, kendini dayamak; birinden, bir şeyden güç almak, güvenmek, istinat etmek; güç bir duruma katlanmak, çekmek, sabretmek, tahammül etmek.

Kim virdi göñül cān u ruḥ yāra tayandı
Pervāne gibi yansa ne tañ nāra tayandı

3. **tayandı:**-*dı*
Gazel 3429
Mısra: **4**
Bir yere yaslanmak, kendini dayamak; birinden, bir şeyden güç almak, güvenmek, istinat etmek; güç bir duruma katlanmak, çekmek, sabretmek, tahammül etmek.

Maḫmūr olalı nāz-ıla bīmār idi çeşmi
Nūş eyleyeli kanumı bir pāre tayandı

4. **tayandı:**-*dı*
Gazel 3429
Mısra: **6**
Bir yere yaslanmak, kendini dayamak; birinden, bir şeyden güç almak, güvenmek, istinat etmek; güç bir duruma katlanmak, çekmek, sabretmek, tahammül etmek.

Ḫāl-i siyehi meyl ḫam-ı zülfine eyler
Kāfir gibi gör ḫāç-ıla zünnāra tayandı

5. **tayandı:**-*dı*
Gazel 3429
Mısra: **8**
Bir yere yaslanmak, kendini dayamak; birinden, bir şeyden güç almak, güvenmek, istinat etmek; güç bir duruma katlanmak, çekmek, sabretmek, tahammül etmek.

Dil kaçdı görüp ġamzelerin zülfine düşdi
Görüñ eceli yolı varup dāra tayandı

6. **tayandı:**-*dı*
Gazel 3429
Mısra: **10**
Bir yere yaslanmak, kendini dayamak; birinden, bir şeyden güç almak, güvenmek, istinat etmek; güç bir duruma katlanmak, çekmek, sabretmek, tahammül etmek.

Zülfine göñül virme Muḥibbī ḥaẕer eyle
Elbette ziyān eyler o kim māra tayandı

ṭāyife-i ʻuşşāḳ:

1. **ṭāyife-i ʻuşşāḳ:**-*ı*
Gazel 3433
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşıklar tâifesi, kabilesi, takımı.

Gir göñül Kaʻbesine tā ki ṣafā kesb idesin
Görmek isterseñ eger ṭāyife-i ʻuşşāḳı

taẕallüm:

1. **taẕallümi:**-*i*
Gazel 3267
Mısra: **2**
Sızlanma, yakınma, şikâyet etme.

Ḥālümi görüp itmedi dilber teraḥḥümi
Günden güne ziyāde ider dil taẕallümi

<u>taẕarrū‘ eyle:</u>

1. **taẕarrū‘ eyle:**-*se, -ñ*
Gazel 3358
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yalvarmak, yakarmak.

Cefā vü cevri terk itmez taẕarrū‘ eyleseñ yāra
Ki zīrā katı müşkildür kişi terk ide mu‘tādı

<u>tazarru‘ niyāz id-:</u>

1. **tazarru‘ niyāz id-:**-*e, -m*
Gazel 3267
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'tan özürlerinin kabul edilmesini dilemek.

Ne deñlü varup yāra tazarru‘ niyāz idem
Ol arturur ẓulm-ile eyler taḥakkümi

<u>tāze:</u>

1. **tāzece:**--*ce*
Gazel 3087
Mısra: **8**
Far. 1. Yeni, 2. Genç, körpe, 3. Bayat olmayan.

Ḫāk-i miḥnetle cefā sengiyle dil vīrānesin
Ola kim ma‘mūr ide mi‘mār sevdüm tāzece

2. **tāzece:**--*ce*
Gazel 3087
Mısra: **10**
Far. 1. Yeni, 2. Genç, körpe, 3. Bayat olmayan.

Sīnede durmaz Muḥibbī ġamzesi eyler güẕer
Bir kaşı ya kirpügi ok yār sevdüm tāzece

3. **tāzece:**-*ce*
Gazel 3087
Mısra: **4**
Canlı, yeni, körpe.

Bülbül-i şūrīdeyem feryād u efġān eylerem
Bir yüzi gül ġonca-leb gülzār sevdüm tāzece

4. **tāze:**
Gazel 3089
Mısra: **3**
Canlı, yeni, körpe; kurumamış olan, yeşil.

Gülşen-i ḥüsnüñ nigārā olmaz idi tāze sebz
Her ṭarafdan gözlerüm bārānı seylāb olmasa

5. **tāzedür:**--*dür*
Gazel 3001
Mısra: **3**
1. Dinç görünüşlü, yıpranmamış, körpe. 2.1. İlk ve yeni durumunu koruyan, bayatlamamış, bozulmamış olan. 3.Kurutulmamış veya kurumamış olan, yeşil.

Işḳ ara her birisi serv gülden tāzedür
Dāġlarla var elifler sīne-i çāk üstine

6. **tāze:**
Gazel 3124
Mısra: **1**
"Yeni, taze" anlamında sıfat .

Bahār irişse güller bitse tāze
Niçe yirden gele bülbül niyāza

7. **tāze:**
Gazel 3334
Mısra: **9**
(Fars) İlk ve yeni durumunu koruyan, bayatlamamış, bozulmamış olan II. Dinç görünüşlü, yıpranmamış, körpe.

Dilden çıkar tāze ma‘ānī cevāhirin
Vardur Muḥibbī yir yir ara ḫazīne[y]i

8. **tāze:**
Gazel 3105
Mısra: **9**
"Yeni, taze" anlamında sıfat.

Ter ġazellerle Muḥibbī tāze dīvān bagladı
Ehl-i naẕma diñ ṣalā gelsün berü dīvānuma

9. **tāze:**
Gazel 3441
Mısra: **3**
"Yeni" anlamında sıfat (tāze dāġ).

Mecnūn gibi sīnesine tāze dāġ urup
Kurdı çemende Leylī gibi gül otagını

10. **tāze:**
Gazel 3147
Mısra: **8**
1. Dinç görünüşlü, yıpranmamış, körpe. 2. Genç kadın.

Sāġar-ı çeşmümde ruḥsāruñ ḫayāli iy ṣanem
Tāze gül yapragıdur san kim şarāb-ı nābda

<u>tāze cān bul-:</u>

1. **tāze cān bul-:**-*du*
Gazel 3213
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dirilmek, canlanmak.

Mürde iken zinde itdi cümle ezhārı ṣabā
Tāze cān buldu kamusı irdi nefḫ-i ‘Īsevī

2. **tāze cān bul-:**-*dı*
Gazel 3250

Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dirilmek, canlanmak.

Mürde idi zinde kıldı cümle ezhārı ṣabā
Tāze cān buldı kamusı irdi nefḥ-i ‘Īsevī

tāze cān kıl:

1. **tāze cān kıl:**-*um, -uz, -ı*
Gazel 3450
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yenilemek, canlandırmak, tazelemek.

Gel dirīġ eyleme kıl tāze yine cānumuzı
Mey-i gülgūnuñ eger var-ısa nev‘a küheni

tāze gülüñ dāmenine:

1. **tāze gülüñ dāmenine:**-*-üñ, --i, --n, --e*
Gazel 3020
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeni açılmış gülün (sevgilinin) eteği.

Ger elüm irmeye ol tāze gülüñ dāmenine
Ḫārı bagruma basam ol gül-i aḫmer yirine

tāze nazar kıl:

1. **tāze naẓar kıl:**
Gazel 3302
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeni/farklı bir bakış açısıyla incelemek;bakmak.

Ṭabībā kıl naẓar Ḳānūn’a tāze
Bulasın tā ki derdüme devāyı

tāze nihāl:

1. **tāze nihāl:**
Gazel 3020
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taze fidan II Yeni yetişen sevgili.

Ḳaddüñe beñzedemem serv ben iy tāze nihāl
Daḫl ider her kişi servüñ niçe her bir yirine

2. **tāze nihāl:**
Gazel 3273
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taze fidan II Yeni yetişen sevgili.

Gözüm yaşın döküp göñlüm yine derd-ile āh itdi
Açıldı gül gibi dilber ki san tāze nihāl oldı

tāze tāze:

1. **tāze tāze:**
Gazel 3124
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taze taze, yeni.

İşidüp şi‘rümi ehl-i maḥabbet
Yazalar levḥ-i dilde tāze tāze

tāze ter:

1. **tāze ter:**
Gazel 3189
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeni, canlı. II Zamanı geçmemiş.

İy Muḥibbī meyveler virdi kelāmum tāze ter
Ma‘rifet bāġına dökdüñ tā ki tāk itdüñ beni

tāze ter eyle:

1. **ţāze ter eyle:**-*y, -en*
Gazel 3299
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yenilemek, taze can vermek, canlandırmak; pek latif, güzel ihsanda bulunmak.

Bu Muḥibbī’nüñ dimāġını mu‘aṭṭar ṭāze ter
Eyleyen cānā anı zülfüñdeki būyuñ gibi

tāze ter ol-:

1. **tāze ter ol-:**-*sun*
Gazel 3200
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeni olmak, zamanı geçmemek; genç ve dinç olmak.

Tāze ter olsun diyü cānā cemālüñ gülşeni
Ebr-i āhum gözlerüm yaşın akıdur mā gibi

tāzece:

1. **tāzece:**
Gazel 3087
Mısra: **1**
Genç (sevgili bağlamında).

Bir perī peyker ḳamer-ruḫsār sevdüm tāzece
Bir lebi şīrīn şeker-güftār sevdüm tāzece

2. **tāzece:**
Gazel 3087
Mısra: **2**
Genç (sevgili bağlamında).

Bir perī peyker ḳamer-ruḫsār sevdüm tāzece
Bir lebi şīrīn şeker-güftār sevdüm tāzece

3. **tāzece:**
Gazel 3087
Mısra: **6**
Genç (sevgili bağlamında).

La‘l-i şīrīnine dil virdüm düşüp kūh-ı ġama
Kesmege Ferhād-veş kūhsār sevdüm tāzece

tāzelen:

1. **tāzelendi:**-*di*
Gazel 3379
Mısra: **9**
Tazelenmek, yenilenmek.

Tāzelendi būy-ı zülfinden meşām-ı dil yine
Esdügince her seḥer bād-ı şimāl egler beni

ta‘zīm id-:

1. **ta‘zīm id-:**-*er*
Gazel 3230
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hürmet etme, saygı gösterme, büyük sayıldığını belli edecek şekilde güzel muâmelede bulunma.

Rūz-ı maḥşerde gelüp yüz süre Mecnūn pāyuma
Muḳbil ü şākird olan ta‘zīm ider üstādını

2. **ta‘ẕīm id-:**--*er*, --*se-er*, -*se*
Gazel 3082
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Saygı göstermek: saymak, değer vermek/saygı ve hürmette bulunmak.

Salını zülfine ta‘ẕīm iderse tañ mıdur çeşmi
Ġarābet mi olur gebre sücūd eylerse ḫāçına

tebessüm eyle-:

1. **tebessüm eyle-:**-*i*, -*di*
Gazel 3280
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gülümsemek.

Gül gibi bugün eyledi dilber tebessümi
Şād oldı göñül kalmadı bir ẕerrece ġamı

tebessüm it-:

1. **tebessüm it-:**-*i*, -*me*, -*di*
Gazel 3267
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gonca çiçeğinin hafifçe açılması; gülümsemek, hafifçe gülmek.

Bārān-ı eşki saçdı Muḥibbī şu deñlü kim
Güller açıldı itmedi dilber tebessümi

tecemmül it-:

1. **tecemmül it-:**--*me*, --*y*, --*e*
Gazel 3101
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Süslenmek, süslemek.

Bāġbān ger görse ḳadd ü ‘ārıż u şehlā gözüñ
Serv nergis gül diküp hergiz tecemmül itmeye

tecerrüd ehli:

1. **tecerrüd ehli:**
Gazel 3035
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya ile bağlarını koparıp maneviyata yönelen dervişler.

İy Muḥibbī yüri ‘ālemde tecerrüd ehli ol
Tā ki hem-ser olasın göklerde sen ‘Īsā-y-ıla

tecerrüd eyle-:

1. **tecerrüd eyle-:**-*di*
Gazel 3241
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyevî şeylerden vazgeçerek Allah'a yönelmek.

Dil viren medfūn olur dünyāya bil Ḳārūn-veş
Kim tecerrüd eyledi göklerdedür ‘Īsā gibi

tedbīr it-:

1. **tedbīr it-:**-*me*, -*se*
Gazel 3079
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tedbir almak: Önlem almak.

Var ḫumārum serde olmazdum ṣudā‘dan ben ḫalāṣ
Pīr-i meyḫāne eger cām-ıla tedbīr itmese

tedbīrini eyle:

1. **tedbīrini eyle:**-*i*, -*n*, -*i*
Gazel 3405
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tedbirini almak, önlem almak.

Leşker-i ġam gelse itmege ḫarāb dil mülkini
Sen Muḥibbī ḫāb-ıla eyle anuñ tedbīrini

te’emmül it-:

1. **te’emmül it-:**--*me*, --*y*, --*e*
Gazel 3101
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etraflıca düşünmek. II Âşığın bir an bile düşünmeden sevgili uğruna can vermesi.

Ḥāşa lillāh kim cefāña dil taḥammül itmeye
Cān ṭaleb kılsañ vire bir dem te'emmül itmeye

tefāvüt:

1. **tefāvüt:**
Gazel 3137
Mısra: **10**
Birbirinden farklı olma. II İki şey arasındaki fark, farklılık.

Yār kūyına Muḥibbī yañılup cennet dime
Ortalarında tefāvüt var hezārān bāb-ıla

tefāvüt eyle-:

1. **tefāvüt eyle-:**-*r*
Gazel 3239
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fark etmek, ayırt etmek.

Her gün eyler çün tefāvüt ol gülüñ zībālıgı
Dem dem artsa tañ mıdur bu göñlümüñ şeydālıgı

teferrüc kıl:

1. **teferrüc kıl:**
Gazel 3182
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ferahlama, içi açılma, gamı gitme veya eğlenmek için gezinti yapmak.

Dilā gel seyr-i bāġ eyle teferrüc kıl Ḫudā ṣun'ın
Biri birine beñzer mi ne yüzdendür gör ezhārı

teġāfül it-:

1. **teġāfül it-:**--*me*, --*y*, --*e*
Gazel 3101
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlamazlıktan gelmek, ilgisiz davranmak.

Top ser kıldı Muḥibbī zülfinüñ çevgānına
Ola kim ġalṭān idüp dilber teġāfül itmeye

tehī:

1. **tehī:**
Gazel 3240
Mısra: **6**
Boş.

Hem-nefes olmaz-ıdı nāleme hīç nāy benüm
Sīnesi 'ışḳdan olsaydı hevā-y-ıla tehī

2. **tehī:**
Gazel 3319
Mısra: **4**
Boş.

Kapuña varsam nigārā tuḫfe iltem cān u dil
Böyledür ḳānūn ulular desti öpülmez tehī

tek:

1. **tek:**
Gazel 3269
Mısra: **6**
Gibi.

Olup 'āşıḳ cihānı geşt kıldum
Senüñ tek görmedüm ben bir ḥabībi

2. **tek:**
Gazel 3053
Mısra: **2**
Sadece, bir tek.

Va'de-i vuṣlat ümīẕiyle dili şād eyleme
Rāżıyam cevr [ü] cefā kıl tek beni yād eyleme

3. **tek:**
Gazel 3140
Mısra: **9**
Sadece, bir tek.

Gel beni öldür raḳībi görmeyem kūyuñda tek
Bu meseldür bir ḳafesde bülbül olmaz zāġ-ıla

4. **tek:**
Gazel 3038
Mısra: **3**
Sadece, yalnız, bir.

Salınsa serv tek dilber bugün gülşende nāz-ıla
Ciger kanın gözümden dil saçar āheste āheste

5. **tek:**
Gazel 3394
Mısra: **4**
Yalnız. II Yeter ki.

Yiridür 'āşıḳlaruñ ger kan yudarsa lāle-veş
Tek cihān içinde ol sen şād u ḫandān gül gibi

6. **tek:**
Gazel 3042
Mısra: **8**
Sadece, yalnız, bir tek.

Koñ efġān eylesün dil bezm-i ġamda
Bunuñ tek bülbül olmaz degme yirde

7. **tek:**
Gazel 3417
Mısra: **10**
Sadece, yalnız, bir tek.

Bu Muḥibbī niçe meh-rūlar görüp iy māh-rū
Bir senüñ tek ḥaḳ budur hīç görmedi mānendüñi

8. **tek:**
Gazel 3099
Mısra: **5**
"Gibi" edatı.

Gülşen-i ḥüsninde kıldum gice bülbül tek fiġān
Līk tutmadı kulak gül gibi bu āvāzuma

9. **tek:**
Gazel 3054
Mısra: **1**
"Gibi" anlamında kullanılan benzetme edatı.

Zāhid senüñ tek uymazam efsāneden efsāneye
Dil buldı çün maṭlūbını yiltme beni bīgāneye

10. **tek:**
Gazel 3019
Mısra: **5**
"Sadece, bir, bir tek " anlamlarında zarf.

Rāżıyam öldür beni bir görme tek aġyār-ıla
Bu meseldür dōstum kan eyle ḳānūn eyleme

11. **tek:**
Gazel 3086
Mısra: **10**
"Sadece, bir, bir tek " anlamlarında zarf.

Rāżıyam öldür beni kanum ḥelāl olsun saña
Başumı yirden götür tek bagla anı tirkeşe

12. **tek:**
Gazel 3153
Mısra: **2**
"Sadece, bir, bir tek " anlamlarında zarf.

Gözleri ḫançerler almış ġamzelerden yanına
Gel beni öldür hemān tek girme kimse kanına

13. **tek:**
Gazel 3154
Mısra: **7**
"Sadece, bir, bir tek " anlamlarında zarf.

Serv tek seyr-i semen içre salınsun yine yār
Gevher-i eşk dökem yolına dāmānlar ile

14. **tek:**
Gazel 3223
Mısra: **7**
"Sadece, bir, bir tek " anlamlarında zarf.

Öldürürseñ gel beni öldür kapuñdan sürme tek
Kanda varsun senden artuk yok-durur yalvarası

15. **tek:**
Gazel 3329
Mısra: **4**
"Sadece, bir, bir tek " anlamlarında zarf.

Hīç murādum yok benüm senden temennā eylemem
Rāżıyam tek baña göster sen hemān dīdāruñı

16. **tek:**
Gazel 3309
Mısra: **1**
Sadece, bir, bir tek.

Benem tek bī-dil ü bī-i‘tibārī
Bulınmaz bī-kesi bir ḫāksārī

17. **tek:**
Gazel 3447
Mısra: **4**
"Sadece, yalnızca" anlamında edat.

Naḳd-i dil alup metā‘-ı vaṣlı iḳrār eyledüñ
Üstine cān vireyin tek bozma gel bāzāruñı

18. **tek:**
Gazel 3487
Mısra: **1**
"Sadece, yalnızca" anlamında edat.

Salınup serv tek gitdi dilümde āh-ı ġam kaldı
Gözüm yaşı revān oldı baña ancak elem kaldı

tekebbür:

1. **tekebbürle:**-*le*
Gazel 3417
Mısra: **8**
Kibirlenme, kendini büyük görme.

Zāhidā bakduñ ḥaḳāretle yine ‘ışḳ ehline
‘Ucb idüp gördüñ tekebbürle i miskīn kendüñi

tekellüm kıl:

1. **tekellüm kıl:**
Gazel 3286
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Konuşmak.

Bir baḫt-ı kem bī-ṭāli‘em görmem senüñ pervāzuñı
Bārī tekellüm ġayra kıl tā işidem āvāzuñı

tekrār:

1. **tekrār:**
Gazel 3288
Mısra: **8**
Ar. Tekrar, yeniden.

Ḫ̆ābda her ne didi cümle ferāmūş eyledüm
Gerçi dilden gitmeyüp tā ṣubḥa dek tekrār idi

tekrār id-:

1. **tekrār id-:**-*er*
Gazel 3166
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir şeyi) Yeniden yapmak veya söylemek.

Gül yüzüñ vaṣfını dāyim cān u dil tekrār ider
Karşuña bülbülleyin her dem ġazel-ḫˇānam yine

tekrār kıl:

1. **tekrār kıl:**-*sa, -m*
Gazel 3498
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tekrarlamak: Bir işi bir kez daha yapmak, yinelemek, tekrar etmek.

Lebüñ ẕikrin kaçan tekrār kılsam
Sürür eyler göñül artar ṣafāsı

2. **tekrār kıl:**-*dug, -ı*
Gazel 3426
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tekrar etmek, tekrarlamak.

Şīrīn lebüñüñ ẕikrini tekrār Muḥibbī
Kıldugı içün ḳand ü nebāt oldı kelāmı

tekye-i dil:

1. **tekye-i dil:**-*de*
Gazel 3242
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül tekkesi.

Tekye-i dilde żiyāfet eyledüm geldi belā
Ġam daḫı gelsün didüm tā kim ola yārān iki

2. **tekye-i dil:**-*de*
Gazel 3292
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül tekkesi.

Tekye-i dilde gelüp mihmān ola ger ġam baña
Aña karşu yakaram bu göñlümüñ fānūsını

tekye-i ‘ışk:

1. **tekye-i ‘ışḳ:**-*uñ*
Gazel 3360
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk tekkesi.

Tekye-i ‘ışḳuñ çerāġı şu‘lelenmezdi eger
Yakmasam dem dem ben anda bu yüregüm yagını

2. **tekye-i ‘ışḳ:**-*ı*
Gazel 3425
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk tekkesi.

İdüp teslīm baña Ferhād u Mecnūn tekye-i ‘ışḳı
Biri kūhsāra yüz dutdı biri varup beyābānı

telāṭum:

1. **telāṭumlar:**-*lar*
Gazel 3174
Mısra: **10**
1. (Dalga için) Birbirine çarpma. 2. Dalgalanma.

Gāh olur bir ḳaṭre eyler bil ki kim bir ḳaṭreden
Geh telāṭumlar urup ‘ummān ider göñlüm beni

2. **ṭelāṭumı:**-*ı*
Gazel 3267
Mısra: **14**
1. (Dalga için) Birbirine çarpma. 2. Dalgalanma.

Deryā-yı eşk her yaña cūş u ḫurūş ider
Āhum yiliyle dem-be-dem artar ṭelāṭumı

telef it:

1. **telef it:**-*i, -di*
Gazel 3352
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mahvetmek, yok etmek.

Şol ḳadar itdi ciger ḫūnını çeşmüm telefi
Lālezār eyledi ḫūn-ı dil ile her ṭarafı

telef it-:

1. **telef it-:**-*dü, -m*
Gazel 3276
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mahvetmek, yok etmek.

Gözlerüm cevherlerin yoluñda itdüm ben telef
‘Ömr[i] yok yire geçürdüm hafta māh u sālumı

telḫ:

1. **telḫ:**
Gazel 3433
Mısra: **3**
Acı .

Bādeye telḫ dime sun berü şīrīn içelüm
Yāduña nūş idelüm sun tolusın saġrāḳı

telḳīn it:

1. **telḳīn it:**-*me, -sün*
Gazel 3331
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Telkin etmek: (Birine bir fikri) Aşılamak, zihnine sokmak, öğretmek.

Kimse telḳīn itmesün kan itmege cānāne[y]i
Şem‘[e] ögretmek ne ḥācet yakmaga pervāne[y]i

temāşā eyle-:

1. **temāşā eyle-:**-*sün*
Gazel 3261
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek.

Gözlerüm yaşına baksun soñra rūy-ı zerdüme
Ġarḳ-ı āb itmiş temāşā eylesün nīlūferi

2. **temāşā eyle-:**-*dü, -m*
Gazel 3265
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek.

Niçe yirden sīnem üzre açdı tīrüñ revzeni
Ḥamdü-lillāh ki temāşā eyledüm cānā seni

3. **temāşā eyle-:**-*sün*
Gazel 3205
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek, bakmak.

Bu Muḥibbī şem‘-i ḥüsne niçe yanar yakılur
Görmek isteyen temāşā eylesün pervāneyi

4. **temāşā eyle-:**-*y, -e*
Gazel 3235
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek, bakmak.

Kim temāşā eyleye bir laḥẓa ḥüsnüñ bāġını
Almaya bir ḥabbeye virseñ irem uçmagını

5. **temāşā eyle-:**-*y, -üben*
Gazel 3239
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek, bakmak.

Ḳudret-i Ḥaḳḳ’ı temāşā eyleyüben ‘ibret al
Yüridür murgı hevāda su içinde balıgı

6. **temāşā eyle-:**-*di*
Gazel 3282
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek, bakmak.

Keşf idüp ḫūbān rūyın āşikārā eyledi
Cān virüp ‘āşıḳları anı temāşā eyledi

temāşā eyle:

1. **temāşā eyle:**
Gazel 3030
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek.

Muḥibbī bāġ-ı ḥüsninde temāşā eyle ol servüñ
Ne ra‘nā güller açılmış deger her biri biñ cāna

2. **temāşā eyle:**-*sün*
Gazel 3295
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek.

Ne deñlü cidd ü cehd itsem muḫālif gösterür oynum
Temāşā eylesün āhın naẓar hem sengi [vü] ḫārı

3. **temāşā eyle:**-*di*
Gazel 3297
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek.

Gösterüp yüzin nigārum āşikārā eyledi
Niçe bī-diller anı görüp temāşā eyledi

4. **temāşā eyle:**
Gazel 3327
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek.

Gülşen-i ḥüsn üzre zülfin ‘anber-efşān eylemiş
Gel temāşā eyle iy dil cilve-i ṭāvūsını

5. **temāşā eyle:**-*y, -üp*
Gazel 3416
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek.

Muḥibbī ruḫların ḳaddin temāşā eyleyüp yāruñ
Didi serv üzre gül bitmiş zihī ṣun‘-ı Ḫudāvendī

6. **temāşā eyle:**-*di*
Gazel 3475
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek.

Gelmeye tā ḥaşr olınca ‘aḳlı hergiz başına
İy perī her kim senüñ rūyuñ temāşā eyledi

7. **temāşā eyle:**
Gazel 3243
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek, bakmak.

Şāh-ı ‘ışḳa kimisi baş u kimi cān iletür
Ehl-i ‘ışḳuñ gel temāşā eyle [sen] savaşını

8. **temāşā eyle:**-*y, -e*
Gazel 3341

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek, bakmak.

Gül yüzüñ göre cinānı añmasa olmaz ‘aceb
Ger temāşā eyleye yāruñ gül-i bī-ḫārını

9. **temāşā eyle:**-*y, -en*
Gazel 3490
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek, bakmak.

Bu ḥüsn ü bu leṭāfetle perī dirsen añа tañ mı
Temāşā eyleyen görsün perī şeklinde insānı

10. **temāşā eyle:**
Gazel 3191
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek, bakmak.

Muḥibbī ‘ibret al her bir çiçekden
Temāşā eyle ṣun‘-ı Kirdigār’ı

temāşā it:

1. **temāşā it:**-*me, -se, -y, -dü, -m*
Gazel 3485
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek.

Gün yüzüñe bir naẓar kıldum tolageldi gözüm
İtmeseydüm ben anı hergiz temāşā kāşki

2. **temāşā it:**-*me, -y, -en*
Gazel 3462
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek, gezmek.

Elifler sīnede servüm kızıl güller-durur dāġum
Temāşā itmeyen görsün bugün bāğ u gülistānı

temāşā kıl:

1. **temāşā kıl:**
Gazel 3470
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek, bakmak.

Def‘a def‘a dūd-ı āh u ḳaṭre ḳaṭre eşk-i çeşm
Mülk-i ‘ışḳuñ kıl temāşā encüm-i eflākini

2. **temāşā kıl:**
Gazel 3048
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakıp seyretmek, zevkle hayranlıkla seyretmek izlemek.

Ḳudret-i ṣun‘-ı Ḫudā’yı kıl temāşā dōstum
Kıl muḳābil ḥüsnüñe alup elüñe āyine

temāşāda kal-:

1. **temāşāda kal-:**--*da, --a*
Gazel 3122
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.

Maḥabbetden murād olan egerçi vaṣl-ı dilberdür
Muḥibbī ‘āşıḳ oldur kim kala ancak temāşāda

temāşāya gel:

1. **temāşāya gel:**-*y, -a, -e*
Gazel 3312
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İzlemeye gelmek.

Umaram seyre çıkup yār temāşāya gele
Lālezār eyleyem eşküm ile [ben] her ṭarafı

temāşa-yı ruḥ-ı gül it-:

1. **temāşa-yı ruḫ-ı gül it-:**--*me, --y, --e*
Gazel 3101
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) Gül yanağını/yüzünü seyretmek.

Gülşen-i ḥüsnüñde her kim göre gül ruḫsāruñı
Bāġa varup ol temāşa-yı ruḫ-ı gül itmeye

temel:

1. **temelinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3412
Mısra: **8**
Bir binânın üzerine oturduğu toprak altında kalan duvarları-Bir şeyin üzerine kurulduğu ilk ve en önemli unsur, asıl, kök-.

Yıkdı dil ḫānesini leşker-i ġam
Temelinden bile harāb oldı

2. **temel:**
Gazel 3178
Mısra: **2**
1. Bir binânın üzerine oturduğu toprak altında kalan duvarları. 2. Bu duvarların yapılması için toprakta açılan hendekler. 3. Bir şeyin üzerine kurulduğu ilk ve en önemli unsur, asıl, kök.

‘Işḳ bünyādına cem‘ iden melāmet taşını
Şartıdur evvel temel yirine koya başın

temennā eyle:

1. **temennā eyle:**-*di*
Gazel 3297
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek, dilemek, talep etmek.

Didi dilber kim cefāya luṭfumı eyler ḳabūl
Ehl-i ‘ışḳ olan didüm cevrüñ temennā eyledi

2. **temennā eyle:**-*me, -m*
Gazel 3329
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek, dilemek, talep etmek.

Hīç murādum yok benüm senden temennā eylemem
Rāżıyam tek baña göster sen hemān dīdāruñı

temennā kıl:

1. **temennā kıl:**-*ma, -sa, -m*
Gazel 3485
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek, dilemek, talep etmek.

Kılmasam cānā cemālüñ ben temennā kāşki
Salmasam dil mülkine her laḥẓa ġavġā kāşki

temennā-yı viṣāl:

1. **temennā-yı viṣāl:**
Gazel 3440
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma isteği.

Gerçi her ‘āşıḳ diler dāyim temennā-yı viṣāl
Baña hicri dilberüñ tatlu gelür ḥelvā gibi

temennā-yı viṣāl eyle:

1. **temennā-yı viṣāl eyle:**-*r*
Gazel 3356
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşmayı istemek.

Ġam şebinde ḫasta dil eyler temennā-yı viṣāl
Dürlü dürlü fikr ider bir ölecek sayru gibi

temevvüc eyle-:

1. **temevvüc eyle-:**-*mez*
Gazel 3159
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dalgalanmak.

Ḫūn-ı ciger düşdi yine āh u vā-y-ıla
Deyā temevvüc eylemez illā hevā-y-ıla

temevvüc eyle:

1. **temevvüc eyle:**-*sün*
Gazel 3339
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dalgalanmak II Coşmak.

Baḥr-ı dil āhuñ yilinden ko temevvüc eylesün
Olmasun görme Muḥibbī āh u zār eksüklügi

2. **temevvüc eyle:**-*r*
Gazel 3458
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dalgalanmak.

Ġarḳ olursa eşk-i çeşmümden ‘aceb mi fülk-i dil
Bād-ı āhumla temevvüc eyler ol deryā gibi

temevvüc it-:

1. **temevvüc it-:**-*dür, -en*
Gazel 3257
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dalgalanmak.

Āhum Muḥibbī dokunalı baḥr-ı eşküme
Bildüm temevvüc itdüren anı hevā gibi

ten:

1. **tende:**-*de*
Gazel 3410
Mısra: **10**
Beden, cisim, gövde, vücut.

Tīġ-ı ġamzeñ gördiler ‘uşşāḳı her dem öldürür
Her kişi tende emānet saklar oldı cānını

2. **ten:**
Gazel 3454
Mısra: **10**
Beden, gövde || Vücut.

Muḥibbī şöyle ḫāk oldı seg-i kūyuñ gelüp andan
Ne ten buldı ġıdā içün ü ne ḫōd üstüẖ̆ān buldı

3. **ten:**
Gazel 3194
Mısra: **4**
İnsan vücudunun dış yüzü, cilt. || Vücut, beden.

Gitme iy ārām-ı cānum bir dem ārām eylegil
Ger giderseñ cān bile gider kaluram ten gibi

4. **tende:**-*de*
Gazel 3031
Mısra: **6**
(Âşığın) bedeni, cismi.

Yakdı ḥasret āteşi şol ḥadde bu cān u dilüm
Kalmadı tende mecālüm eyleyem bir kerre āh

5. **ten:**
Gazel 3009
Mısra: **6**
(Âşığın) bedeni, vücudu.

İrişse tīr-i dil-dūzı müheyyā eyleyem cāyın
Anı ḫoş saklayam dilde ne cān ola ne ten āgeh

6. **ten:**
Gazel 3306
Mısra: **5**
(Âşığın) bedeni, vücudu.

Ten gerçi ki dūr oldı katı Ka‘be derinden
Her laḥẓa bu cān līk ṭavāf-ı Ḥarem itdi

7. **ten:**
Gazel 3334
Mısra: **5**
(Âşığın) bedeni, vücudu.

Ten keştīsini dīde-i eşküme sımarladum
Elden düşürdüm āh ‘inān-ı sefīne[y]i

8. **tenüm:**-*üm*
Gazel 3182
Mısra: **6**
1. İnsan vücûdunun dış yüzü, cilt. 2. Vücut, beden.

Hevā-yı ‘ışḳ tagıtdı egerçi ḫırmen-i ‘aḳlum
Tenüm bir kāha dönmişdür o da ‘ışḳuñ ṭalebkārı

9. **tenüm:**-*üm*
Gazel 3198
Mısra: **3**
1. İnsan vücûdunun dış yüzü, cilt. 2. Vücut, beden.

Bir kıla döndi miyānın fikr iderken bu tenüm
Bir ḫayāl oldı hemān ancak ki nā-yāb olmadı

10. **tenüm:**-*üm*
Gazel 3201
Mısra: **1**
1. İnsan vücûdunun dış yüzü, cilt. 2. Vücut, beden.

Ṣad pāre ola var mı cihānda tenüm gibi
Ya sīne tutar tīġ-ı cefāya benüm gibi

ten [ü] cān ol-:

1. **ten [ü] cān ol-:**-*mış, -dur*
Gazel 3245
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beden ve ruh olmak.

Çünki olmışdur viṣāle ara yirde ten [ü] cān
Anı terk it cān-ıla ṭālib-i cānān ol yüri

tena‘‘um it-:

1. **tena‘‘um it-:**-*ı, -di*
Gazel 3267
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nimetlenmek, yemek içmek.

Zülfin giderdi ḫüsnini ‘arż itdi dil-firīb
‘Āşıḳlar itdi cān-ıla dilden tena‘‘umı

teng:

1. **teng:**
Gazel 3251
Mısra: **1**
Dar.

Diḳḳat itdüm teng görindi ġoncadan yāruñ lebi
Sībe teşbīh eylemişlerdür görenler ġabġabı

teng eyle-:

1. **teng eyle-:**-*di*
Gazel 3268
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dar etmek, sıkıntılı hale getirmek, perişan etmek.

Āhum arturdı Muḥibbī yaşumuñ bārānını
‘Ālemi teng eyledi bu āh u zāruñ giryesi

teng ol:

1. **teng ol:**-*dı*
Gazel 3432
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dar olmak, içine alacağı şeye oranla ölçüleri yetersiz olmak II sınırlı, elverişsiz olmak.

Teng oldı ḫāne-i dil göster yüzüñi māhum
Vīrānelerde çün şeb yakar ḳamer çerāġı

teng ol-:

1. **teng ol-:**-*a*
Gazel 3214
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dar olmak, içine alacağı şeye oranla ölçüleri yetersiz olmak. II Sınırlı, elverişsiz olmak.

Ġoncadan teng neden ola anuñ la‘l-i lebi
Ġabġabı sībe şebīh olmaga ney ki sebebi

tenhā:

1. **tenhā:**
Gazel 3024
Mısra: **8**
Issız, içinde az insan bulunan (yer) II tek başına, yalnız.

Gözlerüm yaşı revān olup akar cūlar gibi
Serv gibi salınup ol yār eger tenhā geze

2. **tenhā:**
Gazel 3357
Mısra: **5**
Bir başına, tek, yalnız (kimse). II Âşık.

Beni tenhā giriftār-ı esīr-i zülf olam sanmañ
Var anuñ tār-ı zülfinde niçe yüz biñ giriftārı

3. **tehālara:**--*lar, -a*
Gazel 3000
Mısra: **8**
(beyitte) Yalnız, ıssız, boş.

Ālemi geşt eyledüm bir yār-ı ṣādıḳ görmedüm
Uzlet itsem ḫalḳdan düşsem ne tañ tehālara

tenhā eyle-:

1. **tenhā eyle-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3251
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yalnız bırakmak.

Yüzüñi didüm neden zülf-ile tenhā eyledüñ
Gül gibi güldi didi olmaz mı her rūzuñ şebi

tenhā ko-:

1. **tenhā ko-:**-*dı, -lar*
Gazel 3217
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yalnız bırakmak.

Bir naẓarla ‘aḳl u ṣabrum gitdi cān u dil bile
Gitdiler miḥnet şebinde kodılar tenhā beni

tenhāyī:

1. **tenhāyī:**
Gazel 3224
Mısra: **8**
Yapayalnız, tek başına olan kimse. II. Âşık.

Müstedām ol ki baña maḥrem olursın iy ġam
Komaduñ sen şeb-i hicr içre beni tenhāyī

ten-i mecrūḥ:

1. **ten-i mecrūḥ:**
Gazel 3372
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Aşığın) Yaralanmış vücudu.

Āteş-i ġamla egerçi dutışupdur cān u dil
İtmedi bu ten-i mecrūḥ daḫı iḥsās-ı tebi

ten-i ‘üryān:

1. **ten-i ‘üryān:**--*um, --a*
Gazel 3105
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çıplak ten.

Câme-i fānūsdur sīnem dil-i sūzānuma
Kanlu yaşum ḫil‘at olmışdur ten-i ‘üryānuma

2. **ten-i ‘üryān:**--*um, --ı*
Gazel 3026
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çıplak ten. II Beden.

Ṭāġlar-ıla kim görürse bu ten-i ‘üryānumı
Beñzedür ṣaḥrā yüzinde zāġlar üşmiş leşe

tennūr-ı ġam:

1. **tennūr-ı ġam:**-*da*
Gazel 3398
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam fırını, tandırı. (bağl.) aşk acısı.

Eyledüñ sen hicr elinden zār u sergerdān beni
Daḫı hem tennūr-ı ġamda eyledüñ biryān beni

ter:

1. **ter:**
Gazel 3105
Mısra: **9**
Taze, körpe.

Ter ġazellerle Muḥibbī tāze dīvān bagladı
Ehl-i naẓma diñ ṣalā gelsün berü dīvānuma

teraḥḥüm eyle:

1. **teraḥḥüm eyle:**
Gazel 3119
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acımak, merhamet etmek.

Amān vir yüzüñi bir dem göreyin soñradan öldür
Teraḥḥüm eyle luṭf eyle ḫabībüm bī-emān olma

teraḥḥüm it-:

1. **teraḥḥüm it-:**--*me, --di*
Gazel 3122
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhamet etmek, acımak.

Görüñ derdiyle cān virdi belāda kūhken āḫir
Teraḥḥüm itmedi Şīrīn gelüp bī-çāre Ferhād’a

2. **teraḥḥüm it-:**-*i, -me, -di*
Gazel 3267

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhamet etmek, acımak.

Ḥālümi görüp itmedi dilber teraḥḥümi
Günden güne ziyāde ider dil taẕallümi

terakḳī eyle:

1. **teraḳḳī eyle:**-*sün*
Gazel 3383
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlerlemek, gelişmek, yükselmek.

Ẕulmı kogil ‘āṣıḳa ḥüsnüñ teraḳḳī eylesün
Ẕulmı çok ‘ālemde şāh-ı kāmurān eglenmedi

terāne:

1. **terāne:**
Gazel 3126
Mısra: **8**
Nağme, ezgi, âhenk, ses.

Ḳānūn-ı ġamda nāleme dem-sāz olur benüm
Muṭrīb terāne başlasa āheng-i sünbüle

tercīh id-:

1. **tercīh id-:**-*-e*
Gazel 3046
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tercih etmek, yeğlemek, üstün tutmak.

Sanmañuz derd ü belādan dōstlar yüz döndürem
‘Āṣıḳ oldur derdi tercīh ide dermān üstine

terennüm:

1. **terennümlerle:**-*ler*, -*le*
Gazel 3456
Mısra: **7**
Şakıma, ötme. II Anlatma, ifade etme.

Terennümlerle ḥāletler dilerseñ kim vire bezme
Bu şi‘r-i dil-keşi ögret ki tā muṭrīb çala ‘ūdı

terennüm it-:

1. **terennüm it-:**-*i*, -*di*
Gazel 3267
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel ve alçak sesle şarkı söylemek.

Gülşen içinde ruḥlarını yād idüp yine
Dil bülbüli ṣubḥa dek itdi terennümi

terk:

1. **terkini:**-*i*, -*ni*
Gazel 3088
Mısra: **7**
Terk etme, bırakma.

Cān terkini kim ura irer būseme dirmiş
Biñ cān virelüm cān-ıla diñ aña satarsa

terk eyle:

1. **terk eyle:**
Gazel 3291
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bırakmak, vazgeçmek.

İy Muḥibbī şāh-ı ‘ışḳuñ ḥükm[i] var tuġrā ile
Ol ḫarābāt-ı cihān terk eyle nām u nengüñi

2. **terk eyle:**-*r*
Gazel 3333
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bırakmak, vazgeçmek.

Her ne yirde ki okunsa Leylī Mecnūn ḳıṣṣası
İşiden aḥvālümi terk eyler ol efsāne[y]i

terk eyle-:

1. **terk eyle-:**-*-me*, *--y*, *--e*
Gazel 3077
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bırakmak, vazgeçmek, uzaklaşmak.

Cevrüñle eger cān vire yoluñda Muḥibbī
Terk eylemeye ‘ışḳuñı ilte bile sine

2. **terk eyle-:**-*-mez*
Gazel 3103
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bırakmak, vazgeçmek.

Ḫaṭuñ terk eylemez ise ḫaṭāyı
Siyāh eyler felek saḳfını nāle

3. **terk eyle-:**-*mez*
Gazel 3230
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Bırakmak. 2. Bırakıp gitmek, ondan uzaklaşmak, vazgeçmek.

Geh cefā vü gāh cevr ü gāh nāzuña sitem
Ḫū tutupdur dilberüm terk eylemez mu‘tādını

terk id:

1. **terk id:**-*e*
Gazel 3344
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bırakmak, vazgeçmek.

Didüm ki yāra eyle oran-ıla nāzuñı
Didi ki sen de terk ide her dem niyāzuñı

2. **terk id:**-*e*
Gazel 3358
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bırakmak, vazgeçmek.

Cefā vü cevri terk itmez tażarrū‘ eyleseñ yāra
Ki zīrā katı müşkildür kişi terk ide mu‘tādı

3. **terk id:**-*em*
Gazel 3365
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bırakmak, vazgeçmek.

Yolına bir cān nedür terk idem olsa cān iki
Cān virem bu yolda ammā dimeyem cānān iki

4. **terk id:**-*en, -ler*
Gazel 3368
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bırakmak, vazgeçmek.

Terk-i ser kıl iy Muḥibbī ister iseñ vaṣlını
Didiler irer viṣāle terk idenler başını

5. **terk id:**-*er, -se*
Gazel 3369
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bırakmak, vazgeçmek.

Terk iderse ser-i kūyını Muḥibbī vire cān
Ne ‘aceb derde bu dil kıldı giriftār beni

terk id-:

1. **terk id-:**-*e*
Gazel 3293
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bırakmak, vazgeçmek.

Muḥibbī cevre māyildür güzeller terk ide sanma
Kesebilmez degül mu‘tād ola bir kimsenüñ ḫūyı

2. **terk id-:**-*e*
Gazel 3158
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bırakmak.

Her kim hevā-yı zülfine dolşdı dilberüñ
İrmez eli terk ide ser bu hevā-y-ıla

3. **terk id-:**-*er, -di*
Gazel 3221
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Bırakmak. 2. (Bir yer veya kimseyi) Bırakıp gitmek, ondan uzaklaşmak, vazgeçmek.

Ger göreydi yüzüñi zāhid senüñ iy mehliḳā
Terk iderdi cān u dilden cennetü’l-me‘vāsını

4. **terk id-:**-*ebil, -mek*
Gazel 3232
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Bırakmak. 2. (Bir yer veya kimseyi) Bırakıp gitmek, ondan uzaklaşmak, vazgeçmek.

Sevdā-yı zülfi gitmese başdan ‘aceb degül
Güçdür kimsene terk idebilmek hevāsını

terk it:

1. **terk it:**-*di*
Gazel 3356
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bırakmak, vazgeçmek.

Dimeñüz Mecnūn’a Mecnūn itdi çün dünyāyı terk
Cümleden ḫalḳ-ı cihān içinde ol uslu gibi

2. **terk it:**-*mez*
Gazel 3358
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bırakmak, vazgeçmek.

Cefā vü cevri terk itmez tażarrū‘ eyleseñ yāra
Ki zīrā katı müşkildür kişi terk ide mu‘tādı

3. **terk it:**
Gazel 3245
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Bırakmak. 2. (Bir yer veya kimseyi) Bırakıp gitmek, ondan uzaklaşmak, vazgeçmek.

Çünki olmışdur viṣāle ara yirde ten [ü] cān
Anı terk it cān-ıla ṭālib-i cānān ol yüri

terk itmek:

1. **terk itmek:**--*mek*
Gazel 3062
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bırakmak, vazgeçmek, uzaklaşmak.

Şarāb zāhidā terk itmek olmaz
Olupdur ṭīnüm anuñla sirişte

terk kıl:

1. **terk kıl:**
Gazel 3461
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Bırakmak, vazgeçmek. 2. Bırakıp gitmek, ondan uzaklaşmak, vazgeçmek.

Sakın aldanma eser bir gün muḫālif rūzigār
Kibr ü kīni terk kıl germe gögüs yelken gibi

terk kıl-:

1. **terk kıl-:**-*ma*
Gazel 3254
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Bırakmak, vazgeçmek. 2. Bırakıp gitmek, ondan uzaklaşmak, vazgeçmek.

Çün muṭī‘ olup “belī” didüñ ezel rūz-ı elest
‘Ahdüñe dur terk kılma key sakın peymānuñı

terkeş:

1. **terkeş:**
Gazel 3048
Mısra: **3**
Okluk, ok çantası.

Ġamze oklarıyla sīnem tolıdur terkeş gibi
Cānı ḳurbān ideyin emr itse kaşı yayına

2. **terkeş:**
Gazel 3478
Mısra: **6**
Sırtta taşınan ok çantası, ok kuburu, tirkeş.

Kaşı yasını görüp ġamz oklarınuñ yādına
Cānı ḳurbān eyleyüp dil sīnesin terkeş kodı

terk-i cān eyle:

1. **terk-i cān eyle:**
Gazel 3093
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canını terk etmek, bir şey uğruna canından vazgeçmek.

Terk-i cān eyle Muḥibbī ki budur ‘ışḳa ṭarīḳ
‘Āşıḳ oldur ki hemān ‘ışḳa ‘alāmet getüre

terk-i cān it:

1. **terk-i cān it:**-*se*
Gazel 3349
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canını terk etmek, canından vazgeçmek.

Senüñ zībā cemālüñi görenler terk-i cān itse
‘Aceb mi Yūsuf’ı görüp elini cümle zen kesdi

2. **terk-i cān it:**-*mek*
Gazel 3371
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canını terk etmek, canından vazgeçmek.

Müşkil işdür gerçi dirler terk-i cān itmek velī
‘Āşıḳam sanmañ baña bu müşkil āsān olmadı

terk-i cān it-:

1. **terk-i cān it-:**-*se*
Gazel 3278
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canını terk etmek, bir şey uğruna canından vazgeçmek II ölümü göze almak.

Terk-i cān itse ne tañ ki göre ol māh-veşi
Dest-i ḳudretle yaradıldı anuñ gözi kaşı

terk-i diyār:

1. **terk-i diyār:**
Gazel 3339
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Memleketini bırakıp gitme.

Cevre ṣabrum kalmadı hergiz cefāya ṭāḳatüm
İḫtiyār idüp ḳabūl terk-i diyār eksüklügi

terk-i diyār it:

1. **terk-i diyār it:**-*mek*
Gazel 3393
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yerinden yurdundan ayrılmak.

Misk gibi terk-i diyār itmek dilerdi bu göñül
Gördügümce dem-be-dem ol zülf ü ḫāl egler meni

terk-i ser eyle:

1. **terk-i ser eyle:**
Gazel 3033
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başını ortaya koymak, baştan vazgeçmek.

İy dil ser-i zülfinden anuñ key ḫaẕer eyle
Varmaga dilerseñ yanına terk-i ser eyle

terk-i ser kıl:

1. **terk-i ser kıl:**
Gazel 3368
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başını ortaya koymak, baştan (candan) vazgeçmek, kendini feda etmek, canını esirgememek.

Terk-i ser kıl iy Muḥibbī ister iseñ vaṣlını
Didiler irer viṣāle terk idenler başını

terküñi ur:

1. **terküñi ur:**-*üñ, -i, -maz*
   Gazel 3455
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Vazgeçmek, terk etmek.

Terküñi urmaz Muḥibbī ola ger senden ırak
Kişi cāndan ayrılur kesmez velīkin ḫūyını

tersā:

1. **tersā:**
   Gazel 3328
   Mısra: **6**
   Hristiyan.

Ḥüsnüñ[üñ] eṭrāfını ḥaṭṭuñ iḥāṭa eylemiş
Göz göre īmāna ḳaṣd eyler meger tersā gibi

2. **tersā:**
   Gazel 3180
   Mısra: **2**
   Hristiyan.

Kanı ol dem kim baña deyr-i muġān me'vā idi
Gözde ḫāṭırda hemān ol muġbeçe tersā idi

tesbīḥ:

1. **tesbīḥ:**
   Gazel 3281
   Mısra: **5**
   Allah'ı takdis ve tenzih etme, Hakk'ın her türlü kusurdan ve noksandan uzak olduğunu dile getirme.

Her yaña baksam her ṭaraf meşġūl tesbīḥ du'ā
Var mı cihānda bir kelām hīç guft-ile gūyuñ gibi

teşbīh eyle:

1. **teşbīh eyle:**-*y, -em*
   Gazel 3460
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Benzetmek.

Medḥ-i ḥüsnine ben anuñ bagladum dil 'aczini
Neye teşbīh eyleyem yā Rab o ḥüsn-i meh-veşi

2. **teşbīh eyle:**-*y, -e*
   Gazel 3464
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Benzetmek.

Āḫir olsun göreyin ṭūbī gibi ol ser-nigūn
Kim ki teşbīh eyleye serve ḳadüñ şimşādını

teşbīh eyle-:

1. **teşbīh eyle-:**-*miş, -ler, -dür*
   Gazel 3251
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Benzetmek.

Dikḳat itdüm teng görindi ġoncadan yāruñ lebi
Sībe teşbīh eylemişlerdür görenler ġabġabı

2. **teşbīh eyle-:**-*di*
   Gazel 3276
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Benzetmek.

Nālemi gūş eyleyenler bilür ancak ḥālümi
Çenge teşbīh eyledi kim gördi ḳadd-i dālumı

3. **teşbīh eyle-:**-*di*
   Gazel 3235
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Benzetmek.

Mıṣr-ı ḥüsninde Muḥibbī gözlerüm yaşın gören
Nīl'e teşbīh eyledi bu çeşmümüñ ırmagını

4. **teşbīh eyle-:**--*y, --e*
   Gazel 3048
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Benzetmek.

Kim ki teşbīh eyleye kaşını ḳurbān ayına
Āferīn olsun anuñ ḳurbān olayın rāyına

teşbīh id:

1. **teşbīh id:**-*e*
   Gazel 3416
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Benzetmek.

Erisün su olup bagrı zebāna bulmasun ḳudret
Şeker güftāruña her kim şehā teşbīh ide ḳandı

teşbīh id-:

1. **teşbīh id-:**--*e, --m*
   Gazel 3049
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Benzetmek.

Niçe teşbīh idem ben sīme cismüñ
Bulınmaz bu ṭarāvet yāseminde

2. **teşbīh id-:**-*eli*
   Gazel 3220

Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Benzetmek.

Teşbīh ideli zülfine kendüzini sünbül
Ugradı ṣabā saçını anuñ yolayazdı

tesbīḥ idin:

1. **tesbīḥ idin:**
Gazel 3303
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tesbih yapmak/ tesbih olarak kullanmak.

Dōstum dak boynuña ya al ele tesbīḥ idin
La‘l lü’lū’ eyledüm gözden akan ṣad dānemi

tesbīḥ ü ḥırḳa:

1. **tesbīḥ ü ḥırḳa:**
Gazel 3208
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tespih ve hırka.

Tesbīḥ ü ḥırḳa saña mübārek faḳīh-i şehr
Baña yiter bu kisvet ü zünnār ‘āṣıḳı

tesbīḥ ü seccāde:

1. **tesbīḥ ü seccāde:**
Gazel 3004
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tespih ve seccade.

Muḥibbī’ye ezelden çün sunıldı cām-ıla şāhid
Virildi saña da zāhid riyā tesbīḥ ü seccāde

tesellī eyle:

1. **tesellī eyle:**-*r*
Gazel 3348
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Acısını hafifletmek, avutmak.

Mürdeyem derdüñle ġam eyler tesellī göñlümi
Ġam gibi cevrüñ daḥı ġam-ḫˇār olaydı kāşki

te‘sīr eyle:

1. **te‘sīr eyle:**-*mez*
Gazel 3363
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir şey diğer bir şey üzerine) Etki yapmak, etkilemek.

Gözlerüm yaşıyla āhum yāra te‘sīr eylemez
Seng-i ḫārādan katıdur ḳalbinüñ mermerleri

te‘sīr eyle-:

1. **te‘sīr eyle-:**-*di*
Gazel 3210
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir şey diğer bir şey üzerine) Etki yapmak, etkilemek.

İy Muḥibbī sözlerüñ bil cāna te‘sīr eyledi
Şöyle bildük yok-durur dünyāyı sevmez sen gibi

te’sīr eyle:

1. **te’sīr eyle:**-*mez*
Gazel 3439
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir şey diğer bir şey üzerine) Etki yapmak, etkilemek.

Dil-i Mecnūn’a te’sīr eylemez pend
Ḳabūl eyler özine çün belāyı

te‘sīr kıl-:

1. **te‘sīr kıl-:**-*maz*
Gazel 3284
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir şey diğer bir şey üzerine) Etki yapmak, etkilemek.

Yaşum te‘sīr kılmaz seng-i dildār
Kılur mı nerm nesne seng-i ḫārı

teskīn eyle:

1. **teskīn eyle:**-*mez*
Gazel 3444
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yatıştırmak, sükunete erdirmek.

Gözlerüm yaşı ‘aceb budur ki teskīn eylemez
Germ olur āh eyledükçe göñlüm āteş-ḫānesi

teskīn id:

1. **teskīn id:**-*egör*
Gazel 3323
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acı, öfke, heyecan vb. duyguları yatıştırmak, dindirmek.

Vaṣluñ ābı ile hicr odını teskīn idegör
Ser-te-ser yoksa yakar uşbu cihānı şereri

2. **teskīn id:**-*er*
Gazel 3472
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yatıştırmak, sükunete erdirmek, dindirmek.

İy Muḥibbī āteşi gerçi ki yaş teskīn ider
Aglasam daḫı beter yakar dil-i sūzān beni

teskīn it-:

1. **teskīn it-:**-*me, -di*
Gazel 3268
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yatıştırmak, sükunete erdirmek.

Bir ḥarāret virdi ‘ışḳ bu dil-i sūzānuma
Anı teskīn itmedi bu çeşmesāruñ giryesi

teskīn it:

1. **teskīn it:**-*me, -y, -üp*
Gazel 3480
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yatıştırmak, sükunete erdirmek.

Bu ‘acebdür ‘ālemi ġarḳ eyledi bārān-ı eşk
Hīç teskīn itmeyüp arturdı sīnem nārını

teslīm id:

1. **teslīm id:**-*üp*
Gazel 3425
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyi verilmesi gereken yere vermek, bırakmak.

İdüp teslīm baña Ferhād u Mecnūn tekye-i ‘ışḳı
Biri kūhsāra yüz dutdı biri varup beyābānı

teslīm [ü] rıżā:

1. **teslīm [ü] rıżā:**
Gazel 3074
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boyun eğmek, kabul etmek ve razı olmak.

İy Muḥibbī kaldı ancak saña teslīm [ü] rıżā
Ġamzelerden çeşm-i cellādı tīġ aldı dūşına

teşne:

1. **teşne:**
Gazel 3102
Mısra: **4**
(□□□□) sıf. (Fars. teşne) 1. Susamış. 2. mec. Çok istekli, çok hevesli, çok arzulu.

Eyleyelden gözlerüm yaşını kūyuñda sebīl
Teşne diller raġbet itmez oldı āb-ı Ka‘be’ye

teşne ol-:

1. **teşne ol-:**-*-ma, --dan*
Gazel 3083
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Susamak; çok istekli, çok hevesli, çok arzulu olmak.

Cānā Muḥibbī leblerüñe teşne olmadan
İḥsān idegör būseñi dut kan bahāsına

2. **teşne ol-:**-*up*
Gazel 3211
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Susamak. II İstekli, çok arzulayan, heveskâr olmak.

Her biri teşne olup gelmiş-iken cānı lebe
Kesret-i cām-ı şefā‘atle giderdüñ ‘aṭaşı

teşne-dil:

1. **teşne-dildür:**-*dür*
Gazel 3274
Mısra: **9**
Gönlü susamış, gönülden isteyen, çok istekli.

Muḥibbī nār-ı ġamdan teşne-dildür
Anı kandur mey-i la‘lüñle sāḳī

tevaḳḳu‘ id:

1. **tevaḳḳu‘ id:**-*er, -em*
Gazel 3378
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ümit etmek.

Bir būse tevaḳḳu‘ iderem didi Muḥibbī
Ẓāhirde ḳabūl itmedi ammā güle düşdi

tevāżu‘ ehli:

1. **tevāżu‘ ehli:**
Gazel 3461
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alçak gönüllü kimseler.

Māl u cāha ġarra olma dime yokdur ben gibi
Sür yüzüñ yire tevāżu‘ ehli ol dāmen gibi

tevbe:

1. **tevbeye:**-*y, -e*
Gazel 3298
Mısra: **9**
İşlediği bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar verme; bu kararı ifade eden söz.

Çok günāhuñ var Muḥibbī vaḳtidür gel tevbeye
Saç sakal agarmaduk başuñda bir mū kalmadı

2. **tevbeyi:**-*y, -i*
Gazel 3133
Mısra: **9**
İşlenilen günahlardan ötürü pişman olup bir daha yapmamak için Allah'a söz verme.

Muḳarrer tevbeyi sırdı Muḥibbī nūş idüp cāmı
Şu gönlümden geçen gibi baña bir gül‘iẕār olsa

3. **tevbe:**
Gazel 3163
Mısra: **8**
Yapılan bir günahtan dolayı pişman olup af dileyerek bir daha yapılmayacağına dair Allah'a söz vermek.

Baña meyden didi kıl tevbe zāhid
Ne tevbe zāhidā estaġfirullāh

tevbe eyle:

1. **tevbe eyle:**
Gazel 3499
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir günah veya suçu bir daha yapmamaya söz vermek.

Du‘ā idüp günāha tevbe eyle
Ḳabūl olur du‘ālar ṣubḥgāhı

tevbe it:

1. **tevbe it:**-*miş, -dür*
Gazel 3407
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir günah veya suçu bir daha yapmamaya söz vermek.

Bu Muḥibbī tevbe itmişdür meye ol vaḳt sır
Sāḳī-i gül-ruḫ ide ibrāmı bayram irtesi

tevbe kıl-:

1. **tevbe kıl-:**-*dı*
Gazel 3161
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşlediği bir hatâyı, suç veya günâhı bir daha yapmamaya karar vermek, söz vermek.

Düşdi gönlüm bir perīnüñ zülf-i ‘anber-bārına
Tevbe kıldı şimdiden girü ṣalāḥuñ kārına

tevbe kıl:

1. **tevbe kıl:**
Gazel 3163
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşlediği bir hatâyı, suç veya günâhı bir daha yapmamaya karar vermek, söz vermek.

Baña meyden didi kıl tevbe zāhid
Ne tevbe zāhidā estaġfirullāh

2. **tevbe kıl:**
Gazel 3468
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşlediği bir hatâyı, suç veya günâhı bir daha yapmamaya karar vermek, söz vermek.

Muḥibbī vaḳtıdur kıl cürme tevbe
Çü mūlar saña ‘arż itdi dü rengi

tevehhüm:

1. **tevehhümi:**-*i*
Gazel 3267
Mısra: **12**
Asılsız şüpheye düşme, kuruntuya, vehme kapılma, delîle dayanmayan ihtimal üzerinde durma.

Varsam egerçi tīġuña karşu ‘aceb midür
Zīrā ki ‘ışḳ kişide komaz tevehhümi

ṭīb:

1. **ṭībi:**-*i*
Gazel 3310
Mısra: **8**
(Ar.) Güzel koku.

Ṣabā zülfine beñzer şāne urmış
Bu dehri bū ile pür itdi ṭībi

ṭıbb-ı cālīnūs:

1. **ṭıbb-ı cālīnūs:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3327
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Câlînûs'un tıbbı. Câlînûs'un doktorluğu ve tedavisi.

Renc-i bī-ḥāṣıl-durur çün nabż-ı ‘āṣıḳ iy ṭabīb
El urursañ unudursın ṭıbb-ı Cālīnūs’ını

ṭıfl:

1. **ṭıfl:**
Gazel 3114
Mısra: **10**
Küçük çocuk.

Dil Muḥibbī gözümüñ yaşı içün nāle kılur
Şīr umup zārī kılur ṭıfl gibi dāyesine

2. **ṭıfluñ:**-*uñ*
Gazel 3047
Mısra: **7**
Küçük çocuk II genç, güzel sevgili.

Kūyına varsam o ṭıfluñ baña bu devlet yiter
Kim bu mecnūnı ider bāzīçe ata taş-ıla

3. **ṭıfldur:**-*dur*
Gazel 3132
Mısra: **6**
Küçük çocuk II genç, güzel sevgili.

Bilmeyüp ḥālümi cevr eyler-ise olmaz ‘aceb
Ṭıfldur sevdücegüm daḫı on üç yaşında

4. **ṭıfldur:**-*dur*
Gazel 3138
Mısra: **4**
Küçük çocuk II genç, güzel sevgili.

Günde biñ kerre yapar yār yıkar gönlüm evin
Ṭıfldur olmaz ‘aceb itdügi hep bāz gele

<u>tīġ:</u>

1. **tīġıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 3062
Mısra: **1**
Kılıç.

Sitem tīġıyla kılduñ cān[ı] rişte
Ne çāre başda imiş sernüvişte

2. **tīġı:**-*ı*
Gazel 3061
Mısra: **5**
Kılıç II Sevgilinin yan bakışı.

Cefā tīġı elüñden gitmeyelden
Olupdur uşbu bagrum rişte rişte

3. **tīġı:**-*ı*
Gazel 3103
Mısra: **4**
Kılıç II Sevgilinin yan bakışı.

Olursam tañ mıdur ḫūnīn ciger āh
Olupdur ġamzeñüñ tīġı ḥavāle

4. **tīġı:**-*ı*
Gazel 3156
Mısra: **9**
Kılıç.

Ko ġamzeleri tīġı bu bagrum deletursun
Çün sīne nişān eyledük ol kaşları yaya

5. **tīġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3232
Mısra: **5**
Kılıç; sevgilinin yan bakışı.

Dil ġamzesi tīġına gerden sunar müdām
‘Işḳ ehlinüñ görmedi kimse cazāsını

6. **tīġuña:**-*un, -a*
Gazel 3267
Mısra: **11**
Kılıç II Sevgilinin bakışları.

Varsam egerçi tīġuña karşu ‘aceb midür
Zīrā ki ‘ışḳ kişide komaz tevehhümi

7. **tīġın:**-*(ı)n*
Gazel 3269
Mısra: **8**
Kılıç.

Yüzüñi görmege kūyuña vardum
Cefā tīġın tutar gördüm raḳībi

8. **tīġıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 3401
Mısra: **9**
Kılıç.

Belā tīġıyla biñ kez öldürürseñ
Muḥibbī’nüñ sañadur yine meyli

9. **tīġuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 3010
Mısra: **5**
(Sevgilinin) kılıç gibi yaralayıcı, öldürücü yan bakışı.

Seri pāyuña iletdüm iderem ārzū tīġuñ
Kerem kıl vir murādum bakma iy ḫūnī sakın kana

10. **tīġ:**
Gazel 3179
Mısra: **1**
Kılıç II Sevgilinin kirpiği.

Tīġ alup mestāne çeşmüñ yine çok kan eyledi
Girdi dil şehrini başdan başa vīrān eyledi

<u>tīġ al-:</u>

1. **tīġ al-:**--*dı*
Gazel 3074
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ele kılıç almak. Kılıç kuşanmak.

İy Muḥibbī kaldı ancak saña teslīm [ü] rıżā
Ġamzelerden çeşm-i cellādı tīġ aldı dūşına

<u>tīġ çek-:</u>

1. **tīġ çek-:**-*e*
Gazel 3262
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kılıcı kınından çekip çıkarmak, hücuma kalkmak. || Sevgilinin kirpiği, gamzesi, cevr ü cefası, aşık üzerinde kılıç etkisi yapar, onu yaralar.

Çeşm-i cellādı Muḥibbī çeke ger ḳatlüñe tīġ
Sunubanın çıkma edep gözleyüben nizeni

tīġ u cefā:

1. **tīġ u cefā:**
Gazel 3273
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kılıç ve eziyet (Eziyet kılıcı).

Naẓar müjgānına kıldum helāküm añladum ol dem
Elinde dutduġı tīġ u cefā tīr-i ḳıtāl oldı

tīġı:

1. **tīġı:**
Gazel 3070
Mısra: **6**
Kılıç II sevgilinin yan bakışı.

Ala gözler şehr-i ḥüsne nāẓır olmışdur meger
Tīġı elde yaslanur gelse kaçan ḫˇāb üstine

tīġ-ı āteş-tāb:

1. **tīġ-ı āteş-tāb:**-*-da*
Gazel 3144
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ateş gibi parlak kılıç II sevgilinin keskin, etkili bakışı.

Sīnemi çāk itse tañ mı ol hilāl ebrū benüm
Anca sīne çāk olur çün tīġ-ı āteş-tābda

tīġ-ı cān-bahş:

1. **tīġ-ı cān-baḫş:**-*uñ*
Gazel 3155
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can bahşeden kılıç. II Sevgilinin cana can katan kılıç gibi keskin yan bakışı.

Ḥaşre dek raḳs uram iy dilber alup başum ele
Tīġ-ı cān-baḫşuñ eger ire benüm gerdenüme

tīġ-ı cefā:

1. **tīġ-ı cefā:**
Gazel 3058
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cefa kılıcı.

Yaluñuz ġamzeñ degüldür eyleyen bagrum delik
Bir baña tīġ-ı cefā kılur ciger ṣad pāre de

2. **tīġ-ı cefā:**-*y, -a*
Gazel 3201
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cefa kılıcı.

Ṣad pāre ola var mı cihānda tenüm gibi
Ya sīne tutar tīġ-ı cefāya benüm gibi

3. **tīġ-ı cefā:**
Gazel 3223
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cefa kılıcı.

Pāre pāre eyledi gerçi dilüm tīġ-ı cefā
Līk meh-rūlar elinde kaldı her bir pāresi

4. **tīġ-ı cefā:**-*y, -a*
Gazel 3353
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cefa kılıcı.

Meydān-ı ‘ışḳa gelmeye bir er benüm gibi
Tīġ-ı cefāya karşu duta ser benüm gibi

5. **tīġ-ı cefā:**-*-m, --ıla*
Gazel 3111
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet, cefa kılıcı; sevgilinin yaptığı eziyetler, zulümler.

Didi kim tīġ-ı cefām-ıla helāk āḫir anı
Eylerem ugramasun ‘āşıḳ olan yanumuza

6. **tīġ-ı cefā:**
Gazel 3343
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cefa kılıcı.

Ger tīġ-ı cefā ile döke yirlere kanı
Saklama eger ‘āşıḳ iseñ sen dilā cānı

tīġ-ı cevr:

1. **tīġ-ı cevr:**-*üñ, -ile*
Gazel 3222
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet kılıcı.

Göñlümi alınca gösterdüñ baña mihr ü vefā
Soñra tīġ-ı cevrüñ-ile sīne-çāk itdüñ beni

tīġ-ı ġam:

1. **tīġ-ı ġam:**
Gazel 3494
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yan bakış kılıcı.

Tograḍı bu bagrumı biñ pāre itdi tīġ-ı ġam
Ġarḳ-ı ḫūn olup yatur sīnemde her bir pāresi

tīġ-i ġamze:

1. **tīġ-i ġamze:**-*-ñ*
Gazel 3145
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin öldürücü yan bakışının kılıcı.

Saklamazam göz yaşından sīne-i mecrūhumı
Tīġ-i ġamzeñ yarasıdur kim dege su bitmeye

2. **tīġ-ı ġamze:**-*ñ*
Gazel 3410
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin öldürücü yan bakışının kılıcı.

Tīġ-ı ġamzeñ gördiler ʻuşşāḳı her dem öldürür
Her kişi tende emānet saklar oldı cānını

3. **tīġ-i ġamze:**-*ñ*
Gazel 3317
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gamze oku.

Tīġ-i ġamzeñ görse bu dil baş açup karşu varur
ʻIşḳ erinüñ olmaz hīç nesneden endīşesi

tīġ-ı hicr:

1. **tīġ-ı hicr:**
Gazel 3017
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık kılıcı.

Gerekse tīġ-ı hicr-ile urasın bagruma yara
Muḥibbī sözüñi ḫatm it iñen taṭvīl eyleme

tīġ-ı ʻışk:

1. **tīġ-ı ʻışḳ:**-*dan*
Gazel 3436
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk kılıcı.

ʻĀşıḳ mıdur ki döndere ser tīġ-ı ʻışḳdan
Olmaz bu yolda hergiz anuñ istiḳāmeti

tīġ-ı tīz:

1. **tīġ-ı tīz:**
Gazel 3286
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Keskin kılıç. 2. Sevgilinin yan bakışı.

Çeşmüñ elinde tīġ-ı tīz andan bu dil itmez gürīz
Zülfüñle eyler bāzīçe görmez misin canbāzuñı

ṭılısm id-:

1. **ṭılısm id-:**-*üp*
Gazel 3183
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Büyü, sihir yapmak.

İy Muḥibbī genc-i ḥüsne zülfini idüp ṭılısm
Ḥıfẓ içün her tārını bir mār u suʻbān eyledi

ṭılısm it:

1. **ṭılısm it:**-*miş*
Gazel 3328
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Büyü, sihir yapmak.

Genc-i ḥüsnüñe ṭılısm itmiş yine sāḥir gözüñ
Gösterür mār kākülin zülfeyn-i ejderhā gibi

ṭılısm it-:

1. **ṭılısm it-:**-*-miş, --dür*
Gazel 3055
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Büyü, sihir yapmak.

Ḥüsn genc[i] üzre itmişdür ser-i zülfin ṭılısm
Ejdehādur her biri beñzer egerçi mūlara

2. **ṭılısm it-:**-*-miş, --dür*
Gazel 3130
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Büyü, sihir yapmak.

Zülfi devrinde Muḥibbī umma vaṣlı gencini
Çün ṭılısm itmişdür ejder görinür ol maḫzene

3. **ṭılısm it-:**-*miş*
Gazel 3293
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Büyü, sihir yapmak.

Ruḥı gencini ḥıfẓ içün ṭılısm itmiş meger çeşmi
Görinür siḥr-ile ejder olupdur zülfinüñ mūyı

ṭılısm ol-:

1. **ṭılısm ol-:**-*muş*
Gazel 3195
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sihir olmak, büyü olmak.

Genc-i ḥüsne kākülüñ olmış ṭılısm ejder gibi
Her dem üstinden anuñ ḫāli degül bekler gibi

ṭılısm ol:

1. **ṭılısm ol:**-*mış*
Gazel 3364
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sihir olmak, büyü olmak.

Ḥalḳa olmış ḥüsninüñ gencinde zülfeynin görüp
Didüm ol gence ṭılısm olmış ezelden mār iki

2. **ṭılısm ol:**-*mış*
Gazel 3365
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sihir olmak, büyü olmak.

Genc-i ḥüsni seyrin isterken görindi zülf-i dōst
Bilmedüm aña ṭılısm olmış meger su'bān iki

3. **ṭılısm ol:**-*mış*
Gazel 3498
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sihir olmak, büyü olmak.

Ṭılısm olmış meger kim genc-i ḥüsne
Görinür zülfüñ anuñ ejdehāsı

tīmār:

1. **tīmār:**
Gazel 3252
Mısra: **10**
Tedavi, iyileştirme.

Oldı Muḥibbī ḥāṣıl-ı derd ü belā vü ġam
Tīmār diyü vir[ür]ler çü 'ışḳuñ livāsını

tīmār id:

1. **tīmār id:**-*e*
Gazel 3422
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tedavi etmek.

Dil ṭabībi ża'fdan gör ne gelüp tīmār ide
Nāle kıl iy ḫasta dil anuñla iẓhār it beni

tīmār ol-:

1. **tīmār ol-:**-*up*
Gazel 3269
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tedavi eden, iyileştiren.

'Āceb bīmār-ı 'ışḳam baña tīmār
Olup 'āciz kamu şehrüñ ṭabībi

tīmār vir:

1. **tīmār vir:**-*ı, -n, -ı, -di*
Gazel 3480
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İyileştirmek, bakmak, tedavi etmek.

Çünki ġam tīmārını virdi Muḥibbī şāh-ı 'ışḳ
Ḥāṣıluñdur cem' kıl bu gözlerüñ dīnārını

ṭīn:

1. **ṭīnüm:**
Gazel 3062
Mısra: **6**
Çamur.

Şarāb zāhidā terk itmek olmaz
Olupdur ṭīnüm anuñla sirişte

tın-:

1. **tınmam:**-*ma, -m*
Gazel 3224
Mısra: **2**
Ses çıkarmak, bir şey söylemek.

Olmışam ben ġam-ı 'ışḳuñla senüñ şeydāyī
Tınmam 'ār-ıla nāmūs olup rüsvāyī

tīr:

1. **tīrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3463
Mısra: **3**
Ok.

Müjeñ tīrine cān içre yir itdüm iy kemān ebrū
Elüñden düşmesün bir dem giderme ya gibi kaşı

2. **tīr-ile:**-*ile*
Gazel 3287
Mısra: **10**
Ok. || Sevgilinin kirpikleri.

Muḥibbī dil nişān eyle yine şaḥrā-yı sīneñde
Eline tīr-ile almış nigārum ya gibi kaşı

3. **tīri:**-*i*
Gazel 3409
Mısra: **3**
Ok II sevgilinin kirpiği veya bakışı.

Sīneye gelse müjeñ tīri eyā kaşı kemān
Anı 'ışḳ ehli bilür cānına rāḥat kapusı

4. **tīrüñi:**-*ün, -i*
Gazel 3348
Mısra: **3**
Ok -Sevgilinin kirpikleri için kullanılmıştır-.

Gönderürsin tīrüñi geh geh dil-i mecrūhuma
Bu kerem iy dōst baña her bār olaydı kāşki

5. **tīri-y-ile:**-*i, -y, -le*
Gazel 3397

Mısra: **3**
Ok -Sevgilinin kirpikleri için kullanılmıştır-.

Ġamzesi tīri-y-ile bu cān u dil mecrūḥdur
Çıkmayısar sīneden ölince kanlu demreni

6. **tīrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3405
Mısra: **8**
1. Ok 2. teşmil. Sevgilinin kirpiği.

Ġamzesi geldükçe çıkar karşu bu cānum benüm
Koyuban cānum yirine saklayayım tīrini

7. **tīrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3382
Mısra: **9**
Ok II sevgilinin yaralayıcı, etkili bakışı.

Miḥnet-i kūh-ı belāda āh kim ġam tīrine
İy Muḥibbī olmaya bu sīne kalkanum gibi

8. **tīri:**-*i*
Gazel 3343
Mısra: **3**
Ok II kirpik.

Atarsa cefā tīri ile seng-i melāmet
Başuñı açup karşula kıl sīne nişānı

9. **tīri:**-*i*
Gazel 3476
Mısra: **10**
Ok II kirpik.

Men‘ ola sanma Muḥibbī eyleme sīneñ siper
Tīri āhenden geçer atsa kemān ebrūları

10. **tīrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 3265
Mısra: **1**
Ok. II Sevgilinin kirpiği.

Niçe yirden sīnem üzre açdı tīrüñ revzeni
Ḥamdü-lillāh ki temāşā eyledüm cānā seni

11. **tīrīne:**-*i, -n, -e*
Gazel 3263
Mısra: **8**
Ok. II Kirpik.

Ḥarāmī gözleri kan itmek ister
Müje tīrīne kılmış kaşların yay

12. **tīr:**
Gazel 3076
Mısra: **4**
Ok (Sevgilinin kirpikleri için kullanılmıştır.).

İy kaş[ı] kemān çeşmüñi müjgānuñ içinde
Gören didi āhūyı görüñ tīr arasında

13. **tīr:**
Gazel 3080
Mısra: **1**
Ok (Sevgilinin kirpikleri için kullanılmıştır.).

Ġamzelerden yine tīr aldı nigārum eline
Kaşı yayına koyup ola ki bagrum deline

14. **tīrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3300
Mısra: **5**
1. Ok. 2. Sevgilinin kirpiği.

Tīrini gönderse cān karşu çıkar
Oldugıyçün ḫasta göñlüm merhemi

tīr kıl-:

1. **tīr kıl-:**-*a, -m*
Gazel 3155
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ok gibi yerleştirmek.

Ser-i kūyında kılam ḳaddümi ya āhumı tīr
Tā ki her zāġ raḳīb ugramaya gülşenüme

tīr ü kemān:

1. **tīr ü kemān:**
Gazel 3453
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ok ve yay. II Sevgilinin oka benzeyen kirpiği ve yaya benzeyen kaşı.

Eline tīr ü kemān alursa çeşmi vechi var
Yalvarup ‘āşıḳları boyın çeker virür seri

tīr ü peykān:

1. **tīr ü peykān:**
Gazel 3139
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ok ve okun ucundaki sivri demir.(kirpik).

Ġamzeñ oklarına cānā kılmışam sīnem nişān
‘Āşıḳ olan cān virür ol tīr ü peykān üstine

tīr ü tīrkeş:

1. **tīr ü tīrkeş:**
Gazel 3419
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ok ve okluk.

Āh ol libās-ı zer-keş bindügi atı serkeş
Baglandı tīr ü tīrkeş ‘azm-i ‘Irāḳ’a düşdi

tırāş eyle:

1. **tırāş eyle:**
Gazel 3001
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bıyık, sakal, saç ve kaşları kesmek, tıraş etmek.

Ḫaṭ yaraşmaz ārızuñda gel anı eyle tırāş
Hīç revā mı gerd kona āyīne-i pāk üstine

tīr-i ābdār:

1. **tīr-i ābdār:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3338
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keskin ok(sevgilinin kirpikleri).

Ger tīr-i ābdārını ya kaşları ata
Dil-teşnelere ola bārān-ı raḥmeti

tīr-i āh:

1. **tīr-i āh:**-*um*
Gazel 3440
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Áh oku.

Tīr-i āhum geçdi bu çarḫuñ tokuz kalkanını
Bükeli ḳaddümi cevriyle benüm ol ya gibi

tīr-i belā:

1. **tīr-i belā:**
Gazel 3027
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela oku.

Çün yagar tīr-i belā bu sīne-i ġamgīnüme
Kemdür raẕḥm itmeyebilsem dil-i miskīnüme

tīr-i cefā:

1. **tīr-i cefā:**--*y, --a*
Gazel 3093
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet oku. || Sevgilinin kirpikleri.

Niçe döysün bu yürek cevrine āhen dögile
Sīne ya tīr-i cefāya niçe ṭāḳat getüre

2. **tīr-i cefā:**--*lar*
Gazel 3011
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cefa oku.

Niçe bir tīr-i cefālar sīne-i miskīnüme
Atıla seng-i melāmet yā dil-i ġamgīnüme

3. **tīr-i cefā:**
Gazel 3421
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cefa oku.

Kim tutar tīr-i cefā karşusına sīne siper
Āferīn olsun aña eyledi merdānalıgı

tīr-i dil-dūz:

1. **tīr-i dil-dūz:**
Gazel 3009
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönle batan, gönül delen ok. II Sevgilinin kirpiği.

İrişse tīr-i dil-dūzı müheyyā eyleyem cāyın
Anı ḫoş saklayam dilde ne cān ola ne ten āgeh

tīr-i ġamze:

1. **tīr-i ġamze:**-*ñ, -den*
Gazel 3317
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gamze oku.

Tīr-i ġamzeñden daḫı oñılmadan cān rişte si
Sındı seng-i cefāñ-ıla bu göñlüm[üñ] şīşesi

tīr-i kıtāl:

1. **tīr-i ḳıtāl:**
Gazel 3273
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Savaş oku.

Naẕar müjgānına kıldum helāküm añladum ol dem
Elinde dutduġı tīġ u cefā tīr-i ḳıtāl oldı

tīr-i müjgān:

1. **tīr-i müjgān:**
Gazel 3067
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) kirpik okları.

Tīr-i müjgānuña karşu dil yine gögsin gerer
Her ki ‘āşıḳdur ezel dirler ki ol bī-bāk ola

tīr-i tīz:

1. **tīr-i tīz:**
Gazel 3286
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keskin ok.

Alsañ elüñe tīr-i tīz olmaz aña sīne siper
Atsañ ider durmaz güẕer iy dōst ḫadeng endāzuñı

tīr-i yār:

1. **tīr-i yār:**-*ı*
Gazel 3294
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin oku. || *Sevgilinin bakışları veya kirpikleri.*

Muḥibbī tīr-i yārı sīnem içre
Gören dir ḫoş ne bulmışdur yirini

tīr-i zer:

1. **tīr-i zer:**
Gazel 3294
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Altın oku.

Yaşum sīm ü tīr-i zer ola çehrem
Gerekmez dehrüñ sīm ü zerini

tīrin at-:

1. **tīrin at-:**--*ar*
Gazel 3047
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ok atmak. || *Sevgilinin ok gibi keskin bakış atması.*

Kaşların geh çīn ider geh ġamzeler tīrin atar
N'eyleyem derdā dirīġā ben bu göz ü kaş-ıla

tirkeş:

1. **tirkeşe:**--*e*
Gazel 3086
Mısra: **10**
Ok atan, okçu; okluk II yaralayıcı, etkili bakışlı sevgili; kirpikler; göz.

Rāżıyam öldür beni kanum ḥelāl olsun saña
Başumı yirden götür tek bagla anı tirkeşe

2. **tirkeş:**
Gazel 3116
Mısra: **7**
Ok atan kimse, okçu. II Okçuların arkalarında taşıdıkları, süvârilerin atlarının eyer kaşına taktıkları, meşinden tabanca kılıfı şeklinde yapılmış, elliye yakın ok alan ok mahfazası, ok kuburu, okluk, sadak.

Ġamzelerden kırmaga 'uşşāḳı tirkeş bagladı
Dilegüm budur ki kurbān olayım ol yalara

tīr-keş:

1. **tīr-keşin:**-*in*
Gazel 3414
Mısra: **8**
Okçuların arkalarında taşıdıkları, süvârilerin atlarının eyer kaşına taktıkları, meşinden tabanca kılıfı şeklinde yapılmış, elliye yakın ok alan ok mahfazası, ok kuburu, okluk, sadak.

Cevr oklarıyla āh olalı toptolu yürek
Her kim görürse beni sanur tīr-keşin daḫı

tırnag:

1. **tırnag-ıla:**--*ıla*
Gazel 3140
Mısra: **8**
1. İnsan ve omurgalı hayvanlarda parmak uçlarının üst kısmını örten boynuzsu tabaka. 2. Kanca vb. âletlerin kıvrık yeri.

Bīsütūn'ı kazmag-ıla kūhken faḫr itmesün
Kesmişem ben daḫı bu ġam kūhını tırnag-ıla

tiryāk:

1. **tiryākini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3470
Mısra: **8**
Hayvani, nebati ve madeni maddelerin karışımından meydana gelen, sancıya, öksürüğe, yılan ve akrep sokmasına, bazı hastalıklara ve zehirlenmeye karşı kullanılan afyonlu macun, panzehir, antidot.

Genc-i ḫüsnüñde beni çün urdı zülfüñ 'aḳrebi
Agzuma sun luṭf idüp la'l-i lebüñ tiryākini

2. **tiryāk:**
Gazel 3419
Mısra: **7**
Bazı hastalıklara ve zehirlenmeye karşı kullanılan ilaç; macun; panzehir.

Zāhid saña sunıldı rūz-ı ezelde tiryāk
Gülşende bāde içmek ehl-i meẕāḳa düşdi

3. **tiryāk:**
Gazel 3280
Mısra: **7**
Panzehir ‖ afyonlu macun (Tiryâk, zehirli maddeleri bozucu afyonlu macuna verilen addır. Dört çeşidi bulunan tiryâkın bir çeşidi de yılan eti ilâvesiyle yapılırmış.).

Tiryāk geçer çünki lebi cān-ı 'āṣıḳa
Olsa ne ġam mār saçınuñ eger semmi

4. **tiryāḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3300
Mısra: **7**
İlaç, panzehir. II Derde devâ, en etkili çâre.

İrmese idüm lebüñ tiryāḳına
Öldürür idi beni zülfüñ semi

tiryāk ol-:

1. **tiryāk ol-:**--*a*
Gazel 3067
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Panzehir olmak, ilaç olmak; ahirette karşılığını görmek; mutlu etmek, sevindirmek.

‘Aḳreb-i zülfüñ egerçi zaḫm uradı cānuma
İy ṭabīb-i dil ne ġam ger leblerüñ tiryāk ola

tiryāki:

1. **tiryāḳi:**
Gazel 3433
Mısra: **8**
Afyon düşkünü; tütün, kahve vb. keyif verici maddeleri içmeye alışmış olan kimse .

İçerüz bādeyi līk mu‘terifüz cürmümüze
Ḥamdü-lillāh degülüz ṣūfī gibi tiryāḳi

tiryāk-i la‘l:

1. **tiryāk-i la‘l:**--*üñ -üñ*
Gazel 3014
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin dudağından aşığa gelecek şifa,panzehir kastedilmiştir.

Yimem ġam olalı tiryāk-i la‘lüñ
İçürse mār-ı zülfüñ baña sem de

2. **tiryāk-i la‘l:**-*üñ*
Gazel 3419
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmızı dudağının ilacı, panzehiri.

Ef‘ī-yi zülfüñ iy dōst zaḫm ursa baña ġam mı
Tiryāk-i la‘lüñ emdüm cāna ifāḳa düşdi

tiryāk-i la‘lüñ kandi:

1. **tiryāk-i la‘lüñ ḳandi:**-*ün, -i, -n, -i*
Gazel 3226
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Dudağının şekerinin tiryakisi/vazgeçemeyeni.

Mār zülfüñden helāke varmadan bu cān u dil
Luṭf kıl irgür baña tiryāk-i la‘lüñ ḳandini

tīşe:

1. **tīşesin:**-*s, -i, -n*
Gazel 3206
Mısra: **4**
Balta, nacak.

Niçe gör kesdi kūh-ı Bīsütūn’ı
Felek ‘ışḳ tīşesin Ferhād’a virdi

2. **tīşesi:**-*si, -*
Gazel 3152
Mısra: **12**
1. Balta, nacak, külünk. 2. Keser.

Sırrını fāş itdi ‘ışḳuñ bilmeyüp Ferhād’ı gör
Anuñ içün tīşesi dokındı āḫir başına

3. **tīşesi:**-*si, -*
Gazel 3177
Mısra: **2**
1. Balta, nacak, külünk. 2. Keser.

Ḥasret-i Leylā-y-ıla āh oldı Mecnūn pīşesi
Derd-ile kūhı keser Ferhād’uñ oldı tīşesi

4. **tīşesi:**-*s, -i*
Gazel 3227
Mısra: **6**
1. Balta, nacak, külünk. 2. Keser.

Kūh-ken çün Bīsütūn’ı kesdi līkin dōstlar
Kesmege kūh-ı ġāmı tāḳat getürmez tīşesi

5. **tīşesi:**-*si, -*
Gazel 3317
Mısra: **6**
1. Balta, nacak, külünk. 2. Keser.

Rāh-ı ‘ışḳı istedüm kim ide āsān kūh-ken
Görüñ āḫir başına niçe dokındı tīşesi

6. **tīşesi:**-*si, -*
Gazel 3402
Mısra: **10**
1. Balta, nacak, külünk. 2. Keser.

İy Muḥibbī kūh-ı āhenseñ de bil āḫir seni
Rīze rīze idiserdür uşbu ‘ışḳuñ tīşesi

tīz:

1. **tīz:**
Gazel 3262
Mısra: **8**
"Tez", çabuk, süratli bir şekilde || Beklenenden daha erken sürede.

Zecr ü hicr-ile murāduñ āḫir öldürmek ise
Bārī tīz öldüregör çekmeye tā ol miheni

2. **tīz:**
Gazel 3272
Mısra: **8**
"Tez", çabuk, süratli bir şekilde || Beklenenden daha erken sürede.

Dimiş idüñ ki seni vaṣlum ile şād ideyim
Ne tīz unıtduñ eyā dōst ol ‘ahd kanı

3. **tīz:**
Gazel 3445
Mısra: **2**
"Tez", çabuk, süratli bir şekilde || Beklenenden daha erken sürede.

Gün gibi itdüñ ṭulū‘ gördüm çü iy meh-rū seni
Yine tīz girdüñ seḥāba örtdi ol gīsū seni

tiz geç:

1. **tiz geç:**-*er*
Gazel 3313
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çabuk geçmek, kısa zaman sürmek.

İy Muḥibbī virme dil dünyā ‘arūsı tiz geçer
Döyimez bād-ı ḫazān esse aña gül ḫırmeni

tīz-āb:

1. **tīz-āb:**
Gazel 3247
Mısra: **4**
Kezzap.

Cür‘a-i ‘ışḳı içüp kim aña ṭāḳat getüre
Öldüre anı amān virmeye tīz-āb gibi

tog:

1. **togmaz:**-*maz*
Gazel 3494
Mısra: **8**
Ufuktan yükselerek gökyüzünde görünmek, tulû etmek. II Var olup ortaya çıkmak, zuhur etmek.

Ṭāli‘ümdür görmezem kūyına varsam gün yüzin
Āh kim togmaz şerefden ‘āşıḳuñ seyyāresi

toġan:

1. **toganuñ:**-*uñ*
Gazel 3438
Mısra: **4**
Şahin, doğan kuşu.

Ol hümāyı bāl-i himmetle şikār itsem ne tañ
‘Āciz olmaz çün şikārında toganuñ yügrügi

togra:

1. **togradı:**-*dı*
Gazel 3494
Mısra: **3**
(Bir şeyi) Keserek parçalamak, parça parça kesmek.

Togradı bu bagrumı biñ pāre itdi tīġ-ı ġam
Ġarḳ-ı ḫūn olup yatur sīnemde her bir pāresi

toġrı:

1. **togrı:**
Gazel 3142
Mısra: **4**
Doğru, düzgün.

Ebrūları elinde ġamz okları bilinde
Atılsa togrı okdur egri kemān içinde

2. **togrı:**
Gazel 3300
Mısra: **11**
Yalan veya yanlış olmayan, gerçeğe uygun, gerçek II hak ölçülerine uygun olan şey, gerçek, hakîkat.

Bulmadum bir yār-ı ṣādıḳ togrı yār
Ser-te-ser gezdüm egerçi ‘ālemi

3. **togrı:**
Gazel 3144
Mısra: **5**
Bir uçtan bir uca yönünü değiştirmeden giden, aynı doğrultuda devam eden, müstakim.

Togrı sandum kaşlaruña karşu ben kıldum namāz
Egrilik olsa ‘aceb mi kāfiri miḥrābda

togrı yol:

1. **togrı yol:**-*a*
Gazel 3233
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Her türlü kötülükten uzak olan tutum, hak yolu. 2. İnsanı hak ve hakîkate ulaştıran yol, hidâyet yolu.

Yolın azıtmış iken togrı yola
Getürdüñ niçe biñ ehl-i ṣalībi

togrı yoldan ayırma:

1. **togrı yoldan ayırma:**-*dan, -ma*
Gazel 3233
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
(Allah'ım!) Her türlü kötülükten uzak tutup, hak yolundan ayırma!.

Günāhum çok yapışdum dāmenüñe
Ayırma togrı yoldan ben ġarībi

togrıl-:

1. **togrılsam:**--*sa, --m*
Gazel 3119
Mısra: **5**
Doğrulmak, yönelmek.

Ṭarīḳ-i ‘ışḳa toġrılsam seni ḳaṭ‘ iderem evvel
Sebük-bār olayım iy ser baña bār-ı girān olma

toġrılık:

1. **toġrılık:**
Gazel 3052
Mısra: **4**
Doğruluk.

Kara zülfüñ kulaguña egilmiş gördüm iy dilber
Sözine sakın aldanma bulınmaz toġrılık keçde

toġru:

1. **toġru:**
Gazel 3395
Mısra: **2**
Doğru şekilde, aslına uygun şekilde.

Ḳamer devrinde ol meh-rū geyer zerrīn külāh egri
Sanasın ebrdür zülfi olur gāh toġru gāh egri

2. **toġru:**
Gazel 3395
Mısra: **12**
Yönünü değiştirmeden, aynı doğrultuda. Bir yöne doğru yönelmek (-e doğru).

Çemen seyrānın eylerken çü gördi çeşm-i pür eşküm
Diler pāyına yüz sürmek akar gāh toġru gāh egri

toġrul-:

1. **toġrulmayınca:**-*ma, -y, -ınca*
Gazel 3461
Mısra: **7**
Eğikliği ve eğriliği gidip düz duruma gelmek. II Doğrulmak, yönelmek.

Ok gibi toġrulmayınca varımazsın menzile
Kimde yok perr-i ‘amel yolda kalur segzen gibi

toḫm:

1. **toḫm[ı]:**-*-ı*
Gazel 3062
Mısra: **4**
Tohum.

Gider mi başdan sevdā-yı zülfüñ
Hevā toḫm[ı] olaldan dilde küşte

2. **toḫmını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3309
Mısra: **5**
Kendisinden yeni bir bitki üreyen tâne // bir şeyin doğurucusu durumunda olan ve ortaya çıkmasına sebep olan şey.

Ġamuñ toḫmını yir ‘ışḳ içre kārum
Görinmez baña ġayrı kār u bārı

3. **toḫmını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3356
Mısra: **9**
Kendisinden yeni bir bitki üreyen tâne // bir şeyin doğurucusu durumunda olan ve ortaya çıkmasına sebep olan şey.

Mezra‘-ı dilde yaşum toḫmını saçdum muttaşıl
Ḥāṣılum ancak hemān derd ü belā kaygu gibi

4. **toḫmı:**-*ı*
Gazel 3148
Mısra: **5**
Tohum kelimesinin eski metinlerde geçen asıl şekli. Bitkilerde döllenme sonunda çiçekten sonra oluşan ve toprağa gömülünce kendisinden yeni bir bitki üreyen tâne.

Mezra‘-ı dilde maḥabbet toḫmı sebz olsun diyü
Anı suvarmaga çeşmüm döndi ābuñ ‘aynına

tohm ek-:

1. **toḫm ek-:**-*meg, -i*
Gazel 3216
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tohum ekmek; yeni bir bitki oluşması için toprağa tohum serpmek.

Ḥāṣıl-ı ‘ömrüm eger ser-sebz olursa tañ mıdur
Eksük itmez mezra‘-ı dilde bugün toḫm ekmegi

tokın-:

1. **tokındukça:**-*duḳça*
Gazel 3440
Mısra: **2**
Dokunmak, değmek II esmek; hareket ettirmek.

Gözlerümden ḫūn-ı dil turmaz akar çün mā gibi
Mevc urur āhum tokındukça aña deryā gibi

tokuz:

1. **tokuz:**
Gazel 3275
Mısra: **8**
Dokuz (felek).

Ḳaddümi ya eyleyüp atdum yine āh okların
Dimedi çarḫuñ geçürdüm bu tokuz kalkanını

tokuz kalkan:

1. **tokuz kalkan:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3440
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dokuz kat olarak tasavvur edilen felek.

Tīr-i āhum geçdi bu çarḫuñ tokuz kalkanını
Bükeli ḳaddümi cevriyle benüm ol ya gibi

tokuz mīnā:

1. **tokuz mīnā:**--*y, --ı*
Gazel 3098
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dokuz şarap şişesi. || Felek; feleğin dokuz katı.

Kim ki dil virmez cihāna geçer istiġnā-y-ıla
İy Muḥibbī bu tokuz mīnāyı sır bir seng-ile

2. **tokuz mīnā:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 3468
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dokuz şarap şişesi. || Felek; feleğin dokuz katı.

Tokuz mīnāsını şıdı bu çarḫuñ
Kim atdı rāh-ı istiġnāda sengi

tol-:

1. **tola:**-*a*
Gazel 3043
Mısra: **10**
Çoğalmak, artmak, bir yere iyice yayılmak, kaplamak.

Eger esse ṣabā cānān ilinden
Feraḥ tola dil ü cān illerine

2. **tolmış:**--*mış*
Gazel 3137
Mısra: **2**
(Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak.

Gözlerüme kim naẓar kılsa benüm pür āb-ıla
Der bi‘aynih bir ḳadeḥ tolmış şarāb-ı nāb-ıla

3. **tolmış:**-*mış*
Gazel 3303
Mısra: **4**
Dolmak, bir yere iyice yayılmak, kaplamak.

Ṭurfa-būdur çıkmadı bir ḥarf zebānumdan benüm
Ser-te-ser tolmış ciḥān gördüm benüm efsānemi

4. **tolup:**-*up*
Gazel 3156
Mısra: **3**
(Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak.

Bū-y-ile tolup ‘ālem ola cümle mu‘āṭṭar
Dildār kaçan nāz ile zülfini daraya

tol:

1. **tolar:**-*ar*
Gazel 3056
Mısra: **7**
Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.

Nūş kılsam kāse-i çeşmüm yine anı tolar
Sanki cām-ı sāġar-ı İskenderī oldum yine

2. **toldı:**-+*dı*
Gazel 3047
Mısra: **1**
(Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak, dolup taşmak.

Āh kim hicrān şebinde toldı bagrum baş-ıla
Cismüm āḫir ġarḳ olur çeşmümden akan yaş-ıla

ṭōlāb:

1. **ṭōlābda:**--*da*
Gazel 3147
Mısra: **10**
Su değirmeni.

Ḳaddini ṭōlāb idüp eşkini cū itse Muḥib
Çeşmi anuñ gözelerdür yir yir ol ṭōlābda

2. **ṭōlāb:**
Gazel 3176
Mısra: **8**
Su değirmeni. II Durmaksızın ağlayan âşık.

İñleyüp aglayalum döne döne şām u seḥer
Yiñi konmış sular üstindeki ṭōlāb gibi

3. **ṭōlāb:**
Gazel 3247
Mısra: **2**
Su değirmeni. II Durmaksızın ağlayan âşık.

Serverā oldı gözüm yaşı benüm āb gibi
Durmaz iñler bu göñül derd-ile ṭōlāb gibi

ṭōlāb id-:

1. **ṭōlāb id-:**--*üp*
Gazel 3147
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Su değirmeni yapmak, etmek.

Ḳaddini ṭōlāb idüp eşkini cū itse Muḥib
Çeşmi anuñ gözelerdür yir yir ol ṭōlābda

ṭōlāb-veş:

1. **ṭōlāb-veş:**
Gazel 3148
Mısra: **3**
Su değirmeni gibi.

Çarḫ elinden iñlesem ṭōlāb-veş olmaz ‘aceb
Gözlerüm yaşı dönüpdür āsiyābuñ ‘aynına

tolan:

1. **tolanur:**-*(u)r*
Gazel 3471
Mısra: **5**
Bir şeyin çevresinde dönmek, gezmek, dolaşmak.

Tolanur pā-bürehne kūyını dil
Nite kim Ka‘be’yi Ḥicāz ehli

tolaş-:

1. **tolaşaldan:**-*aldan*
Gazel 3123
Mısra: **3**
Dolaşmak ‖ saçın bir nesneye dolaşmasıyla birlikte güç çözülür duruma gelmek.

Tolaşaldan bir perī-rū zülfinüñ sevdāsına
N’eyleyem şeydā göñül vardukça Mecnūn olmada

2. **tolaşur:**-*ur*
Gazel 3455
Mısra: **4**
Dolaşmak, gezinmek.

Gün yüzine alnına ‘āşıḳ degül māh-ı felek
Gice gündüz ya n’içün tolaşur anlar kūyını

3. **tolaşup:**--*up*
Gazel 3146
Mısra: **9**
(Saç, iplik vb. şeyler) Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.

Tolaşup kāküline dil diler irmek lebine
Resen-i zülf-ile dil ya‘nī çıkar döne döne

4. **tolaşup:**--*up*
Gazel 3485
Mısra: **7**
(Saç, iplik vb. şeyler) Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.

Tolaşup sevdā-yı zülfe oldı göñlüm bī-ḳarār
Gelmeseydi başuma benüm bu sevdā kāşki

tolaş:

1. **tolaşdı:**-*dı*
Gazel 3077
Mısra: **1**
Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.

Tolaşdı yine dil saçınuñ silsilesine
Başındaki sevdā komaz iltür anı sine

2. **tolaşaldan:**
Gazel 3221
Mısra: **7**
Saçın bir nesneye dolaşmasıyla birlikte güç çözülür duruma gelmesi.

Tolaşaldan zülfine cān u göñül olmaz ḫalāṣ
Ne belāya saklar iy dil ol ḳad ü bālāsını

tola-yaz-:

1. **tola-yazdı:**-*dı*
Gazel 3220
Mısra: **10**
Dolmak üzereydi.

Gün yüzüñe bakdukça Muḥibbī senüñ iy dōst
Yaş-ıla anuñ çeşmi kabagı tola-yazdı

toldur-:

1. **toldurur:**-*ur*
Gazel 3168
Mısra: **2**
(Bir şey bir yeri) Kaplamak.

Oynasa bād-ı ṣabā ol ‘anberīn gīsū-y-ıla
Toldurur ‘ālem dimāġını ser-ā-ser bū-y-ıla

tolı:

1. **tolıdur:**-*dur*
Gazel 3048
Mısra: **3**
İçinde, alabileceği kadar veya ona yakın derecede kimse veya şey bulunan, dolmuş olan, boş yeri bulunmayan, memlû.

Ġamze oklarıyla sīnem tolıdur terkeş gibi
Cānı ḳurbān ideyin emr itse kaşı yayına

2. **tolıdur:**-*dur*
Gazel 3177
Mısra: **6**
İçinde, alabileceği kadar veya ona yakın derecede kimse veya şey bulunan, dolmuş olan, boş yeri bulunmayan, memlû.

Bile alup gitmedi ‘ışḳı bilüñ Ferhād u Ḳays
Tolıdur şīr ü peleng ile bu ‘ışḳuñ bīşesi

3. **tolıdur:**-*dur*
Gazel 3227
Mısra: **8**
Bir yerde bahsedilen şeyin çok bulunduğunu, çok olduğunu anlatır, çok, pek çok.

Geh ruḫ-ı zerd-ile şīrem gāh dāġumla peleng
Tolıdur şīr ü pelenglerle bu ‘ışḳuñ bīşesi

4. **tolı:**
Gazel 3338
Mısra: **3**
Bir yerde bahsedilen şeyin çok bulunduğunu, çok olduğunu anlatır, çok, pek çok.

Gūşum tolı çeng-ile nāyuñ ṣadāsıdur
İy pend-gū başuña eyle naṣīḥati

5. **tolı:**
Gazel 3362
Mısra: **9**
Bir yerde bahsedilen şeyin çok bulunduğunu, çok olduğunu anlatır, çok, pek çok.

Sevdā-yı būy-ı zülf-ile tolı dimāġumuz
Serden Muḥibbī çıkarısar bu hevā bizi

tolu:

1. **tolusın:**-*sın*
Gazel 3433
Mısra: **4**
İçi şarapla dolu kadeh.

Bādeye telḫ dime sun berü şīrīn içelüm
Yāduña nūş idelüm sun tolusın saġrāḳı

2. **tolu:**
Gazel 3208
Mısra: **8**
(Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak, dolup taşmak.

Vīrāne kıldı cismüm egerçi belā-yı hicr
Dil genc-ḫānesi tolu esrār ‘āşıḳı

3. **tolu:**
Gazel 3278
Mısra: **11**
(Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak, dolup taşmak.

Pür gerek ola tolu ḥikmet ile maḫzen-i dil
Añmañ şimdi zamān ḫalḳı gibi içi boşı

4. **tolu:**
Gazel 3283
Mısra: **5**
(Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak, dolup taşmak.

Leb ḫamūş līk ḫayāl ile tolu cā bu göñül
Dil senüñ-ile vü sen dille idersin suḫeni

5. **tolu:**
Gazel 3314
Mısra: **7**
(Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak, dolup taşmak.

Göñlümüñ şīşesini kim göre kan-ıla tolu
Mey-i ḥamrā ile pür sana zücāc-ı Ḥalebī

6. **tolu:**
Gazel 3402
Mısra: **8**
(Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak, dolup taşmak.

Bezm-i ġamda kāse-i çeşmüm baña sāġar yiter
İçerem ḫūn-ı cigerle tolu göñlüm şīşesi

7. **toludur:**-*dur*
Gazel 3444
Mısra: **3**
(Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak, dolup taşmak.

‘Işḳ bāzārı toludur kelle-i ‘uşşāḳdan
Turmaz işler bu maḥabbet şehrinüñ ser-ḫānesi

8. **tolu:**
Gazel 3066
Mısra: **4**
İçinde, alabileceği kadar veya ona yakın derecede kimse veya şey bulunan, dolmuş olan, boş yeri bulunmayan.

Bezm-i ġamda lebini yād idüben yine göñül
Sāġar-ı çeşmini döndürdi tolu cāmlara

tomār:

1. **ṭomār:**
Gazel 3364
Mısra: **4**
Dürülüp yuvarlak yapılmış şey, tomar.

Derd-i dil ḫālini yazdum sıgmadı bir nāmeye
Anuñ içün yāra taḥrīr eyledüm ṭomār iki

top:

1. **topuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 3440
Mısra: **10**
Top, çevgan topu, guy. II kafa, baş.

Başuñı top it Muḥibbī zülfinüñ çevgānına
Topuñ agsun göklere mihr-i cihān-ārā gibi

2. **top:**
Gazel 3101
Mısra: **9**
Çevgan oyununda kullanılan top, guy. ll Aşığın feda etmeye hazır olduğu başı.

Top ser kıldı Muḥibbī zülfinüñ çevgānına
Ola kim ġalṭān idüp dilber teġāfül itmeye

top eyle-:

1. **top eyle-:**--*dü, --m*
Gazel 3112
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, -kendini feda etmek-.

Anuñ-ıçundur yolında başumı top eyledüm
Ola kim ġalṭān idem ben zülfinüñ çevgānına

2. **top eyle-:**-*dü, -m*
Gazel 3153

Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.

Olalıdan ḥüsn meydānında ol meh şehsüvār
Başumı top eyledüm ben zülfinüñ çevgānına

top eyle:

1. **top eyle:**-*r*
Gazel 3490
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.

Semend-i nāza binmişdür yine meydān-ı ḥüsn içre
Ser-i ‘uşşāḳı top eyler elinde zülfi çevgānı

2. **top eyle:**-*y, -üp*
Gazel 3322
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.

Bir nāzenīni gördüm cevlān iderdi rāhı
Top eyleyüp serümi göge çıkardum āhı

3. **top eyle:**
Gazel 3462
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.

Süvār ol esb-i nāz üzre ele al zülfi çevgānın
Ser-i ‘uşşāḳı top eyle senüñdür ḥüsn meydānı

top id:

1. **top id:**-*üp*
Gazel 3363
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.

Esb-i nāz üzre kaçan zülfini çevgān eylese
Top idüp ġalṭān ide yolında ‘āşıḳ serleri

2. **top id:**-*er*
Gazel 3368
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.

Esb-i nāz-ıla gören meydān-ı ḥüsn içre seni
Zülfüñüñ çevgānına top ider elbet başını

top it:

1. **top it:**
Gazel 3168
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.

Ḥüsn meydānında çevgān itdi çün zülfini yār
Başuñı top it Muḥibbī oynasun ol gūy-ıla

2. **top it:**
Gazel 3440
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.

Başuñı top it Muḥibbī zülfinüñ çevgānına
Topuñ agsun göklere mihr-i cihān-ārā gibi

toprag:

1. **topragına:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3033
Mısra: **7**
Toz, toprak.

İy dil ayagı topragına ger elüñ irse
‘İzzetle alup yüzüñe sür tāc-ı ser eyle

2. **topragı:**-*ı*
Gazel 3260
Mısra: **8**
Toprak, zemin, yer.

Bi-ḥamdillāh gider oldum ser-i kūyına dildāruñ
Velī bilmem çeken anda suyı mı yāḫū topragı

3. **topragı:**-*ı*
Gazel 3483
Mısra: **10**
1. isim. Yer kabuğunun, toz durumuna gelmiş türlü kütle kırıntılarıyla, çürümüş organik cisimlerden oluşan ve canlılara yaşama ortamı sağlayan yüzey bölümü. 2. sıfat. Yer kabuğunun bu bölümünden yapılmış. 3. isim. Jeoloji Kara. 4. isim. Mecaz Ülke.

Kūy-ı cānāna Muḥibbī yine dil oldı revān
Beñzer ol miskīni çeken suyı topragı gibi

4. **topragumı:**-*um, -ı*
Gazel 3141
Mısra: **9**
Toprak. || Mezar.

At cefā sengini topragumı yirden götür
Bārī ol demde vefā resmini bünyād eyle

5. **topragından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 3427
Mısra: **7**
Ülke, vatan, memleket, yöre.

Cefā sengiyle miḥnet topragından
Maḥabbet ḫānesin dil muḥkem itdi

topragına düş-:

1. **topragına düş-:**--*ı, --n, --a, --dü, --m*
Gazel 3096
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toprağa düşmek. II Ölmek.

Hicrüñ-ile dönmiş-idüm ben ḫazān yapragına
Bir katı āh eyledüm düşdüm fenā topragına

toprak:

1. **topragında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3067
Mısra: **1**
Toprak, toz.

Ẕerre-veş her kim meẕellet topragında ḫāk ola
Tañ degüldür gün gibi ger menzili eflāk ola

2. **topragını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3360
Mısra: **4**
Evrenin etrafını kaplayan katı madde; toz.

Tañ degül gülgün olup yagdursa kan yire seḥāb
Çün şehīd-i ‘ışḳuñuñ yil savurur topragını

3. **toprak:**
Gazel 3046
Mısra: **14**
Yer kabuğunun, toz durumuna gelmiş türlü kütle kırıntılarıyla, çürümüş organik cisimlerden oluşan ve canlılara yaşama ortamı sağlayan yüzey bölümü.

Gözlerüm kanına gel dök iy ṣabā ḫāk-i derin
Resmdür toprak dökerler görseler kan üstine

toptolu:

1. **toptolu:**
Gazel 3414
Mısra: **7**
(Kuvvetlendirme benzer hecesi dop ile dop+dolu) Çok dolu, tamâmen dolu.

Cevr oklarıyla āh olalı toptolu yürek
Her kim görürse beni sanur tīr-keşin daḫı

2. **toptolu:**
Gazel 3159
Mısra: **10**
Çok dolu, tamamen dolu.

Añsa Muḥibbī gün yüzüñi zār eylese
Gūş-ı zamāne toptolu ol ṣadā-y-ıla

3. **toptoludur:**-*dur*
Gazel 3194
Mısra: **2**
Çok dolu, tamamen dolu.

Arasalar bu cihān içinde yokdur sen gibi
Kanda baksañ uş bu ‘ālem toptoludur ben gibi

4. **toptolu:**
Gazel 3465
Mısra: **6**
Çok dolu, tamamen dolu.

İtdi nişāne sīnemi ya kaşların kurup
Cevr oklarıyla toptolu çeşmi ṣadacugı

toptolu eyle:

1. **toptolu eyle:**-*y, -elü, -m*
Gazel 3433
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok dolu, tamâmen dolu hale getirmek.

İy Muḥibbī içüben mest-i ḫarābāt[ī] olup
Toptolu eyleyelüm na‘ra ile āfāḳı

toptolu kıl-:

1. **toptolu kıl-:**-*mış*
Gazel 3172
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Kuvvetlendirme benzer hecesi dop ile dop+dolu) Çok dolu, tamâmen dolu olması.

Vā‘ızı gör niçe düşmiş ‘āşıḳ-ı şeydā-y-ıla
Mescid için toptolu kılmış kuru ġavġā-y-ıla

toptolu ol-:

1. **toptolu ol-:**--*a*
Gazel 3013
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dopdolu, tamamen dolu olmak.

Añup cefā vü cevrüñi āh eylesem eger
Güş-ı zamāne toptolu ola ṣadām-ıla

toz:

1. **tozuma:**-*um, -a*
Gazel 3023
Mısra: **6**
İnce un halinde toprak, zerre.

Yüri iy sāye yüri ko kerem it dāmenini
Ben ‘adem mülkine gitdüm iremezsin tozuma

ṭūbī:

1. **ṭūbī:**
Gazel 3464
Mısra: **3**

Cennette bulunduğuna ve bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda, dalları aşağıda büyük ağaç.

Āḫir olsun göreyin ṭūbī gibi ol ser-nigūn
Kim ki teşbīh eyleye serve ḳadüñ şimşādını

tūbī boy:

1. **ṭūbī boy:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3431
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuba Ağacı(Sidre'de bulunan bir ağaç olup kökü yukarıda ve yaprakları aşağıdadır. Dallarının bütün cenneti gölgelediğine ve değişik meyvalar verdiğine inanılır.)na benzeyen boy.

Görüp ṭūbī boyını serv [ü] ‘ar‘ar
İkisi reşk udından sındı düşdi

tūbī-i bāġ-ı cinān:

1. **ṭūbī-i bāġ-ı cinān:**
Gazel 3186
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet bahçesinin Tuba'sı (Cennette bulunduğuna ve bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda, dalları aşağıda büyük ağaç.). II Cennet bahçesinin güzelliği, hoşluğu.

Her kaçan gelse ḳıyāma ol ḳıyāmet ‘arż ider
Ṭūbī-i bāġ-ı cinān ya serv-i sīmīnüm gibi

tûfân:

1. **ṭūfān:**
Gazel 3183
Mısra: **6**
1. Nuh peygamber zamânında dünyâyı kaplayacak şekilde yağan çok şiddetli yağmur. 2. Çok şiddetli yağmur ve fırtına.

Urmış-ıdum zühd ü taḳvānuñ ezel bünyādını
Āh kim ṭūfān mı ḫāk-ile yeksān eyledi

tūfān-ı mey:

1. **ṭūfān-ı mey:**
Gazel 3179
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap tufanı (Çok şiddetli yağmur ve fırtına).

Zühd-ile taḳvā bināsın çarḫa irgürmiş-iken
Geldi çün ṭūfān-ı mey ḫāk-ile yeksān eyledi

tufeyl ol-:

1. **ṭufeyl ol-:**--*sun*
Gazel 3071
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dalkavukluk yapmak; sığıntısı (asalağı) olmak ll Tufeyl: ziyafetlere çağrılmadan gidip baş köşeye kurulan bir mesel ve masal kişisidir.

Muḥibbī zülfi tārına Ḥabeş mülki ṭufeyl olsun
Bahā olmaya ḫāline ḫarāc-ı Hind ü Bengāl’a

tuġrā:

1. **ṭuġrāsına:**--*sı, --n, --a*
Gazel 3039
Mısra: **5**
Fermanlarda imza yerine kullanılan işaret.

Kaşları ṭuġrāsına iy ṣūfī iḳrār eylegil
Niçeye dek kalasın bu ġaflet-i inkārda

2. **tuġrā:**
Gazel 3291
Mısra: **9**
(Padişahlarının resmî yazılarda ve paralarda imza yerine kullandıkları, özel bir şekli olan) Mühür, damga.

İy Muḥibbī şāh-ı ‘ışḳuñ ḥükm[i] var tuġrā ile
Ol ḫarābāt-ı cihān terk eyle nām u nengüñi

tuġrāsı ol-:

1. **ṭuġrāsı ol-:**-*sı, -up, -dur*
Gazel 3218
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Ferman, berat ve resmi belgelere) tuğra koymak, imzalamak. II Kıvrımlı bir şekilde çizilmek.

Berāt-nāme-i ḥüsnüñ yazalıdan ḫaṭṭuñ iy dilber
Olupdur ḳābe ḳavseynüñ anuñ üstinde ṭuġrāsı

tuḥfe:

1. **tuḥfe:**
Gazel 3331
Mısra: **3**
(Ar.) Armağan, hediye.

Naḳd-i cān u dil getürdüm tuḥfe diyü pāyuña
Ḳıymeti yokdur ḳabūl eyle bu dervīşāne[y]i

2. **tuḥfe:**
Gazel 3408
Mısra: **10**
(Ar.) Armağan, hediye.

Redd eyleme cānā kapuña gelse Muḥibbī
Tuḥfe getürür çeşmi iki şīşe gülābı

tuḥfe ilt:

1. **tuḥfe ilt:**-*em*
Gazel 3319
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hediye vermek, hediye göndermek.

Kapuña varsam nigārā tuḫfe iltem cān u dil
Böyledür ḳānūn ulular desti öpülmez tehī

2. **tuḫfe ilt:**-*ür*
Gazel 3444
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hediye vermek, hediye göndermek.

Kūyına varsa Muḥibbī tuḥfe iltür cān u ser
Buña ḳādirdür budur dervīş-i dervīşānesi

tulū‘ eyle-:

1. **ṭulū‘ eyle-:**-*y*, --*e*
Gazel 3115
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğmak.

Kim nisbet ider gün yüzini şems-i ḍuhāya
Raġbet mi kalur gün ki ṭulū‘ eyleye aya

ṭulū‘ it:

1. **ṭulū‘ it:**-*se*, -*ñ*
Gazel 3411
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğmak, ortaya çıkmak; varlık göstermek.

Ṭulū‘ itseñ seḥergehden dokınur şu‘leñ aġyāra
Düşer mi saña hey āfet dine gün gibi hercāyī

2. **ṭulū‘ it:**-*dü*, -*ñ*
Gazel 3445
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğmak.

Gün gibi itdüñ ṭulū‘ gördüm çü iy meh-rū seni
Yine tīz girdüñ seḥāba örtdi ol gīsū seni

tur-:

1. **turup:**-*up*
Gazel 3013
Mısra: **3**
Bir konumda devamlılık göstermek, durumunu korumak.

Mey-hāne gūşesinde turup cür‘a nūş iden
Mescide varubanı alışmaz ‘avām-ıla

2. **turmak:**-*mak*
Gazel 3161
Mısra: **6**
Durmak.|| Sözünü tutmak.

Öldürem dirdüñ baña öldürdüñ iy kāfir beni
Pādişāh-ı ḥüsn olan turmak gerek iḳrārına

3. **turur:**--*ur*
Gazel 3144
Mısra: **4**
Dikilmek, ayakta beklemek.

Ḳadd ü ruḫsāruñı su içre görüp serv-i sehī
Bir daḥı görem diyü turur kenār-ı ābda

4. **turmaga:**-*mag*, -*a*
Gazel 3149
Mısra: **14**
Şu veya bu durumda bulunmak, belli bir durumda olmak.

Başın egeli ġam yili yok ẕerre mecāli
Dil-ḫaste Muḥibbī gibi turmaga benefşe

5. **turup:**-*up*
Gazel 3150
Mısra: **4**
Yapmakta olduğu hareketi kesmek, hareketsiz kalmak.

Nāle eyle iy göñül çal sīnemüñ ṭanbūrını
Ola kim bir dem turup gūş ide dilber sāzuma

6. **turmaz:**-*maz*
Gazel 3160
Mısra: **3**
Yapmakta olduğu hareketi kesmek, hareketsiz kalmak.

Murġ-ı dil feryād iderdi turmaz idi bir nefes
Ol lebi mül ruḫları gül zülfi reyḥān olmasa

7. **turmaz:**-*maz*
Gazel 3200
Mısra: **10**
1. Yapmakta olduğu hareketi kesmek, hareketsiz kalmak. 2. (Devamlı çalışma, hareket ve süreklilik hâlinde bulunan bir şeyin) Hareketi kesilmek, inkıtâa uğramak.

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu bu Muḥibbī medḥüñi
Turmaz okur ṣubḥ olınca bülbül-i gūyā gibi

8. **tursun:**-*sun*
Gazel 3238
Mısra: **12**
Durmak, belli bir durumda olmak.

İşitdüm çeşm-i fettānı uyur ‘ālem olur rāḥat
Uyarmañ fitnedür ẓāhir ko tursun aña ḥˇāb evlā

türāb:

1. **türābuñ:**-*uñ*
Gazel 3148
Mısra: **10**
Toprak.

İy Muḥibbī kanda gitsem iki cūdur gözyaşı
Kalmadı şimden girü ḥācet türābuñ aynına

türāb-ı ka‘be:

1. **türāb-ı ka‘be:**--*y, --e*
Gazel 3102
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabe'nin toprağı.

Beñzedelden kūy-ı dildārı cenāb-ı Ka‘be’ye
Yüz sürerler ekser anūnçün türāb-ı Ka‘be’ye

turag:

1. **turaguñ:**-*uñ*
Gazel 3246
Mısra: **3**
Durulan, karar kılınan yer.

Mekānuñ ‘ālem-i ‘ulyā turaguñ cennet-i me‘vā
Kapuñ derbānıdur Rıḍvān olup çāker saña ḥūrī

türk-i mest:

1. **türk-i mest:**
Gazel 3279
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçmiş güzel.

Ṣad-bār yiter ‘işve vü nāz u ‘itāb oldı
İy türk-i mest cān-ıla bu dil ḫarāb oldı

2. **türk-i mest:**
Gazel 3400
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Sarhoş, kan dökücü göz.

Her gice nergis gibi açmaz gözin ol türk-i mest
Gitmedi baḫtum gibi beñzer hīç anuñ uyḫusı

turmaġ:

1. **turmag-ıla:**-*ıla*
Gazel 3140
Mısra: **4**
Beklemek, durmak.

Bir ayag üzre gelüp bil baglayupdur ḫıẕmete
Servüñ indi kara su ayagına turmag-ıla

turmaz:

1. **turmaz:**
Gazel 3440
Mısra: **1**
Beklemeden II hızlıca.

Gözlerümden ḫūn-ı dil turmaz akar çün mā gibi
Mevc urur āhum tokındukça aña deryā gibi

2. **turmaz:**
Gazel 3444
Mısra: **4**
Aralıksız, sürekli, durmaksızın.

‘Işḳ bāzārı toludur kelle-i ‘uṣṣāḳdan
Turmaz işler bu maḥabbet şehrinüñ ser-ḫānesi

3. **turmaz:**
Gazel 3460
Mısra: **4**
Aralıksız, sürekli, durmaksızın.

Baglama dünyāya dil ‘ālemde şād ol iy göñül
Çün cihān turmaz geçer ger nā-ḫoşı vü ger ḫoşı

turna:

1. **turna:**
Gazel 3202
Mısra: **6**
Turna kuşu II Turnagiller familyasından, Avrupa ve Afrika’da toplu olarak yaşayan, büyük sürüler hâlinde göçen iri kuş.

Dem-be-dem yükseklere saldum bu dil şahbāzını
Ol hümā-pervāzı aldurdum yine turna gibi

ṭurra:

1. **ṭurra:**
Gazel 3489
Mısra: **1**
Alna dökülen kıvırcık saç lülesi.

‘Işḳ-ı şāhī ṭurra ile çaldı ṭabl-bāzını
Gözleyüp dil murġını üstine saldı sāzını

ṭurra-i ġam:

1. **ṭurra-i ġam:**
Gazel 3075
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam saçı (kakülü).

‘Ālemi ‘ışḳı tutar başdan başa ṣıyt u ṣadā
Ṭurra-i ġam her kaçan degse bu sīnem kūsına

ṭurra-i şeb-reng:

1. **ṭurra-i şeb-reng:**--*üñ, --i*
Gazel 3019
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gece renkli (siyah) zülüf .

Ṭurra-i şeb-rengüñi tagıtmagıl gül yüzüñe
Bir siyeh Hindū-durur baḫtın hümāyūn eyleme

ṭurra-i ṭarrār:

1. **ṭurra-i ṭarrār:**
Gazel 3423
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) İnsanın aklını başından alan saçları.

İstemez biri kulı sındugını dil kākülinüñ
Niçe kez gerçi diyem ṭurra-i ṭarrār sıdı

2. **ṭurra-i ṭarrār:**-*uñ, -ı*
Gazel 3184
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül çalan, insanın aklını başından alan saç. II Hilekar saç.

Hey niçe ‘ayyārdur gözden ogurlar setrümi
Gitdi dil elden görelden ṭurra-i ṭarrāruñı

<u>turra-i zülf-i siyehkār ucı:</u>

1. **ṭurra-i zülf-i siyehkār ucı:**-*uñ, -ı, -n, -dan*
Gazel 3217
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Günahkar saçının turra(alna düşen saç)sının ucu.

İy ṣanem bilsem ne içün zār idersin hā beni
Ṭurra-i zülf-i siyehkāruñ ucından vā beni

<u>ṭurre-i ṭarrār:</u>

1. **ṭurre-i ṭarrār:**
Gazel 3151
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül çalan, insanın aklını başından alan zülüf; alna düşen saç.

Başa kim çıkabilür ol ṭurre-i ṭarrār ile
Kimdür ol kim söyleşe la‘l-i şeker-güftār ile

<u>turur mı:</u>

1. **turur mı:**
Gazel 3310
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Durur mu? II durmaz.

Ruḥı şevḳıne kıl nāle Muḥibbī
Gör iñler hīç turur mı ‘andelībi

<u>tut-:</u>

1. **tutar:**-*ar*
Gazel 3109
Mısra: **2**
Tutmak, bir nesneyi elle kavramak.

Yine hengām-ı güldür devr-i lāle
Tutar nergis eli üzre piyāle

2. **tutar:**-*ar*
Gazel 3075
Mısra: **7**
Doldurmak, istila etmek, duyulacak veya görülecek şekilde etrafı kaplamak.

‘Ālemi ‘ışḳı tutar başdan başa ṣıyt u ṣadā
Ṭurra-i ġam her kaçan degse bu sīnem kūsına

3. **tutdı:**--*dı*
Gazel 3141
Mısra: **3**
Görünür bir şekil almak, üzerinde bir tabaka teşkil etmek.

Jeng-i ġam tutdı dil āyīnesin iy pīr-i muġān
Vaḳtıdur meygede yolın baña irşād eyle

4. **tutdı:**-*dı*
Gazel 3235
Mısra: **4**
Görevlendirmek.

Zülfine bend eyleyüp ḥabs-i zenaḫdān eyledi
Tutdı cāsūs añlayup bu gönlümüñ avlagını

5. **tutar:**-*ar*
Gazel 3269
Mısra: **8**
Mâruz bırakmak, hedef olarak almak.

Yüzüñi görmege kūyuña vardum
Cefā tīġın tutar gördüm raḳībi

<u>tut:</u>

1. **tutasın:**-*a, -sın*
Gazel 3473
Mısra: **6**
Kabul etmek, benimsemek.

Çāk itmeden yakañı cefā-y-ıla dest-i dehr
Lāyıḳ budur ki tutasın ‘uzlet yakasını

2. **tut:**
Gazel 3375
Mısra: **5**
Kavramak.

Sāḳiyā luṭf u kerem kıl el yirine tut ayak
Mevsim-i güldür yine gel lāle reng it bādeyi

3. **tut:**
Gazel 3239
Mısra: **11**
... olarak görmek, ... olarak saymak.

İy Muḥibbī tut yüri ‘ālemde istiġnā yüzin
Dūn-himmet olma elden sen koma ‘Anḳālıgı

4. **tut:**
Gazel 3210
Mısra: **2**
... Olarak görmek.

Sakın aldanma cihāna dime yokdur ben gibi
‘Āḳil iseñ tut anı sen kendüñe düşmen gibi

5. **tutmış:**-*mış*
Gazel 3479
Mısra: **7**
Doldurmak, kaplamak, sarmak.

Lāleler tutmış çemen eṭrāfını görüp didüm
Sīneden yir yir dökilen kana beñzetdüm seni

6. **tutup:**-*up*
Gazel 3240
Mısra: **2**
Tutmak, bekletmek.

Seyr-i gülşen ideler nāz-ıla ol yār gehi
Bir ayag üzre tutup ḫidmet ide serv-i sehī

tutaga düş:

1. **tutaga düş:**
Gazel 3457
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hemen söyleyecek durumda olmak.

Sırruñ Muḥibbī sakla dilden çıkarma zīnhār
Ẓāhir olur ol ebed çünki tutaga düşdi

tutalum:

1. **tutalum:**
Gazel 3179
Mısra: **10**
"Tutalım ki, varsayalım ki, diyelim ki" gibi anlamlara gelen bir varsayım ifadesi.

Bu Muḥibbī’nüñ günāhını görüp geçmez misin
Kanı luṭf-ıla kerem ol tutalum kan eyledi

tutıl:

1. **tutılsa:**-*sa*
Gazel 3495
Mısra: **3**
Yakalanmak, ele geçirilmek. || Tutkun hale gelmek, aşık olmak.

Göñül murġı tutılsa tañ mı zülfe
İçinde dānedür ol iki ḫāli

2. **tutıldum:**-*du, -m*
Gazel 3494
Mısra: **5**
Yakalanmak, ele geçirilmek; avlanmak. II Tutkun hâle gelmek, âşık olmak.

Dām-ı zülfine tutıldum görüben göz karasın
Gör neler getürdi başuma benüm göz karası

tutış-:

1. **tutışduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 3181
Mısra: **9**
Alevlenmeye, yanmaya başlamak, alev almak. || Alev almış gibi olmak.

Muḥibbī āteş-i ‘ışḳa tutışduñ şem‘-veş başdan
Olursa gözlerüñ yaşı ne tañ tā ṣubḥa dek cārī

2. **tutışur:**-*ur*.
Gazel 3139
Mısra: **11**
Alevlenmeye, yanmaya başlamak, alev almak. II Alev almış gibi olmak.

Tutışur āhum şerārından dü ‘ālem iy ṭabīb
Merhemüñ nef‘i nedür bu dāġ-ı hicrān üstine

tūṭī-ṭab‘:

1. **ṭūṭī-ṭab‘:**
Gazel 3325
Mısra: **10**
Papağan mizaçlı/huylu.

Gülşende Muḥīb bir ġazel-i ābdār okur
Ṭūṭī-ṭab‘ sanki ider ḳand-ı nisārı

tūtiyā:

1. **tūtiyāsını:**-*s, -ı, -n, -ı*
Gazel 3244
Mısra: **8**
Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu ǁ Güzelin ayak tozu.

‘Āşıḳ gözine ḫāk-i der-i yār var iken
‘Işḳ ehli n’ider uşbu cihān tūtiyāsını

tūtiyā it-:

1. **tūtiyā it-:**-*se, -m*
Gazel 3246
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sürme çekmek, yapmak.

El irse ḫāk-i pāyuña gözüme tūtiyā itsem
Murādum iki ‘ālemde kapuñdan olmayam dūrı

tutuş-:

1. **tutuşup:**--*up*
Gazel 3146
Mısra: **11**
Alevlenmeye, yanmaya başlamak, alev almak.

Tutuşup āteş-i ‘ışḳı-y-ıla pervāne-ṣıfat
Bu Muḥibbī düşüp odlara yanar döne döne

tutuş:

1. **tutuşup:**-*up*
Gazel 3470
Mısra: **2**
1. Alevlenmeye, yanmaya başlamak, alev almak 2. mec. Alev almış gibi olmak 3. Aşk ateşine tutuşup yanmak.

Bir naẓar her kim göre ruḫsār-ı āteşnākini
Tutuşup ‘ışḳ āteşine yile virür ḫākini

2. **tutuşup:**-*up*
Gazel 3487
Mısra: **7**
1. Alevlenmeye, yanmaya başlamak, alev almak 2. mec. Alev almış gibi olmak 3. Aşk ateşine tutuşup yanmak.

Yazarken yāra aḥvālüm tutuşup āhum odından
Kül oldı eldeki kāġıd elümde bir ḳalem kaldı

tuz ekmeg:

1. **tuz ekmeg:**-*i*
Gazel 3216
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hatır bağlamında tuz ekmek(hakkı).

Ġamzeler bagrum deler komaz lebüñ tuz ekmegi
Dōstlık ḥaḳḳın yitürür unıdur tuz ekmegi

2. **tuz ekmeg:**-*i*
Gazel 3216
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hatır bağlamında tuz ekmek(hakkı).

Ġamzeler bagrum deler komaz lebüñ tuz ekmegi
Dōstlık ḥaḳḳın yitürür unıdur tuz ekmegi

3. **tuz ekmeg:**-*i*
Gazel 3216
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hatır bağlamında tuz ekmek(hakkı).

Kūyuña varsa Muḥibbī itlerüñ karşu gelür
Bu muḳarrerdür unıtmazlar bular tuz ekmegi

ṭabīb:

1. **ṭabībi:**-*i*
Gazel 3233
Mısra: **4**
Hekim, doktor. II Allah.

Egerçi ‘ışḳ ara derd ü elem çok
Ne ġam sensin çü derdümüñ ṭabībi

U

u:

1. **u:**
Gazel 3004
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Baña olsa leb-i sāḳī yiter hem nuḳl u hem bāde
Olurdı ‘iyş esbābı ser-ā-ser cümle āmāde

2. **u:**
Gazel 3009
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Dilerem pāyını būse kılam ol serv-i reftāruñ
Ki ne dāmen ola vāḳıf u ne ḫod pīrehen āgeh

3. **u:**
Gazel 3012
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Zülfinde görüp ḫāline dil murġı dutılsa
Olmaya ‘aceb dām u biri dāne geçerse

4. **u:**
Gazel 3027
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Ḥamdü-lillāh mü’min-i ‘ışḳam zī-men zülf-i dōst
Yok-durur bir kılca noḳṣān u ḫalel hīç dīnüme

5. **ü:**
Gazel 3044
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Gāhī cefā-yı dilber ü gāhī belā vü ġam
Bir dem mi var bu dil-i gām-ḫ̌āra gelmeye

6. **u:**
Gazel 3050
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Nedür sen añma hergiz ḫāl ü ḥaṭṭın
Birisi ḥubb u biri nīgi sorma

7. **ü:**
Gazel 3069
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Mest olup çāk-i girībān idüben tā dāmen
Vālih ü ‘āşıḳ u āşüfte vü rüsvā lāle

8. **u:**
Gazel 3069
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Mest olup çāk-i girībān idüben tā dāmen
Vālih ü ‘āşıḳ u āşüfte vü rüsvā lāle

9. **u:**
Gazel 3077
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.

Ḫışm eyler ise ġam yime iy dil yine oḫşar
Efendi olan kakır u oḫşar kölesine

10. **u:**
Gazel 3080
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.

Ser-i kūyında gözüm yaşı bitürdi gül-i ter
Diye taḥsīn maḥalleñ gören āb u giline

11. **ü:**
Gazel 3089
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.

Kim bilürdi ‘ışḳumı ‘ālemde olurdı nihān
Dīdeler kūzekler ü bu sīne dōlāb olmasa

12. **ü:**
Gazel 3092
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Dilā ṣabr it cefā vü cevr ü rence
Ümīẕüñ dut iresin vaṣl-ı gence

13. **u:**
Gazel 3100
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

‘Işḳ meydānında girdüm geştgīr-i derd olup
Vāmıḳ u Ferhād u Ḳays’ı dest-yār itmeñ nice

14. **u:**
Gazel 3100
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

‘Işḳ meydānında girdüm geştgīr-i derd olup
Vāmıḳ u Ferhād u Ḳays’ı dest-yār itmeñ nice

15. **ü:**
Gazel 3101
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Bāġbān ger görse ḳadd ü ‘ārıż u şehlā gözüñ
Serv nergis gül diküp hergiz tecemmül itmeye

16. **u:**
Gazel 3101
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Bāġbān ger görse ḳadd ü ‘ārıż u şehlā gözüñ
Serv nergis gül diküp hergiz tecemmül itmeye

17. **ü:**
Gazel 3123
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Ol boyı serv-i sehīnüñ pāyına īsār içün
Gözlerümüñ yaşı sīm ü yüzüm altun olmada

18. **ü:**
Gazel 3211
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

İy melek-ḫaṣlet ü iy nūr-ı Ḫudā v’iy Ḳureşi
Kankı kāfirdür ola sevmeye sen ḫūrī-veşi

19. **u:**
Gazel 3211
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Eyledüñ nūruñ-ıla ‘ālemi ser-cümle sefīd
Bendeñ oldı ‘Arab u hem ‘Acem ü hem Ḥabeşī

20. **ü:**
Gazel 3211
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Eyledüñ nūruñ-ıla ‘ālemi ser-cümle sefīd
Bendeñ oldı ‘Arab u hem ‘Acem ü hem Ḥabeşī

21. **ü:**
Gazel 3213
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Baḥr-ı dilden ẓāhir oldukça gören eş‘ārumı
Dir bu ne dürr-i semīn ü bu ne sırr-ı ma‘nevī

22. **ü:**
Gazel 3215
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.

Cūlar olursa her yaña yaşum ‘aceb degül
Sevdüm çün ol sehī-ḳad ü yār-ı perī-veşi

23. **ü:**
Gazel 3230
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Geh cefā vü gāh cevr ü gāh nāzuña sitem
Ḫū tutupdur dilberüm terk eylemez mu‘tādını

24. **ü:**
Gazel 3253
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Kemend-i zülf ü ḫāliyle ḫadeng-i çeşm-i ebrūlar
Ne çāre ḳatlüme bunlar ki cümle eli bir itdi

25. **ü:**
Gazel 3262
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Yine iy serv-i ḫırām nāz-ıla seyr it çemeni
Ser-tā-be-ḳadem āşūb-ı dil ü cān-ı meni

26. **u:**
Gazel 3263
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Bu dünyā heft ser bir ejdehādur
Yudar dimez bu yoḫsul u budur bay

27. **u:**
Gazel 3288
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Dün gice çeşmüm benüm bī-ḫˇāb u necb bī-dār idi
Mūnisüm tā ṣubḥa dek dilde ḫayāl-i yār idi

28. **ü:**
Gazel 3294
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.

Yaşum sīm ü tīr-i zer ola çehrem
Gerekmez dehrüñ sīm ü zerini

29. **ü:**
Gazel 3309
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Benem tek bī-dil ü bī-i‘tibārī
Bulınmaz bī-kesi bir ḫāksārī

30. **u:**
Gazel 3320
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Ṣāfī mey iç ṣūfiyā eyle gel āyīneñi pāk
Gidere dilden ġurūr u kibr-i Keykāvūsuñı

31. **ü:**
Gazel 3326
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Āhum şerār-ı naḫl olup bezm-i ‘ışḳ ara
Gördüm nihāl ḳāmet-i serv ü perī-veşi

32. **u:**
Gazel 3331
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Bagrumı kıldum kebāb u göz[ler]üm yaşın şarāb
Eyledüm iy ġam müşerref eylegil bu ḫāne[y]i

33. **ü:**
Gazel 3335
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Hem çü ṣürāḥī gibi sücūd pāy-ı sāġara
Eyle serv ü naleyi çeng ü çıġāne[y]i

34. **ü:**
Gazel 3337
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Ġamze-i tīzüñle bulurdı Muḥibbī rāḥatı
Gelse her sā‘at ü her dem cānib-i mā kāşki

35. **u:**
Gazel 3438
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

İy Muḥibbī zülfi şebdīzine oldı hem-‘inān
Raḫş-ı āh u eşk-i gülgūn-ı revānuñ yügrügi

36. **u:**
Gazel 3443
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Merdāne er ki görse kılıç ok u ya güni
Ol gün gözine görine ẕevḳ u ṣafā güni

37. **ü:**
Gazel 3450
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

İy ḳadüñ serv ü saçuñ sünbül ü ḫaṭṭuñ çemeni
Ol-durur sünbüli serv ü çemenüñ ṣad çü meni

38. **ü:**
Gazel 3450
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

İy ḳadüñ serv ü saçuñ sünbül ü ḫaṭṭuñ çemeni
Ol-durur sünbüli serv ü çemenüñ ṣad çü meni

39. **ü:**
Gazel 3454
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Muḥibbī şöyle ḫāk oldı seg-i kūyuñ gelüp andan
Ne ten buldı ġıdā içün ü ne ḫōd üstüḫ̆ān buldı

40. **u:**
Gazel 3470
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Def‘a def‘a dūd-ı āh u ḳaṭre ḳaṭre eşk-i çeşm
Mülk-i ‘ışḳuñ kıl temāşā encüm-i eflākini

41. **ü:**
Gazel 3486
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Olmasa vaṣlı ümīdi bu Muḥibbī ḫastaya
Her dem ü her laḥẓa ölmek iḥtimālüm var-ıdı

42. **u:**
Gazel 3386
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Kanı ol dem kim benüm bir zülf-i şāmum var-ıdı
Bir elümde ġabġab u bir elde cāmum var-ıdı

[u]:

1. **[ü]:**
Gazel 3283
Mısra: **8**
"Ve" bağlacı.

Ḫūnum içdügüñ yiter gel eyleme zār beni
Bāde nūş itdüñ revā mı dil [ü] yā mey-şikeni

‘ucb:

1. **‘ucb-ıla:**-*ıla*
Gazel 3202
Mısra: **8**
Kendini beğenme, kendini büyük görme, kibir, gurur.

Men‘ idersin ‘āşıḳı ammā riyādur satduguñ
Zāhidā ‘ucb-ıla gördüñ kendüñi dānā gibi

2. **‘ucb-ıla:**-*ıla*
Gazel 3226
Mısra: **4**
Kendini beğenme, kendini büyük görme, kibir, gurur.

Kem naẓarla zāhidā bakma iñende ‘āşıḳa
‘Ucb-ıla şeyṭān olur bir kişi görse kendini

‘ucb id:

1. **‘ucb id:**-*üp*
Gazel 3417
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kibirlenmek.

Zāhidā bakduñ ḥaḳāretle yine ‘ışḳ ehline
‘Ucb idüp gördüñ tekebbürle i miskīn kendüñi

ud:

1. **udından:**-*ın, -dan*
Gazel 3431
Mısra: **6**
Utanma duygusu, hayâ, ar, hicap.

Görüp ṭūbī boyını serv [ü] ‘ar‘ar
İkisi reşk udından sındı düşdi

‘ūd:

1. **‘ūdı:**-*ı*
Gazel 3456
Mısra: **8**
Mus. Teknesi yarım armudu andıran, dilim adı verilen 17 ile 27 ahşap şeridin birbirine yapıştırılmasından meydana gelen, göğsü ladinden, perdesiz, kısa saplı, beşi çift, biri tek on bir telli, mızraplı çalgı.

Terennümlerle ḥāletler dilerseñ kim vire bezme
Bu şi‘r-i dil-keşi ögret ki tā muṭrīb çala ‘ūdı

ugra-:

1. **ugraya:**-*y*, -*a*
Gazel 3083
Mısra: **2**
Karşılaşmak, maruz kalmak.

Her kim güzelüñ aldanur evvel vefāsına
Lāyıḳdur anuñ ugraya āḫir cefāsına

2. **ugradum:**-*du*, -*m*
Gazel 3130
Mısra: **2**
Karşılaşmak, maruz kalmak.

Dün hevā kesb itmek-içün seyre vardum gülşene
Cān u dil yagmaya virdüm ugradum bir rehzene

3. **ugradısa:**-*-dı, --sa*
Gazel 3018
Mısra: **9**
Geçerken bir yere ilişmek, kısa bir süre durmak; yolu düşmek.

Miḥnet şebine ugradısa n'ola Muḥibbī
Geh cevr iderseñ gāh bir pāre esirge

4. **ugramaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3155
Mısra: **8**
1. Bir yere kısa bir süre kalmak üzere gitmek, gidip kısa süre kalmak. 2. Bir yerin yanından veya içinden geçmek.

Ser-i kūyında kılam ḳaddümi ya āhumı tīr
Tā ki her zāġ raḳīb ugramaya gülşenüme

5. **ugradı:**-*dı*
Gazel 3220
Mısra: **4**
1. Bir yere kısa bir süre kalmak üzere gitmek, gidip kısa süre kalmak. 2. Bir yerin yanından veya içinden geçmek.

Teşbīh ideli zülfine kendüzini sünbül
Ugradı ṣabā saçını anuñ yolayazdı

ugra:

1. **ugrama:**-*ma*
Gazel 3077
Mısra: **8**
Uğramak, gitmek.

Gūş eylemedüñ pendümi ḥālüñ beter olsun
Kaç kerre didüm ugrama 'ışḳuñ yöresine

2. **ugramasun:**-*ma, -sun*
Gazel 3111
Mısra: **4**
Uğramak II ziyaret etmek.

Didi kim tīġ-ı cefām-ıla helāk āḫir anı
Eylerem ugramasun 'āşıḳ olan yanumuza

3. **ugratdı:**-*t, -dı*
Gazel 3321
Mısra: **5**
(Kötü bir durum) Başına gelmek, (hoş olmayan bir şeye) duçar olmak, maruz kalmak.

'Işḳuñ bir ḥāle ugratdı beni iy māh-rū
Niçe geçer rūz u hafta māh bilmem sālümi

ugrar:

1. **ugrar-ısa:**-*ısa*
Gazel 3026
Mısra: **12**
Maruz kalmak, duçar olmak.

Āteş-i 'ışḳa Muḥibbī niçe döysün dil ü cān
Yakar ugrar-ısa ẕerrece kurıya ger yaşa

'ukbā:

1. **'uḳbāda:**-*da*
Gazel 3167
Mısra: **9**
Öbür dünya, âhiret.

Yiter dünyāda 'uḳbāda Muḥibbī
Ḳabā vü penbe-i dāġum kefende

ulag:

1. **ulagını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3381
Mısra: **8**
Haberci, haber götüren kimse.

Çāh-ı zenaḫda ḥabs-i mü'ebbed idüp nigār
Cāsūs diyü sakladı göñlüm ulagını

ulu:

1. **ulu:**
Gazel 3132
Mısra: **2**
Büyük, yüce.

Gördiler başumı yāruñ işigi taşında
Didiler ulu sa'ādet var-ımış başında

2. **ulu:**
Gazel 3051
Mısra: **9**
Büyük, çok, çok büyük.

Şeh-i ḫūbān ulu nāmına Maḥmūd dinür
Cān virür almak içün ḫāk-i kef bā-lālel

3. **ulu:**
Gazel 3091
Mısra: **8**
Büyük, görkemli, ihtişamlı.

Çekdümse ne ġam derd ü belā ile meşaḳḳat
Şükrüm bu ki irdüm soñucı bir ulu gence

4. **ulu:**
Gazel 3232
Mısra: **11**
Çok üstün niteliklere sâhip, çok büyük, yüce.

Her bir nefes ki bir ulu ni'met degül midür
Şākir kaçan ki şükrinüñ ide edāsını

5. **ulular:**-*lar*
Gazel 3251
Mısra: **4**
1. Çok üstün niteliklere sâhip, çok büyük, yüce. 2. Bir topluluğun maddî veya mânevî büyüğü, saygı duyulacak niteliklere sâhip kimse.

Yārı gördükde sakın açma derūnuñ ḳışşasın
Saklamak ḫoşdur ulular meclisinde edebi

6. **ulular:**-*lar*
Gazel 3319
Mısra: **4**
1. Çok üstün niteliklere sâhip, çok büyük, yüce. 2. Bir topluluğun maddî veya mânevî büyüğü, saygı duyulacak niteliklere sâhip kimse.

Kapuña varsam nigārā tuḫfe iltem cān u dil
Böyledür ḳānūn ulular desti öpülmez tehī

ulu kimse:

1. **ulu kimse:**
Gazel 3214
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir topluluğun maddî veya mânevî büyüğü, saygı duyulacak niteliklere sâhip kimse.

Yārı gördükde sakın açma derūnuñ rāzın[ı]
Saklamak ḫoşdur ulu kimse yanında edebi

ulu tag:

1. **ulu tag:**-*ı*
Gazel 3260
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok büyük, yüce dağ.

Agırdur bār-ı ġam ġāyet anı çekmege yok ṭāḳat
Muḥibbī çün degül mümkin götürmek bir ulu tagı

ulular meclisi:

1. **ulular meclisi:**-*lar*, -*i*, -*n*, -*e*
Gazel 3350
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok üstün niteliklere sâhip kişilerin bulunduğu/oluşturduğu meclis/topluluk.

Kūy-ı dildāra varup cān u dili pīşkeş ilet
Çün varılmaz ulular meclisine dest tehī

‘um:

1. **‘um:**
Gazel 3095
Mısra: **1**
Ummak, ümit etmek.

Olsun tana‘ ‘um içre ol māh-rūy sāde
Kalsun belā vü ġamda bu ‘āşıḳ-ı fütāde

um:

1. **umaram:**-*ar*, -*am*
Gazel 3108
Mısra: **5**
1. Ümit etmek. 2. Beklemek.

Umaram eyleye baña şefā‘at
Yapışdum cān u dilden dāmenine

2. **umup:**-*up*
Gazel 3114
Mısra: **10**
1. Ümit etmek. 2. Beklemek.

Dil Muḥibbī gözümüñ yaşı içün nāle kılur
Şīr umup zārī kılur ṭıfl gibi dāyesine

3. **umma:**-*ma*
Gazel 3271
Mısra: **11**
1. Ümit etmek. 2. Beklemek.

İy dil vefā būyını umma bu cihāndan
Zīrā ki bu bir kimseye hīç itmedi yarı

4. **umaram:**-*ar*, -*am*
Gazel 3304
Mısra: **10**
1. Ümit etmek. 2. Beklemek.

Yıkdı gerçi [kim] Muḥibbī yār göñül bünyādını
Umaram ta‘mīr ide raḥm ide mi‘mārum gibi

5. **umup:**-*up*
Gazel 3309
Mısra: **7**
1. Ümit etmek. 2. Beklemek.

Şefī‘ idüp umup saña getürdüm
Ruḫ-ı zerdümle çeşm-i eşk-bārı

6. **umaram:**-*ar*, -*am*
Gazel 3312
Mısra: **5**
1. Ümit etmek. 2. Beklemek.

Umaram seyre çıkup yār temāşāya gele
Lālezār eyleyem eşküm ile [ben] her ṭarafı

7. **umaram:**-*ar*, -*am*
Gazel 3312
Mısra: **10**
1. Ümit etmek. 2. Beklemek.

Cürmüm bī-ḥad ümmīd daḫı līk ḳavī
Umaram kim yazıla defter-i a‘māle ‘afı

8. **umaram:**-*ar*, -*am*
Gazel 3321
Mısra: **2**
1. Ümit etmek. 2. Beklemek.

İy perī-rū gūş kıl bir bir diyem bu ḥālümi
Umaram ki raḥm idesin işidüp aḥvālümi

9. **umaram:**-*ar, -am*
Gazel 3366
Mısra: **9**
1. Ümit etmek. 2. Beklemek.

Umaram bir gevher-i nā-yāb ola her ḫāṣılum
Baḥra döndürdüm anuñçün iy Muḥibbī yaşumı

10. **umma:**-*ma*
Gazel 3371
Mısra: **7**
1. Ümit etmek. 2. Beklemek.

Māh-rūlarda bulınmaz umma dirlerdi vefā
Her ne kim didiler ise cümle yalan olmadı

11. **umma:**-*ma*
Gazel 3402
Mısra: **5**
1. Ümit etmek. 2. Beklemek.

Māh-rūlardan vefā resmini umma iy göñül
Anlaruñ cevr oklarıyla pür olupdur kīsesi

12. **umar:**-*ar*
Gazel 3418
Mısra: **9**
1. Ümit etmek. 2. Beklemek.

Umar Muḥibbī būs kıla pāy-ı dilberi
Devrān yolında eyledi çün ḫāk-i pā bizi

13. **umaram:**-*ar, -am*
Gazel 3246
Mısra: **6**
İçinde, istediği ve beklediği şeyin gerçekleşeceğine dâir bir duygu taşıyarak o şeyin olmasını beklemek, ümitle beklemek, ümit etmek II dilemek, temennî etmek II sanmak, zannetmek, tahmin etmek.

Ḳıyāmetde kaçan gelse biñ ayak bir ayak üzre
Umaram ki komayasın ayak altında bu mūrı

14. **umaram:**-*(a)r, -(a)m*
Gazel 3052
Mısra: **8**
Bir şeyin olmasını istemek, beklemek. II Ümit etmek.

Gözüm yaşın revān itdüm benüm serv-i ḫırāmānum
Süre yüz ḫāk-i pāyuña umaram irde vü geçde

15. **umaram:**-*(a)r, -(a)m*
Gazel 3064
Mısra: **2**
Bir şeyin olmasını istemek, beklemek. II Ümit etmek.

Atup zülfüñ kemendini düşürdüñ göñlümi bende
Kapuñda umaram olam ki boynı baglu bir bende

16. **umar:**-*ar*
Gazel 3040
Mısra: **2**
"Ummak"; istemek, ümit etmek, arzulamak.

Yine baş koşdı göñül bir dilber-i ra‘nā-y-ıla
Bunı umar vaṣl ola ol ḳāmet-i bālā-y-ıla

17. **umar:**-*ar*
Gazel 3490
Mısra: **7**
"Ummak"; istemek, ümit etmek, arzulamak.

‘Aceb dīvāne dil bilsem neden umar vefā resmin
Cefā üzre yaradılmış ola dilberlerüñ şānı

um-:

1. **umdukça:**-*duḳ, -ça*
Gazel 3302
Mısra: **1**
1. Ümit etmek. 2. Beklemek.

Vefā umdukça eyledüñ cefāyı
Degül mümkin alam būy-ı vefāyı

2. **umma:**-*ma*
Gazel 3130
Mısra: **9**
Bir şeyin olmasını istemek, beklemek; sanmak, tahmin etmek.

Zülfi devrinde Muḥibbī umma vaṣlı gencini
Çün ṭılısm itmişdür ejder görinür ol maḫzene

3. **ummak:**-*mak*
Gazel 3192
Mısra: **5**
İçinde, istediği ve beklediği şeyin gerçekleşeceğine dâir bir duygu taşıyarak o şeyin olmasını beklemek, ümitle beklemek, ümit etmek II Dilemek, temennî etmek II Sanmak, zannetmek, tahmin etmek.

Güzellerden vefā ummak ‘acebdür
Bulardan görmedi kimse bu kārı

4. **umar:**--*ar*, -
Gazel 3211
Mısra: **10**
İçinde, istediği ve beklediği şeyin gerçekleşeceğine dair bir duygu taşıyarak o şeyin olmasını beklemek, ümitle beklemek, ümit etmek.

Bu Muḥibbī gice gündüz yüzini ḫāke sürer
Şefḳati senden umar dökilüben kanlu yaşı

5. **umaram:**-*ar, -am*
Gazel 3295
Mısra: **8**
İçinde, istediği ve beklediği şeyin gerçekleşeceğine dair bir duygu taşıyarak o şeyin olmasını beklemek, ümitle beklemek, ümit etmek.

Yüzüm kara günāhum çok velī ġayrı ümīdüm yok
Umaram idesin şefḳat unıtma bu günāhkārı

6. **umarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 3296
Mısra: **12**
İçinde, istediği ve beklediği şeyin gerçekleşeceğine dair bir duygu taşıyarak o şeyin olmasını beklemek, ümitle beklemek, ümit etme.

Kamu ‘isyān-ıla olduñ mürekkeb
Bunuñla mı umarsın yüzi akı

7. **umarlar:**-*ar, -lar*
Gazel 3171
Mısra: **2**
1. İçinde, istediği ve beklediği şeyin gerçekleşeceğine dâir bir duygu taşıyarak o şeyin olmasını beklemek, ümitle beklemek, ümit etmek. 2. Sanmak, zannetmek, tahmin etmek. 3. Dilemek, temennî etmek.

Kullar kapuñda çok sen pādişāh
Merḥamet senden umarlar pür günāh

8. **umaram:**-*ar, -am*
Gazel 3199
Mısra: **5**
İçinde, istediği ve beklediği şeyin gerçekleşeceğine dâir bir duygu taşıyarak o şeyin olmasını beklemek, ümitle beklemek, ümit etmek.

Egerçi ‘āṣiyem raḥmet umaram
Senüñ iḥsān u luṭfuñ bī-tenāhī

‘umk:

1. **‘umḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3125
Mısra: **5**
Derinlik.

Kenārı baḥr-ı ‘ışḳuñ yok irişmez ‘umḳına kimse
Dilā gel imtiḥān içün o baḥra sen de bir tal-a

‘ummān:

1. **‘ummāna:**-*a*
Gazel 3232
Mısra: **13**
Çok büyük engin deniz, okyanus.

Deryā-yı eşki kim göre ‘ummāna beñzede
Kim gördi buña görmedi hergiz karasını

‘ummān id-:

1. **‘ummān id-:**-*er*
Gazel 3174
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Okyanus yapmak.

Gāh olur bir ḳaṭre eyler bil ki kim bir ḳaṭreden
Geh telāṭumlar urup ‘ummān ider göñlüm beni

un ol-:

1. **un ol-:**-*-ma, --da*
Gazel 3123
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Un olmak, un haline gelmek, un gibi paramparça olmak, un ufak olmak.

Āsiyā-veş iy Muḥibbī iki taş alup ele
Döginüp cismüm benüm gendüm gibi un olmada

unıd-:

1. **unıdur:**-*ur*
Gazel 3216
Mısra: **2**
1. Yapması veya söylemesi gerektiği halde dalgınlık veya ilgisizlik sebebiyle üstünde durmadan geçmek. 2. (Bir kimse veya şeyi) Artık düşünmez, hatırlamaz olmak, ihmal edip terketmek. 3. Aklından çıkarmak.

Ġamzeler bagrum deler komaz lebüñ tuz ekmegi
Dōstlık ḥaḳḳın yitürür unıdur tuz ekmegi

2. **unıdurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 3216
Mısra: **4**
1. Yapması veya söylemesi gerektiği halde dalgınlık veya ilgisizlik sebebiyle üstünde durmadan geçmek. 2. (Bir kimse veya şeyi) Artık düşünmez, hatırlamaz olmak, ihmal edip terketmek. 3. Aklından çıkarmak.

Her kaçan nāz-ıla reftār itse ol serv-i ḫırām
Unıdurdı karşusında kebk-i kūhı sekmegi

3. **unıdur:**-*ur*
Gazel 3285
Mısra: **2**
1. Yapması veya söylemesi gerektiği halde dalgınlık veya ilgisizlik sebebiyle üstünde durmadan geçmek. 2. (Bir kimse veya şeyi) Artık düşünmez, hatırlamaz olmak, ihmal edip terketmek. 3. Aklından çıkarmak.

Gören sen saçı şeb gül yüzlü yārı
Unıdur küllī ol leyl ü nehārı

unıd:

1. **unıdasın:**-*a, -sın*
Gazel 3391
Mısra: **10**
Unutmak, aklından gitmek.

Bu Muḥibbī’yi görüp itme firārı yüri gel
Ne içün unıdasın eski vefādārlıgı

unıt-:

1. **unıtma:**-*ma*
Gazel 3233
Mısra: **2**
Unutmak, aklından çıkarmak.

Ḫudā'nuñ hem kulısın hem ḥabībi
Şefā'atden unıtma ben ġarībi

2. **unıtmazlar:**-*maz, -lar*
Gazel 3216
Mısra: **10**
Aklından çıkarmak.

Kūyuña varsa Muḥibbī itlerüñ karşu gelür
Bu muḳarrerdür unıtmazlar bular tuz ekmegi

3. **unıtduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 3272
Mısra: **8**
1. (Bildiği, öğrendiği bir şey) Aklında kalmamak, irâdesi dışında hatırından çıkmak. 2. Yaptığı bir şeyi zamanla artık yapamaz olmak, bir duyguyu eskisi gibi tadamaz olmak. 3. (Bir kimse veya şeyi) Artık düşünmez, hatırlamaz olmak, ihmal edip terketmek.

Dimiş idüñ ki seni vaṣlum ile şād ideyim
Ne tīz unıtduñ eyā dōst ol 'ahd kanı

4. **unıtduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 3417
Mısra: **1**
1. (Bildiği, öğrendiği bir şey) Aklında kalmamak, irâdesi dışında hatırından çıkmak. 2. Yaptığı bir şeyi zamanla artık yapamaz olmak, bir duyguyu eskisi gibi tadamaz olmak. 3. (Bir kimse veya şeyi) Artık düşünmez, hatırlamaz olmak, ihmal edip terketmek.

Zülfine dil bagladuñ çünki unıtduñ pendüñi
Mübtelā-yı 'ışḳ olup boynuñda ḫoş gör bendüñi

unıt:

1. **unıtma:**-*ma*
Gazel 3295
Mısra: **8**
Aklından çıkarmak.

Yüzüm kara günāhum çok velī ġayrı ümīdüm yok
Umaram idesin şefḳat unıtma bu günāhkārı

unud-:

1. **unudurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 3230
Mısra: **8**
(Bildiği, öğrendiği bir şey) Aklında kalmamak, irâdesi dışında hatırından çıkmak.

Ol güzeller şāhını ger görse idi bir naẓar
Unudurdı zāhid-i bārid-nefes evrādını

unud:

1. **unudursın:**-*ur, -sın*
Gazel 3327
Mısra: **4**
(Bildiği, öğrendiği bir şey) Aklında kalmamak, irâdesi dışında hatırından çıkmak.

Renc-i bī-ḥāṣıl-durur çün nabż-ı 'āṣıḳ iy ṭabīb
El ursañ unudursın ṭıbb-ı Cālīnūs'ını

unut-:

1. **unutma:**-*ma*
Gazel 3465
Mısra: **8**
(Bir kimse veya şeyi) Artık düşünmez, hatırlamaz olmak, ihmal edip terk etmek.

Öpsem didükçe la'lüñi hā dişledüñ lebüñ
Unutma yayuñ olur yasmada buracugı

ur-:

1. **urısar:**--*ısar*
Gazel 3002
Mısra: **8**
Vurmak, yaralamak.

Sakın dünyā-yı dūna olma maġrūr
Urısar bil saña āḫir dabanca

2. **urup:**-*(u)p*
Gazel 3174
Mısra: **10**
Vurmak, çarpmak.

Gāh olur bir ḳaṭre eyler bil ki kim bir ḳaṭreden
Geh telāṭumlar urup 'ummān ider göñlüm beni

3. **ura:**--*a*
Gazel 3088
Mısra: **7**
Vurmak, yollamak, atmak.

Cān terkini kim ura irer būseme dirmiş
Biñ cān virelüm cān-ıla diñ aña satarsa

4. **ursalar:**--*sa, --lar*
Gazel 3101
Mısra: **8**
Vurmak.

Bār-ı ġam taglarcadur dil aña ṭāḳat gösterür
Ẕerresin ger taga ursalar taḥammül itmeye

5. **uradı:**-*a, -dı*
Gazel 3067
Mısra: **7**
Vurmak.

‘Aḳreb-i zülfüñ egerçi zaḫm uradı cānuma
İy ṭabīb-i dil ne ġam ger leblerüñ tiryāk ola

6. **urmış-ıdum:**-*mış, -ı, -du, -m*
Gazel 3183
Mısra: **5**
Vurmak.

Urmış-ıdum zühd ü taḳvānuñ ezel bünyādını
Āh kim ṭūfān mı ḫāk-ile yeksān eyledi

7. **uran:**-*an*
Gazel 3464
Mısra: **1**
Vurmak.

Ḫāne-i dilde ezel ‘ışḳuñ uran bünyādını
Kapusı üzre ḫarāb-ābād yazmış adını

ur:

1. **urup:**-*up*
Gazel 3033
Mısra: **12**
Vurmak.

Aġyār eger māni‘ ola vaṣl-ı nigāra
Seng-ile urup başını zīr ü zeber eyle

2. **urdı:**-*dı*
Gazel 3446
Mısra: **9**
Vurmak, değmek.

Meger bād-ı ṣabā urdı Muḥibbī zülf-i dildāra
Dimāġın ṣubḥ-dem dehrüñ yine müşg-i ‘abīr itdi

3. **urmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3485
Mısra: **10**
Vurmak.

İy Muḥibbī çünki merhem urmaz āḫir yarama
Urmasa ġamz oklarını ol kaşı ya kāşki

4. **urdı:**-*dı*
Gazel 3470
Mısra: **7**
(Silah, kılıç vb. için) Vurmak, sokmak, batırmak, delmek; yaralamak.

Genc-i ḫüsnüñde beni çün urdı zülfüñ ‘aḳrebi
Agzuma sun luṭf idüp la‘l-i lebüñ tiryākini

5. **ursañ:**-*sa, -n*
Gazel 3480
Mısra: **7**
Yüklemek.

Ne ḳadar ursañ cefā vü cevr ü hicrānuñ yükin
Mest üşẗürdür çeker dil yirde koymaz bārını

6. **urdılar:**-*dı, -lar*
Gazel 3368
Mısra: **7**
Yıkmak, vurmak, devirmek.

Ḳaṣr-ı ‘ışḳuñ çün ezelden urdılar bünyādını
Kelle-i ‘uşşāḳdan itdiler anuñ taşını

7. **ur:**
Gazel 3402
Mısra: **4**
Vurmak (temel); oluşturmak, inşa etmek.

Çeşmesi ‘ayn-ı belā kūhsārı Ḳays’uñ başıdur
Āşiyān-ı murġa ur pek saçı oldı mīşesi

urıl:

1. **urılmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 3358
Mısra: **10**
Kurulmak, inşa edilmek, yapılmak.

Muḥibbī ‘ālemüñ ḳaṣrın görüben i‘timād itme
Urılmışdur su üstinde ezelden çünki bünyādı

urūc id:

1. **urūc id:**-*elden*
Gazel 3419
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yükselmek, yukarı çıkmak.

Kıldı zemīni derya yaşum yiñilmez oldı
Āhum urūc idelden çarḫa tarrāḳa düşdi

‘urūc it-:

1. **‘urūc it-:**--*se*
Gazel 3106
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yukarı çıkmak, yükselmek.

Gökler yüzine itse ‘urūc ejder-i āhum
Od saçıla dehr içre bu dilden dehenümle

uşad:

1. **uşadup:**-*up*
Gazel 3423
Mısra: **8**
Parçalamak, kırmak.

Ser-i zülfinde görüp asılu dil şīşesini
Uşadup anı cefā sengiyle dildār sıdı

uşat:

1. **uşat:**
Gazel 3320

Mısra: **2**
Kırmak, parçalamak.

Āteşe yak zāhidā gel ḫırḳa-i sālūsuñı
Taşlara çal gel uşat bu şīşe-i nāmūsuñı

uşbu:

1. **uşbu:**
Gazel 3152
Mısra: **16**
Bu, işte bu.

Gevher olursa Muḥibbī yār kılmaz çün naẓar
Hīç raḥm itmek olur mı uşbu gözüm yaşına

2. **uşbu:**
Gazel 3166
Mısra: **3**
Bu, işte bu.

Çöpçe gelmez ‘aynuma uşbu cihānuñ gülleri
Ḫaḳ-i pāyından nigāruñ çünki bīrūnam yine

3. **uşbu:**
Gazel 3219
Mısra: **8**
Bu, işte bu.

Yārsuz ‘aynuma gelmez bu sekiz cennet benüm
Yār-ıla ḫoşdur baña uşbu cihānuñ külḫeni

4. **uşbu:**
Gazel 3225
Mısra: **10**
Bu, işte bu.

‘Işḳuñ ṭarīḳı key katı müşkil ṭarīḳdur
Gel ko Muḥibbī uşbu yola cān-ıla seri

5. **uşbu:**
Gazel 3244
Mısra: **8**
Bu, işte bu.

‘Āşıḳ gözine ḫāk-i der-i yār var iken
‘Işḳ ehli n’ider uşbu cihān tūtiyāsını

6. **uşbu:**
Gazel 3261
Mısra: **5**
Bu, işte bu.

Eksilür sanma nigārā uşbu cāh u ḥaşmetüñ
Merḥametle eyleseñ sūy-ı gedāyān nökeri

7. **uşbu:**
Gazel 3296
Mısra: **13**
Bu, işte bu.

Muḥibbī uşbu şi‘r-i dil-pesende
Naẓīre dınmeye gezse āfāḳı

8. **uşbu:**
Gazel 3008
Mısra: **4**
"Bu, işte bu" şeklinde işaret sıfatı.

Bilüñle agzuñ iy dōst bilmem ki var mı yok mı
Geçdi dirīġ ‘ömrüm uşbu gümān içinde

9. **uşbu:**
Gazel 3021
Mısra: **4**
"Bu, işte bu" şeklinde işaret sıfatı.

Leb-i la‘linden ‘aceb derdüme em sem ola mı
Uşbu bagrumda olan ġamzeleri yarasına

10. **uşbu:**
Gazel 3028
Mısra: **3**
"Bu, işte bu" şeklinde işaret sıfatı.

Yā İlāhī ‘ayn olsun uşbu rü’yālar bize
Cān virürseñ de yolında iremezsin zülfine

11. **uşbu:**
Gazel 3028
Mısra: **5**
"Bu, işte bu" şeklinde işaret sıfatı.

Yā nedendür iy Muḥibbī uşbu sevdālar bize

12. **uşbu:**
Gazel 3053
Mısra: **9**
"Bu, işte bu" şeklinde işaret sıfatı.

Her ne kim yazduñ Muḥibbī uşbu sīneñ levḥine
Sūzināk-ı āh-ıla yakup anı bād eyleme

13. **uşbu:**
Gazel 3061
Mısra: **6**
"Bu, işte bu" şeklinde işaret sıfatı.

Cefā tīġı elüñden gitmeyelden
Olupdur uşbu bagrum rişte rişte

14. **uşbu:**
Gazel 3081
Mısra: **9**
"Bu, işte bu" şeklinde işaret sıfatı.

Baḥr-i eşkümde Muḥibbī uşbu cān-ı nātüvān
Ġarḳ olam diyü gelür cismümdeki ṣāl üstine

15. **uşbu:**
Gazel 3085
Mısra: **6**
"Bu, işte bu" şeklinde işaret sıfatı.

Dilber ḫayāli ile iden gice gündüz ‘iyş
Uşbu cihānda ḳayd nedür iḫtiyācına

16. **uşbu:**
Gazel 3104
Mısra: **6**
"Bu, işte bu" şeklinde işaret sıfatı.

Bezm-i ġamda ko beni ney gibi efġān ideyim
Kim bilür daḫı şehā kim irişür uşbu deme

17. **uşbu:**
Gazel 3320
Mısra: **8**
"Bu, işte bu" şeklinde işaret sıfatı.

Hīç olur mı bu ṣadā-yı ‘ışḳı pinhān idesin
‘Işḳ bāzārında çalduñ uşbu göñlüñ kūsuñı

18. **uşbu:**
Gazel 3323
Mısra: **6**
"Bu, işte bu" şeklinde işaret sıfatı.

Vaṣluñ ābı ile hicr odını teskīn idegör
Ser-te-ser yoksa yakar uşbu cihānı şereri

19. **uşbu:**
Gazel 3366
Mısra: **4**
"Bu, işte bu" şeklinde işaret sıfatı.

Ġarḳa virmiş ser-nigūn olmış iki keştī sanur
Baḥr-ı eşkümde görenler uşbu iki kaşumı

20. **uşbu:**
Gazel 3370
Mısra: **10**
"Bu, işte bu" şeklinde işaret sıfatı.

İy Muḥibbī didiler dünyāda yok hergiz vefā
Seyr-ile gezüp görenler uşbu kat kat ‘ālemi

21. **uşbu:**
Gazel 3377
Mısra: **1**
"Bu, işte bu" şeklinde işaret sıfatı.

Geşt idüp gezdüm nigārā uşbu köhne ‘ālemi
Saña beñzer görmedüm ḥūrī degül kim ādemī

22. **uşbu:**
Gazel 3379
Mısra: **6**
"Bu, işte bu" şeklinde işaret sıfatı.

Var mıdur yok mı miyānuñ bilmedi bī-çāre dil
Bezm-i ġamda rūz u şeb uşbu ḫayāl egler beni

23. **uşbu:**
Gazel 3402
Mısra: **10**
"Bu, işte bu" şeklinde işaret sıfatı.

İy Muḥibbī kūh-ı āhenseñ de bil āḫir seni
Rīze rīze idiserdür uşbu ‘ışḳuñ tīşesi

24. **uşbu:**
Gazel 3435
Mısra: **13**
"Bu, işte bu" şeklinde işaret sıfatı.

Muḥibbī uşbu şi‘r-i sūzināki
Yazarken yandı nāme ḫāme düşdi

<u>uslan:</u>

1. **uslana:**-*a*
Gazel 3493
Mısra: **12**
Aklı başına gelmek, akıllanmak.

Dōstum bend it Muḥibbī’yi saçuñ zencīrine
Ola kim uslana ol mecnūn bile sag u solı

<u>uşlan-:</u>

1. **uslan:**
Gazel 3421
Mısra: **10**
Akıllanmak, aklı başına gelmek.

Zülfüñüñ bendine bend eyle Muḥibbī’yi didüm
Didi şimden girü uslan koya dīvānalıgı

<u>uslu:</u>

1. **uslu:**
Gazel 3356
Mısra: **12**
Akıllı.

Dimeñüz Mecnūn’a Mecnūn itdi çün dünyāyı terk
Cümleden ḫalḳ-ı cihān içinde ol uslu gibi

<u>‘uşşāk:</u>

1. **‘uşşāḳ:**
Gazel 3005
Mısra: **7**
Aşıklar.

‘Uşşāḳ gelüp eylese ḳabrüm ziyāretin
Ḥarf-i vefā iy levḥ mezāra raḳam kıla

2. **‘uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 3038
Mısra: **5**
Aşıklar.

Semend-i nāz-ıla cānā iñen çignetme ‘uşşāḳı
Sakın aldanmagıl ḥüsne geçer āheste āheste

3. **‘uşşāḳ:**
Gazel 3095
Mısra: **4**
Aşıklar.

Ol şehsüvār-ı meydān binse semend-i nāza
‘Uşşāḳ olur öñince ser-cümle hep piyāde

4. **‘uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 3116
Mısra: **7**
Aşıklar.

Ġamzelerden kırmaga ‘uşşāḳı tirkeş bagladı
Dilegüm budur ki kurbān olayım ol yalara

5. **‘uşşāḳa:**-*a*
Gazel 3119
Mısra: **3**
Aşıklar.

Yüzüñ ‘uşşāḳa gösterseñ n’ola gün gibi iy meh-rū
Demidür güzelüm mihrüñ yiter nā-mihribān olma

6. **‘uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 3120
Mısra: **7**
Aşıklar.

Zenaḫ çāhında ‘uşşāḳı esirge leblerüñ göster
Bir içim su-y-ıla ḫayruñ irişsün ehl-i zindāna

7. **‘uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 3140
Mısra: **5**
Aşıklar.

Bī-güneh ‘uşşāḳı öldürme benüm çok sevdügüm
Dükenür sanma senüñ ‘āşıḳlaruñ kırmag-ıla

8. **‘uşşāḳa:**-*a*
Gazel 3156
Mısra: **7**
Aşıklar.

Ġam yükini yükletmege ‘uşşāḳa dem-ā-dem
‘Işḳ ḫusrevi beñzer ki dutar cümle kirāya

9. **‘uşşāḳ:**
Gazel 3169
Mısra: **9**
Aşıklar.

Derde dermān isteyen ‘uşşāḳ arayı derd-imiş
Derdüñi ḫōş gör Muḥibbī derde dermān isteme

10. **‘uşşāḳ:**
Gazel 3230
Mısra: **14**
Aşıklar.

İy Muḥibbī ‘āşıḳ oldur cān u ser terk eyleyüp
Añdura ‘uşşāḳ içinde ḫayr-ıla ol adını

11. **‘uşşāḳ[ı]:**-*[ı]*
Gazel 3290
Mısra: **7**
Aşıklar.

Olmadı ‘uşşāḳ[ı] ḳatl itdi peşīmān gözlerüñ
Dökmede kan şād gördüm ġamze-i ḳaṣṣābuñı

12. **‘uşşāḳa:**-*a*
Gazel 3293
Mısra: **2**
Aşıklar.

Mu‘allim eylemiş ta‘līm cefāya ol perī-rūyı
Ki göstermeye ‘uşşāḳa ki hergiz rūy-ı nīgūyı

13. **‘uşşāḳını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3306
Mısra: **7**
Aşıklar.

Cem‘ eyledi ‘uşşāḳını kūyında ḥabībüm
‘Arż itdi cemāl cümlesini muḥterem itdi

14. **‘uşşāḳ:**
Gazel 3373
Mısra: **10**
Aşıklar.

‘Işḳa düşdüñ iy Muḥibbī cāna başa kalma kim
Diyeler ‘uşşāḳ arasında saña merdānegī

15. **‘uşşāḳ:**
Gazel 3388
Mısra: **8**
Aşıklar.

Öldürdi bu ben ḫastayı iy cān ġam-ı hicrān
Raḥm eyle ki ‘uşşāḳ olalar saña du‘ācı

16. **‘uşşākuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 3395
Mısra: **5**
Aşıklar.

İder zülf-i perīşānı perīşān göñlin ‘uşşākuñ
Benüm āh u fiġānumdandur ol zülf-i dü-tā egri

17. **‘uşşāḳa:**-*a*
Gazel 3409
Mısra: **10**
Aşıklar.

İy Muḥibbī ger melāmet itse zāhid ġam degül
Çün ezel açılmadı ‘uşşāḳa şöhret kapusı

18. **‘uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 3410
Mısra: **9**
Aşıklar.

Tīġ-ı ġamzeñ gördiler ‘uşşāḳı her dem öldürür
Her kişi tende emānet saklar oldı cānını

19. **‘uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 3410
Mısra: **11**
Aşıklar.

Ka‘be-i kūyuñda çün ‘uṣṣāḳı ḳurbān eyledüñ
Eski ‘ādetdür n’ola alnuña sürseñ kanını

20. **‘uṣṣāḳuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3449
Mısra: **5**
Aşıklar.

Varıcak kūyuña ‘uṣṣāḳuñı gel eyleme red
Beglerüñ şevketi artar olıcak çok sipehi

21. **‘uṣṣāk:**
Gazel 3451
Mısra: **5**
Aşıklar.

‘Uṣṣāk eger ki irmez-ise vaṣluña senüñ
Ger ölür-ise her biri ḥasretle vā beni

22. **‘uṣṣāḳı:**-*ı*
Gazel 3475
Mısra: **6**
Aşıklar.

Gülşen-i ḥüsn içre gül gibi cemālin ‘arż idüp
Lāl iken ‘uṣṣāḳı bülbül gibi gūyā eyledi

23. **‘uṣṣāḳ:**
Gazel 3492
Mısra: **10**
Aşıklar.

‘Işḳa düşdüñ iy Muḥibbī cān u başa kalmaduñ
Eyledüñ ‘uṣṣāḳ ara sen de ‘aceb dīvānegī

‘uṣṣāḳ ara:

1. **‘uṣṣāḳ ara:**
Gazel 3426
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşıklar arasında, içinde.

Ferhād ṣıfat kūh-ı belā içre serin terk
Her kim ki kıla añıla ‘uṣṣāḳ ara nāmı

uṣta:

1. **uṣta:**
Gazel 3061
Mısra: **10**
İşte.

Metā‘-ı derdi alduñ naḳd-i cāna
Muḥibbī assı itdüñ şimdi uṣta

uy-:

1. **uymayup:**--*ma, --(y)up*
Gazel 3021
Mısra: **6**
Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak.

Vā‘iẓüñ kim nesin alduk alur agzına bizi
‘Ārif olalum anuñ uymayup efsānesine

2. **uymazam:**--*maz, --am*
Gazel 3054
Mısra: **1**
Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak.

Zāhid senüñ tek uymazam efsāneden efsāneye
Dil buldı çün maṭlūbını yiltme beni bīgāneye

3. **uyar:**-*ar*
Gazel 3156
Mısra: **12**
Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak.

Ney gibi ‘aceb midür anuñ bagrı delinse
Lāyıḳdur aña niye uyar idi hevāya

4. **uyarduñ:**--*ar, --du, --ñ*
Gazel 3086
Mısra: **14**
Sözlerine riayet etmek, aldanmak, kanmak.

Mey yirine göz göre ko kanuñı içsün senüñ
Yine uyarduñ Muḥibbī sen o çeşmi serḫoşa

5. **uymagıl:**-*ma, -gıl*
Gazel 3156
Mısra: **6**
Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak.

Ḳaṣdı bu ki kapuñdan ıra bini raḳīb
Gūş itme sözin uymagıl ol yüzi karaya

uy:

1. **uy:**
Gazel 3080
Mısra: **8**
Aynı şekilde hareket etmek, uygunluk.

Niçeye dek çekelüm bād-ıla deryā ġamını
Delü göñlüm baña uy gel gidelüm Rūm iline

2. **uyup:**-*up*
Gazel 3124
Mısra: **16**
Ayak uydurmak, riayet etmek.

Muḥibbī’nüñ olaldan ḳāmeti çeng
Uyup nālişler eyler söz ü sāza

3. **uya:**-*a*
Gazel 3471
Mısra: **8**
Bir inanca, bir anlayışa, bir duruma veya egemen bir güce uygun davranışta bulunmak, riayet etmek.

Yār ḳāmet getürse nāz-ıla
Uya cümle aña namāz ehli

4. **uyma:**-*ma*
Gazel 3110
Mısra: **4**
Aldanmak, kanmak, uymak.

Kıl muṣāḥib her gice ḳalbüñi ẕikru'llāh ile
Uyma nefs-i şūma irmez çün bilürsin dem deme

uyan:

1. **uyanup:**-*up*
Gazel 3351
Mısra: **8**
Uyku durumundan çıkmak, uyanmak.

Uyurken leblerin öpdüm didüm bu leẕẕet-i cāndur
Uyanup didi ol dilber nebātuñ böyle mi dadı

uyar-:

1. **uyarmañ:**-*ma, -ñ*
Gazel 3238
Mısra: **12**
1. Yaptıklarının veya kendisine yapılanların yanlış yâhut tehlikeli olabileceği husûsunda bir kimsenin dikkatini çekmek, îkaz etmek. 2. Öğüt vererek doğruyu görmesini, yola gelmesini sağlamak, gafletten kurtarmak. 3. Uyandırmak.

İşitdüm çeşm-i fettānı uyur 'ālem olur rāḥat
Uyarmañ fitnedür ẓāhir ko tursun aña ḫ̆āb evlā

uyar:

1. **uyardum:**-*du, -m*
Gazel 3260
Mısra: **3**
(Işık için) Yakmak.

Uyardum 'ışḳ ḳandīlin aña bu dil fitīl itdüm
Gözüm yaşıyla gönderdüm bile bu bagrumuñ yagı

uydur:

1. **uydur:**
Gazel 3291
Mısra: **1**
Uymasını sağlamak, uygun düşürmek, ayarlayıp denk getirmek.

Muṭribā gel nāleme uydur gelüp sen çengüñi
Ehl-i meclis ḫasret olsun işidüp āhengüñi

2. **uydurdı:**-*dı*
Gazel 3248
Mısra: **8**
Uymasını sağlamak, uygun düşürmek, ayarlayıp denk getirmek.

Ġam meclisinde nāleme āheng içün baña
Uydurdı nāy nāleme kendü ṣadāsını

uyḫu:

1. **uyḫusı:**-*s, -ı*
Gazel 3400
Mısra: **2**
I. (< uyu-ku) 1. Organizmanın, dinlenip toparlanabilmesini sağlamak üzere vücuttan ve dış dünyâdan gelen uyarıları fizyolojik ve geçici olarak idrak edememesi durumu.

Ġamzeñüñ hīç gitmedi kan dökmeg-ile uyḫusı
Kesret-i kandan-durur ġālibā anuñ uyḫusı

2. **uyḫusı:**-*s, -ı*
Gazel 3400
Mısra: **8**
I. (< uyu-ku) 1. Organizmanın, dinlenip toparlanabilmesini sağlamak üzere vücuttan ve dış dünyâdan gelen uyarıları fizyolojik ve geçici olarak idrak edememesi durumu.

İy Muḥibbī uyusun nāz-ıla ol çok sevdügüm
Görmeyen 'ālemde ben gözinde bīmār uyḫusı

3. **uyḫuya:**-*y, -a*
Gazel 3405
Mısra: **1**
Uyku, Organizmanın, dinlenip toparlanabilmesini sağlamak üzere vücuttan ve dış dünyâdan gelen uyarıları fizyolojik ve geçici olarak idrak edememesi durumu.

Uyḫuya vardukda dil cennetde gördi yirini
Bir mu'abbir kūy-ı yār eyle didi ta'bīrini

4. **uyḫu:**
Gazel 3198
Mısra: **7**
Organizmanın, dinlenip toparlanabilmesini sağlamak üzere vücuttan ve dış dünyadan gelen uyarıları fizyolojik ve geçici olarak idrak edememesi durumu, uyku.

'Āşıḳ olaldan berü oldı göze uyḫu ḥarām
Bunca demlerdür ki çeşmüm māyil-i ḫ̆āb olmadı

5. **uyḫusından:**-*sı, -n, -dan*
Gazel 3359
Mısra: **5**
Uyku II organizmanın, dinlenip toparlanabilmesini sağlamak üzere vücuttan ve dış dünyadan gelen uyarıları fizyolojik ve geçici olarak idrak edememesi durumu II çevrede olan biteni farketmeme durumu.

Dōstum nāz uyḫusından daḥı bī-dār olmaduñ
Şöyle ẓann itme kapuñda nāle feryād olmadı

uyḫusı git:

1. **uyḫusı git:**-*sı, -me, -di*
Gazel 3400
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uykusu kaçmak: 1. Uyumak amacıyla yatmışken herhangi bir sebeple uyuyamamak. 2. Kaygılanmak, tedirgin olmak.

Ġamzeñüñ hīç gitmedi kan dökmeg-ile uyḫusı
Kesret-i kandan-durur ġālibā anuñ uyḫusı

2. **uyḫusı git:**-*sı, -me, -di*
Gazel 3400
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uykusu açılmak: Uykulu durumu geçmek.

Her gice nergis gibi açmaz gözin ol türk-i mest
Gitmedi baḫtum gibi beñzer hīç anuñ uyḫusı

uyma:

1. **uyma:**
Gazel 3074
Mısra: **6**
Ayak uydurmak. II Birine kanmak, kapılmak.

Meclis-i meydür lebinden būse itme iltimās
Kan olur uyma sakın ol nergis-i serḫōşına

uyu-:

1. **uyur:**-*r*
Gazel 3238
Mısra: **11**
Uyku halinde olmak.

İşitdüm çeşm-i fettānı uyur ‘ālem olur rāḥat
Uyarmañ fitnedür ẓāhir ko tursun aña ḥˇāb evlā

2. **uyurken:**-*r, -ken*
Gazel 3351
Mısra: **7**
Dış uyaranlara karşı bilincin, bütünüyle veya bir bölümünün yittiği, tepki gücünün zayıfladığı ve her türlü etkinliğin azaldığı dinlenme eylemi.

Uyurken leblerin öpdüm didüm bu leẕẕet-i cāndur
Uyanup didi ol dilber nebātuñ böyle mi dadı

3. **uyutmazsa:**--*t, --maz, --sa*
Gazel 3144
Mısra: **9**
Organizmanın, dinlenip toparlanabilmesini sağlamak üzere vücuttan ve dış dünyâdan gelen uyarıları fizyolojik ve geçici olarak idrak edememesi durumu.

Ḫalḳı uyutmazsa efġānı Muḥibbī’nüñ ne tañ
Korkar andan ol mehi bir kimse görse ḫˇābda

uyu:

1. **uyusun:**-*sun*
Gazel 3400
Mısra: **7**
Uyku halinde olmak.

İy Muḥibbī uyusun nāz-ıla ol çok sevdügüm
Görmeyen ‘ālemde ben gözinde bīmār uyḫusı

uzad-:

1. **uzadup:**--*up*
Gazel 3082
Mısra: **8**
İleriye doğru yöneltmek.

Dükülüp niçe bī-diller ayaklarda ola pā-māl
Elini uzadup dilber ide ger şāne saçına

uzak:

1. **uzak:**
Gazel 3050
Mısra: **3**
Irak / mesafeli.

İrişemez nigāra menzil uzak
Niçe vara ol esb-i lengi sorma

‘uzlet:

1. **‘uzlet:**
Gazel 3473
Mısra: **6**
1. Bir köşeye çekilip toplumdan, insanlardan uzak, yalnız başına yaşama. 2. tasavvuf. Görünürde halkın içinde olduğu halde kalben onlardan ayrı olma.

Çāk itmeden yakañı cefā-y-ıla dest-i dehr
Lāyıḳ budur ki tutasın ‘uzlet yakasını

uzlet itsem:

1. **uzlet itsem:**-*se, -m*
Gazel 3000
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir köşeye çekilip kendi kendine tenhada yaşama, yalnızlık köşesine çekilme. (inziva).

Ālemi geşt eyledüm bir yār-ı şādıḳ görmedüm
Uzlet itsem ḫalḳdan düşsem ne tañ tehālara

uzun:

1. **uzun:**
Gazel 3497
Mısra: **1**

Başlangıcı ile bitişi arasında fazla zaman bulunan, çok süren, çok zaman alan.

Gönlüme zülfüñ getürdi bu uzun sevdāları
Anuñ-ıçun başuma geldi cihān ġavġāları

uzun sevdālara düş-:

1. **uzun sevdālara düş-:**--*lar*, --*a*, --*dü*, --*m*
Gazel 3116
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kara sevdaya düşmek; birine tutkun olmak, aşırı derecede bağlanmak.

Zülfini añdum yine düşdüm uzun sevdālara
Dür dişi fikri beni ġarḳ eyledi deryālara

Ü

üftāde:

1. **üftāde[y]i:**-*y*, -*i*
Gazel 3332
Mısra: **4**
Far. 1. Düşmüş. 2. Düşkün. 3. Âşık.

Yār[ı] gördüm esb-i nāz-ıla yine cevlān ider
Didüm öldürdüñ be ẓālim āh bu üftāde[y]i

2. **üftāde:**
Gazel 3206
Mısra: **10**
Düşkün, biçare. II Âşık.

Viren ‘ışḳ içre kimdür cānı dirseñ
Muḥibbī derdmend üftāde virdi

3. **üftādenüñ:**-*nüñ*
Gazel 3386
Mısra: **7**
Âşık, tutkun, düşkün.

Kimseler ḥālin dimez bu ben ġarīb üftādenüñ
Yārı görsem ‘arż ideydüm ne ki kāmum var-ıdı

4. **üftādeler:**-*ler*
Gazel 3256
Mısra: **3**
1. Düşmüş. 2. Düşkün. 3. Âşık.

Atuñ ayagına düşmişdür gelüp üftādeler
Çek ‘inān-ı esbüñi sulṭānsın Sançar gibi

üftāde kal-:

1. **üftāde kal-:**--*du*, --*m*
Gazel 3122
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşkün olmak.

Keremden tut elüm kaldur ayakdan düşmişem cānā
Meẕellet ḫāksārında düşelden kaldum üftāde

ülfet it:

1. **ülfet it:**-*i*, -*di*
Gazel 3473
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Alışkanlık peydâ etmek, kaynaşmak. 2. Konuşmak, görüşmek, ahbaplık etmek, dostluk kurmak.

Şol deñlü itdi Ḳays vuḥūş-ıla ülfeti
Kuşlar başında yapdı melāmet yuvasını

ülfet tut-:

1. **ülfet tut-:**--*a*
Gazel 3122
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dost olmak, yakınlaşmak.

Koyup kūyını Leylā’nuñ düşer miydi bu Mecnūn’a
Tuta vaḥşīlere ülfet maḳam idine ṣaḥrāda

2. **ülfet tut-:**-*dı*
Gazel 3226
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alışkanlık peydâ etmek, kaynaşmak. II Konuşmak, görüşmek, ahbaplık etmek, dostluk kurmak.

Şöyle ülfet tutdı ‘ışḳıyla Muḥibbī ḫasta-dil
Kesmeyiser rūz-ı maḥşerde daḫı peyvendini

ülker:

1. **ülkeri:**-*i*
Gazel 3385
Mısra: **2**
Gökyüzünün kuzey yarım küresindeki Boğa

burcunda yer alan ve yedi yıldızdan oluşan bir yıldız takımı, Süreyya, Pervin.

Mihr ü meh olursa tañ mı saña cāndan müşterī
Cümle ḫūblar aḫterinüñ çünki sensin ülkeri

ümīd:

1. **ümīdi:**-*i*
Gazel 3486
Mısra: **9**
1. Arzu edilen, olması istenen bir şeyin gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı, ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan beklenti, umut.

Olmasa vaṣlı ümīdi bu Muḥibbī ḫastaya
Her dem ü her laḥẓa ölmek iḥtimālüm var-ıdı

2. **ümīdüm:**-*üm*
Gazel 3295
Mısra: **7**
Arzu edilen, olması istenen bir şeyin gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı, ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan beklenti, umut.

Yüzüm kara günāhum çok velī ġayrı ümīdüm yok
Umaram idesin şefḳat unıtma bu günāhkārı

ümīdüñ kes:

1. **ümīdüñ kes:**-*üñ, -me*
Gazel 3437
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Umudunu, ümidini kesme.

Muḥibbī key sakın kesme ümīdüñ
Ki oldur cümle mücrimler penāhı

ümīẕ:

1. **ümīẕüñ:**-*üñ*
Gazel 3092
Mısra: **2**
(Fa.) Umut.

Dilā ṣabr it cefā vü cevr ü rence
Ümīẕüñ dut iresin vaṣl-ı gence

2. **ümīẕiyle:**--*i, --y, --le*
Gazel 3053
Mısra: **1**
Ümit, umut, beklenti.

Va‘de-i vuṣlat ümīẕiyle dili şād eyleme
Rāżıyam cevr [ü] cefā kıl tek beni yād eyleme

ümm ü eb:

1. **ümm ü eb:**-*i*
Gazel 3314
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anne ve baba.

Kim yüzin gördi didi olmaya bu resme cemāl
Ben didüm meger ola mihr-ile meh ümm ü ebi

ümmīd:

1. **ümmīdile:**-*ile*
Gazel 3393
Mısra: **14**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.

Cān[ı] cānāna Muḥibbī çokdan eylerdi nisār
Līk vaṣl ümmīdile fikr-i muḫāl egler meni

2. **ümmīd:**
Gazel 3312
Mısra: **9**
Beklenti, umut.

Cürmüm bī-ḥad ümmīd daḫı līk ḳavī
Umaram kim yazıla defter-i a‘māle ‘afı

ümmīd-i būse it-:

1. **ümmīd-i būse it-:**--*dü, --m*
Gazel 3142
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Öpücüğünü ummak, ümit etmek.

Ümmīd-i būse itdüm cān naḳdini yitürdüm
Her kim ki ‘āṣıḳ olsa olur ziyān içinde

üns dut:

1. **üns dut:**-*dı*
Gazel 3410
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birbirine alışıp yakınlık kurmak, dost ve samimi olmak.

Şol ḳadar çekdüm belā deştinde ġam hicrānını
Üns dutdı derde añmaz bu göñül dermānını

‘üryān eyle-:

1. **‘üryān eyle-:**-*di*
Gazel 3183
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Soymak, çıplak bırakmak.

Perde-i zühdüm ne assı bu dil-i mecnūn mest
Yārına varını virdi kendin ‘üryān eyledi

‘üryān id-:

1. **‘üryān id-:**-*er*
Gazel 3174

Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çıplak bırakmak. II Aşığı kendinden geçirmek, masivadan sıyırmak.

Gāh virür aṭlas ḳabā hem başuma zerrīn külāh
Geh ḳalender eyleyüp ‘üryān ider göñlüm beni

üş-:

1. **üşmiş:**--*miş*
Gazel 3139
Mısra: **8**
Hep birden bir yerde toplanmak, çevresine yığılmak, üşüşmek.

Dāġlarla kim göre ṣaḥrā-yı ġamda cismümi
Zāġlar üşmiş sanur Mecnūn-ı ‘üryān üstine

üş:

1. **uş:**
Gazel 3194
Mısra: **2**
Bu, işte bu.

Arasalar bu cihān içinde yokdur sen gibi
Kanda baksañ uş bu ‘ālem toptoludur ben gibi

2. **üşmiş:**-*miş*
Gazel 3026
Mısra: **6**
Hep birden bir yerde toplanmak, çevresine yığılmak, üşüşmek.

Ṭāġlar-ıla kim görürse bu ten-i ‘üryānumı
Beñzedür ṣaḥrā yüzinde zāġlar üşmiş leşe

3. **üşmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 3456
Mısra: **6**
Üşüşmek, toplanmak.

Söze geldükçe ol meh-rū düşer üstine bī-diller
Nite kim kuşlar üşmişdür işidüp ṣavt-ı Dāvūd’ı

4. **üşdiler:**-*di, -ler*
Gazel 3435
Mısra: **10**
Hep birden bir yerde toplanmak, çevresine yığılmak, üşüşmek.

Belā vü derd ü miḥnet ġam şebinde
Başuma üşdiler hengāma düşdi

üst:

1. **üstindeki:**-*i, -n, -de, -ki*
Gazel 3176
Mısra: **8**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

İñleyüp aglayalum döne döne şām u seḥer
Yiñi konmış sular üstindeki ṭōlāb gibi

2. **üstinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3026
Mısra: **7**
Bir şeyin dış yüzü, yüzey.

Ḥaddi üstinde gören ḫāl-i siyāhını sanur
Taḥt-ı ‘āc üstine çıkmış yine şāh-ı Ḥabeş’e

3. **üstinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3039
Mısra: **3**
Bir şeyin dış yüzü, yüzey.

Ruḫları üstinde ol ḫāl-i siyeh miskinleri
‘Anberīnden dānelerdür āfitāb envārda

4. **üstine:**-*i, -(n)e*
Gazel 3060
Mısra: **6**
Bir şeyin yukarı kısmı II üzeri.

Derd-ile hicrān şebinde aglasam müjgānuma
Dāne dāne dizerem mercān mercān üstine

5. **üstinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3195
Mısra: **2**
Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, üzeri.

Genc-i ḥüsne kākülüñ olmış ṭılısm ejder gibi
Her dem üstinden anuñ ḫāli degül bekler gibi

6. **üstinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 3071
Mısra: **3**
Bir şeyin dış yüzü, dış taraftan yüzeyi.

Açılup sīnem üstinde görinen dāġlar güldür
Döker bu çeşm-i nemgīnüm gül üzre çın seḥer jāle

7. **üstüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3413
Mısra: **4**
Bir şeyin dışa bakan yüzü, dış yüzü // Bir kimsenin kendisi, şahsı.

Ḥüsn bāġına irişdük yüzüñi ḫāk idegör
Üstüñe sāye salar serv-i ḫırāmān büyüdi

8. **üstine:**-*in, -e*
Gazel 3070
Mısra: **1**
Bir şeyin dış kısmı, yüzeyi, üzeri.

Sāye saldı her ṭaraf çün servler āb üstine
Vaḳtidür şeydā göñül gelseñ mey-i nāb üstine

9. **üstinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 3096

Mısra: **3**
Bir şeyin dış kısmı, yüzeyi, üzeri.

‘Ārıżuñ üstinde düşmişdür meger zülf-i siyāh
Kim görüpdür kāfiri kim girdi cennet bāġına

10. **üstinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 3333
Mısra: **7**
Bir şeyin dış kısmı, yüzeyi, üzeri.

‘Ārıżı üstinde ḫālin gördi bend-i zülfine
Murġ-ı dil dutılsa tañ mı gördi āb u dāne[y]i

11. **üstüme:**-*(ü)m, -e*
Gazel 3355
Mısra: **12**
Bir şeyin dış kısmı, yüzeyi, üzeri.

Bī-kesem kimsene yok deşt-i ġamında ölicek
Üstüme aglaya bir kimse semādan ġayrı

12. **üstinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 3358
Mısra: **10**
Bir şeyin dış kısmı, yüzeyi, üzeri.

Muḥibbī ‘ālemüñ ḳaṣrın görüben i‘timād itme
Urılmışdur su üstinde ezelden çünki bünyādı

13. **üstinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 3408
Mısra: **4**
Bir şeyin dış kısmı, yüzeyi, üzeri.

Başum ki belā kūhıdur ‘aynum iki ‘aynı
Dūd-ı dilüm ol ḳullenüñ üstinde sehābı

14. **üstinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3443
Mısra: **3**
Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, üzeri II huzur, makam.

Ol er midür ki ni‘metüñ üstinde lāf ura
Bil er odur ki terk ide başın cefā güni

15. **üstüñe:**-*ü, -n, -e*
Gazel 3409
Mısra: **6**
Bir şeyin dışa bakan yüzü, dış yüzü // Bir kimsenin kendisi, şahsı.

‘Āşıḳa cevr ü cefā eyleme raḥm eyle bugün
Yarın üstüñe senüñ açıla raḥmet kapusı

16. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3060
Mısra: **1**
Ardından, arkasından.

Ġamzeler öldürdi gerçi itdi kan kan üstine
Döndi la‘lüñ zinde kıldı virdi cān cān üstine

17. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3060
Mısra: **2**
Ardından, arkasından.

Ġamzeler öldürdi gerçi itdi kan kan üstine
Döndi la‘lüñ zinde kıldı virdi cān cān üstine

18. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3060
Mısra: **4**
Ardından, arkasından.

Varımazam kūyuña yaşum bana virmez geçid
Āh seḥābı yagdurur bārān bārān üstine

19. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3060
Mısra: **8**
Ardından, arkasından.

Pāyuña düşüp eger dāmānuñ öpsem yok dime
Pādişāh olan ider iḥsān iḥsān üstine

20. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3060
Mısra: **10**
Ardından, arkasından.

Ka‘be’dür kūyuñ sürün sürün gelür ‘āşıḳlaruñ
Ḫayra gir eyle bugün ḳurbān ḳurbān üstine

21. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3060
Mısra: **12**
Ardından, arkasından.

Ay olur yıllar geçer görmem nigārā gün yüzüñ
Gösterürsin baña sen hicrān hicrān üstine

22. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3060
Mısra: **14**
Ardından, arkasından.

Şevḳ-i ruḫsāruñla bülbül gibi her şeb tā seḥer
Bu Muḥibbī eyledi efġān efġān üstine

23. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3143
Mısra: **8**
Ardından, arkasından.

Bīnā-yı ‘ışḳ yapdı maḥabbet ḥişārını
Üstine itdi kelle-i ‘uşşākdan ḳule

24. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3447
Mısra: **4**
Ardından, arkasından.

Naḳd-i dil alup metā‘-ı vaṣlı iḳrār eyledüñ
Üstine cān vireyin tek bozma gel bāzāruñı

25. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3046
Mısra: **8**
Birkaç şeyden birbirine göre yukarıda olan; üst taraf.

Sanmañuz derd ü belādan dōstlar yüz döndürem
‘Āşıḳ oldur derdi tercīh ide dermān üstine

26. **üstinde:**--*i, --n, --de*
Gazel 3109
Mısra: **13**
Bir şeyin dışa bakan yüzü, dış yüzü.

Görenler sīnemüñ üstinde dāġum
Sanur açıldı ṣaḥrālarda lāle

27. **üstinde:**--*i, --n, --de*
Gazel 3218
Mısra: **4**
Bir şeyin dışa bakan yüzü, dış yüzü.

Berāt-nāme-i ḥüsnüñ yazalıdan ḫaṭṭuñ iy dilber
Olupdur ḳābe ḳavseynüñ anuñ üstinde ṭuġrāsı

28. **üstine:**-*i, -(n), -e*
Gazel 3001
Mısra: **2**
"-e doğru", üzeri, karşı.

Gün yüzüñ virdi şeref geldi bu ben ḫāk üstine
Pā kosam şimden girü tañ mıdur eflāk üstine

29. **üstine:**-*i, -(n), -e*
Gazel 3046
Mısra: **4**
"-e doğru", üzeri, karşı.

Dil perīşān ḥāl-idi daḫı perīşān eyledi
Çün girihler saldı ol zülf-i perīşān üstine

30. **üstine:**-*i, -(n), -e*
Gazel 3081
Mısra: **10**
"-e doğru", üzeri, karşı.

Baḥr-i eşkümde Muḥibbī uşbu cān-ı nātüvān
Ġarḳ olam diyü gelür cismümdeki ṣāl üstine

31. **üstine:**-*i, -(n), -e*
Gazel 3348
Mısra: **13**
"-e doğru", üzeri, karşı.

Māh-rūlar cür‘a saçsa bu Muḥibbī üstine
Ḫāk-i pāy-i dergehi ḫummār olaydı kāşki

32. **üstine:**-*i, -(n), -e*
Gazel 3409
Mısra: **2**
"-e doğru", üzeri, karşı.

Her kaçan ‘āşıḳa fetḥ ola maḥabbet kapusı
Niçe yirden açıla üstine miḥnet kapusı

33. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3070
Mısra: **10**
Bir şeyin dışa bakan yüzü, dış yüzü.

Bu Muḥibbī ḫāk-i pāyuñda müje cārūb ider
Gözleri saḳḳā olup her dem döker āb üstine

34. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3201
Mısra: **6**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi, üzeri.

Ġamzeñ okı irişmese mecrūḥ gönlüme
Olmazdı yaram üstine ol merhemüm gibi

35. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3001
Mısra: **4**
Üstünde, üzerinde. Bir şeyin üzeri, göğe doğru olan tarafı.

Işḳ ara her birisi serv gülden tāzedür
Dāġlarla var elifler sīne-i çāk üstine

36. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3001
Mısra: **6**
Üst, bedenin yüzeyi. Üzeri, olaylara maruz kalan varlığın kendisi, vücut, beden.

Baña geydüren belā vü derd-i miḥnetden libās
Nārdan geydi ḳabāsın serv-i çālāk üstine

37. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3001
Mısra: **8**
(beyitte) Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

Ḫaṭ yaraşmaz ārızuñda gel anı eyle tırāş
Hīç revā mı gerd kona āyīne-i pāk üstine

38. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3046
Mısra: **10**
(beyitte) Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

Zülfini kaldurdı gördüm ḳadd ü ruḫsārın didüm
Gül açılmış ne ‘aceb serv-i ḫırāmān üstine

39. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3046
Mısra: **12**

(beyitte) Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

Sebze ḫaṭṭuñı görüp didi Muḥibbī ḫasta-dil
Sāye salmış Ḫıżr'dur san āb-ı ḥayvān üstine

40. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3046
Mısra: **14**
(beyitte) Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

Gözlerüm kanına gel dök iy ṣabā ḫāk-i derin
Resmdür toprak dökerler görseler kan üstine

41. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3070
Mısra: **4**
(beyitte) Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

Nev-bahār ile bezendi sebzezār oldı çemen
Bu ṣafādan zer saçar mihr-i cihān-tāb üstine

42. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3081
Mısra: **1**
(beyitte) Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

Murġ-ı dil ḳaṣd itdi indi dāne-i ḫāl üstine
Zülfi agın çekdi çeşmi düşdi fī'l-ḥāl üstine

43. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3081
Mısra: **2**
(beyitte) Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

Murġ-ı dil ḳaṣd itdi indi dāne-i ḫāl üstine
Zülfi agın çekdi çeşmi düşdi fī'l-ḥāl üstine

44. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3081
Mısra: **4**
(beyitte) Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

Lebleri üzre görinen sāye-i ebrū mıdur
Ḫaṭ degül pāy-ı meges kalmış meger bal üstine

45. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3081
Mısra: **6**
(beyitte) Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

Lāle ḫaddüñ üzre cānā cā-be-cā ḫaṭṭ-ı siyāh
İbrişimden san ḥayāl işi-durur al üstine

46. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3139
Mısra: **1**
(beyitte) Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

Sebze-i ḫaṭṭuñ gören dir la'l-i ḫandān üstine
Ḫıżrdur san sāye salmış āb-ı ḥayvān üstine

47. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3139
Mısra: **2**
(beyitte) Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

Sebze-i ḫaṭṭuñ gören dir la'l-i ḫandān üstine
Ḫıżrdur san sāye salmış āb-ı ḥayvān üstine

48. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3139
Mısra: **4**
(beyitte) Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

Ġamzeñ oklarına cānā kılmışam sīnem nişān
'Āşıḳ olan cān virür ol tīr ü peykān üstine

49. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3139
Mısra: **8**
(beyitte) Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

Dāġlarla kim göre ṣaḥrā-yı ġamda cismümi
Zāġlar üşmiş sanur Mecnūn-ı 'üryān üstine

50. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3139
Mısra: **10**
(beyitte) Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

Şek degül ṭāḳat getürmez bil taḥarrük eylemez
Kosalar bār-ı ġamum bu çarḫ-ı gerdān üstine

51. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3139
Mısra: **12**
(beyitte) Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

Tutışur āhum şerārından dü 'ālem iy ṭabīb
Merhemüñ nef'i nedür bu dāġ-ı hicrān üstine

52. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3139
Mısra: **14**
(beyitte) Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

Ḳaddüñ üzre bu Muḥibbī gül yüzüñ görüp didi
Güller açılmak 'aceb serv-i ḫırāmān üstine

53. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3001

Mısra: **10**
(beyitte) Üst, yüzey.

Sürmeden yigdür Muḥibbī'ye ġubār-ı dergehi
İy ṣabā luṭf it getür bu çeşm-i nemnāk üstine

54. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3026
Mısra: **8**
(beyitte) Üst, yüzey.

Ḫaddi üstinde gören ḫāl-i siyāhını sanur
Taḫt-ı 'āc üstine çıkmış yine ṣāh-ı Ḥabeş'e

55. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3046
Mısra: **1**
(beyitte) Üst, yüzey.

Ṣol mu 'anber zülf düşmiş ḥadd-i cānān üstine
Deste-i sünbüldür ol san verd-i ḫandān üstine

56. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3046
Mısra: **2**
(beyitte) Üst, yüzey.

Ṣol mu 'anber zülf düşmiş ḥadd-i cānān üstine
Deste-i sünbüldür ol san verd-i ḫandān üstine

57. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3046
Mısra: **6**
(beyitte) Üst, yüzey.

Ṭāġlarla kim göre deşt-i belāda cismümi
Zāġlar konmış sanur mecnūn-ı 'üryān üstine

58. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3070
Mısra: **8**
(beyitte) Üst, yüzey.

Leblerüñ emdükçe meyl eyler bu göñlüm ġabġaba
Sīb ḫūb olur meze dirler mey-i nāb üstine

59. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3232
Mısra: **4**
(beyitte) Üst, yüzey.

Sulṭān-ı 'ışḳ aldı bu göñlün ḥiṣārını
Dikdi o demde üstine 'ışḳuñ livāsını

60. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 3476
Mısra: **7**
(beyitte) Üst, yüzey.

San geyer ol sīm-ten üstine dāvūdī zirih
Her kaçan eyler perīṣān tagıdur gīsūları

61. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3139
Mısra: **6**
"-e doğru, o tarafa doğru" anlamlarına gelen ifade.

Baña bakmaz bir naẓar meyli hemān aġyāradur
Çeşmi kāfirdür bakar mı hīç müselmān üstine

62. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3162
Mısra: **3**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi. Karşıtı: ALT.

'Ārıżuñ üstine dönmişdür neden ḫāl-i siyāh
Kim görüpdür kāfiri kim gire cennet bāġına

63. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3164
Mısra: **2**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi. Karşıtı: ALT.

Bir ġazel didüm yine şol māh-ı tābān üstine
Eydür ise ehl-i şevḳ götür ser-i cān üstine

64. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3240
Mısra: **7**
Bir şeyin dışa bakan yüzü, dış yüzü.

Su döker 'ārıżum üstine benüm dīdelerüm
Ola bu nev'-ile yuyıbile rūy-ı siyehi

üstād:

1. **üstādı:**-*ı*
Gazel 3351
Mısra: **6**
Herhangi bir ilimde veya sanat alanında bilgi ve söz sâhibi olan, üstün bir yeri, tam vukūfu bulunan kimse II. Öğretici, öğretmen.

Güzeller kamusı andan cefā vü cevri ögrenmiş
Bu fende var mıdur bilsem aceb hīç anuñ üstādı

2. **üstādını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3230
Mısra: **12**
1. Herhangi bir ilimde veya sanat alanında bilgi ve söz sâhibi olan, üstün bir yeri, tam vukūfu bulunan kimse. 2. Hoca, öğretmen.

Rūz-ı maḥşerde gelüp yüz süre Mecnūn pāyuma
Muḳbil ü şākird olan ta'zīm ider üstādını

üstine:

1. **üstine:**
Gazel 3070
Mısra: **2**
Bir şeyin içine, yani kendisine olan atılımı, içine

düşmeyi, söz konusu durumun içinde yer almayı ifade eder.

Sāye saldı her ṭaraf çün servler āb üstine
Vaḳtidür şeydā göñül gelseñ mey-i nāb üstine

2. **üstine:**
Gazel 3164
Mısra: **8**
... nın hürmetine, için.

Ben senüñ yoluña cānā cānumı virsem n'ola
Kim bilürsin cān virürler dīn ü īmān üstine

3. **üstine:**
Gazel 3081
Mısra: **8**
... için, amacıyla, uğruna.

Bir ḳadeḥ mey saña bu 'ālemde bir şāhid yiter
Ḫōce-i dünyā gibi kef geçmegil māl üstine

4. **üstine:**
Gazel 3276
Mısra: **8**
... için, amacıyla, uğruna.

Ḳur'a saldum muṣḥaf-i ḥüsnüñ açup fāl eyledüm
Ḥamdü-lillāh ki murād üstine gördüm fālumı

5. **üstine:**
Gazel 3070
Mısra: **6**
... için, amacıyla, uğruna; bir olay ve durumdan sonra aradan az veya çok zamanın geçmesini anlatmak için kullanılır; sonra, akabinde.

Ala gözler şehr-i ḥüsne nāẓır olmışdur meger
Tīġı elde yaslanur gelse kaçan ḫˇāb üstine

6. **üstine:**
Gazel 3164
Mısra: **1**
Hakkında, dâir, üzerine.

Bir ġazel didüm yine şol māh-ı tābān üstine
Eydür ise ehl-i şevḳ götür ser-i cān üstine

7. **üstine:**
Gazel 3164
Mısra: **4**
–den sonra.

Gözleri ḫançer çeker hem dem-be-dem bagrum deler
Hīç revā mı var mıdur kim kan ider kan üstine

<u>üstine ditre-:</u>

1. **üstine ditre-:**-*y, -e*
Gazel 3164
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeye veya kimseye sevgi, özen göstermek.

Ol perī-ruḫsārı görsem bīd gibi ditirerem
Sanasın bir ḫastadur kim ditreye cān üstine

<u>üstine düş:</u>

1. **üstine düş:**-*i, -n, -e, -er*
Gazel 3456
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Üzerine düşmek; bir kimseyle veya bir şeyle çok ilgilenmek.

Söze geldükçe ol meh-rū düşer üstine bī-diller
Nite kim kuşlar üşmişdür işidüp ṣavt-ı Dāvūd'ı

<u>üstine sal:</u>

1. **üstine sal:**-*i, -n, -e, -dı*
Gazel 3489
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üstüne salmak, göndermek.

'Işḳ-ı şāhī ṭurra ile çaldı ṭabl-bāzını
Gözleyüp dil murġını üstine saldı sāzını

<u>üstüh ˇān:</u>

1. **üstüḫˇān:**
Gazel 3454
Mısra: **10**
Kemik.

Muḥibbī şöyle ḫāk oldı seg-i kūyuñ gelüp andan
Ne ten buldı ġıdā içün ü ne ḫōd üstüḫˇān buldı

<u>üştür-i ser-mest:</u>

1. **üştür-i ser-mest:**
Gazel 3208
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoş deve.

Oldı Muḥibbī üştür-i ser-mest gibi çün
Her dem cigerde ġam yimeyüp bār 'āşıḳı

<u>üstüvār it-:</u>

1. **üstüvār it-:**--*me, --ñ*
Gazel 3100
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
I. Sağlamlaştırmak. II. Dayanıklı hâle getirmek.

Seyl-i eşkümden żarar geldükçe bu mülk-i dile
Seng-i miḥnet birle yapup üstüvār itmeñ nice

<u>üt:</u>

1. **ütüp:**-*üp*
Gazel 3427

Mısra: **2**
Oyunda, kumarda kazanmak, yutmak.

Yüzin gösterdi göñlüm ḥurrem itdi
Dönüp zülfiyle ütüp pür ġam itdi

üzre:

1. **üzre:**
Gazel 3240
Mısra: **2**
Üstüne, üstünde, üzerinde.

Seyr-i gülşen ideler nāz-ıla ol yār gehi
Bir ayag üzre tutup ḫidmet ide serv-i sehī

2. **üzre:**
Gazel 3055
Mısra: **5**
Üzere kelimesinin konuşma dilinde ve nazımda kullanılan şekli II üstüne, üstünde, üzerinde.

Ḫüsn genc[i] üzre itmişdür ser-i zülfin ṭılısm
Ejdehādur her biri beñzer egerçi mūlara

3. **üzre:**
Gazel 3490
Mısra: **8**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan üzere edatı.Metinde "doğrultusunda" anlamı katmıştır.

‘Aceb dīvāne dil bilsem neden umar vefā resmin
Cefā üzre yaradılmış ola dilberlerüñ şānı

4. **üzre:**
Gazel 3030
Mısra: **3**
"Doğrultusunda" anlamında "üzere" edatı.

Hevā-yı Ka‘be-yi yāra yüzüm üzre revān oldum
Beni kim kurtarur yā Rab ki dolaşdum muġaylāna

5. **üzre:**
Gazel 3095
Mısra: **7**
"Doğrultusunda" anlamında "üzere" edatı.

Levḥ üzre dest-i ḳudret yazmış bunı ezelde
Ḫüsnüñ senüñ mużā‘af derdüm benüm żiyāde

6. **üzere:**
Gazel 3264
Mısra: **3**
Üstünde, üzerine, üzerinde.

Gerçi oturdı serīr-i manṣıb üzere şāh-vār
Līk ẓulm itdi Ḫudā’dan korkuban dād itmedi

7. **üzre:**
Gazel 3024
Mısra: **4**
"Üzerinde" anlamı veren kelime.

İḫtiyār elden gider görsem ruḫ-ı zībāsını
Kanda kaldı ruḫları üzre ser-i zülfin çöze

8. **üzre:**
Gazel 3109
Mısra: **2**
"Üzerinde" anlamı veren kelime.

Yine hengām-ı güldür devr-i lāle
Tutar nergis eli üzre piyāle

9. **üzre:**
Gazel 3109
Mısra: **10**
"Üzerinde" anlamı veren kelime.

Muḳarrer ehl-i ‘ışḳa dil bagıdur
Görinen ‘ārıżı üzre gülāle

10. **üzre:**
Gazel 3140
Mısra: **3**
"Üzerinde" anlamı veren kelime.

Bir ayag üzre gelüp bil baglayupdur ḫıẕmete
Servüñ indi kara su ayagına turmag-ıla

11. **üzre:**
Gazel 3363
Mısra: **5**
"Üzerinde" anlamı veren kelime.

Esb-i nāz üzre kaçan zülfini çevgān eylese
Top idüp ġalṭān ide yolında ‘āşıḳ serleri

12. **üzre:**
Gazel 3413
Mısra: **9**
"Üzerinde" anlamı veren kelime.

La‘l[i] üzre iy Muḥibbī sāye-i ebrūsıdur
Ḫaṭ diyü itdüñ ġalaṭ sanduñ cānān büyüdi

13. **üzre:**
Gazel 3416
Mısra: **10**
"Üzerinde" anlamı veren kelime.

Muḥibbī ruḫların ḳaddin temāşā eyleyüp yāruñ
Didi serv üzre gül bitmiş zihī ṣun‘-ı Ḫudāvendī

14. **üzre:**
Gazel 3425
Mısra: **9**
"Üzerinde" anlamı veren kelime.

Muḥibbī şāh-ı gül naṭ‘-ı çemen üzre ḳarār itmiş
Bu demler kim mey içmezse girān ola meger cānı

15. **üzre:**
Gazel 3437
Mısra: **4**
"Üzerinde" anlamı veren kelime.

Olup sulṭān-ı ‘ışḳ eşküm sipahum
‘Alemdür başum üzre dūd-ı āhı

16. **üzre:**
Gazel 3453
Mısra: **1**
"Üzerinde" anlamı veren kelime.

Ruḫları üzre ‘araḳ mı ya melāḥat dürleri
Şebnem ile yāḫū ziynet buldı gülberg-i teri

17. **üzre:**
Gazel 3457
Mısra: **3**
"Üzerinde" anlamı veren kelime.

Sīnemde dāġum üzre yir yir dökildi yaşum
Neẕr akçası sanasın geldi çerāġa düşdi

18. **üzre:**
Gazel 3071
Mısra: **4**
"Üzerine" anlamında kullanılan kelime.

Açılup sīnem üstinde görinen dāġlar güldür
Döker bu çeşm-i nemgīnüm gül üzre çın seḥer jāle

19. **üzre:**
Gazel 3081
Mısra: **3**
"Üzerine" anlamında kullanılan kelime.

Lebleri üzre görinen sāye-i ebrū mıdur
Ḫaṭ degül pāy-ı meges kalmış meger bal üstine

20. **üzre:**
Gazel 3081
Mısra: **5**
"Üzerine" anlamında kullanılan kelime.

Lāle ḫaddüñ üzre cānā cā-be-cā ḫaṭṭ-ı siyāh
İbrişimden san ḥayāl işi-durur al üstine

21. **üzre:**
Gazel 3109
Mısra: **8**
"Üzerine" anlamında kullanılan kelime.

Güzeller seyr ider olmış ‘araḳ-rīz
Ki san gül-berg üzre düşdi jāle

22. **üzre:**
Gazel 3113
Mısra: **2**
"Üzerine" anlamında kullanılan kelime.

Ol servi görüp sevdüm balalıgı çagında
Ḫāk üzre yüzüm sürdüm su gibi ayagında

23. **üzre:**
Gazel 3113
Mısra: **6**
"Üzerine" anlamında kullanılan kelime.

Ben ḫāke naṣīb ola cür‘añ diyü iy dilber
Ḫāk üzre düşüp kaldum meyḫāne bucagında

24. **üzre:**
Gazel 3136
Mısra: **9**
"Üzerine" anlamında kullanılan kelime.

Ṣafḥa-i ruḫsārum üzre iy Muḥibbī ḫālümi
Kim gören sanur ki taḥrīr eylemişdür kan-ıla

25. **üzre:**
Gazel 3300
Mısra: **14**
"Üzerine" anlamında kullanılan kelime.

Gözi yaşıdur Muḥibbī bülbülüñ
Güller üzre gör seḥergeh şebnemi

26. **üzre:**
Gazel 3302
Mısra: **10**
"Üzerine" anlamında kullanılan kelime.

Görüp leylī saçuñ mecnūn olaldan
Yapar kuşlar başum üzre yuvayı

27. **üzre:**
Gazel 3462
Mısra: **7**
"Üzerine" anlamında kullanılan kelime.

Süvār ol esb-i nāz üzre ele al zülfi çevgānın
Ser-i ‘uşşāḳı top eyle senüñdür ḥüsn meydānı

28. **üzre:**
Gazel 3464
Mısra: **2**
"Üzerine" anlamında kullanılan kelime.

Ḫāne-i dilde ezel ‘ışḳuñ uran bünyādını
Kapusı üzre ḫarāb-ābād yazmış adını

29. **üzre:**
Gazel 3477
Mısra: **5**
"Üzerine" anlamında kullanılan kelime.

Zülfini kodı ‘ārıżı üzre yine dilber
Ḫāçını gör ol kāfiri kim suya bırakdı

30. **üzre:**
Gazel 3139
Mısra: **13**
Üzere kelimesinin konuşma dilinde ve nazımda kullanılan şekli. II Üstüne, üstünde, üzerinde.

Ḳaddüñ üzre bu Muḥibbī gül yüzüñ görüp didi
Güller açılmak ‘aceb serv-i ḫırāmān üstine

31. **üzre:**
Gazel 3151
Mısra: **3**

Üzere kelimesinin konuşma dilinde ve nazımda kullanılan şekli. II Üstüne, üstünde, üzerinde.

Elde dutup zülfini geh boynı üzre tagıdur
Sāḥir olmasa kaçan oynardı bile mār ile

32. **üzre:**
Gazel 3151
Mısra: **5**
Üzere kelimesinin konuşma dilinde ve nazımda kullanılan şekli. II Üstüne, üstünde, üzerinde.

Muṣḥaf-ı ḥüsn üzre gördüm zülfini dilber komış
Olmasa kāfir anı baglar mıdı zünnār ile

33. **üzre:**
Gazel 3152
Mısra: **7**
Üzere kelimesinin konuşma dilinde ve nazımda kullanılan şekli. II Üstüne, üstünde, üzerinde.

Ḳabrüm üzre her çemen söyler cefāsın ol mehüñ
Kim gelüp bir dem naẕar kılsa mezārum taşına

34. **üzre:**
Gazel 3186
Mısra: **7**
Üstüne, üstünde, üzerinde.

Bister-i ḫāk üzre rāhuñda yatur dil-ḫasteyem
Seng-i ḫārā giceler tā ṣubḥ bālīnüm gibi

35. **üzre:**
Gazel 3290
Mısra: **2**
"Üstüne" anlamında kullanılan zarf.

Eyledüñ yine perīşān zülf-i müşg-i nābuñı
Ṣāḥ ṣāḥ itdüñ gül üzre sünbül-i setrābuñı

36. **üzre:**
Gazel 3394
Mısra: **7**
"Üstüne" anlamında kullanılan zarf.

Dōstum bir dem ḳadem bassañ yüzüm üzre benüm
Ḫār elinden dāmenüñi n'ola alsañ gül gibi

37. **üzre:**
Gazel 3235
Mısra: **5**
1. Üzere kelimesinin konuşma dilinde ve nazımda kullanılan şekli. 2. Üstüne, üstünde, üzerinde.

Servlerdür sīnem üzre çekdügüm yir yir elif
Lāleler bitmiş sanur kim görse bagrum dāġını

38. **üzre:**
Gazel 3265
Mısra: **1**
1. Üzere kelimesinin konuşma dilinde ve nazımda kullanılan şekli. 2. Üstüne, üstünde, üzerinde.

Niçe yirden sīnem üzre açdı tīrüñ revzeni
Ḥamdü-lillāh ki temāşā eyledüm cānā seni

39. **üzre:**
Gazel 3388
Mısra: **5**
1. Üzere kelimesinin konuşma dilinde ve nazımda kullanılan şekli. 2. Üstüne, üstünde, üzerinde.

Kāküllerini tagıdıcak gül yüzi üzre
Misk-i Ḥoten'uñ kalmaya bir ẕerre revācı

40. **üzre:**
Gazel 3446
Mısra: **1**
1. Üzere kelimesinin konuşma dilinde ve nazımda kullanılan şekli. 2. Üstüne, üstünde, üzerinde.

Serīr-i mülk-i ḥüsn üzre seni ol ki emīr itdi
Beni zencīr-i 'ışḳuñla kapuñda bir esīr itdi

41. **üzre:**
Gazel 3327
Mısra: **5**
"-de/da"; doğrultusunda, yönünde, üzere II yolunda.

Gülşen-i ḥüsn üzre zülfin 'anber-efşān eylemiş
Gel temāşā eyle iy dil cilve-i ṭāvūsını

42. **üzre:**
Gazel 3395
Mısra: **9**
"-de/da"; doğrultusunda, yönünde, üzere II yolunda.

Kaşı miḥrābına karşu durur bu dil ḳıyām üzre
Maḥabbet dest-i rāhında bulınmaz bir giyāh egri

43. **üzre:**
Gazel 3246
Mısra: **5**
Üzere kelimesinin konuşma dilinde ve nazımda kullanılan şekli II üstüne, üstünde, üzerinde.

Ḳıyāmetde kaçan gelse biñ ayak bir ayak üzre
Umaram ki komayasın ayak altında bu mūrı

44. **üzre:**
Gazel 3249
Mısra: **8**
Üstüne, üstünde, üzerinde.

Ẓāhiren gördüm 'iẕāruñda 'araḳ
Güller üzre çın seḥer şebnem gibi

45. **üzre:**
Gazel 3274

Mısra: **8**
Üstüne, üstünde, üzerinde.

Kemānçe olmasa yaşum aña tār
Bu sīnem üzre n'eylerdi bu bāḳı

V

vā:

1. **vā:**
Gazel 3451
Mısra: **6**
(Ar.) Vay, vah, yazık.

'Uşşāk eger ki irmez-ise vaṣluña senüñ
Ger ölür-ise her biri ḥasretle vā beni

2. **vā:**
Gazel 3217
Mısra: **2**
Vah, yazık.

İy ṣanem bilsem ne içün zār idersin hā beni
Ṭurra-i zülf-i siyehkāruñ ucından vā beni

3. **vādan:**--*dan, -*
Gazel 3355
Mısra: **4**
Vah, yazık.

Leyl-i zülfine göñül baglaya mecnūnı olur
Kimse varmaz yanına āh-ıla vādan ġayrı

4. **vā:**
Gazel 3161
Mısra: **8**
Vah, yazık.

Dil dilerdi cān virüp bugün lebüñ bāzār ide
Kaldı işüm vā dirīġā yār ile çün yarına

vācib:

1. **vācib-durur:**--*dur, -ur*
Gazel 3403
Mısra: **4**
Varlığı zaruri olup, olmaması imkânsız bulunan.

Ġāfil salınma ḥālüme ki geh neẕẕāre kıla
Vācib-durur çü şāha ra‘iyyet ri‘āyeti

va‘de:

1. **va‘de:**
Gazel 3337
Mısra: **9**
Söz, vaat II süre.

Va‘de vaṣlın ‘arż ider her dem baña ferdā diyü
İtmedin olsa müyesser baña ferdā kāṣki

2. **va‘deyi:**-*y, -i*
Gazel 3383
Mısra: **3**
1. Söz, vaat. 2. Zaman belirtilmemiş tarih.

Va‘deyi ferdāya saldı gitdi ol serv-i revān
Bile gitdi göz yaşı eşk-i revān eglenmedi

va‘de it-:

1. **va‘de it-:**--*se*
Gazel 3073
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz vermek.

Yār itse vaṣla va‘de getürme anı yāda
Olmaz saña müyesser var intiẓārı gözle

va‘de kıl:

1. **va‘de kıl:**-*dı*
Gazel 3330
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz vermek, vadetmek.

Va‘de kıldı dün ḥabībüm baña yüzin ‘arż ide
Korkaram inkār ide boza bugün iḳrārını

va‘de-i vuṣlat:

1. **va‘de-i vuṣlat:**
Gazel 3053
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma sözü verme.

Va‘de-i vuṣlat ümīẕiyle dili şād eyleme
Rāżıyam cevr [ü] cefā kıl tek beni yād eyleme

2. **va‘de-i vuṣlat:**
Gazel 3121
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma sözü verme.

El virür idi saña Muḥib va‘de-i vuṣlat
Derbend-i belā vādī-i hicrān geçilse

vādī:

1. **vādīsinde:**-*si, -n, -de*
Gazel 3086
Mısra: **4**
İki dağ arası veya ova, yer, taraf.

‘Āşıḳ oldum gitdi göñlüm bir yaña ben bir yaña
Güymez-imiş ‘ışḳ vādīsinde yoldaş yoldaşa

2. **vādī:**
Gazel 3116
Mısra: **6**
İki dağ arasında uzanan arâzi II alan, saha, meydan.

Leylī zülfi ḥasretinden olmışam Mecnūn-ı zār
Ol sebebden düşmişemdür vādī vü ṣaḥrālara

3. **vādīlere:**-*ler, -e*
Gazel 3179
Mısra: **8**
İki dağ arası uzanan arazi.

Leylī zülfinüñ hevāsıyla beni Mecnūn-vār
Düşürüp vādīlere ḥayrān ü ‘üryān eyledi

4. **vādīye:**-*y, -e*
Gazel 3208
Mısra: **3**
İki dağ arası veya ova, yer, taraf II Çöl.

Mecnūn ki düşdi vādīye ammā benüm gibi
Olmadı ol fütāde-i bāzār ‘āşıḳı

5. **vādīye:**-*y, -e*
Gazel 3218
Mısra: **7**
İki dağ arası veya ova, yer, taraf II Çöl.

Giderse vādīye mecnūn anı bī-ḳayddur sanma
Üşüpdür başına anuñ cihānuñ cümle ġavġāsı

vādi-i ġam:

1. **vādi-i ġam:**--*da*
Gazel 3038
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, üzüntü vadisi.

Seḥergeh vādi-i ġamda çeres gibi fiġān eyler
Sanasın kārbān-ı dil göçer āheste āheste

2. **vādī-i ġam:**--*da*
Gazel 3105
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder vadisi.

Ḥasretinden vādī-i ġamda be-ġāyet ḫastayam
Yok mecālüm dönmege bir yanadan bir yanuma

vādī-i ḥayret:

1. **vādī-i ḥayret:**-*de*
Gazel 3166
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayret, şaşkınlık vadisi. II Kendinden geçilen yer, kendini kaybetme makamı.

Leylī zülfüñ ḥasretinden iy melāḥat gülşeni
Bagrı yanmış vādī-i ḥayretde Mecnūnam yine

2. **vādī-i ḥayret:**-*de*
Gazel 3168
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayret, şaşkınlık vadisi. II Kendinden geçilen yer, kendini kaybetme makamı.

Vādī-i ḥayretde kor kılmaz naẓar benden yaña
N'olısar ḫālüm dirīġā ol gözi āhū-y-ıla

vādī-i hicrān:

1. **vādī-i hicrān:**
Gazel 3121
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık vadisi.

El virür idi saña Muḥib va'de-i vuṣlat
Derbend-i belā vādī-i hicrān geçilse

2. **vādī-i hicrān:**
Gazel 3151
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık vadisi.

Vādī-i hicrān şebinde bir kara gündür geçer
Olısardur ḫasta dil āḫir bu āh u zār ile

vādī-i 'ışka düş-:

1. **vādī-i 'ışḳa düş-:**--*a, --en*
Gazel 3118
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk vadisine düşmek, aşık olmak.

Vādī-i 'ışḳa düşen bulur maḥabbet yolların
'Āşıḳ oldur 'ışḳ ara Mecnūnlayın ol ferd ola

vādī-yi ġam:

1. **vādī-yi ġam:**--*da*
Gazel 3058
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam vadisi.

Dil virelden zülfinüñ leylāsına Mecnūnlayın
Vādī-yi ġamda yürür zencīr-ile āvāre de

2. **vādī-yi ġam:**-*a*
Gazel 3381
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam vadisi. II Sıkıntı ve engellerle dolu olan yerler.

Zülfi şebinde dil düşeli vādī-yi ġama
Yakdum zamānda yine Mecnūn çerāġını

vādi-yi miḥnet:

1. **vādi-yi miḥnet:**--*de*
Gazel 3036
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet vadisi.

Bir saçı leylī ġamından iy dil-i şūrīde āh
Vādi-yi miḥnetde Mecnūn gibi ḥayrānsın yine

vaḥdet:

1. **vaḥdet:**
Gazel 3406
Mısra: **4**
Birlik, bir olmak. II Bütün yaratılışta kendisinden başka bir varlık bulunmayan Allah'ın varlığının bir ve tek olması, Allah'ın varlıktaki birliği.

Salṭanat didükleri ancak cihān ġavġāsıdur
Olmaya baḫt u sa'ādet dünyede vaḥdet gibi

2. **vaḥdet:**
Gazel 3406
Mısra: **10**
Birlik, bir olmak. II Bütün yaratılışta kendisinden başka bir varlık bulunmayan Allah'ın varlığının bir ve tek olması, Allah'ın varlıktaki birliği.

Ger ḥużūr itmek dilerseñ iy Muḥibbī fāriġ ol
Olmaya vaḥdet maḳāmı gūşe-i 'uzlet gibi

vaḥşī:

1. **vaḥşīlere:**--*ler, --e*
Gazel 3122
Mısra: **6**
İnsandan kaçan, insana alışkın olmayan, yabânî.

2. Medeniyetten uzak, ilk çağdaki gibi medenîleşmemiş insanlar hâlinde olan (kimse), iptidâî. 3. Gaddar, kıyıcı, merhametsiz. 4. Gaddar, kıyıcı, merhametsiz.

Koyup kūyını Leylā'nuñ düşer miydi bu Mecnūn'a
Tuta vaḥşīlere ülfet maḳam idine ṣaḥrāda

vā'iẓ:

1. **vā'iẓüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 3021
Mısra: **5**
Dini öğütlerde bulunan kişi.

Vā'iẓüñ kim nesin alduk alur agzına bizi
'Ārif olalum anuñ uymayup efsānesine

2. **vā'ıẓı:**-*ı*
Gazel 3172
Mısra: **1**
İbâdethânelerde kalpleri yumuşatacak, sevâba, tâata, güzel ahlâka, iyiliğe, nefsi ıslâha sevkedecek, kötülüklerden tövbe ettirecek şekilde dînî konuşma yapan, nasîhat veren kimse.

Vā'ıẓı gör niçe düşmiş 'āşıḳ-ı şeydā-y-ıla
Mescid için toptolu kılmış kuru ġavġā-y-ıla

3. **vā'iẓ:**
Gazel 3335
Mısra: **7**
İbâdethânelerde kalpleri yumuşatacak, sevâba, tâata, güzel ahlâka, iyiliğe, nefsi ıslâha sevkedecek, kötülüklerden tövbe ettirecek şekilde dînî konuşma yapan, nasîhat veren kimse.

Vā'iẓ yiter naḳl-i kerāmet-i şeyḫ-i şehir
Gūş eylemez rind olanlar fesāne[y]i

vākıf:

1. **vāḳıf:**
Gazel 3124
Mısra: **8**
Bilen, haberdar olan, farkında olan.

Miyānıyla lebinden sordum āḫir
Kimesne bilmedüm vāḳıf bu rāza

2. **vāḳıf:**
Gazel 3258
Mısra: **7**
Bilici, bilen, haberdar ve âgâh olan kimse.

Bulınmaz derdüme vāḳıf meger ancak ola lāle
Benüm gibi anuñ da var yüreginde niçe dāġı

vākıf ol-:

1. **vāḳıf ol-:**--*du, --ñ*
Gazel 3071
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bilmek, öğrenmek, haberdar olmak.

Tavaḳḳuf eyleme bir dem sen efġān eyle ben nāle
Gel iy tā bezm-i miḥnetde çün olduñ vāḳıf aḥvāle

2. **vāḳıf ol-:**--*a*
Gazel 3009
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bilgi sahibi olmak, kavramak.

Dilerem pāyını būse kılam ol serv-i reftāruñ
Ki ne dāmen ola vāḳıf u ne ḫod pīrehen āgeh

3. **vāḳıf ol-:**-*maz*
Gazel 3150
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bilmek, öğrenmek.

Degme kimse ṣofrasına 'ışḳuñuñ el sunmasun
Yimeyenler miḥnet aşın vāḳıf olmaz rāzuma

vaḳit:

1. **vaḳtidür:**-*i, -dür*
Gazel 3290
Mısra: **10**
Bir işe ayrılmış veya bir iş için alışılmış zaman; uygun zaman.

Şi'r-i dil-keşdür Muḥibbī işiden eyler sürūr
Vaḳtidür eyle müşerref naẓm-ıla aḥbābuñı

2. **vaḳtidür:**-*i, -dür*
Gazel 3298
Mısra: **9**
Bir işe ayrılmış veya bir iş için alışılmış zaman; uygun zaman.

Çok günāhuñ var Muḥibbī vaḳtidür gel tevbeye
Saç sakal agarmaduk başuñda bir mū kalmadı

vakt:

1. **vaḳt-ıla:**--*ıla*
Gazel 3097
Mısra: **6**
Vakit, zaman.

Bilse idüm ne yüz-ile görinür gül yüzüñe
Ḳıymetin bile kaçan vaḳt-ıla bāzāra düşe

2. **vaḳtidür:**-*i, -dür*
Gazel 3070
Mısra: **2**
Tam vakti, uygun zamanı.

Sāye saldı her ṭaraf çün servler āb üstine
Vaḳtidür şeydā göñül gelseñ mey-i nāb üstine

3. **vaḳtüñi:**-*(ü)ñ, -i*
Gazel 3085
Mısra: **7**
Yaşanılan, içinde bulunulan dönem; zaman.

Ger şāh iseñ de vaḳtüñi ḫoş gör geçer nefes
Aldanma sakın salṭanatuñ taḫt u tācına

4. **vaḳtıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 3141
Mısra: **4**
Vakit, zaman.

Jeng-i ġam tutdı dil āyīnesin iy pīr-i muġān
Vaḳtıdur meygede yolın baña irşād eyle

5. **vaḳtıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 3468
Mısra: **9**
Vakit, zaman.

Muḥibbī vaḳtıdur kıl cürme tevbe
Çü mūlar saña ‘arż itdi dü rengi

vaḳt ol-:

1. **vaḳt ol-:**--*dı*
Gazel 3138
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zamanı gelmek.

Yine vaḳt oldı ki güller açılup yaz gele
Her yaña bülbül-i şūrīdeden āvāz gele

vakt oldı:

1. **vaḳt oldı:**--*dı*
Gazel 3033
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zamanı, vakti gelmek.

Vaḳt oldı Muḥibbī kuluñı eyleyesin şād
Bu ‘āşıḳ-ı dil-ḫasteye cevri yiter eyle

vaḳt-ı çemen:

1. **vaḳt-ı çemen:**-*dür*
Gazel 3271
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çimenlik, yeşillik zamanı; bahçe, bahar vakti.

Gel ‘iyş idelüm bāġa varup vaḳt-ı çemendür
Dehrüñ çü berāber görinür leyl ü nehārı

vaḳt-i zevāl ol-:

1. **vaḳt-i zevāl ol-:**-*dı*
Gazel 3273
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öğle vaktinin olması.

Nigārā zülfüñ altında nihān oldı yine rūyuñ
Meger şeb irdi ḫurşīde yaḥūd vaḳt-i zevāl oldı

vālih:

1. **vālih:**
Gazel 3069
Mısra: **8**
(Ar. veleh “şaşırmak”tan vālih) Şaşmış, hayret içinde kalmış, şaşakalmış (kimse).

Mest olup çāk-i girībān idüben tā dāmen
Vālih ü ‘āşıḳ u āşüfte vü rüsvā lāle

vallāhi:

1. **vallāhi:**
Gazel 3119
Mısra: **9**
"Allah'a yemin olsun ki" anlamlarında yemin sözü.

Muḥibbī rāh-ı ‘ışḳuñda inan vallāhi ṣādıḳdur
Senüñ bī-zer ḫarīdüñdür ḥaḳında bed-gümān olma

vāmıḳ:

1. **vāmıḳ:**
Gazel 3100
Mısra: **4**
Vamık ve Azra hikayesinin erkek kahramanı. II Âşık.

‘Işḳ meydānında girdüm geştgīr-i derd olup
Vāmıḳ u Ferhād u Ḳays’ı dest-yār itmeñ nice

var:

1. **var:**
Gazel 3001
Mısra: **4**
Var: Var, yokun karşıtı.

Işḳ ara her birisi serv gülden tāzedür
Dāġlarla var elifler sīne-i çāk üstine

2. **varubanı:**-*uban, -ı*
Gazel 3013
Mısra: **4**
Gitmek, ulaşmak.

Mey-hāne gūşesinde turup cür‘a nūş iden
Mescide varubanı alışmaz ‘avām-ıla

3. **varıla:**-*ıl, -a*
Gazel 3043
Mısra: **2**
Gitmek, ulaşmak.

İrişdük çün Karaman illerine
Kaçan varıla cānān illerine

4. **varaldan:**-*aldan*
Gazel 3469
Mısra: **5**
Gitmek, ulaşmak.

Varaldan mekteb-i ‘ışḳa açup miḥnet kitābından
Maḥabbet fennin ögrendüm olup Ḳays’uñ sabaḳdaşı

5. **var:**
Gazel 3150
Mısra: **2**
Gitmek.

‘Arż-ı ḥāl it iy göñül gel ol meh-i ṭannāzuma
Gözlerüñ yaşın revān it var o serv-i nāzuma

6. **varmaz:**-*maz*
Gazel 3355
Mısra: **4**
Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Leyl-i zülfine göñül baglaya mecnūnı olur
Kimse varmaz yanına āh-ıla vādan ġayrı

7. **varup:**-*up*
Gazel 3128
Mısra: **8**
Gitmek II ulaşmak.

Fitne-i āḫir zamāndur fitneler andan kopar
Varup aldanmañ sakın ol çeşm-i fettān oynına

8. **var:**
Gazel 3079
Mısra: **7**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.

Var ḫumārum serde olmazdum ṣudā‘dan ben ḫalāṣ
Pīr-i meyḫāne eger cām-ıla tedbīr itmese

9. **var:**
Gazel 3367
Mısra: **7**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.

İy melek-çehre senüñ ḳadd-i bülendüñ var iken
Katı kūteh görinür gözlerüme serv-i sehī

10. **varını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3418
Mısra: **3**
Bir kimsenin her şeyi, bütün varı.

Sevdā-yı zülf varını ‘ömrüñ yile virüp
Başdan çıkarmaz ise ‘acebdür hevā bizi

11. **varıcak:**-*ıcaḳ*
Gazel 3449
Mısra: **5**
Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak.

Varıcak kūyuña ‘uşşāḳuñı gel eyleme red
Beglerüñ şevketi artar olıcak çok sipehi

12. **varur:**-*ur*
Gazel 3114
Mısra: **4**
Erişilmek istenen yere ayak basmak, gitmek, ulaşmak.

Tāb-ı ḥüsnüñde ḥarāret bulalı cān u göñül
Zülfüñüñ rāḥat olam diyü varur sāyesine

13. **var-ımış:**--*ımış*
Gazel 3132
Mısra: **2**
Mevcut, bulunmakta.

Gördiler başumı yāruñ işigi taşında
Didiler ulu sa‘ādet var-ımış başında

14. **var-ısa:**-*ısa*
Gazel 3245
Mısra: **9**
Kâinatta veya düşüncede bulunan, mevcut olan (şey). Karşıtı: Yok.

İy Muḥibbī yāra şevḳuñ var-ısa bülbülleyin
Gül ruḫın yād eyleyüp her gice nālān ol yüri

15. **vardukda:**-*duḳda*
Gazel 3405
Mısra: **1**
Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Uyḫuya vardukda dil cennetde gördi yirini
Bir mu‘abbir kūy-ı yār eyle didi ta‘bīrini

16. **varmış:**-*mış*
Gazel 3120
Mısra: **10**
Bir yere ulaşmak, vasıl olmak.

Muḥibbī’ye vefā idem diyüp ‘ahdin bozar anı
Dirīġā ol cefā-pīşe meger varmış Karaman’a

17. **varup:**-*up*
Gazel 3066
Mısra: **2**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.

Bilmedi virdi göñül zülf-i dil-ārāmlara
Dil-i āzādeyi düşürdi varup dāmlara

18. **varup:**-*up*
Gazel 3068
Mısra: **8**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.

Çekeyim bülbül gibi ḫāruñ cefāsın dem-be-dem
Ölür-isem itmeyem minnet varup aġyāruma

19. **varup:**-*up*
Gazel 3098
Mısra: **8**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.

Ḫaddi ile zülfini gördüm iderler ‘arbede
Rūm şāhı ceng ider san kim varup Efreng-ile

20. **varup:**-*up*
Gazel 3101
Mısra: **4**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.

Gülşen-i ḥüsnüñde her kim göre gül ruḫsāruñı
Bāġa varup ol temāşa-yı ruḫ-ı gül itmeye

21. **varup:**-*up*
Gazel 3110
Mısra: **12**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.

Ol ḥakīm-i lem-yezeldür derde dermān ol virür
Derdüñi ḫōş gör ṭaleb kılma varup eme seme

22. **varup:**-*up*
Gazel 3116
Mısra: **12**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.

İy Muḥibbī dūn-himmet olma şehbāz ol yüri
Hem-ser ol Ḳāf-ı ḳanā‘atda varup ‘Anḳālara

23. **varur:**-*+(u)r*
Gazel 3052
Mısra: **6**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.

Benī ādemden olmadı özine gördi bir çāre
Vuḫūşa ‘arż-ı ḥāl-içün varur Mecnūn kūh-ı Necd’e

24. **var-ısa:**--*ısa*
Gazel 3178
Mısra: **7**
Bulunmak, mevcut olmak.

Ne zamāna kalduk oldı var-ısa āḫir zamān
Gör kıyar dünyā içün kardaş olan kardaşını

25. **var-ısa:**--*ısa*
Gazel 3197
Mısra: **3**
Bulunmak, mevcut olmak.

Şevḳuñ var-ısa gülşene var diñle sürūdı
Seyr eyle hezār nāliş ü gülhā-yı bahārı

26. **var-ısa:**--*ısa*
Gazel 3271
Mısra: **3**
Bulunmak, mevcut olmak.

Şevḳuñ var-ısa çın seḥer iy dil-i maḥzūn
Var açıla gir seyr ide gülhā-yı bahārı

27. **var:**
Gazel 3167
Mısra: **1**
Bulunmak,mevcut olmak.

Ne ḫaddüñ gibi bir gül var çemende
Dişüñ mānendi dür olmaz ‘Aden’de

28. **var:**
Gazel 3058
Mısra: **1**
(Birinin yanına) gitmek.

İy ṣabā bu derdmendüñ ḥālini var yāra de
Bulmadı hicrān şebinde derdine bir çāre de

29. **varduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 3365
Mısra: **11**
Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak.

Ka‘be’dür kūyına varduñ göñl[i] ḳurbān eyledüñ
Cān daḫı ḳurbān gerekdür tā ola ḳurbān iki

30. **vardur:**-*dur*
Gazel 3057
Mısra: **9**
Bulunma durumu, mevcut.

Dem mi vardur ki Muḥibbī hicr içinde aglayup
Kaynayup ḫūn-ı ciger bu göz yaşı kan olmaya

31. **var:**
Gazel 3088
Mısra: **9**
Bulunma durumu, mevcut.

Bilürdi derūnumda Muḥibbī ki neler var
Gönderse eger ġamzelerin sīnemi yarsa

32. **var:**
Gazel 3372
Mısra: **9**
Bulunma durumu, mevcut.

Rāh-ı ‘ışḳ içre dilā gerçi var endūh-ı elem
Cān-ıla eyle ḳabūl ‘ışḳ-ıla artur ṭalebi

33. **var:**
Gazel 3384
Mısra: **1**
Bulunma durumu, mevcut.

Bu cihānuñ nesi var zecr ü ‘anādan ġayrı
Arasañ nesnesi yok derd ü belādan ġayrı

34. **var:**
Gazel 3044
Mısra: **9**
Bulunma durumu, mevcut.

Dil derdine var mı Muḥibbī devā didüm
Ölmekden artuk didi aña çāre gelmeye

35. **var:**
Gazel 3032
Mısra: **7**
"Git, var; gidip de, varıp da" anlamlarına gelerek yapılmaması gereken bir şeyin yapılması durumunda söylenen bir ifade.

Zāhidā var fāriġ ol nār-ıla korkutma beni
Zīra çokdan yanageldüm ben bu hicrān nārına

36. **var-ıdı:**--*ı, -dı*
Gazel 3430
Mısra: **1**
Bulunma durumu, mevcut.

Dün ḫayāl-i yār-ıla bir bunca rāzum var-ıdı
Baña bir nāz eylese biñ biñ niyāzum var-ıdı

37. **var-ıdı:**--*ı, -dı*
Gazel 3430
Mısra: **2**
Bulunma durumu, mevcut.

Dün ḫayāl-i yār-ıla bir bunca rāzum var-ıdı
Baña bir nāz eylese biñ biñ niyāzum var-ıdı

38. **var-ıdı:**--*ı, -dı*
Gazel 3430
Mısra: **8**
Bulunma durumu, mevcut.

Āteş-i ‘ışḳıyla yanar olup aña dil fitīl
Bezm-i ġamda şem‘-veş sūz u güdāzum var-ıdı

39. **var-ıdı:**--*ı, -dı*
Gazel 3430
Mısra: **10**
Bulunma durumu, mevcut.

Geh firāḳ-ı şerḥ-i ġam gāh Muḥibbī iştiyāḳ
Dün ḫayāl-i yār-ıla bir niçe rāzum var-ıdı

40. **vara:**-*a*
Gazel 3050
Mısra: **4**
Erişmek, ulaşmak.

İrişemez nigāra menzil uzak
Niçe vara ol esb-i lengi sorma

41. **vara:**-*a*
Gazel 3392
Mısra: **6**
Erişmek, ulaşmak.

Didüm ol yāra n’içün ‘ahde vefā eylemedüñ
Gül gibi güldi didi be vara mı yār daḫı

42. **varsa:**-*sa*
Gazel 3005
Mısra: **4**
Bulunma durumu, mevcut.

Sulṭān-ı ‘ışḳ olana leşker-durur şirişk
Her kanda varsa şu’le-i āhın ‘alem kıla

43. **var:**
Gazel 3041
Mısra: **7**
Bulunma, mevcut olma ("yok" anlamı kastedilmiştir).

Sanma ki Muḥibbī gibi var ādem içinde

44. **varımazsın:**-*ı, -maz, -sın*
Gazel 3461
Mısra: **7**
Gitmek, ulaşmak, erişmek.

Ok gibi togrulmayınca varımazsın menzile
Kimde yok perr-i ‘amel yolda kalur segzen gibi

45. **vardur:**-*dur*
Gazel 3017
Mısra: **2**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Ne ṣabrum kaldı ne ‘aḳlum ne dilüm kaldı güftāra
Ġarīb-isem n’ola şāhum benüm de vardur Allāh’um

46. **var:**
Gazel 3044
Mısra: **4**
Bulunma / mevcut olma.

Gāhī cefā-yı dilber ü gāhī belā vü ġam
Bir dem mi var bu dil-i gām-ḫ̆āra gelmeye

47. **var:**
Gazel 3108
Mısra: **9**
Bulunma / mevcut olma.

Kapuñda niçe yüz biñ var ġulāmuñ
Muḥibbī arada kemter kemīne

48. **var:**
Gazel 3459
Mısra: **1**
Bulunma / mevcut olma.

Bugün bu deyr-i ‘ālemde kimüñ kim başda var hūşı
İçüp cām-ı maḥabbetden dem-ā-dem eylesün cūşı

49. **var:**
Gazel 3132
Mısra: **4**
Bulunma durumu, mevcut olma.

Bir naẓarla niçe biñ ‘āşıḳı bī-cān eyler
Ne ‘aceb ḫāṣṣa var kirpüg-ile kaşında

50. **var:**
Gazel 3240
Mısra: **13**
Bulunma durumu, mevcut olma.

Biñ benüm gibi kapusında anuñ bendesi var
Kankı bī-dīndür aña beñzede bir pādişehi

51. **var:**
Gazel 3264
Mısra: **6**
Bulunma durumu, mevcut olma.

Bir yüzi gül yār elinden oluban ḫūn-ı ciger
Bülbül-i dil var mıdur kim nāle feryād itmedi

52. **var:**
Gazel 3361
Mısra: **5**
Bulunma durumu, mevcut olma.

Laḥẓa mı var yagmaya bu başuma seng-i cefā
Dem m[i] var cevr okları bu bagruma sançılmadı

53. **var:**
Gazel 3361
Mısra: **6**
Bulunma durumu, mevcut olma.

Laḥẓa mı var yagmaya bu başuma seng-i cefā
Dem m[i] var cevr okları bu bagruma sançılmadı

54. **var:**
Gazel 3361
Mısra: **7**
Bulunma durumu, mevcut olma.

Gice mey nūş eyledük başumda var daḫı ḫumār
Bāde sun ṣāḳī baña yārān daḫı ayılmadı

55. **var:**
Gazel 3434
Mısra: **7**
Bulunma durumu, mevcut olma.

Her kimüñ alnı ḳamer gün yüzlü bir maḥbūb[ı] var
Gündüzi Nevrūz olup Ḳadr olsa tañ mı her şebi

56. **var:**
Gazel 3453
Mısra: **3**
Bulunma durumu, mevcut olma.

Eline tīr ü kemān alursa çeşmi vechi var
Yalvarup ‘āşıḳları boyın çeker virür seri

57. **var:**
Gazel 3495
Mısra: **6**
Bulunma durumu, mevcut olma.

Ḫıżır içmezdi varup āb-ı ḥayvān
Eger bilseydi var la‘lüñ zülāli

58. **var-iken:**-*i, -ken*
Gazel 3020
Mısra: **12**
Bulunma durumu, mevcut olma.

Başuña tāc-ı zer alma yüri dīvāne göñül
Ḫāk-i pāyı var-iken başuña efser yirine

59. **vardur:**-*dur*
Gazel 3359
Mısra: **3**
Bulunma durumu , mevcut olma.

Leyli Mecnūn ile vardur Ḫusrev ü Şīrīn velī
Cān u baş terk itmede hīç biri Ferhād olmadı

60. **vardur:**-*dur*
Gazel 3379
Mısra: **3**
Bulunma durumu , mevcut olma.

Hicr-ile ölmek mi vardur yāḫūd irmek vaşlına
‘Ālem içre dōstlar bu iḥtimāl egler beni

61. **var-ıdı:**-*ıdı*
Gazel 3430
Mısra: **4**
Bulunma durumu, mevcut.

Ka‘be-i ḫüsninde görüp kaşları miḥrābını
Ḳıblegāh-ı dil idinmişdüm namāzum var-ıdı

62. **var-ımış:**-*ı, -mış*
Gazel 3061
Mısra: **8**
Mevcut, evrende veya düşüncede yer alan, yok karşıtı.

Naẓar kılmadı āh yalvarmayınca
Var-ımış ḥāṣṣa bildüm yalvarışta

63. **var:**
Gazel 3255
Mısra: **4**
"Git" anlamında tavsiye bildiren söz.

Pādişahlar pādişāhı çün der-i ḥācetdür
Var yüri iy ḫasta göñlüm iste andan kāmuñı

64. **var:**
Gazel 3137
Mısra: **10**
Bulunan, mevcut olan.

Yār kūyına Muḥibbī yañılup cennet dime
Ortalarında tefāvüt var hezārān bāb-ıla

65. **vardur:**-*dur*
Gazel 3334
Mısra: **10**
Bulunan, mevcut olan.

Dilden çıkar tāze ma‘ānī cevāhirin
Vardur Muḥibbī yir yir ara ḫazīne[y]i

66. **var:**
Gazel 3335
Mısra: **5**
Bulunan, mevcut olan.

Mest itdi beni bāde vü başumda var ḫumār
Kaldıysa getür daḫı şarāb-ı şebāne[y]i

67. **var:**
Gazel 3342
Mısra: **3**
Bulunan, mevcut olan.

Dūd-ı āhum var iken zer-baf ü aṭlas n’iderem
Baña yiter ki bürür ol siyeh şāl beni

68. **var:**
Gazel 3164
Mısra: **4**
Kâinatta veya düşüncede bulunan, mevcut olan (şey). Karşıtı: YOK.

Gözleri ḫançer çeker hem dem-be-dem bagrum deler
Hīç revā mı var mıdur kim kan ider kan üstine

69. **var:**
Gazel 3403
Mısra: **1**
Bir şeyin veya herhangi bir durumun var olmasında kullanılan ifade, bulunma durumu, mevcut II sahip olmak.

Deryā-yı aḫḍaruñ daḫı var ḥadd ü ġāyeti
Ammā bu eşk-i çeşmümüñ olmaz nihāyeti

70. **var:**
Gazel 3197
Mısra: **3**
Gitmek.

Şevḳuñ var-ısa gülşene var diñle sürūdı
Seyr eyle hezār nāliş ü gülhā-yı bahārı

71. **varına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3214
Mısra: **7**
1. Sâhip olunan şeylerin bütünü, mal, servet. 2. Varlık.

Bu cihān varına aldanma bugün ṭās-ı felek
Gösterür lu‘b-ıla her dem saña ol bü’l-‘acebi

72. **var-ımış:**-*ı, -mış*
Gazel 3365
Mısra: **14**
Bulunma durumu, mevcut olma.

Bu Muḥibbī şi‘rini gören kemāle irdügin
Bir sanurduk didi beñzer var-ımış Selmān iki

73. **var:**
Gazel 3298
Mısra: **9**
Bir şeyin veya herhangi bir durumun var olmasında kullanılan ifade, bulunma durumu, mevcut II. Sahip olmak.

Çok günāhuñ var Muḥibbī vaḳtidür gel tevbeye
Saç sakal agarmaduk başuñda bir mū kalmadı

74. **var:**
Gazel 3407
Mısra: **5**
Bir şeyin veya herhangi bir durumun var olmasında kullanılan ifade, bulunma durumu, mevcut II. Sahip olmak.

Jeng-i ġamdan çünki var āyīne-i dilde ġubār
Ṣāf idüp elden düşürme cāmı bayram irtesi

75. **var-ıdı:**-*ı, -dı*
Gazel 3386
Mısra: **1**
Bulunmak, mevcut olmak.

Kanı ol dem kim benüm bir zülf-i şāmum var-ıdı
Bir elümde ġabġab u bir elde cāmum var-ıdı

76. **var-ıdı:**-*ı, -dı*
Gazel 3386
Mısra: **2**
Bulunmak, mevcut olmak.

Kanı ol dem kim benüm bir zülf-i şāmum var-ıdı
Bir elümde ġabġab u bir elde cāmum var-ıdı

77. **var-ıdı:**-*ı, -dı*
Gazel 3386
Mısra: **4**
Bulunmak, mevcut olmak.

Bulmış-ıdum dünye içre her ne kim maḳṣūd idi
Dergeh-i ma‘ṣūḳda key ihtirāmum var-ıdı

78. **var-ıdı:**-*ı, -dı*
Gazel 3386
Mısra: **6**
Bulunmak, mevcut olmak.

Şimdi bīrūn oldum-ısa dergehinden ol şehüñ
İtleri içinde bir vaḳt ḫayli nāmum var-ıdı

79. **var-ıdı:**-*ı, -dı*
Gazel 3386
Mısra: **8**
Bulunmak, mevcut olmak.

Kimseler ḥālin dimez bu ben ġarīb üftādenüñ
Yārı görsem ‘arż ideydüm ne ki kāmum var-ıdı

80. **var-ıdı:**-*ı, -dı*
Gazel 3386

Mısra: **10**
Bulunmak, mevcut olmak.

Niçe yıllardur Muḥibbī kūy[ı] içre bendedür
Yañılup bir gün dimez şunda ġulāmum var-ıdı

81. **var-ıdı:**-*ı, -dı*
Gazel 3430
Mısra: **6**
Bulunmak, mevcut olmak.

Derd-i dil aḥvālini bir bir zebān-ı ḥāl-ile
Nāle adlu şerḥ ider göynüklü sazum var-ıdı

82. **var-ıdı:**-*ı, -dı*
Gazel 3486
Mısra: **1**
Bulunmak, mevcut olmak.

Dün gice hicrān şebinde infi‘ālüm var-ıdı
Kimseler bilmez benüm ol dem ne ḥālüm var-ıdı

83. **var-ıdı:**-*ı, -dı*
Gazel 3486
Mısra: **2**
Bulunmak, mevcut olmak.

Dün gice hicrān şebinde infi‘ālüm var-ıdı
Kimseler bilmez benüm ol dem ne ḥālüm var-ıdı

84. **var-ıdı:**-*ı, -dı*
Gazel 3486
Mısra: **4**
Bulunmak, mevcut olmak.

Yakamı yırtup çeküp bu sīnemi çāk eyledüm
Nāle kıldum agladum tā kim mecālüm var-ıdı

85. **vār-ıdı:**-*ı, -dı*
Gazel 3486
Mısra: **6**
Bulunmak, mevcut olmak.

Ḳıṣṣa-i zülfüñ okudum key muṭavvel ḳıṣṣadur
Giceler tā ṣubḥa dek özge ḫayālüm vār-ıdı

86. **var-ıdı:**-*ı, -dı*
Gazel 3486
Mısra: **8**
Bulunmak, mevcut olmak.

Noḳṭadur agzı bili kıldur diyü şerḥ eyledüm
Ḫurdebīnler içre ḫaylī ḳīl ü ḳālüm var-ıdı

87. **var-ıdı:**-*ı, -dı*
Gazel 3486
Mısra: **10**
Bulunmak, mevcut olmak.

Olmasa vaṣlı ümīdi bu Muḥibbī ḫastaya
Her dem ü her laḥẓa ölmek iḫtimālüm var-ıdı

88. **var-ısa:**-*ı, -sa*
Gazel 3433
Mısra: **2**
Bulunma durumu, mevcut olma.

Derd-i ser geldi ḫumār-ıla seḥer iy sāḳī
Sun berü var-ısa giceki meyden bāḳī

89. **var-ısa:**-*ı, -sa*
Gazel 3450
Mısra: **10**
Bulunma durumu, mevcut olma.

Gel dirīġ eyleme kıl tāze yine cānumuzı
Mey-i gülgūnuñ eger var-ısa nev‘a küheni

90. **var-ısa:**-*ı, -sa*
Gazel 3496
Mısra: **4**
Bulunma durumu, mevcut olma.

Himmetüm bāzı idelden Ḳāf-ı ‘Anḳā’yı şikār
Didiler var-ısa budur lā-mekānuñ yügrügi

91. **var:**
Gazel 3257
Mısra: **11**
"Git" anlamında emir bildiren söz.

Var iy ṭabīb ḥālüñe ko ḥālüme beni
‘Işḳ ḫastasıyam derdüme derdüm devā gibi

92. **var:**
Gazel 3242
Mısra: **2**
Kâinatta veya düşüncede bulunan, mevcut olan (şey).

Hīç olur mı ki diyem ‘ālemde var cānān iki
Bunı kim diye-bilür var cism içinde cān iki

93. **var:**
Gazel 3223
Mısra: **2**
Kâinatta veya düşüncede bulunan, mevcut olan (şey). Karşıtı: YOK.

Olmışam bir çeşmi āhūnuñ yine āvāresi
Ġamzesinüñ līk var sīnemde yüz biñ yarası

94. **vardı:**-*dı*
Gazel 3377
Mısra: **11**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.

Ka‘be kūyuña Muḥibbī vardı yüzin sürmege
Zī sa‘ādetdür eger ḳurbān iderseñ sen beni

95. **vardı:**-*dı*
Gazel 3390
Mısra: **10**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.

Nātüvān oldı Muḥibbī ġamuñı çekmeg-ile
Yüz süriyü kapuña vardı yüzi yirde kodı

96. **var:**
Gazel 3242
Mısra: **1**
Kâinatta veya düşüncede bulunan, mevcut olan (şey).

Hīç olur mı ki diyem ‘ālemde var cānān iki
Bunı kim diye-bilür var cism içinde cān iki

97. **var:**
Gazel 3244
Mısra: **7**
Kâinatta veya düşüncede bulunan, mevcut olan (şey). Karşıtı: YOK.

‘Āşıḳ gözine ḫāk-i der-i yār var iken
‘Işḳ ehli n’ider uşbu cihān tūtiyāsını

98. **var:**
Gazel 3250
Mısra: **8**
Kâinatta veya düşüncede bulunan, mevcut olan (şey). Karşıtı: YOK.

Baḥr-ı dilden ẓāhir olan kim göre eş‘ārumı
Dir niçe esrār-ıla var niçe yüz biñ ma‘nevī

99. **var:**
Gazel 3258
Mısra: **8**
Bir şeyin veya herhangi bir durumun var olmasında kullanılan ifade, bulunma durumu, mevcut.

Bulınmaz derdüme vāḳıf meger ancak ola lāle
Benüm gibi anuñ da var yüreginde niçe dāġı

100. **var:**
Gazel 3291
Mısra: **9**
Bir şeyin veya herhangi bir durumun var olmasında kullanılan ifade, bulunma durumu, mevcut.

İy Muḥibbī şāh-ı ‘ışḳuñ ḥükm[i] var tuġrā ile
Ol ḫarābāt-ı cihān terk eyle nām u nengüñi

101. **var:**
Gazel 3296
Mısra: **9**
Bir şeyin veya herhangi bir durumun var olmasında kullanılan ifade, bulunma durumu, mevcut.

Gice meyden başumda var ḫumārum
Seḥer bir bāde sun luṭf eyle şakı

102. **var:**
Gazel 3458
Mısra: **2**
Bir şeyin veya herhangi bir durumun var olmasında kullanılan ifade, bulunma durumu, mevcut.

Dime yok kūy-ı melāmet içre ben rüsvā gibi
Hey neler var bu cihānda sen dili şeydā gibi

103. **var:**
Gazel 3357
Mısra: **6**
Bulunan,mevcut olan.

Beni tenhā giriftār-ı esīr-i zülf olam sanmañ
Var anuñ tār-ı zülfinde niçe yüz biñ giriftārı

104. **var:**
Gazel 3489
Mısra: **10**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Ḫār elinden iy Muḥibbī gör niçe eyler fiġān
Gülşene var diñle bir dem bübülüñ āvāzını

var-:

1. **varası:**-*ası*
Gazel 3494
Mısra: **10**
Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Bu cihān içre Muḥibbī kıldı kūyuñ iḫtiyār
Bir kapu yokdur kapuñdan özge anuñ varası

2. **varam:**-*am*
Gazel 3018
Mısra: **8**
Gitmek, ulaşmak.

Gülgūn yüzüñe karşu n’ola ger kılam efġān
Bülbül gibi ger varam o gülzāra esirge

3. **varma:**-*ma*
Gazel 3224
Mısra: **6**
Bulunmak, bir duruma gelmek.

Gül gibi dāmenüñi ḫār eline virme sakın
Varma elden ele olmaya aduñ hercāyī

4. **varsam:**--*sa, --m*
Gazel 3047
Mısra: **7**
Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, gitmek.

Kūyına varsam o ṭıfluñ baña bu devlet yiter
Kim bu mecnūnı ider bāzīçe ata taş-ıla

5. **varmaga:**--*mak, --a*
Gazel 3445
Mısra: **7**
Belli bir yere ulaşmak, vasıl olmak. || Gitmek.

Kūyına varmaga yāruñ göz yaşı virmez geçid
Kanlu sudur bir gün alur korkaram ol su seni

6. **var:**
Gazel 3073
Mısra: **6**
"Git'" anlamında tavsiye bildiren söz.

Yār itse vaṣla va‘de getürme anı yāda
Olmaz saña müyesser var intiẓārı gözle

7. **var:**
Gazel 3074
Mısra: **8**
"Git'" anlamında tavsiye bildiren söz.

Zāhidüñ mescidde hāy u huyına kılma naẓar
Var ḫarābāt ehlinüñ bak anda nūş-ā-nūşına

8. **var:**
Gazel 3407
Mısra: **7**
"Git'" anlamında tavsiye bildiren söz.

Zāhidā var iç müselles saña olmışdur ḥelāl
Ehl-i ‘ışḳ içün şarāb-ı ḫāmı bayram irtesi

9. **vardum:**-*du, -m*
Gazel 3193
Mısra: **9**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Maḥabbet şehrine vardum Muḥibbī geşt-gīr oldum
Basup Ferhād u Mecnūn’ı benümdür ‘ışḳ meydānı

10. **vardum:**-*du, -m*
Gazel 3269
Mısra: **7**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Yüzüñi görmege kūyuña vardum
Cefā tīġın tutar gördüm raḳībi

11. **varasın:**-*a, -sın*
Gazel 3197
Mısra: **5**
1. Ulaşmak, vâsıl olmak. 2. Gitmek.

İy bād-ı ṣabā ger varasın kūy-ı nigāra
Bir bir diyesin eyledügüm āh-ıla zārı

12. **varur:**-*ur*
Gazel 3205
Mısra: **7**
Ulaşmak, vâsıl olmak.

Penç vākitde mescide varur o da ancak imām
Gice gündüz līk memlū görürem meyḫāneyi

13. **varınca:**-*ınca*
Gazel 3209
Mısra: **6**
Ulaşmak, vâsıl olmak.

Deşt-i ġamda gerçi kim Mecnūn’ı yoldaş eyledüm
Bir iki menzil varınca baña pādaş olmadı

14. **varsa:**-*sa*
Gazel 3216
Mısra: **9**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Kūyuña varsa Muḥibbī itlerüñ karşu gelür
Bu muḳarrerdür unıtmazlar bular tuz ekmegi

15. **varsa:**-*sa*
Gazel 3281
Mısra: **9**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Varsa Muḥibbī kūyuña her yañadan karşu gelür
Yokdur baña bir āşinā bildüm seg-i kūyuñ gibi

16. **varsa:**-*sa*
Gazel 3444
Mısra: **9**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Kūyına varsa Muḥibbī tuḥfe iltür cān u ser
Buña ḳādirdür budur dervīş-i dervīşānesi

17. **varsun:**-*sun*
Gazel 3223
Mısra: **8**
Ulaşmak, vâsıl olmak.

Öldürürseñ gel beni öldür kapuñdan sürme tek
Kanda varsun senden artuk yok-durur yalvarası

18. **varmadan:**-*madan*
Gazel 3226
Mısra: **5**
(Gelişen bir olay veya durum) Belli bir sona dayanmak, ... ile sonuçlanmak, müncer olmak, müntehî olmak.

Mār zülfüñden helāke varmadan bu cān u dil
Luṭf kıl irgür baña tiryāk-i la‘lüñ ḳandini

19. **vara:**-*a*
Gazel 3232
Mısra: **2**
Ulaşmak, erişmek, vâsıl olmak.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye göñli ṣafāsını
Yāḫūd ṭaleb ide vara derdüñ devāsını

20. **varsam:**-*sa, -m*
Gazel 3238
Mısra: **5**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Ser-i kūyına ger varsam ider red ṣūretin dilber
Baña nisbet anuñ kūyındaki ḥāl-i kilāb evlā

21. **varsam:**-*sa, -m*
Gazel 3267

Mısra: **11**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Varsam egerçi tīġuña karşu ‘aceb midür
Zīrā ki ‘ışḳ kişide komaz tevehhümi

22. **varsam:**-*sa, -m*
Gazel 3319
Mısra: **3**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Kapuña varsam nigārā tuḫfe iltem cān u dil
Böyledür ḳānūn ulular desti öpülmez tehī

23. **varsam:**-*sa, -m*
Gazel 3494
Mısra: **7**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Ṭāli‘ümdür görmezem kūyına varsam gün yüzin
Āh kim togmaz şerefden ‘āşıḳuñ seyyāresi

24. **varana:**-*an, -a*
Gazel 3239
Mısra: **7**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Varana ayak sunar dāyim maḥabbet arturur
Pür virüñ dāyim olsun bu ḳadeḥ-peymālıgı

25. **varup:**-*up*
Gazel 3242
Mısra: **6**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Gönlümi gönderdüm evvel soñra cān teslīm idüp
Ka‘be’dür kūyına varup eyledüm ḳurbān iki

26. **varup:**-*up*
Gazel 3249
Mısra: **3**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Ka‘be kūyuña varup buldum ṣafā
Anda çeşmüm görinür zemzem gibi

27. **varup:**-*up*
Gazel 3257
Mısra: **7**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Her kim ki varup Ka‘be-i kūyuñ ṭavāf ide
Nār-ı caḥīm odına ol yanmaya gibi

28. **varup:**-*up*
Gazel 3267
Mısra: **5**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Ne deñlü varup yāra tazarru‘ niyāz idem
Ol arturur ẓulm-ile eyler taḥakkümi

29. **varup:**-*up*
Gazel 3271
Mısra: **5**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Gel ‘iyş idelüm bāġa varup vaḳt-ı çemendür
Dehrüñ çü berāber görinür leyl ü nehārı

30. **varup:**-*up*
Gazel 3292
Mısra: **12**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Dest-būs-ı yāra irmez iy Muḥibbī çünki el
Ḫāk-i pāyına varup eyle ṭaleb pā-būsını

31. **varup:**-*up*
Gazel 3350
Mısra: **5**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Kūy-ı dildāra varup cān u dili pīşkeş ilet
Çün varılmaz ulular meclisine dest tehī

32. **varup:**-*up*
Gazel 3388
Mısra: **9**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

İy dōst varup işigüñi bālīn idelüm
Yastansa revādur Ḥarem-i Ka‘be’yi ḥācı

33. **varup:**-*up*
Gazel 3411
Mısra: **4**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Kitāb-ı ‘ışḳuñı başdan okudum ser-te-ser ezber
Daḫı ögrenmedin varup mu‘allimden elifbāyı

34. **varup:**-*up*
Gazel 3425
Mısra: **3**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Düşürme bādeyi elden varup ṣaḥn-ı gülistāna
Müheyyā ṣoḥbet esbābın kılup cem‘ eyle yārānı

35. **varup:**-*up*
Gazel 3425
Mısra: **12**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

İdüp teslīm baña Ferhād u Mecnūn tekye-i ‘ışḳı
Biri kūhsāra yüz dutdı biri varup beyābānı

36. **varup:**-*up*
Gazel 3429
Mısra: **8**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Dil kaçdı görüp ġamzelerin zülfine düşdi
Görüñ eceli yolı varup dāra tayandı

37. **varup:**-*up*
Gazel 3457
Mısra: **8**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Arayu ‘ışḳ rāhın Ferhād u Ḳays’ı gör kim
Birisi deşte varup birisi taga düşdi

38. **varup:**-*up*
Gazel 3467
Mısra: **5**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Varup gülşende iç mestüñ şarābın
Olup mest añma hīç nāmūs u nengi

39. **varup:**-*up*
Gazel 3495
Mısra: **5**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Ḫıżır içmezdi varup āb-ı ḥayvān
Eger bilseydi var la‘lüñ zülāli

40. **var:**
Gazel 3245
Mısra: **8**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Ġamzeler ḫançer çeküp iy dil seni öldürmedin
Bir gün öñdin var anuñ kūyında ḳurbān ol yüri

41. **var:**
Gazel 3271
Mısra: **4**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Şevḳuñ var-ısa çın seḥer iy dil-i maḥzūn
Var açıla gir seyr ide gülhā-yı bahārı

42. **vardum:**-*du, -m*
Gazel 3300
Mısra: **4**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vasıl olmak.

Aradum bir yir ki pinhān olayım
Kanda ki vardum bile buldum ġamı

43. **vardum:**-*du, -m*
Gazel 3305
Mısra: **3**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vasıl olmak.

Her cāya ki vardum şehā tā ki görem gün yüzüñi
Komaz raḳīb-i rū-siyeh sāyem gibi dünbālümi

var eyle:

1. **var eyle:**
Gazel 3033
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Var olmak. II Meydana getirmek.

Ġamzeñ okını sīnede ben kana boyadum
Her ne ki geçe ḫāṭıruña sen de var eyle

var iken:

1. **var iken:**
Gazel 3076
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Varken, dururken, yerine.

Çeşmüñ var iken kim irişe genc-i viṣāle
Yol bulma aña müşkil olur şīr arasında

var mı:

1. **var mı:**
Gazel 3008
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Var mı? II bulunur mu?.

Bilüñle agzuñ iy dōst bilmem ki var mı yok mı
Geçdi dirīġ ‘ömrüm uşbu gümān içinde

2. **var mı:**
Gazel 3008
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var mı? II bulunur mu?.

Derd-ile eyledüm āh dutdı cihānı düpdüz
Çıkmaga çāre var mı kaldum duḫān içinde

3. **var mı:**
Gazel 3049
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var mı? II bulunur mu?.

Dehānuñ var mı yok mı ḫurde-bīnā
Görinmez niçe diyeler ya kanda

4. **var mı:**
Gazel 3201
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var mı? II bulunur mu?.

Ṣad pāre ola var mı cihānda tenüm gibi
Ya sīne tutar tīġ-ı cefāya benüm gibi

5. **var mı:**
Gazel 3281
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var mı? II bulunur mu?.

Her yaña baksam her ṭaraf meşġūl tesbīḥ du‘ā
Var mı cihānda bir kelām hīç guft-ile gūyuñ gibi

6. **var mı:**
Gazel 3361
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var mı? II bulunur mu?.

Aglayup āh eyledükçe ḫande eyler gül gibi
Var mı bir gül bād-ıla bārāndan açılmadı

7. **var mı:**-*dur*
Gazel 3379
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var mı? II bulunur mu?.

Var mıdur yok mı miyānuñ bilmedi bī-çāre dil
Bezm-i ġamda rūz u şeb uşbu ḫayāl egler beni

8. **var mı:**
Gazel 3280
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var mı, mevcut mu? (yok).

Zülfüñe eger müşg didümse ḫaṭā ile
‘Afv it günāh var mı hīç itmez ādemī

9. **var mı:**-*dur*
Gazel 3345
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var mı, mevcut mu? (yok).

Zerd oldı yüzüm yanalıdan pūte-i ġamda
Dirsem ne ‘aceb var mıdur eyvā benüm gibi

10. **var mı:**-*dur*
Gazel 3351
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var mı, mevcut mu? (yok).

Güzeller kamusı andan cefā vü cevri ögrenmiş
Bu fende var mıdur bilsem aceb hīç anuñ üstādı

11. **var mı:**
Gazel 3353
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var mı, mevcut mu? (yok).

Ṭāli‘ müsā‘id olmadı görmege gün yüzüñ
‘Ālem içinde var mı bed aḫter benüm gibi

12. **var mı:**-*dur*
Gazel 3396
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var mı, mevcut mu? (yok).

Gözlerüm yaşı-durur fāş eyleyen derd ü ġamum
Var mıdur bu yolda kimse yüregi baş olmadı

13. **var mı:**
Gazel 3420
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var mı, mevcut mu? (yok).

Var mı cihānda ‘āşıḳ-ı şeydā benüm gibi
Mecnūn daḫı olmadı rüsvā benüm gibi

14. **var mı:**
Gazel 3450
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var mı, mevcut mu? (yok).

Dehenüñ vaṣfını gülşende eger ẕikr itsem
Zehresi var mı açа ġoncalar anda deheni

15. **var mı:**
Gazel 3316
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.

Düşürme bādeyi elden ġam-ı dehri ferāmūş it
Ferāġat ‘ālemi var mı ‘aceb mey-ḫāneden ġayrı

16. **var mı:**
Gazel 3345
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.

Var mı cihānda bī-ser ü bī-pā benüm gibi
Ya mübtelā-yı derd ü ġam ola benüm gibi

17. **var mı:**-*dur*
Gazel 3304
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.

Var mıdur ‘ālemde kimse bu dil-i zārum gibi
Olmasun ḫalḳ-ı cihān cān-ı giriftārum gibi

18. **var mı:**
Gazel 3185
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.

İy Muḥibbī hicre muḥtāc eylemez ‘āşıḳların
Öldürüp ferdāya salmaz var mı cānānum gibi

19. **var mı:**
Gazel 3210
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var mı, bulunur mu.

Kendü ḥālüñe naẓar kıl var mı gör ḫayr-ı ‘amel
Dil uzatma kimsenüñ aḥvāline sūsen gibi

varaḳ:

1. **varaḳa:**-*a*
Gazel 3069
Mısra: **9**
Tek yaprak, kâğıt.

Sūz-ı eş‘ār-ı Muḥibbī’yi yazup ol varaḳa
Ṣaḥn-ı gülşende yine eyledi inşā lāle

vardukça:

1. **vardukça:**
Gazel 3123
Mısra: **4**
Zaman geçtikçe.

Tolaşaldan bir perī-rū zülfinüñ sevdāsına
N’eyleyem şeydā göñül vardukça Mecnūn olmada

varı kalma-:

1. **varı kalma-:**-*ma, -dı*
Gazel 3446
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sahip olduklarını tüketmek.

Yoluñda merdüm-i çeşmüm düketdi gevher-i eşki
Dirīġā kalmadı varı beni yavlak faḳīr itdi

varı varı:

1. **varı varı:**
Gazel 3285
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gitgide.

Egerçi görinür ‘ışḳ evvel āsān
Velī düşvār olur ol varı varı

2. **varı varı:**
Gazel 3442
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gitgide.

Yüzine bir naẓarla ‘āşıḳ oldum
Gidiserdür bu ‘aḳlum varı varı

varımazam:

1. **varımazam:**
Gazel 3060
Mısra: **3**
Gidememek, ulaşamamak.

Varımazam kūyuña yaşum bāña virmez geçid
Āh seḥābı yagdurur bārān bārān üstine

varını vir-:

1. **varını vir-:**-*di*
Gazel 3183
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Maddi manevi bütün varlığını bir şey uğruna gözden çıkarmak, feda etmek.

Perde-i zühdüm ne assı bu dil-i mecnūn mest
Yārına varını virdi kendin ‘üryān eyledi

varlıġ:

1. **varlıgı:**-*ı*
Gazel 3391
Mısra: **2**
Kişinin tüm maddi ve manevi mevcûdiyeti.

İtmedi yār bu ben miskīne hīç yārlıgı
Gerçi ḫarc eyledi dil yolına hep varlıgı

varmak:

1. **varmak:**
Gazel 3124
Mısra: **4**
Gitmek, varmak.

Koyup Mecnūn Leylī āsitānın
Düşer miydi aña varmak Ḥicāz’a

vaṣf:

1. **vaṣfına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3056
Mısra: **1**
(Ar.) Hâl, hususiyet, özellik.

Māh-rūlar vaṣfına çün müşterī oldum yine
Ḫarc idüp cān naḳdini dilden berī oldum yine

2. **vaṣfını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3424
Mısra: **10**
(Ar.) Hâl, hususiyet, özellik.

Bülbül gibi şūrīde olup yine Muḥibbī
Gül ruḫlaruñuñ vaṣfını ‘ālemlere yaydı

3. **vaşfını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3450
Mısra: **3**
(Ar.) Hâl, hususiyet, özellik.

Dehenüñ vaṣfını gülşende eger ẕikr itsem
Zehresi var mı açа ġoncalar anda deheni

4. **vaşfını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3166

Mısra: **7**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.

Gül yüzüñ vaṣfını dāyim cān u dil tekrār ider
Karşuña bülbülleyin her dem ġazel-ḫˇānam yine

vaṣf-ı hicrān elemi:

1. **vaṣf-ı hicrān elemi:**-*i*
Gazel 3104
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık eleminin (gamının) vasfı\niteliği.

Dōstlar düşeli dil zevraḳı girdāb-ı ġama
Vaṣf-ı hicrān elemi gelmeye hergiz ḳaleme

vaṣf-ı lebin:

1. **vaṣf-ı lebin:**--*i*, --*n*
Gazel 3054
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dudağın özelliği.

Vaṣf-ı lebin mey işidüp ḫūmḫānede cūş eylemiş
La‘lin meger öpmek diler girdügi bu peymāneye

vaṣiyyet it-:

1. **vaṣiyyet it-:**-*di*
Gazel 3235
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Öldükten sonra ne yapılmasını istediğini bildirmek. 2. Öğüt vermek, nasîhat etmek.

Çün baña itdi vaṣiyyet ḫırḳasın çūbān-ı ‘ışḳ
Beklerem ben de ölince ‘ışḳınuñ ocagını

vaṣl:

1. **vaṣlı:**-*ı*
Gazel 3066
Mısra: **5**
1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.

Naḳd-i cān-ıla alup vaṣlı meta‘ına ḫarīd
Düşdi dīvāne göñül gör ṭama‘-ı ḫāmlara

2. **vaṣla:**-*a*
Gazel 3073
Mısra: **5**
1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.

Yār itse vaṣla va‘de getürme anı yāda
Olmaz saña müyesser var intiẓārı gözle

3. **vaṣluñuñ:**-*u*, -*ñ*, -*uñ*
Gazel 3084
Mısra: **12**
1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.

Niçe yıldur bu Muḥibbī rūze-i hicrüñ dutup
Ḥamdü-lillāh kim irişdi vaṣluñuñ bayramına

4. **vaṣlum:**-*um*
Gazel 3272
Mısra: **7**
1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.

Dimiş idüñ ki seni vaṣlum ile şād ideyim
Ne tīz unıtduñ eyā dōst ol ‘ahd kanı

5. **vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 3313
Mısra: **5**
1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.

Vaṣluñ ile görürem eyler tana‘‘um ġayrılar
Baña olmamış gibi ḳısmet ezelden dāmeni

6. **vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 3323
Mısra: **5**
1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.

Vaṣluñ ābı ile hicr odını teskīn idegör
Ser-te-ser yoksa yakar uşbu cihānı şereri

7. **vaṣl:**
Gazel 3393
Mısra: **14**
1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.

Cān[ı] cānāna Muḥibbī çokdan eylerdi nisār
Līk vaṣl ümmīdile fikr-i muḫāl egler meni

8. **vaṣl[ı]:**-*ı*
Gazel 3421
Mısra: **5**
1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.

Vaṣl[ı] gencine anuñ bir gün irem diyü göñül
İḫtiyār eyledi dehr içre bu vīrānalıgı

9. **vaṣlı:**-*ı*
Gazel 3486
Mısra: **9**
1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.

Olmasa vaṣlı ümīdi bu Muḥibbī ḫastaya
Her dem ü her laḥẓa ölmek iḫtimālüm var-ıdı

10. **vaṣlına:**-*ı*, -*n*, -*a*
Gazel 3289
Mısra: **5**
(Ar.) Kavuşma, birleşme.

Hīç ola mı ki anuñ vaṣlına ire elüm
Ol ola ‘ālī-neseb ben kul olam bir Ḥabeşī

11. **vaṣla:**-*a*
Gazel 3290
Mısra: **6**
(Ar.) Kavuşma, birleşme.

Düşde gördüm yār[ı] didüm [ben] der-āġūş itmişem
İşidüp didi bir ‘ārif vaṣla yordum ḫ̆ābuñı

12. **vaşlına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3379
Mısra: **3**
(Ar.) Kavuşma, birleşme.

Hicr-ile ölmek mi vardur yāḫūd irmek vaṣlına
‘Ālem içre dōstlar bu iḥtimāl egler beni

13. **vaşla:**-*a*
Gazel 3383
Mısra: **9**
(Ar.) Kavuşma, birleşme.

Vaṣla ḫandān olma hem hicrāna giryān iy göñül
Ġam ile şādī cihānda bir zamān eglenmedi

14. **vaşlını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3314
Mısra: **1**
Kavuşma, ulaşma. II Sevgiliye kavuşma.

Yüri cān vir yolına vaṣlını eyle ṭalebi
Ola kim ele getürebilesin la‘l-i nābı

15. **vaşluña:**-*uñ, -a*
Gazel 3451
Mısra: **5**
Kavuşma, ulaşma. II Sevgiliye kavuşma.

‘Uşşāk eger ki irmez-ise vaṣluña senüñ
Ger ölür-ise her biri ḥasretle vā beni

16. **vaşlı:**-*i*
Gazel 3130
Mısra: **9**
Kavuşma, ulaşma. II Sevgiliye kavuşma.

Zülfi devrinde Muḥibbī umma vaṣlı gencini
Çün ṭılısm itmişdür ejder görinür ol maḫzene

17. **vaşlına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3037
Mısra: **7**
(sevgiliye) kavuşma, ulaşma.

Vaṣlına irişemezsin yüri dīvāne göñül
Kim görüpdür ki gedā ‘iyş ide sulṭānlar-ıla

18. **vaşlını:**-*ı, -(n)ı*
Gazel 3368
Mısra: **9**
(Sevgiliye) kavuşma, ulaşma.

Terk-i ser kıl iy Muḥibbī ister iseñ vaṣlını
Didiler irer viṣāle terk idenler başını

19. **vaşluñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3135
Mısra: **11**
Ulaşmak, kavuşmak. II Sevgiliye kavuşmak.

Elif ḳaddüñle rā kaşuñ görüp vaṣluñı rā itdüm
Muḥibbī olmadı vuṣlat ḫaṭāmı añladum rāda

20. **vaşluñla:**-*uñ, -la*
Gazel 3311
Mısra: **10**
(Sevgiliye) Ulaşmak, kavuşmak.

Çekeli hicrüñ firāḳın bu Muḥibbī mürdedür
Eyledi ‘Īsī-nefes vaṣluñla anı zindegī

21. **vaşlumı:**-*um, -ı*
Gazel 3183
Mısra: **9**
1. Ulaşma, birleşme. 2. Sevdiğine kavuşma, vuslat.

Virmeyince cān meta‘ın vaṣlumı bulmaz dimiş
Bir söz-ile müşkilümi dilber āsān eyledi

22. **vaşlın:**-*ın*
Gazel 3225
Mısra: **7**
1. Ulaşma, birleşme. 2. Sevdiğine kavuşma, vuslat.

Dīvāne göñlüm eyleme vaṣlın anuñ ṭaleb
Ol pādişāh-ı ḥüsn ola sen bir ḳalenderī

23. **vaşlın:**-*ın*
Gazel 3337
Mısra: **9**
1. Ulaşma, birleşme. 2. Sevdiğine kavuşma, vuslat.

Va‘de vaṣlın ‘arż ider her dem baña ferdā diyü
İtmedin olsa müyesser baña ferdā kāşki

<u>vaṣl ola:</u>

1. **vaṣl ola:**--*a*
Gazel 3040
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşan olmak.

Yine baş koşdı göñül bir dilber-i ra‘nā-y-ıla
Bunı umar vaṣl ola ol ḳāmet-i bālā-y-ıla

<u>vaṣl-ı cānān:</u>

1. **vaṣl-ı cānān:**
Gazel 3371
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye kavuşma.

‘Işḳa duş oldum dirīġā vaṣl-ı cānān olmadı
Derd-ile öldüm bu yolda baña dermān olmadı

<u>vaṣl-ı dilber:</u>

1. **vaṣl-ı dilber:**--*dür*
Gazel 3122
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye kavuşma.

Maḥabbetden murād olan egerçi vaṣl-ı dilberdür
Muḥibbī ‘āşıḳ oldur kim kala ancak temāşāda

vaṣl-ı fikr id-:

1. **vaṣl-ı fikr id-:**-*er*
Gazel 3174
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgiliye) Kavuşmayı düşünmek.

Gāh vaṣl-ı fikr ider gāhī dönüp hicrān eker
Gāh şād ider gehī giryān ider göñlüm beni

vaṣl-ı genc:

1. **vaṣl-ı genc:**--*e*
Gazel 3092
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hazineye kavuşma, ulaşma.

Dilā ṣabr it cefā vü cevr ü rence
Ümīẕüñ dut iresin vaṣl-ı gence

vaṣl-ı nigār:

1. **vaṣl-ı nigār:**--*a*
Gazel 3033
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye kavuşma.

Aġyār eger māni‘ ola vaṣl-ı nigāra
Seng-ile urup başını zīr ü zeber eyle

vaṣl-ı yār:

1. **vaṣl-ı yār:**-*a*
Gazel 3341
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye kavuşma.

Naḳd-i eşk-ile Muḥibbī vaṣl-ı yāra irmedi
Dīdeler cümle düketdi dirhem ü dīnārını

2. **vaṣl-ı yār:**-*a*
Gazel 3168
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye kavuşmak.

Ṭālib iseñ vaṣl-ı yāra elde sīm ü zer gerek
Yoksa bil olmaz müyesser ḳuvvet-i bāzū-y-ıla

vaṣlına ir-:

1. **vaṣlına ir-:**--*ı, --n, --a, --e*
Gazel 3145
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ulaşmak, kavuşmak.

Bu Muḥibbī ger ire vaṣlına ol meh-pārenüñ
Bu cihānda ġam yimez serv-i semen-bū bitmeye

2. **vaṣlına ir-:**--*ı, --n, --a, --me, --di*
Gazel 3131
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ulaşmak, kavuşmak.

İrmedi vaṣlına hergiz bu Muḥibbī dermend
Cān u ser terk eyledi gerçi reh-i dildārda

vaṭan dut-:

1. **vaṭan dut-:**--*dı*
Gazel 3076
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Vatan tutmak II Yerleşmek, yurt edinmek.

Dil dutdı vaṭan zülf-i girih-gīr arasında
Dīvāneye ḫoşdur dura zencīr arasında

vaṭan dut:

1. **vaṭan dut:**-*mış, -lar*
Gazel 3339
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yurt edinmek.

Bāġ-ı ḫüsninde ḫaṭıyla zülf[i] dutmışlar vaṭan
Gülşen içinde görinmez mūr u mār eksüklügi

vaṭan eyle-:

1. **vaṭan eyle-:**-*se*
Gazel 3223
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yurt tutmak, yer edinmek, yerleşmek; bağlanmak, ayrılamamak.

Gülşen-i ḫüsnüñ Muḥibbī eylese tañ mı vaṭan
Yok maḳāmı bülbülüñ illā gülistān arası

vaṭan tut:

1. **vaṭan tut:**-*dı*
Gazel 3448
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yurt edinmek.

Tutdı od içre vaṭan ruḫları devrinde yine
‘Acabā perr-i semender mi ki zülf-i sipehi

vāy:

1. **vāy:**
Gazel 3263
Mısra: **6**
Acı ve üzüntü duygusunu ifade eden bir ünlemdir.

Sakın şerr işleme nefsüñe uyma
Ki soñra dimeyesin āh-ıla vāy

2. **vāy:**
Gazel 3331
Mısra: **12**
"Üzüntü, şaşma ve hayret" ifade eden ünlem.

Kendüden geçdi Muḥibbī içeli ġam cür‘asın
Dest-i hicrān vāy eger suna dolı peymāne[y]i

3. **vay:**
Gazel 3484
Mısra: **2**
"Üzüntü, şaşma ve hayret" ifade eden ünlem.

Şeb-i hicrānda dil iñler nite nāy
Bu ḥasret böyle ger bāḳī kala vay

4. **vāy:**
Gazel 3196
Mısra: **6**
Şaşkınlık, kızgınlık, şikâyet, esef, telâş, acı, sevgi vb. çeşitli duygularda anlamı kuvvetlendirir.

Bildüm ki ‘illet-i dilüme būsedür ‘ilāc
La‘l-i lebüñ ger eyleye iy vāy ta‘allüli

vāz gel-:

1. **vāz gel-:**-*e*
Gazel 3138
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vaz geçmek. || Niyetten veya karardan dönmek, caymak. || Eskiden beri yapmakta olduğu bir şeyi artık yapmaz olmak.

Kanlu yaşumı görüp kaçma iñende güzelüm
Niçe bir cevr ü cefālar kılasın vāz gele

vecd ol:

1. **vecd ol:**-*uban, -ı*
Gazel 3388
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şey karşısında duyulan hayranlık veya sevgiden dolayı kendinden geçmek, istiğrak hâli.

Yüzüñe naẓar eyleye ger bir kere Rıżvān
Vecd olubanı yire ata gökden o tācı

vecd ü ḥāl:

1. **vecd ü ḥāl:**-*-e*
Gazel 3109
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlâhî aşka dalıp kendinden geçme, cezbeye kapılma.

Çiçekler her biri bir ḫūba beñzer
Görenler lā-büd irer vecd ü ḥāle

vecde gel-:

1. **vecde gel-:**-*-e, --e-e, -e*
Gazel 3052
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kendinden geçecek kadar coşmak, bir şey karşısında sonsuz heyecan duymak.

Kaşuñ miḥrābına şol kim görüben eyledi secde
Başın kaldurmaya yirden gele ol ḥaşre dek vecde

vech:

1. **vech-ile:**-*-ile*
Gazel 3114
Mısra: **7**
1. Yüz, çehre. 2. Tarz, biçim, yol. 3. Sebep, vesîle.

Ḥaḳ senüñ ḥüsnüñi bir vech-ile aḥsen yaradup
Komadı ḥācet ola zīver ü pīrāyesine

2. **vechi:**-*i*
Gazel 3453
Mısra: **3**
1. Yüz, çehre. 2. Tarz, biçim, yol. 3. Sebep, vesîle.

Eline tīr ü kemān alursa çeşmi vechi var
Yalvarup ‘āşıḳları boyın çeker virür seri

vech-i zībā:

1. **vech-i zībā:**-*dan*
Gazel 3474
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel yüz. II mutlak güzellik, esas güzellik; güzelliğin kendisi.

Vech-i zībādan n’içün men‘ idesin ṣūfī bizi
Aḥsen-i taḳvīme inkār eylemek taḳvā mı ki

vefā:

1. **vefāsuz:**-*suz*
Gazel 3129
Mısra: **1**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.

Yiridür saña göñül virdüñ vefāsuz dilbere
Geçse yaşuñ tā semekden āhuñ irse göklere

2. **vefāsuz:**-*suz*
Gazel 3129
Mısra: **11**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.

Ol vefāsuz dilberüñ ḫarc itmek-içün yolına
Sīme döndi gözlerüm yaşı yüzüm döndi zere

3. **vefāsın:**-*sın*
Gazel 3063
Mısra: **3**
Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.

Vefāsın görmedümse n'ola yāruñ
Cefā eksük degül epsem bizümle

4. **vefāsına:**-*s, -ı, -n, -a*
Gazel 3083
Mısra: **1**
Sevgiyi sürdürme, sevgi, dostluk bağlılığı.

Her kim güzelüñ aldanur evvel vefāsına
Lāyıḳdur anuñ ugraya āḫir cefāsına

5. **vefā:**
Gazel 3141
Mısra: **10**
Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadakat.

At cefā sengini topragumı yirden götür
Bārī ol demde vefā resmini bünyād eyle

6. **vefāyı:**-*(y)ı*
Gazel 3358
Mısra: **5**
Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadakat.

Cefādan kankı 'āşıḳ kim vefāyı yig bilür ister
Dilegüm budur 'ālemde añılmasun anuñ adı

7. **vefānuñ:**-*nuñ*
Gazel 3454
Mısra: **7**
Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadakat.

Vefānuñ adı var ancak cihānda kīmyā gibi
İşidilmedi bir kimse diye bir mihribān buldı

8. **vefānuñ:**--*nuñ*
Gazel 3037
Mısra: **9**
Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme II dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.

İy Muḥibbī benī ādemde vefānuñ adı yok
Taglara düş yüri şimden girü ḥayvānlar-ıla

9. **vefā:**
Gazel 3023
Mısra: **3**
Ar. bağlılık, sadakat.

Ne baña ṣabr müyesser ne ḫō dildāra vefā
'Acabā sa'd muḳārın ola mı yılduzuma

10. **vefā:**
Gazel 3025
Mısra: **9**
Ar. bağlılık, sadakat.

Görmedüñ çünki Muḥibbī benī ādemde vefā
Taglara düş yüri şimden girü ḥayvānlar-ıla

11. **vefā:**
Gazel 3015
Mısra: **12**
Bağlılık / sadâkat.

Muḥibbī virme dil dünyā denīdür
Vefā yokdur bilürsin çünki zende

12. **vefādan:**-*dan*
Gazel 3175
Mısra: **7**
1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme. 2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.

Cefā vü cevr-i dildārı vefādan ol ki yig bilmez
Aña 'āşıḳ dimeñ hergiz ki 'āşıḳ istemez şādī

13. **vefā:**
Gazel 3192
Mısra: **5**
1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme. 2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.

Güzellerden vefā ummak 'acebdür
Bulardan görmedi kimse bu kārı

14. **vefā:**
Gazel 3210
Mısra: **5**
1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme. 2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.

Şöyle bil gelmez cihāndan kimseye ẕerre vefā
Kendüzin ziyenet ider āl-ıla her dem zen gibi

15. **vefā:**
Gazel 3241
Mısra: **13**
1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme. 2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.

İy Muḥibbī kimseye gelmez bu dünyādan vefā
Saña bir ‘ibret yiter İskender ü Dārā gibi

16. **vefā:**
Gazel 3266
Mısra: **7**
1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme.
2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.

Bu dehri ser-te-ser gezdüm vefā yok ḫalḳ-ı ‘ālemde
Ne işiddüm ne ḫod gördüm cihānda dest-res kaldı

17. **vefā:**
Gazel 3271
Mısra: **11**
1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme.
2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.

İy dil vefā būyını umma bu cihāndan
Zīrā ki bu bir kimseye hīç itmedi yarı

18. **vefā:**
Gazel 3302
Mısra: **1**
1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme.
2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.

Vefā umdukça eyledüñ cefāyı
Degül mümkin alam būy-ı vefāyı

19. **vefā:**
Gazel 3370
Mısra: **9**
1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme.
2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.

İy Muḥibbī didiler dünyāda yok hergiz vefā
Seyr-ile gezüp görenler uşbu kat kat ‘ālemi

20. **vefā:**
Gazel 3371
Mısra: **7**
1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme.
2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.

Māh-rūlarda bulınmaz umma dirlerdi vefā
Her ne kim didiler ise cümle yalan olmadı

21. **vefā:**
Gazel 3376
Mısra: **5**
1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme.
2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.

Vefā gelmez güzellerden gel iy dil aña yiltenme
Cefā vü cevr-ile meşhūr olupdur çün anuñ adı

22. **vefā:**
Gazel 3402
Mısra: **5**
1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme.
2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.

Māh-rūlardan vefā resmini umma iy göñül
Anlaruñ cevr oklarıyla pür olupdur kīsesi

23. **vefā:**
Gazel 3490
Mısra: **7**
1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme.
2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.

‘Aceb dīvāne dil bilsem neden umar vefā resmin
Cefā üzre yaradılmış ola dilberlerüñ şānı

24. **vefā:**
Gazel 3498
Mısra: **14**
1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme.
2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.

Muḥibbī cevre oldı şöyle mu‘tād
Vefā görinür itdügi cefāsı

25. **vefāsını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 3252
Mısra: **1**
Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye yāruñ vefāsını
Yāḫūd şikāyet eyle añup cefāsını

26. **vefāsı:**-*sı*
Gazel 3345
Mısra: **13**
1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme.
2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.

Bakup Muḥibbī ‘ibret alup dir vefāsı yok
Neler getürdi ‘āleme dünyā benüm gibi

vefā bil:

1. **vefā bil:**-*ür*
Gazel 3471
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vefa saymak.

İtse cevr ü cefā çü nāz ehli
Bilür anı vefā niyāz ehli

vefā id:

1. **vefā id:**-*em*
Gazel 3428
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgi ve dostluk göstermek.

İdem vefā diyüp āh dönüp cefā kılursın
Korkmaz mısın Ḫudā'dan yok yire içüp andı

vefā id-:

1. **vefā id-:**-*e*, -*m*
Gazel 3120
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.

Muḥibbī'ye vefā idem diyüp 'ahdin bozar anı
Dirīġā ol cefā-pīşe meger varmış Karaman'a

vefā it:

1. **vefā it:**-*mez*
Gazel 3330
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sadakat göstermek, sevgi bağlılığını sürdürmek; ilgi göstermek, mutlu etmek.

İtmez iseñ ger vefā kıl bārī gel cevr ü cefā
Her ne yüzden ise ḫoşdur yār añmak yārını

vefā kıl:

1. **vefā kıl:**-*a*, -*sın*
Gazel 3417
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgi ve dostlukta sebat göstermek, sözünde durmak.

'Ahd idersin and içüp tā kılasın bir dem vefā
İy cefā-ḫū niçe kez gördüm senüñ pür fendüñi

2. **vefā kıl:**-*maz*
Gazel 3461
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgi ve dostlukta sebat göstermek, sözünde durmak.

İy Muḥibbī dār-ı dünyā kimseye kılmaz vefā
Gösterür kendüyi evvel ziynet ile zen gibi

vefādārlıġ:

1. **vefādārlıgı:**-*ı*
Gazel 3391
Mısra: **10**
Sözünde durma, sadakatli olma.

Bu Muḥibbī'yi görüp itme fırārı yüri gel
Ne içün unıdasın eski vefādārlıgı

vefāsuz:

1. **vefāsuz:**
Gazel 3302
Mısra: **14**
Vefası olmayan, sevgisinde, dostluğunda sebat göstermeyen (kimse).

Muḥibbī ḫūn-ı dil dök yaş yirine
Çü sevdüñ ol vefāsuz dil-rübāyı

2. **vefāsuz:**
Gazel 3374
Mısra: **7**
Vefası olmayan, sevgisinde, dostluğunda sebat göstermeyen (kimse).

Gül yüzinüñ ḥasretinden ol vefāsuz dilberüñ
Oda yakdum āteş-i āhumla ben de ḫāneyi

3. **vefāsuz:**
Gazel 3374
Mısra: **9**
Vefası olmayan, sevgisinde, dostluğunda sebat göstermeyen (kimse).

Leblerinüñ ḥasretinden ol vefāsuz dilberüñ
Bu Muḥibbī mesken itse tañ mıdur meyḫāneyi

4. **vefāsuz:**
Gazel 3284
Mısra: **9**
Vefâsı olmayan, sevgisinde, dostluğunda sebat göstermeyen (kimse).

Muḥibbī bir vefāsuz yāri sevmiş
Ne kılsun yok elinde iḫtiyārı

v'eger:

1. **v'eger:**
Gazel 3358
Mısra: **4**
Ve eğer.

Eger Leylī degülse ol neden ben aña Mecnūnam
V'eger Şīrīn olmasa bu dil olmazdı Ferhād'ı

velī:

1. **veli:**
Gazel 3181
Mısra: **3**
Ama, fakat, lâkin, şöyle ki.

Egerçi dil ṭabībisin veli bī-raḥmsın ġāyet
Kapuñda ḫastayam yıllar gözetmezsin o bīmārı

2. **velī:**
Gazel 3208

Mısra: **11**
Ama, fakat, lâkin, şöyle ki.

Ḳaṣdum budur ki ‘ışḳumı pinhān idem velī
İẓhār itdi çehrede āsār ‘āşıḳı

3. **velī:**
Gazel 3213
Mısra: **5**
"Ama, fakat, lakin, şöyle ki" anlamlarına gelen bağlaç.

‘Işḳı itmek istedüm pinhān velī oldı ‘ayān
Nite kim Āyāzuñ ‘ışḳı ile şah-ı Ġaznevī

4. **velī:**
Gazel 3030
Mısra: **6**
"Ama, fakat, lakin" anlamlarına gelen bir bağlaç.

Ḥadīs-i ‘ışḳ-ı dilberden ḫaber virmek diler göñlüm
Velī korkaram andan kim cihān başdan başa yana

5. **velī:**
Gazel 3092
Mısra: **6**
"Ama, fakat, lakin" anlamlarına gelen bir bağlaç.

Belā-keş iñlerüz Mecnūn [u] Ferhād
Velī her birisi çekmedi bence

6. **velī:**
Gazel 3419
Mısra: **5**
"Ama, fakat, lakin" anlamlarına gelen bir bağlaç.

Mescidde dün imāma uydum velī ne kıldum
Hīç bilmedüm bu gönlüm ebrū-yı ṭāḳa düşdi

7. **velī:**
Gazel 3460
Mısra: **9**
"Ama, fakat, lakin" anlamlarına gelen bir bağlaç.

Ḫūblar gerçi Muḥibbī ‘ālem içre çok velī
Dīde hīç görmiş degül bir böyle şūḫ-ı dil-keşi

8. **velī:**
Gazel 3136
Mısra: **6**
Ama, fakat, lâkin, şöyle ki. II Cenâb-ı Hakk'a yakınlık mertebesini kazanmış olan seçkin kul, Allah'ın dostu ve sevgili kulu.

Taşı taş üzre egerçi komamışdur kūhken
Tagları kesüp velī taşlar taşır dāmān-ıla

9. **velī:**
Gazel 3155
Mısra: **3**
Ama, fakat, lâkin, şöyle ki.

Bülbül-i cān iremez gülşen-i şādīye velī
Kanda kim ḫār-ı ġam olsa yapışur dāmenüme

10. **velī:**
Gazel 3285
Mısra: **4**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Egerçi görinür ‘ışḳ evvel āsān
Velī düşvār olur ol varı varı

11. **velī:**
Gazel 3318
Mısra: **1**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Dermān ṭaleb kıldum velī derde dermān olmadı
Ḥālüm benüm düşvār olup düşvārum āsān olmadı

12. **velī:**
Gazel 3250
Mısra: **5**
Ama, fakat, lakin, şöyle ki.

‘Işḳ[ı] pinhān istedüm itmek velī oldı ‘ayān
Nite kim Āyāz’uñ ‘ışḳ[ı] ile şāh-ı Ġaznevī

13. **velī:**
Gazel 3260
Mısra: **8**
Ama, fakat, lakin, şöyle ki.

Bi-ḥamdillāh gider oldum ser-i kūyına dildāruñ
Velī bilmem çeken anda suyı mı yāḫū topragı

14. **velī:**
Gazel 3264
Mısra: **2**
Ama, fakat, lakin, şöyle ki.

Yād kılduñ bu kuluñı dōstum yād itmedi
Bu dil-i nā-şādumı gördi velī şād itmedi

15. **velī:**
Gazel 3295
Mısra: **7**
"Ama, fakat, lâkin" anlamlarında bağlaç.

Yüzüm kara günāhum çok velī ġayrı ümīdüm yok
Umaram idesin şefḳat unıtma bu günāhkārı

16. **velī:**
Gazel 3298
Mısra: **1**
"Ama, fakat, lâkin" anlamlarında bağlaç.

Çok günāh itdüm velī bende rehrev kalmadı
Līk çeşmüm dökmedük göz yaşını su kalmadı

17. **velī:**
Gazel 3346
Mısra: **7**
"Ama, fakat, lâkin" anlamlarında bağlaç.

Gerçi kim düşvārdur cān oynamak dirler velī
Bana cān virmek gelür āsān bir içim mā gibi

18. **velī:**
Gazel 3359
Mısra: **3**
"Ama, fakat, lâkin" anlamlarında bağlaç.

Leyli Mecnūn ile vardur Ḫusrev ü Şīrīn velī
Cān u baş terk itmede hīç biri Ferhād olmadı

19. **velī:**
Gazel 3371
Mısra: **5**
"Ama, fakat, lâkin" anlamlarında bağlaç.

Müşkil işdür gerçi dirler terk-i cān itmek velī
'Āşıḳam sanmañ bana bu müşkil āsān olmadı

20. **velī:**
Gazel 3393
Mısra: **3**
"Ama, fakat, lâkin" anlamlarında bağlaç.

Yüz süriyü ḫāk-i pāyin būse eylerdüm velī
Yolum alup her seḥer bu eşk-i al egler meni

21. **velī:**
Gazel 3446
Mısra: **6**
"Ama, fakat, lâkin" anlamlarında bağlaç.

Egerçi sīne ṣadrında ḳarār itmedi müjgānuñ
Velī geçdükçe ol kaşı kemān ḳalbümde yir itdi

22. **velī:**
Gazel 3491
Mısra: **7**
"Ama, fakat, lâkin" anlamlarında bağlaç.

İñlerem bülbül gibi gül yüzine karşu velī
Bir nefes güş eylemez dildār āh-ı serdümi

23. **velī:**
Gazel 3268
Mısra: **2**
Ama, fakat, lakin, şöyle ki.

Gül ruḫuñ yādınadur ebr-i bahāruñ giryesi
Andan artukdur velī 'āşıḳ-ı zāruñ giryesi

verd-i handān:

1. **verd-i ḫandān:**
Gazel 3046
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gülen gül II yeni açılmış gül.

Şol mu 'anber zülf düşmiş ḥadd-i cānān üstine
Deste-i sünbüldür ol san verd-i ḫandān üstine

2. **verd-i ḫandān:**-*um*
Gazel 3207
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gülen; yeni açılmış gül (sevgili).

Servde reftār yok serv-i ḫırāmānum gibi
Goncada güftār yok ol verd-i ḫandānum gibi

verd-i hōd-rū:

1. **verd-i ḫōd-rū:**
Gazel 3145
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaban gülü.

Gülşen içre ruḫlaruñ-veş verd-i ḫōd-rū bitmeye
Rāstī ḳaddüñ gibi bir serv-i dil-cū bitmeye

vir-:

1. **vir[ür]ler:**-*ür, -ler*
Gazel 3252
Mısra: **10**
Bağışlamak, ihsan etmek.

Oldı Muḥibbī ḥāşıl-ı derd ü belā vü ġam
Tīmār diyü vir[ür]ler çü 'ışḳuñ livāsını

2. **virseler:**-*se, -ler*
Gazel 3327
Mısra: **8**
Bahşetmek, bağışlamak, sunmak.

Ḫāk-i pāy-ı dilberi virmez bu gönlüm ser-te-ser
Virseler mülk-i Ferīdūn tāc-ı Keykāvūs'ını

3. **virmez:**-*mez*
Gazel 3043
Mısra: **12**
(Bir şeyi bir kimseye) İletmek, eriştirmek.

Saçuñuñ kim bahāsı Mışr u Tebrīz
Muḥibbī virmez Īrān illerine

4. **virdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3277
Mısra: **5**
(Kendisine ait bir şeyi başka birine veya bir yere) Bırakmak, onun istifadesine sunmak.

Bāda virdüm 'aḳl u dīn ü dil anı bir görmede
Cān da kalmaz bir daḫı görsem eger ol dilberi

5. **virsün:**-*sün*
Gazel 3371
Mısra: **3**
Vermek, göndermek.

Ḫāk idüp āḫir ġubārın bāda virsün rūzigār
Rāh-ı kūyında şu kim ḫāk-ile yeksān olmadı

6. **virseñ:**-*se*, -*ñ*
Gazel 3235
Mısra: **2**
Bahş etmek, sunmak, ihsan etmek.

Kim temāşā eyleye bir laḥẓa ḥüsnüñ bāġını
Almaya bir ḥabbeye virseñ irem uçmagını

7. **virür:**-*ür*
Gazel 3174
Mısra: **19**
(Bir şeyi bir kimseye) İletmek, eriştirmek.

Gāh virür aṭlas ḳabā hem başuma zerrīn külāh
Geh ḳalender eyleyüp ‘üryān ider göñlüm beni

8. **virüp:**-*üp*
Gazel 3174
Mısra: **22**
(Bir şeyi bir kimseye) İletmek, eriştirmek.

Gāh mest olup içürür baña ‘ışḳuñ cür‘asın
Geh ġubār-ı ġam virüp ḥayrān ider göñlüm beni

9. **vir:**
Gazel 3320
Mısra: **6**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.

Kākülüñ gülşende depret ‘anber efşān eylesün
Zīb ü fer vir cilvelerle ẓāhir it ṭāvūsuñı

10. **virdi:**-*di*
Gazel 3466
Mısra: **6**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.

Lebleri dār-ı şifāsına irem diyü bu dil
Ḫastadur ṣubḥa degin virdi bu deryā şāfī

11. **virdi:**-*di*
Gazel 3206
Mısra: **10**
(Canını) vermek. Ölmek.

Viren ‘ışḳ içre kimdür cānı dirseñ
Muḥibbī derdmend üftāde virdi

12. **virüñ:**-*üñ*
Gazel 3239
Mısra: **8**
(Bir şeyi bir kimseye) İletmek, eriştirmek.

Varana ayak sunar dāyim maḥabbet arturur
Pür virüñ dāyim olsun bu ḳadeḥ-peymālıgı

13. **virmez:**-*mez*
Gazel 3248
Mısra: **9**
Bırakmak, bağışlamak.

Virmez Muḥibbī kūy-ı ḫarābāt-ı ‘ışḳ olan
Cām-ı Cem’e eldeki sınmış kovasını

vir:

1. **virdi:**-*di*
Gazel 3206
Mısra: **1**
(Şarap) sunmak.

Baña sāḳī-i ‘ışḳuñ bāde virdi
Be-küllī ṣabr u ‘aḳlum bāda virdi

2. **virilür:**-*il*, -*ür*
Gazel 3080
Mısra: **10**
Bağışlamak, ihsan etmek.

İy Muḥibbī ser-i zülfine niçe ḳıymet olur
Virilür mülk-i cihān çünki bahā bir kılına

3. **virmeye:**-*me*, -*y*, -*e*
Gazel 3085
Mısra: **4**
Bağışlamak, ihsan etmek.

‘Āşıḳ oldur ki sevdüginüñ ḫāk-i pāyını
Görürse virmeye dünyā ḫarācına

4. **virmek:**-*mek*
Gazel 3416
Mısra: **3**
Bağışlamak, ihsan etmek.

Yine cān naḳdini virmek muḳarrerdür saña iy dil
Ki zīrā bācsuz hergiz geçilmez ‘ışḳ dervendi

5. **virmez:**-*mez*
Gazel 3244
Mısra: **4**
(Kendisine ait bir şeyi başka birine veya bir yere) Bırakmak, onun istifadesine sunmak.

Her kim ki ḳanā‘at eyleye bir loḳma ḫırḳaya
Bakmaz o şeh de aṭlasa virmez palāsını

6. **virür:**-*ür*
Gazel 3277
Mısra: **10**
(Koku için) Yaymak.

Niçe yıldur bu Muḥibbī āteş-i hicrān-ıla
Yanalı būy-ı vefā virür daḫı ḫākisteri

7. **vire:**-*e*
Gazel 3101
Mısra: **2**
Vermek II bağışlamak.

Ḫāşa lillāh kim cefāña dil taḥammül itmeye
Cān ṭaleb kılsañ vire bir dem te’emmül itmeye

8. **virme:**-*me*
Gazel 3391
Mısra: **4**
Sahip olmasını sağlamak.

Destüm irmedi miyānına kemer anı kuçar
Yā İlāhī virme hīç kimseye nā-çārlıgı

9. **virmek:**-*mek*
Gazel 3089
Mısra: **9**
Bahş etmek, sunmak, ihsan etmek.

Virmek olurdı dehānından Muḥibbī bir nişān
Āb-ı ḥayvān ger bu ‘ālem içre nā-yāb olmasa

10. **virildi:**-*il*, -*di*
Gazel 3126
Mısra: **1**
Bahş etmek, sunmak, ihsan etmek.

Çünki virildi ḫande vü şādī ezel güle
Āh u fiġān eylemek oldı ḫū bülbüle

11. **virdi:**-*di*
Gazel 3206
Mısra: **4**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.

Niçe gör kesdi kūh-ı Bīsütūn’ı
Felek ‘ışḳ tīşesin Ferhād’a virdi

12. **virdi:**-*di*
Gazel 3270
Mısra: **2**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.

Ẕāhir oldı nāgehān gördüm ben bir mehveşi
Ol zamāndan berü şu‘le virdi sīnem āteşi

13. **virmez:**-*mez*
Gazel 3327
Mısra: **7**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.

Ḫāk-i pāy-ı dilberi virmez bu gönlüm ser-te-ser
Virseler mülk-i Ferīdūn tāc-ı Keykāvūs’ını

14. **virür:**-*ür*
Gazel 3482
Mısra: **8**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.

Bī-vefālıkda müşābih oldugıyçün ‘āleme
Kendüye ziynet virür ol bī-vefā dünyā gibi

15. **virme:**-*me*
Gazel 3143
Mısra: **6**
"Vermek" || Bahşetmek, ihsan etmek.

Bezm-i çemende ḫaddi nigāruñ çü gül yiter
La‘l-i lebi şarābını da virme sen müle

16. **virür:**-*ür*
Gazel 3110
Mısra: **11**
"Vermek" || Bağışlamak, Allah'ın kullarına ihsanda ve lütufta vulunması.

Ol ḥakīm-i lem-yezeldür derde dermān ol virür
Derdüñi ḫōş gör ṭaleb kılma varup eme seme

17. **virme:**-*me*
Gazel 3224
Mısra: **5**
"Vermek" || Üzerinde, elinde veya yakınında olan bir şeyi birisine eriştirmek, iletmek.

Gül gibi dāmenüñi ḫār eline virme sakın
Varma elden ele olmaya aduñ hercāyī

18. **virdi:**-*di*
Gazel 3390
Mısra: **2**
(Bir hali bir kimse veya yerde) Hakim kılmak, hasıl etmek.

Ol leṭāfet ki Ḫuẕā sen gül-i ḫamrāda kodı
Ne ciḥān bāġına virdi ne gül-i terde kodı

vīrān eyle-:

1. **vīrān eyle-:**-*di*
Gazel 3179
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıkmak, bozmak, harap etmek.

Tīġ alup mestāne çeşmüñ yine çok kan eyledi
Girdi dil şehrini başdan başa vīrān eyledi

2. **vīrān eyle-:**-*di*
Gazel 3183
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıkmak, bozmak, harap etmek.

Ġamzeler kan itmege ḳaṣd-ı dil ü cān eyledi
Soñra geldi ġam göñül şehrini vīrān eyledi

vīrān içi:

1. **vīrān içi:**--*(i)n*, --*de*
Gazel 3008
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Hazine, define gibi değerli şeylerin saklı olduğuna inanılan) Yıkık, yıkılmış, harap yerin içi. ll Aşığın gönlü.

Tañ mı bulınsa mihrüñ bu dilde cān içinde
Ẕīrā ki genc bulınur ekser vīrān içinde

vīrān id-:

1. **vīrān id-:**-*er*
Gazel 3174
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıkmak, bozmak, harap etmek.

Gāh olur cān mülkini ma‘mūr ider mi‘mār-ı dil
Geh ḫarāb idüp yıkar vīrān ider göñlüm beni

vīrānalıg:

1. **vīrānalıgı:**-*ı*
Gazel 3421
Mısra: **6**
Yıkıntılarla kaplı olan, vîrâne hâline gelmiş yer.

Vaṣl[ı] gencine anuñ bir gün irem diyü göñül
İḫtiyār eyledi dehr içre bu vīrānalıgı

vīrāne:

1. **vīrānelerde:**-*ler*, -*de*
Gazel 3432
Mısra: **4**
Harap, harap olmuş mahal.

Teng oldı ḫāne-i dil göster yüzüñi māhum
Vīrānelerde çün şeb yakar ḳamer çerāġı

2. **vīrāne:**
Gazel 3350
Mısra: **8**
Harap, yıkık; üzgün, perişan.

Durmadan derd ü ġamuñ göñlümi vīrāne kılur
Çok mı gördi ‘acabā baña bu vīrāne dehī

3. **vīrānesin:**-*si*, -*n*
Gazel 3087
Mısra: **7**
Yıkıntı alan, harap yer, harap bina ll aşığın gönlü.

Ḫāk-i miḥnetle cefā sengiyle dil vīrānesin
Ola kim ma‘mūr ide mi‘mār sevdüm tāzece

4. **vīrānemi:**-*m*, -*i*
Gazel 3303
Mısra: **2**
Yanmış veya yıkılmış yapılardan geriye kalan yıkıntılarla dolu yer.

Seyl-i eşküm eyledi vīrāne geldi ḫānemi
Genc-i vaṣlın buldum āḫir aradum vīrānemi

5. **vīrāneden:**-*den*
Gazel 3316
Mısra: **8**
Eskimiş, yıkılmaya yüz tutmuş harabe yapı. II Âşığın gönlü.

Dilerseñ genc vaṣlını ḫarābāt ehl[i] ol iy dil
Bulınmaz yüz biñ ararsañ anı vīrāneden ġayrı

6. **vīrānesin:**-*s*, -*i*, -*n*
Gazel 3057
Mısra: **7**
Harap olmuş yer / yıkıntı. II [tas.] Hak âşığının gönlü.

Rūşen eyle dōstum gel göñlümüñ vīrānesin
Senden özge çün felekde māh-ı tābān olmaya

7. **vīrāneler:**-*ler*
Gazel 3238
Mısra: **3**
1. Yıkılmış, harap olmuş eski yapı. 2. Yanmış veya yıkılmış yapılardan geriye kalan yıkıntılarla dolu yer.

Viṣāl-i gencine dirler olur vīrāneler maḥzen
Baña ma‘mūre olmakdan göñül olmak ḫarāb evlā

vīrāne eyle:

1. **vīrāne eyle:**-*di*
Gazel 3303
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıkmak, harap etmek.

Seyl-i eşküm eyledi vīrāne geldi ḫānemi
Genc-i vaṣlın buldum āḫir aradum vīrānemi

vīrāne kıl:

1. **vīrāne kıl:**-*ur*
Gazel 3350
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harap, yıkık; perişan etmek. II Aşığın gönlü.

Durmadan derd ü ġamuñ göñlümi vīrāne kılur
Çok mı gördi ‘acabā baña bu vīrāne dehī

vīrāne kıl-:

1. **vīrāne kıl-:**-*dı*
Gazel 3208
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harap etmek, yıkmak.

Vīrāne kıldı cismüm egerçi belā-yı hicr
Dil genc-ḫānesi tolu esrār ‘āşıḳı

vīrāneliğ:

1. **vīrāneliği:**-*i*
Gazel 3347
Mısra: **6**
Yıkıntılarla kaplı olan, vîrâne hâline gelmiş yer. II Gönül.

Ol perī göñlümi ger mesken iderse yiridür
Çün perī mesken ider buldugı vīrāneligi

viril:

1. **virilüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 3370
Mısra: **8**
Verilmek, takdir edilmek, uygun görülmek.

Ḥamdü-lillāh bir nefes ben olmadum ‘ışḳdan cüdā
Virilüpdür ana raḥminden maḥabbet ‘ālemi

2. **virildi:**-*di*
Gazel 3004
Mısra: **10**
İletilmek, ulaştırılmak.

Muḥibbī’ye ezelden çün sunıldı cām-ıla şāhid
Virildi saña da zāhid riyā tesbīḥ ü seccāde

viṣāl:

1. **viṣāle:**-*e*
Gazel 3245
Mısra: **3**
Sevdiğine kavuşma, vuslat.

Çünki olmışdur viṣāle ara yirde ten [ü] cān
Anı terk it cān-ıla ṭālib-i cānān ol yüri

2. **viṣālüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3490
Mısra: **9**
Sevdiğine kavuşma, vuslat.

İrişmeyüp viṣālüñe şeb-i hicr içre cān virsem
Dilegüm bu ola Ḥaḳ’dan saña Nūh ‘ömri erzānī

3. **viṣālüñ:**-*üñ*
Gazel 3062
Mısra: **7**
Buluşma; sevdiğine kavuşma.

Viṣālüñ ārzū itmek ne mümkin
Ben ādem oglanı sen ḫod ferişte

4. **viṣālüñ:**--*üñ, -*
Gazel 3203
Mısra: **3**
Sevdiğine kavuşma, vuslat.

Viṣālüñ ‘iydine el-ḥamdü-lillāh
İrüp bu cān u dil ḳurbāna geldi

5. **viṣālüñ:**--*üñ, -*
Gazel 3275
Mısra: **5**
Sevdiğine kavuşma, vuslat.

Hicr elinden kurtılup iren viṣālüñ ‘ıydine
Yolına ḳurbān olup şükrāne virsün cānını

6. **viṣālüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 3310
Mısra: **2**
Ulaşma, kavuşma, vuslat; sevgiliye kavuşma.

Neden raḥm itmedüñ gördüñ ġarībi
Viṣālüñden meger yokdur naṣībi

7. **viṣāle:**-*e*
Gazel 3318
Mısra: **4**
(Ar.) Sevdiğine kavuşma, vuslat.

‘İyd oldı ḳurbāna ṣalā itdüñ gelüp ‘āṣıḳlaruñ
Kıldı viṣāle irmedi ol cān ki ḳurbān olmadı

8. **viṣāle:**-*e*
Gazel 3368
Mısra: **10**
(Ar.) Sevdiğine kavuşma, vuslat.

Terk-i ser kıl iy Muḥibbī ister iseñ vaṣlını
Didiler irer viṣāle terk idenler başını

9. **viṣāle:**-*e*
Gazel 3484
Mısra: **10**
(Ar.) Sevdiğine kavuşma, vuslat.

Revā mıdur Muḥibbī ola maḥrūm
Viṣāle ire ger yoḫsul eger bay

10. **viṣālüñ:**-*üñ*
Gazel 3266
Mısra: **5**
Sevdiğine kavuşma, vuslat.

Viṣālüñ yādına cānā yine bu murġ-ı dil pervāz
İdüp cānum revān oldı yirinde ben ḳafes kaldı

viṣāle ir-:

1. **viṣāle ir-:**-*e, -ür*
Gazel 3158
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevdiğine kavuşma.

Dirler baña ki ṣabr iden irür viṣāle āh
Kalmadı ṣabr geçdi günüm āh u vā-y-ıla

viṣāl-i dilber:

1. **viṣāl-i dilber:**-*e*
Gazel 3228
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin vuslatı.

Naḳd-i cān-ıla irişmedüm viṣāl-i dilbere
İy Muḥibbī ḫarc kıldum gerçi yog u varumı

viṣāl-i genc:

1. **viṣāl-i genc:**-*i, -n, -e*
Gazel 3238
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hazineye kavuşma.

Viṣāl-i gencine dirler olur vīrāneler maḫzen
Baña ma‘mūre olmakdan göñül olmak ḫarāb evlā

v’iy:

1. **v’iy:**
Gazel 3211
Mısra: **1**
"Ve Ey!" anlamında seslenme ünlemi.

İy melek-ḫaṣlet ü iy nūr-ı Ḫudā v’iy Ḳureşi
Kankı kāfirdür ola sevmeye sen ḥūrī-veşi

vü:

1. **vü:**
Gazel 3069
Mısra: **8**
"Ve" bağlacı.

Mest olup çāk-i girībān idüben tā dāmen
Vālih ü ‘āṣıḳ u āṣüfte vü rüsvā lāle

2. **vü:**
Gazel 3016
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Dehrüñ sistemin añladı fikr itdi ḫazānı
Bī-çāre vü ser-geşte vü ġam-ḫāra benefşe

3. **vü:**
Gazel 3016
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Dehrüñ sistemin añladı fikr itdi ḫazānı
Bī-çāre vü ser-geşte vü ġam-ḫāra benefşe

4. **vü:**
Gazel 3016
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Gülde ḳadümi dilde ġamı cān u ciger rīş
Āṣüfte vü dildāde giriftāra benefşe

5. **vü:**
Gazel 3047
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Yidügi derd ü belā vü zecr ü miḥnetdür bu dil
Geçinür ġam maṭbaḫında dürlü dürlü aş-ıla

6. **vü:**
Gazel 3052
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Gözüm yaşın revān itdüm benüm serv-i ḫırāmānum
Süre yüz ḫāk-i pāyuña umaram irde vü geçde

7. **vü:**
Gazel 3114
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.

Gözlerem ḫ̔ācesi yoluñda kamu cevherini
Ḫarc idüp bakmadı sūdına vü sermāyesine

8. **vü:**
Gazel 3115
Mısra: **15**
" Ve" bağlacı.

Bu ḫırḳa vü bu tāc-ıla işi çü riyādur
Ne yüzle ṭa‘n eyleye zāhid ẓurefāya

9. **vü:**
Gazel 3116
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.

Leylī zülfi ḥasretinden olmışam Mecnūn-ı zār
Ol sebebden düşmişemdür vādī vü ṣaḥrālara

10. **vü:**
Gazel 3167
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Yiter dünyāda ‘uḳbāda Muḥibbī
Ḳabā vü penbe-i dāġum kefende

11. **vü:**
Gazel 3221
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.

Devr idelden nüh felek görmedi hem görmeyiser
Ol hilāl ebrū vü meh-rūnuñ ruḫ-ı zībāsını

12. **vü:**
Gazel 3225
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Mecnūn ki bugün deşt-i ġamuñ pādişāhıdur
Miḥnet ü belā vü derd ü elem oldı leşkeri

13. **vü:**
Gazel 3283
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.

Leb ḫamūş līk ḫayāl ile tolu cā bu göñül
Dil senüñ-ile vü sen dille idersin suḫeni

14. **vü:**
Gazel 3298
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Seyl-i eşküm seyle virdi yine bu dil kişverin
Dir gören ‘ibretle bunda ḫāne vü gū kalmadı

15. **vü:**
Gazel 3324
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Serīr-i şāhı vü tāc-ı giyāhı
Gerekmez baña yig olmak gedāyī

16. **vü:**
Gazel 3325
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Āşüfte vü ser-geşte olup sünbül-i miskīn
Ḫ̇āb içre meger gördi yine zülf-i nigārı

17. **vü:**
Gazel 3335
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Mest itdi beni bāde vü başumda var ḫumār
Kaldıysa getür dahı şarāb-ı şebāne[y]i

18. **vü:**
Gazel 3361
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Māh-rūlar ‘ışḳ[ı] bu āşüfteden ayrılmadı
Tā beni ser-geşte vü [rü]svā-yı ‘ālem kılmadı

19. **vü:**
Gazel 3452
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Bir naẓarla bu Muḥibbī’nüñ olur sīnesi çāk
Göricek ol kaşı ya vü o gözi karacugı

20. **vü:**
Gazel 3460
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Baglama dünyāya dil ‘ālemde şād ol iy göñül
Çün cihān turmaz geçer ger nā-ḫoşı vü ger ḫoşı

21. **vü:**
Gazel 3461
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.

Kanı İskender Ferīdūn Ḫusrev ü Dārā vü Cem
Kanda gitdi Zāl u Rüstem Gīv-ile Bījen gibi

22. **vü:**
Gazel 3095
Mısra: **10**
I. Bağlama vavı, ve bağlacı. II. Dahi; da/de bağlacı.

‘Işḳuñ kemānı pekdür her kim ki çekmek ister
Derd ü belā vü miḥnet aña gerek kepāde

<u>vücūd:</u>

1. **vücūduñ:**-*uñ*
Gazel 3376
Mısra: **7**
Beden, gövde, cisim.

Vücūduñ şehrini dilber ḫarāb oldugını ister
‘İmāret eyle [sen] iy dil yıkılsun cümle bünyādı

<u>vücūda gel-:</u>

1. **vücūda gel-:**-*a, -di*
Gazel 3149
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ortaya çıkmak, oluşmak, meydana gelmek, olmak.

Āh eylemesün mi ki bugün geldi vücūda
Başladı hemān derd-ile solmaga benefşe

<u>vuḥūş:</u>

1. **vuḥūşa:**-*a*
Gazel 3052
Mısra: **6**
Vahşiler, yabaniler, yabani hayvanlar.

Benī ādemden olmadı özine gördi bir çāre
Vuḥūşa ‘arż-ı ḥāl-içün varur Mecnūn kūh-ı Necd’e

2. **vuḥūş-ıla:**-*ıla*
Gazel 3473
Mısra: **7**
Vahşiler, yabaniler, yabani hayvanlar.

Şol deñlü itdi Ḳays vuḥūş-ıla ülfeti
Kuşlar başında yapdı melāmet yuvasını

<u>vuslat:</u>

1. **vuşlat:**
Gazel 3370
Mısra: **1**
(□□□□) i. (Ar. vuşlat) Sevdiğine kavuşma.

Ḫoş şafā vü ẕevḳ idi ‘ālemde vuşlat ‘ālemi
Olmasa idi anuñ ardınca fırḳat ‘ālemi

2. **vuşlat:**
Gazel 3135

Mısra: **12**
Kavuşma, ulaşma.

Elif ḳaddüñle rā kaşuñ görüp vaṣluñı rā itdüm
Muḥibbī olmadı vuṣlat ḫaṭāmı añladum rāda

3. **vuṣlatuñ:**-*uñ*
Gazel 3348
Mısra: **9**
Kavuşma, ulaşma.

Cān metā‘ın ḫarc kıldum vuṣlatuñ bāzārına
Naḳd-i cānum bende āh bisyār olaydı kāşki

4. **vuṣlatda:**-*da*
Gazel 3156
Mısra: **14**
Sevdiğine kavuşma.

Pehlūya çeküp kuçmag olur idi nigārı
Vuṣlatda Muḥibbī girmese pīrāhen araya

5. **vuṣlat:**
Gazel 3117
Mısra: **3**
(Sevgiliye) kavuşma, ulaşma,vuslata erme.

Vuṣlat el vire mi yāḫūd düşe mi rūz-ı fīrāḳ
Muṣḥaf-ı ḥüsnini gel aç hele bir fāl eyle

6. **vuṣlat:**
Gazel 3487
Mısra: **4**
(Ar.) Sevdiğine kavuşma.

Çüritdüm ‘ömrümüñ naḳdin metā‘-ı vaṣl içün cānā
Müyesser olmadı vuṣlat hemān bir iki dem kaldı

Y

ya:

1. **ya:**
Gazel 3008
Mısra: **5**
Belki, sanırım.

Ya kaşlaruñla çeşmüñ ġamz okların ataldan
Sīnem delindi yir yir dil kaldı kan içinde

2. **ya:**
Gazel 3338
Mısra: **5**
"de / da" anlamını katan bağlaç.

Ger tīr-i ābdārını ya kaşları ata
Dil-teşnelere ola bārān-ı raḥmeti

3. **yā:**
Gazel 3011
Mısra: **2**
"de / da" anlamını katan bağlaç.

Niçe bir tīr-i cefālar sīne-i miskīnüme
Atıla seng-i melāmet yā dil-i ġamgīnüme

4. **ya:**
Gazel 3015
Mısra: **3**
(Ünlem) Hitap edilen kimsenin dikkatini çekmek veya anlamı güçlendirmek için kullanılır.

Kanı luṭf u kerem ya kanı iḥsān
İki elüm bulındı dut ki kanda

5. **ya:**
Gazel 3087
Mısra: **10**
"ya da" anlamında bağlaç.

Sīnede durmaz Muḥibbī ġamzesi eyler güẕer
Bir kaşı ya kirpügi ok yār sevdüm tāzece

6. **ya:**
Gazel 3186
Mısra: **4**
"ya da" anlamında bağlaç.

Her kaçan gelse ḳıyāma ol ḳıyāmet ‘arż ider
Ṭūbī-i bāġ-ı cinān ya serv-i sīmīnüm gibi

7. **ya:**
Gazel 3209
Mısra: **2**
"ya da" anlamında bağlaç.

Miḥnet-ile sanma bagrum iy ṣanem baş olmadı
Ḫūn-ı dilden dem-be-dem ya gözlerüm yaş olmadı

8. **ya:**
Gazel 3094
Mısra: **8**
"Ya" bağlacı.

Didiler aglayup fāş itme sırrı
Didüm ne çāre ya bu rūy-ı zerde

9. **ya:**
Gazel 3275
Mısra: **7**
"Ya" bağlacı.

Ḳaddümi ya eyleyüp atdum yine āh okların
Dimedi çarḫuñ geçürdüm bu tokuz kalkanını

10. **ya:**
Gazel 3136
Mısra: **2**
"Peki, iyi ama, fakat" anlamında bağlaç.

Niçe bir kan ola gönlüm ḥasret-i cānān-ıla
Ya niçe bir geçe ‘ömrüm āh-ıla efġān-ıla

11. **ya:**
Gazel 3455
Mısra: **4**
"Peki, iyi ama, fakat" anlamında bağlaç.

Gün yüzine alnına ‘āşıḳ degül māh-ı felek
Gice gündüz ya n’içün tolaşur anlar kūyını

12. **yā:**
Gazel 3028
Mısra: **5**
"Peki, iyi ama, acaba" anlamlarında bağlaç.

Yā nedendür iy Muḥibbī uşbu sevdālar bize

13. **yā:**
Gazel 3028
Mısra: **3**
" Ey!" anlamında bir seslenme sözü.

Yā İlāhī ‘ayn olsun uşbu rü’yālar bize
Cān virürseñ de yolında iremezsin zülfine

14. **ya:**
Gazel 3452
Mısra: **10**
Arap alfabesinin yirmi sekizinci (□) harfi. Bu harf kaş şekline benzemesiyle de şiirde kullanılır. || Divan şiirinde kaş yaya benzetiliyor.

Bir naẓarla bu Muḥibbī’nüñ olur sīnesi çāk
Göricek ol kaşı ya vü o gözi karacugı

15. **ya:**
Gazel 3051
Mısra: **6**
"Ya da" bağlacı.

Baña maḳṣūd hemān zülf ü ruḫuñdur ancak
Neme yarar semen ü sünbül gül ya lāle

16. **ya:**
Gazel 3155
Mısra: **7**
"Ya da" bağlacı.

Ser-i kūyında kılam ḳaddümi ya āhumı tīr
Tā ki her zāġ raḳīb ugramaya gülşenüme

17. **ya:**
Gazel 3178
Mısra: **5**
"Ya da" bağlacı.

N'eyler ol āb-ı ḥayātı ya şarāb-ı kevseri
La'l-i dilberden kime ola müyesser çāşnı

18. **ya:**
Gazel 3253
Mısra: **5**
"Ya da" bağlacı.

Saña cān-ıla kul oldum felek saḳfına ya kursa
'Aceb midür beni devrān-ı şeh gerdūn-serīr itdi

19. **yā:**
Gazel 3026
Mısra: **4**
" Ey!" anlamında bir seslenme sözü (Rab).

N'ola ḥāl-i sırr-ı zülfi aña ḥālüm dir-iken
Bir ṭarafdan daḫı yā Rab n'idem ol göz ü kaşa

20. **yā:**
Gazel 3030
Mısra: **4**
" Ey!" anlamında bir seslenme sözü (Rab).

Hevā-yı Ka'be-yi yāra yüzüm üzre revān oldum
Beni kim kurtarur yā Rab ki dolaşdum muġaylāna

21. **yā:**
Gazel 3229
Mısra: **1**
"veya, veyahut" anlamlarına gelerek iki ifadeyi birbirine bağlayan bağlaç.

Perī misin melek misin yā ḥūrī
Yüzüñde berḳ urur Allāh nūrı

22. **ya:**
Gazel 3346
Mısra: **4**
Arap alfabesinin yirmi sekizinci (□) harfi. || Bu harf kaş şekline benzemesiyle de şiirde kullanılır. Divan şiirinde kaş yaya benzetiliyor.

Ġamze okı sīnede bir laḥẓa eglenmez geçer
Anuñ içündür anuñ kaşları katı ya gibi

23. **yā:**
Gazel 3362
Mısra: **7**
Arap alfabesinin yirmi sekizinci (□) harfi. || Bu harf kaş şekline benzemesiyle de şiirde kullanılır. Divan şiirinde kaş yaya benzetiliyor.

Yā gibi çeker kendine her dem raḳībi yār
Yabana atar ok gibi ol kaşı ya bizi

24. **ya:**
Gazel 3418
Mısra: **6**
Arap alfabesinin yirmi sekizinci (□) harfi. || Bu harf kaş şekline benzemesiyle de şiirde kullanılır. Divan şiirinde kaş yaya benzetiliyor.

Ṣabrum apardı 'aḳlumı zülf itdi tārmār
Dutdı cefā tīrine ol kaşı ya bizi

25. **ya:**
Gazel 3420
Mısra: **8**
Arap alfabesinin yirmi sekizinci (□) harfi. || Bu harf kaş şekline benzemesiyle de şiirde kullanılır. Divan şiirinde kaş yaya benzetiliyor.

Ebrūlaruñı göreli iy kaşları kemān
Ḳaddi bükildi oldı dü-tā ya benüm gibi

26. **ya:**
Gazel 3207
Mısra: **7**
1. İki kelimeyi, iki kelime öbeğini veya iki cümleyi birbirine bağlar. 2. "de / da"; "bile" anlamını katan bağlaç. 3. "Ey" anlamında seslenme ünlemi. 4.Arap alfabesindeki "Ya" harfi.

Ya kaşuñdan sehv-ile atsañ baña ġamzeñ okın
Saklar-ıdum sīnem içre ben anı cānum gibi

27. **ya:**
Gazel 3048
Mısra: **8**
"Peki ya" anlamında bir bağlaç.

Çeşm-i ḫūn-ḫˇāra mu'āvin çün degül kec rā kaşuñ
Ya n'içün başın egüp tutmış kulagın rāyına

28. **ya:**
Gazel 3049
Mısra: **6**
"Peki ya" anlamında bir bağlaç.

Dehānuñ var mı yok mı ḫurde-bīnā
Görinmez niçe diyeler ya kanda

29. **ya:**
Gazel 3059
Mısra: **11**
"Peki ya" anlamında bir bağlaç.

Atar ya kaşlaruñ ġamz oklarını
Geçer sīne ḳarār itmez siperde

30. **yā:**
Gazel 3079
Mısra: **2**
"Peki ya" anlamında bir bağlaç.

Sırr-ı ‘ışḳı kim bilürdi nāle taḳrīr itmese
Ṣafḥa-i ruḫsāruma yā eşk taḥrīr itmese

31. **ya:**
Gazel 3093
Mısra: **4**
"Peki ya" anlamında bir bağlaç.

Niçe döysün bu yürek cevrine āhen dögile
Sīne ya tīr-i cefāya niçe ṭāḳat getüre

32. **ya:**
Gazel 3198
Mısra: **2**
"Peki ya" anlamında bir bağlaç.

Kim-durur ruḫsāruña gün gibi per-tāb olmadı
Ya anı gördükde bu çeşmüm tolu āb olmadı

33. **yā:**
Gazel 3283
Mısra: **8**
"Peki ya" anlamında bir bağlaç.

Ḫūnum içdügüñ yiter gel eyleme zār beni
Bāde nūş itdüñ revā mı dil [ü] yā mey-şikeni

34. **ya:**
Gazel 3289
Mısra: **8**
"Peki ya" anlamında bir bağlaç.

Kim ḫalāṣ olabilür ġamze okı atılıcak
Bir yire ya kaşınuñ gelse iki yire başı

35. **ya:**
Gazel 3072
Mısra: **7**
" Ey! " anlamında bir seslenme sözü.

Deyr-i ḥüsnüñde gören ya kaşlaruñ kec-rā didi
Ergilik olsa ‘aceb mi kāfirī miḥrābda

36. **ya:**
Gazel 3201
Mısra: **2**
"Veyahut, veya" bağlacı.

Ṣad pāre ola var mı cihānda tenüm gibi
Ya sīne tutar tīġ-ı cefāya benüm gibi

37. **ya:**
Gazel 3324
Mısra: **2**
Bağlaç; ya da.

Bulur mı cān u dil ġamdan rehāyı
Ya cānāndan bu çeşmüm rūşenāyı

38. **yaları:**-*lar, -ı*
Gazel 3497
Mısra: **6**
Yay. II Sevgilinin yay gibi kaşı.

Sīnemüñ meydānına dikdüm yine ben dil nişān
Çeşmi atsun ġamz okın alsun eline yaları

39. **ya:**
Gazel 3243
Mısra: **8**
"Veya, ya da" anlamında bağlaç.

Olmaya sīne siper bagrı ola ġalbūr-veş
Çeşm ata ġamz okların ele ala ya kaşını

40. **ya:**
Gazel 3303
Mısra: **7**
"Veya, ya da" anlamında bağlaç.

Dōstum dak boynuña ya al ele tesbīḥ idin
La‘l lü’lū’ eyledüm gözden akan ṣad dānemi

41. **ya:**
Gazel 3345
Mısra: **2**
"Veya, ya da" anlamında bağlaç.

Var mı cihānda bī-ser ü bī-pā benüm gibi
Ya mübtelā-yı derd ü ġam ola benüm gibi

42. **ya:**
Gazel 3362
Mısra: **8**
"Veya, ya da" anlamında bağlaç.

Yā gibi çeker kendine her dem raḳībi yār
Yabana atar ok gibi ol kaşı ya bizi

43. **ya:**
Gazel 3451
Mısra: **10**
"Veya, ya da" anlamında bağlaç.

‘Aḳl-ıla ‘ışḳ sīnede sıgmaz Muḥibbiyā
Her biri dir ki anı ḳabūl eyle ya beni

44. **ya:**
Gazel 3474
Mısra: **1**
"Veya, ya da" anlamında bağlaç.

Leb mi bu ya la‘l mi yāḫūd mey-i ṣahbā mı ki
Söz deminde mürdeler iḥyā kılur ‘Īsā mı ki

45. **yā:**
Gazel 3244
Mısra: **2**
"Ey! " anlamında bir seslenme sözü.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye derdüñ devāsını
Yā işideler añlaya anuñ ṣadāsını

46. **ya:**
Gazel 3287
Mısra: **10**
Arap alfabesindeki yâ harfi. II Sevgilinin yâ harfine benzeyen kaşları.

Muḥibbī dil nişān eyle yine ṣaḥrā-yı sīneñde
Eline tīr-ile almış nigārum ya gibi kaşı

47. **ya:**
Gazel 3453
Mısra: **1**
"Veya, ya da" bağlacı.

Ruḫları üzre ‘araḳ mı ya melāḥat dürleri
Şebnem ile yāḫū ziynet buldı gülberg-i teri

48. **ya:**
Gazel 3440
Mısra: **4**
Aşığın bükülmüş bedeni. Arap alfabesinin yirmi sekizinci (□) harfi.

Tīr-i āhum geçdi bu çarḫuñ tokuz kalkanını
Bükeli ḳaddümi cevriyle benüm ol ya gibi

49. **ya:**
Gazel 3443
Mısra: **1**
"Ya da, yahut, veya" bağlacı. II Arap alfabesinin yirmi sekizinci (□) harfi. Bu harf kaş şekline benzemesiyle de şiirde kullanılır. || Divan şiirinde kaş yaya benzetiliyor.

Merdāne er ki görse kılıç ok u ya güni
Ol gün gözine görine ẕevḳ u ṣafā güni

50. **ya:**
Gazel 3463
Mısra: **4**
Arap alfabesindeki "yâ" (ى) harfi. II Sevgilinin "yâ" harfine benzeyen kaşları.

Müjeñ tīrine cān içre yir itdüm iy kemān ebrū
Elüñden düşmesün bir dem giderme ya gibi kaşı

51. **ya:**
Gazel 3465
Mısra: **5**
Arap alfabesindeki "yâ" (ى) harfi. II Sevgilinin "yâ" harfine benzeyen kaşları.

İtdi nişāne sīnemi ya kaşların kurup
Cevr oklarıyla toptolu çeşmi ṣadacugı

52. **ya:**
Gazel 3485
Mısra: **10**
Arap alfabesindeki "yâ" (ى) harfi. II Sevgilinin "yâ" harfine benzeyen kaşları.

İy Muḥibbī çünki merhem urmaz āḫir yarama
Urmasa ġamz oklarını ol kaşı ya kāşki

<u>yā ilāhī:</u>

1. **yā ilāhī:**
Gazel 3391
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Ey Allah'ım! (duaya başlama sözü).

Destüm irmedi miyānına kemer anı kuçar
Yā İlāhī virme hīç kimseye nā-çārlıgı

<u>yā rab:</u>

1. **yā rab:**
Gazel 3033
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey rabbim.

‘Işḳ içre görüp ḥālümi aġyār gülerse
Yā Rab dilerem ḥālini benden beter eyle

2. **yā rab:**
Gazel 3141
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Yā Rab ayırma benüm dāmen-i ‘ışḳından elüm
Rūz-ı maḥaşerde anuñla dilümi şād eyle

3. **yā rab:**
Gazel 3009
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah’a seslenme sözü, Tanrım! Ey Rab! Rabbim! Allahım! ey! hey!, acaba.

Degül ben ḫastanuñ ḥālinden ol sīmīn beden āgeh
Kim eyler ol şehi yā Rab ‘aceb ben bendeden āgeh

4. **yā rab:**
Gazel 3129
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah’a seslenme sözü, Tanrım! Ey Rab! Rabbim! Allahım!.

Küfr-i zülfi korkaram kim çıkara dīnden beni
Ehl-i İslāmı giriftār itme yā Rab kāfire

5. **yā rab:**
Gazel 3460
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Ey Rabbim" anlamında Allah'a seslenme sözü.

Medḥ-i ḥüsnine ben anuñ bagladum dil ‘aczini
Neye teşbīh eyleyem yā Rab o ḥüsn-i meh-veşi

yā rabbenā:

1. **yā rabbenā:**
Gazel 3171
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Allah'ım!.

Raḥmetüñden [ırma sen] yā Rabbenā
Anlara itdürmeyesin āh u vāh

ya ya:

1. **ya ya:**
Gazel 3238
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İkili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.

Muḥibbī ḫastadur yatur lebüñ dārü'ş-şifāsında
Ya öldür anı kurtılsun ya gönder bir cevāb evlā

2. **ya ya:**
Gazel 3062
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ya...ya bağlacı.

Ya serden geç Muḥibbī ya naẓardan
Olur 'āşıḳ olan elbette küşte

yabana at-:

1. **yabana at-:**-*a, -ar*
Gazel 3159
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Önem vermemek, önemsiz görmek. Dikkate almamak, itibar etmemek, hiçe saymak, değer vermemek.

Her dem seni ok gibi atar yabana yār
Başa çıkam dime sakın ol kaşı yay-ıla

yabana at:

1. **yabana at:**-*a, -ar*
Gazel 3362
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Issız yere atmak; mec. Önem vermemek, önemsiz görmek.

Yā gibi çeker kendine her dem raḳībi yār
Yabana atar ok gibi ol kaşı ya bizi

yād:

1. **yādumdan:**-*um, -dan*
Gazel 3004
Mısra: **3**
Hatırlama,anma.

Ölürsem de daḫı gitmez benüm yādumdan ol meh-rū
Getürmez niçe yıllardur beni bir kerre ol yāda

2. **yāduña:**-*uñ, -a*
Gazel 3433
Mısra: **4**
Hatırlama,anma.

Bādeye telḫ dime sun berü şīrīn içelüm
Yāduña nūş idelüm sun tolusın saġrāḳı

3. **yādına:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3141
Mısra: **7**
Hatır.

Gül yüzi yādına bülbül gibi iy ḫasta göñül
Demidür ṣubḥa degin nāle vü feryād eyle

4. **yādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3025
Mısra: **7**
Anma / hatırlama. II Hatıra / anı. II Hatır / itibar.

İdelüm la'l-i leb yādına mey nūş müdām
Bu göñül derdine dermān idelüm anlar-ıla

5. **yādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3121
Mısra: **3**
Anma / hatırlama. II Hatıra / anı. II Hatır / itibar.

Şīrīn lebinüñ yādına bir 'ışḳ eri olsa
Cān terkin urup rāh-ı belā içre seçilse

6. **yādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3184
Mısra: **9**
1. Anma, hatırlama. 2. Hatır.

İy Muḥibbī ruḫları ile dehānı yādına
Cān u dilden özüñe ḫārc eyle yog u varuñı

7. **yādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3266
Mısra: **5**
1. Anma, hatırlama. 2. Hatır.

Viṣālüñ yādına cānā yine bu murġ-ı dil pervāz
İdüp cānum revān oldı yirinde ben ḳafes kaldı

8. **yādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3356
Mısra: **15**
1. Anma, hatırlama. 2. Hatır.

Sīneme çekdüm elifler serv-ḳadler yādına
Kuçaram tā ṣubḥ olınca bāña hem pehlū gibi

9. **yādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3478
Mısra: **5**
1. Anma, hatırlama. 2. Hatır.

Kaşı yasını görüp ġamz oklarınuñ yādına
Cānı ḳurbān eyleyüp dil sīnesin terkeş kodı

10. **yādınadur:**-*ı, -n, -a, -dur*
Gazel 3268
Mısra: **1**
1. Anma, hatırlama. 2. Hatır. 3. Hâtıra.

Gül ruḫuñ yādınadur ebr-i bahāruñ giryesi
Andan artukdur velī ʻāşıḳ-ı zāruñ giryesi

yād eyle:

1. **yād eyle:**-*me, -dü, -ñ*
Gazel 3421
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hatırlamak, anmak.

Yār yār eyleyüben sen beni yād eylemedüñ
Niçe bir gösteresin sen bize bīgānalıgı

2. **yād eyle:**
Gazel 3141
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anmak, hatırlamak. || Adını anmak, zikretmek.

Çekdügüm derd ü belāyı hele bir yād eyle
Kuluñ isem daḫı iy ġam beni āzād eyle

yād eyle-:

1. **yād eyle-:**-*-me*
Gazel 3053
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hatırlamak, anmak.

Vaʻde-i vuṣlat ümīẕiyle dili şād eyleme
Rāżıyam cevr [ü] cefā kıl tek beni yād eyleme

2. **yād eyle-:**-*y, -üp*
Gazel 3245
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anmak, hatırlamak.

İy Muḥibbī yāra şevḳuñ var-ısa bülbülleyin
Gül ruḫın yād eyleyüp her gice nālān ol yüri

yād id-:

1. **yād id-:**-*-üben*
Gazel 3066
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anmak II Hatırlamak.

Bezm-i ġamda lebini yād idüben yine göñül
Sāġar-ı çeşmini döndürdi tolu cāmlara

2. **yād id-:**-*-icek*
Gazel 3107
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anmak II Hatırlamak.

Olur yād idicek iy ʻārıżı gül
Girībān tā-be dāmān pāre pāre

3. **yād id-:**-*üp*
Gazel 3267
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anmak II Hatırlamak.

Gülşen içinde ruḫlarını yād idüp yine
Dil bülbüli ṣubḥa dek itdi terennümi

yād it-:

1. **yād it-:**-*me, -di*
Gazel 3264
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anmak, hatırlamak.

Yād kılduñ bu kuluñı dōstum yād itmedi
Bu dil-i nā-şādumı gördi velī şād itmedi

2. **yād it-:**-*dü, -ñ*
Gazel 3272
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Anmak, hatırlamak. 2. (Adını) Anmak, zikretmek.

İntiḫāb idüp çıkardum māḥ-rūlardan seni
Bilmedüm n'oldı günāhum böyle yād itdüñ beni

yād it:

1. **yād it:**-*me, -di*
Gazel 3387
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anmak, hatırlamak.

Ḥasta göñlüm bir nefes ol dilrübā şād itmedi
Yañılup ben derdmendi bir kezin yād itmedi

yād kıl-:

1. **yād kıl-:**-*du, -ñ*
Gazel 3264
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anmak, hatırlamak.

Yād kılduñ bu kuluñı dōstum yād itmedi
Bu dil-i nā-şādumı gördi velī şād itmedi

yāda getür-:

1. **yāda getür-:**-*-mez*
Gazel 3004
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.

Ölürsem de daḫı gitmez benüm yādumdan ol meh-rū
Getürmez niçe yıllardur beni bir kerre ol yāda

2. **yāda getür-:**-*-me*
Gazel 3073
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.

Yār itse vaṣla va'de getürme anı yāda
Olmaz saña müyesser var intiẓārı gözle

3. **yāda getür-:**-*-mez-a, -mez*
Gazel 3135
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aklına getirmek, hatırlamak.

Dirīġā bilmedüm virdüm göñül ben ol perī-zāda
Düşüp yolında ḫāk oldum getürmez hīç beni yāda

yādına düş:

1. **yādına düş:**-*ı, -n, -a, -miş*
Gazel 3296
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, aklına gelmek.

Lebüñ yādına düşmiş cām elinde
İçer miydi ger olmasa meẕāḳı

yag-:

1. **yagdı:**-*dı*
Gazel 3162
Mısra: **2**
1. (Yağmur, kar ve dolu) Gökten yere düşmek. 2. Çok miktarda, arka arkaya gelmek.

Bir seḥer saldı beni ol ġonca hicrān bāġına
Yagdı eşküm jāleler yirine her yapragına

yag:

1. **yagı:**-*ı*
Gazel 3260
Mısra: **4**
Yenilen besinlerin fazlasından, gıdâsız kalındığı zaman kullanılmak üzere kalp, mîde, bağırsaklar ve böbrek gibi iç organların etrâfında, kaslar, dokular arasında depolanan, deri ve kılları dış etkilerden koruyan hidrokarbonların ortak adı.

Uyardum 'ışḳ ḳandīlin aña bu dil fitīl itdüm
Gözüm yaşıyla gönderdüm bile bu bagrumuñ yagı

2. **yagar:**-*ar*
Gazel 3027
Mısra: **1**
Gökten yere düşmek // Çok miktarda, arka arkaya gelmek.

Çün yagar tīr-i belā bu sīne-i ġamgīnüme
Kemdür raẕḥm itmeyebilsem dil-i miskīnüme

3. **yagını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3236
Mısra: **6**
Kandil yağı.

Āhumuñ zencīrine asup göñül ḳandīlini
Rūşen olsun diyü yakdı anda bagrum yagını

4. **yagını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3360
Mısra: **6**
Yenilen besinlerin fazlasından, gıdâsız kalındığı zaman kullanılmak üzere kalp, mîde, bağırsaklar ve böbrek gibi iç organların etrâfında, kaslar, dokular arasında depolanan, deri ve kılları dış etkilerden koruyan hidrokarbonların ortak adı.

Tekye-i 'ışḳuñ çerāġı şu'lelenmezdi eger
Yakmasam dem dem ben anda bu yüregüm yagını

5. **yagını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3381
Mısra: **12**
Yenilen besinlerin fazlasından, gıdâsız kalındığı zaman kullanılmak üzere kalp, mîde, bağırsaklar ve böbrek gibi iç organların etrâfında, kaslar, dokular arasında depolanan, deri ve kılları dış etkilerden koruyan hidrokarbonların ortak adı.

Sulṭān-ı 'ışḳ şöyle yasag eylemiş ezel
Yaksun maḥabbet ehli ḥaşre degin sīne yagını

6. **yagını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3441
Mısra: **1**
Yenilen besinlerin fazlasından, gıdâsız kalındığı zaman kullanılmak üzere kalp, mîde, bağırsaklar ve böbrek gibi iç organların etrâfında, kaslar, dokular arasında depolanan, deri ve kılları dış etkilerden koruyan hidrokarbonların ortak adı.

'Işḳ āteşiyle dil eridüp bagrı yagını
Ġam tekyesinüñ eyledi rūşen çerāġını

yaġdur:

1. **yagdursa:**-*sa*
Gazel 3360

Mısra: **3**
Yağdırmak, yağmasını sağlamak.

Tañ degül gülgūn olup yagdursa kan yire seḥāb
Çün şehīd-i ‘ışḳuñuñ yil savurur topragını

2. **yagdurup:**-*up*
Gazel 3359
Mısra: **7**
Yağdırmak, bol miktarda atmak.

Cevr sengin yagdurup kılduñ göñül mülkin ḫarāb
Devr-i ḥüsnüñde senüñ ol bir kez ābād olmadı

3. **yagdurur:**-*(u)r*
Gazel 3060
Mısra: **4**
Bir şeyi aralıksız bir biçimde yapmak. II Gözyaşı akıtmak.

Varımazam kūyuña yaşum baña virmez geçid
Āh seḥābı yagdurur bārān bārān üstine

yagdur-:

1. **yagdurmasa:**--*ma, --sa*
Gazel 3077
Mısra: **5**
Yağdırmak.

Yagdurmasa bārānını bir laḥẓa bu çeşmüm
Küllī bu cihān yana eger āh ide sīne

yaġı:

1. **yagı:**
Gazel 3483
Mısra: **4**
Düşman, hasım.

Leşker-i ġam virdi yagmaya yine dil kişverin
Her ṭarafdan girdi göñlüm şehrine yagı gibi

yaġma:

1. **yagmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3361
Mısra: **5**
(Yağmur, kar, dolu vb.) Gökten yere düşmek.

Laḥẓa mı var yagmaya bu başuma seng-i cefā
Dem m[i] var cevr okları bu bagruma sançılmadı

yagma it-:

1. **yagma it-:**--*di*
Gazel 3065
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yağmalamak, talan etmek.

Zülf[i] sevdāsı getürdi başuma sevdā yine
Ol Muġal-Çīn gözleri itdi göñül yagma yine

yagmaya vir-:

1. **yagmaya vir-:**--*y, --a, --dü, --m*
Gazel 3130
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yağmalamak, talan etmek.

Dün hevā kesb itmek-içün seyre vardum gülşene
Cān u dil yagmaya virdüm ugradum bir rehzene

yagmaya vir:

1. **yagmaya vir:**-*y, -a, -di*
Gazel 3471
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yağmalamak, talan etmek.

Virdi yagmaya gözi mülk-i dili
Böyledür iy Muḥibbī nāz ehli

2. **yagmaya vir:**-*y, -a, -di*
Gazel 3483
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yağmalamak, talan etmek.

Leşker-i ġam virdi yagmaya yine dil kişverin
Her ṭarafdan girdi göñlüm şehrine yagı gibi

3. **yagmaya vir:**-*y, -a, -e*
Gazel 3448
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yağmalamak, talan etmek. II Sevgilinin âşığın gönlünü perişan etmesi, âşığın gönlüne acı çektirmesi, zulmetmesi.

Birdem olmaya belā miḥnet elinden o ḫalāṣ
Çünki yagmaya vire mülk-i dili ġam sipehi

yahu:

1. **yāḫū:**
Gazel 3260
Mısra: **8**
Veya.

Bi-ḥamdillāh gider oldum ser-i kūyına dildāruñ
Velī bilmem çeken anda suyı mı yāḫū topragı

2. **yāḫū:**
Gazel 3453
Mısra: **2**
Söylenen söze dikkati çekmek ve anlamını güçlendirmek için kullanılır.

Ruḫları üzre ‘araḳ mı ya melāḥat dürleri
Şebnem ile yāḫū ziynet buldı gülberg-i teri

3. **yāḫū:**
Gazel 3298
Mısra: **4**
Söylenen söze dikkati çekmek ve anlamını güçlendirmek için kullanılan ifade.

Çeşmüñ cūy-ı ḫayālüñ ile ābādān iken
Eksilür sanma ḫayālüñ yāḫū ol cū kalmadı

yāhūd:

1. **yāḫūd:**
Gazel 3232
Mısra: **2**
Veya.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye göñli şafāsını
Yāḫūd ṭaleb ide vara derdüñ devāsını

2. **yāḫūd:**
Gazel 3011
Mısra: **4**
"Veya" bağlacı.

Mü’min-i ‘ışḳam bi-ḥamdillāh zi-men zülf-i dōst
Kılca noḳṣān gelmedi yāḫūd ḫalel bu dīnüme

3. **yāḫūd:**
Gazel 3059
Mısra: **3**
"Veya" bağlacı.

Melek misin perī yāḫūd ferişte
Bu ḥüsni görmedi kimse beşerde

4. **yāḫūd:**
Gazel 3061
Mısra: **1**
"Veya" bağlacı.

Perīsin bilmedüm yāḫūd ferişte
Beni bī-ṭāḳat itdüñ bir görişte

5. **yāḫūd:**
Gazel 3071
Mısra: **8**
"Veya" bağlacı.

Lebüñde ḫaṭ mıdur yoḫsa görinen sāye-i ebrū
Yāḫūd pāy-ı meges midür yapışupdur kalup bala

6. **yāḫūd:**
Gazel 3090
Mısra: **3**
"Veya" bağlacı.

Melek midür perī yāḫūd ferişte
Bu ḥüsni görmedi kimse beşerde

7. **yāḫūd:**
Gazel 3117
Mısra: **3**
"Veya" bağlacı.

Vuṣlat el vire mi yāḫūd düşe mi rūz-ı firāḳ
Muṣḥaf-ı ḥüsnini gel aç hele bir fāl eyle

8. **yāḫūd:**
Gazel 3252
Mısra: **2**
"Veya" bağlacı.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye yāruñ vefāsını
Yāḫūd şikāyet eyle añup cefāsını

9. **yaḫūd:**
Gazel 3273
Mısra: **4**
"Veya" bağlacı.

Nigārā zülfüñ altında nihān oldı yine rūyuñ
Meger şeb irdi ḫurşīde yaḫūd vaḳt-i zevāl oldı

10. **yāḫūd:**
Gazel 3379
Mısra: **3**
"Veya" bağlacı.

Hicr-ile ölmek mi vardur yāḫūd irmek vaşlına
‘Ālem içre dōstlar bu iḥtimāl egler beni

11. **yāḫūd:**
Gazel 3474
Mısra: **1**
"Veya" bağlacı.

Leb mi bu ya la‘l mi yāḫūd mey-i şahbā mı ki
Söz deminde mürdeler iḥyā kılur ‘Īsā mı ki

12. **yāḫūd:**
Gazel 3474
Mısra: **8**
"Veya" bağlacı.

Gitmedi başuñdan iy dil zülfinüñ sevdāsı āh
Bilmedüm dīvāne mi yāḫūd bu dil şeydā mı ki

yak-:

1. **yaksam:**-*sa, -m*
Gazel 3305
Mısra: **6**
Ateşe vermek, tutuşturmak.

Cānā cemālüñ şem‘ini cān-ıla itdüm çün ṭaleb
Pervāne-veş olmaz ‘aceb yaksam bu perr ü bālümi

2. **yakmışamdur:**-*mış, -am, -dur*
Gazel 3285
Mısra: **10**
Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak; ateşe vermek.

Duḫānum çıksa başumdan Muḥibbī
‘Aceb mi yakmışamdur dilde nārı

3. **yak:**
Gazel 3327
Mısra: **1**
Ateş durumuna geçirmek, tutuşturmak.

İy göñül gel sīnede yak ‘ışḳuñuñ fānūsını
‘Āşıḳ olan bāda virür ‘ār-ıla nāmūsını

4. **yakmaga:**-*mag, -a*
Gazel 3331
Mısra: **2**
Isı veya ateş etkisine maruz bırakıp hasar görmesine, yanmasına sebep olmak.

Kimse telḳīn itmesün kan itmege cānāne[y]i
Şem‘[e] ögretmek ne ḥācet yakmaga pervāne[y]i

5. **yakalı:**-*alı*
Gazel 3146
Mısra: **5**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak.

Yakalı āteş-i ‘ışḳına bugün cān u dili
Çıkar eflāke şerārumdan eser döne döne

6. **yakdı:**-*dı*
Gazel 3215
Mısra: **2**
1. Yanmasını sağlamak, tutuşturmak.2. Çok güçlü, ıztırap verici bir aşk uyandırmak, aşk ateşine düşürmek.

Düpdüz cihānı ġarḳa virürken gözüm yaşı
Dil ḫaymesini yakdı ‘aceb āhum āteşi

7. **yakdı:**-*dı*
Gazel 3236
Mısra: **6**
1. Yanmasını sağlamak, tutuşturmak.2. Çok güçlü, ıztırap verici bir aşk uyandırmak, aşk ateşine düşürmek.

Āhumuñ zencīrine asup göñül ḳandīlini
Rūşen olsun diyü yakdı anda bagrum yagını

8. **yakdı:**-*dı*
Gazel 3289
Mısra: **2**
1. Yanmasını sağlamak, tutuşturmak.2. Çok güçlü, ıztırap verici bir aşk uyandırmak, aşk ateşine düşürmek.

Severem cān-ıla dilden ben o ḫurşīd-veşi
Līk yakdı bu ben ḫastayı anuñ ‘aṭaşı

9. **yakdı:**-*dı*
Gazel 3362
Mısra: **4**
1. Yanmasını sağlamak, tutuşturmak.2. Çok güçlü, ıztırap verici bir aşk uyandırmak, aşk ateşine düşürmek.

Gördük cemāl-i şem‘ini düşdük ayagına
Pervāne gibi yakdı ol āteş-liḳā bizi

10. **yakdı:**-*dı*
Gazel 3399
Mısra: **6**
1. Yanmasını sağlamak, tutuşturmak.2. Çok güçlü, ıztırap verici bir aşk uyandırmak, aşk ateşine düşürmek.

Firḳat ü hicrān odından yandı bagrum āh kim
Yakdı odlara beni nakş u nigār ayrulıgı

11. **yakdı:**-*dı*
Gazel 3418
Mısra: **2**
1. Yanmasını sağlamak, tutuşturmak.2. Çok güçlü, ıztırap verici bir aşk uyandırmak, aşk ateşine düşürmek.

Dīvāne kıldı zülf-i kemend-i dü-tā bizi
Pervāne itdi yakdı ol āteş-liḳā bizi

12. **yakdı:**-*dı*
Gazel 3477
Mısra: **1**
1. Yanmasını sağlamak, tutuşturmak.2. Çok güçlü, ıztırap verici bir aşk uyandırmak, aşk ateşine düşürmek.

Şevḳ-i ruḫuñuñ fikri ser-ā-ser dili yakdı
Şekker dehenüñ zikrile agzum suyı akdı

13. **yakdı:**-*dı*
Gazel 3477
Mısra: **8**
1. Yanmasını sağlamak, tutuşturmak.2. Çok güçlü, ıztırap verici bir aşk uyandırmak, aşk ateşine düşürmek.

İñlerse rebāb oldı ‘aceb mi dil-i sūzān
Devrān getürüp bir deriyi sīneme yakdı

14. **yakar:**-*ar*
Gazel 3326
Mısra: **1**
Ateş durumuna geçirmek, tutuşturmak.

Her gāh yakar cān u dili āhum āteşi
Ḥūn oldı yaşum seveli bir yār-ı meh-veşi

15. **yakar:**-*ar*
Gazel 3472
Mısra: **10**
Ateş durumuna geçirmek, tutuşturmak.

İy Muḥibbī āteşi gerçi ki yaş teskīn ider
Aglasam dahı beter yakar dil-i sūzān beni

16. **yakuban:**-*uban*
Gazel 3246
Mısra: **1**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak.

Giderdüñ ẓulmet-i küfri yakuban şem‘-i ḳāfūrı
Ḥaḳīḳat bu ki nūruñdan alur mihr-ile meh nūrı

17. **yakup:**-*up*
Gazel 3322
Mısra: **5**
Ateşe vermek, ateşle yok etmek. || *Çok fazla ıstırap vermek.*

‘Işḳ āteşi dilde yakup başumdan āhı
‘Aceb midür çıkarsam itdün aña nigāhı

18. **yakup:**-*up*
Gazel 3485
Mısra: **5**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak. II Acı vermek, ızdırap çektirmek.

Şu‘le-i ‘ışḳı yakup dil mülkini kıldı ḫarāb
Olmasa ‘ışḳ āteşi sīnemde peydā kāşki

yak:

1. **yakdum:**-*dum*
Gazel 3068
Mısra: **1**
Ateşe vermek, acıtmak.

Geh elif gāh dāġ yakdum sīne-i efgāruma
Āh resmin naḳş kıldum bu der ü dīvāruma

2. **yaksun:**-*sun*
Gazel 3029
Mısra: **5**
Ateşe vermek, tutuşturmak.

Dilerem āteş-i ‘ışḳuñ beni şol ḥadde yaksun kim
Görenler diyeler Allāh aña yār olmasun kimse

3. **yakdukda:**-*dukda*
Gazel 3360
Mısra: **8**
Ateşe vermek, tutuşturmak.

Dir gören kūh-ı belāda oldı peyda bir peleng
Ḥasretiyle sīneme yakdukda miḥnet dāġını

4. **yakduñ:**-*du*, -*ñ*
Gazel 3222
Mısra: **3**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.

Āteş-i ‘ışḳ-ıla yakduñ cismümi ser-tā-ḳadem
Ḳāl idüp ġam pūtesi içinde pāk itdüñ beni

5. **yakam:**-*am*
Gazel 3107
Mısra: **6**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.

Görüp şem‘-i ruḫuñ pervāne gibi
Yakam odlara ben cān pāre pāre

6. **yakarsa:**-*ar*, -*sa*
Gazel 3375
Mısra: **12**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.

Bu Muḥibbī ruḫları şevḳiyle cānından geçer
Şem‘-i ruḫsāruñ yakarsa yiridür pervāneyi

7. **yakarsa:**-*ar*, -*sa*
Gazel 3490
Mısra: **11**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.

Çerāġı sūz-ı Ḫusrev’den yakarsa tañ mıdur şi‘rüm
Ġazel ṭarzında çün gözler hemīşe ṭarz-ı Selmān’ı

8. **yaksa:**-*sa*
Gazel 3104
Mısra: **9**
Yakmak ‖ *gönlü tutuşturmak, ıstırap çektirmek.*

Ḥasretüñ odı beni yaksa kül itse ne ‘aceb
Ġamuñı zād idüben āh idegitdük ‘ademe

9. **yakaram:**-*ar*, -*am*
Gazel 3292
Mısra: **8**
Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak; ateşe vermek.

Tekye-i dilde gelüp mihmān ola ger ġam baña
Aña karşu yakaram bu göñlümüñ fānūsını

10. **yakmasam:**-*ma*, -*sa*, -*m*
Gazel 3360
Mısra: **6**
Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak; ateşe vermek.

Tekye-i ‘ışḳuñ çerāġı şu‘lelenmezdi eger
Yakmasam dem dem ben anda bu yüregüm yagını

11. **yakduñ:**-*duñ*
Gazel 3222
Mısra: **9**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak. II Çok güçlü, ıstırap verici bir aşk uyandırmak, aşk ateşine düşürmek.

İy Muḥibbī şi‘r-i pür-sūzuñla yakduñ ‘ālemi
Ol sebebdendür ki böyle sūzināk itdüñ beni

12. **yakdı:**-*dı*
Gazel 3031
Mısra: **5**
Ateşe vermek, tutuşturmak; acı, keder vermek; aşk ateşiyle yakmak.

Yakdı ḥasret āteşi şol ḥadde bu cān u dilüm
Kalmadı tende mecālüm eyleyem bir kerre āh

13. **yak:**
Gazel 3320

Mısra: **10**
Ateşe vermek, tutuşturmak; acı, keder vermek; aşk ateşiyle yakmak.

İy Muḥibbī çün şeb-i hicrān saña oldı mekān
Sen daḫı yak āteş-i ‘ışḳ-ıla dil fānūsuñı

14. **yakuban:**-*uban*
Gazel 3500
Mısra: **8**
Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak; ateşe vermek.

Şem‘-i ḥüsnine göñül virdüñ yine bir dilberüñ
Yakuban pervāne gibi külli nār itdüñ beni

15. **yakar:**-*ar*
Gazel 3026
Mısra: **12**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak. II Çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk ateşine düşmek.

Āteş-i ‘ışḳa Muḥibbī niçe döysün dil ü cān
Yakar ugrar-ısa ẕerrece kurıya ger yaşa

16. **yakar:**-*ar*
Gazel 3193
Mısra: **2**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak. II Çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk ateşine düşmek.

N’ola dilden berī olsam görüp ruḫsār-ı cānānı
Yakar pervāne bāl ü per göre şem‘-i şebistānı

17. **yakar:**-*ar*
Gazel 3323
Mısra: **6**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak. II Çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk ateşine düşmek.

Vaṣluñ ābı ile hicr odını teskīn idegör
Ser-te-ser yoksa yakar uşbu cihānı şereri

18. **yakupdur:**-*up*, -*dur*
Gazel 3049
Mısra: **4**
Ateşe vermek, tutuşturmak; acı, keder vermek; aşk ateşiyle yakmak.

Görelden ruḫlaruñı bāġ-ı lāle
Yakupdur dāg-ı ‘aşḳuñı cebīnde

19. **yakup:**-*up*
Gazel 3053
Mısra: **10**
Ateşe vermek, tutuşturmak; acı, keder vermek; aşk ateşiyle yakmak.

Her ne kim yazduñ Muḥibbī uşbu sīneñ levḥine
Sūzināk-ı āh-ıla yakup anı bād eyleme

20. **yakduñ:**-*du*, -*ñ*
Gazel 3389
Mısra: **6**
Ateşe vermek, tutuşturmak; acı, keder vermek; aşk ateşiyle yakmak.

Āteş-i zülfüñ içine düşeliden iy perī
Şöyle yakduñ kim beni nām u nişānum kalmadı

21. **yakup:**-*up*
Gazel 3422
Mısra: **10**
Ateşe vermek, tutuşturmak; acı, keder vermek; aşk ateşiyle yakmak.

Bu Muḥibbī’yi cemālüñ şem‘ine pervāne-veş
Bāl ü per ancak degül küllī yakup nār it beni

22. **yakupdur:**-*up*, -*dur*
Gazel 3490
Mısra: **14**
Ateşe vermek, tutuşturmak; acı, keder vermek; aşk ateşiyle yakmak.

Muḥibbī bezm-i ḥüsnüñde ko yansun şem‘-i meclisdür
Ezelden āteş-i ‘ışḳa yakupdur ol dil ü cānı

23. **yakar:**-*ar*
Gazel 3363
Mısra: **8**
Ateş almak, tutuşturmak II Keskin ve sert bir duyum vermek III Çok acı vermek, büyük bir yıkıma uğratmak.

Şem‘-i ḥüsn-i dilbere karşu yanar cān u göñül
Nite kim pervāne yakar oda bāl ü perleri

24. **yakduñ:**-*du*, -*ň*
Gazel 3031
Mısra: **7**
Ateşe vermek, tutuşturmak II Acı, keder vermek.

Hicr-ile yakduñ beni kül eyledüñ ser-tā-ḳadem
Bilmezem kim sevdügüm midür seni iy şeh günāh

25. **yakardı:**-*ar*, -*dı*
Gazel 3390
Mısra: **3**
Ateşe vermek, tutuşturmak. II Acı içinde bırakmak, ıstırap vermek.

Şem‘-i ruḫsārı yakardı bu cihān mülkin eger
Luṭf idüp ebr gibi zülfin aña perde kodı

26. **yakdı:**-*dı*
Gazel 3051
Mısra: **4**
Ateş içinde bırakmak, ateşe vermek.

Sīnede dāg yakup kendini mecrūḥ ider ol
Baña öykündi meger yakdı bedenhā lāle

27. **yakup:**-*up*
Gazel 3065

Mısra: **7**
Ateşe vermek, yakmak. || Istırap ve keder vermek.

Şem‘ her şeb kül ider yakup niçe pervāneler
Bunca nā-ḥaḳ kan iderken yana bī-pervā yine

28. **yakup:**-*up*
Gazel 3309
Mısra: **4**
Ateşe vermek, yakmak. || Istırap ve keder vermek.

Dökerem karşuña göz yaşlarını
Yakup dil şem‘-veş zinde-dārı

29. **yaksun:**-*sun*
Gazel 3381
Mısra: **12**
Ateşe vermek, tutuşturmak. II Üzmek, ızdırap çektirmek.

Sulṭān-ı ‘ışḳ şöyle yasag eylemiş ezel
Yaksun maḥabbet ehli ḥaşre degin sīne yagını

yaka:

1. **yakañı:**-*ñ, -ı*
Gazel 3473
Mısra: **5**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.

Çāk itmeden yakañı cefā-y-ıla dest-i dehr
Lāyıḳ budur ki tutasın ‘uzlet yakasını

2. **yakasını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 3473
Mısra: **6**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.

Çāk itmeden yakañı cefā-y-ıla dest-i dehr
Lāyıḳ budur ki tutasın ‘uzlet yakasını

3. **yakalar:**-*lar*
Gazel 3097
Mısra: **4**
Yaka. II Bağır.

Kim ki şīrīn lebüñe dil vire Ferhād-ṣıfat
Yakalar çāk idüben dāmen-i kūhsāra düşe

4. **yakasın:**-*sı, -n*
Gazel 3154
Mısra: **3**
1. Giyeceklerin boynun etrâfına gelen kısmı ve bu kısma eklenen türlü biçimdeki parça. 2. Kıyı, sâhil.

‘Ār u nāmūsı koyup koma melāmet yakasın
Yüri Mecnūn gibi sen çāk-i girībānlar ile

yaka yırt-:

1. **yaka yırt-:**-*m, -ı, -up*
Gazel 3486
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Üzüntü, hiddet, bezginlik vb. yüzünden) Yakasını yırtacak duruma gelmek.

Yakamı yırtup çeküp bu sīnemi çāk eyledüm
Nāle kıldum agladum tā kim mecālüm var-ıdı

yakın ol:

1. **yakın ol:**-*dı*
Gazel 3495
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaklaşmak.

Özini nisbet itmiş gün yüzine
Yakın oldı meger anuñ zevāli

yakuban:

1. **yakuban:**
Gazel 3268
Mısra: **7**
Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak; ateşe vermek.

Yakuban pervānesin dönüp eger raḥm itmese
Olmaz idi giceler şem‘-i şerāruñ giryesi

ya‘kūb-ı dil:

1. **ya‘ḳūb-ı dil:**--*üñ*
Gazel 3106
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül Yakub'u. || Yakup peygamber gibi hasret ve hüzün çeken gönül.

İy bād-ı ṣabā ḥüznini Ya‘ḳūb-ı dilüñ di
Hem-rāh olasın Yūsuf-ı gül-pīrehenümle

yalan:

1. **yalan:**
Gazel 3371
Mısra: **8**
Aldatıcı, doğru olmayan söz.

Māh-rūlarda bulınmaz umma dirlerdi vefā
Her ne kim didiler ise cümle yalan olmadı

yalar:

1. **yalara:**--*lar, --a*
Gazel 3116
Mısra: **8**
Yay.

Ġamzelerden kırmaga ‘uşşāḳı tirkeş bagladı
Dilegüm budur ki kurbān olayım ol yalara

yaluguz:

1. **yaluguz:**
Gazel 3414
Mısra: **3**
Tek başına, yalnız.

Yaluguz beni sanma ki yüzüñe ‘āşıḳam
Bend ü belā vü zülf esīri kaşın daḫı

yaluñ:

1. **yaluñuz:**-*uz*
Gazel 3058
Mısra: **5**
Sadece.

Yaluñuz ġamzeñ degüldür eyleyen bagrum delik
Bir baña tīġ-ı cefā kılur ciger ṣad pāre de

yalvar-:

1. **yalvarup:**-*up*
Gazel 3453
Mısra: **4**
Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle bir şey istemek.

Eline tīr ü kemān alursa çeşmi vechi var
Yalvarup ‘āşıḳları boyın çeker virür seri

2. **yalvarışta:**-*ış, --ta*
Gazel 3061
Mısra: **8**
Yalvarmak, bir arzunun yerine getirilmesi için karşıdaki kişiden ısrarla yardım istemek.

Naẓar kılmadı āh yalvarmayınca
Var-ımış ḥāṣṣa bildüm yalvarışta

3. **yalvarmayınca:**-*ma, --y, --ınca*
Gazel 3061
Mısra: **7**
Yalvarmak, bir arzunun yerine getirilmesi için karşıdaki kişiden ısrarla yardım istemek.

Naẓar kılmadı āh yalvarmayınca
Var-ımış ḥāṣṣa bildüm yalvarışta

yalvar:

1. **yalvarası:**-*ası*
Gazel 3223
Mısra: **8**
Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek.

Öldürürseñ gel beni öldür kapuñdan sürme tek
Kanda varsun senden artuk yok-durur yalvarası

yālvara gelmeye:

1. **yālvara gelmeye:**-*a, --me, --y, --e*
Gazel 3044
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yalvarmaya başlamak.

Ol yāra yār dime kim yālvara gelmeye
Dil virme aña sakın el vara gelmeye

yan:

1. **yandugumca:**-*dug, -um, -ca*
Gazel 3341
Mısra: **3**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.

Yandugumca nār-ı ‘ışḳa artdı şevḳum şu‘lesi
İtmesem farḳ tañlamañ nūr-ıla miḥnet nārını

2. **yanuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 3022
Mısra: **2**
1. Yakın, civar 2. Kat, nezd, huzur [Daha çok yanına ve yanında şeklinde kullanılır].

Ḥālüme baksañ n’ola iy ḥüsn iline pādişāh
Cān u dilden seni kim çok sevse yanuñda günāh

3. **yanmaga:**-*mag, -a*
Gazel 3073
Mısra: **10**
Alev alıp tutuşmak, ateşte yanmak // Aşk ateşiyle yanmak, çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

Zülfi şebine irdüñ şem‘-i cemāle karşu
Pervāne-veş Muḥibbī yanmaga nārı gözle

4. **yanumca:**-*um, -ca*
Gazel 3408
Mısra: **6**
Sağ ve solun ortak adı, yön, taraf; birlikte, beraberinde olma; yakın, civar.

Ger bezm-i belā içre idem ḫūn-ı ciger nūş
Yanumca bile nāle kılur sīne rebābı

5. **yanuma:**-*um, -a*
Gazel 3310
Mısra: **4**
Kişinin etrafı civarı veya kendi zatı.

‘Aceb bīmār-ı ‘ışḳam derdüñ-ile
Ki gelmez yanuma dehrüñ ṭabībi

6. **yana:**-*a*
Gazel 3030
Mısra: **6**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.

Ḥadīs-i ‘ışḳ-ı dilberden ḫaber virmek diler göñlüm
Velī korkaram andan kim cihān başdan başa yana

7. **yandı:**-*dı*
Gazel 3054
Mısra: **7**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.

Dün gice şem‘-i ḥüsnine yandı kül oldı cān u dil
Şimden girü ta‘līm idem yanmaklıgı pervāneye

8. **yana:**-*a*
Gazel 3065
Mısra: **8**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.

Şem‘ her şeb kül ider yakup niçe pervāneler
Bunca nā-ḥaḳ kan iderken yana bī-pervā yine

9. **yana:**-*a*
Gazel 3077
Mısra: **6**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.

Yagdurmasa bārānını bir laḥẓa bu çeşmüm
Küllī bu cihān yana eger āh ide sīne

10. **yansa:**-*sa*
Gazel 3429
Mısra: **2**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.

Kim virdi göñül cān u ruḥ yāra tayandı
Pervāne gibi yansa ne tañ nāra tayandı

11. **yansun:**-*sun*
Gazel 3490
Mısra: **13**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.

Muḥibbī bezm-i ḥüsnüñde ko yansun şem‘-i meclisdür
Ezelden āteş-i ‘ışḳa yakupdur ol dil ü cānı

12. **yanmak:**-*maḳ*
Gazel 3129
Mısra: **10**
Tutuşmak; çok sevmek, büyük bir aşk duymak.

Āteş-i ‘ışḳa dutışdum dün gice pervāne-veş
Oda yanmak nice olur örgedeyim micmere

13. **yanumca:**-*(u)m, -ca*
Gazel 3345
Mısra: **4**
Birlikte, beraberinde olma.

Ġam meclisinde nāle kılup ḫālüm aglasam
Yanumca bile nāle kılur nā benüm gibi

14. **yanar:**-*ar*
Gazel 3442
Mısra: **6**
1) Yanmak, tutuşmak 2) Üzülmek.

Çıkarsa göklere āhum ne tañdur
Yanar çün sīnem içre ‘ışḳ nārı

15. **yanuñı:**-*(u)ñ, -ı*
Gazel 3254
Mısra: **8**
Birlikte, beraberinde olma.

Ġamdan özge olmaya yār-ı muṣāḥib bir daḫı
Niçe yıllardur ki bekler gitmeyüben yanuñı

16. **yanalı:**-*alı*
Gazel 3277
Mısra: **10**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.

Niçe yıldur bu Muḥibbī āteş-i hicrān-ıla
Yanalı būy-ı vefā virür daḫı ḫākisteri

17. **yanalıdan:**-*alı, -dan*
Gazel 3345
Mısra: **7**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.

Zerd oldı yüzüm yanalıdan pūte-i ġamda
Dirsem ne ‘aceb var mıdur eyvā benüm gibi

18. **yana:**-*a*
Gazel 3063
Mısra: **6**
(Aşk ateşiyle) kavrulmak.

Eger olmasa bu bārān-ı eşküm
Yana āh odına ‘ālem bizümle

19. **yanar:**-*ar*
Gazel 3053
Mısra: **7**
(aşk ateşiyle) yanmak.

‘Işḳ[ı] gel pervāneden örgen yanar āh eylemez
Bülbül-i şūrīde gibi āh u feryād eyleme

20. **yanaldan:**-*aldan*
Gazel 3411
Mısra: **9**
Yanmak, tutulmak, tutuşmak.

Ġam-ı ḫālüñle iy dilber yanaldan āteş-i hicre
Muḥibbī lāleye döndi ciger taglayı taglayı

21. **yanına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3355
Mısra: **4**
(Birinin) Yanı, yakını.

Leyl-i zülfine göñül baglaya mecnūnı olur
Kimse varmaz yanına āh-ıla vādan ġayrı

22. **yanında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3214
Mısra: **4**
Birlikte, beraberinde olma. II Çevre, etraf, civar.

Yārı gördükde sakın açma derūnuñ rāzın[ı]
Saklamak ḫoşdur ulu kimse yanında edebi

23. **yanuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 3354
Mısra: **8**
Birlikte, beraberinde olma. II Çevre, etraf, civar.

İy dil mecāz-ı ‘ışḳa göñül virmeden sakın
Soñra yanuñda ẓāhir olur çün nedāmeti

24. **yanar:**-*ar*
Gazel 3059
Mısra: **10**
(Aşk ateşiyle) yanmak. II Çok elem, keder çekmek.

‘Aceb mi dūd-ı dil çıksa depemden
Yanar çün āteş-i ‘ışḳuñ cigerde

25. **yanuma:**-*um, -a*
Gazel 3213
Mısra: **1**
Yakın, civar.

Yanuma geldi seḥergeh çünki dehrüñ ḫusrevi
Bülbül āgāz itdi aña karşu şi‘r-i Dehlevī

26. **yanına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3112
Mısra: **2**
Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı, yakını.

Ol kemān ebrū yine ḳaṣd itdi ‘āşıḳ cānına
Ġamzelerden niçe oklar cem‘ kıldı yanına

27. **yanar:**-*ar*
Gazel 3021
Mısra: **9**
1. Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek. 2. Çok ıstırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek. 3.Alev almak, tutuşmak.

Bu Muḥibbī yanar ‘ışḳıyla anuñ şem‘ gibi
Āh kim bir meded olmadı anuñ çāresine

28. **yanar:**-*ar*
Gazel 3029
Mısra: **3**
1. Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek. 2. Çok ıstırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek. 3.Alev almak, tutuşmak.

İşiden āh u efġānum benümle yanar ol oda
Benüm sūz-ı derūnumdan ḫaberdār olmasun kimse

29. **yandı:**-*dı*
Gazel 3204
Mısra: **1**
1. Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek. 2. Çok ıstırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek. 3.Alev almak, tutuşmak.

‘Işḳ āteşiyle yandı bu dil bil ki cān daḫı
‘Işḳa düşeli çarḫ urur āsümān daḫı

30. **yanar:**-*ar*
Gazel 3208
Mısra: **10**
1. Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek. 2. Çok ıstırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek. 3.Alev almak, tutuşmak.

Dūd-ı dilüm çıkarsa depemden ‘aceb midür
Yanar derūn-ı sīnede çün nār ‘āşıḳı

31. **yanar:**-*ar*
Gazel 3430
Mısra: **7**
1. Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek. 2. Çok ıstırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek. 3.Alev almak, tutuşmak.

Āteş-i ‘ışḳıyla yanar olup aña dil fitīl
Bezm-i ġamda şem‘-veş sūz u güdāzum var-ıdı

32. **yandı:**-*dı*
Gazel 3435
Mısra: **14**
1. Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek. 2. Çok ıstırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek. 3.Alev almak, tutuşmak.

Muḥibbī uşbu şi‘r-i sūzināki
Yazarken yandı nāme ḫāme düşdi

33. **yan:**
Gazel 3173
Mısra: **2**
1. Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek. 2. Tutuşmak, alev almak. 3. Çok ıztırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek. 4. Çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk ateşine düşmek.

Derd-ile iy gözüm di kan agla
Her gice şem‘ gibi yan agla

34. **yan:**
Gazel 3185
Mısra: **8**
1. Şiddetli bir arzu duymak. 2. Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek.

Şu‘le-i āh-ıla iy dil sırrumı fāş eyledüñ
Odlara yan göreyim bu āh-ı sūzānum gibi

yan-:

1. **yana:**-*a*
Gazel 3211
Mısra: **7**
1. Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek. 2. Çok ıstırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek.

Cān-ıla kim ki gelüp nūr-ı maḥabbetle yana
Ṣāf olup ḳalbi anuñ kalmaya ġıllı vü ġışı

2. **yanmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3257
Mısra: **8**
1. Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek. 2. Çok ıstırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek.

Her kim ki varup Ka'be-i kūyuñ ṭavāf ide
Nār-ı caḥīm odına ol yanmaya gibi

3. **yana:**-*a*
Gazel 3456
Mısra: **2**
1. Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek. 2. Çok ıstırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek.

Eger olmasa sīnemde nigārā 'ışḳuñuñ odı
Yana çıkar depemden şem'-veş her gice dūdı

4. **yanar:**-*ar*
Gazel 3146
Mısra: **12**
Tutuşmak, alev almak.

Tutuşup āteş-i 'ışḳı-y-ıla pervāne-ṣıfat
Bu Muḥibbī düşüp odlara yanar döne döne

5. **yanar:**-*ar*
Gazel 3154
Mısra: **10**
Tutuşmak, alev almak.

Bezm-i ġam içre Muḥibbī giceler ṣubḥa degin
Şem'-veş āteş-i 'ışḳ ile yanar cānlar ile

6. **yanmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 3192
Mısra: **4**
1. Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek. 2. Tutuşmak, alev almak.

Depemden mi çıkardı dūd-ı āhum
Eger yanmasa dilde 'ışḳ nārı

7. **yandı:**-*dı*
Gazel 3431
Mısra: **12**
(Aşkla) Yanmak, tutuşmak.

Cemāli şem'ine pervāne gibi
Muḥibbī cān u dilden yandı düşdi

8. **yanardum:**-*ar, -du, -m*
Gazel 3460
Mısra: **1**
Çok ıstırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek.

Āteş-i 'ışḳa yanardum olmasa ger gözyaşı
Gözyaşına ġarḳ olurdum olmasa 'ışḳ āteşi

yañ:

1. **yanaydı:**-*y, -dı*
Gazel 3424
Mısra: **2**
Yan, taraf, yön.

Ol serv-i sehī nāz-ıla bir kez salınaydı
Yolına anuñ cān revān itmege yanaydı

2. **yañ:**
Gazel 3168
Mısra: **3**
1. -e doğru. 2. Taraf, yön, cihet.

Vādī-i ḥayretde kor kılmaz naẓar benden yañ
N'olısar ḥālüm dirīġā ol gözi āhū-y-ıla

3. **yañ:**
Gazel 3174
Mısra: **16**
1. -e doğru. 2. Taraf, yön, cihet.

Gāh olur kim künc-i ġamdan çıkmayup eyler ḳarār
Gāh olur her yañ sergerdān ider göñlüm beni

yañacug:

1. **yañacugı:**-*cug, -ı*
Gazel 3465
Mısra: **4**
Yüzün kulak, göz, şakak, burun ve çene arasında kalan iki yan tarafından her biri.

Geymiş benefşe-vār başına kec-külāhını
İçmiş şarāb-ı nāb-ıla kızmış yañacugı

yañag:

1. **yañagın:**-*ı, -n*
Gazel 3427
Mısra: **5**
Yanak; yüzün kulak, göz, şakak, burun ve çene arasında kalan iki yan tarafından her biri.

Dehānı ḳāmetin çeşmin yañagın
Cihānda medḥ iden ḫoş 'ālem itdi

2. **yañagı:**-*ı*
Gazel 3458
Mısra: **9**
Yanak; yüzün kulak, göz, şakak, burun ve çene arasında kalan iki yan tarafından her biri.

Zülfi çīninde görenler dir yañagı tābını
Her ṭaraf odlar saçar agzından ejderhā gibi

3. **yañagı:**-*ı*
Gazel 3482
Mısra: **5**
Yanak; yüzün kulak, göz, şakak, burun ve çene arasında kalan iki yan tarafından her biri.

Çīn-i zülfinden yañagı tābını eydür gören
‘Āleme odlar saçar biñ başlu ejderhā gibi

yanagel-:

1. **yanageldüm:**--*dü, --m*
Gazel 3032
Mısra: **8**
Yana gelmek, yanmak, yanıp tutuşmak // Aşk ateşiyle yanmak.

Zāhidā var fāriġ ol nār-ıla korkutma beni
Zīra çokdan yanageldüm ben bu hicrān nārına

yanak:

1. **yañagında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 3113
Mısra: **4**
Yanak.

Ol ġonca-i mevzūnı ol ‘ārıż-ı gülgūnı
Gördüm öpesim geldi agzında yañagında

yanar:

1. **yanarsa:**-*sa*
Gazel 3010
Mısra: **10**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.

Muḥibbī gerçi cān yakdı cemāl-i şem’-i dildāra
Ne pervā meş’al-i ḫurşīde ger yanarsa pervāne

2. **yanar:**-*(a)r*
Gazel 3363
Mısra: **7**
(Aşk ateşiyle) yanmak, çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek.

Şem‘-i ḥüsn-i dilbere karşu yanar cān u göñül
Nite kim pervāne yakar oda bāl ü perleri

yanar yakılur:

1. **yanar yakılur:**-*ar, -ur*
Gazel 3205
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Şikâyet etmek, derdini döküp sızlanmak. 2. Çok sevmek, delice âşık olmak.

Bu Muḥibbī şem‘-i ḥüsne niçe yanar yakılur
Görmek isteyen temāşā eylesün pervāneyi

yañguñ:

1. **yañguñı:**--*ı*
Gazel 3131
Mısra: **4**
Bir şeyin yanmasından ileri gelen ve etrafa yayılıp zarara yol açan büyük ateş.

Lāle ḫaddüñ ḥasretinden bagrını yakar oda
Gül yañguñı görem diyü gezer bāzārda

ya‘nī:

1. **ya‘nī:**
Gazel 3097
Mısra: **2**
Anlatılmak, açıklanmak istenen bir hükümden önce “Şu anlatılmak isteniyor ki, demek ki, sözün kısası, kısaca” anlamında kullanılır.

Murġ-ı dil itdi heves gülşen-i dildāra düşe
Ya‘nī bülbül gibi ḳaṣd itdi göñül zāra düşe

2. **ya‘nī:**
Gazel 3146
Mısra: **10**
Anlatılmak, açıklanmak istenen bir hükümden önce “şu anlatılmak isteniyor ki, demek ki” anlamında kullanılır.

Tolaşup kāküline dil diler irmek lebine
Resen-i zülf-ile dil ya‘nī çıkar döne döne

yañıl:

1. **yañılup:**-*up*
Gazel 3127
Mısra: **10**
Aldanmak, hatâ yapmak.

İki ‘ālemde Muḥibbī baña bu devlet yiter
Yār bir gün yañılup kapumda bendemdür dise

2. **yañılup:**-*up*
Gazel 3137
Mısra: **9**
Aldanmak, hatâ yapmak.

Yār kūyına Muḥibbī yañılup cennet dime
Ortalarında tefāvüt var hezārān bāb-ıla

3. **yañılup:**-*up*
Gazel 3323
Mısra: **9**
Aldanmak, hatâ yapmak.

Ca‘d-ı zülfine anuñ yañılup ‘anber diyeli
Niçe yıldur ki daḫı gitmedi dilden kederi

4. **yañılup:**-*up*
Gazel 3386

Mısra: **10**
Aldanmak, hatâ yapmak.

Niçe yıllardur Muḥibbī kūy[ı] içre bendedür
Yañılup bir gün dimez şunda ġulāmum var-ıdı

5. **yañılup:**-*up*
Gazel 3387
Mısra: **2**
Aldanmak, hatâ yapmak.

Ḥasta gönlüm bir nefes ol dilrübā şād itmedi
Yañılup ben derdmendi bir kezin yād itmedi

6. **yañılup:**-*up*
Gazel 3110
Mısra: **14**
Aldanmak, hata yapmak.

Sırr-ı ‘ışḳı sīnede sakla Muḥibbī cān gibi
Yañılup bir kimseye esrār-ı ‘ışḳı söyleme

7. **yañılup:**-*up*
Gazel 3464
Mısra: **6**
Aldanmak, hataya düşmek.

Bir naẓar görse yüzüñ zāhid senüñ iy muġbeçe
Rehn-i mey kılurdı tācın yañılup evrādını

yanına al-:

1. **yanına al-:**-*ı, -n, -a, -mış*
Gazel 3153
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Berâberinde bulundurmak, berâberinde getirmek veya götürmek.

Gözleri ḫançerler almış ġamzelerden yanına
Gel beni öldür hemān tek girme kimse kanına

yanına var:

1. **yanına var:**-*-ı, --n, --a, --mag, --a*
Gazel 3033
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakınına gitmek.

İy dil ser-i zülfinden anuñ key ḫaẕer eyle
Varmaga dilerseñ yanına terk-i ser eyle

yanınca:

1. **yanınca:**
Gazel 3235
Mısra: **9**
Yanında, beraberinde.

Bezm-i ġamda nālemüñ yanınca āheng itmedi
Tā ki muṭrib burmadı ṭanbūrınuñ kulagını

yanmak:

1. **yanmaklıgı:**-*-mak, --lıg, --ı*
Gazel 3054
Mısra: **8**
Yanmak. || Gönülden acı çekmek, gönlü yanmak.

Dün gice şem‘-i ḥüsnine yandı kül oldı cān u dil
Şimden girü ta‘līm idem yanmaklıgı pervāneye

yanmaz idi:

1. **yanmaz idi:**-*-maz, --di*
Gazel 3079
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanmak, tutuşmak, alev almak.

Yanmaz idi dōstlar her gice bu ḳandīl-i çarḫ
Bu Muḥibbī sūz-ı dilden āh-ı şebgīr itmese

yanumuza:

1. **yanumuza:**-*-u, --muz, --a*
Gazel 3111
Mısra: **4**
Taraf / yakın / çevre.

Didi kim tīġ-ı cefām-ıla helāk āḫir anı
Eylerem ugramasun ‘āşıḳ olan yanumuza

yap:

1. **yapdı:**-*dı*
Gazel 3143
Mısra: **7**
Bina etme.

Bīnā-yı ‘ışḳ yapdı maḥabbet ḥişārını
Üstine itdi kelle-i ‘uşşākdan ḳule

2. **yapar:**-*ar*
Gazel 3138
Mısra: **3**
Yapmak(iş ve hareket bağlamında).

Günde biñ kerre yapar yār yıkar gönlüm evin
Ṭıfldur olmaz ‘aceb itdügi hep bāz gele

3. **yapmadan:**-*madan*
Gazel 3128
Mısra: **3**
Bina etmek, inşa etmek.

Yapmadan gönlüm evini āh kim anı yıkar
Dönderüpdür oynını dildār oglan oynına

4. **yapup:**-*up*
Gazel 3100
Mısra: **8**
İnşa etmek, bina etmek, yapmak, etmek.

Seyl-i eşkümden żarar geldükçe bu mülk-i dile
Seng-i miḥnet birle yapup üstüvār itmeñ nice

5. **yaparsın:**-*ar, -sın*
Gazel 3287
Mısra: **3**
İnşa etmek.

Niçe dünyāya meyl idüp yaparsın ḳaṣr u eyvānı
Komazduñ olsa ger ‘aḳluñ bugün taş üstine taşı

6. **yapmış:**-*mış*
Gazel 3480
Mısra: **4**
Bina etmek, inşa etmek.

Seyl-i eşkümden żarar gelmez meger bennā-yı ‘ışḳ
Seng-i miḥnetle ezel yapmış bu göñlüm dārını

7. **yapar:**-*ar*
Gazel 3415
Mısra: **6**
İnşâ etme / mamur hale getirme.

Seyl-i eşküm yıkdugınca dem-be-dem dil ḫānesin
Seng-i miḥnetle yapar mi‘mār gördüm kendümi

yap-:

1. **yapup:**-*-up*
Gazel 3053
Mısra: **6**
Yapmak(iş ve hareket bağlamında).

Çün ġam-ı dilber ḫarāb itdi göñül ma‘mūresin
Seng-i miḥnetle yapup bir daḫı ābād eyleme

yapış-:

1. **yapışur:**-*ur*
Gazel 3155
Mısra: **4**
(Bir şey bir yere) Ayrılmayacak şekilde tutunup kalmak.

Bülbül-i cān iremez gülşen-i şādīye velī
Kanda kim ḫār-ı ġam olsa yapışur dāmenüme

yapışup kal-:

1. **yapışup kal-:**-*-up, -dur, -up*
Gazel 3071
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yapışkan bir maddeye bulanmış olan bir şey ayrılmayacak bir biçimde bir yere tutunup kalmak.

Lebüñde ḫaṭ mıdur yoḫsa görinen sāye-i ebrū
Yāḫūd pāy-ı meges midür yapışupdur kalup bala

yaprag:

1. **yapragıdur:**-*-ı, -dur*
Gazel 3147
Mısra: **8**
Bitkilerin solunum, özümleme, terleme vb. olaylara yarayan, genellikle klorofilli, şekli bulunduğu bitkiye göre değişen yeşil uzantısı.

Sāġar-ı çeşmümde ruḫsāruñ ḫayāli iy ṣanem
Tāze gül yapragıdur san kim ṣarāb-ı nābda

2. **yapraga:**-*a*
Gazel 3149
Mısra: **4**
Bitkilerin solunum, özümleme, terleme vb. olaylara yarayan, genellikle klorofilli, şekli bulunduğu bitkiye göre değişen yeşil uzantısı.

Tāc-ı ṣadefi geydi çü başına ḳalender
Girürse ne tañdur iki yapraga benefşe

3. **yapragına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3162
Mısra: **2**
Bitkilerin solunum, özümleme, terleme vb. olaylara yarayan, genellikle klorofilli, şekli bulunduğu bitkiye göre değişen yeşil uzantısı.

Bir seḥer saldı beni ol ġonca hicrān bāġına
Yagdı eşküm jāleler yirine her yapragına

yapu:

1. **yapusına:**-*-sı, -n, -a*
Gazel 3075
Mısra: **1**
İnşa edilmiş, yapı olarak kurulmuş, yapılmış.

Gel maḥabbet şehrinüñ kıl bir naẓar yapusına
Yüz sürüp müjgānı cārūb it dilā tapusına

yār:

1. **yāra:**-*-a*
Gazel 3008
Mısra: **9**
Sevgili ‖ dost.

Gül beñzedi çü yāra aġyār daḫı ḫāra
Bülbül gibi kalursam tañ mı fiġān içinde

2. **yārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3330
Mısra: **8**
Dost, arkadaş.

İtmez iseñ ger vefā kıl bārī gel cevr ü cefā
Her ne yüzden ise ḫoşdur yār añmak yārını

3. **yarsa:**-*sa*
Gazel 3088
Mısra: **10**
İkiye ayırmak, parçalamak.

Bilürdi derūnumda Muḥibbī ki neler var
Gönderse eger ġamzelerin sīnemi yarsa

4. **yāruñam:**-*uñ, -am*
Gazel 3389
Mısra: **9**
Far. Yar. 1. Sevgili, 2. esk. Dost , tanıdık.

Ol kemān-ebrū gelüp didi Muḥibbī yāruñam
Şimdi bildüm yār-ımış hergiz gümānum kalmadı

5. **yāra:**-*a*
Gazel 3392
Mısra: **5**
Far. Yar. 1. Sevgili, 2. esk. Dost , tanıdık.

Didüm ol yāra n'içün 'ahde vefā eylemedüñ
Gül gibi güldi didi be vara mı yār daḫı

6. **yār:**
Gazel 3138
Mısra: **3**
Sevgili, dost.

Günde biñ kerre yapar yār yıkar göñlüm evin
Ṭıfldur olmaz 'aceb itdügi hep bāz gele

7. **yārı:**-*ı*
Gazel 3029
Mısra: **10**
Dost, arkadaş; sevgili.

Gidüpdür 'aḳl u dil elden dilegüm bu-durur Ḥaḳ'dan
Muḥibbī gibi ol yārı sevüp zār olmasun kimse

8. **yār:**
Gazel 3032
Mısra: **5**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Yār içün aġyār elinden çekdügüm budur elem
Ṭālib-i gülzār olanlar katlanurlar ḫārına

9. **yār:**
Gazel 3034
Mısra: **6**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Baña müşkildür eglenmek dil-i divāne zülfinsüz
Bulur her laḥẓa her demde özine yār eglence

10. **yār:**
Gazel 3045
Mısra: **1**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Her laḥẓa gelüp yār gider bir dem içinde
Bu ḫastayı kor derd-ile her dem ġam içinde

11. **yāruñ:**--*uñ*
Gazel 3145
Mısra: **5**
Sevgili || Dost.

Zülf-i Hindūsına yāruñ öykünürmiş sünbüli
Göreyin kim bu cihānda ol siyeh rū bitmeye

12. **yāruñ:**-*üñ*
Gazel 3137
Mısra: **5**
Sevgili, dost.

Muṣḥaf-ı ḥüsnine yāruñ ḫāl ü ḫaṭ vimez ḫalel
Ol daḫı rūşen görinür noḳṭa vü i'rāb-ıla

13. **yār:**
Gazel 3005
Mısra: **1**
Dost, arkadaş || sevgili.

Ol yār yiter cevr-ile nāz ü sitem kıla
Billāh diñüz ki fitne vü āşūbı kim kıla

14. **yārı:**-*ı*
Gazel 3028
Mısra: **2**
Arkadaş, dost II Sevgili.

Hem-dem olmazsa eger zülf-i semen-sālar bize
Düşde gördüm dün gice yārı der-āġūş itmişem

15. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 3029
Mısra: **1**
Arkadaş, dost II Sevgili.

Siyeh zülfine ol yāruñ giriftār olmasun kimse
Belā dāmınuñ içine düşüp zār olmasun kimse

16. **yār:**
Gazel 3044
Mısra: **1**
Arkadaş, dost II Sevgili.

Ol yāra yār dime kim yālvara gelmeye
Dil virme aña sakın el vara gelmeye

17. **yāra:**-*a*
Gazel 3058
Mısra: **1**
Arkadaş, dost II Sevgili.

İy ṣabā bu derdmendüñ ḫālini var yāra de
Bulmadı hicrān şebinde derdine bir çāre de

18. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 3063
Mısra: **3**
Arkadaş, dost II Sevgili.

Vefāsın görmedümse n'ola yāruñ
Cefā eksük degül epsem bizümle

19. **yār:**
Gazel 3073
Mısra: **5**
Arkadaş, dost II Sevgili.

Yār itse vaṣla va‘de getürme anı yāda
Olmaz saña müyesser var intiẓārı gözle

20. **yār:**
Gazel 3073
Mısra: **7**
Arkadaş, dost II Sevgili.

Seng-i cefā atup yār başuñ şikest iderse
Ser dönderüp kaçurma rıżā-ı yārı gözle

21. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 3083
Mısra: **6**
Arkadaş, dost II Sevgili.

Sāḳī piyāle sun berü peymāne dolmadan
Nūş eyleyelüm ‘ışḳ-ıla yāruñ ṣafāsına

22. **yār:**
Gazel 3087
Mısra: **10**
Arkadaş, dost II Sevgili.

Sīnede durmaz Muḥibbī ġamzesi eyler güẕer
Bir kaşı ya kirpügi ok yār sevdüm tāzece

23. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 3094
Mısra: **3**
Arkadaş, dost II Sevgili.

Naṣīb imiş cefā vü cevri yāruñ
Yoyılmaz her ne kim yazıldı serde

24. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 3132
Mısra: **1**
Arkadaş, dost II Sevgili.

Gördiler başumı yāruñ işigi taşında
Didiler ulu sa‘ādet var-ımış başında

25. **yār-ımış:**-*ı, -mış*
Gazel 3389
Mısra: **10**
Arkadaş, dost II Sevgili.

Ol kemān-ebrū gelüp didi Muḥibbī yāruñam
Şimdi bildüm yār-ımış hergiz gümānum kalmadı

26. **yāra:**-*a*
Gazel 3044
Mısra: **1**
Arkadaş, dost, sevgili.

Ol yāra yār dime kim yālvara gelmeye
Dil virme aña sakın el vara gelmeye

27. **yāra:**-*a*
Gazel 3245
Mısra: **9**
1. Arkadaş, dost, sevgili. II 2. Allah dışında kalan kimseler.

İy Muḥibbī yāra şevḳuñ var-ısa bülbülleyin
Gül ruḫın yād eyleyüp her gice nālān ol yüri

28. **yāra:**-*a*
Gazel 3265
Mısra: **5**
1. Arkadaş, dost, sevgili. II 2. Allah dışında kalan kimseler.

Her libāsı yāra lāyıḳ görmez illā meger
Eyleye gülden ḳabā ola semen pīreheni

29. **yāra:**-*a*
Gazel 3267
Mısra: **5**
1. Arkadaş, dost, sevgili. II 2. Allah dışında kalan kimseler.

Ne deñlü varup yāra tazarru‘ niyāz idem
Ol arturur ẓulm-ile eyler taḥakkümi

30. **yār:**
Gazel 3150
Mısra: **9**
Sevgili. || Dost. || Bildik, tanıdık.

Yār içün cān terkin ursa bu Muḥibbī tañ degül
Evvel ‘ışḳuñ fedā-yı cān olupdur lāzıma

31. **yār:**
Gazel 3151
Mısra: **10**
Sevgili. || Dost. || Bildik, tanıdık.

İy Muḥibbī çünki bilürsin ki fānīdür cihān
Gülşen içre bāde nūş it bir muṣāḥib yār ile

32. **yārumuñ:**-*um, -uñ*
Gazel 3341
Mısra: **1**
Sevgili. || Dost. || Bildik, tanıdık.

Görmesem [ben] ‘ālem içre yārumuñ dīdārını
Ser-te-ser āhum kebūd ide der ü dīvārını

33. **yārum:**-*um*
Gazel 3384
Mısra: **9**
Sevgili. || Dost.

Bu Muḥibbī kime yārum dise agyār olur ol
Kimsesi yok bu cihān içre Ḫudā’dan ġayrı

34. **yār:**
Gazel 3093
Mısra: **6**
(Fars.) Sevgili II. Dost.

Zāhidā añma baña virme ḳıyāmet ḫaberin
Her kaçan yār ḳıyām itse ḳıyāmet getüre

35. **yār:**
Gazel 3097
Mısra: **7**
(Fars.) Sevgili II. Dost.

Derd-i dil ḥālini yaz şāyed ala yār eline
Ola kim elden ele bir gün o dildāra düşe

36. **yār:**
Gazel 3099
Mısra: **9**
(Fars.) Sevgili II. Dost.

Yār içün cān terkin ursa bu Muḥibbī tañ degül
Evveli ‘ışḳuñ fedā-yı cān olupdur lāzıma

37. **yār:**
Gazel 3127
Mısra: **10**
(Fars.) Sevgili II. Dost.

İki ‘ālemde Muḥibbī baña bu devlet yiter
Yār bir gün yañılup kapumda bendemdür dise

38. **yār:**
Gazel 3137
Mısra: **9**
(Fars.) Sevgili II. Dost.

Yār kūyına Muḥibbī yañılup cennet dime
Ortalarında tefāvüt var hezārān bāb-ıla

39. **yāri:**-*i*
Gazel 3284
Mısra: **9**
(Fars.) Sevgili II. Dost.

Muḥibbī bir vefāsuz yāri sevmiş
Ne kılsun yok elinde iḫtiyārı

40. **yār:**
Gazel 3024
Mısra: **8**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Gözlerüm yaşı revān olup akar cūlar gibi
Serv gibi salınup ol yār eger tenhā geze

41. **yār:**
Gazel 3152
Mısra: **15**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Gevher olursa Muḥibbī yār kılmaz çün naẓar
Hīç raḥm itmek olur mı uşbu gözüm yaşına

42. **yār:**
Gazel 3154
Mısra: **7**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Serv tek seyr-i semen içre salınsun yine yār
Gevher-i eşk dökem yolına dāmānlar ile

43. **yār:**
Gazel 3157
Mısra: **9**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Bünyād-ı cefā eyledi çün yār Muḥibbī
Ḳurbān idegör cānı göñül sen o bināya

44. **yār:**
Gazel 3159
Mısra: **7**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Her dem seni ok gibi atar yabana yār
Başa çıkam dime sakın ol kaşı yay-ıla

45. **yār:**
Gazel 3161
Mısra: **8**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Dil dilerdi cān virüp bugün lebüñ bāzār ide
Kaldı işüm vā dirīġā yār ile çün yarına

46. **yār:**
Gazel 3168
Mısra: **9**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Ḥüsn meydānında çevgān itdi çün zülfini yār
Başuñı top it Muḥibbī oynasun ol gūy-ıla

47. **yār:**
Gazel 3188
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Baña bu işi cümle yār itdi
Giñ cihānı başuma dar itdi

48. **yār:**
Gazel 3204
Mısra: **11**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Ger ‘ār iderse ādemī añmaga n’ola yār
Lāyıḳ degül mi baña dimege falān daḫı

49. **yār:**
Gazel 3240
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Seyr-i gülşen ideler nāz-ıla ol yār gehi
Bir ayag üzre tutup ḫidmet ide serv-i sehī

50. **yār:**
Gazel 3268
Mısra: **11**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Yār firār itdi dirīġā kalmadı dilde ḳarār
‘Ālemi ġarḳa vire ol bī-ḳarāruñ giryesi

51. **yār:**
Gazel 3282
Mısra: **4**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Güllere ḫaclet gelüp düşdi ayaga servler
Yār ruḫın ‘arż idüp ḳaddini bālā eyledi

52. **yār:**
Gazel 3287
Mısra: **2**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Mülemma‘ olsa kan-ıla ‘aceb midür gözüm yaşı
Yār olmış ezeldendür ḫūn-ı ciger ṭāġında deryāsı

53. **yār:**
Gazel 3300
Mısra: **11**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Bulmadum bir yār-ı ṣādıḳ togrı yār
Ser-te-ser gezdüm egerçi ‘ālemi

54. **yār:**
Gazel 3304
Mısra: **9**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Yıkdı gerçi [kim] Muḥibbī yār göñül bünyādını
Umaram ta‘mīr ide raḥm ide mi‘mārum gibi

55. **yār:**
Gazel 3312
Mısra: **5**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Umaram seyre çıkup yār temāşāya gele
Lālezār eyleyem eşküm ile [ben] her ṭarafı

56. **yār:**
Gazel 3322
Mısra: **7**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

İtüm dise eger yār sehv-ile ben ġarībe
Şevḳüm olup ziyāde göge atam külāhı

57. **yār:**
Gazel 3323
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Yār kūyından ṣabā yili getüre ḫaberi
Būy-ı zülfiyle meşām-ı cāna irişe eseri

58. **yār:**
Gazel 3326
Mısra: **7**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Bī-iḫtiyār bu dili kendüye yār çeker
Yokdur cihānda bir aña beñzeye dil-keşi

59. **yār:**
Gazel 3326
Mısra: **9**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Kimdür Muḥibbī iḳlīm-i ‘ışḳ içre didi yār
Didüm belā kişverinüñ bir belā-keşi

60. **yār:**
Gazel 3330
Mısra: **8**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

İtmez iseñ ger vefā kıl bārī gel cevr ü cefā
Her ne yüzden ise ḫoşdur yār añmak yārını

61. **yār:**
Gazel 3339
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Katı müşkil kār imiş ‘ālemde yār eksükligi
Bülbüle düşvār degül mi gül‘iẕār eksüklügi

62. **yār:**
Gazel 3342
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Eylediyse n’ola yār pālara pā-māl beni
Ṣākirem ḥālüme itdi yine ḫoş-ḥāl beni

63. **yāra:**-*a*
Gazel 3342
Mısra: **11**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Naḳd-i cān virmiş yāra alam būsesini
Bozdı bāzārumuz aldadı fi’l-ḥāl beni

64. **yāra:**-*a*
Gazel 3342
Mısra: **13**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Ḫūn-ı çeşmiyle Muḥibbī yāra kāġıd yazıcak
Didi bu ḫıdmete dil eylegil irsāl beni

65. **yāra:**-*a*
Gazel 3344
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Didüm ki yāra eyle oran-ıla nāzuñı
Didi ki sen de terk ide her dem niyāzuñı

66. **yār:**
Gazel 3357
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Metā‘-ı ḥüsnin ‘arż idüp ide ger yār bāzārı
Virüp dil naḳd-i cān-ıla olam anuñ ḫarīdārı

67. **yāra:**-*a*
Gazel 3358
Mısra: **7**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Cefā vü cevri terk itmez tażarrū‘ eyleseñ yāra
Ki zīrā katı müşkildür kişi terk ide mu‘tādı

68. **yār:**
Gazel 3362
Mısra: **7**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Yā gibi çeker kendine her dem raḳībi yār
Yabana atar ok gibi ol kaşı ya bizi

69. **yāra:**-*a*
Gazel 3363
Mısra: **3**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Gözlerüm yaşıyla āhum yāra te‘sīr eylemez
Seng-i ḫārādan katıdur ḳalbinüñ mermerleri

70. **yār:**
Gazel 3364
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Sen sen ol pendüm budur dutma göñülde yār iki
Bir olur yār iki olmaz olmasun zinhār iki

71. **yār:**
Gazel 3364
Mısra: **2**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Sen sen ol pendüm budur dutma göñülde yār iki
Bir olur yār iki olmaz olmasun zinhār iki

72. **yāra:**-*a*
Gazel 3364
Mısra: **4**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Derd-i dil ḥālini yazdum sıgmadı bir nāmeye
Anuñ içün yāra taḥrīr eyledüm ṭomār iki

73. **yār:**
Gazel 3381
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Taḫt-ı çemende yār çözüp zülfi bagını
Dehrüñ mu‘aṭṭar eyledi ol dem dimāġını

74. **yār:**
Gazel 3384
Mısra: **5**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Günde biñ kez n’ola düşnām ile añsa beni yār
Elümüzden ne gelür aña du‘ādan ġayrı

75. **yāra:**-*a*
Gazel 3384
Mısra: **8**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Hicr[i] ile ne belā çekdügini cān u göñül
Yāra kim ilte ḫaber bād-ı ṣabādan ġayrı

76. **yār:**
Gazel 3385
Mısra: **9**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Seyr idüp aġyār-ıla yār itdügince bāziçe
Bu Muḥibbī sümme vallāhi olur cāndan berī

77. **yār:**
Gazel 3391
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

İtmedi yār bu ben miskīne hīç yārlıgı
Gerçi ḫarc eyledi dil yolına hep varlıgı

78. **yār:**
Gazel 3392
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Yüzüme bir güle bakmaz benüm ol yār daḫı
Baña şimden girü raḥm eyleye aġyār daḫı

79. **yār:**
Gazel 3392
Mısra: **6**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Didüm ol yāra n’içün ‘ahde vefā eylemedüñ
Gül gibi güldi didi be vara mı yār daḫı

80. **yāra:**-*a*
Gazel 3395
Mısra: **7**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Dir-imiş müdde‘ī yāra degüldür yolına ṣādıḳ
Ma‘āẕ-Allāh ma‘āẕ-Allāh degülven ben i şāh egri

81. **yār:**
Gazel 3399
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Āh ne müşkil imiş dünyāda yār ayrulıgı
Görmeyem bir daḫı ben sevgülü yār ayrulıgı

82. **yār:**
Gazel 3399
Mısra: **2**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Āh ne müşkil imiş dünyāda yār ayrulıgı
Görmeyem bir daḫı ben sevgülü yār ayrulıgı

83. **yār:**
Gazel 3421
Mısra: **7**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Yār yār eyleyüben sen beni yād eylemedüñ
Niçe bir gösteresin sen bize bīgānalıgı

84. **yār:**
Gazel 3423
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Ġamzesi deldi geçer çatdı kaşın yār sıdı
Ok atup yayını san yasdı kemāndār sıdı

85. **yāra:**-*a*
Gazel 3429
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Kim virdi göñül cān u ruḫ yāra tayandı
Pervāne gibi yansa ne tañ nāra tayandı

86. **yār:**
Gazel 3464
Mısra: **7**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Diñlemezse nālemi kūyında yār olmaz ‘aceb
Nitekim gūş eylemez gül bülbülüñ feryādını

87. **yār:**
Gazel 3465
Mısra: **9**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Dil kişverini ẓulm-ıla yıkdı Muḥibbī yār
Hep böyle mi ki ḥüsn ilinüñ pādişācugı

88. **yār:**
Gazel 3471
Mısra: **7**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Yār ḳāmet getürse nāz-ıla
Uya cümle aña namāz ehli

89. **yāra:**-*a*
Gazel 3487
Mısra: **7**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Yazarken yāra aḥvālüm tutuşup āhum odından
Kül oldı eldeki kāġıd elümde bir ḳalem kaldı

90. **yārı:**-*ı*
Gazel 3157
Mısra: **5**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Görmek dilesem māni‘ olur yārı raḳīb āh
San ebr gibi ḫāyil olur bedr iken aya

91. **yārı:**-*ı*
Gazel 3214
Mısra: **3**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Yārı gördükde sakın açma derūnuñ rāzın[ı]
Saklamak ḫoşdur ulu kimse yanında edebi

92. **yārı:**-*ı*
Gazel 3219
Mısra: **3**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Yārı gördükçe niçe ṣabr ide dīvāne göñül
İḫtiyār elde degül çāk iderem pīreheni

93. **yārı:**-*ı*
Gazel 3251
Mısra: **3**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Yārı gördükde sakın açma derūnuñ ḳıṣṣasın
Saklamak ḫoşdur ulular meclisinde edebi

94. **yārı:**-*ı*
Gazel 3284
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Sev evvel cān-ıla gül yüzlü yārı
Soñında eyle bülbül gibi zārı

95. **yārı:**-*ı*
Gazel 3285
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Gören sen saçı şeb gül yüzlü yārı
Unıdur küllī ol leyl ü nehārı

96. **yārı:**-*ı*
Gazel 3386
Mısra: **8**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Kimseler ḥālin dimez bu ben ġarīb üftādenüñ
Yārı görsem ‘arż ideydüm ne ki kāmum var-ıdı

97. **yārı:**-*ı*
Gazel 3481
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Ölmeden derdā dirīġā yārı görsem bir daḫı
Olmaz-ısa anı düşde bārī görsem bir daḫı

98. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 3175
Mısra: **5**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Ruḫın fikr eyleyüp yāruñ leb-i la‘lini ẕikr itdüm
Niçe yıllar durur gitmez dimāġumdan anuñ adı

99. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 3191
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

‘Aceb mi yāruñ aġyār olsa yārı
Ne yirde kim bite gül bile ḫārı

100. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 3218
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Olaldan boynuma zencīr yāruñ zülf-i leylāsı
Ne tañ āşüfte olursa dil-i mecnūn u şeydāsı

101. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 3242
Mısra: **3**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Gülşen-i ḥüsnine yāruñ basmasun ayak diyü
İki çeşmin gözleye diyü komış derbān iki

102. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 3251
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Dikḳat itdüm teng görindi ġoncadan yāruñ lebi
Sībe teşbīh eylemişlerdür görenler ġabġabı

103. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 3252
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

‘Āşıḳ mıdur ki isteye yāruñ vefāsını
Yāḫūd şikāyet eyle añup cefāsını

104. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 3257
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Ḳaṣrı yüce menzili yāruñ haymā gibi
Āh irmez elüm göñül añа mübtelā gibi

105. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 3300
Mısra: **10**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Diller almaga giderler ġamzeler
Bekler yāruñ kafasın perçemi

106. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 3341
Mısra: **8**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Gül yüzüñ göre cinānı añmasa olmaz ‘aceb
Ger temāşā eyleye yāruñ gül-i bī-ḫārını

107. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 3372
Mısra: **5**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Gülşen-i ḥüsninde yāruñ sunma el şeftāluya
Ġāfil olma kim aña key çāh olupdur ġabġabı

108. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 3403
Mısra: **8**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Arturmaz-ıdı cevr ü cefāsını gün-be-gün
Ger olmasaydı ‘āşıḳa yāruñ ‘ināyeti

109. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 3416
Mısra: **9**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Muḥibbī ruḫların ḳaddin temāşā eyleyüp yāruñ
Didi serv üzre gül bitmiş zihī ṣun‘-ı Ḫudāvendī

110. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 3441
Mısra: **8**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Oldı dimāġ-ı dehr mu‘aṭṭar nesīm-ile
Yāruñ meger ki çözdi ṣabā zülfi bagını

111. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 3445
Mısra: **7**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Kūyına varmaga yāruñ göz yaşı virmez geçid
Kanlu sudur bir gün alur korkaram ol su seni

112. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 3500
Mısra: **9**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

İy Muḥibbī gülşen-i kūyında yāruñ tā seḥer
Bülbül-i gülzāra beñzer zār u zār itdüñ beni

113. **yārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3183
Mısra: **8**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Perde-i zühdüm ne assı bu dil-i mecnūn mest
Yārına varını virdi kendin ‘üryān eyledi

114. **yārsuz:**-*suz*
Gazel 3219
Mısra: **7**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Yārsuz ‘aynuma gelmez bu sekiz cennet benüm
Yār-ıla ḫoşdur bana uşbu cihānuñ külḫeni

115. **yār-ıla:**-*ıla*
Gazel 3219
Mısra: **8**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Yārsuz ‘aynuma gelmez bu sekiz cennet benüm
Yār-ıla ḫoşdur bana uşbu cihānuñ külḫeni

116. **yār-ıla:**-*ıla*
Gazel 3453
Mısra: **9**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Bāġı seyr eyle Muḥibbī bir münāsib yār-ıla
‘İbret al gör niçe açılmış cihānuñ gülleri

117. **yāra:**-*a*
Gazel 3275
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Saklasun her dündan diñ yāra ad u sanını
Görmesün her nā-sezā göstermesün eyvānını

118. **yār[ı]:**-*ı*
Gazel 3290
Mısra: **5**
I. Sevgili. II Dost. III. Bildik, tanıdık.

Düşde gördüm yār[ı] didüm [ben] der-āġūş itmişem
İşidüp didi bir ‘ārif vaşla yordum ḫ̔ābuñı

119. **yār[ı]:**-*ı*
Gazel 3332
Mısra: **3**
I. Sevgili. II Dost. III. Bildik, tanıdık.

Yār[ı] gördüm esb-i nāz-ıla yine cevlān ider
Didüm öldürdüñ be ẓālim āh bu üftāde[y]i

120. **yāruñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3329
Mısra: **1**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Ġāyibāne ‘āşıḳam ara gel iy dil yāruñı
Ola ki müyesser bulasın dildāruñı

<u>yār elinden:</u>

1. **yār elinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3264
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin elinden, sevgili yüzünden.

Bir yüzi gül yār elinden oluban ḫūn-ı ciger
Bülbül-i dil var mıdur kim nāle feryād itmedi

<u>yār eyle:</u>

1. **yār eyle:**-*y, -üben*
Gazel 3421
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dost, yardımcı etmek.

Yār yār eyleyüben sen beni yād eylemedüñ
Niçe bir gösteresin sen bize bīgānalıgı

<u>yār it:</u>

1. **yār it:**-*dü, -ñ*
Gazel 3500
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dost edinmek, yoldaş edinmek.

İy cefā-ḫū dehr gibi cevri ḳānūn eyleyüp
Mübtelā-yı hicr idüp derdüñle yār itdüñ beni

<u>yar itme-:</u>

1. **yar itme-:**-*ı-ı, -me, -di*
Gazel 3271
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O şeyin onun olmasına izin vermemek.

İy dil vefā būyını umma bu cihāndan
Zīrā ki bu bir kimseye hīç itmedi yarı

<u>yār ol:</u>

1. **yār ol:**
Gazel 3428
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgili, dost olmak.

Dil naḳdini yoluñda ḫarc itdi bilüñ cān da
Bī-çāre derdmend āh yār olasını sandı

<u>yār ol-:</u>

1. **yār ol-:**--*ma, --sun*
Gazel 3029
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgili, dost olmak.

Dilerem āteş-i ‘ışḳuñ beni şol ḥadde yaksun kim
Görenler diyeler Allāh aña yār olmasun kimse

<u>yār olalı:</u>

1. **yār olalı:**-*alı*
Gazel 3372
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgili, dost olmak.

Ḫār-ıla yār olalı gül gibi gülşende ḥabīb
Ṣubḥa dek āh-ıla dil bülbüli geçürdi şebi

yara:

1. **yarasına:**-*sı, -na*
Gazel 3021
Mısra: **4**
Yara.Dert, üzüntü, acı.

Leb-i la‘linden ‘aceb derdüme em sem ola mı
Uşbu bagrumda olan ġamzeleri yarasına

2. **yarası:**
Gazel 3223
Mısra: **2**
1. Bir dış etkiyle, bir hastalık veya ârıza sebebiyle vücutta meydana gelen kesik, yarık veya çıban. 2. teşmil. Bir şeyin üzerinde açılan kesik, oyuk, yarık. 3. mec. Üzüntü, acı, dert.

Olmışam bir çeşmi āhūnuñ yine āvāresi
Ġamzesinüñ līk var sīnemde yüz biñ yarası

3. **yarama:**-*m, -a*
Gazel 3485
Mısra: **9**
1. Bir dış etkiyle, bir hastalık veya ârıza sebebiyle vücutta meydana gelen kesik, yarık veya çıban 2. teşmil. Bir şeyin üzerinde açılan kesik, oyuk, yarık 3. mec. Üzüntü, acı, dert.

İy Muḥibbī çünki merhem urmaz āḥir yarama
Urmasa ġamz oklarını ol kaşı ya kāşki

4. **yarasıdur:**--*s, --ı, --dur*
Gazel 3145
Mısra: **8**
Bir dış etkiyle, bir hastalık veya ârıza sebebiyle vücutta meydana gelen kesik, yarık veya çıban. II Üzüntü, acı, dert.

Saklamazam göz yaşından sīne-i mecrūhumı
Tīġ-i ġamzeñ yarasıdur kim dege su bitmeye

5. **yaram:**-*m*
Gazel 3201
Mısra: **6**
1. Bir dış etkiyle, bir hastalık veya ârıza sebebiyle vücutta meydana gelen kesik, yarık veya çıban. 2. Üzüntü, acı, dert.

Ġamzeñ okı irişmese mecrūḥ göñlüme
Olmazdı yaram üstine ol merhemüm gibi

yara ur-:

1. **yara ur-:**-*a, -sın*
Gazel 3017
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yara açmak. Vücutta veya bir şeyin yüzünde yara oluşmasına sebep olmak; büyük bir dert ve üzüntü yaratmak, derin bir acı vermek.

Gerekse tīġ-ı hicr-ile urasın bagruma yara
Muḥibbī sözüñi ḫatm it iñen taṭvīl eyleme

yāra var-:

1. **yāra var-:**--*a, --up*
Gazel 3033
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yanına gitmek, varmak.

Kim bir nefesüm kaldı hemān çıkmaga bu cān
İy bād-ı ṣabā yāra varup bir ḫaber eyle

yarad:

1. **yaradup:**-*up*
Gazel 3114
Mısra: **7**
Yoktan var etmek, ortaya çıkarmak.

Ḫaḳ senüñ ḫüsnüñi bir vech-ile aḥsen yaradup
Komadı ḫācet ola zīver ü pīrāyesine

yaradıl-:

1. **yaradıldı:**-*dı*
Gazel 3278
Mısra: **2**
Yaratmak işi yapılmak, Allah tarafından halkedilmek, var edilmek.

Terk-i cān itse ne tañ ki göre ol māh-veşi
Dest-i ḳudretle yaradıldı anuñ gözi kaşı

yaradıl:

1. **yaradılmış:**-*mış*
Gazel 3490
Mısra: **8**
Yaratmak işi yapılmak, Allah tarafından halkedilmek, var edilmek. II (Daha önce olmayan bir şey) Ortaya konulmak, yapılmak, ibdâ edilmek.

‘Aceb dīvāne dil bilsem neden umar vefā resmin
Cefā üzre yaradılmış ola dilberlerüñ şānı

yārān:

1. **yārānı:**-*ı*
Gazel 3425
Mısra: **4**
Arkadaşlar, dostlar.

Düşürme bādeyi elden varup ṣaḥn-ı gülistāna
Müheyyā ṣoḥbet esbābın kılup cem‘ eyle yārānı

2. **yārān:**
Gazel 3242
Mısra: **8**
Dostlar.

Tekye-i dilde żiyāfet eyledüm geldi belā
Ġam daḫı gelsün didüm tā kim ola yārān iki

3. **yārān:**
Gazel 3361
Mısra: **8**
(Fars.) Dostlar.

Gice mey nūş eyledük başumda var daḫı ḫumār
Bāde sun ṣāḳī baña yārān daḫı ayılmadı

4. **yārān:**
Gazel 3363
Mısra: **2**
(Fars.) Dostlar.

Baḥr-ı dilden arayup buldum niçe cevherleri
Gūş idüñ yārān size ‘arż eyleyem gevherleri

yārān ol:

1. **yārān ol:***-up*
Gazel 3483
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dost olmak.

Bezm-i ġamda miḥnet ü derd ü belā yārān olup
İçerüz hicrān şebinde ṭās ṭās agı gibi

yarar:

1. **yarar:**
Gazel 3033
Mısra: **16**
İşe yarayan, faydalı.

Tag itdi kolın ‘āşıḳ-ı bī-çāresinüñ çün
İy şāh yarar anı bilüñe kemer eyle

yaraş-:

1. **yaraşmaz:***--maz*
Gazel 3001
Mısra: **7**
Yakışmak, uygun düşmek.

Ḫaṭ yaraşmaz ārızuñda gel anı eyle tıraş
Hīç revā mı gerd kona āyīne-i pāk üstine

yaraş:

1. **yaraşur:***-ur*
Gazel 3078
Mısra: **8**
Uygun düşmek, münasip, yakışmak.

Bu naẓm-ı dürer-bārı okursa n’ola dilber
Lü’lü’ yaraşur la‘l-i Bedaḫşān arasında

2. **yaraşur:***-ur*
Gazel 3108
Mısra: **3**
Uygun düşmek, münasip, yakışmak.

Yaraşur saña luṭf u cūd u iḥsān
İdesin rūz-ı maḥşer mücrimīne

yaraşur:

1. **yaraşur:**
Gazel 3066
Mısra: **9**
Layık, uygun, değer.

‘Işḳ bāġında Muḥibbī gibi bülbül yaraşur
Okıya medḥ ü senālar serv-i gül-endāmlara

yarat:

1. **yaratmadı:***-ma, -dı*
Gazel 3345
Mısra: **11**
(Allah) Yoktan var etmek, halketmek.

Bir daḫı cefā [vü] cevr [ü] belā-keş yaratmadı
Kulları içre Tañrı ta‘ālā benüm gibi

yār-ı bākī:

1. **yār-ı bāḳī:**
Gazel 3406
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ebedî sevgili II Allah.

Ko bu ‘iyş ü ‘işreti çün kim fenādur ‘āḳıbet
Yār-ı bāḳī ister iseñ olmaya ṭā‘at gibi

yār-ı cefā-ḫū:

1. **yār-ı cefā-ḫū:**
Gazel 3307
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cefayı ve eziyeti huy edinen sevgili // Eziyet eden, zalim, gaddar sevgili.

Gūş eyler-iseñ ḥālüme iy yār-ı cefā-ḫū
İẓhār idem saña kamu rāz-ı nihānı

yār-ı güzīn:

1. **yār-ı güzīn:**
Gazel 3390
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seçkin sevgili.

Ḫüsn iline pādişāh olalı ol yār-ı güzīn
Kim ki gördiyse anı illerini serde kodı

yār-ı meh-veş:

1. **yār-ı meh-veş:**-*i*
Gazel 3326
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzü aya benzeyen, ay gibi güzel sevgili.

Her gāh yakar cān u dili āhum āteşi
Ḥūn oldı yaşum seveli bir yār-ı meh-veşi

yār-ı muṣāḥib:

1. **yār-ı muṣāḥib:**
Gazel 3254
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sohbet arkadaşının dostu.

Ġamdan özge olmaya yār-ı muṣāḥib bir daḫı
Niçe yıllardur ki bekler gitmeyüben yanuñı

yārı ol-:

1. **yārı ol-:**-*sa*
Gazel 3191
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dostu, yâreni olmak.

‘Aceb mi yāruñ aġyār olsa yārı
Ne yirde kim bite gül bile ḫārı

yār-ı perī-veş:

1. **yār-ı perī-veş:**-*i*
Gazel 3215
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Peri gibi güzel olan sevgili.

Cūlar olursa her yaña yaşum ‘aceb degül
Sevdüm çün ol sehī-ḳad ü yār-ı perī-veşi

yār-ı ṣādık:

1. **yār-ı ṣādıḳ:**
Gazel 3300
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sadık, vefalı dost.

Bulmadum bir yār-ı ṣādıḳ togrı yār
Ser-te-ser gezdüm egerçi ‘ālemi

2. **yār-ı ṣādıḳ:**
Gazel 3000
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sadık sevgili, dost.

Ālemi geşt eyledüm bir yār-ı ṣādıḳ görmedüm
Uzlet itsem ḫalḳdan düşsem ne tañ tehālara

yār-ı yārān:

1. **yār-ı yārān:**-*ı*
Gazel 3280
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dostların sevgilisi.

Geldi Muḥibbī ‘ālemi geşt itdi ser-te-ser
Bir yār-ı yārānı bulmadı idine maḥremi

yarın:

1. **yarına:**-*a*
Gazel 3032
Mısra: **4**
Bugünden sonra gelecek ilk gün; gelecek, ileriki zaman.

Hicr elinden dōstum ḥālüm diger-gündur benüm
Bu giceyi ben ‘acebdür çıkarursam yarına

2. **yarın:**
Gazel 3039
Mısra: **7**
Bir sonraki gün, ertesi gün.

Öldürem yarın dimişdi ol hilāl ebrū bańa
N’eyleyem derdā dirīġā durmaz ol iḳrārda

3. **yarın:**
Gazel 3338
Mısra: **10**
Bir sonraki gün, ertesi gün.

Bugün ḫayra dürişüp ‘amel eyle
Yarın Muḥibbī çekmeyesin sen nedāmeti

4. **yarın:**
Gazel 3351
Mısra: **10**
Bir sonraki gün, ertesi gün.

Muḥibbī’ye cefā kılma bugün sulṭān-ı ‘ālemsin
Sorılısar-durur yarın eñ evvel şehlerüñ dādı

5. **yarına:**-*a*
Gazel 3161
Mısra: **8**
1. İçinde bulunulan günden sonra gelen gün. 2. Gelecek, istikbal.

Dil dilerdi cān virüp bugün lebüñ bāzār ide
Kaldı işüm vā dirīġā yār ile çün yarına

6. **yarın:**
Gazel 3409
Mısra: **6**
Bir sonraki gün, ertesi gün. II Ahiret günü.

‘Āşıḳa cevr ü cefā eyleme raḥm eyle bugün
Yarın üstüñe senüñ açıla raḥmet kapusı

yārlıġ it:

1. **yārlıg it:**-*ı, -me, -di*
Gazel 3391
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dost ve yakın olmak, yardımcı olmak.

İtmedi yār bu ben miskīne hīç yārlıgı
Gerçi ḫarc eyledi dil yolına hep varlıgı

yaş-:

1. **yasdı:**-*dı*
Gazel 3423
Mısra: **2**
Yayın kirişini gevşetmek; yassıltmak, düz hâle getirmek ‖ göz ve kaş bağlamında "göz kırpmak".

Ġamzesi deldi geçer çatdı kaşın yār sıdı
Ok atup yayını san yasdı kemāndār sıdı

yaş:

1. **yasını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3478
Mısra: **5**
Ölüm veya bir felaketten doğan acı ve bu acıyı belirten davranışlar, matem.

Kaşı yasını görüp ġamz oklarınuñ yādına
Cānı ḳurbān eyleyüp dil sīnesin terkeş kodı

2. **yaşumla:**-*um, -la*
Gazel 3212
Mısra: **4**
Gözyaşı.

Derūn-ı sīneden ‘ışḳ oldı ẓāhir
‘Ayān itdi yaşumla rūy-ı zerdi

3. **yaşumuñ:**-*um, -uñ*
Gazel 3268
Mısra: **13**
Gözyaşı.

Āhum arturdı Muḥibbī yaşumuñ bārānını
‘Ālemi teng eyledi bu āh u zāruñ giryesi

4. **yaş-ıla:**-*-ıla*
Gazel 3047
Mısra: **2**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Āh kim hicrān şebinde toldı bagrum baş-ıla
Cismüm āḫir ġarḳ olur çeşmümden akan yaş-ıla

5. **yaşuñ:**-*uñ*
Gazel 3064
Mısra: **9**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Muḥibbī bād-ı āhuñla yaşuñ bārānını dök kim
Görüp bu ḥālüñi dilber ide tā gül gibi ḫande

6. **yaşumla:**-*um, -la*
Gazel 3067
Mısra: **6**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Çeşmüme gel pā koyup ḫār-ı müjemden ġam yime
Pāyuña itmez żarar yaşumla çün nemnāk ola

7. **yaşuñ:**-*uñ*
Gazel 3078
Mısra: **9**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Pāyına revān eyle Muḥibbī yine yaşuñ
Ḳaddi gibi serv olmaya bustān arasında

8. **yaşuñ:**-*uñ*
Gazel 3129
Mısra: **2**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Yiridür saña göñül virdüñ vefāsuz dilbere
Geçse yaşuñ tā semekden āhuñ irse göklere

9. **yaş-ıla:**-*-ıla*
Gazel 3220
Mısra: **10**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Gün yüzüñe bakdukça Muḥibbī senüñ iy dōst
Yaş-ıla anuñ çeşmi kabagı tola-yazdı

10. **yaşına:**-*ı, -(n)a*
Gazel 3152
Mısra: **4**
Doğuştan itibaren geçen ve yıl birimiyle ölçülen zaman.

Gün gibi ‘ālem yüzin kılsa münevver tañ mıdur
Ol ḳamer-rū bedr olup girdi çün on dört yaşına

11. **yaşın:**-*ın*
Gazel 3428
Mısra: **9**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı.

Yaşın revāne kıldı gülzār-ı ḫüsn içinden
Tā ki Muḥibbī gördi sen serv-ḳad bülendi

12. **yaşum:**-*um*
Gazel 3215
Mısra: **5**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı.

Cūlar olursa her yaña yaşum ‘aceb degül
Sevdüm çün ol sehī-ḳad ü yār-ı perī-veşi

13. **yaşum:**-*um*
Gazel 3284
Mısra: **7**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı.

Yaşum te‘sīr kılmaz seng-i dildār
Kılur mı nerm nesne seng-i ḫārı

14. **yaşum:**-*um*
Gazel 3293
Mısra: **5**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı.

Nigāruñ pāyına yaşum revān itsem ‘aceb midür
Ḫırāmānī ḫırāmānī görem ol serv-i dil-cūyı

15. **yaşum:**-*um*
Gazel 3294
Mısra: **7**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı.

Yaşum sīm ü tīr-i zer ola çehrem
Gerekmez dehrüñ sīm ü zerini

16. **yaşum:**-*um*
Gazel 3356
Mısra: **9**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı.

Mezra‘-ı dilde yaşum toḫmını saçdum muttaṣıl
Ḫāṣılum ancak hemān derd ü belā kaygu gibi

17. **yaşumı:**-*um*, -*ı*
Gazel 3366
Mısra: **1**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı.

Āh kim bir serv-ḳad durdı akıtdı yaşumı
Su gibi taşdan taşa ursam ‘aceb mi başumı

18. **yaşum:**-*um*
Gazel 3378
Mısra: **10**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı.

Ḫışm-ıla gelüp gözlerümüñ yaşını gördi
Raḥm eyleyüben yiñile yaşum sile düşdi

19. **yaşum:**-*um*
Gazel 3419
Mısra: **3**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı.

Kıldı zemīni derya yaşum yiñilmez oldı
Āhum urūc idelden çarḫa tarrāḳa düşdi

20. **yaş:**
Gazel 3472
Mısra: **9**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı.

İy Muḥibbī āteşi gerçi ki yaş teskīn ider
Aglasam daḫı beter yakar dil-i sūzān beni

21. **yaşum:**-*um*
Gazel 3499
Mısra: **5**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı.

Günāḫum añıcak yaşum yeñilmez
İdersem ṣubḥ olınca āh u vāhı

22. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 3195
Mısra: **5**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, gözyaşı.

Āh kılsam aglasam yaşum saña itmez eser
Katı göñlüñ dōstum pekdür senüñ mermer gibi

23. **yaşını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3178
Mısra: **4**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, gözyaşı.

Baḥr-ı ġamda olalıdan bu iki çeşmüm ṣadef
Beñzedür dürdāneye çeşmüm akıtsa yaşını

24. **yaşını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3178
Mısra: **10**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, gözyaşı.

Raḥmı yokdur çün bilürsin iy Muḥibbī dilberüñ
Gel akıtma yok yire bu iki gözüñ yaşını

25. **yaşını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3325
Mısra: **7**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, gözyaşı.

Yaşını eger ḥasret-ile ḫasta benefşe
Durmaz akar her ṭarafa çeşm[i] bıñarı

26. **yaşını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3449
Mısra: **9**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, gözyaşı.

Bu Muḥibbī yaşını āb-ı revān ister-iseñ
Cilveler eyle salın karşuma iy serv-i sehī

27. **yaşından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 3169
Mısra: **4**
Gözyaşı.

Ḫāk-i pāyına nisār içün nigāruñ iy göñül
Gözlerüm yaşından özge dürr ü mercān isteme

28. **yaşum:**-*um*
Gazel 3455
Mısra: **2**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Āba māyil gördüm ol servüñ ḳad-i dil-cūyını
Anuñ-ıçun ben revān itdüm bu yaşum cūyını

29. **yaşuma:**-*(u)m, -a*
Gazel 3359
Mısra: **10**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, gözyaşı.

Gözlerüm yaşı degül eksük Muḥibbī Dicle'den
Yaşuma kimdür diyen kim cūy-ı Baġdād olmadı

30. **yaşum:**-*um*
Gazel 3077
Mısra: **4**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı. II. Âşığın kanlı gözyaşı.

Ol servüñ evvelā pāyına cān u dil akıtdum
Ardınca ravān oldı yaşum da bilesine

31. **yaşum:**-*um*
Gazel 3086
Mısra: **1**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı. II. Âşığın kanlı gözyaşı.

Akdı yaşum su gibi bir serv boylu serkeşe
Anuñ içün 'ālemi ġarḳ eyledi başdan başa

32. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 3326
Mısra: **2**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı. II. Âşığın kanlı gözyaşı.

Her gāh yakar cān u dili āhum āteşi
Ḫūn oldı yaşum seveli bir yār-ı meh-veşi

33. **yaşını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3368
Mısra: **1**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı. II. Âşığın kanlı gözyaşı.

Gözlerinden ḫūn-ı dil şol deñlü dökdi yaşını
İy cefā-cū kūyuñuñ la'l itdi iç ü taşını

34. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 3472
Mısra: **7**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı. II. Âşığın kanlı gözyaşı.

Kanına girdüm yire saldum yaşum eytāmını
Korkaram yolum tutar āḫir olur ol kan beni

35. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 3496
Mısra: **7**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı. II. Âşığın kanlı gözyaşı.

Zülf-i şebdīziyle koşdum bu yaşum gülgūnını
Öñdül aldum būsesin oldum cihānuñ yügrügi

36. **yaşumı:**--*um, --ı*
Gazel 3366
Mısra: **10**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Umaram bir gevher-i nā-yāb ola her ḫāṣılum
Baḥra döndürdüm anuñçün iy Muḥibbī yaşumı

37. **yaşında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3132
Mısra: **6**
Doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman.

Bilmeyüp ḫālümi cevr eyler-ise olmaz 'aceb
Ṭıfldur sevdücegüm daḫı on üç yaşında

38. **yaş:**
Gazel 3014
Mısra: **2**
(Âşığın) Gözyaşı.

Nigārā kalmışın derdüñle ġamda
Döker yaş yirine bu dīde dem de

39. **yaş:**
Gazel 3302
Mısra: **13**
(Âşığın) Gözyaşı.

Muḥibbī ḫūn-ı dil dök yaş yirine
Çü sevdüñ ol vefāsuz dil-rübāyı

40. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 3014
Mısra: **4**
(Âşığın) gözyaşı.

Şehā yoluña īsār itmek çün
Yüzüm dīnār olur yaşum diremde

41. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 3059
Mısra: **7**
(Âşığın) gözyaşı.

Yaşum deryāya dil ṣaḥrāya düşdi
Ararsın dil-rübāyı baḥr ü berde

42. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 3060
Mısra: **3**
(Âşığın) gözyaşı.

Varımazam kūyuña yaşum baña virmez geçid
Āh seḥābı yagdurur bārān bārān üstine

43. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 3088
Mısra: **5**
(Âşığın) gözyaşı.

Fāş itdi cihān ḫalḳına çün sırrumı yaşum
Gözden bırakam yirlere ger sīm [ile] zerse

44. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 3106
Mısra: **7**
(Âşığın) gözyaşı.

Güller bitürüp çevremi yaşum çemen itdi
Seyr eyle dilā göñlüñ açılsun çemenümle

45. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 3274
Mısra: **7**
(Âşığın) gözyaşı.

Kemānçe olmasa yaşum aña tār
Bu sīnem üzre n'eylerdi bu bāḳı

46. **yaşumı:**-*(u)m, -ı*
Gazel 3042
Mısra: **3**
(Âşığın) gözyaşı.

Yaşumı sīm idüp itdüm yüzüm zerd
Güzeller meyl iderler sīm ü zerde

47. **yasını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3252
Mısra: **4**
Ölüm veya çok büyük bir felâketten duyulan acı ve bu acıyı belirtmek üzere yapılan şeyler, mâtem.

Ḳavs-i ḳūzaḥ gerçi baña kepādedür
Ammā ki katı çekemedüm 'ışḳ yasını

48. **yaşa:**-*a*
Gazel 3026
Mısra: **12**
Islak, nemli. II Gözyaşı.

Āteş-i 'ışḳa Muḥibbī niçe döysün dil ü cān
Yakar ugrar-ısa ẕerrece kurıya ger yaşa

yaş dök:

1. **yaş dök:**-*lar, -üp*
Gazel 3415
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ağlamak.

Şem'-veş tā ṣubḥ olınca giceler yaşlar döküp
İy Muḥibbī 'ışḳ-ıla pür nār gördüm kendümi

2. **yaş dök:**-*um, -il, -di*
Gazel 3457
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak.

Sīnemde dāġum üzre yir yir dökildi yaşum
Neẕr akçası sanasın geldi çerāġa düşdi

yaş dök-:

1. **yaş dök-:**-*meg, -e*
Gazel 3174
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak.

Gāh olur āh āteşiyle 'ālemi oda yakar
Gāh olup yaş dökmege bārān ider göñlüm beni

2. **yaş dök-:**-*uñ, -dü, -ñ*
Gazel 3189
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak.

Şol ḳadar dökdüñ yaşuñ ġarḳ eyledüñ göz yaşına
Ġıll ü ġışdan yuyuban iy dīde pāk itdüñ beni

3. **yaş dök-:**-*düg, -ince*
Gazel 3209
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak.

Gözlerüm yaş dökdügince kirpügüm cārūb olur
Āsitānuñda bu nev'e kimse ferrāş olmadı

4. **yaş dök-:**-*me, -y, -e*
Gazel 3185
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Ağlamak. 2. Yağmur.

İy güneş ṭal'at eger yaşlar döküp āh eylesem
Ebrler yaş dökmeye bu çeşm-i giryānum gibi

5. **yaş dök-:**
Gazel 3197

Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Yaş dökme gözüm eyleme iy dil güle nāle
Ol seng-dile itmedi bir ẕerrece kārı

yaş ol-:

1. **yaş ol-:**-*ma*, -*dı*
Gazel 3209
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaşarmak, gözyaşı dökmek.

Miḥnet-ile sanma bagrum iy ṣanem baş olmadı
Ḫūn-ı dilden dem-be-dem ya gözlerüm yaş olmadı

yaşa:

1. **yaşa:**
Gazel 3086
Mısra: **8**
Canlılığını, hayatını sürdürmek.

Sīnede bagrum delinsün atagör ġamz okların
Ġam degül ʻāṣıḳlaruñ ölürse sen çok çok yaşa

2. **yaşar:**-*r*
Gazel 3125
Mısra: **10**
I. Yaşamak II. Ömür sürmek.

Muḥibbī zühd ü taḳvādan geçerdi ṣaḥn-ı gülşende
Eger on dört yaşar sāḳī ola mı daḫı yek ṣale

yasag eyle:

1. **yasag eyle:**-*miş*
Gazel 3381
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yasak etmek, yasaklamak.

Sulṭān-ı ʻışḳ şöyle yasag eylemiş ezel
Yaksun maḥabbet ehli ḥaşre degin sīne yagını

yasagını tut:

1. **yasagını tut:**-*ı*, -*n*, -*ı*, -*ma*, -*y*, -*a*
Gazel 3441
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yasağa uymak, ihlal etmemek.

Sulṭān-ı ʻışḳ ʻāṣıḳa cān terkin emr ider
ʻĀṣıḳ degül mi tutmaya ʻışḳuñ yasagını

yasdan:

1. **yasdanup:**-*up*
Gazel 3376
Mısra: **11**
Yaslanmak, dayanmak.

Ölince taş işiginde Muḥibbī yasdanup taşı
Dimez kim niçe bir eyler bu bī-çāre bu feryādı

yāsemin:

1. **yāseminde:**-*de*
Gazel 3049
Mısra: **8**
Bu isim ile maruf hoş kokulu çiçek.

Niçe teşbīh idem ben sīme cismüñ
Bulınmaz bu ṭarāvet yāseminde

2. **yāsemīn:**
Gazel 3262
Mısra: **6**
Zeytingiller familyasından, güzel koku yapımında kullanılan, beyaz renkli (ender olarak kırmızı veya sarı), çok kokulu çiçekler açan, sarmaşık cinsinden ağaççık.

Ger bugün nāz-ıla nāzük tenüñi ʻarż idesin
Yāsemīn bir daḫı göstermeye sīmīn tenini

yaslan:

1. **yaslanur:**-*ur*
Gazel 3070
Mısra: **6**
(Bir nesne) Bir yere dayanmak, dayalı olmak.

Ala gözler şehr-i ḥüsne nāẓır olmışdur meger
Tīġı elde yaslanur gelse kaçan ḫˇāb üstine

yaşlar dök:

1. **yaşlar dök:**--*lar*
Gazel 3110
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak, göz yaşları dökmek.

Kaʻbe-i vaşlın añup her gice āh u vāh kıl
Ağla yaşlar dök güzüñ yaşıyla dönsün zemzeme

yaşlar dök-:

1. **yaşlar dök-:**--*lar*, --*üp*
Gazel 3128
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz yaşı dökmek, ağlamak.

İy gözüm yaşlar döküp bak yine cānān oynına
Nite kim cūlar bakar serv-i ḫırāmān oynına

2. **yaşlar dök-:**
Gazel 3241
Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz yaşı dökmek, ağlamak.

Bezm-i ġamda şem‘ gibi giceler yaşlar döküp
İñlerem tā ṣubḥ olınca ben ney-i gūyā gibi

3. **yaşlar dök-:**-*lar*, -*er*
Gazel 3279
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz yaşı dökmek, ağlamak.

Zārılıḳ ider döneli göñlüm dōlāba āh
Yaşlar döker dīdelerüm de pür āb oldı

4. **yaşlar dök-:**-*lar*, -*üp*
Gazel 3185
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak.

İy güneş ṭal‘at eger yaşlar döküp āh eylesem
Ebrler yaş dökmeye bu çeşm-i giryānum gibi

yasma:

1. **yasmada:**-*da*
Gazel 3465
Mısra: **8**
1. Düz ve düzgün hâle getirmek, yaymak, yassıltmak. 2. (Yayın kirişini) Gevşetmek.

Öpsem didükçe la‘lüñi hā dişledüñ lebüñ
Unutma yayuñ olur yasmada buracugı

yastan:

1. **yastansa:**-*sa*
Gazel 3388
Mısra: **10**
(Bir nesne) Bir yere dayanmak, dayalı olmak // Arkasını bir yere dayamak, bir şey veya yere dayanmak // mec. Güvenmek, sırtını dayamak.

İy dōst varup işigüñi bālīn idelüm
Yastansa revādur Ḥarem-i Ka‘be’yi ḥācı

yaşu ak:

1. **yaşu ak:**-*um*, -*ar*
Gazel 3483
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Göz) yaşının akması. Ağlamak.

Görinen başum degül kūh-ı belā tagı gibi
Her yañadan yaşum akar anuñ ırmagı gibi

yaṭ:

1. **yatur:**-*ur*
Gazel 3186
Mısra: **7**
Boylu boyunca uzanmak II yatmak.

Bister-i ḫāk üzre rāhuñda yatur dil-ḫasteyem
Seng-i ḫārā giceler tā ṣubḥ bālīnüm gibi

2. **yatur:**-*ur*
Gazel 3494
Mısra: **4**
(Bir şey bir yerde) Kalmaması gerekirken kalmak, beklemek, âtıl durumda olmak // Bir şeyin içinde bir müddet beklemek, bekletilmek.

Togradı bu bagrumı biñ pāre itdi tīġ-ı ġam
Ġarḳ-ı ḫūn olup yatur sīnemde her bir pāresi

3. **yatur:**-*ur*
Gazel 3238
Mısra: **13**
Hastalık bağlamında yatıp, istirahat etmek.

Muḥibbī ḫastadur yatur lebüñ dārü’ş-şifāsında
Ya öldür anı kurtılsun ya gönder bir cevāb evlā

4. **yatur:**-*ur*
Gazel 3369
Mısra: **2**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak, uyumak veya dinlenmek için yatağa girmek.

Çeşm-i ebrūsı kılup derd-ile bīmār beni
Niçe yıl ḫasta yatur añmadı dildār beni

yavlak:

1. **yavlak:**
Gazel 3446
Mısra: **8**
Pek, çok.

Yoluñda merdüm-i çeşmüm düketdi gevher-i eşki
Dirīġā kalmadı varı beni yavlak faḳīr itdi

yay:

1. **yayına:**-*ı*, -*n*, -*a*
Gazel 3048
Mısra: **4**
Yay, sevgilinin kaşı.

Ġamze oklarıyla sīnem tolıdur terkeş gibi
Cānı ḳurbān ideyin emr itse kaşı yayına

2. **yayuñ:**-*un*
Gazel 3465
Mısra: **8**
Ok atma aracı. II Sevgilinin kaşı.

Öpsem didükçe la‘lüñi hā dişledüñ lebüñ
Unutma yayuñ olur yasmada buracugı

3. **yay-ıla:**-*ıla*
Gazel 3159

Mısra: **8**
İki ucu arasında bir kiriş gerili olan, eğri ve esnek ok atma âleti, kavis.

Her dem seni ok gibi atar yabana yār
Başa çıkam dime sakın ol kaşı yay-ıla

4. **yayına:**-*ına*
Gazel 3080
Mısra: **2**
İki ucu arasında bir kiriş gerili olan, eğri ve esnek ok atma âleti, kavis ‖ kavisli kaş.

Ġamzelerden yine tīr aldı nigārum eline
Kaşı yayına koyup ola ki bagrum deline

5. **yayın:**-*ı, -n*
Gazel 3459
Mısra: **7**
Ok atma aracı; sevgilinin yay şeklindeki kavisli kaşı.

Kaşı yayın ele alsa kafada perçemi ḥāẓır
Dil almaga gider öñce iki zülf-i siyeh-pūşı

6. **yayın:**-*ı, -n*
Gazel 3488
Mısra: **3**
Ok atma aracı; sevgilinin yay şeklindeki kavisli kaşı.

Bir eline yayın almış bir ele kirpük okın
Cānı gözler sīnede kılur bahāne gözleri

7. **yaydı:**-*dı*
Gazel 3424
Mısra: **10**
Yaymak, (birçok kimseye) duyurmak, herkesin öğrenmesine sebep olmak.

Bülbül gibi şūrīde olup yine Muḥibbī
Gül ruḫlaruñuñ vaṣfını ‘ālemlere yaydı

8. **yay:**
Gazel 3263
Mısra: **8**
İki ucu arasında bir kiriş gerili olan, eğri ve esnek ok atma aleti. Beyitte sevgilinin kaşı yaya benzetilmiştir.

Ḫarāmī gözleri kan itmek ister
Müje tīrīne kılmış kaşların yay

9. **yayı:**-*ı*
Gazel 3460
Mısra: **6**
İki ucu arasında bir kiriş gerili olan, eğri ve esnek ok atma aleti. Beyitte sevgilinin kaşı yaya benzetilmiştir.

Ḫālini dāne dökelden ehl-i diller ṣaydına
Zülfi bendine giriftāram kosun yayı kaşı

10. **yay:**
Gazel 3484
Mısra: **6**
İki ucu arasında bir kiriş gerili olan, eğri ve esnek ok atma aleti. Beyitte sevgilinin kaşı yaya benzetilmiştir.

Kemān ebrūñ-ıla çeşmüñ görelden
Bükildi oldı ḳaddüm sanasın yay

11. **yayını:**-*ı(n), -ı*
Gazel 3423
Mısra: **2**
Ok atma aracı II Sevgilinin kaşı.

Ġamzesi deldi geçer çatdı kaşın yār sıdı
Ok atup yayını san yasdı kemāndār sıdı

12. **yayından:**-*-ı, --n, --dan*
Gazel 3055
Mısra: **7**
İki ucu arasında bir kiriş gerili olan, eğri ve esnek ok atma aleti.|| Divan şiirinde kaş yaya benzetilir.

Kaşı yayından kaçan ġamz okların atsa nigār
Cān baña eydür ki ḳurbān olayın ebrūlara

13. **yaya:**-*a*
Gazel 3156
Mısra: **10**
İki ucu arasında bir kiriş gerili olan, eğri ve esnek ok atma âleti, kavis. II Sevgilinin kaşları.

Ko ġamzeleri tīġı bu bagrum deletursun
Çün sīne nişān eyledük ol kaşları yaya

yayın kur-:

1. **yayın kur-:**-*-ı, --n, --up*
Gazel 3130
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaya benzeyen kaşı kurmak, ok atmaya hazır hale getirmek.

Kaşları yayın kurup almış ele müjgān okın
Diller almaga olur Hindū-yı zülfi cevşene

yaz-:

1. **yaz:**
Gazel 3097
Mısra: **7**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek // Yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak.

Derd-i dil ḥālini yaz şāyed ala yār eline
Ola kim elden ele bir gün o dildāra düşe

2. **yazmak:**-*mak*
Gazel 3306

Mısra: **2**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek // Yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak.

Naḳḳāş-ı ezel çün ḫaṭ-ı müşgīn raḳam itdi
Her bir kılını yazmak içün kıl ḳalem itdi

3. **yazalar:**-*a, -lar*
Gazel 3124
Mısra: **14**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

İşidüp şi‘rümi ehl-i maḥabbet
Yazalar levḥ-i dilde tāze tāze

4. **yazam:**-*am*
Gazel 3305
Mısra: **1**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Aldum ele kāġıd ḳalem yazam bu ḥasb-i ḥālümi
Yazdukda ġış oldum hemān gördükde bu a‘mālümi

5. **yazdum:**-*du, -m*
Gazel 3364
Mısra: **3**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Derd-i dil ḥālini yazdum sıgmadı bir nāmeye
Anuñ içün yāra taḥrīr eyledüm ṭomār iki

6. **yazdum:**-*du, -m*
Gazel 3412
Mısra: **5**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Cevrüñüñ faṣl [u] bābını yazdum
Deftere sıgmadı kitāb oldı

7. **yazmış:**-*mış*
Gazel 3464
Mısra: **2**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Ḫāne-i dilde ezel ‘ışḳuñ uran bünyādını
Kapusı üzre ḫarāb-ābād yazmış adını

8. **yazarken:**-*(a)r, -ken*
Gazel 3435
Mısra: **14**
Bir söz veya düşünceyi belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek; kaleme almak; yazı ile anlatmak.

Muḥibbī uşbu şi‘r-i sūzināki
Yazarken yandı nāme ḫāme düşdi

9. **yazarken:**-*(a)r, -ken*
Gazel 3487
Mısra: **7**
Bir söz veya düşünceyi belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek; kaleme almak; yazı ile anlatmak.

Yazarken yāra aḥvālüm tutuşup āhum odından
Kül oldı eldeki kāġıd elümde bir ḳalem kaldı

10. **yazayım:**-*a, -y, -ım*
Gazel 3238
Mısra: **7**
Yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak.

Niçe bir yazayım derd-i derūnum bir kitāb oldı
Okumaz korkaram dilber idersem intiḫāb evlā

11. **yazarlar:**-*ar, -lar*
Gazel 3439
Mısra: **14**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek.

Muḥibbī merd olanlar levḥ-i dilde
Yazarlar kan-ıla bu mācerāyı

12. **yazmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 3244
Mısra: **10**
1. (Bir söz veya düşünceyi) Belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek.2. Yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak.

Baḥr olsa devāt cümle agaçlar ḳalem eger
Yazmaya cihān ḫalḳı göñül mācerāsını

<u>yaz:</u>

1. **yaz:**
Gazel 3138
Mısra: **1**
21 Haziran’da başlayıp 23 Eylül’de sona eren, ilkbaharla sonbahar arasındaki yılın en sıcak mevsimi.

Yine vaḳt oldı ki güller açılup yaz gele
Her yaña bülbül-i şūrīdeden āvāz gele

2. **yazını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3489
Mısra: **8**
21 Haziran’da başlayıp 23 Eylül’de sona eren, ilkbaharla sonbahar arasındaki yılın en sıcak mevsimi.

Ḫārını ḫōş görmeyince būy-ı gül girmez ele
Kışına eyler taḥammül isteyenler yazını

3. **yazıla:**-*ıl, -a*
Gazel 3312
Mısra: **10**
Kaleme almak II yazmak.

Cürmüm bī-ḥad ümmīd daḫı līk ḳavī
Umaram kim yazıla defter-i a‘māle ‘afı

4. **yazdı:**-*dı*
Gazel 3220
Mısra: **1**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek // Yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak.

Naḳḳāş-ı cihān naḳşını çün sen güle yazdı
Āh-ıla fiġān itmegi ben bülbüle yazdı

5. **yazup:**-*up*
Gazel 3011
Mısra: **12**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.

Öldügümde dōstlar hāẕā şehīdü’l-‘āşıḳīn
Başum üzre dikesiz bir senge yazup sinüme

6. **yazup:**-*up*
Gazel 3069
Mısra: **9**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.

Sūz-ı eş‘ār-ı Muḥibbī’yi yazup ol varaḳa
Ṣaḥn-ı gülşende yine eyledi inşā lāle

7. **yazaldan:**-*aldan*
Gazel 3366
Mısra: **7**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.

Sīne levḥine yazaldan naḳşını meh-rūlaruñ
Āferīn eydüp gören taḥsīn ider naḳḳāşumı

8. **yazduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 3053
Mısra: **9**
Yazmak, kaleme almak, işlemek.

Her ne kim yazduñ Muḥibbī uşbu sīneñ levḥine
Sūzināk-ı āh-ıla yakup anı bād eyleme

9. **yazdı:**-*dı*
Gazel 3220
Mısra: **2**
(Allah) Kader olarak belirlemek.

Naḳḳāş-ı cihān naḳşını çün sen güle yazdı
Āh-ıla fiġān itmegi ben bülbüle yazdı

10. **yazmış:**-*mış*
Gazel 3095
Mısra: **7**
Yazmak. II Allah'ın ezelden ebede kadar insanın başına gelecek tüm olayları belirlemesi, kader.

Levḥ üzre dest-i ḳudret yazmış bunı ezelde
Ḥüsnüñ senüñ mużā‘af derdüm benüm żiyāde

11. **yazalıdan:**-*alı, -dan*
Gazel 3218
Mısra: **3**
1. (Bir söz veya düşünceyi) Belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek. 2. Yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak.

Berāt-nāme-i ḥüsnüñ yazalıdan ḫaṭṭuñ iy dilber
Olupdur ḳābe ḳavseynüñ anuñ üstinde ṭuġrāsı

12. **yazdukda:**-*dukda*
Gazel 3305
Mısra: **2**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek.

Aldum ele kāġıd ḳalem yazam bu ḥasb-i ḥālümi
Yazdukda ġış oldum hemān gördükde bu a‘mālümi

yazıl:

1. **yazılur:**-*ur*
Gazel 3078
Mısra: **6**
Yazılmak, çizilmek. II Nakşedilmek.

Ġamzeñ okı cā itdügi bu cānum içinde
Yazılur elif kanda ise cān arasında

2. **yazıldı:**-*dı*
Gazel 3059
Mısra: **6**
(kader, alın yazısı bağlamında) yazılmak, kararlaştırılmak.

Ḫaṭuñ yazu imiş başumda iy dōst
Yoyılmaz her ne kim yazıldı serde

3. **yazıldı:**-*dı*
Gazel 3094
Mısra: **4**
(kader, alın yazısı bağlamında) yazılmak, kararlaştırılmak.

Naṣīb imiş cefā vü cevri yāruñ
Yoyılmaz her ne kim yazıldı serde

4. **yazılmaz:**-*maz*
Gazel 3449
Mısra: **4**
Kaleme alınmak, kayda geçilmek, sayılmak.

El uzadursa ser-i zülfüñe dil asma anı
Çün yazılmaz delünüñ deftere cürm ü günehi

yazıl-:

1. **yazılur:**-*ur*
Gazel 3122
Mısra: **2**
Yazılmak, kaleme alınmak.

Maḥabbet çünki miḥnetsüz bulınmaz dār-ı dünyāda
Maḥabbet miḥnet anuñçün yazılur birdür imlāda

2. **yazılsa:**-*sa*
Gazel 3218
Mısra: **12**
1. Yazmak işi yapılmak. 2. Yazıya geçirilmek.

Muḥbbet şehrine yol yok Muḥibbī bāb-ı miḥnetsüz
Maḥabbet miḥnet anuñçün yazılsa birdür imlāsı

yazu:

1. **yazu:**
Gazel 3356
Mısra: **8**
Alın yazısı, kader.

Ḫaṭṭını gördüm nigāruñ didüm āh geldi ecel
Çāre ne rūz-ı ezelden alnuma yazu gibi

2. **yazu-y-ımış:**-*y-, -ımış*
Gazel 3132
Mısra: **10**
Yazı, kader, yazgı.

Ḫaṭṭını gördi Muḥibbī'nüñ irişdi eceli
Hīç taġyīr ola mı yazu-y-ımış başında

3. **yazu-y-ımış:**-*y-, -ımış*
Gazel 3134
Mısra: **2**
Yazı, kader, yazgı.

'Işḳa dil virdüm ezel geldi belālar başuma
Āh kim yazu-y-ımış bu mācerālar başuma

4. **yazudur:**-*dur*
Gazel 3135
Mısra: **8**
Kader, yazgı, alın yazısı.

Beni meyḫāne küncinde görüp ṭa'n eyleme zāhid
Ezelden başa yazudur benüm nem var bu arada

5. **yazu:**
Gazel 3257
Mısra: **6**
Kader, yazgı, alın yazısı.

Dutıldı göñül bir perīnüñ zülf[i] bendine
Yazu imiş başa bu da bir belā gibi

6. **yazuñı:**-*ñ, -ı*
Gazel 3344
Mısra: **6**
Kader, yazgı, alın yazısı.

Gelse cefā vü cevr dilā olma muẓṭarib
Görseñ gerek çü başda olan cümle yazuñı

yazu imiş:

1. **yazu imiş:**-*miş*
Gazel 3059
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alınyazısı, kader, yazgı.

Ḫaṭuñ yazu imiş başumda iy dōst
Yoyılmaz her ne kim yazıldı serde

yed-i beyżā:

1. **yed-i beyżā:**
Gazel 3065
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Musa Aleyhisselâm'ın mu'cize olarak gösterdiği beyaz ve parlak eli. Bu tabir mecaz olarak keramet ve hârikulâde haller ve meziyetler hakkında kullanılır.

Zāhidā mu'ciz degül mi zülfin ejder gösterüp
Ḫaddi nūrı saña yitmez mi yed-i beyżā yine

yek:

1. **yek:**
Gazel 3125
Mısra: **10**
(Fars.) Tek, bir.

Muḥibbī zühd ü taḳvādan geçerdi ṣaḥn-ı gülşende
Eger on dört yaşar sāḳī ola mı daḫı yek şale

yelken:

1. **yelken:**
Gazel 3461
Mısra: **4**
Rüzgâr gücünden yararlanarak geniş bir yüzey oluşturacak biçimde yan yana dikilen ve teknenin direğine uygun bir biçimde takılarak onu hareket ettiren kumaş veya şeritlerin tümü.

Sakın aldanma eser bir gün muḫālif rūzigār
Kibr ü kīni terk kıl germe gögüs yelken gibi

yemen:

1. **yemen'de:**-*de*
Gazel 3167
Mısra: **8**
Arap yarımadasının güneybatısındaki ülkenin adı. // Akik taşının meşhurluğu yönüyle.

Gözüm yaşı komadı la'le ḳıymet
'Aḳīḳüñ adı var ancak Yemen'de

veñil:

1. **yeñilmez:**-*mez*
Gazel 3499
Mısra: **5**
Yenilmek, durdurulmak, engel olunmak.

Günāḥum añıcak yaşum yeñilmez
İdersem ṣubḥ olınca āh u vāhı

yi:

1. **yiseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 3228
Mısra: **6**
Ağzında çiğneyerek yutmak.

Kāyinātı seyr iderdüñ ser-te-ser ḫurşīd-veş
Cür'adān-ı 'ışḳdan iy dil yiseñ esrārumı

2. **yime:**-*me*
Gazel 3312
Mısra: **2**
Ağzında çiğneyerek yutmak.

Şi'r ara şā'ir iseñ gel bakma ṭarz-ı selefi
Yime ḥayvān ṣıfat dile gelen her 'alefi

3. **yir:**-*r*
Gazel 3309
Mısra: **5**
Yemek || "gam yemek" bağlamında üzülmek, endişe etmek, tasalanmak.

Ġamuñ toḫmını yir 'ışḳ içre kārum
Görinmez baña ġayrı kār u bārı

4. **yimeyenden:**-*me, -y, -en, -den*
Gazel 3464
Mısra: **10**
Yemek, maruz kalmak.

İy Muḥibbī leẕẕet-i derd ü belāyı baña sor
Yimeyenden sorma bilmez ol ṭa'āmuñ dadını

yi-:

1. **yimeyenler:**-*me, -y, -en, -ler*
Gazel 3150
Mısra: **6**
Ağzında çiğneyerek yutmak.

Degme kimse ṣofrasına 'ışḳuñuñ el sunmasun
Yimeyenler miḥnet aşın vāḳıf olmaz rāzuma

2. **yidügüñ:**-*düg, -üñ*
Gazel 3194
Mısra: **6**
Ağzında çiğneyerek yutmak.

İçdügüm mey zāhidā baña ġıdā-yı rūḥdur
Sen yidügüñ dāyimā ḥayvānlayın erzen gibi

3. **yidügi:**-*düg, -i*
Gazel 3047
Mısra: **5**
Maruz kalmak.

Yidügi derd ü belā vü zecr ü miḥnetdür bu dil
Geçinür ġam maṭbaḥında dürlü dürlü aş-ıla

4. **yiye:**-*y, -e*
Gazel 3248
Mısra: **3**
1. Ağızda çiğneyerek yutmak. 2. Harcamak, tüketmek, bitirmek.

Her kim ki cihān ni'metini yiye ḥırṣ-ıla
Elbette anuñ çekse gerek imtilāsını

yidil:

1. **yidilür:**-*ür*
Gazel 3056
Mısra: **10**
Yol gösterilerek bir yöne doğru sevk edilmek, birinin kılavuzluğunda gitmek.

İy Muḥibbī göz yaşı iki ṭaraf zencīr olup
Şāh-ı 'ışḳuñ yidilür şīr-i neri oldum yine

yig:

1. **yigdür:**--*dür*
Gazel 3001
Mısra: **9**
1. daha iyi, üstün. 2. Kuvvetli, baskın.

Sürmeden yigdür Muḥibbī'ye ġubār-ı dergehi
İy ṣabā luṭf it getür bu çeşm-i nemnāk üstine

2. **yig:**
Gazel 3358
Mısra: **5**
1. daha iyi, üstün. 2. Kuvvetli, baskın.

Cefādan kankı 'āşıḳ kim vefāyı yig bilür ister
Dilegüm budur 'ālemde añılmasun anuñ adı

3. **yig:**
Gazel 3399
Mısra: **4**
1. daha iyi, üstün. 2. Kuvvetli, baskın.

Cān niçe rāḥat ola görmeye cānān yüzini
Ölme yig 'āşıḳa çün ola nigār ayrulıgı

4. **yigdür:**-*dür*
Gazel 3010
Mısra: **2**
-dan daha iyi, üstün.

Dirīġ ay oldı göstermez yüzini çünki cānāne
Bu ḥasretle bu miḥnetden baña yigdür kıyam cāna

5. **yig:**
Gazel 3300

Mısra: **2**
Daha iyi, daha üstün, daha güzel.

Derde düşdüm bulmadum gerçi emi
Līk yig ‘ışḳuñ cihāndan bir demi

yig bil-:

1. **yig bil-:**-*mez*
Gazel 3175
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üstün bilmek, daha değerli görmek.

Cefā vü cevr-i dildārı vefādan ol ki yig bilmez
Aña ‘āşıḳ dimeñ hergiz ki ‘āşıḳ istemez şādī

yig gel:

1. **yig gel:**-*ür*
Gazel 3373
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Daha iyidir, bir şeyi diğerine tercih etmek.

Āşinālık olmaya idi ezelden kāşkī
Āşinālıkdan saña çün yig gelür bīgānegī

2. **yig gel:**-*ür*
Gazel 3492
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yeğ tutmak: Benzerlerinden üstün tutmak, yeğlemek, tercih etmek.

Āşinālık olmaya idi ezelden kāşkī
Āşinālıkdan saña çün yig gelür bīgānegī

yig ol:

1. **yig ol:**-*mak*
Gazel 3324
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üstün olmak.

Serīr-i şāhı vü tāc-ı giyāhı
Gerekmez baña yig olmak gedāyī

yıḳ:

1. **yıkar:**-*ar*
Gazel 3128
Mısra: **3**
Bozmak, tahrip etmek, perişan etmek, işgal etmek, viran eylemek.

Yapmadan göñlüm evini āh kim anı yıkar
Dönderüpdür oynını dildār oglan oynına

2. **yıkdı:**-*dı*
Gazel 3412
Mısra: **7**
Bozmak, tahrip etmek, perişan etmek, işgal etmek, viran eylemek.

Yıkdı dil ḫānesini leşker-i ġam
Temelinden bile harāb oldı

3. **yıkdugınca:**-*dug, -ınca*
Gazel 3415
Mısra: **5**
Bozmak, tahrip etmek, perişan etmek, işgal etmek, viran eylemek.

Seyl-i eşküm yıkdugınca dem-be-dem dil ḫānesin
Seng-i miḥnetle yapar mi‘mār gördüm kendümi

4. **yıkdı:**-*dı*
Gazel 3465
Mısra: **9**
Bozmak, tahrip etmek, perişan etmek, işgal etmek, viran eylemek.

Dil kişverini ẓulm-ıla yıkdı Muḥibbī yār
Hep böyle mi ki ḥüsn ilinüñ pādişācugı

5. **yıkduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 3303
Mısra: **6**
Harap etmek, mahvolmasına sebep olmak, perişan etmek.

Şu‘le virdüñ şem‘-i ḥüsne nūr kılduñ ‘ālemi
Bāl ü perden geçdi yıkduñ bu dil-i vīrānemi

yık-:

1. **yıkdı:**-*dı*
Gazel 3304
Mısra: **9**
Bozmak, tahrip etmek, yıkmak.

Yıkdı gerçi [kim] Muḥibbī yār göñül bünyādını
Umaram ta‘mīr ide raḥm ide mi‘mārum gibi

2. **yıkar:**-*ar*
Gazel 3174
Mısra: **4**
1. Kurulu bir şeyi parçalayıp dağıtmak. 2. Bozmak, parçalamak, târumar etmek. 3. Harap etmek, mahvolmasına sebep olmak, perîşan etmek.

Gāh olur cān mülkini ma‘mūr ider mi‘mār-ı dil
Geh ḫarāb idüp yıkar vīrān ider göñlüm beni

3. **yıkmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 3230
Mısra: **4**
Harap etmek, mahvolmasına sebep olmak, perîşan etmek.

Virmeyince bir saçı leylāya dil Mecnūn gibi
Leşker-i ġam yıkmadı bu cān u dil bünyādını

yıkıl:

1. **yıkılur:**-*ur*
Gazel 3255
Mısra: **5**
(Kurulu bir şey) Parçalanıp dağılmak // Parçalanmak, bozulmak, çökmek, târumar olmak.

Billūr iken yıkılur bu nüh felek olur ḫarāb
Sīm ü zerle pes neden yüce kılursın nāmuñı

2. **yıkılur:**-*ur*
Gazel 3365
Mısra: **10**
(Kurulu bir şey) Parçalanıp dağılmak // Parçalanmak, bozulmak, çökmek, târumar olmak.

'Işḳ şāhı geldi ardınca bile sulṭān-ı ġam
Yıkılur ol memleket ḥükm itdi çün sulṭān iki

3. **yıkılsun:**-*sun*
Gazel 3376
Mısra: **8**
Yıkılmak, tahrip edilmek.

Vücūduñ şehrini dilber ḫarāb oldugını ister
'İmāret eyle [sen] iy dil yıkılsun cümle bünyādı

yıḳuḳ:

1. **yıkuk:**
Gazel 3102
Mısra: **9**
Yıkık, harap II İncinmiş, kırık (gönül bağlamında).

Bu Muḥibbī'nüñ yıkuk göñlin 'imāret eylegil
Dōstum irmek dilerseñ ger sevāb-ı Ka'be'ye

yil:

1. **yıldur:**-*dur*
Gazel 3037
Mısra: **3**
Sene, yıl.

Niçe yıldur ki yiler zülfi hevāsında göñül
Kuru sevdā da yürür zülf-i perīşānlar-ıla

2. **yıllar:**-*lar*
Gazel 3060
Mısra: **11**
Sene, yıl.

Ay olur yıllar geçer görmem nigārā gün yüzüñ
Gösterürsin baña sen hicrān hicrān üstine

3. **yiliyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 3201
Mısra: **8**
Rüzgar.

Deryā-yı eşk içre yürür zevraḳ-ı dilüm
Āhum yiliyle ġarḳ olur āḫir gemüm gibi

4. **yiliyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 3267
Mısra: **14**
Rüzgar.

Deryā-yı eşk her yaña cūş u ḫurūş ider
Āhum yiliyle dem-be-dem artar ṭelāṭumı

5. **yilinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3339
Mısra: **11**
Rüzgar.

Baḥr-ı dil āhuñ yilinden ko temevvüc eylesün
Olmasun görme Muḥibbī āh u zār eksüklügi

6. **yili:**-*i*
Gazel 3149
Mısra: **13**
Yel, rüzgar.

Başın egeli ġam yili yok ẕerre mecāli
Dil-ḫaste Muḥibbī gibi turmaga benefşe

7. **yıllar:**-*lar*
Gazel 3181
Mısra: **4**
Sene, yıl. II uzun süreden beri.

Egerçi dil ṭabībisin veli bī-raḥmsın ġāyet
Kapuñda ḫastayam yıllar gözetmezsin o bīmārı

8. **yiler:**-*er*
Gazel 3037
Mısra: **3**
Yelmek; koşmak, seğirtmek, hızlı hızlı yürümek, esmek.

Niçe yıldur ki yiler zülfi hevāsında göñül
Kuru sevdā da yürür zülf-i perīşānlar-ıla

9. **yıl:**
Gazel 3362
Mısra: **6**
1. Dünyânın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman, sene, sâl. 2. Mîlâdî takvîme göre 1 Ocak'ta başlayıp 31 Aralık'ta sona eren on iki aylık süre. 3. astro. Bir gezegenin güneş çevresindeki tam bir dolanımı için geçen zaman.

Dermān yirine derdi alan mübtelālaruz
Biñ yıl ararsa bulmaya hergiz devā bizi

10. **yıllar:**-*lar*
Gazel 3175
Mısra: **6**
Dünyanın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman, sene.

Ruḫın fikr eyleyüp yāruñ leb-i la'lini ẕikr itdüm
Niçe yıllar durur gitmez dimāġumdan anuñ adı

11. **yıllar:**-*lar*
Gazel 3231
Mısra: **5**
Dünyanın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman, sene.

Niçe yıllar firāḳıyla düşelden nār-ı hicrāna
Katı kār eyledi cāna belā vü mihnet-i dūrı

12. **yıldur:**-*dur*
Gazel 3277
Mısra: **9**
Dünyanın Güneş etrafında tam bir tur atması sonucu oluşan zaman dilimi, yıl, sene.

Niçe yıldur bu Muḥibbī āteş-i hicrān-ıla
Yanalı būy-ı vefā virür daḫı ḫākisteri

13. **yıldur:**-*dur*
Gazel 3296
Mısra: **1**
Dünyanın Güneş etrafında tam bir tur atması sonucu oluşan zaman dilimi, yıl, sene.

Niçe yıldur çeker dil iştiyāḳı
Bulam diyü gezer Şām u ‘Irāḳ’ı

14. **yıldur:**-*dur*
Gazel 3304
Mısra: **7**
Dünyanın Güneş etrafında tam bir tur atması sonucu oluşan zaman dilimi, yıl, sene.

Kapusında niçe yıldur ḫastayam āh eylerem
Dimedi bir kez bu dil dil-ḫaste bīmārum gibi

15. **yıldur:**-*dur*
Gazel 3323
Mısra: **10**
Dünyanın Güneş etrafında tam bir tur atması sonucu oluşan zaman dilimi, yıl, sene.

Ca‘d-ı zülfine anuñ yañılup ‘anber diyeli
Niçe yıldur ki daḫı gitmedi dilden kederi

16. **yıldur:**-*dur*
Gazel 3383
Mısra: **5**
Dünyanın Güneş etrafında tam bir tur atması sonucu oluşan zaman dilimi, yıl, sene.

Göreliden gün yüzüñi niçe yıldur āh kim
Daḫı bir nisbetle cān-ı nātüvān eglenmedi

17. **yıldur:**-*dur*
Gazel 3398
Mısra: **5**
Dünyanın Güneş etrafında tam bir tur atması sonucu oluşan zaman dilimi, yıl, sene.

Niçe yıldur kim bu dil baglayup iḥrām-ı ġamı
Şimdi irdi Ka‘be-i kūyuña ḳurbān kıl beni

18. **yıl:**
Gazel 3369
Mısra: **2**
Dünyanın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman dilimi, sene.

Çeşm-i ebrūsı kılup derd-ile bīmār beni
Niçe yıl ḫasta yatur añmadı dildār beni

19. **yil:**
Gazel 3360
Mısra: **4**
Rüzgar, yel.

Tañ degül gülgūn olup yagdursa kan yire seḥāb
Çün şehīd-i ‘ışḳuñuñ yil savurur topragını

20. **yıllardur:**-*lar*, -*dur*
Gazel 3207
Mısra: **3**
Dünyânın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman, sene, sâl.

Niçe yıllardur ki devr eyler bu çarḫ-ı lāciverd
Görmedi bir ḫūb-rūşen māh-ı tābānum gibi

21. **yıllardur:**-*lar*, -*dur*
Gazel 3254
Mısra: **8**
Dünyânın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman, sene, sâl.

Ġamdan özge olmaya yār-ı muṣāḥib bir daḫı
Niçe yıllardur ki bekler gitmeyüben yanuñı

22. **yıllardur:**-*lar*, -*dur*
Gazel 3386
Mısra: **9**
Dünyânın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman, sene, sâl.

Niçe yıllardur Muḥibbī kūy[ı] içre bendedür
Yañılup bir gün dimez şunda ġulāmum var-ıdı

23. **yile:**-*e*
Gazel 3158
Mısra: **14**
Yelmek; koşmak, seğirtmek, hızlı hızlı yürümek, esmek.

Salar Muḥibbī ḫastayı ferdāya çün ḥabīb
Ḥāli ne ola kim yile ol bī-vefā-y-ıla

<u>yılan:</u>

1. **yılan:**
Gazel 3360
Mısra: **10**
Omurgalı hayvanlardan, bacakları olmayan, üzeri pullarla kaplı, çatal dilli, büyük bir kısmı zehirli olan, uzun sürüngen hayvan.

Zülfi sevdāsında bilmezler Muḥibbī nüktesin
Zīra kimse görmemiş görmez yılan ayagını

yılda:

1. **yılda:**
Gazel 3220
Mısra: **7**
Dünyanın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman, sene.

Sen gül gibi bir yılda gülince yüze bir kez
Derdā ki firāk-ıla dil ü cān öleyazdı

yıldırım:

1. **yıldırım:**
Gazel 3443
Mısra: **5**
Bulutlarda toplanan elektriğin kuvvetli bir ışık yayarak gümbürtülü bir şekilde yere boşalması olayı. Beyitte kılıçların birbirine değmesi sonucu çıkan kıvılcımlar yıldırıma teşbih edilmiştir.

Bārān olursa başına ok yıldırım kılıç
Gerçek er olana gelür ol gün ‘aṭā güni

yılduz:

1. **yılduzuma:**-*um, -a*
Gazel 3023
Mısra: **4**
Baht, talih, kader.

Ne baña ṣabr müyesser ne ḫō dildāra vefā
‘Acabā sa‘d muḳārın ola mı yılduzuma

yile vir:

1. **yile vir:**-*e, -üp*
Gazel 3418
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Savurmak, boşuna harcamak.

Sevdā-yı zülf varını ‘ömrüñ yile virüp
Başdan çıkarmaz ise ‘acebdür hevā bizi

2. **yile vir:**-*e, -ür*
Gazel 3470
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Rüzgarda savurmak II Boşa harcamak; heba etmek.

Bir naẓar her kim göre ruḫsār-ı āteşnākini
Tutuşup ‘ışḳ āteşine yile virür ḫākini

yıllar:

1. **yıllar-durur:**-*durur*
Gazel 3335
Mısra: **9**
Yıllar, seneler.

Yıllar-durur dimedi ḥālüñ nedür ġarīb
Bekler Muḥibbī gerçi ki ol āsitāne[y]i

yilt-:

1. **yiltme:**--*me*
Gazel 3054
Mısra: **2**
Teşvik ve tergip etmek, tahrik etmek, koşturmak, harekete getirmek, kışkırtmak, tahris etmek.

Zāhid senüñ tek uymazam efsāneden efsāneye
Dil buldı çün maṭlūbını yiltme beni bīgāneye

yilten-:

1. **yiltenme:**-*me*
Gazel 3376
Mısra: **5**
Heves etmek, meyletmek, özenmek.

Vefā gelmez güzellerden gel iy dil aña yiltenme
Cefā vü cevr-ile meşhūr olupdur çün anuñ adı

yine:

1. **yine:**
Gazel 3023
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Çün perī gibi görindi yine dilber gözüme
Ḥayret aldı beni ol dem gelemem kendüzüme

2. **yine:**
Gazel 3025
Mısra: **5**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Lāleler gibi yine sīneyi pür dāġ idelüm
Ġonca-veş çāk idelüm sīne gerüp anlar-ıla

3. **yine:**
Gazel 3026
Mısra: **8**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Ḫaddi üstinde gören ḫāl-i siyāhını sanur
Taḫt-ı ‘āc üstine çıkmış yine şāh-ı Ḥabeş’e

4. **yine:**
Gazel 3036
Mısra: **10**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Dūd-ı āhuñ çetr olupdur şu‘le-i ġamdur ‘alem
İy Muḥibbī derd-i ‘ışḳ ehline sulṭānsın yine

5. **yine:**
Gazel 3056

Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Māh-rūlar vaṣfına çün müşterī oldum yine
Ḫarc idüp cān naḳdini dilden berī oldum yine

6. **yine:**
Gazel 3302
Mısra: **3**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Yine āteş gibi serkeşlik ile
İdüpdür dūd-veş bu mübtelāyı

7. **yine:**
Gazel 3374
Mısra: **5**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Gerçi kim geldi hemān-dem yine gitdi ol perī
Eşküm-ile eyledüm pür eldeki peymāneyi

8. **yine:**
Gazel 3065
Mısra: **8**
"Her zaman olduğu gibi" anlamında zarf.

Şem‘ her şeb kül ider yakup niçe pervāneler
Bunca nā-ḥaḳ kan iderken yana bī-pervā yine

9. **yine:**
Gazel 3065
Mısra: **6**
"Yeniden, tekrar" anlamlarında zarf.

Ḫaṭṭuñuñ isini ḫoş görsün lebüñ nūş isteyen
Dūda lā-büd katlanur kim isteye ḥelvā yine

10. **yine:**
Gazel 3275
Mısra: **7**
"Ayrıca, bundan başka" anlamlarında kullanılan zarf.

Ḳaddümi ya eyleyüp atdum yine āh okların
Dimedi çarḫuñ geçürdüm bu tokuz kalkanını

11. **yine:**
Gazel 3404
Mısra: **9**
"Ayrıca, bundan başka" anlamlarında kullanılan zarf.

Meclis içre yine dilber būse in‘ām eyledi
İy Muḥibbī şimdi mi gördüñ anuñ iḥsānını

12. **yine:**
Gazel 3413
Mısra: **1**
"Ayrıca, bundan başka" anlamlarında kullanılan zarf.

Seyr-i tenhā ider oldı yine cānā büyüdi
Yüzini görmek olur çün meh-i tābān büyüdi

13. **yine:**
Gazel 3016
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Çün geldi ‘ademden yine gülzāra benefşe
Gelse yiridür āh-ıla hem zāra benefşe

14. **yine:**
Gazel 3021
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine aldandı göñül bir güzelüñ pāresine
Raḥm idüp urmadı merhem dil ü cān yarasına

15. **yine:**
Gazel 3023
Mısra: **9**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Ẓulmet-i ġamda yine kaldı Sikender gibi dil
İy Muḥibbī çāre ne uymaduñ evvel sözüme

16. **yine:**
Gazel 3036
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Bir perī-peyker ġamından zār u giryānsın yine
Kākül-i dilber gibi iy dil perīşānsın yine

17. **yine:**
Gazel 3036
Mısra: **2**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Bir perī-peyker ġamından zār u giryānsın yine
Kākül-i dilber gibi iy dil perīşānsın yine

18. **yine:**
Gazel 3036
Mısra: **4**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Bir saçı leylī ġamından iy dil-i şūrīde āh
Vādi-yi miḥnetde Mecnūn gibi ḥayrānsın yine

19. **yine:**
Gazel 3036
Mısra: **6**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Bülbül-i cān her gice tā ṣubḥa dek kan aglasun
Gül gibi ḫandān yüri serv-i ḫırāmānsın yine

20. **yine:**
Gazel 3036
Mısra: **8**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Ġarra olma dār-ı dünyā bir misāfir-ḫānedür
Her gelen gitdi beş on gün anda mihmānsın yine

21. **yine:**
Gazel 3040
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine baş koşdı göñül bir dilber-i ra‘nā-y-ıla
Bunı umar vaṣl ola ol ḳāmet-i bālā-y-ıla

22. **yine:**
Gazel 3043
Mısra: **5**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine dil la‘l-i nābuñ ḥasretinden
Heves itdi Bedaḫşān illerine

23. **yine:**
Gazel 3051
Mısra: **2**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Çāk-i pīrehen ider olalı şeydā lāle
Bāde nūş ideli oldı yine rüsvā lāle

24. **yine:**
Gazel 3054
Mısra: **9**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Zülfindeki ḫālin görüp yine Muḥibbī murġ-ı dil
Oldı giriftār-ı ḳafes ḳaṣd itdi beñzer dāneye

25. **yine:**
Gazel 3055
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine baglandı bu göñlüm zülf-i ‘anber-būlara
Gözlerüm yaşı ‘acebdür dönmez ise cūlara

26. **yine:**
Gazel 3056
Mısra: **2**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Māh-rūlar vaṣfına çün müşterī oldum yine
Ḫarc idüp cān naḳdini dilden berī oldum yine

27. **yine:**
Gazel 3056
Mısra: **4**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

La‘l ü yāḳūt ile zeyn itdüm gözüm dükkānını
‘Işḳ-ı şāhī devletinde cevherī oldum yine

28. **yine:**
Gazel 3056
Mısra: **6**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

‘Işḳ meydānında Mecnūn ile miḥnet okların
Atışup birkaç ḳadem ben ileri oldum yine

29. **yine:**
Gazel 3056
Mısra: **7**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Nūş kılsam kāse-i çeşmüm yine anı tolar
Sanki cām-ı sāġar-ı İskenderī oldum yine

30. **yine:**
Gazel 3056
Mısra: **8**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Nūş kılsam kāse-i çeşmüm yine anı tolar
Sanki cām-ı sāġar-ı İskenderī oldum yine

31. **yine:**
Gazel 3056
Mısra: **10**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

İy Muḥibbī göz yaşı iki ṭaraf zencīr olup
Şāh-ı ‘ışḳuñ yidilür şīr-i neri oldum yine

32. **yine:**
Gazel 3065
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Zülf[i] sevdāsı getürdi başuma sevdā yine
Ol Muġal-Çīn gözleri itdi göñül yagma yine

33. **yine:**
Gazel 3065
Mısra: **2**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Zülf[i] sevdāsı getürdi başuma sevdā yine
Ol Muġal-Çīn gözleri itdi göñül yagma yine

34. **yine:**
Gazel 3065
Mısra: **10**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Bu Muḥibbī giceler tā ṣubḥ efġān eyleyüp
Gülşen-i ḥüsnüñde oldı bülbül-i gūyā yine

35. **yine:**
Gazel 3066
Mısra: **3**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Bezm-i ġamda lebini yād idüben yine göñül
Sāġar-ı çeşmini döndürdi tolu cāmlara

36. **yine:**
Gazel 3067
Mısra: **3**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Tīr-i müjgānuña karşu dil yine gögsin gerer
Her ki ‘āşıḳdur ezel dirler ki ol bī-bāk ola

37. **yine:**
Gazel 3069
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yir yirin oldı çemende yine peydā lāle
Eline aldı gelüp bāde-i ḫamrā lāle

38. **yine:**
Gazel 3069
Mısra: **10**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Sūz-ı eş‘ār-ı Muḥibbī’yi yazup ol varaḳa
Ṣaḥn-ı gülşende yine eyledi inşā lāle

39. **yine:**
Gazel 3077
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Tolaşdı yine dil saçınuñ silsilesine
Başındaki sevdā komaz iltür anı sine

40. **yine:**
Gazel 3077
Mısra: **11**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Ḫışm eyler ise ġam yime iy dil yine oḫşar
Efendi olan kakır u oḫşar kölesine

41. **yine:**
Gazel 3078
Mısra: **9**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Pāyına revān eyle Muḥibbī yine yaşuñ
Ḳaddi gibi serv olmaya bustān arasında

42. **yine:**
Gazel 3080
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Ġamzelerden yine tīr aldı nigārum eline
Kaşı yayına koyup ola ki bagrum deline

43. **yine:**
Gazel 3086
Mısra: **14**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Mey yirine göz göre ko kanuñı içsün senüñ
Yine uyarduñ Muḥibbī sen o çeşmi serḫoşa

44. **yine:**
Gazel 3109
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine hengām-ı güldür devr-i lāle
Tutar nergis eli üzre piyāle

45. **yine:**
Gazel 3109
Mısra: **5**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine ta‘vīẕ içün gülşende ġonca
Asar zer heykelin nāzük nihāle

46. **yine:**
Gazel 3111
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine ḳaṣd eyledi bu ġamze görüñ cānumuza
Ḫançerüñ susadı içemege gelür kanumuza

47. **yine:**
Gazel 3111
Mısra: **9**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Şi‘r ara añdı Muḥibbī yine leylī saçuñı
Ola mecnūn naẓar iden kişi dīvānumuza

48. **yine:**
Gazel 3112
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Ol kemān ebrū yine ḳaṣd itdi ‘āşıḳ cānına
Ġamzelerden niçe oklar cem‘ kıldı yanına

49. **yine:**
Gazel 3114
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Naḳd-i cānı yine dil aldı bugün ayasına
Sen şehüñ tā ki nisār ide hemīn pāyesine

50. **yine:**
Gazel 3116
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Zülfini añdum yine düşdüm uzun sevdālara
Dür dişi fikri beni ġarḳ eyledi deryālara

51. **yine:**
Gazel 3121
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Eyyām-ı bahār olsa yine güller açılsa
Gül şevḳıne gülşende kızıl müller açılsa

52. **yine:**
Gazel 3121
Mısra: **5**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Ol şāh-ı zamān gelse yine serv-i sehī-veş
Yir yir güher-i eşküm ayagına saçılsa

53. **yine:**
Gazel 3127
Mısra: **2**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Rāzuñı sakla dime ‘ālemde hergiz bir kese
Yine ol fāş ider anı agız açup söylese

54. **yine:**
Gazel 3128
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

İy gözüm yaşlar döküp bak yine cānān oynına
Nite kim cūlar bakar serv-i ḫırāmān oynına

55. **yine:**
Gazel 3130
Mısra: **6**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

‘Aḳlumı tārāca virdi ol Muġal-Çīn gözleri
Başuma geldi ser-i zülfiyle sevdālar yine

56. **yine:**
Gazel 3138
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine vaḳt oldı ki güller açılup yaz gele
Her yaña bülbül-i şūrīdeden āvāz gele

57. **yine:**
Gazel 3149
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Rindāne gelüpdür yine çün bāġa benefşe
Āl-ıla gülüñ būyını almaga benefşe

58. **yine:**
Gazel 3154
Mısra: **7**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Serv tek seyr-i semen içre salınsun yine yār
Gevher-i eşk dökem yolına dāmānlar ile

59. **yine:**
Gazel 3159
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Ḫūn-ı ciger düşdi yine āh u vā-y-ıla
Deyā temevvüc eylemez illā hevā-y-ıla

60. **yine:**
Gazel 3164
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Bir ġazel didüm yine şol māh-ı tābān üstine
Eydür ise ehl-i şevḳ götür ser-i cān üstine

61. **yine:**
Gazel 3166
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Bir gül-i ra‘nā ġamından zār u maḥzūnam yine
Bagrumuñ kanı yiñilmez dīde-pürḫūnam yine

62. **yine:**
Gazel 3166
Mısra: **2**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Bir gül-i ra‘nā ġamından zār u maḥzūnam yine
Bagrumuñ kanı yiñilmez dīde-pürḫūnam yine

63. **yine:**
Gazel 3166
Mısra: **4**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Çöpçe gelmez ‘aynuma uşbu cihānuñ gülleri
Ḫaḳ-i pāyından nigāruñ çünki bīrūnam yine

64. **yine:**
Gazel 3166
Mısra: **6**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Leylī zülfüñ ḥasretinden iy melāḥat gülşeni
Bagrı yanmış vādī-i ḥayretde Mecnūnam yine

65. **yine:**
Gazel 3166
Mısra: **8**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Gül yüzüñ vaşfını dāyim cān u dil tekrār ider
Karşuña bülbülleyin her dem ġazel-ḫˇānam yine

66. **yine:**
Gazel 3166
Mısra: **10**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Ney gibi feryād iderse bu Muḥibbī tañ mıdur
Bir gül-i ra‘nā ġamından dīde-pürḫūnam yine

67. **yine:**
Gazel 3179
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Tīġ alup mestāne çeşmüñ yine çok kan eyledi
Girdi dil şehrini başdan başa vīrān eyledi

68. **yine:**
Gazel 3190
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine nāz-ıla ḫırām eyle gel iy serv-i sehī
Kim göre nāz-ıla bu ḳāmetüñi diye zihī

69. **yine:**
Gazel 3191
Mısra: **7**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine ezhār-ıla zeyn oldı gülşen
Aralarında güldür tācdārı

70. **yine:**
Gazel 3195
Mısra: **7**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

‘Işḳa düşdüm ġıll u ġışdan cānı pāk itdüm yine
Pūte-i hicrān içinde ḫāliṣ oldum zer gibi

71. **yine:**
Gazel 3201
Mısra: **3**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

‘Işḳ devletinde yine irişdüm bir ‘āleme
‘Ālem içinde olmaya ol ‘ālemüm gibi

72. **yine:**
Gazel 3202
Mısra: **6**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Dem-be-dem yükseklere saldum bu dil şahbāzını
Ol hümā-pervāzı aldurdum yine turna gibi

73. **yine:**
Gazel 3203
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine biñ nāz-ıla cānāne geldi
Görüp derdüm benüm dermāna geldi

74. **yine:**
Gazel 3215
Mısra: **3**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Zīr-i felekde levḥa-i ḫāki gözüm yine
Ḫūn-ı cigerle eyledi taḫt-ı münaḳḳaşı

75. **yine:**
Gazel 3227
Mısra: **3**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Eşk-i çeşmümden yine cūlar revān oldı benüm
Anuñ-içundur ki sınmışdur bu göñlüm şīşesi

76. **yine:**
Gazel 3237
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Dil itdi yine bir güzele mübtelā beni
Rāḥat yüzini görmeyiser āh u vā beni

77. **yine:**
Gazel 3238
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine bu meclis-i ġamda gözüm yaşı şarāb evlā
O bezme iñleyüp her dem olursa dil rebāb evlā

78. **yine:**
Gazel 3262
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine iy serv-i ḫırām nāz-ıla seyr it çemeni
Ser-tā-be-ḳadem āşūb-ı dil ü cān-ı meni

79. **yine:**
Gazel 3266
Mısra: **5**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Viṣālüñ yādına cānā yine bu murġ-ı dil pervāz
İdüp cānum revān oldı yirinde ben ḳafes kaldı

80. **yine:**
Gazel 3267
Mısra: **3**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Gülşen içinde ruḫlarını yād idüp yine
Dil bülbüli ṣubḥa dek itdi terennümi

81. **yine:**
Gazel 3272
Mısra: **5**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

‘Işḳuñ müşkilini sorma yine ‘āşıḳa sor
Zīrā başdan başa ezber okımışdur okını

82. **yine:**
Gazel 3273
Mısra: **3**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Nigārā zülfüñ altında nihān oldı yine rūyuñ
Meger şeb irdi ḫurşīde yaḥūd vaḳt-i zevāl oldı

83. **yine:**
Gazel 3287
Mısra: **9**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Muḥibbī dil nişān eyle yine şaḥrā-yı sīneñde
Eline tīr-ile almış nigārum ya gibi kaşı

84. **yine:**
Gazel 3288
Mısra: **9**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Başa iltdi bu Muḥibbī yine ‘ışḳuñ kārını
Ḥamdü-lillāh gerçi kim ‘ālemde müşkil kār idi

85. **yine:**
Gazel 3290
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Eyledüñ yine perīşān zülf-i müşg-i nābuñı
Şāḥ şāḥ itdüñ gül üzre sünbül-i setrābuñı

86. **yine:**
Gazel 3294
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Çıkar dilden yine söz gevherini
Bilen ḳadrin bilür söz cevherini

87. **yine:**
Gazel 3298
Mısra: **7**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Seyl-i eşküm seyle virdi yine bu dil kişverin
Dir gören ‘ibretle bunda ḫāne vü gū kalmadı

88. **yine:**
Gazel 3325
Mısra: **2**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Bir itdi Ḥamel burcı gelüp leyl ü nehārı
Gül lāle ile zeyn kılup yine bahārı

89. **yine:**
Gazel 3325
Mısra: **6**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Āşüfte vü ser-geşte olup sünbül-i miskīn
Ḫˇāb içre meger gördi yine zülf-i nigārı

90. **yine:**
Gazel 3328
Mısra: **7**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Genc-i ḫüsnüñe ṭılısm itmiş yine sāḥir gözüñ
Gösterür mār kākülin zülfeyn-i ejderhā gibi

91. **yine:**
Gazel 3330
Mısra: **9**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Başdan ayaga Muḥibbī ḫūna ġarḳ oldı yine
Cāme-i surḫ-ıla gördükde hemān dildārını

92. **yine:**
Gazel 3332
Mısra: **3**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yār[ı] gördüm esb-i nāz-ıla yine cevlān ider
Didüm öldürdüñ be ẓālim āh bu üftāde[y]i

93. **yine:**
Gazel 3342
Mısra: **2**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Eylediyse n’ola yār pālara pā-māl beni
Şākirem ḥālüme itdi yine ḫoş-ḥāl beni

94. **yine:**
Gazel 3346
Mısra: **5**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Gözlerüm yaşına saldum yine bu dil zevraḳın
Bād-ı āhumla yürür gözüm yaşı deryā gibi

95. **yine:**
Gazel 3347
Mısra: **7**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Bu göñül şāne gibi āh yine biñ pāre olur
Ol perīşān ura zülfine eger şāneligi

96. **yine:**
Gazel 3355
Mısra: **13**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

‘Işḳ kitābını Muḥibbī yine ezber okudı
Bir ḥarf bilmez iken elif-bādan ġayrı

97. **yine:**
Gazel 3375
Mısra: **6**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Sāḳiyā luṭf u kerem kıl el yirine tut ayak
Mevsim-i güldür yine gel lāle reng it bādeyi

98. **yine:**
Gazel 3376
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Dil-i şūrīde sevmişdür yine çün bir perī-zādı
İşüm ney gibi efġāndur anı siz sanmañuz şādī

99. **yine:**
Gazel 3379
Mısra: **9**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Tāzelendi būy-ı zülfinden meşām-ı dil yine
Esdügince her seḥer bād-ı şimāl egler beni

100. **yine:**
Gazel 3380
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine bī-çāre dil āvāre düşdi
Belā aruları başına üşdi

101. **yine:**
Gazel 3381
Mısra: **10**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Zülfi şebinde dil düşeli vādī-yi ġama
Yakdum zamānda yine Mecnūn çerāġını

102. **yine:**
Gazel 3382
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Āh kim sevdüm yine bir dilberi cānum gibi
Niçe cānum belki bu sīnemde īmānum gibi

103. **yine:**
Gazel 3401
Mısra: **10**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Belā tīġıyla biñ kez öldürürseñ
Muḥibbī'nüñ sañadur yine meyli

104. **yine:**
Gazel 3416
Mısra: **3**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine cān naḳdini virmek muḳarrerdür saña iy dil
Ki zīrā bācsuz hergiz geçilmez 'ışḳ dervendi

105. **yine:**
Gazel 3417
Mısra: **7**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Zāhidā bakduñ ḥaḳāretle yine 'ışḳ ehline
'Ucb idüp gördüñ tekebbürle i miskīn kendüñi

106. **yine:**
Gazel 3426
Mısra: **10**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Zülfini ele aldı kemend eyledi geh çīn
Dil murġını avlamaga kurdı yine dāmı

107. **yine:**
Gazel 3483
Mısra: **3**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Leşker-i ġam virdi yagmaya yine dil kişverin
Her ṭarafdan girdi göñlüm şehrine yagı gibi

108. **yine:**
Gazel 3483
Mısra: **9**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Kūy-ı cānāna Muḥibbī yine dil oldı revān
Beñzer ol miskīni çeken suyı topragı gibi

109. **yine:**
Gazel 3065
Mısra: **4**
"Buna rağmen" anlamında kullanılan zarf.

Zāhidā mu'ciz degül mi zülfin ejder gösterüp
Ḫaddi nūrı saña yitmez mi yed-i beyżā yine

110. **yine:**
Gazel 3223
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.

Olmışam bir çeşmi āhūnuñ yine āvāresi
Ġamzesinüñ līk var sīnemde yüz biñ yarası

111. **yine:**
Gazel 3273
Mısra: **7**
"Yeniden, bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Gözüm yaşın döküp göñlüm yine derd-ile āh itdi
Açıldı gül gibi dilber ki san tāze nihāl oldı

112. **yine:**
Gazel 3068
Mısra: **5**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Ḫūn-ı dilden rūy-ı zerdüme yine aḥvālümi
Nāme yazdum peyk-i āhum ilete dildāruma

113. **yine:**
Gazel 3421
Mısra: **2**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Cān diler şem'-i ruḫa eyleye pervānalıgı
Göstere yine göñül zülfine dīvānalıgı

114. **yine:**
Gazel 3424
Mısra: **9**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Bülbül gibi şūrīde olup yine Muḥibbī
Gül ruḫlaruñuñ vaṣfını 'ālemlere yaydı

115. **yine:**
Gazel 3444
Mısra: **7**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Zülfinüñ āġını kurmış yine diller ṣaydına
Ḫāller yir yir görinür san içinde dānesi

116. **yine:**
Gazel 3445
Mısra: **2**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Gün gibi itdüñ ṭulū‘ gördüm çü iy meh-rū seni
Yine tīz girdüñ seḥāba örtdi ol gīsū seni

117. **yine:**
Gazel 3446
Mısra: **10**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Meger bād-ı ṣabā urdı Muḥibbī zülf-i dildāra
Dimāġın ṣubḥ-dem dehrüñ yine müşg-i ‘abīr itdi

118. **yine:**
Gazel 3448
Mısra: **7**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Tutdı od içre vaṭan ruḫları devrinde yine
‘Acabā perr-i semender mi ki zülf-i sipehi

119. **yine:**
Gazel 3449
Mısra: **7**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Ḫūn-ıla ḫāne-i dilde yine taṣvīr itdüm
Cāme-i zer-baf ile bir büt-i zerrīn külehi

120. **yine:**
Gazel 3466
Mısra: **7**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine ġavvāṣ-ṣıfat baḥr-ı ma‘ānīye talup
Niçe dürler çıkarup oldum anuñ ṣarrāfı

121. **yine:**
Gazel 3467
Mısra: **3**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Gelüp bāġa yine şāh-ı reyāḥīn
Döşendi her ṭaraf naṭ‘-ı pelengī

122. **yine:**
Gazel 3467
Mısra: **8**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Sunup bir bāde ‘āḳlum bāda virdi
Yine bir muġbeçe aṣlı Firengī

123. **yine:**
Gazel 3469
Mısra: **7**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

İdüp āh okların pertāb yine ḳaddüm kemānından
Geçüp Mecnūn’ı ḫoş dikdüm belā ṣaḥrāsına taşı

124. **yine:**
Gazel 3477
Mısra: **5**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Zülfini kodı ‘ārıżı üzre yine dilber
Ḥāçını gör ol kāfiri kim suya bırakdı

125. **yine:**
Gazel 3490
Mısra: **3**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Semend-i nāza binmişdür yine meydān-ı ḥüsn içre
Ser-i ‘uṣṣāḳı top eyler elinde zülfi çevgānı

126. **yine:**
Gazel 3497
Mısra: **5**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Sīnemüñ meydānına dikdüm yine ben dil nişān
Çeşmi atsun ġamz okın alsun eline yaları

127. **yine:**
Gazel 3500
Mısra: **7**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Şem‘-i ḥüsnine göñül virdüñ yine bir dilberüñ
Yakuban pervāne gibi külli nār itdüñ beni

128. **yine:**
Gazel 3450
Mısra: **9**
"Ayrıca, aynı zamanda.

Gel dirīġ eyleme kıl tāze yine cānumuzı
Mey-i gülgūnuñ eger var-ısa nev‘a küheni

<u>yiñi:</u>

1. **yiñi:**
Gazel 3176
Mısra: **8**
Yeni, az zaman önce.

İñleyüp aglayalum döne döne şām u seḥer
Yiñi konmış sular üstindeki ṭōlāb gibi

<u>yiñil:</u>

1. **yiñilmez:**-*mez*
Gazel 3166
Mısra: **2**
Yenilmek, durdurulmak, engel olunmak.

Bir gül-i ra‘nā ġamından zār u maḥzūnam yine
Bagrumuñ kanı yiñilmez dīde-pürḫūnam yine

2. **yiñilmez:**-*mez*
Gazel 3419
Mısra: **3**
Yenilmek, durdurulmak, engel olunmak.

Kıldı zemīni derya yaşum yiñilmez oldı
Āhum urūc idelden çarḫa tarrāḳa düşdi

3. **yiñile:**-*e*
Gazel 3378
Mısra: **10**
Yenilmek, durdurulmak, engel olunmak.

Ḥışm-ıla gelüp gözlerümüñ yaşını gördi
Raḥm eyleyüben yiñile yaşum sile düşdi

yir-:

1. **yire:**-*e*
Gazel 3461
Mısra: **2**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin.

Māl u cāha ġarra olma dime yokdur ben gibi
Sür yüzüñ yire tevāżu‘ ehli ol dāmen gibi

2. **yire:**-*e*
Gazel 3472
Mısra: **7**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin.

Kanına girdüm yire saldum yaşum eytāmını
Korkaram yolum tutar āḫir olur ol kan beni

yir:

1. **yirin[i]:**-*-i, --n, --i*
Gazel 3066
Mısra: **8**
Yer, mekan.

Künc-i mescid saña ṣūfī çü selāmet yiridür
Ko ḫarābāt yirin[i] rind-ile bed-nāmlara

2. **yirde:**-*de*
Gazel 3042
Mısra: **8**
Yer, mekan.

Koñ efġān eylesün dil bezm-i ġamda
Bunuñ tek bülbül olmaz degme yirde

3. **yire:**-*e*
Gazel 3289
Mısra: **8**
Durum, konum, vaziyet.

Kim ḫalāṣ olabilür ġamze okı atılıcak
Bir yire ya kaşınuñ gelse iki yire başı

4. **yire:**-*e*
Gazel 3289
Mısra: **8**
Durum, konum, vaziyet.

Kim ḫalāṣ olabilür ġamze okı atılıcak
Bir yire ya kaşınuñ gelse iki yire başı

5. **yirden:**-*den*
Gazel 3265
Mısra: **1**
Yer, bölge, nokta.

Niçe yirden sīnem üzre açdı tīrüñ revzeni
Ḥamdü-lillāh ki temāşā eyledüm cānā seni

6. **yirine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3132
Mısra: **7**
Bir şeyin veya başkasının yerine geçme.

Ehl-i ‘ışḳ mey yirine ḫūn-ı ciger nūş eyler
Miḥnet ü derd ü belālar bulınur aşında

7. **yirde:**-*de*
Gazel 3333
Mısra: **10**
Mevki, mekan, mahal.

Genc-i vaṣla iy Muḥibbī çünki ṭālibsin bugün
Ġayrı yirde arama illā dil-i vīrāne[y]i

8. **yirini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3405
Mısra: **1**
Mevki, mekan, mahal.

Uyḫuya vardukda dil cennetde gördi yirini
Bir mu‘abbir kūy-ı yār eyle didi ta‘bīrini

9. **yirden:**-*den*
Gazel 3409
Mısra: **2**
Nokta, konum.

Her kaçan ‘āşıḳa fetḥ ola maḥabbet kapusı
Niçe yirden açıla üstine miḥnet kapusı

10. **yir:**
Gazel 3069
Mısra: **1**
Bir nesne veya kimsenin kapladığı yâhut kaplayabileceği boşluk, bulunduğu mahal.

Yir yirin oldı çemende yine peydā lāle
Eline aldı gelüp bāde-i ḫamrā lāle

11. **yirden:**-*den*
Gazel 3052
Mısra: **2**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak.

Kaşuñ miḥrābına şol kim görüben eyledi secde
Başın kaldurmaya yirden gele ol ḥaşre dek vecde

12. **yirden:**-*den*
Gazel 3086
Mısra: **10**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak.

Rāżıyam öldür beni kanum ḥelāl olsun saña
Başumı yirden götür tek bagla anı tirkeşe

13. **yirlere:**-*ler, -e*
Gazel 3088
Mısra: **6**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak.

Fāş itdi cihān ḫalḳına çün sırrumı yaşum
Gözden bırakam yirlere ger sīm [ile] zerse

14. **yirden:**-*den*
Gazel 3247
Mısra: **5**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak.

Gözlerüm yaşı gelürse beni yirden götüre
Nite kim ḫār u ḫesi her yaña seylāb gibi

15. **yirlere:**-*ler, -e*
Gazel 3328
Mısra: **1**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak.

Yüzüñi sür yirlere her laḥẓa her dem mā gibi
Tā ki ḳadrüñ yücele mihr-i cihān-ārā gibi

16. **yirlere:**-*ler, -e*
Gazel 3343
Mısra: **1**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak.

Ger tīġ-ı cefā ile döke yirlere kanı
Saklama eger ‘āşıḳ iseñ sen dilā cānı

17. **yire:**-*e*
Gazel 3360
Mısra: **3**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak.

Tañ degül gülgūn olup yagdursa kan yire seḥāb
Çün şehīd-i ‘ışḳuñuñ yil savurur topragını

18. **yirlere:**-*ler, -e*
Gazel 3369
Mısra: **4**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak.

Pāymāl itdi gözüm yaş[ı] gibi āḫir-i kār
Yirlere saldı gör ol zülf-i siyehkār beni

19. **yir:**
Gazel 3361
Mısra: **10**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin.

İy Muḫībbī görinen şaḥrāda sanma lāledür
Yir mi kaldı gözlerümden ḫūn-ı dil saçılmadı

20. **yirine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3014
Mısra: **2**
Onun yerine.

Nigārā kalmışın derdüñle ġamda
Döker yaş yirine bu dīde dem de

21. **yir:**
Gazel 3282
Mısra: **10**
Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mahal, mekân.

Āsümān-ıla zemīni gezdi [kim] künc-i viṣāl
Bulmadı bir yir Muḥibbī sīnede cā eyledi

22. **yirden:**-*den*
Gazel 3141
Mısra: **9**
Yer; ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin.

At cefā sengini topragumı yirden götür
Bārī ol demde vefā resmini bünyād eyle

23. **yiridür:**-*i, -dür*
Gazel 3129
Mısra: **1**
Layık, uygun, münasip olmak.

Yiridür saña göñül virdüñ vefāsuz dilbere
Geçse yaşuñ tā semekden āhuñ irse göklere

24. **yirinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3266
Mısra: **6**
Bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere, karşılığında.

Viṣālüñ yādına cānā yine bu murġ-ı dil pervāz
İdüp cānum revān oldı yirinde ben ḳafes kaldı

25. **yirine:**-+*i*, -+*n*, -+*e*
Gazel 3064
Mısra: **7**
-e karşılık, -e mukabil.

Açıldı bāġ-ı sīnemde kızıl gül yirine dāġum
Dil-i şeydā gibi bülbül gerekdür bes bu gülşende

26. **yirine:**-+*i*, -+*n*, -+*e*
Gazel 3086
Mısra: **13**
-e karşılık, -e mukabil.

Mey yirine göz göre ko kanuñı içsün senüñ
Yine uyarduñ Muḥibbī sen o çeşmi serḫoşa

27. **yire:**-*e*
Gazel 3194
Mısra: **8**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin.

Göklere başuñ irerse saña yokdur fāyide
Neñ kim olur yüzüñi sürseñ yire dāmen gibi

28. **yiridür:**-*i, -dür*
Gazel 3066
Mısra: **7**
Bir şeyin yapılabilmesi için uygun olan yer veya zaman.

Künc-i mescid saña ṣūfī çü selāmet yiridür
Ko ḫarābāt yirin[i] rind-ile bed-nāmlara

29. **yirde:**-*de*
Gazel 3333
Mısra: **3**
Bulunulan mahal, yer, mekân, mevki.

Her ne yirde ki okunsa Leylī Mecnūn ḳıṣṣası
İşiden aḥvālümi terk eyler ol efsāne[y]i

30. **yirden:**-*den*
Gazel 3124
Mısra: **2**
Bulunulan mahal, yer, mekân, mevki.

Bahār irişse güller bitse tāze
Niçe yirden gele bülbül niyāza

31. **yirden:**-*den*
Gazel 3373
Mısra: **7**
Bulunulan mahal, yer, mekân, mevki.

‘Aḳl u ṣabrı küllī bir yirden ferāmūş eyleyüp
‘Āşıḳam dīvānelıkdur ḥāşılum dīvānegī

32. **yirin:**-*i, -n*
Gazel 3069
Mısra: **1**
Bulunulan mahal, yer, mekân, mevki.

Yir yirin oldı çemende yine peydā lāle
Eline aldı gelüp bāde-i ḫamrā lāle

33. **yirine:**--*i, --n, --e*
Gazel 3020
Mısra: **1**
Yerine, bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere II için.

Gönlümüz mey mi içer ol leb-i sükker yirine
Lebleri añılıcak su ola şekker yirine

34. **yirine:**--*i, --n, --e*
Gazel 3020
Mısra: **2**
Yerine, bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere II için.

Gönlümüz mey mi içer ol leb-i sükker yirine
Lebleri añılıcak su ola şekker yirine

35. **yirine:**--*i, --n, --e*
Gazel 3020
Mısra: **4**
Yerine, bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere II için.

Ger elüm irmeye ol tāze gülüñ dāmenine
Ḫārı bagruma basam ol gül-i aḫmer yirine

36. **yirine:**--*i, --n, --e*
Gazel 3020
Mısra: **6**
Yerine, bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere II için.

Ḳaddüñe beñzedemem serv ben iy tāze nihāl
Daḫl ider her kişi servüñ niçe her bir yirine

37. **yirine:**--*i, --n, --e*
Gazel 3020
Mısra: **8**
Yerine, bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere II için.

Kıya bakışlar-ıla bagrumı ḫūn itdi gözi
Müjesi sīnemi çāk eyledi ḫançer yirine

38. **yirine:**--*i, --n, --e*
Gazel 3020
Mısra: **10**
Yerine, bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere II için.

Ka‘be kūyını Muḥibbī dutısar şām u seḥer
Döşenür ḫāk-i deri her gice bister yirine

39. **yirine:**--*i, --n, --e*
Gazel 3020
Mısra: **12**
Yerine, bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere II için.

Başuña tāc-ı zer alma yüri dīvāne göñül
Ḫāk-i pāyı var-iken başuña efser yirine

40. **yirde:**-*de*
Gazel 3191
Mısra: **2**
1. Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin. 2. Toprak, arâzi.

‘Aceb mi yāruñ aġyār olsa yārı
Ne yirde kim bite gül bile ḫārı

41. **yirde:**-*de*
Gazel 3390
Mısra: **10**

1. Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin. 2. Toprak, arâzi.

Nātüvān oldı Muḥibbī ġamuñı çekmeg-ile
Yüz süriyü kapuña vardı yüzi yirde kodı

42. **yirde:**-*de*
Gazel 3480
Mısra: **8**
1. Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin. 2. Toprak, arâzi.

Ne ḳadar ursañ cefā vü cevr ü hicrānuñ yükin
Mest üştürdür çeker dil yirde koymaz bārını

43. **yir:**
Gazel 3209
Mısra: **4**
Bir nesne veya kimsenin kapladığı yâhut kaplayabileceği boşluk, bulunduğu mahal.

Şol ḳādar atduñ cefā sengin baña iy seng-dil
Yir mi kaldı kim bedende ḫurd u ḫaşḫāş olmadı

yir it-:

1. **yir it-:**-*di*
Gazel 3253
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yer etmek. İyice yerleşmek; iz bırakmak.

O kim iy serv-ḳad bālā felekde saña yir itdi
Beni pā-māl-i ‘ışḳ idüp ayak altında zīr itdi

yir it:

1. **yir it:**-*di*
Gazel 3446
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yer etmek. İyice yerleşmek; iz bırakmak.

Egerçi sīne ṣadrında ḳarār itmedi müjgānuñ
Velī geçdükçe ol kaşı kemān ḳalbümde yir itdi

2. **yir it:**-*dü, -m*
Gazel 3463
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yer açmak/yer vermek: 1. Bir kimseye oturması için yer hazırlamak. 2. mec. yer bırakmak, imkân vermek.

Müjeñ tīrine cān içre yir itdüm iy kemān ebrū
Elüñden düşmesün bir dem giderme ya gibi kaşı

yir yir:

1. **yir yir:**
Gazel 3067
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yer, taraf taraf.

Bu Muḥibbī sīnesi oldı maḥabbetden şikāf
Beñzer ol arża ḥarāretden ki yir yir çāk ola

2. **yir yir:**
Gazel 3334
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yer, taraf taraf.

Dilden çıkar tāze ma‘ānī cevāhirin
Vardur Muḥibbī yir yir ara ḫazīne[y]i

3. **yir yir:**
Gazel 3479
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yer, taraf taraf.

Lāleler tutmış çemen eṭrāfını görüp didüm
Sīneden yir yir dökilen kana beñzetdüm seni

4. **yir yir:**
Gazel 3125
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

İçüp mey geldi tābından ‘iẕārına ‘arāḳ yir yir
Seḥer vaḳtında san düşmiş gülüñ eṭrāfına jāle

5. **yir yir:**
Gazel 3349
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

Olup sulṭān-ı ‘ışḳ evvel ḥişār-ı göñlüme mālik
Gelüp mi‘mār-ı ġam āḫir aña yir yir beden kesdi

6. **yir yir:**
Gazel 3414
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

Dil ḫānesine gelse ġamuñ sāde sanmasun
Yir yir bu eşk-i surḫ-ıla münaḳḳaşın daḫı

7. **yir yir:**
Gazel 3444
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

Zülfinüñ āġını kurmış yine diller ṣaydına
Ḫāller yir yir görinür san içinde dānesi

8. **yir yir:**
Gazel 3457
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

Sīnemde dāġum üzre yir yir dökildi yaşum
Nezr akçası sanasın geldi çerāğa düşdi

9. **yir yir:**
Gazel 3130
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yer, birçok yerde II zaman zaman.

Cān göziyle görmek olmazdı cemal-i dilberi
Açmasa ger ġamzesi sīnemde yir yir revzene

10. **yir yir:**
Gazel 3121
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yer, zaman zaman.

Ol şāh-ı zamān gelse yine serv-i sehī-veş
Yir yir güher-i eşküm ayagına saçılsa

11. **yir yir:**
Gazel 3313
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

Bir göz-ile gördi döymem görmege cānā seni
Nāveküñ sīneme gelüp açdı yir yir revzeni

12. **yir yir:**
Gazel 3008
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yer, kısım kısım.

Ya kaşlaruñla çeşmüñ ġamz okların ataldan
Sīnem delindi yir yir dil kaldı kan içinde

13. **yir yir:**
Gazel 3147
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bâzı yerlerde.

Ḳaddini ṭōlāb idüp eşkini cū itse Muḥib
Çeşmi anuñ gözelerdür yir yir ol ṭōlābda

14. **yir yir:**
Gazel 3235
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bâzı yerlerde.

Servlerdür sīnem üzre çekdügüm yir yir elif
Lāleler bitmiş sanur kim görse bagrum dāġını

15. **yir yir:**
Gazel 3236
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bâzı yerlerde.

Seyr idenler bir naẓar derdüñle sīnem bāġını
Lāleler bitmiş sanurlar yir yir anuñ dāġını

yirden yire ur-:

1. **yirden yire ur-:**-*den*, -*e*, -*ur*, -*a*, -*m*
Gazel 3129
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok hırpalamak, acınacak duruma düşürmek, zor durumlarda bırakmak.

Ebr gibi ger ḳarīn olur ise sen māha raḳīb
Kendüzümi ġayretümden ururam yirden yire

yire at:

1. **yire at:**-*a*
Gazel 3388
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yere atmak.

Yüzüñe naẓar eyleye ger bir kere Rıżvān
Vecd olubanı yire ata gökden o tācı

yir(e) çal-:

1. **yir(e) çal-:**-*ler*, -*e*, -*maz*
Gazel 3292
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yere atmak, yere fırlatmak.

‘Arż ider ṣūfī dem-ā-dem ḫırḳa-i sālūsını
Yirlere çalmaz sakınur şīşe-i nāmūsını

yire çal:

1. **yire çal:**-*ler*, -*e*, -*dı*
Gazel 3455
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yere atmak, yere fırlatmak.

Atuban seng-i cefā sıdı bu göñlüm şīşesin
Yirlere çaldı beni dökdi yüzümüñ suyını

yiri:

1. **yiridür:**-*dür*
Gazel 3091
Mısra: **3**
Layıktır, münasiptir.

Bülbül yiridür āhını eflāke çıkarsa
Gül kim açıla ḫārı görür ol bilesince

yiridür:

1. **yiridür:**
Gazel 3016
Mısra: **2**
"layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.

Çün geldi ‘ademden yine gülzāra benefşe
Gelse yiridür āh-ıla hem zāra benefşe

2. **yiridür:**
Gazel 3375
Mısra: **12**
"layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.

Bu Muḥibbī ruḫları şevḳiyle cānından geçer
Şem‘-i ruḫsāruñ yakarsa yiridür pervāneyi

3. **yiridür:**
Gazel 3394
Mısra: **3**
"layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.

Yiridür ‘āşıḳlaruñ ger kan yudarsa lāle-veş
Tek cihān içinde ol sen şād u ḫandān gül gibi

4. **yiridür:**
Gazel 3453
Mısra: **6**
"layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.

La‘lüñ olmış cān u dil meyḫānesi iy muġbeçe
Yiridür zülfüñ nişān-ıçun dikerse çenberi

5. **yiridür:**
Gazel 3347
Mısra: **5**
"Uygundur, münasiptir.".

Ol perī gönlümi ger mesken iderse yiridür
Çün perī mesken ider buldugı vīrāneligi

yirine:

1. **yirine:**
Gazel 3162
Mısra: **2**
Bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere.

Bir seḥer saldı beni ol ġonca hicrān bāġına
Yagdı eşküm jāleler yirine her yapragına

2. **yirine:**
Gazel 3178
Mısra: **2**
Bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere.

‘Işḳ bünyādına cem‘ iden melāmet taşını
Şartıdur evvel temel yirine koya başın

3. **yirine:**
Gazel 3405
Mısra: **8**
Bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere, karşılığında.

Ġamzesi geldükçe çıkar karşu bu cānum benüm
Koyuban cānum yirine saklayayım tīrini

4. **yirine:**
Gazel 3375
Mısra: **5**
Başkasının veya başka bir şeyin yerini tutmak üzere.

Sāḳiyā luṭf u kerem kıl el yirine tut ayak
Mevsim-i güldür yine gel lāle reng it bādeyi

5. **yirine:**
Gazel 3478
Mısra: **2**
Başkasının veya başka bir şeyin yerini tutmak üzere.

Kūhken geldi bu ‘ışḳ bünyādına bir taş kodı
Kaldurup ol taşı yirine bu göñlüm baş kodı

6. **yirine:**
Gazel 3362
Mısra: **5**
-e karşılık, -e mukabil.

Dermān yirine derdi alan mübtelālaruz
Biñ yıl ararsa bulmaya hergiz devā bizi

7. **yirine:**
Gazel 3226
Mısra: **7**
Bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere.

Ḳıble ḥaḳḳı eyler-idüm Ka‘be yirine ṭavāf
Ger naṣīb olsa nigāruñ görebilsem kendini

8. **yirine:**-, -
Gazel 3302
Mısra: **13**
Bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere.

Muḥibbī ḫūn-ı dil dök yaş yirine
Çü sevdüñ ol vefāsuz dil-rübāyı

yirine gel:

1. **yirine gel:**-*i, -n, -e, -di*
Gazel 3317
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Bir başkasının yerine geçmek.

Gitdi ise kūh-ken geldi Muḥibbī yirine
Ḫālī olmaz dōstlar ‘ālemde ‘ışḳuñ mīşesi

yirine getür:

1. **yirine getür:**
Gazel 3323
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
İstenileni, gerekeni yapmak.

Baş u cān terkin uram ‘ışḳ-ıla pervāne gibi
Dimiş idüñ yirine getür olup sözüñ eri

yirini bul-:

1. **yirini bul-:**-*i, -n, -i, -mış, -dur*
Gazel 3294
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
I. Yerini bulmak; uygun olan yerde olmak II. Kendine yakışan makamı, durumu bulmak.

Muḥibbī tīr-i yārı sīnem içre
Gören dir ḫoş ne bulmışdur yirini

yit-:

1. **yiter:**--*er*
Gazel 3143
Mısra: **5**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.

Bezm-i çemende ḫaddi nigāruñ çü gül yiter
La‘l-i lebi şarābını da virme sen müle

2. **yiter:**-*er*
Gazel 3241
Mısra: **14**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.

İy Muḥibbī kimseye gelmez bu dünyādan vefā
Saña bir ‘ibret yiter İskender ü Dārā gibi

3. **yitmişdür:**--*miş, --dür*
Gazel 3064
Mısra: **3**
Yetmek, yetişecek miktarda veya derecede olmak, kafi gelmek.

Cefā vü cevr çekmekle benüm ḫod baña yitmişdür
‘Aceb n’itdüm saña iy ġam gelürsin bir yaña sen de

4. **yiter:**-*er*
Gazel 3127
Mısra: **5**
Kafi olmak, yetmek.

Sen sen ol kendüñi görme saña bu ‘ibret yiter
Sernigūn oldı ġurūr-ıla binenler kerkese

yit:

1. **yiter:**-*er*
Gazel 3167
Mısra: **9**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.

Yiter dünyāda ‘uḳbāda Muḥibbī
Ḳabā vü penbe-i dāġum kefende

2. **yiter:**-*er*
Gazel 3175
Mısra: **9**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.

Belā ṣaḥrāsına iy dil yiter saña revān olsañ
Gözüñ yaşını su eyle ġam u derd-ile kıl zādı

3. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 3004
Mısra: **1**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Baña olsa leb-i sāḳī yiter hem nuḳl u hem bāde
Olurdı ‘iyş esbābı ser-ā-ser cümle āmāde

4. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 3005
Mısra: **1**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Ol yār yiter cevr-ile nāz ü sitem kıla
Billāh diñüz ki fitne vü āşūbı kim kıla

5. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 3047
Mısra: **7**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Kūyına varsam o ṭıfluñ baña bu devlet yiter
Kim bu mecnūnı ider bāzīçe ata taş-ıla

6. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 3050
Mısra: **1**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Lebüñ yiter mey-i gül-rengi sorma
Bu nālem bes fiġān-ı çengi sorma

7. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 3081
Mısra: **7**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Bir ḳadeḥ mey saña bu ‘ālemde bir şāhid yiter
Ḫōce-i dünyā gibi kef geçmegil māl üstine

8. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 3095
Mısra: **5**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Kaşuñla ġamzeñ iy dōst yiter cihāna fitne
N’eyler girüp busuya gīsūlaruñ kafada

9. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 3119
Mısra: **4**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Yüzüñ ‘uşşāḳa gösterseñ n’ola gün gibi iy meh-rū
Demidür güzelüm mihrüñ yiter nā-mihribān olma

10. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 3197
Mısra: **10**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Çıḳ diyü eger sürse Muḥibbī’yi kapudan
İtüm didügi yiter aña gözlemez ‘ārı

11. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 3204
Mısra: **7**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

‘Işḳa ‘alāmet isteme zāhid saña yiter
‘Āşıḳ bu yolda eyledi ser terk cān daḫı

12. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 3208
Mısra: **6**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Tesbīḥ ü ḫırḳa saña mübārek faḳīh-i şehr
Baña yiter bu kisvet ü zünnār ‘āşıḳı

13. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 3279
Mısra: **4**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Lāyıḳ degülem būse koyam pāy-ı yāra ben
Yiter baña hemīn ki būsem riḳāb oldı

14. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 3335
Mısra: **7**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Vā‘iẓ yiter naḳl-i kerāmet-i şeyḫ-i şehir
Gūş eylemez rind olanlar fesāne[y]i

15. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 3398
Mısra: **4**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

‘Işḳ bāzārında cān virüp alayın derd ü ġam
Derdüme dermān yiter hīç bilmesün dermān beni

16. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 3402
Mısra: **7**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Bezm-i ġamda kāse-i çeşmüm baña sāġar yiter
İçerem ḫūn-ı cigerle tolu göñlüm şīşesi

17. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 3410
Mısra: **13**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Dilberüñ ḳaddi Muḥibbī serv ḫaddi gül yiter
N’eylerem şimden girü ben gülşenüñ seyrānını

18. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 3437
Mısra: **7**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Gedāñ olsam yiter ‘izzet kapuñda
Gerekmez dehrüñ olam pādişāhı

19. **yitmez:**-*mez*
Gazel 3015
Mısra: **10**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Dilā aṭlās dībāyı n’idersin
Saña yitmez mi bir palās-ı jende

20. **yitmez:**-*mez*
Gazel 3118
Mısra: **10**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Didiler gel vir Muḥibbī bize ‘ışḳuñdan nişān
Didüm eşküm surḫı yitmez mi ki çehrem zerd ola

21. **yiter:**-*er*
Gazel 3127
Mısra: **9**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

İki ‘ālemde Muḥibbī baña bu devlet yiter
Yār bir gün yañılup kapumda bendemdür dise

22. **yiter:**-*er*
Gazel 3283
Mısra: **7**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Ḫūnum içdügüñ yiter gel eyleme zār beni
Bāde nūş itdüñ revā mı dil [ü] yā mey-şikeni

23. **yiter:**-*er*
Gazel 3287
Mısra: **5**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Bugün meydān-ı ‘ışḳ içre yiter Mecnūn’a mecnūnlık
Aña ṭa‘na daşın atup n’idersiz siz ol evbāşı

24. **yiter:**-*er*
Gazel 3323
Mısra: **13**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Bu Muḥibbī’ye yiter cevr ü sitem zecr ü elem
Eydesin olmadı mı daḫı ‘ināyet naẓarı

25. **yiter:**-*er*
Gazel 3342
Mısra: **4**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Dūd-ı āhum var iken zer-baf ü aṭlas n’iderem
Baña yiter ki bürür ol siyeh şāl beni

26. **yiter:**-*er*
Gazel 3466
Mısra: **3**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Meclis-i ‘ışḳda cān yakmaga pervāne yiter
Bülbül-i gülşeni añma gider ol lefẗāfı

yiter:

1. **yiter:**
Gazel 3005
Mısra: **5**
Daha fazlasına gerek yok, dur, kafi.

Cānā yiter ko nāzı ki şāhān-ı rūzigār
Kılsa ‘itāb u ḫışmı soñında kerem kıla

2. **yiter:**
Gazel 3279
Mısra: **1**
"Kâfi, artık dur, yeter artık!".

Ṣad-bār yiter ‘işve vü nāz u ‘itāb oldı
İy türk-i mest cān-ıla bu dil ḫarāb oldı

yiter eyle:

1. **yiter eyle:**--*er*
Gazel 3033
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar yaptığın yeter, artık yapma.

Vaḳt oldı Muḥibbī kuluñı eyleyesin şād
Bu ‘āşıḳ-ı dil-ḫasteye cevri yiter eyle

yitmez mi:

1. **yitmez mi:**--*mez*
Gazel 3065
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yetmez mi, yeterli değil mi, kâfi değil mi?.

Zāhidā mu‘ciz degül mi zülfin ejder gösterüp
Ḫaddi nūrı saña yitmez mi yed-i beyżā yine

yitür-:

1. **yitürdüm:**--*dü, --m*
Gazel 3142
Mısra: **5**
(Sâhip olunan bir şeyi) Kaybetmek, ondan yoksun kalmak, zâyi etmek.

Ümmīd-i būse itdüm cān naḳdini yitürdüm
Her kim ki ‘āşıḳ olsa olur ziyān içinde

yog:

1. **yog-ımış:**-*ı, -mış*
Gazel 3269
Mısra: **2**
Bulunmama durumu, mevcut olmama, "var" karşıtı.

Şehā kūyuñda dil-ḫaste ġarībi
Yog-ımış ġamdan özge hīç naṣībi

2. **yog-ımış:**-*ı, -mış*
Gazel 3384
Mısra: **4**
Bulunmama durumu, mevcut olmama.

Ḳaṣdum oldur ki virem cān u ciḥānı yoluña
Yog-ımış çünki hüner cūd u seḫādan ġayrı

yog u var:

1. **yog u var:**-*uñ, -ı*
Gazel 3184
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kimsenin sahip olduğu her şey.

İy Muḥibbī ruḫları ile dehānı yādına
Cān u dilden özüñe ḫārc eyle yog u varuñı

2. **yog u var:**-*um, -ı*
Gazel 3228
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün varlığı, sâhip olduğu her şey.

Naḳd-i cān-ıla irişmedüm viṣāl-i dilbere
İy Muḥibbī ḫarc kıldum gerçi yog u varumı

yoġur:

1. **yogurmış:**-*mış*
Gazel 3405
Mısra: **4**
Yoğurmak.

Dest-i ḳudret mebde'-i fıṭratda beñzer 'āşıḳuñ
'Işḳ ābı ile yogurmış anuñ taḫmīrini

yohsa:

1. **yoḫsa:**
Gazel 3071
Mısra: **7**
"Aksi takdirde" anlamında kullanılan bir söz, yoksa.

Lebüñde ḫaṭ mıdur yoḫsa görinen sāye-i ebrū
Yāḫūd pāy-ı meges midür yapışupdur kalup bala

2. **yoḫsa:**
Gazel 3474
Mısra: **4**
Merak, tereddüt, ümit vb. duyguları ve düşünülen ihtimallerin dışındaki başka bir ihtimâli belirtmek için kullanılır; acaba.

Bilmezem ḳaṣdı helāk itmek midür 'āşıḳları
Muḳteżā-yı ḥüsn yoḫsa nāz u istiġnā mı ki

3. **yoḫsa:**
Gazel 3474
Mısra: **10**
Merak, tereddüt, ümit vb. duyguları ve düşünülen ihtimallerin dışındaki başka bir ihtimâli belirtmek için kullanılır; acaba.

Her ne söz kim söyledüñ bir gevher-i yekdānedür
İy Muḥibbī yoḫsa bu göñlüñ senüñ deryā mı ki

4. **yoḫsa:**
Gazel 3391
Mısra: **6**
Acaba (Cevabın bilindiği sorularda anlamı kuvvetlendirmek için kullanılır).

N'içün işitmeyesin āh u fiġānumı benüm
Yoḫsa ḫoşcā mı gelür 'ışḳuñ-ıla zārlıgı

yoḫsul:

1. **yoḫsul:**
Gazel 3263
Mısra: **4**
Maddî imkânı çok az olan, geçinmekte güçlük çeken (kimse), fakir.

Bu dünyā heft ser bir ejdehādur
Yudar dimez bu yoḫsul u budur bay

2. **yoḫsul:**
Gazel 3484
Mısra: **10**
Maddî imkânı çok az olan, geçinmekte güçlük çeken (kimse), fakir.

Revā mıdur Muḥibbī ola maḥrūm
Viṣāle ire ger yoḫsul eger bay

yok:

1. **[yok]:**
Gazel 3049
Mısra: **2**
Yok.

Bulınmaz būy-ı zülf āhū-yı Çīn'de
Ne Çīn'de belki [yok] rūy-ı zeminde

2. **yok:**
Gazel 3003
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

Cihān 'ayyāresinden kıl kenāra
Ki mekr ü fitnesine yok şümāra

3. **yok[dur]:**-*dur*
Gazel 3418
Mısra: **7**
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

Bezm-i ġam içre 'āşıḳa eglence yok[dur] dime
Dil nāle kılsa ney gibi egler ṣadā bizi

4. **yok:**
Gazel 3072
Mısra: **10**
(kimse) yok.

İy Muḥibbī 'ışḳ bir gevherdür eksük olmasun
Ḳıymetin bilür bunuñ yok kimse şeyḫ ü şābda

5. **yok:**
Gazel 3060

Mısra: **7**
"Hayır" anlamında kullanılan bir söz.

Pāyuña düşüp eger dāmānuñ öpsem yok dime
Pādişāh olan ider iḥsān iḥsān üstine

6. **yok-durur:**-*durur*
Gazel 3443
Mısra: **7**
Bulunmama durumu, mevcut olmama, "var" karşıtı.

Yol yok-durur beḳāya eger irmeye ecel
Peymāne pür ola meger oldur fenā güni

7. **yok-durur:**-*dur, -ur*
Gazel 3027
Mısra: **8**
Bulunmayan, mevcut olmayan şey.

Ḥamdü-lillāh mü'min-i 'ışḳam zī-men zülf-i dōst
Yok-durur bir kılca noḳṣān u ḫalel hīç dīnüme

8. **yok-durur:**-*dur, -ur*
Gazel 3227
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan şey.

'Işḳ ara cānın revān itmekdür 'āşıḳ pīşesi
Bundan özge 'ālem içre yok-durur endīşesi

9. **yok:**
Gazel 3005
Mısra: **9**
Bulun(ma)ma / Mevcut ol(ma)ma.

Yok derd-i 'ışḳa itme dilā gel mu'ālece
Sanma lebinden özge saña kimse em kıla

10. **yokdur:**-*dur*
Gazel 3178
Mısra: **9**
Bulunmama durumu, mevcut olmama.

Raḥmı yokdur çün bilürsin iy Muḥibbī dilberüñ
Gel akıtma yok yire bu iki gözüñ yaşını

11. **yok-durur:**-*durur*
Gazel 3210
Mısra: **10**
Bulunmama durumu, mevcut olmama.

İy Muḥibbī sözlerüñ bil cāna te'sīr eyledi
Şöyle bildük yok-durur dünyāyı sevmez sen gibi

12. **yok-durur:**-*durur*
Gazel 3223
Mısra: **8**
Bulunmama durumu, mevcut olmama.

Öldürürseñ gel beni öldür kapuñdan sürme tek
Kanda varsun senden artuk yok-durur yalvarası

13. **yok:**
Gazel 3023
Mısra: **7**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Ben baña eylemişemdür suçı yok dilberümüñ
Anı düşmen idemez ben ne ki itdüm özüme

14. **yok:**
Gazel 3037
Mısra: **9**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

İy Muḥibbī benī ādemde vefānuñ adı yok
Taglara düş yüri şimden girü ḥayvānlar-ıla

15. **yokdur:**-*dur*
Gazel 3058
Mısra: **8**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Bāġda serv-i sehī ḳaddüñ görüp ögünmesün
Ḳudreti yokdur anuñ çün bir ḳadem reftāra de

16. **yok:**
Gazel 3103
Mısra: **8**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

'Adem mülkine gitsem zād-ı ġamdur
Kim andan özge yok baña nevāle

17. **yok:**
Gazel 3106
Mısra: **10**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Derdā ki Muḥib 'ār-ıla dil pāralanupdur
Bir kimsene yok 'ārı çeke āh benümle

18. **yok:**
Gazel 3110
Mısra: **6**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Kim ki basdı 'ālem-i 'ışḳa ḳadem ādemdür ol
Her kimüñ ki 'ışḳı yok aṣlā aña ādem dime

19. **yok:**
Gazel 3125
Mısra: **5**

1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Kenārı baḥr-ı ‘ışḳuñ yok irişmez ‘umḳına kimse
Dilā gel imtiḥān içün o baḥra sen de bir tal-a

20. **yok:**
Gazel 3149
Mısra: **13**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Başın egeli ġam yili yok ẕerre mecāli
Dil-ḫaste Muḥibbī gibi turmaga benefşe

21. **yok:**
Gazel 3182
Mısra: **3**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Bu derdüme nihāyet yok cefā vü cevre ġāyet yok
Felek beñzer getürmedi benüm gibi dil-efgārı

22. **yok:**
Gazel 3182
Mısra: **3**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Bu derdüme nihāyet yok cefā vü cevre ġāyet yok
Felek beñzer getürmedi benüm gibi dil-efgārı

23. **yok:**
Gazel 3194
Mısra: **10**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

İy Muḥibbī merd iseñ dünyā seni aldamasun
Danış evvel ‘aḳsin it yok ‘aḳlı anuñ zen gibi

24. **yokdur:**-*dur*
Gazel 3194
Mısra: **1**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Arasalar bu cihān içinde yokdur sen gibi
Kanda baksañ uş bu ‘ālem toptoludur ben gibi

25. **yokdur:**-*dur*
Gazel 3194
Mısra: **7**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Göklere başuñ irerse saña yokdur fāyide
Neñ kim olur yüzüñi sürseñ yire dāmen gibi

26. **yok:**
Gazel 3199
Mısra: **9**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Benüm yok senden özge pādişāhum
Muḥibbī’nüñ suçın ‘afv it İlāhī

27. **yok:**
Gazel 3207
Mısra: **1**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Servde reftār yok serv-i ḫırāmānum gibi
Goncada güftār yok ol verd-i ḫandānum gibi

28. **yok:**
Gazel 3207
Mısra: **2**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Servde reftār yok serv-i ḫırāmānum gibi
Goncada güftār yok ol verd-i ḫandānum gibi

29. **yokdur:**-*dur*
Gazel 3210
Mısra: **1**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Sakın aldanma cihāna dime yokdur ben gibi
‘Āḳil iseñ tut anı sen kendüñe düşmen gibi

30. **yok:**
Gazel 3215
Mısra: **10**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Didi kapumda biñ var ola mübtelālarum
Didüm ki yok Muḥibbī gibi bir belā-keşi

31. **yok:**
Gazel 3218
Mısra: **11**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Muḥbbet şehrine yol yok Muḥibbī bāb-ı miḥnetsüz
Maḥabbet miḥnet anuñçün yazılsa birdür imlāsı

32. **yok:**
Gazel 3236
Mısra: **7**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Zāhidā ẕikr eyleme cennet hevāsı bizde yok
‘Āşıḳ-ı dīdār olan n’eyler irem ırmagını

33. **yok:**
Gazel 3266
Mısra: **7**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Bu dehri ser-te-ser gezdüm vefā yok ḫalḳ-ı ‘ālemde
Ne işiddüm ne ḫod gördüm cihānda dest-res kaldı

34. **yokdur:**-*dur*
Gazel 3269
Mısra: **10**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Nigārā medḥ okur ḥüsnüñe karşu
Muḥibbī gibi yokdur ‘andelībi

35. **yok:**
Gazel 3281
Mısra: **8**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Ḳāmet getürdi ḳāmetüñ mescidde müeẕẕin görüp
Didi ki bir miḥrāb yok hīç ṭāḳ-ı ebrūyuñ gibi

36. **yokdur:**-*dur*
Gazel 3281
Mısra: **1**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Yokdur cihānda bir ṣanem iy dōst senüñ rūyuñ gibi
Sünbüle raġbet mi olur boynuñdaki mūyuñ gibi

37. **yokdur:**-*dur*
Gazel 3281
Mısra: **4**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Gülşende güller çok hīç birisi ruḥsāruña
Yokdur bir serv-i bülend ḳāmet-i dil-cūyuñ gibi

38. **yokdur:**-*dur*
Gazel 3281
Mısra: **10**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Varsa Muḥibbī kūyuña her yañadan karşu gelür
Yokdur baña bir āşinā bildüm seg-i kūyuñ gibi

39. **yok:**
Gazel 3284
Mısra: **10**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Muḥibbī bir vefāsuz yāri sevmiş
Ne kılsun yok elinde iḫtiyārı

40. **yok:**
Gazel 3295
Mısra: **7**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Yüzüm kara günāhum çok velī ġayrı ümīdüm yok
Umaram idesin şefḳat unıtma bu günāhkārı

41. **yok:**
Gazel 3301
Mısra: **9**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Liyāḳat yok iken bende kılup luṭf u teraḥḥümler
Bi-ḥamdillāh Muḥibbī kim birūn idi derūn oldı

42. **yokdur:**-*dur*
Gazel 3310
Mısra: **2**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Neden raḥm itmedüñ gördüñ ġarībi
Viṣālüñden meger yokdur naṣībi

43. **yokdur:**-*dur*
Gazel 3326
Mısra: **8**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Bī-iḫtiyār bu dili kendüye yār çeker
Yokdur cihānda bir aña beñzeye dil-keşi

44. **yok:**
Gazel 3329
Mısra: **3**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Hīç murādum yok benüm senden temennā eylemem
Rāżıyam tek baña göster sen hemān dīdāruñı

45. **yok:**
Gazel 3345
Mısra: **13**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Bakup Muḥibbī ‘ibret alup dir vefāsı yok
Neler getürdi ‘āleme dünyā benüm gibi

46. **yokdur:**-*dur*
Gazel 3345
Mısra: **10**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Sen pādişāh-ı ḥüsn kapuñda kullaruñ
Çokdur içinde yokdur eñ ednā benüm gibi

47. **yok:**
Gazel 3355
Mısra: **11**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Bī-kesem kimsene yok deşt-i ġamında ölicek
Üstüme aglaya bir kimse semādan ġayrı

48. **yok:**
Gazel 3370
Mısra: **9**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

İy Muḥibbī didiler dünyāda yok hergiz vefā
Seyr-ile gezüp görenler uşbu kat kat ‘ālemi

49. **yok:**
Gazel 3384
Mısra: **2**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Bu cihānuñ nesi var zecr ü ‘anādan ġayrı
Arasañ nesnesi yok derd ü belādan ġayrı

50. **yok:**
Gazel 3384
Mısra: **10**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Bu Muḥibbī kime yārum dise agyār olur ol
Kimsesi yok bu cihān içre Ḫudā’dan ġayrı

51. **yok:**
Gazel 3406
Mısra: **1**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Ḫalḳ içinde mu‘teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes ṣıḥḥat gibi

52. **yokdur:**-*dur*
Gazel 3434
Mısra: **4**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

‘Işḳ bir meşrebdür anı ṣūfī idrāk eylemez
Zīra kim ‘āşıḳ degüldür yokdur anuñ meşrebi

53. **yok:**
Gazel 3458
Mısra: **1**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Dime yok kūy-ı melāmet içre ben rüsvā gibi
Hey neler var bu cihānda sen dili şeydā gibi

54. **yok:**
Gazel 3461
Mısra: **8**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Ok gibi togrulmayınca varımazsın menzile
Kimde yok perr-i ‘amel yolda kalur segzen gibi

55. **yokdur:**-*dur*
Gazel 3461
Mısra: **1**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Māl u cāha ġarra olma dime yokdur ben gibi
Sür yüzüñ yire tevāżu‘ ehli ol dāmen gibi

56. **yokdur:**-*dur*
Gazel 3494
Mısra: **10**
1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.

Bu cihān içre Muḥibbī kıldı kūyuñ iḫtiyār
Bir kapu yokdur kapuñdan özge anuñ varası

57. **yokdur:**-*dur*
Gazel 3015
Mısra: **12**

Bulunmama durumu, mevcut olmama, "var" karşıtı.

Muḥibbī virme dil dünyā denīdür
Vefā yokdur bilürsin çünki zende

58. **yokdur:**-*dur*
Gazel 3163
Mısra: **10**
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR.

‘Adem mülkine gitdükde Muḥibbī
Ġamuñdan özge yokdur aña hem-rāh

59. **yok:**
Gazel 3174
Mısra: **8**
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

Gāh olur añlar rumūz-ı kāyinātı ser-te-ser
Gāh olur bir nuṭḳı yok ḥayvān ider göñlüm beni

60. **yok:**
Gazel 3223
Mısra: **10**
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR.

Gülşen-i ḥüsnüñ Muḥibbī eylese tañ mı vaṭan
Yok maḳāmı bülbülüñ illā gülistān arası

yok mı:

1. **yok mı:**--*dur*
Gazel 3006
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
'yok mu?'; anlatıma vurgu katmak amacıyla kullanılan bir sözde soru ifadesi.

Pādişāhum ẓulme ġāyet yok mıdur
Bu Muḥibbī niçeye dek dād ide

2. **yok mı:**
Gazel 3008
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yok mu, bulunmaz mı.

Bilüñle agzuñ iy dōst bilmem ki var mı yok mı
Geçdi dirīġ ‘ömrüm uşbu gümān içinde

3. **yok mı:**
Gazel 3049
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yok mu, bulunmaz mı.

Dehānuñ var mı yok mı ḫurde-bīnā
Görinmez niçe diyeler ya kanda

4. **yok mı:**
Gazel 3379
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yok mu, bulunmaz mı.

Var mıdur yok mı miyānuñ bilmedi bī-çāre dil
Bezm-i ġamda rūz u şeb uşbu ḫayāl egler beni

yok u var:

1. **yok u var:**-*uñ, -ı*
Gazel 3329
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün varlığı, sâhip olduğu her şey.

İy Muḥibbī dimeyeler merd saña merdāneler
Bilmeyesin bu cihān içinde yok u varuñı

yok yire:

1. **yok yire:**
Gazel 3129
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boşu boşuna, boş yere, beyhude; sebepsiz.

Katıdur göñli nigāruñ çünki seng-i ḫāreden
Eyleme āh u fiġānı iy göñül gel yok yire

2. **yok yire:**
Gazel 3285
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boşu boşuna, gereksiz yere.

Bulınmaduñ dilā ḫayr u ‘amelde
Geçürdüñ yok yire leyl ü nehārı

3. **yok yire:**
Gazel 3178
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boşu boşuna, gereksiz yere.

Raḥmı yokdur çün bilürsin iy Muḥibbī dilberüñ
Gel akıtma yok yire bu iki gözüñ yaşını

4. **yok yire:**
Gazel 3276
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hiçbir gereği ve sebebi olmadan, boşu boşuna.

Gözlerüm cevherlerin yoluñda itdüm ben telef
‘Ömr[i] yok yire geçürdüm hafta māh u sālumı

5. **yok yire:**
Gazel 3428
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hiçbir gereği ve sebebi olmadan, boşu boşuna.

İdem vefā diyüp āh dönüp cefā kılursın
Korkmaz mısın Ḫudā'dan yok yire içüp andı

yokla:

1. **yokla:**
Gazel 3113
Mısra: **8**
Aramak, araştırmak.

Ġam meclisine ḥācet olursa şarāb iy dil
Yokla bulunur lā-büd bu dīde kabagında

yoksa:

1. **yoksa:**
Gazel 3323
Mısra: **6**
Aksi hâlde.

Vaṣluñ ābı ile hicr odını teskīn idegör
Ser-te-ser yoksa yakar uşbu cihānı şereri

2. **yoksa:**
Gazel 3168
Mısra: **6**
1. Merak, tereddüt, ümit vb. duyguları ve düşünülen ihtimallerin dışındaki başka bir ihtimâli belirtmek için kullanılır; acaba. 2. Ters bir ihtimal anlatır; aksi takdirde.

Ṭālib iseñ vaṣl-ı yāra elde sīm ü zer gerek
Yoksa bil olmaz müyesser ḳuvvet-i bāzū-y-ıla

yol:

1. **yoluña:**-*uñ, -a*
Gazel 3014
Mısra: **3**
(Sevgilinin) uğrunda, yolunda.

Şehā yoluña īsār itmek çün
Yüzüm dīnār olur yaşum diremde

2. **yoluña:**-*uñ, -a*
Gazel 3384
Mısra: **3**
(Sevgilinin) uğrunda, yolunda.

Ḳaşdum oldur ki virem cān u ciḥānı yoluña
Yog-ımış çünki hüner cūd u seḫādan ġayrı

3. **yolların:**-*lar, -ı, -n*
Gazel 3118
Mısra: **3**
Yol, tarik.

Vādī-i 'ışḳa düşen bulur maḥabbet yolların
'Āşıḳ oldur 'ışḳ ara Mecnūnlayın ol ferd ola

4. **yolıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 3306
Mısra: **10**
Gaye, uğur, maksat.

Baş terkin urup kıydı bu cānına Muḥibbī
Bu 'ışḳ yolıdur siz anı sanmañuz ki kem itdi

5. **yolında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3165
Mısra: **3**
Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen yer, tarik, rah II amaç, maksat, uğur.

'Işḳ yolında olur ise şād olur göñül
Bir ḫasta gibi irişe āḫir selāmete

6. **yolında:**--*ı, --(n) da*
Gazel 3212
Mısra: **9**
Bir amaca ulaşmak için takip edilen seyir, maksat, uğur.

Muḥibbī ḫāk ol 'ışḳuñ yolında
İde sürme melā'ikler o gerdi

7. **yoluñda:**--*(u)ñ, --da*
Gazel 3077
Mısra: **13**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Cevrüñle eger cān vire yoluñda Muḥibbī
Terk eylemeye 'ışḳuñı ilte bile sine

8. **yolında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 3096
Mısra: **9**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

'Işḳı yolında Muḥibbī cān u ser terk eyledi
Dōstum degmez midi bir kez anuñ sormagına

9. **yolında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 3112
Mısra: **5**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Anuñ-ıçundur yolında başumı top eyledüm
Ola kim ġalṭān idem ben zülfinüñ çevgānına

10. **yolında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 3118
Mısra: **7**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Sevdügi yolında kim virmezse cān nā-kesdür ol
Cān viren cānān yolında şübhesüz cōmerd ola

11. **yolında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 3118

Mısra: **8**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Sevdügi yolında kim virmezse cān nā-kesdür ol
Cān viren cānān yolında şübhesüz cōmerd ola

12. **yolında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 3135
Mısra: **2**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Dirīġā bilmedüm virdüm göñül ben ol perī-zāda
Düşüp yolında ḫāk oldum getürmez hīç beni yāda

13. **yolında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 3143
Mısra: **9**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

‘Işḳuñ yolında ölse Muḥibbī ‘aceb degül
‘Āşıḳ olana çünki ṭarīḳ ol-durur öle

14. **yoluñda:**--*(u)ñ, --da*
Gazel 3276
Mısra: **5**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Gözlerüm cevherlerin yoluñda itdüm ben telef
‘Ömr[i] yok yire geçürdüm hafta māh u sālumı

15. **yoluñda:**--*(u)ñ, --da*
Gazel 3351
Mısra: **1**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Yoluñda her kim ölmezse añılmasun anuñ adı
Cefā vü cevrüñi görüp anı ger bilmeye şādī

16. **yolına:**-*ıña*
Gazel 3355
Mısra: **7**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Re’yüñ oldı idesin yolına sen cānı fedā
Sen sen ol bir daḫı rā itme bu rādan ġayrı

17. **yolında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 3363
Mısra: **6**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Esb-i nāz üzre kaçan zülfini çevgān eylese
Top idüp ġalṭān ide yolında ‘āşıḳ serleri

18. **yoluñda:**--*(u)ñ, --da*
Gazel 3364
Mısra: **10**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Söz birdür bu Muḥibbī seni cāndan yig sever
Cān virür yoluñda hergiz eylemez güftār iki

19. **yolda:**-*da*
Gazel 3365
Mısra: **2**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Yolına bir cān nedür terk idem olsa cān iki
Cān virem bu yolda ammā dimeyem cānān iki

20. **yolına:**-*ıña*
Gazel 3365
Mısra: **1**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Yolına bir cān nedür terk idem olsa cān iki
Cān virem bu yolda ammā dimeyem cānān iki

21. **yolda:**-*da*
Gazel 3371
Mısra: **2**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

‘Işḳa duş oldum dirīġā vaṣl-ı cānān olmadı
Derd-ile öldüm bu yolda baña dermān olmadı

22. **yoluñda:**--*(u)ñ, --da*
Gazel 3376
Mısra: **3**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Ġamuñla iy perī-peyker yoluñda n’ola cān virsem
Belā kūhında öldürdi ġam-i Şīrīn çü Ferhād’ı

23. **yolında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 3387
Mısra: **10**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Bu Muḥibbī āteş-i ruḫsāruña oldı sipend
İtdügin ‘ışḳuñ yolında ādemī-zād itmedi

24. **yolına:**-*ıña*
Gazel 3391
Mısra: **2**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

İtmedi yār bu ben miskīne hīç yārlıgı
Gerçi ḫarc eyledi dil yolına hep varlıgı

25. **yolına:**-*ıña*
Gazel 3395

Mısra: **7**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Dir-imiş müddeʻī yāra degüldür yolına ṣādıḳ
Maʻāẕ-Allāh maʻāẕ-Allāh degülven ben i şāh egri

26. **yolda:**-*da*
Gazel 3396
Mısra: **6**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Gözlerüm yaşı-durur fāş eyleyen derd ü ġamum
Var mıdur bu yolda kimse yüregi baş olmadı

27. **yolında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 3418
Mısra: **10**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Umar Muḥibbī būs kıla pāy-ı dilberi
Devrān yolında eyledi çün ḫāk-i pā bizi

28. **yoluñda:**--*(u)ñ, --da*
Gazel 3428
Mısra: **3**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Dil naḳdini yoluñda ḫarc itdi bilüñ cān da
Bī-çāre derdmend āh yār olasını sandı

29. **yolda:**-*da*
Gazel 3436
Mısra: **8**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

ʻĀşıḳ mıdur ki döndere ser tīġ-ı ʻışḳdan
Olmaz bu yolda hergiz anuñ istiḳāmeti

30. **yoluñda:**--*(u)ñ, --da*
Gazel 3446
Mısra: **7**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Yoluñda merdüm-i çeşmüm düketdi gevher-i eşki
Dirīġā kalmadı varı beni yavlak faḳīr itdi

31. **yolında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 3451
Mısra: **7**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Ḫāk ol yolında derd-ile āh itme iy göñül
Korkum budur ki ala gide bir yaña beni

32. **yoluñda:**--*(u)ñ, --da*
Gazel 3456
Mısra: **3**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Ziyān idem diyü her kim yoluñda cān u ser virmez
Dilegüm iki ʻālemde buña hīç bulmasun sūdı

33. **yolında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 3476
Mısra: **3**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Bir naẓar kılmaz dönüp yolında biñ āh eylesem
ʻĀşıḳı nā-ḥaḳ yire öldürmek anuñ ḫūları

34. **yoluñda:**--*(u)ñ, --da*
Gazel 3491
Mısra: **3**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Şöyle ḫāk oldı yoluñda cismüm iy serv-i ḫırām
Derd-ile āh eylesem eflāke ilte gerdümi

35. **yoluña:**-*uñ, -a*
Gazel 3353
Mısra: **6**
Bir şeye ulaşmak için takip edilen seyir. || Amaç, maksat, uğur.

Gözüm yaşıyla eyle naẓar rūy-ı zerdüme
Hem sīm döker yoluña hem zer benüm gibi

36. **yoluñda:**-*uñ, -da*
Gazel 3114
Mısra: **5**
1-Amaç, maksat, uğur. 2-Bir şeye ulaşmak için tâkip edilen seyir.

Gözlerem ḫ̇ācesi yoluñda kamu cevherini
Ḫarc idüp bakmadı sūdına vü sermāyesine

37. **yolda:**-*da*
Gazel 3204
Mısra: **8**
1-Amaç, maksat, uğur. 2-Bir şeye ulaşmak için tâkip edilen seyir.

ʻIşḳa ʻalāmet isteme zāhid saña yiter
ʻĀşıḳ bu yolda eyledi ser terk cān daḫı

38. **yolı:**-*ı*
Gazel 3308
Mısra: **7**
1-Amaç, maksat, uğur. 2-Bir şeye ulaşmak için tâkip edilen seyir.

Bir iken ʻışḳ yolı zāhid anı iki görür
Biri iki görinür olıcak gözi şaşı

39. **yolda:**-*da*
Gazel 3368

Mısra: **6**
1-Amaç, maksat, uğur. 2-Bir şeye ulaşmak için tâkip edilen seyir.

Dest-i ġamda geldi Mecnūn baña pādaş olmayup
Didi gitme yolda kor mı hīç kişi yoldaşını

40. **yolı:**-*ı*
Gazel 3429
Mısra: **8**
1-Amaç, maksat, uğur. 2-Bir şeye ulaşmak için tâkip edilen seyir.

Dil kaçdı görüp ġamzelerin zülfine düşdi
Görüñ eceli yolı varup dāra tayandı

41. **yoluña:**-*uñ, -a*
Gazel 3164
Mısra: **7**
Bir şeye ulaşmak için takip edilen seyir. || Amaç, maksat, uğur.

Ben senüñ yoluña cānā cānumı virsem n'ola
Kim bilürsin cān virürler dīn ü īmān üstine

42. **yolında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3141
Mısra: **6**
Bir şeye ulaşmak için takip edilen seyir. || Amaç, maksat, uğur.

Cān nisār eyle lebi şīrīne Ferhād gibi
Işḳ yolında yüri sen daḫı bir ad eyle

43. **yoluñda:**-*uñ, -da*
Gazel 3041
Mısra: **6**
Amaç / maksat / uğur.

Seni kime ben beñzedeyim 'ālem içinde
Yoluñda senüñ cān virür iy rūḥ-ı revānum

44. **yolına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3129
Mısra: **11**
(Sevgilinin) Yoluna, uğruna.

Ol vefāsuz dilberüñ ḫarc itmek-içün yolına
Sīme döndi gözlerüm yaşı yüzüm döndi zere

45. **yolına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3040
Mısra: **7**
1. Bir şeye ulaşmak için tâkip edilen seyir. 2. Amaç, maksat, uğur.

Ḫaḳ bilür kim cān u dil yolına eylerdüm fedā
Hemdem olsam bir nefes ol dilber-i ḫamrā-y-ıla

46. **yolına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3154
Mısra: **8**
1. Bir şeye ulaşmak için tâkip edilen seyir. 2. Amaç, maksat, uğur.

Serv tek seyr-i semen içre salınsun yine yār
Gevher-i eşk dökem yolına dāmānlar ile

47. **yolına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3275
Mısra: **6**
1. Bir şeye ulaşmak için tâkip edilen seyir. 2. Amaç, maksat, uğur.

Hicr elinden kurtılup iren viṣālüñ 'ıydine
Yolına ḳurbān olup şükrāne virsün cānını

48. **yolına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3287
Mısra: **8**
1. Bir şeye ulaşmak için tâkip edilen seyir. 2. Amaç, maksat, uğur.

Maḥabbet kişverine çün diyen serdār Ferh
Anuñçün 'ışḳı yolına koyup terk eyledi başı

49. **yolına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3294
Mısra: **4**
1. Bir şeye ulaşmak için tâkip edilen seyir. 2. Amaç, maksat, uğur.

Gerek 'āşıḳ saḫī ola civān-merd
Vire 'ışḳ yolına cān-ı şīrīni

50. **yolına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3347
Mısra: **4**
1. Bir şeye ulaşmak için tâkip edilen seyir. 2. Amaç, maksat, uğur.

Būy-ı zülfüñi dimāġuma getürdi çü ṣabā
Vireyim cān u dili yolına şükräneligi

51. **yolına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3401
Mısra: **7**
1. Bir şeye ulaşmak için tâkip edilen seyir. 2. Amaç, maksat, uğur.

Yolına cān metā'ın ḫarc kıldı
Añar mı nev-bahārı gör süheylī

52. **yolına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3404
Mısra: **2**
1. Bir şeye ulaşmak için tâkip edilen seyir. 2. Amaç, maksat, uğur.

Gösterür dilber çü her dem ḫançer-i 'üryānını
Ehl-i diller de fedā eyler yolına cānını

53. **yolına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3424
Mısra: **2**

1. Bir şeye ulaşmak için tâkip edilen seyir. 2. Amaç, maksat, uğur.

Ol serv-i sehī nāz-ıla bir kez salınaydı
Yolına anuñ cān revān itmege yanaydı

54. **yolına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3426
Mısra: **2**
1. Bir şeye ulaşmak için tâkip edilen seyir. 2. Amaç, maksat, uğur.

Her kim ki göre seyr ider ol serv-i ḫırāmı
Göz yaşını yolına revān ide tamāmī

55. **yolına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3489
Mısra: **5**
1. Bir şeye ulaşmak için tâkip edilen seyir. 2. Amaç, maksat, uğur.

Gözlerüm īsār ider yolına eşküm gevherin
Gör ne merdümdür dirīġ itmez çogını azını

56. **yolında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3162
Mısra: **9**
Bir şeye ulaşmak için tâkip edilen seyir. II Amaç, maksat, uğur.

‘Işḳ yolında Muḥibbī cān u ser terk eyledi
Dōstum degmez midi bir kez anı sormagına

57. **yolında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 3189
Mısra: **6**
Bir şeye ulaşmak için tâkip edilen seyir. II Amaç, maksat, uğur.

Ḥamdü-lillāh serfirāz itdürmedüñ düyā-y-ıla
Çok şükür meh-pāreler yolında ḫāk itdüñ beni

58. **yolını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3271
Mısra: **9**
Bir amaç uğruna aşmak istenilen mesafe, güzergah, istikamet.

‘Işḳuñ yolını iltemedi kimsene başa
Bir kāra sakın beñzedeyim dime bu kārı

59. **yol:**
Gazel 3443
Mısra: **7**
Amaç, maksat, uğur. II Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılan uzaklık, tarik. III Usul, tarz.

Yol yok-durur beḳāya eger irmeye ecel
Peymāne pür ola meger oldur fenā güni

60. **yol:**
Gazel 3218
Mısra: **11**
Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen yer, tarik, rah.

Muḥbbet şehrine yol yok Muḥibbī bāb-ı miḥnetsüz
Maḥabbet miḥnet anuñçün yazılsa birdür imlāsı

61. **yoldur:**-*dur*
Gazel 3463
Mısra: **7**
Bir amaca erişmek için tâkip edilen yol, yöntem, usul, tarz.

Ṭarīḳ-i ‘ışḳ bir yoldur iki sandı anı zāhid
İki görse biri tañ mı biri iki görür şaşı

62. **yola:**-*a*
Gazel 3225
Mısra: **10**
1. Bir şeye ulaşmak için tâkip edilen seyir. 2. Amaç, maksat, uğur.

‘Işḳuñ ṭarīḳı key katı müşkil ṭarīḳdur
Gel ko Muḥibbī uşbu yola cān-ıla seri

63. **yolındadur:**-*ı, -n, -da, -dur*
Gazel 3022
Mısra: **10**
(Sevgilinin) uğrunda, yolunda.

Cān fedā itmez Muḥibbī dir-imiş ol bī-vefā
Cān u bāş yolındadur çokdan bu söze Ḥaḳ güvāh

yol al:

1. **yol al:**-*um, -up*
Gazel 3379
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
İlerlemek.

Hicr elinden şol ḳadar dökdüm nigārā göz yaşın
Eşk-i çeşmüm yolum alup māh u sāl egler beni

yol bul-:

1. **yol bul-:**-*ı, -maz*
Gazel 3278
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çare bulmak.

İtmese kişi ḳanā‘at bulımaz devlete yol
Ol eger görmeye bir nā-ḫoş ile ḫoşı

2. **yol bul-:**-*ma*
Gazel 3076
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir menzile ulaşmak için uygun yolu, yöntemi bulmak; vesile, araç bulmak. II Çare bulmak.

Çeşmüñ var iken kim irişe genc-i viṣāle
Yol bulma aña müşkil olur şīr arasında

yol vir:

1. **yol vir:**-*me, -gil*
Gazel 3469
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yol vermek. Geçmesine izin vermek II bir şeyin olmasına imkan tanımak.

Ciger ḫūnını nūş eyle dilā çeşmüñ kabagından
Sakın yol virmegil ‘aḳla olur ol meclise nāşī

yolayaz-:

1. **yolayazdı:**-*dı*
Gazel 3220
Mısra: **4**
Az kalsın yolacak olmak.

Teşbīh ideli zülfine kendüzini sünbül
Ugradı ṣabā saçını anuñ yolayazdı

yolda kal:

1. **yolda kal:**-*da, -ur*
Gazel 3461
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çeşitli sebeplerden dolayı yolda ilerleyememek, gideceği yere varamamak.

Ok gibi togrulmayınca varımazsın menzile
Kimde yok perr-i ‘amel yolda kalur segzen gibi

yoldan çıkaran:

1. **yoldan çıkaran:**-*dan, -an*
Gazel 3436
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanlış yönlendiren, şaşırtan, doğru yoldan saptıran kişi.

Yoldan çıkaran ādemi ḫūblar selāmıdur
İy dil selāma bakma dilerseñ selāmeti

yoldaş:

1. **yoldaş:**
Gazel 3086
Mısra: **4**
1. Yol arkadaşı, dost. 2. Aynı görüşü benimseyenlerden her biri.

‘Āşıḳ oldum gitdi gönlüm bir yaña ben bir yaña
Güymez-imiş ‘ışḳ vādīsinde yoldaş yoldaşa

2. **yoldaşumı:**-*um, -ı*
Gazel 3366
Mısra: **6**
1. Yol arkadaşı, dost. 2. Aynı görüşü benimseyenlerden her biri.

Deşt-i ġamda baña yoldaş olımazsın sen yüri
Göricek ben bilürem Mecnūn benüm yoldaşumı

3. **yoldaş:**
Gazel 3396
Mısra: **2**
1. Yol arkadaşı, dost. 2. Aynı görüşü benimseyenlerden her biri.

Dōstlar miḥnet şebinde ol ki evbāş olmadı
Er degül ‘ālem içinde adı yoldaş olmadı

4. **yoldaşa:**-*a*
Gazel 3086
Mısra: **4**
Yol arkadaşı, aynı yolda yürüyenler; kader birliği yapanlar.

‘Āşıḳ oldum gitdi gönlüm bir yaña ben bir yaña
Güymez-imiş ‘ışḳ vādīsinde yoldaş yoldaşa

5. **yoldaşını:**-*ı, -(n)ı*
Gazel 3368
Mısra: **6**
Yol arkadaşı || Âşık.

Dest-i ġamda geldi Mecnūn baña pādaş olmayup
Didi gitme yolda kor mı hīç kişi yoldaşını

6. **yoldaşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3152
Mısra: **14**
1. Yol arkadaşı. 2. Arkadaş, dost.

Rūz-ı maḥşerde diyem Mecnūn’a derd ü ġuṣṣamı
Her kişi derd-i dilin dir kandasa yoldaşına

yoldaş eyle-:

1. **yoldaş eyle-:**-*dü, -m*
Gazel 3209
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yol arkadaşı, dost etmek.

Deşt-i ġamda gerçi kim Mecnūn’ı yoldaş eyledüm
Bir iki menzil varınca baña pādaş olmadı

yoldaş ol:

1. **yoldaş ol:**-*ı, -maz, -sın*
Gazel 3366
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yoldaş olmak, yârenlik etmek.

Deşt-i ġamda baña yoldaş olımazsın sen yüri
Göricek ben bilürem Mecnūn benüm yoldaşumı

yolın:

1. **yolın:**-*ı, -n*
Gazel 3141
Mısra: **4**
Bir amaç uğruna aşmak istenilen mesafe, güzergâh, istikamet.

Jeng-i ġam tutdı dil āyīnesin iy pīr-i muġān
Vaḳtıdur meygede yolın baña irşād eyle

2. **yolın:**-*ı, -n*
Gazel 3233
Mısra: **5**
Bir amaç uğruna aşmak istenilen mesafe, güzergâh, istikamet.

Yolın azıtmış iken togrı yola
Getürdüñ niçe biñ ehl-i ṣalībi

yolına cān vir:

1. **yolına cān vir:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3314
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birinin uğruna ölmek.

Yüri cān vir yolına vaṣlını eyle ṭalebi
Ola kim ele getürebilesin la'l-i nābı

yolında cān vir-:

1. **yolında cān vir-:**
Gazel 3028
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse veya değer uğruna hayatını feda etmek, ölmek.

Yā İlāhī 'ayn olsun uşbu rü'yālar bize
Cān virürseñ de yolında iremezsin zülfine

yolu al:

1. **yolu al:**-*um, -up*
Gazel 3393
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Engellemek. II yolun sonuna varmak. II İlerlemek.

Yüz süriyü ḫāk-i pāyin būse eylerdüm velī
Yolum alup her seḥer bu eşk-i al egler meni

yolu tut:

1. **yolu tut:**-*um, -ar*
Gazel 3472
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Bir yoldan geçilmesini engelleyecek tertîbat kurmak, yolları tutmak. 2. Bir yolda gitmeye başlamak.

Kanına girdüm yire saldum yaşum eytāmını
Korkaram yolum tutar āḫir olur ol kan beni

yor-:

1. **yordum:**-*du, -m*
Gazel 3290
Mısra: **6**
1. (Olan bir şeyi) Bir duruma işâret saymak, bir sebebe bağlamak. 2. (Rüyâ için) Yorumlamak, tâbir etmek.

Düşde gördüm yār[ı] didüm [ben] der-āġūş itmişem
İşidüp didi bir 'ārif vaṣla yordum ḫ̔ābuñı

yöre:

1. **yöresine:**-*si, -n, -e*
Gazel 3077
Mısra: **8**
Yer, mahal, civar.

Gūş eylemedüñ pendümi ḥālüñ beter olsun
Kaç kerre didüm ugrama 'ışḳuñ yöresine

yoyıl:

1. **yoyılmaz:**--*maz*
Gazel 3059
Mısra: **6**
Yuymak, silmek, bozmak; değişmek.

Ḥaṭuñ yazu imiş başumda iy dōst
Yoyılmaz her ne kim yazıldı serde

2. **yoyılmaz:**--*maz*
Gazel 3094
Mısra: **4**
Yuymak, silmek, bozmak; değişmek.

Naṣīb imiş cefā vü cevri yāruñ
Yoyılmaz her ne kim yazıldı serde

yu-:

1. **yuyuban:**-*y, -uban*
Gazel 3189
Mısra: **4**
Temizlemek, yıkamak.

Ṣol ḳadar dökdüñ yaşuñ ġarḳ eyledüñ göz yaşına
Ġıll ü ġışdan yuyuban iy dīde pāk itdüñ beni

2. **yuyıbile:**-*y, -ı, -bile*
Gazel 3240
Mısra: **8**
Yıkamak.

Su döker 'ārıżum üstine benüm dīdelerüm
Ola bu nev'-ile yuyıbile rūy-ı siyehi

yu:

1. **yumak:**-*maḳ*
Gazel 3199
Mısra: **7**
Temizlemek, yıkamak.

Gözüm yaşıyla yumak baña lāyıḳ
Ola kim giderem rūy-ı siyāhı

2. **yumak:**-*maḳ*
Gazel 3450
Mısra: **7**
Temizlemek, yıkamak.

Gül yüzin yumak içün şebnem ile çın seḥer
Nergisüñ ḥāżır elinde tutar altun legeni

yüce:

1. **yücedür:**-*dür*
Gazel 3351
Mısra: **3**
Ulu, büyük, yüce, yüksek.

Felekden yücedür beñzer senüñ iy māh-rū ḳaṣruñ
Anuñçün ‘āṣıḳuñ aña irişmez āh u feryādı

2. **yüce:**
Gazel 3257
Mısra: **1**
Yüksek, büyük, ulu, mertebesi üstün olan.

Ḳaṣrı yüce menzili yāruñ haymā gibi
Āh irmez elüm göñül aña mübtelā gibi

3. **yüce:**
Gazel 3276
Mısra: **10**
Yüksek, büyük, ulu, mertebesi üstün olan.

Luṭf idüp dilber Muḥibbī baña bendem diyeli
Görürem çarḫdan yüce bu devlet ü iḳbālümi

yüce kıl-:

1. **yüce kıl-:**-*ur*, -*sın*
Gazel 3255
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüceltmek, yükseltmek.

Billūr iken yıkılur bu nüh felek olur ḫarāb
Sīm ü zerle pes neden yüce kılursın nāmuñı

yücel-:

1. **yücele:**-*e*
Gazel 3241
Mısra: **8**
Yükselmek.

Sāye gibi yüzüñi sür sen meẕellet ḫākine
Tā ki ḳadrüñ yücele mihr-i cihān-ārā gibi

yücel:

1. **yücele:**-*e*
Gazel 3328
Mısra: **2**
Yükselmek.

Yüzüñi sür yirlere her laḥẓa her dem mā gibi
Tā ki ḳadrüñ yücele mihr-i cihān-ārā gibi

yügrüg:

1. **yügrügi:**-*i*
Gazel 3438
Mısra: **1**
Yürük atı, hızlı koşan at.

Aldı göñlüm öñdülin bir nev-civānuñ yügrügi
Olalıdan ḥüsn-ile mülk-i cihānuñ yügrügi

2. **yügrügi:**-*i*
Gazel 3438
Mısra: **2**
II Çevik, güçlü (kimse). II Koşucu, iyi koşan(sahip olduğu özelliklerle rakiplerini geride bırakan). II Yürük atı, hızlı koşan at.

Aldı göñlüm öñdülin bir nev-civānuñ yügrügi
Olalıdan ḥüsn-ile mülk-i cihānuñ yügrügi

3. **yügrügi:**-*i*
Gazel 3438
Mısra: **4**
II Çevik, güçlü (kimse). II Koşucu, iyi koşan(sahip olduğu özelliklerle rakiplerini geride bırakan). II Yürük atı, hızlı koşan at.

Ol hümāyı bāl-i himmetle şikār itsem ne tañ
‘Āciz olmaz çün şikārında toganuñ yügrügi

4. **yügrügi:**-*i*
Gazel 3438
Mısra: **6**
II Çevik, güçlü (kimse). II Koşucu, iyi koşan(sahip olduğu özelliklerle rakiplerini geride bırakan). II Yürük atı, hızlı koşan at.

Bir nefes bu nāleme gülşende āheng itmedi
Gerçi dirler bülbüle āh [u] fiġānuñ yügrügi

5. **yügrügi:**-*i*
Gazel 3438
Mısra: **8**
II Çevik, güçlü (kimse). II Koşucu, iyi koşan(sahip olduğu özelliklerle rakiplerini geride bırakan). II Yürük atı, hızlı koşan at.

Niçeler meydān-ı naẓma geldiler ammā ki ben
Olmışam ṭab‘-ı semendümle zamānuñ yügrügi

6. **yügrügi:**-*i*
Gazel 3438

Mısra: **10**
II Çevik, güçlü (kimse). II Koşucu, iyi koşan(sahip olduğu özelliklerle rakiplerini geride bırakan). II Yürük atı, hızlı koşan at.

İy Muḥibbī zülfi şebdīzine oldı hem-‘inān
Raḫş-ı āh u eşk-i gülgūn-ı revānuñ yügrügi

7. **yügrügi:**-*i*
Gazel 3496
Mısra: **1**
II Çevik, güçlü (kimse). II Koşucu, iyi koşan(sahip olduğu özelliklerle rakiplerini geride bırakan). II Yürük atı, hızlı koşan at.

Olalı ṭab‘um zemīn ü āsümānuñ yügrügi
Söz demidür kandadur gelsün cihānuñ yügrügi

8. **yügrügi:**-*i*
Gazel 3496
Mısra: **2**
II Çevik, güçlü (kimse). II Koşucu, iyi koşan(sahip olduğu özelliklerle rakiplerini geride bırakan). II Yürük atı, hızlı koşan at.

Olalı ṭab‘um zemīn ü āsümānuñ yügrügi
Söz demidür kandadur gelsün cihānuñ yügrügi

9. **yügrügi:**-*i*
Gazel 3496
Mısra: **4**
II Çevik, güçlü (kimse). II Koşucu, iyi koşan(sahip olduğu özelliklerle rakiplerini geride bırakan). II Yürük atı, hızlı koşan at.

Himmetüm bāzı idelden Ḳāf-ı ‘Anḳā’yı şikār
Didiler var-ısa budur lā-mekānuñ yügrügi

10. **yügrügi:**-*i*
Gazel 3496
Mısra: **6**
II Çevik, güçlü (kimse). II Koşucu, iyi koşan(sahip olduğu özelliklerle rakiplerini geride bırakan). II Yürük atı, hızlı koşan at.

Ḫār elinden kurtarımaz gördi güller dāmenin
Bülbül oldı āh u feryād u fiġānuñ yügrügi

11. **yügrügi:**-*i*
Gazel 3496
Mısra: **8**
II Çevik, güçlü (kimse). II Koşucu, iyi koşan(sahip olduğu özelliklerle rakiplerini geride bırakan). II Yürük atı, hızlı koşan at.

Zülf-i şebdīziyle koşdum bu yaşum gülgūnını
Öñdül aldum būsesin oldum cihānuñ yügrügi

12. **yügrügi:**-*i*
Gazel 3496
Mısra: **10**
II Çevik, güçlü (kimse). II Koşucu, iyi koşan(sahip olduğu özelliklerle rakiplerini geride bırakan). II Yürük atı, hızlı koşan at.

Bir siyāh tel dakdı āhından Muḥibbī başına
Bunuñ-ıla seçilür her pehlevānuñ yügrügi

yük:

1. **yükin:**-*i, -n*
Gazel 3480
Mısra: **7**
Ağırlık, ağır şey; sıkıntı, dert, sorumluluk.

Ne ḳadar ursañ cefā vü cevr ü hicrānuñ yükin
Mest üştürdür çeker dil yirde koymaz bārını

2. **yükini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3156
Mısra: **7**
İnsana baskı yapan ağır durum veya görev.

Ġam yükini yükletmege ‘uṣṣāḳa dem-ā-dem
‘Işḳ ḫusrevi beñzer ki dutar cümle kirāya

yüklet:

1. **yükletmege:**-*meg, -e*
Gazel 3156
Mısra: **7**
Manevî bir ağırlığı üzerine almak.

Ġam yükini yükletmege ‘uṣṣāḳa dem-ā-dem
‘Işḳ ḫusrevi beñzer ki dutar cümle kirāya

yüksek:

1. **yükseklere:**-*ler, -e*
Gazel 3202
Mısra: **5**
1. Tabanı ile en üst noktası arasındaki mesâfe kendi cinsinden olan şeylere göre fazla olan. 2. Belli bir yere göre daha yukarıda bulunan.

Dem-be-dem yükseklere saldum bu dil şahbāzını
Ol hümā-pervāzı aldurdum yine turna gibi

2. **yüksekleri:**-*ler, -i*
Gazel 3315
Mısra: **3**
Derece veya makamı bakımından üstün.

Niçe yüksekleri sen pest kılduñ
İdersin ser-firāz herkes ki ḫˇāhı

yüksek uç-:

1. **yüksek uç-:**--*ar, --sa*
Gazel 3100
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yükseklerde uçan.

Ol hümā yüksek uçarsa göñlümüñ şahbāzını
Dest-i himmetle salup anı şikār itmeñ nice

yüreg:

1. **yüreginde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3258
Mısra: **8**
Yürek, bağır, gönül, kalp II Aşığın gönlü.

Bulınmaz derdüme vāḳıf meger ancak ola lāle
Benüm gibi anuñ da var yüreginde niçe dāġı

2. **yüregüm:**-*(ü)m*
Gazel 3106
Mısra: **2**
(Âşığın) gönlü.

Sīnem görinür gül gibi pür dāġ-ı tenümle
Döndi yüregüm lāleye kanlu kefenümle

yürek:

1. **yüregüm:**-*üm*
Gazel 3360
Mısra: **6**
Gönül II kalp.

Tekye-i ‘ışḳuñ çerāġı şu‘lelenmezdi eger
Yakmasam dem dem ben anda bu yüregüm yagını

2. **yürek:**
Gazel 3055
Mısra: **9**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Pāralansa şāne-veş tañ mı Muḥibbī bu yürek
El uzadur āh her dem şāne ol gīsūlara

3. **yürek:**
Gazel 3093
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Niçe döysün bu yürek cevrine āhen dögile
Sīne ya tīr-i cefāya niçe ṭāḳat getüre

4. **yürek:**
Gazel 3018
Mısra: **1**
İnsanın bütün duygularının kaynağı ve manevi varlığının merkezi, gönül.

Hicrüñ-ile şehā döndi yürek kana esirge
Derd-ile anı eyledüñ āvāre esirge

5. **yüregi:**-*i*
Gazel 3396
Mısra: **6**
İnsanın bütün duygularının kaynağı ve manevî varlığının merkezi, gönül.

Gözlerüm yaşı-durur fāş eyleyen derd ü ġamum
Var mıdur bu yolda kimse yüregi baş olmadı

6. **yürek:**
Gazel 3414
Mısra: **7**
Kalp; insanın bütün duygularının kaynağı ve manevi varlığının merkezi, gönül.

Cevr oklarıyla āh olalı toptolu yürek
Her kim görürse beni sanur tīr-keşin daḫı

yüri-:

1. **yüriyeyim:**-*-y, --e, --y, --im*
Gazel 3126
Mısra: **9**
İlerlemek II yürümek.

Atı öñince yüriyeyim Ḳanberī olup
Binse Muḥibbī nāz-ıla ol şāh-ı düldüle

2. **yüriyeyim:**-*-y, --e, --y, --im*
Gazel 3256
Mısra: **6**
İlerlemek II yürümek.

Sen ‘Alī gibi kaçan kim Düldül’e olursañ revān
Yüriyeyim ben anuñ öñinde [gör] Ḳanber gibi

3. **yüri:**
Gazel 3245
Mısra: **2**
İlerlemek, devam etmek.

Ḫūblar encüm kamu sen māh-ı tābān ol yüri
Gün gibi fer vir cihāna mihr-i raḫşān ol yüri

4. **yüri:**
Gazel 3245
Mısra: **4**
İlerlemek, devam etmek.

Çünki olmışdur viṣāle ara yirde ten [ü] cān
Anı terk it cān-ıla ṭālib-i cānān ol yüri

5. **yüri:**
Gazel 3245
Mısra: **6**
İlerlemek, devam etmek.

Her ne deñlü gelse ġam aksa belā cūlar gibi
Eyle sen iy dil taḥammül baḥr-ı ‘ummān ol yüri

6. **yüri:**
Gazel 3245
Mısra: **8**
İlerlemek, devam etmek.

Ġamzeler ḫançer çeküp iy dil seni öldürmedin
Bir gün öñdin var anuñ kūyında ḳurbān ol yüri

7. **yüri:**
Gazel 3245
Mısra: **10**
İlerlemek, devam etmek.

İy Muḥibbī yāra şevḳuñ var-ısa bülbülleyin
Gül ruḫın yād eyleyüp her gice nālān ol yüri

8. **yüri:**
Gazel 3251
Mısra: **9**
İlerlemek, devam etmek.

Yüzüñi ele alup yüri Muḥīb dergehine
Ola ki raḥm kıla eyle şefā‘at ṭalebi

9. **yüri:**
Gazel 3239
Mısra: **11**
Yol almak, mesâfe katetmek.

İy Muḥibbī tut yüri ‘ālemde istiġnā yüzin
Dūn-himmet olma elden sen koma ‘Anḳālıgı

yüri:

1. **yürimez:**-*mez*
Gazel 3349
Mısra: **7**
Adım atarak ilerlemek, gitmek.

Görelden serv-i reftāruñ yürimez kalmadı ḳudret
İşidüp ġonca güftāruñ hemān ol dem suḫen kesdi

2. **yüri:**
Gazel 3388
Mısra: **1**
(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek // Yürü!, Haydi durma! Var git!.

Sāḳī örü dur doldur yüri cām-ı zücācı
Ḫasta göñüle gel idelüm bir dem ‘ilācı

3. **yüri:**
Gazel 3025
Mısra: **10**
"Yürü, haydi" anlamında teşvik sözü, devam et, ilerle.

Görmedüñ çünki Muḥibbī benī ādemde vefā
Taglara düş yüri şimden girü ḥayvānlar-ıla

4. **yüri:**
Gazel 3050
Mısra: **9**
"Yürü, haydi" anlamında teşvik sözü, devam et, ilerle.

Yüri zāhid sen ol sag u selāmet
Ko ‘ışḳ erini nām u nengi sorma

5. **yüri:**
Gazel 3391
Mısra: **9**
"Çabuk, haydi" anlamlarında teşvik sözü.

Bu Muḥibbī’yi görüp itme fırārı yüri gel
Ne içün unıdasın eski vefādārlıgı

6. **yüri:**
Gazel 3020
Mısra: **11**
"Haydi durma / ilerle!" anlamlarında bir söz.

Başuña tāc-ı zer alma yüri dīvāne göñül
Ḫāk-i pāyı var-iken başuña efser yirine

7. **yüri:**
Gazel 3023
Mısra: **5**
"Haydi durma / ilerle!" anlamlarında bir söz.

Yüri iy sāye yüri ko kerem it dāmenini
Ben ‘adem mülkine gitdüm iremezsin tozuma

8. **yüri:**
Gazel 3023
Mısra: **5**
"Haydi durma / ilerle!" anlamlarında bir söz.

Yüri iy sāye yüri ko kerem it dāmenini
Ben ‘adem mülkine gitdüm iremezsin tozuma

9. **yüri:**
Gazel 3035
Mısra: **11**
"Haydi durma / ilerle!" anlamlarında bir söz.

İy Muḥibbī yüri ‘ālemde tecerrüd ehli ol
Tā ki hem-ser olasın göklerde sen ‘Īsā-y-ıla

10. **yüri:**
Gazel 3036
Mısra: **6**
"Haydi durma / ilerle!" anlamlarında bir söz.

Bülbül-i cān her gice tā ṣubḥa dek kan aglasun
Gül gibi ḫandān yüri serv-i ḫırāmānsın yine

11. **yüri:**
Gazel 3037
Mısra: **7**
"Haydi durma / ilerle!" anlamlarında bir söz.

Vaṣlına irişemezsin yüri dīvāne göñül
Kim görüpdür ki gedā ‘iyş ide sulṭānlar-ıla

12. **yüri:**
Gazel 3037
Mısra: **10**
"Haydi durma / ilerle!" anlamlarında bir söz.

İy Muḥibbī benī ādemde vefānuñ adı yok
Taglara düş yüri şimden girü ḥayvānlar-ıla

13. **yüri:**
Gazel 3116
Mısra: **11**
"Haydi durma / ilerle!" anlamlarında bir söz.

İy Muḥibbī dūn-himmet olma şehbāz ol yüri
Hem-ser ol Ḳāf-ı ḳanā‘atda varup ‘Anḳālara

14. **yüri:**
Gazel 3141
Mısra: **6**
"Haydi durma / ilerle!" anlamlarında bir söz.

Cān nisār eyle lebi şīrīne Ferhād gibi
Işḳ yolında yüri sen daḫı bir ad eyle

15. **yüri:**
Gazel 3154
Mısra: **4**
"Haydi durma / ilerle!" anlamlarında bir söz.

‘Ār u nāmūsı koyup koma melāmet yakasın
Yüri Mecnūn gibi sen çāk-i girībānlar ile

16. **yüri:**
Gazel 3214
Mısra: **9**
"Haydi durma / ilerle!" anlamlarında bir söz.

Yüzüñi ele alup yüri Muḥib dergehine
Ola kim raḥm kıla eyle şefā‘at ṭalebi

17. **yüri:**
Gazel 3226
Mısra: **2**
"Haydi durma / ilerle!" anlamlarında bir söz.

Diñlemedüñ [ey] dil-i dīvāne kimse pendini
Tak yüri meh-rūlaruñ boynuña zülfi bendini

18. **yüri:**
Gazel 3314
Mısra: **1**
"Haydi durma / ilerle!" anlamlarında bir söz.

Yüri cān vir yolına vaṣlını eyle ṭalebi
Ola kim ele getürebilesin la‘l-i nābı

19. **yüri:**
Gazel 3366
Mısra: **5**
"Haydi durma / ilerle!" anlamlarında bir söz.

Deşt-i ġamda baña yoldaş olımazsın sen yüri
Göricek ben bilürem Mecnūn benüm yoldaşumı

20. **yüri:**
Gazel 3436
Mısra: **5**
"Haydi durma / ilerle!" anlamlarında bir söz.

Zāhid ko bizi sen yüri sag u selāmet ol
‘Āṣıḳ hemīşe ister ola ol melāmeti

21. **yüri:**
Gazel 3255
Mısra: **4**
"Haydi durma / ilerle!".

Pādişahlar pādişāhı çün der-i ḥācetdür
Var yüri iy ḫasta göñlüm iste andan kāmuñı

22. **yüri:**
Gazel 3271
Mısra: **1**
"devam et, git" anlamında kullanılan bir söz.

İy murġ-ı seḥer eyle yüri nāle vü zārı
Gülden degül mümkin olup ayrıla ḫārı

23. **yüri:**
Gazel 3245
Mısra: **1**
İlerlemek, devam etmek.

Ḫūblar encüm kamu sen māh-ı tābān ol yüri
Gün gibi fer vir cihāna mihr-i raḫşān ol yüri

yüri var:

1. **yüri var:**
Gazel 3117
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Haydi git!.

Cür‘ası ola naṣīb ister-iseñ muġbeçenüñ
Yüri var meygedede yüzüñi pāmāl eyle

2. **yüri var:**
Gazel 3104
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yürü git!, haydi git!, var git!.

Ser-i kūyını ṭavāf eyle Muḥibbī yüri var
Yüz sürerler çün bilürsin Ḥarem-i muḥtereme

3. **yüri var:**
Gazel 3218
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gitmek, ulaşmak. II Var git, haydi, durma.

Ḳanā‘at gūşesin iy dil yüri var āşiyān eyle
İşidüp göndere şeh-per saña tā Ḳāf’uñ ‘Anḳāsı

yürid-:

1. **yüridür:**-*ür*
Gazel 3239
Mısra: **10**
Gerektiği gibi ilerletmek, devam ettirmek.

Ḳudret-i Ḥaḳḳ'ı temāşā eyleyüben 'ibret al
Yüridür murgı hevāda su içinde balıgı

yürü:

1. **yürür:**-*r*
Gazel 3129
Mısra: **3**
(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek.

Kendü ḫālümde yürür āzāde iken āh kim
El ucından ne belālar geldi āḫir bu sere

2. **yürür:**-*r*
Gazel 3232
Mısra: **17**
(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek.

Yürür Muḥibbī gerçi ki ser-pā-bürehnedür
Ser-pūş sanur başında gören āh u vāsını

3. **yürür:**-*r*
Gazel 3346
Mısra: **6**
(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek.

Gözlerüm yaşına saldum yine bu dil zevraḳın
Bād-ı āhumla yürür gözüm yaşı deryā gibi

4. **yürür:**-*r*
Gazel 3435
Mısra: **7**
(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek.

Yürür āzāde dil kılmazken ārām
Sevüp bir serv dil ārāma düşdi

5. **yürür:**-*r*
Gazel 3490
Mısra: **2**
(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek.

Ne içün beñzedem serve ben ol serv-i ḫırāmānı
Yürür gülşende nāz-ıla ḫırāmānī ḫırāmānī

6. **yürür:**-*r*
Gazel 3037
Mısra: **4**
(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek II gezmek, dolaşmak.

Niçe yıldur ki yiler zülfi hevāsında gönül
Kuru sevdā da yürür zülf-i perīşānlar-ıla

7. **yürür:**-*r*
Gazel 3058
Mısra: **4**
(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek II gezmek, dolaşmak.

Dil virelden zülfinüñ leylāsına Mecnūnlayın
Vādī-yi ġamda yürür zencīr-ile āvāre de

8. **yürür:**-*r*
Gazel 3259
Mısra: **8**
(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek II gezmek, dolaşmak.

'Işḳa düşelden ammā kim geldi belālar başuma
Başuma buyruk daḫı yürür iken ferzānegī

9. **yürürem:**-*r*, -*em*
Gazel 3367
Mısra: **6**
(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek II gezmek, dolaşmak.

Öñce Mecnūn ile Ferhād'ı karagula salup
Yürürem şimdi benem 'ışḳ ilinüñ pādişehi

10. **yürür:**-*r*
Gazel 3278
Mısra: **3**
Akmak, yol almak, ilerlemek.

Baḥr-ı eşkümde yürür murġ-ı dilm her ṭarafa
Zīra pervā yimez olmışdur ezel āb u aşı

yürü-:

1. **yürür:**-*r*
Gazel 3201
Mısra: **7**
Yol almak, mesâfe katetmek.

Deryā-yı eşk içre yürür zevraḳ-ı dilüm
Āhum yiliyle ġarḳ olur āḫir gemüm gibi

yūsuf:

1. **yūsuf'ı:**-*'ı*
Gazel 3349
Mısra: **6**
Hz. Yusuf II Hz. Yakub'un oğlu Hz. Yusuf. Mısır'a sultan olması, kardeşleri tarafından kuyuya atılıp ölüme terk edilmesi ve güzelliği yönüyle Klasik Türk şiirinde söz konusu edilmektedir.

Senüñ zībā cemālüñi görenler terk-i cān itse
'Aceb mi Yūsuf'ı görüp elini cümle zen kesdi

yûsuf-cemâl:

1. **yūsuf-cemāl:**
Gazel 3123

Mısra: **7**
Hz. Yusuf gibi güzel yüzlü. II Sevgili.

Şāh olaldan bu göñül Mışr'ına ol Yūsuf-cemāl
Eşk-i çeşmüm biri Nīl ü biri Ceyḫūn olmada

2. **yūsuf-cemāl:**
Gazel 3387
Mısra: **7**
Hz. Yusuf gibi güzel yüzlü. II Sevgili.

İt raḳībüñ sözine aldanma iy Yūsuf-cemāl
Kim seni bir kerre ol ḫayr işe irşād itmedi

yūsuf-ı gül-pīrehen:

1. **yūsuf-ı gül-pīrehen:**-*-üm, --le*
Gazel 3106
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gömlekli Yûsuf (Hz. Yûsuf'un gömleğinin kardeşleri tarafından kana bulanıp onun öldüğünü söylemeleri hadisesine telmihte bulunulur) II gül tenli, güzel Yûsuf Peygamber.

İy bād-ı ṣabā ḫüznini Ya'ḳūb-ı dilüñ di
Hem-rāh olasın Yūsuf-ı gül-pīrehenümle

yut:

1. **yudar:**-*ar*
Gazel 3257
Mısra: **10**
1. Ağızda olan bir şeyi boğazdan aşağı indirmek. 2. Yemek. mec. 3. Hakkı olmayan bir şeyi kendine mâletmek, zorbalıkla almak. 4. Sesini çıkarmayıp susmak, sessizce katlanmak, hazmetmek. 5. Söylemek istediği bir şeyi söylemeyip sabretmek.

Dünyā-yı dūna virme göñül itme i'timād
Āḫir yudar çünki seni ejdehā gibi

2. **yudar:**-*ar*
Gazel 3263
Mısra: **4**
1. Ağızda olan bir şeyi boğazdan aşağı indirmek. 2. Yemek. mec. 3. Hakkı olmayan bir şeyi kendine mâletmek, zorbalıkla almak. 4. Sesini çıkarmayıp susmak, sessizce katlanmak, hazmetmek. 5. Söylemek istediği bir şeyi söylemeyip sabretmek.

Bu dünyā heft ser bir ejdehādur
Yudar dimez bu yoḫsul u budur bay

yuva yap:

1. **yuva yap:**-*y, -ı, -ar*
Gazel 3302
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yuva hazırlamak, yuva oluşturmak.

Görüp leylī saçuñ mecnūn olaldan
Yapar kuşlar başum üzre yuvayı

2. **yuva yap:**-*sı, -n, -ı, -dı*
Gazel 3473
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yuva hazırlamak, yuva oluşturmak.

Şol deñlü itdi Ḳays vuḫūş-ıla ülfeti
Kuşlar başında yapdı melāmet yuvasını

yuvala-:

1. **yuvalar:**-*-r*
Gazel 3134
Mısra: **10**
Yuvalamak, yuva yapmak.

Vireliden bu Muḥibbī bir saçı leylāya dil
Olmışam Mecnūn-ṣıfat kuşlar yuvalar başuma

yüz:

1. **yüzüñ-ile:**-*üñ, -ile*
Gazel 3319
Mısra: **9**
Yüz, suret, çehre.

Yüzüñ-ile dōstum olalıdan alnuñ ḳamer
Bu Muḥibbī n'eyler 'ālemde mihir-ile mehi

2. **yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3350
Mısra: **1**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Yüzüñe gün dimişem beñzedüp alnuña mehi
'Afv it pādişehüm kuluñ olur çok günehi

3. **yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3357
Mısra: **9**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Muḥibbī her nefes ṣad-bār yüzüñe ger naẓar kılsa
Ḳanā'at itmeyüp ister göre bir daḫı dīẕārı

4. **yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3484
Mısra: **8**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Zevāli olmasa ḫurşīd ü māhuñ
Yüzüñe gün dir-idüm alnuña ay

5. **yüzi:**-*i*
Gazel 3035
Mısra: **7**
Yüz, suret, çehre.

Ẕerre gibi gün yüzi şevḳine sergerdān olup
Giceler tā ṣubḥa dek efġān iderdüm nāy-ıla

6. **yüzinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3026
Mısra: **6**
Üst, üzeri.

Ṭāġlar-ıla kim görürse bu ten-i ‘üryānumı
Beñzedür ṣaḥrā yüzinde zāġlar üşmiş leşe

7. **yüzin:**-*i(n)*
Gazel 3297
Mısra: **1**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Gösterüp yüzin nigārum āṣikārā eyledi
Niçe bī-diller anı görüp temāṣā eyledi

8. **yüzin:**-*i(n)*
Gazel 3314
Mısra: **5**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Kim yüzin gördi didi olmaya bu resme cemāl
Ben didüm meger ola mihr-ile meh ümm ü ebi

9. **yüzin:**-*i(n)*
Gazel 3330
Mısra: **5**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Va‘de kıldı dün ḥabībüm baña yüzin ‘arż ide
Korkaram inkār ide boza bugün iḳrārını

10. **yüzinden:**-*i, -(n)den*
Gazel 3484
Mısra: **3**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Dü ‘ālem çün münevverdür yüzinden
Ne tañ dirsem yüzine ‘ālem-ārāy

11. **yüzine:**-*i, -(n)e*
Gazel 3106
Mısra: **3**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Gökler yüzine itse ‘urūc ejder-i āhum
Od saçıla dehr içre bu dilden dehenümle

12. **yüzüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 3459
Mısra: **3**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Kaşuñdur Mescid-i Aḳṣā yüzüñdür Ka‘be-i ‘ulyā
‘Aceb mi zülfüñ olursa anuñ her dem siyeh pūşı

13. **yüzine:**-*i, -(n)e*
Gazel 3484
Mısra: **4**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Dü ‘ālem çün münevverdür yüzinden
Ne tañ dirsem yüzine ‘ālem-ārāy

14. **yüzüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 3042
Mısra: **5**
Yüz, suret, çehre; sevgili.

Dü ‘ālem çün münevverdür yüzüñden
Küsūf olur iderseñ zülfi perde

15. **yüzüm:**-*üm*
Gazel 3042
Mısra: **3**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Yaşumı sīm idüp itdüm yüzüm zerd
Güzeller meyl iderler sīm ü zerde

16. **yüzinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 3161
Mısra: **3**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Gül yüzinde küfr-i zülfin görse zāhid ‘ışḳ olup
Baglanurdı cān u dilden zülfinüñ zünnārına

17. **yüzümi:**-*üm, -i*
Gazel 3319
Mısra: **1**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Yüzümi basṭ eyledüm tā
Ola kim cevr ü cefālar itmege gele gehī

18. **yüzümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 3455
Mısra: **8**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Atuban seng-i cefā sıdı bu göñlüm şīşesin
Yirlere çaldı beni dökdi yüzümüñ suyını

19. **yüzümi:**-*üm, -i*
Gazel 3482
Mısra: **1**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Yüzümi zerd eyledi ‘ışḳuñ benüm ayvā gibi
Bagrumı taş itdi hicrüñ lāle-i ḥamrā gibi

20. **yüzüm:**-*üm*
Gazel 3014
Mısra: **4**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Şehā yoluña īsār itmek çün
Yüzüm dīnār olur yaşum diremde

21. **yüzi:**-*i*
Gazel 3021
Mısra: **8**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Beni hicrān elemi ḫāk-ile yeksān ideyor
Düşeli bir gözi āhū yüzi meh-pāresine

22. **yüzüm:**-*üm*
Gazel 3030
Mısra: **3**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Hevā-yı Ka‘be-yi yāra yüzüm üzre revān oldum
Beni kim kurtarur yā Rab ki dolaşdum muġaylāna

23. **yüze:**-*e*
Gazel 3059
Mısra: **1**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Seḥāb-ı zülfini gün yüze perde
İdelden ugradum biñ dürlü derde

24. **yüzüm:**-*üm*
Gazel 3123
Mısra: **10**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Ol boyı serv-i sehīnüñ pāyına īsār içün
Gözlerümüñ yaşı sīm ü yüzüm altun olmada

25. **yüzüm:**-*üm*
Gazel 3129
Mısra: **8**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Ḥasretiyle gözlerüm yaşı bitürdi lāleler
Firḳatiyle dönse tañ mıdur yüzüm nīlūfere

26. **yüzüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3159
Mısra: **9**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Añsa Muḥibbī gün yüzüñi zār eylese
Gūş-ı zamāne toptolu ol ṣadā-y-ıla

27. **yüzi:**-*i*
Gazel 3163
Mısra: **4**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

İrişdi āh u efġānum semāya
Nedendür saña irmez iy yüzi māh

28. **yüzi:**-*i*
Gazel 3169
Mısra: **5**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Ol yüzi gül saçı sünbül lebleri mül olmasa
Seyr-i gülzār eyleme serv-i ḫırāmān isteme

29. **yüzine:**-*in, -e*
Gazel 3190
Mısra: **7**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Yüzine gün ḳamer alnına anuñ beñzemeye
Ne revādur aña nisbet ideler mihr ü mehi

30. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 3203
Mısra: **7**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Yüzüñ göster odur ḫüsnüñ zekātı
Kapuña bu gedā iḥsāna geldi

31. **yüzüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3214
Mısra: **5**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Ne içün yüzüñi zülfüñle didüm örtersin
Gül gibi güldi didi her günüñ olmaz mı şebi

32. **yüzüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3221
Mısra: **3**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Ger göreydi yüzüñi zāhid senüñ iy mehliḳā
Terk iderdi cān u dilden cennetü’l-me‘vāsını

33. **yüzüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3222
Mısra: **1**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Gösterüp evvel yüzüñi derdnāk itdüñ beni
Örtüp anı zülf-ile āḫir helāk itdüñ beni

34. **yüzüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 3229
Mısra: **2**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Perī misin melek misin yā ḥūrī
Yüzüñde berḳ urur Allāh nūrı

35. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 3231
Mısra: **1**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Yüzüñ gündür ḳamer alnuñ saña hīç beñzemez ḥurī
Ḥaḳīḳat senden alurlar gelüp mihr-ile meh nūrı

36. **yüzin:**-*in*
Gazel 3239
Mısra: **11**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

İy Muḥibbī tut yüri ‘ālemde istiġnā yüzin
Dūn-himmet olma elden sen koma ‘Anḳālıgı

37. **yüzüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3251
Mısra: **5**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Yüzüñi didüm neden zülf-ile tenhā eyledüñ
Gül gibi güldi didi olmaz mı her rūzuñ şebi

38. **yüzüm:**-*üm*
Gazel 3256
Mısra: **8**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Gözlerüm yaşı benüm başumdan aşdı āh kim
Yüzüm oldı ol su içinde nīlūfer gibi

39. **yüzini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3284
Mısra: **3**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Güneşdür yüzini her kim görürse
Kalur mı ẕerre gibi hīç ḳarārı

40. **yüzüm:**-*üm*
Gazel 3295
Mısra: **7**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Yüzüm kara günāhum çok velī ġayrı ümīdüm yok
Umaram idesin şefḳat unıtma bu günāhkārı

41. **yüzüm:**-*üm*
Gazel 3299
Mısra: **2**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Ger ḫāṭā ile disem güneş senüñ rūyuñ gibi
Ol günehden olısar yüzüm siyeh mūyuñ gibi

42. **yüzüm:**-*üm*
Gazel 3345
Mısra: **7**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Zerd oldı yüzüm yanalıdan pūte-i ġamda
Dirsem ne ‘aceb var mıdur eyvā benüm gibi

43. **yüzüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3348
Mısra: **7**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Seyr-i gülşen eylesem ammā yüzüñi görmesem
İsterem her gül gözüme ḫār olaydı kāşki

44. **yüzüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3353
Mısra: **9**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Gördi Muḥibbī yüzüñi cān terkin eyledi
Meydān-ı ‘ışḳa gelmeye bir er benüm gibi

45. **yüzüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3383
Mısra: **5**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Göreliden gün yüzüñi niçe yıldur āh kim
Daḫı bir nisbetle cān-ı nātüvān eglenmedi

46. **yüzüm:**-*üm*
Gazel 3394
Mısra: **7**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Dōstum bir dem ḳadem bassañ yüzüm üzre benüm
Ḫār elinden dāmenüñi n’ola alsañ gül gibi

47. **yüzüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3413
Mısra: **3**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Ḥüsn bāġına irişdük yüzüñi ḫāk idegör
Üstüñe sāye salar serv-i ḫırāmān büyüdi

48. **yüzin:**-*in*
Gazel 3427
Mısra: **1**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Yüzin gösterdi göñlüm ḫurrem itdi
Dönüp zülfiyle ütüp pür ġam itdi

49. **yüzüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3432
Mısra: **3**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Teng oldı ḫāne-i dil göster yüzüñi māhum
Vīrānelerde çün şeb yakar ḳamer çerāġı

50. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 3448
Mısra: **9**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

İy ṭabīb-i dil ü cān görmeye bir kerre yüzüñ
Hicr-ile cān vire bu ḫasta Muḥibbī'ye zehī

51. **yüzi:**-*i*
Gazel 3481
Mısra: **4**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Dūr olalı gül yüzinden ḫastadur cān bülbüli
İñlerem āh ol yüzi gülzārı görsem bir daḫı

52. **yüzi:**-*i*
Gazel 3495
Mısra: **1**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Yüzi güldür boyı bir servi dalı
Gözümden gitmeye hergiz ḫayāli

53. **yüzini:**-*i, -(n)i*
Gazel 3076
Mısra: **10**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.

Gün 'ārıżına māni' olur āh-ı Muḥibbī
Görmem yüzini kaldum ebed hīr arasıda

54. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 3091
Mısra: **11**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.

Kızdurma yüzüñ 'ārı sakın ol edeb üzre
Tā def gibi dokınmaya yüzüñe dapança

55. **yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3091
Mısra: **12**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.

Kızdurma yüzüñ 'ārı sakın ol edeb üzre
Tā def gibi dokınmaya yüzüñe dapança

56. **yüzini:**-*i, -(n)i*
Gazel 3211
Mısra: **9**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.

Bu Muḥibbī gice gündüz yüzini ḫāke sürer
Şefḳati senden umar dökilüben kanlu yaşı

57. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 3274
Mısra: **5**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.

Yüzüñ mescid ḳıyām itseñ ḥabībüm
İdeler secdeler ebrū-yı ṭāḳı

58. **yüzini:**-*i, -(n)i*
Gazel 3375
Mısra: **10**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.

Çarḫ elinden göz yaşın dökseñ iñen incinme kim
Yüzini ḫāke sürüpdür niçe merdüm-zādeyi

59. **yüzi:**-*i*
Gazel 3379
Mısra: **2**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.

Bu fenā deyrinde sanmañ cāh u māl egler beni
Bir yüzi gün alnı meh kaşı hilāl egler beni

60. **yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3388
Mısra: **3**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.

Yüzüñe naẓar eyleye ger bir kere Rıżvān
Vecd olubanı yire ata gökden o tācı

61. **yüzi:**-*i*
Gazel 3390
Mısra: **10**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.

Nātüvān oldı Muḥibbī ġamuñı çekmeg-ile
Yüz süriyü kapuña vardı yüzi yirde kodı

62. **yüzüme:**-*üm, -e*
Gazel 3392
Mısra: **1**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.

Yüzüme bir güle bakmaz benüm ol yār daḫı
Baña şimden girü raḥm eyleye aġyār daḫı

63. **yüzi:**-*i*
Gazel 3393
Mısra: **8**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.

Ẕerre gelmez ‘aynuma bāġ-ı cinānuñ gülleri
Ol yüzi gülzārsuz sanmañ nihāl egler meni

64. **yüzini:**-*i, -(n)i*
Gazel 3399
Mısra: **3**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.

Cān niçe rāḥat ola görmeye cānān yüzini
Ölme yig ‘āşıḳa çün ola nigār ayrulıgı

65. **yüzi:**-*i*
Gazel 3412
Mısra: **1**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.

Meh dime yüzi āfitāb oldı
Bakdugumca gözüm pür āb oldı

66. **yüzini:**-*i, -(n)i*
Gazel 3413
Mısra: **2**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.

Seyr-i tenhā ider oldı yine cānā büyüdi
Yüzini görmek olur çün meh-i tābān büyüdi

67. **yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3414
Mısra: **3**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.

Yaluguz beni sanma ki yüzüñe ‘āşıḳam
Bend ü belā vü zülf esīri kaşın daḫı

68. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 3422
Mısra: **6**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.

Naḳd-i cān-ıla metā‘-ı dehre olmam müşterī
Dōstum göster yüzüñ aña ḫarīdār it beni

69. **yüzine:**-*i, -(n)e*
Gazel 3431
Mısra: **1**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.

Çözüp zülfin yüzine indi düşdi
Bulıtdur gün yüzine indi düşdi

70. **yüzine:**-*i, -(n)e*
Gazel 3442
Mısra: **3**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.

Yüzine bir naẓarla ‘āşıḳ oldum
Gidiserdür bu ‘aḳlum varı varı

71. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 3461
Mısra: **2**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.

Māl u cāha ġarra olma dime yokdur ben gibi
Sür yüzüñ yire tevāżu‘ ehli ol dāmen gibi

72. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 3464
Mısra: **5**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.

Bir naẓar görse yüzüñ zāhid senüñ iy muġbeçe
Rehn-i mey kılurdı tācın yañılup evrādını

73. **yüzüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3269
Mısra: **7**
Başta alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat.

Yüzüñi görmege kūyuña vardum
Cefā tīġın tutar gördüm raḳībi

74. **yüzine:**-*i, -(n)e*
Gazel 3090
Mısra: **10**
Çehre, surat.

Muḥibbī gün yüzine karşu āhı
Sakın kılma olur yüzine perde

75. **yüzini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3296
Mısra: **3**
Çehre, sima, surat.

Müyesser olmadı görmek yüzini
Beni öldüriser āḫir fırāḳı

76. **yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3041
Mısra: **4**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.

Dil zevrakı ġarḳ olsa ne tañ ol dem içinde
Alnuña ḳamer gün yüzüñe beñzemez iy dōst

77. **yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3061
Mısra: **3**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.

Yüzüñe n’ola dirsem şāh-ı ḫāver
Ezelden nūr-ıla olmış sirişte

78. **yüzi:**-*i*
Gazel 3087

Mısra: **4**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.

Bülbül-i şūrīdeyem feryād u efġān eylerem
Bir yüzi gül ġonca-leb gülzār sevdüm tāzece

79. **yüzi:**-*i*
Gazel 3121
Mısra: **8**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.

El ursa ṣabā gibi giderse ser-i zülfín
Ref‘ itse seḥābı yüzi ḫurşīdi açılsa

80. **yüzini:**-*in, -i*
Gazel 3044
Mısra: **7**
Sima, çehre, surat.

Görsem yüzini zārı kılup āh ider göñül
Kim gördi anı bülbül ola zāra gelmeye

81. **yüzüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 3108
Mısra: **1**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Boyuñ serve yüzüñ gülzār-ı çīne
Dişüñ beñzer senüñ dürr-i semīne

82. **yüzüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 3119
Mısra: **3**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Yüzüñ ‘uṣṣāḳa gösterseñ n’ola gün gibi iy meh-rū
Demidür güzelüm mihrüñ yiter nā-mihribān olma

83. **yüzüñi:**-*(ü)ñ, -i*
Gazel 3119
Mısra: **7**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Amān vir yüzüñi bir dem göreyin soñradan öldür
Teraḥḥüm eyle luṭf eyle ḥabībüm bī-emān olma

84. **yüzüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3117
Mısra: **6**
Sima, surat, çehre.

Cür‘ası ola naṣīb ister-iseñ muġbeçenüñ
Yüri var meygedede yüzüñi pāmāl eyle

85. **yüzini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3088
Mısra: **1**
Sima, surat, çehre.

Görmem n’ideyin yüzini ger şems [ü] ḳamerse
Emmem baña ne lebleri ger şehd ü şekerse

86. **yüzüm:**-*üm*
Gazel 3129
Mısra: **12**
Sima, surat, çehre.

Ol vefāsuz dilberüñ ḫarc itmek-içün yolına
Sīme döndi gözlerüm yaşı yüzüm döndi zere

87. **yüzüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 3064
Mısra: **6**
Surat, çehre II Âşığın yüzü.

Döginüp seng-i miḥnetle anuñçün ḫāk-i rāh oldum
Yüzüme basıcak pāyuñ diler öpmek bu efgende

88. **yüzin:**-*i, -n*
Gazel 3152
Mısra: **3**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Gün gibi ‘ālem yüzin kılsa münevver tañ mıdur
Ol ḳamer-rū bedr olup girdi çün on dört yaşına

yüz akı:

1. **yüz akı:**-*i, -ı*
Gazel 3296
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Övünç kaynağı.

Kamu ‘isyān-ıla olduñ mürekkeb
Bunuñla mı umarsın yüzi akı

yüz biñ:

1. **yüz biñ:**
Gazel 3250
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz bin sayısı, çokluğu ifade etmek için kullanılmıştır.

Baḥr-ı dilden ẓāhir olan kim göre eş‘ārumı
Dir niçe esrār-ıla var niçe yüz biñ ma‘nevī

2. **yüz biñ:**
Gazel 3357
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz bin sayısı, çokluğu ifade etmek için kullanılmıştır.

Beni tenhā giriftār-ı esīr-i zülf olam sanmañ
Var anuñ tār-ı zülfinde niçe yüz biñ giriftārı

3. **yüz biñ:**
Gazel 3316
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz bin, pek çok.

Dilerseñ genc vaṣlını ḫarābāt ehl[i] ol iy dil
Bulınmaz yüz biñ ararsañ anı vīrāneden ġayrı

4. **yüz biñ:**
Gazel 3223
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz bin, sayı sıfatı II binlerce, pek çok.

Olmışam bir çeşmi āhūnuñ yine āvāresi
Ġamzesinüñ līk var sīnemde yüz biñ yarası

yüz döndür-:

1. **yüz döndür-:**
Gazel 3017
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz çevirmek, gösterilen ilgiyi kesmek, uzaklaşmak.

Yüzüm döndürmezem senden kılursañ beni biñ pāre
Eyā dilber Ḫudā ḥaḳḳı ölince saña ‘āṣıḳvan

2. **yüz döndür-:**-*e*, -*m*
Gazel 3046
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz çevirmek (döndürmek): vazgeçmek, geri dönmek, uzaklaşmak, gösterdiği ilgiyi kesmek.

Sanmañuz derd ü belādan dōstlar yüz döndürem
‘Āṣıḳ oldur derdi tercīh ide dermān üstine

yüz dut:

1. **yüz dut:**-*dı*
Gazel 3425
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yönelmek.

İdüp teslīm baña Ferhād u Mecnūn tekye-i ‘ışḳı
Biri kūhsāra yüz dutdı biri varup beyābānı

yüz dut-:

1. **yüz dut-:**-*i*, -*n*, -*ar*, -*sın*
Gazel 3286
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Olmaya yaklaşmak, olmak üzere bulunmak.

Cān cāna gelmiş cān-ıla dil karşuña itse niyāz
Dutarsın istiġnā yüzin hem arturursın nāzuñı

yüz göster:

1. **yüz göster:**
Gazel 3472
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kendini göstermek, görünür olmak, ortaya çıkmak, belirmek II ilgili görünmek, yüz vermek.

İy saçı leylī dil-i Mecnūn’a yüz göstermeyüp
Eyledüñ ‘ışḳuñ beyābānında sergerdān beni

yüz gösterme-:

1. **yüz gösterme-:**-*me*, -*di*
Gazel 3080
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz göstermek II Ortaya çıkmak, kendini göstermek; iltifat etmek, ilgi göstermek.

Dergehinde niçe yıldur baña göstermedi yüz
Naẓar itmez n’ideyim āh naẓar ben kulına

yüz sür:

1. **yüz sür:**-*üñ*, -*i*
Gazel 3328
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.

Yüzüñi sür yirlere her laḥẓa her dem mā gibi
Tā ki ḳadrüñ yücele mihr-i cihān-ārā gibi

2. **yüz sür:**-*in*, -*meg*, -*e*
Gazel 3377
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kutsal veya saygın birinin huzuruna çıkarken ayağına doğru eğilmek, saygı göstermek; aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak.

Ka‘be kūyuña Muḥibbī vardı yüzin sürmege
Zī sa‘ādetdür eger ḳurbān iderseñ sen beni

3. **yüz sür:**-*i*, -*y*, -*ü*
Gazel 3390
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz sürmek, saygı/sevgi göstermek için yere eğilmek.

Nātüvān oldı Muḥibbī ġamuñı çekmeg-ile
Yüz süriyü kapuña vardı yüzi yirde kodı

4. **yüz sür:**-*i*, -*y*, -*ü*
Gazel 3393
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz sürmek, saygı/sevgi göstermek için yere eğilmek.

Yüz süriyü ḫāk-i pāyin būse eylerdüm velī
Yolum alup her seḥer bu eşk-i al egler meni

5. **yüz sür:**-*mek*
Gazel 3395
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz sürmek, saygı/sevgi göstermek için yere eğilmek.

Çemen seyrānın eylerken çü gördi çeşm-i pür eşküm
Diler pāyına yüz sürmek akar gāh togru gāh egri

6. **yüz sür:**-*üp*
Gazel 3367
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek.

Gün gibi başı anuñ göklere irse ne ‘aceb
İşigüñ taşına yüz sürüp ide secdegehi

yüz sür-:

1. **yüz sür-:**--*er, --ler*
Gazel 3104
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
1. Aşırı sevgiyi göstermek için yere eğilmek.

Ser-i kūyını ṭavāf eyle Muḥibbī yüri var
Yüz sürerler çün bilürsin Ḥarem-i muḥtereme

2. **yüz sür-:**--*i, --n, --se*
Gazel 3133
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.

Akup cūlar yüzin sürse dem-ā-dem serv ayagına
Açılsa her ṭaraf güller kamu kuşlar hezār olsa

3. **yüz sür-:**--*er, --ler*
Gazel 3102
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kutsal veya saygın birinin huzuruna çıkarken ayağına doğru eğilmek, saygı göstermek; aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak.

Beñzedelden kūy-ı dildārı cenāb-ı Ka‘be’ye
Yüz sürerler ekser anūnçün türāb-ı Ka‘be’ye

4. **yüz sür-:**--*üm, --dü, --m*
Gazel 3113
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz sürmek, saygı/sevgi göstermek için yere eğilmek.

Ol servi görüp sevdüm balalıgı çagında
Ḫāk üzre yüzüm sürdüm su gibi ayagında

5. **yüz sür-:**-*üp*
Gazel 3075
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek.

Gel maḥabbet şehrinüñ kıl bir naẓar yapusına
Yüz sürüp müjgānı cārūb it dilā tapusına

6. **yüz sür-:**-*üñ, -i*
Gazel 3241
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek.

Sāye gibi yüzüñi sür sen meẓellet ḫākine
Tā ki ḳadrüñ yücele mihr-i cihān-ārā gibi

7. **yüz sür-:**-*üñ, -i, -se, -ñ*
Gazel 3194
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz sürmek. Aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek.

Göklere başuñ irerse saña yokdur fāyide
Neñ kim olur yüzüñi sürseñ yire dāmen gibi

8. **yüz sür-:**-*e*
Gazel 3230
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak.

Rūz-ı maḥşerde gelüp yüz süre Mecnūn pāyuma
Muḳbil ü şākird olan ta‘zīm ider üstādını

9. **yüz sür-:**-*e*
Gazel 3052
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek.

Gözüm yaşın revān itdüm benüm serv-i ḫırāmānum
Süre yüz ḫāk-i pāyuña umaram irde vü geçde

yüz vir:

1. **yüz vir:**-*dü, -ñ*
Gazel 3385
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlgi, yakınlık göstermek.

Germ olurmış asılup karşuñda her dem āyine
Niçe başdan aşmasun yüz virdüñ aña iy perī

yüze gül-:

1. **yüze gül-:**--*e, --me*
Gazel 3024
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Deyim**
Yalandan samimiyet göstermek, riyakarca davranmak, kandırmak.

Niçe bir ferdāya salarsın Muḥibbī bendeñi
‘Ahde durmazsın nigārā bāri gel gülme yüze

2. **yüze gül-:**-*e, -ince*
Gazel 3220
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
1) Yalandan dost görünmek. 2) Sevimli, alımlı görünmek.

Sen gül gibi bir yılda gülince yüze bir kez
Derdā ki firāk-ıla dil ü cān öleyazdı

yüzi görme:

1. **yüzi görme:**-*in, -me, -m*
Gazel 3358
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
...-den yoksun olmak, uzak bulunmak.

Bugün dīvānesi oldum görüp āh ol perī-zādı
Giceler ḫˇāb yüzin görmem iderem nāle feryādı

yüz[i] gün:

1. **yüz[i] gün:**-*i*
Gazel 3313
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gün yüzlü: Güzel ve nurlu yüzlü.

Şām irişdükde koyup gitdüñ beni iy yüz[i] gün
Ben daḫı itdüm şafaḳ-veş kan-ıla pür dāmeni

yüzi kara:

1. **yüzi kara:**-*y, -a*
Gazel 3156
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir ayıbı, utanılacak bir kusûru olan kimse.

Ḳaṣdı bu ki kapuñdan ıra bini raḳīb
Güş itme sözin uymagıl ol yüzi karaya

yüzinden:

1. **yüzinden:**
Gazel 3073
Mısra: **4**
-den ötürü, -den dolayı.

Düşürme ẓāhir elden gülgūn şarāb nūş it
Ma‘nā yüzinden ammā la‘l-i nigārı gözle

2. **yüzinden:**
Gazel 3306
Mısra: **4**
-den ötürü, -den dolayı.

Her kim ki bugün eyledi meyḫāneye bünyād
Mey-ḫōrlara luṭf yüzinden kerem itdi

yüzini dut:

1. **yüzini dut:**-*i, -n, -i, -dı*
Gazel 3432
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yönelmek.

Āhum duḫānı düpdüz çarḫuñ yüzini dutdı
Görinmez ise tañ mı göklerde zer çerāġı

yüzini göstermez:

1. **yüzini göstermez:**--*in, --i, --mez*
Gazel 3010
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzünü göstermemek. Sevgilinin, aşığın karşısına çıkmaması.

Dirīġ ay oldı göstermez yüzini çünki cānāne
Bu ḥasretle bu miḥnetden baña yigdür kıyam cāna

yüz(ü) ag id-:

1. **yüz(ü) ag id-:**-*ler, -i, -n, -e, -sin*
Gazel 3171
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzü ağartmak, beğenilir iş yapmak, iş ve davranışlarıyla yakınlarının övünmesine sebep olmak.

Ag idesin faẓluñ ile yüzlerin
Gerçi olmış her birisi rū-siyāh

yüz(üm)e sür-:

1. **yüz(üm)e sür-:**-*üm, -e, -üp*
Gazel 3277
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saygı göstermek.

Cān fedā itmege geldüm māni‘ olmañ kūyına
Yüzüme sürüp başuma tāc idem ḫāk-i deri

yüzüñe sür:

1. **yüzüñe sür:**--*üñ , --e*
Gazel 3033
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yüzüne sürmek. (saygı bağlamında).

İy dil ayagı topragına ger elüñ irse
‘İzzetle alup yüzüñe sür tāc-ı ser eyle

yüzüñi ele al-:

1. **yüzüñi ele al-:**-*üñ, -i, -e, -up*
   Gazel 3214
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Yüzünü ele almak: Utancını yenmeye çalışmak.

Yüzüñi ele alup yüri Muḥib dergehine
Ola kim raḥm kıla eyle şefā‘at ṭalebi

2. **yüzüñi ele al-:**-*üñ, -i, -e, -up*
   Gazel 3251
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Deyim**
   Yüzünü ele almak: Utancını yenmeye çalışmak.

Yüzüñi ele alup yüri Muḥīb dergehine
Ola ki raḥm kıla eyle şefā‘at ṭalebi

yüzüñi göster-:

1. **yüzüñi göster-:**--*üñ, --i*
   Gazel 3117
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Yüzünü göstermek.

Göster evvel yüzüñi gönlümi al āl eyle
Pūte-i hicre koyup āḫir anı ḳāl eyle

Z

zād eyle:

1. **zād eyle:**
   Gazel 3141
   Mısra: **14**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Azık, yiyecek eylemek.

Kaldı dil deşt-i belā içre çü Mecnūn ṣıfat
Şimdiden girü Muḥibbī ġamı sen zād eyle

zād id-:

1. **zād id-:**--*üben*
   Gazel 3104
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Azık, yiyecek, rızık etmek.

Ḥasretüñ odı beni yaksa kül itse ne ‘aceb
Ġamuñı zād idüben āh idegitdük ‘ademe

zād-ı ġam:

1. **zād-ı ġam:**--*dur*
   Gazel 3103
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Kaygı(tasa) azığı(yiyecek).

‘Adem mülkine gitsem zād-ı ġamdur
Kim andan özge yok baña nevāle

zādı kıl:

1. **zādı kıl:**-*ı*
   Gazel 3175
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Yiyecek, azık etmek.

Belā ṣaḥrāsına iy dil yiter saña revān olsañ
Gözüñ yaşını su eyle ġam u derd-ile kıl zādı

ża‘f:

1. **ża‘fdan:**-*dan*
   Gazel 3422
   Mısra: **3**
   Zayıflık; dayanamama; aşırı istek, düşkünlük.

Dil ṭabībi ża‘fdan gör ne gelüp tīmār ide
Nāle kıl iy ḫasta dil anuñla iẓhār it beni

zāġ:

1. **zāġ-ıla:**-*ıla*
   Gazel 3140
   Mısra: **10**
   Karga.

Gel beni öldür raḳībi görmeyem kūyuñda tek
Bu meseldür bir ḳafesde bülbül olmaz zāġ-ıla

2. **zāġlar:**-*lar*
   Gazel 3026
   Mısra: **6**
   Karga II rakip.

Ṭāġlar-ıla kim görürse bu ten-i ‘üryānumı
Beñzedür ṣaḥrā yüzinde zāġlar üşmiş leşe

3. **zāġlar:**-*lar*
   Gazel 3046
   Mısra: **6**
   Karga II rakip.

Ṭāġlarla kim göre deşt-i belāda cismümi
Zāġlar konmış sanur mecnūn-ı ‘üryān üstine

4. **zāġ:**
   Gazel 3155
   Mısra: **8**
   Karga II rakip.

Ser-i kūyında kılam ḳaddümi ya āhumı tīr
Tā ki her zāġ raḳīb ugramaya gülşenüme

5. **zāġlar:**-*lar*
   Gazel 3139
   Mısra: **8**
   Karga. II Rakip.

Dāġlarla kim göre ṣaḥrā-yı ġamda cismümi
Zāġlar üşmiş sanur Mecnūn-ı ‘üryān üstine

zāhid:

1. **zāhid:**
   Gazel 3013
   Mısra: **1**
   (□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd “bir şeye değer vermemek”ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.

Zāhid geçürdi ‘ömrini sevdā-yı ḫām-ıla
Ehl-i dil olan irdi murādına cām-ıla

2. **zāhid:**
   Gazel 3033
   Mısra: **9**
   (□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd “bir şeye değer vermemek”ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.

Görmekde ise ger hevesüñ cenneti zāhid
Ol elini komaz kūyına bir kez güẕer eyle

3. **zāhid:**
   Gazel 3054
   Mısra: **1**
   (□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd “bir şeye değer vermemek”ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.

Zāhid senüñ tek uymazam efsāneden efsāneye
Dil buldı çün maṭlūbını yiltme beni bīgāneye

4. **zāhidüñ:**-*üñ*
   Gazel 3074
   Mısra: **7**
   (□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd “bir şeye değer vermemek”ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.

Zāhidüñ mescidde hāy u huyına kılma naẓar
Var ḫarābāt ehlinüñ bak anda nūş-ā-nūşına

5. **zāhid:**
   Gazel 3135
   Mısra: **7**
   (□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd “bir şeye değer vermemek”ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.

Beni meyḫāne küncinde görüp ṭa‘n eyleme zāhid
Ezelden başa yazudur benüm nem var bu arada

6. **zāhid:**
   Gazel 3395
   Mısra: **3**
   (□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd “bir şeye değer vermemek”ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.

Eyā zāhid eger biñ kez naẓar kılsañ o meh-rūya
Görinmez pertev-i ḥüsni idesin çün nigāh egri

7. **zāhide:**-*e*
   Gazel 3435
   Mısra: **5**
   (□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd “bir şeye değer vermemek”ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.

Sunıldı zāhide künc-i selāmet
Melāmet ‘āşıḳ-ı bed-nāma düşdi

8. **zāhide:**-*e*
Gazel 3497
Mısra: **8**
(□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd “bir şeye değer vermemek”ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.

İbn-i vaḳt ol iy göñül ḫoş gör şarāb u şāhidi
Zāhide olsun mübārek kevser ü ḥavrāları

9. **zāhid:**
Gazel 3050
Mısra: **9**
Dünyayı terk edip dinin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sahibi, dindar, müttakî (kimse) II çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Yüri zāhid sen ol sag u selāmet
Ko ‘ışḳ erini nām u nengi sorma

10. **zāhidā:**--*ā*
Gazel 3163
Mısra: **8**
Dünyayı terkedip dinin emirlerine çok titizlikle riayet eden, zühd ve takva sahibi, dindar. || Çok dindar olup irfanı olmayan kimse, kaba sofu.

Baña meyden didi kıl tevbe zāhid
Ne tevbe zāhidā estaġfirullāh

11. **zāhid:**
Gazel 3004
Mısra: **10**
: Kaba sofu, zahid ‖ Allah'ın buyruklarını yerine getirmekle birlikte, şüpheli şeylerden de kaçmayan kişi. Bunlar dini konularda anlayışı kıt, her işin ancak dış kabuğunda kalabilen, derinlere inmesini beceremeyen, ilim ve imanı dış görünüşüyle anlayan, bunu da ısrarla başkalarına anlatan ve durmadan öğütler verip topluma düzen verdiklerini sanan kişi olarak ele alınır. Zahid de olanlar aşıkta yoktur. Bu bakımdan geçimsizdirler. Zahid aşkı inkar ettiği için bu duruma düşmüştür. Tek emeli cennete kavuşmaktır. Güzellikleri göremez. Başkalarını sıkar, ıstırap verir. Bu bakımdan alaya alınır. İki yüzlüdür.

Muḥibbī’ye ezelden çün sunıldı cām-ıla şāhid
Virildi saña da zāhid riyā tesbīḥ ü seccāde

12. **zāhid:**
Gazel 3115
Mısra: **16**
(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Bu ḫırḳa vü bu tāc-ıla işi çü riyādur
Ne yüzle ṭa‘n eyleye zāhid ẕurefāya

13. **zāhid:**
Gazel 3308
Mısra: **7**
(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Bir iken ‘ışḳ yolı zāhid anı iki görür
Biri iki görinür olıcak gözi şaşı

14. **zāhid:**
Gazel 3409
Mısra: **9**
(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

İy Muḥibbī ger melāmet itse zāhid ġam degül
Çün ezel açılmadı ‘uşşāḳa şöhret kapusı

15. **zāhid:**
Gazel 3416
Mısra: **1**
(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Baña maḥbūb u meyden geç diyü zāhid ider pendi
‘Aceb mi leẕẕet-i ervāḥ ki zīrā añlamaz kendi

16. **zāhid:**
Gazel 3419
Mısra: **7**
(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Zāhid saña sunıldı rūz-ı ezelde tiryāk
Gülşende bāde içmek ehl-i meẕāḳa düşdi

17. **zāhid:**
Gazel 3436
Mısra: **5**
(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Zāhid ko bizi sen yüri sag u selāmet ol
‘Āşıḳ hemīşe ister ola ol melāmeti

18. **zāhid:**
Gazel 3463
Mısra: **7**
(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar,

müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Ṭarīḳ-i ‘ışḳ bir yoldur iki sandı anı zāhid
İki görse biri tañ mı biri iki görür şaşı

19. **zāhid:**
Gazel 3464
Mısra: **5**
(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Bir naẓar görse yüzüñ zāhid senüñ iy muġbeçe
Rehn-i mey kılurdı tācın yañılup evrādını

20. **zāhid:**
Gazel 3161
Mısra: **3**
1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse). 2. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Gül yüzinde küfr-i zülfin görse zāhid ‘ışḳ olup
Baglanurdı cān u dilden zülfinüñ zünnārına

21. **zāhid:**
Gazel 3163
Mısra: **7**
1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse). 2. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Baña meyden didi kıl tevbe zāhid
Ne tevbe zāhidā estaġfirullāh

22. **zāhid:**
Gazel 3204
Mısra: **7**
1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse). 2. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

‘Işḳa ‘alāmet isteme zāhid saña yiter
‘Āşıḳ bu yolda eyledi ser terk cān daḫı

23. **zāhid:**
Gazel 3221
Mısra: **3**
1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse). 2. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Ger göreydi yüzüñi zāhid senüñ iy mehliḳā
Terk iderdi cān u dilden cennetü’l-me‘vāsını

24. **zāhid:**
Gazel 3498
Mısra: **11**
1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse). 2. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

‘Aceb zāhid neden mātem tutar kim
Ki dāyim kara olmışdur libāsı

25. **zāhidā:**-*ā*
Gazel 3320
Mısra: **1**
(Ey zâhid!) Dünyayı terkedip dinin emirlerine çok titizlikle riayet eden, zühd ve takva sahibi, dindar; çok dindar olup irfanı olmayan kimse, kaba sofu.

Āteşe yak zāhidā gel ḫırḳa-i sālūsuñı
Taşlara çal gel uşat bu şīşe-i nāmūsuñı

zāhid ol-:

1. **zāhid ol-:**--*an*
Gazel 3098
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dindar olmak, dünyayı terk edip dinin emirlerine titizlikle uymak. II Kaba sofu olmak.

Zāhid olan geçürür ḫalvetde ‘ömrin beng-ile
‘İyş ider gülşende ‘ārif bāde-i gül-reng-ile

zâhidâ:

1. **zāhidā:**
Gazel 3032
Mısra: **7**
(□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd “bir şeye değer vermemek”ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.

Zāhidā var fāriġ ol nār-ıla korkutma beni
Zīra çokdan yanageldüm ben bu hicrān nārına

2. **zāhidā:**
Gazel 3062
Mısra: **5**
(□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd “bir şeye değer vermemek”ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.

Şarāb zāhidā terk itmek olmaz
Olupdur ṭīnüm anuñla sirişte

3. **zāhidā:**
Gazel 3065
Mısra: **3**
(□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd “bir şeye değer vermemek”ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin

emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.

Zāhidā mu‘ciz degül mi zülfin ejder gösterüp
Ḫaddi nūrı saña yitmez mi yed-i beyżā yine

4. **zāhidā:**
Gazel 3093
Mısra: **5**
(□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd "bir şeye değer vermemek"ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.

Zāhidā añma baña virme ḳıyāmet ḫaberin
Her kaçan yār ḳıyām itse ḳıyāmet getüre

5. **zāhidā:**
Gazel 3100
Mısra: **1**
(□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd "bir şeye değer vermemek"ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.

Zāhidā zühd ü riyāyı iḫtiyār itmeñ nice
Ehl-i diller meclisin gördükçe āh itmeñ nice

6. **zāhidā:**
Gazel 3329
Mısra: **7**
(□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd "bir şeye değer vermemek"ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.

Zāhidā bilmezsin alsañ ki şarābuñ leẕẕetin
Bādeye rehne virürdüñ ḫırḳa vü destāruñı

7. **zāhidā:**
Gazel 3370
Mısra: **3**
(□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd "bir şeye değer vermemek"ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.

Fikr idersin zāhidā sanduñ anı derd ü elem
Başka bir ‘ālem-durur ‘ālemde miḥnet ‘ālemi

8. **zāhidā:**
Gazel 3375
Mısra: **1**
(□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd "bir şeye değer vermemek"ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.

Zāhidā luṭf eyle ‘ayb itme bu ben bī-çāreyi
İḫtiyār elden gider gördükde bir meh-pāreyi

9. **zāhidā:**
Gazel 3404
Mısra: **6**
(□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd "bir şeye değer vermemek"ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.

‘Ayb kılmazduñ bu ben dīvāneyi ṭa‘n eyleyüp
Zāhidā görseñ eger bir kez ol ādem cānını

10. **zāhidā:**
Gazel 3407
Mısra: **7**
(□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd "bir şeye değer vermemek"ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.

Zāhidā var iç müselles saña olmışdur ḥelāl
Ehl-i ‘ışḳ içün şarāb-ı ḫāmı bayram irtesi

11. **zāhidā:**
Gazel 3415
Mısra: **7**
(□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd "bir şeye değer vermemek"ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.

Ger behişte zāhidā meyl itmesem ‘ayb eyleme
Su gibi çün ‘āşıḳ-ı dīẕār gördüm kendümi

12. **zāhidā:**
Gazel 3417
Mısra: **7**
(□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd "bir şeye değer vermemek"ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.

Zāhidā bakduñ ḥaḳāretle yine ‘ışḳ ehline
‘Ucb idüp gördüñ tekebbürle i miskīn kendüñi

13. **zāhidā:**
Gazel 3202
Mısra: **8**
Ey zâhid! II zâhid: dünyayı terk edip dinin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sahibi, dindar, müttakî (kimse) II çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Men‘ idersin ‘āşıḳı ammā riyādur satduguñ
Zāhidā ‘ucb-ıla gördüñ kendüñi dānā gibi

14. **zāhidā:**
Gazel 3194

Mısra: **5**
Ey zahit! (1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse). 2. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.).

İçdügüm mey zāhidā baña ġıdā-yı rūḥdur
Sen yidügüñ dāyimā ḥayvānlayın erzen gibi

15. **zāhidā:**
Gazel 3226
Mısra: **3**
Ey zâhid! II Zâhid: Dünyayı terk edip dinin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sahibi, dindar, müttakî (kimse). II Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Kem naẓarla zāhidā bakma iñende ‘āṣıḳa
‘Ucb-ıla şeyṭān olur bir kişi görse kendini

16. **zāhidā:**
Gazel 3236
Mısra: **7**
Ey zâhid! II Zâhid: Dünyayı terk edip dinin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sahibi, dindar, müttakî (kimse). II Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Zāhidā ẕikr eyleme cennet hevāsı bizde yok
‘Āṣıḳ-ı dīdār olan n’eyler irem ırmagını

zāhid-i bārid-nefes:

1. **zāhid-i bārid-nefes:**
Gazel 3230
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Soğuk nefesli kaba sofu.

Ol güzeller şāhını ger görse idi bir naẓar
Unudurdı zāhid-i bārid-nefes evrādını

2. **zāhid-i bārid-nefes:**
Gazel 3305
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Soğuk nefesli kaba sofu.

İy zāhid-i bārid-nefes nedür bu baḥs ü bu cedel
Añlayımazsın fāriġ ol ‘ışḳ içre ḳīl ü ḳālümi

zāhid-i halvet-nişīn:

1. **zāhid-i ḫalvet-nişīn:**
Gazel 3259
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Halvette oturan zâhit II İnzivaya çekilmiş zâhit. Mâsivâdan ilgiyi kesip tamamen Allah'a yönelen zahit.

‘Işḳuñ ne bilsün şīvesin ol zāhid-i ḫalvet-nişīn
Hīç öykünür mi cilve-i ṭāvūsa murġ-ı ḫānegī

zāhid-i peşmīne-pūş:

1. **zāhid-i peşmīne-pūş:**
Gazel 3035
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yünden hırka giyen zahit.

Gel şarāb-ı ‘ışḳı nūş it zāhid-i peşmīne-pūş
Niçeye dek kalasın bu hāyu bu ġavġā-y-ıla

2. **zāhid-i peşmīne-pūş:**
Gazel 3373
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yünden hırka giyen zahit.

Ḥālet-i ‘ışḳı ne bilsün zāhid-i peşmīne-pūş
Cilve-i ṭāvūs[ı] hīç añlar mı murġ-ı ḫānegī

3. **zāhid-i peşmīne-pūş:**
Gazel 3492
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yünden hırka giyen zahit.

Ḥālet-i ‘ışḳı ne bilsün zāhid-i peşmīne-pūş
Cilve-i ṭāvūsı hīç añlar mı murġ-ı ḫānegī

ẓāhir:

1. **ẓāhir:**
Gazel 3238
Mısra: **12**
1. Meydanda olan, görünen, açık ve belli olan (şey) 2. Bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü, dış görünüşü. Karşıtı: BÂTIN.

İşitdüm çeşm-i fettānı uyur ‘ālem olur rāḥat
Uyarmañ fitnedür ẓāhir ko tursun aña ḥˇāb evlā

2. **ẓāhir:**
Gazel 3073
Mısra: **3**
Açık / âşikâr / görünen (şey).

Düşürme ẓāhir elden gülgūn şarāb nūş it
Ma‘nā yüzinden ammā la‘l-i nigārı gözle

3. **ẓāhirde:**-*de*
Gazel 3378
Mısra: **12**
(Ar.) Meydanda olan, görünen, açık ve belli olan (şey).

Bir būse tevaḳḳu‘ iderem didi Muḥibbī
Ẓāhirde ḳabūl itmedi ammā güle düşdi

ẓāhir it:

1. **ẓāhir it:**
Gazel 3320

Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görünür duruma getirmek, açığa çıkarmak, meydana çıkarmak.

Kākülüñ gülşende depret ‘anber efşān eylesün
Zīb ü fer vir cilvelerle ẓāhir it ṭāvūsuñı

<u>zahīr it-:</u>

1. **ẓāhir it-:**-*mez*
Gazel 3261
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ortaya çıkarmak, görünür hale getirmek.

La‘l-i nābuñ ḳıymetin cānā Muḥibbī ḫoş bilür
Ẓāhir itmez cevherüñ ḳadrini illā cevherī

2. **ẓahīr it-:**-*di*
Gazel 3253
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meydana çıkarmak, görünür kılmak, ifşa etmek.

Muḥibbī naẓmuñı görüp diye elbette naẓm ehli
Bu fikr ü bikri şi‘rinde hemān ancak ẓahīr itdi

<u>zāhir ol:</u>

1. **ẓāhir ol:**-*ur*
Gazel 3354
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

İy dil mecāz-ı ‘ışḳa göñül virmeden sakın
Soñra yanuñda ẓāhir olur çün nedāmeti

2. **ẓāhir ol:**-*ur*
Gazel 3457
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

Sırruñ Muḥibbī sakla dilden çıkarma zīnhār
Ẓāhir olur ol ebed çünki tutaga düşdi

3. **ẓāhir ol:**-*aldan*
Gazel 3493
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görünür duruma gelmek, açığa çıkmak, meydana çıkmak.

Ẓāhir olaldan mu‘anber zülfüñ iy dilber senüñ
Bir pula gördüm satarlar deste deste sünbüli

<u>zāhir ol-:</u>

1. **ẓāhir ol-:**-*dı*
Gazel 3270
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

Ẓāhir oldı nāgehān gördüm ben bir mehveşi
Ol zamāndan berü şu‘le virdi sīnem āteşi

2. **ẓāhir ol-:**-*dı*
Gazel 3212
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görünür duruma gelmek, açığa çıkmak, meydana çıkmak.

Derūn-ı sīneden ‘ışḳ oldı ẓāhir
‘Ayān itdi yaşumla rūy-ı zerdi

3. **ẓāhir ol-:**-*dukça*
Gazel 3213
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

Baḥr-ı dilden ẓāhir oldukça gören eş‘ārumı
Dir bu ne dürr-i semīn ü bu ne sırr-ı ma‘nevī

4. **ẓāhir ol-:**-*an*
Gazel 3250
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görünür duruma gelmek, açığa çıkmak, meydana çıkmak.

Baḥr-ı dilden ẓāhir olan kim göre eş‘ārumı
Dir niçe esrār-ıla var niçe yüz biñ ma‘nevī

5. **ẓāhir ol-:**-*alı, -dan*
Gazel 3259
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görünür duruma gelmek, açığa çıkmak, meydana çıkmak.

Şem‘-i ruḫsāruñ senüñ ẓāhir olalıdan dōstum
Yakmak içün bāl ü per oldum bu şeb pervānegī

<u>zahiren:</u>

1. **ẓāhiren:**
Gazel 3249
Mısra: **7**
Görünüşte, görünüşe göre.

Ẓāhiren gördüm ‘iẕāruñda ‘araḳ
Güller üzre çın seḥer şebnem gibi

<u>zahm:</u>

1. **zaḫmı:**-*ı*
Gazel 3045
Mısra: **7**
Yara II dert, üzüntü, acı.

Sīnemde anuñ zaḫmı gelür çün bāña merhem
Derdini ḳabūl eylememişdür em içinde

2. **zaḫm:**
Gazel 3067
Mısra: **7**
Yara II dert, üzüntü, acı.

‘Aḳreb-i zülfüñ egerçi zaḫm uradı cānuma
İy ṭabīb-i dil ne ġam ger leblerüñ tiryāk ola

3. **zaḫmumuñ:**-*um, -uñ*
Gazel 3452
Mısra: **2**
Yara.

‘Arż-ı ḥüsn eyle hicāb eyleme cān pārecügi
Zaḫmumuñ merhemi bī-çāre dilüñ çārecügi

zaḥm ur:

1. **zaḫm ur:**-*sa*
Gazel 3419
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yara açmak.

Ef‘ī-yi zülfüñ iy dōst zaḫm ursa bāña ġam mı
Tiryāk-i la‘lüñ emdüm cāna ifāḳa düşdi

ża‘īf it-:

1. **ża‘īf it-:**-*di*
Gazel 3034
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zayıflatmak, güçsüz bırakmak.

Ża‘īf itdi beni fırḳat helāk olurdı dil-ḫaste
Dil-i bīmāra olmasa ḫayāl-i yār eglence

ża‘īf ol:

1. **ża‘īf ol:**-*dı*
Gazel 3376
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güçsüz, dermansız kalmak, hastalanmak; aşk hastalığı sebebiyle düşkün, zavallı hale gelmek.

Ża‘īf oldı dil-i miskīn lebüñ dārü’ş-şifāsından
Aña bir būse baḫş eyle ki gelsün agzınuñ dadı

ża‘īf [ü] nā-tüvān:

1. **ża‘īf [ü] nā-tüvān:**
Gazel 3068
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Zayıf ve güçsüz.

Hicr-ile oldı Muḥibbī key ża‘īf [ü] nā-tüvān
İy ṭabīb-i dil meded kıl bu dil-i bīmāruma

zāl:

1. **zāl:**
Gazel 3342
Mısra: **6**
Ak sakallı, ihtiyar kimse [Doğduğu zaman saçları, kirpikleri ve kaşları bembeyaz olduğu için meşhur Îran pehlivanı Rüstem’in babasına lakap olmuş ve dîvan edebiyâtında ona telmîhen kullanılmıştır].

Gösterür ak u karasını cihān ‘ibret içün
Eyledi anlara ḥayret-nümā Zāl beni

zāl u rüstem:

1. **zāl u rüstem:**
Gazel 3461
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zal (Şehname'de adı geçen İranlı tarihî-efsanevî Fars kahramanlarından. Rüstem'in babası, Sam'ın oğludur) ve Rüstem (Şehname'de adı çok geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı, Sam'ın torunu Zal'ın oğlu).

Kanı İskender Ferīdūn Ḫusrev ü Dārā vü Cem
Kanda gitdi Zāl u Rüstem Gīv-ile Bījen gibi

zāl-i dehr:

1. **zāl-i dehr:**-*e*
Gazel 3363
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhtiyar, yaşlı dünya.

Zāl-i dehre iy Muḥibbī sen sen ol meyl eyleme
Zen nedür kim dil vire aña cihānuñ erleri

zâlim:

1. **ẓālim:**
Gazel 3332
Mısra: **4**
Acımasız davranan; zulüm, eziyet eden (kimse).

Yār[ı] gördüm esb-i nāz-ıla yine cevlān ider
Didüm öldürdüñ be ẓālim āh bu üftāde[y]i

2. **ẓālimi:**-*i*
Gazel 3321
Mısra: **10**
Zulüm ve haksızlık yapan kimse.

İy Muḥibbī ‘adl kıl bir kimseye ẓulm eyleme
Ḥaḳ ta‘ālā çünki bilürsin ki sevmez ẓālimi

zālim-i devrān-ı cefākār:

1. **ẓālim-i devrān-ı cefākār:**-*a*
Gazel 3018

Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cefa eden devrin(zamanın) zalimi.

Raḥm eyle eyā ẓālim-i devrān-ı cefākāra
Ben bulımadum derdüme bir çāre esirge

zālüm:

1. **ẓālümi:**-*i*
Gazel 3305
Mısra: **10**
1. Zulüm ve haksızlık yapan (kimse). 2. Acımasız, merhametsiz (kimse).

Alma Muḥibbī ‘āḳil ol dünyāy[ı] sen bir ḥabbeye
Āḫir saña ne kılısar bilmez misin bu ẓālümi

zaman:

1. **zamāna:**-*a*
Gazel 3178
Mısra: **7**
1. Olmuş ve olacak hâdiselerin birbiri ardınca cereyan edişinin düşüncemizde meydana getirdiği başı ve sonu belli olmayan soyut kavram, vakit. 2. Bu kavramın belirli sınırlar içinde kalan bir parçası, vakit.

Ne zamāna kalduk oldı var-ısa āḫir zamān
Gör kıyar dünyā içün kardaş olan kardaşını

2. **zamānuñ:**-*uñ*
Gazel 3438
Mısra: **8**
Devir, çağ, dönem.

Niçeler meydān-ı naẓma geldiler ammā ki ben
Olmışam ṭab‘-ı semendümle zamānuñ yügrügi

3. **zamānda:**-*da*
Gazel 3381
Mısra: **10**
1-Vakit, çağ. 2-Devir: 3-Süre, mühlet.

Zülfi şebinde dil düşeli vādī-yi ġama
Yakdum zamānda yine Mecnūn çerāġını

4. **zamāndan:**-*dan*
Gazel 3270
Mısra: **2**
(Ar.) Olmuş ve olacak hâdiselerin birbiri ardınca cereyan edişinin düşüncemizde meydana getirdiği başı ve sonu belli olmayan soyut kavram, vakit.

Ẓāhir oldı nāgehān gördüm ben bir mehveşi
Ol zamāndan berü şu‘le virdi sīnem āteşi

zamān ḥalkı:

1. **zamān ḥalḳı:**
Gazel 3278
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hazır zamanda yaşayanlar.

Pür gerek ola tolu ḥikmet ile maḫzen-i dil
Añmañ şimdi zamān ḥalḳı gibi içi boşı

zamāne:

1. **zamāne:**
Gazel 3003
Mısra: **11**
1. Devir, zaman 2. (Küçümseme ve yakınma ifâdesiyle) İçinde yaşanılan zaman.

Zamāne gūşına çün ker dimişler
Kulak tutmaz Muḥibbī āh u zāra

2. **zamāne:**
Gazel 3381
Mısra: **6**
1. Devir, zaman 2. (Küçümseme ve yakınma ifâdesiyle) İçinde yaşanılan zaman.

Zārīlık itse ney gibi dil tañ mı şūbḥa dek
Ṭanbūr gibi burdı zamāne kulagını

ẓann it:

1. **ẓann it:**-*me*
Gazel 3359
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zannetmek, sanmak.

Dōstum nāz uyḫusından daḥı bī-dār olmaduñ
Şöyle ẓann itme kapuñda nāle feryād olmadı

zār:

1. **zāra:**-*a*
Gazel 3016
Mısra: **2**
1. Ağlama,2. inleme, şikâyet 3) feryat, figan.

Çün geldi ‘ademden yine gülzāra benefşe
Gelse yiridür āh-ıla hem zāra benefşe

2. **zārı:**-*ı*
Gazel 3295
Mısra: **6**
Ağlama, inleme.

Nigāruñ katıdur göñli anı kim bilmek isterse
Felek nerrādı getürmez murādumca benem zārı

3. **zār:**
Gazel 3208
Mısra: **2**
I. Ağlayan, inleyen. II. Perişan; zayıf, dermansız.

Cān-ıla bu dil oldı giriftār ‘āşıḳı
Mecnūn-ı dehr gibi olup zār ‘āşıḳı

4. **zār:**
Gazel 3415
Mısra: **1**
(Fars.) Ağlayan, inleyen.

Gül yüzine dil virelden zār gördüm kendümi
Derde bildüm çāre yok nā-çār gördüm kendümi

zār eyle-:

1. **zār eyle-:**-*me*
Gazel 3283
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak, inlemek.

Ḫūnum içdügüñ yiter gel eyleme zār beni
Bāde nūş itdüñ revā mı dil [ü] yā mey-şikeni

2. **zār eyle-:**-*se*
Gazel 3159
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak.

Añsa Muḥibbī gün yüzüñi zār eylese
Gūş-ı zamāne toptolu ol ṣadā-y-ıla

zār eyle:

1. **zār eyle:**-*uñ, -ı*
Gazel 3286
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak, inlemek.

Eyle Muḥibbī zāruñı göge çıkar feryāduñı
Bī-raḥmdur raḥm eyleye tā işide āvāzuñı

2. **zār eyle:**-*ı*
Gazel 3284
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak, inlemek.

Sev evvel cān-ıla gül yüzlü yārı
Soñında eyle bülbül gibi zārı

zār id-:

1. **zār id-:**-*ı, -er*
Gazel 3192
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak.

İder bülbül bahār olduḳda zārı
Gül ile çün görür bir yirde ḫārı

2. **zār id-:**-*er, -sin*
Gazel 3217
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlatmak, inletmek.

İy ṣanem bilsem ne içün zār idersin hā beni
Ṭurra-i zülf-i siyehkāruñ ucından vā beni

zār it-:

1. **zār it-:**-*di*
Gazel 3188
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak, inlemek.

Gösterüp gül yüzini kıldı nihān
Bülbül-āsā işümi zār itdi

zār kıl:

1. **zār kıl:**-*ı, -sun*
Gazel 3295
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak.

Baña ḳaddi ḫaddi besdür n’iderem serv-i gülzārı
Ko kılsun çün ruḫı güldür bu dil bülbül gibi zārı

zār kıl-:

1. **zār kıl-:**-*ı, -ur, -du, -m*
Gazel 3182
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak.

Niḳābın keşf idüp ol gül eger göstere ruḫsārı
İderdüm nāle bülbül-veş kılurdum āh-ıla zārı

zār ol-:

1. **zār ol-:**--*ma, --sun*
Gazel 3029
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp inlemek.

Siyeh zülfine ol yāruñ giriftār olmasun kimse
Belā dāmınuñ içine düşüp zār olmasun kimse

2. **zār ol-:**--*ma, --sun*
Gazel 3029
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp inlemek.

Gidüpdür ‘aḳl u dil elden dilegüm bu-durur Ḫaḳ’dan
Muḥibbī gibi ol yārı sevüp zār olmasun kimse

zār u giryān:

1. **zār u giryān:**--*sın*
Gazel 3036
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlama ve inleme.

Bir perī-peyker ġamından zār u giryānsın yine
Kākül-i dilber gibi iy dil perīşānsın yine

zār u maḥzūn:

1. **zār u maḥzūn:**-*am*
Gazel 3166
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayan, inleyen ve hüzünlü.

Bir gül-i ra'nā ġamından zār u maḥzūnam yine
Bagrumuñ kanı yiñilmez dīde-pürḫūnam yine

zār u rüsvā ol:

1. **zār u rüsvā ol:**-*sa*
Gazel 3337
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak ve rezil olmak.

Olsa idüm 'ışḳuñ ile zār u rüsvā kāşki
Hem-çünān dīvāneler ḫaylinde şeydā kāşki

zār u sergerdān eyle:

1. **zār u sergerdān eyle:**-*dü, -ñ*
Gazel 3398
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlatmak ve kendinden geçirmek.

Eyledüñ sen hicr elinden zār u sergerdān beni
Daḫı hem tennūr-ı ġamda eyledüñ biryān beni

zār u zār it:

1. **zār u zār it:**-*dü, -ñ*
Gazel 3500
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlatmak.

İy Muḥibbī gülşen-i kūyında yāruñ tā seḥer
Bülbül-i gülzāra beñzer zār u zār itdüñ beni

zāra düş-:

1. **zāra düş-:**--*a*, --*e*
Gazel 3097
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak, inlemek.

Murġ-ı dil itdi heves gülşen-i dildāra düşe
Ya'nī bülbül gibi ḳaṣd itdi göñül zāra düşe

2. **zāra düş-:**-*di*
Gazel 3187
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ağlamak, inlemek.

Göñül gül yüzlü bir dildāra düşdi
Anuñçün bülbül-āsā zāra düşdi

zāra gel-:

1. **zāra gel-:**--*a*, --*me*, --*y*, --*e*
Gazel 3044
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak, inlemek.

Görsem yüzini zārı kılup āh ider göñül
Kim gördi anı bülbül ola zāra gelmeye

żarar gel-:

1. **żarar gel-:**--*dükçe*
Gazel 3100
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zarar gelmek, başına kötü bir şey gelmek.

Seyl-i eşkümden żarar geldükçe bu mülk-i dile
Seng-i miḥnet birle yapup üstüvār itmeñ nice

żarar gel:

1. **żarar gel:**-*mez*
Gazel 3480
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kötülük gelmek.

Seyl-i eşkümden żarar gelmez meger bennā-yı 'ışḳ
Seng-i miḥnetle ezel yapmış bu göñlüm dārını

żarar it-:

1. **żarar it-:**--*mez*
Gazel 3067
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zarar vermek, zarar getirmek.

Çeşmüme gel pā koyup ḫār-ı müjemden ġam yime
Pāyuña itmez żarar yaşumla çün nemnāk ola

zārı kıl-:

1. **zārī kıl-:**--*ur*
Gazel 3114
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak, inlemek.

Dil Muḥibbī gözümüñ yaşı içün nāle kılur
Şīr umup zārī kılur ṭıfl gibi dāyesine

2. **zārı kıl-:**--*ı, --up*
Gazel 3044
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak.

Görsem yüzini zārı kılup āh ider göñül
Kim gördi anı bülbül ola zāra gelmeye

zār-ı nihān:

1. **zār-ı nihān:**-*um*
Gazel 3389
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizli ağlama.

Gördiler rüsvālıgumdan bildiler kim ‘āşıḳam
Sen daḫı bil dōstum zār-ı nihānum kalmadı

zārılıġ:

1. **zārılıgum:**-*(u)m*
Gazel 3382
Mısra: **7**
(Âşığın) ağlamaklı, inlemekli hâli.

Gül yüzüñsüz zārılıgum diñmemişdür dōstum
Görmedi bārān kimesne çeşm-i giryānum gibi

zārīlıg it-:

1. **zārīlıg it-:**-*lıg, -se*
Gazel 3239
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak, inlemek.

İñleyüp zārīlıg itse tañ mıdur cān bülbüli
Laḫẓa laḫẓa çünki artar ol gülüñ ra‘nālıgı

zārılık id-:

1. **zārılıḳ id-:**-*er*
Gazel 3279
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak, inlemek.

Zārılıḳ ider döneli göñlüm dōlāba āh
Yaşlar döker dīdelerüm de pür āb oldı

zārīlık it:

1. **zārīlık it:**-*dü, -m*
Gazel 3404
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Şol ḳadar zārīlık itdüm bakmadı bir kez baña
Nite kim gül bülbülüñ gūş eylemez efġānını

2. **zārīlık it:**-*se*
Gazel 3381
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlamak, inlemek.

Zārīlık itse ney gibi dil tañ mı şūbḥa dek
Ṭanbūr gibi burdı zamāne kulagını

zārlıġ:

1. **zārlıgı:**-*ı*
Gazel 3391
Mısra: **6**
İnleme, sızlanma, ağlama.

N’içün işitmeyesin āh u fiġānumı benüm
Yoḫsa ḫoşcā mı gelür ‘ışḳuñ-ıla zārlıgı

zārlık id:

1. **zārlıḳ id:**-*er*
Gazel 3420
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnlemek.

Gülzār-ı ḥüsne karşu Muḥibbī bulınmadı
Zārlıḳ ider bülbül-i güyā benüm gibi

żāyi‘ eyle-:

1. **żāyi‘ eyle-:**--*y, --üp*
Gazel 3072
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ziyan etmek, boşa harcamak. || Yitirmek, kaybetmek.

Hīç revā mıdur dilā sen böyle cāy-ı ābda
‘Ömri żāyi‘ eyleyüp bir dem kalasın ḫˇābda

zebān:

1. **zebānumdan:**-*um, -dan*
Gazel 3303
Mısra: **3**
Dil.II. Lisan, konuşma.

Ṭurfa-būdur çıkmadı bir ḥarf zebānumdan benüm
Ser-te-ser tolmış ciḫān gördüm benüm efsānemi

2. **zebāna:**-*a*
Gazel 3416
Mısra: **5**
Dil, lisan, konuşma.

Erisün su olup bagrı zebāna bulmasun ḳudret
Şeker güftāruña her kim şehā teşbīh ide ḳandı

zebān-ı ḥāl:

1. **zebān-ı ḥāl:**-*-ıla*
   Gazel 3135
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Hal dili, sözle değil hal ile anlatılan mânâ.

Dönelden ḳāmetüm çenge şeb-i hicrüñde iy dilber
Zebān-ı ḥāl-ıla hūlar gelür derd-ile feryāda

2. **zebān-ı ḥāl:**-*ile*
   Gazel 3430
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Hal dili, sözle değil hal ile anlatılan mânâ.

Derd-i dil aḥvālini bir bir zebān-ı ḥāl-ile
Nāle adlu şerḥ ider göynüklü sazum var-ıdı

zebh:

1. **ẕebḥ-ile:**-*-ile*
   Gazel 3115
   Mısra: **14**
   Kesme, boğazlama II Kurban kesme.

Bünyād-ı cefā eyledüñ evvel beni öldür
‘Ādetdür ezel ẕebḥ-ile başlansa bināya

zebūn ol-:

1. **zebūn ol-:**-*ma*
   Gazel 3195
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Zayıf ve düşkün duruma gelmek.

Merd-i meydān ol Muḥibbī olma dünyāya zebūn
Māddeye dil virmeyüp olmak gerekdür ner gibi

zebūn ol:

1. **zebūn ol:**-*dı*
   Gazel 3301
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Zayıf ve düşkün duruma gelmek.

Cefālar idesin cāna şikāyet itmeyem senden
Ḳabūlüm her ne gönderseñ dimem bu dil zebūn oldı

zecr ü ‘anā:

1. **zecr ü ‘anā:**-*dan*
   Gazel 3355
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Eziyet ve meşakkat/zahmet.

İstemez ‘āşıḳ olan zecr ü ‘anādan ġayrı
Nite kim ḫasta olan derde devāndan ġayrı

2. **zecr ü ‘anā:**-*dan*
   Gazel 3384
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Eziyet ve meşakkat/zahmet.

Bu cihānuñ nesi var zecr ü ‘anādan ġayrı
Arasañ nesnesi yok derd ü belādan ġayrı

zecr ü elem:

1. **zecr ü elem:**
   Gazel 3323
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Zorlama/eziyet ve keder.

Bu Muḥibbī’ye yiter cevr ü sitem zecr ü elem
Eydesin olmadı mı daḫı ‘ināyet naẓarı

zecr ü hicr:

1. **zecr ü hicr:**-*ile*
   Gazel 3221
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Ayrılığın vermiş olduğu acı sıkıntı ve eziyet hali.

Bilmedin ḳadrüm benüm öldürdi zecr ü hicr-ile
Bir gün ola kim Muḥibbī bulmaya aña seni

2. **zecr ü hicr:**-*ile*
   Gazel 3262
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Ayrılığın vermiş olduğu acı sıkıntı ve eziyet hali.

Zecr ü hicr-ile murāduñ āḫir öldürmek ise
Bārī tīz öldüregör çekmeye tā ol miheni

zecr ü miḥnet:

1. **zecr ü miḥnet:**-*-dür*
   Gazel 3047
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Eziyet ve zorluk.

Yidügi derd ü belā vü zecr ü miḥnetdür bu dil
Geçinür ġam maṭbaḫında dürlü dürlü aş-ıla

zecr-i hicr:

1. **zecr-i hicr:**-*e*
   Gazel 3160
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Ayrılık eziyeti, sıkıntısı.

Zecr-i hicre ögrenüpdür bu göñül şol ḥadde kim
Dir ki derd olsa bu ‘ālem içre dermān olmasa

zehī:

1. **zehī:**
Gazel 3448
Mısra: **10**
"Ne güzel! Ne hoş!" anlamlarında ünlem.

İy ṭabīb-i dil ü cān görmeye bir kerre yüzüñ
Hicr-ile cān vire bu ḫasta Muḥibbī'ye zehī

zehr:

1. **zehr:**
Gazel 3003
Mısra: **4**
Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağu, sem II mec. helâk edici ıztırap.

İçürür ādeme öñ şehd ü şekker
Kılur zehr ile soñra pāre pāre

zehre:

1. **zehresi:**-*si*
Gazel 3450
Mısra: **4**
Cesaret, yiğitlik.

Dehenüñ vaṣfını gülşende eger ẕikr itsem
Zehresi var mı açа ġoncalar anda deheni

zekāt:

1. **zekātı:**-*ı*
Gazel 3203
Mısra: **7**
(Ar. zekāt "bereket, fazlalık; temizlik") İslâm dîninin beş şartından biri olarak, sâhip olunan ve belli bir miktârı aşan mal ve paranın yoksullara dağıtılması gereken kırkta biri ve bunun yoksullara dağıtılması işi. II Sevgilinin güzellik zekatı.

Yüzüñ göster odur ḥüsnüñ zekātı
Kapuña bu gedā iḥsāna geldi

zekāt vir-:

1. **zekāt vir-:**-*me, -y, -üp*
Gazel 3019
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Müslümanlıkta, sahip olunan mal ve paranın kırkta birlik payını sadaka olarak dağıtmak.

Eyleyüp deryūzeyi gelse Muḥibbī kapuña
Virmeyüp ḥüsnüñ zekātın anı maḥzūn eyleme

zemīn:

1. **zemīni:**-*i*
Gazel 3282
Mısra: **9**
Dünya, âlem, yeryüzü.

Āsümān-ıla zemīni gezdi [kim] künc-i viṣāl
Bulmadı bir yir Muḥibbī sīnede cā eyledi

2. **zemīne:**--*e*
Gazel 3133
Mısra: **1**
Taban, döşeme, toprak sathı. II Yer, mahal.

Zümürrüd naṭ'ı döşense zemīne nev-bahār olsa
Gülistān seyrine varsam bile ancak nigār olsa

3. **zemīni:**-*i*
Gazel 3419
Mısra: **3**
(Fars.) Yer, mahal.

Kıldı zemīni derya yaşum yiñilmez oldı
Āhum urūc idelden çarḫa tarrāḳa düşdi

zemīn ü āsümān:

1. **zemīn ü āsümān:**-*uñ*
Gazel 3496
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yer ve gök, yeryüzü ve gökyüzü II her yer.

Olalı ṭab'um zemīn ü āsümānuñ yügrügi
Söz demidür kandadur gelsün cihānuñ yügrügi

zemzem:

1. **zemzeme:**-*e*
Gazel 3110
Mısra: **8**
Kâbe yakınında bulunan bir kuyunun Müslümanlarca kutsal sayılan suyu, zemzem suyu.

Ka'be-i vaṣlın añup her gice āh u vāh kıl
Ağla yaşlar dök güzüñ yaşıyla dönsün zemzeme

2. **zemzem:**
Gazel 3249
Mısra: **4**
Kâbe yanındaki meşhur kuyudan çıkan kutsal su.

Ka'be kūyuña varup buldum ṣafā
Anda çeşmüm görinür zemzem gibi

zen:

1. **zende:**--*de*
Gazel 3015
Mısra: **12**
(Fa.) Kadın.

Muḥibbī virme dil dünyā denīdür
Vefā yokdur bilürsin çünki zende

2. **zen:**
Gazel 3349
Mısra: **6**
(Fa.) Kadın.

Senüñ zībā cemālüñi görenler terk-i cān itse
‘Aceb mi Yūsuf’ı görüp elini cümle zen kesdi

3. **zen:**
Gazel 3363
Mısra: **10**
(Fa.) Kadın.

Zāl-i dehre iy Muḥibbī sen sen ol meyl eyleme
Zen nedür kim dil vire aña cihānuñ erleri

4. **zen:**
Gazel 3461
Mısra: **14**
(Fa.) Kadın.

İy Muḥibbī dār-ı dünyā kimseye kılmaz vefā
Gösterür kendüyi evvel ziynet ile zen gibi

5. **zende:**-*de*
Gazel 3042
Mısra: **12**
Kadın.

Ezelden mest-i ‘ışḳ oldı Muḥibbī
Anuñ göñli ne zende ne püserde

6. **zen:**
Gazel 3194
Mısra: **10**
Kadın.

İy Muḥibbī merd iseñ dünyā seni aldamasun
Danış evvel ‘aḳsin it yok ‘aḳlı anuñ zen gibi

7. **zen:**
Gazel 3210
Mısra: **6**
Kadın.

Şöyle bil gelmez cihāndan kimseye ẕerre vefā
Kendüzin ziyenet ider āl-ıla her dem zen gibi

zenah:

1. **zenaḫ:**
Gazel 3112
Mısra: **14**
Çene çukuru. II Sevgilinin çene çukuru.

Zülfine el sun Muḥibbī ola kim bend eyleyüp
Sala āḫir ḥabs içün seni zenaḫ zindānına

zenah çāhı:

1. **zenaḫ çāhı:**--*ı, --n, --da*
Gazel 3120
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) Çene çukuru.

Zenaḫ çāhında ‘uşşāḳı esirge leblerüñ göster
Bir içim su-y-ıla ḫayruñ irişsün ehl-i zindāna

zenaḫdān çāh:

1. **zenaḫdān çāh:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3472
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Çene çukuru.

Zülfüñe bend olmışın gel koy zenaḫdān çāhına
Tā ebed kurtarmasun ḥabs itsün ol zindān beni

zencīr:

1. **zencīr:**
Gazel 3282
Mısra: **8**
(□□□ şimçeg eniribriB .1 (ricnez .sraF) .i (□□ mâdenî halkalardan meydana gelen bağ: 2. Eskiden suçluların, delilerin eline, ayağına vurulan demirden bağ:.

Gördi müşgīn-i selāsil zülf-ile kāküllerin
Boynuma zencīr ola dil diyü sevdā eyledi

2. **zencīrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3493
Mısra: **11**
Zincir, birbirine geçmiş demir halkalardan oluşan ip ve bağ, silsile // Sevgilinin saçı.

Dōstum bend it Muḥibbī’yi saçuñ zencīrine
Ola kim uslana ol mecnūn bile sag u solı

3. **zencīr-ile:**-*ile*
Gazel 3058
Mısra: **4**
Zincir, birbirine geçmiş demir halkalardan oluşan ip ve bağ, silsile II sevgilinin saçı.

Dil virelden zülfinüñ leylāsına Mecnūnlayın
Vādī-yi ġamda yürür zencīr-ile āvāre de

4. **zencīrinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3084
Mısra: **5**
Zincir, birbirine geçmiş demir halkalardan oluşan ip ve bağ, silsile II sevgilinin saçı.

Zülf[i] zencīrinde bend idi göñül dīvānesi
Düşmedin Mecnūn-ı bī-dil Leyli zülf[i] dāmına

5. **zencīre:**-*e*
Gazel 3258
Mısra: **6**
Zincir, hükümlülerin eline, ayağına vurulan demir bağ.

Görüp serv-i sehī ḳaddüñ senüñ dīvāneñ olmışdur
Sular zencīre dönmişdür ayaguña urup bağı

6. **zencīrine:**-*-i, --n, --e*
Gazel 3333
Mısra: **1**
Divan şiirinde aşığın çektiği gam ile sevgilinin saçı zincire benzetilir. Gam, uzun olduğu ve sonu gelmediği için; zülüf ve saç ise, şekil ve örgü nedeniyle zinciri andırır. Bu zincir yerine göre aşığı bağlar, zindana atar veya asıp idam eder.

Zülfi zencīrine bend itdi dil-i dīvāne[y]i
Şem‘-i ḥüsnin ‘arż idüp yakdı oda pervāne[y]i

7. **zencīr:**
Gazel 3444
Mısra: **2**
(Delilerin eline, ayağına veya boynuna bağlanan) Zincir, demir bağ, pranga.

Şu‘le-i ‘ışḳuñ ezelden olmışam pervānesi
Dūd-ı dil zencīr idinmişdür göñül dīvānesi

8. **zencīrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3096
Mısra: **7**
Divan şiirinde aşığın çektiği gam ile sevgilinin saçı zincire benzetilir. Gam, uzun olduğu ve sonu gelmediği için, zülüf ve saç ise, şekil ve örgü nedeniyle zinciri andırır. Bu zincir yerine göre aşığı bağlar, zindana atar veya asıp idam eder.

Baglanalı zülfüñüñ zencīrine dīvāne dil
Kendüzin farḳ eylemez degül ki sol u sagına

9. **zencīrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3236
Mısra: **5**
Divan şiirinde aşığın çektiği gam ile sevgilinin saçı zincire benzetilir. Gam, uzun olduğu ve sonu gelmediği için, zülüf ve saç ise, şekil ve örgü nedeniyle zinciri andırır. Bu zincir yerine göre aşığı bağlar, zindana atar veya asıp idam eder.

Āhumuñ zencīrine asup göñül ḳandīlini
Rūşen olsun diyü yakdı anda bagrum yagını

10. **zencīrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3479
Mısra: **3**
Divan şiirinde aşığın çektiği gam ile sevgilinin saçı zincire benzetilir. Gam, uzun olduğu ve sonu gelmediği için, zülüf ve saç ise, şekil ve örgü nedeniyle zinciri andırır. Bu zincir yerine göre aşığı bağlar, zindana atar veya asıp idam eder.

Mübtelāsın iy göñül gördüm saçı zencīrine
Bir delü dīvāne sergerdāna beñzetdüm seni

11. **zencīrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3054
Mısra: **5**
Divan şiirinde aşığın çektiği gam ile sevgilinin saçı zincire benzetilir. Gam, uzun olduğu ve sonu gelmediği için; zülüf ve saç ise, şekil ve örgü nedeniyle zinciri andırır. Bu zincir yerine göre aşığı bağlar, zindana atar veya asıp idam eder.

Mecnūn dügüm tak boynuma leylī saçuñ zencīrini
Mīrās-dur[ur] ṭavḳ-ı belā her kandasa dīvāneye

12. **zencīr:**
Gazel 3076
Mısra: **2**
Birbiri içine geçmiş metal halkalardan oluşan bağ, zincir, pranga. II Sevgilinin saçı.

Dil dutdı vaṭan zülf-i girih-gīr arasında
Dīvāneye ḫoşdur dura zencīr arasında

13. **zencīrin:**-*i, -n*
Gazel 3373
Mısra: **1**
Birbirine geçmiş halkalardan müteşekkil demir ip veya bağ. II Delilerin ayağına veya boynuna bağladıkları demir bağ, pranga. II Sevgilinin âşığı deli divane eden zülüfleri.

Zülf[i] zencīrin görüp oldı göñül dīvānegī
Ḥāṣıl itdi şem‘-i ḥüsne cān yakup pervānegī

14. **zencīrin:**-*i, -n*
Gazel 3373
Mısra: **1**
Birbirine geçmiş halkalardan müteşekkil demir ip veya bağ. II Delilerin ayağına veya boynuna bağladıkları demir bağ, pranga. II Sevgilinin âşığı deli divane eden zülüfleri.

Zülf[i] zencīrin görüp oldı göñül dīvānegī
Ḥāṣıl itdi şem‘-i ḥüsne cān yakup pervānegī

15. **zencīrin:**-*i, -n*
Gazel 3475
Mısra: **2**
Birbirine geçmiş halkalardan müteşekkil demir ip veya bağ. II Delilerin ayağına veya boynuna bağladıkları demir bağ, pranga. II Sevgilinin âşığı deli divane eden zülüfleri.

Leylī-i zülfüñ dil-i Mecnūn’ı şeydā eyledi
‘Işḳ zencīrin takup boynuma rüsvā eyledi

16. **zencīrin:**-*i, -n*
Gazel 3492
Mısra: **1**
Birbirine geçmiş halkalardan müteşekkil demir ip veya bağ. II Delilerin ayağına veya boynuna bağladıkları demir bağ, pranga. II Sevgilinin âşığı deli divane eden zülüfleri.

Zülfi zencīrin görüp buldı göñül dīvānegī
Ḥāṣıl itdi şem‘-i ḥüsne cān yakup pervānegī

17. **zencīrin:**-*i, -n*
Gazel 3500

Mısra: **2**
Birbirine geçmiş halkalardan müteşekkil demir ip veya bağ. II Delilerin ayağına veya boynuna bağladıkları demir bağ, pranga. II Sevgilinin âşığı deli divane eden zülüfleri.

İy göñül bend-i esīrüz zülf-i yār itdüñ beni
‘Işḳ zencīrin takup Mecnūn-vār itdüñ beni

18. **zencīrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3162
Mısra: **7**
Zincir, birbirine geçmiş demir halkalardan oluşan ip ve bağ, silsile. II Sevgilinin saçı.

Baglanalı zülfüñüñ zencīrine dīvāne dil
Kendüzin farḳ eylemez degül ki sol u sagına

zencīr ol-:

1. **zencīr ol-:**--*up*
Gazel 3056
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zincir olmak. II Birbirine geçmek.

İy Muḥibbī göz yaşı iki ṭaraf zencīr olup
Şāh-ı ‘ışḳuñ yidilür şīr-i neri oldum yine

zencīr-i ‘ışḳ:

1. **zencīr-i ‘ışḳ:**-*uñ, -la*
Gazel 3446
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk zinciri. II Sevgilinin saçı.

Serīr-i mülk-i ḥüsn üzre seni ol ki emīr itdi
Beni zencīr-i ‘ışḳuñla kapuñda bir esīr itdi

zer:

1. **zerse:**--*se*
Gazel 3088
Mısra: **6**
Altın.

Fāş itdi cihān ḫalḳına çün sırrumı yaşum
Gözden bırakam yirlere ger sīm [ile] zerse

2. **zer:**
Gazel 3195
Mısra: **8**
Altın.

‘Işḳa düşdüm ġıll u ġışdan cānı pāk itdüm yine
Pūte-i hicrān içinde ḫāliş oldum zer gibi

3. **zerden:**-*den*
Gazel 3244
Mısra: **11**
Altın.

Zerden serīre bakmaya ide Muḥibbī ‘ār
Her kim ḳanā‘atüñ bister ide būriyāsını

4. **zere:**-*e*
Gazel 3129
Mısra: **12**
Altın. II Aşığın yüzü.

Ol vefāsuz dilberüñ ḫarc itmek-içün yolına
Sīme döndi gözlerüm yaşı yüzüm döndi zere

5. **zer:**
Gazel 3432
Mısra: **8**
Altın; sarı renk.

Āhum duḫānı düpdüz çarḫuñ yüzini dutdı
Görinmez ise tañ mı göklerde zer çerāġı

6. **zer:**
Gazel 3353
Mısra: **6**
Altın II sararmış yüz.

Gözüm yaşıyla eyle naẓar rūy-ı zerdüme
Hem sīm döker yoluña hem zer benüm gibi

7. **zer:**
Gazel 3071
Mısra: **6**
Altın II sarı renk II âşığın sararmış yüzü.

Girüp dil pūte-i hicre yanaldan göñli pāk oldı
Ki zīrā ḫāliş olmaz zer kaçan kim girmeye ḳāla

8. **zer:**
Gazel 3070
Mısra: **4**
Altın II değerli, gösterişli.

Nev-bahār ile bezendi sebzezār oldı çemen
Bu ṣafādan zer saçar mihr-i cihān-tāb üstine

9. **zer:**
Gazel 3342
Mısra: **7**
(Fars.) Altın.

Zer gibi pūte-i ‘ışḳ ile dil ü cān eridüp
Ġıll u ġış komayuban eyledi ġam ḳāl beni

zer-baf ü aṭlas:

1. **zer-baf ü aṭlas:**
Gazel 3342
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Altın telden dokunmuş kumaş/elbise ve ipekten dokunmuş kumaş, atlastan yapılmış olan.

Dūd-ı āhum var iken zer-baf ü aṭlas n’iderem
Baña yiter ki bürür ol siyeh şāl beni

zerd:

1. **zerd:**
   Gazel 3142
   Mısra: **7**
   Sararmış, solgun.

Zerd ruḫumda gören bu ḳaṭre ḳaṭre yaşum
Dir jāleler dökilmiş berg-i ḫazān içinde

2. **zerd:**
   Gazel 3291
   Mısra: **6**
   1. Sarı renk. 2. Sararmış, solgun.

Sırr-ı ‘ışḳı saklamaz-ısañ dilā olur ‘ayān
Zerd çehreñde gören bu eşk-i gülgūn rengüñi

zerd eyle:

1. **zerd eyle:**-*di*
   Gazel 3482
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sarartmak, soldurmak.

Yüzümi zerd eyledi ‘ışḳuñ benüm ayvā gibi
Bagrumı taş itdi hicrüñ lāle-i ḫamrā gibi

zerd it-:

1. **zerd it-:**--*düm*
   Gazel 3042
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sararmış altın gibi.

Yaşumı sīm idüp itdüm yüzüm zerd
Güzeller meyl iderler sīm ü zerde

zerd ol:

1. **zerd ol:**-*dı*
   Gazel 3354
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sarı olmak, sararmak.

Gözüm yaşardı āh-ıla zerd oldı ruḫlarum
Bunlar olınca bellüdür ‘ışḳuñ ‘alāmeti

2. **zerd ol:**-*dı*
   Gazel 3345
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sarı olmak, sararmak, solgun yüzlü olmak.

Zerd oldı yüzüm yanalıdan pūte-i ġamda
Dirsem ne ‘aceb var mıdur eyvā benüm gibi

zerd ol-:

1. **zerd ol-:**--*a*
   Gazel 3118
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sarı olmak, sararmak, solgun yüzlü olmak.

Didiler gel vir Muḥibbī bize ‘ışḳuñdan nişān
Didüm eşküm surḫı yitmez mi ki çehrem zerd ola

zerr:

1. **zer:**
   Gazel 3109
   Mısra: **6**
   Altın.

Yine ta‘vīẕ için gülşende ġonca
Asar zer heykelin nāzük nihāle

zerre:

1. **ẕerre:**
   Gazel 3040
   Mısra: **10**
   Zerre, çok küçük.

İy Muḥibbī saña kandan mübtelā olmak aña
Ẕerre hem-ser ola mı mihr-i cihān-ārā-y-ıla

2. **ẕerre:**
   Gazel 3149
   Mısra: **13**
   Çok küçük parçacık.

Başın egeli ġam yili yok ẕerre mecāli
Dil-ḫaste Muḥibbī gibi turmaga benefşe

3. **ẕerre:**
   Gazel 3210
   Mısra: **5**
   Çok küçük parçacık.

Şöyle bil gelmez cihāndan kimseye ẕerre vefā
Kendüzin ziyenet ider āl-ıla her dem zen gibi

4. **ẕerre:**
   Gazel 3035
   Mısra: **7**
   Çok küçük parçacık.

Ẕerre gibi gün yüzi şevḳine sergerdān olup
Giceler tā ṣubḥa dek efġān iderdüm nāy-ıla

5. **ẕerre:**
   Gazel 3187
   Mısra: **9**
   Çok küçük parçacık.

Muḥibbī ẕerre gibi gün yüzüñden
Olalı dūr iñen āvāre düşdi

6. **ẕerresin:**-*s, -in*
   Gazel 3101

Mısra: **8**
Çok küçük şey; çok az miktar.

Bār-ı ġam taglarcadur dil aña ṭāḳat gösterür
Ẕerresin ger taga ursalar taḥammül itmeye

7. **ẕerre:**
Gazel 3024
Mısra: **6**
Az bir miktar, çok az miktarda.

Gül yüzüñsüz n'eylerem ben gülsitān-ı gülşeni
Gün yüzüñ olmasa 'ālem ẕerre gelür mi göze

8. **ẕerrece:**-*ce*
Gazel 3026
Mısra: **12**
(Ar.) Çok küçük parçacık.

Āteş-i 'ışḳa Muḥibbī niçe döysün dil ü cān
Yakar ugrar-ısa ẕerrece kurıya ger yaşa

9. **zerrece:**-*ce*
Gazel 3424
Mısra: **3**
(Ar.) Çok küçük parçacık.

Şīrīn lebüñe beñzemese zerrece iy dōst
Bu ḥürmet ü bu ḳadri şeker kanda bulaydı

10. **ẕerre:**
Gazel 3284
Mısra: **4**
(Ar.) Çok küçük parçacık.

Güneşdür yüzini her kim görürse
Kalur mı ẕerre gibi hīç ḳarārı

11. **zerre:**
Gazel 3343
Mısra: **9**
(Ar.) Çok küçük parçacık.

Dünyā-yı dūna eylemedi zerre maḥabbet
Çün itdi naẓar gördi Muḥibbī anı fānī

12. **ẕerre:**
Gazel 3393
Mısra: **7**
(Ar.) Çok küçük parçacık.

Ẕerre gelmez 'aynuma bāġ-ı cinānuñ gülleri
Ol yüzi gülzārsuz sanmañ nihāl egler meni

zerre-i nāçīz:

1. **ẕerre-i nāçīz:**-*den*
Gazel 3174
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Adı anılmaya değmeyecek kadar ehemmiyetsiz, hiç hükmünde, değersiz, önemsiz çok küçük parçacık. II Aşık.

Gāh olur bir ẕerre-i nāçīzden kemter kılur
Geh döner ḫurşīd-veş raḫşān ider göñlüm beni

zerre-veş:

1. **ẕerre-veş:**
Gazel 3067
Mısra: **1**
Zerre kadar, az miktarda.

Ẕerre-veş her kim meẕellet topragında ḫāk ola
Tañ degüldür gün gibi ger menzili eflāk ola

2. **ẕerre-veş:**
Gazel 3458
Mısra: **5**
Zerre gibi, çok az miktarda. II Güneş'in etrafında dönen Ay gibi; âşık gibi.

Ẕerre-veş kaldur nigārā bu ġubārı ḫākden
Çünki oldı gün yüzüñ mihr-i cihān-ārā gibi

zerrīn:

1. **zerrīn:**
Gazel 3367
Mısra: **2**
(Fars.) Altından yapılmış II. Altın gibi sarı ve parlak olan.

Her kimüñ kim eline gire anuñ ḫāk-i rehi
Başına tāc idine añmaya zerrīn külehi

zerrīn külāh:

1. **zerrīn külāh:**
Gazel 3395
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Altın taç.

Ḳamer devrinde ol meh-rū geyer zerrīn külāh egri
Sanasın ebrdür zülfi olur gāh togru gāh egri

2. **zerrīn külāh:**
Gazel 3174
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Altın taç, külah. II Zülüflü ağalar denen saray iç oğlanlarının giydiği, keçeden yapılmış, dış tarafı som altınla işlenmiş ve iki yanından saç örgüsü şeklinde sırmadan iki kolan sarkıtılmış Mevlevî sikkesi biçimindeki külâh.

Gāh virür aṭlas ḳabā hem başuma zerrīn külāh
Geh ḳalender eyleyüp 'üryān ider göñlüm beni

zerrīn küleh:

1. **zerrīn küleh:**-*i*
Gazel 3448
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Altından yapılmış külah. II Zülüflü ağalar denen saray iç oğlanlarının giydiği, keçeden yapılmış, dış tarafı som altınla işlenmiş ve iki yanından saç örgüsü şeklinde sırmadan iki kolan sarkıtılmış Mevlevî sikkesi biçimindeki külâh.

Kim ki ṣaḥrā-yı ġamuñ her dem ola pādişehi
Āteş-i āhı olur başına zerrīn külehi

zevāli:

1. **zevāli:**
Gazel 3495
Mısra: **8**
1. Son bulma, nihayete erme.2. Güneşin batması, parlaklığının azalması.

Özini nisbet itmiş gün yüzine
Yakın oldı meger anuñ zevāli

zevāli ol:

1. **zevāli ol:**-*ma, -sa*
Gazel 3484
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yok olmak, kaybolmak, tükenmek, batmak.

Zevāli olmasa ḫurşīd ü māhuñ
Yüzüñe gün dir-idüm alnuña ay

zevk id-:

1. **ẕevḳ id-:**--*er, --ken*
Gazel 3115
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zevk ve safa etmek, eğlenmek.

İy dōst miyānuñla kemer ẕevḳ ider-iken
Bilsem ne sebeb düşdi girer ḫançer araya

zevk u ṣafā:

1. **ẕevḳ u ṣafā:**-*y, -a*
Gazel 3270
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zevk ve eğlence.

Derdā dirīġ n'eyleyem ki fırīb-i dehr
Ẕevḳ u ṣafāya atdı mübeddel binā ḫūşı

2. **ẕevḳ u ṣafā:**
Gazel 3443
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zevk ve eğlence.

Merdāne er ki görse kılıç ok u ya güni
Ol gün gözine görine ẕevḳ u ṣafā güni

zevrak:

1. **zevraḳ:**-*ı*
Gazel 3475
Mısra: **9**
Sandal II Gönül.

İy Muḥibbī tañ mıdur ġarḳ ola göñlüm zevraḳı
Her ṭarafdan gözlerüm yaşını deryā eyledi

2. **zevraḳ:**--*ı*
Gazel 3045
Mısra: **4**
Sandal, kayık II Mekke'de yapılan, zemzem koymaya mahsus sırça kap, zemzem şişesi II gönül, yürek.

Dem dem dökilen göz yaşı bil ḫūn-ı cigerdür
Dil zevraḳı ġarḳ oldı şeḫā ol dem içinde

zevraḳ-ı dil:

1. **zevraḳ-ı dil:**
Gazel 3378
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül sandalı; yürek, gönül.

Hicrüñde şehā şol ḳadar āh eyledüm iy dōst
Kanlu yaşuma zevraḳ-ı dil ġarḳ ola düşdi

2. **zevraḳ-ı dil:**-*üm*
Gazel 3201
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül sandalı.

Deryā-yı eşk içre yürür zevraḳ-ı dilüm
Āhum yiliyle ġarḳ olur āḫir gemüm gibi

zeyn it-:

1. **zeyn it-:**--*dü, --m*
Gazel 3056
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek, bezemek, ziynetlendirmek.

La'l ü yāḳūt ile zeyn itdüm gözüm dükkānını
'Işḳ-ı şāhī devletinde cevherī oldum yine

zeyn kıl:

1. **zeyn kıl:**-*up*
Gazel 3325
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek.

Bir itdi Ḥamel burcı gelüp leyl ü nehārı
Gül lāle ile zeyn kılup yine bahārı

zeyn ol-:

1. **zeyn ol-:**-*up*
Gazel 3258
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Süslenmek, bezenmek.

Çemende güller açıldı cihānuñ zeyn olup bāġı
İdelüm serv-ḳadlerle irişdi ‘işretüñ çagı

2. **zeyn ol-:**-*dı*
Gazel 3191
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Süslenmek.

Yine ezhār-ıla zeyn oldı gülşen
Aralarında güldür tācdārı

zī:

1. **zī:**
Gazel 3377
Mısra: **12**
Önüne geldiği kelimelere “sahip, -li” anlamı katarak birleşik kelimeler yapar.

Ka‘be kūyuña Muḥibbī vardı yüzin sürmege
Zī sa‘ādetdür eger ḳurbān iderseñ sen beni

zīb ü fer:

1. **zīb ü fer:**
Gazel 3320
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Süs ve parlaklık/gösteriş.

Kākülüñ gülşende depret ‘anber efşān eylesün
Zīb ü fer vir cilvelerle ẓāhir it ṭāvūsuñı

zībā:

1. **zībā:**
Gazel 3349
Mısra: **5**
Far. Süslü, güzel.

Senüñ zībā cemālüñi görenler terk-i cān itse
‘Aceb mi Yūsuf’ı görüp elini cümle zen kesdi

2. **zībālıgı:**-*lıg, -ı*
Gazel 3239
Mısra: **1**
1. Güzel. 2. Süslü.

Her gün eyler çün tefāvüt ol gülüñ zībālıgı
Dem dem artsa tañ mıdur bu göñlümüñ şeydālıgı

zihī:

1. **zihī:**
Gazel 3416
Mısra: **10**
"Ne acayip, ne kadar garip" manasında şaşkınlık bildirir. Acıma, hayıflanma anlamı katmıştır.

Muḥibbī ruḫların ḳaddin temāşā eyleyüp yāruñ
Didi serv üzre gül bitmiş zihī ṣun‘-ı Ḫudāvendī

2. **zihī:**
Gazel 3190
Mısra: **2**
Ne güzel, ne hoş, ne iyi (Bâzan alay yoluyle olumsuz anlamda kullanılır.).

Yine nāz-ıla ḫırām eyle gel iy serv-i sehī
Kim göre nāz-ıla bu ḳāmetüñi diye zihī

zikr:

1. **zikrile:**-*ile*
Gazel 3477
Mısra: **2**
1. Anma, söyleme, sözünü etme. 2. Bir tarikata bağlı olanların Tanrı'nın adını art arda söylemesi.

Şevḳ-i ruḫuñuñ fikri ser-ā-ser dili yakdı
Şekker dehenüñ zikrile agzum suyı akdı

2. **ẕikrin:**-*i, -n*
Gazel 3498
Mısra: **5**
Sözünü etme, ismini söyleme, anma, anlatma.

Lebüñ ẕikrin kaçan tekrār kılsam
Sürūr eyler göñül artar ṣafāsı

3. **ẕikrini:**-*i(n), -i*
Gazel 3426
Mısra: **13**
Anmak, yad etmek, hafifçe fısıldamak.

Şīrīn lebüñüñ ẕikrini tekrār Muḥibbī
Kıldugı içün ḳand ü nebāt oldı kelāmı

4. **ẕikri:**-*i*
Gazel 3299
Mısra: **6**
İsmi söylenmek, bahsi edilmek, anılmak.

Ḫalḳ[ı] gördüm kimi mescidde kimi mey-ḫānede
Baña nāmuñ ẕikri ile meskenüm kūyuñ gibi

zikr eyle-:

1. **ẕikr eyle-:**-*me*
Gazel 3236
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İsmini söylemek, bahsini etmek, anmak.

Zāhidā ẕikr eyleme cennet hevāsı bizde yok
‘Āşıḳ-ı dīdār olan n’eyler irem ırmagını

zikr it-:

1. **ẕikr it-:**-*dü, -m*
Gazel 3175
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İsmini söylemek, bahsini etmek, anmak.

Ruḫın fikr eyleyüp yāruñ leb-i la‘lini ẕikr itdüm
Niçe yıllar durur gitmez dimāġumdan anuñ adı

ẕikr it:

1. **ẕikr it:**-*se, -m*
Gazel 3450
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anmak, zikretmek, hatırlamak.

Dehenüñ vaṣfını gülşende eger ẕikr itsem
Zehresi var mı açа ġoncalar anda deheni

2. **ẕikr it:**-*di*
Gazel 3435
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İsmini söylemek, bahsini etmek, anmak.

Göñül fikr itdi zülfüñ dāma düşdi
Lebüñ ẕikr itdi cānum cāma düşdi

ẕikr-i ilāhī:

1. **ẕikr-i ilāhī:**
Gazel 3437
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ı zikretmek.

Dilüñden gitmesün ẕikr-i İlāhī
Anuñla bulasın tā gizlü rāhı

ẕikru’llāh:

1. **ẕikru’llāh:**
Gazel 3110
Mısra: **3**
Allah'ı zikretme, anma.

Kıl muṣāḥib her gice ḳalbüñi ẕikru’llāh ile
Uyma nefs-i şūma irmez çün bilürsin dem deme

zindān:

1. **zindānına:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3112
Mısra: **14**
Zindan, hapishâne.

Zülfine el sun Muḥibbī ola kim bend eyleyüp
Sala āḫir ḥabs içün seni zenaḥ zindānına

2. **zindān:**
Gazel 3078
Mısra: **4**
Hapishane, karanlık yer.

Zülfine dolaşan dili kor çāh-ı zenaḫda
Kalur ebed ol bend-ile zindān arasında

3. **zindān:**
Gazel 3472
Mısra: **4**
İçine tutukluların, hükümlülerin konulduğu kapalı yer. II sevgilinin çene çukuru.

Zülfüñe bend olmışın gel koy zenaḫdān çāhına
Tā ebed kurtarmasun ḥabs itsün ol zindān beni

zinde:

1. **zinde-y-iken:**--*y, --iken*
Gazel 3027
Mısra: **6**
Zinde sözcüğü. (Diri, canlı.).

Ger ölem ḫāk-i derüñden eyle ḫişt-i merḳadüm
Zinde-y-iken çünki gelmedüñ benüm bālinüme

zinde it-:

1. **zinde it-:**-*di*
Gazel 3213
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canlandırmak, diriltmek.

Mürde iken zinde itdi cümle ezhārı ṣabā
Tāze cān buldu kamusı irdi nefḫ-i ‘Īsevī

zinde kal:

1. **zinde kal:**-*ur, -sa*
Gazel 3462
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canlı kalmak, sağ kalmak.

Muḥibbī mu‘ciz-i naẓmuñ ‘Acem iḳlīmine irse
Kalursa zinde ḳabrinde ‘aceb mi rūḥ-ı Selmān’ı

zinde kıl-:

1. **zinde kıl-:**--*dı*
Gazel 3060
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canlandırmak.

Ġamzeler öldürdi gerçi itdi kan kan üstine
Döndi la‘lüñ zinde kıldı virdi cān cān üstine

2. **zinde kıl-:**-*ur, -dı*
Gazel 3158
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canlandırmak; ihya etmek, sıkıntısını gidermek.

Sen bir naẕarla mürde dile cān bagışladuñ
‘Īsā egerçi zinde kılurdı du‘ā-y-ıla

3. **zinde kıl-:**-*dı*
Gazel 3250
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canlı kılmak, canlandırmak, hayat vermek.

Mürde idi zinde kıldı cümle ezhārı ṣabā
Tāze cān buldı kamusı irdi nefḥ-i ‘Īsevī

zinde ol-:

1. **zinde ol-:**--*ınca*
Gazel 3015
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canlı, diri olmak.

Budur fikrüm benüm olınca zinde
Olam kapuñda boynı baglu bende

zinde ol:

1. **zinde ol:**-*a*
Gazel 3434
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canlı, diri olmak.

Āb-ı ḥayvān dir naṣīb olsa kim emse ol lebi
Tā ḳıyāmet zinde ola nitekim Ḫıżr nebī

zinde-dār:

1. **zinde-dārı:**-*ı*
Gazel 3309
Mısra: **4**
Diri, canlı, sağlam.

Dökerem karşuña göz yaşlarını
Yakup dil şem‘-veş zinde-dārı

zindegī eyle:

1. **zindegī eyle:**-*di*
Gazel 3311
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canlılık vermek/diriltmek.

Çekeli hicrüñ firāḳın bu Muḥibbī mürdedür
Eyledi ‘Īsī-nefes vaṣluñla anı zindegī

zinhār:

1. **zinhār:**
Gazel 3344
Mısra: **10**
Sakın, aman, asla.

Āḫir seni bu ‘āleme rüsvā-yı ‘ām ider
Zinhār Muḥibbī kimseye gel dime rāzuñı

2. **zinhār:**
Gazel 3364
Mısra: **2**
Sakın, aman, asla.

Sen sen ol pendüm budur dutma göñülde yār iki
Bir olur yār iki olmaz olmasun zinhār iki

3. **zinhār:**
Gazel 3271
Mısra: **8**
Sakın, aman, asla.

Kūyuñda eger ölür isem cismümi iy dōst
Zinhār anı seglerüñe eyle sipārı

4. **zīnhār:**
Gazel 3392
Mısra: **4**
"Sakın, aman, asla" anlamında uyarı sözü.

Cān u dil almaga gör kim niçe fettānlık ider
Sakın aldanma göñül sen aña zīnhār daḫı

5. **zīnhār:**
Gazel 3457
Mısra: **9**
"Sakın, aman, asla" anlamında uyarı sözü.

Sırruñ Muḥibbī sakla dilden çıkarma zīnhār
Ẓāhir olur ol ebed çünki tutaga düşdi

6. **zinhār:**
Gazel 3467
Mısra: **9**
"Sakın, aman, asla" anlamında uyarı sözü.

Muḥibbī furṣatı fevt itme zinhār
Koma elden şarāb-ı lāle rengi

zīr itdi:

1. **zīr itdi:**-*di*
Gazel 3253
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alt etmek, aşağılamak.

O kim iy serv-ḳad bālā felekde saña yir itdi
Beni pā-māl-i ‘ışḳ idüp ayak altında zīr itdi

zīr ü bam:

1. **zīr ü bam:**--*da*
Gazel 3014
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ince ve kalın II sazın en ince ve en kalın telleri.

Muḥibbī ḳāmetüm çeng olalıdan
Fiġān eyler bu gönlüm zīr ü bamda

zīr ü zeber eyle:

1. **zīr ü zeber eyle:**
Gazel 3033
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Altüst etmek. Çok karışık duruma getirmek, düzenini bozmak; yıkmak, harap etmek II yenmek, yenik düşürmek.

Aġyār eger māni‘ ola vaṣl-ı nigāra
Seng-ile urup başını zīr ü zeber eyle

zīra:

1. **zīra:**
Gazel 3278
Mısra: **4**
Çünkü, şundan dolayı.

Baḥr-ı eşkümde yürür murġ-ı dilm her ṭarafa
Zīra pervā yimez olmışdur ezel āb u aşı

2. **zīra:**
Gazel 3278
Mısra: **8**
Çünkü, şundan dolayı.

Eşk-i çeşmüm virdi ḫil‘at āh-ıla dāġ eyledi
Zīra tamga ile artar olsa dehrüñ ḳumaşı

3. **zīrā:**
Gazel 3071
Mısra: **6**
1. çünkü, bundan dolayı II 2.aslında, gerçekte.

Girüp dil pūte-i hicre yanaldan gönli pāk oldı
Ki zīrā ḫāliṣ olmaz zer kaçan kim girmeye ḳāla

4. **zīrā:**
Gazel 3323
Mısra: **8**
(Bağlaç) Çünkü, şundan dolayı.

Virme nādān eline gevher-i naẕmuñı sakın
Zīrā farḳ eyleyimez billūr-ıla [hem] güheri

5. **zīra:**
Gazel 3027
Mısra: **4**
"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.

Korkmazam kūy-ı belā içre olursam ‘ışḳ-ıla
Zīra cān ısmarlamak gelmiş-durur āyīnüme

6. **zīra:**
Gazel 3039
Mısra: **10**
"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.

Bu Muḥibbī ḫasta-dil ger kan yudarsa tañ mıdur
Zīra kimse görmedi resm-i vefā dildārda

7. **zīrā:**
Gazel 3358
Mısra: **8**
"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.

Cefā vü cevri terk itmez taẕarrū‘ eyleseñ yāra
Ki zīrā katı müşkildür kişi terk ide mu‘tādı

8. **zīra:**
Gazel 3360
Mısra: **10**
"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.

Zülfi sevdāsında bilmezler Muḥibbī nüktesin
Zīra kimse görmemiş görmez yılan ayagını

9. **zīrā:**
Gazel 3416
Mısra: **4**
"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.

Yine cān naḳdini virmek muḳarrerdür saña iy dil
Ki zīrā bācsuz hergiz geçilmez ‘ışḳ dervendi

10. **zīra:**
Gazel 3032
Mısra: **8**
Ancak.

Zāhidā var fāriġ ol nār-ıla korkutma beni
Zīra çokdan yanageldüm ben bu hicrān nārına

11. **zīrā:**
Gazel 3416
Mısra: **2**
Ancak.

Baña maḥbūb u meyden geç diyü zāhid ider pendi
‘Aceb mi leẕẕet-i ervāḥ ki zīrā añlamaz kendi

12. **zīra:**
Gazel 3434
Mısra: **4**
"Çünkü, şu sebepten, şundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.

‘Işḳ bir meşrebdür anı ṣūfī idrāk eylemez
Zīra kim ‘āşıḳ degüldür yokdur anuñ meşrebi

13. **zīrā:**
Gazel 3272
Mısra: **6**
Çünkü, şundan dolayı.

‘Işḳuñ müşkilini sorma yine ‘āşıḳa sor
Zīrā başdan başa ezber okımışdur okını

zīrā ki:

1. **zīra ki:**
Gazel 3448
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çünkü, şundan dolayı, onun için ki.

Sevdügüm seni günāḥ ise katuñda güzelüm
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

2. **zīrā ki:**
Gazel 3271
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çünkü, şundan dolayı, onun için ki.

İy dil vefā būyını umma bu cihāndan
Zīrā ki bu bir kimseye hīç itmedi yarı

3. **zīrā ki:**
Gazel 3008
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Çünkü, onun için ki, şundan dolayı ki" anlamlarına gelen bağlaç.

Tañ mı bulınsa mihrüñ bu dilde cān içinde
Zīrā ki genc bulınur ekser vīrān içinde

4. **zīrā ki:**
Gazel 3267
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çünkü, şundan dolayı, onun için ki.

Varsam egerçi tīġuña karşu ‘aceb midür
Zīrā ki ‘ışḳ kişide komaz tevehhümi

5. **zīra ki:**
Gazel 3367
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çünkü, şundan dolayı, onun için ki.

Bu Muḥibbī seni cānıyla sever ger suç ise
Sorma öldür suçını zīra ki çokdur günehi

zīr-i felek:

1. **zīr-i felek:**-*de*
Gazel 3215
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gökkubbenin altı.

Zīr-i felekde levḥa-i ḫāki gözüm yine
Ḫūn-ı cigerle eyledi taḫt-ı münaḳḳaşı

zirih:

1. **zirih:**
Gazel 3476
Mısra: **7**
Zırh.

San geyer ol sīm-ten üstine dāvūdī zirih
Her kaçan eyler perīşān tagıdur gīsūları

zīver:

1. **zīver:**
Gazel 3292
Mısra: **14**
Süs, ziynet, bezek.

Cilve kılsa ḥüsn-i dilber zülfi müşg ‘anber saçar
Zīver ile ziynet itmişdür per-i ṭāvūsını

zīver ü pīrāye:

1. **zīver ü pīrāye:**-*-(s)i, --n, --e*
Gazel 3114
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Süs ve ziynet.

Ḥaḳ senüñ ḥüsnüñi bir vech-ile aḥsen yaradup
Komadı ḥācet ola zīver ü pīrāyesine

zīver-i dünyā:

1. **zīver-i dünyā:**-*-y, --a*
Gazel 3093
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyanın süsü.

Aldanup zīver-i dünyāya göñül virme sakın
Bu muḳarrerdür anuñ soñı nedāmet getüre

ziyāde:

1. **żiyāde:**
Gazel 3095
Mısra: **8**
Çok, fazla; boşuna.

Levḥ üzre dest-i ḳudret yazmış bunı ezelde
Ḥüsnüñ senüñ mużā‘af derdüm benüm żiyāde

ziyāde eyle:

1. **ziyāde eyle:**-*y, -i, -ler*
Gazel 3332
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arttırmak, fazlalaştırmak.

Ḥüsnüñ şehā nite ki her gün fırāvān olur
‘Işḳum da benüm her nefes eyler ziyāde[y]i

ziyāde id-:

1. **ziyāde id-:**-*er*
Gazel 3267
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arttırmak.

Ḥālümi görüp itmedi dilber teraḥḥümi
Günden güne ziyāde ider dil taẕallümi

ziyāde ol:

1. **ziyāde ol:**-*ur*
Gazel 3322
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Artmak, fazlalaşmak.

Ḥüsnüñi gördüm iy dōst gün gün olur ziyāde
Göñlüm daḫı şeb ü rūz arturdı āh u vāhı

2. **ziyāde ol:**-*up*
Gazel 3322
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Artmak, fazlalaşmak.

İtüm dise eger yār sehv-ile ben ġarībe
Şevḳüm olup ziyāde göge atam külāhı

ziyāfet eyle-:

1. **ziyāfet eyle-:**-*dü, -m*
Gazel 3242
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Konukları yemek vererek ağırlamak; (Bir kimseye) hoşlanacağı şeyleri ikram etmek II herhangi bir şeyi en iyi biçimde başarmak, herhangi bir yönüyle doyurmak.

Tekye-i dilde żiyāfet eyledüm geldi belā
Ġam daḫı gelsün didüm tā kim ola yārān iki

ziyān eyle:

1. **ziyān eyle:**-*r*
Gazel 3429
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Heba etmek, zarara uğratmak; yok etmek; sıkıntıya düşürmek.

Zülfine göñül virme Muḥibbī ḫaẕer eyle
Elbette ziyān eyler o kim māra tayandı

ziyān içinde ol-:

1. **ziyān içinde ol-:**--*i, --n, --de, --ur*
Gazel 3142
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zarar görmek. Zarar görülecek bir durumun içinde olmak.

Ümmīd-i būse itdüm cān naḳdini yitürdüm
Her kim ki ‘āşıḳ olsa olur ziyān içinde

ziyān id:

1. **ziyān id:**-*em*
Gazel 3456
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yersiz, boş yere harcamak, zarara uğratmak.

Ziyān idem diyü her kim yoluñda cān u ser virmez
Dilegüm iki ‘ālemde buña hīç bulmasun sūdı

ziyâret:

1. **ziyāreti:**-*i*
Gazel 3340
Mısra: **6**
Bir kimseyi veya bir yeri görmeye gitme.

Ḫarc itmeseydi dīdelerüm naḳd işigini
Farż olmasa ger baña ḥüsnüñ ziyāreti

ziyenet id-:

1. **ziyenet id-:**-*er*
Gazel 3210
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ziynet etmek: Süslemek, güzelleştirmek.

Şöyle bil gelmez cihāndan kimseye ẕerre vefā
Kendüzin ziyenet ider āl-ıla her dem zen gibi

ziynet:

1. **ziynet:**
Gazel 3453
Mısra: **2**
Süs.

Ruḫları üzre ‘araḳ mı ya melāḥat dürleri
Şebnem ile yāḫū ziynet buldı gülberg-i teri

2. **ziynet:**
Gazel 3461
Mısra: **14**
Süs.

İy Muḥibbī dār-ı dünyā kimseye kılmaz vefā
Gösterür kendüyi evvel ziynet ile zen gibi

3. **ziynet:**
Gazel 3482
Mısra: **8**
Süs.

Bī-vefālıkda müşābih oldugıyçün ‘āleme
Kendüye ziynet virür ol bī-vefā dünyā gibi

ziynet it-:

1. **ziynet it-:**-*miş, -dür*
Gazel 3292
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek.

Cilve kılsa ḥüsn-i dilber zülfi müşg ‘anber saçar
Zīver ile ziynet itmişdür per-i ṭāvūsını

zücāc-ı ḥalebī:

1. **zücāc-ı ḥalebī:**
Gazel 3314
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haleplinin şişesi.

Göñlümüñ şīşesini kim göre kan-ıla tolu
Mey-i ḥamrā ile pür sana zücāc-ı Ḥalebī

2. **zücāc-ı ḥalebī:**
Gazel 3372
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haleplinin şişesi.

Bu Muḥibbī kuluñuñ gel sıma göñlin kerem it
Kim bütün idebilür sınsa zücāc-ı Ḥalebī

zū-fünūn:

1. **ẕū-fünūn:**
Gazel 3282
Mısra: **6**
Bilgili, hünerli kişi.

Cām-ı ‘ışḳ[ı] nūş idüp içdi maḥabbet cür‘asın
Ẕū-fünūn ‘āḳil iken mecnūnı şeydā eyledi

zū-fünūn-ı ‘akl:

1. **zū-fünūn-ı ‘aḳl:**-*du, -m*
Gazel 3297
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlim sâhibi, bilgili, âlim.

‘Işḳ cāmın cür‘asın sundı baña nūş eyledüm
Zū-fünūn-ı ‘aḳldum gör nice şeydā eyledi

zühd:

1. **zühd-ile:**-*ile*
Gazel 3179
Mısra: **3**
Dünyâya rağbet etmeyip kendini ibâdete verme, nefsini her türlü zevkten alıkoyup ibâdet yolunu seçme, perhizkârlık, takvâ.

Zühd-ile taḳvā bināsın çarḫa irgürmiş-iken
Geldi çün ṭūfān-ı mey ḫāk-ile yeksān eyledi

zühd ü riyā:

1. **zühd ü riyā:**-*-y, --ı*
Gazel 3100
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Züht ve riyakarlık II İki yüzlülük ve ibadette gösteriş peşinde olmak.

Zāhidā zühd ü riyāyı iḫtiyār itmeñ nice
Ehl-i diller meclisin gördükçe āh itmeñ nice

zühd ü takvā:

1. **zühd ü taḳvā:**-*-dan*
Gazel 3125
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah korkusu ile Allah’ın yasakladığı şeylerden uzak durup ibadetle meşgul olma böylece günahlarından arınarak temiz olma.

Muḥibbī zühd ü taḳvādan geçerdi ṣaḥn-ı gülşende
Eger on dört yaşar sāḳī ola mı daḫı yek şale

2. **zühd ü taḳvā:**-*nuñ*
Gazel 3183
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah korkusu ile Allah’ın yasakladığı şeylerden uzak durup ibadetle meşgul olma böylece günahlarından arınarak temiz olma.

Urmış-ıdum zühd ü taḳvānuñ ezel bünyādını
Āh kim ṭūfān mı ḫāk-ile yeksān eyledi

zühre:

1. **zühre:**
Gazel 3468
Mısra: **4**
1. Üçüncü kat göğe hâkim olduğu söylenilen Çoban Yıldızı, Venüs olarak da bilinen çok parlak bir yıldız. 2. Sevgilinin güzel, parlak yüzü.

Sakın meyl itme aldanma şarāba
Eger ol bezme Zühre ola çengī

zülāl:

1. **zülāli:**-*i*
Gazel 3495
Mısra: **6**
İçilmesi güzel, tatlı, latif, saf su II Sevgilinin dudağı.

Ḫıżır içmezdi varup āb-ı ḥayvān
Eger bilseydi var la‘lüñ zülāli

2. **zülāl:**
Gazel 3393
Mısra: **2**
Ar. İçimi güzel, tatlı, saf su.

Sāḳiyā sen sanma kim def‘-i melāl egler meni
Ol dişi dürr-i ‘Aden la‘li zülāl egler meni

zülf:

1. **zülfinüñ:**-*i, -n, -üñ*
Gazel 3058
Mısra: **3**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.

Dil virelden zülfinüñ leylāsına Mecnūnlayın
Vādī-yi ġamda yürür zencīr-ile āvāre de

2. **zülfindeki:**-*-i, --n, --de, --ki*
Gazel 3054
Mısra: **9**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

Zülfindeki ḫālin görüp yine Muḥibbī murġ-ı dil
Oldı giriftār-ı ḳafes ḳaṣd itdi beñzer dāneye

3. **zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3012
Mısra: **10**
Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.

Ṣad pāre ola bagrı Muḥibbī görem āḫir
Nāzüklig-ile zülfüñe ger şāne geçerse

4. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3026
Mısra: **9**
Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.

Leylī zülfine dolaşdı görüp āhū gözini
Düşdi Mecnūn gibi bī-çāre göñül tag u taşa

5. **zülfinsüz:**-*-i, --n, --siz*
Gazel 3034
Mısra: **5**
Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.

Baña müşkildür eglenmek dil-i divāne zülfinsüz
Bulur her laḥẓa her demde özine yār eglence

6. **zülfinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 3444
Mısra: **7**
Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.

Zülfinüñ āġını kurmış yine diller ṣaydına
Ḫāller yir yir görinür san içinde dānesi

7. **zülfinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 3470
Mısra: **6**
Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.

‘Işḳ-ıla çün olmışam dīvāneler ser-defteri
Bend idüp boynuma taksun zülfinüñ fitrākini

8. **zülfinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 3082
Mısra: **10**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi ‖ saç ‖.

Muḥibbī kalmaya hergiz revācı misk-i āhūnuñ
İletse būyı zülfinden ṣabā ger Çīn’e Māçīn’e

9. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 3387
Mısra: **3**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Leylī zülfüñ ḥasretinden iy leb-i şīrīn-dehen
Nāleler itdüm ki Mecnūn-ıla Ferhād itmedi

10. **zülfinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 3483
Mısra: **6**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi ‖ saç.

Dōstlar ‘ayb eylemeñ ayruk dil-i dīvāneye
Derdümüñ dermānı ancak zülfinüñ bagı gibi

11. **zülfüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Gazel 3096
Mısra: **7**
Sevgilinin saçı; şakaklara sarkan saç lülesi.

Baglanalı zülfüñüñ zencīrine dīvāne dil
Kendüzin farḳ eylemez degül ki sol u sagına

12. **zülfüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Gazel 3114
Mısra: **4**
Sevgilinin saçı; şakaklara sarkan saç lülesi.

Tāb-ı ḥüsnüñde ḥarāret bulalı cān u göñül
Zülfüñüñ rāḥat olam diyü varur sāyesine

13. **zülfi:**-*i*
Gazel 3160
Mısra: **4**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Murġ-ı dil feryād iderdi turmaz idi bir nefes
Ol lebi mül ruḫları gül zülfi reyḥān olmasa

14. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3012
Mısra: **1**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfine göñül bend ola dīvāne geçerse
Şem’-i ruḫına cān yana pervāne geçerse

15. **zülfi:**-*i*
Gazel 3037
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Niçe yıldur ki yiler zülfi hevāsında göñül
Kuru sevdā da yürür zülf-i perīşānlar-ıla

16. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3044
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Manṣūr-ṣıfat zülfine ber-dār olur göñül
‘Āṣıḳ dimeñ aña ki ol dāra gelmeye

17. **zülfini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3046
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfini kaldurdı gördüm ḳadd ü ruḫsārın didüm
Gül açılmış ne ‘aceb serv-i ḫırāmān üstine

18. **zülfin:**-*i, -n*
Gazel 3065
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zāhidā mu‘ciz degül mi zülfin ejder gösterüp
Ḫaddi nūrı saña yitmez mi yed-i beyżā yine

19. **zülfini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3075
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Gider ‘aḳlum zülfini depretdügince bād-ı ṣūbḥ
Beñzedür dil cilvesini gülşenüñ ṭāvusına

20. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3078
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfine dolaşan dili kor çāh-ı zenaḫda
Kalur ebed ol bend-ile zindān arasında

21. **zülfini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3079
Mısra: **4**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Bulur idüm genc-i ḫüsnine nigāruñ dest-res
Zülfini mār eyleyüp çeşmin eger ṣīr itmese

22. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3082
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Salını zülfine ta‘ẓīm iderse tañ mıdur çeşmi
Ġarābet mi olur gebre sücūd eylerse ḫāçına

23. **zülfini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3094
Mısra: **1**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

İder zülfini gün yüzine perde
Beni ugradur ol biñ dürlü derde

24. **zülfini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3098
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ḫaddi ile zülfini gördüm iderler ‘arbede
Rūm şāhı ceng ider san kim varup Efreng-ile

25. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3112
Mısra: **13**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfine el sun Muḥibbī ola kim bend eyleyüp
Sala āḫir ḥabs içün seni zenaḫ zindānına

26. **zülfini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3116
Mısra: **1**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfini añdum yine düşdüm uzun sevdālara
Dür dişi fikri beni ġarḳ eyledi deryālara

27. **zülfini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3398
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfini çevgān idüp meydān-ı ḫüsn içre nigār
Top idüp başın Muḥibbī diye kim çevgān beni

28. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3415
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfine dolaşdı göñlüm geldi sevdā başuma
Ġam şebinde tā seḥer bīdār gördüm kendümi

29. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3417
Mısra: **1**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfine dil bagladuñ çünki unıtduñ pendüñi
Mübtelā-yı ‘ışḳ olup boynuñda ḫoş gör bendüñi

30. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3417
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Dolaşup zülfine geldi başa çün sevdā-yı ‘ışḳ
Ger helāk olsañ dilā kesme sakın peyvendüñi

31. **zülf:**
Gazel 3418
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Şabrum apardı ‘aḳlumı zülf itdi tārmār
Dutdı cefā tīrine ol kaşı ya bizi

32. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3421
Mısra: **2**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Cān diler şem‘-i ruḫa eyleye pervānalıgı
Göstere yine gönül zülfine dīvānalıgı

33. **zülfüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 3421
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñüñ bendine bend eyle Muḥibbī’yi didüm
Didi şimden girü uslan koya dīvānalıgı

34. **zülfini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3426
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfini ele aldı kemend eyledi geh çīn
Dil murġını avlamaga kurdı yine dāmı

35. **zülfiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 3427
Mısra: **2**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Yüzin gösterdi göñlüm ḥurrem itdi
Dönüp zülfiyle ütüp pür ġam itdi

36. **zülfin:**-*i, -n*
Gazel 3428
Mısra: **1**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Binüp semend-i nāza zülfin idüp kemendi
Ben mübtelā-yı ‘ışḳuñ boynına dakdı bendi

37. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3429
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Dil kaçdı görüp ġamzelerin zülfine düşdi
Görüñ eceli yolı varup dāra tayandı

38. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3429
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfine göñül virme Muḥibbī ḥaẕer eyle
Elbette ziyān eyler o kim māra tayandı

39. **zülfin:**-*i, -n*
Gazel 3431
Mısra: **1**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Çözüp zülfin yüzine indi düşdi
Bulıtdur gün yüzine indi düşdi

40. **zülfini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3477
Mısra: **4**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Dīvāneñem iy dōst didüm bir naẕar eyle
Zülfini kemend eyleyüben boynuma takdı

41. **zülfini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3477
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfini kodı ‘ārıżı üzre yine dilber
Ḫāçını gör ol kāfiri kim suya bırakdı

42. **zülfini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3488
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Leylī zülfini görelden olmışam mecnūn-ı zār
‘Aḳlumı tagıtdı āh ol āhūvāne gözleri

43. **zülfini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3488
Mısra: **8**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Bend-i zülfinden niçe olsun göñül murġı ḫalāṣ
Zülfini dām itdi ḫālin kıldı dāne gözleri

44. **zülfi:**-*i*
Gazel 3490
Mısra: **4**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Semend-i nāza binmişdür yine meydān-ı ḥüsn içre
Ser-i ‘uşşāḳı top eyler elinde zülfi çevgānı

45. **zülfinde:**-*in, -de*
Gazel 3012
Mısra: **3**
Saç, özellikle yüzün iki tarafına sarkan saç bölükleri II sevgilinin saçı.

Zülfinde görüp ḫāline dil murġı dutılsa
Olmaya ‘aceb dām u biri dāne geçerse

46. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 3031
Mısra: **1**
(Sevgilinin) saçı.

Perde kılduñ şem‘-i ruḫsāruña zülfüñ kıldum āh
Câme-i fānūsı hīç cāyiz midür itmek siyāh

47. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 3050
Mısra: **11**
1.Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi 2.Sevgilinin saçı.

İder ḥüsnüñe ḳaṣd her demde zülfüñ
Gelür mi dīne ol efrengi sorma

48. **zülf[i]:**-*[i]*
Gazel 3065
Mısra: **1**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

Zülf[i] sevdāsı getürdi başuma sevdā yine
Ol Muġal-Çīn gözleri itdi göñül yagma yine

49. **zülf[i]:**-*[i]*
Gazel 3084
Mısra: **5**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

Zülf[i] zencīrinde bend idi göñül dīvānesi
Düşmedin Mecnūn-ı bī-dil Leyli zülf[i] dāmına

50. **zülf[i]:**-*[i]*
Gazel 3084
Mısra: **6**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

Zülf[i] zencīrinde bend idi göñül dīvānesi
Düşmedin Mecnūn-ı bī-dil Leyli zülf[i] dāmına

51. **zülf[i]:**-*[i]*
Gazel 3257
Mısra: **5**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

Dutıldı göñül bir perīnüñ zülf[i] bendine
Yazu imiş başa bu da bir belā gibi

52. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 3166
Mısra: **5**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Leylī zülfüñ ḥasretinden iy melāḥat gülşeni
Bagrı yanmış vādī-i ḥayretde Mecnūnam yine

53. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 3189
Mısra: **2**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Gün yüzüñ göstermek-ile sīne-çāk itdüñ beni
Soñradan zülfüñ niḳāb idüp helāk itdüñ beni

54. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 3259
Mısra: **1**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Leylī zülfüñ göreli oldı bu dil dīvānegi
Oldı senüñle āşinā ammā baña bīgānegi

55. **zülfin:**-*i, -n*
Gazel 3243
Mısra: **9**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Esb-i nāza bine çevgān ide ger zülfin nigār
Bu Muḥibbī top idüp meydāna koya başını

56. **zülfin:**-*i, -n*
Gazel 3267
Mısra: **7**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Zülfin giderdi ḥüsnini ‘arż itdi dil-firīb
‘Āşıḳlar itdi cān-ıla dilden tena‘‘umı

57. **zülfin:**-*i, -n*
Gazel 3327
Mısra: **5**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Gülşen-i ḥüsn üzre zülfin ‘anber-efşān eylemiş
Gel temāşā eyle iy dil cilve-i ṭāvūsını

58. **zülfin:**-*i, -n*
Gazel 3390
Mısra: **4**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Şem‘-i ruḫsārı yakardı bu cihān mülkin eger
Luṭf idüp ebr gibi zülfin aña perde kodı

59. **zülfüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Gazel 3162
Mısra: **7**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Baglanalı zülfüñüñ zencīrine dīvāne dil
Kendüzin farḳ eylemez degül ki sol u sagına

60. **zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3168
Mısra: **7**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Gözlerüñ ta‘līm-i siḥr eyler perīşān zülfüñe
Ṣad hezārān ‘āşıḳın ol bend ider bir mū-y-ıla

61. **zülfüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 3214
Mısra: **5**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Ne içün yüzüñi zülfüñle didüm örtersin
Gül gibi güldi didi her günüñ olmaz mı şebi

62. **zülf-ile:**-*ile*
Gazel 3222
Mısra: **2**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Gösterüp evvel yüzüñi derdnāk itdüñ beni
Örtüp anı zülf-ile āḫir helāk itdüñ beni

63. **zülf-ile:**-*ile*
Gazel 3251
Mısra: **5**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Yüzüñi didüm neden zülf-ile tenhā eyledüñ
Gül gibi güldi didi olmaz mı her rūzuñ şebi

64. **zülf-ile:**-*ile*
Gazel 3282
Mısra: **7**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Gördi müşgīn-i selāsil zülf-ile kāküllerin
Boynuma zencīr ola dil diyü sevdā eyledi

65. **zülfüñdeki:**-*üñ, -de, -ki*
Gazel 3299
Mısra: **10**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Bu Muḥibbī’nüñ dimāġını mu‘aṭṭar ṭāze ter
Eyleyen cānā anı zülfüñdeki būyuñ gibi

66. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3304
Mısra: **5**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Zülfine dil baglayaldan kalmadı ṣabr u ḳarār
Olmasun kāfir daḫı baḫt-ı siyehkārum gibi

67. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3310
Mısra: **7**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Ṣabā zülfine beñzer şāne urmış
Bu dehri bū ile pür itdi ṭībi

68. **zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3324
Mısra: **9**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Dil ister ki ola zülfüñe ber-dār
Muḥibbī [sen] ḳabūl it gel bu ra’yı

69. **zülfin:**-*i, -n*
Gazel 3332
Mısra: **2**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Almış başına ol küleh-i kec-nihāde[y]i
Zülfin gideri ‘ārıżın itmiş küşāde[y]i

70. **zülf[i]:**-*i*
Gazel 3339
Mısra: **3**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Bāġ-ı ḥüsninde ḫatıyla zülf[i] dutmışlar vaṭan
Gülşen içinde görinmez mūr u mār eksüklügi

71. **zülfüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Gazel 3368
Mısra: **4**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Esb-i nāz-ıla gören meydān-ı ḥüsn içre seni
Zülfüñüñ çevgānına top ider elbet başını

72. **zülf[i]:**-*i*
Gazel 3373
Mısra: **1**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Zülf[i] zencīrin görüp oldı göñül dīvānegī
Ḫāṣıl itdi şem‘-i ḥüsne cān yakup pervānegī

73. **zülf[i]:**-*i*
Gazel 3373
Mısra: **1**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Zülf[i] zencīrin görüp oldı göñül dīvānegī
Ḫāṣıl itdi şem‘-i ḥüsne cān yakup pervānegī

74. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3387
Mısra: **5**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Zülfine mücrim diyü bend itdi ol kāfir beni
Ḥamdü-lillāh kim beni bendinden āzād itmedi

75. **zülfi:**-*i*
Gazel 3395
Mısra: **2**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Ḳamer devrinde ol meh-rū geyer zerrīn külāh egri
Sanasın ebrdür zülfi olur gāh togru gāh egri

76. **zülfe:**-*e*
Gazel 3495
Mısra: **3**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Göñül murġı tutılsa tañ mı zülfe
İçinde dānedür ol iki ḫāli

77. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3028
Mısra: **4**
(sevgilinin) saçı.

Yā İlāhī ‘ayn olsun uşbu rü’yālar bize
Cān virürseñ de yolında iremezsin zülfine

78. **zülfi:**-*i*
Gazel 3438
Mısra: **9**
I. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. || *Sevgilinin saçı.*

İy Muḥibbī zülfi şebdīzine oldı hem-‘ınān
Raḫş-ı āh u eşk-i gülgūn-ı revānuñ yügrügi

79. **zülfi:**-*i*
Gazel 3042
Mısra: **6**
(Sevgilinin) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

Dü ‘ālem çün münevverdür yüzüñden
Küsūf olur iderseñ zülfi perde

80. **zülfi:**-*i*
Gazel 3071
Mısra: **9**
(Sevgilinin) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

Muḥibbī zülfi tārına Ḥabeş mülki ṭufeyl olsun
Bahā olmaya ḫāline ḫarāc-ı Hind ü Bengāl’a

81. **zülfi:**-*i*
Gazel 3073
Mısra: **9**
(Sevgilinin) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

Zülfi şebine irdüñ şem‘-i cemāle karşu
Pervāne-veş Muḥibbī yanmaga nārı gözle

82. **zülfi:**-*i*
Gazel 3081
Mısra: **2**
(Sevgilinin) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

Murġ-ı dil ḳaṣd itdi indi dāne-i ḫāl üstine
Zülfi agın çekdi çeşmi düşdi fi’l-ḫāl üstine

83. **zülfi:**-*i*
Gazel 3116
Mısra: **5**
(Sevgilinin) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

Leylī zülfi ḥasretinden olmışam Mecnūn-ı zār
Ol sebebden düşmişemdür vādī vü ṣaḥrālara

84. **zülfi:**-*i*
Gazel 3441
Mısra: **8**
(Sevgilinin) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

Oldı dimāġ-ı dehr mu‘aṭṭar nesīm-ile
Yāruñ meger ki çözdi ṣabā zülfi bagını

85. **zülfi:**-*i*
Gazel 3445
Mısra: **5**
(Sevgilinin) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

Dil virürsin zülfi sevdāsına her bir dilberüñ
Bilürem başdan çıkarur ‘āḳıbet bu ḫū seni

86. **zülfi:**-*i*
Gazel 3455
Mısra: **6**
(Sevgilinin) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

Gizlese zülfinde ḳādir gözlerümde gün yüzin
Cān dimāġından niçe saklaya zülfi būyını

87. **zülfi:**-*i*
Gazel 3458
Mısra: **9**
(Sevgilinin) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

Zülfi çīninde görenler dir yañagı tābını
Her ṭaraf odlar saçar agzından ejderhā gibi

88. **zülfi:**-*i*
Gazel 3460
Mısra: **6**
(Sevgilinin) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

Ḫālini dāne dökelden ehl-i diller ṣaydına
Zülfi bendine giriftāram kosun yayı kaşı

89. **zülfi:**-*i*
Gazel 3462
Mısra: **7**
(Sevgilinin) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

Süvār ol esb-i nāz üzre ele al zülfi çevgānın
Ser-i ‘uṣṣāḳı top eyle senüñdür ḥüsn meydānı

90. **zülfi:**-*i*
Gazel 3492
Mısra: **1**
(Sevgilinin) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

Zülfi zencīrin görüp buldı göñül dīvānegī
Ḥāṣıl itdi şem‘-i ḥüsne cān yakup pervānegī

91. **zülf:**
Gazel 3026
Mısra: **1**
(Sevgilinin) yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Her ṭarafdan zülf kim düşmiş o ḥaddi meh-veşe
Bir bölük Hindū gibi san kim taparlar güneşe

92. **zülf:**
Gazel 3046
Mısra: **1**
(Sevgilinin) yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Şol mu ‘anber zülf düşmiş ḥadd-i cānān üstine
Deste-i sünbüldür ol san verd-i ḫandān üstine

93. **zülfüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 3052
Mısra: **3**
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Kara zülfüñ kulaguña egilmiş gördüm iy dilber
Sözine sakın aldanma bulınmaz togrılık keçde

94. **zülfüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 3064
Mısra: **1**
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Atup zülfüñ kemendini düşürdüñ göñlümi bende
Kapuñda umaram olam ki boynı baglu bir bende

95. **zülfüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 3082
Mısra: **3**
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Şehā zülfüñ ‘iḳābından dil ü cānum ḫalāṣ olmaz
Esīr olmış kebūterdür sanasın dest-i lāçine

96. **zülfüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 3102
Mısra: **6**
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Ḫāller Hindū gibi eyler ṭavāf ḥüsnüñi
Zülfüñ olaldan nigārā ḫalḳa bāb-ı Ka‘be’ye

97. **zülfüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 3115
Mısra: **17**
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Zülfüñ gibi ayaklara düşdi çü Muḥibbī
Tut elümi raḥm eyle bu ben bī-ser ü pāya

98. **zülfinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 3101
Mısra: **9**
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Top ser kıldı Muḥibbī zülfinüñ çevgānına
Ola kim ġalṭān idüp dilber teġāfül itmeye

99. **zülfinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 3112
Mısra: **6**
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Anuñ-ıçundur yolında başumı top eyledüm
Ola kim ġalṭān idem ben zülfinüñ çevgānına

100. **zülfinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 3123
Mısra: **3**
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Tolaşaldan bir perī-rū zülfinüñ sevdāsına
N’eyleyem şeydā göñül vardukça Mecnūn olmada

101. **zülfinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 3134
Mısra: **3**
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Şerḥ kılsam leylī zülfinüñ muṭavvel ḳıṣṣasın
Cem‘ olur gūş itmege bay u gedālar başuma

102. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3160
Mısra: **7**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

El uzadurdı mu‘anber zülfine dīvāneler
Ejdehā-veş ol ḫam-ı zülfi perīşān olmasa

103. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3205
Mısra: **3**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Zülfine el kurdugınca pāreler göñlüm beni
Dilegüm bu pāre pāre görem āḫir şāneyi

104. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3220
Mısra: **3**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Teşbīh ideli zülfine kendüzini sünbül
Ugradı ṣabā saçını anuñ yolayazdı

105. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3221
Mısra: **7**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Tolaşaldan zülfine cān u göñül olmaz ḫalāṣ
Ne belāya saklar iy dil ol ḳad ü bālāsını

106. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3235
Mısra: **3**
Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi.

Zülfine bend eyleyüp ḫabs-i zenaḫdān eyledi
Tutdı cāsūs añlayup bu göñlümüñ avlagını

107. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3347
Mısra: **8**
Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi.

Bu göñül şāne gibi āh yine biñ pāre olur
Ol perīşān ura zülfine eger şāneligi

108. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3375
Mısra: **4**
Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi.

Ben degülem niçe benüm gibiyi mecnūn ider
Leyli zülfine nigārum urdugınca şāneyi

109. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3476
Mısra: **5**
Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi.

Şöyle beñzer ki ṣabā zülfine buldı dest-res
Eyledi dehrüñ dimāġını mu‘aṭṭār būları

110. **zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3280
Mısra: **5**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Zülfüñe eger müşg didümse ḫaṭā ile
‘Afv it günāh var mı hīç itmez ādemī

111. **zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3316
Mısra: **9**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Muḥīb sevdālara düşmiş diler zülfüñe el ko[y]mak
Bilürken añа el irmez cihānda şāneden ġayrı

112. **zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 3472
Mısra: **3**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Zülfüñe bend olmışın gel koy zenaḫdān çāhına
Tā ebed kurtarmasun ḫabs itsün ol zindān beni

113. **zülfini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3151
Mısra: **3**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Elde dutup zülfini geh boynı üzre tagıdur
Sāḥir olmasa kaçan oynardı bile mār ile

114. **zülfini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3151
Mısra: **5**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Muṣḥaf-ı ḥüsn üzre gördüm zülfini dilber komış
Olmasa kāfir anı baglar mıdı zünnār ile

115. **zülfini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3156
Mısra: **4**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Bū-y-ile tolup ‘ālem ola cümle mu‘āṭṭar
Dildār kaçan nāz ile zülfini daraya

116. **zülfini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3168
Mısra: **9**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Ḥüsn meydānında çevgān itdi çün zülfini yār
Başuñı top it Muḥibbī oynasun ol gūy-ıla

117. **zülfini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3183
Mısra: **11**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

İy Muḥibbī genc-i ḥüsne zülfini idüp ṭılısm
Ḥıfẓ içün her tārını bir mār u su‘bān eyledi

118. **zülfini:**-*i, -n, -i*
Gazel 3363
Mısra: **5**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Esb-i nāz üzre kaçan zülfini çevgān eylese
Top idüp ġalṭān ide yolında ‘āşıḳ serleri

119. **zülfinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 3153
Mısra: **10**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Olalıdan ḥüsn meydānında ol meh şehsüvār
Başumı top eyledüm ben zülfinüñ çevgānına

120. **zülfinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 3161
Mısra: **4**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Gül yüzinde küfr-i zülfin görse zāhid ‘ışḳ olup
Baglanurdı cān u dilden zülfinüñ zünnārına

121. **zülfinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 3179
Mısra: **7**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Leylī zülfinüñ hevāsıyla beni Mecnūn-vār
Düşürüp vādīlere ḥayrān ü ‘üryān eyledi

122. **zülfinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 3293
Mısra: **8**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Ruḥı gencini ḥıfẓ içün ṭılısm itmiş meger çeşmi
Görinür siḥr-ile ejder olupdur zülfinüñ mūyı

123. **zülfinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 3319
Mısra: **5**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Sīne ṣaḥrāsına leylī zülfinüñ mihri gelüp
Kurdı Mecnūn eyledi çeşminden iki ḫargehi

124. **zülfinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 3474
Mısra: **7**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Gitmedi başuñdan iy dil zülfinüñ sevdāsı āh
Bilmedüm dīvāne mi yāḫūd bu dil şeydā mı ki

125. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 3273
Mısra: **3**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Nigārā zülfüñ altında nihān oldı yine rūyuñ
Meger şeb irdi ḫurşīde yaḥūd vaḳt-i zevāl oldı

126. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 3300
Mısra: **8**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

İrmese idüm lebüñ tiryāḳına
Öldürür idi beni zülfüñ semi

127. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 3411
Mısra: **5**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Görüp zülfüñ sevādını göñül sevdāya düşmişdür
‘Aceb mi baña dirlerse eger mecnūn-ı şeydāyī

128. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 3428
Mısra: **5**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Zülfüñ şebinde cānā şem‘-i ruḫuñ görelden
Pervāne gibi göñlüm dutışdı oda yandı

129. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 3435
Mısra: **1**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Göñül fikr itdi zülfüñ dāma düşdi
Lebüñ ẕikr itdi cānum cāma düşdi

130. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 3435
Mısra: **3**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Göñül şekker lebüñ cān zülfüñ ister
Biri Mışr’a birisi Şām’a düşdi

131. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 3451
Mısra: **3**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Zülfüñ hevāsı başuma bildüm belā-y-ımış
Çekdi kemend-i miḥnete āh ol belā beni

132. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 3453
Mısra: **6**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

La‘lüñ olmış cān u dil meyḫānesi iy muġbeçe
Yiridür zülfüñ nişān-ıçun dikerse çenberi

133. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 3459
Mısra: **4**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Kaşuñdur Mescid-i Aḳṣā yüzüñdür Ka‘be-i ‘ulyā
‘Aceb mi zülfüñ olursa anuñ her dem siyeh pūşı

134. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 3470
Mısra: **7**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Genc-i ḥüsnüñde beni çün urdı zülfüñ ‘aḳrebi
Agzuma sun luṭf idüp la‘l-i lebüñ tiryākini

135. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 3493
Mısra: **5**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Ẓāhir olaldan mu‘anber zülfüñ iy dilber senüñ
Bir pula gördüm satarlar deste deste sünbüli

136. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 3497
Mısra: **1**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Gönlüme zülfüñ getürdi bu uzun sevdāları
Anuñ-ıçun başuma geldi cihān ġavġāları

137. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 3498
Mısra: **1**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Başumdan gitmedi zülfüñ hevāsı
Olupdur gönlüm anuñ mübtelāsı

138. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 3498
Mısra: **10**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Ṭılısm olmış meger kim genc-i ḥüsne
Görinür zülfüñ anuñ ejdehāsı

139. **zülfi:**-*i*
Gazel 3226
Mısra: **2**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Diñlemedüñ [ey] dil-i dīvāne kimse pendini
Tak yüri meh-rūlaruñ boynuña zülfi bendini

140. **zülfi:**-*i*
Gazel 3236
Mısra: **10**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

İy Muḥībbī murġ-ı diller ṣaydına ol dil-firīb
Çeşm-i ṣayyādı eline virdi zülfi agını

141. **zülfi:**-*i*
Gazel 3292
Mısra: **13**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Cilve kılsa ḥüsn-i dilber zülfi müşg ‘anber saçar
Zīver ile ziynet itmişdür per-i ṭāvūsını

142. **zülfi:**-*i*
Gazel 3333
Mısra: **1**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Zülfi zencīrine bend itdi dil-i dīvāne[y]i
Şem‘-i ḥüsnin ‘arż idüp yakdı oda pervāne[y]i

143. **zülfi:**-*i*
Gazel 3360
Mısra: **9**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Zülfi sevdāsında bilmezler Muḥibbī nüktesin
Zīra kimse görmemiş görmez yılan ayagını

144. **zülfi:**-*i*
Gazel 3381
Mısra: **1**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Taḫt-ı çemende yār çözüp zülfi bagını
Dehrüñ mu‘aṭṭar eyledi ol dem dimāġını

145. **zülfi:**-*i*
Gazel 3381
Mısra: **9**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Zülfi şebinde dil düşeli vādī-yi ġama
Yakdum zamānda yine Mecnūn çerāġını

146. **zülfi:**-*i*
Gazel 3390
Mısra: **8**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Cān dolaşdı ser-i zülfine lebi fikri ile
Āḫir alup elümi zülfi ayaklarda kodı

147. **zülfüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 3226
Mısra: **5**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Mār zülfüñden helāke varmadan bu cān u dil
Luṭf kıl irgür baña tiryāk-i la‘lüñ ḳandini

148. **zülfüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 3349
Mısra: **3**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Didüm gel zülfüñi kesme benüm ‘ömrüm dırāz olsun
Didi devr-i ḳamerdür bu senüñ ‘ömrüñ kesen kesdi

149. **zülfüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 3286
Mısra: **4**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Çeşmüñ elinde tīġ-ı tīz andan bu dil itmez gürīz
Zülfüñle eyler bāzīçe görmez misin canbāzuñı

150. **zülfinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 3455
Mısra: **5**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Gizlese zülfinde ḳādir gözlerümde gün yüzin
Cān dimāġından niçe saklaya zülfi būyını

151. **zülfinde:**-*-i, -n, -de*
Gazel 3457
Mısra: **1**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Zülfinde gördi ḫālin dil murġı āġa düşdi
Olmaz ebed ḫalāṣ ol bend-ile bāġa düşdi

152. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3331
Mısra: **7**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Şāne ursa zülfine cān-ıla göñlüm pāralar
Āḫir ola pāre pāre göreyim ben şāne[y]i

zülf ü hāl:

1. **zülf ü ḫāl:**
Gazel 3393
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi ve ben.

Misk gibi terk-i diyār itmek dilerdi bu göñül
Gördügümce dem-be-dem ol zülf ü ḫāl egler meni

zülf [ü] hāl:

1. **zülf [ü] ḫāl:**-*ile*
Gazel 3414
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saç ve ben.

Sevdāyı zülf [ü] ḫāl-ile görseñ Muḥibbī'yi
Mecnūn-ṣıfat ḥāl-i müşevveşin daḫı

zülf ü ruh:

1. **zülf ü ruḫ:**-*-uñ, --dur*
Gazel 3051
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçı ve yanağı.

Baña maḳṣūd hemān zülf ü ruḫuñdur ancak
Neme yarar semen ü sünbül gül ya lāle

zülfeyn:

1. **zülfeynin:**-*in*
Gazel 3364
Mısra: **5**
İki zülf. / Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi.

Ḥalḳa olmış ḥüsninüñ gencinde zülfeynin görüp
Didüm ol gence ṭılısm olmış ezelden mār iki

zülfeyn-i ejderhā:

1. **zülfeyn-i ejderhā:**
Gazel 3328
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ejderha/büyük yılan (gibi olan) saç.

Genc-i ḥüsnüñe ṭılısm itmiş yine sāḥir gözüñ
Gösterür mār kākülin zülfeyn-i ejderhā gibi

zülfi:

1. **zülfinüñ:**-*n, -üñ*
Gazel 3440
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Başuñı top it Muḥibbī zülfinüñ çevgānına
Topuñ agsun göklere mihr-i cihān-ārā gibi

zülf-i 'anber-bār:

1. **zülf-i 'anber-bār:**-*-ı, --n, --ı*
Gazel 3131
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Amber kokulu saç. II Sevgilinin saçı.

Zülf-i 'anber-bārını görsem ruḫ-ı dildārda
Destine sünbül asılmış sanuram gülzārda

2. **zülf-i 'anber-bār:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3161
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin amber kokulu saçı.

Düşdi göñlüm bir perīnüñ zülf-i 'anber-bārına
Tevbe kıldı şimdiden girü ṣalāḥuñ kārına

zülf-i 'anber-būlara:

1. **zülf-i 'anber-būlara:**-*-lar, --a*
Gazel 3055
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Amber kokulu saçları.

Yine baglandı bu göñlüm zülf-i 'anber-būlara
Gözlerüm yaşı 'acebdür dönmez ise cūlara

zülf-i çelīpā:

1. **zülf-i çelīpā:**-*ñ, -ı*
Gazel 3447
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Haça benzeyen saçları.

Deyr ara zülf-i çelīpāñı görüp iy muġbeçe
Baglamazsam kāfir-i 'ışḳam bile zünnāruñı

zülfi dām:

1. **zülfi dām:**--*ı, --n, --a*
Gazel 3032
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) saçının tuzağı. II Sevgilinin âşıkları kendine bağlayan, tutsak eden saçı.

Akdı göñlüm su gibi ol serv-ḳaddüñ pāyına
Kurtılımaz murġ-ı dil dutıldı zülfi dāmına

zülfi devri:

1. **zülfi devri:**--*i, --i, --n, --de*
Gazel 3130
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) zülüflerinin bulunduğu zaman, dönem. (Sevgilinin yüzünün iki cihetinden sarkan saçları yani zülüfleri sevgilinin yüzünün görülmesine engel olmaktadır.).

Zülfi devrinde Muḥibbī umma vaṣlı gencini
Çün ṭılısm itmişdür ejder görinür ol maḫzene

zülf-i dil-ārām:

1. **zülf-i dil-ārām:**--*lar, --a*
Gazel 3066
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlü süsleyenin saçı.

Bilmedi virdi göñül zülf-i dil-ārāmlara
Dil-i āzādeyi düşürdi varup dāmlara

zülf-i dildār:

1. **zülf-i dildār:**-*a*
Gazel 3446
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül alan sevgilinin saçları.

Meger bād-ı ṣabā urdı Muḥibbī zülf-i dildāra
Dimāġın ṣubḥ-dem dehrüñ yine müşg-i ‘abīr itdi

zülf-i dōst:

1. **zülf-i dōst:**
Gazel 3365
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçı.

Genc-i ḥüsni seyrin isterken görindi zülf-i dōst
Bilmedüm aña ṭılısm olmış meger su‘bān iki

2. **zülf-i dōst:**
Gazel 3011
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçı.

Mü’min-i ‘ışḳam bi-ḥamdillāh zi-men zülf-i dōst
Kılca noḳṣān gelmedi yāḫūd ḫalel bu dīnüme

3. **zülf-i dōst:**
Gazel 3027
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçı.

Ḥamdü-lillāh mü’min-i ‘ışḳam zī-men zülf-i dōst
Yok-durur bir kılca noḳṣān u ḫalel hīç dīnüme

zülf-i dü-tā:

1. **zülf-i dü-tā:**
Gazel 3395
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Iki büklüm olmuş, kıvrılmış saç.

İder zülf-i perīşānı perīşān göñlin ‘uşşākuñ
Benüm āh u fiġānumdandur ol zülf-i dü-tā egri

2. **zülf-i dü-tā:**-*y, -a*
Gazel 3157
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İki kat olmuş, büklüm olmuş, kıvrılmış saç.

Dolaşdı göñül āh çün ol zülf-i dü-tāya
Güş eylemedi pendi özin atdı belāya

zülf-i girih-gīr:

1. **zülf-i girih-gīr:**
Gazel 3076
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) dolaşık ve düğümlü saçı.

Dil dutdı vaṭan zülf-i girih-gīr arasında
Dīvāneye ḫoşdur dura zencīr arasında

zülf-i hindū:

1. **zülf-i hindū:**--*s, --ı, --n, --a*
Gazel 3145
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin pek siyah saçları.

Zülf-i Hindūsına yāruñ öykünürmiş sünbüli
Göreyin kim bu cihānda ol siyeh rū bitmeye

zülf-i kemend-i dü-tā:

1. **zülf-i kemend-i dü-tā:**
Gazel 3418
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) İki kat/bükülmüş saçının kıvrımı.

Dīvāne kıldı zülf-i kemend-i dü-tā bizi
Pervāne itdi yakdı ol āteş-liḳā bizi

zülf-i kemen-endāz:

1. **zülf-i kemen-endāz:**--*um, --a*
Gazel 3099
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kement (ucu ilmikli ip) atan zülf, saç.

Su gibi ger meyl idersem tañ mı serv-i nāzuma
Bagludur çokdan göñül zülf-i kemen-endāzuma

zülf-i leylā:

1. **zülf-i leylā:**-*sı*
Gazel 3218
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Leylâ'nın saçı. II Leylâ saçlı, siyah saçlı sevgili. II Sevgilinin siyah saçı.

Olaldan boynuma zencīr yāruñ zülf-i leylāsı
Ne tañ āşüfte olursa dil-i mecnūn u şeydāsı

zülf-i müşg-āsā:

1. **zülf-i müşg-āsā:**-*y, -ıla*
Gazel 3447
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Misk gibi kokan saçı.

Zülf-i müşg-āsā-y-ıla örtme ḳamer ruḫsāruñı
Dōstum maḥrūm kılma ‘āşıḳ-ı dīdāruñı

zülf-i müşg-efşān:

1. **zülf-i müşg-efşān:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 3275
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin misk kokuları saçan saç lüleleri.

Zülf-i müşg-efşānını bād-ı seḥer dagıtmasun
Ḫār eline virmesün güller gibi dāmānını

zülf-i müşg-i nāb:

1. **zülf-i müşg-i nāb:**-*uñ, -ı*
Gazel 3290
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saf miskli zülüf.

Eyledüñ yine perīşān zülf-i müşg-i nābuñı
Ṣāḥ ṣāḥ itdüñ gül üzre sünbül-i setrābuñı

zülf-i nigār:

1. **zülf-i nigār:**-*ı*
Gazel 3325
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçı.

Āşüfte vü ser-geşte olup sünbül-i miskīn
Ḫ̇āb içre meger gördi yine zülf-i nigārı

2. **zülf-i nigār:**-*uñ*
Gazel 3007
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Resim gibi güzel sevgilinin saçı.

Degme ‘āşıḳ añlamaz zülf-i nigāruñ ḳadrini
Ṣad hezārān cān Muḥibbī ṣadaḳa her mūyına

zülf-i perīşān:

1. **zülf-i perīşān:**
Gazel 3046
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin darmadağınık saçı.

Dil perīşān ḥāl-idi daḫı perīşān eyledi
Çün girihler saldı ol zülf-i perīşān üstine

2. **zülf-i perīşān:**
Gazel 3078
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin darmadağınık saçı.

Ol çeşm-i siyeh zülf-i perīşān arasında
Nergis gibidür ki bite reyḥān arasında

3. **zülf-i perīşān:**--*umuz, --a*
Gazel 3111
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin darmadağınık saçı.

Siḥr idüp didi ki her tārını bir mār itdüm
Kimse el sunmaya tā zülf-i perīşānumuza

4. **zülf-i perīşān:**
Gazel 3128
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin darmadağınık saçı.

Ol perīnüñ dil perīşān eylemek şānındadur
Anuñ-ıçun meyl ider zülf-i perīşān oynına

5. **zülf-i perīşān:**--*lar, --ıla*
Gazel 3037
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin dağınık saçı.

Niçe yıldur ki yiler zülfi hevāsında göñül
Kuru sevdā da yürür zülf-i perīşānlar-ıla

6. **zülf-i perīşān:**-*lar*
Gazel 3154
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin dağınık saçı.

Sakın aldanma ser-i zülf-i siyāhına göñül
Çıkmadı kimse başa zülf-i perīşānlar ile

7. **zülf-i perīşān:**-*ı*
Gazel 3395
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin dağınık saçı.

İder zülf-i perīşānı perīşān göñlin ‘uşşākuñ
Benüm āh u fiġānumdandur ol zülf-i dü-tā egri

8. **zülf-i perīşān:**-*um*
Gazel 3382
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağınık saç.

El uraldan sünbül-i müşgīn-i dildāra ṣabā
Key perīşān ḥālüm ol zülf-i perīşānum gibi

zülf-i pīç-ā-pīç:

1. **zülf-i pīç-ā-pīç:**--*i, --n, --i*
Gazel 3074
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıvrım kıvrım saç.

Zülf-i pīç-ā-pīçini dilber bırakdı gūşına
Āh kim şimden girü feryād degmez gūşına

zülf-i pür-ham:

1. **zülf-i pür-ḫam:**-*a*
Gazel 3420
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saçı kıvrım kıvrım olan (sevgili).

Her kim ki naẓar eyleye ol zülf-i pür-ḫama
Başından anuñ gitmeye sevdā benüm gibi

zülf-i şām:

1. **zülf-i şām:**-*um*
Gazel 3386
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Siyah saç.

Kanı ol dem kim benüm bir zülf-i şāmum var-ıdı
Bir elümde ġabġab u bir elde cāmum var-ıdı

zülf-i şebdīz:

1. **zülf-i şebdīz:**-*üñ, -le*
Gazel 3493
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karayağız saç (atı) IISevgilinin siyah saçı.

Zülf-i şebdīzüñle cānā eşk-i gülgūnum koşup
‘Işḳ meydānında aldum niçe kerre öñdüli

2. **zülf-i şebdīz:**-*i, -y, -le*
Gazel 3496
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karayağız saç (atı) IISevgilinin siyah saçı.

Zülf-i şebdīziyle koşdum bu yaşum gülgūnını
Öñdül aldum būsesin oldum cihānuñ yügrügi

zülf-i semen-sā:

1. **zülf-i semen-sā:**--*lar*
Gazel 3028
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) yasemin çiçeği gibi hoş kokulu saçları.

Hem-dem olmazsa eger zülf-i semen-sālar bize
Düşde gördüm dün gice yārı der-āġūş itmişem

zülf-i sipeh:

1. **zülf-i sipeh:**-*i*
Gazel 3448
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) Asker saçı.

Tutdı od içre vaṭan ruḫları devrinde yine
‘Acabā perr-i semender mi ki zülf-i sipehi

zülf-i siyāh:

1. **zülf-i siyāh:**
Gazel 3096
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) siyah saçları.

‘Ārıżuñ üstinde düşmişdür meger zülf-i siyāh
Kim görüpdür kāfiri kim girdi cennet bāġına

zülf-i siyeh:

1. **zülf-i siyeh:**-*üñ*
Gazel 3176
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin siyah saçı.

Gün yüzüñ oldı şehā mihr-i cihān-tāb gibi
Anda zülf-i siyehüñ sünbül-i sīr-āb gibi

zülf-i siyehkār:

1. **zülf-i siyehkār:**
Gazel 3369
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günahkar, suçlu saç (Âşıkları kötü duruma düşüren sevgilinin saçı); siyah saç.

Pāymāl itdi gözüm yaş[ı] gibi āḫir-i kār
Yirlere saldı gör ol zülf-i siyehkār beni

zülf-i siyeh-pūş:

1. **zülf-i siyeh-pūş:**-*ı*
Gazel 3459
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Siyah giyinen, siyah örtünen saç II Sevgilinin siyah saçı.

Kaşı yayın ele alsa kafada perçemi ḥāẓır
Dil almaga gider öñce iki zülf-i siyeh-pūşı

zülf-i yār:

1. **zülf-i yār:**
Gazel 3500
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçı.

İy göñül bend-i esīrüz zülf-i yār itdüñ beni
‘Işḳ zencīrin takup Mecnūn-vār itdüñ beni

zülf-i zencīr:

1. **zülf-i zencīr:**-*i*
Gazel 3316
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saç zinciri II Sevgilinin örgülü saçları.

Dakar mı zülf-i zencīri dil-i dīvāneden ġayrı
Yanar mı āteşe hīç kes gör-ā pervāneden ġayrı

2. **zülf-i zencīr:**-*üñ*
Gazel 3416
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin zincire benzeyen saç örgüleri.

Ser-i kūyuñda kim görse baña dīvāne eydürler
Anuñçün zülf-i zencīrüñ olupdur boynumuñ bendi

zulm:

1. **ẓulme:**--*e*
Gazel 3006
Mısra: **9**
Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.

Pādişāhum ẓulme ġāyet yok mıdur
Bu Muḥibbī niçeye dek dād ide

2. **ẓulmı:**-*ı*
Gazel 3424
Mısra: **5**
Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.

Ḥadden aşurup ẓulmı döker kanları çeşmüñ
Bir pāre gel ol kāfir-i bed-mestüñe hey di

3. **ẓulmı:**-*ı*
Gazel 3022
Mısra: **3**
Eziyet, kötülük, fenalık.

Pīşe itme ẓulmı lillāh kendüñe iy serv-ḳad
Nüh felek titrer kaçan kim bir ġarīb eyleye āh

4. **ẓulm-ile:**--*ile*
Gazel 3267
Mısra: **6**
Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.

Ne deñlü varup yāra tazarru‘ niyāz idem
Ol arturur ẓulm-ile eyler taḥakkümi

5. **ẓulm-ıla:**--*ıla*
Gazel 3465
Mısra: **9**
Eziyet, cevir, cefa.

Dil kişverini ẓulm-ıla yıkdı Muḥibbī yār
Hep böyle mi ki ḥüsn ilinüñ pādişācugı

zulm eyle:

1. **ẓulm eyle:**-*me*
Gazel 3321
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haksızlık etmek, kötülük yapmak II eziyet etmek, işkence etmek.

İy Muḥibbī ‘adl kıl bir kimseye ẓulm eyleme
Ḥaḳ ta‘ālā çünki bilürsin ki sevmez ẓālimi

zulm it-:

1. **ẓulm it-:**-*di*
Gazel 3264
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet etmek, işkence etmek.

Gerçi oturdı serīr-i manṣıb üzere şāh-vār
Līk ẓulm itdi Ḫudā’dan korkuban dād itmedi

zulmet:

1. **ẓulmet:**
Gazel 3481

Mısra: **9**
Karanlık II Sıkıntı, dert.

Kurtılup ẓulmet şebinde gün togardı başuma
İy Muḥibbī ol güneş ruḫsārı görsem bir daḫı

ẓulmet-i ġam:

1. **ẓulmet-i ġam:**-*-da*
Gazel 3023
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder karanlığı; sıkıntı, hüzün hali.

Ẓulmet-i ġamda yine kaldı Sikender gibi dil
İy Muḥibbī çāre ne uymaduñ evvel sözüme

ẓulmet-i küfr:

1. **ẓulmet-i küfr:**-*i*
Gazel 3246
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Küfrün karanlığı.

Giderdüñ ẓulmet-i küfri yakuban şem‘-i ḳāfūrı
Ḥaḳīḳat bu ki nūruñdan alur mihr-ile meh nūrı

ẓulm-ı timur:

1. **ẓulm-ı timur:**-*ı*
Gazel 3231
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Timur'un zülmü/eziyeti.

Cefā vü cevr-ile cānā ḫarāb itdüñ göñül mülkin
Görenler didiler el-ḥaḳ basupdur ẓulm-ı Timur’ı

zulüm:

1. **ẓulmı:**-*i*
Gazel 3383
Mısra: **7**
Adalete aykırı davranma, hak edene hakkını vermeme, haksızlık, adaletsizlik. || Eziyet, cevr, cefa.

Ẓulmı kogil ‘āşıḳa ḥüsnüñ teraḳḳī eylesün
Ẓulmı çok ‘ālemde şāh-ı kāmurān eglenmedi

2. **ẓulmı:**-*i*
Gazel 3383
Mısra: **8**
Adalete aykırı davranma, hak edene hakkını vermeme, haksızlık, adaletsizlik. || Eziyet, cevr, cefa.

Ẓulmı kogil ‘āşıḳa ḥüsnüñ teraḳḳī eylesün
Ẓulmı çok ‘ālemde şāh-ı kāmurān eglenmedi

zümürrüd:

1. **zümürrüd:**
Gazel 3133
Mısra: **1**
Zümrüt, değerli bir taş.

Zümürrüd naṭ‘ı döşense zemīne nev-bahār olsa
Gülistān seyrine varsam bile ancak nigār olsa

zünnār:

1. **zünnāra:**-*a*
Gazel 3429
Mısra: **6**
Hıristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak II Sevgilinin saçları.

Ḫāl-i siyehi meyl ḫam-ı zülfine eyler
Kāfir gibi gör ḫāç-ıla zünnāra tayandı

2. **zünnārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3161
Mısra: **10**
Keşişlerin bellerine bağladıkları kıldan uzun kuşak.

İy Muḥibbī olmaduñ sevdā-yı zülfinden ḫalāṣ
Düşmesün kāfir daḫı anuñ saçı zünnārına

3. **zünnār:**
Gazel 3151
Mısra: **6**
Keşişlerin bellerine bağladıkları kıldan uzun kuşak.

Muṣḥaf-ı ḥüsn üzre gördüm zülfini dilber komış
Olmasa kāfir anı baglar mıdı zünnār ile

4. **zünnārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3161
Mısra: **4**
Keşişlerin bellerine bağladıkları kıldan uzun kuşak.

Gül yüzinde küfr-i zülfin görse zāhid ‘ışḳ olup
Baglanurdı cān u dilden zülfinüñ zünnārına

5. **zünnārumı:**-*um, -ı*
Gazel 3228
Mısra: **8**
Hıristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak. II Sevgilinin saçları.

Bend-i zülfüñde ebed kaldum beni eyle ḫalāṣ
Mü‘min-i ‘ışḳam daḫı kesmez misin zünnārumı

6. **zünnāruñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 3447
Mısra: **6**
Hıristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak II Sevgilinin saçları.

Deyr ara zülf-i çelīpāñı görüp iy muġbeçe
Baglamazsam kāfir-i ‘ışḳam bile zünnāruñı

zünnār-ı zülf:

1. **zünnār-ı zülf:**-*üñ*
   Gazel 3205
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Sevgilinin zünnara benzeyen saçı. II Zünnar gibi uzun ve siyah saç. II Zünnar: Hıristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak.

Bilüme zünnār-ı zülfüñ baglayaldan iy ṣanem
Mesken idinsem ‘aceb midür eger büt-ḫāneyi

zūr:

1. **zūrı:**-*ı*
   Gazel 3229
   Mısra: **8**
   Kuvvet, güç, zor.

Başuñ eflāke irse ġarra olma
Cihāna satabilmez kimse zūrı

ẕurefā:

1. **ẕurefāya:**-*-y, --a*
   Gazel 3115
   Mısra: **16**
   Zarif kimseler.

Bu ḫırḳa vü bu tāc-ıla işi çü riyādur
Ne yüzle ṭa‘n eyleye zāhid ẕurefāya